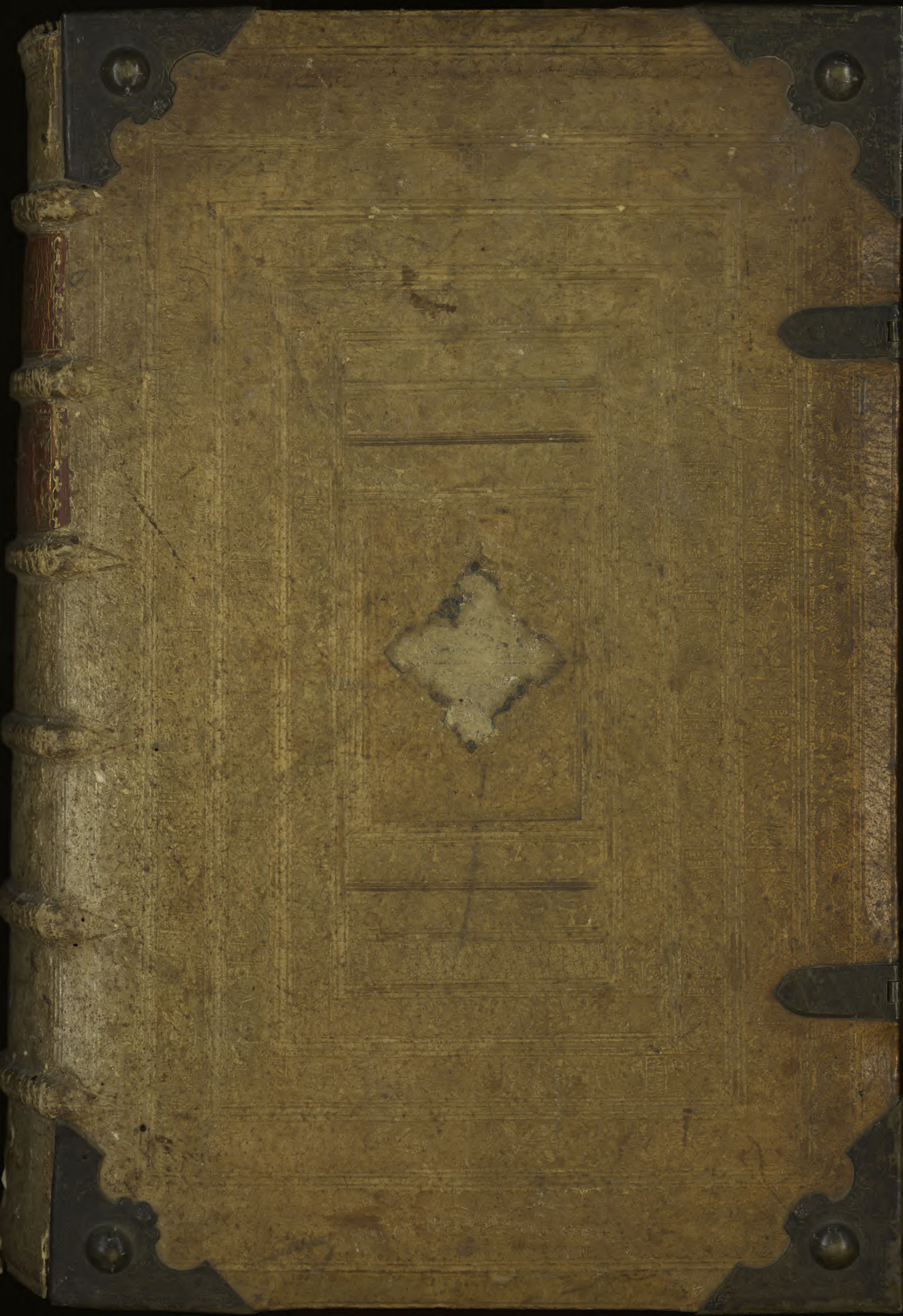

RESERVADO
1350
B. N. L.

Hic Liber est Bibliothecæ hujus Monasterii Lisbonensis Ordinis S. Pauli P. Eremitæ

Demandato N. R.mi P. Magistri, ac Doctoris Fr. Dionysii de Deo Rectoris Generalis emptus anno 1779

SACRORVM BIBLIORVM TOMVS

TERTIVS.

שער בית יי׳ שלישי

כתובים

כתיביא

ΑΓΙΟΓΡΑΦΟΙ.

SANCTI LIBRI.

אֱלֹהִים מִשְׁפָּטֶיךָ לְמֶלֶךְ תֵּן וְצִדְקָתְךָ לְבֶן־מֶלֶךְ׃

PSALMO LXXII.

BIBLIOTHECA NACIONAL DE LISBOA

PROLOGVS B. HIERONYMI PRESBYTERI IN LIBRVM ESDRÆ.

TRVM difficilius sit facere quod poscitis, an negare, necdum statui. Nam vobis aliquid imperantibus annuere sententia est; & magnitudo oneris impositi ita ceruices premit, vt antè sub fasce ruendum sit quàm leuandum. Accedunt ad hoc inuidorum studia, qui omne quod scribimus reprehendendum putant. Et interdũ contra se conscientia repugnante, publicè lacerant quæ occultè legũt; intantum vt clamare compellar & dicere: Domine libera animam meam à labiis iniquis, & à lingua dolosa. Tertius annus est quòd semper scribitis atque rescribitis, vt Esdræ librum & Esther vobis de Hebræo transferam: quasi non habeatis Græca & Latina volumina; aut quicquid illud est quod à nobis vertitur, non statim ab omnibus conspuendum sit. Frustra autem (vt ait quidam) niti neque aliud fatigando, nisi odium quærere, extremæ dementiæ est. Itaq; obsecro vos mi Dommon & Rogatiane charissimi, vt priuata lectione contenti, libros non efferatis in publicum, nec fastidiosis cibos ingeratis, vitetisq; eorum supercilium, qui iudicare tantum de aliis, & ipsi facere nihil nouerunt. Si qui autem fratrum sunt quibus nostra non displicent, his tribuatis exemplar, admonẽtes. vt Hebræa nomina, quorum grandis in hoc volumine copia est, distinctè & per interualla transcribant. Nihil enim proderit emendasse librũ, nisi emendatio librariorũ diligẽtia cõseruetur. nec quẽquam moueat ꝙ vnus à nobis liber editus est: nec apocryphorũ tertij & quarti libri somniis delectetur. quia & apud Hebręos Esdrę Nehemięq; sermones in vnũ volumen coartãtur: et quę nõ habẽtur apud illos, nec de vigintiquatuor senibus sunt procul abiiciẽda. Si quis autẽ septuaginta vobis opposuerit Interpretes, quorũ exẽplaria varietas ipsa lacerata & euersa demõstrat, nec potest vtiq; verũ asseri quod diuersum est; mittite eũ ad Euangelia, in quibus multa ponuntur quasi de veteri Testamẽto, quæ apud septuaginta Interpretes nõ habentur: velut illud, Quoniã Nazaręus vocabitur: &, Ex Ægypto vocaui filiũ meũ: &, Videbunt in quẽ cõpunxerunt: multaq; alia, quæ latiori operi reseruamus, & quęrite ab eo vbi scripta sunt. Cumq; proferre non potuerit, vos legite de his exẽplaribus, quę nuper à nobis edita, maledicorũ quotidie linguis cõfodiuntur. Sed vt ad cõpẽdiũ veniã, certè quod illaturus sum, ęquissimũ est. Edidi aliquid quod non habetur in Græco, aut aliter habetur q̃ à me versum est. Quid interpretẽ laniant? interrogent Hebręos: & ipsis autoribus, trãslationi meę vel arrogent vel derogent fidẽ. Porrò aliud est, si clausis, quod dicitur, oculis mihi volũt maledicere, & nõ imitantur Gręcorũ studium & beneuolentiã, qui post septuaginta trãslatores, iam Christi Euãgelio coruscãte, Iudęos & Hebionitas legis veteris interpretes, Aquilã videlicet et Symmachũ, & Theodotionẽ, & curiosè legũt, & per Origenis laborẽ in Hexaplois, ecclesiis dedicarunt. Quantomagis Latini grati esse deberent, ꝙ exultantẽ cernerent Gręciam à se aliquid mutuari. Primum enim magnorũ sumptuũ est & infinitę difficultatis, exẽplaria posse habere omnia: deinde etiam qui habuerint, & Hebręi sermonis ignari sunt, magis errabunt, ignorantes quis è multis veriùs dixerit. Quod etiã sapientissimo cuidã nuper apud Græcos accidit, vt interdum scripturę sensum relinquens, vniuscuiuslibet interpretis sequeretur errorem. Nos autem qui Hebrææ linguæ saltem paruam habemus scientiã, & Latinus nobis vtcunque sermo non deest; & de aliis magis possumus iudicare, & ea quę ipsi intelligimus, in nostra lingua promere. Itaque licet hydra sibilet, victorque Sinon incendia iactet; nunquam meum, iuuante Christo, silebit eloquium: etiam præcisa lingua balbutiet. Legant qui volũt: qui nolunt abiiciant. Euentilent apices, literas calumnientur. Magis vestra charitate prouocabor ad studium, quàm illorum detractione et odio deterrebor.

א

1 בִּשְׁנַת אַחַת לְכוֹרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס
לִכְלוֹת דְּבַר־יְהוָה מִפִּי יִרְמְיָה
הֵעִיר יְהוָה אֶת־רוּחַ כֹּרֶשׁ מֶלֶךְ־
פָּרַס וַיַּעֲבֶר־קוֹל בְּכָל־מַלְכוּתוֹ וְגַם־
בְּמִכְתָּב לֵאמֹר׃
2 * כֹּה אָמַר כֹּרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס כֹּל מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ
נָתַן לִי יְהוָה אֱלֹהֵי הַשָּׁמָיִם וְהוּא־פָקַד עָלַי לִבְנוֹת־
לוֹ בַיִת בִּירוּשָׁלִַם אֲשֶׁר בִּיהוּדָה׃
3 * מִי־בָכֶם מִכָּל־עַמּוֹ יְהִי אֱלֹהָיו עִמּוֹ וְיַעַל
לִירוּשָׁלִַם אֲשֶׁר בִּיהוּדָה וְיִבֶן אֶת־בֵּית יְהוָה אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל הוּא הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלִָם׃
4 * וְכָל־הַנִּשְׁאָר מִכָּל־הַמְּקֹמוֹת אֲשֶׁר הוּא גָר־שָׁם
יְנַשְּׂאוּהוּ אַנְשֵׁי מְקֹמוֹ בְּכֶסֶף וּבְזָהָב וּבִרְכוּשׁ
וּבִבְהֵמָה עִם־הַנְּדָבָה לְבֵית הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר
5 בִּירוּשָׁלִָם׃ * וַיָּקוּמוּ רָאשֵׁי הָאָבוֹת לִיהוּדָה
וּבִנְיָמִן וְהַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם לְכֹל הֵעִיר הָאֱלֹהִים אֶת־
רוּחוֹ לַעֲלוֹת לִבְנוֹת אֶת־בֵּית יְהוָה אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלִָם׃
6 * וְכָל־סְבִיבֹתֵיהֶם חִזְּקוּ בִידֵיהֶם בִּכְלֵי־כֶסֶף בַּזָּהָב
בָּרְכוּשׁ וּבַבְּהֵמָה וּבַמִּגְדָּנוֹת לְבַד עַל־כָּל־הִתְנַדֵּב׃
7 * וְהַמֶּלֶךְ כּוֹרֶשׁ הוֹצִיא אֶת־כְּלֵי בֵית־יְהוָה אֲשֶׁר
הוֹצִיא נְבוּכַדְנֶצַּר מִירוּשָׁלִַם וַיִּתְּנֵם בְּבֵית אֱלֹהָיו׃
8 * וַיּוֹצִיאֵם כּוֹרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס עַל־יַד מִתְרְדָת הַגִּזְבָּר
וַיִּסְפְּרֵם לְשֵׁשְׁבַּצַּר הַנָּשִׂיא לִיהוּדָה׃
9 * וְאֵלֶּה מִסְפָּרָם אֲגַרְטְלֵי זָהָב שְׁלֹשִׁים אֲגַרְטְלֵי־
כֶסֶף אָלֶף מַחֲלָפִים תִּשְׁעָה וְעֶשְׂרִים׃
10 * כְּפוֹרֵי זָהָב שְׁלֹשִׁים כְּפוֹרֵי כֶסֶף מִשְׁנִים אַרְבַּע
מֵאוֹת וַעֲשָׂרָה כֵּלִים אֲחֵרִים אָלֶף׃
11 * כָּל־כֵּלִים לַזָּהָב וְלַכֶּסֶף חֲמֵשֶׁת אֲלָפִים וְאַרְבַּע
מֵאוֹת הַכֹּל הֶעֱלָה שֵׁשְׁבַּצַּר עִם הֵעָלוֹת הַגּוֹלָה
מִבָּבֶל לִירוּשָׁלִָם׃

ב

1 * וְאֵלֶּה בְּנֵי הַמְּדִינָה הָעֹלִים מִשְּׁבִי הַגּוֹלָה
אֲשֶׁר הֶגְלָה נְבוּכַדְנֶצּוֹר מֶלֶךְ־בָּבֶל לְבָבֶל וַיָּשׁוּבוּ
לִירוּשָׁלִַם וִיהוּדָה אִישׁ לְעִירוֹ׃
2 * אֲשֶׁר־בָּאוּ עִם־זְרֻבָּבֶל יֵשׁוּעַ נְחֶמְיָה שְׂרָיָה
רְעֵלָיָה מָרְדֳּכַי בִּלְשָׁן מִסְפָּר בִּגְוַי רְחוּם בַּעֲנָה מִסְפַּר
אַנְשֵׁי עַם יִשְׂרָאֵל׃

LIBER ESDRÆ PRIMVS.

CAP. I.

1 A IN anno primo Cyri regis
Persarum, vt compleretur Hie.25.c & 29.c 2.Pa.36.d.
verbum Domini ex ore
Hieremiæ, suscitauit Do-
minus spiritum Cyri re-
gis Persarum, & traduxit
vocem in omni regno suo, etiam per scri-
2 pturam dicens: *Hæc dicit Cyrus rex Per-
sarum: Omnia regna terræ dedit mihi do-
minus Deus cæli: & ipse præcepit mihi, vt
ædificarem ei domum in Hierusalem, quę
3 est in Iudæa. *Quis est in vobis de vniuer-
so populo eius? sit Deus illius cũ eo. Ascen
B dat in Hierusalẽ quæ est in Iudæa, & ædifi
cet domũ Dñi Dei Israel, ipse est Deus qui
4 est in Hierusalẽ. *Et omnes reliqui in cun-
ctis locis vbicunque habitant, adiuuent
eum viri de loco suo argento & auro, sub-
stantia & pecoribus, excepto quod volun
tariè offerunt templo Dei quod est in Hie
5 rusalem. *Et surrexerunt principes patrum
C de Iuda & Beniamin, & Sacerdotes & Le-
uitæ, & omnis cuius suscitauit Deus spiri-
tum vt ascenderet ad ædificandum tem-
plum Domini, quod erat in Hierusalem.
6 *Vniuersique qui erant in circuitu, ad-
iuuerunt manus eorum in vasis argenteis
& aureis, in substantia, & iumentis, in su-
pellectili, exceptis his quæ spontè obtule-
7 rant. *Rex quoque Cyrus protulit vasa tẽ-
pli Domini, quæ tulerat Nabuchodono-
sor de Hierusalem, & posuerat ea in tem-
8 plo Dei sui. *Protulit autem ea Cyrus rex
D Persarum per manum Mitridatis filij Ga-
zabar: & annumerauit ea Sasabasar princi-
9 pi Iudæ. *Et hic est numerus eorum:
Phialæ aureæ triginta, phialæ argenteæ
10 mille, cultri viginti nouem, *Scyphi
aurei triginta, scyphi argentei secũdi, qua-
dringenti decem, vasa alia mille.
11 *Omnia vasa aurea & argentea, quinq;
millia quadringenta. vniuersa tulit Sasa-
basar, cum his qui ascendebant de trans-
migratione Babylonis in Hierusalem.

CAP. II.

1 A HI sunt autem prouincię filij qui ascen-
derunt de captiuitate quam transtule-
rat Nabuchodonosor rex Babylonis in Ba
bylonem, & reuersi sunt in Hierusalem &
Iudæam vnusquisque in ciuitatem suam,
2 *qui venerũt cum Zorobabel, Iesua, Nee-
mia, Saraia, Rahelaia, Mardochai, Belsan,
Mesphar, Beguai, Reum, Baana. Nume-
rus virorum populi Israel.

ESDRAS PRIMVS.

CAPVT I.

ET in anno primo Cyri regis 1
Persarum, vt compleretur
verbum Domini ab ore Hie-
remiæ, suscitauit Dominus
spiritum Cyri regis Persarũ,
& mandauit vocem in omni
regno suo, etiam in scripto, dicens:
** Sic dixit Cyrus rex Persarum: Omnia re-* 2
gna terræ dedit mihi Dominus De⁹ cæli. & ipse
considerauit super me, vt ædificarem ipsi domũ
in Hierusalem quæ in Iudæa.
** Quis in vobis de vniuerso populo eius? et* 3
erit Deus illius cum eo, & ascendat in Hierusa-
lem quæ in Iudæa, & ædificet domum Domini
Dei Israel, ipse Deus qui in Hierusalem.
** Et omnis relictus ab omnibus locis vbi ipse* 4
habitat, ibi adiuuabunt eum viri loci sui in ar
gento & auro, & in substantia, & in iumen-
tis cum voluntario in domum Dei quæ in Hie-
rusalem.
** Et surrexerunt principes familiarum Iuda* 5
& Beniamin, & Sacerdotes & Leuitæ, omnes
quorum excitauit Deus spiritum eorum vt as-
cenderent ad ædificandum domum Domini quæ
in Hierusalem.
** Et vniuersi qui in circuitu eorum, confor-* 6
tauerunt in manibus eorum in vasis argenti, in
auro, & in apparatu, & in iumentis, et in mu-
neribus, præter ea quæ in voluntariis.
** Et rex Cyrus protulit vasa domus Domi-* 7
ni quæ cepit Nabuchodonosor ab Hierusalem,
& dedit ea in domo Dei sui.
** Et protulit ea Cyrus rex Persarum in ma-* 8
num Mithridatis Gazbarei. & numerauit ea
Sasabasar principi Iuda.
** Et hic numerus eorum: Phialæ aureæ tri-* 9
ginta, & argenteæ phialæ mille, mutatoria no-
uem & viginti.
** Chephori aurei triginta, & argentei dupli-* 10
cati quadringenti et decem: et vasa alia mille.
** Omnia vasa & auri & argenti, quinque* 11
millia quadringenta: vniuersa tulit Sasabasar
cum ascensu transmigrationis ex Babylone in
Hierusalem.

CAP. II.

ET hi filij prouinciæ qui ascendunt de capti- 1
uitate transmigrationis, quam transtulit
Nabuchodonozor rex Babylonis in Babylonem.
& reuersi sunt in Hierusalem & Iudam vir
in ciuitatem suam:
** Qui venerunt cum Zorobabel, Iesua, Nee-* 2
mias, Saraias, Reelias, Mardochæus, Balasan,
Masphar, Bague, Reum, Baana. numerus vi-
rorum populi Israel.

ESDRAS.

ΕΣΔΡΑΣ ΠΡΩΤΟΣ.

κεφ΄. α΄.

1 ΚΑΙ ἐν τῷ ἔτει τῷ πρώτῳ κύρου βασι-
λέως περσῶν, τοῦ τελεσθῆναι λόγον κυ-
ρίου ἀπὸ στόματος ἱερεμίου, ἐξήγειρε κύ-
ριος τὸ πνεῦμα κύρου τοῦ βασιλέως περ-
σῶν, καὶ παρήγγειλε φωνὴν ἐν πάσῃ τῇ
2 βασιλείᾳ αὐτοῦ, καί γε ἐν γραπτῷ λέγων· * οὕτως εἶπε
κῦρος ὁ βασιλεὺς περσῶν, πάσας τὰς βασιλείας τῆς γῆς
ἔδωκέ μοι κύριος ὁ θεὸς τοῦ οὐρανοῦ. καὶ αὐτὸς ἐπεσκέ-
ψατο ἐπ᾽ ἐμὲ τοῦ οἰκοδομῆσαι αὐτῷ οἶκον ἐν ἱερουσαλὴμ
τῇ ἐν τῇ ἰουδαίᾳ.
3 * τίς ἐν ὑμῖν ἀπὸ παντὸς τοῦ λαοῦ αὐτοῦ; καὶ ἔσται ὁ θεὸς
αὐτοῦ μετ᾽ αὐτοῦ, καὶ ἀναβήτω εἰς ἱερουσαλὴμ τὴν ἐν τῇ
ἰουδαίᾳ, καὶ οἰκοδομησάτω τὸν οἶκον κυρίου τοῦ θεοῦ ἰσ-
ραήλ, αὐτὸς ὁ θεὸς ὁ ἐν ἱερουσαλήμ.
4 * καὶ πᾶς ὁ καταλιπόμενος ἀπὸ πάντων τῶν τόπων
οὗ αὐτὸς παροικεῖ ἐκεῖ λήψονται αὐτὸν ἄνδρες τοῦ τόπου
αὐτοῦ ἐν ἀργυρίῳ καὶ χρυσίῳ, καὶ ἐν ὑπάρξει καὶ ἐν κτή-
νεσι μετὰ τοῦ ἑκουσίου εἰς οἶκον τοῦ θεοῦ τὸν ἐν ἱερουσαλήμ.
5 * καὶ ἀνέστησαν ἄρχοντες τῶν πατριῶν ἰούδα καὶ βεν-
ιαμίν, καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ λευῖται πάντες ὧν ἐξήγειρεν ὁ θεὸς
τὸ πνεῦμα αὐτῶν τοῦ ἀναβῆναι οἰκοδομῆσαι τὸν οἶκον κυ-
ρίου τὸν ἐν ἱερουσαλήμ.
6 * καὶ πάντες οἱ κυκλόθεν αὐτῶν ἐνίσχυσαν ἐν χερσὶν
αὐτῶν ἐν σκεύεσιν ἀργυρίου ἐν χρυσῷ, καὶ ἐν ἀποσκευῇ, καὶ
ἐν κτήνεσι, καὶ ἐν ξενίοις, παρὲξ τῶν ἐν ἑκουσίοις.
7 * καὶ ὁ βασιλεὺς κῦρος ἐξήνεγκε σκεύη οἴκου κυρίου,
ἃ ἔλαβε ναβουχοδονόσορ ἀπὸ ἱερουσαλήμ, καὶ ἔδωκεν αὐτὰ
8 ἐν οἴκῳ θεοῦ αὐτοῦ. * καὶ ἐξήνεγκεν αὐτὰ κῦρος ὁ βα-
σιλεὺς περσῶν ἐπὶ χεῖρα μιθριδάτου γαζβαρέου. καὶ ἠ-
ρίθμησεν αὐτὰ τῷ σασαβασὰρ τῷ ἄρχοντι τοῦ ἰούδα.
9 * καὶ οὗτος ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν. ψυκτῆρες χρυσοῖ τριά-
κοντα, καὶ ἀργυροῖ ψυκτῆρες χίλιοι, παρηλλαγμένα ἐννέα
10 καὶ εἴκοσι. * χέφοροι χρυσοῖ τριάκοντα, καὶ ἀργυροῖ δι-
πλοῖ τετρακόσιοι καὶ δέκα· καὶ σκεύη ἕτερα χίλια.
11 * πάντα τὰ σκεύη καὶ τοῦ χρυσίου καὶ τοῦ ἀργυρίου, πεν-
τακισχίλια τετρακόσια· τὰ πάντα ἀνήγαγε σασαβα-
σὰρ μετὰ τῆς ἀναβάσεως τῆς ἀποικίας ἐκ βαβυλῶνος εἰς
ἱερουσαλήμ.

β΄.

1 * Καὶ οὗτοι οἱ υἱοὶ τῆς χώρας οἱ ἀναβαίνοντες ἀπὸ
τῆς αἰχμαλωσίας τῆς ἀποικίας, ἧς ἀπῴκισε ναβουχο-
δονόσορ ὁ βασιλεὺς βαβυλῶνος εἰς βαβυλῶνα. καὶ ἐ-
πέστρεψαν εἰς ἱερουσαλὴμ καὶ ἰούδαν ἀνὴρ εἰς τὴν πό-
λιν αὐτοῦ·
2 * οἳ ἦλθον μετὰ ζοροβαβέλ, ἰησουά, νεεμίας, σαραΐας,
ῥεελίας, μαρδοχαῖος, βαλασάν, μάσφαρ, βαγουέ, ῥε-
ούμ, βαανά· ἀριθμὸς ἀνδρῶν λαοῦ ἰσραήλ.

3 * בְּנֵי פַרְעֹשׁ אַלְפַּיִם מֵאָה שִׁבְעִים וּשְׁנָיִם׃
4 * בְּנֵי שְׁפַטְיָה שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁבְעִים וּשְׁנָיִם׃
5 * בְּנֵי אָרַח שְׁבַע מֵאוֹת חֲמִשָּׁה וְשִׁבְעִים׃
6 * בְּנֵי־פַחַת מוֹאָב לִבְנֵי יֵשׁוּעַ יוֹאָב אַלְפַּיִם שְׁמֹנֶה
מֵאוֹת וּשְׁנַיִם עָשָׂר׃
7 * בְּנֵי עֵילָם אֶלֶף מָאתַיִם חֲמִשִּׁים וְאַרְבָּעָה׃
8 * בְּנֵי זַתּוּא תְּשַׁע מֵאוֹת וְאַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה׃
9 * בְּנֵי זַכָּי שְׁבַע מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים׃
10 * בְּנֵי בָנִי שֵׁשׁ מֵאוֹת אַרְבָּעִים וּשְׁנָיִם׃
11 * בְּנֵי בֵבָי שֵׁשׁ מֵאוֹת עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה׃
12 * בְּנֵי עַזְגָּד אֶלֶף מָאתַיִם עֶשְׂרִים וּשְׁנָיִם׃
13 * בְּנֵי אֲדֹנִיקָם שֵׁשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים וְשִׁשָּׁה׃
14 * בְּנֵי בִגְוָי אַלְפַּיִם חֲמִשִּׁים וְשִׁשָּׁה׃
15 * בְּנֵי עָדִין אַרְבַּע מֵאוֹת חֲמִשִּׁים וְאַרְבָּעָה׃
16 * בְּנֵי־אָטֵר לִיחִזְקִיָּה תִּשְׁעִים וּשְׁמֹנָה׃
17 * בְּנֵי בֵצָי שְׁלֹשׁ מֵאוֹת עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה׃
18 * בְּנֵי יוֹרָה מֵאָה וּשְׁנֵים עָשָׂר׃
19 * בְּנֵי חָשֻׁם מָאתַיִם עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה׃
20 * בְּנֵי גִבָּר תִּשְׁעִים וַחֲמִשָּׁה׃
21 * בְּנֵי בֵית־לָחֶם מֵאָה עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה׃
22 * אַנְשֵׁי נְטֹפָה חֲמִשִּׁים וְשִׁשָּׁה׃
23 * אַנְשֵׁי עֲנָתוֹת מֵאָה עֶשְׂרִים וּשְׁמֹנָה׃
24 * בְּנֵי עַזְמָוֶת אַרְבָּעִים וּשְׁנָיִם׃
25 * בְּנֵי קִרְיַת עָרִים כְּפִירָה וּבְאֵרוֹת שְׁבַע מֵאוֹת
וְאַרְבָּעִים וּשְׁלֹשָׁה׃
26 * בְּנֵי הָרָמָה וָגָבַע שֵׁשׁ מֵאוֹת עֶשְׂרִים וְאֶחָד׃
27 * אַנְשֵׁי מִכְמָס מֵאָה עֶשְׂרִים וּשְׁנָיִם׃
28 * אַנְשֵׁי בֵית־אֵל וְהָעָי מָאתַיִם עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה׃
29 * בְּנֵי נְבוֹ חֲמִשִּׁים וּשְׁנָיִם׃
30 * בְּנֵי מַגְבִּישׁ מֵאָה חֲמִשִּׁים וְשִׁשָּׁה׃
31 * בְּנֵי עֵילָם אַחֵר אֶלֶף מָאתַיִם חֲמִשִּׁים וְאַרְבָּעָה׃
32 * בְּנֵי חָרִם שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים׃
33 * בְּנֵי־לֹד חָדִיד וְאוֹנוֹ שְׁבַע מֵאוֹת עֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה׃
34 * בְּנֵי יְרֵחוֹ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה׃
35 * בְּנֵי סְנָאָה שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וְשֵׁשׁ מֵאוֹת וּשְׁלֹשִׁים׃
36 * הַכֹּהֲנִים בְּנֵי יְדַעְיָה לְבֵית יֵשׁוּעַ תְּשַׁע מֵאוֹת
שִׁבְעִים וּשְׁלֹשָׁה׃
37 * בְּנֵי אִמֵּר אֶלֶף חֲמִשִּׁים וּשְׁנָיִם׃

3 * Filii Phares, duo millia centum septuaginta duo.
4 * Filii Saphatia, trecenti septuaginta duo.
5 * Filii Area, septingenti septuaginta quinque.
6 * Filii Phetmoab filiorum Iosue Ioab, duo millia octingenti duodecim.
7 * Filii Helam, mille ducenti quinquaginta quatuor.
8 * Filii Zethua, nongenti quadraginta quinque.
9 * Filii Zachai, septingenti sexaginta.
10 * Filii Bani, sexcenti quadraginta duo.
11 * Filii Bebai, sexcenti viginti tres.
12 * Filii Azgad, mille ducenti viginti duo.
13 * Filii Adonicam, sexcenti sexaginta sex.
14 * Filii Begui, duo millia quinquaginta sex.
B
15 * Filii Adin, quadringenti quinquaginta quatuor.
16 * Filii Ather qui erant ex Ezecia, nonaginta octo.
17 * Filii Besai, trecenti viginti tres.
18 * Filii Iora, centum duodecim.
19 * Filii Asem, ducenti viginti tres.
20 * Filii Gebbar, nongenti quinque.
21 * Filii Bethleem, centum viginti tres.
22 * Viri Netupha, quinquaginta sex.
23 * Viri Anathoth, centum viginti octo.
24 * Filii Asmaueth, quadraginta duo.
25 * Filii Cariathiarim, Cephira & Beroth, septingenti quadraginta tres.
26 * Filii Rama & Gabaa, sexcenti viginti vnus.
27 * Viri Machmas, centum viginti duo.
28 * Viri Bethel & Chai, ducenti vigintitres.
29 * Filii Nebo, quinquaginta duo.
30 * Filii Megbis, centum quinquaginta sex.
31 * Filii Helam alterius, mille ducenti quinquaginta quatuor.
32 * Filii Arim, trecenti viginti.
33 * Filii Lodadin & Ono, septingenti viginti quinque.
34 * Filii Hiericho, trecenti quadraginta quinque.
35 * Filii Senaa, tria millia sexcēti triginta.
36 * Sacerdotes filij Iadaia in domo Iesue, nongenti septuaginta tres.
37 * Filij Emmer, mille quinquaginta duo.

‡ *Filii Phoros, duo millia centum septua-* 3
ginta duo.
‡ *Filij Saphatia, trecenti septuaginta duo.* 4
‡ *Filij Ares, septingenti septuaginta-* 5
quinque.
‡ *Filij Phaath-moab filiis Iesue Ioab, duo* 6
millia octingenti & duodecim.
‡ *Filij Elam, mille ducenti quinquaginta* 7
quatuor.
‡ *Filij Zethua, nongenti quadraginta-* 8
quinque.
‡ *Filij Zacchaia, septingenti sexaginta.* 9
‡ *Filij Banea, sexcenti quadraginta &* 10
duo.
‡ *Filij Babai, sexcenti viginti tres.* 11
‡ *Filij Azigad, mille ducenti viginti-* 12
duo.
‡ *Filij Adonicam, sexcenti sexaginta sex.* 13
‡ *Filij Bague, duo millia quinquagin-* 14
ta sex.
‡ *Filij Addin, quadringenti quinquaginta* 15
quatuor.
‡ *Filij Ater Ezecia, nonaginta octo.* 16
‡ *Filij Bassu, trecenti viginti tres.* 17
‡ *Filij Iora, centum duodecim.* 18
‡ *Filij Asum, ducenti viginti tres.* 19
‡ *Filij Gaber, nonaginta quinque.* 20
‡ *Filij Bethleem, centum viginti tres.* 21
‡ *Filij Netophath, quinquaginta sex.* 22
‡ *Filij Anathoth, centum viginti octo.* 23
‡ *Filij Asmoth, quadraginta duo.* 24
‡ *Filij Cariathiarim Chaphera & Beroth,* 25
septingenti quadraginta tres.
‡ *Filij Rama, & Gabaa, sexcenti viginti* 26
vnus.
‡ *Viri Machmas, centum viginti duo.* 27
‡ *Viri Bethel & Hai, ducenti viginti* 28
tres.
‡ *Filij Nabo, quinquaginta duo.* 29
‡ *Filij Magbis, centum quinquaginta sex.* 30
‡ *Filij Helam alterius, mille ducenti quin-* 31
quaginta quatuor.
‡ *Filij Eram, trecenti viginti.* 32
‡ *Filij Lodadid & Ono, septingenti viginti* 33
quinque.
‡ *Filij Hiericho, trecenti quadraginta* 34
quinque.
‡ *Filij Senaa, tria millia sexcenti tri-* 35
ginta.
‡ *Et Sacerdotes filij Iedua in domo Iesu,* 36
nongenti septuaginta tres.
‡ *Filij Emmer, mille quinquaginta duo.* 37

3 ‡ υἱοὶ φόρος, δισχίλιοι ἑκατὸν ἑβδομηκονταδύο.
2 ‡ υἱοὶ σαφατία, τριακόσιοι ἑβδομηκονταδύο.
5 ‡ υἱοὶ ἀρές, ἑπτακόσιοι ἑβδομηκονταπέντε.
6 ‡ υἱοὶ φαὰθ μωὰβ τοῖς υἱοῖς ἰησοῦ ἰωάβ, δισχίλιοι ὀκ-
τακόσιοι καὶ δώδεκα.
7 ‡ υἱοὶ ἐλάμ, χίλιοι διακόσιοι πεντηκοντατέσσαρες.
8 ‡ υἱοὶ ζαθουά, ἐννακόσιοι τεσσαρακονταπέντε.
9 ‡ υἱοὶ ζακχαΐα, ἑπτακόσιοι ἑξήκοντα.
10 ‡ υἱοὶ βανέα, ἑξακόσιοι τεσσαράκοντα καὶ δύο.
11 ‡ υἱοὶ βαβαΐ, ἑξακόσιοι εἰκοσιτρεῖς.
12 ‡ υἱοὶ ἀζιγάδ, χίλιοι διακόσιοι εἰκοσιδύο.
13 ‡ υἱοὶ ἀδωνικάμ, ἑξακόσιοι ἑξηκονταέξ.
14 ‡ υἱοὶ βαγουέ, δισχίλιοι πεντηκονταέξ.
15 ‡ υἱοὶ ἀδδίν, τετρακόσιοι πεντηκοντατέσσαρες.
16 υἱοὶ ἀτὴρ τῷ ἐζεκίᾳ, ἐννενηκονταοκτώ.
17 ‡ υἱοὶ βασσοῦ, τριακόσιοι εἰκοσιτρεῖς.
18 ‡ υἱοὶ ἰωρά, ἑκατὸν δώδεκα.
19 ‡ υἱοὶ ἀσούμ, διακόσιοι εἰκοσιτρεῖς.
20 ‡ υἱοὶ γαβέρ, ἐννενηκονταπέντε.
21 ‡ υἱοὶ βεθλεέμ, ἑκατὸν εἰκοσιτρεῖς.
22 ‡ υἱοὶ νετωφάθ, πεντηκονταέξ.
23 ‡ υἱοὶ ἀναθώθ, ἑκατὸν εἰκοσιοκτώ.
24 ‡ υἱοὶ ἀσμώθ, τεσσαρακονταδύο.
25 ‡ υἱοὶ καριαθιαρεὶμ χαφιρὰ καὶ βηρώθ, ἑπτακόσιοι
τεσσαρακοντατρεῖς.
26 ‡ υἱοὶ τῆς ῥαμὰ καὶ γαβαά, ἑξακόσιοι εἰκοσιεῖς.
27 ‡ ἄνδρες μαχμάς, ἑκατὸν εἰκοσιδύο.
28 ‡ ἄνδρες βαιθὴλ καὶ ἀΐ, διακόσιοι εἰκοσιτρεῖς.
29 ‡ υἱοὶ ναβώ, πεντηκονταδύο.
30 ‡ υἱοὶ μαγβείς, ἑκατὸν πεντηκονταέξ.
31 ‡ υἱοὶ ἠλὰμ ἑτέρου, χίλιοι διακόσιοι πεντηκοντατέσ-
σαρες.
32 ‡ υἱοὶ ἠράμ, τριακόσιοι εἴκοσιν.
33 ‡ υἱοὶ λοδαδὶδ καὶ ὠνώ, ἑπτακόσιοι εἰκοσιπέντε.
34 ‡ υἱοὶ ἱεριχώ, τριακόσιοι τεσσαρακονταπέντε.
35 ‡ υἱοὶ σεναά, τρισχίλιοι ἑξακόσιοι τριάκοντα.
36 ‡ καὶ οἱ ἱερεῖς υἱοὶ ἰεδουὰ τῷ οἴκῳ ἰησοῦ ἐννακόσιοι ἑβδο-
μηκοντατρεῖς.
37 ‡ υἱοὶ ἐμμήρ, χίλιοι πεντηκονταδύο.

38 * בְּנֵי פַשְׁחוּר אֶלֶף מָאתַיִם אַרְבָּעִים וְשִׁבְעָה׃
39 * בְּנֵי חָרִם אֶלֶף וְשִׁבְעָה עָשָׂר׃
40 * הַלְוִיִּם בְּנֵי־יֵשׁוּעַ וְקַדְמִיאֵל לִבְנֵי הוֹדַוְיָה
41 שִׁבְעִים וְאַרְבָּעָה׃ * הַמְשֹׁרְרִים בְּנֵי אָסָף מֵאָה
42 עֶשְׂרִים וּשְׁמֹנָה׃ * בְּנֵי הַשֹּׁעֲרִים בְּנֵי־שַׁלּוּם בְּנֵי־
אָטֵר בְּנֵי־טַלְמֹן בְּנֵי־עַקּוּב בְּנֵי חֲטִיטָא בְּנֵי שֹׁבָי
הַכֹּל מֵאָה שְׁלֹשִׁים וְתִשְׁעָה׃
43 * הַנְּתִינִים בְּנֵי־צִיחָא בְנֵי־חֲשׂוּפָא בְּנֵי טַבָּעוֹת׃
44 * בְּנֵי־קֵרֹס בְּנֵי־סִיעֲהָא בְּנֵי פָדוֹן׃
45 * בְּנֵי־לְבָנָה בְנֵי־חֲגָבָה בְּנֵי עַקּוּב׃
46 * בְּנֵי־חָגָב בְּנֵי־שַׁמְלַי בְּנֵי חָנָן׃
47 * בְּנֵי־גִדֵּל בְּנֵי־גַחַר בְּנֵי רְאָיָה׃
48 * בְּנֵי־רְצִין בְּנֵי־נְקוֹדָא בְּנֵי גַזָּם׃
49 * בְּנֵי־עֻזָּא בְנֵי־פָסֵחַ בְּנֵי בֵסָי׃
50 * בְּנֵי־אַסְנָה בְנֵי־מְעוּנִים בְּנֵי נְפִיסִים׃
51 * בְּנֵי־בַקְבּוּק בְּנֵי־חֲקוּפָא בְּנֵי חַרְחוּר׃
52 * בְּנֵי־בַצְלוּת בְּנֵי־מְחִידָא בְּנֵי חַרְשָׁא׃
53 * בְּנֵי־בַרְקוֹס בְּנֵי־סִיסְרָא בְּנֵי־תָמַח׃
54 * בְּנֵי נְצִיחַ בְּנֵי חֲטִיפָא׃
55 * בְּנֵי עַבְדֵי שְׁלֹמֹה בְּנֵי־סֹטַי בְּנֵי־הַסֹּפֶרֶת בְּנֵי פְרוּדָא׃
56 * בְּנֵי־יַעְלָה בְנֵי־דַרְקוֹן בְּנֵי גִדֵּל׃
57 * בְּנֵי שְׁפַטְיָה בְנֵי־חַטִּיל בְּנֵי פֹּכֶרֶת הַצְּבָיִים בְּנֵי אָמִי׃
58 * כָּל־הַנְּתִינִים וּבְנֵי עַבְדֵי שְׁלֹמֹה שְׁלֹשׁ מֵאוֹת
תִּשְׁעִים וּשְׁנָיִם׃
59 * וְאֵלֶּה הָעֹלִים מִתֵּל מֶלַח תֵּל חַרְשָׁא כְּרוּב
אַדָּן אִמֵּר וְלֹא יָכְלוּ לְהַגִּיד בֵּית־אֲבוֹתָם וְזַרְעָם
אִם מִיִּשְׂרָאֵל הֵם׃
60 * בְּנֵי־דְלָיָה בְנֵי־טוֹבִיָּה בְּנֵי נְקוֹדָא שֵׁשׁ מֵאוֹת
חֲמִשִּׁים וּשְׁנָיִם׃
61 * וּמִבְּנֵי הַכֹּהֲנִים בְּנֵי חֳבַיָּה בְּנֵי הַקּוֹץ בְּנֵי בַרְזִלַּי
אֲשֶׁר לָקַח מִבְּנוֹת בַּרְזִלַּי הַגִּלְעָדִי אִשָּׁה וַיִּקָּרֵא
עַל־שְׁמָם׃
62 * אֵלֶּה בִּקְשׁוּ כְתָבָם הַמִּתְיַחְשִׂים וְלֹא נִמְצָאוּ
וַיְגֹאֲלוּ מִן־הַכְּהֻנָּה׃
63 * וַיֹּאמֶר הַתִּרְשָׁתָא לָהֶם אֲשֶׁר לֹא־יֹאכְלוּ מִקֹּדֶשׁ
הַקֳּדָשִׁים עַד עֲמֹד כֹּהֵן לְאוּרִים וּלְתֻמִּים׃

38 * Filij Pheſſur, mille ducenti quadraginta ſeptem.

39 * Filij Arim, mille decem & ſeptem.

40 * Leuitæ: filij Ieſue, & Cedmihel filiorum Odouiæ, ſeptuaginta quatuor.

41 * Cantores. filij Aſaph, centum viginti octo.

42 * Filij Ianitorum: filij Sellum, filij A-
C ther, filij Thelmon, filij Accub, filij Athita, filij Sobai, vniuerſi centum triginta nouem.

43 * Nathinæi: filij Sia, filij Aſupha, filij Thebboat.

44 * Filij Ceros, filij Siaa, filij Phadon,

45 * Filij Lebana, filij Agaba, filij Accub,

46 * Filij Agab, filij Selmai, filij Anan,

47 * Filij Gaddel, filij Gaer, filij Raahia,

48 * Filij Raſin, filij Nechoda, filij Gazen,

49 * Filij Azec, filij Phaſea, filij Beſee,

50 * Filij Aſemaa, filij Munim, filij Nephuſim,

51 * Filij Becbuc, filij Acupha, filij Azur,

52 * Filij Beſluth, filij Maida, filij Arſa,

53 * Filij Bercos, filij Zizara, filij Thema.

54 * Filij Naſia, filij Athupha.

55 * Filij ſeruorum Salomonis, filij Sothei, filij Sophereth, filij Pharuda.

56 * Filij Iala, filij Darcon, filii Gedeli,

57 * Filij Saphata, filij Athil, filij Phocereth, qui erat de Aſebaim, filij Amim.

58 * Omnes Nathinæi, & filij ſeruorum Salomonis, trecenti nonaginta duo.

59 * Et hi qui aſcenderunt de Thelmala, Thelarſa, Cherub, & Don, & Mer, & non potuerunt indicare domum patrum ſuorum, & ſemen ſuum, vtrum ex Iſrael eſſent.

60 * Filij Dalaia, filii Thobia, filii Necho-
D da, ſexcenti quinquaginta duo.

61 * Et de filiis Sacerdotum, filii Iobia, filii Acos, filii Berzellai, qui accepit de filiabus Berzellai Galaaditidis vxorem, & vocatus eſt nomine eorum.

62 * Hi quæſierunt ſcripturam genealogiæ ſuæ, & non inuenerunt, & eiecti ſunt de Sacerdotio.

63 * Et dixit Atherſatha eis, vt non comederent de ſancto ſanctorum, donec ſurgeret Sacerdos doctus atque perfectus.

38 * *Filij Phasur, mille ducenti quadraginta septem.*

39 * *Filij Charim, mille & decem & septem.*

40 * *Et Leuitæ, filij Iesu & Cadmiel filiis Oduiæ, septuaginta quatuor.*

41 * *Cantores, filij Asaph, centum viginti octo.*

42 * *Filij Ianitorum, filij Sellum, filij Ater, filij Telmon, filij Acub, filij Atita, filij Sobai, omnes centum triginta nouem.*

43 * *Nathenæi, filij Suaa, filij Asuphat, filij Tabaoth,*

44 * *Filij Cores, filij Siaa, filij Phadon,*

45 * *Filij Balana, filij Agaba, filij Acub,*

46 * *Filij Agab, filij Sellami, filij Annan,*

47 * *Filij Gaddel, filij Gaer, filij Raia,*

48 * *Filij Rason, filij Necoda, filij Gazam,*

49 * *Filij Aza, filij Phasi, filij Basi,*

50 * *Filij Asena, filij Mounim, filij Nephusim,*

51 * *Filij Bagbuc, filij Acupha, filij Arur,*

52 * *Filij Basaloth, filij Meida, filij Arsa,*

53 * *Filij Barcos, filij Sisara, filij Thema,*

54 * *Filij Nesia, filij Atipha,*

55 * *Filij seruorum Salomon, filij Sotai, filij Sephera, filij Pharuda,*

56 * *Filij Iela, filij Dercon, filij Geddel,*

57 * *Filij Saphatia, filij Attel, filij Phacerath, filij Aseboim, filij Emei:*

58 * *Omnes isti Nathenæi simul & filij seruorum Salomonis, trecenti nonaginta duo.*

59 * *Et hi qui ascenderunt de Thelmelech, Thelaresa, Cherub, Edan, Emmer, & non potuerunt indicare domum familiæ suæ, & semen suum si ex Israel sunt.*

60 * *Filij Dalaia, filij Tobiæ, filij Necoda, sexcenti quinquaginta duo.*

61 * *Et de filiis Sacerdotum, filij Obaia, filij Accus, filij Berzelai, qui accepit de filiabus Berzelai Galaaditæ vxorem, & vocatus est in nomine eorum.*

62 * *Hi quorum quæsierunt scripturam suam, quærentes genealogiam, & non inuentæ fuerunt, & eiecti sunt de Sacerdotio.*

63 * *Et dixit Athersatha eis, vt non comederent de sancto sanctorum, donec surgeret Sacerdos illuminantibus & perfectis.*

38 * υἱοὶ φασσούρ, χίλιοι διακόσιοι τεσσαρακονταεπτά.

39 * υἱοὶ χαρίμ, χίλιοι καὶ δεκαεπτά.

40 * καὶ οἱ λευῖται, υἱοὶ ἰησοῦ καὶ καδμιὴλ τοῖς υἱοῖς ὠδουία ἑβδομηκοντατέσσαρες.

41 * οἱ ᾄδοντες, υἱοὶ ἀσάφ, ἑκατὸν εἰκοσιοκτώ,

42 * υἱοὶ τῶν πυλωρῶν, υἱοὶ σελλούμ, υἱοὶ ἀτήρ, υἱοὶ τελμών, υἱοὶ ἀκούβ, υἱοὶ ἀτιτά, υἱοὶ σωβαΐ, οἱ πάντες ἑκατὸν τριακοντασεννέα.

43 * οἱ ναθιναῖοι, υἱοὶ σουαά, υἱοὶ ἀσουφάτ, υἱοὶ ταβαώθ,

44 * υἱοὶ κορές, υἱοὶ σιαά, υἱοὶ φαδών,

45 * υἱοὶ βαλανά, υἱοὶ ἀγαβά, υἱοὶ ἀκούβ,

46 * υἱοὶ ἀγάβ, υἱοὶ σελλαμί, υἱοὶ ἀνάν,

47 * υἱοὶ γεδδήλ, υἱοὶ γαήρ, υἱοὶ ῥαϊά,

48 * υἱοὶ ῥασών, υἱοὶ νεκωδά, υἱοὶ γαζάμ,

49 * υἱοὶ ἀζά, υἱοὶ φασί, υἱοὶ βασί,

50 * υἱοὶ ἀσενά, υἱοὶ μουνίμ, υἱοὶ νεφουσείμ,

51 * υἱοὶ βαγβούκ, υἱοὶ ἀκουφά, υἱοὶ ἀρούρ,

52 * υἱοὶ βασαλώθ, υἱοὶ μεϊδά, υἱοὶ ἀρσά,

53 * υἱοὶ βαρκός, υἱοὶ σισάρα, υἱοὶ θαιμά,

54 * υἱοὶ νεσία, υἱοὶ ἀτιφά,

55 * υἱοὶ τῶν δούλων σολομών, υἱοὶ σωταΐ, υἱοὶ σεφηρά, υἱοὶ φαρουδά,

56 * υἱοὶ ἰελά, υἱοὶ δερκών, υἱοὶ γεδδήλ,

57 * υἱοὶ σαφατία, υἱοὶ ἀττήλ, υἱοὶ φαχεράθ, υἱοὶ ἀσεβωείμ, υἱοὶ ἠμεί·

58 * πάντες οὗτοι οἱ ναθιναῖοι ἅμα καὶ υἱοὶ δούλων σολομῶντος τριακόσιοι ἐννενηκονταδύο.

59 * καὶ οὗτοι οἱ ἀναβάντες ἀπὸ θελμελὲχ θελαρησά, χερούβ, ἠδάν, ἐμμήρ, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν τοῦ ἀναγγεῖλαι οἶκον πατριᾶς αὐτῶν καὶ σπέρμα αὐτῶν εἰ ἐξ ἰσραήλ εἰσιν.

60 * υἱοὶ δαλαΐα, υἱοὶ τωβίου, υἱοὶ νεκωδὰ ἑξακόσιοι πεντηκονταδύο.

61 * καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν τῶν ἱερέων υἱοὶ ὀβαΐα, υἱοὶ ἀκκοῦς, υἱοὶ βερζελαΐ, ὃς ἔλαβεν ἀπὸ τῶν θυγατέρων βερζελαῒ τοῦ γαλααδίτου γυναῖκα, καὶ ἐκλήθη ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτῶν.

62 * οὗτοι ὧν ἐζήτησαν τὴν γραφὴν αὐτῶν οἱ γενεαλογοῦντες, καὶ οὐχ εὑρέθησαν, καὶ ἐξώσθησαν ἀπὸ τῆς ἱερατείας·

63 * καὶ εἶπεν ἀθερσαθὰ αὐτοῖς τοῦ μὴ φαγεῖν ἀπὸ τοῦ ἁγίου τῶν ἁγίων, ἕως ἀναστῇ ἱερεὺς τοῖς φωτίζουσι καὶ τοῖς τελείοις.

64 * כָּל־הַקָּהָל כְּאֶחָד אַרְבַּע רִבּוֹא אַלְפַּיִם שְׁלֹשׁ־מֵאוֹת שִׁשִּׁים׃

65 * מִלְּבַד עַבְדֵיהֶם וְאַמְהֹתֵיהֶם אֵלֶּה שִׁבְעַת אֲלָפִים שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שְׁלֹשִׁים וְשִׁבְעָה וְלָהֶם מְשֹׁרְרִים וּמְשֹׁרְרוֹת מָאתָיִם׃

66 * סוּסֵיהֶם שְׁבַע מֵאוֹת שְׁלֹשִׁים וְשִׁשָּׁה פִּרְדֵיהֶם מָאתַיִם אַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה׃

67 * גְּמַלֵּיהֶם אַרְבַּע מֵאוֹת שְׁלֹשִׁים וַחֲמִשָּׁה חֲמֹרִים שֵׁשֶׁת אֲלָפִים שְׁבַע מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים׃

68 * וּמֵרָאשֵׁי הָאָבוֹת בְּבוֹאָם לְבֵית יְהוָה אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלָםִ הִתְנַדְּבוּ לְבֵית הָאֱלֹהִים לְהַעֲמִידוֹ עַל־מְכוֹנוֹ׃

69 * כְּכֹחָם נָתְנוּ לְאוֹצַר הַמְּלָאכָה זָהָב דַּרְכְּמוֹנִים שֵׁשׁ־רִבֹּאות וָאָלֶף וְכֶסֶף מָנִים חֲמֵשֶׁת אֲלָפִים וְכָתְנֹת כֹּהֲנִים מֵאָה׃

70 * וַיֵּשְׁבוּ הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וּמִן־הָעָם וְהַמְשֹׁרְרִים וְהַשּׁוֹעֲרִים וְהַנְּתִינִים בְּעָרֵיהֶם וְכָל־יִשְׂרָאֵל בְּעָרֵיהֶם׃

ג

1 * וַיִּגַּע הַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל בֶּעָרִים וַיֵּאָסְפוּ הָעָם כְּאִישׁ אֶחָד אֶל־יְרוּשָׁלָםִ׃

2 * וַיָּקָם יֵשׁוּעַ בֶּן־יוֹצָדָק וְאֶחָיו הַכֹּהֲנִים וּזְרֻבָּבֶל בֶּן־שְׁאַלְתִּיאֵל וְאֶחָיו וַיִּבְנוּ אֶת־מִזְבַּח אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לְהַעֲלוֹת עָלָיו עֹלוֹת כַּכָּתוּב בְּתוֹרַת מֹשֶׁה אִישׁ־הָאֱלֹהִים׃

3 * וַיָּכִינוּ הַמִּזְבֵּחַ עַל־מְכוֹנָתוֹ כִּי בְּאֵימָה עֲלֵיהֶם מֵעַמֵּי הָאֲרָצוֹת וַיַּעַל עָלָיו עֹלוֹת לַיהוָה עֹלוֹת לַבֹּקֶר וְלָעָרֶב׃

4 * וַיַּעֲשׂוּ אֶת־חַג הַסֻּכּוֹת כַּכָּתוּב וְעֹלַת יוֹם בְּיוֹם בְּמִסְפָּר כְּמִשְׁפַּט דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ׃

5 * וְאַחֲרֵי־כֵן עֹלַת תָּמִיד וְלֶחֳדָשִׁים וּלְכָל־מוֹעֲדֵי יְהוָה הַמְקֻדָּשִׁים וּלְכֹל מִתְנַדֵּב נְדָבָה לַיהוָה׃

6 * מִיּוֹם אֶחָד לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הֵחֵלּוּ לְהַעֲלוֹת עֹלוֹת לַיהוָה וְהֵיכַל יְהוָה לֹא יֻסָּד׃

7 * וַיִּתְּנוּ־כֶסֶף לַחֹצְבִים וְלֶחָרָשִׁים וּמַאֲכָל וּמִשְׁתֶּה וָשֶׁמֶן לַצִּדֹנִים וְלַצֹּרִים לְהָבִיא עֲצֵי אֲרָזִים מִן־הַלְּבָנוֹן אֶל־יָם יָפוֹא כְּרִשְׁיוֹן כּוֹרֶשׁ מֶלֶךְ־פָּרַס עֲלֵיהֶם׃

64 * Omnis multitudo quaſi vnus, quadraginta duo millia trecenti ſexaginta.

65 * Exceptis ſeruis eorum & ancillis, qui erant ſeptem millia trecenti triginta ſeptem: & in ipſis cantores atque cantatrices ducenti.

66 * Equi eorum ſeptingenti triginta ſex, muli eorum ducenti quadragintaquinq;:

67 * Cameli eorum quadringenti triginta quinque, aſini eorum ſex millia ſeptingenti viginti.

68 * Et de principibus patrum cùm ingrederentur templum Domini quod eſt in Hieruſalem, ſpontè obtulerũt in domum Dei ad extruendam eam in loco ſuo.

69 * Secundùm vires ſuas dederunt impẽſas operis, auri ſolidos ſexaginta millia & mille, argenti minas quinque millia, & veſtes ſacerdotales centum.

70 * Habitauerunt ergo Sacerdotes & Leuitæ, & de populo, & cantores, & ianitores, & Nathinæi in vrbibus ſuis, vniuerſuſque Iſrael in ciuitatibus ſuis.

CAP. III.

1 IAmque venerat menſis ſeptimus, & erãt
A filij Iſrael in ciuitatibus ſuis. Congregatus eſt ergo populus quaſi vir vn9 in Hieruſalem: Nee.8.a.

2 * Et ſurrexit Ioſue filius Ioſedech & fratres eius Sacerdotes, & Zorobabel filius Salathiel & fratres eius, & ædificauerunt altare Dei Iſrael, vt offerrent in eo holocauſtomata, ſicut ſcriptũ eſt in Lege Moyſi viri Dei.

3 * Collocauerunt autem altare Dei ſuper baſes ſuas, deterrentibus eos per circuitum populis terrarum, & obtulerunt ſuper illud holocauſtum Domino manè & veſperè.

4 * Feceruntque ſolennitatem taberna-
B culorum, ſicut ſcriptum eſt, & holocauſtum diebus ſingulis per ordinem ſecundùm præceptum, opus diei in die ſuo:

5 * Et poſt hæc holocauſtum iuge tam in Kalendis quàm in vniuerſis ſolennitatibus Domini quæ erant conſecratæ, & in omnibus in quibus vltrò offerebatur munus Domino.

6 * A primo die menſis ſeptimi cœperũt offerre holocauſtum Domino. Porrò templum Domini nondum fundatum erat.

7 * Dederunt autem pecunias latomis & cæmentariis, cibum quoque & potum, & oleum Sidoniis Tyriiſq;, vt deferrẽt ligna cedrina de Libano ad mare Ioppem, iuxta quod præceperat Cyrus rex Perſarum eis.

* Omnis autem conuocatio simul quasi quater decem millia duo millia trecenti sexaginta: 64

* Absque seruis eorum & ancillis eorum. isti septem mille trecenti triginta septem. et eis cantores & cantatrices ducenti. 65

* Equi eorum septingenti triginta sex: muli eorum ducenti quadraginta quinque. 66

* Cameli eorum quadringenti trigintaquinque. asini eorum sex millia septingenti viginti. 67

* Et de principibus familiarum cùm ingrederentur ipsi in domum Domini quæ in Hierusalem, spontè obtulerunt in domum Dei ad extruendam eam in præparationem eius; 68

* Quemadmodum potentia eorum, dederũt in thesaurum operis, auri drachmas sex decem mille & mille, & argenti minas quinque millia, & vestes Sacerdotum centum. 69

* Et habitauerunt Sacerdotes & Leuitæ, & qui de populo, & cantores, & ianitores, & Nathinæi in vrbibus suis, & vniuersus Israel in vrbibus suis. 70

CAP. III.

ET præuenit mensis septimus, & filij Israel in ciuitatibus suis, & congregatus est populus quasi vir vnus in Hierusalem. 1

* Et surrexit Iosue filius Iosedec & fratres eius Sacerdotes, & Zorobabel filius Salathiel & fratres eius, & ædificauerunt altare Dei Israel, vt offerrent in eo holocaustomata, sicut scriptum est in lege Moysi hominis Dei. 2

* Et parauerunt altare super præparationem suam, quoniam in terrore super ipsos de populis terrarum. & obtulerunt super illud holocaustomata Domino manè & in vesperam. 3

* Et fecerunt solennitatem tabernaculorum secundùm scriptum, & holocausta singulis diebus in numero vt iudicium, ratione diei in die eius. 4

* Et post hoc holocaustum continui sacrificij, & in neomenias, & in solennitates Domino sanctificatas, & omni sponte offerenti voluntarium Domino. 5

* In die vno mensis septimi incœperunt offerre holocausta Domino; & domus Domini nondum fundata erat. 6

* Et dederunt argentum latomis & cæmentariis, & cibum & potum, & oleum Sidoniis & Tyriis, vt deferrent ligna cedrina de Libano ad mare Ioppes, per sententiam Cyri regis Persarum super eos. 7

64 * πᾶσα δὲ ἡ ἐκκλησία ὁμοῦ ὡσεὶ τέσσαρες μυριάδες δισχίλιοι τριακόσιοι ἑξήκοντα,

65 * χωρὶς δούλων αὐτῶν καὶ παιδισκῶν αὐτῶν· οὗτοι ἑπτακισχίλιοι τριακόσιοι τριακονταεπτά. καὶ αὐτοῖς ᾄδοντες καὶ ᾄδουσαι διακόσιοι.

66 * ἵπποι αὐτῶν ἑπτακόσιοι τριακονταέξ. ἡμίονοι αὐτῶν διακόσιοι τεσσαρακονταπέντε.

67 * κάμηλοι αὐτῶν τετρακόσιοι τριακονταπέντε· ὄνοι αὐτῶν ἑξακισχίλιοι ἑπτακόσιοι εἴκοσι.

68 * καὶ ἀπὸ τῶν ἀρχόντων τῶν πατριῶν ἐν τῷ εἰσελθεῖν αὐτοὺς εἰς τὸν οἶκον κυρίου τὸν ἐν ἱερουσαλήμ, ἡκουσιάσαντο εἰς οἶκον τοῦ θεοῦ τοῦ στῆσαι αὐτὸν ἐπὶ τὴν ἑτοιμασίαν αὐτοῦ·

69 * ὡς ἡ δύναμις αὐτῶν, ἔδωκαν εἰς θησαυρὸν τοῦ ἔργου, χρυσίου δραχμὰς ἓξ μυριάδας καὶ χιλίας, καὶ ἀργυρίου μνᾶς πεντακισχιλίας, καὶ χιτῶνας τῶν ἱερέων ἑκατόν.

70 * καὶ ἐκάθισαν οἱ ἱερεῖς, καὶ οἱ λευῖται καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ λαοῦ, καὶ οἱ ᾄδοντες καὶ οἱ πυλωροὶ, καὶ οἱ ναθιναῖοι ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν, καὶ πᾶς ἰσραὴλ ἐν πόλεσιν αὐτῶν.

γ'.

1 * Καὶ ἔφθασεν ὁ μὴν ὁ ἕβδομος, καὶ οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἐν πόλεσιν αὐτῶν, καὶ συνήχθη ὁ λαὸς ὡς ἀνὴρ εἷς εἰς ἱερουσαλήμ.

2 * καὶ ἀνέστη ἰησοῦς ὁ τοῦ ἰωσεδὲκ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ οἱ ἱερεῖς, καὶ ζοροβαβὲλ ὁ τοῦ σαλαθιὴλ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ ᾠκοδόμησαν τὸ θυσιαστήριον τοῦ θεοῦ ἰσραὴλ τοῦ ἀνενέγκαι ἐπ᾽ αὐτῷ ὁλοκαυτώσεις, καθὼς γέγραπται ἐν νόμῳ μωυσῆ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ.

3 * καὶ ἡτοίμασαν τὸ θυσιαστήριον ἐπὶ τὴν ἑτοιμασίαν αὐτοῦ, ὅτι ἐν καταπλήξει ἐπ᾽ αὐτοὺς ἀπὸ τῶν λαῶν τῶν γαιῶν. καὶ ἀνεβίβασαν ἐπ᾽ αὐτῷ ὁλοκαυτώσεις τῷ κυρίῳ τοπρωῒ καὶ εἰς ἑσπέραν.

4 * καὶ ἐποίησαν τὴν ἑορτὴν τῶν σκηνῶν κατὰ τὸ γεγραμμένον, καὶ ὁλοκαυτώσεις ἡμέραν ἐν ἡμέρᾳ ἐν ἀριθμῷ ὡς ἡ κρίσις, λόγον ἡμέρας ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ.

5 * καὶ μετὰ τοῦτο τὴν ὁλοκαύτωσιν τοῦ ἐνδελεχισμοῦ καὶ εἰς τὰς νουμηνίας καὶ εἰς τὰς ἑορτὰς τῷ κυρίῳ τὰς ἡγιασμένας, καὶ παντὶ ἑκουσιαζομένῳ ἑκούσιον τῷ κυρίῳ.

6 * ἐν ἡμέρᾳ τῇ μιᾷ τοῦ μηνὸς τοῦ ἑβδόμου ἤρξαντο ἀναφέρειν ὁλοκαυτώσεις τῷ κυρίῳ, καὶ ὁ οἶκος τοῦ κυρίου οὐκ ἐθεμελιώθη.

7 * καὶ ἔδωκαν ἀργύριον τοῖς λατόμοις καὶ τοῖς τέκτοσιν καὶ βρῶσιν, καὶ πόσιν, καὶ ἔλαιον τοῖς σιδωνίοις καὶ τοῖς τυρίοις, τοῦ ἐξενέγκαι ξύλα κέδρινα ἀπὸ τοῦ λιβάνου πρὸς θάλασσαν ἰόππης, διὰ γνώμης κύρου βασιλέως περσῶν ἐπ᾽ αὐτούς.

8 * וּבַשָּׁנָה הַשֵּׁנִית לְבוֹאָם אֶל־בֵּית הָאֱלֹהִים
לִירוּשָׁלַם בַּחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי הֵחֵלּוּ זְרֻבָּבֶל בֶּן־
שְׁאַלְתִּיאֵל וְיֵשׁוּעַ בֶּן־יוֹצָדָק וּשְׁאָר אֲחֵיהֶם
הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וְכָל־הַבָּאִים מֵהַשְּׁבִי יְרוּשָׁלַם
וַיַּעֲמִידוּ אֶת־הַלְוִיִּם מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה
לְנַצֵּחַ עַל־מְלֶאכֶת בֵּית־יְהוָה׃
9 * וַיַּעֲמֹד יֵשׁוּעַ בָּנָיו וְאֶחָיו קַדְמִיאֵל וּבָנָיו בְּנֵי־
יְהוּדָה כְּאֶחָד לְנַצֵּחַ עַל־עֹשֵׂה הַמְּלָאכָה בְּבֵית
הָאֱלֹהִים בְּנֵי חֵנָדָד בְּנֵיהֶם וַאֲחֵיהֶם הַלְוִיִּם׃
10 * וְיִסְּדוּ הַבֹּנִים אֶת־הֵיכַל יְהוָה וַיַּעֲמִידוּ
הַכֹּהֲנִים מְלֻבָּשִׁים בַּחֲצֹצְרוֹת וְהַלְוִיִּם בְּנֵי־אָסָף
בַּמְצִלְתַּיִם לְהַלֵּל אֶת־יְהוָה עַל־יְדֵי דָּוִיד מֶלֶךְ־
יִשְׂרָאֵל׃
11 * וַיַּעֲנוּ בְּהַלֵּל וּבְהוֹדֹת לַיהוָה כִּי טוֹב כִּי־לְעוֹלָם
חַסְדּוֹ עַל־יִשְׂרָאֵל וְכָל־הָעָם הֵרִיעוּ תְרוּעָה גְדוֹלָה
בְהַלֵּל לַיהוָה עַל הוּסַד בֵּית־יְהוָה׃
12 * וְרַבִּים מֵהַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וְרָאשֵׁי הָאָבוֹת
הַזְּקֵנִים אֲשֶׁר רָאוּ אֶת־הַבַּיִת הָרִאשׁוֹן בְּיָסְדוֹ זֶה
הַבַּיִת בְּעֵינֵיהֶם בֹּכִים בְּקוֹל גָּדוֹל וְרַבִּים בִּתְרוּעָה
בְשִׂמְחָה לְהָרִים קוֹל׃
13 * וְאֵין הָעָם מַכִּירִים קוֹל תְּרוּעַת הַשִּׂמְחָה לְקוֹל
בְּכִי הָעָם כִּי הָעָם מְרִיעִים תְּרוּעָה גְדוֹלָה וְהַקּוֹל
נִשְׁמַע עַד־לְמֵרָחוֹק׃

ד

1 * וַיִּשְׁמְעוּ צָרֵי יְהוּדָה וּבִנְיָמִן כִּי־בְנֵי הַגּוֹלָה
בּוֹנִים הֵיכָל לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃
2 * וַיִּגְּשׁוּ אֶל־זְרֻבָּבֶל וְאֶל־רָאשֵׁי הָאָבוֹת וַיֹּאמְרוּ
לָהֶם נִבְנֶה עִמָּכֶם כִּי כָכֶם נִדְרוֹשׁ לֵאלֹהֵיכֶם
וְלֹא אֲנַחְנוּ זֹבְחִים מִימֵי אֵסַר חַדֹּן מֶלֶךְ אַשּׁוּר
הַמַּעֲלֶה אֹתָנוּ פֹּה׃
3 * וַיֹּאמֶר לָהֶם זְרֻבָּבֶל וְיֵשׁוּעַ וּשְׁאָר רָאשֵׁי הָאָבוֹת
לְיִשְׂרָאֵל לֹא־לָכֶם וָלָנוּ לִבְנוֹת בַּיִת לֵאלֹהֵינוּ
כִּי אֲנַחְנוּ יַחַד נִבְנֶה לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר
צִוָּנוּ הַמֶּלֶךְ כּוֹרֶשׁ מֶלֶךְ־פָּרָס׃
4 * וַיְהִי עַם־הָאָרֶץ מְרַפִּים יְדֵי עַם־יְהוּדָה וּמְבַלְּהִים
אוֹתָם לִבְנוֹת׃
5 * וְסֹכְרִים עֲלֵיהֶם יוֹעֲצִים לְהָפֵר עֲצָתָם כָּל־יְמֵי
כּוֹרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס וְעַד־מַלְכוּת דָּרְיָוֶשׁ מֶלֶךְ־פָּרָס׃

8 * Anno autem ſecundo aduentus eorũ
ad templum Dei in Hieruſalem menſe ſe-
cũdo cœperũt Zorobabel filius Salathiel,
& Ioſue filius Ioſedech, & reliqui de fra-
tribus eorum Sacerdotes & Leuitę,& om-
nes qui venerant de captiuitate in Hieru-
ſalẽ,& conſtituerunt Leuitas à viginti an-
nis & ſuprà, vt vrgerent opus Domini.
9 * Stetitque Ioſue & filij eius, & fratres
eius, Cedmihel & filij eius, & filij Iuda
quaſi vir vnus, vt inſtarent ſuper eos qui
faciebant opus in tẽplo Dei, filij Enadab,
& filij eorum, & fratres eorum Leuitæ.
10 * Fundato igitur à cæmentariis templo
Domini, ſteterunt Sacerdotes in ornatu
ſuo cũ tubis,& Leuitæ filij Aſaph in cym-
balis, vt laudarent Dominum per manus
11 Dauid regis Iſrael. * Et concinebant
D in hymnis & confeſsione Domino, quo-
niam bonus, quoniam in æternum miſe-
ricordia eius ſuper Iſrael. Omnis quoque
populus vociferabatur clamore magno in
laudando Dominum, eo quòd fundatum
12 eſſet templum Domini.* Plurimi etiam de
Sacerdotibus & Leuitis, & principes pa-
trum, & ſeniores qui viderant templum
prius cùm fundatum eſſet,& hoc templũ
in oculis eorum, flebant voce magna: &
multi vociferantes in lætitia eleuabãt vo-
13 cem: * Nec poterat quiſquam agnoſcere
vocem clamoris lætantium,& vocem fle-
tus populi. commixtim enim populus vo-
ciferabatur clamore magno,& vox audie-
batur procul.

CAP. IIII.

1 A AVdierunt autem hoſtes Iudæ & Ben-
iamin, quia filij captiuitatis ædificarẽt
templum Domino Deo Iſrael:
2 * Et accedentes ad Zorobabel & ad prin-
cipes patrum, dixerunt eis: Ædificemus
vobiſcum, quia ita vt vos quęrimus Deum
veſtrum. Ecce nos immolauimus victimas
à diebus Aſſoraddam regis Aſſur, qui ad-
duxit nos huc.
3 * Et dixit eis Zorobabel,& Ioſue,& re-
liqui principes patrum Iſrael: Non eſt no-
bis & vobis vt ædificemus domum Deo
noſtro, ſicut præcepit nobis Cyrus rex Per
ſarum.
4 * Factum eſt igitur vt populus terræ im
pediret manus populi Iudæ, & turbaret
eos in ædificando.
5 * Conduxerunt quoque aduerſus eos
conſiliatores, vt deſtruerent cõſilium eo-
rum omnibus diebus Cyri regis Perſarum
& vſque ad regnum Darij regis Perſarum.

* *Et in anno secundo aduentus eorum in do-* 8
mum Domini Dei quæ in Hierusalem, in mense
secundo incœpit Zorobabel filius Salathiel, &
Iosue filius Iosedec, & reliqui de fratribus eo-
rum Sacerdotes & Leuitæ, & omnes qui ve-
nerant de captiuitate in Hierusalem. & consti-
tuerunt Leuitas à viginti annis & suprà, vt
vrgerent super facientes opera in domo Do-
mini.

* *Et stetit Iosue & filij eius, & fratres eius* 9
Cedmiel & filij eius filij Iuda vnanimiter vt
vrgerent super facientes opera in domo Dei. fi-
lij Enadad, filij eorum & fratres eorum Le-
uitæ.

* *Et fundauerunt qui ædificabant vt ædifi-* 10
carent domum Domini. & steterunt sacerdotes
ornati in tubis, & Leuitæ filij Asaph in cymba-
lis vt laudarent Dominum per manus Dauid
regis Israel.

* *Et responderunt in laude et florilegio Do-* 11
mino, quoniam bonum quoniam in æternum
misericordia eius super Israel. & omnis popu-
lus vociferabatur voce magna in laudando Do-
minum pro fundatione domus Domini.

* *Et multi de Sacerdotibus & Leuitis, &* 12
principes familiarum seniores qui viderunt do-
mum primam in fundatione eius, & hanc do-
mum oculis suis, flebant voce magna: et multi
in iubilo cum lætitia ad eleuandum vocem.

* *Et non fuit populus cognoscens vocem sig-* 13
nificationis lætitiæ à voce fletus populi: quoniã
populus clamauit voce magna, & vox audie-
batur vsque à longè.

CAP. IIII.

ET audierunt tribulantes Iudam & Benia- 1
iamin, quòd filij transmigrationis ædificant
domum Domino Deo Israel:

* *Et accesserunt ad Zorobabel, & ad prin-* 2
cipes familiarum, & dixerunt eis: Ædifice-
mus vobiscum, quia sicut vos quærimus Deũ
vestrum, & ipsi nos sacrificamus à diebus A-
saradan regis Assur qui adduxit nos huc.

* *Et dixit ad eos Zorobabel, & Iosue, &* 3
reliqui principum familiarum Israel: Non no-
bis & vobis vt ædificemus domum Deo no-
stro, quoniam nos ipsi in idipsum ædificabimus
Domino Deo Israel, sicut præcepit nobis Cyrus
rex Persarum.

* *Et fuit populus terræ dissoluens manus po* 4
puli Iudæ, & impediebant ipsis ædificationem:

* *Et conducebant aduersus eos cõsiliatores,* 5
vt destruerent consilium eorum omnibus die-
bus Cyri regis Persarum, & vsque ad regnum
Darij regis Persarum.

8 * καὶ ἐν τῷ ἔτει τῷ δευτέρῳ τοῦ ἐλθεῖν αὐτοὺς εἰς τὸν οἶ-
κον κυρίου τοῦ θεοῦ τὸν ἐν ἱερουσαλήμ, ἐν τῷ μηνὶ τῷ δευ-
τέρῳ ἤρξατο ζοροβαβὲλ ὁ τοῦ σαλαθιήλ, καὶ ἰησοῦς ὁ τοῦ
ἰωσεδέκ, καὶ οἱ κατάλοιποι τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν οἱ ἱε-
ρεῖς καὶ οἱ λευῖται, καὶ πάντες οἱ ἐρχόμενοι ἀπὸ τῆς αἰχ-
μαλωσίας εἰς ἱερουσαλήμ. καὶ ἔστησαν τοὺς λευίτας ἀπὸ
εἰκοσαέτους καὶ ἐπάνω τοῦ νικοποιεῖν ἐπὶ τοὺς ποιοῦντας τὰ
ἔργα ἐν οἴκῳ κυρίου.

9 * καὶ ἔστη ἰησοῦς καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ
κεδμιὴλ καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ υἱοὶ ἰούδα ὁμοθυμαδὸν τοῦ ἐπι-
νικᾶν ἐπὶ τοὺς ποιοῦντας τὰ ἔργα ἐν οἴκῳ τοῦ θεοῦ. υἱοὶ ἠ-
ναδάδ, υἱοὶ αὐτῶν καὶ ἀδελφοὶ αὐτῶν οἱ λευῖται.

10 * καὶ ἐθεμελίωσαν οἱ οἰκοδομοῦντες τοῦ οἰκοδομῆσαι
τὸν οἶκον κυρίου. καὶ ἔστησαν οἱ ἱερεῖς ἐστολισμένοι ἐν σάλ-
πιγξι καὶ οἱ λευῖται υἱοὶ ἀσὰφ ἐν κυμβάλοις τοῦ αἰνεῖν τὸν
κύριον ἐπὶ χεῖρας δαυὶδ βασιλέως ἰσραήλ.

11 * καὶ ἀπεκρίθησαν ἐν αἴνῳ καὶ ἀνθομολογήσει τῷ κυ-
ρίῳ ὅτι ἀγαθὸν ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἐπὶ τὸν
ἰσραήλ. καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἠλάλαξαν φωνῇ μεγάλῃ ἐν τῷ
αἰνεῖν τῷ κυρίῳ ἐπὶ τῇ θεμελιώσει τοῦ οἴκου κυρίου.

12 * καὶ πολλοὶ ἀπὸ τῶν ἱερέων καὶ τῶν λευιτῶν καὶ ἄρχον-
τες τῶν πατριῶν οἱ πρεσβύτεροι οἳ εἶδον τὸν οἶκον τὸν πρῶ-
τον ἐν θεμελιώσει αὐτοῦ, καὶ τοῦτον τὸν οἶκον ὀφθαλμοῖς
αὐτῶν, ἔκλαιον φωνῇ μεγάλῃ. καὶ πολλοὶ ἐν ἀλαλαγ-
μῷ μετ' εὐφροσύνης τοῦ ὑψῶσαι φωνήν.

13 * καὶ οὐκ ἦν ὁ λαὸς ἐπιγινώσκων τὴν φωνὴν σημα-
σίας τῆς εὐφροσύνης ἀπὸ τῆς φωνῆς τοῦ κλαυθμοῦ τοῦ
λαοῦ, ὅτι ὁ λαὸς ἐκραύγαζεν φωνῇ μεγάλῃ, καὶ ἡ φω-
νὴ ἠκούετο ἕως ἀπομακρόθεν.

δ'.

1 * Καὶ ἤκουσαν οἱ θλίβοντες ἰούδαν καὶ βενιαμίν, ὅ-
τι οἱ υἱοὶ τῆς ἀποικίας οἰκοδομοῦσιν οἶκον τῷ κυρίῳ τῷ θεῷ
ἰσραήλ·

2 * καὶ ἤγγιζαν πρὸς ζοροβαβέλ, καὶ πρὸς τοὺς ἄρχον-
τας τῶν πατριῶν, καὶ εἶπον αὐτοῖς, οἰκοδομήσωμεν μεθ' ὑ-
μῶν, ὅτι ὡς ὑμεῖς ἐκζητοῦμεν τῷ θεῷ ὑμῶν, καὶ αὐτῷ ἡμεῖς
θυσιάζομεν ἀπὸ ἡμερῶν ἀσαραδὰν βασιλέως ἀσσοὺρ τοῦ
ἐνέγκαντος ἡμᾶς ὧδε.

3 * καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς ζοροβαβὲλ καὶ ἰησοῦς καὶ οἱ κα-
τάλοιποι τῶν ἀρχόντων τῶν πατριῶν τοῦ ἰσραήλ, οὐχ ἡ-
μῖν καὶ ὑμῖν τοῦ οἰκοδομῆσαι οἶκον τῷ θεῷ ἡμῶν, ὅτι ἡμεῖς
αὐτοὶ ἐπὶ τὸ αὐτὸ οἰκοδομήσομεν τῷ κυρίῳ θεῷ ἰσραήλ,
ὡς ἐνετείλατο ἡμῖν κύρος ὁ βασιλεὺς περσῶν.

4 * καὶ ἦν ὁ λαὸς τῆς γῆς ἐκλύων τὰς χεῖρας τοῦ λαοῦ
ἰούδα, καὶ ἐνεπόδιζον αὐτοῖς τοῦ οἰκοδομεῖν·

5 * καὶ μισθούμενοι ἐπ' αὐτοὺς συμβούλοις τοῦ διασκε-
δάσαι τὴν βουλὴν αὐτῶν πάσας τὰς ἡμέρας κύρου βα-
σιλέως περσῶν, καὶ ἕως τῆς βασιλείας δαρείου τοῦ βασι-
λέως περσῶν.

6 * וּבְמַלְכוּת אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ בִּתְחִלַּת מַלְכוּתוֹ כָּתְבוּ
שִׂטְנָה עַל־יֹשְׁבֵי יְהוּדָה וִירוּשָׁלִָם׃
7 * וּבִימֵי אַרְתַּחְשַׁשְׂתָּא כָּתַב בִּשְׁלָם מִתְרְדָת
טָבְאֵל וּשְׁאָר כְּנָוֺתָו עַל־אַרְתַּחְשַׁשְׂתָּא מֶלֶךְ פָּרָס
וּכְתָב הַנִּשְׁתְּוָן כָּתוּב אֲרָמִית וּמְתֻרְגָּם אֲרָמִית׃
8 * רְחוּם בְּעֵל־טְעֵם וְשִׁמְשַׁי סָפְרָא כְּתַבוּ אִגְּרָה
חֲדָה עַל־יְרוּשְׁלֶם לְאַרְתַּחְשַׁשְׂתָּא מַלְכָּא כְּנֵמָא׃
9 * אֱדַיִן רְחוּם בְּעֵל־טְעֵם וְשִׁמְשַׁי סָפְרָא וּשְׁאָר
כְּנָוָתְהוֹן דִּינָיֵא וַאֲפַרְסַתְכָיֵא טַרְפְּלָיֵא אֲפָרְסָיֵא
ארכוי בָבְלָיֵא שׁוּשַׁנְכָיֵא דהוא עֵלְמָיֵא׃
10 * וּשְׁאָר אֻמַיָּא דִּי הַגְלִי אָסְנַפַּר רַבָּא וְיַקִּירָא
וְהוֹתֵב הִמּוֹ בְּקִרְיָה דִּי שָׁמְרָיִן וּשְׁאָר עֲבַר־נַהֲרָה
11 וּכְעֶנֶת׃ * דְּנָה פַּרְשֶׁגֶן אִגַּרְתָּא דִּי שְׁלַחוּ עֲלוֹהִי
עַל־אַרְתַּחְשַׁשְׂתְּא מַלְכָּא עַבְדָיךְ אֱנָשׁ עֲבַר־נַהֲרָה
12 וּכְעֶנֶת׃ * יְדִיעַ לֶהֱוֵא לְמַלְכָּא דִּי יְהוּדָיֵא דִּי
סְלִקוּ מִן־לְוָתָךְ עֲלֶינָא אֲתוֹ לִירוּשְׁלֶם קִרְיְתָא
מָרָדְתָּא וּבְאִישְׁתָּא בָּנַיִן וְשׁוּרַיָּא שַׁכְלִלוּ וְאֻשַּׁיָּא
13 יַחִיטוּ׃ * כְּעַן יְדִיעַ לֶהֱוֵא לְמַלְכָּא דִּי הֵן קִרְיְתָא
דָךְ תִּתְבְּנֵא וְשׁוּרַיָּא יִשְׁתַּכְלְלוּן מִנְדָּה בְלוֹ וַהֲלָךְ לָא
יִנְתְּנוּן וְאַפְּתֹם מַלְכִים תְּהַנְזִק׃
14 * כְּעַן כָּל־קֳבֵל דִּי־מְלַח הֵיכְלָא מְלַחְנָא וְעַרְוַת
מַלְכָּא לָא־אֲרִיךְ לַנָא לְמֶחֱזֵא עַל־דְּנָה שְׁלַחְנָא
וְהוֹדַעְנָא לְמַלְכָּא׃
15 * דִּי יְבַקַּר בִּסְפַר דָּכְרָנַיָּא דִּי אֲבָהָתָךְ וּתְהַשְׁכַּח
בִּסְפַר דָּכְרָנַיָּא וְתִנְדַּע דִּי קִרְיְתָא דָךְ קִרְיָא
מָרָדָא וּמְהַנְזְקַת מַלְכִין וּמְדִנָן וְאֶשְׁתַּדּוּר עָבְדִין
בְּגַוַּהּ מִן־יוֹמָת עָלְמָא עַל־דְּנָה קִרְיְתָא דָךְ
הָחָרְבַת׃
16 * מְהוֹדְעִין אֲנַחְנָה לְמַלְכָּא דִּי הֵן קִרְיְתָא דָךְ
תִּתְבְּנֵא וְשׁוּרַיַּהּ יִשְׁתַּכְלְלוּן לָקֳבֵל דְּנָה חֲלָק בַּעֲבַר
נַהֲרָא לָא אִיתַי לָךְ׃
17 * פִּתְגָמָא שְׁלַח מַלְכָּא עַל־רְחוּם בְּעֵל־טְעֵם
וְשִׁמְשַׁי סָפְרָא וּשְׁאָר כְּנָוָתְהוֹן דִּי יָתְבִין בְּשָׁמְרָיִן
וּשְׁאָר עֲבַר־נַהֲרָה שְׁלָם וּכְעֶת׃
18 * נִשְׁתְּוָנָא דִּי שְׁלַחְתּוּן עֲלֶינָא מְפָרַשׁ קֱרִי קָדָמָי׃
19 * וּמִנִּי שִׂים טְעֵם וּבַקַּרוּ וְהַשְׁכַּחוּ דִּי קִרְיְתָא דָךְ
מִן־יוֹמָת עָלְמָא עַל־מַלְכִין מִתְנַשְּׂאָה וּמְרַד
וְאֶשְׁתַּדּוּר מִתְעֲבֶד־בַּהּ׃

6 *In regno autem Aſſueri, ipſe eſt Arta-
xerxes: in principio regni eius ſcripſerunt
accuſationem aduerſus habitatores Iudæ
7 & Hieruſalem. *Et in diebus Artaxer-
xis ſcripſit Beſellam Mitridates & Thabeel
& reliqui qui erant in conſilio eorum ad
Artaxerxem regem Perſarum. Epiſtola au-
tem accuſationis ſcripta erat Syriacè, & le-
8 gebatur ſermone Syro. *Reum Beeltheem
& Samſai ſcriba ſcripſerunt epiſtolam v-
nam de Hieruſalem Artaxerxi regi huiuſ-
9 cemodi. *Reum Beeltheem, & Samſai
ſcriba, & reliqui conſiliatores eorum, Dy-
nę i & Apharſathæi, Therphalęi, Arphaſęi,
Herchuæi, Babylonij, Suſannachæi, Dyęi,
10 & Elamitæ, *Et cæteri de gentibus quas
tranſtulit Aſſennaphar magnus & glorio-
ſus, & habitare eas fecit in ciuitatibus Sa-
mariæ, & in reliquis regionibus trans flu-
11 men in pace. *Hoc eſt exẽplar epiſtolæ
C quam miſerunt ad eũ. ARTAXERXI regi
ſerui tui viri qui ſunt trans fluuium, ſalu-
12 tem dicunt. *Notum ſit regi, quia Iu-
dæi qui aſcenderunt à te ad nos venerunt
in Hieruſalem ciuitatem rebellem & peſ-
ſimam, quam ædificant, extruentes muros
eius, & parietes componentes.
13 *Nunc igitur notum ſit regi, quia ſi ci-
uitas illa ædificata fuerit, & muri eius in-
ſtaurati, tributum & vectigal, & annuos
redditus non dabunt; & vſque ad reges
hæc noxa perueniet.
14 *Nos ergo memores ſalis quod in pa-
latio comedimus, & quia læſiones Regis
videre nephas ducimus, idcircò miſimus
15 & nunciauimus regi, *Vt recenſeas in
libris Hiſtoriarum patrum tuorum, & in-
uenies ſcriptum in Commentariis, & ſcies
quoniam vrbs illa vrbs rebellis eſt, nocens
regibus & prouinciis; & bella concitantur
in ea ex diebus antiquis; quamobrem & ci-
uitas illa deſtructa eſt.
16 *Nunciamus nos Regi, quoniam ſi ci-
uitas illa ædificata fuerit, & muri ipſius
inſtaurati, poſſeſsionem trans fluuium nõ
17 habebis. *Verbum miſit rex ad Reum
Beltheem & Samſai ſcribam, & ad reli-
quos qui erant in conſilio eorum habita-
tores Samarię, & cęteris trans fluuium ſa-
lutem dicens & pacem.
18 *Accuſationem quam miſiſtis ad nos
19 manifeſtè lecta eſt coram me, *Et à me
pręceptũ eſt, & recenſuerunt, inueneruntque,
quoniam ciuitas illa à diebus antiquis
aduerſum reges rebellat, & ſeditiones &
prœlia concitantur in ea.

Et in regno Aſſueri, & in principio reg- 6
ni ipſius ſcripſit epiſtolam aduerſus habitantes
Iudam & Hieruſalem:
** Et in diebus Arthaſaſtha ſcripſit in pace* 7
Mithridates, & Tabeel cum reliquis conſer-
uis ſuis ad Arthaſaſtha Regem Perſarum,
ſcripſit Tabellarius ſcripturam Syriacè & in-
terpretatam.
** Reum Belteem & Sampſa ſcriba ſcripſe-* 9
runt epiſtolam vnam aduerſus Hieruſalem Ar-
thaſaſtha regi.
** Hæc iudicauit Reum Belteem & Sampſa* 9
ſcriba & reliqui conſerui noſtri, Dinæi, Arpha-
ſathacæi, Tarphallæi, Arphaſæi, Archyæi, Baby-
lonij, Suſanachæi, Dauæi, Elamitæ,
** Et reliqui gentium quas tranſtulit Aſſe-* 10
naphar magnus & glorioſus, & habitare fecit
eos in ciuitatibus Samariæ & in reliquum trãs
flumen.
** Hæc diſpoſitio epiſtolæ, quam miſerunt ad* 11
eum. Ad Arthaſaſtha regem ſerui tui viri trãs
fluuium.
** Et nunc notum ſit Regi, quòd Iudæi qui* 11
aſcenderunt à te ad nos, venerunt in Hieruſa-
lem ciuitatem rebellem & prauam, quam ædifi-
cant, & muri eius conſtructi ſunt, & funda-
menta eius erexerunt.
** Nunc igitur notum ſit regi, quòd ſi ciuitas* 13
illa reædificata fuerit, & muri eius inſtaurati
fuerint, tributorum exactionem & vectigal
non dabunt, & hoc reges malè afficit.
** Et nunc igitur ſicut ſal palatij ſaliti ſumus,* 14
& turpitudinem Regis non licet nobis vide-
re. propter hoc miſimus, & notum fecimus
Regi,
** Vt conſideret in libro Hiſtoriarum patrum* 15
tuorum, & inuenies in libro Commentario-
rum; & cognoſces quòd ciuitas illa ciuitas re-
bellis, & quæ malè afficit reges & prouincias;
& profugia ſeruorum fiunt in medio eius à tem
poribus antiquis: propter hoc ciuitas hæc de-
ſtructa eſt.
** Notum facimus igitur nos Regi, quòd ſi* 16
ciuitas illa ædificata fuerit, & muri eius inſtau
rati fuerint, ad hæc pars in eo quod trans flu-
uium non erit tibi.
** Verbum quod miſit rex ad Reum Belteẽ* 17
& Sampſa ſcribam, & reliquos conſeruos eo-
rum habitantes in Samaria, & cæteros trans
fluuium, pacem.
** Et ait: Tabellarius quem miſiſtis ad nos,* 18
vocatus eſt coram me:
** Et à me poſita eſt ſententia, & conſidera-* 19
uerunt, et inuentum eſt quod ciuitas illa à die-
bus antiquis aduerſus reges attollitur, & re-
belliones & profugia fiunt in ipſa:

6 * καὶ ἐν τῇ βασιλείᾳ ἀσουήρου, καὶ ἐν ἀρχῇ βασι-
λείας αὐτοῦ ἔγραψεν ἐπιστολὴν ἐπὶ οἰκοῦντας ἰουδαίαν
καὶ ἱερουσαλήμ·
7 * καὶ ἐν ἡμέραις ἀρθασασθὰ ἔγραψεν ἐν εἰρήνῃ μι-
θριδάτης καὶ ταβεὴλ σὺν τοῖς λοιποῖς συνδούλοις αὐτοῦ
πρὸς ἀρθασασθὰ βασιλέα περσῶν, ἔγραψεν ὁ φορο-
λόγος τὴν γραφὴν συριστὶ καὶ ἑρμηνευομένην.
8 * ῥεοὺμ βελτεὲμ καὶ σαμψὰ ὁ γραμματεὺς ἔγραψαν
ἐπιστολὴν μίαν κατὰ ἱερουσαλὴμ τῷ ἀρθασασθὰ βασιλεῖ.
9 * τάδε ἔκρινε ῥεοὺμ βελτεὲμ καὶ σαμψὰ ὁ γραμ-
ματεὺς καὶ οἱ κατάλοιποι σύνδουλοι ἡμῶν, δειναῖοι, ἀρ-
φασαθαχαῖοι, ταρφαλλαῖοι, ἀρφασαῖοι, ἀρχυαῖοι,
βαβυλώνιοι, σουσαναχαῖοι, δαυαῖοι, ἐλαμῖται,
10 * καὶ οἱ κατάλοιποι τῶν ἐθνῶν ὧν ἀπῴκισεν ἀσενα-
φὰρ ὁ μέγας καὶ τίμιος, καὶ κατῴκισεν αὐτοὺς ἐν πόλεσι
τῆς σαμαρείας καὶ τὸ κατάλοιπον πέραν τοῦ ποταμοῦ.
11 * αὕτη ἡ διαταγὴ τῆς ἐπιστολῆς, ἧς ἀπέστειλαν πρὸς
αὐτόν. πρὸς ἀρθασασθὰ βασιλέα οἱ παῖδές σου ἄνδρες
πέραν τοῦ ποταμοῦ.
12 * καὶ νῦν γνωστὸν ἔστω τῷ βασιλεῖ, ὅτι οἱ ἰουδαῖοι ἀνα-
βάντες ἀπὸ σοῦ πρὸς ἡμᾶς ἦλθον εἰς ἱερουσαλὴμ τὴν
πόλιν ἀποστάτιν καὶ πονηράν, ἣν οἰκοδομοῦσι, καὶ τὰ τείχη
αὐτῆς κατηρτισμένα εἰσί, καὶ θεμελίους αὐτῆς ἀνύψωσαν.
13 * νῦν οὖν γνωστὸν ἔστω τῷ βασιλεῖ, ὅτι ἐὰν ἡ πόλις ἐ-
κείνη ἀνοικοδομηθῇ, καὶ τὰ τείχη αὐτῆς καταρτισθῶσι,
φόρων πρᾶξιν καὶ συντέλεσμα οὐ δώσουσι, καὶ τοῦτο βα-
σιλεῖς κακοποιεῖ.
14 * καὶ νῦν οὖν καθὼς ἅλας τοῦ ναοῦ ἡλισάμεθα, καὶ
ἀσχημοσύνην βασιλέως οὐκ ἔξεστιν ἡμῖν ἰδεῖν. διὰ τοῦτο
ἐπέμψαμεν καὶ ἐγνωρίσαμεν τῷ βασιλεῖ·
15 * ἵνα ἐπισκέψῃ ἐν βίβλῳ ὑπομνηματισμάτων τῶν
πατέρων σου, καὶ εὑρήσεις ἐν τῷ βίβλῳ τῶν μνημοσυνῶν,
καὶ γνώσῃ ὅτι ἡ πόλις ἐκείνη πόλις ἀποστάτις, καὶ κακο-
ποιοῦσα βασιλεῖς καὶ χώρας, καὶ φυγαδεῖαι δούλων γί-
νονται ἐν μέσῳ αὐτῆς ἀπὸ χρόνων αἰῶνος, διὰ τοῦτο ἡ πό-
λις αὕτη ἠρήμωται.
16 * γνωρίζομεν οὖν ἡμεῖς τῷ βασιλεῖ, ὅτι ἐὰν ἡ πόλις
ἐκείνη οἰκοδομηθῇ καὶ τὰ τείχη αὐτῆς καταρτισθῇ, πρὸς
ταῦτα μέρος ἐν τῷ πέραν τοῦ ποταμοῦ οὐκ ἔσται σοι.
17 * τὸν λόγον ὃν ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς πρὸς ῥεοὺμ βελ-
τεὲμ καὶ σαμψὰ γραμματέα καὶ τοὺς καταλοίποις
συνδούλοις αὐτῶν τοὺς οἰκοῦντας ἐν σαμαρείᾳ καὶ τοὺς
καταλοίποις πέραν τοῦ ποταμοῦ εἰρήνην.
18 * καὶ φησίν, ὁ φορολόγος ὃν ἀπεστείλατε πρὸς ἡμᾶς
ἐκλήθη ἔμπροσθεν ἐμοῦ·
19 * καὶ παρ' ἐμοῦ ἐτέθη γνώμη καὶ ἐπεσκέψαντο, καὶ
εὑρέθη, ὅτι ἡ πόλις ἐκείνη ἀφ' ἡμερῶν αἰῶνος ἐπὶ βα-
σιλεῖς ἐπαίρεται, καὶ ἀποστάσεις καὶ φυγάδες γίνονται
ἐν αὐτῇ·

20 ומלכין תקיפין הוו על ירושלם ושליטין בכל עבר נהרה ומדה בלו והלך מתיהב להון׃

21 כען שימו טעם לבטלא גבריא אלך וקריתא דך לא תתבנא עד מני טעמא יתשם׃

22 וזהירין הוו שלו למעבד על דנה למה ישגא חבלא להנזקת מלכין׃

23 אדין מן די פרשגן נשתונא די ארתחששתא מלכא קרי קדם רחום ושמשי ספרא וכנותהון אזלו בבהילו לירושלם על יהודיא ובטלו המו באדרע וחיל׃

24 באדין בטלת עבידת בית אלהא די בירושלם והות בטלא עד שנת תרתין למלכות דריוש מלך פרס׃

ה

1 והתנבי חגי נביאה וזכריה בר עדוא נביאיא על יהודיא די ביהוד ובירושלם בשם אלה ישראל עליהון׃

2 באדין קמו זרבבל בר שאלתיאל וישוע בר יוצדק ושריו למבנא בית אלהא די בירושלם ועמהון נביאיה די אלהא מסעדין להון׃

3 בה זמנא אתא עליהון תתני פחת עבר נהרה ושתר בוזני וכנותהון וכן אמרין להם מן שם לכם טעם ביתא דנה לבנא ואשרנא דנה לשכללה׃

4 אדין כנמא אמרנא להם מן אנון שמהת גבריא די דנה בנינא בנין׃

5 ועין אלההם הות על שבי יהודיא ולא בטלו המו עד טעמא לדריוש יהך ואדין יתיבון נשתונא על דנה׃

6 פרשגן אגרת די שלח תתני פחת עבר נהרה ושתר בוזני וכנותה אפרסכיא די בעבר נהרה על דריוש מלכא׃

7 פתגמא שלחו עלוהי וכדנה כתיב בגוה לדריוש מלכא שלמא כלא׃

8 ידיע להוא למלכא די אזלנא ליהוד מדינתא לבית אלהא רבא והוא מתבנא אבן גלל ואע מתשם בכתליא ועבידתא דך אספרנא מתעבדא ומצלח בידהם׃

20 * Nam & reges fortissimi fuerunt in Hierusalem, qui & dominati sunt omni regioni quæ trans fluuium est. tributum quoq; & vectigal & redditus accipiebant.

21 * Nunc ergo audite sententiam: Prohibeatis viros illos vt vrbs illa non ædificetur, donec si fortè à me iussum fuerit.

22 * Videte ne negligenter hoc impleatis, & paulatim crescat malum contra reges.

23 * Itaque exemplum edicti Artaxerxis regis lectum est coram Reum, & Samsai scriba, & consiliariis eorum. Et abierunt festini in Hierusalem ad Iudæos, & prohibuerunt eos in brachio & robore.

24 * Tunc intermissum est opus Dei in Hierusalem, & non fiebat vsque ad annum secundum regni Darij Regis Persarum.

CAP. V.

1 PRophetauerunt autem Aggæus prophe
A ta & Zacharias filius Addo, prophetantes ad Iudæos qui erant in Iuda & Hierusalem, in nomine Dei Israel.

2 * Tunc surrexerunt Zorobabel filius Salathiel, & Iosue filius Iosedech, & cœperunt ædificare templum Dei in Hierusalem, & cum eis prophetæ Dei adiuuantes eos.

3 * In ipso autem tempore venit ad eos Thantannai, qui erat dux trans flumen, & Starbuzanai & consiliarij eorum, sicq; dixerunt eis: Quis dedit vobis consilium vt domum hanc ædificaretis, & muros eius instauraretis?

4 * Ad quod respondimus eis, quæ essent nomina hominum auctorum ædificationis illius.

5 *Oculus autẽ Dei eorũ factus est super
B senes Iudæorum, & non potuerunt inhibere eos. Placuitque vt res ad Darium referretur, & tunc satisfacerent aduersus accusationem illam.

6 * Exemplar epistolæ quam misit Thantannai dux regionis trans flumen, & Starbuzannai, & consiliatores eius Apharsathæi qui erant trans flumen, ad Darium regem.

7 * Sermo quem miserant ei, sic scriptus erat: DARIO Regi pax omnis.

8 * Notum sit Regi isse nos ad Iudæam prouinciam ad domum Dei magni, quæ ædificatur lapide impolito, & ligna ponuntur in parietibus; opusque illud dili-
C genter extruitur, & crescit in manibus eorum.

** Et reges fortes fuerunt in Hierusalem dominantes omni quod trans fluuium. & tributa exactionesque & vectigalia dantur eis.* 20

** Et nunc ponite sententiam, vt prohibeatis viros illos, & ciuitas illa non ædificabitur amplius. per me positum est edictum,* 21

** Et attendite ne faciatis deceptionem circa hoc: ne forte multiplicetur interitus in maleficium regibus.* 22

**Tunc tabellarius Arthasastha regis legit coram Reum Belteem & Sampsa scriba & conseruis suis. & abierunt festinanter in Hierusalem & in Juda, & impedierunt eos in equis & exercitu.* 23

**Tunc quieuit opus domus Dei quod in Hierusalem. & erat quiescens vsque ad secundum annum regni Darij regis Persarum.* 24

CAP. V.

ET prophetauit Aggæus propheta & Zacharias filius Addo prophetiam ad Judæos qui in Juda et in Hierusalem in nomine Dei Jsrael super ipsos. 1

** Tunc surrexerunt Zorobabel filius Salathiel & Iosue filius Josedec, & cœperunt ædificare domum Dei quæ in Hierusalem. & cum eis prophetæ Dei adiuuantes eos.* 2

** Jn ipso tempore venit ad eos Thaththanai dux trans flumen, & Sathrabuzanes & conserui eorum, & talia dixit eis: Quis posuit vobis consilium vt ædificaretis domum hanc, & impensam hanc præpararetis?* 3

** Tunc hæc dixerunt eis: Quæ sunt nomina virorum qui hanc ciuitatem ædificant?* 4

** Et oculi Dei facti sunt super captiuitatem Iuda, & non inhibuerunt eos donec sententia ad Darium delata fuit. & tunc dat tabellario de hoc.* 5

** Exemplar epistolæ quam misit Thaththanai dux regionis quæ trans flumen, & Sathrabusanes & conserui eorum Aphasarchæi, qui in eo quod trans flumen, Dario regi verba miserunt ad eum:* 6

** Et hæc scripta sunt in eo: Dario regi pax omnis.* 7

** Notum sit Regi, quod iuimus in Judæam prouinciam ad domum Dei magni, & ipsa ædificatur in lapidibus electis, & ligna ponuntur in parietibus, & opus illud dexterum fit, & prosperatur in manibus eorum.* 8

20 * καὶ βασιλεῖς ἰσχυροὶ ἐγένοντο ἐπὶ τῆς ἱερουσαλὴμ ἐπικρατοῦντες παντὸς τοῦ πέραν τοῦ ποταμοῦ. καὶ φόροι πράξεις τε καὶ συντελέσματα δίδονται αὐτοῖς.

21 * καὶ νῦν θέτε γνώμην, καταργῆσαι τοὺς ἄνδρας ἐκείνους, καὶ ἡ πόλις ἐκείνη οὐκ οἰκοδομηθήσεται ἔτι. διὰ ἐμοῦ ἐξετέθη τὸ δόγμα,

22 * καὶ προσέχετε τοῦ μὴ ποιῆσαι παράλογον περὶ τούτου. μήποτε πληθυνθῇ ἀφανισμὸς εἰς κακοποίησιν βασιλεῦσι.

23 * τότε ὁ φορολόγος τοῦ ἀρθασασθὰ βασιλέως ἀνέγνω ἐνώπιον ῥεοὺμ βελτεὲμ καὶ σαμψὰ γραμματέως καὶ συνδούλων ἑαυτῶν. καὶ ἐπορεύθησαν σπουδῇ εἰς ἱερουσαλὴμ καὶ ἐν ἰούδα, καὶ κατήργησαν αὐτοὺς ἐν ἵπποις καὶ δυνάμει.

24 * τότε ἤργησε τὸ ἔργον οἴκου τοῦ θεοῦ τὸ ἐν ἱερουσαλήμ. καὶ ἦν ἀργοῦν ἕως δευτέρου ἔτους τῆς βασιλείας δαρείου βασιλέως περσῶν.

ε.

1 * Καὶ προεφήτευσεν ἀγγαῖος ὁ προφήτης καὶ ζαχαρίας ὁ τοῦ ἀδδὼ προφητείαν ἐπὶ τοὺς ἰουδαίους τοὺς ἐν ἰούδα καὶ ἐν ἱερουσαλὴμ ἐν ὀνόματι θεοῦ ἰσραὴλ ἐπ' αὐτούς.

2 * τότε ἀνέστησαν ζοροβαβὲλ ὁ τοῦ σαλαθιὴλ καὶ ἰησοῦς υἱὸς ἰωσεδέκ, καὶ ἤρξαντο οἰκοδομῆσαι τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ τὸν ἐν ἱερουσαλήμ. καὶ μετ' αὐτῶν οἱ προφῆται τοῦ θεοῦ βοηθοῦντες αὐτοῖς.

3 * ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ ἦλθεν ἐπ' αὐτοὺς θαθθαναὶ ἔπαρχος πέραν τοῦ ποταμοῦ, καὶ σαθαρβουζάνης καὶ οἱ σύνδουλοι αὐτῶν καὶ τάδε εἶπεν αὐτοῖς, τίς ἔθηκεν ὑμῖν γνώμην τοῦ οἰκοδομῆσαι τὸν οἶκον τοῦτον, καὶ τὴν χορηγίαν ταύτην καταρτίσασθαι;

4 * τότε ταῦτα εἶπον αὐτοῖς, τίνα ἐστὶ τὰ ὀνόματα τῶν ἀνδρῶν τῶν ταύτην τὴν πόλιν οἰκοδομούντων;

5 * καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ θεοῦ ἐγένοντο ἐπὶ τὴν αἰχμαλωσίαν ἰούδα καὶ οὐ κατήργησαν αὐτοὺς ἕως γνώμη τῷ δαρείῳ ἀπηνέχθη. καὶ τότε δίδωσι φορολόγῳ περὶ τούτου.

6 * διασάφησις ἐπιστολῆς ἧς ἀπέστειλε θαθθαναὶ ὁ ἔπαρχος τοῦ πέραν τοῦ ποταμοῦ καὶ σαθαρβουζάνης, καὶ οἱ σύνδουλοι αὐτῶν ἀφασαρχαῖοι οἱ ἐν τῷ πέραν τοῦ ποταμοῦ, δαρείῳ τῷ βασιλεῖ ῥήματα ἀπέστειλαν πρὸς αὐτόν.

7 * καὶ τάδε γέγραπται ἐν αὐτῇ. δαρείῳ τῷ βασιλεῖ εἰρήνη πᾶσα.

8 * γνωστὸν ἔστω τῷ βασιλεῖ, ὅτι ἐπορεύθημεν εἰς τὴν ἰουδαίαν χώραν εἰς οἶκον τοῦ θεοῦ τοῦ μεγάλου, καὶ αὐτὸς οἰκοδομεῖται ἐν τοῖς λίθοις ἐκλεκτοῖς καὶ ξύλα ἐντίθεται ἐν τοῖς τοίχοις καὶ τὸ ἔργον ἐκεῖνο ἐπιδέξιον γίνεται, καὶ εὐοδοῦται ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν.

9 * אֱדַיִן שְׁאֵלְנָא לְשָׂבַיָּא אִלֵּךְ כְּנֵמָא אֲמַרְנָא לְּהֹם
מַן־שָׂם לְכֹם טְעֵם בַּיְתָא דְנָה לְמִבְנְיָה וְאֻשַּׁרְנָא
דְנָה לְשַׁכְלָלָה׃
10 * וְאַף שְׁמָהָתְהֹם שְׁאֵלְנָא לְהֹם לְהוֹדָעוּתָךְ דִּי
נִכְתֻּב שֻׁם־גֻּבְרַיָּא דִּי בְרָאשֵׁיהֹם׃
11 * וּכְנֵמָא פִתְגָמָא הֲתִיבוּנָא לְמֵמַר אֲנַחְנָא הִמּוֹ
עַבְדוֹהִי דִי־אֱלָהּ שְׁמַיָּא וְאַרְעָא וּבָנַיִן בַּיְתָא דִּי־הֲוָא
בְנֵה מִקַּדְמַת דְּנָה שְׁנִין שַׂגִּיאָן וּמֶלֶךְ לְיִשְׂרָאֵל רַב
בְּנָהִי וְשַׁכְלְלֵהּ׃
12 * לָהֵן מִן־דִּי הַרְגִּזוּ אֲבָהֳתַנָא לֶאֱלָהּ שְׁמַיָּא יְהַב
הִמּוֹ בְּיַד נְבוּכַדְנֶצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל כַּסְדָּיָא וּבַיְתָה דְנָה
סַתְרֵהּ וְעַמָּה הַגְלִי לְבָבֶל׃
13 * בְּרַם בִּשְׁנַת חֲדָה לְכוֹרֶשׁ מַלְכָּא דִּי בָבֶל כּוֹרֶשׁ
מַלְכָּא שָׂם טְעֵם בֵּית־אֱלָהָא דְנָה לִבְּנֵא׃
14 * וְאַף מָאנַיָּא דִי־בֵית־אֱלָהָא דִּי דַהֲבָה וְכַסְפָּא
דִּי נְבוּכַדְנֶצַּר הַנְפֵּק מִן־הֵיכְלָא דִּי בִירוּשְׁלֶם וְהֵיבֵל
הִמּוֹ לְהֵיכְלָא דִּי בָבֶל הַנְפֵּק הִמּוֹ כּוֹרֶשׁ מַלְכָּא מִן־
הֵיכְלָא דִּי בָבֶל וִיהִיבוּ לְשֵׁשְׁבַּצַּר שְׁמֵהּ דִּי פֶחָה
שָׂמֵהּ׃
15 * וַאֲמַר־לֵהּ אֵלֶּה מָאנַיָּא שֵׂא אֵזֶל־אֲחֵת הִמּוֹ
בְּהֵיכְלָא דִּי בִירוּשְׁלֶם וּבֵית אֱלָהָא יִתְבְּנֵא עַל־
אַתְרֵהּ׃
16 * אֱדַיִן שֵׁשְׁבַּצַּר דֵּךְ אֲתָא יְהַב אֻשַּׁיָּא דִּי־בֵית
אֱלָהָא דִּי בִירוּשְׁלֶם וּמִן־אֱדַיִן וְעַד־כְּעַן מִתְבְּנֵא
וְלָא שְׁלִם׃
17 * וּכְעַן הֵן עַל־מַלְכָּא טָב יִתְבַּקַּר בְּבֵית גִּנְזַיָּא דִּי־
מַלְכָּא תַמָּה דִּי בְּבָבֶל הֵן אִיתַי דִּי־מִן־כּוֹרֶשׁ מַלְכָּא
שִׂים טְעֵם לְמִבְנֵא בֵּית־אֱלָהָא דֵךְ בִּירוּשְׁלֶם וּרְעוּת
מַלְכָּא עַל־דְּנָה יִשְׁלַח עֲלֶינָא׃

ו

1 * בֵּאדַיִן דָּרְיָוֶשׁ מַלְכָּא שָׂם טְעֵם וּבַקַּרוּ בְּבֵית
סִפְרַיָּא דִּי גִנְזַיָּא מְהַחֲתִין תַּמָּה בְּבָבֶל׃
2 * וְהִשְׁתְּכַח בְּאַחְמְתָא בְּבִירְתָא דִּי בְּמָדַי מְדִינְתָּא
מְגִלָּה חֲדָה וְכֵן־כְּתִיב בְּגַוַּהּ דִּכְרוֹנָה׃
4 * בִּשְׁנַת חֲדָה לְכוֹרֶשׁ מַלְכָּא כּוֹרֶשׁ מַלְכָּא שָׂם
טְעֵם בֵּית־אֱלָהָא בִירוּשְׁלֶם בַּיְתָא יִתְבְּנֵא אֲתַר דִּי־
דָבְחִין דִּבְחִין וְאֻשּׁוֹהִי מְסוֹבְלִין רוּמֵהּ אַמִּין שִׁתִּין
פְּתָיֵהּ אַמִּין שִׁתִּין׃

9 * Interrogauimus ergo ſenes illos,&ita
diximus eis: Quis dedit vobis poteſtatem
vt domum hãc ædificaretis, & muros hos
10 inſtauraretis? * Sed & nomina eorum
quæſiuimus ab eis, vt nunciaremus tibi:
ſcripſimusq; nomina eorũ virorũ qui ſunt
principes in eis.
11 * Huiuſcemodi autem ſermonẽ reſpon
derunt nobis, dicentes: Nos ſumus ſerui
Dei cæli & terræ. & ædificamus templum
quod erat extructum ante hos annos mul
tos, quodq́ue rex Iſrael magnus ædifica-
uerat & extruxerat.
12 *Poſtquàm autem ad iracundiam pro-
uocauerunt patres noſtri Deum cæli, tra-
didit eos in manus Nabuchodonoſor re-
gis Babylonis Chaldæi: domum quoque
hanc deſtruxit,& populum eius tranſtulit
in Babylonem.
13 * Anno autem primo Cyri regis,Cyrus
rex Babylonis propoſuit edictum, vt do-
mus Dei ædificaretur.
14 * Nam & vaſa templi Dei aurea & ar-
gentea, quæ Nabuchodonoſor tulerat de
templo quod erat in Hieruſalem,& aſpor
tauerat ea in templum Babylonis, protu-
lit Cyrus rex de templo Babylonis,& data
D ſunt Saſabaſar vocabulo, quem & princi-
pem conſtituit.
15 * Dixitque ei: Hęc vaſa tolle & vade,&
pone ea in templo quod eſt in Hieruſa-
lem, & domus Dei ædificetur in loco ſuo.
16 * Tunc itaque Saſabaſar ille venit, &
poſuit fundamenta templi Dei in Hieru-
ſalem: & ex eo tempore vſque nunc ædi-
ficatur, & necdum completum eſt.
17 * Nunc ergo ſi videtur regi bonum,re-
cenſeat in Bibliotheca regis quę eſt in Ba-
bylone, vtrumnã à Cyro rege iuſſum fue-
rit vt ædificaretur domus Dei in Hieruſa-
lem: & voluntatem regis ſuper hoc remit-
tat ad nos.

CAP. VI.

1 TVnc Darius rex præcepit, & recenſue-
A runt in Bibliotheca librorum qui erãt
repoſiti in Babylone:
2 * Et inuentum eſt in Ecbathanis,quod
eſt caſtrum in Medena prouincia, volu-
men vnum, taliſque ſcriptus erat in eo
Commentarius:
3 *Anno primo Cyri regis,Cyrus rex de-
creuit, vt domus Dei ædificaretur quæ eſt
in Hieruſalẽ,in loco vbi immolãt hoſtias:
& vt ponant fundamenta ſupportantia al
titudinem cubitorum ſexaginta,& latitu-
dinem cubitorum ſexaginta:

* *Tunc interrogauimus seniores illos, & ita* 9
diximus eis: Quis posuit vobis sententiam, vt
domum hanc ædificaretis, & impensam hanc
præpararetis?
* *Et nomina eorum interrogauimus ab eis,* 10
vt notificaremus tibi, vt scriberemus tibi no-
mina virorum principum eorum.
* *Et tale verbum responderunt nobis, di-* 11
centes: Nos sumus serui Dei cæli & terræ: &
ædificamus domum quæ fuit ædificata ante hoc
annos multos; & rex Israel magnus ædificaue-
rat eam, & perfecit eam ipsis.
* *Ex quo autem ad iracundiam concitaue-* 12
runt patres nostri Deum cæli, tradidit eos in
manus Nabuchodonosor regis Babylonis Chal-
dæi; & domum hanc destruxit, & populum
transtulit in Babylonem.
* *Sed in anno primo Cyri regis Babylonio-* 13
rum, Cyrus rex posuit sententiam, vt domus
Dei hæc ædificaretur.
* *Et vasa domus Dei aurea & argentea,* 14
quæ Nabuchodonosor extulerat de domo quæ in
Hierusalem, & asportauerat ea in templum
Regis quod in Babylone, abstulit ea Cyrus rex
à templo quod in Babylone, & dedit ea Sasa-
basar thesauri custodi qui super thesaurum.
* *Et dixit ei: Hæc vasa tolle, & vade, po-* 15
ne ea in domo quæ in Hierusalem, & domus
Dei ædificetur in suo loco.
* *Tunc Sasabasar ille venit, & dedit fun-* 16
damenta domus Dei quæ in Hierusalem: & ex
tunc vsque nunc ædificatur, & nondum per-
fecta est.
* *Et nunc si super Regem bonum, consideret* 17
in domo diuitiarum Regis ibi in Babylone, vt
cognoscas quòd à rege Cyro posita fuit sententia
vt ædificaremus domum Dei illam quæ in Hie-
rusalem. & cognoscens Rex circa hoc, mittat
ad nos.

CAP. VI.

TVnc Darius rex posuit sententiam, et con- 1
siderauit in Bibliothecis vbi diuitiæ iace-
bant ibi in Babylone:
* *Et inuentum est in Amatha ciuitate pa-* 2
latio Medorum ciuitatis capitulum vnum, &
hoc erat scriptum in eo Commentarium.
* *In anno primo Cyri regis, Cyrus rex po-* 3
suit sententiam circa domum Dei quæ in Hie-
rusalem, domus ædificetur, & locus vbi sacri-
ficant sacrificia, & fundamenta ponantur cras-
sa, altitudo cubitorum sexaginta, latitudo eius
cubitorum sexaginta:

9 * τότε ἠρωτήσαμεν τοὺς πρεσβυτέρους ἐκείνους, καὶ οὕ-
τως εἴπομεν αὐτοῖς, τίς ἔθηκεν ὑμῖν γνώμην τὸν οἶκον τοῦ-
τον οἰκοδομῆσαι, καὶ τὴν χορηγίαν ταύτην καταρτίσασθαι;
10 * καὶ τὰ ὀνόματα αὐτῶν ἠρωτήσαμεν αὐτοὺς τοῦ γνω-
ρίσαι σοι, ὥστε γράψαι σοι τὰ ὀνόματα τῶν ἀνδρῶν τῶν
ἀρχόντων αὐτῶν.
11 * καὶ τοιοῦτον ῥῆμα ἀπεκρίθησαν ἡμῖν λέγοντες, ἡμεῖς
ἐσμὲν δοῦλοι τοῦ θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, καὶ οἰκοδομοῦ-
μεν τὸν οἶκον ὃς ἦν ᾠκοδομημένος πρὸ τούτου ἔτη πολλά,
καὶ βασιλεὺς τοῦ ἰσραὴλ μέγας ᾠκοδόμησεν αὐτὸν, καὶ
κατηρτίσατο αὐτὸν αὐτοῖς.
12 * ἀφ' ὅτου δὲ παρώργισαν οἱ πατέρες ἡμῶν τὸν θεὸν τοῦ
οὐρανοῦ, ἔδωκεν αὐτοὺς εἰς χεῖρας ναβουχοδονόσορ βασιλέ-
ως βαβυλῶνος τοῦ χαλδαίου, καὶ τὸν οἶκον τοῦτον κατέλυ-
σε, καὶ τὸν λαὸν ἀπῴκισεν εἰς βαβυλῶνα.
13 * ἀλλ' ἐν τῷ ἔτει τῷ πρώτῳ κύρου τοῦ βασιλέως τῶν
βαβυλωνίων κῦρος ὁ βασιλεὺς ἔθετο γνώμην τὸν οἶκον
τοῦ θεοῦ τοῦτον οἰκοδομηθῆναι.
14 * καὶ τὰ σκεύη τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ τὰ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ,
ἃ ναβουχοδονόσορ ἐξήνεγκεν ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ ἐν ἱερου-
σαλήμ, καὶ ἐπήνεγκεν αὐτὰ εἰς τὸν ναὸν τοῦ βασιλέως
τὸν ἐν βαβυλῶνι, ἐξήνεγκεν αὐτὰ κῦρος ὁ βασιλεὺς ἀπὸ
ναοῦ τοῦ ἐν βαβυλῶνι, καὶ ἔδωκεν αὐτὰ τῷ σασαβασὰρ τῷ
θησαυροφύλακι τῷ ἐπὶ τοῦ θησαυροῦ.
15 * καὶ εἶπεν αὐτῷ, ταῦτα τὰ σκεύη λάβε καὶ πορεύου,
θὲς αὐτὰ ἐν τῷ οἴκῳ τῷ ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ ὁ οἶκος τοῦ θεοῦ
οἰκοδομηθήτω εἰς τὸν αὐτοῦ τόπον.
16 * τότε σασαβασὰρ ἐκεῖνος ἦλθε καὶ ἔδωκε τοὺς θε-
μελίους τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ τοῦ ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ ἀπὸ τό-
τε ἕως τοῦ νῦν οἰκοδομεῖται, καὶ οὐκ ἐτελέσθη.
17 * καὶ νῦν εἰ ἐπὶ τὸν βασιλέα ἀγαθὸν, ἐπισκοπείτω
ἐν τῷ οἴκῳ τῆς γάζης τοῦ βασιλέως ἐκεῖ ἐν βαβυλῶνι, ὅ-
πως γνῷς ὅτι ἀπὸ τοῦ βασιλέως κύρου ἐτέθη γνώμη οἰκο-
δομῆσαι τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ ἐκεῖνον τὸν ἐν ἱερουσαλήμ. καὶ
γνοὺς ὁ βασιλεὺς περὶ τούτου πεμψάτω πρὸς ἡμᾶς.

ς'.

1 * Τότε δαρεῖος ὁ βασιλεὺς ἔθηκε γνώμην καὶ ἐπε-
σκέψατο ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις οὗ αἱ γάζαι ἔκειντο ἐκεῖ ἐν
βαβυλῶνι·
2 * καὶ εὑρέθη ἐν ἀμαθὰ πόλει ἐν τῇ βάρει τῆς μήδων
πόλεως κεφαλὶς μία, καὶ τοῦτο ἦν γεγραμμένον ἐν αὐ-
τῇ τὸ ὑπόμνημα.
3 * ἐν ἔτει πρώτῳ κύρου βασιλέως, κῦρος ὁ βασιλεὺς ἔ-
θηκε γνώμην περὶ οἴκου τοῦ θεοῦ τοῦ ἐν ἱερουσαλήμ, ὁ οἶκος
οἰκοδομηθήτω, καὶ τόπος οὗ θυσιάζουσι τὰ θυσιάσματα,
καὶ τὰ θεμέλια τεθήτω παχέα ὕψος πήχεις ἑξήκοντα,
πλάτος αὐτοῦ πηχέων ἑξήκοντα·

4 * נִדְבָּכִין דִּי־אֶבֶן גְּלָל תְּלָתָא וְנִדְבָּךְ דִּי־אָע חֲדַת
וְנִפְקְתָא מִן־בֵּית מַלְכָּא תִּתְיְהִב׃
5 * וְאַף מָאנֵי בֵית־אֱלָהָא דִּי דַהֲבָה וְכַסְפָּא דִּי
נְבוּכַדְנֶצַּר הַנְפֵּק מִן־הֵיכְלָא דִי־בִירוּשְׁלֶם וְהֵיבֵל
לְבָבֶל יַהֲתִיבוּן וִיהָךְ לְהֵיכְלָא דִי־בִירוּשְׁלֶם
לְאַתְרֵהּ וְתַחֵת בְּבֵית אֱלָהָא׃
6 * כְּעַן תַּתְּנַי פַּחַת עֲבַר־נַהֲרָה שְׁתַר בּוֹזְנַי
וּכְנָוָתְהוֹן אֲפַרְסְכָיֵא דִּי בַּעֲבַר נַהֲרָה רַחִיקִין הֲווֹ
מִן־תַּמָּה׃
7 * שְׁבֻקוּ לַעֲבִידַת בֵּית־אֱלָהָא דֵךְ פַּחַת יְהוּדָיֵא
וּלְשָׂבֵי יְהוּדָיֵא בֵּית־אֱלָהָא דֵךְ יִבְנוֹן עַל־אַתְרֵהּ׃
8 * וּמִנִּי שִׂים טְעֵם לְמָא דִי־תַעַבְדוּן עִם־שָׂבֵי
יְהוּדָיֵא אִלֵּךְ לְמִבְנֵא בֵּית־אֱלָהָא דֵךְ וּמִנִּכְסֵי מַלְכָּא
דִּי מִדַּת עֲבַר נַהֲרָה אָסְפַּרְנָא נִפְקְתָא תֶּהֱוֵא
מִתְיַהֲבָא לְגֻבְרַיָּא אִלֵּךְ דִּי־לָא לְבַטָּלָא׃
9 * וּמָה חַשְׁחָן וּבְנֵי תוֹרִין וְדִכְרִין וְאִמְּרִין לַעֲלָוָן
לֶאֱלָהּ שְׁמַיָּא חִנְטִין מְלַח חֲמַר וּמְשַׁח כְּמֵאמַר
כָּהֲנַיָּא דִי־בִירוּשְׁלֶם לֶהֱוֵא מִתְיְהֵב לְהֹם יוֹם בְּיוֹם
דִּי־לָא שָׁלוּ׃
10 * דִּי־לֶהֱוֺן מְהַקְרְבִין נִיחוֹחִין לֶאֱלָהּ שְׁמַיָּא
וּמְצַלַּיִן לְחַיֵּי מַלְכָּא וּבְנוֹהִי׃
11 * וּמִנִּי שִׂים טְעֵם דִּי כָל־אֱנָשׁ דִּי יְהַשְׁנֵא פִּתְגָמָא
דְנָה יִתְנְסַח אָע מִן־בַּיְתֵהּ וּזְקִיף יִתְמְחֵא עֲלֹהִי
וּבַיְתֵהּ נְוָלוּ יִתְעֲבֵד עַל־דְּנָה׃
12 * וֵאלָהָא דִּי־שַׁכִּן שְׁמֵהּ תַּמָּה יְמַגַּר כָּל־מֶלֶךְ וְעַם
דִּי יִשְׁלַח יְדֵהּ לְהַשְׁנָיָה לְחַבָּלָה בֵּית־אֱלָהָא דֵךְ
דִּי־בִירוּשְׁלֶם אֲנָה דָרְיָוֶשׁ שָׂמֶת טְעֵם אָסְפַּרְנָא
יִתְעֲבִד׃
13 * אֱדַיִן תַּתְּנַי פַּחַת עֲבַר־נַהֲרָה שְׁתַר בּוֹזְנַי
וּכְנָוָתְהוֹן לָקֳבֵל דִּי־שְׁלַח דָּרְיָוֶשׁ מַלְכָּא כְּנֵמָא
14 אָסְפַּרְנָא עֲבַדוּ׃ * וְשָׂבֵי יְהוּדָיֵא בָּנַיִן וּמַצְלְחִין
בִּנְבוּאַת חַגַּי נְבִיָּאה וּזְכַרְיָה בַּר־עִדּוֹא וּבְנוֹ וְשַׁכְלִלוּ
מִן־טַעַם אֱלָהּ יִשְׂרָאֵל וּמִטְּעֵם כּוֹרֶשׁ וְדָרְיָוֶשׁ
וְאַרְתַּחְשַׁשְׂתְּא מֶלֶךְ פָּרָס׃
15 * וְשֵׁיצִיא בַּיְתָה דְנָה עַד יוֹם תְּלָתָה לִירַח אֲדָר
דִּי־הִיא שְׁנַת־שֵׁת לְמַלְכוּת דָּרְיָוֶשׁ מַלְכָּא׃
16 * וַעֲבַדוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל כָּהֲנַיָּא וְלֵוָיֵא וּשְׁאָר בְּנֵי־
גָלוּתָא חֲנֻכַּת בֵּית־אֱלָהָא דְנָה בְּחֶדְוָה׃

4 * Ordines de lapidibus impolitis tres,&
sic ordines de lignis nouis. Sumptus au-
tem de domo regis dabuntur.
5 * Sed & vasa templi Dei aurea & argen
tea,quæ Nabuchodonosor tulerat de tem
plo Hierusalem,&attulerat ea in Babylo-
nem,reddantur & referantur in templum
Hierusalem,in locum suum,quæ& posita
sint in templo Dei.
6 * Nunc ergo Thantannai dux regionis
quæ est trans flumen, & Starbuzannai, &
consiliarij vestri Apharsathęi qui estis trãs
flumen, procul recedite ab illis:
7 * Dimittite fieri templum Dei illud à
B duce Iudęorũ & à senioribus eorũ,& do-
mus Dei illa ædificetur in loco suo.
8 * Sed & à me præceptum est quòd opor
teat fieri à presbyteris Iudæorum illis, vt
ædificetur domus Dei, scilicet vt de arca
regis,id est, de tributis quæ dantur de re-
gione trans flumen,studiosè sumptus dẽ-
tur viris illis, ne impediatur opus.
9 * Quod si necesse fuerit & vitulos, &
agnos & hœdos in holocaustum Deo cæ-
li, frumentum,sal,vinum & oleum secun-
dùm ritum sacerdotum qui sunt in Hie-
rusalem,detur eis per singulos dies, ne sit
in aliquo querimonia:
10 * Et offerant oblationes Deo cæli,orẽt-
que pro vita regis & filiorum eius.
11 * A me ergo positum est decretum ,vt
omnis homo qui hanc mutauerit iussio-
nem, tollatur lignum de domo ipsius, &
C erigatur & configatur in eo: domus au-
tem eius publicetur.
12 * Deus autem qui habitare fecit nomẽ
suum ibi, dissipet omnia regna & populũ
qui extenderit manum suam vt repugnet
& dissipet domum Dei, illam quæ est in
Hierusalem. Ego Darius statui decretum,
13 quod studiosè implere volo.* Igitur Than
tannai dux regionis trans flumen, & Star-
buzannai & cõsiliarij eius, secundũ quod
præceperat Darius rex, sic diligenter exe-
14 cuti sunt. * Seniores autem Iudæorum æ-
dificabant, & prosperabantur, iuxta pro-
phetiam Aggæi prophetæ & Zacharię filij
Addo. & ædificauerunt & construxerunt,
iubente Deo Israel,& iubente Cyro & Da
rio & Artaxerxe regibus Persarum.
15 * Et compleuerunt domum Dei istam
vsque ad diem tertium mensis Adar, qui
est annus sextus regni Darij regis.
16 * Fecerunt autem filij Israel Sacerdotes
& Leuitæ, & reliqui filiorum transmigra-
tionis dedicationẽ domus Dei in gaudio.

* Et domus lapideæ fortes tres, & domum 4
lignorum nouorum vnam. & sumptus de domo
regis dabitur.
* Et vasa domus Dei aurea & argentea, 5
quæ Nabuchodonosor abstulit de domo quæ in
Hierusalem, & portauit in Babylonem, &
dentur & referantur in templum quod in Hie-
rusalem in locum suum, & ponantur in domo
Dei.
* Nunc igitur Thathanæ dux eius quod 6
trans fluuium, Sathrabuzanes & conserui eius
Apharsachæi, qui in eo quod trans fluuium lon
gè existentes illinc:
* Et nunc dimittite opus domus Dei, duces 7
Iudæorum & seniores Iudæorum, domum Dei
illam ædificent in loco suo.
* Et per me positum est edictum, vt fa- 8
ciant per seniores Iudæorum illorum, vt ædifi-
cetur domus Dei illa. & à substantiis regis tri-
butorum trans flumen, studiosè sumptus sit da-
tus viris illis, ne impediantur:
* Et quodcunque necesse fuerit. & filios 9
boum & arietum, & agnos in holocaustomata
Deo cæli; frumentum, sal, vinum, oleum, secun-
dùm verbum Sacerdotum qui in Hierusalem;
sit datum eis per singulos dies immutabiliter
quodcunque petierint:
* Vt sint bonum odorem offerentes Deo cæ- 10
li, & orent pro vita Regis, & filiorum
eius.
* Et à me positum est decretum, quòd om- 11
nis homo qui mutauerit verbum hoc, tolletur
lignum de domo eius, & erectus configetur in
eo, & domus eius erit in direptionem.
* Et Deus, cuius habitat nomen ibi, dis- 12
sipet omnem regem & populum qui extende-
rit manum suam, vt mutet & dissipet domum
Dei illam quæ in Hierusalem. Ego Darius po-
sui decretum, accuratè fiat.
* Tunc Thathannai dux trans flumen, 13
& Sathrabuzanes, & conserui eius, secun-
dùm quod misit Darius rex, sic diligenter fe-
cerunt.
* Et seniores Iudæorum ædificabant, & 14
prosperabantur in prophetia Aggæi prophe-
tæ, & Zachariæ filij Addo. & ædificaue-
runt & construxerunt ex sententia Dei Israel,
& ex decreto Cyri & Darij & Arthasastha
regum Persarum.
* Et compleuerunt domum istam vsque ad 15
diem tertium mensis Adar, qui est annus sextus
regni Darij regis.
* Et fecerunt filij Israel Sacerdotes & Le- 16
uitæ, & reliqui filiorum transmigrationis de-
dicationem domus Dei cum gaudio.

4 * καὶ δόμοι λίθινοι κραταιοὶ τρεῖς, καὶ δόμον ξύλων και-
νῶν ἕνα. καὶ ἡ δαπάνη ἐξ οἴκου τοῦ βασιλέως δοθήσεται.
5 * καὶ τὰ σκεύη οἴκου τοῦ θεοῦ τὰ χρυσᾶ καὶ τὰ ἀργυ-
ρᾶ, ἃ ναβουχοδονόσορ ἐξήνεγκεν ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ ἐν ἱερου-
σαλήμ, καὶ ἐκόμισεν εἰς βαβυλῶνα, καὶ δοθήτω καὶ ἀ-
πελθέτω εἰς τὸν ναὸν τὸν ἐν ἱερουσαλὴμ ἐπὶ τόπου αὐτῶν
καὶ τεθήτω ἐν οἴκῳ τοῦ θεοῦ.
6 * νῦν οὖν θαθθαναῒ στρατηγὲ τοῦ πέραν τοῦ ποταμοῦ σα-
θραβουζάνης καὶ οἱ σύνδουλοι αὐτοῦ ἀφαρσαχαῖοι οἱ
ἐν τῷ πέραν τοῦ ποταμοῦ μακρὰν ὄντες ἐκεῖθεν·
7 * καὶ νῦν ἄφετε τὸ ἔργον οἴκου τοῦ θεοῦ οἱ ἀφηγούμενοι
τῶν ἰουδαίων καὶ οἱ πρεσβύτεροι τῶν ἰουδαίων, οἶκον τοῦ θεοῦ
ἐκεῖνον οἰκοδομησάτωσαν ἐπὶ τοῦ τόπου αὐτοῦ.
8 * καὶ δι' ἐμοῦ ἐτέθη δόγμα τοῦ ποιῆσαι διὰ τῶν πρεσ-
βυτέρων τῶν ἰουδαίων ἐκείνων τοῦ οἰκοδομηθῆναι οἶκον τοῦ
θεοῦ ἐκεῖνον. καὶ ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων τοῦ βασιλέως τῶν
φόρων πέραν τοῦ ποταμοῦ, ἐπιμελῶς δαπάνη ἔστω διδομέ-
νη τοῖς ἀνδράσιν ἐκείνοις τοῦ μὴ καταργηθῆναι·
9 * καὶ ὃ ἂν ὑστέρημα. καὶ υἱοὺς βοῶν καὶ κριῶν καὶ ἀμνοὺς
εἰς ὁλοκαυτώσεις τῷ θεῷ τοῦ οὐρανοῦ, πυρούς, ἅλας, οἶνον,
ἔλαιον, κατὰ τὸ ῥῆμα τῶν ἱερέων τῶν ἐν ἱερουσαλήμ, ἔστω
διδόμενον αὐτοῖς ἡμέραν ἐν ἡμέρᾳ ἀπαραλλάκτως ὃ ἂν
αἰτήσωσιν.
10 * ἵνα ὦσιν εὐωδίας προσφέροντες τῷ θεῷ τοῦ οὐρανοῦ,
καὶ προσεύχωνται εἰς ζωὴν τοῦ βασιλέως καὶ τῶν υἱῶν
αὐτοῦ.
11 * καὶ ἀπ' ἐμοῦ ἐτέθη γνώμη, ὅτι πᾶς ἄνθρωπος ὃς ἂν
ἀλλάξει τὸ ῥῆμα τοῦτο, καθαιρεθήσεται ξύλον ἐκ τῆς οἰ-
κίας αὐτοῦ, καὶ ὠρθωμένος παγήσεται ἐπ' αὐτοῦ, καὶ ὁ οἶ-
κος αὐτοῦ ἔσται εἰς διαρπαγήν.
12 * καὶ ὁ θεὸς οὗ κατασκηνοῖ τὸ ὄνομα ἐκεῖ, καταστρέ-
ψαι πάντα βασιλέα καὶ λαὸν ὃς ἐκτείνῃ τὴν χεῖρα
αὐτοῦ, ἀλλάξαι καὶ ἀφανίσαι τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ ἐκεῖνον
τὸν ἐν ἱερουσαλήμ. ἐγὼ δαρεῖος ἔθηκα γνώμην, ἐπι-
μελῶς γινέσθω.
13 * τότε θαθανναῒ ὁ ἔπαρχος πέραν τοῦ ποταμοῦ καὶ σα-
θραβουζάνης καὶ οἱ σύνδουλοι αὐτοῦ, καθ' ὅτι ἀπέστειλε δα-
ρεῖος ὁ βασιλεύς, οὕτως ἐπιμελῶς ἐποίησαν.
14 * καὶ οἱ πρεσβύτεροι τῶν ἰουδαίων ᾠκοδόμουν καὶ κατευ-
θυνον ἐν προφητείᾳ ἀγγαίου τοῦ προφήτου καὶ ζαχαρίου
υἱοῦ ἀδδώ. καὶ ἀνῳκοδόμησαν καὶ κατηρτίσαντο ἀπὸ γνώ-
μης θεοῦ ἰσραήλ, καὶ ἀπὸ γνώμης κύρου καὶ δαρείου καὶ
ἀρθασασθὰ βασιλέων περσῶν.
15 * καὶ ἐτέλεσαν τὸν οἶκον τοῦτον ἕως ἡμέρας τρίτης μη-
νὸς ἀδάρ, ὅ ἐστιν ἔτος ἕκτον τῆς βασιλείας δαρείου τοῦ βα-
σιλέως.
16 * καὶ ἐποίησαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖται, καὶ
οἱ κατάλοιποι υἱῶν ἀποικίας ἐγκαίνια τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ
μετ' εὐφροσύνης.

17 * וְהַקְרִבוּ לַחֲנֻכַּת בֵּית־אֱלָהָא דְנָה תּוֹרִין מְאָה
דִּכְרִין מָאתַיִן אִמְּרִין אַרְבַּע מְאָה וּצְפִירֵי עִזִּין
לְחַטָּיָא עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל תְּרֵי־עֲשַׂר לְמִנְיָן שִׁבְטֵי
יִשְׂרָאֵל׃

18 * וְהָקִימוּ כָהֲנַיָּא בִּפְלֻגָּתְהוֹן וְלֵוָיֵא בְּמַחְלְקָתְהוֹן
עַל־עֲבִידַת אֱלָהָא דִּי בִירוּשְׁלֶם כִּכְתָב סְפַר מֹשֶׁה׃

19 * וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי־הַגּוֹלָה אֶת־הַפָּסַח בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר
לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן׃

20 * כִּי הִטַּהֲרוּ הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם כְּאֶחָד כֻּלָּם טְהוֹרִים
וַיִּשְׁחֲטוּ הַפֶּסַח לְכָל־בְּנֵי הַגּוֹלָה וְלַאֲחֵיהֶם הַכֹּהֲנִים
וְלָהֶם׃

21 * וַיֹּאכְלוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל הַשָּׁבִים מֵהַגּוֹלָה וְכֹל
הַנִּבְדָּל מִטֻּמְאַת גּוֹיֵ־הָאָרֶץ אֲלֵהֶם לִדְרֹשׁ לַיהוָה
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃

22 * וַיַּעֲשׂוּ חַג־מַצּוֹת שִׁבְעַת יָמִים בְּשִׂמְחָה כִּי
שִׂמְּחָם יְהוָה וְהֵסֵב לֵב מֶלֶךְ־אַשּׁוּר עֲלֵיהֶם לְחַזֵּק
יְדֵיהֶם בִּמְלֶאכֶת בֵּית־הָאֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃

ז

1 * וְאַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּמַלְכוּת אַרְתַּחְשַׁסְתְּא
מֶלֶךְ־פָּרָס עֶזְרָא בֶּן־שְׂרָיָה בֶּן־עֲזַרְיָה בֶּן־חִלְקִיָּה׃

2 * בֶּן־שַׁלּוּם בֶּן־צָדוֹק בֶּן־אֲחִיטוּב׃

3 * בֶּן־אֲמַרְיָה בֶּן־עֲזַרְיָה בֶּן־מְרָיוֹת׃

4 * בֶּן־זְרַחְיָה בֶּן־עֻזִּי בֶּן־בֻּקִּי׃

5 * בֶּן־אֲבִישׁוּעַ בֶּן־פִּינְחָס בֶּן־אֶלְעָזָר בֶּן־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן
הָרֹאשׁ׃

6 * הוּא עֶזְרָא עָלָה מִבָּבֶל וְהוּא־סֹפֵר מָהִיר בְּתוֹרַת
מֹשֶׁה אֲשֶׁר־נָתַן יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּתֶּן־לוֹ הַמֶּלֶךְ
כְּיַד־יְהוָה אֱלֹהָיו עָלָיו כֹּל בַּקָּשָׁתוֹ׃

7 * וַיַּעֲלוּ מִבְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וּמִן־הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם
וְהַמְשֹׁרְרִים וְהַשֹּׁעֲרִים וְהַנְּתִינִים אֶל־יְרוּשָׁלָםִ
בִּשְׁנַת־שֶׁבַע לְאַרְתַּחְשַׁסְתְּא הַמֶּלֶךְ׃

8 * וַיָּבֹא יְרוּשָׁלַםִ בַּחֹדֶשׁ הַחֲמִישִׁי הִיא שְׁנַת
הַשְּׁבִיעִית לַמֶּלֶךְ׃

9 * כִּי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן הוּא יְסֻד הַמַּעֲלָה
מִבָּבֶל וּבְאֶחָד לַחֹדֶשׁ הַחֲמִישִׁי בָּא אֶל־יְרוּשָׁלַםִ
כְּיַד־אֱלֹהָיו הַטּוֹבָה עָלָיו׃

10 * כִּי עֶזְרָא הֵכִין לְבָבוֹ לִדְרוֹשׁ אֶת־תּוֹרַת יְהוָה
וְלַעֲשֹׂת וּלְלַמֵּד בְּיִשְׂרָאֵל חֹק וּמִשְׁפָּט׃

17 * Et obtulerunt in dedicatione domus Dei vitulos centum, arietes ducentos, agnos quadringentos, hircos caprarum pro peccato totius Iſrael duodecim, iuxta numerum tribuum Iſrael.

18 * Et ſtatuerunt ſacerdotes in ordinibus ſuis & Leuitas in vicibus ſuis ſuper opera Dei in Hieruſalem, ſicut ſcriptum eſt in libro Moyſi.

19 * Fecerunt autem filij tranſmigrationis Paſcha quartadecima die menſis primi.

20 * Purificati enim fuerant ſacerdotes & Leuitæ quaſi vnus, omnes mundi ad immolandum Paſcha vniuerſis filiis tranſmigrationis, & fratribus ſuis ſacerdotibus, & ſibi.

21 * Et comederunt filij Iſrael qui reuerſi fuerant de tranſmigratione, & omnes qui ſe ſeparauerant à coinquinatione gẽtium terræ ad eos vt quærerent Dominum Deũ Iſrael.

22 * Et fecerunt ſolennitatem azymorum ſeptem diebus in lætitia, quoniam lætificauerat eos Dominus, & conuerterat cor regis Aſſur ad eos, vt adiuuaret manus eorum in opere domus Domini Dei Iſrael.

CAP. VII.

1 POſt hęc autem verba in regno Artaxer-
A xis regis Perſarum, Eſdras filius Saraiæ filij Azariæ, filij Helchiæ,

2 * Filij Sellum, filij Sadoch, filij Achitob,

3 * Filij Amariæ, filij Azariæ, filij Maraioth,

4 * Filij Zariæ, filij Ozi, filij Bocci,

5 * Filij Abiſue, filij Phinees, filij Eleazar filij Aaron ſacerdotis ab initio.

6 * Ipſe Eſdras aſcendit de Babylone, & ipſe ſcriba velox in lege Moyſi quam Dominus Deus dedit Iſrael. Et dedit ei rex ſecundum manum Domini Dei eius ſuper eum omnem petitionem eius.

7 * Et aſcenderunt de filiis Iſrael & de filiis Sacerdotum, & de filiis Leuitarum, & de cantoribus, & de ianitoribus, & de Nathinæis, in Hieruſalẽ, anno ſeptimo Artaxerxis regis.

8 * Et venerunt in Hieruſalẽ menſe quinto, ipſe eſt annus ſeptimus regis.

9 * Quia in primo die menſis primi cœpit aſcendere de Babylone, & in primo die menſis quinti venit in Hieruſalem, iuxta manum Dei ſui bonam ſuper ſe.

10 * Eſdras autem parauit cor ſuum vt in-
B ueſtigaret legem Domini, & faceret & doceret in Iſrael præceptum & iudicium.

* *Et obtulerunt in dedicationem domus Dei* 17
huius vitulos centum, arietes ducentos, agnos
quadringentos, hircos caprarum pro peccato
pro omni Israel duodecim in numerum tribuum
Israel.
* *Et statuerunt sacerdotes in diuisionibus* 18
suis, et Leuitas in partitionibus suis, super ser-
uitutem domus Dei quæ in Hierusalem, secun-
dùm scripturam libri Moysi.
* *Et fecerunt filij transmigrationis Pascha* 19
quartadecima mensis primi.
* *Quoniam purificati fuerant sacerdotes &* 20
Leuitæ quasi vnus omnes mundi. & immola-
uerunt Pascha vniuersis filiis transmigrationis
& fratribus eorum sacerdotibus & sibi.
* *Et comederunt filij Israel Pascha qui ve-* 21
nerunt à transmigratione, & omnis separatus
à coinquinatione gentium terræ ad eos, vt quæ-
rerent Dominum Deum Israel.
* *Et fecerunt solennitatem azymorum sep-* 22
tem diebus cum lætitia. quoniam lætificauerat
eos Dominus, & conuerterat cor regis Assur
ad eos, vt fortificaret manus eorum in operi-
bus domus Dei Israel.

CAP. VII.

ET post verba hæc in regno Arthasastha re- 1
gis Persarum, ascendit Esdras filius Saraiæ
filij Azariæ, filij Celciæ,
* *Filij Sellum, filij Sadoc, filij Achitob,* 2
* *Filij Amariæ, filij Azariæ, filij Ma-* 3
rioth,
* *Filij Zaraiæ, filij Ozi, filij Bocci,* 4
* *Filij Abisue, filij Phinees, filij Eleazar,* 5
filij Aaron sacerdotis primi.
* *Ipse Esdras ascendit de Babylone, & ip-* 6
se scriba velox in Lege Moysi, quam dedit Do-
minus Deus Israel. & dedit ei Rex, quoniam
manus Domini Dei eius super ipsum in omni-
bus quibus quæsiuit ipse.
* *Et ascenderunt de filiis Israel, & de Sa-* 7
cerdotibus & de Leuitis, & Cantores, & Ia-
nitores, & Nathinæi in Hierusalem in anno
septimo Arthasastha regi.
* *Et venerunt in Hierusalem mense quin-* 8
to, iste annus septimus Regi:
* *Quia in vna mensis primi ipse fundauit* 9
ascensum qui à Babylone. in autem prima men-
sis quinti venit in Hierusalem, quoniam manus
Dei sui fuit bona super eum.
* *Quia Esdras parauit cor suum vt quære-* 10
ret legem Domini, & faceret & doceret in Is-
rael mandata & iudicia.

17 * καὶ προσήνεγκαν εἰς τὰ ἐγκαίνια τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ
τούτου μόσχους ἑκατὸν, κριοὺς διακοσίους, ἀμνοὺς τετρακο-
σίους, χιμάρους αἰγῶν περὶ ἁμαρτίας ὑπὲρ παντὸς ἰσ-
ραὴλ δώδεκα εἰς ἀριθμὸν φυλῶν ἰσραήλ.
18 * καὶ ἔστησαν τοὺς ἱερεῖς ἐν διαιρέσεσιν αὐτῶν καὶ τοὺς
λευίτας ἐν μερισμοῖς αὐτῶν, ἐπὶ δουλείας οἴκου τοῦ θεοῦ τοῦ
ἐν ἱερουσαλὴμ, κατὰ τὴν γραφὴν βίβλου μωυσῆ.
19 * καὶ ἐποίησαν οἱ υἱοὶ τῆς ἀποικίας τὸ πάσχα τῇ τεσσα-
ρεσκαιδεκάτῃ τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου.
20 * ὅτι ἐκαθαρίσθησαν οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖται ὡς εἷς
πάντες καθαροί. καὶ ἔσφαξαν τὸ πάσχα τοῖς πᾶσιν υἱοῖς
τῆς ἀποικεσίας, καὶ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτῶν τοῖς ἱερεῦσι καὶ
ἑαυτοῖς.
21 * καὶ ἔφαγον οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ τὸ πάσχα, οἱ ἐξελθόν-
τες ἀπὸ τῆς ἀποικεσίας, καὶ πᾶς ὁ χωριζόμενος τῆς ἀ-
καθαρσίας ἐθνῶν τῆς γῆς πρὸς αὐτοὺς, τοῦ ἐκζητῆσαι
κύριον θεὸν ἰσραήλ.
22 * καὶ ἐποίησαν τὴν ἑορτὴν τῶν ἀζύμων ἑπτὰ ἡμέρας
μετ' εὐφροσύνης· ὅτι εὔφρανεν αὐτοὺς κύριος, καὶ ἐπέ-
στρεψε καρδίαν βασιλέως ἀσσοὺρ ἐπ' αὐτοὺς κραταιῶσαι
τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐν ἔργοις οἴκου τοῦ θεοῦ ἰσραήλ.

ζ.

1 * Καὶ μετὰ τὰ ῥήματα ταῦτα ἐν τῇ βασιλείᾳ ἀρθασα-
σθὰ βασιλέως περσῶν, ἀνέβη ἔσδρας υἱὸς σαραίου, υἱοῦ ἀ-
ζαρίου, υἱοῦ χελκίου,
2 * υἱοῦ σελλούμ, υἱοῦ σαδὼκ, υἱοῦ ἀχιτὼβ,
3 * υἱοῦ ἀμαρίου, υἱοῦ ἀζαρίου, υἱοῦ μαριώθ,
4 * υἱοῦ ζαραίου, υἱοῦ ὀζί, υἱοῦ βοκκί,
5 * υἱοῦ ἀβισουέ, υἱοῦ φινεές, υἱοῦ ἐλεάζαρ, υἱοῦ ἀαρὼν τοῦ ἱε-
ρέως τοῦ πρώτου.
6 * αὐτὸς ἔσδρας ἀνέβη ἐκ βαβυλῶνος, καὶ αὐτὸς
γραμματεὺς ταχὺς ἐν νόμῳ μωυσῆ, ὃν ἔδωκε κύριος
ὁ θεὸς ἰσραήλ. καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ βασιλεύς, ὅτι χεὶρ κυ-
ρίου θεοῦ αὐτοῦ ἐπ' αὐτὸν ἐν πᾶσιν οἷς ἐζήτει αὐτός.
7 * καὶ ἀνέβησαν ἀπὸ τῶν υἱῶν ἰσραὴλ καὶ ἀπὸ τῶν ἱε-
ρέων, καὶ ἀπὸ τῶν λευιτῶν, καὶ οἱ ᾄδοντες, καὶ οἱ πυλω-
ροὶ, καὶ οἱ ναθιναῖοι εἰς ἱερουσαλὴμ ἐν ἔτει ἑβδόμῳ τῷ
ἀρθασασθὰ τῷ βασιλεῖ.
8 * καὶ ἦλθον εἰς ἱερουσαλὴμ τῷ μηνὶ τῷ πέμπτῳ, τοῦτο
τὸ ἔτος ἕβδομον τῷ βασιλεῖ·
9 * ὅτι ἐν μιᾷ τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου αὐτὸς ἐθεμελίωσε τὴν
ἀνάβασιν τὴν ἀπὸ βαβυλῶνος. ἐν δὲ τῇ πρώτῃ τοῦ μηνὸς
τοῦ πέμπτου ἦλθεν εἰς ἱερουσαλήμ, ὅτι χεὶρ θεοῦ αὐτοῦ ἦν
ἀγαθὴ ἐπ' αὐτόν.
10 * ὅτι ἔσδρας ἡτοίμασε τὴν καρδίαν αὐτοῦ ζητῆσαι τὸν
νόμον τοῦ κυρίου, καὶ ποιεῖν καὶ διδάσκειν ἐν ἰσραὴλ προ-
στάγματα καὶ κρίματα.

11 וְזֶה פַּרְשֶׁגֶן הַנִּשְׁתְּוָן אֲשֶׁר נָתַן הַמֶּלֶךְ אַרְתַּחְשַׁסְתְּא לְעֶזְרָא הַכֹּהֵן הַסֹּפֵר סֹפֵר דִּבְרֵי מִצְוֺת־יְהוָה וְחֻקָּיו עַל־יִשְׂרָאֵל׃

12 אַרְתַּחְשַׁסְתְּא מֶלֶךְ מַלְכַיָּא לְעֶזְרָא כָהֲנָא סָפַר דָּתָא דִּי־אֱלָהּ שְׁמַיָּא גְּמִיר וּכְעֶנֶת׃

13 מִנִּי שִׂים טְעֵם דִּי כָל־מִתְנַדַּב בְּמַלְכוּתִי מִן־עַמָּה יִשְׂרָאֵל וְכָהֲנוֹהִי וְלֵוָיֵא לִמְהָךְ לִירוּשְׁלֶם עִמָּךְ יְהָךְ׃

14 כָּל־קֳבֵל דִּי מִן־קֳדָם מַלְכָּא וְשִׁבְעַת יָעֲטֹהִי שְׁלִיחַ לְבַקָּרָא עַל־יְהוּד וְלִירוּשְׁלֶם בְּדָת אֱלָהָךְ דִּי בִידָךְ׃

15 וּלְהֵיבָלָה כְּסַף וּדְהַב דִּי־מַלְכָּא וְיָעֲטוֹהִי הִתְנַדַּבוּ לֶאֱלָהּ יִשְׂרָאֵל דִּי בִירוּשְׁלֶם מִשְׁכְּנֵהּ׃

16 וְכֹל כְּסַף וּדְהַב דִּי תְהַשְׁכַּח בְּכֹל מְדִינַת בָּבֶל עִם הִתְנַדָּבוּת עַמָּא וְכָהֲנַיָּא מִתְנַדְּבִין לְבֵית אֱלָהֲהֹם דִּי בִירוּשְׁלֶם׃

17 כָּל־קֳבֵל דְּנָה אָסְפַּרְנָא תִקְנֵא בְּכַסְפָּא דְנָה תּוֹרִין דִּכְרִין אִמְּרִין וּמִנְחָתְהוֹן וְנִסְכֵּיהוֹן וּתְקָרֵב הִמּוֹ עַל־מַדְבְּחָה דִּי בֵּית אֱלָהֲכֹם דִּי בִירוּשְׁלֶם׃

18 וּמָה דִי עֲלָיךְ וְעַל־אֶחָיךְ יֵיטַב בִּשְׁאָר כַּסְפָּא וְדַהֲבָה לְמֶעְבַּד כִּרְעוּת אֱלָהֲכֹם תַּעַבְדוּן׃

19 וּמָאנַיָּא דִּי־מִתְיַהֲבִין לָךְ לְפָלְחָן בֵּית אֱלָהָךְ הַשְׁלֵם קֳדָם אֱלָהּ יְרוּשְׁלֶם׃

20 וּשְׁאָר חַשְׁחוּת בֵּית אֱלָהָךְ דִּי יִפֶּל־לָךְ לְמִנְתַּן תִּנְתֵּן מִן־בֵּית גִּנְזֵי מַלְכָּא׃

21 וּמִנִּי אֲנָה אַרְתַּחְשַׁסְתְּא מַלְכָּא שִׂים טְעֵם לְכֹל גִּזַּבְרַיָּא דִּי בַּעֲבַר נַהֲרָה דִּי כָל־דִּי יִשְׁאֲלֶנְכוֹן עֶזְרָא כָהֲנָא סָפַר דָּתָא דִּי־אֱלָהּ שְׁמַיָּא אָסְפַּרְנָא יִתְעֲבִד׃

22 עַד־כְּסַף כַּכְּרִין מְאָה וְעַד־חִנְטִין כֹּרִין מְאָה וְעַד־חֲמַר בַּתִּין מְאָה וְעַד־בַּתִּין מְשַׁח מְאָה וּמְלַח דִּי־לָא כְתָב׃

23 כָּל־דִּי מִן־טַעַם אֱלָהּ שְׁמַיָּא יִתְעֲבֵד אַדְרַזְדָּא לְבֵית אֱלָהּ שְׁמַיָּא דִּי־לְמָה לֶהֱוֵא קְצַף עַל־מַלְכוּת מַלְכָּא וּבְנוֹהִי׃

24 וּלְכֹם מְהוֹדְעִין דִּי כָל־כָּהֲנַיָּא וְלֵוָיֵא זַמָּרַיָּא תָרָעַיָּא נְתִינַיָּא וּפָלְחֵי בֵּית אֱלָהָא דְנָה מִנְדָּה בְלוֹ וַהֲלָךְ לָא שַׁלִּיט לְמִרְמֵא עֲלֵיהֹם׃

11 * Hoc est autem exemplar epistolæ edicti, quod dedit rex Artaxerxes Esdræ sacerdoti Scribæ erudito in sermonibus & in præceptis Domini, & ceremoniis eius in Israel.

12 * ARTAXERXES rex Regum, Esdræ sacerdoti scribæ Legis Dei cæli doctissimo, salutem.

13 * A me decretum est, vt cuicumque placuerit in regno meo de populo Israel & de Sacerdotibus eius, & de Leuitis ire in Hierusalem, tecum vadat.

14 * A facie enim regis & septem consiliatorum eius missus es vt visites Iudæam & Hierusalem in lege Dei tui quæ est in manu tua:

15 * Et vt feras argentum & aurum quod rex & consiliatores eius spontè obtulerũt
C Deo Israel, cuius in Hierusalem tabernaculum est.

16 * Et omne argentum & aurum quodcunque inueneris in vniuersa prouincia Babylonis, & populus offerre voluerit, & de sacerdotibus qui spõtè obtulerint domui Dei sui quæ est in Hierusalem,

17 * Liberè accipe, & studiosè eme de hac pecunia vitulos, arietes, agnos, & sacrificia & libamina eorum, & offer ea super altare tẽpli Dei vestri quod est in Hierusalẽ.

18 * Sed & si quid tibi & fratribus tuis placuerit de reliquo argento & auro vt faciatis, iuxta voluntatem Dei vestri facite.

19 * Vasa quoque quæ dantur tibi in ministerium domus Dei tui, trade in conspectu Dei in Hierusalem.

20 * Sed & cætera quibus opus fuerit in domũ Dei tui quantũcunq; necesse est vt ex-
D pendas, dabis de thesauro & de fisco regis,
21 * & à me. Ego Artaxerxes rex statui atque decreui omnibus custodibus arcæ publicæ qui sunt trans flumen, vt quodcunque petierit à vobis Esdras sacerdos scriba Le-
22 gis Dei cæli, absque mora detis, * vsque ad
argenti talenta centum, & vsque ad frumenti coros centum, & vsque ad vini bathos centum, & vsque ad bathos olei cen-
23 tum, sal verò absque mensura. * Omne
quod ad ritum Dei cæli pertinet, tribuatur diligenter in domo Dei cæli, ne fortè irascatur contra regnum regis & filiorum
24 eius. * Vobis quoque notum facimus
de vniuersis sacerdotibus & Leuitis & cantoribus & ianitoribus, Nathinæis, & ministris domus Dei huius, vt vectigal, & tributum, & annonas non habeatis potestatem imponendi super eos.

* *Et hoc transsumptum edicti, quod dedit* 11
Arthasastha rex Esdræ sacerdoti scribæ Libri sermonum mandatorum Domini, et præceptorum eius super Israel.

* ARTHASASTHA *rex Regum, Esdræ* 12
sacerdoti scribæ Legis Dei cæli perfectus est sermo & responsio.

* *A me posita est sententia, quòd omnis spon-* 13
tè volens in regno meo de populo Israel, & sacerdotibus & Leuitis ire in Hierusalem, tecum vadat:

* *Quoniam à facie Regis & septem consilia-* 14
torum eius missus es visitare in Iudæam & Hierusalem, & in Lege Dei ipsorum in manu tua,

* *Vt feras & in domum Domini argentum* 15
& aurum, quod Rex & consiliatores spontè obtulerunt Deo Israel, in Hierusalem habitanti.

* *Et omne argentum & aurum quodcun-* 16
que inueneris in omni prouincia Babylonis cum voluntario populi, & sacerdotum spontè offerentium in domum Dei quæ in Hierusalem:

* *Et omnem accedentem hunc promptè or-* 17
dina in libro hoc vitulos, arietes, agnos, & sacrificia ipsorum & libamina eorum. & offeres ea super altare domus Dei vestri quod in Hierusalem.

* *Et si aliquid super te & fratres tuos bene* 18
visum fuerit in reliquo argenti & auri facere, sicut placitum Deo vestro facite.

* *Et vasa data tibi in ministerium domus* 19
Dei, trade in conspectu Dei in Hierusalem.

* *Et reliquum necessitatis domus Dei tui,* 20
quodcunque apparuerit tibi dare, dabis de domibus gazæ regis,

* *Et à me. Ego Arthasastha rex statui senten-* 21
tiam omnibus gazis quæ trans flumen, quòd omne quodcunque petierit à vobis Esdras sacerdos, & scriba Legis Dei cæli, promptè fiat;

* *Vsque ad argenti talenta centum, & vs-* 22
que ad tritici coros centum, & vsque ad vini batos centū, & sal cuius non est scriptura.

* *Omne quod est in sententia Dei cæli, fiat* 23
in domo Dei cæli. Attendite ne aliquis conetur in domum Dei cæli, ne fortè fiat iracundia super regnum regis & filiorum eius.

* *Et vobis notum fuit in omnibus Sacer-* 24
dotibus, & Leuitis, cantoribus, ianitoribus, Nathinæis, & ministris domus Dei hoc, tributum & exactionem & vectigal non habere vos potestatem imponendi super eos.

11 * καὶ τοῦτο τὸ ἀντίγραφον τοῦ διατάγματος, οὗ ἔδωκεν Ἀρθασασθὰ ὁ βασιλεὺς ἔσδρᾳ τῷ ἱερεῖ τῷ γραμματεῖ βιβλίου λόγων ἐντολῶν κυρίου καὶ προσταγμάτων αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἰσραήλ.

12 * Ἀρθασασθὰ βασιλεὺς βασιλέων, ἔσδρᾳ τῷ ἱερεῖ γραμματεῖ νόμου τοῦ θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ τετέλεσται λόγος καὶ ἡ ἀπόκρισις.

13 * ἀπ' ἐμοῦ ἐτέθη γνώμη, ὅτι πᾶς ὁ ἑκουσιαζόμενος ἐν βασιλείᾳ μου ἀπὸ λαοῦ ἰσραὴλ καὶ ἱερέων καὶ λευιτῶν πορευθῆναι εἰς ἱερουσαλὴμ, μετὰ σοῦ πορευθήτω.

14 * καθ' ὅτι ἀπὸ προσώπου τοῦ βασιλέως, καὶ τῶν ἑπτὰ συμβούλων αὐτοῦ ἀπεστάλης ἐπισκέψασθαι ἐπὶ τὴν ἰουδαίαν καὶ ἱερουσαλὴμ, καὶ ἐν νόμῳ θεοῦ αὐτῶν ἐν χειρί σου,

15 * ἀπενεγκεῖν καὶ εἰς τὸν οἶκον κυρίου ἀργύριον καὶ χρυσίον, ὃ ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ σύμβουλοι ἡκουσιάσθησαν τῷ θεῷ τοῦ ἰσραὴλ τῷ ἐν ἱερουσαλὴμ κατοικοῦντι.

16 * καὶ πᾶν ἀργύριον καὶ χρυσίον ὅ, τι ἐὰν εὕρῃς ἐν πάσῃ χώρᾳ βαβυλῶνος μετὰ ἑκουσιασμοῦ τοῦ λαοῦ, καὶ ἱερέων τῶν ἑκουσιαζομένων εἰς οἶκον τοῦ θεοῦ τὸν ἐν ἱερουσαλήμ·

17 * καὶ πάντα προσπορευόμενον τοῦτον ἑτοίμως σύνταξον ἐν βιβλίῳ τούτῳ μόσχους, κριούς, ἀμνούς, καὶ θυσίας αὐτῶν, καὶ σπονδὰς αὐτῶν. καὶ προσοίσεις αὐτὰ ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ ὑμῶν τοῦ ἐν ἱερουσαλήμ.

18 * καὶ εἴ τι ἐπὶ σὲ καὶ τοὺς ἀδελφούς σου ἀγαθυνθῇ ἐν καταλοίπῳ τοῦ ἀργυρίου καὶ χρυσίου ποιῆσαι, ὡς ἀρεστὸν τῷ θεῷ ὑμῶν ποιήσατε.

19 * καὶ τὰ σκεύη τὰ διδόμενά σοι εἰς λειτουργίαν οἴκου θεοῦ, παράδος ἐνώπιον θεοῦ ἐν ἱερουσαλήμ.

20 * καὶ τὸ κατάλοιπον χρείας οἴκου θεοῦ σου, ὃ ἂν φανῇ σοι δοῦναι, δώσεις ἀπὸ οἴκων γάζης βασιλέως

21 * καὶ ἀπ' ἐμοῦ. ἐγὼ Ἀρθασασθὰ βασιλεὺς ἔθηκα γνώμην πάσαις ταῖς γάζαις ταῖς ἐν πέραν τοῦ ποταμοῦ, ὅτι πᾶν ὃ ἂν αἰτήσῃ ὑμᾶς ἔσδρας ὁ ἱερεὺς, καὶ γραμματεὺς τοῦ νόμου τοῦ θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ, ἑτοίμως γινέσθω,

22 * ἕως ἀργυρίου ταλάντων ἑκατὸν, καὶ ἕως πυροῦ κόρων ἑκατὸν, καὶ ἕως οἴνου βατῶν ἑκατὸν, καὶ ἕως ἐλαίου βατῶν ἑκατὸν, καὶ ἅλας οὗ οὐκ ἔστι γραφή.

23 * πᾶν ὅ ἐστιν ἐν γνώμῃ τοῦ θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ, γινέσθω ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ. προσέχετε μήποτις ἐπιχειρήσῃ εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ, μήποτε γένηται ὀργὴ ἐπὶ τὴν βασιλείαν τοῦ βασιλέως καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ.

24 * καὶ ὑμῖν ἐγνώρισται ἐν πᾶσι τοῖς ἱερεῦσι καὶ τοῖς λευίταις, ᾄδουσι, πυλωροῖς, ναθιναίοις, καὶ λειτουργοῖς οἴκου θεοῦ τούτου, φόρον καὶ πρᾶξιν καὶ ἀποφορὰν οὐκ ἔχειν ὑμᾶς ἐξουσίαν ἐπιβαλεῖν ἐπ' αὐτούς.

25 * וְאַנְתְּ עֶזְרָא כְּחָכְמַת אֱלָהָךְ דִּי־בִידָךְ מֱנִּי שָׁפְטִין
וְדַיָּנִין דִּי־לֶהֱוֺן דָּאנִין לְכָל־עַמָּא דִּי בַּעֲבַר נַהֲרָה
לְכָל־יָדְעֵי דָּתֵי אֱלָהָךְ וְדִי לָא יָדַע תְּהוֹדְעוּן׃
26 * וְכָל־דִּי־לָא לֶהֱוֵא עָבֵד דָּתָא דִי־אֱלָהָךְ וְדָתָא
דִּי מַלְכָּא אָסְפַּרְנָא דִּינָה לֶהֱוֵא מִתְעֲבֵד מִנֵּהּ הֵן
לְמוֹת הֵן לִשְׁרֹשׁוּ הֵן־לַעֲנָשׁ נִכְסִין וְלֶאֱסוּרִין׃
27 * בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֵינוּ אֲשֶׁר נָתַן כָּזֹאת בְּלֵב
הַמֶּלֶךְ לְפָאֵר אֶת־בֵּית יְהוָה אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלִָם׃
28 * וְעָלַי הִטָּה־חֶסֶד לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְיוֹעֲצָיו וּלְכָל־שָׂרֵי
הַמֶּלֶךְ הַגִּבֹּרִים וַאֲנִי הִתְחַזַּקְתִּי כְּיַד־יְהוָה אֱלֹהַי
עָלַי וָאֶקְבְּצָה מִיִּשְׂרָאֵל רָאשִׁים לַעֲלוֹת עִמִּי׃

ח

1 * וְאֵלֶּה רָאשֵׁי אֲבֹתֵיהֶם וְהִתְיַחְשָׂם הָעֹלִים עִמִּי
בְּמַלְכוּת אַרְתַּחְשַׁסְתְּא הַמֶּלֶךְ מִבָּבֶל׃
2 * מִבְּנֵי פִינְחָס גֵּרְשֹׁם מִבְּנֵי אִיתָמָר דָּנִיֵּאל מִבְּנֵי
דָוִיד חַטּוּשׁ׃
3 * מִבְּנֵי שְׁכַנְיָה מִבְּנֵי פַרְעֹשׁ זְכַרְיָה וְעִמּוֹ הִתְיַחֵשׂ
לִזְכָרִים מֵאָה וַחֲמִשִּׁים׃
4 * מִבְּנֵי פַּחַת מוֹאָב אֶלְיְהוֹעֵינַי בֶּן־זְרַחְיָה וְעִמּוֹ
מָאתַיִם הַזְּכָרִים׃
5 * מִבְּנֵי שְׁכַנְיָה בֶּן־יַחֲזִיאֵל וְעִמּוֹ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת
6 הַזְּכָרִים׃ * וּמִבְּנֵי עָדִין עֶבֶד בֶּן־יוֹנָתָן וְעִמּוֹ
7 חֲמִשִּׁים הַזְּכָרִים׃ * וּמִבְּנֵי עֵילָם יְשַׁעְיָה בֶּן־
8 עֲתַלְיָה וְעִמּוֹ שִׁבְעִים הַזְּכָרִים׃ * וּמִבְּנֵי שְׁפַטְיָה
זְבַדְיָה בֶּן־מִיכָאֵל וְעִמּוֹ שְׁמֹנִים הַזְּכָרִים׃
9 * מִבְּנֵי יוֹאָב עֹבַדְיָה בֶּן־יְחִיאֵל וְעִמּוֹ מָאתַיִם
וּשְׁמֹנָה עָשָׂר הַזְּכָרִים׃
10 * וּמִבְּנֵי שְׁלוֹמִית בֶּן־יוֹסִפְיָה וְעִמּוֹ מֵאָה וְשִׁשִּׁים
הַזְּכָרִים׃
11 * וּמִבְּנֵי בֵּבַי זְכַרְיָה בֶּן־בֵּבָי וְעִמּוֹ עֶשְׂרִים וּשְׁמֹנָה
הַזְּכָרִים׃
12 * וּמִבְּנֵי עַזְגָּד יוֹחָנָן בֶּן־הַקָּטָן וְעִמּוֹ מֵאָה וַעֲשָׂרָה
13 הַזְּכָרִים׃ * וּמִבְּנֵי אֲדֹנִיקָם אַחֲרֹנִים וְאֵלֶּה שְׁמוֹתָם
אֱלִיפֶלֶט יְעוּאֵל וּשְׁמַעְיָה וְעִמָּהֶם שִׁשִּׁים הַזְּכָרִים׃
14 * וּמִבְּנֵי בִגְוַי עוּתַי וְזַכּוּד וְעִמָּהֶם שִׁבְעִים הַזְּכָרִים׃
15 * וָאֶקְבְּצֵם אֶל־הַנָּהָר הַבָּא אֶל־אַהֲוָא וַנַּחֲנֶה
שָׁם יָמִים שְׁלֹשָׁה וָאָבִינָה בָעָם וּבַכֹּהֲנִים וּמִבְּנֵי לֵוִי
לֹא־מָצָאתִי שָׁם׃

25 * Tu autem Eſdra ſecundùm ſapiētiam
Dei tui quæ eſt in manu tua conſtitue iu-
dices & præſides, vt iudicent omni popu-
lo qui eſt trans flumen, his videlicet qui
nouerunt Legem Dei tui, ſed & imperitos
26 docete liberè. * Et omnis qui non fece-
rit legem Dei tui & legem Regis diligen-
ter, iudicium erit de eo ſiue in mortem, ſi-
ue in exilium, ſiue in condemnationē ſub-
ſtantiæ eius, vel certè in carcerem.
27 * Benedictus Dominus Deus patrum
noſtrorum, qui dedit hoc in corde Regis,
vt glorificaret domum Domini quæ eſt in
28 Hieruſalem: * Et in me inclinauit miſe-
ricordiam ſuam coram Rege & conſiliato-
ribus eius, & vniuerſis principibus Regis
potentibus. Et ego confortatus manu Do
mini Dei mei quæ erat in me, congregaui
de Iſrael principes qui aſcenderūt mecum.

CAP. VIII.

1 A HI ſunt ergo principes familiarum, &
genealogia eorū qui aſcenderunt me-
cum in regno Artaxerxis regis de Babylo-
2 ne. * De filiis Phinees, Gerſom. De filiis
Ithamar, Daniel. De filiis Dauid, Atthus.
3 * De filiis Secheniæ, & de filiis Pharos,
Zacharias, & cum eo numerati ſunt viri
centum quinquaginta.
4 * De filiis Phetmoab, Elioenai filius Za
reæ, & cum eo ducenti viri.
5 * De filiis Secheniæ, filius Ezechiel, &
cum eo trecenti viri.
6 * De filiis Addan, Nabeth filius Iona-
than, & cum eo quinquaginta viri
7 * De filiis Helam, Eſaias filius Athaliæ,
& cum eo ſeptuaginta viri.
8 * De filiis Saphatiæ, Zebedia filius Mi-
chael, & cum eo octoginta viri.
9 * De filiis Ioab, Obedia filius Iehihel,
B & cum eo ducenti decem & octo viri.
10 * De filiis Selomith, filius Ioſphiæ, &
cum eo centum ſexaginta viri.
11 * De filiis Bebai, Zacharias filius Bebai,
& cum eo viginti octo viri.
12 * De filiis Ezcab, Iohannan filius Eze-
than, & cum eo centum decem viri.
13 * De filiis Adonicam qui erant nouiſ-
ſimi, & hæc nomina eorum, Helipheleth,
& Heihel, & Samaias, & cum eis ſexaginta
14 viri. * De filiis Begui, Vthai & Zachur,
& cum eis ſeptuaginta viri.
15 * Cōgregaui autem eos ad fluuium qui
decurrit ad Hana, & manſimus ibi tribus
diebus. Quæſiuique in populo & in ſa-
cerdotibus de filiis Leui, & non inueni
ibi.

‡ *Et tu Esdra secundùm sapientiam Dei quæ* 25
*in manu tua, constitue Scribas & Iudices, vt
sint iudices omni populo qui trans flumen omni-
bus cognoscentibus legitima Dei tui; & non co-
gnoscenti notificabitis.*
‡ *Et omnis qui non fuerit faciens legem Dei* 26
*& legem Regis, diligenter iudicium erit factũ
de ipso, siue in mortem, siue sit eradicare eum,
aut castigare, aut condemnare substantiam, aut
in carcerem claudere.*
‡ *Benedictus Dominus Deus patrũ nostro-* 27
*rum, qui dedit in corde Regis sic, vt glorifica-
ret domum Domini quæ in Hierusalem:*
‡ *Et super me inclinauit misericordiam in o-* 28
*culis regis & consiliatorum eius, & omnium
principum regis potentium. & ego confortatus
sum in manu Domini Dei mei bona super me,
& congregaui de Israel principes vt ascende-
rent mecum.*

CAP. VIII.

ET isti principes familiarum eorum et genea- 1
*logia eorum qui ascẽderunt mecum in regno
Arthasastha regis de Babylone.*
‡ *De filiis Phinees Gersom, de filiis Ithamar* 2
Daniel, de filiis Dauid Attus:
‡ *De filiis Sachaniæ, de filiis Phoros Zacha-* 3
*rias, & cum eo genealogia numerati sunt maſ-
culi centum quinquaginta.*
‡ *De filiis Phaath Moab, Elianai filius Sa-* 4
raiæ, & cum eo ducenti masculi.
‡ *De filiis Secheniæ filius Aziel, & cum eo* 5
trecenti masculi.
‡ *De filiis Adin, Obed filius Jonathan, &* 6
cum eo quinquaginta masculi.
‡ *De filiis Elam, Isaias filius Athelia, & cum* 7
eo septuaginta masculi.
‡ *De filiis Saphatia, Zabdias filius Michael,* 8
& cum eo octoginta masculi.
‡ *De filiis Ioab, Abadias filius Ieiel, et cum* 9
eo ducenti decem & octo masculi.
‡ *De filiis Selimuth filius Iosephia, & cum* 10
eo centum sexaginta masculi.
‡ *De filiis Babi, Zacharias filius Babi, &* 11
cum eo viginti octo masculi.
‡ *De filiis Asgad, Jonan filius Acatan, et cum* 12
eo centum decem masculi.
‡ *De filiis Adonicam nouissimi, & hæc no-* 13
*mina eorum, Eliphalat, Ieiel & Samaia, et cum
eis sexaginta masculi.*
‡ *De filiis Bague, Vthai & Zacchur, et cum* 14
eis septuaginta masculi.
‡ *Et congregaui eos ad fluuium venientem* 15
*ad Eui, & castrametati sumus ibi diebus tri-
bus. & intellexi in populo & in sacerdotibus,
& de filiis Leui non inueni ibi.*

ESDRAS.

25 ‡ καὶ σὺ ἔσδρα κατὰ τὴν σοφίαν τοῦ θεοῦ τὴν ἐν χειρί
σου, κατάστησον γραμματεῖς καὶ κριτάς, ἵνα ὦσι κρίνοντες
παντὶ τῷ λαῷ τῷ ἐν πέραν τοῦ ποταμοῦ πᾶσι τοῖς εἰδόσι τὰ νό-
μιμα τοῦ θεοῦ σου, καὶ τῷ μὴ εἰδότι γνωριεῖτε.
26 ‡ καὶ πᾶς ὃς ἂν μὴ ᾖ ποιῶν τὸν νόμον τοῦ θεοῦ καὶ τὸν νό-
μον τοῦ βασιλέως ἐπιμελῶς, τὸ κρῖμα ἔσται γινόμενον ἐξ
αὐτοῦ, εἴτε εἰς θάνατον, εἴτε ἢ ἐκριζῶσαι αὐτὸν ἢ παι-
δεῦσαι ἢ ζημιῶσαι τὰ ὑπάρχοντα ἢ εἰς φυλακὴν ἐγκλεῖσαι.
27 ‡ εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ὃς ἔδω-
κεν ἐν καρδίᾳ τοῦ βασιλέως οὕτως, τοῦ δοξάσαι τὸν οἶκον
κυρίου τὸν ἐν ἱερουσαλήμ·
28 ‡ καὶ ἐπ᾽ ἐμὲ ἔκλινεν ἔλεος ἐν ὀφθαλμοῖς τοῦ βασι-
λέως καὶ τῶν συμβούλων αὐτοῦ, καὶ πάντων τῶν ἀρχόντων
τοῦ βασιλέως τῶν δυνατῶν. καὶ ἐγὼ ἐκραταιώθην ἐν τῇ
χειρὶ κυρίου τοῦ θεοῦ μου τῇ ἀγαθῇ ἐπ᾽ ἐμέ, καὶ συνῆξα
ἀπὸ ἰσραὴλ ἄρχοντας τοῦ ἀναβῆναι μετ᾽ ἐμοῦ.

η'.

1 ‡ Καὶ οὗτοι οἱ ἄρχοντες πατριῶν αὐτῶν, καὶ ἡ γενεα-
λογία τῶν ἀναβαινόντων μετ᾽ ἐμοῦ ἐν τῇ βασιλείᾳ ἀρθα-
σασθὰ τοῦ βασιλέως ἐκ βαβυλῶνος.
2 ‡ ἀπὸ τῶν υἱῶν φινεὲς γηρσώμ· ἀπὸ υἱῶν ἰθάμαρ δα-
νιήλ, ἀπὸ υἱῶν δαυὶδ ἀττούς·
3 ‡ ἀπὸ υἱῶν σαχανία, ἀπὸ υἱῶν φόρος ζαχαρίας, καὶ μετ᾽
αὐτοῦ ἐγενεαλογήθησαν οἱ ἄρσενες ἑκατὸν πεντήκοντα.
4 ‡ ἀπὸ υἱῶν φαὰθ μωάβ, ἐλιαναὶ υἱὸς Σαραΐα, καὶ μετ᾽
5 αὐτοῦ διακόσιοι τὰ ἀρσενικά. ‡ ἀπὸ υἱῶν Σεχενίου υἱὸς
ἀζιήλ, καὶ μετ᾽ αὐτοῦ τριακόσιοι τὰ ἀρσενικά.
6 ‡ ἀπὸ τῶν υἱῶν ἀδὶν ὠβὴδ υἱὸς ἰωνάθαν, καὶ μετ᾽ αὐτοῦ
πεντήκοντα τὰ ἀρσενικά.
7 ‡ ἀπὸ τῶν υἱῶν ἐλὰμ ἰσαΐας υἱὸς ἀθελία, καὶ μετ᾽ αὐτοῦ
ἑβδομήκοντα τὰ ἀρσενικά.
8 ‡ ἀπὸ τῶν υἱῶν Σαφατία, ζαβδίας υἱὸς μιχαήλ, καὶ
μετ᾽ αὐτοῦ ὀγδοήκοντα τὰ ἀρσενικά.
9 ‡ ἀπὸ τῶν υἱῶν ἰωάβ, ἀβαδίας υἱὸς ἰεϊήλ, καὶ μετ᾽ αὐτοῦ
διακόσιοι δεκαοκτὼ τὰ ἀρσενικά.
10 ‡ ἀπὸ τῶν υἱῶν Σελιμοὺθ υἱὸς ἰωσεφία, καὶ μετ᾽ αὐτοῦ ἑ-
κατὸν ἑξήκοντα τὰ ἀρσενικά.
11 ‡ ἀπὸ τῶν υἱῶν βαβὶ ζαχαρίας υἱὸς βαβί, καὶ μετ᾽ αὐτοῦ
εἰκοσιοκτὼ τὰ ἀρσενικά.
12 ‡ ἀπὸ τῶν υἱῶν ἀσγὰδ ἰωνὰν υἱὸς ἀκατάν, καὶ μετ᾽ αὐ-
τοῦ ἑκατὸν δέκα τὰ ἀρσενικά.
13 ‡ ἀπὸ τῶν υἱῶν ἀδωνικὰμ ἔσχατοι, καὶ ταῦτα τὰ ὀνόμα-
τα αὐτῶν, ἐλιφαλάτ, ἰεϊὴλ καὶ Σαμαΐα, καὶ μετ᾽ αὐτῶν
ἑξήκοντα τὰ ἀρσενικά.
14 ‡ ἀπὸ τῶν υἱῶν βαγουὲ οὐθαὶ καὶ ζακχούρ, καὶ μετ᾽ αὐ-
15 τῶν ἑβδομήκοντα τὰ ἀρσενικά. ‡ καὶ συνῆξα αὐτοὺς
πρὸς ποταμὸν τὸν ἐρχόμενον πρὸς τὸ εὐί, καὶ παρενεβά-
λομεν ἐκεῖ ἡμέρας τρεῖς. καὶ συνῆκα ἐν τῷ λαῷ καὶ ἐν τοῖς
ἱερεῦσι, καὶ ἀπὸ υἱῶν λευὶ οὐχ εὗρον ἐκεῖ.

16 * וָאֶשְׁלְחָה לֶאֱלִיעֶזֶר לַאֲרִיאֵל לִשְׁמַעְיָה
וּלְאֶלְנָתָן וּלְיָרִיב וּלְאֶלְנָתָן וּלְנָתָן וְלִזְכַרְיָה
וְלִמְשֻׁלָּם רָאשִׁים וּלְיוֹיָרִיב וּלְאֶלְנָתָן מְבִינִים׃
17 * וָאוֹצְאָה אוֹתָם עַל־אִדּוֹ הָרֹאשׁ בְּכָסִפְיָא הַמָּקוֹם
וָאָשִׂימָה בְּפִיהֶם דְּבָרִים לְדַבֵּר אֶל־אִדּוֹ אָחִיו
הַנְּתוּנִים בְּכָסִפְיָא הַמָּקוֹם לְהָבִיא־לָנוּ מְשָׁרְתִים
18 לְבֵית אֱלֹהֵינוּ׃ * וַיָּבִיאוּ לָנוּ כְּיַד־אֱלֹהֵינוּ הַטּוֹבָה
עָלֵינוּ אִישׁ שֶׂכֶל מִבְּנֵי מַחְלִי בֶּן־לֵוִי בֶּן־יִשְׂרָאֵל
19 וְשֵׁרֵבְיָה וּבָנָיו וְאֶחָיו שְׁמֹנָה עָשָׂר׃ * וְאֶת־חֲשַׁבְיָה
וְאִתּוֹ יְשַׁעְיָה מִבְּנֵי מְרָרִי אֶחָיו וּבְנֵיהֶם עֶשְׂרִים׃
20 * וּמִן־הַנְּתִינִים שֶׁנָּתַן דָּוִיד וְהַשָּׂרִים לַעֲבֹדַת הַלְוִיִּם
נְתִינִים מָאתַיִם וְעֶשְׂרִים כֻּלָּם נִקְּבוּ בְשֵׁמוֹת׃
21 * וָאֶקְרָא שָׁם צוֹם עַל־הַנָּהָר אַהֲוָא לְהִתְעַנּוֹת
לִפְנֵי אֱלֹהֵינוּ לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ דֶּרֶךְ יְשָׁרָה לָנוּ וּלְטַפֵּנוּ
22 וּלְכָל־רְכוּשֵׁנוּ׃ * כִּי בֹשְׁתִּי לִשְׁאוֹל מִן־הַמֶּלֶךְ
חַיִל וּפָרָשִׁים לְעָזְרֵנוּ מֵאוֹיֵב בַּדָּרֶךְ כִּי־אָמַרְנוּ לַמֶּלֶךְ
לֵאמֹר יַד־אֱלֹהֵינוּ עַל־כָּל־מְבַקְשָׁיו לְטוֹבָה
וְעֻזּוֹ וְאַפּוֹ עַל כָּל־עֹזְבָיו׃
23 * וַנָּצוּמָה וַנְּבַקְשָׁה מֵאֱלֹהֵינוּ עַל־זֹאת וַיֵּעָתֵר לָנוּ׃
24 * וָאַבְדִּילָה מִשָּׂרֵי הַכֹּהֲנִים שְׁנֵים עָשָׂר לְשֵׁרֵבְיָה
חֲשַׁבְיָה וְעִמָּהֶם מֵאֲחֵיהֶם עֲשָׂרָה׃
25 * וָאֶשְׁקֳלָה לָהֶם אֶת־הַכֶּסֶף וְאֶת־הַזָּהָב וְאֶת־
הַכֵּלִים תְּרוּמַת בֵּית־אֱלֹהֵינוּ הַהֵרִימוּ הַמֶּלֶךְ וְיֹעֲצָיו
וְשָׂרָיו וְכָל־יִשְׂרָאֵל הַנִּמְצָאִים׃
26 * וָאֶשְׁקֲלָה עַל־יָדָם כֶּסֶף כִּכָּרִים שֵׁשׁ־מֵאוֹת
וַחֲמִשִּׁים וּכְלֵי־כֶסֶף מֵאָה לְכִכָּרִים זָהָב מֵאָה כִכָּר׃
27 * וּכְפֹרֵי זָהָב עֶשְׂרִים לַאֲדַרְכֹנִים אָלֶף וּכְלֵי
נְחֹשֶׁת מֻצְהָב טוֹבָה שְׁנַיִם חֲמוּדֹת כַּזָּהָב׃
28 * וָאֹמְרָה אֲלֵהֶם אַתֶּם קֹדֶשׁ לַיהוָה וְהַכֵּלִים קֹדֶשׁ
וְהַכֶּסֶף וְהַזָּהָב נְדָבָה לַיהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֵיכֶם׃
29 * שִׁקְדוּ וְשִׁמְרוּ עַד־תִּשְׁקְלוּ לִפְנֵי שָׂרֵי הַכֹּהֲנִים
וְהַלְוִיִּם וְשָׂרֵי־הָאָבוֹת לְיִשְׂרָאֵל בִּירוּשָׁלָם
הַלִּשְׁכוֹת בֵּית יְהוָה׃
30 * וְקִבְּלוּ הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם מִשְׁקַל הַכֶּסֶף וְהַזָּהָב
וְהַכֵּלִים לְהָבִיא לִירוּשָׁלַם לְבֵית אֱלֹהֵינוּ׃
31 * וַנִּסְעָה מִנְּהַר אַהֲוָא בִּשְׁנֵים עָשָׂר לַחֹדֶשׁ
הָרִאשׁוֹן לָלֶכֶת יְרוּשָׁלָם וְיַד־אֱלֹהֵינוּ הָיְתָה עָלֵינוּ
וַיַּצִּילֵנוּ מִכַּף אוֹיֵב וְאוֹרֵב עַל־הַדָּרֶךְ׃

16 *Itaque misi Heliezer,& Ariel,& Semeiã,
& Helnathan Arib,& alterum Helnathã,
& Nathan,& Zachariã, & Mosollam prin
17 cipes,Ioarib & Helnathan sapientes. *Et
misi eos ad Heddo, qui est primus in Cas-
phie loco.& posui in ore eorum verba quę
loquerentur ad Heddo, & ad fratres eius
Nathinæos in loco Casphie, vt adduce-
18 rẽt nobis ministros domus Dei nostri. *Et
adduxerunt nobis per manum Dei nostri
bonã super nos,virum doctissimũ de filiis
Mooli filij Leui filij Israel,& Sarabiam,&
19 filios eius,& fratres eius decẽ & octo; *Et
Asabiam,& cum eo Esaiam de filiis Mera-
20 ri,fratresque eius & filios eius viginti. *Et
D de Nathinęis,quos dederat Dauid & prin
cipes ad ministeria Leuitarũ, Nathinæos
ducẽtos viginti. omnes hi suis nominibus
21 vocabantur. *Et prædicaui ibi ieiunium
iuxta fluuium Hana,vt affligeremur corã
Deo nostro, & peteremus ab eo viam re-
ctam nobis & filiis nostris,vniuersęq; sub-
22 stantiæ nostræ. *Erubui enim petere regẽ
auxilium & equites qui defenderẽt nos ab
inimico in via,quia dixeramus regi : Ma-
nus Dei nostri est super omnes qui quęrũt
eum in bonitate, & imperium eius & for-
titudo eius, & furor super omnes qui de-
23 relinquunt eum.*Ieiunauimus autẽ & ro-
E gauimus Deum nostrũ ꝑ hoc,& euenit no
24 bis ꝓsperè. *Et separaui de principibus sa-
cerdotũ duodecim,Sarabiã & Asabiam,&
25 cũ eis de fratribus eorũ decem.*Appẽdiq;
eis argentũ & aurũ,& vasa consecrata do-
mus Dei nostri quæ obtulerat rex & consi-
liatores eius & principes eius,vniuersusq;
26 Israel,eorũ q inuenti fuerant.*Et appendi
in manibus eorum argenti talẽta sexcenta
quinquaginta,& vasa argentea centũ,auri
27 verò centũ talenta: *Et crateras aureas vi-
ginti quę habebãt solidos millenos,& va-
sa ęris fulgẽtis optimi duo pulchra,vt au-
28 rũ. *Et dixi eis: Vos sancti Domini,& vasa
sancta & argentũ & aurum, quod spontè
29 oblatũ est Dño Deo patrũ nostrorũ. *Vi-
gilate & custodite, donec appendatis corã
principibus Sacerdotũ & Leuitarũ & du-
cibus familiarũ Israel in Hierusalẽ in the-
30 sauris domus Dñi.*Susceperunt autem sa-
cerdotes & Leuitę pondus argenti & auri,
& vasorũ,vt deferrent Hierusalẽ in domũ
31 Dei nostri. *Promouimus ergo à flumine
Hana duodecima die mensis primi, vt ꝑ-
geremus Hierusalem. Et manus Dei no-
stri fuit super nos, & liberauit nos de ma-
nu inimici & insidiatoris in via.

** Et misi Eleazar Ariel Semeia, & Elina-* 16
than, & Iareb, Eleathan, Nathan, Zacharia,
Messolam principes Jorib, et Elnathā sapientes.
** Et præcepi eis ad Adai principem de Cas-* 17
phie loco, & posui in ore eorum verba vt lo-
querentur ad Addai & ad fratres eorum Na-
thinæos qui in argento loci Casphie, vt adduce-
rent nobis ministros & cantores in domum Dei
*nostri. * Et venerunt nobis sicut manus Dei* 18
nostri bona super nos, vir prudens de filiis Moo-
li filij Leui filij Jsrael: & Saruia & filij eius,
& fratres eius decem & octo:
** Et Asebia, & Esaia de filiis Merari, fra-* 19
tres eius, & filij eius viginti.
** Et de Nathinæis quos dedit Dauid et prin* 20
cipes in seruitutem Leuitarum Nathinæi ducēti
viginti: omnes isti nominati sunt in nominibus.
** Et vocaui ibi ieiunium super fluuium A-* 21
thue, vt humiliaremur in conspectu Dei nostri,
vt peteremus ab eo viam rectam nobis & fi-
liis nostris, & omni substantiæ nostræ.
** Quoniam erubui petere à rege potentiam,* 22
& equites vt saluarent nos ab inimico in via,
quia locuti sumus regi dicentes: Manus Dei no-
stri super omnes quærentes eum in bonum, &
fortitudo eius, & furores eius super omnes qui
derelinquunt eum.
** Et ieiunauimus, & quæsiuimus à Deo no-* 23
stro pro hoc, & exaudiuit nos.
** Et separaui de principibus sacerdotū duo-* 24
decim, Saraia, Asabia, & cum eis de fratribus
eorum decem.
** Et commendaui eis argentum & aurum,* 25
& vasa primitiarum domus Dei nostri, quæ
obtulit rex & consiliatores eius & principes e-
ius, & omnis Jsrael qui inuenti fuerant.
** Et commendaui in manus eorum argenti* 26
talenta sexcenta quinquaginta, & vasa argen-
tea centum, & talenta auri centum:
** Et crateres aureos viginti drachmarū mil-* 27
le, & vasa æris fulgentis boni diuersa desidera-
bilia vt aurum.
** Et dixi ad eos: Vos sancti Domino Deo, &* 28
vasa sancta, & argentum & aurum spontè
oblata Domino Deo patrum nostrorum:
** Vigilate & custodite, donec apponatis co-* 29
ram principibus Sacerdotum, & Leuitarum,
& principibus familiarum Jsrael in Hierusa-
lem, in pastophoria domus Domini.
** Et susceperunt Sacerdotes & Leuitæ pon-* 30
dus argenti & auri & vasorum, vt deferrent
in Hierusalem in domum Dei nostri.
** Et promouimus à flumine Achua in duode-* 31
cima mensis primi, vt veniremus in Hierusalem.
et manus Dei nostri fuit super nos, et liberauit
nos de manu inimici & hostis in via.

ESDRAS.

16 * καὶ ἀπέστειλα τῷ ἐλεάζαρ τῷ ἀριὴλ τῷ σεμεΐα, καὶ
τῷ ἐλινάθαν καὶ τῷ ἰαρὴβ τῷ ἐλναθὰν τῷ νάθαν τῷ ζα-
χαρία τῷ μεσολὰμ ἄρχοντας τῷ ἰωρεὶβ καὶ τῷ ἐλναθὰν
17 συνιέντας. * καὶ ἐνετειλάμην αὐτοῖς πρὸς ἀδαῒ
τὸν ἄρχοντα ἐν κασφίε τοῦ τόπου, καὶ ἔθηκα ἐν στόματι αὐ-
τῶν λόγους λαλῆσαι πρὸς ἀδδαεὶ καὶ πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς
αὐτῶν τοὺς ναθιναίους τοὺς ἐν ἀργυρίῳ τοῦ τόπου κασφίε τοῦ
ἐνέγκαι ἡμῖν λειτουργοὺς καὶ ᾄδοντας εἰς οἶκον θεοῦ ἡμῶν.
18 * καὶ ἦλθον ἡμῖν ὡς ἡ χεὶρ τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἡ ἀγαθὴ ἐφ᾽
ἡμᾶς, ἀνὴρ συνετὸς ἀπὸ υἱῶν μοολεὶ τοῦ λευὶ τοῦ ἰσραήλ.
καὶ σαρουία καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ καὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ δεκα-
19 οκτώ· * καὶ ἀσεβία καὶ ἠσαΐα ἀπὸ υἱῶν μεραρεί, ἀ-
δελφοὶ αὐτοῦ καὶ υἱοὶ αὐτοῦ εἴκοσι.
20 * καὶ ἀπὸ τῶν ναθιναίων ὧν ἔδωκε δαυὶδ καὶ οἱ ἄρ-
χοντες εἰς δουλείαν τῶν λευιτῶν ναθιναῖοι διακόσιοι εἴκοσι,
21 πάντες οὗτοι ὠνομάσθησαν ἐν ὀνόμασι. * καὶ ἐκάλε-
σα ἐκεῖ νηστείαν ἐπὶ τὸν ποταμὸν ἀθουέ, τοῦ ταπεινωθῆναι
ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἡμῶν, ζητῆσαι παρ᾽ αὐτοῦ ὁδὸν εὐθεῖαν ἡ-
μῖν καὶ τοῖς τέκνοις ἡμῶν καὶ πάσῃ τῇ κτήσει ἡμῶν.
22 * ὅτι ᾐσχύνθην αἰτήσασθαι παρὰ τοῦ βασιλέως δύνα-
μιν καὶ ἱππεῖς σῶσαι ἡμᾶς ἀπὸ ἐχθροῦ ἐν τῇ ὁδῷ, ὅτι εἴ-
πομεν τῷ βασιλεῖ λέγοντες, χεὶρ τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐπὶ πάν-
τας τοὺς ζητοῦντας αὐτὸν εἰς ἀγαθόν, καὶ κράτος αὐτοῦ,
καὶ θυμοὶ αὐτοῦ ἐπὶ πάντας τοὺς ἐγκαταλείποντας αὐτόν.
23 * καὶ ἐνηστεύσαμεν καὶ ἐζητήσαμεν παρὰ τοῦ θεοῦ ἡ-
24 μῶν περὶ τούτου, καὶ ἐπήκουσεν ἡμῶν. * καὶ διέστειλα ἀπὸ ἀρ-
χόντων τῶν ἱερέων δώδεκα, τῷ σαραΐα τῷ ἀσαβία, καὶ μετ᾽
25 αὐτῶν ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν δέκα. * καὶ ἔστησα αὐ-
τοῖς τὸ ἀργύριον καὶ τὸ χρυσίον, καὶ τὰ σκεύη τῆς ἀπαρχῆς οἴκου
θεοῦ ἡμῶν, ἃ ἀφώρισεν ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ σύμβουλοι αὐτοῦ,
καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτοῦ καὶ πᾶς ἰσραὴλ οἱ εὑρισκόμενοι.
26 * καὶ ἔστησα ἐπὶ χεῖρας αὐτῶν ἀργυρίου τάλαντα ἑ-
ξακόσια πεντήκοντα, καὶ σκεύη ἀργυρᾶ ἑκατὸν, καὶ τάλαν-
27 τα χρυσίου ἑκατόν. * καὶ χαφουρὴ χρυσοῖ εἴκοσι δραχ-
μῶν χιλίων, καὶ σκεύη χαλκοῦ στίλβοντος ἀγαθοῦ διάφο-
ρα ἐπιθυμητὰ ὡς χρυσίον.
28 * καὶ εἶπα πρὸς αὐτούς, ὑμεῖς ἅγιοι κυρίῳ τῷ θεῷ, καὶ
τὰ σκεύη ἅγια, καὶ τὸ ἀργύριον καὶ τὸ χρυσίον ἑκούσια κυ-
29 ρίῳ τῷ θεῷ τῶν πατέρων ἡμῶν· * ἀγρυπνεῖτε καὶ τη-
ρεῖτε ἕως στῆτε ἐνώπιον τῶν ἀρχόντων τῶν ἱερέων καὶ τῶν
λευιτῶν καὶ ἀρχόντων τῶν πατριῶν τοῦ ἰσραὴλ ἐν ἱερου-
σαλήμ, εἰς παστοφόρια οἴκου κυρίου.
30 * καὶ ἐδέξαντο οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖται τὸν σταθμὸν τοῦ
ἀργυρίου καὶ τοῦ χρυσίου καὶ τῶν σκευῶν τοῦ ἐνεγκεῖν εἰς ἱε-
ρουσαλὴμ εἰς οἶκον τοῦ θεοῦ ἡμῶν.
31 * καὶ ἐξήραμεν ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τοῦ ἀχουὰ ἐν τῇ δωδε-
κάτῃ τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου τοῦ ἐλθεῖν εἰς ἱερουσαλήμ. καὶ
χεὶρ θεοῦ ἡμῶν ἦν ἐφ᾽ ἡμῖν, καὶ ἐρρύσατο ἡμᾶς ἐκ χειρὸς
ἐχθροῦ καὶ πολεμίου ἐν τῇ ὁδῷ·

32 וַנָּבוֹא יְרוּשָׁלִָם וַנֵּשֶׁב שָׁם יָמִים שְׁלֹשָׁה׃
33 וּבַיּוֹם הָרְבִיעִי נִשְׁקַל הַכֶּסֶף וְהַזָּהָב וְהַכֵּלִים
בְּבֵית אֱלֹהֵינוּ עַל יַד־מְרֵמוֹת בֶּן־אוּרִיָּה הַכֹּהֵן וְעִמּוֹ
אֶלְעָזָר בֶּן־פִּינְחָס וְעִמָּהֶם יוֹזָבָד בֶּן־יֵשׁוּעַ וְנוֹעַדְיָה
34 בֶן־בִּנּוּי הַלְוִיִּם׃ בְּמִסְפָּר בְּמִשְׁקָל לַכֹּל וַיִּכָּתֵב
כָּל־הַמִּשְׁקָל בָּעֵת הַהִיא׃
35 הַבָּאִים מֵהַשְּׁבִי בְנֵי־הַגּוֹלָה הִקְרִיבוּ עֹלוֹת ׀
לֵאלֹהֵי יִשְׂרָאֵל פָּרִים שְׁנֵים־עָשָׂר עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל
אֵילִים ׀ תִּשְׁעִים וְשִׁשָּׁה כְּבָשִׂים שִׁבְעִים וְשִׁבְעָה
צְפִירֵי חַטָּאת שְׁנֵים עָשָׂר הַכֹּל עוֹלָה לַיהוָה׃
36 וַיִּתְּנוּ אֶת־דָּתֵי הַמֶּלֶךְ לַאֲחַשְׁדַּרְפְּנֵי הַמֶּלֶךְ
וּפַחֲווֹת עֵבֶר הַנָּהָר וְנִשְּׂאוּ אֶת־הָעָם וְאֶת־בֵּית
הָאֱלֹהִים׃

ט

1 וּכְכַלּוֹת אֵלֶּה נִגְּשׁוּ אֵלַי הַשָּׂרִים לֵאמֹר לֹא־
נִבְדְּלוּ הָעָם יִשְׂרָאֵל וְהַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם מֵעַמֵּי
הָאֲרָצוֹת כְּתֹעֲבֹתֵיהֶם לַכְּנַעֲנִי הַחִתִּי הַפְּרִזִּי הַיְבוּסִי
הָעַמֹּנִי הַמֹּאָבִי הַמִּצְרִי וְהָאֱמֹרִי׃
2 כִּי־נָשְׂאוּ מִבְּנֹתֵיהֶם לָהֶם וְלִבְנֵיהֶם וְהִתְעָרְבוּ
זֶרַע הַקֹּדֶשׁ בְּעַמֵּי הָאֲרָצוֹת וְיַד הַשָּׂרִים וְהַסְּגָנִים
הָיְתָה בַּמַּעַל הַזֶּה רִאשׁוֹנָה׃
3 וּכְשָׁמְעִי אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה קָרַעְתִּי אֶת־בִּגְדִי
וּמְעִילִי וָאֶמְרְטָה מִשְּׂעַר רֹאשִׁי וּזְקָנִי וָאֵשְׁבָה
4 מְשׁוֹמֵם׃ וְאֵלַי יֵאָסְפוּ כֹּל חָרֵד בְּדִבְרֵי אֱלֹהֵי־
יִשְׂרָאֵל עַל מַעַל הַגּוֹלָה וַאֲנִי יֹשֵׁב מְשׁוֹמֵם עַד
5 לְמִנְחַת הָעָרֶב׃ וּבְמִנְחַת הָעֶרֶב קַמְתִּי מִתַּעֲנִיתִי
וּבְקָרְעִי בִגְדִי וּמְעִילִי וָאֶכְרְעָה עַל־בִּרְכַּי וָאֶפְרְשָׂה
כַפַּי אֶל־יְהוָה אֱלֹהָי׃
6 וָאֹמְרָה אֱלֹהַי בֹּשְׁתִּי וְנִכְלַמְתִּי לְהָרִים אֱלֹהַי
פָּנַי אֵלֶיךָ כִּי עֲוֺנֹתֵינוּ רָבוּ לְמַעְלָה רֹּאשׁ וְאַשְׁמָתֵנוּ
7 גָדְלָה עַד לַשָּׁמָיִם׃ מִימֵי אֲבֹתֵינוּ אֲנַחְנוּ
בְּאַשְׁמָה גְדֹלָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה וּבַעֲוֺנֹתֵינוּ נִתַּנּוּ אֲנַחְנוּ
מְלָכֵינוּ כֹהֲנֵינוּ בְּיַד ׀ מַלְכֵי הָאֲרָצוֹת בַּחֶרֶב בַּשְּׁבִי
וּבַבִּזָּה וּבְבֹשֶׁת פָּנִים כְּהַיּוֹם הַזֶּה׃
8 וְעַתָּה כִּמְעַט־רֶגַע הָיְתָה תְחִנָּה מֵאֵת ׀ יְהוָה
אֱלֹהֵינוּ לְהַשְׁאִיר לָנוּ פְּלֵיטָה וְלָתֶת־לָנוּ יָתֵד
בִּמְקוֹם קָדְשׁוֹ לְהָאִיר עֵינֵינוּ אֱלֹהֵינוּ וּלְתִתֵּנוּ
מִחְיָה מְעַט בְּעַבְדֻתֵנוּ׃

32 *Et venimus Hieruſalem,& manſimus
33 ibi tribus diebus. *Die autē quarta appen
G ſum eſt argentum & aurum,& vaſa in do-
mo Dei noſtri per manum Remmoth fi-
lij Vriæ ſacerdotis,& cum eo Eleazar filius
Phinees,cumq; eis Ioſabed filius Ioſue, &
34 Noadaia filius Bennoi Leuitæ, *Iuxta nu-
merū & pondus omnium. deſcriptum eſt
35 omne pondus in tempore illo. *Sed & qui
venerant de captiuitate filij trāſmigratio-
nis obtulerūt holocauſtomata Deo Iſrael,
vitulos duodeci. pro omni populo Iſrael,
arietes nonaginta ſex, agnos ſeptuaginta
ſeptem,hircos pro peccato duodecim, oīa
36 in holocauſtum Dn̄o. *Dederunt autem
edicta regis ſatrapis qui erant de cōſpectu
regis & ducibus trans flumen,& eleuaue-
runt populum & domum Dei. CAP. IX.
1 POſtquàm autem hęc completa ſunt,ac-
A ceſſerunt ad me principes dicentes: Nō
eſt ſeparatus populus Iſrael & ſacerdotes
& Leuitæ à populis terrarum,& de abomi
nationibus eorum, Chananæi videlicet &
Ethæi,& Pherezæi,& Iebuſæi, & Ammo-
nitarū,& Moabitarum,& Ægyptiorum &
2 Ammorræorū. *Tulerūt enim de filiabus
eorū ſibi & filiis ſuis,& cōmiſcuerunt ſemē
ſanctum cū populis terrarum. manus etiā
principū & magiſtratuū fuit in tranſgreſ-
3 ſione hac prima. *Cūq; audiſſem ſermonē
iſtum,ſcidi pallium meum & tunicā, & e-
uelli capillos capitis mei,& barbæ,& ſedi
4 mœrēs. *Conuenerunt autē ad me omnes
qui timebant verbum Dei Iſrael pro tranſ
greſſione eorum qui de captiuitate vene-
B rant; & ego ſedebā triſtis vſque ad ſacrifi-
5 cium veſpertinum. *Et in ſacrificio veſper-
tino ſurrexi de afflictione mea,& ſciſſo pal
lio & tunica,curuaui genua mea,& expan
6 di manus meas ad dn̄m Deum meum, *Et
dixi: Deus meus,cōfundor & erubeſco le-
uare faciem meam ad te, quoniā iniqtates
noſtrę multiplicatę ſunt ſup caput noſtrū,
& delicta noſtra creuerunt vſq; ad cælum,
7 *à diebus patrum noſtrorū. Sed & nosipſi
peccauimus grauiter vſq; ad diē hāc, & in
iniqtatibus noſtris traditi ſumus ipſi & re-
ges noſtri, & ſacerdotes noſtri in manū re-
gū terrarū,& in gladiū,& in captiuitatē,&
C in rapinā & in cōfuſionem vultus,ſicut &
8 die hac. *Et nunc quaſi ad parū & momē-
tū facta eſt dep̄catio noſtra apud Dominū
Deū noſtrū,vt dimitterētur nobis reliqæ,
& daretur nobis paxill⁹ in loco ſancto ei⁹,
& illuminaret oculos noſtros Deus noſter,
& daret nobis vitā modicā ī ſeruitute nr̄a:

* Et venimus in Hierusalem, et sedimus ibi 32
diebus tribus.
* Et die quarta apposuimus argentum et au- 33
rum & vasa in domo Dei nostri super manum
Marimoth filij Uria sacerdotis, & cum eo E-
leazar filius Phinees, & cum eis Iosabab filius
Iesu, & Noadia filius Baania Leuitæ:
* In numero & in pondere omnia, & de- 34
scriptum est omne pondus. In tempore illo
* Qui venerunt de captiuitate filij transmi- 35
grationis, obtulerũt holocaustomata Deo Israel,
vitulos duodecim pro omni Israel, arietes no-
naginta sex, agnos septuaginta septem, hircos
pro peccato duodecĩ, omnia holocausta Domino.
* Et dederunt edictum regis procuratoribus 36
regis & ducibus trans flumen. & eleuauerunt
populum & domum Dei.

CAP. IX.

ET postquàm completa sunt hæc, accesserunt 1
ad me principes, dicentes: Non separati sunt
populus Israel & Sacerdotes & Leuitæ à po-
pulis terrarum in abominationibus eorum, Cha-
nanæi, Eththi, Pherezi, Jebusi, Ammoni, Moabi,
Mosri & Amorri:
* Qui acceperunt de filiabus eorum sibi & 2
filiis suis. & commixtum est semen sanctum in
populis terrarum. & manus principum & im-
peratorum in transgressione ista in principio.
* Et postquàm audiui sermonem istum, scidi 3
vestimenta mea & tunicam meam, & euelle-
bam capillos capitis mei, & à barba mea, &
sedi quiescens.
* Et conuenerunt ad me omnis tremens ser- 4
monem Dei Israel in transgressione transmi-
grationis. & ego sedens quiescebam vsque ad
sacrificium vespertinum.
* Et in sacrificio vespertino surrexi de af- 5
flictione mea. & cùm scinderem ego vestimen-
ta mea & tunicam meam, & inclino super ge-
nua mea, & extẽdo manus meas ad Dominum
Deum meum:
* Et dixi: Domine, confusus sum, et erubui 6
leuare, Deus meus, faciem meam ad te: quoniam
iniquitates nostræ multiplicatæ sunt super ca-
put nostrum, & delicta nostra creuerunt vsque
ad cælum: * A diebus patrum nostrorum su- 7
mus in delicto magno vsque ad diem hanc. &
iniquitatibus nostris traditi sumus nos et reges
nostri, & sacerdotes nostri in manibus regũ gen
tium in gladio & in captiuitate, in rapina et in
confusione vultus nostri, sicut dies hæc.
* Et nunc quasi parum mansuefactus est no- 8
bis Dominus Deus noster, vt dimitteret nos in
salutem, & daret nobis firmamentum in loco
sanctificationis eius, vt illuminaret oculos no-
stros, et daret vitam modicã in seruitute nostra:

32 * καὶ ἤλθομεν εἰς ἱερουσαλήμ. καὶ ἐκαθίσαμεν ἐκεῖ
33 ἡμέρας τρεῖς. * καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τετάρτῃ ἐστήσαμεν
τὸ ἀργύριον καὶ τὸ χρυσίον καὶ τὰ σκεύη ἐν οἴκῳ τοῦ θεοῦ
ἡμῶν ἐπὶ χεῖρα μαριμὼθ υἱοῦ οὐρία τοῦ ἱερέως, καὶ μετ'
αὐτοῦ ἐλεάζαρ υἱὸς φινεές, καὶ μετ' αὐτῶν ἰωσαβὰδ υἱὸς ἰη-
34 σοῦ, καὶ νωαδία υἱὸς βαανία οἱ λευῖται, * ἐν ἀριθμῷ
καὶ ἐν σταθμῷ τὰ πάντα, καὶ ἐγράφη πᾶς ὁ σταθμός. ἐν
35 τῷ καιρῷ ἐκείνῳ * οἱ ἐλθόντες ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας
υἱοὶ τῆς παροικίας, προσήνεγκαν ὁλοκαυτώσεις τῷ θεῷ
ἰσραήλ, μόσχους δώδεκα περὶ παντὸς ἰσραήλ, κριοὺς ἐν-
νενήκοντα ἕξ, ἀμνοὺς ἑβδομήκοντα ἑπτά, χιμάρους περὶ ἁ-
μαρτίας δώδεκα, τὰ πάντα ὁλοκαυτώματα τῷ κυρίῳ.
36 * καὶ ἔδωκαν τὸ νόμισμα τοῦ βασιλέως τοῖς διοικηταῖς
τοῦ βασιλέως καὶ ἐπάρχοις πέραν τοῦ ποταμοῦ. καὶ ἐδό-
ξασαν τὸν λαὸν καὶ τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ.

θ.

1 * Καὶ ὡς ἐτελέσθη ταῦτα, ἤγγισαν πρός με οἱ ἄρχον-
τες λέγοντες· οὐκ ἐχωρίσθησαν ὁ λαὸς ἰσραὴλ καὶ οἱ ἱε-
ρεῖς καὶ οἱ λευῖται ἀπὸ λαῶν τῶν γαιῶν ἐν τοῖς βδελύγ-
μασιν αὐτῶν τοῦ χαναναίου, ὁ ἐθθὶ, ὁ φερεζὶ, ὁ ἰεβουσὶ, ὁ ἀμ-
2 μωνὶ, ὁ μωαβὶ, ὁ μωσρὶ καὶ ὁ ἀμορρί· * οἱ ἔλαβον ἀ-
πὸ θυγατέρων αὐτῶν ἑαυτοῖς καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτῶν. καὶ συνε-
μίγη τὸ σπέρμα τὸ ἅγιον ἐν λαοῖς τῶν γαιῶν. καὶ χεὶρ τῶν
ἀρχόντων καὶ τῶν στρατηγῶν ἐν τῇ ἀσυνθεσίᾳ ταύτῃ ἐν ἀρ-
3 χῇ. * καὶ ὡς ἤκουσα τὸν λόγον τοῦτον, διέρρηξα τὰ ἱμά-
τιά μου καὶ τὸν ὑποδύτην μου καὶ ἔτιλλον τὰς τρίχας τῆς
κεφαλῆς μου καὶ ἀπὸ τοῦ πώγωνός μου, καὶ ἐκαθήμην
4 ἠρεμάζων. * καὶ συνήχθησαν πρός με πᾶς ὁ ἐντρε-
μος λόγον θεοῦ ἰσραὴλ ἐπὶ ἀσυνθεσίᾳ τῆς ἀποικίας.
κἀγὼ καθήμενος ἠρέμαζον ἕως τῆς θυσίας τῆς ἑσπερινῆς.
5 * καὶ ἐν θυσίᾳ τῇ ἑσπερινῇ ἀνέστην ἀπὸ τῆς ταπεινώσεώς
μου. καὶ ἐν τῷ διαρρῆξαί με τὰ ἱμάτιά μου καὶ τὸν ὑπο-
δύτην μου, καὶ κλίνω ἐπὶ τὰ γόνατά μου, καὶ ἐκπετά-
ζω τὰς χεῖράς μου πρὸς κύριον τὸν θεόν μου·
6 * καὶ εἶπα, κύριε ᾐσχύνθην καὶ ἐνετράπην τοῦ ὑψῶ-
σαι θεέ μου τὸ πρόσωπόν μου πρὸς σέ, ὅτι αἱ ἀνομίαι ἡ-
μῶν ἐπληθύνθησαν ὑπὲρ κεφαλῆς ἡμῶν, καὶ αἱ πλημ-
μέλειαι ἡμῶν ἐμεγαλύνθησαν ἕως τοῦ οὐρανοῦ·
7 * ἀπὸ ἡμερῶν πατέρων ἡμῶν ἐσμὲν ἐν πλημμελείᾳ
μεγάλῃ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. καὶ ταῖς ἀνομίαις ἡμῶν
παρεδόθημεν ἡμεῖς καὶ οἱ βασιλεῖς ἡμῶν καὶ οἱ ἱερεῖς
ἡμῶν ἐν χερσὶ βασιλέων ἐθνῶν ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν αἰχ-
μαλωσίᾳ, καὶ ἐν ἁρπαγῇ, καὶ ἐν αἰσχύνῃ προσώπου ἡμῶν,
ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη.
8 * καὶ νῦν ὡς βραχὺ ἐπιεικεύσατο ἡμῖν κύριος ὁ θεὸς
ἡμῶν τοῦ καταλιπεῖν ἡμᾶς εἰς σωτηρίαν, καὶ δοῦναι ἡμῖν
στήριγμα ἐν τόπῳ ἁγιάσματος αὐτοῦ τοῦ φωτίσαι ὀφθαλ-
μοὺς ἡμῶν, καὶ δοῦναι ζωοποίησιν μικρὰν ἐν τῇ δουλείᾳ
ἡμῶν·

9 * כִּי־עֲבָדִים אֲנַחְנוּ וּבְעַבְדֻתֵנוּ לֹא עֲזָבָנוּ אֱלֹהֵינוּ
וַיַּט־עָלֵינוּ חֶסֶד לִפְנֵי מַלְכֵי פָרַס לָתֶת־לָנוּ מִחְיָה
לְרוֹמֵם אֶת־בֵּית אֱלֹהֵינוּ וּלְהַעֲמִיד אֶת־חָרְבֹתָיו
וְלָתֶת־לָנוּ גָדֵר בִּיהוּדָה וּבִירוּשָׁלָםִ׃
10 * וְעַתָּה מַה־נֹּאמַר אֱלֹהֵינוּ אַחֲרֵי־זֹאת כִּי עָזַבְנוּ
מִצְוֺתֶיךָ׃
11 * אֲשֶׁר צִוִּיתָ בְּיַד עֲבָדֶיךָ הַנְּבִיאִים לֵאמֹר הָאָרֶץ
אֲשֶׁר אַתֶּם בָּאִים לְרִשְׁתָּהּ אֶרֶץ נִדָּה הִיא בְּנִדַּת
עַמֵּי הָאֲרָצוֹת בְּתוֹעֲבֹתֵיהֶם אֲשֶׁר מִלְאוּהָ מִפֶּה
אֶל־פֶּה בְּטֻמְאָתָם׃
12 * וְעַתָּה בְּנוֹתֵיכֶם אַל־תִּתְּנוּ לִבְנֵיהֶם וּבְנֹתֵיהֶם
אַל־תִּשְׂאוּ לִבְנֵיכֶם וְלֹא־תִדְרְשׁוּ שְׁלֹמָם וְטוֹבָתָם
עַד־עוֹלָם לְמַעַן תֶּחֶזְקוּ וַאֲכַלְתֶּם אֶת־טוּב הָאָרֶץ
וְהוֹרַשְׁתֶּם לִבְנֵיכֶם עַד־עוֹלָם׃
13 * וְאַחֲרֵי כָּל־הַבָּא עָלֵינוּ בְּמַעֲשֵׂינוּ הָרָעִים
וּבְאַשְׁמָתֵנוּ הַגְּדֹלָה כִּי אַתָּה אֱלֹהֵינוּ חָשַׂכְתָּ לְמַטָּה
מֵעֲוֺנֵנוּ וְנָתַתָּה לָּנוּ פְּלֵיטָה כָּזֹאת׃
14 * הֲנָשׁוּב לְהָפֵר מִצְוֺתֶיךָ וּלְהִתְחַתֵּן בְּעַמֵּי
הַתֹּעֵבוֹת הָאֵלֶּה הֲלוֹא תֶאֱנַף־בָּנוּ עַד־כַּלֵּה לְאֵין
שְׁאֵרִית וּפְלֵיטָה׃
15 * יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל צַדִּיק אַתָּה כִּי־נִשְׁאַרְנוּ
פְלֵיטָה כְּהַיּוֹם הַזֶּה הִנְנוּ לְפָנֶיךָ בְּאַשְׁמָתֵינוּ כִּי אֵין
לַעֲמוֹד לְפָנֶיךָ עַל־זֹאת׃

יוד

1 * וּכְהִתְפַּלֵּל עֶזְרָא וּכְהִתְוַדֹּתוֹ בֹּכֶה וּמִתְנַפֵּל לִפְנֵי
בֵּית הָאֱלֹהִים נִקְבְּצוּ אֵלָיו מִיִּשְׂרָאֵל קָהָל רַב־מְאֹד
אֲנָשִׁים וְנָשִׁים וִילָדִים כִּי־בָכוּ הָעָם הַרְבֵּה־
בֶכֶה׃
2 * וַיַּעַן שְׁכַנְיָה בֶן־יְחִיאֵל מִבְּנֵי עוֹלָם וַיֹּאמֶר
לְעֶזְרָא אֲנַחְנוּ מָעַלְנוּ בֵאלֹהֵינוּ וַנֹּשֶׁב נָשִׁים נָכְרִיּוֹת
מֵעַמֵּי הָאָרֶץ וְעַתָּה יֵשׁ־מִקְוֶה לְיִשְׂרָאֵל עַל־
זֹאת׃
3 * וְעַתָּה נִכְרָת־בְּרִית לֵאלֹהֵינוּ לְהוֹצִיא כָל־נָשִׁים
וְהַנּוֹלָד מֵהֶם בַּעֲצַת אֲדֹנָי וְהַחֲרֵדִים בְּמִצְוַת אֱלֹהֵינוּ
4 וְכַתּוֹרָה יֵעָשֶׂה׃ * קוּם כִּי־עָלֶיךָ הַדָּבָר וַאֲנַחְנוּ
עִמָּךְ חֲזַק וַעֲשֵׂה׃

9 * Quia serui sumus, & in seruitute no-
stra non dereliquit nos Deus noster, & in-
clinauit super nos misericordiam coram
rege Persarum, vt daret nobis vitã, & sub-
limaret domum Dei nostri, & extrueret
solitudines eius, & daret nobis sæpem in
Iuda & Hierusalem.
10 * Et nunc quid dicemus Domine Deus
noster post hæc? Quia dereliquimus man-
11 data tua, * Quæ præcepisti in manu ser-
uorum tuorum Prophetarum, dicẽs: Ter-
ra ad quam vos ingredimini vt possidea-
tis eam, terra immunda est, iuxta immun-
ditiam populorum cæterarumque terra-
rum abominationibus eorum, qui reple-
D uerunt eam ab ore vsque ad os coinquina-
12 tione sua. * Nunc ergo filias vestras ne
detis filiis eorum, & filias eorum ne acci-
piatis filiis vestris: & non quæratis pacem
eorum & prosperitatem eorum vsque in ę-
ternum, vt confortemini & comedatis quę
bona sunt terræ, & hæredes habeatis filios
vestros vsque in seculum.
13 * Et post omnia quæ venerunt super
nos in operibus nostris pessimis, & in de-
licto nostro magno, quia tu Deus noster
liberasti nos de iniquitate nostra, & dedi-
sti nobis salutem sicut est hodie:
14 * Vt non conuerteremur, & irrita face-
remus mandata tua, neq; matrimonia iun
geremus cum populis abominationum
istarum. Nunquid iratus es nobis vsque ad
cõsummationem, ne dimitteres nobis re-
liquias ad salutem?
15 * Domine Deus Israel iustus es tu, quo-
niam derelicti sumus qui saluaremur sicut
die hac. Ecce coram te sumus in delicto no
stro. Non enim stari potest coram te su-
per hoc.

CAP. X.

1 SIc ergo orante Esdra & implorante eo, &
A flente & iacente ante templum Dei, col-
lectus est ad eum de Israel cœtus grandis
nimis virorum & mulierum & puerorum.
2 & fleuit populus multo fletu. * Et respon-
dit Sechenias filius Iehihel de filiis Helã,
& dixit Esdræ: Nos præuaricati sumus in
Deum nostrum, & duximus vxores alie-
nigenas de populis terræ. Et nunc si est pœ
3 nitentia in Israel super hoc, * Percutiamus
fœdus cum Deo nostro, vt proiiciamus v-
niuersas vxores, & eos qui de his nati sunt.
iuxta voluntatem Domini, & eorum qui
tenent præceptum Dñi Dei nostri, secun-
4 dùm legem fiat. * Surge, tuũ est discernere,
nosque erimus tecum. confortare & fac.

* Quia serui sumus. & in seruitute nostra 9
non dereliquit nos Dominus Deus noster: et in-
clinauit super nos misericordiam coram regibus
Persarum, vt darent nobis viuificationem vt
sublimarent ipsi domum Dei nostri, & erige-
rēt deserta eius, & darent nobis sepem in Juda
& Hierusalem.
*Et nunc quid dicemus Deus noster post hoc? 10
quoniam dereliquimus præcepta tua,
* Quæ dedisti nobis in manu seruorum tuo- 11
rum prophetarum, dicens: Terra in quam ingre-
dimini ibi vt hæreditetis eam, terra commota est
in commotione populorum terrarum, abomina-
tionibus eorum, quibus repleuerunt eam ab ore
in os in immunditiis eorum.
* Et nunc filias vestras non detis filiis eo- 12
rum, & à filiabus eorum ne accipiatis filiis ve-
stris: & ne quæratis pacem eorum & bonum
eorum vsque in æternum, vt confortemini &
comedatis bona terræ, & per sortem diuidatis
filiis vestris vsque in æternum.
*Et post omne quod venit super nos in ope- 13
ribus nostris prauis & in delicto nostro magno,
quia tu Deus noster leuauisti nostras iniquita-
tes, & dedisti nobis salutem:
* Quòd conuersi sumus dissipare mandata 14
tua, & matrimonia iungere cum populis ter-
rarum istarum. nunquid irritatus es in nobis
vsque in consummationem ne esset reliquum &
saluum?
*Domine Deus Jsrael iustus tu, quoniam re- 15
licti sumus salui sicut dies hæc. Ecce nos omnes
coram te in delictis nostris, quia non est stare
coram te super hoc.

CAP. X.

ET postquàm orauit Esdras, et postquàm con- 1
cionatus est plorans & cadens coram domo
Dei, collecti sunt ad eum de Jsrael cœtus mul-
tus nimis, viri & mulieres & adolescentuli.
quia fletu magno fleuit populus.
* Et respondit Sechenias filius Jeiel de filiis 2
Elam, & dixit Esdra: Nos præuaricati sumus
in Deum nostrum, & duximus vxores alie-
nas de populis terræ. & nunc est spes Israel su-
per hoc.
* Et nunc percutiamus fœdus Deo nostro ad 3
educendum omnes mulieres & genita ex eis in
consilio Domini, & eorum qui timent in man-
datis Dei nostri, & sicut lex, fiat.
* Surge: quia super te verbum, & nos te- 4
cum: confortare & fac.

9 * ὅτι δοῦλοι ἐσμέν. καὶ ἐν τῇ δουλείᾳ ἡμῶν οὐκ ἐγκα-
τέλιπεν ἡμᾶς κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν, καὶ ἔκλινεν ἐφ' ἡμᾶς
ἔλεος ἐνώπιον βασιλέων περσῶν, τοῦ δοῦναι ἡμῖν ζωο-
ποίησιν τοῦ ὑψῶσαι αὐτοὺς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ ἡμῶν, καὶ ἀνα-
στῆσαι τὰ ἔρημα αὐτοῦ, καὶ τοῦ δοῦναι ἡμῖν φραγμὸν ἐν
ἰούδα, καὶ ἱερουσαλήμ.
10 * καὶ νῦν τί εἴπομεν ὁ θεὸς ἡμῶν μετὰ τοῦτο; ὅτι ἐγκα-
τελίπομεν τὰς ἐντολάς σου,
11 * ἃς ἔδωκας ἡμῖν ἐν χειρὶ τῶν δούλων σου τῶν προ-
φητῶν λέγων, ἡ γῆ εἰς ἣν εἰσπορεύεσθε ἐκεῖ κληρονομῆ-
σαι αὐτήν, γῆ μετακινουμένη ἐστὶν ἐν μετακινήσει λαῶν
τῶν γαιῶν βδελύγμασιν αὐτῶν, ὧν ἔπλησαν αὐτὴν ἀπὸ
στόματος ἐπὶ στόμα, ἐν ἀκαθαρσίαις αὐτῶν.
12 * καὶ νῦν τὰς θυγατέρας ὑμῶν μὴ δώσητε τοῖς υἱοῖς
αὐτῶν, καὶ ἀπὸ τῶν θυγατέρων αὐτῶν μὴ λάβητε τοῖς υἱοῖς
ὑμῶν, καὶ οὐκ ἐκζητήσητε εἰρήνην αὐτῶν καὶ ἀγαθὸν αὐ-
τῶν ἕως αἰῶνος, ὅπως ἐνισχύσητε καὶ φάγητε τὰ ἀγαθὰ τῆς
γῆς, καὶ κληροδοτήσητε τοῖς υἱοῖς ὑμῶν ἕως αἰῶνος.
13 * καὶ μετὰ πᾶν τὸ ἐρχόμενον ἐφ' ἡμᾶς ἐν ποιήμασιν ἡ-
μῶν τοῖς πονηροῖς καὶ ἐν πλημμελείᾳ ἡμῶν τῇ μεγάλῃ,
ὅτι σὺ ὁ θεὸς ἡμῶν ἐκούφισας ἡμῶν τὰς ἀνομίας, καὶ ἔ-
δωκας ἡμῖν σωτηρίαν·
14 * ὅτι ἐπεστρέψαμεν διασκεδάσαι τὰς ἐντολάς σου, καὶ
ἐπιγαμβρεῦσαι τοῖς λαοῖς τῶν γαιῶν τούτων. μὴ παρο-
ξυνθῇς ἐν ἡμῖν ἕως συντελείας τοῦ μὴ εἶναι ἐγκατά-
λειμμα, καὶ διασωζόμενον.
15 * κύριε ὁ θεὸς ἰσραὴλ δίκαιος σύ, ὅτι κατελείφθη-
μεν διασωζόμενοι ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη. ἰδοὺ ἡμεῖς πάντες ἐ-
ναντίον σου ἐν πλημμελείαις ἡμῶν, ὅτι οὐκ ἔστιν στῆναι ἐνώ-
πιόν σου ἐπὶ τούτῳ.

ί.

1 * Καὶ ὡς προσηύξατο ἔσδρας καὶ ὡς ἐξηγόρευσε
κλαίων καὶ προσπίπτων ἐνώπιον οἴκου τοῦ θεοῦ, συνήχθη-
σαν πρὸς αὐτὸν ἀπὸ ἰσραὴλ ἐκκλησία πολλὴ σφόδρα,
ἄνδρες καὶ γυναῖκες καὶ νεανίσκοι· ὅτι κλαυθμῷ μεγά-
λῳ ἔκλαυσεν ὁ λαός.
2 * καὶ ἀπεκρίθη σεχενίας υἱὸς ἰεὴλ ἀπὸ υἱῶν ἠλάμ,
καὶ εἶπε τῷ ἔσδρᾳ, ἡμεῖς ἠθετήσαμεν τῷ θεῷ ἡμῶν, καὶ
ἐκαθίσαμεν γυναῖκας ἀλλοτρίας ἀπὸ τῶν λαῶν τῆς
γῆς. καὶ νῦν ἔστιν ἐλπὶς τῷ ἰσραὴλ ἐπὶ τούτῳ·
3 * καὶ νῦν διαθώμεθα διαθήκην τῷ θεῷ ἡμῶν ἐξαγα-
γεῖν πάσας τὰς γυναῖκας καὶ τὰ γενώμενα ἐξ αὐτῶν ἐν
βουλῇ κυρίου, καὶ τῶν τρεμόντων ἐν ἐντολαῖς θεοῦ ἡμῶν, καὶ
ὡς ὁ νόμος, γενηθήτω.
4 * ἀνάστηθι· ὅτι ἐπὶ σὲ τὸ ῥῆμα, καὶ ἡμεῖς μετὰ σοῦ· κρα-
ταιοῦ καὶ ποίησον.

5 * ויקם עזרא וישבע את־שרי הכהנים הלוים
וכל־ישראל לעשות כדבר הזה וישבעו׃
6 * ויקם עזרא מלפני בית האלהים וילך אל־
לשכת יהוחנן בן־אלישיב וילך שם לחם לא־אכל
ומים לא־שתה כי מתאבל על־מעל הגולה׃
7 * ויעבירו קול ביהודה וירושלם לכל בני הגולה
להקבץ ירושלם׃
8 * וכל אשר לא־יבוא לשלשת הימים כעצת
השרים והזקנים יחרם כל־רכושו והוא יבדל
מקהל הגולה׃
9 * ויקבצו כל־אנשי־יהודה ובנימן ירושלם
לשלשת הימים הוא חדש התשיעי בעשרים
בחדש וישבו כל־העם ברחוב בית האלהים
מרעידים על־הדבר ומהגשמים׃
10 * ויקם עזרא הכהן ויאמר אלהם אתם מעלתם
ותשיבו נשים נכריות להוסיף על־אשמת ישראל׃
11 * ועתה תנו תודה ליהוה אלהי־אבתיכם
ועשו רצונו והבדלו מעמי הארץ ומן־הנשים
הנכריות׃
12 * ויענו כל־הקהל ויאמרו קול גדול כן כדבריך
עלינו לעשות׃
13 * אבל העם רב והעת גשמים ואין כח לעמוד
בחוץ והמלאכה לא־ליום אחד ולא לשנים כי־
הרבינו לפשע בדבר הזה׃
14 * יעמדו־נא שרינו לכל־הקהל וכל אשר בערינו
ההשיב נשים נכריות יבא לעתים מזמנים ועמהם
זקני־עיר ועיר ושפטיה עד להשיב חרון אף־
אלהינו ממנו עד לדבר הזה׃
15 * אך יונתן בן־עשהאל ויחזיה בן־תקוה עמדו
על־זאת ומשלם ושבתי הלוי עזרם׃
16 * ויעשו־כן בני הגולה ויבדלו עזרא הכהן
אנשים ראשי האבות לבית אבתם וכלם בשמות
וישבו ביום אחד לחדש העשירי לדריוש הדבר׃
17 * ויכלו בכל אנשים ההשיבו נשים נכריות עד
יום אחד לחדש הראשון׃
18 * וימצא מבני הכהנים אשר השיבו נשים
נכריות מבני ישוע בן־יוצדק ואחיו מעשיה
ואליעזר ויריב וגדליה׃

5 * Surrexit ergo Esdras,& adiurauit prin-
cipes Sacerdotum & Leuitarum & omnẽ
Israel, vt facerent secundùm verbum hoc.
6 & iurauerunt. * Et surrexit Esdras ante
domum Dei, & abiit ad cubiculum Iohã-
nan filij Eliasib,& ingressus est illuc. Pa-
nẽ non comedit,& aquã non bibit. luge-
bat enim transgressionem eorum qui ve-
7 nerant de captiuitate. * Et missa est vox
B in Iuda & in Hierusalem omnibus filiis
transmigrationis, vt congregarentur in
8 Hierusalem. * Et omnis qui non venerit
in tribus diebus, iuxta consilium principũ
& seniorum, auferetur vniuersa substantia
eius, & ipse abiicietur de cœtu transmi-
9 grationis. * Conuenerunt igitur omnes
viri Iuda & Beniamin in Hierusalem tri-
bus diebus, ipse est mẽsis nonus vicesima
die mensis: & sedit omnis populus in pla-
tea domus Dei, trementes pro peccato &
10 pluuiis. * Et surrexit Esdras sacerdos,&
dixit ad eos: Vos transgressi estis, & duxi-
stis vxores alienigenas, vt adderetis super
11 delictum Israel. * Et nunc date con-
fessionem Domino Deo patrum vestro-
rum,& facite placitum eius, & separami-
ni à populis terrę,& ab vxoribus alienige-
12 nis. * Et respondit vniuersa multitudo,
dixitq; voce magna: Iuxta verbum tuum
13 ad nos, sic fiat. * Veruntamen quia po-
pulus multus est,& tempus pluuiæ,&non
sustinemus stare foris,& opus non est diei
vnius vel duorũ, vehementer quippe pec-
14 cauimus in sermone isto: * Constituan-
tur principes in vniuersa multitudine, &
omnes in ciuitatibus nostris, qui duxerunt
vxores alienigenas, veniãt in temporibus
statutis, & cum his seniores per ciuitatem
in ciuitatẽ & iudices eius, donec auertatur
ira Dei nostri à nobis super peccato hoc.
15 * Igitur Ionathan filius Asehel, & Iaa-
zia filius Thecue steterunt super hoc, &
Mosollam & Sebachi Leuites adiuuerunt
16 eos. * Feceruntque sic filij transmi-
grationis. Et abierunt Esdras sacerdos, &
C viri principes familiarum in domos pa-
trum suorum, & omnes per nomina sua;
& sederunt in die primo mensis decimi vt
quærerent rem.
17 * Et consummati sunt omnes viri qui
duxerunt vxores alienigenas vsque ad diẽ
primam mensis primi:
18 * Et inuenti sunt de filiis Sacerdotũ qui
duxerunt vxores alienigenas; de filiis Io-
sue filij Iosedech & fratres eius, Maasia, &
Eliezer, & Iarib, & Godolia.

* *Et surrexit Esdras, & adiurauit principes* 5
Sacerdotum & Leuitas & omnem Israel, vt
facerent secundùm verbum hoc. et iurauerunt.

* *Et surrexit Esdras à facie domus Dei, &* 6
abijt in gazophylacium Joanan filij Elisub, &
mansit ibi. Panem non comedit, & aquam nõ
bibit; quoniam lugebat super transgressione
transmigrationis.

* *Et miserunt vocem in Juda & in Hieru-* 7
salem omnibus filiis transmigrationis, vt con-
gregarentur in Hierusalem.

* *Omnis qui non venerit in tribus diebus,* 8
quemadmodum consilium principum & senio-
rum, anathematizabitur omnis substantia eius,
& ipse abijcietur de cœtu transmigrationis.

* *Et congregati sunt omnes viri Juda &* 9
Beniamin in Hierusalem in tribus diebus, ipse
mensis nonus. in vicesima mensis sedit omnis
populus in platea domus Dei in tremore pro
verbo, & ab hyeme.

* *Et surrexit Esdras sacerdos, & dixit ad* 10
eos: Vos transgressi estis, & duxistis vxores
alienas, vt adderetis super delictum Israel.

* *Et nunc date laudem Domino Deo patrum* 11
nostrorum, & facite placitum coram eo, & se-
paramini à populis terræ, & ab vxoribus a-
lienis.

* *Et responderunt omnis congregatio voce* 12
magna, & dixerunt: Juxta sermones tuos quos
dixisti, sic faciemus:

* *Sed populus multus, & tempus hyemale,* 13
& non est potentia stare foris. & opus non in
diem vnum neque duos, quoniam multiplicaui-
mus iniustè facere in verbo hoc.

* *Constituantur iam principes nostri vniuer-* 14
sæ multitudini, & omnibus qui in ciuitatibus
nostris, qui duxit vxores alienas, veniant in
temporibus à statutis: & cum eis seniores ciui-
tatis & ciuitatis iudices, vt auertant iram fu-
roris Dei nostri à nobis pro verbo hoc.

* *Veruntamen Ionathan filius Asael, et Ia-* 15
zias filius Thecue mecum, & Messolam &
Sabathai Leuites adiuuerunt eos.

* *Et fecerunt sic filij transmigrationis. &* 16
missi sunt Esdras sacerdos & viri principes fa-
miliarum domorum, & omnes in nominibus.
quia reuersi sunt in die vna mensis decimi, vt
quærerent verbum.

* *Et finierunt in omnibus viris qui duxe-* 17
runt vxores alienas, vsque ad diem vnam
mensis primi.

* *Et inuenti sunt de filiis Sacerdotum qui* 18
duxerunt vxores alienas, de filiis Jesu filij Jo-
sedec fratres eius, Maasia, & Eliezer, & Ia-
rib & Gadalias.

5 * καὶ ἀνέστη ἔσδρας καὶ ὥρκισε τοὺς ἄρχοντας τῶν ἱε-
ρέων καὶ λευίτας καὶ πάντα ἰσραήλ, τοῦ ποιῆσαι κατὰ τὸ ῥῆ-
μα τοῦτο. καὶ ὤμοσαν.

6 * καὶ ἀνέστη ἔσδρας ἀπὸ προσώπου οἴκου τοῦ θεοῦ, καὶ
ἐπορεύθη εἰς γαζοφυλάκιον ἰωανὰν υἱοῦ ἐλισοὺβ καὶ ηὐ-
λίσθη ἐκεῖ. ἄρτον οὐκ ἔφαγεν καὶ ὕδωρ οὐκ ἔπιεν, ὅτι ἐ-
πένθει ἐπὶ τῇ ἀσυνθεσίᾳ τῆς ἀποικίας.

7 * καὶ παρήνεγκαν φωνὴν ἐν ἰούδα καὶ ἐν ἱερουσαλὴμ πᾶσι
τοῖς υἱοῖς τῆς ἀποικίας τοῦ συναθροισθῆναι εἰς ἱερουσαλήμ.

8 * πᾶς ὃς ἂν μὴ ἔλθῃ εἰς τρεῖς ἡμέρας ὡς ἂν ἡ βουλὴ
τῶν ἀρχόντων καὶ τῶν πρεσβυτέρων, ἀναθεματισθήσεται
πᾶσα ἡ ὕπαρξις αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς διασταλήσεται ἀπὸ ἐκκλη-
σίας τῆς ἀποικίας.

9 * καὶ συνήχθησαν πάντες ἄνδρες ἰούδα καὶ βενιαμὶν
εἰς ἱερουσαλὴμ εἰς τὰς τρεῖς ἡμέρας, οὗτος ὁ μὴν ὁ ἔνατος.
ἐν τῇ εἰκάδι τοῦ μηνὸς ἐκάθισε πᾶς ὁ λαὸς ἐν πλατείᾳ οἴκου
τοῦ θεοῦ ἐν τρόμῳ περὶ τοῦ ῥήματος, καὶ ἀπὸ τοῦ χειμῶνος.

10 * καὶ ἀνέστη ἔσδρας ὁ ἱερεὺς, καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, ὑμεῖς
ἠσυνθετήκατε, καὶ ἐκαθίσατε γυναῖκας ἀλλοτρίας τοῦ
προσθεῖναι ἐπὶ πλημμέλειαν ἰσραήλ.

11 * καὶ νῦν δότε αἴνεσιν κυρίῳ τῷ θεῷ τῶν πατέρων ἡμῶν,
καὶ ποιήσατε τὸ ἀρεστὸν ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ διαστάλητε ἀπὸ
λαῶν τῆς γῆς, καὶ ἀπὸ γυναικῶν τῶν ἀλλοτρίων.

12 * καὶ ἀπεκρίθησαν πᾶσα ἡ ἐκκλησία φωνῇ μεγάλῃ,
καὶ εἶπον, κατὰ τοὺς λόγους σου οὓς ἔφης οὕτως ποιήσομεν·

13 * ἀλλὰ ὁ λαὸς πολὺς, καὶ καιρὸς χειμερινός, καὶ οὐκ ἔστι
δύναμις στῆναι ἔξω. καὶ τὸ ἔργον οὐκ εἰς ἡμέραν μίαν
οὐδὲ δύο, ὅτι ἐπληθύναμεν τοῦ ἀδικῆσαι ἐν τῷ ῥήματι
τούτῳ.

14 * στήτωσαν δὴ οἱ ἄρχοντες ἡμῶν τῇ πάσῃ ἐκκλησίᾳ,
καὶ πᾶσι τοῖς ἐν πόλεσιν ἡμῶν, ὃς ἐκάθισεν γυναῖκας ἀλ-
λοτρίας, ἐλθέτωσαν εἰς καιροὺς ἀπὸ συνταγῶν. καὶ μετ'
αὐτῶν οἱ πρεσβύτεροι πόλεως καὶ πόλεως κριταὶ τοῦ ἀ-
ποστρέψαι ὀργὴν θυμοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐξ ἡμῶν περὶ τοῦ ῥή-
ματος τούτου.

15 * πλὴν ἰωνάθαν υἱὸς ἀσαὴλ καὶ ἰαζίας υἱὸς θεκουὲ μετ'
ἐμοῦ, καὶ μεσολὰμ καὶ σαβαθαῒ ὁ λευίτης ἀντελαμ-
βάνοντο αὐτοῖς.

16 καὶ ἐποίησαν οὕτως οἱ υἱοὶ τῆς ἀποικίας. καὶ διεστάλη-
σαν ἔσδρας ὁ ἱερεὺς καὶ ἄνδρες ἄρχοντες πατριῶν τῶν
οἴκων καὶ πάντες ἐν ὀνόμασιν. ὅτι ἐπέστρεψαν ἐν ἡμέρᾳ
μιᾷ τοῦ μηνὸς τοῦ δεκάτου ἐκζητῆσαι τὸ ῥῆμα.

17 * καὶ ἐτέλεσαν ἐν πᾶσιν τοῖς ἀνδράσιν οἳ ἐκά-
θισαν γυναῖκας ἀλλοτρίας, ἕως ἡμέρας μιᾶς τοῦ μηνὸς τοῦ
πρώτου.

18 * καὶ εὑρέθησαν ἀπὸ υἱῶν τῶν ἱερέων οἳ ἐκάθισαν γυ-
ναῖκας ἀλλοτρίας, ἀπὸ υἱῶν ἰησοῦ υἱοῦ ἰωσεδὲκ ἀδελ-
φοὶ αὐτοῦ, μαασία καὶ ἐλιέζερ καὶ ἰαρὶβ καὶ γαδα-
λίας.

19 * וַיִּתְּנוּ יָדָם לְהוֹצִיא נְשֵׁיהֶם וַאֲשֵׁמִים אֵיל־צֹאן
עַל־אַשְׁמָתָם׃
20 * וּמִבְּנֵי אִמֵּר חֲנָנִי וּזְבַדְיָה׃
21 * וּמִבְּנֵי חָרִם מַעֲשֵׂיָה וְאֵלִיָּה וּשְׁמַעְיָה וִיחִיאֵל
22 וְעֻזִּיָּה׃ * וּמִבְּנֵי פַּשְׁחוּר אֶלְיוֹעֵינַי מַעֲשֵׂיָה
יִשְׁמָעֵאל נְתַנְאֵל יוֹזָבָד וְאֶלְעָשָׂה׃
23 * וּמִן־הַלְוִיִּם יוֹזָבָד וְשִׁמְעִי וְקֵלָיָה הוּא קְלִיטָא
פְּתַחְיָה יְהוּדָה וֶאֱלִיעֶזֶר׃
24 * וּמִן־הַמְשֹׁרְרִים אֶלְיָשִׁיב וּמִן־הַשֹּׁעֲרִים שַׁלֻּם
וָטֶלֶם וְאוּרִי׃
25 * וּמִיִּשְׂרָאֵל מִבְּנֵי פַרְעֹשׁ רַמְיָה וְיִזִּיָּה וּמַלְכִּיָּה
וּמִיָּמִן וְאֶלְעָזָר וּמַלְכִּיָּה וּבְנָיָה׃
26 * וּמִבְּנֵי עֵילָם מַתַּנְיָה זְכַרְיָה וִיחִיאֵל וְעַבְדִּי
27 וִירֵמוֹת וְאֵלִיָּה׃ * וּמִבְּנֵי זַתּוּא אֶלְיוֹעֵנַי אֶלְיָשִׁיב
מַתַּנְיָה וִירֵמוֹת וְזָבָד וַעֲזִיזָא׃
28 * וּמִבְּנֵי בֵּבָי יְהוֹחָנָן חֲנַנְיָה זַבַּי עַתְלָי׃
29 * וּמִבְּנֵי בָּנִי מְשֻׁלָּם מַלּוּךְ וַעֲדָיָה יָשׁוּב וּשְׁאָל
30 יְרָמוֹת׃ * וּמִבְּנֵי פַּחַת מוֹאָב עַדְנָא וּכְלָל בְּנָיָה
מַעֲשֵׂיָה מַתַּנְיָה בְּצַלְאֵל וּבִנּוּי וּמְנַשֶּׁה׃
31 * וּבְנֵי חָרִם אֱלִיעֶזֶר יִשִּׁיָּה מַלְכִּיָּה שְׁמַעְיָה שִׁמְעוֹן׃
32 * בִּנְיָמִן מַלּוּךְ שְׁמַרְיָה׃ * מִבְּנֵי חָשֻׁם מַתְּנַי
33 מַתַּתָּה זָבָד אֱלִיפֶלֶט יְרֵמַי מְנַשֶּׁה שִׁמְעִי׃
34 * מִבְּנֵי בָנִי מַעֲדַי עַמְרָם וְאוּאֵל׃
35 * בְּנָיָה בֵדְיָה כְּלוּהִי׃
36 * וַנְיָה מְרֵמוֹת אֶלְיָשִׁיב׃
37 * מַתַּנְיָה מַתְּנַי וְיַעֲשׂוּ׃
38 * וּבָנִי וּבִנּוּי שִׁמְעִי׃
39 * וְשֶׁלֶמְיָה וְנָתָן וַעֲדָיָה׃
40 * מַכְנַדְבַי שָׁשַׁי שָׁרָי׃
41 * עֲזַרְאֵל וְשֶׁלֶמְיָהוּ שְׁמַרְיָה׃ * שַׁלּוּם אֲמַרְיָה
42 יוֹסֵף׃ * מִבְּנֵי נְבוֹ יְעִיאֵל מַתִּתְיָה זָבָד זְבִינָא יַדּוֹ
43 וְיוֹאֵל בְּנָיָה׃ * כָּל־אֵלֶּה נָשְׂאֵי נָשִׁים נָכְרִיּוֹת וְיֵשׁ
44 מֵהֶם נָשִׁים וַיָּשִׂימוּ בָּנִים׃

19 * Et dederunt manus suas vt eiicerent
vxores suas, & pro delicto suo arietem de
ouibus offerrent.
20 * Et de filiis Emmer, Annani & Zebedia.
21 * Et de filiis Serim, Masia, & Helia, &
Semeia, Iehiel, & Ozias.
22 * Et de filiis Phessur, Elioenai, Maasia,
Hismael, Nathanael, Iosabeth, & Helesa.
23 * Et de filiis Leuitarum, Iosabeth, & Se-
mei, & Celaia, ipse est Calitha, Phathaia,
Iuda & Eliezer.
24 * Et de Cantoribus, Eliasub; & de Iani-
toribus, Sellum & Thelem & Vri.
25 * Et ex Israel; de filiis Pharos Remeia,
& Iezia, & Melhia, & Miamin, & Eliezer,
& Melchia & Banea.
26 * Et de filiis Helam, Mathania, Zacha-
rias, & Iehihel, & Abdi, & Rimoth, &
Helia.
27 * Et de filiis Zethua, Elioenai, Eliasib,
Nathania, & Hierimuth, & Zabeth, &
D Aziza.
28 * Et de filiis Bebai, Iohannan, Anania,
Zabbai, Athalai.
29 * Et de filiis Beni, Mosollam, & Mel-
luch, & Adaia, Iasub, & Saal, & Ramoth:
30 * Et de filiis Phetmoab, Edna, & Cha-
laal, Banaias & Maasias, Mathanias, Bese-
lehel, Bennui & Manasse.
31 * Et de filiis Erem, Eliezer, Iesue, Mel-
chias, Semeias, Symeon,
32 * Beniamin, Maloch, Samarias.
33 * Et de filiis Asom, Mathanai, Mathet,
Azabeth, Elpheleth, Iermai, Manasses, Se-
mei.
34 * De filiis Bani, Maaddi, Amrã & Huel,
35 * Baneas & Badaias, Cheliau,
36 * Bannia; Marimuth, & Eliasib,
37 * Mathanias, Mathanai & Iasi,
38 * Et Bani & Bennui, Semei,
39 * Et Salmias, & Nathan, & Adaias,
40 * Mechnedabai, Sysai, Sarai,
41 * Ezrel, & Selemau, & Semeria,
42 * Sellum, Amaria, Ioseph.
43 * De filiis Nebui, Ahiel, Mathathias,
Zabet, Zabina, Ieddu, & Iohel, & Banai.
44 * Omnes hi acceperant vxores alieni-
genas, & fuerunt ex eis mulieres quæ pe-
pererant filios.

תם ספר עזרא

* *Et dederunt manum suam vt eijcerent v-* 19
xores suas, et delicti arietem ex ouibus pro de-
licto suo.
* *Et de filiis Emmer, Anania & Zabdia.* 20
* *Et de filiis Eram, Maasia, & Elia, et Sa-* 21
maria, & Ieiel, & Ozias.
* *Et de filiis Phasur, Elionai, Maasia, Is-* 22
mael, & Nathanael, & Iozabad & Elasa.
* *Et de Leuitis, Iozabab, & Semei, &* 23
Colia, ipse Colitas, & Chetheia, & Iudas, &
Eliezer.
* *Et de Cantoribus, Eliasab, & de Ianito-* 24
ribus Solen, et Tellen et Vrias.
* *Et de Israel de filiis Phoros, Ramia, &* 25
Azia, & Melchia, & Meimin, & Eleazar,
& Melchias & Baneas.
* *Et de filiis Elam, Matthanias, & Zacha-* 26
rias, & Iaiel, & Abdias, & Hierimoth, &
Elia.
* *Et de filiis Zathua, Elionai, Elisub, Mat-* 27
thanai, & Iarmoth, & Zabad & Oziza.
* *Et de filiis Babi, Ianan, et Anani, et Zabu* 28
& Thali.
* *Et de filiis Baani, Mosolam, & Maluc, et* 29
Adaias, et Iasub, et Saal, et Ramoth.
* *Et de filiis Phaath-Moab, Edne, & Cha-* 30
lel, & Banai, & Maasias, & Matthanias, et
Besseleel, et Banui & Manasses.
* *Et de filiis Eram, Eliezer, Iesseia, Mel-* 31
chias, Samai, Semeon,
* *Beniamin, Meluch & Samari.* 32
* *Et de filiis Asem, Matthanai, Mattha-* 33
tha, Zabad, Eliphalet, Hieremi, Manasses &
Semei.
* *Et de filiis Bani, Moodias, Amram, Vel,* 34
* *Banai, Badaias, Chelias,* 35
* *Vania, Marimoth, Eliasib,* 36
* *Matthanias & Matthani. & fecerunt* 37
* *Filij Bauni & filij Semei,* 38
* *Et Selemias, & Nathan, & Adaias,* 39
* *Et Machnada, & Sarua & Sesei.* 40
* *Et Esriel, & Selemias, & Samarias,* 41
* *Et Sellum, & Amarias, & Ioseph.* 42
* *De filiis Nabu, Ieiel, Matthathias, Za-* 43
bad, Zebenna, Iadai, Ioel & Banaias.
* *Omnes hi acceperant vxores alienas: &* 44
sunt autem ex ipsis mulieribus quæ genuerunt
ex eis filios.

19 * καὶ ἔδωκαν χεῖρα αὐτῶν τοῦ ἐξενέγκαι γυναῖκας
ἑαυτῶν καὶ πλημμελείας κριὸν ἐκ προβάτων περὶ πλημ-
μελήσεως αὐτῶν.
20 * καὶ ἀπὸ υἱῶν ἐμμὴρ, ἀνανία καὶ ζαβδία.
21 * καὶ ἀπὸ υἱῶν ἠράμ, μαασία, καὶ ἐλία καὶ σαμαρία
καὶ ἰεϊὴλ, καὶ ὀζίας.
22 * καὶ ἀπὸ υἱῶν φασοὺρ, ἐλιωναῒ, μαασία, ἰσμαὴλ, καὶ
ναθαναὴλ, καὶ ἰωζαβὰδ καὶ ἠλασά.
23 * καὶ ἀπὸ τῶν λευιτῶν, ἰωσαβὰδ, καὶ σεμεεί, καὶ κωλία,
αὐτὸς κωλίτας, καὶ χεθεΐα, καὶ ἰούδας καὶ ἐλιέζερ.
24 * καὶ ἀπὸ τῶν ᾀδόντων, ἐλιασάβ. καὶ ἀπὸ τῶν θυρω-
ρῶν σελλοὺμ καὶ τελλοὺμ καὶ οὐρίας.
25 * καὶ ἀπὸ ἰσραὴλ ἀπὸ υἱῶν φόρος, ῥαμία καὶ ἀζία,
καὶ μελχία, καὶ μεϊμίν, καὶ ἐλεάζαρ, καὶ μελχίας, καὶ
βανέας.
26 * καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν ἠλάμ, ματθανίας, καὶ ζαχαρίας,
καὶ ἰαϊὴλ, καὶ ἀβδίας, καὶ ἱεριμώθ, καὶ ἠλία.
26 * καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν ζαθουά, ἐλιωναΐ, ἐλισοὺβ, ματθα-
ναῒ, καὶ ἰαρμώθ, καὶ ζαβὰδ καὶ ὀζιζά.
28 * καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν βαβί, ἰανάν, καὶ ἀνανί, καὶ ζαβοὺ καὶ θαλί.
29 * καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν βαανί, μοσολάμ, καὶ μαλούχ, καὶ
ἀδαΐας, καὶ ἰασοὺβ, καὶ σαὰλ καὶ ῥαμώθ.
30 * καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν φαὰθ μωάβ, ἐδνέ, καὶ χαλὴλ, καὶ
βαναῒ, καὶ μαασίας, καὶ ματθανίας, καὶ βεσελεὴλ, καὶ
βανουῒ καὶ μανασσῆς.
31 * καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν ἠράμ, ἐλιέζερ, ἰεσσεΐα, μελχίας,
σαμαῒ, σεμεών,
32 * βενιαμὶν, μελοὺχ καὶ σαμαρί.
33 * καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν ἀσὴμ, ματθαναῒ, ματθαθὰ, ζα-
βὰδ, ἐλιφαλέτ, ἱερεμί, μανασσῆς καὶ σεμεΐ.
34 * καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν βανί, μοοδίας, ἀμράμ, οὐήλ,
35 * βαναΐ, βαδαΐας, χελίας,
36 * οὐανία, μαριμώθ, ἐλιασίβ,
37 * ματθανίας καὶ ματθανί. καὶ ἐποίησαν
38 * οἱ υἱοὶ βαουνί, καὶ υἱοὶ σεμεΐ,
39 * καὶ σελεμίας, καὶ νάθαν, καὶ ἀδαΐας,
40 * καὶ μαχναδά. καὶ σαρουά, καὶ σεσεΐ
41 * καὶ ἐσριὴλ, καὶ σελεμίας, καὶ σαμαρίας,
42 * καὶ σελλούμ, καὶ ἀμαρίας καὶ ἰωσήφ.
43 * ἀπὸ υἱῶν ναβού, ἰεϊὴλ, ματθαθίας, ζαβάδ, ζεβεν-
νά, ἰαδαΐ, ἰωὴλ καὶ βαναΐας.
44 * πάντες οὗτοι ἔλαβον γυναῖκας ἀλλοτρίας. καὶ
εἰσὶ δὲ ἐξ αὐτῶν τῶν γυναικῶν αἳ ἐγέννησαν ἐξ αὐτῶν
υἱούς.

FINIS LIBRI ESDRAE. I.

ספר נחמיה

א

1 דִּבְרֵי נְחֶמְיָה בֶּן־חֲכַלְיָה וַיְהִי בְחֹדֶשׁ־כִּסְלֵו
שְׁנַת עֶשְׂרִים וַאֲנִי הָיִיתִי בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה׃
2 וַיָּבֹא חֲנָנִי אֶחָד מֵאַחַי הוּא וַאֲנָשִׁים מִיהוּדָה
וָאֶשְׁאָלֵם עַל־הַיְּהוּדִים הַפְּלֵיטָה אֲשֶׁר־נִשְׁאֲרוּ
מִן־הַשֶּׁבִי וְעַל־יְרוּשָׁלִָם׃
3 וַיֹּאמְרוּ לִי הַנִּשְׁאָרִים אֲשֶׁר־נִשְׁאֲרוּ מִן־הַשְּׁבִי
שָׁם בַּמְּדִינָה בְּרָעָה גְדֹלָה וּבְחֶרְפָּה וְחוֹמַת יְרוּשָׁלִַם
מְפֹרָצֶת וּשְׁעָרֶיהָ נִצְּתוּ בָאֵשׁ׃
4 וַיְהִי כְּשָׁמְעִי אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה יָשַׁבְתִּי
וָאֶבְכֶּה וָאֶתְאַבְּלָה יָמִים וָאֱהִי צָם וּמִתְפַּלֵּל לִפְנֵי
5 אֱלֹהֵי הַשָּׁמָיִם׃ וָאֹמַר אָנָּא יְהוָה אֱלֹהֵי
הַשָּׁמַיִם הָאֵל הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא שֹׁמֵר הַבְּרִית וָחֶסֶד
6 לְאֹהֲבָיו וּלְשֹׁמְרֵי מִצְוֺתָיו׃ תְּהִי נָא אָזְנְךָ־
קַשֶּׁבֶת וְעֵינֶיךָ פְתוּחוֹת לִשְׁמֹעַ אֶל־תְּפִלַּת עַבְדְּךָ
אֲשֶׁר אָנֹכִי מִתְפַּלֵּל לְפָנֶיךָ הַיּוֹם יוֹמָם וָלַיְלָה עַל־
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ וּמִתְוַדֶּה עַל־חַטֹּאות בְּנֵי־
יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר חָטָאנוּ לָךְ וַאֲנִי וּבֵית־אָבִי חָטָאנוּ׃
7 חֲבֹל חָבַלְנוּ לָךְ וְלֹא־שָׁמַרְנוּ אֶת־הַמִּצְוֺת וְאֶת־
הַחֻקִּים וְאֶת־הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר צִוִּיתָ אֶת־מֹשֶׁה
8 עַבְדֶּךָ׃ זְכָר־נָא אֶת־הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוִּיתָ אֶת־
מֹשֶׁה עַבְדְּךָ לֵאמֹר אַתֶּם תִּמְעָלוּ אֲנִי אָפִיץ אֶתְכֶם
9 בָּעַמִּים׃ וְשַׁבְתֶּם אֵלַי וּשְׁמַרְתֶּם מִצְוֺתַי
וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם אִם־יִהְיֶה נִדַּחֲכֶם בִּקְצֵה הַשָּׁמַיִם
מִשָּׁם אֲקַבְּצֵם וַהֲבִאוֹתִים אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר
10 בָּחַרְתִּי לְשַׁכֵּן אֶת־שְׁמִי שָׁם׃ וְהֵם עֲבָדֶיךָ
וְעַמֶּךָ אֲשֶׁר פָּדִיתָ בְּכֹחֲךָ הַגָּדוֹל וּבְיָדְךָ הַחֲזָקָה׃
11 אָנָּא אֲדֹנָי תְּהִי נָא אָזְנְךָ־קַשֶּׁבֶת אֶל־תְּפִלַּת
עַבְדְּךָ וְאֶל־תְּפִלַּת עֲבָדֶיךָ הַחֲפֵצִים לְיִרְאָה אֶת־
שְׁמֶךָ וְהַצְלִיחָה־נָּא לְעַבְדְּךָ הַיּוֹם וּתְנֵהוּ לְרַחֲמִים
לִפְנֵי הָאִישׁ הַזֶּה וַאֲנִי הָיִיתִי מַשְׁקֶה לַמֶּלֶךְ׃

ב

1 וַיְהִי בְּחֹדֶשׁ נִיסָן שְׁנַת עֶשְׂרִים לְאַרְתַּחְשַׁסְתְּא
הַמֶּלֶךְ יַיִן לְפָנָיו וָאֶשָּׂא אֶת־הַיַּיִן וָאֶתְּנָה לַמֶּלֶךְ
וְלֹא־הָיִיתִי רַע לְפָנָיו׃
2 וַיֹּאמֶר לִי הַמֶּלֶךְ מַדּוּעַ פָּנֶיךָ רָעִים וְאַתָּה אֵינְךָ
חוֹלֶה אֵין זֶה כִּי־אִם רֹעַ לֵב וָאִירָא הַרְבֵּה מְאֹד׃

LIBER NEEMIÆ.

CAPVT I.

1 A Erba Neemiæ filij Hel-
chiæ. Et factũ est in mẽse
Casleu anno vicesimo, &
2 ego eram in Susis castro.
*Et venit Anani vnus de
fratribus meis, ipse & viri
Iuda. & interrogaui eos de Iudæis q̃ remã-
serãt & superant de captiuitate & de Hie-
3 rusalẽ. *Et dixerunt mihi: Qui remãserunt
& derelicti sunt de captiuitate ibi in ꝓuin
cia, in afflictione magna sunt & in oppro-
brio; & murus Hierusalẽ dissipatus est, &
4 portæ eius cõbustę sunt igni. *Cumq; au-
dissem verba huiuscemodi, sedi & fleui, &
luxi diebus multis; & ieiunabã & orabã ãte
5 faciẽ Dei cæli: *Et dixi: Quæso dñe Deus
B cęli, fortis, magne atq; terribilis, q̃ custodis
pactum & misericordiã cum his qui te di- Dan. 9. a Inf. 9.
6 ligunt & custodiunt mãdata tua; *Fiat au-
res tuæ auscultantes, & oculi tui aperti, vt
audias orationẽ serui tui quã ego oro corã
te hodie die & nocte pro filiis Israel seruis
tuis, & cõfiteor ꝓ peccatis filiorũ Israel q̃-
bus peccauerũt tibi. Et ego & domus patris
7 mei peccauimus: *Vanitate seducti sumus,
C & nõ custodiuimus mandatum tuũ, & ce-
remonias & iudicia quæ p̃cepisti Moysi fa
8 mulo tuo. *Memento verbi quod mãdasti
Moysi seruo tuo, dicens: Cùm transgressi
fueritis, ego disperdam vos in populos:
9 *Et si reuertamini ad me, & custodiatis
præcepta mea, & faciatis ea, etiam si abdu-
cti fueritis ad extrema cęli, indè congrega-
bo vos, & reducam in locum quem elegi
10 vt habitaret nomen meum ibi. *Et ipsi
D serui tui & populus tuus, quos redemisti
in fortitudine tua magna, & in manu tua
11 valida. *Obsecro Domine, sit auris tua
attendens ad orationem serui tui, & ad o-
rationem seruorum tuorum qui volunt ti-
mere nomen tuum: & dirige seruum tuum
hodie, & da ei misericordiam ante virum
hunc. Ego enim eram pincerna regis.

CAP. II.

1 A FActum est autem in mense Nisan anno
vicesimo Artaxerxis regis, & vinum e-
rat ante eum. Et leuaui vinum & dedi re-
gi: & eram quasi languidus ante faciem
eius.
2 *Dixitque mihi rex: Quare vultus tuus
tristis est, cùm te ægrotum non videam?
Non est hoc frustrà, sed malum nescio
quod in corde tuo est. Et timui valdè ac
nimis.

NEEMIAS.

CAP. I.

Verba Neemiæ filij Chalciæ. Et 1
factum est in mense Chaseleb
anni vicesimi, & ego eram in
*Susan castro: *Et venit A-* 2
nani vnus de fratribus meis,
ipse & viri Iuda: & inter-
rogaui eos de Iudæis saluatis, qui remanserant
*de captiuitate & de Hierusalem. *Et dixe-* 3
runt ad me, quòd residui qui remanserunt de
captiuitate ibi in prouincia, in afflictione magna
& in opprobrio, & muri Hierusalem dissipati,
& portæ eius combustæ sunt igni.
**Et factum est cùm audirem ego sermones* 4
istos, sedi et fleui et luxi diebus, & eram ieiu-
nans & orans coram Deo cæli.
**Et dixi: O iam Domine Deus cæli, fortis,* 5
& magne & terribilis, custodiens pactum &
misericordiam amantibus eum, & custodien-
tibus mandata eius.
**Sit iam auris tua attendens, & oculi tui* 6
aperti, vt audias orationem serui tui, quam e-
go oro coram te hodie die & nocte pro filiis Is-
rael seruis tuis. & confiteor super peccatis filio-
rum Israel quibus peccauimus tibi. & ego &
domus patris mei peccauimus.
**Dissolutione dissoluimus erga te, et non cu-* 7
stodiuimus mandata tua & præcepta & iudi-
cia, quæ præcepisti Moysi seruo tuo.
**Memento iam sermonis quem mandasti* 8
Moysi seruo tuo, dicens: Si transgressi fueritis
vos, ego dispergam vos in populis.
**Et si conuertamini ad me, & custodiatis* 9
mandata mea & faciatis ea, et si fuerit disper-
sio vestra vsque ad extremitatem cæli, indè con
gregabo eos, & reducam eos in locum, quem e-
legeram vt habitaret nomen meum ibi.
**Et ipsi serui tui & populus tuus, quos re-* 10
demisti in fortitudine tua magna, & in manu
tua valida.
**Iam Domine, sit auris tua attendens ad o-* 11
rationem serui tui, & ad orationem seruorum
tuorum volentium timere nomen tuum. & di-
rige iam seruum tuum hodie, & da eum in mi-
serationes coram viro hoc. & ego eram pincer-
na Regi.

CAP. II.

Et factum est in mense Nisan anno vicesimo 1
Arthasastha regi, & erat vinum ante eum,
& cepi vinum & dedi regi, & non erat alter
coram eo.
**Et dixit mihi rex: Quare vultus tuus tri-* 2
stis, tu autem non es ægrotans? & non est hoc
nisi prauitas cordis. & timui multum nimis.

NEEMIAS.

ΝΕΕΜΙΑΣ.

κεφ. ά.

1 Λόγοι νεεμίου υἱοῦ χαλκίου. καὶ ἐγένετο
ἐν μηνὶ χασελεῦ ἔτους εἰκοστοῦ, καὶ ἐγὼ
2 ἤμην ἐν σουσὰν ἀβιρᾶ. * καὶ ἦλθεν
ἀνανὶ εἷς ἀπὸ ἀδελφῶν μου, αὐτὸς καὶ
ἄνδρες ἰούδα, καὶ ἠρώτησα αὐτοὺς περὶ
τῶν ἰουδαίων τῶν διασωθέντων, οἳ κατελείφθησαν ἀπὸ τῆς
3 αἰχμαλωσίας καὶ περὶ ἱερουσαλήμ. * καὶ εἶπον πρός
με, ὅτι οἱ ὑπολελειμμένοι οἱ καταλειφθέντες ἀπὸ τῆς
αἰχμαλωσίας ἐκεῖ ἐν τῇ χώρᾳ, ἐν πονηρίᾳ μεγάλῃ καὶ
ἐν ὀνειδισμῷ, καὶ τὰ τείχη ἱερουσαλὴμ καθῃρημένα, καὶ
πύλαι αὐτῆς ἐνεπρήσθησαν ἐν πυρί.
4 * καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἀκοῦσαί με τοὺς λόγους τούτους, ἐκά-
θισα καὶ ἔκλαυσα καὶ ἐπένθησα ἡμέρας, καὶ ἤμην νηστεύων
καὶ προσευχόμενος ἐνώπιον τοῦ θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ.
5 * καὶ εἶπα, ὦ δὴ κύριε ὁ θεὸς τοῦ οὐρανοῦ ὁ ἰσχυρὸς καὶ
μέγας καὶ φοβερὸς, φυλάσσων τὴν διαθήκην καὶ τὸ ἔλεος
τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτὸν καὶ τοῖς φυλάσσουσι τὰς ἐντολὰς αὐ-
6 τοῦ. * ἔστω δὴ τὸ οὖς σου προσέχον, καὶ οἱ ὀφθαλμοί
σου ἀνεῳγμένοι, τοῦ ἀκοῦσαι προσευχὴν τοῦ δούλου σου,
ἣν ἐγὼ προσεύχομαι ἐνώπιόν σου σήμερον ἡμέραν καὶ
νύκτα περὶ υἱῶν ἰσραὴλ δούλων σου. καὶ ἐξαγορεύω ἐπὶ
ἁμαρτίαις υἱῶν ἰσραὴλ αἷς ἡμάρτομέν σοι. καὶ ἐγὼ καὶ ὁ οἶ-
κος τοῦ πατρός μου ἡμάρτομεν.
7 * διαλύσει διελύσαμεν πρὸς σέ, καὶ οὐκ ἐφυλάξα-
μεν τὰς ἐντολὰς σου καὶ τὰ προστάγματα καὶ τὰ κρί-
ματα, ἃ ἐνετείλω τῷ μωυσῇ παιδί σου.
8 * μνήσθητι δὴ τὸν λόγον ὃν ἐνετείλω μωυσῇ τῷ παιδί
σου λέγων, ἐὰν ἀσυνθετήσητε ὑμεῖς, ἐγὼ διασκορπιῶ ὑ-
9 μᾶς ἐν τοῖς λαοῖς. * καὶ ἐὰν ἐπιστρέψητε πρός με, καὶ
φυλάξητε τὰς ἐντολάς μου καὶ ποιήσητε αὐτάς, καὶ ἐὰν
ᾖ ἡ διασπορὰ ὑμῶν ἕως ἄκρου τοῦ οὐρανοῦ, ἐκεῖθεν συνά-
ξω αὐτοὺς, καὶ εἰσάξω αὐτοὺς εἰς τὸν τόπον, ὃν ἐξελεξά-
10 μην κατασκηνῶσαι τὸ ὄνομά μου ἐκεῖ. * καὶ αὐτοὶ
παῖδές σου καὶ λαός σου, οὓς ἐλυτρώσω ἐν τῇ δυνάμει σου
τῇ μεγάλῃ, καὶ ἐν τῇ χειρί σου τῇ κραταιᾷ.
11 * δὴ κύριε ἔστω τὸ οὖς σου προσέχον εἰς τὴν προσευ-
χὴν τοῦ δούλου σου, καὶ εἰς τὴν προσευχὴν παίδων σου τῶν
θελόντων φοβεῖσθαι τὸ ὄνομά σου. καὶ εὐόδωσον δὴ τῷ παι-
δί σου σήμερον, καὶ δὸς αὐτὸν εἰς οἰκτιρμοὺς ἐνώπιον τοῦ ἀν-
δρὸς τούτου. καὶ ἐγὼ ἤμην οἰνοχόος τῷ βασιλεῖ.

β΄.

1 * Καὶ ἐγένετο ἐν μηνὶ νισὰν ἔτους εἰκοστοῦ ἀρθασασθὰ
βασιλεῖ, καὶ ἦν ὁ οἶνος ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ ἔλαβον τὸν οἶνον, καὶ
ἔδωκα τῷ βασιλεῖ· καὶ οὐκ ἦν ἕτερος ἐνώπιον αὐτοῦ.
2 * καὶ εἶπέ μοι ὁ βασιλεύς, διατί τὸ πρόσωπόν σου πο-
νηρόν, σὺ δὲ οὐκ εἶ ἀρρωστῶν; καὶ οὐκ ἔστι τοῦτο εἰ μὴ πονη-
ρία καρδίας. καὶ ἐφοβήθην πολὺ σφόδρα.

3 * וָאֹמַר לַמֶּלֶךְ הַמֶּלֶךְ לְעוֹלָם יִחְיֶה מַדּוּעַ לֹא־
יֵרְעוּ פָנַי אֲשֶׁר הָעִיר בֵּית־קִבְרוֹת אֲבֹתַי חֲרֵבָה
וּשְׁעָרֶיהָ אֻכְּלוּ בָאֵשׁ׃
4 * וַיֹּאמֶר לִי הַמֶּלֶךְ עַל־מַה־זֶּה אַתָּה מְבַקֵּשׁ
וָאֶתְפַּלֵּל אֶל־אֱלֹהֵי הַשָּׁמָיִם׃
5 * וָאֹמַר לַמֶּלֶךְ אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב וְאִם־יִיטַב
עַבְדְּךָ לְפָנֶיךָ אֲשֶׁר תִּשְׁלָחֵנִי אֶל־יְהוּדָה אֶל־עִיר
קִבְרוֹת אֲבֹתַי וְאֶבְנֶנָּה׃
6 * וַיֹּאמֶר לִי הַמֶּלֶךְ וְהַשֵּׁגַל יוֹשֶׁבֶת אֶצְלוֹ עַד־מָתַי
יִהְיֶה מַהֲלָכְךָ וּמָתַי תָּשׁוּב וַיִּיטַב לִפְנֵי־הַמֶּלֶךְ
וַיִּשְׁלָחֵנִי וָאֶתְּנָה לוֹ זְמָן׃
7 * וָאוֹמַר לַמֶּלֶךְ אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב אִגְּרוֹת יִתְּנוּ־
לִי עַל־פַּחֲווֹת עֵבֶר הַנָּהָר אֲשֶׁר יַעֲבִירוּנִי עַד אֲשֶׁר־
אָבוֹא אֶל־יְהוּדָה׃
8 * וְאִגֶּרֶת אֶל־אָסָף שֹׁמֵר הַפַּרְדֵּס אֲשֶׁר לַמֶּלֶךְ
אֲשֶׁר יִתֶּן־לִי עֵצִים לְקָרוֹת אֶת־שַׁעֲרֵי הַבִּירָה
אֲשֶׁר־לַבַּיִת וּלְחוֹמַת הָעִיר וְלַבַּיִת אֲשֶׁר־אָבוֹא אֵלָיו
וַיִּתֶּן־לִי הַמֶּלֶךְ כְּיַד־אֱלֹהַי הַטּוֹבָה עָלָי׃
9 * וָאָבוֹא אֶל־פַּחֲווֹת עֵבֶר הַנָּהָר וָאֶתְּנָה לָהֶם אֵת
אִגְּרוֹת הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁלַח עִמִּי הַמֶּלֶךְ שָׂרֵי חַיִל וּפָרָשִׁים׃
10 * וַיִּשְׁמַע סַנְבַלַּט הַחֹרֹנִי וְטוֹבִיָּה הָעֶבֶד הָעַמֹּנִי
וַיֵּרַע לָהֶם רָעָה גְדֹלָה אֲשֶׁר־בָּא אָדָם לְבַקֵּשׁ
טוֹבָה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃
11 * וָאָבוֹא אֶל־יְרוּשָׁלָם וָאֱהִי־שָׁם יָמִים שְׁלֹשָׁה׃
12 * וָאָקוּם לַיְלָה אֲנִי וַאֲנָשִׁים מְעַט עִמִּי וְלֹא־הִגַּדְתִּי
לְאָדָם מָה אֱלֹהַי נֹתֵן אֶל־לִבִּי לַעֲשׂוֹת לִירוּשָׁלָם
וּבְהֵמָה אֵין עִמִּי כִּי אִם־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר אֲנִי רֹכֵב
בָּהּ׃
13 * וָאֵצְאָה בְשַׁעַר־הַגַּיְא לַיְלָה וְאֶל־פְּנֵי עֵין הַתַּנִּין
וְאֶל־שַׁעַר הָאַשְׁפֹּת וָאֱהִי שֹׂבֵר בְּחוֹמֹת יְרוּשָׁלַם
אֲשֶׁר־הֵם פְּרוּצִים וּשְׁעָרֶיהָ אֻכְּלוּ בָאֵשׁ׃
14 * וָאֶעֱבֹר אֶל־שַׁעַר הָעַיִן וְאֶל־בְּרֵכַת הַמֶּלֶךְ וְאֵין־
מָקוֹם לַבְּהֵמָה לַעֲבֹר תַּחְתָּי׃
15 * וָאֱהִי עֹלֶה בַנַּחַל לַיְלָה וָאֱהִי שֹׂבֵר בַּחוֹמָה
וָאָשׁוּב וָאָבוֹא בְּשַׁעַר הַגַּיְא וָאָשׁוּב׃
16 * וְהַסְּגָנִים לֹא יָדְעוּ אָנָה הָלַכְתִּי וּמָה אֲנִי
עֹשֶׂה וְלַיְּהוּדִים וְלַכֹּהֲנִים וְלַחֹרִים וְלַסְּגָנִים
וּלְיֶתֶר עֹשֵׂה הַמְּלָאכָה עַד־כֵּן לֹא הִגַּדְתִּי׃

3 * Et dixi regi: Rex in ęternū viue. Qua-
re non mœreat vultus meus, quia ciuitas
domus ſepulchrorum patris mei deſerta
eſt, & portæ eius combuſtæ ſunt igni?
4 * Et ait mihi rex: Pro qua re poſtulas?
5 Et oraui Deum cæli. *Et dixi ad regem;
Si videtur regi bonum, & ſi placet ſeruus
B tuus ante faciem tuam, vt mittas me in Iu
dæam ad ciuitatem ſepulchri patris mei,
6 & ædificabo eam. *Dixitque mihi rex &
regina quæ ſedebat iuxta eum: Vſque ad
quod tempus erit iter tuum, & quādo re-
uerteris? Et placuit ante vultum regis, &
miſit me. Et conſtitui ei tempus:
7 * & dixi regi: Si regi videtur bonum, epi-
ſtolas det mihi ad duces regionis trans flu
men, vt traducant me donec veniam in
Iudæam:
8 * Et epiſtolam ad Aſaph cuſtodem ſaltus
regis, vt det mihi ligna vt tegere poſſim
portas templi, turres domus, & muros ci-
uitatis, & domum quam ingreſſus fuero.
Et dedit mihi rex iuxta manum Dei mei
9 bonam mecum. * Et veni ad du-
ces regionis trans flumen, dedique cis e-
piſtolas regis. Miſerat autem rex mecum
principes militum & equites.
10 * Et audierūt Sanaballath Horonites, &
Tobias ſeruus Amanites, & cōtriſtati ſunt
afflictione magna, quòd veniſſet homo
C qui quæreret proſperitatem filiorum Iſ-
rael.
11 * Et veni Hieruſalem, & eram ibi tri-
bus diebus.
12 * Et ſurrexi nocte ego & viri pauci me-
cum, & non indicaui cuiquam quid Deus
meus dediſſet in corde meo vt facerem in
Hieruſalem: & iumentum non erat mecū,
niſi animal cui ſedebam.
13 * Et egreſſus ſum per portam vallis no-
cte, & ante fontem draconis, & ad por-
tam ſtercoris, & conſiderabam murum
Hieruſalem diſsipatum, & portas eius cō-
ſumptas igni.
14 * Et tranſiui ad portam fontis, & ad a-
quæductum regis, & non erat locus iumē-
to cui ſedebam vt tranſiret.
15 * Et aſcendi per torrentē nocte, & con-
ſiderabam murū, & reuerſus veni ad por-
tam vallis, & redij.
16 * Magiſtratus autem neſciebant quò
abiiſſem, aut quid ego facerem. Sed & Iu-
dæis, & Sacerdotibus, & optimatibus,
& magiſtratibus, & reliquis qui facie-
bant opus, vſque ad id loci nihil indica-
ueram:

3 * *Et dixi regi: Rex in æternum viuat. quare non fiet tristis vultus meus, quia ciuitas domus monumentorum patrum meorum deserta est, & portæ eius exesæ sunt igni?*

4 * *Et ait mihi rex: Pro quo hoc tu postulas? & oraui ad Dominum Deum cæli:*

5 * *Et dixi Regi: Si erga regem bonum, & si benignus videbitur seruus tuus coram te, vt mittas eum in Iuda in ciuitatem monumentorum patrum meorum, & reædificabo eam.*

6 * *Et dixit mihi rex & concubina quæ sedebat coram eo: Vsquequo erit iter tuũ, et quando reuerteris? Et placuit ante regem, & misit me, & dedi ei terminum.*

7 * *Et dixi regi: Si erga regem bonum, det mihi epistolas ad principes trans fluuiũ, vt trãsducant me, donec veniam in Iudæam.*

8 * *Et epistolam ad Asaph custodem saltus qui est regi, vt det mihi ligna ad tegendum portas turris domus, & in murum ciuitatis, et in domum in quam ingrediar ad eam. Et dedit mihi rex vt manus Dei bona super me:*

9 * *Et veni ad præsides trans fluuium, & dedi eis epistolas regis. et misit mecum rex principes exercitus & equites.*

10 * *Et audiuit Sanabalat Aroni, & Tobias seruus Ammoni, & graue eis fuit. & contristati sunt quia venit homo vt quæreret bonum filiis Israel.*

11 * *Et veni in Hierusalem, & eram ibi diebus tribus.*

12 * *Et surrexi nocte ego & viri pauci mecum, & non annunciaui homini quod Deus dat in cor meum vt facerem cum Hierusalem: & iumentum non est mecum, nisi iumentum quod ego ascendo super eum.*

13 * *Et egressus sum per portam vallis nocte ad os fontis draconis, & ad portam stercoris. & eram considerans muros Hierusalem dissipatos, & portas eius consumptas igni.*

14 * *Et transiui ad portam fontis, & in piscinam regis, & non erat locus iumento vt transiret sub me.*

15 * *Et eram ascendens per torrentem nocte. & eram considerans murum, & eram in porta vallis. & redij.*

16 * *Et custodes non cognouerunt ad quid abiissem, & quid ego facerem. Et Iudæis, & Sacerdotibus, & optimatibus, & principibus, & reliquis facientibus opera, vsque tunc non annunciaui.*

3 * καὶ εἶπα τῷ βασιλεῖ, ὁ βασιλεὺς εἰς τὸν αἰῶνα ζήτω. διατί οὐ μὴ γένηται πονηρὸν τὸ πρόσωπόν μου, διότι ἡ πόλις οἶκος μνημείων πατέρων μου ἠρημώθη, καὶ αἱ πύλαι αὐτῆς κατεβρώθησαν ἐν πυρί;

4 * καὶ εἶπέ μοι ὁ βασιλεύς, περὶ τίνος τούτου σὺ ζητεῖς; καὶ προσηυξάμην πρὸς κύριον θεὸν τοῦ οὐρανοῦ·

5 * καὶ εἶπα τῷ βασιλεῖ, εἰ ἐπὶ τὸν βασιλέα ἀγαθόν, καὶ εἰ ἀγαθυνθήσεται ὁ παῖς σου ἐνώπιόν σου, ὥστε πέμψαι αὐτὸν ἐν ἰούδα εἰς πόλιν μνημείων πατέρων μου, καὶ ἀνοικοδομήσω αὐτήν.

6 * καὶ εἶπέ μοι ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ παλλακὴ ἡ καθημένη ἐνώπιον αὐτοῦ, ἕως πότε ἔσται ἡ πορεία σου, καὶ πότε ἐπιστρέψεις; καὶ ἠγαθύνθη ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, καὶ ἀπέστειλέ με, καὶ ἔδωκα αὐτῷ ὅρον.

7 * καὶ εἶπα τῷ βασιλεῖ, εἰ ἐπὶ τὸν βασιλέα ἀγαθόν, δότω μοι ἐπιστολὰς πρὸς τοὺς ἐπάρχους πέραν τοῦ ποταμοῦ, ὥστε παραγαγεῖν με ἕως ἔλθω ἐπὶ ἰούδαν·

8 * καὶ ἐπιστολὴν ἐπὶ ἀσὰφ φύλακα τοῦ παραδείσου ὅς ἐστι τῷ βασιλεῖ, ὥστε δοῦναί μοι ξύλα στεγάσαι τὰς πύλας τῆς βάρεως τοῦ οἴκου, καὶ εἰς τὸ τεῖχος τῆς πόλεως, καὶ εἰς οἶκον εἰς ὃν εἰσελεύσομαι πρὸς αὐτόν. καὶ ἔδωκέ μοι ὁ βασιλεὺς ὡς χεὶρ θεοῦ ἡ ἀγαθὴ ἐπ' ἐμέ·

9 * καὶ ἦλθον πρὸς τοὺς ἐπάρχους πέραν τοῦ ποταμοῦ. καὶ ἔδωκα αὐτοῖς τὰς ἐπιστολὰς τοῦ βασιλέως. καὶ ἀπέστειλε μετ' ἐμοῦ ὁ βασιλεὺς ἀρχηγοὺς δυνάμεως καὶ ἱππεῖς.

10 * καὶ ἤκουσε σαναβαλὰτ ὁ ἀρωνὶ, καὶ τωβίας ὁ δοῦ-
λος ὁ ἀμμωνί, καὶ πονηρὸν αὐτοῖς ἐγένετο. καὶ ἐλυπή-
θησαν ὅτι ἥκει ἄνθρωπος ζητῆσαι ἀγαθὸν τοῖς υἱοῖς ἰσ-
11 ραήλ. * καὶ ἦλθον εἰς ἱερουσαλήμ, καὶ ἤμην ἐκεῖ
ἡμέρας τρεῖς.

12 * καὶ ἀνέστην νυκτὸς ἐγὼ καὶ ἄνδρες ὀλίγοι μετ' ἐμοῦ, καὶ οὐκ ἀπήγγειλα ἀνθρώπῳ ὅτι ὁ θεὸς δίδωσιν εἰς καρδίαν μου τοῦ ποιῆσαι μετὰ τῆς ἱερουσαλήμ, καὶ κτῆνος οὐκ ἔστι μετ' ἐμοῦ, εἰ μὴ τὸ κτῆνος ὃ ἐγὼ ἐπιβαίνω ἐπ' αὐτῷ.

13 * καὶ ἐξῆλθον διὰ τῆς πύλης γαὶ νυκτὸς πρὸς στόμα πηγῆς τοῦ δράκοντος καὶ εἰς πύλην τῆς κοπρίας. καὶ ἤμην κατανοῶν τοῖς τείχεσιν ἱερουσαλὴμ τοῖς κατεσπασμένοις, καὶ ταῖς πύλαις αὐτῆς ταῖς ἀνηλωμέναις πυρί·

14 * καὶ παρῆλθον ἐπὶ πύλην τῆς πηγῆς καὶ εἰς κολυμβήθραν τοῦ βασιλέως. καὶ οὐκ ἦν τόπος τῷ κτήνει παρελθεῖν ὑποκάτω μου·

15 * καὶ ἤμην ἀναβαίνων διὰ τοῦ χειμάρρου νυκτός. καὶ ἤμην κατανοῶν τῷ τείχει, καὶ ἤμην ἐν τῇ πύλῃ τῆς φάραγγος, καὶ ἐπέστρεψα.

16 * καὶ οἱ φυλάσσοντες οὐκ ἔγνωσαν τί ἐπορεύθην, καὶ τί ἐγὼ ποιῶ. καὶ τοῖς ἰουδαίοις, καὶ τοῖς ἱερεῦσι καὶ τοῖς ἐντίμοις καὶ τοῖς στρατηγοῖς, καὶ καταλοίποις τοῖς ποιοῦσι τὰ ἔργα, ἕως τότε οὐκ ἀπήγγειλα.

17 * וָאוֹמַר אֲלֵהֶם אַתֶּם רֹאִים הָרָעָה אֲשֶׁר אֲנַחְנוּ
בָהּ אֲשֶׁר יְרוּשָׁלַםִ חֲרֵבָה וּשְׁעָרֶיהָ נִצְּתוּ בָאֵשׁ לְכוּ
וְנִבְנֶה אֶת־חוֹמַת יְרוּשָׁלַםִ וְלֹא־נִהְיֶה עוֹד חֶרְפָּה׃
18 * וָאַגִּיד לָהֶם אֶת־יַד אֱלֹהַי אֲשֶׁר־הִיא טוֹבָה עָלַי
וְאַף־דִּבְרֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר אָמַר־לִי וַיֹּאמְרוּ נָקוּם וּבָנִינוּ
וַיְחַזְּקוּ יְדֵיהֶם לַטּוֹבָה׃
19 * וַיִּשְׁמַע סַנְבַלַּט הַחֹרֹנִי וְטֹבִיָּה הָעֶבֶד הָעַמּוֹנִי
וְגֶשֶׁם הָעַרְבִי וַיַּלְעִגוּ לָנוּ וַיִּבְזוּ עָלֵינוּ וַיֹּאמְרוּ מָה־
הַדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר־אַתֶּם עֹשִׂים הַעַל הַמֶּלֶךְ אַתֶּם
20 מֹרְדִים׃ * וָאָשִׁיב אוֹתָם דָּבָר וָאוֹמַר לָהֶם אֱלֹהֵי
הַשָּׁמַיִם הוּא יַצְלִיחַ לָנוּ וַאֲנַחְנוּ עֲבָדָיו נָקוּם
וּבָנִינוּ וְלָכֶם אֵין־חֵלֶק וּצְדָקָה וְזִכָּרוֹן בִּירוּשָׁלָםִ׃

ג

1 * וַיָּקָם אֶלְיָשִׁיב הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל וְאֶחָיו הַכֹּהֲנִים
וַיִּבְנוּ אֶת־שַׁעַר הַצֹּאן הֵמָּה קִדְּשׁוּהוּ וַיַּעֲמִידוּ
דַּלְתֹתָיו וְעַד־מִגְדַּל הַמֵּאָה קִדְּשׁוּהוּ עַד מִגְדַּל
חֲנַנְאֵל׃
2 * וְעַל־יָדוֹ בָנוּ אַנְשֵׁי יְרֵחוֹ וְעַל־יָדוֹ בָּנָה זַכּוּר בֶּן־
אִמְרִי׃
3 * וְאֵת שַׁעַר הַדָּגִים בָּנוּ בְּנֵי הַסְּנָאָה הֵמָּה קֵרוּהוּ
וַיַּעֲמִידוּ דַּלְתֹתָיו מַנְעוּלָיו וּבְרִיחָיו׃
4 * וְעַל־יָדָם הֶחֱזִיק מְרֵמוֹת בֶּן־אוּרִיָּה בֶּן־הַקּוֹץ
וְעַל־יָדָם הֶחֱזִיק מְשֻׁלָּם בֶּן־בֶּרֶכְיָה בֶּן־מְשֵׁיזַבְאֵל
וְעַל־יָדָם הֶחֱזִיק צָדוֹק בֶּן־בַּעֲנָא׃
5 * וְעַל־יָדָם הֶחֱזִיקוּ הַתְּקוֹעִים וְאַדִּירֵיהֶם לֹא־
הֵבִיאוּ צַוָּרָם בַּעֲבֹדַת אֲדֹנֵיהֶם׃
6 * וְאֵת שַׁעַר הַיְשָׁנָה הֶחֱזִיקוּ יוֹיָדָע בֶּן־פָּסֵחַ
וּמְשֻׁלָּם בֶּן־בְּסוֹדְיָה הֵמָּה קֵרוּהוּ וַיַּעֲמִידוּ דַּלְתֹתָיו
וּמַנְעֻלָיו וּבְרִיחָיו׃
7 * וְעַל־יָדָם הֶחֱזִיק מְלַטְיָה הַגִּבְעֹנִי וְיָדוֹן הַמֵּרֹנֹתִי
אַנְשֵׁי גִבְעוֹן וְהַמִּצְפָּה לְכִסֵּא פַּחַת עֵבֶר הַנָּהָר׃
8 * עַל־יָדוֹ הֶחֱזִיק עֻזִּיאֵל בֶּן־חַרְהֲיָה צוֹרְפִים וְעַל־
יָדוֹ הֶחֱזִיק חֲנַנְיָה בֶּן־הָרַקָּחִים וַיַּעַזְבוּ יְרוּשָׁלַםִ עַד
הַחוֹמָה הָרְחָבָה׃
9 * וְעַל־יָדָם הֶחֱזִיק רְפָיָה בֶן־חוּר שַׂר חֲצִי פֶּלֶךְ
יְרוּשָׁלָםִ׃
10 * וְעַל־יָדָם הֶחֱזִיק יְדָיָה בֶן־חֲרוּמַף וְנֶגֶד בֵּיתוֹ וְעַל־
יָדוֹ הֶחֱזִיק חַטּוּשׁ בֶּן־חֲשַׁבְנְיָה׃

17 * Et dixi eis: Vos nostis afflictionem in
qua sumus, quia Hierusalem deserta est, &
portæ eius consumptæ sunt igni. Venite
& ædificemus muros Hierusalem, & non
18 simus vltrà opprobrium. * Et indica-
ui eis manū Dei mei quòd esset bona me-
cum, & verba regis quæ locutus est mihi.
& aio: Surgamus & ædificemus. Et con-
fortatæ sunt manus eorum in bono.
19 * Audierunt enim Sanaballath Horo-
nites, & Tobias seruus Amanites, & Go-
sem Arabs, & subsannauerunt nos, & de-
spexerunt: dixeruntque; Quæ est hæc res
quam facitis? nunquid contra regem vos
20 rebellatis? * Et reddidi eis sermonem,
dixique ad eos: Deus cæli ipse nos iuuat,
& nos serui eius sumus. surgamus & ædi-
ficemus. Vobis autem non est pars & iu-
stitia & memoria in Hierusalem.

CAP. III.

1 ET surrexit Eliasib sacerdos magnus, &
A fratres eius sacerdotes, & ædificauerūt
portam gregis. ipsi sanctificauerunt eam,
& statuerunt valuas eius, & vsque ad tur-
rim centum cubitorum sanctificauerunt
eam vsque ad turrim Ananehel.
2 * Et iuxta eum ædificauerunt viri Hie-
richo, & iuxta eos ędificauit Zachur filius
3 Amri. * Portam autem piscium ędifica-
uerunt filij Asnaa: ipsi texerunt eam, & sta-
tuerunt valuas eius & seras & vectes.
4 * Et iuxta eos ędificauit Marimuth filius
Vriæ filij Accus. & iuxta eum ędificauit Mo
B sollam filius Barachiæ filij Mesezebel, & iu
xta eum ędificauit Sadoch filius Baana:
5 * Et iuxta eum ædificauerunt Thecueni.
Optimates autem eorum non suppo-
suerunt colla sua in opere Domini sui.
6 * Et portam veterem ædificauerunt Io-
iada filius Phasea, & Mosollam filius Beso-
dia; ipsi texerunt eam, & statuerunt val-
uas eius & seras & vectes.
7 * Et iuxta eos ædificauerunt Melchias
Gabaonites, & Iadon Meronathites viri
de Gabaon, & Maspha pro duce qui erat
in regione trans flumen.
8 * Et iuxta eum ædificauit Ezihel filius
Araia aurifex. & iuxta eum ædificauit A-
nanias filius pigmentarij: & dimise-
runt Hierusalem vsque ad murum plateæ
latioris.
9 * Et iuxta eum ędificauit Raphaia filius
Ahur princeps vici Hierusalem.
10 * Et iuxta eum ædificauit Ioiada filius
Aromath contra domū suam. & iuxta eum
ędificauit Atthus filius Asebonię.

* Et dixi ad eos: Vos videtis afflictionem 17
hanc, in qua sumus in ea; quomodo Hierusalem
deserta, & portæ eius datæ sunt igni. Venite et
ædificemus murum Hierusalem, & non erimus
amplius opprobrium.
* Et annunciaui eis manum Dei quæ est bo- 18
na super me, & sermones regis quos dixit mihi.
& dixi: Surgamus & ædificemus. & fortifi-
catæ sunt manus ipsorum in bonum.
* Et audiuit Sanabalat Oroni, & Tobias ser- 19
uus Ammoni, & Gesam Arabi. & subsan-
nauerunt nos, & despexerunt nos, & dixe-
runt: Quod verbum hoc quod vos facitis? nun-
quid in regem vos rebellatis?
* Et reddidi eis rationem, & dixi eis: Deus 20
cæli ipse prosperabit nos, & nos serui eius puri:
& surgamus & ædificemus. & vobis non est
pars, & iustitia, & memoria in Hierusalem.

CAP. III.

ET surrexit Eliasub sacerdos magnus & fra- 1
tres eius sacerdotes; & ædificauerunt por-
tam ouinam. ipsi sanctificauerunt eam, & sta-
tuerunt valuas eius, & vsque ad turrim cen-
tum sanctificauerunt eam vsque ad turrim A-
naneel.
* Et ad manus eius ædificauerunt viri Hie- 2
richo, & ad manus eius ædificauit Zacchur fi-
lius Amari.
* Et portam piscariam ædificauerunt filij A- 3
sana; ipsi texerunt eam, & texerunt valuas e-
ius & seras eius & vectes eius.
* Et ad manus eorum occupauit Marimoth 4
filius Vria, filij Accos. & ad manum eorum
occupauit Mossolam filius Barachiæ filij Mase-
zubel. & ad manum eorum occupauit Sadoc fi-
lius Baana.
* Et ad manum eorum occupauerunt The- 5
coim. & fortes eorum non supposuerunt collum
suum in seruitutem Domini sui.
* Et portam veterem tenuerunt Oida filius 6
Phasec, & Mesulam filius Basodia; ipsi texerũt
eam, & statuerunt valuas eius, et seras eius,
& vectes eius.
* Et ad manum eorum tenuit Maltias Ga- 7
baonites et Aaron Meronothites, viri Gabaon,
& Maspha vsque ad solium principis trans
fluuium.
* Et ad manum eorum firmauerunt Oziel fi- 8
lius Arachiæ probatorum. & ad manum eius
confirmauit Ananias filius vnguentariorum,
et statuerunt Hierusalem vsque ad murum latũ.
* Et ad manum eorum firmauit Raphaias fi- 9
lius Sur princeps dimidij vici Hierusalem.
* Et ad manum eorum tenuit Jedaias filius 10
Eromaph & eregione domus sua. et ad manum
eius tenuit Attus filius Asabania.

17 * καὶ εἶπα πρὸς αὐτούς, ὑμεῖς βλέπετε τὴν πονηρίαν
ταύτην, ἐν ᾗ ἐσμὲν ἐν αὐτῇ, πῶς ἱερουσαλὴμ ἔρημος, καὶ
αἱ πύλαι αὐτῆς ἐδόθησαν πυρί. δεῦτε καὶ διοικοδομήσω-
μεν τὸ τεῖχος ἱερουσαλήμ, καὶ οὐκ ἐσόμεθα ἔτι ὄνειδος.
18 * καὶ ἀπήγγειλα αὐτοῖς τὴν χεῖρα τοῦ θεοῦ ἥ ἐστιν ἀ-
γαθὴ ἐπ' ἐμέ, καὶ σὺν λόγοις τοῦ βασιλέως οὓς εἶπέ μοι.
καὶ εἶπον, ἀναστῶμεν καὶ οἰκοδομήσωμεν. καὶ ἐκραταιώ-
θησαν αἱ χεῖρες αὐτῶν εἰς τὸ ἀγαθόν.
19 * καὶ ἤκουσε σαναβαλὰτ ὁ ἀρωνί, καὶ τωβίας ὁ δοῦλος
ὁ ἀμμωνί, καὶ γησὰμ ὁ ἀραβί. καὶ ἐξεγέλασαν ἡμᾶς, καὶ
κατεφρόνουν ἡμῶν, καὶ εἶπον, τί τὸ ῥῆμα τοῦτο ὃ ὑμεῖς ποιεῖ-
τε, ἢ ἐπὶ τὸν βασιλέα ὑμεῖς ἀποστατεῖτε;
20 * καὶ ἐπέστρεψα αὐτοῖς λόγον καὶ εἶπον αὐτοῖς, ὁ θεὸς τοῦ
οὐρανοῦ αὐτὸς εὐοδώσει ἡμῖν, καὶ ἡμεῖς δοῦλοι αὐτοῦ καθα-
ροί, καὶ ἀναστησώμεθα καὶ οἰκοδομήσωμεν. καὶ ὑμῖν οὐκ
ἔστι μερὶς καὶ δικαιοσύνη καὶ μνημόσυνον ἐν ἱερουσαλήμ.

γ'.

1 * Καὶ ἀνέστη ἐλιασοὺβ ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας καὶ οἱ ἀδελ-
φοὶ αὐτοῦ οἱ ἱερεῖς, καὶ ᾠκοδόμησαν τὴν πύλην τὴν προ-
βατικήν. αὐτοὶ ἡγίασαν αὐτήν, καὶ ἔστησαν θύρας αὐτῆς,
καὶ ἕως πύργου τῶν ἑκατὸν ἡγίασαν αὐτὸν ἕως πύργου ἀ-
νανεήλ.
2 * καὶ ἐπὶ χεῖρας αὐτοῦ ᾠκοδόμησαν ἄνδρες ἱεριχώ, καὶ
ἐπὶ χεῖρας αὐτοῦ ᾠκοδόμησεν ζακχοὺρ υἱὸς ἀμαρί.
3 * καὶ τὴν πύλην τὴν ἰχθυηρὰν ᾠκοδόμησαν υἱοὶ ἀ-
σανά, αὐτοὶ ἐστέγασαν αὐτήν, καὶ ἐστέγασαν θύρας αὐ-
τῆς καὶ κλεῖθρα αὐτῆς καὶ μοχλοὺς αὐτῆς.
4 * καὶ ἐπὶ χεῖρας αὐτῶν κατέσχεν μαριμὼθ υἱὸς οὐρία,
υἱοῦ ἀκκώς. καὶ ἐπὶ χεῖρα αὐτῶν κατέσχε μοσολὰμ υἱὸς
βαραχίου υἱοῦ μασεζουβήλ. καὶ ἐπὶ χεῖρα αὐτῶν κατέ-
σχε σαδὼκ υἱὸς βαανά.
5 * καὶ ἐπὶ χεῖρα αὐτῶν κατέσχον οἱ θεκωείμ. καὶ ἰσχυ-
ροὶ αὐτῶν οὐκ εἰσήνεγκαν τράχηλον αὐτῶν εἰς δουλείαν τοῦ
6 κυρίου αὐτῶν. * καὶ τὴν πύλην τοῦ ἰασανὰ ἐκράτη-
σαν ὠϊδὰ υἱὸς φασέκ, καὶ μεσουλὰμ υἱὸς βασωδία, αὐ-
τοὶ ἐστέγασαν αὐτήν, καὶ ἔστησαν θύρας αὐτῆς, καὶ κλεῖθρα
αὐτῆς, καὶ μοχλοὺς αὐτῆς.
7 * καὶ ἐπὶ χεῖρα αὐτῶν ἐκράτησε μαλτίας ὁ γαβαω-
νίτης καὶ ἀαρὼν ὁ μηρωνωθίτης, ἄνδρες τῆς γαβαὼν καὶ τῆς
μασφὰ ἕως θρόνου τοῦ ἄρχοντος τοῦ πέραν τοῦ ποταμοῦ.
8 * καὶ ἐπὶ χεῖρα αὐτῶν ἐκραταίωσαν ὀζιὴλ υἱὸς ἀρα-
χίου πυρατῶν. καὶ ἐπὶ χεῖρα αὐτοῦ ἐκραταίωσεν ἀνα-
νίας υἱὸς τῶν μυρεψῶν, καὶ ἔθηκαν ἱερουσαλὴμ ἕως τοῦ τεί-
χους τοῦ πλατέος.
9 * καὶ ἐπὶ χεῖρα αὐτῶν ἐκραταίωσεν ῥαφαΐας υἱὸς σοὺρ
ἄρχων ἡμίσους περιχώρου ἱερουσαλήμ.
10 * καὶ ἐπὶ χεῖρα αὐτῶν ἐκράτησεν ἰεδαΐας υἱὸς ἐρωμὰφ
καὶ κατέναντι οἰκίας αὐτοῦ. καὶ ἐπὶ χεῖρα αὐτοῦ ἐκράτη-
σεν ἀττοὺς υἱὸς ἀσαβανία.

11 * מִדָּה שֵׁנִית הֶחֱזִיק מַלְכִּיָּה בֶן־חָרִם וְחַשּׁוּב בֶּן־
12 פַּחַת מוֹאָב וְאֵת מִגְדַּל הַתַּנּוּרִים׃ * וְעַל־יָדוֹ
הֶחֱזִיק שַׁלּוּם בֶּן־הַלּוֹחֵשׁ שַׂר חֲצִי פֶּלֶךְ יְרוּשָׁלָ͏ִם
13 הוּא וּבְנוֹתָיו׃ * אֵת שַׁעַר הַגַּיְא הֶחֱזִיק חָנוּן
וְיֹשְׁבֵי זָנוֹחַ הֵמָּה בָנוּהוּ וַיַּעֲמִידוּ דַּלְתֹתָיו מַנְעֻלָיו
וּבְרִיחָיו וְאֶלֶף אַמָּה בַּחוֹמָה עַד שַׁעַר הַשְּׁפוֹת׃
14 * וְאֵת שַׁעַר הָאַשְׁפּוֹת הֶחֱזִיק מַלְכִּיָּה בֶן־רֵכָב שַׂר
פֶּלֶךְ בֵּית־הַכָּרֶם הוּא יִבְנֶנּוּ וְיַעֲמִיד דַּלְתֹתָיו מַנְעֻלָיו
15 וּבְרִיחָיו׃ * וְאֵת שַׁעַר הָעַיִן הֶחֱזִיק שַׁלּוּן בֶּן־
כָּל־חֹזֶה שַׂר פֶּלֶךְ הַמִּצְפָּה הוּא יִבְנֶנּוּ וִיטַלְלֶנּוּ
וְיַעֲמִידוּ דַּלְתֹתָיו מַנְעֻלָיו וּבְרִיחָיו וְאֵת חוֹמַת בְּרֵכַת
הַשֶּׁלַח לְגַן־הַמֶּלֶךְ וְעַד־הַמַּעֲלוֹת הַיּוֹרְדוֹת מֵעִיר
16 דָּוִיד׃ * אַחֲרָיו הֶחֱזִיק נְחֶמְיָה בֶן־עַזְבּוּק שַׂר
חֲצִי פֶּלֶךְ בֵּית־צוּר עַד־נֶגֶד קִבְרֵי דָוִיד וְעַד־הַבְּרֵכָה
הָעֲשׂוּיָה וְעַד בֵּית הַגִּבֹּרִים׃
17 * אַחֲרָיו הֶחֱזִיקוּ הַלְוִיִּם רְחוּם בֶּן־בָּנִי עַל־יָדוֹ
הֶחֱזִיק חֲשַׁבְיָה שַׂר־חֲצִי־פֶלֶךְ קְעִילָה לְפִלְכּוֹ׃
18 * אַחֲרָיו הֶחֱזִיקוּ אֲחֵיהֶם בַּוַּי בֶּן־חֵנָדָד שַׂר חֲצִי
19 פֶּלֶךְ קְעִילָה׃ * וַיְחַזֵּק עַל־יָדוֹ עֵזֶר בֶּן־יֵשׁוּעַ שַׂר
הַמִּצְפָּה מִדָּה שֵׁנִית מִנֶּגֶד עֲלֹת הַנֶּשֶׁק הַמִּקְצֹעַ׃
20 * אַחֲרָיו הֶחֱרָה הֶחֱזִיק בָּרוּךְ בֶּן־זַבַּי מִדָּה שֵׁנִית
מִן־הַמִּקְצוֹעַ עַד־פֶּתַח בֵּית אֶלְיָשִׁיב הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל׃
21 * אַחֲרָיו הֶחֱזִיק מְרֵמוֹת בֶּן־אוּרִיָּה בֶּן־הַקּוֹץ מִדָּה
שֵׁנִית מִפֶּתַח בֵּית אֶלְיָשִׁיב וְעַד־תַּכְלִית בֵּית
אֶלְיָשִׁיב׃
22 * וְאַחֲרָיו הֶחֱזִיקוּ הַכֹּהֲנִים אַנְשֵׁי הַכִּכָּר׃
23 * אַחֲרָיו הֶחֱזִיק בִּנְיָמִן וְחַשּׁוּב נֶגֶד בֵּיתָם אַחֲרָיו
הֶחֱזִיק עֲזַרְיָה בֶּן־מַעֲשֵׂיָה בֶּן־עֲנָנְיָה אֵצֶל בֵּיתוֹ׃
24 * אַחֲרָיו הֶחֱזִיק בִּנּוּי בֶּן־חֵנָדָד מִדָּה שֵׁנִית מִבֵּית
עֲזַרְיָה עַד־הַמִּקְצוֹעַ וְעַד־הַפִּנָּה׃
25 * פָּלָל בֶּן־אוּזַי מִנֶּגֶד הַמִּקְצוֹעַ וְהַמִּגְדָּל הַיּוֹצֵא
מִבֵּית הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן אֲשֶׁר לַחֲצַר הַמַּטָּרָה אַחֲרָיו
פְּדָיָה בֶן־פַּרְעֹשׁ׃
26 * וְהַנְּתִינִים הָיוּ יֹשְׁבִים בָּעֹפֶל עַד נֶגֶד שַׁעַר הַמַּיִם
לַמִּזְרָח וְהַמִּגְדָּל הַיּוֹצֵא׃
27 * אַחֲרָיו הֶחֱזִיקוּ הַתְּקֹעִים מִדָּה שֵׁנִית מִנֶּגֶד הַמִּגְדָּל
28 הַגָּדוֹל הַיּוֹצֵא וְעַד חוֹמַת הָעֹפֶל׃ * מֵעַל שַׁעַר
הַסּוּסִים הֶחֱזִיקוּ הַכֹּהֲנִים אִישׁ לְנֶגֶד בֵּיתוֹ׃

11 *Mediã partẽ vici ædificauit Melchias fili'
Erẽ,& Asub filius Phetmoab, & turrĩ fur-
12 norũ.*Et iuxta eos ędificauit Sellum filius
Aloes princeps mediæ partis vici Hierusa-
13 lẽ,ipse & filij eius.*Et portã vallis ædifica-
uit Annũ & habitatores Zanoe,ipsi ædifi-
cauerunt eã,& statuerunt valuas eius & se-
ras & vectes,& mille cubitos in muro vsq;
14 ad portã sterquilinij.*Et portã sterquilinij
D ædificauit Melchias filius Rechab prĩceps
viciBethacharẽ.ipse ędificauit eã,& statuit
15 valuas eius & seras & vectes.*Et portã fon
tis ędificauit Sellũ filius Colozai princeps
pagi Maspha. Ipse ædificauit eã & texit, &
statuit valuas eius & seras & vectes,& mu
ros piscinæ Siloe in hortũ regis,& vsq; ad
gradus qui descendunt de ciuitate Dauid.
16 *Post eũ ædificauit Neemias filius Azboch
princeps dimidiæ partis vici Bethsur, vsq;
cõtra sepulchrũ Dauid , & vsq; ad piscinã
quæ grãdi opere constructa est, & vsq; ad
17 domũ fortium.*Post eũ ædificauerunt Le-
uitæ,Reum filius Bẽni.post eum ędificauit
Asebias prĩceps dimidiæ partis vici Ceilæ
18 in vico suo. *Post eũ ædificauerunt fratres
E eorum Bechiu filiusEnebad prĩceps dimi-
19 diæ partis Ceilæ. *Et ædificauitiuxta eum
Azer filius Iosue princeps Maspha mẽsurã
secundã, cõtra ascẽsum firmissimi anguli.
20 *Post eum in mõte ædificauit Baruch fili'
Zachai mensuram secundam , ab angulo
vsque ad portam domus Eliasib sacerdotis
21 magni.*Post eum ędificauit Merimuth fi-
lius Vriæ filij Atthus mẽsuran secundam,
à porta domus Eliasib , donec extendere-
22 tur domus Eliasib . *Et post eum ædifica-
uerunt sacerdotes viri de cãpestribus Ior-
23 danis. *Post eos ædificauit Beniamin, &
Asub contra domum suam. Et post eos æ-
dificauit Azarias filius Maasiæ filij Ananię
24 contra domum suam . *Post eum ædifica-
uit Bennui filius Ennada mẽsuram secun-
dam,à domo Azariæ vsque ad flexuram &
25 vsque ad angulum. * Post eum ædificauit
Phalel filius Ozi,cõtra flexuram & turrim
quæ eminet de domo regis excelsa , id est,
in atrio carceris . Post eum Phadaia filius
26 Pheros. *Nathinæi autem habitabant in
Ophel vsque contra portam aquarum ad
Orientem, & turrim quæ prominebat.
27 * Post eos ędificauerunt Thecueni men-
suram secundam è regione à turre magna
G & eminenti, vsque ad murum templi.
28 * Sursum autem ad portam equorum
ædificauerunt sacerdotes vnusquisq; con-
tra domum suam.

* *Et mensuram secundam tenuit Melchias* 11
filius Eram, & Asub filius Phaatmoab, et vsq;
ad turrim furnorum. * *Et ad manum eius te-* 12
nuit Sallum filius Saloes princeps dimidij vici
Hierusalem. ipse et filiæ eius * *portam vallis te-* 13
nuerunt. Annun & habitatores Zano, ipsi ædi-
ficauerunt eam, & statuerunt valuas eius, &
seras eius, & vectes eius, et mille cubiti in mu-
ro vsque ad portam sterquilinij.
* *Et portam sterquilinij tenuit Melchias fi-* 14
lius Rechab, princeps vici Bethachcharan, ipse
et filij eius. & cooperuerunt eam, et statuerunt
valuas eius, et seras eius, & vectes eius.
* *At portam fontis muniuit Solon filius Cha* 15
leze, princeps partis Maspha: ipse ædificauit
eam, & texit eam, & statuit valuas eius &
vectes eius. & murum piscinæ Siloa in hortum
regis, & vsque ad gradus qui descendunt de
ciuitate David.
* *Post eum tenuit Neemias filius Ezbuch* 16
princeps dimidij vici Bethsur vsque ad hortum
sepulchri Dauid, & vsque ad piscinam quæ fa-
cta erat, & vsque ad domum fortium.
* *Et post eum tenuerunt Leuitæ, Raum filius* 17
Banea. ad manum eius tenuit Asabias princeps
dimidij vici Ceela in vico suo. * *Et post eum* 18
tenuerunt fratres eorum Babai filius Edanad,
princeps dimidij vici Ceela.
* *Et tenuit ad manum eius Azur filius Jesu* 19
princeps Maspha mensuram secundam econtra-
rio ascensus armorum coniungentis in angulum.
* *Post in monte eius tenuit Baruch filius Za-* 20
bu mensuram secūdam ab angulo vsque ad por-
tam domus Eliasub sacerdotis magni.
* *Et post eum tenuit Meramoth filius Vria* 21
filij Accos mensuram secundam à porta domus
Eliasub vsque ad consummationem domus Elia-
sub. * *Et post eum tenuerunt sacerdotes viri* 22
Achechar.
* *Et post eum tenuit Beniamin et Assub con-* 23
tra domum suam. & post eos tenuit Azarias fi-
lius Maaseæ filij Ananiæ iuxta domum suam.
* *Et post eum tenuit Baani filius Ennadad* 24
mensuram secundam, à domo Azariæ vsque ad
angulum & vsque ad flexuram * *Phalali filij* 25
Vsai, contra angulum & turrim eminentem ex
domo regis excelsa atrij carceris. & post eum
Phadaia filius Phoros.
* *Et Nathinæi erant habitantes in Ophal vs-* 26
que ad contra hortum portæ aquæ ad Orientem,
& turris eminens.
* *Et post eum tenuerunt Thecoim mensuram* 27
secundam eregione turris magnæ eminentis, &
vsque ad murum Aphla.
* *Supra portam equorum tenuerunt Sacer-* 28
dotes, vir contra domum suam.

11 * καὶ μέτρον δεύτερον ἐκράτησεν μελχίας υἱὸς ἠράμ,
καὶ ἀσοὺβ υἱὸς φαὰτ μωάβ, καὶ ἕως πύργου τῶν θαναρείμ.
12 * καὶ ἐπὶ χεῖρα αὐτοῦ ἐκράτησε σαλλοὺμ υἱὸς σαλωὴς
ἄρχων ἡμίσους περιχώρου ἱερουσαλήμ. αὐτὸς καὶ αἱ θυ-
13 γατέρες αὐτοῦ * τὴν πύλην τῆς φάραγγος ἐκράτησαν. ἀνοὺν
καὶ οἱ κατοικοῦντες ζανώ, αὐτοὶ ᾠκοδόμησαν αὐτὴν, καὶ
ἔστησαν θύρας αὐτῆς, καὶ κλεῖθρα αὐτῆς, καὶ μοχλοὺς αὐτῆς,
καὶ χίλιοι πήχεις ἐν τῷ τείχει ἕως τῆς πύλης τῆς κοπρίας.
14 * καὶ τὴν πύλην τῆς κοπρίας ἐκράτησε μελχίας υἱὸς
ῥηχάβ, ἄρχων περιχώρου βηθαχχαράμ, αὐτὸς καὶ οἱ υἱοὶ
αὐτοῦ. καὶ ἐσκέπασαν αὐτὴν, καὶ ἔστησαν θύρας αὐτῆς, καὶ
15 κλεῖθρα αὐτῆς, καὶ μοχλοὺς αὐτῆς. * τὴν δὲ πύλην τῆς πηγῆς
ἠσφαλίσατο σαλὼν υἱὸς χαλεζέ, ἄρχων μέρους τῆς μασφά,
αὐτὸς ἐξῳκοδόμησεν αὐτὴν καὶ ἐστέγασεν αὐτὴν, καὶ ἔστησε
τὰς θύρας αὐτῆς καὶ μοχλοὺς αὐτῆς. καὶ τὸ τεῖχος τῆς κολυμ-
βήθρας τοῦ σιλωὰ εἰς τὸν κῆπον τοῦ βασιλέως, καὶ ἕως τῶν
16 βαθμῶν τῶν καταβαινόντων ἀπὸ πόλεως δαυίδ. * ὀπίσω
αὐτοῦ ἐκράτησε νεεμίας υἱὸς ἐζβοὺχ ἄρχων ἡμίσους περι-
χώρου βηθσοὺρ ἕως κήπου τάφου δαυίδ, καὶ ἕως τῆς κολυμ-
17 βήθρας τῆς γεγονυίας καὶ ἕως οἴκου τῶν δυνατῶν. * καὶ
μετ' αὐτὸν ἐκράτησαν οἱ λευῖται, ῥαοὺμ υἱὸς βανέα. ἐ-
πὶ χεῖρα αὐτοῦ ἐκράτησεν ἀσαβίας ἄρχων ἡμίσους περι-
18 χώρου κεηλὰ τῷ περιχώρῳ αὐτοῦ. * καὶ μετ' αὐτὸν ἐ-
κράτησαν ἀδελφοὶ αὐτῶν βαβαῒ υἱὸς ἠδανάδ, ἄρχων ἡ-
19 μίσους περιχώρου κεηλά. * καὶ ἐκράτησεν ἐπὶ χεῖρα
αὐτοῦ ἀζοὺρ υἱὸς ἰησοῦ ἄρχων τοῦ μασφὰ μέτρον δεύτερον
ἐξεναντίας ἀναβάσεως τῶν ὅπλων τῆς συναπτούσης εἰς
20 τὴν γωνίαν. * ὀπίσω εἰς τὸ ὄρος αὐτοῦ ἐκράτησε βα-
ροὺχ υἱὸς ζαβοὺ μέτρον δεύτερον ἀπὸ τῆς γωνίας ἕως
21 θύρας οἴκου ἐλιασοὺβ τοῦ ἱερέως τοῦ μεγάλου. * καὶ μετ'
αὐτὸν ἐκράτησε μεραμὼθ υἱὸς οὐρία υἱοῦ ἀκκὼς μέτρον
δεύτερον ἀπὸ θύρας οἴκου ἐλιασοὺβ ἕως συντελείας οἴ-
22 κου ἐλιασούβ. * καὶ μετ' αὐτὸν ἐκράτησαν οἱ ἱερεῖς
23 ἄνδρες ἀχεχάρ. * καὶ μετ' αὐτὸν ἐκράτησε βεν-
ιαμὶν καὶ ἀσοὺβ κατέναντι οἴκου αὐτῶν. καὶ μετ' αὐτοὺς
ἐκράτησεν ἀζαρίας υἱὸς μαασέου υἱοῦ ἀνανίου ἐχόμενα
24 οἴκου αὐτοῦ. * καὶ μετ' αὐτὸν ἐκράτησε βαανὶ υἱὸς ἰω-
ναδὰδ μέτρον δεύτερον, ἀπὸ τοῦ οἴκου ἀζαρίου ἕως τῆς
25 γωνίας καὶ ἕως τῆς καμπῆς * φαλάλι υἱοῦ οὐζαΐ,
ἐξεναντίας τῆς γωνίας καὶ τοῦ πύργου τοῦ ἐξέχοντος
ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ βασιλέως ἀνώτερος τῆς αὐλῆς τῆς φυ-
26 λακῆς. καὶ μετ' αὐτὸν φαδαΐα υἱὸς φόρος. * καὶ οἱ
ναθιναῖοι ἦσαν οἰκοῦντες ἐν τῷ ὠφὰλ ἕως ἀπέναντι κή-
που πύλης τοῦ ὕδατος εἰς ἀνατολάς, καὶ ὁ πύργος ὁ ἐξέχων.
27 * καὶ μετ' αὐτὸν ἐκράτησαν οἱ θεκωεὶμ μέτρον δεύ-
τερον ἐξεναντίας τοῦ πύργου τοῦ μεγάλου τοῦ ἐξέχοντος,
28 καὶ ἕως τοῦ τείχους τοῦ ὀφλά. * ἀνώτερον πύλης
τῶν ἵππων ἐκράτησαν οἱ ἱερεῖς, ἀνὴρ ἐξεναντίας οἴκου
ἑαυτοῦ.

29 * אַחֲרָיו הֶחֱזִיק צָדוֹק בֶּן־אִמֵּר נֶגֶד בֵּיתוֹ וְאַחֲרָיו
הֶחֱזִיק שְׁמַעְיָה בֶן־שְׁכַנְיָה שֹׁמֵר שַׁעַר הַמִּזְרָח׃
30 * אַחֲרָי הֶחֱזִיק חֲנַנְיָה בֶן־שֶׁלֶמְיָה וְחָנוּן בֶּן־צָלָף
הַשִּׁשִּׁי מִדָּה שֵׁנִי אַחֲרָיו הֶחֱזִיק מְשֻׁלָּם בֶּן־בֶּרֶכְיָה
31 נֶגֶד נִשְׁכָּתוֹ׃ * אַחֲרַי הֶחֱזִיק מַלְכִּיָּה בֶּן־הַצֹּרְפִי
עַד־בֵּית הַנְּתִינִים וְהָרֹכְלִים נֶגֶד שַׁעַר הַמִּפְקָד וְעַד
32 עֲלִיַּת הַפִּנָּה׃ * וּבֵין עֲלִיַּת הַפִּנָּה לְשַׁעַר הַצֹּאן
הֶחֱזִיקוּ הַצֹּרְפִים וְהָרֹכְלִים׃

ד

1 * וַיְהִי כַּאֲשֶׁר שָׁמַע סַנְבַלַּט כִּי־אֲנַחְנוּ בוֹנִים אֶת־
הַחוֹמָה וַיִּחַר לוֹ וַיִּכְעַס הַרְבֵּה וַיַּלְעֵג עַל־הַיְּהוּדִים׃
2 * וַיֹּאמֶר לִפְנֵי אֶחָיו וְחֵיל שֹׁמְרוֹן וַיֹּאמֶר מָה
הַיְּהוּדִים הָאֲמֵלָלִים עֹשִׂים הֲיַעַזְבוּ לָהֶם הֲיִזְבָּחוּ
הַיְכַלּוּ בַיּוֹם הַיְחַיּוּ אֶת־הָאֲבָנִים מֵעֲרֵמוֹת הֶעָפָר
3 וְהֵמָּה שְׂרוּפוֹת׃ * וְטוֹבִיָּה הָעַמֹּנִי אֶצְלוֹ וַיֹּאמֶר
גַּם אֲשֶׁר־הֵם בּוֹנִים אִם־יַעֲלֶה שׁוּעָל וּפָרַץ חוֹמַת
4 אַבְנֵיהֶם׃ * שְׁמַע אֱלֹהֵינוּ כִּי־הָיִינוּ בוּזָה וְהָשֵׁב
חֶרְפָּתָם אֶל־רֹאשָׁם וּתְנֵם לְבִזָּה בְּאֶרֶץ שִׁבְיָה׃
5 * וְאַל־תְּכַס עַל־עֲוֺנָם וְחַטָּאתָם מִלְּפָנֶיךָ אַל־
תִּמָּחֶה כִּי הִכְעִיסוּ לְנֶגֶד הַבּוֹנִים׃
6 * וַנִּבְנֶה אֶת־הַחוֹמָה וַתִּקָּשֵׁר כָּל־הַחוֹמָה עַד־
חֶצְיָהּ וַיְהִי לֵב לָעָם לַעֲשׂוֹת׃
7 * וַיְהִי כַאֲשֶׁר שָׁמַע סַנְבַלַּט וְטוֹבִיָּה וְהָעַרְבִים
וְהָעַמֹּנִים וְהָאַשְׁדּוֹדִים כִּי־עָלְתָה אֲרוּכָה לְחֹמוֹת
יְרוּשָׁלַם כִּי־הֵחֵלּוּ הַפְּרֻצִים לְהִסָּתֵם וַיִּחַר לָהֶם מְאֹד׃
8 * וַיִּקְשְׁרוּ כֻלָּם יַחְדָּו לָבוֹא לְהִלָּחֵם בִּירוּשָׁלָם
9 וְלַעֲשׂוֹת לוֹ תּוֹעָה׃ * וַנִּתְפַּלֵּל אֶל־אֱלֹהֵינוּ
וַנַּעֲמִיד מִשְׁמָר עֲלֵיהֶם יוֹמָם וָלַיְלָה מִפְּנֵיהֶם׃
10 * וַיֹּאמֶר יְהוּדָה כָּשַׁל כֹּחַ הַסַּבָּל וְהֶעָפָר הַרְבֵּה
וַאֲנַחְנוּ לֹא נוּכַל לִבְנוֹת בַּחוֹמָה׃
11 * וַיֹּאמְרוּ צָרֵינוּ לֹא יֵדְעוּ וְלֹא יִרְאוּ עַד אֲשֶׁר־נָבוֹא
אֶל־תּוֹכָם וַהֲרַגְנוּם וְהִשְׁבַּתְנוּ אֶת־הַמְּלָאכָה׃
12 * וַיְהִי כַּאֲשֶׁר־בָּאוּ הַיְּהוּדִים הַיֹּשְׁבִים אֶצְלָם
וַיֹּאמְרוּ לָנוּ עֶשֶׂר פְּעָמִים מִכָּל־הַמְּקֹמוֹת אֲשֶׁר־
13 תָּשׁוּבוּ עָלֵינוּ׃ * וָאַעֲמִיד מִתַּחְתִּיּוֹת לַמָּקוֹם
מֵאַחֲרֵי לַחוֹמָה בַּצְּחִחִיִּים וָאַעֲמִיד אֶת־הָעָם
לְמִשְׁפָּחוֹת עִם־חַרְבֹתֵיהֶם רָמְחֵיהֶם וְקַשְּׁתֹתֵיהֶם׃

29 * Post eos ædificauit Seddo filius Em-
mer contra domum ſuam. & poſt eum ędi-
ficauit Semeia filius Secheniæ cuſtos por-
30 tę Orientalis. *Poſt eum ædificauerunt A-
nania filius Selemiæ, & Anon filius Selo
ſextus, menſuram ſecundam. Poſt eum æ-
dificauit Meſollam filius Barachiæ contra
31 gazophylaciũ ſuum. *Poſt eum ædificauit
Melchias filius aurificis vſque ad domum
Nathinæorum, & ſcruta vendentium cõtra
portam iudicialem & vſq; ad cœnaculum
32 anguli. *Et intra cœnaculũ anguli in por-
ta gregis ædificauerunt aurifices & nego-
ciatores. CAP. IIII.

1 A FActum eſt autẽ cùm audiſſet Sanabal-
lath quòd ædificaremus murum, iratus
eſt valdè, & motus nimis ſubſannauit Iu-
2 dæos. *Et dixit coram fratribus ſuis & fre-
quentia Samaritanorum: Quid Iudæi fa-
ciunt imbecilles? num dimittẽt eos gẽtes?
num ſacrificabunt & cõplebũt in vna die?
nunquid ædificare poterunt lapides de a-
3 ceruis pulueris qui cõbuſti ſunt? *Sed To-
bias Amanites proximus eius ait: Ædifi-
cent. ſi aſcenderit vulpes, tranſiliet murũ
4 eorum lapideum. *Audi Deus noſter, quia
facti ſumus deſpectui. Conuerte opprobriũ
ſuper caput eorum, & da eos in deſpectio-
5 nem in terra captiuitatis. *Ne operias ini-
quitatem eorum, & peccatum eorum co-
ram facie tua non deleatur, quia irriſerunt
6 ædificãtes. *Itaque ædificauimus murum,
& coniunximus totum vſque ad partẽ di-
midiam, & prouocatum eſt cor populi ad
7 operandum. * Factum eſt autem cùm au-
diſſet Sanaballath, & Tobias, & Arabes, &
B Ammonitæ, & Azotij quòd obducta eſſet
cicatrix muri Hieruſalem, & quòd cœpiſ-
ſent interrupta concludi, irati ſunt nimis.
8 *Et cõgregati ſunt omnes pariter vt veni-
rẽt & pugnarent contra Hieruſalẽ, & mo-
9 lirentur inſidias. *Et orauimus Deum no-
ſtrum, & poſuimus cuſtodes ſup murũ die
10 ac nocte contra eos. *Dixit autem Iudas:
Debilitata eſt fortitudo portãtis, & hum9
nimia eſt, & nos nõ poterim9 ędificare mu-
11 rum. *Et dixerunt hoſtes noſtri: Neſciant
& ignorent, donec veniamus in medium
eorum, & interficiamus eos, & ceſſare fa-
12 ciamus opus. * Factum eſt autem ve-
nientibus Iudæis qui habitabãt iuxta eos,
& dicẽtibus nobis per decem vices ex om-
C nibus locis quibus venerant ad nos:
13 * Statui in loco poſt murum per circui-
tum populum in ordinem cum gladiis
ſuis, & lanceis, & arcubus.

**Et post eum tenuit Sadoc filius Emmer con* 29
tra domum suam. & post eum tenuit Samaia
filius Sechenia, custos portæ Orientis.
** Et post eum tenuit Ananias filius Selle-* 30
mia, & Anon filius Seleph sextus mensuram se-
cundam. & post eum tenuit Mesollam filius Ba
rachiæ contra gazophylacium suum.
** Et post eum tenuit Melchias filius Sare-* 31
phi, vsque ad domum Nathinæorum & nego-
ciatorum contra portam considerationis, et vs-
que ad ascensum flexuræ.
** Et intra ascensum portæ ouinæ, tenuerunt* 32
fabri & negociatores.

CAP. IIII.

ET factũ est quando audiuit Sanabalat quòd 1
nos ædificaremus murum, & molestum fuit
ei, & iratus est multum, et subsannabat in Ju-
*dæos. *Et dixit coram fratribus suis & ex-* 2
ercitu Samariæ, & dixit: Quid imbecilles isti
faciunt Judæi? num dimittemus eos? nunquid
sacrificant? nunquid poterunt? & hodie sana-
bunt lapides postquàm puluis facti sunt cõbusti?
** Et Tobias Ammanites prope eum: & di-* 3
xit ad eos: Et isti ædificant; nonne ascendet vul-
pes, & destruet murum lapidum eorum?
** Audi Deus noster quia facti sumus in sub-* 4
sannationem, & conuerte opprobrium eorum
in caput eorum, & da eos in subsannationem in
terra captiuitatis:
** Et ne operias in iniquitatem eorum, et pec-* 5
catum eorum à facie tua non deleatur; quoniam
irritauerunt coram ædificantibus.
** Et ædificauimus murum, & coniunctus est* 6
omnis murus vsque ad medietatem suam, et fa-
*ctum est cor populi vt ædificaret. * Et factum* 7
est cùm audisset Sanabalat, & Tobias, et Ara-
bes, et Ammanitæ, et Azotij, quòd ascendit ger-
men muris Hierusalem, quoniam incœperunt ci
catrices obduci; et molestũ eis visum fuit valdè.
** Et congregati sunt omnes ad idem vt ve-* 8
nirent & percuterent in Hierusalem, & face-
*rent ei deceptionem. * Et orauimus ad Deum* 9
nostrum, & statuimus custodes super eos die et
*nocte à facie eorum. * Et dixit Judas: Contri-* 10
ta est fortitudo inimicorum, & humus multa, et
nos non poterimus ædificare in muro.
** Et dixerunt tribulantes nos: Non cognos-* 11
cent & non videbunt donec veniamus in me-
dium eorum, & interficiemus eos, & sedabi-
*mus opus. * Et factum est vt venerunt Ju-* 12
dæi habitantes prope eos, & dixerunt nobis: A-
scendunt ex omnibus locis, quoniam conuer-
*tistis super nos. * Et statui in infima loci post* 13
murum in absconditis, & statui populum per po
pulos cum gladiis suis, & lanceis suis, & arcu-
bus suis.

29 * καὶ μετ' αὐτὸν ἐκράτησε Σαδὼκ υἱὸς ἐμμὴρ ἐξεναν-
τίας οἴκου ἑαυτοῦ. καὶ μετ' αὐτὸν ἐκράτησε Σαμαΐα υἱὸς
Σεχενία φύλαξ τῆς πύλης τῆς ἀνατολῆς.
30 * καὶ μετ' αὐτὸν ἐκράτησεν ἀνανίας υἱὸς Σελλεμία,
καὶ ἀνὼν υἱὸς Σελὲφ ὁ ἕκτος μέτρον δεύτερον. καὶ μετ' αὐτὸν
ἐκράτησε μεσολλὰμ υἱὸς βαραχίου ἐξεναντίας γαζοφυ-
31 λακίου αὐτοῦ. * καὶ μετ' αὐτὸν ἐκράτησε μελχίας υἱὸς
τοῦ σαρεφὶ ἕως οἴκου τῶν ναθιναίων καὶ τῶν μεταβόλων ἀ-
πέναντι πύλης τῆς ἐπισκέψεως, καὶ ἕως ἀναβάσεως τῆς καμ-
32 πῆς. * καὶ ἀναμέσον τῆς ἀναβάσεως τῆς πύλης τῆς προβα-
τικῆς ἐκράτησαν οἱ χαλκεῖς καὶ οἱ μετάβολοι.

δ΄.

1 * Καὶ ἐγένετο ἡνίκα ἤκουσε Σαναβαλὰτ ὅτι ἡμεῖς
οἰκοδομοῦμεν τὸ τεῖχος, καὶ πονηρὸν ἦν αὐτῷ, καὶ ὠργίσθη
ἐπιπολύ, καὶ ἐξεγέλα ἐπὶ τοῖς ἰουδαίοις.
2 * καὶ εἶπεν ἐνώπιον τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ καὶ τῆς δυνάμεως
Σαμαρείας, καὶ εἶπεν, τί οἱ οὐδαμινοὶ οὗτοι ποιοῦσιν οἱ
ἰουδαῖοι; μὴ καταλείψομεν αὐτούς; ἆρα θυσιάζουσιν; ἆ-
ρα δυνήσονται; καὶ σήμερον ἰάσονται τοὺς λίθους μετὰ τὸ χῶ-
3 μα γενέσθαι καυθέντας; * καὶ τωβίας ὁ ἀμμανίτης
ἐχόμενα αὐτοῦ, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς, καί γε αὐτοὶ οἰκοδο-
μοῦσιν, οὐχὶ ἀναβήσεται ἀλώπηξ, καὶ καθελεῖ τὸ τεῖχος λί-
4 θων αὐτῶν; * ἄκουσον ὁ θεὸς ἡμῶν, ὅτι ἐγενήθημεν εἰς
μυκτηρισμόν, καὶ ἐπίστρεψον ὀνειδισμὸν αὐτῶν εἰς κεφα-
λὴν αὐτῶν, καὶ δὸς αὐτοὺς εἰς μυκτηρισμὸν ἐν γῇ αἰχμα-
5 λωσίας· * καὶ μὴ καλύψῃς ἐπὶ ἀνομίαν αὐτῶν, καὶ ἡ ἁ-
μαρτία αὐτῶν ἐκ προσώπου σου μὴ ἐξαλειφθείη, ὅτι
παρώργισαν ἐναντίον τῶν οἰκοδομούντων.
6 * καὶ ᾠκοδομήσαμεν τὸ τεῖχος καὶ συνήφθη πᾶν τὸ τεῖ-
χος ἕως τοῦ ἡμίσους αὐτοῦ, καὶ ἐγένετο ἡ καρδία τοῦ λαοῦ ὥστε
7 οἰκοδομῆσαι. * καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσε σαναβαλὰτ καὶ τω-
βίας καὶ οἱ ἄραβες καὶ οἱ ἀμμανῖται καὶ οἱ ἀζώτιοι, ὅτι
ἀνέβη ἡ φυὴ τοῖς τείχεσιν ἱερουσαλήμ, ὅτι ἤρξαντο αἱ δια-
σφαγαὶ ἀναφράσσεσθαι, καὶ πονηρὸν αὐτοῖς ἐφάνη σφόδρα.
8 * καὶ συνήχθησαν πάντες ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐλθεῖν καὶ παλάξασθαι
9 ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ ποιῆσαι αὐτὴν πλάνησιν. * καὶ προσηυ-
ξάμεθα πρὸς τὸν θεὸν ἡμῶν, καὶ ἐστήσαμεν προφύλα-
κας ἐπ' αὐτοὺς ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἀπὸ προσώπου αὐτῶν.
10 * καὶ εἶπεν ἰούδας, συνετρίβη ἡ ἰσχὺς τῶν ἐχθρῶν, καὶ ὁ χοῦς
πολύς, καὶ ἡμεῖς οὐ δυνησόμεθα οἰκοδομεῖν ἐν τῷ τείχῳ.
11 * καὶ εἶπον οἱ θλίβοντες ἡμᾶς, οὐ γνώσονται καὶ οὐκ ὄ-
ψονται ἕως ὅτου ἔλθωμεν εἰς μέσον αὐτῶν, καὶ φονεύσωμεν
12 αὐτοὺς καὶ καταπαύσωμεν τὸ ἔργον. * καὶ ἐγένετο ὡς ἦλ-
θον οἱ ἰουδαῖοι οἱ οἰκοῦντες ἐχόμενα αὐτῶν, καὶ εἶπον ἡμῖν,
ἀναβαίνουσιν ἐκ πάντων τῶν τόπων ὅτι ἐπεστρέψατε ἐφ'
13 ἡμᾶς. * καὶ ἔστησα εἰς τὰ κατώτατα τοῦ τόπου κατόπι-
σθεν τοῦ τείχους ἐν τοῖς σκεπεινοῖς, καὶ ἔστησα τὸν λαὸν κατὰ
δήμους μετὰ ῥομφαιῶν αὐτῶν καὶ τῶν δοράτων αὐτῶν, καὶ τῶν
τόξων αὐτῶν.

14 * וארא ואקום ואמר אל־החרים ואל־הסגנים
ואל־יתר העם אל־תיראו מפניהם את־אדני
הגדול והנורא זכרו והלחמו על־אחיכם בניכם
ובנתיכם נשיכם ובתיכם׃
15 * ויהי כאשר שמעו אויבינו כי־נודע לנו ויפר
האלהים את־עצתם ונשוב כלנו אל־החומה איש
16 אל־מלאכתו׃ * ויהי מן־היום ההוא חצי נערי
עשים במלאכה וחצים מחזיקים והרמחים המגנים
והקשתות והשרינים והשרים אחרי כל־בית
17 יהודה׃ * הבונים בחומה והנשאים בסבל
עמשים באחת ידו עשה במלאכה ואחת מחזקת
18 השלח׃ * והבונים איש חרבו אסורים על־
מתניו ובונים והתוקע בשופר אצלי׃
19 * ואמר אל־החרים ואל־הסגנים ואל־יתר העם
המלאכה הרבה ורחבה ואנחנו נפרדים על־
החומה רחוקים איש מאחיו׃
20 * במקום אשר תשמעו את־קול השופר שמה
תקבצו אלינו אלהינו ילחם לנו׃
21 * ואנחנו עשים במלאכה וחצים מחזיקים
ברמחים מעלות השחר עד צאת הכוכבים׃
22 * גם בעת ההיא אמרתי לעם איש ונערו ילינו
בתוך ירושלם והיו־לנו הלילה משמר והיום
23 מלאכה׃ * ואין אני ואחי ונערי ואנשי
המשמר אשר אחרי אין־אנחנו פשטים בגדינו
איש שלחו המים׃

ה

1 * ותהי צעקת העם ונשיהם גדולה אל־אחיהם
2 היהודים׃ * ויש אשר אמרים בנינו ובנתינו
אנחנו רבים ונקחה דגן ונאכלה ונחיה׃
3 * ויש אשר אמרים שדתינו וכרמינו ובתינו
אנחנו ערבים ונקחה דגן ברעב׃
4 * ויש אשר אמרים לוינו כסף למדת המלך
5 שדתינו וכרמינו׃ * ועתה כבשר אחינו בשרנו
כבניהם בנינו והנה אנחנו כבשים את־בנינו ואת־
בנתינו לעבדים ויש מבנתינו נכבשות ואין לאל
ידנו ושדתינו וכרמינו לאחרים׃
6 * ויחר לי מאד כאשר שמעתי את־זעקתם ואת
הדברים האלה׃

14 *Et perſpexi atque ſurrexi,& aio ad opti-
mates & magiſtratus,& ad reliquam partē
vulgi: Nolite timere à facie eorum. Domi-
ni magni & terribilis mementote, & pu-
gnate pro fratribus veſtris, filiis veſtris &
filiabus veſtris, & vxoribus veſtris, & do-
15 mibus veſtris. *Factum eſt autem cùm au-
diſſent inimici noſtri nunciatum eſſe no-
bis, diſsipauit Deus cõſilium eorum. & re-
uerſi ſumus omnes ad muros vnuſquiſque
16 ad opꝰ ſuum. *Et factum eſt à die illa, me-
dia pars iuuenum eorum faciebat opus,&
media parata erat ad bellum, & lanceæ,&
ſcuta,& arcus, & loricæ, & principes poſt
17 eos in omni domo Iuda *ædificantium mu
ros,& portantium onera & imponētium:
vna manu ſua faciebat opus, & altera te-
18 nebat gladium. *Ædificātium enim vnuſ-
D quiſque gladio erat accinctus renes. & æ-
dificabant & clamabāt buccina iuxta me.
19 *Et dixi ad optimates & ad magiſtratus,&
ad reliquam partem vulgi: Opus grande
eſt & latum; & nos ſeparati ſumus in muro
20 procul alter ab altero. *In loco quocunque
audieritis clāgorē tubæ, illuc cõcurrite ad
21 nos. Deus noſter pugnabit pro nobis: * Et
noſipſi faciamus opus. Et media pars no-
ſtrum teneat lāceas ab aſcenſu auroræ, do-
22 nec egrediātur aſtra. *In tempore quoque
illo dixi populo: Vnuſquiſque cum puero
ſuo maneat in medio Hieruſalem, & ſint
nobis vices per noctem & diem ad operā-
23 dum. * Ego autem, & fratres mei,& pueri
mei,& cuſtodes qui erant poſt me, non de-
ponebamus veſtimenta noſtra. vnuſquiſ-
que tantum nudabatur ad baptiſmum.

CAP. V.

1 ET factus eſt clamor populi & vxorum
A eius magnus aduerſus fratres ſuos Iu-
2 dęos. *Et erant qui dicerent: Filij noſtri &
filiæ noſtræ multę ſunt nimis. Accipiamus
pro precio eorum frumentum,& comeda-
3 mus & viuamus. *Et erant qui dicerent: A-
gros noſtros & vineas, & domus noſtras
apponamus, & accipiamus frumentum in
4 fame. *Et alij dicebant: Mutuò ſumamus
pecunias in tributa regis, demuſque agros
5 noſtros & vineas: *Et nūc ſicut carnes fra-
trum noſtrorum, ſic carnes noſtræ ſunt; &
ſicut filij eorum, ita et filij noſtri. Ecce nos
ſubiugamus filios noſtros et filias noſtras
in ſeruitutem,& de filiabus noſtris ſunt fa
mulæ, nec habemus vnde poſsint redimi;
et agros noſtros et vineas noſtras alij poſ-
6 ſident. *Et iratus ſum nimis cùm audiſſem
clamorem eorum ſecundùm verba hæc:

* Et perspexi, & surrexi, & dixi ad opti- 14
mates & ad duces, & ad reliquos populi: Ne
timeatis à facie eorum. mementote Dei nostri
magni & terribilis, & pugnate pro fratribus
vestris, filiis vestris & filiabus vestris, &
vxoribus vestris, & domibus vestris.
* Et factum est cùm audissent inimici nostri 15
quod notum fuit nobis, & dissipauit Deus con-
silium eorum. & reuersi sumus nos in murum,
vir in opus suum.
* Et factum est à die illa medietas eorum qui 16
ordinati erant faciebant opus, & medietas eo-
rum resistebant, & lanceæ, & scuta, & arcus
& thoraces, & principes post omnem domum
Iuda * ædificantium in muro. et tollentes in hu- 17
meris armati. in vna manu faciebat illic opus,
& in vna tenebat iaculum.
* Et ædificatores vir gladium suum accin- 18
ctus super lumbum suum, & ædificabant. &
buccinans in cornea buccina prope me.
* Et dixi ad optimates, & ad principes, & 19
ad reliquos populi: Opus grande & latum, &
nos separamur super murum procul vir à fratre
suo. * Et in loco vbicunque audieritis vocem 20
buccinæ, illuc concurrite ad nos, et Deus noster
pugnabit pro nobis.
* Et nos faciebamus opus. & medietas no- 21
strum tenentes lanceas ab ascensu auroræ vsque
ad egressum stellarum. * Et in tempore illo 22
dixi populo: Vnusquisque cum iuuene suo ca-
strametabitur in medio Hierusalem. & sit nobis
nox custodia, & dies opus.
* Et eram ego & fratres mei, & pueri, & 23
viri custodiæ post me: & non fuit ex nobis de-
nudans vir vestimenta sua. vir & arma eius
ad aquam.

CAP. V.

ET factus est clamor populi & mulierum eo- 1
rum magnus ad fratres suos Iudæos.
* Et erant aliqui dicentes: In filiis nostris et 2
in filiabus nostris nos multi, & accipiemus fru-
mentum, & comedemus & viuemus.
* Et sunt aliqui dicentes: Agri nostri & vi- 3
neæ nostræ, & domus nostræ, nos promittemus,
& accipiemus frumentum & comedemus.
* Et sunt aliqui dicentes: Mutuo accepimus 4
argentum in tributa regis, agri nostri & vineæ
nostræ, & domus nostræ.
* Et nunc sicut caro fratrum nostrorum, ca- 5
ro nostra. sicut filij eorum, filij nostri. et ecce nos
subiugamus filios nostros et filias nostras in ser-
uos, & sunt de filiabus nostris subiugatæ, &
non est potentia manuum nostrarum, & agri
nostri, & vineæ nostræ optimatibus.
* Et tristatus sum valdè cùm audiui clamo- 6
rem eorum & sermones istos.

14 * καὶ εἶδον καὶ ἀνέστην καὶ εἶπον πρὸς τοὺς ἐντίμους, καὶ
πρὸς τοὺς στρατηγούς, καὶ πρὸς τοὺς καταλοίποις τοῦ λαοῦ,
μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ προσώπου αὐτῶν. μνήσθητε τοῦ θεοῦ ἡ-
μῶν τοῦ μεγάλου καὶ φοβεροῦ, καὶ παρατάξασθε περὶ
τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν, υἱῶν ὑμῶν, καὶ θυγατέρων ὑμῶν, καὶ
15 γυναικῶν ὑμῶν, καὶ οἰκιῶν ὑμῶν· * καὶ ἐγένετο ἡνίκα
ἤκουσαν οἱ ἐχθροὶ ἡμῶν ὅτι ἐγνώσθη ἡμῖν, καὶ διεσκέδασεν
ὁ θεὸς τὴν βουλὴν αὐτῶν· καὶ ἐπιστρέψαμεν ἡμεῖς εἰς
16 τεῖχος, ἀνὴρ εἰς τὸ ἔργον αὐτοῦ. * καὶ ἐγένετο ἀπὸ τῆς
ἡμέρας ἐκείνης ἥμισυ τῶν ἐκτετιναγμένων ἐποίουν τὸ ἔργον,
καὶ ἥμισυ αὐτῶν ἀντείχοντο, καὶ λόγχαι καὶ θυρεοὶ καὶ τό-
ξα καὶ θώρακες, καὶ οἱ ἄρχοντες ὀπίσω παντὸς οἴκου ἰούδα
17 * τῶν οἰκοδομούντων ἐν τῷ τείχει. καὶ οἱ αἴροντες ἐν τοῖς
ἀρτῆρσιν ἐνόπλοι. ἐν μιᾷ χειρὶ ἐποίει αὐτοῦ τὸ ἔργον, καὶ ἐν
18 μιᾷ ἐκράτει τὴν βολίδα. * καὶ οἱ οἰκοδόμοι ἀνὴρ
ῥομφαίαν αὐτοῦ ἐζωσμένος ἐπὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ, καὶ ᾠ-
κοδόμουν. καὶ ὁ σαλπίζων ἐν τῇ κερατίνῃ ἐχόμενά μου.
19 * καὶ εἶπα πρὸς τοὺς ἐντίμοις καὶ πρὸς τοὺς ἄρχοντας
καὶ πρὸς τοὺς καταλοίπους τοῦ λαοῦ, τὸ ἔργον πολὺ καὶ
πλατύ, καὶ ἡμεῖς σκορπιζόμεθα ἐπὶ τοῦ τείχοις μακρὰν
20 ἀνὴρ ἀπὸ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. * καὶ ἐν τόπῳ οὗ ἂν ἀκού-
σητε τὴν φωνὴν τῆς κερατίνης, ἐκεῖ συναχθήσεσθε πρὸς
21 ἡμᾶς, καὶ ὁ θεὸς ἡμῶν πολεμήσει ὑπὲρ ἡμῶν· * καὶ ἡ-
μεῖς ἐποιοῦμεν τὸ ἔργον. καὶ τὸ ἥμισυ ἡμῶν κρατοῦντες τὰς
λόγχας ἀπὸ ἀναβάσεως τοῦ ὄρθρου ἕως ἐξόδου τῶν ἄστρων.
22 * καὶ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ εἶπα τῷ λαῷ, ἕκαστος μετὰ
νεανίσκου αὐτοῦ αὐλισθή(ε)· ἐν μέσῳ ἱερουσαλήμ. καὶ
ἔστω ἡμῖν ἡ νὺξ προφυλακή, καὶ ἡ ἡμέρα ἔργον.
23 * καὶ ἤμην ἐγὼ καὶ οἱ ἀδελφοί μου καὶ τὰ παιδάρια,
καὶ οἱ ἄνδρες τῆς προφυλακῆς ὀπίσω μου, καὶ οὐκ ἦν ἐξ
ἡμῶν ἐκδιδυσκόμενος ἀνὴρ τὰ ἱμάτια ἑαυτοῦ· ἀνὴρ καὶ ὅ-
πλον αὐτοῦ εἰς τὸ ὕδωρ.

ε.

1 * Καὶ ἐγένετο ἡ κραυγὴ τοῦ λαοῦ καὶ γυναικῶν αὐτῶν
2 μεγάλη πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς ἑαυτῶν τοὺς ἰουδαίους. * καὶ ἦ-
σάν τινες λέγοντες, ἐν υἱοῖς ἡμῶν καὶ ἐν θυγατράσιν ἡμῶν, ἡ-
μεῖς πολλοί, καὶ ληψόμεθα σῖτον καὶ φαγώμεθα καὶ ζη-
3 σόμεθα. * καὶ εἰσί τινες λέγοντες, ἀγροὶ ἡμῶν καὶ ἀμπε-
λῶνες ἡμῶν καὶ οἰκίαι ἡμῶν, ἡμεῖς διεγγυῶμεν καὶ ληψόμε-
4 θα σῖτον καὶ φαγώμεθα. * καὶ εἰσί τινες λέγοντες, ἐδα-
νεισάμεθα ἀργύριον εἰς φόρους τοῦ βασιλέως, ἀγροὶ ἡμῶν
5 καὶ ἀμπελῶνες ἡμῶν καὶ οἰκίαι ἡμῶν. * καὶ νῦν ὡς σὰρξ
ἀδελφῶν ἡμῶν, σὰρξ ἡμῶν. ὡς υἱοὶ αὐτῶν, υἱοὶ ἡμῶν. καὶ ἰδοὺ
ἡμεῖς καταδυναστεύομεν τοὺς υἱοὺς ἡμῶν καὶ τὰς θυγατέ-
ρας ἡμῶν εἰς δούλους, καὶ εἰσὶν ἀπὸ θυγατέρων ἡμῶν κα-
ταδυναστευόμεναι, καὶ οὐκ ἔστι δύναμις χειρῶν ἡμῶν, καὶ
ἀγροὶ ἡμῶν καὶ ἀμπελῶνες ἡμῶν τοῖς ἐντίμοις.
6 * καὶ ἐλυπήθην σφόδρα καθὼς ἤκουσα τὴν κραυ-
γὴν αὐτῶν καὶ τοὺς λόγους τούτους.

7 וימלך לבי עלי ואריבה את־החרים ואת־
הסגנים ואמרה להם משא איש־באחיו אתם
נשאים ואתן עליהם קהלה גדולה׃
8 ואמרה להם אנחנו קנינו את־אחינו היהודים
הנמכרים לגוים כדי בנו וגם־אתם תמכרו את־
אחיכם ונמכרו־לנו ויחרישו ולא מצאו דבר׃
9 ויאמר לא־טוב הדבר אשר־אתם עשים הלוא
ביראת אלהינו תלכו מחרפת הגוים אויבינו׃
10 וגם־אני אחי ונערי נשים בהם כסף ודגן
נעזבה־נא את־המשא הזה׃
11 השיבו נא להם כהיום שדתיהם כרמיהם
זיתיהם ובתיהם ומאת הכסף והדגן התירוש
והיצהר אשר אתם נשים בהם׃
12 ויאמרו נשיב ומהם לא נבקש כן נעשה כאשר
אתה אומר ואקרא את־הכהנים ואשביעם לעשות
13 כדבר הזה׃ גם־חצני נערתי ואמרה ככה
ינער האלהים את־כל־האיש אשר לא־יקים
את־הדבר הזה מביתו ומיגיעו וככה יהיה נעור
ורק ויאמרו כל־הקהל אמן ויהללו את־יהוה
ויעש העם כדבר הזה׃
14 גם מיום אשר־צוה אותי להיות פחם בארץ
יהודה משנת עשרים ועד שנת שלשים ושתים
לארתחשסתא המלך שנים שתים עשרה אני
ואחי לחם הפחה לא אכלתי׃
15 והפחות הראשונים אשר־לפני הכבידו על־
העם ויקחו מהם בלחם ויין אחר כסף־שקלים
ארבעים גם נעריהם שלטו על־העם ואני לא־
עשיתי כן מפני יראת אלהים׃
16 וגם במלאכת החומה הזאת החזקתי ושדה
לא קנינו וכל־נערי קבוצים שם על־המלאכה׃
17 והיהודים והסגנים מאה וחמשים איש והבאים
אלינו מן־הגוים אשר־סביבתינו על־שלחני׃
18 ואשר היה נעשה ליום אחד שור אחד צאן
שש־ברורות וצפרים נעשו־לי ובין עשרת ימים
בכל־יין להרבה ועם־זה לחם הפחה לא בקשתי
כי־כבדה העבדה על־העם הזה׃
19 זכרה־לי אלהי לטובה כל אשר־עשיתי על־
העם הזה׃

7 *Cogitauitque cor meum mecum.& incre
paui optimates & magistratus, & dixi eis:
Vsuras ne singuli à fratribus vestris exigi-
tis?Et congregaui aduersum eos concionē
8 magnam: *Et dixi eis:Nos,vt scitis,rede-
mimus fratres nostros Iudæos qui venditi
fuerant gentibus secũdùm possibilitatem
nostram. Et vos igitur vendite fratres ve-
stros, & redimemus eos. Et siluerunt, nec
9 inuenerunt quid responderent.*Dixiq; ad
eos: Non est bona res quam facitis. qua-
re non in timore Dei nostri ambulatis,
ne exprobretur nobis à gentibus inimicis
10 nostris. *Et ego & fratres mei & pueri mei
commodauimus plurimis pecuniam & fru
mentum.non repetamus in cõmune istud.
11 *Æs alienum concedamus, quod debetur
nobis.Reddite eis hodie agros suos, & vi-
neas suas,& olîueta sua,& domos suas.quĩ
C potius & centesimam pecuniæ, frumenti,
vini & olei quam exigere soletis ab eis,da-
12 te pro illis.*Et dixerunt:Reddemus, & ab
eis nihil quæremus; sicq; faciemus vt lo-
queris. Et vocaui Sacerdotes,& adiuraui
13 eos vt facerent iuxta quod dixeram. *In-
super excussi sinum meum,& dixi: Sic ex-
cutiat Deus omnem virum qui non com-
pleuerit verbum istud, de domo sua & de
laboribus suis,sic excutiatur, & vacu⁹ fiat.
Et dixit vniuersa multitudo:Amen. & lau
dauerunt Dñm. Fecit ergo populus sicut
14 erat dictũ. *A die autem illa qua pceperat
rex mihi,vt essem dux in terra Iuda,ab ãno
vicesimo vsque ad annum tricesimum se-
cundũ Artaxerxis regis,p annos duodecim
ego & fratres mei annonas, quæ ducibus
15 debebãtur,non comedimus. *Duces autē
D primi qui fuerũt ante me grauauerunt po
pulum,& acceperũt ab eis in pane & vino
&pecunia quotidie siclos quadraginta.sed
& ministri eorum depsserant populũ.ego
autem non feci ita propter timorem Dei.
16 *Quin potius in opere muri ædificaui, &
agrũ nõ emi,& omnes pueri mei cõgregati
17 ad opus erant. *Iudæi quoq; & magistrat⁹
centũ quinquaginta viri:& qui veniebant
ad nos de gentibus quæ in circuitu nostro
sunt,in mensa mea erant.
18 *Parabatur autem mihi per dies singu-
los bos vnus,arietes sex electi,exceptis vo-
latilibus,& inter dies decem vina diuersa,
&alia multa tribuebam. Insuper & anno-
nas ducatus mei non quæsiui. valdè enim
19 attenuatus erat populus. *Memento
mei Deus meus in bonum,secundùm om-
nia quæ feci populo huic.

** Et deliberauit cor meum apud me. & pugnaui aduersus optimates & principes, & dixi 7*
eis: Repetitione vos repetetis vir fratrem suũ,
quæ vos facitis? & dedi super eos concionem
*magnam. * Et dixi eis: Nos possedimus 8*
fratres nostros Iudæos venditos gentibus, in voluntario nostro. & vos venditis fratres vestros, & vendentur nobis. & siluerunt, &
non inuenerunt sermonem.
** Et dixi: Non bonum verbũ quod vos facitis: 9*
non sic in timore Dei nostri redibitis ab opprobrio gentium inimicorum nostrorum.
** Etiam ego & fratres mei & noti mei po- 10*
suimus eis argentum & frumentum: reliquimus iam repetitionem hanc.
** Reddite iam eis vt hodie agros suos, & 11*
vineas suas, & olíueta sua, & domos suas, et de argento frumentum, & vinum, & oleum afferte eis.
** Et dixerunt: Reddemus, & ab eis non 12*
quæremus: sic faciemus sicut tu dicis. Et vocaui Sacerdotes, & adiuraui eos vt facerent secundum verbum hoc.
** Et vestem meam excussi, & dixi: Sic ex- 13*
cutiat Deus omnem virum, qui nõ statuet verbum istud de domo sua & de labore suo, & erit sic excussus & vanus. Et dixit vniuersa ecclesia: Amen. & laudauerunt Dominum. & fecit populus verbum istud.
** Etiam à die qua præceperat mihi vt essem 14*
in principem eorum in terra Iuda, ab anno vicesimo & vsque ad annum tricesimum & secundum Arthasastha regi annos duodecim; & ego & fratres mei panem principatus mei non comedimus.
** At duces qui ante me, grauauerunt super po- 15*
pulum, & acceperunt ab eis in panibus & in vino vltimum argentum siclos quadraginta. etiam ministri eorum dominati fuerunt super populum, & ego non feci sic à facie timoris Domini.
** Et in opere muri istorum tenui, agrum non 16*
possedi; & pueri mei, & omnes congregati ibi propter opus.
** Et Iudæi & principes centum quinqua- 17*
ginta viri, & venientes ad nos de gentibus quæ in circuitu nostro, in mensa mea.
** Et erat quod fiebat in diem vnum, vitu- 18*
lus vnus & oues sex electæ et hircus erant mihi. & inter duodecim dies in omnibus vinum multitudine. & cum istis panem ducatus mei non quæsiui, quoniam grauis seruitus super populum istum.
** Memento mei Deus in bonum, secundùm 19*
omnia quæ feci populo huic.

7 * καὶ ἐβουλεύσατο καρδία μου ἐπ' ἐμέ. καὶ ἐμαχησάμην πρὸς τοὺς ἐντίμους καὶ τοὺς ἄρχοντας, καὶ εἶπον αὐτοῖς, ἀπαιτήσει ὑμεῖς ἀπαιτήσετε ἀνὴρ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ; ἃ ὑμεῖς ποιεῖτε; καὶ ἔδωκα ἐπ' αὐτοὺς ἐκκλησίαν μεγάλην.
8 * καὶ εἶπον αὐτοῖς, ἡμεῖς κεκτήμεθα τοὺς ἀδελφοὺς ἡμῶν τοὺς ἰουδαίους τοὺς πωλουμένους τοῖς ἔθνεσιν, ἐν ἑκουσίῳ ἡμῶν. καὶ ὑμεῖς πωλεῖτε τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν, καὶ παραδοθήσονται ἡμῖν. καὶ ἡσύχασαν καὶ οὐχ εὗρον λόγον.
9 * καὶ εἶπον, οὐκ ἀγαθὸς ὁ λόγος ὃν ὑμεῖς ποιεῖτε, οὐχ οὕτως ἐν φόβῳ θεοῦ ἡμῶν ἀπελεύσεσθε ἀπὸ ὀνειδισμοῦ τῶν
10 ἐθνῶν τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν. * καί γε ἐγὼ καὶ οἱ ἀδελφοί μου καὶ οἱ γνωστοί μου ἐθήκαμεν αὐτοῖς ἀργύριον καὶ σῖτον, ἐγκατελίπομεν δὴ τὴν ἀπαίτησιν ταύτην.
11 * ἐπιστρέψατε δὴ αὐτοῖς ὡς σήμερον ἀγροὺς αὐτῶν καὶ ἀμπελῶνας αὐτῶν, καὶ ἐλαιῶνας αὐτῶν καὶ οἰκίας αὐτῶν, καὶ ἀπὸ τοῦ ἀργυρίου τὸν σῖτον καὶ τὸν οἶνον, καὶ τὸ ἔ-
12 λαιον ἐξενέγκατε αὐτοῖς. * καὶ εἶπον, ἀποδώσομεν, καὶ παρ' αὐτῶν οὐ ζητήσομεν, οὕτως ποιήσομεν καθὼς σὺ λέγεις. καὶ ἐκάλεσα τοὺς ἱερεῖς καὶ ὥρκισα αὐτοὺς ποιῆσαι ὡς τὸ ῥῆμα τοῦτο.
13 * καὶ τὴν ἀναβολήν μου ἐξετίναξα, καὶ εἶπον, οὕτως ἐκτινάξαι ὁ θεὸς πάντα ἄνδρα, ὃς οὐ στήσει τὸν λόγον τοῦτον ἐκ τοῦ οἴκου αὐτοῦ καὶ ἐκ κόπου αὐτοῦ, καὶ ἔσται οὕτως ἐκτετιναγμένος καὶ κενός. καὶ εἶπε πᾶσα ἡ ἐκκλησία, ἀμήν· καὶ ᾔνεσαν τὸν κύριον. καὶ ἐποίησεν ὁ λαὸς τὸ ῥῆμα τοῦτο.
14 * καί γε ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἧς ἐνετείλατό μοι εἶναι εἰς ἄρχοντα αὐτῶν ἐν γῇ ἰούδα ἀπὸ ἔτους εἰκοστοῦ καὶ ἕως ἔτους τριακοστοῦ καὶ δευτέρου τῷ ἀρθασασθὰ τῷ βασιλεῖ ἔτη δώδεκα, καὶ ἐγὼ καὶ οἱ ἀδελφοί μου ἄρτον τῆς ἡγεμονίας μου οὐκ ἐφάγομεν.
15 * οἱ δὲ ἄρχοντες οἱ ἔμπροσθέν μου ἐβάρυναν ἐπὶ τὸν λαόν, καὶ ἔλαβον παρ' αὐτῶν ἐν ἄρτοις καὶ ἐν οἴνῳ ἔσχατον ἀργύριον σίκλους τεσσαράκοντα. καί γε τὰ παιδάρια αὐτῶν ἐξουσίαζον ἐπὶ τὸν λαόν, κἀγὼ οὐκ ἐποίησα οὕτως ἀπὸ προσώπου φόβου κυρίου.
16 * καὶ ἐν ἔργῳ τοῦ τείχους τούτων ἐκράτησα, ἀγρὸν οὐκ ἐκτησάμην καὶ τὰ παιδάριά μου καὶ πάντες οἱ συνηγμένοι ἐκεῖ διὰ τὸ ἔργον.
17 * καὶ ἰουδαῖοι καὶ οἱ ἄρχοντες ἑκατὸν πεντήκοντα ἄνδρες, καὶ ἐρχόμενοι πρὸς ἡμᾶς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν τῶν κύκλῳ ἡμῶν, ἐπὶ τράπεζάν μου.
18 * καὶ ἦν γινόμενον εἰς ἡμέραν μίαν, μόσχος εἷς καὶ πρόβατα ἓξ ἐκλεκτὰ καὶ χίμαρος ἐγίνοντό μοι. καὶ ἀνὰ μέσον τῶν δώδεκα ἡμερῶν ἐν πᾶσιν οἶνος τῷ πλήθει. καὶ σὺν τούτοις ἄρτον τῆς ἡγεμονίας μου οὐκ ἐζήτησα, ὅτι βαρεῖα ἡ δουλεία ἐπὶ τὸν λαὸν τοῦτον.
19 * μνήσθητί μου ὁ θεὸς εἰς ἀγαθὸν πάντα ὅσα ἐποίησα τῷ λαῷ τούτῳ.

ו

1 * וַיְהִי כַאֲשֶׁר נִשְׁמַע לְסַנְבַלַּט וְטוֹבִיָּה וּלְגֶשֶׁם
הָעַרְבִי וּלְיֶתֶר אֹיְבֵינוּ כִּי בָנִיתִי אֶת־הַחוֹמָה וְלֹא־
נוֹתַר בָּהּ פָּרֶץ גַּם עַד־הָעֵת הַהִיא דְּלָתוֹת לֹא־
הֶעֱמַדְתִּי בַשְּׁעָרִים׃
2 * וַיִּשְׁלַח סַנְבַלַּט וְגֶשֶׁם אֵלַי לֵאמֹר לְכָה וְנִוָּעֲדָה
יַחְדָּו בַּכְּפִירִים בְּבִקְעַת אוֹנוֹ וְהֵמָּה חֹשְׁבִים לַעֲשׂוֹת
3 לִי רָעָה׃ * וָאֶשְׁלְחָה עֲלֵיהֶם מַלְאָכִים לֵאמֹר
מְלָאכָה גְדוֹלָה אֲנִי עֹשֶׂה וְלֹא אוּכַל לָרֶדֶת לָמָּה
תִשְׁבַּת הַמְּלָאכָה כַּאֲשֶׁר אַרְפֶּהָ וְיָרַדְתִּי אֲלֵיכֶם׃
4 * וַיִּשְׁלְחוּ אֵלַי כַּדָּבָר הַזֶּה אַרְבַּע פְּעָמִים וָאָשִׁיב
אוֹתָם כַּדָּבָר הַזֶּה׃
5 * וַיִּשְׁלַח אֵלַי סַנְבַלַּט כַּדָּבָר הַזֶּה פַּעַם חֲמִישִׁית
אֶת־נַעֲרוֹ וְאִגֶּרֶת פְּתוּחָה בְּיָדוֹ׃
6 * כָּתוּב בָּהּ בַּגּוֹיִם נִשְׁמָע וְגַשְׁמוּ אֹמֵר אַתָּה
וְהַיְּהוּדִים חֹשְׁבִים לִמְרוֹד עַל־כֵּן אַתָּה בוֹנֶה
הַחוֹמָה וְאַתָּה הֹוֶה לָהֶם לְמֶלֶךְ כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה׃
7 * וְגַם־נְבִיאִים הֶעֱמַדְתָּ לִקְרֹא עָלֶיךָ בִירוּשָׁלַםִ
לֵאמֹר מֶלֶךְ בִּיהוּדָה וְעַתָּה יִשָּׁמַע לַמֶּלֶךְ כַּדְּבָרִים
הָאֵלֶּה וְעַתָּה לְכָה וְנִוָּעֲצָה יַחְדָּו׃
8 * וָאֶשְׁלְחָה אֵלָיו לֵאמֹר לֹא נִהְיָה כַּדְּבָרִים
הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אַתָּה אוֹמֵר כִּי מִלִּבְּךָ אַתָּה בוֹדָאם׃
9 * כִּי כֻלָּם מְיָרְאִים אוֹתָנוּ לֵאמֹר יִרְפּוּ יְדֵיהֶם מִן־
הַמְּלָאכָה וְלֹא תֵעָשֶׂה וְעַתָּה חַזֵּק אֶת־יָדָי׃
10 * וַאֲנִי־בָאתִי בֵּית שְׁמַעְיָה בֶן־דְּלָיָה בֶן־מְהֵיטַבְאֵל
וְהוּא עָצוּר וַיֹּאמֶר נִוָּעֵד אֶל־בֵּית הָאֱלֹהִים אֶל־תּוֹךְ
הַהֵיכָל וְנִסְגְּרָה דַּלְתוֹת הַהֵיכָל כִּי בָּאִים לְהָרְגֶךָ
וְלַיְלָה בָּאִים לְהָרְגֶךָ׃
11 * וָאֹמְרָה הַאִישׁ כָּמוֹנִי יִבְרָח וּמִי כָמוֹנִי אֲשֶׁר־
יָבוֹא אֶל־הַהֵיכָל וָחָי לֹא אָבוֹא׃
12 * וָאַכִּירָה וְהִנֵּה לֹא־אֱלֹהִים שְׁלָחוֹ כִּי הַנְּבוּאָה דִּבֶּר
13 עָלַי וְטוֹבִיָּה וְסַנְבַלַּט שְׂכָרוֹ׃ * לְמַעַן שָׂכוּר הוּא
לְמַעַן־אִירָא וְאֶעֱשֶׂה־כֵּן וְחָטָאתִי וְהָיָה לָהֶם לְשֵׁם
14 רָע לְמַעַן יְחָרְפוּנִי׃ * זָכְרָה אֱלֹהַי לְטוֹבִיָּה
וּלְסַנְבַלַּט כְּמַעֲשָׂיו אֵלֶּה וְגַם לְנוֹעַדְיָה הַנְּבִיאָה
וּלְיֶתֶר הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר הָיוּ מְיָרְאִים אוֹתִי׃
15 * וַתִּשְׁלַם הַחוֹמָה בְּעֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה לֶאֱלוּל
לַחֲמִשִּׁים וּשְׁנַיִם יוֹם׃

CAP. VI.

1 Factum est autẽ cùm audisset Sanabal-
A lath, & Tobias, & Gosem Arabs, & cæ-
teri inimici nostriq; ædificassem ego mu-
rum, & non esset in ipso residua interrup-
tio: vsq; ad tempus autem illud valuas nõ
2 posueram in portis: * Miserũt Sanaballath
& Gosem Arabs ad me, dicentes: Veni &
percutiamus fœdus pariter in vitulis in cã
po Ono. ipsi autem cogitabant vt facerent
3 mihi malum. * Misi ergo ad eos nuncios dí
cens: Opus grande ego facio, & non pos-
sum descendere, ne fortè negligatur, cùm
4 venero & descendero ad vos. * Miserunt
autem ad me secundùm verbum hoc per
quatuor vices, & respondi eis iuxta sermo-
5 nem priorẽ. * Et misit ad me Sanaballath
B iuxta verbum prius quinta vice puerum
suum, & epistolam habebat in manu sua
6 * scriptam hoc modo: In gentibus auditum
est, & Gosem dixit, quòd tu & Iudæi cogi-
tetis rebellare, & propterea ædifices murũ,
& leuare te velis super eos regem: propter
7 quam causam * & prophetas posueris, qui
prædicent de te in Hierusalem, dicentes:
Rex in Iudæa est. Auditurus est rex verba
hæc. idcircò nunc veni vt ineamus consi-
8 lium pariter. * Et misi ad eos, dicens: Non
est factum secundùm verba hęc quæ tu lo-
queris. de corde enim tuo tu componis
9 hæc. * Omnes enim hi terrebant nos,
cogitantes quòd cessarent manus nostræ
ab opere & quiesceremus. quam ob cau-
sam magis confortaui manus meas.
10 * Et ingressus sum domum Semaiæ filij
C Dalaiæ filij Methabeel secretò. Qui ait:
Tractemus nobiscum in domo Dei in me-
dio templi, & claudamus portas ædis, quia
venturi sunt vt interficiant te, & nocte vẽ-
turi sunt ad occidendum te.
11 * Et dixi, Num quisquam similis mei
fugit? & quis vt ego ingredietur templum
& viuet? Non ingrediar.
12 * Et intellexi quòd Deus non misisset
eum, sed quasi vaticinans locutus esset ad
me, & Tobias & Sanaballath conduxissent
13 eum. * Acceperat enim precium, vt ter- Sup. 5. d
ritus facerem & peccarem, & haberent ma
lum quod exprobrarent mihi.
14 * Memento mei Deus pro Tobia & Sa-
naballath, iuxta opera eorum talia, sed &
Noadiæ prophetæ & cæterorum prophe-
tarum qui terrebant me.
15 * Completus est autem murus vicesi-
mo quinto die mensis Elul, quinquaginta
duobus diebus.

CAP. VI.

ET factū est vt auditum fuit Sanabalat, & 1
Tobia, & Gesam Arabi, & reliquis ini-
micorum nostrorum, quòd ædificaui murum, &
non relicta fuit in eo interruptio, etiam vsque
ad tempus illud, valuas non posueram in portis:
* Et misit Sanabalat & Gesam ad me di- 2
centes: Veni & congregemur pariter in villis
in campo Ono, & ipsi cogitantes mihi vt face-
rent malum.
* Et misi ad eos nuncios, dicens: Opus mag- 3
num ego facio, et non potero descendere, ne fortè
cesset opus: postquàm vtique finiero illud, de-
scendam ad vos.
* Et miserunt ad me secundùm verbum hoc 4
quatuor vicibus, & misi eis iuxta sermonem
hunc.
* Et misit ad me Sanabalat iuxta sermonem 5
hunc quintum puerum suum, & epistolam a-
pertam in manu eius.
* Et erat scriptum in ea: In gentibus audi- 6
tum est, & Gesam dixit, quòd tu & Iudæi co-
gitatis rebellare: propter hoc tu ædificas murū,
& tu sis eis in regem:
* Et ad hæc prophetas statuisti tibi ipsi, vt 7
prædicent de te in Hierusalem, dicentes: Quòd
regnasti in Iudæa. & nunc nunciabuntur regi
sermones isti, et nunc veni consulamus pariter.
* Et misi ad eum dicens: Non factum est vt 8
sermones isti quos tu dicis, quoniam à corde tu
mentiris eos.
* Quoniam omnes terrent nos dicentes: Sol- 9
uentur manus eorum ab opere isto, & non fiet.
& nunc fortificaui manus meas.
* Et ego ingressus sum in domum Semei filij 10
Dalaia filij Matabeel, & ipse retentus & di-
xit: Congregemur in domum Dei in medio eius,
& claudamus ianuas eius, quoniam veniunt
vt interficiant te, veniunt nocte ad occiden-
dum te.
* Et dixi: Quis est vir qualis ego, fugiet? 11
vel quis qualis ego qui ingredietur in domum,
& viuet? non ingrediar.
* Et cognoui & ecce Deus non misit eum, 12
quoniam prophetia sermo aduersus me. & To-
bias & Sanabalat conduxerunt eum,
* Vt timerem & facerem sic & peccarem, 13
& fierem eis in nomen malum, vt exprobra-
rent mihi.
* Memento Deus meus Tobia & Sanabalat 14
secundùm opera eorum hæc, & Noadia prophe-
tæ & cæterorum prophetarum, qui erant ter-
rentes me.
* Et perfectus est murus quinto & vicesi- 15
mo Elul mensis, in quinquaginta duobus die-
bus.

ς'.

1 * Καὶ ἐγένετο καθὼς ἠκούσθη τῷ Σαναβαλὰτ καὶ τῷ Τω-
βία, καὶ τῷ γησὰμ τῷ ἄραβι, καὶ τοῖς καταλοίποις τῶν
ἐχθρῶν ἡμῶν, ὅτι ᾠκοδόμησα τὸ τεῖχος, καὶ οὐ κατελείφθη
ἐν αὐτῷ διακοπή, καί γε ἕως τοῦ καιροῦ ἐκείνου, θύρας οὐκ
2 ἐπέστησα ἐν ταῖς πύλαις· * καὶ ἀπέστειλε Σαναβαλὰτ
καὶ γησὰμ πρός με λέγοντες, δεῦρο καὶ συναχθῶμεν
ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐν ταῖς κώμαις ἐν πεδίῳ ὠνώ· καὶ αὐτοὶ λογι-
ζόμενοί μοι ποιῆσαι πονηρίαν.
3 * καὶ ἀπέστειλα ἐπ' αὐτοὺς ἀγγέλους λέγων, ἔργον μέγα
ἐγὼ ποιῶ, καὶ οὐ δυνήσομαι καταβῆναι, μή ποτε καταπαύσῃ
τὸ ἔργον· ὡς ἂν τελειώσω αὐτό, καταβήσομαι πρὸς ὑμᾶς.
4 * καὶ ἀπέστειλαν πρός με, ὡς τὸ ῥῆμα τοῦτο τέσσαρσι
καθόδοις, καὶ ἀπέστειλα αὐτοῖς κατὰ τὸν λόγον τοῦτον.
5 * καὶ ἀπέστειλε πρός με Σαναβαλὰτ κατὰ τὸν λόγον
τοῦτον τὸν πέμπτον παῖδα αὐτοῦ καὶ ἐπιστολὴν ἀνεῳγμένην
6 ἐν χειρὶ αὐτοῦ. * καὶ ἦν γεγραμμένον ἐν αὐτῇ, ἐν ἔ-
θνεσιν ἠκούσθη, καὶ γησὰμ εἶπεν, ὅτι σὺ καὶ ἰουδαῖοι λο-
γίζεσθε ἀποστατῆσαι, διὰ τοῦτο σὺ οἰκοδομεῖς τὸ τεῖχος,
7 καὶ σὺ γίνῃ αὐτοῖς εἰς βασιλέα· * καὶ πρὸς τούτοις
προφήτας ἔστησας σεαυτῷ κηρύσσειν περὶ σοῦ ἐν ἱερουσα-
λήμ, λέγοντας, ὅτι ἐβασίλευσας ἐν τῇ ἰουδαίᾳ. καὶ νῦν ἀ-
παγγελήσονται τῷ βασιλεῖ οἱ λόγοι οὗτοι, καὶ νῦν δεῦρο βου-
λευσώμεθα ἐπὶ τὸ αὐτό.
8 * καὶ ἀπέστειλα πρὸς αὐτὸν λέγων, οὐκ ἐγενήθη ὡς οἱ
λόγοι οὗτοι οὓς σὺ λέγεις, ὅτι ἀπὸ καρδίας σου ψεύδῃ αὐτούς.
9 * ὅτι πάντες φοβερίζουσιν ἡμᾶς λέγοντες, ἐκλυθήσονται
αἱ χεῖρες αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ἔργου τούτου, καὶ οὐ ποιηθήσεται. καὶ
νῦν ἐκραταίωσα τὰς χεῖράς μου.
10 * κἀγὼ εἰσῆλθον εἰς οἶκον σεμεῒ υἱοῦ δαλαΐα υἱοῦ ματα-
βεήλ, καὶ αὐτὸς συνεχόμενος καὶ εἶπε, συναχθῶμεν εἰς
οἶκον τοῦ θεοῦ ἐν μέσῳ αὐτοῦ, καὶ κλείσωμεν τὰς θύρας αὐ-
τοῦ, ὅτι ἔρχονται φονεῦσαί σε, ἔρχονται νυκτὸς φονεῦ-
σαί σε.
11 * καὶ εἶπον, τίς ἐστιν ἀνὴρ οἷος ἐγώ, φεύξεται; ἢ τίς
οἷος ἐγὼ ὃς εἰσελεύσεται εἰς τὸν οἶκον καὶ ζήσεται; οὐκ εἰσ-
ελεύσομαι.
12 * καὶ ἐπέγνων καὶ ἰδοὺ ὁ θεὸς οὐκ ἀπέστειλεν αὐτόν, ὅτι
ἡ προφητεία λόγος κατ' ἐμοῦ. καὶ τωβίας καὶ Σαναβα-
λὰτ ἐμισθώσαντο αὐτόν,
13 * ὅπως φοβηθῶ καὶ ποιήσω οὕτως καὶ ἁμάρτω, καὶ
γένωμαι αὐτοῖς εἰς ὄνομα πονηρόν, ὅπως ὀνειδίσω-
σί με.
14 * μνήσθητι ὁ θεός μου τῷ τωβίᾳ καὶ τῷ Σαναβαλάτ, ὡς
τὰ ποιήματα αὐτῶν ταῦτα, καὶ τῷ νωαδίᾳ τῷ προφήτῃ καὶ
τοῖς καταλοίποις τῶν προφητῶν, οἳ ἦσαν φοβερίζον-
τές με.
15 * καὶ ἐτελέσθη τὸ τεῖχος πέμπτῃ καὶ εἰκάδι τοῦ ἐλοὺλ μη-
νὸς εἰς πεντηκονταδύο ἡμέρας.

16 * וַיְהִי כַּאֲשֶׁר שָׁמְעוּ כָּל־אוֹיְבֵינוּ וַיִּרְאוּ כָּל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבֹתֵינוּ וַיִּפְּלוּ מְאֹד בְּעֵינֵיהֶם וַיֵּדְעוּ כִּי מֵאֵת אֱלֹהֵינוּ נֶעֶשְׂתָה הַמְּלָאכָה הַזֹּאת׃

17 * גַּם בַּיָּמִים הָהֵם מַרְבִּים חֹרֵי יְהוּדָה אִגְּרֹתֵיהֶם הוֹלְכוֹת עַל־טוֹבִיָּה וַאֲשֶׁר לְטוֹבִיָּה בָּאוֹת אֲלֵיהֶם׃

18 * כִּי־רַבִּים בִּיהוּדָה בַּעֲלֵי שְׁבוּעָה לוֹ כִּי־חָתָן הוּא לִשְׁכַנְיָה בֶן־אָרַח וִיהוֹחָנָן בְּנוֹ לָקַח אֶת־בַּת־מְשֻׁלָּם בֶּן בֶּרֶכְיָה׃

19 * גַּם טוֹבֹתָיו הָיוּ אֹמְרִים לְפָנַי וּדְבָרַי הָיוּ מוֹצִיאִים לוֹ אִגְּרוֹת שָׁלַח טוֹבִיָּה לְיָרְאֵנִי׃

ז

1 * וַיְהִי כַּאֲשֶׁר נִבְנְתָה הַחוֹמָה וָאַעֲמִיד הַדְּלָתוֹת וַיִּפָּקְדוּ הַשּׁוֹעֲרִים וְהַמְשֹׁרְרִים וְהַלְוִיִּם׃

2 * וָאֲצַוֶּה אֶת־חֲנָנִי אָחִי וְאֶת־חֲנַנְיָה שַׂר הַבִּירָה עַל־יְרוּשָׁלִָם כִּי־הוּא כְּאִישׁ אֱמֶת וְיָרֵא אֶת־הָאֱלֹהִים מֵרַבִּים׃

3 * וָיֹּאמַר לָהֶם לֹא יִפָּתְחוּ שַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלִַם עַד־חֹם הַשֶּׁמֶשׁ וְעַד הֵם עֹמְדִים יָגִיפוּ הַדְּלָתוֹת וֶאֱחֹזוּ וְהַעֲמֵיד מִשְׁמְרוֹת יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִַם אִישׁ בְּמִשְׁמָרוֹ
4 וְאִישׁ נֶגֶד בֵּיתוֹ׃ * וְהָעִיר רַחֲבַת יָדַיִם וּגְדֹלָה וְהָעָם מְעַט בְּתוֹכָהּ וְאֵין בָּתִּים בְּנוּיִם׃

5 * וַיִּתֵּן אֱלֹהַי אֶל־לִבִּי וָאֶקְבְּצָה אֶת־הַחֹרִים וְאֶת־הַסְּגָנִים וְאֶת־הָעָם לְהִתְיַחֵשׂ וָאֶמְצָא סֵפֶר הַיַּחַשׂ הָעוֹלִים בָּרִאשׁוֹנָה וָאֶמְצָא כָּתוּב בּוֹ׃

6 * אֵלֶּה בְּנֵי הַמְּדִינָה הָעֹלִים מִשְּׁבִי הַגּוֹלָה אֲשֶׁר הֶגְלָה נְבוּכַדְנֶצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל וַיָּשׁוּבוּ לִירוּשָׁלִַם וְלִיהוּדָה אִישׁ לְעִירוֹ׃

7 * הַבָּאִים עִם־זְרֻבָּבֶל יֵשׁוּעַ נְחֶמְיָה עֲזַרְיָה רַעַמְיָה נַחֲמָנִי מָרְדֳּכַי בִּלְשָׁן מִסְפֶּרֶת בִּגְוַי נְחוּם בַּעֲנָה מִסְפַּר אַנְשֵׁי עַם־יִשְׂרָאֵל׃

8 * בְּנֵי פַרְעֹשׁ אַלְפַּיִם מֵאָה וְשִׁבְעִים וּשְׁנָיִם׃

9 * בְּנֵי שְׁפַטְיָה שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁבְעִים וּשְׁנָיִם׃

10 * בְּנֵי אָרַח שֵׁשׁ מֵאוֹת חֲמִשִּׁים וּשְׁנָיִם׃

11 * בְּנֵי־פַחַת מוֹאָב לִבְנֵי יֵשׁוּעַ וְיוֹאָב אַלְפַּיִם וּשְׁמֹנֶה מֵאוֹת שְׁמֹנָה עָשָׂר׃

12 * בְּנֵי עֵילָם אֶלֶף מָאתַיִם חֲמִשִּׁים וְאַרְבָּעָה׃

13 * בְּנֵי זַתּוּא שְׁמֹנֶה מֵאוֹת אַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה׃

14 * בְּנֵי זַכָּי שְׁבַע מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים׃

16 * Factum est ergo cùm audissent om-
nes inimici nostri, vt timerent vniuersæ
gentes quæ erant in circuitu nostro,& cõ-
ciderent intra semetipsos,& scirent quòd à
Deo factum est opus hoc.
17 * Sed & in diebus illis multæ optima-
tum Iudæorum epistolæ mittebantur ad
Tobiam,& à Tobia veniebant ad eos.
18 * Multi enim erant in Iudæa habentes
iuramentum eius, quia gener erat Seche-
niæ filij Iorej,&Iohannan filius eius acce-
perat filiam Mosollam filij Barachiæ:
19 * Et laudabant eum coram me,& verba
mea nunciabant ei. Et Tobias mittebat
epistolas vt terreret me.

CAP. VII.

1 POstquam autem ædificatus est murus,
A & posui valuas, & recensui ianitores &
2 cantores &Leuitas, * Præcepi Anani fratri
meo,& Ananiæ principi domus de Hieru-
salem . ipse enim quasi vir verax & timens
Deum plus cæteris videbatur.
3 * Et dixi eis: Non aperiãtur portę Hie-
rusalem vsque ad calorem Solis. Cumque
adhuc assisterent, clausæ portæ sunt & op
pilatæ.Et posui custodes de habitatoribus
Hierusalem, singulos per vices suas, & v-
numquemque contra domum suam.
4 * Ciuitas autem erat lata nimis & gran-
dis, & populus paruus in medio eius: &
5 non erant domus ædificatæ. * Deus au-
tem dedit in corde meo, & congregaui op
timates & magistratus & vulgus,vt recen
serem eos. & inueni librum census eorum
qui ascenderant primùm,& inuentum est
scriptum in eo:
6 * Isti filij prouinciæ qui ascenderunt de
B captiuitate migrantium, quos trãstulerat
Nabuchodonozor rex Babylonis,&reuer-
si sunt in Hierusalem & in Iudæam, vnus-
7 quisque in ciuitatem suam: *qui venerant
cum Zorobabel, Iosue, Neemias, Azarias,
Raamias, Naamin, Mardochæus, Belsar,
Mespharat,Beggoai,Naum,Baana. nume-
8 rus virorum populi Israel. * Filij Pha-
ros, duo millia centum septuaginta duo.
9 * Filij Saphatia, trecenti septuaginta
10 duo. * Filij Area, sexcenti quinquagin-
ta duo.
11 * Filij Phetmoab filiorum Iosue & Ioab,
duo millia octingenti decem & octo.
12 * Filij Helam, mille ducenti quinqua-
ginta quatuor.
13 * Filij Zethue, octingenti quadraginta
quinque.
14 * Filij Zachai, septingenti sexaginta.

16 * Et factum est cùm audissent omnes inimici
nostri, & timuerunt omnes gentes quæ in circuitu nostro; & cecidit timor magnus valdè in
oculis eorum, & cognouerunt, quòd à Deo nostro factum est vt perficeretur opus hoc.
17 * Et in diebus illis à multis optimatibus Juda epistolæ ibant ad Tobiam. & quæ Tobia, veniebant ad eos:
18 * Quoniam multi in Iuda habẽtes iuramentum erant ei, quia gener erat Sechenia filij Erai.
& Jonan filius eius accepit filiam Mesulam filij Barachiæ in vxorem.
19 * Etiam vtilia ei dicebat coram me. & sermones meos erant proferentes ei: & epistolas
misit Tobia vt terreret me.

CAP. VII.

1 ET factum est quando ædificatus est murus,
& posui valuas, & recensiti sunt ianitores, & cantores, & Leuitæ:
2 * Et præcepi Anania fratri meo, & Anania principi Bera in Hierusalem, quoniam ipse
erat quasi vir verax, & timens Deum super multos.
3 * Et dixi eis: Non aperientur portæ Hierusalem vsque ad simul cum Sole: & adhuc ipsis
vigilantibus, claudantur portæ, & munitæ sint. & pone custodes habitantium in Hierusalem, vir in custodia sua, & vir contra domum suam.
4 * Et ciuitas ampla manibus & magna, &
populus paucus in ea, & non erant domus ædificatæ.
5 * Et dedit Deus in cor meum, & congregaui optimates & principes, & populum in comitatum. et inueni librum comitatus qui ascenderunt in primis. & inueni scriptum in eo:
6 * Isti filij prouinciæ qui ascenderunt de captiuitate transmigrationis, quam transmigrare fecit Nabuchodonosor rex Babylonis, & reuersi sunt in Hierusalem & in Iudam vir in ciuitatem suam,
7 * Qui venerunt cum Zorobabel & Iesue,
& Neemia, Azaria, & Reemai, Nemani, Mardochæus, Balsan, Maaspharath, Boguia, Naum, Baana, & Maasphar, viri populi Israel.
8 * Filij Phoros, duo millia centum septuaginta duo.
9 * Filij Saphatia, trecenti septuaginta duo.
10 * Filij Era, sexcenti quinquaginta duo.
11 * Filij Phaathmoab filius Iesue & Joab, duo
millia octingenti decem & octo.
12 * Filij Elam, mille ducenti quinquaginta quatuor.
13 * Filij Zathua, octingẽti quadraginta quinq;.
14 * Filij Zacchu, septingenti sexaginta.

16 * καὶ ἐγένετο ἡνίκα ἤκουσαν πάντες οἱ ἐχθροὶ ἡμῶν,
καὶ ἐφοβήθησαν πάντα τὰ ἔθνη τὰ κύκλῳ ἡμῶν, καὶ ἐπέπεσε φόβος μέγας σφόδρα ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτῶν, καὶ ἔγνωσαν, ὅτι παρὰ τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐγενήθη τελειωθῆναι τὸ ἔργον τοῦτο.
17 * καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἀπὸ πολλῶν ἐντίμων
ἰούδα ἐπιστολαὶ ἐπορεύοντο πρὸς τωβίαν. καὶ αἱ τωβία,
18 ἤρχοντο πρὸς αὐτοὺς, * ὅτι πολλοὶ ἐν ἰούδα ἔνορκοι
ἦσαν αὐτῷ, ὅτι γαμβρὸς ἦν τοῦ σεχενία υἱοῦ ἠραΐ. καὶ ἰωνὰν υἱὸς αὐτοῦ ἔλαβε τὴν θυγατέρα μεσουλὰμ υἱοῦ βαραχίου εἰς γυναῖκα.
19 * καί γε τὰ συμφέροντα αὐτῷ ἔλεγον ἐνώπιόν μου. καὶ
λόγους μου ἦσαν ἐκφέροντες αὐτῷ. καὶ ἐπιστολὰς ἀπέστειλε τωβία φοβερίσαι με.

ζ'.

1 * Καὶ ἐγένετο ἡνίκα ᾠκοδομήθη τὸ τεῖχος, καὶ ἔστησα
τὰς θύρας, καὶ ἐπεσκέπησαν οἱ πυλωροὶ, καὶ οἱ ᾄδοντες καὶ οἱ λευῖται·
2 * καὶ ἐνετειλάμην τῷ ἀνανίᾳ τῷ ἀδελφῷ μου, καὶ τῷ
ἀνανίᾳ ἄρχοντι τῆς βηρὰ ἐν ἱερουσαλήμ, ὅτι αὐτὸς ἦν ὡς ἀνὴρ ἀληθὴς καὶ φοβούμενος τὸν θεὸν ὑπὲρ πολλούς.
3 * καὶ εἶπον αὐτοῖς, οὐκ ἀνοιγήσονται πύλαι ἱερουσαλὴμ ἕως ἅμα τῷ ἡλίῳ. καὶ ἔτι αὐτῶν γρηγορούντων, κλειέσθωσαν αἱ θύραι καὶ ἀσφαλιζέσθωσαν. καὶ στῆσον προφύλακας οἰκούντων ἐν ἱερουσαλήμ, ἀνὴρ ἐν προφυλακῇ ἑαυτοῦ, καὶ ἀνὴρ ἀπέναντι οἰκίας ἑαυτοῦ.
4 * καὶ ἡ πόλις πλατεῖα χερσὶ καὶ μεγάλη, καὶ ὁ λαὸς
ὀλίγος ἐν αὐτῇ, καὶ οὐκ ἦσαν οἰκίαι ᾠκοδομημέναι.
5 * καὶ ἔδωκεν ὁ θεὸς εἰς τὴν καρδίαν μου, καὶ συνῆξα
τοὺς ἐντίμους καὶ τοὺς ἄρχοντας καὶ τὸν λαὸν εἰς συνοδίαν. καὶ εὗρον βιβλίον τῆς συνοδίας οἱ ἀνέβησαν ἐν πρώτοις. καὶ εὗρον γεγραμμένον ἐν αὐτῷ,
6 * οὗτοι οἱ υἱοὶ τῆς χώρας οἱ ἀναβάντες ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας τῆς ἀποικίας ἧς ἀπῴκισε ναβουχοδονόσορ ὁ βασιλεὺς βαβυλῶνος, καὶ ἐπέστρεψαν εἰς ἱερουσαλὴμ καὶ εἰς ἰούδαν ἀνὴρ εἰς πόλιν ἑαυτοῦ·
7 * οἱ ἐλθόντες μετὰ ζοροβαβὲλ, καὶ ἰησοῦ καὶ νεεμία,
ἀζαρία, καὶ ῥεεμαΐ, ναιμανί, μαρδοχαῖος, βαλσάν, μαασφαρὰθ, βογουΐα, ναοὺμ, βαανὰ καὶ μαασφάρ, ἄνδρες λαοῦ ἰσραήλ.
8 * υἱοὶ φόρος, δισχίλιοι ἑκατὸν ἑβδομηκονταδύο.
9 * υἱοὶ σαφατία, τριακόσιοι ἑβδομηκονταδύο.
10 * υἱοὶ ἠρά, ἑξακόσιοι πεντηκονταδύο.
11 * υἱοὶ φααθμωὰβ τοῖς υἱοῖς ἰησοῦ καὶ ἰωάβ, δισχίλιοι
ὀκτακόσιοι δεκαοκτώ.
12 * υἱοὶ ἠλάμ, χίλιοι διακόσιοι πεντηκοντατέσσαρες.
13 * υἱοὶ ζαθουά, ὀκτακόσιοι τεσσαρακονταπέντε.
14 * υἱοὶ ζακχοῦ, ἑπτακόσιοι ἑξήκοντα.

15 * בני בנוי שש מאות ארבעים ושמנה :
16 * בני בבי שש מאות עשרים ושמנה :
17 * בני עזגד אלפים שלש מאות עשרים ושנים :
18 * בני אדניקם שש מאות ששים ושבעה :
19 * בני בגוי אלפים ששים ושבעה :
20 * בני עדין שש מאות חמשים וחמשה :
21 * בני אטר לחזקיה תשעים ושמנה :
22 * בני חשם שלש מאות עשרים ושמנה :
23 * בני בצי שלש מאות עשרים וארבעה :
24 * בני חריף מאה שנים עשר :
25 * בני גבעון תשעים וחמשה :
26 * אנשי בית־לחם ונטפה מאה שמנים ושמנה :
27 * אנשי ענתות מאה עשרים ושמנה :
28 * אנשי בית־עזמות ארבעים ושנים :
29 * אנשי קרית יערים כפירה ובארות שבע מאות
30 ארבעים ושלשה : * אנשי הרמה וגבע שש
31 מאות עשרים ואחד : * אנשי מכמס מאה
32 ועשרים ושנים : * אנשי בית־אל והעי מאה
33 עשרים ושלשה : * אנשי נבו אחר חמשים
34 ושנים : * בני עילם אחר אלף מאתים חמשים
35 וארבעה : * בני חרם שלש מאות ועשרים :
36 * בני ירחו שלש מאות ארבעים וחמשה :
37 * בני לד חדיד ואנו שבע מאות ועשרים ואחד :
38 * בני סנאה שלשת אלפים תשע מאות ושלשים :
39 * הכהנים בני ידעיה לבית ישוע תשע מאות
40 שבעים ושלשה : * בני אמר אלף חמשים
41 ושנים : * בני פשחור אלף מאתים ארבעים
42 ושבעה : * בני חרם אלף שבעה עשר :
43 * הלוים בני־ישוע לקדמיאל לבני להודוה
44 שבעים וארבעה : * המשררים בני אסף מאה
45 ארבעים ושמנה : * השערים בני־שלם בני־
אטר בני־טלמן בני־עקוב בני חטיטא בני שבי
46 מאה שלשים ושמנה : * הנתינים בני־צחא
47 בני־חשפא בני טבעות : * בני־קירס בני־סיעא
48 בני פדון : * בני־לבנא בני־חגבא בני שלמי :
49 * בני־חנן בני־גדל בני־גחר :
50 * בני־ראיה בני־רצין בני נקודא :
51 * בני־גזם בני־עזא בני פסח :
52 * בני־בסי בני־מעונים בני נפושסים :

15 * Filij Bennui, ſexcenti quadraginta octo.
16 * Filij Bebai ſexcenti viginti octo.
17 * Filij Azgad duo millia trecenti viginti duo.
18 * Filij Adonicam ſexcenti ſexaginta ſeptem.
19 * Filij Beguai duo millia ſexaginta ſeptem.
20 * Filij Adin ſexcẽti quinquaginta quinque.
21 * Filij Ather filij Ezechiæ nongenti octo.
22 * Filij Aſem trecenti viginti octo.
23 * Filij Beſai trecenti viginti quatuor.
24 * Filij Areph centum duodecim.
25 * Filij Gabaon nonaginta quinque.
26 * Viri Bethleem & Nethupha centum octoginta octo.
27 * Viri Anathot centum viginti octo.
28 * Viri Bethamoth quadraginta duo.
29 * Viri Cariathiarim Cephira & Beroth,
D ſeptingenti quadraginta tres.
30 * Viri Rama & Nebo ſexcenti viginti vnus.
31 * Viri Machmas centum viginti duo.
32 * Viri Bethel & Chai, centum viginti tres.
33 * Viri Nebo alterius quĩquaginta duo.
34 * Viri Helan alterius, mille ducenti quinquaginta quatuor.
35 * Filij Arem trecenti viginti.
36 * Filij Hiericho, trecenti quadraginta quinque.
37 * Filij Lodadin & Ono, ſeptingenti viginti vnus.
38 * Filij Senaa, tria millia nongenti triginta.
39 * Sacerdotes: Filij Idaia in domo Ieſua, nongenti ſeptuaginta tres.
40 * Filij Emmer mille quinquaginta duo.
41 * Filij Pheſſur, mille ducenti quadraginta ſeptem.
42 * Filij Arem, mille decem & ſeptem.
43 * Leuitæ: Filij Ioſue & Cedmihel filiorum Oduiæ, ſeptuaginta quatuor.
44 * Cantores: Filij Aſaph, centum qua-
45 draginta octo. * Ianitores: Filij Sellum,
E filij Ather, filij Thelmon, filij Accub, filij Athita, filij Sobai, centum triginta octo.
46 * Nathinæi: Filij Soa, filij Aſupha, filij
47 Thebaoth, * Filij Ceros, filij Siaa, filij Pha-
48 don, * Filij Lebana, filij Agaba, filii Selmõ,
49 * Filii Anan, filii Geddel, filii Gaer,
50 * Filii Raaia, filii Raſin, filii Nechoda.
51 * Filij Iezen, filij Aza, filij Phaſea,
52 * Filij Beſai, filij Munĩ, filij Nephuſim,

‡ Filij Banui, ſexcenti quadraginta octo. 15
‡ Filij Bebai, ſexcenti viginti octo. 16
‡ Filij Aſgad, duo millia trecenti viginti duo. 17
‡ Filij Adonicam, ſexcenti ſexaginta ſeptem. 18
‡ Filij Bagui, duo millia ſexaginta ſeptem. 19
‡ Filij Edan, ſexcenti quinquaginta quinque. 20
‡ Filij Ater Ezecia, nonaginta octo. 21
‡ Filij Eſam, trecenti viginti octo. 22
‡ Filij Beſei, trecenti quinquaginta quatuor. 23
‡ Filij Areb, centum duodecim. filij Aſen, ducenti viginti tres. 24
‡ Filij Gabaon, nonaginta quinque. 25
‡ Filij Bethalem & Netophathi, centum octoginta octo. 26
‡ Filij Anathoth, centum viginti octo. 27
‡ Filij Azamoth, viri quadraginta duo. 28
‡ Viri Cariathiarim Caphera & Beroth, ſeptingenti quadraginta tres. 29
‡ Viri Arama & Gabaa, ſexcenti viginti vnus. 30
‡ Viri Machemas, centum viginti duo. 31
‡ Viri Bethel & Ai, centum viginti tres. 32
‡ Viri Nabab alterius, quinquaginta duo. 33
‡ Filij Helam alterius, mille ducenti quinquaginta quatuor. 34
‡ Filij Eram, trecenti viginti. 35
‡ Filij Hiericho, trecenti quadraginta quinque. 36
‡ Filij Ladadi & Ono, ſeptingenti viginti vnus. 37
‡ Filij Senaa, tria millia nongenti triginta. 38
‡ Sacerdotes: filij Ioiade in domũ Ieſu, nongenti ſeptuaginta tres. 39
‡ Filij Emmer, mille quinquaginta duo. 40
‡ Filij Phaſeur, mille ducenti quadraginta ſeptem. 41
‡ Filij Eram, mille decem & ſeptem. 42
‡ Leuitæ: filij Ieſu Cadmiel filiis Oduia, ſeptuaginta quatuor. 43
‡ Cantatores: filij Aſaph, centum quadraginta octo. 44
‡ Ianitores: filij Sellum, filij Ater, filij Telmon, filij Acub, filij Atita, filij Sabi, centum triginta octo. 45
‡ Natheniim: filij Sea, filij Aſepha, filij Tabaoth, 46
‡ Filij Ceras, filij Siaia, filij Phadon, 47
‡ Filij Labana, filij Aggaba, filij Selmeï, 48
‡ Filij Anan, filij Gadel, filij Gaer, 49
‡ Filij Raaia, filij Raſſon, filij Necoda, 50
‡ Filij Gazem, filij Oza, filij Pheſi, 51
‡ Filij Beſi, filij Meinon, filij Nephoſai, 52

15 ‡ υἱοὶ βανουΐ, ἑξακόσιοι τεσσαρακονταοκτώ.
16 ‡ υἱοὶ βηβαΐ, ἑξακόσιοι εἰκοσιοκτώ.
17 ‡ υἱοὶ ἀσγάδ, δισχίλιοι τριακόσιοι εἰκοσιδύο.
18 ‡ υἱοὶ ἀδωνικάμ, ἑξακόσιοι ἑξηκονταεπτά.
19 ‡ υἱοὶ βαγουί, δισχίλιοι ἑξηκονταεπτά.
20 ‡ υἱοὶ ἠδδίν, ἑξακόσιοι πεντηκονταπέντε.
21 ‡ υἱοὶ ἀτὴρ τῷ ἐζεκία, ἐννενηκονταοκτώ.
22 ‡ υἱοὶ ἠσάμ, τριακόσιοι εἰκοσιοκτώ.
23 ‡ υἱοὶ βεσεΐ, τριακόσιοι πεντηκοντατέσσαρες.
24 ‡ υἱοὶ ἀρήβ, ἑκατὸν δεκαδύο. υἱοὶ ἀσέν, διακόσιοι εἰκοσιτρεῖς.
25 ‡ υἱοὶ γαβαών, ἐννενηκονταπέντε.
26 ‡ υἱοὶ βαιθαλὲμ καὶ νετωφαθί, ἑκατὸν ὀγδοηκονταοκτώ.
27 ‡ υἱοὶ ἀναθώθ, ἑκατὸν εἰκοσιοκτώ.
28 ‡ υἱοὶ ἀζαμώθ, ἄνδρες τεσσαρακονταδύο.
29 ‡ ἄνδρες καριαθιαρείμ, καφηρὰ καὶ βηρώθ, ἑπτακόσιοι τεσσαρακοντατρεῖς.
30 ‡ ἄνδρες ἀραμὰ καὶ γαβαά, ἑξακόσιοι εἰκοσιεῖς.
31 ‡ ἄνδρες μαχεμάς, ἑκατὸν εἰκοσιδύο.
32 ‡ ἄνδρες βαιθὴλ καὶ αΐ, ἑκατὸν εἰκοσιτρεῖς.
33 ‡ ἄνδρες ναβαβ ἑτέρου, πεντηκονταδύο.
34 ‡ υἱοὶ αἰλὰμ ἑτέρου, χίλιοι διακόσιοι πεντηκοντατέσσαρες.
35 ‡ υἱοὶ ἠράμ, τριακόσιοι εἴκοσι.
36 ‡ υἱοὶ ἱεριχώ, τριακόσιοι τεσσαρακονταπέντε.
37 ‡ υἱοὶ λαδαδὶ καὶ ὠνώ, ἑπτακόσιοι εἰκοσιεῖς.
38 ‡ υἱοὶ σεναά, τρισχίλιοι ἐννακόσιοι τριάκοντα.
39 ‡ οἱ ἱερεῖς υἱοὶ ἰωιαδὲ εἰς οἶκον ἰησοῦ, ἐννακόσιοι ἑβδομηκοντατρεῖς.
40 ‡ υἱοὶ ἐμμήρ, χίλιοι πεντηκονταδύο.
41 ‡ υἱοὶ φασεούρ, χίλιοι διακόσιοι τεσσαρακονταεπτά.
42 ‡ υἱοὶ ἠράμ, χίλιοι δεκαεπτά.
43 ‡ οἱ λευῖται υἱοὶ ἰησοῦ τοῦ καδμιὴλ τοῖς υἱοῖς τοῦ ὠδουΐα, ἑβδομηκοντατέσσαρες.
44 ‡ οἱ ᾄδοντες υἱοὶ ἀσάφ, ἑκατὸν τεσσαρακονταοκτώ.
45 ‡ οἱ πυλωροὶ υἱοὶ σελλοὺμ, υἱοὶ ἀτήρ, υἱοὶ τελμών, υἱοὶ ἀκούβ, υἱοὶ ἀττά, υἱοὶ σαβί, ἑκατὸν τριακονταοκτώ.
46 ‡ οἱ ναθινιεὶμ υἱοὶ σηά, υἱοὶ ἀσηφά, υἱοὶ ταβαώθ,
47 ‡ υἱοὶ κηράς, υἱοὶ σιαΐα, υἱοὶ φαδών,
48 ‡ υἱοὶ λαβανά, υἱοὶ ἀγγαβά, υἱοὶ σελμεΐ,
49 ‡ υἱοὶ ἀνάν, υἱοὶ γαδήλ, υἱοὶ γαήρ,
50 ‡ υἱοὶ ῥααία, υἱοὶ ῥασσών, υἱοὶ νεκωδά,
51 ‡ υἱοὶ γαζήμ, υἱοὶ ὀζά, υἱοὶ φεσί,
52 ‡ υἱοὶ βησί, υἱοὶ μεϊνών, υἱοὶ νεφωσαΐ,

53 * בני בקבוק בני חקופא בני חרחור:
54 * בני בצלית בני מחידא בני חרשא:
55 * בני ברקוס בני סיסרא בני תמח:
56 * בני נציח בני חטיפא:
57 * בני עבדי שלמה בני סוטי בני ספרת בני
58 פרידא: * בני יעלא בני דרקון בני גדל:
59 * בני שפטיה בני חטיל בני פכרת הצביים בני
60 אמון: * כל הנתינים ובני עבדי שלמה שלש
61 מאות תשעים ושנים: * ואלה העולים מתל
מלח תל חרשא כרוב אדון ואמר ולא יכלו להגיד
בית אבתם וזרעם אם מישראל הם:
62 * בני דליה בני טוביה בני נקודא שש מאות
ארבעים ושנים:
63 * ומן הכהנים בני חביה בני הקוץ בני ברזלי אשר
לקח מבנות ברזלי הגלעדי אשה ויקרא על שמם:
64 * אלה בקשו כתבם המתיחשים ולא נמצא
ויגאלו מן הכהנה:
65 * ויאמר התרשתא להם אשר לא יאכלו מקדש
הקדשים עד עמד הכהן לאורים ותמים:
66 * כל הקהל כאחד ארבע רבוא אלפים שלש
מאות וששים:
67 * מלבד עבדיהם ואמהתיהם אלה שבעת אלפים
שלש מאות שלשים ושבעה ולהם משררים
ומשררות מאתים וארבעים וחמשה:
68 * סוסיהם שבע מאות שלשים וששה פרדיהם
מאתים ארבעים וחמשה:
69 * גמלים ארבע מאות שלשים וחמשה חמרים
ששת אלפים שבע מאות ועשרים:
70 * ומקצת ראשי האבות נתנו למלאכה
התרשתא נתן לאוצר זהב דרכמנים אלף מזרקות
חמשים כתנות כהנים שלשים וחמש מאות:
71 * ומראשי האבות נתנו לאוצר המלאכה זהב
דרכמנים שתי רבות וכסף מנים אלפים ומאתים:
72 * ואשר נתנו שארית העם זהב דרכמנים
שתי רבוא וכסף מנים אלפים וכתנת כהנים
ששים ושבעה:
73 * וישבו הכהנים והלוים והשוערים והמשררים
ומן העם והנתינים וכל ישראל בעריהם

53 * Filij Bechue, filij Acupha, filij Azur,
54 * Filij Besluth, filij Maida, filij Arsa,
55 * Filij Berchos, filij Zizara, filij Thema,
56 * Filij Nasia, filij Atupha,
57 * Filij seruorũ Salomonis, filij Sothai,
filij Sopherech, filij Pheruda.
58 * Filij Iohala, filij Dercon, filij Iedel.
59 * Filij Saphata, filij Athil, filij Phoce-
reth, qui erat ortus ex Asbaim filio Am-
mon.
60 * Omnes Nathinæi & filii seruorum
Solomonis trecenti nonaginta duo.
61 * Hi sunt autẽ qui ascenderunt de Thel
mala, Thelarsa, Cherub, Adon, & Em-
mer: & non potuerunt indicare domum
patrum suorum & semen suum, vtrum ex
Israel essent.
62 * Filij Dalaia, filij Tobia, filij Necho-
da, sexcenti quadraginta duo.
63 * Et de Sacerdotibus filij Iobia, filij Ac-
F cos, filij Berzellai, qui accepit de filiabus
Berzellai Galaaditidis vxorem, & vocatus
est nomine eorum.
64 * Hi quæsierunt scripturam suam in cẽ-
su, & non inuenerunt, & eiecti sunt de sa-
cerdotio.
65 * Dixitque Athersatha eis vt non man-
ducarent de sanctis sanctorum, donec sta-
ret Sacerdos doctus & eruditus.
66 * Omnis multitudo quasi vir vnus qua-
draginta duo millia sexcenti sexaginta,
67 * Absque seruis & ancillis eorum, qui
erant septem millia trecenti triginta sep-
tem: & inter eos cantores & cantatrices du
centæ quadraginta & quinque.
68 * Equi eorum sexcenti triginta septem;
G muli eorum ducenti quadraginta quinq;,
69 * Cameli eorum quadringenti triginta
quinque, asini sex millia septingenti vi-
ginti.
70 * Nonnulli autem de principibus fa-
miliarum dederunt impensas in opus. A-
thersatha dedit in thesaurum auri drach-
mas mille, phialas quinquaginta, tunicas
sacerdotales quingentas triginta.
71 * Et de principibus familiarum dede-
runt in thesaurũ operis auri drachmas vi-
ginti millia, & argenti minas duo millia
ducentas.
72 * Et quod dedit reliquus populus, auri
drachmas viginti millia, & argenti minas
duo millia, & tunicas sacerdotales sexa-
73 ginta septem. * Habitauerunt autem
Sacerdotes & Leuitæ, & ianitores & can-
tores, & reliquum vulgus, & Nathinæi,
& omnis Israel in ciuitatibus suis.

53 *Filij Bacbuc, filij Achipha, filij Arur,*

54 *Filij Basaloth, filij Meida, filij Adasa,*

55 *Filij Barcue, filij Sisara, filij Thema,*

56 *Filij Nesia, filij Atipha,*

57 *Filij seruorum Salomonis, filij Sutei, filij Sapharat, filij Pherida,*

58 *Filij Jela. filij Dorcon, filij Gadael,*

59 *Filij Saphatia, filij Atil, filij Phacharath, filij Sabain, & filij Amon.*

60 *Omnes Natheniim & filij seruorum Salomonis trecenti nonaginta duo.*

61 *Et isti ascenderunt de Thelmalech, Thelasar, Cherub, Edan & Emmer. & non potuerunt annunciare domos familiarum suarum & semen eorum, si de Israel sunt.*

62 *Filij Dalaia, filij Tobia, & filij Necoda, sexcenti quadraginta duo.*

63 *Et de sacerdotibus filij Ebia, filij Accos, filij Berzelei, qui accepit de filiabus Berzelei Galaaditidis uxorem, & vocatus est in nomine eorum.*

64 *Hi quæsierunt scripturam suam comitatus, & non est inuenta; & eiecti sunt de sacerdotio.*

65 *Et dixit Arthasastha eis, ut non manducarent de sancto sanctorum, donec staret sacerdos illuminationibus & initiationibus.*

66 *Et facta est omnis multitudo unanimiter quasi quadraginta millia & duo millia trecenti sexaginta,*

67 *Absque seruis eorum & ancillis eorum. isti septem millia trecenti triginta septem. et cantores & cantatrices ducenti quadraginta quinque.*

68 *Equi septingenti triginta sex, muli ducenti quadraginta quinque.*

69 *Cameli quadringenti triginta quinque: asini sex millia septingenti viginti.*

70 *Et de parte principum familiarum dederũt in opus Arthasastha in thesaurũ auri drachmas mille, phialas quinquaginta, stolas sacerdotum quingentas triginta.*

71 *Et de principibus familiarum dederunt in thesauros operis, auri numisma decem millia bis, & argenti minas duo millia ducentas.*

72 *Et dederunt reliqui populi auri drachmas bis decem millia, argenti minas duo millia, & stolas sacerdotum sexaginta septem.*

73 *Et sederunt Sacerdotes & Leuitæ, & Janitores & Cantores, & qui de populo, & Natheniim, & omnis Israel in ciuitatibus suis.*

53 υἱοὶ βακβούκ, υἱοὶ ἀχιφά, υἱοὶ ἀρούρ,

54 υἱοὶ βασαλώθ, υἱοὶ μεϊδά, υἱοὶ ἀδασά.

55 υἱοὶ βαρκουέ, υἱοὶ σισαρά, υἱοὶ θημά,

56 υἱοὶ νησιά, υἱοὶ ἀτιφά,

57 υἱοὶ δούλων σαλωμῶντος, υἱοὶ σουτεΐ, υἱοὶ σαφαράτ, υἱοὶ φερειδά,

58 υἱοὶ ἰελά· υἱοὶ δορκών, υἱοὶ γαδαήλ,

59 υἱοὶ σαφατία, υἱοὶ ἀτίλ, υἱοὶ φαχαράθ, υἱοὶ σαβαΐν, καὶ υἱοὶ ἀμών·

60 πάντες οἱ ναθινιεὶμ καὶ οἱ υἱοὶ δούλων σαλωμῶντος, τριακόσιοι ἐννενηκονταδύο.

61 καὶ οὗτοι ἀνέβησαν ἀπὸ θελμαλὲχ, θελασὰρ, χερούβ, ἠδὼν καὶ ἠμμήρ. καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν ἀπαγγεῖλαι οἴκους πατριῶν αὐτῶν καὶ σπέρμα αὐτῶν, εἰ ἀπὸ ἰσραήλ εἰσιν.

62 υἱοὶ δαλαΐα, υἱοὶ τωβία, καὶ υἱοὶ νεκωδά, ἑξακόσιοι τεσσαρακονταδύο.

63 καὶ ἀπὸ τῶν ἱερέων υἱοὶ ἑβιά, υἱοὶ ἀκκώς, υἱοὶ βερζελεΐ, ὃς ἔλαβεν ἀπὸ θυγατέρων βερζελεῒ τοῦ γαλααδίτου γυναῖκα, καὶ ἐκλήθη ἐπ' ὀνόματι αὐτῶν.

64 οὗτοι ἐζήτησαν γραφὴν ἑαυτῶν τῆς συνοδίας καὶ οὐχ εὑρέθη, καὶ ἀπώσθησαν ἀπὸ τῆς ἱερατείας.

65 καὶ εἶπεν ἀρθασασθὰ αὐτοῖς, ἵνα μὴ φάγωσιν ἀπὸ τοῦ ἁγίου τῶν ἁγίων, ἕως ἀναστῇ ἱερεὺς τοῖς φωτισμοῖς καὶ ταῖς τελειώσεσι.

66 καὶ ἐγένετο πᾶσα ἡ ἐκκλησία ὁμοθυμαδὸν ὡς τέσσαρες μυριάδες καὶ δισχίλιοι τριακόσιοι ἑξήκοντα·

67 παρὲξ δούλων αὐτῶν καὶ παιδισκῶν αὐτῶν. οὗτοι ἑπτακισχίλιοι τριακόσιοι τριακονταεπτά. καὶ ᾄδοντες καὶ ᾄδουσαι διακόσιοι τεσσαρακονταπέντε.

68 ἵπποι ἑπτακόσιοι τριακονταέξ, ἡμίονοι διακόσιοι τεσσαρακονταπέντε.

69 κάμηλοι τετρακόσιοι τριακονταπέντε. ὄνοι ἑξακισχίλιοι ἑπτακόσιοι εἴκοσι.

70 καὶ ἀπὸ μέρους ἀρχηγῶν τῶν πατριῶν ἔδωκαν εἰς τὸ ἔργον τῷ ἀρθασασθὰ εἰς θησαυρὸν χρυσίου δραχμὰς χιλίας, φιάλας πεντήκοντα, στολὰς τῶν ἱερέων πεντακοσίας τριάκοντα.

71 καὶ ἀπὸ ἀρχηγῶν τῶν πατριῶν ἔδωκαν εἰς θησαυροὺς τοῦ ἔργου, χρυσοῦ νόμισμα μυριάδας δύο, καὶ ἀργυρίου μνᾶς δισχιλίας διακοσίας.

72 καὶ ἔδωκαν οἱ κατάλοιποι τοῦ λαοῦ χρυσίου δραχμὰς δύο μυριάδας, καὶ ἀργυρίου μνᾶς δισχιλίας καὶ στολὰς τῶν ἱερέων ἑξηκονταεπτά.

73 καὶ ἐκάθισαν οἱ ἱερεῖς, καὶ οἱ λευῖται, καὶ οἱ πυλωροί, καὶ οἱ ᾄδοντες καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ λαοῦ, καὶ οἱ ναθινιεὶμ καὶ πᾶς ἰσραὴλ ἐν πόλεσιν αὐτῶν.

ח

וַיִּגַּע הַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּעָרֵיהֶם׃
* וַיֵּאָסְפוּ כָל־הָעָם כְּאִישׁ אֶחָד אֶל־הָרְחוֹב 1
אֲשֶׁר לִפְנֵי שַׁעַר־הַמָּיִם וַיֹּאמְרוּ לְעֶזְרָא הַסֹּפֵר
לְהָבִיא אֶת־סֵפֶר תּוֹרַת מֹשֶׁה אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה אֶת־
יִשְׂרָאֵל׃ * וַיָּבִיא עֶזְרָא הַכֹּהֵן אֶת־הַתּוֹרָה 2
לִפְנֵי הַקָּהָל מֵאִישׁ וְעַד־אִשָּׁה וְכֹל מֵבִין לִשְׁמֹעַ
בְּיוֹם אֶחָד לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי׃
* וַיִּקְרָא־בוֹ לִפְנֵי הָרְחוֹב אֲשֶׁר לִפְנֵי שַׁעַר־הַמַּיִם 3
מִן־הָאוֹר עַד־מַחֲצִית הַיּוֹם נֶגֶד הָאֲנָשִׁים וְהַנָּשִׁים
וְהַמְּבִינִים וְאָזְנֵי כָל־הָעָם אֶל־סֵפֶר הַתּוֹרָה׃
* וַיַּעֲמֹד עֶזְרָא הַסֹּפֵר עַל־מִגְדַּל־עֵץ אֲשֶׁר עָשׂוּ 4
לַדָּבָר וַיַּעֲמֹד אֶצְלוֹ מַתִּתְיָה וְשֶׁמַע וַעֲנָיָה וְאוּרִיָּה
וְחִלְקִיָּה וּמַעֲשֵׂיָה עַל־יְמִינוֹ וּמִשְּׂמֹאלוֹ פְּדָיָה
וּמִישָׁאֵל וּמַלְכִּיָּה וְחָשֻׁם וְחַשְׁבַּדָּנָה זְכַרְיָה מְשֻׁלָּם׃
* וַיִּפְתַּח עֶזְרָא הַסֵּפֶר לְעֵינֵי כָל־הָעָם כִּי־מֵעַל כָּל־ 5
הָעָם הָיָה וּכְפִתְחוֹ עָמְדוּ כָל־הָעָם׃
* וַיְבָרֶךְ עֶזְרָא אֶת־יְהוָה הָאֱלֹהִים הַגָּדוֹל וַיַּעֲנוּ 6
כָל־הָעָם אָמֵן אָמֵן בְּמֹעַל יְדֵיהֶם וַיִּקְּדוּ וַיִּשְׁתַּחֲוֻ
לַיהוָה אַפַּיִם אָרְצָה׃ * וְיֵשׁוּעַ וּבָנִי וְשֵׁרֵבְיָה 7
יָמִין עַקּוּב שַׁבְּתַי הוֹדִיָּה מַעֲשֵׂיָה קְלִיטָא עֲזַרְיָה
יוֹזָבָד חָנָן פְּלָאיָה וְהַלְוִיִּם מְבִינִים אֶת־הָעָם לַתּוֹרָה
וְהָעָם עַל־עָמְדָם׃ * וַיִּקְרְאוּ בַסֵּפֶר בְּתוֹרַת 8
הָאֱלֹהִים מְפֹרָשׁ וְשׂוֹם שֶׂכֶל וַיָּבִינוּ בַּמִּקְרָא׃
* וַיֹּאמֶר נְחֶמְיָה הוּא הַתִּרְשָׁתָא וְעֶזְרָא הַכֹּהֵן 9
הַסֹּפֵר וְהַלְוִיִּם הַמְּבִינִים אֶת־הָעָם לְכָל־הָעָם
הַיּוֹם קָדֹשׁ־הוּא לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם אַל־תִּתְאַבְּלוּ
וְאַל־תִּבְכּוּ כִּי בוֹכִים כָּל־הָעָם כְּשָׁמְעָם אֶת־דִּבְרֵי
הַתּוֹרָה׃ * וַיֹּאמֶר לָהֶם לְכוּ אִכְלוּ מַשְׁמַנִּים 10
וּשְׁתוּ מַמְתַקִּים וְשִׁלְחוּ מָנוֹת לְאֵין נָכוֹן לוֹ כִּי־קָדוֹשׁ
הַיּוֹם לַאֲדֹנֵינוּ וְאַל־תֵּעָצֵבוּ כִּי־חֶדְוַת יְהוָה הִיא
מָעֻזְּכֶם׃ * וְהַלְוִיִּם מַחְשִׁים לְכָל־הָעָם לֵאמֹר 11
הַסּוּ כִּי הַיּוֹם קָדֹשׁ וְאַל־תֵּעָצֵבוּ׃
* וַיֵּלְכוּ כָל־הָעָם לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת וּלְשַׁלַּח מָנוֹת 12
וְלַעֲשׂוֹת שִׂמְחָה גְדוֹלָה כִּי הֵבִינוּ בַּדְּבָרִים אֲשֶׁר
הוֹדִיעוּ לָהֶם׃

CAP. VIII.

ET venerat mensis septimus, filij autem Esdr.3.a
A Israel erant in ciuitatibus suis.
1 * Congregatusque est omnis populus
quasi vir vnus ad plateam quę est ante por
tam aquarum: & dixerunt Esdræ scribæ vt
afferret librum legis Moysi, quam præce-
2 perat Dominus Israeli. * Attulit ergo Es-
dras sacerdos Legem coram multitudine
virorum & mulierum, cunctisque qui po-
terant intelligere, in die prima mensis sep-
3 timi. * Et legit in eo apertè in platea quæ
erat ante portam aquarum de manè vsque
ad mediam diem in conspectu virorum &
mulierum & sapientium. & aures omnis
4 populi erant erectæ ad librum. * Stetit
autem Esdras scriba super gradum ligneũ,
quem fecerat ad loquendum, & steterunt
iuxta eum, Mathathia, & Semeia, & Ania,
& Vria, & Bechia, & Maasia ad dexteram
eius, & ad sinistram Phadaia, Misael, &
Melchia, & Asum, & Asephdana, Zacharia
5 & Mosollam. * Et aperuit Esdras librum
B corã omni populo. super vniuersum quip
pe populum eminebat. Et cùm aperuisset
6 eum, stetit omnis populus. * Et benedi-
xit Esdras Domino Deo magno. & respon
dit omnis populus, Amen, amen, eleuans
manus suas. & incuruati sunt & adoraue-
7 runt Dominum proni in terram. * Porrò
Iosue, & Baani, & Serabi, Iamin, Accub,
Sebthai, Odia, Maasia, Celita, Azarias, Io-
zabet, Anani, Phalaia, Leuitæ silentium fa
ciebant in populo ad audiendam legem.
Populus autem stabat in gradu suo.
8 * Et legerunt in libro legis Dei distin-
ctè & apertè ad intelligendum, & intelle-
9 xerunt cùm legeretur. * Dixit autem
Neemias, ipse est Athersatha, & Esdras sa-
cerdos & scriba, & Leuitæ interpretantes
vniuerso populo: Dies sanctificatus est
Domino Deo vestro. Nolite lugere & no-
C lite flere. flebat enim omnis populus, cùm
audiret verba Legis.
10 * Et dixit eis: Ite comedite pinguia, &
bibite mulsum, & mittite partes eis qui
non præparauerunt sibi, quia sanctus dies
Domini est, & nolite contristari. Gaudiũ
etenim Domini est fortitudo vestra.
11 * Leuitæ autem silentium faciebant in
omni populo, dicentes: Tacete, quia dies
12 sanctus est, & nolite dolere. * Abiit ita-
que omnis populus vt comederet & bi-
beret, & mitteret partes, & faceret læti-
tiam magnam, quia intellexerant verba
quæ docuerat eos.

CAP. VIII.

ET præuenerat mensis septimus, & filij Israel in ciuitatibus suis:
** Et congregati sunt omnis populus quasi* 1
vir vnus ad plateam quæ ante portam aquæ. et
dixerunt Esdræ scribæ, vt afferret librum Le-
gis Moysi, quam præceperat Dominus Israel.
** Et attulit Esdras Sacerdos Legem coram* 2
multitudine à viro vsque ad mulierem, &
omnis intelligens ad audiendum in die vna men-
sis septimi.
**Et legit in eo contra plateam quæ ante por-* 3
tam aquarum, ab hora illuminationis Solis, vs-
que ad medietatem diei, in conspectu virorum
& mulierum, & ipsi intelligentes. & aures
omnis populi in librum Legis.
** Et stetit Esdras scriba super gradum lig-* 4
neum quem fecerat ad concionandum, & stete-
runt iuxta eum Matthathias, & Semeias, &
Ananias, & Vrias, & Chelcias, & Maasias
à dextris eius; & à sinistris Phadaias, & Mi-
sael, & Melchias, & Ason, & Asabdana, et
Zacharias, & Mesollam.
** Et aperuit Esdras librum coram omni po-* 5
pulo, quoniam ipse erat supra populum. & fa-
ctum est cùm aperuisset eum, stetit omnis po-
*pulus. * Et benedixit Esdras Domino* 6
Deo magno. & respondit omnis populus et di-
xerunt; Amen, amen: eleuantes manus suas,
inclinauerunt & adorauerunt Dominum in fa-
ciem super terram.
** Et Iesue, & Baneas, & Sarabias, & Ia-* 7
min, & Acub, & Sabaththæus, & Oduias, et
Maasias, & Callitas, & Azarias, & Iosabed,
& Anan, & Phalaias, & Leuitæ erant in-
struentes populum in Legem, & populus in sta-
tione sua.
** Et legerunt in libro Legis Dei, & docuit* 8
Esdras. & distinxit in scientiam Domini. &
intellexit populus in lectione.
** Et dixit Neemias qui est Atarsatha, et Es-* 9
dras sacerdos & scriba, & Leuitæ instruentes
populum. & dixerunt omni populo: Dies san-
ctus est Domino Deo nostro, ne lugeatis neque
fleatis; quoniam flebat omnis populus vt audi-
*uit sermones Legis. * Et dixit eis: Ite &* 10
comedite pinguia, & bibite mulsa, & mittite
partes non habentibus. quia sanctus est dies do-
mino Deo nostro. et ne concidatis, quia gaudium
Domini, hæc est fortitudo nostra.
** Et Leuitæ silere faciebant omnem populum* 11
dicentes; Tacete, quia dies sanctus, & non de-
*cidatis. * Et abiit omnis populus vt come-* 12
deret & biberet, & mitteret partes, & vt
faceret lætitiam magnam, quia intellexerant in
verbis quæ docuerant eos.

ή.

Καὶ ἔφθασεν ὁ μὴν ὁ ἕβδομος, καὶ οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ
1 ἐν πόλεσιν αὐτῶν, * καὶ συνήχθησαν πᾶς ὁ λαὸς ὡς ἀ-
νὴρ εἷς εἰς τὸ πλάτος τὸ ἔμπροσθεν πύλης τοῦ ὕδατος. καὶ
εἶπον τῷ ἔσδρᾳ τῷ γραμματεῖ, ἐνέγκαι τὸ βιβλίον νό-
μου μωυσῆ ὃν ἐνετείλατο κύριος τῷ ἰσραήλ.
2 * καὶ ἤνεγκεν ἔσδρας ὁ ἱερεὺς τὸν νόμον ἐνώπιον τῆς
ἐκκλησίας ἀπὸ ἀνδρὸς ἕως γυναικός, καὶ πᾶς ὁ συνιὼν ἀ-
κούειν ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ τοῦ μηνὸς τοῦ ἑβδόμου.
3 * καὶ ἀνέγνω ἐν αὐτῷ ἀπέναντι τῆς πλατείας τῆς ἔμπροσ-
θεν τῆς πύλης τῶν ὑδάτων ἀπὸ τῆς ὥρας τοῦ διαφωτίσαι τὸν
ἥλιον ἕως μεσούσης τῆς ἡμέρας, ἀπέναντι ἀνδρῶν καὶ γυ-
ναικῶν, καὶ αὐτοὶ συνιέντες. καὶ ὦτα παντὸς τοῦ λαοῦ εἰς
τὸ βιβλίον τοῦ νόμου.
4 * καὶ ἔστη ἔσδρας ὁ γραμματεὺς ἐπὶ βήματος ξυλίνου
ὃ ἐποίησεν εἰς τὸ δημηγορῆσαι, καὶ ἔστησαν ἐχόμενα αὐ-
τοῦ ματταθίας, καὶ σαμαίας, καὶ ἀνανίας, καὶ οὐρίας, καὶ
χελκίας, καὶ μαασίας ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, καὶ ἐξ εὐωνύμων
φαδαΐας, καὶ μισαήλ, καὶ μελχίας, καὶ ἀσών, καὶ ἀ-
σαβδανά, καὶ ζαχαρίας καὶ μεσολλάμ.
5 * καὶ ἤνοιξεν ἔσδρας τὸ βιβλίον ἐνώπιον παντὸς τοῦ
λαοῦ, ὅτι αὐτὸς ἦν ἐπάνω τοῦ λαοῦ. καὶ ἐγένετο ἡνίκα
ἤνοιξεν αὐτό, ἔστη πᾶς ὁ λαός.
6 * καὶ εὐλόγησεν ἔσδρας κύριον τὸν θεὸν τὸν μέγαν. καὶ
ἀπεκρίθη πᾶς ὁ λαὸς καὶ εἶπον, ἀμὴν ἀμήν, ἐπάραντες
τὰς χεῖρας αὐτῶν, ἔκυψαν καὶ προσεκύνησαν τῷ κυ-
ρίῳ ἐπὶ πρόσωπον ἐπὶ τὴν γῆν.
7 * καὶ ἰησοῦς, καὶ βανέας, καὶ σαραβίας, καὶ ἰαμείν,
καὶ ἀκούβ, καὶ σαβαθθαῖος, καὶ ὠδουΐας, καὶ μαασίας,
καὶ καλλίτας, καὶ ἀζαρίας, καὶ ἰωσαβέδ, καὶ ἀνάν, καὶ
φαλαΐας, καὶ οἱ λευῖται ἦσαν συνετίζοντες τὸν λαὸν
εἰς τὸν νόμον, καὶ ὁ λαὸς ἐν τῇ στάσει αὐτοῦ.
8 * καὶ ἀνέγνωσαν ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου τοῦ θεοῦ, καὶ
ἐδίδασκεν ἔσδρας. καὶ διέστειλεν ἐν ἐπιστήμῃ κυρίου. καὶ
συνῆκεν ὁ λαὸς ἐν τῇ ἀναγνώσει.
9 * καὶ εἶπε νεεμίας, ὅς ἐστιν ἀθαρσαθά, καὶ ἔσδρας ὁ ἱε-
ρεὺς καὶ γραμματεὺς καὶ οἱ λευῖται οἱ συνετίζοντες τὸν
λαόν. καὶ εἶπον παντὶ τῷ λαῷ, ἡμέρα ἁγία ἐστὶ τῷ κυρίῳ
θεῷ ἡμῶν, μὴ πενθεῖτε, μηδὲ κλαίετε· ὅτι ἔκλαιε πᾶς ὁ
λαὸς ὡς ἤκουσε τοὺς λόγους τοῦ νόμου.
10 * καὶ εἶπεν αὐτοῖς, πορεύεσθε καὶ φάγετε λιπάσματα, καὶ
πίετε γλυκάσματα, καὶ ἀποστείλατε μερίδας τοῖς μὴ ἔ-
χουσιν· ὅτι ἁγία ἐστὶν ἡ ἡμέρα τῷ κυρίῳ θεῷ ἡμῶν. καὶ μὴ
διαπέσητε, ὅτι ἡ χαρὰ κυρίου, αὕτη ἐστὶν ἰσχὺς ἡμῶν.
11 * καὶ οἱ λευῖται κατεσιώπων πάντα τὸν λαὸν λέγοντες,
σιωπᾶτε, ὅτι ἡμέρα ἁγία, καὶ μὴ καταπίπτετε.
12 * καὶ ἀπῆλθε πᾶς ὁ λαὸς φαγεῖν καὶ πιεῖν, καὶ ἀπο-
στέλλειν μερίδας, καὶ ποιῆσαι εὐφροσύνην μεγάλην,
ὅτι συνῆκαν ἐν τοῖς λόγοις οἷς ἐγνώρισεν αὐτοῖς.

13 * וּבַיּוֹם הַשֵּׁנִי נֶאֶסְפוּ רָאשֵׁי הָאָבוֹת לְכָל־הָעָם
הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם אֶל־עֶזְרָא הַסֹּפֵר וּלְהַשְׂכִּיל
אֶל־דִּבְרֵי הַתּוֹרָה׃
14 * וַיִּמְצְאוּ כָּתוּב בַּתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה בְּיַד־
מֹשֶׁה אֲשֶׁר יֵשְׁבוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בַּסֻּכּוֹת בֶּחָג בַּחֹדֶשׁ
הַשְּׁבִיעִי׃
15 * וַאֲשֶׁר יַשְׁמִיעוּ וְיַעֲבִירוּ קוֹל בְּכָל־עָרֵיהֶם
וּבִירוּשָׁלִַם לֵאמֹר צְאוּ הָהָר וְהָבִיאוּ עֲלֵי־זַיִת וַעֲלֵי־
עֵץ שֶׁמֶן וַעֲלֵי הֲדַס וַעֲלֵי תְמָרִים וַעֲלֵי עֵץ עָבֹת
16 לַעֲשֹׂת סֻכֹּת כַּכָּתוּב׃ * וַיֵּצְאוּ הָעָם וַיָּבִיאוּ וַיַּעֲשׂוּ
לָהֶם סֻכּוֹת אִישׁ עַל־גַּגּוֹ וּבְחַצְרֹתֵיהֶם וּבְחַצְרוֹת
בֵּית הָאֱלֹהִים וּבִרְחוֹב שַׁעַר הַמַּיִם וּבִרְחוֹב שַׁעַר
17 אֶפְרָיִם׃ * וַיַּעֲשׂוּ כָל־הַקָּהָל הַשָּׁבִים מִן־הַשְּׁבִי
סֻכּוֹת וַיֵּשְׁבוּ בַסֻּכּוֹת כִּי לֹא־עָשׂוּ מִימֵי יֵשׁוּעַ בִּן־נוּן
כֵּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַד הַיּוֹם הַהוּא וַתְּהִי שִׂמְחָה גְּדוֹלָה
18 מְאֹד׃ * וַיִּקְרָא בְּסֵפֶר תּוֹרַת הָאֱלֹהִים
יוֹם בְּיוֹם מִן־הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן עַד הַיּוֹם הָאַחֲרוֹן
וַיַּעֲשׂוּ־חָג שִׁבְעַת יָמִים וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצֶרֶת
כַּמִּשְׁפָּט׃

ט

1 * וּבְיוֹם עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה לַחֹדֶשׁ הַזֶּה נֶאֶסְפוּ
בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּצוֹם וּבְשַׂקִּים וַאֲדָמָה עֲלֵיהֶם׃
2 * וַיִּבָּדְלוּ זֶרַע יִשְׂרָאֵל מִכֹּל בְּנֵי נֵכָר וַיַּעַמְדוּ וַיִּתְוַדּוּ
עַל־חַטֹּאתֵיהֶם וַעֲוֺנוֹת אֲבֹתֵיהֶם׃
3 * וַיָּקוּמוּ עַל־עָמְדָם וַיִּקְרְאוּ בְּסֵפֶר תּוֹרַת יְהוָה
אֱלֹהֵיהֶם רְבִעִית הַיּוֹם וּרְבִעִית מִתְוַדִּים
וּמִשְׁתַּחֲוִים לַיהוָה אֱלֹהֵיהֶם׃
4 * וַיָּקָם עַל־מַעֲלֵה הַלְוִיִּם יֵשׁוּעַ וּבָנִי קַדְמִיאֵל
שְׁבַנְיָה בֻּנִּי שֵׁרֵבְיָה בָּנִי כְנָנִי וַיִּזְעֲקוּ בְּקוֹל גָּדוֹל
אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם׃
5 * וַיֹּאמְרוּ הַלְוִיִּם יֵשׁוּעַ וְקַדְמִיאֵל בָּנִי חֲשַׁבְנְיָה
שֵׁרֵבְיָה הוֹדִיָּה שְׁבַנְיָה פְתַחְיָה קוּמוּ בָּרְכוּ אֶת־יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם מִן־הָעוֹלָם עַד־הָעוֹלָם וִיבָרְכוּ שֵׁם
כְּבֹדֶךָ וּמְרוֹמַם עַל־כָּל־בְּרָכָה וּתְהִלָּה׃
6 * אַתָּה־הוּא יְהוָה לְבַדֶּךָ אַתָּה עָשִׂיתָ אֶת־הַשָּׁמַיִם
שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם וְכָל־צְבָאָם הָאָרֶץ וְכָל־אֲשֶׁר עָלֶיהָ
הַיַּמִּים וְכָל־אֲשֶׁר בָּהֶם וְאַתָּה מְחַיֶּה אֶת־כֻּלָּם וּצְבָא
הַשָּׁמַיִם לְךָ מִשְׁתַּחֲוִים׃

13 * Et in die ſecundo congregati ſunt
principes familiarum vniuerſi populi, Sa
cerdotes & Leuitæ ad Eſdram ſcribam, vt
interpretaretur eis verba Legis.
14 * Et inuenerunt ſcriptum in Lege præ-
cepiſſe Dominum in manu Moyſi, vt ha-
bitent filij Iſrael in tabernaculis in die ſo-
15 lenni menſe ſeptimo: * Et vt prædicent &
diuulgent vocem in vniuerſis vrbibus ſuis
D & in Hieruſalem, dicentes: Egredimini in
montem, & afferte frondes oliuæ, & fron-
des ligni pulcherrimi, & frondes myrti, &
ramos palmarum, & frondes ligni nemo-
roſi, vt fiat tabernacula ſicut ſcriptum eſt.
16 * Et egreſſus eſt omnis populus; & at-
tulerunt: feceruntque ſibi tabernacula v-
nuſquiſque in domate ſuo, & in atriis ſuis
& in atriis domus Dei, & in platea portæ
aquarum, & in platea portæ Ephraim.
17 * Fecit ergo vniuerſa eccleſia eorum, qui
redierant de captiuitate, tabernacula; &
habitauerunt in tabernaculis. Non enim
fecerant à diebus Ioſue filij Nun talia filij
Iſrael, vſque ad diem illum. & fuit lætitia
18 magna nimis. * Legit autem in libro
Legis Dei per dies ſingulos, à die primo,
vſque ad diem nouiſſimum. Et fecerunt
ſolennitatem ſeptem diebus, & in die octa-
uo collectam iuxta ritum.

CAP. IX.

1 IN die autem viceſimo quarto menſis hu
A ius conuenerunt filij Iſrael in ieiunio, &
in ſaccis, & humus ſuper eos.
2 * Et ſeparatum eſt ſemē filiorum Iſrael
ab omni filio alienigena. & ſteterunt &
confitebantur peccata ſua & iniquitates
3 patrum ſuorum. * Et ſurrexerunt ad
ſtandum. & legerunt in volumine Legis
Domini Dei ſui quater in die, & quater
confitebantur, & adorabant Dominum
4 Deum ſuum. * Surrexerunt autem ſu-
per gradum Leuitarum Ioſue, & Bani, &
Cedmihel, Sabania, Bani, Sarebias, Bani &
Thanai, & clamauerunt voce magna ad
Dominum Deum ſuum.
5 * Et dixerunt Leuitæ, Ioſue, & Cedmi-
hel, Bonni, Aſebia, Serebia, Odaia, Sebna,
Phataia; Surgite, benedicite Domino Deo
veſtro ab æterno vſque in æternum. & be-
nedicant nomini gloriæ tuę excelſo in om
6 ni benedictione & laude. * Tu ipſe Do-
mine ſolus, tu feciſti cælum & cælum cæ-
lorum, & omnem exercitum eorum, ter-
ram & vniuerſa quæ in ea ſunt, maria &
omnia quæ in eis ſunt. & tu viuificas om-
nia hæc, & exercitus cæli te adorat.

*Et in die secundo congregati sunt principes 13
familiarum vniuerso populo Sacerdotes & Le-
uitæ ad Esdram scribam, vt statueret ad omnes
sermones Legis.
*Et inuenerunt scriptum in Lege quam præ- 14
cepit Dominus Moysi, vt habitent filij Israel in
tabernaculis in solennitate in mense septimo:
*Et vt significent in tubis in omnibus vr- 15
bibus suis & in Hierusalem. Et dixit Esdras:
Egredimini in montem, & afferte frondes oli-
uæ, & frondes lignorum cupressinorum, &
frondes myrti, & frondes palmarum, & fron-
des ligni densi, vt faciant tabernacula secun-
dùm scriptum.
*Et egressus est populus, & attulerunt & 16
fecerunt sibi tabernacula: vir in domate suo, et
in atriis suis, & in atriis domus Dei, et in pla-
teis portæ aquarũ, & in plateis portæ Ephraim.
*Et fecerunt omnis ecclesia qui redierant de 17
captiuitate tabernacula, et habitauerunt in ta-
bernaculis. quoniam non fecerant à diebus Ie-
sue filij Naue sic filij Israel vsque ad diem il-
lum. & fuit lætitia magna nimis.
*Et legit in libro legis Dei per singulos dies, 18
à die primo vsque ad diem nouissimum: & fe-
cerunt solennitatem septem diebus. et die octa-
uo exodium secundùm iudicium.

CAP. IX.

ET in die vicesimo & quarto mensis huius 1
conuenerunt filij Israel in ieiunio, et in sac-
cis, & pulueribus super caput eorum.
*Et separati fuerunt filij Israel ab omni fi- 2
lio alieno. & steterunt & confessi sunt peccata
sua, & iniquitates patrum suorum.
*Et steterunt in statione sua, & legerunt 3
in libro Legis Domini Dei sui quater in die. &
erant confitentes Domino quater in die, et ad-
orantes Dominum Deum suum.
*Et stetit super ascensum Leuitarum Iesue, 4
& filij Cadmiel, Sachanias filius Sarabia filij
Chanani. & clamauerunt voce magna ad Do-
minum Deum suum:
*Et dixerunt Leuitæ Iesue, & Cadmiel, 5
Bonnias, Sarabias, Sobanias, Oduias, Seche-
nias, Phessias, Surgite, benedicite Domino Deo
nostro ab æterno & vsque in æternum. & be-
nedicent nomini gloriæ tuæ, & exaltabunt in
omni benedictione & laude. Et dixit Esdras:
*Tu es ipse Dominus solus, tu fecisti cælum 6
& cælum cæli, omnes exercitus eorum, terram
& omnia quotquot sunt in ea, maria & omnia
quæ in eis: & tu viuificas omnia, & te ado-
rant exercitus cælorum.

13 *καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ δευτέρᾳ συνήχθησαν οἱ ἄρχοντες
τῶν πατριῶν τῷ παντὶ λαῷ, καὶ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖται πρὸς
ἔσδραν τὸν γραμματέα, ἐπιστῆσαι πρὸς πάντας τοὺς
14 λόγους τοῦ νόμου. *καὶ εὗρον γεγραμμένον ἐν τῷ νό-
μῳ ᾧ ἐνετείλατο κύριος τῷ μωυσῇ, ὅπως κατοικήσωσιν
καὶ υἱοὶ ἰσραὴλ ἐν σκηναῖς ἐν ἑορτῇ ἐν μηνὶ τῷ ἑβδόμῳ,
15 *καὶ ὅπως σημάνωσιν ἐν σάλπιγξιν ἐν πάσαις ταῖς
πόλεσιν αὐτῶν καὶ ἐν ἱερουσαλήμ. καὶ εἶπεν ἔσδρας, ἐξ-
έλθετε εἰς τὸ ὄρος, καὶ ἐνέγκατε φύλλα ἐλαίας, καὶ φύλ-
λα ξύλων κυπαρισσίνων, καὶ φύλλα μυρσίνης, καὶ φύλ-
λα φοινίκων, καὶ φύλλα ξύλου δασέος, ποιῆσαι σκη-
16 νὰς κατὰ τὸ γεγραμμένον. *καὶ ἐξῆλθεν ὁ λαὸς καὶ ἤ-
νεγκαν, καὶ ἐποίησαν ἑαυτοῖς σκηνάς· ἀνὴρ ἐπὶ τοῦ δώ-
ματος αὐτοῦ, καὶ ἐν ταῖς αὐλαῖς αὐτῶν καὶ ἐν αὐλαῖς οἴ-
κου τοῦ θεοῦ, καὶ ἐν πλατείαις τῆς πύλης τῶν ὑδάτων, καὶ ἐν
ταῖς πλατείαις τῆς πύλης ἐφραΐμ.
17 *καὶ ἐποίησαν πᾶσα ἡ ἐκκλησία οἱ ἐπιστρέψαντες
ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας σκηνάς, καὶ ἐκάθισαν ἐν σκηναῖς·
ὅτι οὐκ ἐποίησαν ἀπὸ ἡμερῶν ἰησοῦ υἱοῦ ναυῆ οὕτως οἱ υἱοὶ
ἰσραὴλ ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης. καὶ ἐγένετο εὐφροσύνη
μεγάλη σφόδρα.
18 *καὶ ἀνέγνω ἐν βιβλίῳ νόμου τοῦ θεοῦ ἡμέραν ἐν ἡ-
μέρᾳ ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς πρώτης, ἕως τῆς ἡμέρας τῆς
ἐσχάτης, καὶ ἐποίησαν ἑορτὴν ἑπτὰ ἡμέρας. καὶ τῇ ἡμέρᾳ
τῇ ὀγδόῃ ἐξόδιον κατὰ τὸ κρίμα.

θ΄.

1 *Καὶ ἐν ἡμέρᾳ εἰκοστῇ καὶ τετάρτῃ τοῦ μηνὸς τούτου
συνήχθησαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἐν νηστείᾳ καὶ ἐν σάκκοις, καὶ
κόνεις ἐπὶ κεφαλῆς αὐτῶν.
2 *καὶ ἐχωρίσθησαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἀπὸ παντὸς υἱοῦ ἀλ-
λοτρίου. καὶ ἔστησαν καὶ ἐξηγόρευσαν τὰς ἁμαρτίας
αὐτῶν, καὶ τὰς ἀνομίας τῶν πατέρων αὐτῶν.
3 *καὶ ἔστησαν ἐπὶ τῇ στάσει αὐτῶν, καὶ ἀνέγνωσαν ἐν
βιβλίῳ νόμου κυρίου θεοῦ αὐτῶν τέταρτον τῆς ἡμέρας.
καὶ ἦσαν ἐξαγορεύοντες τῷ κυρίῳ τέταρτον τῆς ἡμέρας,
καὶ προσκυνοῦντες τῷ κυρίῳ θεῷ αὐτῶν.
4 *καὶ ἔστη ἐπὶ ἀναβάσει τῶν λευιτῶν ἰησοῦς, καὶ υἱοὶ καδ-
μιήλ, σαχανίας υἱὸς σαραβία υἱοῦ χανανί. καὶ ἐβόησαν
φωνῇ μεγάλῃ πρὸς κύριον τὸν θεὸν αὐτῶν.
5 *καὶ εἶπον οἱ λευῖται ἰησοῦς καὶ καδμιήλ, βοννείας,
σαραβίας, σωβανίας, ὠδουΐας, σεχενίας, φεσσίας, ἀνάστη-
τε εὐλογεῖτε τὸν κύριον θεὸν ἡμῶν ἀπὸ τοῦ αἰῶνος καὶ ἕως
τοῦ αἰῶνος. καὶ εὐλογήσουσιν ὄνομα δόξης σου, καὶ ὑψώ-
σουσιν ἐπὶ πάσῃ εὐλογίᾳ καὶ αἰνέσει. καὶ εἶπεν ἔσδρας,
6 *σὺ εἶ αὐτὸς κύριος μόνος, σὺ ἐποίησας τὸν οὐρα-
νὸν καὶ τὸν οὐρανὸν τοῦ οὐρανοῦ, καὶ πάντας τὰς δυνάμεις
αὐτῶν, τὴν γῆν καὶ πάντα ὅσα ἐστὶν ἐν αὐτῇ, τὰς θαλάσ-
σας καὶ πάντα τὰ ἐν αὐταῖς. καὶ σὺ ζωοποιεῖς τὰ πάντα καὶ
σοὶ προσκυνοῦσιν αἱ στρατιαὶ τῶν οὐρανῶν·

7 * אַתָּה הוּא יְהוָה הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר בָּחַרְתָּ בְּאַבְרָם
וְהוֹצֵאתוֹ מֵאוּר כַּשְׂדִּים וְשַׂמְתָּ שְּׁמוֹ אַבְרָהָם׃
8 * וּמָצָאתָ אֶת־לְבָבוֹ נֶאֱמָן לְפָנֶיךָ וְכָרוֹת עִמּוֹ הַבְּרִית
לָתֵת אֶת־אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי הַחִתִּי הָאֱמֹרִי וְהַפְּרִזִּי וְהַיְבוּסִי
וְהַגִּרְגָּשִׁי לָתֵת לְזַרְעוֹ וַתָּקֶם אֶת־דְּבָרֶיךָ כִּי צַדִּיק
9 אָתָּה׃ * וַתֵּרֶא אֶת־עֳנִי אֲבֹתֵינוּ בְּמִצְרָיִם
וְאֶת־זַעֲקָתָם שָׁמַעְתָּ עַל־יַם־סוּף׃
10 * וַתִּתֵּן אֹתֹת וּמֹפְתִים בְּפַרְעֹה וּבְכָל־עֲבָדָיו וּבְכָל־
עַם אַרְצוֹ כִּי יָדַעְתָּ כִּי הֵזִידוּ עֲלֵיהֶם וַתַּעַשׂ־לְךָ
שֵׁם כְּהַיּוֹם הַזֶּה׃
11 * וְהַיָּם בָּקַעְתָּ לִפְנֵיהֶם וַיַּעַבְרוּ בְתוֹךְ־הַיָּם בַּיַּבָּשָׁה
וְאֶת־רֹדְפֵיהֶם הִשְׁלַכְתָּ בִמְצוֹלֹת כְּמוֹ־אֶבֶן בְּמַיִם
12 עַזִּים׃ * וּבְעַמּוּד עָנָן הִנְחִיתָם יוֹמָם וּבְעַמּוּד אֵשׁ
לַיְלָה לְהָאִיר לָהֶם אֶת־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר יֵלְכוּ־בָהּ׃
13 * וְעַל הַר־סִינַי יָרַדְתָּ וְדַבֵּר עִמָּהֶם מִשָּׁמָיִם וַתִּתֵּן
לָהֶם מִשְׁפָּטִים יְשָׁרִים וְתוֹרוֹת אֱמֶת חֻקִּים
וּמִצְוֹת טוֹבִים׃
14 * וְאֶת־שַׁבַּת קָדְשְׁךָ הוֹדַעְתָּ לָהֶם וּמִצְווֹת וְחֻקִּים
וְתוֹרָה צִוִּיתָ לָהֶם בְּיַד מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ׃
15 * וְלֶחֶם מִשָּׁמַיִם נָתַתָּה לָהֶם לִרְעָבָם וּמַיִם מִסֶּלַע
הוֹצֵאתָ לָהֶם לִצְמָאָם וַתֹּאמֶר לָהֶם לָבוֹא לָרֶשֶׁת
אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־נָשָׂאתָ אֶת־יָדְךָ לָתֵת לָהֶם׃
16 * וְהֵם וַאֲבֹתֵינוּ הֵזִידוּ וַיַּקְשׁוּ אֶת־עָרְפָּם וְלֹא
שָׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹתֶיךָ׃
17 * וַיְמָאֲנוּ לִשְׁמֹעַ וְלֹא־זָכְרוּ נִפְלְאֹתֶיךָ אֲשֶׁר עָשִׂיתָ
עִמָּהֶם וַיַּקְשׁוּ אֶת־עָרְפָּם וַיִּתְּנוּ־רֹאשׁ לָשׁוּב
לְעַבְדֻתָם בְּמִרְיָם וְאַתָּה אֱלוֹהַּ סְלִיחוֹת חַנּוּן
וְרַחוּם אֶרֶךְ־אַפַּיִם וְרַב־חֶסֶד וְלֹא עֲזַבְתָּם׃
18 * אַף כִּי־עָשׂוּ לָהֶם עֵגֶל מַסֵּכָה וַיֹּאמְרוּ זֶה אֱלֹהֶיךָ
אֲשֶׁר הֶעֶלְךָ מִמִּצְרָיִם וַיַּעֲשׂוּ נֶאָצוֹת גְּדֹלוֹת׃
19 * וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים לֹא עֲזַבְתָּם בַּמִּדְבָּר אֶת־
עַמּוּד הֶעָנָן לֹא־סָר מֵעֲלֵיהֶם בְּיוֹמָם לְהַנְחֹתָם
בְּהַדֶּרֶךְ וְאֶת־עַמּוּד הָאֵשׁ בְּלַיְלָה לְהָאִיר לָהֶם וְאֶת־
הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר יֵלְכוּ־בָהּ׃
20 * וְרוּחֲךָ הַטּוֹבָה נָתַתָּ לְהַשְׂכִּילָם וּמַנְךָ לֹא־מָנַעְתָּ
מִפִּיהֶם וּמַיִם נָתַתָּה לָהֶם לִצְמָאָם׃
21 * וְאַרְבָּעִים שָׁנָה כִּלְכַּלְתָּם בַּמִּדְבָּר לֹא חָסֵרוּ
שַׂלְמֹתֵיהֶם לֹא בָלוּ וְרַגְלֵיהֶם לֹא בָצֵקוּ׃

7 *Tu ipſe Domine Deus qui elegiſti Abrã,
B & eduxiſti eum de igne Chaldæorum, & Ge.11.g
8 poſuiſti nomen eius Abraam: *Et inueni-
ſti cor eius fidele coram te: & percuſsiſti cũ
eo fœdus, vt dares ei terram Chananæi, E-
thæi, & Amorræi, & Pherezæi, & Iebuzæi,
& Gergeſæi, vt dares ſemini eius. & imple-
9 ſti verba tua, quoniam iuſtus es. *Et vidi-
ſti afflictionem patrum noſtrorum in Æ- Exo.3.b.
gypto, clamoremque eorum audiſti ſuper
10 mare rubrum: *Et dediſti ſigna atque por
tenta in Pharaone, & in vniuerſis ſeruis e-
ius, & in omni populo terræ illius. cogno-
uiſti enim quia ſuperbè egerant cõtra eos,
& feciſti tibi nomen, ſicut & in hac die.
11 * Et mare diuiſiſti ante eos, & tranſierunt
per medium maris in ſicco. Perſecutores Exo.14.a
autem eorum proieciſti in profundũ qua-
12 ſi lapidem in aquas validas. *Et in colum-
na nubis ductor eorum fuiſti per diem, &
in columna ignis per noctem, vt appare-
13 ret eis via per quam ingrediebantur. *Ad
montem quoque Synai deſcendiſti, & lo-
C cutus es cum eis de cęlo, & dediſti eis iudi-
cia recta, & legem veritatis, ceremonias &
14 præcepta bona. *Et Sabbatum ſanctificatũ
tuum oſtendiſti eis, & mandata & cere-
monias, & Legem præcepiſti eis in manu
15 Moyſi ſerui tui. * Panem quoque de cælo Exo.16.a
dediſti eis in fame eorum, & aquam de pe-
tra eduxiſti eis ſitientibus. & dixiſti eis vt
ingrederentur & poſsiderent terram ſuper
quam leuaſti manum tuã, vt traderes eis.
16 *Ipſi verò & patres noſtri ſuperbè egerũt,
& indurauerunt ceruices ſuas, & non au-
17 dierunt mandata tua, *& noluerunt audi-
re, & nõ ſunt recordati mirabilium tuorũ
quæ feceras eis. & indurauerunt ceruices
ſuas, & dederunt caput vt conuerterentur
ad ſeruitutẽ ſuam quaſi per cõtentionem.
D Tu autem Deus ꝓpitius, clemens & miſe-
ricors, longanimis & multæ miſerationis,
18 non dereliquiſti eos. *Et quidẽ cũ feciſſent
ſibi vitulum conflatilẽ, & dixiſſent; Iſte eſt
Deus tuus qui eduxit te de Ægypto, fece-
19 runtq; blaſphemias magnas: *Tu autem in Exo.13.d
miſericordiis tuis multis nõ dimiſiſti eos
in deſerto. colũna nubis nõ receſsit ab eis
ꝑ diẽ, vt duceret eos in viã, & colũna ignis
ꝑ noctẽ, vt oſtẽderet eis iter ꝑ quod ingre
20 derẽtur. *Et ſpiritum tuũ bonũ dediſti qui
doceret eos, & manna tuum nõ ꝓhibuiſti
ab ore eorum, & aquam dediſti eis in ſiti.
21 *Quadraginta ãnis pauiſti eos in deſerto,
nihilq; eis defuit. Veſtimẽta eorũ nõ inue
terauerunt, & pedes eorũ non ſunt attriti.

*Tu es Domine Deus, tu elegisti Abram, & 7
eduxisti eum de regione Chaldæorum, & impo-
suisti ei nomen Abraam: * Et inuenisti cor 8
eius fidele coram te. & disposuisti ad eum fœ-
dus, vt dares ei terram Chananæorum, et Chet-
tæorum, & Ammorræorum, & Pherezæorum,
& Iebusæorum, & Gergesæorum, et vt dares
eam semini eius. & statuisti verba tua, quo-
niam iustus tu. * Et vidisti humilitatem 9
patrum nostrorum in Ægypto, et clamorem eo-
rum audisti super mare rubrum.*

*Et dedisti signa & portenta in Ægypto in 10
Pharaone & in omnibus seruis eius, et in om-
ni populo terræ illius, quoniam cognouisti quòd
superbierant super eos, & fecerunt tibi ipsi no-
men sicut dies hæc:*

*Et mare diuisisti coram eis, & transierunt 11
in medio maris in sicco. & persequentes eos
proiecisti in profundum, tanquam lapidem in
aqua valida.*

*Et in columna nubis duxisti eos die, & in 12
columna ignis nocte, vt illuminares eis viam,
in qua ibunt in ea. * Et super montem Si- 13
nai descendisti, & locutus es ad eos de cælo, &
dedisti eis iudicia recta, & leges veritatis, præ-
cepta, & mandata bona.*

*Et Sabbatum tuum sanctum notificasti eis, 14
mandata & præcepta, & legem præcepisti eis
in manu Moysi serui tui.*

*Et panem de cælo dedisti eis in cibum eorũ, 15
& aquam de petra eduxisti eis in sitim eorum.
& dixisti eis vt ingrederentur ad hæreditan-
dum terram in quam extendisti manum tuam,
vt dares eis. * Et ipsi & patres nostri super- 16
bierunt, & indurauerunt ceruicem suam, et nõ
audierunt mandata tua. * Et renuerunt vt 17
audirent, & non recordati sunt mirabiliũ tuo-
rum quæ feceras in eis. & indurauerunt cerui-
cem suam, & dederunt principium vt conuer-
terentur in seruitutem suam in Ægypto. & tu
Deus dimittens peccata, misericors et clemens,
longanimis & multæ miserationis, et non dere-
liquisti eos. * Adhuc autem et fecerunt sibi vitu- 18
lũ conflatilẽ, et dixerunt: Isti dei qui eduxerunt
nos de Ægypto. et fecerũt irritationes magnas.*

*Et tu in misericordiis tuis magnis non dereli- 19
quisti eos in deserto: columnam nubis non decli-
nasti ab eis die, vt duceret eos in via; et colũnam
ignis per noctem, vt illuminaret eis viam in qua
ibunt in ea. * Et spiritum tuum bonum dedisti, 20
vt prudentes faceret eos. & manna tuum non
prohibuisti ab ore eorum, & aquam dedisti eis
in siti eorum. * Et quadraginta annis pauisti 21
eos in deserto: non defuit eis quicquam. vesti-
menta eorum non inueterauerunt, & calcia-
menta eorum non interrupta sunt.*

NEEMIAS.

7 * σὺ εἶ κύριε ὁ θεός, σὺ ἐξελέξω ἄβραμ καὶ ἐξήγαγες
αὐτὸν ἐκ τῆς χώρας τῶν χαλδαίων, καὶ ἐπέθηκας αὐτῷ ὄνο-
8 μα ἀβραάμ· * καὶ εὗρες τὴν καρδίαν αὐτοῦ πιστὴν ἐνώ-
πιόν σου. καὶ διέθου πρὸς αὐτὸν διαθήκην, δοῦναι αὐτῷ τὴν
γῆν τῶν χαναναίων, καὶ χετταίων, καὶ ἀμμορραίων, καὶ φε
ρεζαίων, καὶ ἰεβουσαίων, καὶ γεργεσαίων, καὶ δοῦναι αὐτὴν τῷ
σπέρματι αὐτοῦ. καὶ ἔστησας τοὺς λόγους σου ὅτι δίκαιος σύ·
9 * καὶ εἶδες τὴν ταπείνωσιν τῶν πατέρων ἡμῶν ἐν αἰγύπτῳ, καὶ
τὴν κραυγὴν αὐτῶν ἤκουσας ἐπὶ θάλασσαν ἐρυθράν.
10 * καὶ ἔδωκας σημεῖα καὶ τέρατα ἐν αἰγύπτῳ ἐν φαραώ,
καὶ ἐν πᾶσι τοῖς παισὶν αὐτοῦ, καὶ ἐν παντὶ τῷ λαῷ τῆς γῆς αὐτοῦ,
ὅτι ἔγνως ὅτι ὑπερηφάνησαν ἐπ' αὐτούς, καὶ ἐποίησαν σε-
11 αυτῷ ὄνομα ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη. * καὶ τὴν θάλασσαν διέρ-
ρηξας ἐνώπιον αὐτῶν, καὶ παρῆλθον ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης
ἐν ξηρασίᾳ· καὶ τοὺς καταδιώκοντας αὐτοὺς ἔρριψας εἰς βό-
12 θυνον, ὡσεὶ λίθον ἐν ὕδατι σφοδρῷ. * καὶ ἐν στύλῳ νεφέλης
ὡδήγησας αὐτοὺς ἡμέρας, καὶ ἐν στύλῳ πυρὸς τὴν νύκτα,
τοῦ φωτίσαι αὐτοῖς τὴν ὁδόν, ἐν ᾗ πορεύονται ἐν αὐτῇ.
13 * καὶ ἐπὶ ὄρος σινᾶ κατέβης, καὶ ἐλάλησας πρὸς αὐτοὺς ἐξ
οὐρανοῦ, καὶ ἔδωκας αὐτοῖς κρίματα εὐθέα, καὶ νόμους ἀλη-
14 θείας, προστάγματα καὶ ἐντολὰς ἀγαθάς. * καὶ τὸ σάββατόν
σου τὸ ἅγιον ἐγνώρισας αὐτοῖς, ἐντολὰς καὶ προστάγματα
καὶ νόμον ἐνετείλω αὐτοῖς ἐν χειρὶ μωυσῆ τοῦ δούλου σου.
15 * καὶ ἄρτον ἐξ οὐρανοῦ ἔδωκας αὐτοῖς εἰς σιτοδοσίαν αὐτῶν,
καὶ ὕδωρ ἐκ πέτρας ἐξήνεγκας αὐτοῖς εἰς δίψαν αὐτῶν·
καὶ εἶπας αὐτοῖς εἰσελθεῖν κληρονομῆσαι τὴν γῆν εἰς ἣν
16 ἐξέτεινας τὴν χεῖρά σου, δοῦναι αὐτοῖς. * καὶ αὐτοὶ καὶ
οἱ πατέρες ἡμῶν ὑπερηφανεύσαντο, καὶ ἐσκλήρυναν
τὸν τράχηλον αὐτῶν, καὶ οὐκ ἤκουσαν τῶν ἐντολῶν σου.
17 * καὶ ἀνένευσαν τοῦ εἰσακοῦσαι, καὶ οὐκ ἐμνήσθησαν
τῶν θαυμασίων σου ὧν ἐποίησας ἐν αὐτοῖς. καὶ ἐσκλήρυ-
ναν τὸν τράχηλον ἑαυτῶν, καὶ ἔδωκαν ἀρχὴν ἐπιστρέψαι
εἰς δουλείαν αὐτῶν ἐν αἰγύπτῳ· καὶ σὺ ὁ θεὸς ἀφίων ἁμαρ
τίας, ἐλεήμων καὶ οἰκτίρμων, μακρόθυμος καὶ πολυέ-
18 λεος, καὶ οὐκ ἐγκατέλιπες αὐτούς. * ἔτι δὲ καὶ ἐ-
ποίησαν ἑαυτοῖς μόσχον χωνευτόν, καὶ εἶπαν, οὗτοι οἱ θεοὶ
οἱ ἐξαγαγόντες ἡμᾶς ἐξ αἰγύπτου. καὶ ἐποίησαν πα-
19 ροργισμοὺς μεγάλους. * καὶ σὺ ἐν οἰκτιρμοῖς σου
τοῖς μεγάλοις οὐκ ἐγκατέλιπες αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ, τὸν
στύλον τῆς νεφέλης οὐκ ἐξέκλινας ἀπ' αὐτῶν ἡμέρας, ὁ-
δηγῆσαι αὐτοὺς ἐν τῇ ὁδῷ. καὶ τὸν στύλον τοῦ πυρὸς τὴν
νύκτα, φωτίζειν αὐτοὺς τὴν ὁδὸν ἐν ᾗ πορεύσονται ἐν
20 αὐτῇ. * καὶ τὸ πνεῦμά σου τὸ ἀγαθὸν ἔδωκας
συνετίσαι αὐτούς. καὶ τὸ μάννα σου οὐ καθυστέρησας ἀ-
πὸ στόματος αὐτῶν, καὶ ὕδωρ ἔδωκας αὐτοῖς ἐν τῇ δί-
21 ψῃ αὐτῶν. * καὶ τεσσαράκοντα ἔτη διέθρεψας αὐ-
τοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὐχ ὑστέρησεν αὐτοῖς οὐδέν. ἱμάτια
αὐτῶν οὐκ ἐπαλαιώθησαν, καὶ ὑποδήματα αὐτῶν οὐ διερ-
ράγησαν.

22 * וַתִּתֵּן לָהֶם מַמְלָכוֹת וַעֲמָמִים וַתַּחְלְקֵם לְפֵאָה
וַיִּירְשׁוּ אֶת־אֶרֶץ סִיחוֹן וְאֶת־אֶרֶץ מֶלֶךְ חֶשְׁבּוֹן וְאֶת־
אֶרֶץ עוֹג מֶלֶךְ־הַבָּשָׁן׃
23 * וּבְנֵיהֶם הִרְבִּיתָ כְּכֹכְבֵי הַשָּׁמָיִם וַתְּבִיאֵם אֶל־
הָאָרֶץ אֲשֶׁר־אָמַרְתָּ לַאֲבֹתֵיהֶם לָבוֹא לָרָשֶׁת׃
24 * וַיָּבֹאוּ הַבָּנִים וַיִּירְשׁוּ אֶת־הָאָרֶץ וַתַּכְנַע לִפְנֵיהֶם
אֶת־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ הַכְּנַעֲנִים וַתִּתְּנֵם בְּיָדָם וְאֶת־
מַלְכֵיהֶם וְאֶת־עַמְמֵי הָאָרֶץ לַעֲשׂוֹת בָּהֶם כִּרְצוֹנָם׃
25 * וַיִּלְכְּדוּ עָרִים בְּצֻרוֹת וַאֲדָמָה שְׁמֵנָה וַיִּירְשׁוּ
בָּתִּים מְלֵאִים־כָּל־טוּב בֹּרוֹת חֲצוּבִים כְּרָמִים
וְזֵיתִים וְעֵץ מַאֲכָל לָרֹב וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׂבְּעוּ וַיַּשְׁמִינוּ
וַיִּתְעַדְּנוּ בְּטוּבְךָ הַגָּדוֹל׃
26 * וַיַּמְרוּ וַיִּמְרְדוּ בָּךְ וַיַּשְׁלִכוּ אֶת־תּוֹרָתְךָ אַחֲרֵי גַוָּם
וְאֶת־נְבִיאֶיךָ הָרָגוּ אֲשֶׁר־הֵעִידוּ בָם לַהֲשִׁיבָם אֵלֶיךָ
וַיַּעֲשׂוּ נֶאָצוֹת גְּדוֹלֹת׃
27 * וַתִּתְּנֵם בְּיַד צָרֵיהֶם וַיָּצֵרוּ לָהֶם וּבְעֵת צָרָתָם
יִצְעֲקוּ אֵלֶיךָ וְאַתָּה מִשָּׁמַיִם תִּשְׁמָע וּכְרַחֲמֶיךָ
הָרַבִּים תִּתֵּן לָהֶם מוֹשִׁיעִים וְיוֹשִׁיעוּם מִיַּד צָרֵיהֶם׃
28 * וּכְנוֹחַ לָהֶם יָשׁוּבוּ לַעֲשׂוֹת רַע לְפָנֶיךָ וַתַּעַזְבֵם
בְּיַד אֹיְבֵיהֶם וַיִּרְדּוּ בָהֶם וַיָּשׁוּבוּ וַיִּזְעָקוּךָ וְאַתָּה
מִשָּׁמַיִם תִּשְׁמַע וְתַצִּילֵם כְּרַחֲמֶיךָ רַבּוֹת עִתִּים׃
29 * וַתָּעַד בָּהֶם לַהֲשִׁיבָם אֶל־תּוֹרָתֶךָ וְהֵמָּה הֵזִידוּ
וְלֹא־שָׁמְעוּ לְמִצְוֺתֶיךָ וּבְמִשְׁפָּטֶיךָ חָטְאוּ־בָם אֲשֶׁר־
יַעֲשֶׂה אָדָם וְחָיָה בָהֶם וַיִּתְּנוּ כָתֵף סוֹרֶרֶת וְעָרְפָּם
הִקְשׁוּ וְלֹא שָׁמֵעוּ׃
30 * וַתִּמְשֹׁךְ עֲלֵיהֶם שָׁנִים רַבּוֹת וַתָּעַד בָּם בְּרוּחֲךָ
בְּיַד־נְבִיאֶיךָ וְלֹא הֶאֱזִינוּ וַתִּתְּנֵם בְּיַד עַמֵּי הָאֲרָצֹת׃
31 * וּבְרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים לֹא־עֲשִׂיתָם כָּלָה וְלֹא עֲזַבְתָּם
כִּי אֵל־חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה׃
32 * וְעַתָּה אֱלֹהֵינוּ הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא
שׁוֹמֵר הַבְּרִית וְהַחֶסֶד אַל־יִמְעַט לְפָנֶיךָ אֵת כָּל־
הַתְּלָאָה אֲשֶׁר־מְצָאַתְנוּ לִמְלָכֵינוּ לְשָׂרֵינוּ וּלְכֹהֲנֵינוּ
וְלִנְבִיאֵינוּ וְלַאֲבֹתֵינוּ וּלְכָל־עַמֶּךָ מִימֵי מַלְכֵי אַשּׁוּר
33 עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃ * וְאַתָּה צַדִּיק עַל כָּל־הַבָּא
עָלֵינוּ כִּי־אֱמֶת עָשִׂיתָ וַאֲנַחְנוּ הִרְשָׁעְנוּ׃
34 * וְאֶת־מְלָכֵינוּ שָׂרֵינוּ כֹּהֲנֵינוּ וַאֲבֹתֵינוּ לֹא עָשׂוּ
תּוֹרָתֶךָ וְלֹא הִקְשִׁיבוּ אֶל־מִצְוֺתֶיךָ וּלְעֵדְוֺתֶיךָ אֲשֶׁר
הַעִידֹתָ בָּהֶם׃

22 *Et dediſti eis regna & populos,& partit⁹
es eis ſortes.& poſſederũt terrã Seõ,&ter-
23 rã regis Eſebõ,& terrã Og regis Baſan.*Et
multiplicaſti filios eorũ ſicut ſtellas cęli,&
adduxiſti eos ad terrã de qua dixeras patri-
bus eorũ,vt ingrederẽtur & poſsiderẽt eã.
24 * Et venerũt filij & poſſederũt terrã.& hu
miliaſti corã eis habitatores terræ Chana
næos,& dediſti eos in manu eorũ, & reges
eorũ & populos terræ , vt facerẽt eis ſicut
25 placebat illis. *Ceperunt itaq; vrbes mu-
E nitas, & humũ pinguẽ, & poſſederũt do-
mos plenas cunctis bonis , ciſternas ab eis
fabricatas, vineas, & oliueta, & ligna po-
mifera multa. & comederunt & ſaturati
ſunt,& impinguati ſunt, & abũdauerunt
26 deliciis in bonitate tua magna.*Prouoca-
uerũt autẽ te ad iracũdiã, & receſſerunt à
te,& ꝓiecerunt Legẽ tuã poſt terga ſua. &
ꝓphetas tuos occiderũt,ꝗ conteſtabantur
eos vt reuerterentur ad te . fecerũtq; blaſ-
27 phemias grandes.*Et dediſti eos in manũ
hoſtiũ ſuorũ,& afflixerũt eos.& in tẽpore
tribulationis ſuæ clamauerunt ad te, & tu
de cælo audiſti , & ſecundũ miſerationes
tuas multas dediſti eis ſaluatores,ꝗ ſalua-
28 rẽt eos de manu hoſtiũ ſuorũ.*Cũq; reꝗe-
uiſſent,reuerſi ſunt vt facerẽt malũ in con-
ſpectu tuo,& dereliꝗſti eos in manu inimi
corũ ſuorũ,& poſſederũt eos . Cõuerſique
F ſunt & clamauerũt ad te. Tu autẽ de cælo
exaudiſti , & liberaſti eos in miſericordiis
29 tuis multis tẽporib⁹; *& cõteſtat⁹ es eos vt
reuerterẽtur ad legẽ tuam.ipſi verò ſuꝑbè
egerũt,& nõ audierũt mãdata tua,& in iu
diciis tuis peccauerũt; quę faciet homo &
viuet in eis.& dederũt humerũ recedentẽ,
& ceruicẽ ſuã indurauerũt,nec audierunt.
30 *Et ꝓtraxiſti ſuꝑ eos ãnos multos, & cõte-
ſtatus es eos in ſpiritu tuo ꝑ manũ ꝓphe-
tarũ tuorũ,& nõ audierũt;& tradidiſti eos
31 in manũ populorũ terrarũ. *In miſericor-
diis autẽ tuis plurimis nõ feciſti eos in cõ- Sup.1.b
ſumptionẽ,nec dereliꝗſti eos, quoniã De⁹
32 miſerationum & clemẽs es tu. *Nunc itaq;
Deus noſter,magne,fortis & terribilis,cu-
ſtodiẽs pactũ & miſericordiã , ne auertas à
facie tua oẽm laborẽ qui inuenit nos,reges
noſtros,principes noſtros,&ſacerdotes no
ſtros,& ꝓphetas noſtros,& patres noſtros;
& omnem populum tuum, à diebus regis
33 Aſſur vſque in diem hanc. *Et tu iuſtus es
G in omnibus quæ venerunt ſuper nos,quia
veritatem feciſti nobis, nos autem impiè
34 egimus. *Reges noſtri , principes noſtri,
ſacerdotes noſtri, & patres noſtri, non fe-
cerunt Legem tuam, & non attenderunt mandata tua , & teſtimonia tua quæ teſtificatus es in eis.

*Et dedisti eis regna, et populos partitus es eis, 22
& hæreditauerunt terram Seon regis Essebō,
& terram Og regis Basan.*Et filios eorum mul 23
tiplicasti sicut stellas cæli. & adduxisti eos in
terram quam dixisti patribus eorum vt ingre-
derentur & hæreditarent.*Et ingressi sunt filij 24
eorum, & hæreditauerunt terram, & contri-
uisti coram eis habitantes terram Chananæorū,
& dedisti eos in manus eorum, et reges eorum
& populos terræ, vt facerent eis vt placitum
coram eis. *Et ceperunt ciuitates excelsas, & 25
humum pinguem: & possederunt domos plenas
omnibus bonis, cisternas fabricatas, vineta, &
olíueta, & omne lignum fructiferum in multi-
tudine; & comederunt & impleti sunt et im-
pinguati sunt, & deliciati sunt in bonitate tua
magna. *Et mutauerunt & recesserunt à te, et 26
proiecerunt Legem tuam post corpus suum. Et
prophetas tuos occiderunt, qui contestabantur
in eis vt reuerterentur ipsi ad te. & fecerunt
irritationes magnas. *Et dedisti eos in manu 27
affligentium eos, & afflixerunt eos. & clama-
uerunt ad te in tempore tribulationis suæ: et tu
de cælo tuo audisti, & in miserationibus tuis
magnis dedisti eis saluatores, & saluasti eos de
manu affligentium eos. *Et postquàm quieue- 28
runt, reuersi sunt vt facerent malum coram te.
& dereliquisti eos in manus inimicorum suo-
rum, & dominati sunt in eis. et rursus clama-
uerunt ad te, & tu de cælo exaudisti, & libe-
rasti eos in misericordiis tuis multis, & in tem
poribus*contestatus es eos, vt conuerterentur 29
ipsi in Legem tuam. ipsi verò superbierunt, &
non audierunt mandata tua, & in iudiciis tuis
peccauerunt: quæ cùm fecerit ea homo, viuet in
eis. et dederunt humerum inobedientem, et cer-
uicem suam indurauerunt & non audierunt.
*Et longanimis fuisti super eos annis multis, & 30
protraxisti super eos annos multos. et contesta-
tus es eos in spiritu tuo in manu Prophetarum
tuorū, et non auribus perceperunt, et dedisti eos
in manu populorū terræ. *Et tu in misericordiis 31
tuis plurimis, non fecisti eos in cōsumptionē, &
nō dereliquisti eos, quoniā fortis es, et misericors
et clemēs.*Et nūc Deus noster fortis, magne, po 32
tēs et terribilis, custodiēs pactū tuū et misericor
diā tuā, ne diminuatur corā te omnis labor qui
inuenit nos, et reges nostros, et principes nostros
et sacerdotes nostros, et prophetas nostros, et pa
tres nostros, & in oī populo tuo, à diebus regis
Assur et vsq; in diē hāc.*Et tu iustus es in oībus 34
veniētibus super nos, quia veritatē fecisti, et nos
peccauimus. Et reges nostri, et principes nostri, 34
et sacerdotes nostri, et patres nostri, non fecerūt
Legem tuam, & non attenderunt mandata tua
& testimonia tua, quæ testificatus es eis.

22 *καὶ ἔδωκας αὐτοῖς βασιλείας, καὶ λαοὺς διεμέρισας
αὐτοῖς, καὶ ἐκληρονόμησαν τὴν γῆν σηὼν βασιλέως ἐσσε-
23 βῶν, καὶ τὴν γῆν ὢγ βασιλέως τοῦ βασὰν. *καὶ τοὺς υἱοὺς
αὐτῶν ἐπλήθυνας ὡς τοὺς ἀστέρας τοῦ οὐρανοῦ. καὶ εἰσήγαγες
αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν ἣν εἶπας τοῖς πατράσιν αὐτῶν τοῦ εἰσελ-
24 θεῖν καὶ κληρονομῆσαι. *καὶ εἰσῆλθον υἱοὶ αὐτῶν, καὶ ἐκλη-
ρονόμησαν τὴν γῆν, καὶ ἐξέτριψας ἐνώπιον αὐτῶν τοὺς κα-
τοικοῦντας τὴν γῆν τῶν χαναναίων, καὶ ἔδωκας αὐτοὺς εἰς
τὰς χεῖρας αὐτῶν, καὶ τοὺς βασιλεῖς αὐτῶν καὶ τοὺς λαοὺς τῆς
25 γῆς, ποιῆσαι αὐτοῖς ὡς ἀρεστὸν ἐνώπιον αὐτῶν. *καὶ κατε-
λάβοντο πόλεις ὑψηλὰς καὶ γῆν πίονα. καὶ ἐκληρονόμησαν
οἰκίας πλήρεις πάντων ἀγαθῶν, λάκκους λελατομημένους,
ἀμπελῶνας, καὶ ἐλαιῶνας, καὶ πᾶν ξύλον βρώσιμον εἰς πλῆ
θος, καὶ ἔφαγον καὶ ἐνεπλήσθησαν καὶ ἐλιπάνθησαν; καὶ ἐ-
26 τρύφησαν ἐν ἀγαθωσύνῃ σου τῇ μεγάλῃ. *καὶ ἤλλαξαν καὶ
ἀπέστησαν ἀπὸ σοῦ, καὶ ἔρριψαν τὸν νόμον σου ὀπίσω σώ-
ματος αὐτῶν. καὶ τοὺς προφήτας σου ἀπέκτειναν οἳ διεμαρ
τύραντο ἐν αὐτοῖς ἐπιστρέψαι αὐτοὺς πρὸς σέ. καὶ ἐποί-
27 ησαν παροργισμοὺς μεγάλους. *καὶ ἔδωκας αὐτοὺς ἐν χει-
ρὶ θλιβόντων αὐτοὺς, καὶ ἔθλιψαν αὐτούς. καὶ ἀνεβόησαν
πρὸς σὲ ἐν καιρῷ θλίψεως αὐτῶν. καὶ σὺ ἐξ οὐρανοῦ σου
ἤκουσας, καὶ ἐν οἰκτιρμοῖς σου τοῖς μεγάλοις ἔδωκας αὐτοῖς
σωτῆρας, καὶ ἔσωσας αὐτοὺς ἐκ χειρὸς θλιβόντων αὐτούς.
28 *καὶ ὡς ἀνεπαύσαντο, ἐπέστρεψαν ποιῆσαι τὸ πονηρὸν ἐνώ-
πιόν σου. καὶ ἐγκατέλιπες αὐτοὺς εἰς χεῖρας ἐχθρῶν αὐτῶν,
καὶ κατῆρξαν ἐν αὐτοῖς. καὶ πάλιν ἀνεβόησαν πρὸς σέ, καὶ
σὺ ἐξ οὐρανοῦ εἰσήκουσας καὶ ἐρρύσω αὐτοὺς ἐν οἰκτιρμοῖς
29 σου πολλοῖς, καὶ ἐν καιροῖς *ἐπεμαρτύρω αὐτοῖς ἐπιστρέ-
ψαι αὐτοὺς εἰς τὸν νόμον σου. αὐτοὶ δὲ ὑπερηφανεύσαντο,
καὶ οὐκ ἤκουσαν τῶν ἐντολῶν σου, καὶ ἐν τοῖς κρίμασί σου ἥ-
μαρτον, ἃ ποιήσας αὐτὰ ἄνθρωπος, ζήσεται ἐν αὐτοῖς. καὶ ἔ-
δωκαν νῶτον ἀπειθοῦντα, καὶ τράχηλον αὐτῶν ἐσκλήρυναν καὶ
30 οὐκ ἤκουσαν. *καὶ ἐμακροθύμησας ἐπ᾽ αὐτοῖς ἔτη πολλὰ καὶ
εἵλκυσας ἐπ᾽ αὐτοὺς ἔτη πολλά. καὶ ἐπεμαρτύρω αὐτοῖς ἐν
πνεύματί σου ἐν χειρὶ προφητῶν σου, καὶ οὐκ ἐνωτίσαντο,
31 καὶ ἔδωκας αὐτοὺς ἐν χειρὶ λαῶν τῆς γῆς. *καὶ σὺ ἐν οἰκτιρ-
μοῖς σου τοῖς πολλοῖς, οὐκ ἐποίησας αὐτοὺς εἰς συντέλειαν,
καὶ οὐκ ἐγκατέλιπες αὐτούς, ὅτι ἰσχυρὸς εἶ καὶ ἐλεήμων καὶ
32 οἰκτίρμων. *καὶ νῦν ὁ θεὸς ἡμῶν ὁ ἰσχυρὸς ὁ μέγας ὁ κραταιὸς
καὶ φοβερός, φυλάσσων τὴν διαθήκην σου καὶ τὸ ἔλεός σου, μὴ
ὀλιγωθήτω ἐνώπιόν σου πᾶς ὁ μόχθος ὃς εὗρεν ἡμᾶς, καὶ τοὺς
βασιλεῖς ἡμῶν, καὶ τοὺς ἄρχοντας ἡμῶν, καὶ τοὺς ἱερεῖς ἡμῶν,
καὶ τοὺς προφήτας ἡμῶν, καὶ τοὺς πατέρας ἡμῶν, καὶ ἐν παντὶ τῷ
λαῷ σου, ἀπὸ ἡμερῶν βασιλέως ἀσσοὺρ καὶ ἕως τῆς ἡμέρας
33 ταύτης. *καὶ σὺ δίκαιος εἶ ἐπὶ πᾶσι τοῖς ἐρχομένοις ἐφ᾽ ἡμᾶς,
34 ὅτι ἀλήθειαν ἐποίησας, καὶ ἡμεῖς ἐξημάρτομεν. *καὶ οἱ βασι-
λεῖς ἡμῶν καὶ οἱ ἄρχοντες ἡμῶν, καὶ οἱ ἱερεῖς ἡμῶν, καὶ οἱ πατέ-
ρες ἡμῶν, οὐκ ἐποίησαν τὸν νόμον σου, καὶ οὐ προσέσχον τὰς ἐν-
τολάς σου καὶ τὰ μαρτύριά σου, ἃ διεμαρτύρω αὐτοῖς.

35 * והם במלכותם ובטובך הרב אשר־נתת להם
ובארץ הרחבה והשמנה אשר־נתתה לפניהם לא
עבדוך ולא־שבו ממעלליהם הרעים :
36 * הנה אנחנו היום עבדים והארץ אשר־נתת
לאבתינו לאכל את־פריה ואת־טובה הנה אנחנו
37 עבדים עליה : * ותבואתה מרבה למלכים
אשר־נתתה עלינו בחטאותינו ועל־גויתנו
משלים ובבהמתנו כרצונם ובצרה גדלה אנחנו :
38 * ובכל־זאת אנחנו כרתים אמנה וכתבים ועל
החתום שרינו לוינו כהנינו :

יוד

1 * ועל החתומים נחמיה התרשתא בן־חכליה
2 וצדקיה : * שריה עזריה ירמיה :
3 * פשחור אמריה מלכיה : * חטוש שבניה מלוך :
4 5 * חרם מרמות עבדיה : * דניאל גנתון ברוך :
6 7 * משלם אביה מימן : * מעזיה בלגי שמעיה
8 9 אלה הכהנים : * והלוים וישוע בן־אזניה בנוי
10 מבני חנדד קדמיאל : * ואחיהם שבניה הודיה
11 קליטא פלאיה חנן : * מיכא רחוב חשביה :
12 * זכור שרביה שבניה : * הודיה בני בנינו :
13 14 * ראשי העם פרעש פחת מואב עילם זתוא בני :
15 * בני עזגד בבי : * אדניה בגוי עדין :
16 17 * אטר חזקיה עזור : * הודיה חשם בצי :
18 19 * חריף ענתות נובי : * מגפיעש משלם חזיר :
20 21 * משיזבאל צדוק ידוע : * פלטיה חנן עניה :
22 23 * הושע חנניה חשוב : * הלוחש פלחא שובק :
24 25 * רחום חשבנה מעשיה : * ואחיה חנן ענן :
26 27 * מלוך חרם בענה :
28 * ושאר העם הכהנים הלוים השוערים
המשררים הנתינים וכל־הנבדל מעמי הארצות
אל־תורת האלהים נשיהם בניהם ובנתיהם כל
יודע מבין :
29 * מחזיקים על־אחיהם אדיריהם ובאים באלה
ובשבועה ללכת בתורת האלהים אשר נתנה ביד
משה עבד־האלהים ולשמור ולעשות את־כל־
מצות יהוה אדנינו ומשפטיו וחקיו :
30 * ואשר לא־נתן בנתינו לעמי הארץ ואת־בנתיהם
לא נקח לבנינו :

35 * Et ipsi in regnis suis bonis, & in boni-
tate tua multa quam dederas eis, & in ter-
ra latissima & pingui quam tradideras in
conspectu eorum, non seruierunt tibi, nec
reuersi sunt à studiis suis pessimis.
36 * Ecce nosipsi hodie serui sumus, & ter-
ra quam dedisti patribus nostris, vt come-
derent panem eius, & quę bona sunt eius,
& nosipsi serui sumus in ea.
37 * Et fruges eius multiplicantur regibus
quos posuisti super nos propter peccata
nostra; & corporibus nostris dominantur,
& iumentis nostris secundùm voluntatem
suam; & in tribulatione magna sumus.
38 * Super omnibus ergo his nosipsi percu
timus fœdus, & scribimus, & signāt prin-
cipes nostri, Leuitæ nostri, & Sacerdotes
nostri.

CAP. X.

1 SIgnatores autem fuerunt, Neemias A-
A therśatha filius Achelai, & Sedechias,
2 * Saraias, Azarias, Hieremias,
3 * Phessur, Amarias, Melchias,
4 * Accus, Sebenia, Melluc,
5 * Maarem, Merimuth, Obdias,
6 * Daniel, Genthon, Baruch,
7 * Mosollam, Abia, Miamin,
8 * Mazia, Belga, Semeia. hi Sacerdotes.
9 * Porrò Leuitæ, Iosue filius Azariæ, Bē-
10 nui de filiis Enadad, Cedmihel, * & fratres
eorū, Sechenia, Odeuia, Celita, Phalaia, E-
11 nan, * Micha, Roob, Assebia,
12 * Zachur, Serebia, Sabania,
13 * Odia, Bani, Baninu.
14 * Capita populi, Pheros, Phetmoab, E-
15 lam, Zethu, Bani, * Bonni, Azgad, Bebai,
16 * Adonaia, Beggoai, Adin,
17 * Ather, Ezechia, Azur,
18 * Odeuia, Asum, Besai,
19 * Areth, Anathot, Nebai,
20 * Mechphia, Mosollam, Azir,
21 * Mesizabel, Sadoch, Ieddua,
22 * Phelthia, Anan, Ania, * Osee, Ana-
23 nia, Asub, * Aloes, Phaleam, Sobech,
24 * Reum, Asebna, Maasia, * Ethaia,
25 Hannan, Anan, * Mesluch, Aram, Baa-
26 na, * Et reliqui de populo. Sacerdotes, Le-
27 uitę, ianitores, & cātores, Nathinęi, & oēs
28 qui se separauerunt de populis terrarū ad
B legē Dei, vxores eorū, filij eorū & filiæ eo-
29 rum, & omnes q̄ poterant sapere * respon-
dentes ꝓ fratribus suis optimates eorū, &
qui veniebant ad pollicendū & iurandum
vt ambularent in lege Dei quam dederat
in manu Moysi serui sui, vt facerent & cu
stodirent vniuersa mandata Domini Dei
nostri, & iudicia eius, & ceremonias eius.

30 * Et vt non daremus filias nostras populo terræ, & filias eorum non acciperemus filiis nostris.

* *Et ipsi in regno tuo, & in bonitate tua mul-* 35
ta, quam dedisti eis, & in terra lata & pingui,
quam dedisti coram eis, non seruierunt tibi, &
non reuersi sunt à studiis suis prauis. * *Ecce su-* 36
mus hodie serui, et terra quam dedisti patribus
nostris vt comederent fructum eius & bona e-
ius, & ecce sumus serui in ea: * *Et fructus* 37
eius multi facti sunt regibus, quos dedisti super
nos in peccatis nostris, & in corporibus nostris
dominantur et in iumentis nostris, vt placitum
eis, & in tribulatione magna sumus.
* *Et in omnibus istis nos disponimus fidem,* 38
& scribimus, & sigillant principes nostri, Le-
uitæ nostri, Sacerdotes nostri.

CAP. X.

ET in sigillantibus Neemias Artasastha fi- 1
lius Achalia, Sedecias * *filius Araia, Aza-* 2
rias, Hieremias, * *Phasur, Amarias, Mel-* 3
chias, * *Attus, Sabani, Eram, Maluch,* 4
* *Meramoth, Abdia,* * *Daniel, Ga-* 5
annathon, Baruch, * *Mesulam, Abia, Mia-* 6
min, * *Maazias, Belgai, & Samaias. hi* 7
Sacerdotes. 8
* *Et Leuitæ, Jesue filius Azaniæ, Baneas de* 9
filiis Enadad, Cadamiel, * *Et fratres eius, Sa-* 10
banias, Aduias, Calitan, Phelia, Anan, 11
* *Micha Roob, Esebias,* * *Zacchur,* 12
Sarabias, Sebanias, * *& Odua. Filij Ba-* 13
nune, * *principes populi, Phoros, Phaath-* 14
moab, Elam, & Saththuia. filij * *Baani, As-* 15
gag, Bebai, * *Adonias, Bagoi, Adin,* 16
* *Ater, Ezecias, Aszur,* 17
* *Oduia, Assom, Besi,* 18
* *Ariph, Anathoth, Nobai,* 19
* *Magab, Mesulam, Ezer,* 20
* *Mesozebel, Saduc, Jedduas,* 21
* *Phaltias, Anan, Anaia,* 22
* *Osee, Ananias, Asub,* 23
* *Aloes, Phalai, Sobec,* 24
* *Raum, Esebana, Maasias,* 25
* *Aia, Ainan, Enan,* 26
* *Maluch, Aram, Baana,* 27
* *Et reliqui populi. Sacerdotes & Leuitæ,* 28
Ianitores, Cantores, Nathiniim. & omnes se-
parati à populis terræ ad Legem Dei, vxores
eorum, filij eorum, filiæ eorum, omnis qui sciuit
& intellexit,
* *Spondebăt super fratribus suis, & male-* 29
dixerunt eis, & ingressi sunt in execratione &
in iuramento, vt ambularent in lege Dei, quæ
data fuit in manu Moysi serui Dei, vt custo-
dirent & facerent omnia mandata Domini
Dei nostri, & iudicia eius, & præcepta eius,
* *Et vt non daremus filias nostras populis* 30
terræ, & filias eorum non acciperemus filiis
nostris.

35 * καὶ αὐτοὶ ἐν βασιλείᾳ σου καὶ ἐν ἀγαθωσύνῃ σου τῇ
πολλῇ, ᾗ ἔδωκας αὐτοῖς, καὶ ἐν τῇ γῇ τῇ πλατείᾳ καὶ λιπα-
ρᾷ, ᾗ ἔδωκας ἐνώπιον αὐτῶν, οὐκ ἐδούλευσάν σοι, καὶ οὐκ
ἀπέστρεψαν ἀπὸ ἐπιτηδευμάτων αὐτῶν τῶν πονηρῶν.
36 * ἰδοὺ ἐσμὲν σήμερον δοῦλοι, καὶ ἡ γῆ, ἣν ἔδωκας τοῖς
πατράσιν ἡμῶν φαγεῖν τὸν καρπὸν αὐτῆς καὶ τὰ ἀγαθὰ αὐ-
37 τῆς, καὶ ἰδοὺ ἐσμὲν δοῦλοι ἐπ᾽ αὐτῆς, * καὶ οἱ καρποὶ αὐτῆς
οἱ πολλοὶ ἐγένοντο τοῖς βασιλεῦσιν, οὓς ἔδωκας ἐφ᾽ ἡμᾶς
ἐν ἁμαρτίαις ἡμῶν, καὶ ἐπὶ τὰ σώματα ἡμῶν ἐξουσιά-
ζουσι, καὶ ἐν κτήνεσιν ἡμῶν, ὡς ἀρεστὸν αὐτοῖς, καὶ ἐν θλί-
38 ψει μεγάλῃ ἐσμέν. * καὶ ἐν πᾶσι τούτοις ἡμεῖς διατι-
θέμεθα πίστιν καὶ γράφομεν, καὶ ἐπισφραγίζουσιν ἄρ-
χοντες ἡμῶν, λευῖται ἡμῶν, ἱερεῖς ἡμῶν.

ι΄.

1 * Καὶ ἐπὶ τῶν σφραγιζόντων νεεμίας ἀρτασασθὰ
2 υἱὸς ἀχαλία, σεδεκίας * υἱὸς ἀραία, ἀζαρίας, ἱερε-
3 μίας, * φασούρ, ἀμαρίας, μελχίας,
4 * ἄττους, σαβανί, ἠράμ, μαλούχ, * μεραμώθ,
5 ἀβδία, * δανιήλ, γαανναθών, βαρούχ,
6 * μεσουλάμ, ἀβιά, μιαμίν, * μααζίας, βελ-
7 γαί, καὶ σαμαίας· οὗτοι ἱερεῖς.
8 * καὶ λευῖται, ἰησοῦς υἱὸς ἀζανίου, βανέας ἀπὸ υἱῶν ἠ-
9 ναδάδ, καδμιήλ, * καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, σαβα-
10 νίας, ἀδουίας, καλιτάν, φελιά, ἀνάν,
11 * μιχὰ ῥοώβ, ἠσεβίας, * ζακχούρ, σαραβίας,
12 σεβανίας, * καὶ ὠδουά. υἱοὶ βανουνὶ * ἄρχον-
13 τες τοῦ λαοῦ, φόρος, φααθμωάβ, ἠλὰμ καὶ σαθθουία.
14 υἱοὶ * βανί, ἄσγαγ, βηβαί, * ἀδονίας, βα-
15 γοί, ἀδίν, * ἀτήρ, ἐζεκίας, ἀσζούρ,
16 * ὠδουία, ἀσσόμ, βησί, * ἀρίφ, ἀναθώθ, νωβαί,
17 * μαγάβ, μεσουλάμ, ἠζήρ, * μεσοζεβήλ
18 σαδούκ, ἰεδδούας, * φαλτίας, ἀνάν, ἀναία,
19 * ὠσηέ, ἀνανίας, ἀσούβ,
20 * ἀλλωής, φαλαΐ, σωβήκ,
21 * ῥαούμ, ἐσεβανά, μαασίας,
22 * αἰά, αἰνάν, ἠνάν,
23 * μαλούχ, ἀρήμ, βαανά,
24 * καὶ οἱ κατάλοιποι τοῦ λαοῦ. ἱερεῖς καὶ λευῖται, οἱ πυ-
25 λωροί, οἱ ᾄδοντες, οἱ ναθινιείμ· καὶ πάντες διαχωρισθέν-
26 τες ἀπὸ τῶν λαῶν τῆς γῆς πρὸς τὸν νόμον τοῦ θεοῦ, γυναῖκες
27 αὐτῶν, υἱοὶ αὐτῶν, θυγατέρες αὐτῶν, πᾶς ὁ εἰδὼς καὶ συνιών,
28 * ἐνίσχυον ἐπὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν, καὶ κατηρά-
29 σαντο αὐτούς, καὶ εἰσῆλθον ἐν ἀρᾷ καὶ ἐν ὅρκῳ τοῦ πορεύε-
σθαι ἐν νόμῳ τοῦ θεοῦ, ὃς ἐδόθη ἐν χειρὶ μωυσῆ δούλου
τοῦ θεοῦ, φυλάσσεσθαι καὶ ποιεῖν πάσας τὰς ἐντολὰς
κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν, καὶ τὰ κρίματα αὐτοῦ, καὶ τὰ προ-
στάγματα αὐτοῦ,
30 * καὶ τοῦ μὴ δοῦναι θυγατέρας ἡμῶν τοῖς λαοῖς τῆς γῆς,
καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῶν οὐ ληψόμεθα τοῖς υἱοῖς ἡμῶν.

31 * וְעַמֵּי הָאָרֶץ הַמְבִיאִים אֶת־הַמַּקָּחוֹת וְכָל־שֶׁבֶר בְּיוֹם הַשַּׁבָּת לִמְכּוֹר לֹא־נִקַּח מֵהֶם בַּשַּׁבָּת וּבְיוֹם קֹדֶשׁ וְנִטֹּשׁ אֶת־הַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית וּמַשָּׁא כָל־יָד׃

32 * וְהֶעֱמַדְנוּ עָלֵינוּ מִצְוֹת לָתֵת עָלֵינוּ שְׁלִשִׁית הַשֶּׁקֶל בַּשָּׁנָה לַעֲבֹדַת בֵּית אֱלֹהֵינוּ׃

33 * לְלֶחֶם הַמַּעֲרֶכֶת וּמִנְחַת הַתָּמִיד וּלְעוֹלַת הַתָּמִיד הַשַּׁבָּתוֹת הֶחֳדָשִׁים לַמּוֹעֲדִים וְלַקֳּדָשִׁים וְלַחַטָּאוֹת לְכַפֵּר עַל־יִשְׂרָאֵל וְכֹל מְלֶאכֶת בֵּית־אֱלֹהֵינוּ׃

34 * וְהַגּוֹרָלוֹת הִפַּלְנוּ עַל־קֻרְבַּן הָעֵצִים הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם וְהָעָם לְהָבִיא לְבֵית אֱלֹהֵינוּ לְבֵית־אֲבֹתֵינוּ לְעִתִּים מְזֻמָּנִים שָׁנָה בְשָׁנָה לְבַעֵר עַל־מִזְבַּח יְהוָה אֱלֹהֵינוּ כַּכָּתוּב בַּתּוֹרָה׃

35 * וּלְהָבִיא אֶת־בִּכּוּרֵי אַדְמָתֵנוּ וּבִכּוּרֵי כָּל־פְּרִי כָל־עֵץ שָׁנָה בְשָׁנָה לְבֵית יְהוָה׃

36 * וְאֶת־בְּכֹרוֹת בָּנֵינוּ וּבְהֶמְתֵּנוּ כַּכָּתוּב בַּתּוֹרָה וְאֶת־בְּכוֹרֵי בְקָרֵינוּ וְצֹאנֵינוּ לְהָבִיא לְבֵית אֱלֹהֵינוּ לַכֹּהֲנִים הַמְשָׁרְתִים בְּבֵית אֱלֹהֵינוּ׃

37 * וְאֶת־רֵאשִׁית עֲרִיסֹתֵינוּ וּתְרוּמֹתֵינוּ וּפְרִי כָל־עֵץ תִּירוֹשׁ וְיִצְהָר נָבִיא לַכֹּהֲנִים אֶל־לִשְׁכוֹת בֵּית־אֱלֹהֵינוּ וּמַעְשַׂר אַדְמָתֵנוּ לַלְוִיִּם וְהֵם הַלְוִיִּם הַמְעַשְּׂרִים בְּכֹל עָרֵי עֲבֹדָתֵנוּ׃

38 * וְהָיָה הַכֹּהֵן בֶּן־אַהֲרֹן עִם־הַלְוִיִּם בַּעְשֵׂר הַלְוִיִּם וְהַלְוִיִּם יַעֲלוּ אֶת־מַעֲשַׂר הַמַּעֲשֵׂר לְבֵית אֱלֹהֵינוּ אֶל־הַלְּשָׁכוֹת לְבֵית הָאוֹצָר׃

39 * כִּי אֶל־הַלְּשָׁכוֹת יָבִיאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי הַלֵּוִי אֶת־תְּרוּמַת הַדָּגָן הַתִּירוֹשׁ וְהַיִּצְהָר וְשָׁם כְּלֵי הַמִּקְדָּשׁ וְהַכֹּהֲנִים הַמְשָׁרְתִים וְהַשּׁוֹעֲרִים וְהַמְשֹׁרְרִים וְלֹא נַעֲזֹב אֶת־בֵּית אֱלֹהֵינוּ׃

יא

1 * וַיֵּשְׁבוּ שָׂרֵי־הָעָם בִּירוּשָׁלִָם וּשְׁאָר הָעָם הִפִּילוּ גוֹרָלוֹת לְהָבִיא אֶחָד מִן־הָעֲשָׂרָה לָשֶׁבֶת בִּירוּשָׁלִַם עִיר הַקֹּדֶשׁ וְתֵשַׁע הַיָּדוֹת בֶּעָרִים׃

2 * וַיְבָרְכוּ הָעָם לְכֹל הָאֲנָשִׁים הַמִּתְנַדְּבִים לָשֶׁבֶת בִּירוּשָׁלִָם׃

31 * Populi quoque terræ qui important
venalia & omnia ad vsum per diem Sab-
bati vt vendant, non accipiemus ab eis in
Sabbato & in die sanctificato. Et dimitte-
mus annum septimum, & exactionem v-
32 niuersæ manus. * Et statuemus super
C nos pręcepta, vt demus tertiam partem si-
cli per annum ad opus domus Dei nostri.
33 * Ad panes propositionis, & ad sacrifi-
cium sempiternum, & in holocaustū sem-
piternum, in Sabbatis, in Kalendis, in so-
lennitatibus, & in sanctificatis pro pecca-
to, vt exoretur pro Israel, & in omnem v-
34 sum domus Dei nostri. * Sortes ergo
misimus super oblationem lignorum in-
ter Sacerdotes, Leuitas, & populum, vt in-
ferrentur in domum Dei nostri per dom⁹
patrum nostrorum per tempora à tempo-
ribus anni vsque ad annum, vt arderent
super altare Domini Dei nostri, sicut scri-
35 ptum est in Lege Moysi. * Et vt affer-
remus primogenita terrę nostræ, & primi-
tiua vniuersi fructus omnis ligni, ab anno
D in annum, in domo Domini.
36 * Et primitiua filiorum nostrorum, &
pecorum nostrorum, sicut scriptum est in
Lege; & primitiua boum nostrorum & o-
uium nostrarū, vt offerantur in domo Dei
nostri Sacerdotibus qui ministrant in do-
37 mo Dei nostri. * Et primitias ciborum
nostrorum & libaminum nostrorum, &
poma omnis ligni; vindemiæ quoque &
olei afferemus Sacerdotibus ad gazophy-
lacium Dei nostri, & decimam partem ter-
ræ nostræ Leuitis. Ipsi Leuitæ decimas ac-
cipient ex omnibus ciuitatibus operum
38 nostrorum. * Erit autem Sacerdos fi-
lius Aaron cum Leuitis in decimis Leui-
tarum, & Leuitæ offerent decimam par-
tem decimæ suæ in domo Dei nostri ad ga
zophylacium in domo thesauri.
39 * Ad gazophylacium enim deportabūt
filij Israel & filij Leui primitias frumenti,
vini & olei, & ibi erunt vasa sanctificata,
& Sacerdotes, & Cantores, & Ianitores,
& ministri; & non dimittemus domum
Dei nostri.

CAP. XI.

1 HAbitauerunt autem principes populi
A in Hierusalem. reliqua verò plebs mi-
sit sortem vt tolleret vnam partē de decem
qui habitaturi essent in Hierusalem ciui-
tate sancta, nouem verò partes in ciuita-
2 tibus. * Benedixit autem populus om-
nibus viris qui se spontè obtulerant vt ha
bitarent in Hierusalem.

* *Et populi terræ ferentes venalia, & om-* 31
nem venditionem in die Sabbati vt ven-
dant; non ememus ab eis in Sabbato & in die
sanctificato. & ascendere faciemus annum se-
ptimum, & exactio vniuersæ manus.
* *Et statuemus super nos præcepta, vt de-* 32
mus super nos tertium sicli per annum in serui-
tutem domus Dei nostri;
* *Ad panes faciei, & sacrificium continui-* 33
tatis, et ad holocausta sempiterna Sabbatorum,
kalendarum; ad solennitates, & ad ea quæ pro
peccato, vt exorent pro Israel, & ad opera do-
mus Dei nostri.
* *Et sortes misimus pro donis portationis* 34
lignorum, Sacerdotes & Leuitæ & populus,
vt inferrentur in domum Dei nostri, ad do-
mos familiarum nostrarum, ad tempora à tem-
poribus, annum secundùm annum, vt arde-
rent super altare Domini Dei nostri, sicut scri-
ptum est in Lege.
* *Et afferremus primogenita terræ nostræ,* 35
& primitiua fructus vniuersi ligni, annum se-
cundùm annum in domum Domini.
* *Et primogenita filiorum nostrorum & iu-* 36
mentorum nostrorum, sicut scriptum est in Le-
ge; & primogenita boum nostrorum & gre-
gum nostrorum, vt offerrentur in domum Dei
nostri, Sacerdotibus qui ministrant in domo
Dei nostri.
* *Et primitias ciborum nostrorum & pri-* 37
mitias nostras, & fructum omnis ligni, vini,
& olei, afferemus Sacerdotibus in gazophyla-
cia domus Dei nostri, & decimas terræ nostræ
Leuitis. & ipsi Leuitæ decimas accipientes in
omnibus ciuitatibus seruitutis nostræ.
* *Et erit Sacerdos filius Aaron, cum Leuitis* 38
in decima Leuitarum. & Leuitæ offerent de-
cimam decimæ in domum Dei nostri in gazophy
lacium domus thesauri.
* *Quia in thesauros deportabunt filij Israel,* 39
& filij Leui primitias frumenti, & vini, &
olei, & ibi vasa sanctificata, & Sacerdotes
ministri, & Janitores, & Cantores; & non
dimittemus domum Dei nostri.

CAP. XI.

ET habitauerunt principes populi in Hieru- 1
salem. & reliqui populi miserunt sortes vt
tollerent vnum de decem vt habitaret in Hie-
rusalem ciuitate sancta, & nouem partes in ci-
uitatibus.
* *Et benedixit populus omnibus viris,* 2
qui sponte offerunt ad habitandum in Hieru-
salem.

31 * καὶ λαοὶ τῆς γῆς οἱ φέροντες τοὺς ἀγορασμούς,
καὶ πᾶσαν πρᾶσιν ἐν ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου ἀποδόσθαι,
οὐκ ἀγορᾶσόμεθα παρ' αὐτῶν ἐν σαββάτῳ καὶ ἐν ἡμέρᾳ
ἁγίᾳ. καὶ ἀναβήσομεθα τὸ ἔτος τὸ ἕβδομον, καὶ ἀπαίτη-
σις πάσης χειρός.
32 * καὶ στήσομεν ἐφ' ἡμᾶς ἐντολὰς δοῦναι ἐφ' ἡμᾶς
τρίτον τοῦ διδράχμου κατ' ἐνιαυτὸν εἰς δουλείαν οἴκου τοῦ
θεοῦ ἡμῶν·
33 * εἰς ἄρτους τοῦ προσώπου, καὶ θυσίαν τοῦ ἐνδελεχισ-
μοῦ, καὶ εἰς ὁλοκαυτώματα διαπαντὸς τῶν σαββάτων, τῶν
νουμηνιῶν, εἰς τὰς ἑορτὰς καὶ εἰς τὰ περὶ ἁμαρτίας,
ἐξιλάσασθαι περὶ ἰσραήλ, καὶ εἰς ἔργα τοῦ οἴκου τοῦ
θεοῦ ἡμῶν.
34 * καὶ κλήρους ἐβάλομεν περὶ τῶν δώρων ξυλοφο-
ρίας, οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖται καὶ ὁ λαὸς ἐνέγκαι εἰς οἶ-
κον θεοῦ ἡμῶν, εἰς οἴκους πατριῶν ἡμῶν, εἰς καιροὺς ἀπὸ
χρόνων, ἐνιαυτὸν κατ' ἐνιαυτόν, ἐκκαῦσαι ἐπὶ τὸ θυ-
σιαστήριον κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν, ὡς γέγραπται ἐν τῷ
νόμῳ·
35 * καὶ ἐνέγκαι τὰ πρωτογεννήματα τῆς γῆς ἡμῶν. καὶ πρω-
τογεννήματα καρποῦ παντὸς ξύλου, ἐνιαυτὸν καὶ ἐνιαυτὸν
εἰς οἶκον κυρίου.
36 * καὶ τὰ πρωτότοκα υἱῶν ἡμῶν καὶ κτηνῶν ἡμῶν, ὡς γέ-
γραπται ἐν τῷ νόμῳ, καὶ τὰ πρωτότοκα τῶν βοῶν ἡμῶν καὶ
ποιμνίων ἡμῶν ἐνέγκαι εἰς οἶκον θεοῦ ἡμῶν, τοῖς ἱερεῦσι τοῖς
λειτουργοῦσιν ἐν οἴκῳ θεοῦ ἡμῶν.
37 * καὶ τὴν ἀπαρχὴν σίτων ἡμῶν καὶ τὰς ἀπαρχὰς
ἡμῶν, καὶ τὸν καρπὸν παντὸς ξύλου, οἴνου καὶ ἐλαίου, οἴ-
σομεν τοῖς ἱερεῦσιν εἰς τὰ γαζοφυλάκια οἴκου τοῦ θεοῦ
ἡμῶν, καὶ δεκάτας γῆς ἡμῶν τοῖς λευΐταις. καὶ αὐ-
τοὶ οἱ λευῖται δεκατοῦντες ἐν πάσαις πόλεσι δουλεί-
ας ἡμῶν.
38 * καὶ ἔσται ὁ ἱερεὺς υἱὸς ἀαρών, μετὰ τῶν λευιτῶν ἐν τῇ
δεκάτῃ τῶν λευιτῶν. καὶ οἱ λευῖται ἀνοίσουσι τὴν δε-
κάτην τῆς δεκάτης εἰς οἶκον θεοῦ ἡμῶν εἰς γαζοφυλάκιον
οἴκου τοῦ θησαυροῦ.
39 * ὅτι εἰς τοὺς θησαυροὺς εἰσοίσουσιν οἱ υἱοὶ ἰσραήλ, καὶ
υἱοὶ τοῦ λευῒ τὰς ἀπαρχὰς τοῦ σίτου, καὶ τοῦ οἴνου, καὶ τοῦ ἐ-
λαίου, καὶ ἐκεῖ σκεύη τὰ ἅγια, καὶ οἱ ἱερεῖς οἱ λειτουργοὶ καὶ
οἱ πυλωροὶ καὶ οἱ ᾄδοντες, καὶ οὐκ ἐγκαταλείψομεν τὸν
οἶκον τοῦ θεοῦ ἡμῶν.

ιά.

1 * Καὶ ἐκάθισαν οἱ ἄρχοντες τοῦ λαοῦ ἐν ἱερουσα-
λήμ. καὶ οἱ κατάλοιποι τοῦ λαοῦ ἔβαλον κλήρους ἐνέγκαι
ἕνα ἀπὸ τῶν δέκα καθίσαι ἐν ἱερουσαλὴμ τῇ πόλει τῇ
ἁγίᾳ, καὶ ἐννέα μέρη ἐν ταῖς πόλεσι.
2 * καὶ εὐλόγησεν ὁ λαὸς πάντας τοὺς ἄνδρας τοὺς ἑ-
κουσιαζομένους, καθίσαι ἐν ἱερουσαλήμ.

3 * ואלה ראשי המדינה אשר ישבו בירושלם
ובערי יהודה ישבו איש באחזתו בעריהם ישראל
הכהנים והלוים והנתינים ובני עבדי שלמה:
4 * ובירושלם ישבו מבני יהודה ומבני בנימן
מבני יהודה עתיה בן־עזיה בן־זכריה בן־אמריה
בן־שפטיה בן־מהללאל מבני פרץ:
5 * ומעשיה בן־ברוך בן־כל־חזה בן־חזיה בן־
עדיה בן־יויריב בן־זכריה בן־השלני:
6 * כל־בני־פרץ הישבים בירושלם ארבע מאות
ששים ושמנה אנשי־חיל:
7 * ואלה בני בנימן סלא בן־משלם בן־יועד בן־
פדיה בן־קוליה בן־מעשיה בן־איתיאל בן־ישעיה:
8 * ואחריו גבי סלי תשע מאות עשרים ושמנה:
9 * ויואל בן־זכרי פקיד עליהם ויהודה בן־
הסנואה על־העיר משנה:
10 * מן־הכהנים ידעיה בן־יויריב יכין:
11 * שריה בן־חלקיה בן־משלם בן־צדוק בן־מריות
בן־אחיטוב נגד בית האלהים:
12 * ואחיהם עשי המלאכה לבית שמנה מאות
עשרים ושנים ועדיה בן־ירחם בן־פלליה בן־אמצי
בן־זכריה בן־פשחור בן־מלכיה:
13 * ואחיו ראשים לאבות מאתים ארבעים ושנים
ועמשסי בן־עזראל בן־אחזי בן־משלמות בן־אמר:
14 * ואחיהם גברי חיל מאה עשרים ושמנה ופקיד
עליהם זבדיאל בן־הגדולים:
15 * ומן־הלוים שמעיה בן־חשוב בן־עזריקם בן־
16 חשביה בן־בוני: * ושבתי ויוזבד על־המלאכה
החיצנה לבית האלהים מראשי הלוים:
17 * ומתניה בן־מיכא בן־זבדי בן־אסף ראש
התחלה יהודה לתפלה ובקבקיה משנה מאחיו
ועבדא בן־שמוע בן־גלל בן־ידיתון:
18 * כל־הלוים בעיר הקדש מאתים שמנים וארבעה:
19 * והשוערים עקוב טלמון ואחיהם השמרים
בשערים מאה שבעים ושנים:
20 * ושאר ישראל הכהנים הלוים בכל־ערי יהודה
איש בנחלתו:
21 * והנתינים ישבים בעפל וציחא וגשפא על־
הנתינים:

3 * Hi ſunt itaque principes prouinciæ
qui habitauerunt in Hieruſalem & in ci-
uitatibus Iuda. Habitauit autẽ vnuſquiſ-
que in poſſeſsione ſua in vrbib⁹ ſuis Iſrael,
Sacerdotes, Leuitæ, Nathinæi, & filij ſer-
4 uorum Salomonis. *Et in Hieruſalem ha-
bitauerunt de filiis Iuda & de filiis Benia-
min. De filiis Iuda Athaias filius Aziam, fi-
lij Zachariæ, filij Amariȩ, filij Saphatiæ, fi-
5 lij Malalehel. De filiis Phares, *Hiſmaaſia,
filius Baruch, filius Coloza, filius Azia, fi-
lius Adaia, filius Ioarib, filius Zachariȩ, fi-
6 lius Silonites. *Omnes hi filij Phares, qui
habitauerunt in Hieruſalem, quadringen
7 ti ſexaginta octo viri fortes. *Hi ſunt au-
B tem filij Beniamin. Sellum filius Moſollã,
filius Ioed, filius Phadaia, filius Colaia, fi-
lius Maſia, filius Etheel, filius Eſaia.
8 * Et poſt eum Gebbai, Sellai, nongenti
9 viginti octo. * Et Iohel filius Zechri prȩ-
poſitus eorum, & Iudas filius Sennua ſu-
10 per ciuitatem ſecundus. *Et de Sacerdoti-
11 bus; Idaia, filius Ioarib, Iachin, *Saraia fi-
lius Helchiæ, filius Moſollam, filius Sa-
doch, filius Meraioth, filius Ahitob, prin-
12 cipes domus Dei; *& fratres eorum facien
tes opera templi, octingenti viginti duo.
Et Adaia filius Ieroam, filius Pheleia, fi-
lius Amſi, filius Zachariȩ, filius Pheſſur, fi-
13 lius Melchiæ. * Et fratres eius principes
patrum, ducenti quadraginta duo. Et A-
maſai filius Azrihel, filius Azi, filius Mo-
ſollamoth, filius Emmer.
14 * Et fratres eorum potentes nimis, cen-
tum viginti octo, & præpoſitus eorum
Zabdihel filius potentium.
15 * Et de Leuitis, Zebenia filius Aſoph,
filius Azaricam, filius Aſabia, filius Bonni,
16 * Et Sabathai & Ioſabeth ſuper omnia
opera quæ erant forinſecus in domo Dei
à principibus Leuitarum.
17 *Et Mathania filius Micha, filius Zebe-
C dæi, filius Aſaph princeps ad laudandum
& ad confitendum in oratione, & Beche-
tias ſecundus de fratribus eius, & Abda fi-
lius Samuha, filius Galal, filius Ydithun.
18 * Omnes Leuitæ in ciuitate ſancta, du-
centi octoginta quatuor.
19 * Et ianitores, Accub, Telmon, & fra-
tres eorum qui cuſtodiebant oſtia, cẽtum
ſeptuaginta duo.
20 * Et reliqui ex Iſrael Sacerdotes & Le-
uitæ in vniuerſis ciuitatibus Iuda, vnuſ-
quiſque in poſſeſsione ſua:
21 * Et Nathinæi qui habitabant in O-
phel, & Syaha, & Gaſpha de Nathineȩis.

*Et hi principes prouinciæ qui habitauerunt 3
in Hierusalem & in ciuitatibus Iuda. habita-
uerunt vir in possessione sua in ciuitatibus suis
Israel. Sacerdotes, & Leuitæ, & Nathinæi, et
filij seruorum Salomonis.
*Et in Hierusalem habitauerunt de filiis Iu- 4
da & de filiis Beniamin. de filiis Iuda A-
thee filius Ozia, filius Zacharias, filius Samaria,
filius Saphatia, filius Maleliel. et de filiis Phares
*Malia filius Baruch, filius Chalaza, filius 5
Ozia, filius Adaia, filius Ioarib, filius Zachariæ
& filius Seloni,
*Omnes filij Phares qui habitant in Hieru- 6
salem, quadringenti sexaginta octo viri forti-
tudinis.
*Et hi filij Beniamin, Selon filius Mesolam, 7
filius Ioad, filius Phadaia, filius Colia, filius
Maasiæ, filius Ethiel, filius Iessia.
*Et post eum Gebue Seleei, nongenti vigin- 8
ti octo.
*Et Ioel filius Zechri episcopus super eos. 9
& Iuda filius Asam super ciuitatem secundus.
*De Sacerdotibus & Iadia filius Ioarib, 10
Iachin,
*Sareas filius Elchia, filius Mesulam, filius 11
Adoc, filius Marioth, filius Achitob dux do-
mus Dei.
*Et fratres eorum facientes opus domus, o- 12
ctingenti viginti duo. & Adaia filius Hieroam
filij Phalalia, filij Namasi, filij Zacharia, filij
Phasur, filij Melchia,
*Et fratres eius principes familiarum du- 13
centi quadraginta duo. & Amasai, filius Esriel,
filij Sacchiæ, filij Masalimoth, filij Emmer,
*Et fratres eius potentes in acie centum vi- 14
ginti octo. & speculator super eos Zechriel fi-
lius magnorum.
*Et de Leuitis, Samaia filius Asub, filij Esri- 15
cam, filij Asabia, filij Bonna,
*Et Sabbathæus, et Iosabad super opera do- 16
mus Dei forinsecus. & de principibus Leuita-
rum, *& Matthanias filius Micha, filius 17
Zechri, filij Asab, princeps ad laudandum, &
Iudas ad adorandum, & Bocchias secundus
de fratribus eius, & Abdias filius Samaiæ, filij
Galel, filij Idithun.
*Omnes Leuitæ in ciuitate sancta, ducenti 18
octoginta quatuor.
*Et Ianitores, Acub, Telamin, & fra- 19
tres eorum custodientes in portis, centum sep-
tuaginta duo.
*At reliquum Israel, & Sacerdotes et Le- 20
uitæ in vniuersis ciuitatibus Iuda vir in hæ-
reditate sua.
*Et Nathinæi qui habitauerunt in Ophla, 21
& Siaa, & Gesphas de Nathinæis.

NEEMIAS.

3 * καὶ οὗτοι οἱ ἄρχοντες τῆς χώρας οἱ ἐκάθισαν ἐν ἱε-
ρουσαλὴμ καὶ ἐν πόλεσιν ἰούδα. ἐκάθισαν ἀνὴρ ἐν κατα-
σχέσει αὐτοῦ ἐν πόλεσιν αὐτῶν ἰσραήλ. οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖ-
ται, καὶ οἱ ναθιναῖοι, καὶ υἱοὶ δούλων σαλωμῶντος.
4 * καὶ ἐν ἱερουσαλὴμ ἐκάθισαν ἀπὸ υἱῶν ἰούδα καὶ
ἀπὸ υἱῶν βενιαμίν. ἀπὸ υἱῶν ἰούδα, ἀθεὲ υἱὸς ὀζία, υἱὸς ζα-
χαρίας, υἱὸς σαμαρία, υἱὸς σαφατία, υἱὸς μαλελιήλ. καὶ
ἀπὸ τῶν υἱῶν φαρές,
5 * μαλία υἱὸς βαροὺχ, υἱὸς χαλαζά, υἱὸς ὀζιά, υἱὸς ἀ-
δαΐα, υἱὸς ἰωαρείβ, υἱὸς ζαχαρίου, καὶ υἱὸς σηλωνί.
6 * πάντες υἱοὶ φαρὲς οἱ καθήμενοι ἐν ἱερουσαλήμ,
τετρακόσιοι ἑξηκονταοκτὼ ἄνδρες δυνάμεως.
7 * καὶ οὗτοι οἱ υἱοὶ βενιαμίν, σηλὼμ υἱὸς μεσολάμ, υἱὸς
ἰωάδ, υἱὸς φαδαΐα, υἱὸς κωλεία, υἱὸς μαασίου, υἱὸς ἐθιήλ,
υἱὸς ἰεσσεία.
8 * καὶ ὀπίσω αὐτοῦ γεβουὲ σηλεεί, ἐννακόσιοι εἰκοσιοκτώ.
9 * καὶ ἰωὴλ υἱὸς ζεχρὶ ἐπίσκοπος ἐπ' αὐτούς. καὶ ἰούδα
υἱὸς ἀσὰμ ἐπὶ τῆς πόλεως δεύτερος.
10 * ἀπὸ τῶν ἱερέων καὶ ἰαδεία υἱὸς ἰωαρείβ, ἰαχίν,
11 * σαρέας υἱὸς ἐλχία, υἱὸς μεσουλάμ, υἱὸς ἀδώκ, υἱὸς μα-
ριώθ, υἱὸς ἀχιτὼβ ἡγούμενος οἴκου τοῦ θεοῦ.
12 * καὶ ἀδελφοὶ αὐτῶν ποιοῦντες τὸ ἔργον τοῦ οἴκου, ὀκ-
τακόσιοι εἰκοσιδύο. καὶ ἀδαΐα υἱὸς ἱεροὰμ υἱοῦ φαλαλία,
υἱοῦ ναμασί, υἱοῦ ζαχαρία, υἱοῦ φασούρ, υἱοῦ μελχία·
13 * καὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἄρχοντες πατριῶν διακόσιοι τεσ-
σαρακονταδύο, καὶ ἀμασαΐ, υἱὸς ἐσριήλ, υἱοῦ σακχίου,
υἱοῦ μασαλιμώθ, υἱοῦ ἐμμήρ,
14 * καὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ δυνατοὶ παρατάξεως ἑκατὸν εἰ-
κοσιοκτώ. καὶ ἐπίσκοπος ἐπ' αὐτῶν ζεχριὴλ υἱὸς τῶν
μεγάλων.
15 * καὶ ἀπὸ τῶν λευιτῶν σαμαΐα, υἱὸς ἀσοὺβ, υἱοῦ ἐσρι-
κάμ, υἱοῦ ἀσαβία, υἱοῦ βοννᾶ,
16 * καὶ σαββαθαῖος, καὶ ἰωσαβὰδ ἐπὶ τὰ ἔργα τοῦ
οἴκου τοῦ θεοῦ τοῦ ἐξωτάτου. καὶ ἀπὸ τῶν ἀρχόντων τῶν
λευιτῶν.
17 * καὶ ματθανίας υἱὸς μιχά, υἱὸς ζεχρεί, υἱοῦ ἀσάβ,
ἄρχων τοῦ αἴνου, καὶ ἰούδας τῆς προσευχῆς, καὶ βοκχείας
δεύτερος ἐκ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ, καὶ ἀβδίας υἱὸς σαμαΐου,
υἱοῦ γαλὲλ υἱοῦ ἰδιθοῦμ.
18 * πάντες οἱ λευῖται ἐν τῇ πόλει τῇ ἁγίᾳ διακόσιοι
ὀγδοηκοντατέσσαρες.
19 * καὶ οἱ πυλωροί, ἀκούβ, τελαμίν, καὶ οἱ ἀδελφοὶ
αὐτῶν οἱ φυλάσσοντες ἐν ταῖς πύλαις ἑκατὸν ἑβδομηκον-
ταδύο.
20 * τὸ δὲ λοιπὸν τοῦ ἰσραὴλ καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖται
ἐν πάσαις ταῖς πόλεσι τῆς ἰουδαίας ἀνὴρ ἐν τῇ κληρονο-
μίᾳ αὐτοῦ.
21 * καὶ οἱ ναθιναῖοι οἱ κατῴκησαν ἐν ὀφλᾶ, καὶ σιαᾶ,
καὶ γεσφὰς ἀπὸ τῶν ναθιναίων.

22 * וּפְקִיד הַלְוִיִּם בִּירוּשָׁלַםִ עֻזִּי בֶּן־בָּנִי בֶּן־חֲשַׁבְיָה
בֶּן־מַתַּנְיָה בֶּן־מִיכָא מִבְּנֵי אָסָף הַמְשֹׁרְרִים לְנֶגֶד
23 מְלֶאכֶת בֵּית־הָאֱלֹהִים׃ * כִּי־מִצְוַת הַמֶּלֶךְ עֲלֵיהֶם
וַאֲמָנָה עַל־הַמְשֹׁרְרִים דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ׃
24 * וּפְתַחְיָה בֶּן־מְשֵׁיזַבְאֵל מִבְּנֵי־זֶרַח בֶּן־יְהוּדָה
25 לְיַד הַמֶּלֶךְ לְכָל־דָּבָר לָעָם׃ * וְאֶל־הַחֲצֵרִים
בִּשְׂדֹתָם מִבְּנֵי יְהוּדָה יָשְׁבוּ בְּקִרְיַת הָאַרְבַּע
וּבְנֹתֶיהָ וּבְדִיבֹן וּבְנֹתֶיהָ וּבִיקַּבְצְאֵל וַחֲצֵרֶיהָ׃
26 * וּבְיֵשׁוּעַ וּבְמֹלָדָה וּבְבֵית־פָּלֶט׃
27 * וּבַחֲצַר שׁוּעָל וּבִבְאֵר שֶׁבַע וּבְנֹתֶיהָ׃
28 * וּבְצִקְלַג וּבִמְכֹנָה וּבִבְנֹתֶיהָ׃
29 * וּבְעֵין רִמּוֹן וּבְצָרְעָה וּבְיַרְמוּת׃
30 * זָנֹחַ עֲדֻלָּם וְחַצְרֵיהֶם לָכִישׁ וּשְׂדֹתֶיהָ עֲזֵקָה
וּבְנֹתֶיהָ וַיַּחֲנוּ מִבְּאֵר־שֶׁבַע עַד־גֵּיא הִנֹּם׃
31 * וּבְנֵי בִנְיָמִן מִגָּבַע מִכְמָשׂ וְעַיָּה וּבֵית־אֵל וּבְנֹתֶיהָ׃
32 * עֲנָתוֹת נֹב עֲנָנְיָה׃ * חָצוֹר רָמָה גִּתָּיִם׃
33
34 * חָדִיד צְבֹעִים נְבַלָּט׃ * לֹד וְאוֹנוֹ גֵּי הַחֲרָשִׁים׃
35
36 * וּמִן־הַלְוִיִּם מַחְלְקוֹת יְהוּדָה לְבִנְיָמִין׃

יב

1 * וְאֵלֶּה הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם אֲשֶׁר עָלוּ עִם־זְרֻבָּבֶל
בֶּן־שְׁאַלְתִּיאֵל וְיֵשׁוּעַ שְׂרָיָה יִרְמְיָה עֶזְרָא׃
2 * אֲמַרְיָה מַלּוּךְ חַטּוּשׁ׃ * שְׁכַנְיָה רְחֻם מְרֵמֹת׃
3
4 * עִדּוֹא גִנְּתוֹי אֲבִיָּה׃ * מִיָּמִין מַעַדְיָה בִּלְגָּה׃
5
6 * שְׁמַעְיָה וְיוֹיָרִיב יְדַעְיָה׃ * סַלּוּ עָמוֹק חִלְקִיָּה
7
יְדַעְיָה אֵלֶּה רָאשֵׁי הַכֹּהֲנִים וַאֲחֵיהֶם בִּימֵי יֵשׁוּעַ׃
8 * וְהַלְוִיִּם יֵשׁוּעַ בִּנּוּי קַדְמִיאֵל שֵׁרֵבְיָה יְהוּדָה
9 מַתַּנְיָה עַל־הֻיְּדוֹת הוּא וְאֶחָיו׃ * וּבַקְבֻּקְיָה וְעֻנּוֹ
10 אֲחֵיהֶם לְנֶגְדָּם לְמִשְׁמָרוֹת׃ * וְיֵשׁוּעַ הוֹלִיד אֶת־
יוֹיָקִים וְיוֹיָקִים הוֹלִיד אֶת־אֶלְיָשִׁיב וְאֶלְיָשִׁיב
11 הוֹלִיד אֶת־יוֹיָדָע׃ * וְיוֹיָדָע הוֹלִיד אֶת־יוֹנָתָן
12 וְיוֹנָתָן הוֹלִיד אֶת־יַדּוּעַ׃ * וּבִימֵי יוֹיָקִים הָיוּ
כֹהֲנִים רָאשֵׁי הָאָבוֹת לִשְׂרָיָה מְרָיָה לְיִרְמְיָה חֲנַנְיָה׃
13 * לְעֶזְרָא מְשֻׁלָּם לַאֲמַרְיָה יְהוֹחָנָן׃ * לִמְלוּכִי
14
15 יוֹנָתָן לִשְׁבַנְיָה יוֹסֵף׃ * לְחָרִם עַדְנָא לִמְרָיוֹת
16 חֶלְקָי׃ * לַעֲדָּיָא זְכַרְיָה לְגִנְּתוֹן מְשֻׁלָּם׃
17 * לַאֲבִיָּה זִכְרִי לְמִנְיָמִין לְמוֹעַדְיָה פִּלְטָי׃ * לְבִלְגָּה
18
19 שַׁמּוּעַ לִשְׁמַעְיָה יְהוֹנָתָן׃ * וּלְיוֹיָרִיב מַתְּנַי לִידַעְיָה
20 עֻזִּי׃ * לְסַלַּי קַלָּי לְעָמוֹק עֵבֶר׃

22 * Et epiſcopus Leuitarum in Hieruſa-
lem, Azi filius Baani, filius Aſabiæ, filius
Mathaniæ, filius Michæ. De filiis Aſaph
Cantores in miniſterio domus Dei.
23 * Præceptum quippe regis ſuper eos e-
rat, & ordo in cantoribus per dies ſingu-
24 los: * Et Phathaia filius Meſezebel de filiis
Zara filij Iuda in manu regis, iuxta omne
25 verbum populi, * Et in domibus per om-
nes regiones eorum. De filiis Iuda habi-
tauerũt in Cariatharbe & in filiabus eius,
& in Dybon & in filiabus eius, & in Cap-
26 ſeel & in viculis eius, * Et in Ieſue, & in
27 Molada, & in Bethphalet, * Et in A-
ſerſual, & in Berſabee & in filiabus eius,
28 * Et in Sicelech, & in Mochona & in fi-
29 liabus eius, * Et in Remmon, & in Za-
30 ra & in Hierimuth, * Zonoa, Odol-
lam & in villis earum, Lachis & in regio-
nibus eius, Azecha & in filiabus eius. Et
manſerunt in Berſabee vſque ad vallem
31 Hennom. * Filij autem Beniamin, A-
geba, Mechmas, & Hai, & Bethel & filia-
32 bus eius, * Anathot, Nob, Anana,
33 * Aſor, Rama, Gethai, * Madid,
34 Seboim, Neballath, * Et Ono valle
35 artificum: * Et de Leuitis portiones
36 Iudæ & Beniamin. CAP. XII.

1 HI ſunt autem Sacerdotes & Leuitæ qui
A aſcenderunt cum Zorobabel filio Sa-
lathiel, Ioſue, Saraia, Hieremias, Eſdras,
2 * Amaria, Melluch, Acchus, * Seche-
3 nias, Reum, Merimuth, * Addo, Gen-
4 thon, Abia, * Miniamin, Madia, Belga,
5 * Semeia, & Ioarib, & Idaia,
6 * Sellum, Amoch, Elceia, Adaia. Iſti
7 principes Sacerdotum & fratres eorum in
8 diebus Ioſue. * Porrò Leuitæ, Ieſua, Ben-
nui, Cedmihel, Sarabia, Iuda, Mathanias,
ſuper hymnos ipſi & fratres eorum:
9 * Et Becbecia atque Ethanni & fratres
eorum, vnuſquiſque in officio ſuo.
10 * Ioſue autem genuit Ioachim, & Ioa-
chim genuit Eliaſib, & Eliaſib genuit Io-
11 iada, * Et Ioiada genuit Ionathan, & Iona-
12 than genuit Iedda. * In diebus autem Ioa-
chim erant ſacerdotes & principes fami-
liarũ Saraię, Maariæ, Hieremiæ, Ananiæ,
13 * Eſdræ, Moſollam, Amarię, Iohannan,
14 * Milico, Ionathan, Sebeniæ, Ioſeph,
15 * Aram, Edna, Maraioth, Elci,
16 * Adaiæ, Zachariæ, Genthon, Moſollã,
17 * Abiæ, Zechri, Miamin, et Moadiæ
18 Phelthi, * Belgæ, Sammua, Semeię Ioathã,
19 * Ioarib, Mathanai, Iodaiæ, Azzi,
20 * Sellaiæ, Celaia, Mochober,

*Et episcopus Leuitarum in Hierusalem O- 22
zei filius Bani filij Sabia, filij Maththaniæ, filij
Micha. de filiis Asaph cantoribus ante opus do-
mus Dei, * quoniam præceptum regis super 23
eos. & expectabat in fide in cantoribus, ratio
vniuscuiusque diei in die sua, * Et Phathaia 24
filius Massizabel. de filiis Zara filij Juda ad ma-
num regis in omne verbum populo:
* Et ad suburbia in agro eorum. & de filiis 25
Juda habitauerunt in Cariatharbog & in filia-
bus eius, & in Debon & in filiabus eius, & in
Cabseel & in viculis eius,
* Et in Iesue, & in Molada, & in Beth- 26
phalat, * Et in Aserfoal, & in Bersabee 27
& filiabus eius, * Et in Secelag, & in 28
Mabne, & in filiabus eius,
* Et in Remaon, & in Sara, & in Hieri- 29
muth, * Et in Zannoa, & Odollam & 30
suburbiis earum, & in Lachis & agris eius,
& in Azeca & in filiabus eius. et castrametati
sunt in Bersabee vsque ad vallem Ennom.
* Et filij Beniamin à Gabaa & Magmas e- 31
tiam & Bethel & filiabus eius.
* Et in Anathoth, Nob, Ania, 32
* Asor, Rama, Geththaim, 33
* Adod, Seboim, Nabalat, 34
* Lydda & Onogearasim. 35
* Et ex Leuitis partes in Juda et Beniamin. 36

CAP. XII.

ET hi Sacerdotes & Leuitæ qui ascenderunt 1
cum Zorobabel filio Salathiel & Iesue, Sa-
raia, Hieremias, Esdras,
* Amarias, Maluch, Attus, 2
* Sechenias, Reum, Marimoth, 3
* Adaias, Genathon, Abias, 4
* Miamin, Maadias, Belgas, 5
* Semeias, Joiarib, Jdeias, 6
* Salu, Amuc, Chelcias, Oduias. isti princi- 7
pes Sacerdotum et fratres eorũ in diebus Jesue.
* Et Leuitæ Jesus, Banui, Cadmiel, Sarabias, 8
Jodae, & Matthanias super confessiones ipse et
fratres eius, * Et Bacbacias, & Anai, fratres 9
eorum ante eos ad vices. * Et Jesue genuit Joa- 10
cim, & Joacim genuit Eliaseb, & Eliaseb ge-
nuit Jodae, * Et Jodae genuit Jonathan, & 11
Ionathan genuit Addu.
* Et in diebus Joacim erant sacerdotes & 12
principes familiarum, Saraia, Amarias, Iere-
mia, Ananias, * Esdræ, Mesulam, Ama- 13
ria, Ionan, * Amaluch, Ionathan, Seche- 14
nia, Ioseph, * Ares, Ednas, Marioth, Elce, 15
* Et Addai, Zacharias, Ganathon, Mesolam, 16
* Abia, Zechri, Miamin, Maadai Pheleti, 17
* Balgas, Samue, Semeia, Jonathan, 18
* Joiarib, Mathanai, Idio, Ozi, 19
* Salai, Callai, Amuc, Abed, 20

22 * καὶ ἐπίσκοπος λευιτῶν ἐν ἱερουσαλὴμ ὀζεὶ υἱὸς
βανὶ υἱοῦ σαβία, υἱοῦ μαθθανίου, υἱοῦ μιχά. ἀπὸ υἱῶν ἀσὰφ
23 τῶν ᾀδόντων ἀπέναντι ἔργου οἴκου τοῦ θεοῦ, * ὅτι ἐντολὴ
τοῦ βασιλέως ἐπ' αὐτοῖς. καὶ διέμενεν ἐν πίστει ἐπὶ τοῖς ᾠ-
δοῖς, λόγος ἑκάστης ἡμέρας ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ,
24 * καὶ φαθαΐα υἱὸς μασιζαβὴλ. ἀπὸ τῶν υἱῶν ζαρὰ
υἱοῦ ἰούδα πρὸς χεῖρα τοῦ βασιλέως εἰς πάντα λόγον τῷ
25 λαῷ· * καὶ πρὸς τὰς ἐπαύλεις ἐν ἀγρῷ αὐτῶν. καὶ
ἀπὸ υἱῶν ἰούδα, ἐκάθισαν ἐν καριαθαρβὼγ καὶ ἐν ταῖς
θυγατράσιν αὐτοῦ, καὶ ἐν δαιβῶν καὶ ἐν ταῖς θυγατράσιν
αὐτοῦ, καὶ ἐν καβσεὴλ καὶ ἐν ταῖς αὐλαῖς αὐτοῦ·
26 * καὶ ἐν ἰησοῦ, καὶ ἐν μωλαδὰ καὶ ἐν βηθφαλάτ,
27 * καὶ ἐν ἀσερσωὰλ, καὶ ἐν βηρσαβεαὶ καὶ ταῖς θυγατράσιν
28 αὐτῆς, * καὶ ἐν σεκελὰγ, καὶ ἐν μαβνῇ καὶ ἐν ταῖς
29 θυγατράσιν αὐτοῦ, * καὶ ἐν ῥεμαῶν, καὶ ἐν σαρὰ καὶ ἐν
30 ἱεριμοὺθ, * καὶ ἐν ζανωά, καὶ ὀδολλὰμ καὶ ταῖς ἐ-
παύλεσιν αὐτῶν, καὶ ἐν λαχεὶς καὶ τοῖς ἀγροῖς αὐτοῦ, καὶ ἐν
ἀζηκὰ καὶ ἐν ταῖς θυγατράσιν αὐτῆς. καὶ παρενέβαλον
31 ἐν βερσαβεαὶ ἕως φάραγγος ἐννόμ. * καὶ υἱοὶ βεν-
ιαμὶν ἀπὸ γαβαὰ καὶ μαγμὰς καί γε καὶ βαιθὴλ καὶ τῶν
32 θυγατέρων αὐτῆς· * καὶ ἐν ἀναθῶθ, νόβ, ἀνία,
33 * ἀσώρ, ῥαμά, γεθθαΐμ, * ἀδώδ, σεβωείμ, ναβαλάτ,
34 * λύδδα καὶ ὀνωγναρασείμ. * καὶ ἐκ τῶν λευιτῶν
35 μερίδες ἐν τῷ ἰούδα καὶ βενιαμίν.
36

ιβ'.

1 * Καὶ οὗτοι οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖται οἱ ἀναβάντες μετὰ
2 ζοροβάβελ υἱοῦ σαλαθιὴλ καὶ ἰησοῦ, σαραΐα, ἱερεμίας,
3 ἔσδρας, * ἀμαρίας, μαλοὺχ, ἄττους, * σεχενίας,
4 ῥεούμ, μαρειμώθ, * ἀδαΐας, γεναθῶν, ἀβίας, * μιαμείν,
5 μααδίας, βελγάς, * σεμεΐας, ἰωιαρείβ, ἰδεΐας,
6 * σαλού, ἀμούκ, χελκείας, ὠδουΐας. οὗτοι οἱ ἄρχον-
7 τες τῶν ἱερέων καὶ ἀδελφοὶ αὐτῶν ἐν ἡμέραις ἰησοῦ.
8 * καὶ οἱ λευῖται ἰησοῦς, βανουί, καδμιήλ, σαραβίας,
ἰωδαέ, καὶ ματθανίας ἐπὶ τῶν ἐξομολογήσεων αὐτὸς καὶ
9 οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, * καὶ βακβακίας, καὶ ἀναΐ, οἱ ἀ-
δελφοὶ αὐτῶν ἀπέναντι αὐτῶν εἰς τὰς ἐφημερίας.
10 * καὶ ἰησοῦς ἐγέννησε τὸν ἰωακείμ, καὶ ἰωακεὶμ ἐγέννησε
τὸν ἐλιασὴβ, καὶ ἐλιασὴβ ἐγέννησε τὸν ἰωδαέ,
11 * καὶ ἰωδαὲ ἐγέννησε τὸν ἰωνάθαν, καὶ ἰωνάθαν ἐγέννη-
12 σε τὸν ἀδδού. * καὶ ἐν ἡμέραις ἰωκεὶμ ἦσαν οἱ ἱε-
ρεῖς καὶ οἱ ἄρχοντες τῶν πατριῶν· τῷ σαραΐα, ἀμαρίας·
13 τῷ ἱερεμίᾳ, ἀνανίας· * τῷ ἔσδρᾳ, μεσουλάμ, τῷ
14 ἀμαρίᾳ, ἰωνάν, * τῷ ἀμαλούχ, ἰωνάθαν, τῷ σεχε-
15 νία, ἰωσήφ, * τῷ ἀρές, ἐδνάς, τῷ μαριὼθ ἑλκέ·
16 * καὶ ἀδδαΐ, ζαχαρίας, τῷ γαναθὼν μεσολάμ.
17 * τῷ ἀβιά, ζεχρί, τῷ μιαμίν, μααδαῒ τῷ φελετί,
18 * τῷ βαλγάς, σαμουέ, τῷ σεμεΐα, ἰωνάθαν·
19 * τῷ ἰωιαρείβ, μαθαναΐ· τῷ ἰδίω, ὀζί·
20 * τῷ σαλαΐ, καλλαΐ· τῷ ἀμούκ, ἀβέδ,

21 * לְחִלְקִיָּה חֲשַׁבְיָה לִידַעְיָה נְתַנְאֵל׃
22 * הַלְוִיִּם בִּימֵי אֶלְיָשִׁיב יוֹיָדָע וְיוֹחָנָן וְיַדּוּעַ כְּתוּבִים
רָאשֵׁי אָבוֹת וְהַכֹּהֲנִים עַל־מַלְכוּת דָּרְיָוֶשׁ הַפָּרְסִי׃
23 * בְּנֵי לֵוִי רָאשֵׁי הָאָבוֹת כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי
הַיָּמִים וְעַד־יְמֵי יוֹחָנָן בֶּן־אֶלְיָשִׁיב׃
24 * וְרָאשֵׁי הַלְוִיִּם חֲשַׁבְיָה שֵׁרֵבְיָה וְיֵשׁוּעַ בֶּן־
קַדְמִיאֵל וַאֲחֵיהֶם לְנֶגְדָּם לְהַלֵּל לְהוֹדוֹת בְּמִצְוַת
דָּוִיד אִישׁ־הָאֱלֹהִים מִשְׁמָר לְעֻמַּת מִשְׁמָר׃
25 * מַתַּנְיָה וּבַקְבֻּקְיָה עֹבַדְיָה מְשֻׁלָּם טַלְמוֹן עַקּוּב
שֹׁמְרִים שׁוֹעֲרִים מִשְׁמָר בַּאֲסֻפֵּי הַשְּׁעָרִים׃
26 * אֵלֶּה בִּימֵי יוֹיָקִים בֶּן־יֵשׁוּעַ בֶּן־יוֹצָדָק וּבִימֵי
נְחֶמְיָה הַפֶּחָה וְעֶזְרָא הַכֹּהֵן הַסּוֹפֵר׃
27 * וּבַחֲנֻכַּת חוֹמַת יְרוּשָׁלַםִ בִּקְשׁוּ אֶת־הַלְוִיִּם מִכָּל־
מְקוֹמֹתָם לַהֲבִיאָם לִירוּשָׁלָםִ לַעֲשֹׂת חֲנֻכָּה וְשִׂמְחָה
וּבְתוֹדוֹת וּבְשִׁיר מְצִלְתַּיִם נְבָלִים וּבְכִנֹּרוֹת׃
28 * וַיֵּאָסְפוּ בְּנֵי הַמְשֹׁרְרִים וּמִן־הַכִּכָּר סְבִיבוֹת
29 יְרוּשָׁלַםִ וּמִן־חַצְרֵי נְטֹפָתִי׃ * וּמִבֵּית הַגִּלְגָּל
וּמִשְּׂדוֹת גֶּבַע וְעַזְמָוֶת כִּי חֲצֵרִים בָּנוּ לָהֶם הַמְשֹׁרְרִים
30 סְבִיבוֹת יְרוּשָׁלָםִ׃ * וַיִּטַּהֲרוּ הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם
וַיְטַהֲרוּ אֶת־הָעָם וְאֶת־הַשְּׁעָרִים וְאֶת־הַחוֹמָה׃
31 * וָאַעֲלֶה אֶת־שָׂרֵי יְהוּדָה מֵעַל לַחוֹמָה וָאַעֲמִידָה
שְׁתֵּי תוֹדֹת גְּדוֹלֹת וְתַהֲלֻכֹת לַיָּמִין מֵעַל לַחוֹמָה
32 לְשַׁעַר הָאַשְׁפֹּת׃ * וַיֵּלֶךְ אַחֲרֵיהֶם הוֹשַׁעְיָה וַחֲצִי
33 שָׂרֵי יְהוּדָה׃ * וַעֲזַרְיָה עֶזְרָא וּמְשֻׁלָּם׃
34 * יְהוּדָה וּבִנְיָמִן וּשְׁמַעְיָה וְיִרְמְיָה׃
35 * וּמִבְּנֵי הַכֹּהֲנִים בַּחֲצֹצְרוֹת זְכַרְיָה בֶן־יוֹנָתָן בֶּן־
שְׁמַעְיָה בֶּן־מַתַּנְיָה בֶּן־מִיכָיָה בֶּן־זַכּוּר בֶּן־אָסָף׃
36 * וְאֶחָיו שְׁמַעְיָה וַעֲזַרְאֵל מִלֲלַי גִּלֲלַי מָעַי נְתַנְאֵל
וִיהוּדָה חֲנָנִי בִּכְלֵי־שִׁיר דָּוִיד אִישׁ הָאֱלֹהִים
וְעֶזְרָא הַסּוֹפֵר לִפְנֵיהֶם׃
37 * וְעַל שַׁעַר הָעַיִן וְנֶגְדָּם עָלוּ עַל־מַעֲלוֹת עִיר דָּוִיד
בַּמַּעֲלֶה לַחוֹמָה מֵעַל לְבֵית דָּוִיד וְעַד שַׁעַר הַמַּיִם
38 מִזְרָח׃ * וְהַתּוֹדָה הַשֵּׁנִית הַהוֹלֶכֶת לְמוֹאל וַאֲנִי
אַחֲרֶיהָ וַחֲצִי הָעָם מֵעַל לְהַחוֹמָה מֵעַל לְמִגְדַּל
הַתַּנּוּרִים וְעַד הַחוֹמָה הָרְחָבָה׃
39 * וּמֵעַל לְשַׁעַר־אֶפְרַיִם וְעַל־שַׁעַר הַיְשָׁנָה וְעַל־
שַׁעַר הַדָּגִים וּמִגְדַּל חֲנַנְאֵל וּמִגְדַּל הַמֵּאָה וְעַד שַׁעַר
40 הַצֹּאן וְעָמְדוּ בְּשַׁעַר הַמַּטָּרָה׃ * וַתַּעֲמֹדְנָה שְׁתֵּי
הַתּוֹדֹת בְּבֵית הָאֱלֹהִים וַאֲנִי וַחֲצִי הַסְּגָנִים עִמִּי׃

21 * Elchiæ, Aſebiæ, Idaiæ, Nathanahel.
22 * Leuitæ in diebus Eliaſib, & Ioiada, &
Ionan, & Iedboa ſcripti principes fami-
liarum & ſacerdotes in regno Darij Perſę.
23 * Filij Leui principes familiarum ſcripti in
libro verborum dierum, & vſque ad dies
24 Ionathan filij Eliaſib. * Et principes Leui-
tarũ Aſebia, Serebia, & Ieſue filius Cedmi-
B hel, & fratres eorum per vices ſuas, vt lau
darent & cõfiterentur iuxta pręceptũ Da-
uid viri Dei, & obſeruarent æquè per ordi
25 nem. * Mathania, & Bechetia, & Obedia,
Moſollam, Thelmon, Accub, cuſtodes por
26 tarum & veſtibulorum ante portas. * Hi in
diebus Ioiachim filij Ioſue filij Ioſedech,
& in diebus Neemię ducis & Eſdræ ſacer-
27 dotis ſcribæq;. * In dedicatione autem mu
ri Hieruſalem, requiſierũt Leuitas de om-
nibus locis ſuis, vt adducerent eos in Hie
ruſalem, & facerent dedicationem & læti-
tiam in actione gratiarum & cantico, & in
28 cymbalis, pſalteriis & citharis. * Cõgregati
ſunt autem filij Cantorum de cãpeſtribus
29 circa Hieruſalẽ, & de villis Netuphati, * &
de domo Galgal, & de regionibus Geba
& Aſmaueth: quoniã villas ædificauerunt
30 ſibi cantores in circuitu Hieruſalem. * Et
mundati ſunt Sacerdotes & Leuitę, & mũ
dauerunt populum, & portas & murum.
31 * Aſcendere autem feci principes Iuda ſu-
per murũ, & ſtatui duos choros laudantiũ
C magnos. & ierũt ad dexterã ſup murũ ad
32 portã ſterquilinij. * Et iuit poſt eos Oſaias
33 & media pars principũ Iuda. * Et Azarias,
34 Eſdra & Moſollã, * Iuda et Beniamin, & Se
35 meia & Hieremia. * Et de filiis Sacerdotũ
in tubis, Zacharias filius Ionathã, filius Se
meię, filius Mathanię, fili⁹ Michaiæ, filius
36 Zechur, fili⁹ Aſaph, * Et fratres ei⁹ Semeia,
& Azarel, Malalai, Galalai, Maiai, Natha-
nael, & Iuda, & Anani in vaſis cãtici Dauid
37 viri Dei, & Eſdras ſcriba ante eos * in porta
fontis. Et cõtra eos aſcẽderũt in gradibus
ciuitatis Dauid in aſcenſu muri ſuper do-
mũ Dauid & vſque ad portã aquarum ad
38 Orientẽ. * Et chorus ſecundus gratias refe
rẽtiũ ibat ex aduerſo, & ego poſt eũ, & me-
dia pars populi ſup murũ & ſup turrĩ fur-
norum, & vſque ad murum latiſſimum,
39 * Et ſup portam Ephraim, & ſuper portam
D antiquã, & ſuper portam piſcium, & tur-
rim Ananehel, & turrim Emath, & vſque
ad portam gregis; & ſteterunt in porta cu-
40 ſtodiæ. * Steteruntque duo chori lau-
dantium in domo Dei, & ego & dimidia
pars magiſtratuum mecum.

* *Elcia, Asabia, Odiua, Nathanael.* 21
* *Et Leuitæ in diebus Eliaseb, Joada, et Joa,* 22
& Ioanan, & Idua, scripti principes familia-
rum & Sacerdotes in regno Darij Persæ.
* *Filij autem Leui principes familiarum scri-* 23
pti in libro verborum dierum, et vsque ad dies
Ionan filij Eliasub.
* *Et principes Leuitarum Asabeas, & Sa-* 24
rabias & Jesue. & filij Cadmiel et fratres eo-
rum ante eos, vt laudarent & confiterentur
in præcepto Dauid regis hominis Dei per vices
ad vices. * *Maththanias & Bacbacias,* 25
Abdias, Mosolam, Telmon, Accub, custodientes
ianitores custodiæ cùm congregarē ego ianitores.
* *Isti in diebus Joacim filij Iesue filij Josedec.* 26
& in diebus Neemia principis, & Esdras sa-
cerdotis & scribæ, * *Et in dedicationibus* 27
muri Hierusalem, quæsierunt Leuitas in locis
suis, vt adducerent eos in Hierusalem, ad faciē-
dum dedicationem, & lætitiam, & in laude et
in canticis pulsantes cymbala, & psalteria &
in citharis. * *Et congregati sunt filij Can-* 28
torum de regione circa Hierusalem, & de sub-
urbiis Netophati, * *Et in Bethgalgal, & de* 29
agris Gabeæ & Asmoth: quoniam villas ædifi-
cauerant sibi Cantores in circuitu Hierusalem.
* *Et mundati sunt Sacerdotes & Leuitæ, et* 30
mundauerunt populum, & portas & murum:
* *Et ascendere fecerunt principes Juda su-* 31
pra murum, & statuerunt duos de laude mag-
nos. & ierunt à dextris super murum portæ
sterquilinij. * *Et iuit post eos Asaias & me-* 32
dietas principum Iuda, * *Et Azarias, Esdras* 33
& Mesulam, Judas, & Beniamin, & Sa-
maias & Hieremias. * *Et de filiis Sacerdo-* 34
tum in tubis, Zacharias filius Jonathan, filij Sa-
maia, filij Matthania, filij Machaia, filij Zac-
chur, filij Asaph. * *Et fratres eius, Samaias* 35
& Ezriel, Gelolai, Maia, Nathanael, & Ju-
das & Anani, vt laudarent in vasis cantus
Dauid hominis Dei. & Esdras scriba ante eos
* *In porta fontis contra eos, ascenderunt* 36
in gradibus ciuitatis Dauid in ascensu muri
super domum Dauid, & vsque ad portam a-
quæ ad Orientem.
* *Et de laude secundus procedebat obuians* 37
eis. et ego post eum. et medietas populi super mu-
rum super turrim furnorum, & vsque ad mu-
rum latum,
* *Et super portam Ephraim, & super por-* 38
tam antiquam, & super portam piscariam, &
turrim Anameel. & à turri Mea & vsque ad
portam gregis:
* *Et steterunt super portam custodiæ, et ste-* 39
terunt duo laudis in domo Dei, & ego et dimi-
dia pars magistratuum mecum.

21 * τῷ ἐλκία, τῷ ἀσαβία, τῷ ὀδουΐα, ναθαναήλ. * καὶ οἱ
22 λευῖται ἐν ἡμέραις ἐλιασήβ, ἰωάδα, καὶ ἰωά, καὶ ἰωανάν,
καὶ ἰδουά, γεγραμμένοι ἄρχοντες πατριῶν καὶ ἱερεῖς ἐν βα
23 σιλεία δαρείου τοῦ πέρσου. * υἱοὶ δὲ λευὶ ἄρχοντες τῶν πα-
τριῶν γεγραμμένοι ἐπὶ βιβλίου λόγων τῶν ἡμερῶν, καὶ ἕως
24 ἡμερῶν ἰωνὰν υἱοῦ ἐλιασούβ. * καὶ οἱ ἄρχοντες τῶν λευιτῶν
ἀσαβίας, καὶ σαραβίας, καὶ ἰησοῦς· καὶ οἱ υἱοὶ καδμιὴλ
καὶ ἀδελφοὶ αὐτῶν κατέναντι αὐτῶν εἰς τὸ αἰνεῖν καὶ ἐξο-
μολογεῖσθαι ἐν ἐντολῇ δαυὶδ βασιλέως ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ
25 ἐφημερία πρὸς ἐφημερίαν. * μαθθανίας καὶ βακβακίας,
ἀβδείας, μοσολάμ, τελμών, ἀκκούβ, φυλάσσοντες πυλω-
ροὶ φυλακῆς ἐν τῷ συναγαγεῖν με τοὺς πυλωρούς.
26 * οὗτοι ἐν ἡμέραις ἰωακεὶμ υἱοῦ ἰησοῦ, υἱοῦ ἰωσεδέκ. καὶ ἐν
ἡμέραις νεεμία τοῦ ἄρχοντος, καὶ ἔσδρας τοῦ ἱερέως καὶ
27 γραμματέως, * καὶ ἐν ἐγκαινίοις τείχους ἱερουσαλὴμ
ἐζήτησαν τοὺς λευΐτας ἐν τοῖς τόποις αὐτῶν τοῦ ἐνέγκαι αὐ-
τοὺς εἰς ἱερουσαλὴμ ποιῆσαι ἐγκαίνια καὶ εὐφροσύνην,
καὶ ἐν αἰνέσει, καὶ ἐν ᾠδαῖς κυμβαλίζοντες, καὶ ψαλτήρια
28 καὶ ἐν κινύραις. * καὶ συνήχθησαν οἱ υἱοὶ τῶν ᾀδόντων ἀπὸ
τῆς περιχώρου κυκλόθεν ἱερουσαλήμ, καὶ ἀπὸ ἐπαύλεων
29 τοῦ νετωφατί, * καὶ ἐν βαιθγαλγάλ, καὶ ἀπὸ ἀγρῶν γα-
βέαι καὶ ἀσμώθ. ὅτι ἐπαύλεις ᾠκοδόμησαν ἑαυτοῖς οἱ
30 ᾄδοντες περὶ κύκλῳ ἱερουσαλήμ. * καὶ ἐκαθαρίσθησαν
οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖται, καὶ ἐκαθάρισαν τὸν λαόν, καὶ τὰς
31 πύλας καὶ τὸ τεῖχος. * καὶ ἀνήνεγκαν τοὺς ἄρχοντας ἰού-
δα ἐπάνω τοῦ τείχους, καὶ ἔστησαν δύο περὶ αἰνέσεως με-
γάλους. καὶ διῆλθον ἐκ δεξιῶν ἐπάνω τοῦ τείχους τῆς πύ-
32 λης τῆς κοπρίας. * καὶ ἐπορεύθη ὀπίσω αὐτῶν ἀσαΐας καὶ
33 ἥμισυ ἀρχόντων ἰούδα, * καὶ ἀζαρίας, ἔσδρας καὶ
μεσουλάμ, ἰούδας, καὶ βενιαμίν, καὶ σαμαΐας, καὶ ἱε-
34 ρεμίας. * καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν τῶν ἱερέων ἐν σάλπιγξι ζα-
χαρίας υἱὸς ἰωνάθαν, υἱοῦ σαμαΐα, υἱοῦ ματθανία, υἱοῦ
35 μαχαΐα, υἱοῦ ζακχούρ, υἱοῦ ἀσάφ. * καὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ,
σαμαΐας, καὶ ἐζριήλ, γελωλαΐ, μαΐα, ναθαναήλ,
καὶ ἰούδας καὶ ἀνανί, τοῦ αἰνεῖν ἐν σκεύεσιν ᾠδῆς δαυὶδ
ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ. καὶ ἔσδρας ὁ γραμματεὺς ἔμπρο-
36 σθεν αὐτῶν * ἐπὶ πύλης τῆς πηγῆς κατέναντι αὐτῶν, ἀνέ-
βησαν ἐπὶ τοῖς βαθμοῖς πόλεως δαυὶδ ἐν ἀναβάσει
τοῦ τείχους ἐπάνωθεν τοῦ οἴκου δαυὶδ καὶ ἕως πύλης τοῦ
37 ὕδατος κατ᾽ ἀνατολάς. * καὶ περὶ αἰνέσεως ἡ δευτέρα
ἐξεπορεύετο συναντῶσα αὐτοῖς. καὶ ἐγὼ ὀπίσω αὐτῆς.
καὶ τὸ ἥμισυ τοῦ λαοῦ ἐπάνω τοῦ τείχους ὑπεράνω τοῦ πύρ-
γου τῶν θαννουρείμ, καὶ ἕως τοῦ τείχους τοῦ πλατέος,
38 * καὶ ὑπεράνω τῆς πύλης ἐφραίμ· καὶ ἐπὶ τὴν πύ-
λην τὴν εἰσανά, καὶ ἐπὶ τὴν πύλην τὴν ἰχθυηράν, καὶ
πύργον ἀναμεήλ. καὶ ἀπὸ τοῦ πύργου τοῦ μεά, καὶ ἕως τῆς
39 πύλης τῆς προβατικῆς. * καὶ ἔστησαν ἐπὶ πύλην τῆς φυ-
λακῆς, καὶ ἔστησαν αἱ δύο τῆς αἰνέσεως ἐν οἴκῳ τοῦ θεοῦ, καὶ
ἐγὼ καὶ τὸ ἥμισυ τῶν στρατηγῶν μετ᾽ ἐμοῦ.

41 * וְהַכֹּהֲנִים אֶלְיָקִים מַעֲשֵׂיָה מִנְיָמִין מִיכָיָה
אֶלְיוֹעֵנַי זְכַרְיָה חֲנַנְיָה בַּחֲצֹצְרוֹת :
42 * וּמַעֲשֵׂיָה וּשְׁמַעְיָה וְאֶלְעָזָר וְעֻזִּי וִיהוֹחָנָן וּמַלְכִּיָּה
וְעֵילָם וָעָזֶר וַיַּשְׁמִיעוּ הַמְשֹׁרְרִים וְיִזְרַחְיָה הַפָּקִיד :
43 * וַיִּזְבְּחוּ בַיּוֹם הַהוּא זְבָחִים גְּדוֹלִים וַיִּשְׂמָחוּ כִּי
הָאֱלֹהִים שִׂמְּחָם שִׂמְחָה גְדוֹלָה וְגַם הַנָּשִׁים
וְהַיְלָדִים שָׂמֵחוּ וַתִּשָּׁמַע שִׂמְחַת יְרוּשָׁלַם עַד־
44 מֵרָחוֹק : * וַיִּפָּקְדוּ בַיּוֹם הַהוּא אֲנָשִׁים עַל־
הַנְּשָׁכוֹת לָאוֹצָרוֹת לַתְּרוּמוֹת לָרֵאשִׁית וְלַמַּעַשְׂרוֹת
לִכְנוֹס בָּהֶם לִשְׂדֵי הֶעָרִים מְנָאוֹת הַתּוֹרָה לַכֹּהֲנִים
וְלַלְוִיִּם כִּי שִׂמְחַת יְהוּדָה עַל־הַכֹּהֲנִים וְעַל־הַלְוִיִּם
45 הָעֹמְדִים : * וַיִּשְׁמְרוּ מִשְׁמֶרֶת אֱלֹהֵיהֶם וּמִשְׁמֶרֶת
הַטָּהֳרָה וְהַמְשֹׁרְרִים וְהַשֹּׁעֲרִים כְּמִצְוַת דָּוִיד שְׁלֹמֹה
46 בְנוֹ : * כִּי־בִימֵי דָוִיד וְאָסָף מִקֶּדֶם רָאשֵׁי
הַמְשֹׁרְרִים וְשִׁיר־תְּהִלָּה וְהֹדוֹת לֵאלֹהִים :
47 * וְכָל־יִשְׂרָאֵל בִּימֵי זְרֻבָּבֶל וּבִימֵי נְחֶמְיָה נֹתְנִים
מְנָיוֹת הַמְשֹׁרְרִים וְהַשֹּׁעֲרִים דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ
וּמַקְדִּשִׁים לַלְוִיִּם וְהַלְוִיִּם מַקְדִּשִׁים לִבְנֵי אַהֲרֹן :

יג

1 * בַּיּוֹם הַהוּא נִקְרָא בְּסֵפֶר מֹשֶׁה בְּאָזְנֵי הָעָם
וְנִמְצָא כָּתוּב בּוֹ אֲשֶׁר לֹא־יָבוֹא עַמֹּנִי וּמֹאָבִי
בִּקְהַל הָאֱלֹהִים עַד־עוֹלָם :
2 * כִּי לֹא קִדְּמוּ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּלֶּחֶם וּבַמָּיִם
וַיִּשְׂכֹּר עָלָיו אֶת־בִּלְעָם לְקַלְלוֹ וַיַּהֲפֹךְ אֱלֹהֵינוּ אֶת־
הַקְּלָלָה לִבְרָכָה :
3 * וַיְהִי כְּשָׁמְעָם אֶת־הַתּוֹרָה וַיַּבְדִּילוּ כָל־עֵרֶב
4 מִיִּשְׂרָאֵל : * וְלִפְנֵי מִזֶּה אֶלְיָשִׁיב הַכֹּהֵן נָתוּן
בְּלִשְׁכַּת בֵּית־אֱלֹהֵינוּ קָרוֹב לְטוֹבִיָּה :
5 * וַיַּעַשׂ לוֹ לִשְׁכָּה גְדוֹלָה וְשָׁם הָיוּ לְפָנִים נֹתְנִים
אֶת־הַמִּנְחָה הַלְּבוֹנָה וְהַכֵּלִים וּמַעְשַׂר הַדָּגָן
הַתִּירוֹשׁ וְהַיִּצְהָר מִצְוַת הַלְוִיִּם וְהַמְשֹׁרְרִים
וְהַשֹּׁעֲרִים וּתְרוּמַת הַכֹּהֲנִים :
6 * וּבְכָל־זֶה לֹא הָיִיתִי בִּירוּשָׁלַם כִּי בִּשְׁנַת שְׁלֹשִׁים
וּשְׁתַּיִם לְאַרְתַּחְשַׁסְתְּא מֶלֶךְ־בָּבֶל בָּאתִי אֶל־הַמֶּלֶךְ
וּלְקֵץ יָמִים נִשְׁאַלְתִּי מִן־הַמֶּלֶךְ :
7 * וָאָבוֹא לִירוּשָׁלַם וָאָבִינָה בָרָעָה אֲשֶׁר עָשָׂה
אֶלְיָשִׁיב לְטוֹבִיָּה לַעֲשׂוֹת לוֹ נִשְׁכָּה בְּחַצְרֵי בֵּית
הָאֱלֹהִים :

41 * Et Sacerdotes Eliachim,Maaſia,Mia-
min,Michea,Elioenai, Zacharia, & Ana-
42 nia in tubis,*Et Maaſia,& Semeia,&Elea-
zar,& Azi,& Iohannan,& Melchia,& Elã
& Ezer. & clarè cecinerunt Cantores, &
43 Iezraia præpoſitus. *Et immolauerunt in
die illa victimas magnas, & lætati ſunt.
Deus enim lætificauerat eos lætitia mag-
na. ſed & vxores eorũ & liberi gauiſi ſunt,
& audita eſt lætitia illa Hieruſalem ꝓcul.
44 *Recenſuerunt quoque in die illa viros
ſuper gazophylacia theſauri,ad libamina,
& ad primitias,& ad decimas, vt introfer-
rent per eos principes ciuitatis in decore
gratiarum actionis Sacerdotes & Leuitas,
quia lætificatus eſt Iuda in Sacerdotibus,
& Leuitis aſtantibus.
45 * Et cuſtodierunt obſeruationem Dei
ſui; & obſeruationem expiationis, & Can
tores,& Ianitores,iuxta pręceptum Dauid
46 & Salomonis filij eius: * Quia in diebus
Dauid & Aſaph ab exordio erant princi-
pes conſtituti Cantorum in carmine lau-
dantium & confitentium Deo.
47 * Et omnis Iſrael in diebus Zorobabel
& in diebus Neemiæ dabant partes Can-
toribus & Ianitoribus per dies ſingulos,
& ſanctificabant Leuitas,& Leuitæ ſancti-
ficabant filios Aaron.

CAP. XIII.

1 IN die autem illo lectum eſt in volumine
A Moyſi audiente populo.& inuentum eſt
ſcriptum in eo, quòd non debeant introi-
re Ammonites & Moabites in Eccleſiam
2 Dei vſque in æternum: * Eo quòd non
occurrerint filiis Iſrael cum pane & aqua:
& conduxerunt aduerſum eos Balaam ad
maledicendum eis; & conuertit Deus no-
ſter maledictionem in benedictionem.
3 * Factum eſt autem cùm audiſſent Le-
gem, ſeparauerunt omnem alienigenam
4 ab Iſrael: * Et ſuper hoc erat Eliaſib
ſacerdos, qui fuerat præpoſitus in gazo-
phylacio domus Dei noſtri, & proximus
5 Tobię. * Fecit ergo ſibi gazophylacium
grande, & ibi erant ante eum reponentes
munera, & thus, & vaſa, & decimam fru-
menti,vini & olei,partes Leuitarũ & Can-
torum,& Ianitorum,& primitias Sacerdo-
6 tales. * In omnibus autem his non fui
in Hieruſalem, quia in anno triceſimo ſe-
cundo Artaxerxis regis Babylonis veni ad
7 regem.& in fine dierum rogaui regem,*&
veni in Hieruſalem. & intellexi malum
quod fecerat Eliaſib Tobiæ, vt faceret ei
theſaurum in veſtibulis domus Dei.

41 *Et Sacerdotes, Eliacim, Maassias, Miamin, Michaias, Elionai, Zacharias, Ananias in tubis,*

42 *Et Maasias, & Semeias, Eleazar, Ozi, Ioanan, Melchias, Elam, & Iezur. & auditi fuerunt Cantores & Iesrias præpositus.*

43 *Et sacrificauerunt in die illa victimas magnas, & lætati sunt, quoniam Deus lætificauit eos lætitia magna; & vxores eorum & liberi eorum gauisi sunt. & audita est lætitia in Hierusalem procul.*

44 *Et constituerunt in die illa viros super gazophylacia, thesauris, primitiis, & decimis vt introferrent in eis ab agris ciuitatum partes Sacerdotibus & Leuitis. quia lætitia erat in Iuda, & super Sacerdotes & Leuitas stantes.*

45 *Et custodierunt obseruationem Dei sui, & obseruationes expiationis, & Cantores, & Ianitores, vt præcepta Dauid & Salomonis filij eius.*

46 *Quia in diebus Dauid & Asaph ab exordio primus Cantorum, in hymnum & laudem Deo.*

47 *Et omnis Israel in diebus Zorobabel, & in diebus Neemiæ, dantes partes Cantorum & Ianitorum, per rationem diei in die suo, & sanctificantes Leuitas, et Leuitæ sanctificantes filios Aaron.*

CAP. XIII.

1 *IN die illa lectum est in libro Moysi in auribus populi: & inuentum est scriptum in eo, quòd non ingrederentur Ammanitæ & Moabitæ in Ecclesiam Dei vsque in æternum.*

2 *Quia non occurrerunt filiis Israel in pane & aqua, & conduxerunt aduersum eos Balaam ad maledicendum eis; & conuertit Deus noster maledictionem in benedictionem.*

3 *Et factum est vt audierunt Legem, & separati sunt omnis mixtus in Israel.*

4 *Et ante hoc Eliaseb Sacerdos habitans in gazophylacio domus Dei nostri proximus Tobia.*

5 *Et fecit sibi gazophylacium magnum, & ibi erant prius dantes sacrificium, & thus, & vasa, & decimam frumenti, & vini, & olei, mandatum Leuitarum, & Cantorum, & Ianitorum, & primitias Sacerdotum.*

6 *Et in omni istorum non fui in Hierusalem, quia in anno tricesimo & secundo Arthasastha regis Babylonis veni ad regem, & post finem dierum petij à rege:*

7 *Et veni in Hierusalem, & intellexi in nequitia quam fecit Eliaseb Tobia, vt faceret ei gazophylacium in aula domus Dei:*

41 καὶ οἱ ἱερεῖς, ἐλιακὶμ, μαασίας, μιαμὶν, μιχαίας, ἐλιωναί, ζαχαρίας, ἀνανίας ἐν σάλπιγξιν,

42 καὶ μαασίας, καὶ σεμεΐας, ἐλεάζαρ, ὀζὶ, ἰωανάν, μελχίας, αἰλὰμ, καὶ ἰεζούρ. καὶ ἠκούσθησαν οἱ ᾄδοντες καὶ ἰεσρίας ἐπίσκοπος.

43 καὶ ἔθυσαν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ θυσιάσματα μεγάλα, καὶ εὐφράνθησαν ὅτι ὁ θεὸς εὔφρανεν αὐτοὺς εὐφροσύνῃ μεγάλῃ, καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν εὐφράνθησαν· καὶ ἠκούσθη εὐφροσύνη ἐν ἱερουσαλὴμ μακρόθεν.

44 καὶ κατέστησαν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἄνδρας ἐπὶ τῶν γαζοφυλακίων, τοῖς θησαυροῖς, ταῖς ἀπαρχαῖς, καὶ ταῖς δεκάταις τοῦ συναγαγεῖν ἐν αὐτοῖς ἀπὸ τῶν ἀγρῶν τῶν πόλεων μερίδας τοῖς ἱερεῦσι καὶ τοῖς λευΐταις. ὅτι εὐφροσύνη ἦν ἐν ἰούδα, καὶ ἐπὶ τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς λευΐτας τοὺς ἑστῶτας.

45 καὶ ἐφύλαξαν φυλακὴν τοῦ θεοῦ αὐτῶν, καὶ φυλακὰς τοῦ καθαρισμοῦ, καὶ τοὺς ᾄδοντας, καὶ τοὺς πυλωρούς, ὡς ἐντολαὶ δαυὶδ καὶ σολομῶντος υἱοῦ αὐτοῦ.

46 ὅτι ἐν ἡμέραις δαυὶδ καὶ ἀσὰφ ἀπ' ἀρχῆς πρῶτος τῶν ᾀδόντων, εἰς ὕμνον καὶ αἴνεσιν τῷ θεῷ.

47 καὶ πᾶς ἰσραὴλ ἐν ἡμέραις ζοροβάβελ καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις νεεμίου, διδόντες μερίδας τῶν ᾀδόντων καὶ τῶν πυλωρῶν, λόγον ἡμέρας ἐν ἡμέρᾳ αὐτοῦ, καὶ ἁγιάζοντες τοῖς λευΐταις, καὶ οἱ λευῖται ἁγιάζοντες τοῖς υἱοῖς ἀαρών.

ιγ΄.

1 Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀνεγνώσθη ἐν βιβλίῳ μωυσῆ ἐν ὠσὶ τοῦ λαοῦ. καὶ εὑρέθη γεγραμμένον ἐν αὐτῷ ὅπως μὴ εἰσέλθωσιν ἀμμανῖται καὶ μωαβῖται ἐν ἐκκλησίᾳ θεοῦ ἕως αἰῶνος.

2 ὅτι οὐ συνήντησαν τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ ἐν ἄρτῳ καὶ ὕδατι, καὶ ἐμισθώσαντο ἐπ' αὐτοὺς τὸν βαλαὰμ καταράσασθαι αὐτούς, καὶ ἐπέστρεψεν ὁ θεὸς ἡμῶν τὴν κατάραν εἰς εὐλογίαν.

3 καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσαν τὸν νόμον, καὶ ἐχωρίσθησαν πᾶς ἐπίμικτος ἐν ἰσραήλ.

4 καὶ πρὸ τούτου ἐλιασὴβ ὁ ἱερεὺς οἰκῶν ἐν γαζοφυλακίῳ οἴκου θεοῦ ἡμῶν ἐγγίων τῷ τωβίᾳ.

5 καὶ ἐποίησεν αὐτῷ γαζοφυλάκιον μέγα, καὶ ἐκεῖ ἦσαν πρότερον διδόντες τὴν θυσίαν καὶ τὸν λίβανον καὶ τὰ σκεύη, καὶ τὴν δεκάτην τοῦ σίτου καὶ τοῦ οἴνου καὶ τοῦ ἐλαίου, ἐντολὴν τῶν λευιτῶν καὶ τῶν ᾀδόντων καὶ τῶν πυλωρῶν, καὶ ἀπαρχὰς τῶν ἱερέων.

6 καὶ ἐν παντὶ τούτων οὐκ ἤμην ἐν ἱερουσαλήμ, ὅτι ἐν ἔτει τριακοστῷ καὶ δευτέρῳ τοῦ ἀρθασασθὰ βασιλέως βαβυλῶνος ἦλθον πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ μετὰ τὸ τέλος τῶν ἡμερῶν ᾐτησάμην παρὰ τοῦ βασιλέως·

7 καὶ ἦλθον εἰς ἱερουσαλὴμ, καὶ συνῆκα ἐν τῇ πονηρίᾳ ᾗ ἐποίησεν ἐλιασὴβ τῷ τωβίᾳ, ποιῆσαι αὐτῷ γαζοφυλάκιον ἐν αὐλῇ οἴκου τοῦ θεοῦ.

8 * וַיֵּרַע לִי מְאֹד וָאַשְׁלִיכָה אֶת־כָּל־כְּלֵי בֵית־
טוֹבִיָּה הַחוּץ מִן־הַלִּשְׁכָּה׃
9 * וָאֹמְרָה וַיְטַהֲרוּ הַלְּשָׁכוֹת וָאָשִׁיבָה שָּׁם כְּלֵי
בֵּית הָאֱלֹהִים אֶת־הַמִּנְחָה וְהַלְּבוֹנָה׃
10 * וָאֵדְעָה כִּי־מְנָיוֹת הַלְוִיִּם לֹא נִתָּנָה וַיִּבְרְחוּ
אִישׁ־לְשָׂדֵהוּ הַלְוִיִּם וְהַמְשֹׁרְרִים עֹשֵׂי הַמְּלָאכָה׃
11 * וָאָרִיבָה אֶת־הַסְּגָנִים וָאֹמְרָה מַדּוּעַ נֶעֱזַב בֵּית־
הָאֱלֹהִים וָאֶקְבְּצֵם וָאַעֲמִדֵם עַל־עָמְדָם׃
12 * וְכָל־יְהוּדָה הֵבִיאוּ מַעְשַׂר הַדָּגָן וְהַתִּירוֹשׁ
וְהַיִּצְהָר לָאוֹצָרוֹת׃
13 * וָאוֹצְרָה עַל־אוֹצָרוֹת שֶׁלֶמְיָה הַכֹּהֵן וְצָדוֹק
הַסּוֹפֵר וּפְדָיָה מִן־הַלְוִיִּם וְעַל־יָדָם חָנָן בֶּן־זַכּוּר בֶּן־
מַתַּנְיָה כִּי נֶאֱמָנִים נֶחְשָׁבוּ וַעֲלֵיהֶם לַחֲלֹק לַאֲחֵיהֶם׃
14 * זָכְרָה־לִּי אֱלֹהַי עַל־זֹאת וְאַל־תֶּמַח חֲסָדַי אֲשֶׁר
עָשִׂיתִי בְּבֵית אֱלֹהַי וּבְמִשְׁמָרָיו׃
15 * בַּיָּמִים הָהֵמָּה רָאִיתִי בִיהוּדָה דֹרְכִים גִּתּוֹת
בַּשַּׁבָּת וּמְבִיאִים הָעֲרֵמוֹת וְעֹמְסִים עַל־הַחֲמֹרִים
וְאַף־יַיִן עֲנָבִים וּתְאֵנִים וְכָל־מַשָּׂא וּמְבִיאִים
יְרוּשָׁלִַם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת וָאָעִיד בְּיוֹם מִכְרָם צָיִד׃
16 * וְהַצֹּרִים יָשְׁבוּ בָהּ מְבִיאִים דָּאג וְכָל־מֶכֶר
וּמֹכְרִים בַּשַּׁבָּת לִבְנֵי יְהוּדָה וּבִירוּשָׁלִָם׃
17 * וָאָרִיבָה אֵת חֹרֵי יְהוּדָה וָאֹמְרָה לָהֶם מָה־הַדָּבָר
הָרָע הַזֶּה אֲשֶׁר־אַתֶּם עֹשִׂים וּמְחַלְּלִים אֶת־יוֹם
18 הַשַּׁבָּת׃ * הֲלוֹא כֹה עָשׂוּ אֲבֹתֵיכֶם וַיָּבֵא אֱלֹהֵינוּ
עָלֵינוּ אֵת כָּל־הָרָעָה הַזֹּאת וְעַל הָעִיר הַזֹּאת וְאַתֶּם
מוֹסִיפִים חָרוֹן עַל־יִשְׂרָאֵל לְחַלֵּל אֶת־הַשַּׁבָּת׃
19 * וַיְהִי כַּאֲשֶׁר צָלֲלוּ שַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלִַם לִפְנֵי הַשַּׁבָּת
וָאֹמְרָה וַיִּסָּגְרוּ הַדְּלָתוֹת וָאֹמְרָה אֲשֶׁר לֹא יִפְתָּחוּם
עַד אַחַר הַשַּׁבָּת וּמִנְּעָרַי הֶעֱמַדְתִּי עַל־הַשְּׁעָרִים לֹא־
יָבוֹא מַשָּׂא בְּיוֹם הַשַּׁבָּת׃
20 * וַיָּלִינוּ הָרֹכְלִים וּמֹכְרֵי כָל־מִמְכָּר מִחוּץ לִירוּשָׁלִָם
פַּעַם וּשְׁתָּיִם׃
21 * וָאָעִידָה בָהֶם וָאֹמְרָה אֲלֵיהֶם מַדּוּעַ אַתֶּם לֵנִים
נֶגֶד הַחוֹמָה אִם־תִּשְׁנוּ יָד אֶשְׁלַח בָּכֶם מִן־הָעֵת
הַהִיא לֹא־בָאוּ בַּשַּׁבָּת׃
22 * וָאֹמְרָה לַלְוִיִּם אֲשֶׁר יִהְיוּ מִטַּהֲרִים וּבָאִים
שֹׁמְרִים הַשְּׁעָרִים לְקַדֵּשׁ אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת גַּם־זֹאת
זָכְרָה־לִּי אֱלֹהַי וְחוּסָה עָלַי כְּרֹב חַסְדֶּךָ׃

8 * Et malum mihi visum est valde & proieci vasa Tobiæ foras de gazophylacio.
9 * Præcepique,& emundauerunt gazo-
B phylacium. & retuli ibi vasa domus Dei,
10 sacrificium & thus.*Et cognoui quòd par-
tes Leuitarum non fuissent datæ,& fugis-
set vnusquisque in regionem suam de Le-
uitis & Cantoribus,& de his qui ministra
11 bant. * Et egi causam aduersum magistra-
tus,& dixi: Quare dereliquimus domum
Dei?Et congregaui eos,& feci stare in sta-
12 tionibus suis. * Et omnis Iuda appor-
tabat decimam frumenti, vini & olei in
13 horrea. * Et constituimus super horrea
Selemiam sacerdotem, & Sadoch scribã,
& Phadaiam de Leuitis, & iuxta eos Anã
filium Zachur, filium Mathaniæ, quoniã
fideles comprobati sunt, & ipsis creditæ
14 sunt partes fratrum suorum. * Memen-
to mei Deus meus pro hoc, & ne deleas
miserationes meas,quas feci in domo Dei
mei,& in ceremoniis eius.
15 * In diebus illis vidi in Iuda calcantes
torcularia in Sabbato, portantes aceruos
& onerantes super asinos vinum, & vuas,
& ficus,& omne opus,& inferẽtes in Hie-
C rusalem die Sabbati. Et contestatus sum
eos, vt in die qua vendere liceret vende-
16 rent. * Et Tyrij habitauerunt in ea, in-
ferentes pisces & omnia venalia. & ven-
debant in Sabbatis filiis Iuda & Hieru-
17 salem. * Et obiurgaui optimates Iuda,
& dixi eis: Quæ est hæc res mala quã vos
facitis, & prophanatis diem Sabbati?
18 * Nunquid non hęc fecerunt patres ve-
stri,& adduxit Deus noster super nos om-
ne malum hoc, & super ciuitatem hanc?
& vos additis iracũdiam super Israel, vio-
19 lando Sabbatum. * Factum est autem
cùm quieuissent portæ Hierusalem in die
Sabbati,dixi,& clauserunt ianuas, & præ-
cepi vt non aperirent eas vsque post Sab-
batum. & de pueris meis constitui super
portas,vt nullus inferret onꝰ die Sabbati.
20 * Et manserunt negociatores & vendẽ-
tes vniuersa venalia foris Hierusalem se-
21 mel & bis.*Et contestatus sum eos,& dixi
eis: Quare manetis ex aduerso muri? Si
secundò hoc feceritis, manum mittam in
vos. Itaque ex tempore illo non venerunt
22 in Sabbato. * Dixique Leuitis vt
mundarentur, & venirent ad custodien-
das portas, & sanctificandam diem Sab-
bati. Et pro hoc ergo memento mei Deus,
& parce mihi secundùm multitudinem
miserationum tuarum.

‡ *Et malum mihi visum est valdè. et proieci* 8
omnia vasa domus Tobia foras de gazophylacio.
‡ *Et dixi: & mundauerunt gazophylacia.* 9
& retuli ibi vasa domus Dei, sacrificium &
thus.
‡ *Et cognoui quòd partes Leuitarum non* 10
datæ fuerunt: & fugerunt vir in agrum suum;
Leuitæ & Cantores & facientes opus.
‡ *Et pugnaui cum imperatoribus, & dixi:* 11
Quare derelicta est domus Dei? & congregaui
eos, & stare feci eos in statione sua.
‡ *Et omnis Iuda attulerunt decimam tritici* 12
& vini & olei ad thesauros:
‡ *Et præcepi ad manum Selemia sacerdotis,* 13
Sadoc scribæ, & Phadaia de Leuitis; & ad
manum eorum Anan filius Zacchur filij Mat-
thaniæ: quoniam fideles existimati sunt super
eos, vt diuidant fratribus suis:
‡ *Memento mei Deus in hoc, & ne deleatur* 14
misericordia mea quã feci in domo Domini Dei
mei, & in custodiis eius.
‡ *In diebus illis vidi in Iuda calcantes tor-* 15
cularia in Sabbato, & ferentes manipulos &
onerantes super asinos, & vinum & vuam,
& ficus & omne onus; & ferentes in Hieru-
salem in die Sabbati. & contestatus sum in die
venditionis eorum, quòd vendebant cibaria
‡ *Et Tyrij: & habitauerunt in ea ferentes* 16
pisces, & omnem venditionem vendentes in
Sabbato filiis Iuda & in Hierusalem.
‡ *Et veni in iudicium cum ingenuis Iuda. et* 17
dixi eis: Quis sermo iste malus quem vos faci-
tis? & prophanatis diem Sabbati?
‡ *Nunquid sic fecerunt patres vestri? &* 18
adduxit super eos Deus noster & super nos
omnia mala hæc & super ciuitatem hanc? vos
additis iram super Israel ad prophanandũ Sab-
batum.
‡ *Et factum est, cùm quieuerunt portæ in* 19
Hierusalem ante Sabbatum, & dixi, & clau-
serunt portas. & dixi, quòd non aperirentur
ipsæ, vsque post Sabbatum. & ex pueris meis
constitui super portas, vt non eleuent onera in
die Sabbati.
‡ *Et manserunt omnes institores; & fece-* 20
runt venditionem extra Hierusalem semel &
bis. ‡ *Et contestatus sum eos, & dixi ad* 21
eos: Quare vos manetis ex aduerso muri? si
secundò feceritis, extendam manum meam in
vos. à tempore illo non venerunt in Sabbato.
‡ *Et dixi Leuitis qui erant mundi, & ve-* 22
nientes ad custodiendum portas, vt sanctificent
diem Sabbati. ad hæc memento mei Deus meus,
& parce mihi secundùm multitudinem mise-
ricordiæ tuæ.

8 ‡ καὶ πονηρόν μοι ἐφάνη σφόδρα. καὶ ἔρριψα πάντα
τὰ σκεύη οἴκου τωβία ἔξω ἀπὸ τοῦ γαζοφυλακίου.
9 ‡ καὶ εἶπα, καὶ ἐκαθάρισαν τὰ γαζοφυλάκια. καὶ ἐπέ-
στρεψα ἐκεῖ σκεύη οἴκου τοῦ θεοῦ τὴν θυσίαν καὶ τὸν λίβανον.
10 ‡ καὶ ἔγνων ὅτι μερίδες τῶν λευιτῶν οὐκ ἐδόθησαν. καὶ
ἔφυγον ἀνὴρ εἰς ἀγρὸν ἑαυτοῦ. οἱ λευῖται καὶ οἱ ᾄδοντες
καὶ ποιοῦντες τὸ ἔργον.
11 ‡ καὶ ἐμαχεσάμην τοῖς στρατηγοῖς καὶ εἶπον, διατί
ἐγκατελείφθη ὁ οἶκος τοῦ θεοῦ; καὶ συνήγαγον αὐτοὺς,
καὶ ἔστησαν αὐτοὺς ἐπὶ τῇ στάσει αὐτῶν.
12 ‡ καὶ πᾶς ἰούδας ἤνεγκαν δεκάτην τοῦ πυροῦ καὶ τοῦ
οἴνου καὶ τοῦ ἐλαίου εἰς τοὺς θησαυρούς.
13 ‡ καὶ ἐνετειλάμην ἐπὶ χεῖρα σελεμία τοῦ ἱερέως, σα-
δὼκ τοῦ γραμματέως, καὶ φαδαία ἀπὸ τῶν λευιτῶν. καὶ ἐπὶ
χεῖρα αὐτῶν ἀνὰν υἱὸς ζακχοὺρ υἱοῦ ματθανίου, ὅτι πιστοὶ ἐ-
λογίσθησαν ἐπ᾽ αὐτοὺς μερίζειν τοῖς ἀδελφοῖς αὐτῶν.
14 ‡ μνήσθητί μου ὁ θεὸς ἐν ταύτῃ, καὶ μὴ ἐξαλειφθῇ
τὸ ἔλεός μου ὃ ἐποίησα ἐν οἴκῳ κυρίου τοῦ θεοῦ μου καὶ ἐν
ταῖς φυλακαῖς αὐτοῦ.
15 ‡ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις εἶδον ἐν ἰούδα πατοῦντας
ληνοὺς ἐν σαββάτῳ, καὶ φέροντας δράγματα καὶ ἐπι-
γεμίζοντας ἐπὶ τοὺς ὄνους, καὶ οἶνον, καὶ σταφυλὴν καὶ σῦ-
κα καὶ πᾶν βάσταγμα, καὶ φέροντας εἰς ἱερουσαλὴμ ἐν
ἡμέρᾳ σαββάτου. καὶ ἐπεμαρτυράμην ἐν ἡμέρᾳ πράσεως
16 αὐτῶν, ὅτι ἐπώλουν ἐπισιτισμόν ‡ καὶ οἱ τύριοι, καὶ ἐκάθισαν
ἐν αὐτῇ φέροντες ἰχθὺν καὶ πᾶσαν πρᾶσιν πωλοῦντες ἐν
τῷ σαββάτῳ τοῖς υἱοῖς ἰούδα καὶ ἐν ἱερουσαλήμ.
17 ‡ καὶ ἐκρίθην μετὰ τῶν ἐλευθέρων ἰούδα· καὶ εἶπα αὐ-
τοῖς, τίς ὁ λόγος οὗτος ὁ πονηρὸς ὃν ὑμεῖς ποιεῖτε; καὶ βε-
βηλοῦτε τὴν ἡμέραν τοῦ σαββάτου;
18 ‡ οὐχὶ οὕτως ἐποίησαν οἱ πατέρες ὑμῶν; καὶ ἤνεγκεν
ἐπ᾽ αὐτοὺς ὁ θεὸς ἡμῶν καὶ ἐφ᾽ ἡμᾶς πάντα τὰ κακὰ ταῦ-
τα καὶ ἐπὶ τὴν πόλιν ταύτην, καὶ ὑμεῖς προστίθετε ὀργὴν
ἐπὶ ἰσραὴλ βεβηλῶσαι τὸ σάββατον.
19 ‡ καὶ ἐγένετο ἡνίκα κατέστησαν πύλαι ἐν ἱερουσαλὴμ
πρὸ τοῦ σαββάτου, καὶ εἶπα, καὶ ἔκλεισαν τὰς πύλας. καὶ εἶπα,
ὥστε μὴ ἀνοιγῆναι αὐτάς, ἕως ὀπίσω τοῦ σαββάτου. καὶ ἐκ
τῶν παιδαρίων μου ἔστησα ἐπὶ τὰς πύλας, ὥστε μὴ αἴρειν
βαστάγματα ἐν ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου.
20 ‡ καὶ ηὐλίσθησαν πάντες οἱ μεταβόλοι, καὶ ἐποίησαν
πρᾶσιν ἔξω ἱερουσαλὴμ ἅπαξ καὶ δίς.
21 ‡ καὶ διεμαρτυράμην αὐτοῖς, καὶ εἶπον πρὸς αὐτούς,
διατί ὑμεῖς αὐλίζεσθε ἀπέναντι τοῦ τείχους; ἐὰν δευτερώ-
σητε, ἐκτενῶ τὴν χεῖρά μου ἐν ὑμῖν. ἀπὸ τοῦ καιροῦ ἐκεί-
νου οὐκ ἦλθον ἐν σαββάτῳ.
22 ‡ καὶ εἶπα τοῖς λευίταις οἳ ἦσαν καθαριζόμενοι, καὶ ἐρ-
χόμενοι φυλάσσοντες τὰς πύλας, ἁγιάζειν τὴν ἡμέραν
τοῦ σαββάτου. πρὸς ταῦτα μνήσθητί μου ὁ θεός μου, καὶ φεῖ-
σαί μου κατὰ τὸ πλῆθος τοῦ ἐλέους σου.

23 * גַּם בַּיָּמִים הָהֵם רָאִיתִי אֶת־הַיְּהוּדִים הֹשִׁיבוּ
נָשִׁים אַשְׁדֳּודִיּוֹת עַמֳּנִיּוֹת מוֹאֲבִיּוֹת׃
24 * וּבְנֵיהֶם חֲצִי מְדַבֵּר אַשְׁדּוֹדִית וְאֵינָם מַכִּירִים
לְדַבֵּר יְהוּדִית וְכִלְשׁוֹן עַם וָעָם׃
25 * וָאָרִיב עִמָּם וָאֲקַלְלֵם וָאַכֶּה מֵהֶם אֲנָשִׁים
וָאֶמְרְטֵם וָאַשְׁבִּיעֵם בֵּאלֹהִים אִם־תִּתְּנוּ
בְנֹתֵיכֶם לִבְנֵיהֶם וְאִם־תִּשְׂאוּ מִבְּנֹתֵיהֶם לִבְנֵיכֶם
וְלָכֶם׃
26 * הֲלוֹא עַל־אֵלֶּה חָטָא־שְׁלֹמֹה מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל
וּבַגּוֹיִם הָרַבִּים לֹא־הָיָה מֶלֶךְ כָּמֹהוּ וְאָהוּב לֵאלֹהָיו
הָיָה וַיִּתְּנֵהוּ אֱלֹהִים מֶלֶךְ עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל גַּם־אוֹתוֹ
הֶחֱטִיאוּ הַנָּשִׁים הַנָּכְרִיּוֹת׃
27 * וְלָכֶם הֲנִשְׁמַע לַעֲשֹׂת אֵת כָּל־הָרָעָה הַגְּדוֹלָה
הַזֹּאת לִמְעֹל בֵּאלֹהֵינוּ לְהֹשִׁיב נָשִׁים נָכְרִיּוֹת׃
28 * וּמִבְּנֵי יוֹיָדָע בֶּן־אֶלְיָשִׁיב הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל חָתָן
לְסַנְבַלַּט הַחֹרֹנִי וָאַבְרִיחֵהוּ מֵעָלָי׃
29 * זָכְרָה לָהֶם אֱלֹהָי עַל גָּאֳלֵי הַכְּהֻנָּה וּבְרִית
הַכְּהֻנָּה וְהַלְוִיִּם׃
30 * וְטִהַרְתִּים מִכָּל־נֵכָר וָאַעֲמִידָה מִשְׁמָרוֹת
לַכֹּהֲנִים וְלַלְוִיִּם אִישׁ בִּמְלַאכְתּוֹ׃
31 * וּלְקֻרְבַּן הָעֵצִים בְּעִתִּים מְזֻמָּנוֹת וְלַבִּכּוּרִים
זָכְרָה־לִּי אֱלֹהַי לְטוֹבָה׃

23 * Sed & in diebus illis vidi Iudæos du-
D centes vxores Azotidas, Ammonitidas, &
Moabitidas.
24 * Et filij eorum ex media parte loque-
bantur Azoticè, & nesciebant loqui Ju-
daicè: & loquebantur iuxta linguam po-
puli & populi.
25 * Et obiurgaui eos & maledixi. & ceci-
di ex eis viros, & decaluaui eos; & adiura-
ui in Deo, vt non darēt filias suas filiis eo-
rum, & non acciperent de filiabus eorum
filiis suis, & sibimetipsis, dicens:
26 * Nunquid non in huiuscemodi re pec
cauit Salomon rex Israel? & certè in gen-
tibus multis non erat rex similis ei, & di-
lectus Deo suo erat, & posuit eum Deus
regem super omnem Israel. Et ipsum ergo
duxerunt ad peccatū mulieres alienigenę.
27 * Nunquid & nos inobedientes facie-
mus omne malum grande hoc, vt præua-
ricemur in Deo nostro, & ducamus vxo-
res peregrinas?
28 * De filiis autem Ioiada filij Eliasib sa-
cerdotis magni, gener erat Sanaballath
Horonitis, quem fugaui à me.
29 * Recordare Domine Deus meus ad-
uersum eos qui polluunt Sacerdotiū, ius-
que Sacerdotale & Leuiticum.
30 * Igitur mundaui eos ab omnibus alie-
nigenis, & constitui ordines Sacerdotum
& Leuitarum vnumquemque in ministe-
rio suo,
31 * Et in oblatione lignorum in tempo-
ribus constitutis, & in primitiis. Memen-
to mei Deus meus in bonum.

תם ספר נחמיה

נקרא ומוגה עם רב עיון על ידי בנדיכטוס אריאש מונטנוס ממונה על המלאכה
הזאת במצות פיליפוס מלך ספרד מלך טוב וירא האלהים על
כל אשר הם קוראים בשם ישוע המשיח׃

ב א ם

Et in diebus illis vidi Iudæos qui duxe- 23
runt vxores Azotidas, Ammanitidas, Mao-
bitidas:
Et filij eorum ex media parte loquuntur 24
Azoticè, & non sunt cognoscentes loqui Iudai-
cè, sed iuxta linguam populi & populi.
Et pugnaui cum eis, & maledixi eis. & 25
percussi in eis viros, & decalcaui eos, & ad-
iuraui eos in Deo, Si dederitis filias vestras fi-
liis eorum, & si acceperitis de filiabus eorum
filiis vestris & sibiipsis.
Nunquid sic peccauit Salomon rex Israel? 26
& in gentibus multis non erat similis ei rex, et
dilectus Deo erat: & dedit eum Deus in regem
super omnem Israel. & hunc inclinauerunt mu
lieres alienæ:
Et vos nunquid audierimus facere praui- 27
tatem hanc? vt præuaricemur in Deo nostro,
& ducamus vxores alienas.
Et de filiis Ioiada filij Eliasub Sacerdotis 28
magni gener Sanabalat Vranitæ, & fugaui
eum à me.
Recordare eorum Deus meus pro appro- 29
pinquatione Sacerdotij, & testamenti Sacer-
dotum & Leuitarum.
Et mundaui eos ab omni alienatione; & 30
constitui vices Sacerdotibus & Leuitis, vir
quemadmodum opus eius.
Et ad donum lignorum in temporibus à 31
temporibus, & in primitiis memento mei Deus
noster in bonitatem.

23 καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις εἶδον τοὺς ἰουδαίους οἳ ἐ-
κάθισαν γυναῖκας ἀζωτίας, ἀμμανίτιδας, μωαβίτιδας·
24 καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῶν ἥμισυ λαλοῦσιν ἀζωτιστί, καὶ οὐκ εἰ-
σὶν ἐπιγινώσκοντες λαλεῖν ἰουδαϊστί, ἀλλὰ κατὰ γλῶσσαν
25 λαοῦ καὶ λαοῦ. καὶ ἐμαχεσάμην μετ᾽ αὐτῶν, καὶ
κατηρασάμην αὐτούς. καὶ ἐπάταξα ἐν αὐτοῖς ἄνδρας, καὶ
ἐμαδάρωσα αὐτούς, καὶ ὥρκισα αὐτοὺς ἐν τῷ θεῷ, ἂν δῶτε
τὰς θυγατέρας ὑμῶν τοῖς υἱοῖς αὐτῶν, καὶ εἰ λήψεσθε τῶν
θυγατέρων αὐτῶν τοῖς υἱοῖς ὑμῶν καὶ ἑαυτοῖς.
26 οὐχ᾽ οὕτως ἥμαρτε σαλωμὼν βασιλεὺς ἰσραήλ; καὶ
ἐν ἔθνεσι πολλοῖς οὐκ ἦν ὅμοιος αὐτῷ βασιλεύς, καὶ ἀγα-
πώμενος τῷ θεῷ ἦν. καὶ ἔδωκεν αὐτὸν ὁ θεὸς εἰς βασιλέα
ἐπὶ πάντα ἰσραήλ. καὶ τοῦτον ἐξέκλιναν αἱ γυναῖκες
27 αἱ ἀλλότριαι. καὶ ὑμῶν μὴ ἀκουσόμεθα ποιῆσαι
τὴν πονηρίαν ταύτην, ἀσυνθετῆσαι ἐν τῷ θεῷ ἡμῶν· καὶ
καθίσαι γυναῖκας ἀλλοτρίας.
28 καὶ ἀπὸ υἱῶν ἰωαδὰ τοῦ ἐλιασοὺβ τοῦ ἱερέως τοῦ με-
γάλου γαμβρὸς τοῦ σαναβαλὰτ τοῦ οὐρανίτου, καὶ ἐξέ-
βρασα αὐτὸν ἀπ᾽ ἐμοῦ.
29 μνήσθητι αὐτοὺς ὁ θεός μου ἐπὶ ἀγχιστείᾳ τῆς ἱερατείας,
καὶ τὴν διαθήκην τῶν ἱερέων καὶ τῶν λευιτῶν.
30 καὶ ἐκαθάρισα αὐτοὺς ἀπὸ πάσης ἀλλοτριώσεως,
καὶ ἔστησα ἐφημερίας τοῖς ἱερεῦσι καὶ τοῖς λευίταις, ἀνὴρ
ὡς τὸ ἔργον αὐτοῦ·
31 καὶ εἰς τὸ δῶρον τῶν ξύλων ἐν καιροῖς ἀπὸ χρόνων,
καὶ ἐν τοῖς πρωτογεννήμασι μνήσθητί μου ὁ θεὸς ἡμῶν εἰς
ἀγαθοσύνην.

FINIS LIBRI NEHEMIÆ.

EX REGIS CATHOLICI MANDATO

Benedictus Arias Montanus D. Th. recensuit & probauit.

B. Arias Montanus

LIBER ESDRAE TERTIVS.

CAP I.

4.Re. 23.c.21. 2.Par.35. a.1.

T fecit Iosias Pascha in Ierosoly- 1
mis Domino, & immolauit Pha- A
se quartadecima luna primi men
sis, *statuens sacerdotes per vices 2
dierum stolis amictos in templo
Domini: *& dixit Leuitis sacris 3
seruis Israel, vt sanctificarent se Domino in posi-
tione sanctæ arcæ Domini, in domo, quam ædi-
ficauit Salomon filius Dauid rex. * Non erit 4
vobis tollere super humeros eam. Et nunc de-
seruite Domino vestro, & curam agite gentis il-
lius Israel, ex parte secundùm pagos & tribus
nostras 5. * vestras * secundùm scripturam Dauid regis Is- 5
rael, & secundùum magnificentiam Salomonis
filij eius, omnes in templo, & secundùm particu-
lam principatus paternam vestram eorum qui
stant in conspectu fratrum filiorum Israel. * Im- 6
molate Pascha, & sacrificia parate fratribus ve-
stris, & facite secundùm præceptum Domini
quod datum est Moysi. * Et donauit Iosias in 7
plebem quæ inuenta est, ouium, agnorum, & B
hœdorum, & caprarum triginta millia, vitulos
tria millia. * hæc de regalibus data sunt secun- 8
dùm promissionem populo: & sacerdotibus in
Pascha, oues numero duo millia, ac vituli cen-
tum. * Et Iechonias, & Semeias, & Nathanael 9
fratres, & Hasabias, & Oziel, & Coraba in Pha-
se, oues quinque millia, vitulos quingentos.
* Et hæc cùm fierent eleganter, steterunt sa- 10
cerdotes & Leuitæ habentes azyma per tribus.
*Et secundùm partes principatus patrum, in con- 11
spectu populi offerebant Domino, secundùm ea
quæ in libro Moysi scripta sunt: *& assauerunt 12
Phase igni prout oportebat: & hostias coxerunt
emolis. vt.3.reg. 7.f. in *emolis, & in ollis cum beneuolentia: *& at- 13
tulerunt omnibus qui erant ex plebe: & post hæc
parauerunt sibi & sacerdotibus. *Sacerdotes e- 14
nim offerebant adipes, vsque dum finita esset ho-
ra: & Leuitæ parauerunt sibi, & fratribus suis, fi-
lijs Aaron. *Et sacri cantores filij Asaph erant per 15
ordinem secundùm preceptum Dauid, & Asaph,
& Zacharias, & Ieddimus, qui erat à rege. *Et 16
ostiarij per singulas ianuas, ita vt non præuarica- C
retur vnusquisque suam: fratres enim illorum pa
rauerunt illis. *Et cōsummata sunt quæ pertine- 17
bant ad sacrificium Domini. *In illa die egerunt 18
Phase, & offerebant hostias super Domini sacrifi-
cium, secundùm preceptum regis Iosiæ. *Et ege- 19
runt filij Israel, qui inuenti sunt in tempore illo,
Phase: & diem festum azymorum per dies septē:
*& non est celebratum Phase tale in Israel, à tem- 20
21 poribus Samuelis prophetæ: *& omnes reges
Israel non celebrauerunt tale Pascha quale egit
Iosias, & sacerdotes, & Leuitæ, & Iudæi, & omnis
Israel, qui inuenti sunt in commoratione Ieroso-
22 lymis. *Octauo decimo anno, regnante Iosia ce-
23 lebratum est Phase. *Et directa sunt opera Iosiæ
D in conspectu Domini sui in corde pleno *metuen metuentia.9.
24 tis: *& quæ circa illum quidem conscripta sunt
in pristinis temporibus de eis qui peccauerunt,
quique irreligiosi fuerunt in Dominum præ om-
ni gente, & qui non quæsierunt verba Domini
25 super Israel. * *Et post omnem actum hunc Io- 4.re.23.f. 29.2.Pa. 35.c.20
siæ, ascendit Pharao rex Ægypti, veniens in
Charcamis ab itinere super Euphraten, & exijt
26 obuiam illi Iosias. *Et misit rex Ægypti ad Iosiā,
27 dicens, Quid mihi & tibi est rex Iudæ? *Non
sum missus à Domino vt pugnem contra te: super
Euphraten enim bellum meum est, festinans de-
28 scende. *Et non est reuersus Iosias super currum:
sed expugnare eum conabatur, non attendens
29 verbum prophetæ ex ore Domini: *sed consti-
tuit ad eum bellum in campo Mageddo. Et de-
30 scenderunt principes ad regem Iosiam. *Et dixit
rex pueris suis, Amouete me à prælio, infirmatus
sum enim valde. Et statim amouerunt eum pueri
31 ipsius de acie. *Et ascendit super currum secun-
darium suum: & perueniens Ierosolymam, vita
functus est, & sepultus est in paterno sepulchro.
32 *Et in tota Iudæa lugebant Iosiam: & qui præsi-
debant, cum vxoribus lamentabant eum vsque
in hunc diem. Et datum est hoc fieri semper in
33 omne genus Israel. *Hæc autem præscripta sunt
in libro historiarum regum Iudæ: & singula ge-
E sta actus Iosiæ, & eius gloria, & intellectus eius in
lege Domini: quæq; gesta sunt ab eo, & quæ non
34 scripta sunt in libro regum Israel & Iudæ. * *Et 4.re.23.f. 30 2.Par. 36.a.1.
assumentes, qui erant ex gente, Iechoniam filium
Iosiæ, constituerunt regem pro Iosia patre suo,
35 cùm esset annorum trigintatrium. *Et regnauit
super Israel mensibus tribus. Et amouit eum
36 rex Ægypti, ne regnaret in Ierosolymis: * &
mulctauit gentem argenti talenta centum, &
37 auri talentum vnum. *Et constituit rex Ægy-
pti Ioacim fratrem ipsius, regem Iudæ & Ie-
38 rusalem: * & alligauit magistratus Ioacim; &
Zaracelem fratrem suum, & apprehendens re-
39 duxit in Ægyptum. * Annorum erat Ioacim
vigintiquinque, cùm regnare cœpisset in terra
Iuda & Ierusalem: & fecit malum in conspe-
40 ctu Domini. * Post hunc autem ascendit Nabu-
chodonosor rex Babylonis, & alligans eum in

æreo vinculo, perduxit in Babyloniam: * & 41
ſacra vaſa Domini accepit Nabuchodonoſor, &
tulit & conſecrauit in templo ſuo in Babylonia.
* Nam de immunditia illius & irreligioſitate 42
ſcriptum eſt in libro temporum regum. * Et 43
regnauit Ioachin filius eius pro eo. Cùm autem F
octo.9. conſtitutus eſſet rex, erat annorum * decem &
octo. * Regnauit autē menſes tres, & dies decem 44
in Ieruſalem, & fecit malum in conſpectu Domi-
ni: * & poſt annum mittens Nabuchodonoſor, 45
tranſmigrauit eum in Babyloniam ſimul cum ſa-
cris vaſis Domini. * Et conſtituit Sedeciam re- 46
gem Iuda, & Ieruſalem, cùm eſſet annorum vi-
ginti vnius: regnauit autem annis. vndecim.
* Et fecit malum in conſpectu Domini, & non 47
Iere.37. a.2. eſt veritus à verbis * quæ dicta ſunt ab Ieremia
propheta ex ore Domini: * & adiuratus à rege 48
Nabuchodonoſor, periurans diſceſſit: & indu-
rata ceruice ſua, & corde ſuo, tranſgreſſus eſt le-
gitima Domini Dei Iſrael. * Et duces populi 49
Domini multa iniquè geſſerunt, & impiè ege-
runt ſuper omnes immunditias gentium: & pol-
luerunt templum Domini, quod ſanctum erat
in Ieroſolymis. * Et miſit Deus patrum ipſo- 50
rum per angelum ſuum reuocare eos, propter
quod parceret illis, & tabernaculo ſuo. * Ipſi 51
verò ſubſannabant in angelis ſuis: & qua die lo- G
cutus eſt Dominus, erant illudentes prophetis
eius. * Qui vſque ad iracundiam concitatus eſt 52
ſuper gentem ſuam propter irreligioſitatem ſuã,
& præcepit aſcendere reges Chaldæorum. * Hi 53
occiderunt iuuenes eorum in gladio, in circuitu
ſancti templi eorum, & non pepercerunt iuueni,
& ſeni, & virgini, & adoleſcenti: * ſed om- 54
nes traditi ſunt in manus ipſorum: & omnia ſa-
cra vaſa Domini, & regales apotheeas reſumen-
tes, tulerunt in Babyloniam, * & incenderunt 55
domum Domini, & demolierunt muros Ieru-
ſalem: & turres eius incenderunt igne, * & con- 56
ſummauerunt omnia honorifica eius, & ad ni-
hilum redegerunt, & reliquos à gladio duxerunt
in Babylonem. * Et erant ſerui illius vſque 57
Ier.25.c. 12.&29. c.10. dum regnarent Perſæ * in repletione verbi Do-
Dan.9. b.12. mini in ore Ieremiæ: * quouſque benignè age- 58
ret terra ſabbatha ſua, omni tempore deſertio-
nis ſuæ ſabbathizauit in applicatione annorum
ſeptua-ginta 9. * ſeptuaginta ſeptem.

CAP. II.

2. Par. 36.d.22. 2.Eſd.1. a.1.& 6.a.3. Iere.26. c.12.& 29.c.10. Dan.9. b.3. 3.Eſd.1. g.57& 2.21.& 6.c.24. Regnante Cyro rege Perſarum in conſumma- 1
tione verbi Domini in ore Ieremiæ, * ſu- A
ſcitauit Dominus ſpiritum Cyri regis Perſarum, 2
& prædicauit in toto regno ſuo ſimul per ſcrip-
turam, * dicens, Hæc dicit Cyrus rex Perſarum. 3
Me conſtituit regem orbi terrarum Dominus Iſ-
rael, Dominus excelſus, * & ſignificauit mi- 4
hi ædificare domum ſibi in Ieruſalem, quæ eſt
5 in Iudæa. * Si quis eſt ex genere veſtro, do-
minus ipſius aſcendat cum eo in Ieruſalem.
6 * Quotquot ergo circa loca habitant, adiuuent
7 eos qui ſunt in loco ipſo in auro & argento, * in
dationibus cum equis & iumentis, cumque alijs
quæ ſecundùm vota apponuntur in ædem Do-
8 mini quæ eſt in Ieruſalem. * Et ſtantes prin-
cipes tribuum, pagorum, & Iudææ ex tribu
Ben-iamin, & ſacerdotes, & Leuitæ, quos exci-
tauit Dominus aſcendere, & ædificare domum
Domini quæ eſt in Ieruſalem, & qui erant in cir-
9 cuitu eorum, * adiuuerunt in omni auro & ar-
gento eius, & iumentis, & votis compluribus
10 multi quorum ſenſus excitatus eſt. * Et Cyrus
B rex protulit vaſa ſacra Domini, quæ tranſtulit
Nabuchodonoſor rex Babylonis ex Ieruſalem,
11 & conſecrauit ea idolo ſuo. * & proferens ea
Cyrus rex Perſarum, tradidit Mithridato, qui
12 erat ſuper theſauros ipſius. * Per hunc autem
tradita ſunt Salmanaſaro præſidi Iudææ.
13 * Horum autem hic numerus: Libatoria ar-
gentea duo millia quadringenta, athiſcæ argen-
teæ triginta: phialæ aureæ triginta, item argen-
teæ duo millia quadringentæ, & alia vaſa mille.
14 * omnia autem vaſa aurea & argentea * quinque quatuor millia quadringenta ſexaginta nouem. 8.
15 millia octingenta ſexaginta. * Et enumerata 2.Eſd.4. b.1.
ſunt Salmanaſaro ſimul cum his qui ex captiui-
16 tate Babyloniæ venerant in Ieroſolymam. * * In
Artaxerxis autem regis Perſarum temporibus
ſcripſerunt ei de his qui habitabant in Iudæa &
Ieruſalem, Balſamus, & Mithridatus, & Sabel-
lius, & Rathimus, Balthemus, Samelius ſcriba,
& reliqui habitantes in Samaria, & cæteris lo-
cis, ſubiectam epiſtolam regi Artaxerxi.
17 * DOMINE, pueri tui Rathimus ab accidenti-
C bus & Sabellius ſcriba, & reliqui curiæ tuæ iu-
18 dices in Cœleſyria et Phœnice. * Et nunc no-
tum ſit domino regi, quoniam Iudæi qui aſcen-
derunt à vobis ad nos, venientes in Ieruſalem
ciuitatem refugam et peſſimam, ædificant furnos
eius, et ſtatuunt muros, et templum ſuſcitant.
19 * Quòd ſi ciuitas iſta, et muri cõſummati fue-
rint nõ tantùm tributa nõ ſuſtinebunt pendere,
20 ſed etiam regibus reſiſtent. * Et quia id agitur
circa templum, rectè haberi arbitrati ſumus non
21 deſpicere hoc ipſum: * ſed notum facere domi-
no regi, vt ſi videbitur, rex, quæratur in libris pa-
22 trum tuorũ, * & inuenies in admonitionibus
ſcripta de his, et ſcies quoniam ciuitas iſta fuit re-
23 fuga, et reges, et ciuitates concutiens, * et Iu-
dæi refugæ, et prælia cõmittentes in ea ab æterno,
24 ob quam cauſam ciuitas iſta deſerta eſt. * Nunc
ergo notũ facimus, domine rex, quoniã ſi ciuitas
hæc ædificata fuerit, & huius muri erecti fuerint,
deſcenſus tibi non erit in Cœleſyriam & Phœni-
cem

cem. * Tunc scripsit rex Rathimo, qui scribebat
accidentia, & Balthemo, & Sabellio scribæ, & D
cæteris cõstitutis,& habitãtibus in Syria,& Phœ-
nice, ea quæ subiecta sunt. * LEGI epistolam 26
quam misistis mihi. Præcepi ergo inquiri, & in-
uentum est quoniam ciuitas illa est ab æuo regi-
bus resistens, * & homines refugæ, et prælia 27
in ea efficientes, et reges fortissimi erant in Ie-
rusalem dominantes, et tributa exigentes à Cœ-
lesyria et Phœnice. * Nunc ergo præcepi pro- 28
hibere homines illos ædificare ciuitatem, & pro-
hibere ne quid vltrà hæc fiant: * sed nec proce- 29
dant in plurimum, ex quo sunt malitiæ, ita vt
regibus molestia importetur. * Tunc recitatis 30
his quæ à rege Artaxerxe scripta fuerant, Rathi-
mus, & Sabellius scriba, & qui cum his consti-
tuti erant iungentes festinanter venerunt in Ie-
rusalem cũ equitatu,& turba,& agmine: * cœpe- 31
runtque ædificantes prohibere, & vacabant ab
ædificatione templi in Ierusalem, vsque secundo
anno regni Darij regis Persarum.

CAP. III.

REx Darius fecit cœnam magnã omnibus ver- 1
naculis suis,& omnibus magistratibus Mediæ A
& Persidis: * & omnibus purpuratis, & prætori- 2
bus, & consulibus, & præfectis sub illo ab India
vsq; Æthopiam, centum viginti septem prouin-
ciis. * Et cùm manducassent, & bibissent, & sa- 3
tiati reuerterentur, tunc Darius rex ascẽdit in cu-
biculum suum,& dormiuit, & expergefactus est.
* Tunc illi tres iuuenes corporis custodes, qui cu- 4
stodiebant corpus regis, dixerunt alter alteri,
* Dicamus vnusquisque nostrum sermonem qui 5
præcellat: & cuiuscunq; apparuerit sermo sapi- B
entior alterius, dabit illi rex Darius dona magna,
* purpura cooperiri,& in auro bibere,& super au- 6
rum dormire, & currum aureo fræno,& cydarim
byssinam, & torquem circa collum: * & secun- 7
do loco sedebit à Dario propter sapientiam suam,
& cognatus Darij vocabitur. * Tunc scribentes 8
singuli suum verbum signauerunt, & posuerunt
subtus ceruical Darij regis, * & dixerũt,Cũ surre- 9
xerit rex,dabimus illi scripta nostra: & quodcũq;
iudicauerit rex è tribus, & magistratus Persidis,
quoniam verbum eius sapientius est, ipsi dabitur
victoria sicut scriptũ est. * Vnus scripsit, Forte est 10
vinum. * Alius scripsit,Fortior est rex. * Tertius 11
scripsit,Fortiores sunt mulieres: super omnia autẽ 12
vincit veritas. * Et cùm surrexisset rex,acceperunt 13
scripta sua, & dederunt illi, & legit. * Et mittens 14
vocauit omnes magistratus Persarum,& Medos, C
& purpuratos & prætores, & præfectos: * & se- 15
derunt in concilio,& lecta sunt scripta coram ip-
sis. * Et dixit,Vocate adolescentes, & ipsi indica- 16
bunt verba sua. Et vocati sunt, & introierunt.
* Et dixit illis, Indicate nobis de his quæ scripta 17
sunt. Et cœpit prior, qui dixerat de fortitudine
18 vini, * & dixit, Viri, quàm præualet vinum om-
nibus hominibus qui bibunt illud? seducit men-
19 tẽ. * Itemq; regis & orphani facit mẽtem vanam.
20 Item serui ac liberi, pauperis ac diuitis, * & omnẽ
D mentem conuertit in securitatem & iucunditatẽ,
& non meminit omnem tristitiam & debitum,
21 * & omnia præcordia facit honesta, & non memi-
nit regem, nec magistratum, & omnia per talen-
22 ta loqui facit, * Et non meminerũt, cùm biberũt,
amicitiam, nec fraternitatem: sed non multum
23 pòst sumunt gladios. * Et cùm à vino merserint
& surrexerint, non meminerunt quæ gesserunt.
24 * O viri, num præcellit vinum? quis sic cogitat
facere? Et tacuit hoc dicto.

CAP. IIII.

1 ET inchoauit sequens dicere, qui dixit de forti-
2 tudine regis. * O viri, num præcellunt homi-
A nes, qui terram & mare obtinent, & omnia quæ
3 in eis sunt? * Rex autẽ super omnia præcellit, &
dominatur eorum: & omne quodcunque dixe-
4 rit illis, faciunt. * Et si miserit illos ad bellatores,
vadunt,& demoliuntur montes,& muros,& tur-
5 res. * Iugulantur, & iugulant, & regis verbum
non prætereunt. nam si vicerint, afferunt regi
6 omnia quæcunque prædati fuerint. * Similiter
& alij omnes, & quotquot non militant, nec pu-
gnant, sed colunt terram: rursum cùm fuerint
7 metẽtes, afferunt tributa regi: * & ipse vnus solus
si dixerit occidite, occidunt: dixerit remittite,
8 remittunt: * dixerit percutite, percutiunt: dixe-
rit exterminate, exterminant: dixerit ædificate,
9 ædificant: * dixerit excidite, excidunt: dixerit
10 plantate, plantant: * & omnis plebs, & virtu-
tes eum obaudiunt, & super hoc ipse recumbit,
11 & bibit, & dormit. * Hi autem custodiunt
B in circuitu eum, & non possunt ire singuli, & fa-
cere opera sua, sed in dicto obaudientes sunt
12 ei. * Viri, quomodo non præcellit rex qui sic
13 diffamatur? Et tacuit. * Tertius qui dixerat de
mulieribus & veritate, hic est Zorobabel, cœ-
14 pit loqui. * Viri, non magnus rex,& multi ho-
mines, nec vinum præcellit. Quis est ergo qui
15 dominatur eorum? * Nónne mulieres genue-
runt regem, & omnem populum, qui domina-
16 tur mari & terræ: * et ex illis nati sunt, et ipsæ
educauerunt eos qui plantauerunt vineas ex
17 quibus vinum fit? * Et ipsæ faciunt stolas om-
nium hominum, & ipsæ faciunt gloriam homi-
nibus, & non possunt homines separari à mulie-
18 ribus. * Si congregauerint aurum & argen-
tum, & omnem rem speciosam, & viderint mu-
19 lierem vnam bono habitu & bona specie, * om-
nia hæc relinquentes in eam intendunt, &
aperto ore conspiciunt, et eam alliciunt magis

quàm aurum & argentum, & omnem rem pre-
tiosam. * Homo patrem suum relinquit qui e- 20
nutrijt illum, & suam regionem, & ad mulie- C
rem se coniungit. * Et cum muliere remittit ani- 21
mam: & neque patrem meminit, neque matrem,
neque regionem. *Et hinc oportet vos scire, quo- 22
niam mulieres dominantur vestri. Nónne dole-
tis? * Et accipit homo gladium suum, & vadit in 23
viam facere furta, & homicidia, & mare nauigare
& flumina, * & leonem videt, & in tenebris in- 24
greditur: & cùm furtum fecerit & fraudes, & ra-
pinas, amabili suæ affert. * Et iterum, diligit ho- 25
mo vxorem suam magis quàm patrẽ aut matrem.
* Et multi dementes facti sunt propter vxores 26
suas, & serui facti sunt propter illas: * & multi 27
perierũt & iugulati sunt, & peccauerunt propter
mulieres. * Et nunc credite mihi, quia magnus 28
est rex in potestate sua: quoniam omnes regio-
nes verentur tangere eum. * Videbam tamen 29
Apemen filiam Bezacis, mirifici concubinam re-
gis sedentem iuxta regem ad dexteram, * & aufe- 30
rentem diadema de capite eius, & imponentem
sibi, & palmis cædebat regem de sinistra manu.
* Et super hæc aperto ore intuebatur eam: & si 31
arriserit ei, ridet. nã si indignata ei fuerit, blandi- D
tur, donec reconcilietur in gratiam. * O viri, cur 32
non sunt fortiores mulieres? Magna est terra, &
quæ ista agunt. d. excelsum est cælũ: *quis ista agit*? *Et tunc rex, & 33
purpurati intuebantur in alterutrũ. Et inchoauit
loqui de veritate. * O viri, nónne fortes sunt mu 34
lieres? Magna est terra, & excelsum est cælum:
& velox cursus solis conuertit in gyro cælum in
locum suum in vna die. * Nónne magnificus est 35
qui hæc facit, & veritas magna & fortior præ
omnibus? * Omnis terra veritatem inuocat, cæ- 36
lum etiam ipsam benedicit, & omnia opera mo-
uentur, & tremunt eam, & non est cum ea quic-
quam iniquum. * Vinum iniquum, iniquus rex, 37
iniquæ mulieres, iniqui omnes filij hominum, &
iniqua illorũ omnia opera, & non est in ipsis ve-
ritas, & in sua iniquitate peribunt: * & veritas 38
manet, & inualescit in æternum, & viuit, & obti-
net in secula seculorum. *Nec est apud eam acci- 39
pere personas, neque differentias: sed quæ iusta
sunt facit omnibus, iniustis ac malignis, & om- E
nes benignantur in operibus eius. * Et non est 40
in iudicio eius iniquum, sed fortitudo, & regnum
& potestas & maiestas omnium æuorum. Bene-
dictus Deus veritatis. * Et desiit loquendo. Et 41
omnes populi clamauerunt, & dixerunt, Magna
est veritas, & præualet. * Tunc rex ait illi, Pete, si 42
quid vis amplius, quàm quæ scripta sunt, & dabo
tibi, secundùm quod inuentus es sapientior pro-
ximis, & proximus mihi sedebis, & cognatus
meus vocaberis. *Tunc ait regi, Memor esto voti 43
tui, quod vouisti, ædificare Ierusalem, in die qua
44 regnum accepisti: * & omnia vasa quæ accepta
sunt ex Ierusalem, remittere, quæ separauit Cy-
rus, quando mactauit Babyloniam, & voluit re-
45 mittere ea ibi. *Et tu vouisti ædificare templum,
F quod incenderunt Idumæi, quando exterminata
46 est Iudæa à Chaldæis. * Et nunc hoc est quod
postulo Domine, & quod peto, hoc est maiestas
quod à te postulo, vt facias votum quod vouisti
47 regi cæli ex ore tuo. * Tunc surgens Darius rex,
osculatus est illum: & scripsit epistolas ad omnes
dispensatores, & præfectos & purpuratos, vt de-
ducerent eũ, & eos qui cũ illo erant, omnes ascen-
48 dentes ædificare Ierusalẽ. * Et omnibus pręfectis,
qui erant in Syria, & Phœnice, & Libano scripsit
epistolas, vt traherent ligna cedrina à Libano in
49 Ierusalẽ, vt ædificarent cũ eis ciuitatem. *Et scri-
psit omnibus Iudæis qui ascendebant à regno in
Iudæam pro libertate, omnem potentẽ, & magi-
stratum, & præfectum non superuenire ad ianuas
50 ipsorum, * & omnem regionem quã obtinuerãt
immunem esse eis, & Idumæi relinquant castella
51 quæ obtinent Iudęorum, * & in structurã tem-
pli dare per singulos annos talenta viginti, vsque
52 dum perædificaretur: * & super sacrarium holo-
cautomata vitulare quotidie, sicut habent præ-
ceptum: alia talenta decẽ offerre per singulos an-
53 nos, * & omnibus qui procedũt à Babylonia cõ-
dere ciuitatem: vt esset libertas tam ipsis quàm
filijs eorum, & omnibus sacerdotibus qui præce-
54 dunt. * Scripsit autem & quantitatem, & sacram
G stolam iussit dari, in qua deseruirent, * & Leuitis
55 scripsit dare præcepta, vsque in diem qua cõsum-
56 mabitur domus, & Ierusalem extruetur: * & om-
nibus custodientibus ciuitatem, scripsit dari ei
57 sortes & stipendia. * Et dimisit omnia vasa quæ-
cunq; separauerat Cyrus à Babylonia, & omnia
quęcunq; dixit Cyrus, & ipse pręcepit fieri, & mit-
58 ti Ierusalem. * Et cùm processisset ille adolescens,
eleuans faciem in Ierusalem, benedixit regẽ cæli,
59 * & dixit, Abs te est victoria, & abs te est sapientia
60 & claritas. Et ego seruus tuus sum. *Benedictus es
qui dedisti mihi sapientiã, & tibi confitebor Do-
61 mine Deus patrũ nostrorũ. * Et accepit epistolas,
& profectus est in Babyloniam. Et venit, & nũ-
tiauit fratribus suis omnibus qui fuerunt in Ba-
62 bylonia: * & benedixerunt Deum patrum suo-
rum, quoniam dedit illis remissionem & refrige-
63 rium, * vt ascenderent & ædificarent Ierusalẽ, &
templum vbi nominatum est nomen eius in ip-
so, & exultauerunt cum musicis & lætitia diebus
septem.

CAP. V.

1 A POst hæc autem electi sunt, vt ascenderent prin-
cipes pagorũ per domos, & tribus suas, & vxo- 1.Esdr. 2.1.
res illorum, & filij & filiæ eorum, & serui & an-
2 cillæ ipsorum, & pecora eorum. * Et Darius rex
misit

misit vnà cum eis equites mille, donec deduce-
rent eos in Ierusalem cum pace, & cum musicis
& cum tympanis & tibijs: * & omnes fratres e- 3
rant ludentes, & fecit eos ascendere simul cũ eis.
* Et hęc sunt nomina virorum, qui ascenderunt 4
per pagos suos in tribus, & in partem principa-
tus ipsorum. * Sacerdotes: Filij Phinees, filij Aarõ, 5
Iesus filius Iosedec, Ioacim filius Zorobabel filij
Salathiel de domo Dauid, ex progenie Phares, de
tribu Iuda, * qui locutus est sub Dario rege Per- 6
sarum sermones mirificos in secundo anno regni
1.Esd.2.a.1. Esd.7.b.6. ipsius mense Nisan primo. * Sunt autem hi, qui 7
ascenderũt ex Iudæa de captiuitate transmigra-
tionis, quos transmigrauit Nabuchodonosor
rex Babyloniæ in Babylonẽ, & reuersus est in Ie-
rusalem. * Et requisiuit partẽ Iudeæ vnusquisq; 8
in ciuitatem suam, qui venerunt cum Zoroba-
bel & Iesu, Nehemias, Areores, Elimeo, Emma-
nio, Mardocheo, Beelsuro, Mechpsatochor,
Olioro. Emonia vnus de principibus eorũ. * Et 9
numerus à gentilibus eorum, ex præpositis eorũ
filij Phares, duo millia centũ septuagintaduo:
* filij Ares, tria milla centum quinquagintasep- 10
tem: * filij Phœmo, centum quadraginta- 11
duo: in filiis Iesu & Ioabes mille trecentiduo: B
* filij Demu, duo millia quadringẽti septuaginta: 12
filij Choraba, ducẽtiquinque: filij Banica, centũ
sexagintaocto. * filij Bebech, quadringenti tres: 13
filij Archad, quadringenti viginti septem: * filij 14
Chã, trigintaseptẽ: filij Zoroar, duo millia sexa-
gintaseptẽ: filij Adin, quadringenti sexaginta v-
nus: * filij Aderectis, centũ octo: filij Ciaso & Ze- 15
las, centum septẽ: filij Azoroc, quadringenti tri-
gintanouẽ: * filij Iedarbone, centũ trigintaduo: 16
filij Ananiæ, centum triginta: filij Asoni, nona-
ginta. * filij Marsar, quadringenti vigintiduo: 17
filij Zabarus, nonagintaquinque: filij Sepolemõ,
centũ viginti tres: * filij Nepopas, quinquagin- 18
taquinq;: filij Hechanatus, centũ quinquaginta-
octo: filij Cebethamus, centũ trigintaduo: * filij 19
Crearpatros, qui Enocadies, & Modię, quadrin-
gẽti vigintitres: qui ex Gramas & Gabea, centũ
viginti vnus. * qui ex Bessełõ, & Ceagge, sexagin- 20
taquinq;: qui ex Bastaro, centũ vigintiduo. * Qui 21
ex Bechenobes, quinquagintaquinq;: filij Liptis,
centum quinquagintaquinq;: filij Labonni, tre-
centi quinquagintaseptẽ: * Filij Sichem, trecen- 22
ti septuaginta: filij Suadon, & Cliomus, trecenti
septuagintaocto: * filij Ericus, duo millia centũ 23
quadragintaquinq;: filij Anaas, trecenti septua- C
ginta. * Sacerdotes: Filij Ieddus, filij Euther, filij 24
Eliasib, trecenti septuagintaduo: filij Emerus,
ducenti quinquaginta duo: * filij Phasurij, tre- 25
centi quinquagintaseptem: filij Caree, ducenti
vigintiseptem. * Leuitæ: Filij Iesu in Caduhel, & 26
Bamis, & Serebias & Edias, septuagintaquatuor.

omnis numerus à duodecimo anno, triginta mil-
27 lia quadringenti sexagintaduo. * filij, & filiæ, &
vxores, omnis cõputatio, quadraginta millia du-
28 centi quadragintaduo. * Filij sacerdotũ, qui psal-
lebant in tẽplo: filij Asaph, centum vigintiocto.
29 * Ostiarij verò: filij Esmenni, filij Azer, filij Amõ,
filij Accuba, Topa filij Tobi, omnes centũ trigin-
30 tanouem. * Sacerdotes seruientes in tẽplo: filij
Sel, filij Gaspha, filij Tobloch, filij Cariæ, filij Su,
filij Hellu, filij Labana, filij Armacha, filij Accub,
filij Vtha, filij Cetha, filij Aggab, filij Obai, filij
31 Anani, filij Canna, filij Geddu, * filij An, filij Ra-
din, filii Desanon, filii Nachoba, filij Casseba, filii
Gaze, filij Ozui, filii Sinone, filij Attre, filij Hastẽ,
filii Asiana, filii Manei, filii Nasissim, filij Accusu,
filij Agista, filij Azui, filii Fauon, filii Phasalon,
32 * filij Meedda, filij Phusa, filii Caree, filij Barcus,
filij Saree, filii Coesi, filii Nasith, filij Agisti, filii
33 Pedõ. * Salomõ filij eius filii Asophot, filii Phasi-
da, filij Celi, filij Dedõ, filij Gaddahel, filij Sephe-
34 gi, * filii Aggia, filij Sachareth, filii Sabathẽ, filii
D Caroneth, filii Malsith, filii Amæ, filii Sasus, filii
Addus, filii Suba, filii Eura, filii Rahotis, filii Phas-
35 phat, filii Malmon. * omnes sacro seruientes, &
36 pueri Salomonis, quadringẽti octogintaduo. * Hi
sunt filij qui ascenderunt à Thel-mela, Thel-
37 harsa: principes eorũ, Carmellã, & Careth: * & nõ
poterant edicere ciuitates suas, & progenies suas,
quemadmodum sint ex Israel. Filij Dalari, filij
38 Tubal, filij Nechodaici, * ex sacerdotibus, qui
fungebantur sacerdotio: & non sunt inuenti filii
Obia, filii Achisos, filii Addin, qui accepit vxorẽ
39 ex filiabus Phargeleu: * & vocati sunt nomine e-
ius, & horum quæsita est generis scriptura in pæ-
datura, & nõ est inuenta, & prohibiti sunt sacer-
40 dotio fungi. * Et dixit illis Nehemias & Astha-
ras, Ne participentur sancta, donec exurgat pon-
41 tifex doctus in ostensionem & veritatem. * Om-
nis autẽ Israel erat exceptis seruis & ancillis, qua-
42 dragintaduo millia trecẽti quadraginta. * Serui
horum & ancillæ, septem millia trecenti triginta-
septem. Cantores & cantatrices, ducenti sexagin-
43 taquinque. * Cameli, quadringẽti trigintaquin-
E que. Equi, septem millia trigintasex. Muli, du-
cẽta millia quadragintaquinq;. Subiugalia, quin-
44 q; millia vigintiquinq;. * Et de prępositis ipsis per
pagos, dum venirent in templum Dei, quod erat
in Ierusalem, innouare & suscitare templum in
45 loco suo, secundùm suã virtutem: * & dari in tẽ-
plum thesaurum operum sacrum auri mnas duo-
decim millia, & mnas argenti quinque millia, &
46 stolas sacerdotales centum. * Et habitauerunt sa-
cerdotes, & Leuitę, & qui exierant de plebe in Ie-
rusalem & in regione, & sacri cantores, & ostia-
47 rij, & omnis Israel in regionibus suis. * Instãte au-
tẽ septimo mẽse, cumq; essent fili Israel vnusquis- 1.Esd.3.a.1.

que in suis rebus, conuenerunt vnanimes in atriũ,
quod erat ante ianuam orientalem. * Et stantes 48
Iesus filius Iosedec, & fratres eius sacerdotes, &
Zorobabel filius Salathiel, & huius fratres, pa-
rauerunt altare, * vt offerrent super illud holo- 49
cautomata, secundùm quæ in libro Moysi hoĩs
Dei scripta sunt. * Et conuenerunt ibi ex alijs na- 50
tionibus terræ, & erexerunt sacrariũ in loco suo
omnes gentes terræ, & offerebãt hostias, & holo-
cautomata Domino matutina. * & egerũt sceno- 51
pegiam, & diem solennem, sicut præceptum est
in lege: & sacrificia quotidie, sicut oportebat:
* & post hæc oblationes institutas, & hostias sab- 52
bathorum, & neomeniarum, & dierum solen- F
nium omnium sanctificatorum. * Et quotquot 53
vouebãt Domino à neomenia septimi mẽsis, cœ-
perunt hostias offerre Deo, & templum Domini
nondum erat ædificatum. * Et dederunt pecu- 54
niam lapidarijs & fabris, & potum & pabula cũ
gaudio. * Et dederunt carra Sidonijs, & Tyrijs, 55
vt transueherent illis de Libano trabes cedrinas,
& facerent rates in Ioppe portu, secundùm decre-
tum quod scriptum erat eis à Cyro rege Persa-
rum. * Et in secundo anno venientes in templũ 56
Dei in Ierusalem, mense secundo inchoauit Zo-
robabel filius Salathiel, & Iosue filius Iosedec, &
fratres ipsorum, & sacerdotes & Leuitæ, & om-
nes qui venerant de captiuitate in Ierusalem:
* & fundauerunt templũ Dei nouilunio secundi 57
mensis secundi anni, cùm venissent in Iudæã &
Ierusalem. * Et statuerũt Leuitas à viginti annis, 58
super opera Domini: & stetit Iesus & filius eius,
& fratres omnes Leuitæ conspirantes, & executo-
res legis, facientes opera in domo Domini. * Et 59
steterunt sacerdotes habentes stolas cum tubis:
& Leuitę filij Asaph, habentes cymbala * collau- 60
dantes Dominũ, & benedicentes secũdùm Dauid
regem Israel. * Et cantabant canticum Domi- 61
no, quoniam dulcedo eius, & honor in secula su-
per omnem Israel. * Et omnis populus tuba ce- 62
cinerunt, & proclamauerũt voce magna, collau- G
dantes Dominum in suscitatione domus Domi-
ni. * Et venerunt ex sacerdotibus & Leuitis, & 63
præsidentibus secundũ pagos senioribus, qui vi-
derant pristinã domum: * & ad huius ædifica- 64
tionem cum clamore & planctu magno, & multi
cum tubis & gaudio magno: * in tantũ vt popu- 65
lus non audiret tubas propter planctum populi.
Turba enim erat tubis canens magnificè, ita vt
1.Esd.4. a.11. longè audiretur. * Et audierũt inimici tribus Iu- 66
dæ, & Ben-iamin, & venerunt scire quæ esset vox
tubarum. * & cognouerunt quoniã qui erant ex 67
captiuitate, ædificãt templũ Domino Deo Israel.
* Et accedentes ad Zorobabel & Iesum, præpo- 68
sitos pagorum, dixerunt eis, Ædificabimus vnà
vobiscum. * Similiter enim audiuimus Dominũ 69
vestrũ, & ipsi pariter incedimus à diebus Asba-
zareth regis Assyriorum, qui transmigrauit nos
70 huc. * Et dixit illis Zorobabel, & Iesus, & princi-
71 pes pagorum Israel, * Non est nobis & vobis æ-
dificare domũ Dei nostri. nos enim soli ædifica-
bimus Domino Israel secundũ ea quæ præcepit
72 nobis Cyrus rex Persarũ. * Gentes autẽ terræ in-
cumbentes his qui sunt in Iudæa, & leuãtes opus
ædificationis & insidias, & populos adducentes,
73 prohibebant eos ædificare, * & aggressuras ex-
ercentes impedierunt, ne consummaretur ædifi-
cium omni tempore vitæ Cyri regis, & protraxe-
runt structuram per biennium vsque ad Darij
regnum.

CAP. VI.

1 IN secundo autẽ anno regni Darij prophetauit
A Aggæus, & Zacharias filius Addin prophetæ 1.Esd.5.
apud Iudæam & Ierusalem in nomine Dei Israel
2 super eos. * Tunc stans Zorobabel filius Sala-
thiel, & Iesus filius Iosedec, inchoauerũt ædifica-
3 re domũ Domini, quæ est in Ierusalem: * cũ ad-
essent eis prophetæ Domini, & adiuuarent eos. In
ipso tempore venit ad illos Sisennes subregulus
Syriæ, & Phœnicis, & Satrabuzanes, & sodales
4 eius: * & dixerunt eis, Quo præcipiẽte vobis do-
mũ hanc ędificatis, & tectum istud, & alia omnia
perficitis? Et qui sunt structores qui hęc ædificãt?
5 * Et habuerunt gratiam visitatione facta super
eos, qui erant ex captiuitate à Domino seniores
6 Iudęorũ, * & nõ sunt impediti ædificare, donec
significaretur Dario de omnibus istis, & respon-
7 sum acciperetur. * Exemplum epistolę, quã mi-
serunt Dario: SISENNES subregulus Syriæ, &
Phœnicis, & Satrabuzanes, & sodales eius in Sy-
8 ria, & Phœnice pręsides, regi Dario salutẽ. * Om-
nia nota sint domino regi, quòd cũ venissemus
in regionem Iudęæ, & introissemus in Ierusalem,
inuenimus ædificantes domum Dei magnam:
9 * & templum ex lapidibus politis, & magnis &
10 pretiosis materiis in parietibus, * & opera illa in-
B stãter fieri, & suffragare, & prosperare in manibus
eorum, & in omni gloria quàm diligentissimè
11 perfici. * Tunc interrogauimus seniores, dicentes,
Quo permittente vobis ędificatis domum istam,
12 & opera hæc fundatis? * Ideo autem interroga-
uimus eos, vt notum faceremus tibi homines &
prępositos, & nominum scripturam prępositorũ
13 postulauimus illos. * At illi responderunt no-
bis, dicentes, Nos sumus serui Domini, qui fe-
14 cit cælum & terram, * & ædificabatur hęc do-
mus ante annos istos multos à rege Israel magno
15 & fortissimo, & consummata est. * Et quoniam
patres nostri exacerbantes erant & peccauerunt
in Deum Israel, tradidit eos in manus Nabucho-
donosor regis Babyloniæ, regis Chaldęorum,
16 * & domum istam demolientes incenderunt,
&

& populum captiuum duxerunt in Babylonem.
*In primo anno regnante Cyro rege Babyloniæ, 17
ſcripſit Cyrus rex domum hanc ædificare: *& 18
illa ſacra vaſa aurea & argentea quę extulerat Na-
buchodonoſor de domo quæ eſt in Ieruſalem,
& conſecrauerat ea in ſuo templo, rurſus protu-
lit ea Cyrus rex de templo quod erat in Babylo-
nia, & tradita ſunt Zorobabel, & Salmanaſaro
ſubregulo. *& præceptum eſt eis vt offerrent 19
hæc vaſa, & reponerent in templo, quod erat
in Ieruſalem, & ipſum templum Dei ædificare in
loco ſuo. *Tunc Salmanaſarus ſubiecit funda- 20
menta domus Domini, quæ eſt in Ieruſalem: &
exinde vſque nunc ædificatur, & non accepit
conſummationem. *Nunc ergo ſi iudicatur à te 21
ô rex, perquiratur in regalibus bibliothecis Cy-
ri regis quæ ſunt in Babylonia: *& ſi inuentum 22
fuerit conſilio Cyri regis cœptam eſſe ſtructu-
ram domus Domini, quæ eſt in Ieruſalem, & iu-
dicatur à Domino rege noſtro, ſcribat de his no
bis. *Tunc Darius rex præcepit inquiri in bi- 23
bliothecis, & inuentus eſt in Ecbathanis oppi-
do, quod eſt in media regione locus vnus in quo
ſcripta erant iſta. *ANNO primo regnante Cyro, 24
rex Cyrus præcepit domũ Domini quæ eſt in Ie-
ruſalem ædificare, vbi incendebant igni aſſiduo,
*cuius altitudo ſit cubitorum decem, & latitudo 25
cubitorum ſexaginta, quadratum lapidibus poli-
tis tribus, & meniano ligneo eiuſdem regionis, &
meniano vno nouo, & impendia dari de domo
Cyri regis: *& ſacra vaſa domus Domini tam 26
aurea quàm argentea, quæ extulit Nabuchodo-
noſor in domum Domini, quæ eſt in Ieruſalem
vbi erant poſita, vt ponantur illic: *& præcepit 27
curam agere Siſennem ſubregulũ Syriæ, & Phoe-
nicis, & Satrabuzanem, & ſodales eius, & qui or- D
dinati erant in Syria & Phœnice præſides, vt ab-
ſtinerent ſe ab eodem loco. *Et ego quoque præ- 28
cepi in totum ædificare: & proſpexi, vt adiuuent
eos qui ſunt ex captiuitate Iudæorum, donec cõ-
ſummetur templum ędis Domini: *& à vexatio- 29
ne tributorum Cœleſyriæ & Phœnicis, diligenter
quantitatem dari his hominibus ad ſacrificium
Domini, Zorobabel præfecto, ad tauros & arie-
tes, & agnos; *ſimiliter autem & frumentum, & 30
ſal, & vinum, & oleum inſtanter per ſingulos an-
nos, prout ſacerdotes qui ſunt in Ieruſalem, di-
ctauerunt conſumi quotidie ſine vlla dilatione,
*vt offerantur libationes ſummo Deo pro rege 31
& pueris eius, & orent pro ipſorum vita: *& de- 32
nuntietur, vt quicunque tranſgreſſi fuerint ali-
quid ex his quæ ſcripta ſunt, aut ſpreuerint, acci-
piatur lignum de ſuis proprijs, & ſuſpendantur,
& bona ipſorum regi aſcribantur. *Propterea & 33
Dominus, cuius nomen inuocatum eſt ibi, exter-
minet omnem regem & gentem, qui manum ſuá
extenderit prohibere, aut malè tractare domum
34 Domini illã quæ eſt in Ieruſalem. *Ego Darius
rex decreui quàm diligentiſſimè ſecundùm hæc
fieri.

CAP. VII.

1 TVnc Siſennes ſubregulus Cœleſyriæ & Phœ- 1 Eſd. 6. c.13.
A nicis, & Satrabuzanes, & ſodales obſecuti
2 his, quæ à Dario rege erant decreta, *inſiſte-
bant ſacroſanctis operibus diligentiſsimè, coo-
perantes cum ſenioribus Iudæorum principibus
3 Syriæ: *& proſperata ſunt ſacroſancta opera
prophetantibus Aggæo & Zacharia prophetis.
4 *Et conſummauerunt omnia per præceptum
B Domini Dei Iſrael, & ex cõſilio Cyri, & Darij, &
5 Artaxerxis regis Perſarũ. *Et conſummata eſt do-
mus noſtra vſque ad tertiam & viceſimam diem
6 mẽſis Adar, ſexto anno Darij regis. *Et fecerũt filij
Iſrael & ſacerdotes & Leuitæ, & cæteri qui erant
ex captiuitate, qui appoſiti ſunt ſecundùm ea quę
7 ſcripta ſunt in libro Moyſi. *Et obtulerunt in
dedicationem templi Domini, tauros centum,
8 arietes ducẽtos, agnos quadringentos, *& hœ-
dos pro peccatis vniuerſi Iſrael duodecim, ſecũ-
9 dùm numerum tribuum Iſrael. *Et ſteterũt ſa-
C cerdotes & Leuitæ amicti ſtolis per tribus ſuper
omnia opera Domini Dei Iſrael ſecundùm librũ
10 Moyſi, & oſtiarij per ſingulas ianuas. *Et egerũt
filij Iſrael cum his qui erant ex captiuitate illud
Phaſe quartadecima luna menſis primi, quando
11 ſanctificati ſunt ſacerdotes & Leuitæ. *Omnes
filij captiuitatis non ſunt ſimul ſanctificati, quia
12 Leuitæ omnes ſimul ſanctificati ſunt. *Et im-
D molauerunt Phaſe vniuerſi filij captiuitatis, &
13 fratribus ſuis ſacerdotibus, & ſibimetipſis. *Et
manducauerunt filij Iſrael, qui erãt ex captiuita-
te omnes qui remanſerant ab omnibus execra-
tionibus gentium terræ quærentes Dominum.
14 *& celebrauerunt diem feſtum azymorũ ſeptem
15 diebus epulantes in cõſpectu Domini: *quoniã
conuertit conſiliũ regis Aſſyriorum in eos, con-
fortare manus eorũ ad opera Domini Dei Iſrael.

CAP. VIII.

1 ET poſt hunc regnante Artaxerxe Perſarum 1 Eſd. 7. a.1.
A rege acceſſit Eſdras filius Azariæ, filij Helciæ,
2 filij Solome, *filij Sadoc, filij Achitob, filij Ame-
ri, filij Azahel, filij Bocci, filij Abiſue, filij Phinees,
3 filij Eleazari, filij Aaron primi ſacerdotis: *hic
Eſdras aſcendit de Babylonia, cùm eſſet ſcriba &
ingenioſus in lege Moyſi, quæ data eſt à Domino
4 Deo Iſraele *docere & facere. *Et dedit ei rex glo- diſcere
riam, quòd inueniſſet gratiam in omni dignitate
5 & deſiderio in conſpectu eius. *Et aſcenderunt
ſimul cum ipſo ex filiis Iſrael, & ſacerdotibus, &
Leuitis, & ſacris cãtoribus templi, & oſtiariis, &
6 ſeruis tẽpli in Ieruſalẽ. *Anno ſeptimo regnante
Artaxerxe in quinto menſe, hic annus ſeptimus

eſt regni, exeuntes de Babylonia nouilunio quin-
ti menſis, *venerunt Ieroſolymam iuxta præce- 7
ptum illius ſecundum proſperitatẽ itineris à Do-
mino ipſorum datam eis. *In his enim Eſdras 8
magnam diſciplinam obtinebat, ne prætermitte-
ret quicquam eorum, quæ eſſent ex lege Domi-
ni & præceptis, & docendo vniuerſum Iſrael om-
nem iuſtitiam & iudicium. *Accedentes autem, 9
qui ſcribebant ſcripta Artaxerxis regis, tradide-
runt ſcriptum quod obuenerat ab Artaxerxe rege
ad Eſdram ſacerdotem, & lectorem legis Domi-
ni, cuius exemplum ſubiectum eſt. *REX Arta- 10
xerxes Eſdræ ſacerdoti & lectori legis Domini
ſalutem. *Humanior ego iudicans in beneficijs, 11
præcepi eis qui deſiderant ex gente Iudæorum
ſua ſponte, & ex ſacerdotibus, & Leuitis, qui
ſunt in regno meo, comitari tecum in Ieruſalem.
*Si qui ergo cupiunt ire tecum, conueniant, 12
& proficiſcantur ſicut placuit mihi & ſeptem
amicis meis conſiliarijs, *vt viſitent ea quæ a- 13
guntur ſecundum Iudæam & Ieruſalem, obſer- B
uantes ſicut habes in lege Domini, *& ferant 14
munera Domino Deo Iſrael, quæ voui ego &
amici Ieruſalem, & omne aurum & argentum,
quod inuentum fuerit in regione Babyloniæ
Domino in Ieruſalem cum illo, *quod eſt do- 15
natum pro ipſa gente in templum Domini eo-
rum quod eſt in Ieruſalem: vt colligatur hoc au-
rum & argentum ad tauros, & arietes, & agnos,
& hœdos, & quæ his ſunt congruentia, *vt offe- 16
rant hoſtias Domino ſuper altare Domini ipſorũ
quod eſt in Ieruſalem. *Et omnia quæcunq; vo- 17
lueris cum fratribus tuis facere auro & argento,
perfice pro voluntate tua ſecundum præceptum
Domini Dei tui: *& ſacroſancta vaſa, quæ data 18
ſunt tibi ad opera domus Domini Dei tui, quę eſt
in Ieruſalem: *& cætera quæcunque tibi ſubue- 19
nerint ad opera templi Dei tui, dabis de regali
gazophylacio: *cùm volueris cum fratribus tuis 20
facere auro & argento, perfice ſecundum volun-
tatem Domini. *Et ego quidem rex Artaxerxes 21
pręcepi cuſtodibus theſaurorum Syrię & Phœni-
cis, vt quæcũque ſcripſerit Eſdras ſacerdos, & le-
ctor legis Domini, diligẽter detur ei vſque ad ar-
genti talenta centum, ſimiliter & auri: *& vſ- 22
que ad frumẽti modios centum, & vini ampho-
ras centum, & alia quæcunque abundant ſine ta-
xatione. *Omnia ſecũdum legem Dei fiant Deo 23
altiſſimo, ne fortè exurgat ira in regno regis, & fi-
lij, & filiorum eius. *Vobis autem dicitur, vt om 24
nibus ſacerdotibus, & Leuitis, & ſacris cantori-
bus, & ſeruis templi, & ſcribis templi huius *nul- 25
lum tributum, neque vlla alia indictio irrogetur,
nec habeat quiſquam poteſtatẽ obijcere eis quic- C
quam. *Tu autem Eſdra ſecundum ſapientiam 26
Dei conſtitue iudices & arbitros in tota Syria &
Phœnice: & omnes qui legem Dei tui non no-
27 uerunt, doce: *vt quotquot tranſgreſſi fuerint
legem, diligenter plectantur ſiue morte, ſiue cru
ciatu, ſiue etiam pecuniæ mulctatione vel abdu-
28 ctione. *Et dixit Eſdras ſcriba, Benedictus Deus
patrum noſtrorum, qui dedit hanc voluntatem
in cor regis, clarificare domum ſuam quæ eſt in
29 Ieruſalem, *& me honorificauit in conſpectu re-
gis, & conſiliariorum, & amicorum, & purpura-
30 torum eius. *& ego conſtans animo factus ſum
ſecundum opitulationem Domini Dei mei, &
congregaui ex Iſrael viros, vt ſimul aſcenderent
31 mecum. *Et hi ſunt præpoſiti ſecundum ſuas 1.Eſdr. 8.a.1.
patrias, & principatus portionales eorum qui
mecum aſcenderunt de Babylonia in regno Ar-
32 taxerxis. *Et ex filijs Phares, Gerſomus: ex fi-
lijs Siemarith, Amenus: filiorum Dauid, Acchus
33 filius Sceciliæ: *ex filijs Phares, Zacharias, & cum
34 eo reuerſi ſunt viri centum quinquaginta: *ex
filijs ductoris Moabilionis Zaraei, & cum ipſo
35 viri ducenti quinquaginta: *ex filijs Zachues,
Iechonias Zechoeli, & cũ ipſo viri ducenti quin-
36 quaginta: *ex filijs Sala, Maaſias Gotholiæ, & cũ
37 ipſo viri ſeptuaginta: *ex filijs Saphatiæ, Zarias
38 Micheli, & cum ipſo viri octoginta: *ex filijs
Iob, Abdias Iecheli, & cum ipſo viri ducenti duo-
39 decim: *ex filijs Baniæ, Salimoth, filius Ioſaphię,
40 & cum ipſo viri cẽtum ſexaginta: *ex filijs Beer,
Zacharias Bebei, & cum ipſo viri ducenti octo:
41 *ex filijs Ezead, Iohãnes Eccetan, & cum ipſo viri
42 centum decem: *ex filijs Adonicam ipſis poſtre-
mis, & hæc ſunt nomina eorum, Eliphalam, filius
43 Gebel, & Semeias, & cũ ipſo viri ſeptuaginta. *Et
congregaui eos ad fluuium qui dicitur Thia, &
44 metati fuimus illic triduo, & recognoui eos. *Et
ex filijs ſacerdotum & Leuitarum non inueni il-
45 lic. *Et miſi ad Eleazarum, & Eccelon, & Maſmã,
D & Maloban, & Enaathan, & Samea, & Ioribum,
Nathan, Enuagam, Zachariam, & Moſolamum
46 ipſos ductores & peritos: *& dixi eis vt venirent
ad Loddeum, qui erat apud locum gazophyla-
47 cij. *Et mandaui eis vt dicerent Loddeo & fra-
tribus eius, & illis qui erant in gazophylacio, vt
mitterent nobis eos qui ſacerdotio fungerentur
48 in domo Domini Dei noſtri, *& adduxerunt no
bis ſecundum manum validam Domini Dei no-
ſtri viros peritos: ex filijs Moholi, filij Leui, filij
Iſrael, Sebebian, & filios & fratres, qui erant de-
49 cem & octo: *Asbiam & Amin ex filijs filiorum
50 Chananæi, & filij eorum viri viginti. *Et ex his
qui templo ſeruiebant, quos dedit Dauid, & ipſi
principes ad operationem Leuitis templo ſer-
uientium ducenti viginti. Omnia nomina ſigni-
51 ficata ſunt in ſcripturis. *Et voui illic ieiunium
iuuenibus in conſpectu Dei, vt quærerem ab eo
bonum iter nobis, & qui nobiſcum erãt, & filijs,
& peco-

& pecoribus propter insidias. *Erubui enim pe- 52
tere à rege pedites & equites in comitatu, tutelæ
gratia contra aduersarios nostros. *Diximus e- 53
nim regi quoniam virtus Domini erit cũ eis qui
inquirunt eum in omni affectu. *Et iterum de- 54
precati sumus Dominum Deum nostrum secun-
dum hæc: quem & propitium habuimus, & com
potes facti sumus Deo nostro. *Et separaui ex 55
plebis præpositis, & sacerdotibus templi viros
duodecim, & Sedebiam, & Asannam, & cum eis
ex fratribus eorum viros decem. *& appendi eis 56
aurum & argentum, & vasa sacerdotalia domus
Dei nostri, quæ donauerat rex, & consiliarij eius,
& principes, & omnis Israel. *Et cùm appendis- 57
sem, tradidi argenti talenta cẽtum quinquagin-
ta, & vasa argentea talentorum centum, & auri E
talenta centum, *& vasorum aureorum septies 58
viginti, & vasa ærea de bono æramento splenden-
tia, duodecim, auri speciem reddentia: *& dixi 59
eis, Et vos sancti estis Domino, & vasa sunt sancta,
& aurum, & argentum votum est Domino Deo
patrum nostrorum. *Vigilate & custodite, do- 60
nec tradatis ex plebis præpositis, & sacerdotibus,
& Leuitis, & principibus ciuitatum Israel in Ie-
rusalem, in pastophorio domus Dei nostri. *Et 61
hi qui susceperunt sacerdotes & Leuitæ aurum
& argentum & vasa, intulerunt in Ierusalem in
templum Domini. *Et promouimus à fluuio 62
Thia, die duodecima mensis primi, vsquequo in-
troiuimus in Ierusalem. *Et cùm factus fuisset 63
tertius dies, quarta autem die ponderatum aurũ,
& argentum traditum est in domo Domini Dei
nostri Marimoth filio Iori sacerdoti: *& cum 64
ipso erat Eleazar filius Phinees: & erant cum ipsis
Iosadus filius Iesu, & Medias, & Banni filius Le-
uitæ ad numerum, & ad pondus vniuersa. *Et 65
scriptum est pondus ipsorum eadem hora. *Qui 66
autem venerunt ex captiuitate, obtulerunt sacri-
ficium Domino Deo Israel, tauros duodecim pro
omni Israel, arietes octogintasex, *agnos septua- 67
gintaduos, hircos pro peccato duodecim, & pro
salute vaccas duodecim, omnia in sacrificiũ Do-
mini. *Et relegerunt præcepta regis regalibus 68
dispẽsatoribus, & subregulis Cœlesyriæ, & Phoe-
nicis: & honorificauerunt gentem, & templum
Domini. *Et consummatis his, accesserunt ad 69
1.Esd.9.a.1. me præpositi, dicentes, Non segregauerunt ge-
nus Israel, & principes, & sacerdotes, & Leuitæ, F
*& alienigenæ gentes, & nationes terræ immun- 70
ditias suas à Chananęis, & Hethæis, & Pherezęis,
& Iebuzęis, & Moabitis, & Ægyptijs, & Idumęis.
*coniuncti enim sunt filiabus eorum & ipsi, & fi- 71
lij eorum: & mistum est semen sanctum alienige-
nis gentibus terrę: & participes erant præpositi,
& magistratus iniquitatis eius ab initio ipsius re-
gni. *Et mox vt audiui ista, conscidi vestimenta 72
& sacram tunicam: & lacerans capillos capitis &
73 barbam, sedi dolens & mœstus. *Et conuenerũt
quotquot tunc mouebantur in verbo Domini
Dei Israel ad me lugẽtem super iniquitatem istã,
& sedebam tristis vsque ad sacrificium vesperti-
74 num. *Et consurgens à ieiunio, conscissa habens
vestimenta & sacram tunicam, ingeniculans, &
75 extendens manus ad Dominum, *dicebam, Do-
mine confusus sum, & reueritus sum ante faciem
76 tuam. *Peccata enim nostra multiplicata sunt
super capita nostra, & iniquitates nostrę exaltatæ
77 sunt vsque ad cælum, *quoniam à temporibus
patrum nostrorum sumus in magno peccato vs-
78 que ad diem hunc. *Et propter peccata nostra, &
patrum nostrorum sumus traditi cum fratribus
nostris, & cum sacerdotibus nostris regibus terrę
in gladium & captiuitatem, & deprędationem cũ
79 confusione vsque in hodiernum diem. *Et nunc
quantum est hoc quod contigit nobis misericor-
dia abs te Domine Deus, & relinque nobis radi-
80 cem, & nomen in locũ sanctificationis tuæ, *de-
tegere luminare nostrum in domo Domini Dei
nostri, dare nobis cibum in omni tempore serui-
81 tutis nostrę. *Et cùm seruiremus, non fuimus de-
relicti à Domino Deo nostro: sed constituit nos
in gratia, ponens nobis reges Persarum dare ci-
82 bum, *& clarificare templum Domini Dei no-
stri, & ædificare deserta Sion, dare nobis stabili-
83 tatem in Iudæa & Ierusalem. *Et nunc quid di-
G cimus Domine habentes hęc? Transgressi enim
sumus pręcepta tua, quę dedisti in manus puero-
84 rum tuorum prophetarum, dicens, *Quoniam
terra in quam introistis possidere hęreditatem
eius, terra polluta est coinquinationibus alieni-
genarum terræ, & immunditiæ illorum repleue-
85 runt eam totam immunditia sua. *Et nunc filias
vestras non coniungetis filijs eorum, & filias eo-
86 rum non accipietis filijs vestris, *& non inquire-
tis pacem habere cum illis omni tempore, vt in-
ualescentes manducetis optima terrę, & hęredi-
tatem distribuatis filijs vestris vsque in ęuum.
87 *Et quę contingunt nobis, omnia fiunt propter
opera nostra maligna, & magna peccata nostra.
88 *Et dedisti nobis talem radicem, & rursum reuer-
si sumus transgredi legitima tua, vti commiscere-
mur immunditiæ alienigenarum gentium terrę
89 huius. *Nonne irasceris nobis perdere nos, quo-
ad vsque non relinquatur radix & nomen no-
90 strum? *Domine Deus Israel verax es. Derelicta
91 est enim radix vsque in hodiernum diem. *Ecce,
nunc sumus in cõspectu tuo in iniquitatibus no-
92 stris. Non est enim adhuc stare ante te in his. *Et 1.Esdr.10.a.1.
cùm adorãdo cõfiteretur Esdras flens, humi pro-
stratus ante templum, congregati sunt ante eum
ex Ierusalem turba magna valde, viri & mulieres
& iuuenes & iuuenculę. Fletus enim erat magnus

in ipsa multitudine. * Et cùm clamasset Iecho- 93
nias Ieheli ex filiis Israel, dixit Esdræ, Nos in Do-
minum peccauimus, quòd collocauimus nobis in
matrimonium mulieres alienigenas ex gentibus
terræ. * Et nunc es super omnem Israel. In his er- 94
go sit iusiurandum à Domino expellere omnes v-
xores nostras quæ ex alienigenis sunt cum filiis
earum. * Sicut tibi decretum est à maioribus se-
cundùm legem Domini exurgens explica. * Ad 95
te enim spectat negotium, & nos tecum sumus.
viriliter fac. * Et exurgens Esdras adiurauit prin- 96
cipes sacerdotum & Leuitas, & omnem Israel fa-
cere secundùm hæc, & iurauerunt.

CAP. IX.

ET exurgens Esdras ab ante atrium tẽpli, abiit 1
in pastophorium Ionathæ filij Nasabi: * & A
hospitatus illic non gustauit panem, nec aquam 2
bibit super iniquitatem multitudinis. * Et facta 3
est prædicatio in omni Iudæa, & in Ierusalem
omnibus qui erant ex captiuitate in Ierusalem
congregati; * vt quicunq; non occurrerit biduo 4
vel triduo diei secundùm iudicium assidentium
seniorum, tollerentur facultates suæ, & ipse alie-
nus iudicaretur à multitudine captiuitatis. * Et 5
congregati sunt omnes qui erant ex tribu Iuda,
& Ben-iamin in tribus diebus in Ierusalem, hic
mensis est nonus, dies mensis vicesimus. * Et se- 6
dit omnis multitudo in area templi trementes,
propter hyemem præsentẽ. * Et exurgens Esdras 7
dixit illis, Vos iniquè fecistis collocantes vobis in
matrimoniũ vxores alienigenas, vt adderetis ad
peccata Israel. * Et nunc date confessionẽ, & ma- 8
gnificentiam Domino Deo patrum nostrorum: B
* & perficite voluntatẽ ipsius, & discedite à gen- 9
tibus terræ, & ab vxoribus alienigenis. * Et cla- 10
mauit omnis multitudo, & dixerũt voce magna,
Sicut dixisti, faciemus. * Sed quoniã multitudo 11
magna est, & tempus hybernum, & non possu-
mus insubsidiati stare: & hoc opus non est nobis
vnius diei, neque bidui: multũ enim in his pec-
cauimus: * stent præpositi multitudinis, & om- 12
nes qui nobiscũ inhabitant & quotquot habent
vxores apud se alienigenas, * & assistant accepto 13
tempore ex omni loco presbyteri, & iudices, vs-
quequo soluant irã Domini negotij huius. * Io- 14
nathas autem filius Ezeli, & Ozias Thecam susce-
perunt secundùm hæc: & Bosoramus, & Leuis, &
Sabbathæus simul cooperati sunt cum illis. * Et 15
steterunt secũdùm hæc omnia vniuersi qui erant
ex captiuitate. * Et elegit sibi viros Esdras sacer- 16
dos principes magnos de patribus eorum secun- C
dùm nomina: & consederunt nouilunio mensis
decimi examinare negotium istud. * Et determi- 17
natum est de viris qui habebant vxores alienige-
nas, vsq; ad neomeniam primi mensis: * & inuẽ- 18
ti sunt ex sacerdotibus permisti qui habebãt alie-
19 nigenas vxores. * Ex filiis Iesu filij Iosedec, & fra-
tribus eius: Maseas, & Eliozerus, & Ioribus, &
20 Ioadeus; * & iniecerunt manus vt expellerent
vxores suas: & ad litandum in exorationem arie-
21 tem pro ignorantia sua. * & ex filiis Semmeri,
22 Maseas, & Esses, et Iecelech Azarias. * Et
ex filiis Fosere: Limosias, Hismaenis, & Na-
23 thanee, Iusio, Reddus, & Talsas. * & ex Le-
uitis, Iorabdus, & Semeis, & Colnis, et Calitas, &
24 Facteas, & Coluas, & Elionas. * & ex sacris
25 cantoribus, Eliasib, Zaccarus. * & ex ostia-
26 riis, Salumus, & Tolbanes. * & ex Israel ex filiis
D Foro, Ozi, & Remias et Geddias & Melchias &
27 Michelꝰ, Eleazarus & Iamebias & Bannas: * & ex
filiis Iolaman: Chamas & Zacharias & Iezrelus,
28 & Ioddius, & Erimoth & Helias. * & ex filiis
Zathoim: Eliadas & Liasumus, Zochias & Lari-
29 moth & Zabdis & Tebedias. * & ex filiis Zebes:
30 Iohannes & Amanias & Zabdias & Emeus. * &
ex filiis Bãni: Olamus & Maluchus & Ieddeus &
31 Iasub & Azabus & Ierimoth. * & ex filiis Ad-
din: Naathus & Moosias & Caleꝰ & Raanas, Maa
seas, Mathathias & Beseel et Bonnus & Manas-
32 ses. * & ex filiis Nuae: Noneas & Aseas et Mel-
chias & Sameas & Simon, Bẽ-iamin & Malchus
33 et Marras. * et ex filiis Asom: Carianeus, Matha-
thias & Bannus & Eliphalach et Manasses & Se-
34 mei. * et ex filiis Banni: Ieremias & Moadias &
Abramus & Iohel et Baneas & Pelias et Ionas &
Marimoth et Eliasib et Mathaneus & Eliasis et
Orizas et Dielus et Semedius et Zambris et Io-
35 sephus. * et ex filiis Nobei: Idelus et Mathathias
E & Sabadus et Zecheda, Sedmi et Iessei, Baneas.
36 * omnes isti coniunxerunt sibi vxores alieni-
37 genas, et dimiserunt eas cum filiis. * Et inhabi-
tauerunt sacerdotes, et Leuitæ: & qui erant ex Is-
rael in Ierusalẽ, et in tota vna regione nouilunio
mẽsis septimi. Et erãt filij Israel in cõmorationibꝰ
38 suis. * Et congregata est omnis multitudo simul
39 in aream, quæ est ab oriẽte portæ sacræ: * et dixe-
rũt Esdræ põtifici, et lectori, vt afferret legẽ Moy-
40 si, quæ tradita est à Domino Deo Israel. * Et attu
lit Esdras pontifex legẽ omni multitudini eorum
à viro vsque ad mulierem, et omnibus sacerdoti-
41 bus audire legem nouilunio mensis septimi. * Et
legebat in area, quæ est ante sacram portam tẽpli,
à prima luce vsque ad vesperam corã viris et mu-
lieribus. Et dederunt omnes sensum ad legem.
42 * Et stetit Esdras sacerdos, & lector legis super
F ligneum tribunal quod fabricatum erat. * Et ste
43 terunt ad eum Mathathias, et Samus, Ananias,
Azarias, Vrias, Ezechias, et Balsamus ad dexte-
44 ram: * et ad sinistram Faldeus, Misael, Malach-
45 ias, Abusthas, Sabus, Nabadias, et Zacharias. * Et
assumpsit Esdras librum coram omni multitudi-
ne: præsidebat enim in gloria in conspectu om-

nium

nium. * Et cùm absoluisset legem, omnes erecti 46
steterunt: et benedixit Esdras Dominum Deum
altisśimum, Deum Sabaoth omnipotentem.
* Et respondit omnis populus, Amen. Et e- 47
leuatis sursum manibus procidentes in terram,
adorauerunt Dominum. * Iesus & Banaeus & 48
Sarebias et Iaddimus & Accubus & Sabbathæus
& Calithes & Azarias & Ioradus & Ananias &
Philias Leuitæ, * qui docebant legem Domini, 49
& in multitudine legebant legem Domini, &
preferebant singuli eos, qui intelligebant lectio-
nem. * Et dixit Atharathes Esdræ pontifici, & 50
lectori, & Leuitis, qui docebant multitudi-
nem * dicens, Dies hic sanctus est Domino. 51

52 Et omnes flebant, cùm audissent legem. * Et
dixit Esdras, Digressi ergo manducate pinguis-
sima quæque, & bibite dulcissima quæque, &
53 mittite munera his qui non habent. * Sanctus
enim est hic dies Domini, & nolite mœsti esse.
54 Dominus enim clarificabit vos. * Et Leuitæ de-
nuntiabant in publico omnibus, dicentes, Dies
55 hic sanctus est, nolite mœsti esse. * Et abierunt
omnes manducare, & bibere, & epulari, & da-
re munera his qui non habebant, vt epularen-
tur. Magnificè enim sunt exaltati verbis quibus
56 edocti sunt. * & congregati sunt vniuersi in Ie-
rusalem celebrare lætitiam, secundùm testamen-
tum Domini Dei Israel.

LIBER ESDRAE QVARTVS

CAP. I.

LIBER Esdræ prophetæ secūdus, 1
filij Sarei, filij Azarei, filij Hel- A
ciæ, filij Sadaniæ, filij Sadoch,
filij Achitob, * filij Achiæ, filij 2
Phinees, filij Heli, filij Ameriæ,
filij Asiei, filij Marimoth, filij Arna, filij Oziæ,
filij Borith, filij Abisei, filij Phinees, filij Elea-
zar, * filij Aaron ex tribu Leui, qui fuit captiuus 3
in regione Medorum, in regno Artaxerxis regis
Persarum. * Et factum est verbum Domini ad 4
me, dicens, * Vade, & nuntia populo meo faci- 5
nora ipsorum, & filijs eorum iniquitates, quas in
me admiserunt, vt nuntient filijs filiorū: * quia 6
peccata parentū ipsorum in illis creuerunt. Ob-
liti enim mei sacrificauerunt dijs alienis. * Nón- 7
ne ego eduxi eos de terra Ægypti de domo serui-
tutis? Ipsi autē irritauerunt me, & consilia mea
spreuerunt. * Tu autem excute comam capitis 8
tui, & proiice omnia mala super illos: quoniam
non obedierunt legi meæ. Populus autē est indi-
sciplinatus. * Vsquequo eos sustinebo, quibus 9
tanta beneficia contuli? * Reges multos propter 10
eos subuerti. Pharaonem cum pueris suis, & om- B
nem exercitum eius percussi. * Omnes gentes à 11
facie eorum perdidi, & in oriente prouinciarum
duarum populos Tyri & Sidonis dissipaui, &
omnes aduersarios eorum interfeci. * Tu verò 12
loquere ad eos, dicens, Hæc dicit Dominus:
* Nempe ego vos per mare transfineaui, & platéas 13
vobis initio munitas exhibui: ducem vobis dedi
Moysen, & Aaron sacerdotem: * lucem vobis per 14
columnā ignis præstiti, & magna mirabilia feci
in vobis: vos autem mei obliti estis, dicit Domi-
nus. * Hæc dicit Dominus omnipotens: Co- 15
turnix vobis in signo fuit, castra vobis ad tutelā
dedi, & illic murmurastis: * & non triumphastis 16
in nomine meo de perditione inimicorū vestro-

17 rum, sed adhuc nunc vsq; murmurastis. * Vbi
sunt beneficia, quæ præstiti vobis? Nónne in de-
18 serto cum esuriretis, proclamastis ad me, * dicē-
tes, Vt quid nos in desertum istud adduxisti in-
19 terficere nos? melius nobis fuerat seruire Ægyp-
tijs, quàm mori in deserto hoc. * Ego dolui ge-
20 mitus vestros, & dedi vobis manna in escam. Pa- Sap.16. c.20.
nem angelorū manducastis. * Nónne cùm siti- Num 20.b.11. Esai.5.
21 retis, petram excidi, & fluxerunt aquæ in saturi- a.4.
C tate? propter æstus folijs arborū vos texi. * Diuisi
vobis terras pingues: Chananæos, & Pherezæos,
22 & Philisthæos à facie vestra proieci: quid faciam Exo.15. d.25.
vobis adhuc, dicit Dominus? * Hæc dicit Do-
minus omnipotens, In deserto cùm essetis in flu-
23 mine Amorrhæo sitientes, & blasphemantes no-
men meum, * non ignem vobis pro blasphemiis Exo.32.
24 dedi, sed mittens lignum in aquam, dulce feci b.1.
flumen. * Quid tibi faciā Iacob? Noluisti obe-
25 dire Iuda. Transferam me ad alias gentes, & dabo
eis nomē meū, vt custodiāt legitima mea. * Quo-
niam me dereliquistis, & ego vos derelinquam.
26 Petentibus vobis à me misericordiam, non mise-
rebor. * Quando inuocabitis me, ego non ex- Esai.1.
audiam vos. Maculastis enim manus vestras san- d.15.
27 guine, & pedes vestri impigri sunt ad commit-
28 tenda homicidia. * Non quasi me dereliqui-
stis, sed vosipsos, dicit Dominus. * Hæc dicit
Dominus omnipotens, Nónne ego vos rogaui,
29 vt pater filios, & vt mater filias, & vt nutrix par-
uulos suos, * vt essetis mihi in populū & ego vo-
30 bis in Deum: & vos mihi in filios, & ego vobis in
D patrem? * Ita vos collegi, vt gallina pullos suos Mat.23.
31 sub alas suas. Modò autē quid faciā vobis? proii- d.37 Esa.66.
ciam vos à facie mea. * Oblationem cùm mihi a.5.
attuleritis, auertam faciē meā à vobis. Dies enim
32 festos vestros, & neomenias & circuncisiones re-
pudiaui. * Ego misi pueros meos prophetas ad
vos

vos, quos acceptos interfecistis, & laniastis cor-
pora eorum quorum sanguinem exquiram, di-
cit Dominus. * Hæc dicit Dominus omnipotẽs, 33
Domus vestra deserta est. Proiiciam vos sicut
ventus stipulam, *& filii procreationem non fa- 34
cient: quoniã mandatum meum neglexerunt, &
quod malum est coram me, fecerunt. * Tradam 35
domos vestras populo venienti, qui me non au-
dientes credunt: quibus signa nõ ostendi, facient
quæ præcepi. * Prophetas non viderunt, & me- 36
morabuntur iniquitatum eorum. * Testor po- 37
puli venientis gratiam, cuius paruuli exultant cũ
lætitia, me nõ videntes oculis carnalibus, sed spi-
ritu credentes quæ dixi. * Et nunc frater aspice, 38
quæ gloria: & vide populum venientẽ ab orien-
te, * quibus dabo ducatum Abraham, Isaac, & 39
Iacob & Osee, & Amos, & Michææ, & Ioel, &
Abdiæ, & Ionæ, * & Naum, & Habacuc, Sopho- 40
Mala. 3. a. 1. niæ, Aggæi, Zachariæ, & Malachiæ, qui & ange-
lus Domini vocatus est.

CAP. II.

HÆc dicit Dominus: Ego eduxi populum istũ 1
de seruiture, quibus mandata dedi per pue- A
ros meos prophetas quos audire noluerunt, sed
irrita fecerunt mea consilia. * Mater quæ eos ge- 2
nerauit dicit illis, Ite filij, quia ego vidua sum &
derelicta. * Educaui vos cum lætitia, & amisi 3
vo scum luctu & tristitia, quoniam peccastis corã
Domino Deo vestro, & quod malum est corã eo
fecistis. * Modò autem quid faciam vobis? Ego 4
vidua sum & derelicta: ite filij, & petite à Domi-
no misericordiã. * Ego autẽ te pater testẽ inuo- 5
co super matrem filiornm, qui noluerunt testa-
mentum meum seruare, * vt des eis cõfusionem, 6
& matrem eorum in direptionem, ne generatio
eorum fiat. * Dispergantur in gentes nomina eo- 7
rum, deleantur à terra: quoniã spreuerunt sacra-
mentum meum. * Væ tibi Assur, qui abscondis 8
iniquos penes te. Gens mala, memorare quid fece
rim Sodomæ & Gomorrhæ, * quorum terra ia- 9
Gen. 19. a. 24. cet in piceis glebis & aggeribus cinerum. sic dabo
eos, qui me non audierunt, dicit Dominus omni-
potens. * Hæc dicit Dominus ad Esdram: Nun- 10
tia populo meo, quoniam dabo eis regnum Ieru-
salem, quod daturus eram Israel. * Et sumam 11
mihi gloriam illorum, & dabo eis tabernacula æ-
terna, quæ præparaueram illis. * Lignum vitæ 12
erit illis in odore vnguenti, & non laborabunt, B
neq; fatigabuntur. * Ite, & accipietis. Rogate vo- 13
bis dies paucos, vt immorentur. Iam paratum 14
est vobis regnũ: vigilate. * Testare cælũ & terrã.
Contriui enim malum, & creaui bonũ, quia viuo 15
ego dicit Dominus. * Mater amplectere filios
tuos, educa illos cum lætitia. Sicut columba con-
firma pedes eorum: quoniã te elegi dicit Domi-
nus. * Et resuscitabo mortuos de locis suis, & de 16
monumentis educã illos, quoniã cognoui nomẽ
17 meũ in Israel. * Noli timere mater filiorum, quo-
18 niam te elegi dicit Dominus. * Mittam tibi adiu-
torium pueros meos Isaiam & Ieremiã, ad quorũ
consiliũ sanctificaui, & paraui tibi arbores duode
19 cim grauatas variis fructibus, * & totidem fontes
fluentes lac & mel: & montes immensos septem, Exo. 3. d. 17.
habentes rosam & liliũ, in quibus gaudio imple-
20 bo filios tuos. * Viduam iustifica, pupillo iudica,
21 egenti da, orphanũ tuere, nudũ vesti, * confractũ
& debilem cura, claudum irridere noli, tutare mã-
cum, & cæcum ad visionem claritatis meæ admit-
22 te. * Senem & iuuenem intra muros tuos serua: Tob. 1. d. 11.
23 * mortuos vbi inueneris signans commenda se-
pulchro, & dabo tibi primam sessionẽ in resurre-
24 ctione mea. * Pausa & quiesce populus meus, quia
25 veniet requies tua. * Nutrix bona nutri filios
26 tuos, confirma pedes eorũ. * Seruos quos tibi de-
di, nemo ex eis interiet. eos ego enim requiram
27 de numero tuo. * Noli fatigari. Cũ enim venerit
dies pressuræ & angustiæ, alij plorabunt & tristes
28 erunt: tu autẽ hilaris & copiosa eris. * Zelabunt
gentes & nil aduersus te poterũt, dicit Dominus.
29 * Manus meæ tegent te, ne filii tui gehennam
30 videant. * Iucundare mater cũ filiis tuis, quia e-
31 go te eripiã, dicit Dominus. * Filios tuos dormi-
entes memorare, quoniã ego eos educã de lateri-
bus terræ, & misericordiam cum illis faciã: quo-
niã misericors sum, dicit Dominus omnipotens.
32 * Amplectere natos tuos vsq; dum venio, & præ-
stem illis misericordiam: quoniã exuberãt fontes
33 mei, & gratia mea non deficiet. * Ego Esdras prę-
ceptum accepi à Domino in monte Oreb, vt irẽ
ad Israel: ad quos cũ venirẽ, reprobauerũt me, &
34 respuerunt mandatum Domini. * Ideoque vobis
dico gentes, quæ auditis, & intelligitis, Expectate
pastorẽ vestrum, requiem æternitatis dabit vo-
bis: quoniam in proximo est ille qui in fine se-
35 culi adueniet. * Parati estote ad præmia regni,
quia lux perpetua lucebit vobis per æternitatem
36 tẽporis. * Fugite vmbram seculi huius: accipite
iucunditatẽ gloriæ vestræ. Ego testor palã salua-
37 torem meum. * Commendatũ donum accipite
& iucundamini, gratias agentes ei qui vos ad cæ-
38 lestia regna vocauit. * Surgite, & state, & videte
D numerum signatorum in conuiuio Domini.
39 * Qui se de vmbra seculi transtulerunt, splendi-
40 das tunicas à Domino acceperunt. * Recipe Siõ
numerum tuum, & conclude candidatos tuos
41 qui legem Domini compleuerunt. * Filiorum
tuorum quos optabas plenus est numerus. Roga
imperium Domini vt sanctificetur populus tuus Apoc. 7. c. 9.
42 qui vocatus est ab initio. * Ego Esdras vidi in
monte Sion turbam magnam, quã numerare nõ
potui, & omnes canticis collaudabant Dominũ.
43 * Et in medio eorum erat iuuenis statura celsus,
eminentior

eminentior omnibus illis, & singulis eorum capi-
tibus imponebat coronas, & magis exaltabatur.
Ego autem miraculo tenebar. * Tunc interogaui 44
angelum, & dixi, Qui sunt hi Domine? * Qui 45
respondens dixit mihi, Hi sunt qui mortalem tu-
nicam deposuerunt, & immortalem sumpserunt,
& confessi sunt nomen Dei. Modò coronantur, &
accipiunt palmas. * Et dixi angelo, Ille iuuenis 46
quis est, qui eis coronas imponit, & palmas in
manus tradit? * Et respondens dixit mihi, Ipse 47
est filius Dei, quem in seculo confeßi sunt: ego au
tē magnificare eos cœpi, qui fortiter pro nomine
Domini steterunt. * Tunc dixit mihi angelus, 48
Vade, annuntia populo meo, qualia & quanta
mirabilia Domini Dei vidisti.

CAP. III.

ANno tricesimo ruinæ ciuitatis eram in Baby- 1
lone, & conturbatus sum super cubiculo meo A
recūbens, & cogitationes meæ ascendebant super
cor meum: * quoniam vidi desertionem Sion, & 2
abundantiam eorum qui habitabant in Baby-
lone. * & ventilatus est spiritus meus valde, & 3
cœpi loqui ad Altißimum verba timorata, * & 4
dixi, O dominator Domine, tu dixisti ab initio,
Gen.8.a.9. quando plantasti terram, & hoc solus, & impera-
sti populo, * & dedisti Adam corpus mortuum: 5
sed & ipsum figmentū manuū tuarum erat, & in-
sufflasti in eum spiritum vitæ, & factus est viuens
coram te, * & induxisti eum in paradiso, quem 6
plantauerat dextera tua antequàm terra aduen-
tum 3. taret. * Et huic mandasti diligere viam tuam, 7
& præteriuit eam, & statim instituisti in *eo mor-
tem, & in nationibus eius, & natæ sunt gentes, &
Gen.6.a.11. tribus, & populi, & cognationes quarum non est
numerus. * Et ambulauit vnaquæq; gens in vo- 8
luntate sua, & mira agebant corā te, & spernebāt
præcepta tua. * Iterum autem in tempore indu- 9
Gen.7.b.10. xisti diluuiū super inhabitantes seculum, & per- B
didisti eos. * Et factū est in vnoquoq; eorum, si- 10
cut Adæ mori, sic his diluuiū. * Dereliquisti autē 11
1.Pet.3.d.20. vnum ex his Noē cū domo sua, & ex eo iusti om-
nes. * Et factū est cùm cœpissent multiplicari, qui 12
habitabant super terrā, & multiplicauerunt filios
& populos & gentes multas: & cœperunt iteratò
impietatem facere plus quā priores. * Et factum 13
Gen.12.a.1. est cùm iniquitatem facerent corā te, elegisti tibi
virū ex his cui nomen erat Abrahā. * Et dilexisti 14
eum & demonstrasti ei soli voluntatem tuam: * & 15
disposuisti ei testamentū æternum, & dixisti ei vt
Gen.21.a.1. non vnquā derelinqueres semen eius. Et dedisti
Rom.9.b.7. ei Isaac, & Isaac dedisti Iacob, & Esau. * Et se- 16
Gen.25.d.25. gregasti tibi Iacob, Esau autem separasti. Et factus
Exod.19.a.1. est Iacob in multitudine magna. * Et factū est cū 17
Deu.4.b.10. educeres semen eius ex Ægypto, adduxisti super
montem Sina. * Et inclinasti cælos, & statuisti 18
terram, & commouisti orbem, & tremere fecisti
19 abyssos, & cōturbasti seculū, * & trāsiit gloria tua
C portas quatuor ignis & terræmotus, & spiritus, &
gelu, vt dares semini Iacob legem, & generationi
20 Israel diligentiam. * Et non abstulisti ab eis cor
21 malignum, vt faceret lex tua in eis fructum. * Cor
enim malignū baiulans primus Adā transgressus
22 & victus est, sed & omnes qui de eo nati sunt. * Et
facta est permanens infirmitas, & lex cum corde
populi, cum malignitate radicis, & discessit quod
23 bonū est, & mansit malignū. * Et transierunt tem
pora, & finiti sunt anni: & suscitasti tibi seruū
24 nomine Dauid, * & dixisti ei ædificare ciuitatē
nominis tui, & offerre tibi in eadē thus & oblati-
25 ones. * & factū est hoc annis multis, & delique-
26 runt qui habitabant ciuitatem, * in omnibus fa-
cientes sicut fecit Adam & omnes generationes
27 eius. vtebantur enim & ipsi corde maligno. * Et
tradidisti ciuitatem tuā in manibus inimicorum
28 tuorū. * Nunquid meliora faciunt, qui habitant Ier.10.d.25.
Babylonem? Et propter hoc dominabitur Sion?
29 * Factum est cùm venissem huc, & vidissem im-
D pietates quarum nō est numerus: & delinquentes
multos vidit anima mea hoc tricesimo anno, &
30 exceßit cor meum: * quoniam vidi quomodò su-
stines eos peccātes, & pepercisti impiè agentibus,
& perdidisti populum tuum, & conseruasti ini-
31 micos tuos, & non significasti. * Nihil memini
quomodo debeat derelinqui via hæc. Nunquid
32 meliora facit Babylon quàm Sion? * aut alia gens
cognouit te præter Israel? aut quæ tribus credi-
33 derunt testamentis tuis, sicut Iacob? * Quarum
merces non comparuit, neque labor fructificauit.
Pertransiens enim pertransiui in gentibus, & vi-
di abundantes eas, & non memorantes mandato-
34 rum tuorum. * Nunc ergo pondera in statéra no-
stras iniquitates, & eorum qui habitant in se-
culo: & non inuenietur nomē tuum, nisi in Israel.
35 * Aut quando non peccauerunt in conspectu
tuo, qui habitant terram? aut quæ gens sic ob-
36 seruauit mandata tua? * Hos quidem per nomi-
na inuenies seruasse mandata tua, gentes autem
non inuenies.

CAP. IIII.

1 ET respondit ad me angelus, qui missus est ad
2 me, cui nomē Vriel, * & dixit mihi, Excedens
A exceßit cor tuū in seculo hoc, & comprehendere
3 cogitas viā Altißimi. * Et dixi, Ita Domine meus.
Et respondit mihi, & dixit, Tres vias missus sum
ostēdere tibi, & tres similitudines proponere corā
4 te. * de quibus mihi si renuntiaueris vnam ex
his, & ego tibi demonstrabo viam quam desyde-
ras videre, & docebo te, vnde sit cor malignum.
5 * Et dixi: Loquere Domine meus. Et dixit ad
me, Vade, pondera mihi ignis pondus, aut men-
sura mihi flatū venti, aut reuoca mihi diē quę præ-
6 teriit. * Et respondi, & dixi, Quis natorū poterit
facere

facere, vt me interroges de his? * Et dixit ad me, 7
Si essem interrogans te, dicens, Quantæ habita-
tiones sunt in corde maris, aut quantæ venæ sunt
in principio abyssi, aut quantæ venæ sunt super
firmamentum, aut qui sunt exitus paradisi: *di- 8
ceres mihi fortaßis, in abyssum non descendi, ne-
que in infernū adhuc, neque in cælum vnquam
ascendi. * nunc autem non interrogaui te, nisi 9
de igne, & vento, & die, per quem transisti, & à
quibus separari non potes: & non respondisti
mihi de eis. * Et dixit mihi, Tu quæ tua sunt, te- 10
cum coadolescentia, non potes cognoscere: * & 11
quomodo poterit vas tuum capere Altissimi viā,
& iam exterius corrupto seculo intelligere corru-
ptionem euidentem in facie mea? * Et dixi illi, 12
Melius erat nos nō esse, quā adhuc viuentes viue-
Iud. 9.b. re in impietatibus, & pati, & non intelligere de
8.2. Pa. 15.c.15. qua re. * Et respondit ad me, & dixit, Profici- 13
scens profectus sum ad syluam lignorum campi,
* & cogitauerunt cogitationem, & dixerunt, Ve- 14
nite & eamus, & faciamus ad mare bellum, vt re- B
cedat corā nobis, & faciamus nobis alias syluas.
* Et similiter fluctus maris & ipsi cogitauerunt 15
cogitationē, & dixerunt, Venite ascendentes, de-
bellemus syluas campi, vt & ibi consummemus
nobismetipsis aliam regionem. * Et factus est 16
cogitatus syluæ in vanum. venit enim ignis, &
consumpsit eam. * Similiter & cogitatus flu- 17
ctuum maris. stetit enim arena, & prohibuit eos.
* Si enim esses iudex horum, quem inciperes iu- 18
stificare, aut quē condemnare? * Et respondi, & 19
dixi, Vtiq; vanam cogitationē cogitauerunt. terra
enim data est syluæ, & mari locus portare fluctus
suos. * Et respondit ad me, & dixit, Bene tu iudi- 20
casti, & quare nō iudicasti tibimetipsi? * Quēad- 21
modum enim terra syluæ data est, & mare flucti-
bus suis: sic qui super terram inhabitāt, quæ sunt
super terram intelligere solummodo possunt: &
qui super cælos, quæ super altitudinem cælorum.
* Et respondi, & dixi, Deprecor te Domine, vt 22
mihi detur sensus intelligendi. * non enim volui C
interrogare de superioribus tuis, sed de his quæ 23
pertranseunt per nos quotidie. propter quid Is-
rael datus in opprobriū gentibus, quem dilexisti
populum, datus est tribubus impiis, & lex patrū
nostrorum in interitum deducta est, & dispositio-
nes scriptæ nusquam sunt: * & pertrāsiuimus de 24
seculo, vt locustæ, & vita nostra stupor & pauor,
& nec digni sumus misericordiā consequi. * Sed 25
quid faciet nomini suo quod inuocatū est super
nos? & de his interrogaui. * Et respondit ad me, 26
& dixit, Si fueris plurimū scrutatus, frequenter
miraberis: quoniam festinans festinat seculū per-
transire, * & non capit portare quæ in futuris 27
temporibus iustis repromissa sunt: quoniam ple-
num iniustitia est seculum hoc & infirmitatibus.

28 * De quibus autem interrogas, dicam: seminatū
enim est malum, & necdum venit destructio ip-
29 sius. *Si ergo non inuersum fuerit quod semina-
tum est, & discesserit locus vbi seminatum est ma-
30 lum, non veniet vbi seminatum est bonū. *Quo-
niam gramen seminis mali seminatum est in cor-
de Adā ab initio: & quantū impietatis generauit
31 vsq; nunc, & generat vsque cùm veniat area? *Æ-
stima autem apud te gramen mali seminis, quan-
32 tum fructum impietatis generauit, * quando se-
catæ fuerint spicæ, quarum non est numerus, quā
33 magnam aream incipient facere? * Et respondi,
& dixi, *Quomodo, * & quando hæc? Quare mo- Quo:
34 dici & mali anni nostri? * Et respondit ad me, &
dixit mihi, Non festines tu super altissimum. Tu
enim festinas inaniter esse super ipsum. nam ex-
35 cessus tuus multus. * Nonne de his interrogaue-
runt animæ iustorū in promptuariis suis, dicen-
tes, Vsquequo spero sic? & quando veniet fructus
36 areæ mercedis nostræ? * Et respondit ad ea Iere-
miel archangelus, & dixit, Quando impletus
fuerit numerus seminum in vobis, quoniam in
37 statera ponderauit seculum, *& mensura mensu-
rauit tempora, & numero numerauit tempora, &
non commouit, nec excitauit vsquedū impleatur
38 prædicta mensura. * Et respondi, & dixi, O Do-
D minator Domine, sed & nos omnes pleni sumus
39 impietate. * Et ne fortè propter nos non impleā-
tur iustorū areę, propter peccata inhabitantiū su-
40 per terram. *Et respondit ad me, & dixit, Vade, et
interroga prægnantē, si quando impleuerit nouē
menses suos, adhuc poterit matrix eius retinere
41 partum in semetipsa? * Et dixi, Non potest Do-
mine. Et dixit ad me, In inferno promptuaria ani-
42 marum matrici aßimilata sunt. * Quemadmo-
dū enim illa festinat quæ parit, effugere neceßi-
tatem partus: sic & hæc festinat reddere ea quæ
43 cōmendata sunt. *Ab initio tibi demōstrabitur
44 de his quæ cōcupiscis videre. * Et respōdi, & dixi,
Si inueni gratiam ante oculos tuos, & si poßibile
45 est, & si idoneus sum, * demonstra mihi, si plus-
quam præteritum sit habet venire, aut plura per-
46 transierunt supra quàm futurum est. * Quid per-
47 transiuit, scio: quid autem futurū sit, ignoro. * Et
dixit ad me, Sta super dexteram partē, & demon-
48 strabo tibi interpretationem similitudinis. * Et
steti, & vidi: & ecce fornax ardens transiit coram
me. & factum est, cùm transiret flamma, vidi: &
49 ecce superauit fumus. * Post hæc transiit coram
me nubes plena aquæ, & immisit pluuiā impe-
tu multam. & cùm transisset impetus pluuiæ, su-
50 perauerunt in ea guttæ. * Et dixit ad me, Cogita
tibi, sicut crescit pluuia amplius quàm guttæ, &
ignis quàm fumus: sic superabundauit quæ tran-
siuit mensura. Superauerunt autem guttæ, et fu-
51 mus: * & oraui, & dixi, Putas viuo vsque in
diebus

diebus illis? vel quid erit in diebus illis? *Reſpō- 52
dit ad me, & dixit, De ſignis, de quibus me in-
terrogas, ex parte poſſum tibi dicere, de vita autē
tua non ſum miſſus dicere tibi, ſed neſcio.

CAP. V.

DE ſignis autem: ecce dies venient, in quibus 1
apprehendētur qui inhabitant terram in cen A
ſu multo: & abſcōdetur veritatis via: & ſterilis
erit à fide regio: * & multiplicabitur iniuſtitia 2
ſuper hanc quam ipſe tu vides, & ſuper quam au-
diſti olim: * & erit impoſitio veſtigio quam nūc 3
vides regnare regionem, & videbunt eam deſer-
tam. * Si autē tibi dederit Altiſſimus viuere, vi- 4
debis poſt tertiā tubam, & relucescet ſubitò ſol
noctu, & luna ter in die, *& de ligno ſanguis ſtil 5
labit, & lapis dabit vocē ſuā, & populi cōmoue-
buntur: * & regnabit, quem non ſperant qui in- 6
habitant ſuper terram, & volatilia commigratio-
nem faciēt: * & mare Sodomiticū piſces reiiciet, 7
& dabit vocem noctu, quā non nouerant multi.
omnes autem audient vocem eius, *& chaos fiet 8
per loca multa, & ignis frequenter remittetur,
& beſtiȩ agreſtes tranſmigrabūt & mulieres mē-
ſtruatæ pariēt mōſtra, * & in dulcibus aquis ſal- 9
ſæ inuenientur, & amici omnes ſemetipſo expu-
gnabunt: & abſcondetur tunc ſenſus, & intelle-
ctus ſeparabitur in prōptuariū ſuū: * & quære- 10
tur à multis, & nō inuenietur: & multiplicabitur
iniuſtitia, & incontinētia ſuper terrā. * Et inter- 11
rogabit regio proximā ſuā, & dicet, Nūquid per
te pertrāſiit iuſtitia iuſtū faciens? Et hoc negabit.
* Et erit in illo tēpore, & ſperabunt homines, & 12
nō impetrabunt: laborabunt, & nō dirigētur viæ
eorū. *Hęc ſigna dicere tibi permiſſum eſt mihi: 13
& ſi oraueris iterū & ploraueris, ſicut & nunc, &
ieiunaueris ſeptem diebus, audies iteratò horum
maiora. * Et euigilaui, & corpus meum horruit 14
valde: & anima mea laborauit, vt deficeret: * & B
tenuit me qui venit angelus, qui loquebatur in 15
me, & confortauit me, & ſtatuit me ſuper pedes.
*Et factū eſt in nocte ſecunda, & venit ad me Sa- 16
lathiel dux populi, & dixit mihi, Vbi eras? & qua-
re vultus tuus triſtis? * An neſcis, quoniā tibi cre 17
ditus eſt Iſrael in regione tranſmigrationis eorū?
* Exurge ergo, & guſta panē, & non derelinquas 18
nos, ſicut paſtor gregē ſuum in manibus luporū
malignorum. * Et dixi ei, Vade à me, & non ap- 19
propies ad me. Et audiuit, vt dixi: & receſsit à
me. * Et ego ieiunaui diebus ſeptē vlulans & plo 20
rans, ſicut mihi mādauit Vriel angelus. *Et factū 21
eſt poſt dies ſeptem, & iterū cogitationes cordis
mei moleſtæ erant mihi valde. * & reſumpſit a- 22
nima mea ſpiritum intellectus: & iterum cœpi
loqui coram Altiſsimo ſermones, * & dixi, Do- 23
minator Domine ex omni ſylua terræ, & omni-
bus arboribus eius, elegiſti vineam vnicam: *Et 24
ex omni terra orbis, elegiſti tibi foueam vnam:
& ex omnibus floribus orbis elegiſti tibi lilium
25 vnū: * & ex omnibus abyſsis maris, repleſti tibi
riuum vnū: & ex omnibus ędificatis ciuitatibus,
26 ſanctificaſti tibimetipſi Siō: *& ex omnibus crea-
tis volatilibus, nominaſti tibi columbā vnā & ex
omnibus plaſmatis pecoribus, prouidiſti tibi ouē
27 vnam: * & ex omnibus multiplicatis populis,
acquiſiuiſti tibi populum vnum: & ab omnibus
probatā legem donaſti huic, quē deſyderaſti po-
28 pulo. * Et nunc Domine, vt quid tradidiſti vnū
pluribus? Et præparaſti ſuper vnam radicē alias,
29 & diſperdidiſti vnicū tuum in multis: * & con-
C culcauerunt eū, qui contradicebant ſpōſionibus
30 tuis, quique tuis teſtamentis nō credebant. * Et
ſi odiens odiſti populū tuum, tuis manibus de-
31 bet caſtigari. * Et factū eſt, cū locutus eſſem ſer-
mones, & miſſus eſt angelus ad me, qui antè ve-
32 nerat ad me pręterita nocte, *& dixit mihi, Audi
me, & inſtruam te: & intende mihi, & adiiciam
33 corā te. * Et dixi, Loquere Domine meus. Et di-
xit ad me, Valde tu in exceſſu mentis factus es pro
34 Iſrael: an plus dilexiſti eū, quàm qui eū fecit? * Et
dixi ad eum, Non Domine, ſed dolens locutus
ſum. Torquent enim me renes mei per omnē ho-
rā, quærentē apprehendere ſemitam Altiſsimi, &
35 inueſtigare partem iudicij eius. * Et dixit ad me,
Nō potes. Et dixi, Quare Domine? Ad quid na-
ſcebar, aut quare nō fiebat matrix matris meę mi-
hi ſepulchrū vt non viderē laborē Iacob, & de-
36 fatigationē generis Iſrael? * Et dixit ad me, Nu-
mera mihi quæ necdum venerāt, & collige mihi
diſperſas guttas, & reuirida mihi aridos flores,
37 * & aperi mihi clauſa prōptuaria, & produc mihi
incluſos in eis flatus, demōſtra mihi vocis imagi-
nē: & tunc oſtendam tibi laborē quem rogas vi-
38 dere. *Et dixi, Dominator Domine, quis enim eſt
qui poteſt hæc ſcire, niſi qui cum hominibus ha-
39 bitationem nō habet? * Ego autem inſipiens, &
quomodò potero dicere de his, quibus me inter-
40 rogaſti? * Et dixit ad me, Quomodò non potes
facere vnum de his quæ dicta ſunt: ſic nō poteris
inuenire iudicium meum, aut in fine charitatem,
41 quā populo promiſi. * Et dixi, Sed ecce Domine
tu propè es his qui in finem ſunt: & quid facient
D qui ante me fuerunt, aut nos, aut hi qui poſt nos?
42 * Et dixit ad me, Coronę aſſimilabo iudiciū meū.
Sicut non nouiſsimorum tarditas, ſic nec priorū
43 velocitas. * Et reſpondi, & dixi, Nec poteras fa-
cere eos qui facti ſunt, & qui ſunt, & qui futuri
ſunt, in vnum, vt celerius iudicium tuū oſtēdas?
44 *Et reſpondit ad me, & dixit, Non poteſt feſtina-
re creatura ſuper creatorem, nec ſuſtinere ſecu-
45 lum eos qui in eo creandi ſunt in vnum. * Et
dixi, Quomodo dixiſti ſeruo tuo, quoniam viui-
ficans viuificaſti à te creatam creaturā in vnum,
&

& ſuſtinebat creatura: poterit & nūc portare præ-
ſentes in vnum. * Et dixit ad me, Interroga ma- 46
tricem mulieris, & dices ad eam, Et ſi paris, qua-
re per tẽpus? Roga ergo eam, vt det decẽ in vnū.
* Et dixi, Non vtiq; poterit: ſed ſecundū tẽpus. 47
* Et dixit ad me, Et ego dedi matricem terræ his 48
qui ſeminati ſunt ſuper eã per tempus.* Quem- 49
admodū enim infans nõ parit ea, quæ ſenū ſunt:
ſic ego diſpoſui à me creatū ſeculum. * Et interro 50
gaui, & dixi, Cū iã dederis mihi viã, loquar corã
te: nam mater noſtra, de qua dixiſti mihi, adhuc
iuuenis eſt: iam ſenectuti appropinquat. * Et re- 51
ſpõdit ad me, & dixit, Interroga eam quæ parit,
& dicet tibi. * Dices enim ei, Quare quos pepe- 52
riſti, nunc non ſunt ſimiles his qui ante te, ſed mi
nores ſtatura? * Et dicet tibi & ipſa, Alij ſunt qui 53
in iuuentute virtutis nati ſunt: & alij qui ſub tẽ-
pore ſenectutis, deficiente matrice ſunt nati.* Cõ- 54
ſydera ergo & tu, quoniã minori ſtatura eſtis præ
his qui ante vos: * & qui poſt vos, minori quàm 55
vos, quaſi iam ſeneſcentes creaturæ, & fortitudi-
nem iuuentutis prætereuntes. Et dixi, Rogo Do-
mine, ſi inueni gratiã ante oculos tuos, demõſtra
ſeruo tuo, per quem viſites creaturam tuam.

CAP. VI.

ET dixit ad me, Initio terreni orbis, & antequã 1
ſtarent exitus ſeculi, & antequam ſpirarent A
conuentiones ventorū, * & antequã ſonarẽt vo- 2
ces tonitruum, & antequam ſplenderent nitores
coruſcationū, & antequam confirmarentur fun-
damenta paradiſi, * & antequam viderentur de- 3
cori flores, & antequam confirmarentur motæ
virtutes, & antequam colligerentur innumerabi-
les militiæ angelorum. * & antequã extolleren- 4
tur altitudines aëris, & antequam nominarentur
menſuræ firmamentorum, & antequam æſtua-
rent camini in Sion, * & antequam inueſtigarẽ- 5
tur præſentes anni, & antequam abalienarentur
eorū qui nunc peccant adinuentiones, & conſi-
gnati eſſent qui fidẽ theſaurizauerūt: * tūc cogi- 6
taui, & facta ſunt per me ſolum, & nõ per alium:
& finis per me, & non per alium. * Et reſpondi, 7
& dixi, Quæ erit ſeparatio temporum? aut quan-
do prioris finis, & ſequentis initium? * Et dixit 8
ad me, Ab Abrahã vſq; ad Iſaac, quando nati ſunt
ab eo Iacob & Eſau, manus Iacob tenebat ab ini-
tio calcaneū Eſau: * finis enim huius ſeculi Eſau, 9
& principium ſequentis Iacob. * Hominis ma- 10
nus inter calcaneum & manum. Aliud noli quæ-
rere Eſdra. * Et reſpõdi, & dixi, O dominator Do 11
mine, ſi inueni gratiã ante oculos tuos, * oro vt 12
demõſtres ſeruo tuo finẽ ſignorū tuorū quorum
partem mihi demõſtraſti nocte præcedenti. * Et 13
reſpondit, & dixit ad me, Surge ſuper pedes tuos,
& audi vocem pleniſsimam ſonitus. * Et erit ſi- 14
cut commotio, nec commouebitur locus, in quo
15 ſtes ſuper eum. * Ideo cùm loquitur, tu non ex-
paueas, quoniam de fine verbum & fundamentū
16 terræ intelligitur, * quoniam de ipſis ſermo tre-
B miſcit & commouetur. ſcit enim quoniam finem
17 eorum oportet cõmutari. * Et factum eſt, cùm
audiſſem, ſurrexi ſuper pedes meos, & audiui: &
ecce vox loquens, & ſonus eius ſicut ſonus aqua-
18 rum multarum, * & dixit, Ecce dies veniunt, &
erit quando appropinquare incipiam, vt viſitem
19 habitãtes in terra: * & quando inquirere inci-
piam ab eis qui iniuſtè nocuerunt iniuſtitia ſua,
20 & quando ſuppleta fuerit humilitas Sion.* & cū
ſuperſignabitur ſeculum quod incipiet pertran-
ſire, hæc ſigna faciam, Libri aperientur ante faciẽ
21 firmamenti, & omnes videbunt ſimul, * & anni-
culi infantes loquentur vocibus ſuis, & prægnã-
tes immaturos parient infantes trium & quatuor
22 menſium, & viuent, & ſuſcitabuntur. * Et ſubi-
tò apparebūt ſeminata loca non ſeminata, & ple-
23 na promptuaria ſubitò inuenientur vacua: * &
tuba canet cum ſono, quam cùm omnes audie-
24 rint, ſubitò expaueſcent. * Et erit in illo tempo-
re, debellabūt amici amicos vt inimici, & expaue-
ſcet terra cum his: & venæ fontium ſtabunt, &
25 non decurrẽt in horis tribus: * & erit, omnis qui
derelictus fuerit ex omnibus iſtis quibus prędixi
tibi, ipſe ſaluabitur, & videbit ſalutare meum,
26 & finem ſeculi veſtri. * Et videbunt qui recepti
ſunt homines, qui mortẽ non guſtauerunt à na-
tiuitate ſua, & mutabitur cor inhabitantium, &
27 conuertetur in ſenſum alium. * Delebitur enim
28 malum, & extinguetur dolus. * Florebit autem
fides, & vincetur corruptela, & oſtendetur veri-
29 tas quæ ſine fructu fuit diebus tantis. * Et factū
eſt, cùm loqueretur mihi, & ecce paulatim intue-
30 bar ſuper eū ante quem ſtabã, * Et dixit ad me
hæc, Veni tibi oſtendere tempus venturæ noctis.
31 * Si ergo iterum rogaueris, & iterum ieiunaueris
ſeptem diebus, iterum tibi renuntiabo horum
32 maiora per diem quàm audiui. * Audita eſt enim
C vox tua apud Altiſſimum. Vidit enim fortis dile-
ctionem tuam, & prouidit pudicitiam, quam à
33 iuuentute tua habuiſti: * & propter hoc miſit me
demonſtrare tibi hæc omnia, & dicere tibi: Con-
34 fide, & noli timere, * & noli feſtinare cum prio-
ribus temporibus cogitare vana, vt non prope-
35 res à nouiſsimis temporibus. * Et factum eſt poſt
hæc, & fleui iterum: & ſimiliter ieiunaui ſeptem
diebus, vt ſuppleam tres hebdomadas, quæ di-
36 ctæ ſunt mihi. * Et factū eſt in octaua nocte, &
cor meum turbabatur iteratò in me, & cœpi lo-
37 qui coram Altiſsimo. * Inflammabatur enim ſpi
38 ritus meus valde, & anima mea anxiabatur. * &
dixi, O Domine, loquens locutus es ab initio
creaturæ in primo die dicens, Fiat cælum & ter-
39 ra: & tuum verbum opus perfectum. * Et erat

tunc

tunc ſpiritus, & tenebræ circunferebantur, & ſi-
lentium, ſonus vocis hominis nondum erat abs
te. * Tunc dixiſti de theſauris tuis proferri lumē 40
luminoſum, quo appareret opus tuum. * Et die 41
ſecundo creaſti ſpiritum firmamēti, & imperaſti
ei vt diuideret & diuiſionem faceret inter aquas,
vt pars quædā ſurſum recederet, pars verò deor-
ſum maneret. * Et tertia die imperaſti aquis cō- 42
gregari in ſeptima parte terræ: ſex verò partes ſic-
caſti & conſeruaſti, vt ex his ſint coram te mini-
ſtrantia ſeminata à Deo, & culta. * Verbum 43
enim tuum proceſsit, & opus ſtatim fiebat.
* Proceſsit enim ſubitò fructus multitudinis 44
immenſus, & concupiſcentiæ guſtus multifor-
mes, & flores colore immutabili, & odores odora
menti inueſtigabilis. & die tertia hęc facta ſunt.
* Quarta autem die imperaſti fieri ſolis ſplendo- 45
rem, lunæ lumen, ſtellarū diſpoſitionē. * Et im- 46
peraſti eis, vt deſeruirent futuro plaſmato ho-
mini. * Quinto autem die dixiſti ſeptimæ parti, 47
vbi erat aqua congregata, vt procrearet anima-
lia, & volatilia, & piſces: & ita fiebat. * Aqua 48
muta, & ſine anima quæ Dei nutu iubebantur,
animalia faciebat, vt ex hoc mirabilia tua natio-
nes enarrent. * Et tunc conſeruaſti duas animas: 49
nomen vni vocaſti Henoch, & nomen ſecundæ
vocaſti Leuiathan, * & ſeparaſti ea ab alterutro. 50
Non enim poterat ſeptima pars, vbi erat aqua
congregata, capere ea. * Et dediſti Henoch v- 51
nam partem, quæ ſiccata eſt tertio die, vt habi-
tet in ea vbi ſunt montes mille. * Leuiathan au- 52
tem dediſti ſeptimam partē humidam, & ſeruaſti
eam, vt fiat in deuorationem quibus vis, & quā-
do vis. * Sexto autem die imperaſti terrę, vt crea- 53
ret coram te iumenta, & beſtias, & reptilia: * & 54
ſuper his Adam, quem conſtituiſti ducem ſuper
omnibus factis quæ feciſti, & ex eo educimur
nos omnes, quemque elegiſti populū. * Hęc au- 55
tem omnia dixi corā te Domine, quia propter nos
creaſti ſeculū. * Reſiduas autem gētes ab Adam 56
natas dixiſti eas nil eſſe, & quoniam ſaliuæ aſsi-
milatæ ſunt, & quaſi ſtillicidium de vaſe ſimila-
ſti abundantiam eorū. * Et nunc Domine, ecce, 57
iſtæ gentes, quæ in nihilum deputatæ ſunt, cœ-
perunt dominari noſtri, & deuorare: * nos autē 58
populus tuus quem vocaſti primogenitum vni-
genitum æmulatorem tuum, traditi ſumus in
manibus eorum: * & ſi propter nos creatum 59
eſt ſeculum, quare non hæreditatem poſsidemus
cum ſeculo? Vſquequo hæc.

CAP. VII.

ET factum eſt, cùm finiſſem loqui verba hæc, 1
miſſus eſt ad me angelus qui miſſus fuerat ad A
me primis noctibus, * & dixit ad me, Surge Eſ- 2
dra, & audi ſermones quos veni loqui ad te. * Et 3
dixi, Loquere Deus meus. Et dixit ad me, Mare
poſitum eſt in ſpatioſo loco, vt eſſet altum &
4 immenſum: * erit autem ei introitus in anguſto
5 loco poſitus, vt eſſet ſimilis fluminibus. * Quis
enim volens voluerit ingredi mare, & videre eū,
vel dominari eius: ſi non tranſierit anguſtum, in
6 latitudinē quomodo venire poterit? * Itē aliud,
Ciuitas eſt ædificata, & poſita in loco campeſtri:
7 eſt autem plena omnium bonorum. * introitus
eius anguſtus & in præcipiti poſitus, vt eſſet à
8 dexteris quidē ignis, à ſiniſtris aqua alta: * ſemita
autem eſt vna ſola inter eos poſita, hoc eſt, inter
ignem & aquam, vt non capiat ſemita, niſi ſo-
9 lummodò veſtigium hominis. * Si autē dabitur
ciuitas homini in hęreditatem, ſi nunquam an-
tepoſitum periculum pertranſierit, quomodò
10 accipiet hæreditatē ſuam? * Et dixi, Sic Domine.
11 Et dixit ad me, Sic eſt & Iſrael pars. * Propter
eos enim feci ſeculum: & quando tranſgreſſus
eſt Adā cōſtitutiones meas, iudicatum eſt quod
12 factum eſt. * Et facti ſunt introitus huius ſeculi
anguſti, & dolentes, & laborioſi: pauci autem &
mali, & periculorū pleni, & labore magnopere
13 fulti. * nā maioris ſeculi introitus ſpatioſi & ſe-
14 curi, & faciētes immortalitatis fructū. * Si ergo
ingredientes non fuerunt ingreſsi qui viuunt,
anguſta & vana hæc: non poterunt recipere quę
15 ſunt repoſita. * Nunc ergo quare tu conturba-
ris, cùm ſis corruptibilis? & quid mouēris tu, cū
16 ſis mortalis: * Et quare non accepiſti in corde
tuo quod eſt futurum, ſed quod in præſenti?
17 * Reſpōdi & dixi, Dominator Domine, ecce diſ-
poſuiſti lege tua, quoniā iuſti hæreditabunt hæc,
18 impij autē peribunt. * Iuſti autem ferent angu-
ſta, ſperantes ſpatioſa. qui enim impiè geſſerunt,
& anguſta paſsi ſunt, & ſpatioſa non videbunt.
19 * Et dixit ad me, Nō eſt iudex ſuper Deum, neq;
B intelligens ſuper Altiſsimum. * Pereunt enim
20 multi præſentes, quia negligitur quæ antepoſita
21 eſt Dei lex. * Mandans enim mandauit Deus ve-
nientibus, quādo venerunt, quid facientes viue-
22 rent, & quid obſeruātes nō punirentur. * Hi au-
tē nō ſunt perſuaſi, & contradixerunt ei, & cōſti-
23 tuerunt ſibi cogitamē vanitatis, * & propoſue-
runt ſibi circunuentiones delictorū, & ſuperdi-
xerunt Altiſsimo nō eſſe, & vias eius nō cogno-
24 uerunt, * & legem eius ſpreuerūt, & ſponſiones
eius abnegauerūt, & in legitimis eius fidem non
25 habuerūt, & opera eius nō perfecerunt. * propter
26 hoc Eſdra vacua vacuis, & plena plenis. * Ecce
tempus veniet, & erit quando venient ſigna quæ
prædixi tibi, & apparebit ſponſa, & appareſcens
27 oſtendetur quæ nunc ſubducitur terra: * & om-
nis qui liberatus eſt de prædictis malis, ipſe vide-
28 bit mirabilia mea. * Reuelabitur enim filius
meus IESVS cum his qui cum eo ſunt, & iu-
cundabuntur qui relicti ſunt in annis quadrin-

gentis. * Et erit post annos hos, & morietur fi- 29
lius meus CHRISTVS, & omnes qui spiramen-
tũ habent homines: * & cõuertetur seculum in 30
antiquũ silentium diebus septẽ, sicut in priori-
bus iudiciis, ita vt nemo derelinquatur. * Et erit 31
post dies septem, & excitabitur quod nondum
vigilat seculum, & morietur corruptũ, * & terra 32
reddet quæ in ea dormiunt & puluis qui in eo
silentio habitant, & promptuaria reddent quæ
eis commendatæ sunt animæ. * Et reuelabitur 33
Altissimus super sedem iudicij, & pertransibunt
miseriæ, & longanimitas congregabitur. * Iu- 34
dicium autem solum remanebit, veritas stabit &
fides conualescet, * & opus subsequetur, & 35
merces ostendetur, & iustitiæ vigilabunt, & in-
iustitiæ nõ dominabuntur. * Et dixi, Primus A- 36
Gen. 18. braham propter Sodomitas orauit, & Moyses pro C
c. 23. Exo. 32. patribus qui in deserto peccauerunt, * & qui 37
c. 11. 2. Re. 24 post eum pro Israel in diebus Achaz, & Samue-
c. 17. 2. Par. 6. lis: * & Dauid pro confractione, & Salomon pro 38
c. 14. 3. Re. 17. d. 21 & eis qui venerunt in sanctificationem, * & Elias 39
18. d. 25. 4. Re. 19. pro his qui pluuiam acceperunt, & pro mortuo
c. 15. vt viueret, * & Ezechias pro populo in diebus 40
Sennacherib, & multi pro multis. * Si ergo mo- 41
do quando corruptibile increuit, & iniustitia
multiplicata est, & orauerunt iusti pro impiis:
quare & nunc sic non erit? * Et respondit ad me, 42
& dixit, Præsens seculum non est finis, gloria in
eo frequens manet: propter hoc orauerunt pro
inualidis. * Dies enim iudicij erit finis temporis 43
huius, & initium temporis futuræ immortalita-
tis, in quo transiuit corruptela: * soluta est in- 44
temperantia, abscissa est incredulitas: creuit au-
tẽ iustitia, orta est veritas. * tunc enim nemo po- 45
terit saluare eum qui periit, neq; demergere qui
vicit. Et respondi, * & dixi, Hic est sermo meus 46
primus & nouissimus, quoniam melius erat nõn
dare terrã Adam, vel cùm iam dedisset, coërcere
eum vt non peccaret. * Quid enim prodest ho- 47
minibus in præsenti viuere in tristitia, & mor-
Rom. 5. tuos sperare punitionem? * O tu quid fecisti 48
b. 3. Adam? Si enim tu peccasti, non est factus solius
tuus casus, sed & noster qui ex te aduenimus.
* Quid enim prodest nobis si promissum est no- 49
bis immortale tempus: nos autẽ mortalia opera
egimus? * Et quoniã prædicta est nobis perennis 50
spes: nos verò pessimi vani facti sumus. * Et quo- 51
niam reposita sunt nobis habitacula sanitatis &
securitatis: nos verò malè cõuersati sumus. * Et 52
quoniam reposita est gloria Altissimi protegere
eos qui tardè conuersati sunt: nos autẽ pessimis
viis ambulauimus. * Et quoniã ostẽdetur paradi 53
sus, cuius fructus incorruptus perseuerat, in quo
est securitas & medela: * nos verò non ingredie- 54
mur. in ingratis enim locis cõuersati sumus. * Et 55
quoniam super stellas fulgebunt facies eorũ qui D
abstinentiam habuerunt: nostræ autem facies
56 super tenebras nigræ. * non enim cogitauimus
viuentes quando iniquitatem faciebamus, quòd
57 incipiemus post mortem pati. * Et respondit,
& dixit, Hoc est cogitamẽtum certaminis quod
58 certabit qui super terram natus est homo, * vt
si victus fuerit, patiatur quod dixisti: si autem
59 vicerit, recipiet quod dico: * quoniam hæc
est vita quam Moyses dixit, cùm viueret, ad po-
60 pulum, dicens, Elige tibi vitam, vt viuas. * Non Deu. 30. d. 19.
crediderunt autẽ ei, sed nec post eum prophetis:
61 sed nec mihi qui locutus sum ad eos. * quoniã
non esset tristitia in perditionem eorum, sicut fu
turum est gaudiũ super eos, quibus persuasa est
62 salus. * Et respondi, & dixi, Scio Domine, quo-
niã vocatus est Altissimus misericors in eo quòd
misereatur his qui nondũ in seculo aduenerunt,
63 * & quòd miseretur illis qui cõuersionem faciunt
64 in lege eius: * & longanimis est quoniã longa-
nimitatẽ præstat his qui peccauerunt quasi suis
65 operibus: * & munificus est, quoniã quidem do-
66 nare vult pro exigentiis: * & multę misericordię,
quoniã multiplicat magis misericordias his qui
præsentes sunt, & qui prætereierunt, & qui futuri
67 sunt. * Si enim non multiplicauerit misericor-
dias suas, non viuificabitur seculum cum his qui
68 inhæreditabãt in eo. * Et donat: quoniam si nõ
donauerit de bonitate sua, vt alleuentur hi qui
iniquitatem fecerunt, de suis iniquitatibus non
poterit decies millesima pars viuificari hominũ.
69 * & iudex si non ignouerit his qui curati sunt
verbo eius, & deleuerit multitudinẽ contentio-
70 num: * non fortasis derelinquerentur in innu-
merabili multitudine, nisi pauci valde.

CAP. VIII.

1 ET respondit ad me, & dixit, Hoc seculum fe-
A cit Altissimus propter multos, futurum au-
2 tem propter paucos. * Dicam autem coram te
similitudinem Esdra. Quomodò autẽ interro-
gabis terrã, & dicet tibi, quoniã dabit terrã mul-
tam magis vnde fiat fictile, paruum autẽ puluerẽ
vnde aurum fit: sic & actus præsentis seculi.
3 * Multi quidem creati sunt, pauci autẽ saluabun-
4 tur. * Et respondi, & dixi, Absorbe ergo anima
5 sensum, & deuora quod sapit. * conuenisti enim
obaudire, & prophetare* volens. Nec enim tibi volui.
datum est spatium, nisi solummodò viuere.
6 * O Domine, si non permittes seruo tuo, vt ore-
mus coram te, & des nobis semen cordi, & sen-
sui culturam, vnde fructus fiat, vnde viuere
possit omnis corruptus, qui portabit locum ho-
7 minis? * Solus enim es, & vna plasmatio nos
8 sumus manuum tuarum, sicut locutus es: * &
quomodò nunc in matrice plasmatũ est corpus,
& præstas membra: conseruatur in igne & aqua
tua creatio: & nouem mensibus patitur tua
plasmatio

plasmatio tuam creaturam quæ in ea creata est:
* ipsum autem quod seruat, & quod seruatur, v- 9
traque seruabuntur: seruataq; quandoque iterum
reddit matrix, quæ in ea creuerunt. * Impera- 10
sti enim ex ipsis membris, hoc est mamillis præ-
bere lac fructui mamillarum, * vt nutriatur id 11
quod plasmatum est vsque in tẽpus aliquod, &
postea disponas eum tuæ misericordiæ. * Enutri- 12
sti eum tua iustitia, & erudisti eum in lege tua, &
corripuisti eum tuo intellectu: * & mortificabis 13
eum, vt tuam creaturam: & viuificabis eum, vt
opus tuum. * Si ergo perdideris eum qui tantis 14
laboribus plasmatus est: tuo iussu facile est ordi- B
nari, vt & id quod fiebat seruaretur. * Et nunc 15
Domine dicã, de omni homine tu magis scis: de
populo autem tuo, ob quẽ doleo: * & de hæredi- 16
tate tua, propter quam lugeo: & propter Israel,
propter quẽ tristis sum: & de Iacob, propter quẽ
doleo: * ideo incipiam orare corã te pro me, & 17
pro eis: quoniam video lapsus nostros qui inha-
bitamus terram. * Sed audiui celeritatem iudicis 18
qui futurus est. * Ideò audi vocem meam, & in- 19
tellige sermonem meum, & loquar coram te. Ini-
tiũ verborũ Esdræ priusquàm assumeretur: * & 20
dixi, Domine, qui inhabitas seculum, cuius oculi
eleuati in superna & aëre: * & cuius thronus 21
inæstimabilis, & gloria incõprehensibilis cui astat
exercitus angelorum cum tremore, * quorum 22
seruatio in vento & igni conuertitur: cuius ver-
bum verum, & dicta perseuerantia: * cuius ius- 23
sio fortis, & dispositio terribilis: cuius aspectus
arefacit abyssos, & indignatio tabescere facit mõ-
tes, & veritas testificatur: * exaudi orationem 24
serui tui, & auribus percipe precationẽ figmenti
tui. * Dum enim viuo, loquar: & dum sapio, re- 25
spondebo, * nec respicias populi tui delicta, sed 26
qui tibi in veritate seruiunt. * Nec intendas im- 27
pia gentiũ studia, sed qui tua testimonia cum do-
loribus custodierunt. * Nec cogites qui in con- 28
spectu tuo falsè conuersati sunt, sed memorare
qui ex voluntate tua timorem cognouerũt. * Ne- 29
que volueris perdere, qui pecudum mores ha-
buerunt: sed respicias eos qui legem tuam splen-
didè docuerunt. * Nec indigneris eis qui bestiis 30
peiores iudicati sunt: sed diligas eos qui semper C
in tua iustitia confidunt, & gloria. * Quoniam 31
nos & patres nostri talibus morbis languemus:
tu autem propter nos peccatores misericors vo-
caberis. * Si enim desyderaueris vt nostri mise- 32
rearis, tunc misericors vocaberis, nobis autem nõ
habentibus opera iustitiæ. * Iusti enim, quibus 33
sunt opera multa reposita, ex propriis operibus
recipient mercedem. * Quid est enim homo, vt 34
3.Re.8.e.46. 2.par.6.f.36. ei indigneris: aut genus corruptibile, vt ita ama-
rus sis de ipso? * In veritate enim nemo de geni- 35
tis est qui non impiè gessit, & de confitentibus
36 qui non deliquit. * In hoc enim annunciabitur
iustitia tua, & bonitas tua Domine, cùm miser-
tus fueris eis qui non habent substantiam bono-
37 rum operum. * Et respondit ad me, & dixit,
Rectè locutus es aliqua: & iuxta sermones tuos
38 sic & fiet. * quoniã non verè cogitabo super plas-
ma eorũ qui peccauerunt ante mortẽ, ante iudi-
39 cium, ante perditionem: * sed iucundabor super
iustorũ figmentum, & memorabor peregrinatio- Gen.42.4.
nis quoque, & saluationis & mercedis receptio-
40 nis. * Quo modo ergo locutus sum, sic & est.
41 * Sicut enim agricola serit super terram semina
multa, & pantationes multitudinis plantat, sed
non in tempore omnia quæ seminata sunt, saluã-
tur, sed nec omnia quæ plantata sunt radicabunt:
sic & qui in seculo seminati sunt, nõ omnes salua Mat.13.a.4.& 10 b.16.
42 buntur. * Et respondi, & dixi, Si inueni gratiam,
43 loquar. * Quo modo semen agricolæ si non as-
cenderit aut non acceperit pluuiam tuam in tẽ-
pore, aut si corruptũ fuerit multitudine pluuiæ,
44 * sic perit: & similiter homo qui manibus tuis
plasmatus est, & tu ei imago nominatus: quoniã
simulatus es ei, propter quem omnia plasmasti,
45 & similasti semini agricolæ. * Non irascaris su-
per nos, sed parce populo tuo, & miserere hære-
ditati tuæ. Tu autem creaturæ tuæ misereris.
46 * Et respondit ad me, & dixit, Quæ sunt præsen-
D tia præsentibus, & quæ futura futuris. * Multum
47 enim tibi restat, vt possis diligere meam crea-
turam super me: tibi autem frequenter & ipsi
48 proximaui, iniustis autẽ nũquam. * Sed & in hoc
49 mirabilis es corã Altissimo, * quoniam humi-
liasti te sicut decet te: & non iudicasti te, vt in-
50 ter iustos plurimum glorificeris. * Propter quod
miseriæ multæ, & miserabiles efficientur eis qui
habitant seculum in nouissimis: quia in multa
51 superbia ambulauerunt. * Tu autem pro te in-
tellige, & de similibus tuis inquire gloriam.
52 * Vobis enim apertus est paradisus, plantata est
arbor vitæ, præparatum est futurum tempus, præ-
parata est abundantia, ædificata est ciuitas, pro-
bata est requies, perfecta est bonitas & perfecta
53 sapientia. * Radix mali signata est à vobis: infir-
mitas, & tinea à vobis abscondita est: & in infer-
54 num fugit corruptio in obliuione. * Transie-
runt dolores, & ostensus est in fine thesaurus im-
55 mortalitatis. * Noli ergo adiicere inquirendo
56 de multitudine eorum qui pereunt. * Nam &
ipsi accipientes libertatem, spreuerunt Altissi-
mum, & legem eius contempserunt, & vias eius
57 dereliquerunt. * Adhuc autem iustos eius con- Psal.13.
58 culcauerunt, * & dixerunt in corde suo non esse a.1.& 52.a.1.
Deum: & quidem scientes quoniam moriuntur.
59 * Sicut enim vos suscipient quæ prædicta sunt:
sic eos sitis & cruciatus, quæ præparata sunt. non
60 enim voluit hominem disperdi. * Sed & ipsi

qui creati ſunt, coinquinauerunt nomē eius qui
fecit eos: & ingrati fuerunt ei qui præparauit eis
vitam. * Quapropter iudicium meū modò ap- 61
propinquat. * Quæ nō omnibus demonſtraui, 62
niſi tibi, & tibi ſimilibus paucis. Et reſpondi, &
dixi, * Ecce nunc Domine, demonſtraſti mihi 63
multitudinem ſignorum, quæ incipies facere in
nouiſsimis: ſed non demonſtraſti mihi quo tem-
pore.

CAP. IX.

ET reſpondit ad me, & dixit, Metiens metire 1
tempus in ſemetipſo: & erit cùm videris, A
quando tranſierit pars quædam ſignorum quæ
prædicta ſunt, * tunc intelliges quoniam ipſum 2
eſt tēpus in quo incipiet Altiſsimus viſitare ſecu-
lum quod ab eo factum eſt.* Et quādo videbitur 3
in ſeculo motio locorū, & populorum turbatio,
* tunc intelliges quoniam de his erat Altiſsimus 4
locutus à diebus qui fuerunt ante te ab initio.
* Sicut enim omne quod factū eſt in ſeculo ini- 5
tiū habet, pariter & cōſummationem, & conſum-
matio eſt manifeſta: * ſic & Altiſsimi tēpora ini- 6
tia habent manifeſta in prodigiis & virtutibus,
& cōſummationes in actu & in ſignis. * Et erit, 7
omnis qui ſaluus factus fuerit, & qui poterit ef-
fugere per opera ſua & per fidē, in qua credidi-
ſtis, * relinquetur de prædictis periculis, & vi- 8
debit ſalutare meum in terra mea, & in finibus
meis. quoniā ſanctificaui me à ſeculo. * Et tunc 9
miſerebuntur qui nunc abuſi ſunt vias meas: &
in tormentis commorabuntur hi qui eas proie-
cerunt in cōtemptu. * Qui enim non cognoue- 10
runt me, viuentes beneficia cōſecuti: * & qui fa- 11
ſtidierunt legē meā, cū adhuc erant habētes liber
tatem, * & cùm adhuc eſſet eis apertus pœniren- 12
tiæ locus, non intellexerunt, ſed ſpreuerunt: hos
oportet poſt mortē in cruciamento cognoſcere.
* Tu ergo noli adhuc curioſus eſſe quomodò im- 13
pij cruciabuntur: ſed inquire quomodò iuſti ſal-
uabuntur, & quorum ſeculum, & propter quos B
ſeculum, & quando. * Et reſpondi, & dixi, 14
* Olim locutus ſum, & nunc dico, & poſtea dicā: 15
Mat.20. quoniā plures ſunt qui pereunt, quàm qui ſalua-
b.6. būtur: * ſicut multiplicatur fluctus ſuper guttā. 16
Et reſpōdit ad me, & dixit: * Qualis ager, talia & 17
ſemina: & quales flores, tales & tincturæ: & qua-
lis operator, talis & creatio: & qualis agricola, ta-
lis cultura: quoniā tempus erat ſeculi. * Et nunc 18
cùm eſſem parans eis his qui nunc ſunt, antequā
fieret ſeculum, in quo habitarent: & nemo mihi
creatur. F. cōtradixit. * tunc enim quiſq;, & nunc* creator* 19
in mundo hoc parato, & meſſe indeficiēti & lege
inueſtigabili corrupti ſunt mores eorū. * Et con- 20
ſideraui ſeculū, & ecce erat periculū propter co-
gitationes quæ in eo aduenerunt. * Et vidi, & 21
peperci ei valde: & ſeruaui mihi acinū de botro,
22 & plantationem de tribu multa. * Pereat ergo
multitudo quæ ſine cauſa nata eſt, & ſeruetur
acinus meus, & plantatio mea: quia cum multo
23 labore perfeci. * Tu autem ſi adhuc intromit-
tas ſeptem dies alios, ſed non ieiunabis in eis:
24 * ibis in campum florum, vbi domus non eſt æ-
dificata: & manducabis ſolummodò de floribus
campi, & carnē non guſtabis, & vinū non bibes,
25 ſed ſolūmodò flores: * deprecare Altiſsimū ſine
26 intermiſsione; & veniam, & loquar tecum. * Et
C profectus ſum, ſicut dixit mihi, in campum, qui
vocatur Ardath, & ſedi ibi in floribus. Et de
herbis agri manducaui, & facta eſt eſca earū mihi
27 in ſaturitatem. * Et factum eſt poſt dies ſeptem,
& ego diſcumbebā ſupra fœnū, & cor meū iterū
28 turbabatur ſicut antè. * Et apertum eſt os meū,
29 & inchoaui dicere coram Altiſsimo, & dixi, * O
Domine, te nobis oſtendens oſtenſus es patribus Exod.19.
noſtris in deſerto, quod non calcatur; & infru- b.9 & 24.a.3.
ctuoſo, quando erant exeuntes de Ægypto: & di- Deut.4. b.11.
30 cens dixiſti, * Tu Iſrael audi me; & ſemen Iacob
31 intēde ſermonibus meis. * Ecce enim ego ſemi-
no in vobis legem meā, & faciet in vobis fructū,
32 & glorificabimini in eo per ſeculū. * Nā patres
noſtri accipientes legem, nō ſeruauerunt, & legi-
tima mea nō cuſtodierūt, & factus eſt fructus le-
gis non parens: nec enim poterat, quoniam tuus
33 erat. * Nam qui acceperunt perierunt, nō cuſto- Exo.32. f.28.
34 dientes quod in eis ſeminatum fuerat. * Et ecce,
cōſuetudo eſt, vt cùm acceperit terra ſemen, vel
nauē mare, vel vas aliquod eſcam vel potū: cùm
fuerit exterminatum id, in quo ſeminatum eſt,
35 vel in quod miſſum eſt: * ſimul id quod ſemina-
tum, vel miſſum eſt, vel quæ ſuſcepta ſunt, exter-
D minantur, & ſuſcepta iam non manent apud
36 nos: ſed nobis ſic non factū eſt. * Nos quidē qui
legem accepimus peccātes periuimus, & cor no-
37 ſtrum quod ſuſcepit eam: * nam lex non periit, Eſa.48. 2.2.
38 ſed permanſit in ſuo labore. * Et cùm loquerer
hæc in corde meo, reſpexi oculis meis, & vidi Inf.10. d.40.
mulierem in dextera parte. & ecce hæc lugebat,
& plorabat cum voce magna, & animo dolebat
valde, & veſtimēta eius diſciſſa, & cinis ſuper ca-
39 put eius. * Et dimiſi cogitatus, in quibus eram
cogitans, & conuerſus ſum ad eam, & dixi ei,
40 * Vt quid fles? & quid doles animo? Et dixit ad
41 me, * Dimitte me Domine meus, vt deflcā me,
& adiiciam dolorem: quoniam valde amaro ſum
42 animo, & humiliata ſum valde. * Et dixi ei,
Quid paſſa es? dic mihi. Et dixit ad me,
43 * Sterilis fui ego famula tua, & non peperi, ha-
44 bens maritum annis triginta. * Ego enim per
ſingulas horas, & per ſingulos dies, & annos hos
45 triginta deprecor Altiſsimum nocte ac die. * Et
factū eſt, poſt triginta annos exaudiuit me Deus
ancillam tuam, & vidit humilitatem meam,
&

& attendit tribulationi meæ, & dedit mihi filiũ:
& iucundata sum super eum valde ego, & vir
meus, & omnes ciues mei, & honorificabamus
valde Fortem. * Et nutriui eum cum labore 46
multo. * Et factum est cùm creuisset, & venisset 47
accipere vxorem, feci diem epuli.

CAP. X.

ET factũ est, cũ introisset filius meus in thala- 1
mo suo, cecidit, & mortuus est: * & euerti- A
mus omnes lumina, & surrexerunt omnes ciues 2
mei, ad consolandum me, & quieui vsque in aliũ
diem vsque nocte. * Et factum est, cùm omnes 3
quieuissent vt me consolarentur vt quiescerem:
& surrexi nocte, & fugi: & veni sicut vides in hoc
campo: * & cogito iam non reuerti in ciuitatẽ, 4
sed hîc consistere: & neq; manducare, neque bi-
bere, sed sine intermissione lugere, & ieiunare vs-
que dũ moriar. * Et dereliqui sermones in qui- 5
bus erã, & respondi cũ iracundia ad eam, & dixi,
* Stulta super omnes mulieres, nõ vides luctum 6
nostrũ, & quæ nobis cõtingunt? * Quoniã Sion 7
mater nostra omni tristitia cõtristatur, & humi-
litate humiliata est, & luget validissimè. *Et nũc 8
quoniã omnes lugemus, & tristes sumus: quoniã
omnes cõtristati sumus, tu autem contristaris in
vno filio? * Interroga enim terram, & dicet tibi: 9
quoniam hæc est, quæ debeat lugere casum tan-
torum super eam germinantium. * Et ex ipsa ab 10
initio omnes nati, & alij venient: & ecce, penè
omnes in perditionem ambulant, & exterminiũ
fit multitudo eorũ. * Et quis ergo debet lugere 11
magis, nisi hæc quę tam magnã multitudinẽ per-
didit, quàm tu, quæ pro vno doles? Si autẽ dicis
mihi, * Quoniam non est planctus meus similis 12
terræ: quoniã fructũ ventris mei perdidi, quẽ cũ
mœroribus peperi, & cũ doloribus genui: *terra 13
autem secundùm viam terræ, abiitque in ea mul-
titudo præsens, quo modo euẽnit: & ego tibi di-
co, * sicut tu cum labore peperisti, sic & terra dat 14
fructum suum homini ab initio ei qui fecit eam.
* Nunc ergo retine apud temetipsam dolorem 15
tuum, & fortiter fer qui tibi contigerunt casus.
* Si enim iustificaueris terminũ Dei, & consiliũ 16
suũ recipies in tẽpore, & in talibus collaudaberis. B
* Ingredere ergo in ciuitatem ad virũ tuum. Et 17
dixit ad me, *Non faciã, neq; ingrediar ciuitatẽ, 18
sed hîc moriar. * Et apposui adhuc loqui ad eã, 19
& dixi, * Noli facere hunc sermonem, sed cõsen- 20
ti persuadenti. Quot enim casus Sion? Consolare
propter dolorem Ierusalem. * Vides enim quo- 21
niam sanctificatio nostra deserta effecta est, & al-
tare nostrum demolitũ est, & templum nostrum
destructum est, * & psalterium nostrum humi- 22
liatum est, & hymnus conticuit, & exultatio no-
stra dissoluta est, & lumen candelabri nostri ex-
tinctum est, & arca testamenti nostri direpta est,
& sancta nostra cõtaminata sunt, & nomen quod
inuocatum est super nos, penè prophanatum est:
& liberi nostri contumeliam passi sunt, & sacer-
dotes nostri succensi sunt, & Leuitę nostri in cap-
tiuitatem abierunt, & virgines nostræ coinquina-
tæ sunt, & mulieres nostræ vim passæ sunt, & iu-
sti nostri rapti sunt, & paruuli nostri perditi sunt,
& iuuenes nostri seruierunt, & fortes nostri inua-
23 lidi facti sunt: * & quod omniũ maius, signacu-
lum Sion, quoniam resignata est de gloria sua.
nam & tradita est in manibus eorum qui nos o-
24 derunt. * Tu ergo excute tuam tristitiam mul-
tam, & depone abs te multitudinem dolorum,
vt tibi repropitietur Fortis, & requiem faciet tibi
25 Altissimus requietionem laborum. * Et factum
est, cùm loquebar ad eam, facies eius fulgebat
subitò & species, coruscus fiebat visus eius, vt es-
sem pauens valde ad eam, & cogitarẽ quid esset
26 hoc. * Et ecce, subitò emisit sonitũ vocis magnũ
timore plenum, vt commoueretur terra à mulie-
27 ris sono. & vidi: * & ecce, amplius mulier non
C cõparebat mihi, sed ciuitas ædificabatur, & locus
demonstrabatur de fundamentis magnis: & ti-
28 mui, & clamaui voce magna, & dixi, * Vbi est Sup 4. a.1.
Vriel angelus, qui à principio venit ad me? quo-
niam ipse me fecit venire in multitudine in ex-
cessu mentis huius, & factus est finis meus in cor-
29 ruptionẽ, & oratio mea in improperiũ. * Et cùm
essem loquens ego hæc, ecce venit ad me, & vidit
30 me. * & ecce erã positus vt mortuus, & intelle-
ctus meus alienatus erat, & tenuit dexteram meã,
& cõfortauit me, & statuit me super pedes meos,
31 & dixit mihi, *Quid tibi est? & quare conturba-
tus est intellectus tuus, & sensus cordis tui? &
32 quare conturbaris? Et dixi, * Quoniã dereliqui-
sti me, & ego quidẽ feci secũdùm sermones tuos,
& exiui in cãpum: & ecce vidi, & video quod nõ
33 possum enarrare. Et dixit ad me, * Sta vt vir, & commonebo 2.
34 *commouebo te. Et dixi, * Loquere Domine
meus tu in me, noli me derelinquere, vt nõ fru-
35 stra moriar: * quoniã vidi quæ nõ sciebã, & au-
36 dio quæ nõ scio. * Aut nunquid sensus meus fal-
37 litur, & anima mea somniat? * Nunc ergo depre-
cor te, vt demonstres seruo tuo de excessu hoc. Et
38 respõdit ad me, & dixit, * Audi me & doceam te,
& dicam tibi de quibus times: quoniã Altissimus
39 reuelauit tibi mysteria multa. * Vidit rectam
viam tuam, quoniam sine intermissione contri-
stabaris pro populo tuo, & valde lugebas propter
40 Sion. *Hic ergo intellectus visionis quæ tibi ap-
41 paruit ante paululum. * Quam vidisti lugentẽ,
42 inchoasti consolari eam. * Nunc autem iam spe-
ciem mulieris non vides, sed apparuit tibi ciuitas
43 ædificari. * & quoniã enarrabat tibi de casu filij
44 sui, hæc absolutio est. * Hæc mulier quam vidi-
D sti, hæc est Sion, & quoniam dixit tibi quam &

nunc conſpicies,vt ciuitatẽ ædificatã. * Et quo- 45
niam dixit tib, quia ſterilis fuit triginta annis:
propter quod erant anni ſcilicet triginta,quando
non erat in ea adhuc oblatio oblata. * Et factũ 46
eſt poſt annos triginta,ædificauit Salomõ ciuita-
tẽ,& obtulit oblationes: tunc fuit quãdo peperit
ſterilis filiũ. * Et quod tibi dixit, quoniam nu- 47
triuit eũ cum labore, hoc erat, habitatio in Ieru-
ſalẽ. * Et quoniã dixit tibi, quòd filius meus ve- 48
niẽs in ſuo thalamo mortuus eſſet, & cõtigiſſet ei
caſus, hoc erat,quæ facta eſt ruina Ieruſalẽ. * Et 49
ecce vidiſti ſimilitudinẽ eius: & quoniã filiũ lu-
geret, inchoaſti cõſolari eã: & de his quæ cõtige-
runt,hęc erãt tibi aperienda. * Et nunc videt Al- 50
tiſſimus, quoniã ex animo cõtriſtatus es, & quo-
niã ex toto corde pateris pro ea, oſtẽdit tibi clari
tatẽ gloriæ eius, & pulchritudinem decòris eius.
* Propterea enim dixit tibi vt maneres in campo 51
vbi domus nõ eſt ædificata. * Sciebã enim ego, 52
quoniã Altiſsimus incipiebat tibi oſtendere hæc:
* propterea dixi tibi vt venires in agrum vbi nõ 53
eſt fundamentũ ædificij. * Nec enim poterat o- 54
pus ędificij hominis ſuſtineri in loco,vbi incipie-
batur Altiſsimi ciuitas oſtendi. * Tu ergo noli 55
timere, neque expaueſcat cor tuum:ſed ingrede-
re, & vide ſplendorem & magnitudinem ædifi-
cij, quantum capax eſt tibi viſus oculorum vi-
dere: * & poſt hæc audies quantum capit audi- 56
tus aurium tuarum audire. * Tu enim beatus es 57
præ multis, & vocatus es apud Altiſsimum ſicut
& pauci. * Nocte autem quæ in craſtinum fu- 58
tura eſt, manebis hîc: * & oſtendet tibi Altiſsi- 59
mus eas viſiones ſnpremorum, quæ faciet Altiſ-
ſimus his qui habitant ſuper terram à nouiſsimis
diebus. * Et dormiui illam noctem & aliam, 60
ſicut dixerat mihi.

CAP. XI.

ET vidi ſomnium, & ecce aſcendebat de mari 1
aquila,cui erant duodecim alæ pennarum, & A
capita tria. * Et vidi,& ecce expandebat alas ſuas 2
in omnem terram, & omnes venti cæli inſuffla-
bant in eam, & colligebantur. * Et vidi, & de 3
pennis eius naſcebantur contrariæ pennę,& ipſę
fiebant in pennaculis minutis & modicis. * Nã 4
capita eius erant quieſcentia, & dimidium caput
erat maius aliorum capitum, ſed ipſa quieſcebat
cum eis. * Et vidi, & ecce aquila volauit in pen- 5
nis ſuis, & regnauit ſuper terram,& ſuper eos qui
habitant in ea. * Et vidi,quoniam ſubiecta erant 6
ei omnia ſub cælo,& nemo illi contradicebat,ne-
que vnus de creatura quæ eſt ſuper terram. * Et 7
vidi, & ecce ſurrexit aquila ſuper vngues ſuos, &
miſit vocem pennis ſuis, dicens, * Nolite om- 8
nes ſimul vigilare, dormite vnuſquiſque in loco
ſuo, & per tempus vigilate. * Capita autem in 9
nouiſsimo ſeruentur. * Et vidi, & ecce vox 10
non exibat de capitibus eius, ſed de medietate
11 corporis eius. * Et numeraui contrarias pennas
12 eius, & ecce ipſæ erant octo. * Et vidi, & ecce à
dextera parte ſurrexit vna penna, & regnauit
13 ſuper omnem terram. * Et factum eſt cùm regna-
ret, venit ei finis, & non apparuit locus eius: &
ſequens exurrexit, & regnabat.Ipſa multũ tenuit
14 tempus. * Et factum eſt cùm regnaret,& venie-
B bat finis eius, vt non appareret, ſicut prior.
15 * Et ecce, vox emiſſa eſt illi, dicens, * Audi
16 tu quæ tanto tempore tenuiſti terram. hæc an-
nuntio tibi antequam incipias non apparere.
17 * Nemo poſt te tenebit tempus tuum, ſed nec
18 dimidium eius. * Et leuauit-ſe tertia, & tenuit
principatum ſicut & priores: & non apparuit &
19 ipſa. * Et ſic contingebat omnibus aliis ſin-
gulatim principatum gerere, & iterum nuſquam
20 comparere. * Et vidi,& ecce in tẽpore ſequentes
pennæ erigebantur à dextera parte, vt tenerent
& ipſæ principatũ: & ex his erãt quę tenebãt, ſed
21 tamen ſtatim nõ cõparebant. * Nã & aliquæ ex
22 eis erigebantur ſed nõ tenebant principatũ. * Et
vidi poſt hęc,& ecce non cõparuerunt duodecim
23 pennæ,& duo pennacula: * & nihil ſupererat in
corpore aquilæ, niſi duo capita quieſcẽtia & ſex
24 pennacula. * Et vidi,& ecce ſex pẽnaculis diuiſę
C ſunt duæ, & mãſerunt ſub capite quod eſt ad de-
xteram partem. Nam quatuor manſerunt in loco
25 ſuo. * Et vidi,& ecce ſubalares cogitabant ſe eri-
26 gere & tenere principatus. * Et vidi,& ecce vna
27 erecta eſt,ſed ſtatim nõ cõparuit. * Et ſecũdæ ve-
28 locius,quã priores nõ cõparuerunt. * Et vidi, &
ecce duæ quæ ſuperauerunt apud ſemetipſas co-
29 gitabãt & ipſæ regnare. * & in eo cùm cogitarẽt,
ecce vnum quieſcentiũ capitũ quod erat mediũ,
euigilabat. hoc enim erat duorum capitũ maius.
30 * Et vidi quoniam cõpleta ſunt duo capita ſecũ:
31 * & ecce conuerſum eſt caput cum his qui cum
eo erant, & comedit duas ſubalares quæ cogita-
32 bant regnare. * Hoc autem caput perconterruit
omnẽ terrã, & dominabatur in ea his qui habi-
tant terrã cum labore multo,& potentatũ tenuit
33 orbis terrarũ ſuper omnes alas quæ fuerũt. * Et
vidi poſt hæc,& ecce medium caput ſubitò non
34 cõparuit, & hoc ſicut alæ. * Superauerunt autẽ
duo capita,quę & ipſa ſimiliter regnauerũt ſuper
35 terrã, & ſuper eos qui habitãt in ea. * Et vidi,&
ecce deuorauit caput à dextera parte illud quod
36 à læua. * Et audiui vocẽ dicentẽ mihi, Conſpice
37 contra te, & conſydera quod vides. * Et vidi,&
D ecce ſicut leo concitatus de ſylua rugiens: & vidi
quoniã emittebat vocẽ hominis ad aquilã.Et di-
38 xit,dicens, * Audi tu, & loquar ad te, & dicet
39 Altiſsimus tibi, * Nónne tu es qui ſuperaſti de
quatuor animalibus, quæ feceram regnare in ſe-
culo meo, & vt per eos veniret finis temporũ eo-
rum?

rum? * Et quartus veniens deuicit omnia ani- 40
malia quæ trãsierunt, & potentatu tenuit seculũ
cum tremore multo, & omnem orbẽ cum labore
pessimo, & inhabitauit tot temporibus orbẽ ter-
rarum cũ dolo. * Et iudicasti terrã nõ cum veri- 41
tate. * Tribulasti enim mãsuetos, & læsisti quie- 42
scentes, & dilexisti mẽdaces, & destruxisti habita-
tiones eorũ qui fructificabant, & humiliasti mu-
ros eorũ qui te nõ nocuerũt. * Et ascẽdit contu- 43
melia tua vsque ad Altissimũ, & superbia tua ad
Fortẽ. * Et respexit Altissimus superba tempora, 44
& ecce finita sunt, & scelera eius completa sunt.
* Propterea nõ appareas tu aquila, & alę tuę hor- 45
ribiles, & pẽnacula tua pessima, & capita tua ma-
ligna, & vngues tui pessimi, & omne corpus tuũ
vanũ; * vti refrigeretur omnis terra, & reuertatur 46
liberata de tua vi, & speret iudicium & miseri-
cordiam eius qui fecit eam.

CAP. XII.

ET factum est, dũ loqueretur leo verba hæc ad 1
aquilã: & vidi, * & ecce quod superauerat ca- 2
put, & non comparuerunt quatuor alæ, illæ quæ A
ad eũ transierunt, & erectæ sunt vt regnarent: &
erat regnum eorũ exile, & tumultu plenũ. * Et 3
vidi, & ecce ipsa non apparebãt, & omne corpus
aquilæ incẽdebatur, & expauescebat terra valde,
& ego à tumultu & excessu mẽtis, & à magno ti-
more vigilaui, & dixi spiritui meo, * Ecce tu præ- 4
stitisti mihi hoc in eo, quòd scrutaris vias Altissi-
mi. * Ecce adhuc fatigatus sum animo, & spiritu 5
meo inualidus sum valde, & nec modica est in me
virtus à multo timore, quam expaui nocte hac.
* Nunc ergo orabo Altissimum, vt me confortet 6
vsq; in finem. * Et dixi, Dominator Domine, si 7
inueni gratiam ante oculos tuos, & si iustificatus
sum apud te præ multis, & si certè ascẽdit depre-
catio mea ante faciẽ tuã, * cõforta me, & ostende 8
seruo tuo mihi interpretationẽ & distinctionem
visus horribilis huius, vt plenissimè consoleris
animã meã. * Dignũ enim me habuisti ostẽdere 9
mihi tẽpora nouissima. Et dixit ad me, * Hæc est 10
interpretatio visionis huius. * Aquilã quã vidi- 11
sti ascendentẽ de mari, hoc est regnũ quod visum
est in visione Danieli fratri tuo. * Sed non est illi 12
interpretatũ, quoniã ego nunc tibi interpretor.
* Ecce dies veniunt, & exurget regnũ super terrã, 13
& erit timor acrior omniũ regnorũ quæ fuerunt
ante eũ. * Regnabũt autẽ in ea reges duodecim, 14
vnus post vnũ. * Nã secundus incipiet regnare, B
& ipse tenebit amplius tempus præ duodecim. 15
* Hæc est interpretatio duodecim alarũ quas vi- 16
disti. * Et quam audisti vocẽ quæ locuta est, non 17
de capitibus eius exeuntẽ, sed de medio corporis
eius, * hæc est interpretatio, quoniã post tempus 18
regni illius nascentur cõtentiones nõ modicæ, &
periclitabitur vt cadat: & nõ cadet tũc, sed iterũ
19 constituetur in suũ initium. * Et quoniã vidisti
20 subalares octo cohærentes alis eius, * hæc est in-
terpretatio, exurgent in ipso octo reges, quorum
erũt tẽpora leuia, & anni citati, & duo quidem ex
21 ipsis perient. * Appropinquãte autẽ tẽpore me-
dio, quatuor seruabuntur in tẽpore, cùm incipiet
appropinquare tẽpus eius vt finiatur: duę verò in
22 finẽ seruabuntur. * Et quoniam vidisti tria capi-
23 ta quiescentia, * hæc est interpretatio, in nouissi-
mis eius suscitabit Altissimus tria regna, & reuo-
24 cabit in ea multa: & dominabũtur terrã, * & qui
habitant in ea, cũ labore multo super omnes qui
fuerunt ante hos. propter hoc ipsi vocati sunt ca-
25 pita aquilæ. * Isti enim erunt qui recapitulabũt
impietates eius, & qui perficient nouissima eius.
26 * Et quoniã vidisti caput maius nõ apparens, hæc
est interpretatio eius. quoniam vnus ex eis super
C lectum suum morietur, & tamen cum tormentis.
27 * Nam duo qui perseuerauerint, gladius eos
28 comedet. * Vnius enim gladius comedet qui cũ
29 eo: sed tamen hic gladio in nouissimis cadet. * Et
quoniam vidisti duas subalares traiicientes super
30 caput quod est in dextera parte, * hæc est inter-
pretatio. hi sunt quos cõseruauit Altissimus in fi-
nem suum, hoc est regnum exile, & turbationis
31 plenum. * Sicut vidisti & leonem, quẽ vidisti de
sylua euigilantem & rugientem, & loquentem ad
aquilã, & arguentem eam, & iniustitias ipsius per
32 omnes sermones eius sicut audisti: * hic est vetus
quem seruauit Altissimus in finem ad eos, & im-
pietates ipsorum: & arguet illos, & incutiet corã
33 ipsis discerptiones eorum. * Statuet enim eos in
iudicio viuos: & erit, cùm arguerit eos, tunc cor-
34 ripiet eos. * nam residuum populum meũ libera-
bit cũ miseria, qui saluati sunt super fines meos,
& iucundabit eos quoadusq; veniet finis dies iu-
35 dicij, de quo locutus sum tibi ab initio. * Hoc
somnium quod vidisti, & hæ interpretationes.
36 * Tu ergo solus dignus fuisti scire Altissimi secre-
37 tũ hoc. * Scribe ergo omnia ista in libro quæ vi-
38 disti, & pone ea in loco abscondito: * & docebis
ea sapiẽtes de populo tuo, quorum corda scis pos
39 se capere, & seruare secreta hæc. * Tu autẽ adhuc
sustine hîc alios dies septem, vt tibi ostendatur
quicquid visum fuerit Altissimo ostendere tibi.
40 * Et profectus est à me. Et factum est, cùm audis-
set omnis populus quoniam pertransierunt sep-
tem dies, & ego non fuissem reuersus in ciuitatẽ,
& congregauit se omnis à minimo vsque ad ma-
ximum: & venit ad me, & dixerunt mihi dicen-
41 tes, * Quid peccauimus tibi, & quid iniustè
D egimus in te, quoniam derelinquens nos sedisti
42 in loco hoc? * Tu enim nobis superes solus ex
omnibus populis, sicut botrus de vinea, & sicut
lucerna in loco obscuro, & sicut portus & nauis
43 saluata à tẽpestate. * Aut nõ sufficiunt nobis ma-

la quæ contingunt? *Si ergo tu nos dereliqueris, 44
quanto nobis erat melius si essemus succensi &
nos cum incendio Sion? * Nec enim nos sumus 45
meliores eorũ qui ibi mortui sunt. Et plorauerũt
voce magna. Et respõdi ad eos, & dixi, * Cõside 46
Israel, & noli tristari tu domus Iacob. *Est enim 47
memoria vestri coram Altissimo, & Fortis nõ est
oblitus vestri in tentatione. * Ego enim non de- 48
reliqui vos, neq; excessi à vobis: sed veni in hunc
locum, vt deprecarer pro desolatione Sion, vt
quærerem misericordiam pro humilitate sancti-
ficationis vestræ. * Et nunc ite vnusquisque ve- 49
strũ in domũ suam, & ego veniã ad vos post dies
istos. * Et profectus est populus sicut dixi ei in 50
ciuitatem: * ego autem sedi in campo septem 51
diebus, sicut mihi mandauit: & manducabam de
floribus solummodò agri, de herbis facta est esca
mihi in diebus illis.

CAP. XIII.

ET factum est post dies septem, & somniaui 1
somniũ nocte. * Et ecce de mari ventus exur- 2
gebat, vt cõturbaret omnes fluctus eius. * Et vi- A
di, & ecce cõualescebat ille homo cum millibus 3
cæli: & vbi vultũ suũ vertebat vt cõsideraret, tre-
mebant omnia quæ sub eo videbantur: *& vbi- 4
cunque exibat vox de ore eius, ardescebãt omnes
qui audiebãt voces eius sicut quiescit terra quã-
do senserit ignem. * Et vidi post hæc, & ecce cõ- 5
gregabatur multitudo hominum, quorũ nõ erat
numerus de quatuor ventis cæli, vt debellarent
hominẽ qui ascẽderat de mari. * Et vidi, & ecce 6
sibimetipsi sculpserat montem magnum, & vo-
lauit super eum. * Ego autẽ quęsiui videre regio 7
nem, vel locum vnde sculptus esset mons, & non
potui. * Et post hæc vidi, & ecce, omnes qui cõ- 8
gregati sunt ad eum, vt expugnarent eum, time-
bant valde, tamẽ audebant pugnare. * Et ecce, 9
vt vidit impetũ multitudinis veniẽtis, nõ leuauit
manũ suã, neq; phramęam tenebat, neq; aliquod
vas bellicosum *nisi solummodò vt vidi, quoniã 10
emisit de ore suo sicut flatum ignis, & de labiis
eius spiritus flammæ, & de lingua eius emittebat
scintillas & tempestates, & commista sunt omnia
simul, hic flatus ignis, & spiritus flãmæ, & mul-
titudo tempestatis: * & cõcidit super multitudi- 11
nem in impetu, quæ præparata erat pugnare, &
succendit omnes, vt subitò nihil videretur de in-
numerabili multitudine, nisi solũmodò puluis,
& fumi odor: & vidi, & extimui. * Et post hæc 12
vidi ipsum hominem descendentem de mõte, &
vocantem ad se multitudinẽ aliam pacificã, * & 13
accedebat ad eum vultus hominum multorum B
quorundam gaudentium, quorũdam tristantiũ:
aliqui verò alligati, aliqui adducentes ex eis qui
offerebantur. & ægrotaui à multitudine pauo-
ris, & expergefactus sum, & dixi, * Tu ab ini- 14
tio demonstrasti seruo tuo mirabilia hæc, & di-
gnum me habuisti vt susciperes deprecationem
15 meam: * & nunc demonstrã mihi adhuc inter-
16 pretationem somnij huius. * Sicut enim existi-
mo in sensu meo, væ qui derelicti fuerunt in die-
bus illis: & multo plus væ his qui nõ sunt dereli-
17 cti. * Qui enim non sunt derelicti, tristes erant.
18 * Intelligo nunc quæ sunt reposita in nouissimis
diebus, & occurrent eis, sed & his qui derelicti
19 sunt. * Propter hoc venerunt enim in pericula
magna, & necessitates multas, sicut ostendunt
20 somnia hæc. * Attamen facilius est periclitan-
tem venire in hunc, quàm pertransire, sicut nu-
bem à seculo, & nunc videre quæ contingunt in
21 nouissimo. Et respondit ad me, & dixit, * Et vi-
sionis interpretationem dicam tibi: & de qui-
22 bus locutus es adaperiam tibi. * Quoniam de his
dixisti qui derelicti sunt, hæc est interpretatio.
23 * Qui aufert periculum illo tẽpore, hic se custo-
diuit. qui in periculo inciderunt, hi sunt qui ha-
24 bent opera & fidem ad Fortissimũ. * Scito ergo
quoniã magis beatificati sunt qui derelicti, super
25 eos qui mortui sunt. * Hę interpretationes visio-
nis, quia vidisti virũ ascendentẽ de corde maris,
26 * ipse est quẽ conseruat Altissimus multis tem-
poribus, qui per semetipsum liberabit creaturam
27 suã: & ipse disponet, qui derelicti sunt. * Et quo-
niam vidisti de ore eius exire, vt spiritum, & ignẽ,
28 & tempestatem: * & quoniã non tenebat phra-
mæam, neque vas bellicosum: corrupit enim im-
petus eius multitudinẽ, quæ venerat expugnare
29 eum. hæc est interpretatio. * Ecce dies veniunt,
quãdo incipiet Altissimus liberare eos qui super
30 terrã sunt: * & veniet in excessu mentis super eos
C qui inhabitãt terrã. * Et alij alios cogitabũt de-
31 bellare: ciuitas ciuitatẽ, & locus locum, & gens
32 aduersus gentẽ, & regnũ aduersus regnũ. * Et e-
rit, cùm fiet hæc, & contingent signa quæ antè o-
stendi tibi: & tũc reuelabitur filius meus, quẽ vi-
33 disti, vt virum ascendentẽ. * Et erit quando au-
dierint omnes gentes vocem eius: & derelinquet
vnusquisq; in regione sua bellũ suũ, quod habẽt
34 ad alterutrũ: * & colligetur in vnum multitudo
innumerabilis, sicut volẽtes venire, & expugnare
35 eum. * Ipse autẽ stabit super cacumẽ mõtis Sion.
36 * Sion autẽ veniet, & ostendetur omnibus parata
& ædificata, sicut vidisti mõtem sculpi sine ma-
37 nibus. * Ipse autem filius meus arguet quæ ad-
inuenerũt Gẽtes, impietates eorũ has quæ tem-
pestati appropinquauerũt propter mala cogita-
menta eorũ & cruciamenta quibus incipiẽt cru-
38 ciari: * quæ assimilatæ sunt flammæ, & perdet
eos sine labore per legem quæ igni assimilata est.
39 * Et quoniã vidisti eum colligentẽ ad se aliã mul-
40 titudinem pacificam, * hæ sunt decem tribus,
*quæ captiuæ factæ sunt de terra sua in diebus

Oseæ

Oseæ regis, quem captiuũ duxit Salmanasar rex
Assyriorũ: & transtulit eos trans flumen, & trã-
lati sunt in terram aliã. * Ipsi autem sibi dederũt 41
consilium hoc vt derelinquerent multitudinem
gentiũ, & proficiscerentur in vlteriorem regio-
nem, vbi nunquam inhabitauit genus humanũ:
* vel ibi obseruare legitima sua, quæ non fuerant 42
seruantes in regione sua: * Per introitus autem 43
angustos fluminis Euphrátem introierunt. D
Exo. 14. c. 21. Iosue. 3. d. 15. * Fecit enim eis tunc Altissimus signa, & statuit 44
venas fluminis vsquequo transirent. * Per eam 45
enim regioné erat via multa itineris, anni vnius
& dimidij: nã regio illa vocatur Arsareth. * Tunc 46
inhabitauerunt ibi vsq; in nouissimo tempore:
& nunc iterum cùm cœperint venire, * iterum 47
Altissimus statuet venas fluminis, vt possint trã-
sire: propter hæc vidisti multitudinem cũ pace.
* Sed & qui derelicti sunt de populo tuo, hi sunt 48
qui inueniuntur intra terminum meũ. * Factũ 49
erit ergo, quando incipiet perdere multitudinẽ
earum, quæ collectæ sunt gentes, proteget eos
qui superauerũt populũ: * & tunc ostendet eis 50
multa plurima portẽta. * Et dixi ego, Domina- 51
tor Domine, hoc mihi ostẽde, propter quod vidi
virum ascendentẽ de corde maris. Et dixit mihi,
* Sicut non potes hæc vel scrutari, vel scire quæ 52
sunt in profundo maris: sic non poterit quisque
super terrã videre filiũ meum, vel eos qui cũ eo
sunt, nisi in tempore diei. * Hæc est interpretatio 53
somnij quod vidisti, & propter quod illumina-
tus es hîc solus. * Dereliquisti enim tuã, & circa 54
meam vacasti legem, & quæsisti. * Vitam enim 55
tuam disposuisti in sapientia, & sensum tuum
vocasti matrẽ: * & propter hoc ostendi tibi mer- 56
ces apud Altissimũ. erit enim post alios tres dies,
ad te alia loquar, & exponã tibi grauia & mira-
bilia. * Et profectus sum, & transij in campum, 57
multum glorificans & laudans Altissimum de
mirabilibus quæ per tempus faciebat: * & quo- 58
niam gubernat ipsum, & quæ sunt in tempori-
bus illata, & sedi ibi tribus diebus.

CAP. XIIII.

ET factum est tertio die, & ego sedebam sub 1
quercu. * Et ecce, vox exiuit cõtra me de ru- 2
bo, & dixit, Esdra Esdra. Et dixi, Ecce ego Domi- A
ne. Et surrexi super pedes meos. Et dixit ad me,
Exo. 3. a. 2. * * Reuelãs reuelatus sum super rubũ, & locutus 3
sum Moysi, quando populus meus seruiebat in
Ægypto, * & misi eum, & eduxi populũ meũ de 4
Ægypto, & adduxi eũ super montẽ Sina, & deti-
nebã eũ apud me diebus multis: * & enarraui ei 5
mirabilia multa, & ostendi ei temporum secreta
& finẽ: & pręcepi ei, dicẽs, * Hæc in palàm facies 6
verba, & hæc abscondes. * Et nunc tibi dico, 7
* Signa quæ demõstraui, & somnia quæ vidisti, 8
& interpretationes quas tu vidisti, in corde tuo
9 repone ea: * tu enim recipieris ab omnibus, cõ-
uerteris residuus cum cõsilio meo & cum simili-
10 bus tuis, vsquequo finiantur tẽpora. * quoniã se-
culum perdidit iuuẽtutem suã, & tẽpora appro-
11 pinquant senescere. * Duodecim enim partibus
diuisum est seculum, & trãsierunt eius decima &
12 dimidiũ decimę partis: * supersunt autẽ eius post
13 mediũ decimæ partis. * Nunc ergo dispone do-
B mum tuã, & corripe populũ tuũ, & cõsolare hu-
14 miles eorum, & renuntia iã corruptelæ, * & di-
mitte abs te mortales cogitationes, & proiice
abs te pondera humana, & exue te iam infirmã
naturam, & repone in vnam partem molestis-
sima tibi cogitamenta, & festina transmigrare à Mat. 24. a. 7. 1. Ioan. 2. c. 18.
15 temporibus his: * quæ enim vidisti nunc conti-
16 gisse mala, iterũ horum deteriora facient: * quã-
tum enim inualidum fiet seculum à senectute,
tantũ multiplicabũtur super inhabitantes mala.
17 * Prolongauit enim se magis veritas, & appro-
pinquauit mendacium. Iam enim festinat veni-
18 re, quam vidisti visionem. * Et respondi, & dixi
19 coram te Domine, * Ecce enim ego abibo, sicut
præcepisti mihi, & corripiam præsentem popu-
lum. Qui autem iterum nati fuerint, quis com-
20 monebit? * Positum est ergo seculum in tene-
21 bris, & qui inhabitãt in eo sine lumine. * Quo-
niã lex tua incensa est, propter quod nemo scit
quæ à te facta sunt, vel quæ incipient opera.
22 * Si enim inueni in te gratiã, immitte in me spiri-
tum sanctum, & scribã omne quod factum est in
seculo ab initio, quæ erant in lege tua scripta, vt
possint homines inuenire semitam: & qui volue-
23 rint viuere in nouissimis, viuant. * Et respon-
C dit ad me, & dixit, Vadens congrega populum,
& dices ad eos vt non quærant te diebus qua-
24 draginta. * Tu autẽ præpara tibi buxos multos,
& accipe tecum Sareã, Dabriam, Salemiam, Ec-
hanum, & Asiel, quinque hos qui parati sunt ad
25 scribẽdum velociter. * Et venias huc, & ego ac-
cendam in corde tuo lucernam intellectus, quæ
non extinguetur quoadusque finiãtur quæ inci-
26 pies scribere. * Et tunc perfectis quædam palam
facies, quædam sapientibus absconsè trades. in
27 crastinum enim hac hora incipies scribere. * Et
profectus sum, sicut mihi præcepit, & cõgregaui
28 omnem populum, & dixi, * Audi Israel verba
29 hæc, * Peregrinati sunt patres nostri ab initio Gen. 47. a. 4. Deut. 4. a. 5. & 5. a. 6. Act. 7. g. 55.
30 in Ægypto, & liberati sunt inde: * & acceperũt
legem vitæ, quam non custodierunt, quam &
31 vos post eos transgressi estis: * & data est vobis
terra in sortem, & terra Sion, & patres vestri, &
vos iniquitatẽ fecistis, & non seruastis vias quas
32 præcepit vobis Altissimus: * & iustus iudex cùm
sit, abstulit à vobis in tempore quod donauerat.
33 * Et nunc vos hîc estis, & fratres vestri intror-
34 sum vestrum sunt. * Si ergo imperaueritis
sensui

ſenſui veſtro, & erudieritis cor veſtrum, viui cõ-
ſeruati eritis, & poſt mortem miſericordiam con
ſequemini. * Iudicium enim poſt mortẽ veniet, 35
quando iterum reuiuiſcemus: & tunc iuſtorum
nomina parebunt, & impiorum facta oſtẽdentur. D
* Ad me igitur nemo accedat nunc, neque requi- 36
rat me vſq; dies quadraginta. * Et accepi quinq; 37
viros, ſicut mandauit mihi, & profecti ſumus in
campum, & mãſimus ibi. * Et factus ſum in cra- 38
ſtinum, & ecce vox vocauit me dicens, Eſdra ape-
ri os tuũ, & bibe quo te potauero. * Et aperui os 39
meũ, & ecce calix plenus porrigebatur mihi. Hoc
erat plenũ ſicut aqua: color autẽ eius vt ignis ſi-
milis. * Et accepi, & bibi: & in eo cùm bibiſſem, 40
cor meũ cruciabatur intellectu, & in pectus meũ
increſcebat ſapiẽtia. Nã ſpiritus meus cõſeruaba-
tur memoria. * Et apertũ eſt os meum, & nõ eſt 41
clauſum amplius. * Altiſsimus dedit intellectũ 42
quinque viris, & ſcripſerũt quæ dicebãtur exceſ-
ſiones noctis, quas non ſciebant. * Nocte autẽ 43
manducabant panẽ, ego autem per diem loque-
bar, & per noctem non tacebam. * Scripti ſunt 44
autẽ per quadraginta dies libri ducenti quatuor.
* Et factum eſt cùm compleuiſſent quadraginta 45
dies, locutus eſt Altiſsimus, dicens, Priora quæ
ſcripſiſti, in palã pone, & legãt digni & indigni:
* nouiſsimos autẽ ſeptuaginta conſeruabis, vt 46
tradas eos ſapientibus de populo tuo. * In his 47
enim eſt vena intellectus, & ſapientiæ fons, &
ſcientiæ flumen. Et feci ſic.

CAP. XV.

ECce loquere in aures plebis meæ ſermones 1
prophetiæ, quos immiſero in os tuũ, dicit Do A
minus: * & fac vt in charta ſcribantur, quoniam 2
fideles & veri ſunt. * Ne timeas à cogitationibus 3
aduerſum te, nec turbẽt te incredulitates dicen-
tium, * Quoniam omnis incredulus in incre- 4
dulitate ſua morietur. * Ecce ego induco, dicit 5
Dominus, ſuper orbem terrarum mala, gladium,
& famem, & mortẽ, & interitũ: * propter quod 6
ſuperpolluit iniquitas omnẽ terram, & adimpleta
ſunt opera nociua illorũ. * Propterea dicit Do- 7
minus: * Iam non ſilebo de impietatibus eorum 8
quæ irreligioſè agũt, nec ſuſtinebo in his quæ ini-
què exercent: ecce ſanguis innoxius & iuſtus cla-
mat ad me, & animæ iuſtorũ clamãt perſeuerãter.
* Vindicans vindicabo illos, dicit Dominus, & 9
Apoc. 6 accipiã omnem ſanguinem innoxiũ ex illis ad me.
10. & 19. 2. * Ecce populus meus quaſi grex ad occiſionẽ duci 10
tur, iã non patiar illũ habitare in terra Ægypti:
* ſed educã eũ in manu potenti & brachio excel- 11
ſo, & percutiã plaga ſicut prius, & corrumpã om-
nẽ terrã eius. * Lugebit Ægyptus, & fundamẽta 12
eius plaga verberata, & caſtigatione quas indu-
cet ei Deus. * Lugebunt cultores operantes ter- 13
ram, quoniam deficient ſemina eorũ ab vredine
14 & grandine, & à ſydere terribili. Væ ſeculo, &
15 qui habitant in eo: * quia appropinquauit gla-
dius & contritio eorum, & exurget gens contra
gentẽ ad pugnã, & rhomphæa in manibus eorũ.
16 * Erit enim incõſtabilitio hominibus, & alij aliis
inualeſcentes non curabunt regẽ ſuum, & prin-
17 cipes viæ geſtorũ ſuorum in potentia ſua. * Cõ-
cupiſcet enim homo in ciuitatẽ ire, & non pote-
18 rit. * Propter ſuperbiam enim eorum ciuitates
B turbabũtur, domus exterentur, homines metuẽt.
19 * Non miſerebitur homo proximum ſuũ ad irri-
tum faciendum domos eorũ in gladium, ad di-
ripiendas ſubſtantias eorum propter famẽ panis
20 & tribulationẽ multam. * Ecce, ego cõuoco, di-
cit Deus, omnes reges terræ ad me verendũ, qui
ſunt ab Oriẽte & ab Auſtro, ab Euro, & à Libano,
ad conuertendos in ſe, & reddere quæ dederunt
21 illis: * ſicut faciunt vſque hodie electis meis, ſic
faciã & reddã in ſinu eorũ. Hæc dicit Dominus
22 Deus, * Nõ parcet dextera mea ſuper peccatores,
nec ceſſabit rhomphæa ſuper effundẽtes ſangui-
23 nem innoxium ſuper terram. * Exiit ignis ab ira
eius, & deuorauit fundamẽta terræ, & peccatores
24 quaſi ſtramẽ incẽſum. * Væ eis qui peccant, & nõ
25 obſeruant mandata mea, dicit Dominus. * non
parcã illis. Diſcedite filij à poteſtate. Nolite cõ-
26 taminare ſanctificationẽ meã: * quoniam nouit
Dominus omnes qui delinquunt in illum. pro-
27 pterea tradidit eos in mortẽ, & in occiſionẽ. * Iã
enim venerunt ſuper orbem terrarum mala, &
manebitis in illis. non enim liberabit vos Deus,
28 propter quod peccaſtis in eum. * Ecce viſio hor-
29 ribilis, & facies illius ab Oriẽte. * Et exient natio-
nes draconũ Arabum in curribus multis, & ſicut
flatus eorum numerus fertur ſuper terrã, vt iam
timeant & trepident omnes qui illos audient
30 * carmonij inſanientes in ira, & exient vt apri de
ſylua, & aduenient de virtute magna, & conſta-
bunt in pugnam cum illis, & vaſtabunt portio-
31 nem terræ Aſſyriorum. * Et poſt hæc ſuperuale-
ſcent dracones natiuitatis ſuæ memores, & cõuer
tent ſe conſpirantes in virtute magna ad perſe-
32 quendos eos. * Iſti turbabuntur & ſilebunt in
virtute illorũ, & conuertent pedes ſuos in fugã,
33 * & à territorio Aſſyriorum ſubſeſſor obſidebit
eos, & conſumet vnũ ex illis, & erit timor & tre-
mor in exercitu illorũ, & contentio in reges ipſo-
34 rũ. * Ecce nubes ad Oriente, & à Septentrione
C vſque ad meridianum, & facies earum horrida
valde, plena iræ & procellæ, & collident ſe inui-
35 cem, * & collident ſydus copioſum ſuper terrã,
& ſydus illorum, & erit ſanguis à gladio vſque ad
36 ventrem, * & fimus hominis vſque ad ſubſtra-
men cameli, & erit timor & tremor multus ſuper
37 terram, * & horrebunt qui videbunt irã illam,
& tremor apprehendet illos: & poſt hæc moue-
buntur

buntur nimbi copiosi * à meridiano & septen- 38
trione,& portio alia ab occidente: * & superin- 39
ualescent venti ab oriente, & recludent eam, &
nubē quā suscitauit in ira,& sydus ad faciendam
exterritationem ad orientalē ventū & occidentē
violabitur: * & exaltabuntur nubes magnæ & 40
validæ plenæ iræ,& sydus, vt exterreant omnem
terram, & inhabitantes eam, & infundent
super omnem locum altum & eminentem sydus
terribile, * ignem & grandinem,& rhomphæas 41
volantes, & aquas multas, vt etiam impleantur
omnes campi, & omnes riui plenitudine aqua-
rum multarum. * & demolientur ciuitates, & 42
muros,& montes, & colles, & ligna syluarum, &
fœnum pratorum, & frumenta eorum. * Et 43
transibunt constantes vsque Babylonem, & ex-
terent eam: * cōuenient ad ipsam, & circuibunt 44
eam, & effundent sydus, & omnem iram super
eam, & subibit puluis & fumus vsque in cælum,
& omnes in circuitu lugebunt eam: * & qui sub 45
ea remanserint, seruient his qui exterruerunt.
* Et tu Asia concors in spem Babylonis,& gloria 46
personæ eius, * væ tibi misera propter quod as- 47
similasti ei, & ornasti filias tuas in fornicatione,
ad placendum & gloriandū in amatoribus tuis,
qui tecum cupierunt semper fornicari. * Odibi- 48
lem imitata es in omnibus operibus eius, & in
adinuentionibus eius: propterea dicit Deus, D
* Immittam tibi mala,viduitatem,paupertatē,& 49
famē,& gladium, & pestem, ad deuastandas do-
mos tuas à violatione, & morte, & gloria virtu-
tis tuæ. * Sicut flos siccabitur, cùm exurget ar- 50
dor qui emissus est super te, * infirmaberis vt 51
paupercula plagata & castigata à mulieribus, vt
non possint te suscipere potentes & amatores.
* Nunquid ego sic zelabor te, dicit Dominus, 52
* nisi occidisses electos meos in omni tēpore, ex- 53
altans percussionē manuū,& dicens super mortē
eorum, cùm inebriata esses, * Exorna speciem vul 54
tus tui? * Merces fornicationis tuæ in sinu tuo, 55
propter hoc redditionem accipies. * Sicut facies 56
electis meis, dicit Dominus: sic faciet tibi Deus,
& tradet te in malum. * Et nati tui fame inte- 57
rient: & tu rhomphæa cades, & ciuitates tuæ cō-
terentur, & omnes tui in campo gladio cadent.
* Et qui sunt in montibus, fame peribunt, & mā- 58
ducabunt carnes suas, & sanguinem bibent à
fame panis & siti aquæ. * Infelix per maria ve- 59
nies, & rursum accipies mala. * Et in transitu 60
otiosam & exte- terent. allident ciuitatem * occisam, & exterent aliquam
portionē terræ tuæ,& partē gloriæ tuæ extermi-
conuer- sam s. nabunt, rursum reuertentes ad Babylonē * sub-
uersam. * Et demolita eris illis pro stipula, & ipsi 61
erunt tibi ignis: * & deuorabunt te, & ciuita- 62
tes tuas, terram tuam & montes tuos, omnes
syluas tuas & lignum fructiferum igni combu-
63 rent. * Filios tuos captiuos ducent, & censum
tuum in prædam habebunt, & gloriam faciei
tuæ exterminabunt.

CAP. XVI.

1 VÆ tibi Babylon & Asia, væ tibi Ægypte &
2 Syria. * Præcingite vos saccis & ciliciis, &
A plangite filios vestros & dolete: quoniam ap-
3 propinquauit contritio vestra. * Immissus est
4 vobis gladius, & quis est qui auertat illū? * Im-
missus est in vobis ignis,& quis est qui extinguat
5 illum? * Immissa sunt vobis mala,& quis est qui
6 repellat ea? * Nūquid repellet aliquis leonem e-
surientem in sylua, aut extinguet ignem in stipu
7 la, mox quando cœperit ardere? * Nunquid re-
pellet aliquis sagittam à sagittario forti missam?
8 * Dominus fortis immittit mala, & quis est qui
9 repellat ea? * Exiit ignis ex iracūdia eius,& quis
10 est qui extinguat eum? * Coruscabit, & quis nō
11 timebit? Tonabit, & quis non pauebit? * Do-
minus comminabitur,& quis non funditus con-
12 teretur à facie ipsius? * Terra tremuit,& funda-
mēta eius, mare fluctuat de profundo, & fluctus
eius disturbabuntur, & pisces eius à facie Domi-
13 ni,& à gloria virtutis eius. * quoniam fortis de-
xtera eius quæ arcū tēdit: sagittæ eius acutæ quæ
ab ipso mittūtur, nō deficient, cùm cœperint mit
14 ti in fines terræ. * Ecce mittuntur mala,& nō re-
15 uertentur donec veniant super terram. * Ignis
succenditur, & non extinguetur, donec consu-
16 mat fundamenta terræ. * Quemadmodum non
redit sagitta missa à valido sagittario, sic non re-
uertentur mala quæ missa fuerint in terram.
17 * Væ mihi, væ mihi: quis me liberabit in illis
18 diebus? * Initium dolorum & multi gemitus,
initium famis & multi interitus, initium bello-
rum,& formidabunt potestates, initium malo-
19 rum, & trepidabunt omnes. * In his quid fa-
20 ciam, cùm venerint mala? * Ecce fames & pla-
ga & tribulatio & angustia missa sunt flagella in
21 emendatione, * & in his omnibus se non cōuer-
tent ab iniquitatibus suis, neq; flagellorum me-
22 mores erunt semper. * Ecce, erit annonæ vilitas
B super terrā, sic vt putent sibi esse directam pacē,
& tunc germinabunt mala super terrā, gladius,
23 fames, & magna confusio. * A fame enim pluri-
mi qui inhabitant terrā interient,& gladius per-
24 det cæteros qui superauerint à fame, * & mor-
tui sicut stercora proiicientur,& non erit qui cō-
soletur eos. Derelinquetur enim terra deserta,&
25 ciuitates eius deiicientur. * Non derelinquetur
26 qui colat terrā,& qui seminet eam. * Ligna da-
27 bunt fructus,& quis vindemiabit illa? * Vua ma
tura fiet,& quis calcabit illā? Erit enim locis ma-
28 gna desertio. * Cupiet enim homo hominē vide-
29 re, vel vocē eius audire. * Relinquentur enim de
ciuitate decem, & duo de agro qui absconderint

ſe in denſis nemoribus, & ſciſſuris petrarum:
* quemadmodum derelinquuntur in olıueto & 30
ſingulis arboribus tres aut quatuor oliuæ. * aut 31
ſicut in vinea vindemiata racemi relinquũtur ab
his qui diligenter vineã ſcrutantur: * ſic relin- 32
quentur in diebus illis tres aut quatuor ab ſcru-
tantibus domos eorum in rhomphæa. * Et relin 33
quetur terra deſerta, & agri eius inueterabũt, &
viæ eius, & omnes ſemitæ eius germinabunt ſpi-
nas, eò quòd non tranſient homines per eã. Lu-
gebunt virgines nõ habentes ſponſos: *lugebũt 34
mulieres nõ habentes viros, lugebunt filiæ earũ
non habentes adiutorium: *ſponſi earum in bel- 35
lo conſumentur, & viri earum in fame exteren-
tur. * Audite verò iſta, & cognoſcite ea ſerui 36
Domini. * Ecce verbum Domini, excipite illud: 37
ne dijs credatis de quibus dicit Dominus. * Ec- 38
ce appropinquant mala, & nõ tardant. *Quem- 39
admodum prægnans cùm parit in nono menſe C
filium ſuum, appropinquante hora partus eius
ante horas duas vel tres, dolores circumeunt
ventrem eius, & prodeunte infante de ventre
non tardabunt vno puncto: * ſic nõ morabun- 40
tur mala ad prodeundum ſuper terram, & ſecu-
lum gemet, & dolores circumtenebunt illud.
* Audite verbum, plebs mea: parate vos in pu- 41
gnam, & in malis ſic eſtote, quaſi aduenæ ter-
ræ. * Qui vendit, quaſi qui fugiat: & qui emit, 42
quaſi qui perditurus. * Qui mercatur, quaſi qui 43
fructum non capiat: & qui ædificat, quaſi non
habitaturus. * Qui ſeminat, quaſi qui non me- 44
tet: ſic & qui vineam putat quaſi non vinde-
miaturus. * Qui nubunt, ſic quaſi filios non fa- 45
cturi: & qui non nubunt, ſic quaſi vidui.
* Propter quod qui laborãt, ſine cauſa laborant: 46
* Fructus enim illorum alienigenæ metent, & 47
ſubſtantiam illorum rapient, & domos euertent,
& filios eorum captiuabunt, quia in captiuitate
& fame generant natos ſuos. * Et qui negotian- 48
tur in rapina, quantum diu exornant ciuitates
& domos ſuas, & poſſeſsiones & perſonas ſuas,
* tanto magis adzelabor eos ſuper peccata ſua, 49
dicit Dominus. * Quomodò zelatur fornicaria 50
mulierem idoneam & bonam valdè, * ſic zela- 51
bitur iuſtitia iniquitatẽ cùm exornat ſe, & accu-
ſat eam in facie, cùm venerit qui defendat exqui-
rentem omne peccatum ſuper terram. * Propte- 52
reà nolite ſimilari ei, nec operibus eius: * quo- 53
niã adhuc puſillum, & tolletur iniquitas à terra,
& iuſtitia regnabit in vos. * Non dicat pecca- 54
tor ſe nõ peccaſſe: quoniã carbones ignis cõburet
ſuper caput eius qui dicit, Nõ peccaui corã Do-
55 mino Deo & gloria ipſius. * Ecce Dominus co-
gnoſcet omnia opera hominum, & adinuentio-
nes illorum, & cogitationes illorum, & corda il-
56 lorum. * Dixit enim, Fiat terra, & facta eſt: fiat Eccl. 2[?]. Luc. 16. d. 1.
57 cælũ, & factũ eſt. * Et in verbo illius ſtellæ fun- Geneſ. 1. a.
58 datæ ſunt, & nouit numerum ſtellarum. * Qui Pſa. 146 a.
ſcrutatur abyſſũ, & theſauros illarũ: qui menſus
59 eſt mare, & conceptum eius. * Qui concluſit ma-
re, in medio aquarum, & ſuſpendit terram ſuper
60 aquas verbo ſuo. * Qui extendit cælum quaſi
D cameram, ſuper aquas fundauit eum.
61 * Qui poſuit in deſerto fontes aquarũ, & ſuper
verticẽ montium lacus ad emittendum flumina
62 ab eminenti petra, vt*potaret terrã. * Qui fin- potum
xit hominem, & poſuit cor ſuũ in medio corpo-
63 ris, & miſit ei ſpiritum, vitam, & intellectum, *&
ſpiramen Dei omnipotentis qui fecit omnia, &
64 ſcrutinat omnia abſconſa in abſcõſis terræ. * Hic
nouit adinuentionem veſtram, & quæ cogitatis
in cordibus veſtris, peccãtes & volentes occul-
65 tare peccata veſtra. * Propter quod Dominus
ſcrutinando ſcrutinauit omnia opera veſtra, &
66 traducet vos omnes, * & vos confuſi eritis cùm
proceſſerint peccata veſtra coram hominibus, &
iniquitates erunt, quæ accuſatores ſtabũt in die
67 illo. * Quid facietis? aut quomodò abſcondetis
68 peccata veſtra corã Deo & angelis eius? * Ecce
iudex Deus, timete eũ. Deſinite à peccatis veſtris,
& obliuiſcamini iniquitates veſtras iã agere eas
in ſempiterno, & Deus educet vos, & liberabit
69 de omni tribulatione. * Ecce enim incenditur
ardor ſuper vos turbæ copioſæ, & rapiẽt quoſdã
70 ex vobis, & cibabũt idôlis occiſos: * & qui con-
ſenſerint eis, erunt illis in deriſum, & in impro-
71 periũ, & in cõculcationẽ. *erit enim locis locus,
& in vicinas ciuitates exurrectio multa ſuper ti-
72 mentes Dominum. * Erunt quaſi inſani nemini
parcentes: ad diripiẽdum & deuaſtandũ adhuc
73 timentes Dominũ, * quia deuaſtabũt & diripiẽt
74 ſubſtãtias, & de domibus ſuis eos eiiciẽt. * Tũc
parebit probatio electorũ meorũ, vt aurum quod
75 probatur ab igne. * Audite dilecti mei, dicit
Dominus, Ecce adſũt dies tribulationis, & de his
76 liberabo vos. * Ne timeatis, nec hæſitetis, quoniã
77 Deus dux veſter eſt. * Et qui ſeruat mandata &
præcepta mea, dicit Dominus Deus, ne præpon-
derẽt vos peccata veſtra, ne ſupereleuent ſe ini-
78 quitates veſtræ. * Væ qui cõſtringuntur à pecca-
tis ſuis, & obteguntur ab iniquitatibus ſuis, quẽ-
admodum ager cõſtringitur à ſylua, & ſpinis te-
gitur ſemita eius per quã non trãſit homo, & ex-
cluditur, & mittitur ad deuorationẽ ignis.

FINIS LIBRORVM ESDRAE.

PROLOGVS B. HIERONYMI IN LIBRVM TOBIÆ.

HROMATIO & Heliodoro episcopis Hieronymus presbyter in Domino salutem. Mirari non desino exactionis vestræ instantiam. Exigitis enim vt librum Chaldæo sermone conscriptum, ad Latinum stylum traham: librum vtique Tobiæ, quem Hebræi de catalogo diuinarum Scripturarū secantes, his quæ Hagiographa memorant, manciparunt. Feci satis desiderio vestro, non tamen meo studio. Arguunt enim nos Hebræorum studia, & imputant nobis contra suum canonem Latinis auribus ista transferre. Sed melius esse iudicans Pharisæorum displicere iudicio, & Episcoporum iussionibus deseruire, institi vt potui. Et quia vicina est Chaldæorum lingua sermoni Hebraico, vtriusque linguæ peritissimum loquacem reperiens, vnius diei laborem arripui: & quicquid ille mihi Hebraicis verbis expressit, hoc ego accito notario sermonibus Latinis exposui. Orationibus vestris mercedem huius operis compensabo, cùm gratum vobis didicero me, quod iubere estis dignati, complesse.

LIBER TOBIAE.

Translat. B. Hierony.

CAP. I.

OBIAS EX 1
tribu & ciui A
tate Nepta-
lim, quæ est
in superioribus Galilææ
supra Naason, post viam
quæ ducit ad Occidentem, in sinistro habens
ciuitatem Sephet:
* Cùm captus esset in 2
diebus Salmanasar regis
Assyriorum: in captiuitate tamē positus, viam
veritatis non deseruit.
* Ita vt omnia quæ 3
habere poterat, quotidie concaptiuis fratribus, qui erāt ex eius genere, impartiret.
* Cúmq; esset iunior 4
omnibus in tribu Neptalim, nihil tamē puerile B
gessit in opere.
* Denique cùm irent 5
omnes ad vitulos aureos, quos Hieroboam
fecerat rex Israel, hic solus fugiebat consortia
omnium.

ΤΩΒΗΤ.

κεφαλ'. α'.

Ιβλος λόγων τωβὴτ, τοῦ
τωβιὴλ, τοῦ ἀνανιὴλ, τοῦ
ἀδουὶ, τοῦ γαβαήλ, ἐκ τοῦ
σπέρματος ἀσαήλ, ἐκ τῆς
2 φυλῆς νεφθαλείμ· * ὃς ἠχμαλωτεύθη
ἐν ἡμέραις ἐνεμεσσάρου τοῦ βασιλέως
ἀσσυρίων ἐκ θίσβης, ἥ ἐστιν ἐκ δεξιῶν κυρίως
τῆς νεφθαλεὶμ ἐν τῇ γαλιλαίᾳ ὑπεράνω
3 ἀσήρ. * ἐγὼ τωβὴτ ὁδοῖς ἀληθείας
ἐπορευόμην καὶ δικαιοσύνης πάσας τὰς
ἡμέρας τῆς ζωῆς μου· καὶ ἐλεημοσύνας
πολλὰς ἐποίουν τοῖς ἀδελφοῖς μου καὶ τῷ
ἔθνει μου, τοῖς συμπορευθεῖσι μετ' ἐμοῦ εἰς
4 χώραν ἀσσυρίων εἰς νινευί. * καὶ ὅτε ἤμην
ἐν τῇ χώρᾳ μου ἐν τῇ γῇ ἰσραήλ, νεωτέρου
μου ὄντος, πᾶσα φυλὴ τοῦ νεφθαλεὶμ
τοῦ πατρός μου ἀπέστη ἀπὸ
τοῦ οἴκου ἱεροσολύμων τοῦ ἐκλεχθέντος
ἀπὸ πασῶν τῶν φυλῶν ἰσραήλ·
5 * εἰς τὸ θυσιάζειν πάσας τὰς φυλάς·
καὶ ἡγιάσθη ὁ ναὸς τῆς κατασκηνώσεως τοῦ
ὑψίστου, καὶ ᾠκοδομήθη εἰς πάσας τὰς
γενεὰς τοῦ αἰῶνος· καὶ πᾶσαι αἱ φυλαὶ
αἱ συναποστᾶσαι, ἔθυον τοῦ βάαλ
τῇ δαμάλει, καὶ ὁ οἶκος νεφθαλεὶμ
τοῦ πατρός μου.

Interpr. Græc.

CAP. I.

1
IBER sermonum
Tobiæ, filij Tobiel,
filij Ananiel, filij
Adui, filij Gabael,
de semine Asael, ex tribu Nephthalim:
2 * *Qui captus est in*
diebus Enemessari regis Assyriorum è Thisbe, quæ est à dextris
propriè Nephthalim in Galilæa
3 *supra Aser.* * *Ego Tobias vijs veritatis ambulaui, & iustitiæ omnibus diebus vitæ meæ, & eleemosynas multas faciebā fratribus meis & genti meæ, qui ambulauerunt mecum in regionem*
Assyriorum in Niniuen.
4 * *Et quando eram in regione mea in terra Israel, iuniore me existente, omnis tribus*
Nephthalim patris mei recessit
à domo Hierosolymorū, quæ electa est ab omnibus tribubus Is-
5 *rael,* * *Vt sacrificarent omnes*
tribus, & sanctificatū est templum tabernaculi Altissimi, & ædificatum est in omnes generationes seculi: & omnes tribus quæ recesserant, sacrificabāt Baal potestati, & domus Nephthalim patris mei.

* Et ego solus ibam multo- 6
ties in Hierusalem in festiuita-
tibus, sicut scriptum est omni
populo Israel in præcepto sem-
piterno, primitias & decimas
fœtuum & primitiua habens,
& dabam illa sacerdotibus fi-
lijs Aaron ad altare omnium
fœtuum.
* Primam decimam dabam 7
filijs Aaron ministrantibus in
Hierusalem: at secundam de-
cimam vendebam, & ibam
& expendebam illa in Hieru-
salem per singulos annos.
* Et tertiam dabam quibus 8
conueniebat, sicut præceperat
Debbora mater patris mei,
quia orphanus relictus sum à
patre meo.
* Et cùm factus essem vir, 9
accepi Annam vxorē de semi-
ne familiæ nostræ, & genui ex
ea Tobiam.
* Et quando captiuus du- 10
ctus fui in Niniuen, omnes fra 11
tres mei, & qui de genere
meo, edebant de panibus gen-
tilium. * Ego verò custodiui 12
animā meam ne manducarem.
* Quia memor fui Dei in to 13
ta anima mea.
* Et dedit Altissimus gra- 14
tiam, & formam in conspe-
ctu Enemessari, & fui eius em
ptor.
* Et profectus sum in Me- 15
dian, & tradidi Gabelo fratri 16
Gabrie in Rages Mediæ argen- 17
ti talenta decem.
* Et cùm mortuus esset Ene- 18
messarus, regnauit Sennache-
rib filius eius pro eo, & viæ
eius cessauerunt; & non am-
plius potui ire in Mediam.
* Et in diebus Enemessari 19
eleemosynas multas faciebam
fratribus meis.
* Panes meos dabā esurien- 20
tibus, & vestimenta mea nu-
dis: & si quempiam de genere
meo videbam mortuum, &
proiectum in muro in Niniue,
sepeliebam eum.

* καὶ ἐγὼ μόνος ἐπορευόμην πλεο- 6
νάκις εἰς ἱερουσαλὴμ ἐν ταῖς ἑορταῖς,
καθὼς γέγραπται παντὶ τῷ λαῷ ἰσ-
ραὴλ ἐν προστάγματι αἰωνίῳ, τὰς
ἀπαρχὰς καὶ τὰς δεκάτας τῶν γεννη-
μάτων καὶ τὰς πρωτοκουρίας ἔχων, καὶ
ἐδίδουν αὐτὰς τοῖς ἱερεῦσι τοῖς υἱοῖς
ἀαρὼν πρὸς τὸ θυσιαστήριον πάντων
τῶν γεννημάτων.
* τὴν πρώτην δεκάτην ἐδίδουν 7
τοῖς υἱοῖς ἀαρὼν τοῖς θεραπεύουσιν ἐν
ἱερουσαλήμ· τὴν δὲ δευτέραν δεκά-
την ἀπεπρατιζόμην, καὶ ἐπορευόμην
καὶ ἐδαπάνων αὐτὰ ἐν ἱερουσαλὴμ
καθ᾽ ἕκαστον ἐνιαυτόν.
* καὶ τὴν τρίτην ἐδίδουν οἷς κα- 8
θήκει, καθὼς ἐνετείλατο δεββώρα ἡ
μήτηρ τοῦ πατρός μου, διότι ὀρφανὸς
κατελείφθην ὑπὸ τοῦ πατρός μου.
* καὶ ὅτε ἐγενόμην ἀνήρ, ἔλαβον 9
ἄνναν γυναῖκα ἐκ τοῦ σπέρματος τῆς
πατριᾶς ἡμῶν, καὶ ἐγέννησα ἐξ αὐτῆς
τωβίαν. * καὶ ὅτε ᾐχμαλωτίσθην 10
εἰς νινευί, πάντες οἱ ἀδελφοί μου καὶ 11
οἱ ἐκ τοῦ γένους μου, ἤσθιον ἐκ τῶν ἄρ-
των τῶν ἐθνῶν. * ἐγὼ δὲ συνετήρησα 12
τὴν ψυχήν μου μὴ φαγεῖν·
* καθότι ἐμεμνήμην τοῦ θεοῦ ἐν 13
ὅλῃ τῇ ψυχῇ μου.
* καὶ ἔδωκεν ὁ ὕψιστος χάριν καὶ 14
μορφὴν ἐνώπιον ἐνεμεσσάρου, καὶ
ἤμην αὐτοῦ ἀγοραστής.
* καὶ ἐπορευόμην εἰς τὴν μηδίαν· 15
καὶ παρεθέμην γαβαήλῳ τῷ ἀδελφῷ 16
γαβρία ἐν ῥάγοις τῆς μηδίας ἀργυ- 17
ρίου τάλαντα δέκα.
* καὶ ὅτε ἀπέθανεν ἐνεμέσσαρος, 18
ἐβασίλευσε σενναχηρεὶβ ὁ υἱὸς αὐτοῦ
ἀντ᾽ αὐτοῦ· καὶ αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ ἠκατέστη-
σαν· καὶ οὐκέτι ἠδυνήθην πορευθῆναι εἰς
τὴν μηδίαν. * καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις 19
ἐνεμεσσάρου ἐλεημοσύνας πολλὰς
ἐποίουν τοῖς ἀδελφοῖς μου.
* τοὺς ἄρτους μου ἐδίδουν τοῖς πει- 20
νῶσι, καὶ τὰ ἱμάτιά μου τοῖς γυμνοῖς·
καὶ εἴ τινα ἐκ τοῦ γένους μου ἐθεώρουν
τεθνηκότα καὶ ἐρριμμένον ἐπὶ τοῦ τεί-
χους εἰς νινευί, ἔθαπτον αὐτόν.

6 * Et pergebat ad Hieru-
salem ad templū Domini,
& ibi adorabat Dominum
Deum Israel, omnia primi-
tiua sua & decimas suas fi-
7 deliter offerens. * Ita vt in
tertio anno proselytis & ad-
uenis ministraret omnē de-
8 cimationem. * Hæc & his
similia secundū legem Dei
9 puerulus obseruabat. * Cùm
C verò factus fuisset vir, acce-
pit vxorē Annam de tribu
sua: genuítque ex ea filium,
nomen suum imponens ei:
10 * Quem ab infantia ti-
mere Deum docuit, & ab-
stinere ab omni peccato.
11 * Igitur dum per captiui-
tatē deuenisset cum vxore
sua & filio in ciuitatē Nini-
uen cum omni tribu sua:
12 * Et cùm omnes ederent
ex cibis gentilium, iste cu-
stodiuit animā suā, & nun-
quam contaminatus est in
13 escis eorū. * Et quoniā me-
mor fuit Dñi in toto corde
suo, dedit illi Deus gratiam
in cōspectu Salmanasar re-
14 gis: * Et dedit illi potesta-
D tem quocunque vellet ire, ha
bens libertatē quæcunque
15 facere voluisset. * Pergebat
enim per omnes qui erāt in
captiuitate, & monita salu-
16 tis dabat eis. * Cùm autē
venisset in Rages ciuitatem
Medorum, & ex his quibus
honoratus fuerat à rege, ha
buisset decē talēta argenti.
17 * Et cùm in multa turba
generis sui Gabelum egen-
tem videret, qui erat ex tri-
bu eius, sub chirographo
dedit illi memoratū pon-
18 dus argenti. * Post multū
verò temporis, mortuo Sal-
manasar rege, cùm regnaret
Sennacherib filius eius pro
E eo, & filios Israel exosos ha-
beret in conspectu suo:
19 * Tobias quotidie perge-
bat per omnē cognationem
suam, & consolabatur eos, diuidebátque vnicuique, prout poterat, de facultatibus suis. 20 Esurientes
alebat, nudísque vestimenta præbebat, & mortuis atque occisis sepulturam solicitus exhibebat.

* Denique cùm reuer- 21
sus esset rex Sennacherib,
fugiens à Iudæa plagam,
quam circa eum fecerat
Deus propter blasphemiá
suam, & iratus multos oc-
cideret ex filiis Israel, To-
bias sepeliebat corpora eo-
rum.
* At vbi nuntiatum est 22
regi, iussit eum occîdi, &
tulit omnem substantiam
eius.
* Tobias verò cum filio 23
suo, & cum vxore fugiens,
nudus latuit, quia multi
diligebant eum.
* Post dies verò quadra- 24
ginta quinque occiderunt
regem filij ipsius.
* Et reuersus est Tobias 25
in domum suam, omnísq;
facultas ei⁹ restituta est ei.

CAP. II.

Post hæc verò cùm esset 1
dies festus Domini, & A
factum esset prandium bo-
num in domo Tobiæ, dixit
filio suo, Vade, & adduc a-
liquos de tribu nostra, ti-
mentes Deum, vt epulen-
tur nobiscum.
* Cúmque abiisset, re- 2
uersus nuntiauit ei vnum
ex filiis Israel iugulatum ia-
cere in platea.
* Statímq; exiliés de ac- 3
cubitu suo, relinquens prã-
dium, ieiunus peruenit ad
corpus: tollénsque illud
portauit ad domum suam
occultè, vt dum sol occu-
buisset, cautè sepeliret eum.
* Cúmque occultasset 4
corpus, mãducauit panem
cum luctu & tremore,
* Memorans illum ser- 5
monem quem dixit Domi-
nus per Amos Prophetam,
* Dies festi vestri conuer 6
tentur in lamentationem
& luctum.
* Cũ verò Sol occubuis- 7
set, abiit, & sepeliuit eum.

ΤΩΒΗΤ.

21 * καὶ εἴτινα ἀπέκτεινε σενναχηρεὶμ
ὁ βασιλεὺς ὅτε ἦλθε φεύγων ἐκ τῆς ἰου-
δαίας, ἔθαψα αὐτὸν κλέπτων· πολλοὺς
γὰρ ἀπώλεσεν ἐν τῷ θυμῷ αὐτοῦ· καὶ ἐζη-
τήθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως τὰ σώματα,
22 καὶ οὐχ εὑρέθη. * πορευθεὶς δὲ εἷς τῶν
νινευϊτῶν, ὑπέδειξε τῷ βασιλεῖ περὶ
ἐμοῦ ὅτι ἔθαπτον αὐτούς· καὶ ἐκρύβην.
ἐπιγνοὺς δὲ ὅτι ζητοῦμαι ἀποθανεῖν, φο-
23 βηθεὶς ἀνεχώρησα. * καὶ διηρπάγη
πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου, καὶ οὐ κα-
τελείφθη μοι οὐδὲν, πλὴν ἄννας τῆς γυ-
24 ναικός μου καὶ τωβίου τοῦ υἱοῦ μου. * καὶ
οὐ διῆλθον ἡμέραι πεντηκονταπέντε,
ἕως οὗ ἀπέκτειναν αὐτὸν οἱ δύο υἱοὶ αὐ-
τοῦ, καὶ ἔφυγον εἰς τὰ ὄρη ἀραράτ· καὶ
ἐβασίλευσεν ἀχερδωνὸς υἱὸς αὐτοῦ ἀντ᾽
αὐτοῦ· καὶ ἔταξεν ἀχιάχαρον ἀναὴλ
τὸν υἱὸν τοῦ ἀδελφοῦ μου ἐπὶ πᾶσαν
τὴν ἐκλογιστίαν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ
ἐπὶ πᾶσαν τὴν διοίκησιν· καὶ ἠξίωσεν
ἀχιάχαρος περὶ ἐμοῦ, καὶ ἦλθον εἰς
νινευΐ· ἀχιάχαρος δὲ ἦν οἰνοχόος καὶ
ἐπὶ τοῦ δακτυλίου καὶ διοικητὴς, καὶ ἐκ-
λογιστής· καὶ κατέστησεν αὐτὸν ὁ ἀχειρ-
δωνὸς ἐκ δευτέρας· ἦν δὲ ἐξάδελφός
25 μου. * ὅτε δὲ κατῆλθον εἰς τὸν οἶκόν
μου, καὶ ἀπεδόθη μοι ἄννα ἡ γυνή μου,
καὶ τωβίας ὁ υἱός μου.

β΄.

1 * Ἐν τῇ πεντηκοστῇ τῇ ἑορτῇ, ἥ ἐστιν
ἁγία ἑπτὰ ἑβδομάδων, ἐγενήθη ἄριστον
καλόν μοι· καὶ ἀνέπεσα τοῦ φαγεῖν· καὶ
ἐθεασάμην ὄψα πολλά· καὶ εἶπα τῷ
υἱῷ μου, βάδιζε ἄγαγε ὃν ἐὰν εὕρῃς
τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν ἐνδεῆ, ὃς μέμνηται
τοῦ κυρίου· καὶ ἰδοὺ μένω σε.
2 * καὶ ἐλθὼν εἶπε, πάτερ εἷς ἐκ τοῦ
γένους ἡμῶν ἐστραγγαλωμένος ἔρριπται
3 ἐν τῇ ἀγορᾷ. * κἀγὼ πρὶν ἢ γεύσα-
σθαί με, ἀναπηδήσας ἀνειλόμην αὐτὸν
4 εἴς τι οἴκημα, ἕως οὗ ἔδυ ὁ ἥλιος. * καὶ
ἐπιστρέψας ἐλουσάμην καὶ ἤσθιον τὸν
5 ἄρτον μου ἐν λύπῃ· * καὶ ἐμνήσθην τῆς
6 προφητείας ἀμὼς καθὼς εἶπε· * στρα-
φήσονται αἱ ἑορταὶ ὑμῶν εἰς πένθος, καὶ πᾶ-
σαι αἱ εὐφροσύναι ὑμῶν εἰς θρῆνον·
7 καὶ ἔκλαυσα. * καὶ ὅτε ἔδυ ὁ ἥλιος,
ᾠχόμην, καὶ ὀρύξας ἔθαψα αὐτόν.

21 * *Et si quempiam occidit*
Sennacherib rex quando venit
fugiens de Iudæa, sepeliui eum
furatus; multos enim perdidit
in furore suo, & quæsita sunt
à rege corpora, & non sunt in-
22 *uenta.* * *Pergens autẽ vnus*
Niniuitarum, manifestauit re-
gi de me quòd sepeliebam eos:
& absconditus sum: cognoscẽs
autẽ quòd quæror vt moriar,
23 *timens secessi.* * *Et direptæ*
sunt omnes substantiæ meæ, &
non est relictum mihi quicquã,
præter Annam vxorẽ meam,
24 *& Tobiam filiũ meũ.* * *Et non*
transierũt dies quinquaginta-
quinque, vsq; quo occiderunt
eum duo filij eius, & fugerunt
in montes Ararat, & regnauit
Achirdonus filius eius pro eo:
& cõstituit Achiacharũ Anael
filium fratris mei super omnẽ
computationem patris sui, &
super omnẽ gubernationem: et
orauit Achiacharus pro me, &
veni in Niniuen. Achiacharus
autẽ erat pincerna & ab an-
nulo, & gubernator, & com-
putator; & cõstituit eũ Achir-
donus secundo: erat autem pa-
25 *truelis meus.* * *Cùm aũt redij*
in domũ meam, & restituta est
mihi Anna vxor mea, & To-
bias filius meus.

CAP. II.

1 *IN quinquagesimo festo quod*
est sanctũ septẽ hebdomada-
rum, factũ est prandiũ bonum
mihi; & accubui vt manduca-
rem, & vidi cibaria multa, &
dixi filio meo, Vade adduc quẽ-
cunque inueneris de fratribus
nostris indigentem, qui memor
est Domini, & ecce expecto te.
2 * *Et veniẽs, dixit, Pater vnus*
de genere nostro strangulatus
3 *proiectus est in platea.* * *Et*
ego antequã gustarem ego, exi-
liens tuli eũ in quandã domũ,
4 *quousq; occideret Sol.* * *Et re-*
uersus lotus sum & manduca-
5 *ui panem meũ in tristitia.* * *Et*
memor fui prophetiæ Amos si-
6 *cut dixit:* * *Conuertentur fe-*
stiuitates vestræ in luctum, &
omnes lætitiæ vestræ in lamentationem: & fleui.
7 *Et cùm occidit Sol, abij, & effodiens sepeliui eum.*

**Et propinqui deridebāt, dicē-* 8
tes, Nō adhuc timet hic inter-
fici pro negotio isto, et fugit, &
*ecce iterū sepelit mortuos. *Et* 9
in eadē nocte dormiui fœdatus 10
iuxta parietem aulæ, & facies
*mea discooperta erat: *Et non* 11
sciebā quòd passerculi in parie-
te erāt. & oculis meis apertis,
immiserūt stercus passerculi ca-
lidum in oculos meos, & factæ
sunt albugines in oculis meis,
& abij ad medicos, & nō pro-
fuerūt mihi. Achiacharus autē
nutriebat me, quousq; profectus
*sum in Elymaida. *Et vxor* 19
mea Anna seruiebat in mulie-
*bribus. *Et mittebat dominis,* 20
& retribuerūt ei & ipsi mer-
cedem, addentes etiam hœdū.
**Cùm autē venisset ad me,* 21
cœpit balare. & dixi ei, Vnde
hœdulus, nunquid furtiuus est?
redde illū dominis, nō enim li-
citum est mādůcare furtiuum.
Ipsa autē dixit, Dono datus est
mihi supra mercedem. & non
credebam illi. & dicebam red-
dere illū dominis. & erubesce-
*bam ad eam. *Illa autē respon* 22
dens mihi dixit, Vbi sunt elee-
mosynæ tuæ & iustitiæ tuæ?
ecce cognita omnia tecum.

CAP. III.

ET tristatus fleui, & oraui 1
*cū dolore, dicens, *Iustus* 2
es Dñe, & omnia opera tua, et
omnes viæ tuæ misericordia &
veritas. & iudiciū verum &
iustum tu iudicas in æternum.
**Memor esto mei & respice* 3
in me, ne me vlciscaris ob pec-
cata mea & ignorantias meas,
& patrū meorū qui peccaue-
*runt coram te. *Non obedie-* 4
runt enim præceptis tuis. &
dedisti nos in direptionem &
captiuitatem & mortem &
parabolam improperij omni-
bus, in quibus dispersi sumus.

*καὶ οἱ πλησίον ἐπεγέλων, λέγον- 8
τες· οὐκέτι φοβεῖται τοῦ φονευθῆ-
ναι περὶ τοῦ πράγματος τούτου, καὶ
ἀπέδρα· καὶ ἰδοὺ πάλιν θάπτει τοὺς νε-
κρούς. *καὶ ἐν αὐτῇ τῇ νυκτὶ ἐκοιμή- 9
θην μεμιαμμένος παρὰ τὸν τοῖχον τῆς 10
αὐλῆς· καὶ τὸ πρόσωπόν μου ἀνακά-
λυπτον ἦν. *καὶ οὐκ ᾔδειν ὅτι στρουθία 11
ἐν τῷ τοίχῳ ἐστί· καὶ τῶν ὀφθαλμῶν μου
ἀνεῳγότων, ἀφώδευσαν τὰ στρουθία
θερμὸν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου· καὶ ἐγε-
νήθη λευκώματα ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς
μου· καὶ ἐπορεύθην πρὸς ἰατρούς, καὶ οὐκ
ὠφέλησάν με· ἀχιάχαρος δὲ ἔτρεφέ
με, ἕως οὗ ἐπορεύθην εἰς τὴν ἐλυμαΐ-
δα· *καὶ ἡ γυνή μου ἄννα ἠριθεύετο 19
ἐν τοῖς γυναικείοις. *καὶ ἀπέστελλε τοῖς 20
κυρίοις· καὶ ἀπέδωκαν αὐτῇ καὶ αὐτοὶ
τὸν μισθόν, προσδόντες καὶ ἔριφον. *ὅτε 21
δὲ ἦλθε πρός με, ἤρξατο κράζειν· καὶ
εἶπον αὐτῇ, πόθεν τὸ ἐρίφιον, μὴ κλε-
ψιμαῖόν ἐστιν; ἀπόδος αὐτὸ τοῖς κυ-
ρίοις· οὐ γὰρ θεμιτόν ἐστι φαγεῖν κλεψι-
μαῖον· ἡ δὲ εἶπε, δῶρον δέδοταί μοι ἐπὶ
τῷ μισθῷ· καὶ οὐκ ἐπίστευον αὐτῇ· καὶ
ἔλεγον ἀποδιδόναι αὐτὸ τοῖς κυρίοις· καὶ
ἠρυθρίων πρὸς αὐτήν. *ἡ δὲ ἀποκρι- 22
θεῖσά μοι εἶπε, ποῦ εἰσιν αἱ ἐλεημο-
σύναι σου καὶ αἱ δικαιοσύναι σου; ἰδοὺ
γνωστὰ πάντα μετὰ σοῦ.

γʹ.

*Καὶ λυπηθεὶς ἔκλαυσα· καὶ προσ- 1
ηυξάμην μετ' ὀδύνης, λέγων·
*δίκαιος εἶ κύριε καὶ πάντα τὰ ἔρ- 2
γα σου· καὶ πᾶσαι αἱ ὁδοί σου ἐλεημο-
σύνη καὶ ἀλήθεια· καὶ κρίσιν ἀληθινὴν
καὶ δικαίαν σὺ κρίνεις εἰς τὸν αἰῶνα.
*μνήσθητί μου καὶ ἐπίβλεψον ἐπ' 3
ἐμέ· μή με ἐκδικήσῃς ταῖς ἁμαρτίαις
μου καὶ τοῖς ἀγνοήμασί μου, καὶ τῶν πα-
τέρων μου οἳ ἥμαρτον ἐνώπιόν σου.
*παρήκουσαν γὰρ τῶν ἐντολῶν σου· καὶ 4
ἔδωκας ἡμᾶς εἰς διαρπαγὴν καὶ αἰχ-
μαλωσίαν καὶ θάνατον καὶ παραβολὴν
ὀνειδισμοῦ πᾶσιν οἷς ἐσκορπίσμεθα.

8 *Arguebant autem eum
omnes proximi eius, dicen-
tes, Iam huius rei causa in-
terfici iussus es, & vix effu-
gisti mortis imperiū, & ite-
9 rum sepelis mortuos. *Sed
Tobias plus timēs Deum quàm
regē, rapiebat corpora occi-
sorū, & occultabat in domo
sua, & mediis noctibus sepe
10 liebat ea. *Contigit autē vt
quadam die fatigatus à se-
pultura, veniens domum
iactasset se iuxta parietē, &
11 obdormisset: *Et ex nido hi
rūdinū dormiēti illi calida
C stercora inciderent super o-
culos eius, fierētque cæcus.
12 *Hanc autē tentationem
ideo permisit Dñs euenire
illi, vt posteris daretur exē-
plū patientiæ eius, sicut &
13 sancti Iob. *Nā cū ab infan-
tia sua semp Deū timuerit,
& mādata eius custodierit,
nō est cōtristatus cōtra Deū,
ꝙ plaga cæcitatis euenerit
ei: sed immobilis in Dei ti-
more ꝑmansit, agēs gratias
Deo omnibus diebus vitę suę.
14 *Nam sicut beato Iob in-
sultabāt reges: ita isti parē-
tes & cognati eius irridebāt
15 vitā eius, dicētes, *Vbi est
spes tua, pro qua eleemosy-
nas & sepulturas faciebas?
16 *Tobias verò increpabat
17 eos, dicēs, *Nolite ita loqui,
quoniā filij sanctorū sumus,
& vitam illam expectamus,
18 *Quam Deus daturus est
his qui fidē suā nūquā mu-
19 tāt ab eo. *Anna verò vxor
D eius ibat ad opus textrinū
quotidie: & de labore ma-
nuū suarū victū, quē cōseq
20 potuisset, deferebat. *Vnū
factū est, vt hœdū caprarū
accipiens detulisset domi.
21 *Cuius cùm vocē balantis
vir eius audisset, dixit, Videte ne fortè furtiuus sit: reddite eū dominis suis, q̄a nō licet nobis aut edere
ex furto aliquid, aut cōtingere. 22 Ad hæc vxor eius irata respōdit, Manifestè vana facta est spes tua, &
eleemosynæ tuæ modò apparuerūt. Atque his & aliis huiuscemodi verbis exprobrabat ei.

CAP. III.

TVnc Tobias ingemuit, & cœpit orare cū lachrymis, dicēs, 2 Iustus es Dñe, & omnia iudicia tua ve-
ra sunt, & oēs viæ tuæ, misericordia, & veritas, & iudiciū. 3 Et nūc Dñe memor esto mei, & nē vin-
dictam sumas de peccatis meis, neque reminiscaris delicta mea, vel parentum meorum. 4 Quoniam
non obediuimus præceptis tuis, ideo traditi sumus in direptionem, & captiuitatem, & mortem, & in
fabulam, & in improperium omnibus nationibus, in quibus dispersisti nos.

*Et nunc, Domine, ma- 5
gna iudicia tua, quia non
egimus ſecundum pręcepta
tua, & non ambulauimus
ſynceriter coram te. *Et 6
nunc Dñe ſecundum volũ-
tatem tuam fac mecum, &
pręcipe in pace recipi ſpiri-
tum meum. Expedit enim
mihi mori magis quàm vi-
uere. *Eadem igitur die 7
cõtigit vt Sara filia Rague- B
lis in Rages ciuitate Medo-
rum, & ipſa audiret impro-
perium ab vna ex ancillis
patris ſui; *Quoniam tra- 8
dita fuerat ſeptem viris, &
dęmonium nomine Aſmo-
dæus occiderat eos, mox vt
ingreſſi fuiſſent ad eam.
*Ergo cùm pro culpa ſua 9
increparet puellam, reſpon
dit ei, dicẽs, *Amplius ex te 10
nõ videamus filiũ, aut filiã
ſuper terrã, interfectrix vi-
rorum tuorũ. *Nunquid & 11
occidere me vis, ſicut etiã
occidiſti ſeptem viros?
*Ad hanc vocem perre- 12
xit in ſuperius cubiculum
domus ſuæ: & tribus die-
bus & tribus noctibus non
manducauit, neque bibit;
ſed in oratione perſiſtens
cum lachrymis deprecaba-
tur Deum, vt ab iſto im-
properio liberaret eam.
*Factum eſt autem die 13
tertia, dum compleret ora- C
tionem, benedicens Dñm,
dixit, *Benedictum eſt 14
nomen tuum Deus patrum
noſtrorum; qui cùm iratus
fueris, miſericordiã facies,
& in tempore tribulationis
peccata dimittis his qui in-
uocant te. *Ad te Dñe fa- 15
ciem meam conuerto, ad te
oculos meos erigo. *Peto 16
Dñe, vt de vinculo impro-
perij hui⁹ abſoluas me, aut
certè deſuper terrã eripias
me. *Tu ſcis Dñe quia nun 17
quã cõcupiui virũ, & mun-
dam ſeruaui animã meam
ab omni concupiſcentia.

5 *καὶ νῦν πολλαὶ αἱ κρίσεις σου εἰσὶ
καὶ ἀληθιναί· ἐξ ἐμοῦ ποίησον ὑπὲρ τῶν
ἁμαρτιῶν μου καὶ τῶν πατέρων μου, ὅτι
οὐκ ἐποιήσαμεν τὰς ἐντολάς σου· οὐ γὰρ
ἐπορεύθημεν ἐν ἀληθείᾳ ἐνώπιόν σου.
6 *καὶ νῦν κατὰ τὸ ἀρεστὸν ἐνώπιόν σου
ποίησον μετ' ἐμοῦ· ἐπίταξον ἀναλα-
βεῖν τὸ πνεῦμά μου, ὅπως ἀπολυθῶ
καὶ γένωμαι γῆ· διότι λυσιτελές μοι
ἀποθανεῖν ἢ ζῆν, ὅτι ὀνειδισμοὺς ψευ-
δεῖς ἤκουσα, καὶ λύπη ἐστὶ πολλὴ ἐν ἐ-
μοί· ἐπίταξον ἀπολυθῆναί με τῆς
ἀνάγκης ἤδη εἰς τὸν αἰώνιον τόπον· μὴ
ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ.
7 *ἐν τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ συνέβη τῇ θυ
γατρὶ ῥαγουὴλ σάῤῥα ἐν ἐκβατά-
νοις τῆς μηδίας, καὶ ταύτην ὀνειδισθῆναι
ὑπὸ παιδισκῶν τοῦ πατρὸς αὐτῆς.
8 *ὅτι ἦν δεδομένη ἀνδράσιν ἑπτὰ, καὶ
ὁ ἀσμοδαῖος τὸ πονηρὸν δαιμόνιον ἀ-
πέκτεινεν αὐτοὺς, πρὶν ἢ γενέσθαι αὐ-
τοὺς μετ' αὐτῆς ὡς ἐν γυναιξί.
9 *καὶ εἶπον αὐτῇ, οὐ συνίῃς ἀποπνι-
10 γοῦσα τοὺς ἄνδρας σου; ἤδη ἑπτὰ ἄν-
δρας ἔσχες, καὶ ἑνὸς αὐτῶν οὐκ ὠνο-
μάσθης.
11 *τί ἡμᾶς μαστιγοῖς περὶ αὐτῶν;
εἰ ἀπέθανον, βάδιζε μετ' αὐτῶν, μὴ
ἴδοιμέν σου υἱὸν ἢ θυγατέρα εἰς τὸν
αἰῶνα.
12 *ταῦτα ἀκούσασα, ἐλυπήθη σφό-
δρα, ὥστε ἀπάγξασθαι, καὶ εἶπε, μία
μέν εἰμι τῷ πατρί μου· ἐὰν ποιήσω
τοῦτο, ὄνειδος αὐτῷ ἐστι, καὶ τὸ γῆρας αὐ-
τοῦ κατάξω μετ' ὀδύνης εἰς ᾅδου.
13 *καὶ ἐδεήθη πρὸς τῇ θυρίδι· καὶ
εἶπεν·
14 *εὐλογητὸς εἶ κύριε ὁ θεός μου, καὶ
εὐλογητὸν τὸ ὄνομα τῆς δόξης σου τὸ
ἅγιον καὶ ἔντιμον εἰς τοὺς αἰῶνας· εὐ-
λογήσαισάν σε πάντα τὰ ἔργα σου
εἰς τὸν αἰῶνα.
15 *καὶ νῦν κύριε τοὺς ὀφθαλμούς μου
καὶ τὸ πρόσωπόν μου εἰς σὲ δέδωκα.
16 *εἶπον ἀπολῦσαί με ἀπὸ τῆς γῆς,
καὶ μὴ ἀκοῦσαί με μηκέτι ὀνειδισ-
μόν.
17 *σὺ γινώσκεις κύριε ὅτι καθαρά
εἰμι ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας ἀνδρός.

5 *Et nunc multa iudicia tua*
ſunt & vera, de me fac pro
peccatis meis & patrum meo-
rum; quoniam nõ fecimus præ-
cepta tua, non enim ambulaui-
mus in veritate coram te.
6 *Et nunc ſecundùm placi-*
tum coram te fac mecum: præ-
cipe recipere ſpiritum meum,
vt peream & fiam terra, quo-
niam vtile mihi mori quàm vi-
uere; quia opprobria mendoſa
audiui, & triſtitia eſt multa in
me: præcipe abſolui me de ne-
ceſſitate iam in æternum lo-
cum: ne auertas faciem tuam
à me.
7 *In eadem die contigit filiæ*
Raguelis Sarræ in Ecbatanis
Mediæ, & hanc opprobrari
ab ancillis patris ſui.
8 *Quoniam erat tradita vi-*
ris ſeptem, & Aſmodæus ne-
quam dæmonium occidit eos,
antequam eſſent ipſi cum ea vt
in mulieribus.
9 *Et dixerunt ei, Non in-*
10 *telligis quòd ſuffocaueris viros*
tuos? iam ſeptem viros habui-
ſti, & vnius eorum non es no-
minata:
11 *Quare nos verberas pro*
eis? ſi mortui ſunt, vade cum
illis, ne videamus ex te filium
aut filiam in æternum.
12 *Hæc cùm audiſſet, triſtata*
eſt valdè, vt ſuffocaretur, &
dixit, Vna quidem ſum patri
meo: ſi fecero hoc, improperiũ
ipſi eſt, & ſenectam eius dedu-
cam cum dolore in infernum.
13 *Et deprecata eſt ad fene-*
ſtram, & dixit:
14 *Benedictus es Domine*
Deus meus, & benedictum no
men gloriæ tuæ ſanctum & ho
norabile in ſecula: benedicant
te omnia opera tua in ſeculum.
15 *Et nunc Domine oculos*
meos, & faciem meam in te
dedi.
16 *Dixi vt abſoluas me de*
terra: & vt non audiam ego
17 *amplius improperium.* *Tu*
cognoſcis Domine quòd munda
ſum ab omni peccato viri.

*Et non coinquinaui no- 18
men meum neque nomen patris
mei in terra captiuitatis meæ:
vnigenita sum patri meo, &
non est ei filius qui sit hæres ei,
neque frater propinquus, neq;
existens ei filius, vt seruem me
ei vxorem: iam perierunt mihi
septem, ad quid mihi reliquum
viuere? & nisi videtur tibi
interficere me, præcipe respicere
in me & misereri mei, & non
audire me amplius impropе-
rium. *Et audita est oratio 24
amborum in conspectu gloriæ
summi Dei.*

*Et missus est Raphael vt 25
curaret duos, Tobiæ vt decor-
ticaret albugines, et Sarrã filiã
Raguel vt daret Tobiæ filio To
biæ vxorem, & ligaret Asmo
dæum nequã dæmonium, quo-
niam ad Tobiam attinet hære-
ditare eam. In eodem tempore
reuersus Tobias, introiuit in
domum suam, & Sarra filia
Raguelis descendit de superiori
cubiculo suo.*

CAP. IIII.

*IN die illa, recordatus est To 1
bias de argento quod tradi-
dit Gabelo in Rages Mediæ.*

*Et dixit intra se, Ego pe- 2
tij mortem; cur non voco To-
biam filium meum vt ei osten-
dam antequam moriar ego? &
vocans eum, dixit:*

*Fili si mortuus fuero, sepe 3
li me, & ne despexeris matrem
tuam. honora eam omnibus
diebus vitæ tuæ, & fac quod
placitum est ei; & ne tristitia
afficias eam. *Memento fili, 4
quòd multa pericula vidit
propter te in vtero.*

*Cùm mortua fuerit, sepeli 5
eam apud me in vno sepulchro.*

*Omnibus diebus fili Do- 6
mini Dei nostri memor esto, &
ne velis peccare & transgre-
di præcepta eius, & iustitiam
fac omnibus diebus vitæ tuæ,
et ne ambules vijs iniquitatis,
quia faciẽte te veritatem pro-
speritates erũt in operibus tuis,
& omnibus faciẽtibus iustitiã.*

*καὶ οὐκ ἐμόλυνα τὸ ὄνομά μου 18
οὐδὲ τὸ ὄνομα τοῦ πατρός μου ἐν τῇ γῇ
τῆς αἰχμαλωσίας μου· μονογενής
εἰμι τῷ πατρί μου, καὶ οὐχ ὑπάρχει
αὐτῷ παιδίον ὃ κληρονομήσει αὐτόν,
οὐδὲ ἀδελφὸς ἐγγύς, οὐδὲ ὑπάρχων αὐ-
τῷ υἱός, ἵνα συντηρήσω ἐμαυτὴν αὐ-
τῷ γυναῖκα· ἤδη ἀπώλοντό μοι ἑπτά.
ἵνα τί μοι λοιπὸν ζῆν; καὶ εἰ μὴ δοκεῖ
σοι ἀποκτεῖναί με, ἐπίταξον ἐπιβλέ-
ψαι ἐπ' ἐμὲ καὶ ἐλεῆσαί με, καὶ μὴ ἀ-
κοῦσαί με μηκέτι ὀνειδισμόν.

*καὶ εἰσηκούσθη ἡ προσευχὴ ἀμ- 24
φοτέρων ἐνώπιον τῆς δόξης τοῦ μεγάλου
θεοῦ. *καὶ ἀπεστάλη ῥαφαὴλ ἰά- 25
σασθαι τοὺς δύο, τωβὴτ λεπίσαι τὰ λευ-
κώματα, καὶ σάρραν τὴν τοῦ ῥαγουὴλ
δοῦναι τῷ τωβίᾳ τῷ υἱῷ τωβὴτ γυναῖ-
κα, καὶ δῆσαι ἀσμοδαῖον τὸ πονηρὸν δαι-
μόνιον, διότι τῷ τωβίᾳ ἐπιβάλλει κλη-
ρονομῆσαι αὐτήν· ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ
ἐπιστρέψας τωβήτ, εἰσῆλθεν εἰς τὸν
οἶκον αὐτοῦ· καὶ σάρρα ἡ τοῦ ῥαγουὴλ
κατέβη ἐκ τοῦ ὑπερώου αὐτῆς.

δ'.

*Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ἐμνήσθη τω- 1
βὴτ περὶ τοῦ ἀργυρίου οὗ παρέθετο γα
βαήλῳ ἐν ῥάγοις τῆς μηδίας. *καὶ 2
εἶπεν ἐν ἑαυτῷ, ἐγὼ ᾐτησάμην θάνα-
τον· τί οὐ καλῶ τωβίαν τὸν υἱόν μου ἵνα
αὐτῷ δείξω πρὶν ἀποθανεῖν με; καὶ κα-
λέσας αὐτὸν εἶπε· *παιδίον ἐὰν ἀπο- 3
θάνω, θάψον με, καὶ μὴ ὑπερίδῃς τὴν
μητέρα σου· τίμα αὐτὴν πάσας τὰς
ἡμέρας τῆς ζωῆς σου· καὶ ποίει τὸ ἀρεστὸν
αὐτῇ· καὶ μὴ λυπήσῃς αὐτήν.

*μνήσθητι παιδίον, ὅτι πολλοὺς κιν- 4
δύνους ἑώρακεν ἐπὶ σοὶ ἐν τῇ κοιλίᾳ.

*ὅταν ἀποθάνῃ, θάψον αὐτὴν 5
παρ' ἐμοὶ ἐν ἑνὶ τάφῳ. *πάσας τὰς 6
ἡμέρας παιδίον κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν
μνημόνευε· καὶ μὴ θελήσῃς ἁμαρτά-
νειν καὶ παραβῆναι τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ·
καὶ δικαιοσύνην ποίει πάσας τὰς ἡμέ-
ρας τῆς ζωῆς σου· καὶ μὴ πορευθῇς ταῖς
ὁδοῖς τῆς ἀδικίας, διότι ποιοῦντός σου
τὴν ἀλήθειαν εὐοδίαι ἔσονται ἐν τοῖς ἔρ
γοις σου, καὶ πᾶσι τοῖς ποιοῦσι τὴν δι-
καιοσύνην.

18 *Nunquã cũ ludẽtibus
miscui me, neq; cũ his qui
in leuitate ambulãt, partici
19 pem me præbui. *Virum
aũt cũ timore tuo, nõ cum
libidine mea consensi susci-
20 pere. *Et aut ego indigna
fui illis, aut illi forsitan mi-
hi non fuerunt digni, quia
forsitan viro alii cõseruasti
21 me. *Non est enim in ho-
minis potestate consilium
22 tuum. *Hoc aũt pro certo
habet omnis qui colit te:
quia vita ei⁹ si in probatio-
ne fuerit, coronabitur; si
autem in tribulatione fue-
rit, liberabitur; & si in
corruptione fuerit, ad mi-
sericordiam tuam venire li-
23 cebit. *Nõ enim delecta-
ris in perditionibus nostris,
quia post tempestatem trã-
quillũ facis, & post lachry-
mationẽ & fletũ exultatio-
nẽ infundis. Sit nomẽ tuũ,
Deus Israel, benedictum in
24 secula. *In illo tẽpore exau
ditę sunt preces amborum
in cõspectu gloriæ summi
25 Dei. *Et missus est angelus
Dñi sanctus Raphael, vt cu
raret eos ambos, quorum
vno tẽpore sunt orationes
in conspectu Dñi recitatæ.

CAP. IIII.

1 A IGitur cùm Tobias puta-
ret orationem suam exau
diri, vt mori potuisset, vo-
cauit ad se Tobiam filium
2 suum, dixítque ei, *Audi,
fili mi, verba oris mei, & ea
in corde tuo quasi funda-
3 mentum construe. *Cùm
acceperit Deus animã meã,
corpus meũ sepeli, & hono
rem habebis matri tuæ om
nibus diebus vitæ eius.
4 *Memor enim esse debes
quæ & quãta pericula passa
sit propter te in vtero suo.
5 *Cùm autem & ipsa cõ-
pleuerit tẽpus vitæ suæ, se-
6 pelias eã circa me. *Omnib⁹
aũt diebus vitæ tuę in mẽte
habeto Deũ, & caue ne ali-

quando peccato cõsentias,
& prætermittas præcepta B
Dei nostri.
* Ex substantia tua fac 7
eleemosynam,& noli auer-
tere faciem tuam ab vllo
paupere. Ita enim fiet vt
nec à te auertatur facies Do
mini.
* Quomodo potueris,ita 8
esto misericors.
* Si multum tibi fuerit, 9
abundanter tribue: si exi-
guum tibi fuerit,etiam exi-
guum libenter impartiri
stude.
* Præmium enim bonũ 10
tibi thesaurizas in die ne-
cessitatis.
* Quoniam eleemosyna 11
ab omni peccato, & mor-
te liberat, & non patietur
animam ire in tenebras.
* Fiducia magna erit co- 12
ram summo Deo eleemo- C
syna, omnibus facientibus
eam.
* Attende tibi,fili mi, ab 13
omni fornicatione, & præ-
ter vxorem tuam nũquam
patiaris crimen scire.
* Superbiam nunquam 14
in tuo sensu,aut in tuo ver-
bo dominari permittas: in
ipsa enim initium sumpsit
omnis perditio.
* Quicunque tibi ali- 15
quid operatus fuerit, sta-
tim ei mercedem restitue,
& merces mercenarij tui a-
pud te omnino non rema-
neat.
* Quod ab alio oderis 16
fieri tibi, vide ne tu aliquã-
do alteri facias.

7 * ἐκ τῶν ὑπαρχόντων σοι ποίει ἐλε
ημοσύνην, καὶ μὴ φθονησάτω σου ὁ ὀφ
θαλμὸς ἐν τῷ ποιεῖν ἐλεημοσύνην·
μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπὸ
παντὸς πτωχοῦ, καὶ ἀπὸ σοῦ οὐ μὴ ἀπο-
στραφῇ τὸ πρόσωπον τοῦ θεοῦ·
8 * ὡς σοι ὑπάρχει κατὰ τὸ πλῆθος,
ποίησον ἐξ αὐτῶν ἐλεημοσύνην.
9 * ἐὰν ὀλίγον σοι ὑπάρχῃ, κατὰ τὸ
ὀλίγον μὴ φοβοῦ ποιεῖν ἐλεημοσύνην.
10 * θέμα γὰρ ἀγαθὸν θησαυρίζεις
σεαυτῷ εἰς ἡμέραν ἀνάγκης.
11 * διότι ἐλεημοσύνη ἐκ θανάτου
ῥύεται, καὶ οὐκ ἐᾷ εἰσελθεῖν εἰς τὸ σκότος.
12 * δῶρον γὰρ ἀγαθόν ἐστιν ἐλεημοσύ-
νη πᾶσι τοῖς ποιοῦσιν αὐτὴν ἐνώπιον
τοῦ ὑψίστου.
13 * πρόσεχε σεαυτῷ παιδίον ἀπὸ
πάσης πορνείας· καὶ γυναῖκα πρῶτον
λάβε ἀπὸ τοῦ σπέρματος τῶν πατέ-
ρων σου· καὶ μὴ λάβῃς γυναῖκα ἀλ-
λοτρίαν, ἣ οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ
πατρός σου· διότι υἱοὶ προφητῶν ἐσ-
μέν, νῶε, ἀβραάμ, ἰσαὰκ καὶ ἰακώβ,
οἱ πατέρες ἡμῶν ἀπὸ τοῦ αἰῶνος, μνή-
σθητι παιδίον, ὅτι πάντες οὗτοι ἔλαβον
γυναῖκας ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν, καὶ
εὐλογήθησαν ἐν τοῖς τέκνοις αὐτῶν· καὶ
τὸ σπέρμα αὐτῶν κληρονομήσει γῆν·
καὶ νῦν παιδίον ἀγάπα τοὺς ἀδελφούς
14 σου. * καὶ μὴ ὑπερηφανεύου ἐν τῇ καρ-
δίᾳ σου ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν σου καὶ τῶν
υἱῶν καὶ θυγατέρων τοῦ λαοῦ σου λα-
βεῖν σεαυτῷ ἐξ αὐτῶν γυναῖκα· διότι
ἐν τῇ ὑπερηφανίᾳ ἀπώλεια καὶ ἀκα-
ταστασία πολλή· καὶ ἐν τῇ ἀχρειότητι
ἐλάττωσις καὶ ἔνδεια μεγάλη· ἡ γὰρ
ἀχρειότης μήτηρ ἐστὶ τοῦ λιμοῦ· μισθὸς
15 παντὸς ἀνθρώπου. * ὃς ἐὰν ἐργάση-
ταί σοι, παρὰ σοὶ μὴ αὐλισθήτω· ἀλ-
λὰ ἀπόδος αὐτῷ παραυτίκα· καὶ
ἐὰν δουλεύσῃς τῷ θεῷ, ἀποδοθήσε-
ταί σοι.
16 * πρόσεχε σεαυτῷ παιδίον ἐν
πᾶσι τοῖς ἔργοις σου· καὶ ἴσθι πε-
παιδευμένος ἐν πάσῃ ἀναστροφῇ σου·
καὶ ὃ μισεῖς, μηδενὶ ποιήσῃς· οἶνον
εἰς μέθην μὴ πίῃς· καὶ μὴ πορευθήτω
μετὰ σοῦ μέθη ἐν τῇ ὁδῷ σου.

7 * *De facultatibus tuis fac*
eleemosynam, & ne inuideat
tuus oculus in faciendo eleemo-
synam. ne auertas faciem tuam
ab omni paupere, & à te non
8 *auertetur facies Dei.* * *Quem-*
admodum tibi fuerit secundùm
multitudinem, fac ex eis elee-
mosynam.
9 * *Si paucum tibi fuerit, iu-*
xta paucum ne timeas facere
eleemosynam.
10 * *Præmium enim bonum*
thesaurizas tibi in diem neces-
sitatis.
11 * *Quoniam eleemosyna à*
morte liberat, & non sinit in-
trare in tenebras.
12 * *Donum enim bonum est*
eleemosyna omnibus facienti-
bus eam coram Altissimo.
13 * *Attende tibi, fili, ab om-*
ni fornicatione, & vxorem
primùm accipe de semine pa-
trum tuorum. & ne accipias
vxorem extraneam, quæ non
est de tribu patris tui, quoniam
filij prophetarum sumus: Noe,
Abraham, Isaac & Iacob, pa-
tres nostri ab æterno, memor
esto fili, quòd omnes isti acce-
perunt vxores de fratribus
suis, & benedicti sunt in filiis
suis. & semen eorum hæredi-
tabit terram. & nunc, fili, di-
lige fratres tuos.
14 * *Et non superbias in corde*
tuo de fratribus tuis & filiis
& filiabus populi tui, accipere
tibi ex eis vxorem. quoniam
in superbia perditio, & non
stabilitas multa. & in inutili-
tate diminutio et indigẽtia ma
gna. nã inutilitas mater est fa-
mis, merces omnis hominis.
15 * *Quicunque operatus fue-*
rit tibi, apud te non remaneat;
sed redde ei statim. & si seruie-
ris Deo, reddetur tibi.
16 * *Attende tibi fili in omni-*
bus operibus tuis, & esto
eruditus in omni conuersatio-
ne tua. & quod oderis, nemi-
ni facias: vinum ad ebrieta-
tem ne bibas, & ne ambulet
tecum ebrietas in via tua.

17 ‡ De pane tuo da eſurienti,
& de veſtimentis tuis nudis:
de omni quod ſuperfuerit tibi,
fac eleemoſynã, & ne inuideat
tuus oculus dum feceris elee-
moſynam.
18 ‡ Effunde panes tuos ſuper
ſepulturam iuſtorum, & ne
des peccatoribus.
19 ‡ Conſilium ab omni ſapien-
te require: & ne deſpicias o-
mnino conſilium vtile.
20 ‡ Et in omni tempore bene-
dic Dominum, & ab eo pete,
vt viæ tuæ rectæ fiant, & o-
mnes ſemitæ tuæ, & conſilia
tua proſperentur, quoniam om
nis gens non habet conſilium,
ſed ipſe Dominus dat omnia
bona: & quem vult humiliat,
ſicut vult; & nunc fili memor
eſto præceptorum meorum, &
ne deleantur de corde tuo.
21 ‡ Et nunc indico tibi decem
talenta argenti quæ dedi Ga-
belo fratri Gabrie in Rages
Mediæ.
22 ‡ Et ne timeas fili, quòd
mendici facti ſumus: ſunt tibi
multa, ſi timueris Deum, &
receſſeris ab omni peccato, &
feceris quod placitum eſt co-
ram eo.

CAP. V.

1 ET reſpondens Tobias, di-
xit, Pater faciam omnia
quæcunque præcepiſti mihi.
2 ‡ Sed quomodo potero acci-
pere pecuniam, non cognoſcens
eum?
3 ‡ Et dedit ei chirographum,
& dixit ei:
4 ‡ Inquire tibi hominem qui
eat tecum, & dabo ei mercedẽ
dum viuo, & recipe vadens
pecuniam.
5 ‡ Et iuit ad quærendum ho
minem; & inuenit Raphae-
lem qui erat angelus.
6 ‡ Et non cognouit: & dixit
7 ei, Si potes ire mecum in Ra-
8 ges Mediæ, et ſi expertus es lo-
corum?
9 ‡ Et dixit ei Angelus, Ibo
tecum, & apud Gabelum fra-
trem noſtrum moratus ſum.

17 ‡ ἐκ τοῦ ἄρτου σου δίδου πεινῶντι, καὶ
ἐκ τῶν ἱματίων σου τοῖς γυμνοῖς· πᾶν
ὃ ἐὰν περισσεύσῃ σοι, ποίει ἐλεημοσύ-
νην· καὶ μὴ φθονησάτω σου ὁ ὀφθαλ-
μὸς ἐν τῷ ποιεῖν ἐλεημοσύνην.
18 ‡ ἔκχεον τοὺς ἄρτους σου ἐπὶ τὸν τά-
φον τῶν δικαίων, καὶ μὴ δῷς τοῖς ἁμαρ-
19 τωλοῖς. ‡ συμβουλίαν παρὰ παντὸς
φρονίμου ζήτησον· καὶ μὴ καταφρονή-
σῃς ἐπὶ παντὸς συμβουλίας χρησίμης.
20 ‡ καὶ ἐν παντὶ καιρῷ εὐλόγει τὸν
κύριον, καὶ παρ' αὐτοῦ αἴτησον, ὅπως αἱ
ὁδοί σου εὐθεῖαι γένωνται, καὶ πᾶσαι αἱ
τρίβοι σου καὶ αἱ βουλαὶ σου εὐοδωθῶσι·
διότι πᾶν ἔθνος οὐκ ἔχει βουλὴν,
ἀλλ' αὐτὸς ὁ κύριος δίδωσι πάντα τὰ
ἀγαθά· καὶ ὃν θέλει ταπεινοῖ, καθὼς
βούλεται· καὶ νῦν παιδίον μνημόνευε τῶν
ἐντολῶν μου· καὶ μὴ ἐξαλειφθήτωσαν
ἐκ τῆς καρδίας σου.
21 ‡ καὶ νῦν ὑποδεικνύω σοι τὰ δέκα
τάλαντα τοῦ ἀργυρίου ἃ παρεθέμην
γαβαήλῳ τῷ τοῦ γαβρία ἐν ῥάγοις
τῆς μηδίας.
22 ‡ καὶ μὴ φοβοῦ παιδίον, ὅτι ἐπτω-
χεύσαμεν· ὑπάρχει σοι πολλά, ἐὰν
φοβῇ τὸν θεὸν, καὶ ἀποστῇς ἀπὸ πάσης
ἁμαρτίας, καὶ ποιήσῃς τὸ ἀρεστὸν ἐνώ-
πιον αὐτοῦ.

έ.

1 ‡ Καὶ ἀποκριθεὶς τωβίας εἶπε,
πάτερ ποιήσω πάντα ὅσα ἐντέταλ-
2 σαί μοι. ‡ ἀλλὰ πῶς δυνήσομαι λα-
βεῖν τὸ ἀργύριον, μὴ γινώσκων αὐτόν;
3 ‡ καὶ ἔδωκεν αὐτῷ τὸ χειρόγραφον
καὶ εἶπεν αὐτῷ.
4 ‡ ζήτησον σεαυτῷ ἄνθρωπον ὃς
συμπορεύσεταί σοι, καὶ δώσω αὐτῷ
μισθὸν ἕως ζῶ· καὶ λάβε πορευθεὶς τὸ
ἀργύριον.
5 ‡ καὶ ἐπορεύθη ζητῆσαι ἄνθρωπον·
καὶ εὗρε τὸν ῥαφαὴλ ὃς ἦν ἄγγελος.
6 ‡ καὶ οὐκ ᾔδει· καὶ εἶπεν αὐτῷ, εἰ δύ-
νασαι πορευθῆναι μετ' ἐμοῦ ἐν ῥά-
γοις τῆς μηδίας, καὶ εἰ ἔμπειρος εἶ τῶν
τόπων;
9 ‡ καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος, πορεύ-
σομαι μετὰ σοῦ· καὶ παρὰ γαβαὴλ τὸν
ἀδελφὸν ἡμῶν ηὐλίσθην.

17 ‡ Panẽ tuũ cũ eſurientibus
& egentibus comede: & de
veſtimẽtis tuis nudos tege.
18 ‡ Panẽ tuũ, & vinũ tuũ
ſuper ſepulturã iuſti cõſti-
tue, & noli ex eo manduca-
re, & bibere cũ peccatorib⁹.
19 ‡ Cõſiliũ ſemper à ſapiẽte
20 perquire. ‡ Omni tempore
benedic Deũ, & pete ab eo,
vt vias tuas dirigat, & om-
nia cõſilia tua in ipſo per-
21 maneant. ‡ Indico etiã tibi
fili mi, dediſſe me decẽ ta-
lẽta argenti, dum infantu-
lus eſſes, Gabelo, in Rages
ciuitate Medorũ, & chiro-
graphũ ei⁹ apud me habeo:
& ideo perquire, quomodo
ad eũ peruenias, & recipias
ab eo ſuprà memoratũ põ-
dus argẽti, & reſtituas ei chi
22 rographũ ſuum. ‡ Noli ti-
mere fili mi; pauperẽ quidẽ
vitã gerimus, ſed multa bo-
na habebim⁹ ſi timuerimus
Deum, & receſſerimus ab
omni peccato, & fecerimus
bene.

CAP. V.

1 TVnc reſpõdit Tobias pa
A tri ſuo, & dixit, Omnia
quæcunq; præcepiſti mihi
2 faciã pater. ‡ Quomodo aũt
pecuniã hanc requirã, igno
ro; ille me neſcit, & ego eũ
ignoro: quod ſignum dabo
ei? ſed neq; viã, per quã per-
gatur illuc, aliquãdo cogno
3 ui. ‡ Tunc pater ſuus reſpõ-
dit illi, & dixit, Chirogra-
phũ quidẽ illius apud me
habeo: quod dũ illi oſtẽde-
4 ris, ſtatim reſtituet. ‡ Sed
perge nunc, & inquire tibi
aliquẽ fidelẽ virũ, qui eat
tecũ ſalua mercede ſua, dũ
adhuc viuo, vt recipias eã.
5 ‡ Tunc egreſſus Tobias,
inuenit iuuenẽ ſplendidũ,
ſtantẽ, præcinctũ, & quaſi
6 paratũ ad ambulandũ. ‡ Et
B ignorans ꝙ angelus Dei eſ-
ſet, ſalutauit eum, & dixit,
Vnde te habemus bone iu-
7 uenis? ‡ At ille reſpõdit, Ex
8 filiis Iſrael. ‡ Et Tobias dixit
ei, Noſti viã quæ ducit in regionẽ Medorũ? 9 ‡ Cui reſpondit, Noui, & omnia itinera eius frequenter

ambulaui, & mansi apud
Gabelũ fratrẽ nostrum, qui
moratur in Rages ciuitate
Medorũ, quæ posita est in
monte Ecbathanis. * Cui 10
Tobias ait, Sustine me, ob-
secro, donec hæc ipsa nun-
tiem patri meo. * Tunc 11
ingressus Tobias, indicauit
vniuersa hæc patri suo. Su-
per quæ admiratus pater,
rogauit vt introiret ad eũ.
* Ingressus itaque saluta- 12
uit eum, & dixit, Gaudium C
tibi sit semper. * Et ait To 13
bias, Quale gaudium mihi
erit, qui in tenebris sedeo,
& lumen cæli non video?
* Cui ait iuuenis, Forti 14
animo esto, in proximo est
vt à Deo cureris. * Dixit 15
itaq; illi Tobias, Nunquid
poteris perducere filium
meum ad Gabelum in Ra-
ges ciuitatem Medorum? &
cùm redieris, restituam tibi
mercedem tuam. * Et di- 16
xit ei angelus, Ego ducam
& reducam eum ad te.
* Cui Tobias respondit, 17
Rogo te, indica mihi de qua
domo aut de qua tribu es
tu? * Cui Raphael angelus 18
dixit, Genus quæris merce-
narij, an ipsum mercenariũ
qui cum filio tuo eat?
* Sed ne fortè sollicitum 19
te reddam, ego sum Aza-
rias Ananiæ magni filius.
* Et Tobias respondit, 20
Ex magno genere es tu.
* Sed peto ne irascaris 21
quòd voluerim cognosce-
re genus tuum.
* Dixit autem illi ange- 22
lus, Ego sanum ducam &
sanum tibi reducam filium
tuum. * Respondens au- 23
tem Tobias, ait, Bene am-
buletis, & sit Dñs in itinere
vestro, & angelus eius comi D
tetur vobiscũ. * Tũc paratis 24
omnibus quæ erant in via
portanda, fecit Tobias vale
patri suo & matri suæ, & am
bulauerunt ambo simul.

10 * καὶ εἶπεν αὐτῷ Τωβίας, ὑπόμεινόν με, καὶ ἐρῶ τῷ πατρί μου. καὶ εἶπεν αὐτῷ, πορεύου καὶ μὴ χρονίσῃς.

11 * καὶ εἰσελθὼν εἶπε τῷ πατρί, ἰδοὺ εὕρηκα ὃς συμπορεύσεταί μοι. ὁ δὲ εἶπε, φώνησον αὐτὸν πρός με, ἵνα ἐπιγνῶ ποίας φυλῆς ἐστι, καὶ εἰ πιστός ἐστι τοῦ πορευθῆναι μετὰ σοῦ. καὶ ἐκάλεσεν αὐτόν.

12 * καὶ εἰσῆλθε, καὶ ἠσπάσαντο ἀλλήλοις.

17 * καὶ εἶπεν αὐτῷ Τωβὴτ, ἀδελφὲ ἐκ ποίας φυλῆς καὶ ἐκ ποίας πατριᾶς σὺ εἶ; ὑπόδειξόν μοι.

18 * καὶ εἶπεν αὐτῷ, φυλὴν καὶ πατριὰν σὺ ζητεῖς, ἢ μίσθιον ὃς συμπορεύσεται μετὰ τοῦ υἱοῦ σου; καὶ εἶπεν αὐτῷ Τωβὴτ, βούλομαι ἀδελφὲ ἐπιγνῶναι τὸ γένος σου καὶ τὸ ὄνομα.

19 * ὁ δὲ εἶπεν, ἐγὼ τὸ γένος Ἀζαρίου καὶ Ἀνανίου τοῦ μεγάλου καὶ ἀδελφοῦ σου.

20 * καὶ εἶπε Τωβὴτ, ὑγιαίνων ἔλθοις ἀδελφέ.

21 * καὶ μή μοι ὀργισθῇς, ὅτι ἐζήτησα τὴν φυλήν σου καὶ τὴν πατριάν σου ἐπιγνῶναι. καὶ σὺ τυγχάνεις ἀδελφός μου ἐκ τῆς καλῆς καὶ ἀγαθῆς γενεᾶς. ἐπιγινώσκω γὰρ Ἀνανίαν καὶ Ἰωνάθαν υἱοὺς Σαμαίου τοῦ μεγάλου. ὡς ἐπορευόμεθα κοινῶς εἰς Ἱερουσαλὴμ προσκυνεῖν, ἀναφέροντες τὰ πρωτότοκα καὶ τὰς δεκάτας τῶν γενημάτων. καὶ οὐκ ἐπλανήθησαν τῇ πλάνῃ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν. ἐκ ῥίζης μεγάλης εἶ ἀδελφέ. ἀλλὰ εἶπόν, τίνα σοι ἔσομαι μισθὸν διδόναι, δραχμὴν τῆς ἡμέρας καὶ τὰ δέοντα ὡς καὶ τῷ υἱῷ μου. καὶ ἔτι προσθήσω σοι ἐπὶ τὸν μισθόν, ἐὰν ὑγιαίνοντες ἐπιστρέψητε. καὶ εὐδόκησαν οὕτως.

23 * καὶ εἶπε πρὸς Τωβίαν, ἕτοιμος γίνου εἰς τὴν ὁδὸν καὶ εὐοδωθείητε.

24 * καὶ ἡτοίμασεν ὁ υἱὸς αὐτοῦ τὰ πρὸς τὴν ὁδόν. καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ πατὴρ αὐτοῦ, πορεύου μετὰ τοῦ ἀνθρώπου τούτου. ὁ δὲ ἐν τῷ οὐρανῷ κατοικῶν θεὸς εὐοδώσει τὴν ὁδὸν ὑμῶν. καὶ ὁ ἄγγελος τοῦ θεοῦ συμπορευθήτω ὑμῖν.

10 * *Et dixit ei Tobias, Sustine me, & dicam patri meo. & dixit ei, Vade, & ne moreris:*

11 * *Et ingressus dixit patri, Ecce inueni qui ibit mecum: ille autem dixit, Voca eum ad me; vt cognoscam cuius tribus est, & si fidelis est ad eundum tecum. & vocauit eum.*

12 * *Et ingressus est: & salutauerunt se inuicem.*

17 * *Et dixit ei Tobias, Frater, de qua tribu & de qua familia tu es? ostende mihi.*

18 * *Et dixit ei, Tribum & familiam tu requiris, an mercenarium qui eat cum filio tuo? Et dixit ei Tobias, Volo, frater, cognoscere genus tuum & nomen.*

19 * *Ille autem dixit, Ego de genere Azariæ & Ananiæ magni & fratris tui.*

20 * *Et dixit Tobias, Sanus venias frater.*

21 * *Et ne mihi irascaris, quia quæsiui tribum tuam & familiam tuam cognoscere. & tu es frater meus, de honesta & bona generatione; cognosco enim Ananiam & Jonathan filios Samiæ magni. quoniam iuimus simul in Hierusalem ad adorandum, offerentes primitiua & decimas fœtuum. & non errauerunt errore fratrum nostrorum. è radice magna es frater. sed dic quam tibi ero mercedẽ daturus, drachmam in die, & necessaria sicut & filio meo. & insuper addam tibi supra mercedem, si sani reuersi fueritis. & complacuit eis sic.*

23 * *Et dixit ad Tobiam, Paratus sis in viam, & prospere mini.*

24 * *Et parauit filius eius quæ ad viã. Et dixit ei pater eius, Vade cum homine hoc. & in cælo habitans Deus prosperet viam vestram, & angelus Dei eat vobiscum.*

*Et exierunt ambo vt pro- 25
ficiscerentur, & canis pueri
cum eis: fleuit autem Anna ma
ter eius, & dixit ad Tobiam,
Quid misisti puerulū nostrum?
nonne baculus manus nostræ
est dum ingreditur ipse, et egre
ditur coram nobis?*

*Argentum argentum vti- 26
nam non præcessisset, sed reli-
quiæ filij nostri fiat.*

*Sicut enim datum est no- 27
bis viuere à Domino, hoc suffi-
ciens nobis est.*

*Et dixit ei Tobias, Ne cu- 28
ram habeas soror: saluus perue
niet, & oculi tui videbunt
eum.*

*Angelus enim bonus ibit 29
cum eo; & prosperabitur via
eius, & reuertetur saluus: &
cessauit flere.*

CAP. VI.

*ILli autem euntes viam, ve- 1
nerunt vespere ad Tigrim
fluuium, & manserunt ibi.*

*At puer descendit vt la- 2
uaretur. & saltauit piscis de
fluuio:*

*Et voluit deuorare pue- 3
rum.*

*At angelus dixit ei, Ap- 4
prehende piscem.*

*Et tenuit piscem puer, & 5
proiecit eum in terram.*

*Et dixit ei Angelus, Inci- 6
de piscem; & accipiens cor &
iecur, & fel, repone securè.*

*Et fecit puer, sicut dixit ei 7
Angelus: piscem autē assantes
comederunt, & pergebant am
bo quousque appropinquaue-
runt Ecbatanis.*

*Et dixit puer Angelo, Aza- 8
ria frater, quid est cor & iecur
& fel piscis?*

*Et dixit ei, Cor & iecur 9
si aliquem perturbat dæmo-
nium aut spiritus nequam, fac
fumigare hæc coram viro aut
muliere, & non perturbabitur
amplius.*

καὶ ἐξῆλθον ἀμφότεροι ἀπελ- 25
θεῖν, καὶ ὁ κύων τοῦ παιδαρίου μετ'
αὐτῶν· ἔκλαυσε δὲ ἄννα ἡ μήτηρ
αὐτοῦ, καὶ εἶπε πρὸς τωβὴτ, τί ἐξαπέ-
στειλας τὸ παιδίον ἡμῶν; οὐχὶ ῥάβδος
τῆς χειρὸς ἡμῶν ἐστιν ἐν τῷ εἰσπορεύε-
σθαι αὐτὸν καὶ ἐκπορεύεσθαι ἐνώπιον
ἡμῶν;

ἀργύριον τῷ ἀργυρίῳ μὴ φθά- 26
σαι, ἀλλὰ περίψημα τοῦ παιδίου ἡ-
μῶν γένοιτο.

ὡς γὰρ δέδοται ἡμῖν ζῆν παρὰ τοῦ κυ 27
ρίου, τοῦτο ἱκανὸν ἡμῖν ὑπάρχει.

καὶ εἶπεν αὐτῇ τωβὴτ, μὴ λόγον 28
ἔχε ἀδελφή· ὑγιαίνων ἐλεύσεται, καὶ
οἱ ὀφθαλμοί σου ὄψονται αὐτόν.

ἄγγελος γὰρ ἀγαθὸς συμπορεύ- 29
σεται αὐτῷ· καὶ εὐοδωθήσεται ἡ ὁδὸς αὐτοῦ,
καὶ ὑποστρέψει ὑγιαίνων· καὶ ἐπαύσατο
κλαίουσα.

ϛ'.

Οἱ δὲ πορευόμενοι τὴν ὁδόν, ἦλ- 1
θον ἑσπέρας ἐπὶ τὸν τίγριν ποταμόν·
καὶ ηὐλίζοντο ἐκεῖ·

τὸ δὲ παιδάριον κατέβη περικλύ- 2
σασθαι· καὶ ἀνεπήδησεν ἰχθὺς ἀπὸ τοῦ
ποταμοῦ.

καὶ ἐβουλήθη καταπιεῖν τὸ παι- 3
δάριον.

ὁ δὲ ἄγγελος εἶπεν αὐτῷ, ἐπιλα- 4
βοῦ τοῦ ἰχθύος.

καὶ ἐκράτησε τὸν ἰχθὺν τὸ παι- 5
δάριον, καὶ ἀνέβαλεν αὐτὸν ἐπὶ τὴν
γῆν. καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος, 6
ἀνάτεμε τὸν ἰχθύν· καὶ λαβὼν τὴν
καρδίαν καὶ τὸ ἧπαρ καὶ τὴν χολήν, θὲς
ἀσφαλῶς.

καὶ ἐποίησε τὸ παιδάριον, ὡς εἶπεν 7
αὐτῷ ὁ ἄγγελος· τὸν δὲ ἰχθὺν ὀπτήσαν-
τες ἔφαγον· καὶ ὥδευον ἀμφότεροι
ἕως οὗ ἤγγισαν ἐκβατάνοις.

καὶ εἶπε τὸ παιδάριον τῷ ἀγγέλῳ, 8
ἀζαρία ἀδελφὲ τί ἐστιν ἡ καρδία καὶ
τὸ ἧπαρ καὶ ἡ χολὴ τοῦ ἰχθύος;

καὶ εἶπεν αὐτῷ, ἡ καρδία καὶ τὸ ἧ- 9
παρ ἐὰν τινὰ ὀχλῇ δαιμόνιον ἢ πνεῦμα
πονηρὸν, κάπνισαι ταῦτα ἐνώπιον
ἀνδρὸς ἢ γυναικὸς καὶ οὐ μὴ ὀχληθῇ
ἔτι·

25 Cúmq; profecti essent,
cœpit mater eius flere, & di
cere, Baculū senectutis no-
stræ tulisti, & transmisisti à
26 nobis. Nunquā fuisset ipsa
pecunia, pro qua misisti
27 eum. Sufficiebat nobis
paupertas nostra, vt diui-
tias computaremus hoc, quòd
videbamus filium nostrū.
28 Dixítq; ei Tobias, Noli
flere, saluus perueniet filius
noster, & saluus reuertetur
ad nos, & oculi tui videbūt
29 illum. Credo enim quòd
angelus Dei bonus comite-
tur ei, & bene disponat om
nia quæ circa eum gerūtur,
ita vt cum gaudio reuerta-
tur ad nos. Ad hanc vocem
cessauit mater eius flere, &
tacuit. CAP. VI.

1 PRofectus est aūt Tobias,
A & canis secutus est eum,
& mansit prima mansione
2 iuxta fluuium Tigris. Et
exiuit vt lauaret pedes suos;
& ecce piscis immanis exi-
uit ad deuorandum eum.
3 Quem expauescens To
bias, clamauit voce magna,
4 dicēs, Dn̄e, inuadit me. Et
dixit ei angelus, Apprehen-
de branchiam eius, & trahe
5 eū ad te. Quod cùm fecis-
set, attraxit eum in siccū, &
palpitare cœpit ante pedes
6 eius. Tunc dixit ei ange-
lus, Exentera hunc piscem,
& cor eius, & fel, & iecur
repone tibi. sunt enim hæc
necessaria ad medicamenta
7 vtiliter. Quod cùm fecis-
set, assauit carnes eius, & se-
cū sustulerunt in via: cętera
salierunt quæ sufficerēt eis,
quousq; peruenirent in Ra
8 ges ciuitatē Medorū. Tūc
B interrogauit Tobias ange-
lum, & dixit ei, Obsecro te
Azaria frater, vt dicas mihi,
quod remedium habebunt
ista quæ de pisce seruare ius
9 sisti? Et respondens ange-
lus dixit ei, Cordis eius par-
ticulā si super carbones po-
nas, fumus ei⁹ extricat omne gen⁹ dęmoniorū, siue à viro, siue à muliere, ita vt vltrà nō accedat ad eos.

* Et fel valet ad vngen- 10
dos oculos, in quibus fue-
rit albugo, & sanabuntur.
* Et dixit ei Tobias, Vbi 11
vis vt maneamus? Respon- C
dénsque angelus, ait,
* Est hîc Raguel nomi- 12
ne, vir propinquus de tri-
bu tua, & hic habet filiam
nomine Saram, sed neque
masculum, neque fœmi-
nam vllá habet aliam præ-
ter eam.
* Tibi debetur omnis 13
substantia eius, & opor-
tet eam te accipere coniu-
gem.
* Pete ergo eam à patre 14
eius, & dabit tibi eam in
vxorem.
* Tunc respondit To- 15
bias, & dixit, Audio quia
tradita est septem viris, &
mortui sunt: sed & hoc au-
diui, quia dęmonium occî-
dit illos.
* Timeo ergo ne fortè 16
& mihi hæc eueniant, &
cùm sim vnicus parentibus
meis, deponam senectutem
illorum cum tristitia ad in-
feros.
* Tunc angelus Ra- 17
phael dixit ei, Audi me,
& ostendam tibi qui sunt
quibus præualere potest
dæmonium.
* Hi namque qui con- 18
iugium ita suscipiunt, vt
Deum à se & à sua mente
excutiant, & suæ libidini
Psalm. 31 ita vacent, sicut equus &
mulus, quibus non est in-
tellectus, habet potesta-
tem dæmonium super eos.
* Tu autem cùm acce- 19
peris eam, ingressus cubi- D
culum, per tres dies con-
tinens esto ab ea, & nihil
aliud, nisi orationibus va-
cabis cum ea.
* Ipsa autem nocte, in- 20
censo iecore piscis, fugabi-
tur dæmonium.

10 * τὴν χολὴν ἐγχρῖσαι ἄνθρωπον ὃς
ἔχει λευκώματα ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς,
11 καὶ ἰαθήσεται. * ὡς δὲ προσήγγισαν τῇ
12 ῥάγῃ, εἶπεν ὁ ἄγγελος τῷ παιδαρίῳ,
ἀδελφὲ σήμερον αὐλισθησόμεθα πα-
ρὰ ῥαγουήλ, καὶ αὐτὸς συγγενής σού ἐστι·
καὶ ἔστιν αὐτῷ θυγάτηρ μονογενὴς ὀνό-
ματι σάῤῥα· λαλήσω περὶ αὐτῆς τοῦ
13 δοθῆναί σοι αὐτὴν εἰς γυναῖκα. * ὅτι
σοὶ ἐπιβάλλει ἡ κληρονομία αὐτῆς·
καὶ σὺ μόνος εἶ ἐκ τοῦ γένους αὐτῆς· καὶ τὸ
14 κοράσιον καλὸν καὶ φρόνιμόν ἐστι. * καὶ
νῦν ἄκουσόν μου, καὶ λαλήσω τῷ πατρὶ
αὐτῆς· καὶ ὅταν ἐπιστρέψωμεν ἐκ ῥα-
γῶν, ποιήσομεν τὸν γάμον· διότι ἐπί-
σταμαι ῥαγουήλ, ὅτι οὐ μὴ δώῃ αὐτὴν
ἀνδρὶ ἑτέρῳ κατὰ τὸν νόμον μωϋσῆ, ἢ ὀ-
φειλήσει θάνατον· ὅτι τὴν κληρονο-
μίαν σοὶ καθήκει λαβεῖν, ἢ πάντα ἄν-
15 θρωπον. * τότε εἶπε τὸ παιδάριον τῷ
ἀγγέλῳ, ἀζαρία ἀδελφὲ ἀκήκοα
ἐγὼ τὸ κοράσιον δεδόσθαι ἑπτὰ ἀνδράσι,
καὶ πάντας ἐν τῷ νυμφῶνι ἀπολωλό-
τας· καὶ νῦν ἐγὼ μόνος εἰμὶ τῷ πατρί.
16 * καὶ φοβοῦμαι μὴ εἰσελθὼν ἀπο-
θάνω, καθὼς καὶ οἱ πρότερον· ὅτι δαι-
μόνιον φιλεῖ αὐτήν, ὃ οὐκ ἀδικεῖ οὐδέ-
να πλὴν τῶν προσαγόντων αὐτῇ· καὶ
νῦν ἐγὼ φοβοῦμαι μὴ ἀποθάνω, καὶ κα-
τάξω τὴν ζωὴν τοῦ πατρός μου καὶ τῆς
μητρός μου μετ' ὀδύνης ἐπ' ἐμοὶ εἰς τὸν
τάφον αὐτῶν· καὶ υἱὸς ἕτερος οὐχ ὑπάρ-
χει αὐτοῖς, ὃς θάψει αὐτούς.
17 * εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ ἄγγελος, οὐ μέμνη-
18 σαι τῶν λόγων ὧν ἐνετείλατό σοι ὁ
πατήρ σου ὑπὲρ τοῦ λαβεῖν σε γυναῖκα
ἐκ τοῦ γένους σου; καὶ νῦν ἄκουσόν μου
ἀδελφέ, διότι σοι ἔσται εἰς γυναῖ-
κα· καὶ τοῦ δαιμονίου μηδένα λό-
γον ἔχε.
19 * ὅτι τὴν νύκτα ταύτην δοθήσε-
ταί σοι αὐτὴ εἰς γυναῖκα· καὶ ἐὰν εἰσ-
έλθῃς εἰς τὸν νυμφῶνα,
20 * λήψῃ τέφραν θυμιαμάτων, καὶ
ἐπιθήσεις ἀπὸ τῆς καρδίας τοῦ ἰχθύος
καὶ τοῦ ἥπατος καὶ καπνίσεις· καὶ ὀσφραν-
θήσεται τὸ δαιμόνιον, καὶ φεύξεται, καὶ
οὐκέτι ἐπανελεύσεται εἰς τὸν αἰῶνα
τοῦ αἰῶνος.

10 * *Felle vnge hominem qui
habet albugines in oculis, & sa
nabitur.*
11 * *Cùm autem appropin-*
12 *quassent Rages, dixit Angelus
puero, Frater hodie manebi-
mus apud Raguel, & ipse co-
gnatus tuus est. & est ei fi-
lia vnigenita, nomine Sarra. lo-
quar pro ea vt detur tibi ipsa*
13 *in vxorem.* * *Quia ad te atti-
net hæreditas eius; & tu solus
es de genere eius; & puella*
14 *formosa & prudens est.* * *Et
nunc audi me, & loquar patri
eius. Et quando reuersi fueri-
mus de Rages, faciemus nu-
ptias; quia scio Raguelem, quòd
non dabit eam viro alteri, se-
cundum legem Moysi, vel reus
erit mortis, quia hæreditatem
te oportet accipere, aut omnem
hominem.*
15 * *Tunc dixit puer Angelo,
Azaria frater, audiui ego puel-
lam datam fuisse septem vi-
ris, & omnes in cubiculo
mortuos esse, & nunc ego solus*
16 *sum patri.* * *Et timeo ne in-
gressus moriar, sicut & qui
priùs. quoniã dæmonium amat
ipsam, quod non iniuria afficit
quenquam, præter accedentes
ad eam: & nunc ego timeo ne
moriar, & deducam vitam
patris mei & matris meæ cum
dolore super me in sepulchrum
eorum: & filius alius non est*
17 *eis, qui sepeliat eos.* * *Dixit*
18 *autẽ ei angelus, Non es memor
sermonũ quos præcepit tibi pa-
ter tuus super accipienda tibi
vxore de genere tuo? & nunc
audi me frater, quia tibi erit
in vxorem, & dæmonij nullam
rationem habe.*
19 * *Quia nocte hac dabitur
tibi ipsa in vxorem. & si in-
gressus fueris ad cubiculum,*
20 * *Sumes cinerem incen-
suum, & impones de corde
piscis & iecore, & facies fu-
migare. & odorabit dæmo-
nium, & fugiet, & non am-
plius redibit in seculum se-
culi.*

*Quando autem acceſſe- 21
ris ad eam, ſurgite ambo & cla
mate ad miſericordem Deum,
& ſaluabit vos & miſere-
bitur.

* Ne timeas, quoniam ti- 22
bi hæc parata erat à ſeculo, &
tu eam ſaluabis, & ibit tecum:
& exiſtimo quòd tibi erunt ex
ea filij.

*Et vt audiuit Tobias hæc, 23
dilexit eam, & anima eius
adhæſit ei valdè, & venerunt
in Ecbatana.

CAP. VII.

ET venerunt in domum Ra 1
guelis: Sarra verò obuiam
exijt eis, & ſalutauit eos &
ipſi illam.

* Et introduxit eos in do- 2
mum, & dixit Raguel Edna
vxori ſuæ, Quàm ſimilis iuue-
nis Tobiæ conſobrino meo!

* Et interrogauit eos Ra- 3
guel, Vnde eſtis fratres?

* Et dixerunt ei, Ex filijs 4
Nephthalim captiuis in Nini-
ue.

* Et dixit eis, Noſtis To- 5
biam fratrem noſtrum? illi au-
tem dixerunt, Nouimus.

* Et dixit eis, Sanus eſt? illi 6
verò dixerunt, Et viuit &
ſanus eſt: & dixit Tobias, Pa
ter meus eſt.

*Et exilijt Raguel & oſcu- 7
latus eſt eum, & fleuit; & be
nedixit eum, & dixit ei, Ho-
neſti mei & boni hominis fi-
lius. & audiens quòd Tobias
perdidit oculos ſuos, contriſta-
tus eſt & fleuit.

* Et Edna vxor eius, & 8
Sarra filia eius lachrymatæ
ſunt.

* Et ſuſceperunt eos alacri- 9
ter, & occiderunt arietem
ouium, & parauerunt cibaria
multa. dixit autem Tobias Ra
phaeli, Azaria frater, loquere
de ijs quæ dicebas in via, &
perficiatur negocium: & com-
municauit ſermonem Rague li.

* ὅταν δὲ προσπορεύῃ αὐτῇ, ἐγέρ- 21
θητε ἀμφότεροι καὶ βοήσατε πρὸς
τὸν ἐλεήμονα θεὸν, καὶ σώσει ὑμᾶς καὶ
ἐλεήσει.

* μὴ φοβοῦ, ὅτι σοὶ αὕτη ἡτοιμασ- 22
μένη ἦν ἀπὸ τοῦ αἰῶνος· καὶ σὺ αὐτὴν
σώσεις· καὶ πορεύσεται μετὰ σοῦ· καὶ ὑπο
λαμβάνω ὅτι σοὶ ἔσται ἐξ αὐτῆς παι-
δία.

* καὶ ὡς ἤκουσε τωβίας ταῦτα, ἐφί- 23
λησεν αὐτὴν, καὶ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐκε-
κόλλητο αὐτῇ σφόδρα· καὶ ἦλθον εἰς
ἐκβάτανα.

ζ'.

* Καὶ παρεγένοντο εἰς τὴν οἰκίαν 1
ῥαγουήλ· σάῤῥα δὲ ὑπήντησεν αὐ-
τοῖς, καὶ ἐχαιρέτισεν αὐτοὺς, καὶ αὐ-
τοὶ αὐτήν.

* καὶ εἰσήγαγεν αὐτοὺς εἰς τὴν 2
οἰκίαν· καὶ εἶπε ῥαγουὴλ ἔδνᾳ τῇ γυ-
ναικὶ αὐτοῦ, ὡς ὅμοιος ὁ νεανίσκος τω-
βὴτ τῷ ἀνεψιῷ μου.

* καὶ ἠρώτησεν αὐτοὺς ῥαγουήλ, 3
πόθεν ἐστὲ ἀδελφοί;

* καὶ εἶπον αὐτῷ, ἐκ τῶν υἱῶν νεφθα 4
λεὶμ τῶν αἰχμαλώτων ἐν νινευΐ.

* καὶ εἶπεν αὐτοῖς, γινώσκετε τω- 5
βὴτ τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν; οἱ δὲ εἶπον,
γινώσκομεν.

* καὶ εἶπεν αὐτοῖς, ὑγιαίνει; οἱ δὲ 6
εἶπον, καὶ ζῇ καὶ ὑγιαίνει· καὶ εἶπε τω-
βίας, πατήρ μου ἐστί.

* καὶ ἀνεπήδησε ῥαγουὴλ καὶ κα- 7
τεφίλησεν αὐτὸν καὶ ἔκλαυσε· καὶ εὐλό-
γησεν αὐτὸν καὶ εἶπεν αὐτῷ, ὁ τοῦ κα-
λοῦ μου καὶ ἀγαθοῦ ἀνθρώπου υἱός·
καὶ ἀκούσας ὅτι τωβὴτ ἀπώλεσε
τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, ἐλυπήθη καὶ
ἔκλαυσε.

* καὶ ἔδνα ἡ γυνὴ αὐτοῦ καὶ σάῤῥα 8
ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ ἔκλαυσαν.

* καὶ ὑπεδέξαντο αὐτοὺς προθύ- 9
μως· καὶ ἔθυσαν κριὸν προβάτων· καὶ
παρέθηκαν ὄψα πολλά· εἶπε δὲ τω-
βίας τῷ ῥαφαὴλ, ἀζαρία ἀδελφὲ
λάλησον ὑπὲρ ὧν ἔλεγες ἐν τῇ πο-
ρείᾳ, καὶ τελεσθήτω τὸ πρᾶγμα·
καὶ μετέδωκε τὸν λόγον τῷ ῥαγουήλ.

21 * Secunda verò nocte in
in copulatione ſanctorum
patriarcharum admittêris.

22 * Tertia autē nocte be-
nedictionem conſequêris,
vt filij ex vobis procreen-
tur incolumes.

23 * Tranſacta autem tertia
nocte, accipies virginē cum
timore Domini, amore fi-
liorum magis quàm libidi-
nis ductus, vt in ſemine A-
brahæ benedictionem in
filiis conſequaris.

CAP. VII.

1 INgreſsi ſunt autem ad
A Raguelē, & ſuſcepit eos
Raguel cum gaudio.

2 * Intuénſque Tobiam
Raguel, dixit Annæ vxori
ſuæ, Quàm ſimilis eſt iuue-
nis iſte conſobrino meo!

3 * Et cùm hæc dixiſſet,
ait, Vnde eſtis iuuenes fra-
tres noſtri?

4 * At illi dixerunt, Ex tri-
bu Neptalim ſumus, ex ca-
ptiuitate Niniue.

5 * Dixítque illis Raguel,
Noſtis Tobiam fratrem
meum? Qui dixerunt, No-
uimus.

6 * Cúmque multa bona
B loqueretur de eo, dixit an-
gelus ad Raguelem, To-
bias, de quo interrogas, pa-
ter iſtius eſt.

7 * Et miſit ſe Raguel, &
cum lachrymis oſculatus
eſt eū, & plorans ſupra col-
lum eius, dixit, Benedictio
ſit tibi, fili mi, quia boni &
optimi viri filius es.

8 * Et Anna vxor eius, &
Sara ipſorum filia lachry-
matæ ſunt.

9 * Poſtquam autem lo-
cuti ſunt, præcepit Raguel
occidi arietem, & parari
conuiuium.

10 * Cúmq; hortaretur eos
discũbere ad prandiũ, To-
bias dixit, Hîc ego hodie nõ
manducabo neq; bibã, nisi
priùs petitionẽ meã confir-
mes, & promittas mihi dare
11 Sarã filiã tuã. * Quo audito
verbo, Raguel expauit sciẽs
quid euenerit illis septẽ vi-
ris qui ingressi sunt ad eam:
& timere cœpit, ne fortè &
huic similiter contingeret.
12 * Et cùm nutaret, & non
daret petenti vllũ respon- C
sum, dixit ei angelus, Noli
timere dare eã illi, quoniã
huic timenti Deũ debetur
coniunx filia tua: propter-
ea alius non potuit habere
13 illã. * Tũc dixit Raguel, Nõ
dubito q̃ Deus preces & la
chrymas meas in conspectu
14 suo admiserit. * Et credo
quoniã ideo fecit vos veni-
re ad me, vt & ista cõiũgere
tur cognationi suæ, secũdũ
Num. 36. legẽ Moysi: & nũc noli du-
biũ gerere q̃ tibi eã tradã.
15 * Et apprehẽdens dexterã
filiæ suæ, dextræ Tobiæ tra-
didit dicẽs, Deus Abraham,
& Deus Isaac, & De⁹ Iacob
vobiscũ sit, & ipse cõiungat
vos, impleátq; benedictio-
16 nem suam in vobis. * Et ac-
cepta charta, fecerũt cõscri- D
17 ptionẽ coniugij. * Et post
hęc epulati sunt, benedicẽ-
18 tes Deũ. * Vocauítque Ra-
guel ad se Annã vxorẽ suã,
& præcepit ei vt præpararet
19 alterũ cubiculũ. * Et intro-
duxit illuc Saram filiã suã,
20 & lachrymata est. * Dixítq;
ei, Forti animo esto, filia
mea: Dominus cęli det tibi
gaudium pro tædio, quod
perpessa es. CAP. VIII.
1 POstquam verò cœnaue-
rũt, introduxerũt iuue- A
2 nem ad eam. * Recordatus
itaque Tobias sermonũ an-
geli, protulit de cassidili
suo partem iecoris, posuít-
que eam super carbones vi-
3 uos. * Tunc Raphael an-
gelus apprehendit dæmonium, & religauit illud in deserto superioris Ægypti.

* καὶ εἶπε ῥαγουὴλ πρὸς τωβίαν, 10
φάγε καὶ πίε καὶ ἡδέως γίνου· σοὶ καθή-
κει τὸ παιδίον μου λαβεῖν· πλὴν ὑπο-
δείξω σοι τὴν ἀλήθειαν· ἔδωκα τὸ παι
δίον μου ἑπτὰ ἀνδράσιν, καὶ ὁπότε ἂν εἰς-
επορεύοντο πρὸς αὐτήν, ἀπέθνησκον
ὑπὸ τὴν νύκτα· ἀλλὰ τὸ νῦν ἔχον ἡ-
δέως γίνου· καὶ εἶπε τωβίας, οὐ γεύσο-
μαι οὐδὲν ὧδε, ἕως ἂν στήσητε καὶ σταθῆ-
τε πρός με· καὶ εἶπε ῥαγουήλ, κομί-
ζου αὐτὴν ἀπὸ τοῦ νῦν κατὰ τὴν κρίσιν·
σὺ ἀδελφὸς εἶ αὐτῆς καὶ αὕτη σου.
* ὁ δὲ ἐλεήμων θεὸς εὐοδώσει ὑμῖν 13
τὰ κάλλιστα.
* καὶ ἐκάλεσε σάῤῥαν τὴν θυγα- 14
τέρα αὐτοῦ· καὶ ἦλθε πρὸς τὸν πατέ-
ρα αὐτῆς.
* καὶ λαβὼν τῆς χειρὸς αὐτῆς, πα 15
ρέδωκεν αὐτὴν τωβίᾳ γυναῖκα· καὶ
εἶπεν, ἰδοὺ κατὰ τὸν νόμον μωυσέως κο-
μίζου αὐτὴν καὶ ἄπαγε πρὸς τὸν πα-
τέρα σου· καὶ εὐλόγησεν αὐτούς.
* καὶ ἐκάλεσεν ἔδναν τὴν γυναῖ- 16
κα αὐτοῦ· καὶ λαβὼν βιβλίον, ἔγραψε
συγγραφὴν καὶ ἐσφραγίσατο.
* καὶ ἤρξαντο ἐσθίειν. 17
* καὶ ἐκάλεσε ῥαγουὴλ ἔδναν τὴν 18
γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ εἶπεν αὐτῇ, ἀδελ-
φὴ ἑτοίμασον τὸ ἕτερον ταμιεῖον καὶ εἰς-
άγαγε αὐτήν.
* καὶ ἐποίησεν ὡς εἶπε, καὶ εἰσήγα 19
γεν αὐτὴν ἐκεῖ καὶ ἔκλαυσε· καὶ ἀπε-
δέξατο τὰ δάκρυα τῆς θυγατρὸς
αὐτῆς.
* καὶ εἶπεν αὐτῇ, θάρσει τέκνον· ὁ 20
κύριος τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς δώη σοι χα-
ρὰν ἀντὶ τῆς λύπης σου ταύτης· θάρ-
σει θύγατερ.

η΄.

* Ὅτε δὲ συνετέλεσαν δειπνοῦντες, 1
εἰσήγαγον τωβίαν πρὸς αὐτήν.
* ὁ δὲ πορευόμενος ἐμνήσθη τῶν 2
λόγων ῥαφαήλ· καὶ ἔλαβε τὴν τέ-
φραν τῶν θυμιαμάτων, καὶ ἐπέθηκε
τὴν καρδίαν τοῦ ἰχθύος καὶ τὸ ἧπαρ, καὶ
ἐκάπνισεν.
* ὅτε δὲ ὠσφράνθη τὸ δαιμόνιον τῆς 3
ὀσμῆς, ἔφυγεν εἰς τὰ ἀνώτατα τῆς αἰ-
γύπτου, καὶ ἔδησεν αὐτὸ ὁ ἄγγελος.

10 * *Et dixit Raguel ad To-
biam, Manduca & bibe, &
hilaris sis, te oportet filiam
meam accipere: veruntamen
ostendam tibi veritatem; dedi
filiam meam septem viris, &
quando ingressi sunt ad eam,
mortui sunt in nocte: sed im-
præsentiarum hilaris sis. &
dixit Tobias, Non gustabo
quicquam hic, quousque stetis
& statuatis ante me. & dixit
Raguel, Curam habe eius ex
nunc secundum indicium: tu
frater es ipsius & ipsa tui.*
13 * *At misericors Deus pro-
speret vobis bona.*
14 * *Et vocauit Sarram filiam
suam, & venit ad patrem
suum.*
15 * *Et accipiens manum eius
tradidit eam Tobiæ vxorem:
& dixit, Ecce secundum le-
gem Moysi curam habe illius,
& duc ad patrem tuum: &
benedixit eos.*
16 * *Et vocauit Ednam vxo-
rem suam; & accipiens libel-
lum scripsit conscriptionem, &
signauit.*
17 * *Et cœperunt manducare.*
18 * *Et vocauit Raguel Ednã
vxorem suam: & dixit ei, So-
ror præpara alterum cubicu-
lum, & introduc eam.*
19 * *Et fecit sicut dixit, & in-
troduxit eam illuc, & lachry-
mata est. & suscepit lachrymas
filiæ suæ.*
20 * *Et dixit ei, Forti animo
esto filia: Dñs cæli & ter-
ræ det tibi gaudium pro tristitia
tua hac, forti animo esto filia.*

CAP. VIII.

1 *POstquam verò perfecerunt
cœnare, introduxerunt To-
biam ad eam.*
2 * *Ille autem vadens recor-
datus est sermonum Raphaelis:
& accepit cinerem incensuum,
& imposuit cor piscis & ie-
cur, & fecit fumigare.*
3 * *Quando autem olfecit de-
monium odorem, fugit in supe-
riora Aegypti, & ligauit illud
Angelus.*

* *Vt autem conclusi fuerũt* 4
ambo, ascendit Tobias super
lectum, & dixit, Surge soror,
& orabimus vt misereatur
nostri Dominus. * *Et cœpit To* 5
bias dicere, Benedictus es Deus
patrũ nostrorum, & benedictũ
nomen tuum sanctum & glo-
riosum in secula. Benedicant te
cæli & omnes creaturæ tuæ.
* *Tu fecisti Adam, & de-* 8
disti ei adiutorium Euam fir-
mamentum vxorem eius. ex
istis factũ est hominum semen.
Tu dixisti non bonũ esse hominẽ
solum, faciamus ei adiutorium
simile ei. * *Et nunc Domine* 9
non propter fornicationem ego
accipio sororem meam hanc, sed
in veritate. * *Præcipe mise-* 10
reri mei & cum hac senescere:
& dixit secum Amen, & dor
mierunt ambo nocte. * *Et sur-* 11
gens Raguel abijt & effodit se-
pulchrum: dicens, Num & hic 12
morietur? * *Et venit Raguel* 13
in domũ suam, & dixit Ednæ
vxori suæ. * *Mitte vnam an-* 14
cillarum, et videat si viuit: si
aũt non, vt sepeliam eũ, & ne-
mo sciat. * *Et introiuit ancilla* 15
aperiens ianuam, & inuenit
duos dormientes. * *Et egressa* 16
nunciauit eis quòd viueret.
* *Et benedixit Raguel Deũ:* 17
dicens, Benedictus es Deus in
omni benedictione munda &
sancta, & benedicant te sancti
tui, & omnes creaturæ tuæ,
& omnes angeli tui, & electi
tui benedicant te in omnia se-
cula. benedictus es quòd læti-
ficasti me, & non est factum
mihi queadmodum putabam,
sed secundùm magnã misericor
diam tuã fecisti nobiscũ. * *Be-* 18
nedictus quoniam misertus es
duobus vnigenitis. fac eis Do-
mine misericordiã, perfice vitã
eorũ in sanitate cum lætitia &
misericordia.

4 * ὡς δὲ συνεκλείσθησαν ἀμφότεροι,
ἀνέβη τωβίας ἐπὶ τῆς κλίνης, καὶ εἶπεν,
ἀνάστηθι ἀδελφὴ καὶ προσευξόμεθα
5 ἵνα ἐλεήσῃ ἡμᾶς ὁ κύριος. * καὶ ἤρξατο
τωβίας λέγειν, εὐλογητὸς εἶ ὁ θεὸς
τῶν πατέρων ἡμῶν, καὶ εὐλογητὸν τὸ ὄνο-
μά σου τὸ ἅγιον καὶ ἔνδοξον εἰς τοὺς αἰῶ-
νας· εὐλογησάτωσάν σε οἱ οὐρανοὶ
καὶ πᾶσαι αἱ κτίσεις σου.
8 * σὺ ἐποίησας ἀδὰμ καὶ ἔδωκας αὐ-
τῷ βοηθὸν εὔαν στήριγμα τὴν γυναῖ-
κα αὐτοῦ· ἐκ τούτων ἐγενήθη τὸ τῶν ἀν-
θρώπων σπέρμα· σὺ εἶπας οὐ καλὸν
εἶναι τὸν ἄνθρωπον μόνον, ποιήσωμεν
9 αὐτῷ βοηθὸν ὅμοιον αὐτῷ. * καὶ νῦν κύ-
ριε οὐχὶ διὰ πορνείαν ἐγὼ λαμβάνω
τὴν ἀδελφήν μου ταύτην, ἀλλ᾽ ἐπ᾽
10 ἀληθείας. * ἐπίταξον ἐλεῆσαί με καὶ
ταύτῃ συγκαταγηρᾶσαι· καὶ εἶπε μετ᾽
αὐτοῦ ἀμήν· καὶ ἐκοιμήθησαν ἀμφό-
11 τεροι τὴν νύκτα. * καὶ ἀναστὰς ῥα-
γουὴλ ἐπορεύθη καὶ ὤρυξε τάφον, λέ-
12 γων· μὴ καὶ οὗτος ἀποθανῇ;
13 * καὶ ἦλθε ῥαγουὴλ εἰς τὴν οἰκίαν αὐ-
τοῦ καὶ εἶπεν ἔδνα τῇ γυναικὶ αὐτοῦ.
14 * ἀπόστειλον μίαν τῶν παιδισκῶν καὶ
ἰδέτω εἰ ζῇ· εἰ δὲ μή, ἵνα θάψω αὐ-
15 τόν· καὶ μηδεὶς γνώτω. * καὶ εἰσῆλθεν ἡ
παιδίσκη ἀνοίξασα τὴν θύραν, καὶ εὗρε
16 τοὺς δύο καθεύδοντας. * καὶ ἐξελ-
θοῦσα ἀπήγγειλεν αὐτοῖς ὅτι ζῇ.
17 * καὶ εὐλόγησε ῥαγουὴλ τὸν θεόν,
λέγων· εὐλογητὸς εἶ ὁ θεὸς ἐν πάσῃ
εὐλογίᾳ καθαρᾷ καὶ ἁγίᾳ· καὶ εὐλογη-
σάτωσάν σε οἱ ἅγιοί σου καὶ πᾶσαι αἱ
κτίσεις σου· καὶ πάντες οἱ ἄγγελοί σου
καὶ οἱ ἐκλεκτοί σου εὐλογησάτωσάν
σε εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας· εὐλογη-
τὸς εἶ ὅτι εὔφρανάς με· καὶ οὐκ ἐγέ-
νετό μοι καθὼς ὑπενόουν, ἀλλὰ κα-
τὰ τὸ πολὺ ἔλεός σου ἐποίησας μεθ᾽
ἡμῶν.
18 * εὐλογητὸς ὅτι ἠλέησας δύο μονο-
γενεῖς· ποίησον αὐτοῖς δέσποτα ἔλεος·
συντέλεσον τὴν ζωὴν αὐτῶν ἐν ὑγείᾳ
μετ᾽ εὐφροσύνης καὶ ἐλέους.

4 * Tũc hortatus est virgi-
nem Tobias, dixítq; ei, Sara
exurge, & deprecemur Deũ
hodie, & cras, & secundum
cras. quia his tribus nocti-
bus Deo iungimur, tertia
aũt nocte in nostro erimus
5 cõiugio. * Filij quippe san-
B ctorũ sumus, & nõ possumꝰ
ita cõiungi, sicut gẽtes quæ
6 ignorãt Deũ. * Surgentes
aũt pariter, instãter orabãt
ambo simul, vt sanitas da-
7 retur ei. * Dixítq; Tobias,
Dñe Deus patrũ nostrorũ,
benedicant te cæli, terræ,
maréque, & fontes, & flu-
mina, & omnes creaturę tuę
8 quæ in eis sunt. * Tu fecisti
Adam de limo terræ, dedi-
9 stíq; ei adiutoriũ Euam. * Et
nunc Dñe, tu scis quia non
luxurię causa accipio sororẽ
meam coniugẽ, sed sola po-
steritatis dilectione, in qua
benedicatur nomen tuũ in
10 secula seculorũ. * Dixit ita-
C que Sara, Miserere Dñe, mi-
serere nobis, & cõsenesca-
11 mus ambo pariter sani. * Et
factũ est circa pullorũ can-
tum, accersiri iussit Raguel
seruos suos. & abierunt cũ
eo pariter, vt foderẽt sepul-
12 chrũ. * Dicebat enim, ne si-
mili modo euenerit ei, quo
& ceteris aliis septem viris,
qui sunt ingressi ad eam.
13 * Cúmq; parasset fossam,
reuersus Raguel ad vxorem
14 suam, dixit ei, * Mitte vnã
ex ancillis tuis, & videat si
mortuus est, vt sepeliam eũ
15 antequã illucescat. * At illa
misit vnam ex ancillis suis.
D quę ingressa cubiculũ, repe
rit eos saluos & incolumes,
secum pariter dormientes.
* Et reuersa nunciauit bo-
16 nũ nunciũ. & benedixerũt
Dñm, Raguel videlicet &
Anna vxor eius, & dixerũt,

17 Benedicimus te Domine Deus Israel, quia non contigit nobis quemadmodũ putabamus. fecisti
enim nobiscum misericordiam tuam, & exclusisti à nobis inimicum persequentem nos. 18 Misertus
autem es duobus vnicis. Fac eos, Domine, plenius benedicere te, & sacrificium laudis tuæ & suæ sa-
nitatis offerre, vt cognoscat vniuersitas gentium, quia tu es Deus solus in vniuersa terra.

* Statímque præcepit 19
ſeruis ſuis Raguel, vt im-
plerent terra foſſam quam
fecerant, priuſquam eluce-
ſceret. * Vxori autem ſuę 20
dixit, vt inſtrueret conui-
uium, & præpararet omnia
quę in cibos erant iter agẽ-
tibus neceſſaria. * Duas 21
quoque pingues vaccas &
quatuor arietes occidi fecit,
& parari epulas omnibus
vicinis ſuis cunctíſq; ami-
cis. * Et adiurauit Raguel 22
Tobiam, vt duas hebdoma
das moraretur apud eum.
* De omnibus autẽ quæ 23
poſſidebat Raguel, dimidiã
partem dedit Tobiæ. & fe-
cit hanc ſcripturam, vt pars
dimidia quę ſupererat, poſt
obitũ eorum Tobiæ domi-
nio deueniret.

CAP. IX.

TVnc vocauit Tobias 1
angelum ad ſe, quem A
quidem hominem exiſti-
mabat; dixítque ei, Azaria
frater, peto vt auſcultes
verba mea. * Si meipſum 2
tradam tibi ſeruum, nõ ero
cõdignus prouidentiæ tuę.
* Tamen obſecro te vt 3
aſſumas tibi animalia ſiue
ſeruitia, & vadas ad Gabe-
lum in Rages ciuitatẽ Me-
dorum, reddáſque ei chiro-
graphum ſuum, & recipies
ab eo pecuniam, & roges eũ
venire ad nuptias meas.
* Scis enim ipſe quoniã 4
numerat pater meus dies:
& ſi tardauero vna die pl⁹,
contriſtatur anima eius.
5 Et certè vides quomodo adiurauit me Raguel, cuius adiuramentũ ſpernere non poſſum. 6 Tunc
Raphael aſſumẽs quatuor ex ſeruis Raguelis, & duos camelos, in Rages ciuitatẽ Medorũ perrexit: & in-
ueniens Gabelũ, dedit ei chirographũ ſuum, & recepit omnẽ pecuniã. 7 Indicauitq; ei de Tobia filio
Tobiæ, omnia quæ geſta ſunt: fecítq; eum ſecũ venire ad nuptias. 8 Cùmque ingreſſus eſſet domum
Raguelis, inuenit Tobiã diſcumbentẽ, & exiliens oſculati ſunt ſe inuicẽ. Et fleuit Gabelus, benedixítq;
Deũ, & dixit, Benedicat te Deus Iſrael, quia filius es optimi viri, & iuſti, & timẽtis Deũ, & eleemoſynas
facientis. Et dicatur benedictio ſuper vxorẽ tuam & ſuper parentes veſtros, & videatis filios veſtros, &
filios filiorum veſtrorum, vſq; in tertiam & quartam generationẽ, & ſit ſemen veſtrum benedictum à
Deo Iſrael, qui regnat in ſecula ſeculorũ. 9 Cùmque omnes dixiſſent amen, acceſſerunt ad cõuiuium.
Sed cum timore Domini nuptiarum conuiuium exercebant.

CAP. X.

CVm verò moras faceret Tobias cauſa nuptiarum, ſolicitus erat pater eius Tobias, dicens, Putas
quare moratur filius meus, aut quare detentus eſt ibi?

* ἐκέλευσε δὲ τοῖς οἰκέταις χῶσαι 19
τὸν τάφον.
* καὶ ἐποίησεν αὐτοῖς γάμον ἡμε- 20
ρῶν δεκατεσσάρων.
* καὶ εἶπεν αὐτῷ ῥαγουὴλ, πρὶν ἢ 22
συντελεσθῆναι τὰς ἡμέρας τοῦ γά-
μου ἐνόρκως, μὴ ἐξελθεῖν αὐτὸν ἕως
ἂν πληρωθῶσιν αἱ δεκατέσσαρες ἡμέ-
ραι τοῦ γάμου.
* καὶ τότε λαβόντα τὸ ἥμισυ τῶν 23
ὑπαρχόντων αὐτοῦ, πορεύεσθαι μεθ'
ὑγείας πρὸς τὸν πατέρα· καὶ τὰ λοι-
πά, ὅταν ἀποθάνω καὶ ἡ γυνή μου.

θ'.

* Καὶ ἐκάλεσε τωβίας τὸν ῥα- 1
φαὴλ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, ἀζαρία ἀδελ-
φέ· * λάβε μετὰ σεαυτοῦ παῖδα καὶ δύο 3
καμήλους, καὶ πορεύθητι ἐν ῥάγοις τῆς
μηδίας παρὰ Γαβαὴλ, καὶ κόμισαί μοι
τὸ ἀργύριον, καὶ αὐτὸν ἄγε εἰς τὸν γά-
μον, διότι ὀμώμοκε ῥαγουὴλ μὴ ἐξ-
ελθεῖν με.
* καὶ ὁ πατήρ μου ἀριθμεῖ τὰς ἡ- 4
μέρας· καὶ ἐὰν χρονίσω μεγάλως, ὀδυ-
νηθήσεται λίαν.
* καὶ ἐπορεύθη ῥαφαὴλ, καὶ ηὐλίσθη 6
παρὰ γαβαήλῳ· καὶ ἔδωκεν αὐτῷ τὸ χει-
ρόγραφον.
* ὁ δὲ προσήνεγκε τὰ θυλάκια ἐν 7
ταῖς σφραγῖσι, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ.
* καὶ ὤρθρισαν κοινῶς, καὶ ἦλθον εἰς 8
τὸν γάμον· καὶ εὐλόγησε τωβίας τὴν
γυναῖκα αὐτοῦ.

ι'.

* Καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ τωβὴτ ἐλο- 1
γίζετο ἑκάστης ἡμέρας· καὶ ὡς ἐπλη-
ρώθησαν αἱ ἡμέραι τῆς πορείας, καὶ
οὐκ ἤρχοντο, εἶπε τωβὴτ, μήποτε κα-
τῄσχυνται·

19 * *Juſſit autem ſeruis reple*
re terra ſepulchrum.
20 * *Et fecit eis nuptias die-*
rum quatuordecim.
22 * *Et dixit ei Raguel, ante-*
quam complerentur dies nu-
ptiarum cum iureiurando, ne
exiret ipſe vſquequo imple-
rentur quatuordecim dies nu-
ptiarum.
23 * *Et tunc accipiens medie-*
tatem ſubſtantiæ ſuæ, vt iret
cum ſalute ad patrem: & re-
liqua, quando moriar & vxor
mea.

CAP. IX.

1 *ET vocauit Tobias Raphae-*
lem: & dixit ei, Azaria
frater:
3 * *Accipe tecum puerum &*
duos camelos, & vade in Ra-
ges Mediæ ad Gabelum, &
porta mihi argentum; & eum
adduc ad nuptias, quoniam
iurauit Raguel non exiturum
me.
4 * *Et pater meus numerat*
dies: & ſi tardauero multum,
triſtabitur valdè.
6 * *Et abijt Raphael, & man*
ſit apud Gabelum: & dedit ei
chirographum.
7 * *Ille autem obtulit thecu-*
las in ſigillis, & dedit ei.
8 * *Et manè ſurrexerunt ſi-*
mul, & venerunt ad nuptias:
& benedixit Tobias vxorem
ſuam.

CAP. X.

1 *ET pater eius Tobias com-*
putabat vnumquemq; diẽ:
& vt impleti ſunt dies viæ,
& non veniebant, dixit To-
bias, Nunquid confuſi ſunt;

* *Nunquid mortuus est Ga* 2
belus, & nemo ei dat pecuniã?
* *Et tristabatur valde. di-* 3
xit autẽ ei vxor, Perijt puer,
quoniam moratus est.
**Et cœpit flere eum: & di-* 4
xit, * *Non cura est mihi fili* 5
quoniam dimisi te lumen ocu-
lorum meorum.
**Et Tobias dicit ei, Tace, ne* 7
verbum habeas. sanus est.
* *Et dicit ei, Tace, ne sedu-* 8
cas me; perijt puer meus: &
ibat quotidie in viam extra,
qua profecti sunt. per dies au-
tem panem non manducabat,
at noctes omnes non cessabat
flere Tobiam filium suum.
* *Quousq; cõpleti sunt qua-* 9
tuordecim dies nuptiarum qua
iurauit Raguel facere eum ibi.
* *Dixit aũt Tobias Rague-* 10
li, Dimitte me, quoniam pater
meus & mater mea iam non
sperant videre me. **Dixit aũt* 11
ei socer eius, Mane apud me, et
ego mittam ad patrẽ tuum, &
manifestabunt ei ea quæ de te:
& Tobias dicit, Non, sed mitte
me ad patrẽ meum: surgens aũt
Raguel dedit ei Sarram vxorẽ
eius, & dimidium bonorum,
corpora & iumenta, & argẽ-
tum. * *Et benedicens eos mi-* 12
sit: dicẽs, Prosperet vos Deus,
filij, Deus cæli, antequam ego
moriar: & dixit filiæ suæ, Ho-
nora soceros tuos: ipsi nunc pa-
rentes tui sunt; vtinam au-
diam tuam famam bonam.
* *Et osculatus est eam: &* 13
Edna dixit ad Tobiam, Frater
dilecte, restituat te Dominus cæ
li, & det mihi videre tuos fi-
lios è Sarra filia mea, vt lætifi-
cer coram Domino: & ecce
trado tibi filiam meam in de-
positum, & ne tristitiam in-
feras ei. post hæc proficisce-
batur & Tobias benedicens
Deum, & prosperam fecit viã
eius, & benedicebat Rague-
lem & Ednam vxorem eius.

2 * μήποτε ἀπέθανε γαβαήλ, καὶ
οὐδεὶς αὐτῷ δίδωσι τὸ ἀργύριον;
3 * καὶ ἐλυπεῖτο λίαν· εἶπε δὲ αὐτῷ
ἡ γυνή, ἀπώλετο τὸ παιδίον, ὅτι κε-
4 χρόνικε. * καὶ ἤρξατο θρηνεῖν αὐ-
5 τόν· καὶ εἶπεν· * οὐ μέλει μοι τέκνον ὅτι
ἀφῆκά σε τὸ φῶς τῶν ὀφθαλμῶν μου.
7 * καὶ τωβὴτ λέγει αὐτῇ, σίγα, μὴ
8 λόγον ἔχε· ὑγιαίνει. * καὶ λέγει αὐτῷ,
σίγα, μὴ πλάνα με· ἀπώλετο τὸ παι-
δίον μου· καὶ ἐπορεύετο καθ' ἡμέραν εἰς
τὴν ὁδὸν ἔξω, οἵας ἀπῆλθον· ἡμέρας
δὲ ἄρτον οὐκ ἤσθιε, τὰς δὲ νύκτας ὅλας
οὐ διελίμπανε θρηνοῦσα τωβίαν τὸν
9 υἱὸν αὐτῆς. * ἕως οὗ διετελέσθησαν αἱ
δεκατέσσαρες ἡμέραι τοῦ γάμου ἃς
ὤμοσε ῥαγουὴλ ποιῆσαι αὐτὸν ἐκεῖ.
10 * εἶπε δὲ τωβίας τῷ ῥαγουὴλ, ἐξα-
πόστειλόν με, ὅτι ὁ πατήρ μου καὶ ἡ μή-
τηρ μου οὐκέτι ἐλπίζουσιν ὄψεσθαί με.
11 * εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ πενθερὸς αὐτοῦ, μεῖ-
νον παρ' ἐμοί, κἀγὼ ἀποστελῶ πρὸς
τὸν πατέρα σου, καὶ δηλώσουσιν αὐτῷ
τὰ κατὰ σέ· καὶ τωβίας λέγει, οὐχί, ἀλλ'
ἐξαπόστειλόν με πρὸς τὸν πατέρα
μου. ἀναστὰς δὲ ῥαγουὴλ ἔδωκεν αὐτῷ
σάῤῥαν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ τὰ ἡμί-
ση τῶν ὑπαρχόντων, σώματα καὶ κτήνη
καὶ ἀργύριον.
12 * καὶ εὐλογήσας αὐτοὺς ἐξαπέστει-
λε, λέγων· εὐοδώσει ὑμᾶς ὁ θεὸς τέκ-
να ὁ θεὸς τοῦ οὐρανοῦ πρὸ τοῦ με ἀποθα-
νεῖν· καὶ εἶπε τῇ θυγατρὶ αὐτοῦ, τίμα
τοὺς πενθερούς σου· αὐτοὶ νῦν γονεῖς σου
εἰσίν· ἀκούσαιμί σου ἀκοὴν καλήν.
13 * καὶ ἐφίλησεν αὐτήν· καὶ ἔδνα εἶπε
πρὸς τωβίαν, ἀδελφὲ ἀγαπητὲ ἀπο-
καταστήσαι σε ὁ κύριος τοῦ οὐρανοῦ, καὶ
δώη μοι ἰδεῖν σου παιδία ἐκ Σάῤῥας
τῆς θυγατρός μου, ἵνα εὐφρανθῶ ἐνώ-
πιον κυρίου· καὶ ἰδοὺ παρατίθεμαί σοι
τὴν θυγατέρα μου ἐν παρακατα-
θήκῃ· καὶ μὴ λυπήσῃς αὐτήν· μετὰ
ταῦτα ἐπορεύετο καὶ τωβίας εὐλογῶν
τὸν θεόν· καὶ εὐώδωσε τὴν ὁδὸν αὐτοῦ· καὶ
κατηυλόγει ῥαγουὴλ καὶ ἔδναν τὴν
γυναῖκα αὐτοῦ.

2 * Putásne Gabelus mor-
tuus est, & nemo reddat illi
3 pecuniã? * Cœpit aũt cõ-
tristari nimis ipse, & Anna
vxor eius cũ eo, & cœperũt
ambo simul flere, eò q̃ die
statuto minimè reuertere-
4 tur filius eorũ ad eos. *Fle-
B bat igitur mater eius irre-
mediabilib9 lachrymis, at-
5 que dicebat, * Heu me,
fili mi, vt quid te misimus
peregrinari, lumen oculorũ
nostrorũ, baculũ senectutis
nostræ, solatiũ vitæ nostræ,
spem posteritatis nostræ!
6 *Omnia simul in te vno ha
bentes, te nõ debuimus di-
7 mittere à nobis. * Cui di-
cebat Tobias, Tace, & noli
turbari, sanus est filius no-
ster, satis fidelis est vir ille
8 cũ quo misimus eum. *Illa
C autẽ nullo modo consolari
poterat, sed quotidie exiliẽs
circũspiciebat, & circuibat
vias omnes, per quas spes
remeãdi videbatur, vt pcul
videret eũ, si fieri posset, ve-
9 nientem. * At verò Raguel
dicebat ad generum suum,
Mane hîc, & ego mittã nũ-
cium salutis de te ad Tobiã
10 patrẽ tuum. * Cui Tobias
ait, Ego noui q̃a pater me9
& mater mea modò dies cõ-
putãt, & cruciatur spiritus
11 eorum in ipsis. * Cúmque
D verbis multis rogaret Ra-
guel Tobiã, & ille eũ nulla
ratione vellet audire, tradi-
dit ei Sarã, & dimidiã partẽ
omnis substãtię suę, in pue-
ris, in puellis, in pecudibus,
in camelis, & in vaccis, &
pecunia multa: & saluum
atq; gaudentẽ dimisit eum
12 à se, dicens: * Angelus Dñi
sanctus sit in itinere vestro,
perducátq; vos incolumes,
& inueniatis omnia rectè
circa parentes vestros, & vi-
deant oculi mei filios ve-
13 stros priusquã moriar. * Et
apprehendẽtes parentes filiam suam, osculati sunt eam, & dimiserunt ire; monentes eam honorare so-
ceros, diligere maritum, regere familiam, gubernare domum, & seipsam irreprehensibilem exhibere.

CAP. XI.

CVmque reuerterentur, 1
peruenerunt ad Cha- A
ran, quæ est in medio itine-
re contra Niniuen, vndeci-
mo die. * Dixítque an- 2
gelus, Tobia frater, scis
quemadmodum reliquisti
patrem tuum. * Si placet 3
itaque tibi, præcedamus, &
lento gradu insequatur iter
nostrum familiæ simul cũ
cõiuge tua, & cum anima-
libus. * Cúmque hoc pla- 4
cuisset vt iret, dixit Raphael
ad Tobiam, Tolle tecum ex
felle piscis, erit enim neces-
sarium. * Tulit itaq; To- 5
bias ex felle illo: & abierũt.
* Anna autem sedebat 6
secus viam quotidie in su-
percilio montis, vnde respi
cere poterat de longinquo.
Et dum ex eodem loco spe-
cularetur aduentum eius,
vidit à lõgè, & ilico cogno-
uit venientẽ filium suum:
currénsque nuntiauit viro
suo, dicens, * Ecce venit 7
filius tuus. Dixítq; Raphael B
ad Tobiam, At vbi introie-
ris domũ tuam, statim ado-
ra Dominum Deum tuum:
& gratias agens ei, accede
ad patrem tuum, & oscula-
re eum. * Statímque lini 8
super oculos eius ex felle
isto piscis, quod portas te-
cum. Scias enim quoniam
mox aperientur oculi eius,
& videbit pater tuus lumen
cæli, & in aspectu tuo gau-
debit. * Tunc præcucurrit 9
canis, qui simul fuerat in
via: & quasi nuntius adue-
niens, blandimento suæ
caudæ gaudebat.
* Et exurgens cæcus pater, 10
cœpit offendens pedibus C
currere: & data manu pue-
ro, occurrit in obuiam filio suo.

ια΄.

* Καὶ ἐπορεύθη μέχρις τοῦ ἐγγίσαι 1
αὐτοὺς εἰς Νινευί. * καὶ εἶπε Ῥαφαὴλ 2
πρὸς Τωβίαν, γινώσκεις ἀδελφὲ πῶς
ἀφῆκας τὸν πατέρα σου. * προδρά- 3
μωμεν ἔμπροσθεν τῆς γυναικός σου,
καὶ ἑτοιμάσωμεν τὴν οἰκίαν.
* λάβε δὴ παρὰ χεῖρα τὴν χολὴν 4
τοῦ ἰχθύος.
* καὶ ἐπορεύθησαν· καὶ συνῆλθεν ὁ 5
κύων ὀπίσω αὐτῶν. * καὶ Ἄννα ἐκά- 6
θητο περιβλεπομένη τὸν παῖδα αὐτῆς
εἰς τὴν ὁδόν, καὶ προσενόησεν αὐτὸν ἐρ-
χόμενον· καὶ εἶπε τῷ πατρὶ αὐτοῦ.
* ἰδοὺ ὁ υἱός σου ἔρχεται, καὶ ὁ ἄνθρωπος 7
ὁ πορευθεὶς μετ' αὐτοῦ· καὶ Ῥαφαὴλ εἶ-
πεν, ἐπίσταμαι ἐγὼ Τωβία ὅτι ἀνοίξει
τοὺς ὀφθαλμοὺς ὁ πατήρ σου.
* σὺ οὖν ἔγχρισον τὴν χολὴν εἰς τοὺς 8
ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ· καὶ δηχθεὶς διατρίψει
καὶ ἀποβαλεῖ τὰ λευκώματα, καὶ ὄψε-
ταί σε· καὶ προσδραμοῦσα Ἄννα ἐπέ-
πεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον τοῦ υἱοῦ αὐτῆς·
καὶ εἶπεν αὐτῷ, εἶδόν σε παιδίον, ἀπὸ τοῦ
νῦν ἀποθανοῦμαι· καὶ ἔκλαυσαν ἀμφό-
τεροι. * καὶ Τωβὴτ ἐξήρχετο πρὸς 10
τὴν θύραν, καὶ προσέκοπτεν· ὁ δὲ υἱὸς
αὐτοῦ προσέδραμεν αὐτῷ, καὶ ἐπελά-
βετο τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ προσέπασε
τὴν χολὴν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ πα-
τρὸς αὐτοῦ, λέγων· θάρσει ὦ πάτερ·
ὡς δὲ συνεδήχθησαν, διέτριψε τοὺς
ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ· καὶ ἐλεπίσθη ἀπὸ τῶν
κανθῶν αὐτοῦ τὰ λευκώματα.
* καὶ ἰδὼν υἱὸν αὐτοῦ ἐπέπεσεν ἐπὶ 11
τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ ἔκλαυσε.
* καὶ εἶπεν, εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ εὐ- 17
λογητὸν τὸ ὄνομά σου εἰς τοὺς αἰῶνας·
καὶ εὐλογημένοι πάντες οἱ ἅγιοί σου
ἄγγελοι, ὅτι ἐμαστίγωσας καὶ ἠλέη-
σας· καὶ ἰδοὺ βλέπω Τωβίαν τὸν υἱόν
μου· καὶ εἰσῆλθεν ὁ υἱὸς αὐτοῦ χαίρων,
καὶ ἀπήγγειλε τῷ πατρὶ αὐτοῦ τὰ με-
γαλεῖα τὰ γενόμενα ἐν τῇ Μηδίᾳ.

CAP. XI.

1 *ET profectus est quousque
appropinquarent ipsi in Ni
niuen.*
2 * *Et dixit Raphael ad To-
biam, Cognoscis frater quomo-
do reliquisti patrem tuum.*
3 * *Præcurramus ante vxo-
rem tuam, & præparemus do
mum.*
4 * *Accipe iam ad manum fel
piscis.*
5 * *Et abierunt, & iuit ca-
nis post ipsos.*
6 * *Et Anna sedebat circum-
spiciens filium suum in via, &
præcognouit eum venientem:
& dixit patri suo.*
7 * *Ecce filius tuus venit, &
homo qui iuit cum illo. & Ra-
phael dixit, Scio ego Tobia quòd
aperiet oculos pater tuus.*
8 * *Tu igitur lini fel in oculos
eius, & compũctus deteret &
abijciet albugines, & videbit
te. & currens Anna cecidit
super collum filij sui: & dixit
ei, Vidi te fili, abhinc moriar:
& fleuerunt ambo.*
10 * *Et Tobias exijt ad ianuam,
& offendit; at filius eius cu-
currit ad eum, & apprehendit
patrem suum, et sparsit fel su-
per oculos patris sui, dicens,
Confide pater. vt autem cõpun-
cti sunt, attriuit oculos suos, et
decorticatæ sunt ab angulis ocu
lorum eius albugines.*
11 * *Et videns filium suum ce-
cidit super collum eius, & fle-
uit.*
17 * *Et dixit, Benedictus Deus
& benedictum nomen tuum
in secula, & benedicti omnes
sancti tui angeli, quia flagella-
sti & misertus es: & ecce vi-
deo Tobiam filium meum. &
introiuit filius eius gaudens, et
annunciauit patri suo magna-
lia quæ facta fuerant in Media.*

11 Et suscipiens osculatus est eum cum vxore sua, & cœperunt flere
præ gaudio. 12 Cúmq; adorassent Deũ, & gratias egissent, consederunt. 13 Tunc sumens Tobias de
felle piscis, liniuit oculos patri suo. Et sustinuit quasi dimidiã ferè horã. 14 Et cœpit albugo ex oculis
eius, quasi membrana oui, egredi. 15 Quam apprehendẽs Tobias, traxit ab oculis eius: statímq; visum
recepit. 16 Et glorificabát Deũ, ipse videlicet & vxor ei9, & omnes qui sciebãt eũ. 17 Dicebátq; Tobias,
Benedico te Dñe Deus Israel, q̃a tu castigasti me, & tu saluasti me: & ecce, ego video Tobiã filiũ meum.

*Et exijt Tobias in occur- 18
sum nurus suæ gaudens & be-
nedicens Deum ad portam Ni-
niues. & mirabantur viden-
tes ipsum ambulantem, quia
vidit: & Tobias confiteba-
tur coram eis quod misertus
fuisset eius Deus. & vt appro
pinquauit Tobias ad Sarram
nurum suam, benedixit eam:
dicens, Venias sana filia; bene-
dictus Deus qui duxit te ad
nos, & pater tuus, & mater
tua. & factum est gaudium
omnibus ijs qui in Niniue, fra-
tribus suis.
*Et venit Achiacharus & 19
Nasbas consobrinus eius.
*Et facta sunt nuptiæ 20
Tobiæ cum lætitia per dies se-
ptem.

CAP. XII.

1 ET *vocauit Tobias Tobiam*
filium suum: & dixit ei,
Vide fili vt des mercedem ho-
mini qui venit tecum, & ad-
dere ei oportet.
*Et dixit ei Tobias, Pater 2
non lædor dans ei dimidium eo-
rum quæ attuli.
*Quoniam me adduxit tibi 3
sanum, & vxorem meam cu-
rauit, & argentum meum at-
tulit, & te similiter curauit: et
dixit senex, Iustè fit ei.
*Et vocauit Angelum, & 6
dixit ei, Accipe dimidium om-
nium quæ attulistis, & abduc
saluus.
*Tunc vocans ambos oc- 7
cultè, dixit eis, Benedicite
Deum & ipsi confitemini, &
magnificentiam date ei: & con-
fitemini coram omnibus viuen
tibus pro iis quæ fecit vobiscũ.
bonum benedicere Deum, &
exaltare nomen eius, sermones
Dei honorificè ostendentes: &
ne cunctemini confiteri ei.
*Mysterium enim regis bo- 8
num abscondere; at opera Dei
reuelare honorificum: bonum
facite, & malum non inueniet
vos.

18 καὶ ἐξῆλθε τωβὴτ εἰς συνάντη-
σιν τῆς νύμφης αὐτοῦ χαίρων καὶ εὐλο-
γῶν τὸν θεὸν πρὸς τὴν πύλην νινευΐ·
καὶ ἐθαύμαζον οἱ θεωροῦντες αὐτὸν
πορευόμενον, ὅτι ἔβλεψε· καὶ τωβὴτ
ἐξωμολογεῖτο ἐνώπιον αὐτῶν ὅτι ἠ-
λέησεν αὐτὸν ὁ θεός· καὶ ὡς ἤγγισε τω-
βὴτ σάῤῥα τῇ νύμφῃ αὐτοῦ, καὶ εὐλό-
γησεν αὐτὴν, λέγων· ἔλθοις ὑγιαίνουσα
θύγατερ· εὐλογητὸς ὁ θεὸς ὃς ἤγα-
γέ σε πρὸς ἡμᾶς, καὶ ὁ πατήρ σου καὶ ἡ
μήτηρ σου· καὶ ἐγένετο χαρὰ πᾶσι τοῖς
ἐν νινευΐ ἀδελφοῖς αὐτοῦ.
19 καὶ παρεγένετο ἀχιάχαρος καὶ
νασβᾶς ὁ ἐξάδελφος αὐτοῦ.
20 καὶ ἤχθη ὁ γάμος τωβία μετ᾽
εὐφροσύνης ἡμέρας ἑπτά.

ιβ΄.

1 Καὶ ἐκάλεσε τωβὴτ τωβίαν τὸν
υἱὸν αὐτοῦ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, ὅρα τέκνον,
δώσεις μισθὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ συνελ-
θόντι σοι· καὶ προσθεῖναι αὐτῷ δεῖ.
2 καὶ εἶπεν αὐτῷ τωβίας, πάτερ
οὐ βλάπτομαι διδοὺς αὐτῷ τὸ ἥμισυ ὧν
ἐνήνοχα.
3 ὅτι με ἀγήοχέ σοι ὑγιῆ, καὶ τὴν
γυναῖκά μου ἐθεράπευσε, καὶ τὸ ἀρ-
γύριόν μου ἤνεγκε, καὶ σὲ ὁμοίως ἐθε-
ράπευσε· καὶ εἶπεν ὁ πρεσβύτης, δι-
καιοῦται αὐτῷ.
6 καὶ ἐκάλεσε τὸν ἄγγελον, καὶ εἶ-
πεν αὐτῷ, λάβε τὸ ἥμισυ πάντων
ὧν ἐνηνόχατε καὶ ὕπαγε ὑγιαίνων.
7 τότε καλέσας τοὺς δύο κρυπτῶς,
εἶπεν αὐτοῖς, εὐλογεῖτε τὸν θεὸν καὶ
αὐτῷ ἐξομολογεῖσθε, καὶ μεγαλω-
σύνην δίδοτε αὐτῷ· καὶ ἐξομολο-
γεῖσθε ἐνώπιον πάντων τῶν ζώντων
περὶ ὧν ἐποίησε μεθ᾽ ὑμῶν. ἀγαθὸν
τὸ εὐλογεῖν τὸν θεὸν καὶ ὑψοῦν τὸ ὄνομα
αὐτοῦ, τοὺς λόγους τοῦ θεοῦ ἐντίμως
ὑποδεικνύοντες. καὶ μὴ ὀκνεῖτε ἐξομο-
λογεῖσθαι αὐτῷ.
8 μυστήριον γὰρ βασιλέως καλὸν
κρύψαι, τὰ δὲ ἔργα τοῦ θεοῦ ἀνακα-
λύπτειν ἔνδοξον· ἀγαθὸν ποιεῖτε καὶ
κακὸν οὐχ εὑρήσει ὑμᾶς.

18 Ingressa est etiam post
septem dies Sara vxor fi-
lii eius, & omnis familia, &
pecora sana, & cameli, &
pecunia multa vxoris, sed &
illa pecunia quam recepe-
rat à Gabelo, & narrauit pa
rentibus omnia beneficia
Dei, quæ fecisset circa eum
per hominem qui eum du-
19 xerat. Veneruntque A-
chior & Nabath cõsobrini
Tobiæ, gaudentes ad To-
biam, & congratulantes ei
de omnibus bonis, quæ cir-
ca illum ostenderat Deus.
20 Et per septẽ dies epulãtes
omnes cum gaudio magno
gauisi sunt. CAP. XII.
1 TVnc vocauit ad se To-
A bias filiũ suũ, dixitq; ei,
Quid possumus dare viro
isti sancto, qui venit tecũ?
2 Respondẽs Tobias dixit
patri suo, Pater, quam mer-
cedẽ dabimus ei, aut quid
dignũ poterit esse beneficiis
3 eius? Me duxit & redu-
xit sanũ, pecuniã à Gabelo
ipse recepit, vxorẽ ipse me
habere fecit, & dęmoniũ ab
4 ea ipse cõpescuit. Gaudiũ
B parentibus eius fecit, meip-
sum à deuoratione piscis e-
ripuit; te quoque videre fe
cit lumen cæli; & bonis om
nibus per eũ repleti sumus.
5 Quid illi adhuc pote-
rimus dignũ dare? Sed peto
te, pater mi, vt roges eum si
fortè dignabitur medietatẽ
de omnib⁹ quæ allata sunt,
6 sibi assumere. Et vocantes
eum, pater scilicet & filius,
tulerunt eum in partem: &
rogare cœperunt, vt digna-
retur dimidiã partẽ omniũ
quæ attulerãt, acceptã ha-
7 bere. Tũc dixit eis occul-
tè, Benedicite Deum cęli, &
corã omnib⁹ viuẽtibus cõ-
fitemini ei, q̃a fecit vobiscũ
8 misericordiã suã. Etenim sa
cramẽtũ regis abscõdere bo
nũ est, opa autẽ Dei reuela-
re & cõfiteri, honorificũ est.

* Bona est oratio cũ ieiu- 9
nio & eleemosyna; magis
quàm thesauros auri recõ-
dere; quoniam eleemosyna
à morte liberat, & ipsa est
quæ purgat peccata, & facit
inuenire vitam æternam. C
* Qui autẽ faciunt pec- 10
catũ & iniquitatem, hostes
sunt animæ suæ. * Manife- 11
sto ergo vobis veritatem, &
nõ abscondã à vobis occul-
tum sermonẽ. * Quando 12
orabas cum lachrymis, &
sepeliebas mortuos, & de-
relinquebas prãdium tuũ;
& mortuos abscõdebas per
diem in domo tua, & nocte
sepeliebas eos; ego obtuli
orationem tuam Domino.
* Et quia acceptus eras 13
Deo, necesse fuit vt tenta-
tio probaret te. * Et nũc 14
misit me Dñs vt curarẽ te,
& Saram vxorem filij tui à
dæmonio liberarem. * Ego 15
enim sum Raphael angelus
vnus ex septẽ, qui astamus
ante Dominum. * Cúmq; 16
hæc audissent, turbati sunt,
& trementes ceciderunt su-
per terram in faciem suam.
* Dixítque eis angelus, 17
Pax vobis, nolite timere. D
* Etenim cùm essem vo- 18
biscum, per voluntatẽ Dei
eram: ipsum benedicite, &
cantate illi. * Videbar 19
quidem vobiscum mandu-
care & bibere, sed ego cibo
inuisibili & potu, qui ab
hominibus videri non po-
test, vtor.
* Tempus est ergo vt re- 20
uertar ad eum qui me mi-
sit. vos autem benedicite
Deum, & narrate omnia
mirabilia eius.
* Et cùm hæc dixisset, ab 21
aspectu eorum ablatus est.
& vltrà eum videre non
potuerunt. * Tunc pro- 22
strati per horas tres in fa-
ciem, benedixerunt Deum.
Et exurgentes, narrauerũt
omnia mirabilia eius.

* ἀγαθὸν προσευχὴ μετὰ νηστείας 9
καὶ ἐλεημοσύνης, καὶ δικαιοσύνης· ἀ-
γαθὸν τὸ ὀλίγον μετὰ δικαιοσύνης, ἢ
τὸ πολὺ μετ᾽ ἀδικίας· καλὸν ποιῆσαι
ἐλεημοσύνην, ἢ θησαυρίζειν χρυ-
σίον· ἐλεημοσύνη γὰρ ἐκ θανάτου ῥύε-
ται· καὶ αὕτη ἀποκαθαίρει πᾶσαν
ἁμαρτίαν· οἱ ποιοῦντες ἐλεημοσύ-
νας καὶ δικαιοσύνας πλησθήσονται
ζωῆς.
* οἱ δὲ ἁμαρτάνοντες πολέμιοί 10
εἰσι τῆς ἑαυτῶν ζωῆς.
* οὐ μὴ κρύψω ἀφ᾽ ὑμῶν πᾶν ῥῆ- 11
μα· εἴρηκα δὲ μυστήριον βασιλέως
κρύψαι καλόν, τὰ δὲ ἔργα τοῦ θεοῦ
ἀνακαλύπτειν ἔνδοξον.
* καὶ νῦν ὅτε προσηύξω σὺ καὶ ἡ 12
νύμφη σου σάῤῥα, ἐγὼ προσήγα-
γον τὸ μνημόσυνον τῆς προσευχῆς
ὑμῶν ἐνώπιον τοῦ ἁγίου· καὶ ὅτε ἔθαπτες
τοὺς νεκρούς, ὡσαύτως συμπαρήμην
σοι· καὶ ὅτε οὐκ ὤκνησας ἀναστῆναι καὶ
καταλιπεῖν τὸ ἄριστόν σου ὅπως ἀπελ-
θὼν περιστείλῃς τὸν νεκρόν, οὐκ ἔλα-
θές με ἀγαθοποιῶν· ἀλλὰ σὺν σοὶ
ἤμην.
* καὶ νῦν ἀπέστειλέ με ὁ θεὸς ἰάσα- 14
σθαί σε καὶ τὴν νύμφην σου σάῤῥαν.
* ἐγώ εἰμι ῥαφαὴλ εἷς ἐκ τῶν ἑπτὰ 15
ἀγγέλων τῶν ἁγίων οἳ προσαναφέ-
ρουσι τὰς προσευχὰς τῶν ἁγίων,
καὶ ἐκπορεύονται ἐνώπιον τῆς δόξης τοῦ
ἁγίου.
* καὶ ἐταράχθησαν οἱ δύο, καὶ ἔπε- 16
σαν ἐπὶ πρόσωπον ὅτι ἐφοβήθησαν.
* καὶ εἶπεν αὐτοῖς, μὴ φοβεῖσθε, ὅτι 17
εἰρήνη ὑμῖν ἔσται· τὸν δὲ θεὸν εὐλογεῖ-
τε, ὅτι οὐ τῇ ἐμαυτοῦ χάριτι, ἀλλὰ τῇ
θελήσει τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἦλθον· ὅθεν εὐ-
λογεῖτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας· * πάσας 19
τὰς ἡμέρας ὠπτανόμην ὑμῖν· καὶ οὐκ
ἔφαγον, οὐδὲ ἔπιον· ἀλλὰ ὅρασιν ὑμεῖς
θεωρεῖτε. καὶ νῦν ἐξομολογεῖσθε τῷ θεῷ,
* ὅτι ἀναβαίνω πρὸς τὸν ἀποστείλαντά 20
με· καὶ γράψατε πάντα τὰ συντελε-
σθέντα εἰς βιβλίον· * καὶ ἀνέστησαν καὶ οὐ- 21
κέτι εἶδον αὐτόν· καὶ ἐξωμολογοῦντο τὰ
ἔργα τὰ μεγάλα καὶ θαυμαστὰ
τοῦ θεοῦ.

9 * *Bonum oratio cum ieiu-*
nio & eleemosyna & iustitia;
bonum parum cum iustitia,
quàm multum cùm iniustitia:
bonum facere eleemosynam,
quàm thesaurizare aurum: eleẽ
mosyna enim à morte liberat,
& ipsa emundat omnẽ pecca-
tum. facientes eleemosynas &
iustitias replebuntur vita.
10 * *At peccantes hostes sunt*
suæ vitæ.
11 * *Non abscondam à vobis*
omne verbum: dixi autem my
sterium regis abscondere bo-
num, at opera Dei reuelare ho-
norificum.
12 * *Et nunc quando orasti*
tu & nurus tua Sarra, ego in-
duxi memoriam orationis ve-
stræ coram Sancto. & quando
sepeliebas mortuos, similiter
aderam tibi. & quando non
cunctatus fuisti surgere & re-
linquere prandium tuum, vt
abiens cooperires mortuum,
non latuisti me benefaciens, sed
tecum eram.
14 * *Et nunc misit me Deus ad*
sanandum te & nurum tuam
Sarram.
15 * *Ego sum Raphael vnus de*
septem angelis sanctis, qui offe-
runt orationes sanctorum, &
ambulant ante maiestatem
Sancti.
16 * *Et turbati sunt duo, &*
ceciderunt in faciem, quia ti-
muerunt.
17 * *Et dixit eis, Ne timeatis,*
quia pax vobis erit: at Deum
benedicite, quia non mea gra-
tia, sed voluntate Dei nostri
veni. vnde benedicite eum in
19 *secula.* * *omnibus diebus appa-*
rebam vobis, & non mandu-
caui, neque bibi, sed visionem
vos videtis: & nunc confi-
20 *temini Deo;* * *quoniam ascendo*
ad eũ qui misit me: & scribi-
te omnia quæ consummata sunt
21 *in libro.* * *& surrexerunt &*
non amplius viderunt eum, &
confitebantur opera magna &
mirabilia Dei.

CAP. XIII.

1 ET vt apparuit eis Angelus Domini, & Tobias ſcripſit orationem in exultationem, & dixit,

2 * Benedictus Deus viuens in ſecula, & regnum eius, quia ipſe flagellat & miſeretur, deducit ad inferos & reducit, & non eſt qui effugiat manum eius.

3 * Confitemini ei filij Iſrael in conſpectu gentium, quoniam ipſe diſperſit nos inter eos: ibi oſtendite magnificentiam eius; & exaltate eum in conſpectu omnis viuentis, quoniam ipſe Dominus noſter, & Deus ipſe pater noſter in omnia ſecula.

4 * Et flagellabit nos in iniquitatibus noſtris, & iterum miſerebitur: & congregabit nos ex omnibus gentibus, vbi diſperſit nos inter eas. ſi conuerſi fueritis ad eum in toto corde veſtro, & in tota anima veſtra, vt faciatis ante eum veritatem, tunc conuertetur ad vos; & non abſcondet faciem ſuam à vobis.

5 * Et videbitis quæ faciet vobiſcum: & confitemini ei in toto ore veſtro, & benedicite Dominum poteſtatis, & exaltate regem ſeculorum.

6 * Ego in terra captiuitatis meæ confiteor illi, & oſtendo fortitudinem & magnificentiã eius genti peccatrici.

7 * Quis cognoſcit ſi volet vos, & faciet miſericordiã vobis?

8 * Deum meum exalto, & anima mea regem cœli, & exaltabit magnificentiam eius.

9 * Dicant omnes & confiteantur ei in iuſtitia.

10 * Hieruſalem ciuitas ſancta flagellabit te in operibus filiorum tuorum, & rurſum miſerabitur filios iuſtorum.

11 * Confitere Domino, quoniã bonus, & benedic regem ſeculorum, vt iterum tabernaculum eius ædificetur in te cum gaudio.

ιγʹ.

1 * Καὶ ὡς ὤφθη αὐτοῖς ὁ ἄγγελος κυρίου, καὶ τωβὴτ ἔγραψε προσευχὴν εἰς ἀγαλλίασιν, καὶ εἶπεν·

2 * εὐλογητὸς ὁ θεὸς ὁ ζῶν εἰς τοὺς αἰῶνας καὶ ἡ βασιλεία αὐτοῦ, ὅτι αὐτὸς μαστιγοῖ καὶ ἐλεεῖ, κατάγει εἰς ᾅδην καὶ ἀνάγει· καὶ οὐκ ἔστιν ὃς ἐκφεύξεται τὴν χεῖρα αὐτοῦ.

3 * ἐξομολογεῖσθε αὐτῷ οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἐνώπιον τῶν ἐθνῶν, ὅτι αὐτὸς διέσπειρεν ἡμᾶς ἐν αὐτοῖς· ἐκεῖ ὑποδείξατε τὴν μεγαλωσύνην αὐτοῦ· καὶ ὑψοῦτε αὐτὸν ἐνώπιον παντὸς ζῶντος, καθότι αὐτὸς κύριος ἡμῶν· καὶ ὁ θεὸς αὐτὸς πατὴρ ἡμῶν εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

4 * καὶ μαστιγώσει ἡμᾶς ἐν ταῖς ἀδικίαις ἡμῶν, καὶ πάλιν ἐλεήσει· καὶ συνάξει ἡμᾶς ἐκ πάντων τῶν ἐθνῶν, οὗ διέσπειρεν ἡμᾶς ἐν αὐτοῖς· ἐὰν ἐπιστρέψητε πρὸς αὐτὸν ἐν ὅλῃ καρδίᾳ ὑμῶν, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ ὑμῶν, ποιῆσαι ἐνώπιον αὐτοῦ ἀλήθειαν, τότε ἐπιστρέψει πρὸς ὑμᾶς· καὶ οὐ μὴ κρύψῃ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀφ' ὑμῶν.

5 * καὶ θεάσεσθε ἃ ποιήσει μεθ' ὑμῶν· καὶ ἐξομολογήσασθε αὐτῷ ἐν ὅλῳ τῷ στόματι ὑμῶν· καὶ εὐλογεῖτε τὸν κύριον τῆς δυνάμεως· καὶ ὑψώσατε τὸν βασιλέα τῶν αἰώνων.

6 * ἐγὼ ἐν τῇ γῇ τῆς αἰχμαλωσίας μου ἐξομολογοῦμαι αὐτῷ, καὶ δεικνύω τὴν ἰσχὺν καὶ τὴν μεγαλωσύνην αὐτοῦ ἔθνει ἁμαρτωλῷ.

7 * τίς γινώσκει εἰ θελήσει ὑμᾶς, καὶ ποιήσει ἐλεημοσύνην ὑμῖν;

8 * τὸν θεόν μου ὑψῶ, καὶ ἡ ψυχή μου τὸν βασιλέα τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἀγαλλιάσεται τὴν μεγαλωσύνην αὐτοῦ.

9 * λεγέτωσαν πάντες καὶ ἐξομολογείσθωσαν αὐτῷ ἐν δικαιοσύνῃ.

10 * ἱερουσαλὴμ πόλις ἁγία μαστιγώσει σε ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν υἱῶν σου, καὶ πάλιν ἐλεήσει τοὺς υἱοὺς τῶν δικαίων.

11 * ἐξομολογοῦ τῷ κυρίῳ, ὅτι ἀγαθός· καὶ εὐλόγει τὸν βασιλέα τῶν αἰώνων, ἵνα πάλιν ἡ σκηνὴ αὐτοῦ οἰκοδομηθῇ ἐν σοὶ μετὰ χαρᾶς.

CAP. XIII.

1 A APeriens autem Tobias ſenior os ſuum, benedixit Dominum, & dixit,

2 * Magnus es Domine in æternum, & in omnia ſecula regnum tuum; quoniam tu flagellas & ſaluas, deducis ad inferos & reducis, & non eſt qui effugiat manum tuam.

3 * Confitemini Domino filij Iſrael, & in conſpectu gẽtium laudate eum. quoniam ideo diſperſit vos inter gentes quæ ignorãt eũ, vt vos enarretis mirabilia eius, & faciatis ſcire eos, quia non eſt alius Deus omnipotens præter eum.

4 * Ipſe caſtigauit nos propter iniquitates noſtras, & ipſe ſaluabit nos ꝓpter miſericordiam ſuam.

5 * Aſpicite ergo quæ fe-
B cit nobiſcum, & cum timore & tremore confitemini illi, regẽmque ſeculorum exaltate in operibus veſtris.

6 * Ego autem in terra captiuitatis meæ confitebor illi: quoniam oſtendit maieſtatem ſuam in gentem peccatricem.

7 * Conuertimini itaque peccatores, & facite iuſtitiã coram Domino, credentes quòd faciat vobiſcũ miſericordiam ſuam.

8 * Ego autẽ & anima mea in eo lætabimur.

9 * Benedicite Domino omnes electi eius: agite dies lætitiæ, & confitemini illi.

10 * Hieruſalẽ ciuitas Dei,
C caſtigauit te Dominus in operibus manuum tuarũ.

11 * Confitere Domino in bonis tuis, & benedic Deũ ſeculorum, vt reædificet in te tabernaculum ſuum, & reuocet ad te omnes captiuos, & gaudeas in omnia ſecula ſeculorum.

* Luce splendida fulgebis, 12
& omnes fines terræ adora-
bunt te. * Nationes ex lon- 13
ginquo ad te veniēt, & mu-
nera deferētes, adorabūt in
te Dñm, & terrā tuā in san-
ctificationē habebunt. No-
men enim magnū inuoca-
bunt in te. * Maledicti erūt 14
qui cōtempserint te: & cō-
demnati erunt omnes qui
blasphemauerint te; bene-
dictiq; erunt qui ędificaue-
rint te. * Tu autē lætaberis 15
in filiis tuis, quoniā omnes D
benedicētur & cōgregabū-
tur ad Dñm. * Beati omnes 16
qui diligunt te, & qui gau-
dent super pace tua. * Ani- 17
ma mea benedic Dominū,
quoniam liberauit Hieru-
salem ciuitatē suam à cun-
ctis tribulationibus eius,
Dñs Deus noster. * Beatus 18
ero si fuerint reliquię semi-
nis mei, ad videndam clari-
tatem Hierusalem. * Portæ 19
Hierusalem ex saphyro &
smaragdo ędificabuntur, &
ex lapide precioso omnis
circuitus murorū eius. * Ex 20
lapide candido & mundo
omnes plateæ eius sternen-
tur: & per vicos eius alle-
luia cantabitur. * Benedi- 21
ctus Dominus qui exalta-
uit eam, vt sit regnum eius
in secula seculorum super
eam. AMEN.

CAP. XIIII.

ET consummati sunt ser- 1
mones Tobiæ. * Et post- 2
quam illuminatus est To- A
bias, vixit annis quadragin
ta duobus, & vidit filios ne-
potū suorū. * Completis 3
itaq; annis centū duobus,
sepultus est honorificè in
Niniue. * Quinquaginta 4
namque sex annorū lumen
oculorum amisit, sexage-
narius verò recepit. * Re- 5
liquū verò vitæ suę in gau-
dio fuit, & cum bono pro-
fectu timoris Dei perrexit
in pace.

* καὶ εὐφράναι ἐν σοὶ τοὺς αἰχμα- 12
λώτους σου, καὶ ἀγαπῆσαι ἐν σοὶ τοὺς ταλαιπώρους εἰς πάσας τὰς γενεὰς τοῦ αἰῶνος.

* ἔθνη πολλὰ μακρόθεν ἥξει 13
πρὸς τὸ ὄνομα κυρίου τοῦ θεοῦ, δῶρα ἐν χερσὶν ἔχοντες, δῶρα τῷ βασιλεῖ τοῦ οὐρανοῦ· γενεαὶ γενεῶν αἰνέσουσίν σε, καὶ δώσουσιν ἀγαλλίασιν.

* ἐπικατάρατοι πάντες οἱ μι- 14
σοῦντές σε· εὐλογημένοι ἔσονται πάντες οἱ ἀγαπῶντές σε εἰς τὸν αἰῶνα.

* χάρηθι καὶ ἀγαλλίασαι ἐπὶ 15
τοῖς υἱοῖς τῶν δικαίων, ὅτι συναχθήσονται καὶ εὐλογήσουσι τὸν κύριον τῶν δικαίων.

* ὦ μακάριοι οἱ ἀγαπῶντές σε· 16
χαρήσονται ἐπὶ τῇ εἰρήνῃ σου· μακάριοι ὅσοι ἐλυπήθησαν ἐπὶ πάσαις ταῖς μάστιξί σου, ὅτι ἐπὶ σοὶ χαρήσονται θεασάμενοι πᾶσαν τὴν δόξαν σου, καὶ εὐφρανθήσονται εἰς τὸν αἰῶνα.

* ἡ ψυχή μου εὐλογείτω τὸν θεὸν 17
τὸν βασιλέα τὸν μέγαν.

* ὅτι οἰκοδομηθήσεται ἱερουσαλὴμ 19
σαπφείρῳ καὶ σμαράγδῳ καὶ λίθῳ ἐντίμῳ, τὰ τείχη σου καὶ οἱ πύργοι, καὶ οἱ προμαχῶνες ἐν χρυσίῳ καθαρῷ.

* καὶ αἱ πλατεῖαι ἱερουσαλὴμ βη- 20
ρύλλῳ, καὶ ἄνθρακι, καὶ λίθῳ ἐκ σουφεὶρ ψηφολογηθήσονται· καὶ ἐροῦσι πᾶσαι αἱ ῥύμαι αὐτῆς ἀλληλούϊα· καὶ αἰνέσουσι, λέγοντες·

* εὐλογητὸς ὁ θεὸς ὃς ὕψωσε πάν- 21
τας τοὺς αἰῶνας.

ιδ΄.

* Καὶ ἐπαύσατο ἐξομολογούμε- 1
νος τωβήτ.

* καὶ ἦν ἐτῶν πεντηκονταοκτώ, 4
ὅτε ἀπώλεσε τὰς ὄψεις, καὶ μετὰ ἔτη ὀκτὼ ἀνέβλεψε· καὶ ἐποίει ἐλεημοσύνας.

* καὶ προσέθετο φοβεῖσθαι κύριον 5
τὸν θεὸν, καὶ ἐξομολογεῖσθαι αὐτῷ.

12 * *Et lætificet in te captiuos tuos, & diligat in te miseros in omnes generationes seculi.*

13 * *Gentes multæ à longè venient ad nomen Domini Dei, munera in manibus habentes, munera regi cæli: generationes generationum laudabunt te, et dabunt exultationem.*

14 * *Maledicti omnes qui oderunt te: benedicti erunt omnes qui diligunt te in seculum.*

15 * *Lætare & exulta in filijs iustorum: quoniam congregabuntur & benedicent Dominum iustorum.*

16 * *O beati qui diligunt te, gaudebunt super pace tua: beati qui tristati fuerunt in omnibus flagellis tuis, quoniam in te gaudebunt videntes omnem gloriam tuam, & lætabuntur in æternum.*

17 * *Anima mea benedicat Deum regem magnum.*

19 * *Quia ædificabitur Hierusalem saphiro & smaragdo, & lapide precioso; muri tui & turres, & propugnacula in auro mundo.*

20 * *Et plateæ Hierusalem beryllo & carbunculo, & lapide, è suphir sternentur: & dicent omnes vici eius alleluia, & laudabunt: dicentes,*

21 * *Benedictus Deus qui exaltauit omnia secula.*

CAP. XIIII.

1 *ET cessauit confiteri Tobias.*

4 * *Et erat annorum quinquaginta octo, quando perdidit visum, & post annos octo respexit, & faciebat eleemosynas.*

5 * *Et apposuit timere Dominum Deum & confiteri ei.*

*Maximè autem ſenuit, & 6
vocauit filium ſuum, & ſex fi
lios filij ſui; & dixit ei, Fili ac-
cipe filios tuos: ecce ſenui, &
ad diſcedendū à vita ſum: va-
de in Mediam fili, quia credidi
quæcūq; locutus eſt Jonas pro-
pheta de Niniue, quòd ſubuer-
tetur: in autē Media magis erit
pax vſque ad tempus, & quòd
fratres noſtri in terra diſper-
gentur à bona terra: & Hieru
ſalem erit deſerta, & domus
Dei in ea comburetur, & de-
ſerta erit vſque ad tempus.
*Et iterum miſerebitur eo- 7
rum Deus, & conuertet eos in
terram, & ædificabunt domū
non qualis prior, vſque quo cō-
pleantur tēpora ſeculi. & poſt
hæc reuertentur de captiuita-
tibus, & ædificabunt Hieruſa
lem honorificè: & domus Dei
in ea ædificabitur, & in omnes
generationes ſeculi ædificatio
glorioſa, ſicut locuti ſunt de ea
prophetæ. *Et omnes gentes 8
conuertentur verè ad timendū
Dominū Deum, & confodient
idola ſua, & benedicent omnes
gentes Dominum, & populus
eius confitebitur Deo; & exal
tabit Dominus populum ſuum,
& gaudebunt omnes qui dili-
gunt Dominum Deum in ve-
ritate, & iuſtitia facientes mi-
ſericordiam fratribus noſtris.
*Et nunc fili abi à Niniue: 9
*Quoniā omnino erunt quæ 10
locutus eſt propheta Jonas: tu
autem ſerua legē & præcepta,
& eſto amator eleemoſynarum
& iuſtus, vt tibi bene ſit: &
ſepeli me bene, & matrē tuam
mecum; & non vltra manea-
tis in Niniue. Fili vide quid fe
cit Aman Achiacharo qui nu-
triuit eum, vt è luce duxit eum
in tenebras, & quanta retri-
buit ei. & Achiacharus quidē
ſaluatus eſt, illi verò retributio
data eſt, & ipſe deſcendit in
tenebras. Manaſſes in eleemo-
ſyna erat, & ſaluatus eſt de la
queo mortis quem fixerunt ei. Aman autem incidit in laqueum, & periјt. & nunc fili vide quid eleemoſyna fa-
cit, & quomodo iuſtitia liberat. & hæc ipſo dicente, defecit anima eius in lecto. erat autem annorum centum
quinquaginta octo. & ſepeliuit eum honorificè.

6 *μεγάλως δὲ ἐγήρασε· καὶ ἐκάλε-
σε τὸν υἱὸν αὐτοῦ καὶ τοὺς ἓξ υἱοὺς τοῦ υἱοῦ
αὐτοῦ· καὶ εἶπεν αὐτῷ, τέκνον λάβε τοὺς
υἱούς σου· ἰδοὺ γεγήρακα, καὶ πρὸς τὸ
ἀποτρέχειν ἀπὸ τοῦ ζῆν εἰμί· ἄπελθε
εἰς τὴν μηδίαν τέκνον, ὅτι πέπεισμαι
ὅσα ἐλάλησεν ἰωνᾶς ὁ προφήτης πε-
ρὶ νινευΐ, ὅτι καταστραφήσεται· ἐν δὲ
τῇ μηδίᾳ μᾶλλον ἔσται εἰρήνη ἕως
καιροῦ· καὶ ὅτι οἱ ἀδελφοὶ ἡμῶν ἐν τῇ
γῇ σκορπισθήσονται ἀπὸ τῆς ἀγαθῆς
γῆς· καὶ ἱεροσόλυμα ἔσται ἔρημος,
καὶ ὁ οἶκος τοῦ θεοῦ ἐν αὐτῇ κατακαή-
σεται, καὶ ἔρημος ἔσται μέχρι χρόνου.
7 *καὶ πάλιν ἐλεήσει αὐτοὺς ὁ θεός,
καὶ ἐπιστρέψει αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν· καὶ
οἰκοδομήσουσι τὸν οἶκον οὐχ οἷος ὁ πρό-
τερος, ἕως πληρωθῶσι καιροὶ τοῦ αἰῶ-
νος· καὶ μετὰ ταῦτα ἐπιστρέψουσιν ἐκ
τῶν αἰχμαλωσιῶν, καὶ οἰκοδομήσουσιν
ἱερουσαλὴμ ἐντίμως· καὶ ὁ οἶκος τοῦ
θεοῦ ἐν αὐτῇ οἰκοδομηθήσεται· καὶ εἰς
πάσας τὰς γενεὰς τοῦ αἰῶνος οἰκο-
δομὴ ἔνδοξος, καθὼς ἐλάλησαν περὶ
αὐτῆς οἱ προφῆται.
8 *καὶ πάντα τὰ ἔθνη ἐπιστρέψουσιν
ἀληθινῶς φοβεῖσθαι κύριον τὸν θεόν,
καὶ κατορύξουσι τὰ εἴδωλα αὐτῶν· καὶ
εὐλογήσουσι πάντα τὰ ἔθνη τὸν κύ-
ριον· καὶ ὁ λαὸς αὐτοῦ ἐξομολογήσεται τῷ
θεῷ· καὶ ὑψώσει κύριος τὸν λαὸν αὐ-
τοῦ· καὶ χαρήσονται πάντες οἱ ἀγαπῶν-
τες κύριον τὸν θεὸν ἐν ἀληθείᾳ καὶ δι-
καιοσύνῃ ποιοῦντες ἔλεος τοῖς ἀδελφοῖς
9 ἡμῶν. *καὶ νῦν τέκνον ἄπελθε ἀπὸ νινευΐ,
10 ὅτι πάντως ἔσται ἃ ἐλάλησεν ὁ προ-
φήτης ἰωνᾶς· σὺ δὲ τήρησον τὸν νόμον
καὶ τὰ προστάγματα, καὶ γίνου φι-
λελεήμων, καὶ δίκαιος, ἵνα σοι κα-
λῶς ᾖ· καὶ θάψον με καλῶς, καὶ τὴν μητέρα σου μετ' ἐμοῦ· καὶ μηκέτι
αὐλισθῆτε εἰς νινευΐ· τέκνον ἴδε τί ἐποίησεν ἀμὰν ἀχιαχάρῳ τῷ θρέ-
ψαντι αὐτόν, ὡς ἐκ τοῦ φωτὸς ἤγαγεν αὐτὸν εἰς τὸ σκότος, καὶ ὅσα ἀνταπέ-
δωκεν αὐτῷ· καὶ ἀχιάχαρος μὲν ἐσώθη, ἐκείνῳ δὲ τὸ ἀνταπόδομα ἀπε-
δόθη, καὶ αὐτὸς κατέβη εἰς τὸ σκότος· μανασσῆς ἐν ἐλεημοσύνῃ ἦν, καὶ ἐ-
σώθη ἐκ παγίδος θανάτου ἧς ἔπηξαν αὐτῷ· ἀμὰν δὲ ἐνέπεσεν εἰς τὴν πα-
γίδα, καὶ ἀπώλετο· καὶ νῦν παιδίον ἴδε τί ἐλεημοσύνη ποιεῖ, καὶ πῶς δι-
καιοσύνη ῥύεται· καὶ ταῦτα αὐτοῦ λέγοντος, ἐξέλιπεν ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐπὶ
τὴν κλίνην· ἦν δὲ ἐτῶν ἑκατὸν πεντηκονταοκτώ· καὶ ἔθαψεν αὐτὸν ἐνδόξως.

6 *In hora autem mor-
B tis ſuæ, vocauit ad ſe To-
biam filium ſuum, & ſeptē
iuuenes filios ſuos nepo-
tes. dixítque eis, Propè erit
interitus Niniue. Non e-
nim excidit verbum Domi-
ni, & fratres noſtri qui di-
ſperſi ſunt à terra Iſrael, re-
uertentur ad eam.
7 *Omnis autem deſerta
terra eius replebitur, &
domus Dei, quæ in ea in-
cenſa eſt, iterum reædifica-
bitur: ibíq; reuertentur om
nes timentes Deum; & re-
linquent gentes idola ſua,
& venient in Hieruſalem,
& inhabitabunt in ea, &
gaudebunt in ea omnes re-
ges terræ, adorantes Deum
Iſrael.
8 *Audite ergo, filij mei,
C patrem veſtrum. Seruite
Domino in veritate, & in-
quirite vt faciatis quæ pla-
cita ſunt illi; & filiis ve-
ſtris mandate, vt faciant
iuſtitias & eleemoſynas, vt
ſint memores Dei, & bene-
dicant eum in omni tem-
pore, in veritate, & in tota
virtute ſua.
9 *Nunc ergo, filij, audi-
te me, & nolite manere
hîc, ſed quacunque die ſe-
pelieritis matrem veſtram
circa me in vno ſepulchro,
ex eo dirigite greſſus ve-
ſtros, vt exeatis hinc.
10 *Video enim quia ini-
quitas eius finem dabit ei.

*Factum est autem post 11
obitum matris suæ, Tobias
abscessit ex Niniue cũ vxo-
re sua, & filiis, & filiorum
filiis, & reuersus est ad so-
ceros suos.
*Inuenítque eos inco- 12
lumes in senectute bona, &
curam eorum gessit, & ipse
clausit oculos eorum, & om̃
nem hæreditatem domus
Raguelis ipse percepit, vi- D
dítque quintam generatio-
nem, filiósq; filiorum suo-
rum.
*Et completis annis no- 13
naginta & nouem in timo-
re Domini, cum gaudio se-
pelierunt eum. *Omnis 14
autem cognatio eius & omnis generatio eius in bona vita, & in sancta conuersatione permansit, ita vt accepti essent tam Deo quàm hominibus, & cunctis habitantibus terram.

*καὶ ὅτε ἀπέθανεν Ἄννα ἡ μήτηρ 11
αὐτοῦ, ἔθαψεν αὐτὴν μετὰ τοῦ πατρὸς
αὐτοῦ.
*ἀπῆλθε δὲ Τωβίας μετὰ τῆς γυναι 12
κὸς αὐτοῦ καὶ τῶν υἱῶν εἰς Ἐκβάτανα
πρὸς Ῥαγουὴλ τὸν πενθερὸν αὐτοῦ· καὶ
ἐγήρασεν ἐντίμως.
*καὶ θανόντας τοὺς πενθεροὺς αὐτοῦ 13
ἔθαψεν ἐνδόξως· καὶ ἐκληρονόμησε
τὴν οὐσίαν αὐτῶν καὶ Τωβὴτ τοῦ πατρὸς
αὐτοῦ· ἀπέθανε δὲ καὶ αὐτὸς ἐτῶν ἑκα-
τὸν εἰκοσιεπτὰ ἐν Ἐκβατάνοις τῆς Μη-
δίας· καὶ ἤκουσε πρὶν ἢ ἀποθανεῖν αὐτὸν
τὴν ἀπώλειαν Νινευὴ ἣν ᾐχμαλώτευ-
σε Ναβουχοδονόσωρ καὶ Ἀσσύηρος· καὶ
ἐχάρη πρὸ τοῦ ἀποθανεῖν ἐπὶ Νινευΐ.

11 *Et quando obijt Anna ma
ter eius, sepeliuit eam cum pa-
tre suo.
12 *Abijt autem Tobias cum
vxore sua, & filiis in Ecbata-
na ad Raguelem socerum suum.
& senuit honorificè.
13 *Et mortuos soceros suos
sepeliuit gloriose, & hæredita-
te acquisiuit substantiam eo-
rum & Tobiæ patris sui: obijt
autem & ipse annorum centũ
viginti septem in Ecbatanis
Mediæ: & audiuit antequam
moreretur ipse destructionem
Niniues quam in captiuitatem
cepit Nabuchodonosor, & As-
suerus: et gauisus est antequam
moreretur super Niniue.

FINIS LIBRI TOBIÆ.

EX REGIS CATHOLICI MANDATO
Benedictus Arias Montanus D. Th. recensuit & probauit.

B. Arias Montanus

PROLOGVS B. HIERONYMI IN LIBRVM IVDITH.

PVD Hebræos liber Iudith inter Hagiographa legitur: cuius auctoritas ad roboranda illa, quæ in contentionem veniunt, minùs idonea iudicatur. Chaldæo tamen sermone conscriptus inter historias computatur. Sed quia hunc librum Synodus Nicena in numero sanctarũ Scripturarum legitur computasse, acquieui postulationi vestræ, immò exactioni: & sepositis occupationibus, quibus vehementer arctabar, huic vnam lucubratiunculã dedi, magis sensum è sensu, quàm ex verbo verbum, transferens. Multorum codicum varietatem vitiosissimam amputaui: sola ea, quæ intelligentia integra in verbis Chaldæis inuenire potui, Latinis expressi. Accipite Iudith viduam, castitatis exemplum. & triumphali laude perpetuis eam præconiis declarate. Hanc enim non solùm fœminis, sed & viris imitabilem dedit, qui castitatis eius remunerator virtutem ei talem tribuit, vt inuictum omnibus hominibus vinceret, & insuperabilem superaret.

LIBER IVDITH.

Interp. Græc.

CAP. I.

1 *NNO duodecimo regni Nabuchodonosor, qui regnauit in Niniue, ciuitate magna, in diebus Arphaxad qui regnauit Medis in Ecbatanis.*

2 * *Et ædificauit in Ecbatanis circum circa muros ex lapidibus sectis in latitudinem cubitorum trium, in longitudinem cubitorum sex: & fecit altitudinem muri cubitorum septuaginta, & latitudinem ipsius cubitorum quinquaginta.*

3 * *Et turres eius statuit super portis eius cubitorum centum.*

4 * *Et latitudinem eius fundauit ad cubitos sexaginta.*

5 * *Et fecit portas eius portas sublatas in altitudinem cubitorum septuaginta, & latitudo ipsarum cubiti quadraginta ad exitus exercituum potentium eius, & ad acies peditum eius.*

ΙΟΥΔΕΙΘ.

κεφαλ. α.

1 Ἔτους δωδεκάτου τῆς βασιλείας ναβουχοδονόσορ, ὃς ἐβασίλευσεν ἐν νινευὶ τῇ πόλει τῇ μεγάλῃ ἐν ταῖς ἡμέραις ἀρφαξὰδ ὃς ἐβασίλευσεν μήδων ἐν ἐκβατάνοις.

2 * καὶ ᾠκοδόμησεν ἐπ' ἐκβατάνων κύκλῳ τείχη ἐκ λίθων λελαξευμένων εἰς πλάτος πηχῶν τριῶν, εἰς μῆκος πηχῶν ἕξ, καὶ ἐποίησε τὸ ὕψος τοῦ τείχους πηχῶν ἑβδομήκοντα, καὶ τὸ πλάτος αὐτοῦ πηχῶν πεντήκοντα.

3 * καὶ τοὺς πύργους αὐτοῦ ἔστησεν ἐπὶ ταῖς πύλαις αὐτῆς πηχῶν ἑκατόν.

4 * καὶ τὸ πλάτος αὐτῆς ἐθεμελίωσεν εἰς πήχεις ἑξήκοντα.

5 * καὶ ἐποίησε τὰς πύλας αὐτῆς πύλας διεγειρομένας εἰς ὕψος πηχῶν ἑβδομήκοντα, καὶ τὸ πλάτος αὐτῶν πήχεις τεσσαράκοντα εἰς ἐξόδους δυνάμεων δυνατῶν αὐτοῦ, καὶ εἰς διατάξεις τῶν πεζῶν αὐτοῦ.

Translat. B. Hierony.

CAP. I.

1 A RPHAXAT itaque rex Medorum, subiugauerat multas gentes imperio suo, & ipse ædificauit ciuitatem potentissimam, quam appellauit Ecbathanis.

2 * Ex lapidibus quadratis & sectis fecit muros eius, in altitudine cubitorum septuaginta, & in latitudine cubitorum triginta.

3 * Turres verò eius posuit in altitudine cubitorum centum.

4 * Per quadrum verò earum latus vtrunque vicenorum pedum spacio tendebatur.

5 * Posuitque portas eius in altitudine turrium: & gloriabatur quasi potens in potentia exercitus sui, & in gloria quadrigarum suarum.

* Anno igitur duodecimo 6
regni ſui, Nabuchodono-
ſor rex Aſſyriorum, qui re-
gnabat in Niniue ciuitate
magna, pugnauit contra
Arphaxat, & obtinuit eum
in campo magno, qui ap-
pellatur Ragau, circa Eu-
phratem & Tigrim, & Ia-
daſon in campo Erioch re-
gis Elicorum.
* Tunc exaltatum eſt re- 7
gnum Nabuchodonoſor,
& cor eius eleuatum eſt, &
miſit ad omnes qui habita-
bant in Cilicia, & Dama-
ſco, & Libano.
* Et ad gentes quæ ſunt 8
in Carmelo & Cedar, & in-
habitantes Galilæam, in
campo magno Eſdrelon.
* Et ad omnes qui erant 9
in Samaria, & trans flumen
Iordanem vſque ad Hieru-
ſalem, & omnem terram
Ieſſe, quouſque peruenia-
tur ad montes Æthiopiæ.
* Ad hos omnes miſit 10
nuncios Nabuchodonoſor
rex Aſſyriorum, qui omnes
vno animo contradixerũt,
& remiſerunt eos vacuos,
ac ſine honore abiecerunt.
* Tunc indignatus Na- 11
buchodonoſor rex ad om-
nem terram illam, iurauit

6 * καὶ ἐποίησε πόλεμον ἐν ταῖς ἡ- 6
μέραις ἐκείναις ὁ βασιλεὺς ναβουχο-
δονόσορ πρὸς βασιλέα ἀρφαξὰδ ἐν
τῷ πεδίῳ τῷ μεγάλῳ· τοῦτό ἐστι πεδίον
ἐν τοῖς ὁρίοις ῥαγαῦ· καὶ συνήντησαν
πρὸς αὐτὸν πάντες οἱ κατοικοῦντες
τὴν ὀρεινήν, καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες
τὸν εὐφράτην καὶ τὸν τίγρην, καὶ τὸν ὑ-
δάσπην, καὶ πεδίον ἀριὼχ τοῦ βα
σιλέως ἐλυμαίων· καὶ συνῆλθον ἔθνη
7 πολλὰ σφόδρα εἰς παράταξιν υἱῶν χε
λεὺδ. * καὶ ἀπέστειλε ναβουχοδονόσορ ὁ βα 7
σιλεὺς ἀσσυρίων ἐπὶ πάντας τοὺς κα
τοικοῦντας τὴν περσίδα, καὶ ἐπὶ πάντας
τοὺς κατοικοῦντας πρὸς δυσμαῖς, καὶ
8 τοὺς κατοικοῦντας κιλικίαν καὶ δαμα-
σκὸν, καὶ λίβανον, καὶ ἀντιλίβανον, καὶ
πάντας τοὺς κατοικοῦντας κατὰ πρό-
σωπον τῆς παραλίας.
* καὶ τοὺς ἐν τοῖς ἔθνεσι τοῦ καρμή- 8
9 λου, καὶ γαλαὰδ, καὶ τὴν ἄνω γαλι-
λαίαν καὶ τὸ μέγα πεδίον ἐσδρηλώμ.
* καὶ πάντας τοὺς ἐν σαμαρείᾳ καὶ 9
τὰς πόλεις αὐτῆς, καὶ πέραν τοῦ ἰορδάνου
10 ἕως ἱερουσαλὴμ καὶ βετάνη, καὶ χελλοῦς,
καὶ κάδης, καὶ τοῦ ποταμοῦ αἰγύπτου, καὶ
τάφνας, καὶ ῥαμεσσῆ, καὶ πᾶσαν γῆν γε
σὲμ ἕως τοῦ ἐλθεῖν ἐπάνω τάνεως
καὶ μέμφεως, καὶ πάντας τοὺς κατοι-
11 κοῦντας τὴν αἴγυπτον, ἕως τοῦ ἐλθεῖν
ἐπὶ τὰ ὅρια αἰθιοπίας. * καὶ ἐφαύ- 10
λισαν πάντες οἱ κατοικοῦντες τὴν
γῆν τὸ ῥῆμα ναβουχοδονόσορ τοῦ βασι-
λέως ἀσσυρίων, καὶ οὐ συνῆλθον αὐτῷ εἰς τὸν πόλεμον· ὅτι οὐκ ἐφοβήθησαν
αὐτὸν, ἀλλ' ἦν ἐναντίον αὐτῶν ὡς ἀνὴρ εἷς. καὶ ἀπέστρεψαν τοὺς ἀγγέλους
αὐτοῦ κενοὺς ἐν ἀτιμίᾳ ἀπὸ προσώπου αὐτῶν.
* καὶ ἐθυμώθη ναβουχοδονόσορ ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν ταύτην σφό- 11
δρα· καὶ ὤμοσε κατὰ τοῦ θρόνου καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἦ μὴν ἐκδι-
κήσειν αὐτὸν πάντα τὰ ὅρια τῆς κιλικίας καὶ δαμασκοῦ, καὶ συ-
ρίας, καὶ ἀνελεῖν τῇ ῥομφαίᾳ αὐτοῦ πάντας τοὺς κατοικοῦντας ἐν γῇ
μωὰβ, καὶ τοὺς υἱοὺς ἀμμὼν καὶ πᾶσαν τὴν ἰουδαίαν καὶ πάντας τοὺς
ἐν αἰγύπτῳ, ἕως τοῦ ἐλθεῖν ἐπὶ ὅρια τῶν δύο θαλασσῶν· καὶ παρε-
τάξατο ἐπὶ δυνάμει αὐτοῦ πρὸς ἀρφαξὰδ βασιλέα ἐν τῷ ἔτει τῷ
ἑπτακαιδεκάτῳ· καὶ ἐκραταιώθη ἐν τῷ πολέμῳ αὐτοῦ, καὶ πάντα
τὰ ἅρματα αὐτοῦ· καὶ ἐκυρίευσε τῶν πόλεων αὐτοῦ. καὶ ἀφίκετο ἕως ἐκβα-
τάνων, καὶ ἐκράτησε τῶν πύργων, καὶ προενόμευσε τὰς πλατείας αὐτοῦ·

6 * *Et fecit bellum in diebus*
illis rex Nabuchodonoſor con-
tra regem Arphaxad in campo
magno, hic eſt campus in ter-
minis Ragau. Et occurrerũt ad
eum omnes habitantes monta-
na, & omnes habitantes Eu-
phratem & Tigrim, & Hy-
daſpem, & campum Arioch
regis Elymæorum. & conue-
nerunt gentes multæ valde in
7 *prælium filiorum Gelod.* * *Et*
miſit Nabuchodonoſor rex Aſ-
ſyriorum ad omnes habitantes
Perſiam, & ad omnes habi-
tantes verſus Occidentem, &
habitantes Ciliciam, & Da-
maſcum, & Libanum, & An-
tilibanum, & omnes habitan-
tes contra faciem maritimæ re-
8 *gionis.* * *Et eos qui in genti-*
bus Carmeli, & Galaad, &
ſuperiorem Galilæam, & ma-
9 *gnum campũ Eſdrelom.* * *Et*
omnes qui in Samaria, & ci-
uitates eius, & trans Iorda-
nem vſque ad Ieruſalem &
Betane, & Chellus, & Cades,
& flumen Ægypti, & Taph-
nem, & Rameſſe, & omnem
terrã Geſem, quouſque perue-
niatur ad terga Tanis et Mem-
phis, & omnes habitantes Æ-
gyptum, quouſque perueniatur
10 *ad terminos Æthiopiæ.* * *Et*
vilipenderunt omnes habitan-
tes terram verbum Nabucho-
donoſor regis Aſſyriorum, &
non conuenerunt illi in bellum;
quoniam non timuerunt eum,
ſed erat coram ipſis tanquam
vir vnus. & remiſerunt nun-
cios eius vacuos in ignominia
11 *à facie ipſorum.* * *Et indi-*
gnatus eſt Nabuchodonoſor cõ-
tra omnem terram hanc valde.
& iurauit per thronum &
regnum ſuum, nimirum vltu-
rum ſe omnes terminos Ciliciæ,
& Damaſci, & Syriæ, & in-
terempturum gladio ſuo omnes
habitantes in terra Moab, &
filios Ammon, & omnem Iu-
dæam, & omnes qui in Ægypto, donec perueniatur ad terminos duplicis maris. Et aciem inſtruxit in potentia
ſua contra Arphaxad regem, in anno ſeptimo decimo. & confortatus eſt in bello ſuo, & omnes currus ſui. &
dominatus eſt ciuitatibus eius. & peruenit vſque ad Ecbatana, & obtinuit turres, & deſtruxit plateas eius:

& ornatū eius dedit in opprobrium
eius. et cepit Arphaxad in mōtibus
Ragau, & iaculatus est eū in iaculis
suis. & disperdit eū vsq; ad diē illā:
& reuersus est post eū in Nineuem
ipse, et omnis cōmixtus eius, multi-
tudo virorū bellatorū magna valde.
& erat ibi torpens & conuiuia fa-
ciens ipse, & exercitus eius per dies
centum viginti. CAP. II.
ET in anno octauo et decimo, secūda 1
& vicesima primi mēsis, factū est
verbū in domo Nabuchodonosor re-
gis Aßyriorū, vt vlcisceretur omnē
terrā, sicut locutus est.* Et cōuocauit 2
omnes seruos suos, et omnes magna-
tes suos, * & posuit cū eis mysteriū 3
cōsilij sui. & cōuocauit omnē mali-
tiā terræ ab ore suo. & ipsi decreue-
rūt exterminare omnē carnē qui nō
secuti sunt verbū oris eius. * Et fa- 4
ctū est vt cōsummauit cōsiliū suū, vo
cauit Nabuchodonosor rex Aßyriorū
Holofernē principē militiæ suæ, secū-
dū existentē post ipsum. & dixit ad
eū, Hæc dicit rex magnus dn̄s vni-
uersæ terræ, * Ecce tu egredieris à 5
facie mea, et sumes tecū viros cōfidē
tes in fortitudine sua, peditū in mil-
liaria centū viginti, et multitudinē
equorū cū ascēsoribus, milliaria duo-
decim; et exibis in occursū vniuersæ
terræ ad Occidētē, quoniā inobediē-
tes fuerūt in verbo meo, et nūctiabis
eis vt præparēt mihi terrā & aquā,
quia exibo in furore meo in eos, &
cooperiā omnē faciē terræ in pedibus
exercitus mei, et dabo eos in rapinā
illis. et vulnerati eorū replebūt val-
les eorū et torrētes. et flumē inundās
mortuis eorū implebitur: et ducam
captiuitatē eorū in summitates vni-
uersæ terræ. tu aūt exiēs præoccupa-
bis mihi omnē terminū eorū, & de-
dent tibi seipsos. et seruabis mihi eos
in diē redargutionis eorū. * Aduer- 6
sum aūt inobedientes nō parcet ocu-
lus tuus, dare eos in cædē & rapinā
in omni terra tua, quia viuēs ego et
potestas regni mei, quæcūq; locutus
sum, & faciā hæc in manu mea. tu
aūt nō trāsgredieris vnū quippiam
verborū dn̄i tui; sed cōsummās cō-
summabis sicut imperaui tibi, & nō
tardabis facere ipsa. * Et exiit Ho- 7
lofernes à facie domini sui, & vo-
cauit omnes magnates, & duces, & præfectos virtutis Aßyriorum, & numerauit electos viros in prælium, sicut
præcepit ei dominus suus, ad centum viginti millia, & equites sagittarios duodecim mille.

καὶ τὸν κόσμον αὐτῆς ἔδωκεν εἰς ὄνειδος
αὐτῆς. καὶ ἔλαβε τὸν ἀρφαξὰδ ἐν τοῖς ὄ-
ρεσι ῥαγαῦ, καὶ κατηκόντισεν αὐτὸν ἐν
ταῖς ζιβύναις αὐτοῦ. καὶ ἐξωλόθρευσεν αὐ
τὸν ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης, καὶ ἀνέστρεψε
μετ' αὐτὸν εἰς νινευὶ αὐτὸς καὶ πᾶς ὁ σύμ
μικτος αὐτοῦ, πλῆθος ἀνδρῶν πολεμι-
στῶν πολὺ σφόδρα. καὶ ἦν ἐκεῖ ῥαθυμῶν
καὶ εὐωχούμενος αὐτὸς καὶ ἡ δύναμις
αὐτοῦ ἐφ' ἡμέρας ἑκατὸν εἴκοσι. β΄.
1 * Καὶ ἐν ἔτει τῷ ὀγδόῳ καὶ δεκάτῳ
δευτέρᾳ καὶ εἰκάδι τοῦ πρώτου μηνὸς ἐγέ
νετο λόγος ἐν οἴκῳ ναβουχοδονόσορ βασι
λέως ἀσσυρίων ἐκδικῆσαι πᾶσαν τὴν
2 γῆν καθὼς ἐλάλησε. * καὶ συνεκάλεσε
πάντας τοὺς θεράποντας αὐτοῦ καὶ πάν-
3 τας τοὺς μεγιστᾶνας αὐτοῦ. * καὶ ἔθετο μετ'
αὐτῶν τὸ μυστήριον τῆς βουλῆς αὐτοῦ. καὶ
συνεκάλεσε πᾶσαν τὴν κακίαν τῆς γῆς
ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ. καὶ αὐτοὶ ἔκριναν
ὀλοθρεῦσαι πᾶσαν σάρκα οἳ οὐκ ἠκο
λούθησαν τῷ λόγῳ τοῦ στόματος αὐτοῦ.
4 * καὶ ἐγένετο ὡς συνετέλεσε τὴν βουλὴν
αὐτοῦ, ἐκάλεσε ναβουχοδονόσορ βασι-
λεὺς ἀσσυρίων τὸν ὀλοφέρνην ἀρχι-
στράτηγον τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, δεύτερον
ὄντα μετ' αὐτόν. καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν, τά
δε λέγει ὁ βασιλεὺς ὁ μέγας ὁ κύριος
5 πάσης γῆς. * ἰδοὺ σὺ ἐξελεύσῃ ἐκ προ
σώπου μου, καὶ λήψῃ μετὰ σοῦ ἄνδρας πε
ποιθότας ἐν ἰσχύϊ αὐτῶν πεζῶν, εἰς χι
λιάδας ἑκατὸν εἴκοσι, καὶ πλῆθος ἵππων σὺν ἀναβάταις, χιλιάδας δώδε-
κα, καὶ ἐξελεύσῃ εἰς συνάντησιν πάσῃ τῇ γῇ εἰς δυσμάς, ὅτι ἠπείθησαν ἐν
τῷ ῥήματί μου, καὶ ἀπαγγελεῖς αὐτοῖς ἑτοιμάζειν μοι γῆν καὶ ὕδωρ, ὅτι ἐξε-
λεύσομαι ἐν θυμῷ μου ἐπ' αὐτούς, καὶ καλύψω πᾶν τὸ πρόσωπον τῆς γῆς
ἐν τοῖς ποσὶ τῆς δυνάμεώς μου, καὶ δώσω αὐτοὺς εἰς διαρπαγὴν αὐτοῖς. καὶ οἱ
τραυματίαι αὐτῶν πληρώσουσι τὰς φάραγγας αὐτῶν καὶ τοὺς χειμάρρους.
καὶ ποταμὸς ἐπικλύζων τοῖς νεκροῖς αὐτῶν πληρωθήσεται. καὶ ἄξω τὴν αἰχ
μαλωσίαν αὐτῶν ἐπὶ τὰ ἄκρα πάσης τῆς γῆς. σὺ δὲ ἐξελθὼν προκατα
λήψῃ μοι πᾶν ὅριον αὐτῶν, καὶ ἐκδώσουσί σοι ἑαυτούς. καὶ διατηρήσεις ἐμοὶ
6 αὐτοὺς εἰς ἡμέραν ἐλεγμοῦ αὐτῶν. * ἐπὶ δὲ τοὺς ἀπειθοῦντας οὐ φείσεται ὁ ὀφ
θαλμός σου, τοῦ δοῦναι αὐτοὺς εἰς φόνον καὶ ἁρπαγὴν ἐν πάσῃ τῇ γῇ σου, ὅτι
ζῶν ἐγὼ καὶ τὸ κράτος τῆς βασιλείας μου, ὅσα ἐλάλησα, καὶ ποιήσω ταῦτα ἐν
χειρί μου. σὺ δὲ οὐ παραβήσῃ ἕν τι τῶν ῥημάτων τοῦ κυρίου σου. ἀλλ' ἐπι
τελῶν ἐπιτελέσεις καθότι προστέταχά σοι. καὶ οὐ μακρυνεῖς τοῦ ποιῆσαι
7 αὐτά. * καὶ ἐξῆλθεν ὁ ὀλοφέρνης ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου αὐτοῦ, καὶ ἐκάλεσε
πάντας τοὺς δυνάστας καὶ τοὺς στρατηγοὺς καὶ ἐπιστάτας τῆς δυνάμεως ἀσσυρ,
καὶ ἠρίθμησεν ἐπιλέκτους ἄνδρας εἰς παράταξιν καθότι προσέταξεν αὐτῷ
ὁ κύριος αὐτοῦ εἰς μυριάδας δεκαδύο, καὶ ἱππεῖς τοξότας μυρίους δισχιλίους.

per thronū & regnū suum,
quod defenderet se de omnib'
regionibus his. CAP. II.
1 ANno tertiodecimo Na
A buchodonosor regis,
vicesima & secunda die
mensis primi, factum est
verbū in domo Nabucho-
donosor regis Aßyriorū, vt
2 defenderet se. * Vocauítq;
oēs maiores natu, omnésq;
3 duces bellatores suos, * Et
habuit cū eis mysteriū con-
silij sui. dixítq; cogitationē
suā in eo esse, vt omnē terrā
suo subiugaret imperio.
4 * Quod dictū cùm placuis-
set omnib', vocauit Nabu-
chodonosor rex Holofernē
principē militię suę, & dixit
5 ei, * Egredere aduersum om
ne regnū Occidētis, & cōtra
eos præcipuè, q̄ contemp-
6 serūt imperium meū. * Nō
B parcet oculus tuus vlli re-
gno, omnémq; vrbē muni-
7 tā subiugabis mihi. * Tūc
Holofernes vocauit duces,
& magistratus virtutis Aßy
riorū, & dinumerauit viros
in expeditione, sicut præce-
pit ei rex, centū viginti mil
lia peditū pugnatorum, &
equites sagittarios duode-
cim millia.

* Omnémq; expeditio- 8
nem suam fecit præire in
multitudine innumerabi-
lium camelorum, cum his
quæ exercitibus sufficerent
copiosè; boum quoque ar-
menta, gregésque ouium,
quorum non erat nume-
rus. C
* Frumentum ex omni 9
Syria in transitu suo parari
constituit.
* Aurum verò & argen- 10
tum de domo regis assum-
psit multum nimis.
* Et profectus est ipse & 11
omnis exercitus cum qua-
drigis, & equitibus, & sa-
gittariis, qui cooperuerunt
faciem terræ sicut locustæ.
* Cúmque pertransisset 12
fines Assyriorum, venit ad
magnos montes Angæ, qui
sunt à sinistro Ciliciæ, ascen
dítque omnia castella eorũ,
& obtinuit omnem muni-
tionem.
* Effregit autem ciuita- 13
tem opinatissimam Melo-
thi, prædauítque omnes fi-
lios Tharsis, & filios His-
mael, qui erant contra fa-
ciem deserti, & ad Austrum
terræ Celeon.
* Et transiuit Euphra- 14
tem, & venit in Mesopota- D
miam, & fregit omnes ciui-
tates excelsas, quæ erant
ibi à torrente Mambre, vs-
quequo peruenitur ad
mare, & occupauit termi-
nos eius, à Cilicia vsque ad
fines Iaphet, qui sunt ad
Austrum.
* Adduxítque omnes fi- 15
lios Madian, & prædauit
omnem locupletationem
eorum, omnésque resisten-
tes sibi occidit in ore gla-
dij.

* καὶ διέταξεν αὐτοὺς ὃν τρόπον 8
πολέμου πλῆθος συντάσσεται· καὶ ἔλα-
βε καμήλοις καὶ ὄνοις εἰς τὴν ἀπαρ-
τίαν αὐτῶν πλῆθος πολὺ σφόδρα,
καὶ πρόβατα καὶ βόας καὶ αἶγας εἰς
παρασκευὴν αὐτῶν, ὧν οὐκ ἦν ἀ-
ριθμός.
* καὶ ἐπισιτισμὸν παντὶ ἀνδρὶ εἰς 9
πλῆθος.
* καὶ χρυσίον καὶ ἀργύριον ἐξ οἴκου 10
βασιλέως πολὺ σφόδρα.
* καὶ ἐξῆλθεν αὐτὸς καὶ πᾶσα ἡ 11
δύναμις αὐτοῦ εἰς πορείαν τοῦ προελ-
θεῖν βασιλέως ναβουχοδονόσορ, καὶ κα-
λύψαι πᾶν τὸ πρόσωπον τῆς γῆς
πρὸς δυσμαῖς ἐν ἅρμασι καὶ ἱππεῦσι
καὶ πεζοῖς ἐπιλέκτοις αὐτῶν· καὶ πολὺς
ὁ ἐπίμικτος ὡς ἀκρὶς συνῆλθον
αὐτοῖς, καὶ ὡς ἄμμος τῆς γῆς. οὐ γὰρ
ἦν ἀριθμὸς ἀπὸ πλήθους αὐτῶν.
* καὶ ἐξῆλθον ἐκ νινευὶ ὁδὸν τριῶν 12
ἡμερῶν ἐπὶ πρόσωπον τοῦ πεδίου
βεκτιλέθ· καὶ ἐπεστρατοπέδευσαν ἀπὸ
βεκτιλέθ, πλησίον τοῦ ὄρους τοῦ ἐπ'
ἀριστερᾷ τῆς ἄνω κιλικίας· καὶ ἔλα-
βε πᾶσαν τὴν δύναμιν αὐτοῦ, τοὺς πε
ζοὺς καὶ τοὺς ἱππεῖς καὶ τὰ ἅρματα
αὐτοῦ· καὶ ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν
ὀρεινήν.
* καὶ διέκοψεν τὸ φοὺδ καὶ τὸ λοὺδ· 13
καὶ προενόμευσεν υἱοὺς πάντας ῥα-
σὴς καὶ υἱοὺς ἰσμαὴλ τοὺς κατὰ πρό-
σωπον τῆς ἐρήμου πρὸς νότον τῆς χελ-
λών.
* καὶ παρῆλθε τὸν εὐφράτην, καὶ 14
διῆλθε τὴν μεσοποταμίαν· καὶ κα-
τέσκαψε πάσας τὰς πόλεις τὰς ὑ-
ψηλὰς τὰς ἐπὶ τοῦ χειμάρρου ἀρ-
βωναὶ ἕως τοῦ ἐλθεῖν ἐπὶ θάλασ-
σαν· καὶ κατελάβετο τὰ ὅρια τῆς κι-
λικίας· καὶ κατέκοψε πάντας τοὺς
ἀντιστάντας αὐτῷ· καὶ ἦλθεν ἕως ὁρίων
ἰάφεθ τὰ πρὸς νότον καὶ πρόσωπον
τῆς ἀραβίας.
* καὶ ἐκύκλωσε πάντας τοὺς υἱοὺς 15
μαδιάμ, καὶ ἐνέπρησε τὰ σκηνώμα-
τα αὐτῶν· καὶ προενόμευσε τὰς μάν-
δρας αὐτῶν.

8 * *Et ordinauit eos quemad-*
modum prœlij multitudo ordi-
natur. & assumpsit camelos
& asinos ad sarcinas eorum
multitudinem multam valdè,
& oues & boues, & capras
ad præparationem eorum, quo-
rum non erat numerus.
9 * *Et frumentaceum vi-*
ctum omni viro ad multitu-
dinem.
10 * *Et aurum & argentum*
de domo regis multum nimis.
11 * *Et egressus est ipse & om*
nis exercitus eius in viam vt
præcederent regem Nabucho-
donosor, & cooperirent om-
nem faciem terræ ad occidens
in curribus & equitibus, &
peditibus electis eorum: &
multi mixti sicut locusta ve-
nerunt cum eis, & sicut are-
na terræ; non enim erat nume-
rus præ multitudine eorum.
12 * *Et exierunt è Niniue viã*
trium dierum super faciem cam
pi Bectileth, & castrametatus
est à Bectileth, prope montem
qui ad sinistram superioris Ci-
liciæ: & cepit omnem potesta-
tem eius, pedites & equites,
& currus eius: & abijt inde
in montana.
13 * *Et incidit Phud & Lud,*
& prædatus est filios omnes
Rases, & filios Ismael eos qui
contra faciem deserti ad Au-
strum Chellon.
14 * *Et transiuit Euphratem,*
& transijt Mesopotamiam, et
fregit omnes ciuitates excelsas
quæ in torrente Arbonai quo-
usque peruenitur ad mare, et
occupauit terminos Ciliciæ, &
incidit omnes resistentes ei, &
venit vsque ad fines Iapheth,
qui ad Austrum, & faciem A-
rabiæ.
15 * *Et circundedit omnes fi-*
lios Madiam, & succendit ta-
bernacula eorum: & præda-
tus est cubilia eorum.

16 ** Et descendit in campum Damasci in diebus messis tritici, & succendit omnes agros eorum, & greges & armenta dedit in deletionem, & ciuitates eorum spoliauit, & campos eorum ventilauit, & percussit omnes iuuenes eorum in ore gladij. & cecidit timor & tremor eius super inhabitantes regionem maritimam, qui erãt in Sidone & in Tyro, & habitantes Sur & Ocina, & omnes habitantes Iemnaan, & habitantes in Azoto & Ascalone, timuerunt eum valde.*

CAP. III.

1 *ET miserunt ad eum legatos verbis pacificis, dicentes:*

2 ** Ecce nos famuli Nabuchodonosor regis magni, astamus in conspectu tuo.*

3 ** Vtere nobis quemadmodum placitum est faciei tuæ.*

4 ** Ecce suburbia nostra & omnis locus noster, & omnis campus tritici, & greges, & armẽta, & omnes mandræ tabernaculorum nostrorũ astant ante faciem tuam; vtere quemadmodum placuerit tibi.*

5 ** Ecce & ciuitates nostræ, & habitantes in eis, serui tui sunt. Veniens obuia eis vt est bonum in oculis tuis: & venerunt viri ad Holofernem, & annunciauerunt ei iuxta verba hæc.*

6 ** Et descendit in regionem maritimam ipse & exercitus, & custodiuit ciuitates excelsas.*

7 ** Et acceperunt ex eis in auxilium viros electos.*

8 ** Et susceperunt eum ipsi & omnis regio eorum, cum coronis & choris, & tympanis.*

10 ** Et demolitus est omnes fines eorum, & lucos eorum excidit.*

16 * καὶ κατέβη εἰς πεδίον δαμασκοῦ ἐν ἡμέραις θερισμοῦ πυρῶν, καὶ ἐνέπρησε πάντας τοὺς ἀγροὺς αὐτῶν, καὶ τὰ ποίμνια, καὶ τὰ βουκόλια ἔδωκεν εἰς ἀφανισμόν· καὶ τὰς πόλεις αὐτῶν ἐσκύλευσε, καὶ τὰ πεδία αὐτῶν ἐξελίκμησε· καὶ ἐπάταξε πάντας τοὺς νεανίσκους αὐτῶν ἐν στόματι ῥομφαίας· καὶ ἔπεσεν ὁ φόβος καὶ ὁ τρόμος αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας τὴν παραλίαν, τοὺς ὄντας ἐν σιδῶνι καὶ ἐν τύρῳ, καὶ τοὺς κατοικοῦντας σοὺρ καὶ ὀκεινά, καὶ πάντας τοὺς κατοικοῦντας ἰεμναάν, καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐν ἀζώτῳ καὶ ἀσκάλωνι, ἐφοβήθησαν αὐτὸν σφόδρα.

γ΄.

1 * Καὶ ἀπέστειλαν πρὸς αὐτὸν ἀγγέλους λόγοις εἰρηνικοῖς, λέγοντες·

2 * ἰδοὺ ἡμεῖς οἱ παῖδες ναβουχοδονόσορ βασιλέως μεγάλου, παρακείμεθα ἐνώπιόν σου·

3 * χρῆσαι ἡμῖν καθὼς ἀρεστόν ἐστι τῷ προσώπῳ σου.

4 * ἰδοὺ αἱ ἐπαύλεις ἡμῶν καὶ πᾶς τόπος ἡμῶν· καὶ πᾶν πεδίον πυρῶν· καὶ τὰ ποίμνια καὶ τὰ βουκόλια· καὶ πᾶσαι αἱ μάνδραι τῶν σκηνωμάτων ἡμῶν παράκεινται πρὸ προσώπου σου, χρῆσαι καθὼς ἂν ἀρέσκῃ σοι.

5 * ἰδοὺ καὶ αἱ πόλεις ἡμῶν καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐν αὐταῖς, δοῦλοί σου εἰσίν. ἐλθὼν ἀπάντησον αὐταῖς ὡς ἐστιν ἀγαθὸν ἐν ὀφθαλμοῖς σου· καὶ παρεγένοντο οἱ ἄνδρες πρὸς ὁλοφέρνην, καὶ ἀπήγγειλαν αὐτῷ κατὰ τὰ ῥήματα ταῦτα.

6 * καὶ κατέβη ἐπὶ τὴν παραλίαν αὐτὸς καὶ ἡ δύναμις· καὶ ἐφρούρησε τὰς πόλεις τὰς ὑψηλάς.

7 * καὶ ἔλαβον ἐξ αὐτῶν εἰς συμμαχίαν ἄνδρας ἐπιλέκτους.

8 * καὶ ἐδέξαντο αὐτὸν αὐτοὶ καὶ πᾶσα ἡ περίχωρος αὐτῶν, μετὰ στεφάνων καὶ χορῶν καὶ τυμπάνων.

10 * καὶ κατέσκαψε πάντα τὰ ὅρια αὐτῶν· καὶ τὰ ἄλση αὐτῶν ἐξέκοψε.

16 * Et post hæc descendit
in campos Damasci in diebus messis, & succendit omnia sata, omnésque arbores
& vineas fecit incidi, & cecidit timor illius super omnes inhabitantes terram.

CAP. III.

1 TVnc miserunt legatos
A suos vniuersarũ vrbium
ac prouinciarũ reges ac principes, Syriæ scilicet & Mesopotamiæ, & Syriæ Sobal,
& Libyæ atque Ciliciæ; qui
venientes ad Holofernem,
2 dixerunt, * Desinat indi-
3 gnatio tua circa nos. * Melius est enim vt viuẽtes seruiamus Nabuchodonosor
regi magno, & subditi sim⁹
tibi, quàm morientes cum
interitu nostro, ipsi seruitutis nostrę damna patiamur.
4 * Omnis ciuitas nostra,
B omnísque possessio, omnes
montes & colles, & campi,
& armẽta boum gregésque
ouiũ & caprarũ, equorũq;
& camelorũ, & vniuersæ facultates nostræ atq; familię
in conspectu tuo sunt. sint
5 omnia sub lege tua. * Nos
etiam & filij nostri serui tui
sumus. Veni nobis pacificus
dñs, & vtere seruitio nostro
6 sicut placuerit tibi. * Tunc
descẽdit de montibus cum
equitib⁹ in virtute magna,
& obtinuit omnẽ ciuitatẽ,
& omnẽ inhabitantẽ terrã.
7 * De vniuersis autẽ vrbi-
C bus assumpsit sibi auxiliarios, viros fortes & electos
8 ad bellũ. * Tantúsq; metus
prouinciis illis incubuit, vt
vniuersarũ vrbiũ habitatores principes & honorati
simul cũ populis exirent in
obuiam venienti, excipientes eũ cũ coronis & lampadib⁹ ducẽtes choros in tym-
9 panis & tibiis. * Nec ista tamẽ facientes, ferocitatẽ eius
pectoris mitigare potuerũt.
10 * Nã & ciuitates eorũ destruxit, et lucos eorũ excîdit.

* Præceperat enim illi 11
Nabuchodonoſor rex, vt
omnes deos terræ extermi-
naret, videlicet vt ipſe ſolus
diceretur deus ab his na-
tionibus, quæ potuiſſent
Holofernis potentia ſubiu-
gari.
* Pertranſiens autem Sy 12
riam Sobal, & omnem Ap-
pamiam, omnémque Me-
ſopotamiam, venit ad Idu-
mæos in terra Gabaa, acce-
pítque ciuitates eorum, &
ſedit ibi per triginta dies, in
quibus dieb⁹ adunari præ-
cepit vniuerſum exercitum
virtutis ſuæ.

CAP. IIII.

TVnc audientes hæc filij 1
Iſrael, qui habitabant A
terram Iuda, timuerũt val-
de à facie eius.
* Tremor etiam & hor- 2
ror inuaſit ſenſus eorum, ne
hoc faceret Hieruſalem &
templo Domini, quod fe-
cerat cæteris ciuitatibus &
templis earum.
* Et miſerunt in omnem 3
Samariam per circuitũ vſ-
que Hiericho, & præoccu-
pauerunt omnes vertices
montium.
* Et muris circundede- 4
runt vicos ſuos, & congre-
gauerunt frumenta in præ-
parationem pugnæ.
* Sacerdos etiam Elia- 5
chim ſcripſit ad vniuerſos
qui erant contra Eſdrelon,
quæ eſt contra faciem cam-
pi magni iuxta Dothaim,
& vniuerſis per quos viæ
tranſitus eſſe poterat, vt
obtinerent aſcenſus mon-
tium, per quos via eſſe po-
terat ad Hieruſalem, & il-
lic cuſtodirent vbi angu-
ſtum iter eſſe poterat inter
montes.

* καὶ ἦν δεδογμένον αὐτῷ ἐξολο- 11
θρεῦσαι πάντας τοὺς θεοὺς τῆς γῆς, ὅπως
αὐτῷ μόνῳ τῷ ναβουχοδονόσορ λα-
τρεύσωσι πάντα τὰ ἔθνη, καὶ πᾶσαι αἱ
γλῶσσαι καὶ αἱ φυλαὶ αὐτῶν ἐπικα-
λέσωνται αὐτὸν θεόν. * καὶ ἦλθε κατὰ 12
πρόσωπον ἐσδρηλὼν πλησίον τῆς δο-
ταίας, ἥ ἐστιν ἀπέναντι τοῦ πρίονος τοῦ
μεγάλου τῆς ἰουδαίας· καὶ κατεστρατοπέ-
δευσεν ἀναμέσον γαβαὰ καὶ σκυθῶν πό-
λεως· καὶ ἦν ἐκεῖ μῆνα ἡμερῶν εἰς τὸ
συλλέξαι πᾶσαν τὴν ἀπαρτίαν τῆς
δυνάμεως αὐτοῦ.

δ΄.

* Καὶ ἤκουσαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ οἱ 1
κατοικοῦντες ἐν τῇ ἰουδαίᾳ, πάντα ὅ-
σα ἐποίησεν ὁλοφέρνης τοῖς ἔθνεσιν ὁ
ἀρχιστράτηγος ναβουχοδονόσορ τοῦ βα-
σιλέως ἀσσυρίων· καὶ ὃν τρόπον ἐσκύ-
λευσε πάντα τὰ ἱερὰ αὐτῶν· καὶ ἔδω-
κεν αὐτὰ εἰς ἀφανισμόν.
* καὶ ἐφοβήθησαν σφόδρα ἀπὸ 2
προσώπου αὐτοῦ· καὶ περὶ ἱερουσαλὴμ
καὶ τοῦ ναοῦ κυρίου θεοῦ αὐτῶν ἐταράχθη-
σαν· ὅτι προσφάτως ἦσαν ἀναβεβη-
κότες ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας, καὶ νεωστὶ
πᾶς ὁ λαὸς συνελέλεκτο ἐκ τῆς ἰου-
δαίας· καὶ τὰ σκεύη καὶ τὸ θυσιαστήριον,
καὶ ὁ οἶκος ἐκ βεβηλώσεως ἡγιασμέ-
να ἦν. * καὶ ἀπέστειλαν εἰς πᾶν ὅριον 3
σαμαρείας, καὶ κώμας, καὶ βεθωρώ, καὶ
βελμὲν, καὶ ἱεριχώ, καὶ εἰς χωβά, καὶ ἐσω-
ρά, καὶ τὸν αὐλῶνα σαλήμ, καὶ προκα-
τελάβοντο πάσας τὰς κορυφὰς τῶν
ὀρέων τῶν ὑψηλῶν. * καὶ ἐτείχισαν τὰς 4
ἐν αὐταῖς κώμας, καὶ παρέθεντο εἰς ἐπι-
σιτισμὸν εἰς παρασκευὴν πολέμου· ὅτι
προσφάτως ἦν τὰ πεδία αὐτῶν τε-
θερισμένα. * καὶ ἔγραψεν ἰωακεὶμ ὁ 5
ἱερεὺς ὁ μέγας ὃς ἦν ἐν ταῖς ἡμέραις
ἐκείναις ἐν ἱερουσαλήμ, τοῖς κατοικοῦ-
σι βετυλοῦα, καὶ βεθομεσθαὶμ ἥ ἐστιν ἀ-
πέναντι ἐσδρηλὼν κατὰ πρόσωπον τοῦ
πεδίου τοῦ πλησίον δωθαείμ, λέγων,
διακατασχεῖν τὰς ἀναβάσεις τῆς ὀρεινῆς·
ὅτι δι᾽ αὐτῶν ἦν ἡ εἴσοδος εἰς τὴν ἰουδαί-
αν· καὶ ἦν εὐχερῶς διακωλῦσαι αὐτοὺς
προσβαίνοντας, στενῆς τῆς διαβάσεως
οὔσης, ἐπ᾽ ἄνδρας τοὺς πάντας δύο.

11 * *Et erat decretum ei exter-*
minare omnes deos terræ, vt
ipſi ſoli Nabuchodonoſor ſerui-
rent omnes gentes, & omnes
linguæ & tribus eorum inuo-
carent ipſum Deum.
12 * *Et venit contra faciem Eſ*
draelon prope Doteam, quæ eſt
cõtra Serram magnam Judææ:
& caſtrametatus eſt inter Ga-
ba, & Scytharum ciuitatem:
& fuit ibi menſem dierum vt
congregaret omnem ſarcinam
exercitus ſui.

CAP. IIII.

1 E*T audierunt filij Jſrael qui*
habitabant in Judæa, om-
nia quæ fecit Holofernes genti-
bus princeps exercitus Nabu-
chodonoſor regis Aſſyriorum,
& quemadmodum ſpoliauit o-
mnia templa eorum, & dedit
2 *ea in deletionem.* * *Et timue-*
runt valde à facie eius, & pro
Hieruſalem & templo Domini
Dei ſui turbati ſunt: quia re-
center fuerant aſcendentes de
captiuitate, & nuper omnis po
pulus congregatus fuerat ex Ju
dæa; & vaſa, & altare, &
domus à prophanatione ſan-
3 *ctificata erant.* * *Et miſerunt*
ad omnẽ terminum Samariæ,
& vicos, et Bethoro, et Belmẽ,
& Hiericho, & ad Choba, &
Eſora, et vallẽ Salem, & præ-
occupauerunt omnes vertices
montium excelſorum.
4 * *Et muris circundederunt*
qui in eis vicos, & appoſuerũt
in frumentationem in præpa-
rationem pugnæ, quoniam re-
center erant campi eorum de-
5 *meſſi.* * *Et ſcripſit Joachim ſa-*
cerdos magnus qui erat in die-
bus illis in Hieruſalem, ijs qui
habitabant Betulua & Bete-
meſtham quæ eſt cõtra Eſdrae-
lon contra faciem campi qui
prope Dothaim, dicens, vt ob-
tinerent aſcenſus mõtanorum,
quia per illos erat introitus ad
Judæam, & erat facile prohi-
bere eos aduenientes, cùm an-
guſtus tranſitus eſſet, ad viros
ad ſummum duos.

** Et fecerunt filij Iſrael ſi-* 6
cut conſtituit eis Ioachim ſa-
cerdos magnus, & ſenatus
vniuerſi populi Iſrael, qui ſe-
debant in Hieruſalem.

** Et clamauerunt omnis* 7
vir Iſrael ad Deum in inſtan-
tia magna, & humiliauerunt
animas ſuas in inſtantia ma-
gna ipſi & mulieres eorum,
& infantes eorum, & iumen-
ta eorum, & omnis aduena,
& mercenarius & ſeruus eo-
rum,

** Impoſuerunt cilicia ſuper* 8
lumbos ſuos, & omnis vir &
mulier, & pueri, & habitan-
tes Hieruſalem ceciderunt con-
tra faciem templi, & cinere
conſperſerunt capita ſua, &
extenderunt cilicia ſua contra
faciem Domini, & altare ci-
licio operuerunt.

** Et clamauerunt ad Deum* 9
Iſrael vnanimiter aſſiduè, ne
daret in prædam infantes eo-
rum, & vxores in diuiſio-
nem, & ciuitates hæredita-
tis eorum in interitum, & ſan
cta in pollutionem & oppro-
brium, deriſionem gentibus:
& exaudiuit Deus deprecatio-
nem eorum, & de tribulatio-
ne eorum liberauit eos: & erat
populus ieiunans diebus multis
in vniuerſa Iudæa & Hieru-
ſalem ante faciem ſanctorum
Domini omnipotentis.

** Et Ioachim ſacerdos ma-* 10
gnus, & omnes qui aſtabant
coram Domino ſacerdotes, &
qui miniſtrabant Domino cili-
cijs præcincti lumbos ſuos, of-
ferebant holocauſtum conſueti
ſacrificij, & orationes, & vo-
luntaria dona populi, & erat
cinis ſuper mitras eorum.

** Et clamabant ad Domi-* 14
num ex omni virtute, in bo-
num vt viſitaret omnem do-
mum Iſrael.

6 * καὶ ἐποίησαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ κα-
θὰ συνέταξεν αὐτοῖς ἰωακεὶμ ὁ ἱε-
ρεὺς ὁ μέγας, καὶ ἡ γερουσία παν-
τὸς δήμου ἰσραὴλ οἳ ἐκάθηντο ἐν
ἱερουσαλήμ.
7 * καὶ ἀνεβόησαν πᾶς ἀνὴρ ἰσραὴλ
πρὸς τὸν θεὸν ἐν ἐκτενείᾳ μεγά-
λῃ· καὶ ἐταπείνωσαν τὰς ψυχὰς αὐ-
τῶν ἐν ἐκτενείᾳ μεγάλῃ αὐτοὶ καὶ
αἱ γυναῖκες αὐτῶν· καὶ τὰ νήπια αὐ-
τῶν, καὶ τὰ κτήνη αὐτῶν, καὶ πᾶς
πάροικος καὶ μισθωτὸς καὶ ἀργυρώνη-
τος αὐτῶν.
8 * ἐπέθεντο σάκκους ἐπὶ τὰς ὀσφύ-
ας αὐτῶν· καὶ πᾶς ἀνὴρ, καὶ γυνὴ,
καὶ τὰ παιδία, καὶ οἱ κατοικοῦντες
ἱερουσαλὴμ ἔπεσαν κατὰ πρόσω-
πον τοῦ ναοῦ, καὶ ἐσποδώσαντο τὰς
κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ ἐξέτειναν τοὺς
σάκκους αὐτῶν κατὰ πρόσωπον κυ-
ρίου· καὶ τὸ θυσιαστήριον σάκκῳ περιέ-
βαλον.
9 * καὶ ἐβόησαν πρὸς τὸν θεὸν ἰσ-
ραὴλ ὁμοθυμαδὸν ἐκτενῶς, τοῦ μὴ
δοῦναι εἰς διαρπαγὴν τὰ νήπια αὐ-
τῶν, καὶ τὰς γυναῖκας εἰς προνομὴν,
καὶ τὰς πόλεις τῆς κληρονομίας αὐ-
τῶν εἰς ἀφανισμόν, καὶ τὰ ἅγια εἰς
βεβήλωσιν καὶ ὀνειδισμόν, ἐπίχαρ-
μα τοῖς ἔθνεσι· καὶ εἰσήκουσεν ὁ θεὸς
τῆς δεήσεως αὐτῶν· καὶ ἐκ τῆς θλί-
ψεως αὐτῶν ἔσωσεν αὐτούς· καὶ ἦν ὁ
λαὸς νηστεύων ἡμέρας πλείους ἐν πά-
σῃ τῇ ἰουδαίᾳ καὶ ἱερουσαλὴμ κατὰ
πρόσωπον τῶν ἁγίων κυρίου παντο-
κράτορος.
10 * καὶ ἰωακεὶμ ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας,
καὶ πάντες οἱ παρεστηκότες ἐνώπιον
κυρίου ἱερεῖς, καὶ οἱ λειτουργοῦντες κυ-
ρίῳ σάκκοις περιεζωσμένοι τὰς ὀσ-
φύας αὐτῶν, προσέφερον τὴν ὁλο-
καύτωσιν τοῦ ἐνδελεχισμοῦ καὶ τὰς
εὐχὰς, καὶ τὰ ἑκούσια δόματα τοῦ
λαοῦ. καὶ ἦν σποδὸς ἐπὶ τὰς κιδάρεις
αὐτῶν.
14 * καὶ ἐβόων πρὸς κύριον ἐκ πά-
σης δυνάμεως, εἰς ἀγαθὸν ἐπισκέ-
ψασθαι πάντα οἶκον ἰσραήλ.

6 * Et fecerunt filij Iſrael,
ſecundum quod conſtitue-
rat eis ſacerdos Domini E-
liachim.
7 * Et clamauit omnis po-
pulus ad Dominum inſtan-
tia magna, & humiliauerũt
animas ſuas in ieiuniis & o-
rationibus, ipſi & mulieres
8 eorum. * Et induerunt ſe
ſacerdotes ciliciis, infantes
proſtrauerũt contra faciem
templi Domini, & altare
Domini operuerũt cilicio.
9 * Et clamauerũt ad Do-
C minum Deum Iſrael vna-
nimiter, ne daretur in præ-
dam infantes eorũ, & vxo-
res eorum in diuiſionem, &
ciuitates eorum in exter-
minium, & ſancta eorũ in
pollutionem, & fierent in
opprobrium gentibus.
10 * Tunc Eliachim ſacer-
dos Domini magnus cir-
cuiuit omnem Iſrael, allo-
cutúſque eſt eos, dicens,
11 * Scitote quoniam exau-
diet Dominus preces ve-
ſtras, ſi manentes perman-
ſeritis in ieiuniis & oratio-
D nibus in cõſpectu Domini.
12 * Memores eſtote Moyſi
ſerui Domini, qui Amalech
confidentem in virtute ſua
& in exercitu ſuo, & in cly-
peis ſuis, & in curribus ſuis,
& in equitibus ſuis, non
ferro pugnando, ſed preci-
bus ſanctis orando deiecit.
13 * Sic erunt vniuerſi ho-
ſtes Iſrael, ſi perſeuraueri-
tis in hoc opere quod cœ-
14 piſtis. * Ad hanc igitur
exhortationem eius depre-
cantes Dñm, permanebant
in conſpectu Domini, ita vt
etiam hi qui offerebant Do
mino holocauſta, præcincti
ciliciis offerrent ſacrificia
Domino, & erat cinis ſupra
capita eorum. Et ex toto
corde ſuo omnes orabant
Deum, vt viſitaret populũ
ſuum Iſrael.

CAP. V.

NVnciatúmque est Ho- 1
loferni principi mili- A
tiæ Assyriorum, quòd filij
Israel præpararent se ad re-
sistendum, ac montium iti-
nera conclusissent; & furo-
re nimio exarsit in iracun-
dia magna. vocauítque om
nes principes Moab, & du-
ces Ammon, & dixit eis:
* Dicite mihi quis sit po 2
pulus iste, qui mōtana ob-
sidet; aut quæ & quales &
quantæ sint ciuitates eorū;
quæ etiam sit virtus eorū,
aut quæ sit multitudo eo-
rum, vel quis rex militiæ il-
lorum, & quare prę omni-
bus qui habitant in Orien-
te, isti contempserunt nos,
& non exierunt in obuiam
nobis, vt susciperent nos cū
pace.
* Tunc Achior dux om- 3
nium filiorum Ammon re-
spondens ait,
* Si digneris audire, do- 4
mine, dicam veritatem in
conspectu tuo de populo
isto, qui in montanis habi-
tat, & non egredietur ver-
bum falsum ex ore meo.
* Populus iste ex proge- 5
nie Chaldæorum est.
* Hic primùm in Meso- 6
potamia habitauit, quo-
niam noluerunt sequi deos
patrum suorum, qui erant
in terra Chaldęorum.
* Deserentes itaque ce- 7
remonias patrum suorum,
quæ in multitudine deorū B
erant, vnum Deum cęli co-
luerūt; qui & pręcepit eis,
vt exirent inde, & habita-
rent in Charran.

ε.

* Καὶ ἀνηγγέλη ὀλοφέρνῃ ἀρχι- 1
στρατήγῳ δυνάμεως ἀσσοὺρ, διότι οἱ
υἱοὶ ἰσραὴλ παρεσκευάσαντο εἰς πό-
λεμον· καὶ τὰς διόδους τῆς ὀρεινῆς συ-
νέκλεισαν, καὶ ἐτείχισαν πᾶσαν κο-
ρυφὴν ὄρους ὑψηλοῦ, καὶ ἔθηκαν ἐν
τοῖς πεδίοις σκάνδαλα· καὶ ὠργί-
σθη θυμῷ σφόδρα· καὶ ἐκάλεσε πάν-
τας τοὺς ἄρχοντας μωάβ, καὶ τοὺς
στρατηγοὺς ἀμμών, καὶ πάντας τοὺς
σατράπας τῆς παραλίας· καὶ εἶπεν
αὐτοῖς.
* ἀπαγγείλατε δή μοι υἱοὶ χα- 2
ναάν τίς ὁ λαὸς οὗτος ὁ καθήμενος
ἐν τῇ ὀρεινῇ, καὶ τίνες ἃς κατοικοῦσι πό-
λεις, καὶ τί τὸ πλῆθος τῆς δυνάμεως
αὐτῶν, καὶ ἐν τίνι τὸ κράτος αὐτῶν
καὶ ἡ ἰσχὺς αὐτῶν, καὶ τίς ἀνέστηκεν
ἐπ' αὐτῶν βασιλεὺς ἡγούμενος στρα-
τηγίας αὐτῶν, καὶ διατί κατεγνώσαντο
τοῦ μὴ ἐλθεῖν εἰς ἀπάντησίν μου πα-
ρὰ πάντας τοὺς κατοικοῦντας ἐν δυσ-
μαῖς.
* καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν ἀχιὼρ ὁ ἡ- 3
γούμενος πάντων υἱῶν ἀμμών.
* ἀκουσάτω δὴ ὁ κύριός μου λό- 4
γον ἐκ στόματος τοῦ δούλου σου· καὶ
ἀναγγελῶ σοι τὴν ἀλήθειαν περὶ τοῦ
λαοῦ τούτου, ὃς κατοικεῖ τὴν ὀρεινὴν
ταύτην, πλησίον σου οἰκοῦντος· καὶ
οὐκ ἐξελεύσεται ψεῦδος ἐκ τοῦ στό-
ματος τοῦ δούλου σου.
* ὁ λαὸς οὗτός εἰσιν ἀπόγονοι χαλ- 5
δαίων.
* καὶ παρῴκησαν τὸ πρότερον ἐν 6
τῇ μεσοποταμίᾳ, ὅτι οὐκ ἠβουλήθη-
σαν ἀκολουθῆσαι τοῖς θεοῖς τῶν πα-
τέρων αὐτῶν οἳ ἐγένοντο ἐν γῇ χαλ-
δαίων.
* καὶ ἐξέβησαν ἐξ ὁδοῦ τῶν γονέων 7
αὐτῶν· καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ
τοῦ οὐρανοῦ, θεῷ ᾧ ἐπέγνωσαν· καὶ
ἐξέβαλον αὐτοὺς ἀπὸ προσώπου
τῶν θεῶν αὐτῶν, καὶ ἔφυγον εἰς με-
σοποταμίαν· καὶ παρῴκησαν ἐκεῖ ἡ-
μέρας πολλάς· καὶ εἶπεν ὁ θεὸς αὐτῶν ἐξελθεῖν ἐκ τῆς παροικίας
αὐτῶν, καὶ πορευθῆναι εἰς γῆν χαναάν· καὶ κατῴκησαν ἐκεῖ, καὶ ἐπλη-
θύνθησαν χρυσίῳ καὶ ἀργυρίῳ, καὶ ἐν κτήνεσι πολλοῖς σφόδρα.

CAP. V.

1 *ET nunciatum est Holoferni*
principi militiæ Assyriorū,
quòd filij Israel præparati es-
sent ad prælium; & itinera
montanorum conclusissent, &
muniuissent omnem verticem
montis excelsi, & posuissent
in campis scandala: & iratus
est furore nimis, & vocauit o-
mnes principes Moab, & du-
ces Ammon, & omnes Satra-
pas regionis maritimæ: & di-
xit eis,
2 * *Nunciate iam mihi filij*
Chanaan quis populus iste qui
sedet in montanis, & quæ
quas habitant ciuitates, &
quæ multitudo exercitus eorū,
& in quo robur eorum & for
titudo eorum, & quis insur-
rexit in eis rex aut dux exer-
citus eorum, & quare decre-
uerunt vt nō venirēt in occur-
sum meum præ omnibus habi-
tantibus in Occidenti.
3 * *Et dixit ad eum Achior*
dux omnium filiorum Ammon.
4 * *Audiat iam dominus meus*
verbum de ore serui tui; &
annunciabo tibi veritatem de
populo isto, qui habitat mon-
tana hæc, prope te habitante;
& non egredietur mendacium
de ore serui tui.
5 * *Populus iste est ex proge-*
nie Chaldæorum.
6 * *Et habitauerunt prius in*
Mesopotamia, quia non volue-
runt sequi deos patrum suo-
rum qui fuerunt in terra Chal
dæorum.
7 * *Et exierunt ex via gene-*
rationum suarum, & adora-
uerunt Deum cæli. Deum quem
cognouerant, & proiecerunt
eos à facie deorum suorum, &
fugerunt in Mesopotamiam,
& habitauerunt ibi diebus
multis: & dixit deus eorum
vt exirent de habitatione sua,
& irent in terram Chanaan:
& habitauerunt ibi, & re-
pleti sunt auro & argento, &
in iumentis multis nimis.

Et deſcenderunt in Ægy- 8
ptum, cooperuit enim faciem
terræ Chanaan fames, & ha-
bitauerunt ibi vſquequo re-
uerſi ſunt. & facti ſunt ibi in
multitudinem magnam, &
non erat numerus generis eo-
rum.

Et inſurrexit eis rex Ægy 9
pti, & vexauerunt eos, &
in labore & in latere humi-
liauerunt eos, & poſuerunt
eos in ſeruos: & clamauerunt
ad Deum ſuum, & percuſſit
omnem terram Ægypti plagis
in quibus non erat ſanitas.

Et eiecerunt eos Ægyptij 10
à facie ſua, & exiccauit Deus
rubrum mare ante eos.

Et duxit eos in montem 12
Sina & Cades Barne, & eie-
cit omnes habitantes in deſer-
to, & habitauerunt in terra
Ammorræorum, & omnes de
Eſebon diſperderunt in forti-
tudine eorum; & tranſeun-
tes Iordanem, ſortiti ſunt om-
nia montana.

Et eiecerunt à facie ſua 18
Chananæum, & Pherezæum,
& Iebuzæum, & Sychem,
& omnes Gergeſæos, &
habitauerunt in eis diebus
multis.

Et dum non peccauerunt 19
coram Deo ſuo, erant cum eis
bona, quoniam Deus qui odit
iniquitatem cum eis eſt.

Quando autem receſſerunt 20
à via quam propoſuit eis, ex-
terminati ſunt in multis præ-
liis valde nimis.

Et captiui ducti ſunt in ter- 16
ram nõ propriam, & templum
Dei eorum factum eſt in paui-
mentum, & ciuitates eorum
captæ ſunt ab aduerſariis.

8 καὶ κατέβησαν εἰς αἴγυπτον· ἐκά-
λυψε γὰρ τὸ πρόσωπον τῆς γῆς χα-
ναὰν λιμός· καὶ παρῴκησαν ἐκεῖ μέ-
χρις οὗ διεσώθησαν· καὶ ἐγένοντο ἐκεῖ
εἰς πλῆθος πολύ· καὶ οὐκ ἦν ἀριθμὸς
9 τοῦ γένους αὐτῶν.
καὶ ἐπανέστη αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς
αἰγύπτου, καὶ κατεσοφίσαντο αὐτοὺς, καὶ
ἐν πόνῳ καὶ ἐν πλίνθῳ ἐταπείνωσαν
αὐτοὺς, καὶ ἔθεντο αὐτοὺς εἰς δούλους· καὶ
ἀνεβόησαν πρὸς τὸν θεὸν αὐτῶν· καὶ
ἐπάταξε πᾶσαν τὴν γῆν αἰγύπτου
πληγαῖς ἐν αἷς οὐκ ἦν ἴασις.
10 καὶ ἐξέβαλον αὐτοὺς οἱ αἰγύ-
πτιοι ἀπὸ προσώπου αὐτῶν· καὶ κατε-
ξήρανεν ὁ θεὸς τὴν ἐρυθρὰν θάλασ-
σαν ἔμπροσθεν αὐτῶν.
12 καὶ ἤγαγεν αὐτοὺς εἰς τὸ ὄρος τὸ
σινᾶ καὶ κάδης βαρνῆ· καὶ ἐξέβαλε πάν-
τας τοὺς κατοικοῦντας ἐν τῇ ἐρήμῳ. καὶ
ᾤκησαν ἐν γῇ ἀμμορραίων· καὶ πάν-
τας τοὺς ἐσεβὼν ἐξωλόθρευσαν ἐν τῇ
ἰσχύι αὐτῶν· καὶ διαβάντες τὸν ἰορδάνην,
ἐκληρονόμησαν πᾶσαν τὴν ὀρει-
νήν.
18 καὶ ἐξέβαλον ἀπὸ προσώπου
αὐτῶν τὸν χαναναῖον καὶ τὸν φερεζαῖον
καὶ τὸν ἰεβουσαῖον, καὶ τὸν συχέμ, καὶ πάν-
τας τοὺς γεργεσαίους· καὶ κατῴκησαν
ἐν αὐτῇ ἡμέρας πολλάς.
19 καὶ ἕως οὐχ ἥμαρτον ἐνώπιον τοῦ
θεοῦ αὐτῶν, ἦν μετ' αὐτῶν τὰ ἀγα-
θά· ὅτι ὁ θεὸς μισῶν ἀδικίαν μετ' αὐ-
τῶν ἐστιν.
20 ὅτε δὲ ἀπέστησαν ἀπὸ τῆς ὁδοῦ
ἧς διέθετο αὐτοῖς, ἐξωλοθρεύθη-
σαν ἐν πολλοῖς πολέμοις ἐπὶ πολὺ
σφόδρα.
16 καὶ ᾐχμαλωτεύθησαν εἰς γῆν
οὐκ ἰδίαν· καὶ ὁ ναὸς τοῦ θεοῦ αὐτῶν
ἐγενήθη εἰς ἔδαφος· καὶ αἱ πόλεις
αὐτῶν ἐκρατήθησαν ὑπὸ τῶν ὑπε-
ναντίων.

8 Cúmq; operuiſſet om-
nem terram fames, deſcen-
derunt in Ægyptum; illícq;
per quadringentos annos
ſic multiplicati ſunt, vt di-
numerari eorum nõ poſſet
9 exercitus. Cúmque gra-
uaſſet eos rex Ægypti, atq;
in ædificationibus vrbium
ſuarũ in luto & latere ſub-
iugaſſet eos, clamauerũt ad
Dominũ ſuum, & percuſſit
totam terram Ægypti pla-
10 gis variis. Cúmque eie-
ciſſent eos Ægyptij à ſe, &
ceſſaſſet plaga ab eis, & ite-
rum eos vellet capere, & ad
ſuum ſeruitiũ reuocare, fu-
gientibus his, Deus cæli mare
aperuit, ita vt hinc inde a-
quæ quaſi murus ſolidaren-
tur, & iſti pede ſicco fundũ
maris perambulando tran-
11 ſirent. In quo loco dum
innumerabilis exercitus Æ-
gyptiorum eos perſequere-
tur, ita aquis coopertus eſt,
vt non remaneret vel vnus
qui factũ poſteris nũciaret.
12 Egreſſus etiam mare ru-
brum, deſerta Sina montis
occurrerunt, in quibus nũ-
quã homo habitare potuit,
vel filiꝰ hominis requieuit.
13 Illic fontes amari ob-
dulcati ſunt eis ad biben-
dum, & per annos quadra-
ginta annonã de cælo con-
14 ſecuti ſunt. Vbicunque
ingreſſi ſunt ſine arcu & ſa-
gitta, & abſque ſcuto & gla
dio, Deus eorum pugnauit
15 pro eis, & vicit. Et non
fuit qui inſultaret populo
iſti, niſi quando receſſit à
16 cultu Dñi Dei ſui. Quo-
tieſcunq; aũt præter ipſum
Deum ſuum alterũ colue-
rũt, dati ſunt in prædã & in
gladium, & in opprobriũ.

17 Quotieſcunque autem pœnituerũt ſe receſſiſſe à cultura Dei ſui, dedit eis Deus cæli virtutem re-
ſiſtendi. 18 Denique Chananæum regem & Iebuſæum, & Pherezæum, & Ethæum, & Euęum, & Am-
morræum, & omnes potentes in Eſebon proſtrauerũt, & terras eorũ & ciuitates eorũ ipſi poſſederunt.
19 Et vſq; dum nõ peccarẽt in conſpectu Dei ſui, erant cũ illis bona. Deus enim illorũ odit iniquitatẽ.
20 Nam & ante hos annos cùm receſſiſſent à via quam dederat illis Deus vt ambularent in ea, exter-
minati ſunt prœliis à multis nationibus, & plurimi eorum captiui abducti ſunt in terram non ſuam.

21 * Nuper autẽ reuersi ad Dñm Deũ suũ ex dispersione qua dispersi fuerãt, adunati sunt, & ascenderũt mõtana hæc omnia, & iterum possident Hierusalem vbi sunt Sancta sanctorũ.

22 * Nũc ergo, mi domine, perquire si est aliqua iniquitas eorũ in cõspectu Dei eorũ, ascẽdamus ad illos, quoniã tradens tradet illos Deus eorũ tibi, & subiugati erunt sub iugo potentiæ tuæ.

23 * Si verò non est offensio populi huius corã Deo suo, non poterimus resistere illis; quoniam Deus eorum defendet illos, & erimus in opprobrium vniuersæ terræ.

24 * Et factum est cùm cessasset loqui Achior verba hæc, irati sunt omnes magnates Holofernis, & cogitabãt interficere eum, dicentes ad alterutrum:

25 * Quis est iste qui filios Israel posse dicat resistere regi Nabuchodonosor, & exercitibus eius, homines inermes & sine virtute, & sine peritia artis pugnæ?

26 * Vt ergo agnoscat Achior quoniam fallit nos, ascendemus in montana, & cùm capti fuerint potentes eorum, tunc cum eisdem gladio transuerberabitur, vt sciat omnis gens, quoniam Nabuchodonosor Deus terræ est, & præter ipsum alius non est.

CAP. VI.

1 FActum est autem cùm cessassent loqui, indignatus Holofernes vehementer, dixit ad Achior,

2 * Quoniam prophetasti nobis, dicens, quòd gens Israel defendatur à Deo suo, vt ostendam tibi quoniam non est Deus nisi Nabuchodonosor:

21 * καὶ νῦν ἐπιστρέψαντες ἐπὶ τὸν θεὸν αὐτῶν, ἀνέβησαν ἐκ τῆς διασπορᾶς οὗ διεσπάρησαν ἐκεῖ· καὶ κατέσχον τὴν ἱερουσαλήμ, οὗ τὸ ἁγίασμα αὐτῶν, καὶ κατῳκίσθησαν ἐν τῇ ὀρεινῇ ὅτι ἦν ἔρημος.

22 * καὶ νῦν δέσποτα κύριε εἰ μὲν ἔστιν ἀγνόημα ἐν τῷ λαῷ τούτῳ, καὶ ἁμαρτάνουσιν εἰς τὸν θεὸν αὐτῶν, ἐπισκεψώμεθα ὅτι ἔστιν ἐν αὐτοῖς σκάνδαλον τοῦτο, καὶ ἀναβησώμεθα καὶ πολεμήσωμεν αὐτούς.

23 * εἰ δὲ οὐκ ἔστιν ἀνομία ἐν τῷ ἔθνει αὐτῶν, παρελθέτω δὴ ὁ κύριός μου, μήποτε ὑπερασπίσῃ ὁ κύριος αὐτῶν, καὶ ὁ θεὸς αὐτῶν ὑπὲρ αὐτῶν· καὶ ἐσόμεθα εἰς ὄνειδος ἐναντίον πάσης τῆς γῆς.

24 * καὶ ἐγένετο ὡς ἐπαύσατο ἀχιὼρ λαλῶν τοὺς λόγους τούτους, ἐγόγγυσε πᾶς ὁ λαὸς ὁ κύκλῳ τῆς σκηνῆς περιεστώς.

25 * καὶ εἶπον οἱ μεγιστᾶνες ὀλοφέρνου καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες γῆν παραλίαν καὶ τὴν μωάβ, συγκόψαι αὐτόν· οὐ γὰρ φοβηθησόμεθα ἀπὸ προσώπου υἱῶν ἰσραήλ· ἰδοὺ γὰρ λαὸς ἐν ᾧ οὐκ ἔστι δύναμις οὐδὲ κράτος εἰς παράταξιν ἰσχυράν.

26 * διὸ δὴ ἀναβησόμεθα, καὶ ἔσονται εἰς κατάβρωσιν πάσῃ τῇ στρατιᾷ σου δέσποτα ὀλοφέρνη.

ϛ΄.

1 * Καὶ ὡς κατέπαυσεν ὁ θόρυβος τῶν ἀνδρῶν τῶν κύκλῳ τῆς συνεδρίας, καὶ εἶπεν ὀλοφέρνης ἀρχιστράτηγος δυνάμεως ἀσσοὺρ πρὸς ἀχιὼρ ἐναντίον παντὸς τοῦ δήμου ἀλλοφύλων.

2 * καὶ τίς εἶ σὺ ἀχιὼρ ἐναντίον παντὸς τοῦ δήμου ἀλλοφύλων, καὶ πρὸς πάντας υἱοὺς μωάβ, καὶ οἱ μισθωτοὶ τοῦ ἐφραίμ, ὅτι προεφήτευσας ἐν ἡμῖν καθὼς σήμερον, καὶ εἶπας τὸ γένος ἱερουσαλὴμ μὴ πολεμῆσαι, ὅτι ὁ θεὸς αὐτῶν ὑπερασπιεῖ αὐτῶν; καὶ τίς θεὸς εἰ μὴ ναβουχοδονόσορ;

21 * *Et nunc conuersi ad Deum suum, ascenderunt de dispersione qua dispersi erant illic, & possederunt Hierusalem, vbi sanctuarium eorum, & habitauerunt in montanis quia erant deserta.*

22 * *Et nunc dominator Domine si quidem est ignorantia in populo isto, & peccant contra Deum suum, consideremus quoniam est inter eos scãdalum hoc, & ascendamus & debellemus eos.*

23 * *Si verò non est iniquitas in gente eorum, prætereat iam dominus meus, ne fortè defendat Dominus eos, & Deus eorum pro eis, & erimus in opprobrium in conspectu vniuersæ terræ.*

24 * *Et factum est vt cessauit Achior loqui verba hæc, murmurauit omnis populus qui in circuitu tabernaculi stabat.*

25 * *Et dixerunt magnates Holofernis & omnes qui habitabant terram maritimam, & Moab, vt interficerent eum; non enim timebimus à facie filiorum Israel: ecce enim populus in quo non est potentia, neque robur ad aciem fortem.*

26 * *Ideo iam ascendemus, & erunt in cibum vniuerso exercitui tuo domine Holoferne.*

CAP. VI.

1 *ET vt cessauit tumultus virorum qui in circuitu consessus, & dixit Holofernes dux exercitus Assyriorum ad Achior coram omni populo alienigenarum.*

2 * *Et quis es tu Achior coram omni populo alienigenarum, & ad omnes filios Moab, & mercenarij Ephraim, quoniam prophetasti inter nos sicut hodie, & dixisti genus Hierusalem non debellare, quoniã Deus eorũ proteget eos? et quis Deus nisi Nabuchodonosor?*

hic mittet potentiam suam, & disperdet eos à facie terræ, et nõ
liberabit eos Deus eorum, sed
nos serui eius exterminabimus
eos velut hominem vnum, &
non sustinebunt potentiã equo-
rum nostrorum. conculcabimus
enim eos in seipsis. & montes
eorum inebriabũtur in sangui-
ne eorum, & campi eorum re-
plebuntur mortuis eorũ. & nõ
resistet vestigium pedum ipso-
rum contra faciem nostram, sed
perditione peribunt, dicit rex
Nabuchodonosor dominus vni-
uersæ terræ. dixit enim, Non
vana erunt verba sermonum
*meorum. * Tu autẽ Achior,* 3
mercenarie Ammon, qui locu-
tus es verba hæc in die iniqui-
tatis tuæ, non videbis amplius
faciem meam à die hac, quousq;
vlciscar genus eorũ qui ex Æ-
gypto. Et tunc pertransibit
ferrum militiæ meæ, & popu-
lus seruorum meorũ latera tua.
& cades inter vulneratos eo-
rum quando reuersus fuero. &
restituent te serui mei in mon-
tana, & statuent te in vna de
ciuitatibus ascensuum. & non
peribis donec extermineris cum
*illis. * Et siquidem speras in* 4
corde tuo quòd nõ comprehen-
dentur, ne concidat tuus vul-
tus. locutus sum, & nihil cadet
*de verbis meis. * Et præce-* 6
pit Holofernes seruis suis, qui
erant astantes tabernaculo suo,
vt comprehenderent Achior, et
restituerent eum in Bethulua,
& traderent in manus filiorũ
*Israel. * Et acceperunt eum* 7
serui eius, & duxerunt eum
extra castra in campũ, & pro-
fecti sunt de medio cãpestriũ in
mõtana, & appropinquauerũt
ad fontes qui erãt sub Betulua.
et vt viderũt eos viri ciuitatis
in vertice mõtis, & omnis vir
fundibularius detinuit ascẽsum
eorũ. & iaculauerũt in lapidi-
*bus super eos. * et ingressi subtᵉ* 8
montẽ, ligauerũt Achior, & di-
miserũt proiectũ sub radice mõ
tis, & abierunt ad dñm suum.

σου ἀποστελεῖ τὸ κράτος αὐτοῦ, καὶ
ἐξολοθρεύσει αὐτοὺς ἀπὸ προσώ-
που τῆς γῆς· καὶ οὐ ῥύσεται αὐτοὺς ὁ
θεὸς αὐτῶν, ἀλλ᾽ ἡμεῖς οἱ δοῦλοι αὐ-
τοῦ ἐξολοθρεύσομεν αὐτοὺς ὡς ἄν-
θρωπον ἕνα· καὶ οὐχ ὑποστήσονται τὸ
κράτος τῶν ἵππων ἡμῶν· καταπα-
τήσομεν γὰρ αὐτοὺς ἐν αὐτοῖς· καὶ τὰ
ὄρη αὐτῶν μεθυσθήσονται ἐν τῷ αἵ-
ματι αὐτῶν, καὶ τὰ πεδία αὐτῶν πλη-
ρωθήσονται τῶν νεκρῶν αὐτῶν· καὶ οὐκ ἀν-
τιστήσεται τὸ ἴχνος τῶν ποδῶν αὐ-
τῶν κατὰ πρόσωπον ἡμῶν, ἀλλὰ ἀπω-
λείᾳ ἀπολοῦνται, λέγει ὁ βασιλεὺς
ναβουχοδονόσορ ὁ κύριος πάσης τῆς
γῆς· εἶπε γὰρ οὐ ματαιωθήσονται τὰ
ῥήματα τῶν λόγων μου.
3 * σὺ δὲ ἀχιὼρ μισθωτὲ τοῦ ἀμ-
μὼν ὃς ἐλάλησας τοὺς λόγους τούτους
ἐν ἡμέρᾳ ἀδικίας σου, οὐκ ὄψει ἔτι
τὸ πρόσωπόν μου ἀπὸ τῆς ἡμέρας
ταύτης, ἕως οὗ ἐκδικήσω τὸ γένος τῶν
ἐξ αἰγύπτου· καὶ τότε διελεύσεται ὁ
σίδηρος τῆς στρατιᾶς μου καὶ ὁ λαὸς
τῶν θεραπόντων μου τὰς πλευράς
σου· καὶ πέσῃ ἐν τοῖς τραυματίαις
αὐτῶν ὅταν ἐπιστρέψω· καὶ ἀπο-
καταστήσουσί σε οἱ δοῦλοί μου εἰς
τὴν ὀρεινήν, καὶ στήσουσί σε ἐν μιᾷ
τῶν πόλεων ἀναβάσεων· καὶ οὐκ
ἀπολῇ ἕως οὗ ἐξολοθρευθῇς μετ᾽ αὐ-
4 τῶν. * καὶ εἴπερ ἐλπίζῃς τῇ καρδίᾳ
σου ὅτι οὐ συλληφθήσονται, μὴ συμ-
πεσέτω σου τὸ πρόσωπον· ἐλάλησα,
καὶ οὐδὲν διαπεσεῖται τῶν ῥημάτων
6 μου. * καὶ προσέταξεν ὀλοφέρνης τοῖς
δούλοις αὐτοῦ οἳ ἦσαν παρεστηκότες τῇ
σκηνῇ αὐτοῦ, συλλαβεῖν τὸν ἀχιώρ, καὶ
ἀποκαταστῆσαι αὐτὸν εἰς βετυλούα,
καὶ παραδοῦναι εἰς χεῖρας υἱῶν ἰσρα-
7 ήλ. * καὶ συνέλαβον αὐτὸν οἱ δοῦ-
λοι αὐτοῦ καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἔξω τῆς πα-
ρεμβολῆς εἰς τὸ πεδίον. καὶ ἀπῆραν ἐκ μέσου τῆς πεδινῆς εἰς τὴν
ὀρεινήν, καὶ παρεγένοντο ἐπὶ τὰς πηγὰς αἳ ἦσαν ὑποκάτω βετυλούα·
καὶ ὡς εἶδον αὐτοὺς οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως ἐπὶ τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους, καὶ
πᾶς ἀνὴρ σφενδονίτης διεκράτησε τὴν ἀνάβασιν αὐτῶν· καὶ ἔβαλον ἐν
8 λίθοις ἐπ᾽ αὐτούς· * καὶ ὑποδύσαντες ὑποκάτω τοῦ ὄρους,
ἔδησαν τὸν ἀχιώρ, καὶ ἀφῆκαν ἐρριμμένον ὑπὸ τὴν ῥίζαν τοῦ ὄρους· καὶ
ἀπῴχοντο πρὸς τὸν κύριον αὐτῶν.

cùm percusserimus eos om-
nes sicut hominẽ vnũ, tunc
& ipse cum illis Assyriorum
gladio interibis, & omnis
Israel tecum perditione di-
speriet, & probabis quo-
niã Nabuchodonosor do-
minus sit vniuersæ terræ.
3 * Túncque gladius mili-
tiæ meæ transiet per latera
tua, & confixus cades in-
ter vulneratos Israel, & nõ
respirabis vltra, donec ex-
termineris cum illis.
4 * Porrò autem, si pro-
phetiam tuam veram exi-
stimas, non concidat vul-
tus tuus, & pallor qui fa-
ciem tuam obtinet, absce-
dat à te, si verba mea hæc
putas impleri non posse.
5 * Vt autem noueris quia
simul cum illis hæc expe-
rieris, ecce ex hac hora illo-
rum populo sociaberis, vt
dũ dignas mei gladij pœ-
nas exceperint, ipse simul
vltioni subiaceas.
6 * Tunc Holofernes præ-
B cepit seruis suis, vt compre-
henderent Achior, & du-
cerent eum in Bethuliam,
& traderent eum in manus
filiorum Israel.
7 * Et accipientes eum ser-
ui Holofernis, profecti sunt
per campestria: sed cùm ap-
propinquassent ad monta-
na, exierunt cõtra eos fun-
dibularij.
8 * Illi autem diuertentes
à latere montis, ligauerunt
Achior ad arborem mani-
bus & pedibus, & sic vin-
ctum de restibus dimiserũt
eum, & reuersi sunt ad do-
minum suum.

9 * Porrò filij Iſrael deſcẽdentes de Bethulia, venerunt ad eum. quem ſoluentes duxerũt ad Bethuliam, atque in medium populi illum ſtatuentes, percontati ſunt quid rerum eſſet, quòd illum vinctum Aſſyrij reliquiſſent. C

10 * In diebus illis erant illic principes, Ozias filius Micha de tribu Symeon, & Charmi, qui & Gothoniel.

11 * In medio itaque ſeniorum, & in conſpectu omnium, Achior dixit omnia quæ locutus fuerat, ab Holoferne interrogatus; & qualiter populus Holofernis voluiſſet propter hoc verbum interficere eum; & quemadmodum ipſe Holofernes iratus iuſſerit eum Iſraelitis hac de cauſa tradi, vt dum vinceret filios Iſrael, tunc & ipſum Achior diuerſis iubeat interire ſuppliciis.

12 * Propter hoc quòd dixiſſet, Deus cæli defenſor eorum eſt.

13 * Cúmque Achior vniuerſa hæc expoſuiſſet, omnis populus cecidit in faciem adorantes Dominum, & communi lamentatione & fletu vnanimes preces ſuas Domino effuderunt, dicentes,

14 * Dñe Deus cæli & terrę, intuere ſuperbiam eorum, & reſpice ad noſtram humilitatem, & faciem ſanctorum tuorum attende, & oſtende quoniam non derelinquis præſumentes de te, & præſumentes de ſe & de ſua virtute glориantes, humilias. D

9 * καταβάντες δὲ οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἐκ τῆς πόλεως αὐτῶν, ἐπέστησαν ἐπ' αὐτόν, καὶ λύσαντες αὐτὸν ἀπήγαγον εἰς τὴν βετυλούα.

10 * καὶ κατέστησαν αὐτὸν εἰς τοὺς ἄρχοντας τῆς πόλεως αὐτῶν, οἳ ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, ὀζίας ὁ τοῦ μιχὰ ἐκ τῆς φυλῆς συμεών, καὶ χάβρις ὁ τοῦ γοθονιήλ, καὶ χάρμις ὁ τοῦ μελχιήλ.

11 * καὶ συνεκάλεσαν πάντας τοὺς πρεσβυτέρους τῆς πόλεως· καὶ συνέδραμον πᾶς νεανίσκος αὐτῶν καὶ αἱ γυναῖκες εἰς τὴν ἐκκλησίαν· καὶ ἔστησαν τὸν ἀχιὼρ ἐν μέσῳ παντὸς τοῦ λαοῦ αὐτῶν· καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὀζίας τὸ συμβεβηκός· καὶ ἀποκριθεὶς ἀπήγγειλεν αὐτοῖς τὰ ῥήματα τῆς συνεδρείας ὀλοφέρνου, καὶ πάντα τὰ ῥήματα ὅσα ἐλάλησεν ἐν μέσῳ τῶν ἀρχόντων ἀσσούρ, καὶ ὅσα ἐμεγαλορρημόνησεν ὀλοφέρνης εἰς τὸν οἶκον ἰσραήλ.

13 * καὶ πεσόντες ὁ λαὸς προσεκύνησαν τῷ θεῷ, καὶ ἐβόησαν τῷ θεῷ, λέγοντες,

14 * κύριε ὁ θεὸς τοῦ οὐρανοῦ κάτιδε ἐπὶ τὰς ὑπερηφανίας αὐτῶν, καὶ ἐλέησον τὴν ταπείνωσιν τοῦ γένους ἡμῶν, καὶ ἐπίβλεψον ἐπὶ τὸ πρόσωπον τῶν ἡγιασμένων σοι ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ.

15 * καὶ παρεκάλεσαν τὸν ἀχιώρ, καὶ ἐπῄνεσαν αὐτὸν σφόδρα.

18 * καὶ παρέλαβεν αὐτὸν ὀζίας ἐκ τῆς ἐκκλησίας εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ ἐποίησε πότον τοῖς πρεσβυτέροις.

20 * καὶ ἐπεκαλέσαντο τὸν θεὸν ἰσραὴλ εἰς βοήθειαν ὅλην τὴν νύκτα ἐκείνην.

9 * *Deſcendentes autem filij Iſrael de ciuitate ſua, ſteterunt ſuper eum, & ſoluentes eum adduxerunt ad Betulua.*

10 * *Et ſtatuerunt eum inter principes ciuitatis eorum, qui erant in diebus illis; Ozias filius Micha de tribu Symeon, & Chabris filius Gothoniel, & Charmis filius Melchiel.*

11 * *Et conuocauerunt omnes ſeniores ciuitatis, & concurrerunt omnes iuuenes eorum, & mulieres ad congregationem, & ſtatuerunt Achior in medio vniuerſi populi eorum, & interrogauit eum Ozias quod contigerat: & reſpondens nunciauit eis verba conſeſſus Holofernis, & omnia verba quæ locutus fuit in medio principum Aſſyriorum, & quæ ſuperbè locutus fuit Holofernes contra domum Iſrael.*

13 * *Et procidentes populus adorauerunt Deum, & clamauerunt Deo, dicentes:*

14 * *Domine Deus cæli reſpice in ſuperbias eorum, & miſerere humilitatis generis noſtri, & reſpice ſuper faciem ſanctificatorum tibi in die hac.*

15 * *Et vocauerunt Achior, & laudauerunt eum valde.*

18 * *Et aſſumpſit eum Ozias de congregatione in domum ſuam, & fecit conuiuium ſenioribus.*

20 * *Et inuocauerunt Deum Iſrael in auxilium per totam noctem illam.*

15 Finito itaque fletu, & per totam diem oratione populorum completa, conſolati ſunt Achior, dicentes,

16 Deus patrum noſtrorum, cuius tu virtutem prædicaſti, ipſe tibi hanc dabit viciſſitudinem, vt eorum magis tu interitum videas.

17 Cùm verò Dominus Deus noſter dederit hanc libertatem ſeruis ſuis, ſit & tecum Deus in medio noſtri, vt ſicut placuerit tibi, ita cum tuis omnibus conuerſeris nobiſcum.

18 Tunc Ozias, finito conſilio, ſuſcepit eum in domum ſuam, & fecit cœnam magnam.

19 Et vocatis omnibus presbyteris, ſimul expleto ieiunio, refecerunt.

20 Poſtea verò conuocatus omnis populus, per totam noctem intra Eccleſiam orauerunt, petentes auxilium à Deo Iſrael.

CAP. VII.

AT *postridie nunciauit Ho-* 1
lofernes omni exercitui
suo, & omni populo suo, qui
venerunt in auxilium eius, vt
mouerent castra contra Betu-
luam, & ascensus montanorũ
præoccuparent, & facerent
prælium contra filios Israel. &
mouit castra in die illa omnis
vir potens eorum.
* *Et exercitus suorum viro-* 2
rum bellatorum millia peditum
septuaginta & centum, & e-
quitum millia duodecim, præ-
ter præparationem & viros,
qui erant pedites inter eos, ma-
gna multitudo nimis.
* *Et castrametati sunt in* 3
valle prope Betuluam supra fon
tem. Et extenderunt in latitu-
dinem super Dothaim vsque
Belmaim, & in longitudinẽ à
Betulua vsque ad Cyamonem,
quæ est contra Esdraelom.
* *At filij Israel vt viderunt* 4
eorum multitudinem, turbati
sunt valde. & dixit vnusquis-
que ad proximum suum, Nunc
occupabunt isti faciem terræ v-
niuersæ, & neque montes ex-
celsi, neque valles, neque colles
sustinebunt grauitatem eorum.
* *Et assumentes vnusquis-* 5
que arma bellica sua, & incen-
dentes pyram super turribus
suis, manserunt custodientes
tota nocte illa.
* *At die secunda eduxit Ho* 6
lofernes omnẽ equitatum suum
versus conspectum filiorum Is-
rael, qui erant in Betulua. &
considerauit ascensus ciuitatis
eorum. * *Et fontes aquarum* 7
eorum aggressus est, & præoc-
cupauit eos. & imposuit eis
castra virorum bellatorum. &
ipse transtulit castra in populũ
suum. * *Et accedentes ei om-* 8
nes principes filiorum Esau,
& omnes duces populi Moab,
& duces regionis maritimæ, di
xerunt, Audiat iam verbum
dominus noster, vt non sit fra-
ctio in exercitu tuo.

ζ.

1 * Τῇ δὲ ἐπαύριον παρήγγειλεν ὁ-
λοφέρνης πάσῃ τῇ στρατιᾷ αὐτοῦ καὶ
παντὶ τῷ λαῷ αὐτοῦ, οἱ παρεγένοντο
ἐπὶ τὴν συμμαχίαν αὐτοῦ, ἀναζευ-
γνύειν ἐπὶ βετυλούα, καὶ τὰς ἀναβά-
σεις τῆς ὀρεινῆς προκαταλαμβάνε-
σθαι, καὶ ποιεῖν πόλεμον πρὸς τοὺς υἱοὺς
ἰσραήλ· καὶ ἀνέζευξεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ
ἐκείνῃ πᾶς ἀνὴρ δυνατὸς αὐτῶν..
2 * καὶ ἡ δύναμις αὐτῶν ἀνδρῶν πο
λεμιστῶν χιλιάδες πεζῶν ἑβδομήκον-
τα καὶ ἑκατὸν, καὶ ἱππέων χιλιάδες δεκα-
δύο, χωρὶς τῆς ἀποσκευῆς καὶ τῶν ἀνδρῶν
οἳ ἦσαν πεζοὶ ἐν αὐτοῖς πολὺ πλῆθος
3 σφόδρα. * καὶ παρενέβαλον ἐν τῷ
αὐλῶνι πλησίον βετυλούα ἐπὶ τῆς
πηγῆς· καὶ παρέτειναν εἰς εὖρος ἐπὶ
δωθαεὶμ ἕως βελμαΐμ, καὶ εἰς μῆκος
ἀπὸ βετυλούα ἕως κυάμωνος ἥ ἐστιν
ἀπέναντι ἐσδρηλώμ.
4 * οἱ δὲ υἱοὶ ἰσραὴλ ὡς εἶδον αὐτῶν
τὸ πλῆθος, ἐταράχθησαν σφόδρα· καὶ
εἶπεν ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ,
νῦν ἐκλείξουσιν οὗτοι τὸ πρόσωπον τῆς
γῆς πάσης, καὶ οὔτε τὰ ὄρη τὰ ὑψη-
λὰ, οὔτε αἱ φάραγγες, οὔτε οἱ βουνοὶ
ὑποστήσονται τὸ βάρος αὐτῶν.
5 * καὶ ἀναλαβόντες ἕκαστος τὰ
σκεύη τὰ πολεμικὰ αὐτῶν, καὶ ἀνά-
ψαντες πυρὰς ἐπὶ τοὺς πύργους αὐ-
τῶν, ἔμενον φυλάσσοντες ὅλην τὴν
νύκτα ἐκείνην.
6 * τῇ δὲ ἡμέρᾳ τῇ δευτέρᾳ ἐξήγα-
γεν ὁλοφέρνης πᾶσαν τὴν ἵππον αὐτοῦ
κατὰ πρόσωπον τῶν υἱῶν ἰσραὴλ οἳ ἦ-
σαν ἐν βετυλούα· καὶ ἐπεσκέψατο τὰς
ἀναβάσεις τῆς πόλεως αὐτῶν.
7 * καὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων αὐ-
τῶν ἐφώδευσε, καὶ προκατελάβετο αὐ-
τάς· καὶ ἐπέστησεν αὐτοῖς παρεμβολὰς
ἀνδρῶν πολεμιστῶν· καὶ αὐτὸς ἀνέζευ-
8 ξεν εἰς τὸν λαὸν αὐτοῦ. * καὶ προ-
σελθόντες αὐτῷ πάντες οἱ ἄρχοντες
τῶν υἱῶν ἡσαῦ, καὶ πάντες οἱ ἡγούμε-
νοι τοῦ λαοῦ μωάβ, καὶ οἱ στρατηγοὶ τῆς
παραλίας, εἶπον, ἀκουσάτω δὴ λό-
γον ὁ δεσπότης ἡμῶν, ἵνα μὴ γένηται
θραῦσις ἐν τῇ δυνάμει σου.

CAP. VII.

1 A HOlofernes autem alte-
ra die præcepit exerci-
tibus suis, vt ascenderent
contra Bethuliam.
2 * Erant autem pedites
bellatorum centum vigin-
ti millia, & equites vi-
ginti duo millia, præter
præparationes virorum il-
lorum, quos occupauerat
captiuitas, & abducti fue-
rant de prouinciis & vrbi-
bus vniuersæ iuuentutis.
3 * Omnes parauerunt se
pariter ad pugnam contra
filios Israel, & venerunt per
crepidinem montis vsque
ad apicem, qui respicit su-
per Dothain, à loco qui
dicitur Belma, vsq; ad Chel
mon, qui est contra Es-
drelon.
4 * Filij autem Israel, vt
viderunt multitudinem il-
lorum, prostrauerunt se su-
per terram, mittentes cine-
rem super capita sua, vna-
nimes orantes, vt Deus Is-
rael misericordiam suam
ostenderet super populum
suum.
5 * Et assumentes arma sua
bellica, sederunt per loca
quæ angusti itineris trami-
tem dirigunt inter monto-
sa, & erant custodientes ea
tota die & nocte.
6 * Porrò Holofernes, dum
B circuit per gyrum, reperit
quòd fons qui influebat,
aquæductum illorũ à parte
australi extra ciuitatem di-
rigeret, & incidi præcepit
aquæductum illorum.
7 * Erant tamen non lon-
gè à muris fontes, ex qui-
bus furtim videbãtur hau-
rire aquam ad refocillan-
dum potius, quàm ad po-
tandum.
8 * Sed filij Ammon &
Moab accesserunt ad Ho-
lofernem, dicentes,

9 Filij Israel non in lancea, nec in sagitta confidunt, sed montes defendunt illos, & muniunt illos colles in præcipitio cōstituti.

10 Vt ergo sine congressione pugnæ possis superare eos, pone custodes fontium, vt non hauriant aquā ex eis, & sine gladio interficies eos; vel certè fatigati, tradent ciuitatem suam, quam putant in montibus positam, superari nō posse.

11 Et placuerūt verba hęc coram Holoferne, & corā satellitibus eius, & constituit per gyrum centenarios per singulos fontes.

12 Cúmque ista custodia per dies viginti fuisset ex- C pleta, defecerunt cisternæ & collectiones aquarū omnibus inhabitantibus Bethuliam, ita vt non esset in ciuitate vnde satiarētur vel vna die, quoniam ad mensurā dabatur populis aqua quotidie.

13 Tunc ad Oziam congregati omnes viri, fœmi-

9 ὁ γὰρ λαὸς οὗτος τῶν υἱῶν ἰσραήλ, οὐ πεποίθασιν ἐπὶ τοῖς δόρασιν αὐτῶν, ἀλλ᾽ ἐπὶ τοῖς ὕψεσι τῶν ὀρέων ἐν οἷς αὐτοὶ κατοικοῦσιν ἐν αὐτοῖς· οὐ γάρ ἐστιν εὐχερὲς προσβῆναι ταῖς κορυφαῖς τῶν ὀρέων αὐτῶν.

10 καὶ νῦν δέσποτα μὴ πολέμει πρὸς αὐτοὺς καθὼς γίνεται πόλεμος παρατάξεως, καὶ οὐ πεσεῖται ἐκ τοῦ λαοῦ σου ὡς ἀνὴρ εἷς· ἀνάμεινον ἐπὶ τῆς παρεμβολῆς σου διαφυλάσσων πάντα ἄνδρα ἐκ τῆς δυνάμεώς σου· καὶ ἐπικρατησάτωσαν οἱ παῖδές σου τῆς πηγῆς τοῦ ὕδατος, ἣ ἐκπορεύεται ἐκ τῆς ῥίζης τοῦ ὄρους· διότι ἐκεῖθεν ὑδρεύονται πάντες οἱ κατοικοῦντες βετουλύα· καὶ ἀνελεῖ αὐτοὺς ἡ δίψα, καὶ ἐκδώσουσι τὴν πόλιν ἑαυτῶν· καὶ ἡμεῖς καὶ ὁ λαὸς ἡμῶν ἀναβησόμεθα ἐπὶ τὰς πλησίον κορυφὰς τῶν ὀρέων, καὶ παρεμβαλοῦμεν ἐπ᾽ αὐταῖς εἰς προφυλακήν· τοῦ μὴ ἐξελθεῖν ἐκ τῆς πόλεως ἄνδρα ἕνα· καὶ τακήσονται ἐν τῷ λιμῷ αὐτοί, καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν, καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν· καὶ πρὶν ἐλθεῖν τὴν ῥομφαίαν ἐπ᾽ αὐτοὺς, καταστραφήσονται ἐν ταῖς πλατείαις τῆς οἰκήσεως αὐτῶν· καὶ ἀνταποδώσεις αὐτοῖς ἀνταπόδομα πονηρὸν, ἀνθ᾽ ὧν ἐστασίασαν καὶ οὐχ ὑπήντησαν τῷ προσώπῳ σου ἐν εἰρήνῃ.

11 καὶ ἤρεσαν οἱ λόγοι αὐτῶν ἐνώπιον ὀλοφέρνου, καὶ ἐνώπιον πάντων τῶν θεραπόντων αὐτοῦ· καὶ συνέταξε ποιεῖν καθὰ ἐλάλησαν.

12 καὶ ἀπῆραν παρεμβολὴ υἱῶν ἀμμών, καὶ μετ᾽ αὐτῶν χιλιάδες πέντε υἱῶν ἀσσούρ· καὶ παρενέβαλον ἐν τῷ αὐλῶνι· καὶ προκατελάβοντο τὰ ὕδατα καὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων τῶν υἱῶν ἰσραήλ· καὶ ἀνέβησαν υἱοὶ ἠσαῦ καὶ υἱοὶ ἀμμών, καὶ παρενέβαλον ἐν τῇ ὀρεινῇ ἀπέναντι δωθαείμ· καὶ ἀπέστειλαν ἐξ αὐτῶν πρὸς νότον καὶ ἀπηλιώτην ἀπέναντι ἐκρεβήλ, ἥ ἐστιν πλησίον χουσί, ἥ ἐστιν ἐπὶ τοῦ χειμάρρου μοχμούρ· καὶ ἡ λοιπὴ στρατιὰ τῶν ἀσσυρίων παρενέβαλον ἐν τῷ πεδίῳ, καὶ ἐκάλυψαν πᾶν τὸ πρόσωπον τῆς γῆς· καὶ αἱ σκηναὶ καὶ αἱ ἀπαρτίαι αὐτῶν κατεστρατοπέδευσαν εἰς πλῆθος πολὺ σφόδρα.

13 καὶ οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἀνεβόησαν πρὸς κύριον θεὸν αὐτῶν, ὅτι ὠλιγοψύχησε τὸ πνεῦμα αὐτῶν, ὅτι ἐκύκλωσαν πάντες οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν, καὶ οὐκ ἦν διαφυγεῖν ἐκ μέσου αὐτῶν· καὶ ἔμειναν κύκλῳ αὐτῶν πᾶσα συναγωγὴ ἀσσούρ, οἱ πεζοὶ καὶ τὰ ἅρματα καὶ οἱ ἱππεῖς αὐτῶν ἡμέρας τριακοντατέσσαρας·

9 *Nam populus iste filiorum Israel, non confidunt in lanceis suis, sed in sublimitatibus montium in quibus ipsi habitant in eis: non enim est facile procedere per vertices montium eorum.*

10 *Et nunc domine ne prælium ineas aduersus eos sicut fit prælium aciei, & non cadet de populo tuo vt vir vnus: mane in castris tuis custodiens omnem virum ex exercitu tuo. & obtineant serui tui fontem aquæ, qui exit de radice montis; quia inde aquantur omnes habitantes Betulua, et interimet eos sitis, & tradent ciuitatem suam: & nos & populus noster ascēdemus super proximas altitudines montium, et castrametabimur super eas in custodiam: ne exeat de ciuitate vir vnus. & contabescent in fame ipsi, & vxores eorum, & filij eorum, & antequam veniat gladius super eos, subuertentur in plateis habitationis eorum. & retribues eis retributionem malam, eò quòd rebellauerunt, & non obedierunt faciei tuæ in pace.*

11 *Et placuerunt verba eorum coram Holoferne, & coram omnibus satellitibus eius. & constituit facere sicut locuti fuerunt.*

12 *Et recesserunt castra filiorum Ammon, & cum eis millia quinque filiorum Assur, & castrametati sunt in valle; & præoccupauerunt aquas & fontes aquarum filiorum Israel: et ascenderunt filij Esau & filij Ammon, & castrametati sunt in montanis contra Dothaim, & miserunt ex eis ad Austrum & Subsolanum cōtra Ecrebel, quæ est prope Chusi, quæ est super torrentem Mochmur. & reliquus exercitus Assyriorum castrametati sunt in campo, & cooperuerunt omnem faciem terræ, & tabernacula & sarcinæ eorum castrafecerunt in multitudine multa valde.*

13 *Et filij Israel clamauerunt ad Dominum Deum eorum, quoniam defecit animo spiritus eorum, quoniam in circuitu erant omnes inimici eorum, & non poterant fugere de medio eorum: & manserunt in circuitu eorum omnis congregatio Assyriorum, pedites & currus, & equites eorum diebus trigintaquatuor.*

& deficiebant omnibus habitantibus Bethulua omnia receptacula sua aquarum. et lacus euacuabãtur, & nõ habebant ad bibendum ad satietatem aquam die vna, quoniam in mẽsura dabant eis ad bibendum. & consternati sunt infantes eorum, & vxores & iuuenes defecerunt à siti. & cadebant in plateis ciuitatis, & in transitibus portarum. & non erat vigor amplius in eis. Et congregatus est vniuersus populus ad Ozian & principes ciuitatis, iuuenes, & mulieres, & pueri. & clamauerũt voce magna, & dixerunt coram omnibus senioribus, Iudicet Deus inter nos & vos, quoniam fecistis in nobis iniustitiam magnã, non loquentes pacifica cum filiis Assyriorum.

14 ‡ *Et nunc non est auxiliator noster, sed vendidit nos Deus in manibus eorum, vt prosternamur ante eos in siti et perditione magna.*

15 ‡ *Et nunc conuocate eos, & tradite ciuitatẽ omnem in direptionẽ populo Holofernis, & vniuerso exercitui eius.*

16 ‡ *Quoniam melius nos fieri eis in rapinam, quàm mori in siti. erimus enim in seruos, & viuet anima nostra: & non videbimus mortem infantium nostrorum in oculis nostris, & vxores & filios nostros deficientes animas ipsorum.*

17 ‡ *Contestamur vobis cælum & terram, & Deum nostrum, & Dominum patrum nostrorum, qui vlciscitur nos secundum peccata nostra, & peccata patrum nostrorum, vt non faciat secundum verba hæc in die hodierna.*

18 ‡ *Et factus fuit planctus magnus in medio congregationis omnium vnanimiter. & clamauerunt ad Dominum Deum voce magna.*

καὶ ἐξέλειπον πάντας τοὺς κατοικοῦντας Βετυλούα πάντα τὰ ἀγγεῖα αὐτῶν τῶν ὑδάτων· καὶ οἱ λάκκοι ἐξεκενοῦντο· καὶ οὐκ εἶχον πιεῖν εἰς πλησμονὴν ὕδωρ ἡμέραν μίαν, ὅτι ἐν μέτρῳ ἐδίδουν αὐτοῖς πιεῖν. καὶ ἠθύμησαν τὰ νήπια αὐτῶν, καὶ αἱ γυναῖκες καὶ οἱ νεανίσκοι ἐξέλιπον ἀπὸ τῆς δίψης. καὶ ἔπιπτον ἐν ταῖς πλατείαις τῆς πόλεως, καὶ ἐν ταῖς διόδοις τῶν πυλῶν. καὶ οὐκ ἦν κραταίωσις ἔτι ἐν αὐτοῖς· καὶ ἐπισυνήχθησαν πᾶς ὁ λαὸς ἐπὶ ὀζίαν καὶ τοὺς ἄρχοντας τῆς πόλεως, οἱ νεανίσκοι καὶ αἱ γυναῖκες καὶ τὰ παιδία· καὶ ἀνεβόησαν φωνῇ μεγάλῃ, καὶ εἶπον ἐναντίον πάντων τῶν πρεσβυτέρων, κρίναι ὁ θεὸς ἀναμέσον ἡμῶν καὶ ὑμῶν, ὅτι ἐποιήσατε ἐν ἡμῖν ἀδικίαν μεγάλην οὐ λαλήσαντες εἰρηνικὰ μετὰ τῶν υἱῶν ἀσσούρ.

14 ‡ καὶ νῦν οὐκ ἔστι βοηθὸς ἡμῶν, ἀλλὰ πέπρακεν ἡμᾶς ὁ θεὸς εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν, τοῦ καταστρωθῆναι ἐναντίον αὐτῶν ἐν δίψῃ καὶ ἀπωλείᾳ μεγάλῃ.

15 ‡ καὶ νῦν ἐπικαλέσασθε αὐτούς, καὶ ἔκδοτε τὴν πόλιν πᾶσαν εἰς προνομὴν λαῷ ὀλοφέρνου καὶ πάσῃ τῇ δυνάμει αὐτοῦ.

16 ‡ ὅτι κρεῖσσον ἡμᾶς γενηθῆναι αὐτοῖς εἰς διαρπαγήν, ἢ ἀποθανεῖν ἐν δίψῃ· ἐσόμεθα γὰρ εἰς δούλους, καὶ ζήσεται ἡ ψυχὴ ἡμῶν· καὶ οὐκ ὀψόμεθα τὸν θάνατον τῶν νηπίων ἡμῶν ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, καὶ τὰς γυναῖκας καὶ τὰ τέκνα ἡμῶν ἐκλειπούσας τὰς ψυχὰς αὐτῶν.

17 ‡ μαρτυρόμεθα ὑμῖν τὸν οὐρανόν καὶ τὴν γῆν καὶ τὸν θεὸν ἡμῶν καὶ κύριον τῶν πατέρων ἡμῶν, ὃς ἐκδικεῖ ἡμᾶς κατὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, καὶ τὰ ἁμαρτήματα τῶν πατέρων ἡμῶν, ἵνα μὴ ποιήσῃ κατὰ τὰ ῥήματα ταῦτα ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ σήμερον.

18 ‡ καὶ ἐγένετο κλαυθμὸς μέγας ἐν μέσῳ τῆς ἐκκλησίας πάντων ὁμοθυμαδόν· καὶ ἐβόησαν πρὸς τὸν κύριον θεὸν φωνῇ μεγάλῃ.

næque, iuuenes & paruuli omnes simul vna voce dixerunt, Iudicet Deus inter nos & te, quoniam fecisti in nos mala, nolens loqui pacificè cũ Assyriis; & propter hoc vendidit nos Deus in manibus eorum.

14 ‡ Et ideo non est qui adiuuet, cùm prosternamur ante oculos eorum in siti & in perditione magna.

15 ‡ Et nunc congregate vniuersos qui in ciuitate sunt, vt spõte tradamus nos populo Holofernis.

16 ‡ Melius est enim vt captiui benedicamus Dominum viuentes, quàm moriamur & simus opprobriũ omni carni, cùm videamus vxores nostras & infantes nostros mori ante oculos nostros.

17 ‡ Contestamur hodie cælum & terram, & Deum patrum nostrorum, qui vlciscitur nos secundum peccata nostra, vt iam tradatis ciuitatem in manu militiæ Holofernis, vt sit finis noster breuis in ore gladij, qui longior efficitur in ariditate sitis.

D

18 ‡ Et cùm hæc dixissent, factus est fletus & vlulatus magnus in ecclesia omnibus, & per multas horas vna voce clamauerunt ad Deum, dicentes,

19 ‡ Peccauimus cum patribus nostris, iniustè egimus, iniquitatem fecimus.

20 ‡ Tu quia pius es, miserere nostri, & in tuo flagello vindica iniquitates nostras, & noli tradere confitentes te populo qui ignorat te, vt non dicant inter gentes, Vbi est Deus eorum?

21 ‡ Et cùm fatigati his clamoribus, & his fletibus lassati siluissent, exurgens Ozias, infusus lachrymis, dixit:

22 ✝ Æquo animo estote fra-
tres, & hos quinq; dies ex-
pectemus à Domino mise-
ricordiam.
23 ✝ Forsitan enim indigna-
tionem suam abscindet, &
dabit gloriam nomini suo.
24 ✝ Si autē transactis quin-
que diebus, nō venerit ad-
iutoriū, faciemus hæc ver-
ba quæ locuti estis.

CAP. VIII.

1 ET factum est cùm au-
A dìsset hæc verba Iudith
vidua; quæ erat filia Mera-
ri, filij Idox, filij Ioseph, fi-
lij Oziæ, filij Elai, filij Iam-
nor, filij Iedeon, filij Ra-
phoim, filij Achitob, filij
Melchiæ, filij Enan, filij
Nathaniæ, filij Salathiel, fi-
lij Simeon, filij Ruben.
2 ✝ Et vir eius fuit Manas-
ses; qui mortuus est in die-
bus messis ordeaceæ.
3 ✝ Instabat enim super al-
ligantes manipulos in cam-
po, & venit æstus super ca-
put eius, & mortuus est in
Bethulia ciuitate sua, & se-
pultus est cum patribus
suis.
4 ✝ Erat autem Iudith re-
licta eius vidua iam an-
nis tribus, & mensibus
sex.
5 ✝ Et in superioribus do-
mus suæ fecit sibi secretum
cubiculum, in quo cum
puellis suis clausa moraba-
tur; & habens super lum-
bos suos cilicium, ieiuna-
bat omnibus diebus vitæ
suæ, præter sabbata, & neo-
menias, & festa domus Is-
rael.
6 ✝ Erat autem eleganti a-
spectu nimis; cui vir suus
reliquerat diuitias multas,
& familiam copiosam, ac
possessiones armētis boum,
ac gregibus ouium plenas.

22 ✝ καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς ὀζίας, θαρσεῖ- 22
τε ἀδελφοί· διακαρτερήσωμεν ἔτι
πέντε ἡμέρας, ἐν αἷς ἐπιστρέψει κύ-
ριος ὁ θεὸς ἡμῶν τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἐφ'
ἡμᾶς. οὐ γὰρ ἐγκαταλείψει ἡμᾶς εἰς
τέλος.
24 ✝ ἐὰν δὲ διέλθωσιν αὗται, καὶ 24
μὴ ἔλθῃ ἐφ' ἡμᾶς βοήθεια, ποιήσω κατὰ
τὸ ῥῆμα ὑμῶν· καὶ ἐσκόρπισε τὸν λαὸν εἰς
τὴν ἑαυτοῦ παρεμβολήν· καὶ ἐπὶ τὰ
τείχη καὶ τοὺς πύργους τῆς πόλεως αὐτῶν
ἀπῆλθον, καὶ τὰς γυναῖκας καὶ τὰ τέκνα
εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν ἀπέστειλαν· καὶ ἦσαν
ἐν ταπεινώσει πολλῇ ἐν τῇ πόλει.

η'.

1 ✝ Καὶ ἤκουσεν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέ- 1
ραις ἰουδεὶθ θυγάτηρ μεραρί, υἱοῦ ὤξ
υἱοῦ ἰωσὴφ, υἱοῦ ὀζιὴλ, υἱοῦ ἐλκία, υἱοῦ
ἀνανίου, υἱοῦ γεδεὼν, υἱοῦ ῥαφαῒν, υἱοῦ
ἀκιθὼ, υἱοῦ ἠλιοῦ, υἱοῦ ἐλιάβ, υἱοῦ να-
θαναὴλ, υἱοῦ σαμαλιὴλ, υἱοῦ σα-
λαδαῒ, υἱοῦ ἰσραήλ. ✝ καὶ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς 2
μανασσῆς τῆς φυλῆς αὐτῆς, καὶ τῆς πα-
τριᾶς αὐτῆς· καὶ ἀπέθανεν ἐν ἡμέραις
θερισμοῦ κριθῶν.
3 ✝ ἐπέστη γὰρ ἐπὶ τοὺς δεσμεύοντας 3
τὰ δράγματα ἐν τῷ πεδίῳ, καὶ ὁ καύ-
σων ἦλθεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ,
καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν κλίνην αὐτοῦ· καὶ
ἔθαψαν αὐτὸν μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ
ἐν τῷ ἀγρῷ τῷ ἀναμέσον δωθαεὶμ καὶ
βαλαμώ. ✝ καὶ ἦν ἰουδεὶθ ἐν τῷ οἴ- 4
κῳ αὐτῆς χηρεύουσα ἔτη τρία καὶ μῆ-
νας τέσσαρας.
5 ✝ καὶ ἐποίησεν ἑαυτῇ σκηνὴν ἐπὶ 5
τοῦ δώματος τοῦ οἴκου αὐτῆς, καὶ ἐπέθη-
κεν ἐπὶ τὴν ὀσφὺν αὐτῆς σάκκον, καὶ
ἦν ἐπ' αὐτῆς τὰ ἱμάτια τῆς χηρεύσεως
αὐτῆς· καὶ ἐνήστευσε πάσας τὰς ἡμέ-
ρας τῆς χηρεύσεως αὐτῆς, χωρὶς
προσαββάτων καὶ σαββάτων, καὶ προ-
νουμηνιῶν καὶ ἑορτῶν καὶ χαρμοσυνῶν
οἴκου ἰσραήλ.
6 ✝ καὶ ἦν καλὴ τῷ εἴδει, καὶ ὡραία 6
τῇ ὄψει σφόδρα· καὶ ὑπελείπετο αὐ-
τῇ μανασσῆς ὁ ἀνὴρ αὐτῆς χρυσίον καὶ
ἀργύριον καὶ παῖδας καὶ παιδίσκας
καὶ κτήνη, καὶ ἀγρούς, καὶ ἔμενεν ἐπ'
αὐτῶν.

22 ✝ *Et dixit ad eos Ozias, Con*
fidite fratres: expectemus ad-
huc quinq; dies, in quibus con-
uertet Dominus Deus noster
misericordiam suam super nos.
non enim derelinquet nos in fi-
nem.
24 ✝ *Si autem transierint isti,*
& non venerit super nos ad-
iutorium, faciam iuxta ver-
bum vestrum: & dispersit po
pulum in sua castra. & ad mu-
ros & turres ciuitatis suæ
abierunt, & vxores & filios
in domos suas miserunt, &
erant in humilitate multa in
ciuitate.

CAP. VIII.

1 ET *audiuit in illis diebus Ju*
dith filia Merari, filij Ox,
filij Joseph, filij Oziel, filij Hel-
cia, filij Ananiæ, filij Gedeon,
filij Raphain, filij Acitho, filij
Eliu, filij Eliab, filij Natha-
nael, filij Samaliel, filij Sala-
dai, filij Jsrael.
2 ✝ *Et vir eius Manasses de*
tribu eius & de familia eius,
& mortuus est in diebus mes-
sis ordei.
3 ✝ *Jnstabat enim super alligan*
tes manipulos in cāpo, & æstus
venit super caput eius, & ce-
cidit in lectum suum, & sepe-
lierunt eum cum patribus suis
in agro qui inter Dothaim &
4 *Balamo.* ✝ *Et erat Judith in*
domo sua vidua annis tribus
& mensibus quatuor.
5 ✝ *Et fecit sibi tabernaculum*
in parte superiori domus suæ,
& imposuit super lumbū suum
cilitium, & erant super eam
vestes viduitatis suæ, & ieiu-
nauit omnibus diebus vidui-
tatis suæ, præter antesabbata et
sabbata & anteneomenias &
festa, & solemnitates domus
Jsrael.
6 ✝ *Et erat speciosa forma, &*
elegans aspectu nimis: & reli-
querat ei Manasses vir eius
aurum & argentum, & fa-
mulos, & ancillas, & pecora,
& agros, & manebat in eis.

*Et non erat qui inferret in 7
eam verbum malum, quoniam
timebat Deum valde. *Et au- 8
diuit verba populi mala contra
principem, quoniam consternati
sunt in paucitate aquarum; &
audiuit omnia verba Judith
quæ locutus fuit ad eos Ozias,
quomodo iurauit eis quòd tra-
deret ciuitatẽ post dies quinq;
Assyrijs. *Et cùm misisset an- 9
cillam suam quæ præerat omni-
bus facultatibus suis, vocauit
Oziam & Chabrin & Char-
min presbyteros ciuitatis suæ:
& venerunt ad eam. Et di-
xit ad eos, Audite iam me prin
cipes habitantiũ Betulua, quo-
niam non rectum verbum ve-
strũ quod locuti estis coram po-
pulo in die hac, & constituistis
iusiurandũ hoc quod locuti estis
inter Deum & nos, & dixistis
tradituros esse ciuitatem inimi
cis nostris, nisi in illis conuersus
fuerit Dominus ad adiuuan-
dum nos. *Et nunc qui estis 10
vos qui tentastis Deum in die
hodierna, & statuitis pro Deo
in medio filiorũ hominũ? *& 11
nunc Dominum omnipotentem
exquiritis, & nihil cognoscetis
vsque in seculum, quia profun-
dum cordis hominis non inue-
nietis, & verba cogitationis
eius nõ percipietis; & quomo-
do Deum qui fecit omnia hæc
scrutabimini, & mentem eius
cognoscetis, & cogitationẽ eius
dignoscetis? *Nequaquam fra- 12
tres, ne ad iram excitetis Do-
minum Deum nostrum, quoniã
si noluerit in quinq; diebus ad-
iuuare nos, ipse habet potestatẽ
in quibus voluerit defendere et
omnibus diebus, aut etiã exter
minare nos ante faciẽ inimico-
rũ nostrorũ. *Vos aũt ne aliene- 13
tis consilia Dñi Dei nostri, quo-
niã nõ quasi homo Deus vt minis
afficiatur, neque sicut filius ho-
minis vt iudicetur. *Ideoque 14
expectantes quæ ab eo salutem,
inuocemus eum in adiutorium
nostrum, & exaudiet vocẽ nostram, si fuerit ei placitum, quoniam non surrexit in generationibus nostris, neque est
in die hodierna, neque tribus, neque familia, neque populus, neque ciuitas ex nobis, qui adorent deos manufactos.

7 *καὶ οὐκ ἦν ὃς ἐπήνεγκεν ἐπ' αὐτὴν
ῥῆμα πονηρὸν, ὅτι ἐφοβεῖτο τὸν θεὸν
8 σφόδρα. *καὶ ἤκουσε τὰ ῥήματα τοῦ
λαοῦ τὰ πονηρὰ ἐπὶ τὸν ἄρχοντα, ὅτι
ὠλιγοψύχησαν ἐν τῇ σπάνει τῶν ὑδά-
των· καὶ ἤκουσε πάντας τοὺς λόγους ἰου-
δεὶθ οὓς ἐλάλησε πρὸς αὐτοὺς ὀζίας,
ὡς ὤμοσεν αὐτοῖς παραδώσειν τὴν πό-
λιν μετὰ ἡμέρας πέντε τοῖς ἀσσυρίοις.
9 *καὶ ἀποστείλασα τὴν ἄβραν αὐ-
τῆς τὴν ἐφεστῶσαν πᾶσι τοῖς ὑπάρ-
χουσιν αὐτῇ, ἐκάλεσεν ὀζίαν καὶ χα-
βρὶν καὶ χαρμὶν τοὺς πρεσβυτέρους τῆς πό-
λεως αὐτῆς, καὶ ἦλθον πρὸς αὐτήν.
καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, ἀκούσατε δή
μου ἄρχοντες τῶν κατοικούντων βε-
τυλούα, ὅτι οὐκ εὐθὺς ὁ λόγος ὑμῶν
ὃν ἐλαλήσατε ἐναντίον τοῦ λαοῦ ἐν τῇ
ἡμέρᾳ ταύτῃ, καὶ ἐστήσατε τὸν ὅρκον τοῦ-
τον ὃν ἐλαλήσατε ἀναμέσον τοῦ θεοῦ καὶ
ἡμῶν, καὶ εἴπατε ἐκδώσειν τὴν πόλιν
τοῖς ἐχθροῖς ἡμῶν, ἐὰν μὴ ἐν αὐταῖς
ἐπιστρέψῃ κύριος βοηθῆσαι ἡμῖν.
10 *καὶ νῦν τίνες ἐστὲ ὑμεῖς οἳ ἐπειρά-
σατε τὸν θεὸν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ σήμερον,
καὶ ἵστασθε ὑπὲρ τοῦ θεοῦ ἐν μέσῳ υἱῶν
11 ἀνθρώπων; *καὶ νῦν κύριον παντοκρά-
τορα ἐξετάζετε, καὶ οὐθὲν ἐπιγνώσεσθε
ἕως τοῦ αἰῶνος· ὅτι βάθος καρδίας ἀν-
θρώπου οὐχ εὑρήσετε, καὶ λόγους τῆς δια-
νοίας αὐτοῦ οὐ διαλήψεσθε, καὶ πῶς τὸν
θεὸν ὃς ἐποίησε πάντα ταῦτα ἐρευ-
νήσετε, καὶ τὸν νοῦν αὐτοῦ ἐπιγνώσεσθε,
καὶ τὸν λογισμὸν αὐτοῦ κατανοήσετε;
12 *μηδαμῶς ἀδελφοί, μὴ παροργί-
ζετε κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν, ὅτι ἐὰν
μὴ βούληται ἐν ταῖς πέντε ἡμέραις βοη-
θῆσαι ἡμῖν, αὐτὸς ἔχει τὴν ἐξουσίαν ἐν
αἷς θέλει σκεπάσαι καὶ πάσαις ἡμέραις,
ἢ καὶ ὀλοθρεῦσαι ἡμᾶς πρὸ προσώπου
13 τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν. *ὑμεῖς δὲ μὴ ἐνεχυράζετε τὰς βουλὰς κυρίου τοῦ
θεοῦ ἡμῶν, ὅτι οὐχ ὡς ἄνθρωπος ὁ θεὸς ἀπειληθῆναι, οὐδ' ὡς υἱὸς ἀν-
14 θρώπου διαιτηθῆναι. *διόπερ ἀναμένοντες τὴν παρ' αὐτοῦ σωτηρίαν,
ἐπικαλεσώμεθα αὐτὸν εἰς βοήθειαν ἡμῶν· καὶ εἰσακούσεται τῆς φωνῆς ἡμῶν,
ἐὰν ᾖ αὐτῷ ἀρεστόν· ὅτι οὐκ ἀνέστη ἐν ταῖς γενεαῖς ἡμῶν, οὐδέ ἐστιν ἐν τῇ
ἡμέρᾳ τῇ σήμερον, οὔτε φυλή, οὔτε πατριά, οὔτε δῆμος, οὔτε πόλις ἐξ
ἡμῶν, οἳ προσκυνοῦσι θεοῖς χειροποιήτοις.

7 *Et erat hæc in omnibus
famosissima, quoniam ti-
mebat Dominũ valde, nec
erat qui loqueretur de illa
verbum malum.
8 *Hęc itaq; cùm audisset,
quoniã Ozias promisisset,
quòd transacto quinto die
traderet ciuitatem, misit
ad presbyteros Chabri &
Charmi.
9 *Et venerunt ad illam,
B & dixit illis, Quod est hoc
verbum in quo consensit
Ozias, vt tradat ciuitatem
Assyriis, si intra quinq; dies
non venerit vobis adiuto-
rium?
10 *Et qui estis vos qui ten-
tatis Dominum? Non est
iste sermo qui misericordiã
prouocet, sed potius qui
iram excitet, & furorem ac-
cendat.
11 *Posuistis vos tempus
miserationis Domini, & in
arbitrium vestrũ diem con-
stituistis ei.
12 *Sed quia patiens Do-
minus est, in hoc ipso pœ-
niteamus, & indulgentiam
eius fusis lachrymis postu-
lemus.
13 *Non enim quasi homo
Deus sic comminabitur,
neq; sicut filius hominis ad
iracundiam inflãmabitur.
14 *Et ideo humiliemus illi
animas nostras, & in spiritu
cõstituti humiliato seruiẽ-
tes illi, dicamus flẽtes Dño,
vt secundũ voluntatẽ suam
sic faciat nobiscum citò mi-
sericordiam suam.

* Vt ſicut conturbatum 15
eſt cor noſtrum in ſuperbia
eorum, ita etiam de noſtra
humilitate gloriemur; quo-
niam nõ ſumus ſecuti pec-
cata patrum noſtrorũ, qui
dereliquerũt Deum ſuum,
& adorauerunt deos alie-
nos. pro quo ſcelere dati
ſunt in gladiũ, & in rapinã,
& in confuſionem inimicis
ſuis. * Nos autẽ alterum 16
Deũ neſcim⁹ preter ipſum.
* Expectemus humiles 17
conſolationem eius, & ex-
quiret ſanguinem noſtrum
de afflictionibus inimico-
rum noſtrorum, & humi-
liabit omnes gentes quæ-
cunque inſurgunt contra
nos, & faciet illas ſine ho-
nore Dñs Deus noſter.
* Et nunc fratres, quo- 18
niam vos qui eſtis presby-
teri in populo Dei, & ex
vobis pendet anima illorũ,
ad eloquium veſtrũ corda
eorum erigite, vt memores
ſint quia tentati ſunt patres
noſtri, vt probarẽtur ſi verè
colerent Deum ſuũ. * Me- 19
mores eſſe debent, quo-
modo pater noſter Abraam
tentatus eſt, & per multas
tribulationes probat⁹, Dei
amicus effectus eſt. * Sic 20
Iſaac, ſic Iacob, ſic Moyſes,
& omnes q̃ placuerũt Deo,
p multas tribulationes trã-
ſierũt fideles. * Illi aũt qui 21
tentationes nõ ſuſceperunt
cũ timore Dñi, & impatiẽ-
tiam ſuam, & improperium
murmurationis ſuæ contra
Dñm ptulerũt, exterminati
ſunt ab exterminatore, & à
ſerpẽtibus perierũt. * Et nos 22
ergo nõ vlciſcamur nos pro
his quæ patimur, ſed repu-
tantes peccatis noſtris hæc
ipſa ſupplicia minora eſſe,
flagella Dñi quaſi ſerui qui
corripimur ad emendatio-
nẽ, & nõ ad perditionẽ no-
ſtrã eueniſſe credamus. * Et 23
dixerunt illi Ozias & preſ-

15 * καθάπερ ἐγένετο ἐν ταῖς πρότερον ἡμέραις, ὧν χάριν ἐδόθησαν εἰς ῥομφαίαν καὶ διαρπαγὴν οἱ πατέρες ἡμῶν, καὶ ἔπεσον πτῶμα μέγα ἐνώπιον τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν.

16 * ἡμεῖς δὲ ἕτερον θεὸν οὐκ ἔγνωμεν.

17 * ὅθεν ἐλπίζομεν ὅτι οὐχ ὑπερόψεται ἡμᾶς, οὔτε ἀπὸ τοῦ γένους ἡμῶν, οὔτε ἐν τῷ ληφθῆναι ἡμᾶς, οὕτως κληθήσεται ἡ ἰουδαία· καὶ προνομευθήσεται τὰ ἅγια ἡμῶν, καὶ ἐκζητήσει τὴν βεβήλωσιν αὐτοῦ ἐκ τοῦ στόματος ἡμῶν, καὶ τὸν φόβον τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν τῆς γῆς καὶ τὴν ἐρήμωσιν τῆς κληρονομίας ἡμῶν ἐπιστρέψει εἰς κεφαλὴν ἡμῶν ἐν τοῖς ἔθνεσιν, οὗ ἐὰν δουλεύσωμεν ἐκεῖ· καὶ ἐσόμεθα εἰς πρόσκομμα καὶ εἰς ὄνειδος ἐναντίον τῶν κτωμένων ἡμᾶς· ὅτι οὐ κατευθυνθήσεται ἡ δουλεία ἡμῶν εἰς χάριν, ἀλλ' εἰς ἀτιμίαν θήσει αὐτὴν κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν.

18 * καὶ νῦν ἀδελφοὶ ἐπιδειξώμεθα τοῖς ἀδελφοῖς ἡμῶν, ὅτι ἐξ ἡμῶν ἐκκρέμαται ἡ ψυχὴ αὐτῶν, καὶ τὰ ἅγια καὶ ὁ οἶκος καὶ τὸ θυσιαστήριον ἐπεστήρικται ἐφ' ἡμῖν· παρὰ πάντα ταῦτα εὐχαριστήσωμεν κυρίῳ τῷ θεῷ ἡμῶν, ὃς πειράζει ἡμᾶς καθὼς καὶ τοὺς πατέρας ἡμῶν.

19 * μνήσθητε ὅσα ἐποίησε μετὰ ἀβραάμ.

20 * καὶ ὅσα ἐπείρασε τὸν ἰσαάκ, καὶ ὅσα ἐγένετο τῷ ἰακὼβ ἐν μεσοποταμίᾳ τῆς συρίας ποιμαίνοντι τὰ πρόβατα λάβαν τοῦ ἀδελφοῦ τῆς μητρὸς αὐτοῦ.

21 * ὅτι οὐ καθὼς ἐκείνους ἐπύρωσεν εἰς ἐτασμὸν καρδίας αὐτῶν, καὶ ἡμᾶς οὐκ ἐξεδίκησεν, ἀλλ' εἰς νουθεσίαν μαστιγοῖ κύριος τοὺς ἐγγίζοντας αὐτῷ.

23 * καὶ εἶπε πρὸς αὐτὴν ὀζίας, πάντα ὅσα εἶπας ἐν ἀγαθῇ καρδίᾳ ἐλάλησας· καὶ οὐκ ἔστιν ὃς ἀντιστήσεται τοῖς λόγοις σου· ὅτι οὐκ ἐν τῇ σήμερον ἡ σοφία σου πρόδηλός ἐστιν, ἀλλὰ ἀπ' ἀρχῆς ἡμερῶν σου ἔγνω πᾶς ὁ λαὸς τὴν σύνεσίν σου, καθότι ἀγαθόν ἐστι τὸ πλάσμα τῆς καρδίας σου.

15 * *Sicut fuit in prioribus diebus, quorum gratia dati ſunt in gladium & rapinam patres noſtri, & ceciderunt ruina magna in conſpectu inimicorum noſtrorum.*

16 * *Nos autem alterum Deum non cognouimus.*

17 * *Vnde ſperamus quòd non deſficiet nos, neque de genere noſtro, neque cùm capti fuerimus nos, ſic vocabitur Iudæa, & diripientur ſancta noſtra, & exquiret profanationem eius de ore noſtro, & timorem oculorum noſtrorum, et captiuitatem terræ & deſolationem hæreditatis noſtræ conuertet in caput noſtrum in gentibus, vbicunque ſeruierimus illic, & erimus in offenſionem, & in vituperium in conſpectu poſſidentium nos, quoniam non dirigetur ſeruitus noſtra in gratiam, ſed in dedecus ponet eam Dominus Deus noſter.*

18 * *Et nunc fratres oſtendamus fratribus noſtris, quòd à nobis pendet anima eorum, & ſancta & domus, & altare firmata ſunt in nobis. præter omnia hæc agamus gratias Domino Deo noſtro, qui tentat nos ſicut & patres noſtros.*

19 * *Memores eſtote quæ fecit cum Abraham:*

20 * *Et quibus tentauit Iſaac, & quæ facta ſunt Iacob in Meſopotamia Syriæ paſcenti oues Laban fratris matris ſuæ.*

21 * *Quoniam non ſicut illos examinauit in examen cordis eorum, & nos non vltus eſt, ſed ad monitionem flagellat Dominus appropinquantes ſibi.*

23 * *Et dixit ad eam Ozias, Omnia quæcunque dixiſti in bono corde locuta es. & non eſt qui reſiſtat verbis tuis, quoniam non in hodierno die ſapientia tua manifeſta eſt, ſed à principio dierum tuorum cognouit omnis populus prudentiam tuam, quoniam bona eſt formatio cordis tui.*

ſed populus ſitiuit valde, et coe-
gerũt nos ſicut locuti ſumus fa-
cere eis, & inducere iuramentũ
ſuper nos, quod nõ tranſgredie-
mur. * *Et nunc ora tu pro no-* 24
bis, quoniam mulier religioſa es.
& mittet Dominus pluuiã ad
repletionẽ lacuũ noſtrorũ, et nõ
deficiemus amplius. * *Et dixit* 25
ad eos Judith, Audite me, et fa-
ciam negociũ quod perueniet in
generationes generationũ filiis
generis noſtri. * *Vos ſtabitis in* 26
porta nocte hac, & exibo ego cũ
ancilla mea. & in diebus poſt
quas dixiſtis tradituros ciuita-
tẽ inimicis noſtris, reſpiciet Dñs
Jſrael in manu mea. * *Vos autẽ* 27
nõ ſcrutabimini actũ meũ. non
enim annũciabo vobis vſq; dũ
perficiantur quæ ego facio. * *Et* 28
dixit Ozias & principes ad eã,
Vade in pace, et Dñs Deus ante
te in vltionẽ inimicorũ noſtro-
rũ. & reuertentes de taberna-
culo, abierunt ad acies ſuas.

CAP. IX.

IVdith verò cecidit in faciem, 1
& impoſuit cinerẽ ſuper ca-
put ſuũ, & exuit, quo induta
erat, ciliciũ. & erat nuper ob-
latũ in Hieruſalẽ in domũ Dñi
incenſum veſperæ illius. & cla-
mauit voce magna Judith, &
dixit, * *Domine Deus patris* 2
mei Symeon, cui dediſti gladium
in vltionẽ alienigenarũ, qui ſol-
uerũt vuluam virginis in coin-
quinationẽ, & nudauerũt fe-
mur in confuſionẽ, & profana-
uerũt virginitatẽ in opprobriũ.
dixiſti enim, Nõ ſic erit. & fe-
cerunt pro quibus dediſti prin-
cipes eorũ in cædẽ. et ſtratũ eo-
rũ irrigauit deceptũ in ſangui-
ne, et percuſſiſti ſeruos in potẽti-
bus, & potẽtes in thronis ſuis.
et dediſti mulieres eorũ in præ-
dam, et filias eorũ in captiuita-
tem, et omnia ſpolia eorũ in di-
uiſionẽ filiorũ dilectorũ à te, qui
& zelauerũt zelũ tuũ, et abo-
minati ſunt coinquinationẽ ſan
guinis ſui, & inuocauerunt te
in auxiliatorem. Deus Deus
meus, exaudi me viduam.

ἀλλ' ὁ λαὸς δεδίψηκε σφόδρα, καὶ ἠ-
νάγκασαν ἡμᾶς καθὰ ἐλαλήσαμεν
ποιῆσαι αὐτοῖς· καὶ ἐπαγαγεῖν ὅρκον
24 ἐφ' ἡμᾶς, ὃν οὐ παραβησόμεθα. * καὶ
νῦν δεήθητι σὺ περὶ ἡμῶν, ὅτι γυνὴ εὐ-
σεβὴς εἶ· καὶ ἀποστελεῖ κύριος τὸν ὑετὸν
εἰς πλήρωσιν τῶν λάκκων ἡμῶν, καὶ οὐκ
25 ἐκλείψομεν ἔτι. * καὶ εἶπε πρὸς
αὐτοὺς ἰουδείθ, ἀκούσατέ μου, καὶ ποιήσω
πρᾶγμα ὃ ἀφίξεται εἰς γενεὰς γενεῶν
26 υἱοῖς τοῦ γένους ἡμῶν. * ὑμεῖς στήσεσθε
ἐπὶ τῆς πύλης τὴν νύκτα ταύτην, καὶ
ἐξελεύσομαι ἐγὼ μετὰ τῆς ἅβρας μου·
καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις μεθ' ἃς εἴπατε πα-
ραδώσειν τὴν πόλιν τοῖς ἐχθροῖς ἡμῶν,
ἐπισκέψεται κύριος τὸν ἰσραὴλ ἐν χει-
27 ρί μου. * ὑμεῖς δὲ οὐκ ἐξερευνήσετε
τὴν πρᾶξίν μου· οὐ γὰρ ἀπαγγελῶ ὑ-
μῖν ἕως τοῦ τελεσθῆναι ἃ ἐγὼ ποιῶ.
28 * καὶ εἶπεν ὀζίας καὶ οἱ ἄρχοντες
πρὸς αὐτήν, πορεύου εἰς εἰρήνην, καὶ
κύριος ὁ θεὸς ἔμπροσθεν σου εἰς ἐκ-
δίκησιν τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν· καὶ ἀποστρέ-
ψαντες ἐκ τῆς σκηνῆς, ἐπορεύθησαν
ἐπὶ τὰς διατάξεις αὐτῶν.

θ'.

1 * Ιουδεὶθ δὲ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον,
καὶ ἐπέθετο σποδὸν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν
αὐτῆς, καὶ ἐγύμνωσεν ὃν ἐνεδεδύκει τὸ
σάκκον· καὶ ἦν ἄρτι προσφερόμενον εἰς
ἱερουσαλὴμ εἰς τὸν οἶκον κυρίου τὸ θυ-
μίαμα τῆς ἑσπέρας ἐκείνης· καὶ ἐβόησε
φωνῇ μεγάλῃ ἰουδείθ, καὶ εἶπε· * κύ-
2 ριε ὁ θεὸς τοῦ πατρός μου συμεὼν
ᾧ ἔδωκας ῥομφαίαν εἰς ἐκδίκησιν ἀλ-
λογενῶν, οἳ ἔλυσαν μήτραν παρθένου
εἰς μίασμα, καὶ ἐγύμνωσαν μηρὸν εἰς
αἰσχύνην, καὶ ἐβεβήλωσαν παρθενίαν
εἰς ὄνειδος· εἶπας γάρ, οὐχ οὕτως ἔσται· καὶ
ἐποίησαν ἀνθ' ὧν ἔδωκας ἄρχοντας
αὐτῶν εἰς φόνον· καὶ τὴν στρωμνὴν αὐ-
τῶν ἠρυθρίσατο τὴν ἀπατηθεῖσαν εἰς
αἷμα· καὶ ἐπάταξας δούλους ἐπὶ δυ-
νάσταις, καὶ δυνάστας ἐπὶ θρόνους αὐτῶν·
καὶ ἔδωκας γυναῖκας αὐτῶν εἰς προνομήν, καὶ θυγατέρας αὐτῶν εἰς αἰχ-
μαλωσίαν, καὶ πάντα τὰ σκῦλα αὐτῶν εἰς διαίρεσιν υἱῶν ἠγαπημένων
ὑπὸ σοῦ, οἳ καὶ ἐζήλωσαν τὸν ζῆλόν σου, καὶ ἐβδελύξαντο μίασμα αἵ-
ματος αὐτῶν, καὶ ἐπεκαλέσαντό σε εἰς βοηθόν· ὁ θεὸς ὁ θεὸς ὁ ἐμὸς
ἐπάκουσόν μου τῆς χήρας.

byteri, Omnia quæ locuta
es vera ſunt, & nõ eſt in ſer-
monibus tuis vlla reprehé-
24 ſio. * Nunc ergo ora pro
nobis, quoniam mulier ſan
cta es & timens Deum.
25 *Et dixit illis Iudith, Sicut
quod potui loqui, Dei eſſe
cognoſcitis; ita, quod facere
diſpoſui, probate, ſi ex Deo
eſt; & orate vt firmũ faciat
26 Deus conſiliũ meũ. * Sta-
bitis vos ad portam nocte
iſta, & ego exeam cum abra
mea, & orate vt, ſicut dixi-
ſtis, in diebus quinq; reſpi-
ciat Dñs populũ ſuũ Iſrael.
27 * Vos autem nolo vt ſcru-
temini actũ meum, & vſque
dũ renunciem vobis, nihil
aliud fiat, niſi oratio pro me
ad Dñm Deum noſtrum.
28 * Et dixit ad eam Ozias
princeps Iudæ, Vade in pa-
ce, & Dñs ſit tecũ in vltio-
nem inimicorum noſtrorũ.
& reuertentes abierunt.

CAP. IX.

1 QVibus aſcẽdentibus, Iu-
A dith ingreſſa eſt ora-
torium ſuum, & induens ſe
cilicio, poſuit cinerẽ ſuper
caput ſuũ; & proſternens ſe
Dño, clamabat ad Dñm,
2 dicens, *Domine Deus pa-
tris mei Symeon, qui dedi-
ſti illi gladium in defenſio-
nem alienigenarũ, qui vio-
latores extiterunt in coin-
quinatione ſua, & denuda-
uerunt femur virginis in
confuſionẽ, & dediſti mu-
lieres illorum in prędam, &
filias illorum in captiuita-
tem, & omnem prædam in
diuiſionem ſeruis tuis, qui
zelauerunt zelũ tuum: ſub-
ueni, quæſo te, Dñe Deus
meus mihi viduæ.

* Tu enim fecisti priora, 3
& illa post illa cogitasti, &
hoc factũ est quod ipse vo-
luisti. * Omnes enim viæ 4
tuæ paratæ sunt, & tua iu- B
dicia in tua prouidētia po-
suisti. * Respice castra Af- 5
syriorum nunc, sicut tunc
castra Ægyptiorum videre
dignatus es, quando post
seruos tuos armati currebāt
confidentes in quadrigis &
in equitatu suo, & in mul-
titudine bellatorum. * Sed 6
aspexisti super castra eorũ,
& tenebræ fatigauerũt eos.
* Tenuit pedes eorũ abys- 7
sus, & aquæ operuerũt eos.
* Sic fiant & isti Domine, 8
qui confidunt in multitu-
dine sua, & in curribꝰ suis,
& in contis, & in sagittis C
suis, & in lanceis glorian-
tur, & nesciunt quia tu ipse
es Deus noster, qui conteris
bella ab initio, & Dominus
nomen est tibi. * Erige 9
brachium tuũ sicut ab ini-
tio, & allide virtutem eorũ
in virtute tua; cadat virtus
eorum in iracundia tua, qui
promittunt se violare san-
cta tua, & polluere taber-
naculum nominis tui, &
deiicere gladio suo cornu
altaris tui. * Fac Domine, 10
vt gladio proprio eius su-
perbia amputetur. capia-
tur laqueo oculorum suo-
rum in me, & percuties cũ
ex labiis charitatis meæ.
* Da mihi in animo con- 11
stantiam, vt contemnā illũ; D
& virtutē, vt euertam illum.
* Erit enim hoc memo- 12
riale nominis tui, cùm ma-
nus fœminę deiecerit eum.
* Non enim in multitu- 13
dine est virtus tua Domine,
neque in equorum viribus
voluntas tua. Nec superbi
ab initio placuerũt tibi, sed
humilium & mansuetorum semper tibi placuit deprecatio. 14 Deus cælorum, creator aquarum,
& Dominus totius creaturæ, exaudi me miseram deprecantem, & de tua misericordia præsumentem.
15 Memento Dñe testamēti tui, & da verbũ in ore meo, & in corde meo consiliũ corrobora, vt domus
tua in sanctificatione permaneat, & omnes gentes agnoscant quia tu es Deus, & non est alius præter te.

* σὺ γὰρ ἐποίησας τὰ πρότερον 3
ἐκείνων καὶ ἐκεῖνα, καὶ τὰ μετέπειτα καὶ
τὰ νῦν, καὶ τὰ ἐπερχόμενα διενοήθης,
καὶ παρέστησαν ἃ ἐβουλεύσω, καὶ εἶπον,
ἰδοὺ πάρεσμεν. * πᾶσαι γὰρ αἱ ὁδοί σου 4
ἕτοιμοι, καὶ αἱ κρίσεις σου ἐν προγνώσει.
* ἰδοὺ γὰρ ἀσσύριοι ἐπληθύνθησαν 5
ἐν δυνάμει αὐτῶν, ὑψώθησαν ἐφ' ἵπ-
πῳ καὶ ἀναβάτῃ, ἐγαυρίασαν ἐν βρα-
χίονι πεζῶν, ἤλπισαν ἐν ἀσπίδι καὶ
τόξῳ καὶ σφενδόνῃ, καὶ οὐκ ἔγνωσαν ὅτι
σὺ εἶ κύριος συντρίβων πολέμους· κύ-
ριος ὄνομά σοι· σὺ ῥῆξον αὐτῶν τὴν
ἰσχὺν ἐν δυνάμει σου, καὶ κάταξον τὸ
κράτος αὐτῶν ἐν τῷ θυμῷ σου, ἐβου-
λεύσαντο γὰρ βεβηλῶσαι τὰ ἅγιά σου,
μιᾶναι τὸ σκήνωμα τῆς καταπαύσεως
τοῦ ὀνόματος τῆς δόξης σου, καὶ καταβα-
λεῖν σιδήρῳ κέρας θυσιαστηρίου σου·
βλέψον εἰς ὑπερηφανίαν αὐτῶν· ἀ-
πόστειλον τὴν ὀργήν σου εἰς κεφαλὰς
αὐτῶν. * δὸς ἐν χειρί μου τῆς χήρας 11
ὃ διενοήθην κράτος· πάταξον δοῦλον
ἐκ χειλέων ἀπάτης μου ἐπ' ἄρχοντι, καὶ
ἄρχοντα ἐπὶ θεράποντι αὐτοῦ· θραῦσον
αὐτῶν τὸ ἀνάστημα ἐν χειρὶ θηλείας.
* οὐ γὰρ ἐν πλήθει τὸ κράτος σου, οὐ 13
δὲ ἡ δυναστεία σου ἐν ἰσχύουσιν, ἀλλὰ
ταπεινῶν εἶ κύριος, καὶ ἐλαττόνων εἶ
βοηθός, ἀντιλήπτωρ ἀσθενούντων, ἀ-
πεγνωσμένων σκεπαστής, ἀπηλπισμέ-
νων σωτήρ· ναὶ ναί, ὁ θεὸς τοῦ πατρός
μου καὶ θεὸς κληρονομίας ἰσραήλ.
* δέσποτα τῶν οὐρανῶν καὶ τῆς γῆς, 14
κτίστα τῶν ὑδάτων, βασιλεῦ πάσης
κτίσεώς σου, σὺ εἰσάκουσον τῆς δεήσεώς
μου.
* καὶ δὸς λόγον μου καὶ ἀπάτην καὶ 15
τραῦμα καὶ μώλωπα αὐτοῖς, οἳ κατὰ
τῆς διαθήκης σου, καὶ οἴκου ἡγιασμένου
σου, καὶ κορυφῆς σιών, καὶ οἴκου κατασχέ-
σεως υἱῶν σου, ἐβουλεύσαντο σκληρά·
καὶ ποίησον ἐπὶ παντὸς ἔθνους σου καὶ
πάσης δυνάμεως καὶ κράτους, ὅτι
οὐκ ἔστιν ἄλλος ὑπερασπίζων τοῦ
ἔθνους ἰσραήλ, εἰ μὴ σύ.

3 * *Tu enim fecisti priora illo-*
rum & illa, & posteriora, &
præsentia, & superuenientiã
cogitasti, & adfuerũt quæ de-
creuisti: & dixerunt, Ecce ad-
4 *sumus. * Omnes enim viæ*
tuæ paratæ, & iudicia tua in
5 *prouidētia. * Ecce enim Assy-*
rij multiplicati sunt in potentia
sua; exaltati sunt in equo &
ascensore; gloriati sunt in bra-
chio peditum; sperauerunt in
clypeo, & arcu, & funda; &
non cognouerũt quòd tu es Do-
minus cōterens bella. Dominus
nomen tibi. tu rumpe eorũ for-
titudinē in virtute tua, & cō-
fringe robur eorum in iracūdia
tua, deliberauerunt enim pro-
fanare sancta tua, polluere ta-
bernaculũ quietis nominis glo-
riæ tuæ, et deiicere ferro cornu
altaris tui. respice in superbiã
11 *eorũ. mitte irã tuã in capita eo-*
*rũ. * Da in manu mea viduæ*
quod cogitaui robur. percute ser-
uũ ex labiis deceptionis meæ su-
per principē, & principē super
seruum suũ. frange eorũ celsitu-
13 *dinē in manu fœminæ. * Non*
enim in multitudine robur tuũ
neq; potētia tua in fortibus, sed
humiliũ es Dominus, & mino-
rum es adiutor, defensor impo-
tentium, desperantium prote-
ctor, spe carentium saluator:
vtiq; vtique, Deus patris mei,
& Deus hæreditatis Israel.
14 * *Dominator cælorũ et terræ,*
creator aquarum, rex vniuersæ
creaturæ tuæ, tu exaudi depre-
15 *cationē meam. * Et da verbũ*
meũ, & deceptionē, et vulnus,
& cicatricem eis, qui aduersus
testamentum tuum, & domum
sanctificatam tuam, & verti-
cem Sion, & domum possessio-
nis filiorũ tuorum, decreuerunt
dura. & fac super omnē gentē
tuam, & omnem potentiam &
fortitudinē, quoniã non est alius
defensor gentis Israel, nisi tu.

CAP. X.

ET factum est vt cessauit 1
clamare ad Deum Israel, et
cōsummauit omnia verba hæc,
& surrexit de ruina.
*Et vocauit ancillam suam, 2
& descendit in domum, in qua
morabatur in ea in diebus sab-
batorum, & in festiuitatibus
suis: & euoluit cilicium quo
induta erat, & exuit se vesti-
mentis viduitatis suæ.
*Et lauit os aqua, et vnxit 3
vnguento pingui, & discrimi-
nauit crines capitis sui, & im-
posuit mitram super ipsum, &
induta est vestimentis iocun-
ditatis suæ, in quibus ornaba-
tur in diebus vitæ viri sui Ma
nassé.
*Et assumpsit sandalia in 4
pedibus suis, & induit bra-
chiorum ornamenta, & dex-
trariola, & anulos, & inau-
res, & omne ornamentum
suum.
*Et ornata est valde in de- 5
ceptionem oculorum virorum
quicunque vidissent eam.
*Et dedit ancillæ suæ asco- 6
pam vini & vas olei; & pe-
ram impleuit farina & pala-
tha, & panibus mundis: & du
plicauit omnia vasa sua, & im
posuit in ea.
*Et exierunt simul ad por- 7
tam ciuitatis Betuluæ, & in-
uenerunt præfectos super eam
Oziam & presbyteros ciuita-
tis Chabrin & Charmin.
*Vt autem viderunt eam, 8
& erat mutata facies eius, &
vestem mutatā eius: *Mirati 9
sunt in pulchritudine eius val-
de nimis: & dixerunt ei, Deus
Deus patrum nostrorum det te
in gratiam, & perficiat studia
tua ad gloriam filiorum Israel,
& exaltationem Hierusalem:
& adorauerunt Deum. *Et 10
dixit ad eos, Præcipite aperire
mihi portam ciuitatis, & exibo
in consummationem verborum
quæ locuti estis mecum. et præ-
ceperunt iuuenibus aperire ei,
sicut locuta est: & fecerunt sic.

ι.

1 *Καὶ ἐγένετο ὡς ἐπαύσατο βοῶσα
πρὸς τὸν θεὸν ἰσραήλ, καὶ συνετέλεσε
πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα, καὶ ἀνέστη
2 ἀπὸ τῆς πτώσεως. *καὶ ἐκάλεσε τὴν
ἄβραν αὐτῆς· καὶ κατέβη εἰς τὸν οἶκον,
ἐν ᾧ διέτριβεν ἐν αὐτῷ ἐν ταῖς ἡμέ-
ραις τῶν σαββάτων καὶ ἐν ταῖς ἑορταῖς
αὐτῆς· καὶ περιείλετο τὸν σάκκον ὃν ἐνε-
διδύσκετο, καὶ ἐξεδύσατο τὰ ἱμάτια τῆς
χηρεύσεως αὐτῆς.
3 *καὶ περιεκλύσατο τὸ σῶμα ὕδατι,
καὶ ἐχρίσατο μύρῳ παχεῖ· καὶ διέταξε
τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς αὐτῆς, καὶ ἐπέ-
θετο μίτραν ἐπ' αὐτῆς· καὶ ἐνεδύσατο
τὰ ἱμάτια τῆς εὐφροσύνης αὐτῆς, ἐν
αἷς ἐστολίζετο ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ζωῆς
4 τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς μανασσῆ· *καὶ ἔλα-
βε σανδάλια εἰς τοὺς πόδας αὐτῆς· καὶ
περιέθετο τοὺς χλιδῶνας καὶ τὰ ψέλ-
λια, καὶ τοὺς δακτυλίους, καὶ τὰ ἐνώτια, καὶ
5 πάντα τὸν κόσμον αὐτῆς. *καὶ ἐκαλλω-
πίσατο σφόδρα εἰς ἀπάτησιν ὀφθαλ-
μῶν ἀνδρῶν ὅσοι ἂν ἴδωσιν αὐτήν.
6 *καὶ ἔδωκε τῇ ἄβρᾳ αὐτῆς ἀσκο-
πυτίνην οἴνου καὶ καμψάκην ἐλαίου, καὶ
πήραν ἐπλήρωσεν ἀλφίτων καὶ παλά-
θης καὶ ἄρτων καθαρῶν· καὶ περιεδί-
πλωσε πάντα τὰ ἀγγεῖα ἑαυτῆς, καὶ
ἐπέθηκεν ἐν αὐτῇ.
7 *καὶ ἐξῆλθον ὁμοῦ ἐπὶ τὴν πύλην
τῆς πόλεως βετυλούα, καὶ εὗρον ἐφεστῶ-
τας ἐπ' αὐτῇ ὀζίαν καὶ τοὺς πρεσβυτέ-
ρους τῆς πόλεως χαβρὶν καὶ χαρμίν.
8 *ὡς δὲ εἶδον αὐτήν, καὶ ἦν ἠλλοιω-
μένον τὸ πρόσωπον αὐτῆς, καὶ τὴν στο-
λὴν μεταβεβληκυῖαν αὐτῆς,
9 *ἐθαύμασαν ἐπὶ τῷ κάλλει αὐ-
τῆς ἐπὶ πολὺ σφόδρα· καὶ εἶπον αὐτῇ, ὁ
θεὸς ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν δῴη σε εἰς
χάριν καὶ τελειώσαι τὰ ἐπιτηδεύμα-
τά σου εἰς γαυρίαμα υἱῶν ἰσραήλ, καὶ
ὕψωμα ἱερουσαλήμ· καὶ προσεκύνη-
10 σαν τῷ θεῷ. *καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς,
ἐπιτάξατε ἀνοῖξαί μοι τὴν πύλην τῆς
πόλεως, καὶ ἐξελεύσομαι εἰς τελείωσιν
τῶν λόγων ὧν ἐλαλήσατε μετ' ἐμοῦ·
καὶ συνέταξαν τοῖς νεανίσκοις ἀνοῖξαι αὐ-
τῇ καθότι ἐλάλησε· καὶ ἐποίησαν οὕτως.

CAP. X.

1 FActum est autem cùm
A cessasset clamare ad Do-
minum, surrexit de loco in
quo iacuerat prostrata ad
Dominum.
2 *Vocauítq; abram suam,
& descendens in domum
suam, abstulit à se cilicium,
& exuit se vestimentis vi-
duitatis suę.
3 *Et lauit corpus suum,
& vnxit se myrto optimo,
& discriminauit crinē capi-
tis sui, & imposuit mitram
super caput suum, & induit
se vestimentis iocunditatis
4 suæ. *Induítque sandalia
pedibus suis, assumpsítque
dextrariola & lilia, & inau-
res, & anulos, & omnibus
ornamentis suis ornauit se.
5 *Cui etiā Dñs cōtulit splē-
dorem, quoniam omnis ista
compositio non ex libidi-
ne, sed ex virtute pendebat;
& ideò Dominus hanc in
illam pulchritudinem am-
pliauit, vt incomparabili
decore omnium oculis ap-
pareret.
6 *Imposuit itaque abræ
suæ ascopam vini, & vas
olei, & polentam, & lapa-
tes, & panes, & caseum; &
profecta est.
7 *Cúmque venissent ad
portas ciuitatis, inuenerūt
expectantē Oziam, & pres-
byteros ciuitatis.
8 *Qui cùm vidissent eā,
stupentes mirati sunt nimis
pulchritudinem eius.
9 *Nihil tamen interro-
gantes eā, dimiserunt tran-
sire, dicentes, Deus patrum
nostrorū det tibi gratiam,
& omne consiliū tui cordis
sua virtute corroboret, &
glorietur super te Hierusa-
lem, & sit nomen tuum in
numero sanctorum & iu-
storum.
10 *Et dixerunt hi qui illic
erāt omnes vna voce, Fiat,
fiat.

*Iudith verò orans Dn̄m, 11
transiuit per portas ipsa &
abra eius. *Factū est autē 12
cùm descenderet montem
circa ortū diei, occurrerunt
ei exploratores Assyriorū,
& tenuerunt eam, dicentes,
Vnde venis, aut quò vadis?
*Quæ respōdit, Filia sum 13
Hebræorū; ideò ego fugi à C
facie eorū, quoniam futurū
agnoui quòd dentur vobis
in deprędationem, pro eo
quòd contemnētes vos noluerunt tradere seipsos, vt
inuenirent misericordiam
in cōspectu vestro. *Hac 14
de causa cogitaui mecū, dicens, Vadā ad faciem principis Holofernis, vt indicem illi secreta illorum, &
ostendā illi quo aditu possit obtinere eos, ita vt non
cadat vir vnus de exercitu
eius. *Et cùm audissent vi- 15
ri illi verba eius, considerabant faciem eius, & erat in
oculis eorum stupor, quoniam pulchritudinem eius
mirabantur nimis. *Et di- 16
xerunt ad eam, Conseruasti
animā tuam, eò quòd tale
reperisti consiliū, vt descenderes ad dominū nostrum.
*Hoc autē scias, quoniam 17
cùm steteris in conspectu D
eius, bene tibi faciet, & eris
gratissima in corde eius.
*Duxerúntque illā ad ta- 18
bernaculū Holofernis, nūciantes eam. *Cúmque in- 19
trasset ante faciem eius, statim captus est in suis oculis
Holofernes. *Dixerúntq; 20
ad eum satellites eius, Quis
cōtemnat populū Hebræorū, qui tā decoras mulieres
habēt, vt nō pro his meritò
pugnare cōtra eos debeam⁹?

*καὶ ἐξῆλθεν ἰουδεὶθ αὐτὴ καὶ ἡ 11
παιδίσκη αὐτῆς μετ᾽ αὐτῆς· ἀπεσκόπευον δ᾽ αὐτὴν οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως,
ἕως οὗ κατέβη τὸ ὄρος, καὶ ἕως οὗ διῆλθε τὸν αὐλῶνα· καὶ οὐκέτι ἐθεώρησαν
αὐτήν· καὶ ἐπορεύοντο ἐν τῷ αὐλῶνι εἰς
εὐθεῖαν. *καὶ συνήντησεν αὐτῇ 12
προφυλακὴ τῶν ἀσσυρίων, καὶ συνέλαβον τὸ αὐτήν, καὶ ἐπηρώτησαν αὐτήν, τίνων εἶ καὶ πόθεν ἔρχῃ;
*καὶ εἶπε, θυγάτηρ εἰμὶ τῶν ἑβραίων, 13
καὶ ἀποδιδράσκω ἀπὸ προσώπου αὐτῶν, ὅτι μέλλουσι δίδοσθαι ὑμῖν εἰς
κατάβρωμα. *κἀγὼ ἔρχομαι εἰς 14
τὸ πρόσωπον ὀλοφέρνου ἀρχιστρατήγου δυνάμεως ὑμῶν, τοῦ ἀπαγγεῖλαι
ῥήματα ἀληθείας· καὶ δείξω πρὸ προσώπου αὐτοῦ ὁδὸν καθ᾽ ἣν πορεύσεται· καὶ
κυριεύσει πάσης τῆς ὀρεινῆς· καὶ οὐ διαφωνήσει τῶν ἀνδρῶν αὐτοῦ σὰρξ μία, οὐ
δὲ πνεῦμα ζωῆς. *ὡς δ᾽ ἤκουσαν οἱ 15
ἄνδρες τὰ ῥήματα αὐτῆς, κατενόησαν τὸ πρόσωπον αὐτῆς, καὶ ἦν ἐναντίον αὐτῶν θαυμασία τῷ κάλλει σφόδρα. *καὶ εἶπον πρὸς αὐτήν, σέ- 16
σωκας τὴν ψυχήν σου σπεύσασα
καταβῆναι εἰς πρόσωπον τοῦ κυρίου
ἡμῶν. *καὶ νῦν πρόσελθε ἐπὶ τὴν 17
σκηνὴν αὐτοῦ, καὶ ἀφ᾽ ἡμῶν προπέμψουσί σε ἕως παραδώσουσί σε εἰς τὰς
χεῖρας αὐτοῦ· ἐὰν δὲ στῇς ἐναντίον αὐτοῦ, μὴ φοβηθῇς τῇ καρδίᾳ σου, ἀλλὰ
ἀνάγγειλον κατὰ τὰ ῥήματά σου, καὶ εὖ
σοι ποιήσει· καὶ ἐπέλεξαν ἐξ αὐτῶν ἄνδρας ἑκατὸν, καὶ παρέζευξαν αὐτῇ καὶ
τῇ ἅβρᾳ αὐτῆς. *καὶ ἤγαγον αὐ- 18
τὴν ἐπὶ τὴν σκηνὴν ὀλοφέρνου· καὶ ἐγένετο συνδρομὴ ἐν πάσῃ τῇ παρεμβολῇ, διεβοήθη γὰρ εἰς τὰ σκηνώματα
ἡ παρουσία αὐτῆς· καὶ ἐλθόντες ἐκύκλουν αὐτήν. *ὡς εἱστήκει ἔξω τῆς 19
σκηνῆς ὀλοφέρνου, ἕως προσήγγειλαν
αὐτῷ περὶ αὐτῆς· καὶ ἐθαύμαζον ἐπὶ
τῷ κάλλει αὐτῆς, καὶ ἐθαύμαζον τοὺς
υἱοὺς ἰσραήλ. *καὶ εἶπεν ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ, τίς καταφρονήσει τοῦ λαοῦ τούτου, ὃς ἔχει ἐν ἑαυτῷ γυναῖκας τοιαύτας; ὅτι οὐ καλόν ἐστιν ὑπολείπεσθαι ἐξ αὐτῶν ἄνδρα ἕνα, οἱ ἀφεθέντες δυνήσονται κατασοφίσασθαι πᾶσαν τὴν γῆν· καὶ ἐξῆλθον οἱ παρακαθεύδοντες ὀλοφέρνῃ καὶ 20
πάντες οἱ θεράποντες αὐτοῦ, καὶ εἰσήγαγον αὐτὴν εἰς τὴν σκηνήν.

11 *Et exiuit Judith ipsa &
ancilla eius cum ea. speculabantur autem eam viri ciuitatis,
quousque descendit montem, et
quousque pertransiuit vallem.
& non amplius viderunt eam.
& abierūt in valle in rectum.
12 *Et obuiauit ei vigilia Assyriorum, & tenuerunt eam,
& interrogauerūt eam, Quo-
13 rum es & vnde venis? *Et
dixit, Filia sum Hebræorum, et
fugio à facie eorum, quoniam
futurum est vt dentur vobis
14 in deprædationem. *Et ego
venio ad faciē Holofernis principis exercitus vestri, vt annunciem verba veritatis: &
ostēdam ante faciem eius viam
per quam ibit, & dominabitur
omnium montanorum: & non
interibit virorū eius caro vna,
15 neque spiritus vitæ. *Cùm
autē audissent viri verba eius,
considerauerunt faciem eius, et
erat corā eis mirabilis pulchri-
16 tudine nimis. *Et dixerunt
ad eam, Cōseruasti animā tuam
festinans descendere ad faciem
17 domini nostri. *Et nunc accede ad tabernaculum eius, &
de nobis comitabuntur te, donec commendent te in manus
eius. si autē steteris coram eo, ne
timeas in corde tuo, sed annuncia iuxta verba tua, & bene
tibi faciet. & elegerunt ex eis
viros centum, & currū iun-
18 xerunt ei & ancillæ eius. *Et
duxerunt eam ad tabernaculū
Holofernis. & factus est cōcursus in omnibus castris; dissonuit
enim in tabernaculis aduentus
eius. & venientes circundabāt
19 eam. *Quia stabat extra tabernaculū Holofernis, quousq;
annunciauerunt ei de ipsa. &
mirabantur in pulchritudine
eius, & mirabantur filios Is-
20 rael. *Et dixit vnusquisq; ad
proximū suum, Quis cōtemnet
populū hūc, qui habet in se ipso
mulieres tales? quoniā non bonum est relinqui ex eis virum
vnum, qui dimissi poterunt
decipere omnem terram. &
exierunt qui dormiebant apud Holofernem, & omnes famuli eius, & introduxerunt eam in tabernaculum.

*Et erat Holofernes requie- 21
ſcens ſuper lectum ſuum in co-
nopæo, quod erat ex purpura,
& auro, & ſmaragdo, & la-
pidibus precioſis intextum. &
annunciauerunt ei de ea. &
exiit in proſcenium, & lampa-
des argenteæ præcedentes eum.
Vt autem venit ante faciem
eius Iudith & ſeruorum eius,
obſtupuerũt omnes in pulchri-
tudine faciei eius. & cadẽs ſu-
per faciem, adorauit eum. &
eleuauerunt eam ſerui eius.*

CAP. XI.

*ET dixit ad eam Holofernes, 1
Confide mulier, ne paueas in
corde tuo; quoniam ego non no-
cui homini, qui elegit ſeruire
Nabuchodonoſor regi vniuerſæ
terræ. * Et nunc populus tuus 2
qui habitat montana, ſi non cõ-
tempſiſſent me, non eleuaſſem
lanceam meã ſuper eos, ſed ipſi
ſibi fecerunt hæc. * Et nunc dic 3
mihi cuius cauſa fugiſti ab eis, et
veniſti ad nos. venis enim ad
ſalutem; confide. in nocte hac
viues et in reliquũ. nõ enim eſt
qui iniuria afficiat te, ſed bene
tibi faciet ſicut fit ſeruis domi-
ni mei Nabuchodonoſor regis.
* Et dixit ad eũ Iudith, Ac- 4
cipe verba famulæ tuæ, & lo-
quatur ancilla tua ante faciem
tuã. & nõ annunciabo menda-
cium domino meo in nocte hac.
& ſi ſecutus fueris verba an-
cillæ tuæ, perfectè rem faciet te-
cũm Deus, & nõ cadet domi-
nus meus à ſtudiis ſuis. * Viuit 5
enim rex Nabuchodonoſor vni-
uerſæ terræ, & viuit virtus
eius, qui miſit te ad correctio-
nem omnis animæ; quoniam nõ
ſolùm homines per te ſeruiunt
ei, ſed & beſtiæ agri & iumẽ-
ta et volatilia cæli propter for-
titudinem tuam viuent in Na-
buchodonoſor & omnem domũ
eius. * Audiuimus enim ſa- 6
pientiã tuã, et induſtrias animæ
tuæ, & annũtiatũ eſt vniuerſæ
terræ, ꝙ tu ſolus bonus in omni
regno, & potens in ſcientia, et
mirabilis in exercitu belli.*

21 * καὶ ἦν ὁ Ὀλοφέρνης ἀναπαυόμε-
νος ἐπὶ τῆς κλίνης αὐτοῦ ἐν τῷ κωνω-
πίῳ, ὃ ἦν ἐκ πορφύρας καὶ χρυσίου,
καὶ σμαράγδου καὶ λίθων πολυτελῶν
καθυφασμένον· καὶ ἀνήγγειλαν αὐτῷ
περὶ αὐτῆς· καὶ ἐξῆλθεν εἰς τὸ προ-
σκήνιον, καὶ λαμπάδες ἀργυραῖ προά-
γουσαι αὐτοῦ· ὡς δὲ ἦλθε κατὰ πρό-
σωπον αὐτοῦ Ἰουδεὶθ καὶ τῶν θεραπόν-
των αὐτοῦ, ἐθαύμαζον ἅπαντες ἐπὶ
τῷ κάλλει τοῦ προσώπου αὐτῆς· καὶ πε-
σοῦσα ἐπὶ πρόσωπον, προσεκύνη-
σεν αὐτῷ· καὶ ἤγειραν αὐτὴν οἱ δοῦ-
λοι αὐτοῦ.

ια΄.

1 * Καὶ εἶπε πρὸς αὐτὴν Ὀλοφέρ-
νης, θάρσησον γύναι· μὴ φοβηθῇς τῇ
καρδίᾳ σου, ὅτι ἐγὼ οὐκ ἐκάκωσα ἄν-
θρωπον, ὅστις ᾑρέτικε δουλεύειν να-
βουχοδονόσορ τῷ βασιλεῖ πάσης τῆς
2 γῆς. * καὶ νῦν ὁ λαός σου ὁ κατοικῶν τὴν
ὀρεινήν, εἰ μὴ ἐφαύλισάν με, οὐκ ἂν
ἦρα τὸ δόρυ μου ἐπ᾽ αὐτούς, ἀλλ᾽ αὐ-
τοὶ ἑαυτοῖς ἐποίησαν ταῦτα.
3 * καὶ νῦν λέγε μοι τίνος ἕνεκα ἀπέ-
δρας ἀπ᾽ αὐτῶν, καὶ ἦλθες πρὸς ἡμᾶς·
ἥκεις γὰρ εἰς σωτηρίαν, θάρσει· ἐν τῇ
νυκτὶ ταύτῃ ζήσῃ καὶ εἰς τὸ λοιπόν. οὐ
γάρ ἐστιν ὃς ἀδικήσει σε, ἀλλ᾽ εὖ σοι
ποιήσει καθὰ γίνεται τοῖς δούλοις τοῦ
κυρίου μου ναβουχοδονόσορ τοῦ βασι-
4 λέως. * καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν Ἰουδείθ, δέξαι
τὰ ῥήματα τῆς δούλης σου, καὶ λαλησά-
τω ἡ παιδίσκη σου κατὰ πρόσωπόν σου.
καὶ οὐκ ἀναγγελῶ ψεῦδος τῷ κυρίῳ
μου ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ· καὶ ἐὰν κατακο-
λουθήσῃς τοῖς λόγοις τῆς παιδίσκης σου,
τελείως πρᾶγμα ποιήσει μετὰ σοῦ ὁ
θεός, καὶ οὐκ ἀποπεσεῖται ὁ κύριός μου
τῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτοῦ.
5 * ζῇ γὰρ ὁ βασιλεὺς ναβουχοδονόσορ
πάσης τῆς γῆς, καὶ ζῇ τὸ κράτος αὐτοῦ, ὃς
ἀπέστειλέ σε εἰς κατόρθωσιν πάσης ψυ-
χῆς, ὅτι οὐ μόνον ἄνθρωποι διὰ σοῦ δου-
λεύουσιν αὐτῷ, ἀλλὰ καὶ τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ καὶ τὰ κτήνη καὶ τὰ πετεινὰ
τοῦ οὐρανοῦ διὰ τῆς ἰσχύος σου ζήσονται ἐπὶ ναβουχοδονόσορ καὶ πάντα τὸν
7 οἶκον αὐτοῦ. * ἠκούσαμεν γὰρ τὴν σοφίαν σου καὶ τὰ πανουργεύματα τῆς
ψυχῆς σου καὶ ἀνηγγέλη πάσῃ τῇ γῇ, ὅτι σὺ μόνος ἀγαθὸς ἐν πάσῃ τῇ
βασιλείᾳ, καὶ δυνατὸς ἐν ἐπιστήμῃ, καὶ θαυμαστὸς ἐν στρατεύμασι πολέμου.

21 * Videns itaque Iudith
Holofernem ſedentem in
conopæo, quod erat ex
purpura, & auro, & & ſma-
ragdo, & lapidibus precio-
ſis intextum: & cùm in fa-
ciem eius intendiſſet, ado-
rauit eum, proſternens ſe
ſuper terram. Et eleuauerũt
eam ſerui Holofernis, iu-
bente domino ſuo.

CAX. XI.

1 TVnc Holofernes dixit
A ei, Æquo animo eſto, &
noli pauere in corde tuo;
quoniam ego nunquá no-
cui virum, qui voluit ſerui-
re Nabuchodonoſor regi.
2 * Populus autem tuus ſi
non contempſiſſet me, non
alleuaſſem lanceam meam
ſuper eum.
3 * Nunc autem dic mihi,
qua ex cauſa receſsiſti ab il-
lis, & placuit tibi vt veni-
res ad nos.
4 * Et dixit illi Iudith, Su-
me verba ancillæ tuæ, quo-
niam ſi ſecutus fueris verba
ancillæ tuæ, perfectam rem
faciet Dominus tecum.
5 * Viuit enim Nabucho-
donoſor rex terræ, & viuit
virtus eius quæ eſt in te, ad
correptionẽ omnium ani-
marum errãtium, quoniam
nõ ſolùm homines ſeruient
illi per te, ſed & beſtiæ agri
obtemperant illi.
6 * Nunciatur enim ani-
mi tui induſtria vniuerſis
gentibus, & indicatum eſt
omni ſeculo, quoniam tu
ſolus bonus & potens es in
omni regno eius, & diſci-
plina tua omnibus prouin-
ciis prædicatur.

‡ Nec hoc latet quod lo- 7
cutus est Achior, nec illud
ignoratur, quod ei iusseris
euenire.
‡ Constat enim Deum 8
nostrum sic peccatis offen-
sum, vt mandauerit per
prophetas suos ad populū,
quòd tradet eum pro pec-
catis suis.
‡ Et quoniam sciunt se 9
offendisse Deum suum filij
Israel, tremor tuus super ip
sos est.
‡ Insuper etiam fames 10
inuasit eos, & ab ariditate
aquæ iam inter mortuos
computantur.
‡ Denique hoc ordinant 11
vt interficiant pecora sua, C
& bibant sanguinem eo-
rum, & sancta Domini sui
quæ præcepit Deus non cō-
tingi, in frumento, vino &
oleo hęc cogitauerunt im-
pendere. & volunt consu-
mere quæ nec manibus de-
berent contingere. Ergo
quoniam hæc faciunt, cer-
tum est quòd in perditionē
dabuntur.
‡ Quod ego ancilla tua 12
cognoscens, fugi ab illis, &
misit me Dominus hæc ipsa
nunciare tibi.
‡ Ego enim ancilla tua 13
Deum colo etiam nunc a-
pud te. & exiet ancilla tua,
& orabo Deū, & dicet mihi,
quando eis reddat peccatū
suum, & veniens nunciabo
tibi, ita vt ego adducam te
per mediam Hierusalem.

‡ καὶ νῦν ὁ λόγος ὃν ἐλάλησε ἀ- 7
χιὼρ ἐν τῇ συνεδρείᾳ σου ἠκούσαμεν
τὰ ῥήματα αὐτοῦ, ὅτι περιεποιήσαντο
αὐτὸν οἱ ἄνδρες βετυλούα, καὶ ἀνήγγειλεν
αὐτοῖς πάντα ὅσα ἐξελάλησεν αὐ-
τὸς παρά σοι· διὸ δέσποτα κύριε μὴ πα-
ρέλθῃς τὸν λόγον αὐτοῦ, ἀλλὰ κατάθου
αὐτὸν ἐν τῇ καρδίᾳ σου, ὅτι ἀληθής
ἐστιν. ‡ οὐ γὰρ ἐκδικεῖται τὸ γένος 8
ἡμῶν, οὐ γὰρ ἰσχύει ῥομφαία ἐπ᾽ αὐτούς,
εἰ μὴ ἁμάρτωσιν εἰς τὸν θεὸν αὐτῶν· καὶ
νῦν ἵνα μὴ γένηται ὁ κύριός μου ἔκβο-
λος καὶ ἄπρακτος. ‡ καὶ ἐπέ- 9
πεσε θάνατος ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν,
καὶ κατελάβετο αὐτοὺς ἁμάρτημα, ἐν
ᾧ παροργιοῦσι τὸν θεὸν αὐτῶν ὁπηνί-
κα ἐὰν ποιήσωσιν ἀτοπίαν.
‡ ἐπεὶ παρεξέλιπεν αὐτοῖς τὰ βρώ- 10
ματα αὐτῶν, καὶ ἐσπανίσθη πᾶν ὕδωρ.
‡ καὶ ἐβουλεύσαντο ἐπιβαλεῖν τοῖς 11
κτήνεσιν αὐτῶν, καὶ πάντα ὅσα διεστεί-
λατο αὐτοῖς ὁ θεὸς ἐν τοῖς νόμοις αὐ-
τοῦ μὴ φαγεῖν, διέγνωσαν δαπανῆ-
σαι· καὶ τὰς ἀπαρχὰς τοῦ σίτου καὶ τὰς
δεκάτας τοῦ οἴνου καὶ τοῦ ἐλαίου, ἃ ἐφύ-
λαξαν ἁγιάσαντες τοῖς ἱερεῦσι τοῖς πα
ρεστηκόσιν ἐν ἱερουσαλὴμ ἀπέναντι τοῦ
προσώπου τοῦ θεοῦ ἡμῶν, κεκρίκα-
σιν ἐξαναλῶσαι, ὧν οὐδὲ ταῖς χερσὶν
καθῆκεν ἅψασθαι οὐδένα τῶν ἐκ τοῦ
λαοῦ· καὶ ἀπεστάλκασιν εἰς ἱερουσα-
λήμ, ὅτι καὶ οἱ ἐκεῖ κατοικοῦντες ἐποίη-
σαν ταῦτα τοῖς μετακομίσασιν αὐ-
τοῖς τὴν ἄφεσιν παρὰ τῆς γερουσίας·
καὶ ἔσονται ἕως ἀναγγείλῃ αὐτοῖς καὶ ποιή-
σουσι, δοθήσονταί σοι εἰς ὄλεθρον ἐν τῇ
ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.
‡ ὅθεν ἐγὼ ἡ δούλη σου ἐπιγνοῦσα 12
πάντα ταῦτα, ἀπέδρων ἀπὸ προσώ-
που αὐτῶν· καὶ ἀπέστειλέ με ὁ θεὸς ποιῆσαι μετὰ σοῦ πρᾶγμα, ἐφ᾽ οἷς
ἐκστήσεται πᾶσα ἡ γῆ ὅσοι ἂν ἀκούσωσιν αὐτά. ‡ ὅτι ἡ δούλη σου θεο- 13
σεβής ἐστι, καὶ θεραπεύουσα νυκτὸς καὶ ἡμέρας τὸν θεὸν τοῦ οὐρανοῦ· καὶ νῦν
μενῶ παρά σοι κύριέ μου, καὶ ἐξελεύσεται ἡ δούλη σου κατὰ νύκτα εἰς τὴν φά-
ραγγα, καὶ προσεύξομαι πρὸς τὸν θεόν. καὶ ἀναγγελεῖ μοι πότε ἐποίη-
σαν τὰ ἁμαρτήματα αὐτῶν· καὶ ἐλθοῦσα προσανοίσω σοι· καὶ ἐξε-
λεύσῃ σὺν πάσῃ δυνάμει σου, καὶ οὐκ ἔστιν ὃς ἀντιστήσεταί σοι ἐξ αὐτῶν·
καὶ ἄξω σε διὰ μέσου τῆς ἰουδαίας, ἕως τοῦ ἐλθεῖν ἀπέναντι ἱερουσαλήμ.

7 ‡ *Et nunc verbum quod lo-*
cutus est Achior in consessu tuo,
audiuimus verba eius, quoniā
ceperunt eum viri Betuluæ,
& nunciauit eis omnia quæ lo-
cutus est ipse apud te. ideò do-
minator dñe, ne transgrediaris
verbum eius, sed pone ipsum
in corde tuo, quoniam verū est.
8 ‡ *Non enim sumitur vindi-*
cta de genere nostro, non enim
præualet gladius contra eos, nisi
peccauerint cōtra Deum suum.
& nunc vt non sit Dñs meus
expulsus, & re infecta desi-
9 *stens:* ‡ *Et cecidit mors super*
faciem eorum, & deprehendit
eos peccatum, in quo irritabunt
Deum suum, quandocunque
fecerint absurditatem.
10 ‡ *Quoniam defecerunt eis*
cibaria sua, & diminuta est
omnis aqua.
11 ‡ *Et ordinauerunt inijcere*
manum pecoribus suis; & om-
nia quæ distinxit eis Deus in
legibus suis ne manducarent,
decreuerūt impendere. & pri-
mitias frumenti, & decimas
vini & olei, quæ seruauerunt
sanctificantes sacerdotibus a-
stantibus in Hierusalem ante
faciem Dei nostri, decreuerunt
consumere, quæ neque manibus
conueniebat cōtingere quenquā
eorum qui de populo. Et mise-
runt in Hierusalem, quoniam
& ibi habitantes fecerunt hæc
ijs, qui transtulerunt ipsis re-
missionem à senatu. & erunt
quousque renunciet ipsis, &
facient, dabuntur tibi in per-
ditionem in die illa.
12 ‡ *Unde ego ancilla tua, co-*
gnoscens omnia hæc, fugi à fa-
cie eorum. & misit me Deus
ad faciendum tecū rem, in qui-
bus obstupebit omnis terra,
quicunque audierint hæc.
13 ‡ *Quoniam ancilla tua reli-*
giosa est, & colens nocte &
die Deum cæli. & nunc mane-
bo apud te, domine mi, & exi-
bit ancilla tua in nocte in val-
lem, & orabo ad Deum. & annunciabit mihi quando fecerunt peccata eorum. & veniens referam tibi. & exibis
cū omni exercitu tuo, & nō est qui resistat tibi ex eis, et adducā te per mediū Judææ, quousq; venias ante Hierusalē.

*& ponam sedem tuam in me-
dio eius, & ages eos sicut oues
quibus non est pastor. & non
latrabit canis lingua sua coram
te. ‡ Quoniā mihi hæc dicta* 14
*sunt per prouidentiam meam,
& annunciata sunt mihi, &
missa sum nunciare tibi.*
‡ Et placuerunt verba eius 15
*coram Holoferne, & coram om
nibus pueris eius. & mirati
sunt in sapientia eius, & di-
xerunt,*
‡ Non est talis mulier à sum 16
*mo vsque ad summum terræ
in pulchritudine faciei, & pru
dentia verborum.*
‡ Et dixit ad eam Holofer- 17
*nes, Bene fecit Deus qui misit
te ante populum vt esset in ma-
nibus nostris fortitudo, in autē
contemnētibus dominū meum,
perditio. & nunc venusta es
tu in aspectu tuo, & bona
in sermonibus tuis. quòd si fe-
ceris sicut locuta es, Deus tuus
erit mihi Deus, & tu in domo
regis Nabuchodonosor sedebis,
& eris nominata in vniuersa
terra.* CAP. XII.
ET iussit introducere eā vbi 1
*repositi erant thesauri eius.
& iussit mensam parari ei è ci-
bariis suis, & vino suo ad bi-
bendum. ‡ Et dixit Judith,* 2
*Non manducabo ex eis, vt non
fiat scandalum, sed de iis quæ
secuta sunt me, fiet expensa.*
‡ Et dixit ad eam Holofer- 3
*nes, Si autem defecerint quæ
sunt tecum, vnde poterimus ti-
bi dare similia eorum? nō enim
est nobiscum de genere tuo.*
‡ Et dixit Judith ad eum, Vi- 4
*uit anima tua, domine mi, quo-
niam non expendet ancilla tua
quæ sunt mecum, donec faciat
Dominus in manu mea quæ de-
creuit. ‡ Et induxerūt illam* 5
*serui Holofernis in tabernacu-
lum, & dormiuit vsq; ad me-
diam noctē, & surrexit ad ma
tutinā custodiam. ‡ Et misit ad* 6
*Holofernē, dicēs: Jubeat iā do-
minus meus dimittere ancillam
tuam ad orationem exire.*

καὶ θήσω τὸν δίφρον σου ἐν μέσῳ αὐ-
τῆς, καὶ ἄξεις αὐτοὺς ὡς πρόβατα οἷς
οὐκ ἔστι ποιμήν· καὶ οὐ γρύξει κύων τῇ
γλώσσῃ αὐτοῦ ἀπέναντί σου.
14 ‡ ὅτι μοι ταῦτα ἐλαλήθη κατὰ πρό-
γνωσίν μου καὶ ἀνηγγέλη μοι, καὶ ἀπε-
15 στάλην ἀπαγγεῖλαί σοι. ‡ καὶ ἤρεσαν οἱ
λόγοι αὐτῆς ἐναντίον ὀλοφέρνου, καὶ ἐ-
ναντίον πάντων τῶν θεραπόντων αὐτοῦ·
καὶ ἐθαύμασαν ἐπὶ τῇ σοφίᾳ αὐτῆς, καὶ
16 εἶπον, ‡ οὐκ ἔστι τοιαύτη γυνὴ ἀπ' ἄ-
κρου ἕως ἄκρου τῆς γῆς ἐν κάλλει προ-
σώπου καὶ συνέσει λόγων.
17 ‡ καὶ εἶπε πρὸς αὐτὴν ὀλοφέρνης,
εὖ ἐποίησεν ὁ θεὸς ἀποστείλας σε ἔμ-
προσθεν τοῦ λαοῦ τοῦ γενηθῆναι ἐν χερ-
σὶν ἡμῶν κράτος, ἐν δὲ τοῖς φαυλίσα-
σι τὸν κύριόν μου ἀπώλειαν· καὶ νῦν ἀστεία
εἶ σὺ ἐν τῷ εἴδει σου, καὶ ἀγαθὴ ἐν τοῖς
λόγοις σου· ὅτι ἐὰν ποιήσῃς καθὰ ἐλά-
λησας, ὁ θεός σου ἔσται μοι θεός, καὶ σὺ
ἐν οἴκῳ βασιλέως ναβουχοδονόσορ κα-
θήσῃ, καὶ ἔσῃ ὀνομαστὴ παρὰ πᾶσαν τὴν
γῆν. ιβ'.
1 ‡ Καὶ ἐκέλευσεν εἰσαγαγεῖν αὐ-
τὴν οὗ ἐτίθετο τὰ ἀργυρώματα αὐτοῦ·
καὶ συνέταξε καταστρωθῆναι αὐτῇ
ἀπὸ τῶν ὀψοποιημάτων αὐτοῦ καὶ τοῦ
οἴνου αὐτοῦ πιεῖν.
2 ‡ καὶ εἶπεν ἰουδείθ, οὐ φάγωμαι ἐξ
αὐτῶν ἵνα μὴ γένηται σκάνδαλον, ἀλλ'
ἐκ τῶν ἠκολουθηκότων μοι χορηγη-
θήσεται.
3 ‡ καὶ εἶπε πρὸς αὐτὴν ὀλοφέρνης,
ἐὰν δὲ ἐκλίπῃ τὰ ὄντα μετὰ σοῦ, πόθεν
ἕξομέν σοι δοῦναι ὅμοια αὐτῶν; οὐ γάρ
ἐστι μεθ' ἡμῶν ἐκ τοῦ γένους σου.
4 ‡ καὶ εἶπεν ἰουδεὶθ πρὸς αὐτόν, ζῇ
ἡ ψυχή σου κύριέ μου, ὅτι οὐ δαπανή-
σει ἡ δούλη σου τὰ ὄντα μετ' ἐμοῦ, ἕως
ἂν ποιήσῃ κύριος ἐν χειρί μου ἃ ἐβου-
λεύσατο.
5 ‡ καὶ ἤγαγον αὐτὴν οἱ θεράποντες
ὀλοφέρνου εἰς τὴν σκηνήν· καὶ ὕπνωσε
μέχρι μεσούσης τῆς νυκτός, καὶ ἀνέστη
6 πρὸς τὴν ἑωθινὴν φυλακήν. ‡ καὶ ἀπέ-
στειλε πρὸς ὀλοφέρνην λέγουσα, ἐπι-
ταξάτω δὴ ὁ κύριός μου ἐᾶσαι τὴν δού-
λην σου ἐπὶ προσευχὴν ἐξελθεῖν.

Et habebis omnem popu-
lum Israel sicut oues qui-
bus non est pastor, & non
latrabit vel vnus canis cō-
tra te, quoniam hæc mihi
dicta sunt per prouidētiam
14 Dei. ‡ Et quoniam iratus
est illis Deus, hæc ipsa missa
15 sum nunciare tibi. ‡ Pla-
cuerunt autem omnia ver-
ba hæc coram Holoferne,
& coram pueris eius, & mi-
rabantur ad sapientiā eius,
& dicebant alter ad alterū,
16 ‡ Non est talis mulier
super terram in aspectu, in
pulchritudine, & in sensu
17 verborum. ‡ Et dixit ad
illam Holofernes, Bene fe-
cit Deus, qui misit te ante
populum, vt des illum tu in
manibus nostris: & quo-
niā bona est promissio tua,
si fecerit mihi hoc Deus
tuus, erit & Deus meus, &
tu in domo Nabuchodo-
nosor magna eris, & nomen
tuum nominabitur in vni-
uersa terra. CAP. XII.
1 TVnc iussit eam introire
A vbi repositi erant the-
sauri eius, & iussit illic ma-
nere eam, & cōstituit quid
daretur illi de cōuiuio suo.
2 ‡ Cui respondit Iudith, &
dixit, Nunc nō potero mā-
ducare ex his, quæ mihi
præcipis tribui, ne veniat
supra me offensio: ex his
autē quę mihi detuli, man-
3 ducabo. ‡ Cui Holofer-
nes ait, Si defecerint tibi
ista quæ tecū detulisti, quid
4 faciemus tibi? ‡ Et dixit
Iudith, Viuit anima tua,
dñe meus, quoniā nō expē-
det omnia hæc ancilla tua,
donec faciat Deus in manu
5 mea hæc quæ cogitaui. ‡ Et
induxerūt illā serui eius in
tabernaculū quò præcepe-
6 rat. ‡ Et petiit dū introiret,
B vt daretur ei copia noctē, &
ante lucem egrediendi fo-
ras ad orationem, & depre-
candi Dominum.

* Et præcepit cubicula- 7
riis suis, vt sicut placeret il-
li, exiret & introiret ad ado
randum Deum suum per
triduum.

* Et exibat noctibus in 8
vallem Bethuliæ, & bapti-
zabat se in fonte aquæ.

* Et vt ascendebat, ora- 9
bat ad Dominum Deum
Israel, vt dirigeret viam e-
ius ad liberationem populi
sui.

* Et introiens mũda ma- 10
nebat in tabernaculo, vsq;
dum acciperet escam suam
in vesperum.

* Et factum est quarto die 11
Holofernes fecit cœnã ser-
uis suis, & dixit ad Vagao
eunuchum, Vade, & suade
Hebræam illam, vt sponte
consentiat habitare me-
cum.

* Fœdum est enim apud 12
Assyrios, si fœmina irrideat
virum agendo, vt immunis
ab eo transeat.

* Tunc introiuit Vagao 13
ad Iudith, & dixit: Non ve-
reatur bona puella introire
ad dominum meũ, vt ho-
norificetur ante faciẽ eius,
& manducet cum eo, & bi-
bat vinum in iocunditate.

* Cui Iudith respondit: 14
Quę ego sum, vt contradi-
cam domino meo?

* Omne quod erit ante 15
oculos eius bonum & opti
mum faciam.

* Quicquid autem illi 16
placuerit, hoc mihi erit o-
ptimum omnibus diebus
vitæ meæ.

* Et surrexit, & ornauit 17
se vestimẽto suo, & ingres-
sa stetit ante faciem eius.

* καὶ ἐπέταξεν ὁλοφέρνης τοῖς σω- 7
ματοφύλαξι μὴ διακωλύειν αὐτήν·
καὶ παρέμεινεν ἐν τῇ παρεμβολῇ ἡ-
μέρας τρεῖς. * καὶ ἐξεπορεύετο κατὰ 8
νύκτα εἰς τὴν φάραγγα βετυλούα, καὶ
ἐβαπτίζετο ἐπὶ τῆς πηγῆς τοῦ ὕδατος
ἐν τῇ παρεμβολῇ. * καὶ ὡς ἀνέβη, 9
ἐδέετο τοῦ κυρίου θεοῦ ἰσραὴλ, κατευ-
θῦναι τὴν ὁδὸν αὐτῆς εἰς ἀνάστημα τῶν
υἱῶν τοῦ λαοῦ αὐτῆς. * καὶ εἰσπορευο- 10
μένη καθαρὰ παρέμενεν ἐν τῇ σκη-
νῇ μέχρις οὗ προσηνέγκατο τὴν τρο-
φὴν αὐτῆς εἰς ἑσπέραν.

* καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ τετάρτῃ, 11
ἐποίησεν ὁλοφέρνης πότον τοῖς δούλοις
αὐτοῦ μόνοις, καὶ οὐκ ἐκάλεσεν εἰς τὴν
κλῆσιν οὐδένα τῶν πρὸς ταῖς χρείαις·
καὶ εἶπε βαγώᾳ τῷ εὐνούχῳ, ὃς ἦν ἐφε-
στηκὼς ἐπὶ πάντων τῶν αὐτοῦ, πεῖσον δὴ
πορευθεὶς τὴν γυναῖκα τὴν ἑβραίαν
ἥ ἐστι παρὰ σοὶ, τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ἡμᾶς καὶ
φαγεῖν καὶ πιεῖν μεθ᾽ ἡμῶν. * ἰδοὺ γὰρ 12
αἰσχρὸν τῷ προσώπῳ ἡμῶν, εἰ γυναῖ-
κα τοιαύτην παρήσομεν οὐχ ὁμιλήσαν-
τες αὐτῇ· ὅτι ἐὰν μὴ αὐτὴν ἐπισπα-
σώμεθα καταγελάσεται ἡμῶν. * καὶ 13
ἐξῆλθε βαγώας ἀπὸ προσώπου ὁλο-
φέρνου, καὶ εἰσῆλθε πρὸς αὐτὴν, καὶ εἶπε·
μὴ ὀκνησάτω ἡ παιδίσκη ἡ καλὴ αὕτη
ἐλθοῦσα πρὸς τὸν κύριόν μου δοξα-
σθῆναι κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ πιεῖν
μεθ᾽ ἡμῶν εἰς εὐφροσύνην οἶνον, καὶ
γενηθῆναι ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ, ὡς μία
θυγάτηρ τῶν υἱῶν ἀσσοὺρ, αἳ παρεστήκα-
σιν ἐν οἴκῳ ναβουχοδονόσορ.

* καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν ἰουδεὶθ, καὶ τίς εἰμὶ 14
ἐγὼ ἀντεροῦσα τῷ κυρίῳ μου;

* ὅτι πᾶν ὃ ἔσται ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς 15
αὐτοῦ ἀρεστὸν σπεύσασα ποιήσω.

* καὶ ἔσται μοι τοῦτο εἰς ἀγαλλίαμα 16
ἕως ἡμέρας θανάτου μου. * καὶ ἀνα- 17
στᾶσα ἐκοσμήθη τῷ ἱματισμῷ καὶ παν-
τὶ τῷ κόσμῳ τῷ γυναικείῳ· καὶ προσῆλ-
θεν ἡ δούλη αὐτῆς, καὶ ἔστρωσεν αὐτῇ κα-
τέναντι ὁλοφέρνου χαμαὶ τὰ κώδια ἃ
ἔλαβε παρὰ βαγώου εἰς τὴν καθημε-
ρινὴν δίαιταν αὐτῆς εἰς τὸ ἐσθίειν κατα-
κλινομένην ἐπ᾽ αὐτῶν· καὶ ἐλθοῦσα
ἀνέπεσεν ἰουδείθ.

7 * *Et iussit Holofernes satel-*
litibus, ne prohiberent eam. &
mansit in castris diebus tribus.
8 * *Et exibat per noctem in*
vallem Betulua, & baptiza-
batur in fonte aquæ in castris.
9 * *Et vt ascendebat, orabat*
Dominum Deum Israel, vt di-
rigeret viam eius ad exalta-
tionem filiorum populi sui.
10 * *Et introiens munda ma-*
nebat in tabernaculo, vsque
dum tulisset escam suam ad
vesperam.
11 * *Et factum est in die quar-*
to, fecit Holofernes conuiuium
seruis suis solis, & non voca-
uit ad inuitationem quenquam
eorum, qui ad vsus. & dixit
Bagoe eunucho, qui erat præ-
fectus super omnia quæ eius,
Suade iam vadens mulierem
Hebræam, quæ est apud te, vt
veniat ad nos, & manducet,
& bibat nobiscum.
12 * *Ecce enim fœdum conspe-*
ctui nostro, si fœminam talem
dimiserimus, non communican
tes cum ea. quòd nisi eam at-
traxerimus, irridebit nos.
13 * *Et exiit Bagoas à facie Ho-*
lofernis, & introiuit ad eam,
& dixit: Ne grauetur ancilla
bona hæc, veniẽs ad dominum
meum, honorificari ante faciem
eius, & bibere nobiscum ad
iocunditatem vinum, & fieri
in die hac, vt vna filia filiorum
Assyriorum, quæ astiterunt in
domo Nabuchodonosor.
14 *Et dixit ad eum Judith: Et*
quæ sum ego, vt contradicam
15 *domino meo?* * *Quoniam*
omne quod erit in oculis eius
placitum, festinans faciam.
16 * *Et erit mihi hoc ad exultatio-*
nem vsq; ad diem mortis meæ.
17 *Et surgens ornata est ve-*
stimento, & omni ornatu mu-
liebri. & introiuit ancilla eius,
& strauit ei ante Holofernem
in terra, pelles quas acceperat à
Bagoa ad quotidianum vsum
vitæ suæ, vt manducaret recli-
nata super eas. & ingressa ac-
cubuit Judith.

* Et obstupuit cor Holofer- 18
nis in ea, & concussa fuit ani-
ma eius, & erat cupidus valde
coeundi cum ea. & obseruabat
tempus vt deciperet eam, ex
qua die vidit eam.
* Et dixit ad eam Holofer- 19
nes, Bibe iam, & sis nobiscum
in iocunditate.
* Et dixit Judith, Bibam 20
iam domine, quoniam magnifi-
catum est viuere meum in me
hodie præ omnibus diebus ge-
nerationis meæ.
* Et accipiens manducauit 21
& bibit coram ipso, quæ para-
uerat ancilla eius.
* Et iocundus factus est Ho- 22
lofernes in ea, & bibit vinum
multum nimis, quantum nõ bi-
berat vnquam in die vna ex
quo natus fuit.

CAP. XIII.

VT autem vespera facta est, 1
festinauerũt serui eius di-
uertere. & Bagoas cõclusit ta-
bernaculum eius foris, & di-
misit astãtes à facie domini sui.
& abierunt ad cubilia sua.
* Erant enim omnes fatiga- 2
ti, quia diu factum fuit conui-
uium. relicta est autẽ Judith sola
in tabernaculo. * Et Holo- 3
fernes procumbens super lectũ
suum; erat enim perfusum ipsi
vinum. * Et dixit Judith 4
ancillæ suæ, vt staret extra cu-
biculum eius, & obseruaret
exitum eius sicut quotidie. se
exituram enim dixit ad oratio-
nem suam. & Bagoæ locuta
est iuxta verba hæc. & abie-
runt omnes à facie ipsius, &
nemo relictus est in cubiculo à
paruo vsque ad magnum.
*Et stans Iudith super lectũ 5
illius, dixit in corde suo:
* Domine Deus vniuersæ 6
potentiæ, respice in hora hac ad
opera manuum mearũ ad exal-
tationem Hierusalem. quoniam
nũc tempus ad adiuuandũ hæ-
reditatem tuam, & ad facien-
dum studia mea in fractionem
inimicorum qui insurrexerunt
nobis.

18 * καὶ ἐξέστη ἡ καρδία ὀλοφέρνου ἐπ'
αὐτῇ, καὶ ἐσαλεύθη ἡ ψυχὴ αὐτοῦ, καὶ ἦν
κατεπίθυμος σφόδρα τοῦ συγγενέσθαι
μετ' αὐτῆς· καὶ ἐτήρει καιρὸν τοῦ ἀπατῆ-
σαι αὐτήν, ἀφ' ἧς ἡμέρας εἶδεν αὐ-
τήν.
19 * καὶ εἶπε πρὸς αὐτὴν ὀλοφέρνης,
πίε δὴ καὶ γενήθητι μεθ' ἡμῶν εἰς εὐ-
φροσύνην.
20 * καὶ εἶπεν ἰουδείθ, πίομαι δὴ κύ-
ριε, ὅτι ἐμεγαλύνθη τὸ ζῆν μου ἐν
ἐμοὶ σήμερον παρὰ πάσας τὰς ἡμέ-
ρας τῆς γενέσεώς μου.
21 * καὶ λαβοῦσα ἔφαγε καὶ ἔπιε κα-
τέναντι αὐτοῦ, ἃ ἡτοίμασεν ἡ δούλη αὐ-
22 τῆς. * καὶ εὐφράνθη ὀλοφέρνης ἐπ' αὐτῇ,
καὶ ἔπιεν οἶνον πολὺν σφόδρα ὅσον οὐκ ἔ-
πιε πώποτε ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ ἀφ' οὗ ἐγεν-
νήθη. ιγ'.
1 * Ὡς δὲ ὀψία ἐγένετο, ἐσπούδασαν οἱ
δοῦλοι αὐτοῦ ἀναλύειν· καὶ βαγώας
συνέκλεισε τὴν σκηνὴν αὐτοῦ ἔξωθεν,
καὶ ἀπέλυσε τοὺς παρεστῶτας ἐκ προ-
σώπου τοῦ κυρίου αὐτοῦ· καὶ ἀπῴχοντο εἰς
τὰς κοίτας αὐτῶν.
2 * ἦσαν γὰρ πάντες κεκοπωμένοι διὰ
τὸ ἐπιπλεῖον γεγονέναι τὸν πότον· ὥστε
λείφθη δὲ ἰουδείθ μόνη ἐν τῇ σκηνῇ.
3 * καὶ ὀλοφέρνης προπεπτωκὼς ἐπὶ
τὴν κλίνην αὐτοῦ· ἦν γὰρ περικεχυμέ-
νος αὐτῷ ὁ οἶνος.
4 * καὶ εἶπεν ἰουδείθ τῇ δούλῃ αὐτῆς,
στῆναι ἔξω τοῦ κοιτῶνος αὐτῆς, καὶ ἐπι-
τηρεῖν τὴν ἔξοδον αὐτῆς καθάπερ κα-
θημέραν· ἐξελεύσεσθαι γὰρ ἔφη ἐπὶ
τὴν προσευχὴν αὐτῆς· καὶ τῷ βαγώᾳ
ἐλάλησε κατὰ τὰ ῥήματα ταῦτα· καὶ
ἀπῆλθον πάντες ἐκ προσώπου αὐ-
τῆς, καὶ οὐδεὶς κατελείφθη ἐν τῷ κοι-
τῶνι ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου.
5 * καὶ στᾶσα ἰουδείθ ἐπὶ τὴν κλίνην
αὐτοῦ, εἶπεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς,
6 * κύριε ὁ θεὸς πάσης δυνάμεως
ἐπίβλεψον ἐν τῇ ὥρᾳ ταύτῃ ἐπὶ τὰ
ἔργα τῶν χειρῶν μου εἰς ὕψωμα ἱε-
ρουσαλήμ. ὅτι νῦν καιρὸς ἀντιλα-
βέσθαι τῆς κληρονομίας σου, καὶ ποιῆ-
σαι τὰ ἐπιτηδεύματά μου εἰς θραῦ-
μα ἐχθρῶν οἳ ἐπανέστησαν ἡμῖν.

18 * Cor autem Holofernis
concussum est, erat enim
ardens in concupiscentia
eius.
19 * Et dixit ad eam Holo-
fernes, Bibe nunc, & ac-
cũbe in iocunditate, quo-
niam inuenisti gratiam co-
ram me.
20 * Et dixit Iudith, Bibam
domine, quoniam magni-
ficata est anima mea ho-
die præ omnibus diebus
meis.
21 * Et accepit & manduca-
uit & bibit coram ipso, ea
quæ parauerat illi ancilla
eius.
22 * Et iocundus factus est
Holofernes ad eam, bibít-
que vinum multum nimis,
quantum nunquam bibe-
rat in vita sua.

CAP. XIII.

1 VT autem serò factũ est,
A festinauerunt serui illius
ad hospitia sua. & conclu-
sit Vagao ostia cubiculi, &
abiit;
2 * Erant autẽ omnes fa-
tigati à vino.
3 * Porrò Holofernes ia-
cebat in lecto, nimia ebrie-
tate sopitus.
4 * Dixítque Iudith puel-
læ suæ, vt staret foris an-
te cubiculum, & obser-
uaret.
5 * Stetítque Iudith ante
lectum, orans cum lachry-
mis & labiorum motu in
silentio, dicens,
6 * Confirma me Domine
Deus Israel, & respice in hac
hora ad opera manuũ mea-
rũ, vt, sicut promisisti, Hie-
rusalem ciuitatẽ tuam eri-
gas, & hoc quod credens
per te posse fieri cogitaui,
perficiam.

* Et cùm hæc dixisset, ac- 7
cessit ad columnam quæ e-
rat ad caput lectuli eius, &
pugionem eius qui in ea li-
gatus pendebat, exoluit.
* Cúmque euaginasset 8
illũ, apprehẽdit comam ca-
pitis eius, & ait, * Confirma 9
me Dñe Deus in hac hora:
& percussit bis in ceruicem
eius, & abscidit caput eius,
& abstulit conopœum eius
à columnis, & euoluit cor-
pus eius truncum. * Et post 10
pusillum exiuit, & tradidit
caput Holofernis ancillæ
suæ, & iussit vt mitteret il-
lud in peram suam. * Et 11
exierunt duæ secundũ con-
suetudinem suam, quasi ad
orationẽ; & transierunt ca-
stra; & gyrantes vallem,
venerunt ad portam ciui-
tatis.
* Et dixit Iudith à lon- 12
gè custodibus murorum,
Aperite portas, quoniã no-
biscum est Deus, qui fecit
virtutem in Israel. * Et fa- 13
ctum est cùm audissent viri
vocẽ eius, vocauerunt pres-
byteros ciuitatis. * Et oc- 14
currerunt ad eam omnes à
minimo vsque ad maximũ,
quoniam sperauerunt eam
iam non esse venturam.
* Et accendentes lumina- 15
ria, congyrauerũt circa eam
vniuersi; illa autem ascen-
dens in eminentiorem lo-
cum, iussit fieri silentium.
* Cúmque omnes tacuis- 16
sent, dixit Iudith,
* Laudate Dominũ Deũ 17
nostrum, qui non deseruit
sperantes in se, & in me an-
cillam suam adimpleuit mi
sericordiam suam, quam
promisit domui Israel, &
interfecit in manu mea ho-
stem populi sui in hac no-
cte.
* Et proferens de pera 18
caput Holofernis, ostendit
illis, dicens,

* καὶ προσελθοῦσα τῷ κανόνι τῆς κλί- 7
νης ὃς ἦν πρὸς κεφαλῆς ὀλοφέρνου,
καθεῖλε τὸν ἀκινάκην ἀπ' αὐτοῦ. καὶ ἐγ-
γίσασα τῇ κλίνῃ ἐδράξατο τῆς κόμης
τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ εἶπε,
* κραταίωσόν με κύριε ὁ θεὸς ἐν 9
τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ· καὶ ἐπάταξεν εἰς τὸν
τράχηλον αὐτοῦ δὶς ἐν τῇ ἰσχύϊ αὐτῆς, καὶ
ἀφεῖλε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ,
καὶ ἀπεκύλισε τὸ σῶμα αὐτοῦ ἀπὸ τῆς
στρωμνῆς, καὶ ἀφεῖλε τὸ κωνώπιον ἀπὸ
τῶν στύλων.
* καὶ μετ' ὀλίγον ἐξῆλθε, καὶ πα- 10
ρέδωκε τῇ ἄβρᾳ αὐτῆς τὴν κεφαλὴν
ὀλοφέρνου, καὶ ἐνέβαλεν αὐτὴν εἰς
τὴν πήραν τῶν βρωμάτων αὐτῆς.
* καὶ ἐξῆλθον αἱ δύο ἅμα κατὰ τὸν ἐ- 11
θισμὸν αὐτῶν ἐπὶ τὴν προσευχήν· καὶ
διελθοῦσαι τὴν παρεμβολήν, ἐκύ-
κλωσαν τὴν φάραγγα ἐκείνην, καὶ
προσανέβησαν τὸ ὄρος βετυλοῦα, καὶ
ἦλθον πρὸς τὰς πύλας αὐτῆς.
* καὶ εἶπεν ἰουδεὶθ μακρόθεν τοῖς φυ- 12
λάσσουσιν ἐπὶ τῶν πυλῶν, ἀνοίξατε,
ἀνοίξατε δὴ τὴν πύλην· μεθ' ἡμῶν ὁ
θεὸς ὁ θεὸς ἡμῶν ποιῆσαι ἔτι ἰσχὺν ἐν
ἰσραὴλ, καὶ κράτος κατὰ τῶν ἐχθρῶν,
καθὰ καὶ σήμερον ἐποίησε.
* καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσαν οἱ ἄνδρες 13
τῆς πόλεως αὐτῆς τὴν φωνὴν αὐτῆς,
ἐσπούδασαν τοῦ καταβῆναι εἰς τὴν
πύλην τῆς πόλεως αὐτῶν· καὶ συνεκά-
λεσαν τοὺς πρεσβυτέρους τῆς πόλεως.
* καὶ συνέδραμον πάντες ἀπὸ μι- 14
κροῦ ἕως μεγάλου, ὅτι παράδοξον ἦν
αὐτοῖς τὸ ἐλθεῖν αὐτήν· καὶ ἤνοιξαν
τὴν πύλην καὶ ὑπεδέξαντο αὐτάς.
* καὶ ἅψαντες πῦρ εἰς φαῦσιν, πε- 15
ριεκύκλωσαν αὐτάς.
* ἡ δὲ εἶπε πρὸς αὐτοὺς φωνῇ με-
γάλῃ·
* αἰνεῖτε τὸν θεὸν αἰνεῖτε· αἰνεῖτε 17
τὸν θεόν· ὅτι οὐκ ἀπέστησε τὸ ἔλεος
αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ οἴκου ἰσραὴλ, ἀλλ' ἔ-
θραυσε τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν διὰ χει-
ρός μου ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ.
* καὶ προελοῦσα τὴν κεφαλὴν 18
ἐκ τῆς πήρας ἔδειξε, καὶ εἶπεν αὐ-
τοῖς·

7 * *Et accedens regulæ lectu-*
li, quæ erat ad caput Holofer-
nis, demisit pugionem ab ea. &
appropinquans lectulo, appre-
hendit comam capitis eius, &
ait,
9 * *Cõfirma me, Domine Deus,*
in die hac. & percussit in cer-
uicem eius bis in fortitudine
sua, & abstulit caput eius ab
eo, & euoluit corpus eius de
lecto, & abstulit conopœum à
columnis.
10 * *Et post pusillum exiuit, &*
tradidit ancillæ suæ caput Ho-
lofernis, & misit illud in pe-
ram cibariorum suorum.
11 * *Et exierunt duæ simul, se-*
cundum consuetudinem suam,
ad orationem. & transeun-
tes castra, circuierunt vallem
illam, & ascenderunt montem
Betulua, & venerunt ad por-
tas eius.
12 * *Et dixit Iudith à longe*
custodientibus in portis, Aperi-
te, aperite iam portam, nobiscũ
Deus, Deus noster, vt faceret
adhuc virtutem in Israel, &
potentiam aduersus inimicos,
sicut & hodie fecit.
13 * *Et factum est cùm audis-*
sent viri ciuitatis ipsius vocem
eius, festinauerunt descendere
ad portam ciuitatis suæ. & cõ-
uocauerunt presbyteros ciui-
tatis.
14 * *Et concurrerunt omnes à*
paruo vsque ad magnum, quo-
niam præter opinionem erat eis
vt veniret ipsa. & aperue-
runt portam, & susceperunt
eas.
15 * *Et accendentes ignem ad*
flammam, circundederunt eas.
16 * *Illa autẽ dixit ad eos voce*
magna,
17 * *Laudate Deum, laudate,*
laudate Deum, quoniam non a-
mouit misericordiam suam à
domo Israel, sed confregit hostes
nostros per manum meam in
nocte hac.
18 * *Et proferens caput de pe-*
ra, ostendit, & dixit eis,

** Ecce caput Holofernis prin-* 19
*cipis militiæ Assyriorũ, & ecce conopœum in quo recumbebat in ebrietatibus suis: & percussit illum Dominus in manu fœminæ. * Et viuit Dominus, qui* 20
custodiuit me in via mea qua ambulaui; quoniã decepit eum facies mea in perditionem eius, & nõ fecit peccatum mecũ in pollutionem & cõfusionem. & obstupuit omnis populus nimis.
** Et inclinantes adorauerunt* 21
*Deum. * Et dixerunt vna-* 22
*nimiter: Benedictus es Deus noster, qui ad nihilum redegisti in die hodierna inimicos populi tui. * Et dixit ei Ozias: Bene-* 23
*dicta tu es filia à Deo excelso, præ omnibus mulieribus quæ super terram. * Et benedictus* 24
*Dominus Deus, qui creauit cælos & terram, qui direxit te in vulnus capitis principis inimicorum nostrorum. quia non recedet spes tua à corde hominũ, qui memores fuerint virtutis Dei vsq; in seculum. & faciat tibi hæc Deus in exaltationem sempiternam, vt visitet te in bonis, pro quibus non pepercisti animæ tuæ propter humilitatem generis nostri, sed subuenisti ruinæ nostræ in rectum vadens ante conspectum Dei nostri. * Et dixit omnis popu-* 25
lus, Fiat, fiat.

CAP. XIIII.

ET dixit ad eos Judith, Au- 1
dite iam me fratres: & accipientes caput hoc,

19 * ἰδοὺ κεφαλὴ ὀλοφέρνου ἀρχιστρατήγου δυνάμεως ἀσσούρ, καὶ ἰδοὺ τὸ κωνώπιον ἐν ᾧ κατέκειτο ἐν ταῖς μέθαις αὐτοῦ, καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν κύριος ἐν χειρὶ θηλείας.
20 * καὶ ζῇ ὁ κύριος ὃς διεφύλαξέ με ἐν τῇ ὁδῷ μου ᾗ ἐπορεύθην, ὅτι ἠπάτησεν αὐτὸν τὸ πρόσωπόν μου εἰς ἀπώλειαν αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐποίησεν ἁμάρτημα μετ' ἐμοῦ εἰς μίασμα καὶ αἰσχύνην· καὶ ἐξέστη πᾶς ὁ λαὸς σφόδρα.
21 * καὶ κύψαντες προσεκύνησαν τῷ θεῷ.
22 * καὶ εἶπον ὁμοθυμαδόν, εὐλογητὸς εἶ ὁ θεὸς ἡμῶν ὁ ἐξουδενώσας ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ σήμερον τοὺς ἐχθροὺς τοῦ λαοῦ σου.
23 * καὶ εἶπεν αὐτῇ ὀζίας, εὐλογητὴ σὺ εἶ θύγατερ τῷ θεῷ τῷ ὑψίστῳ παρὰ πάσας τὰς γυναῖκας τὰς ἐπὶ τῆς γῆς.
24 * καὶ εὐλογημένος κύριος ὁ θεὸς ὃς ἔκτισε τοὺς οὐρανοὺς καὶ τὴν γῆν, ὃς κατεύθυνέ σε εἰς τραῦμα κεφαλῆς ἄρχοντος ἐχθρῶν ἡμῶν· ὅτι οὐκ ἀποστήσεται ἡ ἐλπίς σου ἀπὸ καρδίας ἀνθρώπων μνημονευόντων ἰσχὺν θεοῦ ἕως αἰῶνος· καὶ ποιῆσαι σοι αὐτὰ ὁ θεὸς εἰς ὕψος αἰώνιον τοῦ ἐπισκέψασθαί σε ἐν ἀγαθοῖς, ἀνθ' ὧν οὐκ ἐφείσω τῆς ψυχῆς σου διὰ τὴν ταπείνωσιν τοῦ γένους ἡμῶν, ἀλλ' ἐπεξῆλθες τῷ πτώματι ἡμῶν ἐπ' εὐθεῖαν πορευθεῖσα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἡμῶν.
25 * καὶ εἶπον πᾶς ὁ λαός, γένοιτο γένοιτο.

ιδ

1 * Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς ἰουδείθ, ἀκούσατε δή μου ἀδελφοί· καὶ λαβόντες τὴν κεφαλὴν ταύτην,

19 * Ecce caput Holofernis
C principis militiæ Assyriorũ. Et ecce conopœum illius, in quo recũbebat in ebrietate sua, vbi & per manum fœminæ percussit illũ Dominus Deus noster.
20 * Viuit autem ipse Dominus, quoniam custodiuit me angelus eius, & hinc euntem, & ibi commorantem, & inde huc reuertentem; & non permisit me Dominus ancillam suam coinquinari; sed sine pollutione peccati reuocauit me vobis gaudentem in victoria sua, in euasione mea, in liberatione vestra.
21 * Confitemini illi omnes, quoniam bonus, quoniam in seculum misericordia eius.
22 * Vniuersi autem adorãtes Dominum, dixerunt ad eam, Benedixit te Dominus in virtute sua, quia per te ad nihilum redegit inimicos nostros.
23 * Porrò Ozias princeps populi Israel dixit ad eam, Benedicta es tu filia à Domino Deo excelso, præ omnibus mulieribus super ter-
24 ram. * Benedictus Dñs qui creauit cælum & terrã, qui te direxit in vulnera capitis principis inimicorum nostrorum, quia hodie nomen tuum ita magnificauit, vt non recedat laus tua de ore hominum, qui me-
D mores fuerint virtutis Dñi in æternum, pro quibus nõ
pepercisti animæ tuæ propter angustias & tribulationem generis tui, sed subuenisti ruinæ ante con-
spectum Dei nostri. 25 Et dixit omnis populus, Fiat, fiat. 26 Porrò Achior vocatus venit. & dixit
ei Iudith, Deus Israel, cui tu testimonium dedisti, quòd vlciscatur se de inimicis suis, ipse caput omniũ
incredulorum incîdit in hac nocte in manu mea. 27 Et vt probes quia ita est, ecce caput Holofernis
qui in contemptu superbię suæ Deum Israel contempsit, & tibi interitum minabatur, dicens: 28 Cùm
captus fuerit populus Israel, gladio perforari præcipiam latera tua. 29 Videns autem Achior caput
Holofernis, angustiatus præ pauore, cecidit in faciem suam super terram, & æstuauit anima eius.
30 Postea verò quàm resumpto spiritu recreatus est, procidit ad pedes eius, & adorauit eam, & dixit:
31 Benedicta tu à Deo tuo in omni tabernaculo Iacob, quoniam in omni gente, quæ audierit nomen tuum, magnificabitur super te Deus Israel.

CAP. XIIII.

DIxit autem Iudith ad omnem populum, Audite me fratres.

*Suſpendite caput hoc ſu- 2
per muros noſtros, & erit
cùm exierit ſol, accipiat v-
nuſquiſq; arma ſua; & exite
cum impetu, non vt deſcen
datis deorſum, ſed quaſi im-
petum facientes.

*Tunc exploratores, ne- 3
ceſſe erit, vt fugiant ad prin
cipem ſuum excitandum ad
pugnam.

*Cumque duces eorum 4
concurrerint ad tabernacu-
lum Holofernis, & inuene-
rint eum truncum in ſuo
ſanguine volutatum, deci-
det ſuper eos timor.

*Cumque cognoueritis 5
fugere eos, ite poſt illos
ſecuri, quoniam Dominus
conteret eos ſub pedibus
veſtris.

*Tunc Achior videns vir- 6
tutem quam fecit Deus Iſ- B
rael, relicto gẽtilitatis ritu,
credidit Deo, & circuncîdit
carnem præputij ſui, & ap-
poſitus eſt ad populum Iſ-
rael, & omnis ſucceſſio ge-
neris eius vſque in hodier-
num diem.

*Mox autem vt ortus eſt 7
dies, ſuſpẽderunt ſuper mu
ros caput Holofernis, acce-
pitque vnuſquiſque vir ar-
ma ſua, & egreſſi ſunt cum
grandi ſtrepitu & vlulatu.

* κρεμάσατε αὐτὴν ἐπὶ τῆς ἐπάλ- 2
ξεως τοῦ τείχοις ἡμῶν· καὶ ἔσται ἡνίκα
ἂν διαφαύσῃ ὁ ὄρθρος καὶ ἐξέλθῃ ὁ
ἥλιος ἐπὶ τὴν γῆν, ἀναλήψεσθε ἕκα-
στος τὰ σκεύη τὰ πολεμικὰ ὑμῶν, καὶ
ἐξελεύσεται πᾶς ἀνὴρ ἰσχύων ἔξω τῆς
πόλεως· καὶ δώσετε ἀρχηγὸν ἐπ' αὐ-
τοὺς ὡς καταβαίνοντες εἰς τὸ πεδίον εἰς
τὴν προφυλακὴν υἱῶν ἀσσοὺρ, καὶ οὐ
καταβήσεσθε.
* καὶ ἀναλαβόντες οὗτοι τὰς πανο- 3
πλίας αὐτῶν, πορεύσονται εἰς τὰς πα-
ρεμβολὰς αὐτῶν, καὶ ἐγεροῦσι τοὺς
στρατηγοὺς τῆς δυνάμεως ἀσσούρ·
* καὶ δραμοῦνται ἐπὶ τὴν σκηνὴν 4
ὁλοφέρνου, καὶ οὐχ εὑρήσουσιν αὐτόν. καὶ
ἐπιπεσεῖται ἐπ' αὐτοὺς φόβος, καὶ φεύ-
ξονται ἀπὸ προσώπου ἡμῶν. * καὶ 5
ἐπακολουθήσαντες ὑμεῖς καὶ πάντες οἱ
κατοικοῦντες πᾶν ὅριον ἰσραὴλ, κατα-
στρώσατε αὐτοὺς ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν.
* πρὸ δὲ τοῦ ποιῆσαι ταῦτα, καλέσατέ 6
μοι ἀχιὼρ τὸν ἀμμανίτην, ἵνα ἰδὼν ἐ-
πιγνῷ τὸν ἐκφαυλίσαντα τὸν οἶκον ἰσ-
ραὴλ καὶ αὐτὸν εἰς θάνατον ἀποστείλαν-
τα εἰς ἡμᾶς· καὶ ἐκάλεσαν τὸν ἀχιὼρ ἐκ
τοῦ οἴκου ὀζία· ὡς δὲ ἦλθε καὶ εἶδε τὴν κεφα-
λὴν ὁλοφέρνου ἐν χειρὶ ἀνδρὸς ἑνὸς ἐν τῇ
ἐκκλησίᾳ τοῦ λαοῦ, ἔπεσεν ἐπὶ πρό-
σωπον, καὶ ἐξελύθη τὸ πνεῦμα αὐτοῦ.
ὡς δὲ ἀνέλαβον αὐτὸν, προσέπεσε τοῖς
ποσὶν ἰουδεὶθ, καὶ προσεκύνησε τῷ
προσώπῳ αὐτῆς καὶ εἶπεν, εὐλογημέ-
νη σὺ ἐν παντὶ σκηνώματι ἰούδα καὶ ἐν
παντὶ ἔθνει, οἵτινες ἀκούσαντες τὸ ὄνο-
μά σου ταραχθήσονται· καὶ νῦν ἀνάγ-
γειλόν μοι ὅσα ἐποίησας ἐν ταῖς ἡμέ-
ραις ταύταις. καὶ ἀνήγγειλεν αὐτῷ ἰου-
δεὶθ ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ πάντα ὅσα ἦν
πεποιηκυῖα ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐξῆλθεν, ἕως οὗ ἐλάλει αὐτοῖς· ὡς δὲ ἐπαύ-
σατο λαλοῦσα, φωνῇ μεγάλῃ ἠλάλαξεν ὁ λαὸς, καὶ ἔδωκαν φωνὴν εὐ-
φρόσυνον ἐν τῇ πόλει αὐτῶν· ἰδὼν δὲ ὁ ἀχιὼρ πάντα ὅσα ἐποίησεν ὁ
θεὸς τοῦ ἰσραὴλ, ἐπίστευσε τῷ θεῷ σφόδρα, καὶ περιετέμετο τὴν σάρκα
τῆς ἀκροβυστίας αὐτοῦ, καὶ προσετέθη εἰς τὸν οἶκον ἰσραὴλ ἕως τῆς ἡμέ-
ρας ταύτης. * ἡνίκα δὲ ὄρθρος ἀνέβη, ἐκρέμασαν τὴν κεφαλὴν ὁλο- 7
φέρνου ἐκ τοῦ τείχους. καὶ ἀνέλαβε πᾶς ἀνὴρ τὰ ὅπλα αὐτοῦ, καὶ ἐξῆλθον
κατὰ σπείραν ἐπὶ τὰς ἀναβάσεις τοῦ ὄρους.

2 *Suſpendite illud ſuper pi-
naculum muri noſtri. & erit
quum illuxerit diluculum, &
exierit ſol ſuper terram, reci-
pietis vnuſquiſq; arma bellica
veſtra, & exibit omnis vir
fortis extra ciuitatem. & dabi-
tis principem ſuper eos, quaſi
deſcendẽtes in campum ad vi-
giliam filiorum Aſſyriorum, &
non deſcendetis.

3 **Et cùm acceperint iſti ar-*
maturas ſuas, ibunt in caſtra
ſua, & excitabunt principes
exercitus Aſſyriorum.

4 **Et current ad tabernacu-*
lum Holofernis, & non inue-
nient eum. & decidet ſuper
eos timor, & fugient à facie
noſtra.

5 **Et inſequentes vos, & om-*
nes habitantes omnem termi-
num Iſrael, proſternite eos in
viis ſuis.

6 **Ante autem quàm faciatis*
hæc, vocate mihi Achior Am-
manitem, vt videns cognoſcat
vilipendentem domum Iſrael,
& ipſum in mortem mittẽtem
ad nos. Et vocauerunt Achior
de domo Ozia. Vt autem venit
& vidit caput Holofernis in
manu viri vnius in congrega-
tione populi, cecidit in faciem,
& defecit ſpiritus eius. Vt au-
tem recreauerunt illum, cecidit
ad pedes Judith, & adorauit
faciem eius, & dixit: Benedi-
cta tu in omni tabernaculo Ju-
da, & in omni gente, quicunq;
audientes nomen tuum turba-
buntur. & nunc nuncia mihi
quæ feciſti in diebus iſtis. Et
annunciauit ei Judith in medio
populi omnia quæ fecerat, à qua
die exiuit, vſquequo locuta eſt
eis. Vt autem ceſſauit loqui,
voce magna exultauit populus,
& dederunt vocem iocundam
in ciuitate ſua. Videns autem
Achior omnia quæ fecit Deus
Iſrael, credidit Deo valde, &
circũcidit carnem præputij ſui,
& appoſitus eſt ad domum Iſ-
rael vſque in diem hanc.

7 *Cùm autem diluculum aſcendit, ſuſpenderunt caput Holofernis de muro, & acce-*
pit omnis vir arma ſua, & exierunt in circulum ad aſcenſus montis.

8 * *At filij Aſſyriorum vt vi-*
derunt eos, miſerunt ad duces
ſuos.
9 * *Illi autem venerunt ad*
duces & tribunos, & ad om-
nem principem ſuum.
10 * *Et venerunt ad taberna-*
culum Holofernis, & dixerunt
ei qui erat ſuper omnia eius:
11 * *Excita iam dominum no-*
ſtrum, quoniam auſi ſunt ſerui
deſcēdere ſuper nos ad bellum,
vt diſperdantur in finem.
12 * *Et ingreſſus eſt Bagoas,*
et pulſauit aulā tabernaculi; ſu
ſpicabatur enim dormire ipſum
cum Judith.
13 * *Vt autem ne-*
mo audiuit, aperiens introiuit
in cubiculum, & inuenit eum
ſuper ſtratum proiectum mor-
tuum, & caput eius ablatum
erat ab eo: & exclamauit voce
magna cum fletu & gemitu, et
clamore valido, & ſcidit veſti-
menta ſua.
14 * *Et ingreſſus eſt in taberna-*
culum vbi erat Judith diuer-
tens, & non inuenit eam: &
exilijt ad populum & clama-
uit, Præuaricati ſunt ſerui: fe-
cit confuſionem vna mulier He
bræorum in domum regis Na-
buchodonoſor, quoniam ecce
Holofernes in terra, & caput
eius non eſt in ipſo.
15 * *Cùm autem audiſſent hæc*
verba principes virtutis Aſſy-
riorum, ſciderunt ſtatim veſti-
menta ſua, & turbata eſt ani-
ma eorum valde.
16 * *Et factus eſt eorum clamor*
& vociferatio magna nimis in
medio caſtrorum.

CAP. XV.

1 *ET cùm audiſſent qui in ta-*
bernaculis erant, obſtupue-
runt ſuper factum, & cecidit
ſuper eos timor & tremor.

8 * οἱ δὲ υἱοὶ ἀσσοὺρ ὡς εἶδον αὐτοὺς,
διέπεμψαν ἐπὶ τοὺς ἡγουμένους αὐτῶν.
9 * οἱ δὲ ἦλθον ἐπὶ τοὺς στρατηγοὺς
καὶ χιλιάρχους καὶ ἐπὶ πάντα ἄρ-
χοντα αὐτῶν.
10 * καὶ παρεγένοντο ἐπὶ τὴν σκηνὴν
ὁλοφέρνου, καὶ εἶπον τῷ ὄντι ἐπὶ πάν-
των τῶν αὐτοῦ.
11 * ἔγειρον δὴ τὸν κύριον ἡμῶν, ὅτι
ἐτόλμησαν οἱ δοῦλοι καταβαίνειν ἐφ'
ἡμᾶς εἰς πόλεμον, ἵνα ἐξολοθρευθῶ-
σιν εἰς τέλος.
12 * καὶ εἰσῆλθε βαγώας, καὶ ἔκρουσε
τὴν αὐλὴν τῆς σκηνῆς· ὑπενόει γὰρ κα-
θεύδειν αὐτὸν μετὰ ἰουδείθ.
13 * ὡς δὲ οὐδεὶς ὑπήκουσε, διαστείλας
εἰσῆλθεν εἰς τὸν κοιτῶνα· καὶ εὗρεν αὐ-
τὸν ἐπὶ τῆς χετλωνίδος ἐρριμμένον νε-
κρόν, καὶ ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἀφῄρητο ἀπ'
αὐτοῦ· καὶ ἐβόησε φωνῇ μεγάλῃ μετὰ
κλαυθμοῦ καὶ στεναγμοῦ, καὶ βοῆς ἰσχυ-
ρᾶς, καὶ διέρρηξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ.
14 * καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν σκηνὴν οὗ
ἦν ἰουδεὶθ καταλύουσα, καὶ οὐχ εὗρεν
αὐτήν· καὶ ἐξεπήδησεν εἰς τὸν λαὸν
καὶ ἐβόησεν, ἠθετήκασιν οἱ δοῦλοι· ἐ-
ποίησεν αἰσχύνην μία γυνὴ τῶν ἑ-
βραίων εἰς τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως να-
βουχοδονόσορ, ὅτι ἰδοὺ ὁλοφέρνης χα-
μαί, καὶ ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἐν
αὐτῷ.
15 * ὡς δὲ ἤκουσαν ταῦτα τὰ ῥήματα
οἱ ἄρχοντες τῆς δυνάμεως ἀσσοὺρ, διέρ-
ρηξαν εὐθὺς τοὺς χιτῶνας αὐτῶν, καὶ
ἐταράχθη ἡ ψυχὴ αὐτῶν σφόδρα.
16 * καὶ ἐγένετο αὐτῶν κραυγὴ καὶ βοὴ
μεγάλη σφόδρα ἐν μέσῳ τῆς πα-
ρεμβολῆς.

ιέ.

1 * Καὶ ὡς ἤκουσαν οἱ ἐν τοῖς σκη-
νώμασιν ὄντες, ἐξέστησαν ἐπὶ τὸ γε-
γονός· καὶ ἔπεσεν ἐπ' αὐτοὺς φόβος καὶ
τρόμος.

8 * Quod videntes explo-
ratores, ad tabernaculum
Holofernis cucurrerunt.
Porrò hi qui in tabernacu-
lo erant venientes, & ante
ingreſſum cubiculi perſtre-
pentes excitandi gratia, in-
quietudinē arte moliebā-
tur, vt non ab excitātibus,
ſed à ſonantibus Holofer-
nes euigilaret.
9 * Nullus enim audebat
D cubiculum virtutis Aſſy-
riorū pulſando aut intran-
do aperire.
10 * Sed cùm veniſſent eius
duces ac tribuni, & vni-
uerſi maiores exercitus Aſ-
ſyriorum, dixerunt cubicu-
lariis:
11 * Intrate, & excitate il-
lum, quoniam egreſſi mu-
res de cauernis ſuis, auſi
ſunt prouocare nos ad prœ-
lium.
12 * Tunc ingreſſus Vagao
cubiculum eius, ſtetit ante
cortinam, & plauſum fecit
manibus ſuis. ſuſpicabatur
enim illū cum Iudith dor-
mire.
13 * Sed cùm nullum mo-
tum iacentis ſenſu aurium
caperet, acceſſit proximans
ad cortinā: & eleuans eam,
vidénſque cadauer abſque
capite Holofernis in ſuo
ſanguine tabefactum iace-
re ſuper terram, exclama-
uit voce magna cum fletu,
& ſcidit veſtimenta ſua.
14 * Et ingreſſus taberna-
culum Iudith, non inuenit
eam. Et exiliuit foras ad po
pulum, & dixit: Vna mulier
Hebręa fecit confuſionē in
domo regis Nabuchodo-
noſor. ecce enim Holofer-
nes iacet in terra, & caput
eius non eſt in illo.

15 Quod cùm audiſſent principes virtutis Aſſyriorum, ſciderunt omnes veſtimenta ſua, & intole-
rabilis timor & tremor cecidit ſuper eos, & turbati ſunt animi eorum valde.
16 Et factus eſt clamor incomparabilis in medio caſtrorum eorum.

CAP. XV.

CVmque omnis exercitus decollatum Holofernem audiſſet, fugit mens & conſilium ab eis; & ſolo
tremore & metu agitati, fugę præſidium ſumunt:

* Ita vt nullus loqueretur 2
cũ ꝓximo suo: sed inclinato
capite, relictis omnib⁹, eua-
dere festinabant Hebræos;
quos armatos sup̱ se venire
audierãt, fugientes per vias
camporũ & semitas colliũ.
* Vidẽtes itaque filij Israel 3
fugientes, secuti sunt illos.
* Descẽderũntq; clangentes 4
tubis, & vlulãtes post ipsos.
* Et quoniã Assyrij nõ adu- 5
nati, in fugam ibant præci- B
pites; filij autem Israel vno
agmine persequẽtes, debili-
tabãt omnes quos inuenire
potuissent. * Misitque O- 6
zias nuncios per omnes ci-
uitates & regiones Israel.
* Omnis itaque regio om 7
nísque vrbs electã iuuentu-
tem armatã misit post eos,
& persecuti sunt eos in ore
gladij, quousque perueni-
rent ad extremitatem finiũ
suorũ. * Reliqui autem qui 8
erant in Bethulia, ingressi
sunt castra Assyriorũ, & prę-
dã quã fugiẽtes Assyrij reli-
querãt, abstulerunt, & onu-
stati sunt valde. * Hi verò q̃ 9
victores reuersi sunt ad Be- C
thuliã, omnia quę erãt illo-
rũ abstulerũt secũ, ita vt nõ
esset numerus in pecorib⁹,
in iumẽtis, & vniuersis mo-
bilibus eorũ, vt à minimo
vsq; ad magnũ omnes diui-
tes fierẽt de prædationibus
eorũ. * Ioachim autẽ sum- 10
mus pontifex de Hierusalẽ
venit in Bethuliam cũ vni-
uersis presbyteris suis, vt
videret Iudith. * Quæ cũ 11
exiisset ad illũ, benedixerũt
illã oẽs vna voce, dicentes:
* Tu gloria Hierusalẽ, tu lę- 12
titia Israel, tu honorificẽtia
populi nostri, quia fecisti
viriliter, & confortatũ est
cor tuũ, eò ꝙ castitatẽ ama-
ueris, & post virum tuum
alterũ nescieris; ideo & ma-
nus Domini cõfortauit te,
& ideò eris benedicta in D
æternum.

* καὶ οὐκ ἦν ἄνθρωπος μένων κατὰ 2
πρόσωπον ἔτι τοῦ πλησίον αὐτοῦ, ἀλλ᾽
ἐκχυθέντες ὁμοθυμαδὸν ἔφυγον ἐπὶ
πᾶσαν ὁδὸν τοῦ πεδίου καὶ τῆς ὀρεινῆς· καὶ οἱ
παρεμβεβληκότες ἐν τῇ ὀρεινῇ κύκλῳ
βετυλούα ἐτράπησαν εἰς φυγήν.
* καὶ τότε οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ πᾶς ἀνὴρ πο- 3
λεμιστὴς ἐξ αὐτῶν ἐξεχύθησαν ἐπ᾽ αὐ-
τούς. * καὶ ἐξαπέστειλεν ὀζίας εἰς βε- 6
τομασθὲμ καὶ βηβαὶ, καὶ χωβαὶ, καὶ κω-
λά· καὶ εἰς πᾶν ὅριον ἰσραὴλ τοὺς ἀ-
παγγέλλοντας ὑπὲρ τῶν συντετελεσ-
μένων, καὶ ἵνα πάντες ἐπεκχυθῶσι τοῖς
πολεμίοις εἰς τὴν ἀναίρεσιν αὐτῶν· ὡς
δὲ ἤκουσαν οἱ υἱοὶ ἰσραήλ, πάντες ὁμο-
θυμαδὸν ἔπεσον ἐπ᾽ αὐτοὺς ἕως χω-
βαί· ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ ἐξ ἱερουσαλὴμ
παρεγενήθησαν, καὶ ἐκ πάσης τῆς ὀρεινῆς,
ἀνήγγειλαν γὰρ αὐτοῖς τὰ γινόμενα τῇ
παρεμβολῇ τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν.
* καὶ οἱ ἐν τῇ γαλαάδ, καὶ οἱ ἐν 7
τῇ γαλιλαίᾳ ὑπερεκέρασαν αὐτοὺς
πληγῇ μεγάλῃ, ἕως οὗ παρῆλθον τὴν
δαμασκὸν καὶ τὰ ὅρια αὐτῆς.
* οἱ δὲ λοιποὶ οἱ κατοικοῦντες βε- 8
τυλοὺα ἐπέπεσον τῇ παρεμβολῇ ἀσ-
σοὺρ, καὶ προενομεύσαν αὐτούς, καὶ
ἐπλούτησαν σφόδρα.
* οἱ δὲ υἱοὶ ἰσραὴλ ἀναστρέψαντες 9
ἀπὸ τῆς κοπῆς, ἐκυρίευσαν τῶν λοιπῶν·
καὶ αἱ κῶμαι καὶ αἱ πόλεις αἱ ἐν τῇ ὀρεινῇ
καὶ πεδινῇ ἐκράτησαν πολλῶν λαφύ-
ρων, ἦν γὰρ πλῆθος πολὺ σφόδρα.
* καὶ ἰωακεὶμ ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας, καὶ 10
ἡ γερουσία τῶν υἱῶν ἰσραὴλ οἱ κα-
τοικοῦντες ἐν ἱερουσαλὴμ ἦλθον τοῦ θε-
μελιῶσαι τὰ ἀγαθὰ ἃ ἐποίησεν ὁ
θεὸς τῷ ἰσραήλ, καὶ τοῦ ἰδεῖν ἰουδεὶθ καὶ
λαλῆσαι μετ᾽ αὐτῆς εἰρήνην.
* ὡς δὲ εἰσῆλθον πρὸς αὐτήν, εὐ- 11
λόγησαν αὐτὴν ὁμοθυμαδόν, καὶ εἶπον
πρὸς αὐτήν· * σὺ ὕψωμα ἱερου- 12
σαλήμ, σὺ γαυρίαμα μέγα τοῦ ἰσρα-
ήλ, σὺ καύχημα μέγα τοῦ γένους ἡμῶν,
ὅτι ἐποίησας ταῦτα πάντα ἐν χειρί
σου· ἐποίησας ἀγαθὰ μετὰ ἰσραήλ, καὶ
εὐδόκησεν ἐπ᾽ αὐτοὺς ὁ θεός· εὐλογη-
μένη γίνου παρὰ τῷ παντοκράτορι κυ-
ρίῳ εἰς τὸν αἰῶνα χρόνον.

2 * *Et non fuit homo manens*
ante faciem amplius proximi
sui; sed diffusi vnanimiter fu-
gerunt ad omnem viam campi
& montanorum: & qui ca-
strametati erant in montibus
in circuitu Betuluæ, conuersi
3 *sunt in fugam.* * *Et tunc filij*
Israel omnis vir prœliator ex
eis effusi sunt super eos.
6 * *Et misit Ozias in Betoma-*
sthem, & Bebe, & Chobe, &
Cola, & in omnem terminum
Israel, qui annunciarent super
eis quæ cõsummata sunt, & vt
omnes diffunderẽtur super ini-
micos in interitum eorum. Vt
autem audierunt filij Israel, o-
mnes vnanimiter ceciderunt
super eos vsque ad Chobe: si-
militer autem & qui ex Hie-
rusalem aduenerunt, & ex o-
mnibus montanis; annunciaue-
runt enim eis quæ facta fue-
rant castris inimicorũ suorum.
7 * *Et qui in Galaad & qui*
in Galilæa, dissipauerunt eos
plaga magna; vsquequo præte-
rierunt Damascum & fines
8 *eius.* * *At reliqui habitãtes Be-*
tuluam irruerunt castris Assy-
riorum, & prædati sunt eos,
& ditati sunt valde.
9 * *At filij Israel reuersi ab oc-*
cisione, dominati sunt reliquo-
rum: et villæ & ciuitates quæ
in montanis & campestribus,
obtinuerunt multa spolia; erat
enim multitudo magna nimis.
10 * *Et Ioachim sacerdos ma-*
gnus & senatus filiorum Israel
qui habitabant in Hierusalem,
venerunt vt fundarent bona
quæ fecit Deus Israel; et vt vi-
derent Iudith, & loquerentur
11 *cũ ea pacem.* * *Vt autẽ introie-*
runt ad eam, benedixerunt eã
vnanimiter, & dixerunt ad
12 *eã:* * *Tu exaltatio Hierusalem,*
tu gloria magna Israel, tu hono-
rificentia magna generis nostri,
quia fecisti hæc omnia in manu
tua: fecisti bona cum Israel, &
complacuit super eos Deus; be-
nedicta sis ab omnipotenti Do-
mino in æternum tempus.

*Et dixit omnis populus: Fiat. 13
*Et expoliauit populus ca- 14
ſtra per dies triginta.
*Et dederunt Iudith taber- 15
naculum Holofernis, & omnia
argentaria, & lectulos, & ſta-
teras, & omnia ſupellectilia e-
ius. Et accipiens ipſa, impoſuit
ſuper mulam ſuam, & cōiun-
xit currus ſuos, & accumula-
uit ea ſuper illos.
*Et concurrit omnis mulier 16
Iſrael ad videndum eam: &
benedixerunt eam, & fecerūt
ei chorum ex eis. et accepit thyr
ſos in manibus ſuis, & dedit
& mulieribus quæ cum ea. &
coronauerunt oliua ipſam, &
eam quæ cum ipſa, & proceſſit
ante omnem populum in chorea
ducens omnes mulieres. & ſe-
quebatur omnis vir Iſrael ar-
matus, cum coronis & hymnis
in ore eorum.

CAP. XVI.

1 ET cœpit cantare Iudith con-
feſſionem hanc in omni Iſ-
rael, & omnis populus canta-
bat canticum hoc. & dixit Iu-
dith: Incipite Deo meo in tym-
panis. *Modulamini ei 2
pſalmos & laudem, exalta-
te, & inuocate nomen eius.
*Quoniam Deus conterens 3
bella, quoniam in caſtris in me- 4
dio populi eripuit me de manu
perſequentium me.
*Venit Aſſur ex montibus 5
ab aquilone, venit in miliari-
bus exercitus ſui, quorum mul-
titudo eorum obturauit torren
tes, & equitatus eorum coope-
ruit colles.
*Dixit ſe incenſurum fines 6
meos, & iuuenes meos occiſu-
rum in gladio, & lactantes po-
ſiturum in pauimētum, & in-
fantes meos daturū in prædā,
& virgines meas prædaturū.
*Et Dominus omnipotens 7
quaſſauit eos in manu fœminæ.
*Nō enim cecidit potens à iu- 8
uenibus, neq; filij titanum per-
cuſſerunt eum, neq; excelſi gi-
gantes impoſuerunt ſe illi, ſed
Iudith filia Merari in ſpecie fa-
ciei ſuæ diſſoluit eum.

13 *καὶ εἶπε πᾶς ὁ λαός, γένοιτο.
14 *καὶ ἐλαφύρησεν ὁ λαὸς τὴν πα-
ρεμβολὴν ἐφ' ἡμέρας τριάκοντα.
15 *καὶ ἔδωκαν τῇ ἰουδὶθ τὴν σκηνὴν
ὀλοφέρνου καὶ πάντα τὰ ἀργυρώματα
καὶ τὰς κλίνας καὶ τὰ ὅλκια καὶ πάντα τὰ
σκευάσματα αὐτοῦ· καὶ λαβοῦσα αὕτη,
ἐπέθηκεν ἐπὶ τὴν ἡμίονον αὐτῆς· καὶ
ἔζευσε τὰς ἁμάξας αὐτοῦ, καὶ ἐσώρευ-
σεν αὐτὰ ἐπ' αὐτῶν.
16 *καὶ συνέδραμε πᾶσα γυνὴ ἰσ-
ραὴλ τοῦ ἰδεῖν αὐτήν, καὶ εὐλόγησαν
αὐτήν, καὶ ἐποίησαν αὐτῇ χορὸν ἐξ αὐ-
τῶν· καὶ ἔλαβε θύρσους ἐν ταῖς χερσὶν
αὐτῆς, καὶ ἔδωκε καὶ ταῖς γυναιξὶ ταῖς
μετ' αὐτῆς· καὶ ἐστεφανώσαντο τὴν ἐλαίαν
αὐτὴ καὶ ἡ μετ' αὐτῆς, καὶ προῆλθεν ἔμ-
προσθεν παντὸς τοῦ λαοῦ ἐν χορείᾳ ἡ-
γουμένη πασῶν τῶν γυναικῶν· καὶ ἠκο-
λούθει πᾶς ἀνὴρ ἰσραὴλ ἐνωπλισμέ-
νος, μετὰ στεφάνων καὶ ὕμνων ἐν τῷ στό-
ματι αὐτῶν.

ιϛ´.

1 *Καὶ ἐξῆρχεν ἰουδὶθ τὴν ἐξομο-
λόγησιν ταύτην ἐν παντὶ ἰσραὴλ, καὶ
πᾶς ὁ λαὸς ὑπερεφώνει τὴν αἴνεσιν ταύ-
2 την· καὶ εἶπεν ἰουδὶθ, *ἐξάρχετε τῷ
θεῷ μου ἐν τυμπάνοις, ἐναρμόσασθε
αὐτῷ ψαλμοὺς καὶ αἶνον, ὑψοῦτε καὶ
ἐπικαλέσασθε τὸ ὄνομα αὐτοῦ.
3 *ὅτι ὁ θεὸς συντρίβων πολέμους, ὅτι
4 εἰς παρεμβολὰς ἐν μέσῳ λαοῦ ἐξεί-
λετό με ἐκ χειρὸς τῶν καταδιωκόντων
5 με. *ἦλθεν ἀσσοὺρ ἐξ ὀρέων ἀπὸ
βορρᾶ, ἦλθεν ἐν μυριάσι δυνάμεως
αὐτοῦ, ὧν τὸ πλῆθος αὐτῶν ἔφραξε
χειμάρρους, καὶ ἡ ἵππος αὐτῶν ἐκά-
6 λυψε βουνούς. *εἶπεν ἐμπρήσειν τὰ
ὅριά μου, καὶ τοὺς νεανίσκους μου ἀνελεῖν
ἐν ῥομφαίᾳ, καὶ τὰ θηλάζοντα θήσειν
εἰς ἔδαφος, καὶ τὰ νήπιά μου δώσειν εἰς
προνομήν, καὶ τὰς παρθένους μου σκυ-
7 λεῦσαι. *καὶ κύριος παντοκράτωρ
ἠθέτησεν αὐτοὺς ἐν χειρὶ θηλείας.
8 *οὐ γὰρ ἔπεσεν ὁ δυνατὸς ὑπὸ νεα-
νίσκων, οὐδὲ υἱοὶ τιτάνων ἐπάταξαν αὐ-
τόν, οὐδὲ ὑψηλοὶ γίγαντες ἐπέθεντο αὐτῷ,
ἀλλὰ ἰουδὶθ θυγάτηρ μεραρὶ ἐν κάλ-
λει προσώπου αὐτῆς παρέλυσεν αὐτόν.

13 *Et dixit omnis populus:
Fiat, fiat.
14 *Per dies autem triginta
vix collecta ſunt ſpolia Aſ-
ſyriorum à populo Iſrael.
15 *Porro autem vniuer-
ſa quæ Holofernis peculia-
ria fuiſſe probata ſunt, de-
derunt Iudith in auro &
argēto, & veſtib9, & gēmis,
& omni ſupellectili, & tra-
dita ſunt omnia illi à po-
pulo.
16 *Et omnes populi gau-
debant cum mulieribus, &
virginibus, & iuuenibus in
organis & citharis.

CAP. XVI.

1 TVnc cantauit canticum
A hoc Domino Iudith, di-
2 cens: *Incipite Domino
in tympanis, cantate Domi
no in cymbalis, modula-
mini illi pſalmum nouum:
exultate & inuocate nomen
3 eius. *Dominus conterens
bella, Dominus nomen eſt
illi.
4 *Qui poſuit caſtra ſua in
medio populi ſui, vt eripe-
ret nos de manu omnium
inimicorum noſtrorum.
5 *Venit Aſſur ex monti-
bus ab Aquilone in multi-
tudine fortitudinis ſuæ.
Cuius multitudo obturauit
torrētes, & equi eorum co-
operuerunt valles.
6 *Dixit ſe incenſurum fi-
nes meos, & iuuenes meos
occiſurum gladio, infantes
meos dare in prædā, & vir-
gines in captiuitatem.
7 *Dominus autem omni-
potens nocuit eum, & tra-
didit eum in manu fœmi-
næ, & confudit eum.
Non enim cecidit potens
B eorum à iuuenibus, nec filij
titan percuſſerunt eum, nec
excelſi gigantes impoſue-
runt ſe illi, ſed Iudith filia
Merari in ſpecie faciei ſuæ
diſſoluit eum.

*Exuit enim se vestimento 9
viduitatis, & induit se vesti
méto lętitiæ in exultatione
filiorũ Israel. *Vnxit faciẽ 10
suá vngento, colligauit cin
cinnos suos mitra ad deci-
piendũ illũ. *Sandalia eius 11
rapuerũt oculos eius: pul-
chritudo eius captiuá fecit
animá eius. amputauit pu-
gione ceruicẽ eius. *Horrue- 12
rũt Persæ cõstantiá eius, &
Medi audaciá eius. *Tunc 13
vlulauerũt castra Assyriorũ,
quãdo apparuerũt humiles
mei arescẽtes in siti. *Filij 14
puellarũ cõpunxerũt eos, &
sicut pueros fugientes occi
derũt eos. perierũt in prælio
à facie Dñi Dei mei. *Hym 15
num cãtemus Dño, hymnũ
nouũ cãtemus Deo nostro:
*Adonai Dñe, magnus es tu 16
& præclarus in virtute, & C
quẽ superare nemo potest.
*Tibi seruiat omnis creatu 17
ra tua; quia dixisti, & facta
sunt; misisti spiritũ tuum, &
creata sunt; & nõ est qui re
sistat voci tuæ. *Montes à 18
fundamentis mouebuntur
cum aquis; petræ sicut cera
liquescent ante faciẽ tuam.
*Qui autẽ timẽt te, magni 19
erunt apud te per omnia.
*Vę genti insurgenti super 20
genus meũ. Dominus enim
omnipotens vindicabit in
eis; in die iudicij visitabit
illos. *Dabit enim ignẽ & 21
vermes in carnes eorum, vt
vrãtur & sentiãt vsq; in sem
piternũ. *Et factũ est post 22
hæc, omnis populus post vi
ctoriam venit in Hierusalẽ
adorare Dominum; & mox
vt purificati sunt, obtule-
runt omnes holocausta &
vota, & repromissiões suas.
*Porro Iudith vniuersa va- 23
sa bellica Holofernis, quæ
dedit illi populus, & cono-
pœũ quod ipsa sustulerat, D
obtulit in anathema ob-
liuionis. *Erat autem po- 24
pulus iocundus secundum
faciem sanctorum, & per tres menses gaudium huius victoriæ celebratum est cum Iudith.

*ἐξεδύσατο γὰρ στολὴν χηρεύσεως 9
αὐτῆς εἰς ὕψος τῶν πονούντων ἰσραήλ.
*ἠλείψατο τὸ πρόσωπον αὐτῆς ἐν 10
μυρισμῷ, καὶ ἐδήσατο τὰς τρίχας αὐ-
τῆς ἐν μίτρᾳ, καὶ ἔλαβε στολὴν λινῆν
εἰς ἀπάτην αὐτοῦ. *τὸ σανδάλιον 11
αὐτῆς ἥρπασεν ὀφθαλμὸν αὐτοῦ, καὶ τὸ
κάλλος αὐτῆς ᾐχμαλώτευσεν ψυ-
χὴν αὐτοῦ· διῆλθεν ὁ ἀκινάκης τὸν τρά-
χηλον αὐτοῦ. *ἔφριξαν πέρσαι τὴν 12
τόλμαν αὐτῆς· καὶ μῆδοι τὸ θάρσος
αὐτῆς ἐταράχθησαν. *τότε ἠλά- 13
λαξαν οἱ ταπεινοί μου, καὶ ἐβόησαν οἱ
ἀσθενοῦντές μου, καὶ ἐπτοήθησαν, ὕψω-
σαν τὴν φωνὴν αὐτῶν, καὶ ἀνετράπη-
σαν. *υἱοὶ κορασίων κατεκέντησαν αὐ- 14
τούς, καὶ ὡς παῖδας αὐτομολούντων ἐτί-
τρωσκον αὐτούς· ἀπώλοντο ἐκ παρα-
τάξεως κυρίου θεοῦ μου. *ὑμνήσω τῷ 15
κυρίῳ ὕμνον καινόν. *κύριε μέγας εἶ καὶ 16
ἔνδοξος, θαυμαστὸς ἐν ἰσχύϊ καὶ ἀνυπέρ
βλητος. *σοὶ δουλευσάτω πᾶσα ἡ κτίσις 17
σου, ὅτι εἶπας καὶ ἐγενήθησαν· ἀπέστειλας
τὸ πνεῦμά σου καὶ ᾠκοδόμησε, καὶ οὐκ ἔστιν ὃς
ἀντιστήσεται τῇ φωνῇ σου. *ὄρη γὰρ ἐκ θε- 18
μελίων σὺν ὕδασι σαλευθήσονται, πέ-
τραι δὲ ἀπὸ προσώπου σου ὡς κηρὸς τα-
κήσονται. *ἐπὶ δὲ τοῖς φοβουμένοις σε σὺ 19
εὐιλατεύσεις αὐτοῖς, ὅτι μικρὸν σοι πᾶ-
σα θυσία εἰς ὀσμὴν εὐωδίας, καὶ ἐλά-
χιστον πᾶν στέαρ εἰς ὁλοκαύτωμά σου· ὁ
δὲ φοβούμενος τὸν κύριον μέγας διὰ
παντός. *οὐαὶ ἔθνεσιν ἐπανισταμένοις 20
τῷ γένει μου· κύριος παντοκράτωρ ἐκ-
δικήσει αὐτοὺς ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως·
*δοῦναι πῦρ καὶ σκώληκας εἰς σάρ- 21
κας αὐτῶν, καὶ κλαύσονται ἐν αἰσθήσει
ἕως αἰῶνος. *ὡς δὲ εἰσῆλθον εἰς ἱερου- 22
σαλήμ, προσεκύνησαν τῷ κυρίῳ· καὶ
ἡνίκα ἐκαθαρίσθη ὁ λαός, ἀνήνεγκαν
τὰ ὁλοκαυτώματα αὐτῶν καὶ τὰ ἑκού-
σια αὐτῶν καὶ τὰ δόματα. *καὶ ἀνέθη- 23
κεν ἰουδεὶθ πάντα τὰ σκεύη ὁλοφέρνου
ὅσα ἔδωκεν ὁ λαὸς αὐτῇ, καὶ τὸ κωνώπιον
ὃ ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ κοιτῶνος αὐτοῦ εἰς ἀ-
νάθημα τῷ κυρίῳ ἔδωκε. *καὶ ἦν ὁ λαὸς 24
εὐφραινόμενος εἰς ἱερουσαλὴμ κατὰ πρό-
σωπον τῶν ἁγίων ἐπὶ μῆνας τρεῖς, καὶ
ἰουδεὶθ μετ' αὐτῶν κατέμεινε.

9 *Exuit enim vestimẽtũ vidui-
tatis suæ in exaltationẽ laborãn
10 tiũ Israel. *Vnxit faciẽ suã in
vnguento, & colligauit cincin-
nos suos in mitra, & accepit ve
stem lineam ad deceptionẽ eius.
11 *Sandaliũ eius rapuit oculum
eius, & pulchritudo eius capti-
uam fecit animã eius. pertrãsi-
12 uit pugio ceruicem eius. *Hor-
ruerũt Persæ audaciã eius, &
Medi cõfidẽtia eius turbati sunt.
13 *Tunc vlulauerunt humiles
mei, & clamauerunt inualidi
mei, & timuerunt: exaltaue-
runt vocẽ suã, & cõuersi sunt.
14 Filij puellarum compunxe-
runt eos, & sicut pueros fugi-
entium vulnerauerunt eos. pe-
rierunt de prælio Dñi Dei mei.
15 *Cantabo Dño hymnũ nouũ.
16 *Domine magnus es & præ-
clarus, mirabilis in virtute &
17 insuperabilis. *Tibi seruiat om
nis creatura tua: quia dixisti,
& facta sunt: misisti spiritum
tuum, & ædificauit, & nõ est
18 qui resistat voci tuæ. *Montes
enim à fundamentis cum aquis
mouebuntur; petræ verò à fa-
cie tua vt cera liquescent.
19 *In autem timentibus te tu
propitiaberis eis, quoniam parũ
tibi omne sacrificium in odorem
suauitatis, & minimus omnis
adeps in holocaustũ tuũ. at qui
timet Dominũ, magnus semper.
20 *Væ gentibus insurgentibus
generi meo. Dominus omnipo-
tens vindicabit eos in die iudi-
21 cij: *Vt det ignem & vermes
in carnes eorum, & flebunt in
22 sensu vsque in seculum. *Vt
autem introierũt in Hierusalẽ,
adorauerunt Dñm. & mox vt
purificatus est populus, obtule-
runt holocausta sua, & vota
23 sua, & dona. *Et obtulit Ju-
dith omnia vasa Holofernis,
quæ dedit populus ei, & cono-
pæum quod accepit à cubiculo
eius in oblationem Dño dedit.
24 *Et erat populus iocundus in
Hierusalem secundum faciem
sanctorum per menses tres, &
Judith cum eis mansit.

* *Post autem dies hos, re-* 25
diit vnusquisque in hæreditа-
tem suam, & Judith abiit in
Bethulua, & permansit in sub-
stantia sua.
* *Et erat in tempore suo glo* 26
riosa in omni terra. & multi
cupierunt eam. & non cogno-
uit vir eā omnibus diebus vitæ
suæ, ex qua hora defunctus est
Manasses vir eius, & apposi-
tus est ad populum suum.
* *Et procedens erat magna* 27
valde.
* *Et senuit in domo viri* 28
sui centum quinque annis, &
dimisit ancillam suam liberam.
et defuncta est in Bethulua, &
sepelierunt eam in spelunca vi-
ri sui Manasse.
* *Et luxit eam domus Jsrael* 29
diebus septē. diuisit autem sub-
stantias suas antequam more-
retur ipsa omnibus propinquis
Manasse viri sui, & propin-
quis generis sui.
* *Et non erat amplius qui* 30
exterreret filios Jsrael in die-
bus Judith, & post mortem
eius diebus multis.

25 * μετὰ δὲ τὰς ἡμέρας ταύτας, ἀνέ-
ζευξεν ἕκαστος εἰς τὴν κληρονομίαν
αὐτοῦ, καὶ ἰουδεὶθ ἀπῆλθεν εἰς βετου-
λούα, καὶ κατέμεινεν ἐπὶ τῆς ὑπάρ-
26 ξεως αὐτῆς.
* καὶ ἐγένετο κατὰ τὸν καιρὸν αὐτῆς
ἔνδοξος ἐν πάσῃ τῇ γῇ. καὶ πολλοὶ
ἐπεθύμησαν αὐτήν. καὶ οὐκ ἔγνω ἀ-
νὴρ αὐτὴν πάσας τὰς ἡμέρας τῆς
ζωῆς αὐτῆς, ἀφ' ἧς ὥρας ἀπέθανε μα-
νασσῆς ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, καὶ προσετέθη πρὸς
τὸν λαὸν αὐτοῦ.
27 * καὶ προβαίνουσα ἦν μεγάλη σφόδρα.
28 * καὶ ἐγήρασεν ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ ἀν-
δρὸς αὐτῆς ἑκατὸν πέντε ἔτη, καὶ ἀφῆ-
κε τὴν ἅβραν αὐτῆς ἐλευθέραν· καὶ
ἀπέθανεν εἰς βετουλούα, καὶ ἔθαψαν
αὐτὴν ἐν τῷ σπηλαίῳ τοῦ ἀνδρὸς
29 αὐτῆς μανασσῆ· * καὶ ἐπένθησεν
αὐτὴν οἶκος ἰσραὴλ ἡμέρας ἑπτά·
διεῖλε δὲ τὰ ὑπάρχοντα αὐτῆ πρὸ τοῦ
ἀποθανεῖν αὐτὴν πᾶσι τοῖς ἔγγιστα μα
νασσῆ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς καὶ τοῖς ἔγγιστα τοῦ
30 γένους αὐτῆς. * καὶ οὐκ ἦν ἔτι ὁ
ἐκφοβῶν τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ ἐν ταῖς
ἡμέραις ἰουδεὶθ, καὶ μετὰ τὸ ἀποθανεῖν
αὐτὴν ἡμέρας πολλάς.

25 * Post dies autem illos
vnusquisque rediit in sua,
& Iudith magna facta est
in Bethulia, & præclarior
erat vniuersæ terræ Israel.
26 * Erat etiam virtuti ca-
stitas adiuncta, ita vt non
cognosceret virū omnibus
diebus vitæ suæ, ex quo de-
functus est Manasses vir ei⁹.
27 * Erat autem diebus festis
procedens cum magna glo-
28 ria. * Mansit autē in do-
mo viri sui annos centum
quinque, & dimisit abram
suam liberam, & defuncta
est ac sepulta cum viro suo
in Bethulia.
29 * Luxítque illam omnis
populus diebus septem.
30 * In omni autē spacio vi-
tæ eius non fuit qui pertur-
baret Israel, & post mortem
31 eius annis multis. * Dies
autem victoriæ huius festi-
uitatis ab Hebræis in nu-
mero sanctorum dierū acci-
pitur, & colitur à Iudæis ex
illo tempore vsque ad præ-
sentem diem.

FINIS LIBRI IVDITH.

EX REGIS CATHOLICI MANDATO
Benedictus Arias Montanus D. Th. recensuit & probauit.

B. Arias Montanus

PROLOGVS B. HIERONYMI PRESBYTERI IN LIBRVM ESTHER.

LIBRVM Esther variis Translatoribus constat esse vitiatum; quem ego de archiuis Hebræorum reuelans, verbum è verbo expreſsiùs transtuli. Quem librum editio vulgata, laciniosis hinc inde verborum funibus trahit, addens ea quæ ex tempore dici poterant, & audiri: sicut solitum est scholaribus disciplinis, sumpto themate, excogitare, quibus verbis vti potuit, qui iniuriam passus est; vel ille, qui iniuriam fecit. Vos autem ô Paula & Eustochium, quoniam & bibliothecas Hebræorum studuistis intrare, & Interpretum certamina comprobastis, tenentes Esther Hebraicum librum, per singula verba nostram translationem aspicite; vt poſsitis agnoscere, me nihil etiam augmentasse addendo, sed fideli testimonio simpliciter, sicut in Hebræo habetur, historiam Hebraicam Latinæ linguæ tradidisse. Nec affectamus laudes hominum, nec vituperationes expauescimus; Deo enim placere curantes, minas hominum penitus non timemus; quoniam Deus dissipat ossa eorum, qui hominibus placere desiderant: & secundùm Apostolum, Qui eiusmodi sunt, serui Christi esse non possunt. Rursum in libro Esther alphabetũ ex minio vsque ad Teth literam fecimus diuersis in locis, volentes scilicet Septuaginta Interpretum ordinem per hoc insinuare studioso lectori. Nos enim, iuxta morem Hebraicum, ordinem prosequi etiam in Septuaginta editione maluimus.

א

1 ויהי בימי אחשורוש הוא
אחשורוש המלך מהדו ועד-כוש
שבע ועשרים ומאה מדינה:
2 * בימים ההם כשבת המלך
אחשורוש על כסא מלכותו אשר בשושן הבירה:
3 * בשנת שלוש למלכו עשה משתה לכל-
שריו ועבדיו חיל פרס ומדי הפרתמים ושרי
המדינות לפניו:
4 * בהראתו את-עשר כבוד מלכותו ואת-יקר
תפארת גדולתו ימים רבים שמונים ומאת
יום:
5 * ובמלואת הימים האלה עשה המלך
לכל-העם הנמצאים בשושן הבירה למגדול
ועד-קטן משתה שבעת ימים בחצר גנת ביתן
המלך:
6 * חור כרפס ותכלת אחוז בחבלי-בוץ וארגמן
על-גלילי כסף ועמודי שש מטות זהב וכסף על
רצפת בהט-ושש ודר וסחרת:
7 * והשקות בכלי זהב וכלים מכלים שונים
ויין מלכות רב כיד המלך:
8 * והשתיה כדת אין אנס כי-כן יסד המלך על
כל-רב ביתו לעשות כרצון איש-ואיש:
9 * גם ושתי המלכה עשתה משתה נשים
בית המלכות אשר למלך אחשורוש:
10 * ביום השביעי כטוב לב-המלך ביין אמר
למהומן בזתא חרבונא בגתא ואבגתא זתר
וכרכס שבעת הסריסים המשרתים את-פני
המלך אחשורוש:

LIBER ESTHER.

CAPVT I.

1 IN diebus Aſſueri, qui re-
A gnauit ab India vſq; Æ-
thiopiam, ſuper centũ vi-
ginti ſeptem prouincias,
2 * Quando ſedit in ſolio
regni ſui, Suſa ciuitas re-
3 gni eius exordiũ fuit. *Tertio igitur anno
imperij ſui fecerat grãde conuiuiũ cunctis
principibus, & pueris ſuis; fortiſsimis Per-
ſarũ & Medorũ inclytis & præfectis Pro-
4 uinciarũ coram ſe; *Vt oſtenderet diui-
tias gloriæ regni ſui, ac magnitudinẽ atq;
iactantiam potentiæ ſuæ, multo tempore,
centum videlicet & octoginta diebus.
5 Cúmq; implerẽtur dies conuiuij, inui-
tauit omnẽ populum qui inuentus eſt in
Suſis à maximo vſq; ad minimũ; & iuſsit
ſeptẽ diebus conuiuiũ præparari in veſti-
bulo horti & nemoris, quod regio cultu
6 & manu conſitũ erat. *Et pendebant ex
omni parte tentoria aerei coloris, & car-
baſini ac hyacinthini, ſuſtentata funibus
byſsinis atq; purpureis, qui eburneis circu
lis inſerti erant, & colũnis marmoreis ful
ciebãtur. Lectuli quoq; aurei & argentei,
ſuper pauimentum ſmaragdino, & pario
ſtratũ lapide diſpoſiti erãt, quod mira va-
7 rietate pictura decorabat. *Bibebãt aũt
qui inuitati erãt aureis poculis, & aliis at-
que aliis vaſis cibi inferebantur. Vinum
quoq; vt magnificẽtia regis dignum erat,
8 abũdans, & præcipuũ ponebatur. *Nec
erat qui nolẽtes cogeret ad bibẽdũ, ſed ſi-
cut rex ſtatuerat, præponens menſis ſingu
los de principibus ſuis, vt ſumeret vnuſ-
9 quiſq; quod vellet. *Vaſthi quoq; regina
fecit cõuiuiũ fœminarũ in palatio, vbi rex
10 Aſſuerus manere conſueuerat. *Itaq; die
ſeptimo cũ rex eſſet hilarior, & poſt nimiã
potionem incaluiſſet mero, pręcepit Mau-
man, & Bazatha, & Arbona, & Bagatha,
& Abgatha, & Zarath, & Charchas, ſeptem eunuchis, qui in conſpectu eius miniſtrabant.

תרגום א

והוה ביומי אחשורוש הוא אחשורוש דמלך מן הנדיא ועד מערבא דכוש מאה ועשרין ושבע פלכין: 2 ביומיא האנון
כד בעא מלכא אחשורוש למתב על כרסי מלכותה די בשושן בירנתא: 3 בשתא חליתאה למלכותה עבד משתיא
לכל רברבנוהי ועבדוהי אוכלוסי פרס ומדי אסטרטיגין ורבנין דממנן על פלכיא אכלין ושתין וחדין קדמוהי: 4 ואחזי להון ית
עתרא יקר מלכותה וסגא תקוף מלכותה יומין סגיאין מאה ותמנין יומין: 5 ובאשלמות יומי משתיא האלין עבד מלכא לכל
עמא דאשתכחו בשושן בירנתא למן רבא ועד זעירא משתיא שבעא יומין בדרת גנתא גואה די למלכא: 6 הוו פריסן יריען דבוץ גון חיור
כספירין ותכלא אחידן באשלי מטכסין צביען כארגונא דלין עלוי סגלגלין דכסף רפיסן עלוי מרמרין סמקין ירקין וברקין ומדוקין וחורין
אחיב יהוון עלוי ערסא דמלתין די מתחן על דרגשין דדהב טב וכסף שרין שנוי כביש קרסטלינין ומרמרין ודוראדי בכרכי ימא רבא
ואטונין מצירין מקפן להון חזור חזור: 7 ופקד לאשקיותהון במאני דדהבא ומניא ממניא אשתניו והוו שתן חמר דחזי למשתי למלכא
כמיסת ידא דמלכא: 8 ושקותא כהלכת מנהג גופא וליה דאנס ארום כן שית טעם מלכא על כל דאתמנא אפטרופוס על ביתה למעבד
כרעות גבר וגבר: 9 אוף ושתי מלכתא עבדת משתה נשיא בבית מלכותא אתר קיטון בית דמוך למלכא אחשורש: 10 ביומא שביעאה
כד שפר לבה דמלכא בחמרא בכן אמר למהומן ביזתא חרבונא בגתא ואבגתא זתר וכרכס שבעא רברבניא דמשמשין קדם אפי מלכא
אחשורש:

ESTHER.

CAPVT I.

T factum est in diebus Arta- 1
xerxis, hic Artaxerxes ab
India centum viginti septem
prouinciis imperauit.
* In autem istis diebus, 2
quando sedit in solio rex Ar-
taxerxes in Susis ciuitate,

* In tertio anno regnante ipso, conuiuium 3
fecit amicis & reliquis gentibus, & Persarum
& Medorum inclytis, & principibus satra-
parum.

* Et post hæc postquàm ostendit eis diuitias 4
regni sui & gloriam lætitiæ suæ in diebus cen-
tum octoginta:

* Quando autem impleti sunt dies nuptia- 5
rum, fecit rex conuiuium gentibus inuentis in
ciuitate in diebus sex, in aula domus regis,

* Ornata byssinis & carpasinis extensis su- 6
per funiculis byssinis & purpureis in taxilis
aureis & argenteis, in columnis pariis & la-
pideis. Lectuli aurei et argentei super pauimento
smaragdini lapidis, & pinini & parij lapidis,
& stratus diaphani variè floribus ornati:

* Pocula aurea & argentea, vinum mul- 7
tum & suaue, quod ipse rex bibebat.

* At potus hic non secundùm propositam 8
legem fuit. Sic autem voluit rex: & præce-
pit dispensatoribus facere voluntatem eius &
hominum.

* Et Asti regina fecit conuiuium mulieribus 9
in regiis, vbi rex Artaxerxes.

* In autem die septimo hilaris factus rex, 10
dixit Aman, & Bazatha, & Charbona, Ba-
gatha, & Abagatha, & Zethar, & Chara-
bas septem eunuchis regis Artaxerxis,

ΕΣΘΗΡ.

κεφ'. α'.

1 ΑΙ ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις ἀρταξέρ-
ξου, οὗτός ὁ ἀρταξέρξης ἀπὸ τῆς ἰνδικῆς
ἑκατὸν εἰκοσιεπτὰ χωρῶν ἐκράτησεν.
2 * ἐν δὲ ταύταις ταῖς ἡμέραις ὅτε ἐνε-
θρονίσθη βασιλεὺς ἀρταξέρξης ἐν
σούσοις τῇ πόλει·

3 * ἐν τῷ τρίτῳ ἔτει βασιλεύοντος αὐτοῦ, δοχὴν ἐποίη-
σε τοῖς φίλοις καὶ τοῖς λοιποῖς ἔθνεσι, καὶ τοῖς περσῶν καὶ
μήδων ἐνδόξοις, καὶ τοῖς ἄρχουσι τῶν σατραπῶν.

4 * καὶ μετὰ ταῦτα μετὰ τὸ δεῖξαι αὐτοῖς τὸν πλοῦτον τῆς
βασιλείας αὐτοῦ καὶ τὴν δόξαν τῆς εὐφροσύνης αὐτοῦ
ἐπὶ ἡμέρας ἑκατὸν ὀγδοήκοντα.

5 * ὅτε δὲ ἀνεπληρώθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ γάμου, ἐποίη-
σεν ὁ βασιλεὺς πότον τοῖς ἔθνεσι τοῖς εὑρεθεῖσιν εἰς τὴν
πόλιν ἐπὶ ἡμέρας ἕξ, ἐν αὐλῇ τοῦ οἴκου τοῦ βασιλέως,

6 * κεκοσμημένῃ βυσσίνοις καὶ καρπασίνοις τεταμένοις
ἐπὶ σχοινίοις βυσσίνοις καὶ πορφυροῖς ἐπὶ κύβοις χρυσοῖς
καὶ ἀργυροῖς, ἐπὶ στύλοις παρίνοις καὶ λιθίνοις. κλῖναι
χρυσαῖ καὶ ἀργυραῖ ἐπὶ λιθοστρώτου σμαραγδίτου λί-
θου καὶ πιννίνου καὶ παρίνου λίθου, καὶ στρωμναὶ διαφανεῖς
ποικίλως διηνθισμέναι·

7 * ποτήρια χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ· οἶνος πολὺς καὶ ἡδύς,
ὃν αὐτὸς ὁ βασιλεὺς ἔπινεν.

8 * ὁ δὲ πότος οὗτος οὐ κατὰ προκείμενον νόμον ἐγένετο. οὔ-
τως δὲ ἠθέλησεν ὁ βασιλεύς, καὶ ἐπέταξε τοῖς οἰκονόμοις
ποιῆσαι τὸ θέλημα αὐτοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων.

9 * καὶ ἀστὶ ἡ βασίλισσα ἐποίησε πότον ταῖς γυναιξὶν
ἐν τοῖς βασιλείοις, ὅπου ὁ βασιλεὺς ἀρταξέρξης.

10 * ἐν δὲ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ ἡδέως γενόμενος ὁ βασι-
λεύς, εἶπε τῷ ἀμάν, καὶ βαζαθά, καὶ χαρβωνά, βαγαθά,
καὶ ἀβαγαθά καὶ ζηθάρ, καὶ χαραβὰς τοῖς ἑπτὰ εὐνούχοις
τοῦ βασιλέως ἀρταξέρξου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO

IN VOLVMEN ESTHER, B. A. MONTANO INTERPRETE. CAP. I.

ET fuit in diebus Ahhasueros, ipse fuit Ahhasueros qui imperauit ab Hendia & vsque ad occidentem Chus, centum & viginti & septem regionibus. ² In diebus illis quando quæsiuit rex Ahhasueros sedere super soliũ regni sui quod erat in Susan metropoli. ³ Anno tertio regni sui fecit conuiuium omnibus magnatibus suis & seruis suis, exercitibus Parazz & Madai, antesignanis & magistris qui præfecti erant regionibus, comedentes & bibentes & gaudentes ante illum. ⁴ Et ostendit eis opulentiam gloriæ regni sui, & magnitudinem roboris regni sui diebus multis, centum & octoginta diebus. ⁵ Et cùm finirentur dies illi conuiuij, fecit rex omni populo qui inuentus est in Susan metropoli, à magno vsque ad paruum, conuiuium septem dierum in atrio horti interioris, qui erat regis. ⁶ Fuerunt extensa aulæa byssi coloris albi, vt saphiri & hyacinthi, apprehensa funibus sericeis tinctis, vt purpura; pendentia à fibulis rotundis argenteis; strata super marmora rubra, viridia, coruscantia, subtilia & candida, quæ collocauit super lectos aceruorum qui extenti erant super strata auri boni & argenti loricati variegati, strati crystallis, marmoribus & filorum perplexionibus, quæ munitionibus maris magni *afferuntur*, & funes figurati cingebant ea circumquaque. ⁷ Et iussit propinare eis in vasis aureis, & vasa à vasis mutabantur, & bibebant vinum dignum quod biberetur à rege, iuxta regiæ manus liberalitatem. ⁸ Et potatio iuxta assuetam consuetudinem corporis, & nemo erat qui cogeret: nam sic posuerat decretum rex super omnem qui præfectus erat curator domus suæ, vt faceret iuxta voluntatem singulorum. ⁹ Etiam Vasthi regina fecit conuiuium fœminarum in domo regia in loco cubiculi domus dormitionis regis Ahhasueros. ¹⁰ Die septimo cùm iucundatum esset cor regis vino, dixit Mehuman, Biztha, Hharbona, Bigtha, Abagtha, Zethar, & Charchazz septem magnatibus qui ministrabant ante faciem regis Ahhasueros.

11 * להביא את ושתי המלכה לפני המלך בכתר
מלכות להראות העמים והשרים את יפיה כי
טובת מראה היא:
12 * ותמאן המלכה ושתי לבוא בדבר המלך
אשר ביד הסריסים ויקצף המלך מאד וחמתו
בערה בו:
13 * ויאמר המלך לחכמים ידעי העתים כי כן דבר
המלך לפני כל ידעי דת ודין:
14 * והקרב אליו כרשנא שתר אדמתא תרשיש
מרס מרסנא ממוכן שבעת שרי פרס ומדי ראי פני
המלך הישבים ראשנה במלכות:
15 * כדת מה לעשות במלכה ושתי על אשר לא
עשתה את מאמר המלך אחשורוש ביד הסריסים:
16 * ויאמר מומכן לפני המלך והשרים לא על
המלך לבדו עותה ושתי המלכה כי על כל
השרים ועל כל העמים אשר בכל מדינות
המלך אחשורוש:
17 * כי יצא דבר המלכה על כל הנשים להבזות
בעליהן בעיניהן באמרם המלך אחשורוש אמר
להביא את ושתי המלכה לפניו ולא באה:
18 * והיום הזה תאמרנה שרות פרס ומדי אשר
שמעו את דבר המלכה לכל שרי המלך וכדי
בזיון וקצף:
19 * אם על המלך טוב יצא דבר מלכות מלפניו
ויכתב בדתי פרס ומדי ולא יעבור אשר לא תבוא
ושתי לפני המלך אחשורוש ומלכותה יתן המלך
לרעותה הטובה ממנה:
20 * ונשמע פתגם המלך אשר יעשה בכל מלכותו
כי רבה היא וכל הנשים יתנו יקר לבעליהן
למגדול ועד קטן:

11 * Vt introducerent reginam Vasthi coram rege, posito super caput eius diadeC mate, vt ostenderet cunctis populis & principibus eius pulchritudinem: erat enim pulchra valdè.
12 * Quę renuit, & ad regis imperiū quod per eunuchos mandauerat venire contempsit. Vnde iratus rex, & nimio furore suc-
13 census, * Interrogauit sapientes, qui ex more regio semper ei aderant, & illorum faciebat cuncta consilio, scientium leges ac iura maiorum.
14 * Erant autem primi & proximi, Charsena, & Zethar, & Admatha, & Tharsis, & Mares, & Marsana, & Mamucha, septem duces Persarum atque Medorum qui videbant faciem regis, & primi post eum residere soliti erant:
15 * Cui sententiæ Vasthi regina subiaceret, quæ Assueri regis imperium, quod per eunuchos mandauerat, facere noluisset.
16 * Respondítque Mamucha, audiente rege atque principibus: Non solùm regem læsit regina Vasthi, sed & omnes populos & principes qui sunt in cunctis prouinciis regis Assueri.
17 * Egredietur enim sermo reginæ ad omD nes mulieres, vt contemnant viros suos, & dicant: Rex Assuerus iussit vt regina Vasthi intraret ad eum, & illa noluit:
18 * Atq; hoc exemplo omnes principum coniuges Persarum atque Medorum paruipendent imperia maritorum. vnde regis iusta est indignatio.
19 * Si tibi placet, egrediatur edictum à facie tua, & scribatur iuxta legem Persarum atque Medorum, quam præteriri illicitum est, vt nequaquam vltrà Vasthi ingrediatur ad regem; sed regnum illius altera quę melior est illa accipiat.
20 * Et hoc in omne quod latissimum est prouinciarum tuarum diuulgetur imperium: & cunctæ vxores tam maiorū quàm minorum, deferant maritis suis honorem.

תרגום

11 לאיתאה ית ושתי מלכתא קדם מלכא בכלילא דמלכותא על רישהא לאחזאה לעממיא ורברבניא ית שפרהא ארי שפירת חיזו היא:
12 וסרבת מלכתא ושתי למעל בגזרת מימרא דמלכא די ביד רבניא ורגז מלכא לחדא וחמתה רתחת בה:
13 ואמר מלכא
לחכימיא דחכימין במנדעא דעידניא היכדין יאה למהוי מתמלל פתגם מלכא קדם חכים וידע אוריתא ודינא:
14 ודקריבו
ליתיה ואילין שמהתהון כרשנא שהר אדמתא תרשיש מרס מרסנא ממוכן שבעא רברבני פרסאי ומדאי חזן ית אפי מלכא דיתבין בדרגא
קדמאה דבכרסי מלכותא:
15 כאוריתא מה לאתעבדא במלכתא ושתי בגין דלא עבדת ית מימר מלכא אחשורוש דגזר עלה ביד
רברבניא:
16 ואמר ממוכן קדם מלכא ורברבניא לא עילוי מלכא בלחודוי סרחת מלכתא ושתי ארום עלוי רברבניא ועלוי כל עממיא
די בכל פלכיא דשליט בהון מלכא אחשורוש:
17 ארי יפוק פתגם מלכתא על כל נשיא לאתלגלגא מריהון קדמיהון במללותהון
הוא עם חברתה ברם בקשטא מלכא אמר לאיתאה ית ושתי מלכתא קדמוי ולא עלת:
18 ויומא הדין תהוין אמרן רבנתא
דפרסאי ומדאי למעבד לגבריהון היכמה דקבילו ית פתגם דעבדת ושתי מלכתא ומתמלכין למעבד כדין לכל רברבני מלכא ומן ייכול
לסוברא כמיסת חוך דין ורגז:
19 אין קדם מלכא ישפר יפוק פתגם גזירת מלכותא מן קדמוי ויתכתב בגזרת פרסאי ומדאי ולא
יתבטיל הדא גזירתא דלא תעול ושתי קדם מלכא ומלכותה יתן מלכא לחברתה דשפירא מינה:
20 ואשתמע פתגם גזירת מלכא דיעבד בכל מלכותיה ארום רבא היא ומן בתר כן כל נשיא יתנון רבו למריהון למרבא ועד זעירא:

Vt introducerent reginam ad eum, vt regnare faceret ipſam, & circumponeret ei diadema, & monſtraret eam cunctis principibus & gentibus pulchritudinem eius, quia pulchra erat. 11

Et non obediuit ei Aſti regina vt veniret cum Eunuchis. Et contriſtatus eſt rex & iratus eſt: 12

Et dixit amicis ſuis: Secundùm hæc locuta eſt Aſti. facite ergo circa hoc legem & iudicium. 13

Et acceſſit ad eum Carſena, & Sethar, & Admatha, & Tharſis, & Meres, & Marſena, et Memuchan ſeptem principes Perſarum & Medorum, qui prope regem primi aſſidentes regi. & nunciauerunt ei 14

Secundùm leges, vt oportet facere Aſti reginæ, quia non fecit quæ à rege mandata fuerant per Eunuchos. 15

Et dixit Memuchan ad regem & ad principes: Non regem ſolùm læſit Aſti regina, ſed & omnes principes & duces regis. 16

Et enim narrauit eis verba reginæ, & quòd contradixit regi. Sicut ergo contradixit regi Artaxerxi; 17

Sic hodie regna reliqua principum Perſarum & Medorum, cùm audierint ea quæ regi dicta ſunt ab ea, audebunt ſimiliter inhonorare viros ſuos. 18

Si ergo videtur regi, præcipiat edictum regium, & ſcribatur iuxta leges Medorum & Perſarum: & ne aliter vtatur, neque ingrediatur vltrà regina ad eum: & regnum eius det rex mulieri meliori ea. 19

Et audiatur lex quæ à rege, quamcunque fecerit in regno ſuo. Et ſic omnes mulieres deferent honorem viris ſuis, à paupere vſque ad diuitem. 20

11 εἰσαγαγεῖν τὴν βασίλισσαν πρὸς αὐτὸν βασιλεύειν αὐτὴν, καὶ περιθεῖναι αὐτῇ τὸ διάδημα, καὶ δεῖξαι αὐτὴν πᾶσι τοῖς ἄρχουσι καὶ τοῖς ἔθνεσι τὸ κάλλος αὐτῆς, ὅτι καλὴ ἦν.

12 καὶ οὐκ εἰσήκουσεν αὐτοῦ ἀστὶν ἡ βασίλισσα ἐλθεῖν μετὰ τῶν εὐνούχων· καὶ ἐλυπήθη ὁ βασιλεὺς καὶ ὠργίσθη·

13 καὶ εἶπε τοῖς φίλοις αὐτοῦ, κατὰ ταῦτα ἐλάλησεν ἀστίν· ποιήσατε οὖν περὶ τούτου νόμον καὶ κρίσιν.

14 καὶ προσῆλθεν αὐτῷ καρσενά, καὶ σηθάρ, καὶ ἀδμαθά, καὶ θαρσίς, καὶ μέρες, καὶ μαρσενά, καὶ μεμουχὴν ἑπτὰ ἄρχοντες περσῶν, καὶ μήδων οἱ ἐγγὺς τοῦ βασιλέως οἱ πρῶτοι παρακαθήμενοι τῷ βασιλεῖ· καὶ ἀπήγγειλαν αὐτῷ

15 κατὰ τοὺς νόμους ὡς δεῖ ποιῆσαι ἀστὶν τῇ βασιλίσσῃ, ὅτι οὐκ ἐποίησε τὰ ὑπὸ τοῦ βασιλέως προσταχθέντα διὰ τῶν εὐνούχων.

16 καὶ εἶπεν ὁ μεμουχὴν πρὸς τὸν βασιλέα καὶ πρὸς τοὺς ἄρχοντας, οὐ τὸν βασιλέα μόνον ἠδίκησεν ἀστὶν ἡ βασίλισσα, ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἄρχοντας καὶ τοὺς ἡγουμένους τοῦ βασιλέως·

17 καὶ γὰρ ἐπιδιηγήσατο αὐτοῖς τὰ ῥήματα τῆς βασιλίσσης, καὶ ὡς ἀντεῖπε τῷ βασιλεῖ· ὡς οὖν ἀντεῖπε τῷ βασιλεῖ ἀρταξέρξῃ,

18 οὕτως σήμερον αἱ τυραννίδες αἱ λοιπαὶ τῶν ἀρχόντων περσῶν καὶ μήδων ἀκούσασαι τὰ τῷ βασιλεῖ λεχθέντα ὑπ᾽ αὐτῆς, τολμήσουσιν ὁμοίως ἀτιμάσαι τοὺς ἄνδρας αὐτῶν.

19 εἰ οὖν δοκεῖ τῷ βασιλεῖ, προσταξάτω βασιλικόν, καὶ γραφήτω κατὰ τοὺς νόμους μήδων καὶ περσῶν, καὶ μὴ ἄλλως χρησάσθω, μηδὲ εἰσελθέτω ἔτι ἡ βασίλισσα πρὸς αὐτόν, καὶ τὴν βασιλείαν αὐτῆς δότω ὁ βασιλεὺς γυναικὶ κρείττονι αὐτῆς.

20 καὶ ἀκουσθήτω ὁ νόμος ὁ ὑπὸ τοῦ βασιλέως, ὃν ἂν ποιῇ ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ. καὶ οὕτως πᾶσαι αἱ γυναῖκες περιθήσουσι τιμὴν τοῖς ἀνδράσιν ἑαυτῶν ἀπὸ πτωχοῦ ἕως πλουσίου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[11] Vt adducerent Vaſthi reginam ante regem cum corona regia ſuper caput eius, vt oſtenderet gentibus & magnatibus pulchritudinem eius. nam pulchra viſu erat. [12] Et renuit regina Vaſthi intrare ex mandato dicti regis quod erat in manu magnatum: & indignatus eſt rex valdè, & furor eius ferbuit in eo. [13] Et dixit rex ſapientibus qui ſapiebant in cognitione temporum: talis erat conſuetudo, vt referretur verbum regis ante ſapientem & cognoſcentem legem & iudicium. [14] Et ij ſunt qui proximi erant illi: & hæc ſunt nomina eorum, Charſena, Sethar, Admatha, Tharſis, Merezz, Mazzenna, Memuchan, ſeptem magnates Parzzæorum & Madæorum, videntes faciem regis; qui ſedebant in gradu anteriori qui erat in ſolio regni. [15] Iuxta legem quid eſſet faciendum reginæ Vaſthi, quandoquidem non fecit dictum regis Ahhaſueros quod mandauerat de ea in manu magnatum. [16] Et dixit Memuchan ante regem & magnates: Non aduerſus regem tantùm rebellauit regina Vaſthi, ſed aduerſus magnates & aduerſus omnes gentes quæ ſunt in omnibus regionibus quibus imperat rex Ahhaſueros. [17] Nam exibit verbum reginæ ad omnes mulieres, vt ſubſannent maritos ſuos in oculis ſuis, dum dicet vnaquæque cum ſocia ſua, nempe quidem regem dixiſſe, vt adduceretur Vaſthi regina ante ſe, & non ingreſſa eſt. [18] Et hodie dicent dominæ Parzzęorum & Madæorum, vt faciant viris ſuis quemadmodum acceperant rem quam fecit Vaſthi regina: & conſulent vt faciant ſic omnibus magnatibus regis, & quis poterit ferre abundantem deriſum hunc & irritationem?

[19] Si regi placuerit, exeat verbum decreti regij ex ipſius auctoritate, & ſcribatur in decreto Parzzæorum & Madæorum, nec irritum fiat hoc decretum, vt non intret Vaſthi ante regem, ſed regnum illius det rex ſociæ eius, quæ pulchrior eſt quàm illa.

[20] Et audietur verbum decreti regis quod fecerit in omni ditione ſua, quia magna eſt: & poſthac omnes mulieres tribuent honorem maritis ſuis tum magno tum & paruo.

21 * וַיִּיטַב הַדָּבָר בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ וְהַשָּׂרִים וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ
כִּדְבַר מְמוּכָן׃
22 * וַיִּשְׁלַח סְפָרִים אֶל־כָּל־מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ אֶל־
מְדִינָה וּמְדִינָה כִּכְתָבָהּ וְאֶל־עַם וָעָם כִּלְשׁוֹנוֹ
לִהְיוֹת כָּל־אִישׁ שֹׂרֵר בְּבֵיתוֹ וּמְדַבֵּר כִּלְשׁוֹן עַמּוֹ׃

ב

1 * אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה כְּשֹׁךְ חֲמַת הַמֶּלֶךְ
אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ זָכַר אֶת־וַשְׁתִּי וְאֵת אֲשֶׁר־עָשָׂתָה וְאֵת
אֲשֶׁר־נִגְזַר עָלֶיהָ׃
2 * וַיֹּאמְרוּ נַעֲרֵי־הַמֶּלֶךְ מְשָׁרְתָיו יְבַקְשׁוּ לַמֶּלֶךְ
נְעָרוֹת בְּתוּלוֹת טוֹבוֹת מַרְאֶה׃
3 * וְיַפְקֵד הַמֶּלֶךְ פְּקִידִים בְּכָל־מְדִינוֹת מַלְכוּתוֹ
וְיִקְבְּצוּ אֶת־כָּל־נַעֲרָה־בְתוּלָה טוֹבַת מַרְאֶה אֶל־
שׁוּשַׁן הַבִּירָה אֶל־בֵּית הַנָּשִׁים אֶל־יַד הֵגֶא סְרִיס
הַמֶּלֶךְ שֹׁמֵר הַנָּשִׁים וְנָתוֹן תַּמְרוּקֵיהֶן׃
4 * וְהַנַּעֲרָה אֲשֶׁר תִּיטַב בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ תִּמְלֹךְ תַּחַת
וַשְׁתִּי וַיִּיטַב הַדָּבָר בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ וַיַּעַשׂ כֵּן׃
5 * אִישׁ יְהוּדִי הָיָה בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה וּשְׁמוֹ מָרְדֳּכַי
בֶּן־יָאִיר בֶּן־שִׁמְעִי בֶּן־קִישׁ אִישׁ יְמִינִי׃
6 * אֲשֶׁר הָגְלָה מִירוּשָׁלַיִם עִם־הַגֹּלָה אֲשֶׁר הָגְלְתָה
עִם יְכָנְיָה מֶלֶךְ־יְהוּדָה אֲשֶׁר הֶגְלָה נְבוּכַדְנֶאצַּר
מֶלֶךְ בָּבֶל׃
7 * וַיְהִי אֹמֵן אֶת־הֲדַסָּה הִיא אֶסְתֵּר בַּת־דֹּדוֹ כִּי
אֵין לָהּ אָב וָאֵם וְהַנַּעֲרָה יְפַת־תֹּאַר וְטוֹבַת מַרְאֶה
וּבְמוֹת אָבִיהָ וְאִמָּהּ לְקָחָהּ מָרְדֳּכַי לוֹ לְבַת׃
8 * וַיְהִי בְּהִשָּׁמַע דְּבַר־הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ וּבְהִקָּבֵץ
נְעָרוֹת רַבּוֹת אֶל־שׁוּשַׁן הַבִּירָה אֶל־יַד הֵגָי וַתִּלָּקַח
אֶסְתֵּר אֶל־בֵּית הַמֶּלֶךְ אֶל־יַד הֵגַי שֹׁמֵר
הַנָּשִׁים׃

21 * Placuit consilium eius regi & principibus, fecitque iuxta consilium Mamuchaı.
22 * Et misit epistolas ad vniuersas prouincias regni sui, vt queque gens audire & legere poterat diuersis linguis & literis, esse viros principes ac maiores in domibus suis; & hoc per cũctos populos diuulgari.

CAP. II.

1 His itaque gestis, postquàm regis Assueri indignatio deferbuerat, recordatus
A est Vasthi quæ fecisset, vel quę passa esset.
2 * Dixeruntque pueri regis ac ministri eius: Quærantur regi puellæ virgines ac speciosæ.
3 * Et mittantur qui considerent per vniuersas prouincias, puellas speciosas & virgines, & adducant eas ad ciuitatem Susan, & tradant eas in domum fœminarum sub manu Egæi eunuchi, qui est præpositus & custos mulierum regiarum, & accipiant mundum muliebrem, & cætera ad vsus necessaria.
4 * Et quæcunque inter omnes oculis regis placuerit, ipsa regnet pro Vasthi. Placuit sermo regi, & ita vt suggesserant, iussit fieri.
5 * Erat vir Iudæus in Susis ciuitate, vocabulo Mardocheus, filius Iair, filij Semei, filij Cis, de stirpe Iemini;
6 * Qui translatus fuerat de Hierusalem tempore quo Iechoniã regem Iuda Nabuchodonosor rex Babylonis transtulerat:
7 * Qui fuit nutritius filiæ fratris sui Edissæ, quæ altero nomine vocabatur Esther; & vtrumque parentem amiserat; pul-
B chra nimis & decora facie. mortuisque patre eius ac matre, Mardochæus sibi eam adoptauit in filiam.
8 * Cumque percrebruisset regis imperium, & iuxta mandatum illius multę pulchræ virgines adducerentur Susan, & Egæo traderentur eunucho, Esther quoque inter cæteras puellas ei tradita est, vt seruaretur in numero fœminarum.

תרגום

21 ושפר פתגמא קדם מלכא ורברבניא ועבד מלכא כפתגמא דממוכן׃ 22 ושלח פיטקין כתיבן וחתימן בעזקתיה לכל פלכי
מלכא לפלך ופלך כמכתב רושמיה ולות עמא ועמא כממלל לישניה למהוי כל אנש מסרכן על אנתתיה וכפי לה למהוי ממללא לישן גברא
וכממלל עמיה׃ ב 1 בתר פתגמיא האילין כד נח תקוף רגזיה דמלכא אחשורוש שרי למדכר ית ושתי וית
עבדה וית דאתגזר עלהא׃ 2 ואמרו עולימי מלכא משמשנוי יבעון למלכא עולימן בתולתן שפירן חיזו׃
3 וימני מלכא בכל פילכי מלכותיה אפיטרופין ויכנשון ית כל עולימתא בתולתא שפירת חיזו לשושן בירנתא לבית נשיא די תמן
מתמני הגא רב מלכא נטר נשיא ויתגזר למהוי יהב סמתר משחהון׃ 4 ועולימתא די תשפר קדם מלכא תעול למחסן מלכותא
חלף ושתי ושפר פתגמא קדם מלכא ועבד הכי׃ 5 גבר חסידא ומצלי קדם אלהה על עמיה הוה בשושן בירנתא ושמיה מתקרי
מרדכי בר יאיר בר שמעי בר קיש גברא דמן שבטא דבנימין׃ 6 די אזל בגלותא מן ירושלם עם גלותא דאתגליאת עם יכניה מלכא
יהודה דאגלי נבוכדנצר מלכא דבבל׃ 7 והוה מרבי ית הדסה היא אסתר בת אחבוי ארום לית לה אבא ואמא ועולימתא שפירת
חיזו ושפירת ריוו ובעידן דמית אבוהא ואמה נסב יתה מרדכי בביתיה והוה קרי לה ברת׃ 8 והוה כד אשתמע פתגם
גזרת מלכא וגזירתיה ובאתכנשות עולימתן סגיאן לשושן בירנתא ליד הגי ואידברת אסתר באונסא ואיתעלת לבית מלכא לידא דהגי נטר
נשיא׃

Et placuit verbum regi & principibus. & fecit rex sicut locutus est Memucha. 21

Et misit in omne regnum per regionem, iuxta loquelam eorum, ita vt esset timor eis in domibus suis. 22

CAP. II.

ET post sermones hos, cessauit rex ab indignatione, & memor fuit Asti, reminiscens quæ locuta fuit, & quomodo condemnauit eam. 1

Et dixerunt ministri regis: Quærantur regi puellæ incorruptæ pulchræ specie. 2

Et statuet rex regionum principes in vniuersis prouinciis regni sui, & eligant puellas virgines pulchras specie in Susan ciuitatē in domum fœminarum, & tradantur eunucho regis custodi mulierum, & dentur vnguenta & reliqua cura. 3

Et mulier quæcunque placuerit regi, regnabit pro Asti. & placuit regi res, & fecit sic. 4

Homo erat Judæus in Susis ciuitate, & nomen ei Mardochæus filius Jairu, filij Semei, filij Cisæi de tribu Beniamin: 5

Qui fuerat captiuus ex Hierusalem, quam captiuauit Nabuchodonozor rex Babylonis. 6

Et erat huic puella nutrita filia fratris patris sui, & nomen ei Esther. cùm autem transmigrassent eius parentes, erudiuit eam sibi in vxorem. & erat puella pulchra specie. 7

Et quando auditum est regis imperium, congregatæ sunt multæ puellæ in Susan ciuitatē sub manu Agai. et ducta fuit Esther ad Gai custodem mulierum. 8

21 καὶ ἤρεσεν ὁ λόγος τῷ βασιλεῖ, καὶ τοῖς ἄρχουσι. καὶ ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς καθὰ ἐλάλησεν ὁ μεμουχά.

22 καὶ ἀπέστειλεν εἰς πᾶσαν τὴν βασιλείαν κατὰ χώραν, κατὰ τὴν λέξιν αὐτῶν, ὥστε εἶναι φόβον αὐτοῖς ἐν ταῖς οἰκίαις αὐτῶν.

β.

1 Καὶ μετὰ τοὺς λόγους τούτους, ἐκόπασεν ὁ βασιλεὺς τοῦ θυμοῦ, καὶ ἐμνήσθη τῆς ἀστί, μνημονεύων ὅσα ἐλάλησε καὶ ὡς κατέκρινεν αὐτήν.

2 καὶ εἶπον οἱ διάκονοι τοῦ βασιλέως, ζητηθήτω τῷ βασιλεῖ κοράσια ἄφθορα καλὰ τῷ εἴδει.

3 καὶ καταστήσει ὁ βασιλεὺς κωμάρχας ἐν πάσαις ταῖς χώραις τῆς βασιλείας αὐτοῦ, καὶ ἐπιλεξάτωσαν κοράσια παρθενικὰ καλὰ τῷ εἴδει εἰς σοῦσαν τὴν πόλιν εἰς τὸν γυναικῶνα, καὶ παραδοθήτωσαν τῷ εὐνούχῳ τοῦ βασιλέως τῷ φύλακι τῶν γυναικῶν, καὶ δοθήτω σμίγμα καὶ ἡ λοιπὴ ἐπιμέλεια.

4 καὶ ἡ γυνὴ ἣ ἂν ἀρέσῃ τῷ βασιλεῖ, βασιλεύσει ἀντὶ ἀστί. καὶ ἤρεσε τῷ βασιλεῖ τὸ πρᾶγμα, καὶ ἐποίησεν οὕτως.

5 καὶ ἄνθρωπος ἦν ἰουδαῖος ἐν σούσοις τῇ πόλει, καὶ ὄνομα αὐτῷ μαρδοχαῖος ὁ τοῦ ἰαείρου τοῦ σεμεῒ τοῦ κισαίου ἐκ φυλῆς βενιαμίν·

6 ὃς ἦν αἰχμάλωτος ἐξ ἱερουσαλήμ, ἣν ᾐχμαλώτευσε ναβουχοδονόσορ ὁ βασιλεὺς βαβυλῶνος.

7 καὶ ἦν τούτῳ παῖς θρεπτὴ θυγάτηρ ἀδελφοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ ὄνομα αὐτῇ ἐσθήρ. ἐν δὲ τῷ μεταλλάξαι αὐτῆς τοὺς γονεῖς, ἐπαίδευσεν αὐτὴν ἑαυτῷ εἰς γυναῖκα. καὶ ἦν τὸ κοράσιον καλὸν τῷ εἴδει.

8 καὶ ὅτε ἠκούσθη τὸ τοῦ βασιλέως πρόσταγμα, συνήχθησαν πολλὰ κοράσια εἰς σοῦσαν τὴν πόλιν ὑπὸ χεῖρα ἀγαί. καὶ ἤχθη ἐσθὴρ πρὸς γαὶ τὸν φύλακα τῶν γυναικῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO

21 Et placuit verbum apud regem & magnates, & fecit rex iuxta verbum Memuchan. 22 Et misit epistolas scriptas & obsigna-
tas anulo suo ad omnes regiones regis, ad singulas regiones iuxta scripturam characteris earum, & ad gentes singulas iuxta locutionem lin-
guæ earum, vt omnis homo dominaretur vxori suæ, obligans eam vt loqueretur lingua viri, & iuxta sermonem populi sui.

CAP. II.

POst hæc cùm quieuisset vehementia indignationis regis Ahhasueros, cœpit recordari Vasthi, & quod fecerat, & quod decretum fue-
rat aduersus eam. 2 Et dixerunt adolescentes regis ministri eius: Quærantur regi adolescentulæ virgines pulchræ
aspectu. 3 Et instituat rex in omnibus regionibus regni sui curatores, & congregent omnem adolescentulam virginem
pulchram visu in Susan metropoli, in domū mulierum, vbi præpositus est Hege magister regius custos mulierum, & decernatur vt det vn-
guentum vnctionis earum. 4 Et puella quæ placuerit regi, intrabit ad possidendum regnum pro Vasthi. & pla-
cuit verbum regi, & fecit sic. 5 Vir pius & orans ante Deum suum pro populo suo, erat in Susan metropoli, &
nomen eius vocabatur Mardochi filius Iair, filij Simghi, filij Chis, viri qui fuerat de tribu Biniamin. 6 Qui ierat in
captiuitatem ex Ierusalem cum captiuitate quæ abducta est cum Iechoniah rege Iehudah, quem abduxit Nebuchudneszar rex Babel.
7 Nutriuerat autem Hadassa, ipsa est Esther, filiam patrui sui; quoniam non erat illi pater aut mater: & puella erat pulchra aspectu &
pulchra visu; & quo tempore mortui fuerant pater eius & mater eius, susceperat illam Mardochi in domo sua, & vocabat eam filiam.
8 Et fuit cùm auditum esset verbum præconis regis & decretum eius, & cùm congregarentur puellæ multæ in Susan metropoli, in
manum Hegai; sublata Esther vi, inducta est in domum regis in manum Hegai custodis fœminarum.

9 וַתִּיטַב הַנַּעֲרָה בְעֵינָיו וַתִּשָּׂא חֶסֶד לְפָנָיו וַיְבַהֵל
אֶת־תַּמְרוּקֶיהָ וְאֶת־מָנוֹתֶהָ לָתֵת לָהּ וְאֵת שֶׁבַע
הַנְּעָרוֹת הָרְאֻיוֹת לָתֶת־לָהּ מִבֵּית הַמֶּלֶךְ וַיְשַׁנֶּהָ
וְאֶת־נַעֲרוֹתֶיהָ לְטוֹב בֵּית הַנָּשִׁים׃
10 לֹא־הִגִּידָה אֶסְתֵּר אֶת־עַמָּהּ וְאֶת־מוֹלַדְתָּהּ כִּי
מָרְדֳּכַי צִוָּה עָלֶיהָ אֲשֶׁר לֹא־תַגִּיד׃
11 וּבְכָל־יוֹם וָיוֹם מָרְדֳּכַי מִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי חֲצַר בֵּית־
הַנָּשִׁים לָדַעַת אֶת־שְׁלוֹם אֶסְתֵּר וּמַה־יֵּעָשֶׂה בָּהּ׃
12 וּבְהַגִּיעַ תֹּר נַעֲרָה וְנַעֲרָה לָבוֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ
אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ מִקֵּץ הֱיוֹת לָהּ כְּדָת הַנָּשִׁים שְׁנֵים
עָשָׂר חֹדֶשׁ כִּי כֵּן יִמְלְאוּ יְמֵי מְרוּקֵיהֶן שִׁשָּׁה חֳדָשִׁים
בְּשֶׁמֶן הַמֹּר וְשִׁשָּׁה חֳדָשִׁים בַּבְּשָׂמִים וּבְתַמְרוּקֵי
הַנָּשִׁים׃
13 וּבָזֶה הַנַּעֲרָה בָּאָה אֶל־הַמֶּלֶךְ אֵת כָּל־אֲשֶׁר תֹּאמַר
יִנָּתֵן לָהּ לָבוֹא עִמָּהּ מִבֵּית הַנָּשִׁים עַד־בֵּית הַמֶּלֶךְ׃
14 בָּעֶרֶב הִיא בָאָה וּבַבֹּקֶר הִיא שָׁבָה אֶל־בֵּית
הַנָּשִׁים שֵׁנִי אֶל־יַד שַׁעַשְׁגַז סְרִיס הַמֶּלֶךְ שֹׁמֵר
הַפִּילַגְשִׁים לֹא־תָבוֹא עוֹד אֶל־הַמֶּלֶךְ כִּי אִם־חָפֵץ
בָּהּ הַמֶּלֶךְ וְנִקְרְאָה בְשֵׁם׃
15 וּבְהַגִּיעַ תֹּר־אֶסְתֵּר בַּת־אֲבִיחַיִל דֹּד מָרְדֳּכַי
אֲשֶׁר לָקַח־לוֹ לְבַת לָבוֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ לֹא בִקְשָׁה
דָּבָר כִּי אִם אֶת־אֲשֶׁר יֹאמַר הֵגַי סְרִיס־הַמֶּלֶךְ
שֹׁמֵר הַנָּשִׁים וַתְּהִי אֶסְתֵּר נֹשֵׂאת חֵן בְּעֵינֵי כָּל־
רֹאֶיהָ׃
16 וַתִּלָּקַח אֶסְתֵּר אֶל־הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ אֶל־בֵּית
מַלְכוּתוֹ בַּחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי הוּא־חֹדֶשׁ טֵבֵת בִּשְׁנַת־
שֶׁבַע לְמַלְכוּתוֹ׃
17 וַיֶּאֱהַב הַמֶּלֶךְ אֶת־אֶסְתֵּר מִכָּל־הַנָּשִׁים וַתִּשָּׂא־
חֵן וָחֶסֶד לְפָנָיו מִכָּל־הַבְּתוּלוֹת וַיָּשֶׂם כֶּתֶר־מַלְכוּת
בְּרֹאשָׁהּ וַיַּמְלִיכֶהָ תַּחַת וַשְׁתִּי׃

9 *Quæ placuit ei, & inuenit gratiam in
conſpectu illius. Et præcepit eunucho vt
acceleraret mundũ muliebrẽ, & traderet
ei partes ſuas, & ſeptem puellas ſpecioſiſſi-
mas de domo regis, & tã ipſam quàm pe-
10 diſſequas eius ornaret atq; excoleret. *Quę
noluit indicare ei populũ & patriam ſuã.
Mardochæus enim pceperat ei, vt de hac
11 re omninò reticeret: *Qui deambulabat
quotidie ante veſtibulũ domus in qua e-
lectę virgines ſeruabãtur, curã agẽs ſalutis
12 Eſther, & ſcire volens qd ei accideret. *Cũ
autẽ veniſſet tẽpus ſingularũ p ordinem
puellarũ vt intrarent ad regẽ, expletis om
nibus quę ad cultũ muliebrẽ pertinebant,
mẽſis duodecimus vertebatur, ita dũtaxat
vt ſex mẽſibus oleo vngerẽtur myrrhino,
& aliis ſex quibuſdã pigmẽtis & aromati-
13 bus vterẽtur. *Ingredientesq; ad regem, qc-
C quid poſtulaſſent ad ornatũ ptinẽs accipie
bant, & vt eis placuerat cõpoſitę, de tricli-
nio fœminarum ad regis cubiculũ tranſi-
14 bant. *Et quæ intrauerat veſpere, egredie-
batur manè, atque indè in ſecundas ædes
deducebantur, quæ ſub manu Saſagazi eu
nuchi erant, qui concubinis regis præſide-
bat: nec habebat poteſtatem ad regem vl-
trà redeundi, niſi voluiſſet rex, & eam ve-
15 nire iuſſiſſet ex noĩe. *Euoluto autẽ tẽpore
per ordinẽ, inſtabat dies qua Eſther filia
Abiahil fratris Mardochei, quã ſibi adop-
tauerat in filiã, deberet intrare ad regẽ. quę
non quęſiuit muliebrẽ cultũ, ſed quęcũq;
voluit Egeus eunuchꝰ cuſtos virginũ, hæc
ei ad ornatũ dedit. Erat enĩ formoſa valdè
& ĩcredibili pulchritudine oĩm oculis gra
16 tioſa & amabilis videbatur. *Ducta eſt ita-
que ad cubiculũ regis Aſſueri menſe deci-
mo, q vocabatur Thebeth, ſeptimo anno
17 regni eius: *Et adamauit eam rex pluſquã
omnes mulieres, habuitq; gratiam & mi-
ſericordiam coram eo ſuper omnes mulie-
res: & poſuit diadema regni in capite eius,
fecitque eam regnare in loco Vaſthi.

תרגום

9 ושפרת עולימתא בעינוי ואיטענת חסדא קדמוי ופקיד לאיתבהלא ית סמתר רבותהא וית מתנתהא המניכין ולבושין דמלכותא
לסחוי יהבין לה וית שבע עולימתן לשמשותה דחזין למתן לה מן בית מלכא ושני יתה וית עולימתהא לאוטבא להון ולפנקותהן בבית נשיא׃
10 לא חוית אסתר ית עמהא וית בית ילדותהא ארום פקד עלהא מרדכי דלא תחוי׃ 11 ובכל יומא ויומא
הוה מרדכי אזל ומצלי קדם דרתא דבית נשיא למדע ית שלם אסתר ומה איתעביד בה׃ 12 וכד מטא סידור עולימתא ועולימתא
למיעל קדם מלכא אחשורוש מסוף דהוי לה כהלכת נשיא דמתינן בתפנוקיהון תרין עשר ירחי שתא ארום כדין שלמין יומי סמתוריהון
שיתא ירחין בסמתר ושיתא ירחין בבוסמיא ובסמתורי נשיא׃ 13 ובהדין זמן דשלמין תרי עשר ירחי שתא עולימתא עילא לות
מלכא ית כל רב וסרכן די צביא למימר מן יד יתיהב לה למיעל עמהא מן בית נשיא עד בית מלכא׃ 14 בעידן רמשא הות עילא
לשמושי ית מלכא ובעידן צפרא הות תייבא לבית נשיא תניין לידא דשעשגז רבא דמלכא נטר מטרוניתא בתר כן לא תתוב לות מלכא
ארום אלהן ההיא דאתרעי בה מלכא וקרי לה בשמא׃ 15 וכד מטא סדור אסתר ברת אביחיל אחבוי דמרדכי דנסבה לה לברת
למיעל לות מלכא לא תבעת צרוך כל מידעם ארום אלהן ית מן דיימר הגי רבא דמלכא נטר נשיא והות אסתר משכחא טיבו בעיני כל
חמהא׃ 16 ואדברת אסתר לות מלכא ואעל יתה לבית אידרון בית מלכותיה בירחא עשיראה הוא ירחא דטבת בשתא שביעאה
למלכותיה׃ 17 ורחם מלכא ית אסתר מכל נשיא ואיטענת רחמין וטיבו קדמוי מכל בתולתן ושוי מניכא דדהבא על רישה ואמליך
יתה חלף ושתי׃

9 *Et placuit ei puella, et inuenit gratiam coram eo. & festinauit dare ei vnguentum & partem, & septem puellas designatas ei de domo regis. & vsus est ea bene & ancillis eius in domo mulierum.*

10 *Et non indicauit Esther genus suum neque patriam. nam Mardochæus præceperat ei non annunciare.*

11 *Per singulos autem dies deambulabat Mardochæus iuxta aulam muliebrem, obseruans quid Esther contingeret.*

12 *Hoc enim erat tempus puellæ vt introiret ad regem cùm impleret menses duodecim: sic enim implentur dies curationis: Menses sex in aromatibus & in pigmentis mulierum, et menses sex vnguuntur myrrhino oleo:*

13 *Et tunc ingrediuntur ad regem. & cuicunque dixisset vt daret ipsam, vt ingrederetur ad eum à domo mulierum vsque ad domum regis:*

14 *Vespere ingreditur, & ad vesperam regreditur in domum mulierum secundam, vbi Gai Eunuchus regis custos mulierum: & non amplius ingreditur ad regem, nisi vocaretur nomine.*

15 *Cùm autem adimpleretur tempus Esther filiæ Abichail fratris patris Mardochæi, vt intraret ad regem, nihil spreuit eorum quæ mandauit ei Eunuchus custos mulierum. Erat enim Esther inueniens gratiam apud omnes videntes eam.*

16 *Et introiuit Esther ad Artaxerxen regem decimo mense, qui est Tebeth, septimo anno regni eius.*

17 *Et adamauit rex Esther, & inuenit gratiam vltra omnes virgines. & imposuit ei diadema muliebre.*

9 καὶ ἤρεσεν αὐτῷ τὸ κοράσιον, καὶ εὗρε χάριν ἐνώπιον αὐτοῦ. καὶ ἔσπευσε δοῦναι αὐτῇ τὸ σμίγμα καὶ τὴν μερίδα, καὶ τὰ ἑπτὰ κοράσια τὰ ἀποδεδειγμένα αὐτῇ ἐκ βασιλικοῦ. καὶ ἐχρήσατο αὐτῇ καλῶς καὶ ταῖς ἅβραις αὐτῆς ἐν τῷ γυναικῶνι.

10 καὶ οὐχ ὑπέδειξεν ἐσθὴρ τὸ γένος αὐτῆς οὐδὲ τὴν πατρίδα. ὁ γὰρ μαρδοχαῖος ἐνετείλατο αὐτῇ μὴ ἀναγγεῖλαι.

11 καθ' ἑκάστην δὲ ἡμέραν περιεπάτει ὁ μαρδοχαῖος κατὰ τὴν αὐλὴν τὴν γυναικείαν, ἐπισκοπῶν τί ἐσθὴρ συμβήσεται.

12 οὗτος γὰρ ἦν καιρὸς κορασίου εἰσελθεῖν πρὸς τὸν βασιλέα ὅταν ἀναπληρώσῃ μῆνας δεκαδύο, οὕτως γὰρ ἀναπληροῦνται αἱ ἡμέραι τῆς θεραπείας. μῆνας ἓξ ἐν τοῖς ἀρώμασι καὶ ἐν τοῖς σμίγμασι τῶν γυναικῶν, καὶ μῆνας ἓξ ἀλειφομένας σμυρνίνῳ ἐλαίῳ·

13 καὶ τότε εἰσπορεύονται πρὸς τὸν βασιλέα. καὶ ᾧ ἂν εἴπῃ παραδώσει αὐτὴν συνεισέρχεσθαι αὐτῷ ἀπὸ τοῦ γυναικῶνος ἕως τῶν βασιλείων,

14 δείλης εἰσπορεύεται. καὶ πρὸς ἡμέραν ἀποτρέχει εἰς τὸν γυναικῶνα τὸν δεύτερον, οὗ γαὶ ὁ εὐνοῦχος τοῦ βασιλέως ὁ φύλαξ τῶν γυναικῶν, καὶ οὐκέτι εἰσπορεύεται πρὸς τὸν βασιλέα, ἐὰν μὴ κληθῇ ὀνόματι.

15 ἐν δὲ τῷ ἀναπληροῦσθαι τὸν χρόνον ἐσθὴρ τῆς θυγατρὸς ἀβιχαὶλ ἀδελφοῦ πατρὸς μαρδοχαίου εἰσελθεῖν εἰς τὸν βασιλέα, οὐδὲν ἠθέτησεν ὧν ἐνετείλατο αὐτῇ ὁ εὐνοῦχος ὁ φύλαξ τῶν γυναικῶν. ἦν γὰρ ἐσθὴρ εὑρίσκουσα χάριν παρὰ πάντων τῶν βλεπόντων αὐτήν.

16 καὶ εἰσῆλθεν ἐσθὴρ πρὸς ἀρταξέρξην τὸν βασιλέα τῷ δεκάτῳ μηνὶ ὅς ἐστιν τηβὴθ, τῷ ἑβδόμῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ.

17 καὶ ἠράσθη ὁ βασιλεὺς ἐσθὴρ, καὶ εὗρε χάριν παρὰ πάσας τὰς παρθένους. καὶ ἐπέθηκεν αὐτῇ τὸ διάδημα τὸ γυναικεῖον.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO

9 Et placuit puella in oculis eius, & reportauit misericordiam ante illum, & iussit accelerari vnguentum dignitatis eius, & dona eius, torques & vestes regias quæ dandæ essent, & septem puellas ad ministrandum illi, quæ dignæ essent dari illi ex domo regis: & mutauit eam & puellas eius, vt optimè esset eis in deliciis suis in domo fœminarum. 10 Non indicauit Ezzther populum suum & domum cognationis suæ, quia præceperat illi Mardechai vt non indicaret. 11 Et singulis diebus ibat Mardechai, & orabat ante atrium domus fœminarum, vt cognosceret pacem Ezzther, & quid fieret illi. 12 Et quando obtigit ordo singularum puellarum vt intrarent ante regem Ahhasueros, postquàm fuerat illis iuxta morem fœminarum quo morabantur in delitiis suis duodecim menses anni: nam sic complebantur dies vnctionis earum sex menses in vnguento, & sex menses in aromatibus & purificationibus mulierum:
13 Et hoc tempore quo perfecti erant duodecim menses anni: puella intrabat ad regem: omnis magnus & satelles, quos vellet dicere, statim dabantur ei, vt intrarent cum illa à domo mulierum vsque ad domum regis. 14 Tempore vespertino intrabat ad ministrandum regi, & tempore matutino redibat in domum fœminarum iterum in manum Saghasgaz magistri regij custodis matronarum: & post hoc non reuertebatur ad regem, nisi illa quam elegisset rex & vocasset nomine. 15 Et quando obtigit ordo Ezzther filiæ Abihhail patrui Mardechai, quam acceperat sibi in filiam, vt ingrederetur ad regem, non quæsiuit vsum cuiusquam rei, nisi quod dixit Hegai magister regius custos fœminarum. & inuenit Ezzther gratiam in oculis omnium conspicientium eam.
16 Et deducta est Ezzther ad regem, & introduxit eam in domum cubiculi domus regni sui mense decimo, ipse est mensis Tebeth, anno septimo regni eius. 17 Et amauit rex Ezzther præ omnibus mulieribus, & reportauit misericordiam & gratiam ante illum præ cunctis puellis: & posuit monile aureum super caput eius, & constituit eam reginam pro Vasthi.

18 וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ מִשְׁתֶּה גָדוֹל לְכָל־שָׂרָיו וַעֲבָדָיו אֵת מִשְׁתֵּה אֶסְתֵּר וַהֲנָחָה לַמְּדִינוֹת עָשָׂה וַיִּתֵּן מַשְׂאֵת כְּיַד הַמֶּלֶךְ׃

19 וּבְהִקָּבֵץ בְּתוּלוֹת שֵׁנִית וּמָרְדֳּכַי יֹשֵׁב בְּשַׁעַר־הַמֶּלֶךְ׃

20 אֵין אֶסְתֵּר מַגֶּדֶת מוֹלַדְתָּהּ וְאֶת־עַמָּהּ כַּאֲשֶׁר צִוָּה עָלֶיהָ מָרְדֳּכָי וְאֶת־מַאֲמַר מָרְדֳּכַי אֶסְתֵּר עֹשָׂה כַּאֲשֶׁר הָיְתָה בְאָמְנָה אִתּוֹ׃

21 בַּיָּמִים הָהֵם וּמָרְדֳּכַי יֹשֵׁב בְּשַׁעַר־הַמֶּלֶךְ קָצַף בִּגְתָן וָתֶרֶשׁ שְׁנֵי־סָרִיסֵי הַמֶּלֶךְ מִשֹּׁמְרֵי הַסַּף וַיְבַקְשׁוּ לִשְׁלֹחַ יָד בַּמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ׃

22 וַיִּוָּדַע הַדָּבָר לְמָרְדֳּכַי וַיַּגֵּד לְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר לַמֶּלֶךְ בְּשֵׁם מָרְדֳּכָי׃

23 וַיְבֻקַּשׁ הַדָּבָר וַיִּמָּצֵא וַיִּתָּלוּ שְׁנֵיהֶם עַל־עֵץ וַיִּכָּתֵב בְּסֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃

ג

1 אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה גִּדַּל הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ אֶת־הָמָן בֶּן־הַמְּדָתָא הָאֲגָגִי וַיְנַשְּׂאֵהוּ וַיָּשֶׂם אֶת־כִּסְאוֹ מֵעַל כָּל־הַשָּׂרִים אֲשֶׁר אִתּוֹ׃

2 וְכָל־עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר־בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ כֹּרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים לְהָמָן כִּי־כֵן צִוָּה־לוֹ הַמֶּלֶךְ וּמָרְדֳּכַי לֹא יִכְרַע וְלֹא יִשְׁתַּחֲוֶה׃

3 וַיֹּאמְרוּ עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר־בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ לְמָרְדֳּכָי מַדּוּעַ אַתָּה עוֹבֵר אֵת מִצְוַת הַמֶּלֶךְ׃

4 וַיְהִי בְּאָמְרָם אֵלָיו יוֹם וָיוֹם וְלֹא שָׁמַע אֲלֵיהֶם וַיַּגִּידוּ לְהָמָן לִרְאוֹת הֲיַעַמְדוּ דִּבְרֵי מָרְדֳּכַי כִּי־הִגִּיד לָהֶם אֲשֶׁר־הוּא יְהוּדִי׃

5 וַיַּרְא הָמָן כִּי־אֵין מָרְדֳּכַי כֹּרֵעַ וּמִשְׁתַּחֲוֶה לוֹ וַיִּמָּלֵא הָמָן חֵמָה׃

18 * Et iußit conuiuium pręparari perma-
D gnificum cũctis principibus & seruis suis,
& proconiunctione & nuptiis Esther. &
dedit requiẽ vniuersis prouinciis, ac dona
largitus est iuxta magnificentiam princi-
19 palem. * Cumque & secundò quære-
rentur virgines & congregarentur, Mar-
dochæus manebat ad ianuam regis:
20 * Necdum prodiderat Hester patriam
& populum suum, iuxta mandatum eius.
Quicquid enim ille præcipiebat, obserua-
bat Hester; & ita cuncta faciebat, vt eo tẽ-
pore solita erat, quo eam paruulam nu-
21 triebat. * Eo igitur tempore quo Mar-
dochæus ad regis ianuam morabatur, ira-
ti sunt Bagathan & Thares duo Eunuchi
regis, qui ianitores erant, & in primo pa-
latij limine residebant; volueruntque in-
surgere in regem & occidere eum.
22 * Quod Mardochæum non latuit. sta-
timque nunciauit reginę Esther, & illa re-
gi ex nomine Mardochæi, qui ad se rẽ de-
23 tulerat. * Quæsitum est & inuentum,
& appensus est vterque eorum in patibu-
lo. Mandatumque est historiis, & annali-
bus traditum coram rege. CAP. III.
1 POst hęc rex Assuerus exaltauit Aman fi-
A lium Amadathi, qui erat de stirpe Agag;
& posuit solium eius super omnes prin-
2 cipes quos habebat. * Cunctique serui
Regis qui in foribus palatij versabantur,
flectebant genua, & adorabant Aman. Sic
enim præceperat eis imperator. solus Mar
dochæus non flectebat genu, neque ado-
3 rabat eum. * Cui dixerunt pueri regis qui
ad fores palatij residebant: Cur pręter cæ-
4 teros non obseruas mandatũ regis? * Cum-
que hoc crebrius diceret, & ille nollet au-
dire, nunciauerunt Aman, scire cupientes
vtrum perseueraret in sententia. dixerat
5 enim eis se esse Iudæum. * Quod cùm
audisset Aman, & experimento probasset
B quòd Mardochæus nõ sibi flecteret genu,
nec se adoraret, iratus est valdè.

תרגום

18 ועבד מלכא משתיא רבא לכל רברבנוי ועבדוי והוו קרו לה משתיא דאסתר והנית שבוק כרגא לפלכיא עבד ויהב לה מתנן וחולק
כמיסת ידא דמלכא׃ 19 ובאתכנשות בתולתן זימנא תנינא ומרדכי יתב בתרע מלכא׃ 20 לא הות אסתר מחויא ילדותה וית
עמתא כמא דפקיד עלהא מרדכי וית מימר מרדכי הות אסתר עבדא היכמא דהות נטרא כד הות מתרביא עמיה׃ 21 ביומיא
האינון מרדכי יתב בתרע מלכא כנסו וקצפו בגתן ותרש תרין רבני מלכא מנטורי פלטירא ואמרו לאשקאה סמא ולאושטא ידא במלכא
אחשורוש׃ 22 ואשתמודע פתגמא למרדכי וחוי לאסתר מלכתא ואמרת אסתר למלכא על שום מרדכי׃ 23 ואיתבע
פתגמא ואשתכח קשוט ואצטליבו תרויהון על קיסא ואיתכתיב בספרי דכרניא דמתקרי קדם מלכא׃

ג

1 בתר פתגמיא האילין רבי מלכא אחשורוש ית המן בר המדתא די מזרעית אגג בר עמלק ומניה רב על כולא ותקין ית כרסיה מעלוי
כל רברבניא די עמיה׃ 2 וכל עבדי מלכא די בתרע מלכא גחנין וסגדין ליה להמן ארום כדין פקיד עלוהי מלכא ומרדכי לא הוה גחין
ולא הוה סגיד׃ 3 ואמרו עבדי מלכא די בתרע פלטרין דמלכא למרדכי מה דין את עבר ית תפקדתא דמלכא׃
4 והוה במללותהון ליתיה יומא ויומא ולא קביל מנהון וחויאו להמן למחזי היתקיימין פתגמי מרדכי ארי חוי להון דהוא יהודי׃
5 וחזא המן ארום לית מרדכי גחין ולא הוה סגד ליה ואתמלי המן על מרדכי רתחא׃

* *Et fecit rex conuiuium omnibus amicis* 18
suis & potestatibus in diebus septem, & exal-
tauit nuptias Esther: & remissionem fecit his
qui sub regno suo.

* *At Mardochæus inseruiebat in aula.* 19

* *At Esther non demonstrauit patriam suam:* 20
sic enim mandauerat ei Mardochæus, vt time-
ret Deum, & faceret præcepta eius sicut erat
cum eo. & Esther non mutauit educationem
suam.

* *Et contristati sunt duo eunuchi regis &* 21
principes custodiæ corporis, eo quòd adductus
est Mardochæus; & quærebant interficere Ar-
taxerxen regem.

* *Et patefactum est Mardochæo verbum,* 22
& significauit illud Esther; & ipsa manifesta-
uit regi insidias.

* *At rex examinauit duos Eunuchos, et sus-* 23
pendit eos. & iussit rex vt scriberent in me-
moriali in Regia bibliotheca, pro beneuolentia
Mardochæi in laude.

CAP. III.

Post hæc exaltauit rex Artaxerxes Aman fi- 1
lium Amadathu Vgæum, & exaltauit eum,
& prior sedebat omnibus amicis suis.

* *Et omnes qui in aula, adorabant eum: sic* 2
enim præceperat rex vt facerent. at Mardo-
chæus non adorabat eum.

* *Et dixerunt qui in aula regis, Mardochæo:* 3
Mardochæe, quid obaudis quæ à rege dicuntur?

* *Per singulos dies loquebantur ei, & non* 4
obediuit eis. Et nunciauerunt Aman Mardo-
chæum regis dictis contradicentem. Et nuncia-
uit eis Mardochæus quoniam Judæus est.

* *Et cognoscens Aman quòd non adorat eum* 5
Mardochæus, iratus est valdè.

18 * καὶ ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς πότον πᾶσι τοῖς φίλοις αὐ-
τοῦ καὶ ταῖς δυνάμεσιν ἐπὶ ἡμέρας ἑπτά, καὶ ὕψωσε
τοὺς γάμους ἐσθὴρ, καὶ ἄφεσιν ἐποίησε τοῖς ὑπὸ τὴν βα-
σιλείαν αὐτοῦ.
19 * ὁ δὲ μαρδοχαῖος ἐθεράπευεν ἐν τῇ αὐλῇ.
20 * ἡ δὲ ἐσθὴρ οὐχ ὑπέδειξε τὴν πατρίδα αὐ-
τῆς, οὕτως γὰρ ἐνετείλατο αὐτῇ μαρδοχαῖος, φοβεῖ-
σθαι τὸν θεόν, καὶ ποιεῖν τὰ προστάγματα αὐτοῦ καθὼς
ἦν μετ' αὐτοῦ. καὶ ἐσθὴρ οὐ μετήλλαξε τὴν ἀγωγὴν
αὐτῆς.
21 * καὶ ἐλυπήθησαν οἱ δύο εὐνοῦχοι τοῦ βασιλέως καὶ
οἱ ἀρχισωματοφύλακες, ὅτι προήχθη μαρδοχαῖος,
καὶ ἐζήτουν ἀποκτεῖναι ἀρταξέρξην τὸν βασιλέα.
22 * καὶ ἐδηλώθη μαρδοχαίῳ ὁ λόγος, καὶ ἐσήμανεν
αὐτὸν τῇ ἐσθήρ, καὶ αὐτὴ ἐνεφάνισε τῷ βασιλεῖ τὰ τῆς
ἐπιβουλῆς.
23 * ὁ δὲ βασιλεὺς ἤτασε τοὺς δύο εὐνούχους, καὶ ἐκρέμα-
σεν αὐτούς. καὶ ἐπέταξεν ὁ βασιλεὺς καταγράψαι εἰς
μνημόσυνον ἐν τῇ βασιλικῇ βιβλιοθήκῃ ὑπὲρ τῆς εὐ-
νοίας μαρδοχαίου ἐν ἐγκωμίῳ.

γ.

1 * Μετὰ ταῦτα ἐδόξασεν ὁ βασιλεὺς ἀρταξέρξης ἀ-
μὰν τὸν ἀμαδαθοῦ οὐγαῖον, καὶ ὕψωσεν αὐτόν, καὶ ἐπρω-
τοκάθεδρει πάντων τῶν φίλων αὐτοῦ.
2 * καὶ πάντες οἱ ἐν τῇ αὐλῇ προσεκύνουν αὐτῷ, οὕ-
τως γὰρ προσέταξεν ὁ βασιλεὺς ποιῆσαι. ὁ δὲ μαρδοχαῖος
οὐ προσεκύνει αὐτῷ.
3 * καὶ ἐλάλησαν οἱ ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ βασιλέως μαρ-
δοχαίῳ, μαρδοχαῖε τί παρακούεις τὰ ὑπὸ τοῦ βασιλέως
λεγόμενα;
4 * καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐλάλουν αὐτῷ, καὶ οὐχ ὑπή-
κουσεν αὐτοῖς. καὶ ὑπέδειξαν τῷ ἀμὰν μαρδοχαῖον τοῖς
τοῦ βασιλέως λόγοις ἀντιτασσόμενον, καὶ ὑπέδειξεν αὐ-
τοῖς μαρδοχαῖος, ὅτι ἰουδαῖός ἐστιν.
5 * καὶ ἐπιγνοὺς ἀμὰν ὅτι οὐ προσκυνεῖ αὐτῷ μαρδο-
χαῖος, ἐθυμώθη σφόδρα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

18 Et fecit rex conuiuium magnum omnibus magnatibus suis & seruis suis, quod vocauerunt Conuiuium Ezzther. Et vacationem remissionis tributi regionibus fecit, & dedit ei donum & partem iuxta amplitudinem manus regis.
19 Et cùm congregarentur puellæ vice secunda, Mardechai sedebat in porta regis.
20 Non indicauerat Ezzther natale suum & populum suum, sicut præceperat illi Mardechai. dictum quippe Mardechai fecerat Ezzther, sicuti obseruauerat cùm educaretur apud illum.
21 In diebus illis Mardechai sedente in porta regis, conuenerunt & indignati sunt Bigthan & Theres duo magistri regij ex custodibus palatij, & dixerunt, vt propinarent venenum, & vt mitterent manum in regem Ahhasueros.
22 Et audita est res à Mardechai, & indicauit Ezzther reginæ: & dixit Ezzther regi ex nomine Mardechai.
23 Et inuestigata est res, & inuenta est vera: & suspensi sunt ambo illi super ligno. & scriptum est in libris monimentorum qui leguntur ante regem.

CAP. III.

Post hæc magnificauit rex Ahhasueros Haman filium Hamdatha, qui erat ex prosapia Agag filij Ghamalek, & præposuit eum magistrum super omnia, & statuit sedem eius super omnes magnates qui cum eo erant.
2 Et omnes serui regis qui erant in porta regis, incuruabant se, & adorabant ipsum Haman: nam sic præceperat de eo rex. at Mardochai non incuruabat se, nec adorabat eum.
3 Et dixerunt serui regis qui erant in porta palatij regis, ad Mardechai: Quare tu prætergrederis mandatum regis?
4 Et fuit loquentibus illis ad eum per singulos dies, cùm non attenderet illis, indicauerunt Haman, vt viderent num firma essent verba Mardechai: nam indicauerat illis quòd ipse esset Iudæus.
5 Et vidit Haman quòd Mardechai non incuruaret se, neque adoraret eum: & repletus est Haman contra Mardechai furore.

6 * וַיִּבֶז בְּעֵינָיו לִשְׁלֹחַ יָד בְּמָרְדֳּכַי לְבַדּוֹ כִּי־הִגִּידוּ
לוֹ אֶת־עַם מָרְדֳּכָי וַיְבַקֵּשׁ הָמָן לְהַשְׁמִיד אֶת־
כָּל־הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל־מַלְכוּת אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ
עַם מָרְדֳּכָי׃
7 * בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן הוּא־חֹדֶשׁ נִיסָן בִּשְׁנַת שְׁתֵּים
עֶשְׂרֵה לַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הִפִּיל פּוּר הוּא הַגּוֹרָל
לִפְנֵי הָמָן מִיּוֹם לְיוֹם וּמֵחֹדֶשׁ לְחֹדֶשׁ שְׁנֵים־
עָשָׂר הוּא־חֹדֶשׁ אֲדָר׃
8 * וַיֹּאמֶר הָמָן לַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ יֶשְׁנוֹ עַם־אֶחָד
מְפֻזָּר וּמְפֹרָד בֵּין הָעַמִּים בְּכֹל מְדִינוֹת מַלְכוּתֶךָ
וְדָתֵיהֶם שֹׁנוֹת מִכָּל־עָם וְאֶת־דָּתֵי הַמֶּלֶךְ אֵינָם
עֹשִׂים וְלַמֶּלֶךְ אֵין־שֹׁוֶה לְהַנִּיחָם׃
9 * אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב יִכָּתֵב לְאַבְּדָם וַעֲשֶׂרֶת
אֲלָפִים כִּכַּר־כֶּסֶף אֶשְׁקוֹל עַל־יְדֵי עֹשֵׂי הַמְּלָאכָה
לְהָבִיא אֶל־גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ׃
10 * וַיָּסַר הַמֶּלֶךְ אֶת־טַבַּעְתּוֹ מֵעַל יָדוֹ וַיִּתְּנָהּ לְהָמָן
בֶּן־הַמְּדָתָא הָאֲגָגִי צֹרֵר הַיְּהוּדִים׃
11 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְהָמָן הַכֶּסֶף נָתוּן לָךְ וְהָעָם לַעֲשׂוֹת
בּוֹ כַּטּוֹב בְּעֵינֶיךָ׃
12 * וַיִּקָּרְאוּ סֹפְרֵי הַמֶּלֶךְ בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בִּשְׁלוֹשָׁה
עָשָׂר יוֹם בּוֹ וַיִּכָּתֵב כְּכָל־אֲשֶׁר־צִוָּה הָמָן אֶל
אֲחַשְׁדַּרְפְּנֵי־הַמֶּלֶךְ וְאֶל־הַפַּחוֹת אֲשֶׁר עַל־מְדִינָה
וּמְדִינָה וְאֶל־שָׂרֵי עַם וָעָם מְדִינָה וּמְדִינָה כִּכְתָבָהּ
וְעַם וָעָם כִּלְשׁוֹנוֹ בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרֹשׁ נִכְתָּב
וְנֶחְתָּם בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ׃
13 * וְנִשְׁלוֹחַ סְפָרִים בְּיַד הָרָצִים אֶל־כָּל־מְדִינוֹת
הַמֶּלֶךְ לְהַשְׁמִיד לַהֲרֹג וּלְאַבֵּד אֶת־כָּל־הַיְּהוּדִים
מִנַּעַר וְעַד־זָקֵן טַף וְנָשִׁים בְּיוֹם אֶחָד בִּשְׁלוֹשָׁה
עָשָׂר לְחֹדֶשׁ שְׁנֵים־עָשָׂר הוּא־חֹדֶשׁ אֲדָר וּשְׁלָלָם
לָבוֹז׃

6 * Et pro nihilo duxit in vnum Mardochæum mittere manus ſuas; audierat enim quòd eſſet gentis Iudææ, magiſque voluit omnem Iudæorum, qui erant in regno Aſſueri, perdere nationem.
7 * Menſe primo, cuius vocabulum eſt Niſan, anno duodecimo regni Aſſueri, miſſa eſt ſors in vrnam, quæ Hebraicè dicitur Phur, coram Aman, quo die & quo menſe gens Iudęorum deberet interfici: & exiuit menſis duodecimus, qui vocatur Adar.
8 * Dixitque Aman regi Aſſuero: Eſt populus per omnes prouincias regni tui
C diſperſus, & à ſe mutuò ſeparatus, nouis vtens legibus & ceremoniis, & inſuper regis ſcita contemnens. & optimè noſti quòd non expediat regno tuo, vt inſoleſcat per licentiam.
9 * Si tibi placet, decerne vt pereat, & decem millia talentorum appendam arcariis gazæ tuæ.
10 * Tulit ergo rex anulum, quo vtebatur, de manu ſua, & dedit eum Aman filio Amadathai de progenie Agag hoſti Iudæorum:
11 * Dixitque ad eum: Argentum quod tu polliceris, tuū ſit; de populo age quod tibi placet.
12 * Vocatique ſunt ſcribæ regis menſe
D primo Niſan, tertiadecima die eiuſdem menſis, & ſcriptum eſt, vt iuſſerat Aman, ad omnes ſatrapas regis & iudices prouinciarum diuerſarumque gentium, vt quæque gens legere poterat & audire pro varietate linguarum, ex nomine regis Aſſueri, & literæ ſignatæ ipſius anulo,
13 * Miſſæ ſunt per curſores regis ad vniuerſas prouincias, vt occiderent atque delerent omnes Iudæos à puero vſque ad ſenem, paruulos & mulieres vno die, hoc eſt tertiodecimo menſis duodecimi, qui vocatur Adar, & bona eorum diriperent.

תרגום

6 וַהֲוָה חוּךְ קֳדָמוֹי לְאוֹשָׁטָא יְדָא לְמִקְטַל יַת מָרְדְּכַי בִּלְחוֹדוֹהִי אֲרוּם חַוִּיאוּ לֵיהּ יַת עַמָּא דְמָרְדְּכַי וּבְעָא הָמָן לְשֵׁיצָאָה יַת כָּל יְהוּדָאֵי עַמָּא
דְמָרְדְּכַי׃ 7 בְּיַרְחָא קַדְמָאָה הוּא יַרְחָא דְנִיסָן בִּשְׁנַת תְּרֵיסַר לְמַלְכוּת אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ רְמָא פוּרָא הוּא עַדְבָא מִן יוֹמָא לְיוֹמָא וּמִיַּרְחָא
לְיַרְחָא תְּרֵיסַר הוּא יַרְחָא דַאֲדָר׃ 8 וַאֲמַר הָמָן לְמַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ אִיתַי עַמָּא חֲדָא מִתְבַּדַּר וּמִתְפָּרַשׁ בֵּינֵי עַמְמַיָּא וּמִקְצָת מִנְּהוֹן דַיְירִין
בְּכָל פִּילְכֵי מַלְכוּתָךְ וּגְזֵירַת אוֹרָיְתְהוֹן שַׁנְיָין מִכָּל עַמָּא וְיַת גְּזֵרַת דִּינֵי מַלְכָּא לֵיתֵיהוֹן נָטְרִין וּלְמַלְכָּא לֵית לֵיהּ שׁוּם טִימֵי מִנְּהוֹן וּמָה הֲנָאָה אִית
לֵיהּ בְּהוֹן אִין יִשְׁבְּקִינוּן עַל אַפֵּי אַרְעָא׃ 9 אִין קֳדָם מַלְכָּא שַׁפִּיר יִתְכְּתַב לְאוֹבָדֵיהוֹן וַעֲשַׂרְתֵּי אַלְפִין כִּכְּרִין דִּכְסַף אֶתְקַל עַל יְדָא
דְעָבְדֵי מַטְבְּעָא לְאַעָלָא לְבֵית גִּנְזֵי מַלְכָּא׃
10 וְאַעְדִּי מַלְכָּא יַת עִזְקְתֵהּ מֵעֲלָוֵי יְדֵיהּ וִיהָבָהּ לְהָמָן בַּר הַמְדָתָא דְמִזַּרְעֵית אֲגַג מְעִיקָא דִיהוּדָאֵי׃
11 וַאֲמַר מַלְכָּא לְהָמָן כַּסְפָּא יְהֵא מִתְיְהֵב לָךְ וְעַמָּא מְסִירִין בִּידָךְ לְמֶעְבַּד מִנֵּהּ כְּמָא דְיוֹטִיב קֳדָמָךְ׃
12 וְאִתְקְרִיאוּ לִבְלָרִין דְמַלְכָּא בְּיַרְחָא קַדְמָאָה בִּתְלֵיסַר יוֹמִין בֵּיהּ וְאִתְכְּתִיב כְּכָל דְפַקִּיד הָמָן לְוָת אִסְטַרְטִילוֹסֵי מַלְכָּא וּלְוָת רַבְרְבָנֵי
עַמָּא וְעַמָּא פִּילְכָא וּפִלְכָא בְּרוֹשֶׁם כְּתָבָהָא וְעַמָּא וְעַמָּא כְּמַמְלַל לִישָׁנֵיהּ בְּשׁוּם מַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ כְּתִיב וּמְפָרַשׁ וּמִתְחַתֵּם בְּגוּשְׁפַּנְקָא
דְמַלְכָּא׃ 13 וּלְשַׁדָּרָא פִּטְקִין בִּידָא דְרִיהֲטוּנִין לְכָל פִּילְכֵי מַלְכָּא לְשֵׁיצָאָה וּלְהוֹבָדָא יַת כָּל יְהוּדָאֵי מִן עוּלֵימָא וְעַד סָבָא
טַפְלַיָּא וּנְשַׁיָּא בְּיוֹמָא חַד בְּיוֹמָא דִתְלֵיסַר יוֹמָא לְיַרְחָא תְּרֵיסַר הוּא יַרְחָא דַאֲדָר וּשְׁלָלְהוֹן לְעַדָּאָה׃

6 *Et decreuit delere omnes qui sub Artaxerxis regno Iudæos.*

7 *Et fecit decretum in anno duodecimo regni Artaxerxis, & misit sortes diem ex die & mensem ex mense, vt perderet in vna die genus Mardochæi. & cecidit sors in quartadecima mensis qui est Adar.*

8 *Et locutus est ad regem Artaxerxen, dicens: Est gens peruersa inter gentes in omni regno tuo. at leges eorum extraneæ præter omnes gentes. at legi regis non obediunt, & non expedit regi dimittere eos:*

9 *Si placet regi, decernat perdere eos. & ego describam in gazophylacium regis argenti talentorum decem millia.*

10 *Et tollens rex anulum, dedit in manus Aman, vt sigillaret iuxta scripta contra Iudæos.*

11 *Et dixit rex Aman: Equidem argentum habe: at gente vtere vt volueris.*

12 *Et vocati sunt scribæ regis mense primo tertia decima, & scripserūt, vt iusserat Aman, ducibus & principibus per omnem regionem ab India vsque ad Æthiopiam centum viginti regionibus, & principibus gentium iuxta eorum dictionem per Artaxerxen regem.*

13 *Et missum est per scriptores in Artaxerxis regnum, vt delerent genus Iudæorum in die vna mensis duodecimi, qui est Adar; & diriperent bona eorum.*

6 καὶ ἐβουλεύσατο ἀφανίσαι πάντας τοὺς ὑπὸ τὴν Ἀρταξέρξου βασιλείαν ἰουδαίους.

7 καὶ ἐποίησε ψήφισμα ἐν ἔτει δωδεκάτῳ τῆς βασιλείας Ἀρταξέρξου, καὶ ἔβαλε κλήρους ἡμέραν ἐξ ἡμέρας, καὶ μῆνα ἐκ μηνός, ὥστε ἀπολέσαι ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ τὸ γένος μαρδοχαίου. καὶ ἔπεσεν ὁ κλῆρος εἰς τὴν τεσσαρεσκαιδεκάτην τοῦ μηνὸς ὅς ἐστιν ἀδάρ.

8 καὶ ἐλάλησε πρὸς τὸν βασιλέα Ἀρταξέρξην λέγων, ὑπάρχει ἔθνος διεσπαρμένον ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἐν πάσῃ τῇ βασιλείᾳ σου. οἱ δὲ νόμοι αὐτῶν ἔξαλλοι παρὰ πάντα τὰ ἔθνη. τὸν δὲ νόμον τοῦ βασιλέως παρακούουσι, καὶ οὐ συμφέρει τῷ βασιλεῖ ἐᾶσαι αὐτούς·

9 εἰ δοκεῖ τῷ βασιλεῖ, δογματισάτω ἀπολέσαι αὐτούς. κἀγὼ διαγράψω εἰς τὸ γαζοφυλάκιον τοῦ βασιλέως ἀργυρίου τάλαντα μύρια.

10 καὶ περιελόμενος ὁ βασιλεὺς τὸν δακτύλιον, ἔδωκεν εἰς χεῖρας τῷ ἀμὰν σφραγίσαι κατὰ τὰ γεγραμμένα κατὰ τῶν ἰουδαίων.

11 καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ ἀμάν, τὸ μὲν ἀργύριον ἔχε, τῷ δὲ ἔθνει χρῶ ὡς θέλεις.

12 καὶ ἐκλήθησαν οἱ γραμματεῖς τοῦ βασιλέως μηνὶ πρώτῳ τῇ τρισκαιδεκάτῃ, καὶ ἔγραψαν ὡς ἐπέταξεν ἀμὰν τοῖς στρατηγοῖς καὶ τοῖς ἄρχουσι κατὰ πᾶσαν χώραν ἀπὸ ἰνδικῆς ἕως τῆς αἰθιοπίας ταῖς ἑκατὸν εἰκοσιεπτὰ χώραις, τοῖς τε ἄρχουσι τῶν ἐθνῶν κατὰ τὴν αὐτῶν λέξιν διὰ Ἀρταξέρξου τοῦ βασιλέως.

13 καὶ ἀπεστάλη διὰ βιβλιογράφων εἰς τὴν Ἀρταξέρξου βασιλείαν, ἀφανίσαι τὸ γένος τῶν ἰουδαίων ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ μηνὸς δωδεκάτου, ὅς ἐστιν ἀδὰρ καὶ διαρπάσαι τὰ ὑπάρχοντα αὐτῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO

6 Et fuit ludus ante illum extendere manum ad occidendum Mardechai tantùm; namque indicauerant ipsi gentem Mardechai: & quæsiuit Haman perdere omnes Iehudæos qui erant in omni regno Ahhasueros, gentem Mardechai.

7 In mense primo, ipse est mensis Nisan, anno duodecimo regni Ahhasueros, iecit phura, id est, sortem, de die in diem, & de mense in mensem duodecimum, ipse est mensis Adar.

8 Et dixit Haman regi Ahhasueros: Est gens vna dispersa & extensa inter gentes, & pars ex illis habitant in omnibus regionibus regni tui: & decreta legis eorum diuersa sunt ab omni gente, & decreta iudiciorum regis illi non obseruant. regi autem nulla vtilitas est ex illis: & quod commodum erit ei in illis si relinquat eos super faciem terræ?

9 Si regi placuerit, scribatur vt perdantur; & decem millia talentorum argenti appendam super manus cudentium monetam, vt inducantur in domum thesaurorum regis.

10 Et amouit rex annulum suum de manu sua, & dedit illum Haman filio Hamdatha, qui erat ex prosapia Agag oppressori Iudæorū.

11 Et dixit rex ad Haman: Argentum datur tibi, & gens tradita est in manum tuam, vt facias ex ea sicut placuerit tibi.

12 Et vocati sunt scribæ regis mense primo tertia decima die illius, & scriptum est iuxta omnia quæ præceperat Haman ad principes regis, & ad magnates gentis regionum singularum in charactere scripturæ earum, & gentibus singulis iuxta locutionem linguæ suæ: in nomine regis Ahhasueros scriptum, & expositum & obsignatum sigillo regis.

13 Et vt mitterentur epistolæ in manu cursorum ad omnes regiones regis, vt destruerent, & perderent omnes Iehudæos à iuuene vsque ad senem, infantes & mulieres die vna, die tertia decima mensis duodecimi, qui est mensis Adar; & spolia eorum diriperent.

14 * פַּתְשֶׁגֶן הַכְּתָב לְהִנָּתֵן דָּת בְּכָל־מְדִינָה וּמְדִינָה
גָּלוּי לְכָל־הָעַמִּים לִהְיוֹת עֲתִדִים לַיּוֹם הַזֶּה׃
15 * הָרָצִים יָצְאוּ דְחוּפִים בִּדְבַר הַמֶּלֶךְ וְהַדָּת נִתְּנָה
בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה וְהַמֶּלֶךְ וְהָמָן יָשְׁבוּ לִשְׁתּוֹת
וְהָעִיר שׁוּשַׁן נָבוֹכָה׃

ד

1 * וּמָרְדֳּכַי יָדַע אֶת־כָּל־אֲשֶׁר נַעֲשָׂה וַיִּקְרַע
מָרְדֳּכַי אֶת־בְּגָדָיו וַיִּלְבַּשׁ שַׂק וָאֵפֶר וַיֵּצֵא בְּתוֹךְ
הָעִיר וַיִּזְעַק זְעָקָה גְדוֹלָה וּמָרָה׃
2 * וַיָּבוֹא עַד לִפְנֵי שַׁעַר־הַמֶּלֶךְ כִּי אֵין לָבוֹא אֶל־
שַׁעַר הַמֶּלֶךְ בִּלְבוּשׁ שָׂק׃
3 * וּבְכָל־מְדִינָה וּמְדִינָה מְקוֹם אֲשֶׁר דְּבַר־הַמֶּלֶךְ
וְדָתוֹ מַגִּיעַ אֵבֶל גָּדוֹל לַיְּהוּדִים וְצוֹם וּבְכִי וּמִסְפֵּד
שַׂק וָאֵפֶר יֻצַּע לָרַבִּים׃
4 * וַתָּבוֹאנָה נַעֲרוֹת אֶסְתֵּר וְסָרִיסֶיהָ וַיַּגִּידוּ לָהּ
וַתִּתְחַלְחַל הַמַּלְכָּה מְאֹד וַתִּשְׁלַח בְּגָדִים לְהַלְבִּישׁ
אֶת־מָרְדֳּכַי וּלְהָסִיר שַׂקּוֹ מֵעָלָיו וְלֹא קִבֵּל׃
5 * וַתִּקְרָא אֶסְתֵּר לַהֲתָךְ מִסָּרִיסֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר
הֶעֱמִיד לְפָנֶיהָ וַתְּצַוֵּהוּ עַל־מָרְדֳּכָי לָדַעַת מַה־זֶּה
וְעַל־מַה־זֶּה׃
6 * וַיֵּצֵא הֲתָךְ אֶל־מָרְדֳּכָי אֶל־רְחוֹב הָעִיר אֲשֶׁר
לִפְנֵי שַׁעַר־הַמֶּלֶךְ׃
7 * וַיַּגֶּד־לוֹ מָרְדֳּכַי אֵת כָּל־אֲשֶׁר קָרָהוּ וְאֵת פָּרָשַׁת
הַכֶּסֶף אֲשֶׁר אָמַר הָמָן לִשְׁקוֹל עַל־גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ
בַּיְּהוּדִיִּים לְאַבְּדָם׃
8 * וְאֶת־פַּתְשֶׁגֶן כְּתָב־הַדָּת אֲשֶׁר־נִתַּן בְּשׁוּשָׁן
לְהַשְׁמִידָם נָתַן לוֹ לְהַרְאוֹת אֶת־אֶסְתֵּר וּלְהַגִּיד לָהּ
וּלְצַוּוֹת עָלֶיהָ לָבוֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ לְהִתְחַנֶּן־לוֹ וּלְבַקֵּשׁ
מִלְּפָנָיו עַל־עַמָּהּ׃
9 * וַיָּבוֹא הֲתָךְ וַיַּגֵּד לְאֶסְתֵּר אֵת דִּבְרֵי מָרְדֳּכָי׃

14 * Summa autem epiſtolarum hæc fuit,
vt omnes prouinciæ ſcirent, & pararent ſe
ad prædictam diem.
15 * Feſtinabant curſores qui miſsi erant,
regis imperium explere. Statimque in Su-
ſis pependit edictum, rege & Aman cele-
brante conuiuium, & cunctis Iudæis, qui
in vrbe erant, flentibus.

CAP. IIII.

1 QVæ cùm audiſſet Mardochæus, ſcidit
A veſtimenta ſua, & indutus eſt ſacco,
ſpargens cinerem capiti, & in platea me-
diæ ciuitatis voce magna clamabat, oſten-
dens amaritudinem animi ſui:
2 * Et hoc eiulatu vſque ad fores pa-
latij gradiens. non enim erat licitum in-
dutum ſacco aulam regis intrare.
3 * In omnibus quoque prouinciis, op-
pidis ac locis, ad quæ crudele regis dogma
peruenerat, planctus ingens erat apud Iu-
dæos, ieiunium, vlulatus, & fletus, ſacco
B & cinere multis pro ſtratu vtentibus.
4 * Ingreſſæ autem ſunt puellæ Eſther,
& eunuchi, nunciaueruntque ei. Quod
audiens conſternata eſt, & veſtem miſit,
vt ablato ſacco indueret eam; quam acci-
pere noluit.
5 * Accitoque Athach eunucho, quem
rex miniſtrum ei dederat, præcepit vt iret
ad Mardochæum, & diſceret ab eo cur
hoc faceret.
6 * Egreſſuſque Athach iuit ad Mardo-
chæum, & inuenit eum ſtantem in platea
ciuitatis ante oſtium palatij.
7 * Qui indicauit ei omnia quæ accide-
rant, quomodo Aman promiſiſſet vt in
theſauros regis pro Iudæorum nece infer-
retur argentum.
8 * Exemplar quoque edicti quod pen-
debat in Suſis, dedit ei, vt reginæ oſtende-
ret, & moneret eam vt intraret ad regem,
C & deprecaretur eum pro populo ſuo.
9 * Regreſſus Athach, nunciauit Eſther
omnia quæ Mardochæus dixerat.

תרגום

14 דיטגמא דכתבא למהוי מתיהבא גזרתא בכל פילכא ופילכא מפרסם לכל עממיא למהויהון זמינין ליומא הדין׃
15 ריהטונין נפקו זריזין בפתגמא דמלכא וגזירתא אתיהב בשושן בירנתא ומלכא והמן הוו יתבין למשתי חמרא וקרתא דשושן הות
מתערבלא׃ ד 1 ומרדכי ידע
ית כל דאתעבד ובזע מרדכי ית לבושוהי ואלביש לבושא דשק על בשריה ושוי קיטמא על רישיה ונפק בגו קרתא וקביל קבלתא רבתא
ובכא במרירות נפשא בקל עציב׃ 2 ואתא עד פלטירא דמלכא ארום לית רשו לגבר למיעל לתרע פלטירין דמלכא כד לביש
לבושא דשק׃ 3 ובכל פילכא ופילכא אתר דפתגם גזרת מלכא וגזירת דינא מטי אבלא רבא ליהודאי וצומא ובכותא ומספדא
ולבוש שק וקיטמא הות מתשם עלוי סגיאין׃ 4 ועלן עולימתן דאסתר ורבנהא וחויאו לה ואזדעזעת מלכתא לחדא ושדרת לבושי
למלבש ית מרדכי ולמעדי ית שקיה מעילויה ולא קביל׃ 5 וקרת אסתר להתך ופקדת ליה על מרדכי למדע מה דין קל בכותא
דיהוא בכי ועל מה לא קביל לבושי דשדרת ליה׃ 6 ונפק התך למללא לות מרדכי לפתאה דקרתא דלקדם פלטירין דלמלכא׃
7 וחוי ליה מרדכי ית כל דערעיה על עיסק דלא סגיד להמן וית ממון כסף עשר אלפין ככרין די אמר המן למתקל על ידיהון דגזברין
דממנן על בית גנזי מלכא בגין יהודאי להובדותהון׃ 8 וית דיטגמא די כתב גזירתא דאתיהבת בשושן לשיצותהון יהב ליה לאחזאה ית
אסתר ולחואה לה מה דחשיב המן רשיעא על עמא דיהודאי ולפקדא עלהא למיעל לות מלכא לפיסא ליה ולמבעי רחמין על עמהא׃
9 ועל התך וחוי לאסתר ית פתגמי מרדכי׃

At exemplaria epiſtolarum deducta fue- 14
runt per regionem, & imperatum fuit omni-
bus paratos eſſe ad diem hunc.
Properabat autem res & in Suſas: at rex 15
& Aman epulabantur, turbabatur autem ci-
uitas.

CAP. IIII.

AT Mardochæus cognoſcens quod conſum- 1
matum fuerat, ſcidit veſtimenta ſua, &
indutus eſt ſacco, & conſperſus fuit cinere; et
ſaliens per plateam ciuitatis, clamabat voce
magna: Tollitur gens quæ nihil iniuſtè egit.
Et venit vſque ad ianuam regis, et ſtetit. 2
non enim erat ei licitum ingredi in aulam, ſac-
cum habenti & cinerem.
Et in omni regione vbi expoſitæ fuerant 3
literæ, clamor, & planctus & luctus mag-
nus Iudæis, & ſaccum & cinerem ſtrauerant
ſibi.
Et ingreſſæ ſunt ancillæ & eunuchi regi- 4
næ, & annunciauerunt ei. & turbata fuit
cùm audiuit quod factum fuerat: & miſit or-
nare Mardochæum, & auferre eius ſaccum. ille
autem non perſuaſus eſt.
At Eſther vocauit Athach eunuchum 5
ſuum qui aſtabat ei;
Et miſit vt ſciret ipſa à Mardochæo rem 6
diligenter.
At Mardochæus indicauit ei quod factum 7
fuerat, & promiſſionem quam promiſit Aman
regi in theſaurum talentorum decem millia, vt
perderet Iudæos:
Et exemplar quod in Suſis expoſitum vt 8
perderent eos, dedit ei vt indicaret Eſther. &
dixit ei, vt præciperet ei ingredienti petere à
rege, & deprecari eum pro populo, memor die-
rum humilitatis tuæ, vt nutrita fuiſti in manu
mea: quia Aman ſecundus à rege locutus eſt
contra nos in mortem: inuoca Dominum, et lo-
quere regi pro nobis; & libera nos à morte.
Ingreſſus autē Athach, locutus fuit Eſther 9
omnia verba hæc.

14 τὰ δὲ ἀντίγραφα τῶν ἐπιστολῶν ἐξετίθετο κατὰ
χώραν, καὶ προσετάγη πᾶσιν ἑτοίμοις εἶναι εἰς τὴν ἡμέ-
ραν ταύτην.
15 ἐσπεύδετο δὲ τὸ πρᾶγμα καὶ εἰς Σοῦσαν, ὁ δὲ βασιλεὺς
καὶ ἀμὰν ἐκωθωνίζοντο, ἐταράσσετο δὲ ἡ πόλις.

δ.

1 Ὁ δὲ μαρδοχαῖος ἐπιγνοὺς τὸ συντελούμενον,
διέρρηξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἐνεδύσατο σάκκον, καὶ κα-
τεπάσατο σποδὸν καὶ ἐκπηδήσας διὰ τῆς πλατείας τῆς
πόλεως, ἐβόα φωνῇ μεγάλῃ, αἴρεται ἔθνος μηδὲν ἠ-
δικηκός.
2 καὶ ἦλθεν ἕως τῆς πύλης τοῦ βασιλέως καὶ ἔστη. οὐ
γὰρ ἦν αὐτῷ ἐξὸν εἰσελθεῖν εἰς τὴν αὐλὴν σάκκον ἔχοντι
καὶ σποδόν.
3 καὶ ἐν πάσῃ χώρᾳ οὗ ἐξετίθετο τὰ γράμματα,
κραυγὴ καὶ κοπετὸς καὶ πένθος μέγα τοῖς ἰουδαίοις, καὶ σάκ-
κον καὶ σποδὸν ἔστρωσαν ἑαυτοῖς.
4 καὶ εἰσῆλθον αἱ ἅβραι καὶ οἱ εὐνοῦχοι τῆς βασι-
λίσσης, καὶ ἀνήγγειλαν αὐτῇ. καὶ ἐταράχθη ἀκούσασα τὸ
γεγονός, καὶ ἀπέστειλε στολίσαι τὸν μαρδοχαῖον, καὶ ἀφελέ-
σθαι αὐτοῦ τὸν σάκκον. ὁ δὲ οὐκ ἐπείσθη.
5 ἡ δὲ ἐσθὴρ προσεκαλέσατο ἀθάχ τὸν εὐνοῦχον αὐτῆς
ὃς παρειστήκει αὐτῇ·
6 καὶ ἀπέστειλε μαθεῖν αὐτὴ παρὰ τοῦ μαρδοχαίου
τὸ ἀκριβές.
7 ὁ δὲ μαρδοχαῖος ὑπέδειξεν αὐτῷ τὸ γεγονὸς καὶ τὴν
ἐπαγγελίαν ἣν ἐπηγγείλατο ἀμὰν τῷ βασιλεῖ εἰς τὴν γά-
ζαν ταλάντων μυρίων, ἵνα ἀπολέσῃ τοὺς ἰουδαίους.
8 καὶ τὸ ἀντίγραφον τὸ ἐν Σούσοις ἐκτεθὲν ὑπὲρ τοῦ ἀπο-
λέσθαι αὐτούς, ἔδωκεν αὐτῷ δεῖξαι τῇ ἐσθήρ. καὶ εἶπεν αὐ-
τῷ, ἐντείλασθαι αὐτῇ εἰσελθούσῃ παραιτήσασθαι τὸν βα-
σιλέα, καὶ ἀξιῶσαι αὐτὸν περὶ τοῦ λαοῦ μνησθεῖσα ἡμε-
ρῶν ταπεινώσεώς σου, ὡς ἐτράφης ἐν χειρί μου, διότι ἀμὰν
ὁ δευτερεύων τῷ βασιλεῖ, ἐλάλησε καθ᾽ ἡμῶν εἰς θάνα-
τον, ἐπικάλεσαι τὸν κύριον, καὶ λάλησον τῷ βασιλεῖ πε-
ρὶ ἡμῶν. καὶ ῥῦσαι ἡμᾶς ἐκ θανάτου.
9 εἰσελθὼν δὲ ὁ ἀθάχ, ἐλάλησεν ἐσθὴρ πάντας τοὺς
λόγους τούτους.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

14 Edictum ſcripti erat, vt daretur decretum in quamlibet regionem publicum omnibus gentibus, vt eſſent parati ad diem illam.
15 Curſores exierunt feſtini in verbo regis, & decretum datum eſt in Suſan metropoli: & rex & Haman ſedebant ad bibendum vinum. & ciuitas Suſan erat coarctata.

CAP. IIII.

1 ET Mardechai cognouit omnia quæ acta erant: & ſcidit Mardechai veſtimenta ſua, & induit pro veſte ſaccum ſuper carnem ſuam, & poſuit cinerem ſuper caput ſuum, & exiuit in mediū vrbis, & clamauit clamore magno, & plorauit in amaritudine animæ voce dolentis.
2 Et venit vſque ad palatium regis, quia non erat facultas cuiquam intrare portam palatiorum regis, cùm indutus eſſet veſte ſacci.
3 Et in qualibet regione & loco quo verbum decreti regis & decreti iudicij pertigit, planctus magnus erat Iehudæis, & ieiunium, & ploratus & fletus: veſtimentum ſacci & cinis fuit poſitus ſuper multos. 4 Et introierunt puellæ Ezzther & magiſtri eius, & annunciarunt ei: & conturbata eſt regina valdè. & miſit veſtimenta ad induendum Mardechai, & ad remouendum ſaccum eius ab eo; & non accepit. 5 Et vocauit Ezzther Hathach, & præcepit ei ſuper Mardechai, vt cognoſceret quænam eſſet hæc vox ploratus quo plorabat, & quam ob rem non accepiſſet veſtimenta quæ miſerat ei. 6 Et exiuit Hathach vt alloqueretur Mardechai ad plateam vrbis quæ erat ante palatia regis. 7 Et expoſuit illi Mardechai quę acciderant ſibi, eò quòd non adoraſſet Haman: & copiam argenti decem millia talentorum quæ dixerat Haman ſe appenſurum ſuper manus theſaurariorum, qui prępoſiti erant ſuper domum theſaurorum regis, propter Iehudæos vt perderet eos. 8 Et decretum ſcripturæ decreti quod datum erat in Suſan ad perdendum eos, dedit illi, vt oſtenderet ipſi Ezzther, & vt narraret ei quod excogitaſſet Haman impius contra gentem Iehudæorum: & vt mandaret ei vt intraret ad regem ad placandum eum, & ad quærendam miſericordiam pro gente ſua. 9 Et intrauit Hathach, & narrauit Ezzther verba Mardechai.

10 * וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר לַהֲתָךְ וַתְּצַוֵּהוּ אֶל־מָרְדֳּכָי׃
11 * כָּל־עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ וְעַם מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ יוֹדְעִים
אֲשֶׁר כָּל־אִישׁ וְאִשָּׁה אֲשֶׁר יָבוֹא־אֶל־הַמֶּלֶךְ אֶל־
הֶחָצֵר הַפְּנִימִית אֲשֶׁר לֹא־יִקָּרֵא אַחַת דָּתוֹ לְהָמִית
לְבַד מֵאֲשֶׁר יוֹשִׁיט־לוֹ הַמֶּלֶךְ אֶת־שַׁרְבִיט הַזָּהָב
וְחָיָה וַאֲנִי לֹא נִקְרֵאתִי לָבוֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ זֶה
שְׁלוֹשִׁים יוֹם׃
12 * וַיַּגִּידוּ לְמָרְדֳּכָי אֵת דִּבְרֵי אֶסְתֵּר׃
13 * וַיֹּאמֶר מָרְדֳּכַי לְהָשִׁיב אֶל־אֶסְתֵּר אַל־תְּדַמִּי
בְנַפְשֵׁךְ לְהִמָּלֵט בֵּית־הַמֶּלֶךְ מִכָּל־הַיְּהוּדִים׃
14 * כִּי אִם־הַחֲרֵשׁ תַּחֲרִישִׁי בָּעֵת הַזֹּאת רֶוַח
וְהַצָּלָה יַעֲמוֹד לַיְּהוּדִים מִמָּקוֹם אַחֵר וְאַתְּ
וּבֵית־אָבִיךְ תֹּאבֵדוּ וּמִי יוֹדֵעַ אִם־לְעֵת כָּזֹאת
הִגַּעַתְּ לַמַּלְכוּת׃
15 * וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר לְהָשִׁיב אֶל־מָרְדֳּכָי׃
16 * לֵךְ כְּנוֹס אֶת־כָּל־הַיְּהוּדִים הַנִּמְצְאִים בְּשׁוּשָׁן
וְצוּמוּ עָלַי וְאַל־תֹּאכְלוּ וְאַל־תִּשְׁתּוּ שְׁלֹשֶׁת יָמִים
לַיְלָה וָיוֹם גַּם־אֲנִי וְנַעֲרֹתַי אָצוּם כֵּן וּבְכֵן אָבוֹא אֶל־
הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר לֹא־כַדָּת וְכַאֲשֶׁר אָבַדְתִּי אָבָדְתִּי׃
17 * וַיַּעֲבֹר מָרְדֳּכָי וַיַּעַשׂ כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוְּתָה עָלָיו
אֶסְתֵּר׃

ה

1 * וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַתִּלְבַּשׁ אֶסְתֵּר מַלְכוּת
וַתַּעֲמֹד בַּחֲצַר בֵּית־הַמֶּלֶךְ הַפְּנִימִית נֹכַח בֵּית
הַמֶּלֶךְ וְהַמֶּלֶךְ יוֹשֵׁב עַל־כִּסֵּא מַלְכוּתוֹ בְּבֵית
הַמַּלְכוּת נֹכַח פֶּתַח הַבָּיִת׃
2 * וַיְהִי כִרְאוֹת הַמֶּלֶךְ אֶת־אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה עֹמֶדֶת
בֶּחָצֵר נָשְׂאָה חֵן בְּעֵינָיו וַיּוֹשֶׁט הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר אֶת־
שַׁרְבִיט הַזָּהָב אֲשֶׁר בְּיָדוֹ וַתִּקְרַב אֶסְתֵּר וַתִּגַּע בְּרֹאשׁ
הַשַּׁרְבִיט׃

10 * Quæ respondit ei, & iussit vt diceret
Mardochæo.
11 * Omnes serui regis & cunctæ quæ sub
ditione eius sunt norunt prouinciæ, quod
siue vir siue mulier non vocatus, interius
atrium regis intrauerit, absque vlla cun-
ctatione statim interficietur, nisi forte rex
auream virgam ad eum tetenderit pro si-
gno clementiæ, atque ita possit viuere. Ego
igitur quomodo ad regem intrare potero
D quę triginta iam diebus non sum vocata
ad eum?
12 * Quod cùm audisset Mardochæus, rur-
13 sum mandauit Esther, * dicens: Ne putes
quòd animam tuam tantùm liberes, quia
in domo regis es, sed præ cunctis Iudæis.
14 * Si enim nunc silueris, per aliam occa-
sionem liberabuntur Iudęi: tu & domus
patris tui peribitis. Et quis nouit vtrùm
idcircò ad regnum veneris, vt in tali tem-
pore parareris?
15 * Rursumq́; Esther hæc Mardochæo ver-
ba mandauit:
16 * Vade & congrega omnes Iudęos quos
in Susis repereris, & orate pro me. Non
comedetis & non bibetis tribus diebus &
tribus noctibus, & ego cum ancillis meis
similiter ieiunabo; & tunc ingrediar ad re-
gem contra legem faciens non vocata, tra
densq́ue me morti & periculo.
17 * Iuit itaque Mardochæus, & fecit om-
nia quæ Esther præceperat.

CAP. V.

1 DIe autẽ tertio induta est Esther regali-
A bus vestimentis, & stetit in atrio do-
mus regiæ quod erat interius contra basi-
licam regis: at ille sedebat super solium
suum in consistorio palatij contra ostium
domus.
2 *Cumq́ue vidisset Esther reginam stan-
tem, placuit oculis eius, & extendit con-
tra eam virgam auream quam tenebat ma
nu. quæ accedens osculata est summita-
tem virgæ eius:

תרגום

10 ואמרת אסתר להתך למיזל ולמללא למרדכי ופקדת ליה על עיסק מרדכי ׃ 11 וכל עבדי מלכא ועממין דדירין בפלכי מלכא
ידעין די כל גבר ואתתא די יעול לות מלכא לדרתא גואה דלא מתקרי חדא היא גזירת דינה לממת בר ממן די יושיט ליה מלכא ית תגרא
דדהבא ויחי ואנא לא אתקריתי למיעל לות מלכא דין זמן תלתין יומין ׃ 12 וחויאו למרדכי ית פתגמי אסתר ׃ 13 ואמר
מרדכי לאתבא לות אסתר לא תחשבי בנפשיכי לאשתיזבא בבית מלכא יתיר מכל יהודאי ׃ 14 ארום אם משתק תשתקי בעידנא
הדא רוחא ושיזבותא יקום ליהודאי מן אתר אחרן ואנת וגניסת בית אבהתיך תובדון על היא חובתא ומן הוא חכימא דינדע אין לעידנא
הדא את מטיא למלכותא ׃ 15 ואמרת אסתר לאתבא לות מרדכי ׃ 16 איזיל כנוס ית כל יהודאי דאשתכחן בשושן וצומו
עלי ולא תיכלון ולא תשתון תלתא יומין בליליא וביממא ואוף אנא ועולימתי אצום הכדין ובתר כן איעול לות מלכא דלא כדינא והיכמא
דהובידת הכדין אובד ׃ 17 ונסים מרדכי ועבר ועבד ככל דפקדת עלוהי אסתר ׃

ה

1 והוה ביומא תליתאה ולבשת אסתר לבושי מלכותא וקמת בדרתא דבבית מלכא גואה כל קביל בית מלכא ומלכא הוה יתיב
על כורסי מלכותיה בבית מלכותא כל קביל תרע ביתא ׃ 2 והוה כד חזא מלכא ית אסתר מלכתא קימא בדרתא אטעינת רחמין
ואושיט מלכא לאסתר ית תגרא דדהבא דהוה נקט בידיה וקרבת אסתר ומטת בידהא ואחדת ברישא דתגרא ׃

10 * *Dixit autem Esther ad Athach: Vade ad Mardochæum,*

11 * *Et dic, quòd gentes omnes regni cognoscũt, quòd omnis homo aut mulier qui ingressus fuerit ad regem in aulam interiorem non vocatus, non est ei salus. nisi cui extenderit rex auream virgam, hic saluabitur. & ego non sum vocata ingredi ad regem, sunt hi dies triginta.*

12 * *Et nunciauit Athach Mardochæo omnia verba Esther.*

13 * *Et dixit Mardochæus ad Athach: Vade & dic ipsi Esther, Ne dicas tibi ipsi, quòd saluaberis sola in regno præ cunctis Judæis.*

14 * *Quia si obaudieris in hoc tempore, aliundè auxilium & protectio erit Judæis; tu autem & domus patris tui peribitis. & quis nouit si ad tempus istud regnasti?*

15 * *Et misit Esther venientem ad eam ad Mardochæum dicens:*

16 * *Vadens congrega Judæos qui in Susis, & ieiunate pro me; & ne comedatis neque bibatis in diebus tribus nocte & die: & ego autem et ancillæ meæ non manducabimus: & tunc ingrediar ad regem contra legem, etsi perire me conueniat.*

17 * *Et pergens Mardochæus, fecit quæ mandauit ei Esther.*

CAP. V.

1 *ET factum est in die tertio induta est Esther regalibus, & stetit in atrio domus regis interiore contra basilicam regis. At rex sedebat in solio sui regni in domo regali contra ostiũ domus.*

2 * *Cùm autem vidisset rex Esther reginam stantem in atrio, inuenit autem gratiam in oculis eius; & extendens rex Esther virgam auream quæ in manu sua, & accessit Esther, & tetigit summitatem virgæ.*

10 * εἶπε δὲ ἐσθὴρ πρὸς ἀθὰχ, πορεύθητι πρὸς μαρδοχαῖον·

11 * καὶ εἰπὸν, ὅτι τὰ ἔθνη πάντα τῆς βασιλείας γινώσκει, ὅτι πᾶς ἄνθρωπος ἢ γυνὴ ὃς εἰσελεύσεται πρὸς τὸν βασιλέα εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ἐσωτέραν ἄκλητος, οὐκ ἔστιν αὐτῷ σωτηρία. πλὴν ᾧ ἐὰν ἐκτείνῃ ὁ βασιλεὺς τὴν χρυσῆν ῥάβδον, οὗτος σωθήσεται. κἀγὼ οὐ κέκλημαι εἰσελθεῖν πρὸς τὸν βασιλέα, εἰσὶν αὗται ἡμέραι τριάκοντα.

12 * καὶ ἀπήγγειλεν ἀθὰχ τῷ μαρδοχαίῳ πάντας τοὺς λόγους ἐσθήρ.

13 * καὶ εἶπε μαρδοχαῖος πρὸς ἀθὰχ, πορεύθητι καὶ εἰπὸν αὐτῇ, ἐσθὴρ μὴ εἴπῃς σεαυτῇ, ὅτι σωθήσῃ μόνη ἐν τῇ βασιλείᾳ παρὰ πάντας τοὺς ἰουδαίους.

14 * ὡς ὅτι ἐὰν παρακούσῃς ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ, ἀλλαχόθεν βοήθεια καὶ σκέπη ἔσται τοῖς ἰουδαίοις, σὺ δὲ καὶ ὁ οἶκος τοῦ πατρός σου ἀπολεῖσθε. καὶ τίς οἶδεν εἰ εἰς τὸν καιρὸν τοῦτον ἐβασίλευσας;

15 * καὶ ἐξαπέστειλεν ἐσθὴρ τὸν ἥκοντα πρὸς αὐτὴν πρὸς μαρδοχαῖον λέγουσα·

16 * βαδίσας ἐκκλησίασον τοὺς ἰουδαίους τοὺς ἐν σούσοις, καὶ νηστεύσατε ἐπ' ἐμοί, καὶ μὴ φάγητε μήτε πίητε ἐπὶ ἡμέρας τρεῖς νύκτα καὶ ἡμέραν. κἀγὼ δὲ καὶ αἱ ἅβραι μου ἀσιτήσομεν, καὶ τότε εἰσελεύσομαι πρὸς τὸν βασιλέα παρὰ τὸν νόμον, ἐὰν καὶ ἀπολέσθαι με δέῃ.

17 * καὶ βαδίσας μαρδοχαῖος, ἐποίησεν ὅσα ἐνετείλατο αὐτῷ ἐσθήρ.

ε΄.

1 * καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ἐνεδύσατο ἡ ἐσθὴρ βασιλικοῖς, καὶ ἔστη ἐν αὐλῇ τοῦ οἴκου βασιλέως τῇ ἐσωτέρᾳ ἐξεναντίας τῆς βασιλικῆς τοῦ βασιλέως. ὁ δὲ βασιλεὺς ἐκάθητο ἐν θρόνῳ τῆς ἑαυτοῦ βασιλείας ἐν τῷ οἴκῳ τῷ βασιλικῷ ἐξεναντίας τῆς θύρας τοῦ οἴκου.

2 * ὡς δὲ εἶδεν ὁ βασιλεὺς ἐσθὴρ τὴν βασίλισσαν ἱσταμένην ἐν τῇ αὐλῇ, εὗρε δὲ χάριν ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, καὶ ἐκτείνας ὁ βασιλεὺς τῇ ἐσθὴρ τὴν ῥάβδον τὴν χρυσῆν τὴν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ προσῆλθεν ἡ ἐσθήρ, καὶ ἥψατο τῆς ἄκρας τῆς ῥάβδου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

10 Et dixit Ezzther ad Hathach, vt iret & alloqueretur Mardechai, & præcepit illi super negocium Mardechai.

11 Omnes autem serui regis & populi qui habitant in regionibus regis, sciunt, quòd omnis vir aut fœmina qui intrauerit ad regem in atrium interius qui non fuerit vocatus, vna est sententia iudicij eius vt moriatur; præter eum cui tetenderit rex sceptrum aureum, vt viuat. & ego non vocata sum vt intrarem ad regem, iam tempore triginta dierum.
12 Et narrauerunt Mardochai verba Ezzther.

13 Et dixit Mardechai vt responderetur Ezzther: Ne arbitrere in anima tua quòd euades in domo regis vnica ex omnibus Iehudæis.

14 Nam si tacendo tacueris in tempore hoc, dilatatio & euasio existet Iehudæis ex loco alio: tu & familia domus patrum tuorum peribitis propter hanc culpam. & quis est sapiens qui sciat an ad tempus hoc tu contigeris ad regnum?

15 Et dixit Ezzther vt responderetur Mardechai.
16 Vade congregato omnes Iehudæos qui inuenti fuerint in Susan, & ieiunate mecum: ne comedatis & ne bibatis tribus diebus nocte & die: & etiam ego & puellæ meæ ieiunabo similiter, & posthæc intrabo ad regem: quanquam non iuxta morem: & erit quomodocunque peream, peream.

17 Et contristatus est Mardechai, & transiuit, fecitque iuxta omnia quæ præceperat ei Ezzther.

CAP. V.

ET fuit die tertio, induit se Esther vestimento regio, & stetit in atrio domus regis interiori omninò è regione domus regis: & rex sedebat super solium regni sui in domo regia, omninò è regione portæ domus.

2 Et fuit cùm videret rex Ezzther stantem in atrio, reportauit illa gratiam; & extendit rex ad Ezzther sceptrum aureum quod tenebat in manu sua, & accessit Ezzther & attigit manu sua, & apprehendit caput sceptri.

3 * ויאמר לה המלך מה־לך אסתר המלכה ומה־
בקשתך עד־חצי המלכות וינתן לך׃
4 * ותאמר אסתר אם־על־המלך טוב יבוא
המלך והמן היום אל־המשתה אשר־
עשיתי לו׃
5 * ויאמר המלך מהרו את־המן לעשות את־
דבר אסתר ויבא המלך והמן אל־המשתה אשר־
עשתה אסתר׃
6 * ויאמר המלך לאסתר במשתה היין מה־
שאלתך וינתן לך ומה־בקשתך עד־חצי המלכות
ותעש׃
7 * ותען אסתר ותאמר שאלתי ובקשתי׃
8 * אם־מצאתי חן בעיני המלך ואם־על־המלך
טוב לתת את־שאלתי ולעשות את־בקשתי יבוא
המלך והמן אל־המשתה אשר אעשה להם ומחר
אעשה כדבר המלך׃
9 * ויצא המן ביום ההוא שמח וטוב לב וכראות
המן את־מרדכי בשער המלך ולא־קם ולא־זע
ממנו וימלא המן על־מרדכי חמה׃
10 * ויתאפק המן ויבוא אל־ביתו וישלח ויבא את־
אהביו ואת־זרש אשתו׃
11 * ויספר להם המן את־כבוד עשרו ורב בניו ואת
כל־אשר גדלו המלך ואת אשר נשאו על־השרים
ועבדי המלך׃
12 * ויאמר המן אף לא־הביאה אסתר המלכה
עם־המלך אל־המשתה אשר־עשתה כי
אם־אותי וגם־למחר אני קרוא־לה עם־
המלך׃
13 * וכל־זה איננו שוה לי בכל־עת אשר אני ראה
את־מרדכי היהודי יושב בשער המלך׃

3 * Dixitq́; ad eam rex: Quid vis Eſther
B regina? quę eſt petitio tua? etiam ſi dimidiam partem regni petieris, dabitur tibi.

4 * At illa reſpondit: Si regi placet, obſecro vt venias ad me hodie & Aman tecum ad conuiuium quod paraui.

5 * Statimque rex, Vocate, inquit, citò Aman, vt Eſther obediat voluntati. venerũt itaque rex & Aman ad conuiuium quod eis regina parauerat.

6 * Dixitque ei rex poſtquàm vinum biberat abundanter: Quid petis vt detur tibi? & pro qua re poſtulas? etiam ſi dimidiã partem regni mei petieris, impetrabis.

7 * Cui reſpondit Eſther: Petitio mea & preces ſunt iſtæ:

8 * Si inueni in conſpectu regis gratiam, & ſi regi placet vt det mihi quod poſtulo, & meam impleat petitionem, veniat rex &
C Aman ad conuiuium quod paraui eis, & cras aperiam regi voluntatem meam.

9 * Egreſſus eſt itaque illo die Aman lętus & alacer. cumq́ue vidiſſet Mardochæum ſedentem ante fores palatij, & non ſolùm non aſſurrexiſſet ſibi, ſed nec motum quidem de loco ſeſsionis ſuæ, indignatus eſt valdè:

10 * Et diſsimulata ira reuerſus in domum ſuam conuocauit ad ſe amicos ſuos, & Zares vxorem ſuam,

11 * Et expoſuit illis magnitudinem diuitiarum ſuarum, filiorumq́ue turbam: & quanta eum gloria ſuper omnes principes & ſeruos ſuos rex eleuaſſet.

12 * Et poſt hæc ait: Regina quoque Eſther nullum alium vocauit ad cõuiuium cum rege præter me, apud quam etiam cras
13 cum rege pranſurus ſum. * & cùm hęc omnia habeam, nihil me habere puto, quandiu videro Mardochæum Iudæum ſedentem ante fores regias.

תרגום

3 ואמר לה מלכא מה צרוך אית ליך אסתר מלכתא ומה בעותיך עד פלגות מלכותא ויתיהב ליך׃
4 ואמרת אסתר אין על מלכא ישפר יעול מלכא והמן יומא דין למשתיא דעבדת לה׃
5 ואמר מלכא אוחיו להמן למעבד ית פתגם אסתר ועאל מלכא והמן למשתיא דעבדת אסתר׃
6 ואמר מלכא לאסתר במשתיא דחמרא מה שאלתיך אסתר מלכתא ומה בעותיך עד פלגות מלכותא ותתעבד׃
7 ואתיבת אסתר ואמרת שאלתי ובעותי׃ 8 אין אשכחית רחמין בעיני מלכא ואין על מלכא ישפר למתן ית שאלתי
ולמעבד ית בעותי יעול מלכא והמן למשתיא דאעבד להון ולמחר אנא עבדא כפתגמא גזרת מלכא׃
9 ונפק המן מלות מלכא ביומא ההוא חדי ובדח לבא וכד חזא המן ית מרדכי בתרע מלכא ולא קם ולא רתת מנה ואתמלי המן עלוי
מרדכי רתחא׃
10 ואזדרז המן ועאל לביתה ושדר וקרא לרחמוי ולזרש אנתתה׃
11 ואשתעי להון המן ית יקר עתרה וסגיאות בנוי וית דרבי יתה מלכא וית דזקפה עלוי כל רברבניא ועבדי מלכא׃
12 ואמר המן ברם לא הנעלת אסתר מלכתא למשתיא דעבדת אלהן יתי ואף לעדן מחר אנא מזמן לותה למסעוד עם מלכא׃
13 וכל דא ליתה טימי לותי בכל עדן דאנא חזי ית מרדכי יהודאה יתב בתרע פלטרין דמלכא׃

3 * *Et dixit rex: Quid vis Esther? & quæ tua est petitio? vsque ad dimidium regni mei erit tibi.*

3 * καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς, τί θέλεις ἐσθήρ; καὶ τί σου ἐστὶ τὸ ἀξίωμα; ἕως ἡμίσους τῆς βασιλείας μου ἔσται σοι.

4 * *Dixit autem Esther: Dies mea insignis hodie est. si igitur placet regi, veniat & rex et Aman ad conuiuium quod faciam hodie.*

4 * εἶπε δὲ ἐσθήρ, ἡμέρα μου ἐπίσημός σήμερόν ἐστιν. εἰ οὖν δοκεῖ τῷ βασιλεῖ, ἐλθέτω καὶ ὁ βασιλεὺς καὶ ἀμὰν εἰς τὴν δοχὴν ἣν ποιήσω σήμερον.

5 * *Et dixit rex: Solicitate Aman vt faciamus verbum Esther. et venerunt ambo ad conuiuium quod fecit Esther.*

5 * καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς, κατασπεύσατε ἀμὰν ὅπως ποιήσωμεν τὸν λόγον ἐσθήρ. καὶ παραγίνονται ἀμφότεροι εἰς τὴν δοχὴν ἣν ἐποίησεν ἐσθήρ.

6 * *In autem conuiuio dixit rex ad Esther: Quid est tibi regina Esther? et erunt tibi quæcunque petieris.*

6 * ἐν δὲ τῷ πότῳ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς ἐσθήρ, τί ἐστί σοι βασίλισσα ἐσθήρ; καὶ ἔσται σοι ὅσα ἀξιοῖς.

7 * *Et dixit: Petitio mea & postulatio mea,*

7 * καὶ εἶπε, τὸ αἴτημά μου καὶ τὸ ἀξίωμά μου,

8 * *Si inueni gratiam in conspectu regis, veniat rex & Aman in crastinum ad conuiuium quod faciam eis, & cras faciam eadem.*

8 * εἰ εὗρον χάριν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, ἐλθέτω ὁ βασιλεὺς καὶ ἀμὰν ἐπὶ τὴν αὔριον εἰς τὴν δοχὴν ἣν ποιήσω αὐτοῖς, καὶ αὔριον ποιήσω τὰ αὐτά.

9 * *Et exijt Aman à Rege alacer & lætus. cùm autem vidisset Aman Mardochæum Judæum in aula, iratus est valdè.*

9 * καὶ ἐξῆλθεν ἀμὰν ἀπὸ τοῦ βασιλέως ὑπέρχαρεις καὶ εὐφραινόμενος. ἐν δὲ τῷ ἰδεῖν ἀμὰν μαρδοχαῖον τὸν ἰουδαῖον ἐν τῇ αὐλῇ, ἐθυμώθη σφόδρα.

10 * *Et ingressus in propria, vocauit amicos, & Zosaran vxorem suam:*

10 * καὶ εἰσελθὼν εἰς τὰ ἴδια, ἐκάλεσε τοὺς φίλους καὶ ζωσάραν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ·

11 * *Et ostendit eis diuitias suas, & gloriam quam rex ei apposuit. & quòd fecit eum principatum habere & gubernare regnum.*

11 * καὶ ὑπέδειξεν αὐτοῖς τὸν πλοῦτον αὐτοῦ, καὶ τὴν δόξαν ἣν ὁ βασιλεὺς αὐτῷ περιέθηκε. καὶ ὡς ἐποίησεν αὐτὸν πρωτεύειν καὶ ἡγεῖσθαι τῆς βασιλείας.

12 * *Et dixit Aman: Non vocauit regina cum rege quemquam ad conuiuium, nisi me; & in crastinum vocauit me.*

12 * καὶ εἶπεν ἀμάν, οὐ κέκληκεν ἡ βασίλισσα μετὰ τοῦ βασιλέως οὐδένα εἰς τὴν δοχήν, ἀλλ' ἢ ἐμέ· καὶ εἰς τὴν αὔριον κέκληκέ με.

13 * *Et hæc mihi non placent, quamdiu videro Mardochæum Iudæum in aula.*

13 * καὶ ταῦτά μοι οὐκ ἀρέσκει, ὅταν ἴδω μαρδοχαῖον τὸν ἰουδαῖον ἐν τῇ αὐλῇ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO

3 Et dixit ei rex: Quid opus est tibi Ezzther regina? aut quæ est postulatio tua? vsque ad dimidium regni dabitur tibi.
4 Et dixit Ezzther: Si regi gratum est, intret rex & Haman hodie ad conuiuium quod feci ei.
5 Et dixit rex: Festinate ad Haman, vt faciat verbum Ezzther. & intrauit rex & Haman ad conuiuium quod fecerat Ezzther.
6 Et dixit rex ad Ezzther in conuiuio vini: Quæ est petitio tua Ezzther regina? & quæ postulatio tua? vsque ad dimidium regni, & fie t.
7 Et respondit Ezzther & dixit: Petitio mea & postulatio mea est,
8 Si inueni gratiam in oculis regis, & si regi gratum est donare petitionem meam, & facere postulationem meam, intret rex & Haman ad conuiuium quod faciam eis: & in crastinum factura sum iuxta verbum sententiæ regis.
9 Et exiuit Haman à rege die illa lætus & exultans corde. & quando vidit Haman Mardechai in porta regis, qui non surrexit & non tremuit ab eo, repletus est Haman contra Mardechai indignatione.
10 Et festinauit Haman, & introiuit in domum suam, & misit & vocauit necessarios suos & Zeres vxorem suam:
11 Et narrauit illis Haman gloriam diuitiarum suarum & multitudinem filiorum suorum, & quòd magnificauerat eum rex, & sublimauerat eum super omnes magnates & seruos regis.
12 Et dixit Haman: Atque etiam non introduxit Ezzther regina ad conuiuium quod fecit, nisi me; & etiam in tempus crastinum ego inuitatus sum ab ea ad prandendum cum rege.
13 Et omne hoc non æstimatur apud me toto tempore, quo ego videro Mardechai Iehudæum sedentem in porta palatiorum regis.

14 * וַתֹּאמֶר לוֹ זֶרֶשׁ אִשְׁתּוֹ וְכָל־אֹהֲבָיו יַעֲשׂוּ־עֵץ
גָּבֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה וּבַבֹּקֶר אֱמֹר לַמֶּלֶךְ וְיִתְלוּ אֶת־
מָרְדֳּכַי עָלָיו וּבֹא עִם־הַמֶּלֶךְ אֶל־הַמִּשְׁתֶּה שָׂמֵחַ
וַיִּיטַב הַדָּבָר לִפְנֵי הָמָן וַיַּעַשׂ הָעֵץ ׃

ו

1 * בַּלַּיְלָה הַהוּא נָדְדָה שְׁנַת הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר
לְהָבִיא אֶת־סֵפֶר הַזִּכְרֹנוֹת דִּבְרֵי הַיָּמִים וַיִּהְיוּ
נִקְרָאִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ ׃
2 * וַיִּמָּצֵא כָתוּב אֲשֶׁר הִגִּיד מָרְדֳּכַי עַל־בִּגְתָנָא
וָתֶרֶשׁ שְׁנֵי סָרִיסֵי הַמֶּלֶךְ מִשֹּׁמְרֵי הַסַּף אֲשֶׁר בִּקְשׁוּ
לִשְׁלֹחַ יָד בַּמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ ׃
3 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מַה־נַּעֲשָׂה יְקָר וּגְדוּלָּה לְמָרְדֳּכַי
עַל־זֶה וַיֹּאמְרוּ נַעֲרֵי הַמֶּלֶךְ מְשָׁרְתָיו לֹא־נַעֲשָׂה עִמּוֹ
4 דָּבָר ׃ * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מִי בֶחָצֵר וְהָמָן בָּא לַחֲצַר
בֵּית־הַמֶּלֶךְ הַחִיצוֹנָה לֵאמֹר לַמֶּלֶךְ לִתְלוֹת אֶת־
מָרְדֳּכַי עַל־הָעֵץ אֲשֶׁר־הֵכִין לוֹ ׃
5 * וַיֹּאמְרוּ נַעֲרֵי הַמֶּלֶךְ אֵלָיו הִנֵּה הָמָן עֹמֵד בֶּחָצֵר
וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ יָבוֹא ׃
6 * וַיָּבוֹא הָמָן וַיֹּאמֶר לוֹ הַמֶּלֶךְ מַה־לַּעֲשׂוֹת בָּאִישׁ
אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקָרוֹ וַיֹּאמֶר הָמָן בְּלִבּוֹ לְמִי יַחְפֹּץ
הַמֶּלֶךְ לַעֲשׂוֹת יְקָר יוֹתֵר מִמֶּנִּי ׃
7 * וַיֹּאמֶר הָמָן אֶל־הַמֶּלֶךְ אִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ
8 בִּיקָרוֹ ׃ * יָבִיאוּ לְבוּשׁ מַלְכוּת אֲשֶׁר לָבַשׁ־בּוֹ
הַמֶּלֶךְ וְסוּס אֲשֶׁר רָכַב עָלָיו הַמֶּלֶךְ וַאֲשֶׁר נִתַּן כֶּתֶר
מַלְכוּת בְּרֹאשׁוֹ ׃
9 * וְנָתוֹן הַלְּבוּשׁ וְהַסּוּס עַל־יַד־אִישׁ מִשָּׂרֵי הַמֶּלֶךְ
הַפַּרְתְּמִים וְהִלְבִּשׁוּ אֶת־הָאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ
חָפֵץ בִּיקָרוֹ וְהִרְכִּיבֻהוּ עַל־הַסּוּס בִּרְחוֹב הָעִיר
וְקָרְאוּ לְפָנָיו כָּכָה יֵעָשֶׂה לָאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ
בִּיקָרוֹ ׃

14 * Responderuntque ei Zares vxor eius & cæteri amici: Iube parari excelsam trabem, habentem altitudinis quinquaginta cubitos, & dic manè regi vt appendatur super eam Mardochæus. & sic ibis cum rege lætus ad conuiuium. Placuitque ei consilium, & iussit excelsam præparari crucem.

CAP. VI.

1 Noctem illam duxit rex insomnem, ius-
A sitque sibi afferri historias, & annales priorum temporum. Quæ cùm illo præsente legerentur,
2 * Ventum est ad illum locum vbi scriptum erat, quomodo nunciasset Mardochæus insidias Bagathan & Thares eunuchorum, regem Assuerum iugulare cupientium.
3 * Quod cùm audisset rex, ait: Quid pro hac fide honoris ac præmij Mardochæus
B consecutus est? Dixerunt ei serui illius ac ministri: Nihil omninò mercedis accepit.
4 * Statimque rex: Quis est, inquit, in atrio? Aman quippe interius atrium domus regiæ intrauerat, vt suggereret regi & iuberet Mardochæum affigi patibulo quod ei fuerat præparatum.
5 * Responderunt pueri: Aman stat in atrio. Dixitque rex: Ingrediatur.
6 * Cumque esset ingressus, ait illi: Quid debet fieri viro, quem rex honorare desiderat? Cogitans autem in corde suo Aman, & reputans quòd nullum alium rex nisi se vellet honorare;
7 * Respondit: Homo quem rex honorare cupit,
8 * Debet indui vestibus regiis, & imponi super equum qui de sella regis est, & accipere regium diadema super caput suum:
9 * Et primus de regiis principibus ac tyrannis teneat equum eius; & per plateam ciuitatis incedens clamet & dicat: Sic honorabitur quemcunque voluerit rex honorare.

תרגום

14 וַאֲמָרַת לֵיהּ זֶרֶשׁ אִנְתְּתֵיהּ וְכָל רַחֲמוֹי יַעְבְּדוּ אָע זְקִיף חַמְשִׁין אַמִּין וּבְצַפְרָא אֱמַר לְמַלְכָּא וְיִצְלְבוּן יַת מָרְדְּכַי עֲלוֹי וּמִן בָּתַר כֵּן עוֹל
עִם מַלְכָּא לְבֵית מִשְׁתְּיָא בְּחֶדְוָה וּשְׁפַר פִּתְגָּמָא קֳדָם הָמָן וַעֲבַד קֵיסָא ׃
ו
1 בְּלֵילְיָא הַהוּא נְדַד שִׁנְתֵּיהּ דְּמַלְכָּא וַאֲמַר לְאַיְתָאָה קֳדָמוֹהִי יַת־סִפְרָא דְדָכְרָנַיָּא פִּתְגָּמֵי יוֹמַיָּא וַהֲווֹ מִתְקְרִין קֳדָם מַלְכָּא ׃
2 וְאִשְׁתְּכַח כְּתִיב בְּסִפְרָא דְחַוִּי מָרְדְּכַי עַל בִּגְתָן וָתֶרֶשׁ תְּרֵי רַבָּנֵי מַלְכָּא מִנַּטְּרֵי פַלְטֵרִין דִּבְעוֹ לְאוֹשָׁטָא יְדָא לְקַטָּלָא יַת מַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ ׃
3 וַאֲמַר מַלְכָּא מַה־אִתְעֲבַד יְקָרָא וּרְבוּתָא לְמָרְדְּכַי עַל־דֵּין וַאֲמַרוּ עוּלֵימֵי מַלְכָּא מְשַׁמְשָׁנוֹי לָא אִתְעֲבַד עִמֵּהּ שׁוּם מִדַּעַם ׃
4 וַאֲמַר מַלְכָּא מַן גַּבְרָא דְקָאֵם בְּדַרְתָּא וְהָמָן עַל לְדַרְתָּא דִּבְבֵית מַלְכָּא בָּרַיְתָא לְמֵימַר לְמַלְכָּא לְמִצְלוֹב יַת מָרְדְּכַי עַל קֵיסָא דְּזַמֵּן לֵהּ ׃
5 וַאֲמַרוּ עוּלֵימֵי מַלְכָּא לְוָתֵהּ הָא הָמָן קָאֵם בְּדַרְתָּא וַאֲמַר מַלְכָּא יֵעוֹל ׃ 6 וַאֲתָא הָמָן וַאֲמַר לֵהּ מַלְכָּא מַה חֲזֵי לְאִתְעֲבָדָא לִגְבַר
דְּמַלְכָּא צָבֵי בִיקָרֵהּ וַחֲשַׁב הָמָן בְּלִבֵּהּ וַאֲמַר לְמַן יִצְבֵּי מַלְכָּא לְמֶעְבַּד יְקָרָא יַתִּיר מִנִּי ׃
7 וַאֲמַר הָמָן לְוַת מַלְכָּא גְּבַר דְּמַלְכָּא צָבֵי בִּיקָרֵהּ ׃
8 יְשִׁים מַלְכָּא טְעֵם וְיַיְתוּן לְבוּשׁ אַרְגְּוָנָא דִּלְבַשׁ בֵּהּ יַת מַלְכָּא וְסוּסָא דִּרְכַב עֲלוֹי מַלְכָּא דְּיִתְיְהַב כְּלִילָא דְמַלְכוּתָא בְּרֵישֵׁהּ ׃
9 וִיהֵא מִתְיְהַב לְבוּשָׁא וְסוּסָא עַל יְדָא דְגַבְרָא מֵרַבָּנֵי מַלְכָּא אִסְטְרַטִיגִין וְיִלְבְּשׁוּן יַת גַּבְרָא דְמַלְכָּא צָבֵי בִּיקָרֵהּ וְיַרְכְּבוּנֵהּ עֲלוֹי סוּסָא
בִּפְתָאָה דְקַרְתָּא וִיקַלְּסוּן קֳדָמוֹי כְּדֵין יִתְעֲבֵד לְגַבְרָא דְמַלְכָּא צָבֵי בִּיקָרֵהּ ׃

* Et dixit ad eum Zosara vxor eius & a- 14
mici: Incidatur tibi lignum cubitorum quin-
quaginta. manè verò dic regi & suspendatur
Mardochæus super lignum; tu verò ingredere
ad conuiuium cum rege, & lætare. & placuit
verbum Aman, & parauit lignum.

14 * καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν Ζωσάρα ἡ γυνὴ αὐτοῦ καὶ οἱ φίλοι, κοπήτω σοι ξύλον πηχῶν πεντήκοντα. ὄρθρου δὲ εἰπὸν τῷ βασιλεῖ καὶ κρεμασθήτω μαρδοχαῖος ἐπὶ τοῦ ξύλου, σὺ δὲ εἴσελθε εἰς τὴν δοχὴν σὺν τῷ βασιλεῖ καὶ εὐφραίνου. καὶ ἤρεσε τὸ ῥῆμα τῷ ἀμὰν, καὶ ἡτοίμασε τὸ ξύλον.

CAP. VI.

ς.

AT Dominus abstulit somnum à rege nocte 1
illa. et dixit ministro suo afferre literas me-
moriales dierum, vt legerent ei.

1 * Ὁ δὲ κύριος ἀπέστησε τὸν ὕπνον ἀπὸ τοῦ βασιλέως τὴν νύκτα ἐκείνην. καὶ εἶπε τῷ διακόνῳ αὐτοῦ εἰσφέρειν γράμματα μνημόσυνα τῶν ἡμερῶν ἀναγινώσκειν αὐτῷ.

* Inuenit autem literas quæ scriptæ fuerat 2
de Mardochæo, quomodo nũciauit regi de duo-
bus eunuchis regis dum custodirent ipsi, et quæ-
siuissent iniicere manus Artaxerxi.

2 * εὗρε δὲ γράμματα τὰ γραφέντα περὶ μαρδοχαίου, ὡς ἀπήγγειλε τῷ βασιλεῖ περὶ τῶν δύο εὐνούχων τοῦ βασιλέως ἐν τῷ φυλάσσειν αὐτοὺς, καὶ ζητῆσαι ἐπιβαλεῖν τὰς χεῖρας ἀρταξέρξῃ.

* Dixit autem rex: Quam gloriam aut gra- 3
tiam fecimus Mardochæo? & dixerunt mini-
stri regis: Non fecisti ei quicquam. Dum autem
interrogaret rex de beneuolentia Mardochæi,
ecce Aman in aula.

3 * εἶπε δὲ ὁ βασιλεύς, τίνα δόξαν ἢ χάριν ἐποιήσαμεν τῷ μαρδοχαίῳ; καὶ εἶπον οἱ διάκονοι τοῦ βασιλέως, οὐκ ἐποίησας αὐτῷ οὐδέν· ἐν δὲ τῷ πυνθάνεσθαι τὸν βασιλέα περὶ τῆς εὐνοίας μαρδοχαίου, ἰδοὺ ἀμὰν ἐν τῇ αὐλῇ.

* Dixit autem rex: Quis in atrio? ille verò 4
introiuit vt diceret regi, vt suspenderet Mar-
dochæum in ligno quod parauerat.

4 * εἶπε δὲ ὁ βασιλεύς, τίς ἐν τῇ αὐλῇ; ὁ δὲ εἰσῆλθεν εἰπεῖν τῷ βασιλεῖ, κρεμάσαι τὸν μαρδοχαῖον ἐν τῷ ξύλῳ ᾧ ἡτοίμασε.

* Et dixerunt ministri regis: Ecce Aman stat 5
in atrio. & dixit rex: Vocate eum.

5 * καὶ εἶπον οἱ διάκονοι τοῦ βασιλέως, ἰδοὺ ἀμὰν ἕστηκεν ἐν τῇ αὐλῇ. καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς, καλέσατε αὐτόν.

* Dixit autem rex Aman: Quid faciam ho- 6
mini quem ego volo honorare? dixit autem in-
tra se Aman: Quem vult rex honorare, nisi me?

6 * εἶπε δὲ ὁ βασιλεὺς τῷ ἀμὰν, τί ποιήσω τῷ ἀνθρώπῳ ὃν ἐγὼ θέλω δοξάσαι; εἶπε δὲ ἐν ἑαυτῷ ἀμὰν, τίνα θέλει ὁ βασιλεὺς δοξάσαι εἰ μὴ ἐμέ;

* Dixit autem ad regem: Homini quem rex 7
vult honorare,

7 * εἶπε δὲ πρὸς τὸν βασιλέα, ἄνθρωπον ὃν ὁ βασιλεὺς θέλει δοξάσαι,

* Afferant serui regis stolam byssinam qua 8
rex induitur,

8 * ἐνεγκάτωσαν οἱ παῖδες τοῦ βασιλέως στολὴν βυσσίνην ἣν ὁ βασιλεὺς περιβάλλεται·

* Et equum super quem rex ascendit, et det 9
vni amicorum regis honorabilium, & ornet ho-
minem quem rex diligit, & imponat eum super
equum, & prædicet per plateam ciuitatis, di-
cens: Sic erit omni homini quem rex honorat.

9 * καὶ ἵππον ἐφ' ὃν ὁ βασιλεὺς ἐπιβαίνει, καὶ δότω ἑνὶ τῶν φίλων τοῦ βασιλέως τῶν ἐνδόξων, καὶ στολισάτω τὸν ἄνθρωπον ὃν ὁ βασιλεὺς ἀγαπᾷ, καὶ ἀναβιβασάτω αὐτὸν ἐπὶ τὸν ἵππον, καὶ κηρυσσέτω διὰ τῆς πλατείας τῆς πόλεως λέγων, οὕτως ἔσται παντὶ ἀνθρώπῳ ὃν ὁ βασιλεὺς δοξάζει.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

14 Et dixit illi Zeres vxor eius & omnes necessarij eius: Faciant lignum altum quinquaginta cubitorum, & in aurora dicito regi vt suspendant Mardechai super illud: & post hæc intrato coram rege in domum conuiuij in lætitia. & gratum fuit verbum ante Haman, & fecit lignum.

CAP. VI.

IN nocte illa recessit somnus regis, & dixit vt afferretur ante se liber monimentorum verborum dierum: & fuerunt lecta ante regem.
2 Et inuentum est scriptum in libro quòd indicauerat Mardechai aduersus Bigthan & Theres duos principes regios ex custodibus palatiorum, qui quæsiuerant extendere manum ad occidendum regem Ahhasueros.
3 Et dixit rex: Quid factum est honoris & amplitudinis propter hoc Mardechai? & dixerunt pueri regis ministrantes ei: Non factum est cum illo quicquam omnino.
4 Et dixit rex: Quis est vir qui stat in atrio? Haman autem intrabat in atrium domus regis exterius, ad dicendum regi vt suspenderetur Mardechai super lignum quod parauerat ei.
5 Et dixerunt pueri regis ad eum: Ecce Haman stat in atrio. & dixit rex: Intret.
6 Et venit Haman. & dixit ei rex: Quid videtur faciendum viro cuius honorem rex cupit? & cogitauit Haman in corde suo & dixit: Cuinam cupiet rex facere honorem plusquàm mihi?
7 Et dixit Haman regi: Vir cuius honorem rex cupit,
8 Ponat rex decretum vt adducant vestimentum purpureum quo induunt regem, & equum super quo equitat rex, & detur corona regni in caput eius.
9 Et detur vestis & equus in manum cuiusdam ex principibus regis antesignanis, & induant virum cuius rex cupit honorem; & deducant illum super equum in platea ciuitatis, & clament ante eum: Sic fiet viro cuius honorem cupit rex.

10 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְהָמָן מַהֵר קַח אֶת־הַלְּבוּשׁ
וְאֶת־הַסּוּס כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ וַעֲשֵׂה־כֵן לְמָרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי
הַיּוֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ אַל־תַּפֵּל דָּבָר מִכֹּל אֲשֶׁר
דִּבַּרְתָּ׃
11 * וַיִּקַּח הָמָן אֶת־הַלְּבוּשׁ וְאֶת־הַסּוּס וַיַּלְבֵּשׁ אֶת־
מָרְדֳּכָי וַיַּרְכִּיבֵהוּ בִּרְחוֹב הָעִיר וַיִּקְרָא לְפָנָיו כָּכָה
יֵעָשֶׂה לָאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקָרוֹ׃
12 * וַיָּשָׁב מָרְדֳּכַי אֶל־שַׁעַר הַמֶּלֶךְ וְהָמָן נִדְחַף אֶל־
בֵּיתוֹ אָבֵל וַחֲפוּי רֹאשׁ׃
13 * וַיְסַפֵּר הָמָן לְזֶרֶשׁ אִשְׁתּוֹ וּלְכָל־אֹהֲבָיו אֵת כָּל־
אֲשֶׁר קָרָהוּ וַיֹּאמְרוּ לוֹ חֲכָמָיו וְזֶרֶשׁ אִשְׁתּוֹ אִם מִזֶּרַע
הַיְּהוּדִים מָרְדֳּכַי אֲשֶׁר הַחִלּוֹתָ לִנְפֹּל לְפָנָיו לֹא־
תוּכַל לוֹ כִּי־נָפוֹל תִּפּוֹל לְפָנָיו׃
14 * עוֹדָם מְדַבְּרִים עִמּוֹ וְסָרִיסֵי הַמֶּלֶךְ הִגִּיעוּ
וַיַּבְהִלוּ לְהָבִיא אֶת־הָמָן אֶל־הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר־
עָשְׂתָה אֶסְתֵּר׃

ז

1 * וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ וְהָמָן לִשְׁתּוֹת עִם־אֶסְתֵּר
הַמַּלְכָּה׃
2 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר גַּם בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי בְּמִשְׁתֵּה
הַיַּיִן מַה־שְּׁאֵלָתֵךְ אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה וְתִנָּתֵן לָךְ וּמַה־
בַּקָּשָׁתֵךְ עַד־חֲצִי הַמַּלְכוּת וְתֵעָשׂ׃
3 * וַתַּעַן אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה וַתֹּאמַר אִם־מָצָאתִי חֵן
בְּעֵינֶיךָ הַמֶּלֶךְ וְאִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב תִּנָּתֶן־לִי נַפְשִׁי
בִּשְׁאֵלָתִי וְעַמִּי בְּבַקָּשָׁתִי׃
4 * כִּי נִמְכַּרְנוּ אֲנִי וְעַמִּי לְהַשְׁמִיד לַהֲרוֹג וּלְאַבֵּד
וְאִלּוּ לַעֲבָדִים וְלִשְׁפָחוֹת נִמְכַּרְנוּ הֶחֱרַשְׁתִּי כִּי אֵין
הַצָּר שֹׁוֶה בְּנֵזֶק הַמֶּלֶךְ׃

10 * Dixitque ei rex: Festina, & sumpta stola & equo fac vt locutus es Mardocheo Iudæo, qui sedet ante fores palatij. Caue ne quicquam de his quæ locutus es, prætermittas.

11 * Tulit itaque Aman stolam & equum, indutumque Mardochæum in platea ciuitatis, & impositum equo, præcedebat atque clamabat: Hoc honore condignus est, quemcumque rex voluerit honorare.

12 * Reuersusque est Mardochæus ad ianuam palatij, & Aman festinauit ire in domum suam, lugens & operto capite:

13 * Narrauitque Zares vxori suæ & amicis omnia quæ euenissent sibi. Cui responderunt sapientes quos habebat in consilio, & vxor eius: Si de semine Iudæorum est Mardochæus ante quem cadere cœpisti, nõ poteris ei resistere, sed cades in conspectu eius.

14 * Adhuc illis loquentibus, venerunt eunuchi regis, & citò eum ad conuiuium, quod regina parauerat, pergere compulerunt.

CAP. VII.

1 INtrauit itaque rex & Aman, vt biberent cum regina.

A

2 * Dixitque ei rex etiam secundo die postquàm vino incaluerat: Quæ est petitio tua Esther, vt detur tibi? & quid vis fieri? etiam si dimidiam partem regni mei petieris, impetrabis.

3 * Ad quem illa respondit: Si inueni gratiam in oculis tuis, ô Rex, & si placet, dona mihi animam meam pro qua rogo, & populum meum pro quo obsecro.

4 * Traditi enim sumus ego & populus meus vt conteramur, iugulemur, & pereamus. atque vtinam in seruos & famulas venderemur, esset tolerabile malum, & gemens tacerem; nunc autem hostis noster est, cuius crudelitas redundat in regem.

תרגום

10 וַאֲמַר מַלְכָּא לְהָמָן אוֹחִי סַב יַת לְבוּשׁ וְיַת סוּסָא כְּמָא דְמַלֶּלְתְּ וַעֲבֵד כֵּן לְמָרְדְּכַי יְהוּדָאָה דְיָתֵב בִּתְרַע פַּלְטֵרִין דְמַלְכָּא לָא תִמְנַע מִדַּעַם
מִכָּל דְמַלֶּלְתְּ׃ 11 וּנְסֵב הָמָן יַת לְבוּשׁ וְיַת סוּסָא וְאַלְבֵּשׁ יַת מָרְדְּכַי וְאַרְכְּבֵהּ בִּפְתָאָה דְקַרְתָּא וּקְרָא קֳדָמוֹהִי כְּדֵין אִתְעֲבֵד
לְגַבְרָא דְמַלְכָּא צָבֵי בִּיקָרֵהּ׃ 12 וְתָב מָרְדְּכַי לִתְרַע פַּלְטֵרִין דְמַלְכָּא וְהָמָן אִתְבְּהִיל וַאֲזַל לְבֵיתֵהּ אָבֵל וּמִתְעַטֵּף רֵישֵׁהּ׃
13 וְאִשְׁתְּעֵי הָמָן לְזֶרֶשׁ אִתְּתֵהּ וּלְכָל רְחָמוֹי יַת כָּל עֲרָעֵהּ וַאֲמַרוּ לֵהּ חַכִּימוֹי וְזֶרֶשׁ אִנְתְּתֵהּ אִין מִזַּרְעָא דִיהוּדָאֵי מָרְדְּכַי דְשָׁרֵיתָ לְמִנְפַּל
קֳדָמוֹהִי לָא תִיכוּל לְאַבְאָשָׁא לֵהּ אֲרֵי מִנְפַּל תִּנְפּוּל קֳדָמוֹהִי׃ 14 עַד כְּעַן אִנּוּן מְמַלְּלִין עִמֵּהּ וְרַבְרְבָנֵי מַלְכָּא מְטוֹ וְאוֹחִיו לְהַנְעָלָה
יַת הָמָן לְמִשְׁתְּיָא דַעֲבַדַת אֶסְתֵּר׃

ז

1 וְעָאל מַלְכָּא וְהָמָן לְמִשְׁתֵּי חַמְרָא עִם אֶסְתֵּר מַלְכְּתָא׃
2 וַאֲמַר מַלְכָּא לְאֶסְתֵּר אוּף בְּיוֹמָא תִנְיָנָא בְּמִשְׁתְּיָא דְחַמְרָא מַה שְׁאֵלְתִיךְ אֶסְתֵּר מַלְכְּתָא וְיִתְיְהֵב לִיךְ וּמַה בָּעוּתִיךְ עַד פַּלְגוּת מַלְכוּתָא
וְתִתְעֲבֵד׃ 3 וַאֲתֵיבַת אֶסְתֵּר מַלְכְּתָא וַאֲמֶרֶת אִין אַשְׁכַּחִית רַחֲמִין קֳדָמָךְ מַלְכָּא וְאִין קֳדָם מַלְכָּא שַׁפִּיר תִּתְיְהֵב לִי שֵׁיזוּב נַפְשִׁי
מִן יְדָא דְסַנְאָה בִּשְׁאֵלְתִי וּפוּרְקַן עַמִּי מִן יְדָא דִבְעֵל דְבָבָא בְּבָעוּתִי׃ 4 אֲרֵי אִזְדַּבַּנְנָא מַגָּן אֲנָא וְעַמִּי בֵּית יִשְׂרָאֵל לְשֵׁיצָאָה וּלְמִקְטַל
וּלְאוֹבָדָא וְאִלּוּ לְעַבְדִין וּלְאַמְהָן אִזְדַּבֵּנְנָא שְׁתְקֵית אֲרוּם לֵית לִמְעִיקָא טוֹמִין וְרַוְחָא בְּאַזְנִיקָא דְמַלְכָּא׃

*Dixit autem rex Aman: Bene locutus es: 10
sic fac Mardochæo Iudæo seruienti in atrio; &
ne prætermittatur à te verbum quod locutus es.

*Tulit autem Aman stolam & equum, et or- 11
nauit Mardochæum, & imposuit eum super e-
quum, et processit per plateam ciuitatis, et præ-
dicabat dicens: Sic erit omni homini quem rex
vult honorare.

*Reuersus est autem Mardochæus in atriũ; 12
& Aman reuersus fuit ad propria, lugens in
capite.

*Et narrauit Aman quæ contigerant ei Zo- 13
sara vxori suæ & amicis. & dixerunt ad eum
amici & vxor: Si de genere Iudæorum Mar-
dochæus, & cœpisti humiliari ante eum, cadens
cades. non poteris eum vlcisci, quoniam Deus
viuens cum eo.

*Adhuc ipsis loquentibus, adueniunt Eu- 14
nuchi compellentes Aman ad conuiuium quod
parauerat Esther.

CAP. VII.

INtrauit autem rex & Aman vt biberent 1
cum regina.

*Dixit autem rex Esther secunda die in 2
conuiuio: Quid est Esther regina, & quæ peti-
tio tua? & quæ postulatio tua? & erit tibi v-
que ad dimidium regni mei.

*Et respondens dixit: Si inueni gratiam an- 3
te regem, detur anima petitioni meæ, & popu-
lus meus postulationi meæ:

*Traditi sumus egoque & populus meus in 4
perditionem, & rapinam, et seruitutem, nosq́;
& filij nostri in seruos & ancillas, & obaudi-
sti: non enim dignus diabolus atrij regis.

10 *εἶπε δὲ ὁ βασιλεὺς τῷ ἀμὰν, καλῶς ἐλάλησας, οὕτως
ποίησον τῷ μαρδοχαίῳ τῷ ἰουδαίῳ τῷ θεράποντι ἐν τῇ αὐ-
λῇ, καὶ μὴ παραπεσέτω σου λόγος ὃν ἐλάλησας.

11 *ἔλαβε δὲ ἀμὰν τὴν στολὴν καὶ τὸν ἵππον, καὶ ἐστό-
λισε τὸν μαρδοχαῖον, καὶ ἀνεβίβασεν αὐτὸν ἐπὶ τὸν ἵπ-
πον, καὶ διῆλθε διὰ τῆς πλατείας τῆς πόλεως, καὶ ἐκή-
ρυσσε λέγων, οὕτως ἔσται παντὶ ἀνθρώπῳ ὃν ὁ βασιλεὺς
θέλει δοξάσαι.

12 *ἐπέστρεψε δὲ μαρδοχαῖος εἰς τὴν αὐλὴν, καὶ ἀμὰν
ἐπέστρεψεν εἰς τὰ ἴδια λυπούμενος κατὰ κεφαλῆς.

13 *καὶ διηγήσατο ἀμὰν τὰ συμβεβηκότα αὐτῷ ζωσά-
ρα τῇ γυναικὶ αὐτοῦ καὶ τοῖς φίλοις. καὶ εἶπον πρὸς αὐ-
τὸν οἱ φίλοι καὶ ἡ γυνὴ, εἰ ἐκ γένους ἰουδαίων μαρδο-
χαῖος, καὶ ἤρξω ταπεινοῦσθαι ἔμπροσθεν αὐτοῦ, πεσὼν
πέσῃ. οὐ μὴ δύνῃ αὐτὸν ἀμύνασθαι, ὅτι θεὸς ζῶν μετ᾽
αὐτοῦ.

14 *ἔτι αὐτῶν λαλούντων, παραγίνονται οἱ εὐνοῦχοι ἐπι-
σπεύδοντες τὸν ἀμὰν ἐπὶ τὸν πότον ὃν ἡτοίμασεν ἐσθήρ.

ζ´.

1 *Εἰσῆλθε δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ ἀμὰν συμπιεῖν τῇ βα-
σιλίσσῃ.

2 *εἶπε δὲ ὁ βασιλεὺς τῇ ἐσθὴρ τῇ δευτέρᾳ ἡμέρᾳ ἐν τῷ
πότῳ, τί ἐστὶν ἐσθὴρ βασίλισσα, καὶ τί τὸ αἴτημά σου; καὶ
τί τὸ ἀξίωμά σου; καὶ ἔσται σοι ἕως ἡμίσους τῆς βασι-
λείας μου.

3 *καὶ ἀποκριθεῖσα εἶπεν, εἰ εὗρον χάριν ἐνώπιον τοῦ
βασιλέως, δοθήτω ἡ ψυχὴ τῷ αἰτήματί μου, καὶ ὁ λαός
μου τῷ ἀξιώματί μου·

4 *ἐπράθημεν ἐγώ τε καὶ ὁ λαός μου εἰς ἀπώλειαν καὶ
διαρπαγὴν καὶ δουλείαν, ἡμεῖς τε καὶ τὰ τέκνα ἡμῶν εἰς
παῖδας καὶ παιδίσκας, καὶ παρήκουσας, οὐ γὰρ ἄξιος ὁ
διάβολος τῆς αὐλῆς τοῦ βασιλέως.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

10 Et dixit rex ad Haman: Festina accipe vestimentum & equum, sicut locutus es, & facito sic Mardechai Iehudæo qui sedet in porta palatiorum regis: ne subtrahas quicquam ex omnibus quæ locutus es.
11 Et accepit Haman vestimentum & equum, & induit Mardechai, & equitare fecit illum in platea ciuitatis: & clamauit ante illum: Sic fit viro cuius honorem rex cupit.
12 Et rediit Mardechai ad portam palatiorum regis, & Aman turbatus est & iuit in domum suam, lugens & inuolutus capite suo.
13 Et narrauit Haman Zeres vxori suæ & omnibus necessariis suis omnia quæ acciderant sibi. & dixerunt illi sapientes eius & Zeres vxor eius: Si ex semine Iudæorum est Mardechai ante quẽ cœpisti cadere, non poteris malefacere ei, sed cadendo cades ante illum.
14 Hactenus illi loquebantur cum illo, & principes regis peruenerunt, & festinauerunt vt introducerent Haman in conuiuium quod fecerat Ezzther.

CAP. VII.

ET introiuit rex & Haman ad bibendum vinum cum Ezzther regina.
2 Et dixit rex ad Ezzther etiam die secunda in conuiuio vini: Quæ est petitio tua Ezzther regina? & dabitur tibi. & quæ postulatio tua? vsque ad dimidium regni, & fiet.
3 Et respondit Ezzther regina, & dixit: Si inueni gratiam coram te rex, & si regi gratum est, detur mihi euasio animæ meæ de manu odientis me in petitionem meam, & liberatio populi mei de manu auctoris inimicitiæ meæ in postulationem meam.
4 Quia venditi sumus gratis ego & populus meus domus Israel ad internitionem, ad occisionem & ad perditionem: & si in seruos & in ancillas venditi essemus, tacerem. verùm non est afflictori vtilitas aut cunctatio in detrimento regis.

5 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וַיֹּאמֶר לְאֶסְתֵּר
הַמַּלְכָּה מִי הוּא זֶה וְאֵי־זֶה הוּא אֲשֶׁר־מְלָאוֹ לִבּוֹ
לַעֲשׂוֹת כֵּן׃
6 * וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר אִישׁ צַר וְאוֹיֵב הָמָן הָרָע הַזֶּה
וְהָמָן נִבְעַת מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְהַמַּלְכָּה׃
7 * וְהַמֶּלֶךְ קָם בַּחֲמָתוֹ מִמִּשְׁתֵּה הַיַּיִן אֶל־
גִּנַּת הַבִּיתָן וְהָמָן עָמַד לְבַקֵּשׁ עַל־נַפְשׁוֹ מֵאֶסְתֵּר
הַמַּלְכָּה כִּי רָאָה כִּי־כָלְתָה אֵלָיו הָרָעָה מֵאֵת
הַמֶּלֶךְ׃
8 * וְהַמֶּלֶךְ שָׁב מִגִּנַּת הַבִּיתָן אֶל־בֵּית מִשְׁתֵּה הַיַּיִן
וְהָמָן נֹפֵל עַל־הַמִּטָּה אֲשֶׁר אֶסְתֵּר עָלֶיהָ וַיֹּאמֶר
הַמֶּלֶךְ הֲגַם לִכְבּוֹשׁ אֶת־הַמַּלְכָּה עִמִּי בַּבָּיִת הַדָּבָר
יָצָא מִפִּי הַמֶּלֶךְ וּפְנֵי הָמָן חָפוּ׃
9 * וַיֹּאמֶר חַרְבוֹנָה אֶחָד מִן־הַסָּרִיסִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ
גַּם הִנֵּה־הָעֵץ אֲשֶׁר־עָשָׂה הָמָן לְמָרְדֳּכַי אֲשֶׁר דִּבֶּר־
טוֹב עַל־הַמֶּלֶךְ עֹמֵד בְּבֵית הָמָן גָּבֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה
וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ תְּלֻהוּ עָלָיו׃
10 * וַיִּתְלוּ אֶת־הָמָן עַל־הָעֵץ אֲשֶׁר־הֵכִין לְמָרְדֳּכָי
וַחֲמַת הַמֶּלֶךְ שָׁכָכָה׃

ח

1 * בַּיּוֹם הַהוּא נָתַן הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ לְאֶסְתֵּר
הַמַּלְכָּה אֶת־בֵּית הָמָן צֹרֵר הַיְּהוּדִיִּים וּמָרְדֳּכַי בָּא
לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ כִּי־הִגִּידָה אֶסְתֵּר מַה הוּא־לָהּ׃
2 * וַיָּסַר הַמֶּלֶךְ אֶת־טַבַּעְתּוֹ אֲשֶׁר הֶעֱבִיר מֵהָמָן
וַיִּתְּנָהּ לְמָרְדֳּכָי וַתָּשֶׂם אֶסְתֵּר אֶת־מָרְדֳּכַי עַל־בֵּית
הָמָן׃
3 * וַתּוֹסֶף אֶסְתֵּר וַתְּדַבֵּר לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וַתִּפֹּל לִפְנֵי
רַגְלָיו וַתֵּבְךְּ וַתִּתְחַנֶּן־לוֹ לְהַעֲבִיר אֶת־רָעַת הָמָן
הָאֲגָגִי וְאֵת מַחֲשַׁבְתּוֹ אֲשֶׁר חָשַׁב עַל־הַיְּהוּדִים׃

5 * Reſpondenſque rex Aſſuerus, ait; Quis eſt iſte, & cuius potentiæ, vt hæc audeat facere?
6 * Dixitque Eſther: Hoſtis & inimicus noſter peſsimus iſte eſt Aman. Quod ille audiens, ilico obſtupuit, vultum regis ac reginæ ferre non ſuſtinens.
7 * Rex autem iratus ſurrexit, & de loco conuiuii intrauit in hortū arboribus conſitum. Aman quoque ſurrexit, vt rogaret Eſther reginā pro anima ſua: intellexit enim à rege ſibi paratum malum.
8 * Qui cùm reuerſus eſſet de horto ne-
C moribus conſito, & intraſſet conuiuij locum, reperit Aman ſuper lectum corruiſſe in quo iacebat Eſther. & ait: Etiam reginā vult opprimere me p̄ſente in domo mea. Necdum verbum de ore regis exierat, & ſtatim operuerunt faciem eius.
9 * Dixitque Arbona vnus de eunuchis qui ſtabāt in miniſterio regis: En lignum quod parauerat Mardochæo qui locutus eſt pro rege, ſtat in domo Aman, habens altitudinis quinquaginta cubitos. Cui dixit rex: Appendite eum in eo.
10 * Suſpenſus eſt itaque Aman in patibulo quod parauerat Mardochęo. & regis ira quieuit.

CAP. VIII.

1 DIe illo dedit rex Aſſuerus Eſther regi-
A næ domum Aman aduerſarij Iudæorum: & Mardochæus ingreſſus eſt ante faciē regis. confeſſa eſt enim ei Eſther quòd eſſet patruus ſuus.
2 * Tulitque rex anulum quem ab Aman recipi iuſſerat, & tradidit Mardochæo. Eſther autem conſtituit Mardochęum ſuper domum ſuam.
3 * Nec his contenta, procidit ad pedes regis, fleuitque, & locuta ad eum orauit vt malitiam Aman Agagitæ, & machinationes eius peſsimas quas excogitauerat contra Iudæos, iuberet irritas fieri.

תרגום

5 וַאֲמַר מַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וַאֲמַר לְאֶסְתֵּר מַלְכְּתָא מַן הוּא דֵין וּבְאֵידֵין אֲתַר הוּא גַּבְרָא חֲצִיפָא וְחַיָּיבָא וּמְרוֹדָא דִּי אַמְלְכֵיהּ בְּלִבֵּיהּ
לְמֶעְבַּד כְּדֵין׃ 6 וַאֲמֶרֶת אֶסְתֵּר גַּבְרָא מְעִיקָא וּבְעֵל דְּבָבָא הָמָן בִּישׁ הָדֵין וְהָמָן אִישְׁתַּעֲמַם מִן קֳדָם מַלְכָּא וּמַלְכְּתָא׃
7 וּמַלְכָּא קָם בִּרְתְחֵיהּ מִמִּשְׁתְּיָא דְּחַמְרָא וַאֲזַל לְגִנְּתָא גַוָּאָה וְהָמָן קָם לְמִתְבַּע עַל נַפְשֵׁיהּ חַיּוּתָא מֵאֶסְתֵּר מַלְכְּתָא אֲרוּם חֲזָא אֲרוּם
אִסְתַּקְפַת עֲלוֹהִי בִּישְׁתָּא מִלְוַת מַלְכָּא׃ 8 וּמַלְכָּא תָב בִּרְתְחֵיהּ מִגִּנְּתָא גַוָּאָה לְבֵית מִשְׁתְּיָא דְּחַמְרָא וְהָמָן גָּחִין עַל דַּרְגֵּשׁ דְּאֶסְתֵּר
יָתְבָא עֲלָהּ וּתְוַהּ מַלְכָּא וַאֲמַר הָא בְּקוּשְׁטָא לָא אֲתָא הָמָן אֱלָהֵן לְמִשְׁכַּב עִם מַלְכְּתָא כַּד אֲנָא שָׁרֵי בְּבֵיתָא פִּתְגָמָא נְפַק מִפּוּם מַלְכָּא וְאַפּוֹי
דְּהָמָן אִתְחַפִּיו בַּהֲתָא׃ 9 וַאֲמַר חַרְבוֹנָא חַד מִן רַבְרְבָנַיָּא קֳדָם מַלְכָּא הָא קֵיסָא דְּזַמֵּן הָמָן לְמִצְלַב יַת מָרְדְּכַי דְּמַלֵּל טָבָא בְּגִין מַלְכָּא
קָיְמָא בְּבֵיתָא דְּהָמָן רוּמֵיהּ חַמְשִׁין אַמִּין וַאֲמַר מַלְכָּא אֱזִלוּ צְלִבוּ יָתֵיהּ עֲלוֹהִי׃
10 וּצְלַבוּ יַת הָמָן עַל קֵיסָא דְּזַמֵּן לְמָרְדְּכַי וְרִתְחָא דְּמַלְכָּא אִישְׁתַּדְּכַת׃

ח

1 בְּיוֹמָא הַהוּא מְסַר מַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ לְאֶסְתֵּר מַלְכְּתָא יַת בֵּיתָא דְּהָמָן מְעִיק יְהוּדָאֵי וּמָרְדְּכַי עַל קֳדָם מַלְכָּא אֲרוּם חַוִּיתַלֵיהּ אֶסְתֵּר מַן
הוּא לַהּ׃ 2 וְאַעְדִּי מַלְכָּא יַת עִזְקְתֵיהּ דְּאַעְבַּר מִן הָמָן וִיהָבַהּ לְמָרְדְּכַי וְשַׁוִּיאַת אֶסְתֵּר יַת מָרְדְּכַי רַבָּן וְסַרְכָן עַל גְּנִיזַיָּא דְּהָמָן׃ 3 וְאוֹסֵיפַת
אֶסְתֵּר וּמַלֵּלַת קֳדָם מַלְכָּא וּנְפַלַת קֳדָם רִגְלוֹי וּבְכִיַת וּפַגְנַת וּפַיֵּסַת לֵיהּ לְבַטָּלָא יַת בִּישַׁת הָמָן דְּמִן יְחוּס אֲגַג וְיַת זְמָמֵיהּ דִּי חֲשַׁב עַל יְהוּדָאִין׃

5 * *Dixit autem rex: Quis hic qui ausus est facere rem hanc?*

6 * *Dixit autem Esther: Homo inimicus Aman prauus iste. Aman verò turbatus est à rege & regina.*

7 * *At rex surrexit à conuiuio in hortum: at Aman rogabat & petebat reginam; videbat enim se in malis existentem.*

8 * *Reuersus est autem rex de horto: Aman verò corruerat super lectum, rogans reginam. Dixit autem rex: Itaque et mulierem opprimit in domo mea? Aman verò audiens erubuit facie.*

9 * *Dixit autem Charbona vnus de Eunuchis; iste autem cognouerat illud lignum cùm vidisset, crucis in domo Aman, quando vocauerat eum ad cœnam regum: & de illo interrogans, cognouit ab vno puerorum quod parabatur. et dixit ad regem: Ecce & lignum parauit Aman Mardochæo, qui locutus fuit de rege; & erectum est in domo Aman cubitorum quinquaginta. Dixit autem rex: Appendatur in eo.*

10 * *Et suspensus est Aman super lignum quod parauit Mardochæo. et tunc cessauit rex ab ira.*

CAP. VIII.

1 *ET in illo die donauit rex Artaxerxes Esther quæcunque erant Aman calumniatori, & Mardochæus vocatus est à rege. ostenderat enim Esther quòd propinquus erat sibi.*

2 * *Tulit autem rex anulum, quem abstulerat ab Aman, & dedit Mardochæo. Et constituit Esther Mardochæum super omnia quæ Aman.*

3 * *Et addens locuta fuit ad regem, & cecidit ad pedes eius, & orauit irritam facere Aman malitiam, & quæ fecit Iudæis.*

5 * εἶπε δὲ ὁ βασιλεύς, τίς ἐστιν ὃς ἐτόλμησε ποιῆσαι τὸ πρᾶγμα τοῦτο;

6 * εἶπε δὲ ἐσθήρ, ἄνθρωπος ἐχθρὸς ἀμὰν ὁ πονηρὸς ἐστί. ἀμὰν δὲ ἐταράχθη ἀπὸ τοῦ βασιλέως καὶ τῆς βασιλίσσης.

7 * ὁ δὲ βασιλεὺς ἐξανέστη ἐκ τοῦ συμποσίου εἰς τὸν κῆπον. ὁ δὲ ἀμὰν παρεκάλει καὶ ἠτεῖτο τὴν βασίλισσαν, ἑώρα γὰρ ἑαυτὸν ἐν κακοῖς ὄντα.

8 * ἐπέστρεψε δὲ ὁ βασιλεὺς ἐκ τοῦ κήπου. ἀμὰν δὲ ἐπεπτώκει ἐπὶ τὴν κλίνην ἀξιῶν τὴν βασίλισσαν. εἶπε δὲ ὁ βασιλεύς, ὥστε καὶ τὴν γυναῖκα βιάζῃ ἐν τῇ οἰκίᾳ μου; ἀμὰν δὲ ἀκούσας διετράπη τῷ προσώπῳ.

9 * εἶπε δὲ ὁ χαρβωνὰ εἷς τῶν εὐνούχων, οὗτος δὲ ἐγνώκει τοῦτο τὸ ξύλον ἰδὼν τοῦ σταυροῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ ἀμάν, ὅτε ἐκάλει αὐτὸν ἐπὶ τὸν δεῖπνον τῶν βασιλέων, καὶ περὶ τούτου πυθόμενος, ἔγνω παρ' ἑνὸς τῶν παίδων τὸ κατασκευαζόμενον. καὶ εἶπε πρὸς τὸν βασιλέα, ἰδοὺ καὶ ξύλον ἡτοίμασεν ἀμὰν μαρδοχαίῳ τῷ λαλήσαντι περὶ τοῦ βασιλέως, καὶ ὤρθωται ἐν τοῖς ἀμὰν πηχῶν πεντήκοντα. εἶπε δὲ ὁ βασιλεύς, σταυρωθήτω ἐπ' αὐτῷ.

10 * καὶ ἐκρεμάσθη ἀμὰν ἐπὶ τοῦ ξύλου ὃ ἡτοίμασε μαρδοχαίῳ. καὶ τότε ἐκόπασεν ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τοῦ θυμοῦ.

η'.

1 * Καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ἐδωρήσατο ὁ βασιλεὺς ἀρταξέρξης τῇ ἐσθὴρ ὅσα ὑπῆρχεν ἀμὰν τῷ διαβόλῳ, καὶ μαρδοχαῖος προσεκλήθη παρὰ τοῦ βασιλέως. ὑπέδειξε γὰρ ἐσθήρ, ὅτι ἐνῳκείωται αὐτῇ.

2 * ἔλαβε δὲ ὁ βασιλεὺς τὸν δακτύλιον ὃν ἀφείλετο ἀμάν, καὶ ἔδωκε τῷ μαρδοχαίῳ. καὶ κατέστησεν ἐσθὴρ μαρδοχαῖον ἐπὶ πάντων τῶν τοῦ ἀμάν.

3 * καὶ προσθεῖσα ἐλάλησε πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ προσέπεσεν ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ ἠξίου ἀφελεῖν τὴν ἀμὰν κακίαν, καὶ ὅσα ἐποίησε τοῖς ἰουδαίοις.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

5 Et dixit rex Ahhasueros, & dixit ad Ezzther reginam: Quisnam ille est, & in quonam loco vir audax & scelestus & coniurator, qui consilium iniuit in corde suo vt faceret sic?
6 Et dixit Ezzther: Vir angustiator & auctor inimicitiæ est Haman malus hic. & Aman stupefactus est à facie regis & reginæ.
7 Et rex surrexit in indignatione sua ex conuiuio vini, & abiit in hortum interiorem. & Haman surrexit vt quæreret pro anima sua vitam ab Ezzther regina; viderat enim quòd inuentum erat contra se malum à rege.
8 Et rex reuersus est in feruore suo ab horto interiori in domum conuiuij vini, & Haman incuruatus erat super gradum in quo Ezzther sedebat: & obstupuit rex, & dixit; Ecce in veritate non venit Haman, nisi vt cubet cum regina, me etiam domi manente: verbum prodierat ex ore regis, & facies Haman opertæ fuere confusione.
9 Et dixit Hharbona vnus ex magnatibus ante regem: Ecce lignum quod parauerat Haman ad suspendendum Mardechai, qui locutus fuerat bonum propter regem, erectũ est in domo Haman, cuius altitudo est quinquaginta cubitorum. Et dixit rex: Ite suspendite ipsum super illud.
10 Et suspenderunt Haman super lignum quod parauerat Mardechai. & indignatio regis quieuit.

CAP. VIII.

1 IN die illa tradidit rex Ahhasueros Ezzther reginæ domum Haman afflictoris Iehudæorum, & Mardechai introiuit ante regem: namq; indicauerat illi Ezzther quis esset is sibi.
2 Et abstulit rex anulum suum quem detraxerat ab Haman, & dedit illum Mardechai. & posuit Ezzther Mardechai magistrum & exactorem super facultates Haman.
3 Et addidit Ezzther & locuta est ante regem, & cecidit ante pedes eius, & plorauit, & clamauit, & supplicauit ei, vt rescinderet malum Haman qui fuerat ex prosapia Agag, & commentum eius quod excogitauerat contra Iehudæos.

4 * וַיּוֹשֶׁט הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר אֵת שַׁרְבִט הַזָּהָב וַתָּקָם
אֶסְתֵּר וַתַּעֲמֹד לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃
5 * וַתֹּאמֶר אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב וְאִם־מָצָאתִי חֵן
לְפָנָיו וְכָשֵׁר הַדָּבָר לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְטוֹבָה אֲנִי בְּעֵינָיו
יִכָּתֵב לְהָשִׁיב אֶת־הַסְּפָרִים מַחֲשֶׁבֶת הָמָן בֶּן־
הַמְּדָתָא הָאֲגָגִי אֲשֶׁר כָּתַב לְאַבֵּד אֶת־הַיְּהוּדִים
אֲשֶׁר בְּכָל־מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ׃
6 * כִּי אֵיכָכָה אוּכַל וְרָאִיתִי בָּרָעָה אֲשֶׁר־
יִמְצָא אֶת־עַמִּי וְאֵיכָכָה אוּכַל וְרָאִיתִי בְּאָבְדַן
מוֹלַדְתִּי׃
7 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרֹשׁ לְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה
וּלְמָרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי הִנֵּה בֵית־הָמָן נָתַתִּי לְאֶסְתֵּר
וְאֹתוֹ תָּלוּ עַל־הָעֵץ עַל אֲשֶׁר־שָׁלַח יָדוֹ בַּיְּהוּדִיִּים׃
8 * וְאַתֶּם כִּתְבוּ עַל־הַיְּהוּדִים כַּטּוֹב בְּעֵינֵיכֶם בְּשֵׁם
הַמֶּלֶךְ וְחִתְמוּ בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ כִּי־כְתָב אֲשֶׁר־
נִכְתָּב בְּשֵׁם־הַמֶּלֶךְ וְנַחְתּוֹם בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ אֵין
לְהָשִׁיב׃
9 * וַיִּקָּרְאוּ סֹפְרֵי־הַמֶּלֶךְ בָּעֵת־הַהִיא בַּחֹדֶשׁ
הַשְּׁלִישִׁי הוּא־חֹדֶשׁ סִיוָן בִּשְׁלוֹשָׁה וְעֶשְׂרִים בּוֹ
וַיִּכָּתֵב כְּכָל־אֲשֶׁר־צִוָּה מָרְדֳּכַי אֶל־הַיְּהוּדִים וְאֶל
הָאֲחַשְׁדַּרְפְּנִים־וְהַפַּחוֹת וְשָׂרֵי הַמְּדִינוֹת אֲשֶׁר
מֵהֹדּוּ וְעַד־כּוּשׁ שֶׁבַע וְעֶשְׂרִים וּמֵאָה מְדִינָה מְדִינָה
וּמְדִינָה כִּכְתָבָהּ וְעַם וָעָם כִּלְשֹׁנוֹ וְאֶל־הַיְּהוּדִים
כִּכְתָבָם וְכִלְשׁוֹנָם׃
10 * וַיִּכְתֹּב בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרֹשׁ וַיַּחְתֹּם בְּטַבַּעַת
הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁלַח סְפָרִים בְּיַד הָרָצִים בַּסּוּסִים רֹכְבֵי
11 הָרֶכֶשׁ הָאֲחַשְׁתְּרָנִים בְּנֵי הָרַמָּכִים׃ * אֲשֶׁר נָתַן
הַמֶּלֶךְ לַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל־עִיר וָעִיר לְהִקָּהֵל וְלַעֲמֹד
עַל־נַפְשָׁם לְהַשְׁמִיד וְלַהֲרֹג וּלְאַבֵּד אֶת־כָּל־חֵיל עַם
וּמְדִינָה הַצָּרִים אֹתָם טַף וְנָשִׁים וּשְׁלָלָם לָבוֹז׃

4 * At ille ex more ſceptrum aureum pro-
tendit manu, quo ſignum clementiæ mõ-
ſtrabatur. Illaque conſurgens ſtetit ante
5 eum, * & ait: Si placet regi, & ſi inueni gra-
B tiam in oculis eius, & deprecatio mea non
ei videtur eſſe contraria, obſecro vt nouis
epiſtolis veteres Aman literæ inſidiatoris
& hoſtis Iudæorum, quibus eos in cunctis
regis prouinciis perire præceperat, corri-
6 gantur. * Quomodo enim potero ſuſti-
nere necem & interfectionẽ populi mei?
7 * Reſponditque rex Aſſuerus Eſther re-
ginæ & Mardochæo Iudæo: Domum Amã
conceſſi Eſther reginæ, & ipſum iuſſi affi-
gi cruci, quia auſus eſt manum mittere in
8 Iudæos. * Scribite ergo Iudæis, ſicut
vobis placet, ex regis nomine, ſignantes li-
C teras anulo meo. Hæc enim conſuetudo
erat, vt epiſtolis quæ ex regis nomine mit-
tebantur, & illius anulo ſignatæ erant, ne-
mo auderet contradicere.
9 * Accitiſque ſcribis & librariis regis, e-
rat autem tempus tertij menſis qui appella
tur Siban, viceſima & tertia illius die, ſcri-
ptæ ſunt epiſtolæ, vt Mardochæus volue-
rat, ad Iudæos & ad principes procurato-
reſque & iudices, qui centum viginti ſeptẽ
prouinciis ab India vſque Æthiopiam p̃-
ſidebant, prouinciæ atque prouinciæ, po-
pulo & populo iuxta linguas & literas
ſuas, & Iudæis prout legere poterant &
audire.
10 * Ipſæque epiſtolæ quæ ex regis nomi-
ne mittebantur, anulo illius obſignatæ
ſunt, & miſſæ per veredarios, qui per om-
nes prouincias diſcurrentes, veteres literas
nouis nunciis præuenirent.
11 * Quibus imperauit rex, vt conueni-
rent Iudæos per ſingulas ciuitates, & in
vnum præciperent congregari, vt ſtarent
pro animabus ſuis, & omnes inimicos
ſuos cum coniugibus ac liberis, & vni-
uerſis domibus interficerent atque de-
lerent.

תרגום

4 ואושיט מלכא לאסתר ית תגרא דדהבא ואיזדקפת אסתר וקמת קדם מלכא׃ 5 ואמרת אין על מלכא ישפר ואין אשכחת רחמין קדמוהי
ותקין פתגמא קדם מלכא וטבתא אנא בעינוי יפקד מלכא וישים טעמא למכתב למהוי תיבין פטקיא דשדר המן בר המדתא דמן יחוס אגג
דכתב לאובדא ית כל יהודאין די בכל פלכי מלכא׃ 6 ארום איכדין איכול לסוברא ולמחמי בבישתא דתנדן ית עמי ואיכדין איכול למתעתרא
ולמחמי בעידן דיובדון גניסת ילדותי׃ 7 ואמר מלכא אחשורוש לאסתר מלכתא ולמרדכי יהודאה הא בית המן יהבית לאסתר ויתיה צלבו
על קיסא בגין דאושיט ידיה ביהודאי׃ 8 ואתון כתבו בגין יהודאי כד שפיר בעיניכון בשום מימרא דמלכא וסתמו בעזקת סטומתא
דמלכא ארום פיטקא דמתכתיב בשום מימרא דמלכא ומסתתם בעזקה סיטומתא דמלכא לא יתוב ריקנו׃ 9 ואתקריו לבלרין דמלכא
בעידנא ההיא בירחא תליתאה הוא ירח סיון בעשרין ותלתא יומין ביה ואכתיב ככל דפקד מרדכי לות יהודאין ולות אסטרטילוסין והפרכין
ורברבנין דמתמנן ארכונין על פלכיא דמן הנדיא רבא ועד כוש למאה ועשרין ושבע פלכיא פלכא ופלכא כרושם כתבהא ועמא ועמא
כממלל לישניה ולות יהודאין כרושם כתבהון וכממלל לישנהון׃ 10 וכתב בשום מימרא דמלכא אחשורוש ואסתתם בעזקת
סיטומתא דמלכא ושלח פיטקין בידא דרהטונין רהטי סוסון ורכבי רכשא ערטוליני רמכין׃
11 דיהב מלכא סיעא ליהודאין די בכל קרוא וקרוא לאתכנשא ולקימא ית נפשיהון לשיצאה ולקטלא ולאובדא ית כל חילות עמא
ופלכא דמעיקין יתהון טפלין ונשין ושללהון לעדאה׃

4 * *Extendit autem rex Esther virgam auream, & surrexit Esther vt astaret regi.*

5 * *Et dixit Esther: Si videtur tibi & inueni gratiam, mittatur vt reuertantur literæ missæ ab Aman, quæ scriptæ fuerant ad perdendum Iudæos qui sunt in regno tuo.*

6 * *Quomodo enim potero videre afflictionem populi mei? & quomodo potero saluari in perditione patriæ meæ?*

7 * *Et dixit rex ad Esther: Si omnia bona Aman dedi & donaui tibi, & illum suspendi in ligno, quia manus intulit Iudæis; quid amplius quæris?*

8 * *Scribite & vos ex nomine meo vt videtur vobis, & sigillate anulo meo. quæcunque enim scribuntur rege iubente, & signata sunt anulo meo, non est eis contradicere.*

9 * *Vocati sunt autem scribæ in primo mense, qui est Nisan, tertia & vicesima eiusdem anni. et scripta sunt Iudæis quæcunque iussit procuratoribus & principibus satraparum, ab India vsque ad Æthiopiam, centum viginti septem satrapis per regionem & regionem secundum eorum locutionem.*

10 * *Scriptæ sunt autem per regem, & sigillatæ sunt anulo eius. Et miserunt literas per veredarios,*

11 * *Sicut præcepit eis vt vterentur legibus suis in omni ciuitate, iuuarentque illos, & vt vterentur inimicis suis & oppositis eis, vt voluissent,*

4 * ἐξέτεινε δὲ ὁ βασιλεὺς τῇ ἐσθὴρ τὴν ῥάβδον τὴν χρυσῆν, καὶ ἐξηγέρθη ἐσθὴρ παρεστηκέναι τῷ βασιλεῖ.

5 * καὶ εἶπεν ἐσθήρ, εἰ δοκεῖ σοι καὶ εὗρον χάριν, πεμφθήτω ἀποστραφῆναι τὰ γράμματα τὰ ἀπεσταλμένα ἀπὸ ἀμὰν, τὰ γραφέντα ἀπολέσθαι τοὺς ἰουδαίους οἵ εἰσιν ἐν τῇ βασιλείᾳ σου.

6 * πῶς γὰρ δυνήσομαι ἰδεῖν τὴν κάκωσιν τοῦ λαοῦ μου; καὶ πῶς δυνήσομαι σωθῆναι ἐν τῇ ἀπωλείᾳ τῆς πατρίδος μου;

7 * καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς ἐσθήρ, εἰ πάντα τὰ ὑπάρχοντα ἀμὰν ἔδωκα καὶ ἐχαρισάμην σοι, καὶ αὐτὸν ἐκρέμασα ἐπὶ ξύλου, ὅτι τὰς χεῖρας ἐπήνεγκεν τοῖς ἰουδαίοις· τί ἔτι ἐπιζητεῖς;

8 * γράψατε καὶ ὑμεῖς ἐκ τοῦ ὀνόματός μου ὡς δοκεῖ ὑμῖν, καὶ σφραγίσατε τῷ δακτυλίῳ μου· ὅσα γὰρ γράφεται τοῦ βασιλέως ἐπιτάξαντος καὶ σφραγισθῇ τῷ δακτυλίῳ μου, οὐκ ἔστιν αὐτοῖς ἀντειπεῖν.

9 * ἐκλήθησαν δὲ οἱ γραμματεῖς ἐν τῷ πρώτῳ μηνί, ὅς ἐστι νισὰν τῇ τρίτῃ καὶ εἰκάδι τοῦ αὐτοῦ ἔτους· καὶ ἐγράφη τοῖς ἰουδαίοις ὅσα ἐνετείλατο τοῖς οἰκονόμοις, καὶ τοῖς ἄρχουσι τῶν σατραπῶν, ἀπὸ τῆς ἰνδικῆς ἕως τῆς αἰθιοπίας, ἑκατὸν εἰκοσιεπτὰ σατράπαις κατὰ χώραν καὶ χώραν κατὰ τὴν αὐτῶν λέξιν.

10 * ἐγράφη δὲ διὰ τοῦ βασιλέως καὶ ἐσφραγίσθη τῷ δακτυλίῳ αὐτοῦ· καὶ ἐξαπέστειλαν τὰ γράμματα διὰ βιβλιοφόρων·

11 * ὡς ἐπέταξεν αὐτοῖς χρήσασθαι τοῖς νόμοις αὐτῶν ἐν πάσῃ πόλει βοηθῆσαί τε αὐτοῖς καὶ χρήσασθαι τοῖς ἀντιδίκοις αὐτῶν καὶ τοῖς ἀντικειμένοις αὐτοῖς, ὡς βούλονται,

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[4] Et tetendit rex Ezzther sceptrum aureum, & leuata est Ezzther, & stetit ante regem. [5] Et dixit, Si regi gratum est, & si inueni gratiam ante ipsum, & rectum est verbum ante regem, & probata sum ego in oculis eius; iubeat rex & ponat sententiam ad scribendum vt reuocentur epistolæ quas misit Haman filius Hamdatha qui erat ex prosapia Hagag quas scripsit ad perdendum omnes Iehudæos qui sunt in omnibus regionibus regis. [6] Nam quonam modo potero ferre, & spectare malum, cui erit addictus populus meus? & quomodo potero stare & spectare tempus quo peribit generatio natiuitatis meæ?

[7] Et dixit rex Ahhasueros ad Ezzther reginam, & ad Mardechai Iehudęum, Ecce domum Haman dedi Ezzther & illum suspenderunt super lignum, eò quòd extendisset manum suam in Iehudæos. [8] Et vos scribite pro Iehudæis, quemadmodum pulchrũ fuerit in oculis vestris in nomine edicti regis, & obsignate anulo sigillatorio regis, nam epistola quæ scribitur in nomine dicti regis, & obsignatur anulo obsignatorio regis, non reuertetur vacua. [9] Et vocati sunt scribæ regis tempore illo mense tertio, ipse est mensis Siuan, vicesima & tertia die eius: & scriptum est iuxta omnia quæ iussit Mardechai, Iehudæis, & satrapis, & hipparchis, magnatibusque qui præpositi erant præfecti super regiones quę sunt ab Hendia magna, vsque ad Chus, centum & viginti & septem regionibus, vnicuique regioni iuxta characterem scripturæ suæ, & vnicuique populo iuxta locutionem linguæ suæ, & Iehudæis iuxta characterem scripturæ eorum, & iuxta locutionem linguæ eorum. [10] Et scripsit in nomine dicti regis Ahhasueros, & signatum est anulo signatorio regis, & misit epistolas per manum cursorum currentium equis, & ascensorum celerum equorum, & mulorum equinorum.

[11] Quòd dabat rex auxilium Iehudæis qui erant in omnibus & singulis ciuitatibus, vt congregarentur & sustentarent animas suas, vt exterminarent, occiderent, perderentque omnẽ gentem & regionem, quæ affligerent eos, paruulos, & fœminas; & spolia eorũ auferrent.

12 * ביום אחד בכל־מדינות המלך אחשורוש
בשלושה עשר לחדש שנים־עשר הוא־חדש אדר:
13 * פתשגן הכתב להנתן דת בכל־מדינה ומדינה
גלוי לכל־העמים ולהיות היהודיים עתודים ליום
14 הזה להנקם מאיביהם: * הרצים רכבי הרכש
האחשתרנים יצאו מבהלים ודחופים בדבר
המלך והדת נתנה בשושן הבירה:
15 * ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות
תכלת וחור ועטרת זהב גדולה ותכריך בוץ
וארגמן והעיר שושן צהלה ושמחה:
16 * ליהודים היתה אורה ושמחה וששן ויקר:
17 * ובכל־מדינה ומדינה ובכל־עיר ועיר מקום
אשר דבר־המלך ודתו מגיע שמחה וששון
ליהודים משתה ויום טוב ורבים מעמי הארץ
מתיהדים כי־נפל פחד־היהודים עליהם:

ט

1 * ובשנים עשר חדש הוא־חדש
אדר בשלושה עשר יום בו אשר הגיע דבר־המלך
ודתו להעשות ביום אשר שברו איבי היהודים
לשלוט בהם ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים
המה בשנאיהם:
2 * נקהלו היהודים בעריהם בכל־מדינות
המלך אחשורוש לשלח יד במבקשי רעתם
ואיש לא־עמד בפניהם כי־נפל פחדם על־
כל־העמים:
3 * וכל־שרי המדינות והאחשדרפנים והפחות
ועשי המלאכה אשר למלך מנשאים את־היהודים
כי־נפל פחד־מרדכי עליהם:
4 * כי־גדול מרדכי בבית המלך ושמעו הולך בכל־
המדינות כי־האיש מרדכי הולך וגדול:

12 * Et constituta est per omnes prouin-
D cias vna vltionis dies, id est, tertiadecima
13 die mẽsis duodecimi Adar. * Summa epi-
stolæ hęc fuit: Vt in omnibus terris ac po-
pulis qui regis Assueri subiacebant impe-
rio, notum fieret paratos esse Iudæos ad ca
14 piẽdam vindictã de hostibus suis. * Egres-
sique sunt veredarij celeres nuncia perfe-
rentes, & edictum regis pependit in Susis.
15 * Mardochæus autem de palatio, & de
conspectu regis egrediens fulgebat vesti-
bus regijs hyacinthinis videlicet & aeri-
nis, coronam auream portans in capite, &
amictus serico pallio atq; purpureo. Om-
nisque ciuitas exultauit atq; lætata est.
16 * Iudæis autem noua lux oriri visa est,
gaudium, honor & tripudium.
17 * Apud omnes populos vrbes atq; pro-
uincias quocunque regis præcepta venie-
bant, mira exultatio, epulę atque cõuiuia,
& festus dies, in tantum vt plures alterius
gentis & sectæ eorum religioni & ceremo-
nijs iungerentur. Grandis enim cunctos
Iudaici nominis terror inuaserat.

CAP. IX.

1 Igitur duodecimi mensis, quem Adar
A vocari ante iam diximus, tertiadecima
die, quando cunctis Iudęis interfectio pa-
rabatur, & hostes eorum inhiabant san-
guini, versa vice superiores Iudæi esse cœ-
perunt & se de aduersarijs vindicare.
2 * Congregatique sunt per singulas ci-
uitates & oppida & loca, vt extenderent
manum contra inimicos & persecutores
suos. Nullúsq; ausus est resistere, eò quòd
omnes populos magnitudinis eorum for-
3 mido penetraret. * Nam & prouinciarũ
iudices, duces & procuratores, omnísque
dignitas, quæ singulis locis ac operibus
præerat, extollebant Iudæos timore Mar-
4 dochæi. Quem principem esse palatij &
plurimum posse cognouerant. Fama quo-
que nominis eius crescebat quotidie, &
per cunctorum ora volitabat.

תרגום

12 ביומא חד בכל פלכי מלכא אחשורוש בתליסר יומין לירח תריסר הוא ירחא דאדר: 13 דיטגמא דכתבא לאתיהבא גזרתא
בכל פלכא ופלכא בריר לכל עממיא דיהון יהודאי אטמוסין ליומא הדין לאתפרעא מבעלי דבביהון: 14 רהטונין רכבי רכשא
עטוליני נפקו מבהלין ודריזין בפתגמא דמלכא וגזרתא אתיהבת בשושן בירנתא: 15 ומרדכי נפק מן קדם מלכא בלבוש מלכותא
תכלתא וחרי והמניכא דדהב רבתא וגלימא דבוץ וארגון טב וקרתא דשושן בדחא וחדיא: 16 ליהודאין הות נהורא וחדוא
ודיחות לבא ויקרא: 17 ובכל פלכא ופלכא ובכל קרוא וקרוא אתר דפתגם מלכא וגזרת דינה מטי חדוא ובדיחות לבא ליהודאין
משתיא ויומא טבא וסגיאין מעממי ארעא מתגיירין ארום נפל פחדא דיהודאי עליהון:

ט

1 ובתריסר ירחין הוא ירח אדר בתליסר יומין ביה דמטא פתגם מלכא וגזרת דינה לאתעובדא ביומא דחשבו בעלי דבביהון
דיהודאי למשלט בהון ואתהפכת דישלטון יהודאי אנון בשנאיהון: 2 אתכנשו יהודאי בקרויהון בכל פלכי מלכא אחשורוש לאושטא
ידא לקטלא ית כל דתבעין בישתהון וגבר לא קם באנפיהון ארום נפל פחדיהון על כל עממיא: 3 וכל רברבני פלכיא אסטרטלוסין
והפרכין ועבדי עיבידתא די למלכא ממנן עליהון ית יהודאין לארכונין ארום נפל פחדא דמרדכי עליהון:
4 ארום רב מרדכי בבית מלכא ומשמעה נפק בכל פלכיא ארום גברא מרדכי אזל ומתרברב:

12 *In die vna in omni regno Artaxerxis, tertiadecima duodecimi mensis qui est Adar.

13 *At exemplaria apponantur visibiliter in omni regno, paratique sint omnes Iudæi in hanc diem ad debellandum suos hostes.

14 *Ipsi quidem igitur equites exierunt festinantes ad ea quæ à rege dicta erant perficiendum; appositum fuit autem præceptum & in Susis.

15 *At Mardochæus exijt ornatus regio ornatu & coronam habens auream, & diadema byssinum purpureum: videntes autem qui in Susis, gauisi sunt.

16 *At Iudæis fuit lumen & lætitia,

17 *Per ciuitatem & regionem, vbicunque positum fuit exemplar: gaudium & lætitia Iudæis, conuiuium & festiuitas: & multi gentilium circuncidebantur & iudaizabant propter metum Iudæorum.

CAP. IX.

1 IN enim duodecimo mense tertiadecima mensis qui est Adar, aderant literæ quæ scriptæ fuerant à rege.

2 *Et in ea die perierunt qui oppositi erant Iudæis, nullus enim insurrexit timens eos.

3 *Nam principes Satraparum, & tyranni, & regij scribæ honorabant Iudæos, quoniam timor Mardochæi incubuerat super eos.

4 *Contingit enim præceptum regis nominatum fuisse in omni regno.

12 *ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ ἐν πάσῃ τῇ βασιλείᾳ ἀρταξέρξου, τῇ τρισκαιδεκάτῃ τοῦ δωδεκάτου μηνὸς ὅς ἐστιν ἀδάρ.

13 *τὰ δὲ ἀντίγραφα ἐκτιθέσθωσαν ὀφθαλμοφανῶς ἐν πάσῃ τῇ βασιλείᾳ· ἑτοίμους τε εἶναι πάντας τοὺς ἰουδαίους εἰς ταύτην τὴν ἡμέραν πολεμῆσαι αὐτῶν τοὺς ὑπεναντίους.

14 *οἱ μὲν οὖν ἱππεῖς ἐξῆλθον σπεύδοντες τὰ ὑπὸ τοῦ βασιλέως λεγόμενα ἐπιτελεῖν· ἐξετέθη δὲ τὸ πρόσταγμα καὶ ἐν σούσοις.

15 *ὁ δὲ μαρδοχαῖος ἐξῆλθεν ἐστολισμένος τὴν βασιλικὴν στολὴν, καὶ στέφανον ἔχων χρυσοῦν, καὶ διάδημα βύσσινον πορφυροῦν· ἰδόντες δὲ οἱ ἐν σούσοις, ἐχάρησαν.

16 *τοῖς δὲ ἰουδαίοις ἐγένετο φῶς καὶ εὐφροσύνη,

17 *κατὰ πόλιν καὶ χώραν, οὗ ἂν ἐξετέθη τὸ ἔκθεμα, χαρὰ καὶ εὐφροσύνη τοῖς ἰουδαίοις, κώθων καὶ εὐφροσύνη· καὶ πολλοὶ τῶν ἐθνῶν περιετέμνοντο καὶ ἰουδάϊζον διὰ τὸν φόβον τῶν ἰουδαίων.

θ'.

1 *Εν γὰρ τῷ δωδεκάτῳ μηνὶ τῇ τρισκαιδεκάτῃ τοῦ μηνὸς ὅς ἐστιν ἀδάρ, παρῆν τὰ γράμματα τὰ γραφέντα παρὰ τοῦ βασιλέως.

2 *καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ἀπώλοντο οἱ ἀντικείμενοι τοῖς ἰουδαίοις· οὐδεὶς γὰρ ἀντέστη φοβούμενος αὐτούς.

3 *οἱ γὰρ ἄρχοντες τῶν σατραπῶν, καὶ οἱ τύραννοι, καὶ οἱ βασιλικοὶ γραμματεῖς ἐτίμων τοὺς ἰουδαίους, ὁ γὰρ φόβος μαρδοχαίου ἐπέκειτο αὐτοῖς.

4 *προσέπεσε γὰρ τὸ πρόσταγμα τοῦ βασιλέως ὀνομασθῆναι ἐν πάσῃ τῇ βασιλείᾳ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[12] Die vna in omnibus regionibus regis Ahhasueros, decima tertia die mensis duodecimi, ipse est mensis Adar. [13] Edictum scripturæ erat, vt daretur decretum in qualibet regione publicatum omnibus gentibus, vt sint Iehudæi parati in die illa ad vindicandum se de auctoribus inimicitiarum suarum. [14] Cursores ascensores celerum equorum & mulorum, exierunt festinantes & accelerantes ad verbum regis: & decretum datum est in Susan metropoli. [15] Et Mardechai exiit à conspectu regis in veste regia hyacinthina & candida, & monili aureo magno, & cum amictu byssi & purpuræ bonæ; ciuitas autem Susan exultabat & lætabatur. [16] Iehudæis fuit lux & lætitia, & gaudium cordis & gloria. [17] Et in qualibet regione, & in quacunque ciuitate & loco, quò verbum regis & decretum iudicij eius peruenit, lætitia & gaudium cordis erat Iehudæis; conuiuium & dies bonus: & multi ex gentibus terræ proselyti fiebant, quia ceciderat timor Iehudæorum super eos.

CAP. IX.

IN duodecimo autem mensium, ipse est mensis Adar, decima tertia die eius, qua peruenit verbum regis, & decretum iudicij eius, ad exequendum in die qua cogitauerāt auctores inimicitiarum Iehudæorum potestatem exercere in eos: & oppositum fuit, quia potestatem exercuerunt Iehudæi ipsi in odientes se. [2] Congregati sunt Iehudæi in ciuitatibus suis, in omnibus regionibus regis Ahhasueros, vt extenderent manum ad occidendum omnes quærentes malum eorum. & homo non stetit in facie eorum; nam ceciderat terror eorum super omnes gentes. [3] Et omnes magnates regionum, principes & hipparchi, actores munerum regiorum, præficiebant super se Iehudæos principes; quia ceciderat terror Mardechai super eos. [4] Nam magister erat Mardechai in domo regis, & fama eius peruagabatur per omnes regiones; etenim vir Mardechai ibat & multiplicabatur.

5 וַיַּכּוּ הַיְּהוּדִים בְּכָל־אֹיְבֵיהֶם מַכַּת־חֶרֶב וְהֶרֶג
וְאַבְדָן וַיַּעֲשׂוּ בְשֹׂנְאֵיהֶם כִּרְצוֹנָם׃
6 וּבְשׁוּשַׁן הַבִּירָה הָרְגוּ הַיְּהוּדִים וְאַבֵּד חֲמֵשׁ
7 מֵאוֹת אִישׁ׃ וְאֵת ׀ פַּרְשַׁנְדָּתָא וְאֵת ׀
דַּלְפוֹן וְאֵת ׀ אַסְפָּתָא׃
8 וְאֵת ׀ פּוֹרָתָא וְאֵת ׀ אֲדַלְיָא וְאֵת ׀ אֲרִידָתָא׃
9 וְאֵת ׀ פַּרְמַשְׁתָּא וְאֵת ׀ אֲרִיסַי וְאֵת ׀ אֲרִדַי
וְאֵת ׀ וַיְזָתָא׃
10 עֲשֶׂרֶת בְּנֵי הָמָן בֶּן־הַמְּדָתָא צֹרֵר הַיְּהוּדִים
הָרָגוּ וּבַבִּזָּה לֹא שָׁלְחוּ אֶת־יָדָם׃
11 בַּיּוֹם הַהוּא בָּא מִסְפַּר הַהֲרוּגִים בְּשׁוּשַׁן
הַבִּירָה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃
12 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה
הָרְגוּ הַיְּהוּדִים וְאַבֵּד חֲמֵשׁ מֵאוֹת אִישׁ וְאֵת עֲשֶׂרֶת
בְּנֵי־הָמָן בִּשְׁאָר מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ מֶה עָשׂוּ וּמַה־
שְּׁאֵלָתֵךְ וְיִנָּתֵן לָךְ וּמַה־בַּקָּשָׁתֵךְ עוֹד וְתֵעָשׂ׃
13 וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב יִנָּתֵן גַּם־
מָחָר לַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בְּשׁוּשָׁן לַעֲשׂוֹת כְּדָת הַיּוֹם
וְאֵת עֲשֶׂרֶת בְּנֵי־הָמָן יִתְלוּ עַל־הָעֵץ׃
14 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְהֵעָשׂוֹת כֵּן וַתִּנָּתֵן דָּת בְּשׁוּשָׁן
וְאֵת עֲשֶׂרֶת בְּנֵי־הָמָן תָּלוּ׃
15 וַיִּקָּהֲלוּ הַיְּהוּדִיים אֲשֶׁר־בְּשׁוּשָׁן גַּם בְּיוֹם
אַרְבָּעָה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ אֲדָר וַיַּהַרְגוּ בְשׁוּשָׁן שְׁלֹשׁ
מֵאוֹת אִישׁ וּבַבִּזָּה לֹא שָׁלְחוּ אֶת־יָדָם׃
16 וּשְׁאָר הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בִּמְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ
נִקְהֲלוּ ׀ וְעָמֹד עַל־נַפְשָׁם וְנוֹחַ מֵאֹיְבֵיהֶם וְהָרוֹג
בְּשֹׂנְאֵיהֶם חֲמִשָּׁה וְשִׁבְעִים אָלֶף וּבַבִּזָּה לֹא שָׁלְחוּ
17 אֶת־יָדָם׃ בְּיוֹם־שְׁלוֹשָׁה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ אֲדָר
וְנוֹחַ בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר בּוֹ וְעָשֹׂה אֹתוֹ יוֹם מִשְׁתֶּה
וְשִׂמְחָה׃

5 Itaque percuſſerunt Iudæi inimicos ſuos plaga magna, & occiderunt eos, reddentes eis quod ſibi parauerant facere.
6 In tantum vt etiam in Suſis quingentos viros interficerent:
7 Extra decem filios Aman Agagitæ hoſtis Iudæorum. Quorum iſta ſunt nomina: Parſandatha & Delphon, & Eſphata.
8 Et Phorata & Adalia, & Aridatha.
9 Et Ephermeſtha, Ariſai, & Aridai, & Vaiſatha.
10 Quos cùm occidiſſent, prædas de ſubſtantijs eorum agere noluerunt.
11 Statímque numerus eorum qui occiſi erant in Suſis, ad regem relatus eſt.
12 Qui dixit reginæ, In vrbe Suſis interfecerunt Iudæi quingentos viros, & alios decem filios Aman. Quantam putas eos exercere cædem in vniuerſis prouincijs? Quid vltra poſtulas, & quid vis vt fieri C iubeam?
13 Cui illa reſpondit, Si regi placet, detur poteſtas Iudæis, vt ſicut fecerunt hodie in Suſis, ſic & cras faciãt, & decem filij Aman in patibulis ſuſpendantur.
14 Præcepítque rex vt ita fieret. Statímque in Suſis pependit edictum, & decem filij Aman ſuſpenſi ſunt.
15 Congregatis Iudæis quartadecima die menſis Adar, interfecti ſunt in Suſis trecenti viri, nec eorum ab illis direpta ſubſtantia eſt.
16 Sed & per omnes prouincias quæ ditioni regis ſubiacebãt, pro animabus ſuis ſteterunt Iudæi, interfectis hoſtibus ac perſecutoribus ſuis, in tantum vt ſeptuaginta quinque milia occiſorum implerentur, & nullus de ſubſtantijs eorum quicquam contingeret.
17 Dies autem tertiuſdecimus menſis Adar vnus apud omnes interfectionis fuit, & quartadecima die cęedere deſierunt.

תרגום

5 וּמְחוֹ יְהוּדָאִין בְּכָל בַּעֲלֵי דְּבָבֵיהוֹן מְחַת קְטִילַת סַיְפָא וּקְטִילַת וְהוֹבַד נַפְשָׁתָא וַעֲבַדוּ בְּסָנְאֵיהוֹן כִּרְעוּתְהוֹן׃ 6 וּבְשׁוּשַׁן בִּירַנְתָּא
קְטָלוּ יְהוּדָאִין וְהוֹבַדוּ חֲמֵשׁ מְאָה גֻּבְרִין׃ 7 וְיַת פַּרְשַׁנְדָּתָא וְיַת דַּלְפוֹן וְיַת אַסְפָּתָא׃ 8 וְיַת פּוֹרָתָא וְיַת אֲדַלְיָא וְיַת אֲרִידָתָא׃ 9 וְיַת
פַּרְמַשְׁתָּא וְיַת אֲרִיסַי וְיַת אֲרִדַי וְיַת וַיְזָתָא׃ 10 עַשְׂרְתֵּי בְּנוֹי דְּהָמָן בַּר הַמְּדָתָא מְעִיקָא דִּיהוּדָאֵי קְטָלוּ וּבַעֲדָאָה לָא אוֹשִׁיטוּ יַת יְדֵיהוֹן׃
11 בְּיוֹמָא הַהוּא עָאל מִנְיַן קְטִילִין בְּשׁוּשַׁן בִּירַנְתָּא קֳדָם מַלְכָּא׃ 12 וַאֲמַר מַלְכָּא לְאֶסְתֵּר מַלְכְּתָא בְּשׁוּשַׁן בִּירַנְתָּא קְטַלוּ יְהוּדָאֵי
וְאוֹבַדוּ חֲמֵשׁ מְאָה גֻבְרִין וְיַת עַשְׂרְתֵּי בְּנוֹי דְּהָמָן דְּאִשְׁתְּאָרוּ וּבְכָל פִּילְכֵי מַלְכָּא מָה עֲבַדוּ וּמַה שְׁאֵלָתִיךְ וְיִתְיְהֵב לִיךְ וּמַה בָּעוּתִיךְ עַד כְּעַן וְיִתְעֲבֵד׃
13 וַאֲמֶרֶת אֶסְתֵּר אִין עַל מַלְכָּא יִשְׁפַּר יִתְיְהֵב רְשׁוּ אַף מְחַר לִיהוּדָאִין דִּי בְשׁוּשַׁן לְמֶעְבַּד כִּגְזֵרַת יוֹמָא הָדֵין וְיַת עַשַׂרְתֵּי בְּנוֹי דְּהָמָן יִזְדַּקְפוּן
עַל קֵיסָא׃ 14 וַאֲמַר מַלְכָּא לְאִתְעוֹבָדָא כְּדֵין וְאִתְיְהִיבַת גְּזֵירַת דִּינָא בְּשׁוּשַׁן וְיַת עַשַׂרְתֵּי בְנוֹי דְהָמָן צְלִיבוּ׃
15 וְאִתְכְּנַשׁוּ יְהוּדָאִין דִּי בְשׁוּשַׁן אוּף בְּיוֹם אַרְבַּע עֲשַׂר לְיֶרַח אֲדָר וּקְטַלוּ בְשׁוּשַׁן תְּלָת מְאָה גֻבְרִין וּבְעֲדָאָה לָא אוֹשִׁיטוּ יַת יְדֵיהוֹן׃
16 וּשְׁאָר יְהוּדָאִין דִּי בְּפִלְכֵי מַלְכָּא אִתְכְּנַשׁוּ וְקַיִּימוּ יַת נַפְשֵׁיהוֹן וְאַשְׁכַּחוּ נְיָחָא מִבַּעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן וּקְטַלוּ בְּסָנְאֵיהוֹן שִׁבְעִין וְחַמְשָׁא אַלְפִין
וּבַעֲדָאָה לָא אוֹשִׁיטוּ יַת יְדֵיהוֹן׃
17 בְּיוֹמָא תְּלָת עֲשַׂר לְיֶרַח אֲדָר הֲוָה קְטוֹל וְנָחוּ בְּאַרְבֵּיסַר בֵּהּ וּמֶעְבַּד יַתֵיהּ יוֹם מִשְׁתְּיָא וְחֶדְוָא׃

Et in Susis ciuitate, occiderunt Judæi viros quingentos. 5

Et Pharsandatha, & Delphon, & Asphatha. 7

Et Phoradatha, & Adalia, & Aridatha. 8

Et Pharmastha, & Arisai, & Aridai, & Baizatha. 9

Et decem filios Aman Amadathu Bugæi inimici Judæorum, & non diripuerunt in eadem die. 10

Traditus est autem numerus regi eorum qui perierant in Susis. 11

Dixit autem rex ad Esther, Interfecerunt Judæi in Susis viros quingentos in ciuitate; in autem regione quomodo existimas quòd exercuerunt? quid igitur petis amplius, & erit tibi? 12

Et dixit Esther regi, Detur Judæis vti similiter cras, itaque decem filios Aman suspendant. 13

Et permisit rex sic fieri, & permisit Judæos ciuitatis corpora filiorũ Aman suspendere. 14

Et congregati sunt Iudæi in Susis quartadecima Adar, & occiderunt viros trecentos & nihil rapuerunt. 15

At reliqui Judæorum qui in regno congregati fuerant & se adiuuabant, & cessauerunt à bellis. 16

Perdiderunt enim de ipsis decem millia septies quinque milia tertiadecima Adar, & nihil rapuerunt: & cessauerunt quartadecima eiusdem mensis; & egerunt eandem diem requiei cum gaudio & lætitia. 17

5 καὶ ἐν Σούσοις τῇ πόλει ἀπέκτειναν οἱ ἰουδαῖοι ἄνδρας πεντακοσίους,

7 τόν τε φαρσανδαθὰ καὶ δελφὼν καὶ ἀσφαθά.

8 καὶ φορδαθὰ, καὶ ἀδαλία, καὶ ἀριδαθά.

9 καὶ φαρμαθά, καὶ ἀρισάϊ, καὶ ἀριδάϊ, καὶ βαϊζαθά.

10 καὶ τοὺς δέκα υἱοὺς ἀμὰν ἀμαδαθοῦ βουγαίου τοῦ ἐχθροῦ τῶν ἰουδαίων, καὶ οὐ διήρπασαν ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ.

11 ἐπεδόθη δὲ ὁ ἀριθμὸς τῷ βασιλεῖ τῶν ἀπολωλότων ἐν Σούσοις.

12 εἶπε δὲ ὁ βασιλεὺς πρὸς ἐσθήρ, ἀπώλεσαν οἱ ἰουδαῖοι ἐν Σούσοις ἄνδρας πεντακοσίους ἐν τῇ πόλει· ἐν δὲ τῇ περιχώρῳ πῶς οἴει ὅτι ἐχρήσαντο; τί οὖν ἀξιοῖς ἔτι, καὶ ἔσται σοι;

13 καὶ εἶπεν ἐσθὴρ τῷ βασιλεῖ, δοθήτω τοῖς ἰουδαίοις χρῆσθαι ὡσαύτως τὴν αὔριον, ὥς τε τοὺς δέκα υἱοὺς ἀμὰν κρεμάσαι.

14 καὶ ἐπέτρεψεν ὁ βασιλεὺς οὕτως γενέσθαι, καὶ ἐξέθηκε τοῖς ἰουδαίοις τῆς πόλεως τὰ σώματα τῶν υἱῶν ἀμὰν κρεμάσαι.

15 καὶ συνήχθησαν οἱ ἰουδαῖοι ἐν Σούσοις τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ τοῦ ἀδάρ, καὶ ἀπέκτειναν ἄνδρας τριακοσίους, καὶ οὐδὲν διήρπασαν.

16 οἱ δὲ λοιποὶ τῶν ἰουδαίων τῶν ἐν τῇ βασιλείᾳ συνήχθησαν καὶ ἑαυτοῖς ἐβοήθουν, καὶ ἀνεπαύσαντο ἀπὸ τῶν πολέμων.

17 ἀπώλεσαν γὰρ αὐτῶν μυριάδας ἑπτὰ πεντακισχιλίους τῇ τρισκαιδεκάτῃ τοῦ ἀδάρ, καὶ οὐδὲν διήρπασαν· καὶ ἀνεπαύσαντο τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ τοῦ αὐτοῦ μηνός· καὶ ἦγον αὐτὴν ἡμέραν ἀναπαύσεως μετὰ χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[5] Et percusserunt Iehudæi omnes auctores inimicitiarum suarum, percussione occisionis gladij, & occisionis, & perditionis animarum, & fecerunt in osores suos iuxta voluntatem suam. [6] Et in Susan metropoli occiderunt Iehudæi, & perdiderunt quingentos viros. [7] Et Parsandatha, & Dalphon, & Aspatha. [8] Et Poratha, & Adalia, & Aridatha. [9] Et Parmasta, & Arisai, & Aridai, & Vaiesatha. [10] Decem filios Haman filij Hamadatha oppressoris Iehudæorum, occiderunt: in prædam verò non extenderunt manus suas. [11] In die illa venit numerus interfectorum in Susan metropoli coram rege. [12] Et dixit rex ad Ezzther reginam: In Susan metropoli occiderunt Iehudæi, & perdiderunt quingentos viros & decem filios Haman, qui remanserant. Et in reliquis regionibus regis quid fecerunt? & quæ est petitio tua, & detur tibi: & quæ est postulatio tua adhuc & fiet. [13] Dixit autem Ezzther, Si regi placet, detur potestas etiam cras Iehudæis in Susan faciendi iuxta decretum hodiernum, & decem filij Haman erigantur in ligno.

[14] Et dixit rex vt fieret sic, & datum est decretum iudicij in Susan, & decem filios Haman suspenderunt.

[15] Et congregati sunt Iehudæi qui erant in Susan, etiam die decima quarta mensis Adar, & occiderunt in Susan trecentos viros: sed ad prædam non extenderunt manus suas. [16] Et reliqui Iehudæorum qui erant in regionibus regis, congregati sunt, & fulcierunt animas suas, & inuenerunt requiem ab auctoribus inimicitiarum suarum, & occiderunt de inimicis suis septuaginta & quinque millia: ad prædam verò non extenderunt manus suas.

[17] Die decimatertia mensis Adar facta fuit occisio, & quieuerunt quartadecima eiusdem, & fecerunt eum diem conuiuij & lætitiæ.

18 * וְהַיְּהוּדִים אֲשֶׁר־בְּשׁוּשָׁן נִקְהֲלוּ בִּשְׁלוֹשָׁה
עָשָׂר בּוֹ וּבְאַרְבָּעָה עָשָׂר בּוֹ וְנוֹחַ בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר בּוֹ
וְעָשֹׂה אֹתוֹ יוֹם מִשְׁתֶּה וְשִׂמְחָה׃
19 * עַל־כֵּן הַיְּהוּדִים הַפְּרוֹזִים הַיֹּשְׁבִים בְּעָרֵי
הַפְּרָזוֹת עֹשִׂים אֵת יוֹם אַרְבָּעָה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ אֲדָר
שִׂמְחָה וּמִשְׁתֶּה וְיוֹם טוֹב וּמִשְׁלֹחַ מָנוֹת אִישׁ
לְרֵעֵהוּ׃
20 * וַיִּכְתֹּב מָרְדֳּכַי אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
וַיִּשְׁלַח סְפָרִים אֶל־כָּל־הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר
בְּכָל־מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הַקְּרוֹבִים
וְהָרְחוֹקִים׃
21 * לְקַיֵּם עֲלֵיהֶם לִהְיוֹת עֹשִׂים אֵת יוֹם אַרְבָּעָה
עָשָׂר לְחֹדֶשׁ אֲדָר וְאֵת יוֹם־חֲמִשָּׁה עָשָׂר בּוֹ בְּכָל־
שָׁנָה וְשָׁנָה׃
22 * כַּיָּמִים אֲשֶׁר־נָחוּ בָהֶם הַיְּהוּדִים מֵאֹיְבֵיהֶם
וְהַחֹדֶשׁ אֲשֶׁר נֶהְפַּךְ לָהֶם מִיָּגוֹן לְשִׂמְחָה וּמֵאֵבֶל
לְיוֹם טוֹב לַעֲשׂוֹת אוֹתָם יְמֵי מִשְׁתֶּה וְשִׂמְחָה
וּמִשְׁלוֹחַ מָנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ וּמַתָּנוֹת לָאֶבְיֹנִים׃
23 * וְקִבֵּל הַיְּהוּדִים אֵת אֲשֶׁר־הֵחֵלּוּ לַעֲשׂוֹת וְאֵת
אֲשֶׁר־כָּתַב מָרְדֳּכַי אֲלֵיהֶם׃
24 * כִּי הָמָן בֶּן־הַמְּדָתָא הָאֲגָגִי צֹרֵר כָּל־הַיְּהוּדִים
חָשַׁב עַל־הַיְּהוּדִים לְאַבְּדָם וְהִפִּל פּוּר הוּא
הַגּוֹרָל לְהֻמָּם וּלְאַבְּדָם׃
25 * וּבְבֹאָהּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ אָמַר עִם־הַסֵּפֶר יָשׁוּב
מַחֲשַׁבְתּוֹ הָרָעָה אֲשֶׁר־חָשַׁב עַל־הַיְּהוּדִים עַל־
רֹאשׁוֹ וְתָלוּ אֹתוֹ וְאֶת־בָּנָיו עַל־הָעֵץ׃
26 * עַל־כֵּן קָרְאוּ לַיָּמִים הָאֵלֶּה פוּרִים עַל־שֵׁם
הַפּוּר עַל־כֵּן עַל־כָּל־דִּבְרֵי הָאִגֶּרֶת הַזֹּאת וּמָה־
רָאוּ עַל־כָּכָה וּמָה הִגִּיעַ אֲלֵיהֶם׃

Quem constituerunt esse solemnem, vt in
eo omni tempore deinceps vacarent epu-
18 lis, gaudio, atq; conuiuijs. * At hi qui in
vrbe Susis cædem exercuerant tertiodeci-
mo & quartodecimo die eiusdem mensis
in cæde versati sunt, quintodecimo aũt die
19 percutere desierunt. * Et idcircò eundem
diem constituerunt solemnem epularum
atq; lætitiæ. Hi verò Iudęi qui in oppidis
non muratis ac villis morabantur, quar-
tumdecimum diem mensis Adar cõuiuio-
rum & gaudij decreuerunt, ita vt exultent
in eo, & mittant sibi mutuò partes epula-
20 rum & ciborum. * Scripsit itaq; Mardo-
chæus omnia hæc, & literis comprehensa
misit ad Iudęos qui in omnibus regis pro-
uincijs morabantur, tam in vicino positis
21 quàm procul. * Vt quartãdecimã & quin-
tamdecimã diem mẽsis Adar pro festis su-
sciperent, & reuertente semper anno so-
22 lemni celebrarent honore. * Quia in ipsis
diebus se vlti sunt Iudæi de inimicis suis,
& luctus atque tristitia in hilaritatẽ, gau-
diúmq; cõuersi sunt, essẽntq; dies isti epu-
larum atq; lętitiæ, & mitterẽt sibiinuicem
ciborum partes, & pauperibus munuscula
23 largirentur. * Susceperúntq; Iudęi in sole-
mnem ritum cuncta quæ eo tẽpore facere
cœperant, & quæ Mardochæus literis fa-
24 ciẽda mãdauerat. * Aman enim filius Ama
dathi stirpis Agag, hostis & aduersarius Iu
dęorum cogitauit contra eos malũ, vt oc-
cideret illos atque deleret, & misit Phur
25 quod nostra lingua vertitur in Sortẽ. * Et
postea ingressa est Esther ad regẽ, obsecrãs
vt conatus eius literis regis irriti fierent, &
malũ quod contra Iudęos cogitauerat, re-
uerteretur in caput eius. Deniq; & ipsum
26 & filios eius affixerunt cruci. * Atq; ex illo
tempore dies isti appellati sunt Phurim, id
est, sortiũ, eò q̃ Phur, id est, sors in vrnã mis
sa fuerit. Et cuncta q̃ gesta sunt, epistolę, id
est, libri huius volumine cõtinẽtur, quęq;
sustinuerũt, & q̃ deinceps immutata sunt.

תרגום

18 ויהודאין די בשושן אתכנשו בתליסר ביה ובארביסר בה ונחו בחמיסר בה ומעבד יתה יום משתיא וחדוא׃
19 בגין כן יהודאין פצחאי דיתבין בקרוי פצחיא עבדין ית יום ארביסר לירחא דאדר חדוא ומשתיא ויומא טבא ומשדרין דורון גבר לחבריה׃
20 וכתב מרדכי ית פתגמיא האלין ושדר פטקין לות כל גבר יהודאין די בכל פלכי מלכא אחשורוש דקריבין ורחיקין׃
21 לקימא גזירת דינא עליהון למהוי עבדין ית יום ארביסר לירח אדר וית יום חמיסר בה בכל שתא ושתא׃
22 כיומיא האנון בזמן דנחו בהון יהודאין מבעלי דבביהון ובירחא דיתהפך להון מדבונא לחדוא ומאבלא ליומא טבא למעבד להון יומי משתיא וחדוא ולשדרא דורון אנש לחבריה מתנן לחשוכי׃
23 וקבלו עליהון כלהון יהודאין ית דשריו למעבד וית די כתב מרדכי בגינהון׃ 24 ארום המן בר המדתא דמן יחוס אגג מעיק כל יהודאין חשב על יהודאין להובדותהון ורמא פורא הוא עדבא לשגושיהון ולאובדיהון׃ 25 וכד עלת אסתר קדם מלכא אמר לה מלכא יתוב זמיה בישא דחשב למעבד למרדכי וליהודאין על רישה ויצלבון יתיה וית בנוהי על קיסא׃
26 בגין כן קרו ליומיא האלין פוריא על שום פורא בגין כן נטרין זמן שתא בשתא דיפרסמון יומי ניסא ופתגמי מגילתא הדא לאשתמעא לכל עמא בית ישראל למהויהון ידעין ומה חזו למקבע יומי פוריא האלין בגין כן דאתעביד בהון ניסא למרדכי ואסתר וידעין פורקנא דמטת להון׃

18 ‡ *At Iudæi in Susis ciuitate conuenerunt, & quartadecima cessauerunt: egerunt autem & quintamdecimam cum gaudio & lætitia.*

19 ‡ *Propter hoc igitur Iudæi dispersi in omni regione extranea, agunt quartamdecimã Adar diem bonam cum lætitia, mittentes partes quilibet proximo: qui verò habitant in metropolibus, & quintamdecimam diem Adar in lætitia ducunt, mittentes partes proximis.*

20 ‡ *Scripsit autem Mardochæus verba hæc in libro, & misit Iudæis, qui erant in Artaxerxis regno ijs qui propè & ijs qui longè.*

21 ‡ *Vt constituerent dies hos bonos, agerentq; quartamdecimam & quintamdecimam Adar.*

22 ‡ *In enim his diebus quieuerunt Iudæi ab inimicis suis, & mensem in quo cõuersus est eis qui erat Adar, à luctu in gaudiũ, & à tristitia in bonam diem, agerent totum in bonos dies nuptiarum & lætitiæ, mittentes partes amicis & pauperibus.*

23 ‡ *Et susceperunt Iudæi sicut scripsit eis Mardochæus.*

24 ‡ *Qualiter Aman Amadathu Macedo bellabat contra eos, sicut posuit sententiam & sortem vt deleret eos.*

25 ‡ *Et quomodo introiuit ad regem, dicens vt suspenderet Mardochæum. quæcunque autem conatus est inducere contra Iudæos mala, super ipsum facta sunt; & suspensus est ipse, & filij sui.*

26 ‡ *Propter hoc appellati sunt dies illi Phurim propter sortes; quia lingua eorum vocantur Phurim, propter verba epistolæ huius; & quæcunque passi sunt propter eam, & quæcunque eis facta sunt, & statuit.*

18 ‡ Οἱ δὲ ἰουδαῖοι ἐν Σούσοις τῇ πόλει συνήχθησαν, καὶ τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ ἀνεπαύσαντο· ἦγον δὲ καὶ τὴν πεντεκαιδεκάτην μετὰ χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης.

19 ‡ Διὰ τοῦτο οὖν οἱ ἰουδαῖοι διεσπαρμένοι ἐν πάσῃ χώρᾳ τῇ ἔξω, ἄγουσι τὴν τεσσαρεσκαιδεκάτην τοῦ ἀδὰρ ἡμέραν ἀγαθὴν μετ' εὐφροσύνης, ἀποστέλλοντες μερίδας ἕκαστος τῷ πλησίον· οἱ δὲ κατοικοῦντες ἐν ταῖς μητροπόλεσι, καὶ τὴν πεντεκαιδεκάτην ἡμέραν τοῦ ἀδὰρ ἐν εὐφροσύνῃ ἄγουσιν, ἐξαποστέλλοντες μερίδας τοῖς πλησίον.

20 ‡ Ἔγραψε δὲ μαρδοχαῖος τοὺς λόγους τούτους εἰς βιβλίον, καὶ ἐξαπέστειλε τοῖς ἰουδαίοις, ὅσοι ἦσαν ἐν τῇ ἀρταξέρξου βασιλείᾳ τοῖς ἐγγὺς καὶ τοῖς μακράν.

21 ‡ στῆσαι τὰς ἡμέρας ταύτας ἀγαθάς, ἄγειν τε τὴν τεσσαρεσκαιδεκάτην καὶ τὴν πεντεκαιδεκάτην τοῦ ἀδάρ.

22 ‡ ἐν γὰρ ταύταις ταῖς ἡμέραις ἀνεπαύσαντο οἱ ἰουδαῖοι ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν· καὶ τὸν μῆνα ἐν ᾧ ἐστράφη αὐτοῖς ὃς ἦν ἀδὰρ ἀπὸ πένθους εἰς χαράν, καὶ ἀπὸ ὀδύνης εἰς ἀγαθὴν ἡμέραν, ἄγειν ὅλον εἰς ἀγαθὰς ἡμέρας γάμων καὶ εὐφροσύνης, ἐξαποστέλλοντες μερίδας τοῖς φίλοις καὶ τοῖς πτωχοῖς.

23 ‡ καὶ προσεδέξαντο οἱ ἰουδαῖοι καθὼς ἔγραψεν αὐτοῖς ὁ μαρδοχαῖος.

24 ‡ πῶς ἀμὰν ἀμαδαθοῦ ὁ μακεδὼν ἐπολέμει αὐτούς, καθὼς ἔθετο ψήφισμα καὶ κλῆρον ἀφανίσαι αὐτούς.

25 ‡ καὶ ὡς εἰσῆλθε πρὸς τὸν βασιλέα, λέγων κρεμάσαι τὸν μαρδοχαῖον. ὅσα δὲ ἐπεχείρησεν ἐπάξαι ἐπὶ τοὺς ἰουδαίους κακά, ἐπ' αὐτὸν ἐγένοντο· καὶ ἐκρεμάσθη αὐτὸς καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ.

26 ‡ διὰ τοῦτο ἐπεκλήθησαν αἱ ἡμέραι αὗται φρουραὶ διὰ τοὺς κλήρους· ὅτι τῇ διαλέκτῳ αὐτῶν καλοῦνται φρουραί, διὰ τοὺς λόγους τῆς ἐπιστολῆς ταύτης· καὶ ὅσα πεπόνθασιν δι' αὐτήν, καὶ ὅσα αὐτοῖς ἐγένετο, καὶ ἔστησε.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[18] Et Iehudæi qui erant in Susán, congregati sunt decima tertia eiusdem, & quartadecima, & quieuerunt quintadecima eius, & fecerunt eum diem conuiuij & lætitiæ. [19] Idcircò Iehudæi villici qui habitant in ciuitatibus villarum, faciunt die quartadecima mensis Adar, lætitiam & conuiuium, & diem bonum, & mittunt dona vnusquisque proximo suo.

[20] Scripsit autem Mardechai omnia verba hæc; misitque literas ad vnumquemque Iehudæorum, qui erant in regionibus regis Ahhasueri, tam propinquorum quàm remotorum. [21] Statuendo eis decretum legis, vt celebrarent diem decimamquartam mensis Adar, & diem decimamquintam eiusdem singulis annis. [22] In diebus istis tempore quo quieuerunt Iehudæi ab auctoribus inimicitiarum suarum, & mense qui conuersus est eis à dolore in lætitiam, & de luctu in diem bonum, vt facerent in eisdies conuiuij, & lætitiæ, & vt mitterent munera quisque proximo suo, & dona pauperibus. [23] Et susceperunt Iehudæi super se omnia, quæ incœperant facere, & quod scripserat Mardechai pro eis. [24] Haman enim filius Hamadathai de prosapia Agag hostis Iehudęorum excogitauerat contra Iehudæos, vt perderet eos, proiecerátque Phura, id est, sortem, vt conturbaret atque disperderet eos. [25] Et cùm ingressa fuisset Ezzther coram rege, dixit ei rex, Conuertatur cogitatio eius mala quam machinatus est facere ipsi Mardechai, & Iehudæis in caput eius: & suspenderunt illum & filios eius super lignum.

[26] Ideo vocauerunt dies istos Puraia nomine sortis: propterea obseruant tempus singulis annis quo diuulgent dies miraculi, & verba voluminis huius, vt audiatur ab omnibus populis domus Israel, sciantque: & cur viderentur dies isti Puraia constitui, eò quòd factum fuisset in eis miraculum ipsi Mardechai, & Ezzther: & vt scirent salutem quæ euenit eis,

27 * קִיְּמוּ וְקִבְּלֻ הַיְּהוּדִים עֲלֵיהֶם וְעַל־זַרְעָם
וְעַל כָּל־הַנִּלְוִים עֲלֵיהֶם וְלֹא יַעֲבוֹר לִהְיוֹת עֹשִׂים
אֶת־שְׁנֵי הַיָּמִים הָאֵלֶּה כִּכְתָבָם וְכִזְמַנָּם בְּכָל־
שָׁנָה וְשָׁנָה׃

28 * וְהַיָּמִים הָאֵלֶּה נִזְכָּרִים וְנַעֲשִׂים בְּכָל־דּוֹר
וָדוֹר מִשְׁפָּחָה וּמִשְׁפָּחָה מְדִינָה וּמְדִינָה וְעִיר וָעִיר
וִימֵי הַפּוּרִים הָאֵלֶּה לֹא יַעַבְרוּ מִתּוֹךְ הַיְּהוּדִים
וְזִכְרָם לֹא־יָסוּף מִזַּרְעָם׃

29 * וַתִּכְתֹּב אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה בַת־אֲבִיחַיִל
וּמָרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי אֶת־כָּל־תֹּקֶף לְקַיֵּם אֵת־אִגֶּרֶת
הַפֻּרִים הַזֹּאת הַשֵּׁנִית׃

30 * וַיִּשְׁלַח סְפָרִים אֶל־כָּל־הַיְּהוּדִים אֶל־שֶׁבַע
וְעֶשְׂרִים וּמֵאָה מְדִינָה מַלְכוּת אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ דִּבְרֵי
שָׁלוֹם וֶאֱמֶת׃

31 * לְקַיֵּם אֶת־יְמֵי הַפֻּרִים הָאֵלֶּה בִּזְמַנֵּיהֶם
כַּאֲשֶׁר קִיַּם עֲלֵיהֶם מָרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי וְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה
וְכַאֲשֶׁר קִיְּמוּ עַל־נַפְשָׁם וְעַל־זַרְעָם דִּבְרֵי הַצּוֹמוֹת
וְזַעֲקָתָם׃

32 * וּמַאֲמַר אֶסְתֵּר קִיַּם דִּבְרֵי הַפֻּרִים הָאֵלֶּה
וְנִכְתָּב בַּסֵּפֶר׃

יוד

1 * וַיָּשֶׂם הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁרֵשׁ מַס עַל־הָאָרֶץ
וְאִיֵּי הַיָּם׃

2 * וְכָל־מַעֲשֵׂה תָקְפּוֹ וּגְבוּרָתוֹ וּפָרָשַׁת גְּדֻלַּת
מָרְדֳּכַי אֲשֶׁר גִּדְּלוֹ הַמֶּלֶךְ הֲלוֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־
סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי מָדַי וּפָרָס׃

3 * כִּי מָרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי מִשְׁנֶה לַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ
וְגָדוֹל לַיְּהוּדִים וְרָצוּי לְרֹב אֶחָיו דֹּרֵשׁ טוֹב לְעַמּוֹ
וְדֹבֵר שָׁלוֹם לְכָל־זַרְעוֹ׃

27 * Suſceperunt Iudæi ſuper ſe & ſemen
ſuum, & ſuper cunctos qui religioni eorum voluerunt copulari, vt nulli liceat duos hos dies abſque ſolemnitate tranſigere quos ſcriptura teſtatur, & cętera expetunt tempora annis ſibi iugiter ſucce-
28 dentibus. * Iſti ſunt dies quos nulla vn-
quam delebit obliuio, & per ſingulas generationes cunctæ in toto orbe prouinciæ celebrabũt, nec eſt vlla ciuitas in qua dies Phurim, id eſt, ſortium, non obſeruentur à Iudæis, & ab eorum progenie quæ his ce-
29 remonijs obligata eſt. * Scripſerúntque
Eſther regina filia Abiahil, & Mardochæus Iudæus etiam ſecũdam epiſtolam, vt omni ſtudio dies iſta ſolemnis ſancire-
30 tur in poſterum. * Et miſerunt ad om-
nes Iudæos qui in centum viginti ſeptem prouincijs regis Aſſueri verſabantur, vt haberent pacem & ſuſciperent veritatem:
31 * Obſeruantes dies ſortium, & ſuo tem
pore cum gaudio celebrarent, ſicut conſtituerant Mardochæus & Eſther. Et illi obſeruanda ſuſceperunt à ſe, & à ſemine ſuo ieiunia atq; clamores & ſortium dies.
32 * Et omnia quæ libri huius, qui vocatur
Eſther, hiſtoria continentur. CAP. X.

1 REx verò Aſſuerus omnem terram &
A cunctas maris inſulas fecit tributarias.
2 * Cuius fortitudo & imperium, & di-
gnitas atque ſublimitas qua exaltauit Mardochæum, ſcripta ſunt in libris Medorum
3 atque Perſarum. * Et quomodo Mardo-
chæus Iudaici generis ſecundus à rege Aſſuero fuerit, & magnus apud Iudæos, & acceptabilis plebi fratrum ſuorum, quærens bona populo ſuo, & loquens ea quæ ad pacem ſeminis ſui pertinerent.

Quæ habẽtur in Hebræo plena fide expreſſi: hæc autẽ quæ ſequũtur, ſcripta reperi in editione vulgata, quæ Græcorum lingua & literis continentur, & interim poſt finẽ libri hoc capitulum ferebatur, quod iuxta conſuetudinem noſtram obelo, id eſt, veru prænotauimus.

תרגום

27 קַיִּימוּ וְקַבִּילוּ יְהוּדָאִין עֲלֵיהוֹן וְעַלֵּוִי בְּנֵיהוֹן וְעַלֵּוִי כָּל דְּיוֹרְאִין דְּמִתּוֹסְפִין עֲלֵיהוֹן וְלָא יֶעְבַּר קְיָמָא דִּיהוֹן עָבְדִין יַת תְּרֵין יוֹמַיָּא הָאִלֵּין כְּרִשְׁם כְּתָבֵיהוֹן וְכִזְמַנֵּיהוֹן בְּכָל שַׁתָּא וְשַׁתָּא׃

28 וְיוֹמַיָּא הָאִלֵּין אִתְחַיְּבוּ לְמֶהֱוֵי לְהוֹן דָּכְרָנָא וּלְאִתְעוֹבָדָא בְּהוֹן מִשְׁתְּיָא בְּכָל דָּרָא וְדָרָא יִחוּס כַּהֲנַיָּא וְלֵיוָאֵי וְיִחוּסָא דְבֵית יִשְׂרָאֵל שָׁרְיָא בְּכָל פִּלְכָא וּפִלְכָא וְדָיְרִין בְּכָל קַרְתָּא וְקַרְתָּא וְיוֹמֵי פוּרַיָּא הָאִלֵּין לָא יַעְבְּרוּן מִגּוֹ יְהוּדָאֵי וְדָכְרָנֵיהוֹן לָא יִשְׁתֵּיצוּן מִבְּנֵיהוֹן׃

29 וּכְתַבַת אֶסְתֵּר מַלְכְּתָא בְּרַתֵּהּ דַּאֲבִיחַיִל וּמָרְדְּכַי יְהוּדָאָה יַת כָּל מְגִילְּתָא הָדָא תְּקָפָא דְנִיסָא לְקַיָּמָא יַת אִגַּרְתָּא דְפוּרַיָּא הָדָא תִּנְיָנָא׃

30 וְשַׁדַּר פִּטְקִין לְוַת כָּל יְהוּדָאִין לִמְאָה וְעֶשְׂרִין וְשַׁבַע פִּלְכִין מַלְכוּת אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ פִּתְגָּמֵי שְׁלָם וְהֵימְנוּתָא׃ 31 לְקַיָּמָא יַת יוֹמֵי פוּרַיָּא הָאִלֵּין בַּאֲדָר בִּזְמַן עוּבָדֵיהוֹן הֵיכְמָה דְקַיִּימוּ עֲלֵיהוֹן מָרְדְּכַי יְהוּדָאָה וְאֶסְתֵּר מַלְכְּתָא וְהֵיכְמָה דְקַיִּימוּ יְהוּדָאֵי עַל נַפְשֵׁיהוֹן וְעַל בְּנֵיהוֹן לְמֶהֱוֵיהוֹן דְּכִירִין פִּתְגָּמֵי צוֹמַיָּא וּצְלוֹתְהוֹן׃ 32 וְעַל מֵימַר אֶסְתֵּר אִתְקַיִּימוּ פִּתְגָּמֵי פוּרַיָּא הָאִלֵּין וְעַל יַד מָרְדְּכַי אִתְכְּתִיבַת מְגִילְּתָא בְּפִטְקָא׃

יוד

1 וְשַׁוִּי מַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ כְּרָגָא עַל אַרְעָא וְהַפַּרְכֵי יַמָּא׃

2 וְכָל עוֹבָדֵי תְּקָפֵיהּ וּגְבוּרְתֵּיהּ וּפֵירוּשׁ רְבוּת מָרְדְּכַי דְּרַבְּיֵהּ מַלְכָּא הֲלָא אִנּוּן כְּתִיבִין עַל סֵפֶר פִּתְגָּמֵי יוֹמַיָּא לְמַלְכֵי מָדָאֵי וּפָרְסָאֵי׃

3 אֲרוּם מָרְדְּכַי יְהוּדָאָה אַלְקַפְטָא לְמַלְכָּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וְרַבָּן עַל כָּל יְהוּדָאִין וּמִתְרְעֵי לְסַגֵּי אַחוֹי דְמִן שִׁבְטָא דְבִנְיָמִין תָּבַע טָבְתָא לְעַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל וּמְמַלֵּל שְׁלָמָא לְכָל זַרְעֵהּ דְּבֵית יַעֲקוֹב׃

*Et susceperunt Iudæi super seipsos, & 27
super semen suum, & super appositos super eos,
neque quidem aliter vtentur.*

*At dies hi ducentur in omne tempus, & 28
memoriale eorum non deficiet vsque ad gene-
rationes.*

*Et scripsit Esther regina filia Abichail, & 29
Mardochæus Iudæus, quanta fecerunt, & fir-
mamentum epistolæ Phurim.*

*Et Mardochæus & Esther regina, statue- 30
runt sibi secundùm se, & tunc statuentes se-
cundùm ieiunium eorum, & consilium ipsorum.*

*Et Esther verbo statuit in æternum, & 31
scriptum est in memoriali.*

CAP. X.

*Scripsit autem rex ad regnum, & terræ, & 1
maris,*

*Et vim suam & fortitudinem diuitiasq; 2
& gloriam regni sui: ecce scripta sunt in li-
bro Persarum & Medorum in memoriam.*

*Et Mardochæus secundus erat à rege Ar- 3
taxerxe, & magnus erat in regno, & hono-
ratus à Iudæis, & amatus narrauit educatio-
nem omni genti suæ.*

27 καὶ προσεδέχοντο οἱ ἰουδαῖοι ἐφ' ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ
τῷ σπέρματι αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τοῖς προστεθειμένοις ἐπ' αὐ-
τῶν, οὐδὲ μὴν ἄλλως χρήσονται.

28 αἱ δὲ ἡμέραι αὗται ἀχθήσονται εἰς τὸν ἅπαντα χρόνον,
καὶ τὸ μνημόσυνον αὐτῶν οὐ μὴ ἐκλείπῃ ἕως γενεῶν.

29 καὶ ἔγραψεν ἐσθὴρ ἡ βασίλισσα θυγάτηρ ἀβι-
χαὶλ, καὶ μαρδοχαῖος ὁ ἰουδαῖος, ὅσα ἐποίησαν, τό, τε
στερέωμα τῆς ἐπιστολῆς τῶν φρουρίμ.

30 καὶ μαρδοχαῖος καὶ ἐσθὴρ ἡ βασίλισσα ἔστησαν
ἑαυτοῖς καθ' ἑαυτῶν· καὶ τότε στήσαντες κατὰ τὴν νηστείαν
αὐτῶν καὶ τὴν βουλὴν αὐτῶν.

31 καὶ ἐσθὴρ λόγῳ ἔστησεν εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ ἐγράφη
εἰς μνημόσυνον.

ι.

1 Ἔγραψε δὲ ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τὴν βασιλείαν τῆς τε
γῆς καὶ τῆς θαλάσσης.

2 καὶ τὴν ἰσχὺν αὐτοῦ καὶ τὴν ἀνδραγαθίαν πλοῦ-
τόν τε καὶ δόξαν τῆς βασιλείας αὐτοῦ, ἰδοὺ γέγραπται ἐν
βιβλίῳ περσῶν καὶ μήδων εἰς μνημόσυνον.

3 ὅ, τε μαρδοχαῖος διεδέχετο τὸν βασιλέα ἀρτα-
ξέρξην· καὶ μέγας ἦν ἐν τῇ βασιλείᾳ, καὶ δεδοξασ-
μένος ὑπὸ τῶν ἰουδαίων, καὶ φιλούμενος διηγεῖτο τὴν
ἀγωγὴν παντὶ τῷ ἔθνει αὐτῶν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

27 Statuerunt & receperunt Iehudæi super se & super filios suos, & super incolas qui adiungerentur eis, vt non transgrederentur fœdus, sed facerent duos dies illos iuxta characterem scripturæ suæ, & iuxta tempus eorum quolibet anno.
28 Et dies isti adiudicati sunt vt essent eis in memoriale, & vt facerent in eis conuiuium per omnes generationes, familiam sacerdotum & Leuitarum, & familiam domus Israel manentium in qualibet regione, & habitantium in singulis ciuitatibus: dies autem Puraia istorum non transibunt de medio Iehudæorum, & memoria eorum non abolebitur à filijs suis.
29 Et scripsit Ezzther regina filia Abichail, & Mardechai Iehudæus omne volumen istud, fortitudinem miraculi, vt firmarent epistolam Puraia istam secundò.
30 Et misit literas omnibus Iehudæis centum & viginti septem prouincijs regni Ahhasueros, verbis pacis & veritatis.
31 Ad confirmandum dies Puraia istos in Adar, tempore operis eorum, secundùm quòd statuerant eis Mardechæi Iehudæus, & Ezzther regina, & secundùm quòd firmauerant Iehudæi super animas suas, & super filios suos, vt essent memores verborum ieiuniorum atque orationis eorum.
32 Et in dicto Ezzther firmata sunt verba Puraia istorum, & per manum Mardechai scriptum est volumen in libro.

CAP. X.

ET posuit rex Ahhasueros tributum super terram, & hipparchos maris.
2 Omnia verò opera potentiæ eius & fortitudinis eius, & explicatio dignitatis Mardechai, qua magnificauit eum rex, nonne illa scripta sunt in libro verborum dierum regum Madæorum & Parsæorum?
3 Quoniam Mardechai Iehudæus capitaneus regis Ahhasueri & princeps super omnes Iehudæos, & acceptus multitudini fratrum suorum, qui erant de tribu Beniamin, quærebat bonum populo suo domui Israel, & loquebatur pacem omni semini suo, domui Iacob.

* *Et dixit Mardochæus,* 4
A Deo facta sunt ista.
* *Recordatus sum enim de* 5
somnio, quod videra de ver-
bis his. neque enim præteri-
uit ab eis verbum.
* *Paruus fons factus est* 6
fluuius, & erat lux, & Sol,
& aqua multa. Esther est flu
uius, quam duxit rex, & fe-
cit reginam. * *At duo dra-* 7
cones ego sum & Aman.
* *At gentes quæ conuene-* 8
rant, vt perderent nomẽ Ju-
dæorum. * *At gens mea* 9
hic est Jsrael, qui clamauerũt
ad Deum, & saluati sunt, et
saluauit Dominus populum
suum, & liberauit Dominus
nos ab omnibus malis istis,
& fecit Deus signa & por-
tenta magna, quæ non facta
fuerant inter gentes. propter
hoc fecit sortes duas, vnam
populo Dei, & vnam cunctis
gentibus. & venerunt duæ
sortes istæ in horam & tem-
pus & diem iudicij coram
Deo in omnibus gẽtibus: &
recordatus est Deus populi
sui, & iustificauit hæreditatẽ
suam. * *Et erunt eis dies* 10
isti in mense Adar, quartade-
cima eiusdem mensis, cũ cœtu
& gaudio & lætitia in con-
spectu Dei secundum genera-
tionem in æternum in populo
suo.

CAP. XI.

ANno quarto, regnante 1
Ptolemæo et Cleopatra,
attulit Dositheus, qui dice-
bat esse sacerdos & Leuites,
et Ptolemæus filius eius pro-
positã epistolã phurim, quam
dixerũt esse & interpretatũ
fuisse Lysimachum Ptolemæi
qui in Hierusalẽ. * *Anno secũ-* 2
do, regnante Artaxerxe ma-
gno, vna Nisan, somniũ vidit
Mardochæus filius Iari, filij
Semei, filij Cisæi, ex tribu Be-
iamin, homo Judæus, habitãs
in Susis ciuitate, homo ma-
gnus, minister existens in au-
la regis.

4 * καὶ εἶπε μαρδοχαῖος, παρὰ τοῦ
θεοῦ ἐγένετο ταῦτα.
5 * ἐμνήσθην γὰρ περὶ τοῦ ἐνυπνίου,
οὗ εἶδον περὶ τῶν λόγων τούτων· οὐδὲ
γὰρ παρῆλθεν ἀπ' αὐτῶν λόγος.
6 * ἡ μικρὰ πηγὴ ἐγένετο ποταμός,
καὶ ἦν φῶς, καὶ ἥλιος, καὶ ὕδωρ πο-
λύ· ἐσθήρ ἐστιν ὁ ποταμός, ἣν ἐγάμη-
σεν ὁ βασιλεὺς καὶ ἐποίησε βασί-
7 λισσαν. * οἱ δὲ δύο δράκοντες
ἐγώ εἰμι καὶ ἀμάν.
8 * τὰ δὲ ἔθνη τὰ ἐπισυναχθέντα
ἀπολέσαι τὸ ὄνομα τῶν ἰουδαίων.
9 * τὸ δὲ ἔθνος τὸ ἐμὸν οὗτός ἐστιν ὁ
ἰσραὴλ οἱ βοήσαντες πρὸς τὸν θεὸν
καὶ σωθέντες, καὶ ἔσωσε κύριος τὸν
λαὸν αὐτοῦ, καὶ ἐρρύσατο κύριος ἡμᾶς
ἐκ πάντων τῶν κακῶν τούτων, καὶ ἐ-
ποίησεν ὁ θεὸς τὰ σημεῖα καὶ τὰ τέ-
ρατα τὰ μεγάλα ἃ οὐ γέγονεν ἐν
τοῖς ἔθνεσι· διὰ τοῦτο ἐποίησε κλή-
ρους δύο, ἕνα τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ, καὶ ἕνα
πᾶσι τοῖς ἔθνεσι· καὶ ἦλθον οἱ δύο κλῆ-
ροι οὗτοι εἰς ὥραν καὶ καιρὸν, καὶ ἡμέ-
ραν κρίσεως ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἐν πᾶσι
τοῖς ἔθνεσι· καὶ ἐμνήσθη ὁ θεὸς τοῦ λαοῦ
αὐτοῦ, καὶ ἐδικαίωσε τὴν κληρονομίαν
10 αὐτοῦ. * καὶ ἔσονται αὐτοῖς αἱ ἡμέ-
ραι αὗται ἐν μηνὶ ἀδὰρ τῇ τεσσα-
ρεσκαιδεκάτῃ τοῦ αὐτοῦ μηνός, μετὰ
συναγωγῆς καὶ χαρᾶς, καὶ εὐφρο-
σύνης ἐνώπιον τοῦ θεοῦ κατὰ γενεὰν εἰς
τὸν αἰῶνα ἐν τῷ λαῷ αὐτοῦ.

ια´.

1 * Ἔτους τετάρτου βασιλεύοντος
πτολεμαίου καὶ κλεοπάτρας, εἰσήνε-
γκε δοσίθεος ὃς ἔφη εἶναι ἱερεὺς καὶ
λευίτης, καὶ πτολεμαῖος ὁ υἱὸς αὐτοῦ
τὴν προκειμένην ἐπιστολὴν τῶν
φρουρὶμ, ἣν ἔφασαν εἶναι καὶ ἑρμη-
νευκέναι λυσίμαχον πτολεμαίου τὸν
2 ἐν ἱερουσαλήμ. * ἔτους δευτέρου βα-
σιλεύοντος ἀρταξέρξου τοῦ μεγάλου
τῇ μιᾷ τοῦ νισὰν ἐνύπνιον εἶδε μαρ-
δοχαῖος ὁ τοῦ ἰαείρου τοῦ σεμεῒ τοῦ κι-
σαίου ἐκ φυλῆς βενιαμὶν, ἄνθρωπος
ἰουδαῖος οἰκῶν ἐν σούσοις τῇ πόλει,
ἄνθρωπος μέγας, θεραπεύτης ὢν
ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ βασιλέως.

4 * Dixitque Mardochæus: A
5 Deo facta sunt ista. * Recor-
datus sum somnij quod vide-
ram, hæç eadem significan-
tis, nec eorum quicquam irri-
6 tum fuit. * Paruulus fons qui
C creuit in fluuium, & in lucem
Solemque conuersus est, & in
aquas plurimas redundauit;
Esther est, quam rex accepit
vxorem, & voluit esse reginá.
7 * Duo autem dracones; ego
8 sum, & Aman. * Gentes quę
conuenerant; hi sunt quico-
nati sunt delere nomẽ Iudæo-
9 rum. * Gens autẽ mea Israel
est, quæ clamauit ad Dñm, &
saluum fecit populũ suum: li-
berauitque nos ab omnibus
malis, & fecit signa atque por-
tenta inter gentes, & duas sor-
tes esse præcepit, vnam populi
Dei, & alterã cunctarũ gentiũ.
venitque vtraque sors in sta-
tutũ ex illo iam tẽpore coram
D Deo vniuersis gentibus, & re-
cordatus est Dominus populi
sui, ac misertus hæreditatis
10 suæ. * Et obseruabuntur dies
isti in mense Adar, quartade-
cima & quintadecima die eius-
dem mensis, cũ omni studio,
& gaudio in vnum cœtũ po-
puli congregati in cunctas de-
inceps generationes populi
Israel.

CAP. XI.

1 ANno quarto, regnantibus
A Ptolemæo & Cleopatra,
attulerunt Dositheus, qui se
sacerdotem, & Leuitici generis
ferebat, & Ptolemæus filius
eius hanc epistolam Phurim,
quam dixerunt interpretatum
esse Lysimachum Ptolemæi fi-
lium in Ierusalem.

Hoc quoq; principiũ erat in edi-
tione vulgata, quod nec in Hebræis,
nec apud vllũ fertur interpretum.

2 * Anno secundo regnãte Ar-
taxerxe maximo, prima die
mensis Nisan, vidit somnium
Mardochæus filius Iaheri, filij
Semei, filij Cis, de tribu Ben-
iamin, homo Iudęus, qui habi-
tabat in vrbe Susis, vir magnus,
& inter primos aulæ regiæ.

3 Erat autem de eo numero
captiuorum quos transtulerat
Nabuchodonosor rex Babylo C
nis de Hierusalem cum Ie-
chonia rege Iuda, & hoc eius
somnium fuit.
4 Apparuerunt voces & tu-
multus, tonitrua & terræmo-
tus, & conturbatio super ter-
ram; & ecce duo dracones ma
gni paratíque contra se in
prœlium.
5 Ad quorum clamorẽ cun
ctæ concitatæ sunt nationes,
vt pugnarent contra gentem
iustorum.
6 Fuítque dies illa tenebra-
rum, & discriminis, tribula-
tionis & angustiæ, & ingens
formido super terram. D
7 Conturbatáq; est gens iu
storum timentium mala sua,
& præparata ad mortem.
8 Clamauerúntq; ad Deũ:
& illis vociferantibus fons
paruus creuit in fluuium ma-
ximum, & in aquas plurimas
redundauit.
9 Lux & Sol ortus est, & hu
miles exaltati sunt, & deuora-
uerunt inclytos.
10 Quod cùm vidisset Mar-
dochæus & surrexisset de stra-
tu, cogitabat quid Deus face-
re vellet; & fixum habebat in
animo, scire cupiens quid si-
gnificaret somnium.

CAP. XII.

1 Morabatur autem eo tem-
pore in aula regis cũ Ba- A
gatha & Thara eunuchis re-
gis, qui ianitores erant palatij.
2 Cúmq; intellexisset cogi-
tationes eorum, & curas dili-
gentiùs peruidisset, didicit
quòd conarentur in regẽ Ar-
taxerxẽ manus mittere, & nũ-
ciauit super eo regi.
3 Qui de vtroque habita
quæstione, confessos iussit du-
ci ad mortem.
4 Rex autem quod gestum
erat, scripsit in commentarijs.
Sed & Mardochæus rei memo
riam literis tradidit.

3 ἦν δὲ ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας ἧς
ᾐχμαλώτευσε ναβουχοδονόσορ ὁ βα
σιλεὺς βαβυλῶνος ἐξ ἱερουσαλὴμ
μετὰ ἰεχονίου βασιλέως τῆς ἰουδαίας· καὶ
τοῦτο αὐτοῦ τὸ ἐνύπνιον.
4 καὶ ἰδοὺ φωνὴ θορύβου βρονταὶ καὶ
σεισμὸς καὶ τάραχος ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ
ἰδοὺ δύο δράκοντες μεγάλοι ἕτοιμοι
προῆλθον ἀμφότεροι παλαίειν· καὶ
ἐγένετο αὐτῶν φωνὴ μεγάλη.
5 καὶ τῇ φωνῇ αὐτῶν ἡτοιμάσθη
πᾶν ἔθνος εἰς πόλεμον, ὥστε πολε-
μῆσαι δικαίων ἔθνος.
6 καὶ ἰδοὺ ἡμέρα σκότους καὶ γνό-
φου, θλίψις καὶ στενοχωρία, κάκωσις
καὶ τάραχος μέγας ἐπὶ τῆς γῆς.
7 καὶ ἐταράχθη πᾶν ἔθνος δί-
καιον φοβούμενοι τὰ ἑαυτῶν κακά,
καὶ ἡτοιμάσθησαν ἀπολέσθαι.
8 καὶ ἐβόησαν πρὸς τὸν θεόν· ἀπὸ δὲ
τῆς βοῆς αὐτῶν, ἐγένετο ὡσανεὶ ἀπὸ μι
κρᾶς πηγῆς ποταμὸς μέγας, ὕδωρ
πολύ.
9 καὶ φῶς καὶ ὁ ἥλιος ἀνέτειλε,
καὶ οἱ ταπεινοὶ ὑψώθησαν καὶ κατέ-
φαγον τοὺς ἐνδόξους.
10 καὶ διεγερθεὶς μαρδοχαῖος ὁ
ἑωρακὼς τὸ ἐνύπνιον τοῦτο, καὶ τί ὁ
θεὸς βουλεύεται ποιῆσαι, εἶχε τὸ ἐνύ-
πνιον τοῦτο ἐν τῇ καρδίᾳ, καὶ ἐν παντὶ
λόγῳ ἠθέλησεν ἐπιγνῶναι αὐτὸ
ἕως τῆς νυκτός.

ιβ΄.

1 Καὶ ἡσύχασε μαρδοχαῖος ἐν
τῇ αὐλῇ μετὰ γαβαθὰ καὶ θάρρα τῶν
δύο εὐνούχων τοῦ βασιλέως τῶν φυ-
λασσόντων τὴν αὐλήν.
2 ἤκουσέ τε αὐτῶν τοὺς λογισμούς,
καὶ τὰς μερίμνας αὐτῶν ἐξηρεύνη-
σε, καὶ ἔμαθεν ὅτι ἑτοιμάζουσι τὰς
χεῖρας ἐπιβαλεῖν ἀρταξέρξῃ τῷ
βασιλεῖ, καὶ ὑπέδειξε τῷ βασιλεῖ
περὶ αὐτῶν.
3 καὶ ἐξήτασεν ὁ βασιλεὺς τοὺς
δύο εὐνούχους αὐτοῦ, καὶ ὁμολογήσαν-
τες ἀπήγχθησαν.
4 καὶ ἔγραψεν ὁ βασιλεὺς τοὺς
λόγους τούτους εἰς μνημόσυνον· καὶ μαρ
δοχαῖος ἔγραψε περὶ τῶν λόγων.

3 *Erat autem ex captiui-
tate quam captiuauit Nabu
chodonosor rex Babylonis de
Hierusalem cũ Iechonia rege
Iudææ, & hoc eius somnium.*
4 *Et ecce vox tumultus,
tonitrua & terræmotus, &
conturbatio super terram: et
ecce duo dracones magni pa-
rati processerunt vtriq; præ-
liari: & facta est eorum vox
magna.*
5 *Et voce eorum parata
est omnis gens ad prœlium,
vt expugnarent iustorũ gen-
tem.*
6 *Et ecce dies tenebrarum
& caliginis, tribulatio &
angustia, afflictio & turba-
tio magna super terram.*
7 *Et conturbata est omnis
gens iusta timentes sua ma-
la, & præparati sunt perire.*
8 *Et clamauerunt ad
Deum; ab autem clamore eo-
rum, factum est sicut à par-
uo fonte fluuius magnus,
aqua multa.*
9 *Et lux & Sol ortus est,
& humiles exaltati sunt, et
deuorauerunt inclytos.*
10 *Et cùm surrexisset Mar
dochæus qui vidit somnium
hoc, & quid Deus deliberat
facere, habuit insomnium
hoc in corde, & in omni ver
bo voluit cognoscere hoc vsq;
ad noctem.*

CAP. XII.

1 *Et quieuit Mardochæus
in aula cum Gabatha &
Tharra duobus eunuchis re-
gis custodientibus aulam.*
2 *Audiuitque eorum cogi-
tationes, & curas eorũ scru-
tatus est, & didicit quòd pa
rant manus inijcere Arta-
xerxi regi, & demonstrauit
regi de eis.*
3 *Et quæsiuit rex duos
eunuchos suos, & confiten-
tes appensi sunt.*
4 *Et scripsit rex sermones
hos in cõmentarijs, & Mar
dochæus scripsit de verbis.*

** Et præcepit rex Mardo-* 5
*chæum deſeruire in aula, & *
dedit ei dona propter hoc.
** Et erat Aman Amada-* 6
thu Bugæus inclytus coram
rege, & quæſiuit affligere
Mardochæum & populum
eius, propter duos eunuchos
regis. at epiſtolæ eſt exemplar
hoc.

CAP. XIII.

REx magnus Artaxerxes, 1
his qui ab India vſque
ad Æthiopiam, centum vi-
ginti ſeptem prouinciarum,
principes & locorum præſi-
des ordinati ſunt, hæc ſcri-
bit.
** Cùm multis imperaſſem* 2
gentibus & vniuerſi domi-
narer orbis terræ, volui non
temeritate potẽtiæ eleuatus,
mitius autem & cum quiete
ſemper gubernans, ſubiectos
tranquillos ſemper ſtatuere
vita, & regnum quietũ &
peruium vſque ad fines præ-
bens, renouaréque deſidera-
tam cunctis hominibus pa-
cem.
** Quærente autem me à* 3
conſiliariis, quomodo ducere-
tur hoc ad finem, qui ſapien-
tia apud nos præcedebat, &
in beneuolentia immutabili,
& firma fide approbatus eſt,
& ſecundo regis dono præ-
cedebat Aman, indicauit no-
bis in omnibus per orbẽ ter-
ræ tribubus commixtum eſſe
inimicum populum quendã,
legibus contrarium ad om-
nem gentem, & regum præ-
termittentes aſſiduè edicta,
vt non deducatur qui à no-
bis dirigitur ſine defectu
principatus.
** Cùm didiciſſemus ergo* 4
quòd hæc gens ſola in rebel-
lione omni ſemper homini po-
ſita ſit, vitam legum peregri-
nam permutans, & diſſen-
tiens noſtris rebus, peſſi-
maque conſumens mala,

5 * καὶ ἐπέταξεν ὁ βασιλεὺς μαρ-
δοχαῖον θεραπεύειν ἐν τῇ αὐλῇ, καὶ
ἔδωκεν αὐτῷ δόματα περὶ τούτου.
6 * καὶ ἦν ἀμὰν ἀμαδάθου βου-
γαῖος ἔνδοξος ἐνώπιον τοῦ βασι-
λέως, καὶ ἐζήτησε κακοποιῆσαι τὸν
μαρδοχαῖον καὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ ὑπὲρ
τῶν δύο εὐνούχων τοῦ βασιλέως· τῆς
δὲ ἐπιστολῆς ἐστι τὸ ἀντίγραφον
τόδε.

ιγ΄.

1 * Βασιλεὺς μέγας ἀρταξέρξης
τοῖς ἀπὸ τῆς ἰνδικῆς ἕως τῆς αἰθιοπίας
ἑκατὸν εἰκοσιεπτὰ χωρῶν ἄρχουσι, καὶ
τοπάρχαις ὑποτεταγμένοις, τάδε
γράφει.
2 * πολλῶν ἐπάρξας ἐθνῶν καὶ πά-
σης ἐπικρατήσας οἰκουμένης, ἐβου-
λήθην μὴ τῷ θράσει τῆς ἐξουσίας
ἐπαιρόμενος, ἐπιεικέστερον δὲ καὶ μετ'
ἠπιότητος ἀεὶ διεξάγων τοὺς τῶν
ὑποτεταγμένων ἀκυμάντους δια-
παντὸς καταστῆσαι βίους, τήν τε βα-
σίλειαν ἥρεμον καὶ πορευτὴν μέχρι
περάτων παρεξόμενος, ἀνανεώ-
σασθαί τε τὴν ποθουμένην τοῖς πᾶσιν
ἀνθρώποις εἰρήνην.
3 * πυθομένου δέ μου τῶν συμβού-
λων πῶς ἂν ἀχθείη τοῦτο ἐπὶ πέ-
ρας, ὁ σωφροσύνῃ παρ' ἡμῖν διαπρέ-
ψας, καὶ ἐν τῇ εὐνοίᾳ ἀπαραλ-
λάκτῳ καὶ βεβαίᾳ πίστει ἀποδεδειγ-
μένος, καὶ δεύτερον τῶν βασιλειῶν
γέρας ἀπενηνεγμένος ἀμάν, ἀ-
πέδειξεν ἡμῖν ἐν πάσαις ταῖς κατὰ
τὴν οἰκουμένην φυλαῖς ἀναμεμίχ-
θαι δυσμενῆ λαόν τινα, τοῖς νόμοις
ἀντίθετον πρὸς πᾶν ἔθνος, τά τε τῶν
βασιλέων παραπέμποντας διηνε-
κῶς διατάγματα, πρὸς τὸ μὴ κα-
τατείνεσθαι τὴν ὑφ' ἡμῶν κατευθυ-
νομένην ἀμέμπτως συναρχίαν.
4 * διειληφότες οὖν ὡς τόδε τὸ ἔθνος
μονώτατον ἐν ἀντιπαραγωγῇ παντὶ
διαπαντὸς ἀνθρώπῳ κείμενον, διαγω-
γὴν νόμων ξενίζουσαν παραλλάσ-
σον καὶ δυσνοοῦν τοῖς ἡμετέροις πράγ-
μασι, τὰ χείριστά τε συντελοῦν κακά,

5 * Præcepitque ei rex, vt in
aula palatij moraretur, datis
ei pro delatione muneribus.
6 * Aman verò filius Amada-
thi Bugæus erat glorioſiſſimus
coram rege, & voluit nocere
Mardochæo & populo eius
pro duobus eunuchis regis,
qui fuerant interfecti.
Hucuſque proœmium. Quæ ſe-
quuntur in eo loco poſita erant,
vbi ſcriptum eſt in volumine, Et
diripuerũt bona vel ſubſtan-
tias eorum. *quæ in ſola vulgata*
editione reperimus. Epiſtolæ autẽ
hoc exemplar fuit.

CAP. XIII.

1 REx maximus Artaxerxes,
A ab India vſque Æthiopiã,
centum viginti ſeptem pro-
uinciarum, principibus & du-
cibus, qui eius imperio ſubie-
2 cti ſunt, ſalutem. * Cùm plu-
rimis gentibus imperarem, &
vniuerſum orbem meæ di-
tioni ſubiugaſſem; volui ne-
quaquam abuti potentiæ ma-
gnitudine, ſed clementia & le-
nitate gubernare ſubiectos, vt
abſque vllo terrore vitam ſi-
lentio tranſigẽtes, optata cun-
ctis mortalibus pace frueren-
3 tur. * Quærente autem me
à conſiliariis meis, quomodo
poſſet hoc impleri: vnus qui
ſapientia & fide cæteros præ-
cellebat; & erat poſt regem ſe-
cundus, Aman nomine, indi-
cauit mihi in toto orbe terra-
rum populum eſſe diſperſum,
qui nouis vteretur legibus, &
cõtra omnium gentium con-
ſuetudinem faciens, regũ iuſſa
contemneret, & vniuerſarum
concordiam nationũ ſua diſ-
4 ſenſione violaret. * Quod
B cùm didiciſſemus, videntes
vnam gẽtem rebellem aduer-
ſus omne hominum genus,
peruerſis vti legibus, noſtriſque
iuſſionibus contraire, & tur-
bare ſubiectarum nobis pro-
uinciarum pacem atque con-
cordiam; iuſsimus vt quoſcũ-
que Aman, qui omnibus pro-
uinciis præpoſitus eſt, & ſecũ-

dus à rege, & quem patris loco colimus monstrauerit, cum coniugibus ac liberis deleantur ab inimicis suis. Nullúsque C eorum misereatur quartadecima die duodecimi mensis Adar anni præsentis, vt nefarij homines vno die ad inferos descendentes, reddant imperio nostro pacem quam turbauerant.

Hucusque exemplar epistolæ. Quæ sequuntur post eum locum scripta reperi, vbi legitur, Pergénsque Mardochæus fecit omnia, quæ ei mandauerat Esther. *Nec tamen habetur in Hebraico, & apud nullum penitus feruntur interpretum.*

5 Mardochæus autem deprecatus est Dominum, memor omnium operum eius, & dixit, Domine Domine rex omnipotens; in ditione enim tua cuncta sunt posita, & non est qui possit tuæ resistere voluntati, si decreueris saluare Israel.

6 Tu fecisti cælum & terram, & quicquid cæli ambitu D continetur.

7 Dominus omnium es, nec est qui resistat maiestati tuæ.

8 Cuncta nosti & scis, quia non pro superbia & contumelia, & aliqua gloriæ cupiditate fecerim hoc, vt non adorarẽ Aman superbissimũ; libẽter enim pro salute Israel, etiam vestigia pedum eius deosculari paratus essem: sed timui ne honorem Dei mei transferrem ad hominem, & ne quenquam adorarem, excepto Deo meo.

9 Et nũc Domine rex Deus Abraam miserere populi tui, quia volunt nos inimici nostri perdere, & hæreditatem tuam delere.

10 Ne despicias partem tuam quam redemisti de Ægypto.

καὶ πρὸς τὸ μὴ τὴν βασιλείαν εὐσταθείας τυγχάνειν· προστετάχαμεν οὖν τοὺς σημαινομένους ὑμῖν ἐν τοῖς γεγραμμένοις ὑπὸ Ἀμὰν τοῦ τεταγμένου ἐπὶ τῶν πραγμάτων καὶ δευτέρου πατρὸς ἡμῶν πάντας σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἀπολέσθαι ὁλορρίζους τῶν ἐχθρῶν ταῖς μαχαίραις ἄνευ παντὸς οἴκτου καὶ φειδοῦς, τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ τοῦ δωδεκάτου μηνὸς Ἀδὰρ τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους· ὅπως οἱ πάλαι καὶ νῦν δυσμενεῖς ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ βιαίως εἰς τὸν ᾅδην κατελθόντες, εἰς τὸν μετέπειτα χρόνον εὐσταθῆ καὶ ἀτάραχα παρέχωσιν ἡμῖν διατέλους τὰ πράγματα.

5 καὶ ἐδεήθη κυρίου, μνημονεύων πάντα τὰ ἔργα κυρίου· καὶ εἶπε, κύριε κύριε βασιλεῦ παντοκράτωρ, ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ σου πᾶν ἐστι, καὶ οὐκ ἔστιν ὁ ἀντιδοξῶν σοι ἐν τῷ θέλειν σε σῶσαι τὸν Ἰσραήλ.

6 ὅτι σὺ ἐποίησας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, καὶ πᾶν θαυμαζόμενον ἐν τῇ ὑπ᾽ οὐρανόν.

7 καὶ κύριος εἶ πάντων, καὶ οὐκ ἔστιν ὃς ἀντιτάξεταί σοι τῷ κυρίῳ.

8 σὺ πάντα γινώσκεις, σὺ οἶδας κύριε, ὅτι οὐκ ἐν ὕβρει, οὐδὲ ἐν ὑπερηφανίᾳ, οὐδὲ ἐν φιλοδοξίᾳ ἐποίησα τοῦτο τὸ μὴ προσκυνεῖν τὸν ὑπερήφανον Ἀμάν, ὅτι εὐδόκουν φιλεῖν πέλματα ποδῶν αὐτοῦ πρὸς σωτηρίαν Ἰσραήλ, ἀλλ᾽ ἐποίησα τοῦτο, ἵνα μὴ θῶ δόξαν ἀνθρώπου ὑπεράνω δόξης θεοῦ, καὶ οὐ προσκυνήσω οὐδένα πλὴν σου κύριε, καὶ οὐ ποιήσω αὐτὸ ἐν ὑπερηφανίᾳ.

9 καὶ νῦν κύριε ὁ θεὸς ὁ βασιλεὺς, φεῖσαι τοῦ λαοῦ σου, ὅτι ἐπιβλέπουσιν ἡμῖν εἰς καταφθοράν, καὶ ἐπεθύμησαν ἀπολέσθαι τὴν ἐξ ἀρχῆς κληρονομίαν σου.

10 μὴ ὑπερίδῃς τὴν μερίδα σου, ἣν σεαυτῷ ἐλυτρώσω ἐκ γῆς Αἰγύπτου.

& vt non regnum constantiam consequeretur: præcepimus igitur eos qui significantur vobis in scriptis ab Aman præposito in rebus et secundo à nobis, omnes cum mulieribus & filiis perdi radicitus inimicorũ gladiis sine omni misericordia & parcitate, quartadecima duodecimi mensis Adar præsentis anni: vt qui olim & nunc inimici in die vna violenter in infernum descendentes, in posterum tempus quietas & tranquillas præbeant nobis perfectè res.

5 *Et deprecatus est Dominum, memor omnium operũ Domini: & dixit, Domine Domine rex omnipotẽs, quia in potestate tua cuncta sunt, & non est qui resistat tibi cùm volueris tu saluare Israel.*

6 *Quia tu fecisti cælum et terram, & omne mirabile in sub cælo.*

7 *Et Dominus es omnium, & non est qui resistat tibi Domino.*

8 *Tu omnia nosti, tu scis Domine, quia non in contumelia neque in superbia, neque in gloriæ cupiditate feci hoc, vt non adorarem superbum Aman, quia cõplacebam deosculari vestigia pedum eius ad salutem Israel: sed feci hoc, vt non ponerem gloriam hominis super gloriam Dei: & non adorabo quenquam præter te Domine, & non faciam hoc in superbia.*

9 *Et nunc Domine Deus rex, parce populo tuo, quia respiciunt nos in perditionem, & desiderauerunt perdere eam quæ à principio, hæreditatem tuam.*

10 *Ne despicias partem tuã, quam tibi redemisti de terra Ægypti.*

Q

*Exaudi deprecationem 11
meam, & propitius esto sorti
tuæ, & conuerte luctũ no-
strum in gaudium, vt viuen-
tes laudemus tuum nomen
Domine, & ne perdas os
laudantium te Domine.
*Et omnis Israel clama- 12
uerunt ex fortitudine sua,
quoniam mors eorum in ocu-
lis eorum. CAP. XIIII.
ET *Esther regina confu- 1
git ad Dominum, in ago-
ne mortis comprehensa. *Et
*deponẽs vestes gloriæ suæ, in- 2
duta est indumentis angustiæ
& luctus. & pro superbis
vnguentis, cinere & sterco-
re impleuit caput suum, &
corpus suum humiliauit val-
de. & omnem locum exul-
tationis suæ impleuit lacera-
tis crinibus suis.
*Et deprecabatur Domi- 3
num Deum Israel, & dixit:
*Domine mi, rex noster 4
tu es solus, adiuua me solita-
riam, & non habentem ad-
iutorem nisi te, quoniam pe-
riculum meum in manu mea.
*Ego audiui à natiuitate 5
mea in tribu familiæ meæ,
quòd tu Domine tulisti Israel
de omnibus gentibus, & pa-
tres nostros de omnibus ma-
ioribus suis in hæreditatem
sempiternam, & fecisti eis
quæ locutus es.
*Et nunc peccauimus in 6
conspectu tuo, & tradidisti
nos in manus inimicis no-
stris, eò quòd glorificauimus
deos eorũ, iustus es Domine.
*Et nunc non eis sufficit 7
in amaritudine seruitutis no-
stræ, sed posuisti manus eorum
super manus idolorum suorũ,
vt extollerẽt determinatio-
nem oris tui, & delerẽt hæ-
reditatem tuam, & obtura-
rent os laudãtium te, & ex-
tinguerẽt gloriã domus tuæ,
& altaris tui, et aperirẽt os
gentium ad virtutes stulto-
rum, & magnificaretur rex
carnalis in sempiternum.

11 ἐπάκουσον τῆς δεήσεώς μου, καὶ
ἱλάσθητι τῷ κλήρῳ σου, καὶ στρέψον τὸ
πένθος ἡμῶν εἰς εὐωχίαν, ἵνα ζῶν-
τες ὑμνήσωμέν σου τὸ ὄνομα κύριε,
καὶ μὴ ἀφανίσῃς στόμα αἰνούντων
σε κύριε.
12 καὶ πᾶς ἰσραὴλ ἐκέκραξαν
ἐξ ἰσχύος αὐτῶν, ὅτι θάνατος αὐ-
τῶν ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτῶν.

ιδ΄.

1 Καὶ ἐσθὴρ ἡ βασίλισσα κα-
τέφυγεν ἐπὶ τὸν κύριον, ἐν ἀγῶνι θα-
νάτου κατειλημμένη.
2 καὶ ἀφελομένη τὰ ἱμάτια τῆς
δόξης αὐτῆς, ἐνεδύσατο ἱμάτια στε-
νοχωρίας καὶ πένθους· καὶ ἀντὶ τῶν ὑ-
περηφάνων ἡδυσμάτων, σποδοῦ καὶ
κοπριῶν ἐνέπλησε τὴν κεφαλὴν
αὐτῆς, καὶ τὸ σῶμα αὐτῆς ἐταπείνω-
σε σφόδρα· καὶ πάντα τόπον ἀγαλ-
λιάματος αὐτῆς ἔπλησε στρεπτῶν
τριχῶν αὐτῆς.
3 καὶ ἐδεῖτο κυρίου θεοῦ ἰσραὴλ
καὶ εἶπε·
4 κύριέ μου ὁ βασιλεὺς ἡμῶν σὺ
εἶ μόνος, βοήθησόν μοι τῇ μόνῃ καὶ
μὴ ἐχούσῃ βοηθὸν εἰ μὴ σέ, ὅτι κίνδυ-
νός μου ἐν χειρί μου.
5 ἐγὼ ἤκουον ἐκ γενετῆς μου ἐν φυ-
λῇ πατριᾶς μου, ὅτι σὺ κύριε ἔλα-
βες τὸν ἰσραὴλ ἐκ πάντων τῶν ἐθνῶν,
καὶ τοὺς πατέρας ἡμῶν ἐκ πάντων
τῶν προγόνων αὐτῶν εἰς κληρονο-
μίαν αἰώνιον, καὶ ἐποίησας αὐτοῖς ὅσα
6 ἐλάλησας. καὶ νῦν ἡμάρτομεν
ἐνώπιόν σου, καὶ παρέδωκας ἡμᾶς εἰς
χεῖρας τοῖς ἐχθροῖς ἡμῶν, ἀνθ' ὧν
ἐδοξάσαμεν τοὺς θεοὺς αὐτῶν, δί-
7 καιος εἶ κύριε. καὶ νῦν οὐχ ἱκανώ-
θησαν ἐν πικρασμῷ δουλείας ἡ-
μῶν, ἀλλ' ἔθηκας τὰς χεῖρας αὐτῶν
ἐπὶ τὰς χεῖρας τῶν εἰδώλων αὐτῶν,
ἐξᾶραι ὁρισμὸν στόματός σου καὶ ἀ-
φανίσαι κληρονομίαν σου, καὶ ἐμ-
φράξαι στόμα αἰνούντων σε, καὶ
σβέσαι δόξαν οἴκου σου καὶ θυσιαστη-
ρίου σου, καὶ ἀνοῖξαι στόμα ἐθνῶν εἰς
ἀρετὰς ματαίων, καὶ θαυμασθῆναι
βασιλέα σάρκινον εἰς αἰῶνα.

11 Exaudi deprecationẽ meã,
& propitius esto sorti & funi-
culo tuo: & conuerte luctum
nostrũ in gaudium; vt viuen-
tes laudemus nomen tuum,
Domine, & ne claudas ora te
12 canentiũ. Omnis quoque
Israel pari mente & obsecra-
tione clamauit ad Dominum,
eò quòd eis certa mors impẽ-
deret.

CAP. XIIII.

1 ESther quoque regina cõ-
A fugit ad Dominum, pa-
uens periculũ quod immine-
2 bat. Cumque deposuisset
vestes regias, fletibus & luctui
apta indumenta suscepit, &
pro vnguentis variis cinere &
stercore impleuit caput, &
corpus suum humiliauit ieiu-
niis, omniaq; loca, in quibus
antea lætari consueuerat, cri-
nium laceratione compleuit.
3 Et deprecabatur Dominũ
4 Deũ Israel, dicens: Domine
mi, qui rex noster es solus, ad-
iuua me solitariam: & quia
præter te nullus est auxiliator
alius; periculũ meum in mani-
5 bus meis est. Audiui à pa-
tre meo quòd tu Domine tu-
lisses Israel de cunctis gẽtibus,
& patres nostros ex omnibus
retro maioribus suis, vt possi-
deres hæreditatem sempiter-
nam, fecistique eis sicut locu-
6 tus es. Peccauimus in con-
spectu tuo, & idcirco tradidi-
sti nos in manus inimicorum
nostrorum. coluimus enim
deos eorũ. iustus es Domine.
7 Et nunc non eis sufficit,
quòd durissima nos oppri-
munt seruitute, sed robur
B manuum suarum idolorum
potentiæ deputantes, volunt
tua mutare promissa, & dele-
re hæreditatem tuam, & clau-
dere ora laudantium te, atque
extinguere gloriam templi &
altaris tui, vt aperiant ora
gentium, & laudent idolo-
rum fortitudinem, & prædi-
cent carnalem regem in sem-
piternum.

*Ne tradas Dñe sceptrum 8
tuum his qui non sunt, ne ri-
deant ad ruinam nostram, sed
conuertere consilium eorum
super eos, & eum qui in nos
cœpit sæuire, disperde. *Me- 9
mento Domine & ostende te
nobis in tẽpore tribulationis
nostræ, & da mihi fiduciã Dñe
rex deorum & vniuersæ pote-
statis: tribue sermonem com-
positum in ore meo in conspe
ctu leonis, & trãsfer cor illius
in odium hostis nostri, vt &
ipse pereat, & cęteri qui ei cõ-
sentiunt. *Nos autem libera 10
in manu tua, & adiuua me
nullum aliud auxilium haben
tem, nisi te Domine qui ha-
bes omnium scientiam, & no-
sti quia oderim gloriam ini-
quorum, & detester cubile in-
circuncisorum & omnis alie-
nigenæ. *Tu scis necessitatẽ 11
meam quòd abominer signũ
superbiæ & gloriæ meæ, quod
est super caput meum in die-
bus ostentationis meæ, & de-
tester illud quasi pannũ men-
struatę, & non portem in die-
bus silentij mei, & quòd non
comederim in mensa Aman,
nec mihi placuerit conuiuium
regis, & non biberim vinum
libaminum, & nunquam læ-
tata sit ancilla tua ex quo huc
translata sum vsque in præsen
tem diem, nisi in te Domine
Deus Abraam. *Deus fortis 12
super omnes, exaudi vocem
eorum qui nullã aliam spem
habent; & libera nos de manu
iniquorum, & erue me à ti-
more meo. *Hæc quoque
addita reperi in editione vulgata.*

CAP. XV.

ET mandauit ei, haud du- 1
bium, quin Esther Mar-
dochæus, vt ingrederetur ad
regem, & rogaret pro populo
suo & pro patria sua. *Memo- 2
rare, inquit, dierum humilita-
tis tuæ, quomodo nutrita sis
in manu mea, quia Aman secundus à rege locutus est contra nos in mortem, & tu inuoca Dominũ, &
loquere regi pro nobis, & libera nos de morte. *Nec non & ista quæ subdita sunt in editione vulgata reperi.*
3 Die autem tertio deposuit vestimenta ornatus sui, & circundata est gloria sua.

*μὴ παραδῷς κύριε τὸ σκῆ- 8
πτρόν σου τοῖς μὴ οὖσι, καὶ μὴ κατα-
γελάτωσαν ἐν τῇ πτώσει ἡμῶν, ἀλ-
λὰ στρέψον τὴν βουλὴν αὐτῶν ἐπ᾽
αὐτούς· τὸν δὲ ἀρξάμενον ἐφ᾽ ἡμᾶς
παραδειγμάτισον.
*μνήσθητι κύριε γνώσθητι ἐν και- 9
ρῷ θλίψεως ἡμῶν, καὶ ἐμὲ θάρσυ-
νον βασιλεῦ τῶν ἐθνῶν καὶ πάσης
ἀρχῆς ἐπικρατῶν, δός λόγον εὔρυθ-
μον εἰς τὸ στόμα μου ἐνώπιον τοῦ λέ-
οντος, καὶ μετάθες τὴν καρδίαν αὐ-
τοῦ εἰς μῖσος τοῦ πολεμοῦντος ἡμᾶς
εἰς συντέλειαν αὐτοῦ καὶ τῶν ὁμονο-
ούντων αὐτοῦ.
*ἡμᾶς δὲ ῥῦσαι ἐν χειρί σου, καὶ 10
βοήθησόν μοι τῇ μόνῃ, καὶ μὴ ἐ-
χούσῃ ἕτερον βοηθὸν εἰ μὴ σέ· κύ-
ριε πάντων γνῶσιν ἔχεις.
*καὶ οἶδας ὅτι ἐμίσησα δόξαν 11
ἀνόμων, καὶ βδελύσσομαι κοίτην
ἀπεριτμήτων καὶ παντὸς ἀλλοτρίου·
σὺ οἶδας τὴν ἀνάγκην μου, ὅτι βδε-
λύσσομαι τὸ σημεῖον τῆς ὑπερηφα-
νίας μου ὅ ἐστιν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου
ἐν ἡμέραις ὀπτασίας μου, βδελύσ-
σομαι αὐτὸ ὡς ῥάκος καταμηνίων,
καὶ οὐ φορῶ αὐτὸ ἐν ἡμέραις ἡσυ-
χίας μου, καὶ οὐκ ἔφαγεν ἡ δούλη
σου τράπεζαν Ἀμάν, καὶ οὐκ ἐδό-
ξασα συμπόσιον βασιλέως, οὐδὲ
ἔπιον οἶνον σπονδῶν, καὶ οὐκ εὐφράνθη
ἡ δούλη σου ἀφ᾽ ἡμέρας μεταβολῆς
μου μέχρι τοῦ νῦν.
*πλὴν ἐπὶ σοὶ κύριε ὁ θεὸς ἀ- 12
βραάμ ὁ θεὸς ἰσχύων ἐπὶ πάντας,
εἰσάκουσον φωνῆς ἀπηλπισμένων, καὶ
ῥῦσαι ἡμᾶς ἐκ χειρὸς τῶν πονηρευο-
μένων, καὶ ῥῦσαί με ἐκ τοῦ φόβου μου.

ιέ.

*Καὶ ἐγενήθη ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ 3
τρίτῃ ὡς ἐπαύσατο προσευχο-
μένη, ἐξεδύσατο τὰ ἱμάτια τοῦ
πένθους, καὶ περιεβάλετο δόξαν
αὐτῆς.

8 *Ne tradas Domine sce-
ptrum tuum his qui nõ sunt,
& ne derideant in casu no-
stro, sed conuerte consilium
eorum super eos: at qui in-
cœpit super nos disperde.
9 *Memento Domine, no-
tum te fac in tempore tribu-
lationis nostræ, & da mihi
fiduciam rex gentium & o-
mnis principatus domina-
tor, tribue sermonem compo-
situm in ore meo in conspectu
leonis, & transfer cor illius
in odium oppugnantis nos in
perditionem eius & eorum
qui consentiunt ei.
10 *Nos autem libera in ma
nu tua, & adiuua me so-
litariam, & non habentem
alium adiutorem nisi te, Do-
mine, omniũ scientiam habẽs.
11 *Et nosti quòd oderim glo-
riam iniquorum, & dete-
ster cubile incircuncisorum,
& omnis alienigenæ; tu scis
necessitatem meam, quòd
abominer signum superbiæ
meæ quod est super caput
meum in diebus ostentatio-
nis meæ; detester illud quasi
pannum menstruorum, &
non portem illud in diebus
silentij mei, & non comede-
rit ancilla tua in mensa A-
man, & non magnificaue-
rim conuiuium regis, neque
biberim vinum libaminum,
& non lætata sit ancilla tua
à die translationis meæ vs-
que nunc.
12 *Verùm in te Domine
Deus Abraam, Deus fortis
super omnes, exaudi vocem
desperantium, & libera nos
de manu malignantium, &
libera me à timore meo.*

CAP. XV.

3 *ET factum est in die ter-
tia vt cessauit orans, de-
posuit vestimenta luctus &
induta est gloria sua.*

4 * *Et facta splendens, cùm inuocasset omnium spectatorem & saluatorẽ, assumpsit duas famulas: & quidem super vnam innitebatur, quasi delicata; at altera sequebatur leuans indumentum eius.*

5 * *Et ipsa rubefacta vigore pulchritudinis suæ, & vultus eius hilaris quasi amabilis; at cor eius arctatum præ timore.*

6 * *Et ingressa omnes portas, stetit coram rege, & ipse sedebat super solium regni sui, & omnem stolam splendoris sui indutus erat, totus in auro & lapidibus preciosis, & erat terribilis nimis.*

7 * *Et eleuans faciem suam incensam gloria, in acie furoris conspexit, & corruit regina, & mutauit colorem suũ in dissolutione, & reclinauit se super caput ancillæ præcedentis.*

8 * *Et conuertit Deus spiritum regis in mansuetudinem: & festinans exiliuit de solio, & assumpsit eam in vlnis suis donec rediret, & consolabatur eam verbis pacificis: & dixit ei, Quid est Esther? ego frater tuus, confide, non morieris, quoniam cõmune præceptum nostrum est.*

9 * *Accede, & tollens auream virgam, imposuit super collum eius.*

10 * *Et amplexatus est eam & dixit, Loquere mihi.*

11 * *Et dixit ei, Vidi te domine quasi angelum Dei, & turbatum est cor meum præ timore gloriæ tuæ.*

12 * *Quoniam mirabilis es domine, & facies tua gratiarum plena.*

13 * *Cùm autem loqueretur ipsa, corruit præ dissolutione sua.*

14 * *Et rex turbabatur, & omnis famulatus eius consolabatur eam.*

4 * καὶ γενηθεῖσα ἐπιφανής, ἐπικαλεσαμένη τὸν πάντων ἐπόπτην καὶ σωτῆρα, παρέλαβε τὰς δύο ἅβρας· καὶ τῇ μὲν μιᾷ ἐπηρείδετο, ὡς τρυφερευομένη, ἡ δὲ ἑτέρα ἐπηκολούθει κουφίζουσα τὴν ἔνδυσιν αὐτῆς.

5 * καὶ αὐτὴ ἐρυθριῶσα ἀκμῇ κάλλους αὐτῆς, καὶ τὸ πρόσωπον αὐτῆς ἱλαρὸν ὡς προσφιλές, ἡ δὲ καρδία αὐτῆς ἀπεστενωμένη ἀπὸ τοῦ φόβου.

6 * καὶ εἰσελθοῦσα πάσας τὰς θύρας, κατέστη ἐνώπιον τοῦ βασιλέως· καὶ αὐτὸς ἐκάθητο ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς βασιλείας αὐτοῦ· καὶ πᾶσαν στολὴν τῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ ἐνεδεδύκει, ὅλος διὰ χρυσοῦ καὶ λίθων πολυτελῶν, καὶ ἦν φοβερὸς σφόδρα.

7 * καὶ ἄρας τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πεπυρωμένον δόξῃ, ἐν ἀκμῇ θυμοῦ ἔβλεψε· καὶ ἔπεσεν ἡ βασίλισσα καὶ μετέβαλε τὸ χρῶμα αὐτῆς ἐν ἐκλύσει, καὶ κατέκυψεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τῆς ἅβρας τῆς προπορευομένης.

8 * καὶ μετέβαλεν ὁ θεὸς τὸ πνεῦμα τοῦ βασιλέως εἰς πραότητα· καὶ ἀγωνιάσας, ἀνεπήδησεν ἀπὸ τοῦ θρόνου, καὶ ἀνέλαβεν αὐτὴν ἐπὶ τὰς ἀγκάλας αὐτοῦ μέχρις οὗ κατέστη, καὶ παρεκάλει αὐτὴν λόγοις εἰρηνικοῖς· καὶ εἶπεν αὐτῇ, τί ἐστιν ἐσθήρ; ἐγὼ ὁ ἀδελφός σου, θάρσει οὐ μὴ ἀποθάνῃς, ὅτι κοινὸν τὸ πρόσταγμα ἡμῶν ἐστι.

9 * πρόσελθε, καὶ ἄρας τὴν χρυσῆν ῥάβδον, ἐπέθηκεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτῆς.

10 * καὶ ἠσπάσατο αὐτὴν καὶ εἶπεν, λάλησόν μοι.

11 * καὶ εἶπεν αὐτῷ, εἶδόν σε κύριε ὡς ἄγγελον θεοῦ, καὶ ἐταράχθη ἡ καρδία μου ἀπὸ τοῦ φόβου τῆς δόξης σου.

12 * ὅτι θαυμαστὸς εἶ κύριε, καὶ τὸ πρόσωπόν σου χαρίτων μεστόν.

13 * ἐν δὲ τῷ διαλέγεσθαι αὐτὴν, ἔπεσεν ἀπὸ ἐκλύσεως αὐτῆς.

14 * καὶ ὁ βασιλεὺς ἐταράσσετο καὶ πᾶσα ἡ θεραπεία αὐτοῦ παρεκάλει αὐτήν.

4 * Cúmq; regio fulgeret habitu, & inuocasset omniũ rectorem & saluatorem Deum, assumpsit duas famulas, & super vnam quidem innitebatur quasi præ delicijs & nimia teneritudine corpus suum ferre non sustinens; altera autem famularum sequebatur dominam, defluentia in humum indumenta sustentans.

5 * Ipsa autem roseo colore vultum perfusa, & gratis ac nitentibus oculis tristem celabat animum, & nimio timore contractum.

6 * Ingressa igitur cuncta per ordinem ostia, stetit contra regem vbi residebat super solium regni sui, indutus vestibus regijs auróque fulgens & preciosis lapidibus. eratque terribilis aspectu.

7 * Cúmque eleuasset faciem & ardentibus oculis furorem pectoris indicasset, regina corruit, & in pallorem colore mutato, lassum super ancillulam reclinauit caput.

8 * Conuertítque Deus spiritum regis in mansuetudinẽ, & festinus ac metuens exiliuit de solio, & sustentans eam vlnis suis, donec rediret ad se, his verbis blandiebatur: Quid habes Esther? Ego sum frater tuus, noli metuere, non morieris; nõ enim pro te, sed pro omnibus hęc lex cõstituta est.

9 * Accede igitur & tange sceptrum.

10 * Cúmque illa reticeret, tulit auream virgam, & posuit super collum eius, & osculatus est eam, & ait, Cur mihi non loqueris?

11 * Quæ respondit, Vidi te domine quasi angelum Dei, & conturbatum est cor meum præ timore gloriæ tuæ.

12 * Valdè enim mirabilis es dñe, & facies tua plena est gratiarũ.

13 * Cúmq; loqueretur, rursus corruit, & penè exanimata est.

14 * Rex autem turbabatur, & omnes ministri eius consolabantur eam.

CAP. XVI.

1 Rex magnus Artaxerxes ab India vsque Æthiopiam, A centũ viginti septem prouinciarum ducibus ac principibus qui nostræ iussioni obediunt, salutem dicit.

2 Multi bonitate principum & honore qui in eos collatus est, abusi sunt in superbiam, & non solùm subiectos regibus nituntur opprimere, sed datam sibi gloriam non ferentes, in ipsos qui dederunt, moliuntur insidias.

3 Nec contenti sunt gratias non agere beneficijs, & humanitatis in se iura violare, sed Dei quoque cuncta cernentis arbitrantur se posse fugere sententiam.

4 Et in tantum vesaniæ proruperunt, vt eos qui credita sibi officia diligenter obseruant, & cuncta agunt vt omnium laude digni sint, mendaciorum cuniculis conentur subuertere, dum aures principum simplices ex sua natura alios æstimantes, callida fraude decipiunt.

5 Quæ res & ex veteribus probatur historijs, & ex his quæ geruntur quotidie, quomodo malis quorundam suggestionibus regum studia deprauentur. B

6 Vnde prouidendum est paci omnium prouinciarum.

7 Nec putare debetis si diuersa iubeamus ex animi nostri venire leuitate, sed pro qualitate & necessitate temporum, vt rei publicæ possit vtilitas ferre sententiam.

8 Et vt manifestius quod dicimus intelligatis: Aman filius Amadathi & animo & gẽte Macedo alienúsq; à Persarum sanguine, & pietatem nostram sua crudelitate commaculans, peregrinus à nobis susceptus est, & tantam in se expertus humanitatẽ, vt pater

ESTHER.

ιϛʹ.

Βασιλεὺς μέγας ἀρταξέρξης 1
τοῖς ἀπὸ τῆς ἰνδικῆς ἕως τῆς αἰθιο-
πίας ἑκατὸν εἰκοσιεπτὰ σατράπαις
χωρῶν ἄρχουσι καὶ τοῖς τὰ ἡμέτερα
φρονοῦσι, χαίρειν.
πολλοὶ τῇ πλείστῃ τῶν εὐεργε- 2
τούντων χρηστότητι πυκνότερον τι-
μώμενοι, μεῖζον ἐφρόνησαν, καὶ οὐ
μόνον τοὺς ὑποτεταγμένους ἡμῖν
ζητοῦσι κακοποιεῖν, τόν τε κόρον οὐ
δυνάμενοι φέρειν, καὶ τοῖς ἑαυ-
τῶν εὐεργέταις ἐπιχειροῦσι μηχα-
νᾶσθαι. καὶ τὴν εὐχαριστίαν οὐ μόνον 3
ἐκ τῶν ἀνθρώπων ἀνταναιροῦντες,
ἀλλὰ καὶ τοῖς τῶν ἀπειραγάθων
κόμποις ἐπαρθέντες, τοῦ τὰ πάν-
τα κατοπτεύοντος ἀεὶ θεοῦ τὴν μι-
σοπόνηρον ὑπολαμβάνουσιν ἐκφεύ-
ξεσθαι δίκην.
πολλάκις δὲ καὶ πολλοὺς τῶν 4
ἐπ' ἐξουσίαις τεταγμένων τῶν πι-
στευθέντων χειρίζειν φίλων τὰ
πράγματα παραμυθία μετόχους
αἱμάτων ἀθώων καταστήσασα, πε-
ριέβαλε συμφοραῖς ἀνηκέστοις, τῷ
τῆς κακοηθείας ψεύδει παραλογισ-
μῷ παραλογισαμένων, τὴν τῶν
ἐπικρατούντων ἀκέραιον εὐγνω-
μοσύνην.
σκοπεῖν δὲ ἔξεστιν οὐ τοσοῦτον ἐκ 5
τῶν παλαιοτέρων ὡς παρεδώκαμεν
ἱστοριῶν, ὅσα ἐστὶ παρὰ πόδας ὑμᾶς
ἐκζητοῦντας ἀνοσίως συντετελεσ-
μένα, τῇ τῶν ἀναξίως δυναστευόν-
των λοιμότητι.
καὶ προσέχειν εἰς τὰ μετὰ 6
ταῦτα, ὥστε τὴν βασιλείαν ἀτάρα-
χον τοῖς πᾶσιν ἀνθρώποις μετ' εἰ-
ρήνης παρεξόμεθα·
χρώμενοί τε μεταβολαῖς, τὰ δὲ 7
ὑπὸ τὴν ὄψιν ἐρχόμενα διακρίνον-
τες ἀεὶ μετ' ἐπιεικεστέρας ἀπαντή-
σεως. ὡς γὰρ ἀμὰν ἀμαδαθοῦ 8
μακεδών, ταῖς ἀληθείαις ἀλλό-
τριος τοῦ τῶν περσῶν αἵματος, καὶ
πολὺ διεστηκὼς τῆς ἡμετέρας χρηστό-
τητος, καὶ ξενωθεὶς ἡμῖν, ἔτυχεν ἧς
ἔχομεν πρὸς πᾶν ἔθνος φιλανθρω-

CAP. XVI.

1 *Rex magnus Artaxerxes his qui ab India vsque ad Æthiopiam centum viginti septem Satrapis regionum principes sunt, et his qui nostra sapiunt, valere.*

2 *Multi plurima eorum qui benefaciunt bonitate frequentius honorati, magis superbierunt; & non solum subiectos nobis quærunt affligere, & vbertatem non potentes ferre, & in suos benefactores conantur machinari.*

3 *Et gratitudinem non solum ab hominibus auferentes, sed & inexperientia bonorum elationibus eleuati, eius qui omnia cernit, semper Dei odiosam arbitrantur fugere posse sententiam.*

4 *Sæpè autem & multos ex his qui in potestatibus cõstituti sunt, qui crediti sunt gubernare amicorum res, solatium participes sanguine innocentum constituens, induit calamitatibus immedicabilibus, prauitatis mendacio fraude decipientium, eorum qui dominantur simplicem beneuolentiam.*

5 *Considerare autem licet non tantùm ex veteribus, vt tradidimus, historijs, quæ sunt prope vos quærentes iniquè consummata, eorũ qui indignè dominantur peste:*

6 *Et attendere ad ea quæ post hæc, ita vt regnum sine turbatione omnibus hominibus cùm pace præbeamus:*

7 *Vtentesque mutationibus, ea autem quæ ad conspectum veniunt discernentes semper cum mansueta obuiatione.*

8 *Vt enim Aman Amadathi Macedo, veritatibus alienus de Persarũ sanguine, & multũ distãs à nostra benignitate, et hospitatus à nobis, cõsecutus est quam habemus ad omnem gentẽ huma-*

nitatem in tantum, vt vocaretur noſter pater & adoraretur ab omnibus, ſecundam regij throni perſonam gerens: non ferens autem ſuperbiam, nixus eſt principatu priuare nos & ſpiritu.

‡ Et noſtrum ſaluatorem 9
& in omnibus benefactorem Mardochæum, & irreprehenſibilem regni conſortem Eſther cum omni horum gente, multiplicibus viarum deceptionibus expetens in perditionem. per enim modos iſtos exiſtimauit accipiens nos deſertos, Perſarum dominiũ in Macedonas transferre.

‡ Nos verò ab exitiali 10
traditos in necem Judæos, reperimus non malefactores exiſtentes, iuſtiſſimis verò degentes legibus, exiſtentes autem filios altiſſimi maximi viuentis Dei, qui dirigit nobiſque & primogenitoribus noſtris regnum in optima diſpoſitione.

‡ Bene ergo facite non 11
vtentes his quæ ab Aman Amadathu miſſæ fuerunt literis.

‡ Propterea quòd hic qui 12
hæc operatus eſt, ante Suſarum portas appenſus eſt cum omni familia, dignum eo qui omnium dominator Deo velociter reddente ei iudicium.

‡ At exemplar epiſtolæ 13
huius præponentes in omni loco, cũ libertate dimittatis Judæos vti ſuis legibus, & adiuuetis eos; ‡ vt eos qui in 14
tempus tribulationis impoſiti erant eis, vlciſcantur tertiadecima duodecimi menſis Adar eadem die: hanc enim omniũ dominator Deus pro perditione electi generis fecit eis gaudium.

πίαν ἐπιτυχόντων, ὥς τε ἀγορεύεσθαι ἡμῶν πατέρα καὶ προσκυνούμενον ὑπὸ πάντων, τὸ δεύτερον τοῦ βασιλικοῦ θρόνου πρόσωπον διατελεῖν· οὐκ ἐνέγκας δὲ τὴν ὑπερηφανίαν, ἐπετήδευσε τῆς ἀρχῆς στερῆσαι ἡμᾶς καὶ τοῦ πνεύματος.

9 ‡ τόν τε ἡμέτερον σωτῆρα καὶ διὰ πάντων εὐεργέτην μαρδοχαῖον, καὶ τὴν ἄμεμπτον τῆς βασιλείας κοινωνὸν ἐσθήρ, σὺν παντὶ τῷ τούτων ἔθνει, πολυπλόκοις μεθόδων παραλογισμοῖς αἰτησάμενος εἰς ἀπώλειαν· διὰ γὰρ τῶν τρόπων τούτων ᾠήθη λαβὼν ἡμᾶς ἐρήμους, τὴν τῶν περσῶν ἐπικράτησιν εἰς τοὺς μακεδόνας μετατάξαι.

10 ‡ ἡμεῖς δὲ τοὺς ὑπὸ τοῦ τρισαλιτηρίου παραδεδομένους εἰς ἀφανισμὸν ἰουδαίους, εὑρίσκομεν οὐ κακούργους ὄντας, δικαιοτάτοις δὲ πολιτευομένους νόμοις, ὄντας δὲ υἱοὺς τοῦ ὑψίστου μεγίστου ζῶντος θεοῦ, τοῦ κατευθύνοντος ἡμῖν τε καὶ τοῖς προγόνοις ἡμῶν τὴν βασιλείαν ἐν τῇ καλλίστῃ διαθέσει.

11 ‡ καλῶς οὖν ποιεῖτε μὴ προσχρησάμενοι τοῖς ὑπὸ ἀμὰν ἀμαδαθοῦ ἀποσταλεῖσι γράμμασι·

12 ‡ διὰ τὸ αὐτὸν τὸν ταῦτα ἐξεργασάμενον, πρὸς ταῖς σούσων πύλαις ἐσταυρῶσθαι σὺν τῇ πανοικίᾳ, τὴν καταξίαν τοῦ πάντα ἐπικρατοῦντος θεοῦ διὰ τάχους ἀποδόντος αὐτῷ κρίσιν.

13 ‡ τὸ δὲ ἀντίγραφον τῆς ἐπιστολῆς ταύτης ἐκθέντες ἐν παντὶ τόπῳ, μετὰ παρρησίας ἐᾶν τοὺς ἰουδαίους χρήσασθαι τοῖς ἑαυτῶν νόμοις.

14 ‡ καὶ συνεπισχύειν αὐτοῖς· ὅπως τοὺς ἐν καιρῷ θλίψεως ἐπιθεμένους αὐτοῖς, ἀμύνωνται τῇ τρισκαιδεκάτῃ τοῦ δωδεκάτου μηνὸς ἀδὰρ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ· ταύτην γὰρ ὁ πάντα δυναστεύων θεὸς ἀντ' ὀλεθρίας τοῦ ἐκλεκτοῦ γένους ἐποίησεν αὐτοῖς εὐφροσύνην.

noſter vocaretur, & adoraretur ab omnibus poſt regem ſecundus. qui in tantum arrogantiæ tumorem ſublatus eſt, vt regno priuare nos niteretur, & ſpiritu.

9 ‡ Nam Mardochæum, cuius fide & beneficiis viuimus, & conſortem regni noſtri Eſther cũ omni gente ſua, nouis quibuſdam atque inauditis machinis expetiuit in mortem, hoc cogitans vt illis interfectis inſidiaretur noſtræ ſolitudini, & regnum Perſarum transferret in Macedonas.

10 ‡ Nos autem à peſſimo mortalium Iudęos neci deſtinatos, in nulla penitus culpa reperimus, ſed è contrario iuſtis vtentes legibus, & filios Altiſsimi & Maximi ſemperque viuentis Dei, cuius beneficio & patribus noſtris & vobis regnum eſt traditum, & vſque hodie cuſtoditur.

11 ‡ Vnde eas literas quas ſub nomine noſtro ille direxerat, ſciatis eſſe irritas.

12 ‡ Pro quo ſcelere ante portas huius vrbis, id eſt, Suſis, & ipſe qui machinatus eſt, & omnis cognatio eius pẽdet in patibulis nõ nobis, ſed Deo reddente ei quod meruit.

13 ‡ Hoc autem edictum quod nunc mittimus, in cunctis vrbibus proponatur, vt liceat Iudæis vti legibus ſuis.

14 ‡ Quibus debetis eſſe adminiculo, vt eos qui ſe ad necem eorum parauerãt, poſsint interficere tertiadecima die menſis duodecimi, qui vocatur Adar. hanc enim diem Deus omnipotẽs mœroris & luctus eis vertit in gaudium.

15 * Vnde & vos inter cæteros
festos dies hanc habetote diē,
& celebrate eum cū omni læ-
titia: vt & in posterum cogno-
scantur, omnes qui fideliter
Persis obediunt, dignam pro
fide recipere mercedem; qui
autē insidiantur regno eorum,
perire pro scelere. * Omnis 16
autē prouincia & ciuitas, quæ
noluerit solemnitatis huius
esse particeps, gladio & igne
pereat; & sic deleatur, vt non
solùm hominibus, sed etiam
inuia bestiis sit in sempiter-
num, pro exemplo contemptus & inobedientiæ.

* καὶ ὑμεῖς οὖν ἐν ταῖς ἐπωνύ- 15
μοις ὑμῶν ἑορταῖς ἐπίσημον ἡμέ-
ραν μετὰ πάσης εὐωχίας ἄγετε· ὅπως
καὶ νῦν καὶ μετὰ ταῦτα σωτηρία ἡμῖν
καὶ τοῖς εὐνοοῦσι πέρσαις, τοῖς δὲ
ἡμῖν ἐπιβουλεύουσι, μνημόσυνον
τῆς ἀπωλείας. * πᾶσα δὲ πόλις
ἢ χώρα τὸ σύνολον ἥτις κατὰ ταῦτα 16
μὴ ποιήσῃ, δόρατι καὶ πυρὶ καταινα-
λωθήσεται μετ' ὀργῆς· καὶ οὐ μόνον ἀν-
θρώποις ἄβατος, ἀλλὰ καὶ θη-
ρίοις καὶ πετεινοῖς εἰς τὸν ἅπαντα
χρόνον ἔχθιστός τε κατασταθήσεται.

15 * *Et vos ergo in insigni-*
bus vestris festiuitatibus in-
signem diem cum omni læti-
tia ducite: vt & nūc et post
hæc salus nobis & beneuolis
Persis, his verò qui nobis
insidiantur, memoriale per-
16 *ditionis.* * *Omnis autē ciuitas*
vel regio omnino quæ iuxta
hæc non fecerit, lancea &
igni consumetur cum ira, &
non solùm hominibus inuia,
sed & bestijs & volatilibus
in omne tempus inimicissi-
maque constituetur.

ΤΕΛΟΣ ΕΣΘΗΡ.

FINIS LIBRI ESTHER.

EX REGIS CATHOLICI MANDATO
Benedictus Arias Montanus D. Th. recensuit & probauit.

B. Arias Montanus

PROLOGVS PRIMVS IN IOB, SECVNDVM TRANSLATIONEM LXX.

OGOR per singulos scripturæ diuinæ libros aduersariorũ respondere maledictis, qui interpretationẽ meam, reprehensionẽ Septuaginta interpretum criminantur: quasi non & apud Græcos Aquila, Symmachus & Theodotion, vel verbum è verbo, vel sensum è sensu, vel ex vtroque commixtum, & mediæ temperatũ genus translationis expresserint: & omnia veteris instrumenti volumina Origenes obelis asteriscisque distinxerit, quos vel additos, vel de Theodotione sumptos, translationi antiquæ inseruit, probans defuisse quod additum est. Discant igitur obtrectatores mei recipere in toto, quod in partibus susceperũt, aut interpretationem meam cum asteriscis suis radere. Neque enim fieri potest, vt quos plura intermisisse susceperint, non eosdem etiam in quibusdã errasse fateantur, præcipuè in Iob: cui si ea quæ sub asteriscis addita sunt, subtraxeris, pars maxima detruncabitur, & hoc duntaxat apud Græcos. Cæterùm apud Latinos, ante eam translationem, quam sub asteriscis & obelis nuper edidimus, septingenti fermè aut octingenti versus desunt, vt decurtatus & laceratus, corrosusque liber fœditatẽ sui publicè legentibus præbeat. Hæc autem translatio nullum de veteribus sequitur interpretem, sed ex ipso Hebraico, Arabicoque sermone, & interdum Syro, nunc verba, nunc sensus, nunc simul vtrunque resonabit. Obliquus enim etiam apud Hebræos totus liber fertur & lubricus, & quod Græci Rhetores vocant ἐσχηματισμένος, dum qui aliud loquitur, aliud agit: vt si velis anguillam vel murenulam strictis tenere manibus, quantò fortiùs presseris, tantò citiùs elabitur. Memini me ob intelligentiam huius voluminis, Lyddæum quendam præceptorẽ, qui apud Hebræos primus haberi putabatur, nõ paruis redemisse nummis; cuius doctrina an aliquid profecerim, nescio. hoc vnum scio, non potuisse me interpretari, nisi quod antè intellexeram. A principio itaque voluminis, vsque ad verba Iob, apud Hebræos prosa oratio est. Porrò à verbis Iob, in quibus ait: Pereat dies in qua natus sum, & nox in qua dictum est, Conceptus est homo: vsque ad eum locum, vbi ante finem voluminis scriptũ est: Idcirco ipse me reprehendo, & ago pœnitentiam in fauilla & cinere: hexametri versus sunt, dactylo, spondæoq; currentes: & propter linguæ idioma, crebrò recipientes & alios pedes, nõ earundem syllabarum, sed eorundem temporũ. Interdũ quoque rhythmus ipse dulcis & tinnulus fertur numeris pedum solutis; quod metrici magis, quàm simplex lector, intelligunt. A supradicto autem versu, vsque ad finẽ libri, paruum comma quod remanet, prosa oratione contexitur. Quod si cui videtur incredulũ, metra scilicet esse apud Hebræos, & in morem nostri Flacci, Græcique Pindari, & Alcei, & Sappho, vel Psalterium, vel Lamentationes Ieremiæ, vel omnia fermè Scripturarum cantica comprehendi; legat Philonem, Iosephum, Origenem, Cæsariensem Eusebium, & eorũ testimonio, me verum dicere, comprobabit. Audiant quapropter canes mei, idcirco me in hoc volumine laborasse, non vt interpretationem antiquam reprehenderem, sed vt ea quæ in illa aut obscura sunt, aut omissa, aut certè scriptorum vitio deprauata, manifestiora nostra interpretatione fierent, qui & Hebræum sermonem ex parte didicimus, & in Latino penè ab ipsis cunabulis inter Grammaticos & Rhetores & Philosophos detriti sumus. Quòd si apud Græcos post Septuaginta editionem, iam Christi Euangelio coruscante, Iudæus Aquila, & Symmachus ac Theodotion Iudaizantes hæretici sunt recepti, qui multa mysteria Saluatoris subdola interpretatione celarunt, & tamen in ἑξαπλοῖς habentur apud Ecclesias, & explanantur ab ecclesiasticis viris: quantò magis ego Christianus, & de parentibus Christianis natus, & vexillum crucis in mea fronte portans (cuius studium fuit omissa repetere, deprauata corrigere, & sacramenta Ecclesiæ puro & fideli aperire sermone) vel à fastidiosis, vel à malignis lectoribus non debeo reprobari? Habeant qui volunt

veteres libros, vel in membranis purpureis auro argentoque descriptos, vel vncialibus (vt vulgò aiunt) literis, onera magis exarata, quàm codices: dummodo mihi, meisque permittant pauperes habere scedulas, & non tam pulchros codices quàm emendatos. Vtraque autem editio, & Septuaginta iuxta Græcos, & mea iuxta Hebræos, in Latinum meo labore translata est. Eligat vnusquisque quod vult, & studiosum me magis quàm maleuolum probet.

PROLOGVS SECVNDVS IN IOB, SECVNDVM HEBRAICVM.

SI fiscellam iunco texerem, aut palmarum folia complicarem, vt in sudore vultus mei comederem panem, & ventris opus solicita mente pertractarem, nullus morderet, nemo reprehenderet. Nunc autem quia iuxta sententiam Saluatoris volo operari cibum qui non perit, & antiquam diuinorum voluminum viam sentibus virgultisque purgare, error mihi geminus infigitur: corrector vitiorum, falsarius vocor, & errores non auferre, sed serere. Tanta est enim vetustatis consuetudo, vt etiam confessa plerisque vitia placeant: dum magis pulchros habere volunt codices, quàm emendatos. Quapropter ô fratres dilectissimi, vnicum nobilitatis & humilitatis exemplar, pro flabello, calathis, sportellisque munusculis monachorum, spiritalia hæc & mansura dona suscipite, ac beatum Iob, qui adhuc apud Latinos iacebat in stercore, & vermibus scatebat errorum, integrum immaculatúmque gaudete. Quomodo enim post probationem atque victoriam dnplicia sunt ei vniuersa reddita, ita ego in lingua nostra (vt audacter loquar) feci eum habere quæ amiserat. Igitur & vos & vnumquemque lectorem solita præfatione commoneo, & in principiis librorum eadem semper annectens, rogo, vt vbicunque semper præcedentes virgulas videritis, sciatis ea quæ subiecta sunt, in Hebraicis voluminibus non haberi. Porrò vbi stellæ imago præfulserit, ex Hebræo in sermone nostro addita sunt. Necnon & illa quæ haberi videbantur & ita corrupta erant, vt sensum legentibus tollerent, orantibus vobis magno labore correxi, magis vtile quid ex odio meo Ecclesiis Christi venturum ratus, quàm ex aliorũ negotio.

ARGVMENTVM IN LIBRVM IOB.

IN TERRA quidem habitasse Iob Vsitidi, in finibus Idumææ & Arabiæ fertur, & erat ei antè nomen Iobab. Et accepit vxorem Arabissam, & genuit filium, quem vocauit Ennon. Erat autem ipse filius quidem Zareth, de Esau filiis filius, de matre verò Bosra, ita vt sit quintus ab Abraham. Et hi sunt reges qui regnauerunt in Edom, in qua & ipse regnauit. Sed primus in ea regnauit Balach filius Beor, & nomen eiusdem ciuitatis Denaba. Post hunc autem Barich. Post eum Iobab, qui vocatur Iob. Post Iob autem Hussan, qui erat dux ex Themanorum regione. Et post illum regnauit Adar filius Bedath, qui excidit Madiam in campo Moab; & nomen ciuitatis eius Auith.

FINIS ARGVMENTI.

א

1 יש הָיָה בְאֶרֶץ־עוּץ אִיּוֹב שְׁמוֹ
וְהָיָה הָאִישׁ הַהוּא תָּם וְיָשָׁר
וִירֵא אֱלֹהִים וְסָר מֵרָע׃
2 * וַיִּוָּלְדוּ לוֹ שִׁבְעָה בָנִים
וְשָׁלוֹשׁ בָּנוֹת׃
3 * וַיְהִי מִקְנֵהוּ שִׁבְעַת אַלְפֵי־צֹאן וּשְׁלֹשֶׁת אַלְפֵי
גְמַלִּים וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת צֶמֶד־בָּקָר וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת
אֲתוֹנוֹת וַעֲבֻדָּה רַבָּה מְאֹד וַיְהִי הָאִישׁ הַהוּא גָּדוֹל
4 מִכָּל־בְּנֵי־קֶדֶם׃ * וְהָלְכוּ בָנָיו וְעָשׂוּ מִשְׁתֶּה
בֵּית אִישׁ יוֹמוֹ וְשָׁלְחוּ וְקָרְאוּ לִשְׁלֹשֶׁת אַחְיֹתֵיהֶם
לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת עִמָּהֶם׃
5 * וַיְהִי כִּי הִקִּיפוּ יְמֵי הַמִּשְׁתֶּה וַיִּשְׁלַח אִיּוֹב
וַיְקַדְּשֵׁם וְהִשְׁכִּים בַּבֹּקֶר וְהֶעֱלָה עֹלוֹת מִסְפַּר כֻּלָּם
כִּי אָמַר אִיּוֹב אוּלַי חָטְאוּ בָנַי וּבֵרֲכוּ אֱלֹהִים
בִּלְבָבָם כָּכָה יַעֲשֶׂה אִיּוֹב כָּל־הַיָּמִים׃
6 * וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֹאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים לְהִתְיַצֵּב עַל־
יְהוָה וַיָּבוֹא גַם־הַשָּׂטָן בְּתוֹכָם׃
7 * וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־הַשָּׂטָן מֵאַיִן תָּבֹא וַיַּעַן הַשָּׂטָן
אֶת־יְהוָה וַיֹּאמַר מִשּׁוּט בָּאָרֶץ וּמֵהִתְהַלֵּךְ בָּהּ׃
8 * וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־הַשָּׂטָן הֲשַׂמְתָּ לִבְּךָ עַל־
עַבְדִּי אִיּוֹב כִּי אֵין כָּמֹהוּ בָּאָרֶץ אִישׁ תָּם וְיָשָׁר
יְרֵא אֱלֹהִים וְסָר מֵרָע׃
9 * וַיַּעַן הַשָּׂטָן אֶת־יְהוָה וַיֹּאמַר הַחִנָּם יָרֵא
אִיּוֹב אֱלֹהִים׃
10 * הֲלֹא־אַתְּ שַׂכְתָּ בַעֲדוֹ וּבְעַד־בֵּיתוֹ וּבְעַד
כָּל־אֲשֶׁר־לוֹ מִסָּבִיב מַעֲשֵׂה יָדָיו בֵּרַכְתָּ וּמִקְנֵהוּ
פָּרַץ בָּאָרֶץ׃
11 * וְאוּלָם שְׁלַח־נָא יָדְךָ וְגַע בְּכָל־אֲשֶׁר־לוֹ אִם־
לֹא עַל־פָּנֶיךָ יְבָרְכֶךָּ׃

LIBER IOB.

CAP. I.

1 VIR erat in terra Hus nomine Iob. Et erat vir ille ſimplex & rectus, ac timens Deum, & recedens à malo.
2 * Natíque ſunt ei ſeptem filij, & tres filiæ.
3 * Et fuit poſſeſſio eius ſeptem millia ouium, & tria millia camelorum, quingenta quoque iuga boum, & quingentæ aſinæ, ac familia multa nimis. Erátque vir ille magnus inter omnes Orientales.
4 * Et ibant filij eius, & faciebant conuiuia per domos, vnuſquiſque in die ſuo. Et mittentes vocabant tres ſorores ſuas vt comederent & biberent cum eis.
5 * Cúmq; in orbem tranſiſſent dies conuiuij, mittebat ad eos Iob, & ſanctificabat illos, conſurgénſq; diluculo offerebat holocauſta per ſingulos. Dicebat enim, Ne forte peccauerint filij mei, & benedixerint Deo in cordibus ſuis. Sic faciebat Iob cũctis diebus.
6 * Quadam autem die cùm veniſſent filij Dei vt aſsiſteret coram Domino, affuit inter eos etiam Sathan.
7 * Cui dixit Dominus, Vnde venis? Qui reſpondens, ait, Circuiui terram, & perambulaui eam.
8 * Dixítque Dominus ad eum: Nunquid conſideraſti ſeruũ meum Iob quòd non ſit ei ſimilis in terra, homo ſimplex & rectus ac timens Deum & recedens à malo?
9 * Cui reſpondens Sathan, ait: Nunquid fruſtra Iob timet Deum?
10 * Nónne tu vallaſti eum ac domum eius vniuerſámque ſubſtantiam eius per circuitum? Operibus manuum eius benedixiſti, & poſſeſsio eius creuit in terra.
11 * Sed extẽde paululum manum tuam, & tange cuncta quæ poſsidet, niſi in faciem benedixerit tibi.

תרגום

א

גְּבַר הֲוָה בְּאַרַע אַרְמֵינְיָא אִיּוֹב שְׁמֵהּ וַהֲוָה גַּבְרָא הַהוּא שְׁלִים וּתְרִיץ וּדְחִילָא דַיָי וְעָדֵי מִן בִּישָׁא׃ 2 וְאִתְיְלִידוּ לֵהּ שִׁבְעָא
בְּנִין וּתְלָת בְּנָתָא׃ 3 וַהֲוָה גֵיתֵהּ שִׁבְעַת אַלְפִין דְּעָאן וּתְלַת אַלְפֵי גַמְלַיָּא וַחֲמֵשׁ מְאָה זוּגִין דְּתוֹרֵי וַחֲמֵשׁ מְאָה אַתְנָן
[...]לְחָנָא סַגִּי לַחֲדָא וַהֲוָה גַּבְרָא הַהוּא עַתִּיר מִן כָּל בְּנֵי מַדְנְחָא׃ 4 וַהֲווֹ אָזְלִין בְּנוֹהִי וְעָבְדִין מִשְׁתְּיָא בֵּית גְּבַר יוֹמֵהּ וְשָׁלְחִין וְקָרְיָן לִתְלָת
אַחְוָתְהוֹן לְמֵיכַל וּלְמִשְׁתֵּי עִמְּהוֹן׃ 5 וַהֲוָה כַּד מַחְזְרִין יוֹמֵי מִשְׁתְּיָא וְשַׁדַּר אִיּוֹב וְזַמְנִנּוּן וְאַקְדֵּם בְּצַפְרָא וַהֲוָה מַסִּיק עֲלָוָן מִנְיַן כֻּלְּהוֹן
אֲרוּם אֲמַר אִיּוֹב מָאִים חָבוּ בְנַי וְלָא צַלּוֹ בִשְׁמָא דַיָי בְּלִבְּהוֹן כְּדֵין יַעְבֵּד אִיּוֹב כָּל יוֹמַיָּא׃
6 וַהֲוָה יוֹם דִּינָא רַבָּא וַאֲתוֹ כִּיתֵי מַלְאֲכַיָּא לְמֵקַם קֳדָם יָיָ וַאֲתָא לְחוֹד שִׂטְנָא בֵּינֵיהוֹן לְמֵקַם קֳדָם יָיָ׃ 7 וַאֲמַר יָיָ לְשִׂטְנָא מְנַן
אַתְּ אָתֵי וַאֲמַר שִׂטְנָא קֳדָם יָיָ מִלְּמִשְׁפַּשׁ בְּאַרְעָא וּלְמֵיזַל בָּהּ׃ 8 וַאֲמַר יָיָ לְשִׂטְנָא אֶפְשַׁר דְּשַׁוִּיתָא לִבָּךְ עַל עַבְדִּי אִיּוֹב אֲרֵי לֵית דִּכְוָתֵהּ
[...]כָל אַרְעָא גְּבַר שְׁלִים וּתְרִיץ וּדְחִילָא מִן קֳדָם יָיָ וְעָדֵי מִן בִּישָׁא׃
9 וַאֲתֵיב שִׂטְנָא קֳדָם יָיָ וַאֲמַר הָא מַגָּן דָּחֵל אִיּוֹב מִן קֳדָם יָיָ׃
10 הֲלָא אַנְתְּ אַגֵּנְתְּ בְּדִילֵהּ וּבְדִיל אֱנָשׁ בֵּיתֵהּ וְעַל כָּל דִּילֵהּ מֵחֲזוֹר חֲזוֹר עוֹבָדֵי יְדוֹי בָּרַכְתָּ וְקִנְיָנֵהּ נְפִישׁ בְּאַרְעָא׃
11 וּבְרַם אוֹשֵׁיט כְּעַן יְדָךְ וְאַנְזֵק בְּכָל דִּילֵהּ אִין לָא קֳדָמָךְ יְצַלֵּי׃

IOB.

CAPVT I.

HOmo quidam fuit in terra 1
Vs, Job nomen ei, & erat
homo ille verax, immacula-
tus vir, simplex & rectus,
& timens Deum, abstinens
ab omni mala re.
‡ Fuerunt autem ei filij septem, & filiæ tres. 2
‡ Et fuerũt pecora eius oues septẽ mille, came- 3
lorum tria millia, iuga boum quingenta, & asi-
næ fœminæ quæ pascebantur quingentæ, & fa-
mulatus multus nimis, & opera magna erant
ei in terra, & erat homo ille magnus eorum qui
à Solis ortu. ‡ Conuenientes autem filij eius 4
ad inuicem, faciebant conuiuium vnusquisque
sua die, assumentes simul & tres sorores suas,
vt comederent & biberent cum eis.
‡ Et cùm consummati essent dies conuiuij, 5
mittebat Job & purificabat eos, consurgens di-
luculo, & offerens pro eis sacrificia secundum
numerum eorum. dicebat enim Job: Ne quando
peccauerint & benedixerint Deum in corde
suo filij mei. ‡ Sic igitur faciebat Job cunctis 6
diebus eorum; & fuit sicut dies hæc, & ecce
venerunt filij Dei vt assisterent coram Domino,
& diabolus venit in medio eorum.
‡ Et dixit Dominus diabolo, Vnde venis? 7
& respondens diabolus Domino, dixit, Post-
quam circuiui terram & deambulaui eam quæ
sub cælo est, adsum. ‡ Et dixit ei Dominus, 8
Cõsiderasti igitur mente tua contra seruum meũ
Job? quoniam non est ei similis ex his qui sunt
in terra, homo sine defectu, vir simplex & re-
ctus, et timens Deũ, continens ab omni mala re?
‡ Respondit autem Diabolus, & dixit co- 9
ram Domino, Nunquid frustrà Job timet
Deum?
‡ Nonne tu circumuallasti exteriora eius & 10
interiora domus eius, & omnium quæ sunt ei in
circuitu? operibus manuum eius benedixisti, &
pecora eius multa fecisti in terra. ‡ Sed mitte 11
manum tuam, & tange omnia quæ habet, nisi in
faciem tuam benedixerit tibi.

ΙΩΒ.

κεφ. α΄.

1 ΑΝθρωπός τις ἦν ἐν γῇ οὖς ἰὼβ ὄνομα
αὐτῷ, καὶ ἦν ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ἀλη-
θινὸς ἄμωμος ἀνὴρ ἁπλοῦς καὶ εὐθὺς
καὶ φοβούμενος τὸν θεόν, ἀπεχόμενος
ἀπὸ παντὸς πονηροῦ πράγματος.
2 ‡ ἐγένοντο δὲ αὐτῷ υἱοὶ ἑπτά, καὶ θυγατέρες τρεῖς.
3 ‡ καὶ ἦν τὰ κτήνη αὐτοῦ πρόβατα ἑπτακισχίλια, κά-
μηλοι τρισχίλιαι, ζεύγη βοῶν πεντακόσια, καὶ ὄνοι θήλειαι
νομάδες πεντακόσιαι, καὶ ὑπηρεσία πολλὴ σφόδρα, καὶ
ἔργα μεγάλα ἦν αὐτῷ ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἦν ἄνθρωπος
4 ἐκεῖνος μέγας τῶν ἀφ᾽ ἡλίου ἀνατολῶν. ‡ συμπο-
ρευόμενοι δὲ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ πρὸς ἀλλήλους ἐποίουν πότον
ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ ἡμέραν συμπαραλαμβάνοντες
ἅμα καὶ τὰς τρεῖς ἀδελφὰς αὐτῶν, ἐσθίειν καὶ πίνειν μετ᾽
5 αὐτῶν. ‡ καὶ ὡς ἂν συνετελέσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ πότου,
ἀπέστελλεν ἰὼβ καὶ ἐκαθάριζεν αὐτοὺς ἀνιστάμενος τὸ
πρωΐ, καὶ προσέφερεν περὶ αὐτῶν θυσίας κατὰ τὸν ἀριθ-
μὸν αὐτῶν· ἔλεγε γὰρ ἰὼβ, μήποτε ἥμαρτον καὶ εὐλόγη-
6 σαν θεὸν ἐπὶ καρδίας αὐτῶν οἱ υἱοί μου. ‡ οὕτως οὖν ἐ-
ποίει ἰὼβ πάσας τὰς ἡμέρας αὐτῶν· καὶ ἐγένετο ὡς ἡ ἡμέ-
ρα αὕτη, καὶ ἰδοὺ ἦλθον οἱ υἱοὶ τοῦ θεοῦ παραστῆναι ἐνώ-
πιον τοῦ κυρίου, καὶ ὁ διάβολος ἦλθε ἐν μέσῳ αὐτῶν.
7 ‡ καὶ εἶπεν ὁ κύριος τῷ διαβόλῳ, πόθεν παραγέγο-
νας; καὶ ἀποκριθεὶς ὁ διάβολος τῷ κυρίῳ εἶπεν, περιελ-
θὼν τὴν γῆν καὶ ἐμπεριπατήσας τὴν ὑπ᾽ οὐρανὸν πάρειμι.
8 ‡ καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ κύριος, προσέσχες οὖν τῇ διανοίᾳ
σου κατὰ τοῦ θεράποντός μου ἰὼβ; ὅτι οὐκ ἔστιν αὐτῷ ὅμοιος
τῶν ἐπὶ τῆς γῆς, ἄνθρωπος ἄμεμπτος, ἀνὴρ ἁπλοῦς καὶ
εὐθὺς καὶ φοβούμενος τὸν θεόν, ἀπεχόμενος ἀπὸ παντὸς
9 πονηροῦ πράγματος; ‡ ἀπεκρίθη δὲ ὁ διάβολος καὶ
εἶπεν ἔναντι τοῦ κυρίου, μὴ δωρεὰν ἰὼβ φοβεῖται τὸν θεόν;
10 ‡ οὐχὶ σὺ περιέφραξας τὰ ἔξω αὐτοῦ καὶ τὰ ἔσω τῆς
οἰκίας αὐτοῦ, καὶ πάντων τῶν ὄντων αὐτῷ κύκλῳ τὰ ἔργα
τῶν χειρῶν αὐτοῦ ηὐλόγησας; καὶ τὰ κτήνη αὐτοῦ πολλὰ
ἐποίησας ἐπὶ τῆς γῆς;
11 ‡ ἀλλὰ ἀπόστειλον τὴν χεῖρά σου, καὶ ἅψαι πάντων
ὧν ἔχει, εἰ μὴ εἰς πρόσωπόν σου εὐλογήσει σε.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO IN LIBRVM IOB,

Ex Bibliotheca Complutensi; ad Hebræam & Chaldaic. veritatem, à B. Aria Montano correcta.

CAPVT I.

VIR erat in terra Armeniæ nomine Iob, & erat vir ille perfectus & rectus, & timens Dominum, & recedens à malo.
[2] Et nati sunt ei septem filij, & tres filiæ. [3] Et fuit possessio eius septem millia ouium, & tria millia came-
lorum, & quingenta iuga boum, & quingentæ asinæ, & agricultura multa: eratq; vir ille diues super omnes filios orientales.
[4] Et ibant filij eius & faciebant conuiuium per domos, vnusquisque in die suo: & mittebant, & vocabant tres sorores
suas, vt comederent & biberent cum eis. [5] Et cùm in orbem transissent dies conuiuij, mittebat Iob, & inuitabat
eos, & surgebat diluculo, & offerebat holocausta iuxta numerum omnium eorum; quia dicebat Iob, Ne fortè peccauerint filij mei, &
non orauerint in nomine Domini in cordibus suis. sic faciebat Iob cunctis diebus. [6] Et fuit dies iudicij magni, &
venerunt catervæ angelorum vt starent coram Domino: & venit etiam Sathan inter eos, vt staret coram Domino.
[7] Et dixit Dominus ad Sathanam, Vnde venis? & dixit Sathan coram Domino, A scrutando in terra & ambulando per eam.
[8] Et dixit Dominus ad Sathanam, Nunquid posuisti cor tuum super seruum meum Iob, quòd non est similis ei in vniuersa terra, vir
perfectus & rectus, & timens à facie Domini & recedens à malo? [9] Et respondit Sathan coram Domino, & ait, Nun-
quid gratis timet Iob coram Domino? [10] Nonne tu protexisti eum & homines domus eius, & omnia quæ habet per cir-
cuitum? operibus manuum eius benedixisti, & possessio eius creuit in terra. [11] Verumtamen extende nunc manum tuam,
& noce omnibus quæ possidet, nisi coram te orauerit.

12 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־הַשָּׂטָן הִנֵּה כָל־אֲשֶׁר־
לוֹ בְּיָדֶךָ רַק אֵלָיו אַל־תִּשְׁלַח יָדֶךָ וַיֵּצֵא הַשָּׂטָן
מֵעִם פְּנֵי יְהוָה׃
13 וַיְהִי הַיּוֹם וּבָנָיו וּבְנֹתָיו אֹכְלִים וְשֹׁתִים יַיִן
בְּבֵית אֲחִיהֶם הַבְּכוֹר׃
14 וּמַלְאָךְ בָּא אֶל־אִיּוֹב וַיֹּאמַר הַבָּקָר הָיוּ
חֹרְשׁוֹת וְהָאֲתֹנוֹת רֹעוֹת עַל־יְדֵיהֶם׃
15 וַתִּפֹּל שְׁבָא וַתִּקָּחֵם וְאֶת־הַנְּעָרִים הִכּוּ לְפִי־
חָרֶב וָאִמָּלְטָה רַק־אֲנִי לְבַדִּי לְהַגִּיד לָךְ׃
16 עוֹד זֶה מְדַבֵּר וְזֶה בָּא וַיֹּאמַר אֵשׁ אֱלֹהִים נָפְלָה
מִן־הַשָּׁמַיִם וַתִּבְעַר בַּצֹּאן וּבַנְּעָרִים וַתֹּאכְלֵם
וָאִמָּלְטָה רַק־אֲנִי לְבַדִּי לְהַגִּיד לָךְ׃
17 עוֹד זֶה מְדַבֵּר וְזֶה בָּא וַיֹּאמַר כַּשְׂדִּים
שָׂמוּ שְׁלֹשָׁה רָאשִׁים וַיִּפְשְׁטוּ עַל־הַגְּמַלִּים
וַיִּקָּחוּם וְאֶת־הַנְּעָרִים הִכּוּ לְפִי־חָרֶב וָאִמָּלְטָה
רַק־אֲנִי לְבַדִּי לְהַגִּיד לָךְ׃
18 עַד זֶה מְדַבֵּר וְזֶה בָּא וַיֹּאמַר בָּנֶיךָ וּבְנוֹתֶיךָ
אֹכְלִים וְשֹׁתִים יַיִן בְּבֵית אֲחִיהֶם הַבְּכוֹר׃
19 וְהִנֵּה רוּחַ גְּדוֹלָה בָּאָה מֵעֵבֶר הַמִּדְבָּר וַיִּגַּע
בְּאַרְבַּע פִּנּוֹת הַבַּיִת וַיִּפֹּל עַל־הַנְּעָרִים וַיָּמוּתוּ
וָאִמָּלְטָה רַק־אֲנִי לְבַדִּי לְהַגִּיד לָךְ׃
20 וַיָּקָם אִיּוֹב וַיִּקְרַע אֶת־מְעִלוֹ וַיָּגָז אֶת־
רֹאשׁוֹ וַיִּפֹּל אַרְצָה וַיִּשְׁתָּחוּ׃
21 וַיֹּאמֶר עָרֹם יָצָתִי מִבֶּטֶן אִמִּי וְעָרֹם
אָשׁוּב שָׁמָּה יְהוָה נָתַן וַיהוָה לָקָח יְהִי שֵׁם יְהוָה
מְבֹרָךְ׃
22 בְּכָל־זֹאת לֹא־חָטָא אִיּוֹב וְלֹא־נָתַן
תִּפְלָה לֵאלֹהִים׃

12 * Dixit ergo Dominus ad Sathan, Ecce vniuerſa quæ habet in manu tua ſunt; tā-
C tum in eum ne extendas manum tuam. Egreſſuſque eſt Sathan à facie Domini.
13 * Cùm autem quadam die filij & filiæ eius comederent, & biberent vinum in domo fratris ſui primogeniti:
14 * Nuncius venit ad Iob qui diceret, Boues arabant & aſinæ paſcebantur iuxta eos.
15 * Et irruerunt Sabæi, tulerúntque omnia, & pueros percuſſerunt gladio; & euaſi ego ſolus vt nunciarem tibi.
16 * Cúmque adhuc ille loqueretur, venit alter, & dixit, Ignis Dei cecidit è cælo, & tactas oues puerósque conſumpſit, & effugi ego ſolus vt nunciarem tibi.
17 * Sed & adhuc illo loquēte, venit alius, & dixit, Chaldæi fecerunt tres turmas, & inuaſerunt camelos, & tulerunt eos, nec
D non & pueros percuſſerunt gladio, & ego fugi ſolus vt nunciarem tibi.
18 * Adhuc loquebatur ille, & ecce alius intrauit, & dixit, Filijs tuis & filiabus veſcentibus & bibentibus vinum in domo fratris ſui primogeniti:
19 * Repentè ventus vehemens irruit à regione deſerti, & concuſſit quatuor angulos domus, quæ corruens oppreſſit liberos tuos, & mortui ſunt; & effugi ego ſolus vt nunciarem tibi.
20 * Tunc ſurrexit Iob, & ſcidit veſtimenta ſua; & tonſo capite corruens in terram, adorauit,
21 * Et dixit, Nudus egreſſus ſum de ventro matris meæ, & nudus reuertar illuc. Dominus dedit, Dominus abſtulit, ſit nomen Domini benedictum.
22 * In omnibus his non peccauit Iob, neque ſtultũ quid contra Deum locutus eſt.

תרגום

12 וַאֲמַר יְיָ לְסִטְנָא הָא כָּל דִילֵיהּ בִּידָךְ לְחוּד לְוָתֵיהּ לָא תּוֹשִׁיט יְדָךְ לְמִנְזַק וּנְפַק סִטְנָא מִן קֳדָם יְיָ׃ 13 וַהֲוָה יוֹמֵי אַתְחוּלֵי שְׁבוּעֲתָא
בְּנוֹי וּבְנָתֵיהּ אָכְלִין וְשָׁתְיָין חֲמַר בְּבֵית אֲחוּהוֹן בֻּכְרָא׃ 14 וְעִזְגַּד אֲתָא לְוַת אִיּוֹב וַאֲמַר תּוֹרַתָא הֲוָאָה רָדְיָן וְאַתְנָן רָעְיָן עַל סִטְרֵיהוֹן׃
15 וּנְפַלַת בְּהִתְכִּיף לִילִית מַלְכְּתָא דִזְמַרְגַד וְדַבַּרְתִּנּוּן וְיַת עוּלֵימַיָּא קְטַלוּ אוֹכְלוֹסָהָא לְפִתְגַּם דְּחָרֶב וְאִשְׁתֵּיזָבֵית לְחוּד אֲנָא לִבְלְחוֹדֵי לְחַוָּאָה לָךְ׃
16 עַד כְּדֵין דָּא מְמַלֵּל וְדֵין אֲתָא וַאֲמַר אֶשָּׁתָא מִן קֳדָם יְיָ נְפַלַת מִן שְׁמַיָּא וְאוֹקִידַת בְּעָאנָא וּבְעוּלֵימַיָּא וְגַמַּרְתִּנּוּן וְאִשְׁתֵּיזָבֵית לְחוּד אֲנָא בִּלְחוֹדֵי
לְחַוָּאָה לָךְ׃ 17 עַד כְּדֵין דֵּין מְמַלֵּל וְדֵין אֲתָא וַאֲמַר כַּשְׂדָּאֵי מַנִּיו תְּלָתָא אוֹכְלוֹסִין וְאִתְפַּשְׁטוּ עַל גַּמְלַיָּא וְדַבְּרִנּוּן וְיַת עוּלֵימַיָּא קְטַלוּ
לְפִתְגַּם דְּחָרֶב וְאִשְׁתֵּיזָבֵית אַף אֲנָא בִּלְחוֹדֵי לְחַוָּאָה לָךְ׃
18 עַד כְּדֵין דֵּין מְמַלֵּל וְדֵין אֲתָא וַאֲמַר בְּנָךְ וּבְנָתָךְ אָכְלִין וְשָׁתְיָין חֲמַר בְּבֵית אֲחוּהוֹן בֻּכְרָא׃
19 וְהָא זַעְפָא רַבְּתָא אֲתְיָא מִסִּטְרֵי מַדְבְּרָא וּקְרֵב בְּאַרְבְּעָא זָוְיַת דְּבֵיתָא וּנְפַל עַל עוּלֵימַיָּא וּמִיתוּ וְאִשְׁתֵּיזָבֵית אַף אֲנָא בִּלְחוֹדֵי לְחַוָּאָה לָךְ׃
20 וְקָם אִיּוֹב וּבְזַע יָת מְעִילֵיהּ וְסַפַּר יָת רֵישֵׁיהּ וּנְפַל עַל אַרְעָא וּסְגַד׃
21 וַאֲמַר עַרְטוּלַי נְפַקִית מִכְּרֵיסָא דְאִמִּי וְעַרְטוּלַי אֵתוּב תַּמָּן לְבֵי קְבוּרְתָּא מֵימְרָא דַיְיָ יְהַב וְכִדְמִתְנְסֵב יְהֵא שְׁמֵהּ דַּיְיָ מְבָרָךְ׃
22 בְּכָל דָּא לָא חָב אִיּוֹב וְלָא הֲדַר מִלֵּי מִטְּתָא קֳדָם יְיָ׃

Tunc dixit Dominus Diabolo: Ecce omnia quæcunque ſunt ei, do in manu tua; ſed eum ne tetigeris. & egreſſus eſt Diabolus à Domino. 12

Et fuit ſicut dies hæc, filij Iob & filiæ eius bibebant vinum in domo fratris ſui ſenioris: 13

Et ecce nuncius venit ad Iob & dixit ei: Iuga boum arabant, et fœminæ aſinæ paſcebantur adhærentes eis: 14

Et irruit Saba & captiuas duxerunt eas, & pueros interfecerunt in gladiis: ſaluatus autem ego ſolus veni vt nunciarem tibi. 15

Adhuc hoc loquente venit alius, & dixit ad Iob: Ignis à Deo cecidit de cælo, & combuſſit oues, & paſtores conſumpſit ſimiliter: et ſaluatus ego ſolus veni vt nunciarem tibi. 16

Adhuc hoc loquente venit alius nuncius, & dixit ad Iob: Chaldæi impoſuerunt tres turmas, & circuierunt camelos & captiuas tulerunt eas, & pueros interfecerunt in gladiis: euaſi autem ego ſolus, & veni vt nunciarem tibi. 17

Adhuc hoc loquente, alius nuncius venit, dicens Iob: Filiis tuis & filiabus veſcentibus & bibentibus apud fratrem ſuum ſeniorem, 18

Repentè ventus magnus irruit ex deſerto, & tetigit quatuor angulos domus, & corruit domus ſuper filios tuos, & mortui ſunt: euaſi autem ego ſolus, & veni vt nunciarem tibi. 19

Sic ſurgens Iob ſcidit veſtimenta ſua, & totondit comam capitis ſui, & cadens humi adorauit, 20

Et dixit: Ipſe nudus egreſſus ſum de vtero matris meæ; nudus & reuertar illuc. Dominus dedit, Dominus abſtulit: ſicut Domino placuit, ſic & factum eſt: ſit nomen Domini benedictum. 21

In his omnibus quæ acciderunt ei, nihil peccauit Iob labiis coram Domino, & non dedit ſtultitiam Deo. 22

12 τότε εἶπεν κύριος τῷ διαβόλῳ, ἰδοὺ πάντα ὅσα ἐστὶν αὐτῷ, δίδωμι ἐν τῇ χειρί σου, ἀλλὰ αὐτοῦ μὴ ἅψῃ. καὶ ἐξῆλθεν ὁ διάβολος παρὰ τοῦ κυρίου.

13 καὶ ἦν ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη, οἱ υἱοὶ ἰὼβ καὶ αἱ θυγατέρες αὐτοῦ ἔπινον οἶνον ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῶν τοῦ πρεσβυτέρου·

14 καὶ ἰδοὺ ἄγγελος ἦλθε πρὸς ἰὼβ καὶ εἶπεν αὐτῷ, τὰ ζεύγη τῶν βοῶν ἠροτρία, καὶ αἱ θήλειαι ὄνοι ἐβόσκοντο ἐχόμεναι αὐτῶν·

15 καὶ ἐπέπεσε σαβὰ καὶ ᾐχμαλώτευσαν αὐτάς, καὶ τοὺς παῖδας ἀπέκτειναν ἐν μαχαίραις· σωθεὶς δὲ ἐγὼ μόνος ἦλθον τοῦ ἀπαγγεῖλαί σοι.

16 ἔτι τούτου λαλοῦντος, ἦλθεν ἕτερος καὶ εἶπε πρὸς ἰὼβ, πῦρ παρὰ τοῦ θεοῦ ἔπεσεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ κατέκαυσε τὰ πρόβατα, καὶ τοὺς ποιμένας κατέφαγεν ὁμοίως, καὶ σωθεὶς ἐγὼ μόνος ἦλθον τοῦ ἀπαγγεῖλαί σοι.

17 ἔτι τούτου λαλοῦντος ἦλθεν ἕτερος ἄγγελος καὶ εἶπε πρὸς ἰὼβ, οἱ χαλδαῖοι ἐπέθηκαν τρεῖς ἀρχὰς καὶ ἐκύκλωσαν τὰς καμήλους καὶ ᾐχμαλώτευσαν αὐτάς, καὶ τοὺς παῖδας ἀπέκτειναν ἐν μαχαίραις, ἐσώθην δὲ ἐγὼ μόνος καὶ ἦλθον τοῦ ἀπαγγεῖλαί σοι.

18 ἔτι τούτου λαλοῦντος, ἄλλος ἄγγελος ἔρχεται λέγων τῷ ἰὼβ, τῶν υἱῶν σου καὶ τῶν θυγατέρων ἐσθιόντων καὶ πινόντων παρὰ τῷ ἀδελφῷ αὐτῶν τῷ πρεσβυτέρῳ,

19 ἐξαίφνης ἄνεμος μέγας ἐπῆλθεν ἐκ τῆς ἐρήμου, καὶ ἥψατο τῶν τεσσάρων γωνιῶν τῆς οἰκίας, καὶ ἔπεσεν ἡ οἰκία ἐπὶ τὰ παιδία σου, καὶ ἐτελεύτησαν· ἐσώθην δὲ ἐγὼ μόνος καὶ ἦλθον τοῦ ἀπαγγεῖλαί σοι.

20 οὕτως ἀναστὰς ἰὼβ διέρρηξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἐκείρατο τὴν κόμην τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ πεσὼν χαμαὶ προσεκύνησε,

21 καὶ εἶπεν, αὐτὸς γυμνὸς ἐξῆλθον ἐκ κοιλίας μητρός μου, γυμνὸς καὶ ἀπελεύσομαι ἐκεῖ. ὁ κύριος ἔδωκεν, ὁ κύριος ἀφείλετο· ὡς τῷ κυρίῳ ἔδοξεν, οὕτω καὶ ἐγένετο· εἴη τὸ ὄνομα κυρίου εὐλογημένον.

22 ἐν τούτοις πᾶσι τοῖς συμβεβηκόσιν αὐτῷ οὐδὲν ἥμαρτεν ἰὼβ τοῖς χείλεσιν ἐναντίον τοῦ κυρίου, καὶ οὐκ ἔδωκεν ἀφροσύνην τῷ θεῷ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

12 Et dixit Dominus ad Sathanam: En vniuerſa quæ habet, in manu tua ſunt; tantùm in eum ne extendas manum tuam ad nocendum.
& egreſſus eſt Sathanas à facie Domini. 13 Et factum eſt die primo hebdomadis, & filij eius & filiæ eius comedebant & bibe-
bant vinum in domo fratris ſui primogeniti. 14 Et nuncius venit ad Iob, & ait: Boues arabant, & aſinæ paſce-
bantur iuxta eos: 15 Et irruit repentè Lilith regina Zamargad, & tulit eos, & pueros occiderunt exercitus eius
in ore gladij; & euaſi tantùm ſolus vt nunciarem tibi. 16 Adhuc iſte loquebatur, & alius venit, & ait: Ignís ce-
cidit de cælo à facie Domini, & combuſſit oues & pueros & conſumpſit eos, & euaſi tantùm ego ſolus vt nunciarem tibi.
17 Adhuc iſte loquebatur, & alius venit & ait: Chaldæi conſtituerunt tres turmas, & diffuſi ſunt ſuper camelos & tulerunt eos, &
pueros occiderunt in ore gladij; & euaſi etiam ego ſolus vt nunciarem tibi.
18 Adhuc iſte loquebatur, & alius venit & ait: Filij tui & filiæ tuæ comedebant & bibebant vinum in domo fratris ſui primogeniti:
19 Et ecce turbo magnus venit à latere deſerti, & tetigit quatuor angulos domus, & ruit ſuper pueros, & mortui ſunt: & euaſi quo-
que ego ſolus vt nunciarem tibi.
20 Et ſurrexit Iob, & ſcidit pallium ſuum, & totondit caput ſuum, & cecidit ſuper terram & adorauit.
21 Et dixit: Nudus egreſſus ſum de ventre matris meæ, & nudus reuertar illuc ad domum ſepulturæ. verbum Domini dedit, & nunc
quia ablatum eſt, ſit nomen Domini benedictum.
22 In omnibus his non peccauit Iob, neque reddidit verba blaſphemiæ coram Domino.

ב

1 * וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֹאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים לְהִתְיַצֵּב עַל־
יְהוָה וַיָּבוֹא גַם־הַשָּׂטָן בְּתֹכָם לְהִתְיַצֵּב עַל־
יְהוָה׃
2 * וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־הַשָּׂטָן אֵי מִזֶּה תָּבֹא וַיַּעַן הַשָּׂטָן
אֶת־יְהוָה וַיֹּאמַר מִשֻּׁט בָּאָרֶץ וּמֵהִתְהַלֵּךְ בָּהּ׃
3 * וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־הַשָּׂטָן הֲשַׂמְתָּ לִבְּךָ אֶל־עַבְדִּי
אִיּוֹב כִּי אֵין כָּמֹהוּ בָּאָרֶץ אִישׁ תָּם וְיָשָׁר יְרֵא
אֱלֹהִים וְסָר מֵרָע וְעֹדֶנּוּ מַחֲזִיק בְּתֻמָּתוֹ וַתְּסִיתֵנִי
בוֹ לְבַלְּעוֹ חִנָּם׃
4 * וַיַּעַן הַשָּׂטָן אֶת־יְהוָה וַיֹּאמַר עוֹר בְּעַד־עוֹר וְכֹל
אֲשֶׁר לָאִישׁ יִתֵּן בְּעַד נַפְשׁוֹ׃
5 * אוּלָם שְׁלַח־נָא יָדְךָ וְגַע אֶל־עַצְמוֹ וְאֶל־בְּשָׂרוֹ
אִם־לֹא אֶל־פָּנֶיךָ יְבָרְכֶךָּ׃
6 * וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־הַשָּׂטָן הִנּוֹ בְיָדֶךָ אַךְ אֶת־נַפְשׁוֹ
שְׁמֹר׃
7 * וַיֵּצֵא הַשָּׂטָן מֵאֵת פְּנֵי יְהוָה וַיַּךְ אֶת־אִיּוֹב
בִּשְׁחִין רָע מִכַּף רַגְלוֹ וְעַד קָדְקֳדוֹ׃
8 * וַיִּקַּח־לוֹ חֶרֶשׂ לְהִתְגָּרֵד בּוֹ וְהוּא יֹשֵׁב בְּתוֹךְ־
הָאֵפֶר׃
9 * וַתֹּאמֶר לוֹ אִשְׁתּוֹ עֹדְךָ מַחֲזִיק בְּתֻמָּתֶךָ בָּרֵךְ
אֱלֹהִים וָמֻת׃
10 * וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ כְּדַבֵּר אַחַת הַנְּבָלוֹת תְּדַבֵּרִי
גַּם אֶת־הַטּוֹב נְקַבֵּל מֵאֵת הָאֱלֹהִים וְאֶת־
הָרָע לֹא נְקַבֵּל בְּכָל־זֹאת לֹא־חָטָא אִיּוֹב
בִּשְׂפָתָיו׃
11 * וַיִּשְׁמְעוּ שְׁלֹשֶׁת רֵעֵי אִיּוֹב אֵת כָּל־הָרָעָה הַזֹּאת
הַבָּאָה עָלָיו וַיָּבֹאוּ אִישׁ מִמְּקֹמוֹ אֱלִיפַז הַתֵּימָנִי
וּבִלְדַּד הַשּׁוּחִי וְצוֹפַר הַנַּעֲמָתִי וַיִּוָּעֲדוּ יַחְדָּו לָבוֹא
לָנוּד־לוֹ וּלְנַחֲמוֹ׃

CAP. II.

1 FActum eſt autem cùm quadam die ve-
A niſſent filij Dei, & ſtarent coram Do-
mino, veniſſet quoque Sathan inter eos, &
ſtaret in conſpectu eius,
2 * Vt diceret Dominus ad Sathan; Vn-
dè venis? Qui reſpõdens ait; Circuiui ter-
ram, & perambulaui eam.
3 * Et dixit Dominus ad Sathan : Nun-
quid cõſideraſti ſeruum meum Iob, quòd
non ſit ei ſimilis in terra, vir ſimplex & re-
ctus, ac timens Deum, & recedens à malo,
& adhuc retinens innocentiam ? Tu au-
tem commouiſti me aduerſus eum, vt af-
fligerem eum fruſtrà.
4 * Cui reſpondens Sathan ait: Pellem p̄
B pelle, & cũcta quæ habet homo dabit pro
anima ſua:
5 * Alioquin mitte manum tuam, & tan-
ge os eius & carnem, & tunc videbis quòd
in faciem benedicat tibi.
6 * Dixit ergo Dominus ad Sathan: Ecce
in manu tua eſt : veruntamen animam il-
lius ſerua.
7 * Egreſſus igitur Sathan à facie Domi-
ni, percuſsit Iob vlcere peſsimo à planta
pedis vſque ad verticem eius.
8 * Qui teſta ſaniem radebat, ſedens in
C ſterquilinio.
9 * Dixit autem illi vxor ſua: Adhuc tu p̄-
manes in ſimplicitate tua ? Benedic Deo,
& morere.
10 * Qui ait ad illam : Quaſi vna de ſtul-
tis mulieribus locuta es. Si bona ſuſcepi-
mus de manu Dei, mala quare non ſuſti-
neamus? In omnibus his non peccauit Iob
labiis ſuis.
11 * Igitur audientes tres amici Iob omne
D malum quod accidiſſet ei, venerunt ſin-
guli de loco ſuo, Eliphaz Themanites, &
Baldad Suites, & Sophar Naamathites.
condixerant enim vt pariter venientes vi-
ſitarent eum & conſolarentur.

תרגום

ב

ב 1 וַהֲוָה יוֹם דִּינָא רַבָּא יוֹם שְׁבוּק סָרְחָנַיָּא וַאֲתוֹ כִּיתֵי מַלְאֲכַיָּא לְמֵיקוּם בְּדִינָא קֳדָם יְיָ וַאֲתָא לְחוּד סִטְנָא בִּמְצִיעֵיהוֹן לְמֵיקוּם בְּדִינָא
קֳדָם יְיָ׃ 2 וַאֲמַר יְיָ לְשִׂטְנָא הֵי מִנַּן אַתְּ אָתֵי וַאֲתֵיב סִטְנָא יַת יְיָ וַאֲמַר מִלְּמֵישׁוּט בְּאַרְעָא לְמִבְדַּק בְּעוֹבָדֵי בְּנֵי נָשָׁא וּמִמְּהַלָּכָא בָהּ׃
3 וַאֲמַר יְיָ לְסִטְנָא אֶפְשַׁר דְּשַׁוִּיתָא לִבָּךְ עַל עַבְדִּי אִיּוֹב אֲרוּם לֵית דִּכְוָתֵהּ בְּאַרְעָא דְעַמְמֵי גְּבַר שְׁלִים וּתְרִיץ דָּחֵיל מִן קֳדָם יְיָ וְעָדֵי מִן
בִּישׁ וְעַד כְּעַן הוּא מִתּוֹקַף בִּשְׁלִימוּתֵהּ וְגָרֵיתָא מֵימְרִי בֵּהּ לְסַלְעָמוּתֵהּ מַגָּן׃ 4 וַאֲתֵיב סִטְנָא קֳדָם יְיָ וַאֲמַר אֵבָרָא מְטוּל אֵבָרָא וְכָל
לְבַר נָשׁ יִמְסוֹר מְטוּל נַפְשֵׁהּ׃ 5 בְּרַם אוֹשֵׁיט כְּדוֹן מְחַת יְדָךְ וּקְרֵב לְגַרְמֵהּ וּלְנַפְשֵׁהּ אִין לָא בְּאַנְפֵּי מֵימְרָךְ יַרְגְּזִנָּךְ׃
6 וַאֲמַר יְיָ לְסִטְנָא הָא הוּא מְסִיר בִּידָךְ לְחוּד יַת נַפְשֵׁהּ נְטוֹר׃ 7 וּנְפַק סִטְנָא מִן קֳדָם יְיָ וּמְחָא יַת אִיּוֹב בְּשִׁיחֲנָא בִּישָׁא מִן
פַּרְסַת רַגְלֵהּ וְעַד מוֹקְדֵהּ׃ 8 וּנְסֵב לֵהּ פְּחָר לְאִתְקַרְסָפָא בֵּהּ וְהוּא יָתֵב בִּמְצַע קִיטְמָא׃
9 וַאֲמֶרֶת לֵהּ אִתְּתֵהּ עַד כְּדוֹן אַתְּ מִתּוֹקַף בִּשְׁלִימוּתָךְ בָּרֵךְ מֵימְרָא דַיְיָ וּמִית׃ 10 וַאֲמַר לַהּ הֵיכְמָה דִי מְמַלְּלָן חֲדָא מִן נְשַׁיָּא
11 חַבְרָן קַלְנָא בֵּית אֲבָהָתְהוֹן הָא כְּדֵין אַתְּ מְמַלְּלָא לְחוּד יַת טָבָא נְקַבֵּל מִן קֳדָם יְיָ וְיַת בִּישָׁא לָא נְקַבֵּל בְּכָל דָּא לָא חָב אִיּוֹב בְּסִפְוָתֵהּ׃
וּשְׁמַעוּ תְּלָתָא חַבְרֵי דְאִיּוֹב יַת כָּל בִּישְׁתָא הָדָא דַּאֲתָת עֲלוֹי וַאֲתוֹ גְּבַר מִן אַתְרֵהּ אֱלִיפַז דְּמִן תֵּימָן וּבִלְדַּד דְּמִן שׁוּחַ וְצוֹפַר דְּמִן נַעֲמָה
וְאִתְחַבָּרוּ כַּחֲדָא לְמֵיתֵי לְמֵנַד עֲלוֹהִי וּלְנַחֲמוּתֵהּ׃

CAP. II.

1 FVit autem sicut dies hæc, & venerunt filij Dei vt astarent coram Domino, & Diabolus venit in medio eorum, vt astaret coram Domino.

2 Et dixit Dominus Diabolo: Vnde tu venis? tunc dixit Diabolus coram Domino: Postquàm discurri eam quæ sub cælo, & deambulaui vniuersam, adsum.

3 Dixit autem Dominus ad Diabolum: Considerasti igitur seruum meum Iob, quòd non est secundùm eum ex his qui in terra: homo innocens, verax, sine defectu, pius, abstinens ab omni malo, adhucque adhæret innocentiæ. tu autem dixisti, substantiam eius frustra perdere.

4 Suscipiens autem diabolus dixit Domino: Pellem pro pelle, & omnia quæcunque sunt homini, pro anima sua dabit:

5 Quin imò autem mitte manum tuam & tange ossa eius & carnes eius, si non in faciem tibi benedicet.

6 Dixit autem Dominus Diabolo: Ecce trado tibi eum; tantùm animam illius serua.

7 Et egressus est Diabolus à Domino, et percussit Iob vlcere malo à pedibus vsque ad caput.

8 Et accepit sibi testam, vt saniem raderet: & ipse sedebat intus in cinere.

9 Et dixit ei vxor sua: Vsquequo tolerabis? sed dic quoddam verbum contra Deum, & morere.

10 Ille autem inspiciens eam dixit: Vt quid tanquam vna stultarum mulierum locuta es? si bona suscepimus de manu Domini, mala non sustinebimus? In his omnibus quæ acciderunt ei, nihil peccauit Iob labiis coram Deo.

11 Cùm audissent autem tres amici eius mala omnia quæ superuenissent ei, venerunt vnusquisque de propria regione ad consolãdum eum, Eliphaz Themanorum rex, Baldad Sauchæorum tyrannus, Sophar Minæorum rex. & venerunt ad eum vnanimiter, vt consolarentur & visitarent eum.

β΄.

1 Ἐγένετο δὲ ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη, καὶ ἦλθον οἱ υἱοὶ τοῦ θεοῦ παραστῆναι ἐναντίον τοῦ κυρίου, καὶ ὁ διάβολος ἦλθεν ἐν μέσῳ αὐτῶν παραστῆναι ἔναντι τοῦ κυρίου.

2 καὶ εἶπεν ὁ κύριος τῷ διαβόλῳ, πόθεν σὺ ἔρχῃ; τότε εἶπεν ὁ διάβολος ἐναντίον τοῦ κυρίου, διαπορευθεὶς τὴν ὑπ' οὐρανὸν καὶ ἐμπεριπατήσας τὴν σύμπασαν πάρειμι.

3 εἶπε δὲ ὁ κύριος πρὸς τὸν διάβολον, προσέσχες οὖν τῷ θεράποντί μου Ἰώβ, ὅτι οὐκ ἔστι κατ' αὐτὸν τῶν ἐπὶ τῆς γῆς, ἄνθρωπος ἄκακος, ἀληθινός, ἄμεμπτος, θεοσεβής, ἀπεχόμενος ἀπὸ παντὸς κακοῦ, ἔτι τε ἔχεται ἀκακίας. σὺ δὲ εἶπας, τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ διακενῆς ἀπολέσαι.

4 ὑπολαβὼν δὲ ὁ διάβολος εἶπε τῷ κυρίῳ, δέρμα ὑπὲρ δέρματος, καὶ πάντα ὅσα ὑπάρχει ἀνθρώπῳ ὑπὲρ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ δώσει·

5 οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ ἀπόστειλον τὴν χεῖρά σου καὶ ἅψαι τῶν ὀστῶν αὐτοῦ καὶ τῶν σαρκῶν αὐτοῦ, εἰ μὴ εἰς πρόσωπόν σε εὐλογήσει.

6 εἶπε δὲ ὁ κύριος τῷ διαβόλῳ, ἰδοὺ παραδίδωμί σοι αὐτόν, μόνον τὴν ψυχὴν αὐτοῦ φύλαξον.

7 καὶ ἐξῆλθεν ὁ διάβολος ἀπὸ τοῦ κυρίου, καὶ ἔπαισε τὸν Ἰὼβ ἕλκει πονηρῷ ἀπὸ ποδῶν ἕως κεφαλῆς.

8 καὶ ἔλαβεν ἑαυτῷ ὄστρακον, ἵνα τὸν ἰχῶρα ξύῃ, καὶ αὐτὸς ἐκάθητο ἐντὸς τῆς σποδοῦ.

9 καὶ εἶπεν αὐτῷ ἡ γυνὴ αὐτοῦ, μέχρι τίνος καρτερήσεις; ἀλλὰ εἶπόν τι ῥῆμα πρὸς θεὸν καὶ τελεύτα.

10 ὁ δὲ ἐμβλέψας αὐτῇ εἶπεν, ἵνα τί ὥσπερ μία τῶν ἀφρόνων γυναικῶν ἐλάλησας; εἰ τὰ ἀγαθὰ ἐδεξάμεθα ἐκ χειρὸς κυρίου, τὰ κακὰ οὐχ ὑποίσομεν; ἐν τούτοις πᾶσι τοῖς συμβεβηκόσιν αὐτῷ οὐδὲν ἥμαρτεν Ἰὼβ τοῖς χείλεσιν ἐναντίον τοῦ θεοῦ.

11 ἀκούσαντες δὲ οἱ τρεῖς φίλοι αὐτοῦ τὰ κακὰ πάντα τὰ ἐπελθόντα αὐτῷ, παρεγένοντο ἕκαστος ἐκ τῆς ἰδίας χώρας, τοῦ παρακαλέσαι αὐτόν, Ἐλιφὰζ ὁ Θαιμανῶν βασιλεύς, Βαλδὰδ ὁ Σαυχαίων τύραννος, Σωφὰρ ὁ Μιναίων βασιλεύς. καὶ παρεγένοντο πρὸς αὐτὸν ὁμοθυμαδὸν τοῦ παρακαλέσαι καὶ ἐπισκέψασθαι αὐτόν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. II.

ET fuit dies iudicij magni dies remissionis delictorum, & venerunt cateruæ angelorum vt starent in iudicio coram Domino, & venit
etiam Sathanas in medio eorum, vt staret in iudicio coram Domino. 2 Et dixit Dominus ad Sathanan: Vnde venis? & re-
spondit Sathanas Domino, & dixit: A discurrendo in terram vt inquirerem opera filiorum hominum; & ab ambulando in ea.
3 Et dixit Dominus ad Sathanan: Nunquid posuisti cor tuum ad seruum meum Iob? quia non est ei similis in terra populorum; vir
perfectus & rectus, timens à facie Domini, & recedens à malo: & adhuc ipse retinet perfectionem suam; & commouisti verbum meum
aduersus eum vt affligeret eum frustrà. 4 Et respondit Sathanas coram Domino & ait: Membrum pro membro, & omnia quæ
habet filius hominis, tradet pro anima sua. 5 Veruntamen extende nunc plagam manus tuæ, & tange os eius & animam
eius, si non in conspectu verbi tui irritabit te. 6 Et dixit Dominus ad Sathanan: Ecce ipse traditus est in manu tua: veruntamen animam illius serua.
7 Et egressus est Sathanas à facie Domini, & percussit Iob scabie pessima à planta pedis eius vsque ad verticem
eius. 8 Et tulit sibi testam vt scalperet se cum ea: & ipse sedebat in medio cineris. 9 Et dixit ei vxor eius: Adhuc tu retines simplicitatem tuam? benedic verbo Domini, & morere.
10 Et dixit ei: Sicut loquitur vna de mulieribus quæ operantur
ignominiam in domo patris sui, sic tu loqueris. tantummodo bonum recipiemus à facie Domini, & malum non suscipiemus? In omnibus his non peccauit Iob labiis suis.
11 Et audierunt tres socij Iob omne malum istud quod venerat super eum, & venerunt vnusquisque de loco suo, Eliphaz qui erat de Theman, & Baldad qui erat de Sua, & Sophar qui erat de Naama, & coniuncti sunt simul vt
venirent & mouerent capita sua super eum, & consolarentur eum.

12 * וַיִּשְׂאוּ אֶת־עֵינֵיהֶם מֵרָחוֹק וְלֹא הִכִּירֻהוּ
וַיִּשְׂאוּ קוֹלָם וַיִּבְכּוּ וַיִּקְרְעוּ אִישׁ מְעִלוֹ וַיִּזְרְקוּ עָפָר
עַל־רָאשֵׁיהֶם הַשָּׁמָיְמָה ׃

13 * וַיֵּשְׁבוּ אִתּוֹ לָאָרֶץ שִׁבְעַת יָמִים וְשִׁבְעַת לֵילוֹת
וְאֵין־דֹּבֵר אֵלָיו דָּבָר כִּי רָאוּ כִּי־גָדַל הַכְּאֵב מְאֹד ׃

ג

1 * אַחֲרֵי־כֵן פָּתַח אִיּוֹב אֶת־פִּיהוּ וַיְקַלֵּל אֶת־יוֹמוֹ ׃
2 * וַיַּעַן אִיּוֹב וַיֹּאמַר ׃
3 * יֹאבַד יוֹם אִוָּלֶד בּוֹ וְהַלַּיְלָה אָמַר הֹרָה גָבֶר ׃
4 * הַיּוֹם הַהוּא יְהִי חֹשֶׁךְ אַל־יִדְרְשֵׁהוּ אֱלוֹהַּ מִמָּעַל
וְאַל־תּוֹפַע עָלָיו נְהָרָה ׃
5 * יִגְאָלֻהוּ חֹשֶׁךְ וְצַלְמָוֶת תִּשְׁכָּן־עָלָיו עֲנָנָה
יְבַעֲתֻהוּ כִּמְרִירֵי יוֹם ׃
6 * הַלַּיְלָה הַהוּא יִקָּחֵהוּ אֹפֶל אַל־יִחַדְּ בִּימֵי שָׁנָה
בְּמִסְפַּר יְרָחִים אַל־יָבֹא ׃
7 * הִנֵּה הַלַּיְלָה הַהוּא יְהִי גַלְמוּד אַל־תָּבֹא רְנָנָה בוֹ ׃
8 * יִקְּבֻהוּ אֹרְרֵי־יוֹם הָעֲתִידִים עֹרֵר לִוְיָתָן ׃
9 * יֶחְשְׁכוּ כּוֹכְבֵי נִשְׁפּוֹ יְקַו־לְאוֹר וָאַיִן וְאַל־יִרְאֶה
בְּעַפְעַפֵּי־שָׁחַר ׃
10 * כִּי לֹא סָגַר דַּלְתֵי בִטְנִי וַיַּסְתֵּר עָמָל מֵעֵינָי ׃
11 * לָמָּה לֹּא מֵרֶחֶם אָמוּת מִבֶּטֶן יָצָאתִי וְאֶגְוָע ׃
12 * מַדּוּעַ קִדְּמוּנִי בִרְכָּיִם וּמַה־שָּׁדַיִם כִּי אִינָק ׃
13 * כִּי־עַתָּה שָׁכַבְתִּי וְאֶשְׁקוֹט יָשַׁנְתִּי אָז יָנוּחַ לִי ׃
14 * עִם־מְלָכִים וְיֹעֲצֵי אָרֶץ הַבֹּנִים חֳרָבוֹת לָמוֹ ׃
15 * אוֹ עִם־שָׂרִים זָהָב לָהֶם הַמְמַלְאִים בָּתֵּיהֶם כָּסֶף ׃
16 * אוֹ כְנֵפֶל טָמוּן לֹא אֶהְיֶה כְּעֹלְלִים לֹא־רָאוּ
אוֹר ׃
17 * שָׁם רְשָׁעִים חָדְלוּ רֹגֶז וְשָׁם יָנוּחוּ יְגִיעֵי כֹחַ ׃
18 * יַחַד אֲסִירִים שַׁאֲנָנוּ לֹא שָׁמְעוּ קוֹל נֹגֵשׂ ׃
19 * קָטֹן וְגָדוֹל שָׁם הוּא וְעֶבֶד חָפְשִׁי מֵאֲדֹנָיו ׃

12 * Cumq; eleuaſſent procul oculos ſuos,
non cognouerunt eum . & exclamantes
plorauerunt, ſciſsiſque veſtibus ſparſerũt
puluerem ſuper caput ſuum in cælum.
13 * Et ſederunt cum eo in terra ſeptẽ die-
bus & ſeptem noctibus,&nemo loqueba-
tur ei verbum. videbant enim dolorem eſ-
ſe vehementem.

CAP. III.

1 POſt hęc aperuit Iob os ſuum,& maledi-
A xit diei ſuæ:* Et locutus eſt:* Pereat dies
2 in qua natus ſum,& nox in qua dictũ eſt:
3 Conceptus eſt homo.* Dies illa vertatur in
4 tenebras. nõ requirat eum Deus deſuper,
5 & non illuſtretur lumine. * Obſcurẽt eum
tenebræ & vmbra mortis,occupet eum ca-
6 ligo,& inuoluatur amaritudine.* Noctem
illam tenebroſus turbo poſsideat.Non cõ
putetur in diebus anni, nec numeretur in
7 menſibus.* Sit nox illa ſolitaria,nec laude
8 digna. * Maledicant ei qui maledicũt diei,
9 qui parati ſunt ſuſcitare leuiathan.* Obte-
B nebrentur ſtellæ caligine eius. expectet lu-
cem & non videat, nec ortum ſurgẽtis au-
10 roræ. * Quia non concluſit oſtia ventris
qui portauit me, nec abſtulit mala ab ocu-
11 lis meis. * Quare non in vulua mortuus
ſum?egreſſus ex vtero non ſtatim perij?
12 * Quare exceptus genibus?cur lactatus
13 vberibus? * Nunc enim dormiens ſi-
C lerem, & ſomno meo requieſcerem
14 * Cum regibus & conſulibus terræ,qui
15 ædificant ſibi ſolitudines: * Aut cum
principibus qui poſsident aurum, & re-
plent domos ſuas argento.
16 * Aut ſicut abortiuum abſconditum
non ſubſiſterem, vel qui concepti non vi-
17 derunt lucem. * Ibi impij ceſſaue-
runt à tumultu, & ibi requieuerunt feſſi
18 robore: * Et quondam vincti pa-
riter ſine moleſtia, non audierunt vocem
D exactoris.
19 * Paruus & magnus ibi ſunt, & ſeruus
liber à domino ſuo.

תרגום

12 וּזְקַפוּ יַת עֵינֵיהוֹן מִן רָחִיק וְלָא אִשְׁתְּמוֹדְעוּהִי וַאֲרִימוּ קָלְהוֹן וּבְכוֹ וּבְזַעוּ גְּבַר יַת מְעִילֵהּ וּזְרַקוּ עַפְרָא עַל רֵישֵׁיהוֹן לְצֵית שְׁמַיָּא ׃
13 וִיתִיבוּ עִמֵּהּ עַל אַרְעָא שִׁבְעָה יוֹמִין וְשִׁבְעָה לֵילָוָן וְלֵית דִּמְמַלֵּל עִמֵּהּ פִּתְגָּמָא אֲרֵי חֲמוֹ אֲרוּם רַב כֵּיבָא לַחֲדָא ׃
ג 1 בָּתַר כֵּן פְּתַח אִיּוֹב יַת פּוּמֵיהּ וְלַטֵּט יַת יוֹמֵהּ ׃ 2 וּפְתַם אִיּוֹב וַאֲמַר ׃ 3 יְהוֹבַד יוֹמָא דְאִתְיְלֵדִית בֵּהּ וְלֵילְיָא דְאָמַר
אִתְעֲבַר גַּבְרָא ׃ 4 יוֹמָא הַהוּא יְהֵא קִבְלָא לָא יִתְבְּעִנֵהּ אֱלָהָא מִלְּעֵילָא וְלָא תֵיפַע עֲלוֹהִי שְׁפַרְפָּרָא ׃ 5 יְטַנְּפוּן יָתֵהּ חֲשׁוֹכָא וְטוּלֵי מוֹתָא
תִּשְׁרֵי עֲלוֹהִי עֲנָנָא יְבַעֲתוּן יָתֵהּ הֵיךְ מְרִירֵי יוֹמָא ׃ 6 לֵילְיָא הַהוּא יִדְבְּרִנֵהּ קִבְלָא לָא יִתְיַחַד עִם יוֹמִין טָבִין דְשַׁתָּא בְּמִנְיַן רֵישֵׁי יַרְחַיָּא לָא
יֵעוֹל ׃ 7 הָא לֵילְיָא הַהוּא יְהֵא צַעֲרָא לָא תֵעוֹל רְנָנָא בֵיהּ ׃ 8 יְלַטְטוּן יָתֵהּ דִּי לָטְטִין יוֹמָא דְפֻרְעָנוּתָא דְאִתְמְתוֹסִין לְמִדְכַּר בְּאִתְעָרוּתְהוֹן
אֲלִיתְהוֹן ׃ 9 יִתְחַשְׁכוּן כּוֹכְבֵי נֶשֶׁף בּוּרְקֵהּ יִסְתַּכֵּי לִנְהוֹרָא וְלָא אִיתַי וְלָא יֶחֱמֵי בְּתִימוֹרֵי קְרִיצוּתָא ׃ 10 אֲרוּם לָא אֲחַד פַּרְתֵּי דְלִסְתֵּי
תַּמַּן דַּשֵּׁי כְּרֵיסָא וְטַמַּר עַמְלָא מִן עֵינַי ׃ 11 לְמָה לָא מִן רַחֲמָה אֵמוּת מִן כְּרֵיסָא כַּד נְפַקִית וְאֶתְנְגִיד ׃ 12 מָה דֵּין אַקְדִּימוּ יָתִי רְכוּבַיָּא
וּמַה חַדְיָא אֲרוּם אֵינַק ׃ 13 אֲרוּם הַשְׁתָּא שְׁכֵבִית וְאֶשְׁדוּךְ דְּמֵכִית בְּכֵן יְנוּחַ לִי ׃ 14 עִם מַלְכַיָּא וְיַעֲטֵי אַרְעָא דִּמְשַׁכְלְלִין צַדְיָן לְהוֹן ׃
15 אוֹ עִם רַבְרְבַיָּא דִּדְהַב לְהוֹן דִּמְמַלְיָן קוּרְטֵיהוֹן סִימָא ׃ 16 אוֹ הֵיךְ נִפְלָא דְטָמִיעַ בִּמְעַיְנָא לֵית אֶפְשַׁר דְּאֶהֱוֵי הֵיךְ טַלְיָא דְלָא חֲמוֹן נְהוֹרָא ׃
17 תַּמַּן רַשִׁיעֵי דַעֲבַדוּ תְּיוּבְתָּא פְּסַקוּ רוֹגֶז גֵּיהִנָּם וְתַמַּן יְנוּחוּן תַּלְמִידֵי דְאִשְׁתַּלְהֵי חֵילְהוֹן בְּאוֹרַיְתָא ׃ 18 כַּחֲדָא אֲסִירֵי מִדְרְשַׁיָּא שְׁלִיוּ לָא
שְׁמָעוּ יָנְקֵי בֵי רַבָּא קַל אֲמוֹרָאֵהּ ׃ 19 יַעֲקֹב דְאִתְקְרֵי דַרְדַּק וְאַבְרָהָם דְאִתְקְרֵי קַשִּׁישׁ תַּמָּן הוּא וְיִצְחָק עַבְדָּא דַיְיָ דִּנְפַק בַּר חוֹרִין
מִכִּפָּתָא מִן קֳדָם יְיָ קֵירִים דִּידֵיהּ ׃

*Cùm vidissent autem eum procul, non cog- 12
nouerunt. & exclamantes voce magna plora-
uerunt, scindentes vnusquisque suam vestem;
& spargentes terram, *assederunt iuxta eum 13
septem dies & septem noctes, & nemo illorum
locutus est ad eum verbum; videbant enim
plagam grauem existentem & magnam valdè.

CAP. III.

ET post hoc aperuit Job os suum, et maledixit 1
diei suo, dicens:
*Pereat dies in qua natus sum, & nox in 2
qua dixerunt; Ecce masculus.
*Nox illa sit tenebræ, & non requirat eam 3
Dominus desuper, neque veniat in eam lumen.
*Capiant autem eam tenebræ & vmbra 4
mortis: superueniat in eam caligo. & turbetur
dies illa, *& nox illa, auferant eam tene- 5
bræ. Non sit inter dies anni, neque numeretur
inter dies mensium.
*Sed nox illa sit dolor, & non veniat super 6
eam lætitia neque gaudium.
*Sed maledicat ei qui maledicit diei illi qui 7
futuri sunt suscitare lebiathan.
*Obtenebrentur stellæ noctis illius & non 8
maneant, & in illuminationem non veniant.
& non videat luciferum orientem:
*Quia non conclusit ostia ventris matris 9
meæ, abstulit enim laborem ab oculis meis.
*Quare enim in ventre non mortuus sum; 10
ex vtero autē egressus sum, & non statim perij?
*Quare autem obuiauerunt mihi genua? cur 11
autem vbera suxi?
*Nunc vtique dormiens silerem, somnians 12
autem quiescerem *cum regibus consiliariis 13
terræ, qui gloriabantur in gladiis;
*Aut cum principibus, quorum multum au- 14
rum, qui impleuerunt domus suas argento:
*Aut sicut abortiuum exiens de matrice ma 15
tris, aut sicut infantes qui non viderunt lucem.
*Illic impij sedauerunt furorē iræ: illic quie- 16
uerunt defessi corpore: *Vnanimiter autem 17
vincti non audierunt vocem exactoris.
*Paruus & magnus illic est, & seruus non 18
timens dominum suum.

12 *ἰδόντες δὲ αὐτὸν πόρρωθεν οὐκ ἐπέγνωσαν. καὶ βοή-
σαντες φωνῇ μεγάλῃ ἔκλαυσαν ῥήξαντες ἕκαστος τὴν ἑ-
13 αυτοῦ στολήν, καὶ καταπασάμενοι γῆν; *παρεκάθησαν
αὐτῷ ἑπτὰ ἡμέρας καὶ ἑπτὰ νύκτας, καὶ οὐδεὶς αὐτῶν ἐλά-
λησε πρὸς αὐτὸν λόγον, ἑώρων γὰρ τὴν πληγὴν δεινὴν οὖ-
σαν καὶ μεγάλην σφόδρα.

γ΄.

1 *Καὶ μετὰ τοῦτο ἤνοιξεν ὁ ἰὼβ τὸ στόμα αὐτοῦ, καὶ κατη-
2 ράσατο τὴν ἡμέραν αὐτοῦ λέγων· *ἀπόλοιτο ἡ ἡμέ-
ρα ἐν ᾗ ἐγεννήθην, καὶ ἡ νὺξ ἐν ᾗ εἶπαν, ἰδοὺ ἄρσεν.
3 *ἡ νὺξ ἐκείνη εἴη σκότος, καὶ μὴ ἀναζητήσαι αὐτὴν ὁ
κύριος ἄνωθεν, μὴ δὲ ἔλθοι εἰς αὐτὴν φέγγος.
4 *ἐκλάβοι δὲ αὐτὴν σκότος καὶ σκιὰ θανάτου, ἐπέλ-
θοι ἐπ' αὐτὴν γνόφος. καὶ ταραχθείη ἡ ἡμέρα ἐκείνη,
5 *καὶ ἡ νὺξ ἐκείνη, ἀπενέγκαιτο αὐτὴν σκότος. μὴ εἴη
εἰς ἡμέρας ἐνιαυτοῦ, μὴ δὲ ἀριθμηθείη εἰς ἡμέρας μηνῶν.
6 *ἀλλὰ ἡ νὺξ ἐκείνη εἴη ὀδύνη, καὶ μὴ ἔλθοι ἐπ' αὐτὴν
εὐφροσύνη μὴ δὲ χαρμονή.
7 *ἀλλὰ καταράσαιτο αὐτὴν ὁ καταρώμενος τὴν ἡμέ-
ραν ἐκείνην οἱ μέλλοντες διεγείρειν τὸν λεβιαθάν.
8 *σκοτωθείη τὰ ἄστρα τῆς νυκτὸς ἐκείνης καὶ μὴ ὑπο-
μείναι, καὶ εἰς φωτισμὸν μὴ ἔλθοι. καὶ μὴ ἴδοι ἑωσφόρον
ἀνατέλλοντα·
9 *ὅτι οὐ συνέκλεισε πύλας γαστρὸς μητρός μου, ἀπήλ-
λαξε γὰρ πόνον ἀπὸ ὀφθαλμῶν μου.
10 *διατί γὰρ ἐν κοιλίᾳ οὐκ ἐτελεύτησα, ἐκ γαστρὸς δὲ
ἐξῆλθον, καὶ οὐκ εὐθὺς ἀπωλόμην;
11 *ἱνατί δὲ συνήντησάν μοι γόνατα, ἱνατί δὲ μαστοὺς ἐθή-
12 λασα; *νῦν ἂν κοιμηθεὶς ἡσύχασα, ὑπνώσας δὲ ἀνε-
13 παυσάμην *μετὰ βασιλέων βουλευτῶν γῆς, οἳ ἐγαυ-
14 ριῶντο ἐπὶ ξίφεσιν, *ἢ μετὰ ἀρχόντων, ὧν πολὺς ὁ χρυ-
σός, οἳ ἔπλησαν τοὺς οἴκους αὐτῶν ἀργυρίου,
15 *ἢ ὥσπερ ἔκτρωμα ἐκπορευόμενον ἐκ μήτρας μη-
τρός, ἢ ὥσπερ νήπιοι οἳ οὐκ εἶδον φῶς.
16 *ἐκεῖ ἀσεβεῖς ἔπαυσαν θυμὸν ὀργῆς, ἐκεῖ ἀνεπαύ-
17 σαντο κατάκοποι τῷ σώματι· *ὁμοθυμαδὸν δὲ οἱ
δεδεμένοι οὐκ ἤκουσαν φωνὴν φορολόγου.
18 *μικρὸς καὶ μέγας ἐκεῖ ἐστι, καὶ θεράπων οὐ δεδοικὼς τὸν
κύριον αὐτοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

12 Et leuauerunt oculos suos à longè, & non cognouerunt eum. & leuauerunt vocem suam & fleuerunt, & sciderunt vnusquisque pallium suum, & asperserunt puluerem super capita sua versus cælum. 13 Et sederunt cum eo in terra septem diebus & septem noctibus, & nemo loquebatur ei verbum, quia videbant quòd crescebat dolor vehementer.

CAP. III.

POst hæc aperuit Iob os suum, & maledixit diei suo. 2 Et cecinit Iob & ait: 3 Pereat dies in qua natus sum: & nox, qua dixit *quis*, Creatus est vir. 4 Dies illa sit tenebrosa: non requirat eam Deus desuper, neque lustretur matutina luce. 5 Coinquinent eam tenebræ, & vmbra mortis, habitent in ea nubes; & conturbent eam quasi amaritudo diei. 6 Noctem illam occupent tenebræ; ne computetur in diebus solennibus anni: in numero Kalendarum mensium non veniat. 7 In nocte illa sit tribulatio, non veniat cantus in ea. 8 Maledicant ei qui maledicunt diei vltionis, qui parati sunt, cùm suscitantur, tollere lamentationem suam. 9 Obscurentur stellæ noctis caligine eius, expectet lucem & non adsit, neque videat surgentem auroram. 10 Quoniam non conclusit portas maxillarum mearum, quę sunt ostia ventris: nec abscondit laborem ab oculis meis. 11 Quare non à vulua mortuus sum? & quando egressus sum de ventre, defeci? 12 Quare præuenerunt me genua; & quare vbera, vt sugerem? 13 Iam enim cubarem & requiescerem: dormirem, tunc quies esset mihi, 14 Cum regibus & consiliariis terræ, qui ædificant sibi solitudines: 15 Aut cum principibus quibus est aurum, qui implent curias suas argento. 16 Aut sicut abortiuum quod absconditum est in ventre, non subsisterem, vel sicut paruuli qui non viderunt lucem. 17 Ibi impij qui egerunt pœnitentiam, cessauerunt à tumultu gehennę, & ibi quieuerunt discipuli quorum virtus laborauit in lege. 18 Simul vincti in gymnasiis quieuerunt: non audierunt paruuli in domo magistri vocem doctoris. 19 Iacob qui vocatus est paruus, & Abraham qui vocatus est vetus, ibi sunt, & Isaac seruus Domini, qui egressus est liber ab alligatione à facie Domini dominatoris sui.

20 * למה יתן לעמל אור וחיים למרי נפש:
21 * המחכים למות ואיננו ויחפרהו ממטמונים:
22 * השמחים אלי גיל ישישו כי ימצאו קבר:
23 * לגבר אשר דרכו נסתרה ויסך אלוה בעדו:
24 * כי לפני לחמי אנחתי תבא ויתכו כמים שאגתי:
25 * כי פחד פחדתי ויאתיני ואשר יגרתי יבא לי:
26 * לא שלותי ולא שקטתי ולא נחתי ויבא רגז:

ד

1 * ויען אליפז התימני ויאמר:
2 * הנסה דבר אליך תלאה ועצר במלין מי יוכל:
3 * הנה יסרת רבים וידים רפות תחזק:
4 * כושל יקימון מליך וברכים כרעות תאמץ:
5 * כי עתה תבוא אליך ותלא תגע עדיך ותבהל:
6 * הלא יראתך כסלתך תקותך ותם דרכיך:
7 * זכר נא מי הוא נקי אבד ואיפה ישרים נכחדו:
8 * כאשר ראיתי חרשי און וזרעי עמל יקצרהו:
9 10 * מנשמת אלוה יאבדו ומרוח אפו יכלו: * שאגת
11 אריה וקול שחל ושני כפירים נתעו: * ליש אבד
12 מבלי טרף ובני לביא יתפרדו: * ואלי דבר יגנב
13 ותקח אזני שמץ מנהו: * בשעפים מחזינות לילה
14 בנפל תרדמה על אנשים: * פחד קראני ורעדה
15 ורב עצמותי הפחיד: * ורוח על פני יחלף תסמר
16 שערת בשרי: * יעמד ולא אכיר מראהו תמונה
לנגד עיני דממה וקול אשמע:
17 * האנוש מאלוה יצדק אם מעשהו יטהר גבר:
18 * הן בעבדיו לא יאמין ובמלאכיו ישים תהלה:
19 * אף שכני בתי חמר אשר בעפר יסודם ידכאום
לפני עש:
20 * מבקר לערב יכתו מבלי משים לנצח יאבדו:
21 * הלא נסע יתרם בם ימותו ולא בחכמה:

20 *Quare miſero data eſt lux, & vita his qui
21 in amaritudine aĩæ ſunt? *Qui expectant
mortẽ, & nõ venit, quaſi effodiẽtes theſau-
22 rũ: *Gaudẽtq; vehemẽter cùm inuenerint
23 ſepulchrũ. *Viro cuius abſcondita eſt via,
& circundedit eum Deus tenebris. *Anteq̃
24 comedo ſuſpiro, & quaſi inũdãtes aquę ſic
25 rugitus meus! *Quia timor quẽ timebam
euenit mihi, & quod verebar accidit. *Nõ
26 ne diſsimulaui? nõne ſilui? nonne quieui?
& venit ſuper me indignatio. CAP. IIII.
1 RESpõdẽs autẽ Eliphaz Themanites di-
2 xit: *Si cœpim⁹ loq̃ tibi, forſitã mole-
ſtè accipies. ſed cõceptũ ſermonẽ tenere q̃s
3 poterit? *Ecce docuiſti multos, & man⁹ laſ-
4 ſas roboraſti: *Vacillãtes cõfirmauerũt ſer
mones tui, & genua tremẽtia confortaſti.
5 *Nũc autẽ venit ſup̃ te plaga, & defeciſti;
6 tetigit te & cõturbat⁹ es. *Vbi eſt timor tu⁹,
B fortitudo tua, & patiẽtia tua, & pfectio via-
7 rũ tuarũ? *Recordare obſecro te, quis vnq̃
innocẽs periit? aut quãdo recti deleti ſunt?
8 *Quin poti⁹ vidi eos qui opãtur iniquita-
9 tẽ, & ſeminãt dolores, & metũt eos, *flante
Deo periſſe, & ſpiritu irę eius eſſe cõſũptos.
10 *Rugitus leonis & vox leęnę, & dẽtes catu
11 lorũ leonum cõtriti ſunt. *Tigris pijt eò q̃
C nõ haberet p̃dam, & catuli leonis diſsipati
12 ſunt. *Porrò ad me dictũ eſt verbũ abſcon
ditũ, & quaſi furtiuè ſuſcepit auris mea ve
13 nas ſuſurrij ei⁹. *In horrore viſionis noctur
14 næ qñ ſolet ſopor occupare hoĩes, *Pauor
tenuit me & tremor, & oĩa oſſa mea pterri
15 ta ſunt. *Et cũ ſpũs me pręſẽte trãſiret, in-
16 horruerũt pili carnis meę. *Stetit quidã cu
D ius nõ agnoſcebã vultũ, imago corã oculis
17 meis, & vocẽ quaſi aurę lenis audiui. *Nũ-
q̃d homo Dei cõparatione iuſtificabitur,
18 aut factore ſuo purior erit vir? *Ecce q̃ ſer-
uiũt ei nõ ſũt ſtabiles, & ĩ angelis ſuis repit
19 prauitatẽ. *Quãto magis hi qui habitãt do
mos luteas, qui terrenum habẽt fundamẽ-
20 tum, conſumẽtur velut à tinea! *De manè
vſque ad veſperã ſuccidentur, & quia nul-
lus intelligit, in æternũ pibunt. 21 *Qui autẽ reliqui fuerint, auferentur ex eis, moriẽtur & nõ in ſapiẽtia.

תרגום

20 למה יהב לעי נהורא וחיי למרירי נפש: 21 דאורכין למותא וליתוהי וחפסין לה מטומעיא: 22 דהוון חדן לדיצא השתא יחדון ארום ישכחון בית קבורתא: 23 כל אלין מרירתא לגבר דאורחיה מטמרא וטליל אלהא אמטולתיה: 24 ארום קדם סעודתי הונחתי תיעול ונתזן היך מימי אכליותי: 25 ארום דלותא דלחית ואתת לותי ומה דדחלית ייתי לי: 26 לא שליותי ולא שלית מבשורתא ויתורי ואתכן ולא שדוכת מבשורתא דיקידתא דען ולא ניחת מבשורתא דגמליא ואתת רגזא על בשורתא דבניא:

ד 1 ואתיב אליפז דמן תימן ואמר: 2 העל נסיון פתגמא דמטא לותך תשתלהי ולמעכבא במליא מן יכול: 3 הא כסנת סגיעין וידיא דחלשיא תקפתא: 4 דתקל בחובא יקימון מליך וארכוביא דחמטן בעבירתא תחייל: 5 ארום כדון תיתי לותך ותשתלהי תמטי גבך ואתבהלתא: 6 הלא דחלתך סכויך סברך ושלימות ארחתך: 7 אדכר כדון מן הוא דזכאי כאברהם הובד ואן תריצי כיצחק ויעקב אתכחדו: 8 היכמה דחמיתי דרא דטובענא עבדי שקר ופלחי ליעות ישתלמון כמניה: 9 ממימר אלהא יהובדון ומזעפא דנחירה ישתיצון: 10 אכליות עשו דמתיל לאריא טרפא וקל אדום דמתיל לשחלא מרחתין כדביא בחטופיהון ורברבנוי דמתילין לליתא מתפרשין למבז ביזתא: 11 וישמעאל דמתיל לאריותא יהובד מדלית זכותא ובנוי כלסטיסיא דאתפרשו מן אורחן תריצין: 12 לותי פתגם אתאמר בחבי ואלפת אודני קצת דאתמצי מנה: 13 במחשבתא דמן חזותא בליליא כד נפלת שנתא על בר נשא: 14 דלוחא ערעני וזיעתא וסגעי איברי דליח: 15 וזיקא על אפי יעבר מצלהבא עלעולא בשרי: 16 יקום ולא אשתמודע חזויה דמו לקביל עיני חשי וקל סוגעין אשמע: 17 אכרז ואמר האפשר דבר נש מאלהא יזדכי ואם מן דעבדה ידכי גבר: 18 הא בעבדוי נביא לא יימין ובמלאכוי ישוה עילא: 19 כל דכן רשיעיא דשרין בקבורת טינא די בעפרא שיתאסיתהון ידכנון קדם זחלא: 20 מצפרא לרמשא מתמחין מדלית משוי להון ארכא לעלם ייבדון: 21 הלא מדלית זכותא להון אתנטל סעיד מנהון ימותון ולא בחכמתא:

‡ *Quare enim data est his qui sunt in amaritu-* 20
dine lux? vita autem quæ sunt in doloribus ani-
mabus? ‡ *Qui desiderant mortem, & non conse* 21
quuntur effodientes quasi thesauros. ‡ *Gaudẽtes* 22
autem fuerunt si repererint: mors viro requies;
‡ *Cuius via abscõdita est, cõclusit enim Deus cõ-* 23
tra eum. ‡ *Ante enim cibos meos suspirium venit* 24
mihi, et fundẽtur quasi aquæ rugitus: ‡ *Timor e-* 25
nim, quẽ cogitaui, venit mihi: et quẽ timuerã, oc
currit mihi. ‡ *Neq; pacẽ egi, neq; silui, neq; quie-* 26
ui, venit autem mihi indignatio. CAP. IIII.
R*Espondens autem Eliphaz Themanites di-* 1
cit: ‡ *Si cœperimus loqui ad te, molestè acci-* 2
pies? vim autẽ verborum tuorũ quis feret? ‡ *Si* 3
enim tu admonuisti multos, et manus debiles cõ-
solatus es, ‡ *Languẽtesque erexisti verbis, geni-* 4
busq; impotentibus fiduciã circũposuisti: ‡ *Nunc* 5
autẽ venit super te dolor et tetigit te, tu autem
accelerasti. ‡ *Nũquid nõ timor tuus est in stulti-* 6
tia, et spes tua et malitia viæ tuæ? ‡ *Recordare* 7
igitur, quis existẽs mũdus periit, aut quãdo ve-
races radicitus perierunt? ‡ *Quẽadmodum vidi* 8
arãtes absurda, qui autẽ seminauerunt ea, dolo-
res metẽt sibi. ‡ *à præcepto Dñi peribũt: ab autẽ* 9
spiritu iræ eius delebũtur. ‡ *Rugitus leonis, vox* 10
autẽ leænæ, superbia autẽ draconũ extincta est.
‡ *Myrmicoleo periit, eo quòd nõ haberet prædã:* 11
catuli leonũ defecerunt adinuicẽ: ‡ *Ad me autem* 12
dictũ est abscõditè in furto. vtrũ nõ suscipiet mea
auris indecẽtia ab eo? ‡ *In horrore ab visione mea* 13
nocturna incidẽs timor super hoĩes. ‡ *Horror au* 14
tem mihi occurrit & tremor, et valdè mea ossa
concussit: ‡ *Et spiritus in faciẽ meã irruit, hor-* 15
ruerunt autem mei pili & carnes: ‡ *Surrexi &* 16
non cognoui; vidi, & non erat forma ante ocu-
los meos, sed auram & vocem audiui. ‡ *Quid* 17
enim? Nunquid mundus erit mortalis coram
Domino? aut ab operibus suis inculpabilis vir?
‡ *Si contra pueros suos non credit, contra au-* 18
tem angelos suos obliquum quid excogitauit.
‡ *Eos autem qui habitant domos luteas, ex qui-* 19
bus & ipsi ex eodem luto sumus, percussit eos
tineæ in modum: ‡ *Et à manè vsque ad vespe-* 20
ram non amplius sunt: eò quòd non potuerunt
ipsi se adiuuare perierunt.
21 ‡ *Abstulit reliquum eorum in eis, perierunt eò quòd non habuerunt eis sapientiam.*

20 ‡ ἵνα τί γὰρ δέδοται τοῖς ἐν πικρίᾳ φῶς; ζωὴ δὲ ταῖς ἐν ὀδύναις
21 ψυχαῖς· ‡ οἳ ἱμείρονται τοῦ θανάτου, καὶ οὐ τυγχάνουσιν ἀ-
22 νορύσσοντες ὥσπερ θησαυρούς. ‡ περιχαρεῖς δὲ ἐγένοντο
23 ἐὰν κατατύχωσι, θάνατος ἀνδρὶ ἀνάπαυσις· ‡ οὗ ἡ ὁδὸς ἀ-
24 πεκρύβη, συνέκλεισε γὰρ ὁ θεὸς κατ' αὐτοῦ. ‡ πρὸ γὰρ τῶν σί-
των μου στεναγμὸς ἥκει μοι, καὶ χυθήσεται ὡς ὕδατα βρυ-
25 χήματα· ‡ φόβος γὰρ ὃν ἐφρόντισα ἦλθέ μοι, καὶ ὃν ἐδε-
26 δοίκειν συνήντησέ μοι. ‡ οὔτε εἰρήνευσα, οὔτε ἡσύχασα, οὔ-
τε ἀνεπαυσάμην, ἦλθε δέ μοι ὀργή. δʹ.
1 ‡ Ὑπολαβὼν δὲ Ἐλιφὰζ ὁ Θαιμανίτης λέγει, ‡ εἰ ληψόμεθα
2 λαλῆσαι πρὸς σέ, κοπιάσεις; ἰσχὺν δὲ ῥημάτων σου τίς ὑ-
3 ποίσει; ‡ εἰ γὰρ σὺ ἐνουθέτησας πολλοὺς καὶ χεῖρας ἀσθενοῦς πα-
4 ρεκάλεσας, ‡ ἀσθενοῦντάς τε ἐξανέστησας ῥήμασι, γόνασί
5 τε ἀδυνατοῦσι θάρσος περιέθηκας. ‡ νυνὶ δὲ ἥκει ἐπὶ σὲ πό-
6 νος καὶ ἥψατό σου, σὺ δὲ ἐσπούδασας. ‡ πότερον οὐχ ὁ φόβος
σου ἐστὶν ἐν ἀφροσύνῃ καὶ ἡ ἐλπίς σου καὶ ἡ κακία τῆς ὁδοῦ σου;
7 ‡ μνήσθητι οὖν, τίς ὢν καθαρὸς ἀπώλετο, ἢ πότε ἀληθινοὶ ὁ-
8 λόρριζοι ἀπώλοντο; ‡ καθ' ὃν τρόπον εἶδον τοὺς ἀροτριῶντας
τὰ ἄτοπα, οἱ δὲ σπείροντες αὐτά, ὀδύνας θεριοῦσιν ἑαυ-
9 τοῖς. ‡ ἀπὸ προστάγματος κυρίου ἀπολοῦνται· ἀπὸ δὲ πνεύ-
10 ματος ὀργῆς αὐτοῦ ἀφανισθήσονται. ‡ σθένος λέοντος, φωνὴ
11 δὲ λεαίνης, γαυρίαμα δὲ δρακόντων ἐσβέσθη. ‡ μυρμη-
κολέων ὤλετο παρὰ τὸ μὴ ἔχειν θήραν. σκύμνοι λεόντων
12 ἔλιπον ἀλλήλους· ‡ πρὸς ἐμὲ δὲ ἐλαλήθη λαθραίως ἐν
κλοπῇ. πότερον οὐ δέξεταί μου τὸ οὖς ἐξαίσια παρ' αὐτοῦ;
13 ‡ ἐν ἐκπλήξει ἀπ' ὁράματός μου νυκτερινοῦ ἐπιπίπτων φό-
14 βος ἐπ' ἀνθρώποις, ‡ φρίκη δέ μοι συνήντησε καὶ τρόμος
15 καὶ μεγάλως μου τὰ ὀστᾶ συνέσεισε, ‡ καὶ πνεῦμα ἐπὶ πρό-
σωπόν μου ἐπῆλθεν, ἔφριξαν δέ μου τρίχες καὶ σάρκες·
16 ‡ ἀνέστην καὶ οὐκ ἐπέγνων, εἶδον καὶ οὐκ ἦν μορφὴ πρὸ ὀφ-
17 θαλμῶν μου, ἀλλ' ἢ αὔραν καὶ φωνὴν ἤκουον. ‡ τί γάρ; μὴ
καθαρὸς ἔσται βροτὸς ἐναντίον τοῦ κυρίου; ἢ ἀπὸ τῶν ἔργων
18 αὐτοῦ ἄμεμπτος ἀνήρ; ‡ εἰ κατὰ παίδων αὐτοῦ οὐ πιστεύει, κατὰ δὲ
19 ἀγγέλων αὐτοῦ σκολιόν τι ἐπενόησε. ‡ τοὺς δὲ κατοικοῦν-
τας οἰκίας πηλίνας, ἐξ ὧν καὶ αὐτοὶ ἐκ τοῦ αὐτοῦ πηλοῦ ἐσ-
20 μέν, ἔπαισεν αὐτοὺς σητὸς τρόπον, ‡ καὶ ἀπὸ πρωΐθεν
ἕως ἑσπέρας οὐκ ἔτι εἰσί, παρὰ τὸ μὴ δύνασθαι αὐτοὺς ἑαυ-
21 τοῖς βοηθῆσαι ἀπώλοντο. ‡ Συνεξῆρε τὸ ὑπόλειμμα αὐ-
τῶν ἐν αὐτοῖς, ἀπώλοντο παρὰ τὸ μὴ ἔχειν αὐτοὺς σοφίαν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

20 Quare datur fatigato lux, & vita his qui amaro sunt animo? 21 Qui expectant mortem & non venit; & scrutantur eam magis quàm thesauros absconditos. 22 Qui lætabantur in exultatione, modò lætantur cùm inuenerint domum sepulchri. 23 Omnes hæ amaritudines sunt viro cuius via abscondita est, & obumbrauit Deus apud eum. 24 Quoniam ante prandium meum gemitus meus venit, & fluunt velut aquæ rugitus mei. 25 Quia timor quem timebam venit mihi; & quod formidabam, euenit mihi. 26 Nonne dissimulaui & nonne quieui, quoniam nunciatum est mihi de bobus & asinis? & nonne dormiui quoniam nunciatum est mihi de incendio ouium? & nõne quieui quando nunciatum est mihi de camelis? & venit indignatio quoniam nunciatum est mihi de morte filiorum? CAP. IIII.

ET respõdit Eliphaz q erat de Themã & dixit: 2 Nũquid ꝑpter tẽtationẽ rei quę ad te ꝑuenit, deficis; & retinere verba quis poterit? 3 Ecce castigabas multos & manus infirmorũ roborabas. 4 Et corruẽtẽ in peccatũ suscitabãt verba tua, & genua labẽtia in delictum cõfortabas. 5 Nũc enĩ venit ad te & defecisti: tetigit te & turbat⁹ es. 6 Nõne timor tu⁹ erat expectatio tua: spes tua & pfectio viarũ tuarũ? 7 Recordare nunc quis est ipse iust⁹ sicut Abrahã qui periit, & vbi recti sicut Isaac & Iacob deleti sunt? 8 Quẽadmodũ vidi gñationẽ diluuij, operãtes iniquitatẽ & faciẽtes laborẽ retributionẽ accipiẽt ab eo. 9 A verbo Dei peribũt, & à turbine naris eius cõsumẽtur. 10 Rugitus Esau, qui cõparat⁹ est leoni rapaci, & vox Edõ quę cõparata est leęnæ, cõtremiscere faciũt sicut vrsi in rapina sua, & principes ei⁹ qui comparati sunt leænę separati sunt vt diripiãt ꝑdã. 11 Ismahel autẽ qui cõparat⁹ est leoni peribit, eò q nõ habet meritũ: & filij ei⁹ sicut ꝑdones qui separati sunt à viis rectis. 12 Ad me autẽ dictũ est verbũ repẽtè, & didicit auris mea aliquid quod redũdauit ex eo. 13 In cogitationib⁹ visionis nocturnę quãdo irruit sõnus super filios hoĩm: 14 Timor accidit mihi & tremor, & multitudinẽ mẽbrorũ meorũ pauere fecit. 15 Et turbo super faciẽ meã trãsiuit: inflãmat tẽpestas carnẽ meã. 16 Astitit quidã cui⁹ aspectũ nõ agnoscebã: similitudo erat in cõspectu oculorũ meorũ susurrationẽ, & quasi vocem multorũ audiebã. 17 Clamauit & dixit: Nũquid potest fili⁹ hoĩs Dei cõparatione iustificari, aut factore suo mũdior erit vir? 18 Ecce seruis suis prophetis non credit, & in angelis suis ponit occasionem. 19 Quanto magis impij qui habitant in sepulchris luti, quorum fundamenta sunt in puluere cònterentur coram verme! 20 De manè vsque ad vesperam percussi sunt: eò quòd non imponit eis terminum, in æternũ peribũt. 21 Nonne quia non est eis iustitia, ablatum est auxilium eorum, morientur & non in sapientia?

ה

1 * קְרָא־נָא הֲיֵשׁ עוֹנֶךָּ וְאֶל־מִי מִקְּדֹשִׁים תִּפְנֶה׃
2 * כִּי־לֶאֱוִיל יַהֲרָג־כָּעַשׂ וּפֹתֶה תָּמִית קִנְאָה׃
3 * אֲנִי־רָאִיתִי אֱוִיל מַשְׁרִישׁ וָאֶקּוֹב נָוֵהוּ פִתְאֹם׃
4 * יִרְחֲקוּ בָנָיו מִיֶּשַׁע וְיִדַּכְּאוּ בַשַּׁעַר וְאֵין מַצִּיל׃
5 * אֲשֶׁר קְצִירוֹ רָעֵב יֹאכֵל וְאֶל־מִצִּנִּים יִקָּחֵהוּ
וְשָׁאַף צַמִּים חֵילָם׃
6 * כִּי לֹא־יֵצֵא מֵעָפָר אָוֶן וּמֵאֲדָמָה לֹא־יִצְמַח עָמָל׃
7 * כִּי־אָדָם לְעָמָל יוּלָּד וּבְנֵי־רֶשֶׁף יַגְבִּיהוּ עוּף׃
8 * אוּלָם אֲנִי אֶדְרֹשׁ אֶל־אֵל וְאֶל־אֱלֹהִים אָשִׂים
דִּבְרָתִי׃
9 * עֹשֶׂה גְדֹלוֹת וְאֵין חֵקֶר נִפְלָאוֹת עַד־אֵין מִסְפָּר׃
10 * הַנֹּתֵן מָטָר עַל־פְּנֵי־אָרֶץ וְשֹׁלֵחַ מַיִם עַל־פְּנֵי
חוּצוֹת׃
11 * לָשׂוּם שְׁפָלִים לְמָרוֹם וְקֹדְרִים שָׂגְבוּ יֶשַׁע׃
12 * מֵפֵר מַחְשְׁבוֹת עֲרוּמִים וְלֹא־תַעֲשֶׂינָה יְדֵיהֶם
תּוּשִׁיָּה׃
13 * לֹכֵד חֲכָמִים בְּעָרְמָם וַעֲצַת נִפְתָּלִים נִמְהָרָה׃
14 * יוֹמָם יְפַגְּשׁוּ־חֹשֶׁךְ וְכַלַּיְלָה יְמַשְׁשׁוּ בַצָּהֳרָיִם׃
15 * וַיֹּשַׁע מֵחֶרֶב מִפִּיהֶם וּמִיַּד חָזָק אֶבְיוֹן׃
16 * וַתְּהִי לַדַּל תִּקְוָה וְעֹלָתָה קָפְצָה פִּיהָ׃
17 * הִנֵּה אַשְׁרֵי אֱנוֹשׁ יוֹכִחֶנּוּ אֱלוֹהַּ וּמוּסַר שַׁדַּי
אַל־תִּמְאָס׃
18 * כִּי הוּא יַכְאִיב וְיֶחְבָּשׁ יִמְחַץ וְיָדָו תִּרְפֶּינָה׃
19 * בְּשֵׁשׁ צָרוֹת יַצִּילֶךָּ וּבְשֶׁבַע לֹא־יִגַּע בְּךָ רָע׃
20 * בְּרָעָב פָּדְךָ מִמָּוֶת וּבְמִלְחָמָה מִידֵי חָרֶב׃
21 * בְּשׁוֹט לָשׁוֹן תֵּחָבֵא וְלֹא־תִירָא מִשֹּׁד כִּי יָבוֹא׃
22 * לְשֹׁד וּלְכָפָן תִּשְׂחָק וּמֵחַיַּת הָאָרֶץ אַל־תִּירָא׃
23 * כִּי עִם־אַבְנֵי הַשָּׂדֶה בְרִיתֶךָ וְחַיַּת הַשָּׂדֶה
הָשְׁלְמָה־לָךְ׃

CAP. V.

1 A VOca ergo ſi eſt qui tibi reſpondeat, &
ad aliquem ſanctorum conuertere.
2 * Verè ſtultum interficit iracundia, &
3 paruulum occidit inuidia. * Ego vidi
ſtultum firma radice,& maledixi pulchri-
4 tudini eius ſtatim. * Longè fient filij
eius à ſalute, & conterentur in porta, &
5 non erit qui eruat. * Cuius meſſem
B famelicus comedet,& ipſum rapiet arma-
tus, & bibent ſitientes diuitias eius.
6 * Nihil in terra ſine cauſa fit, & de hu-
7 mo non egredietur dolor. * Homo naſci-
tur ad laborem, & auis ad volatum.
8 *Quamobrem ego deprecabor Deum,
9 & Deum ponam eloquium meum? *Qui
facit magna & inſcrutabilia, & mirabilia
10 abſque numero. * Qui dat pluuiā ſuper
faciem terræ, & irrigat aquis vniuerſa.
11 * Qui ponit humiles in ſublime,& mœ-
12 rentes erigit ſoſpitate. * Qui diſsipat
cogitationes malignorum, ne poſsint im-
C plere manus eorum quod cœperant.
13 * Qui apprehendit ſapientes in aſtutia
eorum, & conſilium prauorum diſsipat.
14 * Per diem incurrent tenebras,& quaſi
in nocte ſic palpabunt in meridie.
15 * Porrò ſaluum faciet egenum à gladio
oris eorum, & de manu violenti pauperē.
16 *Et erit egeno ſpes,iniquitas autē con-
17 trahet os ſuum. * Beatus homo qui cor-
ripitur à Deo. Increpationē ergo Domini
18 ne reprobes; * Quia ipſe vulnerat & me-
detur; percutit,& manus eius ſanabunt.
19 * In ſex tribulationibus liberabit te, &
D in ſeptima non tanget te malum.
20 * In fame eruet te de morte, & in bello
de manu gladij.
21 * A flagello linguæ abſcondêris, & non
timebis calamitatem cùm venerit.
22 * In vaſtitate & fame ridebis,& beſtias
terræ non formidabis.
23 *Sed cum lapidibus regionum pactum
tuum,& beſtię terræ pacificæ erunt tibi.

תרגום

ה 1 קרא כדון האית עני לך ולמן מקדישיא תתפני : 2 ארום לשטיא יקטל רגוז קירים ושברא תמית טננא דבוריתא : 3 אנא
חסיתי שטיא דנציב ולטטת מרורה בתכיף : 4 מתרחקין בנוי מפרקנא לעלמא דאתי וישתפפון במעלנא דגהנם ביום דינא רבא וליה
ופצי : 5 די חצדיה כפני ייכלון ופולמוסין במאני זינא ידברנה ויבזון לסטיסין נכסיהון : 6 מטול דלא נפק מן עפרא שקר
ומן אדמתא לא ירבי ליעות : 7 ארום בר נש למלעי באורייתא אתברי ובני מזיקי בגובהא יטוסון : 8 ברם אנא אתבע אלפן מן
תקיפא ולאלהא אשוי מלתי : 9 דעבד רברבן וליה סוף ופרישן עד דליה מנין : 10 דיהב מטרא על אפי ארעא דישראל ומשדר מיא
על אפי מחוז עממיא : 11 לשואה מכיכי אולצנא לרומא ואוכמי מסכנותא תקפו פרקנותא : 12 דבטל מחשבתהון דמצראי
חכימו למבאשא לישראל ולא עבדא אידיהון מלכת חכמתהון : 13 מאחד חכימי פרעה בחכמתהון ומלכת אסטגנינוי עקמניא אתיב
עליהון : 14 בימם יערעון חשוך והיך בליליא ממששין בטיהרא : 15 ופרק עמה מקטילא דפמהון ומן יד מלך תקיף עמא חשיכא :
16 והות למסכנא סברא ומלכהא דרשיעי טפזת פמה : 17 הא טובה דאברהם גברא דיכסנגה אלה ואנת ישראל מרדותא דשדי לא
תרחק : 18 ארום הוא מיתי מכאה ומעל סמתרתא ימחא וידוהי מסין : 19 בשית עקתין יפצינך ובשביעיתא לא יקרב בך ביש : 20 בכפן
דמצראי פרקך מן מותא ובקרבא דעמלק מקטילת חרבא : 21 במיזקא דלישן דבלעם תטמר ביני עממיא ולא תדחל מן חבל מדינאי
כד ייתי : 22 לחבל סיחון ולאולצן מדברא תגחך וממשרית עוג דמתיל לחית ארעא לא תדחל : 23 ארום עם לוחי אבנא דאתיהיבו
בחקלא קיימך וכנענאי דמתילין לחיות ברא אשלימו עמך :

CAP. V.

VOca autem ſi quiſpiam te audiet, aut ſi ali- 1
quem angelorum ſanctorum videbis:
** Et enim ſtultum interficit iracundia, dece-* 2
ptum autem occidit inuidia.
** Ego autem vidi ſtultos radices iacientes, et* 3
maledixi pulchritudini eorum ſtatim.
** Longè fiant filij eorum à ſalute, & conte-* 4
rentur in portis minorũ, & non erit qui eruat.
** Quæ enim illi meſſuerunt, fameſcens come-* 5
det, ipſi autem ab armatis tollentur. abſorbea-
*tur eorum fortitudo. * Non enim egredie-* 6
tur de terra labor, neque de montibus germi-
nabit dolor.
** Sed homo naſcitur labori, pulli autem a-* 7
quilarum ſublimia volant.
** Veruntamen autem et ego deprecabor Do-* 8
minum, Dominum autem omnium dñm inuoca-
*bo: * Qui facit magna & inueſtigabilia, glorio-* 9
ſaque & mirabilia quorum non eſt numerus.
** Qui dat pluuiam ſuper terram, qui mittit* 10
*aquam ſuper eam quæ ſub cælo. * Qui facit* 11
humiles in ſublime, & perditos erigit.
** Qui diſſipat conſilia callidorum, & non fa-* 12
*ciunt manus eorum veritatem. * Qui appre-* 13
hendit ſapientes in prudentia, conſilium autem
*peruerſorum abſtulit. * Per diem occurrent* 14
eis tenebræ, at in meridie palpent quaſi in nocte.
** Pereant autem in bello, impotens autem* 15
*egrediatur de manu potentis. * Sit autem pau-* 16
peri ſpes, iniuſti autem os obturetur.
** Beatus autem homo quem corripuit Domi-* 17
nus: increpationẽ autẽ omnipotentis ne renuas.
** Ipſe enim dolere facit, & rurſus reſtituit,* 18
percuſſit, & manus eius ſanauerunt.
** Sexies de neceſſitatibus te eruet, in autem* 19
ſeptima non tanget te malum.
** In fame eruet te de morte, in bello autem* 20
de manu ferri ſoluet te.
** A flagello linguæ te abſcondet, & non ti-* 21
mebis à malis venientibus.
** Iniuſtos et iniquos deridebis, ab autem be-* 22
ſtiis feris non timebis.
** Beſtiæ enim feræ pacificæ erunt tibi.* 23

ε΄.

1 * Ἐπικάλεσαι δὲ εἴ τίς σοι ὑπακούσεται, ἢ εἴ τινα ἀγ-
2 γέλων ἁγίων ὄψῃ. * καὶ γὰρ ἄφρονα ἀναιρεῖ ὀργή,
πεπλανημένον δὲ θανατοῖ ζῆλος.
3 * ἐγὼ δὲ ἑώρακα ἄφρονας ῥίζας βάλλοντας καὶ κα-
4 τηρασάμην τὴν εὐπρέπειαν αὐτῶν παραχρῆμα. * πόρρω
γένοιντο οἱ υἱοὶ αὐτῶν ἀπὸ σωτηρίας, καὶ ἐπιτριβήσονται
ἐπὶ θύραις ἡσσόνων, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἐξαιρούμενος.
5 * ἃ γὰρ ἐκεῖνοι ἐθέρισαν, πεινῶντες φάγονται, αὐτοὶ δὲ πρὸς ἐνό-
πλων ἐξαρθήσονται. ἐκσιφωνισθείη αὐτῶν ἡ ἰσχύς.
6 * οὐ γὰρ μὴ ἐξέλθῃ ἐκ τῆς γῆς κόπος, οὐδὲ ἐξ ὀρέων ἀ-
7 ναβλαστήσει πόνος. * ἀλλὰ ἄνθρωπος γεννᾶται κόπῳ,
8 νεοσσοὶ δὲ ἀετῶν τὰ ὑψηλὰ πέτονται. * οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ
καὶ ἐγὼ δεηθήσομαι κυρίου, κύριον δὲ τὸν πάντων δεσπό-
9 την ἐπικαλέσομαι. * τὸν ποιοῦντα μεγάλα καὶ ἀνεξι-
χνίαστα, ἔνδοξά τε καὶ ἐξαίσια ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμός.
10 * τὸν διδόντα ὑετὸν ἐπὶ τὴν γῆν, ἀποστέλλοντα ὕδωρ ἐ-
11 πὶ τὴν ὑπ᾽ οὐρανόν. * τὸν ποιοῦντα ταπεινοὺς εἰς ὕψος,
12 καὶ ἀπολωλότας ἐξεγείροντα. * διασκεδάζοντα βου-
λὰς πανούργων, καὶ οὐ μὴ ποιήσωσιν αἱ χεῖρες αὐτῶν ἀληθές.
13 * ὁ καταλαμβάνων σοφοὺς ἐν τῇ φρονήσει, βουλὴν δὲ
πολυπλόκων ἐξέστησεν.
14 * ἡμέρας συναντήσεται αὐτοῖς σκότος, τὸ δὲ μεσημ-
βρινὸν ψηλαφήσαισαν ἴσα νυκτί.
15 * ἀπόλοιντο δὲ ἐν πολέμῳ, ἀδύνατος δὲ ἐξέλθοι ἐκ
χειρὸς δυνάστου.
16 * εἴη δὲ πτωχῷ ἐλπίς, ἀδίκου δὲ στόμα ἐμφραχθείη.
17 * μακάριος δὲ ἄνθρωπος ὃν ἤλεγξεν ὁ κύριος, νου-
θέτημα δὲ παντοκράτορος μὴ ἀπαναίνου.
18 * αὐτὸς γὰρ ἀλγεῖν ποιεῖ καὶ πάλιν ἀποκαθίστησιν, ἔ-
παισε καὶ αἱ χεῖρες αὐτοῦ ἰάσαντο.
19 * ἑξάκις ἐξ ἀναγκῶν σε ἐξελεῖται, ἐν δὲ τῷ ἑβδόμῳ
οὐ μὴ ἅψηταί σου κακόν.
20 * ἐν λιμῷ ῥύσεταί σε ἐκ θανάτου, ἐν πολέμῳ δὲ ἐκ
21 χειρὸς σιδήρου λύσει σε. * ἀπὸ μάστιγος γλώσσης
σε κρύψει, καὶ οὐ μὴ φοβηθήσῃ ἀπὸ κακῶν ἐρχομένων.
22 * ἀδίκων καὶ ἀνόμων καταγελάσῃ, ἀπὸ δὲ θηρίων ἀ-
γρίων οὐ φοβηθήσῃ.
23 * θῆρες γὰρ ἄγριοι εἰρηνεύσουσί σοι.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. V.

VOca nunc ſi eſt qui tibi reſpondeat, & ad aliquem ex ſanctis reſpice. [2] Quia ſtultum interficiet ira Dñi, & inſipientem occidet inuidia
inſaniæ. [3] Ego vidi ſtultum plantatum, & maledixi habitaculo eius repentè. [4] Longè ſint filij eius à ſalute in ſeculo venturo, & con-
terantur in portis gehennæ in die iudicij magni, & non ſit qui eripiat. [5] Cuius meſſem famelici comedent, & armati armis bellicis tollent
eum, & diripient prædones ſubſtantiam eius. [6] Quoniam non egreditur de puluere iniquitas, & de terra non oritur labor. [7] Filius enim
hominis ad laborandũ in lege creatus eſt, & filius dæmonũ in altum volat. [8] Veruntamen ego quærã doctrinam à fortiſſimo, & ad Deũ po-
nã eloquium meum. [9] Qui facit magna quorum non eſt finis, & mirabilia donec non ſit numerus. [10] Qui dat pluuiam ſuper faciem terræ
Iſrael, & mittit aquas ſuper faciẽ prouinciæ populorũ. [11] Vt ponat humiles fame in ſublime, & denigrati inopia confortentur ſalute. [12] Qui
irritas fecit cogitationes Ægyptiorum, qui callidè cogitauerũt, vt malè facerẽt Iſrael, & non eſt operata manus eorum conſiliũ ſapientię ſuæ.
[13] Qui cõprehendit ſapientes Pharaonis in ſapientia eorũ, & conſiliũ aſtrologorũ ſuorũ peruerſorũ reddidit ſuper eos. [14] Per diẽ incurrebant
tenebris, & ſicut in nocte palpabant in meridie. [15] Et redemit populũ ſuum ab occiſione oris eorũ, & de manu regis fortis populũ pauperẽ.
[16] Et fuit pauperi ſpes, & conſiliũ impij obturauit os ſuum. [17] Ecce beatus eſt Abraham, vir quem corripiebat Deus: & tu Iſrael diſciplinam
omnipotentis ne abiicias. [18] Quoniam ipſe adducit plagam, & adfert medicinam; percutit, & manus eius ſanant. [19] In ſex tribulationibus
liberabit te, & in ſeptima non accedet ad te malum. [20] In fame Ægypti redemit te à morte, & in bello Amalec de occiſione gladij. [21] In no-
cumento linguæ Balaam abſconderis inter populos, & non timebis à vaſtitate Madianitarum cùm venerit. [22] In vaſtitate Sion & in fame
deſerti ridebis, & à caſtris Og qui comparatus eſt beſtiæ terræ, non timebis. [23] Quoniam cum tabulis lapideis qui dati ſunt in agro, eſt pa-
ctum tuum: & Cananæi qui comparati ſunt beſtiis agri, inierunt pacem tecum.

24 וְיָדַעְתָּ כִּי־שָׁלוֹם אָהֳלֶךָ וּפָקַדְתָּ נָוְךָ וְלֹא תֶחֱטָא׃
25 וְיָדַעְתָּ כִּי־רַב זַרְעֶךָ וְצֶאֱצָאֶיךָ כְּעֵשֶׂב הָאָרֶץ׃
26 תָּבוֹא בְכֶלַח אֱלֵי־קָבֶר כַּעֲלוֹת גָּדִישׁ בְּעִתּוֹ׃
27 הִנֵּה־זֹאת חֲקַרְנוּהָ כֶּן־הִיא שְׁמָעֶנָּה וְאַתָּה דַע־לָךְ׃

ו

1 וַיַּעַן אִיּוֹב וַיֹּאמַר׃ 2 לוּ שָׁקוֹל יִשָּׁקֵל
כַּעְשִׂי וְהַוָּתִי בְּמֹאזְנַיִם יִשְׂאוּ־יָחַד׃
3 כִּי־עַתָּה מֵחוֹל יַמִּים יִכְבָּד עַל־כֵּן דְּבָרַי לָעוּ׃
4 כִּי חִצֵּי שַׁדַּי עִמָּדִי אֲשֶׁר חֲמָתָם שֹׁתָה רוּחִי בִּעוּתֵי אֱלוֹהַּ יַעַרְכוּנִי׃
5 הֲיִנְהַק־פֶּרֶא עֲלֵי־דֶשֶׁא אִם יִגְעֶה־שּׁוֹר עַל־בְּלִילוֹ׃
6 הֲיֵאָכֵל תָּפֵל מִבְּלִי־מֶלַח אִם־יֶשׁ־טַעַם בְּרִיר חַלָּמוּת׃
7 מֵאֲנָה לִנְגּוֹעַ נַפְשִׁי הֵמָּה כִּדְוֵי לַחְמִי׃
8 מִי־יִתֵּן תָּבוֹא שֶׁאֱלָתִי וְתִקְוָתִי יִתֵּן אֱלוֹהַּ׃
9 וְיֹאֵל אֱלוֹהַּ וִידַכְּאֵנִי יַתֵּר יָדוֹ וִיבַצְּעֵנִי׃
10 וּתְהִי עוֹד נֶחָמָתִי וַאֲסַלְּדָה בְחִילָה לֹא יַחְמוֹל כִּי־לֹא כִחַדְתִּי אִמְרֵי קָדוֹשׁ׃
11 מַה־כֹּחִי כִי־אֲיַחֵל וּמַה־קִּצִּי כִּי־אַאֲרִיךְ נַפְשִׁי׃
12 אִם־כֹּחַ אֲבָנִים כֹּחִי אִם־בְּשָׂרִי נָחוּשׁ׃
13 הַאִם אֵין עֶזְרָתִי בִי וְתֻשִׁיָּה נִדְּחָה מִמֶּנִּי׃
14 לַמָּס מֵרֵעֵהוּ חָסֶד וְיִרְאַת שַׁדַּי יַעֲזוֹב׃
15 אַחַי בָּגְדוּ כְמוֹ־נָחַל כַּאֲפִיק נְחָלִים יַעֲבֹרוּ׃
16 הַקֹּדְרִים מִנִּי־קָרַח עָלֵימוֹ יִתְעַלֶּם־שָׁלֶג׃
17 בְּעֵת יְזֹרְבוּ נִצְמָתוּ בְּחֻמּוֹ נִדְעֲכוּ מִמְּקוֹמָם׃
18 יִלָּפְתוּ אָרְחוֹת דַּרְכָּם יַעֲלוּ בַתֹּהוּ וְיֹאבֵדוּ׃
19 הִבִּיטוּ אָרְחוֹת תֵּמָא הֲלִיכֹת שְׁבָא קִוּוּ לָמוֹ׃
20 בֹּשׁוּ כִּי־בָטָח בָּאוּ עָדֶיהָ וַיֶּחְפָּרוּ׃
21 כִּי־עַתָּה הֱיִיתֶם לֹא תִּרְאוּ חֲתַת וַתִּירָאוּ׃

24 *Et ſcies ꝙ pacẽ habeat tabernaculũ tuũ,
25 & viſitans ſpeciẽ tuã nõ peccabis. *Et ſcies
quoniã multiplex erit ſemen tuum, & ꝓ-
26 genies tua quaſi herba terræ. *Ingredieris
in abundantia ſepulchrum, ſicut infertur
27 aceruus tritici in tempore ſuo. *Ecce hoc
vt inueſtigauimus ita eſt; quod auditum
mente pertracta. CAP. VI.

1 RESpondẽs autẽ Iob dixit: *Vtinã ap-
2 pẽderẽtur peccata mea quibus irã me-
A rui, & calamitas quam patior in ſtatera!
3 *Quaſi arena maris hęc grauior appareret.
vnde & verba mea dolore ſunt plena:
4 *Quia ſagittę Dñi in me ſunt, quarũ indi-
gnatio ebibit ſpiritũ meũ, & terrores Dei
5 militãt cõtra me. *Nũquid rugiet onager
cũ habuerit herbã, aut mugiet bos cũ ãte
6 ꝓſepe plenũ ſteterit? *Aut poterit comedi
inſulſum quod nõ eſt ſale cõditũ? aut po-
teſt aliquis guſtare, quod guſtatum affert
7 mortẽ? *Quę pri⁹ nolebat tãgere aĩa mea,
8 nunc prę anguſtia cibi mei ſunt. *Quis det
B vt veniat petitio mea, & quod expecto tri-
9 buat mihi Deus! *Et qui cœpit ipſe me cõ-
10 terat, ſoluat manũ ſuã, & ſuccidat me. *Et
hęc mihi ſit cõſolatio vt affligẽs me dolo-
re, nõ parcat, nec cõtradicã ſermonib⁹ ſan-
11 cti. *Quę eſt enĩ fortitudo mea vt ſuſtineã?
12 aut quis finis me⁹ vt patiẽter agã? *Nec for-
C titudo lapidũ fortitudo mea, nec caro mea
13 ęnea eſt. *Ecce non eſt auxiliũ mihi in me,
& neceſſarij quoq; mei receſſerunt à me.
14 *Qui tollit ab amico ſuo miſericordiã, ti-
15 morẽ Dñi derelinquit. *Fratres mei ꝑterie-
runt me, ſicut torrẽs q̃ raptĩ trãſit in cõual-
16 lib⁹. *Qui timẽt pruinã, irruet ſuꝑ eos nix.
17 *Tẽpore quo fuerĩt diſsipati ꝑibũt, & vt in-
18 caluerĩt ſoluẽtur de loco ſuo. *Inuolutę ſũt
ſemitę greſſuũ eorũ, ãbulabũt in vacuũ &
19 ꝑibũt. *Cõſiderate ſemitas Themã, itinera
20 Saba, & expectate pauliſper. *Cõfuſi ſunt,
quia ſperaui. venerunt quoq; vſq; ad me,
21 & pudore cooperti ſunt. *Nunc veniſtis,
& modò videntes plagam meam timetis:

תרגום

24 ותנדע ארום שלם במשכן בית אלפנך והזמן מדור בית מקדשך ולא תנזק ׃ 25 ותנדע ארום סגיעין בנך ובני בנך היך עסבא דחקלא ׃
26 תעול בשלימות שנך בכוכא לבי קבורתא היך מיסק גדישא בעדנה ׃ 27 הא דא פשפשנא יתה הכדין היא קבל יתה ואנת דע לך ׃
1 ואתיב איוב ואמר ׃ 2 מאים מתקל יתקל רגזי ואתרגושתי במסחתא יטלון כחדא ׃ 3 ארום כדון מן חלא דימיא יתיקר בגין
כן מלי אשתלהיו ׃ 4 ארום גירי שדי בהדי דאיריסהון שתיית רוחי ביעותא דמן קדם אלה יסדרון לי ׃ 5 האפשר דמכרז מרודא עלוי
דתאה אם ינוה תורא על אספסתה ׃ 6 האפשר דמתאכל תבשילא מדלית מלחא אין אית טעמא בחלבון ביעתא וחלמונא ׃
7 סריבת למקרב נפשי הנון מתחשבין היך דותא לסעודתי ׃ 8 מן יהב ותיתי שילתי וסברי יהב אלהא ׃ 9 ושרי אלהא וממסכן
ישחרר ידיה ויעתר יתי ׃ 10 ותהי דא תנחומתי ואבוע ברתיתא על רשיעיא ולא חס ארום לא כסיתי מלי קדישא ׃ 11 מה חילי
ארום אוריך ומה סופי ארום נגרנא נפשי ׃ 12 אין היך חילא דאבניא חילי אם בשרי קרים כנחשא ׃ 13 המדלית סייע בי וחכמתא
אתרחקת מני ׃ 14 לגבר דמנע מחבריה חסדא ודחלת שדי ישבוק ׃ 15 אחי כזנו כנגוד נחלא כמפקנות פצדי נחליא עברין ׃
16 דשחימין מצינתא עליהון יתחיל תלגא ׃ 17 הכדין דר טובענא בעידן דחבו אשתרבבו אתגמרו ברתיחה אתחמיו מן
אתריהון ׃ 18 מטול דמקלקלין איסרטי אורחתהון סלקין ללמא ויהובדון ׃ 19 אסתכו אסרטי תימא הלכתא דזמרגד סברו להון ׃
20 בהיתו ארום אתרחיצו בטעותהון אתו לגבה ואתכספו ׃ 21 ארום כען הויתון כלא הויתון חמיתון תברא ודחלתון ׃

‡ Posteà scies quòd pacifica erit tua domus. 24
& visitabis speciem tuam & non peccabis.
‡ Scies autem quoniam multum semen tuū, 25
at genimina tua erunt tanquā omnis herba agri.
‡ Ingredieris autem in sepulchrum sicut tri- 26
ticum maturum in tempore messis, aut sicut a-
ceruus areæ ad tempus comportatus. ‡ Ecce 27
hæc sic inuestigauimus: hæc sunt quæ audiuimus.
tu autem cognosce tibi si quid fecisti. CAP. VI.
RESpondens autem Job, dicit: 1
‡ Vtinam quidem quispiam appendens ap 2
penderet meam iram, at dolores meos tolleret in
statera vnanimiter. ‡ Et iam arena marina 3
grauior erit: in hoc verba mea conculcata sunt.
‡ Sagittæ enim omnipotentis in corpore meo 4
sunt, quarum indignatio ipsarum ebibit meum
sanguinem: cùm incœperim loqui, pungunt me.
‡ Quid enim? nonne frustrà rudet asinus agre- 5
stis, sed cibos quærens? si autem & rumpet vo-
cem bos in præsepi habens escam? ‡ Si comedetur 6
panis sine sale? si autem & est gustus in verbis
vanis? ‡ Non potest enim mea quiescere anima. 7
fœtorem enim video cibaria mea sicut odorē leo-
nis. ‡ Vtinā enim det & veniat mea petitio, et 8
spē meā det Dn̄s. ‡ Cū incœperit Dn̄s vulneret, 9
in finē autē ne me tollat. ‡ Sit aūt mea ciuitas se- 10
pulchrū, in qua super muros saltabā, in ea nō ab-
stineam. non enim fefelli verba sancta Dei mei.
‡ Quæ enim mea fortitudo, quòd sustinebo? aut 11
quod meū tēpus, quòd tolerat mea aīa? ‡ Nūquid 12
fortitudo lapidū fortitudo mea? aut carnes meæ
sunt æneæ? ‡ Nūquid nō in ipso cōfidi? auxiliū au 13
tē à me recessit: ‡ negauit me misericordia, specu 14
latio autē Dn̄i despexit me. ‡ Non aspexerūt me 15
fratres mei sicut torrēs deficiēs, aut sicut fluctus
prætererūt me. ‡ Qui me verebātur, nūc irrue- 16
runt in me sicut nix aut gelu concretum. ‡ Quē- 17
admodū liquefactum calore existente, nō cogni-
tū est vbi erat: ‡ Sic et ego derelictus sum ab oī- 18
bus. perij autē et exul factus sum. ‡ Videte vias 19
Themanorū, semitas Sabæorū qui despiciūt: ‡ et cō 20
fusionē debebūt, qui in ciuitatib⁹ et pecuniis cōfi
derūt. ‡ Ceterū autē et vos venistis ad me immi- 21
serabiliter. itaq; vidētes meum vulnus timete.

24 ‡ εἶτα γνώσῃ ὅτι εἰρηνεύσει σου ὁ οἶκος. καὶ ἐπισκέψει
25 ὡραιότητά σου καὶ οὐ μὴ ἁμαρτήσῃ. ‡ γνώσῃ δὲ ὅτι πολὺ
τὸ σπέρμα σου, τὰ δὲ ἔκγονά σου ἔσται ὥσπερ τὸ παμβότανον
26 τοῦ ἀγροῦ. ‡ ἐλεύσῃ δὲ ἐν τάφῳ ὥσπερ σῖτος ὥριμος
κατὰ καιρὸν θεριζόμενος, ἢ ὥσπερ θημωνία ἅλωνος καθ'
27 ὥραν συγκομισθεῖσα. ‡ ἰδοὺ ταῦτα οὕτως ἐξιχνιάσαμεν.
ταῦτά ἐστιν ἃ ἀκηκόαμεν. σὺ δὲ γνῶθι σεαυτῷ, εἴ τι ἔ-
πραξας. ϛ'.
1 ‡ Ὑπολαβὼν δὲ ἰὼβ λέγει, ‡ εἰ γάρ τις ἱστῶν στήσαι
2 μου τὴν ὀργήν, τὰς δὲ ὀδύνας μου ἄραι ἐν ζυγῷ ὁμο-
3 θυμαδόν. ‡ καὶ δὴ ἄμμου παραλίας βαρυτέρα ἔσται,
ἐπὶ τούτῳ τὰ ῥήματά μου κατεπατήθησαν.
4 ‡ βέλη γὰρ τοῦ ἱκανοῦ ἐν τῷ σώματί μου ἐστίν, ὧν ὁ θυ-
μὸς αὐτῶν ἐκπίνει μου τὸ αἷμα, ὅταν ἄρξωμαι λαλεῖν
5 κεντοῦσί με. ‡ τί γάρ; μὴ διακενῆς κεκράξεται ὄνος ἄ-
γριος, ἀλλ' ἢ τὰ σῖτα ζητῶν; εἰ δὲ καὶ ῥήξει φωνὴν βοῦς
6 ἐπὶ φάτνης ἔχων τὰ βρώματα; ‡ εἰ βρωθήσεται ἄρτος
ἄνευ ἁλός; εἰ δὲ καὶ ἔστι γεῦμα ἐν ῥήμασι κενοῖς;
7 ‡ οὐ δύναται γάρ μου παύσασθαι ἡ ψυχή. βρόμον γὰρ
8 ὁρῶ τὰ σῖτά μου ὥσπερ ὀσμὴν λέοντος. ‡ εἰ γὰρ δοίη καὶ
ἔλθοι μου ἡ αἴτησις, καὶ τὴν ἐλπίδα μου δώῃ ὁ κύριος.
9 ‡ ἀρξάμενος ὁ κύριος τρωσάτω, εἰς τέλος δὲ μή με ἀ-
10 νελέτω. ‡ εἴη δέ μου πόλις τάφος, ἐφ' ἧς ἐπὶ τει-
χέων ἡλλόμην, ἐπ' αὐτῆς οὐ μὴ φείσωμαι. οὐ γὰρ ἐψευ-
11 σάμην ῥήματα ἅγια θεοῦ μου. ‡ τίς γάρ μου ἡ ἰσχύς,
ὅτι ὑπομενῶ; ἢ τίς μου ὁ χρόνος, ὅτι ἀνέχεταί μου ἡ ψυχή;
12 ‡ μὴ ἰσχὺς λίθων ἡ ἰσχύς μου; ἢ αἱ σάρκες μου εἰσὶ χάλ-
13 κειαι; ‡ ἢ οὐκ ἐπ' αὐτῷ ἐπεποίθειν; βοήθεια δὲ ἀπ' ἐμοῦ
14 ἀπέστη, ‡ ἀπείπατό με ἔλεος, ἐπισκοπὴ δὲ κυρίου ὑ-
15 περεῖδέ με. ‡ οὐ προσεῖδόν με οἱ ἀδελφοί μου ὥ-
σπερ χειμάρρους ἐκλείπων, ἢ ὥσπερ κῦμα παρῆλθόν με.
16 ‡ οἵτινές με διευλαβοῦντο, νυνὶ ἐπιπεπτώκασί μου
17 ὥσπερ χιὼν ἢ κρύσταλλος πεπηγώς. ‡ καθὼς τακεὶς θέρ-
18 μης γενομένης, οὐκ ἐπεγνώσθη ὅπου ἦν. ‡ οὕτως κἀγὼ
κατελείφθην ὑπὸ πάντων. ἀπωλόμην δὲ καὶ ἔξοικος ἐ-
19 γενόμην. ‡ ἴδετε ὁδοὺς θαιμανῶν, ἀτραποὺς σαβῶν οἱ διο-
20 ρῶντες. ‡ καὶ αἰσχύνην ὀφειλήσουσιν, οἱ ἐπὶ πόλεσι καὶ χρή-
21 μασι πεποιθότες. ‡ ἀτὰρ δὲ καὶ ὑμεῖς ἐπέβητέ μοι ἀνελε-
ημόνως· ὥστε ἰδόντες τὸ ἐμὸν τραῦμα φοβήθητε·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[24] Et scies quoniam pax erit in tabernaculo domus doctrinæ tuæ, & præparabis habitaculum domus sanctuarij tui, & non nocebis.
[25] Et scies quia multi sunt filij tui, & filii filiorum tuorum quasi herba agri. [26] Ingredieris in perfectione annorum tuorum in senio
in domum sepulturæ, sicut tollitur aceruus tritici in tempore suo. [27] Ecce hoc scrutati sumus, & ita est: suscipe illud: & tu scito tibi. CAP. VI.
ET respondit Iob & dixit: [2] Vtinam appendendo appenderetur ira mea; & conturbatio mea in statera leuarentur simul. [3] Quoniam
nunc arena maris grauior esset: ideò verba mea deficiunt. [4] Quoniam sagittæ omnipotentis in me sunt, quarum venenum bibit spiritus
meus. turbationes quæ sunt à facie Dei, ordinantur contra me. [5] Nunquid potest clamare onager super herbam, aut mugiet bos super pa-
bulum suum? [6] Nunquid comedi potest pulmentū absq; sale, aut est gustus in albumine oui & albugine vitelli? [7] Quæ renuit tangere aīa
mea, ipsa reputata sunt quasi infirmitas prandio meo. [8] Quis det vt veniat petitio mea, & expectationem meam det Deus. [9] Et Deus qui
cœpit & pauperem me fecit, soluat manum suam; & diuitem me faciat. [10] Et hæc erit consolatio mea, & exultabo cùm venerit tremor super
impios, & non parcet, quia non celaui verba sancti. [11] Quæ est enim fortitudo mea vt expectem? & quis est finis meus cur protraham ani-
mam meam? [12] Nunquid sicut fortitudo petrarum est fortitudo mea, aut caro mea est robusta sicut æs? [13] Nunquid non est auxilium in me, &
sapientia expulsa est à me? [14] Qui prohibet à viro amico suo misericordiam, timorem omnipotentis derelinquit. [15] Fratres mei diripue-
runt sicut alueus torrentis, sicut egressio riuorum torrentium qui pertranseunt. [16] Qui denigrati sunt propter frigus, contra eos præua-
lebit nix. [17] Talis fuit generatio diluuij, in tēpore quo peccauerunt dissipati sunt, consumpti sunt in furore suo, & incaluerunt de loco suo.
[18] Pro eo quòd dissipauerunt gressus viarum suarum; ascendunt in vanum & peribunt. [19] Considerauerunt semitas Thema, itinera Za-
margadi expectauerunt sibi. [20] Confusi sunt quia sperauerunt in idolis suis, venerunt vsque illuc, & erubuerunt. [21] Quoniam nunc
fuistis quasi non essetis; vidistis interitum, & timuistis.

22 * הֲכִי־אָמַרְתִּי הָבוּ לִי וּמִכֹּחֲכֶם שִׁחֲדוּ בַעֲדִי׃
23 * וּמַלְּטוּנִי מִיַּד־צָר וּמִיַּד עָרִיצִים תִּפְדּוּנִי׃
24 * הוֹרוּנִי וַאֲנִי אַחֲרִישׁ וּמַה־שָּׁגִיתִי הָבִינוּ לִי׃
25 * מַה־נִּמְרְצוּ אִמְרֵי־יֹשֶׁר וּמַה־יּוֹכִיחַ הוֹכֵחַ מִכֶּם׃
26 * הַלְהוֹכַח מִלִּים תַּחְשֹׁבוּ וּלְרוּחַ אִמְרֵי נֹאָשׁ׃
27 * אַף־עַל־יָתוֹם תַּפִּילוּ וְתִכְרוּ עַל־רֵיעֲכֶם׃
28 * וְעַתָּה הוֹאִילוּ פְנוּ־בִי וְעַל־פְּנֵיכֶם אִם־אֲכַזֵּב׃
29 * שֻׁבוּ־נָא אַל־תְּהִי עַוְלָה וְשֻׁבִי עוֹד צִדְקִי־בָהּ׃
30 * הֲיֵשׁ־בִּלְשׁוֹנִי עַוְלָה אִם־חִכִּי לֹא־יָבִין הַוּוֹת׃

ז

1 * הֲלֹא־צָבָא לֶאֱנוֹשׁ עֲלֵי־אָרֶץ וְכִימֵי שָׂכִיר יָמָיו׃
2 * כְּעֶבֶד יִשְׁאַף־צֵל וּכְשָׂכִיר יְקַוֶּה פָעֳלוֹ׃
3 * כֵּן הָנְחַלְתִּי לִי יַרְחֵי־שָׁוְא וְלֵילוֹת עָמָל מִנּוּ־לִי׃
4 * אִם־שָׁכַבְתִּי וְאָמַרְתִּי מָתַי אָקוּם וּמִדַּד־עָרֶב וְשָׂבַעְתִּי נְדֻדִים עֲדֵי־נָשֶׁף׃
5 * לָבַשׁ בְּשָׂרִי רִמָּה וְגוּשׁ עָפָר עוֹרִי רָגַע וַיִּמָּאֵס׃
6 * יָמַי קַלּוּ מִנִּי־אָרֶג וַיִּכְלוּ בְּאֶפֶס תִּקְוָה׃
7 * זְכֹר כִּי־רוּחַ חַיָּי לֹא־תָשׁוּב עֵינִי לִרְאוֹת טוֹב׃
8 * לֹא־תְשׁוּרֵנִי עֵין רֹאִי עֵינֶיךָ בִּי וְאֵינֶנִּי׃
9 * כָּלָה עָנָן וַיֵּלַךְ כֵּן יוֹרֵד שְׁאוֹל לֹא יַעֲלֶה׃
10 * לֹא־יָשׁוּב עוֹד לְבֵיתוֹ וְלֹא־יַכִּירֶנּוּ עוֹד מְקֹמוֹ׃
11 * גַּם־אֲנִי לֹא אֶחֱשָׂךְ־פִּי אֲדַבְּרָה בְּצַר רוּחִי אָשִׂיחָה בְּמַר נַפְשִׁי׃
12 * הֲיָם־אָנִי אִם־תַּנִּין כִּי־תָשִׂים עָלַי מִשְׁמָר׃
13 * כִּי־אָמַרְתִּי תְּנַחֲמֵנִי עַרְשִׂי יִשָּׂא בְשִׂיחִי מִשְׁכָּבִי׃
14 * וְחִתַּתַּנִי בַחֲלֹמוֹת וּמֵחֶזְיֹנוֹת תְּבַעֲתַנִּי׃
15 * וַתִּבְחַר מַחֲנָק נַפְשִׁי מָוֶת מֵעַצְמוֹתָי׃

22 *Nunquid dixi: Afferte mihi,& de ſuſtan-
23 tia veſtra donate mihi: *Vel liberate me de
manu hoſtis,& de manu robuſtorũ eruite
24 me? *Docete me,& ego tacebo:& ſi q̃d for
25 tè ignoraui,inſtruite me. *Quare detraxi-
ſtis ſermonib⁹ veritatis, cũ è vobis nullus
26 ſit qui poſsit arguere me? *Ad increpãdum
tamẽ eloquia concinnatis, & in vẽtũ ver-
27 ba profertis. *Sup̃ pupillũ irruitis,& ſub-
28 uertere nitimini amicũ veſtrũ. *Veruntamẽ quod cœpiſtis explete. Prębete aurem,
29 videte an mentiar. *Reſpondete obſecro
abſq; cõtentione,& loquentes id quod iu-
30 ſtũ eſt iudicate. *Et non inuenietis in lingua mea iniquitatem,nec in faucibus meis
ſtultitia perſonabit.

CAP. VII.

1 Militia eſt vita hoĩs ſuper terram, & ſi-
2 cut dies mercenarij dies eius. *Sicut
A ſeruus deſiderat vmbrã, & ſicut mercena-
3 rius p̃ſtolatur finẽ operis ſui: *Sic & ego ha
bui menſes vacuos,& noctes laborioſas e-
4 numeraui mihi. *Si dormiero, dicã quãdo
conſurgã,& rurſum expectabo veſperã,&
5 replebor dolorib⁹ vſq; ad tenebras. *Induta eſt caro mea putredine & ſordib⁹ puluc-
6 ris,cutis mea aruit & contracta eſt. *Dies
mei veloci⁹ trãſierũt q̃ à texente tela ſucci
7 ditur,& cõſumpti ſunt abſq; vlla ſpe. *Mẽ-
mẽto q̃a vẽt⁹ eſt vita mea,& nõ reuertetur
8 oculus meus vt videat bona: *Nec aſpiciet
me viſus hoĩs. Oculi tui in me,& nõ ſubſi-
9 ſtã. *Sicut cõſumitur nubes & p̃trãſit,ſic q̃
10 deſcẽdit ad inferos nõ aſcẽdet: *Nec reuer
tetur vltra in domũ ſuã, neq; cognoſcet eũ
11 amplius loc⁹ eius. *Quapropter & ego nõ
parcã ori meo: loquar in tribulatione ſpi-
ritus mei,confabulabor cum amaritudine
12 aĩæ meæ. *Nunquid mare ego ſum aut ce-
13 tus,quia circũdediſti me carcere? *Si dixe-
ro: Cõſolabitur me lectulus meus, & rele-
14 uabor loquẽs mecum in ſtratu meo; *Terrebis me per ſomnia,&per viſiones horro-
15 re concuties. *Quamobrem elegit ſuſpendium anima mea, & mortem oſſa mea.

תרגום

22 הָא בְּקֻשְׁטָא אֲמָרֵית הַבוּ לִי וּמִנִּכְסֵיכוֹן שְׁחַדוּ מְטוּלְתִּי׃ 23 וְשֵׁיזִבוּ יָתִי מִיַּד מְעִיקָא וּמִידֵיהוֹן דְּתַקִּיפֵי פְּרְקוּ יָתִי׃ 24 אַלְּפוּ יָתִי וַאֲנָא
אֶשְׁתּוֹק וּמַה דְּשַׁלֵּיתִי אַסְכְּלוּ לִי׃ 25 מַה בְּסִימִין הִנוּן מִלִּין תְּרִיצִין וּמַה דְּכָשַׁר לְכַסָּנָא יְכַסֵּן מִנְּכוֹן׃ 26 אֶפְשַׁר דִּלְכַסָּנָא בְּמִלַּיָא
אַתּוּן חָשְׁבִין וּלְקִבְלָא אַמְתִּילוּ מִלֵּי יֵאוּשָׁא׃ 27 רְגֵז עַל יַתִּים תְּשַׁדּוּן וְתַחְשְׁלוּן עַל חַבְרְכוֹן׃ 28 וּכְדוֹן שָׁרוֹן אִסְתַּכָּלוּ בִי
וְעַל אַפֵּיכוֹן אִין אֲכַזֵּב׃ 29 תּוּבוּ כְּדִין לָא תְהֵי רִשְׁעָא וְתוּבוּ תוּב לְזַכָּאוּתִי בָהּ׃ 30 הַאִית בְּלִישָׁנִי רִשְׁעָא וְאִין מוֹרִיגִי לָא יִתְבַּיַּן רְגוּשְׁתָּא׃

ז

1 הֲלָא חֵילָא לְבַר נַשׁ עֲלַוֵי אַרְעָא וּכְיוֹמֵי אֲגִירָא יוֹמוֹי׃ 2 הֵיךְ
עַבְדָּא דְּשָׁאִף טוּלָא וְהֵיךְ אֲגִירָא דִּמְודִיק סְבָרֵיהּ׃ 3 הֵיכְדֵין אַחְסְנַת לִי יַרְחִין דְּמַגָּן וְלֵילָוָן דִּלְיעוּת חֲשִׁבוּ לִי׃ 4 אִין שְׁכֵבֵית וַאֲמָרֵית
אֵימָתַי אֵקוּם וְנַדְּדֵת בְּרַמְשָׁא וּשְׂבַעַת נִידְּדַת שִׁנְתָא עַד עִידָּן שְׁפַרְפְּרָא׃ 5 לְבַשׁ בִּשְׂרִי מוֹרְנֵי וְגַרְגִּישְׁתָּא דְעַפְרָא מַשְׁכִי רְטַט וְאִתְמְסִי׃
6 יוֹמַי קְלִילִין יַתִּיר מִגַּרְדִּית מָחֵי וּפְסַקוּ מִדְּלֵית סִבְרָא׃ 7 אִדְכַּר אֲרוּם הֵיךְ רוּחָא חַיַּי לָא תְתוּב עֵינִי לְמֶחְמֵי טָב׃ 8 לָא תִסְכֵּי יָתִי עֵינָא
דְּחָמְיָא יָתִי עֵינָךְ בְּמֵימְרִי וְלָא אִיתַי׃ 9 הֵיכְמָה דִפְסֵק עֲנָנָא וַאֲזַל כֵּן דְּנָחֵת לְבֵי קְבוּרְתָּא לָא יִסַּק׃ 10 לָא יְתוּב תּוּב לְבֵיתֵהּ וְלָא אִשְׁתְּמוֹדְעֵהּ
תּוּב אַתְרֵהּ׃ 11 לְחוֹד אֲנָא לָא אֶמְנַע פֻּמִּי אֲמַלֵּל בְּעָקַת רוּחִי אָשִׂיחַ בִּמְרִיר נַפְשִׁי׃ 12 הַכְמִצְרָאֵי דְּאִתְחַיַּבוּ לְמִטְבַּע בְּיַמָּא דְסוּף אִתְחַיֵּבֵת
אֲנָא אִין כְּפַרְעֹה דְּאִשְׁתְּנִיק בִּמְצִיעֵהּ אֲרוּם תְּמַנֵּי עֲלַי מַטְּרָא׃ 13 אֲרוּם אֲמָרֵית תְּנַחְמִנַנִי דַּרְגָּשִׁי יְסוֹבַר בְּמִלֵּי בֵּית מִשְׁכְּבִי׃ 14 וּתְבַרְתַּנִי
בְּחֶלְמַיָּא וּמֵחֶזְיוֹנַיָּא תְּבַעְתָּ יָתִי׃ 15 וּבַחֲרַת שְׁנוּקָא נַפְשִׁי מוֹתָא מִן קִיּוּם גַּרְמִי׃

Quid enim? nunquid aliquid vos postula- 22
ui, aut à vobis fortitudine egeo: Vt sal- 23
uetis me de inimicis, aut de manu potentum li-
beretis me? Docete me, ego autem obmutescā: 24
si quid erraui, dicite mihi. Sed vt videtur 25
inania veracis verba, non enim à vobis forti-
tudinem peto: Neque increpatio vestra verbis 26
me sedabit. neque enim vestrum sermonē ver-
bi feram, Nisi quod in pupillum irruitis, in- 27
sultatis autem in amicum vestrum. Nunc 28
autem inspiciens in facies vestras non mentiar:
Sedete iam & non sit iniustum, & rursus 29
iusto conuenite. Non enim est in lingua mea 30
iniustitia, aut non guttur meum meditatur in-
tellectum?

CAP. VII.

NVnquid non locus tentationis est vita ho- 1
minis super terram? Et sicut mercenarij 2
diarij vita eius? aut sicut seruus timens dnm
suum, & qui præparauit vmbram? aut sicut
mercenarius expectans mercedem suam? Sic et 3
ego expectaui menses vacuos, noctes autem do-
lorum datæ mihi sunt. Si dormierim, dico; 4
Quādo dies? vt autē surrexerim, rursus, Quādo
vespera? plenus autem sum doloribus à vespera
vsq; ad manè. Miscetur autem meum corpus 5
in putredine vermiū; liquefacio autē glebas ter-
ræ à sanie radens. Et vita mea est leuior loque- 6
la, periit autem in vana spe. Memento igitur 7
quia ventus mea vita, & non amplius reuer-
tetur oculus meus ad videndum bonū. Nō cir 8
cumspiciet oculus videntis me: oculi tui in me,
& non amplius sum: Sicut nubes purgata de 9
cælo. Si enim homo descenderit in infernum, nō
amplius vnquam ascendet: Neque cognoscet 10
eū amplius locus suus, neque reuertetur vltra in
propriā domū. Verùm igitur nec ego parcā ori 11
meo, loquar in necessitate existēs spiritus mei, a-
periā amaritudinæ aīæ meæ cōpressus. Nūquid 12
mare sum aut draco, quia constituisti in me cu-
stodiā? Dixi quòd cōsolabitur me lectulus meus, 13
referā autē ad meipsum priuatè sermonē stratui
meo. Exterres me insomniis, & in visionibus 14
me perterrefacis. Liberabis à spiritu meo a- 15
nimam meam, ab autem morte ossa mea.

22 τί γάρ; μή τι ὑμᾶς ᾔτησα, ἢ τῆς παρ' ὑμῶν ἰσχύος ἐπι-
23 δέομαι; ὥστε σῶσαί με ἐξ ἐχθρῶν, ἢ ἐκ χειρὸς δυ-
24 ναστῶν ῥύσασθαί με; διδάξατέ με, ἐγὼ δὲ κωφεύσω,
25 εἴ τι πεπλάνημαι φράσατέ μοι. ἀλλ' ὡς ἔοικε φαῦ-
λα ἀληθινοῦ ῥήματα, οὐ γὰρ παρ' ὑμῶν ἰσχὺν αἰτοῦμαι·
26 οὐδὲ ὁ ἔλεγχος ὑμῶν ῥήμασί με παύσει. οὐδὲ γὰρ ὑ-
27 μῶν φθέγμα ῥήματος ἀνέξομαι· πλὴν ὅτι ἐπ' ὀρ-
φανῷ ἐπιπίπτετε, ἐνάλλεσθε δὲ ἐπὶ φίλῳ ὑμῶν.
28 νυνὶ δὲ εἰσβλέψας εἰς πρόσωπα ὑμῶν οὐ ψεύσομαι·
29 καθίσατε δὴ καὶ μὴ εἴη ἄδικον, καὶ πάλιν τῷ δικαίῳ
30 συνέρχεσθε. οὐ γάρ ἐστιν ἐν γλώσσῃ μου ἄδικον, ἢ
οὐχὶ ὁ λάρυγξ μου μελετᾷ σύνεσιν;

ζ'.

1 Πότερον οὐχὶ πειρατήριόν ἐστιν ὁ βίος ἀνθρώπου ἐπὶ
2 τῆς γῆς; καὶ ὥσπερ μισθίου αὐθημερινοῦ ἡ ζωὴ αὐ-
τοῦ; ἢ ὥσπερ θεράπων δεδοικὼς τὸν κύριον αὐτοῦ, καὶ τετευ-
χὼς σκιᾶς; ἢ ὥσπερ μισθωτὸς ἀναμένων τὸν μισθὸν αὐτοῦ;
3 οὕτως καὶ ἐγὼ ὑπέμεινα μῆνας κενούς, νύκτες δὲ
4 ὀδυνῶν δεδομέναι μοί εἰσιν. ἐὰν κοιμηθῶ, λέγω,
πότε ἡμέρα; ὡς δ' ἂν ἀναστῶ, πάλιν, πότε ἑσπέρα; πλή-
ρης δὲ γίνομαι ὀδυνῶν, ἀφ' ἑσπέρας ἕως πρωΐ.
5 φύρεται δέ μου τὸ σῶμα ἐν σαπρίᾳ σκωλήκων, τήκω
6 δὲ βώλακας γῆς ἀπὸ ἰχῶρος ξύων. ὁ δὲ βίος μου ἐστὶν
ἐλαφρότερος λαλιᾶς, ἀπόλωλε δὲ ἐν κενῇ ἐλπίδι.
7 μνήσθητι οὖν ὅτι πνεῦμά μου ἡ ζωή, καὶ οὐκ ἔτι ἐπανε-
λεύσεται ὁ ὀφθαλμός μου ἰδεῖν ἀγαθόν.
8 οὐ περιβλέψεται ὀφθαλμὸς ὁρῶντός με· οἱ ὀφθαλμοί
9 σου ἐν ἐμοί, καὶ οὐκ ἔτι εἰμί, ὥσπερ νέφος ἀποκαθαρ-
θὲν ἀπ' οὐρανοῦ. ἐὰν γὰρ ἄνθρωπος καταβῇ εἰς ᾅδην, οὐκ
10 ἔτι οὐ μὴ ἀναβῇ, οὐδὲ μὴ ἐπιγνῷ αὐτὸν ἔτι ὁ τόπος αὐτοῦ,
11 οὐδ' οὐ μὴ ἐπιστρέψῃ ἔτι εἰς τὸν ἴδιον οἶκον. ἀτὰρ οὖν
οὐδὲ ἐγὼ φείσομαι τῷ στόματί μου, λαλήσω ἐν ἀνάγκῃ ὢν
τοῦ πνεύματός μου, ἀνοίξω πικρίᾳ ψυχῆς μου συνεχό-
12 μενος. πότερον θάλασσά εἰμι ἢ δράκων, ὅτι κατέ-
13 ταξας ἐπ' ἐμὲ φυλακήν; εἶπα ὅτι παρακαλέσει με
ἡ κλίνη μου, ἀνοίσω δὲ πρὸς ἐμαυτὸν ἰδίᾳ λόγον τῇ κοίτῃ
14 μου. ἐκφοβεῖς με ἐνυπνίοις, καὶ ἐν ὁράμασί με κατα-
15 πλήσσεις. ἀπαλλάξεις ἀπὸ πνεύματός μου τὴν ψυχήν
μου, ἀπὸ δὲ θανάτου τὰ ὀστᾶ μου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

22 Nunquid verè dixi: Date mihi, & de substantiis vestris munera date pro me. 23 Et liberate me de manu hostis, & de manu robustorum redimite me. 24 Docete me, & ego tacebo; & si erraui, intelligere facite me. 25 Quàm suaues sunt sermones rectorum! & qui aptus est ex vobis ad corripiendum, corripiat. 26 Nunquid ad corripiendum verbis vos cogitatis; & tenebris comparatis verba desperata? 27 Iram super pupillum misistis, & cogitatis contra amicum vestrum. 28 Nunc autem incipite & contemplamini me, & videte an mentior coram vobis. 29 Conuertimini nunc, ne sit iniquitas, & conuertimini adhuc vt iustificer in eo. 30 Nunquid est iniquitas in lingua mea, aut guttur meum non intelligit tumultus?

CAP. VII.

NOnne militia est filio hominis super terram: & sicut dies mercenarij, dies eius? 2 Sicut seruus qui desiderat vmbram, & sicut mercenarius qui expectat mercedem operis sui: 3 Sic possedi mihi menses vanitatis, & noctes laboriosas enumerauerunt mihi. 4 Si cubui, tū dixi, Quando consurgā? & instabilis fui vesperè, & saturatus sum insomnii vagationibus vsque ad tēpus matutinū. 5 Induta est caro mea vermibus & gleba pulueris: pellis mea contremuit, & tabefacta est. 6 Dies mei velociores sunt radio textoris, & succisi sunt absque spe. 7 Recordare quia sicut ventus est vita mea: nō reuertetur oculus meus vt videat bona. 8 Neq; aspiciat me oculus videntis me: oculi tui in verbum meū, & non subsistam. 9 Ecce sicut cessat fumus & deficit, sic qui descendit ad sepulcrū, non ascendet. 10 Non reuertetur amplius in domum suā, neq; cognoscet eum amplius locus eius. 11 Veruntamen ego non prohibebo os meū: loquar in tribulatione spiritus mei: meditabor in amaritudine animæ meæ. 12 Nunquid vt Ægyptij qui condēnati sunt vt submergerentur in mari rubro, cōdēnatus sum ego: aut sicut Pharao qui suffocatus est in medio ei', quoniā cōstituis super me custodiā? 13 Si enim dixi: Cōsolabitur me lectus meus; sustinebit v̄ba mea dom' strati mei: 14 Terruisti me insomniis, & per visiōes cōturbas me. 15 Elegit suffocationē aīa mea; & mortē magis q̄ sustētationē meipsius.

16 * מאסתי לא לעלם אחיה חדל ממני כי הבל ימי:
17 * מה אנוש כי תגדלנו וכי תשית אליו לבך:
18 * ותפקדנו לבקרים לרגעים תבחננו:
19 * כמה לא תשעה ממני לא תרפני עד בלעי רקי:
20 * חטאתי מה אפעל לך נצר האדם למה שמתני למפגע לך ואהיה עלי למשא:
21 * ומה לא תשא פשעי ותעביר את עוני כי עתה לעפר אשכב ושחרתני ואינני:

ח

1 * ויען בלדד השחי ויאמר:
2 * עד אן תמלל אלה ורוח כביר אמרי פיך:
3 * האל יעות משפט ואם שדי יעות צדק:
4 * אם בניך חטאו לו וישלחם ביד פשעם:
5 * אם אתה תשחר אל אל ואל שדי תתחנן:
6 * אם זך וישר אתה כי עתה יעיר עליך ושלם נות צדקך:
7 * והיה ראשיתך מצער ואחריתך ישגה מאד:
8 * כי שאל נא לדר רישון וכונן לחקר אבותם:
9 * כי תמול אנחנו ולא נדע כי צל ימינו עלי ארץ:
10 * הלא הם יורוך יאמרו לך ומלבם יוציאו מלים:
11 * היגאה גמא בלא בצה ישגה אחו בלי מים:
12 * עדנו באבו לא יקטף ולפני כל חציר ייבש:
13 * כן ארחות כל שכחי אל ותקות חנף תאבד:
14 * אשר יקוט כסלו ובית עכביש מבטחו:
15 * ישען על ביתו ולא יעמד יחזיק בו ולא יקום:
16 * רטב הוא לפני שמש ועל גנתו ינקתו תצא:
17 * על גל שרשיו יסבכו בית אבנים יחזה:
18 * אם יבלענו ממקמו וכחש בו לא ראיתיך:
19 * הן הוא משוש דרכו ומעפר אחר יצמחו:

16 *Desp̃aui.nequaquã vltra iã viuam. Parce
17 mihi,nihil enĩ sunt dies mei. *Quid est ho
mo quia magnificas eũ, aut quid apponis
18 erga eum cor tuũ? *Visitas eum diluculò,
19 & subito ꝓbas illum. *Vsquequo nõ parcis
mihi,nec dimittis me vt glutiam saliuam
20 meã? *Peccaui: quid faciã tibi, ô custos hominum? *Quare me posuisti cõtrariũ tibi,
21 & factus sum mihimetipsi grauis? *Cur
non tollis peccatum meum, & quare non
aufers iniquitatem meam? Ecce nunc in
puluere dormiam; & si manè me quęsieris,
non subsistam.

CAP. VIII.

1 RE**s**pondens autẽ Baldad Suites, dixit:
2 *Vsquequo loqueris talia, & spũs mul
3 tiplex sermonis oris tui? *Nũqd Deus supplantat iudiciũ, aut omnipotens subuertit
4 quod iustũ est? *Etiã si filij tui peccauerũt
5 ei, & dimisit eos in manu iniqtatis suę, *tu
tñ si diluculò cõsurrexeris ad Deũ, & oĩpo
6 tentẽ fueris dep̃catus: *Si mũdus & rectus
incesseris, statim euigilabit ad te, & paca-
7 tũ reddet habitaculũ iustitiæ tuę: *Intãtũ
B vt si priora tua fuerint parua, & nouissima
8 tua multiplicẽtur nimis. *Interroga enim
generationẽ pristinã, & diligẽter inuestiga
9 patrũ memoriã. *Hesterni quippe sumus,
& ignoramus, quoniã sicut vmbra dies no
10 stri sunt sup̃ terrã. *Ipsi docebũt te: loquẽtur tibi, & de corde suo proferent eloquia.
11 *Nunquid virere potest scirpus absq; hu-
12 more, aut crescere carectũ sine aqua? *Cũ
adhuc sit in flore nec carpatur manu, ante
13 oẽs herbas arescit: *Sic viæ oĩum qui obliuiscuntur Deũ: & spes hypocritæ peribit.
14 *nõ ei placebit vecordia sua, & sicut tela a-
15 ranearũ fiducia eius. *Innitetur sup̃ domũ
D suam, & non stabit; fulciet eam, & nõ con-
16 surget. *Humectus videtur antequàm ve-
niat sol, & in horto suo germen eius egre-
17 dietur. *Super aceruum petrarum radices eius densabuntur: & inter lapides com
18 morabitur. *Si absorbuerit eum de loco
suo, negabit eum, & dicet: Non noui te.
19 *Hæc est enim lætitia viæ eius, vt rursum de terra alij germinentur.

תרגום

16 רחקת לא לעלם אחי פסק מני ארום למה יומי: 17 מה בר נש ארום תרבינה וארום תשוי לותה לבך: 18 והסערנה לצפריא לשעתא תבחננה: 19 כמה לא תשבוק מני ולא תשלינני עד דאבלע רקי: 20 חבת מה אעבד לך נטר בר נשא למה שויתני למארע לך והויתי עלי למטול: 21 ומה דין לא תשבוק מרודי ותעבר ית עויתי ארום כדון לעפרא אשכב ותבעינני ולא איתי:

ח 1 ואתיב בלדד דמן שוח ואמר: 2 עד אימת תמלל כאלין וזעפא רבא מימרי פמך: 3 האפשר דאלה יעקם דינא ואם שדי יקלקל צדקא: 4 אם בניך חבו קומוי ושדרינון באתר מרדיהון: 5 אם את תקדם בצלו קדם אלה ולות שדי תצלי: 6 אם בריר ותריץ את ארום כדון יתגבר עלך וישלם יאות צדקך: 7 ויהי שירותך זעיר וסופך יסגא לחדא: 8 ארום שאל כען לדרא קדמאה וכוין לפשפוש אבהתהון: 9 ארום מאתמלי אנחנא ולא נדע ארום היך טולא יומנא עלוי ארעא: 10 הלא אנון ילפונך ויימרון לך ומלבהון יפקון מלין: 11 האפשר דיתגאה גומיא בלא ביסנא יסגא ערקא בלא מיא: 12 עד דהוא בפיותה לא אתלש וקדם כל עסבא ייבש: 13 הכדין אסרטי כל דשלין אלה וסבר דילטור תהובד: 14 די חזוח סברה והיך בי מטוויאתא רוחצנה: 15 מסתמיך על ביתה ולא יקום יתוקף בה ולא יתקיים: 16 רטיב הוא קדם מנח שמשא ועל פרדסה ינקותה תפוק: 17 על איגר שרשוי חרשין בי אבניא יעיין: 18 אין יסלעמנה מאתרה ומכדיב בה לא חמיתך: 19 הא הוא חדות אורחה ומעפרא חורנין ילבלבון:

*† Non enim in seculum viuã vt patiens sim. 16
recede à me, inanis enim mea vita. † Quid enim 17
est homo quia magnificasti eum? aut quia appo-
nis mentem in eum? † Aut speculationem eius fa 18
cies vsque ad manè, & in requiem eum iudica-
bis? † Vsquequo non finis me neq; dimittis: vs- 19
quequo deglutiam saliuam meam in dolore? † Si 20
ego peccaui, quid possum tibi facere qui scis men
tem hominum? quare posuisti me contrarium
tuum, sum autem in te onus? † Et cur non fecisti 21
iniquitatis meæ obliuionem, & purificationem
peccati mei? nũc autem in terram reuertar, ma-
nè surgens autem non amplius sum.*

CAP. VIII.

*RESpondens autem Baldad Sauchites dicit: 1
† Vsquequo loqueris hæc, spiritus multi- 2
loquus oris tui? † Nunquid Dominus iniu- 3
riam faciet iudicans? aut qui omnia fecit, tur-
babit iustitiam? † Si filij tui peccauerunt co- 4
ram eo, dimisit in manu iniquitatis eorum.
† Tu autem diluculò surge ad Dñm omnipo- 5
tentem deprecans. † Si mundus es & verax, 6
deprecationem exaudiet tuam, restituet autem
tibi habitaculum iustitiæ. † Erunt igitur quidem 7
prima tua pauca, at nouissima tua indicibilia.
Interroga enim generationem primam: † Inue- 8
stiga autem secundum genus patrum. † Hesterni 9
enim sumus, et non scimus: vmbra enim nostra
est vita super terram. † Nunquid nõ hi te doce- 10
bunt & renunciabunt, et ex corde educẽt ver-
ba? † Nunquid viret scirpus absque aqua? aut e- 11
rigetur pratum sine potu † adhuc existens in ra- 12
dice et nõ demessum fuerit? antequàm bibat om-
nis herba non arescet? † Sic igitur erunt vltima 13
omnium qui obliuiscuntur Domini. Spes enim
impij peribit: † Inhabitabilis enim eius erit do- 14
mus. sicut tela aranei autem eius eueniet taber-
naculum. † Si fulciuerit domum suam, nõ stabit: 15
apprehendente autẽ ipso, non permanebit. † Hu- 16
midus enim est sub Sole. & de sterquilinio suo
ramus eius egredietur: † Super aceruũ petrarum 17
dormit. in autẽ medio silicũ viuet: † Si aũt absor 19
buerit, locus mẽtietur eũ. Nõ vidisti talia: † Qm̃ 19
subuersio ĩpij talis. ex aũt terra aliũ germinabit.*

16 † οὐ γὰρ εἰς τὸν αἰῶνα ζήσομαι ἵνα μακροθυμήσω. ἀπό-
17 στα ἀπ' ἐμοῦ, κενὸς γάρ μου ὁ βίος. † τί γάρ ἐστιν ἄν-
θρωπος ὅτι ἐμεγάλυνας αὐτόν; ἢ ὅτι προσέχεις τὸν νοῦν εἰς
18 αὐτόν; † ἢ ἐπισκοπὴν αὐτοῦ ποιήσῃ ἕως τὸ πρωΐ; καὶ εἰς
19 ἀνάπαυσιν αὐτὸν κρινεῖς; † ἕως τίνος οὐκ ἐᾷς με, οὐδὲ
προΐῃ με, ἕως ἂν καταπίω τὸν πτύελόν μου ἐν ὀδύνῃ;
20 † εἰ ἐγὼ ἥμαρτον, τί δύναμαί σοι πρᾶξαι ὁ ἐπιστά-
μενος τὸν νοῦν τῶν ἀνθρώπων; διατί ἔθου με κατεντεύ-
21 κτην σου, εἰμὶ δὲ ἐπὶ σοὶ φορτίον; † καὶ διατί οὐκ ἐποιήσω
τῆς ἀνομίας μου λήθην, καὶ καθαρισμὸν τῆς ἁμαρτίας μου;
νυνὶ δὲ εἰς γῆν ἀπελεύσομαι, ὀρθρίζων δὲ οὐκ ἔτι εἰμί.

η'.

1 † Ὑπολαβὼν δὲ Βαλδὰδ ὁ Σαυχίτης λέγει,
2 † μέχρι τίνος λαλήσεις ταῦτα, πνεῦμα πολύρημον τοῦ
3 στόματός σου; † μὴ ὁ κύριος ἀδικήσει κρίνων; ἢ ὁ τὰ πάντα
4 ποιήσας ταράξει τὸ δίκαιον; † εἰ οἱ υἱοί σου ἥμαρτον ἐναν-
τίον αὐτοῦ, ἀπέστειλεν ἐν χειρὶ ἀνομίας αὐτῶν.
5 † σὺ δὲ ὄρθριζε πρὸς κύριον παντοκράτορα δεόμενος.
6 † εἰ καθαρὸς εἶ καὶ ἀληθινός, δεήσεως ἐπακούσεταί σου·
ἀποκαταστήσει δέ σοι δίαιταν δικαιοσύνης.
7 † ἔσται οὖν τὰ μὲν πρῶτά σου ὀλίγα, τὰ δὲ ἔσχατά σου
8 ἀμύθητα. ἐπερώτησον γὰρ γενεὰν πρώτην· † ἐξιχνία-
9 σον δὲ κατὰ γένος πατέρων. † χθιζοὶ γάρ ἐσμεν, καὶ
οὐκ οἴδαμεν· σκιὰ γὰρ ἡμῶν ἐστιν ὁ βίος ἐπὶ τῆς γῆς.
10 † ἢ οὐχ οὗτοί σε διδάξουσι καὶ ἀναγγελοῦσι καὶ ἐκ καρ-
11 δίας ἐξάξουσι ῥήματα; † μὴ θάλλει πάπυρος ἄνευ
12 ὕδατος, ἢ ὑψωθήσεται βούτομον ἄνευ πότου; † ἔτι ὂν ἐπὶ
ῥίζης καὶ οὐ μὴ θερισθῇ; πρὸ τοῦ πιεῖν πᾶσα βοτάνη οὐχὶ
13 ξηραίνεται; † οὕτως τοίνυν ἔσται τὰ ἔσχατα πάν-
των τῶν ἐπιλανθανομένων τοῦ κυρίου. ἐλπὶς γὰρ ἀσεβοῦς
14 ἀπολεῖται· † ἀοίκητος γὰρ αὐτοῦ ἔσται ὁ οἶκος. ὡς ἀ-
ράχνη δὲ αὐτοῦ ἀποβήσεται ἡ σκηνή.
15 † ἐὰν ὑπερείσῃ τὴν οἰκίαν αὐτοῦ οὐ μὴ στῇ, περιδραξα-
16 μένου δὲ αὐτοῦ, οὐ μὴ ὑπομείνῃ· † ὑγρὸς γάρ ἐστιν ὑ-
πὸ ἡλίου. καὶ ἐκ σαπρίας αὐτοῦ ὁ ῥάδαμνος αὐτοῦ ἐξε-
17 λεύσεται· † ἐπὶ συναγωγὴν λίθων κοιμᾶται. ἐν δὲ
18 μέσῳ χαλίκων ζήσεται· † ἐὰν δὲ καταπίῃ, ὁ τόπος ψεύ-
19 σεται αὐτόν. οὐχ ἑώρακας τοιαῦτα· † ὅτι καταστροφὴ ἀ-
σεβοῦς τοιαύτη, ἐκ δὲ γῆς ἄλλον ἀναβλαστήσει·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

16 Abieci; nequaquam in sempiternum viuam: dimitte me, quoniam nihil sunt dies mei. 17 Quid est filius hominis quia magnificas eum, & quia ponis ad eum cor tuum? 18 Et visitas eum diluculò, & subitò probas illum. 19 Vsquequo non parces mihi, nec dimittes me, donec deglutiam saliuam meam? 20 Peccaui: quid faciam tibi custos filiorum hominis? quare posuisti me in contrarium tibi, & factus sum mihimetipsi in onus? 21 Et quare non dimittis transgressionem meam, & transfers iniquitatem meam, quoniam nunc in puluere dormiam, & quæres me, & non ero.

CAP. VIII.

ET respondit Bildad qui erat de Suah, & ait: 2 Vsquequo loquêris talia: & sicut ventus magnus erunt verba oris tui? 3 Nunquid Deus subuertet iudicium, aut omnipotens corrumpet iustitiam? 4 Si filij tui peccauerunt coram eo, & dimisit eos in locum transgressionis suę: 5 Si tu manè Deũ in oratione præueneris, & ad omnipotentẽ oraueris. 6 Si mundus & rectus es tu, nũc enim confortabitur super te, & pacificabit pulchritudinem iustitiæ tuæ. 7 Et erit principium tuum paruum, & nouissimum tuum multiplicabitur nimis. 8 Interroga enim nunc generationem priorem, & attende inquisitioni patrum eorum. 9 Quoniam ab heri sumus nos, & nescimus, quia sicut vmbra sunt dies nostri super terram. 10 Nonne ipsi docebunt te, & dicent tibi, & de corde suo proferent sermones? 11 Nunquid potest crescere scirpus absq; cœno, aut crescere carectum absque aqua? 12 Dum est in culmine suo, non euellitur, & ante omne fœnum arescet. 13 Sic semitæ omnium qui ignorant Deum, & spes delatoris peribit. 14 Quoniam auferetur spes eius, & sicut domus araneæ fiducia eius. 15 Innititur super domum suam & non stabit; confortabitur in ea, & non permanebit. 16 Viridis est antequàm oriatur sol, & in horto suo germen eius egredietur. 17 Super aceruum radices eius condensantur: domum lapidum implicabit. 18 Si absorbuerit eum de loco suo, & mentitus fuerit ei, dicens: Non vidi te: 19 Ecce hoc ipsum est gaudium viæ eius, & de puluere alio germinabunt.

20 הן־אל לא ימאס־תם ולא יחזיק ביד־מרעים ׃
21 עד־ימלה שחוק פיך ושפתיך תרועה ׃
22 שנאיך ילבשו־בשת ואהל רשעים איננו ׃

ט

1 ויען איוב ויאמר ׃
2 אמנם ידעתי כי־כן ומה־יצדק אנוש עם אל ׃
3 אם־יחפץ לריב עמו לא יעננו אחת מני־אלף ׃
4 חכם לבב ואמיץ כח מי־הקשה אליו וישלם ׃
5 המעתיק הרים ולא ידעו אשר הפכם באפו ׃
6 המרגיז ארץ ממקומה ועמודיה יתפלצון ׃
7 האמר לחרס ולא יזרח ובעד כוכבים יחתם ׃
8 נטה שמים לבדו ודורך על־במתי־ים ׃
9 עשה עש כסיל וכימה וחדרי תמן ׃
10 עשה גדלות עד־אין חקר ונפלאות עד־אין מספר ׃
11 הן יעבר עלי ולא אראה ויחלף ולא־אבין לו ׃
12 הן יחתף מי ישיבנו מי־יאמר אליו מה־תעשה ׃
13 אלוה לא־ישיב אפו תחתו שחחו עזרי רהב ׃
14 אף כי־אנכי אעננו אבחרה דברי עמו ׃
15 אשר אם־צדקתי לא אענה למשפטי אתחנן ׃
16 אם־קראתי ויענני לא אאמין כי־יאזין קולי ׃
17 אשר־בשערה ישופני והרבה פצעי חנם ׃
18 לא־יתנני השב רוחי כי ישבעני ממררים ׃
19 אם־לכח אמיץ הנה ואם־למשפט מי יועידני ׃
20 אם־אצדק פי ירשיעני תם אני ויעקשני ׃
21 תם אני לא־אדע נפשי אמאס חיי ׃
22 אחת היא על־כן אמרתי תם ורשע הוא מכלה ׃
23 אם־שוט ימית פתאם למסת נקים ילעג ׃

20 Deus nõ ꝓiiciet ſimplicem, nec porriget
21 manum malignis, donec impleatur riſu
22 os tuum,& labia tua iubilo. Qui oderũt
te, induẽtur confuſione,& tabernaculum
impiorum non ſubſiſtet. CAP. IX.

1 ET reſpõdẽs Iob ait: Verè ſcio ꝙ ita ſit:
2 & quòd nõ iuſtificetur homo cõparat⁹
3 Deo. Si voluerit cõtendere cum eo, nõ po
4 terit reſpõdere ei vnũ ꝓ mille. Sapiẽs cor-
de eſt, & fortis robore. quis reſiſtit ei, &
5 pacẽ habuit? Qui trãſtulit mõtes, & ne-
6 ſciũt hi quos ſubuertit in furore ſuo. Qui
commouet terrã de loco ſuo, & columnæ
7 eius cõcutiuntur. Qui ꝑcipit Soli,& non
oritur,& ſtellas claudit quaſi ſub ſignaculo.
8 Qui extendit cælos ſolus, & graditur ſup
9 fluctus maris. Qui facit arcturum & orio-
10 na & hyadas,& interiora auſtri. Qui facit
magna & incomprehẽſibilia,& mirabilia,
11 quorũ nõ eſt numerus. Si venerit ad me,
B nõ videbo eum: ſi abierit, non intelligam.
12 Si repentè interroget, quis reſpõdebit ei?
13 vel q̃s dicere poteſt, cur ita facis? Deus cu
ius iræ nemo reſiſtere poteſt, & ſub quo
14 curuãtur qui portant orbẽ. Quantus ergo
ſum ego vt reſpondeã ei? & loquar verbis
15 meis cũ eo? Qui etiã ſi habuero quippiam
iuſtum, nõ reſpõdebo, ſed meum iudicem
16 deprecabor. Et cùm inuocantẽ me exau-
dierit, non credo quòd audierit vocẽ meã.
17 In turbine enim conteret me,& multi-
18 plicabit vulnera mea, etiã ſine cauſa. Non
concedit requieſcere ſpiritum meum, &
19 implet me amaritudinibus. Si fortitudo
C quæritur, robuſtiſsimus eſt. ſi æquitas iu-
dicij, nemo audet pro me teſtimonium di-
20 cere. Si iuſtificare me voluero, os meum
condemnabit me. ſi innocentem oſtende-
21 ro, prauum me cõprobabit. Etiam ſi ſim-
plex fuero, hoc ipſũ ignorabit anima mea,
22 & tædebit me vitæ meæ. Vnum eſt quod
locutus ſum, & innocentem & impium
23 ipſe conſumit. Si flagellat occidat ſemel,
& non de pœnis innocentium rideat.

תרגום

10 הא אלה לא ירחק שלים ולא יתוקף ביד מבאשין ׃ 21 עד דימלא בחוכא פמך ושפותך היך יבבא ׃ 22 שנאך ילבשון בהתא
ומשכנא דרשיעי ליהוהי ׃ ט 1 ואתיב איוב ואמר ׃ 2 ברם בקשטא ידעה ארום הכדין ומה יזדכי בר נש עם אלה ׃
3 אין יצבי למנצי עמה לא יתיבינה חדא מן אלף ׃ 4 חכים לבא ואלים חילא מן אקשי לותה ואשלים ׃ 5 דמסלק מלכיא דקימין
בטוריא ולא ידעו דהפכנון ברגזה ׃ 6 דמרגז ארעא מאתרה ועמודהא מתרפפין ׃ 7 דאמר לשמשא ולא ידנח ואמטול כוכביא
יחתום בענני ׃ 8 דמתח שמיא לבלחודה ומטייל על רום תקוף ימא ׃ 9 דעבד עש נפלא וכימתא ואדרוני שטרי מזל מזליא בסטר דרומא ׃
10 דעבד רברבן עד דלית סוף פרישן עד דלית מנין ׃ 11 הא יעבר עלי ולא אחמי יתה ויחלוף ולא אתביין לה ׃ 12 הא יחתוף אנש
מעלמא ומן יתיבנה מן יימר לה מה את עבד ׃ 13 אלהא לא יתיב רגזה מרשיעיא תחותוי דיתין אוותניא דמסתייעין בסגעא ׃ 14 כל דכן
ארום אנא אתיבנה אבחר פתגמי עמה ׃ 15 דאין זכאית לא אתיב למן דדאן יתי אצלי ׃ 16 אין קרית ואתיב יתי לא אימין ארום יצית קלי ׃
17 דעד חוטי בינתא מדקדק עמי ואסגי הלבשושי מגן ׃ 18 לא ישבקנני לאתבא רוחי ארום ישבענני מרוריא ׃ 19 אם לחילא
שלים הא הוא ואין לדינא מן יסהד עלי ׃ 20 אין אזדכי פמי יחיבינני שלים אנא ומקלקל יתי ׃ 21 שלים אנא לא אנדע נפשי
ארחיק חיי ׃ 22 חדא מכילתא היא לי בגין כן אמרת שלים וחייב הוא משיצי ׃
23 אם כרגוז ימית בתכיף כד מתמסין זכאין ידחך ׃

Nam Dominus non proijciet innocentem. 20
omne autem donum impij non accipiet.
Veracium autem os implebit risu, at labia 21
eorum confessione. At inimici eorum induen- 22
tur confusione, habitaculum autē impij non erit.

CAP. IX.

RESpondens autem Iob dicit: 1
In veritate scio quòd ita est. quomodo e- 2
nim erit iustus mortalis apud Dominum?
Si enim voluerit iudicari ei, non audiet ei, 3
ne contradicat ad vnum verbum eius ex mille.
Sapiens enim est mente, fortisque et mag- 4
nus. quis durus factus coram eo & pacem ha-
buit? Qui inueterat montes & non sciunt, 5
& qui subuertit eos furore: Qui concutit quæ 6
sub cælo à fundamentis, at columnæ eius qua-
tiuntur. Qui dicit Soli & non oritur, super au 7
tem astra signaculum ponit. Qui extendit cæ- 8
lum solus, & qui deambulat sicut super paui-
mentum super mare. Qui facit Pleiada & he- 9
sperum & Arcturum & recessus Austri:
Qui facit magna & inuestigabilia, glorio- 10
saque & mirabilia, quorum non est numerus.
Si transgressus fuerit me, non videam; & 11
si præterierit me, neque sic noui. Si discesserit, 12
quis reducet: aut quis dicet ei, Quid fecisti?
Deus cuius inflexibilis ira, ab ipso autem 13
curuata sunt cete quæ sub cælo. Si autem 14
me audierit, discernit verba mea.
Si enim iustus fuero, non exaudiet me, iu- 15
dicium eius deprecabor. Si autem voca- 16
uero et audierit, non credo quòd exaudiuit me:
Ne caligine me conterat, multas autē meas 17
contritiones fecit in vanum. Non sinit 18
enim me respirare, repleuit autem me amaritu-
dine: Quoniam enim fortitudine præstat. 19
quis igitur iudicio eius contrariabitur?
Si autem enim fuero iustus, os meum im- 20
pium erit: Si autem fuero irreprehensibilis, 21
prauus euadam. Si enim impius fui, non noui a-
nimæ, nisi quòd ablata est à me vita.
Quapropter dixi: Magnum & potentem 22
consumit furor: Quoniam mali in morte 23
indecenti, sed iusti deridentur.

20 ὁ γὰρ κύριος οὐ μὴ ἀποποιήσηται τὸν ἄκακον. πᾶν δὲ
21 δῶρον ἀσεβοῦς οὐ δέξεται. ἀληθινῶν δὲ στόμα ἐμπλή-
σει γέλωτος, τὰ δὲ χείλη αὐτῶν ἐξομολογήσεως.
22 οἱ δὲ ἐχθροὶ αὐτῶν ἐνδύσονται αἰσχύνην, δίαιτα δὲ
ἀσεβοῦς οὐκ ἔσται.

Θ'

1 Ὑπολαβὼν δὲ ἰὼβ λέγει· ἐπ' ἀληθείας οἶδα,
2 ὅτι οὕτως ἐστί. πῶς γὰρ ἔσται δίκαιος βροτὸς παρὰ κυρίῳ;
3 ἐὰν γὰρ βούληται κριθῆναι αὐτῷ, οὐ μὴ ὑπακούσῃ αὐ-
τῷ, ἵνα μὴ ἀντείπῃ πρὸς ἕνα λόγον αὐτοῦ ἐκ χιλίων.
4 σοφὸς γάρ ἐστι διανοίᾳ, κραταιός τε καὶ μέγας. τίς
σκληρὸς γενόμενος ἐναντίον αὐτοῦ καὶ εἰρήνευσεν;
5 ὁ παλαιῶν ὄρη καὶ οὐκ οἴδασι, καὶ καταστρέφων αὐτὰ
6 ὀργῇ· ὁ σείων τὴν ὑπ' οὐρανὸν ἐκ θεμελίων, οἱ
7 δὲ στῦλοι αὐτῆς σαλεύονται. ὁ λέγων τῷ ἡλίῳ καὶ οὐκ
ἀνατέλλει, κατὰ δὲ ἄστρων κατασφραγίζει.
8 ὁ τανύσας τὸν οὐρανὸν μόνος, καὶ περιπατῶν ὡς ἐπὶ
9 ἐδάφους ἐπὶ θαλάσσης. ὁ ποιῶν πλειάδα καὶ ἕσπε-
10 ρον καὶ ἀρκτοῦρον, καὶ ταμιεῖα νότου· ὁ ποιῶν μεγάλα
καὶ ἀνεξιχνίαστα ἔνδοξά τε καὶ ἐξαίσια, ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθ-
11 μός. ἐὰν ὑπερβῇ με, οὐ μὴ ἴδω, καὶ ἐὰν παρέλ-
12 θῃ με οὐδ' ὣς ἔγνων. ἐὰν ἀπαλλάξῃ, τίς ἀποστρέ-
ψει, ἢ τίς ἐρεῖ αὐτῷ τί ἐποίησας;
13 ὁ θεὸς οὐ ἀναπόστρεπτος ἡ ὀργή, ὑπ' αὐτοῦ δὲ ἐκάμ-
φθησαν κήτη τὰ ὑπ' οὐρανόν.
14 ἐὰν δέ μου ὑπακούσηται, διακρινεῖ τὰ ῥήματά μου.
15 ἐάν τε γὰρ δίκαιος ὦ, οὐκ εἰσακούσεταί μου, τοῦ κρί-
16 ματος αὐτοῦ δεηθήσομαι. ἐὰν δὲ καλέσω καὶ ὑπα-
κούσῃ, οὐ πιστεύω ὅτι εἰσακήκοέ μου,
17 μὴ γνόφῳ με ἐκτρίψῃ, πολλὰ δέ μου τὰ συν-
18 τρίμματα πεποίηκε διὰ κενῆς. οὐκ ἐᾷ γάρ με ἀνα-
19 πνεῦσαι, ἐνέπλησε δέ με πικρίας· ὅτι μὲν γὰρ ἰσχύϊ
κρατεῖ. τίς οὖν κρίματι αὐτοῦ ἀντιστήσεται;
20 ἐὰν δὲ γὰρ ὦ δίκαιος, τὸ στόμα μου ἀσεβήσει·
21 ἐὰν δὲ ὦ ἄμεμπτος, σκολιὸς ἀποβήσομαι. εἴτε γὰρ ἠ-
σέβησα, οὐκ οἶδα τῇ ψυχῇ, πλὴν ὅτι ἀφῄρηταί μου ἡ ζωή.
22 διὸ εἶπον, μέγαν καὶ δυνάστην ἀπολύει ἡ ὀργή·
23 ὅτι φαῦλοι ἐν θανάτῳ ἐξαισίῳ, ἀλλὰ δίκαιοι κα-
ταγελῶνται.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

20 Ecce Deus non proiiciet perfectum, neque confortabit manum malignantium. 21 Donec impleat os tuum risu, & labia tua iubilatione. 22 Inimici tui induentur confusione, & tabernaculum impiorum non subsistet.

CAP. IX.

ET respondit Iob & dixit: 2 Verè vtiq; scio quia ita est, & quomodo iustificabitur filius hominis cum Deo? 3 Si voluerit contendere cum eo, non respondebit ei vnum de mille. 4 Sapiens corde est & fortis robore: quis arguit eum, & pacem habuit? 5 Qui transfert reges qui stant in montibus, & nesciunt quòd subuertit eos in ira sua. 6 Qui commouet terram de loco suo, & columnæ eius concutiuntur. 7 Qui dicit ad Solem & non oritur, & stellas sigillat nubibus. 8 Qui extendit cælos solus, & deambulat per altitudinem fortitudinis maris. 9 Qui fecit arcturum, oriona & hyadas, & cubicula syderum, constellationem planetarum in latere Australi. 10 Qui facit magnalia ita vt non sit finis; & mirabilia ita vt non sit numerus. 11 Ecce transibit super me, & non videbo eum; & abibit, nec intelligam illum. 12 Ecce auferet hominem à seculo, & quis erit qui reducat illum? quis dicet ei: Quid tu facis? 13 Deus non auertit iram suam ab impiis: sub eo curuantur fortes qui auxiliantur in multitudine. 14 Quanto minus ego respondebo ei, & eligam verba mea cum eo? 15 Qui si iustificatus fuero, non respondebo: ad iudicem meum orabo. 16 Si vocauero, & responderit mihi, non credam quòd auscultauerit vocem meam. 17 Vsque ad filum capilli conterit me, & multiplicat plagas meas gratis. 18 Non permittit me attrahere spiritum meum, quia satiat me amaritudinibus. 19 Quantum ad fortitudinem, robustissimus est; & si ad iudicium, quis testificabitur pro me? 20 Si iustificatus fuero, os meum condemnabit me; perfectus ego sum, & dissipat me. 21 Perfectus ego sum, nescio animam meam: abiicio vitam meam. 22 Vna mensura est mihi: ideò dixi, Perfectum & peccatorem ipse consumit. 23 Si in furore occidit subitò, quando tabescent innocentes ridebit.

24 * אֶרֶץ נִתְּנָה בְּיַד־רָשָׁע פְּנֵי־שֹׁפְטֶיהָ יְכַסֶּה
אִם־לֹא אֵפוֹא מִי־הוּא׃
25 * וְיָמַי קַלּוּ מִנִּי־רָץ בָּרְחוּ לֹא־רָאוּ טוֹבָה׃
26 * חָלְפוּ עִם־אֳנִיּוֹת אֵבֶה כְּנֶשֶׁר יָטוּשׂ עֲלֵי־אֹכֶל׃
27 * אִם־אָמְרִי אֶשְׁכְּחָה שִׂיחִי אֶעֶזְבָה פָנַי וְאַבְלִיגָה׃
28 * יָגֹרְתִּי כָל־עַצְּבֹתָי יָדַעְתִּי כִּי־לֹא תְנַקֵּנִי׃
29 * אָנֹכִי אֶרְשָׁע לָמָּה־זֶּה הֶבֶל אִיגָע׃
30 * אִם־הִתְרָחַצְתִּי בְמֵי־שָׁלֶג וַהֲזִכּוֹתִי בְּבֹר כַּפָּי׃
31 * אָז בַּשַּׁחַת תִּטְבְּלֵנִי וְתִעֲבוּנִי שַׂלְמוֹתָי׃
32 * כִּי־לֹא־אִישׁ כָּמֹנִי אֶעֱנֶנּוּ נָבוֹא יַחְדָּו בַּמִּשְׁפָּט׃
33 * לֹא יֵשׁ־בֵּינֵינוּ מוֹכִיחַ יָשֵׁת יָדוֹ עַל־שְׁנֵינוּ׃
34 * יָסֵר מֵעָלַי שִׁבְטוֹ וְאֵמָתוֹ אַל־תְּבַעֲתַנִּי׃
34 * אֲדַבְּרָה וְלֹא אִירָאֶנּוּ כִּי־לֹא־כֵן אָנֹכִי עִמָּדִי׃

יוד

1 * נָקְטָה נַפְשִׁי בְּחַיָּי אֶעֶזְבָה עָלַי שִׂיחִי אֲדַבְּרָה
בְּמַר נַפְשִׁי׃
2 * אֹמַר אֶל־אֱלוֹהַּ אַל־תַּרְשִׁיעֵנִי הוֹדִיעֵנִי עַל־
מַה־תְּרִיבֵנִי׃
3 * הֲטוֹב לְךָ כִּי־תַעֲשֹׁק כִּי־תִמְאַס יְגִיעַ כַּפֶּיךָ וְעַל־
עֲצַת רְשָׁעִים הוֹפָעְתָּ׃
4 * הַעֵינֵי בָשָׂר לָךְ אִם־כִּרְאוֹת אֱנוֹשׁ תִּרְאֶה׃
5 * הֲכִימֵי אֱנוֹשׁ יָמֶיךָ אִם־שְׁנוֹתֶיךָ כִּימֵי גָבֶר׃
6 * כִּי־תְבַקֵּשׁ לַעֲוֹנִי וּלְחַטָּאתִי תִדְרוֹשׁ׃
7 * עַל־דַּעְתְּךָ כִּי־לֹא אֶרְשָׁע וְאֵין מִיָּדְךָ מַצִּיל׃
8 * יָדֶיךָ עִצְּבוּנִי וַיַּעֲשׂוּנִי יַחַד סָבִיב וַתְּבַלְּעֵנִי׃
9 * זְכָר־נָא כִּי־כַחֹמֶר עֲשִׂיתָנִי וְאֶל־עָפָר תְּשִׁיבֵנִי׃
10 * הֲלֹא כֶחָלָב תַּתִּיכֵנִי וְכַגְּבִנָּה תַּקְפִּיאֵנִי׃
11 * עוֹר וּבָשָׂר תַּלְבִּישֵׁנִי וּבַעֲצָמוֹת וְגִידִים תְּשֹׂכְכֵנִי׃
12 * חַיִּים וָחֶסֶד עָשִׂיתָ עִמָּדִי וּפְקֻדָּתְךָ שָׁמְרָה
רוּחִי׃

24 *Terra data eſt in manus impij, vultum iu-
dicum eius opit. Quod ſi nō ille eſt, quis
25 ergo eſt? *Dies mei velociores fuerūt cur-
26 ſore, fugerunt & nō viderunt bonū. *Per-
traſierūt quaſi naues poma portātes, ſicut
27 aquila volās ad eſcā. *Cùm dixero, Nequaq̄
ita loquar, cōmuto faciē meam, & dolore
28 torqueor. *Verebar oīa opa mea, ſciēs q̄ nō
29 parceres delinquēti. *Si autē & ſic impius
30 ſum, quare fruſtrà laboraui? *Si lotus fue-
ro quaſi aquis niuis, & fulſerint velut mū-
31 diſsime manus meę; *tamē ſordibus intin-
ges me, & abominabuntur me veſtimenta
32 mea. *Neq; enim viro q̄ ſimilis mei eſt re-
ſpōdebo, nec qui mecū in iudicio ex æquo
33 poſsit audiri. *Non eſt qui vtrunq; valeat
arguere, & ponere manum ſuam in ambo-
34 bus. *Auferat à me virgam ſuam, & pauor
35 eius non me terreat. *Loquar, & non time-
bo eū. nec enim poſſum metuens reſpon-
dere.

CAP. X.

1 TÆdet animā meam vitæ meæ, dimittā
A aduerſum me eloquium meum. loquar
2 in amaritudine aīæ meæ. *Dicā Dn̄o: Noli
me cōdemnare. Indica mihi, cur me ita iu-
3 dices? *Nunq̄d bonum tibi videtur ſi ca-
lumnieris me, & opprimas me op⁹ manuū
tuarum, & conſilium impiorum adiuues?
4 *Nunquid oculi carnei tibi ſunt? aut ſicut
5 videt homo, & tu videbis? *Nūquid ſicut
dies hominis dies tui, & anni tui ſicut hu-
6 mana ſunt tempora, *vt quæras iniquita-
B tem meam, & peccatum meum ſcruteris?
7 *Et ſcias quia nihil impium fecerim, cùm
ſit nemo qui de manu tua poſsit eruere.
8 *Manus tuæ fecerunt me, & plaſmauerūt
me totum in circuitu, & ſic repentè præci-
9 pitas me. *Memento quæſo quòd ſicut lu-
tum feceris me, & in puluerē reduces me.
10 *Nonne ſicut lac mulſiſti me, & ſicut ca-
11 ſeum me coagulaſti? *Pelle & carnibus
C veſtiſti me; oſsibus & neruis compegiſti
12 me. *Vitā & miſericordiam tribuiſti mihi,
& viſitatiō tua cuſtodiuit ſpiritum meum.

תרגום

24 אַרְעָא אִתְמְסָרַת בְּיַד חַיָּבָא מִן קֳדָם דַּיָּנַהָא יַחְפֵּי זְכוּתָא אִין לָא דְּכֵי מַן הוּא׃ 25 וְיוֹמַי קַלִּילִין יַתִּיר מִן טוּל עוֹפָא דְּרָהֵט עֲרַקוּ לָא
חֲמוֹן טַבְתָּא׃ 26 חֲלַפוּן הֵיךְ סְפִינָן דְּטָעֲנִין מִגְדָּנַיָּא הֵיךְ נִשְׁרָא דְּטָאֵס עַל מֵיכְלָא׃ 27 אִין אֵימַר אֶתְנְשֵׁי מַלַּי אֶשְׁבּוֹק רְגָזִי
וְאֶתְגַּבַּר׃ 28 דְּחֵלֵת כָּלְהוֹן צַעֲרַי יָדְעֵת אֲרוּם לָא תְזַכֵּי יָתִי׃ 29 אֲנָא אֶתְחַיֵּב לְמָה דֵּן לִלְמָא אֶלְעֵי׃ 30 אִין אִשְׁתְּזֵגֵת בְּמֵי תַלְגָּא
וְדַכֵּית בְּאַהֲלָא יְדַי׃ 31 הֵכְדֵּין בְּשׁוּחָא תִּטְמְשִׁנַנִי וּמְרַחֲקִין יָתִי כְּסוּתִי׃ 32 אֲרוּם לָא בַר נַשׁ דִּכְמֵי אָתִיב יָתֵהּ נֵעוֹל כַּחֲדָא בְּדִינָא׃ 33 לָא אִית
בֵּינָנָא מַכְסִין יְשַׁוֵּי יְדֵיהּ עַל תַּרְוֵינָא׃ 34 יַעְדֵּי מֵעֲלַי מַחָתֵהּ וּדְחַלְתֵּהּ לָא תִבְעֲתַת יָתִי׃ 35 אֲמַלֵּל וְלָא אֶדְחַל מִנֵּהּ אֲרוּם לָא הָכָא אֲנָא
בְּרַדִּי׃

יוד

1 אִתְגְּזַת נַפְשִׁי בְּחַיַּי אֶשְׁבּוֹק עֲלַי מִלַּי אֲמַלֵּל בִּמְרִירוּת נַפְשִׁי׃ 2 אֵימַר לֶאֱלָהָא לָא תְחַיְּבִנַנִי אוֹדַע יָתִי מְטוּל מַה תִנְצֵי בִּי׃
3 הֲתַקִּין קוֹמָךְ אֲרוּם תִּטְלוֹם אֲרוּם תְּרַחֵק לֵיעוּת יְדָךְ וְעַל מִלְכַּת רַשִׁיעַיָּא אוֹפַעְתָּ׃ 4 הַעַיְנִין כְּבַר בִּשְׂרָא לָךְ אִין כְּמֶחְמֵי בַר
נַשׁ תֶּחְמֵי׃ 5 הָא כְּיוֹמֵי בַר נַשׁ יוֹמָיךְ אִין שְׁנַיָּךְ הֵיךְ יוֹמֵי גַבְרָא׃ 6 אֲרוּם תִּבְעֵי לַעֲוָיָתִי וּלְחוֹבֵי תִתְבַּע׃ 7 עַל מַנְדַּעְתָּךְ אֲרוּם לָא
אֶתְחַיֵּב וְלֵית מִן יְדָךְ פָּצֵי׃ 8 יְדָיךְ צַיְּרוּ יָתִי וַעֲבַדוּ יָתִי כַּחֲדָא חֲזוֹר חֲזוֹר וְסַלְעֶמְתָּא יָתִי׃ 9 אִדְכַּר כְּדוּן אֲרוּם הֵיךְ טִינָא עֲבַדְתַּנִי וּלְעַפְרָא
תְּתִיב יָתִי׃ 10 הֲלָא כְּחַלְבָא סַנֵּינְתָּא יָתִי וְהֵיךְ גוּבְנִין קְרַשְׁתָּא יָתִי׃ 11 מַשְׁכָא וּבִשְׂרָא אַלְבֵּשְׁתָּ יָתִי וּבְגַרְמַיָּא וְגִידַיָּא אַשְׁתִּיתַנִי׃
12 חַיֵּי וְחִסְדָּא עֲבַדְתָּ עִמִּי וְדִכְרָנָךְ נְטָרַת רוּחִי׃

‡Traditi sunt enim in manus impij, vultus 24
iudicum eius operit. si autem non ipse, quis est?
‡At vita mea est velocior cursore. fuge- 25
runt, & non viderunt: ‡Si & est naui- 26
bus vestigium viæ, aut aquilæ volantis quæ-
rentis escam. ‡Si enim dixero, Obliuiscar 27
loquens, cum inclinauero vultu gemam.
‡Quatior omnibus membris; noui enim quòd 28
non insontem me sines. ‡Postquàm autem 29
sum impius, ad quid frustra laboro? ‡Si enim 30
lauero niue, & mundauero manibus puris,
‡Abundè in sorde me intinxisti, abominata 31
est autem me vestis. ‡Non enim es homo si- 32
cut ego, cui contraiudicabor vt eamus vnani-
miter in iudicium. siquidem esset mediator no-
ster, ‡Et redarguens & audiens in medio 33
vtriusque, ‡auferat à me virgam, at timor eius 34
non me circumagat:
‡Et non timebo, sed loquar: non enim sic 35
conscius sum.

CAP. X.

Laborans anima mea, gemens dimittam in me 1
verba mea. loquar amaritudine animæ pres-
sus, ‡Et dicam ad Dominum: Ne me impium 2
esse doceas. & cur me ita iudicasti?
‡Nunquid bonum tibi si calumniatus fue- 3
ro, quoniam negasti opera manuum tuarum,
consilio autem impiorum attendisti?
‡Nunquid sicut mortalis videt, vides? aut 4
sicut videt homo, aspicies?
‡Nunquid vita tua humana est, aut anni 5
tui viri? ‡Quoniam quæsiuisti iniquitates 6
meas, & peccata mea inuestigasti?
‡Nosti enim quòd non impiè egi. sed quis 7
est qui ex manibus tuis eruitur?
‡Manus tuæ plasmauerunt me & fecerunt 8
me: post hæc transmutans me percussisti.
‡Memento quòd lutum me plasmasti, in au- 9
tem terram me rursus conuertis. ‡Nonne 10
sicut lac me mulsisti, coagulasti autem me sicut
caseum? ‡Pelle & carne me vestisti, ossi- 11
bus autem & neruis consuisti. ‡Vitam au- 12
tem & misericordiam posuisti apud me, at con-
sideratio tua custodiuit meum spiritum.

24 ‡ παραδέδονται γὰρ εἰς χεῖρας ἀσεβοῦς, πρόσωπα κρι-
τῶν αὐτῆς συγκαλύπτει. εἰ δὲ μὴ αὐτὸς, τίς ἐστίν;
25 ‡ ὁ δὲ βίος μου ἐστὶν ἐλαφρότερος δρομέως. ἀπέδρα-
26 σαν, καὶ οὐκ εἴδοσαν· ‡ εἰ καὶ ἔστι ναυσὶν ἴχνος ὁδοῦ, ἢ
27 ἀετοῦ πετομένου ζητοῦντος βοράν. ‡ ἐάν τε γὰρ εἴπω,
ἐπιλήσομαι λαλῶν, συγκύψας τῷ προσώπῳ στενάξω.
28 ‡ σείομαι πᾶσι τοῖς μέλεσι, οἶδα γὰρ ὅτι οὐκ ἀθῶόν
29 με ἐάσεις. ‡ ἐπειδὴ δὲ εἰμὶ ἀσεβὴς, εἰς τί τοῦτο μάτην
30 κοπιῶ; ‡ ἐὰν γὰρ ἀπολούσωμαι χιόνι, καὶ ἀποκαθάρω-
31 μαι χερσὶ καθαραῖς, ‡ ἱκανῶς ἐν ῥύπῳ με ἔβα-
ψας, ἐβδελύξατο δέ με ἡ στολή.
32 ‡ οὐ γάρ εἶ ἄνθρωπος κατ' ἐμέ, ᾧ ἀντικρινοῦμαι ἵ-
να ἔλθωμεν ὁμοθυμαδὸν εἰς κρίσιν. εἴ γε ἦν ὁ μεσίτης ἡ-
33 μῶν, ‡ καὶ ἐλέγχων, καὶ διακούων ἀναμέσον ἀμφο-
34 τέρων, ‡ ἀπαλλαξάτω ἀπ' ἐμοῦ τὴν ῥάβδον, ὁ δὲ
35 φόβος αὐτοῦ μή με στροβείτω· ‡ καὶ οὐ μὴ φοβηθῶ,
ἀλλὰ λαλήσω. οὐ γὰρ οὕτως συνεπίσταμαι.

ι.

1 ‡ Κάμνων τῇ ψυχῇ μου, στένων ἐπαφήσω ἐπ' ἐμαυ-
τὸν τὰ ῥήματά μου. λαλήσω πικρίᾳ ψυχῆς συνεχό-
2 μενος, ‡ καὶ ἐρῶ πρὸς κύριον, μή με ἀσεβεῖν δί-
δασκε. καὶ διατί με οὕτως ἔκρινας;
3 ‡ ἢ καλόν σοι, ἐὰν συκοφαντήσω; ὅτι ἀπείπω ἔργα χει-
ρῶν σου, βουλῇ δὲ ἀσεβῶν προσέσχες.
4 ‡ ἢ ὥσπερ βροτὸς ὁρᾷ, καθορᾷς; ἢ καθὼς ὁρᾷ ἄνθρω-
5 πος βλέψῃ; ‡ ἢ ὁ βίος σου ἀνθρώπινός ἐστιν, ἢ τὰ ἔτη
6 σου ἀνδρός; ‡ ὅτι ἀνεζήτησας τὰς ἀνομίας μου, καὶ
τὰς ἁμαρτίας μου ἐξιχνίασας;
7 ‡ οἶδας γὰρ ὅτι οὐκ ἠσέβησα. ἀλλὰ τίς ἐστίν ὁ ἐκ χει-
ρῶν σου ἐξαιρούμενος;
8 ‡ αἱ χεῖρές σου ἔπλασάν με καὶ ἐποίησάν με, μετὰ ταῦ-
τα μεταβαλών με ἔπαισας.
5 ‡ μνήσθητι, ὅτι πηλόν με ἔπλασας, εἰς δὲ γῆν με πά-
λιν ἀποστρέφεις.
10 ‡ ἢ οὐχ ὥσπερ γάλα με ἤμελξας, ἐτύρωσας δέ με ἴ-
11 σα τυρῷ; ‡ δέρμα καὶ κρέας με ἐνέδυσας, ὀστέοις δὲ
καὶ νεύροις συνέρραψας.
12 ‡ ζωὴν δὲ καὶ ἔλεος ἔθου παρ' ἐμοί· ἡ δὲ ἐπισκοπή σου
ἐφύλαξέ μου τὸ πνεῦμα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

24 Terra tradita est in manu impij; à facie iudicum eius operit iustitiam. si non est hic, quis est? 25 Dies mei velociores sunt
vmbra auis volantis; fugerunt, non viderunt bonum. 26 Transierunt cum nauibus onustis optimis fructibus, sicut aquila quæ volat
ad cibum. 27 Si dixero, Obliuiscar sermonum meorum, dimittam iram meam & confortabor: 28 Timui omnes tribulationes
meas: noui quòd non iustificabis me. 29 Ego meipsum condemno: quare frustra laboro? 30 Si lotus fuero in aquis niuis,
& mundauero sapone manus meas: 31 Tunc in fouea intinges me, & abominabuntur me vestimenta mea. 32 Non est enim fi-
lius hominis similis mei vt respondeam ei: & ingrediamur simul in iudicio. 33 Non est inter nos arguens qui ponat manum suam
super nos ambos. 34 Auferat à me plagam suam, & timor eius non me terreat. 35 Loquar, & non timebo eum; neque enim
sic ego sum apud me.

CAP. X.

Excisa est anima mea in vita mea. dimittam aduersus me eloquium meum: loquar in amaritudine animæ meæ. 2 Dicam Deo: Ne
condemnes me: indica mihi quare contendis mecum? 3 Nunquid rectum est coram te si calumnieris, & proiicias laborem ma-
nus tuæ, & consilium impiorum illustres. 4 Nunquid sunt tibi oculi sicut carnali homini: aut sicut videt filius hominis, vides?
5 Nunquid sicut dies filij hominis sunt dies tui? aut anni tui sunt sicut dies viri? 6 Vt quæras iniquitatem meam, & peccatum meum
requiras? 7 In scientia enim tua non condemnabor, & nullus est qui de manu tua eruat. 8 Manus tuæ formauerunt me, & fecerunt
me simul in circuitu, & disperdis me. 9 Memento nunc quòd sicut lutum feceris me, & in puluerem reduces me. 10 Nonne si-
cut lac depurasti me, & sicut caseum coagulasti me? 11 Pelle & carne vestisti me, & ossibus & neruis compegisti me.
12 Vitam & misericordiam fecisti mecum, & memoria tua custodiuit spiritum meum.

13 ואלה צפנת בלבבך ידעתי כי־זאת עמך:
14 אם־חטאתי ושמרתני ומעוני לא תנקני:
15 אם־רשעתי אללי לי וצדקתי לא־אשא ראשי שבע קלון וראה עניי:
16 ויגאה כשחל תצודני ותשב תתפלא בי:
17 תחדש עדיך נגדי ותרב כעשך עמדי חליפות וצבא עמי:
18 ולמה מרחם הצאתני אגוע ועין לא־תראני:
19 כאשר לא־הייתי אהיה מבטן לקבר אובל:
20 הלא־מעט ימי יחדל ישית ממני ואבליגה מעט:
21 בטרם אלך ולא אשוב אל־ארץ חשך וצלמות:
22 ארץ עפתה כמו־אפל צלמות ולא סדרים ותפע כמו־אפל:

יא

1 ויען צפר הנעמתי ויאמר:
2 הרב דברים לא יענה ואם־איש שפתים יצדק:
3 בדיך מתים יחרישו ותלעג ואין מכלם:
4 ותאמר זך לקחי ובר הייתי בעיניך:
5 ואולם מי־יתן אלוה דבר ויפתח שפתיו עמך:
6 ויגד־לך תעלמות חכמה כי־כפלים לתושיה ודע כי־ישה לך אלוה מעונך:
7 החקר אלוה תמצא אם עד־תכלית שדי תמצא:
8 גבהי שמים מה־תפעל עמקה משאול מה־תדע:
9 ארכה מארץ מדה ורחבה מני־ים:
10 אם־יחלף ויסגיר ויקהיל ומי ישיבנו:
11 כי־הוא ידע מתי־שוא וירא־און ולא יתבונן:
12 ואיש נבוב ילבב ועיר פרא אדם יולד:
13 אם־אתה הכינות לבך ופרשת אליו כפיך:

13 *Licet hæc celes in corde tuo, tamen scio
14 quia vniuersorũ memineris. *Si peccaui &
ad horã pepcisti mihi, cur ab iniq̃tate mea
15 mũdũ me esse nõ pateris? *Et si impi9 fue
ro, væ mihi est; & si iust9, nõ leuabo caput,
16 saturatus afflictione & miseria. *Et ꝓpter
D sũpbiã quasi leænã capies me, reuersusq;
17 mirabiliter me crucias. * Instauras testes
tuos cõtra me, & multiplicas irã tuã aduer
18 sum me, & pœnę militãt in me. *Quare de
vulua eduxisti me, qui vtinã cõsumpt9 es-
19 sem ne oculus me videret. *Fuissem quasi
nõ essem de vtero translatus ad tumulum.
20 *Nunquid nõ paucitas dierũ meorũ finie-
tur breui? dimitte ergo me, vt plangã pau-
21 lulũ dolorẽ meũ, * antequã vadã, & nõ re-
uertar ad terrã tenebrosam & optã mortis
22 caligine: *Terrã miserię & tenebrarum, v-
bi vmbra mortis & nullus ordo, sed sem-
piternus horror inhabitat. CAP. XI.
1 RESpõdens autem Sophar Naamathites
2 dixit: *Nũquid qui multa loquitur nõ
audiet, aut vir verbosus iustificabitur?
3 *Tibi soli tacebunt homines: & cũ cęteros
4 irriseris, à nullo cõfutaberis. * Dixisti enĩ;
Purus est sermo meus, & mundus sum in
5 cõspectu tuo. *Atq; vtinã Deus loqueretur
6 tecum, & aperiret labia sua tibi, *Vt ostẽ-
B deret tibi secreta sapientiæ, & quòd mul-
tiplex esset lex eius, & intelligeres ꝙ multo
minora exigaris ab eo, quàm meretur ini-
7 quitas tua. *Forsitan vestigia Dei compre-
hendes? & vsq; ad perfectum omnipoten-
8 tem reperies? * Excelsior cælo est, & quid
facies? profundior inferno, & vndè cog-
9 nosces? *Longior terra mensura eius, la-
10 tior mari. * Si subuertit omnia, vel in v-
num coartauerit, quis contradicet ei?
11 * Ipse enim nouit hominum vanitatem;
C & videns iniquitatem, nonne considerat?
12 * Vir vanus in superbiam erigitur, &
tanquam pullum onagri se liberum na-
13 tum putat. * Tu autem firmasti cor tuum,
& expandisti ad eum manus tuas.

תרגום

13 ואלין טמרת בלבך ידעת ארום דא גבך: 14 אין חבת ונטרתני ומחובי לא תזכי יתי: 15 אין חבת חבול עלי מן יום דינא רבא וכיתלא אזקוף רישי מן קדם חיוביא דאסבע חיסודא ואחמי סגופי: 16 ואריםידך היך אריא תצוד יתי ותתוב תדיין בי: 17 תחדת סהדיך לקבלי ותסגי רגזך עמי מתחלפין מחותא ומתחילין גבאי: 18 ולמה מרחמא אפקתני אתנגיד ועינא לא תסכי יתי: 19 כמה דלא הויתי אהי מתיל מן כריסא לבית קבורתא אתעל: 20 הלא קלילין יומי ופסקין ושוי רוח עלי ואנוח זעיר: 21 עד לא איזל ולא אתוב לארע חשוכא וטולא דמותא: 22 ארע דתימורתא היך קבל טולי מותא ולא סדרי יתוב בה בני נשא ומפעפעא בערע היך קבל:

יא

1 ואתיב צופר דמן נעמה ואמר: 2 אפשר דמסגי מליא לא יתותב ואם בר נש מרי שפוון יזדכי: 3 כדבונך גבריא משתקין ותהיכתא ולית דמכסף: 4 והימר דכי אלפני ובריר הויתי בעינך: 5 וברם מן יתן אלה ממלל ויפתח ספותיה עמך: 6 ויחוי לך כסוון חכמתא ארום בכופלא לחכמתא ודע ארום אנשי לך אלה מעויתיך: 7 האפשר דפשפוש אלה תשכח אין עד סופי שדי תשכח: 8 כגבהי שמיא מה את עבד באוריתא דעמיקא מן שיול מה את ידע: 9 דנגידא יתיר מארע משחתה ופתיה יתיר מן ימא: 10 אין יחלוף ויחוד שמיא בעננ ויכנוש משרין ומן יתיבנה: 11 ארום הוא חכים גברי שקר ואפשר דחמי שקרא ולא אתבין: 12 וגבר חריף יתחכם לבה ועילא מרודא כבר נש יומי אתיליד: 13 אין את כוונתא לבך ותפרוש לותה בצלו ידך:

‡ Hæc habens in teipso noui quòd omnia po- 13
tes, impossibile est autem tibi nihil. ‡ Si enim 14
peccauero, custodis me: ab autem iniquitate non
innocentem me fecisti. ‡ Si enim impius 15
fuero, væ mihi: si autem fuero iustus, non pos-
sum tollere caput, plenus enim ignominia sum.
‡ Capior enim sicut leo in iugulationem. rur- 16
sus autem transmutans grauiter me perdis;
‡ Instaurans in me examen meum. Ira au- 17
tem magna in me vsus es, induxisti autem in me
tentationes. ‡ Quare igitur de vtero me e- 18
duxisti, & non mortuus sum? oculus autem me
non videret: ‡ Et sicut non existens fuis- 19
sem? cur enim de vtero in tumulum non trans-
latus sum? ‡ Nunquid non paucum est tem- 20
pus vitæ meæ? dimitte me requiescere parum,
‡ Antequàm ego vadam vnde non reuertar, 21
in terram tenebrosam & caliginosam;
‡ In terram tenebrarum sempiternarum, v- 22
bi non est lumen, neque videre vitam morta-
lium.

CAP. XI.

RESpondens autem Sophar Minæus dicit: 1
‡ Qui multa dicit & reaudiet; aut & 2
verbosus putat iustus esse? ‡ Benedictus ge- 3
nitus à muliere qui breuis vitæ est. ne multus in
verbis sis, non enim est qui respondeat tibi.
‡ Ne quidem dicas quoniam purus sum ope- 4
ribus, & irreprehensibilis coram eo.
‡ Sed quomodo vtique Dominus loquatur 5
ad te, & aperiat labia sua tecum? ‡ Posteà re- 6
nunciabit tibi secreta sapientiæ, quòd duplex e-
rit ad id quod secundum te; & tunc scies, quòd
digna tibi euenerunt à Domino eorum quæ pec-
casti. ‡ Nunquid vestigium Domini inuenies; 7
aut ad vltima venisti quæ fecit omnipotens?
‡ Excelsum cælum & quid facies? profundiora 8
autem his quæ in inferno, quid nosti? ‡ Aut lon- 9
giora mensura terræ, aut latitudine maris. ‡ Si 10
autem subuerterit omnia, quis dicet ei, Quid fe-
cisti? ‡ Ipse enim nouit opera impiorũ, videns au- 11
tem indecentia non dissimulabit: ‡ Homo autem 12
incassum animatur verbis. mortalis autẽ genitus
de muliere, sicut asinus solitarius. ‡ Si enim tu mũ 13
dum posuisti cor tuũ, expandis aũt manus ad eũ:

13 ‡ ταῦτα ἔχων ἐν σεαυτῷ οἶδα ὅτι πάντα δύνασαι, ἀ-
14 δυνατεῖ δέ σοι οὐδέν. ‡ ἐάν τε γὰρ ἁμάρτω φυλάσσεις
με· ἀπὸ δὲ ἀνομίας οὐκ ἀθῷόν με πεποίηκας.
15 ‡ ἐάν τε γὰρ ἀσεβὴς ὦ, οἴμοι. ἐὰν δὲ ὦ δίκαιος, οὐ δύ-
ναμαι ἆραι κεφαλήν, πλήρης γὰρ ἀτιμίας εἰμί·
16 ‡ ἀγρεύομαι γὰρ ὥσπερ λέων εἰς σφαγήν. πάλιν δὲ
17 μεταβαλὼν δεινῶς με ὀλέκεις, ‡ ἐπανακαινίζων ἐπ'
ἐμὲ τὴν ἔτασίν μου. ὀργῇ δὲ μεγάλῃ μοι ἐχρήσω, ἐπήγα-
γες δὲ ἐπ' ἐμὲ πειρατήρια.
18 ‡ ἱνατί οὖν ἐκ κοιλίας με ἐξήγαγες καὶ οὐκ ἀπέθα-
19 νον, ὀφθαλμὸς δέ με οὐκ εἶδε· ‡ καὶ ὥσπερ οὐκ ὢν ἐ-
γενόμην; διατί γὰρ ἐκ γαστρὸς εἰς μνῆμα οὐκ ἀπηλλάγην;
20 ‡ ἢ οὐκ ὀλίγος ἐστὶν ὁ χρόνος τοῦ βίου μου; ἔασόν με
21 ἀναπαύσασθαι μικρόν, ‡ πρὸ τοῦ με πορευθῆναι ὅθεν
οὐκ ἀναστρέψω, εἰς γῆν σκοτεινὴν καὶ γνοφεράν·
22 ‡ εἰς γῆν σκότους αἰωνίου, οὗ οὐκ ἔστι φέγγος, οὐδὲ ὁρᾶν
ζωὴν βροτῶν.

ια'.

1 ‡ Ὑπολαβὼν δὲ Σωφὰρ ὁ Μιναῖος λέγει,
2 ‡ ὁ τὰ πολλὰ λέγων καὶ ἀντακούσεται, ἢ καὶ ὁ εὔλαλος
3 οἴεται δίκαιος εἶναι; ‡ εὐλογημένος γεννητὸς γυναι-
κὸς ὀλιγόβιος. μὴ πολὺς ἐν ῥήμασι γίνου, οὐ γάρ ἐστιν ὁ
4 ἀνταποκρινόμενός σοι. ‡ μὴ γὰρ λέγε ὅτι καθαρός εἰ-
μι τοῖς ἔργοις, καὶ ἄμεμπτος ἐναντίον αὐτοῦ.
5 ‡ ἀλλὰ πῶς ἂν ὁ κύριος λαλήσει πρὸς σέ, καὶ ἀνοίξει
6 χείλη αὐτοῦ μετὰ σοῦ; ‡ εἶτα ἀναγγελεῖ σοι ἀπόρρητα
σοφίας, ὅτι διπλοῦς ἔσται τῶν κατὰ σέ, καὶ τότε γνώσῃ, ὅτι ἄ-
ξιά σοι ἀπέβη παρὰ κυρίου ὧν ἡμάρτηκας.
7 ‡ ἢ ἴχνος κυρίου εὑρήσεις, ἢ εἰς τὰ ἔσχατα ἀφίκου ἃ ἐ-
8 ποίησεν ὁ παντοκράτωρ; ‡ ὑψηλὸς ὁ οὐρανός, καὶ τί
ποιήσεις; βαθύτερα δὲ τῶν ἐν ᾅδου, τί οἶδας;
9 ‡ ἢ μακρότερα μέτρου γῆς, ἢ εὔρους θαλάσσης;
10 ‡ ἐὰν δὲ καταστρέψῃ τὰ πάντα, τίς ἐρεῖ αὐτῷ, τί ἐποίη-
11 σας; ‡ αὐτὸς γὰρ οἶδεν ἔργα ἀνόμων, ἰδὼν δὲ ἄτοπα οὐ
παρόψεται·
12 ‡ ἄνθρωπος δὲ ἄλλως θρασύνεται λόγοις. βροτὸς δὲ
γεννητὸς γυναικός, ἴσα ὄνῳ ἐρημίτῃ.
13 ‡ εἰ γὰρ σὺ καθαρὰν ἔθου τὴν καρδίαν σου, ὑπτιάζεις
δὲ χεῖρας πρὸς αὐτόν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

13 Et hæc abscondisti in corde tuo: noui quòd hæc sint apud te. 14 Si peccaui, seruasti me: & ab iniquitate mea non mundabis me? 15 Si peccaui, perditio mihi à die iudicij magni: & si iustus fuero, non leuabo caput meum propter impios, sed satiabor opprobrio, & videbo afflictionem meam. 16 Leua autem manum tuam, sicut leo venaberis me; & conuersus iudicabis me. 17 Innouas testes tuos contra me, & multiplicas iram tuam mecum: mutantur plagæ & militant apud me. 18 Quare enim de vulua eduxisti me? expirassem, & oculus non videret me. 19 Fuissem quasi non essem; perinde acsi de vtero ad sepulturam adductus fuissem. 20 Nonne veloces sunt dies mei & deficientes? at pone mihi spacium; & me recolligam paululum. 21 Antequàm vadam & non reuertar ad terram tenebrosam & vmbrã mortis: 22 Terram cuius vapor est sicut caligo vmbrarum mortis, nec sunt ordines vt habitent in ea filij hominum, sed tenebrescit in occursum sicut caligo.

CAP. XI.

ET respondit Sophar de Naama, & dixit: 2 Nunquid illi qui multa loquitur non respondetur? & an filius hominis habens labia, iustificabitur? 3 Mendacia tua viros tacere faciunt, & irrides: nec est qui pudore te afficiat. 4 Et dixisti: Munda est doctrina mea, & mundus sum in oculis tuis. 5 Veruntamẽ quis dabit vt Deus loquatur, & aperiat labia sua tibi! 6 Annunciaret enim tibi secreta sapiẽtię, quoniã in duplum est sapientia eius: & scito quòd reum ageret te Deus ob tuam iniquitatem. 7 Nunquid inuestigationem Dei inuenies: aut vsque ad fines omnipotentis reperies? 8 In altitudine cæli quid tu facies? in lege quæ profundior est inferno, quid tu scies? 9 Cuius mensura longior est terra, & latior mari. 10 Si transierit & clauserit cælos nubibus, & congregauerit exercitus; quis auertet eum? 11 Quoniam ipse nouit viros falsitatis, & quomodo videre potest iniquitatem vt non intelligat? 12 Et vir disertus sapientior fiet in corde suo, & pullus onagri sicut filius hominis in diebus nascitur. 13 Si tu direxeris cor tuum, & extenderis ad eum in oratione manus tuas:

14 * אִם־אָוֶן בְּיָדְךָ הַרְחִיקֵהוּ וְאַל־תַּשְׁכֵּן בְּאֹהָלֶיךָ
עַוְלָה ׃
15 * כִּי־אָז תִּשָּׂא פָנֶיךָ מִמּוּם וְהָיִיתָ מֻצָּק וְלֹא תִירָא ׃
16 * כִּי־אַתָּה עָמָל תִּשְׁכָּח כְּמַיִם עָבְרוּ תִזְכֹּר ׃
17 * וּמִצָּהֳרַיִם יָקוּם חָלֶד תָּעֻפָה כַּבֹּקֶר תִּהְיֶה ׃
18 * וּבָטַחְתָּ כִּי־יֵשׁ תִּקְוָה וְחָפַרְתָּ לָבֶטַח תִּשְׁכָּב ׃
19 * וְרָבַצְתָּ וְאֵין מַחֲרִיד וְחִלּוּ פָנֶיךָ רַבִּים ׃
20 * וְעֵינֵי רְשָׁעִים תִּכְלֶינָה וּמָנוֹס אָבַד מִנְהֶם
וְתִקְוָתָם מַפַּח־נָפֶשׁ ׃

יב

1 * וַיַּעַן אִיּוֹב וַיֹּאמַר ׃
2 * אָמְנָם כִּי אַתֶּם־עָם וְעִמָּכֶם תָּמוּת חָכְמָה ׃
3 * גַּם־לִי לֵבָב כְּמוֹכֶם לֹא־נֹפֵל אָנֹכִי מִכֶּם וְאֶת־
מִי־אֵין כְּמוֹ־אֵלֶּה ׃
4 * שְׂחֹק לְרֵעֵהוּ אֶהְיֶה קֹרֵא לֶאֱלוֹהַּ וַיַּעֲנֵהוּ שְׂחוֹק
צַדִּיק תָּמִים ׃
5 * לַפִּיד בּוּז לְעַשְׁתּוּת שַׁאֲנָן נָכוֹן לְמוֹעֲדֵי רָגֶל ׃
6 * יִשְׁלָיוּ אֹהָלִים לְשֹׁדְדִים וּבַטֻּחוֹת לְמַרְגִּיזֵי אֵל
לַאֲשֶׁר הֵבִיא אֱלוֹהַּ בְּיָדוֹ ׃
7 * וְאוּלָם שְׁאַל־נָא בְהֵמוֹת וְתֹרֶךָּ וְעוֹף הַשָּׁמַיִם
וְיַגֶּד־לָךְ ׃
8 * אוֹ שִׂיחַ לָאָרֶץ וְתֹרֶךָּ וִיסַפְּרוּ לְךָ דְּגֵי הַיָּם ׃
9 * מִי לֹא־יָדַע בְּכָל־אֵלֶּה כִּי יַד־יְהוָה עָשְׂתָה זֹּאת ׃
10 * אֲשֶׁר בְּיָדוֹ נֶפֶשׁ כָּל־חָי וְרוּחַ כָּל־בְּשַׂר־אִישׁ ׃
11 * הֲלֹא־אֹזֶן מִלִּין תִּבְחָן וְחֵךְ אֹכֶל יִטְעַם־לוֹ ׃
12 * בִּישִׁישִׁים חָכְמָה וְאֹרֶךְ יָמִים תְּבוּנָה ׃
13 * עִמּוֹ חָכְמָה וּגְבוּרָה לוֹ עֵצָה וּתְבוּנָה ׃
14 * הֵן יַהֲרוֹס וְלֹא יִבָּנֶה יִסְגֹּר עַל־אִישׁ וְלֹא יִפָּתֵחַ ׃
15 * הֵן יַעְצֹר בַּמַּיִם וְיִבָשׁוּ וִישַׁלְּחֵם וְיַהַפְכוּ אָרֶץ ׃
16 * עִמּוֹ עֹז וְתוּשִׁיָּה לוֹ שֹׁגֵג וּמַשְׁגֶּה ׃

14 * Si iniquitatẽ quæ eſt in manu tua abſtu-
leris à te, & nõ mãſerit in tabernaculo tuo
15 iniuſtitia; *tunc leuare poteris faciem tuã
D abſq; macula ; & eris ſtabilis, & nõ time-
16 bis. *Miſeriç quoq; obliuiſceris, & quaſi a-
17 quarum quæ p̃terierunt recordaberis: *Et
quaſi meridian⁹ fulgor cõſurget tibi ad ve-
ſperã. & cùm te cõſumptum putaueris, o-
18 rieris vt lucifer: *Et habebis fiduciã ꝓpo-
ſita tibi ſpe; & defoſſus ſecurus dormies.
19 *Requieſces, & non erit qui te exterreat. &
20 deprecabuntur faciem tuã plurimi. *Ocu-
li autem impiorum deficient, & effugium
peribit ab eis, & ſpes illorum abominatio
animæ.

CAP. XII.

1 RESpõdẽs autẽ Iob, dixit: *Ergo vos eſtis
2 ſoli hoĩes, & vobiſcũ morietur ſapiẽtia?
3 *Et mihi eſt cor ſicut vobis, nec inferior ve
ſtri ſum. Quis enĩ hæc quç noſtis ignorat?
4 * Qui deridetur ab amico ſuo ſicut ego,
inuocabit Deũ, & exaudiet eũ. deridetur
5 enim iuſti ſimplicitas: *Lãpas cõtempta a-
pud cogitationes diuitũ parata ad temp⁹
6 ſtatutũ. *Abundant tabernacula prædonũ
& audacter ꝓuocant Deum, cùm ipſe de-
7 derit omnia in manus eorũ. * Nimirũ in-
terroga iumenta, & docebunt te; & vola-
8 tilia cæli, & indicabunt tibi. *Loquere ter-
B ræ, & reſpõdebit tibi, & narrabunt piſces
9 maris. *Quis ignorat ꝙ omnia hçc manus
10 Dñi fecerit? *In cuius manu anima omnis
viuentis, & ſpiritus vniuerſæ carnis hoĩs.
11 *Nõne auris verba diiudicat, & fauces co-
12 medentis ſaporem? * In antiquis eſt ſa-
pientia, & in multo tempore prudentia.
13 *Apud ipſum eſt ſapientia & fortitudo, &
ipſe habet conſilium & intelligentiam.
14 * Si deſtruxerit, nemo eſt qui ædificet:
ſi incluſerit hominem, nullus eſt qui ape-
15 riat. * Si continuerit aquas, omnia ſic-
C cabuntur: ſi emiſerit eas, ſubuertent ter-
16 ram. * Apud ipſum eſt fortitudo & ſa-
pientia. ipſe nouit & decipientem, & eum
qui decipitur.

תרגום

14 אִין שְׁקַר בִּידָךְ רַחֲקֵהּ וְלָא תַשְׁרֵי בְּמַשְׁכְּנָךְ עַוְלָא ׃ 15 אֲרוּם בְּכֵין תִּזְקוֹף אַפָּךְ בְּלָא מוּם וְתֶהֱוֵי סְנִין מֵחֲבוּלָא וְלָא תִדְחַל ׃
16 אֲרוּם אַתְּ לְיָעוּת תִּתְנְשֵׁי הֵיךְ מוֹי דַעֲבָרוּ תִּדְכַּר ׃ 17 וּמִטְּהַר יוֹמָךְ יְקוּם גּוּשְׁמָךְ דְּהָלֵךְ בְּנַרְגִּישְׁתָּא וּמִפְּעוּעָא דְקַבְלָא הֵיךְ צַפְרָא
תְּהֵוֵי ; 18 וְתִתְרְחִיץ אֲרוּם אִית סְבַר וְתַתְקֵין בֵּי קְבוּרְתָּא וְתִשְׁכַּב לְרוּחְצָן ׃ 19 וְתִרְבַּע וְלֵית דְּמָנִיד וִישַׁחֲרוּן אַפָּךְ סַגִּיאִין ׃ 20 וְעֵינֵי רַשִּׁיעַיָּא
תִּשְׁתֵּיצָן וְשֵׁיזָבוּתָא הוֹבַד מִנְּהוֹן וְסִבְרְהוֹן מַפְּחֵי נְפַשׁ ׃ יב 1 וַאֲתִיב אִיּוֹב וַאֲמַר ׃ 2 בְּקֻשְׁטָא יָדְעַת אֲרוּם אַתּוּן חַבְרַיָּא
דְּעִמְּכוֹן תְּסוּף חָכְמְתָא ׃ 3 לְחוֹד לִי לִבָּא דִכְוָתְהוֹן לָא פָּרֵשׁ אֲנָא מִנְּכוֹן וְעִם מַן לֵית דִּכְמַת אִלֵּין ׃ 4 חוֹכָא לְחַבְרֵיהּ אֱהֵי דְקָרֵי לֶאֱלָהּ וְעָנֵי
הֲוֵיתִי לְזַכָּאָה וּשְׁלִימָא ׃ 5 אוּדָא דִבְסִיר לְרַשִּׁיעַיָּא דְמִן מַחְשַׁבְתָּא שְׁלֵיו מְכַוֵּן לְהַרְפַּתְקֵי זִמְנָא ׃ 6 בְּנֵי יִשְׁמָעֵאל
שְׁלָיִן בְּמַשְׁכְּנֵיהוֹן יִתְמַסְרוּן לְבִזּוּזִין וְעַמּוֹנָאֵי וּמוֹאֲבָאֵי דְשָׁרְיָן לְרוּחְצָן יִתְמַסְרוּן בְּיַד רַשִּׁיעַיָּא דְמַרְגְּזִין קֳדָם אֱלָהּ הֵיךְ פַּרְעֹה דְאַיְתֵי עֲלוֹהִי
אֱלָהּ מַחֲתָא בִּידֵיהּ ׃ 7 וּבְרַם שְׁאֵיל כְּדוּן בְּעִירֵי וְיַלְּפוּנָךְ וְעוֹפָא דִשְׁמַיָּא וִיחַוֵּי לָךְ ׃ 8 אוֹ מַלֵּל לְאַרְעָא וְתַלְּפִינָךְ וְיִשְׁתָּעוּן לָךְ
נוּנַיָּא ; 9 מַן לָא יָדַע בְּכָל אִלֵּין אֲרוּם מֵימְרָא דַייָ עַבְדַת דָּא ׃ 10 דְּבִידֵיהּ נְפַשׁ דְּכָל דְּחַי וְרוּחָא דְכָל בְּסַר גְּבַר ׃ 11 הֲלָא אֻדְנָא מִלִּין
בָּחֲנָא וּמוֹרִיגָא מֵיכְלָא יִטְעַם לֵהּ ׃ 12 בְּקַשִּׁישֵׁי חָכְמְתָא וְנוּגְדֵי יוֹמִין בִּיוּנְתָּא ׃ 13 עִמֵּהּ חָכְמְתָא וּגְבוּרְתָּא דִילֵיהּ מִלְּכָא וּבִיוּנְתָּא ׃
14 הָא יִצְדֵּי וְלָא יִתְבְּנֵי יִסְגַּר עַל אֱנָשׁ בִּקְבוּרְתָּא וְלָא יִתְפְּתַח ׃ 15 הָא יַחוֹד בְּמַיָּא וּמִתְיַבְּשִׁין וְכַד יְשַׁלְּחִנּוּן וּמִתְהַפְּכִין בְּאַרְעָא ׃
16 גַּבֵּהּ עוּשְׁנָא וְחָכְמְתָא דִילֵהּ שָׁלֵי וּמַשְׁלֵי ׃

* Si iniquum quid est in manibus tuis, pro- 14
cul fac illud; iniustitia autem in habitaculo tuo
non habitet. * Sic enim splendebit tua fa- 15
cies sicut aqua pura. exues autem sordem, &
non timebis. * Et laboris obliuisceris tan- 16
quam vndam quæ præteriit, & non timebis.
* At oratio tua sicut lucifer; de autem me- 17
ridie orietur tibi vita.
* Confidénsque eris, quoniam est tibi spes: de 18
autem cogitatione & cura apparebit tibi pax:
* Requiesces enim; & non erit qui bellum 19
moueat in te. transmutati autem multi te depre-
cabuntur: * Salus autem eos relinquet. nam 20
spes eorum perditio; oculi autem impiorum ta-
bescent.

CAP. XII.

Respondens autem Job dicit: * Ergò vos 1
estis homines, aut vobiscum morietur sa- 2
pientia? * Et mihi quidem cor sicut vobis est: 3
* Iustus enim vir & integer factus est in 4
subsannationem. * In tempus enim statutum 5
paratus fuerat cadere ab alio: * Domusque eius 6
destrui ab iniquis. Veruntamen nullus confidat
prauus existens innocentem futurum, qui pro-
uocant Dominum. quomodo non & scrutatio
eorum erit? * Sed interroga quadrupeda si 7
tibi dicant; aut volatilia cæli, si tibi renuncient.
* Narra autem terræ, si tibi dixerit: et ex- 8
ponent tibi pisces maris. * Quis non nouit 9
in omnibus his, quòd manus Domini fecit hæc?
* Si non in manu eius anima omnium viuen- 10
tium, & spiritus omnis hominis.
* Auris quidem verba discernit, guttur au- 11
tem cibos gustat:
* In multo tempore sapientia, in autem multa 12
vita scientia.
* Apud ipsum sapientia & potentia; ipsi con- 13
silium & intellectus.
* Si destruxerit, quis ædificabit? si clauserit 14
contra homines, quis aperiet?
* Si prohibuerit aquam, siccabit terram: si 15
autem immiserit, perdidit eam subuertens.
* Apud ipsum potentia & fortitudo, ipsi 16
scientia & intellectus:

14 * εἰ ἄνομόν τί ἐστιν ἐν χερσί σου, πόρρω ποίησον αὐτό,
ἀδικία δὲ ἐν διαίτῃ σου μὴ αὐλισθήτω.
15 * οὕτως γὰρ ἀναλάμψει σου τὸ πρόσωπον ὥσπερ ὕδωρ
καθαρόν. ἐκδύσῃ δὲ ῥύπον, καὶ οὐ μὴ φοβηθήσῃ.
16 * καὶ τὸν κόπον ἐπιλήσῃ ὥσπερ κῦμα παρελθόν, καὶ οὐ
17 φοβηθήσῃ. * ἡ δὲ εὐχή σου ὥσπερ ἑωσφόρος, ἐκ δὲ με-
18 σημβρίας ἀνατελεῖ σοι ζωή. * πεποιθώς τε ἔσῃ, ὅτι
ἐστί σοι ἐλπίς, ἐκ δὲ μερίμνης καὶ φροντίδος ἀναφανεῖταί
19 σοι εἰρήνη· * ἡσυχάσεις γὰρ, καὶ οὐκ ἔσται ὁ πολεμῶν
σε. μεταβαλλόμενοι δὲ πολλοί σου δεηθήσονται·
20 * σωτηρία δὲ αὐτοὺς ἀπολείψει. ἡ γὰρ ἐλπὶς αὐτῶν ἀ-
πώλεια, ὀφθαλμοὶ δὲ ἀσεβῶν τακήσονται.

ιβ΄.

1 * Ὑπολαβὼν δὲ ἰὼβ λέγει, * εἶτα ὑμεῖς ἐστὲ ἄνθρω-
2 ποι, ἢ μεθ᾽ ὑμῶν τελευτήσει σοφία;
3 * κἀμοὶ μὲν καρδία καθ᾽ ὑμᾶς ἐστί·
4 * δίκαιος γὰρ ἀνὴρ καὶ ἄμεμπτος ἐγενήθη εἰς χλεύασμα.
5 * εἰς χρόνον γὰρ τακτὸν ἡτοίμαστο πεσεῖν ὑπὸ ἄλλους,
6 * οἴκους τε αὐτοῦ ἐκπορθεῖσθαι ὑπὸ ἀνόμων. οὐ μὴν δὲ
ἀλλὰ μηδεὶς πεποιθέτω πονηρὸς ὢν ἀθῷος ἔσεσθαι, ὅσοι
παροργίζουσι τὸν κύριον. πῶς οὐχὶ καὶ ἔτασις αὐτῶν ἔσται;
7 * ἀλλὰ ἐρώτησον τετράποδα ἐάν σοι εἴπωσιν, ἢ πετεινὰ
τοῦ οὐρανοῦ, ἐάν σοι ἀναγγείλωσιν.
8 * ἐκδιήγησαι δὲ γῇ, ἐάν σοι φράσῃ, καὶ ἐξηγήσονταί σοι
οἱ ἰχθύες τῆς θαλάσσης.
9 * τίς οὐκ ἔγνω ἐν πᾶσι τούτοις, ὅτι χεὶρ κυρίου ἐποίη-
σε ταῦτα;
10 * εἰ μὴ ἐν χειρὶ αὐτοῦ ἡ ψυχὴ πάντων τῶν ζώντων καὶ
πνεῦμα παντὸς ἀνθρώπου.
11 * οὖς μὲν γὰρ ῥήματα διακρίνει, λάρυγξ δὲ σῖτα
12 γεύεται, * ἐν πολλῷ χρόνῳ σοφία, ἐν δὲ πολλῷ βίῳ
ἐπιστήμη.
13 * παρ᾽ αὐτῷ σοφία καὶ δύναμις, αὐτῷ βουλὴ καὶ
σύνεσις.
14 * ἐὰν καταβάλῃ, τίς οἰκοδομήσει; ἐὰν κλείσῃ κατὰ ἀν-
θρώπων, τίς ἀνοίξει;
15 * ἐὰν κωλύσῃ τὸ ὕδωρ, ξηρανεῖ τὴν γῆν. ἐὰν δὲ ἐπα-
16 φῇ ἀπώλεσεν αὐτὴν καταστρέψας. * παρ᾽ αὐτῷ κράτος
καὶ ἰσχύς, αὐτῷ ἐπιστήμη καὶ σύνεσις·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[14] Si qua iniquitas est in manu tua, longè eam facito; neque habitet in tabernaculo tuo iniquitas. [15] Tunc enim leuabis vultum tuum absq; macula, & eris purgatus à corruptione, & non timebis. [16] Quoniam tu laboris obliuisceris, & quasi aquarũ quæ præterierunt recordaberis. [17] Et de meridie dierum tuorum consurget corpus tuum, quod abit in glebam; & obscuritas tenebrarum quasi lux matutina erit. [18] Et confides quoniã est tibi spes, & preparabis domũ sepulturæ, & securus dormies. [19] Et cubabis, & non erit qui exterreat; & deprecabuntur faciem tuam plurimi. [20] Et oculi impiorum consumentur, & liberatio peribit ab eis, & spes eorum mœror animæ. CAP. XII. ET respondit Iob & dixit: [2] In veritate cognoui quia vos estis socij, & vobiscum deficit sapientia. [3] Veruntamen est mihi cor sicut vobis. non sum ego differens à vobis, & apud quem non sunt sicut ista? [4] Derisio amico eius sum, qui inuocat Deum & respondet ei: & irridet iustum & perfectum. [5] Torris contemptus est impiis, qui à cogitationibus securus est, præparans se ad tempus statutum. [6] Filij Ismahel qui prosperè degunt in tabernaculis suis, tradentur direptoribus, Amonitæ autem & Moabitæ qui morantur confidenter, tradentur in manũ impiorum qui prouocant Deum, sicut Pharao, super quem adduxit Deus plagas manu sua. [7] Veruntamen interroga nunc iumenta, & docebunt te; & aues cæli, & nunciabunt tibi. [8] Aut loquere terræ, & docebit te: & narrabunt tibi pisces maris. [9] Quis nescit omnia hæc, quoniam verbum Domini fecit hoc? [10] In cuius manu anima est omnis viuentis, & spiritus omnis carnis viri. [11] Nonne auris verba probat, & palatum cibum gustat sibi? [12] In antiquis est sapientia, & in longæuis dierum prudentia. [13] Apud eum est sapientia & fortitudo, suum est consilium & intelligentia. [14] Ecce destruet, & non ædificabitur; concludet hominem in sepulchro, nec aperietur. [15] Ecce continebit aquas, & siccabuntur, & cùm emiserit eas, effundentur in terram. [16] Apud eum est fortitudo & sapientia, ipse habet errantem & decipientem.

17 * מוֹלִיךְ יוֹעֲצִים שׁוֹלָל וְשֹׁפְטִים יְהוֹלֵל ׃
18 * מוּסַר מְלָכִים פִּתֵּחַ וַיֶּאְסֹר אֵזוֹר בְּמָתְנֵיהֶם ׃
19 * מוֹלִיךְ כֹּהֲנִים שׁוֹלָל וְאֵתָנִים יְסַלֵּף ׃
20 * מֵסִיר שָׂפָה לְנֶאֱמָנִים וְטַעַם זְקֵנִים יִקָּח ׃
21 * שׁוֹפֵךְ בּוּז עַל־נְדִיבִים וּמְזִיחַ אֲפִיקִים רִפָּה ׃
22 * מְגַלֶּה עֲמֻקוֹת מִנִּי־חֹשֶׁךְ וַיֹּצֵא לָאוֹר צַלְמָוֶת ׃
23 * מַשְׂגִּיא לַגּוֹיִם וַיְאַבְּדֵם שֹׁטֵחַ לַגּוֹיִם וַיַּנְחֵם ׃
24 * מֵסִיר לֵב רָאשֵׁי עַם־הָאָרֶץ וַיַּתְעֵם בְּתֹהוּ לֹא־
דָרֶךְ ׃
25 * יְמַשְׁשׁוּ־חֹשֶׁךְ וְלֹא־אוֹר וַיַּתְעֵם כַּשִּׁכּוֹר ׃

יג

1 * הֶן־כֹּל רָאֲתָה עֵינִי שָׁמְעָה אָזְנִי וַתָּבֶן לָהּ ׃
2 * כְּדַעְתְּכֶם יָדַעְתִּי גַם־אָנִי לֹא־נֹפֵל אָנֹכִי מִכֶּם ׃
3 * אוּלָם אֲנִי אֶל־שַׁדַּי אֲדַבֵּר וְהוֹכֵחַ אֶל־אֵל אֶחְפָּץ ׃
4 * וְאוּלָם אַתֶּם טֹפְלֵי־שָׁקֶר רֹפְאֵי אֱלִל כֻּלְּכֶם ׃
5 * מִי־יִתֵּן הַחֲרֵשׁ תַּחֲרִישׁוּן וּתְהִי לָכֶם לְחָכְמָה ׃
6 * שִׁמְעוּ־נָא תוֹכַחְתִּי וְרִבוֹת שְׂפָתַי הַקְשִׁיבוּ ׃
7 * הַלְאֵל תְּדַבְּרוּ עַוְלָה וְלוֹ תְּדַבְּרוּ רְמִיָּה ׃
8 * הֲפָנָיו תִּשָּׂאוּן אִם־לָאֵל תְּרִיבוּן ׃
9 * הֲטוֹב כִּי־יַחְקֹר אֶתְכֶם אִם־כְּהָתֵל בֶּאֱנוֹשׁ
תְּהָתֵלּוּ בוֹ ׃
10 * הוֹכֵחַ יוֹכִיחַ אֶתְכֶם אִם־בַּסֵּתֶר פָּנִים תִּשָּׂאוּן ׃
11 * הֲלֹא שְׂאֵתוֹ תְּבַעֵת אֶתְכֶם וּפַחְדּוֹ יִפֹּל עֲלֵיכֶם ׃
12 * זִכְרֹנֵיכֶם מִשְׁלֵי־אֵפֶר לְגַבֵּי־חֹמֶר גַּבֵּיכֶם ׃
13 * הַחֲרִישׁוּ מִמֶּנִּי וַאֲדַבְּרָה־אָנִי וְיַעֲבֹר עָלַי מָה ׃
14 * עַל־מָה אֶשָּׂא בְשָׂרִי בְשִׁנָּי וְנַפְשִׁי אָשִׂים בְּכַפִּי ׃
15 * הֵן־יִקְטְלֵנִי לוֹ אֲיַחֵל אַךְ־דְּרָכַי אֶל־פָּנָיו
אוֹכִיחַ ׃
16 * גַּם־הוּא־לִי לִישׁוּעָה כִּי־לֹא לְפָנָיו חָנֵף יָבוֹא ׃
17 * שִׁמְעוּ שָׁמוֹעַ מִלָּתִי וְאַחֲוָתִי בְּאָזְנֵיכֶם ׃

17 *Adducit cõſiliarios in ſtultũ finẽ,& iudi-
18 ces in ſtuporẽ. *Balteũ regũ diſſoluit & p̃-
19 cingit fune renes eorũ. *Ducit ſacerdotes
20 inglorios,& optimates ſupplãtat.*Cõmu-
D tas labium veraciũ, & doctrinã ſenum au
21 ferẽs.* Effundit deſpectionẽ ſup̃ prĩcipes,
22 &eos qui oppreſſi fuerãt releuãs.*Qui re-
uelat p̃funda de tenebris,& p̃ducit in lu-
23 cem vmbrã mortis. *Qui multiplicat gen
tes & p̃dit eas,& ſubuerſas in integrum re-
24 ſtituit. *Qui immutat cor principum po-
puli terræ,& decipit eos vt fruſtrã incedãt
25 per inuium.*Palpabunt quaſi in tenebris,
&non in luce , & errare eos faciet quaſi e-
brios. CAP. XIII.
1 Ecce oĩa hęc vidit oculus meus,& audi-
2 uit auris mea,& intellexi ſingula. *Se-
cundũ ſciẽtiã veſtrã & ego noui, nec in-
3 ferior veſtri ſum.*Sed tñ ad oĩpotentẽ lo-
4 quar,& diſputare cum Deo cupio: *Prius
vos oſtẽdens fabricatores mendacij,& cul
5 tores p̃uerſorum dogmatũ. *Atq; vtinã ta
6 ceretis,vt putaremini eſſe ſapientes. *Au-
B dite ergo correctiones meas, & iudicium
7 labiorũ meorũ attendite.*Nunquid Deus
indiget veſtro mendacio , vt p̃ illo loqua-
8 mini dolos?*Nunq̃d faciẽ eius accipitis,&
9 p̃ Deo iudicare nitimini? *Aut placebit ei
quem celare nihil poteſt,aut decipietur vt
10 homo veſtris fraudulẽtiis?*Ipſe vos arguet
quoniã in abſcõdito faciem eius accipitis.
11 *Statim vt ſe cõmouerit, turbabit vos, &
12 terror eius irruet ſup vos. *Memoria ve-
ſtra cõparabitur cineri,& redigentur in lu
13 tum ceruices veſtræ.*Tacete pauliſp̃,vt lo
quar quodcunque mihi mens ſuggeſſerit:
14 *Quare lacero carnes meas dẽtibus meis,
C & animam meam porto in manibus meis?
15 * Etiam ſi occiderit me,in ipſo ſperabo.
Veruntamen vias meas in conſpectu eius
16 arguam, * Et ipſe erit ſaluator meus. non
enim veniet in conſpectu eius omnis hy-
17 pocrita. * Audite ſermonem meum, & æ-
nigmata percipite auribus veſtris.

תרגום

17 דְמוֹבִיל מָרֵי מִלְכַיָא כַּד מִשְׁתַּלְשְׁלִין וְנִגוּדַיָא יִתַּלְעַב ׃ 18 שַׁלְשִׁילְתָא דְמַלְכַיָא מַשְׁרֵי וְאָסַר קְמוֹר בְּחַרְצֵיהוֹן ׃ 19 דְמוֹבִיל
רַבְרְבָנַיָא כַּד מִשְׁתַּלְשְׁלִין וְתַקִּיפַיָא מְקַלְקֵל ׃ 20 מַעְדֵי קְשׁוֹט סִפְוָתָא מִמְהֵימְנִין וּטְעֵם סָבַיָא יְסַלֵק ׃ 21 שָׁדֵי בְּסַרְנוּתָא עַל סַרְכַיָא
וְתֻקוֹף מַלְכַיָא מַחְלֵשׁ ׃ 22 מְגַלֵה עֲמִיקָתָא מִן חֲשׁוֹכָא וּמַפִּיק לִנְהוֹר טוּלֵי מוֹתָא ׃ 23 מַפִּישׁ לְעַמְמַיָא וּמְאַבֵד יַתְהוֹן מַשְׁטַח מְצַדְתָא
לְאֻמַיָא וְדַבְרִינוּן ׃ 24 מַעְדֵי חָכְמַת לִבָּא דְרֵישֵׁי עַמְמַיָא דְאַרְעָא וְתַעְתְּעִנוּן בִּלְמָא דְלֵית אוֹרְחָא ׃ 25 מְמַשְׁמְשִׁין חֲשׁוֹכָא וְלָא נְהוֹרָא
וְתַעְתְּעִנוּן כְּרַוְיֵי ׃ יג 1 הָא כֹּלָא חֲמַת עֵינִי שְׁמַעַת אֻדְנִי וְאִתְבַּיְנַת לַהּ ׃ 2 הֵיךְ מַנְדַעְתְּכוֹן יְדַעַת לְחוּד אֲנָא לָא פָּרֵשׁ
אֲנָא מִנְכוֹן ׃ 3 בְּרַם אֲנָא לְוַת שַׁדַי אֲמַלֵל וּמִכְסוּא עִם אֱלוֹהַּ אֶצְבֵּי ׃ 4 וּבְרַם אַתּוּן מְחַבְּרֵי שְׁקַר כְּמָאסֵי אֱלִיל הֲכְדֵין כֻּלְכוֹן ׃ 5 מַן יִתֵּן
מִשְׁתּוֹק תִּשְׁתְּקוּן וְתֶהֱוֵי לְכוֹן לְחָכְמְתָא ׃ 6 שְׁמַעוּ כְעַן מַכְסָנוּתִי וּמַצּוּת סִפְוָתִי אֲצִיתוּ ׃ 7 הֲקֳדָם אֱלָהּ תְּמַלְלוּן שְׁקַר וּלְוָתֵהּ תְּמַלְלוּן נִכְלָן ׃
8 הָא אַנְפּוֹהִי תִּסְבוּן אִין לֶאֱלָהּ תִּנְצוּן ׃ 9 הֲתַקֵּן אֲרוּם יְפַשְׁפֵּשׁ יַתְכוֹן אִין הֵיךְ כְּמִתְלַעֲבָא בְּבַר נַשׁ תִּתְלַעֲבוּן בְּמֵימְרֵהּ ׃
10 מַכְסָנָא יְכַסֵן יַתְכוֹן אִין בְּטוּמְרָא אַפּוֹי תִּסְבוּן ׃ 11 הֲלָא בְּאִזְדַקְפוּתֵהּ עַל כָּרְסֵי דִינָא רְתִיתֵהּ תְּבַעֵת יַתְכוֹן וּדְלוּחֵהּ יִפּוֹל עֲלֵיכוֹן ׃
12 דִכְרָנְכוֹן מְתִיל לִקְטַם אַגַּב טִינָא גַבֵּיכוֹן ׃ 13 שְׁתוֹקוּ מִנִּי וַאֲמַלֵל אֲנָא וְיֶעְבַּר עֲלַי מִדַּעַם ׃ 14 מְטוּל מָה אֶטוּל בִּשְׂרִי בְּשִׁנַי
וְנַפְשִׁי אֲשַׁוֵי כַּד עַל גַב יְדַי ׃ 15 הָא אִין יִקְטְלִנַּנִי קוֹמוֹי אֲצַלֵי בְּרַם אוֹרְחָתִי קוֹמוֹי אַכְסִין ׃ 16 לְחוּד הוּא לִי לְפֻרְקָנָא אֲרוּם לָא קוֹמוֹי
וְלִטוּרִיעוּל ׃ 17 שְׁמַעוּ קַבִּלוּ מִלְּתִי וּתְנוּ בְּאֻדְנֵיכוֹן ׃

*Adducens consiliarios captiuos, iudices au- 17
tem terræ stupidos fecit: *Collocans reges 18
super thronos, & circumligauit zona lumbos
eorum. *Emittens Sacerdotes captiuos, po- 19
tentes autem terræ subuertit: *Commutans 20
labia fidelium, intellectum autem senum nouit:
*Effundens ignominiam super principes, hu 21
miles autem sanauit: *Reuelans profun- 22
da de tenebris. eduxit autem in lucem vmbrã
mortis: *Decipiens gentes & perdens 23
eas. prosternens gentes & reducens eas;
*Immutans corda principum terræ. decepit 24
autem eos via quam non nouerant:
*Palpent tenebras & non lucem, errent 25
autem sicut ebrius.

CAP. XIII.

Ecce hæc contemplatus est meus oculus, et au- 1
diuit auris mea. & noui quæcunque *& 2
vos scitis, & non imprudentior sum vobis.
*Veruntamen ego ad Dominum loquar, ar- 3
guam autem coram eo si voluerit.
*Vos autem estis medici iniusti, & sanato- 4
res malorum omnes. *Sit autem vobis ob- 5
mutescere, & euadet vobis in sapientiam.
*Audite increpationem oris mei; iudicium 6
autem labiorum meorum attendite.
*Nunquid non coram Domino loquimini, 7
coram autem eo dicitis dolum? *Nunquid ve- 8
rebimini, vos autem ipsi iudices estis.
*Bonum si inuestigauerit vos; si enim om- 9
nia facientes addetis ei, *Nihilo minus re- 10
darguet vos. si autem & latenter vultus mi-
rabimini, *Nunquid non reuolutio eius ver- 11
sabit vos? timor autem ab eo irruet in vos:
*Recedet autem à vobis elatio tanquam ci- 12
nis, at corpus luteum: *Obmutescite vt lo- 13
quar, & quiescam à furore, *Accipiens car- 14
nes meas dentibus, animam autem meam ponã
in manu mea. *Si me ceperit potens quoniam 15
& princeps est, profectò loquar & redarguam
coram ipso, *Et hoc mihi euadet in salutem; 16
non enim coram eo dolus ingredietur.
*Audite audite verba mea, renunciabo e- 17
nim vobis audientibus.

17 *διάγων βουλευτὰς αἰχμαλώτους, κριτὰς δὲ γῆς ἐξ-
18 έστησε· *καθιζάνων βασιλεῖς ἐπὶ θρόνοις, καὶ περιέ-
19 δησε ζώνῃ ὀσφύας αὐτῶν. *ἐξαποστέλλων ἱερεῖς
αἰχμαλώτους, δυνάστας δὲ γῆς κατέστρεψε·
20 *διαλλάσσων χείλη πιστῶν, σύνεσιν δὲ πρεσβυτέρων ἔ-
21 γνω· *ἐκχέων ἀτιμίας ἐπ' ἄρχοντας, ταπεινοὺς δὲ
22 ἰάσατο· *ἀνακαλύπτων βαθέα ἐκ σκότους· ἐξήγα-
23 γε δὲ εἰς φῶς σκιὰν θανάτου, *πλανῶν ἔθνη καὶ ἀπολ-
λύων αὐτά. καταστρωννύων ἔθνη καὶ καθοδηγῶν αὐτά·
24 *διαλλάσσων καρδίας ἀρχόντων γῆς. ἐπλάνησε δὲ
25 αὐτοὺς ὁδῷ ᾗ οὐκ ᾔδεισαν· *ψηλαφήσαισαν σκότος
καὶ μὴ φῶς, πλανηθείησαν δὲ ὥσπερ ὁ μεθύων.

ιγ΄.

1 *Ἰδοὺ ταῦτα τεθεώρηκέ μου ὁ ὀφθαλμός, καὶ ἀκήκοε
2 τὸ οὖς μου· καὶ οἶδα ὅσα *καὶ ὑμεῖς ἐπίστασθε, καὶ οὐκ
3 ἀσυνετώτερός εἰμι ὑμῶν. *οὐ μὴν δὲ ἀλλ' ἐγὼ πρὸς
κύριον λαλήσω, ἐλέγξω δὲ ἐναντίον αὐτοῦ ἐὰν βούληται.
4 *ὑμεῖς δέ ἐστε ἰατροὶ ἄδικοι καὶ ἰαταὶ κακῶν πάντες.
5 *εἴη δὲ ὑμῖν κωφεῦσαι καὶ ἀποβήσεται ὑμῖν εἰς σοφίαν.
6 *ἀκούσατε ἔλεγχον στόματός μου, κρίσιν δὲ χειλέων
μου προσέχετε.
7 *πότερον οὐκ ἔναντι κυρίου λαλεῖτε, ἔναντι δὲ αὐτοῦ
φθέγγεσθε δόλον;
8 *ἢ ὑποστελεῖσθε, ὑμεῖς δὲ αὐτοὶ κριταὶ γίνεσθε.
9 *καλόν γε ἐὰν ἐξιχνιάσῃ ὑμᾶς, εἰ γὰρ τὰ πάντα ποι-
10 οῦντες προστεθήσεσθε αὐτῷ· *οὐδέν τι ἧσσον ἐλέγ-
ξει ὑμᾶς. εἰ δὲ καὶ κρυφῇ πρόσωπα θαυμάσετε·
11 *πότερον οὐχ' ἡ δῖνα αὐτοῦ στρεβήσει ὑμᾶς; φόβος
12 δὲ παρ' αὐτοῦ ἐπιπεσεῖται ὑμῖν· *ἀποβήσεται δὲ ὑμῶν
τὸ ἀγαυρίαμα ἴσον σποδῷ, τὸ δὲ σῶμα πήλινον·
13 *κωφεύσατε ἵνα λαλήσω καὶ ἀναπαύσωμαι θυμοῦ,
14 *ἀναλαβὼν τὰς σάρκας μου τοῖς ὀδοῦσι, ψυχὴν δέ
μου θήσω ἐν χειρί μου.
15 *ἐάν με χειρώσηται ὁ δυνάστης ἐπεὶ καὶ ἦρκται, ἦ μὴν
λαλήσω καὶ ἐλέγξω ἐναντίον αὐτοῦ·
16 *καὶ τοῦτό μοι ἀποβήσεται εἰς σωτηρίαν, οὐ γὰρ ἐναντίον
αὐτοῦ δόλος εἰσελεύσεται.
17 *ἀκούσατε ἀκούσατε τὰ ῥήματά μου, ἀναγγελῶ γὰρ
ὑμῶν ἀκουόντων.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

17 Qui ducit consiliarios in catenis, & principes ad insaniam redigit. 18 Catenam regum dissoluit, & accingit balteo lumbos eorum.
19 Qui ducit principes incatenatos, & fortes dissipat. 20 Aufert veritatem labiorum veracium, & eloquium senum tollit.
21 Effundit despectionem super principes, & fortitudinem regum infirmare facit. 22 Qui reuelat profunda de tenebris, & producit
in lucem vmbras mortis. 23 Multiplicat populos, & disperdit eos; extendens rete gentibus, & capit eos. 24 Auferens sapientiam cor-
dis principum populorum terræ, & errare facit eos in vacuum vbi non est via. 25 Palpant tenebras & non lucem, & errare facit eos quasi
ebrios.

CAP. XIII.

Ecce omnia hæc vidit oculus meus: audiuit auris mea, & intellexit sibi. 2 Secundùm scientiam vestram noui etiam ego, nec differo ego
à vobis. 3 Veruntamen ad omnipotentem loquar: & disputare cum Deo volo. 4 Et vos vtiq; estis coaceruantes mendaciũ; quasi medici
idoli sic estis omnes vos. 5 Quis det vt tacentes taceatis, & sit vobis in sapientiam? 6 Audite nunc correctionem meam, & contentionem la-
biorum meorum auscultate. 7 Nunquid coram Deo loquemini mendacium, & ad eum loquemini dolos? 8 Nũquid faciem eius accipie-
tis, aut pro Deo contendetis? 9 Nonne rectum esset quòd scrutaretur vos? an quemadmodum irridetur filius hominis, irridetis verbũ eius?
10 Corripiẽdo corripiet vos, si in abscondito faciẽ eius accipitis. 11 Nonne cùm eleuatus fuerit super soliũ iudicij, terror eius conturba-
bit vos, & timor eius irruet super vos? 12 Memoria vestra comparata est cineri: apud lutum sunt dorsa vestra. 13 Tacete à me, & loquar;
& transeat super me quicquid fuerit. 14 Quare tollam carnem meam dentibus meis, & animam meam ponam quasi in superficie manuũ
mearum? 15 Ecce si occiderit me, coram eo orabo: veruntamen vias meas coram eo arguam. 16 Attamen ipse est mihi in salutẽ, quo-
niam non ingredietur coram eo delator. 17 Audite & suscipite verba mea, & conuentionem meam in auribus vestris.

18 * הִנֵּה־נָא עָרַכְתִּי מִשְׁפָּט יָדַעְתִּי כִּי־אֲנִי
אֶצְדָּק׃
19 * מִי־הוּא יָרִיב עִמָּדִי כִּי־עַתָּה אַחֲרִישׁ וְאֶגְוָע׃
20 * אַךְ־שְׁתַּיִם אַל־תַּעַשׂ עִמָּדִי אָז מִפָּנֶיךָ לֹא
אֶסָּתֵר׃
21 * כַּפְּךָ מֵעָלַי הַרְחַק וְאֵמָתְךָ אַל־תְּבַעֲתַנִּי׃
22 * וּקְרָא וְאָנֹכִי אֶעֱנֶה אוֹ־אֲדַבֵּר וַהֲשִׁיבֵנִי׃
23 * כַּמָּה לִי עֲוֺנוֹת וְחַטָּאוֹת פִּשְׁעִי וְחַטָּאתִי
הֹדִיעֵנִי׃
24 * לָמָּה־פָנֶיךָ תַסְתִּיר וְתַחְשְׁבֵנִי לְאוֹיֵב לָךְ׃
25 * הֶעָלֶה נִדָּף תַּעֲרוֹץ וְאֶת־קַשׁ יָבֵשׁ תִּרְדֹּף׃
26 * כִּי־תִכְתֹּב עָלַי מְרֹרוֹת וְתוֹרִישֵׁנִי עֲוֺנוֹת נְעוּרָי׃
27 * וְתָשֵׂם בַּסַּד רַגְלַי וְתִשְׁמוֹר כָּל־אָרְחֹתָי עַל־
שָׁרְשֵׁי רַגְלַי תִּתְחַקֶּה׃
28 * וְהוּא כְּרָקָב יִבְלֶה כְּבֶגֶד אֲכָלוֹ עָשׁ׃

יד

1 * אָדָם יְלוּד אִשָּׁה קְצַר יָמִים וּשְׂבַע־רֹגֶז׃
2 * כְּצִיץ יָצָא וַיִּמָּל וַיִּבְרַח כַּצֵּל וְלֹא יַעֲמוֹד׃
3 * אַף־עַל־זֶה פָּקַחְתָּ עֵינֶךָ וְאֹתִי תָבִיא בְמִשְׁפָּט
עִמָּךְ׃
4 * מִי־יִתֵּן טָהוֹר מִטָּמֵא לֹא אֶחָד׃
5 * אִם־חֲרוּצִים יָמָיו מִסְפַּר־חֳדָשָׁיו אִתָּךְ חֻקָּו
עָשִׂיתָ וְלֹא יַעֲבֹר׃
6 * שְׁעֵה מֵעָלָיו וְיֶחְדָּל עַד־יִרְצֶה כְּשָׂכִיר יוֹמוֹ׃
7 * כִּי יֵשׁ לָעֵץ תִּקְוָה אִם־יִכָּרֵת וְעוֹד יַחֲלִיף
וְיוֹנַקְתּוֹ לֹא תֶחְדָּל׃
8 * אִם־יַזְקִין בָּאָרֶץ שָׁרְשׁוֹ וּבֶעָפָר יָמוּת גִּזְעוֹ׃
9 * מֵרֵיחַ מַיִם יַפְרִחַ וְעָשָׂה קָצִיר כְּמוֹ־נָטַע׃
10 * וְגֶבֶר יָמוּת וַיֶּחֱלָשׁ וַיִּגְוַע אָדָם וְאַיּוֹ׃
11 * אָזְלוּ־מַיִם מִנִּי־יָם וְנָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ׃

18 *Si fuero iudicatus, ſcio quòd iuſtus in-
19 ueniar. *Quis eſt qui iudicetur mecũ? ve-
20 niat. quare tacens conſumor? *Duo tan-
D tùm ne facias mihi, & tunc à facie tua non
21 abſcondar. *Manum tuam longè fac à me,
22 & formido tua non me terreat. *Voca me,
& ego reſpondebo tibi; aut certè loquar,
23 & tu reſponde mihi. *Quantas habeo ini-
quitates & peccata, ſcelera mea & delicta
24 mea oſtende mihi. *Cur faciem tuam ab-
ſcondis, & arbitraris me inimicum tuum?
25 *Contra folium quod vento rapitur oſtẽ-
dis potentiam tuam, & ſtipulam ſiccã per-
26 ſequeris. *Scribis enim contra me amari-
tudines, & conſumere me vis peccatis a-
27 doleſcẽtiæ meæ. *Poſuiſti in neruo pedem
meum, & obſeruaſti omnes ſemitas meas:
& veſtigia pedum meorum conſideraſti.
28 *Qui quaſi putredo conſumendus ſum,
& quaſi veſtimentum quod comeditur à
tinea.

CAP. XIIII.

1 HOmo natus de muliere, breui viuens
2 tẽpore, repletur multis miſeriis: *Qui
quaſi flos egreditur & conteritur, & fugit
velut vmbra, & nunquam in eodem ſtatu
3 permanet. *Et dignum ducis ſuper hu-
iuſcemodi aperire oculos tuos, & addu-
4 cere eum tecum in iudicium? *Quis poteſt
facere mundum de immundo conceptum
5 ſemine? nõne tu qui ſolus es? *Breues dies
hominis ſunt, numerus mẽſium eius apud
B te eſt. Conſtituiſti terminos eius, qui præ-
6 teriri non poterũt. *Recede paululum ab
eo, vt quieſcat donec optata veniant, & ſi-
7 cut mercenarij dies eius. *Lignum habet
ſpem; ſi præciſum fuerit, rurſum vireſcit, &
8 rami eius pullulant. *Si ſenuerit in terra
radix eius, & in puluere emortuus fuerit
9 truncus illius, *ad odorem aquę germina-
bit, & faciet comam quaſi cùm primùm
10 plantatum eſt. *Homo verò cùm mortuus
fuerit, & nudatus atque conſumptus, vbi
11 quæſo eſt? *Quomodo ſi recedant aquę de
mari, & fluuius vacuefactus areſcat;

תרגום

18 הא כדון סדרית דינא ידעית ארום אנא אזכי׃ 19 מן הוא דינצי בהדי ארום כדון אשתוק ואתנגיד׃ 20 לחוד תרין לא
תעביד עמי בכן מן קומך לא אטמר׃ 21 ידך מעילוי ארחק ודחלתך לא תבעתינני׃ 22 ותקרי ואנא אתיבינך או אמלל ותתיבנני׃
23 כמה לי עויין וחובין מרודי וסרחני אודע יתי׃ 24 למה שכינתך תסלק ותחשבנני לבעל דבבא לך׃ 25 הטרפא דשקיף
תתבר וית גילא יבש תרדף׃ 26 ארום תכתוב עלי מרירתא ותורתינני עוית טליותי׃ 27 ותשוי כד בשיע רגלי ותנטר כלהון איסרטי
על סמיוני רגלי תרשם׃ 28 והוא היך רקבובית יתבלי היך לבוש דגמרה זחיל׃

יד

1 בר נש דאתיליד מן אתתא גוץ יומין ושבע רגזא׃ 2 היך ניצא נפק ואתמולל ועריק היך טולא ולא יקום׃ 3 לחוד על דין
פקחת עינך ויתי תעל בדינא עמך׃ 4 מן יהב דכי גבר דאסתאב בחובין אילולפון אלה דהוא חד דישבוק לה׃ 5 אין לא
יהוב סריגין יומוי מנין ירחוי גבך גזירתהוי עבדת ולא יעבר׃ 6 פסוק מנה ויפסוק מחתה עד דיקבל סוטרה כאגירא ביומיה׃ 7 ארום
אית לאילן סבר אין יתקץ ותוב ישבשב וינקותה לא תפסוק׃ 8 אין מתסיב בארעא שרשיה ובעפרא יסוף נצבה׃
9 מן הניית מוי ילבלב ויעבד זאזא היך נצבא׃ 10 וגבר ימות ויתמקמק יתנגיד בר נש ואן הוא׃ 11 אזלו מוי מימא דסוף והדרו
לבית כנישותהון וירדנא אתנגיב ויתיבש קדם ארונא דייי והדרו על בית פצידהון׃

‡ *Ecce ego prope sum iudicio meo, noui ego* 18
quòd iustus apparebo. ‡ *Quis enim est qui* 19
iudicabitur mihi, quoniam nunc obmutescam et
deficiam? ‡ *Duobus autem me vteris, tunc* 20
à facie tua non abscondar.
‡ *Manum à me abstine, & timor tuus ne* 21
me terreat. ‡ *Posteà vocabis, ego autem* 22
tibi obediam: aut loqueris, ego autem tibi dabo
responsum. ‡ *Quot sunt peccata & ini-* 23
quitates meæ? doce me quæ sunt.
‡ *Cur à me absconderis? putasti autem me* 24
contrarium tibi; ‡ *Aut tanquam folium quod* 25
mouetur à vento vereberis, aut sicut fœno quod
fertur à spiritu, contrapositus es mihi:
‡ *Quoniam scripsisti contra me mala: cir-* 26
cumposuisti autem mihi iuuentutis peccata:
‡ *Posuisti autē meum pedem in impedimen-* 27
to, obseruasti autem mea omnia opera; in autem
radices pedum meorum venisti:
‡ *Quod veterascit sicut vter, aut sicut ve-* 28
stimentum quod comeditur à tinea.

CAP. XIIII.

MOrtalis enim natus de muliere breuis vi- 1
tæ & repletus ira:
‡ *Aut sicut flos qui floruit decidit, aufugit* 2
autem velut vmbra, & non stetit:
‡ *Non & huius rationem fecisti, & hunc* 3
fecisti ingredi coram te in iudicio.
‡ *Quis enim mundus erit à sorde? sed nullus,* 4
si & vnus dies vita eius in terra.
‡ *Numerabiles autem menses eius apud te.* 5
in tempus posuisti, & non transgrediatur.
‡ *Recede ab eo vt quiescat, & lætificabit* 6
vitam sicut mercenarius.
‡ *Est enim arbori spes: si enim præcisa fue-* 7
rit, adhuc pullulabit, & ramus eius non defi-
ciet. ‡ *Si enim senuerit, in terra radix eius;* 8
in autem petra mortua fuerit, truncus eius
‡ *ab odore aquæ germinabit. faciet autē mes-* 9
sem sicut noua planta.
‡ *Vir autem cùm mortuus fuerit, abiuit:* 10
postquàm cecidit autē mortalis, non amplius est.
‡ *Tempore enim rarescit mare, fluuius autem* 11
desolatus aruit.

18 ‡ ἰδοὺ ἐγὼ ἐγγύς εἰμι τοῦ κρίματός μου, οἶδα ἐγὼ ὅτι δί-
19 καιος ἀναφανοῦμαι. ‡ τίς γάρ ἐστιν ὁ κριθησό-
μενός μοι, ὅτι νῦν κωφεύσω καὶ ἐκλείψω;
20 ‡ δυεῖν δέ μοι χρήσῃ, τότε ἀπὸ τοῦ προσώπου σου οὐ κρυ-
21 βήσομαι. ‡ τὴν χεῖρα ἀπ' ἐμοῦ ἀπέχου, καὶ ὁ φό-
βος σου μή με καταπλησσέτω.
22 ‡ εἶτα καλέσεις, ἐγὼ δέ σοι ὑπακούσομαι, ἢ λαλή-
σεις, ἐγὼ δέ σοι δώσω ἀνταπόκρισιν.
23 ‡ πόσαι εἰσὶν αἱ ἁμαρτίαι καὶ αἱ ἀνομίαι μου, δίδα-
24 ξόν με τίνες εἰσί; ‡ διατί ἀπ' ἐμοῦ κρύπτῃ; ἥγησαι
25 δέ με ὑπεναντίον σοι, ‡ ἢ ὡς φύλλον κινούμενον ὑ-
πὸ ἀνέμου εὐλαβηθήσῃ, ἢ ὡς χόρτῳ φερομένῳ ὑπὸ πνεύ-
26 ματος ἀντίκεισαί μοι, ‡ ὅτι κατέγραψας κατ' ἐ-
μοῦ κακά. περιέθηκας δέ μοι νεότητος ἁμαρτίας·
27 ‡ ἔθου δέ μου τὸν πόδα ἐν κωλύματι, ἐφύλαξας δέ
μου πάντα τὰ ἔργα, εἰς δὲ ῥίζας ποδῶν μου ἀφίκου·
28 ‡ ὃ παλαιοῦται ἴσα ἀσκῷ, ἢ ὥσπερ ἱμάτιον σητόβρωτον.

ιδ΄.

1 ‡ Βροτὸς γὰρ γεννητὸς γυναικὸς ὀλιγόβιος καὶ πλήρης
2 ὀργῆς· ‡ ἢ ὥσπερ ἄνθος ἀνθῆσαν ἐξέπεσεν, ἀπέ-
δρα δὲ ὥσπερ σκιὰ καὶ οὐ μὴ στῇ·
3 ‡ οὐχὶ καὶ τούτου λόγον ἐποιήσω, καὶ τοῦτον ἐποίησας
εἰσελθεῖν ἐνώπιόν σου ἐν κρίματι.
4 ‡ τίς γὰρ καθαρὸς ἔσται ἀπὸ ῥύπου; ἀλλ' οὐδείς, ἐὰν καὶ
μία ἡμέρα ὁ βίος αὐτοῦ ἐπὶ τῆς γῆς.
5 ‡ ἀριθμητοὶ δὲ μῆνες αὐτοῦ παρὰ σοί· εἰς χρόνον ἔθου καὶ
οὐ μὴ ὑπερβῇ.
6 ‡ ἀπόστα ἀπ' αὐτοῦ ἵνα ἡσυχάσῃ, καὶ εὐδοκήσει τὸν βίον
ὥσπερ ὁ μισθωτός.
6 ‡ ἔστι γὰρ δένδρῳ ἐλπίς, ἐὰν γὰρ κοπῇ, ἔτι ἐπανθήσει, καὶ
ὁ ῥάδαμνος αὐτοῦ οὐ μὴ ἐκλείπῃ.
8 ‡ ἐὰν γὰρ γηράσῃ ἐν γῇ ἡ ῥίζα αὐτοῦ· ἐν δὲ πέτρᾳ τε-
λευτήσῃ, τὸ στέλεχος αὐτοῦ
9 ‡ ἀπὸ ὀσμῆς ὕδατος ἀνθήσει. ποιήσει δὲ θερισμὸν
ὥσπερ νεόφυτον.
10 ‡ ἀνὴρ δὲ τελευτήσας ᾤχετο, πεσὼν δὲ βροτὸς οὐκ
ἔτι ἐστί.
11 ‡ χρόνῳ γὰρ σπανίζεται θάλασσα, ποταμὸς δὲ ἐρη-
μωθεὶς ἐξηράνθη.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

18 Ecce nunc ordinaui iudicium: scio quoniam iustus inueniar. 19 Quis est qui contendat mecum? quoniam nunc si tacuero, emoriar. 20 Attamen duo ne facias mihi: tunc à facie tua non abscondar. 21 Manum tuam longè fac à me, & timor tuus ne conturbet me. 22 Et vocabis, & ego respondebo tibi: aut loquar, & respondebis mihi. 23 Quantas habeo iniquitates & peccata? scelera mea & delicta mea ostende mihi. 24 Quare maiestatem tuam aufers, & arbitraris me inimicum tuum? 25 Nunquid folium quod impellitur conteres, & stipulam siccam persequeris? 26 Scribis enim contra me amaritudines, & hæreditare me facis iniquitates adolescentiæ meæ. 27 Et ponis velut in neruo pedes meos, & obseruas omnes semitas meas; & vestigia pedum meorum signasti. 28 Et quasi putredo corrumpitur, & sicut vestimentum quod consumit tinea.

CAP. XIIII.

FIlius hominis natus de muliere breuis dierum & satiatus ira: 2 Sicut flos egreditur & conteritur; & fugit velut vmbra, & non permanet. 3 Veruntamen super hunc aperuisti oculos tuos, & me adduces tecum in iudicium. 4 Quis dabit mundum virum qui est pollutus in peccatis, nisi Deus qui vnus est, qui parcet ei? 5 Si non conuertatur, perplexi erunt dies eius: numerus mensium eius apud te est: decreta ei fecisti, & non præteribit. 6 Recede ab eo, & cesset plaga eius, donec accipiat stipendium suum sicut mercenarius in die suo. 7 Habet enim arbor spem si succisa fuerit; adhuc enim germinabit, & ramus eius non cessabit. 8 Si senuerit in terra radix eius, & in puluere defecerit plantatio eius: 9 Ab amœnitate aquarum germinabit, & faciet ramum sicut plantatio. 10 Vir autem moritur & debilitatur: interit filius hominis, & vbi est? 11 Abierunt aquæ de mari rubro, & reuersæ sunt ad locum congregationis suæ: & Iordanis exsiccatus est & aruit ante arcam Domini, & reuersæ sunt ad locum aluei sui.

12 * וְאִישׁ שָׁכַב וְלֹא־יָקוּם עַד־בִּלְתִּי שָׁמַיִם לֹא
יָקִיצוּ וְלֹא־יֵעֹרוּ מִשְּׁנָתָם׃
13 * מִי יִתֵּן בִּשְׁאוֹל תַּצְפִּנֵנִי תַּסְתִּירֵנִי עַד־שׁוּב אַפֶּךָ
תָּשִׁית לִי חֹק וְתִזְכְּרֵנִי׃
14 * אִם־יָמוּת גֶּבֶר הֲיִחְיֶה כָּל־יְמֵי צְבָאִי אֲיַחֵל עַד־
בּוֹא חֲלִיפָתִי׃
15 * תִּקְרָא וְאָנֹכִי אֶעֱנֶךָּ לְמַעֲשֵׂה יָדֶיךָ תִכְסֹף׃
16 * כִּי־עַתָּה צְעָדַי תִּסְפּוֹר לֹא־תִשְׁמוֹר עַל־חַטָּאתִי׃
17 * חָתֻם בִּצְרוֹר פִּשְׁעִי וַתִּטְפֹּל עַל־עֲוֹנִי׃
18 * וְאוּלָם הַר־נוֹפֵל יִבּוֹל וְצוּר יֶעְתַּק מִמְּקֹמוֹ׃
19 * אֲבָנִים שָׁחֲקוּ מַיִם תִּשְׁטֹף־סְפִיחֶיהָ עֲפַר־אָרֶץ
וְתִקְוַת אֱנוֹשׁ הֶאֱבַדְתָּ׃
20 * תִּתְקְפֵהוּ לָנֶצַח וַיַּהֲלֹךְ מְשַׁנֶּה פָנָיו וַתְּשַׁלְּחֵהוּ׃
21 * יִכְבְּדוּ בָנָיו וְלֹא יֵדָע וְיִצְעֲרוּ וְלֹא־יָבִין לָמוֹ׃
22 * אַךְ־בְּשָׂרוֹ עָלָיו יִכְאָב וְנַפְשׁוֹ עָלָיו תֶּאֱבָל׃

טו

1 * וַיַּעַן אֱלִיפַז הַתֵּימָנִי וַיֹּאמַר׃
2 * הֶחָכָם יַעֲנֶה דַעַת־רוּחַ וִימַלֵּא קָדִים בִּטְנוֹ׃
3 * הוֹכֵחַ בְּדָבָר לֹא יִסְכּוֹן וּמִלִּים לֹא־יוֹעִיל בָּם׃
4 * אַף־אַתָּה תָּפֵר יִרְאָה וְתִגְרַע שִׂיחָה לִפְנֵי־אֵל׃
5 * כִּי־יְאַלֵּף עֲוֹנְךָ פִיךָ וְתִבְחַר לְשׁוֹן עֲרוּמִים׃
6 * יַרְשִׁיעֲךָ פִיךָ וְלֹא־אָנִי וּשְׂפָתֶיךָ יַעֲנוּ־בָךְ׃
7 * הֲרִאישׁוֹן אָדָם תִּוָּלֵד וְלִפְנֵי גְבָעוֹת חוֹלָלְתָּ׃
8 * הַבְסוֹד אֱלוֹהַּ תִּשְׁמָע וְתִגְרַע אֵלֶיךָ חָכְמָה׃
9 * מַה־יָּדַעְתָּ וְלֹא נֵדָע תָּבִין וְלֹא־עִמָּנוּ הוּא׃
10 * גַּם־שָׂב גַּם־יָשִׁישׁ בָּנוּ כַּבִּיר מֵאָבִיךָ יָמִים׃
11 * הַמְעַט מִמְּךָ תַּנְחֻמוֹת אֵל וְדָבָר לָאַט עִמָּךְ׃
12 * מַה־יִּקָּחֲךָ לִבֶּךָ וּמַה־יִּרְזְמוּן עֵינֶיךָ׃
13 * כִּי־תָשִׁיב אֶל־אֵל רוּחֶךָ וְהֹצֵאתָ מִפִּיךָ מִלִּין׃
14 * מָה־אֱנוֹשׁ כִּי־יִזְכֶּה וְכִי־יִצְדַּק יְלוּד אִשָּׁה׃

12 * Sic homo cũ dormierit nõ resurget. do-
nec atteratur cælũ nõ euigilabit, nec cõsur
13 get de somno suo. * Quis mihi hoc tribuat
vt in inferno ꝓtegas me, & abscondas me
donec ꝑtrãseat furor tuus, & cõstituas mi-
14 hi tẽpus in quo recorderis mei. * Putasne
mortuus homo rursũ viuet? Cũctis diebus
ꝗbus nũc milito, expecto donec veniat im
15 mutatio mea. * Vocabis me, & ego r̃ndebo
tibi, operi manuũ tuarũ porriges dexterã.
16 * Tu quidem gressus meos dinumerasti, sed
17 parce peccatis meis. * Signasti quasi in sac-
culo delicta mea, sed curasti iniq̃tatẽ meã.
18 * Mõs cadẽs defluit, & saxũ trãsfertur de lo
19 co suo. * Lapides excauãt aquę, & alluuione
paulatĩ terra cõsumitur, & hoĩes ergo simi
20 liter ꝑdes? * Roborasti eũ paululũ vt in ꝑ-
petuũ trãsiret: immutabis faciẽ eius, & e-
21 mittes eum. * Siue nobiles fuerint filij eius
22 siue ignobiles, non intelliget. * Attamen ca
ro eius dum viuet dolebit, & anima illius
super semetipso lugebit. CAP. XV.

1 RESpõdẽs autẽ Eliphaz Themanites di-
2 xit: * Nũq̃d sapiẽs r̃ndebit quasi in ven
tũ loquẽs, & ĩplebit ardore stomachũ suũ?
3 * Arguis verbis eũ qui nõ est ęqualis tibi, &
4 loqueris quod tibi nõ expedit. * Quãtũ in
te est euacuasti timorẽ, & abstulisti ꝑces co
5 rã Deo. * Docuit enĩ iniquitas tua os tuũ,
6 & imitaris linguã blasphemãtiũ. * Cõdena
bit te os tuũ, & nõ ego, & labia tua r̃nde-
7 bunt tibi. * Nũquid primus homo tu na-
8 tus es, & ante oẽs colles formatus? * Nun-
B quid consilium Dei audisti, & inferior te
9 erit eius sapientia? * Quid nosti quod ig-
noremus? quid intelligis quod nesciamus?
10 * Et senes & antiqui sunt in nobis multo
11 vetustiores quàm patres tui. * Nunquid
grande est vt consoletur te Deus? sed ver-
12 ba tua praua hoc prohibent. * Quid te
eleuat cor tuum, & quasi magna cogi-
13 tans, attonitos habes oculos? * Quid tu-
met contra Deum spiritus tuus, vt pro-
feras de ore tuo huiuscemodi sermones?
14 * Quid est homo vt immaculatus sit, & vt iustus appareat natus de muliere?

תרגום

12 וּבַר נַשׁ שְׁכַב וְלָא יְקוּם עַד דְּלֵית שְׁמַיָּא לָא יִתְּעָרוּן רַשִׁיעַיָּא וְלָא מִתְּעָרִין מִבֵּית דְּמִכֵיהוֹן׃ 13 מַן יִתֵּן בְּבֵית קְבוּרְתָּא תַּטְשְׁנַנִי
הַטְמַרְנַנִי עַד דִּיתוּב רָגְזָךְ תְּשַׁוֵּי לִי גְזֵירָא וְתִדְכְּרִנַנִי׃ 14 אִין יְמוּת גַּבְרָא רַשִׁיעָא הַאֶפְשַׁר דִּיחֵי מְטוּל הֵיכְנָא כָּל יוֹמֵי חֵילִי אוֹרִיךְ עַד דְּיֵיתֵי
חִלּוּפֵי חַיַּי׃ 15 תְּהֵא קָרֵא וַאֲנָא אָתֵיב לָךְ לְעוֹבָדֵי אִידָךְ תְּרַגְרֵג׃ 16 אֲרוּם כְּדוּן פְּסִיעוּתִי תְּמַנֵּי לָא תִנְטוּר עַל סָרְחָנִי׃ 17 חָתִים
בִּסְפַר דִּכְרָנַיָּא מְרוֹדִי וְתִחַבֵּר עַל עֲוָיָתִי׃ 18 וּבְרַם טוּר נָפֵל יִתַּר וְטִינָר מִסְתַּלַּק מִן אַתְרֵיהּ׃ 19 אַבְנַיָּא שְׁאָפוּ מַיָּא שְׁטַפָּא כְּתָהָא עַפְרָא
דְאַרְעָא וְסִבַּר בַּר נַשׁ הוֹבַדְתָּא׃ 20 תַּשְׁלְמִנֵיהּ לְעָלְמָא וְיֵיזֵיל מְתַנֵּי קְלַסְטוּרֵיהּ וְתִשַׁדְּרִנֵּהּ׃ 21 שָׁרָן בִּיקַר בְּנוֹי וְלָא יַדַע וּמִצְטַעֲרִין וְלָא
יִתְבַּיַּן לְהוֹן׃ 22 בְּרַם בִּשְׂרֵיהּ עַד לָא יִסְתַּתֵּם גּוֹלְלָא עֲלוֹהִי כָּאֵב וְנַפְשֵׁיהּ עֲלוֹי מִתְאַבְּלָא בְּבֵי קְבוּרְתָּא׃ טו
1 וַאֲתֵיב אֱלִיפַז דְּמִן תֵּימָן וַאֲמַר׃ 2 הַאֶפְשַׁר דְּחַכִּימָא יְתֵיב דַּעְתָּא דְּדָמֵי לְזַעֲפָא וִימַלֵּי הֵיךְ רוּחָא דְקִדּוּמָא כְּרֵיסֵהּ׃ 3 דְּמַכְסַן
בְּמִלִּין דְּלָא יַלִּיף וּמִלַּיָּא דְלֵית מְשַׁשָׁא בְּהוֹן׃ 4 לְחוֹד אַתְּ אִין תִּפִּישׁ דַּחַלְתָּא תִּבְצַר מִלְּתָא קֳדָם אֱלָהָא׃ 5 אֲרוּם יְאַלֵּף סָרְחָנָךְ פּוּמָּךְ
וְתִתְרְעֵי לִישַׁן חַכִּימִין׃ 6 יְחַיְּבִנָּךְ פּוּמָּךְ וְלָא אֲנָא וְשִׂפְוָתָךְ יַסְהֲדוּן בָּךְ׃ 7 הֲבְקַדְמָאָה אָדָם בְּלָא אַבָּא וְאִמָּא אִתְיְלִידְתָּא וּקְדָם גִּלְמָתָא
אִתְבְּרֵיתָא׃ 8 הַאֶפְשַׁר דִּבְרָז אֱלָהּ תִּשְׁמַע וְאִטְפֵּי לְוָתָךְ חָכְמְתָא׃ 9 מָה יָדַעְתְּ וְלָא נִדַּע תִּתְבַּיַּן וְלָא עִמָּנָא הוּא׃ 10 לְחוֹד סִיב וְקַשִּׁישׁ
בְּנָא רַב מִן אֲבוּךְ יוֹמַיָּא׃ 11 הַזְעֵיר מִנָּךְ נֶחָמְתָא דֶאֱלָהּ וּמַלְּלָא בְּנַיַּח חֲזֵי לְמֶהֱוֵי גַבָּךְ׃ 12 מָה יַלְפִנָּךְ רַעְיוֹנָךְ וּמָה מְרַמְּזִין עֵינָךְ׃ 13
אֲרוּם תְּתִיב לֶאֱלָהּ רוּחָךְ וְתַהַנְפֵּק מִפּוּמָּךְ מִלִּין׃ 14 מָה בַר נַשׁ אֲרוּם יִזְדַּכֵּי וַאֲרוּם יִזְדַּכֵּי יְלוּד דְּאִתְּתָא׃

*Homo autem postquàm dormierit, non re- 12
surget, quousque cælum non consutum sit, et non
excitabuntur de somno suo. Utinam enim in 13
inferno me seruasses, abscondisses autem me do-
nec cessasset tuus furor, & constituas mihi tēpus
in quo memoriam mei facias. Si enim mortuus 14
fuerit homo, viuet postquàm cōsummauerit dies
vitæ suæ. expectabo quousque rursus fiā. Posteà 15
vocabis, ego autem tibi obediam; at opera ma-
nuum tuarum ne repellas. Numerasti autem 16
mea studia, & non præteriit te aliquid peccato-
rum meorum. Signasti autem meas iniquitates 17
in marsupio, adnotasti autē si quid inuitus trans
gressus sum. Et veruntamen mons cadens de- 18
cidet, & petra senescet de loco suo. Lapides ca- 19
uauerunt aquæ, & demerserunt aquæ supina
cumuli terræ. & expectationem hominis perdi-
disti. Expulisti eum in finem, & abiuit. impo- 20
suisti ei faciem & emisisti. Multis autem exi- 21
stentibus filiis eius, non nouit; sique pauci fue-
rint, non scit. Sed carnes eius doluerunt, at a- 22
nima eius plorauit.*

CAP. XV.

*Respondens autem Eliphaz Themanites dicit; 1
Nunquid sapiens responsum dabit intelle- 2
ctus spiritus, & impleuit laborē ventris, Ar- 3
guens in verbis quibus non oportet, in sermoni-
bus quibus nulla vtilitas. Non & tu expulisti 4
timorem, consummasti autem verba talia corā
Domino? Reus es verbis oris tui, non discre- 5
uisti verba potentum? Redarguat te tuum os, 6
& non ego; at labia tua testimonium dent con-
tra te. Quid enim nunquid primus hominum 7
natus es? aut ante colles inductus es? Ordinem 8
Domini audisti; in autem te venit sapientia?
Quid enim nosti quod non nouimus? aut quid 9
intelligens quod non & nos? Et senex & an- 10
tiquus in nobis, grauior patre tuo diebus. Pau- 11
ca quæ peccasti verberatus es, valdè supra mo-
dum locutus es. Quid ausum est cor tuum? aut 12
quid tulerunt oculi tui? Quoniam iram rupisti 13
coram Domino. protulisti autem ex ore verba
talia. Quis enim existens homo, quoniam e- 14
rit irreprehensibilis? aut vt futurus iustus na-
tus de muliere?*

12 ἄνθρωπος δὲ κοιμηθεὶς οὐ μὴ ἀναστῇ, ἕως ἂν ὁ οὐρα-
νὸς οὐ μὴ συρραφῇ, καὶ οὐκ ἐξυπνισθήσονται ἐξ ὕπνου αὐτῶν.
13 εἰ γὰρ ὄφελον ἐν ᾅδῃ μ᾽ ἐφύλαξας, ἔκρυψας δέ με
ἕως ἂν παύσηταί σου ἡ ὀργή, καὶ τάξῃ μοι χρόνον ἐν ᾧ μνείαν
14 μου ποιήσῃ. ἐὰν γὰρ ἀποθάνῃ ἄνθρωπος ζήσεται συντελέ-
σας τὰς ἡμέρας τοῦ βίου αὐτοῦ. ὑπομενῶ ἕως πάλιν γένω-
15 μαι. εἶτα καλέσεις, ἐγὼ δέ σοι ὑπακούσομαι, τὰ δὲ ἔργα τῶν
16 χειρῶν σου μὴ ἀποποιοῦ. ἠρίθμησας δέ μου τὰ ἐπιτηδεύ-
ματα, καὶ οὐ μὴ παρέλθῃ σε οὐδὲν τῶν ἁμαρτιῶν μου.
17 ἐσφράγισας δέ μου τὰς ἀνομίας ἐν βαλαντίῳ, ἐπε-
18 σημήνω δὲ εἴ τι ἄκων παρέβην. καὶ πλὴν ὄρος πίπτον
διαπεσεῖται, καὶ πέτρα παλαιωθήσεται ἐκ τοῦ τόπου αὐτῆς.
19 λίθους ἐλέαναν ὕδατα, καὶ κατέκλυσεν ὕδατα ὕπτια
τοῦ χώματος τῆς γῆς. καὶ ὑπομονὴν ἀνθρώπου ἀπώλεσας.
20 ὦσας αὐτὸν εἰς τέλος καὶ ᾤχετο. ἐπέστησας αὐτῷ τὸ
21 πρόσωπον καὶ ἐξαπέστειλας. πολλῶν δὲ γενομένων
τῶν υἱῶν αὐτοῦ, οὐκ οἶδεν· ἐάν τε ὀλίγοι γένωνται, οὐκ ἐπί-
22 σταται. ἀλλ᾽ ἢ αἱ σάρκες αὐτοῦ ἤλγησαν, ἡ δὲ ψυ-
χὴ αὐτοῦ ἐπένθησεν.

ιε.

1 Ὑπολαβὼν δὲ Ἐλιφὰζ ὁ Θαιμανίτης λέγει,
2 πότερον σοφὸς ἀπόκρισιν δώσει συνέσεως πνεύμα-
3 τος, καὶ ἐνέπλησε πόνον γαστρός, ἐλέγχων ἐν ῥήμασιν
4 οἷς οὐ δεῖ ἐν λόγοις οἷς οὐδὲν ὄφελος, οὐ καὶ σὺ ἀπε-
ποιήσω φόβον, συνετελέσω δὲ ῥήματα τοιαῦτα ἐναντίον τοῦ
5 κυρίου; ἔνοχος εἶ ῥήμασι στόματός σου, οὐδὲ ἔκρινας
6 ῥήματα δυναστῶν; ἐλέγξαι σε τὸ σὸν στόμα, καὶ
μὴ ἐγώ, τὰ δὲ χείλη σου καταμαρτυρήσουσί σου·
7 τί γὰρ μὴ πρῶτος ἀνθρώπων ἐγεννήθης; ἢ πρὸ θινῶν
8 ἐπάγης; σύνταγμα κυρίου ἀκήκοας, εἰς δέ σε ἀφίκετο σο-
9 φία; τί γὰρ οἶδας, ὃ οὐκ οἴδαμεν; ἢ τί συνιεῖς, ὃ οὐχὶ καὶ
10 ἡμεῖς; καί γε πρεσβύτης καί γε παλαιὸς ἐν ἡμῖν, βα-
11 ρύτερος τοῦ πατρός σου ἡμέραις. ὀλίγα ὧν ἡμαρ-
τηκας μεμαστίγωσαι, μεγάλως ὑπερβαλλόντως λελά-
12 ληκας. τί ἐτόλμησεν ἡ καρδία σου; ἢ τί ἐπένευσαν
13 οἱ ὀφθαλμοί σου; ὅτι θυμὸν ἔρρηξας ἐναντίον τοῦ κυ-
ρίου. ἐξήγαγες δὲ ἐκ στόματος ῥήματα τοιαῦτα.
14 τίς γὰρ ὢν βροτός, ὅτι ἔσται ἄμεμπτος; ἢ ὡς ἐσόμενος
δίκαιος γεννητὸς γυναικός;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

12 Et filius hominis dormit, & non consurgit donec non sint cæli: non euigilabunt impij, nec suscitabuntur à domo somni sui. 13 Quis dabit vt in domo sepulturæ celes me, & abscondas me donec auertatur furor tuus, & ponas mihi statutum vt recorderis mei? 14 Si moriatur vir impius, nunquid potest viuere? propterea omnibus diebus militiæ meæ expectabo, donec veniat immutatio vitæ meæ. 15 Vocabis, & ego respondebo tibi: opera manuum tuarum concupisces. 16 Nunc enim gressus meos numerasti, ne obserues scelera mea. 17 Signatum est in libro memorialium delictum meum, & accumulas super iniquitates meas. 18 Veruntamen mons cadens defluet; & petra transferetur de loco suo. 19 Lapides comminuunt aquæ, & inundant spontè nascentia pulueris terræ: sic spem filij hominis perdidisti. 20 Perficies eum in seculo, & abibit, immutans vultum eius, & dimittes eum. 21 Habitant in gloria filij eius, & nescit; tribulantur, & non attendit eis. 22 Veruntamen caro eius antequàm claudatur feretrum super eum, dolebit: & anima eius super eum luget in domo sepulturæ.

CAP. XV.

Et respondit Eliphaz, qui erat de Theman, & ait: 2 Nunquid sapiens potest respondere sentētiam quæ similis sit vento, & implebit quasi vento vrēte ventrē suū. 3 Qui arguit verbis, & nihil docet, & sermonibus in quibus nō est vtilitas. 4 Attamen si tu multiplicasses timorē, & minuisses verbū coram Deo. 5 Docebit enim te iniquitatem tuam os tuum, & eliges linguam sapientum. 6 Condemnabit te os tuum & nō ego, & labia tua testificabuntur contra te. 7 Nunquid cum primo homine citra patrem & matrē genitus es, & ante colles creatus es? 8 Nunquid in secreto Dei audisti, & extincta est tibi sapiētia? 9 Quid nosti quod nesciamus? quid intelligis quod nō sit nobiscū? 10 Verūtamē canus & lōgæuus inter nos, & maior patre tuo diebus. 11 Nūquid parū tibi sunt consolationes Dei? & verbū in quiete videtur esse apud te. 12 Quid docet te cogitatio tua, & quid annuunt oculi tui? 13 Quòd ducas ad Deum spiritum tuum, & proferas de ore tuo sermones. 14 Quid est filius hominis vt iustificetur, aut innocens sit natus de muliere?

15 * הֵן בִּקְדֹשָׁיו לֹא יַאֲמִין וְשָׁמַיִם לֹא־זַכּוּ בְעֵינָיו׃
16 * אַף כִּי־נִתְעָב וְנֶאֱלָח אִישׁ־שֹׁתֶה כַמַּיִם עַוְלָה׃
17 * אֲחַוְךָ שְׁמַע־לִי וְזֶה־חָזִיתִי וַאֲסַפֵּרָה׃
18 * אֲשֶׁר־חֲכָמִים יַגִּידוּ וְלֹא כִחֲדוּ מֵאֲבוֹתָם׃
19 * לָהֶם לְבַדָּם נִתְּנָה הָאָרֶץ וְלֹא־עָבַר זָר בְּתוֹכָם׃
20 * כָּל־יְמֵי רָשָׁע הוּא מִתְחוֹלֵל וּמִסְפַּר שָׁנִים נִצְפְּנוּ לֶעָרִיץ׃
21 * קוֹל־פְּחָדִים בְּאָזְנָיו בַּשָּׁלוֹם שׁוֹדֵד יְבוֹאֶנּוּ׃
22 * לֹא־יַאֲמִין שׁוּב מִנִּי־חֹשֶׁךְ וְצָפוּ הוּא אֱלֵי־חָרֶב׃
23 * נֹדֵד הוּא לַלֶּחֶם אַיֵּה יָדַע כִּי־נָכוֹן בְּיָדוֹ יוֹם־חֹשֶׁךְ׃
24 * יְבַעֲתֻהוּ צַר וּמְצוּקָה תִּתְקְפֵהוּ כְּמֶלֶךְ עָתִיד לַכִּידוֹר׃
25 * כִּי־נָטָה אֶל־אֵל יָדוֹ וְאֶל־שַׁדַּי יִתְגַּבָּר׃
26 * יָרוּץ אֵלָיו בְּצַוָּאר בַּעֲבִי גַּבֵּי מָגִנָּיו׃
27 * כִּי־כִסָּה פָנָיו בְּחֶלְבּוֹ וַיַּעַשׂ פִּימָה עֲלֵי־כָסֶל׃
28 * וַיִּשְׁכּוֹן עָרִים נִכְחָדוֹת בָּתִּים לֹא־יֵשְׁבוּ לָמוֹ אֲשֶׁר הִתְעַתְּדוּ לְגַלִּים׃
29 * לֹא־יֶעְשַׁר וְלֹא־יָקוּם חֵילוֹ וְלֹא־יִטֶּה לָאָרֶץ מִנְלָם׃
30 * לֹא־יָסוּר מִנִּי־חֹשֶׁךְ יֹנַקְתּוֹ תְּיַבֵּשׁ שַׁלְהָבֶת וְיָסוּר בְּרוּחַ פִּיו׃
31 * אַל־יַאֲמֵן בַּשָּׁו נִתְעָה כִּי־שָׁוְא תִּהְיֶה תְמוּרָתוֹ׃
32 * בְּלֹא־יוֹמוֹ תִּמָּלֵא וְכִפָּתוֹ לֹא רַעֲנָנָה׃
33 * יַחְמֹס כַּגֶּפֶן בִּסְרוֹ וְיַשְׁלֵךְ כַּזַּיִת נִצָּתוֹ׃
34 * כִּי־עֲדַת חָנֵף גַּלְמוּד וְאֵשׁ אָכְלָה אָהֳלֵי־שֹׁחַד׃
35 * הָרֹה עָמָל וְיָלֹד אָוֶן וּבִטְנָם תָּכִין מִרְמָה׃

15 * Ecce inter ſanctos eius nemo immu-
tabilis, & cæli non ſunt mundi in conſpe-
16 ctu eius: * Quanto magis abominabi-
lis & inutilis homo, qui bibit quaſi aquã
17 iniquitatem? * Oſtendam tibi, audi me;
18 quod vidi narrabo tibi. * Sapientes
C confitẽtur, & non abſcondunt patres ſuos.
19 * Quibus ſolis data eſt terra, & non tranſ-
20 iuit alienus per eos. * Cunctis diebus
ſuis impius ſuꝑbit, & numerus annorum
incertus eſt tyrannidis eius.
21 * Sonitus terroris ſemper in auribus il-
lius; & cùm pax ſit, ille ſemper inſidias ſu-
22 ſpicatur. * Non credit quòd reuerti
poſsit de tenebris, circunſpectans vndique
23 gladium. * Cùm ſe mouerit ad quæ-
rendum panem, nouit quòd paratus ſit in
24 manu eius tenebrarum dies. * Terrebit
eum tribulatio, & anguſtia vallabit eum
ſicut regem qui præparatur ad prœlium.
25 * Tetendit enim aduerſus Deum manũ
D ſuam, & contra omnipotentem roboratus
26 eſt. * Cucurrit aduerſus eum erecto
collo, & pingui ceruice armatus eſt.
27 * Operuit faciem eius craſsitudo, & de
lateribus eius aruina dependet.
28 * Habitauit in ciuitatibus deſolatis, &
in domibus deſertis quæ in cumulos ſunt
29 redactæ. * Non ditabitur nec perſe-
uerabit ſubſtantia eius, nec mittet in ter-
ra radicem ſuam.
30 * Non recedet de tenebris, ramos eius
arefaciet flamma, & auferetur ſpiritu oris
31 eius. * Non credet fruſtrà errore decep-
tus, quod aliquo precio redimendus ſit.
32 * Antequàm dies eius impleantur peri-
33 bit, & manus eius areſcet. * Lædetur
quaſi vinea in primo flore botrus eius, &
quaſi oliua proiiciens florem ſuum.
34 * Congregatio enim hypocritæ ſterilis,
& ignis deuorabit tabernacula eorum qui
munera libenter accipiunt.
35 * Concepit dolorem, & peperit iniqui-
tatem, & vterus eius præparat dolos.

תרגום

15 הא בקדישי עלא לא יהימין ואנגלי מרומא לא זכאין קומוי ׃ 16 כל דכן מרחק ומסאב בר נש דשתי היך מוי עילתא ׃
17 אחוי לך קבל מני ודין דחמית ואשתעי ׃ 18 דחכימין יחוון ולא מכדבין ממסורתא דאבהתהון ׃ 19 להון לבלחודיהון
אתיהיבת ארעא ולא עבר חלוני ביניהון ׃ 20 כל יומי רשיעא הוא מתפס ומנין שניא אתטישו לתקיפא ׃
21 קל דלוחיא בגהנם באדנוי כד שרין צדיקי בשלמא בחיי עלמא ביזותא ייתינה ׃ 22 לא יהימין למתב מן חשוך ואיטמום
הוא לקטלין בחרבא ׃ 23 מנדד הוא למזון אן הוא ידע ארום מעתד בידה יום חשוכא ׃ 24 יבעתנה עקא ומעיקא מחזרין
יתה היך מלך דמעתד לאסתחרא בלגיונין ׃ 25 ארום אושיט לאלה ידיה ולות שדי יתגבר ׃ 26 ירהוט לותה בתקפא באקושי
ריש תריסוי ׃ 27 ארום חפא זיוה בשומנה ועבד רוטבא עלוי כפלא ׃ 28 ועבד שכונאין בקרויא צדין יתב בבתיא דלא
יתיבן להון די אתעתדו ליגורין ׃ 29 לא יתעתר ולא יתקיים עתרה ולא יתמתח לארעא מנהון ׃
30 לא יעדי מן חשוך שבשיה תיבש שלהוביתא ויעדי בזעפא דפמה דאלה ׃ 31 לא יהימין בר נש די בשקרא טעי ארום שקרא
תהי פירוגה ׃ 32 בלא יומיה תתמלי קבורתה ועוביה לא תהי עבופיא ׃ 33 יתר היך גופנא בתרה ויטלוק היך זיתא לבלביה ׃
34 ארום סיעת דילטור לצער ואשתא גמרת משכני שוחדא ׃
35 דחשלין ליעות וממללין שקר ורעיוני כריסיהון מתכין ניכלא ׃

Si in sanctis non credit, cælum autem non 15
mundum coram eo.
Sine autem abominatus & impurus vir 16
bibens iniustitiam quasi potionem.
Renunciabo autem tibi, audi me, quæ v- 17
tique vidi renunciabo tibi: Quæ sapientes 18
dicent, & non absconderunt patres eorum.
Ipsis autem solis data est terra, & non ve- 19
nit alienus in eos.
Omnis vita impij in cura, anni autem nu- 20
merabiles dati potenti.
At timor ipsius in auribus suis cùm visus 21
fuerit iam in pace agere, veniet eius subuersio.
Non credat auersum esse à tenebris, desti- 22
natus est enim iam in manus ferri:
Ordinatus est autem in cibos vulturibus: 23
nouit autem in se quòd manet in ruinam. Dies
autem tenebrosa ipsum versabit: necessitas 24
autem & tribulatio ipsum comprehendet, sicut
dux præfectus cadens;
Quoniam sustulit manus coram Domino. 25
contra autem omnipotentem ceruicem indu-
rauit.
Cucurrit autem contra eum in iniuria, in 26
crassitudine tergi scuti eius:
Quoniam abscondit vultum suum in adi- 27
pe suo, & fecit femorale in cruribus.
Habitet autem ciuitates desertas, ingre- 28
diatur autem domos inhabitatas. quæ autem illi
præparauerunt, alij auferent.
Neque ditetur, neque maneant eius facul- 29
tates. non mittat in terra vmbram:
Neque fugiat tenebras, germen eius tabe- 30
faciat ventus, decidat autem eius flos:
Non credat quòd permanebit, inania enim 31
euadent ei.
Incisio eius ante tempus corrumpetur, & 32
ramus eius non floreat:
Comedatur autem tanquam acresta ante 33
tempus, decidat autem sicut flos oliuæ.
Testimonium enim impij mors. ignis autem 34
comburet domos munera accipientium.
In ventre autem capiet dolores, euenient 35
autem ei vana, at venter eius feret dolum.

15 εἰ κατὰ ἁγίων οὐ πιστεύει, οὐρανὸς δὲ οὐ καθαρὸς ἐναν-
16 τίον αὐτοῦ. ἔα δὲ ἐβδελυγμένος καὶ ἀκάθαρτος
ἀνὴρ πίνων ἀδικίας ἴσα ποτῷ.
17 ἀναγγελῶ δέ σοι, ἄκουέ μου, ἃ δὴ ἑώρακα ἀναγγελῶ
18 σοι· ἃ σοφοὶ ἐροῦσι, καὶ οὐκ ἔκρυψαν πατέρες αὐτῶν.
19 αὐτοῖς δὲ μόνοις ἐδόθη ἡ γῆ, καὶ οὐκ ἦλθεν ἀλλογε-
νὴς ἐπ᾽ αὐτούς.
20 πᾶς ὁ βίος ἀσεβοῦς ἐν φροντίδι, ἔτη δὲ ἀριθμητὰ
δεδομένα δυνάστῃ.
21 ὁ δὲ φόβος αὐτοῦ, ἐν ὠσὶν αὐτοῦ ὅταν δοκῇ ἤδη εἰρηνεύειν,
ἥξει αὐτοῦ ἡ καταστροφή.
22 μὴ πιστευέτω ἀποστραφῆναι ἀπὸ σκότους. ἐντέταλται
γὰρ ἤδη εἰς χεῖρας σιδήρου·
23 κατατέτακται δὲ εἰς σῖτα γυψίν. οἶδε δὲ ἐν ἑαυτῷ ὅτι
μένει εἰς πτῶμα. ἡμέρα δὲ σκοτεινὴ
24 αὐτὸν στροβήσει, ἀνάγκη δὲ καὶ θλῖψις αὐτὸν καθέξει,
ὥσπερ στρατηγὸς πρωτοστάτης πίπτων·
25 ὅτι ἦρε χεῖρας ἐναντίον κυρίου. ἔναντι δὲ παντοκρά-
τορος ἐτραχηλίασεν.
26 ἔδραμε δὲ ἐναντίον αὐτοῦ ὕβρει ἐν πάχει νώτου ἀ-
σπίδος αὐτοῦ·
27 ὅτι ἐκάλυψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐν στέατι αὐτοῦ. καὶ
ἐποίησε περιστόμιον ἐπὶ τῶν μηρίων.
28 αὐλισθείη δὲ πόλεις ἐρήμους, εἰσέλθοι δὲ οἴκους ἀοική-
τους. ἃ δὲ ἐκεῖνοι ἡτοίμασαν ἄλλοι ἀποίσονται.
29 οὔτε μὴ πλουτισθῇ, οὔτε μὴ μείνῃ αὐτοῦ τὰ ὑπάρχον-
τα. οὐ μὴ βάλῃ ἐπὶ γῆς σκιάν·
30 οὐδὲ μὴ ἐκφύγῃ τὸ σκότος, τὸν βλαστὸν αὐτοῦ μαρά-
ναι ἄνεμος, ἐκπέσοι δὲ αὐτοῦ τὸ ἄνθος·
31 μὴ πιστευέτω ὅτι ὑπομενεῖ, κενὰ γὰρ ἀποβήσεται
αὐτῷ.
32 ἡ τομὴ αὐτοῦ πρὸ ὥρας φθαρήσεται, καὶ ὁ ῥάδαμνος
αὐτοῦ οὐ μὴ εὐθαλήση,
33 τρυγηθείη δὲ ὥσπερ ὄμφαξ πρὸ ὥρας, ἐκπέσοι δὲ
ὡς ἄνθος ἐλαίας.
34 μαρτύριον γὰρ ἀσεβοῦς θάνατος. πῦρ δὲ καύσει οἴκους
δωροδεκτῶν.
35 ἐν γαστρὶ δὲ λήψεται ὀδύνας, ἀποβήσεται δὲ αὐτῷ κε-
νά, ἡ δὲ κοιλία αὐτοῦ ὑποίσει δόλον.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

15 Ecce in sanctis superioribus non credit, & angeli excelsi non sunt mundi coram eo. 16 Quanto magis abominabilis &
immundus filius hominis, qui bibit sicut aquam iniquitatem! 17 Nunciabo tibi, audi me, & quod vidi narrabo.
18 Quod sapientes annunciauerunt, & non negauerunt quæ tradita sunt à patribus eorum. 19 Quibus solis data est terra,
& non transiit alienus inter eos. 20 Omnibus diebus impij ipse contaminatur, & numerus annorum absconditus est robusto.
21 Vox timorum in gehenna in auribus eius, quando habitabunt iusti in pace in vita æterna, vastitas veniet ei.
22 Non credet reuerti à tenebris, & paratus est iis qui occidunt gladio. 23 Vagatur ipse ad escam vbi est; scit quòd parata est
in manu eius dies tenebrarum. 24 Conturbabunt eum tribulatio & angustia, circundabunt eum sicut regem qui stat vt circunde-
tur legionibus. 25 Quoniam extendit in Deum manum suam, & contra omnipotentem roboratus est.
26 Curret ad eum in fortitudine, in duritia vmbonis clypeorum ipsius. 27 Et operuit vultum suum pingue-
dine sua, & fecit aruinam super ilia. 28 Et fecit tabernacula in ciuitatibus desertis, vt habitaret in domibus quæ
erant inhabitabiles, & quæ paratæ erant in aceruos. 29 Non ditabitur, neque permanebunt diuitiæ eius, ne-
que extendetur in terram quicquam ex eis. 30 Non recedet à tenebris; ramum eius arefaciet flamma, & auferetur per
spiritum oris Dei. 31 Non credet filius hominis qui in falsitate errat, quia falsa erit permutatio eius.
32 Absque die suo implebitur sepulchrum eius, & ramus eius non erit virescens. 33 Excutiet sicut vitis botrum suam, & proiiciet
sicut oliua ramum suum. 34 Quoniam turma delatoris in tribulatione, & ignis consumpsit tabernacula muneris.
35 Qui cogitant laborem & loquuntur iniquitatem, & cogitationes ventris eorum præparant dolos.

יו

1 וַיַּעַן אִיּוֹב וַיֹּאמַר׃
2 שָׁמַעְתִּי כְאֵלֶּה רַבּוֹת מְנַחֲמֵי עָמָל כֻּלְּכֶם׃
3 הֲקֵץ לְדִבְרֵי־רוּחַ אוֹ מַה־יַּמְרִיצְךָ כִּי תַעֲנֶה׃
4 גַּם אָנֹכִי כָּכֶם אֲדַבֵּרָה לוּ יֵשׁ נַפְשְׁכֶם תַּחַת
נַפְשִׁי אַחְבִּירָה עֲלֵיכֶם בְּמִלִּים וְאָנִיעָה עֲלֵיכֶם
בְּמוֹ רֹאשִׁי׃
5 אֲאַמִּצְכֶם בְּמוֹ־פִי וְנִיד שְׂפָתַי יַחְשֹׂךְ׃
6 אִם־אֲדַבְּרָה לֹא־יֵחָשֵׂךְ כְּאֵבִי וְאַחְדְּלָה
מַה־מִנִּי יַהֲלֹךְ׃
7 אַךְ־עַתָּה הֶלְאָנִי הֲשִׁמּוֹתָ כָּל־עֲדָתִי׃
8 וַתִּקְמְטֵנִי לְעֵד הָיָה וַיָּקָם בִּי כַחֲשִׁי בְּפָנַי
יַעֲנֶה׃
9 אַפּוֹ טָרַף וַיִּשְׂטְמֵנִי חָרַק עָלַי בְּשִׁנָּיו צָרִי יִלְטוֹשׁ
עֵינָיו לִי׃
10 פָּעֲרוּ עָלַי בְּפִיהֶם בְּחֶרְפָּה הִכּוּ לְחָיָי יַחַד
עָלַי יִתְמַלָּאוּן׃
11 יַסְגִּירֵנִי אֵל אֶל עֲוִיל וְעַל־יְדֵי רְשָׁעִים יִרְטֵנִי׃
12 שָׁלֵו הָיִיתִי וַיְפַרְפְּרֵנִי וְאָחַז בְּעָרְפִּי וַיְפַצְפְּצֵנִי
וַיְקִימֵנִי לוֹ לְמַטָּרָה׃
13 יָסֹבּוּ עָלַי רַבָּיו יְפַלַּח כִּלְיוֹתַי וְלֹא יַחְמוֹל יִשְׁפֹּךְ
לָאָרֶץ מְרֵרָתִי׃
14 יִפְרְצֵנִי פֶרֶץ עַל־פְּנֵי־פָרֶץ יָרֻץ עָלַי כְּגִבּוֹר׃
15 שַׂק תָּפַרְתִּי עֲלֵי גִלְדִּי וְעֹלַלְתִּי בֶעָפָר קַרְנִי׃
16 פָּנַי חֳמַרְמְרָה מִנִּי־בֶכִי וְעַל עַפְעַפַּי צַלְמָוֶת׃
17 עַל לֹא־חָמָס בְּכַפָּי וּתְפִלָּתִי זַכָּה׃
18 אֶרֶץ אַל־תְּכַסִּי דָמִי וְאַל־יְהִי מָקוֹם לְזַעֲקָתִי׃
19 גַּם־עַתָּה הִנֵּה בַשָּׁמַיִם עֵדִי וְשָׂהֲדִי בַּמְּרוֹמִים׃
20 מְלִיצַי רֵעָי אֶל־אֱלוֹהַּ דָּלְפָה עֵינִי׃
21 וְיוֹכַח לְגֶבֶר עִם־אֱלוֹהַּ וּבֶן־אָדָם לְרֵעֵהוּ׃
22 כִּי־שְׁנוֹת מִסְפָּר יֶאֱתָיוּ וְאֹרַח לֹא־אָשׁוּב אֶהֱלֹךְ׃

CAP. XVI.

1 RESpõdens autem Iob, dixit: Audiui fre-
2 quenter talia: cõſolatores oneroſi om-
3 nes vos eſtis. Nunqd habebunt finẽ ver-
ba võtoſa? aut aliquid tibi moleſtum eſt ſi
4 loquaris? Poterã & ego ſimilia veſtri loq.
Atq; vtinã eſſet aĩa veſtra ꝓ aĩa mea: con-
ſolarer & ego vos ſermonibus, & mouerem
5 caput meum ſuꝑ vos. Roborarem vos ore
meo, & mouerem labia mea quaſi parcens
6 vobis. Sed quid agam? Si locutus fuero,
non quieſcit dolor meus; & ſi tacuero, non
7 recedet à me. Nunc autem oppreſsit me
B dolor meus, & in nihilũ redacti ſunt om-
8 nes artus mei. Rugæ meæ teſtimoniũ di-
cunt contra me, & ſuſcitatur falſiloquus
aduerſus faciem meam cõtradicens mihi.
9 Collegit furorẽ ſuum in me, & cõminans
mihi infremuit contra me dentibus ſuis.
Hoſtis meus terribilibus oculis me intui-
10 tus eſt. Aperuerunt ſuꝑ me ora ſua, & ex-
C ꝓbrantes percuſſerunt maxillam meam, ſa-
11 tiati ſunt pœnis meis: Cõcluſit me Deus
apud iniquum, & manibus impiorum me
12 tradidit. Ego ille quondã opulentus repẽ-
tè cõtritus ſum, tenuit ceruicẽ meam, con-
fregit me, & poſuit me ſibi quaſi in ſignũ.
13 Circundedit me lanceis ſuis, conuulnera-
uit lũbos meos. nõ pepcit, & effudit in ter-
14 ra viſcera mea. Conſcidit me vulnere ſuꝑ
15 vulnus, irruit in me quaſi gigas. Saccum
cõſui ſuꝑ cutem meã, & operui cinere car-
16 nem meã. Facies mea intumuit à fletu, &
17 palpebræ meæ caligauerunt. Hæc paſſus
D ſum abſq; iniquitate manus meæ, cùm ha-
18 berẽ mundas ad Deum ꝓces. Terra ne o-
perias ſanguinẽ meum, neq; inueniat in te
19 locũ latendi clamor meus. Ecce enim in
cælo teſtis meus, & cõſcius meꝰ in excelſis.
20 Verboſi amici mei, ad Deũ ſtillat oculus
21 meus. Atq; vtinã ſic iudicaretur vir cum
Deo, quomodo iudicatur filius hoĩs cũ col-
22 lega ſuo. Ecce enim breues anni trãſeunt,
& ſemitam per quam nõ reuertar ambulo.

תרגום

יו

1 וַאֲתִיב אִיּוֹב וַאֲמַר׃ 2 שְׁמַעִת כְּאִלֵּין סַגִּיעָתָא מְנַחֲמִין דְלֵיעוּת כָּלְכוֹן׃ 3 הַאִית סוֹף לְמִלֵּי זִיקָא אוֹ מַה יַבְסְמִינָךְ אֲרוּם תְּתִיב׃
4 לְחוֹד אֲנָא דִכְוָתְכוֹן אֲמַלֵּל הַלְוַי אִית נַפְשְׁכוֹן חִלּוּפֵי נַפְשִׁי אַחְבִּיר עֲלֵיכוֹן בְּמִלַּיָּא וְאָנִיד עֲלֵיכוֹן בְּמוֹ רֵישִׁי׃ 5 אֲחַיְּלְכוֹן עֲלֵיכוֹן בְּמוֹ פּוּמִי
וּבְטוּל סִפְוָתַי יִתְמְנַע׃ 6 אִין אֲמַלֵּל לָא יִתְמְנַע כֵּיבִי וְאֶפְסוֹק מַה מִנִּי יֵיזֵל׃ 7 לְחוֹד כְּדוֹן שַׁלְהַיַנִי צַדֵּיתָא כָּל סִיעָתִי׃
8 וְקַפְּתַנִי לְסָהִיד הֲוָה וְאָקִים לְסַהֲדָא עֲלַי כַּדְבוּבִי עַל אַפַּי׃ 9 רָגְזֵיהּ תְּבַר וּנְטַר לִי דְבָבוּ עַאס עֲלַי בְּכַכּוֹי כְּאֻזְמֵיל חָרִיף עַיְנוֹי לִי׃
10 פְּתַחוּ עֲלַי פֻּמְּהוֹן בְּחִסוּדָא מְחוֹ לְסָתַי כַּחְדָּא עֲלַי בְּנַסָּא מִתְמַלְאִין׃
11 יְמַסְרִנַנִי אֱלָהָא לְוַת מָרֵי זְדוֹנָא וְעַל יְדֵי דְרַשִּׁיעִין מְמָרֵט יָתִי׃ 12 שְׁלֵיו הֲוֵית וְדַעְדְּקִינַנִי וַאֲחַד בְּקִדְלִי וְתַבְּרִינַנִי וְשַׁוְּיַנִי לֵיהּ לְפַלְגְּסָא׃
13 יַחְזְרוּן עֲלַי גִּירְרוֹי יְקַטַּע כּוּלְיָתַי וְלָא יְחוּס יִשְׁדֵּי לְאַרְעָא מְרָרָתִי׃ 14 יִתְקְפִנַנִי תְּקוֹף עַל אַפֵּי תְּקוֹף יִרְהוֹט עֲלַי הֵיךְ גִּבָּרָא׃
15 שַׂקָּא חַיְטֵת עֲלוֹי מַשְׁכִּי וּפַלְפֵּלֵת בְּעַפְרָא אִיקָרִי׃ 16 אַפֵּי מְטַשְׁטְשִׁין מִן בְּכִיתָא וְעַל תִּימוֹרֵי טוֹלֵי מוֹתָא׃
17 עַל דְּלֵית חֲטוּפִין בִּידַי וּצְלוֹתִי דַכְיָא׃ 18 אַרְעָא לָא תַחְפִּין אַדְמִי וְלָא יְהֵי אֲתַר לְקַבֶּלְתִּי׃
19 לְחוֹד כְּדוֹן הָאִית בִּשְׁמַיָּא מְסַהֲדִי וּמְסַהִיד עֲלַי בִּמְרוֹמָם׃ 20 פְּרַקְלִיטַי חַבְרַי קֳדָם אֱלָהּ זָלְגַת עֵינִי׃
21 אֶפְשַׁר דְּמַכְסֵן בַּר נַשׁ עִם אֱלָהּ הֵיךְ אֱנַשׁ עִם חַבְרֵיהּ׃ 22 מְטוּל דִּשְׁנֵי מִנְיַן אָתְיָן וְאִיסְרַטְיָא דְלָא אֵתוּב אֵיזֵל׃

CAP. XVI.

Respondens autem Iob dicit: 1
Audiui talia multa, consolatores malorum 2
omnes. Quid enim nunquid ordo est ver- 3
bis venti, aut quid molestum erit tibi quoniam
respondes? Et ego secundum vos loquar. 4
Vtinam supponeretur anima vestra pro mea:
postea insultabo vobis verbis. & mouissem v-
tique super vos cum planctu caput meum.
Sit autem fortitudo in ore meo, motui au- 5
tem labiorum non parcam.
Si enim loquar, non dolebo vulnus. si au- 6
tem & tacuero, quid minus vulnerabor?
Nunc autem laceratum me fecit fatuum pu 7
tridum, & adhæsit mihi: In testimonium 8
factus sum, et surrexit in me mendacium meũ,
secundum faciem meam respondit.
Ira vsus deiecit me, fremuit in me denti- 9
bus, sagittæ piratarum eius in me inciderunt.
telis oculorum insultauit, acuto percussit me in
genibus.
Vnanimiter autem decurrerunt in me. 10
Tradidit enim me Dominus in manus in- 11
iustorum, in autem impiis proiecit me.
Pacificum dispersit me. accipiens me capil- 12
lis euulsit, constituit me tanquam signum:
Circundederunt me lanceis percutientes in 13
renes meos, non parcentes effuderunt in ter-
ram bilem meam. Iniecerunt mihi ruinam 14
super ruinam, cucurrerunt ad me potentes.
Saccum consuerunt super cutem meam: at 15
robur meum in terra extinctum est.
Venter meus combustus est à fletu, in au- 16
tem palpebris meis vmbra mortis.
Iniustum autem nihil fuit in manibus meis, 17
oratio autem mea munda. Terra ne operiat 18
in sanguine carnis meæ, neque sit locus clamori
meo. Et nunc ecce in cælis testis meus: 19
at conscius mei in excelsis, veniat mea ora- 20
tio ad Dominum, coram autem eo stillet meus o-
culus. Sit autem redargutio viro coram Do- 21
mino, & filio hominis proximo suo.
Anni autem numerabiles venerunt, via au 22
tem per quam non reuertar, ambulo.

ιϛ΄.

1 Ὑπολαβὼν δὲ ἰὼβ λέγει,
2 ἀκήκοα τοιαῦτα πολλά, παρακλήτορες κακῶν πάν-
3 τες. τί γὰρ μὴ τάξις ἐστὶ ῥήμασι πνεύματος; ἢ τί πα-
ρενοχλήσει σοι, ὅτι ἀποκρίνῃ;
4 κἀγὼ καθ' ὑμᾶς λαλήσω. εἰ ὑπέκειτό γε ἡ ψυχὴ ὑ-
μῶν ἀντὶ τῆς ἐμῆς, εἶτ' ἐναλοῦμαι ὑμῖν ῥήμασι. καὶ κι-
νήσω ἂν ἐφ' ὑμῶν σὺν πένθει τὴν κεφαλήν μου.
5 εἴη δὲ ἰσχὺς ἐν τῷ στόματί μου, κίνησιν δὲ χειλέων οὐ φεί-
6 σομαι. ἐὰν γὰρ λαλήσω, οὐκ ἀλγήσω τὸ τραῦμα.
ἐὰν δὲ καὶ σιωπήσω, τί ἔλαττον τρωθήσομαι;
7 νῦν δὲ κατάκοπόν με πεποίηκε μωρὸν σεσηπότα, καὶ
8 ἐπελάβετό μου· εἰς μαρτύριον ἐγενήθην, καὶ ἀνέστη
ἐν ἐμοὶ τὸ ψεῦδός μου, κατὰ πρόσωπόν μου ἀνταπεκρίθη.
9 ὀργῇ χρησάμενος κατέβαλέ με, ἔβρυξεν ἐπ' ἐμὲ
τοὺς ὀδόντας, βέλη πειρατῶν αὐτοῦ ἐπ' ἐμοὶ ἔπεσεν. ἀ-
κίσιν ὀφθαλμῶν ἐνήλατο. ὀξεῖ ἔπαισέ με ἐπὶ τὰ γόνατα.
10 ὁμοθυμαδὸν δὲ κατέδραμον ἐπ' ἐμοί.
11 παρέδωκε γάρ με ὁ κύριος εἰς χεῖρας ἀδίκων, ἐπὶ
δὲ ἀσεβέσιν ἔρριψέ με.
12 εἰρηνεύοντα διεσκέδασέ με. λαβών με τῆς κόμης διέ-
τιλε, κατέστησέ με ὥσπερ σκοπόν.
13 ἐκύκλωσάν με λόγχαις βάλλοντες εἰς νεφρούς μου;
οὐ φειδόμενοι ἐξέχεαν εἰς γῆν τὴν χολήν μου.
14 κατέβαλόν μοι πτῶμα ἐπὶ πτώματι, ἔδραμον πρός
ἐμὲ δυνάμενοι.
15 σάκκον ἔρραψαν ἐπὶ βύρσῃ μου, τὸ δὲ σθένος μου ἐν
γῇ ἐσβέσθη.
16 ἡ γαστήρ μου συγκέκαυται ἀπὸ κλαυθμοῦ· ἐπὶ δὲ βλε-
φάροις μου σκιὰ θανάτου.
17 ἄδικον δὲ οὐδὲν ἦν ἐν χερσί μου, εὐχὴ δέ μου καθαρά.
18 γῆ μὴ ἐπικαλύψαι ἐφ' αἵματι τῆς σαρκός μου, μὴ
δὲ εἴη τόπος τῇ κραυγῇ μου.
19 καὶ νῦν ἰδοὺ ἐν οὐρανοῖς ὁ μάρτυς μου.
20 ὁ δὲ συνίστωρ μου ἐν ὑψίστοις. ἀφίκοιτό μου ἡ δέησις
πρὸς κύριον, ἔναντι δὲ αὐτοῦ στάξοι μου ὁ ὀφθαλμός.
21 εἴη δὲ ἔλεγχος ἀνδρὶ ἐναντίον κυρίου, καὶ υἱῷ ἀνθρώπου
22 τῷ πλησίον αὐτοῦ. ἔτη δὲ ἀριθμητὰ ἥκασιν, ὁδῷ δὲ ᾗ οὐκ
ἐπαναστραφήσομαι πορεύσομαι.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XVI.

ET respondit Iob & ait: [2] Audiui sicut hæc multa: consolatores laboris vos omnes estis. [3] Nunquid habebunt finem verba ventosa, aut quid suaue tibi erit quia respondes? [4] Attamen ego sicut vos loquar: vtinam esset anima vestra pro anima mea: componerem super vos sermones: mouerem super vos caput meum. [5] Roborarem vos ore meo, & motus labiorum meorum prohiberetur. [6] Si locutus fuero, non prohibebitur dolor meus: & si cessauero, quid decedet à me? [7] Attamen nunc laborare me facit: desolasti omnem turbam meam: [8] Et confregisti ceruicem meam, in testem fuit, & suscitauit in testimonium contra me mendacium meum in faciem meam. [9] Furore suo confregit & obseruauit mihi inimicitiam. infremuit contra me dentibus suis: quasi nouaculam acuit oculos suos contra me. [10] Aperuerunt super me os suum in opprobrium, percusserunt maxillas meas, simul contra me repleti sunt ira. [11] Tradidit me Deus superbis, & per manus impiorum conuellit me. [12] Opulentus eram, & comminuit me: & tenuit ceruicem meam, & confregit me, & posuit me sibi in scopum. [13] Circundederunt me sagittæ eius, succidit renes meos & non pepercit: effudit in terram fel meum. [14] Exarsit in me furore super furorem, cucurrit contra me sicut fortis. [15] Saccum consui super cutem meam, & aspersi puluere gloriam meam. [16] Facies mea obliterata est fletu, & super palpebras meas vmbra mortis. [17] Quoniã non est rapina in manibus meis, & oratio mea munda. [18] Terra ne operias sanguinem meum, neque sit locus clamori meo. [19] Attamen nunc, an num est in cælis testis meus, & testificans super me in excelsis? [20] Paracliti mei socij mei, coram Deo stillat oculus meus. [21] Nunquid potest filius hominis arguere cum Deo, sicut homo cum amico suo? [22] Quia annorum numerus venit, & semitam per quam non reuertar, ambulabo.

יז

1 * רוחי חבלה ימי נזעכו קברים לי׃
2 * אם־לא התלים עמדי ובהמרותם תלן
עיני׃
3 * שימה נא ערבני עמך מי־הוא לידי יתקע׃
4 * כי־לבם צפנת משכל על־כן לא תרמם׃
5 * לחלק יגיד רעים ועיני בניו תכלנה׃
6 * והציגני למשל עמים ותפת לפניהם אהיה׃
7 * ותכה מכעש עיני ויצרי כצל כלם׃
8 * ישמו ישרים על־זאת ונקי על־חנף יתערר׃
9 * ויאחז צדיק דרכו וטהר־ידים יסיף אמץ׃
10 * ואלם כלם תשובו ובאו נא ולא־אמצא
בכם חכם׃
11 * ימי עברו זמתי נתקו מורשי לבבי׃
12 * לילה ליום ישימו אור קרוב מפני־חשך׃
13 * אם־אקוה שאול ביתי בחשך רפדתי יצועי׃
14 * לשחת קראתי אבי אתה אמי ואחתי לרמה׃
15 * ואיה אפו תקותי ותקותי מי ישורנה׃
16 * בדי שאל תרדנה אם־יחד על־עפר נחת׃

יח

1 * ויען בלדד השחי ויאמר׃
2 * עד־אנה תשימון קנצי למלין תבינו ואחר
נדבר׃
3 * מדוע נחשבנו כבהמה נטמינו בעיניכם׃
4 * טרף נפשו באפו הלמענך תעזב ארץ ויעתק
צור ממקומו׃
5 * גם אור רשעים ידעך ולא־יגה שביב אשו׃
6 * אור חשך באהלו ונרו עליו ידעך׃
7 * יצרו צעדי אונו ותשליכהו עצתו׃
8 * כי שלח ברשת ברגליו ועל־שבכה יתהלך׃

CAP. XVII.

1 SPiritus me⁹ attenuabitur, dies mei bre-
A uiabuntur, & ſolùm mihi ſupeſt ſepul-
2 chrum. * Nō peccaui, & in amaritudinibus
3 moratur oculus meus. * Libera me, & pone
me iuxta te, & cuius vis manus pugnet cō
4 tra me. * Cor eorū lōgè feciſti à diſciplina,
5 ꝑpptereà non exaltabuntur. * Prædā polli-
B cetur ſociis, & oculi filiorum eius deficiēt.
6 * Poſuit me quaſi in prouerbium vulgi, &
7 exēplum ſum coram eis. * Caligauit ad in-
dignationem oculus meus, & mēbra mea
8 quaſi in nihilum redacta ſunt. * Stupebunt
iuſti ſup hoc, & innocēs contra hypocritā
9 ſuſcitabitur. * Et tenebit iuſtus viā ſuā, &
10 mundis manibus addet fortitudinē. * Igi-
C tur omnes vos cōuertimini & venite, & nō
11 inueniam in vobis vllum ſapientem. * Dies
mei tranſierunt, cogitationes meę diſsipa-
12 tæ ſunt, torquentes cor meum. * Noctem
D verterūt in diem, & rurſum poſt tenebras
13 ſpero lucē. * Si ſuſtinuero, infernus domus
mea eſt, & in tenebris ſtraui lectulū meū.
14 * Putredini dixi, Pater meus es: mater mea
15 & ſoror mea, vermibus. * Vbi eſt ergo nunc
præſtolatio mea, & patientiam meam quis
16 cōſiderat? * In profundiſsimum infernum
deſcendent omnia mea. Putasne ſaltem
ibi erit requies mihi?

CAP. XVIII.

1 REſpōdens autem Baldad Suites, dixit:
2 * Vſque ad quem finem verba iactabi-
A tis? intelligite priùs, & ſic loquemur.
3 * Quare reputati ſumus vt iumenta, &
4 ſorduimus coram vobis? * Quid perdis
animā tuam in furore tuo? Nunquid pro-
pter te derelinquetur terra, & transferen-
5 tur rupes de loco ſuo? * Nonne lux impij
extinguetur, nec ſplendebit flamma ignis
6 eius? * Lux obtenebreſcet in tabernaculo il-
lius, & lucerna quæ ſuper eum eſt, extin-
7 guetur. * Arctabuntur greſſus virtutis
eius, & pręcipitabit eum conſilium ſuum.
8 * Immiſit enim in rete pedes ſuos, & in
maculis eius ambulat.

תרגום

יז

1 נפשי חבלה יומי דועכו קבורן מתקנן לי׃ 2 אין לא מתלעבין עמי ובפרוגיהון תבית עיני׃ 3 שוי כדון ערוב יתי עמך מן
הוא לידי יקרב׃ 4 ארום לבהון אטשתא מסכלתנו מטול היכנא לא תרומם יתהון׃ 5 למפליג על אחוית חבריא ועיני בנוי תשתיצון׃
6 ועתדתני למתלין בעממיא וגהינם מן לגיו אהי׃ 7 וכהית מרגוז עיני וקלסתורי היך טולא כלהון׃ 8 ישתקון תריצי על דא
חכאי על דילטור יתגבר׃ 9 ויוחד תריץ אורחה ודכי אידיא יוסיף לאתחילא׃ 10 וברם כלהון תובון ואתו כדון ולא אשכח בכון
חכים׃ 11 יומי עברו רעיוני אתבטילו לוחי לבי׃ 12 ליליא לימא ישוון נהור קריב מסלקין מן קדם חשוך׃ 13 אם אנא סבר
דבי קבורתא ביתי בחשוך מאכת ביה שוויי׃ 14 לשחתא קריתי אבא אנת אמי ואחתי לרחשא׃ 15 והאן דיכי סברי ומתינתי מן יסכינה׃
16 טנדי לבי קבורתא תחתן אין כחד על עפרא שרן׃

יח

1 ואתיב בלדד דמן שוח ואמר׃ 2 עד אימתי תשוון הרפתקי למלין תבינון ומבתר כן נמלל׃ 3 מה דין אתחשבנא היך בעיר
טמענא במחמיכון׃ 4 דמצער נפשה ברגזה אפשר דאמטולתך תשתביק ארעא מלמיתב וטינר יסתלק מן אתרה׃ 5 לחוד נהור
רשיעי יטפי ולא ינהר ניץ נורה׃ 6 נהור חשך במשכנה ושרגה אמטולתה יטפי׃ 7 יתעיקן פסיעת תקפה ותתלוקנה מלכתה׃
8 מטול דאשתדר במצדתא ברגלוי ועילוי סריגותא יטיל׃

CAP. XVII.

PEreo ſpiritu latus; egeo autem ſepulchro,& 1
non aſſequor. Supplico laborans, & 2
quid faciam? furati ſunt autem meas facultates
alieni. quis eſt hic; manu mea ligetur?
Quoniam cor eorum abſconderunt à pru- 4
dentia, propter hoc non exaltabis eos.
Parti nunciabit mala, oculi autem mei in 5
filiis contabuerunt.
Poſuiſti autem me fabulam in gentibus, ri- 6
ſus autem eis euaſi.
Cæci facti ſunt enim ab ira oculi mei, obſeſ- 7
ſus ſum valdè ab omnibus.
Stupor tenuit veraces ſuper his, iuſtus au- 8
tem ſuper iniquum ſuſcitetur: Teneat au- 9
tem fidelis ſuam viam, mundus autem manibus
recipiat audaciam. Quinimo omnes niti- 10
mini & venite iam, non enim inuenio in vo-
bis verum. Dies mei tranſierunt in ſtre- 11
pitu, rupti ſunt autem articuli cordis mei.
Noctem in diem poſui, lumen propè à facie 12
tenebrarum. Si enim ſuſtinuero, infernus 13
mea domus; in autem caligine ſtratus eſt meus
lectus. Mortem inuocaui patrem meum eſſe, 14
matrem autem meam eſſe & ſororem putredi-
nem. Vbi igitur mea eſt ſpes, aut bona mea 15
videbo? Aut mecum in infernum deſcen- 16
dent? aut vnanimiter in ſepulchrum deſcende-
mus?

CAP. XVIII.

REſpondens autem Baldad Sauchites dicit: 1
Vſquequo non ceſſabis? mane, vt et ipſi 2
loquamur. Quare vt quadrupedes tacui- 3
mus coram te? Interfecit te ira. quid e- 4
nim ſi tu mortuus fueris, inhabitabilis quæ ſub
cælo? aut ſubuertentur montes à fundamentis?
Et lumen impiorum extinguetur? & non 5
eueniet eorum flamma.
Lumen eis tenebræ in tabernaculo, at lu- 6
cerna in eo extinguetur.
Venentur minimi facultates eius, erret au- 7
tem eius conſilium.
Immittatur autem pes eius in laqueo, in 8
rete inuoluatur.

ιζ.

1 Ὀλέκομαι πνεύματι φερόμενος, δέομαι δὲ ταφῆς,
2 καὶ οὐ τυγχάνω. λίσσομαι κάμνων, καὶ τί ποιή-
σω; ἔκλεψαν δέ μου τὰ ὑπάρχοντα ἀλλότριοι. τίς ἐστιν
οὗτος, τῇ χειρί μου συνδεθήτω;
4 ὅτι καρδίαν αὐτῶν ἔκρυψαν ἀπὸ φρονήσεως, διὰ τοῦ-
5 το οὐ μὴ ὑψώσῃς αὐτούς. τῇ μερίδι ἀναγγελεῖ κα-
κίας, ὀφθαλμοὶ δέ μου ἐφ' υἱοῖς ἐτάκησαν.
6 ἔθου δέ με θρύλημα ἐν ἔθνεσι, γέλως δὲ αὐτοῖς ἀπέβην.
7 πεπώρωνται γὰρ ἀπὸ ὀργῆς οἱ ὀφθαλμοί μου, πε-
πολιόρκημαι μεγάλως ὑπὸ πάντων.
8 θαῦμα ἔσχεν ἀληθινοὺς ἐπὶ τούτοις, δίκαιος δὲ ἐπὶ
9 παρανόμῳ ἐπαναστάιη. σχοίη δὲ πιστὸς τὴν ἑαυτοῦ
ὁδόν, καθαρὸς δὲ χεῖρας ἀναλάβοι θάρσος.
10 οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ πάντες ἐρείδετε καὶ δεῦτε δή, οὐ γὰρ
11 εὑρίσκω ἐν ὑμῖν ἀληθές. αἱ ἡμέραι μου παρῆλθον
ἐν βρόμῳ, ἐρράγη δὲ τὰ ἄρθρα τῆς καρδίας μου.
12 νύκτα εἰς ἡμέραν ἔθηκα, φῶς ἐγγὺς ἀπὸ προσώπου
13 σκότους. ἐὰν γὰρ ὑπομείνω, ᾅδης μου ὁ οἶκος, ἐν
δὲ γνόφῳ ἔστρωταί μου ἡ στρωμνή.
14 θάνατον ἐπεκαλεσάμην πατέρα μου εἶναι, μητέ-
ρα δέ μου εἶναι καὶ ἀδελφὴν σαπρίαν.
15 ποῦ οὖν μου ἐστὶν ἡ ἐλπίς, ἢ τὰ ἀγαθά μου ὄψομαι;
16 ἢ μετ' ἐμοῦ εἰς ᾅδην καταβήσεται; ἢ ὁμοθυμαδὸν ἐ-
πὶ χώματος καταβησόμεθα;

ιη.

1 Ὑπολαβὼν δὲ Βαλδὰδ ὁ Σαυχίτης λέγει,
2 μέχρι τίνος οὐ παύσῃ; ἐπίσχες, ἵνα καὶ αὐτοὶ λα-
3 λήσωμεν. διατί ὥσπερ τετράποδα σεσιωπή-
καμεν ἐνώπιόν σου;
4 κέχρηταί σοι ὀργή. τί γὰρ ἐὰν σὺ ἀποθάνῃς, ἀοίκητος ἡ
ὑπ' οὐρανόν; ἢ καταστραφήσεται ὄρη ἐκ θεμελίων;
5 καὶ φῶς ἀσεβῶν σβεσθήσεται; καὶ οὐκ ἀποβήσεται
αὐτῶν ἡ φλόξ.
6 τὸ φῶς αὐτοῖς σκότος ἐν διαίτῃ, ὁ δὲ λύχνος ἐπ' αὐτῷ
σβεσθήσεται.
7 θηρεύσαισαν ἐλάχιστοι τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ. σφά-
8 λαι δὲ αὐτοῦ ἡ βουλή. ἐμβληθείη δὲ ὁ ποὺς αὐτοῦ ἐν
παγίδι, ἐν δικτύῳ ἑλιχθείη.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XVII.

ANima mea corrupta eſt, dies mei ſuccisi ſunt, ſepulchra parentur mihi. 2 Si non ſunt irriſores mecum, & in commutatione eorum manet oculus meus. 3 Pone nunc fideiuſſorem me apud te: quis eſt qui manum meam tangat? 4 Quoniam cor eorum abſcondiſti ab intellectu, propterea non exaltabis eos. 5 Qui ad diuidendum annunciat ſociis, oculi filiorum eius conſumentur. 6 Et ſtatuiſti me in prouerbia in populis; & ab interiori gehenna ero. 7 Et caligauit à furore oculus meus, & vultus meus quaſi vmbra totus eſt. 8 Tacebunt recti ſuper hoc, & iuſtus contra delatorem ſe confortabit. 9 Et apprehendet rectus viam ſuam, & mundus manibus addet robur. 10 Veruntamen vniuerſi vos conuertimini, & venite nunc, & non inueniam in vobis ſapientem. 11 Dies mei tranſierunt, cogitationes meæ ceſſauerunt in tabulis cordis mei. 12 Noctem ponent in diem, lucem propinquam auferunt à facie tenebrarum. 13 Si ego ſuſtinuero, domus ſepulturæ domus mea erit: in tenebris ſternam domum ſtrati mei. 14 Foueam vocaui, pater meus es tu: mater mea & ſoror mea, vermi dixi. 15 Et vbi eſt nunc ſpes mea, & expectationem meam quis intuebitur? 16 Duo corpora in domum ſepulturæ deſcendent, ſi ſimul ſuper puluerem commorabuntur.

CAP. XVIII.

ET reſpondit Baldad, qui erat de Suach, & ait: 2 Vſquequo ponetis vices verbis? intelligite, & poſt hæc loquamur. 3 Quare reputati ſumus ſicut iumentum: abſconditi ſumus in conſpectu veſtro? 4 Qui tribulat animam ſuam in ira ſua, nunquid propter te derelinquetur terra, ne habitetur, & transferentur rupes de loco ſuo? 5 Attamen lux impiorum extinguetur, & non ſplendebit ſcintilla ignis eius. 6 Lux obtenebreſcet in tabernaculo ſuo, & lucerna eius propter eum extinguetur. 7 Artabuntur greſſus fortitudinis eius, & proiiciet eum conſilium ſuum. 8 Quia immiſſus eſt in rete pedes eius, & ſuper retiaculum deambulabit.

9 * יֹאחֵז בְּעָקֵב פָּח יַחֲזֵק עָלָיו צַמִּים :
10 * טָמוּן בָּאָרֶץ חַבְלוֹ וּמַלְכֻּדְתּוֹ עֲלֵי נָתִיב :
11 * סָבִיב בִּעֲתֻהוּ בַלָּהוֹת וֶהֱפִיצֻהוּ לְרַגְלָיו :
12 * יְהִי־רָעֵב אֹנוֹ וְאֵיד נָכוֹן לְצַלְעוֹ :
13 * יֹאכַל בַּדֵּי עוֹרוֹ יֹאכַל בַּדָּיו בְּכוֹר מָוֶת :
14 * יִנָּתֵק מֵאָהֳלוֹ מִבְטַחוֹ וְתַצְעִדֵהוּ לְמֶלֶךְ
בַּלָּהוֹת :
15 * תִּשְׁכּוֹן בְּאָהֳלוֹ מִבְּלִי־לוֹ יְזֹרֶה עַל־נָוֵהוּ
גָפְרִית :
16 * מִתַּחַת שָׁרָשָׁיו יִבָשׁוּ וּמִמַּעַל יִמַּל קְצִירוֹ :
17 * זִכְרוֹ־אָבַד מִנִּי־אָרֶץ וְלֹא־שֵׁם לוֹ עַל־פְּנֵי־
חוּץ :
18 * יֶהְדְּפֻהוּ מֵאוֹר אֶל־חֹשֶׁךְ וּמִתֵּבֵל יְנִדֻּהוּ :
19 * לֹא נִין לוֹ וְלֹא־נֶכֶד בְּעַמּוֹ וְאֵין שָׂרִיד בִּמְגוּרָיו :
20 * עַל־יוֹמוֹ נָשַׁמּוּ אַחֲרֹנִים וְקַדְמֹנִים אָחֲזוּ שָׂעַר :
21 * אַךְ־אֵלֶּה מִשְׁכְּנוֹת עַוָּל וְזֶה מְקוֹם לֹא־יָדַע אֵל :

יט

1 * וַיַּעַן אִיּוֹב וַיֹּאמַר :
2 * עַד־אָנָה תּוֹגְיוּן נַפְשִׁי וּתְדַכְּאוּנַנִי בְמִלִּים :
3 * זֶה עֶשֶׂר פְּעָמִים תַּכְלִימוּנִי לֹא־תֵבֹשׁוּ
תַּהְכְּרוּ־לִי :
4 * וְאַף־אָמְנָם שָׁגִיתִי אִתִּי תָּלִין מְשׁוּגָתִי :
5 * אִם־אָמְנָם עָלַי תַּגְדִּילוּ וְתוֹכִיחוּ עָלַי חֶרְפָּתִי :
6 * דְּעוּ־אֵפוֹ כִּי־אֱלוֹהַּ עִוְּתָנִי וּמְצוּדוֹ עָלַי הִקִּיף :
7 * הֵן אֶצְעַק חָמָס וְלֹא אֵעָנֶה אֲשַׁוַּע וְאֵין מִשְׁפָּט :
8 * אָרְחִי גָדַר וְלֹא אֶעֱבוֹר וְעַל־נְתִיבוֹתַי חֹשֶׁךְ
יָשִׂים :
9 * כְּבוֹדִי מֵעָלַי הִפְשִׁיט וַיָּסַר עֲטֶרֶת רֹאשִׁי :
10 * יִתְּצֵנִי סָבִיב וָאֵלַךְ וַיַּסַּע כָּעֵץ תִּקְוָתִי :
11 * וַיַּחַר עָלַי אַפּוֹ וַיַּחְשְׁבֵנִי לוֹ כְצָרָיו :

9 * Tenebitur planta illius laqueo, & ex-
10 ardeſcet contra eum ſitis. * Abſcondita eſt
C in terra pedica eius, & decipula illius ſuper
11 ſemitam. * Vndique terrebunt eum formi-
12 dines, & inuoluent pedes eius. * Attenue-
tur fame robur eius, & inedia inuadat co-
13 ſtas illius. * Deuoret pulchritudinem cu-
tis eius, & conſumat brachia illius primo-
14 genita mors. * Auellatur de tabernaculo
ſuo fiducia eius, & calcet ſuper eum quaſi
15 rex interitus. * Habitent in taberna-
culo illius ſocij eius qui nõ eſt, aſpergatur
16 in tabernaculo eius ſulphur. * Deorſum ra
D dices eius ſiccentur, ſurſum autem attera-
17 tur meſsis eius. * Memoria illius pereat de
terra, & non celebretur nomen eius in pla
18 teis. * Expellet eum de luce in tenebras, &
19 de vrbe transferet eum. * Non erit ſemen
eius neq; progenies in populo ſuo, nec vl-
20 læ reliquiæ in regionibus eius. * In die eius
ſtupebunt nouiſsimi, & primos inuadet
21 horror. * Hæc ſunt ergo tabernacula ini-
qui, & iſte locus eius qui ignorat Deum.

CAP. XIX.

1 RESpondens autem Iob, dixit:
2 * Vſquequo affligitis animam meam,
3 & atteritis me ſermonibus? * En decies con
funditis me, & non erubeſcitis opprimen
4 tes me. * Nempe & ſi ignoraui, mecum
5 erit ignorantia mea. * At vos contra me
erigimini, & arguitis me opprobriis meis.
6 * Saltem nunc intelligite quia Deus nõ
ęquo iudicio afflixerit me, & flagellis ſuis
7 me cinxerit. * Ecce clamabo vim patiens,
& nemo audiet. vociferabor, & non eſt qui
8 iudicet. * Semitam meam circumſepſit,
B & tranſire non poſſum, & in calle meo te-
nebras poſuit.
9 * Spoliauit me gloria mea, & abſtulit
10 coronam de capite meo. * Deſtruxit me
vndique, & pereo, & quaſi euulſæ arbori
abſtulit ſpem meam.
11 * Iratus eſt contra me furor eius, & ſic
me habuit quaſi hoſtem ſuum.

תרגום

9 יִתְחַד בְּתַקְלָא דְפוּחָא יִתְקוֹף עֲלוֹי נִיבְרַיָּא : 10 טְמִיעַ בְּאַרְעָא אַשְׁלֵיהּ וְאוּחַדְתֵּהּ עֲלוֹי שְׁבִילָא : 11 חֲזוֹר חֲזוֹר יְבַעֲתוּנֵהּ אִתְרַגּוּשִׁין
וּבַדְּרִין לְרַגְלוֹי : 12 יְהֵי כָּפֵן בְּאַבְנִינוּתֵהּ וְצַעֲרָא מְזָמַן לִסְטְרֵהּ : 13 יֵיכוּל בּוּצְנִין דְּחָפְיָן לְמַשְׁכֵּהּ יְגַמַּר בְּנוֹי מַלְאַךְ דְּמוֹתָא :
14 יִתְגְּזַר מִמַּשְׁכְּנֵהּ רְחָצְנֵהּ וְתוּבְלִינֵהּ לְמֶלֶךְ רְגוּשְׁתָּא : 15 תִּשְׁרֵי אִנְתְּתֵהּ בְּמַשְׁכְּנֵהּ דְּלֵית לֵהּ וְיִבַּדַּר עַל מְדוֹרֵהּ גָּפְרִיתָא :
16 מִלְּרַע שָׁרְשׁוֹהִי יִתְיַבְּשָׁן וּמִן לְעֵיל יִתְמוֹלֵל זָאזֵהּ : 17 דָּכְרָנֵהּ הוֹבַד מֵאַרְעָא וְלָא שְׁמָא לֵהּ עַל אַפֵּי אַשְׁקָקֵי :
18 יְהַדְּפִנֵּהּ מִנְּהוֹר לַחֲשׁוֹךְ וּמִתֵּבֵל יַגְלוּנֵהּ : 19 לָא בִּיר לֵהּ וְלָא בִיר בְּרָא בְּעַמֵּהּ וְלֵית מְשֵׁיזֵב בְּיָתוּבֵהּ : 20 מְטוּל יוֹמֵהּ אִצְטַדְּיוּ
בַּתְרָאֵי וְקַדְמָאֵי אֲחָדוּ רְתִיתָא : 21 לְחוּד אִלֵּין מַשְׁרְיָת עַוְלָא וְדֵין אֲתַר דְּמַן דְּלָא יְדַע לֵהּ אֱלָהָא :

יט

1 וַאֲתִיב אִיּוֹב וַאֲמַר : 2 עַד אֵימָתַי תְּנַקְטוּן נַפְשִׁי וּתְשַׁפְּפוּנַנִי בְּמִלַּיָּא : 3 דְנַן עֲשַׂר זִמְנִין תְּכַסְפוּנַנִי לָא תִבְהֲתוּן תִּשְׁתְּמוֹדְעוּן
לִי : 4 וּבְרַם בְּקוּשְׁטָא שְׁגֵיתִי גַּבִּי תְּבִית שָׁלוּתִי : 5 אִין בְּקוּשְׁטָא עֲלַי תִּתְרַבְרְבוּן וְתִכְסְנוּן עֲלַי חִסוּדִי : 6 דְּעוּ הַשְׁתָּא אֲרוּם
אֱלָהָא תַּקְפַנִי וּסְרִיגְתֵּהּ עֲלַי אַחַד : 7 הָא אֶקְבּוֹל חֲטוֹף וְלָא אִתּוֹתַב אַצְלֵי וְלֵית דִּינָא : 8 אִסְרַטִי חֲטַר וְלָא אֶעֱבַר וְעַל שְׁבִילַי
חֲשׁוֹךְ יְשַׁוֵּי : 9 אַיְקָרִי מֵעֲלַי אַשְׁלַח וְאַעְדִּי כְּלִילָא דְּרֵישִׁי : 10 יַצְדִּינַנִי חֲזוֹר חֲזוֹר וְאֵיזִיל וְאַטֵּל כְּקִיסָא סַבְרִי :
11 וּתְקֵף עֲלַי רוּגְזֵהּ וְחַשְׁבְּנַנִי לֵהּ כִּמְעִיקוֹי :

* Veniant autem super eum laquei, robora- 9
bit in eum sitientes. * Absconditus est autem 10
in terra funiculus eius, & decipula illius in se-
mitis. * In circuitu perdant eum dolores, multi 11
autem circum pedem eius * veniant in fame an- 12
gusta, ruina autem ei præparata est indecens.
* Comedantur autem eius rami pedum, come 13
dat autem eius pulchra mors.
* Scindatur autem de tabernaculo eius sani- 14
tas, teneat autem eum necessitas accusatione re-
gia. * Habitabit in habitaculo eius in nocte e- 15
ius, dispergentur decentia eius in sulfure.
* Deorsum radices eius siccabuntur, & sur- 16
sum corruet messis eius. * Memoria eius 17
pereat de terra, & erit nomen ei in faciem ex-
traneo. * Expellat eum de luce in tenebras, 18
& ab orbe terrarum transtulerunt eum.
* Non erit notus in populo eius, neque sal- 19
uatus in subcælesti domus eius.
* Sed in rebus eius viuent alij, super eum ge- 20
muerunt vltimi, primos autem tenuit stupor.
* Hæ sunt domus iniustorum, hic autem lo- 21
cus ignorantium Dominum.

CAP. XIX.

Respondens Iob dicit: 1
* Vsquequo afflictam facietis animam 2
meam, & occidetis me sermonibus?
* Cognoscite solùm quòd Dominus fecit me 3
sic: loquimini contra me, non reuerentes me
incumbitis mihi: * Nempe iam in veri- 4
tate ego erraui, apud me autem habitat error.
locutum esse verbum quod non oportebat, at
verba mea errant & non in tempore.
* Sine autem, quoniam in me magnificamini, 5
insultatis autem mihi opprobrio. * Cognoscite 6
igitur quòd Dominus est qui turbauit, munitio-
nem autem eius in me exaltauit. * Ecce rideo 7
opprobrio, & non loquar; clamabo, & nequa-
quam iudicium: * in circuitu circumædificatus 8
sum, & non transibo; in facie mea tenebras po-
suit. * At gloriam meam à me exuit, abstulit 9
autem coronam de capite meo. * Dilaniauit au- 10
tem me in circuitu, & abiui; excidit autem si-
cut arborem spem meam. * Grauiter autem mihi 11
ira vsus est; reputauit autē me sicut inimicum.

9 * ἔλθοισαν δὲ ἐπ' αὐτὸν παγίδες, κατισχύσει ἐπ' αὐτὸν
10 διψῶντας. * κέκρυπται δὲ ἐν τῇ γῇ σχοινίον αὐτοῦ, καὶ
ἡ σύλληψις αὐτοῦ ἐπὶ τρίβων.
11 * κύκλῳ ὀλέσαισαν αὐτὸν ὀδύναι, πολλοὶ δὲ περὶ πό-
12 δα αὐτοῦ, * ἔλθοισαν ἐν λιμῷ στενῷ, πτῶμα δὲ αὐτῷ
13 ἡτοίμασται ἐξαίσιον. * βρωθείησαν δὲ αὐτοῦ κλῶνες
ποδῶν, κατέδεται δὲ αὐτοῦ τὰ ὡραῖα θάνατος.
14 * ἐκραγείη δὲ ἐκ διαίτης αὐτοῦ ἴασις, σχοίη δὲ αὐτὸν ἀ-
νάγκη αἰτίᾳ βασιλικῇ.
15 * κατασκηνώσει ἐν τῇ σκηνῇ αὐτοῦ ἐν νυκτὶ αὐτοῦ, κα-
τασπαρήσεται τὰ εὐπρεπῆ αὐτοῦ ἐν θείῳ.
16 * ὑποκάτωθεν αἱ ῥίζαι αὐτοῦ ξηρανθήσονται, καὶ ἐπά-
17 νωθεν ἐπιπεσεῖται θερισμὸς αὐτοῦ. * τὸ μνημόσυνον
αὐτοῦ ἀπόλοιτο ἐκ γῆς, καὶ ὑπάρξει ὄνομα αὐτῷ ἐπὶ πρό-
18 σωπον ἐξωτέρῳ. * ἀπώσειεν αὐτὸν ἐκ φωτὸς εἰς σκό-
τος, καὶ ἀπὸ τῆς οἰκουμένης μετῴκισαν αὐτόν.
19 * οὐκ ἔσται ἐπιγνωστὸς ἐν λαῷ αὐτοῦ, οὐδὲ σεσωσμέ-
νος ἐν τῇ ὑπ' οὐρανὸν ὁ οἶκος αὐτοῦ.
20 * ἀλλ' ἐν τοῖς αὐτοῦ ζήσονται ἕτεροι, ἐπ' αὐτῷ ἐστέναξαν
21 ἔσχατοι, πρώτους δὲ ἔσχε θαῦμα. * οὗτοί εἰσιν οἶκοι ἀδίκων,
οὗτος δὲ ὁ τόπος τῶν μὴ εἰδότων τὸν κύριον.

ιθ'.

1 * Ὑπολαβὼν Ἰὼβ λέγει·
2 * ἕως τίνος ἔγκοπον ποιήσετε τὴν ψυχήν μου, καὶ κα-
3 θαιρεῖτέ με λόγοις; * γνῶτε μόνον ὅτι ὁ κύριος ἐποίη-
σέ με οὕτως· καταλαλεῖτέ μου, οὐκ αἰσχυνόμενοί με ἐ-
4 πίκεισθέ μοι· * ναὶ δὴ ἐπ' ἀληθείας ἐγὼ ἐπλανήθην,
παρ' ἐμοὶ δὲ αὐλίζεται πλάνος. λαλῆσαι ῥῆμα ὃ οὐκ ἔδει,
τὰ δὲ ῥήματά μου πλανᾶται καὶ οὐκ ἐπὶ καιροῦ.
5 * ἔα δὲ ὅτι ἐπ' ἐμοὶ μεγαλύνεσθε, ἐνάλλεσθε δέ μοι ὀ-
6 νείδει. * γνῶτε οὖν ὅτι ὁ κύριός ἐστιν ὁ ταράξας, ὀχύ-
7 ρωμα δὲ αὐτοῦ ἐπ' ἐμὲ ὕψωσεν. * ἰδοὺ γελῶ ὀνείδει,
καὶ οὐ λαλήσω, κεκράξομαι, καὶ οὐδαμοῦ κρίμα·
8 * κύκλῳ περιῳκοδόμημαι, καὶ οὐ μὴ διαβῶ, ἐπὶ πρό-
9 σωπόν μου σκότος ἔθετο. * τὴν δὲ δόξαν μου ἀπ' ἐμοῦ
ἐξέδυσεν, ἀφεῖλε δὲ στέφανον ἀπὸ κεφαλῆς μου.
10 * διέσπασέ δέ με κύκλῳ καὶ ᾠχόμην, ἐξέκοψε δὲ ὥ-
11 σπερ δένδρον τὴν ἐλπίδα μου. * δεινῶς δέ μοι ὀργῇ
ἐχρήσατο, ἡγήσατο δέ με ὥσπερ ἐχθρόν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Tenebitur offendiculo laquei, præualebunt aduersus eum confodientes. 10 Absconditus est in terra funiculus eius, & pedica
eius super semitam. 11 Per circuitum terrebunt eum tumultus, & dispergent pedes eius. 12 Sit famelicus in ine-
dia eius, & afflictio parata lateri ipsius. 13 Deuoret lucernam quæ operit cutem eius: consumat filios eius angelus mortis.
14 Succidatur de tabernaculo suo spes eius, & deferat eum ad regem terrorum. 15 Habitet vxor eius in tabernaculo non
suo, & exspargatur super habitaculum eius sulfur. 16 Deorsum radices eius siccabuntur, & sursum abscindetur ramus eius.
17 Memoria eius pereat de terra, & non sit ei nomen super faciem platearum. 18 Pellant eum de luce in tenebras,
& de orbe transferant eum. 19 Non sit ei filius neque filius filij in populo suo, neque qui saluetur in tabernaculo suo.
20 Propter diem eius desolabuntur nouissimi, & primos inuadit tremor. 21 Attamen hæc sunt habitacula iniqui, &
hic est locus eius qui ignorat Deum.

CAP. XIX.

Et respondit Iob & dixit: 2 Vsquequò molesti eritis animæ meæ, & contereretis me sermonibus? 3 Iam decies confudistis me, & non
erubescitis *licet* agnoscatis me. 4 Attamen verè si ignoraui, mecum morabitur ignorantia mea. 5 Si in veritate contra me magnifi-
camini, & arguitis me opprobrio meo. 6 Scitote nunc quoniam Deus apprehendit me, & rete eius cepit me. 7 Ecce clamabo vim
patiens, & nemo est qui respondeat: orabo, nec erit iudicium. 8 Semitam meam sepsit vt non transeam, & super itinera mea tenebras
posuit. 9 Gloria mea me exuit, & abstulit coronam capitis mei. 10 Destruxit me per circuitum, & abij: & abstulit quasi lignum
spem meam. 11 Et inualuit contra me furore suo, & putauit me quasi hostem suum.

12 * יַחַד יָבֹאוּ גְדוּדָיו וַיָּסֹלּוּ עָלַי דַּרְכָּם וַיַּחֲנוּ סָבִיב לְאָהֳלִי ׃
13 * אַחַי מֵעָלַי הִרְחִיק וְיֹדְעַי אַךְ־זָרוּ מִמֶּנִּי ׃
14 * חָדְלוּ קְרוֹבָי וּמְיֻדָּעַי שְׁכֵחוּנִי ׃
15 * גָּרֵי בֵיתִי וְאַמְהֹתַי לְזָר תַּחְשְׁבֻנִי נָכְרִי הָיִיתִי בְעֵינֵיהֶם ׃
16 * לְעַבְדִּי קָרָאתִי וְלֹא יַעֲנֶה בְּמוֹ־פִי אֶתְחַנֶּן־לוֹ ׃
17 * רוּחִי זָרָה לְאִשְׁתִּי וְחַנֹּתִי לִבְנֵי בִטְנִי ׃
18 * גַּם־עֲוִילִים מָאֲסוּ בִי אָקוּמָה וַיְדַבְּרוּ־בִי ׃
19 * תִּעֲבוּנִי כָּל־מְתֵי סוֹדִי וְזֶה־אָהַבְתִּי נֶהְפְּכוּ־בִי ׃
20 * בְּעוֹרִי וּבִבְשָׂרִי דָּבְקָה עַצְמִי וָאֶתְמַלְּטָה בְּעוֹר שִׁנָּי ׃
21 * חָנֻּנִי חָנֻּנִי אַתֶּם רֵעָי כִּי יַד־אֱלוֹהַּ נָגְעָה בִּי ׃
22 * לָמָּה תִּרְדְּפֻנִי כְמוֹ־אֵל וּמִבְּשָׂרִי לֹא תִשְׂבָּעוּ ׃
23 * מִי־יִתֵּן אֵפוֹ וְיִכָּתְבוּן מִלָּי מִי־יִתֵּן בַּסֵּפֶר וְיֻחָקוּ ׃
24 * בְּעֵט־בַּרְזֶל וְעֹפָרֶת לָעַד בַּצּוּר יֵחָצְבוּן ׃
25 * וַאֲנִי יָדַעְתִּי גֹּאֲלִי חָי וְאַחֲרוֹן עַל־עָפָר יָקוּם ׃
26 * וְאַחַר עוֹרִי נִקְּפוּ־זֹאת וּמִבְּשָׂרִי אֶחֱזֶה אֱלוֹהַּ ׃
27 * אֲשֶׁר אֲנִי אֶחֱזֶה־לִּי וְעֵינַי רָאוּ וְלֹא־זָר כָּלוּ כִלְיֹתַי בְּחֵקִי ׃
28 * כִּי תֹאמְרוּ מַה־נִּרְדָּף־לוֹ וְשֹׁרֶשׁ דָּבָר נִמְצָא־בִי ׃
29 * גּוּרוּ לָכֶם מִפְּנֵי־חֶרֶב כִּי־חֵמָה עֲוֹנוֹת חָרֶב לְמַעַן תֵּדְעוּן שַׁדּוּן ׃

כ

1 * וַיַּעַן צוֹפַר הַנַּעֲמָתִי וַיֹּאמַר ׃
2 * לָכֵן שְׂעִפַּי יְשִׁיבוּנִי וּבַעֲבוּר חוּשִׁי בִי ׃
3 * מוּסַר כְּלִמָּתִי אֶשְׁמָע וְרוּחַ מִבִּינָתִי יַעֲנֵנִי ׃
4 * הֲזֹאת יָדַעְתָּ מִנִּי־עַד מִנִּי שִׂים אָדָם עֲלֵי־אָרֶץ ׃
5 * כִּי רִנְנַת רְשָׁעִים מִקָּרוֹב וְשִׂמְחַת חָנֵף עֲדֵי־רָגַע ׃

12 *Simul venerunt latrones eius, & fecerunt
sibi viã ꝑ me, & obſederunt in gyro taber
13 naculũ meum. *Fratres meos longè fecit à
C me, & noti mei quaſi alieni receſſerũt à me.
14 * Dereliquerũt me ꝓpinqui mei, & qui me
15 nouerant obliti ſunt mei. *Inquilini dom⁹
meę & ancillæ meæ ſicut alienũ habuerunt
me, & quaſi ꝑegrinus fui in oculis eorum.
16 *Seruũ meum vocaui, & nõ reſpõdit: ore
17 proprio deꝑcabar illũ. *Halitum meũ ex-
horruit vxor mea, & orabã filios vteri mei.
18 *Stulti quoq; deſpiciebãt me, & cùm ab eis
19 receſsiſſem, detrahebãt mihi. *Abominati
ſunt me quondã cõſiliarij mei, & quẽ ma-
20 ximè diligebã auerſatus eſt me. *Pelli meę
cõſumptis carnibus adhæſit os meũ, & de-
relicta ſunt tantũmodo labia circa dentes
21 meos. *Miſeremini mei, miſeremini mei ſal
D tẽ vos amici mei, quia manus Dei tetigit
22 me. *Quare ꝑſequimini me ſicut Deus, &
23 carnibus meis ſaturamini? *Quis mihi tri-
buat vt ſcribãtur ſermones mei? quis mihi
24 det vt exarẽtur ĩ libro *ſtylo ferreo & plũbi
25 lamina, vel certè ſculpantur in ſilice? *Scio
enim ꝙ redẽptor meus viuit, & in nouiſsi-
26 mo die de terra ſurrecturus ſum. *Et rur-
ſum circũdabor pelle mea, & in carne mea
27 videbo Deum. * Quem viſurus ſum ego
ipſe, & oculi mei conſpecturi ſunt, & non
alius. Repoſita eſt hæc ſpes mea in ſinu
28 meo. *Quare ergo nunc dicitis: Perſequa-
mur eum, & radicẽ verbi inueniamus con
29 tra eum? *Fugite ergo à facie gladij, quo-
niã vltor iniquitatum gladius eſt, & ſcito-
te eſſe iudicium. CAP. XX.

1 RESpondens autem Sophar Naamathi-
2 tes dixit: *Idcircò cogitationes meæ
A variè ſuccedunt ſibi, & mens in diuerſa
3 rapitur. *Doctrinam qua me arguis au-
diam, & ſpiritus intelligentiæ meę reſpon
4 debit mihi. *Hoc ſcio à principio ex quo
5 poſitus eſt homo ſuper terram, *Quòd
laus impiorum breuis ſit, & gaudium hy-
pocritæ ad inſtar puncti.

תרגום

12 כַּחֲדָא יֵיתוּן אוֹכְלוּסוֹהִי וּכְבַשׁוּ עֲלַי אָרְחָתְהוֹן וּשְׁרוֹן חֲזוֹר חֲזוֹר לְמַשְׁכְּנִי ׃ 13 אַחַי מֵעֲלַי אַרְחֵק וְיָדְעַי בְּרַם אִתְעֲבִידוּ חִילוֹנָאֵי מִנִּי ׃
14 פְּסַקוּ קָרִיבַי וְאִשְׁתְּמוֹדְעַי אַנְשִׁיוּנִי ׃ 15 דָּאֲרֵי בֵּיתִי וּלְחֵינָתַי לְחִילוֹנַי יַחְשְׁבוּנַנִי כְּבַר עַמְמִין הֲוֵיתִי בְּמֶחֱמֵיהוֹן ׃ 16 לְעַבְדִּי
קְרֵיתִי וְלָא יָתִיב יָתִי בְּפֻמִּי אֶבְעֵה מִנֵּהּ ׃ 17 רוּחִי נְכְרֵיתָא לְאִנְתְּתִי וְאִתְחַנְנֵת לְבַר מְעַי ׃ 18 לְחוֹד יַנְקַיָּא רְחַקוּ מִימְרֵי אֵיקוּם וּמְמַלְּלִין מִנִּי ׃
19 רַחֲקוּ מִנִּי כָּל אֱנָשֵׁי רָזִי וְדֵין דִּי רְחֵמֵית אִתְהַפְּכוּ בִי ׃ 20 בְּמַשְׁכִּי וּבִבְשְׂרִי אִדַּבְקַת גַּרְמִי וְאִשְׁתְּזֵרֵת בְּמְשַׁךְ כַּכָּאִי ׃
21 חוּסוּ עֲלַי חוּסוּ עֲלַי אַחוּן חַבְרַי אֲרוּם מְחָתָא מִקֳּדָם אֱלָהָא קְרִיבַת בִּי ׃ 22 לְמָה תִרְדְּפוּנַנִי דִּכְמַת אֱלָהּ וּמִבִּשְׂרִי לָא תִשְׂבְּעוּן ׃
23 מַן יִתֵּן דִּיכֵי וְיִכַּתְבוּן מִלַּי מַן יָהֵב בְּפִתְקָא וְיִתְרְשְׁמוּן ׃ 24 בְּקוּלְמוֹס מִן פַּרְזְלָא וְכַרְכְּמִישָׁא לְעָלַם בְּטִנָּרָא יִתְפַּסְלָן ׃ 25 וַאֲנָא יָדַעְנָא
דְּפָרִיקִי קַיָּם וּמִבָּתַר כֵּן פֻּרְקָנֵהּ עֲלַי יְקוּם ׃ 26 וּמִן בָּתַר דְּאִתְּפַּח מַשְׁכִּי תְּהֵא דָא וּמִבִּשְׂרִי אֶחֱמֵי תוּב אֱלָהּ ׃ 27 דַּאֲנָא אֶחֱמֵי לִי וְעֵינַי
חָמְיָן וְלָא חִילוֹנַי שְׁלִימוּ כוּלְיָתִי בְּעוּבִי ׃ 28 אֲרוּם תֵּימְרוּן מַה נִרְדַּף לֵהּ וְעִקַּר מִלְּתָא נַשְׁכַּח בֵּהּ ׃ 29 דְּחוּלוּ לְכוֹן מִקֳּדָם חַרְבָּא אֲרוּם
רוּגְזָא דֶּאֱלָהּ עַל סָרְחָנוּתָא מְגָרֵי קָטְלִין בְּחַרְבָּא מִן בִּגְלַל דְּתִנְדְּעוּן דְּדַיָּין קְשׁוֹט הוּא מָרֵי דִינָא ׃

כ

1 וַאֲתִיב צוֹפַר דְּמִן נַעֲמָה וַאֲמַר ׃ 2 מְטוּל דְּרַעְיוֹנַי מְתִיבָן לִי וּמְטוּל דְּחִישׁוּתִי בִי ׃ 3 מַרְדּוּתָא דִּכְסוּפִי אֶשְׁמַע וְכִפּוּחָא מִבִּיוּנְתִּי יְתִיבִנַּנִי ׃
4 הֲדָא יָדַעְתְּ מִן אַוְלָא מֵעִידָן דְּאִשְׁתַּוֵי בַּר נָשׁ עַל אַרְעָא ׃ 5 אֲרוּם בּוֹעַת רַשִּׁיעֵי שֵׁיצִית בַּעֲגַל וְחֶדְוַת דִּילְטוֹר עַד שַׁעְתָּא ׃

‡ Simul autem eius venerunt tentationes in 12
me, viis meis circundederunt me inſidiatores.
‡ A me autem fratres mei receſſerunt, cognoue- 13
runt alienos plus quàm me. Amici autem mei im
miſericordes facti ſunt, ‡ Neque adiunxerunt 14
me proximi mei. et qui nouerunt meum nomen,
obliti ſunt mei. ‡ Vicini domus, ancillæque meæ, 15
alienus fui coram eis. ‡ Seruum meum vocaui, et 16
non obediuit. os autem meum deprecabatur:
‡ Et ſupplicabam vxori meæ, aduocabam autem 17
adulans filios concubinarum mearum. ‡ Ipſi au- 18
tem in ſeculum me auerſati ſunt: quando reſur-
go, contra me loquuntur. ‡ Abominati ſunt au- 19
tem me qui cognouerunt me; quos autem ama-
ueram, inſurrexerunt mihi. ‡ In pelle mea pu- 20
truerunt carnes meæ, at oſſa mea in dentibus
habentur. ‡ Miſeremini mei, miſeremini mei, 21
ô amici, manus enim Domini quæ tetigit me eſt.
‡ Cur autem me perſequimini ſicut & Do- 22
minus? de autem carnibus meis non ſaturamini.
‡ Quis enim vtique det vt ſcripta ſint ver- 23
ba mea, vt poſita ſint autem ea in libro in ſe-
culum, ‡ In ſtylo ferreo & plumbeo, aut in pe- 24
tris inſculpta eſſe. ‡ Scio ego quòd æternus eſt 25
qui ſoluere me debet, ſuper terram ſuſcitare
‡ pellem meam quæ tolerat hæc. Ab enim 26
Domino hæc mihi confecta ſunt; ‡ Quæ ego 27
mihi conſcius ſum, quæ oculus meus vidit, &
non alius; omnia autẽ mihi conſummata ſunt in
ſinu. ‡ Si autem & dicetis, Quid dicemus 28
coram eo, & radicem ſermonis inueniemus in
eo? ‡ Cauete & vos à tegmine, furor enim in 29
iniquos ſuperueniet, & tunc cognoſcent vbi eſt
eorum materia.

CAP. XX.

Reſpondens autem Sophar Minæus dicit: 1
‡ Non ſic putabam contradicere te hæc, et 2
non intelligitis magis quàm ego.
‡ Diſciplinam confuſionis meæ audiam, & 3
ſpiritus ex intelligentia reſpondet mihi:
‡ Nonne hæc noſti à principio, ex quo poſitus 4
eſt homo ſuper terram?
‡ Gaudium enim impiorum ruina indecens; 5
lætitia autem iniquorum perditio.

12 ‡ ὁμοθυμαδὸν δὲ αὐτοῦ ἦλθον τὰ πειρατήρια ἐπ᾽ ἐμοί,
13 ταῖς ὁδοῖς μου ἐκύκλωσάν με ἐγκάθετοι. ‡ ἀπ᾽ ἐμοῦ δὲ
ἀδελφοί μου ἀπέστησαν, ἔγνωσαν ἀλλοτρίους ἢ ἐμέ. φί-
14 λοι δέ μου ἀνελεήμονες γεγόνασιν· ‡ οὐ δὲ προσεποιή-
σαντό με οἱ ἐγγύτατοί μου. καὶ οἱ εἰδότες μου τὸ ὄνομα ἐ-
15 πελάθοντό μου. ‡ γείτονες οἰκίας, θεράπαιναί τέ
μου, ἀλλογενὴς ἤμην ἐναντίον αὐτῶν.
16 ‡ θεράποντά μου ἐκάλεσα, καὶ οὐχ ὑπήκουσε. στό-
17 μα δέ μου ἐδέετο. ‡ καὶ ἱκέτευον τὴν γυναῖκά μου, προσ-
εκαλούμην δὲ κολακεύων υἱοὺς παλλακίδων μου.
18 ‡ οἱ δὲ εἰς τὸν αἰῶνά με ἀπεποιήσαντο, ὅταν ἀναστῶ,
19 κατ᾽ ἐμοῦ λαλοῦσιν. ‡ ἐβδελύξαντο δέ με οἱ εἰδό-
τες με· οὓς δὲ ἠγαπήκειν ἐπανέστησάν μοι.
20 ‡ ἐν δέρματί μου ἐσάπησαν αἱ σάρκες μου, τὰ δὲ ὀστᾶ
21 μου ἐν ὀδοῦσιν ἔχεται. ‡ ἐλεήσατέ με, ἐλεήσατέ με
ὦ φίλοι, χεὶρ γὰρ κυρίου ἡ ἁψαμένη μού ἐστι.
22 ‡ διατί δέ με διώκετε ὥσπερ καὶ ὁ κύριος; ἀπὸ δὲ σαρ-
23 κῶν μου οὐκ ἐμπίπλασθε. ‡ τίς γὰρ ἂν δοίη γρα-
φῆναι τὰ ῥήματά μου, τεθῆναι δὲ αὐτὰ ἐν βιβλίῳ εἰς τὸν
24 αἰῶνα. ‡ ἐν γραφείῳ σιδηρῷ καὶ μολίβδῳ, ἢ ἐν πέ-
25 τραις ἐγγλυφῆναι. ‡ οἶδα ἐγὼ ὅτι ἀέναός ἐστιν ὁ ἐκ-
26 λύειν με μέλλων, ἐπὶ γῆς ἀναστῆσαι ‡ τὸ δέρμα μου τὸ
ἀνατλοῦν ταῦτα. παρὰ γὰρ κυρίου ταῦτά μοι συνετελέσθη,
27 ‡ ἃ ἐγὼ ἐμαυτῷ συνεπίσταμαι, ἃ ὀφθαλμός μου ἑώ-
ρακε, καὶ οὐκ ἄλλος, πάντα δέ μοι συντετέλεσται ἐν κόλ-
28 πῳ. ‡ εἰ δὲ καὶ ἐρεῖτε, τί ἐροῦμεν ἐναντίον αὐτοῦ, καὶ ῥίζαν
λόγου εὑρήσομεν ἐν αὐτῷ;
29 ‡ εὐλαβήθητε καὶ ὑμεῖς ἀπὸ ἐπικαλύμματος, θυ-
μὸς γὰρ ἐπὶ ἀνόμους ἐπελεύσεται, καὶ τότε γνώσονται, ποῦ
ἐστιν αὐτῶν ἡ ὕλη.

κ΄.

1 ‡ Ὑπολαβὼν δὲ Σωφὰρ ὁ Μιναῖος λέγει,
2 ‡ οὐχ οὕτως ὑπελάμβανον ἀντερεῖν σε ταῦτα, καὶ οὐχὶ
συνίετε μᾶλλον, ἢ ἐγώ.
3 ‡ παιδείαν ἐντροπῆς μου ἀκούσομαι, καὶ πνεῦμα ἐκ
4 τῆς συνέσεως ἀποκρίνεταί μοι. ‡ μὴ ταῦτα ἔγνως ἀ-
πὸ τοῦ ἔτι, ἀφ᾽ οὗ ἐτέθη ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς γῆς;
5 ‡ εὐφροσύνη γὰρ ἀσεβῶν πτῶμα ἐξαίσιον, χαρμονὴ δὲ
παρανόμων ἀπώλεια.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

12 Simul venerunt contra me turmæ eius, & ſtrauerunt ſuper me viam ſuam; & caſtrametati ſunt in circuitu tabernaculi mei. 13 Fratres meos longè fecit à me, & noti vtique mei facti ſunt alieni à me. 14 Ceſſauerunt propinqui mei, & noti mei obliti ſunt mei. 15 Inquilini domus meæ & concubinæ meæ ſicut alienum reputauerunt me: quaſi filius populorum fui in conſpectu eorum. 16 Seruum meum vocaui, & non reſpondit mihi, ore meo rogabam eum. 17 Spiritus meus alienus factus eſt vxori meæ, & deprecabar filium vteri mei. 18 Paruuli quoque deſpiciebant verba mea; conſurgebam, & loquebantur de me. 19 Abominati ſunt me omnes viri ſecreti mei, & illi quos dilexi, verſi ſunt in me. 20 Pelli meæ & carni meæ adhæſit os meum, & relictus ſum tantùm in pelle dentium meorum. 21 Miſeremini mei, miſeremini mei vos amici mei, quia plaga à facie Dei tetigit me. 22 Quare perſequimini me ſicut Deus, & de carne mea non ſaturamini? 23 Quis tribuat hic vt ſcribantur ſermones mei: quis det vt ſignentur in libro? 24 Stylo ferreo & plumbi lamina in æternum in petra ſculpantur. 25 Et ego ſcio quia redemptor meus viuit, & poſt hæc redemptio eius conſurget ſuper me. 26 Et poſtquàm inflata fuerit pellis mea, erit hoc: & de carne mea videbo iterùm Deum. 27 Quem ego viſurus ſum mihi, & oculi mei videbunt, & non alius: conſumpti ſunt renes mei in ſinu meo. 28 Quoniam dicitis: Quid perſequimur eum, & radicẽ verbi inuenimus contra eum? 29 Timete vobis à facie gladij; quia cùm iraſcitur Deus ſuper iniquitates, immittit occidentes gladio, vt ſciatis quòd iudex verus eſt dominus iudicij.

CAP. XX.

Et reſpondit Sophar qui erat de Naama, & ait: 2 Idcircò cogitationes meæ reſpondent mihi, & quia ſenſus meus in me eſt. 3 Doctrinam verecundiæ meæ audio, & quaſi ſpiraculum intelligentiæ meæ reſpondet mihi. 4 Nonne hoc ſcis ab initio, à tempore quo poſitus eſt homo ſuper terram? 5 Quoniam gaudium impiorum finitur citò, & lætitia delatoris vſque ad momentum.

6 * אם־יעלה לשמים שיאו וראשו לעב יגיע׃
7 * כגללו לנצח יאבד ראיו יאמרו איו׃
8 * כחלום יעוף ולא ימצאהו וידד כחזיון לילה׃
9 * עין שזפתו ולא תוסיף ולא־עוד תשורנו
מקומו׃
10 * בניו ירצו דלים וידיו תשבנה אונו׃
11 * עצמותיו מלאו עלומו ועמו על־עפר תשכב׃
12 * אם־תמתיק בפיו רעה יכחידנה תחת לשונו׃
13 * יחמל עליה ולא יעזבנה וימנענה בתוך חכו׃
14 * לחמו במעיו נהפך מרורת פתנים בקרבו׃
15 * חיל בלע ויקאנו מבטנו ירשנו אל׃
16 * ראש־פתנים יינק תהרגהו לשון אפעה׃
17 * אל־ירא בפלגות נהרי נחלי דבש וחמאה׃
18 * משיב יגע ולא יבלע כחיל תמורתו ולא יעלס׃
19 * כי־רצץ עזב דלים בית גזל ולא יבנהו׃
20 * כי לא־ידע שלו בבטנו בחמודו לא ימלט׃
21 * אין־שריד לאכלו על־כן לא־יחיל טובו׃
22 * במלאות ספקו יצר לו כל־יד עמל תבואנו׃
23 * יהי למלא בטנו ישלח־בו חרון אפו וימטר
עלימו בלחומו׃
24 * יברח מנשק ברזל תחלפהו קשת נחושה׃
25 * שלף ויצא מגוה וברק ממררתו יהלך עליו
אמים׃
26 * כל־חשך טמון לצפוניו תאכלהו אש לא־נפח
ירע שריד באהלו׃
27 * יגלו שמים עונו וארץ מתקוממה לו׃
28 * יגל יבול ביתו נגרות ביום אפו׃
29 * זה חלק־אדם רשע מאלהים ונחלת
אמרו מאל׃

6 * Si aſcenderit vſq; ad cælum ſupbia eius,
7 & caput eius nubes tetigerit, * quaſi ſter-
quiliniũ in fine ꝑdetur: & q eum viderat,
8 dicēt: Vbi eſt? * Velut ſomniũ auolans non
B inuenietur; tranſiet ſicut viſio nocturna.
9 * Oculus q eum viderat nō videbit, neque
10 vltrà intuebitur eum locus ſuus. * Filij ei'
atterentur egeſtate, & manus illius reddēt
11 ei dolorem ſuum. * Oſſa eius implebuntur
vitiis adoleſcentiæ eius, & cũ eo in pulue-
12 re dormiēt. * Cùm enim dulce fuerit in ore
eius malũ, abſcondit illud ſub lingua ſua.
13 * Parcet illi & non derelinquet illud, & cę-
14 labit in gutture ſuo. * Panis eius in vtero
illius vertetur in fel aſpidum intrinſecus.
15 * Diuitias quas deuorauit euomet, & de
16 ventre illius extrahet eas Deus. * Caput
aſpidum ſuget, & occidet eum lingua vi-
17 peræ. * Non videat riuulos fluminis torren
18 tis mellis & butyri. * Luet quę fecit omnia,
C nec tamen conſumetur. Iuxta multitudi-
nem adinuētionum ſuarũ ſic & ſuſtinebit.
19 * Quoniā confringens nudauit pauperes:
20 domum rapuit, & non ędificauit eā. * Nec
eſt ſatiatus venter eius. & cùm habuerit
21 quæ cōcupierat, poſſidere nō poterit. * Nō
remanſit de cibo eius, & propterea nihil
22 permanebit de bonis eius. * Cùm ſatiatus
fuerit arctabitur; æſtuabit, & omnis dolor
23 irruet ſuper eum. * Vtinā impleatur venter
D eius, vt immittat in eum iram furoris ſui,
24 & pluat ſup illum bellum ſuum. * Fugiet
25 arma ferrea, & irruet in arcum ęreũ: * Gla-
dius deductus & egrediens de vagina ſua,
& fulgurans in amaritudine ſua. Vadēt &
26 venient ſuper eum horribiles: * Omnes te-
nebræ abſcōditæ ſunt in occultis eius. De-
uorabit eum ignis qui non ſuccenditur:
27 affligetur relictus in tabernaculo ſuo. * Re
uelabunt cæli iniquitatem eius, & terra
28 conſurget aduerſus eum. * Apertum erit
germen domus illius, detrahetur in die fu
29 roris Dei. * Hæc eſt pars hominis impij à
Deo, & hæreditas verborum eius à Deo.

תרגום

6 אין יסק לצית שמיא זקפה ורישה לעננא ימטי׃ 7 היך רעיה לעלמא יהובד חמוי יימרון האן הוא׃ 8 כחלמא יטוס ולא
ישכחנה ויגלי כחזונא דליליא׃ 9 עינא דסקרתיה לא תוסיף ולא תוב תסכיניה אתריה׃ 10 בנוי ירעון במסכנין וידוי משלמין תקוף צעריה׃
11 גרמוי אתמליו חילוה ובהדה על עפרא תשכב׃ 12 אין תבסם בפמיה בישתא ימנעינה תחות לישנה׃ 13 יחוס עלה ולא
ישבקנה ויכסינה במצע מוריגה׃ 14 מיכלה במעוי מתהפיך אירסא דחורמנא בגויה׃ 15 נכסין דסלעם ופלט יתה ומכריסה
יתרכנה אלה׃ 16 רישי חרמניא יינק תקטלנה לשן תניניא׃ 17 לא יזכי למחמי בטפי נהרותא נחליא דמרבשא וליואי׃
18 מתיב ליעות ולא יגמר כדתקפה מתפרג מנה ולא יבוע׃ 19 ארום רעע עסקא דמסכניא ביתא אנס ולא בנא יתה׃
20 ארום לא ידע דיהא שליו בכריסה בגושמה לא ישתיזב׃ 21 לית דמשיזב למיכלה מטול היכנא לא יוריך טוביה׃
22 כד תתמלי ספקיה יתפרע מנה כל ידא דלעי תיתינה׃ 23 יהא למימלי כריסה יגרי בה תקוף רגזה ויחית עלוי מטרא דפרענות
בגרבה׃ 24 יערוק מזיני קרבא דפרזלא תשלחפנה קשתא דכרכומא׃ 25 שלף ונפק מתיקא וברקא במרירתה ויהלך עלוהי דחילא׃
26 כל חשוך טמיע לטשיותיה תגמרנה נור גהנם דלא נפיח ישרי משיזב במשכנה׃ 27 יפרסמון אנגלי מרומא סרחנה ודירי
ארעא יקומון למבאשא לה׃ 28 יטלטל עיבור ביתה משחה וחמרה מזדלפין ביום רגזה׃ 29 דין חולק בר נש רשיעא מן קדם יי ואחסנת
מימרה מן קדם אלה׃

‡ Si aſcenderint in cælum eius dona, & ſa- 6
crificium eius nubes attigerit: quando enim vi-
deatur iam firmatum eſſe, ‡ tunc in finem peri- 7
bit. at qui cognouerant eum, dicent; Vbi eſt?
‡ Sicut inſomnium quod auolauit non inue- 8
nietur; volauit autem ſicut viſio nocturna.
‡ Oculus aſpexit, & non addet, & non am- 9
plius aduertet eum locus ſuus: ‡ Filios eius 10
perdant minores, manus eius vrant dolores.
‡ Oſſa eius repleta ſunt adoleſcentia eius, & 11
cum eo in tumulo terræ dormient. ‡ Si dulcis 12
fuerit in ore eius malitia, abſcondet eam ſub lin-
gua ſua. ‡ Non parcet ei, & non derelinquet 13
eam. & congregabit eam in medio gutturis ſui.
‡ Et non poterit adiuuare eum. fel aſpidis in 14
vtero eius: ‡ Diuitiæ iniuſtæ congregatæ e- 15
uomentur de domo eius; extrahat eum angelus.
‡ Furorem autem draconum ſugat, occidat 16
autem eum lingua ſerpentis. ‡ Non videat 17
mulſionem paſtorum, neque paſcua mellis &
butyri. ‡ In vana & inania laborauit. di- 18
uitias de quibus non guſtabit. ſicut caro ner-
uoſa quæ non manditur, quæ non bibitur.
‡ Multorum enim impotentum domos fre- 19
git. tabernaculum autem rapuit, & non ex-
ſtruxit. ‡ Non eſt eius ſalus facultatibus, 20
in deſiderio ſuo non ſaluabitur.
‡ Non ſunt reliquiæ cibis eius, propter hoc 21
non florebunt eius bona. ‡ Cùm autem vi- 22
deatur iam ſaturatus eſſe, arctabitur; omnis au-
tem neceſſitas ſuper eum veniet. ‡ Si quo- 23
modo impleuerit ventrem ſuum, immittat in
eum furorem iræ, lauet in eum dolores: ‡ Et non 24
ſaluetur de manu ferri, vulneret eum arcus æ-
neus. ‡ Prætereat autem per os eius ſagitta, 25
ſtellæ autem in tabernaculis eius. deambulent in
eo timores: ‡ Omnes autem tenebræ ei per- 26
maneant. deuoret autē eū ignis qui non incendi-
tur, vexet autem eius aduena domū: ‡ Reuelet 27
autem eius cælum iniquitates, terra autem in-
ſurgat ei. ‡ Inundet domum eius perditio in fi- 28
nem, dies iræ ſuperueniat ei. ‡ Hæc pars ho- 29
minis impij à Domino, & poſſeſſio eorum quæ
ſunt ei à ſpeculatore.

6 ‡ ἐὰν ἀναβῇ εἰς οὐρανὸν αὐτοῦ τὰ δῶρα, ἡ δὲ θυσία αὐτοῦ
7 νεφῶν ἅψηται. ὅταν γὰρ δοκῇ ἤδη ἐστηρίχθαι· ‡ τότε εἰς
τέλος ἀπολεῖται. οἱ δὲ εἰδότες αὐτὸν ἐροῦσι ποῦ ἐστιν;
8 ‡ ὥσπερ ἐνύπνιον ἐκπετασθὲν οὐ μὴ εὑρεθῇ, ἔπτη δὲ ὥσπερ
9 φάσμα νυκτερινόν. ‡ ὀφθαλμὸς παρέβλεψε, καὶ οὐ προσ-
θήσει, καὶ οὐκ ἔτι προσνοήσει αὐτὸν ὁ τόπος αὐτοῦ.
10 ‡ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ ὀλέσαισαν ἥττονες, αἱ χεῖρες αὐτοῦ πυρ-
σεύσαισαν ὀδύνας.
11 ‡ ὀστᾶ αὐτοῦ ἐνεπλήσθησαν νεότητος αὐτοῦ, καὶ μετ' αὐτοῦ
12 ἐπὶ χώματος κοιμηθήσεται· ‡ ἐὰν γλυκανθῇ ἐν στόματι
αὐτοῦ κακία, κρύψει αὐτὴν ὑπὸ τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ.
13 ‡ οὐ φείσεται αὐτῆς, καὶ οὐκ ἐγκαταλείψει αὐτήν. καὶ συ-
14 νάξει αὐτὴν ἐν μέσῳ τοῦ λάρυγγος αὐτοῦ. ‡ καὶ οὐ μὴ
δυνηθῇ βοηθῆσαι αὐτῷ. χολὴ ἀσπίδος ἐν γαστρὶ αὐτοῦ.
15 ‡ πλοῦτος ἀδίκως συναγόμενος ἐξεμεθήσεται ἐξ οἰ-
16 κίας αὐτοῦ ἐξελκύσαι αὐτὸν ἄγγελος. ‡ θυμὸν δὲ δρα-
κόντων θηλάσειεν, ἀνέλοι δὲ αὐτὸν γλῶσσα ὄφεως.
17 ‡ μὴ ἴδοι ἄμελξιν νομάδων, μηδὲ νομὰς μέλιτος καὶ
18 βουτύρου. ‡ εἰς κενὰ καὶ μάταια ἐκοπίασε. πλοῦ-
τον ἐξ οὗ οὐ γεύσεται. ὥσπερ στρίφνος ἀμάσητος, ἀκα-
19 τάποτος. ‡ πολλῶν γὰρ ἀδυνάτων οἴκους ἔθλασε. δίαι-
20 ταν δὲ ἥρπασε, καὶ οὐκ ἔστησεν. ‡ οὐκ ἔστιν αὐτοῦ σωτηρία
τοῖς ὑπάρχουσιν, ἐν ἐπιθυμίᾳ αὐτοῦ οὐ σωθήσεται.
21 ‡ οὐκ ἔστιν ὑπόλειμμα τοῖς βρώμασιν αὐτοῦ, διὰ τοῦτο
22 οὐκ ἀνθήσει αὐτοῦ τὰ ἀγαθά. ‡ ὅταν δὲ δοκῇ ἤδη πε-
πληρῶσθαι θλιβήσεται, πᾶσα δὲ ἀνάγκη ἐπ' αὐτὸν ἐπελεύ-
23 σεται. ‡ εἴπως πληρῶσαι γαστέρα αὐτοῦ, ἐπαποστεί-
λαι ἐπ' αὐτὸν θυμὸν ὀργῆς, νίψαι ἐπ' αὐτὸν ὀδύνας.
24 ‡ καὶ οὐ μὴ σωθῇ ἐκ χειρὸς σιδήρου, τρώσαι αὐτὸν τό-
25 ξον χάλκειον. ‡ διέλθοι δὲ διὰ σώματος αὐτοῦ βέ-
λος, ἄστρα δὲ ἐν διαίταις αὐτοῦ. περιπατήσαισαν ἐπ' αὐτῷ
26 φόβοι· ‡ πᾶν δὲ σκότος αὐτῷ ὑπομείναι. κατέδεται
δὲ αὐτὸν πῦρ ἄκαυστον, κακώσαι δὲ αὐτοῦ ἐπήλυτος τὸν οἶ-
27 κον. ‡ ἀνακαλύψαι δὲ αὐτοῦ ὁ οὐρανὸς τὰς ἀνομίας,
γῆ δὲ ἐπανασταίη αὐτῷ.
28 ‡ ἑλκύσαι τὸν οἶκον αὐτοῦ ἀπώλεια εἰς τέλος, ἡμέρα
29 ὀργῆς ἐπέλθοι αὐτῷ. ‡ αὕτη ἡ μερὶς ἀνθρώπου ἀ-
σεβοῦς παρὰ κυρίου, καὶ κτῆμα ὑπαρχόντων αὐτῷ πα-
ρὰ τοῦ ἐπισκόπου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

6 Si aſcenderit verſus cælum erectio eius, & caput eius ad nubes pertigerit: 7 Sicut ſtercus eius in æternum peribit: videntes eum,
dicent, Vbi eſt? 8 Sicut ſomnium auolabit, nec inuenietur; & tranſmigrabit ſicut viſio noctis. 9 Oculus qui eum intuebatur, non adii-
ciet eum videre, nec aſpiciet eum vltra locus eius. 10 Filij eius placabunt pauperes; & manus eius reſtituent fortitudinem tribulationis
ſuæ. 11 Oſſa eius impleta ſunt fortitudine ſua, & cum eo in puluere dormiet. 12 Si dulce fuerit in ore eius malum, continebit illud
ſub lingua ſua. 13 Parcet illi, & non derelinquet illud, & operiet illud in medio gutturis ſui. 14 Cibus illius in vtero eius
vertetur, venenum aſpidis in medio eius. 15 Subſtantias quas deuorauit euomet; & de ventre eius eiiciet eas Deus. 16 Capita
aſpidum ſuget: occidet eum lingua draconum. 17 Non erit dignus vt videat riuos fluminum, torrentes mellis & butyri.
18 Reddet laborem & non perficiet: cùm fortitudo eius immutata fuerit ab eo, non exultabit. 19 Quoniam confregit negocium pau-
perum; domum rapuit, & non ædificauit eam. 20 Quia non ſciuit quòd eſſet quietus in ventre ſuo, in corpore ſuo non liberabitur.
21 Nihil eſt quod remaneat de cibo eius: propterea non expectabit bonum ſuum. 22 Cùm impleta fuerit menſura eius, vindictam ſu-
met ab eo: omnis manus laborantis veniet ei. 23 Cùm fuerit ad implendum ventrem eius, mittet in eum furorem iracundiæ ſuæ, & de-
mittet ſuper eum pluuiam vltionis in bello ſuo. 24 Fugiet arma bellica ferrea, confodiet eum arcus æreus. 25 Euaginauit, & eductus
eſt gladius de vagina, & fulgurat in fel eius; inuadent ſuper eum terrores. 26 Omnes tenebræ abſconditæ ſunt in occultis eius: conſumet
eum ignis gehennæ qui non eſt ſufflatus: habitabit qui euaſerit in tabernaculo eius. 27 Manifeſtabunt angeli excelſi iniquitatem eius, &
habitatores terræ conſurgent vt malefaciant ei. 28 Transferetur frumentum domus illius: oleum & vinum eius defluent in die furoris
eius. 29 Hæc eſt pars filij hominis impij à facie Domini, & hæreditas verbi eius à facie Dei.

כא

1 * וַיַּעַן אִיּוֹב וַיֹּאמַר׃
2 * שִׁמְעוּ שָׁמוֹעַ מִלָּתִי וּתְהִי־זֹאת תַּנְחוּמֹתֵיכֶם׃
3 * שָׂאוּנִי וְאָנֹכִי אֲדַבֵּר וְאַחַר דַּבְּרִי תַלְעִיג׃
4 * הֶאָנֹכִי לְאָדָם שִׂיחִי וְאִם־מַדּוּעַ לֹא־תִקְצַר
רוּחִי׃
5 * פְּנוּ־אֵלַי וְהָשַׁמּוּ וְשִׂימוּ יָד עַל־פֶּה׃
6 * וְאִם־זָכַרְתִּי וְנִבְהָלְתִּי וְאָחַז בְּשָׂרִי פַּלָּצוּת׃
7 * מַדּוּעַ רְשָׁעִים יִחְיוּ עָתְקוּ גַּם־גָּבְרוּ חָיִל׃
8 * זַרְעָם נָכוֹן לִפְנֵיהֶם עִמָּם וְצֶאֱצָאֵיהֶם
לְעֵינֵיהֶם׃
9 * בָּתֵּיהֶם שָׁלוֹם מִפָּחַד וְלֹא שֵׁבֶט אֱלוֹהַּ עֲלֵיהֶם׃
10 * שׁוֹרוֹ עִבַּר וְלֹא יַגְעִל תְּפַלֵּט פָּרָתוֹ וְלֹא תְשַׁכֵּל׃
11 * יְשַׁלְּחוּ כַצֹּאן עֲוִילֵיהֶם וְיַלְדֵיהֶם יְרַקֵּדוּן׃
12 * יִשְׂאוּ כְּתֹף וְכִנּוֹר וְיִשְׂמְחוּ לְקוֹל עוּגָב׃
13 * יְבַלּוּ בַטּוֹב יְמֵיהֶם וּבְרֶגַע שְׁאוֹל יֵחָתּוּ׃
14 * וַיֹּאמְרוּ לָאֵל סוּר מִמֶּנּוּ וְדַעַת דְּרָכֶיךָ לֹא
חָפָצְנוּ׃
15 * מַה־שַּׁדַּי כִּי־נַעַבְדֶנּוּ וּמַה־נּוֹעִיל כִּי
נִפְגַּע־בּוֹ׃
16 * הֵן לֹא בְיָדָם טוּבָם עֲצַת רְשָׁעִים
רָחֲקָה מֶנִּי׃
17 * כַּמָּה נֵר־רְשָׁעִים יִדְעָךְ וְיָבֹא עָלֵימוֹ אֵידָם
חֲבָלִים יְחַלֵּק בְּאַפּוֹ׃
18 * יִהְיוּ כְּתֶבֶן לִפְנֵי־רוּחַ וּכְמֹץ גְּנָבַתּוּ סוּפָה׃
19 * אֱלוֹהַּ יִצְפֹּן־לְבָנָיו אוֹנוֹ יְשַׁלֵּם אֵלָיו וְיֵדָע׃
20 * יִרְאוּ עֵינָו כִּידוֹ וּמֵחֲמַת שַׁדַּי יִשְׁתֶּה׃
21 * כִּי מַה־חֶפְצוֹ בְּבֵיתוֹ אַחֲרָיו וּמִסְפַּר חֳדָשָׁיו חֻצָּצוּ׃
22 * הַלְאֵל יְלַמֶּד־דָּעַת וְהוּא רָמִים יִשְׁפּוֹט׃
23 * זֶה יָמוּת בְּעֶצֶם תֻּמּוֹ כֻּלּוֹ שַׁלְאֲנַן וְשָׁלֵיו׃

CAP. XXI.

1 REſpondens autem Iob, dixit:
2 *Audite queſo ſermones meos, & agite
3 pœnitentiam. *Suſtinete me vt ego lo-
quar, & pòſt mea, ſi videbitur, verba ride-
4 te. *Nunquid contra hominem diſputatio
mea eſt, vt meritò non debeam cõtriſtari?
5 * Attendite me & obſtupeſcite, & ſup-
6 ponite digitum ori veſtro. *Et ego quan-
do recordatus fuero pertimeſco, & concu-
7 tit carnem meam tremor. * Quare ergo
impij viuunt, ſubleuati ſunt confortatiq;
8 diuitiis? * Semen eorum permanet coram
eis, propinquorum turba & nepotum in
9 conſpectu eorum. *Domus eorum ſecu-
ræ ſunt & pacatæ, & non eſt virga Dei ſu-
10 per illos. * Bos eorum concepit, & non
B abortiuit; vacca peperit, & non eſt priua-
11 ta fœtu ſuo. * Egrediuntur quaſi gre-
ges paruuli eorum, & infantes eorum ex-
12 ultant luſibus. * Tenent tympanum
& citharam, & gaudent ad ſonitum orga-
13 ni. * Ducunt in bonis dies ſuos, & in
puncto ad infernum deſcendunt.
14 * Qui dixerunt Deo: Recede à nobis, &
ſcientiam viarum tuarum nolumus.
15 * Quis eſt omnipotens vt ſeruiamus ei?
& quid nobis prodeſt ſi orauerimus il-
16 lum? * Veruntamen quia non ſunt in ma-
nu eorum bona ſua, conſilium impiorum
17 longè ſit à me. * Quotiens lucerna im-
piorum extinguetur, & ſuperueniet eis in-
C undatio, & dolores diuidet furoris ſui.
18 * Erunt ſicut paleę ante faciem venti, &
19 ſicut fauilla quam turbo diſpergit. *Deus
ſeruabit filiis illius dolorem patris, & cùm
20 reddiderit, tunc ſciet. * Videbunt oculi
eius interfectionẽ ſuam, & de furore om-
21 nipotentis bibet. * Quid enim ad eum
pertinet de domo ſua poſt ſe? & ſi nume-
22 rus menſium eius dimidietur. *Nunquid
Deum docebit quiſpiam, qui excelſos iu-
23 dicat? * Iſte moritur robuſtus & ſanus,
diues & fœlix.

תרגום

כא

1 וַאֲתִיב אִיּוֹב וַאֲמַר׃ 2 שְׁמַעוּ וְקַבִּלוּ מִלָּתִי וּתְהֵי דָא תַּנְחֻמָתְכוֹן׃ 3 סְבֻלוּ יָתִי וַאֲנָא אֲמַלֵּל וּמִבָּתַר כֵּן דְּמַלֵּלֵת תִּדְחַךְ׃
4 הָא בְּרַם אֲנָא לְבַר נַשׁ מִלָּתִי וְאִין מָה דֵּין לָא תִתְעַיַּק רוּחִי׃ 5 אִתְפְּנוּ לְוָתִי וּשְׁתְקוּ וְשַׁוּוֹן אִידָא עַל פּוּמָא׃ 6 וְאִין דְּכְרֵית וְאִתְבְּהֵלֵת
וַאֲחַד בִּשְׂרִי רְתִיתָא׃ 7 מָה דֵּין רַשִׁיעַיָּא יִחְיוֹן אִתְקְפוּ לַחֲדָא קְנוֹ נִכְסִין׃ 8 בְּנֵיהוֹן מִכְוָן קֳדָמֵיהוֹן עִמְּהוֹן וּבְנֵי בְנֵיהוֹן לְמֶחֱמֵיהוֹן׃
9 בָּתֵּיהוֹן שְׁלָמָא מִדְּלֵית דְּלוּחָא וְלֵית מְחַת אֱלָהּ עֲלֵיהוֹן׃ 10 תּוֹרֵיהּ מַבְטִין וְלָא יַפְקְטַן תְּשֵׁיזֵיב תּוֹרְתֵיהּ וְלָא תְּתַכֵּל׃ 11 יְשַׁדְּרוּן
כְּעָנָא טַלְיֵיהוֹן וְרוּבְיֵיהוֹן יְטַפְזוּן׃ 12 יִטְלוּן בְּתוּפִּין וְכִינָּרִין וְיֶחְדוּן לְקָל אַבּוּבָא׃ 13 גָּמְרִין בְּטָבָא יוֹמֵיהוֹן וּבִמְרְגִיעָא קְבוּרָא נָחְתִין׃
14 וְיֵימְרוּן לֶאֱלָהּ זוּר מִנָּנָא וּלְמֶחְכַּם אָרְחָתָךְ לָא צְבֵינָא׃ 15 מַה שַׁדַּי אֲרוּם נִפְלְחִנֵּהּ וּמַה צְרוֹךְ אִית אֲרוּם נְצַלֵּי בְּמֵימְרֵהּ׃
16 הָא לָא אִשְׁתַּדַּר בִּידֵיהוֹן טוּבֵיהוֹן מִלְכַּת רַשִׁיעֵי רַחֲקַת מִנִּי׃ 17 כְּמָה שַׁרְגָא דְרַשִׁיעֵי יִטְפֵי וְיֵיתֵי עֲלֵיהוֹן תַּבְרֵיהוֹן עַדְבִין יְפַלֵּג בְּרָגְזֵהּ׃
18 יְהוֹן כְּתִבְנָא קֳדָם זַעְפָא וּכְמוֹזָא דְּיִטַּלְטְלִנֵּהּ עַלְעוֹלָא׃
19 אֱלָהּ יְטַשֵּׁי לִבְנוֹי צַעֲרֵהּ וְיִפְרַע לְוָתֵהּ וְיִדַּע׃ 20 יֶחֱמוֹן עֵינוֹי תְּבִירֵהּ וּמֵרָגְזֵהּ דְּשַׁדַּי יִשְׁתֵּה׃
21 אֲרוּם מָה רְעוּתֵהּ בְּבֵיתֵהּ בָּתְרוֹי וּמִנְיַן יַרְחוֹי אִתְפְּלִיגוּ׃ 22 הַאֶפְשַׁר דִּלְאֵל יַלִּיף מַנְדְּעָא וְהוּא שְׁמֵי מְרוֹמָא דָאִין׃
23 דֵּין יְמוּת בִּתְקִיף שְׁלִימוּתֵהּ כֻּלֵּהּ שַׁלְאֲנָן וּשְׁלֵיו׃

CAP. XXI.

Respondens autem Job dicit: 1
* Audite, audite meos sermones, vt sit 2
mihi à vobis hæc consolatio.
* Sustinete me, ego autem loquar; posteà non 3
deridebitis me. * Quid enim? nunquid hominis 4
mea redargutio? aut cur non irascar?
* Cùm inspexeritis in me, stuporem habete, 5
manum ponentes in maxilla. * Si autem enim 6
recordatus fuero, studui; habent autem meas
carnes dolores. * Quare impij viuunt, se- 7
nes facti sunt autem & in diuitiis?
* Semen eorum secundùm animam, at filij 8
eorum in oculis. * Domus eorum rectæ stant, 9
timor autem nequaquam; flagellum autẽ à Do-
mino non est in eis. * Bos eorum non fecit 10
abortiuum, saluata est autem eorum in ventre
habens & non offendit. * Manent autem 11
sicut oues perpetuæ, at pueri eorum illudunt.
* Sumentes psalterium & citharam, et gau- 12
dent voce psalmi. * Consummauerunt autem 13
in bonis vitam suam, in autem requie inferni
dormierunt.
* Dicit autem Domino: Recede à me, vias 14
tuas scire non volo: * Quid omnipotens, 15
quoniam seruiemus ei? & quæ vtilitas, quo-
niam obuiabimus ei? * In manibus enim 16
non fuerunt ei bona, opera autem impiorum nõ
aspicit. * Veruntamen & impiorum lu- 17
cerna extinguetur: superueniet autem eis sub-
uersio; dolores autem eos habebunt à furore.
* Erunt autem sicut paleæ ante ventum, aut 18
sicut puluis quem abstulit turbo.
* Deficiant filios facultates eius, retribuet 19
ad eum & cognoscet.
* Videant oculi eius suam interfectionem, 20
ab autem Domino non saluetur:
* Quoniam voluntas eius in domo eius cum 21
eo, & numeri mensium eius diuisi sunt.
* Nunquid non Dominus est qui docet in- 22
tellectum & scientiam, ipse autem sapientes
discernet? * Iste autem morietur in po- 23
tentia stultitiæ suæ, totus autem bene affectus
& abundans.

κα΄.

1 * Ὑπολαβὼν δὲ ἰὼβ λέγει·
2 * ἀκούσατε ἀκούσατέ μου τῶν λόγων, ἵνα ᾖ μοι παρ᾽ ὑμῶν
3 αὕτη ἡ παράκλησις. * ἄρατέ με, ἐγὼ δὲ λαλήσω, εἶτ᾽ οὐ κα-
4 ταγελάσετέ μου. * τί γάρ; μὴ ἀνθρώπου μου ἡ ἔλεγξις;
ἢ διατί οὐ θυμωθήσομαι;
5 * εἰσβλέψαντες εἰς ἐμὲ θαυμάσατε, χεῖρα θέν-
6 τες ἐπὶ σιαγόνι. * ἐάν τε γὰρ μνησθῶ, ἐσπούδακα·
ἔχουσι δέ μου τὰς σάρκας ὀδύναι.
7 * διατί ἀσεβεῖς ζῶσι, πεπαλαίωνται δὲ καὶ ἐν πλούτῳ;
8 * ὁ σπόρος αὐτῶν κατὰ ψυχήν, τὰ δὲ τέκνα αὐτῶν ἐν
ὀφθαλμοῖς.
9 * οἱ οἶκοι αὐτῶν εὐθηνοῦσι, φόβος δὲ οὐδαμοῦ, μά-
στιξ δὲ παρὰ κυρίου οὐκ ἔστιν ἐπ᾽ αὐτοῖς.
10 * ἡ βοῦς αὐτῶν οὐκ ὠμοτόκησεν, διεσώθη δὲ αὐτῶν ἐν
γαστρὶ ἔχουσα καὶ οὐκ ἔσφηλεν.
11 * μένουσι δὲ ὥσπερ πρόβατα αἰώνια, τὰ δὲ παιδία αὐ-
12 τῶν προσπαίζουσιν. * ἀναλαβόντες ψαλτήριον
καὶ κιθάραν, καὶ εὐφραίνονται φωνῇ ψαλμοῦ.
13 * συνετέλεσαν δὲ ἐν ἀγαθοῖς τὸν βίον αὐτῶν, ἐν δὲ ἀνα-
παύσει ᾅδου ἐκοιμήθησαν.
14 * λέγει δὲ κυρίῳ, ἀπόστα ἀπ᾽ ἐμοῦ, ὁδούς σου εἰδέναι οὐ
15 βούλομαι. * τί ἱκανός, ὅτι δουλεύσομεν αὐτῷ; καὶ
τίς ὠφέλεια, ὅτι ἀπαντήσομεν αὐτῷ;
16 * ἐν χερσὶ γὰρ οὐκ ἦν αὐτῷ τὰ ἀγαθά, ἔργα δὲ ἀσεβῶν
17 οὐκ ἐφορᾷ. * οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ ἀσεβῶν λύχνος
σβεσθήσεται, ἐπελεύσεται δὲ αὐτοῖς ἡ καταστροφή, ὠδῖνες δὲ
αὐτοὺς ἕξουσιν ἀπὸ ὀργῆς.
18 * ἔσονται δὲ ὥσπερ ἄχυρα πρὸ ἀνέμου, ἢ ὥσπερ κο-
νιορτὸς ὃν ὑφείλετο λαῖλαψ.
19 * ἐκλείποι υἱοὺς ὑπάρχοντα αὐτοῦ, ἀνταποδώσει πρὸς
20 αὐτὸν καὶ γνώσεται. * ἴδοισαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ
τὴν αὐτοῦ σφαγήν, ἀπὸ δὲ κυρίου μὴ διασωθείη·
21 * ὅτι τὸ θέλημα αὐτοῦ ἐν οἴκῳ αὐτοῦ μετ᾽ αὐτοῦ, καὶ ἀ-
ριθμοὶ μηνῶν αὐτοῦ διῃρέθησαν.
22 * πότερον οὐχ ὁ κύριός ἐστιν ὁ διδάσκων σύνεσιν καὶ ἐπι-
στήμην, αὐτὸς δὲ σοφοὺς διακρινεῖ;
23 * οὗτος δὲ ἀποθανεῖται ἐν κράτει ἀφροσύνης αὐτοῦ, ὅ-
λος δὲ εὐπαθῶν καὶ εὐθηνῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XXI.

Et respondit Iob, & dixit: 2 Audite & suscipite verbum meum, & sit hoc consolationes vestræ. 3 Sustinete me, & ego
loquar, & postquàm locutus fuero, ridebis. 4 Ecce profectò ego ad filium hominis sermonem meum *facio*: & si ita est;
quare non angustiabitur spiritus meus? 5 Aspicite ad me, & tacete, & ponite manum super os.
6 Et si ego recordatus fuero, conturbatus sum, & apprehendit carnem meam tremor. 7 Quare impij viuunt, con-
fortati sunt valdè, & possederunt diuitias? 8 Filij eorum præparati sunt coram eis, cum eis, & filij filiorum suorum, videntibus illis.
9 In domibus eorum est pax absque timore, & non est plaga Dei super eos. 10 Taurus eius ingrauidat, nec in ir-
ritum iaciunt semen; parit vacca eius, nec facit abortiuum. 11 Mittunt sicut oues paruulos suos, & pueri sui saliunt.
12 Portant tympana & citharas, & lætantur ad vocem organi. 13 Consumunt in bono dies suos, & in momento ad sepul-
chrum descendunt. 14 Et dicunt Deo: Recede à nobis, & scire vias tuas nolumus. 15 Quid est omnipotens vt seruia-
mus ei, & quæ erit vtilitas si orauerimus verbum eius? 16 Ecce non missum est in manum eorum bonum ipsorum: consilium im-
piorum longè est à me. 17 Quoties lucerna impiorum extinguetur, & veniet super eos interitus eorum: sortes diuidet
in furore suo. 18 Erunt sicut palea ante ventum; & sicut stipula quam tulit turbo. 19 Deus abscondet filiis suis tribulationem
eius, & vltionem reddet ei, vt sciat. 20 Videbunt oculi eius interitum suum, & de ira omnipotentis bibet. 21 Quæ est enim vo-
luntas eius in domo sua post se? & numerus mensium eius diuisus est. 22 Nunquid Deum potest aliquis docere scientiam? & ipse
cælos excelsos iudicat. 23 Iste morietur in fortitudine integritatis suæ totus quietus & pacificus.

24 * עֲטִינָיו מָלְאוּ חָלָב וּמֹחַ עַצְמוֹתָיו יְשֻׁקֶּה׃
25 * וְזֶה יָמוּת בְּנֶפֶשׁ מָרָה וְלֹא אָכַל בַּטּוֹבָה׃
26 * יַחַד עַל־עָפָר יִשְׁכָּבוּ וְרִמָּה תְּכַסֶּה עֲלֵיהֶם׃
27 * הֵן יָדַעְתִּי מַחְשְׁבוֹתֵיכֶם וּמְזִמּוֹת עָלַי תַּחְמֹסוּ׃
28 * כִּי תֹאמְרוּ אַיֵּה בֵית־נָדִיב וְאַיֵּה אֹהֶל מִשְׁכְּנוֹת רְשָׁעִים׃
29 * הֲלֹא שְׁאֶלְתֶּם עוֹבְרֵי דָרֶךְ וְאֹתֹתָם לֹא תְנַכֵּרוּ׃
30 * כִּי לְיוֹם אֵיד יֵחָשֶׂךְ רָע לְיוֹם עֲבָרוֹת יוּבָלוּ׃
31 * מִי־יַגִּיד עַל־פָּנָיו דַּרְכּוֹ וְהוּא־עָשָׂה מִי יְשַׁלֶּם־לוֹ׃
32 * וְהוּא לִקְבָרוֹת יוּבָל וְעַל־גָּדִישׁ יִשְׁקוֹד׃
33 * מָתְקוּ־לוֹ רִגְבֵי נָחַל וְאַחֲרָיו כָּל־אָדָם יִמְשׁוֹךְ וּלְפָנָיו אֵין מִסְפָּר׃
34 * וְאֵיךְ תְּנַחֲמוּנִי הָבֶל וּתְשׁוּבֹתֵיכֶם נִשְׁאַר־מָעַל׃

כב

1 * וַיַּעַן אֱלִיפַז הַתֵּמָנִי וַיֹּאמַר׃
2 * הַלְאֵל יִסְכָּן־גָּבֶר כִּי־יִסְכֹּן עָלֵימוֹ מַשְׂכִּיל׃
3 * הַחֵפֶץ לְשַׁדַּי כִּי תִצְדָּק וְאִם־בֶּצַע כִּי־תַתֵּם דְּרָכֶיךָ׃
4 * הֲמִיִּרְאָתְךָ יֹכִיחֶךָ יָבוֹא עִמְּךָ בַּמִּשְׁפָּט׃
5 * הֲלֹא רָעָתְךָ רַבָּה וְאֵין־קֵץ לַעֲוֹנֹתֶיךָ׃
6 * כִּי־תַחְבֹּל אַחֶיךָ חִנָּם וּבִגְדֵי עֲרוּמִּים תַּפְשִׁיט׃
7 * לֹא־מַיִם עָיֵף תַּשְׁקֶה וּמֵרָעֵב תִּמְנַע־לָחֶם׃
8 * וְאִישׁ זְרוֹעַ לוֹ הָאָרֶץ וּנְשׂוּא פָנִים יֵשֶׁב בָּהּ׃
9 * אַלְמָנוֹת שִׁלַּחְתָּ רֵיקָם וּזְרֹעוֹת יְתֹמִים יְדֻכָּא׃
10 * עַל־כֵּן סְבִיבוֹתֶיךָ פַחִים וִיבַהֶלְךָ פַּחַד פִּתְאֹם׃
11 * אוֹ־חֹשֶׁךְ לֹא־תִרְאֶה וְשִׁפְעַת־מַיִם תְּכַסֶּךָּ׃
12 * הֲלֹא־אֱלוֹהַּ גֹּבַהּ שָׁמָיִם וּרְאֵה רֹאשׁ כּוֹכָבִים כִּי־רָמּוּ׃

24 * Viſcera eius plena ſunt adipe, & me-
25 dullis oſſa illius irrigãtur. * Alius verò mo-
ritur in amaritudine animæ ſuæ abſq; vl-
26 lis opibus: * Et tamẽ ſimul in puluere dor-
27 mient, & vermes operient eos. * Certè no-
D ui cogitationes veſtras, & ſententias con-
28 tra me iniquas. * Dicitis enim: Vbi eſt do-
mus principis, & vbi tabernacula impio-
29 rum? * Interrogate quemlibet de viato-
ribus, & hæc eadem illum intelligere co-
30 gnoſcetis. * Quia in diem perditionis
ſeruatur malus, & ad diẽ furoris ducetur.
31 * Quis arguet coram eo viam eius? &
32 quæ fecit quis reddet illi? * Ipſe ad ſe-
pulchra ducetur, & in congerie mortuo-
33 rum vigilabit. * Dulcis fuit glareis Cocyti,
& poſt ſe omnem hominem trahet, & an-
34 te ſe innumerabiles. * Quomodo igitur
conſolamini me fruſtrà, cùm reſponſio ve-
ſtra repugnare oſtenſa ſit veritati?

CAP. XXII.

1 RESpondens autem Eliphaz Themani-
2 tes dixit: * Nunquid Deo comparari
poteſt homo, etiam cùm perfectæ fuerit
3 ſcientiæ? * Quid prodeſt Deo ſi iuſtus
fueris; aut quid ei confers, ſi immaculata
4 fuerit via tua? * Nunquid timens ar-
guet te, & veniet tecum in iudicium?
5 * Et non propter malitiam tuam pluri-
mam, & infinitas iniquitates tuas?
6 * Abſtuliſti enim pignus fratrum tuo-
rum ſine cauſa, & nudos ſpoliaſti veſtibus.
7 * Aquam laſſo non dediſti, & eſurienti
8 ſubtraxiſti panem. * In fortitudine bra-
B chij tui poſsidebas terram, & potentiſsi-
9 mus obtinebas eam. * Viduas dimiſiſti
vacuas, & lacertos pupillorum commi-
10 nuiſti. * Propterea circumdatus es la-
queis, & conturbat te formido ſubita.
11 * Et putabas te tenebras non viſurum,
& impetu aquarum inundantium non op-
12 preſſum iri. * An cogitas quòd Deus
excelſior cælo ſit, & ſuper ſtellarum verti-
cem ſublimetur?

תרגום

24 בִּיזוֹי אִתְמְלִיו חֲלָבָא וּמוֹקְרָא דְגַרְמוֹי פָּטִים׃ 25 וְדֵין יְמוּת בְּנַפְשָׁא מְרִירָא וְלָא אֲכַל בְּטַבְתָא 26 כַּחֲדָא עַל עַפְרָא שָׁכְבִין וְרִחְשָׁא תַּחְפֵּי עֲלֵיהוֹן׃ 27 הָא גַּלְיָן קֳדָמוֹי מַחְשְׁבָתְכוֹן וְזִמְיוֹנִין דַּעֲלַי תַּחְשְׁלוּן׃ 28 אֲרוּם תֵּימְרוּן אָן בֵּית אַרְכוֹנָא וְאָן פְּרִיסָא דְמַשְׁכְּנֵי רַשִׁיעַיָא׃ 29 הֲלָא שַׁיִילְתּוּן עָדֵי אָרְחָא וְסִמְּיוֹנֵיהוֹן לָא תִשְׁתְּמוֹדְעוּן׃ 30 אֲרוּם לְיוֹם תְּבָרָא יִתְמְנַע בִּישׁ לְיוֹם רוּגְזָתָא יִתְעָלוּן׃ 31 מַן יְחַוֵּי קֳדָמוֹי אָרְחֵהּ וְהוּא עֲבַד מַן יְשַׁלֵּם לֵיהּ׃ 32 וְאִיהוּא לִקְבוּרָן יִתְעַל וְעַל גְּדִישָׁן נָעִיר׃ 33 בְּסִימוּ לֵהּ גַרְגִישְׁתָּא דְנַחְלָא וּבַתְרֵהּ כָּל בַּר נַשׁ יִנְגּוֹד וּקְדָמוֹי לֵית מִנְיָן׃ 34 וְאֵיךְ תְּנַחֲמֻנַּנִי לְמָא וְתִיוּבַתְכוֹן אִשְׁתְּאַר בְּכוֹן שִׁקְרָא׃

כב

1 וַאֲתֵיב אֱלִיפַז דְּמִן תֵּימָן וַאֲמַר׃ 2 הַאֶפְשַׁר דְּלֶאֱלָהּ יַלִּיף בַּר נַשׁ וְכַד יַלִּיף אֶפְשַׁר דַּעֲלֵיהוֹן מִשְׂגַּח׃ 3 הַעִסְקָא אִית לְשַׁדַּי אֲרוּם תִּזְכֵּי וְאִין מָמוֹן אֲרוּם תַּשְׁלִים אָרְחָתָךְ׃ 4 הֲמִדְּחַל מִנָּךְ יַכְסְנִנָּךְ יֵיתֵי עִמָּךְ בְּדִינָא׃ 5 הֲלָא עַל בִּישְׁתָּךְ דְּסַגִּיעָתָא וְלֵית סוֹף לְעַיְיתָךְ׃ 6 אֲרוּם תְּמַשְׁכֵּן אַחָךְ מַגָּן וּלְבוּשִׁין דְּעַרְטוּלָאִין תַּשְׁלַח׃ 7 לָא מַיָּא מְשַׁלְהֵי תַּשְׁקֵי וּמִן כָּפְנָן תִּמְנַע לַחְמָא׃ 8 וּגְבַר נִצְחָן דִּילֵיהּ אַרְעָא וּסְבִיר אַפִּין יָתֵב בָּהּ׃ 9 אַרְמְלָן שַׁלַּחְתָּא סְרִיקְתָא וְאֶדְרָעַת יְתָמֵי תְּשַׁפֵּף׃ 10 מְטוּל הֵיכְנָא חֲזַרְנוּתָךְ פּוּחִין וִיבַהֲלִנָּךְ דְּלוֹחָא בִּתְכֵף׃ 11 אוֹ בַּחֲשׁוֹךְ תִּשְׁרֵי וְלָא תֶחֱמֵי וְסִגְעַת מַיָּא תַּחְפִּינָךְ׃ 12 הֲלָא אֱלָהּ בְּגַבְהֵי שְׁמַיָּא וַחֲמֵי רֵישׁ כּוֹכְבַיָּא אֲרוּם זְקִיפוּ׃

At viscera eius plena adipe, medulla autem 24
eius effluet. *Alius autem moritur ab ama-* 25
ritudine animæ suæ, cùm non comederit quip-
piam bonum. *Simul autem in terra dor-* 26
miunt, putredo autem eos operuit.
Itaque noui vos, quoniam audacia incum- 27
bitis mihi. *Quoniam dicetis: Vbi est domus* 28
principis, & vbi est tegmen tabernaculorum
impiorum? *Interrogate prætereuntes* 29
viam, & signa eorum non alienabitis.
Quoniam in diem perditionis subleuatur 30
malus, in diem furoris eius ducetur.
Quis renunciabit in faciem eius viam eius? 31
& ipse fecit. quis retribuet ei? *Et ipse ad* 32
sepulchra ductus est, & in aceruo vigilauit.
Dulces fuerunt ei silices torrentis, & post 33
eum omnis homo abibit, & ante illum innu-
merabiles.
Quomodo autem mihi adiicietis inania? 34
at me quiescere à vobis nihil.

CAP. XXII.

Respondens autem Eliphaz Themanites di- 1
cit: *Nunquid non Dominus est, docens* 2
intellectum & scientiam? *Quid enim cu-* 3
ræ est Domino, si tu fuisti operibus irreprehen-
sibilis: nunquid vtilitas quoniam simplicem fa-
cies viam tuam: *Aut rationem tui faciens* 4
redarguet te, & simul veniet tecum in iudi-
cium? *Nunquid non malitia tua est multa;* 5
innumerabilia autem tua sunt peccata?
Pignerabas autem à fratribus tuis frustrà, 6
vestimentum autem nudorum abstulisti:
Neque aqua sitientes potasti, sed esurien- 7
tium subtraxisti frustum panis.
Miratus es autem quorundam vultus, ha- 8
bitare autem fecisti pauperes in terra.
Viduas autem dimisisti vanas, pupillos 9
autem afflixisti.
Igitur circundauerunt te laquei, & vr- 10
sit te bellum indecens.
Lumen tibi tenebræ euasit, dormientem 11
autem aqua te operuit.
Nunquid non excelsa habitans aspicit? at 12
iniuria latos humiliauit?

24 τὰ δὲ ἔγκατα αὐτοῦ πλήρη στέατος, μυελὸς δὲ αὐτοῦ δια-
25 χεῖται. ὁ δὲ τελευτᾷ ὑπὸ πικρίας ψυχῆς αὐτοῦ, οὐ
φαγὼν οὐδὲν ἀγαθόν.
26 ὁμοθυμαδὸν δὲ ἐπὶ γῆς κοιμῶνται, σαπρία δὲ αὐτοὺς
ἐκάλυψεν.
27 ὥστε οἶδα ὑμᾶς, ὅτι τόλμῃ ἐπίκεισθέ μοι.
28 ὅτι ἐρεῖτε, ποῦ ἐστιν οἶκος ἄρχοντος; καὶ ποῦ ἐστιν ἡ σκέ-
πη τῶν σκηνωμάτων τῶν ἀσεβῶν;
29 ἐρωτήσατε παραπορευομένους ὁδόν, καὶ τὰ σημεῖα
αὐτῶν οὐκ ἀπαλλοτριώσετε.
30 ὅτι εἰς ἡμέραν ἀπωλείας κουφίζεται ὁ πονηρός, εἰς ἡμέ-
ραν ὀργῆς αὐτοῦ ἀπαχθήσεται.
31 τίς ἀπαγγελεῖ ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ;
καὶ αὐτὸς ἐποίησε. τίς ἀνταποδώσει αὐτῷ,
32 καὶ αὐτὸς εἰς τάφους ἀπηνέχθη, καὶ ἐπὶ σωρῶν ἠ-
33 γρύπνησεν· ἐγλυκάνθησαν αὐτῷ χάλικες χειμάρρου,
καὶ ὀπίσω αὐτοῦ πᾶς ἄνθρωπος ἀπελεύσεται, καὶ ἔμ-
προσθεν αὐτοῦ ἀναρίθμητοι.
34 πῶς δέ μοι παραβαλεῖτε κενά; τὸ δ' ἐμὲ καταπαύ-
σασθαι ἀφ' ὑμῶν οὐδέν. κβ΄.
1 Ὑπολαβὼν δὲ Ἐλιφὰζ ὁ Θαιμανίτης λέγει,
2 πότερον οὐχὶ ὁ κύριός ἐστιν, ὁ διδάσκων σύνεσιν καὶ ἐπι-
3 στήμην; τί γὰρ μέλει τῷ κυρίῳ, ἐὰν σὺ ἦσθα τοῖς ἔρ-
γοις ἄμεμπτος, ἢ ὠφέλεια ὅτι ἁπλώσεις τὴν ὁδόν σου.
4 ἢ λόγον σου ποιούμενος ἐλέγξει σε, καὶ συνεισε-
λεύσεταί σοι εἰς κρίσιν;
5 πότερον οὐχ ἡ κακία σου ἐστὶ πολλή, ἀναρίθμητοι δέ
σου εἰσὶν αἱ ἁμαρτίαι;
6 ἠνεχύραζες δὲ τοὺς ἀδελφούς σου διακενῆς, ἀμφία-
7 σιν δὲ γυμνῶν ἀφείλου· οὐδὲ ὕδωρ διψῶντας ἐπότισας,
ἀλλὰ πεινώντων ἐστέρησας ψωμόν.
8 ἐθαύμασας δὲ τινῶν πρόσωπα, ᾤκισας δὲ πτωχοὺς ἐ-
9 πὶ γῆς. χήρας δὲ ἐξαπέστειλας κενάς, ὀρφανοὺς δὲ ἐ-
10 κάκωσας. τοιγαροῦν ἐκύκλωσάν σε παγίδες, καὶ
ἐσπούδασέ σε πόλεμος ἐξαίσιος.
11 τὸ φῶς σοι σκότος ἀπέβη, κοιμηθέντα δὲ ὕδωρ σε
ἐκάλυψε.
12 μὴ οὐχὶ ὁ τὰ ὑψηλὰ ναίων ἐφορᾷ; τοὺς δὲ ὕβρει φε-
ρομένους ἐταπείνωσε;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

24 Mulctra eius plena sunt lacte, & medulla ossium eius pinguis est. 25 Et iste morietur amaro animo, & non comedit in bonis.
26 Simul in puluere dormiunt, & vermis operit eos. 27 Ecce manifestæ sunt coram me cogitationes vestræ, & machinationes
quas super me cogitatis. 28 Dicitis enim: Vbi est domus principis, & vbi est tentorium tabernaculorum impiorum?
29 Nonne interrogastis transeuntes viam, & signa eorum non cognoscetis? 30 Quoniam in diem interitus reseruatur malus, in diem
quo furores inducentur. 31 Quis annunciabit coram eo viam suam, & quod ipse fecit quis reddet illi? 32 Ipse enim ad
sepulchra ducetur, & super congeriem vigilabit. 33 Dulces fuerunt ei glebæ torrentis, & post se omnes filios hominum trahet, &
ante se innumerabiles. 34 Et quomodo consolamini me frustrà, cùm responsio vestra remaneat in vobis falsa?

CAP. XXII.

Et respondit Eliphaz qui erat de Theman, & ait: 2 Nunquid Deum potest docere filius hominis? & si docuerit, nunquid
ad ea prouidebit? 3 Quid emolumenti est omnipotenti si iustus fueris? & quid lucri si perfectas reddideris vias tuas?
4 Nunquid propter timorem tuum arguet te, & veniet tecum in iudicium? 5 Nonne propter malitiam tuam quæ multa est,
& non est finis iniquitatibus tuis? 6 Quoniam pignorabas fratres tuos sine causa, & vestibus nudos spoliasti.
7 Non propinasti aquam lasso, & à famelico prohibebas panem. 8 Et viro vincenti sua est terra, & aspectabilis vultu
habitabit in ea. 9 Viduas dimisisti vacuas, & brachia pupillorum contriuisti. 10 Propterea in circuitu tuo sunt laquei,
& conturbat te timor repentinus. 11 Aut in tenebris habitabis & non videbis, & multitudo aquarum operiet te.
12 Nonne Deus est in altitudine cæli? & vide verticem stellarum quoniam eleuatæ sunt.

13 * וְאָמַרְתָּ מַה־יָּדַע אֵל הַבְעַד עֲרָפֶל יִשְׁפּוֹט ׃
14 * עָבִים סֵתֶר־לוֹ וְלֹא יִרְאֶה וְחוּג שָׁמַיִם יִתְהַלָּךְ ׃
15 * הַאֹרַח עוֹלָם תִּשְׁמוֹר אֲשֶׁר דָּרְכוּ מְתֵי־אָוֶן ׃
16 * אֲשֶׁר־קֻמְּטוּ וְלֹא־עֵת נָהָר יוּצַק יְסוֹדָם ׃
17 * הָאֹמְרִים לָאֵל סוּר מִמֶּנּוּ וּמַה־יִּפְעַל שַׁדַּי לָמוֹ ׃
18 * וְהוּא מִלֵּא בָתֵּיהֶם טוֹב וַעֲצַת רְשָׁעִים רָחֲקָה מֶנִּי ׃
19 * יִרְאוּ צַדִּיקִים וְיִשְׂמָחוּ וְנָקִי יִלְעַג־לָמוֹ ׃
20 * אִם־לֹא נִכְחַד קִימָנוּ וְיִתְרָם אָכְלָה אֵשׁ ׃
21 * הַסְכֶּן־נָא עִמּוֹ וּשְׁלָם בָּהֶם תְּבוֹאַתְךָ טוֹבָה ׃
22 * קַח־נָא מִפִּיו תּוֹרָה וְשִׂים אֲמָרָיו בִּלְבָבֶךָ ׃
23 * אִם־תָּשׁוּב עַד־שַׁדַּי תִּבָּנֶה תַּרְחִיק עַוְלָה מֵאָהֳלֶךָ ׃
24 * וְשִׁית־עַל־עָפָר בָּצֶר וּבְצוּר נְחָלִים אוֹפִיר ׃
25 * וְהָיָה שַׁדַּי בְּצָרֶיךָ וְכֶסֶף תּוֹעָפוֹת לָךְ ׃
26 * כִּי־אָז עַל־שַׁדַּי תִּתְעַנָּג וְתִשָּׂא אֶל־אֱלוֹהַּ פָּנֶיךָ ׃
27 * תַּעְתִּיר אֵלָיו וְיִשְׁמָעֶךָּ וּנְדָרֶיךָ תְשַׁלֵּם ׃
28 * וְתִגְזַר־אֹמֶר וְיָקָם לָךְ וְעַל־דְּרָכֶיךָ נָגַהּ אוֹר ׃
29 * כִּי־הִשְׁפִּילוּ וַתֹּאמֶר גֵּוָה וְשַׁח עֵינַיִם יוֹשִׁעַ ׃
30 * יְמַלֵּט אִי־נָקִי וְנִמְלַט בְּבֹר כַּפֶּיךָ ׃

כג

1 * וַיַּעַן אִיּוֹב וַיֹּאמַר ׃
2 * גַּם־הַיּוֹם מְרִי שִׂחִי יָדִי כָּבְדָה עַל־אַנְחָתִי ׃
3 * מִי־יִתֵּן יָדַעְתִּי וְאֶמְצָאֵהוּ אָבוֹא עַד־תְּכוּנָתוֹ ׃
4 * אֶעֶרְכָה לְפָנָיו מִשְׁפָּט וּפִי אֲמַלֵּא תוֹכָחוֹת ׃
5 * אֵדְעָה מִלִּים יַעֲנֵנִי וְאָבִינָה מַה־יֹּאמַר לִי ׃
6 * הַבְּרָב־כֹּחַ יָרִיב עִמָּדִי לֹא אַךְ־הוּא יָשִׂם בִּי ׃
7 * שָׁם יָשָׁר נוֹכָח עִמּוֹ וַאֲפַלְּטָה לָנֶצַח מִשֹּׁפְטִי ׃
8 * הֵן קֶדֶם אֶהֱלֹךְ וְאֵינֶנּוּ וְאָחוֹר וְלֹא־אָבִין לוֹ ׃

13 *Et dicis: Quid enĩ nouit De⁹? & quasi p
14 caliginẽ iudicat. *Nubes latibulũ eius. nec
C nostra cõsiderat, & circa cardines cæli pá-
15 bulat. *Nũquid semitã seculorũ custodire
16 cupis, quam calcauerunt viri iniqui? *Qui
sublati sunt añ tẽp⁹ suũ, & fluui⁹ subuertit
17 fundamẽtũ eorũ. *Qui dicebãt Deo: Rece
de à nobis: & q̃si nihil possit facere oĩpo-
18 tẽs æstimabãt eũ; *Cũ ille impleſſet domos
eorũ bonis. quorũ sentẽtia procul sitã me.
19 *Videbunt iusti & lætabuntur, & innocẽs
20 subsannabit eos. *Nonne succisa est erectio
eorum, & reliquias eorũ deuorauit ignis?
21 *Acquiesce igitur ei, & habeto pacẽ, & per
22 hęc habebis fruct⁹ optimos. *Suscipe ex o-
re illius legẽ, & pone sermones ei⁹ in corde
23 tuo. *Si reuersus fueris ad oĩpotentẽ, ędifi-
D caberis, & lõgè facies iniquitatẽ à taberna-
24 culo tuo. *Dabit pro terra silicẽ, & p silice
25 torrẽtes aureos. *Eritq; oĩpotens cõtra ho
stes tuos, & argentum coaceruabitur tibi.
26 *Tunc sup oĩpotentẽ delitiis afflues, & ele
27 uabis ad Deum faciẽ tuam. *Rogabis eũ,
28 & exaudiet te; & vota tua reddes. *Decer-
nes rem & veniet tibi, & in viis tuis splen-
29 debit lumen. *Qui enim humiliatus fue-
rit, erit in gloria; & qui inclinauerit ocu-
30 los suos, ipse saluabitur. *Saluabitur inno-
cens, saluabitur autem mũditia manuum
suarum.

CAP. XXIII.

1 RESpõdens autẽ Iob ait: *Nũc quoq; in
2 amaritudine est sermo meus, & manus
plagæ meę aggrauata est sup gemitũ meũ.
3 *Quis mihi tribuat vt cognoscam & inue
niam illum, & veniam vsq; ad solium ei⁹?
4 *Ponam coram eo iudicium, & os meũ re-
5 plebo increpationibus, *Vt sciam verba
quæ mihi respondeat, & intelligã quid lo-
6 quatur mihi. *Nolo multa fortitudine cõ
B tendat mecum, nec magnitudinis suę mo-
7 le me premat. *Proponat æquitatem con-
tra me, & perueniet ad victoriam iudiciũ
8 meum. *Si ad Orientem iero, non appa-
ret: si ad Occidentẽ, non intelligam eum.

תרגום

13 וְתֵימַר מַה יְדַע אֱלָהּ הַאֶפְשַׁר דְּהָלְאֵל אֲמִטְתָא יְדִין ׃ 14 עֲנָנַיָּא סַתִּיר לֵהּ וְלָא יֶחְמֵי וְתִקוֹף רוּמָא דִשְׁמַיָּא יְטַיֵּל ׃ 15 הַאָרְחָא דְמִן עָלְמָא תִנְטוֹר דְּטַיִּלוּ אֲנָשֵׁי שִׁקְרָא ׃ 16 דְּאִתְבְּטִילוּ מִן עָלְמָא בְּלָא עִדַּנְהוֹן בְּאַרְעִית נַהְרָא אַתִּיךְ גּוּפֵהוֹן ׃ 17 דְּאָמְרִין לֶאֱלָהּ זוּר מִנָּנָא וּמַה יַעְבֵּד שַׁדַּי לְהוֹן ׃ 18 וְהוּא מַלֵּי בָּתֵּיהוֹן טוּבָא וּמִילְכַּת רַשִׁיעֵי רַחֲקַת מִנִּי ׃ 19 יֶחֱמוּן צַדִּיקַיָּא וְיֶחְדוּן וְזַכָּאֵי יִדְחוּךְ לְהוֹן ׃
20 אִם לָא אִתְמְנִיעוּ מִלְמֵיקוּם וּמוֹתַרְהוֹן גַּמֶּרֶת אֶשָּׁתָא ׃ 21 אֲלֵף כְּדוֹן עִמֵּהּ וְתִשְׁלֵם בְּהוֹן עֲלַלְתָּךְ טָבָא ׃ 22 גְּמַר כְּדוֹן מִפְּמֵהּ אוֹרָיְתָא וְשַׁוִּי מֵימְרוֹי עַל לִבְּבָךְ ׃ 23 אִין תְּתוּב עַד שַׁדַּי תִּתְבְּנֵי תַּרְחֵק עֲוֹלְתָא מִמַּשְׁכְּנָךְ ׃ 24 וְשַׁוֵּי עַל עַפְרָא כְּרַךְ תַּקִּיף וְהֵיךְ טִינָר נַחֲלַיָּא אוֹפִיר ׃ 25 וִיהֵא שַׁדַּי כְּרַךְ תְּקָפָךְ וּמִן כְּסַף תְּקוֹף רוּמָא דִילָךְ ׃ 26 אֲרוּם הֵכְדֵין עַל שַׁדַּי תִּתְפַּרְנֵק וְתִזְקוֹף קֳדָם אֱלָהּ אַפָּיךְ ׃
27 תְּצַלֵּי קוּמוֹי וִיקַבֵּל מִנָּךְ וְנִדְרָךְ תְּשַׁלֵּם ׃ 28 וְתִגְזַר מֵימְרָא וִיקוּם לָךְ וְעַל אָרְחָתָךְ יַזְהַר נְהוֹרָא ׃ 29 אֲרוּם דְּאִתְמַאִיךְ בְּמֵימְרָךְ יְעַבִּיד גֵּיוָתָן וּדְשַׁח בְּסַרְחָנָא תִפְרוֹק ׃ 30 יְשֵׁיזֵיב גְּבַר דְּלֵיתוֹי זַכַּאי בְּזָכוּתָךְ וְאִשְׁתֵּיזֵב בְּבְרִירוּת אִידָיךְ ׃

כג

1 וַאֲתִיב אִיּוֹב וַאֲמַר ׃ 2 לְחוֹד יוֹמָנָא מְרִיר מֵימְרִי מַחֲתִי תַּקִּפַת עַל תּוּנְחָתִי ׃ 3 מַן יִגְזוֹר אֶנְדַּע וְאַשְׁכְּחִנֵּהּ אֵיתֵי עַד מְדוֹר בֵּית מַקְדְּשֵׁיהּ ׃ 4 אֲסַדַּר קוּמוֹי דִּין וּפֻמִּי אֲמַלֵּי מַכְסְנָיוּתָא ׃ 5 אֶנְדַּע מִלִּין דִּיתְבִינַנִי וְאֶתְבַּיַּן מַה יֵימַר לִי ׃ 6 הָא בִּסְגְעֵי חֵילָא יִנְצֵי עִמִּי לְאַבְרָם הוּא יְשַׁוֵּי תִּגְרָא בִּי ׃ 7 תַּמָּן תְּרִיצָא יִתְקוֹן עִמֵּהּ וְאֶשְׁתֵּיזֵב לְעָלְמָא מִן מָרֵי דִינִי ׃ 8 הָא לְמַדְנְחָא אֲטַיֵּל וְלֵיתוֹהִי וּלְמַעְרְבָא וְלָא אֶתְבַּיַּן לֵהּ ׃

** Et dixisti: Quid nouit fortis, nunquid per* 13
*caliginem iudicabit? * Nubes latibulum* 14
eius & non videbitur, & gyrum cæli peram-
*bulat. * Nunquid semitam æternam custodies,* 15
*quam calcauerunt viri iniusti, * Qui compre-* 16
hensi sunt immaturi? fluuius fluens fundamenta
*eorum. * Dicentes, Dominus quid faciet no-* 17
bis? aut quid inducet nobis omnipotens?
** Qui autem impleuit domos eorum bonis,* 18
*consilium autem impiorum longè ab eo. * Viden-* 19
tes iusti riserunt, irreprehensibilis autem sub-
*sannauit eos. * Nisi destructa est subsistentia* 20
eorum, & reliquias eorum deuorat ignis.
** Esto autem durus. si sustinueris, posteà fru-* 21
*ctus tuus erit in bonis. * Suscipe de ore illius* 22
interpretationem, & recipe verba eius in cor-
*de tuo. * Si autem reuersus fueris & humilia-* 23
ueris teipsum coram Domino, longè fecisti à ta-
*bernaculo tuo iniquitatem. * Sedebis super ag-* 24
gerem in petra, & vt petra torrentis Ophir.
** Erit igitur tuus omnipotẽs adiutor ab ini-* 25
micis, purum autem reddet te sicut argentum
*igne probatum. * Posteà cum audacia loque-* 26
ris coram Domino, cùm respexeris in cælum hi-
*lariter. * Cùm oraueris autem tu ad eum, ex-* 27
audiet te, dabit autem tibi reddere vota.
** Restituet autem tibi tabernaculum iustitiæ,* 28
*in autem viis tuis erit lux. * Quoniam humi-* 29
liauit seipsum, & dices, superbiuit, & inclina-
*tum oculis saluabit. * Saluabit innocentem, &* 30
saluus esto in mundis manibus tuis. CAP. XXIII.
*RESpondens autem Iob ait: * Et iam noui* 1
quòd ex manu mea redargutio mea est; & 2
manus eius grauis facta est super meum gemitũ.
** Quis igitur nouerit, quòd inueniam illum, et* 3
*veniam in terminum? * Dicam autem meum iu-* 4
dicium, at os meum replebo redargutionibus.
** Sciam autem sanitatem, quæ mihi dicet: sentiã* 5
*autem, quæ mihi renunciabit. * Et si in multa for* 6
titudine superueniet mihi, posteà in minis me v-
*tetur. * Veritas enim & redargutio ab eo, edu-* 7
*cat autem in finem meum iudicium: * In enim* 8
prima ambulabo; & non amplius sum: quæ au-
tem in nouissimis, quid noui?

13 * καὶ εἶπας, τί ἔγνω ὁ ἰσχυρός; ἢ κατὰ τοῦ γνόφου κρινεῖ;
14 * νεφέλη ἀποκρυφὴ αὐτοῦ καὶ οὐχ ὁραθήσεται, καὶ γῦρον
15 οὐρανοῦ διαπορεύεται. * μὴ τρίβον αἰώνιον φυλάξεις, ἣν
16 ἐπάτησαν ἄνδρες ἄδικοι, * οἳ συνελήφθησαν ἄωροι;
ποταμὸς ἐπιρρέων οἱ θεμέλιοι αὐτῶν.
17 * οἱ λέγοντες κύριος τί ποιήσει ἡμῖν; ἢ τί ἐπάξεται
18 ἡμῖν ὁ παντοκράτωρ; * ὃς δὲ ἐνέπλησε τοὺς οἴκους αὐ-
τῶν ἀγαθῶν, βουλὴ δὲ ἀσεβῶν πόρρω αὐτοῦ.
19 * ἰδόντες δίκαιοι ἐγέλασαν, ἄμεμπτος δὲ ἐμυκτήρι-
20 σεν αὐτούς. * εἰ μὴ ἠφανίσθη ἡ ὑπόστασις αὐτῶν καὶ τὸ
κατάλειμμα αὐτῶν καταφάγεται πῦρ.
21 * γενοῦ δὲ σκληρός. ἐὰν ὑπομείνῃς, εἶτα ὁ καρπός σου
22 ἔσται ἐν ἀγαθοῖς. * ἔκλαβε ἐκ στόματος αὐτοῦ ἐξηγο-
ρίαν, καὶ ἀνάλαβε τὰ ῥήματα αὐτοῦ ἐν καρδίᾳ σου.
23 * ἐὰν δὲ ἐπιστραφῇς καὶ ταπεινώσῃς σεαυτὸν ἔναντι κυ-
ρίου, πόρρω ἐποίησας ἀπὸ διαίτης σου τὸ ἄδικον.
24 * καθήσῃ ἐπὶ χώματι ἐν πέτρᾳ, καὶ ὡς πέτρα χει-
25 μάρρου ὠφείρ. * ἔσται οὖν σου ὁ παντοκράτωρ βοηθὸς
ἀπὸ ἐχθρῶν, καθαρὸν δὲ ἀποδώσει σε ὥσπερ ἀργύριον πε-
26 πυρωμένον. * εἶτα παρρησιασθήσῃ ἔναντι κυρίου ἀνα-
27 βλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν ἱλαρῶς. * εὐξαμένου δέ σου
πρὸς αὐτὸν εἰσακούσεταί σου, δώσει δέ σοι ἀποδοῦναι τὰς
28 εὐχάς. * ἀποκαταστήσει δέ σοι δίαιταν δικαιοσύνης,
ἐπὶ δὲ ὁδοῖς σου ἔσται φέγγος.
29 * ὅτι ἐταπείνωσεν ἑαυτόν, καὶ ἐρεῖς ὑπερηφανεύσατο,
καὶ κύφοντα τοῖς ὀφθαλμοῖς σώσει.
30 * ῥύσεται ἀθῷον, καὶ διασώθητι ἐν καθαραῖς χερσί σου.

κγ΄.

1 * Ὑπολαβὼν δὲ ἰὼβ λέγει·
2 * καὶ δὴ οἶδα ὅτι ἐκ χειρός μου ἡ ἔλεγξίς μου ἐστί, καὶ
ἡ χεὶρ αὐτοῦ βαρεῖα γέγονεν ἐπ᾽ ἐμῷ στεναγμῷ.
3 * τίς δ᾽ ἄρα γνοίη, ὅτι εὕροιμι αὐτόν, καὶ ἔλθοιμι εἰς
4 τέλος; * εἴποιμι δὲ ἐμαυτοῦ κρίμα, τὸ δὲ στόμα μου
5 ἐμπλήσω ἐλέγχων. * γνοίην δὲ ἴαμα, ἅ μοι ἐρεῖ·
αἰσθοίμην δέ, τίνα μοι ἀπαγγελεῖ.
6 * καὶ εἰ ἐν πολλῇ ἰσχύϊ ἐπελεύσεταί μοι, εἶτα ἐν ἀπειλῇ
7 μοι χρήσεται. * ἀλήθεια γὰρ καὶ ἔλεγχος παρ᾽ αὐτοῦ, ἐξά-
8 γοι δὲ εἰς τέλος μου τὸ κρίμα· * εἰς γὰρ πρῶτα πορεύσο-
μαι, καὶ οὐκέτι εἰμί, τὰ δὲ ἐπ᾽ ἐσχάτοις, τί οἶδα;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

13 Et dices: Quid scit Deus? nunquid possibile est quòd Deus per caliginem iudicet? 14 Nubes latibulum eius, & non videt, & in fortitudine altitudinis cælorum deambulat. 15 Nunquid viam quæ est à sæculo, custodies, per quam ambulauerunt viri iniquitatis? 16 Qui sublati sunt à seculo ante tempus suum, in profundo fluminis effusum est corpus eorum. 17 Qui dicebant Deo: Recede à nobis. & quid faciet eis omnipotens? 18 Et ipse impleuit domos eorum bono: & consilium impiorum procul est à me. 19 Videbunt iusti & lætabuntur, & innocens subsannabit eos. 20 Nonne prohibiti sunt ne consurgerent, & reliquias eorum consumpsit ignis? 21 Disce nunc ab eo & habebis pacem: per hæc fructus bonos habebis. 22 Perfice nunc ex ore eius legẽ, & pone verba eius in corde tuo. 23 Si conuersus fueris vsq; ad omnipotentem, ædificaberis: & longè facies iniquitatem à tabernaculo tuo. 24 Et pones super puluerem arcem munitam; & sicut petram torrentium, aurum Ophir. 25 Et erit omnipotens arx munitionis tuæ, & magis quàm argentum erit fortitudo excelsa tibi. 26 Quia tum super omnipotẽtem delectaberis, & leuabis coram Deo faciem tuam. 27 Orabis corã eo, & exaudiet te, & vota tua reddes. 28 Et decernes verbũ & stabile erit tibi: & super vias tuas splẽdebit lumẽ. 29 Qui enim humiliatus fuerit in verbo tuo, fiet sublimis; & illũ qui inclinatus fuerit in delicto saluabis. 30 Liberabitur vir qui non est innocens propter iustitiam tuã, & liberabitur in munditia manus tuæ.

CAP. XXIII. ET respondit Iob & dixit: 2 Hodie quoque amarus est sermo meus, plaga mea aggrauata est super gemitum meum. 3 Quis mihi decernet vt cognoscam & inueniam illum; veniam vsque ad habitaculum domus sanctuarij eius! 4 Ordinabo coram eo iudicium, & os meum implebo increpationibus. 5 Sciam verba quæ mihi respondeat, & intelligam quid dicat mihi. 6 An in multitudine fortitudinis contendet mecum? non vtique ipse ponet litem contra me. 7 Ibi rectus se præparabit cum eo. & liberabor in seculum ab eo qui iudicat me. 8 Si ad Orientem iero, non comparet; & si ad Occidentem, non intelligam illum.

9 * שמאל בעשתו ולא־אחז יעטף ימין ולא אראה :
10 * כי־ידע דרך עמדי בחנני כזהב אצא :
11 * באשרו אחזה רגלי דרכו שמרתי ולא־אט :
12 * מצות שפתיו ולא אמיש מחקי צפנתי
אמרי־פיו :
13 * והוא באחד ומי ישיבנו ונפשו אותה ויעש :
14 * כי ישלים חקי וכהנה רבות עמו :
15 * על־כן מפניו אבהל אתבונן ואפחד ממנו :
16 * ואל הרך לבי ושדי הבהילני :
17 * כי־לא נצמתי מפני־חשך ומפני כסה־אפל :

כד

1 * מדוע משדי לא־נצפנו עתים וידעו לא־
חזו ימיו :
2 * גבלות ישיגו עדר גזלו וירעו :
3 * חמור יתומים ינהגו יחבלו שור אלמנה :
4 * יטו אבינים מדרך יחד חבאו עניי־ארץ :
5 * הן פראים במדבר יצאו בפעלם משחרי לטרף
ערבה לו לחם לנערים :
6 * בשדה בלילו יקצורו וכרם רשע ילקשו :
7 * ערום ילינו מבלי לבוש ואין כסות בקרה :
8 * מזרם הרים ירטבו ומבלי מחסה חבקו־צור :
9 * יגזלו משד יתום ועל־עני יחבלו :
10 * ערום הלכו בלי לבוש ורעבים נשאו עמר :
11 * בין־שורתם יצהירו יקבים דרכו ויצמאו :
12 * מעיר מתים ינאקו ונפש־חללים תשוע ואלוה
לא־ישים תפלה :
13 * המה היו במרדי אור לא־הכירו דרכיו ולא
ישבו בנתיבתיו :
14 * לאור יקום רוצח יקטל־עני ואביון ובלילה
יהי כגנב :

9 *Si ad ſiniſtram, quid agam? non apꝓhen-
C dã eum. Si me vertã ad dexterã, nõ videbo
10 illum. *Ipſe verò ſcit viã meam, & ꝓbauit
11 me quaſi aurũ quod ꝑ ignẽ tranſit. *Veſti-
gia eius ſecutus eſt pes meus, viã ei⁹ custo-
12 diui, & non declinaui ex ea. *A mãdatis la-
biorum eius nõ receſsi, & in ſinu meo ab-
13 ſcõdi verba oris eius. *Ipſe enim ſolus eſt,
D & nemo auertere poteſt cogitationẽ eius:
& anima eius quodcunq; voluit hoc fecit.
14 *Cũq; expleuerit in me voluntatẽ ſuã, & a-
15 lia multa ſimilia pſto ſunt ei. *Et idcircò à
facie eius turbatus ſum, & cõſiderans eum
16 timore ſollicitor. *Deus molliuit cor meũ,
17 & omnipotẽs conturbauit me. *Nõ enim
perij ꝓpter imminentes tenebras, nec fa-
ciem meam operuit caligo. CAP. XXIIII.
1 AB omnipotente nõ ſunt abſcõdita tẽ-
A pora: qui autẽ nouerunt eũ, ignorant
2 dies illius. *Alii terminos trãſtulerunt, di-
3 ripuerunt greges & pauerunt eos. *Aſinũ
pupillorũ abegerunt, & abſtulerũt pro pig-
4 nore bouẽ viduæ. *Subuerterunt pauperũ
viã, & oppſſerunt pariter manſuetos terræ.
5 *Alij quaſi onagri in deſerto egrediuntur
ad opus ſuũ, vigilanteſq; ad pdam præpa-
6 rant panem liberis. *Agrum non ſuum de-
metunt, & vineã eius quem vi oppreſſerãt,
7 vindemiant. *Nudos dimittunt hoĩes in-
B dumenta tollentes, quibus non eſt operi-
8 mentũ in frigore: *Quos imbres mõtium
rigãt, & nõ habentes velamen amplexãtur
9 lapides. *Vim fecerunt depdãtes pupillos,
10 & vulgum paupem ſpoliauerunt. *Nudis
incedentibus abſq; veſtitu, & eſurientibus
11 tulerunt ſpicas. *Inter aceruos eorum me-
ridiati ſunt, qui calcatis torcularib⁹ ſitiũt.
12 *De ciuitatibus fecerunt viros gemere: &
anima vulneratorum clamauit, & Deus
13 inultũ abire non patitur. *Ipſi fuerunt re-
belles lumini, neſcierunt vias eius, nec re-
14 uerſi ſunt per ſemitas eius. *Manè primo
C conſurgit homicida, interficit egenum &
pauperem, per nõctem verò erit quaſi fur.

תרגום

9 צפונא במעבדה ולא אחמי כד מכוין דרומא ולא אחזי : 10 ארום גלי קדמוי אורחא דעמי כחן יתי היך דהבא אפוק :
11 באסתוריה אחדת רגלי ארחתיה נטרה ולא עדית : 12 פקדנא דשפותוי ולא אעדי מגזירתי אטשת מימרי פומוי : 13 והוא
חידוי ומן יתיבנה ונפשה רגגת ועבדת : 14 ארום ישלים כדבקדמיתא גזירתי ודכמתהון סגיען עמה : 15 מטול היכנא מקומוי
אתבהיל אתבין ואדחל מנה : 16 ואלה רכיך לבי ושדי בהלנני : 17 ארום לא אתגמרת מקדם חשוך ומן קדמי טמר קבלא :
כד 1 מה דין משדי לא אתטישו עדניא ודחכימין יתה לא חמין יומוי : 2 תחומיא ישנון עדרא אנסו ורעון : 3 חמרא
דיתמי ידברון ימשכנון תור ארמלא : 4 יצלון חשיכי מארחא כחדא אטמרו מסכני ארעא : 5 הא כמרודיא במדברא והכדין נפקו
בעובדיהון בישיא מקדמין לבזה דמשכח ליה מזונא לטליי : 6 בחקלא דלא דלהון חצדין וכרמא דרשיעיא יכסחון :
7 ערטולי יביתו מדלית כסותא ודלית להון חופאה בקורא : 8 מקלותא דטוריא מטמשין ומדלית משרוי גפפו טינרא :
9 יאנסון מביזת יתם ועל עניא ימשכנון : 10 ערטולאי אוליכו בלא כסות וכפנין נטלו מנהון עומרא :
11 ביני אשותהון יעצרון משח מעצרתא עצרו ומריהון אצחיו : 12 מקרתא בני נשא נהקין ונפשה קטילין בחרבא תצלי האפשר
ואלה לא ישוי חובא : 13 הינון הון במרודין באוריתא לא אשתמודעו ארחתיה ולא אתיהבו בשבילוי : 14 לאורא יקום קטולא
קטל עניא וחשוכא ובליליא יהא כגנבא :

* Sinistra qui fecit ipsius nonrestiti; circū- 9
iaciet dextera & non video. * Nouit enim 10
iam viam meam, probauit autem me sicut au-
rum? * Egrediar autem in præceptis eius, vias 11
enim eius custodiui? * Et non declino à præ- 12
ceptis eius, & non præteream. in autem sinu
meo abscondi verba eius. * Si autem & ipse 13
iudicauit sic, quis est resistens ei? nam ipse voluit
& fecit: * Propter hoc super eum studui. admo- 14
nens autem curam habui eius * super hoc: à fa- 15
cie eius celer ero: considerabo, & perterritus e-
ro ex eo. * Dominus autem emolliuit cor meum, 16
at omnipotens vrsit me. * Non enim noueram 17
quòd superuenient mihi tenebræ; ante faciem
autem meam operuit caligo.

CAP. XXIIII.

Cur autem Dominum non latuerunt horæ, 1
impij autem terminum transgressi sunt gre- 2
gem cum pastore rapientes. * Subiugale autem 3
pupillorum abegerunt, & bouem viduæ tulerūt
pro pignore. * Deiecerunt impotentes de via iu- 4
sta, pariter absconditi sunt mansueti terræ.
* Euaserunt autem sicut asini in agro, super me 5
egressi suam actionem. dulcis fuit eorum panis
in iuniores. * Agrum ante tempus, non suum 6
existentem messuerunt. impotentes autem vi-
neas impiorum absque mercede & absque cibo
operati sunt: * Nudos multos sopiuerunt sine 7
vestibus, indumentum autem animæ eorum ab-
stulerūt. * A guttis montiū madefiunt, propterea 8
quòd non habeāt sibi operimentum, petram am-
plexati sunt. * Rapuerunt pupillum ab vbere, 9
eum autem qui cecidit humiliauerunt. * Nudos 10
autem sopierunt iniustè, esurientium autem fru-
stum panis abstulerunt. * In tenebrosis iniustè 11
insidiati sunt, viam autem iustam non noue-
runt: * Qui de ciuitate et domibus propriis eie- 12
cerunt. Anima autem puerorum gemuit valdè:
* Ipse autem cur horum speculationem non fe- 13
cit? super terra existentibus illis & non cogno-
uerunt, viam autem iustitiæ non nouerunt, ne-
que semitas eius ambulauerunt. * Cùm cognouit 14
autem eorum opera, tradidit eos in tenebras,
& nocte erit sicut fur.

9 * ἀριστερὰ ποιήσαντος αὐτοῦ οὐκ ἀντέσχον· περιβαλεῖ
10 δεξιὰ καὶ οὐκ ὄψομαι. * οἶδε γὰρ ἤδη ὁδόν μου, διέκρινε δέ
11 με ὥσπερ τὸ χρυσίον. * ἐξελεύσομαι δὲ ἐν ἐντάλμασιν
αὐτοῦ, ὁδοὺς γὰρ αὐτοῦ ἐφύλαξα;
12 * καὶ οὐ μὴ ἐκκλίνω ἀπὸ ἐνταλμάτων αὐτοῦ, καὶ οὐ μὴ
παρέλθω, ἐν δὲ κόλπῳ μου ἔκρυψα τὰ ῥήματα αὐτοῦ.
13 * εἰ δὲ καὶ αὐτὸς ἔκρινεν οὕτως, τίς ἐστιν ἀντιπίπτων αὐτῷ;
14 ὃ γὰρ αὐτὸς ἠθέλησε καὶ ἐποίησε· * διὰ τοῦτο ἐπ᾽ αὐτῷ
15 ἐσπούδακα. νουθετούμενος δὲ ἐφρόντισα αὐτοῦ· * ἐπὶ τού-
τῳ, ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ κατασπουδασθῶ, κατανοήσω καὶ
16 πτοηθήσομαι ἐξ αὐτοῦ. * κύριος δὲ ἐμαλάκυνε τὴν
καρδίαν μου. ὁ δὲ παντοκράτωρ ἐσπούδασέ με.
17 * οὐ γὰρ ᾔδειν ὅτι ἐπελεύσεταί μοι σκότος, πρὸ προσώ-
που δέ μου ἐκάλυψε γνόφος.

κδ΄.

1 * Διατί δὲ κύριον οὐκ ἔλαθον ὧραι, ἀσεβεῖς δὲ ὅριον
2 ὑπερέβησαν ποίμνιον σὺν ποιμένι ἁρπάσαντες.
3 * ὑποζύγιον δὲ ὀρφανῶν ἀπήγαγον, καὶ βοῦν χήρας
4 ἠνεχύρασαν. * ἐξέκλιναν ἀδυνάτους ἐξ ὁδοῦ δικαίας,
ὁμοθυμαδὸν ἐκρύβησαν πραεῖς γῆς.
5 * ἀπέβησαν δὲ ὥσπερ ὄνοι ἐν ἀγρῷ, ὑπὲρ ἐμοῦ ἐξελ-
θόντες τὴν ἑαυτῶν πρᾶξιν. ἡδύνθη αὐτῶν ἄρτος εἰς νεω-
6 τέρους. * ἀγρὸν πρὸ ὥρας, οὐκ αὐτῶν ὄντα ἐθέρισαν·
ἀδύνατοι δὲ ἀμπελῶνας ἀσεβῶν ἀμισθὶ καὶ ἀσιτὶ εἰργά-
7 σαντο. * γυμνοὺς πολλοὺς ἐκοίμισαν ἄνευ ἱματίων,
ἀμφίασιν δὲ ψυχῆς αὐτῶν ἀφείλοντο.
8 * ἀπὸ ψεκάδων ὀρέων ὑγραίνονται, παρὰ τὸ μὴ ἔχειν
αὐτοῖς σκέπην, πέτραν περιεβάλοντο.
9 * ἥρπασαν ὀρφανὸν ἀπὸ μαστοῦ, ἐκπεπτωκότα δὲ ἐτα-
10 πείνωσαν. * γυμνοὺς δὲ ἐκοίμισαν ἀδίκως, πεινώντων
δὲ τὸν ψωμὸν ἀφείλοντο.
11 * ἐν σκοτεινοῖς ἀδίκως ἐνήδρευσαν, ὁδὸν δὲ δικαίαν οὐκ
12 ᾔδεισαν· * οἱ ἐκ πόλεως καὶ οἴκων ἰδίων ἐξεβάλοντο.
13 ψυχὴ δὲ νηπίων ἐστέναξε μέγα· * αὐτὸς δὲ διατί τού-
των ἐπισκοπὴν οὐ πεποίηται. ἐπὶ γῆς ὄντων αὐτῶν καὶ
οὐκ ἐπέγνωσαν, ὁδὸν δὲ δικαιοσύνης οὐκ ᾔδεισαν, οὐδὲ ἀ-
τραποὺς αὐτῆς ἐπορεύθησαν;
14 * γνοὺς δὲ αὐτῶν τὰ ἔργα, παρέδωκεν αὐτοὺς εἰς σκότος;
καὶ νυκτὸς ἔσται ὡς κλέπτης.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

⁹ Aquilonem cùm fecerit, non videbo; quando vertetur ad Austrum, non intuebor illum. ¹⁰ Quoniam manifesta est coram
eo via mea: probauit me; & quasi aurum egrediar. ¹¹ Semitam eius apprehendit pes meus; viam eius custodiui, nec declinaui.
¹² A præcepto labiorum eius non recessi, à decreto meo abscondi verba oris mei. ¹³ Et ipse est solus, & quis auertet eum? &
anima eius quod desiderauit hoc fecit. ¹⁴ Quoniam perficiet sicut in principio statutum meum, & multa similia sunt apud eum.
¹⁵ Propterea à facie eius turbabor; intelligam, & timebo ab eo. ¹⁶ Deus autem emolliuit cor meum, & omnipotens con-
turbauit me. ¹⁷ Quoniam non sum consumptus à facie tenebrarum, & à facie mea operuit caligo.

CAP. XXIIII.

Quare ab omnipotente non sunt abscondita tempora, & qui sciunt illum non viderunt dies eius? ² Terminos mutauerunt, diripue-
runt gregem & pauerunt. ³ Asinum pupillorum abigunt, & pignorant bouem viduæ. ⁴ Auertunt pauperes à via: simul abscon-
duntur inopes terræ. ⁵ Ecce sicut onagri in deserto, sic egressi sunt ad opera sua mala, manè consurgentes ad prædam, vnde depromi-
tur ei cibus & pueris. ⁶ In agro non suo metunt, & vineam impiorum amputant. ⁷ Nudos faciunt pernoctare absque indumento, qui-
bus non est operimentum in frigore. ⁸ A fluxu montium madefacti sunt, & non habentes habitaculum amplexati sunt petram. ⁹ Rapiunt
ab vbere pupillum, & pignus pauperum accipiunt. ¹⁰ Nudum fecerunt ambulare absque operimento, & à famelicis tulerunt manipulum.
¹¹ Inter septa sua exprimunt oleum, torcularia calcauerunt, & domini eorum sitiebant. ¹² De ciuitate filij hominum gemunt, & ani-
ma eorum qui sunt occisi gladio, clamat. Nunquid potest esse quòd Deus non imponat eis peccatum? ¹³ Ipsi fuerunt rebelles Legi: non
cognouerunt viam eius, nec habitauerunt in semitis illius. ¹⁴ Ad lucē consurget occisor, occidet egenū & pauperē, & in nocte erit quasi fur.

15 * ועין נאף שמרה נשף לאמר לא־תשורני עין
וסתר פנים ישים׃
16 * חתר בחשך בתים יומם חתמו־למו לא־
ידעו אור׃
17 * כי יחדו בקר למו צלמות כי יכיר בלהות
צלמות׃
18 * קל־הוא על־פני־מים תקלל חלקתם בארץ
לא־יפנה דרך כרמים׃
19 * ציה גם־חם יגזלו מימי־שלג שאול חטאו׃
20 * ישכחהו רחם מתקו רמה עוד לא־יזכר ותשבר
כעץ עולה׃
21 * רעה עקרה לא תלד ואלמנה לא ייטיב׃
22 * ומשך אבירים בכחו יקום ולא־יאמין בחיין׃
23 * יתן־לו לבטח וישען ועיניהו על־דרכיהם׃
24 * רומו מעט ואיננו והמכו ככל יקפצון וכראש
שבלת ימלו׃
25 * ואם־לא אפו מי יכזיבני וישם לאל מלתי׃

כה

1 * ויען בלדד השחי ויאמר׃
2 * המשל ופחד עמו עשה שלום במרומיו׃
3 * היש מספר לגדודיו ועל־מי לא־יקום אורהו׃
4 * ומה־יצדק אנוש עם־אל ומה־יזכה ילוד אשה׃
5 * הן עד־ירח ולא יאהיל וכוכבים לא־זכו
בעיניו׃
6 * אף כי־אנוש רמה ובן־אדם תולעה׃

כו

1 * ויען איוב ויאמר׃
2 * מה־עזרת ללא־כח הושעת זרוע לא־עז׃
3 * מה־יעצת ללא חכמה ותושיה לרב הודעת׃
4 * את־מי הגדת מלין ונשמת־מי יצאה ממך׃

15 *Oculus adulteri obſeruat caliginẽ, dicẽs:
Nõ me videbit oculus, & operiet vultum
16 ſuum. * Perfodit in tenebris domos, ſicut
in die condixerant ſibi, & ignorauerunt
17 lucem. * Si ſubitò apparuerit aurora, arbi-
trantur vmbram mortis, & ſic in tenebris
18 quaſi in luce ambulant.* Leuis eſt ſuper fa
ciem aquæ: maledicta ſit pars eius in terra,
19 nec ambulet per viam vinearum. * Ad ni-
mium calorem tranſiet ab aquis niuium,
20 & vſq; ad inferos peccatum illius. * Obli-
D uiſcatur eius miſericordia, dulcedo illius
vermis. Non ſit in recordatione, ſed con-
21 teratur ſicut lignum infructuoſum.* Pauit
enim ſterilem & quæ non parit, & viduæ
22 bene non fecit. * Detraxit fortes in fortitu
dinẽ ſua; & cùm ſteterit, non credet vitæ
23 ſuæ.* Dedit ei Deus locum pœnitentiæ, &
ille abutitur eo in ſuperbia, oculi autem e-
24 ius ſunt in viis illius.* Eleuati ſunt ad mo-
dicum, & non ſubſiſtent, & humiliabũtur
ſicut omnia, & auferentur; & ſicut ſummi-
25 tates ſpicarum conterentur.* Quod ſi non
eſt ita, quis me poteſt arguere eſſe menti-
tum, & ponere ante Deum verba mea?

CAP. XXV.

1 RESpõdens autem Baldad Suites, dixit:
2 *Poteſtas & terror apud eum eſt qui fa-
3 cit concordiam in ſublimibus ſuis. * Nun-
B quid eſt numerus militũ illius? * Et ſuper
4 quem non ſurget lumen illius? * Nunquid
C iuſtificari poteſt homo comparatus Deo,
aut apparere mundus natus de muliere?
5 * Ecce luna etiam non ſplendet, & ſtellę nõ
6 ſunt mundæ in conſpectu eius: * quanto
magis homo putredo, & filius hominis
vermis?

CAP. XXVI.

1 RESpondens autem Iob, dixit: * Cuius
2 adiutor es, nunquid imbecillis? & ſu-
ſtentas brachium eius qui non eſt fortis?
3 * Cui dediſti conſiliũ? forſitan illi qui non
habet ſapientiam, & prudentiam tuam o-
4 ſtendiſti plurimam. * Quem docere volui-
ſti? nonne eum qui fecit ſpiramentum?

תרגום

15 ועינא דגיופא נטרא נשף למימר לא תסכינני עינא וטמור אפיא ישוי כלפי לעיל׃ 16 חאק בחשוכא בתיא ביממא מתחתמין
להון לא ידעו נהורא׃ 17 ארום כחדא צפרא דמי להון היך טולא דמותא ארום אשתמודע פרענותא דטולא דמותא׃ 18 קליל הוא
משטעל אפי מיא תהי ליט ארחא שעיעתהון בארעא לא יסכי שביל כרמיא׃ 19 צחיא ולחוד תומתא אנסו מימי תלגא שיול אתחיבו׃
20 אכוראין דנשיו לרחמא מסכנין אתבסמו לרחשא תוב לא ידכר ותתבר היך קיסא עיליתא׃ 21 דמירע עקרתא דלא תלד
וארמלתא לא יוטיב׃ 22 ונגד גבריא בחיליה יקום ולא יהימין בחיי׃ 23 יהב לה תיובתא לרחיץ ויסתמיך ועינוי על אורחתהון׃
24 זקיפו זעיר וליתוהי חייבא ואתמאכו והיך כל מה דעבדו אתפרעו במיא רתיחין קלקלו ובמיא רתיחין טפזין ומידין והיך ריש
שבלא יתמוללון׃ 25 ואין לא דיכי האן הוא דיכדבינני וישוי כדלא הות עיקר מלתי׃

כה

1 ואתיב בלדד דמן שוח ואמר׃ 2 שלטנא ודלוחא עמה עבד שלמא בשמי מרומא דילה׃ 3 האית סכום לאוכלוסוי ועל מן
לא יקום נהוריה׃ 4 ומה יזדכי בר נש עם אלה ומה יזכי יליד אתתא׃ 5 הא עד דפגמא סהרא בסטר מדנחא לא ינהר שמשה
וכוכביא לא אתבריו קומוי׃ 6 כל דכן אנש דבחיוי רחשא ובר נש דבמותוי מורני׃

כו

1 ואתיב איוב ואמר׃ 2 מה סיעת מדלית חילא פרקתא באדרע דלא עשין׃ 3 מה מלכתא מדלית חכמתא ודמי לך דחכמתא
לסגיאא הודעת׃ 4 ית מן חוית מלין ונשמתא דמן נפקת מנך׃

*Et oculus adulteri obſeruauit tenebras di- 15
cens: Non conſiderabit me oculus, & operimen
tũ vultus poſuit. *Perfodit in tenebris domos, 16
interdiu ſigillauerunt ſeipſos, non cognouerunt
lucem. *Quoniã ſimul eis in aurora vmbra mor- 17
tis, quoniã cognoſcet tumultus vmbræ mortis.
*Leuis eſt ſuper faciem aquæ, maledicta ſit pars 18
eorum ſuper terram, appareat autem plantæ eo-
rum in terra aridæ. Vtinam enim pupillorum ra-
puerunt, poſteà ad memoriam ductum eſt eorum
peccatum. *Sicut autem nebula roris non appa- 19
rens factus eſt. *Reddantur autem ei quæ fecit; 20
conteratur autem omnis iniuſtus ſicut lignum
immedicabile. *Sterili enim non benefecit, et mu 21
lieris non miſertus eſt: *Furore autem ſub- 22
uertit impotentes: cùm ſteterit igitur, non cre-
dat in ſuam vitam. *Debilitatus autem nõ ſpe- 23
ret ſanum eſſe, ſed cadet morbo. *Multis enim 24
nocuit ſublimitas eius, marcuit autem ſicut mal
ua in ardore, aut ſicut ſpica à calamo ſponte de-
cidens. *Si autem non, quis eſt qui dicit menda- 25
cia me dicere, & ponet in nihil verba mea?

CAP. XXV.

Reſpondens autem Baldad Sauchites ait: 1
*Quid enim procemium aut timor ab eo qui 2
facit vniuerſum in altiſſimo? *Non enim aliquis 3
putet quòd eſt dilatio prædonibus: ſuper quos
autem non veniet inſidiatio ab eo?
*Quomodo enim erit iuſtus homo coram Do- 4
mino? aut quis mundauerit ſe natus de muliere?
*Si luna ordinat, & non illucet: ſtellæ au- 5
tem non mundæ coram eo.
*Sine autem, homo putredo, & filius ho- 6
minis vermis.

CAP. XXVI.

Reſpondens autem Iob dicit: 1
*Cui appoſitus es, aut cui auxiliaturus 2
es? nunquid non cui multa fortitudo, & cui
brachium robuſtum eſt?
*Cui dediſti conſilium? nonne cui omnis ſa- 3
pientia? aut quem inſequeris? nonne cui maxi-
ma potentia?
*Cui renunciaſti verba? ſpiritus autem cu- 4
ius eſt egreſſus ex te?

15 *Καὶ ὀφθαλμὸς μοιχοῦ ἐφύλαξε σκότος λέγων, οὐ προσ-
νοήσει με ὀφθαλμός, καὶ ἀποκρυβὴν προσώπου ἔθετο.
16 *διώρυξεν ἐν σκότει οἰκίας, ἡμέρας ἐσφράγισαν ἑαυ-
17 τούς, οὐκ ἐπέγνωσαν φῶς. *ὅτι ὁμοθυμαδὸν αὐτοῖς τὸ
πρωῒ σκιὰ θανάτου, ὅτι ἐπιγνώσεται ταραχὰς σκιᾶς θα-
18 νάτου. *ἐλαφρός ἐστιν ἐπὶ πρόσωπον ὕδατος, καταρα-
θείη ἡ μερὶς αὐτῶν ἐπὶ γῆς, ἀναφανείη δὲ τὰ φυτὰ αὐτῶν
ἐπὶ γῆς ξηρᾶ. ἀγκαλίδα γὰρ ὀρφανῶν ἥρπασαν, εἶτ' ἀνε-
19 μνήσθη αὐτῶν ἡ ἁμαρτία. *ὥσπερ δὲ ὀμίχλη δρόσου
20 ἀφανὴς ἐγένετο. *ἀποδοθείη δὲ αὐτῷ ἃ ἔπραξεν,
συντριβείη δὲ πᾶς ἄδικος ἴσα ξύλῳ ἀνιάτῳ.
21 *στεῖραν γὰρ οὐκ εὖ ἐποίησε, καὶ γύναιον οὐκ ἠλέησε,
22 *θυμῷ δὲ κατέστρεψεν ἀδυνάτους, ἀναστὰς τοιγαροῦν,
23 οὐ μὴ πιστεύσῃ κατὰ τῆς ἑαυτοῦ ζωῆς. *μαλακισθεὶς δὲ
μὴ ἐλπιζέτω ὑγιασθῆναι, ἀλλὰ πεσεῖται νόσῳ.
24 *πολλοὺς γὰρ ἐκάκωσε τὸ ὕψωμα αὐτοῦ, ἐμαράνθη
δὲ ὥσπερ μολόχη ἐν καύματι, ἢ ὥσπερ στάχυς ἀπὸ κα-
λάμης αὐτόματος ἀποπεσών.
25 *εἰ δὲ μή, τίς ἐστιν ὁ φάμενος ψευδῆ με λέγειν, καὶ
θήσει εἰς οὐθὲν τὰ ῥήματά μου;

κε'.

1 *Ὑπολαβὼν δὲ Βαλδὰδ ὁ Σαυχίτης λέγει,
2 *τί γὰρ προοίμιον ἢ φόβος παρ' αὐτοῦ ὁ ποιῶν τὴν σύμ-
πασαν ἐν ὑψίστῳ;
3 *μὴ γάρ τις ὑπολάβοι ὅτι ἐστὶ παρέλκυσις πειραταῖς·
ἐπὶ τίνας δὲ οὐκ ἐπελεύσεται ἔνεδρα παρ' αὐτοῦ;
4 *πῶς γὰρ ἔσται δίκαιος βροτὸς ἔναντι κυρίου; ἢ τίς
ἂν ἀποκαθαρίσαι ἑαυτὸν γεννητὸς γυναικός;
5 *εἰ σελήνῃ συντάσσει, καὶ οὐκ ἐπιφαύσκει, ἄστρα
δὲ οὐ καθαρὰ ἐναντίον αὐτοῦ.
6 *ἔα δέ, ἄνθρωπος σαπρία, καὶ υἱὸς ἀνθρώπου σκώληξ.

κς'.

1 *Ὑπολαβὼν δὲ Ἰὼβ λέγει·
2 *τίνι πρόσκεισαι, ἢ τίνι μέλλεις βοηθεῖν; πότερον
οὐχ ᾧ πολλὴ ἰσχύς, καὶ ᾧ βραχίων κραταιός ἐστι;
3 *τίνι συμβεβούλευσαι; οὐχ ᾧ πᾶσα σοφία; ἢ τίνι ἐ-
πακολουθήσεις; οὐχ ᾧ μεγίστη δύναμις;
4 *τίνι ἀνήγγειλας ῥήματα; πνοὴ δὲ τίνος ἐστὶν ἡ ἐξελ-
θοῦσα ἐκ σοῦ;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[15]Et oculus adulteri obſeruat crepuſculum, dicens: Non me videbit oculus, & abſconſionem faciei ponet eregione ſurſum. [16]Perfodit in tenebris domos quas in die obſignauerunt ſibi, & nõ cognouerũt lumen. [17]Quoniã ſimul aurora reputatur eis ſicut vmbra mortis: nota eſt enim vltio tenebrarũ mortis. [18]Leuis eſt vt diffundatur ſuper faciẽ aquarũ: erit maledicta via lubricitatis eorũ in terra: & non aſpiciet ſemitã vinearum. [19]Siccitas & etiã calor rapuerũt aquas niuis: infernus eos qui peccauerunt. [20]Crudeles ſunt qui obliti ſunt miſereri pauperibus, dulces erunt vermibus: deinceps non erit memoria eorum; & conterentur ſicut lignum iniquum. [21]Qui confringit ſterilem quæ non parit, & viduæ non benefacit. [22]Et attrahit fortes in fortitudine ſua: conſurget, & non credet vitæ ſuæ. [23]Dedit ei pœnitentiam vt conſideret & ſuſtentaretur, & oculi eius ſuper vias eorum. [24]Exaltantur paululum, & non eſt ſceleratus: & humiliãtur, & iuxta omnia quę patrarunt, pœnas luunt: in aquis ebullientibus opprobrio afficiuntur, & in aquis feruentibus præfocantur tum demum: & ſicut ſummitas ſpicæ conterentur. [25]Et ſi non eſt ita, vbi eſt qui mendacem me comprobet, & ponat quaſi nihilum radicem ſermonis mei?

CAP. XXV.

[1]Et reſpondit Baldad qui erat de Sua, & dixit: [2]Poteſtas & terror apud eum eſt, qui facit pacem in cælis excelſis ſuis. [3]Nunquid eſt numerus exercitibus eius, & ſuper quem non ſurget lumen illius? [4]In quo iuſtificabitur filius hominis cum Deo, aut in quo innocens erit natus de muliere? [5]Ecce adhuc Luna maculata eſt in parte Orientali; non ſplendebit ſol eius: & ſtellæ non ſunt mundæ in conſpectu eius. [6]Quanto magis homo qui in vita ſua eſt reptile, & filius hominis qui in morte ſua eſt vermis?

CAP. XXVI.

[1]Et reſpondit Iob & ait: [2]Quid auxiliatus es abſque fortitudine; ſaluaſti brachio inualido? [3]Quare dediſti conſilium abſque ſapientia, & videtur tibi quòd ſapientiam plurimam oſtendiſti? [4]Cui annunciaſti ſermones, & cuius ſpiraculum exiuit à te?

5 הָרְפָאִים יְחוֹלָלוּ מִתַּחַת מַיִם וְשֹׁכְנֵיהֶם׃
6 עָרוֹם שְׁאוֹל נֶגְדּוֹ וְאֵין כְּסוּת לָאֲבַדּוֹן׃
7 נֹטֶה צָפוֹן עַל־תֹּהוּ תֹּלֶה אֶרֶץ עַל־בְּלִימָה׃
8 צֹרֵר־מַיִם בְּעָבָיו וְלֹא־נִבְקַע עָנָן תַּחְתָּם׃
9 מְאַחֵז פְּנֵי־כִסֵּה פַּרְשֵׁז עָלָיו עֲנָנוֹ׃
10 חֹק־חָג עַל־פְּנֵי־מָיִם עַד־תַּכְלִית אוֹר עִם־חֹשֶׁךְ׃
11 עַמּוּדֵי שָׁמַיִם יְרוֹפָפוּ וְיִתְמְהוּ מִגַּעֲרָתוֹ׃
12 בְּכֹחוֹ רָגַע הַיָּם וּבִתְבוּנָתוֹ מָחַץ רָהַב׃
13 בְּרוּחוֹ שָׁמַיִם שִׁפְרָה חֹלֲלָה יָדוֹ נָחָשׁ בָּרִחַ׃
14 הֶן־אֵלֶּה קְצוֹת דְּרָכָו וּמַה־שֵּׁמֶץ דָּבָר נִשְׁמַע־בּוֹ וְרַעַם גְּבוּרֹתָו מִי יִתְבּוֹנָן׃

כז

1 וַיֹּסֶף אִיּוֹב שְׂאֵת מְשָׁלוֹ וַיֹּאמַר׃
2 חַי־אֵל הֵסִיר מִשְׁפָּטִי וְשַׁדַּי הֵמַר נַפְשִׁי׃
3 כִּי־כָל־עוֹד נִשְׁמָתִי בִי וְרוּחַ אֱלוֹהַּ בְּאַפִּי׃
4 אִם־תְּדַבֵּרְנָה שְׂפָתַי עַוְלָה וּלְשׁוֹנִי אִם־יֶהְגֶּה רְמִיָּה׃
5 חָלִילָה לִּי אִם־אַצְדִּיק אֶתְכֶם עַד־אֶגְוָע לֹא־אָסִיר תֻּמָּתִי מִמֶּנִּי׃
6 בְּצִדְקָתִי הֶחֱזַקְתִּי וְלֹא אַרְפֶּהָ לֹא־יֶחֱרַף לְבָבִי מִיָּמָי׃
7 יְהִי כְרָשָׁע אֹיְבִי וּמִתְקוֹמְמִי כְעַוָּל׃
8 כִּי מַה־תִּקְוַת חָנֵף כִּי יִבְצָע כִּי יֵשֶׁל אֱלוֹהַּ נַפְשׁוֹ׃
9 הֲצַעֲקָתוֹ יִשְׁמַע אֵל כִּי־תָבוֹא עָלָיו צָרָה׃
10 אִם־עַל־שַׁדַּי יִתְעַנָּג יִקְרָא אֱלוֹהַּ בְּכָל־עֵת׃
11 אוֹרֶה אֶתְכֶם בְּיַד־אֵל אֲשֶׁר עִם־שַׁדַּי לֹא אֲכַחֵד׃
12 הֵן־אַתֶּם כֻּלְּכֶם חֲזִיתֶם וְלָמָּה־זֶּה הֶבֶל תֶּהְבָּלוּ׃
13 זֶה חֵלֶק־אָדָם רָשָׁע עִם־אֵל וְנַחֲלַת עָרִיצִים מִשַּׁדַּי יִקָּחוּ׃

5 * Ecce gigantes gemunt ſub aquis,& qui
6 habitant cum eis. *Nudus eſt infernus co-
ram illo, & nullum eſt operimentum per-
7 ditioni. * Qui extendit Aquilonem ſuper
C vacuum, & appendit terram ſuper nihilũ.
8 *Qui ligat aquas in nubibus ſuis, vt non
9 erũpant pariter deorſum. *Qui tenet vul-
tum ſolij ſui,& expandit ſuper illud nebu-
10 lam ſuam. *Terminum circundedit aquis,
11 vſque dum finiantur lux & tenebrę. *Co-
D lumnæ cæli contremiſcunt, & pauent ad
12 nutum eius. *In fortitudine illius repentè
maria congregata ſunt, & prudentia eius
13 percuſsit ſuperbum. *Spiritus eius ornauit
cælos, & obſtetricante manu eius eductus
14 eſt coluber tortuoſus. * Ecce hæc ex parte
dicta ſunt viarum eius,& cùm vix paruam
ſtillam ſermonis eius audierimus, quis po-
terit tonitruum magnitudinis illius in-
tueri?

CAP. XXVII.

1 ADdidit quoque Iob aſſumens parabo-
2 lam ſuam, & dixit: *Viuit Deus q̃ ab-
ſtulit iudiciũ meũ,& oĩpotens qui ad ama
3 ritudinẽ adduxit aĩam meã: *Quia donec
ſupeſt halitus in me, & ſpiritus Dei in na-
4 ribus meis, *Nõ loquẽtur labia mea iniq̃-
tatẽ, nec lingua mea meditabitur menda-
5 ciũ. *Abſit à me vt iuſtos vos eſſe iudicem.
donec deficiã, nõ recedam ab innocentia
6 mea. *Iuſtificationẽ meã quã cœpi tenere,
nõ deſerã. Neq; enim reprehendit me cor
7 meũ in omni vita mea. * Sit vt impius ini-
B micus meus,& aduerſarius meus quaſi ini-
8 quus. *Quę eſt enim ſpes hypocritæ ſi aua-
rè rapiat, & non liberet Deus animã eius?
9 *Nunquid Deus audiet clamorẽ eius cùm
10 venerit ſuper eũ anguſtia? * Aut poterit in
oĩpotẽte delectari & inuocare Deum om-
11 ni tempore? *Docebo vos per manum Dei
C quæ omnipotens habeat, nec abſcondam.
12 *Ecce vos omnes noſtis, & quid ſine cauſa
13 vana loquimini? * Hæc eſt pars hominis
impij apud Deum, & hęreditas violento-
rum quam ab omnipotente ſuſcipient.

תרגום

5 אֲפְשַׁר דְגִבָּרַיָא דְמִתְמַזְמְזִין יִתְבְּרֶון וְאִנּוּן מִלְרַע לְמַיָא וּמַשְׁרְיָתְהוֹן ׃ 6 מְפַרְסַם שְׁיוֹל לְקִבְלֵהּ וְלֵית חוֹפָאָה לְבֵית אֲבַדָנָא ׃
7 דְמָתַח צִפּוּנָא עַל לְמָא זְקִיף אַרְעָא עַל מַיָא מִדְלֵית מִדַעַם דְסָמִיךְ לַהּ ׃ 8 דְצָרִיר מֵי מִטְרָא בַּעֲנָנוֹי וְלָא אִתְבְּזַע עֲנָנָא תְּחוֹתֵיהּ ׃
9 מְאַחַד בְּאַסִיטְתָא דְמִן כָּרְסֵיהּ מִן בְּגְלַל דְלָא יַחְמוּנֵהּ מַלְאָכַיָא פַּרְסְהָא כְּפַרְגוֹדָא עֲלוֹי עֲנָנֵי יְקָרֵהּ ׃ 10 גְּזַר וַאֲמַר לְמִשְׁרֵי רְקִיעָא
עַל אַפֵּי מַיָא עַד סוֹף נְהוֹר עִם חֲשׁוֹךְ ׃ 11 עַמּוּדִין דִשְׁמַיָא מִזְדַעְזְעִין וְרָתְתִין מִמְזוֹפִיתֵהּ ׃ 12 בְּחֵילֵהּ גְּזַר יַמָא וּבְסָכְלְתָנוּתֵהּ מְחָא גִבְרָא ׃
13 בְּרוּחַ פּוּמֵהּ אַפֵּי שְׁמַיָא אִשְׁתַּבְהַרוּ בְּרַת יְדֵיהּ לִוְיָתָן דְמְתִיל לְחִיוְיָא טָרִיק ׃ 14 הָא אִלֵּין סִיפֵּי אָרְחָתוֹי וּמַה דְאִתְמְצֵי מִן קְצַת מִלְּתָא
דְשְׁמַעְנָא מִנֵּהּ וּרְפַפַת גְּבוּרְתֵהּ מַן יִתְבַּיַן ׃

כז

1 וְאוֹסִיף אִיּוֹב לְמִטַל מַתְלֵהּ וַאֲמַר ׃ 2 קַיָם אֱלָהּ אַעְדֵי הִילְכַת דִינִי וְשַׁדַי אַמְרַר נַפְשִׁי ׃ 3 אֲרוּם עַד כְּדוּן כָּלָא נִשְׁמְתִי בִי וְרוּחָא
דַאֲלָהּ בְּנְחִירַי ׃ 4 אִין מְמַלְלָן שִׂפְוָתִי שִׁקְרָא וְלִשָׁנִי אִין מְרַנֵּן נִיכְלָא ׃ 5 חַס לִי אִין אֲזַכֵּי יַתְכוֹן עַד דְאֶתְנְגִיד לָא אַעְדֵי שְׁלֵמוּתִי
מִנִּי ׃ 6 בִּזְכוּתִי תַקֵּפִית וְלָא אֶשְׁבְּקִינָהּ וְלָא יְהַרְהֵר לִבְבִי מִיוֹמַי ׃ 7 יְהֵא כְּחַיָבָא בְּעֵל דְבָבִי וּדְקָאִם עֲלַי הֵיךְ רַשִׁיעָא ׃ 8 אֲרוּם מַה
סְבַר דִילָטוֹר אֲרוּם יִכְנוֹשׁ מָמוֹן דִשְׁקַר אֲרוּם יִנְתַּר אֱלָהָא נַפְשֵׁהּ ׃ 9 הַאֶפְשַׁר דִקְבִילְתֵהּ יִשְׁמַע אֱלָהָא כַּד תֵּיתֵי עֲלוֹי עָקְתָא ׃ 10 אִין
עַל שַׁדַי יִתְפַּנַק יִקְרֵי אֱלָהָא בְּכָל עִדָן ׃ 11 אֲלֵיף יַתְכוֹן בִּנְבוּאַת אֱלָהָא דְעִם שַׁדַי לָא אֲכַסֵי ׃ 12 הָא אַתּוּן כָּלְכוֹן חֲמֵיתוּן וּלְמָה דֵין הֶבְלָא
תְּהַבְּלוּן ׃ 13 דֵין חוּלַק בַּר נַשׁ חַיָבָא מִלְוַת אֱלָהָא וְעַדְב תַּקִּיפִין מִשַׁדַי יְקַבְּלוּן פֻּרְעֲנוּתְהוֹן ׃

* Nunquid gigantes nutrientur, sub aqua 5
& vicinis eius? * Nudus infernus coram illo, 6
& non est circuitus perditioni. * Qui extendit 7
Boream in nihil, qui appendit terram super ni-
hilum.* Qui ligat aquam in nubibus suis, et non 8
rupta est nebula sub eo.* Qui tenet vultum solij, 9
qui expandit super illud nebulam suam. * Præ- 10
ceptum circundedit in faciem aquæ, vsque ad
consummationem lucis cum tenebris. * Columnæ 11
cæli expansæ sunt, & stupuerunt ab increpatio-
ne eius. * Fortitudine sedauit mare, scientia au- 12
tem strauit cete. * Claustra autem cæli timue- 13
runt eum. præcepto autem eius interfecit dra-
conem apostatam. * Ecce hæ partes viæ eius, et 14
super humorem sermonis audiemus in eo: vim
autem tonitrus eius, quis nouit quando faciet?

CAP. XXVII.

ADhuc autem addens Job dixit proœmio: 1
* Viuit Dominus qui sic me iudicauit, & 2
omnipotens qui amaram fecit meam animam.
* Si quidem adhuc halitu meo existente, Spi- 3
ritus autem diuinus circum existens mihi in na-
ribus. * Non loquentur labia mea iniqua, ne- 4
que anima mea meditabitur iniusta. * Ne mihi 5
sit iustos vos ostendere, donec moriar; non enim
amouebo innocentiam meam. * Iustitiæ au- 6
tem attendens non tradam, non enim conscius
sum mihi quòd illicita fecerim.
* Verumtamen sint inimici mei. sicut sub- 7
uersio impiorum, & in me insurgentes, sicut
perditio iniquorum. * Et quæ enim est spes 8
impio, quoniam continet? confidens in Dominũ
nunquid saluus erit, * Aut deprecationem e- 9
ius exaudiet Dominus? aut cùm venerit ei ne-
cessitas, * nũ habet aliquam sermonis audaciam 10
coram illo? aut sicut cùm inuocauerit ipse exau-
diet eum? * Sed iam renunciabo vobis 11
quid est in manu Domini, quæ sunt apud omni-
potentem, non mentiar.
* Ecce iam omnes nostis, quòd vana va- 12
nis inicitis.
* Hæc pars hominis impij à Domino, posses- 13
sio autem potentium superueniet ab omnipoten-
te super eos.

5 * μὴ γίγαντες μαιωθήσονται, ὑποκάτωθεν ὕδατος καὶ
6 τῶν γειτόνων αὐτοῦ; * γυμνὸς ᾅδης ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔστι
7 περιβόλαιον τῇ ἀπωλείᾳ. * ἐκτείνων βορέαν ἐπ' οὐδέν,
8 κρεμάζων γῆν ἐπὶ μηδενός. * δεσμεύων ὕδωρ ἐν νε-
φέλαις αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐρράγη νέφος ὑποκάτω αὐτοῦ.
9 * ὁ κρατῶν πρόσωπον θρόνου, ἐκπετάζων ἐπ' αὐτὸν
10 νέφος αὐτοῦ. * πρόσταγμα ἐγύρωσεν ἐπὶ πρόσω-
πον ὕδατος, μέχρι συντελείας φωτὸς μετὰ σκότους.
11 * στῦλοι οὐρανοῦ ἐπετάσθησαν, καὶ ἐξέστησαν ἀπὸ τῆς
12 ἐπιτιμήσεως αὐτοῦ. * ἰσχύϊ κατέπαυσε τὴν θάλασ-
13 σαν, ἐπιστήμῃ δὲ ἔτρωσε τὸ κῆτος. * κλεῖθρα δὲ οὐρα-
νοῦ δεδοίκασιν αὐτόν. προστάγματι δὲ αὐτοῦ ἐθανάτωσε
14 δράκοντα ἀποστάτην. * ἰδοὺ ταῦτα μέρη ὁδοῦ αὐτοῦ, καὶ
ἐπὶ ἰκμάδα λόγου ἀκουσόμεθα ἐν αὐτῷ, σθένος δὲ βρον-
τῆς αὐτοῦ, τίς οἶδεν ὁπότε ποιήσει;

κζʹ.

1 * Ἔτι δὲ προσθεὶς Ἰὼβ εἶπε τῷ προοιμίῳ,
2 * Ζῇ κύριος ὃς οὕτω με κέκρικε, καὶ ὁ παντοκράτωρ
ὁ πικράνας μου τὴν ψυχήν.
3 * εἰ μὴν ἔτι τῆς πνοῆς μου ἐνούσης, πνεῦμα δὲ θεῖον τὸ πε-
4 ριόν μοι ἐν ῥινί. * μὴ λαλήσειν τὰ χείλη μου ἄνο-
μα, οὐδὲ ἡ ψυχή μου μελετήσει ἄδικα.
5 * μή μοι εἴη δικαίους ὑμᾶς ἀποφῆναι, ἕως ἂν ἀπο-
θάνω, οὐ γὰρ ἀπαλλάξω τὴν ἀκακίαν μου.
6 * δικαιοσύνῃ δὲ προσέχων οὐ μὴ προῶμαι, οὐ γὰρ σύ-
7 νοιδα ἐμαυτῷ ἄτοπα πράξας. * οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ εἴη-
σαν οἱ ἐχθροί μου. ὥσπερ ἡ καταστροφὴ τῶν ἀσεβῶν, καὶ
οἱ ἐπ' ἐμὲ ἐπανιστάμενοι, ὥσπερ ἡ ἀπώλεια τῶν παρανό-
8 μων. * καὶ τίς γάρ ἐστιν ἐλπὶς ἀσεβεῖ, ὅτι ἐπέχει; πε-
ποιθὼς ἐπὶ κύριον ἆρα σωθήσεται·
9 * ἢ τὴν δέησιν αὐτοῦ εἰσακούσεται κύριος; ἢ ἐπελθούσης
10 αὐτῷ ἀνάγκης * μὴ ἔχει τινὰ παρρησίαν ἐναντίον αὐτοῦ; ἢ
ὡς ἐπικαλεσαμένου αὐτοῦ εἰσακούσεται αὐτοῦ;
11 * ἀλλὰ δὴ ἀναγγελῶ ὑμῖν τί ἐστιν ἐν χειρὶ κυρίου, ἅ ἐστι
παρὰ παντοκράτορι, οὐ ψεύσομαι.
12 * ἰδοὺ δὴ πάντες οἴδατε, ὅτι κενὰ κενοῖς ἐπιβάλ-
13 λετε. * αὕτη ἡ μερὶς ἀνθρώπου ἀσεβοῦς παρὰ κυρίου,
κτῆμα δὲ δυναστῶν ἐπελεύσεται παρὰ παντοκράτορος
ἐπ' αὐτούς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

5 Nunquid possunt gigantes qui contremiscunt regenerari, cùm ipsi sint sub aquis & exercitus eorum? 6 Publicus est infernus coram eo, & non est operimentum domui perditionis. 7 Qui extendit Aquilonem super nihilum, subleuat terram super aquas, nullo eam sustinente. 8 Qui ligat aquas pluuiæ in nubibus suis, & non rumpitur nubes sub se. 9 Qui tenet caliginem solij sui, vt non videant illum angeli: extendit illud sicut velum super nubes gloriæ suæ. 10 Decreuit, & dixit collocari firmamentum super faciem aquarum, vsque ad finem luminis cum tenebris: 11 Columnæ cæli commouentur & contremiscunt ab increpatione eius. 12 In virtute sua diuisit mare, & in prudentia sua percussit fortem. 13 In spiritu oris eius facies cæli lucidæ sunt: creauit manus eius Leuiathan, qui comparatus est serpenti mordenti. 14 Ecce hæ sunt summitates viarum eius, & quod expressum est ex parte sermonis eius audiuimus ab eo, & tonitru fortitudinis eius quis intelliget?

CAP. XXVII.

ET addidit Iob assumens parabolam suam, & ait: 2 Viuus est Deus qui abstulit regulam iudicij mei: & omnipotens ad amaritudinem adduxit animam meam. 3 Quoniam adhuc totus halitus est in me, & spiritus Dei est in naribus meis. 4 Nũ loquentur labia mea mendacium, & lingua mea meditabitur dolum? 5 Absit à me vt iustificem vos donec deficiam: non auferam perfectionẽ meam à me. 6 Iustificationem meam apprehendam, & nõ dimittam eam: & nõ malè cogitabit cor meũ à diebus meis. 7 Sit sicut peccator inimicus meus, & qui consurgit aduersus me, sicut impius. 8 Quid enim expectat delator, quia congregat mammonam iniquitatis, quando eradicat Deus animam eius? 9 Nunquid clamorem eius audiet Deus, cùm venerit super eum angustia? 10 Nunquid in omnipotente delectabitur, aut clamabit ad Deum in omni tempore? 11 Docebo vos per prophetiam Dei, quę apud omnipotentem non abscondam. 12 Ecce vos omnes vidistis, & quare vana & inania loquimini? 13 Hęc est pars filij hominis peccatoris à Deo, & sors fortiũ qui recipiunt ab omnipotẽte retributionẽ suam.

14 * אם־ירבו בניו למו־חרב וצאצאיו לא ישבעו־
לחם:
15 * שרידיו במות יקברו ואלמנתיו לא
תבכינה:
16 * אם־יצבר כעפר כסף וכחמר יכין מלבוש:
17 * יכין וצדיק ילבש וכסף נקי יחלק:
18 * בנה כעש ביתו וכסכה עשה נצר:
19 * עשיר ישכב ולא יאסף עיניו פקח ואיננו:
20 * תשיגהו כמים בלהות לילה גנבתו סופה:
21 * ישאהו קדים וילך וישערהו ממקמו:
22 * וישלך עליו ולא יחמל מידו ברוח יברח:
23 * ישפק עלימו כפימו וישרק עליו ממקמו:

כח

1 * כי יש לכסף מוצא ומקום לזהב יזקו:
2 * ברזל מעפר יקח ואבן יצוק נחושה:
3 * קץ שם לחשך ולכל־תכלית הוא חוקר אבן
אפל וצלמות:
4 * פרץ נחל מעם־גר הנשכחים מני־רגל דלו
מאנוש נעו:
5 * ארץ ממנה יצא־לחם ותחתיה נהפך
כמו־אש:
6 * מקום־ספיר אבניה ועפרת זהב לו:
7 * נתיב לא־ידעו עיט ולא שזפתו עין איה:
8 * לא־הדריכהו בני־שחץ לא־עדה עליו שחל:
9 * בחלמיש שלח ידו הפך משרש הרים:
10 * בצורות יארים בקע וכל־יקר ראתה עינו:
11 * מבכי נהרות חבש ותעלמה יצא אור:
12 * והחכמה מאין תמצא ואי זה מקום בינה:
13 * לא־ידע אנוש ערכה ולא תמצא בארץ החיים:

14 * Si multiplicati fuerint filij eius, in gla-
dio erunt, & nepotes eius non ſaturabun-
15 tur pane. * Qui reliqui fuerint ex eo, ſepe-
lientur in interitu, & viduæ illius non plo-
16 rabũt. * Si comportauerit quaſi terram ar-
gentum, & ſicut lutum præparauerit ve-
17 ſtimenta: * Præparabit quidem, ſed iuſtus
D veſtietur illis, & argentum innocens diui-
18 det. * Ædificauit ſicut tinea domum ſuam,
19 & ſicut cuſtos fecit vmbraculum. * Diues
cùm dormierit, nihil ſecum auferet, ape-
20 riet oculos ſuos, & nihil inueniet. * Ap-
prehendet eum quaſi aqua inopia, nocte
21 opprimet eum tempeſtas. * Tollet eum
ventus vrens & auferet, & velut turbo ra-
22 piet eum de loco ſuo. * Emittet ſuper eum
& non parcet, de manu eius fugiens fu-
23 giet. * Stringet ſuper eum manus ſuas, &
ſibilabit ſuper illum intuens locum eius.

CAP. XXVIII.

1 HAbet argẽtum venarum ſuarum prin-
A cipia, & auro locus eſt in quo confla-
2 tur. * Ferrum de terra tollitur, & lapis ſo-
3 lutus calore in æs vertitur. * Tempus po-
ſuit tenebris, & vniuerſorum finem ipſe
conſiderat. Lapidem quoque caliginis &
4 vmbræ mortis. * Diuidit torrens à populo
peregrinante, eos quos oblitus eſt pes e-
5 gentis hominis & inuios. * Terra de qua
oriebatur panis, in loco ſuo igni ſubuerſa
6 eſt. * Locus ſapphiri lapides eius, & gle-
7 bæ illius aurum. * Semitam ignora-
uit auis, nec intuitus eſt oculus vulturis.
8 * Non calcauerunt eam filij inſtitorum,
nec pertranſiuit per eam leæna.
9 * Ad ſilicem extendit manum ſuam, ſub-
10 uertit à radicibus montes. * In petris ri-
uos excidit, & omne precioſum vidit ocu-
11 lus eius. * Profunda quoque fluuiorum
ſcrutatus eſt, & abſcondita produxit in lu-
12 cem. * Sapientia verò vbi inuenitur?
13 & quis eſt locus intelligentiæ? * Neſcit
homo precium eius, nec inuenitur in terra
ſuauiter viuentium.

תרגום

14 אין יסגון בנוי מטול דקטלין בחרבא ובני בנוי לא ישבעון לחמא: 15 משיזבוי במותנא יהון קבירין וארמלתוי לא תבכין:
16 אין יכנוש כעפרא סימא וכטינא יתקן לבושין: 17 יתקן וצדיקא יהא לביש וסימא זכאי יפלג: 18 בנא כרקבובית בייתיה
וכמטללתא דעבד נטר פירי: 19 עתיר ידמוך ולא יתכנש עינוי פקח וליתוהי: 20 תדבקיניה כמיא אתרגושתא ליליא תטלטליניה זיקא:
21 יטלניה רוח קדומא וייזיל ויעלעליניה מאתריה: 22 ויטלוק עלוי ולא יחוס מן ידיה מערק יערוק: 23 ישקף עליהון ידיהון
ויפק עלוי מן אתריה:

כח

1 ארום אית לסימא מפקנא ואתר לדהבא מסננין: 2 פרזלא מעפרא יתנסיב ואבנא יתיך כרכומא: 3 סוף שוי לחשוכא
ולכל סופא הוא מפשפש אבנין מפולמן דמתמן נפק חשוכא וטולי מותא: 4 תקף נחלא מן אתר דמפלח מרזביא דמתנשין מלמעבר
ברגלא אזדקפו מבני נשא איטלטלו: 5 ארעא דמנה נפק מזונא ולרע מנה גהינם דצינת תלגה מתהפכת דכמת אשתא: 6 וגינתא דעדן
אתרא דשבזיזא אבנהא ועפרותין דדהבא ליה: 7 אורח אילן חייא לא חכמתיה עופא ולא סקרתיה עין טרפיתא: 8 לא טילו
בהון בני אריון ולא זאר עלוי ליונא: 9 בשמיר אושיט ידיה הפך מעיקריהון טוריא: 10 בטנרין נהרין בזע וכל איקרא חמת עייניה:
11 מבולעי נהריא זרז ומחרבא דתעלומא מפיק נהורא: 12 וחכמתא מאן האן תשתכח והאן דין אתר ביונתא:
13 לא ידע בר נש עילויה ולא תשתכח בארע זידנין דמתחטין בחייהון:

*Si autem multi fuerint filij eius, in occisio- 14
nem erunt; si autē viri euaserint, mendicabunt.
*At superstites eius morte morientur, vi- 15
duas autem eorum nemo miserabitur.
*Si congregauerit sicut terram argentum, sicut 16
autem lutum præparauerit aurum: *Hæc om- 17
nia iusti vendicabunt, at pecunias eius vera-
ces habebunt: *Euasit autem domus eius 18
sicut tineæ, & sicut tela araneæ.
*Diues dormiet & non addet: oculos suos 19
aperuit, & non est.
*Occurrerunt ei sicut aqua dolores; nocte 20
autem abstulit eum caligo.
*Tollet eum ventus vrens & abibit, & 21
ventilabit eum de loco suo.
*Et inijciet super eum & non parcet; de 22
manu eius fuga fugiet.
*Pulsabit super eum manus suas, & exsibi- 23
labit eum de loco suo.

CAP. XXVIII.

Est enim argento locus vnde fit; locus autem 1
auro vnde conflatur.
*Ferrum quidem enim de terra fit, æs autē 2
sicut lapis inciditur.
*Ordinem posuit tenebris, et omnem termi- 3
num ipse scrutatur: lapis tenebræ & vmbra
mortis. *Incisio torrentis à calce: at qui obli- 4
uiscentes viæ iustæ infirmati sunt ex mortali-
bus. *Terra ex ea exibit panis, subtus eam 5
versa est sicut ignis. *Locus sapphiri la- 6
pides eius, & tumulus aureus eius semita.
*Non nouit eam volatile: & non intuitus 7
est eam oculus vulturis.
*Non calcauerunt eam filij superborum, non 8
pertransiuit super eam leo.
*In rupe extendit manum suam, subuertit 9
autem à radicibus montes.
*Ripas autem fluuiorum excidit; omne au- 10
tem preciosum vidit meus oculus.
*Profunda autem fluuiorū reuelauit, osten- 11
dit autem suam potentiam in lucem.
*At sapientia vnde inuenta est? qualis au- 12
tem locus est scientiæ? *Non nouit homo viam 13
eius, neque inuenietur in hominibus.

14 *ἐὰν δὲ πολλοὶ γένωνται οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, εἰς σφαγὴν ἔ-
σονται· ἐὰν δὲ ἀνδρωθῶσι, προσαιτήσουσιν.
15 *οἱ δὲ περιόντες αὐτοῦ θανάτῳ τελευτήσουσιν, χήρας
δὲ αὐτῶν οὐδεὶς ἐλεήσει.
16 *ἐὰν συναγάγῃ ὥσπερ γῆν ἀργύριον, ἴσα δὲ πηλῷ ἑ-
17 τοιμάσῃ χρυσίον. *ταῦτα πάντα δίκαιοι περιποιήσονται,
τὰ δὲ χρήματα αὐτοῦ ἀληθινοὶ καθέξουσιν.
18 *ἀπέβη δὲ ὁ οἶκος αὐτοῦ ὥσπερ σῆτες, καὶ ὥσπερ ἀράχνη.
19 *πλούσιος κοιμηθήσεται καὶ οὐ προσθήσει, ὀφθαλ-
μοὺς αὐτοῦ διήνοιξε, καὶ οὐκ ἔστι.
20 *συνήντησαν αὐτῷ ὥσπερ ὕδωρ αἱ ὀδύναι, νυκτὶ δὲ ἀ-
φείλετο αὐτὸν γνόφος.
21 *ἀναλήψεται αὐτὸν καύσων καὶ ἀπελεύσεται, καὶ
λικμήσει αὐτὸν ἐκ τοῦ τόπου αὐτοῦ.
22 *καὶ ἐπιρρίψει ἐπ' αὐτὸν καὶ οὐ φείσεται, ἐκ χειρὸς αὐ-
23 τοῦ φυγῇ φεύξεται. *κροτήσει ἐπ' αὐτὸν χεῖρας αὐτοῦ,
καὶ συριεῖ αὐτὸν ἐκ τοῦ τόπου αὐτοῦ.

κη.

1 *Ἔστι γὰρ ἀργυρίῳ τόπος ὅθεν γίνεται, τόπος δὲ χρυ-
2 σίῳ ὅθεν διηθεῖται. *σίδηρος μὲν γὰρ ἐκ γῆς γίνεται,
χαλκὸς δὲ ἴσα λίθῳ λατομεῖται.
3 *τάξιν ἔθετο σκότει, καὶ πᾶν πέρας αὐτὸς ἐξακρι-
βάζεται, λίθος σκοτία καὶ σκιὰ θανάτου.
4 *διακοπὴ χειμάρρου ἀπὸ κονίας, οἱ δὲ ἐπιλανθανό-
μενοι ὁδὸν δικαίαν ἠσθένησαν ἐκ βροτῶν.
5 *γῆ ἐξ αὐτῆς ἐξελεύσεται ἄρτος, ὑπὸ κάτω αὐτῆς
6 ἐστράφη ὡσεὶ πῦρ. *τόπος σαπφείρου οἱ λίθοι αὐ-
τῆς, καὶ χῶμα χρυσίου αὐτῆς τρίβος.
7 *οὐκ ἔγνω αὐτὴν πετεινόν, καὶ οὐ παρέβλεψεν αὐ-
τὴν ὀφθαλμὸς γυπός.
8 *οὐκ ἐπάτησαν αὐτὴν υἱοὶ ἀλαζόνων, οὐ παρῆλθεν ἐπ'
9 αὐτῆς λέων. *ἐν ἀκροτόμῳ ἐξέτεινε χεῖρα αὐτοῦ, κα-
τέστρεψε δὲ ἐκ ῥιζῶν ὄρη.
10 *δίνας δὲ ποταμῶν ἔρρηξε, πᾶν δὲ τίμιον εἶδέ μου ὁ ὀφ-
11 θαλμός. *βάθη δὲ ποταμῶν ἀνεκάλυψεν, ἔδειξεν
δὲ αὐτοῦ δύναμιν εἰς φῶς.
12 *ἡ δὲ σοφία πόθεν εὑρέθη; ποῖος δὲ τόπος ἐστὶ τῆς ἐπι-
13 στήμης; *οὐκ οἶδε βροτὸς ὁδὸν αὐτῆς, οὐδὲ μὴ εὑρεθῇ
ἐν ἀνθρώποις.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

14 Si multiplicati fuerint filij eius, his qui occidunt gladio erunt; & filij filiorum suorum non saturabuntur pane. 15 Qui euaserint ex eo, in peste sepelientur, & viduę eius non plorabunt. 16 Si congregauerit quasi puluerem argentum, & quasi lutum præparauerit vestimenta: 17 Præparauit enim, sed iustus vestietur; & argentum innocens diuidet. 18 Aedificauit sicut tinea domum suam, & sicut vmbraculum quod fecit custos pomorum. 19 Diues dormiet, & non colligetur: oculos suos aperiet, & non subsistet. 20 Apprehendet eum quasi aqua tumultus: nocte transferet eum tempestas. 21 Tollet eum ventus vrens, & abibit: & sicut turbo rapiet eum de loco suo. 22 Et proiiciet super eum, & non parcet: de manu eius fugiens fugiet. 23 Plaudet super eum manibus; & sibilabit super eum de loco suo.

CAP. XXVIII.

Habet enim argentum venam ex qua producitur; & locus auro est in quo confletur. 2 Ferrum de terra tollitur, & lapis fusione vertitur in chalybem. 3 Finem posuit tenebris & omnium fines ipse scrutatur: lapides fortes, vnde exeunt tenebræ & vmbræ mortis.
4 Diuisit torrentem à loco culto in riuulos qui obliuioni traditi sunt, ne per eos transeat pes: eleuati sunt, à filiis hominū translati sunt.
5 Terra de qua egrediebatur cibus; & sub ea est gehenna, cuius nix frigida conuertitur in similitudinem ignis. 6 Et paradisus voluptatis est locus, cuius lapides sunt saphiri, & pulueres aurei sunt ei. 7 Semitam arboris vitæ nulla sciuit auis: nec intuitus est eam oculus vulturis. 8 Non ambulauerunt in ea filij leonum, nec declinauit ad eam leæna. 9 Ad silicem extendit manum suam, subuertit à radice montes. 10 In petris excidit flumina, & omne preciosum videt oculus eius. 11 De imbribus accingit flumina, & de fenestra occulta producit lumen. 12 Sapientia autem vbi inuenietur? & vbi est locus prudentiæ?
13 Nescit homo excellentiam eius, & non inuenitur in terra superborum qui peccant in vita sua.

14 * תְּהוֹם אָמַר לֹא בִי־הִיא וְיָם אָמַר אֵין עִמָּדִי ׃
15 * לֹא־יֻתַּן סְגוֹר תַּחְתֶּיהָ וְלֹא יִשָּׁקֵל כֶּסֶף
מְחִירָהּ ׃
16 * לֹא־תְסֻלֶּה בְּכֶתֶם אוֹפִיר בְּשֹׁהַם יָקָר וְסַפִּיר ׃
17 * לֹא־יַעַרְכֶנָּה זָהָב וּזְכוֹכִית וּתְמוּרָתָהּ
כְּלִי־פָז ׃
18 * רָאמוֹת וְגָבִישׁ לֹא יִזָּכֵר וּמֶשֶׁךְ חָכְמָה
מִפְּנִינִים ׃
19 * לֹא־יַעַרְכֶנָּה פִּטְדַת־כּוּשׁ בְּכֶתֶם טָהוֹר
לֹא תְסֻלֶּה ׃
20 * וְהַחָכְמָה מֵאַיִן תָּבוֹא וְאֵי זֶה מְקוֹם בִּינָה ׃
21 * וְנֶעֶלְמָה מֵעֵינֵי כָל־חָי וּמֵעוֹף הַשָּׁמַיִם נִסְתָּרָה ׃
22 * אֲבַדּוֹן וָמָוֶת אָמְרוּ בְּאָזְנֵינוּ שָׁמַעְנוּ שִׁמְעָהּ ׃
23 * אֱלֹהִים הֵבִין דַּרְכָּהּ וְהוּא יָדַע אֶת־מְקוֹמָהּ ׃
24 * כִּי־הוּא לִקְצוֹת־הָאָרֶץ יַבִּיט תַּחַת כָּל־
הַשָּׁמַיִם יִרְאֶה ׃
25 * לַעֲשׂוֹת לָרוּחַ מִשְׁקָל וּמַיִם תִּכֵּן בְּמִדָּה ׃
26 * בַּעֲשֹׂתוֹ לַמָּטָר חֹק וְדֶרֶךְ לַחֲזִיז קֹלוֹת ׃
27 * אָז רָאָהּ וַיְסַפְּרָהּ הֱכִינָהּ וְגַם־חֲקָרָהּ ׃
28 * וַיֹּאמֶר לָאָדָם הֵן יִרְאַת אֲדֹנָי הִיא חָכְמָה וְסוּר
מֵרָע בִּינָה ׃

כט

1 * וַיֹּסֶף אִיּוֹב שְׂאֵת מְשָׁלוֹ וַיֹּאמַר ׃
2 * מִי־יִתְּנֵנִי כְיַרְחֵי־קֶדֶם כִּימֵי אֱלוֹהַּ יִשְׁמְרֵנִי ׃
3 * בְּהִלּוֹ נֵרוֹ עֲלֵי רֹאשִׁי לְאוֹרוֹ אֵלֶךְ חֹשֶׁךְ ׃
4 * כַּאֲשֶׁר הָיִיתִי בִּימֵי חָרְפִּי בְּסוֹד אֱלוֹהַּ עֲלֵי אָהֳלִי ׃
5 * בְּעוֹד שַׁדַּי עִמָּדִי סְבִיבוֹתַי נְעָרָי ׃
6 * בִּרְחֹץ הֲלִיכַי בְּחֵמָה וְצוּר יָצוּק עִמָּדִי פַּלְגֵי־
7 שָׁמֶן ׃ * בְּצֵאתִי שַׁעַר עֲלֵי־קָרֶת בָּרְחוֹב אָכִין
מוֹשָׁבִי ׃

14 * Abyssus dicit, Non est in me; & mare
15 loquitur, Non est mecum. * Non dabi-
tur aurum obrizum pro ea, nec appende-
tur argentum in commutatione eius.
16 * Non conferetur tinctis Indiæ colori-
bus, nec lapidi sardonico preciosissimo,
17 vel saphiro. * Non adæquabitur ei au-
rum vel vitrum, nec commutabuntur pro
18 ea vasa auri: * Excelsa & eminentia non
commemorabuntur comparatione eius.
trahitur autem sapientia de occultis.
19 * Non adæquabitur ei topazius de Æ-
thiopia, nec tincturæ mundissimæ compo
20 nentur. * Vnde ergo sapientia venit? &
quis est locus intelligentiæ?
21 * Abscondita est ab oculis omnium vi-
uentium, volucres quoque cæli latet.
22 * Perditio & mors dixerunt: Auribus
nostris audiuimus famam eius.
23 * Deus intelligit viam eius, & ipse no-
24 uit locum illius. * Ipse enim fines mun-
di intuetur, & omnia quæ sub cælo sunt,
25 respicit. * Qui fecit ventis pondus, &
26 aquas appendit in mensura. * Quando
ponebat pluuiis legem, & viam procellis
27 sonantibus: * Tunc vidit illam & enarra-
28 uit, & præparauit, & inuestigauit: * & dixit
homini: Ecce timor Domini ipse est sapiē-
tia, & recedere à malo intelligentia.

CAP. XXIX.

1 ADdidit quoque Iob assumens parabo-
2 lam suam, & dixit: * Quis mihi tri-
buat vt sim iuxta menses pristinos, secun-
dùm dies quibus Deus custodiebat me.
3 * Quando splendebat lucerna eius su-
per caput meum, & ad lumen eius ambu-
4 labā in tenebris. * Sicut fui in diebus ado-
lescentiæ meę, quando secretò Deus erat
5 in tabernaculo meo. * Quando erat omni-
potēs mecū, & in circuitu meo pueri mei.
6 * Quando lauabam pedes meos butyro, &
7 petra fundebat mihi riuos olei. * Quando
procedebam ad portam ciuitatis, & in pla
tea parabant cathedram mihi.

תרגום

14 תְהוֹמָא אֲמַר לָא גַבִּי הִיא וְיַמָּא אֲמַר לֵית עִמִּי ׃ 15 לָא יִתְיְהַב דְהַב סְגִין חִלּוּפָהָא וְלָא יִתְקַל סִימָא פִּירוּגָהּ ׃ 16 לָא תִשְׁתַּלְחַף
בְּפַטְלִין דְמִן אוֹפִיר בְּבִירוּלִין יַקִּיר וְשַׁבְזִיזָא ׃ 17 לָא יַעֲלִינָהּ דַהֲבָא וְאִיסְפַּקְלַרְיָא וּפִירוּגָהּ מָאנֵי אוּבְרִיזִין ׃ 18 סַנְדַלְכִין וּבִירוּרִין לָא
יִדְּכַר וְנִגְדָא דְחָכְמְתָא מִן מַרְגָּלִין ׃ 19 לָא יַעֲלִינָהּ מַרְגְלָא יַקְרָא דְאָתֵי מִכּוּשׁ בְּפַטְלִין דְכֵי לָא תִשְׁתַּלְחַף ׃ 20 וְחָכְמְתָא מִן הָאן תֵיתֵי
וְהָאן דֵין אֲתַר בִּיוּנְתָא ׃ 21 וְכַסְיָא מֵעֵינֵי כָל דְחָי וּמֵעוֹפָא דִשְׁמַיָּא אִיטַּמְרָא ׃ 22 בֵּית אוֹבְדָנָא וּמַלְאַךְ מוֹתָא אֲמַרוּ בְּמִתְיְהָבָא לְיִשְׂרָאֵל
בְּמַשְׁמַעְנָא שְׁמַעְנָא שְׁמוּעְתָא ׃ 23 אֱלָהָא אִתְבַּיַּן אוֹרְחָהּ וְהוּא חַכִּים יַת אַתְרָהּ ׃ 24 אֲרוּם הוּא לְסַיָּפֵי אַרְעָא יִסְתַּכֵּל תְּחוֹת כָּל שְׁמַיָּא
יֶחְמֵי ׃ 25 לְמֶעְבַּד לְרוּחָא מַתְקָלָא וּמַיָּא אַתְקֵן בִּמְשַׁחְתָּא ׃ 26 בְּמֶעְבְּדֵיהּ לְמִטְרָא קְיָמָא וּמַהֲלַךְ לַחֲזִיזֵי דְרָהֲטִין בְּקָלַיָּא ׃ 27 בְּכֵן
חֲמָהּ וְאִשְׁתַּעְיָהּ עִם מַלְאֲכֵי שֵׁירוּתָא אַתְקְנָהּ וּלְחוֹד פַּשְׁפֵּשׁ יָתָהּ ׃ 28 וַאֲמַר לְבַר נָשָׁא הָא דַחַלְתָּא דַייָ הִיא חָכְמְתָא וּלְמֶעְדֵי מִן בִּישָׁא
בִּיוּנְתָא ׃

כט

1 וְאוֹסִיף אִיּוֹב לְמִטַּל מַתְלֵיהּ וַאֲמַר ׃ 2 מַן יְסַדְּרִינַנִי כְּיַרְחִין קַדְמָאִין כְּיוֹמַיָּא דֶאֱלָהָא יְנַטְּרִינַנִי ׃ 3 כַּד אַנְהָרוּתֵהּ שַׁרְגֵהּ עִלָוֵי
רֵישִׁי לִנְהוֹרֵיהּ אֵיזִיל חֲשׁוֹךְ ׃ 4 כְּמָא דַהֲוֵיתִי בְּיוֹמֵי חֲרִיפוּתִי בִּזְמַן דְרַז אֱלָהָא עִלָוֵי מַשְׁכְּנִי ׃ 5 בְּעוֹד כַּד הֲוָה מֵימַר שַׁדַּי בְּסַעֲדִי חֲזוֹר חֲזוֹר
עוּלֵימַי ׃ 6 בְּמִשְׁזַג אַסְרָטֵי בְּשֻׁמְנָא דְגוּנְבִין וְטִינַר יְזִלַּף עִמִּי טוּפֵי מְשַׁח ׃
7 בְּמַפְּקִי תַּרְעָא עִלָוֵי קַרְתָּא בִּפְלַטְיָא אַתְקִין מוֹתָבִי ׃

‡ *Abyssus dixit, Non est in me; & mare* 14
dixit, Non est mecum. ‡ *Non dabit con-* 15
clusum aurum pro ea; & non appendetur ar-
gentum commutatio eius. ‡ *Et non compor-* 16
tabitur auro Ophir in onyche precioso & sap-
phiro. ‡ *Non adæquabitur ei aurum & vi-* 17
trum. & commutatio eius supellectilia aurea.
‡ *Excelsa & sublimia non commemorabun-* 18
tur, & trahe sapientiam super intima.
‡ *Non adæquabitur ei topazium Æthiopiæ,* 19
auro puro non comportabitur.
‡ *At sapientia vnde inuenta est? qualis autẽ* 20
locus est intellectus? ‡ *Latuit omnem ho-* 21
minem, & à volatilibus cæli abscondita est.
‡ *Perditio & mors dixerunt: Audiuimus* 22
eius gloriam.
‡ *Dominus bene constituit eius viã, ipse au-* 23
tem nouit locum eius.
‡ *Ipse enim quæ sub cælum totam intuetur,* 24
videns quæ in terra: ‡ *Omniaque quæ fe-* 25
cit, ventorum pondus, aquæque mensuras
quando fecit.
‡ *Hic videns numerauit, & viam in con-* 26
cussione vocis.
‡ *Tunc vidit illam, enarrauit eam, cùm præ-* 27
parasset inuestigauit.
‡ *Dixit autem homini: Ecce pietas est sa-* 28
pientia; at abstinere à malis, est scientia.

CAP. XXIX.

Adhuc autem addens Job, dixit procemio: 1
‡ *Quis me ponat iuxta mensem ante die-* 2
rum, quibus me Deus custodiuit?
‡ *Vt quando splendebat lucerna eius super* 3
caput meum, quando lumine eius ambulabam
in tenebris.
‡ *Quando fui in diebus iuuentutis meæ,* 4
quando Dominus speculationem faciebat do-
mus meæ.
‡ *Quando fui diues valdè, in circuitu au-* 5
tem mei pueri mei.
‡ *Quando fluebant meæ viæ butyro, at mon-* 6
tes mei fluebant lacte.
‡ *Quando exibam diluculò in ciuitatem, in* 7
autem plateis ponebatur mea cathedra.

14 ‡ ἄβυσσος εἶπεν, οὐκ ἔστιν ἐν ἐμοί· καὶ θάλασσα εἶ-
πεν, οὐκ ἔστι μετ᾽ ἐμοῦ.
15 ‡ οὐ δώσει συγκλεισμὸν ἀντ᾽ αὐτῆς, καὶ οὐ σταθήσεται
ἀργύριον ἀντάλλαγμα αὐτῆς.
16 ‡ καὶ οὐ συμβασταχθήσεται χρυσίῳ ὠφείρ, ἐν ὄνυχι τι-
17 μίῳ καὶ σαπφείρῳ. ‡ οὐκ ἰσωθήσεται αὐτῇ χρυσίον καὶ
ὕαλος· καὶ τὸ ἄλλαγμα αὐτῆς σκεύη χρυσᾶ.
18 ‡ μετέωρα καὶ γαβεὶς οὐ μνησθήσεται, καὶ ἕλκυσον σο-
φίαν ὑπὲρ τὰ ἐσώτατα.
19 ‡ οὐκ ἰσωθήσεται αὐτῇ τοπάζιον αἰθιοπίας, χρυσίῳ κα-
θαρῷ οὐ συμβασταχθήσεται.
20 ‡ ἡ δὲ σοφία πόθεν εὑρέθη; ποῖος δὲ τόπος ἐστὶ τῆς συνέ-
21 σεως; ‡ λέληθε πάντα ἄνθρωπον, καὶ ἀπὸ πετεινῶν τοῦ
22 οὐρανοῦ ἐκρύβη. ‡ ἡ ἀπώλεια καὶ ὁ θάνατος εἶ-
πον, ἀκηκόαμεν αὐτῆς τὸ κλέος.
23 ‡ ὁ κύριος εὖ συνέστησεν αὐτῆς τὴν ὁδόν· αὐτὸς δὲ οἶδε
τὸν τόπον αὐτῆς.
24 ‡ αὐτὸς γὰρ τὴν ὑπ᾽ οὐρανὸν πᾶσαν ἐφορᾷ· εἰδὼς τὰ ἐν
25 τῇ γῇ, ‡ πάντα τε ἃ ἐποίησεν, ἀνέμων σταθμόν, ὕδα-
τός τε μέτρα ὅτε ἐποίησεν.
26 ‡ οὕτως ἰδὼν ἠρίθμησε, καὶ ὁδὸν ἐν τινάγματι φωνῆς.
27 ‡ τότε εἶδεν αὐτήν, ἐξηγήσατο αὐτήν, ἑτοιμάσας
ἐξιχνίασεν.
28 ‡ εἶπε δὲ ἀνθρώπῳ, ἰδοὺ ἡ θεοσέβειά ἐστι σοφία, τὸ δὲ ἀπέ-
χεσθαι ἀπὸ κακῶν ἐστιν ἐπιστήμη.

κθ΄.

1 ‡ Ἔτι δὲ προσθεὶς ἰὼβ εἶπε τῷ προοιμίῳ,
2 ‡ τίς ἄν με θείη κατὰ μῆνα ἔμπροσθεν ἡμερῶν, ὧν με
ὁ θεὸς ἐφύλαξεν;
3 ‡ ὡς ὅτε ηὔγει ὁ λύχνος αὐτοῦ ὑπὲρ κεφαλῆς μου, ὅτε
τῷ φωτὶ αὐτοῦ ἐπορευόμην ἐν σκότει.
4 ‡ ὅτε ἤμην ἐν ἡμέραις νεότητός μου, ὅτε ὁ κύριος ἐπι-
σκοπὴν ἐποιεῖτο τοῦ οἴκου μου.
5 ‡ ὅτε ἤμην ὑλώδης λίαν, κύκλῳ δέ μου οἱ παῖδές
μου.
5 ‡ ὅτε ἐχέοντό μου αἱ ὁδοὶ βουτύρῳ, τὰ δὲ ὄρη μου ἐχέον-
το γάλακτι.
6 ‡ ὅτε ἐξεπορευόμην ὄρθριος ἐν πόλει, ἐν δὲ πλατείαις
ἐτίθετό μου ὁ δίφρος.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

14 Abyssus dixit: Non est apud me: & mare dixit, Non est mecum. 15 Non dabitur aurum conflatum pro ea, nec appendetur argentum in commutatione eius. 16 Non permutabitur pro tinctis coloribus Ophir, nec lapidibus beryllis preciosis & saphiro. 17 Non adæquabitur ei aurum & speculum, nec permutabuntur pro ea vasa obrizi. 18 Smaragdi & gemmę non commemorabuntur, & attractio sapientiæ melior est margaritis. 19 Non adæquabitur ei margarita preciosa quæ venit de Æthiopia: mundis coloribus non conferetur. 20 Sapientia autem vndè venit? & quis est locus intelligentiæ? 21 Et celata est ab oculis omnis viuentis, & ab auibus cæli abscondita est. 22 Domus perditionis & angelus mortis dixerunt, quando data est Israel, auditu nostro audiuimus famam eius. 23 Deus intelligit viam eius, & ipse sciuit locum eius. 24 Quoniam ipse fines terræ intuetur, & sub omnibus cælis videt. 25 Vt faciat vento pondus, & aquas præparet in mensura. 26 Dum facit pluuiæ legem, & iter fulguribus quæ currunt cum sonitu. 27 Tunc vidit illam, & narrauit eam, cum angelis in principio præparauit eam, & etiam inuestigauit eam. 28 Et dixit filiis hominum: Ecce timor Domini est sapientia; & recedere à malò, est intelligentia.

CAP. XXIX.

ET addidit Iob assumens parabolam suam, & ait: 2 Quis ordinaret me sicut in mensibus antiquis, sicut in diebus quibus Deus custodiebat me. 3 Quando splendere faciebat lucernam suam super caput meum, ad lumen eius ambulabam in tenebris. 4 Sicut eram in diebus adolescentiæ meæ, tempore quo secretò erat Deus in tabernaculo meo. 5 Dum erat verbum omnipotentis in auxilium meum in circuitu in diebus adolescentiæ meæ. 6 Quando lauabam gressus meos butyro, & petra fluebat mihi riuis olei. 7 Quando egrediebar ad portam ciuitatis, in platea parabam sedem meam.

8 * ראוני נערים ונחבאו וישישים קמו עמדו:
9 * שרים עצרו במלים וכף ישימו לפיהם:
10 * קול־נגידים נחבאו ולשונם לחכם דבקה:
11 * כי אזן שמעה ותאשרני ועין ראתה ותעידני:
12 * כי־אמלט עני משוע ויתום ולא־עזר לו:
13 * ברכת אובד עלי תבא ולב אלמנה ארנן:
14 * צדק לבשתי וילבשני כמעיל וצניף משפטי:
15 * עינים הייתי לעור ורגלים לפסח אני:
16 * אב אנכי לאביונים ורב לא־ידעתי אחקרהו:
17 * ואשברה מתלעות עול ומשניו אשליך טרף:
18 * ואמר עם־קני אגוע וכחול ארבה ימים:
19 * שרשי פתוח אלי־מים וטל ילין בקצירי:
20 * כבודי חדש עמדי וקשתי בידי תחליף:
21 * לי־שמעו ויחלו וידמו למו עצתי:
22 * אחרי דברי לא ישנו ועלימו תטף מלתי:
23 * ויחלו כמטר לי ופיהם פערו למלקוש:
24 * אשחק אליהם לא יאמינו ואור פני לא
יפילון:
25 * אבחר דרכם ואשב ראש ואשכון כמלך בגדוד
כאשר אבלים ינחם:

ל

1 * ועתה שחקו עלי צעירים ממני לימים אשר־
מאסתי אבותם לשית עם־כלבי צאני:
2 * גם־כח ידיהם למה לי עלימו אבד כלח:
3 * בחסר ובכפן גלמוד הערקים ציה אמש שואה
ומשאה:
4 * הקטפים מלוח עלי־שיח ושרש רתמים
לחמם:
5 * מן־גו יגרשו יריעו עלימו כגנב:

8 *Videbant me iuuenes & abſcondebãtur,
9 & ſenes aſſurgentes ſtabant. *Principes ceſ
B ſabant loqui, & digitum ſuperponebant
10 ori ſuo. *Vocem ſuam cohibebant duces,
& lingua eorum gutturi ſuo adhærebat.
11 *Auris audiens beatificabat me, & oculus
12 videns teſtimoniũ reddebat mihi: *Eòq;
liberaſſem pauperem vociferantem, & pu-
13 pillũ cui non eſſet adiutor. *Benedictio pe
C rituri ſuper me veniebat, & cor viduę con
14 ſolatus ſum. *Iuſtitia indutus ſum, & ve-
ſtiui me ſicut veſtimento, & diademate iu-
15 dicio meo. *Ocul⁹ fui cæco, & pes claudo.
16 *Pater eram pauperum, & cauſam quàm
neſciebam, diligentiſsimè inueſtigabam.
17 *Conterebam molas iniqui, & de dẽtibus
18 illius auferebam prædam. *Dicebamq́ue:
In nidulo meo moriar, & ſicut palma mul
19 tiplicabo dies. *Radix mea aperta eſt ſecus
D aquas, & ros morabitur in meſsione mea.
20 *Gloria mea ſemper innouabitur, & arcus
21 me⁹ in manu mea inſtaurabitur. *Qui me
audiebant, expectabant ſententiam, & in-
22 tenti tacebant ad conſilium meum. *Ver-
bis meis addere nihil audebant, & ſup il-
23 los ſtillabat eloquiũ meum. *Expectabant
me ſicut pluuiã, & os ſuũ aperiebant quaſi
24 ad imbrem ſerotinum. *Si quando ridebã
ad eos, non credebant, & lux vultus mei
25 nõ cadebat in terra. *Si voluiſſẽ ire ad eos,
ſedebam primus. cumq́ue ſederem quaſi
rex circũſtante exercitu, eram tamen mœ-
rentium conſolator. CAP. XXX.
1 NVnc autem derident me iuniores tem
A pore, quorum nõ dignabar patres po-
2 nere cũ canibus gregis mei. *Quorũ virtus
manuum mihi erat pro nihilo, & vita ipſa
3 putabantur indigni. *Egeſtate & fame ſte-
riles, qui rodebant in ſolitudine ſqualen-
4 tes calamitate & miſeria. *Et mandebant
herbas & arborum cortices, & radix iuni-
5 perorum erat cibus eorum. *Qui de con-
uallibus iſta rapientes, cùm ſingula repe-
riſſent, ad ea cum clamore currebant.

תרגום

8 חמו יתי עולימיא ואטמרו וקשישיא קמו וזקפו: 9 רברבניא כלו במליא ואידא ישוון לפומהון: 10 קל ארכונין אטמרו
ולישנהון למוריגיהון אדבקת: 11 ארום אודנא שמעת אמרת טב לי ועינא דחמת ואסהדת עלי: 12 ארום אשיזב ענייא דבעי
ויתם ולא סעיד ליה: 13 ברכתא דאבדא עלי תיתי ולבא דארמלתא אמלי תשבחתא: 14 זכותא לבשת ואלבשנני כמעילא ומצנפתא
דינו: 15 עיינין הויתי לסמיא וטיול רגליא לחגירא אנא: 16 אבא הויתי לחשיכיא ותגרא דלא ידעת אפשפשנה: 17 ותברית
ניבי סקלקל ומככוי רמיתי עדאה: 18 ואמרת עם תוקפי בשרכפי אתנגיד וכחלא אסגי יומיא: 19 עיקרי פתיח למבועי דמיא וטלא
בית בחצדי: 20 יקרי חדת גבי וקשתי משתלחפא בידי: 21 מני קבלו ואוריכו ושתקו למלכתי: 22 בתר פתגמי לא יהנון
עליהון תשפר מלתי: 23 ואורכין כמטרא לותי וכאריסיא דפמהון פתחו למלקושא: 24 אדחך אמטולהון ולא יהמנון וקלסתור
אפילא יסתכלון: 25 אבחר ארחתהון ואיתב ברישהון היך תתנא ואשרי היך מלכא בחילא היך כמן דאבלין מנחם:

ל

1 וכען מגחכין עלי דדעדקין מני ליומין דרחקת אבהתהון לשואה עם כלביא נטרי עאני: 2 לחוד חילא דידיהון למה לי
עליהון הובד כוך: 3 בחסרנא ובאולצנא בלא ולד הוון ערקין רשיעיא בארע צדיא חשוך ברמשא אתר שוחא ורגושתא:
4 דתלשין הובאי חלף עסבי מיכלא ועיקרי רתמין מזוניהון: 5 מן שלהיא מתרכין מיבבין עליהון היך גנבא:

‡ Videntes me iuuenes absconsi sunt, senes 8
autem omnes steterunt. ‡ Adulti autem cessaue- 9
runt loquentes, digitum imponentes super os.
‡ At qui audierunt, beatum dixerunt me, & 10
lingua eorum gutturi suo adhæsit. ‡ Quoniam 11
auris audiuit, & beatum dixit me; oculus autē
videns me declinauit. ‡ Liberaui enim paupe- 12
rem de manu potentis; & pupillo, cui non erat
adiutor, auxiliatus sum. ‡ Benedictio pereuntis 13
super me veniat, os autē viduæ mihi benedixit.
‡ Iustitiam indutus sum, vestitus sum autem iu- 14
dicium sicut diploidem. ‡ Oculus fui cæcorum, 15
pes autem claudorum: ‡ Ego fui pater impoten- 16
tum, causam autem quam non sciebam inuesti-
gaui. ‡ Contriui autem molas iniquorum, de au- 17
tem mediis dentibus eorum prædam euulsi.
‡ Dixi autem: Ætas mea senescet sicut truncus 18
palmæ, multum tempus viuam. ‡ Radix mea a- 19
perta est in aqua, & ros morabitur in messione
mea. ‡ Gloria mea noua mecum, et arcus meus in 20
manu eius ambulabit. ‡ Qui me audierunt atten- 21
debant, tacuerunt autem in meo consilio. ‡ Super 22
autem meum verbum non addiderunt, læti au-
tem erant quando illis loquebar. ‡ Sicut terra si- 23
tiens suscipiens imbrem, sic isti meum sermonē.
‡ Si riseram ad eos, non crediderant, & lux 24
vultus mei non cadebat. ‡ Elegi viam eorum, 25
& sedi imperans, & in tabernaculo eram sicut
rex in satellitibus. quemadmodum passionibus
affectos consolabar.

CAP. XXX.

Nunc autem deriserunt me minimi, nunc 1
hortantur me in parte. quorum contemne-
bam patres eorum, quos non putaui esse dignos
canibus meorum gregum.
‡ Et fortitudo manuum ipsorum ad quid 2
mihi? super ipsos periit consummatio:
‡ In egestate & fame sterilis, fugientes ina- 3
quosam heri pressuram & miseriam.
‡ Frangentes auronem in sonante, qui auro 4
erant eorum cibaria. ‡ Inhonorati autem & 5
viles habiti indigentes omnis boni, & qui ra-
dices lignorum mandebant, præ fame magna in-
surrexerunt mihi fures.

8 ‡ἰδόντες με νεανίσκοι ἐκρύβησαν, πρεσβῦται δὲ πάντες
9 ἔστησαν. ‡ἁδροὶ δὲ ἐπαύσαντο λαλοῦντες, δάκτυλον ἐ-
10 πιθέντες ἐπὶ στόματι. ‡οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐμακάρι-
σάν με, καὶ γλῶσσα αὐτῶν τῷ λάρυγγι αὐτῶν ἐκολλήθη.
11 ‡ὅτι ὠτίον ἤκουσε καὶ ἐμακάρισέ με· ὀφθαλμὸς δὲ ἰ-
12 δών με ἐξέκλινε. ‡διέσωσα γὰρ πτωχὸν ἐκ χειρὸς δυ-
νάστου· καὶ ὀρφανῷ, ᾧ οὐκ ἦν βοηθός, ἐβοήθησα.
13 ‡εὐλογία ἀπολλυμένου ἐπ' ἐμὲ ἔλθοι, στόμα δὲ
14 χήρας με εὐλόγησε. ‡δικαιοσύνην ἐνεδεδύκειν, ἠμ-
15 φιεσάμην δὲ κρίμα ἴσα διπλοΐδι. ‡ὀφθαλμὸς ἤ-
16 μην τυφλῶν, πούς δὲ χωλῶν· ‡ἐγὼ ἤμην πατὴρ ἀ-
δυνάτων, δίκην δὲ ἣν οὐκ ᾔδειν ἐξιχνίασα.
17 ‡συνέτριψα δὲ μύλας ἀδίκων, ἐκ δὲ μέσων τῶν ὀδόν-
18 των αὐτῶν ἅρπαγμα ἐξέσπασα. ‡εἶπα δὲ, ἡ ἡλικία μου
γηράσει ὥσπερ στέλεχος φοίνικος, πολὺν χρόνον βιώσω.
19 ‡ἡ ῥίζα μου διήνοικται ἐπὶ ὕδατος, καὶ δρόσος αὐλι-
20 σθήσεται ἐν τῷ θερισμῷ μου. ‡δόξα μου καινὴ μετ'
ἐμοῦ, καὶ τὸ τόξον μου ἐν χειρὶ αὐτοῦ πορεύσεται.
21 ‡ἐμοῦ ἀκούσαντες προσέσχον, ἐσιώπησαν δὲ ἐπὶ τῇ ἐμῇ
22 βουλῇ. ‡ἐπὶ δὲ τῷ ἐμῷ ῥήματι οὐ προσέθεντο, περι-
χαρεῖς δὲ ἐγίνοντο ὁπόταν αὐτοῖς ἐλάλουν.
23 ‡ὥσπερ γῆ διψῶσα προσδεχομένη τὸν ὑετόν, οὕτως
οὗτοι τὴν ἐμὴν λαλιάν.
24 ‡ἐὰν γελάσω πρὸς αὐτούς, οὐ μὴ πιστεύσωσι, καὶ φῶς
25 τοῦ προσώπου μου οὐκ ἀπέπιπτεν. ‡ἐξελεξάμην ὁδὸν
αὐτῶν, καὶ ἐκάθισα ἄρχων, καὶ κατεσκήνουν ὡσεὶ βα-
σιλεὺς ἐν μονοζώνοις. ὃν τρόπον παθεινοὺς παρεκάλουν.

λ΄.

1 ‡Νυνὶ δὲ κατεγέλασάν μου ἐλάχιστοι, νῦν νουθετοῦσί
με ἐν μέρει. ὧν ἐξουδένουν πατέρας αὐτῶν, οὓς οὐχ ἡγη-
σάμην εἶναι ἀξίους κυνῶν τῶν ἐμῶν νομάδων.
2 ‡καί γε ἰσχὺς χειρῶν αὐτῶν ἱνατί μοι; ἐπ' αὐτοὺς ἀπώ-
3 λετο συντέλεια· ‡ἐν ἐνδείᾳ καὶ λιμῷ ἄγονος, οἱ
φεύγοντες ἄνυδρον ἐχθὲς συνοχὴν καὶ ταλαιπωρίαν.
4 ‡οἱ περικλῶντες ἅλιμα ἐπὶ ἠχοῦντι, οἵτινες ἅλι-
μα ἦν αὐτῶν τὰ σῖτα.
5 ‡ἄτιμοι δὲ καὶ πεφαυλισμένοι ἐνδεεῖς παντὸς ἀγαθοῦ,
καὶ οἱ ῥίζας ξύλων ἐμασῶντο ὑπὸ λιμοῦ μεγάλου ἐπανέ-
στησάν μοι κλέπται.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

8 Videbant me iuuenes & abscondebantur: & senes surgebant & erigebant se. 9 Principes cessabant loqui, & manum pone-
bant ori suo. 10 Vocem suam abscondebant duces, & lingua eorum adhærebat palato suo. 11 Quia auris audiens dice-
bat me beatum, & oculus videns testimonium reddebat mihi. 12 Quia liberabam pauperem deprecantem, & pupillum cui non
erat adiutor. 13 Benedictio perituri ad me veniebat, & cor viduæ implebam laude. 14 Iustitiam indutus sum, & vestiuit
me, sicut pallio & tiara iudicio meo. 15 Oculus eram cæco, & deambulatio pedum claudo eram. 16 Pater fui pauperum, &
litem quam nesciebam scrutabar. 17 Et conterebam molas iniqui, & de dentibus eius proiiciebam prædam. 18 Et dixi: Cum
fortitudine mea in nido meo deficiam; & sicut arena multiplicabo dies. 19 Radix mea aperta erat ad fontes aquarum, & ros mo-
rabatur in messe mea. 20 Gloria mea innouabatur apud me, & arcus meus in manu mea permutabatur. 21 Audiebant me
& expectabant, & tacebant ad consilium meum. 22 Post verbum meum non iterabant, & eis placebat eloquium meum.
23 Et expectabant me sicut pluuiam, & sicut hortulani qui os suum aperiunt ad imbrem serotinum. 24 Ridebam ad eos & non
credebant, & vultum faciei meæ non intuebantur. 25 Eligebam viam eorum, & sedebam in capite eorum sicut sponsus; & habitabam
sicut rex in exercitu, & sicut ille qui lugentes consolatur.

CAP. XXX.

Nunc autem derident me iuniores me diebus, quorum patres abieci vt ponerem eos cum canibus custodientibus oues meas.
2 Veruntamen virtus manuum suarum pro nihilo erat mihi: super eos periit senium. 3 In egestate & fame sine filiis fuerunt fu-
gientes impii in terram desertam & tenebrosam in vespere, in locum calamitatis & miseriæ. 4 Qui euellunt vrticas pro herbis in cibum
suum, & radices iuniperorum cibus eorum. 5 Ex improuiso eiiciebant, vociferabantur super eos quasi super latronem.

6 * בַּעֲרוּץ נְחָלִים לִשְׁכֹּן חֹרֵי עָפָר וְכֵפִים ׃
7 * בֵּין־שִׂיחִים יִנְהָקוּ תַּחַת חָרוּל יְסֻפָּחוּ ׃
8 * בְּנֵי־נָבָל גַּם־בְּנֵי בְלִי־שֵׁם נִכְּאוּ מִן־הָאָרֶץ ׃
9 * וְעַתָּה נְגִינָתָם הָיִיתִי וָאֱהִי לָהֶם לְמִלָּה ׃
10 * תִּעֲבוּנִי רָחֲקוּ מֶנִּי וּמִפָּנַי לֹא־חָשְׂכוּ רֹק ׃
11 * כִּי־יִתְרִי פִתַּח וַיְעַנֵּנִי וְרֶסֶן מִפָּנַי שִׁלֵּחוּ ׃
12 * עַל־יָמִין פִּרְחַח יָקוּמוּ רַגְלַי שִׁלֵּחוּ וַיָּסֹלּוּ עָלַי
אָרְחוֹת אֵידָם ׃
13 * נָתְסוּ נְתִיבָתִי לְהַוָּתִי יֹעִילוּ לֹא עֹזֵר לָמוֹ ׃
14 * כְּפֶרֶץ רָחָב יֶאֱתָיוּ תַּחַת שֹׁאָה הִתְגַּלְגָּלוּ ׃
15 * הָהְפַּךְ עָלַי בַּלָּהוֹת תִּרְדֹּף כָּרוּחַ נְדִבָתִי וּכְעָב
עָבְרָה יְשֻׁעָתִי ׃
16 * וְעַתָּה עָלַי תִּשְׁתַּפֵּךְ נַפְשִׁי יֹאחֲזוּנִי יְמֵי־
עֹנִי ׃
17 * לַיְלָה עֲצָמַי נִקַּר מֵעָלָי וְעֹרְקַי לֹא יִשְׁכָּבוּן ׃
18 * בְּרָב־כֹּחַ יִתְחַפֵּשׂ לְבוּשִׁי כְּפִי כֻתָּנְתִּי יַאַזְרֵנִי ׃
19 * הֹרָנִי לַחֹמֶר וָאֶתְמַשֵּׁל כֶּעָפָר וָאֵפֶר ׃
20 * אֲשַׁוַּע אֵלֶיךָ וְלֹא תַעֲנֵנִי עָמַדְתִּי וַתִּתְבֹּנֶן בִּי ׃
21 * תֵּהָפֵךְ לְאַכְזָר לִי בְּעֹצֶם יָדְךָ תִשְׂטְמֵנִי ׃
22 * תִּשָּׂאֵנִי אֶל־רוּחַ תַּרְכִּיבֵנִי וּתְמֹגְגֵנִי תְּשִׁיָּה ׃
23 * כִּי־יָדַעְתִּי מָוֶת תְּשִׁיבֵנִי וּבֵית מוֹעֵד
לְכָל־חָי ׃
24 * אַךְ לֹא־בְעִי יִשְׁלַח יָד אִם־בְּפִידוֹ לָהֶן שׁוּעַ ׃
25 * אִם־לֹא בָכִיתִי לִקְשֵׁה־יוֹם עָגְמָה נַפְשִׁי
לָאֶבְיוֹן ׃
26 * כִּי טוֹב קִוִּיתִי וַיָּבֹא רָע וַאֲיַחֲלָה לְאוֹר וַיָּבֹא
אֹפֶל ׃
27 * מֵעַי רֻתְּחוּ וְלֹא־דָמּוּ קִדְּמֻנִי יְמֵי עֹנִי ׃
28 * קֹדֵר הִלַּכְתִּי בְּלֹא חַמָּה קַמְתִּי בַקָּהָל אֲשַׁוֵּעַ ׃
29 * אָח הָיִיתִי לְתַנִּים וְרֵעַ לִבְנוֹת יַעֲנָה ׃

6 *In deſertis habitabãt torrentiũ, & in ca-
7 uernis terræ vel ſuꝑ glareã. *Qui inter hu-
iuſcemodi lætabantur, & eſſe ſub ſentibus
8 delitias cõputabant. *Filij ſtultorum & ig
B nobilium, & in terra penitus nõ parentes.
9 *Nunc in eorum canticũ verſus ſum, & fa
10 ctus ſum eis in ꝓuerbiũ. *Abominãtur me
& lõgè fugiunt à me, & faciẽ meã cõſpue-
11 re non verentur. *Pharetrã enim ſuã ape-
ruit & afflixit me, & frenum poſuit in os
12 meum. *Ad dexteram orientis calamitatis
meæ ilicò ſurrexerunt, pedes meos ſubuer
terunt, oppreſſerunt quaſi fluctibus ſemi-
13 tis ſuis. *Diſſipauerũt itinera mea, inſidia-
ti ſunt mihi & ꝑualuerunt, & non fuit qui
14 ferret auxiliũ. *Quaſi rupto muro & apta
ianua irruerũt ſuꝑ me, & ad meas miſerias
15 deuoluti ſunt. *Redactus ſum in nihilum.
Abſtulit quaſi ventus deſideriũ meum, &
16 velut nubes ꝑtrãſiit ſalus mea. *Nunc autẽ
C in memetipſo marceſcit aĩa mea, & poſſi-
17 dẽt me dies afflictionis. Nocte os meũ ꝑfo
ratur doloribus, & ꝗ me comedũt, nõ dor
18 miunt. *In multitudine eorum cõſumitur
veſtimentũ meũ, quaſi capitio tunicę ſuc-
19 cinxerunt me. *Cõparatus ſum luto, & aſ-
20 ſimilatus ſum fauillæ & cineri. *Clamo ad
te, & non exaudies me; ſto, & reſpicis me.
21 *Mutatus es mihi in crudelem, & in duri-
22 tia manus tuæ aduerſaris mihi. *Eleuaſti
me, & quaſi ſuper ventum ponens eliſiſti
23 me validè. *Scio quia morti trades me, vbi
24 cõſtituta eſt domus omni viuenti. *Verun-
D tamen non ad conſumptionem eorum e-
mittis manum tuam: & ſi corruerint, ipſe
25 ſaluabis. *Flebã quondam ſuꝑ eo qui af-
flictus erat, & compatiebatur anima mea
26 pauperi. *Expectabam bona, & venerunt
mihi mala: præſtolabar lucem, & erupe-
27 runt tenebrę. *Interiora mea efferbuerunt
abſque vlla requie, præuenerunt me dies
28 afflictionis. *Mœrens incedebã ſine furo-
29 re, conſurgens, in turba clamabam. *Fra-
ter fui draconum, & ſocius ſtruthionum.

תרגום

⁶ בתקוף פצידי נחליא למשרי בנקירתא דעפרא ואבניא ׃ ⁷ ביני אלניא נהקין תחות היגי מתחברין ׃ ⁸ בנוי דנבל עם בני
הדיוטין ישתחפון מן ארעא ׃ ⁹ וכדון זמריהון הויתי והוית להון לשותא ׃ ¹⁰ רחקונני יתרחקו מני ומן קומוי לא מנעו רוקא ׃
¹¹ ארום שירי שרא ואתיב יתי ורוממה מן קדמי פטרו ׃ ¹² על ימינא בחצפא בניהון יקומון רגלי שדרו וכבשו עלי איסרטי תברהון ׃
¹³ צדיו שבילי לפי ענותי מהנין ולית דסעיד להון ׃ ¹⁴ כתקוף פלטית גללי ימא אתין תחות רגושא מתגלגלין ׃ ¹⁵ אתהפך
עלי רגושתא תרדף כזעפא רבנותי וכעבא עברת פרקני ׃ ¹⁶ וכדון עלי מצטערא נפשי יחדונני יומי עניותא ׃ ¹⁷ בליליא גרמי מתפקפקין
מני ודמעסן יתי לא שכבין ׃ ¹⁸ בסגעי חילא יתלבש כסותי אגב כתוני יזרזנני ׃ ¹⁹ אקשו יתי לטינא ואתמתיל כעפר וקטם ׃
²⁰ אבעי מנך ולא תענה יתי קמת ותתבין בי ׃ ²¹ תתהפך לאכזראה לי באלימות ידך תגזמנני ׃ ²² תטלנני לרוחא תרכבנני
ותמסינני בהשויותא ׃ ²³ ארום ידעית דמותא תתיב לי ובית קבורתא מזמן לכל דחי ׃ ²⁴ ברם לא לגרמי יגרג מחתיה אין בחטטי
ישוי עליהון אספלניתא ׃ ²⁵ אין לא בכיתי לקשי יומא עגמת נפשי לחשיכא ׃ ²⁶ ארום טב סברית ואתא ביש ואורכית לנהור ואתא
קבלא ׃ ²⁷ מעי אתרתחו ולית בהון חיזו דמא אקדימו יתי יומי עניותא ׃
²⁸ אוכם אזלית מדלית שמשא קמת בקהלא אבעי ׃
²⁹ אחא הויתי לירודין וחברא לברת נעמיתא ׃

‡ Quorum domus eorum erant foramina pe- 6
trarum. ‡ In medio benesonantium clama- 7
bunt, qui sub sarmentis agrestibus viuebant.
‡ Stultorum filij & ignobilium nomen, & 8
gloria extincta à terra. ‡ Nunc autem citha- 9
ra ego sum eorum, & me prouerbium habent.
‡ Abominati sunt autem me recedentes lon- 10
gè, ab autem facie mea non abstinuerunt sputū.
‡ Cùm aperuisset enim pharetram suam af- 11
flixit me, & frenum faciei meæ emisit.
‡ Ad dextram germinis insurrexerunt, pe- 12
des eius extendit, & viam fecit in me semitas
perditionis eorum. ‡ Attritæ sunt semitæ 13
meæ; exuit enim meam stolam, sagittis suis ia-
culatus est me. ‡ Vsus est autem me vt vult, 14
in doloribus compactus sum. ‡ Reuertuntur 15
autem mei dolores, abiit mea spes quasi ventus,
& sicut nebula salus mea. ‡ Et nunc in me ef- 16
fundetur anima mea, habent autem me dies do-
lorum. ‡ Nocte autem ossa mea combusta sunt, 17
at nerui mei dissoluti sunt. ‡ In multa fortitu- 18
dine apprehendit meum vestimentum, sicut cir-
cumorale tunicæ meæ circundederunt me:
‡ Reputasti autem me sicut lutum, in terra 19
& cinere mea pars. ‡ Clamaui autem ad te, & 20
non audis me, steterunt et considerauerunt me.
‡ Insultasti autem mihi crudeliter, manu po- 21
tenti me verberasti.
‡ Ordinasti autem mihi in doloribus, & eie- 22
cisti me à salute.
‡ Noui enim quòd mors me conteret, domus 23
enim omni mortali terra.
‡ Vtinam enim possem meipsum capere, aut 24
deprecatus saltem alium, & faciet mihi hoc.
‡ Ego autem super omni impotente fleui, ge- 25
mui autem videns hominem in necessitatibus.
‡ Ego expectans bona, ecce occurrerunt mihi 26
magis dies malorum.
‡ Venter meus efferbuit & non tacebit, 27
præuenerunt me dies paupertatis.
‡ Gemens ambulo sine furore, steti autem in 28
congregatione clamans.
‡ Frater fui Sirenum, amicus autem stru- 29
thionum.

6 ‡ ὧν οἱ οἶκοι αὐτῶν ἦσαν τρῶγλαι πετρῶν.
7 ‡ ἀνὰ μέσον εὐήχων βοήσονται, οἳ ὑπὸ φρύγανα ἄ-
8 γρια διῃτῶντο. ‡ ἀφρόνων υἱοὶ καὶ ἀτίμων ὄνομα καὶ
κλέος ἐσβεσμένον ἀπὸ γῆς·
9 ‡ νυνὶ δὲ κιθάρα ἐγώ εἰμι αὐτῶν, καὶ ἐμὲ θρύλημα ἔ-
10 χουσιν. ‡ ἐβδελύξαντο δέ με ἀποστάντες μακράν,
ἀπὸ δὲ προσώπου μου οὐκ ἐφείσαντο πτύελον.
11 ‡ ἀνοίξας γὰρ φαρέτραν αὐτοῦ ἐκάκωσέ με, καὶ χαλι-
νὸν τοῦ προσώπου μου ἐξαπέστειλεν.
12 ‡ ἐπὶ δεξιῶν βλαστοῦ ἐπανέστησαν, πόδας αὐτοῦ ἐξέτει-
νεν, καὶ ὡδοποίησεν ἐπ᾽ ἐμὲ τρίβους ἀπωλείας αὐτῶν.
13 ‡ ἐξετρίβησαν τρίβοι μου, ἐξέδυσε γάρ μου τὴν στο-
λήν, βέλεσιν αὐτοῦ κατηκόντισέ με.
14 ‡ κέχρηται δέ μου ὡς βούλεται, ἐν ὀδύναις πέφυρμαι.
15 ‡ ἐπιστρέφονται δέ μου αἱ ὀδύναι, ᾤχετό μου ἡ ἐλπὶς ὥ-
σπερ πνεῦμα, καὶ ὥσπερ νέφος ἡ σωτηρία μου.
16 ‡ καὶ νῦν ἐπ᾽ ἐμὲ ἐκχυθήσεται ἡ ψυχή μου, ἔχουσι δέ
17 με ἡμέραι ὀδυνῶν. ‡ νυκτὶ δὲ τὰ ὀστᾶ μου συγκέκαυ-
ται, τὰ δὲ νεῦρά μου διαλέλυται.
18 ‡ ἐν πολλῇ ἰσχύϊ ἐπελάβετό μου τῆς στολῆς, ὥσπερ τὸ πε-
ριστόμιον τοῦ χιτῶνός μου περιέχον με·
19 ‡ ἥγησαι δέ με ἴσα πηλῷ, ἐν γῇ καὶ σποδῷ μου ἡ μερίς.
20 ‡ κέκραγα δὲ πρὸς σὲ καὶ οὐκ ἀκούεις με, ἔστησαν καὶ
κατενόησάν με.
21 ‡ ἐπέβης δέ μοι ἀνελεημόνως, χειρὶ κραταιᾷ με ἐμα-
22 στίγωσας. ‡ ἔταξας δέ μοι ἐν ὀδύναις, καὶ ἀπέρρι-
ψάς με ἀπὸ σωτηρίας.
23 ‡ οἶδα γὰρ ὅτι θάνατός με ἐκτρίψει· οἰκία γὰρ παντὶ θνη-
24 τῷ γῆ. ‡ εἰ γὰρ ὄφελον δυναίμην ἐμαυτὸν διαχει-
ρώσασθαι, ἢ δεηθείς γε ἑτέρου, καὶ ποιήσει μοι τοῦτο.
25 ‡ ἐγὼ δὲ ἐπὶ παντὶ ἀδυνάτῳ ἔκλαυσα, ἐστέναξα δὲ
ἰδὼν ἄνδρα ἐν ἀνάγκαις.
26 ‡ ἐγὼ ἐπέχων ἀγαθοῖς, ἰδοὺ συνήντησάν μοι μᾶλλον
ἡμέραι κακῶν.
27 ‡ ἡ κοιλία μου ἐξέζεσε καὶ οὐ σιωπήσεται, προέφθα-
σάν με ἡμέραι πτωχείας.
28 ‡ στένων πορεύομαι ἄνευ θυμοῦ, ἕστηκα δὲ ἐν ἐκκλη-
29 σίᾳ κεκραγώς. ‡ ἀδελφὸς γέγονα σειρήνων, ἑταῖρος
δὲ στρουθῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[6] In præruptis riuorum torrentium vt habitarent in cauernis pulueris & petrarum. [7] Inter arbores gemebant, & sub sentibus coniungebantur. [8] Filij stulti cum filiis idiotarum conterentur de terra. [9] Nunc autem canticum eorum sum, & factus sum eis in prouerbium. [10] Abominati sunt me & longè recesserunt à me, & à facie mea non prohibuerunt sputum. [11] Quoniam vinculum meum dissoluit, & respondit mihi, & silentium à facie mea soluerunt. [12] Ad dexteram cum impudentia filij eorum surrexerunt, pedes meos subuerterunt, & strauerunt super me semitas interitus eorum. [13] Desolauerunt itinera mea, in vltionem mei profecerunt, & non est qui auxiliaretur eis. [14] Quasi rapiditas dilatationis fluctuum maris veniunt, sub tumultu deuoluuntur. [15] Versus est contra me tumultus, persequeris quasi ventus dominationem meam, & sicut nubes pertransiuit salus mea. [16] Nunc autem in memetipso tribulatur anima mea, comprehenderunt me dies afflictionis. [17] In nocte ossa mea perforantur in me, & qui aduersum me fremunt, non quiescunt. [18] In multitudine virtutis induebatur vestimentum meum: apud tunicam meam accingit me. [19] Comparauerunt me luto, & assimilatus sum pulueri & cineri. [20] Deprecor te, & non exaudis me; sto, & *non* intendis in me: [21] Conuersus es mihi in crudelem, in fortitudine manus tuæ comminatus es mihi. [22] Eleuasti me super ventum, & ascendere me fecisti, & tabescere fecisti me in scientia. [23] Scio enim quòd morti reduces me, & in domum sepulturæ quę præparatur omni viuenti. [24] Veruntamen non in ossa suscitabit plagam suam, si in scabie posuerit super ea emplastrum. [25] Flebam vtique super eum qui mœrens erat in die, compatiebatur anima mea pauperi. [26] Speraui enim bonum, & venit malum; & expectaui lucem, & venerunt tenebræ. [27] Viscera mea efferbuerunt, & non apparuit in eis sanguis: præuenerunt me dies afflictionis. [28] Denigratus incedebam sine sole, consurgens in turba deprecabar. [29] Frater fui draconibus, & socius filiis struthionis.

30 * עוֹרִי שָׁחַר מֵעָלָי וְעַצְמִי־חָרָה מִנִּי־חֹרֶב ׃
31 * וַיְהִי לְאֵבֶל כִּנֹּרִי וְעֻגָבִי לְקוֹל בֹּכִים ׃

לא

1 * בְּרִית כָּרַתִּי לְעֵינָי וּמָה אֶתְבּוֹנֵן עַל־
בְּתוּלָה ׃
2 * וּמֶה ׀ חֵלֶק אֱלוֹהַּ מִמָּעַל וְנַחֲלַת שַׁדַּי מִמְּרוֹמִים ׃
3 * הֲלֹא־אֵיד לְעַוָּל וְנֵכֶר לְפֹעֲלֵי אָוֶן ׃
4 * הֲלֹא־הוּא יִרְאֶה דְרָכָי וְכָל־צְעָדַי יִסְפּוֹר ׃
5 * אִם־הָלַכְתִּי עִם־שָׁוְא וַתַּחַשׁ עַל־מִרְמָה רַגְלִי ׃
6 * יִשְׁקְלֵנִי בְמֹאזְנֵי־צֶדֶק וְיֵדַע אֱלוֹהַּ תֻּמָּתִי ׃
7 * אִם תִּטֶּה אַשֻּׁרִי מִנִּי הַדָּרֶךְ וְאַחַר עֵינַי הָלַךְ לִבִּי
וּבְכַפַּי דָּבַק מְאוּם ׃
8 * אֶזְרְעָה וְאַחֵר יֹאכֵל וְצֶאֱצָאַי יְשֹׁרָשׁוּ ׃
9 * אִם־נִפְתָּה לִבִּי עַל־אִשָּׁה וְעַל־פֶּתַח רֵעִי
אָרָבְתִּי ׃
10 * תִּטְחַן לְאַחֵר אִשְׁתִּי וְעָלֶיהָ יִכְרְעוּן אֲחֵרִין ׃
11 * כִּי־הוּא זִמָּה וְהִיא עָוֹן פְּלִילִים ׃
12 * כִּי אֵשׁ הִיא עַד־אֲבַדּוֹן תֹּאכֵל וּבְכָל־תְּבוּאָתִי
תְשָׁרֵשׁ ׃
13 * אִם־אֶמְאַס מִשְׁפַּט עַבְדִּי וַאֲמָתִי בְּרִבָם עִמָּדִי ׃
14 * וּמָה אֶעֱשֶׂה כִּי־יָקוּם אֵל וְכִי־יִפְקֹד מָה
אֲשִׁיבֶנּוּ ׃
15 * הֲלֹא־בַבֶּטֶן עֹשֵׂנִי עָשָׂהוּ וַיְכֻנֶנּוּ בָּרֶחֶם אֶחָד ׃
16 * אִם־אֶמְנַע מֵחֵפֶץ דַּלִּים וְעֵינֵי אַלְמָנָה
אֲכַלֶּה ׃
17 * וְאֹכַל פִּתִּי לְבַדִּי וְלֹא־אָכַל יָתוֹם מִמֶּנָּה ׃
18 * כִּי מִנְּעוּרַי גְּדֵלַנִי כְאָב וּמִבֶּטֶן אִמִּי אַנְחֶנָּה ׃
19 * אִם־אֶרְאֶה אוֹבֵד מִבְּלִי לְבוּשׁ וְאֵין כְּסוּת
לָאֶבְיוֹן ׃
20 * אִם־לֹא בֵרְכוּנִי חֲלָצָו וּמִגֵּז כְּבָשַׂי יִתְחַמָּם ׃

30 * Cutis mea denigrata est super me, & ossa mea aruerunt præ caumate.
31 * Versa est in luctum cithara mea, & organum meum in vocem flentium.

CAP. XXXI.

1 Pepigi fœdus cum oculis meis, vt ne co-
2 gitarem quidem de virgine. * Quam enim partem haberet in me Deus desuper, & hæreditatem omnipotens de excelsis?
3 * Nunquid non perditio est iniquo, & alie-
4 natio operantibus iniustitiam? * Nonne ipse considerat vias meas, & cunctos gres-
5 sus meos dinumerat? * Si ambulaui in vanitate, & festinauit in dolo pes meus:
6 * Appendat me in statera iusta, & sciat
7 Deus simplicitatem meam. * Si declinauit gressus meus de via, & si secutus est oculus meus cor meum, & si in manibus meis
8 adhæsit macula: * Seram, & alius comedat, & progenies mea eradicetur.
9 * Si deceptum est cor meum super mu-
liere, & si ad ostium amici mei insidiatus
10 sum, * Scortum alterius sit vxor mea, &
11 super illam incuruentur alij. * Hoc enim
12 nefas est & iniquitas maxima: * Ignis vsque ad perditionem deuorans, & omnia
13 eradicans genimina. * Si contempsi subire iudicium cum seruo meo & ancilla mea, cùm disceptarent aduersum me.
14 * Quid enim faciam cùm surrexerit ad iudicandum Deus? & cùm quæsierit, quid
15 respondebo illi? * Nunquid non in vtero fecit me qui & illum operatus est, & for-
16 mauit me in vulua vnus? * Si negaui quod volebant pauperibus, & oculos viduæ ex-
17 pectare feci. * Si comedi buccellam meam solus, & non comedit pupillus ex ea:
18 * Quia ab infantia mea creuit mecum miseratio, & de vtero matris meæ egressa
19 est mecum. * Si despexi prætereuntem, eo quòd non habuerit indumentum, & absque
20 operimento pauperem. * Si non benedixerunt mihi latera eius, & de velleribus ouium mearum calefactus est.

תרגום

30 מַשְׁכִי שְׁחַם מֵעִלָּוַי וְגַרְמִי חֲרַךְ מִן נוּגְבָא ׃ 31 וַהֲוָה לְאֶבְלָא כִנָּרִי וְאַבּוּבִי אִמְתִיל לְקַל בָּכְיָן ׃

לא

1 קְיָם גְּזָרֵית לְעַיְנַי וּמָה אֶסְתַּכַּל עַל בְּתוּלְתָּא ׃ 2 וּמָה חוּלַק טַב יְהַב לִי אֱלָהָא מִלְעֵלָּא וְאַחְסָנַת שַׁדַּי מִשְּׁמֵי מְרוֹמָא ׃
3 הֲלָא צַעֲרָא לְזֵידוֹנָא וְתַבְרָא לְעָבְדֵי שְׁקַר ׃ 4 הֲלָא הוּא יֶחֱמֵי אָרְחָתַי וְכָל פְּסִיעָתַי יִמְנֵה ׃ 5 אִין הַלֵּכֵת עִם שְׁקַר וּזְרֵזַת עַל
זְרִיזוּתָא רַגְלַי ׃ 6 יִתְקְלִינַנִי בְּמִשְׁחָתָא דִצְדָקְתָא וְיִדַע אֱלָהָא שְׁלֵימוּתִי ׃ 7 אִין תִּצְלֵי אִסְתּוֹרִי מִן אוֹרְחָא וּבָתַר עֵינַי הֲלַךְ לִבְּבִי וּבִידַי
אַדְבַּק מַרְעַם חִבּוּלָא ׃ 8 אֶזְרַע וְחוֹרָן יֵיכוּל וּלְבַלְבֵי נִצְרַי יִתַּלְשָׁן ׃ 9 אִין אִשְׁתַּרְגַג לִבִּי עַל אִתַּת גְּבַר וְעַל תְּרַע חַבְרִי כְּמַנֵת ׃
10 תְּשַׁמֵּשׁ עִם חוֹרָן אִתְּתִי וַעֲלָהָא יֶחְמְטוּן חוֹרָנִין ׃ 11 אֲרוּם הִיא זְנוּ וְהוּא סָרְחָן פָּרִישׁ ׃ 12 אֲרוּם אֶשָּׁא הִיא עַד בֵּית אַבְדָּנָא
תְּבַר וּבְכָל אִנְבֵּי מִתַּלְשָׁא ׃ 13 אִין רְחֵקִית דִּינָא דְעַבְדִּי וְאַמְהָתִי כַּד אִית לְהוֹן תִּגְרָא בַּהֲדִי ׃ 14 וּמָה אֶעְבֵּד כַּד יְקוּם אֱלָהָא וַאֲרוּם יִסְעַר
מָה אֲתִיבִנֵּה ׃ 15 הֲלָא בִכְרֵיסָא עָבְדַנִי עֲבַד יָתֵהּ וְאַתְקַן יָתָנָא בִּמְעַיָּא חַד ׃ 16 אִין אֶתְמְנַע מִלְשַׁלָּמָא צְבוּת מִסְכְּנַיָּא וְעֵינֵי אַרְמְלָא
אַשְׁהֵיתִי ׃ 17 וְאַכְלֵת טוּלְמָא דְלַחְמִי בִּלְחוּדִי וְלָא אֲכַל יַתֵּם מִנֵּהּ ׃ 18 אֲרוּם דְּמִטַּלְיוּתִי אַסְגִּיעַנִי הֵיךְ כְּאַבָּא וּמִכְּרֵיסָא דְאִמִּי דַבַּרְתַּנִי
עַחוּתָא ׃ 19 אִין אֶחֱמֵי עַרְטוּלֵי מִדְּלֵית כְּסוּתָא וְלֵית חוּפָאָה לְחָשִׁיכָא ׃
20 אִין לָא בָרְכוּ יָתִי חַרְצוֹי וּמִגִּיזְתָא דְאִמְּרֵי יִשְׁתַּחַן ׃

** Cutis mea obtenebrata est valdè, at ossa* 30
mea præ ardore.
** Euasit in luctum mea cithara, at psalmus* 31
meus in fletum mihi.

CAP. XXXI.

FOEdus posui oculis meis, & non intelligam 1
*super virginem. * Et quid diuisit Deus* 2
desuper, & hæreditas sufficientis ex altissimis?
** Væ perditio iniquo, et abalienatio facien-* 3
*tibus iniquitatem. * Nonne ipse videbit* 4
viam meam, & omnes gressus meos enumera-
*bit? * Si autem fui ambulans cum scurris, si* 5
autem & festinauit pes meus in dolum.
** Appensus sum enim in statera iusta, sciuit* 6
autem Dominus iniustitiam meam.
** Si declinauit pes meus de via, si autem &* 7
oculum secutum est cor meum, si autem & ma-
*nibus meis tetigi dona. * Seram igitur, &* 8
alij comedant, eradicatus autem sim super ter-
*ram. * Si autem secutum est cor meum mu-* 9
lierem viri alterius, si & insidiator fui ad ostia
*eius. * Placeat igitur & vxor mea alij, at* 10
paruuli mei humilientur.
** Furor enim iræ irretentibilis, contaminare* 11
viri vxorem.
** Ignis enim est comburens in omnibus mem* 12
bris. cui vtique superuenerit à radicibus per-
*didit. * Si autem & vile habui iudicium* 13
serui mei aut ancillæ, disceptantibus illis ad-
*uersum me. * Quid enim faciam cùm in-* 14
quisitionem mei faciet Dominus? si autem &
speculationem, quod responsum faciam?
** Nunquid non vt & ego factus sum in v-* 15
tero, & illi facti sunt?
** Impotentes autem vsu quemcunque ha-* 16
buerunt non frustrati sunt; viduæ autem ocu-
*lum non tabefeci. * Si autem & buccel-* 17
lam meam comedi solus, & non pupillum parti-
*cipem feci ex ea. * Quoniam ab adolescentia* 18
mea enutriui vt pater, & de vtero matris de-
*duxi. * Si autem & despexi nudum pereun-* 19
*tem, & non vestiui: * Impotentes autem* 20
si non benedixerunt mihi; ab autem tonsura ag-
norum meorum calefacti sunt humeri eorum.

30 * τὸ δέρμα μου ἐσκότωται μεγάλως, τὰ δὲ ὀστᾶ μου
31 ἀπὸ καύματος. * ἀπέβη εἰς πένθος μου ἡ κιθά-
ρα, ὁ δὲ ψαλμός μου εἰς κλαυθμὸν ἐμοί.

λα΄.

1 * Διαθήκην ἐθέμην τοῖς ὀφθαλμοῖς μου, καὶ οὐ συ-
2 νήσω ἐπὶ παρθένῳ. * καὶ τί ἐμέρισεν ὁ θεὸς ἄπα-
νωθεν, καὶ κληρονομία ἱκανοῦ ἐξ ὑψίστων;
3 * οὐαὶ ἀπώλεια τῷ ἀδίκῳ καὶ ἀπαλλοτρίωσις τοῖς ποι-
4 οῦσιν ἀνομίαν. * οὐχὶ αὐτὸς ὄψεται ὁδόν μου, καὶ πάν-
τα τὰ διαβήματά μου ἐξαριθμήσει;
5 * εἰ δὲ ἤμην πεπορευμένος μετὰ γελοιαστῶν· εἰ δὲ καὶ
ἐσπούδασεν ὁ πούς μου εἰς δόλον.
6 * ἕσταμαι γὰρ ἐν ζυγῷ δικαίῳ, εἶδε δὲ ὁ κύριος τὴν ἀ-
7 δικίαν μου. * εἰ ἐξέκλινεν ὁ πούς μου ἐκ τῆς ὁδοῦ·
εἰ δὲ καὶ τῷ ὀφθαλμῷ ἐπηκολούθησεν ἡ καρδία μου, εἰ δὲ
καὶ ταῖς χερσί μου ἡψάμην δώρων.
8 * σπείραιμι ἄρα καὶ ἄλλοι φάγοισαν, ἄρριζος δὲ
γενοίμην ἐπὶ γῆς.
9 * εἰ δὲ ἐξηκολούθησεν ἡ καρδία μου γυναικὶ ἀνδρὸς
ἑτέρου, εἰ καὶ ἐγκάθετος ἐγενόμην ἐπὶ θύραις αὐτοῦ.
10 * ἀρέσαι ἄρα καὶ ἡ γυνή μου ἑτέρῳ, τὰ δὲ νήπιά μου
11 ταπεινωθείη. * θυμὸς γὰρ ὀργῆς ἀκατάσχετος, τὸ
μιᾶναι ἀνδρὸς γυναῖκα.
12 * πῦρ γάρ ἐστι καιόμενον ἐπὶ πάντων τῶν μελῶν· οὗ
δ᾽ ἂν ἐπέλθοι ἐκ ῥιζῶν ἀπώλεσεν.
13 * εἰ δὲ καὶ ἐφαύλισα κρίμα θεράποντός μου ἢ θερα-
παίνης, κρινομένων αὐτῶν πρός με.
14 * τί γὰρ ποιήσω ἐὰν ἔτασίν μου ποιήσηται ὁ κύριος· ἐὰν
δὲ καὶ ἐπισκοπήν, τίνα ἀπόκρισιν ποιήσομαι;
15 * πότερον οὐχ ὡς καὶ ἐγὼ ἐγενόμην ἐν γαστρί, καὶ ἐκεῖ-
16 νοι γεγόνασιν. * ἀδύνατοι δὲ χρείαν ἥν ποτε εἶχον οὐκ
ἀπέτυχον, χήρας δὲ τὸν ὀφθαλμὸν οὐκ ἐξέτηξα.
17 * εἰ δὲ καὶ τὸν ψωμόν μου ἔφαγον μόνος, καὶ οὐχὶ ὀρ-
φανῷ μετέδωκα ἐξ αὐτοῦ.
18 * ὅτι ἐκ νεότητός μου ἐξέτρεφον ὡς πατήρ, καὶ ἐκ γα-
19 στρὸς μητρὸς ὡδήγησα. * εἰ δὲ καὶ ὑπερεῖδον γυμνὸν
ἀπολλύμενον, καὶ οὐκ ἠμφίεσα·
20 * ἀδύνατοι δὲ εἰ μὴ ηὐλόγησάν με· ἀπὸ δὲ κουρᾶς ἀ-
μνῶν μου ἐθερμάνθησαν οἱ ὦμοι αὐτῶν·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

30 Cutis mea denigrata est in me, & os meum combustum est siccitate.
31 Et versa est in luctum cithara mea, & organum meum comparatum est voci flentium.

CAP. XXXI.

PEpigi fœdus cum oculis meis, & quid respicerem super virginem? 2 Quam enim partem bonam daret mihi Deus desuper, & possessio-
nem omnipotens de cælis excelsis? 3 Nonne tribulatio erit superbo: & interitus operantibus iniquitatem? 4 Nonne ipse
videbit vias meas, & omnes gressus meos numerabit? 5 Si ambulaui cum falsitate, & festinauit in solicitudine pes meus:
6 Appendat me in statera iustitiæ, vt Deus sciat perfectionem meam. 7 Si declinauit gressus meus à via, & secutum est oculos
meos cor meum, & manibus meis adhæsit aliqua macula: 8 Seram, & alius comedat, & germinationes propaginum mearum era-
dicentur. 9 Si concupiuit cor meum vxorem viri, & si ad ostium amici mei insidiatus sum, 10 Dormiat cum alio vxor mea, & super
eam incuruent se alij: 11 Quoniam hoc est fornicatio, & est iniquitas maxima. 12 Quia ignis est qui vsque ad domum perditio-
nis consumet, & omnes fructus meos eradicabit. 13 Si abieci iudicium serui mei & ancillæ meæ, quando erat eis contentio mecum:
14 Quid enim faciam cùm surrexerit Deus; & quando visitabit, quid respondebo ei? 15 Nonne qui in ventre fecit me, fecit illum,
& præparauit nos in vtero vnus? 16 Si desij reddere quod volebant pauperes, & oculos viduæ consumere feci. 17 Et si comedi
buccellam panis mei solus, & non comedit pupillus ex eo. 18 Quoniam ab infantia mea crescere me fecit sicut pater, & de ventre
matris duxit me in requiem. 19 Si viderim nudum eo quòd non habuisset indumentum, & pauperem absque operimento.
20 Si non benedixerunt mihi renes eius, & de vellere agnorum meorum calefactus est.

21 * אִם־הֲנִיפוֹתִי עַל־יָתוֹם יָדִי כִּי־אֶרְאֶה בַשַּׁעַר
עֶזְרָתִי׃
22 * כְּתֵפִי מִשִּׁכְמָה תִפּוֹל וְאֶזְרֹעִי מִקָּנָה תִשָּׁבֵר׃
23 * כִּי־פַחַד אֵלַי אֵיד אֵל וּמִשְּׂאֵתוֹ לֹא אוּכָל׃
24 * אִם־שַׂמְתִּי זָהָב כִּסְלִי וְלַכֶּתֶם אָמַרְתִּי
מִבְטַחִי׃
25 * אִם־אֶשְׂמַח כִּי־רַב חֵילִי וְכִי־כַבִּיר מָצְאָה יָדִי׃
26 * אִם־אֶרְאֶה אוֹר כִּי יָהֵל וְיָרֵחַ יָקָר הֹלֵךְ׃
27 * וַיִּפְתְּ בַּסֵּתֶר לִבִּי וַתִּשַּׁק יָדִי לְפִי׃
28 * גַּם־הוּא עָוֺן פְּלִילִי כִּי־כִחַשְׁתִּי לָאֵל
מִמָּעַל׃
29 * אִם־אֶשְׂמַח בְּפִיד מְשַׂנְאִי וְהִתְעֹרַרְתִּי כִּי־
מְצָאוֹ רָע׃
30 * וְלֹא־נָתַתִּי לַחֲטֹא חִכִּי לִשְׁאֹל בְּאָלָה נַפְשׁוֹ׃
31 * אִם־לֹא אָמְרוּ מְתֵי אָהֳלִי מִי־יִתֵּן מִבְּשָׂרוֹ
לֹא נִשְׂבָּע׃
32 * בַּחוּץ לֹא־יָלִין גֵּר דְּלָתַי לָאֹרַח אֶפְתָּח׃
33 * אִם־כִּסִּיתִי כְאָדָם פְּשָׁעָי לִטְמוֹן בְּחֻבִּי עֲוֺנִי׃
34 * כִּי אֶעֱרוֹץ הָמוֹן רַבָּה וּבוּז־מִשְׁפָּחוֹת יְחִתֵּנִי
וָאֶדֹּם לֹא־אֵצֵא פָתַח׃
35 * מִי יִתֶּן־לִי שֹׁמֵעַ לִי הֶן תָּוִי שַׁדַּי יַעֲנֵנִי וְסֵפֶר
כָּתַב אִישׁ רִיבִי׃
36 * אִם־לֹא עַל־שִׁכְמִי אֶשָּׂאֶנּוּ אֶעֶנְדֶנּוּ
עֲטָרוֹת לִי׃
37 * מִסְפַּר צְעָדַי אַגִּידֶנּוּ כְּמוֹ נָגִיד אֲקָרְבֶנּוּ׃
38 * אִם־עָלַי אַדְמָתִי תִזְעָק וְיַחַד תְּלָמֶיהָ יִבְכָּיוּן׃
39 * אִם־כֹּחָהּ אָכַלְתִּי בְלִי־כָסֶף וְנֶפֶשׁ בְּעָלֶיהָ
הִפָּחְתִּי׃
40 * תַּחַת חִטָּה יֵצֵא חוֹחַ וְתַחַת־שְׂעֹרָה בָאְשָׁה תַּמּוּ
דִּבְרֵי אִיּוֹב׃

21 * Si leuaui ſuper pupillum manum meá,
etiam cùm viderem me in porta ſuperio-
22 rem, * Humerus meus à iunctura ſua
cadat, & brachium meum cum ſuis oſſi-
23 bus confringatur. * Semper enim quaſi
tumentes ſuper me fluctus timui Deum,
& pondus eius ferre non potui.
24 * Si putaui aurum robur meum,& ob-
25 rizo dixi fiducia mea. * Si lætatus ſum
ſuper multis diuitiis meis,& quia plurima
26 reperit manus mea. * Si vidi ſolem cùm
fulgeret, & lunam incedentem claré.
27 * Et lætatum eſt in abſcondito cor meũ,
& oſculatus ſum manum meam ore meo.
28 * Quæ eſt iniquitas maxima,& negatio
29 contra Deum altiſsimum. * Si gauiſus
D ſum ad ruinam eius qui me oderat,& ex-
ultaui quòd inueniſſet eum malum.
30 *Non enim dedi ad peccandum guttur
meum, vt expeterem maledicens animam
31 eius. * Si non dixerunt viri tabernacu-
li mei: Quis det de carnibus eius vt ſatu-
32 remur? * Foris non manſit peregri-
nus, oſtium meum viatori patuit.
33 * Si abſcondi quaſi homo peccatum
meum, & celaui in ſinu meo iniquitatem
34 meam. * Si expaui ad multitudinem
nimiam, & deſpectio propinquorum ter-
ruit me, & non magis tacui, nec egreſſus
ſum oſtium.
35 * Quis mihi tribuat auditorem? vt de-
ſiderium meum audiat omnipotens,& li-
brum ſcribat ipſe qui iudicat.
36 * Vt in humero meo portem illum, &
circundem illum quaſi coronam mihi.
37 * Per ſingulos gradus meos pronuncia-
bo illum, & quaſi principi offeram eum.
38 * Si aduerſum me terra mea clamat, &
cum ipſa ſulci eius deflent.
39 * Si fructus eius comedi abſque pecu-
nia, & animam agricolarum eius afflixi:
40 * Pro frumento oriatur mihi tribu-
lus, & pro hordeo ſpina. Finita ſunt
verba Iob.

תרגום

21 אִין אֲרֵימֵת עַל יַתֵּם יְדִי אֲרוּם אֶחְמֵי בְּתַרְעָא סִיוּעִי׃ 22 כִּתְפִּי מִן שִׁכְמָה תִּפּוֹל וְאֶדְרָעִי מִן קָנָה תִּתְּבַר׃
23 אֲרוּם דְּלַח לְוָתִי תְּבַר אֱלָהָא וּמִדַּחַלְתֵּהּ לָא אֱסוֹבַר׃ 24 אִין שַׁוֵּיתִי עַל דְּהַב סִבְרִי וּלְפִטְלוֹן אֲמָרֵת רְחִצָנִי׃
25 אִין אֶחְדֵּי אֲרוּם סַגָּא עֻתְרִי וְאִין כְּסַגְעָא סוֹפְקַת יְדִי׃ 26 אִין אֶחֱמֵי אַסְתְּהַר אֲרוּם יְנְהַר וְסִהֲרָא זִיוְתָן מְהַלֵּךְ׃
27 וְשָׁרַג בְּטוּמְרָא לִבִּי וּנְשַׁקַת יְדִי לְפֻמִּי׃ 28 לְחוֹד הוּא סָרְחָן פְּרִישׁ אֲרוּם כַּדְּבֵית אֱלָהָא מִלְּעֵלָּא׃
29 אִין אֶחְדֵּי בְּתַבְרָא דְסָנְאַי וְאִין אִתְעָרֵת כַּד אַשְׁכַּחְנֵהּ בִּישָׁא׃ 30 וְלָא שְׁבַקִית לְמֶחֱטֵי מוֹרִיגֵי לְמִשְׁאַל בְּמוֹמָתָא נַפְשֵׁהּ׃
31 אִין לָא אֲמַרוּ אֱנָשֵׁי מַשְׁכְּנִי מַן יִגְזוֹר מִן בִּשְׂרֵהּ לָא נִשְׂבַּע׃ 32 בְּשׁוּקָא לָא יְבִית גִּיּוֹרָא דָשַׁי לְאַכְסְנָיָא פִּתְחֵית׃
33 אִין חַפִּיַּת כְּאָדָם מְרוֹדֵי לְמִטְמַע בְּעִטְפֵּי סָרְחָנִי׃
34 אֲרוּם אֶתְקַף בִּרְגוֹשׁ רַבְנוּתָא וּבְסִיר גְּנִיסְתָא יְתַבְּרַנַּנִי וְשָׁתֵקַת וְלָא אֶפּוֹק מַעֲלָנָא׃
35 מַן יִגְזוֹר עֲלַי יְקַבֵּל מִנִּי הָא רִיגְרוּגִי וְשַׁדַּי עָנֵה יָתִי וּפִטְקָא דִכְתַב אֱנָשׁ תִּגְרִי׃ 36 אִין לָא עַל כִּתְפִּי אֶסוֹבְרִנֵּהּ אֲכַבְּנִנֵּהּ כְּלִילָן לִי׃
37 מִנְיַן פְּסִיעָתַי אֲחַוִּינֵהּ דִּכְמַת אַרְכוֹנָא אֲדָרְנִנֵּהּ׃ 38 אִין עֲלַי אַרְעִי תִקְבּוֹל וְכַחֲדָא תַּלְמֶיהָא בָּכְיָן׃
39 אִין חֵילָהּ אַכְלֵית בְּלָא כְסַף וְנַפְשָׁא דְמָרְהָא אַפְחֵית׃
40 חֲלַף חִנְטַיָּא יִפְּקוּן סִילְוֵי וַחֲלַף שְׂעָרְתָא הוּזְמֵי שְׁלִימוּ פִּתְגָמֵי אִיּוֹב׃

‡ *Si leuaui pupillo manum, confidens quo-* 21
niam multa mihi auxiliatio adest.
‡ *Recedat igitur humerus meus à iunctura,* 22
at brachium meum à cubito meo confringatur.
‡ *Timor enim Domini continuit me, & à* 23
captione eius non feram. ‡ *Si ordinaui* 24
aurum fortitudinem meam, si autem & in la-
pide pretioso fiduciam habui: ‡ *Si autem* 25
& lætatus sum multis diuitiis mihi existenti-
bus; si autem & in innumerabilibus posui ma-
num meam. ‡ *Aut non video quidem* 26
solem lucentem deficientem, lunam autem defi-
cientem: non enim in eis est.
‡ *Et si deceptum est latenter cor meum; si au* 27
tem & manum meam imponens in ore meo os-
culatus sum. ‡ *Et hoc mihi igitur iniqui-* 28
tas maxima computetur, quoniã mentitus sum
coram Domino altissimo. ‡ *Si autem &* 29
gaudens factus sum ruina inimicorum meorum.
‡ *Et dixit cor meum euge, audiat igitur au-* 30
ris mea maledictionem meam. Diuulger autem
igitur à populo meo malè affectus. ‡ *Si autem* 31
& sæpè dixerunt ancillæ meæ, quis daret nobis
de carnibus eius saturari? valdè me vtili exi-
stente: ‡ *Foris autem non morabatur peregri-* 32
nus. at ostium meum omni venienti patuit.
‡ *Si autem et cùm peccauerim, inuitè abscon-* 33
di peccatum meum.
‡ *Non enim auerti multitudinem turbæ, vt* 34
non eloquerer coram eis. si autem & permisi
impotentem exire ostium meum sinu vacuo.
‡ *Quis det audientem me, manum autem* 35
Domini si non timueram?
‡ *Syngraphum autem quod habui contra* 36
quempiam in humeris circumponens coronam
legebam: ‡ *Et si non scindens illud reddidi,* 37
nihil accipiens à debitore.
‡ *Si in me aliquando terra gemuit; si autem* 38
& sulci eius fleuerunt vna.
‡ *Si autem & fortitudinem eius comedi so-* 39
lus sine pretio; si autem et animam domini ter-
ræ apprehendens afflixi: ‡ *Pro tritico igitur* 40
egrediatur mihi vrtica, pro autem hordeo spina.
Et cessauit Iob à verbis.

21 ‡ εἰ ἐπῆρα ὀρφανῷ χεῖρα, πεποιθὼς ὅτι πολλή μοι
βοήθεια περίεστιν.
22 ‡ ἀποσταίη ἄρα ὁ ὦμός μου ἀπὸ τῆς κλειδός· ὁ δὲ βρα-
χίων μου ἀπὸ τοῦ ἀγκῶνός μου συντριβείη.
23 ‡ φόβος γὰρ κυρίου συνέσχε με, καὶ ἀπὸ τοῦ λήμματος
24 αὐτοῦ οὐχ ὑποίσω. ‡ εἰ ἔταξα χρυσίον ἰσχύν μου, εἰ δὲ
καὶ λίθῳ πολυτελεῖ ἐπεποίθησα·
25 ‡ εἰ δὲ καὶ ηὐφράνθην πολλοῦ πλούτου μοι γενομένου,
εἰ δὲ καὶ ἐπ' ἀναριθμήτοις ἐθέμην χεῖρά μου.
26 ‡ ἢ οὐχ ὁρῶ μὲν ἥλιον τὸν ἐπιφαύσκοντα ἐκλείποντα,
σελήνην δὲ φθίνουσαν. οὐ γὰρ ἐπ' αὐτοῖς ἐστι·
27 ‡ καὶ εἰ ἠπατήθη λάθρα ἡ καρδία μου, εἰ δὲ καὶ χεῖ-
ρά μου ἐπιθεὶς ἐπὶ στόματί μου ἐφίλησα.
28 ‡ καὶ τοῦτό μοι ἄρα ἀνομία ἡ μεγίστη λογισθείη, ὅτι ἐ-
ψευσάμην ἔναντι κυρίου τοῦ ὑψίστου.
29 ‡ εἰ δὲ καὶ ἐπιχαρὴς ἐγενόμην πτώματι ἐχθρῶν μου.
30 ‡ καὶ εἶπεν ἡ καρδία μου εὖγε, ἀκούσαι ἄρα τὸ οὖς μου
τὴν κατάραν μου. θρυληθείην δὲ ἄρα ὑπὸ λαοῦ μου κα-
31 κούμενος· ‡ εἰ δὲ καὶ πολλάκις εἶπον αἱ θεράπαιναί
μου, τίς ἂν δῴη ἡμῖν τῶν σαρκῶν αὐτοῦ ἐμπλησθῆναι; λίαν
μου χρηστοῦ ὄντος·
32 ‡ ἔξω δὲ οὐκ ηὐλίζετο ξένος, ἡ δὲ θύρα μου παντὶ ἐλ-
33 θόντι ἀνέῳκτο. ‡ εἰ δὲ καὶ ἁμαρτὼν ἀκουσίως ἔκρυψα
τὴν ἁμαρτίαν μου·
34 ‡ οὐ γὰρ διετράπην πολυοχλίαν πλήθους, τοῦ μὴ ἐξα-
γορεῦσαι ἐνώπιον αὐτῶν. εἰ δὲ καὶ εἴασα ἀδύνατον ἐξελ-
θεῖν τὴν θύραν μου κόλπῳ κενῷ.
35 ‡ τίς δῴη ἀκούοντά μου. χεῖρα δὲ κυρίου εἰ μὴ ἐδε-
δοίκειν;
36 ‡ συγγραφὴν δὲ ἣν εἶχον κατά τινος ἐπ' ὤμοις ἂν πε-
ριθέμενος στέφανον ἀνεγίνωσκον.
37 ‡ καὶ εἰ μὴ ῥήξας αὐτὴν ἀπέδωκα, οὐθὲν λαβὼν πα-
ρὰ χρεωφειλέτου.
38 ‡ εἰ ἐπ' ἐμοί ποτε ἡ γῆ ἐστέναξεν, εἰ δὲ καὶ αἱ αὔλα-
κες αὐτῆς ἔκλαυσαν ὁμοθυμαδόν.
39 ‡ εἰ δὲ καὶ τὴν ἰσχὺν αὐτῆς ἔφαγον μόνος ἄνευ τιμῆς·
εἰ δὲ καὶ ψυχὴν κυρίου τῆς γῆς ἐκλαβὼν ἐλύπησα·
40 ‡ ἀντὶ πυροῦ ἄρα ἐξέλθοι μοι κνίδη, ἀντὶ δὲ κριθῆς βά-
τος. καὶ ἐπαύσατο Ἰὼβ ῥήμασιν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

21 Si leuaui super pupillum manum meam, cùm viderem in porta auxilium meum. 22 Humerus meus à scapula sua cadat,
& brachium meum à canna sua confringatur. 23 Quoniam terribilis fuit apud me terror Dei, & à timore eius non potero
subsistere. 24 Si posui in auro spem meam, & obrizo dixi fiduciam meam. 25 Si lætatus sum quando multiplicatæ
sunt diuitiæ meæ; & si in multitudine *earum* plausi manu mea. 26 Si circuitum solis contemplatus sum cùm illucesceret, & lunam cum
splendore incedentem. 27 Et deceptum est in abscondito cor meum, & osculatum est manum meam os meum.
28 Est etiam iniquitas maxima, quoniam negarem Deum desuper. 29 Si gauisus sum in interitu eius qui me oderat; &
excitatus sum cùm inuenisset eum malum. 30 Et non dimisi vt peccaret palatum meum, vt expeteret mortem animæ suæ.
31 Si non dixerunt viri tabernaculi mei, quis iuberet vt de carnibus eius non saturaremur? 32 In platea non manebat
peregrinus, ostia mea hospitibus aperiebam. 33 Si operui sicut Adam peccatum meum, vt absconderem in sinu meo scelus
meum. 34 Quando roboratus sum in tumultu principatus, & contemptibilis familiarum terrebat me, & tacui, & non egredie-
bar ostium. 35 Quis decernit mihi vt exaudirer? ecce desiderium meum est, vt Omnipotens respondeat mihi, & libellum scri-
bat homo contentionis meæ. 36 Nisi in humero meo portarem illum, & circundarem illum quasi coronam mihi.
37 Numerum gressuum meorum nunciabo illi, & quasi ad principem munus offeram illi.
38 Si aduersum me terra mea clamabat, & simul sulci eius flebant.
39 Si virtutem eius comedi absque argento, & animam domini sui dolore affeci.
40 Pro tritico egrediantur tribuli, & pro hordeo spinæ. Completa sunt verba Iob.

לב

1 * וַיִּשְׁבְּתוּ שְׁלֹשֶׁת הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה מֵעֲנוֹת אֶת־
אִיּוֹב כִּי הוּא צַדִּיק בְּעֵינָיו ׃
2 * וַיִּחַר אַף אֱלִיהוּא בֶן־בַּרַכְאֵל הַבּוּזִי מִמִּשְׁפַּחַת
רָם בְּאִיּוֹב חָרָה אַפּוֹ עַל־צַדְּקוֹ נַפְשׁוֹ מֵאֱלֹהִים ׃
3 * וּבִשְׁלֹשֶׁת רֵעָיו חָרָה אַפּוֹ עַל אֲשֶׁר לֹא־מָצְאוּ
מַעֲנֶה וַיַּרְשִׁיעוּ אֶת־אִיּוֹב ׃
4 * וֶאֱלִיהוּ חִכָּה אֶת־אִיּוֹב בִּדְבָרִים כִּי זְקֵנִים־הֵמָּה
מִמֶּנּוּ לְיָמִים ׃
5 * וַיַּרְא אֱלִיהוּא כִּי אֵין מַעֲנֶה בְּפִי שְׁלֹשֶׁת
הָאֲנָשִׁים וַיִּחַר אַפּוֹ ׃
6 * וַיַּעַן אֱלִיהוּא בֶן־בַּרַכְאֵל הַבּוּזִי וַיֹּאמַר צָעִיר
אֲנִי לְיָמִים וְאַתֶּם יְשִׁישִׁים עַל־כֵּן זָחַלְתִּי וָאִירָא
מֵחַוֺּת דֵּעִי אֶתְכֶם ׃
7 * אָמַרְתִּי יָמִים יְדַבֵּרוּ וְרֹב שָׁנִים יֹדִיעוּ חָכְמָה ׃
8 * אָכֵן רוּחַ הִיא בֶאֱנוֹשׁ וְנִשְׁמַת שַׁדַּי תְּבִינֵם ׃
9 * לֹא־רַבִּים יֶחְכָּמוּ וּזְקֵנִים יָבִינוּ מִשְׁפָּט ׃
10 * לָכֵן אָמַרְתִּי שִׁמְעָה־לִּי אֲחַוֶּה דֵעִי אַף־אָנִי ׃
11 * הֵן הוֹחַלְתִּי לְדִבְרֵיכֶם אָזִין עַד־תְּבוּנוֹתֵיכֶם
עַד־תַּחְקְרוּן מִלִּין ׃
12 * וְעָדֵיכֶם אֶתְבּוֹנָן וְהִנֵּה אֵין לְאִיּוֹב מוֹכִיחַ עוֹנֶה
אֲמָרָיו מִכֶּם ׃
13 * פֶּן־תֹּאמְרוּ מָצָאנוּ חָכְמָה אֵל יִדְּפֶנּוּ לֹא־
אִישׁ ׃
14 * וְלֹא־עָרַךְ אֵלַי מִלִּין וּבְאִמְרֵיכֶם לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ ׃
15 * חַתּוּ לֹא־עָנוּ עוֹד הֶעְתִּיקוּ מֵהֶם מִלִּים ׃
16 * וְהוֹחַלְתִּי כִּי־לֹא יְדַבֵּרוּ כִּי עָמְדוּ לֹא־עָנוּ עוֹד ׃
17 * אַעֲנֶה אַף־אֲנִי חֶלְקִי אֲחַוֶּה דֵעִי אַף־אָנִי ׃
18 * כִּי מָלֵתִי מִלִּים הֱצִיקַתְנִי רוּחַ בִּטְנִי ׃

CAP. XXXII.

1 OMiſerunt autem tres viri iſti reſpon-
A dere Iob, eò quòd iuſtus ſibi vide-
2 retur. * Et iratus indignatuſque eſt Heliu
filius Barachel Buzites de cognatiõe Ram.
iratus eſt autem aduerſum Iob, eò quòd
iuſtum ſe eſſe diceret coram Deo.
3 * Porrò aduerſum amicos eius indig-
natus eſt, eò quòd non inueniſſent reſpõ-
ſionem rationabilem, ſed tantũmodo con
4 demnaſſent Iob. * Igitur Heliu expe-
B ctauit Iob loquentem, eò quòd ſeniores
5 eſſent qui loquebantur. * Cùm autem vi-
diſſet quòd tres reſpõdere non potuiſſent,
6 iratus eſt vehementer. * Reſpondenſque
Heliu filius Barachel Buzites dixit: Iu-
nior ſum tempore, vos autem antiquio-
res. idcircò demiſſo capite veritus ſum vo-
bis indicare meam ſententiam.
7 * Sperabam enim quòd ætas prolixior
loqueretur, & annorum multitudo doce-
8 ret ſapientiam. * Sed, vt video, ſpiritus
C eſt in hominibus, & inſpiratio omnipo-
9 tentis dat intelligentiam. * Non ſunt lon-
gæui ſapientes, nec ſenes intelligunt iudi-
10 cium. * Ideò dicam: Audite me, oſtẽdam
vobis etiam ego meam ſapientiam.
11 * Expectaui enim ſermones veſtros, au-
diui prudentiam veſtram. donec diſcepta-
12 remini ſermonibus veſtris, * & donec pu-
tabam vos aliquid dicere, conſiderabam.
Sed, vt video, non eſt qui poſsit arguere
Iob, & reſpondere ex vobis ſermonibus
13 eius. * Ne fortè dicatis: Inuenimus ſapiẽ-
D tiam, Deus proiecit eum, non homo.
14 * Nihil locutus eſt mihi, & ego non ſe-
cundùm ſermones veſtros reſpõdebo illi.
15 * Extimuerunt, nec reſponderunt vltrà,
16 abſtuleruntque à ſe eloquia. * Quoniam
igitur expectaui, & non ſunt locuti; ſtete-
17 runt, nec reſponderunt vltrà: * Reſponde-
bo & ego partem meam, & oſtendam ſcien
18 tiam meam. * Plenus ſum enim ſermoni-
bus, & coarctat me ſpiritus vteri mei.

תרגום

לב

1 וּפְסַקוּ תְּלָתָא גֻבְרַיָּא הָאִלֵּין מִלְּאַתָבָא יָת אִיּוֹב מְטוּל דְּהוּא זַכַּי בְּעֵינוֹי ׃ 2 וּתְקֵף רָגְזָא דֶּאֱלִיהוּא בַּר בַּרַכְאֵל בּוּזָאָה דְּמִן
גְּנִיסַת אַבְרָהָם בְּאִיּוֹב תְּקֵף רָגְזֵיהּ מְטוּל זַכָּאוּתֵיהּ נַפְשֵׁיהּ מִן אֱלָהָא ׃ 3 וּבִתְלָת חַבְרוֹי תְּקֵף רָגְזֵיהּ מְטוּל דְּלָא אַשְׁכַּחוּ תְּיוּבְתָּא וְחַיִּבוּ
יָת אִיּוֹב ׃ 4 וֶאֱלִיהוּ מְתַן יָת אִיּוֹב בְּמִלַּיָּא אֲרוּם סָבִין הִנּוּן מִנֵּיהּ לְיוֹמִין ׃ 5 וַחֲמָא אֱלִיהוּא אֲרוּם לֵית תְּיוּבְתָּא בְּפוּם תְּלָתָא
גֻבְרַיָּא וּתְקֵף רָגְזֵיהּ ׃ 6 וַאֲתִיב אֱלִיהוּא בַּר בַּרַכְאֵל בּוּזָאָה וַאֲמַר זוּטַר אֲנָא לְיוֹמַיָּא וְאַתּוּן קַשִּׁישִׁין מְטוּל הֵיכְנָא אִיסְתְּפֵיתִי וּדְחֵלֵת
מִלְּחַוָּאָה מַנְדְּעִי עִמְּכוֹן ׃ 7 אֲמָרֵת יוֹמַיָּא יְמַלְּלוּן וְסַגְעֵי שְׁנַיָּא יוֹדְעוּן חָכְמְתָא ׃
8 בְּקוּשְׁטָא רוּחַ נְבוּאֲתָא הִיא בְּבַר נַשׁ וּמֵימַר שַׁדַּי תְּבִינִנּוּן ׃ 9 לָא רַבְרְבַיָּא חַכְמִין וְסָבַיָּא יְבִינוּן דִּינָא ׃ 10 בְּכֵן אֲמָרֵת קַבֵּל
מִנִּי אֲחַוֵּי מַנְדְּעִי אַף אֲנָא ׃ 11 הָא אוֹרֵכֵת לְפִתְגָּמֵיכוֹן אֲצֵית עַד בְּיוּנְתְּכוֹן עַד תְּפַשְׁפְּשׁוּן מִלַּיָּא ׃ 12 וְגַבֵּיכוֹן אֶתְבַּיַּן וְהָא לֵית
לְאִיּוֹב מַכְּסַן מְתִיב מֵימְרוֹי מִנְּכוֹן ׃ 13 דִּילְמָא תֵימְרוּן אַשְׁכַּחְנָא חָכְמְתָא אֱלָהָא יַשְׁקְפִנֵּיהּ לָא גְבַר ׃
14 וְלָא סַדַּר לְוָתִי מִלַּיָּא וּבְמֵימְרֵיכוֹן לָא אֲתִיבִינֵּיהּ ׃ 15 אִתְבָּרוּ וְלָא אֲתִיבוּ תוּב אִסְתַּלַּקוּ מִנְּהוֹן מִלַּיָּא ׃
16 וְאוֹרֵכֵת אֲרוּם לָא יְמַלְּלוּן אֲרוּם יִשְׁתְּקוּן קָמוּ וְלָא אֲתִיבוּ תוּב ׃ 17 אֲתֵיב לְחוּד אֲנָא חוּלָקִי אֲחַוֵּי מַנְדְּעִי לְחוּד אֲנָא ׃
18 אֲרוּם מְלֵיתִי מִלַּיָּא אַעֲקַתְנִי רוּחָא דִכְרֵיסִי ׃

CAP. XXXII.

TAcuerunt autem & tres amici eius amplius 1
contradicere Iob: erat enim Iob iuſtus co-
ram eis.
Iratus eſt autem Eliu filius Barachiel Bu 2
zites de cognatione Aram, Auſitidis regio-
nis. iratus eſt autem aduerſum Iob valdè, eò
quòd oſtendit ſe iuſtum coram Domino.
Et contra tres autem amicos iratus eſt val- 3
dè, quoniam non potuerunt reſpondere contra-
ria Iob, & poſuerunt ipſum eſſe impium.
Eliu autem expectauit dare reſponſionem 4
Iob, quoniam ſeniores eo ſunt diebus.
Et vidit Eliu quòd non eſt reſponſum in 5
ore trium virorum, & iratus eſt furor eius.
Reſpondens autem Eliu filius Barachiel 6
Buzites dixit: Iunior quidem ſum tempore,
vos autem eſtis ſeniores. idcircò tacui, timens
vobis renunciare meam ſcientiam.
Dixi autem, Non tempus eſt loquens, in 7
multis autem annis non nouerunt ſapientiam:
Sed ſpiritus eſt in hominibus. inſpiratio au- 8
tem omnipotentis quæ docet.
Non longæui ſunt ſapientes, neque ſenes 9
norunt iudicium.
Ideò dixi: Audite me, & nunciabo vobis 10
quæ noui: auribus percipite mea verba:
Dicam enim vobis audientibus vſque quo 11
ſcrutemini ſermones.
Et vſque ad vos intelligam: & ecce non 12
fuit ipſi Iob redarguens, reſpondens eius verba
ex vobis.
Ne dicatis: Inuenimus ſapientiam Domi- 13
no addentes:
Homini autem commiſiſtis loqui talia 14
verba.
Timuerunt, non reſponderunt amplius, an- 15
tiquos fecerunt ex ipſis ſermones.
Expectaui, non enim locuti ſunt, quoniam 16
ſteterunt, non reſponderunt.
Reſpondens autem Eliu, dicit: Rurſus 17
loquar:
Plenus enim ſum verbis, perdit enim me 18
ſpiritus vteri.

λβ'.

1 Ἡσύχασαν δὲ καὶ οἱ τρεῖς φίλοι αὐτοῦ ἔτι ἀντειπεῖν
ἰώβ, ἦν γὰρ ἰὼβ δίκαιος ἐναντίον αὐτῶν.
2 ὠργίσθη δὲ ἐλιοὺς ὁ τοῦ βαραχιὴλ ὁ βουζίτης ἐκ τῆς συγ-
γενείας ἀράμ, τῆς αὐσίτιδος χώρας. ὠργίσθη δὲ τῷ ἰὼβ
σφόδρα, διότι ἀπέφηνεν ἑαυτὸν δίκαιον ἐναντίον τοῦ κυρίου.
3 καὶ κατὰ τῶν τριῶν δὲ φίλων ὠργίσθη σφόδρα, ὅτι οὐκ
ἠδυνάσθησαν ἀποκριθῆναι ἀντίθετα ἰώβ, καὶ ἔθεντο αὐ-
τὸν εἶναι ἀσεβῆ.
4 ἐλιοὺς δὲ ὑπέμεινε δοῦναι ἀπόκρισιν ἰώβ· ὅτι πρεσβύ-
τεροι αὐτοῦ εἰσὶν ἡμέραις.
5 καὶ εἶδεν ἐλιοὺς ὅτι οὐκ ἔστιν ἀπόκρισις ἐν στόματι τῶν
τριῶν ἀνδρῶν, καὶ ἐθυμώθη ὀργὴ αὐτοῦ.
6 ὑπολαβὼν δὲ ἐλιοὺς ὁ τοῦ βαραχιὴλ ὁ βουζίτης εἶπεν,
7 νεώτερος μέν εἰμι τῷ χρόνῳ, ὑμεῖς δέ ἐστε πρεσβύτε-
ροι. διὸ ἡσύχασα φοβηθεὶς τοῦ ὑμῖν ἀναγγεῖλαι τὴν ἐ-
μαυτοῦ ἐπιστήμην.
7 εἶπα δέ, οὐχ ὁ χρόνος ἐστὶν ὁ λαλῶν, ἐν πολλοῖς δὲ
ἔτεσιν οὐκ οἴδασι σοφίαν·
8 ἀλλὰ πνεῦμά ἐστιν ἐν βροτοῖς. πνοὴ δὲ παντοκράτο-
ρός ἡ διδάσκουσα.
9 οὐχ οἱ πολυχρόνιοί εἰσι σοφοί, οὐδ' οἱ γέροντες οἴ-
δασι κρίμα.
10 διὸ εἶπα, ἀκούσατέ μου, καὶ ἀναγγελῶ ὑμῖν ἃ οἶδα.
ἐνωτίζεσθέ μου τὰ ῥήματα·
11 ἐρῶ γὰρ ὑμῶν ἀκουόντων ἄχρις οὗ ἐτάσητε λόγους.
12 καὶ μέχρι ὑμῶν συνήσω, καὶ ἰδοὺ οὐκ ἦν
τῷ ἰὼβ ἐλέγχων· ἀνταποκρινόμενος αὐτοῦ ῥήματα ἐξ
ὑμῶν.
13 ἵνα μὴ εἴπητε, εὕρομεν σοφίαν κυρίῳ προσθέμενοι,
14 ἀνθρώπῳ δὲ ἐπετρέψατε λαλῆσαι τοιαῦτα ῥή-
ματα.
15 ἐπτοήθησαν οὐκ ἀπεκρίθησαν ἔτι, ἐπαλαίωσαν ἐξ
αὐτῶν λόγους.
16 ὑπέμεινα, οὐ γὰρ ἐλάλησαν, ὅτι ἔστησαν, οὐκ ἀπε-
κρίθησαν.
17 ὑπολαβὼν δὲ ἐλιοὺς λέγει, πάλιν λαλήσω.
18 πλήρης γάρ εἰμι ῥημάτων, ὀλέκει γάρ με τὸ πνεῦμα
τῆς γαστρός.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XXXII.

ET omiſerunt tres viri iſti reſpondere Iob, eò quòd eſſet iuſtus in oculis ſuis. 2 Et iratus eſt furor Elihu filij Barachel Buzites, de
cognatione Abraham, contra Iob. iratus eſt enim furor eius eò quòd iuſtificaſſet animam ſuam magis quàm Deum.
3 Et aduerſus tres amicos eius iratus eſt furor eius, eò quòd non inueniſſent reſponſionem, & condemnaſſent Iob.
4 Elihu autem expectauit Iob in ſermonibus, quoniam ipſi ſeniores diebus erant illo. 5 Et vidit Elihu quòd non eſſet
reſponſio in ore trium virorum, & iratus eſt furor eius. 6 Et reſpondit Elihu filius Barachel Buzites, & ait: Iunior ſum
diebus, & vos eſtis longæui, propterea dubitabam & timebam annunciare ſcientiam meam vobiſcum. 7 Dixi: Diebus lo-
quentur, & multitudine annorum oſtendent ſcientiam. 8 Veruntamen ſpiritus prophetiæ eſt in filio hominis, & verbum
omnipotentis intelligere faciet eos. 9 Non magnifici ſunt ſapientes, nec ſenes intelligunt iudicium. 10 Propterea dixi:
Audi me, annunciabo ſcientiam meam etiam ego. 11 Ecce expectaui ſermones veſtros, audiui vſque ad intelligentiam ve-
ſtram donec ſcrutaremini ſermones. 12 Et apud vos intelligebam, & ecce non eſt qui arguat Iob, nec reſpondeat verbis
eius ex vobis. 13 Ne fortè dicatis: Inuenimus ſapientiam, Deus percuſſit eum, & non homo. 14 Et non direxit
ad me ſermones, & iuxta verba veſtra non reſpondebo illi. 15 Contriti ſunt & non reſponderunt vltrà, & abſtulerunt à ſe
ſermones. 16 Et expectaui quoniam non loquebantur; quia tacuerunt, ſteterunt, & non reſponderunt vltrà.
17 Reſpondebo quoque ego partem meam: annunciabo ſcientiam meam etiam ego.
18 Quoniam plenus ſum ſermonibus, coarctauit me ſpiritus ventris mei.

19 הִנֵּה בִטְנִי כְּיַיִן לֹא יִפָּתֵחַ כְּאֹבוֹת חֲדָשִׁים
יִבָּקֵעַ׃
20 אֲדַבְּרָה וְיִרְוַח־לִי אֶפְתַּח שְׂפָתַי וְאֶעֱנֶה׃
21 אַל־נָא אֶשָּׂא פְנֵי־אִישׁ וְאֶל־אָדָם לֹא
אֲכַנֶּה׃
22 כִּי לֹא יָדַעְתִּי אֲכַנֶּה כִּמְעַט יִשָּׂאֵנִי עֹשֵׂנִי׃

לג

1 וְאוּלָם שְׁמַע־נָא אִיּוֹב מִלָּי וְכָל־דְּבָרַי
הַאֲזִינָה׃
2 הִנֵּה־נָא פָּתַחְתִּי פִי דִּבְּרָה לְשׁוֹנִי בְחִכִּי׃
3 יֹשֶׁר־לִבִּי אֲמָרָי וְדַעַת שְׂפָתַי בָּרוּר מִלֵּלוּ׃
4 רוּחַ־אֵל עָשָׂתְנִי וְנִשְׁמַת שַׁדַּי תְּחַיֵּנִי׃
5 אִם־תּוּכַל הֲשִׁיבֵנִי עֶרְכָה לְפָנַי הִתְיַצָּבָה׃
6 הֵן־אֲנִי כְפִיךָ לָאֵל מֵחֹמֶר קֹרַצְתִּי גַם־אָנִי׃
7 הִנֵּה אֵימָתִי לֹא תְבַעֲתֶךָּ וְאַכְפִּי עָלֶיךָ לֹא־יִכְבָּד׃
8 אַךְ אָמַרְתָּ בְאָזְנָי וְקוֹל מִלִּין אֶשְׁמָע׃
9 זַךְ אֲנִי בְּלִי־פָשַׁע חַף אָנֹכִי וְלֹא עָוֺן לִי׃
10 הֵן תְּנוּאוֹת עָלַי יִמְצָא יַחְשְׁבֵנִי לְאוֹיֵב לוֹ׃
11 יָשֵׂם בַּסַּד רַגְלָי יִשְׁמֹר כָּל־אָרְחֹתָי׃
12 הֶן־זֹאת לֹא־צָדַקְתָּ אֶעֱנֶךָּ כִּי־יִרְבֶּה אֱלוֹהַּ
מֵאֱנוֹשׁ׃
13 מַדּוּעַ אֵלָיו רִיבוֹתָ כִּי כָל־דְּבָרָיו לֹא יַעֲנֶה׃
14 כִּי־בְאַחַת יְדַבֶּר־אֵל וּבִשְׁתַּיִם לֹא יְשׁוּרֶנָּה׃
15 בַּחֲלוֹם חֶזְיוֹן לַיְלָה בִּנְפֹל תַּרְדֵּמָה עַל־אֲנָשִׁים
בִּתְנוּמוֹת עֲלֵי מִשְׁכָּב׃
16 אָז יִגְלֶה אֹזֶן אֲנָשִׁים וּבְמֹסָרָם יַחְתֹּם׃
17 לְהָסִיר אָדָם מַעֲשֶׂה וְגֵוָה מִגֶּבֶר יְכַסֶּה׃
18 יַחְשֹׂךְ נַפְשׁוֹ מִנִּי־שָׁחַת וְחַיָּתוֹ מֵעֲבֹר בַּשָּׁלַח׃
19 וְהוּכַח בְּמַכְאוֹב עַל־מִשְׁכָּבוֹ וְרִיב עֲצָמָיו אֵתָן׃
20 וְזִהֲמַתּוּ חַיָּתוֹ לָחֶם וְנַפְשׁוֹ מַאֲכַל תַּאֲוָה׃

19 *En venter meus quaſi muſtum abſque
ſpiraculo quod lagunculas nouas dirum-
20 pit.*Loquar & reſpirabo paululum,aperiã
21 labia mea & reſpondebo. *Non accipiam
perſonam viri, & Deũ homini non æqua-
22 bo. *Neſcio enim quàm diu ſubſiſtam, &
ſi poſt modicum tollat me factor meus.

CAP. XXXIII.

1 AVdi igitur Iob eloquia mea, & omnes
2 ſermones meos auſculta. *Ecce aperui
os meum : loquitur lingua mea in fauci-
3 bus meis. *Simplici corde meo ſermones
mei, & ſcientiam labia mea puram loquẽ-
4 tur. *Spiritus Dei fecit me,& ſpiraculum
5 omnipotentis viuificauit me. *Si potes
reſponde mihi, & aduerſus faciem meam
6 conſiſte. *Ecce & me ſicut & te fecit Deus,
& de eodem luto ego quoque formatus
7 ſum. *Veruntamen miraculum meum
non te terreat, & eloquentia mea non ſit
8 tibi grauis. *Dixiſti ergo in auribus meis,
9 & vocem verborum tuorum audiui.*Mũ-
dus ſum ego & abſque delicto immacula-
10 tus, & non eſt iniquitas in me.*Quia que-
relas in me reperit, ideò arbitratus eſt me
11 inimicũ ſibi.*Poſuit in neruo pedes meos,
12 cuſtodiuit omnes ſemitas meas. *Hoc eſt
ergo in quo non es iuſtificatus.Reſponde-
13 bo tibi,quia maior ſit Deus homine.*Ad-
uerſus eum cõtendis, quòd non ad omnia
14 verba reſponderit tibi. *Semel loquitur
Deus, & ſecundò idipſum non repetit.
15 *Per ſomnium in viſione nocturna,
C quando irruit ſopor ſuper homines, &
16 dormiunt in lectulo. *Tunc aperit au-
res virorum, & erudiens eos inſtruit diſci-
17 plina: *Vt auertat hominem ab his quæ
18 fecit, & liberet eum de ſuperbia: *Eruens
animam eius à corruptione, & vitam il-
19 lius,vt non tranſeat in gladium.*Increpat
quoque per dolorem in lectulo; & omnia
20 oſſa eius marceſcere facit. *Abominabi-
lis ei fit in vita ſua panis, & animæ illius
cibus antè deſiderabilis.

תרגום

19 הָא כְרֵיסִי הֵיךְ חֲמַר חֲדַת לָא יִתְפַּתַּח הֵיךְ לְגִינִין חַדְתִּין יִתְבְּזַע׃ 20 אֲמַלֵּל וְיִרְוַח לְגַרְמִי אֶפְתַּח סִפְוָתִי וְאָתֵיב׃ 21 לָא כְּדוֹן
אֶסַּב אַפֵּי גְבַר וּלְבַר נַשׁ לָא אֶשְׁתְּמוֹדַע׃ 22 אֲרוּם לָא יְדַעִית לְאִשְׁתְּמוֹדָעָא כִּזְעֵיר פּוּן יִסּוֹבַר יָתִי דַעֲבַד יָתִי׃

לג

1 וּבְרַם שְׁמַע כְּדוֹן אִיּוֹב מִלַּי וְכָל פִּתְגָמַי אָצֵית׃ 2 הָא כְעַן פִּתְחֵית פּוּמִי מַלֵּלַת לִישָׁנִי בְּמוֹרִיגִי׃ 3 תְּרִיצוּת לִבְבִי מֵימְרֵי וּמַנְדְּעֵי סִפְוָתִי
בְּרִיר מַלִּילוּ׃ 4 רוּחַ דֶּאֱלָהּ עַבְדַת יָתִי וּמֵימַר שַׁדַּי תְּקַיְּמִינַנִי׃ 5 אִין תִּכּוּל תְּתִיבִינַנִי סַדַּר קֳדָמַי אִתְעַתַּד׃ 6 הָא אֲנָא דִכְוָתָךְ
לֶאֱלָהּ מִן טִינָא אִתְלְיֵישַׁת בְּרַם אֲנָא׃ 7 הָא אֵימְתִי לָא תְבַעֲתִנָּךְ וְטוּנִי עֲלָךְ לָא יֵיקַר׃ 8 בְּרַם אֲמַרְתְּ בְּאֻדְנַי וְקָל מִלַּיָּא אֶשְׁמַע׃
9 זַכַּאי אֲנָא מִדְּלֵית מְרַד שְׁזִיג אֲנָא וְלָא סָרְחָנָא לִי׃ 10 הָא תַּרְעֲמוּתָא עֲלַי יַשְׁכַּח יַחְשְׁבִנַּנִי לִבְעֵל דְּבָבָא לֵהּ׃ 11 יְשַׁוֵּי בְשִׁיעַ רִגְלַי
יִטַּר כָּל שְׁבִילָי׃ 12 הָא דָא לָא דַכְיָת דַּאֲתִיבִנָּךְ אֲרוּם יִתְרַבְרַב אֱלָהּ מִן בַּר נַשׁ׃ 13 מָה דֵין לְוָתֵהּ נְצֵיתָא אֲרוּם כָּל פִּתְגָמוֹי לָא יָתִיב׃
14 אֲרוּם בְּחָדָא שׁוּתָא יְמַלֵּל אֱלָהּ וּבְתִנְיָתָא לָא אִצְטְרִיךְ לְמִסְכְּיֵהּ׃ 15 בְּחֶלְמָא בְּחֶזְוָא דְלֵילְיָא כַּד נָפְלַת שִׁינְתָא עֲמִיקְתָּא עַל בְּנֵי
נָשָׁא בְּנִיוּמָתָא עַל מִדְמְכָא׃ 16 הֵיכְדֵין יְגַלֵּה אֻדְנָא דִבְנֵי נָשָׁא וּבְמַרְדוּתְהוֹן יַחְתּוֹם׃ 17 לְמֶעְדֵּי בַר נַשׁ מֵעוֹבָדָא בִישָׁא וְגֵיוְתָנוּתָא
מִגַּבְרָא יְכַסֵּי׃ 18 יִמְנַע נַפְשֵׁהּ מִשַּׁחוּתָא וְחַיוּי מִן לְמֶעְבַּר בְּשִׁלְחָא׃ 19 וּמִתְמַכְסָן בְּכֵיבָא עַל בֵּית מִדְמְכֵהּ וְסוּגְעֵי אֵבָרוֹי תַּקִּיפִין׃
20 מִן תּוּנְבָא דְנָקִיט לֵהּ מְרַחֲקָא נִשְׁמְתָא מְזוֹנָא וְנַפְשֵׁהּ מֵיכְלָא רְגִיגָא׃

*At venter meus ſicut vter muſti feruens 19
ligatus, & ſicut follis fabri ferrarij ruptus.
Loquar vt requieſcam cùm aperuerim la- 20
bia: Hominem enim non verebor. quine- 21
tiam neque mortalem non reuerebor.
Non enim ſcio mirari perſonam; ſi autem 22
non, & me tineæ comedant.*

CAP. XXXIII.

*VEruntamen audi Iob verba mea, & ſermo- 1
nem auribus percipe meum. Ecce enim 2
aperui os meum, & locuta eſt lingua mea:
Mundum meum cor verbis, intellectus 3
autem labiorum meorum munda cogitabit.
Spiritus diuinus qui fecit me, ſpiraculum 4
autem omnipotentis eſt docens me. Si po- 5
tueris, da mihi reſponſum: ad hæc expecta, ſta
ante me, & ego ante te. De luto confectus es 6
tu ſicut & ego, de eodem perfecti ſumus.
Non timor mei te ſtupefaciet. neque ma- 7
nus mea grauis erit in te: Sed dixiſti in au- 8
ribus meis. vocem verborum tuorum audiui.
Quoniam dicis; Mundus ſum cùm non pec 9
cauerim; immaculatus enim ſum, non enim ini-
quitatem feci: Accuſationem autem contra me 10
inuenit. arbitratus eſt autem me ſicut aduerſa-
rium. Poſuit autem in ligno meum pedem; cu- 11
ſtodiuit autem vias meas omnes. Quomodo e- 12
nim dicis: Iuſtus ſum, & non exaudiuit me? æ-
ternus enim eſt ſuperior hominibus. Dicis au- 13
tem: Cur iuſtitiæ meæ non exaudiuit omne ver-
bum? In enim ſemel locutum eſſe Dominum, 14
in autem ſecundo inſomnium aut in medita- 15
tione nocturna, aut ſicut cùm incidat grauis ti-
mor ſuper homines. in dormitationibus in cu-
bili: Tunc reuelat mentem hominum in ſpe- 16
ciebus timoris, talibus illis exterruit.
Auertat hominem de iniuſtitia, at corpus 17
eius à ruina liberauit. Pepercit autem a- 18
nimæ eius à morte, & non cadere ipſum in
bello. Rurſus autem increpauit illum in 19
mollicie in cubili, & multitudinem oſſium eius
debilitauit. Omne autem comeſtibile fru- 20
menti non poſſit accipere, & anima eius cibum
deſiderabit.*

19 ἡ δὲ γαστήρ μου ὥσπερ ἀσκὸς γλεύκους ζέων δεδεμένος,
καὶ ὥσπερ φυσητὴρ χαλκέως ἐρρηγώς.
20 λαλήσω ἵνα ἀναπαύσωμαι ἀνοίξας τὰ χείλη.
21 ἄνθρωπον γὰρ οὐ μὴ αἰσχυνθῶ. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ βροτὸν
22 οὐ μὴ ἐντραπῶ· οὐ γὰρ ἐπίσταμαι θαυμάσαι πρόσωπον· εἰ δὲ μὴ, καὶ ἐμὲ σῆτες ἔδονται.

λγ΄.

1 Οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ ἄκουσον ἰὼβ τὰ ῥήματά μου, καὶ
λαλιάν ἐνωτίζου μου.
2 ἰδοὺ γὰρ ἤνοιξα τὸ στόμα μου, καὶ ἐλάλησεν ἡ γλῶσσά
3 μου· καθαρά μου ἡ καρδία ῥήμασι, σύνεσις δὲ χει-
4 λέων μου καθαρὰ νοήσει. πνεῦμα θεῖον τὸ ποιῆ-
σάν με, πνοὴ δὲ παντοκράτορός ἐστιν ἡ διδάσκουσά με.
5 ἐὰν δύνῃ, δός μοι ἀπόκρισιν, πρὸς ταῦτα ὑπόμει-
6 νον, στῆθι κατ' ἐμέ, κἀγὼ κατὰ σέ. ἐκ πηλοῦ διήρτισαι
σὺ ὡς καὶ ἐγώ, ἐκ τοῦ αὐτοῦ διηρτίσμεθα.
7 οὐχ ὁ φόβος μου σε ἐκθαμβήσει, οὐδὲ ἡ χείρ μου
8 βαρεῖα ἔσται ἐπὶ σοί· πλὴν εἶπας ἐν ὠσίν μου. φω-
9 νὴν ῥημάτων σου ἀκήκοα. διότι λέγεις, καθαρός
εἰμι οὐχ ἁμαρτών, ἄμεμπτος γάρ εἰμι, οὐ γὰρ ἠνόμησα·
10 μέμψιν δὲ κατ' ἐμοῦ εὗρεν. ἥγηται δέ με ὥσπερ ὑ-
11 πεναντίον. ἔθετο δὲ ἐν ξύλῳ μου τὸν πόδα, ἐ-
φύλαξε δὲ τὰς ὁδούς μου πάσας.
12 πῶς γὰρ λέγεις, δίκαιός εἰμι, καὶ οὐκ ἐπακήκοέ μου;
αἰώνιος γάρ ἐστιν ὁ ἐπάνω βροτῶν.
13 λέγεις δὲ διατί τῆς δικαιοσύνης μου οὐκ ἐπακήκοε πᾶν
14 ῥῆμα; ἐν γὰρ τῷ ἅπαξ λαλῆσαι ὁ κύριος, ἐν δὲ
15 τῷ δευτέρῳ ἐνύπνιον ἢ ἐν μελέτῃ νυκτερινῇ, ἢ ὡς ὅ-
ταν ἐπιπίπτῃ δεινὸς φόβος ἐπ' ἀνθρώποις. ἐπὶ νυσταγ-
16 μάτων ἐπὶ κοίτης· τότε ἀνακαλύπτει νοῦν ἀνθρώ-
πων ἐν εἴδεσι φόβου τοιούτοις αὐτοῖς ἐξεφόβησεν.
17 ἀποστρέψαι ἄνθρωπον ἐξ ἀδικίας, τὸ δὲ σῶμα αὐ-
τοῦ ἀπὸ πτώματος ἐρρύσατο.
18 ἐφείσατο δὲ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ ἀπὸ θανάτου, καὶ μὴ πε-
σεῖν αὐτὸν ἐν πολέμῳ.
19 πάλιν δὲ ἤλεγξεν αὐτὸν ἐν μαλακίᾳ ἐπὶ κοίτης,
καὶ πλῆθος ὀστῶν αὐτοῦ ἐνάρκησε.
20 πᾶν δὲ βρωτὸν σίτου οὐ μὴ δύνηται προσδέξασθαι, καὶ ἡ
ψυχὴ αὐτοῦ βρῶσιν ἐπιθυμήσει.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

19 Ecce venter meus ſicut vinum nouum quod non habet ſpiraculum; & ſicut lagenæ nouæ, ſcinditur. 20 Loquar & refrigerabor in
meipſo, aperiam labia mea & reſpondebo. 21 Non modò accipiam faciem viri, & filium hominis non cognoſcam.
22 Quoniam neſcio cognoſcere, quaſi modicum tollet me qui fecit me.

CAP. XXXIII.

VEruntamen audi nunc Iob verba mea, & omnes ſermones meos auſculta. 2 Ecce nunc aperui os meum: locuta eſt lingua mea
in faucibus meis. 3 Rectitudo cordis mei verba mea, & labia mea ſcientiam puram loquuntur. 4 Spiritus Dei
fecit me, & verbum omnipotentis ſuſtentauit me. 5 Si potes, reſponde mihi; ordinare coram me & ſta. 6 Ecce ego, ſicut tu es, Deo;
de luto exciſus ſum etiam ego. 7 Ecce timor meus non terreat te, & onus meum non ſit tibi graue. 8 Veruntamen
dixiſti in auribus meis, & vocem verborum audiui *dicentis:* 9 Iuſtus ſum ego abſque delicto; mundus ego ſum, & non eſt in me iniquitas.
10 Ecce querelas in me reperit, arbitratus eſt me inimicum ſibi. 11 Poſuit in neruo pedes meos, cuſtodit omnes ſemitas meas.
12 Ecce non hoc iuſtificatus es, quòd reſpondeam tibi; quia maior eſt Deus homine. 13 Quare aduerſus eum contendis? quia omnia
verba ſua non reſpondebit. 14 Quoniam vna vice loquitur Deus, & in ſecunda non indiget intueri illud. 15 In ſomnio per viſionem
noctis, quando irruit ſomnus profundus ſuper filios hominum in ſopore ſuper lectulo: 16 Tunc aperit aurem filiorum hominis, & in
eruditione eorum ſignat. 17 Vt auferat filium hominis ab opere malo, & ſuperbiam à viro operiat. 18 Prohibet animam eius à cor-
ruptione, & vitam eius ne tranſeat per gladium. 19 Et increpabitur per dolorem in domo lectuli, & in multitudine membrorum eius *do-
lores* validi. 20 Et propter faſtidium quod moleſtum eſt ei, abominatur ſpiraculum eius eſcam, & anima illius cibum deſiderabilem.

21 * יכל בשרו מראי ושפו עצמתיו לא ראו׃
22 * ותקרב לשחת נפשו וחיתו לממתים׃
23 * אם־יש עליו מלאך מליץ אחד מני־אלף
להגיד לאדם ישרו׃
24 * ויחננו ויאמר פדעהו מרדת שחת מצאתי
כפר׃
25 * רטפש בשרו מנער ישוב לימי עלומיו׃
26 * יעתר אל־אלוה וירצהו וירא פניו בתרועה
וישב לאנוש צדקתו׃
27 * ישר על־אנשים ויאמר חטאתי וישר העויתי
ולא־שוה לי׃
28 * פדה נפשו מעבר בשחת וחיתו באור תראה׃
29 * הן־כל־אלה יפעל־אל פעמים שלש עם־גבר׃
30 * להשיב נפשו מני־שחת לאור באור החיים׃
31 * הקשב איוב שמע־לי החרש ואנכי אדבר׃
32 * אם־יש־מלין השיבני דבר כי־חפצתי צדקך׃
33 * אם־אין אתה שמע־לי החרש ואאלפך חכמה׃

לד

1 * ויען אליהוא ויאמר׃
2 * שמעו חכמים מלי וידעים האזינו לי׃
3 * כי־אזן מלין תבחן וחך יטעם לאכל׃
4 * משפט נבחרה־לנו נדעה בינינו מה־טוב׃
5 * כי־אמר איוב צדקתי ואל הסיר משפטי׃
6 * על־משפטי אכזב אנוש חצי בלי־פשע׃
7 * מי־גבר כאיוב ישתה־לעג כמים׃
8 * וארח לחברה עם־פעלי און וללכת עם־
אנשי־רשע׃
9 * כי־אמר לא יסכן־גבר ברצתו עם־אלהים׃
10 * לכן אנשי לבב שמעו לי חללה לאל מרשע
ושדי מעול׃

21 * Tabeſcet caro eius, & oſſa quæ tecta
22 fuerant nudabuntur. * Appropinquabit
corruptioni anima eius, & vita illius mor-
23 tiferis. * Si fuerit pro eo angelus loquens
vnus de millibus, vt annunciet hominis
24 æquitatem: * Miſerebitur eius, & dicet:
D Libera eum vt non deſcendat in corrup-
25 tionem, inueni in quo ei propitier. * Con-
ſumpta eſt caro eius à ſuppliciis, reuerta-
26 tur ad dies adoleſcentię ſuæ. * Deprecabi-
tur Deum & placabilis ei erit, & videbit fa-
ciem eius in iubilo, & reddet homini iuſti-
27 tiam ſuam. * Reſpiciet homines, & dicet:
Peccaui, & verè deliqui, & vt eram dignus
28 non recepi. * Liberauit animam ſuam ne
pergeret in interitum, ſed viuens lucem
29 videret. * Ecce hæc omnia operatur Deus
30 tribus vicibus per ſingulos, * Vt reuocet a-
nimas eorum à corruptione, & illuminet
31 luce viuentium. * Attende Iob & audi me;
32 tace dum ego loquor. * Si autem habes
quid loquaris, reſponde mihi. Loquere, vo-
33 lo enim te apparere iuſtum. * Quod ſi
non habes, audi me: tace, & docebo te ſa-
pientiam.

CAP. XXXIIII.

1 PRonuncians itaque Heliu etiam hęc lo-
2 cutus eſt. * Audite ſapientes verba
3 mea, & eruditi auſcultate me. * Auris
enim verba probat, & guttur eſcas guſtu
4 diiudicat. * Iudicium eligamus no-
bis, & inter nos videamus quid ſit melius:
5 * Quia dixit Iob; Iuſtus ſum, & Deus
6 ſubuertit iudicium meum. * In iudi-
cando enim me mendacium eſt, violenta
ſagitta mea abſque vllo peccato.
7 * Quis eſt vir vt eſt Iob, qui bibit ſub-
ſannationem quaſi aquam?
8 * Qui graditur cum operantibus ini-
quitatem, & ambulat cum viris impiis?
9 * Dixit enim: Non placebit vir Deo,
10 etiam ſi cucurrerit cum eo. * Ideò viri
B cordati audite me. Abſit à Deo impietas,
& ab omnipotente iniquitas.

תרגום

21 ישתיצי בשרה מן למחמי ושפין גרמוי לא איתחמו׃ 22 וקרבת לשחותא נפשה ונשמתה לממיתיא׃ 23 אין אית עלוי זכותא
טורמן מלאכא פרקליטא חדא מן ביני אלף קטיגוריא לחואה לבר נש תריצותה׃ 24 וחם עלוי ואמר פרוק יתה מלמחת בשוחתא
אשכחת פרקנא׃ 25 אתקליש בשרה יתיר מן רבותא יתוב ליומי טליותה׃ 26 יצלי קדם אלהא וירעניה וחמא אפוי ברעוא ויתיב
לבר נש היך צדקתה׃ 27 יהריץ לבני נשא ואמר חבת ותריץ קלקלת ולא יהוי שוי לי׃ 28 פרק נפשה מן למעבר בשלחא ונשמתה
בנהורא מעליא תחמי׃ 29 הא כל אלין עבד אלהא תרין זמנין ותלת עם בר נש׃ 30 מטול לאתבא נפשה מן שוחא לאנהרא בנהור
חייא׃ 31 אצית איוב קבל מני שתוק ואנא אמלל׃ 32 אין אית מליא אתיב יתי מלל ארום צבית לזכאותך׃ 33 אין לא את תקבל
מני שתוק ואלפינך חכמתא׃

לד

1 ואתיב אליהוא ואמר׃ 2 שמעו חכימיא מלי ומנדעין אציתו למימרי׃ 3 ארום אודנא מליא בחנא ומוריגא טעמא למיכול׃
4 דין נתרעי לנא נדע בינגא מה טב׃ 5 ארום אמר איוב זכית ואלהא אעדי דיני׃ 6 מטול דיני אכדב בר נש דשדי גירי מדלית
סרחן׃ 7 מן גברא היך איוב דשתי דוחכא היך מיא׃ 8 ואזל לאתחברא עם עבדי שקר ולהלכא עם אנשי רשעא׃
9 ארום אמר לא יאלף גבר במצביה עם אלהא׃ 10 בגין כן אנשי חכימי לבא קבילו מני חס לאלה מן רשעא ושדי מן ניכלא׃

*Quousque putrescant eius carnes, et osten- 21
dat ossa eius vacua. *Appropinquauit autem in 22
mortem eius anima, at vita eius in inferno.
*Si fuerint mille angeli mortiferi, vnus eo- 23
rum non vulnerabit eum. si cogitauerit corde
reuerti ad Dominum, *Renunciet autem homi- 24
ni suam accusationem, at iniquitatem eius osten-
dat, resistet vt non cadat ipse in mortem. *Re- 25
iuuenescere faciet autem eius corpus, sicut vn-
ctionem in pariete; at ossa eius implebit medulla.
mollificabit eius carnes sicut paruuli, restituet
autem eum virum factum in hominibus. *De- 26
precatus autem Dominum & accepta ei erunt,
ingredietur autem vultu puro cum enarratione.
*Reddet autem hominibus iustitiam, posteà tunc 27
accusabit homo ipse seipsum dicens, Qualia con-
ficiebam, & non digna scrutatus est me qui
peccaui: *Libera animam meam ne pergat in in- 28
teritum, & vita mea lucem videbit. *Ecce hæc 29
omnia operatur fortis vias tres cum viro. *Sed 30
liberauit animam meam de morte, vt vita mea
in luce laudet eum. *Auribus percipe Iob et au- 31
di me. obmutesce, & ego sum, loquar. *Si est tibi 32
sermo, responde mihi, loquere; volo enim iustum
esse te. *si autem non, tu audi me: obmutesce, & 33
docebo te sapientiam.

CAP. XXXIIII.

Respondens autem Eliu ait: *Audite me sa- 1
pientes, eruditi auribus percipite bonum. 2
*Quoniā auris sermones probat, & guttur 3
gustat escam. *Iudicium elegimus ipsis, cognos- 4
camus in medio ipsorum, quod bonum: *Quo- 5
niam dixit Iob: Iustus sum. Dominus amouit
meum iudicium. *Mentitus est autem 6
iudicio meo, violenta sagitta mea sine iniustitia.
*Quis vir vt Iob, bibens subsannatio- 7
nem sicut aquam? *Qui non peccauit ne- 8
que impius fuit, neque omnino communicauit
cum facientibus iniqua, vt ambularet cum im-
piis. *Non enim dicas quoniam non erit spe- 9
culatio viri, & speculatio ipsi à Domino.
*Ideò prudentes corde audite me, ne mihi 10
sit coram Domino impium esse, & coram omni-
potente turbasse iustitiam.

21 *ἕως ἂν σαπῶσιν αὐτοῦ αἱ σάρκες, καὶ ἀποδείξῃ τὰ ὀ-
22 στᾶ αὐτοῦ κενά. *ἤγγισε δὲ εἰς θάνατον αὐτοῦ ἡ ψυχή,
23 ἡ δὲ ζωὴ αὐτοῦ ἐν ᾅδῃ. *ἐὰν ὦσι χίλιοι ἄγγελοι θανα-
τηφόροι, εἷς αὐτῶν οὐ μὴ τρώσῃ αὐτόν. ἐὰν νοήσῃ τῇ καρδίᾳ
24 ἐπιστραφῆναι πρὸς κύριον, *ἀναγγείλῃ δὲ ἀνθρώ-
πῳ τὴν ἑαυτοῦ μέμψιν· τὴν δὲ ἀνομίαν αὐτοῦ δείξῃ, ἀνθέ-
ξεται τοῦ μὴ πεσεῖν αὐτὸν εἰς θάνατον.
25 *ἀνανεώσει δὲ αὐτοῦ τὸ σῶμα, ὥσπερ ἀλοιφὴν ἐπὶ τοί-
χου, τὰ δὲ ὀστᾶ αὐτοῦ ἐμπλήσει μυελοῦ. ἁπαλυνεῖ αὐτοῦ
τὰς σάρκας ὥσπερ νηπίου, ἀποκαταστήσει δὲ αὐτὸν ἀνδρω-
26 θέντα ἐν ἀνθρώποις. *εὐξάμενος δὲ πρὸς κύριον καὶ
δεκτὰ αὐτῷ ἔσται, εἰσελεύσεται δὲ προσώπῳ καθαρῷ σὺν
27 ἐξηγορίᾳ. *ἀποδώσει δὲ ἀνθρώποις δικαιοσύνην, εἶ-
τα τότε ἀπομέμψεται ἄνθρωπος αὐτὸς ἑαυτῷ λέγων, οἷα
συνετέλουν, καὶ οὐκ ἄξια ἤτασέ με ὧν ἥμαρτον·
28 *σῶσον ψυχήν μου τοῦ μὴ ἐλθεῖν εἰς διαφθοράν, καὶ
29 ἡ ζωή μου φῶς ὄψεται. *ἰδοὺ ταῦτα πάντα ἐργᾶ-
ται ὁ ἰσχυρὸς ὁδοὺς τρεῖς μετὰ ἀνδρός.
30 *ἀλλ' ἐρρύσατο τὴν ψυχήν μου ἐκ θανάτου, ἵνα ἡ
ζωή μου ἐν φωτὶ αἰνῇ αὐτόν.
31 *ἐνωτίζου ἰώβ καὶ ἄκουέ μου. κώφευσον, καὶ ἐγώ εἰμι,
32 λαλήσω. *εἰ ἔστι σοι λόγος, ἀποκρίθητί μοι· λάλησον,
33 θέλω γὰρ δικαιωθῆναί σε. *εἰ δὲ μή, σὺ ἄκουσόν μου, κώ-
φευσον, καὶ διδάξω σε σοφίαν.

λδʹ.

1 *Ὑπολαβὼν δὲ ἐλιοὺ λέγει, *ἀκούσατέ μου σοφοί,
2 ἐπιστάμενοι ἐνωτίζεσθε τὸ καλόν. *ὅτι οὖς λόγους δο-
3 κιμάζει, καὶ λάρυγξ γεύεται βρῶσιν.
4 *κρίσιν ἑλώμεθα ἑαυτοῖς, γνῶμεν ἀνὰ μέσον ἑαυτῶν,
5 ὅτι καλόν· *ὅτι εἴρηκεν ἰώβ, δίκαιός εἰμι. ὁ κύριος ἀπήλ-
6 λαξέ μου τὸ κρίμα. *ἐψεύσατο δὲ τῷ κρίματί μου,
7 βίαιον τὸ βέλος μου ἄνευ ἀδικίας. *τίς ἀνὴρ ὥσπερ
8 ἰώβ, πίνων μυκτηρισμὸν ὥσπερ ὕδωρ; *οὐχ ἁμαρ-
τὼν οὐδὲ ἀσεβήσας, οὐδ' ὅλως κοινωνήσας μετὰ ποιούντων τὰ
9 ἄνομα τοῦ πορευθῆναι μετὰ ἀσεβῶν. *μὴ γὰρ εἴπῃς ὅτι
οὐκ ἔσται ἐπισκοπὴ ἀνδρός, καὶ ἐπισκοπὴ αὐτῷ παρὰ κυ-
10 ρίου. *διὸ συνετοὶ καρδίας ἀκούσατέ μου, μή μοι εἴη
ἔναντι κυρίου ἀσεβῆσαι, καὶ ἔναντι παντοκράτορος τα-
ράξαι τὸ δίκαιον.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

21 Consumetur caro eius vt non videat, & contrita ossa eius ne appareant. 22 Et appropinquauit corruptioni anima eius, &
spiraculum eius mortiferis. 23 Si est in eo meritum, præparatur angelus paracletus vnus de millibus accusatoribus, vt annun-
ciet filio hominis rectitudinem suam. 24 Et parcet ei, & dicet: Redime eum, ne descendat in corruptionem, inueni re-
demptionem. 25 Attenuatur caro eius magis quàm caro puerilis, reuertetur ad dies adolescentiæ suæ.
26 Orabit coram Deo & placebit ei, & videbit faciem eius in beneplacito, & reddet filio hominis secundùm iustitiam suam.
27 Diriget se ad filios hominis, & dicet; Peccaui, & rectum peruerti, & non prodest mihi. 28 Redemit animam
eius ne transeat per gladium, & anima eius in luce excelsa videbit. 29 Ecce omnia hæc operatur Deus duabus & tribus vicibus
cum filio hominis. 30 Vt reuocet animam eius à corruptione, vt luceat in luce viuentium. 31 Ausculta Iob, intende
mihi: tace, & ego loquar. 32 Si habes verba responde mihi; loquere, quoniam volo iustificare te.
33 Si autem non habes, suscipe à me: tace, & docebo te sapientiam.

CAP. XXXIIII.

Et respondit Elihu, & ait: 2 Audite sapientes verba mea, & scientes auscultate sermones meos. 3 Auris enim verba probat, &
palatum saporem comedendo. 4 Iudicium eligamus nobis, despiciamus inter nos quid sit bonum. 5 Quoniam dixit Iob: Iustus
sum, & Deus abstulit iudicium meum. 6 Propter iudicium meum mendacem faciam filium hominis, qui mittit sagittas absque peccato.
7 Quis est vir sicut Iob qui bibit subsannationem sicut aquam? 8 Et vadit vt consortium faciat cum operantibus iniquitatem, & vt
ambulet cum viris impiis. 9 Quoniam dixit: Non proficiet vir in velle suo cum Deo. 10 Ideò viri sapientes corde attendite ad
me, absit à Deo impietas, & ab omnipotente dolus.

11 * כִּי פֹעַל אָדָם יְשַׁלֶּם־לוֹ וּכְאֹרַח אִישׁ יַמְצִאֶנּוּ׃
12 * אַף־אָמְנָם אֵל לֹא־יַרְשִׁיעַ וְשַׁדַּי לֹא־יְעַוֵּת
מִשְׁפָּט׃
13 * מִי־פָקַד עָלָיו אַרְצָה וּמִי שָׂם תֵּבֵל כֻּלָּהּ׃
14 * אִם־יָשִׂים אֵלָיו לִבּוֹ רוּחוֹ וְנִשְׁמָתוֹ אֵלָיו
יֶאֱסֹף׃
15 * יִגְוַע כָּל־בָּשָׂר יָחַד וְאָדָם עַל־עָפָר יָשׁוּב׃
16 * וְאִם־בִּינָה שִׁמְעָה־זֹּאת הַאֲזִינָה לְקוֹל מִלָּי׃
17 * הַאַף שׂוֹנֵא מִשְׁפָּט יַחֲבוֹשׁ וְאִם־צַדִּיק כַּבִּיר
תַּרְשִׁיעַ׃
18 * הַאֲמֹר לְמֶלֶךְ בְּלִיָּעַל רָשָׁע אֶל־נְדִיבִים׃
19 * אֲשֶׁר לֹא־נָשָׂא פְּנֵי שָׂרִים וְלֹא נִכַּר־שׁוֹעַ לִפְנֵי־
דָל כִּי־מַעֲשֵׂה יָדָיו כֻּלָּם׃
20 * רֶגַע יָמֻתוּ וַחֲצוֹת לָיְלָה יְגֹעֲשׁוּ עָם וְיַעֲבֹרוּ
וְיָסִירוּ אַבִּיר לֹא בְיָד׃
21 * כִּי־עֵינָיו עַל־דַּרְכֵי־אִישׁ וְכָל־צְעָדָיו יִרְאֶה׃
22 * אֵין־חֹשֶׁךְ וְאֵין צַלְמָוֶת לְהִסָּתֶר שָׁם פֹּעֲלֵי אָוֶן׃
23 * כִּי לֹא עַל־אִישׁ יָשִׂים עוֹד לַהֲלֹךְ אֶל־אֵל
בַּמִּשְׁפָּט׃
24 * יָרֹעַ כַּבִּירִים לֹא־חֵקֶר וַיַּעֲמֵד אֲחֵרִים תַּחְתָּם׃
25 * לָכֵן יַכִּיר מַעְבָּדֵיהֶם וְהָפַךְ לַיְלָה וְיִדַּכָּאוּ׃
26 * תַּחַת־רְשָׁעִים סְפָקָם בִּמְקוֹם רֹאִים׃
27 * אֲשֶׁר עַל־כֵּן סָרוּ מֵאַחֲרָיו וְכָל־דְּרָכָיו לֹא
הִשְׂכִּילוּ׃
28 * לְהָבִיא עָלָיו צַעֲקַת־דָּל וְצַעֲקַת עֲנִיִּים
יִשְׁמָע׃
29 * וְהוּא יַשְׁקִט וּמִי יַרְשִׁעַ וְיַסְתֵּר פָּנִים וּמִי יְשׁוּרֶנּוּ
וְעַל־גּוֹי וְעַל־אָדָם יָחַד׃
30 * מִמְּלֹךְ אָדָם חָנֵף מִמֹּקְשֵׁי עָם׃
31 * כִּי אֶל־אֵל הֶאָמַר נָשָׂאתִי לֹא אֶחְבֹּל׃

11 *Opus enim hominis reddet ei, & iuxta
12 vias singulorum restituet eis. *Verè e-
nim Deus non condemnabit frustrà, nec
omnipotens subuertet iudicium.
13 *Quem constituit alium super terram,
aut quem posuit super orbem quem fa-
14 bricatus est? *Si direxerit ad eum cor
suum, spiritũ illius & flatum ad se trahet.
15 *Deficiet omnis caro simul, & homo in
16 cinerem reuertetur. *Si habes ergo intelle-
ctum, audi quod dicitur, & ausculta vo-
17 cem eloquij mei. *Nunquid qui non a-
mat iudicium sanari potest? & quomodo
tu eum qui iustus est in tantum condẽnas?
18 *Qui dicit regi apostata, qui vocat du-
19 ces impios. *Qui non accipit personas
principum, nec cognouit tyrannum cùm
C disceptaret contra pauperem. Opus enim
20 manuum eius sunt vniuersi. *Subitò mo-
rientur, & in media nocte turbabuntur po-
puli & pertransibunt, & auferent violen-
21 tum absq; manu. *Oculi enim eius super
vias hominum, & omnes gressus eorum
22 considerat. *Non sunt tenebræ & non
est vmbra mortis, vt abscondantur ibi qui
23 operantur iniquitatem. *Neque enim
vltrà in hominis potestate est, vt veniat
24 ad Deum in iudicium. *Conteret
multos & innumerabiles, & stare faciet a-
25 lios pro eis. *Nouit enim opera eo-
rum, & idcircò inducet noctem, & conte-
26 rentur. *Quasi impios percussit eos,
27 in loco videntium. *Qui quasi de
industria recesserunt ab eo, & omnes vias
28 eius intelligere noluerunt. *Vt peruenire
facerent ad eum clamorem egeni, & audi-
29 ret vocem pauperum. *Ipso enim con-
cedente pacem, quis est qui condemnet?
ex quo absconderit vultum, quis est qui
contempletur eum? & super gentes & su-
30 per omnes homines. *Qui regnare facit
hominem hypocritam propter peccata po-
31 puli. *Quia ergo ego locutus sum ad
Deum, te quoque non prohibebo.

תרגום

11 ארום עובדי בר נש ישלם לה וכאורחא דגברא יערעניה׃ 12 ברם בקושטא אלהא לא יחייב ושדי לא יקלקל דינא׃ 13 מן
פקד עלוי למעבד ארעא ומן שוי תבל כלה׃ 14 אין ישוי לותה לביה רוחה ונשמתה לותה יכנוש׃ 15 יתנגיד כל בשרא כחדא ובר
נש על עפרא ישכוב׃ 16 ואין תתבין שמע דא אצית לקל מלי׃ 17 הברם דשני דינא יסתמר ואין זכאי רב יחייב׃ 18 הכשר
דאתאמר למלכא רשיעא חייבא לארכונין׃ 19 דלא נסב אפי רברבניא ולא אשתמודע שועא קדם מסכנא ארום עובדי ידוי כלהון׃
20 בשעתא ימותון כרומאי בפלגות ליליא מתרגפין מצראי ויעברון ויעדון דורבני לא בחיל ידא׃
21 מטול דעינוי על אורחי בני נשא וכלהון סציעתוי יחמי׃ 22 ברם לית חשוך ולית טולא דמותא לאטמרא תמן עבדי שקר׃
23 ארום לא על גבר ישוי תוב למיזל לות אלהא בדינא׃ 24 ירחטון מימי נהרא דסגיעין בגומיא מדלית סוף ואקים חורנין מבתריהון
חלופיהון׃ 25 בגין כן יהודע מעבדיהון ויהפך ליליא ומדכאין׃ 26 חלף רשיעי ספקינון באתר דיחמון צדיקיא ויזכון דינא׃
27 דמטול היכנא זלו מן בתרוהי וכל אורחתיה לא אשכילו׃ 28 לאיתאה עלוי קבלתא דמסכנא וצעקתהון דעניי ישמע׃
29 והוא ישדוך ומן יחייב ויסלק שכינתה ומן יסכינה ומסער חובא על עמא ועל בר נשא כחדא׃
30 ממני מלכא בר נש דילטור מטול תקליא די בעמא׃
31 ארום לאלהא האפשר דתימר סוברית לא אחבול׃

* *Sed reddat homini secundùm quod facit* 11
vnusquisque eorum, & in semita viri inue-
niet eum.
* *Putas autem Dominum absurda facturum,* 12
aut omnipotens conturbabit iudicium qui fecit
terram?
* *Quis autem est faciens subcælestem, et quæ* 13
insunt omnia?
* *Si enim voluerit continere, & spiritum* 14
apud eum detinere, * *finietur omnis caro simul.* 15
Omnis enim homo in terram redibit, vndè &
formatus est.
* *Si autem non admonitus es, audi hæc, au-* 16
ribus percipe vocem verborum.
* *Vide tu facientem iniqua, & perdentem* 17
malos, existentē æternum iustum impium facis?
* *Dicens regi, iniquus es; impiissimus princi-* 18
pibus. * *Qui non veritus est personam hono-* 19
rabilis, neque nouit honorem ponere adultis,
mirari personas eorum:
* *Vana autem ipsis euenient clamasse & o-* 20
rasse virum, vsus est enim iniquè, exclusis im-
potentibus: * *Ipse enim conspector est operum* 21
hominum, latuit autem illum nihil eorum quæ
faciunt.
* *Neque est locus vt abscondantur facien-* 22
tes iniqua: * *Quoniam non in virum ponet* 23
adhuc: nam Dominus omnes inspicit.
* *Qui comprehendit inuestigabilia, gloriosá-* 24
que & excellentia, quorum non est numerus.
* *Cognoscens eorum opera, & vertet noctem* 25
& humiliabuntur.
* *Extinxit autem impios, conspicui autem* 26
coram eo. * *Quod declinauerunt à lege Dei.* 27
iustificationes eius non cognouerunt.
* *Vt adducerent ad eum clamorem pauperis,* 28
& clamorem egenorum exaudiet.
* *Et ipse silentium præbebit, & quis con-* 29
demnabit? & abscondet faciem, & quis vide-
bit eum? & super gentem & super hominem
simul: * *Qui regnare facit hominem hypo-* 30
critam ob difficultatem populi.
* *Quoniam ad fortem dicens, Accepi, non* 31
alienabo.

11 * ἀλλ' ἀποδίδοι ἀνθρώπῳ καθὰ ποιεῖ ἕκαστος αὐτῶν,
καὶ ἐν τρίβῳ ἀνδρὸς εὑρήσει αὐτόν.
12 * οἴει δὲ τὸν κύριον ἄτοπα ποιήσειν, ἢ ὁ παντοκράτωρ
ταράξει κρίσιν ὃς ἐποίησε τὴν γῆν·
13 * τίς δέ ἐστιν ὁ ποιῶν τὴν ὑπ' οὐρανὸν καὶ τὰ ἐνόντα
πάντα;
14 * εἰ γὰρ βούλοιτο συνέχειν καὶ τὸ πνεῦμα παρ' αὐτῷ κα-
τασχεῖν,
15 * τελευτήσει πᾶσα σὰρξ ὁμοθυμαδόν. πᾶς γὰρ βροτὸς
εἰς γῆν ἀπελεύσεται ὅθεν καὶ ἐπλάσθη.
16 * εἰ δὲ μὴ νουθετῇ, ἄκουε ταῦτα, ἐνωτίζου φωνὴν ῥημά-
17 των. * ἴδε σὺ τὸν ποιοῦντα ἄνομα, καὶ τὸν ὀλλύντα τοὺς
πονηρούς, ὄντα αἰώνιον δίκαιον ἀσεβεῖς;
18 * λέγων βασιλεῖ παρανομεῖς, ἀσεβέστατος τοῖς ἄρ-
χουσιν.
19 * ὃς οὐκ ἐπῃσχύνθη πρόσωπον ἐντίμου, οὐδὲ οἶδε τιμὴν
θέσθαι ἁδροῖς, θαυμασθῆναι πρόσωπα αὐτῶν·
10 * κενὰ δὲ αὐτοῖς ἀποβήσεται, τὸ κεκραγέναι καὶ δεῖ-
σθαι ἀνδρός, ἐχρήσατο γὰρ παρανόμως, ἐκκλειομένων ἀ-
δυνάτων·
21 * αὐτὸς γὰρ ὁρατής ἐστιν ἔργων ἀνθρώπων, λέληθε δὲ
αὐτὸν οὐδὲν ὧν πράσσουσιν.
22 * οὐδέ ἐστι τόπος τοῦ κρυβῆναι τοὺς ποιοῦντας τὰ
ἄνομα·
23 * ὅτι οὐκ ἐπ' ἄνδρα θήσει ἔτι. ὁ γὰρ κύριος πάντας ἐφορᾷ·
24 * ὁ καταλαμβάνων ἀνεξιχνίαστα, ἔνδοξά τε καὶ ἐξαί-
σια, ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμός.
25 * ὁ γνωρίζων αὐτῶν τὰ ἔργα, καὶ στρέψει νύκτα καὶ τα-
πεινωθήσονται.
26 * ἔσβεσεν δὲ ἀσεβεῖς, ὁρατοὶ δὲ ἐναντίον αὐτοῦ.
27 * ὅτι ἐξέκλιναν ἐκ νόμου θεοῦ. δικαιώματα αὐτοῦ οὐκ
ἐπέγνωσαν·
28 * τοῦ ἐπαγαγεῖν ἐπ' αὐτὸν κραυγὴν πένητος, καὶ κραυ-
γὴν πτωχῶν εἰσακούσεται.
29 * καὶ αὐτὸς ἡσυχίαν παρέξει, καὶ τίς καταδικάσεται;
καὶ κρύψει πρόσωπον, καὶ τίς ὄψεται αὐτόν; καὶ κατὰ ἔθνους,
καὶ κατὰ ἀνθρώπου ὁμοῦ·
30 * βασιλεύων ἄνθρωπον ὑποκριτὴν ἀπὸ δυσκολίας λαοῦ.
31 * ὅτι πρὸς τὸν ἰσχυρὸν ὁ λέγων, εἴληφα, οὐκ ἐνεχυράσω.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

11 Opera enim filij hominis reddet ei, & iuxta viam viri eueniet ei. 12 Veruntamen Deus non condemnabit, & omnipotens non peruertet iudicium. 13 Quis mandauit ei vt faceret terram, aut quis posuit orbem vniuersum? 14 Si posuerit ad eum cor suum, spiritum & spiraculum eius ad se collegerit: 15 Deficiet omnis caro simul, & filius hominis in puluere dormiet. 16 Si enim intelligis, audi hoc, ausculta vocem sermonum meorum. 17 Num verò odio habens iudicium custodietur, & num iustum magnum reum peraget? 18 Nunquid congruum est vt dicatur regi, Impius *es?* Sceleratus, principibus? 19 Qui non accipit faciem principum, nec agnoscitur magnificus coram paupere, quoniam opera manuum suarum sunt omnes. 20 In momento mortui sunt Sodomitæ, & media nocte commoti sunt Ægyptij: & pertransibunt & auferentur præfecti absque fortitudine manus. 21 Quoniam oculi eius super vias filiorum hominum, & omnes gressus eorum videbit. 22 Non sunt enim tenebræ nec vmbra mortis, vt abscondantur ibi qui operantur iniquitatem. 23 Quoniam non ponet vltrà super hominem vt vadat ad Deum in iudicium. 24 Currunt aquæ fluminis quæ multæ sunt in foueas sine fine, & stare facit alias sequentes pro eis. 25 Propterea nota faciet opera eorum, & conuersa nocte tum conterentur. 26 Pro impiis percussit eos in loco in quo videbunt iusti, & iustificabunt iudicium. 27 Eo quòd recesserunt ab eo, & omnes vias eius non intellexerunt. 28 Vt adducerent ad eum clamorem pauperis, & vociferationem afflictorum exaudiet. 29 Et ipse requiescere faciet, & quis condemnabit? & auferet maiestatem suam, & quis contemplabitur eam? & visitaturus est scelus super populum & super filium hominis simul. 30 Qui constituit regem filium hominis delatorem propter offendicula quæ sunt in populo. 31 Num enim potest fieri vt dicas de Deo, Sustinui, non disperdam?

32 * בִּלְעֲדֵי אֶחֱזֶה אַתָּה הֹרֵנִי אִם־עָוֶל פָּעַלְתִּי לֹא אֹסִיף ׃
33 * הֲמֵעִמְּךָ יְשַׁלְּמֶנָּה כִּי־מָאַסְתָּ כִּי־אַתָּה תִבְחַר וְלֹא־אָנִי וּמַה־יָּדַעְתָּ דַבֵּר ׃
34 * אַנְשֵׁי לֵבָב יֹאמְרוּ לִי וְגֶבֶר חָכָם שֹׁמֵעַ לִי ׃
35 * אִיּוֹב לֹא־בְדַעַת יְדַבֵּר וּדְבָרָיו לֹא בְהַשְׂכֵּיל ׃
36 * אָבִי יִבָּחֵן אִיּוֹב עַד־נֶצַח עַל־תְּשֻׁבֹת בְּאַנְשֵׁי־אָוֶן ׃
37 * כִּי יֹסִיף עַל־חַטָּאתוֹ פֶשַׁע בֵּינֵינוּ יִסְפּוֹק וְיִרֶב אֲמָרָיו לָאֵל ׃

לה

1 * וַיַּעַן אֱלִיהוּא וַיֹּאמַר ׃
2 * הֲזֹאת חָשַׁבְתָּ לְמִשְׁפָּט אָמַרְתָּ צִדְקִי מֵאֵל ׃
3 * כִּי־תֹאמַר מַה־יִּסְכָּן־לָךְ מָה־אֹעִיל מֵחַטָּאתִי ׃
4 * אֲנִי אֲשִׁיבְךָ מִלִּין וְאֶת־רֵעֶיךָ עִמָּךְ ׃
5 * הַבֵּט שָׁמַיִם וּרְאֵה וְשׁוּר שְׁחָקִים גָּבְהוּ מִמֶּךָּ ׃
6 * אִם־חָטָאתָ מַה־תִּפְעָל־בּוֹ וְרַבּוּ פְשָׁעֶיךָ מַה־תַּעֲשֶׂה־לּוֹ ׃
7 * אִם־צָדַקְתָּ מַה־תִּתֶּן־לוֹ אוֹ מַה־מִיָּדְךָ יִקָּח ׃
8 * לְאִישׁ־כָּמוֹךָ רִשְׁעֶךָ וּלְבֶן־אָדָם צִדְקָתֶךָ ׃
9 * מֵרֹב עֲשׁוּקִים יַזְעִיקוּ יְשַׁוְּעוּ מִזְּרוֹעַ רַבִּים ׃
10 * וְלֹא־אָמַר אַיֵּה אֱלוֹהַּ עֹשָׂי נֹתֵן זְמִרוֹת בַּלָּיְלָה ׃
11 * מַלְּפֵנוּ מִבַּהֲמוֹת אָרֶץ וּמֵעוֹף הַשָּׁמַיִם יְחַכְּמֵנוּ ׃
12 * שָׁם יִצְעֲקוּ וְלֹא יַעֲנֶה מִפְּנֵי גְּאוֹן רָעִים ׃
13 * אַךְ־שָׁוְא לֹא־יִשְׁמַע אֵל וְשַׁדַּי לֹא יְשׁוּרֶנָּה ׃
14 * אַף כִּי־תֹאמַר לֹא תְשׁוּרֶנּוּ דִּין לְפָנָיו וּתְחוֹלֵל לוֹ ׃
15 * וְעַתָּה כִּי־אַיִן פָּקַד אַפּוֹ וְלֹא־יָדַע בַּפַּשׁ מְאֹד ׃
16 * וְאִיּוֹב הֶבֶל יִפְצֶה־פִּיהוּ בִּבְלִי־דַעַת מִלִּין יַכְבִּר ׃

32 * Si erraui, tu doce me. ſi iniquitatem
33 locutus ſum, vltrà non addam. *Nunquid
à te Deus expetit eam, quia diſplicuit ti-
bi? Tu enim cœpiſti loq., & non ego. quod
34 ſi quid noſti melius, loquere. *Viri intelli-
gentes loquantur mihi, & vir ſapiens au-
35 diat me. * Iob autem ſtultè locutus eſt, &
36 verba illius non ſonant diſciplinam. *Pa-
ter mi, probetur Iob vſque ad finem. Ne
37 deſinas ab homine iniquitatis, *qui addi-
dit ſuper peccata ſua blaſphemiam. Inter
nos interim conſtringatur, & tunc ad iu-
dicium prouocet ſermonibus ſuis Deum.

CAP. XXXV.

1 IGitur Elihu hæc rurſum locutus eſt.
2 *Nunquid æqua videtur tibi tua cogita-
3 tio, vt diceres; Iuſtior Deo ſum? *Dixiſti
enim: Non tibi placet quod rectum eſt;
vel quid tibi proderit ſi ego peccauero?
4 *Itaque ego reſpondebo ſermonibus tuis,
5 & amicis tuis tecum. *Suſpice cælum & in-
B tuere, & contemplare æthera quòd altior
6 te ſit. *Si peccaueris, quid ei nocebis? & ſi
multiplicatæ fuerint iniquitates tuæ, quid
7 facies contra eum? * Porrò ſi iuſtè egeris,
quid donabis ei, aut quid de manu tua ac-
8 cipiet? *Homini qui ſimilis tui eſt nocebit
impietas tua, & filium hominis adiuuabit
9 iuſtitia tua. * Propter multitudinem ca-
lumniatorum clamabunt, & eiulabunt
10 propter vim brachij tyrannorum. *Et non
C dixit: Vbi eſt Deus qui fecit me, qui dedit
11 carmina in nocte. * Qui docet nos ſuper
iumenta terræ, & ſuper volucres cæli eru-
12 dit nos. *Ibi clamabunt, & non exaudiet
13 propter ſuperbiam malorum. *Non ergo
D fruſtrà audiet Deus, & omnipotens cau-
14 ſas ſingulorum intuebitur. *Etiam cùm
dixeris, non conſiderat, iudicare coram il-
15 lo & expecta eum. *Nunc enim non in-
fert furorem ſuum, nec vlciſcitur ſcelus
16 valdè. * Ergo Iob fruſtrà aperit os
ſuum, & abſque ſcientia verba multi-
plicat.

תרגום

32 בר ממה דאחמי אנת אליפנני אין שקרא עבדית לא אוסיף ׃ 33 האפשר דמעמך ישלמינה ארום רחיקת ארום את תתרעי ולא
אנא ומה דידעת מלל ׃ 34 אנשי חכימי לבא יימרון לי וגברא חכימא יקבל מני ׃ 35 איוב לא במנדעא ימלל ופתגמוי לא בשכלא ׃
36 אבא דבשמיא יבחן איוב עד עלמין מטול תיובתא באנשי שקרא ׃ 37 ארום יוסיף על סרחנה מרד בינגא מספק ומסגי מימרוי
קדם אלהא ׃

לה

1 ואתיב אליהוא ואמר ׃ 2 הדא חשלתא לדינא מללתא זכיית מן אלה ׃ 3 ארום תימר מה יהני לך מה צרוך אית מן סרחני ׃
4 אנא אתיבנך מליא וית חברך מן עמך ׃ 5 אסתכל לשמיא וחמי ואסתכי שחקיא דאתגבהן מנך ׃
6 אין חבתא מה תעבד ביה וסגיעו מרודך מה תעבד לה ׃ 7 אין זכית מה תיהב לה או מה מן ידך יקבל ׃
8 לגבר דיכמך חיובך ולבר נש זכיא צדקתך ׃ 9 מסגעי טלומין מקבלין יבעון מתקוף אדרע רברבני ׃
10 ולא אמר האן אלה דעבד יתי דמסדרין אנגלי מרומא קדמוי תשבחתא בליליא ׃ 11 דמאלף יתנא מן בעירי ארעא ומן עופא
דשמיא יחכמננא ׃ 12 תמן קבלין ולא עני מן קדם גיותנות בישין ׃ 13 לחוד שקרא לא ישמע אלה ושדי לא יסכינה ׃
14 וכדין ארום תימר לא יסכינה אדין קדמוי והוריך לה ׃ 15 וכדין ארום כאלו לא הוה אסער תקפה ולא ידע לאפושי לחדא ׃
16 ואיוב ללמא יפצא פומה מדלית מנדעא מליא יסגי ׃

** Sine meipso videbo. tu ostende mihi si iniu-* 32
stitiam operatus sum, non addam:
** Nunquid à te soluet eam, quoniam tu ex-* 33
pulisti, quoniam tu eliges, & non ego, & quid
nosti loquere?
** Ideò prudentes corde dicent hæc: vir au-* 34
tem sapiens audiuit meum verbum.
** Iob autem non in intellectu locutus est, at* 35
verba eius non in scientia.
** Veruntamen disce Iob, ne dederis amplius* 36
responsionem, quemadmodum stulti.
** Ne addamus super peccatis nostris: iniqui-* 37
tas autem in nobis computetur multa loquenti-
bus verba coram Domino.

CAP. XXXV.

Respondens autem Eliu ait: 1
** Quid hoc putasti in iudicio. tu quis es?* 2
** Quoniam dixisti: Iustus sum coram Do-* 3
mino. quoniam dices: Quid faciam cùm pecca-
*uerim? * Ego autem tibi dabo responsum &* 4
*tribus amicis. * Suspice in cælum & vide,* 5
contemplare nebulas quòd altæ à te.
** Si peccasti, quid facies? si autem & mul-* 6
ta deliquisti, quid potes facere?
** Quoniam igitur iustus es, quid dabis ei,* 7
aut quid de manu tua accipiet?
** Viro simili tui impietas tua, & filio ho-* 8
minis iustitia tua.
** A multitudine calumniati clamabunt, vo-* 9
ciferabuntur à brachio multorum.
** Et non dixit: Vbi est Deus qui fecit me, or-* 10
dinans custodias nocturnas.
** Diuidens me à quadrupedibus terræ, ab* 11
autem volucribus cæli.
** Illic clamabunt & non exaudiet, & ab* 12
*iniuria malorum. * Indecentia enim videre non* 13
vult Dominus, ipse enim omnipotens conspe-
ctor est perficientium iniqua:
** Et saluabit me. iudicare autem coram eo, si* 14
potes laudare eum vt est.
** Et nunc quoniam non est qui consideret* 15
iram eius, & non nouit in delicto valdè.
** Et Iob frustrà aperit os suum, in ignoran-* 16
tia verba ponderat.

32 * ἄνευ ἐμαυτοῦ ὄψομαι. σὺ δεῖξόν μοι, εἰ ἀδικίαν
εἰργασάμην, οὐ μὴ προσθήσω.
33 * μὴ παρὰ σοῦ ἀποτίσῃ αὐτήν. ὅτι σὺ ἀπώσῃ, ὅτι σὺ
ἐκλέξῃ, καὶ οὐκ ἐγώ· καὶ τί ἔγνως λάλησον;
34 * διὸ συνετοὶ καρδίας ἐροῦσι ταῦτα, ἀνὴρ δὲ σοφὸς ἀ-
κήκοέ μου τὸ ῥῆμα.
35 * ἰὼβ δὲ οὐκ ἐν συνέσει ἐλάλησε, τὰ δὲ ῥήματα αὐτοῦ
οὐκ ἐν ἐπιστήμῃ.
36 * οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ μάθε ἰὼβ, μὴ δῷς ἔτι ἀνταπόκρι-
σιν, ὥσπερ οἱ ἄφρονες.
37 * ἵνα μὴ προσθῶμεν ἐφ' ἁμαρτίαις ἡμῶν, ἀνομία δὲ
ἐφ' ἡμῖν λογισθείη πολλὰ λαλούντων ῥήματα ἐναντίον
κυρίου.

λε'.

1 * Ὑπολαβὼν δὲ ἐλιοὺ λέγει·
2 * τί τοῦτο ἡγήσω ἐν κρίσει· σὺ τίς εἶ;
3 * ὅτι εἶπας, δίκαιός εἰμι ἐναντίον κυρίου· ὅτι ἐρεῖς τί
ποιήσω ἁμαρτών;
4 * ἐγὼ δέ σοι δώσω ἀπόκρισιν καὶ τοῖς τρισὶ φίλοις.
5 * ἀνάβλεψον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἴδε, κατάμαθε νέ-
6 φη, ὡς ὑψηλὰ ἀπὸ σοῦ. * εἰ ἥμαρτες τί πράξεις; εἰ δὲ
καὶ πολλὰ ἠνόμησας, τί δύνασαι ποιῆσαι;
7 * ἐπεὶ οὖν δίκαιος εἶ, τί δώσεις αὐτῷ, ἢ τί ἐκ χειρός σου
8 λήψεται; * ἀνδρὶ τῷ ὁμοίῳ σου ἡ ἀσέβειά σου, καὶ υἱῷ
ἀνθρώπου ἡ δικαιοσύνη σου.
9 * ἀπὸ πλήθους συκοφαντούμενοι κεκράξονται, βοήσονται
10 ἀπὸ βραχίονος πολλῶν. * καὶ οὐκ εἶπε, ποῦ ἐστιν ὁ θεὸς
ὁ ποιήσας με, ὁ κατατάσσων φυλακὰς νυκτερινάς.
11 * ὁ διορίζων με ἀπὸ τετραπόδων γῆς, ἀπὸ δὲ πετεινῶν
12 οὐρανοῦ. * ἐκεῖ κεκράξονται καὶ οὐ μὴ εἰσακούσῃ, καὶ
ἀπὸ ὕβρεως πονηρῶν.
13 * ἄτοπα γὰρ ἰδεῖν οὐ βούλεται ὁ κύριος, αὐτὸς γὰρ ὁ παντο-
κράτωρ ὁρατής ἐστι τῶν συντελούντων τὰ ἄνομα,
14 * καὶ σώσει με. κρίθητι δὲ ἐναντίον αὐτοῦ, εἰ δύνασαι
αἰνέσαι αὐτὸν ὡς ἔστι.
15 * καὶ νῦν ὅτι οὐκ ἔστιν ἐπισκεπτόμενος ὀργὴν αὐτοῦ, καὶ
οὐκ ἔγνω παράπτωμά τι σφόδρα.
16 * καὶ ἰὼβ ματαίως ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ, ἐν ἀγνωσίᾳ
ῥήματα βαρύνει.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

32 Præter illud quod ego vidi doce me: si iniquitatem feci, non adiiciam. 33 Num quod tecum est restituet ei, quia asperna-
tus es? eliges enim, & non ego: & si quid scis, eloquere. 34 Viri sapientes corde dicant mihi, & vir sapiens audiat me.
35 Iob non in scientia loquitur, & verba illius non sunt cum intellectu. 36 Pater mi qui es in cælis probetur Iob vsque in
æuum propter conuersionem in viris iniquitatis. 37 Quoniam addet super peccatum suum præuaricationem, inter nos complo-
dit, & multiplicat verba sua coram Deo.

CAP. XXXV.

1 Et respondit Elihu & ait: 2 Nunquid hoc cogitasti ad iudicium, locutus es, Iustior Deo sum? 3 Dixisti enim: Quid proderit
tibi, & quid vtilitatis erit à peccato meo? 4 Ego respondebo tibi verba & sociis qui tecum sunt. 5 Aspice cælos & vide,
& contemplare æthera, quoniam celsiora te sunt. 6 Si peccasti, quid facies contra eum? & si multiplicatæ sunt præuaricationes
tuæ, quid facies ei? 7 Si iustus es, quid dabis ei, aut quid de manu tua accipiet? 8 Viro qui similis est tui iniquitas
tua est, & filio hominis iusto iustitia tua. 9 Propter multitudinem calumniatorum clamant: deprecabuntur propter fortitudi-
nem brachij principum. 10 Et non dixit: Vbi est Deus qui fecit me, ante cuius conspectum angeli excelsi ordinant laudem in nocte?
11 Qui docet nos præ iumentis terræ, & præ auibus cæli sapientes nos efficit. 12 Ibi clamant, & non respondet propter su-
perbiam malignantium. 13 Attamen iniquitatem non audiet Deus, & omnipotens non intuebitur eam. 14 Vtique enim
dices: Non intuebitur eum: iudica coram illo, & spera in eo. 15 Et nunc perinde ac si non fuisset, visitabit furore suo, & nesciuit
multiplicare nimis. 16 Iob enim in vanum aperit os suum, absque scientia verba multiplicat.

לו

1 * וַיֹּסֶף אֱלִיהוּא וַיֹּאמַר׃
2 * כַּתַּר־לִי זְעֵיר וַאֲחַוֶּךָּ כִּי עוֹד לֶאֱלוֹהַּ מִלִּים׃
3 * אֶשָּׂא דֵעִי לְמֵרָחוֹק וּלְפֹעֲלִי אֶתֵּן־צֶדֶק׃
4 * כִּי־אָמְנָם לֹא־שֶׁקֶר מִלָּי תְּמִים דֵּעוֹת עִמָּךְ׃
5 * הֶן־אֵל כַּבִּיר וְלֹא יִמְאָס כַּבִּיר כֹּחַ לֵב׃
6 * לֹא־יְחַיֶּה רָשָׁע וּמִשְׁפַּט עֲנִיִּים יִתֵּן׃
7 * לֹא־יִגְרַע מִצַּדִּיק עֵינָיו וְאֶת־מְלָכִים לַכִּסֵּא
וַיֹּשִׁיבֵם לָנֶצַח וַיִּגְבָּהוּ׃
8 * וְאִם־אֲסוּרִים בַּזִּקִּים יִלָּכְדוּן בְּחַבְלֵי־עֹנִי׃
9 * וַיַּגֵּד לָהֶם פָּעֳלָם וּפִשְׁעֵיהֶם כִּי יִתְגַּבָּרוּ׃
10 * וַיִּגֶל אָזְנָם לַמּוּסָר וַיֹּאמֶר כִּי־יְשֻׁבוּן מֵאָוֶן׃
11 * אִם־יִשְׁמְעוּ וְיַעֲבֹדוּ יְכַלּוּ יְמֵיהֶם בַּטּוֹב וּשְׁנֵיהֶם
בַּנְּעִימִים׃
12 * וְאִם־לֹא יִשְׁמְעוּ בְּשֶׁלַח יַעֲבֹרוּ וְיִגְוְעוּ בִּבְלִי
דָעַת׃
13 * וְחַנְפֵי־לֵב יָשִׂימוּ אָף לֹא יְשַׁוְּעוּ כִּי אֲסָרָם׃
14 * תָּמֹת בַּנֹּעַר נַפְשָׁם וְחַיָּתָם בַּקְּדֵשִׁים׃
15 * יְחַלֵּץ עָנִי בְעָנְיוֹ וְיִגֶל בַּלַּחַץ אָזְנָם׃
16 * וְאַף הֲסִיתְךָ מִפִּי־צָר רַחַב לֹא־מוּצָק תַּחְתֶּיהָ
וְנַחַת שֻׁלְחָנְךָ מָלֵא דָשֶׁן׃
17 * וְדִין־רָשָׁע מָלֵאתָ דִּין וּמִשְׁפָּט יִתְמֹכוּ׃
18 * כִּי־חֵמָה פֶּן־יְסִיתְךָ בְשָׂפֶק וְרָב־כֹּפֶר אַל־יַטֶּךָּ׃
19 * הֲיַעֲרֹךְ שׁוּעֲךָ לֹא בְצָר וְכֹל מַאֲמַצֵּי־כֹחַ׃
20 * אַל־תִּשְׁאַף הַלָּיְלָה לַעֲלוֹת עַמִּים תַּחְתָּם׃
21 * הִשָּׁמֶר אַל־תֵּפֶן אֶל־אָוֶן כִּי עַל־זֶה בָּחַרְתָּ
מֵעֹנִי׃
22 * הֶן־אֵל יַשְׂגִּיב בְּכֹחוֹ מִי כָמֹהוּ מוֹרֶה׃
23 * מִי־פָקַד עָלָיו דַּרְכּוֹ וּמִי־אָמַר פָּעַלְתָּ עַוְלָה׃

CAP. XXXVI.

1 ADdens quoque Elihu hæc locutus est:
2 *Sustine me paululum, & indicabo ti-
bi. adhuc enim habeo quid pro Deo lo-
3 quar. *Repetam scientiam meam à princi-
pio, & operatorem meum probabo iustũ.
4 *Verè enim absque mendacio sermones
mei, & perfecta scientia probabitur tibi.
5 *Deus potentes non abiicit, cùm & ipse sit
6 potens. *Sed non saluat impios, & iudiciũ
7 pauperibus tribuit. *Non auferet à iusto
oculos suos, & reges in solio collocat in p-
8 petuum, & illi eriguntur. *Et si fuerint in
B catenis, & vinciantur funibus paupertatis,
9 *indicabit eis opera eorũ & scelera eorũ
10 quia violenti fuerunt. *Reuelabit quoque
aurem eorum vt corripiat, & loquetur vt
11 reuertantur ab iniquitate. *Si audierint &
obseruauerint, complebunt dies suos in
12 bono, & annos suos in gloria. *Si autem
non audierint, transibunt per gladium, &
13 consumentur in stultitia. *Simulatores &
callidi prouocant irã Dei, neq; clamabunt
14 cùm vincti fuerint. *Morietur in tempe-
state anima eorum, & vita eorum inter ef
15 fœminatos. *Eripiet de angustia sua pau-
C perem, & reuelabit in tribulatione aurem
16 eius. *Igitur saluabit te de ore angusto la-
tissimè & non habente fundamentũ sub-
ter se, requies autem mensæ tuæ erit ple-
17 na pinguedine. *Causa tua quasi im-
pij iudicata est, causam iudiciumque re-
18 cipies. *Non te ergo superet ira vt ali-
quem opprimas, nec multitudo donorum
19 inclinet te. *Depone magnitudinem
tuam absque tribulatione, & omnes robu
20 stos fortitudine. *Ne protrahas noctem,
21 vt ascendant populi pro eis. *Caue ne de-
clines ad iniquitatem, hanc enim cœpisti
22 sequi post miseriam. *Ecce Deus excel-
sus in fortitudine sua, & nullus ei similis
23 in legislatoribus. *Quis poterit scruta-
D ri vias eius? aut quis audet ei dicere: Ope-
ratus es iniquitatem?

תרגום

לו

1 ואוסיף אליהוא ואמר : 2 אמתין לי צבחר ואחוינך ארום תוב לאלה מליא : 3 אטול מנדעי מרחיק ולעבד יתי אתן צדקתא :
4 ארום בקשטא לא שקרא מלי שלים מנדען גבך : 5 הא אלהא דרמא לא ירחק צדיקא מטול דהוא רב חילא וחכים לבא :
6 לא יחיי חיבא ודין ענייא יהב : 7 לא ימנע מצדיקא עיניה ועם מלכיא תקניא למתב על כרסי מלכותא ויותיבנון לעלמין ומתגבהין :
8 ואין אסירין רשיעיא בשושלן מתאחדין באשלין דסגופא : 9 ויחוי להון עובדיהון ומרדיהון ארום אתגברו : 10 וגלי משמעהון
למרדותא ואמר דיתובון מעובדיהון בישיא ודמין ללמא : 11 אין יקבלון ופלחין יגמרון יומיהון בטב ושניהון בבסימיא :
12 ואין לא שמעין בשלחא יעברון מעלמא ויתנגדון מדליה מנדעא : 13 וזהוהי לבא ישוון רגזא לא יבעון רחמוי ארום כפתנון :
14 תמית בטליות נפשהון וחיתהון היך מרי זנו : 15 יפצא ענייא בסגופה ומפרסם ברחקא משמעהון :
16 וברם פצאינך מפום מעיקא אפתי דלא יתעק באתרהא ובניח פתורך מלי דיהנא : 17 ודינא דחיבא גמרת דינא והלכתא סעדין :
18 ארום רגז דילמא אטעיך במסת מילא וסגי פורקנא ועתרא לא יצלינך : 19 האפשר דמסתדר בעותך בעדן דעקא וכל
מתאלמין חילא : 20 לא תרחוק בליליא לסלקא עממיא באתריהון : 21 אסתמר לא תתפני לשקרא ארום על דין בחרתא מסגופא :
22 הא בלחודי אלה יתקיף בחילה ומן דכמה מליף תריצותא : 23 מן יסער עלוי אורחיה ומן יימר ליה עבדת עילתא :

CAP. XXXVI.

ADdens autem Eliu adhuc ait: 1
Expecta me paulum amplius, vt doceam 2
te, adhuc enim in me est sermo: Repetens scien 3
tiam meam longam, operibus autem meis iusta
dicam in veritate. & non iniusta verba iniu- 4
ste intelligens. Cognosce autem quoniam Domi-
nus non repellet innocentem. Potens forti- 5
tudine cor impiorum non viuificabit, & pecu-
nias mendicorum dabit: Non auferet à iusto 7
oculos suos, et cum regibus in solio collocabit eos
in victoriam, & exaltabuntur. Et vincti in 8
manicis comprehendentur in fune paupertatis.
& renunciabit eis opera eorum & delicta eo- 9
rum, quoniam fortes erunt. Sed iustum ex- 10
audiet, & dixit quoniam reuertentur ex ini-
quitate. Si audierint & seruierint, 11
complebunt dies suos in bonis, & annos suos in
gaudiis.
Impios autem non saluat, propterea quòd 12
non velint ipsi scire Dominum, & quoniam
admoniti inaudientes fuerunt.
Et hypocritæ corde ordinabunt furorem, 13
non clamabunt quoniam ligauit eos.
Moriatur igitur in iuuentute anima eo- 14
rum, at vita eorum vulnerata ab angelis:
Eo quòd compresserunt debilem & impo- 15
tentem, iudicium autem mansuetorum exponet.
Et prætereà quoniam decepit ex ore inimi- 16
ci, immensa confusio sub ea, & descendit men-
sa tua plena pinguedine.
Non deficiet autem à iustis iudicium: 17
Furor autem in impios erit, propter im 18
pietatem donorum, quæ susceperunt in iniusti-
tiis, ne te declinet voluntaria mens:
Deprecationis in necessitate existentiũ im- 19
potentum & omnes robustos fortitudine:
Ne protrahas noctem vt ascendant alij pro 20
eis: Sed caue ne facias indecentia, ab his 21
enim liberatus es à paupertate.
Ecce fortis confirmabit in fortitudine sua: 22
Quis enim est secundùm eum potens? quis 23
autem est scrutans eius opera? aut quis quod di-
xisti fecit iniusta?

λϛ΄.

1 Προσθεὶς δὲ ἐλιοὺ ἔτι λέγει·
2 μεῖνόν με μικρὸν ἔτι ἵνα διδάξω σε, ἔτι γὰρ ἐν ἐμοί
3 ἐστι λέξις· ἀναλαβὼν τὴν ἐπιστήμην μου μα-
4 κρὰν, ἔργοις δέ μου δίκαια ἐρῶ ἐπ᾽ ἀληθείας, καὶ
οὐκ ἄδικα ῥήματα ἀδίκως συνιείς. γίνωσκε δὲ ὅτι ὁ κύριος
οὐ μὴ ἀποποιήσηται τὸν ἄκακον.
5 δυνατὸς ἰσχύϊ καρδίαν ἀσεβῶν οὐ μὴ ζωοποιήσῃ, καὶ
χρήματα πτωχῶν δώσει.
7 οὐκ ἀφελεῖ ἀπὸ δικαίου ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ μετὰ βα-
σιλέων εἰς θρόνον καθιεῖ αὐτοὺς εἰς νῖκος καὶ ὑψωθήσονται.
8 καὶ οἱ πεπεδημένοι ἐν χειροπέδαις συσχεθήσονται ἐν
9 χοινίῳ πενίας. καὶ ἀναγγελεῖ αὐτοῖς τὰ ἔργα
αὐτῶν καὶ τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ὅτι ἰσχύσουσιν.
10 ἀλλὰ τοῦ δικαίου εἰσακούσεται, καὶ εἶπεν ὅτι ἐπι-
στραφήσονται ἐξ ἀδικίας.
11 ἐὰν ἀκούσωσι καὶ δουλεύσωσι, συντελέσουσι τὰς ἡμέ-
ρας αὐτῶν ἐν ἀγαθοῖς, καὶ τὰ ἔτη αὐτῶν ἐν εὐπρεπείαις.
12 ἀσεβεῖς δὲ οὐ διασώζει παρὰ τὸ μὴ βούλεσθαι αὐτοὺς εἰ-
δέναι τὸν κύριον, καὶ διότι νουθετούμενοι ἀνήκοοι ἦσαν.
13 καὶ ὑποκριταὶ καρδίᾳ τάξουσι θυμόν, οὐ βοήσονται
ὅτι ἔδησεν αὐτούς.
14 ἀποθάνοι τοίνυν ἐν νεότητι ἡ ψυχὴ αὐτῶν, ἡ δὲ ζωὴ
αὐτῶν τιτρωσκομένη ὑπὸ ἀγγέλων.
15 ἀνθ᾽ ὧν ἔθλιψαν ἀσθενῆ καὶ ἀδύνατον, κρῖμα δὲ
16 πραέων ἐκθήσει. καὶ προσέτι ἠπάτησεν ἐκ στόμα-
τος ἐχθροῦ, ἄβυσσος κατάχυσις ὑποκάτω αὐτῆς, καὶ κα-
τέβη τράπεζά σου πλήρης πιότητος.
17 οὐχ ὑστερήσει δὲ ἀπὸ δικαίων κρῖμα·
18 θυμὸς δὲ ἐπ᾽ ἀσεβεῖς ἔσται, δι᾽ ἀσέβειας δώρων, ὧν ἐδέ-
χοντο ἐπ᾽ ἀδικίαις, μή σε ἐκκλινάτω ἑκὼν ὁ νοῦς,
19 δεήσεως ἐν ἀνάγκῃ ὄντων ἀδυνάτων, καὶ πάντας
20 τοὺς κραταιοῦντας ἰσχύν· μὴ ἐξελκύσῃς τὴν νύκτα
τοῦ ἀναβῆναι ἄλλους ἀντ᾽ αὐτῶν·
21 ἀλλὰ φύλαξαι μὴ πράξῃς ἄτοπα, ἀπὸ τούτων γὰρ
ἐξείλου ἀπὸ πτωχείας.
22 ἰδοὺ ὁ ἰσχυρὸς κραταιώσει ἐν ἰσχύϊ αὐτοῦ·
23 τίς γάρ ἐστι κατ᾽ αὐτὸν δυνάστης; τίς δέ ἐστιν ὁ ἐτάζων
αὐτοῦ τὰ ἔργα; ἢ τίς ὁ εἴπας ἔπραξεν ἄδικα;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XXXVI.

ET addidit Elihu, & ait: ² Expecta me paulisper, & annunciabo tibi, quoniam adhuc sunt sermones pro Deo. ³ Leuabo scientiam meam à longè, & ei qui fecit me tribuam iustitiam. ⁴ Quoniam reuera non sunt mendacium verba mea, perfectus scientiarum est apud te. ⁵ Ecce Deus maximus non aspernabitur iustum, eo quòd ipse est magnus virtute & sapiens corde. ⁶ Non viuificabit sceleratum, sed iudicium pauperum tribuet. ⁷ Non auferet à iusto oculos suos, & cum regibus rectis sedebit super solium regni, & sedere faciet eos in æternum & exaltabuntur. ⁸ Et si vincti fuerint impij catenis, comprehensi funibus afflictionis; ⁹ Tunc indicabit eis opera eorum & præuaricationes eorum quoniam inualuerunt. ¹⁰ Et reuelat auditum eorum ad correctionem, & dicit vt conuertantur ab operibus suis malis quæ similia sunt vanitati. ¹¹ Si obedierint & seruierint, consument dies suos in bono, & annos suos in deliciis. ¹² Quod si non audierint, per gladium transibunt, & à seculo deficient absque scientia. ¹³ Et superbi corde ponent iram, non deprecabuntur miserationem eius, quoniam ligauit eos. ¹⁴ Morietur in infantia anima eorum, & vita eorum sicut scortationis mancipia. ¹⁵ Liberabit pauperem in afflictione eius, & manifestabit in tribulatione auditum eorum. ¹⁶ Veruntamen liberauit te de ore angustiæ; dilatauit ne esset angustia in loco eius, & in requie mensam tuam repleuit pinguedine. ¹⁷ Et iudicium impij consummasti, ius & consuetudo auxiliantur. ¹⁸ Cùm iratus fuerit ne fortè seducat te in abundantia substantiæ, & multitudo redemptionis diuitiarum ne inclinet te. ¹⁹ Nunquid ordinari potest deprecatio tua in tempore furoris, & omnes qui robusti sunt virtute? ²⁰ Ne longè fias in nocte vt ascendant populi in loca sua. ²¹ Caue ne te conuertas ad mendacium, hoc enim elegisti præ afflictione. ²² Ecce solus Deus potens est in virtute sua, & quis similis ei docens recta? ²³ Quis visitabit super eum viam suam, aut quis dicet ei, Operatus es iniquitatem?

24 * זְכֹר כִּי־תַשְׂגִּיא פָעֳלוֹ אֲשֶׁר שֹׁרְרוּ אֲנָשִׁים׃
25 * כָּל־אָדָם חָזוּ־בוֹ אֱנוֹשׁ יַבִּיט מֵרָחוֹק׃
26 * הֶן־אֵל שַׂגִּיא וְלֹא נֵדָע מִסְפַּר שָׁנָיו וְלֹא־חֵקֶר׃
27 * כִּי יְגָרַע נִטְפֵי־מָיִם יָזֹקּוּ מָטָר לְאֵדוֹ׃
28 * אֲשֶׁר־יִזְּלוּ שְׁחָקִים יִרְעֲפוּ עֲלֵי אָדָם רָב׃
29 * אַף אִם־יָבִין מִפְרְשֵׂי־עָב תְּשֻׁאוֹת סֻכָּתוֹ׃
30 * הֵן־פָּרַשׂ עָלָיו אוֹרוֹ וְשָׁרְשֵׁי הַיָּם כִּסָּה׃
31 * כִּי־בָם יָדִין עַמִּים יִתֶּן־אֹכֶל לְמַכְבִּיר׃
32 * עַל־כַּפַּיִם כִּסָּה־אוֹר וַיְצַו עָלֶיהָ בְמַפְגִּיעַ׃
33 * יַגִּיד עָלָיו רֵעוֹ מִקְנֶה אַף עַל־עוֹלֶה׃

לז

1 * אַף־לְזֹאת יֶחֱרַד לִבִּי וְיִתַּר מִמְּקוֹמוֹ׃
2 * שִׁמְעוּ שָׁמוֹעַ בְּרֹגֶז קֹלוֹ וְהֶגֶה מִפִּיו יֵצֵא׃
3 * תַּחַת כָּל־הַשָּׁמַיִם יִשְׁרֵהוּ וְאוֹרוֹ עַל־כַּנְפוֹת
הָאָרֶץ׃
4 * אַחֲרָיו יִשְׁאַג־קוֹל יַרְעֵם בְּקוֹל גְּאוֹנוֹ וְלֹא
יְעַקְּבֵם כִּי־יִשָּׁמַע קוֹלוֹ׃
5 * יַרְעֵם אֵל בְּקוֹלוֹ נִפְלָאוֹת עֹשֶׂה גְדֹלוֹת
וְלֹא נֵדָע׃
6 * כִּי לַשֶּׁלֶג יֹאמַר הֱוֵא־אָרֶץ וְגֶשֶׁם מָטָר וְגֶשֶׁם
מִטְרוֹת עֻזּוֹ׃
7 * בְּיַד־כָּל־אָדָם יַחְתּוֹם לָדַעַת כָּל־אַנְשֵׁי
מַעֲשֵׂהוּ׃
8 * וַתָּבוֹא חַיָּה בְמוֹ־אָרֶב וּבִמְעוֹנוֹתֶיהָ תִשְׁכֹּן׃
9 * מִן־הַחֶדֶר תָּבוֹא סוּפָה וּמִמְּזָרִים קָרָה׃
10 * מִנִּשְׁמַת־אֵל יִתֶּן־קָרַח וְרֹחַב מַיִם בְּמוּצָק׃
11 * אַף־בְּרִי יַטְרִיחַ עָב יָפִיץ עֲנַן אוֹרוֹ׃
12 * וְהוּא מְסִבּוֹת מִתְהַפֵּךְ בְּתַחְבּוּלֹתָו לְפָעֳלָם כֹּל
אֲשֶׁר יְצַוֵּם עַל־פְּנֵי תֵבֵל אָרְצָה׃

24 * Memento quòd ignores opus eius, de
25 quo cecinerunt viri. *Omnes homines vi-
dent eum, vnuſquiſque intuetur procul.
26 * Ecce Deus magnus vincens ſcientiam
noſtram, numerus annorum eius inæſti-
27 mabilis. *Qui aufert ſtillas pluuiæ, & ef-
28 fundit imbres ad inſtar gurgitum, *qui de
nubibus fluunt quæ prætexunt cuncta de-
29 ſuper. *Si voluerit extendere nubes quaſi
30 tentorium ſuum, *& fulgurare lumine ſuo
deſuper, cardines quoque maris operiet.
31 * Per hæc enim iudicat populos, & dat
32 eſcas multis mortalibus. *In manibus ab-
ſcondit lucem, & præcipit ei vt rurſus ad-
33 ueniat. * Annunciat de ea amico ſuo
quòd poſſeſsio eius ſit, & ad eam poſſit
aſcendere.

CAP. XXXVII.

1 SVper hoc expauit cor meum, & emo-
2 tum eſt de loco ſuo. * Audiet auditio-
nem in terrore vocis eius, & ſonum de ore
3 illius procedentem. * Subter omnes cælos
ipſe conſiderat, & lumen illius ſuper ter-
4 minos terræ. * Poſt eum rugiet ſonitus,
tonabit voce magnitudinis ſuæ, & non in-
ueſtigabitur cùm audita fuerit vox eius.
5 *Tonabit Deus in voce ſua mirabiliter,
qui facit magna & inſcrutabilia.
6 *Qui præcipit niui vt deſcendat in ter-
B ram, & hiemis pluuiis & imbri fortitudi-
7 nis ſuæ. * Qui in manu omnium ho-
minum ſignat, vt nouerint ſinguli opera
8 ſua. * Ingredietur beſtia latibulum ſuum,
& in antro ſuo morabitur.
9 * Ab interioribus egredietur tempe-
ſtas, & ab Arcturo frigus.
10 * Flante Deo concreſcit gelu, & rurſum
latiſsimè funduntur aquæ.
11 * Frumentum deſiderat nubes, & nu-
bes ſpargunt lumen ſuum.
12 * Quæ luſtrant cuncta per circuitum,
quocunque eas voluntas gubernantis du-
xerit ad omne quod præcepit illis ſuperfa-
ciem orbis terrarum.

תרגום

24 אִדְכַר אֲרוּם תְּפִישׁ עוֹבָדֵיהּ דִּי שַׁבַּחוּ גֻּבְרִין צַדִּיקִין ׃ 25 כָּל בַּר נַשׁ חֲמוֹן בֵּהּ אֱנָשׁ אִסְתַּכַּל מֵרָחִיק ׃ 26 הָא אֱלָהּ סַגִּיא וְלָא נִדַּע
סְכוּם שְׁנוֹי וְלֵית סוֹף ׃ 27 אֲרוּם יִמְנַע טוּפֵי מַיָּא יִזַלְפוּן מִטְרָא לַעֲנָנֵיהּ ׃ 28 דְּזַלְחִין שְׁחָקַיָּא כְּאָסוּ מְטוּל צְלוֹתָא דְּבַר נַשׁ רָב ׃
29 לְחוּד אִין אִתְבַּיַּן פְּרִישְׁתָּא דְעֵיבָא רִכְפַּת עֲנָנֵיהּ טְלָלֵיהּ ׃ 30 הָא פָּרַשׂ עֲלוֹי מִטְרֵהּ וְעִקָּרֵי יַמָּא חֲפָא ׃ 31 אֲרוּם בְּהוֹן דָּאִין עַמְמַיָּא
יְהַב מֵיכְלָא לִסְגְעָא ׃ 32 מְטוּל חֲטוּף יְדַיָּא מְנַע מִטְרָא וּפַקִּיד עֲלוֹי לְמֵחַת מְטוּל מְצַלֵּי ׃ 33 יְחַוֵּי עֲלוֹי זְכוּתָא דְּחַבְרֵהּ קִנְאֲתָא וְרֻגְזָא מֵעֲלוֹהִי
יִסַּק ׃

לז

1 בְּרַם לְדָא יִתְוַהּ לִבִּי וְיִטְפִּיז מִן אַתְרֵהּ ׃ 2 שְׁמַעוּ מִשְׁמַע בִּרְגַז קָלֵהּ וְהֶגָא כְּאֶשָּׁא מִפְּמֵהּ נְפַק ׃ 3 תְּחוֹת כָּל שְׁמַיָּא תְּרִיצוּתֵהּ
וּנְהוֹרֵהּ עַל סִיפֵי אַרְעָא ׃ 4 בָּתְרוֹי מַכְלֵי קָל יַכְלֵי בְּקָל גֵּיוְתָנוּתֵהּ וְלָא יְעַכְּבִנּוּן אֲרוּם יִשְׁמַע קָלֵהּ ׃ 5 כַּד אַכְלֵי אֱלָהּ בְּקָלֵהּ עַל פְּרִישָׁן
עֲתִיד לְמֶעְבַּד רַבְרְבָן וְלָא נִדַּע ׃ 6 אֲרוּם לְתַלְגָא יֵימַר הֱוֵי בְאַרְעָא וּמִטְרָא בָּתַר מִטְרָא בְּקַיְטָא לְמִבְשְׁלָא פֵּירֵי וּמִטְרָא בָּתַר מִטְרָא לְמִצְמַח
עִסְבָּא בְּסִתְוָא בְּעֻשְׁנֵהּ ׃ 7 בְּיַד כָּל בַּר נַשׁ יִרְשׁוֹם לְמִדַּע כָּל בְּנֵי נָשָׁא עוֹבָדֵיהּ ׃ 8 וְתֵיתֵי חַיְתָא בִּכְמָנָא וּבִמְדוֹרְהָא תִּשְׁרֵי ׃
9 מִן אִדְּרוֹן עֵילָא תֵּיתֵי זוֹעָא וּמִכַּוַּת מְזָרִים קוֹרָא ׃ 10 מִמֵּימַר אֱלָהָא מִתְיְהֵב קַרְחָא וּפַלְטִיוּת מַיָּא בְּאַתְכּוּתָא ׃
11 בְּרַם בְּטַחֲבוּרַת מַטְרַח עֵיבָא מְבַדַּר עֲנָנָא מִטְרֵהּ ׃ 12 וְהוּא תְּסַקְפָּתָא מְהַפֵּךְ בְּחָכְמְתֵהּ לְאַצְלָחָא פָּלְחֵי אַרְעָא בְּעוֹבָדֵיהוֹן
וּמָחֵין בְּכָל אַרְעָתָא דְפַקְּדִינוּן עַל אַפֵּי תֵבֵל עַל אַרְעָא ׃

* *Memento quod magna opera eius sunt,* 24
quorum dominati sunt viri. * *Omnis homo* 25
nouit in eo quicunque vulnerati sunt morta-
les. * *Ecce fortis multus & non cognoscemus,* 26
numerus annorum eius & infinitus.
* *Numerabiles autem ei stillæ pluuiæ, &* 27
infundentur pluuiæ in nubem. * *Fluent anti-* 28
quitates, inumbrauerunt autem nubila in in-
dicibilibus tonitruis. * *Et si composuerit* 29
extensiones nubis, æqualitatem tabernaculi sui:
* *Ecce extendit super illud nubem suam, &* 30
fundamenta maris abscondit. * *In enim eis* 31
iudicabit populos, dabit escam forti.
* *In manibus abscondit lumen, & præcepit* 32
de ea in occurrenti.
* *Renunciabit de eo amico eius possessio &* 33
de iniustitia.

CAP. XXXVII.

ET propter hanc turbatum est cor meum, & 1
defluxit de loco suo.
* *Audi auditionem in ira furoris Domini, et* 2
meditatio de ore eius egredietur.
* *Sub toto cælo principatus eius, & lumen* 3
illius super alas terræ. * *Post eum clamabit* 4
voce, tonabit in voce iniuriæ suæ, & non com-
mutabit eos, quoniam audiet vocem eius.
* *Tonabit fortis in voce sua mirabili, horam* 5
posuit bestiis. norunt autem cubilis ordinem. In
his omnibus non exsurgit tua sententia, neque
mutabitur tuum cor à corpore. fecit enim ma-
gna quæ non nouimus: * *Disponens niui: Esto* 6
super terram, & tempestas pluuiarum poten-
tiæ suæ. * *In manu omnis hominis subsignat,* 7
vt sciat omnis homo suam infirmitatem.
* *Ingressæ sunt autem feræ sub tectum, quie-* 8
uerunt autem in cubili.
* *De penetralibus veniunt dolores. ab au-* 9
tem promontoriis frigus: * *& à vento forti da-* 10
bit glaciem. gubernat autem aquam sicut vo-
luerit. * *Et electum format nubes. disperget* 11
nubilum lumen eius: * *Et ipse circuitus per-* 12
uertit in gubernaculis in opera eorum, omnia
quæcunque vtique præceperit eis, hæc coordi-
nata sunt ab eo super terram.

24 * μνήσθητι ὅτι μεγάλα τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐστιν, ὧν ἦρξαν ἄν-
25 δρες. * πᾶς ἄνθρωπος εἶδεν ἐν αὐτῷ, ὅσοι τιτρωσκό-
26 μενοί εἰσι βροτοί. * ἰδοὺ ὁ ἰσχυρὸς πολὺς καὶ οὐ γνω-
σόμεθα, ἀριθμὸς ἐτῶν αὐτοῦ καὶ ἀπέραντος.
27 * ἀριθμηταὶ δὲ αὐτῷ σταγόνες ὑετοῦ, καὶ ἐπιχυθήσον-
28 ται ὑετῷ εἰς νεφέλην. * ῥυήσονται παλαιώματα, ἐσ-
κίασε δὲ νέφη ἐπὶ ἀμυθήτων βροτῶν.
29 * καὶ ἐὰν συνῇ ἐκτάσεις νεφέλης, ἰσότητα σκηνῆς
30 αὐτοῦ. * ἰδοὺ ἐκτείνει ἐπ' αὐτὴν ἠδῶ, καὶ ῥιζώματα τῆς
θαλάσσης ἐκάλυψεν.
31 * ἐν γὰρ αὐτοῖς κρινεῖ λαούς, δώσει τροφὴν τῷ ἰσχύοντι.
32 * ἐπὶ χειρῶν ἐκάλυψε φῶς, καὶ ἐνετείλατο περὶ αὐ-
33 τῆς ἐν ἀπαντῶντι. * ἀναγγελεῖ περὶ αὐτοῦ φίλον αὐτοῦ
κτῆσις καὶ περὶ ἀδικίας.

λζ΄.

1 * Καὶ ἀπὸ ταύτης ἐταράχθη ἡ καρδία μου, καὶ ἀπερ-
2 ρύη ἐκ τοῦ τόπου αὐτῆς. * ἄκουε ἀκοὴν ἐν ὀργῇ θυ-
μοῦ κυρίου, καὶ μελέτη ἐκ στόματος αὐτοῦ ἐξελεύσεται.
3 * ὑποκάτω παντὸς τοῦ οὐρανοῦ ἡ ἀρχὴ αὐτοῦ, καὶ τὸ φῶς
αὐτοῦ ἐπὶ πτερύγων τῆς γῆς.
4 * ὀπίσω αὐτοῦ βοήσεται φωνῇ, βροντήσει ἐν φωνῇ ὕ-
βρεως αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἀνταλλάξει αὐτούς, ὅτι ἀκούσει φω-
5 νὴν αὐτοῦ. * βροντήσει ὁ ἰσχυρὸς ἐν φωνῇ αὐτοῦ θαυ-
μασία. ὥραν ἔθετο κτήνεσιν. οἴδασι δὲ κοίτης τάξιν. ἐπὶ
τούτοις πᾶσιν οὐκ ἐξίσταταί σου ἡ διάνοια, οὐδὲ ἀλλάσσεταί
σου ἡ καρδία ἀπὸ σώματος. ἐποίησε γὰρ μεγάλα ἃ οὐκ ᾔ-
6 δειμεν, * συντάσσων χιόνι· γίνου ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ
χειμὼν ὑετῶν δυναστείας αὐτοῦ.
7 * ἐν χειρὶ παντὸς ἀνθρώπου κατασφραγίζει, ἵνα γνῷ
πᾶς ἄνθρωπος τὴν ἑαυτοῦ ἀσθένειαν.
8 * εἰσῆλθε δὲ θηρία ὑπὸ σκέπην, ἡσύχασαν δὲ ἐπὶ κοί-
9 της. * ἐκ ταμιείων ἐπέρχονται ὀδύναι. ἀπὸ δὲ ἀκρω-
10 τηρίων ψύχος, * καὶ ἀπὸ πνοῆς ἰσχυροῦ δώσει πάγος.
οἰακίζει δὲ τὸ ὕδωρ ὡς ἐὰν βούληται.
11 * καὶ ἐκλεκτὸν καταπλάσσει νεφέλη. διασκορπιεῖ νέ-
φος φῶς αὐτοῦ·
12 * καὶ αὐτὸς κυκλώματα διαστρέφει ἐν θεεβουλαθὼ εἰς
ἔργα αὐτῶν, πάντα ὅσα ἂν ἐντείληται αὐτοῖς, ταῦτα συν-
τέτακται παρ' αὐτοῦ ἐπὶ τῆς γῆς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

24 Recordare vt magnifices opera eius quæ laudauerunt viri iusti. 25 Omnes homines vident eum, vnusquisque intuetur à longè.
26 Ecce Deus magnus est, & nescimus; & numero annorum eius non est finis. 27 Quia cohibet guttas aquarum: stillabunt plu-
uiam nubes eius. 28 Quæ ab æthere fluunt quasi sanitatem propter orationem filij hominis magni. 29 Veruntamen si intellexerit
extensiones nubis; tonitruum nubis eius vmbraculum ipsius. 30 Ecce expandit super eam pluuiam suam, & radices maris operit.
31 Quoniam per hæc iudicat populos, dat escam in multitudinem. 32 Propter rapinam manuum prohibet pluuiam, & præcipit
ei vt descendat propter orantem. 33 Annunciat super eum iustitiam amici sui, zelum & indignationem aufert ab eo.

CAP. XXXVII.

VEruntamen propter hoc expauit cor meum, & exiliit de loco suo. 2 Audite auditu cum tremore vocem eius, & sonum qui quasi ignis
de ore illius egreditur. 3 Sub omnibus cælis directio eius, & lumen illius super fines terræ. 4 Post eum intonat sonus, inclamat voce
altitudinis suæ, & non remorabitur cùm audita fuerit vox eius. 5 Quando tonabit Deus voce sua super mirabilia magna quæ facturus est
quæ ignoramus. 6 Quoniam niui dicet, Esto in terra: & pluuiæ post pluuiam in vere ad maturandum fructus, & pluuiæ post pluuiam vt
germinet herbam in hieme in fortitudine sua. 7 In manu omnium filiorum hominum signat, vt sciant omnes filij hominum opus suum.
8 Ingredietur autem bestia latibulum suum, & in habitaculo suo commorabitur. 9 A cœnaculo supremo veniet commotio, & à cata-
ractis Arcturi frigus. 10 A verbo Dei dabitur gelu, & dilatatio aquarum in infusionem. 11 Veruntamen in humiditate defatigat nubem:
dispergit nubes pluuiam suam. 12 Et ipse occasiones vertit in sapientia sua, vt proficere faciat colentes terram in operibus suis, & descen-
dunt in vniuersam terram quocumque præceperit eis super faciem orbis terræ.

13 * אִם־לְשֵׁבֶט אִם־לְאַרְצוֹ אִם־לְחֶסֶד יַמְצִאֵהוּ׃
14 * הַאֲזִינָה זֹּאת אִיּוֹב עֲמֹד וְהִתְבּוֹנֵן נִפְלְאוֹת אֵל׃
15 * הֲתֵדַע בְּשׂוּם־אֱלוֹהַּ עֲלֵיהֶם וְהוֹפִיעַ אוֹר עֲנָנוֹ׃
16 * הֲתֵדַע עַל־מִפְלְשֵׂי־עָב מִפְלְאוֹת תְּמִים דֵּעִים׃
17 * אֲשֶׁר־בְּגָדֶיךָ חַמִּים בְּהַשְׁקִט אֶרֶץ מִדָּרוֹם׃
18 * תַּרְקִיעַ עִמּוֹ לִשְׁחָקִים חֲזָקִים כִּרְאִי מוּצָק׃
19 * הוֹדִיעֵנוּ מַה־נֹּאמַר לוֹ לֹא־נַעֲרֹךְ מִפְּנֵי־חֹשֶׁךְ׃
20 * הַיְסֻפַּר־לוֹ כִּי אֲדַבֵּר אִם־אָמַר אִישׁ כִּי יְבֻלָּע׃
21 * וְעַתָּה לֹא רָאוּ אוֹר בָּהִיר הוּא בַּשְּׁחָקִים וְרוּחַ
עָבְרָה וַתְּטַהֲרֵם׃
22 * מִצָּפוֹן זָהָב יֶאֱתֶה עַל־אֱלוֹהַּ נוֹרָא הוֹד׃
23 * שַׁדַּי לֹא־מְצָאנֻהוּ שַׂגִּיא־כֹחַ וּמִשְׁפָּט וְרֹב־צְדָקָה
לֹא יְעַנֶּה׃
24 * לָכֵן יְרֵאוּהוּ אֲנָשִׁים לֹא־יִרְאֶה כָּל־חַכְמֵי־לֵב׃

לח

1 * וַיַּעַן־יְהוָה אֶת־אִיּוֹב מִן־הַסְּעָרָה וַיֹּאמַר׃
2 * מִי זֶה מַחְשִׁיךְ עֵצָה בְמִלִּין בְּלִי־דָעַת׃
3 * אֱזָר־נָא כְגֶבֶר חֲלָצֶיךָ וְאֶשְׁאָלְךָ וְהוֹדִיעֵנִי׃
4 * אֵיפֹה הָיִיתָ בְּיָסְדִי־אָרֶץ הַגֵּד אִם־יָדַעְתָּ
בִינָה׃
5 * מִי־שָׂם מְמַדֶּיהָ כִּי תֵדָע אוֹ מִי־נָטָה עָלֶיהָ קָּו׃
6 * עַל־מָה אֲדָנֶיהָ הָטְבָּעוּ אוֹ מִי־יָרָה אֶבֶן
פִּנָּתָהּ׃
7 * בְּרָן־יַחַד כּוֹכְבֵי בֹקֶר וַיָּרִיעוּ כָּל־בְּנֵי אֱלֹהִים׃
8 * וַיָּסֶךְ בִּדְלָתַיִם יָם בְּגִיחוֹ מֵרֶחֶם יֵצֵא׃
9 * בְּשׂוּמִי עָנָן לְבֻשׁוֹ וַעֲרָפֶל חֲתֻלָּתוֹ׃
10 * וָאֶשְׁבֹּר עָלָיו חֻקִּי וָאָשִׂים בְּרִיחַ וּדְלָתָיִם׃
11 * וָאֹמַר עַד־פֹּה תָבוֹא וְלֹא תֹסִיף וּפֹא־יָשִׁית
בִּגְאוֹן גַּלֶּיךָ׃

13 * Siue in vna tribu, siue in terra sua, siue
C in quocunque loco misericordiæ suæ eas
14 iusserit inueniri. * Ausculta hæc Iob, sta, &
15 considerá mirabilia Dei. * Nunquid scis
quando præcepit Deus pluuiis, vt osten-
16 derent lucem nubium eius? * Nunquid
nosti semitas nubium magnas & perfectas
17 scientias? * Nonne vestimenta tua calida
sunt, cùm perflata fuerit terra Austro?
18 * Tu forsitan cum eo fabricatus es cæ-
D los, qui solidissimi quasi ære fusi sunt.
19 * Ostende nobis quid dicamus illi, nos
20 quippe inuoluimur tenebris. * Quis narra-
bit ei quæ loquor? etiam si locutus fuerit
21 homo, deuorabitur: * Ac nunc non vident
lucem. subitò aer cogetur in nubes, & ven
22 tus transiens fugabit eas. * Ab Aquilone au
rum venit, & à Deo formidolosa laudatio.
23 * Dignè eum inuenire non possumus.
magnus fortitudine, & iudicio & iustitia,
24 & enarrari non potest. * Ideò timebunt
eum viri, & non audebunt contemplari
omnes qui sibi videntur esse sapientes.

CAP. XXXVIII.

1 RESpondens autẽ Dominus Iob de tur-
2 bine, dixit: * Quis est iste inuoluens
sententias sermonibus imperitis?
3 * Accinge sicut vir lumbos tuos: inter-
4 rogabo te, & responde mihi. * Vbi eras
quando ponebam fundamenta terræ? In-
5 dica mihi si habes intelligentiá. * Quis po-
suit mensuras eius si nosti, vel quis tetẽdit
6 super eam lineam? * Super quo bases illius
solidatę sunt, aut quis demisit lapidé angu
7 larem eius? * Cùm me laudarét simul astra
matutina, & iubilarent omnes filij Dei.
8 * Quis conclusit ostiis mare, quando erum
9 pebat quasi de vulua procedens. * Cùm po
nerem nubem vestimentum eius, & cali-
gine illud quasi pannis infantię obuolue-
10 rem. * Circumdedi illud terminis meis, &
11 posui vectem & ostia: * Et dixi: Vsque huc
B venies, & non procedes amplius, & hic
confringes tumentes fluctus tuos.

תרגום

13 אין מטרא דפרענותא בימיא ובמדבריא אין מטרא רזיא לאילני טוריא וגלימתא אין מטרא ניחא דחסדא לחקלי וכרמי יספקנה ׃
14 אציתא דא איוב קום ואתבין פרישתא דאלה ׃ 15 התדע כד שוי אלה גזירתא עליהון ואופע נהור עננה ׃ 16 התדע על
משקרני עיבא פרישתא דשלים מנדעא ׃ 17 די לבושיך משחנין כד משדך ארעא מן דרומא ׃ 18 תרקע עמה לשחקי תקיפין
חזותהון כאספקלריא סנינא ׃ 19 אודע יתנא מה נימר לה לא נסדר לה למחמי מן קדם חשוך ׃ 20 האפשר דישתעי לה ארום אמלל
אין מלל בר נש ארום יקטרג ׃ 21 וכדון לא חמון מטרא בוטט הוא בשחקי ורוחא עברת ודכית יתהון ׃ 22 מצפונא דהבא ייתי
קדם אלה דחיל שיבהורא ׃ 23 שדי לא אשכחנה מדבר עם עללי עלמא בסגעי חילא ודינא וסגעי חילא לא יסגף ׃ 24 בגין כן
דחילו מנה גבריא לא יחמי כל חכימי לבא ׃

לח

1 ואתיב יי׳ ית איוב מן עלעולא דעצרא ואמר ׃ 2 מן דין דמחשיך מלכתא במליא מדלית מנדעא ׃ 3 זרז כדון היך גברא
חרציך ואבעינך ותהודעני ׃ 4 האן הויתא במשתסי ארעא חוי אין ידעת ביונתא ׃ 5 מן שוי משחתהא ארום תדע או מן מתח עלה
משקולתא ׃ 6 על מה סמכיתא אטמעא או מן שדא אבן זויתה ׃ 7 בזמן דמשבחין כחדא כוכבי צפרא ומיבבין כל כיתי מלאכיא ׃
8 וסגר בדשיא ימא במגחיה מן תהומא דמן רחמא יפוק ׃ 9 בשואותי עננא כסותה ואמיטתא ליפופה ׃ 10 ופסקת עלוי גזירתי
ושויתי פריא היך נגרין ועברין ׃ 11 ואמרת עד כא תיתי ולא תוסיף וכא יתיבש בגיותנות גלליך ׃

*Siue in disciplinam, siue in terram eius, siue 13
in misericordiam inuenerit eum. *Auribus 14
percipe hæc Iob, sta, admonere potentiam Domini.
*Nouimus quoniam Dominus posuit o- 15
pera eius. lumen qui fecit è tenebris.
*Scit autem discretionem nubilorum, magnæ 16
autem ruinæ malorum. *Tua autem vestis 17
calida, quiescit autem super terram à noto.
*Firmabit cum eo in antiquitates, fortes vt 18
inspectiones infusionis. *Cur doce me, quid 19
dicemus ei? & cessabimus multa dicentes.
*Nunquid liber aut scriba mihi adfuit, vt 20
hominem cùm steterim silere faciam.
*Omnibus autem non visibile lumen, luci- 21
dum est in antiquitatibus, sicut ab eo in nebulis.
*Ab Aquilone nubes splendentes, in his ma- 22
gna gloria & honor ab omnipotente:
*Et non inuenimus alium similem fortitu- 23
dini eius. qui iusta iudicat non putas exaudire
eum? *Ideò timebunt eum homines, time- 24
bunt autem eum & sapientes corde.

CAP. XXXVIII.

Postquàm autem cessauit Eliu à sermone, dixit 1
Dominus Iob per turbinem & nubem:
*Quis iste abscondens consilium. continens 2
autem verba in corde, me autem putat abscon-
dere? *Cinge sicut vir lumbum tuum: inter- 3
rogabo autem te, tu autem mihi responde.
*Vbi eras in fundando me terram? nuncia 4
autem mihi si scis intellectum.
*Quis posuit mensuras eius si nosti, aut quis 5
qui induxit funem super eam?
*Super quo annuli eius confixi sunt? quis au 6
tem est qui misit lapidem angularem in ea?
*Quando facta sunt astra, laudauerunt me 7
voce magna omnes angeli mei.
*Conclusi autē mare portis, quando fluctua- 8
bat de ventre matris suæ procedens.
*Posui autem ei nebulam vestimentum, ca- 9
ligine autem eam quasi pannis inuolui.
*Posui autem ei terminos circūponens clau- 10
stra & portas. *Dixi autem ei: Vsque huc 11
venies, et non transgredieris, sed in teipsa con-
terentur tibi fluctus.

13 *ἐὰν εἰς παιδείαν, ἐάν τε εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ, ἐὰν εἰς ἔ-
λεος εὑρήσῃ αὐτόν.
14 *ἐνωτίζου ταῦτα ἰώβ, στῆθι, νουθετοῦ δύναμιν κυρίου.
15 *οἴδαμεν ὅτι κύριος ἔθετο τὰ ἔργα αὐτοῦ. φῶς ποιήσας
16 ἐκ σκότους. *ἐπίσταται δὲ διάκρισιν νεφῶν, ἐξαίσια δὲ
17 πτώματα πονηρῶν. *σοῦ δὲ ἡ στολὴ θερμή, ἡσυχά-
ζεται δὲ ἐπὶ τῆς γῆς ἀπὸ νότου.
18 *στερεώσεις μετ' αὐτοῦ εἰς παλαιώματα, ἰσχυραὶ ὡς ὅρα-
19 σεις ἐπιχύσεως. *διατί δίδαξόν με, τί ἐροῦμεν αὐ-
τῷ; καὶ παυσόμεθα πολλὰ λέγοντες.
20 *μὴ βίβλος ἢ γραμματεύς μοι παρέστηκεν, ἵνα ἄν-
θρωπον ἑστηκὼς κατασιωπήσω.
21 *πᾶσι δὲ οὐχ ὁρατὸν τὸ φῶς, τηλαυγές ἐστιν ἐν τοῖς πα-
λαιώμασιν, ὥσπερ τὸ παρ' αὐτοῦ ἐπὶ νεφῶν.
22 *ἀπὸ βορρᾶ νέφη χρυσαυγοῦντα, ἐπὶ τούτοις μεγά-
λη ἡ δόξα καὶ τιμὴ παντοκράτορος·
23 *καὶ οὐχ εὑρίσκομεν ἄλλον ὅμοιον τῇ ἰσχύϊ αὐτοῦ, ὁ
τὰ δίκαια κρίνων οὐκ οἴει εἰσακούειν αὐτόν;
24 *διὸ φοβηθήσονται αὐτὸν οἱ ἄνθρωποι, φοβηθήσονται
δὲ αὐτὸν καὶ οἱ σοφοὶ καρδίᾳ.

λη.

1 *Μετὰ δὲ τὸ παύσασθαι ἐλιοὺς τῆς λέξεως εἶπεν ὁ κύ-
ριος τῷ ἰὼβ διὰ λαίλαπος, καὶ νεφέλης.
2 *τίς οὗτος ὁ κρύπτων βουλήν, συνέχων δὲ ῥήματα ἐν
3 καρδίᾳ, ἐμὲ δὲ οἴεται κρύπτειν; *ζῶσαι ὥσπερ ἀνὴρ τὴν
ὀσφύν σου· ἐρωτήσω δέ σε, σὺ δέ μοι ἀποκρίθητι.
4 *ποῦ ἦς ἐν τῷ θεμελιοῦν με τὴν γῆν; ἀπάγγειλον δέ
5 μοι εἰ ἐπίστῃ σύνεσιν. *τίς ἔθετο τὰ μέτρα αὐτῆς εἰ οἶ-
δας; ἢ τίς ὁ ἐπαγαγὼν σπαρτίον ἐπ' αὐτῆς;
6 *ἐπὶ τίνος οἱ κρίκοι αὐτῆς πεπήγασι; τίς δέ ἐστιν ὁ
7 βαλὼν λίθον γωνιαῖον ἐπ' αὐτῆς, *ὅτε ἐγενήθησαν ἄ-
στρα ᾔνεσάν με φωνῇ μεγάλῃ πάντες ἄγγελοί μου.
8 *ἔφραξα δὲ θάλασσαν πύλαις, ὅτε ἐμαίμασσεν ἐκ
κοιλίας μητρὸς αὐτῆς ἐκπορευομένη.
9 *ἐθέμην δὲ αὐτῇ νέφος ἀμφίασιν, ὁμίχλῃ δὲ αὐτὴν
10 ἐσπαργάνωσα. *ἐθέμην δὲ αὐτῇ ὅρια περιθεὶς
11 κλεῖθρα καὶ πύλας. *εἶπα δὲ αὐτῇ, μέχρι τούτου
ἐλεύσῃ, καὶ οὐχ ὑπερβήσῃ, ἀλλ' ἐν σεαυτῇ συντρι-
βήσονταί σου τὰ κύματα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

13 Siue pluuiam vltionis in mare & in deserta, siue imbrem vehementem arboribus montium & collium, siue pluuiam quietam misericordiæ agris & vineis suppeditauerit.
14 Ausculta hoc Iob, sta & intellige mirabilia Dei.
15 Nunquid scis cùm poneret Deus eis statutum, & quando illuxit lux nubis eius?
16 Nunquid nosti inquisitiones nubium, & mirabilia perfecti scientia?
17 Quia vestimenta tua sunt calida quando quiescit terra ab Austro.
18 Extendisti cum eo æthera valida, quorum aspectus sicut speculum fusile.
19 Ostende nobis quid dicamus illi: non possumus nos componere ad eum videndum propter tenebras.
20 Nunquid narrabitur ei quando loquar, si locutus fuerit homo quando accusabit?
21 Nunc autem non viderunt pluuiam lucidam in nubibus, & spiritus pertransiuit & emundauit eas.
22 Ab Aquilone aurum veniet coram Deo terribili maiestate.
23 Omnipotentem non inuenimus loquentem cum excelsis seculi in multitudine virtutis & iudicij, & multa potentia non affliget.
24 Ideò timuerunt ab eo viri: non videbit *sicut* omnes sapientes corde.

CAP. XXXVIII.

Et respondit Dominus ad Iob de turbine doloris, & ait:
2 Quis est iste qui obscurat consilium sermonibus absque scientia?
3 Accinge nunc sicut potens lumbos tuos; & interrogabo te, tu autem ostendes mihi.
4 Vbi eras quando ieci terræ fundamenta? indica si cognouisti intelligentiam.
5 Quis posuit dimensiones eius si nosti, aut quis extendit super eam perpendiculum?
6 Super quo bases eius defixæ sunt, aut quis iecit lapidem angularem eius?
7 In tempore quo laudant simul astra matutina, & iubilant omnes turmæ angelorum.
8 Et conclusit valuis mare; quando erumpit de abysso, quasi de vulua egreditur.
9 Quando posui nubem operimentum eius, & caliginem fasciam eius.
10 Et conclusi super eo decretum meum, & posui littora quasi pessulos & vectes.
11 Et dixi: Huc vsque venies, & non procedes amplius; & hic siccabuntur in tumore fluctus tui.

12 * הֲמִיָּמֶיךָ צִוִּיתָ בֹּקֶר יִדַּעְתָּה שַׁחַר מְקֹמוֹ׃
13 * לֶאֱחֹז בְּכַנְפוֹת הָאָרֶץ וְיִנָּעֲרוּ רְשָׁעִים מִמֶּנָּה׃
14 * תִּתְהַפֵּךְ כְּחֹמֶר חוֹתָם וְיִתְיַצְּבוּ כְּמוֹ לְבוּשׁ׃
15 * וְיִמָּנַע מֵרְשָׁעִים אוֹרָם וּזְרוֹעַ רָמָה תִּשָּׁבֵר׃
16 * הֲבָאתָ עַד־נִבְכֵי־יָם וּבְחֵקֶר תְּהוֹם הִתְהַלָּכְתָּ׃
17 * הֲנִגְלוּ לְךָ שַׁעֲרֵי־מָוֶת וְשַׁעֲרֵי צַלְמָוֶת תִּרְאֶה׃
18 * הִתְבֹּנַנְתָּ עַד־רַחֲבֵי־אָרֶץ הַגֵּד אִם־יָדַעְתָּ כֻלָּהּ׃
19 * אֵי־זֶה הַדֶּרֶךְ יִשְׁכָּן־אוֹר וְחֹשֶׁךְ אֵי־זֶה מְקֹמוֹ׃
20 * כִּי תִקָּחֶנּוּ אֶל־גְּבוּלוֹ וְכִי־תָבִין נְתִיבוֹת בֵּיתוֹ׃
21 * יָדַעְתָּ כִּי־אָז תִּוָּלֵד וּמִסְפַּר יָמֶיךָ רַבִּים׃
22 * הֲבָאתָ אֶל־אֹצְרוֹת שָׁלֶג וְאוֹצְרוֹת בָּרָד תִּרְאֶה׃
23 * אֲשֶׁר־חָשַׂכְתִּי לְעֶת־צָר לְיוֹם קְרָב וּמִלְחָמָה׃
24 * אֵי־זֶה הַדֶּרֶךְ יֵחָלֶק אוֹר יָפֵץ קָדִים עֲלֵי־אָרֶץ׃
25 * מִי־פִלַּג לַשֶּׁטֶף תְּעָלָה וְדֶרֶךְ לַחֲזִיז קֹלוֹת׃
26 * לְהַמְטִיר עַל־אֶרֶץ לֹא־אִישׁ מִדְבָּר לֹא־אָדָם בּוֹ׃
27 * לְהַשְׂבִּיעַ שֹׁאָה וּמְשֹׁאָה וּלְהַצְמִיחַ מֹצָא דֶשֶׁא׃
28 * הֲיֵשׁ־לַמָּטָר אָב אוֹ מִי־הוֹלִיד אֶגְלֵי־טָל׃
29 * מִבֶּטֶן מִי יָצָא הַקָּרַח וּכְפֹר שָׁמַיִם מִי יְלָדוֹ׃
30 * כָּאֶבֶן מַיִם יִתְחַבָּאוּ וּפְנֵי תְהוֹם יִתְלַכָּדוּ׃
31 * הַתְקַשֵּׁר מַעֲדַנּוֹת כִּימָה אוֹ־מֹשְׁכוֹת כְּסִיל תְּפַתֵּחַ׃
32 * הֲתֹצִיא מַזָּרוֹת בְּעִתּוֹ וְעַיִשׁ עַל־בָּנֶיהָ תַנְחֵם׃
33 * הֲיָדַעְתָּ חֻקּוֹת שָׁמָיִם אִם־תָּשִׂים מִשְׁטָרוֹ בָאָרֶץ׃
34 * הֲתָרִים לָעָב קוֹלֶךָ וְשִׁפְעַת־מַיִם תְּכַסֶּךָּ׃

12 * Nunquid poſt ortum tuum præcepiſti
B diluculo,& oſtédiſti auroræ locum ſuum,
13 * & tenuiſti concutiens extrema terræ? ex-
14 cuſsiſti impios ex ea? * Reſtituetur vt
lutum ſignaculum,& ſtabit ſicut veſtimé-
15 tum. * Auferetur ab impiis lux ſua, &
brachium excelſum confringetur.
16 * Nunquid ingreſſus es profundũ ma-
ris, & in nouiſsimis abyſsi deambulaſti?
17 * Nunquid apertæ ſunt tibi portę mor-
tis, & oſtia tenebroſa vidiſti?
18 * Nunquid conſideraſti latitudinem
terræ? Indica mihi ſi noſti omnia.
19 * In qua via lux habitet,& tenebrarum
20 quis locus ſit: * Vt ducas vnumquod-
que ad terminos ſuos, & intelligas ſemi-
21 tas domus eius. * Sciebas tunc quòd
naſciturus eſſes, & numerum dierum tuo-
22 rum noueras? * Nunquid ingreſſus es
theſauros niuis, aut theſauros grandinis
23 aſpexiſti? * Quæ præparaui in tempus
C hoſtis, in diem pugnæ & belli.
24 * Per quam viam ſpargitur lux, diuidi-
tur æſtus ſuper terram?
25 * Quis dedit vehementiſsimo imbri
26 curſum? & viã ſonantis tonitrui, * vt plue-
ret ſuper terram abſque homine in deſer-
to vbi nullus mortalium commoratur;
27 * vt impleret inuiam & deſolatam,& pro-
28 duceret herbas virentes. * Quis eſt plu-
uiæ pater, vel quis genuit ſtillas roris?
29 * De cuius vtero egreſſa eſt glacies,& ge-
30 lu de cælo quis genuit? * In ſimilitudi-
nem lapidis aquæ durantur, & ſuperficies
31 abyſsi conſtringitur. * Nunquid coniun-
D gere valebis micantes ſtellas Pleiades, aut
gyrum Arcturi poteris diſsipare?
32 * Nunquid producis Luciferum in tem-
pore ſuo, & Veſperum ſuper fines terræ
conſurgere facis?
33 * Nunquid noſti ordinem cæli, & pones
rationem eius in terra?
34 * Nunquid eleuabis in nebula vocem
tuam, & impetus aquarum operiet te?

תרגום

12 הֲמִן יוֹמָיךְ פַּקֵּדְתָּא לְמֶהֱוֵי צַפְרָא יַדַּעְתָּא לִקְרִיצְתָּא אַתְרֵהּ׃ 13 לְמֵיחַד בִּסְטְרֵי אַרְעָא וִיטַלְטְלוּן חַיָּבַיָּא מִנַּהּ׃ 14 מִתְהַפְכָא
כְּשִׁינָא חוֹתָמָא דִילְהוֹן וּמִתְעַתְּדִין הֵיךְ כְּסוּ זְהִים׃ 15 וְיִתְכַּסֵּי מֵחַיָּבַיָּא נְהוֹרְהוֹן דְּצַדִּיקֵי וְאַדְרָעָא דְגִבָּרָא אִתְּבֶרֶת׃
16 הַעֲלְתָּא עַד מַעֲרָב לִסְגוֹר יַמָּא וּבְפִשְׁפּוּשׁ תְּהוֹמָא הַלֵּכְתָּא׃
17 הַאֶפְשַׁר דְּאִתְגְּלִיוּ לָךְ מַעֲלָנֵי מוֹתָא וּמַעֲלָנֵי טוּלֵי מוֹתָא דְגֵהִנָּם תֶּחְמֵי׃ 18 הִתְבַּיַּנְתָּא עַד פִּיתּוּיֵ אַרְעָא דְגִנּוּנִיתָא דְעֵדֶן חַוֵּי אִין יַדַּעְתָּא כֻּלָּהּ׃
19 אֵידֵין אוֹרְחָא יִשְׁרֵי נְהוֹרָא וַחֲשׁוֹכָא הֵידֵין אַתְרֵהּ׃ 20 אֲרוּם תְּדַבְּרִנֵּהּ לִתְחוּמֵיהּ וַאֲרוּם תִּתְבַּיַּן שְׁבִילֵי בֵיתֵיהּ׃ 21 יְדַעְתָּ אֲרוּם
בְּכֵן תִּתְיְלִיד וּמִנְיַן יוֹמָךְ סַגִּיעִין׃ 22 הַאֶפְשַׁר דְּעַלְתָּא לְקוֹרְטוּרֵי תַלְגָא וְאַפּוֹתִיקֵי דְבַרְדָּא תֶּחְמֵי׃ 23 דְּגַנְזֵית תַּלְגָא לְעִדָּנֵי עָקְתָא
מְעִגַּם וּבַרְדָּא לְיוֹם קְרָבָא וְאַגְחוּתָא׃ 24 הֵידֵין אָרְחָא מִתְקַבַּל נְהוֹרָא יְבַדַּר רוּחַ קִדּוּמָא עַל אַרְעָא׃ 25 מַאן פַּלֵּג לְשַׁטְפָא דִתְהוֹמָא
תְּרִיצֵי מַיָּא וְאוֹרְחָא לַעֲנָנֵי דְמַחְתִין מַיָּא בְּקָלִין׃ 26 לַאֲחָתָא מִטְרָא עַל אַרְעָא דְּלֵית בָּהּ גְּבַר וּמַדְבְּרָא דְּלֵית בַּר נַשׁ בֵּהּ׃ 27 לְמִשְׂבַּע
תּוֹשָׁא וְאִתְרַגּוֹשְׁתָּא וּלְמַרְבְּיָא מַפְקָנוּת דִּיתְאָה׃ 28 הַאִית לְמִטְרָא אֲבָא אוֹ מַן אוֹלִיד רְסִיסֵי טַלָּא׃ 29 מִכְּרֵיסָא דְמַן נְפַק קַרְחָא
וּגְלִידָא דִשְׁמַיָּא מַן יְלִיד יָתֵהּ׃ 30 כְּאַבְנָא מַיָּא קְרִישִׁין וּמִטַּמְרָן וְאַפֵּי תְהוֹמָא מְקוֹרָא מִתְאַחֲדִין׃
31 הֲתִקְטוֹר שׁוֹשְׁלֵי כִימְתָּא אוֹ אַשְׁלֵי דְנַגְדִין נִיפְלָא תְּשָׁרֵי׃ 32 הֲתַפִּיק שְׁמִירֵי מַזָּלַיָּא בְּעִדָּנֵהּ וְעַיִשׁ עַל בְּנָהָא תְדַבְּרִנּוּן׃
33 הַאֶפְשַׁר דִּידַעְתָּא גְּזֵירָתָא דִשְׁמַיָּא אִין תְּשַׁוֵּי שִׁטְרָא דְגַלְגַּלֵּיהּ עַל אַרְעָא׃ 34 הֲתָרִים לְעֵיבָא קָלָךְ וְרִכְפַּת מַיָּא תַחְפִּינָךְ׃

* Aut in te ordinaui lucem matutinam, lu- 12
cifer autem sciuit suum ordinem?
* Apprehendere alas terræ, excutere impios 13
ex ea.
* Et tu accipiens terræ lutum, formasti ani- 14
mal, & loqui potens ipsum posuisti super terrã.
* Abstulisti autem ab impiis lumen, brachiũ 15
autem superborum confregisti.
* Venisti in terram maris, in autem vesti- 16
giis abyssi deambulasti?
* Aperiuntur autem tibi timore ianuæ mor- 17
tis. ianitores autem inferni videntes te stupue-
runt? * Admonitus fuisti autem latitudinem 18
subcælestis? nuncia ergo mihi quanta est.
* Quali autem terra habitat lux, tenebra- 19
rum autem qualis locus? * Si duxeris me in 20
terminos earum, si autem & scis semitas eorũ?
* Noui igitur quoniam tunc natus es, nume- 21
rus autem annorum tuorum multus.
* Venisti autem in thesauros niuis, thesauros 22
autem grandinis vidisti?
* Repositum est autem tibi in horam inimi- 23
corum in diem belli & pugnæ.
* Unde autem egreditur pruina, aut disper- 24
gitur Auster in subcælestem?
* Quis autem præparauit pluuiæ impetuosæ 25
fluxum, viam autem tumultui? * Ut plueret 26
super terram vbi non vir, desertam vbi non
est homo in ea. * Ut saturaret inuiam & in- 27
habitabilem, & vt produceret exitum herbæ
virentis. * Quis est pluuiæ pater? quis au- 28
tem est qui genuit guttas roris?
* Ex ventre autem cuius egreditur gelu? gla- 29
ciem autem in cælo quis peperit?
* Quæ descendit sicut aqua fluens, vultum 30
autem abyssi quis tabefecit?
* Composuisti autem vinculum Pleiadis & 31
septum Orionis aperuisti?
* Aut aperies Mazuroth in tempore suo, et 32
Vesperum cum coma sua duces eum?
* Scis autem versiones cæli, aut quæ sub cæ- 33
lum simul facta?
* Vocabis autem nebulam voce, & tremore 34
aquæ impetuosæ obediet tibi?

12 * ἢ ἐπὶ σοῦ συντέταχα φέγγος πρωϊνόν, ἑωσφόρος δὲ
εἶδε τὴν ἑαυτοῦ τάξιν;
13 * ἐπιλαβέσθαι πτερύγων γῆς, ἐκτινάξαι ἀσεβεῖς ἐξ αὐτῆς.
14 * καὶ σὺ λαβὼν γῆς πηλόν, ἔπλασας ζῶον, καὶ λαλη-
τὸν αὐτὸν ἔθου ἐπὶ γῆς.
15 * ἀφεῖλες δὲ ἀπὸ ἀσεβῶν τὸ φῶς, βραχίονα δὲ ὑπερη-
16 φάνων συνέτριψας. * ἦλθες ἐπὶ πηγὴν θαλάσσης,
ἐν δὲ ἴχνεσιν ἀβύσσου περιεπάτησας;
17 * ἀνοίγονται δέ σοι φόβῳ πύλαι θανάτου. πυλωροὶ δὲ
ᾅδου ἰδόντες σε ἔπτηξαν;
18 * νενουθέτησαι δὲ τὸ εὖρος τῆς ὑπ᾽ οὐρανόν, ἀνάγγειλον
19 δή μοι πόση τίς ἐστι; * ποίᾳ δὲ γῇ αὐλίζεται τὸ φῶς,
σκότους δὲ ποῖος ὁ τόπος;
20 * εἰ ἀγάγοις με εἰς ὅρια αὐτῶν, εἰ δὲ καὶ ἐπίστασαι
21 τρίβους αὐτῶν; * οἶδα ἄρα ὅτι τότε γεγέννησαι, ἀ-
ριθμὸς δὲ ἐτῶν σου πολύς.
22 * ἦλθες δὲ ἐπὶ θησαυροὺς χιόνος, θησαυροὺς δὲ χα-
23 λάζης ἑώρακας; * ἀπόκειται δέ σοι εἰς ὥραν ἐχθρῶν
εἰς ἡμέραν πολέμου καὶ μάχης.
24 * πόθεν δὲ ἐκπορεύεται πάχνη, ἢ διασκεδάννυται νό-
τος εἰς τὴν ὑπ᾽ οὐρανόν;
25 * τίς δὲ ἡτοίμασεν ὑετῷ λάβρῳ ῥύσιν, ὁδὸν δὲ κυδοιμῶν;
26 * τοῦ ὑετίσαι ἐπὶ γῆν οὗ οὐκ ἀνήρ, ἔρημον οὗ οὐχ ὑπάρ-
χει ἄνθρωπος ἐν αὐτῇ.
27 * τοῦ χορτάσαι ἄβατον καὶ ἀοίκητον, καὶ τοῦ ἐκβλα-
στῆσαι ἔξοδον χλόης.
28 * τίς ἐστιν ὑετοῦ πατήρ; τίς δέ ἐστιν ὁ τετοκὼς βόλοις
δρόσου;
29 * ἐκ γαστρὸς δὲ τίνος ἐκπορεύεται ὁ κρύσταλλος; πά-
χνην δὲ ἐν οὐρανῷ τίς τέτοκεν;
30 * ἣ καταβαίνει ὥσπερ ὕδωρ ῥέον, πρόσωπον δὲ ἀβύσ-
31 σου τίς ἔπηξε; * συνῆκας δὲ δεσμὸν πλειάδος καὶ
φραγμὸν ὠρίωνος ἤνοιξας;
32 * ἢ διανοίξεις μαζουρὼθ ἐν καιρῷ αὐτοῦ, καὶ ἕσπερον
ἐπὶ κόμης αὐτοῦ ἄξεις αὐτόν;
33 * ἐπίστασαι δὲ τροπὰς οὐρανοῦ, ἢ τὰ ὑπ᾽ οὐρανὸν ὁμο-
θυμαδὸν γινόμενα;
34 * καλέσεις δὲ νέφος φωνῇ, καὶ τρόμῳ ὕδατος λά-
βρου ὑπακούσεταί σοι;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

12 Nunquid à diebus tuis præcepisti vt esset diluculum, aut ostendisti auroræ locum suum?
13 Vt apprehenderet extrema terræ, & transferantur impij ab ea.
14 Conuertitur vt lutum signaculum eorum, & stabunt sicut vestimentum sordidum.
15 Et operietur ab impiis lux iustorum, & brachium robusti confringetur.
16 Nunquid ingressus es ad Occidentem vt concluderes mare, & in scrutatione abyssi deambulasti?
17 Nunquid possunt aperiri tibi portæ mortis, & introitus vmbræ mortis gehennæ conspicies?
18 Nunquid intellexisti vsque ad latitudinem terræ paradisi voluptatis? indica si nosti hæc vniuersa.
19 Qua via lux habitat, & caliginis quis est locus?
20 Vt ducas eam ad terminum suum, & vt intelligas semitas domus eius.
21 Sciebas verò quòd tunc nasciturus esses, & numerum dierum tuorum multorum.
22 Nunquid introisti in cellaria niuis, & apothecas grandinis aspexisti?
23 Quam niuem reseruaui in tempora tribulationis in gehenna, & grandinem in diem belli & pugnæ.
24 Per quam viam suscipitur lux, dispergit se ventus Orientalis super terram.
25 Quis diuisit inundationi abyssi cisternas aquarum, & viam nubibus quæ deiiciunt aquas cum tonitruis?
26 Vt distillent pluuiam super terram in qua non est vir, & in desertum in quo non est filius hominis?
27 Vt satiet tumultu & strepitu, & vt germinare faciat productionem graminis.
28 Nunquid est pluuiæ pater, aut quis genuit stillas roris?
29 De cuius ventre egressa est glacies, & gelu cæli quis genuit illud?
30 Sicut lapis, aquæ congelantur & occultantur: & facies abyssi propter frigus constringuntur.
31 Nunquid ligabis catenis Oriona, & funes qui trahunt Arcturum solues?
32 Nunquid produces constellationes planetarum in tempore suo, & vesperum super filios suos duces?
33 Nunquid nosti statuta cælorum, aut pones rationem reuolutionis eius super terram?
34 Nunquid eleuabis ad nubem vocem tuam, & multitudo aquarum operiet te?

35 * התשלח ברקים וילכו ויאמרו לך הננו ׃
36 * מי־שת בטחות חכמה או מי־נתן לשכוי
בינה ׃
37 * מי־יספר שחקים בחכמה ונבלי שמים
מי ישכיב ׃
38 * בצקת עפר למוצק ורגבים ידבקו ׃
39 * התצוד ללביא טרף וחית כפירים תמלא ׃
40 * כי־ישחו במעונות ישבו בסכה למו־ארב ׃
41 * מי יכין לערב צידו כי ילדו אל־אל ישועו יתעו
לבלי־אכל ׃

לט

1 * הידעת עת לדת יעלי־סלע חלל אילות
תשמר ׃
2 * תספור ירחים תמלאנה וידעת עת לדתנה ׃
3 * תכרענה ילדיהן תפלחנה חבליהם תשלחנה ׃
4 * יחלמו בניהם ירבו בבר יצאו ולא־שבו למו ׃
5 * מי־שלח פרא חפשי ומסרות ערוד מי
פתח ׃
6 * אשר־שמתי ערבה ביתו ומשכנותיו מלחה ׃
7 * ישחק להמון קריה תשאות נוגש לא ישמע ׃
8 * יתור הרים מרעהו ואחר כל־ירוק ידרוש ׃
9 * היאבה רים עבדך אם־ילין על־אבוסך ׃
10 * התקשר־רים בתלם עבתו אם־ישדד עמקים
אחריך ׃
11 * התבטח־בו כי־רב כחו ותעזב אליו יגיעך ׃
12 * התאמין בו כי־ישיב זרעך וגרנך יאסף ׃
13 * כנף־רננים נעלסה אם־אברה חסידה ונצה ׃
14 * כי־תעזב לארץ ביציה ועל־עפר תחמם ׃
15 * ותשכח כי־רגל תזורה וחית השדה תדושה ׃
16 * הקשיח בניה ללא־לה לריק יגיעה בלי־פחד ׃

35 *Nunquid mittes fulgura & ibunt, &
36 reuertentia dicēt tibi, Adſumus? *Quis po
ſuit in viſceribus hominis ſapientiam, vel
37 quis dedit gallo intelligentiam? *Quis
enarrabit cælorum rationem, & concen-
38 tum cæli quis dormire faciet? *Quando
fundabatur puluis in terra, & glebę com-
39 pingebantur. *Nunquid capies leænę prę-
dam, & animam catulorum eius implebis?
40 *Quando cubant in antris, & in ſpecubus
41 inſidiantur. *Quis præparat coruo eſcam
ſuam? quando pulli eius clamant ad Deū
vagantes, eò quòd non habeant cibos?

CAP. XXXIX.

1 NVnquid noſti tempus partus ibicum
A in petris? vel parturientes ceruas ob-
2 ſeruaſti? *Dinumeraſti menſes concep-
tus earum, & ſciſti tempus partus earum?
3 *Incuruantur ad fœtum & pariunt, &
4 rugitus emittunt. *Separantur filij ea-
rum, & pergunt ad paſtum; egrediuntur
5 & non reuertentur ad eas. *Quis dimi-
ſit onagrum liberum, & vincula eius quis
6 ſoluit? *Cui dedi in ſolitudine domum,
& tabernacula eius in terra ſalſuginis.
7 *Contemnit multitudinem ciuitatis,
8 clamorem exactoris non audit. *Circun-
B ſpicit montes paſcuæ ſuæ, & virentia quę-
9 que perquirit. *Nunquid volet rhinoce-
ros ſeruire tibi, aut morabitur ad præſepe
10 tuum? *Nunquid alligabis rhinocerota ad
arandum loro tuo, aut confringet glebas
11 vallium poſt te? *Nunquid fiduciam ha-
bebis in magna fortitudine eius, & dere-
12 linques ei labores tuos? *Nunquid credes
illi quoniam ſementem reddat tibi, & a-
13 ream tuam congreget? *Penna ſtruthionis
ſimilis eſt pennis herodij & accipitris.
14 *Quando derelinquit oua ſua in ter-
ra, tu forſitan in puluere calefacies ea?
15 *Obliuiſcitur quòd pes conculcet ea,
16 aut beſtia agri conterat. *Duratur ad fi-
lios ſuos quaſi non ſint ſui: fruſtrà labora-
uit nullo timore cogente.

תרגום

35 האפשר דתשדר ברקין ויהכון ויימרון לך הא אנן ׃ 36 מן שוי בכלין חכמתא או מן יהב לתרנגול ביונתא למקלסא למרה ׃
37 מאן ימני כוכבי שמיא בחבמתא ועננייא דמתילין לזיקא דשמיא מן אשכיב ׃ 38 כד אישתאם עפרא לשיתאסה ורגישתא
אנקו ׃
39 האפשר דתצוד לליתא מזונא ופרנסותא דאריותא תספק ׃ 40 ארום שחין במדורתא יתבון במטללתא מטול לכמנא ׃
41 מן יתקן לעורבא מזוניה ארום בנוי לות אלהא יבעון טעין מדלית מיכלא ׃

לט

1 האפשר דידעת עידן מילדיהון דיעלי טינרא כד מצטערין איילתא תנטור ׃ 2 תמני ירחיא דשלמין ותדע עדני מילדיהון ׃
3 חמטין בניהון מתפלחן צעריהון משדרן ׃ 4 מתחילין בניהון יסגון בעבורא יפקון ולא תיבין להון ׃ 5 מן שלח מרודא בר
חורין ושושלי ערודא מן שרי ׃ 6 דשויתי מישרא ביתה ומשכנוי ארעא צדיא ׃ 7 יגחך לרגוש קריתא אתרגושתא דרדיא לא ישמע ׃
8 יאלל טוריא מרעה ובתר כל ירוקא יתבע ׃ 9 האפשר דיצבי רימנא למפלחך אין יבית על אורותך ׃ 10 האפשר דתקטר רימנא
בחלמא דשישלה אין ישדד גלימתא בתרך ׃ 11 אפשר דתתרחיץ ביה ארום סגא חיליה ותשבוק לותה ליעותך ׃ 12 אפשר דתהימין
בה ארום יתיב דרעך ואדרך יכנוש ׃ 13 גדפא דתרנגול דמשבחא ומקלסא ואין אברא דחוריתא וניצתא ׃ 14 ארום שבקת
לארעא ביעיהא ועל ארעא תדגר ׃ 15 ושליא ארום רגלא תבדרנה וחיות ברא תדושנה ׃
16 שחנא על בניא דלא דילה לסריקותא ליעותה מדליה דלותא ׃

* Mittes autem fulmina, & ibunt : dicent 35
autem tibi; Quid est? * Quis autem dedit 36
mulieribus texturæ sapientiam, aut variegati-
uam scientiam? * Quis autem qui numerat ne- 37
bulas sapientia, cælum autem in terrã declina-
uit: * fusum est autem sicut in terra puluis, con- 38
glutinaui autem ipsum sicut lapide cubum?
* Capies autem leonibus cibum, animas au- 39
tem draconum implebis? * Timuerunt enim 40
in cubilibus suis. sedent autem in syluis insi-
diantes? * Quis autem præparauit coruo 41
escam, pulli enim eorum ad Dominum clamaue-
runt, vagantes cibos quærentes?

CAP. XXXIX.

SI nosti tempus partus capræ siluestris in pe- 1
tra? obseruasti autem dolores partus ceruarum? * Numerasti autem menses earum plenos 2
partus? dolores autem earum soluisti?
* Enutriuisti autem earum fœtus extra ti- 3
morem, dolores autem earum emittes?
* Abrumpent filij earum, implebuntur in 4
genimine, egredientur & non reflectent ipsis.
* Quis autem est qui dimisit asinum agrestem 5
liberum; vincula autem eius quis soluit?
* Posui autem habitaculum eius desertum, et 6
tabernacula eius terram salsam. * Deridens 7
tumultum ciuitatis, accusationem autem exa-
ctoris non audiens. * Considerabit montes 8
pascuum suum, & post omne viride quærit.
* Volet autem tibi vnicornius seruire, aut 9
dormire in præsepi tuo?
* Ligabis autem in loris iugum eius, aut tra- 10
bet tuos sulcos in agro?
* Fiduciam habuisti autem in illo, quoniam 11
multa fortitudo eius, derelinques autem ei opera tua? * Credes autem quòd reddet tibi 12
semen, inducet autem tibi aream?
* Ala eorum quæ delectantur gloriosa, si 13
comprehenderit ciconia et accipiter? * Quoniam 14
relinquet in terra oua sua, & in puluerem calefaciet. * Et oblita est quoniam pes sparget, 15
& bestiæ agri conculcabunt.
* Indurauit filios suos vt non se. in vanum 16
laborauit sine timore.

35 * ἀποστελεῖς δὲ κεραυνοὺς καὶ πορεύσονται· ἐροῦσι δέ σοι,
36 τί ἐστί; * τίς δὲ ἔδωκεν γυναιξὶν ὑφάσματος σοφίαν,
ἢ ποικιλτικὴν ἐπιστήμην;
37 * τίς δὲ ὁ ἀριθμῶν νέφη σοφίᾳ, οὐρανὸν δὲ εἰς γῆν ἔκλινε;
38 * κέχυται δὲ ὥσπερ γῆ κονία, κεκόλληκα δὲ αὐτὸν ὥσπερ
39 λίθῳ κύβον; * θηρεύσεις δὲ λέουσι βοράν, ψυχὰς
δὲ δρακόντων ἐμπλήσεις;
40 * δεδοίκασι γὰρ ἐν κοίταις αὐτῶν, κάθηνται δὲ ἐν ὕλαις
41 ἐνεδρεύοντες; * τίς δὲ ἡτοίμασε κόρακι βοράν, νεοσ-
σοὶ γὰρ αὐτῶν πρὸς κύριον κεκράγασι, πλανώμενοι τὰ σῖ-
τα ζητοῦντες;

λθ΄.

1 * Εἰ ἔγνως καιρὸν τοκετοῦ τραγελάφου πέτρας; ἐ-
2 φύλαξας δὲ ὠδῖνας ἐλάφων; * ἠρίθμησας δὲ μῆνας
αὐτῶν πλήρεις τοκετοῦ; ὠδῖνας δὲ αὐτῶν ἔλυσας;
3 * ἐξέθρεψας δὲ αὐτῶν τὰ παιδία ἔξω φόβου, ὠδῖνας
δὲ αὐτῶν ἐξαποστελεῖς;
4 ἀπορρήξουσι τὰ τέκνα αὐτῶν, πληθυνθήσονται ἐν γεν-
νήματι, ἐξελεύσονται καὶ οὐ μὴ ἀνακάμψωσιν αὐτοῖς.
5 * τίς δὲ ἐστιν ὁ ἀφεὶς ὄνον ἄγριον ἐλεύθερον, δεσμοὺς δὲ
6 αὐτοῦ τίς ἔλυσεν; * ἐθέμην δὲ τὴν δίαιταν αὐτοῦ ἔρη-
μον, καὶ τὰ σκηνώματα αὐτοῦ ἁλμυρίδα.
7 * καταγελῶν πολυοχλίας πόλεως, μέμψιν δὲ φο-
8 ρολόγου οὐκ ἀκούων. * κατασκέψεται ὄρη νομὴν αὐ-
τοῦ, καὶ ὀπίσω παντὸς χλωροῦ ζητεῖ.
9 * βουλήσεται δέ σοι μονόκερως δουλεῦσαι, ἢ κοιμηθῆ-
10 ναι ἐπὶ φάτνης σου; * δήσεις δὲ ἐν ἱμᾶσι ζυγὸν αὐτοῦ,
ἢ ἑλκύσει σου αὔλακας ἐν πεδίῳ;
11 * πέποιθάς τε δὲ ἐπ᾽ αὐτῷ, ὅτι πολλὴ ἰσχὺς αὐτοῦ,
ἐπαφήσεις δὲ αὐτῷ τὰ ἔργα σου;
12 * πιστεύσεις δὲ ὅτι ἀποδώσει σοι τὸν σπόρον, εἰσοίσει δέ σοι
τὴν ἅλωνα;
13 * πτέρυξ τερπομένων νεελάσσα, ἐὰν συλλάβῃ ἀσίδα
14 καὶ νέσσα; * ὅτι ἀφήσει εἰς γῆν τὰ ᾠὰ αὐτῆς, καὶ ἐπὶ
χοῦν θάλψει.
15 * καὶ ἐπελάθετο ὅτι ποὺς σκορπιεῖ, καὶ θηρία ἀγροῦ
καταπατήσει.
16 * ἀπεσκλήρυνε τὰ τέκνα αὐτῆς ὥστε μὴ ἑαυτήν. εἰς
κενὸν ἐκοπίασεν ἄνευ φόβου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

35 Nunquid mittes fulgura, & ibunt, & dicent tibi, Ecce adsumus? 36 Quis posuit in renibus sapientiam, aut quis dedit gallo intelligentiam vt laudaret dominum suum? 37 Quis numerabit stellas cæli in sapientia, & nubes cæli quæ comparantur vtri quis collocauit? 38 Quando posita est terra in fundamento, & glebæ compactæ sunt. 39 Nunquid venaberis leænæ cibum, & escam leonibus suppeditabis? 40 Quando inclinant se in habitaculis, habitant in vmbraculis vt insidientur. 41 Quis præparauit coruo escam suam, quando filij eius ad Deum vociferantur, errantes eò quòd non habeant cibum?

CAP. XXXIX.

NVnquid nosti tempus partus ibicum rupium; aut quando parturiunt ceruæ, obseruabis? 2 Numerabis menses quos perficiunt, & scies tempus partus earum? 3 Incuruant se filij earum, dilacerantur, dolores suos emittunt. 4 Confortantur filij earum, crescunt frumento, egrediuntur & non reuertuntur ad eas. 5 Quis dimisit feram liberam, & catenas onagri quis dissoluit? 6 Cuius domum posui in planitie, & tabernacula eius in terra deserta. 7 Ridebit ad tumultum ciuitatis, & clamorem exactoris non audiet. 8 Explorabit montes pro pastu suo, & post omne viride perquiret. 9 Nunquid volet rhinoceros seruire tibi; aut manebit ad præsepe tuum? 10 Nunquid alligabis rhinocerotem in sulco fune suo, aut proscindet colles post te? 11 Nunquid confidis in eo quoniam magna est fortitudo eius, & relinques ei laborem tuum? 12 Nunquid concredes ei vt reddat sementem tuam, & aream tuam congreget? 13 Ala galli qui cantat & exultat, sic est ala ciconiæ & accipitris. 14 Quoniam relinquit in terra oua sua, & super terram fouet *ea*. 15 Et obliuiscitur quòd pes dispergat ea, & bestia agri conculcet ea. 16 Calefit super filios qui non sunt sui: in vanum laborat absque timore.

17 * כִּי־הִשָּׁהּ אֱלוֹהַּ חָכְמָה וְלֹא־חָלַק לָהּ בַּבִּינָה ׃
18 * כָּעֵת בַּמָּרוֹם תַּמְרִיא תִּשְׂחַק לַסּוּס וּלְרֹכְבוֹ ׃
19 * הֲתִתֵּן לַסּוּס גְּבוּרָה הֲתַלְבִּישׁ צַוָּארוֹ רַעְמָה ׃
20 * הֲתַרְעִישֶׁנּוּ כָּאַרְבֶּה הוֹד נַחְרוֹ אֵימָה ׃
21 * יַחְפְּרוּ בָעֵמֶק וְיָשִׂישׂ בְּכֹחַ יֵצֵא לִקְרַאת־נָשֶׁק ׃
22 * יִשְׂחַק לְפַחַד וְלֹא יֵחָת וְלֹא יָשׁוּב מִפְּנֵי־חָרֶב ׃
23 * עָלָיו תִּרְנֶה אַשְׁפָּה לַהַב חֲנִית וְכִידוֹן ׃
24 * בְּרַעַשׁ וְרֹגֶז יְגַמֶּא־אָרֶץ וְלֹא יַאֲמִין כִּי־קוֹל שׁוֹפָר ׃
25 * בְּדֵי שֹׁפָר יֹאמַר הֶאָח וּמֵרָחוֹק יָרִיחַ מִלְחָמָה
רַעַם שָׂרִים וּתְרוּעָה ׃
26 * הֲמִבִּינָתְךָ יַאֲבֶר־נֵץ יִפְרֹשׂ כְּנָפָיו לְתֵימָן ׃
27 * אִם־עַל־פִּיךָ יַגְבִּיהַּ נָשֶׁר וְכִי יָרִים קִנּוֹ ׃
28 * סֶלַע יִשְׁכֹּן וְיִתְלֹנָן עַל־שֶׁן־סֶלַע וּמְצוּדָה ׃
29 * מִשָּׁם חָפַר אֹכֶל לְמֵרָחוֹק עֵינָיו יַבִּיטוּ ׃
30 * וְאֶפְרֹחָו יְעַלְעוּ־דָם וּבַאֲשֶׁר חֲלָלִים שָׁם הוּא ׃
31 * וַיַּעַן יְהוָה אֶת־אִיּוֹב וַיֹּאמַר ׃
32 * הֲרֹב עִם־שַׁדַּי יִסּוֹר מוֹכִיחַ אֱלוֹהַּ יַעֲנֶנָּה ׃
33 * וַיַּעַן אִיּוֹב אֶת־יְהוָה וַיֹּאמַר ׃
34 * הֵן קַלֹּתִי מָה אֲשִׁיבֶךָּ יָדִי שַׂמְתִּי לְמוֹ־פִי ׃
35 * אַחַת דִּבַּרְתִּי וְלֹא אֶעֱנֶה וּשְׁתַּיִם וְלֹא אוֹסִיף ׃

מ

1 * וַיַּעַן־יְהוָה אֶת־אִיּוֹב מִן סְעָרָה וַיֹּאמַר ׃
2 * אֱזָר־נָא כְגֶבֶר חֲלָצֶיךָ אֶשְׁאָלְךָ וְהוֹדִיעֵנִי ׃
3 * הַאַף תָּפֵר מִשְׁפָּטִי תַּרְשִׁיעֵנִי לְמַעַן תִּצְדָּק ׃
4 * וְאִם־זְרוֹעַ כָּאֵל לָךְ וּבְקוֹל כָּמֹהוּ תַרְעֵם ׃
5 * עֲדֵה־נָא גָאוֹן וָגֹבַהּ וְהוֹד וְהָדָר תִּלְבָּשׁ ׃
6 * הָפֵץ עֶבְרוֹת אַפֶּךָ וּרְאֵה כָל־גֵּאֶה וְהַשְׁפִּילֵהוּ ׃
7 * רְאֵה כָל־גֵּאֶה הַכְנִיעֵהוּ וַהֲדֹךְ רְשָׁעִים
תַּחְתָּם ׃
8 * טָמְנֵם בֶּעָפָר יָחַד פְּנֵיהֶם חֲבֹשׁ בַּטָּמוּן ׃

17 *Priuauit enim eã Deus ſapiẽtia, nec dedit
18 illi intelligentiã. *Cũ tẽpus fuerit in altũ,
C alas erigit,deridet equũ & aſcenſorẽ eius.
19 *Nunq̃d p̃bebis equo fortitudinẽ,aut cir-
20 cũdabis collo eius hinnitũ? *Nũq̃d ſuſci-
tabis eũ quaſi locuſtas? Gloria nariũ eius
21 terror: *Terrã vngula fodit: exultat auda-
22 cter, in occurſum pgit armatis. *Contẽnit
23 pauorẽ,nec cedit gladio. *Sup ipſum ſona-
24 bit pharetra,vibrabit haſta & clype⁹. *Fer-
uens& fremẽs ſorbet terrã,nec reputat tu-
25 bæ ſonare clãgorẽ. *Vbi audierit buccinã,
D dicit Vah: pcul odoratur bellũ, exhorta-
26 tionẽ ducũ & vlulatũ exercitus. *Nũquid
p ſapiẽtiã tuã plumeſcit accipiter, expãdẽs
27 alas ſuas ad Auſtrũ? *Nũq̃d ad p̃ceptũ tuũ
eleuabitur aq̃la, & in arduis ponet nidum
28 ſuũ? *In petris manet,in p̃ruptis ſilicib⁹ cõ
29 moratur,atq; in inacceſsis rupibus. *Indè
cõtẽplatur eſcã, & de lõgè oculi eius pro-
30 ſpiciũt. *Pulli eius lãbũt ſanguinẽ, & vbi-
31 cunq; cadauer fuerit,ſtatim adeſt. *Et ad-
32 iecit Dñs,& locutus eſt ad Iob: *Nunquid
qui cõtendit cũ Deo tã facilè conquieſcit?
Vtiq; qui arguit Deũ,debet reſpondere ei.
33 *Reſpõdens autẽ Iob Dño dixit: *Qui le-
34 uiter locutus ſum,reſpondere q̃d poſſum?
35 manum meã ponã ſuper os meũ. *Vnũ lo-
cutus ſum,quod vtinã nõ dixiſſem,& alte-
rum quibus vltrà non addam. CAP. XL.

1 RESpondens autem Dominus Iob de tur
2 bine,dixit: *Accinge ſicut vir lumbos
3 tuos:interrogabo te,& indica mihi. *Nũ-
quid irritum facies iudicium meum,& cõ-
4 dẽnabis me vt iuſtificeris? *Et ſi habes bra
chium ſicut Deus, & voce ſimili tonas:
5 *Circunda tibi decorem & in ſublime eri-
B gere,& eſto glorioſus, & ſpecioſis induere
6 veſtibus. *Diſperge ſuperbos in furore tuo,
& confunde eos, & reſpiciens omnem ar-
7 rogantem humilia. *Reſpice cunctos ſu-
perbos,& confunde eos,& contere impios
8 in loco ſuo. *Abſconde eos in puluere ſi-
mul, & facies eorum demerge in foueam:

תרגום

17 ארום אנשיה אלה חכמתא ולא פלג לה בביונתא ׃ 18 כעידן דבמרומא טיסא מגחכא לסוסא ולרוכבה ׃ 19 האפשר דתתן לסוסא גבורתא האפשר דתלביש צוארה תקפא ׃ 20 התרגישנה כגובי שבהור לישלושתא דנחירה אימתא ׃ 21 מחפרין בגלימא ויחדי בחילא ויפוק לקדמות זיני קרבא ׃ 22 יחדי לדלותא ולא יתבר ולא יתוב מן קדם סיפא ׃ 23 עלוי תשתדי זינא חרבא סננא מורניתא ורומחא ׃ 24 ברגוש ורגוז יעבד גומתא בארעא ולא יהימין ארום קל שופרא ׃ 25 במיסת שופרא יימר חדוה ומרחיק יריח קרב אכליותא דרברבני ויבבא ׃ 26 האפשר דמן ביונתך יתאבר בר נצא פריש גדפוי לדרומא ׃ 27 אין על מימר פמך יתגבה נשרא וארום ירים שרכפה ׃ 28 כיפא ישרי ויבית על כרך טינר ומצדתא ׃ 29 מתמן חפר מיכלא למרחיק עינוי מסתכלין ׃ 30 ואפרוחוי גמען דמא ובאתר דתמן קטיליא תמן הוא ׃ 31 ואתיב ייי ית איוב ואמר ׃ 32 אפשר דינצי עם שדי יתרדי מכסן אלה יתיבנה ׃ 33 ואתיב איוב ית ייי ואמר ׃ 34 הא אזדלזלת מה אתיבנך ידי שויתי לפמי ׃ 35 חדא זמנא מללית ולא אתיב ותנינתא ולא אוסיף ׃

מ 1 ואתיב מימרא דייי ית איוב מן עלעולא דצערא ואמר ׃ 2 זרז כדון כגברא חרציך אשאלנך ותהודענני ׃ 3 הברם תשני דיני תחיבנני מן בגלל דתזכי ׃ 4 ואין אדרע היך אלה לך ובקלא דכמתה תכלי ׃ 5 אתקן כדון גיותנותא וגובהא זיוא ושבהורא תלבש ׃ 6 בדר רגזתא דנחיריך וחמי כל גיותן ומככנה ׃ 7 חמי כל גיותנא ותברנה ודעדק חיביא באתריהון ׃ 8 טמענון בעפרא כחדא אפיהון כבוש בטומעא ׃

*Quoniam tacuit ei Deus sapientiam, & 17
non diuisit ei in intellectu. *Secundùm tempus 18
in altitudine extollet, deridet equum & ascen-
sorem eius. *Aut tu circumposuisti equo po- 19
tentiam, induisti autem collum eius timorem?
*Circumposuisti autem ei armaturam, gloria 20
autem pectorum eius audacia? *Effodiens in 21
pede superbit, egreditur autem in campum in
fortitudine, occurrens iaculo. *Deridet, et non 22
auertetur à ferro. *In eo enim gloriatur arcus 23
& gladius: *Et ira desolabit terram, non cre- 24
diderit quousque signum det tuba. *Tuba au- 25
tem significante dicit Euge; à longè autem olfa-
cit bellum cum saltu & clamore: *Ex autem 26
tua scientia stetit accipiter, expandens alas im-
motus aspiciens quæ ad Austrum: *In autẽ tuo 27
præcepto exaltatur aquila, vultur autẽ in nidis
suis sedens habitat? *In eminentia petræ & ab- 28
scondito: *Illic existens quærit cibos, de longè 29
oculi eius speculantur. *Pulli autẽ eius polluun- 30
tur in sanguine: vbicunque autem fuerint mor-
tui, statim inueniuntur. *Et respondit Domi- 31
nus Iob & dixit: *Nunquid iudicium cum ido- 32
neo iudicas, arguens Deum respondebit ei.
*Respondens autem Iob ait Domino: 33
*Quid adhuc ego iudicor admonitus & re- 34
darguens Dominum audiens hæc nihil existens?
Ego autem quam responsionem dederim ad hæc,
manum ponam in ore meo. *Semel locutus sum; 35
in autem secundo non addam. CAP. XL.

AMplius autem respondens Dominus dixit 1
Iob de nebula: Minimè: *Sed accinge sicut 2
vir lumbum tuum: interrogabo autem te; tu
autem mihi responde. *Nunquid repelles meum 3
iudicium? putas autẽ me aliter tibi respondisse?
aut vt appareas iustus? *Nunquid brachium ti- 4
bi est contra Dominum? aut voce secundum
eum tonas? *Resume autem altitudinem & po- 5
tentiam, gloriam autem & honorem induere.
*Mitte autem angelos ira; omnem autem contu- 6
meliosum humilia. *Superbum autem extingue, 7
putrefac autem impios statim. *Absconde autem 8
in terram simul extra, at facies eorum ignomi-
nia imple.

17 *ὅτι κατεσιώπησεν αὐτῇ ὁ θεὸς σοφίαν, καὶ οὐκ ἐμέ-
18 ρισεν αὐτῇ ἐν τῇ συνέσει. *κατὰ καιρὸν ἐν ὕψει ὑψώ-
σει, καταγελάσεται ἵππου καὶ τοῦ ἐπιβάτου αὐτοῦ.
19 *ἢ σὺ περιέθηκας ἵππῳ δύναμιν, ἐνέδυσας δὲ τρα-
20 χήλῳ αὐτοῦ φόβον; *περιέθηκας δὲ αὐτῷ πανοπλίαν,
21 δόξα δὲ στηθέων αὐτοῦ τόλμη; *ἀνορύσσων ἐν ποσὶ γαυ-
ριᾷ, ἐκπορεύεται δὲ εἰς πεδίον ἐν ἰσχύι, συναντῶν βέλει.
22 *καταγελᾷ, καὶ οὐ μὴ ἀποστραφῇ ἀπὸ σιδήρου.
23 *ἐπ' αὐτῷ γὰρ γαυριᾷ τόξον καὶ μάχαιρα,
24 *καὶ ὀργῇ ἀφανιεῖ τὴν γῆν, καὶ οὐ μὴ πιστεύσῃ ἕως ἂν ση-
25 μάνῃ σάλπιγξ. *σάλπιγγος δὲ σημαινούσης λέ-
γει εὖγε, πόρρωθεν δὲ ὀσφραίνεται πολέμου σὺν ἅλ-
ματι καὶ κραυγῇ.
26 *ἐκ δὲ τῆς σῆς ἐπιστήμης ἕστηκεν ἱέραξ, ἀναπετάσας
τὰς πτέρυγας ἀκίνητος καθορῶν τὰ πρὸς νότον;
27 *ἐπὶ δὲ τῷ σῷ προστάγματι ὑψοῦται ἀετός, γὺψ δὲ
ἐπὶ νοσσιᾶς αὐτοῦ καθεσθεὶς αὐλίζεται;
28 *ἐπ' ἐξοχῇ πέτρας καὶ ἀποκρύφῳ,
29 *ἐκεῖσε ὢν ζητεῖ τὰ σῖτα, πόρρωθεν οἱ ὀφθαλμοὶ
30 αὐτοῦ σκοπεύουσι. *νεοσσοὶ δὲ αὐτοῦ φύρονται ἐν αἵματι, οὗ
δ' ἂν ὦσι τεθνεῶτες παραχρῆμα εὑρίσκονται.
31 *καὶ ἀπεκρίθη κύριος τῷ ἰὼβ καὶ εἶπεν,
32 *μὴ κρίσιν μετὰ ἱκανοῦ κρινεῖς, ἐλέγχων θεὸν ἀποκρι-
33 θήσεται αὐτῷ. *ὑπολαβὼν δὲ ἰὼβ λέγει τῷ κυρίῳ·
34 *τί ἔτι ἐγὼ κρίνομαι νουθετούμενος καὶ ἐλέγχων κύριον
ἀκούων τοιαῦτα οὐθὲν ὤν; ἐγὼ δὲ τίνα ἀπόκρισιν δῶ πρὸς
35 ταῦτα, χεῖρα θήσω ἐπὶ στόματί μου. *ἅπαξ λελά-
ληκα, ἐπὶ δὲ τῷ δευτέρῳ οὐ προσθήσω. μ'.
1 *Ἔτι δὲ ὑπολαβὼν ὁ κύριος εἶπε τῷ ἰὼβ ἐκ τοῦ νέφους,
2 μή· *ἀλλὰ ζῶσαι ὥσπερ ἀνὴρ τὴν ὀσφύν σου, ἐρωτήσω
3 δέ σε, σὺ δέ μοι ἀποκρίθητι. *ἢ ἀποποιῇ μου τὸ κρίμα;
οἴει δέ με ἄλλως σοι κεχρηματικέναι; ἢ ἵνα ἀναφανῇς δί-
4 καιος; *ἢ βραχίων σοί ἐστι κατὰ τοῦ κυρίου; ἢ φωνῇ κατ'
5 αὐτὸν βροντᾷς; *ἀνάλαβε δὴ ὕψος καὶ δύναμιν,
6 δόξαν δὲ καὶ τιμὴν ἀμφίασαι. *ἀπόστειλον δὲ ἀγγέ-
λους ὀργῇ, πάντα δὲ ὑβριστὴν ταπείνωσον.
7 *ὑπερήφανον δὲ σβέσον, σῆψον δὲ ἀσεβεῖς παραχρῆμα.
8 *κρύψον δὲ εἰς γῆν ὁμοθυμαδὸν ἔξω, τὰ δὲ πρόσωπα
αὐτῶν ἀτιμίας ἔμπλησον.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

17 Quia fecit Deus vt obliuisceretur sapientiæ, & non dedit illi partem intelligentiæ. 18 In tempore quo in altum volat, deridet equum & ascensorem eius. 19 Nunquid dabis equo fortitudinem, aut indues collum eius furore? 20 Nunquid commouebis eum sicut locustam: splendor freni naris eius terror. 21 Fodit in valle & exultat in fortitudine, & egreditur in occursum armorum bellicorum. 22 Gaudet ad pauorem & non conteritur, & non reuertitur à facie gladij. 23 Super eum mittuntur arma, gladius acutus, & hasta & lancea. 24 In fremitu & in furore facit foueam in terra, & non credit quòd sit vox tubæ. 25 In abundantia tubæ dicit Euge, & à longè odoratur bellum, clamorem principum & vlulationem. 26 Nunquid propter intelligentiam tuam filius accipitris plumescet, expandet alas suas ad Austrum? 27 Nunquid propter verbum oris tui eleuabitur aquila, aut exaltabit nidum suum? 28 In rupibus habitabit, & morabitur in munitione silicis & arcis. 29 Indè explorat escam: de longè oculi eius aspiciunt. 30 Et pulli eius absorbent sanguinem, & in loco vbi occisi sunt, ibi est. 31 Et respondit Dominus Iob & ait: 32 Nunquid qui contendit cum omnipotente, erudietur. qui arguet Deum, respondeat ei. 33 Et respondit Iob Domino, & ait: 34 Ecce vilis factus sum, quid respondebo tibi? manum meam pono ori meo. 35 Semel locutus sum & non respondebo, & secundò & vltrà non addam. CAP. XL.

ET respondit verbum Domini Iob de turbine tribulationis, & ait: 2 Accinge nunc sicut vir lumbos tuos: interrogabo te, & indica mihi. 3 Nunquid irritum facies iudicium meum, condemnabis me vt iustificeris? 4 Et si habes brachium sicut Deus, & voce simili eius clamabis? 5 Dirige nunc eleuationem & altitudinem: splendore & pulchritudine induere. 6 Disperge furorem natis tuæ, & vide omnem superbum & humilia eum. 7 Vide omnem elatum & contere eum, & comminue peccatores in locis suis. 8 Absconde eos in puluere simul, facies eorum subiice in abscondito.

9 * וְגַם־אֲנִי אוֹדֶךָּ כִּי־תוֹשִׁעַ לְךָ יְמִינֶךָ׃
10 * הִנֵּה־נָא בְהֵמוֹת אֲשֶׁר־עָשִׂיתִי עִמָּךְ חָצִיר כַּבָּקָר יֹאכֵל׃
11 * הִנֵּה־נָא כֹחוֹ בְמָתְנָיו וְאוֹנוֹ בִּשְׁרִירֵי בִטְנוֹ׃
12 * יַחְפֹּץ זְנָבוֹ כְמוֹ־אָרֶז גִּידֵי פַחֲדָו יְשֹׂרָגוּ׃
13 * עֲצָמָיו אֲפִיקֵי נְחֻשָׁה גְּרָמָיו כִּמְטִיל בַּרְזֶל׃
14 * הוּא רֵאשִׁית דַּרְכֵי־אֵל הָעֹשׂוֹ יַגֵּשׁ חַרְבּוֹ׃
15 * כִּי־בוּל הָרִים יִשְׂאוּ־לוֹ וְכָל־חַיַּת הַשָּׂדֶה יְשַׂחֲקוּ־שָׁם׃
16 * תַּחַת־צֶאֱלִים יִשְׁכָּב בְּסֵתֶר קָנֶה וּבִצָּה׃
17 * יְסֻכֻּהוּ צֶאֱלִים צִלֲלוֹ יְסֻבּוּהוּ עַרְבֵי־נָחַל׃
18 * הֵן יַעֲשֹׁק נָהָר לֹא יַחְפּוֹז יִבְטַח כִּי־יָגִיחַ יַרְדֵּן אֶל־פִּיהוּ׃
19 * בְּעֵינָיו יִקָּחֶנּוּ בְּמוֹקְשִׁים יִנְקָב־אָף׃
20 * תִּמְשֹׁךְ לִוְיָתָן בְּחַכָּה וּבְחֶבֶל תַּשְׁקִיעַ לְשֹׁנוֹ׃
21 * הֲתָשִׂים אַגְמֹן בְּאַפּוֹ וּבְחוֹחַ תִּקֹּב לֶחֱיוֹ׃
22 * הֲיַרְבֶּה אֵלֶיךָ תַּחֲנוּנִים אִם־יְדַבֵּר אֵלֶיךָ רַכּוֹת׃
23 * הֲיִכְרֹת בְּרִית עִמָּךְ תִּקָּחֶנּוּ לְעֶבֶד עוֹלָם׃
24 * הַתְשַׂחֶק־בּוֹ כַּצִּפּוֹר וְתִקְשְׁרֶנּוּ לְנַעֲרוֹתֶיךָ׃
25 * יִכְרוּ עָלָיו חַבָּרִים יֶחֱצוּהוּ בֵּין כְּנַעֲנִים׃
26 * הַתְמַלֵּא בְשֻׂכּוֹת עוֹרוֹ וּבְצִלְצַל דָּגִים רֹאשׁוֹ׃
27 * שִׂים־עָלָיו כַּפֶּךָ זְכֹר מִלְחָמָה אַל־תּוֹסַף׃
28 * הֵן־תֹּחַלְתּוֹ נִכְזָבָה הֲגַם אֶל־מַרְאָיו יֻטָל׃

9 * Et ego confitebor quòd ſaluare te poſſit dextera tua.
10 * Ecce Behemoth quem feci tecum, fœnum quaſi bos comedet.
11 * Fortitudo eius in lumbis eius, & virtus illius in vmbilico ventris eius.
12 * Stringit caudam ſuam quaſi cedrum, nerui teſticulorum eius perplexi ſunt.
C
13 * Oſſa eius velut fiſtulæ æris, cartilago illius quaſi laminæ ferreæ.
14 * Ipſe eſt principium viarum Dei, qui fecit eum applicabit gladium eius.
15 * Huic montes herbas ferunt, omnes beſtiæ agri ludent ibi.
16 * Sub vmbra dormit in ſecreto calami, in locis humentibus.
17 * Protegunt vmbræ vmbram eius, circundabunt eum ſalices torrentis.
18 * Ecce abſorbebit fluuium & non mirabitur; & habet fiduciam quòd influat Iordanis in os eius.
19 * In oculis eius quaſi hamo capiet eum, in ſudibus perforabit nares eius.
D
20 * An extrahere poteris Leuiathã hamo, & fune ligabis linguam eius?
21 * Nunquid pones circulum in naribus eius, aut armilla perforabis maxillam eius?
22 * Nunquid multiplicabit ad te preces, aut loquetur tibi mollia?
23 * Nunquid feriet tecum pactum, & accipies eum ſeruum ſempiternum?
24 * Nunquid illudes ei quaſi aui, aut ligabis eum ancillis tuis?
25 * Concident eum amici, diuident illum negociatores?
26 * Nunquid implebis ſagenas pelle eius, & gurguſtium piſcium capite illius?
27 * Pones ſuper eum manum tuam. Memento belli. nec vltrà addas loqui.
28 * Ecce ſpes eius fruſtrabitur eum, & videntibus cunctis præcipitabitur.

תרגום

9 לְחוּד אֲנָא אוֹדִינָךְ אֲרוּם תִּפְרוֹק לָךְ יַמִּינָךְ ׃ 10 הָא כְדוּן בְּעִירַיָּא דַעֲבָדִית עִמָּךְ עִסְבָּא הֵיךְ תּוֹרֵי יֵיכוּל ׃ 11 הָא כְדוּן חֵילֵיהּ
11 תּוּרְצוֹי וְתָקְפֵּהּ בְּפַרְתָּא דִכְרֵיסֵהּ ׃ 12 כָּפֵף זַנְבֵהּ הֵיךְ אַרְזָא גִּבְרֵיהּ וְשַׁעֲבוּזוֹהִי מְשַׁבְשְׁבִין ׃
13 גַּרְמוֹי תַּקִּיפִין כִּפְצִידֵי כַרְכִּימָא גַרְמוֹי כְּמַטְלוֹתָא דְפַרְזְלָא ׃ 14 הוּא שֵׁירוּי אָרְחָתֵיהּ דֶּאֱלָהּ דַעֲבָדֵהּ יְקָרֵב סַיְפֵהּ ׃
15 אֲרוּם עֲלַל טוּרַיָּא יְסוֹבְרוּן לֵהּ וְכָל חֵיוַת בָּרָא יְגַחֲכוּן תַּמָּן ׃ 16 תְּחוֹת צִלָּלַיָּא יִשְׁכּוּב בִּטְמוֹר קַנְיָא וְעַרְקָא ׃
17 יְטַלְלוּנֵהּ טַלְלַיָּא גְּנוּבֵהּ יְחַזְרוּנֵהּ עַרְבִין דְּנַחְלִין ׃ 18 הָא יִטְלוֹם נַהֲרָא וְלָא יִתְבְּהִיל יִתְרְחִיץ אֲרוּם נְגִיד יַרְדְּנָא לְפֻמֵּהּ ׃
19 בְּעֵינֵיהּ יִסְבְּנֵהּ בְּתַקְלַיָּא נְקִיב נְחִירֵהּ ׃ 20 תִּמְשׁוֹךְ לִוְיָתָן בְּחַכְּתָא וּבְאַשְׁלָא תִּקְדַּח לִישָׁנֵהּ ׃
21 אֶפְשַׁר דִּתְשַׁוֵּי אַגְמוֹנָא בִּנְחִירֵהּ וּבְסִילְוָא תִּנְקוֹב לִיסָתֵיהּ ׃ 22 אֶפְשַׁר דְּיִסְגֵּי לָךְ בָּעוּתָא אִין יְמַלֵּל לְוָתָךְ רַכִּיכִין ׃
23 אֶפְשַׁר דְּיִגְזוֹר קְיָם עִמָּךְ תְּדַבְּרִנֵּהּ לַעֲבֵד פָּלַח לְעָלַם ׃ 24 אֶפְשַׁר דְּתִתְחַךְ בֵּהּ כְּצִפְּרָא וְתִקְטוֹרְנֵהּ לְטַלְיָתָךְ ׃
25 יַעְבְּדוּן שֵׁירוּתָא עֲלוֹי חַבְרַיָּא יִפַלְגוּנֵהּ בֵּין תַּגָּרַיָּא ׃
26 אֶפְשַׁר דִּתְמַלֵּא בְּמַטַּלְלָתָא מַשְׁכֵּהּ וּבִגְנוּנָא דְנוּנַיָּא רֵישֵׁהּ ׃
27 שַׁוִּי עֲלוֹי אִידָךְ אִדְּכַר קְרָבָא לָא תוֹסִיף ׃
28 הָא אוֹרִיכוּתֵיהּ מְכַדְּבָא הֲבָרַם לְחֶזְוֵיהּ יִטַּלַק ׃

‡ Et ego confitebor vtique, quòd potest dextera tua saluare. 9

‡ Sed enim ecce bestias apud te, fœnum sicut boues comedit. 10

‡ Ecce autem fortitudo eius in lumbo, at potentia eius in vmbilico ventris. 11

‡ Erexit caudam vt cupressum, at nerui eius complicati sunt. 12

‡ Latera eius latera ænea, at tergum eius ferrum fusile. 13

‡ Hoc est principium fictionis Domini factū, vt eluderetur ab angelis eius. 14

‡ Accedens autem ad montem præruptum fecit gaudium quadrupedibus in tartaro. 15

‡ Sub omnigenas arbores dormit, iuxta papyrum & calamum & syluam. 16

‡ Obumbrant autem ei arbores cum ramis et rami plantæ. 17

‡ Si fuerit inundatio, non senserint. confidit quoniam offendet Iordanis in os eius. 18

‡ In oculo eius accipiet eum, intortus perforabit narem. 19

‡ Duces autem draconem in hamo? circumpones autem circulum circum nasum eius? 20

‡ Aut ligabis annulum in nare; armilla autem terebrabis labium eius? 21

‡ Loquetur autem tibi deprecationes supplicationis molliter? 22

‡ Ponet autem tecum pactum? accipies autem eum seruum sempiternum? 23

‡ Illudes autem in eum sicut auem, aut ligabis eum tanquam passerem puero? 24

‡ Pascuntur autem in eo gentes? diuidunt eum Phœnicum generationes? 25

‡ Omne autem nauigabile conueniens non ferant? pellem vnam caudæ eius, & in nauigiis piscatorum caput eius? 26

‡ Impones autem ei manum, memor belli facti in corpore eius, & non vltra fiat: non vidisti eum? 27 28

9 ‡ καί γε ἐγὼ ὁμολογήσω ἄρα, ὅτι δύναται ἡ δεξιά σου σῶσαι.

10 ‡ ἀλλὰ δὴ ἰδοὺ θηρία παρὰ σοί, χόρτον ἴσα βουσὶν ἐσθίει.

11 ‡ ἰδοὺ δὲ ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ ἐπ᾽ ὀσφύϊ, ἡ δὲ δύναμις αὐτοῦ ἐπ᾽ ὀμφαλοῦ γαστρός.

12 ‡ ἔστησεν οὐρὰν ὡς κυπάρισσον, τὰ δὲ νεῦρα αὐτοῦ συμπέπλεκται.

13 ‡ αἱ πλευραὶ αὐτοῦ πλευραὶ χάλκειαι, ἡ δὲ ῥάχις αὐτοῦ σίδηρος χυτός.

14 ‡ τοῦτ᾽ ἔστιν ἀρχὴ πλάσματος κυρίου πεποιημένον ἐγκαταπαίζεσθαι ὑπὸ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ.

15 ‡ ἐπελθὼν δὲ ἐπ᾽ ὄρος ἀκρότομον ἐποίησε χαρμονὴν τετράποσιν ἐν τῷ ταρτάρῳ.

16 ‡ ὑπὸ παντοδαπὰ δένδρα κοιμᾶται, παρὰ πάπυρον καὶ κάλαμον καὶ βούτομον.

17 ‡ σκιάζονται δὲ αὐτῷ δένδρα σὺν ὀρθάμνοις καὶ κλῶνες ἄγνου.

18 ‡ ἐὰν γένηται πλημμύρα, οὐ μὴ αἰσθηθῇ. πέποιθεν ὅτι προσκρούσει ὁ ἰορδάνης εἰς τὸ στόμα αὐτοῦ.

19 ‡ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ αὐτοῦ δέξεται αὐτόν, ἐνσκολιευόμενος τρήσει ῥῖνα.

20 ‡ ἄξεις δὲ δράκοντα ἐν ἀγκίστρῳ; περιθήσεις δὲ φορβίαν περὶ ῥῖνα αὐτοῦ;

21 ‡ ἢ δήσεις κρίκον ἐν τῷ μυκτῆρι; ψελίῳ δὲ τρυπήσεις τὸ χεῖλος αὐτοῦ;

22 ‡ λαλήσει δέ σοι δεήσεις ἱκετηρίας μαλακῶς;

23 ‡ θήσεται δὲ μετὰ σοῦ διαθήκην; λήψῃ δὲ αὐτὸν δοῦλον αἰώνιον;

24 ‡ παίξῃ δὲ ἐν αὐτῷ ὥσπερ ὀρνέῳ; ἢ δήσεις αὐτὸν ὥσπερ στρουθίον παιδίῳ;

25 ‡ ἐνσιτοῦνται δὲ ἐν αὐτῷ ἔθνη; μεριτεύονται αὐτὸν φοινίκων γένη;

26 ‡ πᾶν δὲ πλωτὸν συνελθὸν οὐ μὴ ἐνέγκωσι; βύρσαν μίαν οὐρᾶς αὐτοῦ, καὶ ἐν πλοίοις ἁλιέων κεφαλὴν αὐτοῦ;

27 ‡ ἐπιθήσεις δὲ αὐτῷ χεῖρα, μνησθεὶς πόλεμον τὸν
28 γινόμενον ἐν σώματι αὐτοῦ, καὶ μηκέτι γινέσθω, οὐχ ἑώρακας αὐτόν;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Ego quoque confitebor tibi quòd saluabit te dextera tua. 10 Ecce nunc animal quod feci, tecum herbam sicut boues comedet. 11 Ecce nunc virtus eius in lumbis eius, & fortitudo illius in vmbilico ventris eius.
12 Contorquet caudam suam sicut cedrus, membrum virile eius & testiculi eius perplexi. 13 Membra eius fortia sunt sicut fistulæ æreæ, ossa eius sicut virga ferrea. 14 Ipse est principium viarum Dei, qui fecit eum, applicauit gladium suum.
15 Quoniam fructum montes ferent ei, & omnes bestiæ agri ludent ibi. 16 Sub vmbris dormiet: in secreto calami & cœni. 17 Tegunt vmbræ operimentum eius, circundant eum salices torrentium.
18 Ecce vim facit flumini, & non festinabit: confidet quòd influet Iordanis in os eius.
19 Oculis suis capiet eum, laqueis perforabitur naris eius. 20 Trahesne Leuiathan hamo, & fune hauries linguam eius? 21 Nunquid pones circulum in naribus eius, aut tribulo perforabis maxillam eius?
22 Nunquid multiplicabit ad te preces, aut loquetur ad te mollia?
23 Nunquid inibit tecum pactum; aut emes eum in seruitium perpetuum?
24 Nunquid ludes cum eo quasi cum aue, & ligabis eum puellis tuis?
25 Facientne prandium super eum socij: diuident eum inter mercatores?
26 Nunquid implebis vmbracula pelle eius, aut sagenam piscium capite illius?
27 Pone super eum manum tuam: memento belli, & non addas.
28 Ecce spes eius frustrabitur, & in conspectu vtique eius eiicietur.

מא

1 לֹא־אַכְזָר כִּי יְעוּרֶנּוּ וּמִי הוּא לְפָנַי יִתְיַצָּב׃
2 מִי הִקְדִּימַנִי וַאֲשַׁלֵּם תַּחַת כָּל־הַשָּׁמַיִם
לִי־הוּא׃
3 לֹא־אַחֲרִישׁ בַּדָּיו וּדְבַר גְּבוּרוֹת וְחִין עֶרְכּוֹ׃
4 מִי־גִלָּה פְּנֵי לְבוּשׁוֹ בְּכֶפֶל רִסְנוֹ מִי יָבוֹא׃
5 דַּלְתֵי פָנָיו מִי פִתֵּחַ סְבִיבוֹת שִׁנָּיו אֵימָה׃
6 גַּאֲוָה אֲפִיקֵי מָגִנִּים סָגוּר חוֹתָם צָר׃
7 אֶחָד בְּאֶחָד יִגַּשׁוּ וְרוּחַ לֹא־יָבוֹא בֵינֵיהֶם׃
8 אִישׁ־בְּאָחִיהוּ יְדֻבָּקוּ יִתְלַכְּדוּ וְלֹא יִתְפָּרָדוּ׃
9 עֲטִישֹׁתָיו תָּהֶל אוֹר וְעֵינָיו כְּעַפְעַפֵּי־שָׁחַר׃
10 מִפִּיו לַפִּידִים יַהֲלֹכוּ כִּידוֹדֵי אֵשׁ יִתְמַלָּטוּ׃
11 מִנְּחִירָיו יֵצֵא עָשָׁן כְּדוּד נָפוּחַ וְאַגְמֹן׃
12 נַפְשׁוֹ גֶּחָלִים תְּלַהֵט וְלַהַב מִפִּיו יֵצֵא׃
13 בְּצַוָּארוֹ יָלִין עֹז וּלְפָנָיו תָּדוּץ דְּאָבָה׃
14 מַפְּלֵי בְשָׂרוֹ דָבֵקוּ יָצוּק עָלָיו בַּל־יִמּוֹט׃
15 לִבּוֹ יָצוּק כְּמוֹ־אָבֶן וְיָצוּק כְּפֶלַח תַּחְתִּית׃
16 מִשֵּׂתוֹ יָגוּרוּ אֵלִים מִשְּׁבָרִים יִתְחַטָּאוּ׃
17 מַשִּׂיגֵהוּ חֶרֶב בְּלִי תָקוּם חֲנִית מַסָּע וְשִׁרְיָה׃
18 יַחְשֹׁב לְתֶבֶן בַּרְזֶל לְעֵץ רִקָּבוֹן נְחוּשָׁה׃
19 לֹא־יַבְרִיחֶנּוּ בֶן־קָשֶׁת לְקַשׁ נֶהְפְּכוּ־לוֹ אַבְנֵי־
קָלַע׃
20 כְּקַשׁ נֶחְשְׁבוּ תוֹתָח וְיִשְׂחַק לְרַעַשׁ כִּידוֹן׃
22 תַּחְתָּיו חַדּוּדֵי חָרֶשׂ יִרְפַּד חָרוּץ עֲלֵי־טִיט׃
22 יַרְתִּיחַ כַּסִּיר מְצוּלָה יָם יָשִׂים כַּמֶּרְקָחָה׃
23 אַחֲרָיו יָאִיר נָתִיב יַחְשֹׁב תְּהוֹם לְשֵׂיבָה׃
24 אֵין־עַל־עָפָר מָשְׁלוֹ הֶעָשׂוּ לִבְלִי־חָת׃
25 אֵת כָּל־גָּבֹהַּ יִרְאֶה הוּא מֶלֶךְ עַל־כָּל־בְּנֵי־
שָׁחַץ׃

CAP. XLI.

1 NOn quaſi crudelis ſuſcitabo eũ. Quis
2 enim reſiſtere poteſt vultui meo? Et
quis ante dedit mihi vt reddam ei? oĩa quę
3 ſub cęlo ſunt, mea ſunt. Nõ parcã ei verbis
potentibus, & ad deprecandum cõpoſitis.
4 Quis reuelabit faciẽ indumenti eius? &
5 in medium oris eius quis intrabit? Portas
vultus eius quis aperiet? Per gyrum dentiũ
6 eius formido: corpus illius quaſi ſcuta fu-
ſilia compactum ſquamis ſe prementibus.
7 Vna vni cõiũgitur, & ne ſpiraculum qui-
8 dem incedit ꝑ eas. Vna alteri adhærebũt,
B & tenentes ſe nequaquam ſeparabuntur.
9 Sternutatio eius ſplendor ignis, & oculi
10 eius vt palpebræ diluculi. De ore eius lã-
pades procedunt, ſicut tędę ignis accenſę.
11 De naribus eius ꝓcedit fumus, ſicut ollæ
12 ſuccẽſæ atq; feruẽtis. Halitus eius prunas
ardere facit, & flãma de ore eius egreditur.
13 In collo eius morabitur fortitudo, & faciẽ
14 eius pręcedit egeſtas. Mẽbra carniũ eius
C cohærẽtia ſibi. Mittet contra eũ fulmina,
15 & ad locũ aliũ non ferentur. Cor eius in-
durabitur tanquã lapis, & ſtringetur quaſi
16 malleatoris incus. Cùm ſublatus fuerit,
timebunt angeli, & territi purgabuntur.
17 Cùm apprehenderit eum gladius, ſubſi-
ſtere non poterit, neque haſta neque tho-
18 rax. Reputabit enim quaſi paleas ferrum,
19 & quaſi lignum putridum æs. Non fu-
D gabit eum vir ſagittarius, in ſtipulam ver-
20 ſi ſunt ei lapides fundæ. Quaſi ſtipulam
æſtimabit malleum, & deridebit vibran-
21 tem haſtam. Sub ipſo erunt radij ſolis,
22 & ſternet ſibi aurum quaſi lutum. Fer-
ueſcere faciet quaſi ollam profundum ma
ris, & ponet quaſi cùm vnguenta bulliũt.
23 Poſt eum lucebit ſemita, æſtimabit abyſ-
24 ſum quaſi ſeneſcentem. Non eſt ſuper
terra poteſtas quæ comparetur ei, qui fa-
25 ctus eſt vt nullum timeret. Omne ſubli-
me videt, ipſe eſt rex ſuper vniuerſos fi-
lios ſuperbiæ.

תרגום

מא

1 לָא אַכְזְרָאָה אָרוּם יְעִירְנֵהּ וּמַן הוּא קֳדָמַי יִתְעַתַּד׃ 2 מַן אַקְדְּמַנִי בְּעוֹבָדֵי בְּרֵאשִׁית וַאֲשַׁלֵּם הֲלָא כָּל דִּתְחוֹת כָּל שְׁמַיָּא דִּילִי הוּא׃
3 לָא אֶשְׁתּוֹק כַּדְּבוֹבוֹי וּמֵימַר גְּבוּרְתָּא וּבָעוּתָא דְּעַלְוֵיהּ׃ 4 מַן גַּלֵּי אַפֵּי כְּסוּתֵהּ בְּכִפְלָא דְּרִסְנֵהּ מַן יֵעוֹל׃ 5 דָּשֵׁי אַפּוֹי מַן שְׁרֵי
חֲזֵרְנוּת כַּכּוֹי אֵימְתָא׃ 6 גֵּיוְתָנוּת פַּצִּידַיָּא מַתְרִיסִין לֵהּ בְּחוֹתָם צָאִיר׃ 7 חַד בְּחַד מְקַרְבִין נִיבוֹי וְרוּחַ לָא יֵעוֹל בִּמְצָעֵהוֹן׃
8 חַד עִם חַבְרֵהּ מִדַּבְּקִין מִתְאַחֲדִין וְלָא מִתְפָּרְשִׁין׃ 9 מַקְקוֹי תִּנְהַר נְהוֹרָא וְעֵינוֹי כְּתִימוֹר קְרִיצְתָא׃ 10 מִפּוּמֵהּ בְּעוֹרַיָּא
יְהַלְּכוּן נִיצֵי דְנוּר מִשְׁתַּזְבִין׃ 11 מֵאַפּוּתֵהּ יִפּוֹק קִטְרָא הֵיךְ דּוּדָא נָפִיחַ דַּעֲבַד כֵּיפָא׃ 12 נַפְשֵׁהּ גּוּמְרִין תְּצַלְהֵב וְשַׁלְהוֹבִיתָא
מִפּוּמֵהּ נָפֵיק׃ 13 בְּצַוְּארֵהּ יְבִית עֻשְׁנָא וּקְדָמוֹי תְּדוּץ דַּאֲבוֹנָא׃ 14 שִׁלְדֵי בִשְׂרֵהּ מִדַּבְּקִין יִתְיְסַר עֲלוֹי דְּלָא תְזוּעַ׃ 15 לִבֵּיהּ
מְהוּסָר הֵיךְ אַבְנָא וּנְתִיךְ הֵיךְ פִּלְחָא אַרְעִיתָא׃ 16 מִן מִסְפְּיֵהּ דָּחֲלִין תַּקִּיפַיָּא מִן תַּבְרַיָּא יְדוּן עֲלֵיהוֹן׃ 17 יַדְבְּקִנֵּהּ חַרְבָּא וְלָא תְמוּת
סוֹרַנִיתָא וְקַלְעָא דְמַטְלָא אַבְנָא וְשִׁרְיָנָא׃ 18 יַחְשׁוֹב לְתִבְנָא פַּרְזְלָא לְקֵיסָא סְרִיחָא כַּרְכוּמָא׃ 19 לָא יַעֲרְקִנֵּהּ גִּירְרָא דְקַשְׁתָּא
לְגִלֵּי אִתְחַשִּׁיבוּ אַבְנֵי קַלְעָא׃ 20 הֵיךְ גִּילֵי אִתְחַשִּׁיבוּ נַרְגַּיָּא וְיִגְחַךְ לִרְגוּשׁ רוּמְחַיָּא׃ 21 תְּחוֹתוֹי פְּרִידִין דְּחַדְּדִין כְּחַסְפָּא יָמִיךְ דַּהֲבָא
סְגִינָא עֲלוֹי כְּסָאן׃ 22 מַרְתַּח הֵיךְ דּוּדָא מְצִילְתָא יַמָּא יְשַׁוֵּי הֵיךְ מְתִיכְלָא׃ 23 בָּתְרוֹי יַנְהַר שְׁבִילָא יַחְשֵׁיב תְּהוֹמָא לְסֵיבוּתָא׃
24 לֵית עַל אַרְעָא שָׁלְטָנֵהּ דַּעֲבֵדֵהּ מִדְּלָא יִתְבַּר׃ 25 יָת כָּל גּוֹבְהָא יֶחְמֵי מֶלֶךְ הוּא עַל כָּל בְּנֵי טוּרֵי׃

CAP. XLI.

NEque in dictis miratus es? neque timuisti 1
quoniam præparatum est mihi? * Quis enim 2
est mihi resistens? aut quis resistet mihi et susti-
nebit? Si omnis subcælestis mea est, * non tacebo 3
propter eum, & sermonibus potentiæ miserabi-
tur æqualem ei. * Quis reuelabit faciem indu- 4
menti eius? in autem rugam pectoris eius quis
vtique ingrediatur? * Portas vultus eius quis 5
aperiet? in circulo dentium eius timor. * Interio- 6
ra eius scuta ænea, coniunctio autem eius sicut
Smirites lapis. * Vnus vni agglutinatur. spiritus 7
autem nō ingrediatur eum. * Sicut vir fratri suo 8
agglutinabuntur? conueniunt, et nō auellentur.
* In sternutatione eius splendet lumen, at oculi 9
eius species luciferi. * De ore eius procedunt lam- 10
pades accensæ, & iaciuntur craticulæ ignis: * De 11
naribus eius procedit fumus camini accensi igne
carbonum. * Anima eius carbones, flamma au- 12
tem de ore eius procedit. * In autem collo eius ha- 13
bitat potentia, ante eum currit perditio. * Car- 14
nes autem corporis eius cohærentes sunt: effun-
dit in eum, non commouebit. * Cor eius indura- 15
tum est vt lapis, stetit autem sicut incus impul-
sata. * Cùm versus fuerit autem ipse timor be- 16
stiis quadrupedibus in terra saltantibus.
* Si occurrerint ei lanceæ, non timebunt ha- 17
stam sublatam & thoracem.
* Reputauit quidem enim ferrum paleas, æs 18
autem vt lignum putridum.
* Reputauit apium quidem fœnum, non vul- 19
nerabit eum arcus æneus.
* Vt calamus reputati sunt mallei, deridet 20
autem concussionem igniferam.
* Lectus eius obelisci acuti, omne autem au- 21
rum maris in illum sicut lutum.
* Indicibilis feruere facit abyssum tanquam 22
officia ferrarij. reputauit autem mare tanquam
spongiam: * at tartarum abyssi sicut captiuum, 23
æstimauit abyssum in deambulationem.
* Non est quicquam in terra simile illi fa- 24
ctum, vt illudatur ab angelis meis.
* Omne sublime videt, ipse autem rex om- 25
nium quæ in aquis.

μά.

1 * Οὐ δὲ ἐπὶ τοῖς λελεγμένοις τεθαύμακας; οὐ δὲ δέδοι-
2 κας ὅτι ἡτοίμασταί μοι; * τίς γάρ ἐστιν ὁ ἐμοὶ ἀντιστάς; ἢ
τίς ἀντιστήσεταί μοι καὶ ὑπομενεῖ; εἰ πᾶσα ἡ ὑπ' οὐρανὸν
3 ἐμή ἐστιν· * οὐ σιωπήσομαι δι' αὐτόν, καὶ λόγοις δυ-
4 νάμεως ἐλεήσει τὸν ἴσον αὐτῷ. * τίς ἀποκαλύψει
πρόσωπον ἐνδύσεως αὐτοῦ; εἰς δὲ πτύξιν θώρακος αὐτοῦ
5 τίς ἂν εἰσέλθοι; * πύλας προσώπου αὐτοῦ τίς ἀνοί-
6 ξει; κύκλῳ ὀδόντων αὐτοῦ φόβος. * τὰ ἔγκατα αὐτοῦ ἀ-
σπίδες χαλκαῖ, σύνδεσμος δὲ αὐτοῦ ὥσπερ σμιρίτης λίθος.
7 * εἷς τοῦ ἑνὸς κολλῶνται, πνεῦμα δὲ οὐ μὴ διέλθῃ αὐτόν.
8 * ὡς ἀνὴρ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ προσκολληθήσονται; συ-
νέρχονται, καὶ οὐ μὴ ἀποσπασθῶσιν.
9 * ἐν πταρμῷ αὐτοῦ ἐπιφαύσκεται φέγγος, οἱ δὲ ὀφ-
θαλμοὶ αὐτοῦ εἶδος ἑωσφόρου.
10 * ἐκ στόματος αὐτοῦ ἐκπορεύονται λαμπάδες καιό-
11 μεναι, καὶ διαρριπτοῦνται ἐσχάραι πυρός· * ἐκ μυκ-
τήρων αὐτοῦ ἐκπορεύεται καπνὸς καμίνου καιομένης πυρὶ
12 ἀνθράκων. * ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἄνθρακες, φλὸξ δὲ ἐκ
13 στόματος αὐτοῦ ἐκπορεύεται. * ἐν δὲ τραχήλῳ αὐτοῦ
αὐλίζεται δύναμις, ἔμπροσθεν αὐτοῦ τρέχει ἀπώλεια.
14 * σάρκες δὲ σώματος αὐτοῦ κεκόλληνται, καταχέει ἐπ'
15 αὐτὸν οὐ σαλευθήσεται. * ἡ καρδία αὐτοῦ πέπηγεν ὥσπερ
16 λίθος, ἕστηκε δὲ ὥσπερ ἄκμων ἀνήλατος. * στραφέντος
δὲ αὐτοῦ φόβος θηρίοις τετράποσιν ἐπὶ γῆς ἀλλομένοις.
17 * ἐὰν συναντήσωσιν αὐτῷ λόγχαι, οὐθὲν οὐ μὴ ποιήσω-
18 σι δόρυ ἐπηρμένον καὶ θώρακα. * ἥγηται μὲν γὰρ σίδηρον ἄ-
19 χυρα, χαλκὸν δὲ ὥσπερ ξύλον σαθρόν. * ἥγηται πετρό-
βολον μὲν χόρτον, οὐ μὴ τρώσει αὐτὸν τόξον χάλκεον.
20 * ὡς καλάμη ἐλογίσθησαν σφῦραι, καταγελᾷ δὲ
21 σεισμοῦ πυρφόρου. * ἡ στρωμνὴ αὐτοῦ ὀβελίσκοι ὀξεῖς,
πᾶς δὲ χρυσὸς θαλάσσης ἐπ' αὐτὸν ὥσπερ πηλός.
22 * ἀμύθητος ἀναζεῖ τὴν ἄβυσσον ὥσπερ χαλκεῖον. ἥ-
23 γηται δὲ τὴν θάλασσαν ὥσπερ ἐξάλειπτρον· * τὸν δὲ
τάρταρον τῆς ἀβύσσου ὥσπερ αἰχμάλωτον, ἐλογίσατο ἄ-
24 βυσσον εἰς περίπατον. * οὐκ ἔστιν οὐδὲν ἐπὶ τῆς γῆς ὅμοιον
αὐτῷ πεποιημένον, ἐγκαταπαίζεσθαι ὑπὸ τῶν ἀγγέλων μου.
25 * πᾶν ὑψηλὸν ὁρᾷ, αὐτὸς δὲ βασιλεὺς πάντων τῶν ἐν
τοῖς ὕδασιν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XLI.

NVllus est crudelis qui suscitet eum: & quis est qui stabit coram me? 2 Quis præuenit me in operibus ab initio vt reddam:
nonne omnia quæ sub cælo sunt, mea sunt? 3 Non tacebo mendacia eius, & verbum fortitudinis & deprecationis quæ iuxta eum.
4 Quis reuelauit faciem indumenti eius: in duplicationem freni eius quis introibit? 5 Portas vultus eius quis dissoluit? in
circuitu dentium eius terror. 6 Tumores riuorum protegunt eum signaculo stricto. 7 Vnus vni coniunguntur dentes
eius, & aer non ingreditur in medium eorum. 8 Vnus alteri adhæret & tenent se, & non separantur. 9 Sternutatio eius
splendet luce, & oculi eius quasi palpebræ auroræ. 10 Ab ore eius lampades procedunt, & scintillæ ignis euadunt.
11 De naribus eius egreditur fumus, sicut lebes feruens qui facit fumum. 12 Halitus eius prunas inflammat, & flamma ex ore
eius procedit. 13 In collo eius manebit fortitudo, & coram eo exultabit dolor. 14 Costæ carnis eius cohærent, fundata est in eo
vnaquæque vt non moueatur. 15 Cor eius fundatur sicut petra, & funditur sicut mola inferior. 16 A consumptione eius time-
bunt fortes, de contritionibus iudicat in eos. 17 Apprehendet eum gladius & non morietur; lancea & funda quæ proiicit lapidem
& lorica. 18 Reputabit in paleas ferrum, & quasi lignum putridum æs. 19 Non fugabit eum sagitta arcus, in stipulam reputati sunt
lapides fundæ. 20 Quasi stipula reputata sunt tormenta, & deridebit strepitum lancearum. 21 Sub eo sunt lapilli acuti quasi
testa, sternet aurum probatum super cænum. 22 Feruere facit sicut lebetem profundum, mare ponet quasi vnguentum.
23 Post eum lucebit semita, æstimabit abyssum in caniciem. 24 Non est super terra potestas eius, quia factus est vt à nullo terreatur.
25 Omne sublime videt, ipse est rex super omnes filios montium.

מב

1 * וַיַּעַן אִיּוֹב אֶת־יְהוָה וַיֹּאמַר ׃
2 * יָדַעְתָּ כִּי־כֹל תּוּכָל וְלֹא־יִבָּצֵר מִמְּךָ מְזִמָּה ׃
3 * מִי זֶה מַעְלִים עֵצָה בְּלִי דָעַת לָכֵן הִגַּדְתִּי וְלֹא
אָבִין נִפְלָאוֹת מִמֶּנִּי וְלֹא אֵדָע ׃
4 * שְׁמַע־נָא וְאָנֹכִי אֲדַבֵּר אֶשְׁאָלְךָ וְהוֹדִיעֵנִי ׃
5 * לְשֵׁמַע־אֹזֶן שְׁמַעְתִּיךָ וְעַתָּה עֵינִי רָאָתְךָ ׃
6 * עַל־כֵּן אֶמְאַס וְנִחַמְתִּי עַל־עָפָר וָאֵפֶר ׃
7 * וַיְהִי אַחַר דִּבֶּר יְהוָה אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
אֶל־אִיּוֹב וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־אֱלִיפַז הַתֵּימָנִי חָרָה
אַפִּי בְךָ וּבִשְׁנֵי רֵעֶיךָ כִּי לֹא דִבַּרְתֶּם אֵלַי נְכוֹנָה
כְּעַבְדִּי אִיּוֹב ׃
8 * וְעַתָּה קְחוּ־לָכֶם שִׁבְעָה־פָרִים וְשִׁבְעָה
אֵילִים וּלְכוּ אֶל־עַבְדִּי אִיּוֹב וְהַעֲלִיתֶם עוֹלָה
בַּעַדְכֶם וְאִיּוֹב עַבְדִּי יִתְפַּלֵּל עֲלֵיכֶם כִּי אִם־
פָּנָיו אֶשָּׂא לְבִלְתִּי עֲשׂוֹת עִמָּכֶם נְבָלָה כִּי לֹא
דִבַּרְתֶּם אֵלַי נְכוֹנָה כְּעַבְדִּי אִיּוֹב ׃
9 * וַיֵּלְכוּ אֱלִיפַז הַתֵּימָנִי וּבִלְדַּד הַשּׁוּחִי צֹפַר
הַנַּעֲמָתִי וַיַּעֲשׂוּ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֲלֵיהֶם יְהוָה וַיִּשָּׂא
יְהוָה אֶת־פְּנֵי אִיּוֹב ׃
10 * וַיהוָה שָׁב אֶת־שְׁבוּת אִיּוֹב בְּהִתְפַּלְלוֹ בְּעַד
רֵעֵהוּ וַיֹּסֶף יְהוָה אֶת־כָּל־אֲשֶׁר לְאִיּוֹב לְמִשְׁנֶה ׃
11 * וַיָּבֹאוּ אֵלָיו כָּל־אֶחָיו וְכָל־אַחְיֹתָיו וְכָל־יֹדְעָיו
לְפָנִים וַיֹּאכְלוּ עִמּוֹ לֶחֶם בְּבֵיתוֹ וַיָּנֻדוּ לוֹ וַיְנַחֲמוּ
אֹתוֹ עַל כָּל־הָרָעָה אֲשֶׁר־הֵבִיא יְהוָה
עָלָיו וַיִּתְּנוּ־לוֹ אִישׁ קְשִׂיטָה אֶחָת וְאִישׁ נֶזֶם
זָהָב אֶחָד ׃
12 * וַיהוָה בֵּרַךְ אֶת־אַחֲרִית אִיּוֹב מֵרֵאשִׁתוֹ וַיְהִי־
לוֹ אַרְבָּעָה עָשָׂר אֶלֶף צֹאן וְשֵׁשֶׁת אֲלָפִים גְּמַלִּים
וְאֶלֶף צֶמֶד בָּקָר וְאֶלֶף אֲתוֹנוֹת ׃

CAP. XLII.

1 RESpondens autem Iob Domino, dixit:
2 *Scio quia omnia potes, & nulla te la-
3 tet cogitatio. *Quis est iste qui celat con-
silium absque scientia? *Ideò insipienter
locutus sum, & quę vltra modum excedût
4 scientiam meam. *Audi, & ego loquar:
5 interrogabo te, & responde mihi. *Auditu
auris audiui te, nunc autem oculus meus
6 videt te. *Idcircò ipse me reprehendo, &
ago pœnitentiam in fauilla & cinere.
7 *Postquàm autem locutus est Domi-
B nus verba hæc ad Iob, dixit ad Eliphaz
Themanitem: Iratus est furor meus in te,
& in duos amicos tuos, quoniam non estis
locuti coram me rectum, sicut seruus meus
8 Iob. *Sumite ergo vobis septem tauros
& septem arietes, & ite ad seruum meum
Iob, & offerte holocaustum pro vobis. Iob
autem seruus meus orabit pro vobis; faciē
eius suscipiam, vt nō vobis imputetur stul-
titia. Neque enim locuti estis coram me
9 rectum sicut seruus meus Iob. *Abierunt
C ergo Eliphaz Themanites, & Baldad Sui-
tes, & Sophar Naamathites, & fecerunt si-
cut locutus fuerat Dominus ad eos. & sus-
10 cepit Dominus faciem Iob. *Dominus
quoque conuersus est ad pœnitētiam Iob,
cùm oraret ille pro amicis suis. Et addidit
Dominus omnia quæcunque fuerant Iob
11 duplicia. *Venerunt autem ad eum om-
nes fratres sui, & vniuersæ sorores suæ, &
cuncti qui nouerant eum priùs, & come-
derunt cum eo panem in domo eius. Et
mouerunt super eum caput, & consolati
sunt eum super omni malo quod intule-
rat Dominus super eum: & dederunt ei v-
D nusquisque ouem vnam, & inaurem au-
ream vnam.
12 *Dominus autem benedixit nouissimis
Iob magis quā principio eius. & facta sunt
ei quatuordecim millia ouium, & sex mil-
lia camelorum, & mille iuga boum, &
mille asinæ:

תרגום

מב

1 וַאֲתִיב אִיּוֹב יַת מֵימְרָא דַייָ וַאֲמַר ׃ 2 יְדַעְנָא אֲרוּם כּוּלָּא תְּסוּבַר וְלָא יִתְמְנַע מִנָּךְ מַחְשַׁבְתָּא ׃ 3 מַן דֵּין דִּמְכַסֵּי מְלַכְתָּא מִדְּלֵית
מַדְּעָא מְטוּל הֵיכְנָא חַוֵּיתִי וְלָא אֶתְבַּיַּן פְּרִישָׁן מִנִּי וְלָא אֵדַע ׃ 4 שְׁמַע כְּדוּן וַאֲנָא אֲמַלֵּל אֶשְׁאֲלִנָּךְ וּתְהוֹדְעִנַּנִי ׃ 5 לְמִשְׁמַע אֻדְנָא
שְׁמַעְתָּךְ וּכְדוּן עֵינַי חֲמַת יָתָךְ ׃ 6 מְטוּל הֵיכְנָא מָאֵסֵת עוּתְרִי וְאִתְנַחֲמֵת עַל בְּנַי דַּהֲווֹן עַפְרָא וּקְטַם ׃ 7 וַהֲוָה בָּתַר דְּמַלֵּל יְיָ יַת פִּתְגָמַיָּא
הָאִלֵּין עִם אִיּוֹב וַאֲמַר יְיָ לֶאֱלִיפַז דְּמִן תֵּימָן תְּקֵף רוּגְזִי בָּךְ וּבִתְרֵין חַבְרָךְ אֲרוּם לָא מַלֵּלְתּוּן לְוָתִי כֵּיוַנְתָּא הֵיךְ עַבְדִּי אִיּוֹב ׃ 8 וּכְעַן סִיבוּ לְכוֹן
שִׁבְעָא תוֹרִין וְשִׁבְעָא דִּכְרִין וְאֱזִילוּ לְוָת עַבְדִּי אִיּוֹב וְתַסְקוּן עֲלָתָא אַמְטוּלְכוֹן וְאִיּוֹב עַבְדִּי יְצַלֵּי עֲלֵיכוֹן אֲרוּם אֱלָהֵן אַפּוֹי אֶסַּב מִן בִּגְלַל דְּלָא
לְמֶעְבַּד עִמְּכוֹן קְלָנָא אֲרוּם לָא מַלֵּלְתּוּן לְוָתִי כֵּיוַנְתָּא הֵיךְ עַבְדִּי אִיּוֹב ׃ 9 וַאֲזַלוּ אֱלִיפַז דְּמִן תֵּימָן וּבִלְדַּד דְּמִן שׁוּחַ וְצוֹפַר דְּמִן נַעֲמָה
וַעֲבַדוּ הֵיכְמָא דְּמַלֵּל לְהוֹן מֵימְרָא דַייָ וּסְבַר יְיָ יַת אַפֵּי אִיּוֹב ׃ 10 וּמֵימְרָא דַייָ אֲתִיב יַת גָּלְוַת אִיּוֹב בְּצַלָּאוּתֵהּ מְטוּל חַבְרוֹי וְאוֹסִיף
מֵימְרָא דַייָ יַת כָּל דַּהֲוָה לְאִיּוֹב בְּכוּפְלָא ׃
11 וַאֲתוֹ לְוָתֵיהּ כָּל אַחוֹי וְכָל אַחֲוָתֵיהּ וְכָל דְּחַכְּמוּהִי מִן קַדְמַת דְּנָא וַאֲכַלוּ עִמֵּהּ לַחְמָא בְּבַיְתֵיהּ וְנַדּוּ לֵהּ וְנַחֲמוּ יָתֵהּ עַל כָּל בִּישְׁתָּא
דְּאַיְתִי יְיָ עֲלוֹי וִיהַבוּ לֵיהּ אֱנָשׁ חוּרְפָא חֲדָא וֶאֱנָשׁ קָדָשָׁא דְּדַהֲבָא חַד ׃
12 וּמֵימְרָא דַייָ בָּרֵךְ יַת סוֹפָא דְּאִיּוֹב מִן קַדְמוּתֵהּ וַהֲווֹ לֵהּ אַרְבֵּיסַר אַלְפִּין דְּעָאן וְשִׁית אַלְפִּין דְּגַמְלִין וְאֶלֶף פַּדְנִין דְּתוֹרִין וְאֶלֶף אֲתָנָן ׃

CAP. XLII.

1 RESpondens autem Iob Domino, ait:
2 *Noui quòd omnia potes, impoſſibile eſt
autem tibi nihil.
3 *Quis enim eſt qui celat à te conſilium? par-
cens autem verbis, et te putat abſcondere. quis
autem renunciabit mihi quæ non noueram? ma-
gna & mirabilia quæ non noram?
4 *Audi autem me Domine, vt & ego lo-
quar. interrogabo autem te, tu autem me doce:
5 *Auditionē quidem auris audiui tuæ prius:
nunc autem oculus meus vidit te.
6 *Iccircò vilipendi meipſum & liquefactus
ſum, reputaui autē meipſum terram & cinerem.
7 *Factum eſt autem poſtquàm locutus eſt Do-
minus omnia verba hæc Iob, dixit Dominus E-
liphaz Themanitæ: Peccaſti tu & duo amici
tui: non enim locuti eſtis coram me verum nul-
lum, ſicut ſeruus meus Iob.
8 *Nunc autem accipite ſeptem vitulos & ſe-
ptem arietes, & ite ad ſeruum meum Iob, et fa-
ciet libationem pro vobis: quoniam ſi non fa-
ciem eius accipiam, ſi nō enim propter eum per-
didiſſem vtique vos. Non enim locuti eſtis ve-
rum contra ſeruum meum Iob.
9 *Abijt autem Eliphaz Themanites, et Bal-
dad Sauchites, & Sophar Menæus, & fece-
10 runt ſicut præcepit eis Dominus: *Et ſoluit
peccatū eis propter Iob. At Dominus auxit Iob.
cum oraſſet autem ipſe & pro amicis ſuis, dimi-
ſit illis peccatum. Dedit autem Dominus dupla
quæcunque erant prius Iob in duplicationem.
11 *Audierunt autem omnes fratres eius et ſo-
rores eius omnia quæ acciderunt ei, et venerunt
ad eum, & omnes quicunque viderant eum à
primo. Cùm comediſſent autem & bibiſſent a-
pud eum, conſolati ſunt eum, & mirati ſunt in
omnibus quæ induxit in eum Dominus. et dedit
ei vnuſquiſque agnam vnam, & quadridrach-
mum aureum ſine ſigno.
12 *At Dominus benedixit nouiſſimis Iob ma-
gis quàm prioribus: fuerunt autem pecora eius
oues decem & quatuor mille, cameli ſex mille,
iuga boum mille, aſinæ fœminæ paſcentes mille.

μβ'.

1 *Ὑπολαβὼν δὲ Ἰὼβ τῷ κυρίῳ λέγει,
2 *οἶδα ὅτι πάντα δύνασαι, ἀδυνατεῖ δέ σοι οὐδέν.
3 *τίς γάρ ἐστιν ὁ κρύπτων σε βουλήν; φειδόμενος δὲ ῥη-
μάτων, καί σε οἴεται κρύπτειν. τίς δὲ ἀναγγελεῖ μοι ἃ οὐκ ᾔ-
δειν; μεγάλα καὶ θαυμαστὰ ἃ οὐκ ἐπιστάμην;
4 *ἄκουσον δέ μου, κύριε, ἵνα κἀγὼ λαλήσω. ἐρωτήσω
δέ σε, σὺ δέ με δίδαξον.
5 *ἀκοὴν μὲν ὠτὸς ἤκουόν σου τὸ πρότερον, νυνὶ δὲ ὁ ὀφ-
θαλμός μου ἑώρακέ σε.
6 *διὸ ἐφαύλισα ἐμαυτὸν καὶ ἐτάκην, ἥγημαι δὲ ἐ-
μαυτὸν γῆν καὶ σποδόν.
7 *ἐγένετο δὲ μετὰ τὸ λαλῆσαι τὸν κύριον πάντα τὰ ῥήμα-
τα ταῦτα τῷ Ἰώβ, εἶπεν ὁ κύριος Ἐλιφὰζ τῷ Θαιμανίτῃ, ἥ-
μαρτες σὺ καὶ οἱ δύο φίλοι σου, οὐ γὰρ ἐλαλήσατε ἐνώ-
πιόν μου ἀληθὲς οὐδέν, ὥσπερ ὁ θεράπων μου Ἰώβ.
8 *νῦν δὲ λάβετε ἑπτὰ μόσχους καὶ ἑπτὰ κριούς, καὶ πορεύ-
θητε πρὸς τὸν θεράποντά μου Ἰώβ, καὶ ποιήσει κάρπωσιν
περὶ ὑμῶν, ὅτι εἰ μὴ πρόσωπον αὐτοῦ λήψομαι, εἰ μὴ γὰρ
δι' αὐτὸν ἀπώλεσα ἂν ὑμᾶς. οὐ γὰρ ἐλαλήσατε ἀληθὲς
κατὰ τοῦ θεράποντός μου Ἰώβ.
9 *ἐπορεύθη δὲ Ἐλιφὰζ ὁ Θαιμανίτης, καὶ Βαλδὰδ
ὁ Σαυχίτης, καὶ Σωφὰρ ὁ Μιναῖος, καὶ ἐποίησαν καθὼς
συνέταξεν αὐτοῖς ὁ κύριος.
10 *καὶ ἔλυσε τὴν ἁμαρτίαν αὐτοῖς διὰ Ἰώβ. ὁ δὲ κύριος
ηὔξησε τὸν Ἰώβ, εὐξαμένου δὲ αὐτοῦ καὶ περὶ τῶν φίλων αὐ-
τοῦ, ἀφῆκεν αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν. ἔδωκε δὲ ὁ κύριος δι-
πλᾶ ὅσα ἦν ἔμπροσθεν Ἰὼβ εἰς διπλασιασμόν.
11 *ἤκουσαν δὲ πάντες οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ καὶ αἱ ἀδελφαὶ
αὐτοῦ πάντα τὰ συμβεβηκότα αὐτῷ, καὶ ἦλθον πρὸς αὐτόν.
καὶ πάντες ὅσοι ᾔδεισαν αὐτὸν ἐκ πρώτου. φαγόντες δὲ καὶ
πιόντες παρ' αὐτῷ παρεκάλεσαν αὐτόν, καὶ ἐθαύμασαν
ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐπήγαγεν ἐπ' αὐτῷ ὁ κύριος. καὶ ἔδωκεν
αὐτῷ ἕκαστος ἀμνάδα μίαν καὶ τετράδραχμον χρυ-
σοῦν ἄσημον.
12 *ὁ δὲ κύριος ηὐλόγησε τὰ ἔσχατα Ἰὼβ ἢ τὰ ἔμπρο-
σθεν, ἦν δὲ τὰ κτήνη αὐτοῦ πρόβατα μύρια τετρακισχί-
λια, κάμηλοι ἑξακισχίλιαι, ζεύγη βοῶν χίλια, ὄνοι θή-
λειαι νομάδες χίλιαι.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XLII.

ET reſpondit Iob ad Verbum Domini, & ait:
2 Scio quòd omnia ſuſtines, & non prohibetur à te cogitatio.
3 Quis eſt iſte qui celat conſilium abſque ſcientia? ideò annunciaui, & non intellexi mirabilia quæ excedunt me, & neſcio.
4 Audi nunc, & ego loquar: interrogabo te, & oſtende mihi.
5 In auditu auris audiui te, & nunc oculus meus videt te.
6 Idcircò abieci diuitias meas, & conſolatus ſum de filiis meis qui ſunt ſicut puluis & cinis.
7 Et factum eſt poſtquàm
locutus eſt Dominus ad Iob verba hæc, dixit Dominus ad Eliphaz qui erat de Theman: Iratus eſt furor meus in te & in duos ſocios tuos,
quoniam non eſtis locuti ad me recta ſicut ſeruus meus Iob.
8 Et nunc tollite vobis ſeptem boues & ſeptem arietes,
& ite ad ſeruum meum Iob, & offeretis holocauſta pro vobis: & Iob ſeruus meus orabit pro vobis; faciem enim eius ſuſcipiam, vt non fa-
ciam vobis ignominiam, quia non eſtis locuti ad me rectum ſicut ſeruus meus Iob.
9 Et abierunt Eliphaz qui erat de Theman, & Baldad qui erat de Sua, & Sophar qui erat de Naama, & fecerunt ſicut locutum fuerat
eis Verbum Domini: & acceptauit Dominus faciem Iob.
10 Et verbum Domini conuertit captiuitatem Iob cùm o-
raret pro amicis ſuis: & addidit verbum Domini omnia, quæ fuerant Iob, duplicia.
11 Et venerunt ad eum omnes fratres
eius & omnes ſorores eius, & omnes qui cognouerant eum antehac, & comederunt cum eo panem in domo eius: & commoti ſunt ſuper
eum, & conſolati ſunt eum ſuper omne malum quod induxerat Dominus ſuper eum. & dederunt ei vnuſquiſque ouem vnam, & vnuſ-
quiſque inaurem auream vnam.
12 Verbum autem Domini benedixit nouiſſimis Iob magis quàm principio: & fuerunt ei
quatuordecim millia ouium, & ſex millia camelorum, & mille iuga boum, & mille aſinæ.

13 * וַיְהִי־לוֹ שִׁבְעָנָה בָנִים וְשָׁלוֹשׁ בָּנוֹת׃
14 * וַיִּקְרָא שֵׁם־הָאַחַת יְמִימָה וְשֵׁם הַשֵּׁנִית
קְצִיעָה וְשֵׁם הַשְּׁלִישִׁית קֶרֶן הַפּוּךְ׃
15 * וְלֹא נִמְצָא נָשִׁים יָפוֹת כִּבְנוֹת אִיּוֹב
בְּכָל־הָאָרֶץ וַיִּתֵּן לָהֶם אֲבִיהֶם נַחֲלָה בְּתוֹךְ
אֲחֵיהֶם׃
16 * וַיְחִי אִיּוֹב אַחֲרֵי־זֹאת מֵאָה וְאַרְבָּעִים
שָׁנָה וַיַּרְא אֶת־בָּנָיו וְאֶת־בְּנֵי בָנָיו אַרְבָּעָה
דֹּרוֹת׃
17 * וַיָּמָת אִיּוֹב זָקֵן וּשְׂבַע יָמִים׃

13 * Et fuerunt ei ſeptem filij & tres filiæ.
14 * Et vocauit nomen vnius Diem, & nomen ſecundæ .Caſsia , & nomen tertiæ Cornu ſtibij.
15 * Non ſunt autẽ inuentæ mulieres ſpecioſæ ſicut filiæ Iob in vniuerſa terra. Deditque eis pater ſuus hæreditatem inter fratres earum.
16 * Vixit autem Iob poſt flagella hęc centum quadraginta annis: & vidit filios ſuos & filios filiorum ſuorum vſque ad quartam generationem.
17 * Et mortuus eſt ſenex & plenus dierũ.

תרגום

13 וַהֲווֹ לֵהּ אַרְבֵּיסַר בְּנִין וּתְלָת בְּנָן׃
14 וּקְרָא שְׁמָהּ דַּחֲדָא יְמִימָא וְשׁוּם תִּנְיֵתָא קְצִיעָא וְשׁוּם תְּלִיתָאָה קֶרֶן הַפּוּךְ׃
15 וְלָא אִשְׁתְּכַח נְשַׁיָּא שַׁפִּירָתָא הֵיךְ בְּנָתָא דְאִיּוֹב בְּכָל אַרְעָא וִיהַב לְהוֹן אֲבוּהוֹן אַחְסַנְתָּא בְּמְצַע אֲחוּהוֹן׃
16 וַחֲיָא אִיּוֹב בָּתַר דְּנָא מְאָה וְאַרְבְּעִין שְׁנִין וַחֲמָא יַת בְּנוֹי וְיַת בְּנֵי בְנוֹי אַרְבְּעָה דָרַיָּא׃
17 וּמִית אִיּוֹב סִיב וּשְׂבַע יוֹמִין׃

תם ספר איוב

נקרא.ומוגה עם רב עיון על ידי בנדיכטוס אריאש מונטנוס ממונה על המלאכה
הזאת במצות פיליפוס מלך ספרד מלך טוב וירא האלהים על
כל אשר הם קוראים בשם ישוע המשיח׃

בֿ אֿ מֿ

13 ‡ *Naſcuntur autem ei filij ſeptem & filiæ*
tres:
14 ‡ *Et vocauit quidem primam Diem, at ſe-*
cundam Caſſiam, at tertiam Amalthææ cornu:
15 ‡ *Et non inuentæ ſunt ſecundùm filias Job*
meliores eis in ſub cœleſti. Dedit autem eis pa-
ter hæreditatem inter fratres.
16 ‡ *Vixit autem Job poſt plagam annos centum*
quadraginta. & vidit Job filios ſuos & filios
filiorum ſuorum quartam generationem.
17 ‡ *Et mortuus eſt Job ſenior & plenus die-*
rum.

13 ‡ γίνονται δὲ αὐτῷ υἱοὶ ἑπτὰ καὶ θυγατέρες τρεῖς·
14 ‡ καὶ ἐκάλεσε τὴν μὲν πρώτην ἡμέραν, τὴν δὲ δευ-
τέραν κασίαν, τὴν δὲ τρίτην ἀμαλθαίας κέρας.
15 ‡ καὶ οὐχ εὑρέθησαν κατὰ τὰς θυγατέρας ἰὼβ βελ-
τίους αὐτῶν ἐν τῇ ὑπ' οὐρανόν. ἔδωκε δὲ αὐταῖς ὁ πατὴρ κλη
ρονομίαν ἐν τοῖς ἀδελφοῖς.
16 ‡ ἔζησε δὲ ἰὼβ μετὰ τὴν πληγὴν ἔτη ἑκατὸν τεσσαρά-
κοντα. καὶ εἶδεν ἰὼβ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ καὶ τοὺς υἱοὺς τῶν υἱῶν
αὐτοῦ, τετάρτην γενεάν.
17 ‡ καὶ ἐτελεύτησεν ἰὼβ πρεσβύτερος καὶ πλήρης ἡμερῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

13 Et fuerunt ei quatuordecim filij & tres filiæ.
14 Et vocauit nomen vnius Iamima, & nomen ſecundæ Caſia, & nomen tertiæ Cheren-Hapuch.
15 Et non ſunt inuentæ mulieres pulchræ ſicut filię Iob in vniuerſa terra:& dedit eis pater earum hæreditatem in medio fratrũ ſuorum.
16 Et vixit Iob poſt hæc centum & quadraginta annis.& vidit filios ſuos & filiorum ſuorum filio,squatuor generationes.
17 Et mortuus eſt Iob ſenex, & ſatiatus diebus.

FINIS LIBRI IOB.

EX REGIS CATHOLICI MANDATO
Benedictus Arias Montanus D. Th. recenſuit & probauit.

B. Arias Montanus

PROLOGVS BEATI HIERONYMI PRESBYTERI IN PSALTERIVM SEPTVAGINTA.

SALTERIVM Romæ dudum positus emendaram; & iuxta Septuaginta interpretes (licet cursim) magna tamẽ ex parte correxeram. Quod quia rursum videtis, ô Paula & Eustochium, scriptorum vitio deprauatum; plusque antiquum errorem quàm nouam emendationem valere: me cogitis vt veluti quodam nouali scissum iam aruum exerceam; & obliquis sulcis renascentes spinas eradicem; æquum esse dicentes, vt quod crebrò malè pullulat, crebrius succidatur. Vnde consueta præfatione commoneo tam vos, quibus fortè labor iste desudat, quàm eos qui exemplaria istiusmodi habere voluerint; vt quæ diligenter emendaui, cum cura & diligentia transcribantur. Notet sibi vnusquisque vel iacentem lineam, vel radiantia signa, id est, obelos vel asteriscos: & vbicumque viderit virgulam præcedentem, ab ea vsque ad duo puncta quæ impressimus; sciat in Septuaginta translatoribus plus haberi: vbi autẽ perspexerit stellæ similitudinem; de Hebręis voluminibus additũ nouerit æquè vsq; ad duo puncta, iuxta Theodotionis dumtaxat editionẽ: qui simplicitate sermonis à Septuaginta interpretibus non discordat. Hęc ergo & vobis & studioso cuique fecisse me sciens, non ambigo multos fore qui vel inuidia, vel supercilio malint contemnere videri præclara, quàm discere: & de turbulento magis riuo, quàm de purissimo fonte potare.

PROLOGVS BEATI HIERONYMI PRESBYTERI IN PSALTERIVM QVOD TRANSTVLIT IN LATINVM IVXTA HEBRAICAM VERITATEM.

EVSEBIVS Hieronymus Sophronio suo salutem dicit. Scio quosdam putare Psalterium in quinque libros esse diuisum: vt vbicunque apud septuaginta Interpretes scriptum est γένοιτο γένοιτο, id est, Fiat fiat, finis librorum sit: pro quo in Hebręo legitur, Amen amen. Nos autem Hebræorum auctoritatem secuti, & maximè Apostolorum, qui semper in nouo Testamento Psalmorum librum nominant, vnum volumen asserimus. Psalmos quoque omnes eorum testamur auctorum qui ponũtur in titulis, Dauid scilicet & Asaph, Idithun, filiorum Chore, Heman Ezraitæ, Moysi, & Salomonis, & reliquorum quos Esdras vno volumine comprehendit. Si enim Amen, id est, Fideliter, pro quo Aquila transtulit πεπιστωμένως, in fine tantùm librorum ponitur, & non interdum aut in exordio, aut in calce sermonis siue sententiæ, nunquam Saluator in Euangelio loqueretur, Amen amen dico vobis; nec Pauli Epistolæ in medio illud opere continerent. Moyses quoque & Hieremias, & cæteri in hunc modum multos haberent libros, qui in medio voluminibus suis Amen frequenter inserunt. Sed & numerus vigintiduorũ Hebraicorũ librorum, & mysterium eiusdem numeri commutabitur. Nam & titulus ipse Hebraicus Sepher tehilim, quod interpretatur Volumen Hymnorum, Apostolicæ auctoritati congruens, non plures libros, sed vnum volumẽ ostendit. Quia igitur cum Hebræo nuper disputans, quædã pro Domino Saluatore de Psalmis testimonia protulisti: volensque ille te illudere per sermones penè singulos, asserebat non ita haberi in Hebræo, vt tu de septuaginta Interpretibus opponebas, studiosissimè postulasti, vt post Aquilam, Symmachum, & Theodotionem nouam editionem Latino sermone transferrem. Aiebas enim te magis interpretum varietate turbari, & amore quo laberis, vel translatione vel iudicio meo esse contentum: vnde impulsus à te, cui & quæ possum debeo, & quæ non possum, rursum me obtrectatorum latratibus tradidi; maluique te vires potius meas, quàm voluntatem in amicitia quærere. Certè confidenter dicam, & multos huius operis testes citabo, me nihil duntaxat scientem de Hebraica veritate mutasse. Sicubi ergo editio mea à veteribus discrepauerit, interroga quemlibet Hebræorum, & liquidò peruidebis me ab æmulis frustrà lacerari; qui malunt contemnere videri præclara, quàm discere, peruersissimi homines. Nam cùm semper nouas expetant voluptates, & gulæ eorum vicina maria non sufficiant, cur in solo studio scripturarum veteri sapore contenti sunt? Nec hoc dico quo præcessores meos mordeam, aut quicquam de his arbitrer detrahendum, quorum translationem diligentissimè emendatam olim linguæ meæ hominibus dederim: sed quòd aliud sit in ecclesiis Christo credentium Psalmos legere, aliud Iudæis calumniantibus per singula verba respondere. Quod opusculum meum si in Gręcum, vt polliceris, transtuleris, & imperitiæ meæ doctissimos quosque testes facere volueris, dicam tibi illud Horatianũ: In syluam ne ligna feras: nisi quòd hoc habebo solamen, si in labore communi intelligam, mihi vel laudem vel vituperationem tecum esse communem. Valere te cupio in Domino Iesu; & meminisse mei.

א

1 אשרי האיש אשר לא הלך בעצת
רשעים ובדרך חטאים לא עמד
ובמושב לצים לא ישב ;
2 כי אם בתורת יהוה חפצו
ובתורתו יהגה יומם ולילה ;
3 והיה כעץ שתול על פלגי מים אשר פריו יתן
בעתו ועלהו לא יבול וכל אשר יעשה יצליח ;
4 לא כן הרשעים כי אם כמץ אשר תדפנו רוח ;
5 על כן לא יקמו רשעים במשפט וחטאים
בעדת צדיקים ;
6 כי יודע יהוה דרך צדיקים ודרך רשעים תאבד ;

ב

1 למה רגשו גוים ולאמים יהגו ריק ;
2 יתיצבו מלכי ארץ ורוזנים נוסדו יחד על
יהוה ועל משיחו ;
3 ננתקה את מוסרותימו ונשליכה ממנו
עבתימו ;
4 יושב בשמים ישחק אדני ילעג למו ;
5 אז ידבר אלימו באפו ובחרונו יבהלמו ;
6 ואני נסכתי מלכי על ציון הר קדשי ;
7 אספרה אל חק יהוה אמר אלי בני אתה אני
היום ילדתיך ;
8 שאל ממני ואתנה גוים נחלתך ואחזתך
אפסי ארץ ;
9 תרעם בשבט ברזל ככלי יוצר תנפצם ;
10 ועתה מלכים השכילו הוסרו שפטי ארץ ;
11 עבדו את יהוה ביראה וגילו ברעדה ;
12 נשקו בר פן יאנף ותאבדו דרך כי יבער כמעט
אפו אשרי כל חוסי בו ;

LIBER PSALMORVM.

PSALMVS I.

1 BEATVS vir qui non abijt in conſilio impioru, & in via peccatorum non ſtetit, & in cathedra deriſorum non ſedit.
2 Sed in lege Domini volun-tas eius, & in lege eius medi-
3 tabitur die ac nocte. Et erit tanquam lignum
transplantatum iuxta riuos aquarum, quod fru
ctu ſuum dabit in tempore ſuo, & folium eius
nō defluet; & omne quod fecerit proſperabitur.
4 Non ſic impij, ſed tanquam puluis quem
5 proiicit ventus. Propterea non reſurgent
impij in iudicio, neque peccatores in congrega-
6 tione iuſtorum. Quoniam noſcit Dominus
viam iuſtorum, & iter impiorum peribit.

PSAL. II.

1 QVare congregauerunt gentes, et tribus meditabuntur inania?
2 Conſurgent reges terræ, & principes tra-
ctabunt pariter aduerſus Dominum & aduer-
3 ſus Chriſtum eius. Dirumpamus vincula eo-
rum, & proijciamus à nobis laqueos eorum.
4 Habitans in cælis irridebit, Dominus ſub-ſannabit eos.
5 Tunc loquetur ad eos in ira ſua, & in furore ſuo conturbabit eos.
6 Ego autem ordinaui regem meum, ſuper Sion montem ſanctum meum.
7 Annunciabo Dei præceptum: Dominus
dixit ad me: Filius meus es tu, ego hodie genui
8 te. Poſtula à me, & dabo gentes hæredita-
tem tuam, & poſſeſſionem tuam terminos terræ.
9 Franges eos in virga ferrea, ut vas figuli conteres eos.
10 Et nunc reges intelligite, erudimini iudi-ces terræ.
11 Seruite Domino in timore, & exultate in tremore.
12 Adorate purè, ne fortè iraſcatur, & pereatis de via, cùm exarſerit poſt paululum furor eius: beati omnes qui ſperant in eum.

תרגום

א

טובוהי דגבר דלא הליך במלכה רשיעין ובארח חייבין לא קם ובסיעת ממיקני לא אסתחר ; 2 אלהן בנימוסא
דייי רעותה ובאורייתה מרנן יימם ולילי ; 3 ויהא כאילן דנציב על טופי מוי דאנבה מבשל בעדניה ואטרפוי לא נתרין
וגלגלוי דמלבלב מגרגר ומצלח ; 4 לא היכנא רשיעי אלהן כמוצא דתשקפנה זעפא ;
5 מטול כן לא יקומון רשיעי ביום דינא רבא וחטאי בסיעתהון דצדיקי ; 6 מטול דגלי קדם ייי ארחתהון דצדיקי וארחתהון
דרשיעי יהובד ;

ב

1 למה מתרגשין עממיא ואמיא מרננין סריקותא ; 2 קימין מלכי ארעא ושלטוניא יתחברין כחדא למרדא קדם ייי ולמנצי עם
משיחה ; 3 אמרין נתרע ית אסרתיהון ונטלוק מנן ית שושלותהון ; 4 דיתב בשמיא ידחך מימרא דייי ידחך להון ;
5 בכן ימלל להון בתקפה וברגזה יבהלנון ; 6 ואנא רביתי מלכי ומניתה על ציון טור קדשי ; 7 אשתעי דאלהא קימא ייי אמר
ליתביב כבר לאבא את לי זכאה כאלו יומא דין בריתך ; 8 בעי מני ואתן נכסי עממיא אחסנתך ואחודתך סיפי ארעא ; 9 תתברנון
היך מחוטרא דפרזלא היך מאן דפחר תתרעינון ; 10 וכען מלכיא אשכלו קבלו מרדותא נגודי ארעא ; 11 פלחו קדם ייי בדחלתא
וגילו ברתיתא ; 12 קבלו אלפנא דילמא ירגז ותהובדון ארחא מטול דייתור כזעיר תקפה טב לכל דסברין במימרה ;

PSALTERIVM.

Psalmus Dauid, sine titulo apud Hebræos.

PSALMVS I.

BEATVS vir qui non abiit 1
in cōsilio impiorum, & in
via peccatorum non ste-
tit, & in cathedra pestilen
tiæ non sedit.
*Sed in lege Domini vo- 2
luntas eius, & in lege eius meditabitur die
ac nocte. *Et erit tanquam lignum quod 3
plantatum est secus decursus aquarum,
quod fructum suum dabit in tēpore suo:
& folium eius non defluet; & omnia quę-
cunque faciet, prosperabuntur. *Non sic 4
impij, non sic; sed tanquam puluis quem
proiicit ventus à facie terræ. *Ideò non 5
resurgent impij in iudicio, neque peccato-
res in consilio iustorum. *Quoniam nouit 6
Dominus viam iustorum, & iter impio-
rum peribit. Psalmus Dauid. II. 1
QVare fremuerunt gētes, & populi me-
ditati sunt inania? *Astiterunt reges 2
terræ, & principes conuenerunt in vnum,
aduersus Dominum & aduersus Christum
eius. *Dirumpamus vincula eorum, & pro- 3
iiciamus à nobis iugū ipsorum. *Qui habi- 4
tat in cælis, irridebit eos, & Dominus sub-
sannabit eos. *Tunc loquetur ad eos in ira 5
sua, & in furore suo conturbabit eos. *Ego 6
autem constitutus sum rex ab eo sup Sion
montem sanctum eius, *Prædicans præce- 7
ptum Domini*. Dominus dixit ad me: Fi-
lius meus es tu, ego hodie genui te. *Postu- 8
la à me, & dabo tibi gentes hæreditatem
tuam, & possessionem tuam terminos ter-
ræ. *Reges eos in virga ferrea, *tāquā vasa fi 9
guli cōfringes eos. *Et nunc reges intelli- 10
gite, erudimini omnes qui iudicatis ter-
ram. *Seruite Domino in timore, & ex- 11
ultate ei in tremore. *Apprehendite disci- 12
plinam, nequando irascatur Dominus, &
pereatis de via iusta. Cùm exarserit in bre-
ui ira eius, beati omnes qui cōfidūt in eo.

ΨΑΛΤΗΡΙΟΝ.

Ψαλμὸς τῷ δαυίδ, ἀνεπίγραφος παρ᾽ ἑβραίοις.

α΄.

1 Μακάριος ἀνὴρ ὃς οὐκ ἐπορεύθη εἰς βου-
λῇ ἀσεβῶν, καὶ ἐν ὁδῷ ἁμαρτωλῶν οὐκ
ἔστη, καὶ ἐπὶ καθέδρα λοιμῶν οὐκ ἐκάθι-
2 σεν. *ἀλλ᾽ ἢ ἐν τῷ νόμῳ κυρίου τὸ θέ-
λημα αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ νόμῳ αὐτοῦ μελε-
3 τήσει ἡμέρας καὶ νυκτός. *καὶ ἔσται ὡς τὸ ξύλον τὸ πε-
φυτευμένον παρὰ τὰς διεξόδους τῶν ὑδάτων, ὃ τὸν καρπὸν
αὐτοῦ δώσει ἐν καιρῷ αὐτοῦ, καὶ τὸ φύλλον αὐτοῦ οὐκ ἀπορ-
ρυήσεται, καὶ πάντα ὅσα ἂν ποιῇ, κατευοδωθήσεται.
4 *οὐχ οὕτως οἱ ἀσεβεῖς, οὐχ οὕτως, ἀλλ᾽ ἢ ὡσεὶ χνοῦς
ὃν ἐκρίπτει ὁ ἄνεμος ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς.
5 *διὰ τοῦτο οὐκ ἀναστήσονται ἀσεβεῖς ἐν κρίσει, οὐδὲ ἁ-
μαρτωλοὶ ἐν βουλῇ δικαίων.
6 *ὅτι γινώσκει κύριος ὁδὸν δικαίων, καὶ ὁδὸς ἀσεβῶν
ἀπολεῖται.

1 Ψαλμὸς τῷ δαυίδ. β΄.
Ἱνατί ἐφρύαξαν ἔθνη καὶ λαοί, ἐμελέτησαν κενά;
2 *παρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ οἱ ἄρχοντες συ-
νήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτό, κατὰ τοῦ κυρίου καὶ κατὰ τοῦ χριστοῦ
3 αὐτοῦ· *διαρρήξωμεν τοὺς δεσμοὺς αὐτῶν, καὶ ἀπορ-
ρίψωμεν ἀφ᾽ ἡμῶν τὸν ζυγὸν αὐτῶν.
4 *ὁ κατοικῶν ἐν οὐρανοῖς ἐκγελάσεται αὐτούς, καὶ ὁ κύ-
ριος ἐκμυκτηριεῖ αὐτούς.
5 *τότε λαλήσει πρὸς αὐτοὺς ἐν ὀργῇ αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ
6 θυμῷ αὐτοῦ ταράξει αὐτούς. *ἐγὼ δὲ κατεστάθην βα-
7 σιλεὺς ὑπ᾽ αὐτοῦ ἐπὶ σιὼν ὄρος τὸ ἅγιον αὐτοῦ, *διαγγέλ-
λων τὸ πρόσταγμα κυρίου. κύριος εἶπε πρός με, υἱός μου εἶ
8 σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε. *αἴτησαι παρ᾽ ἐμοῦ, καὶ
δώσω σοι ἔθνη τὴν κληρονομίαν σου, καὶ τὴν κατάσχεσίν
9 σου τὰ πέρατα τῆς γῆς. *ποιμανεῖς αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ
10 σιδηρᾷ, ὡς σκεύη κεραμέως συντρίψεις αὐτούς. *καὶ νῦν
βασιλεῖς συνέτε, παιδεύθητε πάντες οἱ κρίνοντες τὴν γῆν.
11 *δουλεύσατε τῷ κυρίῳ ἐν φόβῳ, καὶ ἀγαλλιᾶσθε αὐτῷ
12 ἐν τρόμῳ. *δράξασθε παιδείας, μή ποτε ὀργισθῇ κύριος,
καὶ ἀπολεῖσθε ἐξ ὁδοῦ δικαίας. ὅταν ἐκκαυθῇ ἐν τάχει ὁ
θυμὸς αὐτοῦ, μακάριοι πάντες οἱ πεποιθότες ἐπ᾽ αὐτῷ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO,

IN LIBRVM PSALMORVM. B. ARIA MONTANO INTERPRETE.

BEatitudo viro qui non iuit in consilium impiorum, & in via peccatorum non stetit, & cum societate derisorum non sedit.
2 Sed in institutione Domini voluntas eius, & in Lege eius meditatur die ac nocte.
3 Et erit tanquam arbor quæ plantata est super riuos aquarum, cuius fructus maturescit in tempore suo, & folia eius non
defluunt, & omne germen eius quod germinat, granescit & proficit. 4 Non sic impij, sed sicut stipula quam
proiicit ventus. 5 Propterea non consistent impij in die iudicij magni, neque peccatores in societate iustorum.
6 Quoniam manifesta est ante Dominum via iustorum, & via impiorum perdetur.

PSAL. II.

QVare fremunt populi, & nationes meditantur vanitatem? 2 Consurgunt reges terræ, & potentes conuenerunt in vnum, vt
deficiant à Domino, & certent cum Messia eius. 3 Dicunt, Dissoluamus vincula eorum, & proiiciamus à nobis funes eorum.
4 Qui sedet in cælis, ridebit: Verbum Domini subsannabit eos. 5 Tunc loquetur ad eos in fortitudine sua, & in ira sua interturba-
bit eos. 6 Et ego vnxi regem meum, & constitui ipsum super Sion montem sanctum meum. 7 Recitabo Dei pactum: Dominus
dixit mihi: Dilecte sicut filius est patri, tu mihi purus es, ac si die ista creauissem te. 8 Postula à me, & dabo diuitias populorum hære-
ditatem tuam, & possessionem tuam fines terræ. 9 Confringes ipsos velut in virga ferrea, tanquam vas fictile conteres eos.
10 Et nunc reges intelligite, recipite eruditionem duces terræ. 11 Seruite coram Domino in timore, & orate in tremore. 12 Recipite
doctrinam, ne fortè irascatur, & amittatis viam. Cùm exarserit paululum furor eius: bonum omnibus qui sperant in verbo eius.

ג

1 ‡ מִזְמוֹר לְדָוִד בְּבָרְחוֹ מִפְּנֵי אַבְשָׁלוֹם בְּנוֹ׃
2 ‡ יְהוָה מָה־רַבּוּ צָרָי רַבִּים קָמִים עָלָי׃
3 ‡ רַבִּים אֹמְרִים לְנַפְשִׁי אֵין יְשׁוּעָתָה לּוֹ בֵאלֹהִים
4 סֶלָה׃ ‡ וְאַתָּה יְהוָה מָגֵן בַּעֲדִי כְּבוֹדִי וּמֵרִים רֹאשִׁי׃
5 ‡ קוֹלִי אֶל־יְהוָה אֶקְרָא וַיַּעֲנֵנִי מֵהַר קָדְשׁוֹ סֶלָה׃
6 ‡ אֲנִי שָׁכַבְתִּי וָאִישָׁנָה הֱקִיצוֹתִי כִּי יְהוָה יִסְמְכֵנִי׃
7 ‡ לֹא־אִירָא מֵרִבְבוֹת עָם אֲשֶׁר סָבִיב שָׁתוּ עָלָי׃
8 ‡ קוּמָה יְהוָה הוֹשִׁיעֵנִי אֱלֹהַי כִּי־הִכִּיתָ אֶת־כָּל־
אֹיְבַי לֶחִי שִׁנֵּי רְשָׁעִים שִׁבַּרְתָּ׃
9 ‡ לַיהוָה הַיְשׁוּעָה עַל־עַמְּךָ בִרְכָתֶךָ סֶּלָה׃

ד

1 ‡ לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹת מִזְמוֹר לְדָוִד׃
2 ‡ בְּקָרְאִי עֲנֵנִי אֱלֹהֵי צִדְקִי בַּצָּר הִרְחַבְתָּ לִּי חָנֵּנִי
וּשְׁמַע תְּפִלָּתִי׃
3 ‡ בְּנֵי־אִישׁ עַד־מֶה כְבוֹדִי לִכְלִמָּה תֶּאֱהָבוּן רִיק
תְּבַקְשׁוּ כָזָב סֶלָה׃
4 ‡ וּדְעוּ כִּי־הִפְלָה יְהוָה חָסִיד לוֹ יְהוָה יִשְׁמַע
5 בְּקָרְאִי אֵלָיו׃ ‡ רִגְזוּ וְאַל־תֶּחֱטָאוּ אִמְרוּ בִלְבַבְכֶם
עַל־מִשְׁכַּבְכֶם וְדֹמּוּ סֶלָה׃
6 ‡ זִבְחוּ זִבְחֵי־צֶדֶק וּבִטְחוּ אֶל־יְהוָה׃
7 ‡ רַבִּים אֹמְרִים מִי־יַרְאֵנוּ טוֹב נְסָה־עָלֵינוּ אוֹר
פָּנֶיךָ יְהוָה׃
8 ‡ נָתַתָּה שִׂמְחָה בְלִבִּי מֵעֵת דְּגָנָם וְתִירוֹשָׁם רָבּוּ׃
9 ‡ בְּשָׁלוֹם יַחְדָּו אֶשְׁכְּבָה וְאִישָׁן כִּי־אַתָּה יְהוָה
לְבָדָד לָבֶטַח תּוֹשִׁיבֵנִי׃

ה

1 ‡ לַמְנַצֵּחַ אֶל־הַנְּחִילוֹת מִזְמוֹר לְדָוִד׃
2 ‡ אֲמָרַי הַאֲזִינָה יְהוָה בִּינָה הֲגִיגִי׃
3 ‡ הַקְשִׁיבָה לְקוֹל שַׁוְעִי מַלְכִּי וֵאלֹהָי כִּי־אֵלֶיךָ אֶתְפַּלָּל׃
4 ‡ יְהוָה בֹּקֶר תִּשְׁמַע קוֹלִי בֹּקֶר אֶעֱרָךְ־לְךָ וַאֲצַפֶּה׃

1 ‡ *Psalmus Dauid cùm fugeret à facie Ab-*
salom filij sui. PSAL. III.
2 D*Omine quare multiplicati sunt hostes mei?*
multi consurgunt aduersum me.
3 ‡ *Multi dicunt animæ meæ: Non est salus*
4 *huic in Deo. Semper.* ‡ *Tu autẽ Domine clypeus*
circa me; gloria mea & exaltans caput meum.
5 ‡ *Voce mea ad Dominum clamabo; & ex-*
audiet me de monte sancto suo. Semper.
6 ‡ *Ego dormiui & soporatus sum: euigilaui,*
7 *quia Dominus sustentabit me.* ‡ *Non time-*
bo millia populi, quæ circundederunt me.
8 ‡ *Exurge Domine, saluum me fac Deus meus,*
quia percussisti omnium inimicorum meorum
maxillam, dentes impiorum confregisti.
9 ‡ *Domino salus, super populum tuum bene-*
dictio tua. Semper.
1 ‡ *Victori in canticis, psalmus Dauid.*
PSAL. IIII.
2 I*Nuocante me exaudi me Deus iustitiæ meæ,*
in tribulatione dilatasti mihi: miserere mei, et
3 *exaudi orationem meam.* ‡ *Filij viri vs-*
quequo inclyti mei ignominiosè diligitis vani-
4 *tatem, quærentes mendacium? Semper.* ‡ *Et*
cognoscite quoniã mirabilem reddidit Dominus
sanctum suum: Dñs exaudiet cùm clamauero ad
5 *eum.* ‡ *Irascimini & nolite peccare: loquimi-*
ni in cordibus vestris super cubilia vestra, &
6 *tacete. Semper.* ‡ *Sacrificate sacrificium*
iustitiæ, & confidite in Domino.
7 ‡ *Multi dicunt: Quis ostendet nobis bonũ?*
leua super nos lumen vultus tui Domine.
8 ‡ *Dedisti lætitiam in corde meo, in tempore*
frumentum eorum & vinum eorum multipli-
9 *cata sunt.* ‡ *In pace simul requiescam & dor-*
miam, quia tu Domine specialiter securum ha-
bitare fecisti me.
1 ‡ *Victori pro hæreditatibus, psalmus Da-*
uid. PSAL. V.
2 V*Erba mea exaudi Domine, intellige rugitum*
3 *meum.* ‡ *Aduerte ad vocem clamoris mei*
rex meus & Deus meus, quia te deprecor.
4 ‡ *Domine manè audies vocem meam; manè*
præparabor ad te & contemplabor.

תרגום

ג 1 תֻּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד בְּמֶעְרְקֵהּ מִן קֳדָם אַבְשָׁלוֹם בְּרֵהּ׃ 2 יְיָ כְּמָה סַגִּיעִין מְעִיקַי סַגִּיעִין דְּקָיְמִין עֲלָי׃ 3 סַגִּיעִין דְּאָמְרִין
לְנַפְשִׁי לֵית פֻּרְקָנָא לֵהּ בֵּאלָהָא לְעָלְמִין׃ 4 וְאַנְתְּ יְיָ תְּרִיס עֲלַי אִיקָרִי וּמְרוֹמַם רֵישִׁי׃ 5 קָלִי קֳדָם יְיָ אֲצַלֵּי יְקַבֵּל צְלוֹתִי מִטּוּר וּבֵית
מַקְדְּשֵׁהּ לְעָלְמִין׃ 6 אֲנָא שְׁכִבֵה וְדִמְכֵת אִתְּעָרֵת מְטוּל דַּיְיָ סְמַךְ יָתִי׃ 7 לָא אֶדְחַל מֵרִבְוָן עַמְמִין דִּי חֲזוֹר חֲזוֹר אִתְכְּנַשׁוּ עֲלַי׃
8 קוּם יְיָ פְּרוֹק יָתִי אֱלָהִי אֲרוּם מְחֵיתָא כָּל בַּעֲלֵי דְבָבַי עַל לִיסַתְהוֹן כַּכֵּי דְרַשִׁיעֵי תַּבַּרְתָּא׃ 9 לְמִן קֳדָם יְיָ פֻּרְקָנָא וְעַל עַמָּךְ בִּרְכְתָךְ
לְעָלְמִין׃

ד 1 לְשַׁבָּחָא עַל נְגִינָתָא תֻּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד׃ 2 בְּעִדָּן צְלוֹתִי קַבֵּל מִנִּי אֱלָהָא דְצִדְקוּתִי בְּעִדַּן עָקָא אַפְתֵּיתָא לִי
חוּס עֲלַי וְקַבֵּל צְלוֹתִי׃ 3 בְּנֵי אֱנָשָׁא מְטוּל מַה אִיקָרִי לְאִתְכְּנָעוּתָא תְּרַחֲמוּן סְרִיקוּתָא תִּבְעוּן כַּדְבוּבָא לְעָלְמִין׃ 4 וְדָעוּ אֲרֵי פָּרֵשׁ יְיָ
חֲסִידָא לֵהּ יְיָ יְקַבֵּל צְלוֹתֵיהּ דְּדָוִד בְּמִקְרְיֵהּ לֵהּ׃ 5 זוּעוּ מִנֵּהּ וְלָא תֶחְטוּן אֱמָרוּ בָעוּתְכוֹן בְּפֻמְּכוֹן וּשְׁאֶלְתְּכוֹן בְּלִבְּכוֹן וְצַלּוֹ עַל שְׁוִויכוֹן
וְאִדְכָּרוּ יוֹם מִיתוּתָא לְעָלְמִין׃ 6 כִּבְשׁוּ יִצְרֵיכוֹן וְיִתְחֲשֵׁיב לְכוֹן כְּנִכְסַת צִדְקָא וְסַבַּרוּ עַל יְיָ׃ 7 סַגִּיעִין דְּאָמְרִין מַן יַחְמִנָּנָא טָבָא נְסֵי
עֲלַנָא נְהוֹר סְבַר אַפָּךְ יְיָ׃ 8 יְהַבְתְּ חֶדְוָא בְּלִבִּי מִן עִידַן דְעִבּוּרֵיהוֹן וַחֲמָרֵיהוֹן סְגִיעוּ׃ 9 בִּשְׁלָם כַּחֲדָא אֶשְׁכּוּב וְאֶדְמוֹךְ מְטוּל דְּאַנְתְּ יְיָ
לִבְלְחוֹדִי לִרְחָצָן תּוֹתְבִנַּנִי׃

ה

1 לְשַׁבָּחָא עַל חִינְגִין תֻּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד׃ 2 מֵימְרִי אַצִּית יְיָ בִּינָה רִגְגִי׃ 3 אַצִּית לְקָל בָּעוּתִי מַלְכִּי וֵאלָהִי אֲרוּם קֳדָמָךְ אֲצַלֵּי׃
4 יְיָ בְּצַפְרָא שְׁמַע קָלִי בְּצַפְרָא אֲסַדַּר קֳדָמָךְ וְאֶסְתַּכֵּי׃

Pſalmus Dauid, cùm fugeret à facie 1
Abſalom filij ſui. PSAL. III.
DOmine quid multiplicati ſunt qui tri- 2
bulát me? multi inſurgunt aduerſum
me.*Multi dicunt animæ meę:Non eſt ſa- 3
lus ipſi in Deo eius. * Tu autem Dñe ſuſ- 4
ceptor meus es,gloria mea, & exaltans ca-
put meũ. *Voce mea ad Dñm clamaui, & 5
exaudiuit me de monte ſancto ſuo. * Ego 6
auté dormiui & ſoporatus ſum.* exurrexi,
quia Dñs ſuſcipiet me. *Non timebo mil- 7
lia populi circundantia me: * Exurge Do- 8
mine,ſaluum me fac Deus meus. Quoniá
tu percuſsiſti omnes aduerſantes mihi ſi-
ne cauſa,dentes peccatorũ cõtriuiſti. *Do- 9
mini eſt ſalus,& ſuper populum tuum be-
nedictio tua.

In finem in * hymnis pſalmus Dauid. 1
PSAL. IIII.
CVm inuocaré ego, exaudiuit me Deus 2
iuſtitiæ meæ: in tribulatione dilataſti
mihi. Miſerere mei, & exaudi orationem
meam. *Filij hominũ vſquequo graui cor- 3
de? vt quid diligitis vanitatem & quæritis
mendacium?*Et ſcitote quoniá mirificauit 4
Dñs ſanctum ſuũ: Dñs exaudiet me,cùm
clamauero ego ad eum.*Iraſcimini & no- 5
lite peccare: quæ dicitis in cordibus ve-
ſtris,* in cubilibus veſtris compungimini.
*Sacrificate ſacrificium iuſtitiæ, & ſperate 6
in Dño.*Multi dicunt:Quis oſtédet nobis 7
bona?Signatum eſt ſuper nos lumé vultus
tui Dñe: *Dediſti lætitiam in corde meo. 8
A fructu frumenti, vini, & olei ſui multi-
plicati ſunt.*In pace in idipſum dormiam 9
& requieſcam. quoniam tu Domine ſin-
gulariter in ſpe conſtituiſti me.

*. Pro ea quæ hæreditatem conſequi- 1
tur Pſalmus Dauid. PSAL. V.
VErba mea auribus percipe,Dñe,intelli- 2
ge clamorem meũ: * Intende voci ora- 3
tionis meę rex meus & De⁹ meus. Quoniá
ad te orabo Domine: *Manè exaudies vo- 4
cem meá.Manè aſtabo tibi & *videbis me:

1 *Ψαλμὸς τῷ δαυίδ, ὁπότε ἀπεδίδρασκεν ἀπὸ προσ-
σώπου ἀβεσαλὼμ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. γ΄.
2 *Κύριε τί ἐπληθύνθησαν οἱ θλίβοντές με; πολλοὶ
3 ἐπανίσανται ἐπ᾽ ἐμέ· *πολλοὶ λέγουσι τῇ ψυχῇ μου,
οὐκ ἔστι σωτηρία αὐτῷ ἐν τῷ θεῷ αὐτοῦ. διάψαλμα.
4 *σὺ δὲ κύριε ἀντιλήπτωρ μου εἶ, δόξα μου καὶ ὑψῶν
5 τὴν κεφαλήν μου. *φωνῇ μου πρὸς κύριον ἐκέ-
κραξα, καὶ ἐπήκουσέ μου ἐξ ὄρους ἁγίου αὐτοῦ.
6 *ἐγὼ δὲ ἐκοιμήθην καὶ ὕπνωσα· ἐξηγέρθην, ὅτι κύ-
7 ριος ἀντιλήψεταί μου. *οὐ φοβηθήσομαι ἀπὸ μυριά-
δων λαοῦ, τῶν κύκλῳ συνεπιτιθεμένων μοι·
8 *ἀνάστα κύριε, σῶσόν με ὁ θεός μου· ὅτι σὺ ἐπάταξας
πάντας τοὺς ἐχθραίνοντάς μοι ματαίως, ὀδόντας ἁμαρ-
9 τωλῶν συνέτριψας· *τοῦ κυρίου ἡ σωτηρία, καὶ
ἐπὶ τὸν λαόν σου ἡ εὐλογία σου.

1 *Εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις ψαλμὸς τῷ δαυίδ. δ΄.
2 *Ἐν τῷ ἐπικαλεῖσθαί με εἰσήκουσέ μου ὁ θεὸς τῆς δι-
καιοσύνης μου, ἐν θλίψει ἐπλάτυνάς με. οἰκτείρησόν με,
3 καὶ εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου. *υἱοὶ ἀνθρώπων
ἕως πότε βαρυκάρδιοι; ἵνα τί ἀγαπᾶτε ματαιότητα, καὶ ζη-
4 τεῖτε ψεῦδος; *καὶ γνῶτε ὅτι ἐθαυμάστωσε κύριος
τὸν ὅσιον αὐτοῦ, κύριος εἰσακούσεταί μου ἐν τῷ κεκραγέναι
με πρὸς αὐτόν.
5 *ὀργίζεσθε καὶ μὴ ἁμαρτάνετε, ἃ λέγετε ἐν ταῖς καρ
δίαις ὑμῶν, ἐπὶ ταῖς κοίταις ὑμῶν κατανύγητε.
6 *θύσατε θυσίαν δικαιοσύνης, καὶ ἐλπίσατε ἐπὶ κύριον.
7 *πολλοὶ λέγουσι, τίς δείξει ἡμῖν τὰ ἀγαθά; ἐσημει-
ώθη ἐφ᾽ ἡμᾶς τὸ φῶς τοῦ προσώπου σου κύριε·
8 *ἔδωκας εὐφροσύνην εἰς τὴν καρδίαν μου. ἀπὸ καρ-
ποῦ σίτου, οἴνου, καὶ ἐλαίου αὐτῶν ἐπληθύνθησαν.
9 *ἐν εἰρήνῃ ἐπὶ τὸ αὐτὸ κοιμηθήσομαι καὶ ὑπνώσω. ὅτι
σὺ κύριε καταμόνας ἐπ᾽ ἐλπίδι κατῴκισάς με.

1 *Ὑπὲρ τῆς κληρονομούσης ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ε΄.
2 *Τὰ ῥήματά μου ἐνώτισαι κύριε, σύνες τῆς κραυγῆς μου·
3 *πρόσχες τῇ φωνῇ τῆς δεήσεώς μου ὁ βασιλεύς μου καὶ ὁ
4 θεός μου. ὅτι πρὸς σὲ προσεύξομαι κύριε. *πρωῒ εἰσακού-
σῃ τῆς φωνῆς μου. πρωῒ παραστήσομαί σοι καὶ ἐπόψει με·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[1] Canticum Dauid cùm fugeret à facie Abſalom filij ſui. PSAL. III.
DOmine quàm multi ſunt infeſtatores mei! multi ſurgunt aduerſum me. [3] Multi dicunt animæ meæ: Non eſt redemptio ei in Deo
in æternum. [4] Et tu,Dñe,ſcutum ſuper me, honor meus, & exaltator capitis mei. [5] Voce mea ad Dominum orabo: & recepit ora-
tionem meam de monte domus ſanctuarij ſui in æternum. [6] Ego quieui & dormiui, euigilaui,quoniam Deus ſuſtentauit me. [7] Non time-
bo à myriadibus populorum qui circumcirca coadunati ſunt aduerſum me. [8] Surge Dñe,redime me Deus meus,quoniam tu percuſſiſti
omnes auctores inimicitiæ meæ ſuper genas eorum,dentes impiorum confregiſti. [9] A facie Domini redemptio,& ſuper populum tuum
benedictio tua in æternum. [1] Ad canendum ſuper neghinath,canticum Dauid. PSAL. IIII.
IN tempore orationis meæ recipe à me Deus iuſtitiæ meæ, in tempore anguſtiæ dilataſti mihi. miſerere mei, & accipe orationem meam.
[3] Filij hominis vſquequo honor meus ad vituperium? amabitis inania,quæretis mendacium in æternum? [4] Et ſcitote quoniam ſepara-
uit Dominus miſericordem ſibi: Dominus accipiet orationem Dauidis cùm inuocauerit eum. [5] Contremiſcite ab illo, & ne peccetis: di-
cite orationem veſtram in ore veſtro, & petitionem veſtrã in corde veſtro, & orate ſuper cubile veſtrum: & mementote diei mortis ſemper.
[6] Domate concupiſcentias veſtras,& reputabitur vobis ſicut ſacrificium iuſtitiæ: & ſperate in Dño. [7] Plures ſunt qui dicunt: Quis oſtendet
nobis bonum? leua ſuper nos lumen aſpectus faciei tuæ Domine. [8] Dediſti lætitiam in corde meo à tempore quo frumentum eorum & vi-
num eorum multiplicata ſunt. [9] In pace ſimul accubabo ac dormiam, quoniam tu Domine ſingulariter ſecurè ſedere facies me.
[1] Ad canendum ſuper choros, canticum Dauid. PSAL. V.
VErbum meum auſculta Domine,intellige deſiderium meum. [3] Auſculta vocem petitionis meæ, rex meus & Deus meus, quoniam
coram te orabo. [4] Domine manè audi vocem meam; manè ordinabo coram te, & reſpiciam.

5 * כִּי לֹא אֵל־חָפֵץ רֶשַׁע אָתָּה לֹא יְגֻרְךָ רָע׃
6 * לֹא־יִתְיַצְּבוּ הוֹלְלִים לְנֶגֶד עֵינֶיךָ שָׂנֵאתָ כָּל־
פֹּעֲלֵי אָוֶן׃
7 * תְּאַבֵּד דֹּבְרֵי כָזָב אִישׁ־דָּמִים וּמִרְמָה יְתָעֵב יְהוָה׃
8 * וַאֲנִי בְּרֹב חַסְדְּךָ אָבוֹא בֵיתֶךָ אֶשְׁתַּחֲוֶה אֶל־
הֵיכַל־קָדְשְׁךָ בְּיִרְאָתֶךָ׃
9 * יְהוָה נְחֵנִי בְצִדְקָתֶךָ לְמַעַן שׁוֹרְרָי הַוְשַׁר לְפָנַי
דַּרְכֶּךָ׃
10 * כִּי אֵין בְּפִיהוּ נְכוֹנָה קִרְבָּם הַוּוֹת קֶבֶר־פָּתוּחַ
גְּרוֹנָם לְשׁוֹנָם יַחֲלִיקוּן׃
11 * הַאֲשִׁימֵם אֱלֹהִים יִפְּלוּ מִמֹּעֲצוֹתֵיהֶם בְּרֹב
פִּשְׁעֵיהֶם הַדִּיחֵמוֹ כִּי־מָרוּ בָךְ׃
12 * וְיִשְׂמְחוּ כָל־חוֹסֵי בָךְ לְעוֹלָם יְרַנֵּנוּ וְתָסֵךְ עָלֵימוֹ
וְיַעְלְצוּ בְךָ אֹהֲבֵי שְׁמֶךָ׃
13 * כִּי־אַתָּה תְּבָרֵךְ צַדִּיק יְהוָה כַּצִּנָּה רָצוֹן תַּעְטְרֶנּוּ׃

ו

1 * לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹת עַל־הַשְּׁמִינִית מִזְמוֹר לְדָוִד׃
2 * יְהוָה אַל־בְּאַפְּךָ תוֹכִיחֵנִי וְאַל־בַּחֲמָתְךָ תְיַסְּרֵנִי׃
3 * חָנֵּנִי יְהוָה כִּי אֻמְלַל אָנִי רְפָאֵנִי יְהוָה כִּי נִבְהֲלוּ
עֲצָמָי׃
4 * וְנַפְשִׁי נִבְהֲלָה מְאֹד וְאַתְּ יְהוָה עַד־מָתָי׃
5 * שׁוּבָה יְהוָה חַלְּצָה נַפְשִׁי הוֹשִׁיעֵנִי לְמַעַן חַסְדֶּךָ׃
6 * כִּי אֵין בַּמָּוֶת זִכְרֶךָ בִּשְׁאוֹל מִי יוֹדֶה־לָּךְ׃
7 * יָגַעְתִּי בְּאַנְחָתִי אַשְׂחֶה בְכָל־לַיְלָה מִטָּתִי
בְּדִמְעָתִי עַרְשִׂי אַמְסֶה׃
8 * עָשְׁשָׁה מִכַּעַס עֵינִי עָתְקָה בְּכָל־צוֹרְרָי׃
9 * סוּרוּ מִמֶּנִּי כָּל־פֹּעֲלֵי אָוֶן כִּי־שָׁמַע יְהוָה קוֹל
בִּכְיִי׃
10 * שָׁמַע יְהוָה תְּחִנָּתִי יְהוָה תְּפִלָּתִי יִקָּח׃
11 * יֵבֹשׁוּ וְיִבָּהֲלוּ מְאֹד כָּל־אֹיְבָי יָשֻׁבוּ יֵבֹשׁוּ רָגַע׃

5 * *Quoniam non Deus volens iniquitatem tu:*
nec habitabit iuxta te malignus.
6 * *Non ſtabunt iniqui in conſpectu oculorum*
tuorum: odiſti omnes qui operãtur iniquitatem.
7 * *Perdes loquentes mendacium. virum ſan-*
guinum & doloſum abominabitur Dominus.
8 * *Ego autem in multitudine miſericordiæ tuæ*
introibo in domum tuam: adorabo ad templum
9 *ſanctum tuum in timore tuo.* * *Domine de-*
duc me in iuſtitia tua propter inſidiatores meos:
10 *dirige ante faciem meam viam tuam.* * *Non*
eſt enim in ore eorum rectum; interiora eorum
inſidiæ; ſepulchrum patens guttur eorum: lin-
11 *guam ſuam lenificant.* * *Condemna eos Deus,*
excidant à conſiliis ſuis, iuxta multitudinem ſce
lerum eorum expelle eos, quoniam prouocaue-
12 *runt te.* * *Et lætentur omnes qui ſperant in*
te, in perpetuum laudabunt; & proteges eos,
& lætabuntur in te qui diligunt nomen tuum.
13 * *Quoniam tu benedices iuſto, Domine, vt*
ſcuto placabilitatis coronabis eum.

1 * *Victori in pſalmis ſuper octauam, pſal-*
mus Dauid. VI.
2 D*Omine ne in furore tuo arguas me, neque in*
3 *ira tua corripias me.* * *Miſerere mei*
Domine quoniam infirmus ſum: ſana me Do-
mine quoniam conturbata ſunt oſſa mea.
4 * *Et anima mea turbata eſt valdè, & tu*
5 *Domine vſquequò?* * *Conuertere Domine,*
erue animam meam; ſalua me propter miſericor-
6 *diam tuam.* * *Quoniam non in morte recor-*
datio tui: in inferno quis confitebitur tibi?
7 * *Laboraui in gemitu meo, natare faciam to-*
ta nocte lectum meum; lachrymis meis ſtratum
8 *meum rigabo.* * *Caligauit præ amaritudine*
oculus meus, conſumptus ſum ab vniuerſis ho-
9 *ſtibus meis.* * *Recedite à me omnes qui ope-*
ramini iniquitatem, quia audiuit Dominus vo-
10 *cem fletus mei.* * *Audiuit Dominus de-*
precationem meam; Dominus orationem meam
11 *ſuſcipiet.* * *Confundantur & conturben-*
tur vehementer omnes inimici mei: reuertan-
tur & confundantur ſubitò.

תרגום

5 מטול דלא אלה צבי ברשעא אנת ולא יתותב עמך בישא : 6 לא יתעתדון מתלעבין קבל עינך שנאת כל עבדי שקר :
7 תאבד ממללי כדבא אנש שדי דם זכאי ונכלא ירחק יי : 8 ואנא בסוגי טובך אעול לביתך אסגוד להיכלא דקודשך בדחלתך :
9 יי דבר יתי בצדקתך מן בגלל תשבחתי תקן קדמי אורחך : 10 ארום דלית בפומהון דרשיעי כיונתא גופיהון מלין אתרגושתא
היך שיול פתיח גרונהון לישנהון משעיעין : 11 חייב להון אלהא יתבטלון מן מלכיהון בסוגי מרדיהון אתקל להון ארום מרדו במימרך :
12 ויחדון כל מסברין במימרך לעלם ישבחון ותטלל עליהון ויבדחון במימרך דרחמין שמך : 13 מטול דאנת מברך
לצדיקיא יי היך תריסא טבא רעוא תכללנה :

ו

1 לשבחא על כנרא דתמניא נימין תשבחתא לדוד : 2 יי לא ברגזך תכסינני ולא ברתחך תרדי יתי : 3 חוס עלי אלהא
מטול דחלש אנא אסי יתי יי מטול דאתבהילו גרמי : 4 ונפשי אתבהילת לחדא ואנת יי עד אימתי רוח לי : 5 תוב יי פצה נפשי פרק יתי
מן בגלל טיבותך : 6 מטול דלית במותא דכרנך בשיול מן יודה לך : 7 אשתלהיתי בתונחתי אמלל בצערי כל ליליא על שווי בדמעתי
דערסי אטמש : 8 חשוכת מרוגז עיני איתכליית בכל עקתי : 9 זורו מני כל עבדי שקר ארום קביל יי קל בכותי :
10 שמיע קדם יי פגיעתי יי קביל צלותי : 11 יבהתון ויתבהלון לחדא כל בעלי דבבי יתובון ויבהתון כשעה :

Quoniam non Deus volens iniquitatem 5
tu es. nō habitabit iuxta te malign⁹, neq; 6
permanebūt iniusti ante oculos tuos. Odi-
sti omnes qui operātur iniquitatē: Perdes 7
omnes qui loquuntur mendacium. virum
sanguinū & dolosum abominabitur Dn̄s.
Ego autem in multitudine misericordiæ 8
tuæ, introibo in domum tuā; adorabo ad
templum sanctū tuū in timore tuo. Dn̄e 9
deduc me in iustitia tua, propter inimicos
meos dirige in conspectu tuo viam meam.
Quoniā nō est in ore eorū veritas, cor eo- 10
rum vanum est. sepulchrum patens guttur
eorū, linguis suis dolosè agebant: Iudica 11
illos Deus. Decidāt à cogitationibus suis:
secundùm multitudinem impietatum eo-
rū expelle eos, quoniā irritauerūt te Dn̄e.
Et lætentur omnes qui sperant in te, in æ- 12
ternum exultabunt, & habitabis in eis. Et
gloriabūtur in te qui diligunt nomē tuū:
Quoniam tu benedices iusto Domine, vt 13
scuto bonæ voluntatis coronasti nos.

In finem in hymnis pro octaua Psal- 1
mus Dauid. VI.

DOmine ne in furore tuo arguas me, ne- 2
que in ira tua corripias me. Miserere 3
mei Dn̄e, quoniam infirmus sum: sana me
Dn̄e, quoniā cōturbata sunt ossa mea. Et 4
aīa mea turbata est valdè, & tu Dn̄e vsque-
quò? Couertere Dn̄e, eripe aīam meā. Sal- 5
uū me fac, ꝑpter misericordiā tuam: Quo- 6
niā nō est in morte q̄ memor sit tui: in in-
ferno autē q̄s confitebitur tibi? Laboraui 7
in gemitu meo, lauabo per singulas noctes
lectū meū, in lachrymis meis stratū meū ri-
gabo. Turbatus est à furore oculus meus, 8
inueteraui inter oēs inimicos meos. Disce- 9
dite à me omnes qui operamini iniquita-
tem, quoniam exaudiuit Dominus vocem
fletus mei. Exaudiuit Dn̄s deprecationem 10
meam, Dominus orationē meam suscepit.
Erubescāt & cōturbētur oēs inimici mei: 11
conuertantur & erubescāt valdè velociter.

5 ὅτι οὐχὶ θεὸς θέλων ἀνομίαν σὺ εἶ. οὐ παροικήσει σοι
6 πονηρευόμενος, οὐ διαμενοῦσι παράνομοι κατέ-
ναντι τῶν ὀφθαλμῶν σου. ἐμίσησας πάντας τοὺς ἐργαζο-
7 μένους τὴν ἀνομίαν· ἀπολεῖς πάντας τοὺς λα-
λοῦντας τὸ ψεῦδος. ἄνδρα αἱμάτων καὶ δόλιον βδε-
8 λύσσεται κύριος. ἐγὼ δὲ ἐν τῷ πλήθει τοῦ ἐλέους σου,
εἰσελεύσομαι εἰς τὸν οἶκόν σου, προσκυνήσω πρὸς ναὸν ἅ-
9 γιόν σου ἐν φόβῳ σου. κύριε ὁδήγησόν με ἐν τῇ δι-
καιοσύνῃ σου, ἕνεκα τῶν ἐχθρῶν μου κατεύθυνον ἐνώ-
10 πιόν σου τὴν ὁδόν μου. ὅτι οὐκ ἔστιν ἐν τῷ στόματι αὐ-
τῶν ἀλήθεια, ἡ καρδία αὐτῶν ματαία. τάφος ἀνεῳγμέ-
νος ὁ λάρυγξ αὐτῶν, ταῖς γλώσσαις αὐτῶν ἐδολιοῦσαν·
11 κρῖνον αὐτοὺς ὁ θεός. ἀποπεσάτωσαν ἀπὸ τῶν δια-
βουλιῶν αὐτῶν, κατὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀσεβειῶν αὐτῶν ἔξωσον
αὐτούς, ὅτι παρεπίκρανάν σε κύριε.
12 καὶ εὐφρανθείησαν πάντες οἱ ἐλπίζοντες ἐπὶ σέ,
εἰς αἰῶνα ἀγαλλιάσονται, καὶ κατασκηνώσεις ἐν αὐτοῖς. καὶ
καυχήσονται ἐν σοὶ οἱ ἀγαπῶντες τὸ ὄνομά σου·
13 ὅτι σὺ εὐλογήσεις δίκαιον κύριε, ὡς ὅπλῳ εὐδοκίας ἐ-
στεφάνωσας ἡμᾶς.

1 Εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις ὑπὲρ τῆς ὀγδόης ψαλ-
μὸς τῷ δαυίδ. ς΄.

2 Κύριε μὴ τῷ θυμῷ σου ἐλέγξῃς με, μηδὲ τῇ ὀργῇ
3 σου παιδεύσῃς με. ἐλέησόν με κύριε, ὅτι ἀσθενής εἰμι·
ἴασαί με κύριε, ὅτι ἐταράχθη τὰ ὀστᾶ μου.
4 καὶ ἡ ψυχή μου ἐταράχθη σφόδρα, καὶ σὺ κύριε ἕως
5 πότε; ἐπίστρεψον κύριε, ῥῦσαι τὴν ψυχήν μου. σῶ-
6 σόν με ἕνεκεν τοῦ ἐλέους σου· ὅτι οὐκ ἔστιν ἐν τῷ θα-
νάτῳ ὁ μνημονεύων σου, ἐν δὲ τῷ ᾅδῃ τίς ἐξομολογήσε-
7 ταί σοι; ἐκοπίασα ἐν τῷ στεναγμῷ μου, λούσω καθ᾽ ἑ-
κάστην νύκτα τὴν κλίνην μου, ἐν δάκρυσί μου τὴν στρω-
8 μνήν μου βρέξω. ἐταράχθη ἀπὸ θυμοῦ ὁ ὀφθαλμός
9 μου, ἐπαλαιώθην ἐν πᾶσι τοῖς ἐχθροῖς μου. ἀπόστητε ἀπ᾽
ἐμοῦ πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν, ὅτι εἰσήκουσε κύ-
10 ριος τῆς φωνῆς τοῦ κλαυθμοῦ μου. ἤκουσε κύριος τῆς δεήσεώς
μου, κύριος τὴν προσευχήν μου προσεδέξατο.
11 αἰσχυνθείησαν καὶ ταραχθείησαν πάντες οἱ ἐχθροί μου·
ἀποστραφείησαν καὶ καταισχυνθείησαν σφόδρα διὰ τάχους.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

5 Quoniam non Deus volens improbitatem tu es;& non commorabitur tecum malus. 6 Non permanebunt irrisores coram oculis tuis: odisti omnes operarios falsitatis. 7 Perdes loquentes mendacium: hominem effusorem sanguinis mundi, & dolosum longè propellet Dominus. 8 Et ego in multitudine bonitatis tuæ ingrediar in domum tuam, adorabo ad templum sanctum tuum in timore tui. 9 Domine deduc me in iustitia tua, propter laudem meam; dirige coram me viam tuam. 10 Quoniam non est in ore impiorum rectum: corpora eorum plena sunt tumultu: sicut infernus patens guttur eorum: linguam suam lenificant. 11 Condemna illos Deus: deficiant à consiliis suis; in multitudine rebellationum eorum, fac impingere eos, quoniam rebelles fuerunt Verbo tuo. 12 Et lætabuntur omnes qui sperant in Verbo tuo, in æternum laudabunt; & obumbrabis eos, & lætabuntur in verbo tuo amatores nominis tui. 13 Quoniam tu benedices iustis, Domine: veluti clypeo voluntate bona coronabis eum.

1 Ad canendum super citharam octo chordarum, Hymnus Dauidi. PSAL. VI.

DOmine ne in furore tuo corripias me, neque in ira tua castiges me. 3 Miserere mei Domine, quoniam debilis sum ego: sana me Dn̄e, quoniam obstupuerunt ossa mea. 4 Et anima mea conturbata est vehementer; & tu Domine vsquequo refrigerium mihi? 5 Reuertere Domine, libera animam meam, redime me propter benignitatem tuam. 6 Quoniam non est in morte memoria tui: in inferno quis laudabit te? 7 Lassatus sum suspirio meo, loquar in dolore meo tota nocte super lectum meum: lachrymis meis cubile meum rigabo. 8 Caligauit præ indignatione oculus meus, consumptus est propter omnes oppressores meos. 9 Recedite à me omnes operarij falsitatis, quoniam accepit Dominus vocem ploratus mei. 10 Exaudita est in conspectu Domini deprecatio mea: Dominus orationem meam accepit. 11 Confundantur & interturbentur valde omnes auctores inimicitiæ meæ: reuertantur & confundantur in momento.

ז

1 * שִׁגָּיוֹן לְדָוִד אֲשֶׁר־שָׁר לַיהוָה עַל־דִּבְרֵי־כוּשׁ
בֶּן־יְמִינִי ׃
2 * יְהוָה אֱלֹהַי בְּךָ חָסִיתִי הוֹשִׁיעֵנִי מִכָּל־רֹדְפַי
וְהַצִּילֵנִי ׃
3 * פֶּן־יִטְרֹף כְּאַרְיֵה נַפְשִׁי פֹּרֵק וְאֵין מַצִּיל ׃
4 * יְהוָה אֱלֹהַי אִם־עָשִׂיתִי זֹאת אִם־יֶשׁ־עָוֶל בְּכַפָּי ׃
5 * אִם־גָּמַלְתִּי שׁוֹלְמִי רָע וָאֲחַלְּצָה צוֹרְרִי רֵיקָם ׃
6 * יִרַדֹּף אוֹיֵב נַפְשִׁי וְיַשֵּׂג וְיִרְמֹס לָאָרֶץ חַיָּי וּכְבוֹדִי
לֶעָפָר יַשְׁכֵּן סֶלָה ׃
7 * קוּמָה יְהוָה בְּאַפֶּךָ הִנָּשֵׂא בְּעַבְרוֹת צוֹרְרָי וְעוּרָה
אֵלַי מִשְׁפָּט צִוִּיתָ ׃
8 * וַעֲדַת לְאֻמִּים תְּסוֹבְבֶךָּ וְעָלֶיהָ לַמָּרוֹם שׁוּבָה ׃
9 * יְהוָה יָדִין עַמִּים שָׁפְטֵנִי יְהוָה כְּצִדְקִי וּכְתֻמִּי עָלָי ׃
10 * יִגְמָר־נָא רַע רְשָׁעִים וּתְכוֹנֵן צַדִּיק וּבֹחֵן לִבּוֹת
וּכְלָיוֹת אֱלֹהִים צַדִּיק ׃
11 * מָגִנִּי עַל־אֱלֹהִים מוֹשִׁיעַ יִשְׁרֵי־לֵב ׃
12 * אֱלֹהִים שׁוֹפֵט צַדִּיק וְאֵל זֹעֵם בְּכָל־יוֹם ׃
13 * אִם־לֹא יָשׁוּב חַרְבּוֹ יִלְטוֹשׁ קַשְׁתּוֹ דָרַךְ וַיְכוֹנְנֶהָ ׃
14 * וְלוֹ הֵכִין כְּלֵי־מָוֶת חִצָּיו לְדֹלְקִים יִפְעָל ׃
15 * הִנֵּה יְחַבֶּל־אָוֶן וְהָרָה עָמָל וְיָלַד שָׁקֶר ׃
16 * בּוֹר כָּרָה וַיַּחְפְּרֵהוּ וַיִּפֹּל בְּשַׁחַת יִפְעָל ׃
17 * יָשׁוּב עֲמָלוֹ בְרֹאשׁוֹ וְעַל קָדְקֳדוֹ חֲמָסוֹ יֵרֵד ׃
18 * אוֹדֶה יְהוָה כְּצִדְקוֹ וַאֲזַמְּרָה שֵׁם־יְהוָה עֶלְיוֹן ׃

ח

1 * לַמְנַצֵּחַ עַל־הַגִּתִּית מִזְמוֹר לְדָוִד ׃
2 * יְהוָה אֲדֹנֵינוּ מָה־אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר
תְּנָה הוֹדְךָ עַל־הַשָּׁמָיִם ׃
3 * מִפִּי עוֹלְלִים וְיֹנְקִים יִסַּדְתָּ עֹז לְמַעַן צוֹרְרֶיךָ
לְהַשְׁבִּית אוֹיֵב וּמִתְנַקֵּם ׃

1 * *Pro ignoratione Dauid, qui cecinit Do-*
mino super verba Æthiopis filij Iemini.

PSAL. VII.

2 D*Omine Deus meus in te speraui, salua me*
ab omnibus persequẽtibus me, et libera me.
3 * *Ne forte rapiat vt leo animam meam; la-*
4 *ceret, & non sit qui eripiat.* * *Domine Deus*
meus si feci istud, si est iniquitas in manib⁹ meis.
5 * *Si reddidi retribuentibus mihi mala, &*
6 *dimisi hostes meos vacuos:* * *Persequatur ini-*
micus animam meam & apprehendat, & con-
culcet in terra vitam meam, & gloriam meam
7 *in puluerem collocet. Semper.* * *Surge Domine*
in furore tuo, eleuare indignans super hostes
meos, et consurge ad me iudicio quod mandasti.
8 * *Et congregatio tribuum circundet te, &*
pro hac in altum reuertere.
9 * *Dominus iudicabit populos: iudica me Do-*
mine secundùm iustitiam meam, & secundùm
10 *simplicitatem meam quæ est in me.* * *Consume-*
tur nunc malum iniquorum, & confirmetur iu-
stus, probator cordis & renum Deus iustus.
11 * *Clypeus meus in Deo, qui saluat rectos cor-*
12 *de.* * *Deus iudex iustus, & fortis comminans*
tota die.
13 * *Non conuertenti gladium suum acuet, ar-*
cum suum tetendit & parauit illum.
14 * *Et in ipso præparauit vasa mortis, sagit-*
tas suas ad comburendum operatus est.
15 * *Ecce parturit iniquitatem & concepit do-*
16 *lorem, & peperit mendacium.* * *Lacum ape-*
ruit & effodit eum, & incidit in interitum
17 *quem operatus est.* * *Reuertetur dolor suus in*
caput eius, et super verticem eius iniquitas sua
18 *descendet.* * *Confitebor Domino secundùm*
iustitiam eius, & cantabo nomini Dñi altissimi.

1 * *Victori pro torcularibus psalmus Dauid.*

PSAL. VIII.

2 D*Omine dominator noster quàm grande est*
nomen tuum in vniuersa terra, qui po-
3 *suisti gloriam tuam super cælos.* * *Ex ore in-*
fantium & lactẽtium perfecisti laudem propter
aduersarios tuos, vt quiescat inimicus et vltor.

תרגום

ו

1 תַּרְגְּמָא דְּאוֹרַיְתָא לְדָוִד דִּי שַׁבַּח קֳדָם יְיָ עַל תְּבָרָא דְּשָׁאוּל בַּר קִישׁ דְּמִשִּׁבְטָא דְּבִנְיָמִין ׃ 2 יְיָ אֱלָהִי בְּמֵימְרָךְ סַבְרֵית פְּרוּק יָתִי מִכָּל
רָדְפַי וּפְצָה יָתִי ׃ 3 דִּילְמָא יְחַבַּר הֵיךְ כְּאַרְיָא נַפְשִׁי יְפַשַּׁח וְלֵית דְּפָצֵי ׃ 4 יְיָ אֱלָהִי אִין עַבְדֵית דָּא אִין אִית טְלוּמָא בִּידַי ׃ 5 אִין פְּרָעֵית
לְבַעַל שְׁלָמִי בִּישָׁא וּדְחֵקֵית מְעִיקַי מַגָּן ׃ 6 יְהֵא רָדִיף בְּעֵל דְּבָבָא נַפְשִׁי וְיַדְבֵּק וְיִכְבֵּשׁ לְאַרְעָא חַיַּי וִיקָרִי לְעַפְרָא יַשְׁרֵי לְעָלְמִין ׃
7 קוּם יְיָ בְּתָקְפָּךְ אִתְנַטַּל בְּרוּגְזָךְ עַל מְעִיקַי וְסַרְהֵב לִי דִּינָא דְּפַקֶּדְתָּא ׃ 8 וּכְנִישַׁת אוּמַיָּא תְּחַזְרִינָךְ וְאַמְטוּלְתָהָא לְבֵית שְׁכִינְתָךְ
תּוּב ׃ 9 מֵימְרָא דַּייָ יְדוּן עַמְמַיָּא דּוּן יָתִי יְיָ כִּזְכוּתִי וּכְשַׁלְמוּתִי פְּרַע לִי ׃ 10 יִשְׁתֵּיצֵי כְעַן בִּישָׁא לְרַשִׁיעַיָּא וְיִשְׁתַּכְלְלוּן צַדִּיקֵי וּבָחֵין לִבָּא
וְכוּלְיָן אֱלָהָא זַכָּאָה ׃ 11 תְּרִיסִי עַל אֱלָהָא פָּרֵיק תְּרִיצֵי לִבָּא ׃ 12 אֱלָהָא דַּיָּנָא זַכָּאָה וּבִתְקָפָא רָגֵז עַל רַשִׁיעֵי כָּל יוֹמָא ׃ 13 אִם
לָא תָאֵב לִדְחַלְתֵּהּ סַיְפֵהּ שָׁחֵיז קַשְׁתֵּיהּ מְתִיחָא וּסְדִירָא ׃ 14 וְאַמְטוּלְתֵּהּ אַתְקֵין זַיְנֵי מוֹתָא גִירוֹהִי לְדָלְקֵי צַדִּיקַיָּא יַעְבֵּד ׃ 15 הָא יִצְטַעַר
לְשִׁקְרָא וְיִעְדֵּי עַמְלָא וְיָלִיד שִׁקְרָא ׃ 16 שׁוּחָא חֲפַר וְגַמְצֵיהּ וּנְפַל בְּשַׁחְתָּא דַּעֲבַד ׃ 17 יְתוּב לֵיעוּתֵהּ בְּרֵישֵׁהּ וְעַל מוֹחֵהּ חֲטוּפֵהּ יֵחוֹת ׃
18 אֲשַׁבַּח יְיָ הֵיךְ צִדְקוּתֵהּ וַאֲשַׁבַּח שׁוּם אֱלָהָא עִילָּאָה ׃

ח

1 לְשַׁבָּחָא עַל כִּנָּרָא תֻּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד ׃ 2 יְיָ רִבּוֹנַנָא כְּמָה תַּלִּיל וּמְשַׁבַּח שְׁמָךְ בְּכָל אַרְעָא דִּיהַבְתְּ זִיוָךְ עֵיל מִן שְׁמַיָּא ׃
3 מִפּוּם עוּלֵימַיָּא וְיַנְקַיָּא אַשְׁתְּתָא עוּשְׁנָא מִן בִּגְלַל מְעִיקָךְ לְבַטָּלָא בְּעֵל דְּבָבָא וְנָקֵם נִקְמְתָא ׃

‡Psalmus Dauid, quem cantauit Do- 1
mino pro verbis Chusi filij Iemini.

1. Reg. 24.d.

PSAL. VII.

DOmine Deus meus in te speraui, saluũ 2
me fac ex oĩbus psequentibus me, & li-
bera me. ‡Nequãdo rapiat vt leo animam 3
meã, dũ non est qui redimat, neq; qui sal-
uũ faciat. ‡Dñe Deus meus si feci istud, si 4
est iniqtas in manib⁹ meis: ‡Si reddidi re- 5
tribuẽtibus mihi mala, decidam meritò ab
inimicis meis inanis. ‡Persequatur meritò 6
inimicus aĩam meã & cõprehẽdat, & cõcul
cet in terra vitã meã, & gloriã meã in pul-
uerẽ *collocet. ‡Exurge Dñe in ira tua, *exal 7
tare in finibus inimicorũ tuorũ. Et exurge
Dñe Deus meus in pcepto quod mãdasti;
‡Et synagoga populorũ circundabit te. & 8
ppter hãc in altum regredere. ‡Dñs *iudi- 9
cabit populos. Iudica me Dñe secundũ iu-
stitiam meã, & secũdũ innocẽtiam meam
sup me. ‡Cõsumetur iã neqtia peccatorũ, 10
& diriges iustũ, scrutãs corda & renes De⁹
*iuste. ‡Adiutoriũ meũ à Deo qui saluos fa 11
cit rectos corde. ‡Deus iudex iustus, & for- 12
tis & patiẽs, & nunquid irascitur p singu-
los dies? ‡Nisi conuersi fueritis, gladiũ suũ 13
vibrabit: arcum suũ tetendit, & parauit il-
lum. ‡Et in eo parauit vasa mortis, sagittas 14
suas ardẽtibus effecit. ‡Ecce parturit iniu- 15
stitiam, cõcepit dolorẽ & peperit iniquita-
tem. ‡Lacũ aperuit & effodit eũ, & *incidet 16
in foueã quam fecit. ‡Conuertetur dolor 17
eius in caput eius, & in verticem ipsi⁹ ini-
quitas eius descendet. ‡Cõfitebor Domi- 18
no secundùm iustitiam eius, & psallam
nomini Domini altissimi.

‡In finem pro torcularibus, psalmus 1
Dauid. PSAL. VIII.

DOmine Dominus noster, quàm admi
rabile* nomẽ tuum in vniuersa terra! 2
quoniã eleuata est magnificẽtia tua super
cælos. ‡Ex ore infantiũ & lactentium per- 3
fecisti laudem, propter inimicos tuos, vt
destruas inimicum & vltorem.

1 ‡ψαλμὸς τῷ δαυίδ, ὃν ᾖσε τῷ κυρίῳ ὑπὲρ τῶν λό-
γων χουσὶ υἱοῦ ἰεμενί. ζ.
2 ‡Κύριε ὁ θεός μου ἐπὶ σοὶ ἤλπισα, σῶσόν με ἐκ πάν-
3 των τῶν διωκόντων με, καὶ ῥῦσαί με. ‡μήποτε ἁρπάσῃ
ὡς λέων τὴν ψυχήν μου, μὴ ὄντος λυτρουμένου, μηδὲ
4 σώζοντος. ‡κύριε ὁ θεός μου εἰ ἐποίησα τοῦτο, εἰ ἔστιν
5 ἀδικία ἐν χερσί μου· ‡εἰ ἀνταπέδωκα τοῖς ἀνταποδιδοῦ-
σί μοι κακά, ἀποπέσοιμι ἄρα ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν μου κενός.
6 ‡καταδιώξαι ἄρα ὁ ἐχθρὸς τὴν ψυχήν μου καὶ κα-
ταλάβοι, καὶ καταπατήσαι εἰς γῆν τὴν ζωήν μου, καὶ τὴν
δόξαν μου εἰς χοῦν κατασκηνώσαι.
7 ‡ἀνάστηθι κύριε ἐν ὀργῇ σου, ὑψώθητι ἐν τοῖς πέρασι
τῶν ἐχθρῶν σου. καὶ ἐξεγέρθητι κύριε ὁ θεός μου ἐν προ-
8 στάγματι ᾧ ἐνετείλω· ‡καὶ συναγωγὴ λαῶν κυ-
κλώσει σε. καὶ ὑπὲρ ταύτης εἰς ὕψος ἐπίστρεψον.
9 ‡κύριος κρινεῖ λαούς. κρῖνόν μοι κύριε κατὰ τὴν δικαι-
οσύνην μου, καὶ κατὰ τὴν ἀκακίαν μου ἐπ᾽ ἐμοί.
10 ‡συντελεσθήτω δὴ πονηρία ἁμαρτωλῶν, καὶ κατευ-
θυνεῖς δίκαιον, ἐτάζων καρδίας καὶ νεφροὺς ὁ θεὸς δικαίως.
11 ‡ἡ βοήθειά μου παρὰ τοῦ θεοῦ τοῦ σώζοντος τοὺς εὐ-
12 θεῖς τῇ καρδίᾳ. ‡ὁ θεὸς κριτὴς δίκαιος καὶ ἰσχυρὸς καὶ
μακρόθυμος, καὶ μὴ ὀργὴν ἐπάγων καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν;
13 ‡ἐὰν μὴ ἐπιστραφῆτε, τὴν ῥομφαίαν αὐτοῦ στιλβώ-
σει, τὸ τόξον αὐτοῦ ἐνέτεινε, καὶ ἡτοίμασεν αὐτό.
14 ‡καὶ ἐν αὐτῷ ἡτοίμασε σκεύη θανάτου, τὰ βέλη αὐτοῦ
15 τοῖς καιομένοις ἐξειργάσατο. ‡ἰδοὺ ὠδίνησεν ἀδι-
κίαν, συνέλαβε πόνον, καὶ ἔτεκεν ἀνομίαν.
16 ‡λάκκον ὤρυξε, καὶ ἀνέσκαψεν αὐτόν, καὶ ἐμπεσεῖ-
ται εἰς βόθρον ὃν εἰργάσατο.
17 ‡ἐπιστρέψει ὁ πόνος αὐτοῦ εἰς κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ
κορυφὴν αὐτοῦ ἡ ἀδικία αὐτοῦ καταβήσεται.
18 ‡ἐξομολογήσομαι τῷ κυρίῳ κατὰ τὴν δικαιοσύνην αὐ-
τοῦ, καὶ ψαλῶ τῷ ὀνόματι κυρίου τοῦ ὑψίστου.

‡Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν ληνῶν ψαλμὸς
1 τῷ δαυίδ. η.
2 ‡Κύριε ὁ κύριος ἡμῶν ὡς θαυμαστὸν τὸ ὄνομά σου ἐν
πάσῃ τῇ γῇ. ὅτι ἐπήρθη ἡ μεγαλοπρέπειά σου ὑπεράνω τῶν οὐ-
3 ρανῶν. ‡ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω αἶνον,
ἕνεκα τῶν ἐχθρῶν σου τοῦ καταλῦσαι ἐχθρὸν καὶ ἐκδικητήν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

1 Interpretatio Legis Dauidis quam cecinit coram Domino super interitu Saulis filij Cis qui erat de tribu Beniamin. PSAL. VII.

DOmine Deus meus in verbo tuo speraui: redime me ab omnibus persequentibus me, & libera me. 3 Ne fortè dilaceret sicut leo animam meam; discindat, & non sit qui eruat. 4 Domine Deus meus si feci istud, si est iniquitas in manibus meis: 5 Si reddidi auctori pacis meæ malum, & afflixi eos qui me angebant frustrà: 6 Persequatur auctor inimicitiæ animam meam, & apprehendat, & prosternat ad terram vitam meam, & gloriam meam in puluerem ponat in perpetuum. 7 Surge Domine in fortitudine tua, eleuare in furore super oppressores meos, & accelera mihi iudicium quod mandasti. 8 Et congregatio gentium circundabit te, & propter eam ad domum maiestatis tuæ reuertere. 9 Verbum Domini iudicabit populos: iudica me Domine secundùm meritum meum, & secundùm perfectionem meam persolue mihi. 10 Destruatur nunc malitia impiorum, & confirmentur iusti: scrutatur verò corda & renes Deus iustus. 11 Clypeus meus in Deo qui redimit rectos corde. 12 Deus iudex iustus, & in fortitudine irascitur aduersus impios tota die. 13 Si non reuertatur ad timorem eius, gladium suum acuit: arcus eius extentus & paratus. 14 Et propter ipsum parauit arma mortis: sagittis suis in persecutores iustorum operabitur. 15 Ecce enitetur falsitatem, & concipiet prauitatem, & pariet mendacium. 16 Foueam fodit & effodit eam; & cecidit in foueam quam fecit. 17 Recidet prauitas eius in caput eius, & super verticem eius iniquitas eius descendet. 18 Laudabo Dominum secundùm iustitiam eius, & laudabo nomen Dei altissimi.

1 Ad canendum super citharam, canticum Dauid. PSAL. VIII.

DOmine præceptor noster, quàm excelsum & laudabile est nomen tuum in vniuersa terra, qui constituisti splendorem tuum supra cælos. 3 Ex ore infantium & lactentium fundasti fortitudinem propter aduersarios tuos, vt destruas auctorem inimicitiarum & vltorẽ.

4 * כִּי־אֶרְאֶה שָׁמֶיךָ מַעֲשֵׂה אֶצְבְּעֹתֶיךָ יָרֵחַ וְכוֹכָבִים
אֲשֶׁר כּוֹנָנְתָּה׃
5 * מָה־אֱנוֹשׁ כִּי־תִזְכְּרֶנּוּ וּבֶן־אָדָם כִּי תִפְקְדֶנּוּ׃
6 * וַתְּחַסְּרֵהוּ מְּעַט מֵאֱלֹהִים וְכָבוֹד וְהָדָר תְּעַטְּרֵהוּ׃
7 * תַּמְשִׁילֵהוּ בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ כֹּל שַׁתָּה תַחַת־רַגְלָיו׃
8 * צֹנֶה וַאֲלָפִים כֻּלָּם וְגַם בַּהֲמוֹת שָׂדָי׃
9 * צִפּוֹר שָׁמַיִם וּדְגֵי הַיָּם עֹבֵר אָרְחוֹת יַמִּים׃
10 * יְהוָה אֲדֹנֵינוּ מָה־אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל־הָאָרֶץ׃

ט

1 * לַמְנַצֵּחַ עַל־מוּת לַבֵּן מִזְמוֹר לְדָוִד׃
2 * אוֹדֶה יְהוָה בְּכָל־לִבִּי אֲסַפְּרָה כָּל־נִפְלְאוֹתֶיךָ׃
3 * אֶשְׂמְחָה וְאֶעֶלְצָה בָךְ אֲזַמְּרָה שִׁמְךָ עֶלְיוֹן׃
4 * בְּשׁוּב־אוֹיְבַי אָחוֹר יִכָּשְׁלוּ וְיֹאבְדוּ מִפָּנֶיךָ׃
5 * כִּי־עָשִׂיתָ מִשְׁפָּטִי וְדִינִי יָשַׁבְתָּ לְכִסֵּא שׁוֹפֵט צֶדֶק׃
6 * גָּעַרְתָּ גוֹיִם אִבַּדְתָּ רָשָׁע שְׁמָם מָחִיתָ
לְעוֹלָם וָעֶד׃
7 * הָאוֹיֵב תַּמּוּ חֳרָבוֹת לָנֶצַח וְעָרִים נָתַשְׁתָּ אָבַד
זִכְרָם הֵמָּה׃
8 * וַיהוָה לְעוֹלָם יֵשֵׁב כּוֹנֵן לַמִּשְׁפָּט כִּסְאוֹ׃
9 * וְהוּא יִשְׁפֹּט־תֵּבֵל בְּצֶדֶק יָדִין לְאֻמִּים בְּמֵישָׁרִים׃
10 * וִיהִי יְהוָה מִשְׂגָּב לַדָּךְ מִשְׂגָּב לְעִתּוֹת בַּצָּרָה׃
11 * וְיִבְטְחוּ בְךָ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ כִּי לֹא־עָזַבְתָּ דֹרְשֶׁיךָ
יְהוָה׃
12 * זַמְּרוּ לַיהוָה יֹשֵׁב צִיּוֹן הַגִּידוּ בָעַמִּים עֲלִילוֹתָיו׃
13 * כִּי־דֹרֵשׁ דָּמִים אוֹתָם זָכָר לֹא שָׁכַח צַעֲקַת
עֲנִיִּים׃
14 * חָנְנֵנִי יְהוָה רְאֵה עָנְיִי מִשֹּׂנְאָי מְרוֹמְמִי מִשַּׁעֲרֵי
מָוֶת׃
15 * לְמַעַן אֲסַפְּרָה כָּל־תְּהִלָּתֶיךָ בְּשַׁעֲרֵי בַת־צִיּוֹן
אָגִילָה בִּישׁוּעָתֶךָ׃

4 * *Quoniam videbo cælos tuos opera digito-*
rum tuorum, Lunam & ſtellas quæ fundaſti.
5 * *Quid eſt homo quoniam recordaris eius?*
vel filius hominis quoniam viſitas eum?
6 * *Et minuiſti eum paulo minus à Deo, gloria*
& decore coronaſti eum.
7 * *Dediſti ei poteſtatem ſuper opera manuum*
tuarum, cuncta poſuiſti ſub pedibus eius.
8 * *Oues & armenta omnia, inſuper & ani-*
9 *malia agri.* * *Aues cæli & piſces maris, qui*
tranſeunt ſemitas ponti.
10 * *Domine dominator noſter, quàm grande eſt*
nomen tuum in vniuerſa terra!

1 *Victori ſuper mortem filij pſalmus David.*

PSAL. IX.

2 *Confitebor tibi Domine in toto corde meo,*
3 *narrabo omnia mirabilia tua.* * *Lætabor*
& gaudebo in te, canam nomini tuo altiſſime.
4 * *Cùm ceciderint inimici mei retrorſum, &*
corruerint & perierint à facie tua.
5 * *Feciſti enim iudicium meum & cauſam*
meam, ſediſti ſuper ſolium iudex iuſtitiæ.
6 * *Increpaſti gentes, perdidiſti impium, no-*
men eorum deleſti in ſempiternum & iugiter.
7 * *Inimici completæ ſunt ſolitudines in finem,*
& ciuitates ſubuertiſti, perijt memoria eorum
8 *cum ipſis.* * *Dominus autem in ſempiternum*
ſedebit, ſtabiliuit ad iudicandum ſolium ſuum.
9 * *Et ipſe iudicat orbem in iuſtitia, iudicat po-*
pulos in æquitatibus.
10 * *Et erit Dominus eleuatio oppreſſo, eleuatio*
opportuna in anguſtia.
11 * *Et confident in te qui nouerunt nomen*
tuum, quoniam non dereliquiſti quærentes te
12 *Domine.* * *Cantate Domino habitatori Sion,*
annunciate in populis cogitationes eius.
13 * *Quoniam quærens ſanguinem eorum recor-*
datus eſt, non eſt oblitus clamoris pauperum.
14 * *Miſerere mei Domine, vide afflictionem*
meam ex inimicis meis, exaltans me de portis
mortis.
15 * *Ut narrem omnes laudes tuas in portis fi-*
liæ Sion, exultabo in ſalutari tuo.

תרגום

4 מטול דאחמי שמיך עובדי אצבעתך סיהרא וכוכביא די אתקנתא ׃ 5 מה בר נש ארום תדכר עובדוי ובר נש ארום תסער עלוי ׃
6 וחסרתה קליל מן מלאכיא ויקרא ושבהורא תכלילנה ׃ 7 אשלטתה בעובדי ידך כולא שויתא תחות רגלוהי ׃
8 ען ותורי כלהון ולחוד בעירי חקלא ׃ 9 צפרי שמיא ונוני ימא עברי ארחת ימא ׃ 10 ייי רבוננא כמה תליל ומשבח שמך בכל
ארעא ׃

ט

1 לשבחא על מיתותא דבן חשבחתא לדוד ׃ 2 אשבח קדם ייי בכל לבבי אשתעי כלהון פרשותך ׃ 3 ארוץ ועבוע במימרך
אשבח שמך עילאה ׃ 4 כד יתוב בעל דבבא לאחורא יתקלון ויהובדון מן קדמך ׃ 5 ארום עבדת פרענותי ודיני יתבת על כורסיא
דאזכאה ׃ 6 נזפתא עממי הובדתא רשיעא שמהתהון מחיתא לעלמי עלמין ׃ 7 וכד נפל בעל דבבא אשתציו וכרכיהון אצתדיו
קלסין וקירייהון שבקת מלמתב הובדת דכרנהון מנהון ׃ 8 ומימרא דייי לעלמין מותביה בשמי מרומא אתקן לדינא
כורסיה ׃ 9 והוא ידין ארעא בזכותא ידין עממיא בתריצותא ׃ 10 ויהי מימרא דייי תקוף למסכנא תקוף בעדני עקתא ׃
11 ויתרחצון במימרך ידעי שמך מטול דלא שבקתא תבעין לך ייי ׃ 12 שבחו קדם ייי דאשרי שכינתה בציון תניו בעממיא
שבחוי ׃ 13 מטול דתבע ייי דמא דזכאין ית צדקוי דכר ולא יתנשי קבלתא דענותני ׃ 14 חוס עלי ייי חמי סגופי משנאי מרומם לי
מתרעי מותא ׃ 15 מן בגלל דאשתעי כלהון פרשותך במעלני תרעי כנישתא דציון אדוץ בפרקנך ׃

‡Quoniam videbo cælos,*opera digitorũ 4
tuorum, lunam & ſtellas quæ tu fundaſti.
‡Quid eſt homo quòd memor es eius? aut 5
filius hominis,quoniam viſitas eum?‡Mi- 6
nuiſti eum paulominus ab angelis, gloria
& honore coronaſti eum: ‡ Et conſtituiſti 7
eum ſuper opera manuum tuarũ. Omnia
ſubiecisti ſub pedibus eius, ‡oues & boues 8
vniuerſas,inſuper & pecora campi.‡Volu- 9
cres cæli,& piſces maris,qui perambulant
ſemitas maris. ‡Domine Dominus noſter, 10
quàm admirabile *nomen tuum in vniuer
ſa terra!

‡In finem pro occultis filij pſalmus 1
Dauid. PSAL. IX.

Confitebor tibi Domine in toto corde 2
meo, narrabo omnia mirabilia tua.
‡Lætabor & exultabo in te, pſallam nomi- 3
ni tuo Altiſsime.‡In conuertendo inimicũ 4
meum retrorſum, infirmabuntur & peri-
bunt à facie tua. ‡Quoniam feciſti iudi- 5
cium meum & cauſam meam: ſediſti ſuper
thronum qui iudicas iuſtitiam.‡Increpaſti 6
gentes & periit impius: nomen *eius deleſti
in æternum,& in ſeculum ſeculi. ‡Inimici 7
defecerunt frameæ in fine, & ciuitates de-
ſtruxiſti. periit memoria *eius cum ſonitu:
‡Et Dominus in æternum permanet. Para- 8
uit in iudicio thronum ſuum: ‡ Et ipſe iu- 9
dicabit orbem terræ in æquitate: iudicabit
populos in iuſtitia. ‡Et factus eſt Dominus 10
refugium pauperi, adiutor in opportuni-
tatibus in tribulatione. ‡ Et ſperent in te 11
qui cognoſcunt nomen tuum,quoniã non
dereliquiſti quærentes te Domine.‡Pſalli- 12
te Dño qui habitat in Sion: annũciate in-
ter gentes ſtudia eius. ‡Quoniam requirẽs 13
ſanguinem eorum recordatus eſt, non eſt
oblitus clamoris pauperũ. ‡Miſerere mei 14
Domine: vide humilitatem meam de ini-
micis meis. Qui exaltas me de portis mor-
tis, ‡vt annunciem omnes laudationes 15
tuas in portis filiæ Sion. ‡Exultabimus in
ſalutari tuo.

4 ‡ὅτι ὄψομαι τοὺς οὐρανούς, ἔργα τῶν δακτύλων σου, σε-
5 λήνην καὶ ἀστέρας, ἃ σὺ ἐθεμελίωσας. ‡τί ἐστιν ἄν-
θρωπος, ὅτι μιμνήσκῃ αὐτοῦ; ἢ υἱὸς ἀνθρώπου, ὅτι ἐπισκέ-
6 πτῃ αὐτόν; ‡ἠλάττωσας αὐτὸν βραχύ τι παρ' ἀγγέλους,
7 δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφάνωσας αὐτόν· ‡καὶ κατέστησας
αὐτὸν ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου. πάντα ὑπέταξας ὑπο-
8 κάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ· ‡πρόβατα καὶ βόας ἁπά-
σας, ἔτι δὲ καὶ τὰ κτήνη τοῦ πεδίου.
9 ‡τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τοὺς ἰχθύας τῆς θαλάσ-
σης, τὰ διαπορευόμενα τρίβους θαλασσῶν.
10 ‡κύριε ὁ κύριος ἡμῶν ὡς θαυμαστὸν τὸ ὄνομά σου ἐν
πάσῃ τῇ γῇ.

1 ‡Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν κρυφίων τοῦ υἱοῦ ψαλμὸς
τῷ δαυίδ. θ´.

2 ‡Ἐξομολογήσομαί σοι κύριε ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου, διη-
γήσομαι πάντα τὰ θαυμάσιά σου.
3 ‡εὐφρανθήσομαι καὶ ἀγαλλιάσομαι ἐν σοί· ψαλῶ τῷ
4 ὀνόματί σου ὕψιστε. ‡ἐν τῷ ἀποστραφῆναι τὸν ἐχθρόν
μου εἰς τὰ ὀπίσω, ἀσθενήσουσι καὶ ἀπολοῦνται ἀπὸ προ-
5 σώπου σου. ‡ὅτι ἐποίησας τὴν κρίσιν μου καὶ τὴν δίκην
μου· ἐκάθισας ἐπὶ θρόνου ὁ κρίνων δικαιοσύνην.
6 ‡ἐπετίμησας ἔθνεσι, καὶ ἀπώλετο ὁ ἀσεβής, τὸ ὄνομα
αὐτοῦ ἐξήλειψας εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.
7 ‡τοῦ ἐχθροῦ ἐξέλιπον αἱ ῥομφαῖαι εἰς τέλος, καὶ πόλεις
καθεῖλες. ἀπώλετο τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ μετ' ἤχου·
8 ‡καὶ ὁ κύριος εἰς τὸν αἰῶνα μένει. ἡτοίμασεν ἐν κρί-
9 σει τὸν θρόνον αὐτοῦ· ‡καὶ αὐτὸς κρινεῖ τὴν οἰκουμένην ἐν
10 δικαιοσύνῃ, κρινεῖ λαοὺς ἐν εὐθύτητι. ‡καὶ ἐγένετο κύριος
καταφυγὴ τῷ πένητι, βοηθὸς ἐν εὐκαιρίαις ἐν θλίψεσι.
11 ‡καὶ ἐλπισάτωσαν ἐπὶ σοὶ οἱ γινώσκοντες τὸ ὄνομά σου,
ὅτι οὐκ ἐγκατέλιπες τοὺς ἐκζητοῦντάς σε κύριε.
12 ‡ψάλατε τῷ κυρίῳ τῷ κατοικοῦντι ἐν σιών· ἀναγγείλα-
τε ἐν τοῖς ἔθνεσι τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτοῦ.
13 ‡ὅτι ὁ ἐκζητῶν τὰ αἵματα αὐτῶν ἐμνήσθη, οὐκ ἐπελά-
14 θετο τῆς κραυγῆς τῶν πενήτων. ‡ἐλέησόν με κύριε, ἴδε
τὴν ταπείνωσίν μου ἐκ τῶν ἐχθρῶν μου. ὁ ὑψῶν με ἐκ
15 τῶν πυλῶν τοῦ θανάτου· ‡ὅπως ἂν ἐξαγγείλω πάσας
τὰς αἰνέσεις σου ἐν ταῖς πύλαις τῆς θυγατρὸς σιών. ἀγαλ-
λιασόμεθα ἐπὶ τῷ σωτηρίῳ σου·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

4 Quoniam ſuſpiciam cælos tuos, opera digitorum tuorum, lunam, & ſtellas quæ præparaſti. 5 Quid eſt filius hominis quoniam recordaris operationum eius; & filius hominis, quoniam viſitas eum? 6 Minuiſti autem eũ minimo ab angelis: gloria & ſplendore coronaſti eum. 7 Dediſti ei poteſtatem in opera manuum tuarum: omnia poſuiſti ſub pedibus eius: 8 Oues & boues omnes, & inſuper beſtias agri: 9 Aues cæli, & piſces maris tranſeuntes vias maris. 10 Domine præceptor noſter, quàm excelſum & laudabile eſt nomen tuum in vniuerſa terra!

1 Ad canendum ſuper mortem filij, canticum Dauidis. PSAL. IX.

Laudabo coram Domino in toto corde meo: narrabo omnia mirabilia tua. 3 Gaudebo & lætabor in verbo tuo: laudabo nomen tuum altiſſimum. 4 Quando reuertetur auctor inimicitiæ meæ retrorſum, ceſpitabunt & peribunt à conſpectu tuo. 5 Quoniam feciſti vltionem mei & iudicium meum: ſediſti ſuper ſedem iudex iuſtus. 6 Increpaſti populos, perdidiſti impium: nomina eorum deleuiſti in ſecula ſeculorum. 7 Dum caderet auctor inimicitiæ, deſtructi ſunt, & arces eorum ſunt dirutæ in ſempiternum, & ciuitates eorum deſeruiſti ne habitarentur: deleuiſti memoriam eorum ab illis. 8 Verbum autem Domini in ſecula; habitatio eius in cælis altiſſimis; direxit ad iudicium ſedem ſuam. 9 Et ipſe iudicabit terram in iuſtitia: iudicabit populos in æquitate. 10 Et erit Verbum Dñi fortitudo miſero, fortitudo in temporibus anguſtiæ. 11 Et confident in Verbo tuo ſcientes nomen tuum, quoniam non dereliquiſti quærentes te Domine. 12 Laudate coram Domino qui poſuit maieſtatem ſuam in Sion: annunciate in populis opera eius. 13 Quoniam requirens ſanguinem mundorum, iuſtorum ſuorum recordatus eſt: nec oblitus eſt clamoris humilium. 14 Miſerere mei Domine: vide afflictionem meam ex hoſtibus meis: attolle me ab introitibus mortis. 15 Huius gratia narrabo omnia mirabilia tua in ingreſſibus portarum eccleſiæ Sion: lætabor in redemptione tua.

16 * טָבְעוּ גוֹיִם בְּשַׁחַת עָשׂוּ בְּרֶשֶׁת זוּ טָמָנוּ נִלְכְּדָה
רַגְלָם׃
17 * נוֹדַע יְהוָה מִשְׁפָּט עָשָׂה בְּפֹעַל כַּפָּיו נוֹקֵשׁ רָשָׁע
הִגָּיוֹן סֶלָה׃
18 * יָשׁוּבוּ רְשָׁעִים לִשְׁאוֹלָה כָּל־גּוֹיִם שְׁכֵחֵי אֱלֹהִים׃
19 * כִּי לֹא לָנֶצַח יִשָּׁכַח אֶבְיוֹן תִּקְוַת עֲנִיִּים
תֹּאבַד לָעַד׃
20 * קוּמָה יְהוָה אַל־יָעֹז אֱנוֹשׁ יִשָּׁפְטוּ גוֹיִם עַל־פָּנֶיךָ׃
21 * שִׁיתָה יְהוָה מוֹרָה לָהֶם יֵדְעוּ גוֹיִם אֱנוֹשׁ
הֵמָּה סֶּלָה׃

י

1 * לָמָה יְהוָה תַּעֲמֹד בְּרָחוֹק תַּעְלִים לְעִתּוֹת בַּצָּרָה׃
2 * בְּגַאֲוַת רָשָׁע יִדְלַק עָנִי יִתָּפְשׂוּ בִּמְזִמּוֹת זוּ חָשָׁבוּ׃
3 * כִּי־הִלֵּל רָשָׁע עַל־תַּאֲוַת נַפְשׁוֹ וּבֹצֵעַ בֵּרֵךְ נִאֵץ
יְהוָה׃
4 * רָשָׁע כְּגֹבַהּ אַפּוֹ בַּל־יִדְרֹשׁ אֵין אֱלֹהִים כָּל־
מְזִמּוֹתָיו׃
5 * יָחִילוּ דְרָכָו בְּכָל־עֵת מָרוֹם מִשְׁפָּטֶיךָ מִנֶּגְדּוֹ כָּל־
צוֹרְרָיו יָפִיחַ בָּהֶם׃
6 * אָמַר בְּלִבּוֹ בַּל־אֶמּוֹט לְדֹר וָדֹר אֲשֶׁר לֹא בְרָע׃
7 * אָלָה פִּיהוּ מָלֵא וּמִרְמוֹת וָתֹךְ תַּחַת לְשׁוֹנוֹ
עָמָל וָאָוֶן׃
8 * יֵשֵׁב בְּמַאְרַב חֲצֵרִים בַּמִּסְתָּרִים יַהֲרֹג נָקִי עֵינָיו
לְחֵלְכָה יִצְפֹּנוּ׃
9 * יֶאֱרֹב בַּמִּסְתָּר כְּאַרְיֵה בְסֻכֹּה יֶאֱרֹב לַחֲטוֹף עָנִי
יַחְטֹף עָנִי בְּמָשְׁכוֹ בְרִשְׁתּוֹ׃
10 * וְדָכֶה יָשֹׁחַ וְנָפַל בַּעֲצוּמָיו חֵלְכָּאִים׃
11 * אָמַר בְּלִבּוֹ שָׁכַח אֵל הִסְתִּיר פָּנָיו בַּל־רָאָה
12 לָנֶצַח׃ * קוּמָה יְהוָה אֵל נְשָׂא יָדֶךָ אַל־תִּשְׁכַּח
עֲנָיִים׃

16 *Demersæ sunt gentes in interitu quem fecerunt, in rete isto quod absconderunt, captus est pes eorum.*
17 *Agnitus est Dominus iudicium faciens in opere manuum suarum, corruit impius. meditatio semper.*
18 *Conuertantur impij in infernum, omnes gentes quæ oblitæ sunt Dei.*
19 *Quoniã non in æternum obliuioni erit pauper, expectatio pauperum non peribit in perpetuum.*
20 *Surge Domine, non confortetur homo: iudicentur gentes ante faciem tuam.*
21 *Pone Domine terrorem eis, sciant gentes homines esse. Semper.*

PSAL. X.

1 *QVare Domine stas à longè, despicis in temporibus angustiæ?*
2 *In superbia impij ardet pauper, capiantur in sceleribus quæ cogitauerunt.*
3 *Quia laudauit impius desiderium animæ suæ, & auarus applaudens sibi blasphemauit Dominum.*
4 *Impius secundùm altitudinem furoris sui non requiret, nec Deus in omnibus cogitationibus eius.*
5 *Parturiunt viæ eius in omni tempore, longè sunt iudicia tua à facie eius, omnes inimicos suos despicit.*
6 *Loquitur in corde suo, Non mouebor, in generatione & generatione ero sine malo.*
7 *Maledictione os eius plenum est, & doli & auaritia, sub lingua eius dolor & iniquitas.*
8 *Sedet insidians iuxta vestibula in absconditis vt interficiat innocentem: oculi eius robustos tuos circumspiciunt.*
9 *Insidiatur in abscondito quasi leo in cubili suo, insidiatur vt rapiat pauperem, rapiet pauperem cùm attraxerit eũ ad rete suum.*
10 *Et confractum subijciet eum, & irruet viribus suis valenter.*
11 *Dixit in corde suo, Oblitus est Deus, abscondit faciem suam, non respiciet in perpetuum.*
12 *Surge Domine Deus, leua manum tuam, noli obliuisci panperum.*

תרגום

16 טְבַעוּ עַמְמַיָא בְשַׁחְתָא דַעֲבַדוּ בִמְצַדְתָא דְנָא דִכְמַנוּ אִתְאַחֲדַת רַגְלְהוֹן׃ 17 גְלֵי קֳדָם יְיָ דִינָא דַעֲבַד בְעוֹבָדֵי יְדוֹי אִתְקַל רַשִׁיעָא
יִנְעַן צַדִיקַיָא לְעָלְמִין׃ 18 יְתוּבוּן רַשִׁיעַיָא לִשְׁאוֹל כָלְהוֹן עַמְמַיָא דְאִתְנְשִׁיו דַחַלְתָא דֶאֱלָהָא׃ 19 מְטוּל דְלָא לְעָלְמִין מִתְנְשֵׁי חֲשׁוֹכָא
סְבוּרָא דְעַנְוְתָנֵי לָא תְהוֹבַד לְעָלְמִין׃ 20 קוּם יְיָ לָא יִתְעַשַׁן בַר נַשׁ יִתְדָנוּן עַמְמַיָא קֳדָמָךְ׃ 21 שַׁוִי יְיָ דַחַלְתָא לְהוֹן יִנְדְעוּן עַמְמַיָא
דִבְנֵי נָשָׁא אִינוּן לְעָלְמִין׃

י

1 לְמָה יְיָ תְקוּם בְרָחִיק חַטַמַר בְמָרוֹר קַדִישִׁין בְעִדָנֵי עָקְתָא׃ 2 בְגַוַות רַשִׁיעָא יִדְלַק עַנְיָא יִתְאַחֲדוּן בִנְכִילָתָא דְנָא דַחֲשַׁבוּ
לְסַעְבַּר׃ 3 מְטוּל דְיִשְׁתַּבַּח רַשִׁיעָא עַל רִגְגַת נַפְשֵׁיהּ וְדִמְבָרֵךְ גַבְרָא טְלִימָא רָחִיק מֵימְרָא דַיְיָ׃ 4 רַשִׁיעָא בְגַסוּת רוּחֵיהּ לָא יִתְבַּע
אֱלָהָא וַיֵימַר בְלִבֵּהּ לָא גַלְיָן קֳדָם יְיָ כָלְהוֹן מַחְשְׁבָתֵיהּ׃ 5 מַצְלְחִין אָרְחָתֵיהּ בְכָל עִדָן רְחִיקִין דִינָיךְ מִקְבְלֵיהּ כָל מְעִיקוֹי יִזְעוֹף בְהוֹן׃
6 יֵימַר בְלִבֵּהּ לָא אֶזוּעַ מִן דָר לְדָר מִלְמֶעְבַד בִּישׁ׃ 7 לְוָטִין פּוּמֵהּ מָלֵי נִכְלֵי וּרְמִיוּתָא תְחוֹת לִישָׁנֵהּ לֵיעוּת וּשְׁקַר׃
8 יָתֵב בִכְמָנֵי דָרְתָא בְטוֹמַרַיָא יִקְטוֹל זַכָּאָה עֵינוֹי לְמִסְכְּנָא יְטוּשׁוּן׃
9 יִכְמוֹן בְטוֹמַרַיָא הֵיךְ אַרְיָא בִמְטַלְלֵיהּ יִכְמוֹן לְמִתְפַּשׂ עַנְיָא יִתְפּוֹשׂ עַנְיָא בְמִגְרֵהּ בִמְצַדְתֵּיהּ׃
10 וְדָכֵיךְ וִישׁוּחַ וְיִפֵּל בִתְקוֹף כְמָנוֹהִי עַנְיֵי׃ 11 יֵימַר בְלִבֵּהּ אִתְנְשֵׁי אֱלָהָא טְמַר אַפּוֹי לָא חָמֵי לְעָלְמִין׃
12 קוּם יְיָ אֱלָהָא קַיֵים שְׁבוּעָה יְדָךְ לָא תִתְנְשֵׁי עַנְוְתָנַיָא׃

* Infixæ ſunt gentes in interitu quem 16
fecerunt. In laqueo iſto quem abſconde-
runt, comprehenſus eſt pes eorum. *Cog- 17
noſcitur Dominus iudicia faciens: in ope-
ribus manuum ſuarum comprehenſus eſt
peccator. *Conuertantur peccatores in in- 18
fernum, omnes gentes quæ obliuiſcuntur
Deum. * Quoniam non in finem obliuio 19
erit pauperis; patientia pauperum non pe-
ribit in finem. *Exurge Domine, non con- 20
fortetur homo; iudicentur gentes in con-
ſpectu tuo. *Conſtitue Domine legiſlato- 21
rem ſuper eos: ſciant gentes quoniam ho-
mines ſunt.

VT quid Domine receſsiſti longè? deſpi- 1
cis in opportunitatibus in tribulatio-
nibus? *Dum ſuperbit impius, incenditur 2
pauper; comprehendũtur in conſiliis qui-
bus cogitant. *Quoniam laudatur pecca- 3
tor in deſideriis animæ ſuæ, & iniquus be-
nedicitur. Exacerbauit Dominum *pecca- 4
tor, ſecundùm multitudinem iræ ſuæ non
quæret. Non eſt Deus in conſpectu eius:
* Inquinatæ ſunt viæ illius in omni tem- 5
pore. Auferuntur iudicia tua à facie eius,
omnium inimicorum ſuorum dominabi-
tur. *Dixit enim in corde ſuo: Non moue- 6
bor à generatione in generationẽ ſine ma-
lo. *Cuius maledictione os eius plenum eſt 7
& amaritudine & dolo: ſub lingua eius la-
bor & dolor. *Sedet in inſidiis cum diuiti- 8
bus in occultis, vt interficiat innocentem.
Oculi eius in pauperem reſpiciunt: * inſi- 9
diatur in abſcondito quaſi leo in ſpelunca
ſua. inſidiatur vt rapiat pauperem, rapere
pauperem dum attrahit eum. In laqueo
ſuo *humiliabit eum: inclinabit ſe & ca- 10
det cùm ipſe dominatus fuerit pauperum.
* Dixit enim in corde ſuo: Oblitus eſt 11
Deus; auertit faciem ſuam ne videat in fi-
nem. * Exurge Dominus Deus meus, ex- 12
altetur manus tua, ne obliuiſcaris paupe-
rum tuorum in finem.

16 * ἐνεπάγησαν ἔθνη ἐν διαφθορᾷ ᾗ ἐποίησαν. ἐν πα-
γίδι ταύτῃ ᾗ ἔκρυψαν, συνελήφθη ὁ ποὺς αὐτῶν.
17 * γινώσκεται κύριος κρίματα ποιῶν, ἐν τοῖς ἔργοις τῶν
χειρῶν αὐτοῦ συνελήφθη ὁ ἁμαρτωλός.
18 * ἀποστραφήτωσαν οἱ ἁμαρτωλοὶ εἰς τὸν ᾅδην, πάν-
τα τὰ ἔθνη τὰ ἐπιλανθανόμενα τοῦ θεοῦ.
19 * ὅτι οὐκ εἰς τέλος ἐπιλησθήσεται ὁ πτωχός, ἡ ὑπο-
μονὴ τῶν πενήτων οὐκ ἀπολεῖται εἰς τέλος.
20 * ἀνάστηθι κύριε, μὴ κραταιούσθω ἄνθρωπος, κρι-
21 θήτωσαν ἔθνη ἐνώπιόν σου. * κατάστησον κύριε νομο-
θέτην ἐπ' αὐτούς, γνώτωσαν ἔθνη ὅτι ἄνθρωποί εἰσιν.

1 * Ἱνατί κύριε ἀφέστηκας μακρόθεν ὑπερορᾷς ἐν εὐ-
καιρίαις ἐν θλίψεσιν;
2 * ἐν τῷ ὑπερηφανεύεσθαι τὸν ἀσεβῆ ἐμπυρίζεται ὁ πτω-
χός, συλλαμβάνονται ἐν διαβουλίοις οἷς διαλογίζονται.
3 * ὅτι ἐπαινεῖται ὁ ἁμαρτωλὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῆς
ψυχῆς αὐτοῦ, καὶ ὁ ἀδικῶν ἐνευλογεῖται. παρώξυνε τὸν κύριον
4 * ὁ ἁμαρτωλός, κατὰ τὸ πλῆθος τῆς ὀργῆς αὐτοῦ οὐκ
ἐκζητήσει. οὐκ ἔστιν ὁ θεὸς ἐνώπιον αὐτοῦ·
5 * βεβηλοῦνται αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ ἐν παντὶ καιρῷ. ἀνταναι-
ρεῖται τὰ κρίματά σου ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ, πάντων τῶν
ἐχθρῶν αὐτοῦ κατακυριεύσει.
6 * εἶπε γὰρ ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ, οὐ μὴ σαλευθῶ ἀπὸ γε-
νεᾶς εἰς γενεὰν ἄνευ κακοῦ.
7 * οὗ ἀρᾶς τὸ στόμα αὐτοῦ γέμει καὶ πικρίας καὶ δόλου·
ὑπὸ τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ κόπος καὶ πόνος.
8 * ἐγκάθηται ἐν ἐνέδρᾳ μετὰ πλουσίων ἐν ἀποκρύφοις, τοῦ ἀ-
ποκτεῖναι ἀθῷον. οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ εἰς τὸν πένητα ἀ-
ποβλέπουσιν·
9 * ἐνεδρεύει ἐν ἀποκρύφῳ ὡς λέων ἐν τῇ μάνδρᾳ αὐ-
τοῦ. ἐνεδρεύει τοῦ ἁρπάσαι πτωχόν, ἁρπάσαι πτωχὸν ἐν τῷ
ἑλκύσαι αὐτόν. ἐν τῇ παγίδι αὐτοῦ
10 * ταπεινώσει αὐτόν, κύψει καὶ πεσεῖται ἐν τῷ αὐτὸν κα-
τακυριεῦσαι τῶν πενήτων.
11 * εἶπε γὰρ ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ, ἐπιλέλησται ὁ θεός, ἀπέστρε-
ψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, τοῦ μὴ βλέπειν εἰς τέλος.
12 * ἀνάστηθι κύριε ὁ θεός μου, ὑψωθήτω ἡ χείρ σου, μὴ
ἐπιλάθῃ τῶν πενήτων σου εἰς τέλος.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

16 Demerſi ſunt populi in foueam quam fecerunt: in rete hoc quo inſidiabantur captus eſt pes eorum. 17 Manifeſtum eſt coram Domino iudicium quod fecit; in operibus manuum ſuarum impegit improbus: gaudebunt iuſti in æternum. 18 Conuertentur impij in infernum; omnes populi qui obliti ſunt timoris Dei. 19 Quoniam non ſemper obliuioni tradetur pauper: ſpes humilium non peribit in æternum. 20 Surge Domine, ne confortetur homo: iudicentur populi coram te. 21 Incute Domine timorem eis: ſciant populi ſe eſſe homines in æternum.

PSAL. X.

QVare Domine ſtabis à longè? abſconderis in habitaculo ſanctorum in temporibus anguſtiæ? 2 Arrogantia impij perſecutionem patietur afflictus: capiantur in verſutia quam moliti ſunt patrare. 3 Quoniam iactat ſe improbus ob concupiſcentiam animæ ſuæ: qui autem beneprecatur homini peruerſo, abominatur verbum Domini. 4 Impius in faſtu ſpiritus ſui non requiret Deum: dicet in corde ſuo, quòd non ſint manifeſti ante Dominum omnes cogitatus ſui. 5 Proſperantur viæ eius in omni tempore: longè ſunt iudicia tua ex aduerſo eius: omnes oppreſſores eius iraſcetur in illos. 6 Dicet in corde ſuo: Non mouebor de generatione in generationem à malè agendo. 7 Execrationibus os eius plenum eſt, doloque & fraude: ſub lingua eius iniquitas & falſitas.
8 Sedet in inſidiis atriorum: in occultis occidet innocentem: oculi eius miſerum clàm obſeruant.
9 Inſidiabitur in abſconditis quaſi leo in luſtro ſuo: inſidiabitur, vt deprehendat pauperem; rapiet pauperem cùm traxerit eum in rete ſuum. 10 Conteret & deprimet ſeipſum, vt cadat in fortitudinem inſidiarum eius pauper.
11 Dicet in corde ſuo: Oblitus eſt Deus, abſcondit faciem ſuam, non videt in perpetuum.
12 Surge Domine Deus, confirma iuſiurandum manus tuæ: ne obliuiſcaris humilium.

13 * עַל־מֶה נִאֵץ רָשָׁע אֱלֹהִים אָמַר בְּלִבּוֹ לֹא תִדְרֹשׁ׃
14 * רָאִתָה כִּי־אַתָּה עָמָל וָכַעַס תַּבִּיט לָתֵת בְּיָדֶךָ
עָלֶיךָ יַעֲזֹב חֵלֶכָה יָתוֹם אַתָּה הָיִיתָ עוֹזֵר׃
15 * שְׁבֹר זְרוֹעַ רָשָׁע וָרָע תִּדְרוֹשׁ־רִשְׁעוֹ בַל־תִּמְצָא׃
16 * יְהוָה מֶלֶךְ עוֹלָם וָעֶד אָבְדוּ גוֹיִם מֵאַרְצוֹ׃
17 * תַּאֲוַת עֲנָוִים שָׁמַעְתָּ יְהוָה תָּכִין לִבָּם
תַּקְשִׁיב אָזְנֶךָ׃
18 * לִשְׁפֹּט יָתוֹם וָדָךְ בַּל־יוֹסִיף עוֹד לַעֲרֹץ אֱנוֹשׁ
מִן־הָאָרֶץ׃

יא

1 * לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד בַּיהוָה חָסִיתִי אֵיךְ תֹּאמְרוּ
לְנַפְשִׁי נוּדוּ הַרְכֶם צִפּוֹר׃
2 * כִּי הִנֵּה הָרְשָׁעִים יִדְרְכוּן קֶשֶׁת כּוֹנְנוּ חִצָּם עַל־
יֶתֶר לִירוֹת בְּמוֹ־אֹפֶל לְיִשְׁרֵי־לֵב׃
3 * כִּי הַשָּׁתוֹת יֵהָרֵסוּן צַדִּיק מַה־פָּעָל׃
4 * יְהוָה בְּהֵיכַל קָדְשׁוֹ יְהוָה בַּשָּׁמַיִם כִּסְאוֹ עֵינָיו
יֶחֱזוּ עַפְעַפָּיו יִבְחֲנוּ בְּנֵי אָדָם׃
5 * יְהוָה צַדִּיק יִבְחָן וְרָשָׁע וְאֹהֵב חָמָס שָׂנְאָה נַפְשׁוֹ׃
6 * יַמְטֵר עַל־רְשָׁעִים פַּחִים אֵשׁ וְגָפְרִית וְרוּחַ
זִלְעָפוֹת מְנָת כּוֹסָם׃
7 * כִּי־צַדִּיק יְהוָה צְדָקוֹת אָהֵב יָשָׁר יֶחֱזוּ פָנֵימוֹ׃

יב

1 * לַמְנַצֵּחַ עַל־הַשְּׁמִינִית מִזְמוֹר לְדָוִד׃
2 * הוֹשִׁיעָה יְהוָה כִּי־גָמַר חָסִיד כִּי־פַסּוּ אֱמוּנִים
מִבְּנֵי אָדָם׃
3 * שָׁוְא יְדַבְּרוּ אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ שְׂפַת חֲלָקוֹת
בְּלֵב וָלֵב יְדַבֵּרוּ׃
4 * יַכְרֵת יְהוָה כָּל־שִׂפְתֵי חֲלָקוֹת לָשׁוֹן מְדַבֶּרֶת
5 גְּדֹלוֹת׃ * אֲשֶׁר אָמְרוּ לִלְשֹׁנֵנוּ נַגְבִּיר שְׂפָתֵינוּ
אִתָּנוּ מִי אָדוֹן לָנוּ׃

13 *Quare blaſphemat impius Deum, dicens in corde ſuo quòd non requiras?*
14 *Vides quia tu laborem & furorem reſpicis, vt detur in manu tua: tibi derelinquuntur fortes tui, pupillo tu es adiutor.*
15 *Contere brachium impij & maligni: quæres impietatem eius, & non inuenies.*
16 *Dominus rex ſeculi & æternitatis: perierunt gentes de terra eius.*
17 *Deſiderium pauperũ audiſti Domine, præparaſti cor eorum, audiat auris tua:*
18 *Vt iudices pupillum & oppreſſum, et nequaquam vltrà ſuperbiat homo de terra.*

1 *Victori Dauid.* PSAL. XI.

IN Domino ſperaui: quomodo dicitis animæ meæ, Tranſuola in montem vt auis?
2 *Quia ecce impij tetenderunt arcum, poſuerunt ſagittam ſuam ſuper neruum, vt ſagittent in abſcondito rectos corde.*
3 *Quia leges diſſipatæ ſunt: iuſtus quid operatus eſt?*
4 *Dominus in templo ſancto ſuo, Dominus in cælo thronus eius: oculi eius vidẽt, palpebræ eius probant filios hominum.*
5 *Dominus iuſtum probat; impium autem & diligentem iniquitatem odit anima eius.*
6 *Pluet ſuper peccatores laqueos: ignis & ſulphur, & ſpiritus tempeſtatum pars calicis eorum.*
7 *Quoniam iuſtus Dominus iuſtitias dilexit: rectum videbunt facies eius.*

1 *Victori ſuper octauam, Pſalmus Dauid.* XII.

2 *SAlua Domine, quoniam defecit ſanctus, quoniam imminuti ſunt fideles à filiis hominum.*
3 *Fruſtrà loquuntur vnuſquiſque proximo ſuo, labium ſubdolum in corde & corde locuti ſunt.*
4 *Diſperdat Dominus omnia labia doloſa, linguam magniloquam.*
5 *Qui dixerunt: Linguam noſtram roborremus: labia noſtra nobiſcum ſunt. quis noſter dominus eſt?*

תרגום

13 מטול מה רחיק רשיעא אלהא אמר בלבבה לא תתבע ׃ 14 גלי קדמך מטול דאנת ליעות ורגז על רשיעא תסער תסתכל למשלם
אגר טב לצדיקיא בידך עלך יסוברון עניך יתמים אנת הוית סעד ׃ 15 תבר אדרעהון דרשיעי ובישי יתבעון רשעתהון ולא ישכחון ׃
16 ייי מלך לעלמי עלמין ייבדו עממיא מארעה ׃ 17 רגגת ענותני שמיע קדמך ייי תתקין לבהון תצלי אדנך לצלותהון ׃ 18 למדן
יתם ומסכן לא יוסיפון תוב בני נשא לאתגברא מן קדם רשיעי ארעא ׃

יא

1 לשבחא לדוד במימרא דייי סברית איכדן אתון אמרין לנפשי אטלטלי לטורכון היך צפרא ׃ 2 ארום הא רשיעיא נגדין קשתא מתקנין
גרריהון על נימא למרמי בקבלא לתריצי לבא ׃ 3 ארום אין אשיתא יתרעון מטול מה עבד צדיקא זכותא ׃ 4 מימרא דייי בהיכלא דקדשיה
ייי בשמי מרומא כרסיה עינוי חמין תמורוי מבחנן בני נשא ׃ 5 מימרא דייי צדיקא בחן ורשיעא ורחם חטופין שנאת נפשיה ׃ 6 יחת
מטרא דפורענותא על רשיעיא מפחין אשתא וכבריתא וזעפא ועלעולא סוחבות כלידהון ׃ 7 מטול דצדיקא ייי זכותא רחם תקניא חמין
סבר אפוי ׃

יב

1 לשבחא על כינרא דתמניא נימין תשבחתא לדוד ׃ 2 פרוק ייי מטול דגמירו צדיקיא ארום ספו מהימניא מבני נשא ׃
3 שקרא ממללין גבר עם חבריה שפותא שעיעתא בלבהון מנכלין ובלבא שקרא ממללין ׃ 4 ישיצי ייי כל שפותא שעיעתא
לישנא די ממללא רברבנותא ׃ 5 דאמרין ללישננא נתגבר שפותנא עמנא מן הוא רבון דילנא ׃

*Propter quid irritauit impius Deum? 13
dixit enim in corde suo, Non requiret. *Vi 14
des quoniam tu laborem & dolorem con
sideras, vt tradas *eum in manus tuas. Tibi
derelict⁹ est pauper, orphano tu *fuisti ad-
iutor. *Contere brachium peccatoris & 15
maligni: quæretur * peccatum illius & non
inuenietur. *Dominus *rex in æternum & 16
in seculum seculi: peribitis gentes de terra
illius. *Desiderium pauperũ *exaudisti Do- 17
mine, *præparationi cordis eorũ * attendit
auris tua. *Iudicare pupillo & humili, vt 18
non apponat vltrà magnificare se homo
super terram.

*In finem Psalmus Dauid. X. 1

IN Dño confido: quomodo dicitis animę
meæ, Transmigra in montẽ sicut passer?
*Quoniam ecce peccatores intenderunt 2
arcum, parauerunt sagittas *in pharetra, vt
sagittent in obscuro rectos corde. *Quo- 3
niam quæ tu perfecisti, ipsi destruxerunt.
iustus autem quid fecit? Dominus in tem-
plo sancto suo, *Dominus in cælo sedes e- 4
ius. Oculi eius in pauperem respiciunt, pal
pebrę eius interrogant filios hominum.
*Dominus interrogat iustum & impium. 5
qui autem diligit iniquitatem, odit suam
animam. *Pluet super peccatores laqueos, 6
ignis & sulphur & spiritus procellarũ pars
calicis eorum. *Quoniam iustus Domi- 7
nus, & iustitias dilexit: æquitatem vidit
vultus eius.

*In finem pro octaua, Psalmus 1
Dauid. XI.

SAluum me fac, Domine, quoniam de- 2
fecit sanctus, quoniam diminutæ sunt
veritates à filiis hominum. *Vana * lo- 3
cutus est vnusquisq; ad proximum suum,
labia dolosa in corde, & in corde *locutus
est mala. *Disperdat Dominus vniuer- 4
sa labia dolosa, *linguam magniloquam.
*Qui dixerunt, Linguam nostram ma- 5
gnificabimus: labia nostra à nobis sunt.
quis noster Dominus est?

13 *ἕνεκεν τίνος παρώξυνεν ὁ ἀσεβὴς τὸν θεόν; εἶπε γὰρ
14 ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ, οὐκ ἐκζητήσει. *βλέπεις ὅτι σὺ πό-
νον καὶ θυμὸν κατανοεῖς, τοῦ παραδοῦναι αὐτὸν εἰς χεῖράς
σου. σοὶ ἐγκαταλέλειπται ὁ πτωχός, ὀρφανῷ σὺ ἦσθα
15 βοηθός. *σύντριψον τὸν βραχίονα τοῦ ἁμαρτωλοῦ καὶ
πονηροῦ, ζητηθήσεται ἡ ἁμαρτία αὐτοῦ καὶ οὐ μὴ εὑρεθῇ.
16 *κύριος βασιλεὺς εἰς τὸν αἰῶνα καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ
αἰῶνος, ἀπολεῖσθε ἔθνη ἐκ τῆς γῆς αὐτοῦ.
17 *τὴν ἐπιθυμίαν τῶν πενήτων εἰσήκουσας κύριε, τῇ
ἑτοιμασίᾳ τῆς καρδίας αὐτῶν προσέσχε τὸ οὖς σου·
18 *κρῖναι ὀρφανῷ καὶ ταπεινῷ, ἵνα μὴ προσθῇ ἔτι τοῦ
μεγαλαυχεῖν ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς γῆς.

1 *Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ι'.

Ἐπὶ τῷ κυρίῳ πέποιθα, πῶς ἐρεῖτε τῇ ψυχῇ μου, με-
2 ταναστεύου ἐπὶ τὰ ὄρη ὡς στρουθίον; *ὅτι ἰδοὺ οἱ ἁμαρ-
τωλοὶ ἐνέτειναν τόξον, ἡτοίμασαν βέλη εἰς φαρέτραν, τοῦ
κατατοξεῦσαι ἐν σκοτομήνῃ τοὺς εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ.
3 *ὅτι ἃ σὺ κατηρτίσω, αὐτοὶ καθεῖλον. ὁ δὲ δίκαιος τί
ἐποίησε; κύριος ἐν ναῷ ἁγίῳ αὐτοῦ,
4 *κύριος ἐν οὐρανῷ ὁ θρόνος αὐτοῦ. οἱ ὀφθαλμοὶ
αὐτοῦ εἰς τὸν πένητα ἐπιβλέπουσι, τὰ βλέφαρα αὐτοῦ ἐξε-
τάζει τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων.
5 *κύριος ἐξετάζει τὸν δίκαιον καὶ τὸν ἀσεβῆ. ὁ δὲ ἀγα-
πῶν τὴν ἀδικίαν, μισεῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν.
6 *ἐπιβρέξει ἐπὶ ἁμαρτωλοὺς παγίδας, πῦρ καὶ θεῖον
καὶ πνεῦμα καταιγίδος ἡ μερὶς τοῦ ποτηρίου αὐτῶν.
7 *ὅτι δίκαιος κύριος καὶ δικαιοσύνας ἠγάπησεν, εὐ-
θύτητας εἶδε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ.

1 *Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῆς ὀγδόης ψαλμὸς
τῷ δαυίδ. ια'.

2 *Σῶσόν με κύριε, ὅτι ἐκλέλοιπεν ὅσιος, ὅτι ὠλιγώ-
θησαν αἱ ἀλήθειαι ἀπὸ τῶν υἱῶν τῶν ἀνθρώπων.
3 *μάταια ἐλάλησεν ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ,
χείλη δόλια ἐν καρδίᾳ, καὶ ἐν καρδίᾳ ἐλάλησε κακά.
4 *ἐξολοθρεύσαι κύριος πάντα τὰ χείλη τὰ δόλια,
γλῶσαν μεγαλορρήμονα.
5 *τοὺς εἰπόντας, τὴν γλῶσαν ἡμῶν μεγαλυνοῦμεν, τὰ
χείλη ἡμῶν παρ' ἡμῖν ἐστι· τίς ἡμῶν κύριός ἐστιν;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[13] Quare execratur impius Deum? dixit in corde suo, te non requisiturum. [14] Notum est apud te quòd tu dolorem & iracundiam super impium immittes: respicias vt reddas præmium bonum iustis manu tua: in te sperabunt pauperes tui: orphanum tu sustinebis. [15] Contere brachia impiorum & malorum: requirantur impietates eorum, & non inueniantur. [16] Dominus regnat in secula seculorum: peribunt populi de terra eius. [17] Desiderium pauperum auditum est coram te Domine: aptabis cor eorum, arrigesque aurem tuam ad orationes eorum. [18] Vt iudices orphano & pauperi, nec apponant filij hominum vt conterantur à conspectu impiorum terræ.

[1] Ad laudandum Dauidi. PSAL. XI.

IN verbo Domini speraui. quomodo vos dicitis animæ meæ: Migra ad montem vestrum sicut auis? [2] Quoniam ecce improbi tendunt arcum, dirigunt sagittas suas super neruum, vt feriant in obscuro rectos corde. [3] Quoniam si fundamenta destruantur, cur operatur iustus iustitiam? [4] Verbum Domini in templo sanctuarij sui; Domini in cælis altissimis sedes est: oculi eius respiciunt, & palpebræ eius probant filios hominum. [5] Verbum Domini iustum probat: & improbum & diligentem rapinas odiuit anima eius. [6] Descendere faciet pluuias vindictæ super impios, spirantes ignem; sulphur autem & turbo & tempestas pars calicis eorum. [7] Quoniam iustus Dominus iustitiam diligit: iusti videbunt aspectum faciei eius.

[1] Ad laudandum super citharam octo chordarum, Hymnus Dauidi. PSAL. XII.

REdime Domine, quoniam consumpti sunt iusti, quoniam defecerunt fideles à filiis hominum. [3] Mendacium loquuntur vnusquisque cum proximo suo, labiis adulationum in corde suo machinantur, & corde mendacium loquuntur. [4] Disperdat Dominus omnia labia blanditiarum, linguam loquentem magnifica. [5] Qui dicunt: Lingua nostra roboremur: labia nostra nobiscũ: quis Dominus noster est?

6 * מִשֹּׁד עֲנִיִּים מֵאַנְקַת אֶבְיוֹנִים עַתָּה
אָקוּם יֹאמַר יְהוָה אָשִׁית בְּיֵשַׁע יָפִיחַ לוֹ׃
7 * אִמֲרוֹת יְהוָה אֲמָרוֹת טְהֹרוֹת כֶּסֶף צָרוּף
בַּעֲלִיל לָאָרֶץ מְזֻקָּק שִׁבְעָתָיִם׃
8 * אַתָּה־יְהוָה תִּשְׁמְרֵם תִּצְּרֶנּוּ מִן־הַדּוֹר זוּ לְעוֹלָם׃
9 * סָבִיב רְשָׁעִים יִתְהַלָּכוּן כְּרֻם זֻלּוּת לִבְנֵי אָדָם׃

יג

1 * לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד׃
2 * עַד־אָנָה יְהוָה תִּשְׁכָּחֵנִי נֶצַח עַד־אָנָה
תַּסְתִּיר אֶת־פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי׃
3 * עַד־אָנָה אָשִׁית עֵצוֹת בְּנַפְשִׁי יָגוֹן בִּלְבָבִי
יוֹמָם עַד־אָנָה יָרוּם אֹיְבִי עָלָי׃
4 * הַבִּיטָה עֲנֵנִי יְהוָה אֱלֹהָי הָאִירָה עֵינַי פֶּן־
אִישַׁן הַמָּוֶת׃
5 * פֶּן־יֹאמַר אֹיְבִי יְכָלְתִּיו צָרַי יָגִילוּ כִּי אֶמּוֹט׃
6 * וַאֲנִי בְּחַסְדְּךָ בָטַחְתִּי יָגֵל לִבִּי בִּישׁוּעָתֶךָ אָשִׁירָה
לַיהוָה כִּי גָמַל עָלָי׃

יד

1 * לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד אָמַר נָבָל בְּלִבּוֹ אֵין אֱלֹהִים
הִשְׁחִיתוּ הִתְעִיבוּ עֲלִילָה אֵין עֹשֵׂה־טוֹב׃
2 * יְהוָה מִשָּׁמַיִם הִשְׁקִיף עַל־בְּנֵי־אָדָם לִרְאוֹת
הֲיֵשׁ מַשְׂכִּיל דֹּרֵשׁ אֶת־אֱלֹהִים׃
3 * הַכֹּל סָר יַחְדָּו נֶאֱלָחוּ אֵין עֹשֵׂה־טוֹב אֵין
גַּם־אֶחָד׃
4 * הֲלֹא יָדְעוּ כָּל־פֹּעֲלֵי אָוֶן אֹכְלֵי עַמִּי אָכְלוּ לֶחֶם
יְהוָה לֹא קָרָאוּ׃
5 * שָׁם פָּחֲדוּ פָחַד כִּי־אֱלֹהִים בְּדוֹר צַדִּיק׃
6 * עֲצַת־עָנִי תָבִישׁוּ כִּי יְהוָה מַחְסֵהוּ׃
7 * מִי יִתֵּן מִצִּיּוֹן יְשׁוּעַת יִשְׂרָאֵל בְּשׁוּב יְהוָה שְׁבוּת
עַמּוֹ יָגֵל יַעֲקֹב יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל׃

6 * *Propter vaſtitatem inopum & gemitum pauperum, nunc conſurgam, dicit Dominus: ponam in ſalutari auxilium eorum.*
7 * *Eloquia Domini eloquia munda: argẽtum igne probatum ſeparatum à terra, colatum ſeptuplum.*
8 * *Tu Domine cuſtodies ea, ſeruabis nos à generatione hac in æternum.*
9 * *In circuitu impij ambulant, cùm exaltati fuerint viliſſimi filiorum hominum.*
1 * *Victori Pſalmus Dauid.* XIII.
2 *VSquequo Domine obliuiſceris mei penitus? vſquequo abſcondes faciem tuam à me?*
3 * *Vſquequo ponam conſilia in anima mea, dolorem in corde meo per diem? vſquequo exaltabitur inimicus meus ſuper me?*
4 * *Cõuertere, exaudi me Domine Deus meus: illumina oculos meos, ne vnquam obdormiam in morte.*
5 * *Ne quando dicat inimicus meus: Præualui aduerſus eum: hoſtes mei exultabunt, cùm motus fuero.*
6 * *Ego autem in miſericordia tua confiſus, exultabit cor meum in ſalutari tuo: cantabo Domino qui meruit ſuper me.*
1 * *Victori Dauid.* PSAL. XIIII.
DIxit ſtultus in corde ſuo: Non eſt Deus. corrupti ſunt & abominabiles facti ſunt ſtudioſè; non eſt qui faciat bonum.
2 * *Dominus de cælo proſpexit ſuper filios hominum, vt videret ſi eſt intelligens requirens*
3 *Deum.* * *Omnes receſſerunt, ſimul conglutinati ſunt: non eſt qui faciat bonum, non eſt vſ-*
4 *que ad vnum.* * *Nonne cognoſcent omnes qui operantur iniquitatem, qui deuorant populum meum vt cibum panis? Dominum nõ inuocauerunt.*
5 * *Ibi timebunt formidine, quoniam Deus in generatione iuſta eſt.*
6 * *Conſilium pauperis confudiſtis, quoniam Dominus ſpes eius eſt.*
7 * *Quis dabit de Sion ſalutem Iſrael? quando reduxerit Dominus captiuitatem populi ſui, exultabit Iacob, lætabitur Iſrael.*

תרגום

6 מֵאוּנְסָא דְעַנְיֵי מִצְוַחַת חֲשִׁיכֵי הַשְׁתָּא אֵיקוּם בְּדִינָא אֲמַר יְיָ אַשְׁוֵי פֻּרְקָן לְעַמִּי וּלְרַשִׁיעֵי אַסְהִיד עֲלֵיהוֹן בִּישְׁתָּא׃ 7 מִלַּיָּא דַייָ מִלִּין דַּכְיָן
הֵיךְ סִימָא סְנִינָא בְּכוּרָא עַל אַרְעָא זְקִיק שְׁבַעְתֵּי זִמְנִין׃ 8 אַנְתְּ יְיָ תִּנְטְרִנּוּן לְצַדִּיקַיָּא תִּצְרִינוּן מִן דָּרָא הָדֵין לְעָלַם׃ 9 חֲזוֹר חֲזוֹר
רַשִׁיעַיָּא מְהַלְּכִין כַּעֲלוּקָא דְמָצְצָא דְמָהוֹן דִּבְנֵי נָשָׁא׃

יג

1 לְשַׁבָּחָא תֻּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד׃ 2 עַד אֵן יְיָ תַשְׁלֵי יָתִי לְעָלְמִין עַד אֵן תִּטְמוֹר זִיו אַפָּךְ מִנִּי׃ 3 עַד אֵן אֲשַׁוֵּי מַלְכַיָּא בְּנַפְשִׁי דַוְנָא בְּלִבְבִי
יֵמָם עַד אֵן יִתְרוֹרַם בְּעֵל דְּבָבִי עֲלָי׃ 4 אִסְתַּכֵּל וְקַבֵּל צְלוֹתִי יְיָ אֱלָהִי אַנְהַר עֵינַי בְּאוֹרַיְתָךְ דִּילְמָא אֵחוֹב וְאֶדְמוֹךְ עִם חַיָּבֵי מוֹתָא׃
5 דִּילְמָא יֵימַר בְּעֵל דְּבָבִי בִּישָׁא אַשְׁלַטַת בֵּהּ מְעִיקַי יִרְנְנוּן אֲרוּם שְׁטֵאתִי מֵאָרְחָתָךְ׃ 6 וַאֲנָא בְּטֵיבוּתָךְ אִתְרַחֲצִית יְרַנֵּן לִבִּי בְּפֻרְקָנָךְ
אֲשַׁבַּח קֳדָם יְיָ מְטוּל דִּפְרַע עֲלַי טָבְתָא׃

יד

1 לְשַׁבָּחָא עַל יַד דָּוִד אֲמַר טַפְשָׁא בְּלִבֵּהּ לֵית שָׁלְטָן אֱלָהָא בְּאַרְעָא חַבִּלוּ עוֹבָדֵיהוֹן רַחֲקוּ טַבְתָּא אַשְׁכַּחוּ עִילָא לֵית דְּעָבֵד טָב׃
2 יְיָ מִן שְׁמַיָּא אוֹדִיק עַל בְּנֵי אָדָם לְמֶחֱמֵי הַאִית מַשְׂכִּיל תָּבַע אֻלְפָּן מִן קֳדָם יְיָ׃ 3 כֻּלְּהוֹן זָרוּ לַאֲחוֹרָא כַּחֲדָא אִתְרַשְׁלוּ לֵית דְּעָבֵד טָב
לֵית אַף חַד׃ 4 הֲלָא יָדְעִין כָּל עָבְדֵי שְׁקַר סָעוֹדֵי עַמִּי סָעֲדוּ לַחְמָא שְׁמָא דַייָ לָא בָּרִכוּ׃ 5 תַּמָּן דַּלְחוּ דְלוֹחָא דְשִׁקַר דְּלָא חָמֵי לְמִדְלַת
מְטוּל דְּמֵימְרָא דַייָ בְּדָרָא דְצַדִּיקֵי׃ 6 מְלֶכֶת עַנְיָא תְּבַהֲתוּן מְטוּל דְּשַׁוֵּי יְיָ סִבְרֵהּ׃
7 מַן יִתֵּן מִן צִיּוֹן פֻּרְקָנָא דְיִשְׂרָאֵל כַּד יְתִיב יְיָ גָּלוּת עַמֵּהּ יְרַנֵּן יַעֲקֹב יֶחְדֵּי יִשְׂרָאֵל׃

* Propter miſeriam inopũ & gemitum 6
pauperum, nunc exurgam, dicit Dominus.
ponam in ſalutari, fiducialiter agam in eo.
* Eloquia Domini eloquia caſta, argentum 7
igne examinatum, probatum terrę, purga-
tum ſeptuplũ. * Tu Domine ſeruabis nos, 8
& cuſtodies nos à generatione hac, & in ę-
ternum. * In circuitu impij ambulant, ſe- 9
cundùm altitudinem tuam multiplicaſti
filios hominum.

* In finem Pſalmus Dauid. XII. 1

VSquequo Domine obliuiſceris me in fi- 2
nem, vſquequo auertis faciem tuam à
me? * Quam diu ponam conſilia in anima 3
mea, dolorem in corde meo per diem &
noctem? Vſquequo exaltabitur inimicus
meus ſuper me? * Reſpice, * exaudi me Do- 4
mine Deus meus. Illumina oculos meos,
ne vnquam obdormiam in morte. * Ne- 5
quando dicat inimicus meus: Prȩualui ad-
uerſus eum. Qui tribulant me, exultabunt
ſi motus fuero: * Ego autem in miſericor- 6
dia tua ſperaui. Exultabit cor meum in ſa-
lutari tuo: cantabo Domino qui bona tri-
buit mihi, & pſallã nomini Dñi altiſsimi.

* In finem Pſalmus Dauid. XIII. 1

DIxit inſipiens in corde ſuo: Non eſt
Deus. Corrupti ſunt & abominabiles
facti ſunt in ſtudiis *: non eſt qui faciat bo-
num. * * Dominus de cælo proſpexit ſuper 2
filios hominum, vt videat ſi eſt intelli-
gens, aut requirens Deum. * Omnes decli- 3
nauerunt. ſimul inutiles facti ſunt: non eſt
qui faciat bonum, non eſt vſque ad vnum.
* Nonne cognoſcent omnes qui operan- 4
tur iniquitatem, qui deuorant plebem
meam * in eſcam panis? Dominum non in-
uocauerunt: * Illic trepidauerunt timore, 5
vbi non erat timor. Quoniam Dñs in ge-
neratione * iuſtorum: * Conſiliũ inopis con 6
fudiſtis, * at Dominus ſpes eius eſt. * Quis 7
dabit ex Sion ſalutare Iſrael? cùm auerte-
rit Dominus captiuitatem plebis ſuæ, ex-
ultabit Iacob & lætabitur Iſrael.

6 * Ἕνεκεν τῆς ταλαιπωρίας τῶν πτωχῶν καὶ τοῦ στεναγμοῦ
τῶν πενήτων, νῦν ἀναστήσομαι, λέγει κύριος. θήσομαι ἐν
7 σωτηρίῳ, παῤῥησιάσομαι ἐν αὐτῷ. * Τὰ λόγια κυρίου
λόγια ἁγνά, ἀργύριον πεπυρωμένον, δοκίμιον τῇ γῇ, κε-
8 καθαρισμένον ἑπταπλασίως. * Σὺ κύριε φυλάξαις
ἡμᾶς καὶ διατηρήσαις ἡμᾶς ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ εἰς
9 τὸν αἰῶνα. * Κύκλῳ οἱ ἀσεβεῖς περιπατοῦσι, κατὰ τὸ ὕ-
ψος σου ἐπολυώρησας τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων.

1 * Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ Δαυίδ.
ιβ΄.

2 * Ἕως πότε κύριε ἐπιλήσῃ μου εἰς τέλος; ἕως πότε
ἀποστρέψεις τὸ πρόσωπόν σου ἀπ᾽ ἐμοῦ;
3 * ἕως τίνος θήσομαι βουλὰς ἐν ψυχῇ μου, ὀδύνας ἐν
καρδίᾳ μου ἡμέρας καὶ νυκτός; ἕως πότε ὑψωθήσεται ὁ ἐχ-
4 θρός μου ἐπ᾽ ἐμέ; * Ἐπίβλεψον, εἰσάκουσόν μου κύ-
ριε ὁ θεός μου. φώτισον τοὺς ὀφθαλμούς μου, μήποτε ὑ-
5 πνώσω εἰς θάνατον, * μήποτε εἴποι ὁ ἐχθρός μου,
ἴσχυσα πρὸς αὐτόν. οἱ θλίβοντές με ἀγαλλιάσονται
6 ἐὰν σαλευθῶ. * ἐγὼ δὲ ἐπὶ τῷ ἐλέει σου ἤλπισα.
ἀγαλλιάσεται ἡ καρδία μου ἐπὶ τῷ σωτηρίῳ σου· ᾄσω
τῷ κυρίῳ τῷ εὐεργετήσαντί με, καὶ ψαλῶ τῷ ὀνόματι
κυρίου τοῦ ὑψίστου.

1 * Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ Δαυίδ.
ιγ΄.

Εἶπεν ἄφρων ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ, οὐκ ἔστι θεός. διεφθάρησαν
καὶ ἐβδελύχθησαν ἐν ἐπιτηδεύμασιν, οὐκ ἔστι ποιῶν χρη-
2 στότητα. * κύριος ἐκ τοῦ οὐρανοῦ διέκυψεν ἐπὶ τοὺς
υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων, τοῦ ἰδεῖν εἰ ἔστι συνιῶν, ἢ ἐκζητῶν τὸν
3 θεόν. * πάντες ἐξέκλιναν, ἅμα ἠχρειώθησαν, οὐκ ἔστι ποιῶν
4 χρηστότητα, οὐκ ἔστιν ἕως ἑνός. * οὐχὶ γνώσονται πάντες οἱ
ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν, οἱ ἐσθίοντες τὸν λαόν μου ἐν
5 βρώσει ἄρτου; τὸν κύριον οὐκ ἐπεκαλέσαντο. * ἐκεῖ ἐδει-
λίασαν φόβον, οὗ οὐκ ἦν φόβος. ὅτι κύριος ἐν γενεᾷ δικαίων,
6 * βουλὴν πτωχοῦ κατῃσχύνατε, ὁ δὲ κύριος ἐλπὶς αὐτοῦ ἐστι.
7 * τίς δώσει ἐκ Σιὼν τὸ σωτήριον τοῦ Ἰσραήλ; ἐν τῷ ἐπι-
στρέψαι κύριον τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, ἀγαλ-
λιάσεται Ἰακὼβ καὶ εὐφρανθήσεται Ἰσραήλ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[6] Propter violentiam pauperum, & propter clamorem miſerorum, nunc exurgam in iudicium, dicit Dominus: ſtatuamque redemptionem populo meo; in impios verò teſtificabor malum. [7] Eloquia Domini eloquia munda, ſicut argentum repurgatum in fuſorio ſuper terram, perpurgatum ſepties. [8] Tu Domine conſeruabis iuſtos, cuſtodies eos à generatione hac in æternum. [9] In circuitu improbi ambulant tanquam ſanguiſuga quæ ſugit ſanguinem filiorum hominum. [1] Ad laudandum, Hymnus Dauidi. PSAL. XIII.

VSquequo Domine obliuiſceris mei ſemper? vſquequò abſcondes ſplendorem vultus tui à me? [3] Vſquequò ponam conſilia in anima mea, dolorem in corde meo per diem? vſquequo exaltabitur aduerſarius meus ſuper me? [4] Reſpice & accipe orationem meam Dñe Deus meus: illumina oculos meos in lege tua, ne fortè peccem, & dormiam cum eis qui rei ſunt mortis. [5] Ne dicat inimicus meus malus: Dominatus ſum ei. oppreſſores mei exultabunt, ſi declinauero à ſemitis tuis. [6] Et ego in bonitate tua confiſus ſum: exultabit cor meum in redemptione tua: laudes dicam coram Domino, quoniam retribuit mihi bonum. [1] Ad laudandum per Dauidem. PSAL. XIIII.

DIxit inſipiens in corde ſuo: Non eſt poteſtas Dei in terra: corruperunt opera ſua; execrati ſunt bonum: adinuenerunt occaſionem: non eſt qui operetur bonum. [2] Dñs de cælo aſpicit ſuper filios hominum, vt videat num ſit intelligens, qui quærat doctrinam à conſpectu Domini. [3] Omnes conuerſi ſunt retrò, ſimul obtorpuerunt: non eſt qui operetur bonum, non eſt ne vnus quidem. [4] Nunquid ſciunt omnes operatores mendacij, deuorantes populum meum *quaſi* deuorarent panem? nomen Domini non benedixerunt. [5] Ibi timuerunt timore falſo, quo non decebat timere: quoniam verbum Domini in generatione iuſtorum. [6] Conſilium pauperis confundetis, quoniam poſuit Dominum ſpem ſuam. [7] Quis depromet è Sion redemptionem Iſraelis? cùm conuerterit Dominus captiuitatem populi ſui, exultabit Iacob, lætabitur Iſrael.

טו

1 * מִזְמוֹר לְדָוִד יְהוָה מִי־יָגוּר בְּאָהֳלֶךָ מִי־יִשְׁכֹּן בְּהַר קָדְשֶׁךָ׃
2 * הוֹלֵךְ תָּמִים וּפֹעֵל צֶדֶק וְדֹבֵר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ׃
3 * לֹא־רָגַל עַל־לְשֹׁנוֹ לֹא־עָשָׂה לְרֵעֵהוּ רָעָה וְחֶרְפָּה לֹא־נָשָׂא עַל־קְרֹבוֹ׃
4 * נִבְזֶה בְּעֵינָיו נִמְאָס וְאֶת־יִרְאֵי יְהוָה יְכַבֵּד נִשְׁבַּע לְהָרַע וְלֹא יָמִר׃
5 * כַּסְפּוֹ לֹא־נָתַן בְּנֶשֶׁךְ וְשֹׁחַד עַל־נָקִי לֹא לָקָח עֹשֵׂה־אֵלֶּה לֹא יִמּוֹט לְעוֹלָם׃

יו

1 * מִכְתָּם לְדָוִד שָׁמְרֵנִי אֵל כִּי־חָסִיתִי בָךְ׃
2 * אָמַרְתְּ לַיהוָה אֲדֹנָי אָתָּה טוֹבָתִי בַּל־עָלֶיךָ׃
3 * לִקְדוֹשִׁים אֲשֶׁר־בָּאָרֶץ הֵמָּה וְאַדִּירֵי כָּל־חֶפְצִי־בָם׃
4 * יִרְבּוּ עַצְּבוֹתָם אַחֵר מָהָרוּ בַּל־אַסִּיךְ נִסְכֵּיהֶם מִדָּם וּבַל־אֶשָּׂא אֶת־שְׁמוֹתָם עַל־שְׂפָתָי׃
5 * יְהוָה מְנָת־חֶלְקִי וְכוֹסִי אַתָּה תּוֹמִיךְ גּוֹרָלִי׃
6 * חֲבָלִים נָפְלוּ־לִי בַּנְּעִמִים אַף־נַחֲלָת שָׁפְרָה עָלָי׃
7 * אֲבָרֵךְ אֶת־יְהוָה אֲשֶׁר יְעָצָנִי אַף־לֵילוֹת יִסְּרוּנִי כִלְיוֹתָי׃
8 * שִׁוִּיתִי יְהוָה לְנֶגְדִּי תָמִיד כִּי מִימִינִי בַּל־אֶמּוֹט׃
9 * לָכֵן שָׂמַח לִבִּי וַיָּגֶל כְּבוֹדִי אַף־בְּשָׂרִי יִשְׁכֹּן לָבֶטַח׃
10 * כִּי לֹא־תַעֲזֹב נַפְשִׁי לִשְׁאוֹל לֹא־תִתֵּן חֲסִידְךָ לִרְאוֹת שָׁחַת׃
11 * תּוֹדִיעֵנִי אֹרַח חַיִּים שֹׂבַע שְׂמָחוֹת אֶת־פָּנֶיךָ נְעִמוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח׃

1 ** Pſalmus Dauid.* XV.

DOmine quis peregrinabitur in tentorio tuo? quis habitabit in monte ſancto tuo?
2 ** Qui ingreditur ſine macula, & operatur iuſtitiam, & loquitur veritatem in corde ſuo.*
3 ** Non eſt facilis in lingua ſua, nec fecit amico ſuo malum, & opprobrium non ſuſtinuit ſuper propinquo ſuo.*
4 ** Deſpicitur oculis eius improbus; timentes autem Dominum glorificat: iurat vt ſe affligat & non mutat.*
5 ** Pecuniam ſuam non dedit ad vſuram, & munera aduerſum innoxium non accepit. Qui facit hæc, non commouebitur in æternum.*

1 ** Humilis & ſimplicis Dauid.*

PSAL. XVI.

CVſtodi me Deus, quoniam ſperaui in te.
2 ** Dicens Domino: Dominus meus es tu: bene mihi non eſt ſine te.*
3 ** Sanctis qui in terra ſunt & magnificis, omnis voluntas mea in eis.*
4 ** Multiplicabuntur idola eorum poſt tergum ſequentium: non libabo libamina eorum de ſanguine, neq; aſſumã nomina eorũ in labiis meis.*
5 ** Dominus pars hæreditatis meæ & calicis mei, tu poſſeſſor ſortis meæ.*
6 ** Lineæ ceciderunt mihi in pulcherrimis: & hæreditas ſpecioſiſſima mea eſt.*
7 ** Benedicam Dominum qui dedit mihi conſilium: inſuper & noctibus erudierunt me renes mei.*
8 ** Propoſui Dominum in conſpectu meo ſemper; quia à dextris meis eſt, ne commouear.*
9 ** Propterea lætatum eſt cor meum, & exultauit gloria mea, & caro mea habitabit confidenter.*
10 ** Non enim derelinques animam meam in inferno, nec dabis ſanctum tuum videre corruptionem.*
11 ** Oſtendiſti mihi ſemitam vitæ, plenitudinem lætitiarum ante vultum tuum, decores in dextera tua æternos.*

תרגום

טו

1 תֻּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד יְיָ מַן חָמֵי לְמֵידַר בְּמַשְׁכְּנָךְ וּמַן יִזְכֵּי לְמִשְׁרֵי בְּטוּר בֵּית מַקְדְּשָׁךְ ׃ 2 דִּמְהַלֵּךְ בִּשְׁלֵימוּתָא וְעָבֵד צִדְקְתָא וּמְמַלֵּל
קְשׁוֹטָא בְּלִבְבֵיהּ ׃ 3 לָא אֲכַל קוּרְצִין בְּלִשָּׁנֵהּ לָא עֲבַד לְחַבְרֵהּ בִּישְׁתָּא וְחִסּוּדָא לָא סוֹבַר עַל קְרִיבֵהּ ׃ 4 דְּשִׁיט בְּאַנְפּוֹהִי וְדִבְסִיר וְיַת
דַּחֲלַיָּא דַיְיָ מוֹקִיר דְּיוֹמֵי לְאַבְאָשָׁא לְגַרְמֵיהּ וְלָא יְפָרֵג ׃ 5 סִימֵהּ לָא יְהַב בְּחִבּוּלְיָא וְשׁוֹחֲדָא עַל זַכָּאָה לָא קַבֵּל דְּיַעְבֵּד אִלֵּין לָא יְזוּעַ לְעָלְמִין ׃

יו

1 גְּלִיפָא תְּרִיצְתָּא לְדָוִד נְטַר יָתִי יְיָ אֲרוּם אַתְרְחֵיצֵת בְּמֵימְרָךְ ׃ 2 מַלֶּלְתְּ אַנְתְּ נַפְשִׁי קֳדָם יְיָ אֱלָהִי אַנְתְּ בְּרַם טַבְתִּי לָא אִתְיְהִיבָא
בַּר מִנָּךְ ׃ 3 לְקַדִּישַׁיָּא דִּי בְּאַרְעָא אִנּוּן וְגִוְתָנִין בְּעוֹבָדֵיהוֹן טָבַיָּא כָּל רְעוּתִי טָבָא בְּהוֹן ׃ 4 וְרַשִּׁיעַיָּא מַסְגַּן סַלְמָנֵיהוֹן וּמִן בָּתַר כֵּן מוֹחָן
לְקָרְבָא קָרְבָּנֵיהוֹן לָא אֲקַבֵּל בְּרַעֲוָא נִסְכֵּיהוֹן וְדַם קָרְבָּנֵיהוֹן וְלָא אֶדְכַּר שְׁמָהָתְהוֹן עַל שִׂפְוָתָי ׃ 5 יְיָ מוֹהֲבוּת חָלְקִי וְכָלִידִי אַנְתְּ תִּסְעַד
עַדְבִי ׃ 6 עַדְבִין נְפַלוּ לִי בְּבַסִּימוּתָא אוּף אַחְסַנְתָּא שַׁפִּירָא עֲלַי ׃ 7 אֲבָרֵךְ יַת יְיָ דְּמַלְכִינַנִי אַף בְּלֵילְיָא רְדָאָן לִי כָּלְיָתָי ׃
8 שַׁוִּיתִי מֵימְרָא דַיְיָ לְקִבְלִי תְּדִירָא אֲרוּם שָׁרְיָא שְׁכִינְתֵּהּ מִן יַמִּינִי לָא אֱזוּעַ ׃ 9 בְּגִין כֵּן חֲדָה לִבִּי וְרַנֵּן אַיְקָרִי אַף בִּסְרִי יִשְׁרֵי בִּתְכִילֵי ׃
10 מְטוּל דְּלָא תִשְׁבּוֹק נַפְשִׁי לִשְׁיוֹל לָא תִמְסוֹר זַכָּאָךְ לְמֶחְמֵי בְּשַׁחֲיוּתָא ׃
11 תְּהוֹדַע לִי אָרְחָא דְחַיֵּי שׂוֹבְעָא דְחֶדְוָתָא קֳדָם אַפָּךְ בְּסִימוּתָא בִּימִינָךְ לְעָלְמִין ׃

‡In finem Psalmus Dauid. XIIII. 1
DOmine, quis habitabit in tabernacu-
lo tuo? aut qs requiescet in mõte san-
cto tuo? ‡Qui ingreditur sine macula, & 2
operatur iustitiam. qui loquitur veritatẽ
in corde suo: ‡Qui nõ egit dolũ in lingua 3
sua, nec fecit proximo suo malũ, & oppro
briũ non accepit aduersus proximos suos.
‡Ad nihilum deductus est in cõspectu eius 4
malignus; timentes autem Dominum glo
rificat. Qui iurat proximo suo & non de-
cipit: ‡Qui pecuniã suam nõ dedit ad vsu- 5
ram, & munera super innocentes nõ acce-
pit. Qui facit hæc, non mouebitur in æ-
ternum.

‡Tituli inscriptio ipsi Dauid. 1

PSAL. XV.

COnserua me Dñe, quoniã in te speraui.
‡Dixi Dño: Dominus meus es tu, quo- 2
niam bonorum meorum non eges. ‡Sãctis 3
qui in terra eius, mirificauit Dominus, om-
nes voluntates suas in eis. ‡Multiplicatæ 4
sunt infirmitates eorum, posteà accelera-
uerunt. Non congregabo conuenticula
eorum de sanguinibus; nec memor ero
nominum eorum per labia mea. ‡Domi- 5
nus pars hæreditatis meæ & calicis mei,
tu es qui restitues hæreditatem meã mihi.
‡Funes ceciderunt mihi in præclaris 6
meis: & enim hæreditas mea præclara mi-
hi est. ‡Benedicam Dominum qui tribuit 7
intellectum mihi: insuper & vsque ad no-
ctem increpuerunt me renes mei. ‡Pro- 8
uidebam Dominũ in conspectu meo sem-
per, quoniam à dextris meis est, ne com-
mouear. ‡Propter hoc lætatum est 9
cor meum, & exultauit lingua mea; insu-
per & caro mea requiescet in spe. ‡Quo- 10
niam non derelinques animam meam in
inferno, neque dabis Sanctum tuum vi-
dere corruptionem. ‡Notas fecisti mihi 11
vias vitæ; adimplebis me lætitia cum
vultu tuo, delectationes in dextera tua vs-
que in finem.

1 ‡Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ιδʹ
Κύριε τίς παροικήσει ἐν τῷ σκηνώματί σου, ἢ τίς
κατασκηνώσει ἐν ὄρει ἁγίῳ σου;
2 ‡πορευόμενος ἄμωμος, καὶ ἐργαζόμενος δικαιο-
3 σύνην. λαλῶν ἀλήθειαν ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ, ‡ὃς οὐκ ἐδό-
λωσεν ἐν γλώσσῃ αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐποίησε τῷ πλησίον αὐτοῦ
κακόν, καὶ ὀνειδισμὸν οὐκ ἔλαβεν ἐπὶ τοῖς ἔγγιστα αὐτοῦ.
4 ‡ἐξουδένωται ἐνώπιον αὐτοῦ πονηρευόμενος, τοὺς δὲ
φοβουμένους τὸν κύριον δοξάζει. ὁ ὀμνύων τῷ πλησίον αὐ-
5 τοῦ καὶ οὐκ ἀθετῶν· ‡τὸ ἀργύριον αὐτοῦ οὐκ ἔδωκεν
ἐπὶ τόκῳ, καὶ δῶρα ἐπ' ἀθώοις οὐκ ἔλαβεν. ὁ ποιῶν ταῦ-
τα, οὐ σαλευθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα.

1 ‡Στηλογραφία τῷ δαυίδ.

ιεʹ.

Φύλαξόν με κύριε, ὅτι ἐπὶ σοὶ ἤλπισα.
2 ‡εἶπα τῷ κυρίῳ, κύριός μου εἶ σύ, ὅτι τῶν ἀγαθῶν μου
3 οὐ χρείαν ἔχεις. ‡τοῖς ἁγίοις τοῖς ἐν τῇ γῇ αὐτοῦ ἐθαυ-
μάστωσεν ὁ κύριος πάντα τὰ θελήματα αὐτοῦ ἐν αὐτοῖς.
4 ‡ἐπληθύνθησαν αἱ ἀσθένειαι αὐτῶν, μετὰ ταῦτα ἐτά-
χυναν. οὐ μὴ συναγάγω τὰς συναγωγὰς αὐτῶν ἐξ αἱ-
μάτων, οὐδ' οὐ μὴ μνησθῶ τῶν ὀνομάτων αὐτῶν διὰ χει-
λέων μου.
5 ‡κύριος μερὶς τῆς κληρονομίας μου καὶ τοῦ ποτη-
ρίου μου, σὺ εἶ ὁ ἀποκαθιστῶν τὴν κληρονομίαν μου ἐμοί.
6 ‡σχοινία ἐπέπεσέ μοι ἐν τοῖς κρατίστοις μου, καὶ γὰρ ἡ
κληρονομία μου κρατίστη μοι ἐστίν.
7 ‡εὐλογήσω τὸν κύριον τὸν συνετίσαντά με· ἔτι δὲ καὶ
ἕως νυκτὸς ἐπαίδευσάν με οἱ νεφροί μου.
8 ‡προωρώμην τὸν κύριον ἐνώπιόν μου διαπαντός, ὅτι
ἐκ δεξιῶν μου ἐστίν, ἵνα μὴ σαλευθῶ.
9 ‡διὰ τοῦτο εὐφράνθη ἡ καρδία μου, καὶ ἠγαλλιά-
σατο ἡ γλῶσσά μου, ἔτι δὲ καὶ ἡ σάρξ μου κατασκηνώ-
σει ἐπ' ἐλπίδι.
10 ‡ὅτι οὐκ ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχήν μου εἰς ᾅδην,
οὐδὲ δώσεις τὸν ὅσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν.
11 ‡ἐγνώρισάς μοι ὁδοὺς ζωῆς, πληρώσεις με εὐφρο-
σύνης μετὰ τοῦ προσώπου σου, τερπνότης ἐν τῇ δεξιᾷ σου
εἰς τέλος.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

1 Hymnus Dauidi. PSAL. XV.
DOmine, quis dignus est vt habitet in tabernaculo tuo? & quis merebitur hospitari in monte domus sanctitatis tuæ? 2 Qui ambulat
in perfectione, & operatur iustitiam, & loquitur veritatem in corde suo: 3 Non detrahit lingua sua, nec infert proximo suo ma-
lum: & opprobrium non sustinet super propinquo suo. 4 Qui despectus est in conspectu suo, & contemptus; atque timentes Dominum
glorificat: iurat vt affligat seipsum, & non mutabit. 5 Pecuniam suam non dedit ad vsuram, & munus super innocentem non accepit.
Qui facit hæc, non mouebitur in æternum.

1 Sculptura recta Dauidi. PSAL. XVI.
CVstodi me Domine, quoniam confisus sum in verbo tuo. 2 Locuta es tu anima mea coram Domino: Deus meus es tu: veruntamen
bonum meum non datum est nisi à te. 3 Sanctis qui sunt in terra, & magnificis in operibus bonis, omnis mea voluntas bona in ipsis.
4 Impij autem multiplicant idola sua, & postmodùm festinant, vt offerant munera sua: non recipiam cum beneplacito libamina eorum,
nec sanguinem oblationum eorum: neque memorabo nomina eorum in labiis meis. 5 Domine pars hæreditatis meæ & calicis mei: tu
sustentabis sortem meam. 6 Sortes ceciderunt mihi in dulcedine: etiam hæreditas præclara super me. 7 Benedicam Domino qui consu-
luit mihi; insuper in nocte castigant me renes mei. 8 Posui verbum Domini in conspectu meo semper, quoniam quiescit maiestas eius à
dextera mea, non mouebor. 9 Propterea lætatum est cor meum, & exultauit gloria mea: quin & caro mea habitabit in securitate.
10 Quoniam non derelinques animam meam in inferno: non trades iustum tuum vt videat corruptionem. 11 Docebis me viam vi-
tæ: plenitudo lætitiarum ante faciem tuam: dulcedo in dextera tua in æternum.

יז

1 * תפלה לדוד שמעה יהוה צדק הקשיבה רנתי
האזינה תפלתי בלא שפתי מרמה ׃
2 * מלפניך משפטי יצא עיניך תחזינה מישרים ׃
3 * בחנת לבי פקדת לילה צרפתני בל־תמצא
זמתי בל־יעבר־פי ׃
4 * לפעלות אדם בדבר שפתיך אני שמרתי ארחות
5 פריץ ׃ * תמך אשרי במעגלותיך בל־נמוטו פעמי ׃
6 * אני־קראתיך כי־תענני אל הט־אזנך לי שמע
7 אמרתי ׃ * הפלה חסדיך מושיע חוסים
ממתקוממים בימינך ׃
8 * שמרני כאישון בת־עין בצל כנפיך תסתירני ׃
9 * מפני רשעים זו שדוני איבי בנפש יקיפו עלי ׃
10 * חלבמו סגרו פימו דברו בגאות ׃
11 *אשרנו עתה סבבוני עיניהם ישיתו לנטות בארץ ׃
12 *דמינו כאריה יכסוף לטרף וככפיר ישב במסתרים ׃
13 * קומה יהוה קדמה פניו הכריעהו פלטה נפשי
מרשע חרבך ׃
14 * ממתים־ידך יהוה ממתים מחלד חלקם בחיים
וצפינך תמלא בטנם ישבעו בנים והניחו יתרם
לעולליהם ׃
15 * אני בצדק אחזה פניך אשבעה בהקיץ
תמונתך ׃

יח

1 * למנצח לעבד יהוה לדוד אשר דבר ליהוה
את־דברי השירה הזאת ביום הציל־יהוה אותו
מכף כל־איביו ומיד שאול ׃
2 * ויאמר ארחמך יהוה חזקי ׃
3 * יהוה סלעי ומצודתי ומפלטי אלי צורי אחסה־
בו מגני וקרן ישעי משגבי ׃

1 * *Oratio Dauid.* PSAL. XVII.

AVdi Domine iuſtitiam, intende deprecatio-
nem meam, auribus percipe orationem meã
2 *abſque labiis mendacibus.* * *De vultu tuo iudi-*
cium meum prodeat: oculi tui videãt æquitates.
3 * *Probaſti cor meum, viſitaſti nocte; confla-*
ſti me, & non inueniſti cogitationes meas non
4 *tranſire os meum.* * *In opere hominum propter*
verbum labiorum tuorum, ego obſeruaui vias
5 *latronis.* * *Suſtenta greſſus meos in callibus*
6 *tuis, & non labentur veſtigia mea.* * *Ego in-*
uocaui te, quia exaudies me Deus: inclina au-
7 *rem tuam mihi; audi eloquium meum.* * *Mira-*
bilem fac miſericordiam tuam ſaluator ſperan-
8 *tium, à reſiſtentibus dexteræ tuæ.* * *Cuſtodi*
me quaſi pupillam filiam oculi: in vmbra alarũ
9 *tuarum protege me.* * *A facie impiorum va-*
ſtantium me, inimici mei animam meam circun-
10 *dederunt.* * *Adipe ſuo concluſerunt: ore lo-*
11 *cuti ſunt ſuperbè.* * *Incedentes aduerſum*
me nunc circundederunt me: oculos ſuos poſue-
12 *runt declinare in terram.* * *Similitudo eius*
quaſi leonis deſiderantis prædam; & quaſi ca-
13 *tuli leonis ſedentis in abſconditis.* * *Surge,*
Domine, præueni faciem eius, incurua eum: ſal-
ua animam meam ab impio qui eſt gladius tuus.
14 * *A viris manus tuæ Domine qui mortui*
ſunt in profundo, quorum pars in vita, & quo-
rum de abſconditis tuis repleſti ventrem, qui ſa-
turabuntur filiis, & dimittent reliquias ſuas
paruulis eorum.
15 * *Ego in iuſtitia videbo faciem tuam: imple-*
bor cùm vigilauero ſimilitudine tua.

1 * *Victori ſeruo Domini Dauid, qui locutus*
eſt Domino verba Cantici huius in die
qua liberauit eum Dominus de manu
omnium inimicorum ſuorum, & de ma-
nu Saul: & dixit: PSAL. XVIII.

2 *DIligam te Domine fortitudo mea.*
3 * *Domine petra mea, & robur meum, &*
ſaluator meus, Deus meus, fortis meus; & ſpe-
rabo in eum; ſcutum meum, & cornu ſalutis
meæ, ſuſceptor meus.

תרגום

יז 1 צלותא לדוד קבל ייי בעותי בצדקא אצית שבוחי תצלי אודנך לצלותי בלא שפתי דנכילו ׃ 2 מן קדמך דיני יפוק עינך חמין
חריצותא ׃ 3 בחנת לבבי אסתערתא עלי בליליא סננתא לי ולא אשכחת שחיתא חשבת בישתא לא עברת ית פמי ׃ 4 ברם אכסנת על
עובדיהון דבני נשא במימר שפותך אנא נטרת ארחת חציפא ׃ 5 סעור איסתורי בהלכתך דלא יזדעזעון רגלי ׃ 6 אנא קריתי יתך
ארום תקבל צלותי אלהא אצלי אדנך לותי שמע מלולי ׃ 7 פריש זכותך פריקהון דסברי פרע להון מן מן דקימין עליהון בידא דימינך ׃
8 נטר יתי היך כבת גלגל דמציעות עינא בטלל שכינתך תטמור יתי ׃ 9 מן קדם רשיעי אלין דמחבלין יתי בעלי דבבי ברעות נפשהון
סחורין עלי ׃ 10 עתרהון סגא שומנהון כסיו פומהון מללו ברברבנותא ׃ 11 אסחורנא השתא חזרו עלנא עיניהון משון למפשט
בארעא ׃ 12 דמותה היך אריוא דמרגג למתבר והיך שחצא דיתב בטומריא ׃ 13 קום ייי אקדם אפוי חמטה פצי נפשי מרשיעא דאתחייב
קטול בסיפך ׃ 14 וצדיקיא דמסרין נפשיהון מטולתך ייי במיתותא ומשתצין מארעא חולקהון בחיי עלמא וטשיותך טבא יתמלי כריסהון
שבעת בנין וישבקון יתריהון לטלייהון ׃ 15 אנא בקשטא אחמי סבר אפך אשבע בעדן דאתער איקר פרצופך ׃ יח
1 לשבחא על נסיא דאתרחישו לעבדא דייי לדוד דשבח בנבואה קדם ייי ית פתגמי שירתא הדא על כל יומיא דשזיב ייי יתה מן ידא דבעלי
דבבוי ומחרבא דשאול ׃ 2 ואמר אחבבינך ייי תקפי ׃ 3 ייי תקפי ורחצני ומשיזב יתי אלהא דאתרעי בי קרבני לדחלתה תריסי
ומן קדמוי מתיהב לי תקוף ופרקן על בעלי דבבי רחצני ׃

*Oratio Dauid. PSAL. XVI. 1
EXaudi Dñe iuſtitiam meã, intende de-
precationẽ meã. auribus pcipe oratio-
nẽ meã nõ in labiis doloſis. *De vultu tuo 2
iudiciũ meũ prodeat, oculi*mei videant ę-
qtatẽ. *Probaſti cor meũ,*viſitaſti nocte: 3
igne examinaſti me, & non eſt inuenta in
me iniqtas. Vt nõ loquatur os meũ*opera 4
hominũ, propter verba labiorum tuorum
ego cuſtodiui vias duras. *Perfice greſſus 5
meos in ſemitis tuis, vt nõ moueantur ve-
ſtigia mea. *Ego clamaui, quoniam exau- 6
diſti me De⁹: inclina aurẽ tuã mihi, & ex-
audi verba mea. *Mirifica miſericordias 7
tuas, qui ſaluos facis ſperantes in te. A re-
ſiſtentibus dexterę tuę, *cuſtodi me Dñe 8
vt pupillã oculi. Sub vmbra alarum tuarũ
pteges me, *à facie impiorum qui afflixe- 9
runt me. Inimici mei animam meã circun-
dederunt: *Adipẽ ſuũ cõcluſerunt, os eorũ 10
locutum eſt ſupbiã. *Proiiciẽtes me nunc 11
circũdederunt me, oculos ſuos ſtatuerunt
declinare in terrã. *Suſcepunt me ſicut leo 12
paratus ad pdã, & ſicut catul⁹ leonis habi-
tãs in abditis. *Exurge Dñe, pueni * eos, & 13
ſupplanta*eos: eripe animã meã ab impio,
frameã tuam *ab inimicis manus tuę. Dñe 14
à paucis de terra diuide eos in vita eorũ,
& de abſcõditis tuis adimpletus eſt ven-
ter eorum. Saturati ſunt filiis, & dimiſerũt
reliquias*paruulis ſuis: *Ego autem in iu- 15
ſtitia apparebo conſpectui tuo. Satiabor
cùm apparuerit mihi gloria tua.
*In finem puero Domini Dauid, qui 1
locutus eſt Domino verba cantici hu
ius, in die qua eripuit eum Dominus
de manu omnium inimicorum eius,
& de manu Saul: & dixit:

PSAL. XVII.

DIligam te Domine fortitudo mea. 2
*Dñs firmamentum meum, & refu- 3
gium meũ, & liberator meus: Deus meus
adiutor meus, & ſperabo in eũ. protector
me⁹ & cornu ſalutis meę, & ſuſceptor me⁹.

1 * Προσευχὴ τοῦ δαυίδ. ιϛ΄.
Εἰσάκουσον κύριε δικαιοσύνης μου, πρόσχες τῇ δεήσει μου:
ἐνώτισαι τὴν προσευχήν μου οὐκ ἐν χείλεσι δολίοις.
2 * ἐκ προσώπου σου τὸ κρίμα μου ἐξέλθοι, οἱ ὀφ-
3 θαλμοί μου ἰδέτωσαν εὐθύτητας. * ἐδοκίμασας τὴν
καρδίαν μου, ἐπεσκέψω νυκτός, ἐπύρωσάς με, καὶ οὐχ εὑρέθη
4 ἐν ἐμοὶ ἀδικία. ὅπως ἂν μὴ λαλήσῃ τὸ στόμα μου * τὰ ἔρ-
γα τῶν ἀνθρώπων, διὰ τοὺς λόγους τῶν χειλέων σου ἐγὼ ἐ-
5 φύλαξα ὁδοὺς σκληράς. * κατάρτισαι τὰ διαβήμα-
τά μου ἐν ταῖς τρίβοις σου, ἵνα μὴ σαλευθῶσι τὰ διαβή-
6 ματά μου. * ἐγὼ ἐκέκραξα, ὅτι ἐπήκουσάς μου ὁ θεός·
κλῖνον τὸ οὖς σου ἐμοί, καὶ εἰσάκουσον τῶν ῥημάτων μου.
7 * θαυμάστωσον τὰ ἐλέη σου ὁ σώζων τοὺς ἐλπίζοντας
ἐπὶ σέ. ἐκ τῶν ἀνθεστηκότων τῇ δεξιᾷ σου·
8 * φύλαξόν με κύριε ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ. ἐν σκέπῃ
9 τῶν πτερύγων σου σκεπάσεις με, * ἀπὸ προσώπου ἀσε-
βῶν τῶν ταλαιπωρησάντων με. οἱ ἐχθροί μου τὴν ψυ-
10 χήν μου περιέσχον, * τὸ στέαρ αὐτῶν συνέκλεισαν, τὸ
11 στόμα αὐτῶν ἐλάλησεν ὑπερηφανίαν. * ἐκβαλόντες
με νυνὶ περιεκύκλωσάν με, τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἔ-
12 θεντο ἐκκλῖναι ἐν τῇ γῇ. * ὑπέλαβόν με ὡσεὶ λέων
ἕτοιμος εἰς θήραν, καὶ ὡσεὶ σκύμνος οἰκῶν ἐν ἀποκρύφοις.
13 * ἀνάστηθι κύριε, πρόφθασον αὐτούς, καὶ ὑποσκέλισον
αὐτούς, ῥῦσαι τὴν ψυχήν μου ἀπὸ ἀσεβοῦς, ῥομφαίαν σου
14 * ἀπὸ ἐχθρῶν τῆς χειρός σου. κύριε ἀπὸ ὀλίγων ἀπὸ
γῆς διαμέρισον αὐτοὺς ἐν τῇ ζωῇ αὐτῶν καὶ τῶν κεκρυμ-
μένων σου ἐπλήσθη ἡ γαστὴρ αὐτῶν. ἐχορτάσθησαν υἱῶν, καὶ
ἀφῆκαν τὰ κατάλοιπα τοῖς νηπίοις αὐτῶν·
15 * ἐγὼ δὲ ἐν δικαιοσύνῃ ὀφθήσομαι τῷ προσώπῳ σου. χορ-
τασθήσομαι ἐν τῷ ὀφθῆναί μοι τὴν δόξαν σου.
1 * Εἰς τὸ τέλος τῷ παιδὶ κυρίου τῷ δαυίδ, ἃ ἐλάλη-
σε τῷ κυρίῳ τοὺς λόγους τῆς ᾠδῆς ταύτης, ἐν ἡμέρᾳ ᾗ
ἐρρύσατο αὐτὸν ὁ κύριος ἐκ χειρὸς πάντων τῶν ἐχ-
θρῶν αὐτοῦ, καὶ ἐκ χειρὸς σαούλ· καὶ εἶπεν·
ιζ΄.
2 * Ἀγαπήσω σε κύριε ἡ ἰσχύς μου· * κύριος στερέωμά
3 μου, καὶ καταφυγή μου, καὶ ῥύστης μου. ὁ θεός μου βοη-
θός μου, καὶ ἐλπιῶ ἐπ᾽ αὐτόν. ὑπερασπιστής μου καὶ κέ-
ρας σωτηρίας μου, καὶ ἀντιλήπτωρ μου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

1 Oratio Dauidi. PSAL. XVII.

SVſcipe Domine deprecationẽ meã in iuſtitia; attende laudationi meæ; inclina aurẽ tuã ad orationẽ meã abſq; labiis doli. 2 A cõſpectu tuo
iudiciũ meum pdibit, oculi tui vident ęquitatẽ. 3 Probaſti cor meũ, viſitaſti ſuper me in nocte, examinaſti me, & nõ inueniſti corruptio-
nẽ: cogitaui malũ, non tranſiuit os meũ. 4 Verè argui opera filiorum hominũ; in verbo labiorũ tuorũ ego obſeruaui viã impudẽtis. 5 Suſtenta
greſſus meos in ſemitis tuis, vt nõ moueãtur pedes mei. 6 Ego inuocaui te, quoniã accipies orationẽ meã: Deus inclina aurẽ tuã ad me; audi
eloquiũ meum. 7 Mirandã exhibe puritatẽ tuã redẽptor ſperantiũ: vlciſcere illos ab iis qui inſurgũt in ipſos manu dextera tua. 8 Cuſtodi me
ſicut pupillã orbicularẽ quæ eſt in medio oculi: in vmbra maieſtatis tuæ abſcõde me. 9 A conſpectu impiorũ horũ qui me perdunt: aucto-
res inimicitiæ meæ deſiderio animarũ ſuarũ circundederunt me. 10 Opulentia eorũ multiplicata eſt; adipe ſuo operti ſunt; ore ſuo locuti ſunt
magnifica. 11 Greſſus noſtros nũc circundederunt ſuper nos: oculos ſuos ponũt vt ſe diffundãt in terrã. 12 Similitudo eius ſicut leonis deſi-
derantis prędã; & ſicut catuli leonis degentis in luſtris. 13 Surge Domine, præueni faciem eius, incurua eum: erue animam meam ab impio,
qui meretur interfici gladio tuo. 14 Et iuſtorum, qui tradiderunt animas ſuas propter te Domine morti, & abſciſi ſunt de terra, eorum pars
eſt in vita æterna; & abſconſione boni tui implebitur venter eorum: ſaturabuntur filij, & relinquent reliquias ſuas puerulis ſuis. 15 Ego in
veritate videbo aſpectum faciei tuæ: ſatiabor in tempore quo euigilauerit gloria vultus tui. PSAL. XVIII.

1 Ad canendum ſuper mirabilibus quæ abũdè cõtigerunt ſeruo Domini Dauidi, qui cecinit in prophetia coram Domino verba can-
tici huius, pro omnibus diebus quibus liberauerat eum Dominus de manu inimicorum ſuorum, & de gladio Saulis. ait itaque:
DIligam te Domine fortitudo mea. 3 Dominus fortitudo mea & fiducia mea, & liberans me, Deus qui complacuit ſibi in me; ad-
iunxit me timori ſuo: ſcutum meum, quoniã à pręſentia eius data eſt mihi fortitudo & ſalus ſuper auctores inimicitiæ meæ; ſpes mea.

4 * מְהֻלָּל אֶקְרָא יְהוָה וּמִן־אֹיְבַי אִוָּשֵׁעַ׃
5 * אֲפָפוּנִי חֶבְלֵי־מָוֶת וְנַחֲלֵי בְלִיַּעַל יְבַעֲתוּנִי׃
6 * חֶבְלֵי שְׁאוֹל סְבָבוּנִי קִדְּמוּנִי מוֹקְשֵׁי מָוֶת׃
7 * בַּצַּר־לִי אֶקְרָא יְהוָה וְאֶל־אֱלֹהַי אֲשַׁוֵּעַ יִשְׁמַע
מֵהֵיכָלוֹ קוֹלִי וְשַׁוְעָתִי לְפָנָיו תָּבוֹא בְאָזְנָיו׃
8 * וַתִּגְעַשׁ וַתִּרְעַשׁ הָאָרֶץ וּמוֹסְדֵי הָרִים יִרְגָּזוּ
וַיִּתְגָּעֲשׁוּ כִּי־חָרָה לוֹ׃
9 * עָלָה עָשָׁן בְּאַפּוֹ וְאֵשׁ־מִפִּיו תֹּאכֵל גֶּחָלִים
בָּעֲרוּ מִמֶּנּוּ׃
10 * וַיֵּט שָׁמַיִם וַיֵּרַד וַעֲרָפֶל תַּחַת רַגְלָיו׃
11 * וַיִּרְכַּב עַל־כְּרוּב וַיָּעֹף וַיֵּדֶא עַל־כַּנְפֵי־רוּחַ׃
12 * יָשֶׁת חֹשֶׁךְ סִתְרוֹ סְבִיבוֹתָיו סֻכָּתוֹ חֶשְׁכַת־מַיִם
עָבֵי שְׁחָקִים׃
13 * מִנֹּגַהּ נֶגְדּוֹ עָבָיו עָבְרוּ בָּרָד וְגַחֲלֵי־אֵשׁ׃
14 * וַיַּרְעֵם בַּשָּׁמַיִם יְהוָה וְעֶלְיוֹן יִתֵּן קֹלוֹ בָּרָד
וְגַחֲלֵי־אֵשׁ׃
15 * וַיִּשְׁלַח חִצָּיו וַיְפִיצֵם וּבְרָקִים רָב וַיְהֻמֵּם׃
16 * וַיֵּרָאוּ אֲפִיקֵי מַיִם וַיִּגָּלוּ מוֹסְדוֹת תֵּבֵל מִגַּעֲרָתְךָ
יְהוָה מִנִּשְׁמַת רוּחַ אַפֶּךָ׃
17 * יִשְׁלַח מִמָּרוֹם יִקָּחֵנִי יַמְשֵׁנִי מִמַּיִם רַבִּים׃
18 * יַצִּילֵנִי מֵאֹיְבִי עָז וּמִשֹּׂנְאַי כִּי־אָמְצוּ מִמֶּנִּי׃
19 * יְקַדְּמוּנִי בְיוֹם־אֵידִי וַיְהִי־יְהוָה לְמִשְׁעָן לִי׃
20 * וַיּוֹצִיאֵנִי לַמֶּרְחָב יְחַלְּצֵנִי כִּי חָפֵץ בִּי׃
21 * יִגְמְלֵנִי יְהוָה כְּצִדְקִי כְּבֹר יָדַי יָשִׁיב לִי׃
22 * כִּי־שָׁמַרְתִּי דַּרְכֵי יְהוָה וְלֹא־רָשַׁעְתִּי
מֵאֱלֹהָי׃
23 * כִּי כָל־מִשְׁפָּטָיו לְנֶגְדִּי וְחֻקֹּתָיו לֹא־אָסִיר
מֶנִּי׃
24 * וָאֱהִי תָמִים עִמּוֹ וָאֶשְׁתַּמֵּר מֵעֲוֺנִי׃

4 *Laudatum inuocabo Dominum, & ab ini-*
5 *micis meis saluus ero.* * *Circundederunt me*
funes mortis, & torrentes iniquitatis terrue-
6 *runt me.* * *Funes inferni circundederunt me,*
7 *præuenerunt me laquei mortis.* * *In tribula-*
tione mea inuocabo Dominum, & ad Deum
meum clamabo; & exaudiet de templo suo vo-
cem meam; & clamor meus ante faciem eius
8 *veniet in aures eius.* * *Commota est & con-*
tremuit terra, & fundamenta montium con-
cussa sunt & conquassata sunt, quoniam iratus
9 *est.* * *Ascendit fumus in furore eius, & ignis*
ex ore eius deuorans; carbones incensi sunt ab
10 *eo.* * *Inclinauit cælos & descendit, & caligo*
11 *sub pedibus eius.* * *Et ascendit super Che-*
rub & volauit, & transuolauit super pennas
12 *venti.* * *Posuit tenebras latibulum suum,*
in circuitu eius tabernaculum eius, tenebrosa a-
13 *qua in nubibus ætheris.* * *Præ fulgore in*
conspectu eius nubes transierunt, grando &
14 *carbones ignis.* * *Et intonuit de cælo Do-*
minus, & Altissimus dedit vocem suam: gran-
15 *dinem, & carbones ignis.* * *Et misit sagittas*
suas & dissipauit eos, & fulgura multipli-
16 *cauit & consumpsit eos.* * *Et apparuerunt*
effusiones aquarum, & reuelata sunt funda-
menta orbis, ab increpatione tua Domine, ab in-
17 *spiratione spiritus furoris tui.* * *Misit de*
alto, accepit me; extraxit me de aquis multis.
18 * *Liberauit me de inimicis meis potentissimis*
& de his qui oderunt me, quoniam robustiores
me erant.
19 * *Præuenerunt me in die afflictionis meæ: et*
factus est Dominus firmamentum meum.
20 * *Et eduxit me in latitudinem; liberauit me,*
21 *quia placuit ei.* * *Retribuit mihi Dominus*
secundùm iustitiam meam, & secundùm mun-
ditiam manuum mearum reddidit mihi.
22 * *Quia custodiui vias Domini, & non egi*
impiè à Deo meo.
23 * *Omnia enim iudicia eius in conspectu meo,*
& præcepta eius non amoui à me.
24 * *Et fui immaculatus cum eo, & custodiui*
me ab iniquitate mea.

תרגום

4 בתשבחתא אנא מצלי קדם יי ומבעלי דבבי פרק יתי׃ 5 אקפתני עקא כאתתא דיתבא על מתברא וחיל לית לה למילד והיא מסתכנא
לספא סיעת טלומיא בעתת יתי׃ 6 משרית חייבין אקפוני אקדמו יתי דמזינין בזיני קטול׃ 7 כד עיק לי אנא מצלי קדם יי וקדם אלהי
אנא מתחנן ומקבל צלותי מהיכל קדשה דבשמיא ובעותי קדמוי מתקבלא באודנוי ומתעבדא׃ 8 ואתרגפת ואתרגשת ארעא ואשתות טוריא
זעו ואתרטישו מטול דתקיף לה׃ 9 סלק קטרא קדמוי שלח רגזה כאשא בערא גומרין דנור דלקא מן מימרה׃ 10 וארכין שמיא
ואתגלי ועגן אמיטתא כבש קדמוי׃ 11 ואתגלי בגבורתה על כרובין קלילין ודבר בתקוף על גדפי זעפא׃ 12 אשרי שכינתה בערפלא
ואתחור בענני יקרה היך מטללתא ואחית מטרין על עמה ומיין תקיפין מרכפת עננין דקבלא על רשיעיא מן רומה דעלמא׃ 13 מזהור
יקרה ענני שמיא עברו במזופיתה היך גומרין דנור וברדא דלקא מן מימרה׃ 14 ואכלי בשמיא יי ועילאה ארים מימרה רמא ברדא
וגומרין דנור׃ 15 ושדר מימרה היך גררין ובדרנון וברקין סגיאין ושגושנון׃ 16 ואתחמיו עמקי מיא ואתגליו שתסיא דתבל
במזופיתך יי מן מימר תקוף רגזך׃ 17 שלח מן רומא דברני ושזבני מעממין סגיעין׃ 18 שזבני מבעלי דבבי ארום עשינין אינון וממסנאי
ארום אתגברו עלי׃ 19 אקדמו לי ביום טלטולי והוה מימרא דיי סמיך לי׃ 20 ואפיק יתי לרווחא שזבני מטול דאתרעי בי׃ 21 ישלמנני
יי כזכותי היך ברירות ידי יתיב לי׃ 22 מטול דנטרית אורחן דתקנן קדם יי ולא הליכת ברשע קדם אלהי׃ 23 מטול דכל דינוי גלין
לקבלי לעבדהון וקימוי לא אעדי מני׃ 24 ואהוי שלים בדחלתה והוית נטר נפשי מחובין׃

‡Laudās inuocabo Dñm, & ab inimicis 4
meis ſaluus ero. ‡Circundederunt me do- 5
lores mortis, & torrētes iniq̃tatis cōturba-
uerūt me. ‡Dolores inferni circundederūt 6
me, p̃occupauerunt me laquei mortis. ‡ Et 7
in tribulatione mea inuocaui Dñm, & ad
Deū meum clamaui. *exaudiuit de templo
ſancto ſuo vocē meā, & clamor meus in cō
ſpectu eius *introibit in aures eius. ‡Et cō- 8
mota eſt & cōtremuit terra, & fundamēta
mōtium cōturbata ſunt & commota ſunt,
quoniā iratus eſt eis Deus. ‡Aſcēdit fumus 9
in ira eius, & ignis à facie eius *exardeſcet,
carbones ſuccēſi ſunt ab eo. ‡Et inclinauit 10
cælos & deſcendit, & caligo ſub pedibus e-
ius. ‡Et aſcendit ſup̃ Cherubim & volauit; 11
volauit ſup̃ pennas ventorum. ‡Et poſuit 12
tenebras latibulum ſuum, in circuitu eius
tabernaculū eius, tenebroſa aqua in nubi-
bus aëris. ‡Præ fulgore in conſpectu eius 13
nubes trāſierunt, grādo & carbones ignis.
‡Et intonuit de cælo Dñs, & Altiſsim9 de- 14
dit vocem ſuā*. ‡Miſit ſagittas* & diſsipa- 15
uit eos; & fulgura multiplicauit, & cōtur-
bauit eos. ‡ Et apparuerūt fontes aquarū, 16
& reuelata ſunt fundamenta orbis *terræ,
ab increpatione tua Domine, ab inſpira-
tione ſpiritus irę tuæ. ‡Miſit de ſummo, & 17
accepit me; aſſumpſit me de aquis multis.
‡Eripiet me de inimicis meis fortiſsimis, 18
& ab iis qui oderunt me, quoniam con-
fortati ſunt ſuper me. ‡ Præuenerunt me 19
in die afflictionis meę, & factus eſt Domi-
nus *protectio mea. ‡Et eduxit me in lati- 20
tudinem: ſaluum faciet me, quoniam vo-
luit me. ‡Et retribuet mihi Dominus ſe- 21
cundùm iuſtitiam meam, & ſecundùm
puritatem manuum mearum retribuet
mihi. ‡Quia cuſtodiui vias Domini, nec 22
impiè geſsi à Deo meo. ‡ Quoniam 23
omnia iudicia eius in conſpectu meo, &
iuſtitias eius non repuli à me. ‡ Et ero 24
immaculatus cum eo: & obſeruabo me ab
iniquitate mea.

4 ‡ αἰνῶν ἐπικαλέσομαι τὸν κύριον, καὶ ἐκ τῶν ἐχθρῶν
5 μου σωθήσομαι. ‡ περιέσχον με ὠδῖνες θανάτου, καὶ
6 χείμαρροι ἀνομίας ἐξετάραξάν με. ‡ ὠδῖνες ἅδου
περιεκύκλωσάν με, προέφθασάν με παγίδες θανάτου.
7 ‡ καὶ ἐν τῷ θλίβεσθαί με ἐπεκαλεσάμην τὸν κύριον,
καὶ πρὸς τὸν θεόν μου ἐκέκραξα. ἤκουσεν ἐκ ναοῦ ἁγίου
αὐτοῦ φωνῆς μου, καὶ ἡ κραυγή μου ἐνώπιον αὐτοῦ εἰσελεύ-
8 (σεται) εἰς τὰ ὦτα αὐτοῦ. ‡ καὶ ἐσαλεύθη καὶ ἔντρομος
ἐγενήθη ἡ γῆ, καὶ τὰ θεμέλια τῶν ὀρέων ἐταράχθησαν
καὶ ἐσαλεύθησαν, ὅτι ὠργίσθη αὐτοῖς ὁ θεός.
9 ‡ ἀνέβη καπνὸς ἐν ὀργῇ αὐτοῦ, καὶ πῦρ ἀπὸ προσώπου
αὐτοῦ καταφλεγήσεται, ἄνθρακες ἀνήφθησαν ἀπ᾽ αὐτοῦ.
10 ‡ καὶ ἔκλινεν οὐρανοὺς καὶ κατέβη, καὶ γνόφος ὑπὸ τοὺς
11 πόδας αὐτοῦ. ‡ καὶ ἐπέβη ἐπὶ χερουβὶμ καὶ ἐπε-
τάσθη, ἐπετάσθη ἐπὶ πτερύγων ἀνέμων.
12 ‡ καὶ ἔθετο σκότος ἀποκρυφὴν αὐτοῦ κύκλῳ αὐτοῦ ἡ σκη-
νὴ αὐτοῦ, σκοτεινὸν ὕδωρ ἐν νεφέλαις ἀέρων.
13 ‡ ἀπὸ τῆς τηλαυγήσεως ἐνώπιον αὐτοῦ αἱ νεφέλαι διῆλ-
θον, χάλαζα καὶ ἄνθρακες πυρός.
14 ‡ καὶ ἐβρόντησεν ἐξ οὐρανοῦ ὁ κύριος, καὶ ὁ ὕψιστος
15 ἔδωκε φωνὴν αὐτοῦ. ‡ ἐξαπέστειλε βέλη καὶ ἐσκόρ-
πισεν αὐτούς, καὶ ἀστραπὰς ἐπλήθυνε, καὶ συνετάραξεν
16 αὐτούς. ‡ καὶ ὤφθησαν αἱ πηγαὶ τῶν ὑδάτων, καὶ ἀνε-
καλύφθη τὰ θεμέλια τῆς οἰκουμένης. ἀπὸ ἐπιτιμήσεώς σου
κύριε, ἀπὸ ἐμπνεύσεως πνεύματος ὀργῆς σου.
17 ‡ ἐξαπέστειλεν ἐξ ὕψους καὶ ἔλαβέ με, προσελάβε-
18 τό με ἐξ ὑδάτων πολλῶν. ‡ ῥύσεταί με ἐξ ἐχθρῶν
μου δυνατῶν, καὶ ἐκ τῶν μισούντων με, ὅτι ἐστερεώθη-
19 σαν ὑπὲρ ἐμέ. ‡ προέφθασάν με ἐν ἡμέρᾳ κα-
κώσεώς μου, καὶ ἐγένετο κύριος ἀντιστήριγμά μου.
20 ‡ καὶ ἐξήγαγέ με εἰς πλατυσμόν, ῥύσεταί με, ὅτι ἠ-
21 θέλησέ με. ‡ καὶ ἀνταποδώσει μοι κύριος κατὰ
τὴν δικαιοσύνην μου, καὶ κατὰ τὴν καθαριότητα τῶν χει-
22 ρῶν μου ἀνταποδώσει μοι. ‡ ὅτι ἐφύλαξα τὰς ὁδοὺς
κυρίου, καὶ οὐκ ἠσέβησα ἀπὸ τοῦ θεοῦ μου.
23 ‡ ὅτι πάντα τὰ κρίματα αὐτοῦ ἐνώπιόν μου, καὶ τὰ δι-
καιώματα αὐτοῦ οὐκ ἀπέστησα ἀπ᾽ ἐμοῦ.
24 ‡ καὶ ἔσομαι ἄμωμος μετ᾽ αὐτοῦ, καὶ φυλάξομαι
ἀπὸ τῆς ἀνομίας μου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

4 In hymno ego preces fundo coram Dño, & ab inimicis meis redimit me. 5 Circundedit me anguſtia ſicut mulieris quæ ſedet in partu;
nec vis eſt ei pariendi; ipſáq; periclitatur ad mortem; caterua peruerſorum cōturbauit me. 6 Cohors ſceleratorum obſederunt me, p̃uenerūt
me armati armis occiſionis. 7 Quando anguſtia eſt mihi, ego oro coram Dño, & coram Deo meo ego deprecor: & accipit orationē meā de
tēplo ſanctitatis ſuæ, quod eſt in cælis: & deprecatio mea corā ipſo recipitur in auribus eius, & effectui demādatur. 8 Et cōtremuit & cōmota
eſt terra, & fundamēta montiū cōmota ſunt & concuſſa ſunt, quoniā iraſcebatur ei. 9 Aſcēdit fumus corā eo, immiſit furorē ſuū ſicut ignem
ardentē: carbones ignis incenſi à verbo eius. 10 Et inclinauit cælos & apparuit gloria eius, & nubē tenebroſam ſuppoſuit corā ſe. 11 Et viſus
eſt in robore ſuo ſuper Cherubin leuiſſimos, & adduxit potētiā ſuper alas turbinis: 12 Collocauit maieſtatem ſuā in caligine, & circūdata eſt
nubibus gloria eius ſicut tabernaculū: & deſcēdere fecit pluuiam ſuper populū ſuū, & aquas validas à cōmotione nubiū tenebroſarū ſuper
impios ab altitudine mūdi. 13 A ſplendore gloriæ eius nubes cæli trāſierunt, in increpatione eius ſicut carbones ignis, & grādo ardēs à verbo
eius. 14 Et intonuit in cælis Dñs, & Altiſſimus exaltauit verbū ſuū; proiecit grandinē & carbones ignis. 15 Et miſit verbū ſuū tanquā ſagit-
tas, & diſperſit eos; & fulgura plurima, & interturbauit eos. 16 Et apparuerunt profunditates aquarū, & diſcooperta ſunt fundamēta orbis
ab increpatione tua Dñe, à verbo vehemēti iræ tuæ. 17 Miſit ab excelſo, accepit me, & eripuit me de populis plurimis. 18 Eripuit me ab ini-
micis meis, quoniam potentes erant; ab oſoribus meis, quoniam inualuerant ſupra me. 19 Præuenerunt me in die migrationis meæ, & fuit
verbum Domini fulcrum mihi. 20 Et eduxit me in latitudinem: liberauit me, quoniam ſibi complacuit in me. 21 Retribuet mihi Do-
minus ſecundùm iuſtitiam meam, ſecundùm munditiam manuum mearum reddet mihi. 22 Quia cuſtodiui vias rectas ante Domi-
num, & non ambulaui in improbitate coram Deo meo. 23 Quoniam omnia iudicia eius manifeſta ſunt coram me vt faciam ea: & pacta
eius non remouebo à me. 24 Et fui perfectus in timore eius: & fuit ſeruator animæ meæ à peccatis.

25 * וַיָּשֶׁב־יְהוָה לִי כְצִדְקִי כְּבֹר יָדַי לְנֶגֶד עֵינָיו׃
26 * עִם־חָסִיד תִּתְחַסָּד עִם־גְּבַר תָּמִים תִּתַּמָּם׃
27 * עִם־נָבָר תִּתְבָּרָר וְעִם־עִקֵּשׁ תִּתְפַּתָּל׃
28 * כִּי־אַתָּה עַם־עָנִי תוֹשִׁיעַ וְעֵינַיִם רָמוֹת
תַּשְׁפִּיל׃
29 * כִּי־אַתָּה תָּאִיר נֵרִי יְהוָה אֱלֹהַי יַגִּיהַּ
חָשְׁכִּי׃
30 * כִּי־בְךָ אָרֻץ גְּדוּד וּבֵאלֹהַי אֲדַלֶּג־שׁוּר׃
31 * הָאֵל תָּמִים דַּרְכּוֹ אִמְרַת־יְהוָה צְרוּפָה מָגֵן הוּא
לְכֹל הַחוֹסִים בּוֹ׃
32 * כִּי מִי אֱלוֹהַּ מִבַּלְעֲדֵי יְהוָה וּמִי צוּר זוּלָתִי אֱלֹהֵינוּ׃
33 * הָאֵל הַמְאַזְּרֵנִי חָיִל וַיִּתֵּן תָּמִים דַּרְכִּי׃
34 * מְשַׁוֶּה רַגְלַי כָּאַיָּלוֹת וְעַל בָּמֹתַי יַעֲמִידֵנִי׃
35 * מְלַמֵּד יָדַי לַמִּלְחָמָה וְנִחֲתָה קֶשֶׁת־נְחוּשָׁה
36 זְרוֹעֹתָי׃ * וַתִּתֶּן־לִי מָגֵן יִשְׁעֶךָ וִימִינְךָ תִסְעָדֵנִי
וְעַנְוַתְךָ תַרְבֵּנִי׃
37 * תַּרְחִיב צַעֲדִי תַחְתָּי וְלֹא מָעֲדוּ קַרְסֻלָּי׃
38 * אֶרְדּוֹף אוֹיְבַי וְאַשִּׂיגֵם וְלֹא־אָשׁוּב עַד־כַּלּוֹתָם׃
39 * אֶמְחָצֵם וְלֹא־יֻכְלוּ קוּם יִפְּלוּ תַּחַת רַגְלָי׃
40 * וַתְּאַזְּרֵנִי חַיִל לַמִּלְחָמָה תַּכְרִיעַ קָמַי תַּחְתָּי׃
41 * וְאֹיְבַי נָתַתָּה לִּי עֹרֶף וּמְשַׂנְאַי אַצְמִיתֵם׃
42 * יְשַׁוְּעוּ וְאֵין מוֹשִׁיעַ עַל־יְהוָה וְלֹא עָנָם׃
43 * וְאֶשְׁחָקֵם כְּעָפָר עַל־פְּנֵי־רוּחַ כְּטִיט חוּצוֹת
אֲרִיקֵם׃
44 * תְּפַלְּטֵנִי מֵרִיבֵי עָם תְּשִׂימֵנִי לְרֹאשׁ גּוֹיִם עַם
לֹא־יָדַעְתִּי יַעַבְדוּנִי׃
45 * לְשֵׁמַע אֹזֶן יִשָּׁמְעוּ לִי בְּנֵי נֵכָר יְכַחֲשׁוּ־לִי׃
46 * בְּנֵי־נֵכָר יִבֹּלוּ וְיַחְרְגוּ מִמִּסְגְּרוֹתֵיהֶם׃
47 * חַי־יְהוָה וּבָרוּךְ צוּרִי וְיָרוּם אֱלוֹהֵי יִשְׁעִי׃
48 * הָאֵל הַנּוֹתֵן נְקָמוֹת לִי וַיַּדְבֵּר עַמִּים תַּחְתָּי׃

25 * *Et reſtituit mihi Dominus ſecundùm iuſti-*
tiam meam, & ſecundùm manuum mearum
26 *munditiam in conſpectu oculorum eius.* * *Cum*
ſancto ſanctus eris, & cum viro innocente in-
27 *nocenter ages.* * *Et cum electo electus eris,*
28 *& cum peruerſo peruerteris.* * *Quoniam po-*
pulum pauperem ſaluabis, & oculos excelſos hu-
29 *miliabis.* * *Quia tu illuminas lucernam meam:*
domine Deus meus illuminabis tenebras meas.
30 * *In te enim curram accinctus, & in Deo*
31 *meo tranſiliam murum.* * *Deus immacula-*
ta via eius, eloquium Domini igne examina-
tum, ſcutum eſt omnium ſperantium in ſe.
32 * *Quis eſt Deus præter Dominum? et quis*
fortis præter Deum noſtrum?
33 * *Deus qui accingit me fortitudine, & po-*
ſuit immaculatam viam meam.
34 * *Coæquans pedes meos ceruis, & ſuper ex-*
celſa mea ſtatuens me.
35 * *Docens manus meas ad prœlium, & com-*
ponens quaſi arcum æreum brachia mea.
36 * *Dediſti mihi clypeum ſalutis tuæ, & dex-*
tera tua confortabit me, & manſuetudo tua
37 *multiplicabit me.* * *Dilatabis greſſus meos*
ſubter me, & non deficient tali mei.
38 * *Perſequar inimicos meos & apprehēdam*
eos, & non reuertar donec conſumam eos.
39 * *Cædam eos & non poterunt ſurgere: ca-*
dent ſub pedibus meis.
40 * *Accinxiſti me fortitudine ad prælium, in-*
curuaſti reſiſtentes mihi ſub me.
41 * *Et inimicorum meorum dediſti mihi dor-*
42 *ſum, & odientes me diſperdidiſti.* * *Clamabunt,*
& non erit qui ſaluet, ad Dominum & non ex-
43 *audiet eos.* * *Et delebo eos vt puluerem ante fa-*
ciem venti: vt lutum platearum proiiciam eos.
44 * *Saluabis me à contradictionibus populi, pones*
me in caput gentiū; populus quem ignoraui ſer-
45 *uiet mihi.* * *Auditione auris obediet mihi: fi-*
46 *lij alieni mentiti ſunt mihi.* * *Filij alieni de-*
fluent, & contrahentur in anguſtiis ſuis.
47 * *Viuit Dominus & benedictus Deus meus,*
48 *& exaltetur Deus ſalutis meæ.* * *Deus qui das*
vindictas mihi, & ſubdidiſti populos ſub me.

תרגום

25 וּפְרַע יְיָ לִי הֵיךְ זְכוּתִי הֵיךְ בְּרִירוּת יְדַי קֳדָם מֵימְרֵהּ׃ 26 עִם אַבְרָהָם דְּאִשְׁתְּכַח חֲסִיד קֳדָמָךְ אַסְגֵּיתָא לְמֶעְבַּד חִסְדָּא וְעִם זַרְעֵהּ יִצְחָק דַּהֲוָה
שְׁלִים בִּדְחַלְתָּךְ אַשְׁלֶמְתָּא מֵימַר רְעוּתָךְ עִמֵּהּ׃ 27 עִם יַעֲקֹב דְּהַלֵּךְ בְּבִרִירוּתָא קֳדָמָךְ בְּחַרְתָּ בְּנוֹהִי מִכָּל עַמְמַיָּא וְאַפְרֵשְׁתָּא זַרְעֵהּ מִכָּל
פְּסוּלָא וְעִם פַּרְעֹה וְעִם מִצְרָאֵי דַּחֲשַׁבוּ מַחְשְׁבָן בִּישָׁן עַל עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל בַּלְבֵּלְתִּנּוּן בְּמַחְשְׁבָתְהוֹן׃ 28 מְטוּל דְּאַנְתְּ יַת עַמָּךְ דַּחֲשִׁיכִין אַתְּ עָתִיד
לְמִפְרְקְהוֹן וּבְמֵימְרָךְ אַמַּיָּא תַּקִּיפַיָּא דְּמִתְגַּבְּרִין עֲלֵיהוֹן תַּמְאִךְ׃ 29 מְטוּל דְּאַנְתְּ מַנְהַר שְׁרַגֵי יְיָ אֱלָהִי יַנְהַר קַבְלִי׃ 30 מְטוּל דִּבְמֵימְרָךְ אַסְגֵּי
מַשִּׁרְיָן וּבְמֵימַר אֱלָהִי אֶכְבּוֹשׁ כְּרַכִּין תַּקִּיפִין׃ 31 אֱלָהָא דְּכֵיוָנָן אָרְחָתֵיהּ אוֹרַיְתָא דַּיְיָ בְּחִירְתָא תְּרִיסָא הוּא לְכָלְהוֹן דְּמִתְרַחֲצִין בְּמֵימְרֵהּ׃
32 אֲרוּם עַל נִיסָא וּפוּרְקָנָא דְּתַעְבֵּד לִמְשִׁיחָךְ וְלִשְׁיוּרֵי עַמָּךְ דְּיִשְׁתַּאֲרוּן יוֹדוּן כָּל אוּמַיָּא וְעַמְמַיָּא וְלִישָּׁנַיָּא וְיֵימְרוּן לֵית אֱלָהָא אֶלָּא יְיָ
אֲרֵי לֵית בַּר מִנָּךְ וְעַמָּךְ בֵּית יִשְׂרָאֵל יֵימְרוּן לֵית תַּקִּיפָא אֶלָּא אֱלָהָנָא׃ 33 אֱלָהָא דִּמְזָרֵז לִי קְמוּר בְּחֵילָא וּמְתַקֵּן שְׁלִים אָרְחִי׃ 34 מְשַׁוֵּי רַגְלַי
קַלִּילִין הֵיךְ אַיְלָתָא וְעַל בֵּית תֻּקְפִּי יְקִימִנַּנִי׃ 35 מְאַלֵּף אִידַי לְמֶעְבַּד קְרָבָא וּמַתְקִיף הֵיךְ קֶשֶׁת נְחָשָׁא דְּרָעָי׃ 36 וִיהַבְתְּ לִי תְּקוֹף פּוּרְקָנָךְ
וִימִינָךְ הַסְעֲדַנִּי וּבְמֵימְרָךְ אַסְגַּעְתָּנִי׃ 37 אַסְגַּעְתָּ פְּסִיעָתִי בְּאַתְרִי וְלָא אִזְדַּעְזָעָא רְכוּבָתִי׃ 38 אֶרְדַּף בַּעֲלֵי דְבָבַי וְאַדְבְּקִנּוּן וְלָא אֲתוּב עַד
דְּגַמַּרְתִּנּוּן׃ 39 אֲגַמְּרִנּוּן וְלָא יְכִלִּין לְמֵיקָם וּנְפַלּוּ קְטִילִין תְּחוֹת פַּרְסַת רַגְלָי׃ 40 וְזָרֵזְתָּ לִי חֵילָא לְמֶעְבַּד קְרָבָא תַּבַּרְתָּ עַמְמַיָּא דְּקָיְמִין
לְאַבְאָשָׁא לִי חֲמִטְתִּנּוּן תְּחוֹתִי׃ 41 וּבַעֲלֵי דְבָבַי תַּבַּרְתָּ קֳדָמַי וִיהַבְתִּנּוּן מְחָזְרֵי קְדָל קֳדָמַי וְסָנְאַי אֲשֵׁיצִינּוּן׃ 42 בָּעַן סָעִיד וְלֵית לְהוֹן פָּרִיק
מְצַלַּן קֳדָם יְיָ וְלָא מְקַבֵּל צְלוֹתְהוֹן׃ 43 וְדוּשְׁתִּנּוּן הֵיךְ גַּרְגּוּשְׁתָּא עַל אַנְפֵּי זַעֲפָא וְהֵיךְ סִיאָן אַשְׁקְקֵי בְּעֵטֶת הִנּוּן׃ 44 תְּשֵׁיזְבִינַּנִי מִפַּלְגּוּתָא
דְּעַמְמַיָּא מַנִּיתָ יָתִי בְּרֵישֵׁי עַמְמַיָּא עַמָּא דְּלָא חַכֵּמֶת יִפְלְחִנַּנִי׃ 45 לְשֵׁמַע אוּדֶן יִשְׁתַּמְעוּן לִי בְּנֵי נָכְרָאִין יִתְכַּדְּבוּן קֳדָמַי׃ 46 בְּנֵי נָכְרָאִין
יִסּוּפוּן וְיִטַּלְטְלוּן מִבִּירָנְיָתְהוֹן׃ 47 קַיָּם הוּא יְיָ וּבְרִיךְ תַּקִּיפָא דְּמִן קֳדָמוֹהִי מִתְיְהֵב לִי תְּקוֹף וּפוּרְקָן וּמְרוֹמַם אֱלָהִי תְּקוֹף פֻּרְקָנִי׃
48 אֱלָהָא דַּעֲבַד פּוּרְעָנוּתָא דִּילִי וּמְתַבַּר עַמְמַיָּא דְּקָיְמִין לְאַבְאָשָׁא לִי תְּחוֹתִי׃

‡Et retribuet mihi Dñs ſecundũ iuſtitiam 25
meã, & ſecundũ puritatẽ manuum mearũ
in cõſpectu oculorum eius. ‡Cũ ſancto ſan 26
ctus eris, & cũ viro innocẽte innocẽs eris:
‡Et cũ electo electus eris, & cum peruerſo 27
peruertêris. ‡Quoniã tu populum humilẽ 28
ſaluũ facies, & oculos ſuperborum humi-
liabis. ‡Quoniam tu *illuminabis lucernã 29
meam dñe Deus meus, *illuminabis tene-
bras meas. ‡Quoniã in te eripiar à tenta- 30
tione, & in Deo meo trãſgrediar murum.
‡Deus me⁹ impolluta via eius, eloquia Dñi 31
igne examinata, protector eſt omniũ ſpe-
rantiũ in ſe. ‡Quoniã quis Deus p̃ter Do- 32
minũ? aut quis Deus pręter Deũ noſtrum?
‡Deus qui* pręcingit me virtute, & poſuit 33
immaculatam viã meam. ‡Qui perfecit pe 34
des meos tanquã *cerui, & ſuper excelſa ſta
tuens me. ‡Qui docet manus meas ad prœ 35
lium, & poſuiſti *arcum æreũ brachia mea.
‡Et dediſti mihi ꝓtectionẽ ſalutis*, & dex- 36
tera tua ſuſcepit me. & diſciplina tua cor-
rexit me in finẽ, & diſciplina tua ipſa me
docebit. ‡Dilataſti greſſus meos ſubt⁹ me, 37
& nõ ſunt infirmata veſtigia mea. ‡ Perſe- 38
quar inimicos meos & cõprehendã illos,
& nõ cõuertar donec deficiãt. ‡Confringã 39
illos, nec poterũt ſtare, cadẽt ſubtus pedes
meos. ‡Et p̃cinxiſti me virtute ad bellum, 40
*ſupplantaſti oẽs inſurgẽtes in me ſubtus
me. ‡Et inimicos meos dediſti mihi dor- 41
ſum, & odiẽtes me diſp̃didiſti. ‡Clamaue- 42
runt, nec erat q̃ ſaluos faceret: ad Dñm, nec
exaudiuit eos. ‡ Et cõminuã eos vt pulue- 43
rẽ ante faciẽ vẽti, vt lutũ platearũ delebo
eos. ‡ Eripies me de *cõtradictione populi, 44
cõſtitues me in caput gentium. Populus
quem nõ cognoui ſeruiuit mihi: ‡in audi- 45
tu auris obediuit mihi. Filij alieni menti-
ti ſunt mihi: ‡ Filij alieni inueterati ſunt: 46
& claudicauerunt à ſemitis ſuis. ‡ Viuit 47
Dominus & benedictus Deus *, & exalte-
tur Deus ſalutis meæ. ‡Deus qui das vin- 48
dictas mihi, & ſubdis populos ſub me:

25 ‡ καὶ ἀνταποδώσει μοι κύριος κατὰ τὴν δικαιοσύνην
μου, καὶ κατὰ τὴν καθαριότητα τῶν χειρῶν μου, ἐνώπιον τῶν
26 ὀφθαλμῶν αὐτοῦ. ‡ μετὰ ὁσίου ὅσιος ἔσῃ, καὶ μετὰ ἀν-
27 δρὸς ἀθώου ἀθῶος ἔσῃ· ‡ καὶ μετὰ ἐκλεκτοῦ ἐκλεκτὸς
28 ἔσῃ, καὶ μετὰ στρεβλοῦ διαστρέψεις. ‡ ὅτι σὺ λαὸν τα-
πεινὸν σώσεις, καὶ ὀφθαλμοὺς ὑπερηφάνων ταπεινώσεις.
29 ‡ ὅτι σὺ φωτιεῖς λύχνον μου κύριε ὁ θεός μου, φωτιεῖς
30 τὸ σκότος μου. ‡ ὅτι ἐν σοὶ ῥυσθήσομαι ἀπὸ πειρατη-
ρίου, καὶ ἐν τῷ θεῷ μου ὑπερβήσομαι τεῖχος.
31 ‡ ὁ θεός μου ἄμωμος ἡ ὁδὸς αὐτοῦ, τὰ λόγια κυρίου
πεπυρωμένα, ὑπερασπιστής ἐστι πάντων τῶν ἐλπιζόντων
32 ἐπ' αὐτόν. ‡ ὅτι τίς θεὸς πλὴν τοῦ κυρίου; ἢ τίς θεὸς
33 πλὴν τοῦ θεοῦ ἡμῶν; ‡ ὁ θεὸς ὁ περιζωννύων με δύ-
ναμιν, καὶ ἔθετο ἄμωμον τὴν ὁδόν μου.
34 ‡ καταρτιζόμενος τοὺς πόδας μου ὡσεὶ ἐλάφου, καὶ ἐπὶ
35 τὰ ὑψηλὰ ἱστῶν με. ‡ διδάσκων χεῖράς μου εἰς πόλε-
μον, καὶ ἔθου τόξον χαλκοῦν τοὺς βραχίονάς μου.
36 ‡ καὶ ἔδωκάς μοι ὑπερασπισμὸν σωτηρίας, καὶ ἡ δε-
ξιά σου ἀντελάβετό μου. καὶ ἡ παιδεία σου ἀνώρθωσέ με
εἰς τέλος, καὶ ἡ παιδεία σου αὐτή με διδάξει.
37 ‡ ἐπλάτυνας τὰ διαβήματά μου ὑποκάτω μου, καὶ οὐκ
38 ἠσθένησε τὰ ἴχνη μου. ‡ καταδιώξω τοὺς ἐχθρούς μου,
καὶ καταλήψομαι αὐτούς, καὶ οὐκ ἀποστραφήσομαι ἕως
39 ἂν ἐκλείπωσιν. ‡ ἐκθλίψω αὐτοὺς καὶ οὐ μὴ δύ-
νωνται στῆναι, πεσοῦνται ὑπὸ τοὺς πόδας μου.
40 ‡ καὶ περιέζωσάς με δύναμιν εἰς πόλεμον, συνεπό-
δισας πάντας τοὺς ἐπανισταμένους ἐπ' ἐμὲ ὑποκάτω μου.
41 ‡ καὶ τοὺς ἐχθρούς μου ἔδωκάς μοι νῶτον, καὶ τοὺς μι-
42 σοῦντάς με ἐξωλόθρευσας. ‡ ἐκέκραξαν καὶ οὐκ ἦν
ὁ σώζων πρὸς κύριον, καὶ οὐκ εἰσήκουσεν αὐτῶν.
43 ‡ καὶ λεπτυνῶ αὐτοὺς ὡσεὶ χνοῦν κατὰ πρόσωπον ἀνέ-
μου, ὡς πηλὸν πλατειῶν λεανῶ αὐτούς.
44 ‡ ῥύσαι με ἐξ ἀντιλογίας λαοῦ, καταστήσεις με εἰς κε-
φαλὴν ἐθνῶν. λαὸς ὃν οὐκ ἔγνων, ἐδούλευσέ μοι·
45 ‡ εἰς ἀκοὴν ὠτίου ὑπήκουσέ μου. υἱοὶ ἀλλότριοι ἐ-
46 ψεύσαντό μοι· ‡ υἱοὶ ἀλλότριοι ἐπαλαιώθησαν. καὶ
47 ἐχώλαναν ἀπὸ τῶν τρίβων αὐτῶν. ‡ ζῇ κύριος, καὶ εὐλογη-
48 τὸς ὁ θεός, καὶ ὑψωθήτω ὁ θεὸς τῆς σωτηρίας μου. ‡ ὁ θεὸς
ὁ διδοὺς ἐκδικήσεις ἐμοί, καὶ ὑποτάξας λαοὺς ὑπ' ἐμέ·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

25 Et retribuit Dñs mihi ſecũdùm meritũ meũ, ſecundũ munditiã manuũ mearũ corã verbo ſuo. 26 Cũ Abrahã qui repertus eſt pius ante
te, multiplicaſti facere pietatẽ, & cũ ſemine eius Iſaac, qui fuit perfectus in timore tuo, perfeciſti verbũ volũtatis tuæ cũ eo. 27 Cũ Iaacob qui
ambulauit in puritate coram te, elegiſti filios eius de cũctis populis, ſegregaſtiq; ſtirpem eius ab omni falſitate; & cũ Pharaone & Ægyptiis
qui cogitauerãt cogitationes malas aduerſus populũ tuũ, cõturbatos reddidiſti eos in cogitationibus ſuis. 28 Quoniã tu populũ tuũ egeno-
rũ, tu, *inquam*, ſaluaturus es; & in verbo tuo gẽtes fortes, quę roborantur aduerſum eos, deprimes. 29 Quoniã tu illuminabis lucernã meã:
Dñs Deus meus illuſtrabit tenebras meas. 30 Quoniã in verbo tuo multiplicabo exercitus, & in verbo Dei mei ſubiugabo arces munitas.
31 Deus cuius rectæ ſunt vię, lex Domini electa, clype⁹ ipſe eſt oĩbus qui cõfidunt in verbo eius. 32 Quoniã propter miraculũ & redẽptionẽ
quæ edes Chriſto tuo & reliquiis populi tui, quæ remanebunt, laudes dicent omnes nationes, & populi & linguæ: dicẽtq;: Nõ eſt Deus niſi
DOMINVS: nõ eſt niſi tu: populus autẽ tuus domus Iſrael dicet: Nõ eſt fortis niſi Deus noſter. 33 Deus qui accingit me cingulo in virtu-
te, & dirigit perfectũ iter meũ. 34 Ponit pedes meos agiles ſicut ceruarũ, & in domo fortitudinis meæ ſtare me faciet. 35 Docet manus meas
ad belligerãdũ, & corroborat veluti arcũ chalybeũ brachia mea. 36 Et dediſti mihi fortitudinẽ ſalutis tuę, & dextera tua auxiliabitur mihi: &
verbo tuo adauxiſti me. 37 Multiplicaſti greſſus meos in loca mea, & nõ ſunt cõmoti tali mei. 38 Perſequar inimicos meos & cõprehẽdã illos:
& nõ cõuertar donec deleuero eos. 39 Delebo eos & nõ poterũt ſurgere: & cadent occiſi ſubt⁹ plãtas pedũ meorũ. 40 Præcinxiſti me virtute ad
belligerãdũ, cõfregiſti populos qui inſurgũt ad malefaciẽdũ mihi, inclinaſti eos ſub me. 41 Et inimicos meos cõfregiſti corã me: effeciſti vt ipſi
terga verterẽt corã me: oſores autẽ meos diſperdã. 42 Quęrẽt adiutorẽ, & nõ erit eis redẽptor: dep̃cabũtur à Dño, & nõ recipiet orationẽ eorũ.
43 Et attriui eos vt glebam ante faciẽ venti, & ſicut lutum platearũ cõculcaui eos. 44 Saluabis me à diſſidio populorũ: præfeciſti me in capita
gentiũ; populus quẽ nõ noui, ſeruiet mihi: 45 Ad auditũ auris obedient mihi: filij alienigenarũ mẽtiẽtur in p̃ſentia mea. 46 Filij extraneorum
cõſumẽtur, & migrabũt de prętoriis ſuis. 47 Viuit Dñs ipſe & benedictus fortis, à cuius conſpectu datur mihi fortitudo & redemptio: & ex-
altetur Deus meus fortitudo redẽptionis meæ. 48 Deus qui facit vltionẽ meã, & cõſternit ſub me populos qui inſurgũt ad malefaciẽdũ mihi.

49 * מְפַלְּטִי מֵאֹיְבָי אַף מִן־קָמַי תְּרוֹמְמֵנִי מֵאִישׁ
חָמָס תַּצִּילֵנִי׃
50 * עַל־כֵּן אוֹדְךָ בַגּוֹיִם יְהוָה וּלְשִׁמְךָ אֲזַמֵּרָה׃
51 * מַגְדִּל יְשׁוּעוֹת מַלְכּוֹ וְעֹשֶׂה חֶסֶד לִמְשִׁיחוֹ לְדָוִד
וּלְזַרְעוֹ עַד־עוֹלָם׃

יט

1 * לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד׃
2 * הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד־אֵל וּמַעֲשֵׂה יָדָיו
מַגִּיד הָרָקִיעַ׃
3 * יוֹם לְיוֹם יַבִּיעַ אֹמֶר וְלַיְלָה לְּלַיְלָה יְחַוֶּה־דָּעַת׃
4 * אֵין־אֹמֶר וְאֵין דְּבָרִים בְּלִי נִשְׁמָע קוֹלָם׃
5 * בְּכָל־הָאָרֶץ יָצָא קַוָּם וּבִקְצֵה תֵבֵל מִלֵּיהֶם
לַשֶּׁמֶשׁ שָׂם־אֹהֶל בָּהֶם׃
6 * וְהוּא כְּחָתָן יֹצֵא מֵחֻפָּתוֹ יָשִׂישׂ כְּגִבּוֹר לָרוּץ אֹרַח׃
7 * מִקְצֵה הַשָּׁמַיִם מוֹצָאוֹ וּתְקוּפָתוֹ עַל־קְצוֹתָם
וְאֵין נִסְתָּר מֵחַמָּתוֹ׃
8 * תּוֹרַת יְהוָה תְּמִימָה מְשִׁיבַת נָפֶשׁ עֵדוּת יְהוָה
נֶאֱמָנָה מַחְכִּימַת פֶּתִי׃
9 * פִּקּוּדֵי יְהוָה יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי־לֵב מִצְוַת יְהוָה
בָּרָה מְאִירַת עֵינָיִם׃
10 * יִרְאַת יְהוָה טְהוֹרָה עוֹמֶדֶת לָעַד מִשְׁפְּטֵי־יְהוָה
אֱמֶת צָדְקוּ יַחְדָּו׃
11 * הַנֶּחֱמָדִים מִזָּהָב וּמִפַּז רָב וּמְתוּקִים מִדְּבַשׁ
וְנֹפֶת צוּפִים׃
12 * גַּם־עַבְדְּךָ נִזְהָר בָּהֶם בְּשָׁמְרָם עֵקֶב רָב׃
13 * שְׁגִיאוֹת מִי־יָבִין מִנִּסְתָּרוֹת נַקֵּנִי׃
14 * גַּם מִזֵּדִים חֲשֹׂךְ עַבְדֶּךָ אַל־יִמְשְׁלוּ־בִי אָז
אֵיתָם וְנִקֵּיתִי מִפֶּשַׁע רָב׃
15 * יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי־פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְהוָה
צוּרִי וְגֹאֲלִי׃

49 * *Qui ſeruas me ab inimicis meis, & à reſi-*
ſtentibus mihi eleuas me; à viro iniquo libe-
ra me.
50 * *Propterea confitebor tibi in gentibus Do-*
mine, & nomini tuo cantabo.
51 * *Magnificanti ſalutes regis ſui, & facien-*
ti miſericordiam chriſto ſuo Dauid, & ſemini
eius vſque in ſeculum.
1 * *Victori Pſalmus Dauid.*

XIX.

2 *CÆli enarrant gloriam Dei, & opus ma-*
nuum eius annunciat firmamentum.
3 * *Dies diei eructat verbum, & nox nocti*
indicat ſcientiam.
4 * *Non eſt ſermo & non ſunt verba, quibus*
non audiatur vox eorum.
5 * *In omnem terram exiuit ſonus eorum, &*
in fines orbis verba eorum: Soli poſuit taberna-
culum in eis.
6 * *Et ipſe quaſi ſponſus procedens de thala-*
mo ſuo, exultabit vt fortis ad currendam viam.
7 * *A ſummitate cæli egreſſus eius, & curſus*
eius vſque ad ſummitatem illius; nec eſt qui ſe
abſcondat à calore eius.
8 * *Lex Domini immaculata conuertens ani-*
mas, teſtimonium Domini fidele, ſapientiam
præſtans paruulis.
9 * *Præcepta Domini recta, lætificantia cor,*
mandatum Domini lucidum, illuminans oculos.
10 * *Timor Domini mundus perſeuerans in ſecu-*
la: iudicia Domini vera iuſtificata in ſemetipſa.
11 * *Deſiderabilia ſuper aurum & obrizum*
precioſum multum, & dulciora ſuper mel &
fauum redundantem.
12 * *Unde ſeruus tuus docebit ea, in cuſto-*
diendis eis fructus multus.
13 * *Errores quis intelliget? ab occultis meis*
munda me.
14 * *A ſuperbis quoque libera ſeruum tuum: ſi*
non fuerint dominati mei, tunc immaculatus
ero, & emundabor à delicto maximo.
15 * *Sint placentes ſermones oris mei, & me-*
ditatio cordis mei in conſpectu tuo, Dominus
fortis meus & redemptor meus.

תרגום

49 ופריקי מן בעלי דבבי ועל דקימין לאבאשא לי תגברנני מגברא חטופא דעמה תשזבנני ׃ 50 מטול היכנא אודי קדמך ביני
עממיא ייי ולשמך אימר תשבחן ׃ 51 מסגי למעבד פרקן עם מלכה ועבד טיבו למשיחה לדוד ולזרעה עד עלם ׃

יט

1 לשבחא תשבחתא לדוד ׃ 2 ומסתכלין בשמיא משתען יקרא דייי ועובדי ידוהי מחוין דמדיקין באוירא ׃ 3 יומא ליומא מחוי
מימרא ולילא לליליא מחוי מנדעא ׃ 4 לית מימרא דתרעמותא ולית מלי דשגושא ולא משתמעין קליהון ׃ 5 בכל ארעא נפק מתח
עניניהון ובסיפי תבל מליהון לשמשא שוי משרוי זיהרא בהון ׃ 6 והוא בצפרא היך חתנא דנפק היך מגנונה צריכוכא ובפלגוה יומא יחדי
היך גברא דמטי למרהט בתקוף באורח מעלנה בפניא ׃ 7 מסיפי שמיא מפקנה ותקופה על סטריהון ולית דמטמר מרתחיה ׃ 8 אורייתא
דייי שלימתא מתיבת נפש סהדותא דייי מהימנא מחכמא שברא ׃ 9 פיקודיא דייי תריצין מחדין לבא פקודא דייי ברירתא מנהרא עינין ׃
10 ודחלתא דייי דכיא קימא לעלם דינייא דייי הימנותא זכין כחדא ׃ 11 דרגיגין מדהבא ומאובריזין סגי ובסימין יתיר מדבשא
וטובריתא חליתא ׃ 12 לחוד עבדך אזדהר בהון בדנטרנון חלופי היכנא אתעביד רביהון דישראל ׃
13 שליות מן יתכום ומטמירתא זכי יתי ׃ 14 ברם מזדניא פצי עבדך דלא ישלטון בי איזין אהי בלא מום ואהי זכאה מחובא רבא ׃
15 יהון לרעוא מימרי פומי ורננת רעיוני קדמך ייי תקפי ופריקי ׃

‡ Liberator meus de inimicis meis ira- 49
cundis. *ab inſurgentibus in me exaltabis
me, à viro iniquo eripies me. ‡Propterà 50
confitebor tibi in nationibus Domine, &
nomini tuo pſalmum dicam. ‡Magnificās 51
ſalutes regis*, & faciens miſericordiā chri-
ſto ſuo Dauid, & ſemini eius vſque in ſe-
culum.

‡ In finem Pſalmus Dauid. 1

XVIII.

CÆli enarrāt gloriam Dei, opera autem 2
manuum eius annunciat firmamentū.
‡Dies diei eructat verbum, & nox nocti 3
indicat ſcientiam. ‡Non ſunt loquelę neq; 4
ſermones, quorum non audiantur voces
eorum. ‡In omnem terrā exiuit ſonus eo- 5
rum, & in fines orbis terræ verba eorum.
In ſole poſuit tabernaculum ſuum, ‡& ip- 6
ſe tanquam ſpōſus procedens de thalamo
ſuo. exultabit vt gigas ad currendam viā;
‡A ſummo cælo egreſsio eius, & occurſus 7
eius vſque ad ſummum* cæli: nec eſt qui ſe
abſcondat à calore eius. ‡Lex Domini im- 8
maculata cōuertens animas, teſtimonium
Domini fidele, ſapientiam præſtans par-
uulis. ‡Iuſtitiæ Domini rectæ lætificantes 9
*cor, præceptum Domini lucidum illumi
nans oculos. ‡Timor Domini ſanctus per- 10
manens in ſeculum ſeculi. iudicia Domi-
ni vera, iuſtificata in ſemetipſa. ‡ Deſide- 11
rabilia ſuper aurum & lapidem precio-
ſum multum; & dulciora ſuper mel & fa-
uum. ‡ Et enim ſeruus tuus cuſtodit ea: 12
in cuſtodiendis illis retributio multa.
‡ Delicta quis intelliget? ab occultis 13
meis munda me: ‡ Et ab alienis parce 14
ſeruo tuo. Si mei non fuerint dominati,
tunc immaculatus ero, & mundabor à de-
licto maximo. ‡ Et erunt vt compla- 15
ceant eloquia oris mei, & meditatio cor-
dis mei in conſpectu tuo ſemper. Domine
adiutor meus & redemptor meus.

49 ‡ ὁ ῥύστης μου ἐξ ἐχθρῶν μου ὀργίλων. ἀπὸ τῶν ἐπανι-
σταμένων ἐπ' ἐμὲ ὑψώσεις με, ἀπὸ ἀνδρὸς ἀδίκου ῥύσῃ με.
50 ‡ διὰ τοῦτο ἐξομολογήσομαί σοι ἐν ἔθνεσι κύριε, καὶ
τῷ ὀνόματί σου ψαλῶ.
51 ‡ μεγαλύνων τὰς σωτηρίας τοῦ βασιλέως, καὶ ποι-
ῶν ἔλεος τῷ χριστῷ αὐτοῦ τῷ δαυίδ, καὶ τῷ σπέρματι
αὐτοῦ ἕως αἰῶνος.

1 ‡ Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυίδ.

ιή.

2 ‡ Οἱ οὐρανοὶ διηγοῦνται δόξαν θεοῦ, ποίησιν δὲ χειρῶν
αὐτοῦ ἀναγγέλλει τὸ στερέωμα.
3 ‡ ἡμέρα τῇ ἡμέρᾳ ἐρεύγεται ῥῆμα, καὶ νὺξ νυκτὶ ἀ-
ναγγέλλει γνῶσιν.
4 ‡ οὐκ εἰσὶ λαλιαὶ οὐδὲ λόγοι, ὧν οὐχὶ ἀκούονται αἱ φωναὶ
5 αὐτῶν. ‡ εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος
αὐτῶν, καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν.
ἐν τῷ ἡλίῳ ἔθετο τὸ σκήνωμα αὐτοῦ.
6 ‡ καὶ αὐτὸς ὡς νυμφίος ἐκπορευόμενος ἐκ παστοῦ
αὐτοῦ. ἀγαλλιάσεται ὡς γίγας δραμεῖν ὁδόν.
7 ‡ ἀπ' ἄκρου τοῦ οὐρανοῦ ἡ ἔξοδος αὐτοῦ. καὶ τὸ κατάντη-
μα αὐτοῦ ἕως ἄκρου τοῦ οὐρανοῦ, καὶ οὐκ ἔστιν ὃς ἀποκρυ-
βήσεται τῆς θέρμης αὐτοῦ.
8 ‡ ὁ νόμος κυρίου ἄμωμος ἐπιστρέφων ψυχάς, ἡ μαρ-
τυρία κυρίου πιστὴ σοφίζουσα νήπια.
9 ‡ τὰ δικαιώματα κυρίου εὐθέα εὐφραίνοντα καρδίαν, ἡ
ἐντολὴ κυρίου τηλαυγὴς φωτίζουσα ὀφθαλμούς.
10 ‡ ὁ φόβος κυρίου ἁγνός, διαμένων εἰς αἰῶνα αἰῶνος. τὰ
κρίματα κυρίου ἀληθινά, δεδικαιωμένα ἐπὶ τὸ αὐτό.
11 ‡ ἐπιθυμητὰ ὑπὲρ χρυσίον καὶ λίθον τίμιον πολύν,
καὶ γλυκύτερα ὑπὲρ μέλι καὶ κηρίον.
12 ‡ καὶ γὰρ ὁ δοῦλός σου φυλάσσει αὐτά, ἐν τῷ φυλάσ-
σειν αὐτὰ ἀνταπόδοσις πολλή.
13 ‡ παραπτώματα τίς συνήσει; ἐκ τῶν κρυφίων μου κα-
14 θάρισόν με, ‡ καὶ ἀπὸ ἀλλοτρίων φεῖσαι τοῦ δούλου σου.
ἐὰν μή μου κατακυριεύσωσι, τότε ἄμωμος ἔσομαι, καὶ
καθαρισθήσομαι ἀπὸ ἁμαρτίας μεγάλης.
15 ‡ καὶ ἔσονται εἰς εὐδοκίαν τὰ λόγια τοῦ στόματός μου, καὶ
ἡ μελέτη τῆς καρδίας μου ἐνώπιόν σου διαπαντός. κύριε
βοηθέ μου καὶ λυτρωτά μου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[49] Ereptor meus de auctoribus inimicitiæ meæ, atque iis qui inſurgunt vt noceant mihi, valentiorem me facies: à viro cum quo rapina eſt, erues me. [50] Proptereà laudabo te inter gentes Domine, & nomini tuo dicam laudes. [51] Magnificans vt faciat redemptionem cum rege ſuo, & beneficentiam præſtans Meſſiæ ſuo Dauidi, & ſemini eius vſque in æternum.

[1] Ad laudandum Hymnus Dauidi. PSAL. XIX.

QVi ſuſpiciunt cælos, enarrant gloriā Domini, & opera manuū eius annunciant qui ſpeculantur in aëra. [3] Dies diei indicat verbū, & nox nocti nunciat ſcientiam. [4] Non eſt verbum murmurationis, & non ſunt ſermones tumultus, & non audiuntur voces eorum. [5] In omnem terram exiuit extenſio proſpectus eorum, & in fines orbis verba eorum. Soli poſuit tabernaculum ſuum ſplendorem in ipſis: [6] Et ipſe manè ſicut ſponſus qui egreditur velut de thalamo ſuo deſiderabili: & in dimidio diei lętabitur vt gigas, qui peruenit vt currat in fortitudine viam occaſus ſui ſub veſpera. [7] Ab extremitatibus cælorum egreſſus eius, & reuolutio eius vſq; ad latera eorum; & non eſt qui ſe abſcondat à feruore eius. [8] Lex Domini perfecta conuertens animam, teſtimonium Domini fidele, præbens ſapientiam inſipienti. [9] Præcepta Domini recta, lætificantia cor: præceptum Domini purum, illuminans oculos. [10] Timor Domini mundus permanet in perpetuum: iudicia Domini fidelia pura ſunt ſimul. [11] Deſiderabilia magis quàm aurum & quàm obrizum multum; & ſuauia magis quàm mel & fauus dulcis. [12] Sanè ſeruus tuus circunſpectus fuit in eis: eò quòd ſeruauerit ea; factus eſt princeps Iſraelitarum. [13] Errores quis noſcat? ſed ab occultis meis munda me. [14] Verùm à ſuperbis libera ſeruum tuum, ne dominentur in me: tunc enim fiam ſine macula, & ero purus à peccato magno. [15] Sint grata verba oris mei, & meditationes mentis meæ apud te Domine fortitudo mea & redemptor meus.

כ

1 * לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד ׃
2 * יַעַנְךָ יְהוָה בְּיוֹם צָרָה יְשַׂגֶּבְךָ שֵׁם אֱלֹהֵי יַעֲקֹב ׃
3 * יִשְׁלַח־עֶזְרְךָ מִקֹּדֶשׁ וּמִצִּיּוֹן יִסְעָדֶךָּ ׃
4 * יִזְכֹּר כָּל־מִנְחֹתֶךָ וְעוֹלָתְךָ יְדַשְּׁנֶה סֶלָה ׃
5 * יִתֶּן־לְךָ כִלְבָבֶךָ וְכָל־עֲצָתְךָ יְמַלֵּא ׃
6 * נְרַנְּנָה בִּישׁוּעָתֶךָ וּבְשֵׁם אֱלֹהֵינוּ נִדְגֹּל יְמַלֵּא
יְהוָה כָּל־מִשְׁאֲלוֹתֶיךָ ׃
7 * עַתָּה יָדַעְתִּי כִּי הוֹשִׁיעַ יְהוָה מְשִׁיחוֹ יַעֲנֵהוּ
מִשְּׁמֵי קָדְשׁוֹ בִּגְבֻרוֹת יֵשַׁע יְמִינוֹ ׃
8 * אֵלֶּה בָרֶכֶב וְאֵלֶּה בַסּוּסִים וַאֲנַחְנוּ בְּשֵׁם־
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ נַזְכִּיר ׃
9 * הֵמָּה כָּרְעוּ וְנָפָלוּ וַאֲנַחְנוּ קַמְנוּ וַנִּתְעוֹדָד ׃
10 * יְהוָה הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם־קָרְאֵנוּ ׃

כא

1 * לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד ׃
2 * יְהוָה בְּעָזְּךָ יִשְׂמַח־מֶלֶךְ וּבִישׁוּעָתְךָ מַה־יָּגֶיל מְאֹד ׃
3 * תַּאֲוַת לִבּוֹ נָתַתָּה לּוֹ וַאֲרֶשֶׁת שְׂפָתָיו בַּל־
מָנַעְתָּ סֶּלָה ׃
4 * כִּי־תְקַדְּמֶנּוּ בִּרְכוֹת טוֹב תָּשִׁית לְרֹאשׁוֹ עֲטֶרֶת פָּז ׃
5 * חַיִּים שָׁאַל מִמְּךָ נָתַתָּה לּוֹ אֹרֶךְ יָמִים עוֹלָם וָעֶד ׃
6 * גָּדוֹל כְּבוֹדוֹ בִּישׁוּעָתֶךָ הוֹד וְהָדָר תְּשַׁוֶּה עָלָיו ׃
7 * כִּי־תְשִׁיתֵהוּ בְרָכוֹת לָעַד תְּחַדֵּהוּ בְשִׂמְחָה
אֶת־פָּנֶיךָ ׃
8 * כִּי־הַמֶּלֶךְ בֹּטֵחַ בַּיהוָה וּבְחֶסֶד עֶלְיוֹן בַּל־יִמּוֹט ׃
9 * תִּמְצָא יָדְךָ לְכָל־אֹיְבֶיךָ יְמִינְךָ תִּמְצָא שֹׂנְאֶיךָ ׃
10 * תְּשִׁיתֵמוֹ כְּתַנּוּר אֵשׁ לְעֵת פָּנֶיךָ יְהוָה בְּאַפּוֹ
יְבַלְּעֵם וְתֹאכְלֵם אֵשׁ ׃
11 * פִּרְיָמוֹ מֵאֶרֶץ תְּאַבֵּד וְזַרְעָם מִבְּנֵי אָדָם ׃
12 * כִּי־נָטוּ עָלֶיךָ רָעָה חָשְׁבוּ מְזִמָּה בַּל־יוּכָלוּ ׃

1 * *Victori Pſalmus Dauid.*

XX.

1 2 *EXaudiat te Dominus in die tribulationis,*
2 *protegat te nomen Dei Iacob.*
3 * *Mittat auxilium tibi de ſancto, & de Siō*
3 4 *tueatur te.* * *Memor ſit omnis ſacrificij*
4 *tui, & holocauſtum tuum pinguefiat. Semper.*
5 * *Det tibi ſecundùm cor tuum, & omne*
5 *conſilium tuum impleat.*
6 6 * *Laudabimur in ſalutari tuo, & in nomi-*
ne Dei noſtri ducemus choros: impleat Domi-
nus omnes petitiones tuas.
7 7 * *Nunc ſcio quoniã ſaluauit Dominus chri-*
ſtum ſuum: exaudiet eum de cælis ſanctuarij ſui;
in fortitudinibus ſalus dexteræ ſuæ.
8 8 * *Hi in curribus & hi in equis, & nos in*
nomine Domini Dei noſtri recordabimur.
9 * *Ipſi incuruati ſunt & ceciderunt; nos ve-*
9 *rò ſurreximus & erecti ſumus.*
10 10 * *Domine ſalua, rex exaudi nos in die in-*
uocationis noſtræ.
1 * *Victori Pſalmus Dauid.* XXI.
1 2 *DOmine in fortitudine tua lætabitur rex, et*
ſuper ſalutari tuo exultabit vehementer.
2 3 * *Deſiderium cordis eius dediſti ei, & vo-*
3 *luntate labiorum eius non fraudaſti eum. Sēper.*
4 * *Quoniam præueniſti eum in benedictioni-*
bus bonitatis, pones in capite eius coronam de
4 5 *obrizo.* * *Vitam petiit à te, dediſti ei longitu-*
dinem dierum in ſeculum & in æternum.
5 6 * *Magna gloria eius in ſalutari tuo: gloriam*
6 *& decorem pones ſuper eum.*
7 * *Pones enim eum in benedictionem ſempi-*
7 *ternam: exhilarabis eum lætitia apud vultum*
8 *tuum.* * *Quoniam rex confidet in Domino, et*
in miſericordia excelſi non decipietur.
8 9 * *Inueniet manus tua omnes inimicos tuos:*
9 *dextera tua inueniet omnes odientes te.*
10 10 * *Pones eos vt clibanũ ignis in tempore vul-*
tus tui: Dominus in furore ſuo præcipitabit eos,
11 *& deuorabit eos ignis.* * *Fructum eorum de*
11 *terra perdes, et ſemen eorum de filiis hominum.*
12 * *Quoniam declinauerunt ſuper te malum:*
12 *cogitauerunt ſcelus quod non potuerunt.*

תרגום

כ

1 לְשַׁבָּחָא תֻּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד ׃ 2 יְקַבֵּל צְלוֹתָךְ יְיָ בְּיוֹמָא דְעָקָא יִתְקְפִנָּךְ שׁוּם אֱלָהָא דְיַעֲקֹב ׃ 3 יְשַׁדַּר סַעֲדָךְ מִבֵּית מַקְדְּשֵׁיהּ
וּמִצִּיּוֹן יְסַיְעִנָּךְ ׃ 4 יִדְכַּר כָּל הוֹן דּוֹרְנַיָּךְ וַעֲלָוָתָךְ יְדַהֲנַן לְעָלְמִין ׃ 5 יִתֵּן לָךְ כִּרְעִיוֹנָךְ וְכָל מִלְכָּתָךְ יְשַׁלֵּם ׃ 6 נְשַׁבַּח בְּפֻרְקָנָךְ וּבְשׁוּם
אֱלָהָנָא נִטַּקֵּס יַשְׁלֵם יְיָ כּוּלְהוֹן שְׁאִלָתָךְ ׃ 7 הַשְׁתָּא יְדַעֵית אֲרוּם פְּרַק יְיָ מְשִׁיחֵיהּ קַבֵּל צְלוֹתֵיהּ מִמּוֹתְבֵיהּ דִשְׁמַיָּא קַדִּישַׁיָּא בִּגְבוּרָן פּוּרְקַן יְמִינֵיהּ ׃
8 אִלֵּין בִּרְתִיכִין וְאִלֵּין בְּסוּסְוָן וַאֲנַחְנָא בְּשׁוּם יְיָ אֱלָהָנָא נִדְכַּר ׃ 9 הִנּוּן גְּחַנוּ וּנְפַלוּ וַאֲנַחְנָא אִזְדְּקַפְנָא וְאִתְאַמִּיץ לָנָא ׃
10 מֵימְרָא דַייָ פְּרוֹק לָן מֶלֶךְ תַּקִּיף קַבֵּל צְלוֹתָן בְּיוֹם מִקְרֵינָן ׃

כא

1 לְשַׁבָּחָא תֻּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד ׃ 2 יְיָ בְּעֻשְׁנָךְ יִמְלוֹךְ מַלְכָּא מְשִׁיחָא וּבְפֻרְקָנָךְ כְּמָה מַרְגַּן לַחֲדָא ׃ 3 רְגִגַת נַפְשֵׁהּ יְהַבְתְּ לֵהּ וּפֵירוּשׁ
סִפְוָתֵיהּ לָא כְלֵיתָא לְעָלְמִין ׃ 4 אֲרוּם תַּקְדְּמִנֵּהּ בִּרְכָן טָבָן תְּשַׁוֵּי עַל רֵישֵׁהּ כְּלִיל דַּהֲבָא סְנִינָא ׃ 5 חַיֵּי עָלְמָא שְׁאֵל מִנָּךְ יְהַבְתְּ לֵהּ נְגַדָא
יוֹמַיָּא לְעָלְמֵי עָלְמִין ׃ 6 סַגִּי אִיקָרֵהּ בְּפֻרְקָנָךְ תֻּשְׁבַּחְתָּא וְשִׁבְהוֹרָא תְּשַׁוֵּי עֲלוֹהִי ׃ 7 מְטוּל תְּשַׁוִּינֵהּ בִּרְכָן לְעָלְמִין תַּחְדְּנֵהּ בְּחֶדְוְתָא
וּמִן קֳדָמָךְ ׃ 8 מְטוּל דְּמַלְכָּא מִתְרְחֵץ בְּמֵימְרָא דַייָ וּבְחִסְדָּא עִילָּאָה לָא יְזוּעַ ׃ 9 תַּדְבֵּק מְחַת אִידָךְ לְכָל בַּעֲלֵי דְבָבָךְ וּפֻרְעֲנוּת יְמִינָךְ
תִּשְׁכַּח לְכָל סָנְאָךְ ׃ 10 תְּשַׁוִּינוּן הֵיךְ אַתּוּן נוּרָא לְעִידָּנֵי רֻגְזָךְ יְיָ בְּאֶשָּׁתָא יְשַׁלְהֲבִנּוּן וּתְגַמְּרִנּוּן בְּעוֹר גֵּהִנָּם ׃ 11 בְּנֵיהוֹן מֵאַרְעָא תְּהוֹבֵד
וְזַרְעֲיָתְהוֹן מִבְּנֵי נָשָׁא ׃ 12 מְטוּל דַּחֲשִׁלוּ עֲלָךְ בִּישְׁתָא חֲשִׁבוּ מַחְשְׁבָן בִּישָׁן וְלָא יְכִילוּנָךְ ׃

† In finem Psalmus Dauid. xix. 1
EXaudiat te Dñs in die tribulationis, 2
ptegat te nomẽ Dei Iacob. † Mittat tibi 3
auxilium de sancto, & de Sion tueatur te.
† Memor sit omnis sacrificij tui,& holo- 4
caustũ tuũ pingue fiat. † Tribuat tibi Dñs 5
secundùm cor tuũ,& omne consiliũ tuum
impleat. † Lætabimur in salutari tuo,& in 6
nomine Dñi Dei nostri magnificabimur.
Impleat Dñs omnes petitiones tuas: † Nũc 7
cognoui quoniam saluũ fecit Dñs christũ
suum. exaudiet illum de cælo sancto suo,
in potentatibus salus dexteræ eius. † Hi in 8
curribus & hi in equis, nos autem in no-
mine Domini Dei nostri inuocabimus.
† Ipsi obligati sunt & ceciderunt; nos autẽ 9
surreximus & erecti sumus. † Domine sal- 10
uum fac regem, & exaudi nos, in die qua
inuocauerimus te.
† Psalmus Dauid. xx. 1
DOmine in virtute tua lætabitur rex, & 2
super salutare tuũ exultabit vehemen-
ter. † Desiderium cordis eius tribuisti ei,& 3
voluntate labiorum eius nõ fraudasti eũ.
† Quoniam præuenisti eum in benedictio- 4
nibus dulcedinis: posuisti in capite eius co
ronam de lapide precioso. † Vitam petiit à 5
te, & tribuisti ei longitudinem dierum in
seculum * seculi. † Magna est gloria eius in 6
salutari tuo: gloriam & magnum decorem
impones super eum. † Quoniam dabis* ei 7
benedictionem in seculum seculi: lętifica-
bis eum in gaudio cum vultu tuo. † Quo- 8
niam rex sperat in Domino, & in miseri-
cordia Altissimi non commouebitur.
† Inueniatur manus tua omnibus ini- 9
micis tuis: dextera tua inueniat omnes
qui oderunt te. † Quoniam pones eos vt 10
clibanum ignis in tempore vult' tui: Do-
minus in ira sua conturbabit eos,& deuo-
rabit eos ignis. † Fructum eorum de terra 11
perdes, & semen eorum à filiis hominum.
† Quoniam declinauerũt in te mala, cogi- 12
tauerũt cõsilia quæ nõ potuerũt stabilire.

1 † Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ιθ'.
2 † Ἐπακούσαι σου κύριος ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως, ὑπερα-
σπίσαι σου τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ ἰακώβ.
3 † ἐξαποστείλαι σοι βοήθειαν ἐξ ἁγίου, καὶ ἐκ σιὼν ἀν-
4 τιλάβοιτό σου. † μνησθείη πάσης θυσίας σου, καὶ τὸ ὁ-
5 λοκαύτωμά σου πιανάτω. † δώη σοι κύριος κατὰ τὴν
καρδίαν σου, καὶ πᾶσαν τὴν βουλήν σου πληρώσαι.
6 † ἀγαλλιασώμεθα ἐπὶ τῷ σωτηρίῳ σου, καὶ ἐν ὀνό-
ματι κυρίου θεοῦ ἡμῶν μεγαλυνθησόμεθα. πληρώσαι
7 κύριος πάντα τὰ αἰτήματά σου· † νῦν ἔγνων ὅτι ἔσω-
σε κύριος τὸν χριστὸν αὐτοῦ. ἐπακούσεται αὐτοῦ ἐξ οὐρανοῦ ἁ-
γίου αὐτοῦ, ἐν δυναστείαις ἡ σωτηρία τῆς δεξιᾶς αὐτοῦ.
8 † οὗτοι ἐν ἅρμασι καὶ οὗτοι ἐν ἵπποις, ἡμεῖς δὲ ἐν ὀνό-
ματι κυρίου θεοῦ ἡμῶν ἐπικαλεσόμεθα.
9 † αὐτοὶ συνεποδίσθησαν καὶ ἔπεσον, ἡμεῖς δὲ ἀνέστημεν
10 καὶ ἀνωρθώθημεν. † κύριε σῶσον τὸν βασιλέα καὶ
ἐπάκουσον ἡμῶν· ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ ἐπικαλεσώμεθά σε.
1 † ψαλμὸς τῷ δαυίδ. κ'.
2 † Κύριε ἐν τῇ δυνάμει σου εὐφρανθήσεται ὁ βασι-
λεύς, καὶ ἐπὶ τῷ σωτηρίῳ σου ἀγαλλιάσεται σφόδρα.
3 † τὴν ἐπιθυμίαν τῆς καρδίας αὐτοῦ ἔδωκας αὐτῷ, καὶ
τὴν θέλησιν τῶν χειλέων αὐτοῦ οὐκ ἐστέρησας αὐτόν.
4 † ὅτι προέφθασας αὐτὸν ἐν εὐλογίαις χρηστότητος·
ἔθηκας ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ στέφανον ἐκ λίθου τιμίου.
5 † ζωὴν ἠτήσατό σε, καὶ ἔδωκας αὐτῷ μακρότητα ἡμε-
6 ρῶν εἰς αἰῶνα αἰῶνος. † μεγάλη ἡ δόξα αὐτοῦ ἐν τῷ σωτη-
ρίῳ σου, δόξαν καὶ μεγαλοπρέπειαν ἐπιθήσεις ἐπ' αὐτόν.
7 † ὅτι δώσεις αὐτῷ εὐλογίαν εἰς αἰῶνα αἰῶνος, εὐφρανεῖς
8 αὐτὸν ἐν χαρᾷ μετὰ τοῦ προσώπου σου. † ὅτι ὁ βασι-
λεὺς ἐλπίζει ἐπὶ κύριον, καὶ ἐν τῷ ἐλέει τοῦ ὑψίστου οὐ μὴ
9 σαλευθῇ. † εὑρεθείη ἡ χείρ σου πᾶσι τοῖς ἐχθροῖς σου·
ἡ δεξιά σου εὕροι πάντας τοὺς μισοῦντάς σε.
10 † ὅτι θήσεις αὐτοὺς ὡς κλίβανον πυρὸς εἰς καιρὸν τοῦ προ-
σώπου σου, κύριος ἐν ὀργῇ αὐτοῦ συνταράξει αὐτούς, καὶ
καταφάγεται αὐτοὺς πῦρ.
11 † τὸν καρπὸν αὐτῶν ἀπὸ τῆς γῆς ἀπολεῖς, καὶ τὸ σπέρ-
μα αὐτῶν ἀπὸ υἱῶν ἀνθρώπων.
12 † ὅτι ἔκλιναν εἰς σὲ κακά, διελογίσαντο βουλὰς αἷς
οὐ μὴ δύνωνται στῆναι.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

1 Ad laudandum Hymnus Dauidi. PSAL. XX.
ACcipiat orationem tuam Dominus: in die tribulationis protegat te nomen Dei Iacob. 3 Mittat auxilium tuum de domo sanctuarij
sui, & de Sion auxilietur tibi. 4 Recordetur omnium munerum tuorum,& holocausta tua adoleat semper. 5 Tribuat tibi secundùm
cogitationem tuam,& omne consilium tuum perficiat. 6 Laudes dicemus in redemptione tua,& in nomine Dei nostri explicabimus vexil-
lum: impleat Dominus omnes petitiones tuas. 7 Nunc cognoui quòd redemit Dominus christum suum; exaudiuit orationem eius de
habitatione cælorum eius sanctorum, virtutibus redemptionis dexteræ ipsius. 8 Illi in curribus & illi in equis, nos autem nomen
Domini Dei nostri in memoriam reuocemus. 9 Ipsi incuruati sunt & ceciderunt: nos autem erecti sumus, & viribus valuimus.
10 Verbum Domini redime nos; rex fortis suscipe orationem nostram quo die nos inuocamus.
1 Ad laudandum Hymnus Dauidi. PSAL. XXI.
DOmine in virtute tua regnabit rex Christus,& in redemptione tua quàm vehementer exultaturus est! 3 Desiderium animæ eius tribuisti
ei,& prolationem labiorum eius non prohibuisti in æternum. 4 Quoniã præuenies eum benedictionibus bonis, pones super caput e-
ius coronam auri puri. 5 Vitam æternã petiit à te,dedisti ei longitudinẽ dierũ in secula seculorum. 6 Multa est gloria eius in redẽptione tua:
laudẽ & decorẽ pones super eũ. 7 Quoniã pones eũ benedictiones per secula,lætitia perfundes eũ ab aspectu tuo. 8 Propterea ꝙ rex cõfidit
in verbo Dñi,& in misericordia altissimi,nõ cõmouebitur. 9 Inuadet pcussio man' tuę cũctos hostes tuos, & vltio dexterę tuę inueniet oẽs
odio te habẽtes. 10 Pones eos vt fornacẽ ignis in tẽporibus irę tuę,Dñs igne inflãmabit eos,& cõsumet eos incẽdiũ gehennę. 11 Filios eorũ de
terra perdes,& semẽ eorũ à filiis hoĩum. 12 Quoniã machinati sunt cõtra te malũ, cogitauerũt cogitationes prauas,nec aduersũ te potuerũt.

13 * כִּי תְּשִׁיתֵמוֹ שֶׁכֶם בְּמֵיתָרֶיךָ תְּכוֹנֵן עַל־פְּנֵיהֶם ׃
14 * רוּמָה יְהוָה בְעֻזֶּךָ נָשִׁירָה וּנְזַמְּרָה גְּבוּרָתֶךָ ׃

כב

1 * לַמְנַצֵּחַ עַל־אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר מִזְמוֹר לְדָוִד ׃
2 * אֵלִי אֵלִי לָמָה עֲזַבְתָּנִי רָחוֹק מִישׁוּעָתִי דִּבְרֵי שַׁאֲגָתִי ׃
3 * אֱלֹהַי אֶקְרָא יוֹמָם וְלֹא תַעֲנֶה וְלַיְלָה וְלֹא־דוּמִיָּה לִי ׃
4 * וְאַתָּה קָדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל ׃
5 * בְּךָ בָּטְחוּ אֲבֹתֵינוּ בָּטְחוּ וַתְּפַלְּטֵמוֹ ׃
6 * אֵלֶיךָ זָעֲקוּ וְנִמְלָטוּ בְּךָ בָטְחוּ וְלֹא־בוֹשׁוּ ׃
7 * וְאָנֹכִי תוֹלַעַת וְלֹא־אִישׁ חֶרְפַּת אָדָם וּבְזוּי עָם ׃
8 * כָּל־רֹאַי יַלְעִגוּ לִי יַפְטִירוּ בְשָׂפָה יָנִיעוּ רֹאשׁ ׃
9 * גֹּל אֶל־יְהוָה יְפַלְּטֵהוּ יַצִּילֵהוּ כִּי חָפֵץ בּוֹ ׃
10 * כִּי־אַתָּה גֹחִי מִבָּטֶן מַבְטִיחִי עַל־שְׁדֵי אִמִּי ׃
11 * עָלֶיךָ הָשְׁלַכְתִּי מֵרָחֶם מִבֶּטֶן אִמִּי אֵלִי אָתָּה ׃
12 * אַל־תִּרְחַק מִמֶּנִּי כִּי־צָרָה קְרוֹבָה כִּי־אֵין עוֹזֵר ׃
13 * סְבָבוּנִי פָּרִים רַבִּים אַבִּירֵי בָשָׁן כִּתְּרוּנִי ׃
14 * פָּצוּ עָלַי פִּיהֶם אַרְיֵה טֹרֵף וְשֹׁאֵג ׃
15 * כַּמַּיִם נִשְׁפַּכְתִּי וְהִתְפָּרְדוּ כָּל־עַצְמוֹתָי הָיָה לִבִּי כַּדּוֹנָג נָמֵס בְּתוֹךְ מֵעָי ׃
16 * יָבֵשׁ כַּחֶרֶשׂ כֹּחִי וּלְשׁוֹנִי מֻדְבָּק מַלְקוֹחָי וְלַעֲפַר־מָוֶת תִּשְׁפְּתֵנִי ׃
17 * כִּי סְבָבוּנִי כְּלָבִים עֲדַת מְרֵעִים הִקִּיפוּנִי כָּאֲרִי יָדַי וְרַגְלָי ׃
18 * אֲסַפֵּר כָּל־עַצְמוֹתָי הֵמָּה יַבִּיטוּ יִרְאוּ־בִי ׃
19 * יְחַלְּקוּ בְגָדַי לָהֶם וְעַל־לְבוּשִׁי יַפִּילוּ גוֹרָל ׃
20 * וְאַתָּה יְהוָה אַל־תִּרְחָק אֱיָלוּתִי לְעֶזְרָתִי חוּשָׁה ׃
21 * הַצִּילָה מֵחֶרֶב נַפְשִׁי מִיַּד־כֶּלֶב יְחִידָתִי ׃
22 * הוֹשִׁיעֵנִי מִפִּי אַרְיֵה וּמִקַּרְנֵי רֵמִים עֲנִיתָנִי ׃

13 * *Quoniam pones eos humerum: funes tuos*
firmabis contra facies eorum.
14 * *Exaltare Domine in virtute tua, cantabimus & pſallemus fortitudines tuas.*
1 * *Victori pro cerua matutina, Pſalmus Dauid.* XXII.
2 *DEus meus, Deus meus, quare dereliquiſti*
me? longè à ſalute mea verba rugitus mei.
3 * *Deus meus clamabo per diem, & non exaudies; & nocte, nec eſt ſilentium mihi.*
4 * *Et tu habitator ſancte laus Iſrael.*
5 * *In te confiſi ſunt patres noſtri; confiſi ſunt,*
6 *& liberaſti eos.* * *Ad te clamauerunt, et ſalui*
facti ſunt; in te confiſi ſunt, & non ſunt con-
7 *fuſi.* * *Ego autem ſum vermis, & non homo;*
opprobrium hominum, & abiectio plebis.
8 * *Omnes videntes me ſubſannant me; de-*
9 *mittunt labium, mouent caput.* * *Confugit ad*
Dominum, ſaluet eum; liberet eum, quoniam
10 *vult eum.* * *Tu autem propugnator meus ex*
vtero, fiducia mea ab vberibus matris meæ.
11 * *In te proiectus ſum ex vulua: de ventre ma-*
12 *tris meæ Deus meus es tu.* * *Ne longè fias à me,*
quoniam tribulatio proxima eſt, quoniam non
13 *eſt adiutor.* * *Circundederunt me vituli multi,*
14 *tauri Baſan vallauerunt me.* * *Aperuerunt*
ſuper me os ſuum, quaſi leo rapiens & rugiens.
15 * *Sicut aqua effuſus ſum, & ſeparata ſunt*
omnia oſſa mea: factum eſt cor meum tanquam
16 *cera liquefacta in medio ventris mei.* * *Aruit*
velut teſta fortitudo mea, & lingua mea ad-
hæſit palato meo, & in puluerem mortis detra-
17 *xiſti me.* * *Quoniam circundederunt me canes:*
concilium peſſimorum vallauit me: foderunt ma-
18 *nus meas & pedes meos.* * *Numeraui omnia*
oſſa mea: ipſi reſpicientes viderunt in me.
19 * *Diuiſerunt veſtimenta mea ſibi, & ſuper*
veſtimentum meum miſerunt ſortem.
20 * *Tu autem Domine ne longè fias, fortitudo*
mea in auxilium meum feſtina.
21 * *Erue à gladio animam meam, de manu ca-*
nis ſolitariam meam.
22 * *Salua me ex ore leonis, & de cornibus v-*
nicornium exaudi me.

תרגום

13 מְטוּל דְשַׁוִיתִנּוּן לְעַמָּךְ כְּתַף חַד בְּאֵיטוּנֵי מַשְׁכְּנָךְ תְּסַדַּר אוֹרַיְתָךְ קֳדָמֵיהוֹן ׃ 14 אִיזְדַקַף יְיָ בְּעֻשְׁנָךְ נְשַׁבְּחָא וּנְרוֹנְנָא עַל גְבוּרְתָּךְ ׃
כב 1 לְשַׁבָּחָא עַל תְּקוֹף קָרְבַּן תְּדִירָא דִקְרִיצְתָּא תֻּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד ׃ 2 אֱלָהִי אֱלָהִי מְטוּל מַה שְׁבַקְתָּנִי רָחִיק מִפֻּרְקָנִי מִלֵּי אַכְלְיוּתִי ׃
3 אֱלָהִי אֲנָא קָרֵי בִּימָמָא וְלָא תְתַקַבֵּל צְלוֹתִי וּבְלֵילְיָא וְלֵית שְׁתִיקוּתָא לִי ׃ 4 וְאַתְּ קַדִּישׁ דְמִיַתֵּב עָלְמָא מִן בְּגַלַל תֻּשְׁבַּחְתָּא דְיִשְׂרָאֵל ׃
5 בְּמֵימְרָךְ אִתְרְחִצוּ אֲבָהָתָנָא בְּמֵימְרָךְ אִתְרְחִיצוּ וְשֵׁזֶבְתִּנּוּן ׃ 6 קֳדָמָךְ צַלּוֹ וְאִשְׁתֵּיזִבוּ בְּמֵימְרָךְ אִתְרְחִיצוּ וְלָא בְהִיתוּ ׃ 7 וַאֲנָא זְחִיל
חַלָּשׁ וְלָא גְבַר סָבֵל חִסּוּדֵי בְּנֵי נָשָׁא וּמִהַרְמְרָמוּתָא דְעַמְמֵי ׃ 8 כָּל דְחָמְיָן לִי יְגַחֲכוּן עֲלַי מִתְגָּרְרִין בְּסִפְוָתְהוֹן וּמְטַלְטְלִין בְּרֵישֵׁיהוֹן ׃
9 שַׁבְּחַת קֳדָם יְיָ וְשֵׁיזְבַנִי פַּצָאָה יָתִי מְטוּל דְּאִתְרְעִי בִי ׃ 10 מְטוּל דְּאַנְתְּ הוּא דְאַפַּקְתַּנִי מִכְּרֵיסָא רַחְצָנִי עַל תַּדְיֵי אִמִּי ׃ 11 עַל מֵימְרָךְ
אִשְׁתְּלַקַת מִכְּרֵיסָא מֵרֶחֶם אוּמִּי אֱלָהִי אַנְתְּ ׃ 12 לָא תִתְרְחֵק מִנִּי אֲרוּם עָקְתָא קְרִיבָא אֲרוּם לֵית דִּמְסַיַּע ׃ 13 אַחֲזְרוּ עֲלַי עַמְמַיָּא דִּמְתִילִין
לְתוֹרֵי נַנְחִין סַגִּיעִין רַבְרְבֵי בוֹתְנָן אַקְפוּנִי ׃ 14 פָּתְחִין עֲלַי פֻּמְהוֹן הֵיךְ אַרְיָא מְכַלֵּי וּמְתַבַּר ׃ 15 הֵיךְ מַיָּא אִשְׁתְּדֵית וּמִתְפַּרְפְּרָן כּוּלְהוֹן
גַּרְמַי הֲוָה לִבִּי מִתְמַסְמָס הֵיךְ שַׁעֲוָה פַּיִג בִּמְצַע מַעְיָנַי ׃ 16 יָבֵשׁ הֵיךְ פְּחַר לֵיחָתִי וְלִישָׁנִי אַדְבִּיק לְמוֹרִיגִי וּלְבֵית קְבוּרְתָּא אַטְמֵיתָנִי ׃
17 אֲרוּם אַחֲזְרוּ עֲלַי סִיעַת חַיָּבִין רַשִׁיעִין דִּמְתִילִין לְכַלְבַיָּא סַגִּיעִין כְּנִישַׁת מַבְאֲשִׁין אַקְפוּנִי נָכְתִין אִידַי וְרַגְלַי ׃ 18 אֲחַוֵּי כָּל הִלְבְּשׁוּשֵׁי
גַּרְמַיְהוֹן מִסְתַּכְּלִין וּמְבַזְּן לִי ׃ 19 מְפַלְּגִין לְבוּשַׁי לְהוֹן וְעַל פִּתְגָמֵי יִרְמוֹן עַדְבָּא ׃ 20 וְאַתְּ יְיָ לָא תִתְרְחֵק תְּקוֹף חֵילִי לְסִיוּעִי סַרְהֵב ׃
21 פְּצָא מִדְקָטְלִין בְּחַרְבָּא נַפְשִׁי מִן אִידָא דְרַשִׁיעָא דִּמְתִיל לְכַלְבָּא רוּחָא דְגוּשְׁמִי ׃ 22 פְּרוֹק יָתִי מִפּוּם תַּקִּיף הֵיךְ אַרְיָא וּמִמַּלְכַיָּא
תַקִּיפִין וְגִיוְתָנִין הֵיךְ רֵימָנִין קַבֵּילְתָּא צְלוֹתִי ׃

‡Quoniam pones eos dorſum, in reli- 13
quiis tuis præparabis vultum eorum.
‡Exaltare Domine in virtute tua, can- 14
tabimus & pſallemus virtutes tuas.

‡In fine pro ſuſceptione matutina, 1
Pſalmus Dauid. XXI.

DEus Deus meus, reſpice in me; quare 2
dereliquiſti me? lōgè à ſalute mea ver-
ba delictorū meorum. ‡Deus meus clama- 3
bo per diē & non exaudies, & nocte; & nō
ad inſipientiā mihi. ‡Tu autem in ſancto 4
habitas laus Iſrael. ‡In te ſperauerūt patres 5
noſtri; ſperauerunt, & liberaſti eos. ‡Ad te 6
clamauerūt, & ſalui facti ſunt; in te ſpera-
uerūt, & nō ſunt cōfuſi. ‡Ego autē ſum ver 7
mis, & nō homo; opprobriū hoīum & abie
ctio plebis. ‡Oēs vidētes me deriſerūt me; 8
locuti ſunt labiis, *mouerūt caput. ‡Spe- 9
rauit in Dño, eripiat eū; ſaluum faciat eū,
quoniā vult eum. ‡Quoniā tu es qui ex- 10
traxiſti me de ventre, ſpes mea ab vberib⁹
matris meæ: ‡In te proiectus ſum ex vtero. 11
De ventre matris meæ Deus meus es tu:
‡ne diſceſſeris à me. Quoniā tribulatio ꝓ- 12
xima, quoniā nō eſt qui adiuuet me. ‡Cir- 13
cundederunt me vituli multi, tauri pin-
gues obſederūt me. ‡Aperuerunt ſuper me 14
os ſuum, ſicut leo rapiēs & rugiens. ‡Sicut 15
aqua *diffuſa ſunt & diſperſa ſunt oīa oſſa
mea: factum eſt cor meum tanquā cera li-
queſcēs in medio vētris mei. ‡Aruit tāquā 16
teſta virtus mea, & lingua mea adhęſit fau
cibus meis, & in puluerē mortis deduxiſti
me. ‡Quoniā circūdederūt me canes mul- 17
ti, cōciliū malignātiū *obſederūt me. Fode
rūt manus meas & pedes meos, ‡dinume- 18
rauerūt oīa oſſa mea; ipſi verò cōſiderauerunt & inſpexerūt me. ‡Diuiſerūt veſtimē- 19
ta mea ſibi, & ſup veſtē meā miſerunt ſor-
tē. ‡Tu autē Dñe ne elōgaueris auxiliū tuū 20
à me, ad defenſionē meam conſpice. ‡Erue 21
à framea animā meā, & de manu canis v-
nicam meam. ‡Salua me ex ore leonis, & 22
à cornib⁹ vnicornium humilitatē meam.

13 ‡ὅτι θήσεις αὐτοὺς νῶτον, ἐν τοῖς περιλοίποις σου ἑτοι-
μάσεις τὸ πρόσωπον αὐτῶν.
14 ‡ὑψώθητι κύριε ἐν τῇ δυνάμει σου, ᾄσωμεν καὶ ψα-
λοῦμεν τὰς δυναστείας σου.

1 ‡Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῆς ἀντιλήψεως τῆς ἑω-
θινῆς, ψαλμὸς τῷ δαυίδ. κά.

2 ‡Ὁ θεὸς ὁ θεός μου πρόσχες μοι, ἱνατί ἐγκατέλιπές
με; μακρὰν ἀπὸ τῆς σωτηρίας μου οἱ λόγοι τῶν παρα-
3 πτωμάτων μου. ‡ὁ θεός μου κεκράξομαι ἡμέρας,
καὶ οὐκ εἰσακούσῃ, καὶ νυκτὸς καὶ οὐκ εἰς ἄνοιαν ἐμοί.
4 ‡σὺ δὲ ἐν ἁγίῳ κατοικεῖς ὁ ἔπαινος τοῦ ἰσραήλ.
5 ‡ἐπὶ σοὶ ἤλπισαν οἱ πατέρες ἡμῶν, ἤλπισαν καὶ ἐρρύ-
6 σω αὐτούς. ‡πρὸς σὲ ἐκέκραξαν καὶ ἐσώθησαν, ἐπὶ
σοὶ ἤλπισαν καὶ οὐ κατῃσχύνθησαν.
7 ‡ἐγὼ δέ εἰμι σκώληξ καὶ οὐκ ἄνθρωπος, ὄνειδος ἀνθρώ-
8 πων καὶ ἐξουθένημα λαοῦ. ‡πάντες οἱ θεωροῦντές
με ἐξεμυκτήρισάν με, ἐλάλησαν ἐν χείλεσιν, ἐκίνησαν
9 κεφαλήν. ‡ἤλπισεν ἐπὶ κύριον, ῥυσάσθω αὐτόν,
10 σωσάτω αὐτόν, ὅτι θέλει αὐτόν. ‡ὅτι σὺ εἶ ὁ ἐκσπάσας
με ἐκ γαστρός· ἡ ἐλπίς μου ἀπὸ μαστῶν τῆς μητρός μου·
11 ‡ἐπὶ σὲ ἐπερρίφην ἐκ μήτρας. ἀπὸ γαστρὸς μητρός
12 μου θεός μου εἶ σύ· ‡μὴ ἀποστῇς ἀπ᾽ ἐμοῦ. ὅτι θλίψις
13 ἐγγύς, ὅτι οὐκ ἔστιν ὁ βοηθῶν μοι. ‡περιεκύκλωσάν με
14 μόσχοι πολλοί, ταῦροι πίονες περιέσχον με. ‡ἤνοιξαν
ἐπ᾽ ἐμὲ τὸ στόμα αὐτῶν, ὡς λέων ἁρπάζων καὶ ὠρυόμενος.
15 ‡ὡσεὶ ὕδωρ ἐξεχύθη καὶ διεσκορπίσθη πάντα τὰ ὀστᾶ
μου· ἐγενήθη ἡ καρδία μου ὡσεὶ κηρὸς τηκόμενος ἐν μέσῳ
16 τῆς κοιλίας μου. ‡ἐξηράνθη ὡς ὄστρακον ἡ ἰσχύς μου, καὶ ἡ
γλῶσσά μου κεκόλληται τῷ λάρυγγί μου, καὶ εἰς χοῦν θανά-
17 του κατήγαγές με. ‡ὅτι ἐκύκλωσάν με κύνες πολ-
λοί· συναγωγὴ πονηρευομένων περιέσχον με. ὤρυξαν χεῖ-
18 ράς μου καὶ πόδας μου· ‡ἐξηρίθμησαν πάντα τὰ ὀστᾶ
19 μου, αὐτοὶ δὲ κατενόησαν καὶ ἐπεῖδόν με. ‡διεμερίσαντο
τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου ἔβα-
20 λον κλῆρον. ‡σὺ δὲ κύριε μὴ μακρύνῃς τὴν βοήθειάν
21 σου ἀπ᾽ ἐμοῦ, εἰς τὴν ἀντίληψίν μου πρόσχες. ‡ῥῦσαι
ἀπὸ ῥομφαίας τὴν ψυχήν μου, καὶ ἐκ χειρὸς κυνὸς τὴν
22 μονογενῆ μου. ‡σῶσόν με ἐκ στόματος λέοντος, καὶ
ἀπὸ κεράτων μονοκερώτων τὴν ταπείνωσίν μου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[13] Quoniam poſuiſti eos populo tuo humerum vnū: in funibus tabernaculi tui ordinabis legē tuā corā eis. [14] Exaltare Dñe in fortitudine tua: laudabimus & pſallemus ſuper virtute tua. [1] Ad laudandum ſuper potenti oblatione perpetua auroræ, Hymnus Dauidi. PSAL. XXII.

DEus mi, Deus mi, quare dereliquiſti me? longè à redēptione mea verba clamoris mei. [3] Deus mi, ego clamo interdiu, nec ſuſcipitur oratio mea; & noctu, nec eſt ſilentiū mihi. [4] Tu verò ſanctus, qui ſtabilis orbem ꝓpter laudes Iſrael. [5] In verbo tuo cōfiſi ſunt patres noſtri: in verbo tuo cōfiſi ſunt, & liberaſti eos. [6] Corā te preces fuderunt & liberati ſunt, in verbo tuo cōfiſi ſunt, & nō ſunt cōfuſi. [7] At ego vermis debilis & nō homo, portans vituperia hominū, & deſpectio populorū. [8] Omnes qui vidēt me deridēt me, proſcindūt labiis ſuis, & mouent capita ſua. [9] Laudes dixi apud Dñm, & eripuit me; eruit me, quoniā cōplacuit ſibi in me. [10] Quoniā tu ille es qui extraxiſti me ab vtero, fiducia mea ſuper vbera matris meę. [11] Iuxta verbū tuū proiectus ſum ab vtero; à vulua matris meæ De⁹ me⁹ es tu. [12] Ne elōgeris à me, quoniam anguſtia prope eſt, quoniā nō eſt qui adiuuet. [13] Circūdederunt me populi ſimiles tauris cornupetētibus multis: principes Baſſan vallauerunt me. [14] Aperuerunt ſuper me os ſuū ſicut leo rugiēs & rapiēs. [15] Veluti aqua effuſus ſum, & diſperſa ſunt omnia oſſa mea; fuit cor meū liquefactum ſicut cera, palpitans in medio viſcerū meorum. [16] Aruit veluti teſta humor meus, & lingua mea adhæſit palato meo; & in domum ſepulchri cōcluſiſti me. [17] Quoniā vallauerūt me caterua peccatorū impiorū, qui ſimiles ſunt canibus plurimis: congregatio malignorū circundedit me, mordentes manus meas & pedes meos. [18] Dinumerabo omnes cicatrices membrorum meorum: ipſi aſpiciunt & contemnunt me. [19] Diuidunt veſtimenta mea ſibi, & ſuper veſtem meam mittent ſortem. [20] Et tu Domine ne elongeris, fortitudo virtutis meæ, ad auxilium meum feſtina. [21] Libera ab his qui occidunt gladio, animam meam; de manu impij, qui comparatus eſt cani, ſpiritum corporis mei. [22] Serua me ab ore fortis ſicut leonis, & à regibus potentibus & ſuperbis vnicornium inſtar, accepiſti orationem meam.

23 * אֲסַפְּרָה שִׁמְךָ לְאֶחָי בְּתוֹךְ קָהָל אֲהַלְלֶךָּ ׃
24 * יִרְאֵי יְהֹוָה הַלְלוּהוּ כָּל־זֶרַע יַעֲקֹב כַּבְּדוּהוּ וְגוּרוּ
מִמֶּנּוּ כָּל־זֶרַע יִשְׂרָאֵל ׃
25 * כִּי לֹא־בָזָה וְלֹא שִׁקַּץ עֱנוּת עָנִי וְלֹא־הִסְתִּיר
פָּנָיו מִמֶּנּוּ וּבְשַׁוְּעוֹ אֵלָיו שָׁמֵעַ ׃
26 * מֵאִתְּךָ תְּהִלָּתִי בְּקָהָל רָב נְדָרַי אֲשַׁלֵּם נֶגֶד
יְרֵאָיו ׃
27 * יֹאכְלוּ עֲנָוִים וְיִשְׂבָּעוּ יְהַלְלוּ יְהֹוָה דֹּרְשָׁיו יְחִי
לְבַבְכֶם לָעַד ׃
28 * יִזְכְּרוּ וְיָשֻׁבוּ אֶל־יְהֹוָה כָּל־אַפְסֵי־אָרֶץ וְיִשְׁתַּחֲווּ
לְפָנֶיךָ כָּל־מִשְׁפְּחוֹת גּוֹיִם ׃
29 * כִּי לַיהֹוָה הַמְּלוּכָה וּמֹשֵׁל בַּגּוֹיִם ׃
30 * אָכְלוּ וַיִּשְׁתַּחֲווּ כָּל־דִּשְׁנֵי־אֶרֶץ לְפָנָיו יִכְרְעוּ כָּל־
יוֹרְדֵי עָפָר וְנַפְשׁוֹ לֹא חִיָּה ׃
31 * זֶרַע יַעַבְדֶנּוּ יְסֻפַּר לַאדֹנָי לַדּוֹר ׃
32 * יָבֹאוּ וְיַגִּידוּ צִדְקָתוֹ לְעַם נוֹלָד כִּי עָשָׂה ׃

כג

1 * מִזְמוֹר לְדָוִד יְהֹוָה רֹעִי לֹא אֶחְסָר ׃
2 * בִּנְאוֹת דֶּשֶׁא יַרְבִּיצֵנִי עַל־מֵי מְנֻחוֹת יְנַהֲלֵנִי ׃
3 * נַפְשִׁי יְשׁוֹבֵב יַנְחֵנִי בְמַעְגְּלֵי־צֶדֶק לְמַעַן שְׁמוֹ ׃
4 * גַּם כִּי־אֵלֵךְ בְּגֵיא צַלְמָוֶת לֹא־אִירָא רָע כִּי־אַתָּה
עִמָּדִי שִׁבְטְךָ וּמִשְׁעַנְתֶּךָ הֵמָּה יְנַחֲמֻנִי ׃
5 * תַּעֲרֹךְ לְפָנַי שֻׁלְחָן נֶגֶד צֹרְרָי דִּשַּׁנְתָּ בַשֶּׁמֶן רֹאשִׁי
כּוֹסִי רְוָיָה ׃
6 * אַךְ טוֹב וָחֶסֶד יִרְדְּפוּנִי כָּל־יְמֵי חַיָּי וְשַׁבְתִּי
בְּבֵית־יְהֹוָה לְאֹרֶךְ יָמִים ׃

כד

1 * לְדָוִד מִזְמוֹר לַיהֹוָה הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ תֵּבֵל
2 וְיֹשְׁבֵי בָהּ ׃ * כִּי־הוּא עַל־יַמִּים יְסָדָהּ וְעַל־
נְהָרוֹת יְכוֹנְנֶהָ ׃

23 * *Narrabo nomen tuum fratribus meis, in medio eccleſiæ laudabo te.*
24 * *Qui timetis Dominum, laudate eum; omne ſemen Iacob glorificate eum, & metuat eum vniuerſum ſemen Iſrael.*
25 * *Quoniam non deſpexit neque contempſit modeſtiam pauperis, & non abſcondit faciem ſuã ab eo: & cùm clamauerit ad eum, exaudiet.*
26 * *Apud te laus mea in eccleſia multa: vota mea reddam in conſpectu timentium eum.*
27 * *Comedent mites, & ſaturabuntur: laudabunt Dominum quærentes eum; viuet cor eorum in ſempiternum.*
28 * *Recordabuntur & conuertentur ad Dominum omnes fines terræ, & adorabunt coram eo vniuerſæ cognationes gentium.*
29 * *Quia Domini regnum, & dominatur gen-*
30 *tibus.* * *Comederunt & adorauerunt omnes pingues terræ: ante faciem eius curuabunt genu vniuerſi qui deſcendunt in puluerem, & ani-*
31 *ma eius ipſi viuit.* * *Semen ſeruiet ei, narrabitur Domino in generatione.*
32 * *Venient & annunciabunt iuſtitiam eius, populo qui naſcetur quem fecit.*

1 * *Pſalmus Dauid.* XXIII.

Dominus paſtor meus, nihil mihi deerit.
2 * *In loco viridi accubauit me: ſuper aquas refectionis enutriuit me.*
3 * *Animam meam refecit, deduxit me ſuper ſemitas iuſtitiæ propter nomen ſuum.*
4 * *Sed & ſi ambulauero in valle vmbræ mortis, non timebo malum, quoniam tu mecum es: virga tua et baculus tuus ipſa me conſolabun-*
5 *tur.* * *Pones coram me menſam ex aduerſo hoſtium meorum: impinguaſti in oleo caput meũ, calix meus inebrians.*
6 * *Sed & benignitas & miſericordia ſubſequentur me omnibus diebus vitæ meæ; & habitabo in domo Domini in longitudinẽ dierum.*

1 * *Pſalmus Dauid.* XXIIII.

Domino terra & plenitudo eius, orbis et habitatores eius.
2 * *Quia ipſe ſuper maria fundauit eum, & ſuper flumina ſtabiliuit illum.*

תרגום

23 אֲחַוֵּי גְבוּרַת שְׁמָךְ לְאַחָיַי בְּמִצַע כְּנִישְׁתָּא אֲשַׁבְּחִנָּךְ ׃ 24 דַּחֲלַיָּא דַייָ שַׁבְּחוּ קֳדָמוֹהִי כָּל זַרְעָא דְיַעֲקֹב הַבוּ לֵהּ יְקָר אִזְדַּעְזְעוּ מִנֵּהּ
כָּל זַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל ׃ 25 אֲרוּם לָא בְסִיר וְלָא שָׁאֵט צְלוֹתָא דְעַנְיָא וְלָא סַלֵּק שְׁכִינְתֵּהּ מִנֵּהּ וּבְצַלָּאוּתֵהּ קֳדָמוֹהִי מְקַבֵּל ׃ 26 מִנָּךְ כָּל תֻּשְׁבַּחְתִּי
בִּכְנִישְׁתָּא סַגִּיעֵי עַמָּא נִדְרַי אֲשַׁלֵּם קֳבֵל דַּחֲלוֹהִי ׃ 27 יֵיכְלוּן עַנְוְתָנֵי וְיִשְׂבְּעוּן יְשַׁבְּחוּ קֳדָם יְיָ כָּל תָּבְעוֹהִי יִשְׁרֵי רוּחַ נְבוּאָה בְּרַעְיוֹנֵי
לִבֵּיכוֹן לְעָלְמִין ׃ 28 יִדְכְּרוּן נִסּוֹהִי וִיתוּבוּן קֳדָם יְיָ כָּל סְיָפֵי אַרְעָא וְיִסְגְּדוּן קֳדָמָךְ כָּל גְּנִיסַת עַמְמַיָּא ׃ 29 אֲרוּם דַּייָ הִיא מַלְכוּתָא
וְשַׁלִּיט בְּעַמְמַיָּא ׃ 30 סְעוּדוּ וּסְגוּדוּ כָּל דְּהִינֵי אַרְעָא קֳדָמוֹהִי יִגְחֲנוּן כָּל נָחֲתֵי בֵּית קְבוּרְתָּא וְנַפְשֵׁהּ דְּרַשִׁיעָא לָא יְחַיֵּי ׃ 31 זַרְעָה דְאַבְרָהָם
יִפְלְחוּן קֳדָמוֹהִי יְחַוּוּן כֹּחַ גְבוּרְתָּא דַייָ לְדָרָא בָתְרָאָה ׃ 32 יֵיתוּן בְּנֵיהוֹן וִיחַוּוּן צִדְקְתֵהּ לְעַמָּא דַעֲתִיד לְמִילַּד פְּרִישָׁן דַּעֲבַד ׃

כג

1 תֻּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד יְיָ דָּזַן לְעַמֵּהּ בְּמַדְבְּרָא לָא חַסְרִין כּוֹלָּא ׃ 2 בַּאֲתַר צַהֲווּתָא בְּהַנְיַית דְּתָאִין אַשְׁרְיָנִי וְעַל מוֹי דְנִיחַ יְדַבְּרִנַּנִי ׃
3 נַפְשִׁי יְתִיב דַּבְּרַנִי בְּהִלְכַת צַדִּיקֵי מְטוּל גְּבוּרַת שְׁמֵהּ ׃ 4 לְחוּד כַּד אֵיזֵל בְּמֵישַׁר טוּלֵי מוֹתָא לָא אֶדְחַל מִבִּישׁ מְטוּל דְּמֵימְרָךְ בְּסַעְדִי
שִׁבְטָךְ וְאוֹרַיְתָךְ הִינוּן תְּנַחֲמוּנַנִי ׃ 5 סַדַּרְתְּ קֳדָמַי פָּתוֹר קֳבֵל מְעִיקַי דְּהֵינַתְּ בִּמְשַׁח רְבוּתָא רֵישִׁי כַּסִּי כְּלֵידֵי רְוִיחָא ׃ 6 בְּרַם
טָבוּתָא וְחִסְדָּא יִרְדְּפוּנַנִי כָּל יוֹמֵי חַיַּי כַּד אֵיתֵב בְּבֵית מַקְדְּשָׁא דַייָ לְנָגְדָּא דְיוֹמַיָּא ׃

כד

1 לְדָוִד תֻּשְׁבַּחְתָּא דַּייָ הִיא אַרְעָא וּבְרִיתָהָא וּמַלְיָתָהּ תֵּבֵל וְיָתְבִין בָּהּ ׃ 2 אֲרוּם הוּא עַל יַמַּיָּא שַׁוִּי אַשְׁתְּיָסְהָא וְעַל נַהֲרָוָתָא אַתְקְנְתַהּ ׃

*Narrabo nomen tuum fratribus meis, in 23
medio ecclesiæ laudabo te. *Qui timetis 24
Dñm, laudate eũ, vniuersum semẽ Iacob
glorificate eum. timeat iam eum omne se-
men Israel. *Quoniã non spreuit neq; de- 25
spexit depcationẽ pauperis. Neque auertit
faciem suã à me; & cùm clamarẽ ad eũ, ex-
audiuit me. *A te laus mea, in ecclesia ma 26
gna confitebor tibi: vota mea reddam in
conspectu timentiũ eum. *Edẽt pauperes 27
& saturabuntur, & laudabunt Dñm qui
requirũt eum. viuent corda eorũ in secu-
lum seculi. *Reminiscentur & conuertẽtur 28
ad Dñm vniuersi fines terræ. & adorabũt
in cõspectu eius vniuersæ familiæ gentiũ.
*Quoniã Dñi regnum, & ipse dominatur 29
gentiũ. *Mãducauerũt & adorauerũt om- 30
nes pingues terrę, in conspectu eius cadent
omnes qui descendũt in terram. Et anima
mea illi viuit: *Et semen meum seruiet ip- 31
si. Annũciabitur Domino generatio *ven- 32
tura, & annunciabunt iustitiam eius po-
pulo qui nascetur, quem fecit Dominus.

*Psalmus Dauid. XXII. 1

DOminus regit me, & nihil mihi deerit.
*In loco pascuę ibi me collocauit. Su- 2
per aquã refectionis educauit me: *Animã 3
meã cõuertit. deduxit me sup semitas iusti
tię, propter nomẽ suũ. *Nã & si ambulaue 4
ro in medio vmbrę mortis, nõ timebo ma-
la, quoniã tu mecũ es: virga tua & baculus
tuus, ipsa me cõsolata sunt. *Parasti in con 5
spectu meo mensam, aduersus eos qui tri-
bulãt me. impinguasti in oleo caput meũ,
& calix tuus inebrians me quàm præcla-
rus. *Et misericordia tua subsequetur me 6
omnibus diebus vitæ meæ, & vt inhabitẽ
in domo Domini in longitudinẽ dierum.

*Psalmus Dauid prima Sabbatorum. 1
XXIII.

DOmini terra & plenitudo eius, orbis
terrarũ & vniuersi qui habitant in eo.
*Ipse super maria fundauit eum, & su- 2
per flumina præparauit eum.

23 *διηγήσομαι τὸ ὄνομά σου τοῖς ἀδελφοῖς μου, ἐν μέσῳ
24 ἐκκλησίας ὑμνήσω σε. *οἱ φοβούμενοι τὸν κύριον
αἰνέσατε αὐτόν, ἅπαν τὸ σπέρμα ἰακὼβ δοξάσατε αὐτόν.
φοβηθήτω δὴ ἀπ᾽ αὐτοῦ ἅπαν τὸ σπέρμα ἰσραήλ.
25 *ὅτι οὐκ ἐξουδένωσεν οὐδὲ προσώχθισε τῇ δεήσει τοῦ
πτωχοῦ. οὐδὲ ἀπέστρεψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀπ᾽ ἐμοῦ, καὶ
ἐν τῷ κεκραγέναι με πρὸς αὐτὸν εἰσήκουσέ μου.
26 *παρὰ σοῦ ὁ ἔπαινός μου, ἐν ἐκκλησίᾳ μεγάλῃ ἐξο-
μολογήσομαί σοι, τὰς εὐχάς μου ἀποδώσω ἐνώπιον τῶν
27 φοβουμένων αὐτόν. *φάγονται πένητες καὶ ἐμπλησθή-
σονται, καὶ αἰνέσουσι κύριον οἱ ἐκζητοῦντες αὐτόν. ζήσονται
28 αἱ καρδίαι αὐτῶν εἰς αἰῶνα αἰῶνος. *μνησθήσονται καὶ
ἐπιστραφήσονται πρὸς κύριον πάντα τὰ πέρατα τῆς γῆς.
καὶ προσκυνήσουσιν ἐνώπιον αὐτοῦ πᾶσαι αἱ πατριαὶ τῶν
29 ἐθνῶν. *ὅτι τοῦ κυρίου ἡ βασιλεία, καὶ αὐτὸς δεσπόζει
30 τῶν ἐθνῶν. *ἔφαγον καὶ προσεκύνησαν πάντες οἱ
πίονες τῆς γῆς, ἐνώπιον αὐτοῦ προπεσοῦνται πάντες οἱ
καταβαίνοντες εἰς γῆν. καὶ ἡ ψυχή μου αὐτῷ ζῇ·
31 *καὶ τὸ σπέρμα μου δουλεύσει αὐτῷ. ἀναγγελήσεται
32 τῷ κυρίῳ γενεὰ *ἡ ἐρχομένη, καὶ ἀναγγελοῦσι τὴν δι-
καιοσύνην αὐτοῦ λαῷ τῷ τεχθησομένῳ, ὃν ἐποίησεν ὁ κύριος.

1 *Ψαλμὸς τῷ δαυίδ. κβ΄.

Κύριος ποιμαίνει με, καὶ οὐδέν με ὑστερήσει.
2 *εἰς τόπον χλόης ἐκεῖ με κατεσκήνωσεν. ἐπὶ ὕδατος
3 ἀναπαύσεως ἐξέθρεψέ με· *τὴν ψυχήν μου ἐπέ-
στρεψεν. ὁδήγησέ με ἐπὶ τρίβους δικαιοσύνης, ἕνεκεν τοῦ
4 ὀνόματος αὐτοῦ. *ἐὰν γὰρ καὶ πορευθῶ ἐν μέσῳ σκιᾶς
θανάτου, οὐ φοβηθήσομαι κακά, ὅτι σὺ μετ᾽ ἐμοῦ εἶ. ἡ ῥάβ-
δος σου καὶ ἡ βακτηρία σου, αὗταί με παρεκάλεσαν.
5 *ἡτοίμασας ἐνώπιόν μου τράπεζαν, ἐξεναντίας τῶν
θλιβόντων με. ἐλίπανας ἐν ἐλαίῳ τὴν κεφαλήν μου, καὶ
6 τὸ ποτήριόν σου μεθύσκον με ὡσεὶ κράτιστον. *καὶ τὸ ἔ-
λεός σου καταδιώξει με πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς μου,
καὶ τὸ κατοικεῖν με ἐν οἴκῳ κυρίου εἰς μακρότητα ἡμερῶν.

1 *Ψαλμὸς τῷ δαυὶδ τῆς μιᾶς τῶν σαββάτων.
κγ΄.

Τοῦ κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς, ἡ οἰκουμένη καὶ
2 πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐν αὐτῇ. *αὐτὸς ἐπὶ θαλασσῶν ἐ-
θεμελίωσεν αὐτήν, καὶ ἐπὶ ποταμῶν ἡτοίμασεν αὐτήν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

23 Narrabo virtutem nominis tui fratribus meis, in medio ecclesiæ laudabo te. 24 Qui timetis Dominum laudate coram eo: omne semen
Iacob afferte honorem ei; contremiscite ab illo omne semen Israel. 25 Quoniam non despexit neque contempsit orationem pauperis, &
non amouit maiestatem suam ab eo: & dum precatur coram eo, acceptat. 26 A te laus mea in congregatione multorum populorum: vota
mea reddam in conspectu timentium eum. 27 Edent mites & saturabuntur: laudabunt Dominum qui quærunt eum; requiescet spiritus
prophetię in cogitationibus cordis eorum in æternum. 28 Recordabuntur miraculorum eius, & conuertentur coram Dño omnia extrema
terræ: & adorabunt coram te omnes familiæ populorum. 29 Quia Domini est regnũ, & potestatem habet in populis. 30 Comedite & ado-
rate omnes pingues terræ: coram eo curuabuntur omnes qui descendunt in domum sepulchri: & animam impij non viuificabit. 31 Semen
Abraham seruiet coram eo: annunciabit virtutem fortitudinis Dei generationi venturæ. 32 Venient filij eorum, & annunciabunt iustitiam
eius populo in futurum nascituro, miracula quæ edidit. 1 Hymnus Dauidi. PSAL. XXIII.

DOminus pauit populum suum in deserto: non defuit quicquam eis. 2 In loco arido in amœnitate herbarum fecit quiescere me, & su-
per aquas quietis deduxit me. 3 Animam meam restituet: ducit me per semitas iustorum propter fortitudinem nominis sui. 4 Etiam
cùm ambulauero per planitiem vmbrę mortis, non timebo malum; quoniam verbum tuũ in auxilio meo: virga tua & lex tua ipsa me con-
solabuntur. 5 Parasti in conspectu meo mensam aduersus molestatores meos; impinguasti oleo vnctionis capita Sacerdotum: calix
verò meus amplus. 6 Sed & benignitas & misericordia subsequentur me omnibus diebus vitæ meæ, cùm habitauero in domo sanctua-
rij Domini in longitudinem dierum. Dauidi Hymnus. PSAL. XXIIII.

DOmini est terra, & creaturæ eius atque plenitudo eius; orbis, & qui habitant in eo. 2 Quoniam super maria posuit fundamen-
ta eius, & super flumina confirmauit eum.

3 * מִי־יַעֲלֶה בְהַר־יְהֹוָה וּמִי־יָקוּם בִּמְקוֹם קָדְשׁוֹ׃
4 * נְקִי כַפַּיִם וּבַר־לֵבָב אֲשֶׁר׀ לֹא־נָשָׂא לַשָּׁוְא
נַפְשׁוֹ וְלֹא נִשְׁבַּע לְמִרְמָה׃
5 * יִשָּׂא בְרָכָה מֵאֵת יְהֹוָה וּצְדָקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעוֹ׃
6 * זֶה דּוֹר דֹּרְשָׁו מְבַקְשֵׁי פָנֶיךָ יַעֲקֹב סֶלָה׃
7 * שְׂאוּ שְׁעָרִים׀ רָאשֵׁיכֶם וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם
וְיָבוֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד׃
8 * מִי זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְהֹוָה עִזּוּז וְגִבּוֹר יְהֹוָה
גִּבּוֹר מִלְחָמָה׃
9 * שְׂאוּ שְׁעָרִים׀ רָאשֵׁיכֶם וּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם
וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד׃
10 * מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְהֹוָה צְבָאוֹת הוּא מֶלֶךְ
הַכָּבוֹד סֶלָה׃

כה

1 * לְדָוִד אֵלֶיךָ יְהֹוָה נַפְשִׁי אֶשָּׂא׃
2 * אֱלֹהַי בְּךָ בָטַחְתִּי אַל־אֵבוֹשָׁה אַל־יַעַלְצוּ אֹיְבַי לִי׃
3 * גַּם כָּל־קֹוֶיךָ לֹא יֵבֹשׁוּ יֵבֹשׁוּ הַבּוֹגְדִים רֵיקָם׃
4 * דְּרָכֶיךָ יְהֹוָה הוֹדִיעֵנִי אֹרְחוֹתֶיךָ לַמְּדֵנִי׃
5 * הַדְרִיכֵנִי בַאֲמִתֶּךָ וְלַמְּדֵנִי כִּי־אַתָּה אֱלֹהֵי יִשְׁעִי
אוֹתְךָ קִוִּיתִי כָּל־הַיּוֹם׃
6 * זְכֹר־רַחֲמֶיךָ יְהֹוָה וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה׃
7 * חַטֹּאות נְעוּרַי׀ וּפְשָׁעַי אַל־תִּזְכֹּר כְּחַסְדְּךָ זְכָר־לִי־
אַתָּה לְמַעַן טוּבְךָ יְהֹוָה׃
8 * טוֹב־וְיָשָׁר יְהֹוָה עַל־כֵּן יוֹרֶה חַטָּאִים בַּדָּרֶךְ׃
9 * יַדְרֵךְ עֲנָוִים בַּמִּשְׁפָּט וִילַמֵּד עֲנָוִים דַּרְכּוֹ׃
10 * כָּל־אָרְחוֹת יְהֹוָה חֶסֶד וֶאֱמֶת לְנֹצְרֵי בְרִיתוֹ
וְעֵדֹתָיו׃
11 * לְמַעַן־שִׁמְךָ יְהֹוָה וְסָלַחְתָּ לַעֲוֺנִי כִּי רַב־הוּא׃
12 * מִי־זֶה הָאִישׁ יְרֵא יְהֹוָה יוֹרֶנּוּ בְּדֶרֶךְ יִבְחָר׃
13 * נַפְשׁוֹ בְּטוֹב תָּלִין וְזַרְעוֹ יִירַשׁ אָרֶץ׃

3 * *Quis ascendet in mõtem Domini, aut quis*
stabit in loco sancto eius?
4 * *Innocens manibus & mundo corde, qui*
non exaltauit frustrà animam suam, & non iu-
rauit dolosè.
5 * *Accipiet benedictionem à Domino, & iu-*
stitiam à Deo salutis suæ.
6 * *Hæc generatio quærentium eum, quæren-*
tium faciem tuam Iacob. Semper.
7 * *Leuate portæ capita vestra, & eleuamini*
ianuæ sempiternæ, & ingredietur rex gloriæ.
8 * *Quis iste rex gloriæ? Dominus fortis et po-*
tens, Dominus potens in prælio.
9 * *Leuate portæ capita vestra, & erigite ia-*
nuæ sempiternæ, & ingredietur rex gloriæ.
10 * *Quis ipse iste rex gloriæ? Dominus exer-*
cituum ipse rex gloriæ. Semper.

1 * *Dauid.* PSAL. XXV.

AD te Domine animam meam leuabo.
2 * *Deus meus in te confisus sum, non eru-*
bescam; neque lætabuntur inimici mei mihi.
3 * *Etiam vniuersi qui sperant in te, non eru-*
bescent: erubescent qui iniqua egerunt frustrà.
4 * *Vias tuas Domine ostende mihi, & semi-*
tas tuas doce me.
5 * *Deduc me in veritate tua, et doce me, quia*
tu Deus salutis meæ: te expectaui tota die.
6 * *Recordare miserationum tuarum Domine,*
& misericordiarum tuarum, quia à sempiterno
sunt.
7 * *Peccatorum adolescentiæ meæ & scelerum*
meorum ne memineris: secũdùm misericordiam
tuam recordare mei tu propter bonitatẽ tuam
8 *Domine.* * *Bonus & rectus Dominus, prop-*
9 *tereà docebit peccatores in via.* * *Ducet man-*
suetos in iudicio, & docebit modestos viã suam.
10 * *Omnes semitæ Domini misericordiæ et ve-*
ritas, his qui custodiunt pactum eius & testi-
11 *ficationes eius.* * *Propter nomen tuum Dñe*
propiciare iniquitati meæ, quoniam grandis est.
12 * *Quis est iste vir timens Dominum? quem*
docebit in via quam elegerit.
13 * *Anima eius in bonis commorabitur, & se-*
men eius hæreditabit terram.

תרגום

3 מַאן יִזְכֵּה לְמִסַּק בְּטוּר בֵּית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ וּמַאן יְקוּם בַּאֲתַר קֻדְשֵׁהּ׃ 4 דְּכֵי אִידַיָּא וּבְרִיר רַעְיוֹנָא דְּלָא אוֹמָא עַל מַגָּן לְחַיָּבָא נַפְשֵׁהּ
וְלָא קָיֵם בִּנְכִילוּ׃ 5 יְקַבֵּל בִּרְכְתָא מִן קֳדָם יְיָ וְצִדְקְתָא מֵאֱלָהָא פָּרְקָנֵהּ׃ 6 דֵּין דָּרָא דְּתָבְעִין לֵהּ דְּתָבְעִין סְבַר אַפֵּי שְׁכִינְתֵּהּ לְעָלְמִין׃
7 זְקִפוּ תַּרְעֵי בֵּית מַקְדְּשָׁא רֵישֵׁיכוֹן וְאִזְדַּקְפוּ מַעֲלָנֵי עָלְמָא וְיֵעוֹל מֶלֶךְ דְּאִיקָר׃ 8 מַן הוּא דֵּיכֵי מַלְכָּא יַקִּירָא יְיָ עַשִּׁין וְגִבָּר יְיָ מָרֵי
נִצְחָנָא עָבֵד קְרָבָא׃ 9 זְקִיפוּ תַּרְעֵי גִּינְתָא דְעֵדֶן רֵישֵׁיכוֹן וְאִזְדַּקְפוּ מַעֲלָנֵי עָלְמָא וְיֵעוֹל מַלְכָּא יַקִּירָא׃ 10 מַן הוּא דֵּיכֵי מְלֵךְ אִיקָר
יְיָ צְבָאוֹת הוּא מַלְּכָּא יַקִּירָא לְעָלְמִין׃

כה

1 לְדָוִד קֳדָמָךְ יְיָ נַפְשִׁי אֶטּוֹל בִּצְלוֹ׃ 2 אֱלָהִי בְּמֵימְרָךְ אִתְרְחֵצִית לָא אֶבְהַת לָא יֶחְדוּן בַּעֲלֵי דְבָבִי עֲלָי׃ 3 לְחוֹד כָּל דְּסָבְרִין
בְּמֵימְרָךְ לָא יִבְהֲתוּן יִבְהֲתוּן בְּזוֹזִין וּסְרִיקִין׃ 4 אוֹרְחָתָךְ יְיָ אוֹדַע יָתִי הִלְכָתָךְ אַלִּיף יָתִי׃ 5 אַדְרֵךְ יָתִי בְּקוּשְׁטָךְ וְאַלְּפִנִי אֲרוּם אַתְּ אֱלָהּ פּוּרְקָנִי
יָתָךְ סְבָרִית כָּל יוֹמָא׃ 6 אִדְכַּר רַחֲמָךְ יְיָ וְטַבְוָתָךְ אֲרוּם מֵעָלְמָא אִנּוּן׃ 7 חוֹבֵי טַלְיוּתִי וּמְרוֹדַי לָא תִדְכַּר הֵיךְ טוּבָךְ אִדְכַּר לִי אַנְתְּ
בְּגַלַל טִיבוּתָךְ יְיָ׃ 8 טָב וְתָרִיץ יְיָ בְּגִין כֵּן מַלִּיף חַיָּבַיָּא בְּאוֹרְחָא׃
9 מַדְרִיךְ עִנְוְתָנֵי בְּדִינָא וּמַאלִיף עִנְוְתָנֵי אוֹרְחֵהּ׃ 10 כָּלְהוֹן הִלְכָתֵיהּ דַּיְיָ טִיבוּ וּקְשׁוֹט לְנָטְרֵי קְיָמֵהּ וְסָהֲדְוָתֵיהּ׃
11 מִן בְּגַלַל שְׁמָךְ יְיָ וְתִשְׁבּוֹק לְחוֹבֵי אֲרוּם סַגִּי הוּא׃
12 מַן הוּא דֵּין גַּבְרָא דְּדָחִיל מִן קֳדָם יְיָ יַלְּפִנֵּהּ בְּאוֹרְחָא דְּיִתְרְעֵי׃ 13 נַפְשֵׁהּ בְּטוּב עָלְמָא דְּאָתֵי תְּבַת וּבְנוֹי יַחְסְנוּן אַחְסָנָא׃

Quis ascẽdet in montẽ Dñi, aut quis sta- 3
bit in loco sancto eius? Innocẽs manibus 4
& mundus corde, qui nõ accepit in vano
animã suam, nec iurauit in dolo proximo
suo. Hic accipiet benedictionẽ à Dño, & 5
misericordiã à Deo salutari suo. Hæc ge- 6
neratio quærentium Dñm, quærentiũ fa-
ciem Dei Iacob. Attollite portas princi- 7
pes vestras, & eleuamini portæ æternales,
& introibit rex gloriæ. Quis est iste rex 8
gloriæ? Dñs fortis & potens, Dñs potẽs in
prœlio. Attollite portas prĩcipes vestras, 9
& eleuamini portæ æternales, & introibit
rex gloriæ. Quis est iste rex gloriæ? Do- 10
minus virtutum ipse est rex gloriæ.

Psalmus Dauid. XXIIII. 1

AD te Domine leuaui animam meam, 2
Deus meus in te confido, non erubes-
cam in æternum. Neque irrideant me ini-
mici mei. Et enim vniuersi qui sustinent 3
te, non confundentur. Confundantur
iniquè agentes superuacuè. Vias tuas 4
Domine demonstra mihi, & semitas tuas
edoce me. Dirige me in veritate tua, & 5
doce me, quia tu es Deus saluator meus, &
te sustinui tota die. Reminiscere mise- 6
rationum tuarum Domine, & misericor-
diarum tuarum, quia à seculo sunt. De- 7
licta iuuentutis meæ, & ignorantias meas
ne memineris. Secundùm misericordiam
tuam memento mei tu, propter bonita-
tem tuam Domine. Dulcis & rectus 8
Dominus, propter hoc legem dabit de-
linquentibus in via. Diriget mansue- 9
tos in iudicio, docebit mites vias suas.
Vniuersæ viæ Domini misericordia & 10
veritas, requirentibus testamentum eius,
& testimonia eius. Propter nomen 11
tuum, Domine, & propiciare peccato
meo: multum enim est. Quis est 12
homo qui timet Dominum? legem sta-
tuet ei in via quam elegit. Anima 13
eius in bonis demorabitur, & semen eius
hæreditabit terram.

3 τίς ἀναβήσεται εἰς τὸ ὄρος τοῦ κυρίου, ἢ τίς στήσεται
4 ἐν τόπῳ ἁγίῳ αὐτοῦ; ἀθῷος χερσὶ καὶ καθαρὸς τῇ
καρδίᾳ, ὃς οὐκ ἔλαβεν ἐπὶ ματαίῳ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ,
καὶ οὐκ ὤμοσεν ἐπὶ δόλῳ τῷ πλησίον αὐτοῦ.
5 οὗτος λήψεται εὐλογίαν παρὰ κυρίου, καὶ ἐλεημο-
6 σύνην παρὰ θεοῦ σωτῆρος αὐτοῦ. αὕτη ἡ γενεὰ ζη-
τούντων τὸν κύριον, ζητούντων τὸ πρόσωπον τοῦ θεοῦ ἰα-
7 κώβ. ἄρατε πύλας οἱ ἄρχοντες ὑμῶν, καὶ ἐπάρθητε
πύλαι αἰώνιοι, καὶ εἰσελεύσεται ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης.
8 τίς ἐστιν οὗτος ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης; κύριος κραταιὸς
καὶ δυνατὸς, κύριος δυνατὸς ἐν πολέμῳ.
9 ἄρατε πύλας οἱ ἄρχοντες ὑμῶν, καὶ ἐπάρθητε πύ-
λαι αἰώνιοι, καὶ εἰσελεύσεται ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης.
10 τίς ἐστιν οὗτος ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης; κύριος τῶν δυνά-
μεων αὐτός ἐστιν ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης.

1 Ψαλμὸς τῷ δαυίδ. κδ'.

2 Πρὸς σὲ κύριε ἦρα τὴν ψυχήν μου, ὁ θεός μου ἐπὶ
σοὶ πέποιθα, μὴ καταισχυνθείην εἰς τὸν αἰῶνα. μὴ δὲ κα-
ταγελασάτωσάν με οἱ ἐχθροί μου·
3 καὶ γὰρ πάντες οἱ ὑπομένοντές σε, οὐ μὴ καταισχυν-
θῶσιν. αἰσχυνθήτωσαν οἱ ἀνομοῦντες διακενῆς.
4 τὰς ὁδούς σου κύριε γνώρισόν μοι, καὶ τὰς τρίβους σου
δίδαξόν με.
5 ὁδήγησόν με ἐπὶ τὴν ἀλήθειάν σου, καὶ δίδαξόν με,
ὅτι σὺ εἶ ὁ θεὸς ὁ σωτήρ μου, καὶ σὲ ὑπέμεινα ὅλην τὴν
6 ἡμέραν. μνήσθητι τῶν οἰκτιρμῶν σου κύριε, καὶ τὰ
ἐλέη σου, ὅτι ἀπὸ τοῦ αἰῶνός εἰσιν.
7 ἁμαρτίας νεότητός μου καὶ ἀγνοίας μου μὴ μνησθῆς.
κατὰ τὸ ἔλεός σου μνήσθητί μου σύ, ἕνεκεν τῆς χρηστότητός σου
8 κύριε. χρηστὸς καὶ εὐθὴς ὁ κύριος, διὰ τοῦτο νομοθε-
τήσει ἁμαρτάνοντας ἐν ὁδῷ.
9 ὁδηγήσει πραεῖς ἐν κρίσει, διδάξει πραεῖς ὁδοὺς αὐτοῦ.
10 πᾶσαι αἱ ὁδοὶ κυρίου ἔλεος καὶ ἀλήθεια, τοῖς ἐκζη-
τοῦσι τὴν διαθήκην αὐτοῦ καὶ τὰ μαρτύρια αὐτοῦ·
11 ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός σου κύριε, καὶ ἱλάσθητι τῇ ἁμαρ-
12 τίᾳ μου, πολλὴ γάρ ἐστι. τίς ἐστιν ἄνθρωπος ὁ φοβού-
μενος τὸν κύριον; νομοθετήσει αὐτῷ ἐν ὁδῷ, ᾗ ᾑρετίσατο.
13 ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν ἀγαθοῖς αὐλισθήσεται, καὶ τὸ σπέρ-
μα αὐτοῦ κληρονομήσει γῆν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[3] Quis merebitur ascendere in montem domus sanctuarij Domini, & quis stabit in loco sancto eius? [4] Innocens manibus & mundus voluntate, qui non iurauit in vanum ad damnationem animæ suæ, neque pepigit in fraudem. [5] Accipiet benedictionem à conspectu Domini, & iustitiam à Deo redemptionis suæ. [6] Hæc est generatio quærentium eum, inquirentium aspectum faciei maiestatis eius in æternum. [7] Leuate portæ domus sanctuarij capita vestra, & erigimini valuæ æternæ, vt introeat rex gloriæ. [8] Quis est iste rex gloriosus? Dominus fortis & potens, Dominus auctor virtutis faciens bellum. [9] Leuate portæ horti deliciarum capita vestra, & erigimini valuæ æternæ, vt introeat rex gloriosus. [10] Quis est iste rex gloriæ? Dominus exercituum ipse est rex gloriosus in æternum.

Dauidi. PSAL. XXV.

COram te Domine animam meam leuabo in oratione. [2] Deus meus in verbo tuo confisus sum, ne confundar; ne lætentur hostes mei de me. [3] Etiam vniuersi qui sperant in verbo tuo, non erubescent: erubescent prædatores & vani. [4] Vias tuas Domine notas fac mihi: semitas tuas instrue me. [5] Deduc me in veritate tua & doce me; quoniam tu es Deus salutis meæ: te expectaui cunctis diebus. [6] Recordare misericordiarum tuarum Domine & beneficiorum tuorum, quoniam ab æterno sunt. [7] Delictorum adolescentiæ meæ & scelerum meorum ne memineris: secundùm benignitatem tuam recordare mei tu, propter bonitatem tuam Domine. [8] Bonus & rectus est Dominus: propterea docet peccatores in via. [9] Dirigit mansuetos in iudicio, & docet mites viam suam. [10] Omnes viæ Domini bonitas & veritas, custodientibus pactum eius & testimonia eius. [11] Propter nomen tuum Domine etiam remitte peccatum meum, quoniam multiplex est. [12] Quis est iste homo qui timet à conspectu Domini, docebit eum in via quam elegerit? [13] Anima eius in beatitudinem mundi venturi reuertetur, & filij eius hæreditario iure inibunt possessionem.

14 * סוֹד יְהוָה לִירֵאָיו וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעָם׃
15 * עֵינַי תָּמִיד אֶל־יְהוָה כִּי הוּא־יוֹצִיא
מֵרֶשֶׁת רַגְלָי׃
16 * פְּנֵה־אֵלַי וְחָנֵּנִי כִּי־יָחִיד וְעָנִי אָנִי׃
17 * צָרוֹת לְבָבִי הִרְחִיבוּ מִמְּצוּקוֹתַי הוֹצִיאֵנִי׃
18 * רְאֵה עָנְיִי וַעֲמָלִי וְשָׂא לְכָל־חַטֹּאותָי׃
19 * רְאֵה־אוֹיְבַי כִּי־רָבּוּ וְשִׂנְאַת חָמָס שְׂנֵאוּנִי׃
20 * שָׁמְרָה נַפְשִׁי וְהַצִּילֵנִי אַל־אֵבוֹשׁ כִּי־
חָסִיתִי בָךְ׃
21 * תֹּם־וָיֹשֶׁר יִצְּרוּנִי כִּי קִוִּיתִיךָ׃
22 * פְּדֵה אֱלֹהִים אֶת־יִשְׂרָאֵל מִכֹּל צָרוֹתָיו׃

כו

1 * לְדָוִד שָׁפְטֵנִי יְהוָה כִּי־אֲנִי בְּתֻמִּי הָלַכְתִּי
וּבַיהוָה בָּטַחְתִּי לֹא אֶמְעָד׃
2 * בְּחָנֵנִי יְהוָה וְנַסֵּנִי צָרְפָה כִלְיוֹתַי וְלִבִּי׃
3 * כִּי־חַסְדְּךָ לְנֶגֶד עֵינָי וְהִתְהַלַּכְתִּי בַּאֲמִתֶּךָ׃
4 * לֹא־יָשַׁבְתִּי עִם־מְתֵי־שָׁוְא וְעִם נַעֲלָמִים
לֹא אָבוֹא׃
5 * שָׂנֵאתִי קְהַל מְרֵעִים וְעִם־רְשָׁעִים לֹא
אֵשֵׁב׃
6 * אֶרְחַץ בְּנִקָּיוֹן כַּפָּי וַאֲסֹבְבָה אֶת־מִזְבַּחֲךָ
יְהוָה׃
7 * לַשְׁמִעַ בְּקוֹל תּוֹדָה וּלְסַפֵּר כָּל־נִפְלְאוֹתֶיךָ׃
8 * יְהוָה אָהַבְתִּי מְעוֹן בֵּיתֶךָ וּמְקוֹם מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ׃
9 * אַל־תֶּאֱסֹף עִם־חַטָּאִים נַפְשִׁי וְעִם־אַנְשֵׁי
דָמִים חַיָּי׃
10 * אֲשֶׁר־בִּידֵיהֶם זִמָּה וִימִינָם מָלְאָה שֹּׁחַד׃
11 * וַאֲנִי בְּתֻמִּי אֵלֵךְ פְּדֵנִי וְחָנֵּנִי׃
12 * רַגְלִי עָמְדָה בְמִישׁוֹר בְּמַקְהֵלִים אֲבָרֵךְ
יְהוָה׃

14 * *Secretum Domini timentibus eum, & pa-*
ctum suum ostendit eis.
15 * *Oculi mei semper ad Dominum, quoniam*
ipse educet de rete pedes meos.
16 * *Respice in me, & miserere mei, quoniam*
solus & pauper sum ego.
17 * *Tribulationes cordis mei multiplicatæ sunt:*
de angustiis meis educ me.
18 * *Vide humilitatem meam et laborẽ meum,*
& porta omnia peccata mea.
19 * *Vide inimicos meos, quoniam multiplicati*
sunt, & odio iniquo oderunt me.
20 * *Custodi animam meam, & libera me; non*
confundar, quoniam speraui in te.
21 * *Simplicitas et æquitas seruabunt me, quia*
expectaui te.
22 * *Redime Deus Israel ex omnibus angustiis*
suis.

1 * *David.* PSAL. XXVI.
IVdica me Domine, quia ego in simplicitate
mea ambulaui; & in Domino confidens non
deficiam.
2 * *Proba me Domine & tenta me: conflan-*
nes meos & cor meum.
3 * *Quoniam misericordia tua in conspectu*
oculorum meorum, et ambulabo in veritate tua.
4 * *Non sedi cum viris vanitatis: et cum su-*
perbis non ingrediar.
5 * *Odiui ecclesiam pessimorum, & cum ini-*
quis non sedebo.
6 * *Lauabo in innocentia manus meas, et cir-*
cuibo altare tuum Domine.
7 * *Vt audiam vocem laudis, & enarrem om-*
nia mirabilia tua.
8 * *Domine dilexi habitaculum domus tuæ: et*
locum tabernaculi gloriæ tuæ.
9 * *Ne auferas cum peccatoribus animã meam,*
& cum viris sanguinum vitam meam.
10 * *In quorum manibus scelus, et dextera eo-*
rum repleta est muneribus.
11 * *Ego autem in simplicitate mea gradiar: re-*
dime me & miserere mei.
12 * *Pes meus stetit in recto, in ecclesiis bene-*
dicam Dominum.

תרגום

14 רָזָא דַיְיָ גַלְיָא לְדָחֲלוֹהִי וּקְיָמֵהּ לְאוֹדָעוּתְהוֹן׃ 15 עֵינַי מִסְתַּכְּלִין תְּדִירָא קֳדָם יְיָ אֲרוּם הוּא יַפִּיק מִמְּצַדְתָּא רַגְלָי׃
16 אִסְתְּכֵי לְוָתִי וְחוּס עֲלַי מְטוּל דְּיִחִידַי וְעַנְיָא אֲנָא׃ 17 עָקְתִין דִּלְבָבִי פַּתְיָן מִשְׁנוּקַי אַפֵּיק יָתִי׃ 18 חֲמֵי סִגּוּפַי וְטָרְחַי וּשְׁבוֹק לְכָל חוֹבַי׃
19 חֲמֵי בַּעֲלֵי דְבָבַי אֲרוּם סְגִיעוּ וְשִׂנְאַתָא דַּחֲטוֹף שְׂנוֹ יָתִי׃ 20 טַר נַפְשִׁי וְשֵׁיזֵב יָתִי לָא אֶבְהַת אֲרוּם סְבָרֵית בְּמֵימְרָךְ׃
21 שְׁלֵימוּתָא וּתְרִיצוּתָא יִטְרוּנַנִי אֲרוּם סְבָרֵית עֲלָךְ׃
22 פְּרוּק אֱלָהָא יַת יִשְׂרָאֵל מִכָּל עָקְתוֹהִי׃

כו

1 לְדָוִד דּוּן יָתִי יְיָ אֲרוּם אֲנָא בִּשְׁלֵמוּתִי הֲלָכֵית וּבְמֵימְרָא דַיְיָ אִתְרְחֵצֵית לָא אֶזְדַּעְזַע׃ 2 בְּחַן יָתִי יְיָ וְנַסִּי יָתִי סַנֵּן כָּלְיָתַי וְלִבִּי׃
3 אֲרוּם טוּבָךְ קֳבֵל עֵינַי וְהַלְּכֵית בְּקוּשְׁטָךְ׃ 4 לָא אִסְתַּחֲרֵית עִם גַּבְרָאֵי שִׁקְרָא וְעִם מְטַמְרִין לְאַבְאָשָׁא לָא אֵעוֹל׃
5 סְנֵיתִי כְּנִישַׁת מַבְאֲשִׁין וְעִם רַשִׁיעַיָּא לָא אֶסְתַּחַר׃ 6 אַקְדֵּשׁ בְּזָכוּתָא אִידַי וְאֶחְזוֹר יַת מַדְבְּחָךְ יְיָ׃
7 לְאַשְׁמָעָא בְּקָל תֻּשְׁבַּחְתָּא וּלְאִשְׁתָּעָא כָּל פְּרִישְׁוָתָךְ׃ 8 יְיָ רְחֵמֵית מְדוֹר בֵּית מַקְדְּשָׁךְ וַאֲתַר מְזָמַּן לְמִשְׁכַּן אִיקָרָךְ׃
9 לָא תִכְנוֹשׁ עִם חַיָּבַיָּא נַפְשִׁי וְעִם אֱנָשֵׁי שָׁדְיָן דַּם זַכָּאֵי חַיָּי׃ 10 דִּי בִּידֵיהוֹן עֵצַת חֶטְאִין וִימִינְהוֹן מַלְיָא שׁוֹחֲדָא׃
11 וַאֲנָא בִּשְׁלֵימוּתִי אֵיזֵל פְּרוּק יָתִי וְחוּס עֲלַי׃ 12 רַגְלִי קָמַת בִּתְרִיצוּתָא בִּכְנִישַׁת צַדִּיקַיָּא אֲבָרֵךְ יְיָ׃

‡ Firmamentum * Dominus timentibus 14
eum, & testamentum ipsius * manifestabit
illis. ‡ Oculi mei semper ad Dominum, 15
quoniã ipse euellet de laqueo pedes meos.
‡ Respice in me & miserere mei, quia v- 16
nicus & pauper sum ego. ‡ Tribulatio- 17
nes cordis mei multiplicatæ sunt: de ne-
cessitatibus meis erue me. ‡ Vide humi- 18
litatem meam & laborem meum, & di-
mitte vniuersa delicta mea. ‡ Respice 19
inimicos meos, quoniã multiplicati sunt,
& odio iniquo oderunt me.
‡ Custodi animam meam, & erue me; 20
non erubescam, quoniam speraui in te.
‡ Innocentes & recti adhæserunt mihi, 21
quia sustinui te Domine.
‡ Libera Deus Israel ex omnibus tribu- 22
lationibus suis.

‡ * Psalmus Dauid. XXV. 1

IVdica me Domine, quoniam ego in in-
nocentia mea ingressus sum, & in Do-
mino sperans non infirmabor.
‡ Proba me Domine & tenta me: vre 2
renes meos & cor meum.
‡ Quoniam misericordia tua ante ocu- 3
los meos est, & complacui in veritate tua.
‡ Non sedi cum concilio vanitatis, & 4
cum iniqua gerentibus non introibo.
‡ Odiui ecclesiam malignantium, & cũ 5
impiis non sedebo.
‡ Lauabo inter innocẽtes manus meas, 6
& circundabo altare tuum Domine:
‡ Vt audiam vocem laudis tuæ, & enar- 7
rem vniuersa mirabilia tua.
‡ Domine dilexi decorem domus tuæ, 8
& locum habitationis gloriæ tuæ.
‡ Ne perdas cum impiis animam meam, 9
& cum viris sanguinum vitam meam.
‡ Quorum in manibus iniquitates*, de- 10
xtera eorum repleta est muneribus.
‡ Ego autem in innocentia mea ingres- 11
sus sum: redime me Domine & miserere
mei. ‡ Pes meus stetit in directo, in eccle- 12
siis benedicam te Domine.

14 ‡ κραταίωμα κύριος τῶν φοβουμένων αὐτόν, καὶ ἡ δια-
θήκη αὐτοῦ δηλώσει αὐτοῖς.
15 ‡ οἱ ὀφθαλμοί μου διαπαντὸς πρὸς τὸν κύριον, ὅτι αὐ-
τὸς ἐκσπάσει ἐκ παγίδος τοὺς πόδας μου.
16 ‡ ἐπίβλεψον ἐπ' ἐμὲ καὶ ἐλέησόν με, ὅτι μονογενὴς καὶ
17 πτωχός εἰμι ἐγώ. ‡ αἱ θλίψεις τῆς καρδίας μου ἐ-
πληθύνθησαν, ἐκ τῶν ἀναγκῶν μου ἐξάγαγέ με.
18 ‡ ἴδε τὴν ταπείνωσίν μου καὶ τὸν κόπον μου, καὶ ἄφες
πάσας τὰς ἁμαρτίας μου.
19 ‡ ἴδε τοὺς ἐχθρούς μου, ὅτι ἐπληθύνθησαν, καὶ μῖσος
ἄδικον ἐμίσησάν με.
20 ‡ φύλαξον τὴν ψυχήν μου, καὶ ῥῦσαί με, μὴ κα-
ταισχυνθείην, ὅτι ἤλπισα ἐπὶ σέ.
21 ‡ ἄκακοι καὶ εὐθεῖς ἐκολλῶντό μοι, ὅτι ὑπέμεινά σε
22 κύριε. ‡ λύτρωσαι ὁ θεὸς τὸν ἰσραὴλ ἐκ πασῶν τῶν
θλίψεων αὐτοῦ.

1 ‡ Ψαλμὸς τῷ δαυίδ. κέ.

Κρῖνόν μοι κύριε, ὅτι ἐγὼ ἐν ἀκακίᾳ μου ἐπορεύθην,
καὶ ἐπὶ τῷ κυρίῳ ἐλπίζων οὐ μὴ ἀσθενήσω.
2 ‡ δοκίμασόν με κύριε καὶ πείρασόν με, πύρωσον τοὺς
νεφρούς μου καὶ τὴν καρδίαν μου.
3 ‡ ὅτι τὸ ἔλεός σου κατέναντι τῶν ὀφθαλμῶν μου ἐστί, καὶ
εὐηρέστησα ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου.
4 ‡ οὐκ ἐκάθισα μετὰ συνεδρίου ματαιότητος, καὶ με-
τὰ παρανομούντων οὐ μὴ εἰσέλθω.
5 ‡ ἐμίσησα ἐκκλησίαν πονηρευομένων, καὶ μετὰ ἀσεβῶν οὐ
6 μὴ καθίσω. ‡ νίψομαι ἐν ἀθώοις τὰς χεῖράς μου,
καὶ κυκλώσω τὸ θυσιαστήριόν σου κύριε.
7 ‡ τοῦ ἀκοῦσαί με φωνῆς αἰνέσεώς σου, καὶ διηγήσασθαι
πάντα τὰ θαυμάσιά σου.
8 ‡ κύριε ἠγάπησα εὐπρέπειαν οἴκου σου, καὶ τόπον σκη-
νώματος δόξης σου.
9 ‡ μὴ συναπολέσῃς μετὰ ἀσεβῶν τὴν ψυχήν μου, καὶ
μετὰ ἀνδρῶν αἱμάτων τὴν ζωήν μου.
10 ‡ ὧν ἐν χερσὶν αἱ ἀνομίαι, ἡ δεξιὰ αὐτῶν ἐπλήσθη δώ-
11 ρων. ‡ ἐγὼ δὲ ἐν ἀκακίᾳ μου ἐπορεύθην, λύτρωσαί
με κύριε καὶ ἐλέησόν με.
12 ‡ ὁ πούς μου ἔστη ἐν εὐθύτητι, ἐν ἐκκλησίαις εὐλογή-
σω σε κύριε.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

14 Secretum Domini manifestum est his qui timent eum, & pactum eius vt doceat eos. 15 Oculi mei respiciunt semper coram Domino, quoniam ipse educet de laqueo pedes meos. 16 Aspice me & miserere mei, quoniam solus & pauper sum ego. 17 Angustiæ cordis mei dilatatæ sunt: de angustiis meis libera me. 18 Vide afflictionem meam & laborem meum, & remitte omnia peccata mea. 19 Vide auctores inimicitiæ meæ, quoniam multiplicati sunt, & odio rapinæ oderunt me. 20 Custodi animam meam & libera me; non confundar, quoniam speraui in verbo tuo. 21 Perfectio & rectitudo seruabunt me, quia confisus sum in te. 22 Libera Domine Israel de omnibus angoribus eius.

1 Psalmus Dauidi. XXVI.

IVdica me Domine, quoniam ego in perfectione mea ambulaui, & in verbo Domini confisus sum, nequaquam labar. 2 Proba me Domine & tenta me; perpurga renes meos, & cor meum. 3 Quoniam bonitas tua ante oculos meos est, & ambulaui in veritate tua. 4 Non versatus sum cum viris mendacibus, & cum occultantibus se vt malè agant non introibo. 5 Odi congregationem prauorum, & cum impiis non versabor. 6 Sanctificabo in munditia manus meas, & circundabo altare tuum Domine: 7 Vt audire faciam in voce laudis, & vt enarrem omnia mirabilia tua. 8 Domine dilexi habitaculum domus sanctitatis tuæ, & locum paratum tabernaculo gloriæ tuæ. 9 Ne colligas cum peccatoribus animam meam, & cum hominibus effundentibus sanguinem innocentem, vitam meam. 10 In quorum manibus est consilium peccati, & dextera eorum plena est munere. 11 Et ego in integritate mea ambulabo: redime me, & miserere mei. 12 Pes meus stetit in rectitudine, in congregatione iustorum benedicam Domino.

כז

1 * לְדָוִד׀ יְהוָה׀ אוֹרִי וְיִשְׁעִי מִמִּי אִירָא יְהוָה מָעוֹז־
חַיַּי מִמִּי אֶפְחָד׃
2 * בִּקְרֹב עָלַי׀ מְרֵעִים לֶאֱכֹל אֶת־בְּשָׂרִי צָרַי וְאֹיְבַי
לִי הֵמָּה כָשְׁלוּ וְנָפָלוּ׃
3 * אִם־תַּחֲנֶה עָלַי׀ מַחֲנֶה לֹא־יִירָא לִבִּי אִם־תָּקוּם
עָלַי מִלְחָמָה בְּזֹאת אֲנִי בוֹטֵחַ׃
4 * אַחַת׀ שָׁאַלְתִּי מֵאֵת־יְהוָה אוֹתָהּ אֲבַקֵּשׁ
שִׁבְתִּי בְּבֵית־יְהוָה כָּל־יְמֵי חַיַּי לַחֲזוֹת בְּנֹעַם־יְהוָה
וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ׃
5 * כִּי יִצְפְּנֵנִי׀ בְּסֻכֹּה בְּיוֹם רָעָה יַסְתִּרֵנִי בְּסֵתֶר
אָהֳלוֹ בְּצוּר יְרוֹמְמֵנִי׃
6 * וְעַתָּה יָרוּם רֹאשִׁי עַל אֹיְבַי סְבִיבוֹתַי וְאֶזְבְּחָה
בְאָהֳלוֹ זִבְחֵי תְרוּעָה אָשִׁירָה וַאֲזַמְּרָה לַיהוָה׃
7 * שְׁמַע־יְהוָה קוֹלִי אֶקְרָא וְחָנֵּנִי וַעֲנֵנִי׃
8 * לְךָ׀ אָמַר לִבִּי בַּקְּשׁוּ פָנָי אֶת־פָּנֶיךָ יְהוָה
אֲבַקֵּשׁ׃
9 * אַל־תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ׀ מִמֶּנִּי אַל תַּט־בְּאַף עַבְדֶּךָ עֶזְרָתִי
הָיִיתָ אַל־תִּטְּשֵׁנִי וְאַל־תַּעַזְבֵנִי אֱלֹהֵי יִשְׁעִי׃
10 * כִּי־אָבִי וְאִמִּי עֲזָבוּנִי וַיהוָה יַאַסְפֵנִי׃
11 * הוֹרֵנִי יְהוָה דַּרְכֶּךָ וּנְחֵנִי בְּאֹרַח מִישׁוֹר לְמַעַן
שׁוֹרְרָי׃
12 * אַל־תִּתְּנֵנִי בְּנֶפֶשׁ צָרָי כִּי קָמוּ־בִי עֵדֵי־שֶׁקֶר
וִיפֵחַ חָמָס׃
13 * לוּלֵא הֶאֱמַנְתִּי לִרְאוֹת בְּטוּב־יְהוָה בְּאֶרֶץ חַיִּים׃
14 * קַוֵּה אֶל־יְהוָה חֲזַק וְיַאֲמֵץ לִבֶּךָ וְקַוֵּה אֶל־יְהוָה׃

כח 1 * לְדָוִד אֵלֶיךָ יְהוָה׀ אֶקְרָא צוּרִי אַל־תֶּחֱרַשׁ
מִמֶּנִּי פֶּן־תֶּחֱשֶׁה מִמֶּנִּי וְנִמְשַׁלְתִּי עִם־יוֹרְדֵי בוֹר׃
2 * שְׁמַע קוֹל תַּחֲנוּנַי בְּשַׁוְּעִי אֵלֶיךָ בְּנָשְׂאִי יָדַי אֶל־
דְּבִיר קָדְשֶׁךָ׃

1 * *David.* PSAL. XXVII.

DOminus lux mea & ſalus mea, quem timebo? Dominus fortitudo vitæ meæ, quē formidabo?
2 **Dum appropinquarent ſuper me maligni vt comederent carnem meam, hoſtes mei & inimici mei ipſi impegerunt & ceciderunt.*
3 **Si ſteterint aduerſum me caſtra, non timebit cor meum: ſi ſurrexerit contra me bellum, in hoc ogo confidam.*
4 **Unam petij à Domino, hanc requiram, vt inhabitem in domo Domini omnibus diebus vitæ meæ, vt videam pulchritudinem Domini, et*
5 *attendam templum eius. *Abſcondit enim me in vmbra ſua in die peſſimo, abſcondit me in ſecreto tabernaculi ſui, in petra exaltauit me.*
6 **Nunc quoque exaltauit caput meum ſuper inimicos meos qui ſunt in circuitu meo, & immolabo in tabernaculo eius hoſtias iubili: can-*
7 *tabo & pſallā Domino. *Audi Domine vocem meam inuocantis: miſerere mei & exaudi me.*
8 **Tibi dixit cor meū, quæſiuit vultus meus, faciem tuam Domine requiram.*
9 **Ne abſcondas faciem tuam à me, ne declines in furore à ſeruo tuo; auxilium meum fuiſti; ne derelinquas me, & ne dimittas me Deus ſalutis meæ.*
10 **Pater enim meus & mater mea dereliquerunt me; Dominus autem collegit me.*
11 **Oſtende mihi Domine viam tuam, & deduc me in ſemitam rectam propter inſidiatores*
12 *meos. *Ne tradas me animæ tribulantium me, quoniam inſurrexerunt contra me teſtes falſi & apertum mendacium.*
13 **Credo vt videam bona Domini in terra viuentium.*
14 **Expecta Dominum, confortare & roboretur cor tuum, & ſuſtine Dominum.*

1 * *David.* PSAL. XXVIII.

AD te Domine clamabo, fortis meus, ne obſurdeſcas mihi: ne fortè, tacēte te mihi, cōparabo his qui deſcendunt in lacum.
2 **Audi Domine vocem deprecationis meæ cùm clamauero ad te, cùm leuauero manus meas ad oraculum ſanctum tuum.*

תרגום

כז

1 לְדָוִד מֵימְרָא דַייָ נְהוֹרִי וּפֻרְקָנִי מִמַּן אֶדְחַל יְיָ עֻשְׁנָא דְחַיַּי מִמַּן אֶדְלוֹחַ׃ 2 כַּד יִקְרְבוּן עֲלַי מַבְאֲשִׁין לְגַמְרָא יַת בִּשְׂרִי מְעִיקַי וּבַעֲלֵי
דְבָבַי אִנּוּן אִתְקְלוּ וּנְפַלוּ׃ 3 אִין תִּשְׁרֵי עֲלַי מַשְׁרְיַת רַשִׁיעַיָּא לָא יִדְחַל לִבִּי אִין תְּקוּם עֲלַי קְרָבָא בְּדָא אֲנָא מִתְרְחֵיץ׃ 4 חֲדָא בְּעֵיתִי מִן
קֳדָם יְיָ יָתַהּ אֲבְעֵי דְאֶתֵּב בְּבֵית מַקְדְּשָׁא דַייָ כָּל יוֹמֵי חַיַּי לְמֶחְמֵי בְּבַסִּימוּתָא דַייָ וּלְבַקָּרָא בְּהֵיכְלֵהּ׃ 5 אֲרוּם יִטְשִׁינַנִי בִּטְלָלוֹי בְּיוֹם
בִּישְׁתָא יְטַמְּרִנַּנִי בְּטָמִיר מַשְׁכְּנֵהּ בִּכְרַךְ תַּקִּיף יְתָרְרִם יָתִי׃ 6 וּכְדוּן יִתְרְרִם רֵישִׁי עַל בַּעֲלֵי דְבָבַי חֲזוֹר חֲזוֹר וְאֶנְכֵּס בִּמְצַע מַשְׁכְּנֵהּ
נִכְסִין דִּרְעוּא בְּיַבָּבָא אֲשַׁבַּח וְאַבוּעַ קֳדָם יְיָ׃ 7 קַבֵּל יְיָ קָלִי אֲצַלֵּי וְחוּס עֲלַי וְרַחֵם יָתִי׃ 8 לָךְ אֲמַר לִבִּי בְּעוֹ אַפַּי יַת סְבַר אַפָּךְ יְיָ אֶתְבַּע׃
9 לָא תְסַלֵּק שְׁכִינְתָךְ מִנִּי לָא תַצְלֵי בִּרְגְזָא לְעַבְדָּךְ סִיוּעִי הֲוֵיתָא לָא תְטַלְטֵל יָתִי וְלָא תִשְׁבְּקִנַּנִי אֱלָהָא פָרְקָנִי׃ 10 אֲרוּם אַבָּא וְאִמָּא
שְׁבָקוּ יָתִי וּמֵימְרָא דַייָ יְכַנּוֹשׁ יָתִי׃ 11 אַלֵּפְנִי יְיָ אוֹרְחָתָךְ וְדַבְּרַנִי בְּהִלְכְתָא תְרִיצָא מְטוּל תִּשְׁבַּחְתָּא יְיָ׃ 12 לָא תִמְסְרִנַּנִי בִּרְעוּת
מְעִיקַי אֲרוּם קָמוּן עֲלַי סָהֲדֵי שִׁקְרָא וּמְמַלְּלֵי חֲטוֹפָא׃ 13 אִלּוּלֵי דִּי הֵימְנֵת לְמֶחְמֵי בְּטוּבָא דַייָ בְּאַרְעָא דְחַיֵּי עָלְמָא׃ 14 סְבוֹר עַל יְיָ
תְּקוֹף וְיַלִּים לִבָּךְ וּסְבוֹר עַל יְיָ׃

כח

1 לְדָוִד לְוָתָךְ יְיָ אֲנָא קָרֵי תַּקִּיפִי לָא תִשְׁתּוֹק מִנִּי דִילְמָא תִשְׁתּוֹק מִנִּי וְאִמְּתַל עִם נָחֲתֵי גוּבָּא׃ 2 קַבֵּל קָל בָּעוּתִי בְּמִצְלְיִי
לְוָתָךְ כַּד אֶפְרוֹשׁ יְדַי בִּצְלוֹ קֳדָם הֵיכַל קֻדְשָׁךְ׃

*Psalmus Dauid, antequàm li- 1
niretur. XXVI.

DOminus illuminatio mea & salus mea;
quē timebo? Dn̄s protector vitæ meæ,
à quo trepidabo? *Dū appropiant sup me 2
nocētes,vt edāt carnes meas . qui tribulāt
me & inimici mei, ipsi infirmati sunt & ce
ciderūt. *Si cōsistant aduersum me castra, 3
nō timebit cor meū . si exurgat aduersum
me prœliū,in hoc ego spero. *Vnam petij 4
à Dn̄o,hanc requirā, vt inhabitē in domo
Dn̄i omnibus diebus vitæ meæ:vt videam
voluptatē Dn̄i,& visitem tēplum sanctum
eius. *Quoniā abscōdit me in tabernacu- 5
lo suo, in die malorū meorū protexit me
in abscōdito tabernaculi sui. In petra exal
tauit me:*& nūc ecce exaltauit caput meū 6
sup inimicos meos. Circuiui & immolaui
in tabernaculo eius hostiā*laudis & iubila
tionis,cātabo & psalmū dicā Dn̄o.*Exau- 7
di Dn̄e vocē meā, qua clamaui : miserere
mei,& exaudi me. *Tibi dixit cor meum, 8
Dn̄m requirā. exquisiuit te facies mea,fa-
ciē tuā Dn̄e requirā. *Ne auertas faciē tuā 9
à me,& ne declines in ira à seruo tuo. Adiu
tor meus esto;ne derelinquas me,neq; * di
mittas me Deus salutaris meꝰ. *Quoniam 10
pater meꝰ & mater mea dereliquerūt me,
Dn̄s autē assumpsit me. *Legē pone mihi 11
Dn̄e in via tua, & dirige me in semita re-
cta, ppter inimicos meos. * Ne tradideris 12
me in animas tribulantiū me, quoniā in-
surrexerunt in me testes iniqui,& mentita
est iniquitas sibi.*Credo videre bona Do- 13
mini in terra viuentium. *Expecta Do- 14
minum, viriliter age, & confortetur cor
tuum, & sustine Dominum.

*Psalmus Dauid. XXVII. 1

AD te Domine clamabo, Deus meus ne
sileas à me: ne quando taceas, & assi-
milabor descendentibus in lacum.
*Exaudi Domine vocem deprecationis
meæ, dum oro ad te, dum extollo manus 2
meas ad templum sanctum tuum.

1 * Ψαλμὸς τῷ Δαυίδ, πρὸ τοῦ χρισθῆναι.
κϛ´.

* Κύριος φωτισμός μου καὶ σωτήρ μου, τίνα φοβη-
θήσομαι; κύριος ὑπερασπιστὴς τῆς ζωῆς μου, ἀπὸ τίνος δει-
2 λιάσω; * ἐν τῷ ἐγγίζειν ἐπ᾽ ἐμὲ κακοῦντας, τοῦ φαγεῖν
τὰς σάρκας μου. οἱ θλίβοντές με καὶ οἱ ἐχθροί μου, αὐ-
3 τοὶ ἠσθένησαν καὶ ἔπεσον. * ἐὰν παρατάξηται ἐπ᾽ ἐμὲ
παρεμβολή, οὐ φοβηθήσεται ἡ καρδία μου. ἐὰν ἐπαναστῇ
ἐπ᾽ ἐμὲ πόλεμος, ἐν ταύτῃ ἐγὼ ἐλπίζω.
4 * μίαν ᾐτησάμην παρὰ κυρίου, ταύτην ζητήσω, τοῦ κα-
τοικεῖν με ἐν οἴκῳ κυρίου πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς μου,
τοῦ θεωρεῖν με τὴν τερπνότητα κυρίου, καὶ ἐπισκέπτεσθαι
5 τὸν ναὸν τὸν ἅγιον αὐτοῦ. * ὅτι ἔκρυψέ με ἐν σκηνῇ αὐ-
τοῦ, ἐν ἡμέρᾳ κακῶν μου ἐσκέπασέ με ἐν ἀποκρύφῳ τῆς
6 σκηνῆς αὐτοῦ. ἐν πέτρᾳ ὕψωσέ με· * καὶ νῦν ἰδοὺ
ὕψωσε κεφαλήν μου ἐπ᾽ ἐχθρούς μου. ἐκύκλωσα καὶ ἔ-
θυσα ἐν τῇ σκηνῇ αὐτοῦ θυσίαν αἰνέσεως καὶ ἀλαλαγμοῦ,
7 ᾄσω καὶ ψαλῶ τῷ κυρίῳ. * εἰσάκουσον κύριε τῆς
φωνῆς μου, ἧς ἐκέκραξα. ἐλέησόν με, καὶ εἰσάκουσόν μου.
8 * σοὶ εἶπεν ἡ καρδία μου, κύριον ζητήσω. ἐξεζήτησέ
σε τὸ πρόσωπόν μου, τὸ πρόσωπόν σου κύριε ζητήσω.
9 * μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπ᾽ ἐμοῦ, καὶ μὴ ἐκκλί-
νῃς ἐν ὀργῇ ἀπὸ τοῦ δούλου σου. βοηθός μου γενοῦ, μὴ ἀποσκο-
ρακίσῃς με, καὶ μὴ ἐγκαταλίπῃς με ὁ θεὸς ὁ σωτήρ μου.
10 * ὅτι ὁ πατήρ μου καὶ ἡ μήτηρ μου ἐγκατέλιπόν με·
11 ὁ δὲ κύριος προσελάβετό με. * νομοθέτησόν με κύ-
ριε ἐν τῇ ὁδῷ σου, καὶ ὁδήγησόν με ἐν τρίβῳ εὐθείᾳ ἕνεκα
12 τῶν ἐχθρῶν μου. * μὴ παραδῷς με εἰς ψυχὰς θλι-
βόντων με, ὅτι ἐπανέστησάν μοι μάρτυρες ἄδικοι, καὶ ἐ-
13 ψεύσατο ἡ ἀδικία ἑαυτῇ. * πιστεύω τοῦ ἰδεῖν τὰ ἀ-
γαθὰ κυρίου ἐν γῇ ζώντων.
14 * ὑπόμεινον τὸν κύριον, ἀνδρίζου, καὶ κραταιούσθω ἡ
καρδία σου, καὶ ὑπόμεινον τὸν κύριον.

1 * Ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. κζ´.

Πρὸς σὲ κύριε κεκράξομαι, ὁ θεός μου μὴ παρασιω-
πήσῃς ἀπ᾽ ἐμοῦ, μή ποτε παρασιωπήσῃς καὶ ὁμοιωθήσομαι
2 τοῖς καταβαίνουσιν εἰς λάκκον. * εἰσάκουσον κύριε τῆς φω-
νῆς τῆς δεήσεώς μου, ἐν τῷ δέεσθαί με πρὸς σέ, ἐν τῷ αἴρειν
με χεῖράς μου πρὸς ναὸν τὸν ἅγιόν σου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[1] Dauidi. Psalmus XXVII.

VErbum Dn̄i illuminatio mea & redemptio mea,à quo timebo? Dn̄s fortitudo vitæ meæ, à quo formidabo? [2] Dum propinqui fient contra me maligni ad exterminandam meam carnem,oppressores mei & inimici mei ipsi impegerunt & ceciderunt. [3] Si castrametabitur aduersus me exercitus impiorum, non pauebit cor meum: si surrexerit contra me bellum,in hoc ego confido. [4] Vnam petiui à conspectu Domini, hanc requiram,vt habitem in domo sanctuarij Domini omnibus diebus vitæ meę ad contemplandum in dulcedine Dn̄i,& ad inquirendum in templo eius. [5] Quoniam abscondet me in vmbraculo suo,in die mala abscondet me in occulto tabernaculi sui: in arce forti exaltabit me. [6] Et nunc exaltabitur caput meum super aduersarios meos vndequaque: & sacrificabo in medio tabernaculi eius sacrificia acceptabilia cum iubilatione;laudes dicam & exultabo coram Domino. [7] Exaudi Domine vocem meam cùm orauero, & miserere mei, & me amore complectere. [8] Tibi dixit cor meum:Exquirite faciem meam,aspectum faciei tuæ Domine requiram. [9] Ne amoueas maiestatem tuam à me, ne inclines indignatione seruum tuum:auxilium meum fuisti, ne moueas me, & ne deseras me Deus redemptionis meę. [10] Quoniam pater meus & mater mea dereliquerunt me: verbum autem Domini colliget me. [11] Doce me Domine viam tuam,& deduc me in semitam rectam propter laudem Domini. [12] Ne tradas me voluntati oppressorum meorum,quoniam surrexerunt contra me testes mendaces & loquentes calumniam. [13] Nisi credidissem videre bonitatem Domini in terra vitæ perennis;*despondissem animum.* [14] Confide in Domino,obfirma & robora cor tuum,& spera in Domino,

Dauidi. Psalmus XXVIII.

AD te Domine clamo, fortitudo mea, ne sileas à me: ne fortè si taceas à me, tunc similis fiam his qui descendunt in puteum. [2] Accipe vocem deprecationis meæ,dum oro ad te , cùm extendero manus meas in oratione coram templo sancto tuo.

3 * אַל־תִּמְשְׁכֵנִי עִם־רְשָׁעִים וְעִם־פֹּעֲלֵי אָוֶן דֹּבְרֵי
שָׁלוֹם עִם־רֵעֵיהֶם וְרָעָה בִּלְבָבָם׃
4 * תֶּן־לָהֶם כְּפָעֳלָם וּכְרֹעַ מַעַלְלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה
יְדֵיהֶם תֵּן לָהֶם הָשֵׁב גְּמוּלָם לָהֶם׃
5 * כִּי לֹא יָבִינוּ אֶל־פְּעֻלֹּת יְהוָה וְאֶל־מַעֲשֵׂה יָדָיו
יֶהֶרְסֵם וְלֹא יִבְנֵם׃
6 * בָּרוּךְ יְהוָה כִּי שָׁמַע קוֹל תַּחֲנוּנָי׃
7 * יְהוָה עֻזִּי וּמָגִנִּי בּוֹ בָטַח לִבִּי וְנֶעֱזָרְתִּי וַיַּעֲלֹז
לִבִּי וּמִשִּׁירִי אֲהוֹדֶנּוּ׃
8 * יְהוָה עֹז־לָמוֹ וּמָעוֹז יְשׁוּעוֹת מְשִׁיחוֹ הוּא׃
9 * הוֹשִׁיעָה אֶת־עַמֶּךָ וּבָרֵךְ אֶת־נַחֲלָתֶךָ וּרְעֵם
וְנַשְּׂאֵם עַד־הָעוֹלָם׃

כט

1 * מִזְמוֹר לְדָוִד הָבוּ לַיהוָה בְּנֵי אֵלִים הָבוּ לַיהוָה
כָּבוֹד וָעֹז׃
2 * הָבוּ לַיהוָה כְּבוֹד שְׁמוֹ הִשְׁתַּחֲווּ לַיהוָה
בְּהַדְרַת־קֹדֶשׁ׃
3 * קוֹל יְהוָה עַל־הַמָּיִם אֵל־הַכָּבוֹד הִרְעִים יְהוָה
עַל־מַיִם רַבִּים׃
4 * קוֹל־יְהוָה בַּכֹּחַ קוֹל יְהוָה בֶּהָדָר׃
5 * קוֹל יְהוָה שֹׁבֵר אֲרָזִים וַיְשַׁבֵּר יְהוָה אֶת־
אַרְזֵי הַלְּבָנוֹן׃
6 * וַיַּרְקִידֵם כְּמוֹ־עֵגֶל לְבָנוֹן וְשִׂרְיוֹן כְּמוֹ בֶן־רְאֵמִים׃
7 * קוֹל־יְהוָה חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ׃
8 * קוֹל יְהוָה יָחִיל מִדְבָּר יָחִיל יְהוָה מִדְבַּר קָדֵשׁ׃
9 * קוֹל יְהוָה יְחוֹלֵל אַיָּלוֹת וַיֶּחֱשֹׂף יְעָרוֹת וּבְהֵיכָלוֹ
כֻּלּוֹ אֹמֵר כָּבוֹד׃
10 * יְהוָה לַמַּבּוּל יָשָׁב וַיֵּשֶׁב יְהוָה מֶלֶךְ לְעוֹלָם׃
11 * יְהוָה עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְהוָה יְבָרֵךְ אֶת־עַמּוֹ
בַשָּׁלוֹם׃

3 * *Ne trahas me cum impiis & cum operantibus iniquitatem: qui loquuntur pacem cum amicis suis, & est malum in corde eorum.*
4 * *Da eis secundùm opus suum, & secundùm malum adinuentionum suarum. iuxta opus manuum suarum da eis, redde retributionem suam illis.*
5 * *Quoniam non intellexerunt opera Domini & opus manuum eius: destruet eos & non ædificabit.*
6 * *Benedictus Dominus, quoniam exaudiuit vocem deprecationis meæ.*
7 * *Dominus fortitudo mea, et scutum meum: in ipso confisum est cor meum; & habui adiutorium: & gauisum est cor meum, & in cantico meo confitebor illi.*
8 * *Dominus fortitudo mea, & robur salutarium Christi sui est.*
9 * *Salua populum tuum, & benedic hereditati tuæ; & pasce eos, & subleua eos vsque in æternum.*

1 * *Psalmus Dauid.* XXIX.

AFferte Domino filij Dei, afferte Domino gloriam & imperium.
2 * *Afferte Domino gloriam nomini eius, adorate Dominum in decore sancto.*
3 * *Vox Domini super aquas; Deus gloriæ intonuit, Dominus super aquas multas.*
4 * *Vox Domini in fortitudine, vox Domini in decore.*
5 * *Vox Domini confringentis cedros, & confringet Dominus cedros Libani.*
6 * *Et disperget eas quasi vitulus Libani, & Sarion, quasi filius rhinocerotis.*
7 * *Vox Domini diuidens flammas ignis.*
8 * *Vox Domini parturire faciens desertum, parturire faciens Dominus desertum Cades.*
9 * *Vox Domini obstetricans ceruis & reuelans saltus, & in templo eius omnis loquetur gloriam.*
10 * *Dominus diluuium inhabitat, & sedebit Dominus rex in æternum.*
11 * *Dominus fortitudinem populo suo dabit: Dominus benedicet populo suo in pace.*

תרגום

3 לָא תִנְגְּדִנַנִי עִם רַשִׁיעַיָא וְעִם עָבְדֵי עֵילָא דִמְמַלְלִין שְׁלָמָא עִם חַבְרֵיהוֹן וּבִישׁוּתָא בְּלִבְּהוֹן׃ 4 פְּרַע לְהוֹן יְיָ הֵיךְ עוֹבָדֵיהוֹן וּבִישׁוּת מַעַלְלֵיהוֹן הֵיךְ עוֹבָדֵי יְדֵיהוֹן הַב לְהוֹן וְהָתֵב פּוּרְעָנוּתְהוֹן לְהוֹן׃ 5 מְטוּל דְלָא יִתְבּוֹנְנוּ לְאוֹרַיְתָא דַייָ וּלְעוֹבָדֵי יְדוֹהִי יִפַגְרִנוּן וְלָא יִבְנִנּוּן׃ 6 בְּרִיךְ מֵימְרָא דַייָ אֲרוּם שְׁמַע קָל צְלוֹתִי׃ 7 יְיָ עוּשְׁנִי וּתְרִיסִי בְּמֵימְרֵהּ אִתְרְחֵץ לִבְּבִי וְאִסְתַּיַעַת וְדָאִיץ לִבְּבִי וּמִתֻּשְׁבַּחְתִּי אוֹדֵי קֳדָמוֹהִי׃ 8 יְיָ תְּקוֹף לְהוֹן וְעוּשְׁנָא פֻּרְקָנוּת מְשִׁיחֵהּ הוּא׃ 9 פְּרוֹק יַת עַמָּךְ וּבָרֵךְ יַת אַחְסַנְתָּךְ וְזוֹן יַתְהוֹן וְסוֹבַר יַתְהוֹן עַד עָלְמָא׃

כט

1 תֻּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד הַבוּן קֳדָם יְיָ תֻּשְׁבַּחְתָּא כִּתֵּי מַלְאֲכַיָא הַבוּן קֳדָם יְיָ אִיקָר וְעֻשְׁנָא׃ 2 הַבוּן קֳדָם יְיָ אִיקָר שְׁמֵהּ סְגִדוּ קֳדָם יְיָ בְּשִׁבְהוֹרָא דְקֻדְשָׁא׃ 3 קָלָא דַייָ שְׁמִיעַ עַל מַיָא בִּתְקוֹף אִיקַר בֵּית שְׁכִינְתֵּהּ אַכְלֵי יְיָ עַל מַיִין סַגִּיעִין׃ 4 קָלָא דַייָ שְׁמִיעַ בְּחֵילָא קָלָא דַייָ שְׁמִיעַ בְּשִׁבְהוֹרָא׃ 5 קָלָא דַייָ מְתַבַּר אַרְזַיָא וְתַבַּר מֵימְרָא דַייָ יַת אַרְזַיָא דְלִבְנָן׃ 6 וְשַׁוְרִנוּן הֵיךְ עֶגְלָא לִבְנָן וְטוּר סְפָרֵי פֵּרוֹי הֵיךְ בִּיר רְמָנִין׃ 7 קָלָא דַייָ מְנַסֵּר שַׁלְהוֹבִין דְּנוּר׃ 8 קָלָא דַייָ מַרְטֵט מַדְבְּרָא מַרְטֵט מֵימְרָא דַייָ חַוְיָא דִי בְּמַדְבְּרָא דְרְקַם׃ 9 קָלָא דַייָ מְבַטִּין אַיְלָתָא וּמַזְלִיחַ חֵיוַת חוּרְשָׁא וּבְהֵיכַל בֵּית מַקְדְּשֵׁיהּ דִּלְעֵיל כֻּלְהוֹן שַׁמָּשׁוֹהִי אָמְרִין יְקָרָא׃ 10 יְיָ בְּדָרָא דְטוֹבְעָנָא עַל כּוּרְסֵי דִּינָא יָתֵב לְאִתְפְּרָעָא מִנְהוֹן וְיָתֵב עַל כּוּרְסֵי רַחֲמִין וְשֵׁזֵיב יַת נֹחַ וּמְלַךְ עַל בְּנוֹהִי לְעָלְמֵי עָלְמִין׃ 11 יְיָ אוֹרַיְתָא לְעַמֵּהּ יְהַב יְיָ יְבָרֵךְ יַת עַמֵּהּ בִּשְׁלָם׃

ᵻNe ſimul trahas me cum peccatoribus, 3
& cum operãtibus iniquitatem ne perdas
me. qui loquuntur pacem cum proximo
ſuo,mala autem in cordibus eorum. ᵻDa 4
illis Domine ſecundùm opera eorũ, & ſe-
cundùm nequitiam adinuentionum ipſo-
rum. Secundùm opera manuũ eorum tri-
bue illis, redde retributionẽ eorum ipſis.
ᵻQuoniam non intellexerunt in opera 5
Domini: & in opera manuũ eius deſtrues
illos,& non ædificabis eos. ᵻBenedictus 6
Dominus, quoniam exaudiuit vocem de-
precationis meæ.ᵻDominus adiutor meus 7
& protector meus: in ipſo ſperauit cor
meũ,& adiutus ſum.& refloruit caro mea,
& ex voluntate mea confitebor ei. ᵻDñs 8
fortitudo plebis ſuę,& protector ſalutatio-
num chriſti ſui eſt. ᵻ Saluum fac populum
tuum,* & benedic hæreditati tuæ; & rege 9
eos, & extolle illos vſque in æternum.

ᵻPſalmus Dauid,in conſummatio- 1
ne tabernaculi. XXVIII.

AFferte Domino filij Dei, afferte Domi-
no filios arietum. afferte Domino glo-
riam & honorem: ᵻAfferte Domino glo-
riam nomini eius; adorate Dominum in a- 2
trio ſancto eius. ᵻ Vox Domini ſuper a- 3
quas; Deus maieſtatis intonuit, Dominus
ſuper aquas multas. ᵻVox Domini in vir- 4
tute, vox Domini in magnificentia.
ᵻVox Domini confringentis cedros, 5
& confringet Dominus cedros Libani.
ᵻEt comminuet eas tanquam vitulum 6
Libani, & dilectus quemadmodum filius
vnicornium. ᵻVox Domini intercidentis 7
flammam ignis: ᵻVox Domini concutien- 8
tis deſertum, & commouebit Dominus
deſertum Cades. ᵻVox Domini præpa- 9
rantis ceruos, & reuelabit condenſa, & in
templo eius* omnis dicit gloriam. ᵻDomi- 10
nus diluuium inhabitare faciet,& ſedebit
Dominus rex in æternum. ᵻDominus 11
virtutem populo ſuo dabit: Dominus be-
nedicet populo ſuo in pace.

3 ᵻμὴ συνελκύσῃς με μετὰ ἁμαρτωλῶν, καὶ μετὰ ἐργαζο-
μένων ἀδικίαν μὴ συναπολέσῃς με, τῶν λαλούντων εἰρή
νην μετὰ τῶν πλησίον αὐτῶν, κακὰ δὲ ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν.
4 ᵻδὸς αὐτοῖς κύριε κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν, καὶ κατὰ τὴν πονη-
ρίαν τῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτῶν· κατὰ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν
αὐτῶν δὸς αὐτοῖς, ἀπόδος τὸ ἀνταπόδομα αὐτῶν αὐτοῖς.
5 ᵻὅτι οὐ συνῆκαν εἰς τὰ ἔργα κυρίου, καὶ εἰς τὰ ἔργα τῶν
χειρῶν αὐτοῦ καθελεῖς αὐτούς, καὶ οὐ μὴ οἰκοδομήσεις αὐτούς.
6 ᵻεὐλογητὸς κύριος, ὅτι εἰσήκουσε τῆς φωνῆς τῆς δεή-
7 σεώς μου· ᵻκύριος βοηθός μου καὶ ὑπερασπιστής
μου, ἐπ᾽ αὐτῷ ἤλπισεν ἡ καρδία μου, καὶ ἐβοηθήθην. καὶ ἀνέ-
θαλεν ἡ σάρξ μου, καὶ ἐκ θελήματός μου ἐξομολογή-
σομαι αὐτῷ.
8 ᵻκύριος κραταίωμα τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, καὶ ὑπερασπι-
στὴς τῶν σωτηρίων τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ ἐστι.
9 ᵻσῶσον τὸν λαόν σου, καὶ εὐλόγησον τὴν κληρονομίαν
σου, καὶ ποίμανον αὐτούς, καὶ ἔπαρον αὐτοὺς ἕως τοῦ αἰῶνος.

1 ᵻΨαλμὸς τῷ δαυίδ, ἐξοδίου σκηνῆς.
κή.

Ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ υἱοὶ θεοῦ, ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ υἱοὺς
κριῶν. ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ δόξαν καὶ τιμήν·
2 ᵻἐνέγκατε τῷ κυρίῳ δόξαν ὀνόματι αὐτοῦ, προσκυ-
νήσατε τῷ κυρίῳ ἐν αὐλῇ ἁγίᾳ αὐτοῦ.
3 ᵻφωνὴ κυρίου ἐπὶ τῶν ὑδάτων· ὁ θεὸς τῆς δόξης ἐβρόν-
τησε, κύριος ἐπὶ ὑδάτων πολλῶν.
4 ᵻφωνὴ κυρίου ἐν ἰσχύϊ, φωνὴ κυρίου ἐν μεγαλοπρεπείᾳ.
5 ᵻφωνὴ κυρίου συντρίβοντος κέδρους, καὶ συντρίψει
6 κύριος τὰς κέδρους τοῦ λιβάνου. ᵻκαὶ λεπτυνεῖ αὐ-
τὰς ὡς τὸν μόσχον τὸν λίβανον, καὶ ὁ ἠγαπημένος ὡς υἱὸς
7 μονοκερώτων. ᵻφωνὴ κυρίου διακόπτοντος φλόγα
8 πυρός· ᵻφωνὴ κυρίου συσσείοντος ἔρημον, καὶ συσ-
σείσει κύριος τὴν ἔρημον κάδης.
9 ᵻφωνὴ κυρίου καταρτιζομένη ἐλάφους, καὶ ἀποκαλύ-
ψει δρυμούς, καὶ ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ πᾶς τις λέγει δόξαν.
10 ᵻκύριος τὸν κατακλυσμὸν κατοικιεῖ, καὶ καθιεῖται
κύριος βασιλεὺς εἰς τὸν αἰῶνα.
11 ᵻκύριος ἰσχὺν τῷ λαῷ αὐτοῦ δώσει· κύριος εὐλογήσει
τὸν λαὸν αὐτοῦ ἐν εἰρήνῃ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[3] Ne traxeris me cum improbis & cum operantibus iniquitatem, qui loquuntur pacem cum proximis ſuis, cùm malum ſit in cordi-
bus eorum. [4] Repẽde eis Domine ſecundùm opera ipſorũ,& ſecundùm malitiã adinuentionum eorum,iuxta opera manuum eorum tribue
illis, & redde eis retributionem ipſorum. [5] Quoniam non intelligent legem Domini,nec opera manuum eius: deſtruet eos,& non ędi-
ficabit eos. [6] Benedictum verbum Domini, quoniam exaudiuit vocem orationis meæ. [7] Dominus fortitudo mea & clypeus meus: in
verbo eius confiſum eſt cor meum,& adiutus ſum,& gauiſum eſt cor meum: proinde hymno meo gratias agam coram eo. [8] Dominus
fortitudo illis & robur, redemptio chriſti ſui ipſe eſt. [9] Redime populum tuum & benedic hæreditati tuæ; & ciba eos,& ſuſtenta eos
vſque in æternum.

[1] Hymnus Dauidi. PSALM. XXIX.

TRibuite coram Domino laudem,cœtus angelorum,tribuite coram Domino gloriam & fortitudinem. [2] Tribuite coram Domino
gloriam nomini ipſius: adorate coram Domino in decore ſanctitatis. [3] Vox Domini audita eſt ſuper aquas cum potentia glorię domus
maieſtatis: intonuit Dominus ſuper aquas multas. [4] Vox Domini audita eſt in virtute: vox Domini audita eſt in decore. [5] Vox Do-
mini confringit cedros: & perfregit verbum Domini cedros Libani. [6] Et ſubſaltare fecit eas ſicut vitulum: Libanum & montem produ-
centem fructus tanquam pullum naricornium. [7] Vox Domini ſcindit flammas ignis. [8] Vox Domini tremorem incutit deſerto, incutit
terrorem verbum Domini ſerpentibus qui ſunt in deſerto Recham. [9] Vox Domini parturire facit ceruas, & confluere animalia ſyluæ: ac in
templo domus ſanctuarij eius quod ſurſum eſt,omnes miniſtri ipſius dicunt gloriam eius. [10] Dominus in generatione diluuij ſuper ſedem
iudicij ſedit, vt vltionem ſumeret ab eis, ſeditque ſuper ſedem miſerationum, & liberauit Noah, & regnauit ſuper filios eius in ſecula ſe-
culorum. [11] Dominus legem populo ſuo dedit: Dominus benedicet populo ſuo in pace.

ל

1 * מִזְמוֹר שִׁיר־חֲנֻכַּת הַבַּיִת לְדָוִד׃
2 * אֲרוֹמִמְךָ יְהוָה כִּי דִלִּיתָנִי וְלֹא־שִׂמַּחְתָּ אֹיְבַי לִי׃
3 * יְהוָה אֱלֹהָי שִׁוַּעְתִּי אֵלֶיךָ וַתִּרְפָּאֵנִי׃
4 * יְהוָה הֶעֱלִיתָ מִן־שְׁאוֹל נַפְשִׁי חִיִּיתַנִי מִיּוֹרְדֵי־בוֹר׃
5 * זַמְּרוּ לַיהוָה חֲסִידָיו וְהוֹדוּ לְזֵכֶר קָדְשׁוֹ׃
6 * כִּי רֶגַע בְּאַפּוֹ חַיִּים בִּרְצוֹנוֹ בָּעֶרֶב יָלִין בֶּכִי
וְלַבֹּקֶר רִנָּה׃
7 * וַאֲנִי אָמַרְתִּי בְשַׁלְוִי בַּל־אֶמּוֹט לְעוֹלָם׃
8 * יְהוָה בִּרְצוֹנְךָ הֶעֱמַדְתָּה לְהַרְרִי עֹז הִסְתַּרְתָּ
פָנֶיךָ הָיִיתִי נִבְהָל׃
9 * אֵלֶיךָ יְהוָה אֶקְרָא וְאֶל־יְהוָה אֶתְחַנָּן׃
10 * מַה־בֶּצַע בְּדָמִי בְּרִדְתִּי אֶל־שָׁחַת הֲיוֹדְךָ
עָפָר הֲיַגִּיד אֲמִתֶּךָ׃
11 * שְׁמַע־יְהוָה וְחָנֵּנִי יְהוָה הֱיֵה־עֹזֵר לִי׃
12 * הָפַכְתָּ מִסְפְּדִי לְמָחוֹל לִי פִּתַּחְתָּ שַׂקִּי וַתְּאַזְּרֵנִי
שִׂמְחָה׃
13 * לְמַעַן יְזַמֶּרְךָ כָבוֹד וְלֹא יִדֹּם יְהוָה אֱלֹהַי
לְעוֹלָם אוֹדֶךָּ׃

לא

1 * לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד׃
2 * בְּךָ־יְהוָה חָסִיתִי אַל־אֵבוֹשָׁה לְעוֹלָם בְּצִדְקָתְךָ
פַלְּטֵנִי׃
3 * הַטֵּה אֵלַי אָזְנְךָ מְהֵרָה הַצִּילֵנִי הֱיֵה לִי לְצוּר
4 מָעוֹז לְבֵית מְצוּדוֹת לְהוֹשִׁיעֵנִי׃ * כִּי־סַלְעִי
וּמְצוּדָתִי אָתָּה וּלְמַעַן שִׁמְךָ תַּנְחֵנִי וּתְנַהֲלֵנִי׃
5 * תּוֹצִיאֵנִי מֵרֶשֶׁת זוּ טָמְנוּ לִי כִּי אַתָּה מָעוּזִּי׃
6 * בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי פָּדִיתָה אוֹתִי יְהוָה אֵל אֱמֶת׃
7 * שָׂנֵאתִי הַשֹּׁמְרִים הַבְלֵי־שָׁוְא וַאֲנִי אֶל־יְהוָה
בָּטָחְתִּי׃

1 * *Pſalmus cantici pro dedicatione*
domus Dauid. XXX.
2 E*Xaltabo te Domine, quoniam ſaluaſti me,*
& non delectaſti inimicos meos ſuper me.
3 * *Domine Deus meus clamaui ad te, & ſa-*
naſti me.
4 * *Domine eduxiſti ex inferno animam meam:*
viuificaſti me, ne deſcenderem in lacum.
5 * *Cantate Domino ſancti eius, & confite-*
mini memoriæ ſanctitatis eius.
6 * *Quoniam ad momentum eſt ira eius, &*
vita in repropitiatione eius: ad veſperum com
morabitur fletus, & in matutino laus.
7 * *Ego autem dixi in abundantia mea, Non*
mouebor in ſempiternum.
8 * *Domine in voluntate tua ſtatuiſti monti*
meo fortitudinem: abſcondiſti faciem tuam, &
factus ſum conturbatus.
9 * *Ad te Domine clamabo, & Dominum de-*
precabor.
10 * *Quæ vtilitas eſt in ſanguine meo, dum de-*
ſcendero in corruptionem? nunquid confitebi-
tur tibi puluis, aut annunciabit veritatem
tuam?
11 * *Audi Domine, & miſerere mei; Domine*
eſto adiutorium meum.
12 * *Conuertiſti planctum meum in chorũ mihi:*
ſoluiſti ſaccum meum, & accinxiſti me lætitia.
13 * *Vt laudet te gloria & non taceat: Domine*
Deus meus in ſempiternum confitebor tibi.
1 * *Victori Pſalmus Dauid.* XXXI.
2 I*N te Domine ſperaui, non confundar in æ-*
ternum; in iuſtitia tua ſalua me.
3 * *Inclina ad me aurem tuam, velociter li-*
bera me: eſto mihi in lapidem fortiſſimum, &
in domum munitam, vt ſalues me.
4 * *Quia petra mea & munitio mea tu es, et*
propter nomen tuum dux meus eris, et enutries
5 *me.* * *Educes me de reti quod abſconderunt*
mihi, quia tu fortitudo mea es.
6 * *In manu tua commendo ſpiritum meum:*
redemiſti me Domine Deus veritatis.
7 * *Odiſti cuſtodientes vanitates fruſtra; ego*
autem in Domino confiſus ſum.

תרגום

ל

1 שְׁבַח שִׁירְתָא עַל חֲנֻכַּת בֵּית מַקְדְּשָׁא תֻּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד׃ 2 אֲרוֹמְמִנָּךְ יְיָ אֲרוּם זְקַפְתַּנִי וְלָא אַחְדֵּיתָא בַּעֲלֵי דְבָבִי לִי׃ 3 יְיָ
אֱלָהִי צַלֵּיתִי קֳדָמָךְ וְאַסֵּיתַנִי׃ 4 יְיָ אַסֵּקְתָּא מִשְּׁיוֹל נַפְשִׁי קַיֵּימְתַּנִי מִלְּמֵחַת לְבֵית קְבוּרְתָּא׃ 5 שַׁבַּחוּ קֳדָם יְיָ חֲסִידוֹהִי וְאוֹדוּ אַדְכָּרוּ
קֻדְשֵׁהּ׃ 6 מְטוּל דְּשַׁעְתָּא בְּרֻגְזֵהּ חַיֵּי עָלְמָא בִּרְעוּתֵיהּ טָבָא בְּרַמְשָׁא יְבִית בְּכוּתָא וּבְצַפְרָא מְקִים בְּתֻשְׁבַּחְתָּא׃ 7 וַאֲנָא אֲמָרֵת בְּמִתְבִּי
בְּשַׁלְוָתָא דְּלָא אֶזְדַּעְזַע לְעָלְמִין׃ 8 יְיָ בִּרְעוּתָךְ אִתְעַתַּדְתָּא לְטוּרַיָּא עַשִּׁינַיָּא סַלֵּקְתָּא שְׁכִינְתָּךְ הֲוֵיתִי מִתְבְּהֵל׃ 9 קֳדָמָךְ יְיָ קְרֵיתִי וּלְוַת
אֱלָהִי אֲצַלֵּין׃ 10 מַה מָמוֹן אִית בִּדְמִי בְּמֵחֲתִי לְבֵית קְבוּרְתָּא אֶפְשַׁר דְּיוֹדוּן קֳדָמָךְ דְּשָׁכְבִין בְּעַפְרָא אֶפְשַׁר דִּיתַנּוּן קוּשְׁטָךְ׃ 11 קַבֵּל יְיָ
צְלוֹתִי וְחוּס עֲלַי יְיָ הֲוֵי סָעִיד לִי׃ 12 אַפֵּכְתָּ אִילוּיִי לְחִנְגִּין לִי שָׁרֵיתָא שַׂקִּי וְזָרַזְתַּנִי חֶדְוָה׃ 13 מִן בְּגַלַּל דִּישַׁבְּחוּנָךְ יַקִּירֵי עָלְמָא וְלָא
יִשְׁתְּקוּן יְיָ אֱלָהִי לְעָלַם אוֹדֵה קֳדָמָךְ׃

לא

1 לְשַׁבָּחָא תֻּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד׃ 2 בְּמֵימְרָךְ יְיָ סְבָרֵית לָא אֶבְהַת לְעָלַם בְּצִדְקָתָךְ שֵׁיזִיב יָתִי׃ 3 אַצְלֵי לְוָתִי אוּדְנָךְ בִּמְהֻרְבְּיָא פְּצָא
יָתִי הֲוֵי לִי לְטִינַר כְּרַךְ עַשִּׁין לְחוּסְנָא כְּרִיכָא לְמִפְרַק יָתִי׃ 4 אֲרוּם תְּקָפִי וְרוּחְצָנִי אַתְּ מִן בְּגַלַּל שְׁמָךְ דַּבַּר יָתִי וְזוּן יָתִי׃
5 חַפֵּיק יָתִי מִמְּצִדְתָּא דְּנַן דִּכְמַנוּן אַמְטוּלְתִּי אֲרוּם אַנְתְּ עֻשְׁנִי׃ 6 בִּידָךְ אַפְקֵיד רוּחִי פְּרַקְתָּ יָתִי יְיָ אֱלָהָא קְשִׁיטָא׃
7 שְׂנֵיתִי דְּנָטְרִין עוּבָדִין דְּדָמְיָן לְלָמָא וּלְשִׁקְרָא וַאֲנָא בְּמֵימְרָךְ יְיָ אִתְרְחֵצֵית׃

* Pſalmus cantici in dedicatione 1
domus Dauid. XXIX.
EXaltabo te Dñe, quoniã ſuſcepiſti me, 2
& nõ delectaſti inimicos meos ſup me.
* Dñe Deus meus clamaui ad te, & ſanaſti 3
me. * Dñe eduxiſti ab inferno animã meã, 4
ſaluaſti me à deſcẽdentibus in lacũ. * Pſal- 5
lite Domino ſancti eius, & cõfitemini me-
moriæ ſanctitatis eius. * Quoniam ira in 6
indignatione eius, & vita in voluntate e-
ius. Ad veſperum demorabitur fletus, &
ad matutinum lætitia. * Ego autem dixi in 7
abundantia mea: Non mouebor in æter-
num. * Domine in voluntate tua præſtiti- 8
ſti decori meo virtutem. auertiſti autem
faciem tuam, & factus ſum conturbatus.
* Ad te Domine clamabo, & ad Deum 9
meum deprecabor. * Quæ vtilitas in ſan- 10
guine meo, dum deſcendo in corruptio-
nem? nunquid confitebitur tibi puluis,
aut annunciabit veritatem tuam?
* Audiuit Dominus & miſertus eſt mei: 11
Dominus factus eſt adiutor meus.
* Conuertiſti planctum meum in gau- 12
dium mihi; conſcidiſti ſaccum meum, &
circundediſti me lætitia. * Vt cantet tibi 13
gloria mea, & non compungar: Domine
Deus meus in æternum confitebor tibi.
* In finem Pſalmus Dauid, pro 1
extaſi. XXX.
IN te Domine ſperaui, non confundar in 2
æternum, in iuſtitia tua libera me & eri-
pe me. * Inclina ad me aurem tuam, accele- 3
ra vt eruas me. eſto mihi in Deum prote-
ctorem, & in domum refugij, vt ſaluum
me facias. * Quoniam fortitudo mea & 4
refugium meum es tu, & propter nomen
tuum deduces me & enutries me. * Edu- 5
ces me de laqueo hoc quem abſconderunt
mihi, quoniam tu es protector meus Do-
mine. * In manus tuas commendabo ſpiri- 6
tum meum. redemiſti me Domine Deus
veritatis. * Odiſti obſeruantes vanitates 7
ſuperuacuè. ego autẽ in Domino ſperaui.

1 * Ψαλμὸς ᾠδῆς τοῦ ἐγκαινισμοῦ τοῦ οἴκου δαυίδ.
κθ΄.
2 * Ὑψώσω σε κύριε, ὅτι ὑπέλαβές με, καὶ οὐκ εὔφρα-
3 νας τοὺς ἐχθρούς μου ἐπ' ἐμέ. * κύριε ὁ θεός μου ἐκέ-
4 κραξα πρὸς σέ, καὶ ἰάσω με. * κύριε ἀνήγαγες ἐξ
ᾅδου τὴν ψυχήν μου, ἔσωσάς με ἀπὸ τῶν καταβαινόντων
5 εἰς λάκκον. * ψάλατε τῷ κυρίῳ οἱ ὅσιοι αὐτοῦ, καὶ
ἐξομολογεῖσθε τῇ μνήμῃ τῆς ἁγιωσύνης αὐτοῦ.
6 * ὅτι ὀργὴ ἐν τῷ θυμῷ αὐτοῦ, καὶ ζωὴ ἐν τῷ θελήματι
αὐτοῦ. τὸ ἑσπέρας αὐλισθήσεται κλαυθμός, καὶ εἰς τὸ πρωῒ
7 ἀγαλλίασις. * ἐγὼ δὲ εἶπα ἐν τῇ εὐθηνίᾳ μου, οὐ
μὴ σαλευθῶ εἰς τὸν αἰῶνα.
8 * κύριε ἐν τῷ θελήματί σου παρέσχου τῷ κάλλει μου
δύναμιν. ἀπέστρεψας δὲ τὸ πρόσωπόν σου, καὶ ἐγενήθην
9 τεταραγμένος. * πρὸς σὲ κύριε κεκράξομαι,
καὶ πρὸς τὸν θεόν μου δεηθήσομαι.
10 * τίς ὠφέλεια ἐν τῷ αἵματί μου, ἐν τῷ καταβαίνειν
με εἰς διαφθοράν; μὴ ἐξομολογήσεταί σοι χοῦς; ἢ ἀ-
ναγγελεῖ τὴν ἀλήθειάν σου;
11 * ἤκουσε κύριος καὶ ἠλέησέ με· κύριος ἐγενήθη βοηθός
12 μου. * ἔστρεψας τὸν κοπετόν μου εἰς χαρὰν ἐμοί· διέρ-
ρηξας τὸν σάκκον μου, καὶ περιέζωσάς με εὐφροσύνῃ.
13 * ὅπως ἂν ψάλῃ σοι ἡ δόξα μου, καὶ οὐ μὴ κατανυγῶ·
κύριε ὁ θεός μου εἰς τὸν αἰῶνα ἐξομολογήσομαί σοι.

1 * Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ἐκστάσεως.
λ΄.
2 * Ἐπὶ σοὶ κύριε ἤλπισα, μὴ καταισχυνθείην εἰς τὸν αἰῶ-
να, ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου ῥῦσαί με καὶ ἐξελοῦ με.
3 * κλῖνον πρός με τὸ οὖς σου, τάχυνον τοῦ ἐξελέσθαι
με. γενοῦ μοι εἰς θεὸν ὑπερασπιστήν, καὶ εἰς οἶκον κατα-
4 φυγῆς τοῦ σῶσαί με. * ὅτι κραταίωμά μου καὶ κατα-
φυγή μου εἶ σύ, καὶ ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός σου ὁδηγήσεις με,
5 καὶ διαθρέψεις με. * ἐξάξεις με ἐκ παγίδος ταύτης
ἧς ἔκρυψάν μοι, ὅτι σὺ εἶ ὁ ὑπερασπιστής μου κύριε·
6 * εἰς χεῖράς σου παραθήσομαι τὸ πνεῦμά μου. ἐλυ-
7 τρώσω με κύριε ὁ θεὸς τῆς ἀληθείας. * ἐμίσησας τοὺς
διαφυλάσσοντας ματαιότητας διακενῆς. ἐγὼ δὲ ἐπὶ τῷ
κυρίῳ ἤλπισα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

1 Laus cantici pro dedicatione domus ſanctuarij hymnus Dauidi. XXX.
EXaltabo te Domine, quoniam erexiſti me, & non lętificaſti inimicos meos de me. 3 Domine Deus meus oraui coram te, & ſanaſti me.
4 Domine eduxiſti de inferno animam meam: confirmaſti me, ne deſcenderem in domum ſepulchri. 5 Laudate coram Domino pij
eius, & confitemini, in memoriam reuocate ſanctitatem ipſius. 6 Quoniam momentanea eſt ira eius: vita æterna in bona voluntate eius: ad
veſperum demorabitur fletus, manè verò excitat cum cantico. 7 Et ego dixi cùm ſederem in tranquillitate, Non mouebor in æternum.
8 Domine in voluntate tua aſtitiſti montibus validis: ſubduxiſti maieſtatem tuam, & conturbatus ſum. 9 Coram te Domine clamabo,
& ad Deum meum orabo. 10 Quod lucrum in ſanguine meo, ſi deſcendero in locum ſepulchri? nunquid poſſunt confiteri coram te qui
iacent in puluere? nunquid poſſunt annunciare veritatem tuam? 11 Accipe orationem meam Domine, & miſerere mei Domine; ſis adiu-
tor mihi. 12 Conuertiſti luctum meum in choros: mihi ſoluiſti ſaccum meum, & cinxiſti me lætitia. 13 Vt laudent te honorabiles mun-
di, & non taceant; Domine Deus meus in æternum confitebor tibi.

1 Ad canendum Hymnus Dauidi. PSAL. XXXI.
IN verbum tuum Domine ſperaui; non confundar in æternum; in iuſtitia tua libera me. 3 Inclina ad me aurem tuam: velociter libera
me. eſto mihi in petram munitam & fortem, in robur arcis; vt redimas me. 4 Quoniam fortitudo mea & fiducia mea tu es: propter
nomen tuum duc me, & enutri me. 5 Educes me de laqueo iſto quem abſconderunt propter me, quia tu es fortitudo mea. 6 In manu
tua commendabo ſpiritum meum: redemiſti me Domine Deus verax. 7 Odi conſeruantes opera vanitati & mendacio ſimilia: ego au-
tem in Domino confiſus ſum.

8 * אָגִילָה וְאֶשְׂמְחָה בְּחַסְדֶּךָ אֲשֶׁר רָאִיתָ אֶת־עָנְיִי
יָדַעְתָּ בְּצָרוֹת נַפְשִׁי׃
9 * וְלֹא הִסְגַּרְתַּנִי בְּיַד אוֹיֵב הֶעֱמַדְתָּ בַמֶּרְחָב רַגְלָי׃
10 * חָנֵּנִי יְהוָה כִּי צַר לִי עָשְׁשָׁה בְכַעַס עֵינִי נַפְשִׁי
וּבִטְנִי׃
11 * כִּי כָלוּ בְיָגוֹן חַיַּי וּשְׁנוֹתַי בַּאֲנָחָה כָּשַׁל בַּעֲוֹנִי
כֹחִי וַעֲצָמַי עָשֵׁשׁוּ׃
12 * מִכָּל־צֹרְרַי הָיִיתִי חֶרְפָּה וְלִשְׁכֵנַי מְאֹד וּפַחַד
לִמְיֻדָּעָי רֹאַי בַּחוּץ נָדְדוּ מִמֶּנִּי׃
13 * נִשְׁכַּחְתִּי כְּמֵת מִלֵּב הָיִיתִי כִּכְלִי אֹבֵד׃
14 * כִּי שָׁמַעְתִּי דִּבַּת רַבִּים מָגוֹר מִסָּבִיב בְּהִוָּסְדָם
יַחַד עָלַי לָקַחַת נַפְשִׁי זָמָמוּ׃
15 * וַאֲנִי עָלֶיךָ בָטַחְתִּי יְהוָה אָמַרְתִּי אֱלֹהַי אָתָּה׃
16 * בְּיָדְךָ עִתֹּתָי הַצִּילֵנִי מִיַּד־אוֹיְבַי וּמֵרֹדְפָי׃
17 * הָאִירָה פָנֶיךָ עַל־עַבְדֶּךָ הוֹשִׁיעֵנִי בְחַסְדֶּךָ׃
18 * יְהוָה אַל־אֵבוֹשָׁה כִּי קְרָאתִיךָ יֵבֹשׁוּ רְשָׁעִים
יִדְּמוּ לִשְׁאוֹל׃
19 * תֵּאָלַמְנָה שִׂפְתֵי שָׁקֶר הַדֹּבְרוֹת עַל־צַדִּיק עָתָק
בְּגַאֲוָה וָבוּז׃
20 * מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר־צָפַנְתָּ לִּירֵאֶיךָ פָּעַלְתָּ לַחוֹסִים
בָּךְ נֶגֶד בְּנֵי אָדָם׃
21 * תַּסְתִּירֵם בְּסֵתֶר פָּנֶיךָ מֵרֻכְסֵי אִישׁ תִּצְפְּנֵם
בְּסֻכָּה מֵרִיב לְשֹׁנוֹת׃
22 * בָּרוּךְ יְהוָה כִּי הִפְלִיא חַסְדּוֹ לִי בְּעִיר מָצוֹר׃
23 * וַאֲנִי אָמַרְתִּי בְחָפְזִי נִגְרַזְתִּי מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ אָכֵן
שָׁמַעְתָּ קוֹל תַּחֲנוּנַי בְּשַׁוְּעִי אֵלֶיךָ׃
24 * אֶהֱבוּ אֶת־יְהוָה כָּל־חֲסִידָיו אֱמוּנִים נֹצֵר יְהוָה
וּמְשַׁלֵּם עַל־יֶתֶר עֹשֵׂה גַאֲוָה׃
25 * חִזְקוּ וְיַאֲמֵץ לְבַבְכֶם כָּל־הַמְיַחֲלִים לַיהוָה׃

8 * Exultabo & lætabor in miſericordia tua, quoniam vidiſti afflictionem meam, cognouiſti tribulationem animæ meæ.
9 * Et non concluſiſti me in manu inimici, ſtatuiſti in latitudine pedes meos.
10 * Miſerere mei Domine quoniam tribulor: caligauit in furore oculus meus, anima mea & venter meus.
11 * Quia conſumptæ ſunt in mœrore vitæ meæ, & anni mei in gemitu: infirmata eſt in iniquitate virtus mea, & oſſa mea contabuerunt.
12 * Apud omnes hoſtes meos factus ſum opprobrium, & vicinis meis nimis, et timor notis meis: qui videbant me in plateis, fugiebāt à me.
13 * Obliuioni traditus ſum quaſi mortuus à corde: factus ſum quaſi vas perditum.
14 * Audiui enim opprobrium multorum congregationem in circuitu, cùm inirent conſilium aduerſum me, vt auferrent animam meam, co-
15 gitauerunt. * Ego autem in te ſperaui Domine: dixi, Deus meus es tu.
16 * In manu tua tempora mea: libera me de manu inimicorum meorum et perſequentiū me.
17 * Oſtende faciem tuam ſuper ſeruum tuum: ſalua me in miſericordia tua.
18 * Domine ne confundar, quia inuocaui te: confundantur impij, taceant in inferno.
19 * Muta fiant labia mendacij, quæ loquūtur contra iuſtum dura in ſuperbia & deſpectione.
20 * Quàm multa eſt bonitas tua quam abſcondiſti timentibus te: operatus es ſperantibus in
21 te in conſpectu filiorum hominum! * Abſcondes eos in protectione vultus tui à duritia viri: abſcondes eos in vmbra à contradictione lingua-
22 rum. * Benedictus Dominus qui mirabilem fecit miſericordiā ſuam mihi in ciuitate munita.
23 * Ego dixi in ſtupore meo, Proiectus ſum à conſpectu oculorum tuorum: ergo ne audiſti vocem deprecationis meæ dum clamarem ad te?
24 * Diligite Dominum omnes ſancti eius: fideles ſeruat Dominus, & retribuet his qui ſatis operantur ſuperbiam.
25 * Confortamini & roboretur cor veſtrum, omnes qui expectatis Dominum.

תרגום

8 אבוע ואחדי בטובך די חמיתא ית סגופי ידעתא בעקתין דנפשי׃ 9 ולא מסרתני ביד בעל דבבא אקימתא לרוחא רגלי׃
10 חוס עלי יי ארום עיק לי חשכת מרגזא עיני אטעק נפשי וכריסי׃ 11 ארום ישתיצון בדוונא יומי ושנותי בתונחתא אתקל בחובי
חילי ואברי מתכליאו חשכון׃ 12 יתיר מכל מעיקי הויתי חסודא ולשבבי לחדא ודלותא לידעין לי דחמין לי בשוקא ערקון מן קמאי׃
13 אתנשיתי היך שכיבא דמתיאש מלבא הויתי למאן דפחר דמתבר׃ 14 ארום שמעת טב וביש דאמרין עלי עממין סגיעין רתיתא
מחזור באתכנשותהון עלי למסב נפשי חשבו׃ 15 ואנא במימרך התרחצת יי אמרת אלהי אנת׃
16 בידך אנון זמני פרקנך פצה יתי מיד בעלי דבבי ומרדפי׃ 17 אנהר סבר אפך על עבדך פרוק יתי בטובך׃
18 יי לא אבהת ארום קריתך יבהתון רשיעיא ישתקקון ויחתון לבית קבורתא׃ 19 תתפקקן שפון דמללן שקרא דממללין על
צדיקא גדופין בגיותנותא ובסרנותא׃ 20 כמה סגי טובך דאטשתא לדחלין מנך עבדת לסברין במימרך למפרע להון אגר טב קביל
בני נשא׃ 21 תטמרנון בטומרא בעידן רגזך מגברי גדוד תטשינון כד במטללתא מתגרת לישנא׃
22 בריך יי ארום פרש טיבותה לי בקרתא כריכתא׃ 23 ואנא אמרת באתבעותי למערוק אשתציתי מקביל יקרך בקשטא
שמעת קל צלותי באתחננותי לוותך׃ 24 רחומו ית יי כל חסידוהי מהימניא נטר מביש יי ופרע על דרבני דעבדין גיותנותא׃
25 תקופו ויתעלם לבכון כל דרחצין במימרא דיי׃

‡Exultabo & lætabor in misericordia tua: 8
quoniã respexisti in humilitatẽ meam: sal-
uasti de necessitatibus animã meã. ‡Et nõ 9
cõclusisti me, in manus inimicorũ, statuisti
in loco spatioso pedes meos. ‡Miserere mei 10
Dñe, quoniã tribulor. conturbatus est in
ira oculus meus; anima mea & vẽter me⁹.
‡Quoniam defecit in dolore vita mea, & 11
anni mei in gemitib⁹. Infirmata est in pau
pertate virtus mea, & ossa mea cõturbata
sunt. ‡Super omnes inimicos meos factus 12
sum opprobriũ, & vicinis meis valdè, & ti
mor notis meis. Qui videbãt me foras fu-
gerunt à me. ‡Obliuioni datus sum tan- 13
quã mortuus à corde. Factus sum tanquã
vas perditũ: ‡Quoniã audiui vituperatio- 14
nẽ multorũ commorantiũ in circuitu. In
eo dũ cõuenirẽt ipsi simul aduersum me,
accipere animã meam cõsiliati sunt. ‡Ego 15
autem in te Dñe speraui. dixi: Tu es Deus
meus: ‡In manibus tuis sortes meæ. Eripe 16
me de manu inimicorũ meorum & à per-
sequẽtibus me. ‡Illustra faciẽ tuã sup ser- 17
uum tuum. saluum me fac in misericordia
tua. ‡Dñe non cõfundar, quoniã inuocaui 18
te. Erubescãt impij & deducãtur in infer-
nũ. ‡Muta fiãt labia dolosa, quę loquũtur 19
aduersus iustũ iniq̃tatẽ in sup̃bia &* cõtẽ-
ptu. ‡Quàm magna multitudo dulcedinis 20
tuę Dñe, quam abscondisti timentibus te!
Perfecisti eis qui sperãt in te, in conspectu
filiorum hominum. ‡Abscõdes eos in ab- 21
scondito faciei tuæ à cõturbatione homi-
num. proteges eos in tabernaculo* à con-
tradictione linguarum. ‡Benedictus Dñs; 22
quoniam mirificauit misericordiam suam
*in ciuitate munita. ‡Ego autẽ dixi in ex- 23
cessu mẽtis meę, Proiectus sum à facie ocu
lorum tuorum. Propter hoc exaudisti vo-
cem orationis meæ dum clamarem ad te.
‡Diligite Dñm omnes sancti eius, quoniã 24
veritates requirit Dñs, & retribuit abũdã-
ter faciẽtibus sup̃biã. ‡Viriliter agite & cõ 25
fortetur cor vestrũ oẽs q̃ speratis in Dño.

8 ‡ἀγαλλιάσομαι καὶ εὐφρανθήσομαι ἐπὶ τῷ ἐλέει σου·
ὅτι ἐπεῖδες ἐπὶ τὴν ταπείνωσίν μου, ἔσωσας ἐκ τῶν ἀναγ-
9 κῶν τὴν ψυχήν μου. ‡καὶ οὐ συνέκλεισάς με εἰς χεῖ-
ρας ἐχθρῶν, ἔστησας ἐν εὐρυχώρῳ τοὺς πόδας μου.
10 ‡ἐλέησόν με κύριε, ὅτι θλίβομαι. ἐταράχθη ἐν θυ-
μῷ ὁ ὀφθαλμός μου, ἡ ψυχή μου καὶ ἡ γαστήρ μου.
11 ‡ὅτι ἐξέλιπεν ἐν ὀδύνῃ ἡ ζωή μου, καὶ τὰ ἔτη μου ἐν
στεναγμοῖς. ἠσθένησεν ἐν πτωχείᾳ ἡ ἰσχύς μου, καὶ τὰ ὀ-
στᾶ μου ἐταράχθησαν.
12 ‡παρὰ πάντας τοὺς ἐχθρούς μου ἐγενήθην ὄνειδος, καὶ
τοῖς γείτοσί μου σφόδρα, καὶ φόβος τοῖς γνωστοῖς μου. οἱ
θεωροῦντές με ἔξω ἔφυγον ἀπ' ἐμοῦ·
13 ‡ἐπελήσθην ὡσεὶ νεκρὸς ἀπὸ καρδίας. ἐγενήθην ὡσεὶ
14 σκεῦος ἀπολωλός· ‡ὅτι ἤκουσα ψόγον πολλῶν παροι-
κούντων κυκλόθεν. ἐν τῷ ἐπισυναχθῆναι αὐτοὺς ἅμα
ἐπ' ἐμέ, τοῦ λαβεῖν τὴν ψυχήν μου ἐβουλεύσαντο.
15 ‡ἐγὼ δὲ ἐπὶ σοὶ κύριε ἤλπισα· εἶπα, σὺ εἶ ὁ θεός μου·
16 ‡ἐν ταῖς χερσί σου οἱ κλῆροί μου. ῥῦσαί με ἐκ χειρὸς
ἐχθρῶν μου, καὶ ἐκ τῶν καταδιωκόντων με.
17 ‡ἐπίφανον τὸ πρόσωπόν σου ἐπὶ τὸν δοῦλόν σου. σῶ-
18 σόν με ἐν τῷ ἐλέει σου· ‡κύριε μὴ καταισχυνθείην
ὅτι ἐπεκαλεσάμην σε. αἰσχυνθείησαν ἀσεβεῖς καὶ κα-
ταχθείησαν εἰς ᾅδου.
19 ‡ἄλαλα γενηθήτω τὰ χείλη τὰ δόλια, τὰ λαλοῦντα
κατὰ τοῦ δικαίου ἀνομίαν ἐν ὑπερηφανίᾳ καὶ ἐξουδενώσει.
20 ‡ὡς πολὺ τὸ πλῆθος τῆς χρηστότητός σου κύριε, ἧς ἔκρυ-
ψας τοῖς φοβουμένοις σε. ἐξειργάσω τοῖς ἐλπίζουσιν ἐπὶ
21 σέ, ἐναντίον τῶν υἱῶν τῶν ἀνθρώπων. ‡κατακρύψεις
αὐτοὺς ἐν ἀποκρύφῳ τοῦ προσώπου σου ἀπὸ ταραχῆς ἀν-
θρώπων. σκεπάσεις αὐτοὺς ἐν σκηνῇ ἀπὸ ἀντιλογίας γλωσ-
22 σῶν. ‡εὐλογητὸς κύριος, ὅτι ἐθαυμάστωσε τὸ ἔλεος
23 αὐτοῦ ἐν πόλει περιοχῆς. ‡ἐγὼ δὲ εἶπα ἐν τῇ ἐκστάσει
μου, ἀπέρριμμαι ἀπὸ προσώπου τῶν ὀφθαλμῶν σου. διὰ
τοῦτο εἰσήκουσας τῆς φωνῆς τῆς δεήσεώς μου ἐν τῷ κεκραγέ-
24 ναι με πρὸς σέ. ‡ἀγαπήσατε τὸν κύριον πάντες οἱ
ὅσιοι αὐτοῦ, ὅτι ἀληθείας ἐκζητεῖ κύριος, καὶ ἀνταποδί-
δωσι τοῖς περισσῶς ποιοῦσιν ὑπερηφανίαν.
25 ‡ἀνδρίζεσθε καὶ κραταιούσθω ἡ καρδία ὑμῶν πάντες
οἱ ἐλπίζοντες ἐπὶ κύριον.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

8 Gaudebo & exultabo in bonitate tua, quòd respexeris afflictionem meam: nouisti angustias animæ meæ. 9 Nec tradidisti me in
manu inimicorum meorum; obfirmasti in latitudine pedes meos. 10 Miserere mei Domine, quoniam infestatio adest mihi; caligauit
præ ira oculus meus, constricta est anima mea & venter meus. 11 Quoniam excisi sunt in mœrore dies mei, & anni mei in suspirio:
corruit in peccato meo virtus mea, & membra mea præ consumptione denigrata sunt. 12 Præ omnibus qui angunt me, factus sum op-
probrium, & vicinis meis valdè, & terror iis qui me norunt: qui videbant me in platea fugerunt, à conspectu meo. 13 Obliuioni tradi-
tus sum sicut iacens qui despondet animum. factus sum in vas testaceum quod frangitur. 14 Quoniam audiui famam malam quam dicunt
contra me populi multi: tremor circumquaque: cùm conuenirent simul contra me, de capienda anima mea cogitauerunt. 15 Et ego in
verbo tuo confisus sum Domine. dixi, Deus meus es tu. 16 In manu tua sunt tempora redemptionis tuæ: libera me de manu inimicorum
meorum & à persecutoribus meis. 17 Lucêre fac aspectum faciei tuæ super seruum tuum; redime me bonitate tua. 18 Domine non
confundar, quoniam inuocaui te: confundantur impij, obmutescant & descendant in domum sepulchri. 19 Muta fiant labia quæ lo-
quuntur mendacium, quæ proferunt aduersus iustos opprobria in superbia & contemptu. 20 Quàm magna est bonitas tua quam abscon-
disti timentibus te! operatus es sperantibus in verbo tuo, vt reddas eis præmium bonum coram filiis hominum. 21 Abscondes eos in
occulto in tempore iræ tuæ: à viris exercitus occultabis eos veluti in vmbraculo à contradictione linguarum. 22 Benedictus Dominus,
quoniam mirandam exhibuit bonitatem suam mihi in ciuitate munita. 23 Ego autem dixi cùm quærebam aufugere, Succisus sum à præ-
sentia gloriæ tuæ. in veritate audisti vocem orationis meę cùm deprecarer ad te. 24 Diligite Dñm omnes pij eius: fideles custodit à malo
Dominus, & retribuit elatis qui operantur superbiam. 25 Confortamini, & roboretur cor vestrum, omnes qui confiditis in verbo Domini.

לב

1 * לְדָוִד מַשְׂכִּיל אַשְׁרֵי נְשׂוּי־פֶּשַׁע כְּסוּי חֲטָאָה׃
2 * אַשְׁרֵי־אָדָם לֹא יַחְשֹׁב יְהוָה לוֹ עָוֺן וְאֵין בְּרוּחוֹ רְמִיָּה׃
3 * כִּי הֶחֱרַשְׁתִּי בָּלוּ עֲצָמָי בְּשַׁאֲגָתִי כָּל־הַיּוֹם׃
4 * כִּי יוֹמָם וָלַיְלָה תִּכְבַּד עָלַי יָדֶךָ נֶהְפַּךְ לְשַׁדִּי בְּחַרְבֹנֵי קַיִץ סֶלָה׃
5 * חַטָּאתִי אוֹדִיעֲךָ וַעֲוֺנִי לֹא־כִסִּיתִי אָמַרְתִּי אוֹדֶה עֲלֵי פְשָׁעַי לַיהוָה וְאַתָּה נָשָׂאתָ עֲוֺן חַטָּאתִי סֶלָה׃
6 * עַל־זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל־חָסִיד אֵלֶיךָ לְעֵת מְצֹא רַק לְשֵׁטֶף מַיִם רַבִּים אֵלָיו לֹא יַגִּיעוּ׃
7 * אַתָּה סֵתֶר לִי מִצַּר תִּצְּרֵנִי רָנֵּי פַלֵּט תְּסוֹבְבֵנִי סֶלָה׃
8 * אַשְׂכִּילְךָ וְאוֹרְךָ בְּדֶרֶךְ־זוּ תֵלֵךְ אִיעֲצָה עָלֶיךָ עֵינִי׃
9 * אַל־תִּהְיוּ כְּסוּס כְּפֶרֶד אֵין הָבִין בְּמֶתֶג־וָרֶסֶן עֶדְיוֹ לִבְלוֹם בַּל קְרֹב אֵלֶיךָ׃
10 * רַבִּים מַכְאוֹבִים לָרָשָׁע וְהַבּוֹטֵחַ בַּיהוָה חֶסֶד יְסוֹבְבֶנּוּ׃
11 * שִׂמְחוּ בַיהוָה וְגִילוּ צַדִּיקִים וְהַרְנִינוּ כָּל־יִשְׁרֵי־לֵב׃

לג

1 * רַנְּנוּ צַדִּיקִים בַּיהוָה לַיְשָׁרִים נָאוָה תְהִלָּה׃
2 * הוֹדוּ לַיהוָה בְּכִנּוֹר בְּנֵבֶל עָשׂוֹר זַמְּרוּ־לוֹ׃
3 * שִׁירוּ־לוֹ שִׁיר חָדָשׁ הֵיטִיבוּ נַגֵּן בִּתְרוּעָה׃
4 * כִּי־יָשָׁר דְּבַר־יְהוָה וְכָל־מַעֲשֵׂהוּ בֶּאֱמוּנָה׃
5 * אֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט חֶסֶד יְהוָה מָלְאָה הָאָרֶץ׃
6 * בִּדְבַר יְהוָה שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וּבְרוּחַ פִּיו כָּל־צְבָאָם׃
7 * כֹּנֵס כַּנֵּד מֵי הַיָּם נֹתֵן בְּאוֹצָרוֹת תְּהוֹמוֹת׃
8 * יִירְאוּ מֵיְהוָה כָּל־הָאָרֶץ מִמֶּנּוּ יָגוּרוּ כָּל־יֹשְׁבֵי תֵבֵל׃

1 * *Eruditio Dauid.* PSAL. XXXII.

Beatus cui dimiſſa eſt iniquitas, & abſconditum eſt peccatum.

2 * *Beatus homo cui non imputabit Dominus iniquitatem, nec eſt in ſpiritu eius dolus.*

3 * *Quoniam tacui, attrita ſunt oſſa mea in rugitu meo tota die.*

4 * *Die enim ac nocte grauatur ſuper me manus tua: verſatus ſum in miſeria mea cùm exarſerit æſtas. Semper.*

5 * *Peccatum meum notum faciam tibi, & iniquitatem meam non abſcondi. dixi: Confitebor ſcelus meum Domino, & tu dimiſiſti iniquitatem peccati mei. Semper.*

6 * *Pro hac orabit omnis miſericors ad te tempus inueniens, vt cùm inũdauerint aquæ multæ, ad illum non accedant.*

7 * *Tu es protectio mea, ab hoſte cuſtodies me: laus mea ſaluans circundabis me. Semper.*

8 * *Docebo te & monſtrabo tibi viã per quã ambules; cogitabo de te oculo meo.*

9 * *Nolite fieri ſicut equus & mulus, quibus non eſt intellectus: in camo & freno maxillas eorum conſtringe qui non accedunt ad te.*

10 * *Multi dolores impij: confidentem autem in Domino miſericordia circundabit.*

11 * *Lætamini in Domino & exultate iuſti, et laudate eum omnes recti corde.*

PSAL. XXXIII.

1 *Laudate iuſti Dominum, rectos decet laudatio.*
2 * *Confitemini Domino in cithara, in pſalterio decachordo cantate ei.*

3 * *Cantate ei canticum nouũ, diligenter pſallite ei in iubilo.*

4 * *Quoniam rectum eſt verbum Domini, & omne opus eius in fide.*

5 * *Diligit iuſtitiam & iudicium, miſericordia Domini plena eſt terra.*

6 * *Verbo Domini cæli firmati ſunt, & ſpiritu oris eius omnis ornatus eorum.*

7 * *Congregans quaſi in vtrem aquas maris, ponens in theſauris abyſſos.*

8 * *Timeat Dominum omnis terra, ipſum formident vniuerſi habitatores orbis.*

תרגום

לב

1 לְדָוִד שְׂכְלָא טוּבוֹהִי דְּבַר נָשָׁא דְּשָׁבְקִין לֵהּ מְרָדוֹהִי חָפְיָן עַל חֶטְאֵהּ׃ 2 טוּבוֹהִי דְּבַר נָשָׁא דְּלָא יַחְשֵׁב יְיָ לֵהּ עֲוָיָן וְלֵית בְּרוּחֵיהּ
נִכְלָא׃ 3 אֲרוּם שְׁתְקֵית מִפִּתְגָּמֵי אוֹרָיְתָא בְּלָיָן גַּרְמַי בְּנַהֲמוּתִי כָּל יוֹמָא׃ 4 אֲרוּם יֵימָם וְלֵילֵי תְּקִיפַת עֲלַי מַחֲתָךְ אִתְהֲפַךְ רוּטְבִי הֵיךְ
חַרְבָּא דְקַיְטָא לְעָלְמִין׃ 5 חוֹבְתִי אוֹדְעִינָךְ וַעֲוָיָתִי לָא חֲפֵיתִי אֲמָרֵת אוֹדֵה עֲלֵי מְרוֹדַי לַיְיָ וְאַנְתְּ שְׁבַקְתָּ עֲוָיָן חוֹבִי לְעָלְמִין׃
6 עַל מְטוּל דָא יְצַלֵּי כָּל חֲסִידָא לְוָתָךְ לְעִידָן רַעֲוָתָא לְחוּד לְעִידָן דְּיֵיתוּן עַמְמִין סַגִּיעִין הֵיךְ מַיָּא לְוָתֵהּ לָא יִמְטוּן לְמִבְאָשָׁא׃
7 אַנְתְּ טְמוֹר לִי בְּסִטְרָךְ תִּטְּרִנַנִי בְּעֵית שֵׁיזְבוּתָא תְּחַזְרִנַנִי לְעָלְמִין׃ 8 אַשְׂכְּלִנָךְ וְאַלְפִנָךְ בְּאוֹרַח דְּדֵין תְּהָךְ אַמְלְכִנָךְ וְאַשְׁוֵי עֲלָךְ
לִמְבָּא עַיְנִי׃ 9 לָא תֶהֱווֹן הֵיךְ סוּסְיָא הֵיךְ כּוּדְנָא דְּלֵית לְהוֹן בִּינְתָא בְּזָמָמָא וּבְפְרוּמְבְּיָא תִּקּוּנֵהּ לְאִתְחַסְּמָא דְּהַדְיָא לָא יִקְרַב לְוָתָךְ׃
10 סַגִּיעִין כְּאֵבִין לְרַשִׁיעָא וְדִרְחֵיץ בְּמֵימְרָא דַיְיָ טִיבוּתָא יְחַזְרִנֵּהּ׃ 11 חֲדוּ בְּמֵימְרָא דַיְיָ וּבוּעוּ צַדִּיקַיָּא וְשַׁבַּחוּ כָּל תְּרִיצֵי רַעְיוֹנָא׃

לג

1 שַׁבַּחוּ צַדִּיקַיָּא קֳדָם יְיָ לִתְרִיצַיָּא יָאֵיָא שִׁבְחָא׃ 2 אוֹדוּ קֳדָם יְיָ בְּכִנָּרָא בְּנִבְלָא דַּעֲשַׂרְתֵּי נִימִין שַׁבַּחוּ לֵהּ׃
3 שַׁבַּחוּ קֳדָמוֹהִי שִׁירְתָא חַדְתָּא אוֹטִיבוּ לְנַגָּנָא בְּיַבָּבָא׃ 4 אֲרוּם תַּקִּין פִּתְגָּמָא דַיְיָ וְכָל עוֹבָדוֹהִי בְּהֵימָנוּתָא׃ 5 רָחֵם צִדְקְתָא וְדִינָא
[...]דַּיְיָ מַלְיָא אַרְעָא׃ 6 בְּמֵימְרָא דַיְיָ שְׁמַיָּא אִתְעֲבִדוּ וּבְרוּחָא דְּפוּמֵהּ כָּל חֵילֵיהוֹן׃ 7 דְּמַכְנֵשׁ הֵיךְ זִיקָא סוֹוֵי דְּיַמָּא יָהֵב בְּאַפּוֹתִיקֵי
תְהוֹמַיָּא׃ 8 דְּחוֹלוּ מִן קֳדָם יְיָ כָּל יָתְבֵי אַרְעָא מִנֵּהּ יִרְתְּתוּן כָּל דַּיָּרֵי תֵּבֵל׃

* Psalmus Dauid intellectus. XXXI. 1
BEati quorum remissę sunt iniquitates, &
quorũ tecta sunt peccata.*Beatus vir cui 2
nõ*imputabit Dñs peccatũ,neq; est in*ore
eius dolus.*Quoniã tacui,inueterauerunt 3
ossa mea,dum clamarẽ tota die. * Quoniã 4
die ac nocte grauata est super me manus
tua,cõuersus sum in*ęrumnã,dũ confingi-
tur mihi spina. *Delictũ meum cognitum 5
*feci,& iniustitiam meam non abscondi.
Dixi, Cõfitebor aduersum me iniustitiam
meã Dño,& tu remisisti impietatẽ*cordis
mei. *Pro hac orabit ad te omnis sanctus in 6
tempore oportuno. Veruntamẽ in diluuio
aquarũ multarũ ad eum non approxima-
bunt. *Tu meũ es refugium à tribulatione 7
quę circũdedit me,exultatio mea, erue me
à circundantibus me. Intellectum tibi da- 8
bo & instruam te in via hac qua gradieris,
firmabo super te oculos meos. *Nolite 9
fieri sicut equus & mulus, quibus non est
intellectus. In camo & freno maxillas eo-
rum constringe, qui non approximant ad
te. *Multa flagella peccatoris; sperantem 10
autem in Domino misericordia circunda-
bit. *Lætamini in Domino & exultate iu- 11
sti,& gloriamini omnes recti corde.

Psalmus Dauid, sine titulo apud Hebræos. 1
XXXII.
EXultate iusti in Domino, rectos decet
collaudatio. *Confitemini Domino 2
in cithara, in psalterio decem chordarum
psallite illi.*Cantate ei canticum nouum: 3
bene psallite ei in vociferatione. *Quia 4
rectum*verbum Domini, & omnia opera
eius in fide. *Diligit misericordiam & iu- 5
dicium Dominus, misericordia Domini
plena * terra.*Verbo Domini cæli firmati 6
sunt, & spiritu oris eius omnis virtus eo-
rum.*Congregans sicut *vtrem aquas ma- 7
ris, ponens in thesauris abyssos. *Timeat 8
Dominum omnis terra, ab eo autem com
moueantur omnes inhabitantes orbem.

1 * Ψαλμὸς τῷ δαυὶδ, συνέσεως. λα΄.
Μακάριοι ὧν ἀφείθησαν αἱ ἀνομίαι, καὶ ὧν ἐπεκα-
2 λύφθησαν αἱ ἁμαρτίαι. * μακάριος ἀνὴρ, ᾧ οὐ
μὴ λογίσηται κύριος ἁμαρτίαν, οὐδὲ ἔστιν ἐν τῷ στόματι
3 αὐτοῦ δόλος. * ὅτι ἐσίγησα, ἐπαλαιώθη τὰ ὀστᾶ μου,
ἀπὸ τοῦ κράζειν με ὅλην τὴν ἡμέραν.
4 * ὅτι ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐβαρύνθη ἐπ᾽ ἐμὲ ἡ χείρ σου,
ἐστράφην εἰς ταλαιπωρίαν, ἐν τῷ ἐμπαγῆναί μοι ἄκαν-
5 θαν. * τὴν ἀνομίαν μου ἐγνώρισα, καὶ τὴν ἁμαρτίαν
μου οὐκ ἐκάλυψα. εἶπα, ἐξαγορεύσω κατ᾽ ἐμοῦ τὴν ἀ-
νομίαν μου τῷ κυρίῳ, καὶ σὺ ἀφῆκας τὴν ἀσέβειαν τῆς
6 καρδίας μου. * ὑπὲρ ταύτης προσεύξεται πρὸς σὲ πᾶς
ὅσιος ἐν καιρῷ εὐθέτῳ. πλὴν ἐν κατακλυσμῷ ὑδάτων
πολλῶν πρὸς αὐτὸν οὐκ ἐγγιοῦσι.
7 * σύ μου εἶ καταφυγὴ ἀπὸ θλίψεως τῆς περιεχούσης
με, τὸ ἀγαλλίαμά μου λύτρωσαί με ἀπὸ τῶν κυκλω-
8 σάντων με. * συνετιῶ σε καὶ συμβιβῶ σε ἐν ὁδῷ
ταύτῃ ᾗ πορεύσῃ, ἐπιστηριῶ ἐπὶ σὲ τοὺς ὀφθαλμούς μου.
9 * μὴ γίνεσθε ὡς ἵππος καὶ ἡμίονος, οἷς οὐκ ἔστι σύνε-
σις. ἐν κημῷ καὶ χαλινῷ τὰς σιαγόνας αὐτῶν ἄγξαις, τῶν
μὴ ἐγγιζόντων πρὸς σέ.
10 * πολλαὶ αἱ μάστιγες τοῦ ἁμαρτωλοῦ, τὸν δὲ ἐλπίζον-
τα ἐπὶ κύριον ἔλεος κυκλώσει.
11 * εὐφράνθητε ἐπὶ κύριον καὶ ἀγαλλιᾶσθε δίκαιοι, καὶ
καυχᾶσθε πάντες οἱ εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ.
1 * Ψαλμὸς τῷ δαυίδ, ἀνεπίγραφος παρ᾽
ἑβραίοις. λβ΄.
Ἀγαλλιᾶσθε δίκαιοι ἐν κυρίῳ, τοῖς εὐθέσι πρέπει αἴ-
2 νεσις. * ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ ἐν κιθάρᾳ, ἐν ψαλ-
3 τηρίῳ δεκαχόρδῳ ψάλατε αὐτῷ. * ᾄσατε αὐτῷ ᾆσ-
μα καινόν· καλῶς ψάλατε αὐτῷ ἐν ἀλαλαγμῷ.
4 * ὅτι εὐθὺς ὁ λόγος τοῦ κυρίου, καὶ πάντα τὰ ἔργα αὐ-
5 τοῦ ἐν πίστει. * ἀγαπᾷ ἐλεημοσύνην καὶ κρίσιν ὁ κύ-
6 ριος, τοῦ ἐλέους κυρίου πλήρης ἡ γῆ. * τῷ λόγῳ κυρίου οἱ
οὐρανοὶ ἐστερεώθησαν, καὶ τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ
7 πᾶσα ἡ δύναμις αὐτῶν. * συνάγων ὡσεὶ ἀσκὸν ὕδα-
τα θαλάσσης, τιθεὶς ἐν θησαυροῖς ἀβύσσους·
8 * φοβηθήτω τὸν κύριον πᾶσα ἡ γῆ· ἀπ᾽ αὐτοῦ δὲ σα-
λευθήτωσαν πάντες οἱ κατοικοῦντες τὴν οἰκουμένην.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[1] Dauidi intellectus. PSAL. XXXII.
BEatus filius hominis cui remissa sunt scelera sua,& cuius obtectum est peccatum. [2] Beatus filius hominis cui non imputabit Dominus
iniquitatem,& non est in spiritu eius dolus. [3] Quoniam tacui à verbis Legis: inueterascunt ossa mea ob rugitum meum tota die.
[4] Quoniam die ac nocte inualuit super me percussio tua: conuersus est viror meus in siccitatem æstatis semper. [5] Delictum meum notum
faciam tibi,& iniquitatem meam non abscondi. dixi, Confitebor scelera mea Dño,& tu remisisti impietatem delicti mei in ęternum. [6] Prop-
tereà orabit omnis pius ad te in tempore acceptabili: verùm in tempore quo venient populi multi veluti aquæ, ad eũ non appropinquabunt
vt malum inferant. [7] Tu absconsio es mihi; in latere tuo custodies me; canticis redemptionis circundabis me in æternum. [8] Intelle-
ctum dabo tibi & docebo te: in via hac incedes; consulam tibi,& ponam super te in bonum oculum meum. [9] Ne fueritis sicut equus & si-
cut mulus, quibus non est intellectus: in camo & freno erit ornatus eorũ, vt constringantur simul, ne accedant ad te. [10] Multi dolores sunt
impio; qui verò confidit in verbo Domini, benignitas circundabit eum. [11] Lætamini in Verbo Domini & exultate iusti, & laudes dicite
omnes quorum sunt rectæ cogitationes.
PSAL. XXXIII.
LAudes dicite iusti coram Domino: rectos decet laudatio. [2] Confitemini coram Domino in cithara, in nablo decem chordarum lau-
date eum. [3] Cantate coram eo canticum nouum: pulchrè agite psallendo in iubilo. [4] Quoniam rectum est Verbum Domini,& om-
nia opera eius in fide. [5] Amat iustitiam & iudicium: bonitate Domini plena est terra. [6] Verbo Domini cæli facti sunt, & spiritu oris eius
omnis exercitus eorum. [7] Congregans sicut vter aquas maris, posuit eas in apothecis abyssorum. [8] Timete ab aspectu Domini omnes
habitatores terræ: ab eo contremiscant omnes orbis incolæ.

9 * כִּי הוּא אָמַר וַיֶּהִי הוּא צִוָּה וַיַּעֲמֹד ׃
10 * יְהוָה הֵפִיר עֲצַת־גּוֹיִם הֵנִיא מַחְשְׁבוֹת עַמִּים ׃
11 * עֲצַת יְהוָה לְעוֹלָם תַּעֲמֹד מַחְשְׁבוֹת לִבּוֹ
לְדֹר וָדֹר ׃
12 * אַשְׁרֵי הַגּוֹי אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהָיו הָעָם בָּחַר
לְנַחֲלָה לוֹ ׃
13 * מִשָּׁמַיִם הִבִּיט יְהוָה רָאָה אֶת־כָּל־בְּנֵי הָאָדָם ׃
14 * מִמְּכוֹן־שִׁבְתּוֹ הִשְׁגִּיחַ אֶל כָּל־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ ׃
15 * הַיֹּצֵר יַחַד לִבָּם הַמֵּבִין אֶל־כָּל־מַעֲשֵׂיהֶם ׃
16 * אֵין־הַמֶּלֶךְ נוֹשָׁע בְּרָב־חָיִל גִּבּוֹר לֹא־יִנָּצֵל
בְּרָב־כֹּחַ ׃
17 * שֶׁקֶר הַסּוּס לִתְשׁוּעָה וּבְרֹב חֵילוֹ לֹא יְמַלֵּט ׃
18 * הִנֵּה עֵין יְהוָה אֶל־יְרֵאָיו לַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ ׃
19 * לְהַצִּיל מִמָּוֶת נַפְשָׁם וּלְחַיּוֹתָם בָּרָעָב ׃
20 * נַפְשֵׁנוּ חִכְּתָה לַיהוָה עֶזְרֵנוּ וּמָגִנֵּנוּ הוּא ׃
21 * כִּי־בוֹ יִשְׂמַח לִבֵּנוּ כִּי בְשֵׁם קָדְשׁוֹ בָטָחְנוּ ׃
22 * יְהִי־חַסְדְּךָ יְהוָה עָלֵינוּ כַּאֲשֶׁר יִחַלְנוּ לָךְ ׃

לד

1 * לְדָוִד בְּשַׁנּוֹתוֹ אֶת־טַעְמוֹ לִפְנֵי אֲבִימֶלֶךְ
וַיְגָרְשֵׁהוּ וַיֵּלַךְ ׃
2 * אֲבָרְכָה אֶת־יְהוָה בְּכָל־עֵת תָּמִיד
תְּהִלָּתוֹ בְּפִי ׃
3 * בַּיהוָה תִּתְהַלֵּל נַפְשִׁי יִשְׁמְעוּ עֲנָוִים וְיִשְׂמָחוּ ׃
4 * גַּדְּלוּ לַיהוָה אִתִּי וּנְרוֹמְמָה שְׁמוֹ יַחְדָּו ׃
5 * דָּרַשְׁתִּי אֶת־יְהוָה וְעָנָנִי וּמִכָּל־מְגוּרוֹתַי הִצִּילָנִי ׃
6 * הִבִּיטוּ אֵלָיו וְנָהָרוּ וּפְנֵיהֶם אַל־יֶחְפָּרוּ ׃
7 * זֶה עָנִי קָרָא וַיהוָה שָׁמֵעַ וּמִכָּל־צָרוֹתָיו הוֹשִׁיעוֹ ׃
8 * חֹנֶה מַלְאַךְ־יְהוָה סָבִיב לִירֵאָיו וַיְחַלְּצֵם ׃
9 * טַעֲמוּ וּרְאוּ כִּי־טוֹב יְהוָה אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר
יֶחֱסֶה־בּוֹ ׃

9 * *Quia ipſe dixit & factus eſt: ipſo præci-*
10 *piente ſtetit.* * *Dominus abſoluit conſilia gen-*
tium: irritas facit cogitationes populorum.
11 * *Conſilium autem Domini ſtabit in æternũ,*
cogitationes cordis eius in generatione & gene-
12 *rationem.* * *Beata gens cuius eſt Dominus*
Deus eius; populus quem elegit in hæreditatem
13 *ſibi.* * *De cælo reſpexit Dominus, vidit omnes*
14 *filios Adam:* * *De firmiſſimo ſolio ſuo pro-*
ſpexit vniuerſos habitatores terræ.
15 * *Fingens pariter corda eorum, intelligens*
omnia opera eorum.
16 * *Non ſaluatur rex in multitudine exerci-*
tus, nec fortis liberabitur in multitudine vir-
17 *tutis.* * *Fallax equus ad ſalutem, et in mul-*
titudine roboris ſui non ſaluabitur.
18 * *Ecce oculi Domini ſuper timentes eum, et*
expectantes miſericordiam eius.
19 * *Vt eruat de morte animas eorum, & vi-*
uificet eos in fame.
20 * *Anima noſtra expectauit Dominum, au-*
xilium noſtrum & clypeus noſter eſt.
21 * *In ipſo enim lætabitur cor noſtrum, quia*
in nomine ſancto eius ſperauimus.
22 * *Sit miſericordia tua Domine ſuper nos, ſi-*
cut expectauimus in te.
1 * *Dauid, quando mutauit os ſuum corã A-*
bimelech & eiecit eum & abijt.

PSAL. XXXIIII.

2 *BEnedicam Dominum in omni tempore, ſem-*
3 *per laus eius in ore meo.* * *In Domino lau-*
dabitur anima mea; audient mites et lætabun-
4 *tur.* * *Magnificate Dominum mecum, &*
exaltabimus nomen eius pariter.
5 * *Quæſiui Dominum & exaudiuit me, &*
de omnibus anguſtiis meis liberauit me.
6 * *Reſpicite ad eum & confluite: & vultus*
veſtri non erubeſcent.
7 * *Hic pauper clamauit, & Dominus exau-*
diuit, & de omnibus tribulationibus eius ſal-
8 *uauit eum.* * *Circundat angelus Domini in*
gyro timentes eum, & eruet eos.
9 * *Guſtate & videte quoniam bonus Do-*
minus: beatus vir qui ſperat in eo.

תרגום

9 אֲרוּם הוּא אֲמַר וַהֲוֵי הוּא פַּקֵּד וְאִתְקַיַּם ׃ 10 יְיָ תְּבַר מִלְּכַת עַמְמַיָּא בַּטֵּל מַחְשְׁבַת אֻמַּיָּא ׃ 11 מִלְּכָא דַיְיָ לְעָלַם קַיְמָא מַחְשְׁבַת
לִבֵּיהּ לְדָרֵי דָרַיָּא ׃ 12 טוּבוֹהִי דְבַר נָשָׁא דַיְיָ אֱלָהֵיהּ עַמָּא דְאִתְרְעֵי לְאַחְסָנָא לֵהּ ׃ 13 מִן שְׁמַיָּא אוֹדִיק יְיָ חֲמָא לְוָת כָּל בְּנֵי נָשָׁא ׃
14 מִמְּדוֹר בֵּית מוֹתְבֵהּ אִסְתַּכַּל לְוָת כָּל יָתְבֵי אַרְעָא ׃ 15 דִּי בְרָא יַתְהוֹן מְכַוֵּן כַּחֲדָא לִבְּהוֹן וּמִתְבּוֹנֵן לְכָל עוֹבָדֵיהוֹן ׃ 16 לֵית מַלְכָּא
מִתְפְּרַק בִּסְגְעֵי חֵילָא גִּבָּרָא לָא מִתְפְּצֵי בִּסְגְעֵי תְקָפָא ׃ 17 שִׁקְרָא סוּסְיָא לְפֻרְקָנָא וּבִסְגְעֵי תְקְפֵהּ לָא יְשֵׁיזֵב ׃ 18 הָא עֵינָא דַיְיָ
לִדְחֲלִין מִנֵּהּ וּלְסַבְרִין לְטִיבוּתֵהּ ׃ 19 לְמִפְצָא מִמּוֹתָא נַפְשָׁתְהוֹן וּלְקַיָּמוּתְהוֹן בְּאוּלְצָנָא ׃ 20 נַפְשָׁנָא מְסַתְּכְיָא לְפֻרְקָנָא דַיְיָ סְעוּדָנָא
וּתְרִיסָנָא הוּא ׃ 21 אֲרוּם בְּמֵימְרֵהּ יֶחְדֵּי לִבָּנָא מְטוּל דִּבְשׁוּם קֻדְשֵׁהּ אִתְרְחֵצְנָא ׃ 22 יְהֵא טוּבָךְ יְיָ עֲלָנָא הֵיכְמָה דְסַבְרִין לָךְ ׃

לד

1 לְדָוִד כַּד שַׁנִּי יָת מַדְּעֵהּ קֳדָם אֲבִימֶלֶךְ וּפַטְרֵהּ וַאֲזַל ׃ 2 אֲבָרֵךְ יָת יְיָ בְּכָל עִדָּן תְּדִירָא תֻּשְׁבַּחְתֵּיהּ בְּפֻמִּי ׃
3 בְּמֵימְרָא דַיְיָ תִּשְׁתַּבַּח נַפְשִׁי יִשְׁמְעוּן עִנְוְתָנֵי וְיֶחְדּוּן ׃ 4 הָבוּ רְבוּתָא קֳדָם יְיָ עִמִּי וּנְרוֹמֵם שְׁמֵהּ כַּחֲדָא ׃
5 תְּבַעָה אוּלְפָן מִן קֳדָם יְיָ וַעֲנָנִי יָתִי וּמִכָּל דַּחֲלָתִי פְּצָא יָתִי ׃ 6 אִסְתַּכַּלוּ לְוָתֵהּ וְאַנְהַרוּ וְאַפֵּיהוֹן לָא עֲבָאנוּ ׃
7 דֵּין עַנְיָא קָרֵי וַיְיָ שְׁמַע וּמִכָּל עָקְתוֹהִי פָּרְקֵהּ ׃ 8 שָׁרֵי מַלְאֲכָא דַיְיָ חֲזוֹר חֲזוֹר לְדַחְלוֹהִי וְשֵׁיזְבִנּוּן ׃
9 אִשְׁתְּמוֹדְעוּ וַחֲמוֹן אֲרוּם טָב יְיָ טוּבֵהּ דְּגַבְרָא דְאִתְרְחִיץ בְּמֵימְרֵהּ ׃

*Quoniam ipſe dixit,& facta ſunt,ipſe 9
mádauit & creata ſunt. * Dñs diſſipat con 10
ſilia gentium, reprobat auté cogitationes
populorũ, & reprobat cõſilia principum.
*Conſiliũ autem Dñi in æternũ manet, 11
cogitationes cordis eius in generatione & C
generationem. * Beata gens cuius eſt Dñs 12
Deus eius, populus quem elegit in hære-
ditatem ſibi. * De cælo reſpexit Dñs, vidit 13
omnes filios hominum. * De præparato 14
habitaculo ſuo reſpexit ſuper omnes qui
habitant terram. * Qui finxit ſigillatim 15
corda eorum, qui intelligit omnia opera
eorum. * Non ſaluatur rex per multam 16
virtutem, & gigas nõ ſaluabitur in multi-
tudine virtutis ſuæ. * Fallax equus ad ſa- 17
lutem; in abundantia autem virtutis ſuæ
nõ ſaluabitur. * Ecce oculi Domini ſuper 18
metuẽtes eum, * ſperãtes ſuper miſericor-
dia eius. * Vt eruat à morte animas eo- 19
rum,& alat eos in fame. * Anima autẽ no- 20
ſtra *ſuſtinebit Dñm, quoniam adiutor &
protector noſter eſt. * Quia in eo lætabitur 21
cor noſtrum,& in nomine ſancto eius ſpe-
rauimus. * Fiat Domine miſericordia tua 22
ſuper nos, quẽadmodũ ſperauimus in te.
* Pſalmus Dauid, *cùm immutauit vul 1
tum ſuum coram Abimelech,& di-
miſit eum,& abijt. PSAL. XXXIII.
BEnedicam Dñm in omni tẽpore, ſem- 2
per laus eius in ore meo. * In Dño lau- 3
dabitur anima mea, audiant manſueti &
lætentur. * Magnificate Dñm mecum,& 4
exaltemus nomen eius in idipſum. * Ex- 5
quiſiui Dñm, & exaudiuit me, & ex om-
nibus tribulationibus meis eripuit me.
* Accedite ad eum & illuminamini, & 6
facies veſtræ nõ confundentur. * Iſte pau- 7
per clamauit, & Dominus exaudiuit eum,
& ex omnibus tribulationibus eius ſal-
uauit eũ. * *Caſtrametabitur angelus Dñi 8
in circuitu timentium eum, & eripiet eos.
* Guſtate & videte, quoniam ſuauis eſt 9
Dominus. beatus vir, qui ſperat in eo.

9 * ὅτι αὐτὸς εἶπε καὶ ἐγενήθησαν· αὐτὸς ἐνετείλατο καὶ ἐκ-
10 τίσθησαν. * κύριος διασκεδάζει βουλὰς ἐθνῶν, ἀθετεῖ
δὲ λογισμοὺς λαῶν, καὶ ἀθετεῖ βουλὰς ἀρχόντων.
11 * ἡ δὲ βουλὴ τοῦ κυρίου εἰς τὸν αἰῶνα μένει, λογισμοὶ τῆς
καρδίας αὐτοῦ εἰς γενεὰν καὶ γενεάν.
12 * μακάριον τὸ ἔθνος οὗ ἐστι κύριος ὁ θεὸς αὐτοῦ, λαὸς
13 ὃν ἐξελέξατο εἰς κληρονομίαν ἑαυτῷ. * ἐξ οὐρανοῦ ἐπέβλε-
ψεν ὁ κύριος, εἶδε πάντας τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων.
14 * ἐξ ἑτοίμου κατοικητηρίου αὐτοῦ ἐπέβλεψεν ἐπὶ πάν-
τας τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν.
15 * ὁ πλάσας κατὰ μόνας τὰς καρδίας αὐτῶν, ὁ συνιεὶς
εἰς πάντα τὰ ἔργα αὐτῶν.
16 * οὐ σώζεται βασιλεὺς διὰ πολλὴν δύναμιν, καὶ γίγας
17 οὐ σωθήσεται ἐν πλήθει ἰσχύος αὐτοῦ. * ψευδὴς ἵππος εἰς
σωτηρίαν, ἐν δὲ πλήθει δυνάμεως αὐτοῦ οὐ σωθήσεται.
18 * ἰδοὺ οἱ ὀφθαλμοὶ κυρίου ἐπὶ τοὺς φοβουμένους αὐτόν,
19 τοὺς ἐλπίζοντας ἐπὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ· * ῥύσασθαι ἐκ θα-
νάτου τὰς ψυχὰς αὐτῶν, καὶ διαθρέψαι αὐτοὺς ἐν λιμῷ.
20 * ἡ δὲ ψυχὴ ἡμῶν ὑπομένει τῷ κυρίῳ, ὅτι βοηθὸς καὶ
21 ὑπερασπιστὴς ἡμῶν ἐστιν. * ὅτι ἐν αὐτῷ εὐφρανθήσεται
ἡ καρδία ἡμῶν, καὶ ἐν τῷ ὀνόματι τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ ἠλπίσα-
22 μεν. * γένοιτο κύριε τὸ ἔλεός σου ἐφ' ἡμᾶς, καθάπερ
ἠλπίσαμεν ἐπὶ σέ.
1 * Ψαλμὸς τῷ Δαυΐδ, ὅτε ἠλλοίωσε τὸ πρόσωπον
αὐτοῦ ἐναντίον Ἀβιμέλεχ καὶ ἀπέλυσεν αὐτὸν
καὶ ἀπῆλθεν. λγʹ.
2 * Εὐλογήσω τὸν κύριον ἐν παντὶ καιρῷ, διαπαντὸς ἡ αἴ-
3 νεσις αὐτοῦ ἐν τῷ στόματί μου. * ἐν τῷ κυρίῳ ἐπαινεθήσεται
ἡ ψυχή μου, ἀκουσάτωσαν πραεῖς καὶ εὐφρανθήτωσαν.
4 * μεγαλύνατε τὸν κύριον σὺν ἐμοί, καὶ ὑψώσωμεν τὸ
5 ὄνομα αὐτοῦ ἐπὶ τὸ αὐτό. * ἐξεζήτησα τὸν κύριον, καὶ
ἐπήκουσέ μου, καὶ ἐκ πασῶν τῶν θλίψεών μου ἐρρύσατό με.
6 * προσέλθετε πρὸς αὐτὸν καὶ φωτίσθητε, καὶ τὰ πρό-
7 σωπα ὑμῶν οὐ μὴ καταισχυνθῇ. * οὗτος ὁ πτωχὸς ἐκέκρα-
ξε, καὶ ὁ κύριος εἰσήκουσεν αὐτοῦ, καὶ ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων
8 αὐτοῦ ἔσωσεν αὐτόν. * παρεμβαλεῖ ἄγγελος κυρίου
κύκλῳ τῶν φοβουμένων αὐτόν, καὶ ῥύσεται αὐτούς.
9 * γεύσασθε καὶ ἴδετε, ὅτι χρηστὸς ὁ κύριος· μακάριος
ἀνήρ, ὃς ἐλπίζει ἐπ' αὐτόν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[9] Quoniam ipſe dixit & fuit: ipſe mandauit & ſubſtitit. [10] Dominus diſſipat conſilium populorum: irritas facit cogitationes nationum. [11] Conſilium Domini in æternum permanet: cogitationes cordis eius in generationes generationum.
[12] Beatus eſt filius hominis, cuius DOMINVS eſt Deus eius: populus quem elegit, in hæreditatem ſibi.
[13] De cælo reſpexit Dominus, vidit omnes filios hominum. [14] De habitatione domus hoſpitij ſui reſpexit ſuper omnes qui habitant terram. [15] Qui creauit eos, vnit ſimul corda eorum, & intelligit omnia opera eorum. [16] Non eſt rex qui ſaluetur multitudine exercitus: gigas quoque non euadit multa fortitudine. [17] Fallax eſt equus ad ſalutem, & propter ingentem fortitudinem ſuam non ſaluatur. [18] Ecce oculus Domini eſt ſuper timentes eum, & ſperantes in benignitate eius. [19] Vt eripiat à morte animas eorum, & paſcat eos in fame. [20] Anima noſtra expectat redemptionem Domini: auxilium enim noſtrum & ſcutum noſtrum ipſe eſt. [21] Quoniam in verbo eius lætabitur cor noſtrum, eo quòd in nomine ſancto eius ſperauimus.
[22] Sit miſericordia tua Domine ſuper nos, quemadmodum ſperamus in te.
[1] Dauidis quando mutauit ſenſum ſuum coram Abimelech, & reliquit eum, & abijt. PSAL. XXXIIII.
[2] BEnedicam Domino in omni tempore ſemper: laus eius in ore meo. [3] In verbo Domini laudabitur anima mea: audient manſueti & lætabuntur. [4] Afferte magnificentiam coram Domino mecũ, & exaltemus nomen eius ſimul. [5] Quæſiui doctrinam à conſpectu Domini & reſpondit mihi: & de omnibus timoribus meis liberauit me. [6] Reſpexerunt ad eum & illuminati ſunt: & facies eorum non ſunt confuſæ. [7] Sic pauper clamauit, & Dominus exaudiuit. & de omnibus tribulationibus eius liberauit eum.
[8] Immoratur angelus Domini in circuitu timentium eum, & liberauit eos. [9] Percipite & videte, quoniam bonus eſt Dominus; beatus homo qui confiſus eſt in verbo eius!

10 * יראו את־יהוה קדשיו כי־אין מחסור ליראיו:
11 * כפירים רשו ורעבו ודרשי יהוה לא־יחסרו
כל־טוב:
12 * לכו־בנים שמעו־לי יראת יהוה אלמדכם:
13 * מי־האיש החפץ חיים אהב ימים לראות טוב:
14 * נצר לשונך מרע ושפתיך מדבר מרמה:
15 * סור מרע ועשה־טוב בקש שלום ורדפהו:
16 * עיני יהוה אל־צדיקים ואזניו אל־שועתם:
17 * פני יהוה בעשי רע להכרית מארץ זכרם:
18 * צעקו ויהוה שמע ומכל־צרותם הצילם:
19 * קרוב יהוה לנשברי־לב ואת־דכאי־רוח
יושיע:
20 * רבות רעות צדיק ומכלם יצילנו יהוה:
21 * שמר כל־עצמותיו אחת מהנה לא נשברה:
22 * תמותת רשע רעה ושנאי צדיק יאשמו:
23 * פודה יהוה נפש עבדיו ולא יאשמו כל־
החוסים בו:

לה

1 * לדוד ריבה יהוה את־יריבי לחם את־לחמי:
2 * החזק מגן וצנה וקומה בעזרתי:
3 * והרק חנית וסגר לקראת רדפי אמר לנפשי
ישעתך אני:
4 * יבשו ויכלמו מבקשי נפשי יסגו אחור ויחפרו
5 חשבי רעתי: * יהיו כמץ לפני־רוח ומלאך
6 יהוה דוחה: * יהי־דרכם חשך וחלקלקת
7 ומלאך יהוה רדפם: * כי־חנם טמנו־לי שחת
רשתם חנם חפרו לנפשי:
8 * תבואהו שואה לא ידע ורשתו אשר־טמן
תלכדו בשואה יפל־בה:
9 * ונפשי תגיל ביהוה תשיש בישועתו:

10 * *Timete Dominum ſanĉti eius, quoniam*
non eſt inopia timentibus eum.
11 * *Leones indiguerunt & eſurierunt: quæ-*
rentibus autem Dominum, non deerit omne bo-
12 *num.* * *Venite filij, audite me, timorem Do-*
mini docebo vos.
13 * *Quis eſt vir qui velit vitam, diligens dies*
14 *videre bonos?* * *Cuſtodi linguam tuam à malo,*
& labia tua ne loquantur dolum.
15 * *Recede à malo & fac bonũ: quære pacem,*
16 *& perſequere eam.* * *Oculi Domini ad iuſtos,*
& aures eius ad clamores eorum.
17 * *Vultus autem Domini ſuper facientes ma-*
la, vt perdat de terra memoriam eorum.
18 * *Clamauerunt, & Dominus exaudiuit, &*
ex omnibus tribulationibus eorũ liberauit eos.
19 * *Iuxtà eſt Dominus contritis corde, & con-*
fractos ſpiritu ſaluabit.
20 * *Multæ tribulationes iuſti, & ex omnibus*
illis liberabit eum Dominus.
21 * *Cuſtodit Dominus omnia oſſa eius: vnum*
22 *ex eis non confringetur.* * *Interficiet impium*
malitia, & odientes iuſtum culpabuntur.
23 * *Redimet Dominus animas ſeruorum ſuo-*
rum, & non peccabunt omnes ſperantes in eo.
1 *Dauid.* PSAL. XXXV.
IVdica Domine aduerſarios meos, pugna con-
tra impugnantes me.
2 * *Apprehende ſcutum & haſtam, & con-*
3 *ſurge in adiutorium meum.* * *Euagina gladium*
& præoccupa ex aduerſo perſequentes me: dic
4 *animæ meæ, Salus tua ego ſum.* * *Confundan-*
tur & reuereantur qui quærũt animam meam:
conuertantur retrorſum, & confundantur qui
5 *cogitant mihi mala.* * *Fiant ſicut puluis ante*
faciem venti, & angelus Domini impellat.
6 * *Sit via eorum tenebræ & lubricum, &*
7 *angelus Domini perſequatur eos.* * *Quia fru-*
ſtra abſconderunt mihi inſidias retis ſui, fru-
8 *ſtra foderunt animæ meæ.* * *Veniat ei cala-*
mitas quam ignorat, & rete ſuum quod abſcon-
dit, comprehendat eum, & cadat in laqueum.
9 * *Anima autem mea exultabit in Domino,*
lætabitur in ſalute ſua.

תרגום

10 וחלו מן קדם יי קדישוהי ארום לית חסרנא לדחלוהי: 11 בני אריוא אתמסכנו וכפנו ותבעי אלפנא דיי לא חסרין כל טובא:
12 אלו בניא קבלו מני דחלתא דיי אאלף יתכון: 13 מן גברא דבעי חיי רחם יומיא למחמי טובא: 14 טור לישנך מביש
וספותך מלמללא ניכלא: 15 זור מביש ועבד טב בעי שלמא ורדף בתרוהי: 16 עינוי דיי לות צדיקיא ואדנוהי לקבלא צלותהון:
17 פרצופא דיי רגיזין בעבדי בישא לשיצאה מן ארעא דכרנהון: 18 צלין צדיקיא וקדם יי שמיע ומכל עקתהון פצאינון:
19 קריב יי לתבירי לבא וית מכיכי רוחא יפרוק: 20 סגיעין בישן מערען לצדיקא ומן כלהון פצא לה יי: 21 נטר לכלהון
גרמוהי חדא מנהון לא מתברא: 22 מיתותא דרשיעא בישא ושנאי צדיקא יתחיבון: 23 פריק יי נפשא דעבדוהי ולא מתחיבין
כל דסברין במימרה:

לה

1 לדוד אתגרב יי במרי תגרתי סדר קרבא קדם בעלי קרבותי: 2 אתקף תריס ועגיל וקום בסעדי: 3 ושלוף מורניתא
ואחיק חיקא וחמן לאורעות רדפי אמר לנפשי פריקך אנא: 4 יבהתון ויכספון תבעי נפשי ירתעון לאחורא ויתכנעון חשלי בישתי:
5 יהון היך מוצא קדם זעפא ומלאכא דיי דחי: 6 יהי ארחתהון חשוכא וחכיריא ומלאכא דיי רדף להון: 7 ארום
מגן פרשו לותי שיח מצדתהון מגן כמנו לנפשי: 8 תיתי לה שיליא ולא ידע ומצדתיה די פרש תצידה בשיליא יפל בה:
9 ונפשי תחדי במימרא דיי תדוץ בפרקנה:

*Timete Dominum omnes ſancti eius, 10
quoniam non eſt inopia timentibus eum.
*Diuites eguerunt & eſurierunt: inqui- 11
rentes autem Dominum, non minuentur
omni bono. * Venite filij audite me, ti- 12
morem Domini docebo vos. * Quis eſt 13
homo qui vult vitam, *diligẽs dies videre
bonos? * Prohibe linguam tuam à ma- 14
lo, & labia tua ne loquantur dolum.
*Diuerte à malo, & fac bonum, inquire 15
pacem & perſequere eam. *Oculi Dñi ſu- 16
per iuſtos, & aures eius in preces eorum.
*Vultus aũt Dñi ſuper facientes mala, 17
vt perdat de terra memoriã eorum. *Cla- 18
mauerunt iuſti, & Dñs exaudiuit eos, & ex
omnibus tribulationibus eorum liberauit
eos. *Iuxtà *Dñs ijs qui tribulato ſunt cor- 19
de, & humiles ſpiritu ſaluabit. * Multæ 20
tribulationes iuſtorum, & de omnibus ijs
liberabit eos Dñs. *Cuſtodit Dñs omnia 21
oſſa eorum, vnum ex ijs non conteretur.
*Mors peccatorum peſſima, & qui ode- 22
runt iuſtum, delinquent. * Redimet Do- 23
minus animas ſeruorũ ſuorum, & non de-
linquent omnes qui ſperant in eo.

*Pſalmus * Dauid. XXXIIII. 1

IVdica Domine nocentes me, expugna A
impugnantes me. * Apprehende arma 2
& ſcutum, & exurge in adiutoriũ meum.
*Effunde frameam, & conclude aduer- 3
ſus eos qui perſequuntur me: dic animæ
meæ, Salus tua ſum ego. *Confundãtur & 4
reuereantur quærẽtes animã meam. Auer-
tãtur retrorſum, & cõfundantur cogitan-
tes mihi mala. * Fiant tanquã puluis ante 5
faciem venti, & angelus Dñi coarctãs eos.
*Fiat via eorũ tenebræ & lubricum, & 6
angelus Dñi perſequẽs eos. *Quoniã gra- 7
tis abſcõderũt mihi interitum laquei ſui,
ſuperuacuè exprobrauerũt animã meam.
*Veniat illi laqueꝰ, quẽ ignorat, & captio 8
quam abſcõdit, apphẽdat eũ, & in laqueũ
cadat in ipſum. *Anima aũt mea exulta- 9
bit in Dño, delectabitur ſup ſalutari ſuo.

10 * φοβήθητε τὸν κύριον πάντες οἱ ἅγιοι αὐτοῦ, ὅτι οὐκ
11 ἔστιν ὑστέρημα τοῖς φοβουμένοις αὐτόν. * πλούσιοι ἐπτώ-
χευσαν καὶ ἐπείνασαν· οἱ δὲ ἐκζητοῦντες τὸν κύριον, οὐκ
12 ἐλαττωθήσονται παντὸς ἀγαθοῦ. * δεῦτε τέκνα ἀκούσατέ
13 μου, φόβον κυρίου διδάξω ὑμᾶς. * τίς ἐστιν ἄνθρωπος ὁ
14 θέλων ζωήν, ἀγαπῶν ἡμέρας ἰδεῖν ἀγαθάς; * παῦσον
τὴν γλῶσσάν σου ἀπὸ κακοῦ, καὶ χείλη σου τοῦ μὴ λαλῆ-
15 σαι δόλον. * ἔκκλινον ἀπὸ κακοῦ, καὶ ποίησον ἀγαθόν, ζή-
16 τησον εἰρήνην καὶ δίωξον αὐτήν. * ὀφθαλμοὶ κυρίου ἐπὶ
17 δικαίους, καὶ ὦτα αὐτοῦ εἰς δέησιν αὐτῶν. * πρόσωπον δὲ
κυρίου ἐπὶ ποιοῦντας κακά, τοῦ ἐξολοθρεῦσαι ἐκ γῆς τὸ
18 μνημόσυνον αὐτῶν. * ἐκέκραξαν οἱ δίκαιοι, καὶ ὁ κύ-
ριος εἰσήκουσεν αὐτῶν, καὶ ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων αὐτῶν
19 ἐρρύσατο αὐτούς. * ἐγγὺς κύριος τοῖς συντετριμμένοις
τὴν καρδίαν, καὶ τοὺς ταπεινοὺς τῷ πνεύματι σώσει.
20 * πολλαὶ αἱ θλίψεις τῶν δικαίων, καὶ ἐκ πασῶν αὐτῶν
21 ῥύσεται αὐτοὺς ὁ κύριος. * φυλάσσει κύριος πάντα τὰ
22 ὀστᾶ αὐτῶν, ἓν ἐξ αὐτῶν οὐ συντριβήσεται. * θάνατος
ἁμαρτωλῶν πονηρός, καὶ οἱ μισοῦντες τὸν δίκαιον πλημμε-
23 λήσουσι. * λυτρώσεται κύριος ψυχὰς δούλων αὐτοῦ, καὶ οὐ μὴ
πλημμελήσουσι πάντες οἱ ἐλπίζοντες ἐπ' αὐτόν.

1 Ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. λδ'.

* Δίκασον κύριε τοὺς ἀδικοῦντάς με, πολέμησον τοὺς
2 πολεμοῦντάς με. * ἐπιλαβοῦ ὅπλου καὶ θυρεοῦ, καὶ ἀνά-
3 στηθι εἰς τὴν βοήθειάν μου. * ἔκχεον ῥομφαίαν, καὶ σύγ-
κλεισον ἐξεναντίας τῶν καταδιωκόντων με· εἰπὸν τῇ ψυ-
4 χῇ μου, σωτηρία σου εἰμὶ ἐγώ. * αἰσχυνθήτωσαν καὶ
ἐντραπήτωσαν οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχήν μου. ἀποστρα-
φήτωσαν εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ καταισχυνθήτωσαν οἱ λογι-
5 ζόμενοί μοι κακά. * γενηθήτωσαν ὡσεὶ χνοῦς κατὰ πρό-
σωπον ἀνέμου, καὶ ἄγγελος κυρίου ἐκθλίβων αὐτούς.
6 * γενηθήτω ἡ ὁδὸς αὐτῶν σκότος καὶ ὀλίσθημα, καὶ ἄγγε-
λος κυρίου καταδιώκων αὐτούς.
7 * ὅτι δωρεὰν ἔκρυψάν μοι διαφθορὰν παγίδος αὐτῶν,
μάτην ὠνείδισαν τὴν ψυχήν μου.
8 * ἐλθέτω αὐτῷ παγίς, ἣν οὐ γινώσκει· καὶ ἡ θήρα ἣν
ἔκρυψε, συλλαβέτω αὐτόν· καὶ ἐν τῇ παγίδι πεσεῖται ἐν
9 αὐτῇ. * ἡ δὲ ψυχή μου ἀγαλλιάσεται ἐπὶ τῷ κυρίῳ,
τερφθήσεται ἐπὶ τῷ σωτηρίῳ αὐτοῦ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[10] Timete à præſentia Domini ſancti eius, quoniam nõ eſt egeſtas timentibus eum. [11] Filij leonum eguerunt & eſurierunt: inquirentes autem doctrinam Domini non carent vllo bono. [12] Ambulate filij, accipite à me: timorem Domini docebo vos. [13] Quis eſt vir qui velit vitam, amans dies quò videat bonum? [14] Cuſtodi linguam tuam à malo, & labia tua ne loquantur dolum. [15] Recede à malo & fac bonum: inquire pacem & ſequere eam. [16] Oculi Domini ſuper iuſtos, & aures eius ad ſuſcipiendam deprecationem eorum. [17] Vultus autem Domini iraſcitur contra facientes malum, ad abolendam de terra memoriam eorum. [18] Orant iuſti & à conſpectu Domini exauditi ſunt: & de omnibus tribulationibus eorum liberauit eos. [19] Propè eſt Dominus contritis corde, & humiles ſpiritu ſaluabit. [20] Multa mala eueniunt iuſto: & ex omnibus illis liberauit eum Dominus. [21] Cuſtodit omnia membra eius: vnum ex eis non eſt confractum. * [22] Mors impij mala; & odio habentes iuſtum, damnabuntur. [23] Redimet Dominus animam ſeruorũ ſuorum; & non condemnantur omnes qui ſperant in verbo eius. Pſalmus XXXV. [1] Dauidis.

MAgnificare Domine contra auctores concertationis meæ; inſtrue bellum aduerſus auctores belli mei. [2] Apprehende clypeum & parmulam, & ſurge in adiutorium meum. [3] Euagina lanceam & claude thecam, & ſta in occurſum perſecutorum meorum. dic animæ meæ; Redemptor tuus ſum ego. [4] Confundantur & erubeſcant, quærentes animã meam: conuertantur retrorſum & ignominia afficiuntur, qui cogitant malum meum. [5] Sint ſicut palea coram vento, & angelus Domini impellat. [6] Sit via illorum tenebræ & caligines: & angelus Domini perſequatur eos. [7] Quoniam ſine cauſa tetenderunt mihi foueam retis ſui: ſine cauſa inſidiati ſunt animæ meæ. [8] Veniat ei deſolatio & non aduertat: & rete eius quod abſcondit, capiat eum; in deſolationem ipſam cadat. [9] Et anima mea gaudebit in verbo Domini: exultabit in redemptione eius.

10 * כָּל־עַצְמוֹתַי תֹּאמַרְנָה יְהוָה מִי כָמוֹךָ מַצִּיל
עָנִי מֵחָזָק מִמֶּנּוּ וְעָנִי וְאֶבְיוֹן מִגֹּזְלוֹ ׃
11 * יְקוּמוּן עֵדֵי חָמָס אֲשֶׁר לֹא־יָדַעְתִּי יִשְׁאָלוּנִי ׃
12 * יְשַׁלְּמוּנִי רָעָה תַּחַת טוֹבָה שְׁכוֹל לְנַפְשִׁי ׃
13 * וַאֲנִי בַּחֲלוֹתָם לְבוּשִׁי שָׂק עִנֵּיתִי בַצּוֹם נַפְשִׁי
14 וּתְפִלָּתִי עַל־חֵיקִי תָשׁוּב ׃ * כְּרֵעַ כְּאָח לִי
הִתְהַלָּכְתִּי כַּאֲבֶל־אֵם קֹדֵר שַׁחוֹתִי ׃
15 * וּבְצַלְעִי שָׂמְחוּ וְנֶאֱסָפוּ נֶאֶסְפוּ עָלַי נֵכִים וְלֹא
16 יָדַעְתִּי קָרְעוּ וְלֹא־דָמּוּ ׃ * בְּחַנְפֵי לַעֲגֵי מָעוֹג חָרֹק
17 עָלַי שִׁנֵּימוֹ ׃ * אֲדֹנָי כַּמָּה תִּרְאֶה הָשִׁיבָה נַפְשִׁי
18 מִשֹּׁאֵיהֶם מִכְּפִירִים יְחִידָתִי ׃ * אוֹדְךָ בְּקָהָל רָב
19 בְּעַם עָצוּם אֲהַלְלֶךָּ ׃ * אַל־יִשְׂמְחוּ־לִי אֹיְבַי
20 שֶׁקֶר שֹׂנְאַי חִנָּם יִקְרְצוּ־עָיִן ׃ * כִּי לֹא שָׁלוֹם
יְדַבֵּרוּ וְעַל רִגְעֵי־אֶרֶץ דִּבְרֵי מִרְמוֹת יַחֲשֹׁבוּן ׃
21 * וַיַּרְחִיבוּ עָלַי פִּיהֶם אָמְרוּ הֶאָח הֶאָח רָאֲתָה
22 עֵינֵנוּ ׃ * רָאִיתָה יְהוָה אַל־תֶּחֱרַשׁ אֲדֹנָי אַל־
23 תִּרְחַק מִמֶּנִּי ׃ * הָעִירָה וְהָקִיצָה לְמִשְׁפָּטִי אֱלֹהַי
24 וַאדֹנָי לְרִיבִי ׃ * שָׁפְטֵנִי כְצִדְקְךָ יְהוָה אֱלֹהָי
25 וְאַל־יִשְׂמְחוּ־לִי ׃ * אַל־יֹאמְרוּ בְלִבָּם הֶאָח נַפְשֵׁנוּ
אַל־יֹאמְרוּ בִּלַּעֲנוּהוּ ׃
26 * יֵבֹשׁוּ וְיַחְפְּרוּ יַחְדָּו שְׂמֵחֵי רָעָתִי יִלְבְּשׁוּ־בֹשֶׁת
וּכְלִמָּה הַמַּגְדִּילִים עָלָי ׃
27 * יָרֹנּוּ וְיִשְׂמְחוּ חֲפֵצֵי צִדְקִי וְיֹאמְרוּ תָמִיד יִגְדַּל
יְהוָה הֶחָפֵץ שְׁלוֹם עַבְדּוֹ ׃
28 * וּלְשׁוֹנִי תֶּהְגֶּה צִדְקֶךָ כָּל־הַיּוֹם תְּהִלָּתֶךָ ׃

לו

1 * לַמְנַצֵּחַ לְעֶבֶד־יְהוָה לְדָוִד ׃
2 * נְאֻם־פֶּשַׁע לָרָשָׁע בְּקֶרֶב לִבִּי אֵין־פַּחַד אֱלֹהִים
לְנֶגֶד עֵינָיו ׃
3 * כִּי־הֶחֱלִיק אֵלָיו בְּעֵינָיו לִמְצֹא עֲוֺנוֹ לִשְׂנֹא ׃

10 *Omnia oſſa mea dicent, Domine quis ſimi-
lis tui? eruens inopem à validiore eo, & pau
11 perem & mendicum à violento. *Surgentes
teſtes iniqui, quæ neſciebam interrogabant me.
12 *Reddebant mihi mala pro bono, ſterilitatē
13 animæ meæ. *Ego autē cùm infirmarer ab eis,
induebar cilicio: humiliabam in ieiunio animam
meã, & oratio mea in ſinũ meũ conuertebatur.
14 *Quaſi ad amicum, quaſi ad fratrem meum
ſic ambulabam; quaſi lugens mater triſtis ſic in-
15 curuabar. *Et in infirmitate mea lætaban-
tur & congregabantur: collecti ſunt aduerſum
me percutientes, & neſciebam, ſcindentes, &
16 non tacentes. *In ſimulatione verborum ficto-
rum, frendebant contra me dentibus ſuis.
17 *Domine quando aſpicies? conuerte animam
meam à calamitatibus ſuis, à leonibus ſolita-
18 riam meam. *Confitebor tibi in eccleſia gran-
di: in populo forti laudabo te.
19 *Non lætentur ſuper me inimici mei men-
daces, odientes me fruſtra, conniuentes oculo.
20 *Non enim pacem loquuntur, ſed in rapina
terræ verba fraudulenta concinnant.
21 *Et dilatauerunt ſuper me os ſuum: dixe-
runt, Vah vah, vidit oculus noſter.
22 *Vidiſti Domine, ne taceas: Domine ne elon-
23 geris à me. *Conſurge & vigila in iudicium
meum, Deus meus, et Dominus meus in cauſam
24 meam. *Iudica me ſecundùm iuſtitiam meam
Domine Deus meus, & ne inſultent mihi.
25 *Ne dicant in corde ſuo, Vah animæ noſtræ:
ne dicant, Obſorbuimus eum.
26 *Confundantur & reuereantur pariter qui
lætantur in afflictione mea; induantur confuſio-
ne & verecundia qui magnificantur ſuper me.
27 *Gaudeant & lætentur qui volũt iuſtitiam
meam: & dicãt ſemper, Magnificetur Dominus
28 qui vult pacem ſerui eius. *Et lingua mea me-
ditabitur iuſtitiam tuam, tota die laudē tuam.
1 *Victori ſeruo Dñi Dauid. PSAL. XXXVI.
2 DIxit ſcelus impij in medio cordis eius, Non
3 eſt timor Dei ante oculos eius. *Quoniam
doloſè agit aduerſum eum in oculis ſuis, vt in-
ueniret iniquitatem eius ad odiendum.

תרגום

10 כלהון אברי תהוין אמרין יי מן דכותך פצא עניא מדתקיף מנה ועניא וחשיכא מן אונסיה ׃ 11 קימין סהדין חטופין
דלא חכמת שילין לי ׃ 12 פרעין לי בישתא חלף טבתא בען למתכל נפשי ׃ 13 ואנא בערן מרעותהון לבשת שקא סגפית
בצומא נפשי וצלותי על עובי תתוב ׃ 14 היך חברא היך אחא דילי הלכת והיך אבלא דמתאבל על אמה חכיר שחיית ׃ 15 ובתברי
חדו ואתכנשו מתכנשין עלי רשיעיא דממככין לי במליהון ולא חכמת אלו מבזעין משכי לא מפקין דמא ׃ 16 במלי שעיעותא ומרהביא
ומסקניא מעסן עלי כביהון ׃ 17 יי כמה את חמי אתיב נפשי משליתהון מבני אריוא גושמי ׃ 18 אודה קדמך בכנישתא רבא בעמא
תקיפא אשבחנך ׃ 19 לא יחדון לי בעלי דבבי לשקרא שנאי מגן רמזן בעיניהון ׃ 20 ארום לא שלמא ממללין ועל צדיקי ארעא
דניחין בעלמא ההוא מלי דנכלין חשבין ׃ 21 ואפתיו עלי פומהון אמרו חדוא חדוא חמית עינינן ׃ 22 חמיתא יי לא תשתוק
יי לא תרחק מני ׃ 23 אתער והקיץ לדיני אלהי ומרי נצחני לתגרתי ׃ 24 דון יתי כצדקתך יי אלהי ולא יחדון עלי ׃ 25 דלא
יאמרון בלבהון חדית נפשנא דלא יאמרון גמרנא יתה ׃ 26 יבהתון ויתכנעון כחדא דחדן על בישותי ילבשון בהתא וכסופא דמתרברבין
עלי ׃ 27 יבועון ויחדון תבעי צדקי ויימרון תדירא יסגא יקרא דיי דצבי שלמא דעבדה ׃ 28 ולישני תרנן צדקתך כל יומא תשבחתך ׃

לו

1 לשבחא לעבדא דיי לדוד ׃ 2 אמר מרדא לחיבא
במציעות לבבה לית דחלתא דיי לקביל עינוהי ׃ 3 ארום שעע לה בעינוהי למשכח חוביה למסנא אלפנא ׃

*Omnia oſſa mea dicent, Dñe Dñe quis 10
ſimilis tibi? Eripiēs inopem de manu for-
tiorū eius, & egenum & pauperem à diri-
pientibus eum. *Surgentes mihi teſtes 11
iniqui quæ ignorabam interrogabant me.
*Retribuebant mihi mala pro bonis, & 12
ſterilitatem animæ meæ. *Ego aūt cū ipſi 13
moleſti eſſent mihi, induēbar cilicio. Et hu
miliabam in ieiunio animā meā, & oratio
mea in ſinu meo cōuertetur. *Quaſi pro- 14
ximo quaſi fratri noſtro ſic cōplacebam,
quaſi lugens & cōtriſtatus ſic humiliabar.
*Et aduerſum me lætati ſunt & conue- 15
nerunt, congregata ſunt ſuper me flagella
& ignoraui. diſſipati ſunt nec compuncti.
*Tentauerūt me, ſubſannauerūt me ſub- 16
ſannatione, frenduerūt ſuper me dentibus
ſuis. *Dñe quādo reſpicies? reſtitue animā 17
meā à malignitate eorū, à leonibus vnicā
meam. *Cōfitebor tibi in eccleſia magna, 18
in populo graui laudabo te. *Non ſuper- 19
gaudeāt mihi q̄ aduerſantur mihi iniquè,
qui oderunt me gratis, & annuunt oculis.
*Quoniā mihi quidē pacificè loqueban- 20
tur, & in iracundia * dolos cogitabāt. *Di- 21
latauerūt ſuper me os ſuū: dixerunt, Euge
euge, viderūt oculi noſtri. *Vidiſti Dñe ne 22
ſileas, Dñe ne diſcedas à me. *Exurge Dñe 23
& intende iudicio meo: Deus meus & Dñs
meus in cauſam meā. *Iudica me Dñe ſe- 24
cundùm iuſtitiā tuā Dñe Deus meus, & nō
ſupergaudeant mihi. *Non dicant in cor- 25
dibus ſuis, Euge euge animæ noſtrę: nec di
cant, Deuorauimus eū. *Erubeſcant & re- 26
uereātur ſimul qui gratulātur malis meis.
Induantur cōfuſione & reuerētia qui ma-
gna loquuntur ſuper me. *Exultent & læ- 27
tentur qui volunt iuſtitiam meā. Et dicant
ſemper, Magnificetur Dominus, qui volūt
pacem ſerui eius. *Et lingua mea medita- 28
bitur iuſtitiam tuā, tota die laudem tuam.
*In finem ſeruo Dñi Dauid. XXXV. 1
Dicit iniuſtus vt delinquat in ſemet- 2
ipſo, Non eſt timor Dei ante oculos
eius.
3 Quoniam doloſè egit in conſpectu eius, vt * inueniret iniquitatem ſuam, & odiret.

10 *πάντα τὰ ὀστᾶ μου ἐροῦσι, κύριε κύριε τίς ὅμοιός σοι;
ῥυόμενος πτωχὸν ἐκ χειρὸς στερεωτέρων αὐτοῦ, καὶ πτωχὸν καὶ
11 πένητα ἀπὸ τῶν διαρπαζόντων αὐτόν. *ἀναστάντες μοι
μάρτυρες ἄδικοι, ἃ οὐκ ἐγίνωσκον ἠρώτων με.
12 *ἀνταπεδίδοσάν μοι πονηρὰ ἀντὶ ἀγαθῶν, καὶ ἀτεκ-
13 νίαν τῇ ψυχῇ μου. *ἐγὼ δὲ ἐν τῷ αὐτοὺς παρενοχ-
λεῖν μοι, ἐνεδυόμην σάκκον. καὶ ἐταπείνουν ἐν νηστείᾳ τὴν
ψυχήν μου, καὶ ἡ προσευχή μου εἰς κόλπον μου ἀποστρα-
14 φήσεται. *ὡς πλησίον ὡς ἀδελφῷ ἡμετέρῳ οὕτως εὐ-
ηρέστουν, ὡς πενθῶν καὶ σκυθρωπάζων οὕτως ἐταπεινούμην.
15 *καὶ κατ᾽ ἐμοῦ εὐφράνθησαν καὶ συνήχθησαν, συν-
ήχθησαν ἐπ᾽ ἐμὲ μάστιγες καὶ οὐκ ἔγνων. διεσχίσθησαν καὶ
16 οὐ κατενύγησαν. *ἐπείρασάν με, ἐξεμυκτήρισάν με
17 μυκτηρισμῷ, ἔβρυξαν ἐπ᾽ ἐμὲ τοὺς ὀδόντας αὐτῶν. *κύριε
πότε ἐπόψῃ; ἀποκατάστησον τὴν ψυχήν μου ἀπὸ τῆς κακουρ-
18 γίας αὐτῶν, ἀπὸ λεόντων τὴν μονογενῆ μου. *ἐξομολογή-
19 σομαί σοι ἐν ἐκκλησίᾳ πολλῇ, ἐν λαῷ βαρεῖ αἰνέσω σε. *μὴ
ἐπιχαρείησάν μοι οἱ ἐχθραίνοντές μοι ἀδίκως, οἱ μισοῦντες
με δωρεάν, καὶ διανεύοντες ὀφθαλμοῖς.
20 *ὅτι ἐμοὶ μὲν εἰρηνικὰ ἐλάλουν, καὶ ἐπ᾽ ὀργὴν δόλους
21 διελογίζοντο. *ἐπλάτυναν ἐπ᾽ ἐμὲ τὸ στόμα αὐτῶν,
22 εἶπον εὖγε εὖγε, εἶδον οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν. *εἶδες κύ-
ριε, μὴ παρασιωπήσῃς, κύριε μὴ ἀποστῇς ἀπ᾽ ἐμοῦ.
23 *ἐξεγέρθητι κύριε καὶ πρόσχες τῇ κρίσει μου, ὁ θεός
24 μου καὶ ὁ κύριός μου εἰς τὴν δίκην μου. *κρῖνόν με κύριε
κατὰ τὴν δικαιοσύνην σου κύριε ὁ θεός μου, καὶ μὴ ἐπιχα-
25 ρείησάν μοι. *μὴ εἴποισαν ἐν καρδίαις αὐτῶν, εὖγε
εὖγε τῇ ψυχῇ ἡμῶν· μὴ δὲ εἴποιεν, κατεπίομεν αὐτόν.
26 *αἰσχυνθείησαν καὶ ἐντραπείησαν ἅμα οἱ ἐπιχαί-
ροντες τοῖς κακοῖς μου. ἐνδυσάσθωσαν αἰσχύνην καὶ ἐντρο-
27 πὴν οἱ μεγαλορρημονοῦντες ἐπ᾽ ἐμέ. *ἀγαλλιάσθωσαν καὶ
εὐφρανθήτωσαν οἱ θέλοντες τὴν δικαιοσύνην μου. καὶ εἰ-
πάτωσαν διαπαντὸς, μεγαλυνθήτω ὁ κύριος, οἱ θέλοντες
28 τὴν εἰρήνην τοῦ δούλου αὐτοῦ. *καὶ ἡ γλῶσσά μου μελετήσει
τὴν δικαιοσύνην σου, ὅλην τὴν ἡμέραν τὸν ἔπαινόν σου.
1 *Εἰς τὸ τέλος τῷ παιδὶ κυρίου τῷ δαυίδ. λέ.
2 *Φησὶν ὁ παράνομος τοῦ ἁμαρτάνειν ἐν ἑαυτῷ, οὐκ ἔστι
3 φόβος θεοῦ ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ. *ὅτι ἐδόλωσεν
ἐνώπιον αὐτοῦ, τοῦ εὑρεῖν τὴν ἀνομίαν αὐτοῦ καὶ μισῆσαι.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[10] Omnia membra mea dicent, Domine quis ſimilis tibi, eripiens afflictum à fortiori ſe, & pauperem & mendicum à raptore ſuo? [11] Surgētes teſtes iniqui, quæ neſciebam, interrogabant me. [12] Reddebant mihi malum pro bono, quærentes orbare animam meam. [13] Ego verò in tempore infirmitatis eorum induebar ſacco: affligebam ieiunio animam meam. oratio autem mea ad ſinum meum reuertetur. [14] Ac ſi ſocius & frater meus fuiſſet, ita cum eo ambulabam: & ſicut lugens, qui luget matrem ſuam, obſcurus humiliabar. [15] Et in tribulatione mea lætati & congregati ſunt: conuenerunt aduerſum me impij, qui cōterunt me verbis ſuis; & neſciui etiā, ſi lacerarent pellem meam, non tamen eliciebant ſanguinem. [16] Verbis autē blanditiarū, ſubſannatorijs, & deriſorijs frendent contra me dentibus ſuis. [17] Domine vſquequo reſpicies? conuerte animā meam à deſolationibus eorum, à filijs leonum corpus meum. [18] Confitebor coram te in congregatione magna. in populo valido laudabo te. [19] Non lætentur de me auctores inimicitiæ meæ falſo; odientes me ſine cauſa, annuentes oculis ſuis. [20] Quoniam non pacem loquuntur: & contra iuſtos terræ quieſcētes in ſeculo illo, verba doloſa cogitant. [21] Et dilatauerunt ſuper me os ſuū, & dixerunt, Euax euax; vidit oculus noſter. [22] Vidiſti Domine, ne ſileas Domine, ne elongeris à me. [23] Euigila & expergiſcere ad iudicium meum, Deus meus, & auctor victoriæ meæ ad litem meam. [24] Iudica me ſecundùm iuſtitiam tuam Domine, Deus meus, & ne lætentur de me. [25] Vt non dicant in cordibus ſuis, Lætata eſt anima noſtra: ne fortè dicant, Deuorauimus eum. [26] Erubeſcant & confundantur pariter, qui lætantur malo meo: induantur pudore, & confuſione qui magnificantur ſuper me. [27] Gaudeant & lætentur qui quærunt iuſtitiam meam: & dicant iugiter, Magnificetur gloria Domini, qui vult pacem ſerui ſui. [28] Et lingua mea meditabitur iuſtitiam tuam; tota die laudem tuam. PSAL. XXXVI. [1] Ad canendum ſeruo Domini Dauidi.
Dicit ſcelus impio in medio cordis eius, Non eſt timor Do mini coram oculis eius. [3] Quia blanditur ſibi in oculis ſuis vt inueniat peccatum ſuum, & odio proſequatur doctrinam.

4 * דִּבְרֵי־פִיו אָוֶן וּמִרְמָה חָדַל לְהַשְׂכִּיל לְהֵיטִיב ׃
5 * אָוֶן יַחְשֹׁב עַל־מִשְׁכָּבוֹ יִתְיַצֵּב עַל־דֶּרֶךְ לֹא־
טוֹב רָע לֹא יִמְאָס ׃
6 * יְהוָה בְּהַשָּׁמַיִם חַסְדֶּךָ אֱמוּנָתְךָ עַד־שְׁחָקִים ׃
7 * צִדְקָתְךָ כְּהַרְרֵי־אֵל מִשְׁפָּטֶךָ תְּהוֹם רַבָּה אָדָם
8 וּבְהֵמָה תוֹשִׁיעַ יְהוָה ׃ * מַה־יָּקָר חַסְדְּךָ אֱלֹהִים
וּבְנֵי אָדָם בְּצֵל כְּנָפֶיךָ יֶחֱסָיוּן ׃
9 * יִרְוְיֻן מִדֶּשֶׁן בֵּיתֶךָ וְנַחַל עֲדָנֶיךָ תַשְׁקֵם ׃
10 * כִּי־עִמְּךָ מְקוֹר חַיִּים בְּאוֹרְךָ נִרְאֶה־אוֹר ׃
11 * מְשֹׁךְ חַסְדְּךָ לְיֹדְעֶיךָ וְצִדְקָתְךָ לְיִשְׁרֵי־לֵב ׃
12 * אַל־תְּבוֹאֵנִי רֶגֶל גַּאֲוָה וְיַד־רְשָׁעִים אַל־תְּנִדֵנִי ׃
13 * שָׁם נָפְלוּ פֹּעֲלֵי אָוֶן דֹּחוּ וְלֹא־יָכְלוּ קוּם ׃

לז

1 * לְדָוִד אַל־תִּתְחַר בַּמְּרֵעִים אַל־תְּקַנֵּא
בְּעֹשֵׂי עַוְלָה ׃
2 * כִּי כֶחָצִיר מְהֵרָה יִמָּלוּ וּכְיֶרֶק דֶּשֶׁא יִבּוֹלוּן ׃
3 * בְּטַח בַּיהוָה וַעֲשֵׂה־טוֹב שְׁכָן־אֶרֶץ וּרְעֵה
אֱמוּנָה ׃
4 * וְהִתְעַנַּג עַל־יְהוָה וְיִתֶּן־לְךָ מִשְׁאֲלֹת לִבֶּךָ ׃
5 * גּוֹל עַל־יְהוָה דַּרְכֶּךָ וּבְטַח עָלָיו וְהוּא יַעֲשֶׂה ׃
6 * וְהוֹצִיא כָאוֹר צִדְקֶךָ וּמִשְׁפָּטֶךָ כַּצָּהֳרָיִם ׃
7 * דּוֹם לַיהוָה וְהִתְחוֹלֵל לוֹ אַל־תִּתְחַר בְּמַצְלִיחַ
דַּרְכּוֹ בְּאִישׁ עֹשֶׂה מְזִמּוֹת ׃
8 * הֶרֶף מֵאַף וַעֲזֹב חֵמָה אַל־תִּתְחַר אַךְ־לְהָרֵעַ ׃
9 * כִּי־מְרֵעִים יִכָּרֵתוּן וְקֹוֵי יְהוָה הֵמָּה יִירְשׁוּ־אָרֶץ ׃
10 * וְעוֹד מְעַט וְאֵין רָשָׁע וְהִתְבּוֹנַנְתָּ עַל־מְקוֹמוֹ
וְאֵינֶנּוּ ׃
11 * וַעֲנָוִים יִירְשׁוּ־אָרֶץ וְהִתְעַנְּגוּ עַל־רֹב שָׁלוֹם ׃
12 * זֹמֵם רָשָׁע לַצַּדִּיק וְחֹרֵק עָלָיו שִׁנָּיו ׃
13 * אֲדֹנָי יִשְׂחַק־לוֹ כִּי־רָאָה כִּי־יָבֹא יוֹמוֹ ׃

4 * *Verba oris eius iniquitas & dolus, cessa-*
5 *uit cogitare benefacere.* * *Iniquitatem cogitat*
in cubili suo, stabit in via non bona, malum
6 *non abijciet.* * *Domine in cælo misericordia*
tua, fides tua vsque ad nubes.
7 * *Iustitia tua quasi montes Dei; iudicia tua*
abyssus multa: homines & iumenta saluos fa-
8 *cies Domine.* * *Quàm preciosa est misericor-*
dia tua Deus! & filij Adam in vmbra alarum
9 *tuarum sperabunt.* * *Inebriabuntur de pin-*
guedine domus tuæ, & torrente delitiarum
10 *tuarum potabis eos.* * *Quoniam tecum est*
fons vitæ, in lumine tuo videbimus lumen.
11 * *Attrahe misericordiam tuam scientibus te,*
& iustitiam tuam rectis corde.
12 * *Non veniat mihi pes superbiæ, & ma-*
nus impiorum non me commoueat.
13 * *Ibi ceciderunt operantes iniquitatem: ex-*
pulsi sunt, & non potuerunt surgere.
1 * *Dauid.* PSAL. XXXVII.
NOli contendere cum malignis, nec æmuleris
2 *facientes iniquitatem.* * *Quoniam si-*
cut herba, velociter conterentur; & sicut ho-
3 *lus viride, marcescent.* * *Spera in Domino &*
fac bonum; peregrinare in terra & pascere fide.
4 * *Et delectare in Domino, & dabit tibi pe-*
5 *titiones cordis tui.* * *Volue super Dominum*
viam tuam, & confide in eo, & ipse faciet.
6 * *Et educet sicut lumen iustitiam tuam, &*
iudicium tuum sicut meridiem.
7 * *Tace Domino & expecta eum; noli conten-*
dere aduersus eum qui proficit in via sua, ad-
uersus virum qui facit quæ cogitat.
8 * *Dimitte iram & relinque furorem: noli*
contendere vt malè facias.
9 * *Quoniã qui malè faciunt, interibunt; ex-*
pectantes autem Dominum ipsi hæreditabunt
10 *terram.* * *Adhuc enim modicum, & non erit*
impius; & cogitabis de loco eius, & non subsi-
11 *stet.* * *Mites autem hæreditabunt terram, &*
12 *delectabuntur in multitudine pacis.* * *Cogitat*
impius de iusto, & frendet aduersus eum denti-
13 *bus suis.* * *Dominus deridebit eum, videns*
quòd veniet dies eius.

תרגום

4 מלי פומה רשעא ונכילו פסק למסכל לאוטבא ׃ 5 רשעא חשב על שוויה יתעתד על ארחא לא טבא ביש לא ירחק ׃
6 יי בשמי שמיא טובך הימנותך עד שחקי ׃ 7 צדקתך אלהא רמא היך טוריא תקיפיא ודינך עמיקין היך תהומא רבא בני נשא ובעירא
תפרוק יי ׃ 8 כמה יקיר טובך יי ובני נשא בטלליא שכינתך ישרון לרחצן ׃ 9 יתרוון מדהן ברכתא דביתך ומבוע בסימותך תשקינון ׃
10 ארום עמך טופי מיין חיין בדיל נהור יקרך נחמי אורה ׃ 11 נגוד טובך על ידעך וצדקתך על תריצי לבא ׃ 12 לא תארעינני רגלא
דגותנא וידיהון דרשיעיא לא תטלטל יתי ׃ 13 תמן נפלו עבדי שקר ידחין ולא יוספון למיקום ׃ לז
1 לדוד לא תרגג במבאשין למהוי דכותהון ולא תטנן בעבדי טלומא למזדון עמהון ׃ 2 ארום סופיהון היך עשבא בסרהוביא
יתמוללון והיך ירוק דתאה ינתרון ׃ 3 רחץ במימרא דיי ועבד טב שרי בארעא ועסוק בהימנותא ׃ 4 ותתפנק על יי ויתן לך משאלי
לבך ׃ 5 גלי קדם יי אורחתך וסבור על מימרה והוא יעבד ׃ 6 ויפק היך נהורא צדקתך ודינך היך טיהרא ׃ 7 שתוק אמתין קדם
יי ואוריך לה לא תרגג ברשיעא דמצלח אורחה בגברא דעבד עיצת חטאין ׃ 8 אוריך מרגוז ושבוק רתחא לא תרגג ברם
לאבאשא ׃ 9 ארום מבאשין ישתיצון ודסברין במימרא דיי הינון ירתון ארעא ׃ 10 ותוב כזעיר ולית רשיעא ותתבין על אתרה
וליתוהי ׃ 11 וענותנין ירתון ארעא ויתפנקון על סגיעות שלמא ׃ 12 חשב רשיעא ביש על צדיקא ומעסי עלוהי ככוהי ׃
13 יי יגחך עלוהי ארום חמא ארום עאל יומא דתברה ׃

*Verba oris eius iniquitas & dolus, no- 4
luit intelligere vt bene ageret. * Iniquita- 5
tem meditatus est in cubili suo: astitit om-
ni viæ non bonæ, malitiã aũt non odiuit.
*Dñe in cælo misericordia tua, & veri- 6
tas tua vsque ad nubes. * Iustitia tua sicut 7
mõtes Dei, iudicia tua abyssus multa. Ho-
mines & iumenta saluabis Dñe: * Quem- 8
admodum multiplicasti misericordiã tuã
Deus. Filij aũt hominũ in tegmine alarũ
tuarũ sperabũt. * Inebriabuntur ab vber- 9
tate domus tuæ, & torrẽte voluptatis tuę
potabis eos. *Quoniã apud te *fons vitæ: 10
in lumine tuo videbimus lumẽ. * Prætẽde 11
misericordiã tuam scientibus te, & iustitiã
tuã his qui recto sunt corde. *Non veniat 12
mihi pes superbiæ, & manus peccatoris nõ
moueat me. *Ibi ceciderũt oẽs q operãtur 13
iniquitatẽ: expulsi sunt, nec potuerũt stare.

Psalmus Dauid. XXXVI. 1

NOli æmulari in malignantibus, neque
zelaueris facientes iniquitatẽ. *Quo- 2
niam tanquã fœnum velociter arescent; &
quẽadmodũ olera herbarum citò decidẽt.
*Spera in Dño, & fac bonitatẽ, & inhabi- 3
ta terrã, & pasceris in diuitijs eius. * Dele- 4
ctare in Dño, & dabit tibi petitiones cor-
dis tui. * Reuela* ad Dñm viã tuã, & spera 5
in eo, & ipse faciet. * Et educet quasi lumẽ 6
iustitiã tuam, & iudiciũ tuum tanquã me-
ridiem. * Subditus esto Dño, & ora eum. 7
Noli æmulari in eo qui prosperatur in via
sua, in homine faciente iniustitias. *Desine 8
ab ira, & derelinque furorẽ; noli æmulari,
vt maligneris. * Quoniã qui malignantur,
exterminabuntur; sustinentes autem Do-
minũ, ipsi hæreditabunt terrã. *Et adhuc 10
pusillum, & non erit peccator; & quæres
locum eius, & non inuenies. * Mansueti 11
autem hæreditabunt terrã, & delectabun-
tur in multitudine pacis. * Obseruabit 12
peccator iustum, & stridebit super eum
dentibus suis. * Dñs autẽ irridebit eum, 13
quoniam prospicit quòd veniet dies eius.

4 * τὰ ῥήματα τοῦ στόματος αὐτοῦ ἀνομία καὶ δόλος,
οὐκ ἠβουλήθη συνιέναι τοῦ ἀγαθῦναι.
5 * ἀνομίαν διελογίσατο ἐπὶ τῆς κοίτης αὐτοῦ, παρέστη πά-
6 σῃ ὁδῷ οὐκ ἀγαθῇ· κακίᾳ δὲ οὐ προσώχθισε. * κύριε ἐν
τῷ οὐρανῷ τὸ ἔλεός σου, καὶ ἡ ἀλήθειά σου ἕως τῶν νεφελῶν.
7 * ἡ δικαιοσύνη σου ὡς ὄρη θεοῦ, τὰ κρίματά σου ἄ-
βυσσος πολλή. ἀνθρώπους καὶ κτήνη σώσεις κύριε.
8 * ὡς ἐπλήθυνας τὸ ἔλεός σου ὁ θεός. οἱ δὲ υἱοὶ τῶν ἀν-
9 θρώπων ἐν σκέπῃ τῶν πτερύγων σου ἐλπιοῦσι. * μεθυσθή-
σονται ἀπὸ πιότητος οἴκου σου, καὶ τὸν χειμάρρουν τῆς τρυφῆς
10 σου ποτιεῖς αὐτούς. * ὅτι παρὰ σοὶ πηγὴ ζωῆς, ἐν τῷ φωτί
11 σου ὀψόμεθα φῶς. * παράτεινον τὸ ἔλεός σου τοῖς γινώ-
σκουσί σε· καὶ τὴν δικαιοσύνην σου τοῖς εὐθέσι τῇ καρδίᾳ.
12 * μὴ ἐλθέτω μοι πούς ὑπερηφανίας· καὶ χεὶρ ἁμαρτω-
13 λοῦ μὴ σαλεύσαι με. * ἐκεῖ ἔπεσον πάντες οἱ ἐργαζό-
μενοι τὴν ἀνομίαν· ἐξώσθησαν, καὶ οὐ μὴ δύνωνται στῆναι.

1 Ψαλμὸς τῷ Δαυίδ. λϛ.

Μὴ παραζήλου ἐν πονηρευομένοις, μηδὲ ζήλου τοὺς
2 ποιοῦντας τὴν ἀνομίαν. * ὅτι ὡσεὶ χόρτος ταχὺ ἀποξη-
ρανθήσονται, καὶ ὡσεὶ λάχανα χλόης ταχὺ ἀποπεσοῦνται.
3 * ἔλπισον ἐπὶ κύριον, καὶ ποίει χρηστότητα, καὶ κατασκή-
νου τὴν γῆν, καὶ ποιμανθήσῃ ἐπὶ τῷ πλούτῳ αὐτῆς.
4 * κατατρύφησον τοῦ κυρίου, καὶ δώσει σοι τὰ αἰτήματα τῆς
καρδίας σου.
5 * ἀποκάλυψον πρὸς κύριον τὴν ὁδόν σου, καὶ ἔλπισον
6 ἐπ' αὐτὸν, καὶ αὐτὸς ποιήσει. * καὶ ἐξοίσει ὡς φῶς τὴν
δικαιοσύνην σου, καὶ τὸ κρίμά σου ὡς μεσημβρίαν.
7 * ὑποτάγηθι τῷ κυρίῳ, καὶ ἱκέτευσον αὐτόν. μὴ παρα-
ζήλου ἐν τῷ κατευοδουμένῳ ἐν τῇ ὁδῷ αὐτοῦ, ἐν ἀνθρώπῳ
ποιοῦντι παρανομίαν.
8 * παῦσαι ἀπὸ ὀργῆς, καὶ ἐγκατάλιπε θυμόν· μὴ παρα-
9 ζήλου, ὥστε πονηρεύεσθαι. * ὅτι οἱ πονηρευόμενοι ἐξολο-
θρευθήσονται· οἱ δὲ ὑπομένοντες τὸν κύριον, αὐτοὶ κληρονο-
10 μήσουσι γῆν. * καὶ ἔτι ὀλίγον καὶ οὐ μὴ ὑπάρξῃ ὁ ἁμαρ-
11 τωλός· καὶ ζητήσεις τὸν τόπον αὐτοῦ, καὶ οὐ μὴ εὕρῃς. * οἱ δὲ
πραεῖς κληρονομήσουσι γῆν, καὶ κατατρυφήσουσιν ἐπὶ πλή-
12 θει εἰρήνης. * παρατηρήσεται ὁ ἁμαρτωλὸς τὸν δίκαιον, καὶ
13 βρύξει ἐπ' αὐτὸν τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ. * ὁ δὲ κύριος ἐκγε-
λάσεται αὐτόν, ὅτι προβλέπει ὅτι ἥξει ἡ ἡμέρα αὐτοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[4]Verba oris eius impietas & dolus: destitit intelligere, vt benefaceret. [5] Impietatẽ cogitat in cubili suo: manet in via non bona; malitiam non execratur. [6] Domine in cælis cælorum bonitas tua: fides tua vsque ad æthera. [7] Iustitia tua Deus excelsa, sicut montes fortes; & iudicia tua profunda sicut abyssus magna: homines & iumenta saluabis Domine. [8] Quàm preciosa est misericordia tua Domine! homines autẽ in vmbra maiestatis tuæ morabuntur cũ fiducia. [9] Inebriabuntur pinguedine benedictionis domus tuæ; & de scaturigine dulcedinis tuæ potabis eos. [10] Quoniam apud te sunt stillicidia aquæ viuentis: propter lucem gloriæ tuæ videbimus lumen. [11] Protrahe bonitatem tuam ad cognoscentes te: & iustitiam tuam ad eos qui recti sunt corde. [12] Ne occurrat in me pes superbi; & manus impiorum non cõmoueat me. [13] Ibi ceciderunt operarij falsitatis; impulsi sunt, nec addunt vt surgant. PSAL. XXXVII. [1] Dauidi. NE æmuleris in malignos vt fias illis similis; nec zelaueris in operarios iniquitatis vt superbias cum eis. [2] Quoniam finis eorum sicut herba; citò succidentur, & tanquam viriditas herbæ defluent. [3] Confide in verbo Domini; & fac bonum. inhabita terram & operam naua in fide. [4] Et delectare in Domino; & dabit tibi petitiones cordis tui. [5] Manifesta coram Domino viam tuam: & spera in verbo Domini, & ipse operabitur. [6] Et educet sicut lucem iustitiam tuam: & iudicia tua sicut meridiem. [7] Tace, præstolare coram Domino, & expecta eum: ne æmuleris impium prosperam viam suam reddentem; hominem exequentem consilium peccatorum. [8] Procul sis ab iracundia, & missum fac furorem: ne æmulatus fueris vt nequiter facias. [9] Quoniam qui nequiter agunt, exterminabuntur: & qui confidunt in verbo Domini, ipsi hæreditabunt terram. [10] Et adhuc modicum, & non erit impius: & intendes ad locum eius, & non erit. [11] Et mites hæreditabunt terram, & delectabuntur in multitudine pacis. [12] Cogitat impius malum aduersus iustum & frendet super eum dentibus suis. [13] Dominus subsannabit eum; quoniam prospicit, quòd aduentet dies contritionis ipsius.

14 * חֶרֶב פָּתְחוּ רְשָׁעִים וְדָרְכוּ קַשְׁתָּם לְהַפִּיל
עָנִי וְאֶבְיוֹן לִטְבוֹחַ יִשְׁרֵי־דָרֶךְ׃
15 * חַרְבָּם תָּבוֹא בְלִבָּם וְקַשְּׁתוֹתָם תִּשָּׁבַרְנָה׃
16 * טוֹב מְעַט לַצַּדִּיק מֵהֲמוֹן רְשָׁעִים רַבִּים׃
17 * כִּי זְרוֹעוֹת רְשָׁעִים תִּשָּׁבַרְנָה וְסוֹמֵךְ צַדִּיקִים
18 יְהוָה׃ * יוֹדֵעַ יְהוָה יְמֵי תְמִימִם וְנַחֲלָתָם
לְעוֹלָם תִּהְיֶה׃
19 * לֹא יֵבֹשׁוּ בְּעֵת רָעָה וּבִימֵי רְעָבוֹן יִשְׂבָּעוּ׃
20 * כִּי רְשָׁעִים יֹאבֵדוּ וְאֹיְבֵי יְהוָה כִּיקַר כָּרִים כָּלוּ
בֶעָשָׁן כָּלוּ׃
21 * לֹוֶה רָשָׁע וְלֹא יְשַׁלֵּם וְצַדִּיק חוֹנֵן וְנוֹתֵן׃
22 * כִּי מְבֹרָכָיו יִירְשׁוּ אָרֶץ וּמְקֻלָּלָיו יִכָּרֵתוּ׃
23 * מֵיְהוָה מִצְעֲדֵי־גֶבֶר כּוֹנָנוּ וְדַרְכּוֹ יֶחְפָּץ׃
24 * כִּי־יִפֹּל לֹא יוּטָל כִּי יְהוָה סוֹמֵךְ יָדוֹ׃
25 * נַעַר הָיִיתִי גַּם־זָקַנְתִּי וְלֹא רָאִיתִי צַדִּיק נֶעֱזָב
וְזַרְעוֹ מְבַקֶּשׁ־לָחֶם׃
26 * כָּל־הַיּוֹם חוֹנֵן וּמַלְוֶה וְזַרְעוֹ לִבְרָכָה׃
27 * סוּר מֵרָע וַעֲשֵׂה־טוֹב וּשְׁכֹן לְעוֹלָם׃
28 * כִּי יְהוָה אֹהֵב מִשְׁפָּט וְלֹא־יַעֲזֹב אֶת־חֲסִידָיו
לְעוֹלָם נִשְׁמָרוּ וְזֶרַע רְשָׁעִים נִכְרָת׃
29 * צַדִּיקִים יִירְשׁוּ־אָרֶץ וְיִשְׁכְּנוּ לָעַד עָלֶיהָ׃
30 * פִּי־צַדִּיק יֶהְגֶּה חָכְמָה וּלְשׁוֹנוֹ תְּדַבֵּר מִשְׁפָּט׃
31 * תּוֹרַת אֱלֹהָיו בְּלִבּוֹ לֹא תִמְעַד אֲשֻׁרָיו׃
32 * צוֹפֶה רָשָׁע לַצַּדִּיק וּמְבַקֵּשׁ לַהֲמִיתוֹ׃
33 * יְהוָה לֹא־יַעַזְבֶנּוּ בְיָדוֹ וְלֹא יַרְשִׁיעֶנּוּ בְּהִשָּׁפְטוֹ׃
34 * קַוֵּה אֶל־יְהוָה וּשְׁמֹר דַּרְכּוֹ וִירוֹמִמְךָ לָרֶשֶׁת
אָרֶץ בְּהִכָּרֵת רְשָׁעִים תִּרְאֶה׃
35 * רָאִיתִי רָשָׁע עָרִיץ וּמִתְעָרֶה כְּאֶזְרָח רַעֲנָן׃
36 * וַיַּעֲבֹר וְהִנֵּה אֵינֶנּוּ וָאֲבַקְשֵׁהוּ וְלֹא נִמְצָא׃
37 * שְׁמָר־תָּם וּרְאֵה יָשָׁר כִּי־אַחֲרִית לְאִישׁ שָׁלוֹם׃

14 * *Gladium euaginauerunt impij, & teten-*
derunt arcum suum, vt percutiant egenum, &
pauperem, & interficiant rectos in via.
15 * *Gladius eorum ingrediatur in cor eorum,*
& arcus eorum confringantur.
16 * *Melius est parum iusto, quàm diuitiæ im-*
17 *piorum multæ.* * *Quoniam brachia impiorum*
confringentur: subleuat autem iustos Dominus.
18 * *Nouit Dominus dies immaculatorum, &*
hæreditas eorum æterna erit.
19 * *Non confundentur in tempore malo, & in*
20 *diebus famis saturabũtur.* * *Quia impij peri-*
bunt. et inimici Domini gloriantes vt monoce-
rotes, consumentur, vt fumus consumentur.
21 * *Fœnus accipit impius & non reddit, iu-*
22 *stus autem donat & tribuit.* * *Quia qui be-*
nedicti fuerint ab eo, hæreditabunt terram; &
23 *qui maledicti, interibunt.* * *A Domino gressus*
viri firmantur, & viam eius volet.
24 * *Cùm ceciderit, non allidetur; quia Dominus*
sustentat manum eius.
25 * *Puer fui, siquidem senui, & non vidi iu-*
stum derelictum, nec semẽ eius quærens panem.
26 * *Tota die donat & commodat, & semen*
eius in benedictione erit.
27 * *Recede à malo & fac bonum, & habita*
28 *in sempiternum.* * *Quia Dominus diligit iu-*
dicium, & nõ derelinquet sanctos suos, in æter-
num custoditi sunt, & semen impiorum peribit.
29 * *Iusti hæreditabunt terram, & inhabita-*
bunt in seculum super eam.
30 * *Os iusti meditabitur sapientiam, & lingua*
31 *eius loquetur iudicium.* * *Lex Dei eius in cor-*
32 *de eius, non deficient gressus eius.* * *Considerat*
impius iustum, & quærit vt occidat eum.
33 * *Dominus non derelinquet eum in manu*
eius, & non condemnabit eum cùm iudicatur.
34 * *Expecta Dominum & custodi viam eius,*
& exaltabit te vt possideas terram: cùm interi-
35 *bunt impij, videbis.* * *Vidi impium robustum*
36 *& fortissimum sicut indigenã virentem.* * *Et*
transiui, & ecce non erat: & quæsiui eum, &
37 *non est inuentus.* * *Custodi simplicitatẽ & vide*
rectum, quia erit ad extremum viro pax.

תרגום

14 חַרְבָּא שְׁלַפוּ רַשִׁיעַיָא וּמְתַחוּ קַשְׁתָּהוֹן לְמִקְטוֹל עַנְיֵי וַחֲשִׁיכֵי לְמִכַּס תְּרִיצֵי אָרְחָא׃ 15 סַיְפְהוֹן תֵּעוֹל בְּלִבְּהוֹן וְקַשְׁתָּתְהוֹן יִתְבָּרָן׃
16 טַב קֳדָם יְיָ זְעֵירוּת צַדִּיקָא מֵרִיכְסַת רַשִׁיעַיָא סַגִּיעִין׃ 17 אֲרוּם דְרָעֵי רַשִׁיעַיָא תִּתַּבְּרָן וְסָעֵד צַדִּיקַיָא יְיָ׃ 18 יָדַע יְיָ יוֹמֵיהוֹן
דִשְׁלִימֵי וְאַחְסַנְתְּהוֹן לְעָלַם תְּהֵא׃ 19 לָא יִבְהֲתוּן בְּעִדָּן בִּישְׁתָא וּבְיוֹמֵי אוּלְצָנָא שָׂבְעִין׃ 20 אֲרוּם רַשִׁיעַיָא יֵיבְדוּן וּבַעֲלֵי
דְבָבָא דַיְיָ הֵיךְ יְקַר פַּלְגִּיסִין מִתְפַּסְמִין וְסוֹפֵיהוֹן מִתְנַכְּסִין הֵיכְנָא רַשִׁיעַיָא יְסוֹפוּן וּבִתְנַן גֵּהִנָּם יִתְגַּמְּרוּן׃ 21 מוֹזִיף רַשִׁיעָא וְלָא פָּרַע
וְצַדִּיקָא מְחִים וְיָהֵב׃ 22 אֲרוּם דְמִתְבָּרְכִין בְּמֵימְרֵהּ יֵירְתוּן אַרְעָא וְדִמְלַטְטִין בְּמוֹמָתֵהּ יִשְׁתֵּיצוּן׃ 23 מִן קֳדָם יְיָ פְּסִיעָתוֹהִי דְגַבְרָא
מִתְקַנְן וְאָרְחֵהּ יִתְרְעֵי׃ 24 אֲרוּם יִפּוֹל מֵרַע לָא יְמוּת מְטוּל דַיְיָ סָעֵד בִּידֵהּ׃ 25 טְלֵי הֲוֵיתִי בְּרַם סָבֵית וְלָא חֲמֵית צַדִּיקָא שְׁבִיקָא
וּבְנוֹהִי תָּבְעִין לַחְמָא מֵחֶסְרָנָא׃ 26 מִן בִּגְלַל דְכָל יוֹמָא חָיֵס וּמוֹזִיף וְזַרְעֵהּ לְבִרְכְתָא׃ 27 זוּר מִלְמֶעְבַּד בִּישְׁתָא וְעָבֵד טָבְתָא בְּגִין
תִּשְׁרֵי לְעָלַם׃ 28 אֲרוּם יְיָ רָחֵם דִּינָא וְלָא יִשְׁבּוֹק יַת חֲסִידוֹהִי לְעָלַם מִנַּטְּרִין וּבְנֵיהוֹן דְרַשִׁיעַיָא יִשְׁתֵּיצוּן׃ 29 צַדִּיקַיָא יַחְסְנוּן אַרְעָא
וְיִשְׁרוֹן לְעָלְמִין עֲלַהּ׃ 30 פּוּמָא דְצַדִּיקָא רָנֵן חָכְמְתָא וְלִישָׁנֵהּ מְמַלְּלָא דִינָא׃ 31 נִימוֹסָא דֶאֱלָהֵהּ בְּלִבְּבֵהּ לָא מִתְּדַעְזְעִין אִסְתְּוָרוֹהִי׃
32 סָכְכִי רַשִׁיעָא לְצַדִּיקָא וּבָעֵי לְמִקְטְלֵהּ׃ 33 יְיָ לָא יִשְׁבְּקִנֵּהּ בִּידֵהּ וְלָא יְחַיְּבִינֵּהּ בְּמִדִּינֵהּ׃ 34 סְבַר בְּמֵימְרָא דַיְיָ וְטוֹר
אָרְחֵיהּ וִירוֹמְמִנָךְ לְמֶחְסַן אַרְעָא בְּאִשְׁתֵּיצָיוּת רַשִׁיעַיָא תֶּחְמֵי׃ 35 חֲמֵיתִי רַשִׁיעָא תַּקִּיפָא וְחָסִין הֵיךְ אִילָן יַצִּיב וְעָבוּף׃ 36 וּפְסַק מִן
עָלְמָא וְהָא לֵיתוֹהִי וּבְעֵית יָתֵהּ וְלָא אִשְׁתְּכַח׃ 37 נְטַר שְׁלִימוּתָא וַחֲמֵי אָרְחָא תְּרִיצוּתָא אֲרוּם סוֹף בַּר נָשָׁא שְׁלָמָא׃

*Gladium euaginauerunt peccatores, 14
intẽderunt arcũ ſuũ : vt deijciant pauperẽ
& inopẽ, vt trucident rectos corde. *Gla- 15
dius eorum intret in corda ipſorũ, & arcus
eorũ cõfringãtur. *Melius eſt modicũ iu- 16
ſto ſuper diuitias peccatorũ multas. *Quo- 17
niam brachia peccatorũ cõterentur, cõfir-
mat aũt iuſtos Dñs. *Nouit Dñs *vias im- 18
maculatorũ, & hereditas eorũ in æternum
erit. *Nõ confundẽtur in tẽpore malo, & 19
in diebus famis ſaturabuntur, quia pecca-
tores peribunt. *Inimici verò Dñi mox vt 20
honorificati fuerint ipſi & exaltati, defi-
cientes queadmodum fumus *defecerunt.
*Mutuatur peccator, & non ſoluet. iuſtus 21
aũt miſeretur, & tribuit. *Quia benedicẽ- 22
tes ei hæreditabunt terrã, maledicẽtes aũt
ei diſperibũt. *A Dño greſſus hominis di- 23
riguntur, & viam eius volet valdè. *Cùm 24
ceciderit, non collidetur, quia Dñs ſuppo-
nit manũ ei. *Iunior fui, & enim ſenui, & 25
non vidi iuſtũ derelictũ, neq; ſemen eius
quærens panẽ. *Tota die miſeretur & cõ- 26
modat iuſtus, & ſemẽ illius in benedictio-
ne erit. *Declina à malo, & fac bonum, & 27
inhabita in ſeculũ ſeculi. *Quia Dñs amat 28
iudiciũ, & non derelinquet ſanctos ſuos:
in æternum conſeruabuntur. Iniuſti autẽ
puniẽtur, & ſemen impiorũ peribit. *Iuſti 29
aũt hereditabunt terrã, & inhabitabunt in
ſeculum ſeculi ſuper eã. *Os iuſti medita- 30
bitur ſapientiã, & lingua eius loquetur iu-
dicium. *Lex Dei eius in corde ipſius, & 31
nõ ſupplãtabũtur greſſus eius. *Cõſiderat 32
peccator iuſtũ, & quærit mortificare eum.
*Dñs aũt non derelinquet eũ in manibus 33
eius, nec dãnabit eũ, cùm iudicabitur illi.
*Expecta Dominũ, & cuſtodi viam eius, 34
& exaltabit te vt hæreditate capias ter-
ram: cùm perierint peccatores, videbis.
*Vidi impium ſuperexaltatum, & ele- 35
uatum, ſicut cedros Libani. *Et tranſi- 36
ui, & ecce nõ erat; & quæſiui eum, & non
eſt inuentus locus eius. *Cuſtodi inno- 37
centiam, & vide æquitatem, quoniam ſunt reliquiæ homini pacifico.

14 *ῥομφαίαν ἐσπάσαντο οἱ ἁμαρτωλοί, ἐνέτειναν τό-
ξον αὐτῶν, τοῦ καταβαλεῖν πτωχὸν καὶ πένητα, τοῦ σφάξαι
15 τοὺς εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ. *ἡ ῥομφαία αὐτῶν εἰσέλθοι εἰς τὰς
16 καρδίας αὐτῶν, καὶ τὰ τόξα αὐτῶν συντριβείη. *κρεῖσσον
17 ὀλίγον τῷ δικαίῳ ὑπὲρ πλοῦτον ἁμαρτωλῶν πολύν. *ὅτι
βραχίονες ἁμαρτωλῶν συντριβήσονται, ὑποστηρίζει δὲ
18 τοὺς δικαίους ὁ κύριος. *γινώσκει κύριος τὰς ὁδοὺς τῶν ἀ-
19 μώμων. καὶ ἡ κληρονομία αὐτῶν εἰς αἰῶνα ἔσται. *οὐ κα-
ταισχυνθήσονται ἐν καιρῷ πονηρῷ, καὶ ἐν ἡμέραις λιμοῦ χορ-
20 τασθήσονται, ὅτι οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀπολοῦνται. *οἱ δὲ ἐχθροὶ τοῦ
κυρίου ἅμα τῷ δοξασθῆναι αὐτοὺς καὶ ὑψωθῆναι, ἐκλεί-
21 ποντες ὡσεὶ καπνὸς ἐξέλιπον. *δανείζεται ὁ ἁμαρτωλός, καὶ
22 οὐκ ἀποτίσει· ὁ δὲ δίκαιος οἰκτείρει, καὶ δίδωσιν. *ὅτι οἱ εὐ-
λογοῦντες αὐτὸν κληρονομήσουσι γῆν, οἱ δὲ καταρώμενοι
23 αὐτὸν ἐξολοθρευθήσονται. *παρὰ κυρίου τὰ διαβήματα ἀν-
θρώπου κατευθύνεται, καὶ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ θελήσει σφόδρα.
24 *ὅταν πέσῃ οὐ καταραχθήσεται, ὅτι κύριος ἀντιστηρίζει
25 χεῖρα αὐτοῦ. *νεώτερος ἐγενόμην, καὶ γὰρ ἐγήρασα, καὶ οὐκ
εἶδον δίκαιον ἐγκαταλελειμμένον, οὐδὲ τὸ σπέρμα αὐτοῦ
26 ζητοῦν ἄρτους. *ὅλην τὴν ἡμέραν ἐλεεῖ καὶ δανείζει ὁ δί-
27 καιος, καὶ τὸ σπέρμα αὐτοῦ εἰς εὐλογίαν ἔσται. *ἔκκλινον ἀπὸ
κακοῦ, καὶ ποίησον ἀγαθόν, καὶ κατασκήνου εἰς αἰῶνα αἰῶ-
28 νος. *ὅτι κύριος ἀγαπᾷ κρίσιν, καὶ οὐκ ἐγκαταλείψει
τοὺς ὁσίους αὐτοῦ, εἰς τὸν αἰῶνα φυλαχθήσονται. ἄνομοι δὲ
ἐκδιωχθήσονται, καὶ σπέρμα ἀσεβῶν ἐξολοθρευθήσεται.
29 *δίκαιοι δὲ κληρονομήσουσι γῆν, καὶ κατασκηνώσουσιν
30 εἰς αἰῶνα αἰῶνος ἐπ᾽ αὐτῆς. *στόμα δικαίου μελετήσει
31 σοφίαν, καὶ ἡ γλῶσσα αὐτοῦ λαλήσει κρίσιν. *ὁ νόμος τοῦ θεοῦ
αὐτοῦ ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ, καὶ οὐχ ὑποσκελισθήσεται τὰ διαβή-
32 ματα αὐτοῦ. *κατανοεῖ ὁ ἁμαρτωλὸς τὸν δίκαιον, καὶ ζητεῖ
33 τοῦ θανατῶσαι αὐτόν. *ὁ δὲ κύριος οὐ μὴ ἐγκαταλίποι
αὐτὸν εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ, οὐδ᾽ οὐ μὴ καταδικάσηται αὐ-
34 τόν, ὅταν κρίνηται αὐτῷ. *ὑπόμεινον τὸν κύριον, καὶ φύλαξον
τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, καὶ ὑψώσει σε τοῦ κατακληρονομῆσαι γῆν. ἐν
35 τῷ ἐξολοθρεύεσθαι ἁμαρτωλοὺς ὄψει. *εἶδον τὸν ἀσεβῆ
ὑπερυψούμενον, καὶ ἐπαιρόμενον, ὡς τὰς κέδρους τοῦ λιβά-
36 νου. *καὶ παρῆλθον καὶ ἰδοὺ οὐκ ἦν, καὶ ἐζήτησα αὐτόν,
37 καὶ οὐχ εὑρέθη ὁ τόπος αὐτοῦ. *φύλασσε ἀκακίαν καὶ ἴδε
εὐθύτητα, ὅτι ἐστὶν ἐγκατάλειμμα ἀνθρώπῳ εἰρηνικῷ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[14] Gladium euaginauerunt impij, & tetenderunt arcum ſuum vt interficiant egenos & obſcuros, vt mactent rectos via. [15] Gladius eo-
rum penetret in cor eorum: & arcus eorũ confringantur. [16] Melius eſt coram Domino modicum iuſti, quàm diuitiæ peccatorũ multæ.
[17] Quoniam brachia impiorum confringentur: ſuſtentat autem iuſtos Dominus. [18] Cognoſcit Dominus dies perfectorum; & hære-
ditas eorum in æternum erit. [19] Non confundentur in tempore malo; & in diebus famis ſaturabuntur. [20] Quoniam impij peribunt &
auctores inimicitiæ Domini, ſicut gloria veruecum impinguatorum, qui tandem iugulantur; ſic impij deficient, & in fumo gehennæ con
ſumentur. [21] Mutuat impius & non reddit; iuſtus verò miſeretur, & donat. [22] Propterea qui benedicũtur in verbo eius, hæreditabunt
terram: & qui maledicuntur in iureiurando eius, excidentur. [23] A præſentia Domini greſſus hominis diriguntur: & via eius grata
erit. [24] Et ſi ceciderit in infirmitatẽ, non morietur: quoniam Dominus ſuſtinet eum manu. [25] Puer fui, nunc autẽ ſenui, & non vidi
iuſtum derelictum: nec filios eius quærentes panem præ inopia. [26] Propterea quòd tota die miſeretur, & commodat: & ſemen eius in
benedictione. [27] Recede à malè agendo, & operare bonum: vt habites in ſempiternum. [28] Quoniam Dominus amat iudicium; & nõ
deſeret miſericordes ſuos; in æternum cuſtodientur: & filij impiorum exterminabuntur. [29] Iuſti hæreditabunt terrã, & habitabunt in
ſecula ſuper eam. [30] Os iuſti eloquitur ſapientiam: & lingua eius profatur iudicium. [31] Lex Dei ipſius in corde eius; non nutabunt
greſſus eius. [32] Inſidiatur impius iuſto, & quærit interficere eum. [33] Dominus non derelinquet eum in manu eius: & non damnabit
eum cùm iudicium de eo aget. [34] Confide in verbo Domini, & cuſtodi viam eius: & exaltabit te vt poſſideas terram: cùm exterminati
fuerint impij, conſpicies. [35] Vidi impium fortem & validum, ſicut arborẽ indigenam & frondeſcentem. [36] Et defecit à ſeculo, & ecce
non erat: & quæſiui eum, & non eſt inuentus. [37] Serua integritatem & reſpice iter rectum: quoniam finis hominis eſt pax.

38 * וּפֹשְׁעִים נִשְׁמְדוּ יַחְדָּו אַחֲרִית רְשָׁעִים
נִכְרָתָה׃
39 * וּתְשׁוּעַת צַדִּיקִים מֵיְהוָה מָעוּזָּם בְּעֵת צָרָה׃
40 * וַיַּעְזְרֵם יְהוָה וַיְפַלְּטֵם יְפַלְּטֵם מֵרְשָׁעִים
וְיוֹשִׁיעֵם כִּי־חָסוּ בוֹ׃

לח

1 * מִזְמוֹר לְדָוִד לְהַזְכִּיר׃ * יְהוָה אַל־
2 בְּקֶצְפְּךָ תוֹכִיחֵנִי וּבַחֲמָתְךָ תְיַסְּרֵנִי׃
3 * כִּי־חִצֶּיךָ נִחֲתוּ־בִי וַתִּנְחַת עָלַי יָדֶךָ׃
4 * אֵין־מְתֹם בִּבְשָׂרִי מִפְּנֵי זַעְמֶךָ אֵין־שָׁלוֹם
5 בַּעֲצָמַי מִפְּנֵי חַטָּאתִי׃ * כִּי עֲוֺנֹתַי עָבְרוּ רֹאשִׁי
כְּמַשָּׂא כָבֵד יִכְבְּדוּ מִמֶּנִּי׃
6 * הִבְאִישׁוּ נָמַקּוּ חַבּוּרֹתָי מִפְּנֵי אִוַּלְתִּי׃
7 * נַעֲוֵיתִי שַׁחֹתִי עַד־מְאֹד כָּל־הַיּוֹם קֹדֵר הִלָּכְתִּי׃
8 * כִּי־כְסָלַי מָלְאוּ נִקְלֶה וְאֵין מְתֹם בִּבְשָׂרִי׃
9 * נְפוּגוֹתִי וְנִדְכֵּיתִי עַד־מְאֹד שָׁאַגְתִּי מִנַּהֲמַת לִבִּי׃
10 * אֲדֹנָי נֶגְדְּךָ כָל־תַּאֲוָתִי וְאַנְחָתִי מִמְּךָ לֹא־
11 נִסְתָּרָה׃ * לִבִּי סְחַרְחַר עֲזָבַנִי כֹחִי וְאוֹר־עֵינַי גַּם־
12 הֵם אֵין אִתִּי׃ * אֹהֲבַי וְרֵעַי מִנֶּגֶד נִגְעִי יַעֲמֹדוּ
וּקְרוֹבַי מֵרָחֹק עָמָדוּ׃
13 * וַיְנַקְשׁוּ מְבַקְשֵׁי נַפְשִׁי וְדֹרְשֵׁי רָעָתִי דִּבְּרוּ הַוּוֹת
14 וּמִרְמוֹת כָּל־הַיּוֹם יֶהְגּוּ׃ * וַאֲנִי כְחֵרֵשׁ לֹא
15 אֶשְׁמָע וּכְאִלֵּם לֹא יִפְתַּח־פִּיו׃ * וָאֱהִי כְּאִישׁ
אֲשֶׁר לֹא־שֹׁמֵעַ וְאֵין בְּפִיו תּוֹכָחוֹת׃
16 * כִּי־לְךָ יְהוָה הוֹחָלְתִּי אַתָּה תַעֲנֶה אֲדֹנָי אֱלֹהָי׃
17 * כִּי־אָמַרְתִּי פֶּן־יִשְׂמְחוּ־בִי בְּמוֹט רַגְלִי עָלַי
הִגְדִּילוּ׃
18 * כִּי־אֲנִי לְצֶלַע נָכוֹן וּמַכְאוֹבִי נֶגְדִּי תָמִיד׃
19 * כִּי־עֲוֺנִי אַגִּיד אֶדְאַג מֵחַטָּאתִי׃
20 * וְאֹיְבַי חַיִּים עָצֵמוּ וְרַבּוּ שֹׂנְאַי שָׁקֶר׃

38 *Præuaricatores autem delebuntur pariter,*
39 *nouiſſimum impiorum peribit.* * *Salus autẽ iu-*
ſtorum à Domino, fortitudo eorum in tempore
40 *tribulationis.* * *Et auxiliabitur eis Dominus,*
& liberabit eos, eripiet eos ab impiis & ſalua-
bit eos, quia ſperauerunt in eo.
1 * *Pſalmus Dauid in commemoratione.*
XXXVIII.
2 *DOmine ne in ira tua arguas me, neque in*
furore tuo corripias me.
3 * *Quoniam ſagittæ tuæ infixæ ſunt mihi, &*
4 *tetigit me manus tua.* * *Non ſanitas in carne*
mea à facie indignationis tuæ, non pax oſſibus
5 *meis à facie peccati mei.* * *Quoniam iniquita-*
tes meæ tranſierunt caput meum, quaſi onus gra-
6 *ue aggrauatæ ſunt ſuper me.* * *Computruerunt*
& tabuerunt cicatrices meæ à facie inſipientiæ
7 *meæ.* * *Afflictus ſum & incuruatus ſum*
nimis, tota die mœrens ambulabam.
8 * *Quoniam lumbi mei repleti ſunt ignomi-*
nia, & non eſt ſanitas in carne mea.
9 * *Euigilaui & afflictus ſum nimis, rugiebam*
10 *à gemitu cordis mei.* * *Domine in conſpectu*
tuo omne deſiderium meum, & gemitus meus
11 *à te non eſt abſconditus.* * *Cor meum fluctua-*
bat, dereliquit me fortitudo mea, & lux ocul-
rum meorum, & ipſa non eſt mecum.
12 * *Chari mei & proximi mei quaſi contra le-*
13 *pram meam ſteterunt.* * *Et vicini mei longè*
ſteterunt, et irruebant quærentes animã meam,
& inueſtigãtes mala mihi loquebantur inſidias,
14 *& dolos tota die meditabantur.* * *Et ego*
tanquam ſurdus non audiebam, & ſicut mutus
15 *non aperiens os ſuum.* * *Et fui ſicut homo qui nõ*
audit, nec in ore ſuo redargutiones.
16 * *Te enim Domine expectabam, tu exaudies*
17 *Domine Deus meus.* * *Quia dixi, Ne fortè in-*
ſultent mihi; & cùm vacillauerint pedes mei,
18 *ſuper me magnificentur.* * *Quia ego ad plagas*
paratus ſum, & dolor meus contra me ſemper.
19 * *Quia iniquitatem meam annuncio, ſollici-*
20 *tus ero pro peccato meo.* * *Inimici autem mei*
viuentes confortati ſunt, & multiplicati ſunt
odientes me mendaciter.

תרגום

38 וּמָרוֹדִין יִשְׁתֵּיצוּן כַּחֲדָא סוֹפְהוֹן דְּרַשִׁיעַיָּא שֵׁיצָיָא׃ 39 וּפֻרְקָנָא דְּצַדִּיקַיָּא מִן קֳדָם יְיָ עֻשְׁנֵיהוֹן בְּעִדָּן עָקָא׃
40 וְסַיְעִנּוּן יְיָ וְשֵׁיזֵבִנּוּן שֵׁיזֵיב לְהוֹם מֵחַיָּבַיָּא וּפָרְקִנּוּן מְטוּל דְּאִתְרְחִיצוּ בְּמֵימְרֵהּ׃

לח

1 תֻּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד לְדָכְרָנָא׃ 2 יְיָ לָא בְּרֻגְזָךְ תְּכַסֵּן יָתִי וְלָא בִּרְתְחָךְ תְּרְדֵּי לִי׃ 3 אֲרוּם גִּרָּרָךְ אִתְחֲתָן בִּי וּשְׁרָת עֲלַי מְחַת יְדָךְ׃
4 לֵית אָסוּ בְגוּשְׁמִי מִן קֳדָם רֻגְזָךְ לֵית שְׁלָם בְּאֵיבָרַי מִן קֳדָם חוֹבַי׃ 5 אֲרוּם חוֹבַי עֲבַרוּ עַל רֵישִׁי הֵיךְ מָטוּל יַקִּיר יַקְרוּ מִנִּי׃
6 סְרִיוּ אִתְמְסִיוּ הַלְבָּשׁוּשַׁי מִן קֳדָם טַפְשׁוּתִי׃ 7 עֲקֵמֵת שַׁחֵית עַד לַחֲדָא כָּל יוֹמָא חֲכִיר הַלֵּכֵת׃ 8 אֲרוּם כְּפֵלַי אִתְמְלִיו
קְרִיחוּתָא וְלֵית אָסוּ בְגוּשְׁמִי׃ 9 פַּגְמִיֵּית וְאִתְמַכְּיֵית עַד לַחֲדָא רְגוֹשֵׁית מִנַּהֲמוּת לִבִּי׃ 10 יְיָ לְקִבְלָךְ כָּל רְגוֹגִיתִי וְתוּנְחָתִי מִנָּךְ לָא
אִשְׁתְּכַח׃ 11 לִבִּי צְמַרְמַר שְׁבַקְנִי חֵילִי וּנְהוֹר עֵינַי בְּרַם אִינוּן לֵיתֵיהוֹן עִמִּי׃ 12 רָחֲמַי וְחַבְרַי מְקָבֵיל מַכְתָּשִׁי קָמוּ וּקְרִיבַי
בִּרְחִיק קָיְמִין׃ 13 וַעֲבַדוּ פִּיחִין תָּבְעֵי נַפְשִׁי וּבָעֲיֵי בִּישְׁתִּי מַלִּילוּ שִׁקְרָא וְנִיכְלָא כָּל יוֹמָא מְמַלְּלִין׃ 14 וַאֲנָא הֵיךְ חֲרֵשִׁית לָא
אֶשְׁמַע וְהֵיךְ אִילְמָנָא דְּלָא פָּתַח פּוּמֵהּ׃ 15 וַהֲוֵיתִי הֵיךְ גְּבַר דְּלָא שָׁמַע מְעַלֵּם וְלָא אִית בְּפוּמֵהּ מַכְסַנְיָתָא׃ 16 אֲרוּם קֳדָמָךְ
יְיָ צַלֵּיתִי אַתְּ תְּקַבֵּל יְיָ אֱלָהִי׃ 17 אֲרוּם אַמְרֵת דִּלְמָא יֶחְדוּן עֲלַי בְּאִזְדַּעְזְעוּת רַגְלַי עֲלַי אִתְרַבְרְבוּ׃ 18 אֲרוּם אֲנָא לִתְבִירָא מְעַתַּד
וּכְאֵבִי לְקִבְלִי תְּדִירָא׃ 19 אֲרוּם חוֹבַי אֲנָא אַחְוֵי אֶתְיַיצֵף מֵחֶטְאַי׃ 20 וּבַעֲלֵי דְּבָבַי חַיַּיָּא עֲלִימוּ וּסְגוּן סָנְאַי עַל שִׁקְרָא׃

‡Iniuſti aũt diſperibũt ſimul, reliquiæ im- 38
piorũ interibũt. ‡ Salus aũt iuſtorũ à Dño, 39
& protector eorũ eſt in tẽpore tribulatio-
nis. ‡Et adiuuabit eos Dominus, & li- 40
berabit eos, & eruet eos à peccatoribus, &
ſaluabit eos, quia ſperauerunt in eo.

Pſalmus Dauid in *commemoratione 1
de ſabbato. XXXVII.

DOmine ne furore tuo arguas me, neq; 2
*ira tua corripias me. ‡Quoniã ſagittę 3
tuę infixę ſunt mihi, & cõfirmaſti ſuper me
manũ tuã. ‡Non eſt ſanitas in carne mea à 4
facie iræ tuæ: non eſt pax in oſſibus meis à
facie peccatorũ meorũ. ‡ Quoniã iniqui- 5
tates meæ ſupergreſſæ ſunt caput meum:
ſicut onus graue grauatæ ſunt ſuper me.
‡Putruerunt & corruptæ ſunt cicatrices 6
meæ à facie inſipientiæ meæ. ‡Miſer factus 7
ſum & curuatus ſum vſq; in finẽ: tota die
cõtriſtatus ingrediebar. ‡ Quoniã lumbi 8
mei impleti ſunt illuſionibus, & nõ eſt ſa-
nitas in carne mea. ‡ Afflictus ſum & hu- 9
miliatus ſum nimis: rugiebã à gemitu cor-
dis mei. ‡Dñe ante te omne deſideriũ meũ, 10
& gemitus meus à te non eſt abſconditus.
‡Cor meũ conturbatũ eſt, dereliquit me 11
virtus mea, & lumẽ oculorũ meorũ, & ipſũ
non eſt mecũ. ‡Amici mei & proximi mei 12
aduerſum me appropinquauerũt & ſtete-
runt. ‡Et qui iuxta me* de lõge ſteterũt, & 13
vim faciebant qui quærebant animã meã.
& qui inquirebant mala mihi, locuti ſunt
vanitates, & dolos tota die meditabantur.
‡Ego aũt tanquã ſurdus non audiebam, 14
& ſicut mutus nõ aperiens os ſuũ. ‡ Et fa- 15
ctus ſum ſicut homo nõ audiens, & nõ ha-
bens in ore ſuo redargutiones. ‡Quia in te 16
Dñe ſperaui, tu exaudies* Dñe Deus meus.
‡Quoniã dixi, Nequando ſupergaudeant 17
mihi inimici mei: & dũ cõmouẽtur pedes
mei, ſuper me magna locuti ſunt. ‡Quoniã 18
ego in flagella paratus*, & dolor meus in
cõſpectu meo eſt ſemper. ‡ Quoniã iniqui 19
tatẽ meã ego annuntiabo, & cogitabo pro
pctõ meo. 20 Inimici aũt mei viuũt, & cõfirmati ſunt ſup me, & multiplicati ſunt q oderũt me iniquè.

38 ‡οἱ δὲ παράνομοι ἐξολοθρευθήσονται ἐπὶ τὸ αὐτό· τὰ ἐγκα-
ταλείμματα τῶν ἀσεβῶν ἐξολοθρευθήσονται.
39 ‡σωτηρία δὲ τῶν δικαίων παρὰ κυρίου, καὶ ὑπερασπι-
40 στὴς αὐτῶν ἐστιν ἐν καιρῷ θλίψεως. ‡καὶ βοηθήσει αὐτοῖς κύ-
ριος, καὶ ῥύσεται αὐτούς, καὶ ἐξελεῖται αὐτοὺς ἐξ ἁμαρτω-
λῶν, καὶ σώσει αὐτούς, ὅτι ἤλπισαν ἐπ᾽ αὐτόν.
1 ‡Ψαλμὸς τῷ δαυὶδ εἰς ἀνάμνησιν περὶ τοῦ σαββάτου.
λζ΄.
2 ‡Κύριε μὴ τῷ θυμῷ σου ἐλέγξῃς με, μὴ δὲ τῇ ὀργῇ σου
3 παιδεύσῃς με. ‡ὅτι τὰ βέλη σου ἐνεπάγησάν μοι, καὶ ἐπε-
4 στήριξας ἐπ᾽ ἐμὲ τὴν χεῖρά σου. ‡οὐκ ἔστιν ἴασις ἐν τῇ σαρ-
κί μου ἀπὸ προσώπου τῆς ὀργῆς σου· οὐκ ἔστιν εἰρήνη ἐν τοῖς
5 ὀστέοις μου ἀπὸ προσώπου τῶν ἁμαρτιῶν μου. ‡ὅτι αἱ ἀνο-
μίαι μου ὑπερῆραν τὴν κεφαλήν μου, ὡσεὶ φορτίον βαρὺ
6 ἐβαρύνθησαν ἐπ᾽ ἐμέ. ‡προσώζεσαν καὶ ἐσάπησαν οἱ μώ-
7 λωπές μου ἀπὸ προσώπου τῆς ἀφροσύνης μου. ‡ἐταλαι-
πώρησα καὶ κατεκάμφθην ἕως τέλους, ὅλην τὴν ἡμέραν
8 σκυθρωπάζων ἐπορευόμην. ‡ὅτι αἱ ψόαι μου ἐπλήσθησαν
9 ἐμπαιγμάτων, καὶ οὐκ ἔστιν ἴασις ἐν τῇ σαρκί μου. ‡ἐκα-
κώθην καὶ ἐταπεινώθην ἕως σφόδρα, ὠρυόμην ἀπὸ στεναγ-
10 μοῦ τῆς καρδίας μου. ‡κύριε ἐναντίον σου πᾶσα ἡ ἐπιθυ-
11 μία μου, καὶ ὁ στεναγμός μου ἀπὸ σοῦ οὐκ ἀπεκρύβη. ‡ἡ καρ-
δία μου ἐταράχθη, ἐγκατέλιπέ με ἡ ἰσχύς μου, καὶ τὸ φῶς
12 τῶν ὀφθαλμῶν μου καὶ αὐτὸ οὐκ ἔστι μετ᾽ ἐμοῦ. ‡οἱ φίλοι
μου καὶ οἱ πλησίον μου ἐξεναντίας μου ἤγγισαν καὶ ἔστησαν.
13 ‡καὶ οἱ ἔγγιστά μου ἀπὸ μακρόθεν ἔστησαν, καὶ ἐξεβιά-
ζοντο οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχήν μου. καὶ οἱ ζητοῦντες τὰ
κακά μοι, ἐλάλησαν ματαιότητας, καὶ δολιότητας ὅλην
14 τὴν ἡμέραν ἐμελέτησαν. ‡ἐγὼ δὲ ὡσεὶ κωφὸς οὐκ ἤκουον·
15 καὶ ὡσεὶ ἄλαλος οὐκ ἀνοίγων τὸ στόμα αὐτοῦ. ‡καὶ ἐγενόμην
ὡσεὶ ἄνθρωπος οὐκ ἀκούων, καὶ οὐκ ἔχων ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ
16 ἐλεγμούς. ‡ὅτι ἐπὶ σοὶ κύριε ἤλπισα, σὺ εἰσακούσῃ κύριε
17 ὁ θεός μου. ‡ὅτι εἶπον, μήποτε ἐπιχαρῶσί μοι οἱ ἐχθροί
μου, καὶ ἐν τῷ σαλευθῆναι πόδας μου ἐπ᾽ ἐμὲ ἐμεγα-
18 λορρημόνησαν. ‡ὅτι ἐγὼ εἰς μάστιγας ἕτοιμος, καὶ ἡ ἀλ-
19 γηδών μου ἐνώπιόν μου ἐστὶ διαπαντός. ‡ὅτι τὴν ἀνομίαν
μου ἐγὼ ἀναγγελῶ, καὶ μεριμνήσω ὑπὲρ τῆς ἁμαρτίας
20 μου. ‡οἱ δὲ ἐχθροί μου ζῶσι, καὶ κεκραταίωνται
ὑπὲρ ἐμέ, καὶ ἐπληθύνθησαν οἱ μισοῦντές με ἀδίκως.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

38 Præuaricatores autem excindentur ſimul: finis impiorũ exitiũ. 39 Redemptio autẽ iuſtorum à conſpectu Dñi: fortitudo eorũ in tem-
pore anguſtiæ. 40 Et auxiliatus eſt eis Dñs & liberauit eos: eruit eos à ſceleratis, & redemit eos, quoniam ſperauerunt in verbo eius.
1 Canticum Dauidis in memoriam. PSAL. XXXVIII.
DOmine ne in furore tuo arguas me, neque in ira tua caſtiges me. 3 Quoniam ſagittæ tuæ irruerunt in me, & manſit ſuper me vulnus
manus tuæ. 4 Non eſt ſanitas in corpore meo propter iram tuam: non eſt pax in membris meis propter peccatum meum. 5 Quoniam
iniquitates meæ tranſierunt ſuper caput meum: quaſi onus graue grauiores fuerunt meipſo. 6 Computruerunt & tabuerunt cicatrices
meæ propter ſtultitiam meam. 7 Recuruus factus ſum, & inclinatus maiorem in modum: tota die atratus inceſſi. 8 Quoniam
lumbi mei impleti ſunt combuſtione: & non eſt ſanitas in corpore meo. 9 Confractus ſum & humiliatus ſum vehementer: ſtrepitum
edi præ tumultu cordis mei. 10 Domine coram te omne deſiderium meum; & ſuſpirium meum à te non eſt abſconditum. 11 Cor
meum horruit; dereliquit me virtus mea, & lumen oculorum meorum: atque eidem ipſi non ſunt mecum. 12 Amici mei & proxi-
mi mei è regione vulneris mei ſteterunt: propinqui verò mei procul conſtiterunt. 13 Et fecerunt laqueos quærentes animam meam:
& quærentes malum meum, locuti ſunt mendacium: & dolum quotidie loquuntur. 14 Ego verò quaſi obſurduiſſem, non audiebam:
& ſicut mutus qui non aperit os ſuum. 15 Et fui ſicut vir qui non audiuit à ſeculo; & nõ habens in ore ſuo redargutiones. 16 Quoniam
coram te Domine oraui: tu exaudies Domine Deus meus. 17 Quia dixi, Ne fortè lætentur de me: in commotione pedum meorum
ſuper me magnificati ſunt. 18 Quoniam ego ad exitium paratus ſum: & dolor meus coram me iugiter. 19 Quoniam ſcelus meum nar-
rabo: ſolicitus ero propter peccatum meũ. 20 Et auctores inimicitiæ meæ viui confortati ſunt: & multiplicati ſunt qui oderunt me falſo.

21 * וּמְשַׁלְּמֵי רָעָה תַּחַת טוֹבָה יִשְׂטְנוּנִי תַּחַת רָדְופִי־
22 טוֹב׃ * אַל־תַּעַזְבֵנִי יְהוָה אֱלֹהַי אַל־תִּרְחַק מִמֶּנִּי׃
23 * חוּשָׁה לְעֶזְרָתִי אֲדֹנָי תְּשׁוּעָתִי׃

לט

1 * לַמְנַצֵּחַ לִידִיתוּן מִזְמוֹר לְדָוִד׃
2 * אָמַרְתִּי אֶשְׁמְרָה דְרָכַי מֵחֲטוֹא בִלְשׁוֹנִי
אֶשְׁמְרָה לְפִי מַחְסוֹם בְּעֹד רָשָׁע לְנֶגְדִּי׃
3 * נֶאֱלַמְתִּי דוּמִיָּה הֶחֱשֵׁיתִי מִטּוֹב וּכְאֵבִי נֶעְכָּר׃
4 * חַם־לִבִּי בְּקִרְבִּי בַּהֲגִיגִי תִבְעַר־אֵשׁ דִּבַּרְתִּי
5 בִּלְשׁוֹנִי׃ * הוֹדִיעֵנִי יְהוָה קִצִּי וּמִדַּת יָמַי
מַה־הִיא אֵדְעָה מֶה־חָדֵל אָנִי׃
6 * הִנֵּה טְפָחוֹת נָתַתָּה יָמַי וְחֶלְדִּי כְאַיִן נֶגְדֶּךָ אַךְ
כָּל־הֶבֶל כָּל־אָדָם נִצָּב סֶלָה׃
7 * אַךְ־בְּצֶלֶם יִתְהַלֶּךְ־אִישׁ אַךְ־הֶבֶל יֶהֱמָיוּן
יִצְבֹּר וְלֹא־יֵדַע מִי־אֹסְפָם׃
8 * וְעַתָּה מַה־קִּוִּיתִי אֲדֹנָי תּוֹחַלְתִּי לְךָ הִיא׃
9 * מִכָּל־פְּשָׁעַי הַצִּילֵנִי חֶרְפַּת נָבָל אַל־תְּשִׂימֵנִי׃
10 * נֶאֱלַמְתִּי לֹא אֶפְתַּח־פִּי כִּי אַתָּה עָשִׂיתָ׃
11 * הָסֵר מֵעָלַי נִגְעֶךָ מִתִּגְרַת יָדְךָ אֲנִי כָלִיתִי׃
12 * בְּתוֹכָחוֹת עַל־עָוֹן יִסַּרְתָּ אִישׁ וַתֶּמֶס כָּעָשׁ
חֲמוּדוֹ אַךְ הֶבֶל כָּל־אָדָם סֶלָה׃
13 * שִׁמְעָה תְפִלָּתִי יְהוָה וְשַׁוְעָתִי הַאֲזִינָה אֶל־
דִּמְעָתִי אַל־תֶּחֱרַשׁ כִּי גֵר אָנֹכִי עִמָּךְ תּוֹשָׁב
כְּכָל־אֲבוֹתָי׃
14 * הָשַׁע מִמֶּנִּי וְאַבְלִיגָה בְּטֶרֶם אֵלֵךְ וְאֵינֶנִּי׃

מ

1 * לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד מִזְמוֹר׃ * קַוֹּה קִוִּיתִי יְהוָה
2 וַיֵּט אֵלַי וַיִּשְׁמַע שַׁוְעָתִי׃

21 *Et qui reddunt malum pro bono, aduerſa-*
bantur mihi: quoniam ſequebar bonum.
22 *Ne derelinquas me Domine Deus meus,*
23 *ne elongeris à me.* * *Feſtina in auxiliũ meum,*
Domine ſalutis meæ.

1 * *Victori pro Idithun Pſalmus Dauid.*
XXXIX.
2 DIxi, *Cuſtodiam vias meas, ne peccem in*
lingua mea. Cuſtodiam os meum ſilentio,
3 *donec eſt impius contra me.* * *Obmutui ſilen-*
tio, tacui de bono: & dolor meus conturbatus
4 *eſt.* * *Jncaluit cor meum in medio mei, in me-*
ditatione mea incenſus ſum igni: locutus ſum lin-
gua mea.
5 * *Oſtende mihi Domine finem meum, &*
menſuram dierum meorum quæ ſit, vt ſciam
quid mihi deeſt.
6 * *Ecce breues poſuiſti dies meos, & vita*
mea quaſi non ſit in conſpectu tuo: omnia enim
vanitas omnis homo ſubſiſtens. Semper.
7 * *Tantum in imagine ambulat homo, tantũ*
fruſtra conturbatur: congregat, & ignorat cui
dimittat ea.
8 * *Nunc ergo quid expecto? Domine præſto-*
latio mea tu es.
9 * *Ab omnibus iniquitatibus meis libera me:*
opprobrium ſtulto ne ponas me.
10 * *Obmutui, non aperui os meum: quia tu fe-*
11 *ciſti.* * *Tolle à me plagas tuas: à contentione*
manus tuæ ego conſumptus ſum.
12 * *Jn increpationibus pro iniquitate cor-*
ripuiſti virum: & poſuiſti quaſi tineam deſide-
rabilia eius: veruntamen vanitas omnis homo,
13 *Semper.* * *Audi orationem meam Domine, &*
clamorem meum exaudi, ad lachrymam meam
ne obſurdeſcas, quia aduena ego ſum apud te &
peregrinus ſicut omnes patres mei.
14 * *Parce mihi vt rideam, antequam vadam*
& non ſubſiſtam.

1 * *Victori Dauid, Pſalmus.* XL.
2 EXpectans expectaui Dominũ, & *inclinatus*
eſt ad me, & exaudiuit clamorem meum.

תרגום

21 וּפָרְעִין בִּישָׁא חְלוּפֵי טַבְתָא מַשְׂטְנָן לִי חְלוּפֵי דְרְדִפֵית טָב׃ 22 לָא תִשְׁבְּקִנַנִי יְיָ אֱלָהִי לָא תִרְחֵק מִנִי׃ 23 זְרִיז לְסִיוּעִי יְיָ פְּרָקְנִי׃

לט

1 לְשַׁבָּחָא עַל מַטְרַת בֵּית מַקְדְשָׁא עַל פְּמָא דִידוּתוּן תֻּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד׃ 2 אֲמָרֵת אֶנְטוֹר אוֹרְחַי מִלְמֶחְטֵי בְלִישָׁנִי אֶנְטוֹר לְפוּמִי
זְמָמָא כַּד אִית רַשִׁיעָא לְקִבְלִי׃ 3 אִתְאַלְמֵת שְׁתִיקִית בְּטֵלֵת מִפִּתְגָמֵי אוֹרַיְתָא מְטוּל הֵיכְנָא כֵיבִי מְסַרְטִיט׃ 4 רְתַח לִבִּי בְגוּשְׁמִי
בִּרְנָנֵי תִבְעַר אֶשָּׁתָא מַלֵּלֵת בְּלִישָׁנִי׃ 5 אוֹדַע יָתִי יְיָ סוֹפִי וּמַשְׁחָתָא דְיוֹמַי מְנָא אִינוּן אֶדַע אֵימָתַי פָּסִיק מֵעָלְמָא אֲנָא׃
6 הָא קְלִילִין סַדַּרְתָּ יוֹמַי וְגוּשְׁמִי כְלָמָא לְקִבְלָךְ בְּרַם כְּלָא לְלָמָא חֲשִׁיבִין בְּרַם כֻּלְהוֹן צַדִּיקַיָּא קַיְמִין לְעָלַם׃ 7 בְּרַם בִּדְיוּקְנָא
דַייָ מְהַלֵּךְ גְבַר בְּרַם לְלָמָא מִשְׁתַּגְשִׁין כָּנֵשׁ וְלָא חַכִּים מְטוּל מְנָא כַנְשִׁינוּן׃ 8 וּכְדֵין מְנָא סַבְרֵת יְיָ אוֹרִיכוּתִי לְוָתָךְ הִיא׃
9 מִכֻּלְהוֹן מְרוֹדַי פְּצָא יָתִי חִסּוּדֵי סִכְלָא לָא תְשַׁוֵי עֲלַי׃ 10 אִתְאַלְמֵת וְלָא אֶפְתַח פּוּמִי מְטוּל דְאַתְּ עֲבַדְתָּא׃
11 אַעְדֵי מֵעֲלַי מַכְתָּשָׁךְ מִכּוּחַת גְבוּרַת יְדָךְ אֲנָא שֵׁיצִיתִי׃ 12 בְּמַסְכְּנוּתָא עַל חוֹבָא אַתְּ רָדֵי בַר נָשָׁא וּמַסְיַת הֵיךְ זָחִיל
עֻשְׁתֵּיהּ בְּרַם לְלָמָא כָּל בַּר נַשׁ לְעָלְמִין׃ 13 קַבֵּל צְלוֹתִי יְיָ וּלְבָעוּתִי אַצִּית וּלְדִמְעָתִי לָא תִשְׁתּוֹק אֲרוּם הֵיךְ גִּיוֹרָא אֲנָא גַבָּךְ תּוֹתָבָא
הֵיךְ כֻּלְהוֹן אֲבָהָתִי׃ 14 אַשְׁלֵי מִנִי וְאֵיזִיל עַד לָא אֵהָךְ וְלָא אִיתָי׃

מ

1 לְשַׁבָּחָא לְדָוִד תֻּשְׁבַּחְתָּא׃ 2 מִסְבַּר סַבְרֵת יְיָ וְאַצְלָא לְוָתִי וְקַבֵּל בָּעוּתִי׃

*Qui retribuunt mihi mala pro bonis, 21
detrahebant mihi, quoniam ſequebar bo-
nitatem. * Ne derelinquas me Domine 22
Deus meus: ne diſceſſeris à me.
*Intende in adiutorium meum, Do- 23
mine ſalutis meæ.
In finem *Idithun canticum Dauid. 1

PSAL. XXXVIII.

DIxi, Cuſtodiam vias meas: vt non de- 2
linquam in lingua mea. Poſui ori meo
cuſtodiam, cùm conſiſteret peccator aduer
ſum me. * Obmutui & humiliatus ſum, & 3
ſilui à bonis: & dolor meus renouatus eſt.
*Concaluit cor meum intra me, & in 4
meditatione mea exardeſcet ignis. Locu-
tus ſum in lingua mea, *Notum fac mihi 5
Dñe finem meũ, & numerum dierũ meo-
rum quis eſt? vt ſciã quid deſit mihi. *Ecce 6
+veteres poſuiſti dies meos: & ſubſtantia
mea tanquam nihilum ante te. Verun-
tamen vniuerſa vanitas: omnis homo vi-
uens. *⁎Quamquã in imagine pertranſit 7
homo: ⁎ tamen fruſtra conturbatur. The-
ſaurizat, & ignorat cui congregabit ea.
*Et nunc quæ expectatio mea? nón- 8
ne Dominus? & ſubſtãtia mea apud te eſt.
*Ab omnibus iniquitatibus meis erue 9
me: opprobrium inſipienti dediſti me.
*Obmutui & nõ aperui os meũ, quoniã 10
tu feciſti. *Amoue à me plagas tuas. à for- 11
titudine enim manus tuę ego defeci: *In 12
increpationibus propter iniquitatẽ, corri-
puiſti hominem. Et tabeſcere feciſti ſicut
aranеam animam eius: veruntamen vanè
+omnis homo. *Exaudi orationem 13
meam Domine, & deprecationem meam;
auribus percipe lachrymas meas: ne ſileas:
qm̃ aduena ego ſum apud te, & peregrin⁹,
ſicut omnes patres mei. *Remitte mihi, vt 14
refrigerer prius q̃ abeã, & amplius nõ ero.
In finem Pſalmus Dauid. 1

XXXIX.

EXpectans expectaui Dominum, & in- 2
tendit mihi. et exaudiuit preces meas.

21 *οἱ ἀνταποδιδόντες μοι κακὰ ἀντὶ ἀγαθῶν, ἐνδιέ-
βαλλόν με, ἐπεὶ κατεδίωκον ἀγαθωσύνην.
22 *μὴ ἐγκαταλίπῃς με κύριε ὁ θεός μου, μὴ ἀποστῇς ἀπ'
23 ἐμοῦ. *πρόσχες εἰς τὴν βοήθειάν μου κύριε τῆς σωτηρίας μου.
1 *Εἰς τὸ τέλος τῷ ἰδιθοὺμ ᾠδὴ τῷ δαυίδ. λή.
2 *Εἶπα, φυλάξω τὰς ὁδούς μου, τοῦ μὴ ἁμαρτάνειν με
ἐν γλώσσῃ μου. ἐθέμην τῷ στόματί μου φυλακὴν, ἐν τῷ
συστῆναι τὸν ἁμαρτωλὸν ἐναντίον μου.
3 *ἐκωφώθην καὶ ἐταπεινώθην, καὶ ἐσίγησα ἐξ ἀγαθῶν,
καὶ τὸ ἄλγημά μου ἀνεκαινίσθη.
4 *ἐθερμάνθη ἡ καρδία μου ἐντός μου, καὶ ἐν τῇ μελέ-
τῃ μου ἐκκαυθήσεται πῦρ. ἐλάλησα ἐν γλώσσῃ μου.
5 *γνώρισόν μοι κύριε τὸ πέρας μου, καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν
ἡμερῶν μου τίς ἐστιν; ἵνα γνῶ τί ὑστερῶ ἐγώ.
6 *ἰδοὺ παλαιστὰς ἔθου τὰς ἡμέρας μου, καὶ ἡ ὑπόστασίς
μου ὡσεὶ οὐθὲν ἐνώπιόν σου. πλὴν τὰ σύμπαντα ματαιό-
7 της, πᾶς ἄνθρωπος ζῶν. *μέντοιγε ἐν εἰκόνι διαπο-
ρεύεται ἄνθρωπος, πλὴν μάτην ταράσσεται. θησαυρίζει
8 καὶ οὐ γινώσκει τίνι συνάξει αὐτά. *καὶ νῦν τίς ἡ ὑπομονή
μου, οὐχὶ κύριος; καὶ ἡ ὑπόστασίς μου παρὰ σοῦ ἐστιν.
9 *ἀπὸ πασῶν τῶν ἀνομιῶν μου ῥῦσαί με, ὄνειδος ἄφρο-
10 νι ἔδωκάς με. *ἐκωφώθην καὶ οὐκ ἤνοιξα τὸ στόμα μου,
ὅτι σὺ ἐποίησας.
11 *ἀπόστησον ἀπ' ἐμοῦ τὰς μάστιγάς σου. ἀπὸ γὰρ τῆς
ἰσχύος τῆς χειρός σου ἐγὼ ἐξέλιπον.
12 *ἐν ἐλεγμοῖς ὑπὲρ ἀνομίας ἐπαίδευσας ἄνθρωπον.
καὶ ἐξέτηξας ὡς ἀράχνην τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, πλὴν μά-
την πᾶς ἄνθρωπος.
13 *εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου κύριε καὶ τῆς δεήσεώς
μου· ἐνώτισαι τῶν δακρύων μου. μὴ παρασιωπήσῃς, ὅτι
πάροικος ἐγώ εἰμι παρὰ σοὶ καὶ παρεπίδημος, καθὼς
πάντες οἱ πατέρες μου.
14 *ἄνες μοι, ἵνα ἀναψύξω πρὸ τοῦ με ἀπελθεῖν, καὶ
οὐκέτι οὐ μὴ ὑπάρξω.
1 *Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυίδ. λθ´.
2 *Ὑπομένων ὑπέμεινα τὸν κύριον, καὶ προσέσχε μοι, καὶ
εἰσήκουσε τῆς δεήσεώς μου.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[21] Et qui reddunt malum pro bono, odio me proſequuntur; eò quòd ſequutus ſim bonitatem. [22] Ne derelinquas me Domine Deus meus: ne elongeris à me. [23] Accinge te ad auxilium meum, Domine redemptio mea.

[1] Ad laudandum pro cuſtodia domus ſanctuarij ore Idutun Hymnus Dauidi. PSAL. XXXIX.

DIxi, Obſeruabo vias meas; ne peccem lingua mea: cuſtodiam os meũ freno, quamdiu improbus eſt contra me. [3] Obmutui, tacui, & ceſſaui à verbis Legis; propterea dolor meus conturbatus eſt. [4] Ebullijt cor meum in corpore meo; ob meditationem meam exardeſcet ignis: locutus ſum lingua mea. [5] Notum fac mihi Domine finem meum, & menſuram dierum meorum quanta erit, vt ſciam quando deficiam à ſeculo ego. [6] Ecce leues ordinaſti dies meos, & corpus meum tanquam nihil coram te: propterea omnia nihil reputantur, verùm omnes iuſti viuent in æternũ. [7] Tantùm in imagine Domini ambulat homo: verùm perperam cõturbantur: congregat, & neſcit cui collegerit ea. [8] Nunc autem quid expectaui Domine? ſpes mea in te eſt. [9] Ab omnibus ſceleribus meis libera me; opprobria ſtulti ne poſueris ſuper me. [10] Obmutui, nec aperiam os meum; quoniam tu feciſti. [11] Amoue à me plagam tuam: à percuſſione potentiæ manus tuæ, ego conſumptus ſum. [12] Correptione ob ſcelus tu caſtigas hominem: & liquefactum eſt inſtar limacis corpus eius: profectò nihil eſt omnis homo ſemper. [13] Suſcipe orationem meam Domine, & ad petitionem meam auſculta: & ad lachrymas meas ne ſileas, quoniam veluti peregrinus ego ſum apud te, & aduena ſicut omnes patres mei. [14] Dimitte me, & abibo, antequam vadam, & non ſubſiſtam.

[1] Ad laudandum Dauidi Hymnus. PSAL. XL.

EXpectando expectaui Dominum; & inclinauit ad me, & ſuſcepit deprecationem meam.

3 * וַיַּעֲלֵנִי מִבּוֹר שָׁאוֹן מִטִּיט הַיָּוֵן וַיָּקֶם עַל־סֶלַע
רַגְלַי כּוֹנֵן אֲשֻׁרָי ׃
4 * וַיִּתֵּן בְּפִי שִׁיר חָדָשׁ תְּהִלָּה לֵאלֹהֵינוּ יִרְאוּ
רַבִּים וְיִירָאוּ וְיִבְטְחוּ בַּיהוָה ׃
5 * אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר אֲשֶׁר־שָׂם יְהוָה מִבְטַחוֹ וְלֹא־
פָנָה אֶל־רְהָבִים וְשָׂטֵי כָזָב ׃
6 * רַבּוֹת עָשִׂיתָ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהַי נִפְלְאֹתֶיךָ
וּמַחְשְׁבֹתֶיךָ אֵלֵינוּ אֵין עֲרֹךְ אֵלֶיךָ אַגִּידָה וַאֲדַבֵּרָה
עָצְמוּ מִסַּפֵּר ׃
7 * זֶבַח וּמִנְחָה לֹא חָפַצְתָּ אָזְנַיִם כָּרִיתָ לִּי עוֹלָה
וַחֲטָאָה לֹא שָׁאָלְתָּ ׃
8 * אָז אָמַרְתִּי הִנֵּה־בָאתִי בִּמְגִלַּת־סֵפֶר כָּתוּב
9 עָלָי ׃ * לַעֲשׂוֹת־רְצוֹנְךָ אֱלֹהַי חָפָצְתִּי וְתוֹרָתְךָ
בְּתוֹךְ מֵעָי ׃
10 * בִּשַּׂרְתִּי צֶדֶק בְּקָהָל רָב הִנֵּה שְׂפָתַי לֹא
אֶכְלָא יְהוָה אַתָּה יָדָעְתָּ ׃
11 * צִדְקָתְךָ לֹא־כִסִּיתִי בְּתוֹךְ לִבִּי אֱמוּנָתְךָ
וּתְשׁוּעָתְךָ אָמָרְתִּי לֹא־כִחַדְתִּי חַסְדְּךָ וַאֲמִתְּךָ
12 לְקָהָל רָב ׃ * אַתָּה יְהוָה לֹא־תִכְלָא רַחֲמֶיךָ
מִמֶּנִּי חַסְדְּךָ וַאֲמִתְּךָ תָּמִיד יִצְּרוּנִי ׃
13 * כִּי אָפְפוּ־עָלַי רָעוֹת עַד־אֵין מִסְפָּר הִשִּׂיגוּנִי
עֲוֺנֹתַי וְלֹא־יָכֹלְתִּי לִרְאוֹת עָצְמוּ מִשַּׂעֲרוֹת רֹאשִׁי
וְלִבִּי עֲזָבָנִי ׃
14 * רְצֵה יְהוָה לְהַצִּילֵנִי יְהוָה לְעֶזְרָתִי חוּשָׁה ׃
15 * יֵבֹשׁוּ וְיַחְפְּרוּ יַחַד מְבַקְשֵׁי נַפְשִׁי לִסְפּוֹתָהּ
יִסֹּגוּ אָחוֹר וְיִכָּלְמוּ חֲפֵצֵי רָעָתִי ׃
16 * יָשֹׁמּוּ עַל־עֵקֶב בָּשְׁתָּם הָאֹמְרִים לִי הֶאָח
הֶאָח ׃
17 * יָשִׂישׂוּ וְיִשְׂמְחוּ בְּךָ כָּל־מְבַקְשֶׁיךָ יֹאמְרוּ
תָמִיד יִגְדַּל יְהוָה אֹהֲבֵי תְּשׁוּעָתֶךָ ׃

3 * *Et eduxit me de lacu ſonitus, de luto cæni; & ſtatuit ſuper petram pedes meos, ſtabiliuit greſſus meos.*
4 * *Et dedit in ore meo canticum nouum, laudem Deo noſtro: videbunt multi, & timebunt, & ſperabunt in Domino.*
5 * *Beatus vir qui poſuit Dominum confidentiam ſuam, & non eſt auerſus ad ſuperbias pompaſque mendacij.*
6 * *Multa feciſti tu Domine Deus meus mirabilia tua, & cogitationes tuas pro nobis; non inuenio ordinē coram te. Si narrare voluero & numerare, plura ſunt quàm vt narrari queant.*
7 * *Victimam & oblationem noluiſti, aures fodiſti mihi: holocauſtū & pro peccato non petiſti.*
8 * *Tunc dixi, Ecce venio, in volumine libri ſcriptum eſt de me.*
9 * *Vt facerem placitum tibi Deus meus volui: & legem tuam in medio ventris mei.*
10 * *Annunciaui iuſtitiam in eccleſia multa: ecce labia mea non prohibebo, Domine tu noſti.*
11 * *Iuſtitiam tuam non abſcondi in medio cordis mei, fidem tuam & ſalutare tuum dixi: non abſcondi miſericordiam tuam & veritatem tuam in eccleſia multa.*
12 * *Tu Domine non prohibebis miſericordias tuas à me: miſericordia tua & veritas tua iugiter ſeruabunt me.*
13 * *Circumdederunt enim me mala, quorum non eſt numerus: comprehenderunt me iniquitates meæ & non potui videre; plures factæ ſunt quàm capilli capitis mei, & cor meum dereliquit me.*
14 * *Placeat tibi Domine vt liberes me. Domine ad adiuuandum me feſtina.*
15 * *Confundantur & reuereantur ſimul quærentes animam meam vt auferant eam. conuertantur retrorſum & confundantur qui volunt mihi mala.*
16 * *Pereant poſt confuſionem ſuam, qui dicunt mihi, Vah vah.*
17 * *Gaudeant & lætentur in te, qui quærunt te: dicāt iugiter, Magnificetur Dominus, qui diligunt ſalutare tuum.*

תרגום

3 וְאַסְקַנִי מִגּוֹב אִתְרַגּוֹשְׁתָּא וּמִן כַּסְיָאן טִשְׁטוּשָׁא וַאֲקִים עַל כֵּיפָא רַגְלַי תַּקֵּן אִסְתְּוָרַי ׃
4 וְסַדַּר בְּפֻמִּי שְׁבַח חֲדַת תֻּשְׁבַּחְתָּא קֳדָם אֱלָהָנָא יֶחֱמוּן סַגִּיעִין וְיִדְחֲלוּן וִיסוֹבְרוּן עַל מֵימְרָא דַיְיָ ׃ 5 טוּבוֹהִי דְגַבְרָא דְשַׁוִּי יְיָ
רְחָצְנֵהּ וְלָא אִסְתַּכַּל לְוַת סָרְבָנַיָּא וּמְמַלְּלֵי כַדְבוּתָא ׃ 6 סַגִּיעִין נִיסַיָּא דַעֲבַדְתְּ אַנְתְּ יְיָ אֱלָהִי פְּרִישָׁתָךְ וְרַעְיוֹנָךְ לְוָתָנָא לֵית אֶפְשַׁר
לְסַדָּרָא לְוָתָךְ תֻּשְׁבַּחְתָּךְ אַתְנֵי וַאֲמַלֵּל תַּקִּיפוּ מִלְּחַוָּאָה ׃ 7 נִיכְסָא וְדוּרְנִיתָא לָא צְבֵיתָא אוּדְנִין לַאֲצָתָא פְּרָקָנָךְ כְּרֵיתָא לִי עֲלָתָא
וְקֻרְבַּן חַטָּאתָא לָא שְׁאֵלְתָּא ׃ 8 הֵידַיִן אֲמָרֵית הָא עֲלֵית לְחַיֵּי עָלְמָא כַּד אֶעְסוֹק בִּמְגִילְתָא דְּסֵפֶר אוֹרַיְתָא דְאִתְכְּתִיבָא אִמְטוּלְתִי ׃
9 לְמֶעְבַּד רְעוּתָךְ אֱלָהִי רְעֵיתִי וְאוֹרַיְתָךְ בִּמְצַע מְעַיַּי ׃ 10 בַּשְּׂרֵית צִדְקָא בִּכְנִישְׁתָּא רַבָּא הָא שִׂפְוָתַי לָא אֶמְנַע יְיָ אַתְּ חַכִּימְתָּ ׃
11 צִדְקָתָךְ לָא טַמְּרֵית בְּגוֹ לִבִּי קוּשְׁטָךְ וּפֻרְקָנָךְ אֲמָרֵית לָא כַּסֵּיתִי טֵיבוּתָךְ וְהֵימָנוּתָךְ לִקְהָלָא רַבָּא ׃
12 בְּגְלַל הֵיכְנָא אַתְּ יְיָ לָא תִמְנַע רַחֲמָךְ מִנִּי טוּבָךְ וְקוּשְׁטָךְ תְּדִירָא יִנְטְרַנַּנִי ׃
13 אֲרוּם חֲכַפוּ עֲלַי בִּישָׁן עַד דְּלֵית מִנְיָן אַדְבִּיקוּ יָתִי חוֹבַי וְלָא יְכֵלֵת לְמֶחֱמֵי תַּקִּיפוּ מִן בִּינְתֵי רֵישִׁי וְרַעְיוֹנִי שְׁבַק יָתִי ׃
14 אִתְרְעֵי יְיָ לְמִפְצָא יָתִי יְיָ לְסִיּוּעִי זְרִיז ׃
15 יִבְהֲתוּן וְיִתְחַסְּדוּן כַּחֲדָא תָּבְעֵי נַפְשִׁי לְמִגְמְרַהּ יְזוּרוּן לַאֲחוֹרָא וְיִכְסְפוּן דְּצָבְיָן בִּישְׁתִי ׃ 16 יִתְבַּיְרוּן מְטוּל בַּהֲתֵהוֹן
דְּאָמְרִין לִי חֲדֵינָא עַל תַּבְרֵהּ חֲדֵינָא עַל סְגוּפֵהּ ׃ 17 יֶחֱדוּן וְיִדוּצוּן בְּמֵימְרָךְ כָּל בָּעָךְ וְיֵימְרוּן תְּדִירָא יִסְגֵּי חֵילָא דַיְיָ דְרָחֲמִין פֻּרְקָנָךְ ׃

*Et eduxit me de lacu miſeriæ, & de 3
luto fæcis. Et ſtatuit ſuper petram pedes
meos,& direxit greſſus meos. *Et im- 4
miſit in os meum canticum nouum, car-
men Deo noſtro. Videbunt multi & time-
bunt,& ſperabunt in Domino. *Beatus 5
vir, cuius eſt nomen Domini ſpes eius, &
nó reſpexit in vanitates & inſanias falſas.
*Multa feciſti tu Domine Deus meus 6
mirabilia tua, & cogitationibus tuis, non
eſt qui ſimilis ſit tibi. Annunciaui & locu-
tus ſum: multiplicati ſunt ſuper numerũ.
*Sacrificium & oblationem noluiſti; 7
*corpus autẽ perfeciſti mihi. Holocauſta
& pro peccato non poſtulaſti.
*Tunc dixi, Ecce venio. In capite libri 8
ſcriptum eſt de me: *Vt facerem volun- 9
tatem tuam, Deus meus volui, & legem
tuam in medio ventris mei. *Annunciaui 10
iuſtitiam in eccleſia magna: ecce labia mea
non prohibebo, Domine tu ſciſti.
*Iuſtitiam tuam non abſcondi in cor- 11
de meo; veritatem tuam & ſalutare tuum
dixi. Non abſcondi miſericordiam tuam,
& veritatem tuam à concilio multo.
*Tu autem Domine ne longè facias mi 12
ſerationes tuas à me: miſericordia tua &
veritas tua ſemper ſuſceperunt me.
*Quoniam circundederunt me mala, 13
quorum non eſt numerus; comprehende-
runt me iniquitates meæ, & non potui vt
viderem. Multiplicatæ ſunt ſuper capillos
capitis mei,& cor meum dereliquit me.
*Cõplaceat *Domine vt eruas me: Do- 14
mine ad adiuuandum me reſpice.
*Confundantur & reuereantur ſimul 15
qui quærunt animam meam, vt auferant
eam. Auertantur retrorſum & reuereantur
qui volunt mihi mala. *Ferant confe- 16
ſtim confuſionem ſuam, qui dicunt mihi,
Euge euge. *Exultent & lætentur ſuper 17
te omnes quærentes te Domine. Et dicant
ſemper, Magnificetur Dominus, qui dili-
gunt ſalutare tuum.

3 καὶ ἀνήγαγέ με ἐκ λάκκου ταλαιπωρίας, καὶ ἀπὸ
πηλοῦ ἰλύος. καὶ ἔστησεν ἐπὶ πέτραν τοὺς πόδας μου, καὶ
κατεύθυνε τὰ διαβήματά μου.
4 καὶ ἐνέβαλεν εἰς τὸ στόμα μου ᾆσμα καινὸν, ὕμνον
τῷ θεῷ ἡμῶν. ὄψονται πολλοὶ καὶ φοβηθήσονται, καὶ ἐλπιοῦσιν
5 ἐπὶ κύριον. μακάριος ἀνὴρ, οὗ ἐστι τὸ ὄνομα κυρίου
ἐλπὶς αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐπέβλεψεν εἰς ματαιότητας καὶ μα-
νίας ψευδεῖς. πολλὰ ἐποίησας σὺ κύριε ὁ θεός μου
τὰ θαυμάσιά σου, καὶ τοῖς διαλογισμοῖς σου οὐκ ἔστι τις
ὁμοιωθήσεταί σοι. ἀπήγγειλα καὶ ἐλάλησα, ἐπληθύνθη-
σαν ὑπὲρ ἀριθμόν.
7 θυσίαν καὶ προσφορὰν οὐκ ἠθέλησας, σῶμα δὲ κα-
τηρτίσω μοι. ὁλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ
ἐζήτησας.
8 τότε εἶπον, ἰδοὺ ἥκω. ἐν κεφαλίδι βιβλίου γέγραπται
περὶ ἐμοῦ·
9 τοῦ ποιῆσαι τὸ θέλημά σου, ὁ θεός μου ἠβουλήθην καὶ
τὸν νόμον σου ἐν μέσῳ τῆς κοιλίας μου.
10 εὐηγγελισάμην δικαιοσύνην ἐν ἐκκλησίᾳ μεγά-
λῃ, ἰδοὺ τὰ χείλη μου οὐ μὴ κωλύσω, κύριε σὺ ἔγνως.
11 τὴν δικαιοσύνην σου οὐκ ἔκρυψα ἐν τῇ καρδίᾳ μου,
τὴν ἀλήθειάν σου καὶ τὸ σωτήριόν σου εἶπα. οὐκ ἔκρυψα
τὸ ἔλεός σου καὶ τὴν ἀλήθειάν σου ἀπὸ συναγωγῆς πολλῆς.
12 σὺ δὲ κύριε μὴ μακρύνῃς τοὺς οἰκτιρμούς σου ἀπ' ἐμοῦ,
τὸ ἔλεός σου καὶ ἡ ἀλήθειά σου διαπαντὸς ἀντιλάβοιντό μου.
13 ὅτι περιέσχον με κακὰ, ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμός· κατέ-
λαβόν με αἱ ἀνομίαι μου, καὶ οὐκ ἠδυνήθην τοῦ βλέπειν.
ἐπληθύνθησαν ὑπὲρ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς μου, καὶ ἡ
καρδία μου ἐγκατέλιπέ με.
14 εὐδόκησον κύριε τοῦ ῥύσασθαί με, κύριε εἰς τὸ βοηθῆ-
σαί μοι πρόσχες.
15 καταισχυνθείησαν καὶ ἐντραπείησαν ἅμα οἱ ζητοῦν-
τες τὴν ψυχήν μου, τοῦ ἐξᾶραι αὐτήν. ἀποστραφείησαν
εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ καταισχυνθείησαν οἱ θέλοντές μοι κακά.
16 κομισάσθωσαν παραχρῆμα αἰσχύνην αὐτῶν, οἱ λέ-
γοντές μοι εὖγε εὖγε.
17 ἀγαλλιάσθωσαν καὶ εὐφρανθήτωσαν ἐπὶ σοὶ πάντες
οἱ ζητοῦντές σε κύριε. καὶ εἰπάτωσαν διαπαντὸς, μεγα-
λυνθήτω ὁ κύριος, οἱ ἀγαπῶντες τὸ σωτήριόν σου.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[3] Et eduxit me de lacu ſtrepitus, & luto cæni: & ſtatuit ſupra petram pedes meos, ſtabiliuit greſſus meos. [4] Et ordinauit in ore meo canticum nouum, hymnum coram Deo noſtro: videbunt multi & timebunt, & ſperabunt in verbo Domini. [5] Beatus homo qui poſuit Dominum ſpem ſuam: & non reſpexit ad elatos, & loquentes mendacia. [6] Multa ſigna edidiſti tu Domine Deus meus: mirabilia tua, & cogitationes tuæ nobiſcum: impoſſibile eſt ordinare ad te laudem tuam. ſi narrem & loquar, plures ſunt quàm vt indicari poſſint. [7] Immolationem & oblationem noluiſti; aures ad auſcultanda præcepta tua perforaſti mihi; holocauſtum & oblationem peccati non poſtulaſti. [8] Tunc dixi, Ecce ingrediar ad vitam æternam, quando ſtuduero in volumine libri legis quod ſcriptum eſt propter me. [9] Facere voluntatem tuam Deus meus volui; & lex tua in medio viſcerum meorum. [10] Annunciaui iuſtitiam in congregatione magna: ecce labia mea non prohibebo; Domine tu noſti. [11] Iuſtitiam tuam non abſcondi in medio cordis mei; veritatem tuam & redemptionem tuam dixi: non occului bonitatem tuam, & fidem tuam in eccleſia magna. [12] Propterea tu Domine ne prohibeas miſericordiam tuam à me: benignitas tua & veritas tua continuè cuſtodient me. [13] Quoniam circundederunt me mala quæ numerari non poſſunt: comprehenderunt me ſcelera mea, & non potui videre: multiplicata ſunt pluſquam capilli capitis mei, & cogitatio mea deſeruit me. [14] Placeat tibi Domine vt liberes me: Domine ad auxilium meum feſtina. [15] Erubeſcant & opprobrio afficiantur ſimul quærentes animam meam, vt perdant eam: conuertantur retrorſum & pudore offundantur qui deſiderant malum meum. [16] Confundantur propter pudorem ſuum, qui dicunt de me: Gauiſi ſumus deſtructione eius: lætati ſumus ſuper afflictionem eius. [17] Gaudebunt & lætabuntur in verbo tuo omnes qui quærunt te, & dicent ſemper, Magnificetur potentia Domini, qui diligunt ſalutem tuam.

18 וַאֲנִי עָנִי וְאֶבְיוֹן אֲדֹנָי יַחֲשָׁב לִי עֶזְרָתִי וּמְפַלְטִי
אַתָּה אֱלֹהַי אַל־תְּאַחַר׃

מא

1 לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד׃
2 אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל־דָּל בְּיוֹם רָעָה יְמַלְּטֵהוּ
יְהוָה׃
3 יְהוָה יִשְׁמְרֵהוּ וִיחַיֵּהוּ וְאֻשַּׁר בָּאָרֶץ וְאַל־
תִּתְּנֵהוּ בְּנֶפֶשׁ אֹיְבָיו׃
4 יְהוָה יִסְעָדֶנּוּ עַל־עֶרֶשׂ דְּוָי כָּל־מִשְׁכָּבוֹ
הָפַכְתָּ בְחָלְיוֹ׃
5 אֲנִי־אָמַרְתִּי יְהוָה חָנֵּנִי רְפָאָה נַפְשִׁי כִּי־
חָטָאתִי לָךְ׃
6 אוֹיְבַי יֹאמְרוּ רַע לִי מָתַי יָמוּת וְאָבַד שְׁמוֹ׃
7 וְאִם־בָּא לִרְאוֹת שָׁוְא יְדַבֵּר לִבּוֹ יִקְבָּץ־אָוֶן
לוֹ יֵצֵא לַחוּץ יְדַבֵּר׃
8 יַחַד עָלַי יִתְלַחֲשׁוּ כָּל־שֹׂנְאָי עָלַי יַחְשְׁבוּ
רָעָה לִי׃ 9 דְּבַר־בְּלִיַּעַל יָצוּק בּוֹ וַאֲשֶׁר שָׁכַב
לֹא־יוֹסִיף לָקוּם׃
10 גַּם־אִישׁ שְׁלוֹמִי אֲשֶׁר־בָּטַחְתִּי בוֹ אוֹכֵל
לַחְמִי הִגְדִּיל עָלַי עָקֵב׃
11 וְאַתָּה יְהוָה חָנֵּנִי וַהֲקִימֵנִי וַאֲשַׁלְּמָה לָהֶם׃
12 בְּזֹאת יָדַעְתִּי כִּי־חָפַצְתָּ בִּי כִּי לֹא־יָרִיעַ אֹיְבִי
13 עָלָי׃ וַאֲנִי בְּתֻמִּי תָּמַכְתָּ בִּי וַתַּצִּיבֵנִי לְפָנֶיךָ
לְעוֹלָם׃
14 בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מֵהָעוֹלָם וְעַד
הָעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן׃

מב

1 לַמְנַצֵּחַ מַשְׂכִּיל לִבְנֵי־קֹרַח׃
2 כְּאַיָּל תַּעֲרֹג עַל־אֲפִיקֵי־מָיִם כֵּן נַפְשִׁי תַעֲרֹג
אֵלֶיךָ אֱלֹהִים׃

18 *Ego autem ſum egenus & pauper: Dominus ſollicitus erit pro me, auxilium meum & ſalutare meum tu es: Deus meus ne moreris.*

1 *Pro victoria Pſalmus Dauid.*

XLI.

2 *Beatus qui intelligit ſuper pauperem, in die mala liberabit eum Dominus.*
3 *Dominus cuſtodiet eum & viuificabit eum, & beatus erit in terra, & non tradet eum animæ inimicorum ſuorum.*
4 *Dominus confortabit eum in lecto infirmitatis: totum ſtratum eius vertiſti in ægrotatione ſua.*
5 *Ego dixi, Domine miſerere mei: ſana animam meam, quia peccaui tibi.*
6 *Inimici mei loquuntur malum mihi, Quando morietur & peribit nomen eius?*
7 *Et ſi venerit vt viſitet, vana loquetur, cor eius congregabit iniquitatem ſibi; egrediens foras detrahet.*
8 *Similiter aduerſum me murmurabant omnes odientes me, contra me cogitabant malum mihi.*
9 *Verbum impietatis infundebant ſibi, Qui dormiuit non addet vt reſurgat.*
10 *Sed & homo pacificus meus in quo habui fiduciam, qui mãducabat panem meum, leuauit contra me plantam.*
11 *Sed tu Domine miſerere mei, & leua me vt reddam eis.*
12 *In hoc cognoui quòd velis me, quia non inſultabit inimicus meus mihi.*
13 *Ego autem in ſimplicitate mea adiutus ſum à te, & ſtatues me ante faciem tuam in perpetuum.*
14 *Benedictus Dominus Deus Iſrael à ſeculo, & vſque in ſeculum: Amen & amen.*

1 *Pro victoria doctiſſimi filiorum Core.*

PSAL. XLII.

2 *Sicut ceruus deſiderat ad fontes aquarum, ſic anima mea deſiderat ad te Deus.*

תרגום

18 וַאֲנָא עַנְיָא וַחֲשִׁיכָא יְיָ יַחְשַׁב טַב לִי סִיוּעִי וְשֵׁיזָבוּתִי אַתְּ אֱלָהִי לָא תְּאַחַר׃

מא

1 לְשַׁבָּחָא תֻּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד׃
2 טוּבוֹהִי דְמַשְׂכִּיל לְעַנְיָנֵי דְמִסְכְּנָא לְרַחֲמוּתֵהּ בְּיוֹם בִּישׁוּתֵהּ יְשֵׁזְבִנֵּהּ יְיָ׃ 3 יְיָ יִנְטְרִנֵּהּ וִיחַיִּנֵּהּ וְיוֹטְבִנֵּהּ בְּאַרְעָא
וְלָא תִמְסְרִנֵּהּ בִּרְעוּת בַּעֲלֵי דְבָבוֹהִי׃ 4 מֵימְרָא דַיְיָ יְסַיְעִנֵּהּ בְּחַיּוֹהִי וְיִתְגְּלֵי לֵהּ עַל שִׁיווּי מַרְעֵהּ כָּל מִשְׁכְּבֵהּ אֲפֵכְתָּ בְּעִדָּן מַרְעֵהּ וְאַכְסַנְתֵּהּ׃
5 אֲנָא אֲמָרֵית יְיָ חוּס עֲלַי אַסֵּי נַפְשִׁי אֲרוּם חָבֵת קֳדָמָךְ׃ 6 בַּעֲלֵי דְבָבַי יֵימְרוּן בִּישׁ עֲלַי אֵימָתַי יְמוּת וְיֵיבַד שְׁמֵהּ׃
7 וְכַד יֵיתֵי לְמִקְבַּל אַפֵּי שִׁקְרָא יְמַלֵּל בִּרְעִיוֹנֵהּ יִכְנֵף עֵילָא לֵהּ יִפּוֹק לְשׁוּקָא יְמַלֵּל׃ 8 כַּחֲדָא עֲלַי מְמַלְּלִין בַּחֲשַׁאי כָּל סָנְאַי עֲלַי
חָשְׁלִין בִּישְׁתָא לִי׃ 9 מְמַלֵּל טְלוּמָא וְרַשִׁיעַ יַתִּיךְ בֵּהּ וְיֵימַר דֵּין מְרַע לָא יוֹסִיף לְמֵיקָם׃ 10 אוּף גְּבַר דְּתָבַע שְׁלָמִי דְּאִתְרְחֲצֵית
עֲלוֹהִי סְבַרֵי סְעוּדְתִּי בְּרַם הוּא אִתְרַבְרַב עֲלַי לְחַכְּמָא׃ 11 וְאַתְּ יְיָ חוּס עֲלַי וְאוֹקִימְנִי מִן מַרְעִי וְאֶפְרַע לְהוֹן׃
12 בְּהָדָא יְדַעְת אֲרוּם אִתְרְעִיתָ בִּי אֲרוּם לָא יִתְגַּבַּר בְּעֵל דְּבָבִי עֲלַי לְאַבְאָשָׁא׃
13 וַאֲנָא בִשְׁלֵמוּתִי סְעַדְתָּא בִי וְאוֹקִימְתַּנִי קֳדָמָךְ לְעָלַם׃
14 בְּרִיךְ שְׁמֵהּ דַיְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל מֵעָלְמָא הָדֵין וְעַד עָלְמָא דְאָתֵי וְיֵימְרוּן צַדִּיקַיָּא אָמֵן וְאָמֵן׃

מב

1 לְשַׁבָּחָא בְּשִׂכְלָא טָבָא עַל יְדֵיהוֹן דִּבְנֵי קֹרַח׃ 2 הֵיךְ אַיְלָא דִּי מְרַגֵּג עַל פְּצִידֵי מַיָּא הֵיךְ נַפְשִׁי מְרַגְּגָא לְוָתָךְ אֱלֹהִים׃

*Ego autem mendicus ſum & pauper: 18
Dominus ſollicitus *erit mei. Adiutor
meus & protector meus es tu Deus meus,
ne tardaueris.

*In finem Pſalmus Dauid. XL. 1

BEatus qui intelligit ſuper egenum & 2
pauperem: in die mala liberabit eum
Dominus.
*Dominus conſeruet eum & viuificet 3
eum, & beatum faciat eum in terra, & non
tradat eum in *manus inimicorum eius.
*Dominus opem ferat illi ſuper le- 4
ctum doloris eius: vniuerſum ſtratum eius
verſaſti in infirmitate eius.
*Ego dixi, Domine miſerere mei; ſana 5
animam meam, quia peccaui tibi.
*Inimici mei dixerũt mala mihi, Quan 6
do morietur & peribit nomen eius?
*Et *ingrediebatur vt videret; vana lo- 7
quebatur cor eius, congregauit iniquita-
tem ſibi, egrediebatur foras, & loqueba-
tur in idipſum.
*Aduerſum me ſuſurrabant omnes ini- 8
mici mei, aduerſum me cogitabant mala
mihi. *Verbum iniquũ conſtituerunt ad- 9
uerſum me, Nunquid qui dormit, nõ ad-
ijciet vt reſurgat?
*Et enim homo pacis meæ in quo ſpe- 10
raui, qui edebat panes meos, magnificauit
ſuper me ſupplantationem.
*Tu autem Domine miſerere mei, & 11
reſuſcita me, & retribuam eis.
*In hoc cognoui, quoniam voluiſti me; 12
quoniam non gaudebit inimicus meus ſu
per me. *Me autem propter innocen- 13
tiam ſuſcepiſti, & confirmaſti me in con-
ſpectu tuo in æternum.
*Benedictus Dominus Deus Iſrael, à 14
ſeculo, & *in ſeculum, fiat fiat.

*In finem *in intellectum filijs Core. 1

PSAL. XLI.

QVemadmodum deſiderat ceruus ad 2
fontes aquarum, ita deſiderat anima
mea ad te Deus.

18 *ἐγὼ δὲ πτωχός εἰμι καὶ πένης, κύριος φροντιεῖ μου.
βοηθός μου καὶ ὑπερασπιστής μου εἶ σὺ ὁ θεός μου, μὴ
χρονίσῃς.

1 *Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυίδ. μ'.

2 *Μακάριος ὁ συνιὼν ἐπὶ πτωχὸν καὶ πένητα, ἐν
ἡμέρᾳ πονηρᾷ ῥύσεται αὐτὸν ὁ κύριος.
3 *κύριος διαφυλάξαι αὐτὸν καὶ ζήσαι αὐτόν, καὶ μα-
καρίσαι αὐτὸν ἐν τῇ γῇ, καὶ μὴ παραδῴη αὐτὸν εἰς χεῖρας
ἐχθρῶν αὐτοῦ.
4 *κύριος βοηθήσαι αὐτῷ ἐπὶ κλίνης ὀδύνης αὐτοῦ,
ὅλην τὴν κοίτην αὐτοῦ ἔστρεψας ἐν τῇ ἀρρωστίᾳ αὐτοῦ.
5 *ἐγὼ εἶπα, κύριε ἐλέησόν με, ἴασαι τὴν ψυχήν μου,
ὅτι ἥμαρτόν σοι.
6 *οἱ ἐχθροί μου εἶπον κακά μοι, πότε ἀποθανεῖται καὶ
ἀπολεῖται τὸ ὄνομα αὐτοῦ;
7 *καὶ εἰσεπορεύετο τοῦ ἰδεῖν, μάτην ἐλάλει ἡ καρδία
αὐτοῦ, συνήγαγεν ἀνομίαν ἑαυτῷ, ἐξεπορεύετο ἔξω, καὶ
ἐλάλει ἐπὶ τὸ αὐτό.
8 *κατ' ἐμοῦ ἐψιθύριζον πάντες οἱ ἐχθροί μου, κατ'
ἐμοῦ ἐλογίζοντο κακά μοι.
9 *λόγον παράνομον κατέθεντο κατ' ἐμοῦ, μὴ ὁ κοιμώ-
μενος οὐχὶ προσθήσει τοῦ ἀναστῆναι;
10 *καὶ γὰρ ὁ ἄνθρωπος τῆς εἰρήνης μου ἐφ' ὃν ἤλπισα, ὁ
ἐσθίων ἄρτους μου ἐμεγάλυνεν ἐπ' ἐμὲ πτερνισμόν.
11 *σὺ δὲ κύριε ἐλέησόν με, καὶ ἀνάστησόν με, καὶ ἀνταπο-
δώσω αὐτοῖς.
12 *ἐν τούτῳ ἔγνων, ὅτι τεθέληκάς με, ὅτι οὐ μὴ ἐπιχα-
ρῇ ὁ ἐχθρός μου ἐπ' ἐμέ.
13 *ἐμοῦ δὲ διὰ τὴν ἀκακίαν ἀντελάβου, καὶ ἐβεβαίωσάς
με ἐνώπιόν σου εἰς τὸν αἰῶνα.
14 *εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ ἀπὸ τοῦ αἰῶνος καὶ
εἰς τὸν αἰῶνα· γένοιτο γένοιτο.

1 *Εἰς τὸ τέλος εἰς σύνεσιν τοῖς υἱοῖς κορέ. μα'.

2 *Ὃν τρόπον ἐπιποθεῖ ἡ ἔλαφος ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν
ὑδάτων, οὕτως ἐπιποθεῖ ἡ ψυχή μου πρὸς σὲ ὁ θεός.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

18 Et ego egenus ſum, & pauper: Dominus cogitabit bonum mihi; auxilium meum & liberatio mea tu es: Deus meus ne moreris.

1 Ad laudandum Hymnus Dauidi. XLI.

2 BEatus qui cogitat de rebus pauperis quò miſereatur eius: in die mala liberabit eum Dominus. 3 Dominus cuſtodiet eum & vitam præſtabit ei, & dabit ei beatitudinem in terra: nec tradet illum voluntati auctorum inimicitiæ eius. 4 Verbum Domini adiuuabit eum in vita eius; & apparebit illi ſuper lectum infirmitatis eius: totum ſtratum eius inuertiſti in tempore ægritudinis eius, & corripuiſti eum. 5 Ego dixi, Domine miſerere mei; ſana animam meam quia peccaui coram te. 6 Et aduerſarij mei dicent malum contra me, Quando morietur, & peribit nomen eius? 7 Et cùm venerit vt accipiat faciem, mendacium loquetur in cogitatione ſua: congregabit iniquitatem ſibi; egredietur in plateam; loquetur. 8 Simul contra me loquuntur clam omnes oſores mei contra me, cogitantes malum mihi. 9 Verbum peruerſum & improbum effundet in ſe ipſum; & dicet, Hic qui infirmatur, non addet vt reſurgat. 10 Sed & homo qui quærere *deberet* pacem meam, in quo confidebam, qui comedebat panem meum; etiam magnificauit ſe ſuper me aſtutè. 11 Et tu Domine miſerere mei, & ſuſcita me ab infirmitate mea; & reddam eis. 12 In hoc noui quòd gratus tibi fuerim, quoniam non inualeſcet auctor inimicitiæ meæ ſuper me, vt malè agat. 13 Me verò in integritate mea adiuuiſti; & ſtatuiſti me coram te in perpetuum. 14 Benedictum nomen Domini Dei Iſrael ex hoc ſeculo vſque ad ſeculum venturum; & dicant iuſti, Amen & amen.

1 Ad laudandum in intelligentia bona per manus filiorum Korahh.

PSAL. XLII.

SIcut ceruus deſiderat ad decurſus aquarum; ſic anima mea deſiderat ad te Deus.

3 * צָמְאָה נַפְשִׁי לֵאלֹהִים לְאֵל חָי מָתַי אָבוֹא
וְאֵרָאֶה פְּנֵי אֱלֹהִים :
4 * הָיְתָה־לִּי דִמְעָתִי לֶחֶם יוֹמָם וָלָיְלָה בֶּאֱמֹר
אֵלַי כָּל־הַיּוֹם אַיֵּה אֱלֹהֶיךָ :
5 * אֵלֶּה אֶזְכְּרָה וְאֶשְׁפְּכָה עָלַי נַפְשִׁי כִּי אֶעֱבֹר
בַּסָּךְ אֶדַּדֵּם עַד־בֵּית אֱלֹהִים בְּקוֹל־רִנָּה וְתוֹדָה
הָמוֹן חוֹגֵג :
6 * מַה־תִּשְׁתּוֹחֲחִי נַפְשִׁי וַתֶּהֱמִי עָלָי הוֹחִלִי
לֵאלֹהִים כִּי־עוֹד אוֹדֶנּוּ יְשׁוּעוֹת פָּנָיו :
7 * אֱלֹהַי עָלַי נַפְשִׁי תִשְׁתּוֹחָח עַל־כֵּן אֶזְכָּרְךָ
מֵאֶרֶץ יַרְדֵּן וְחֶרְמוֹנִים מֵהַר מִצְעָר :
8 * תְּהוֹם־אֶל־תְּהוֹם קוֹרֵא לְקוֹל צִנּוֹרֶיךָ כָּל־
מִשְׁבָּרֶיךָ וְגַלֶּיךָ עָלַי עָבָרוּ :
9 * יוֹמָם יְצַוֶּה יְהוָה חַסְדּוֹ וּבַלַּיְלָה שִׁירֹה עִמִּי
תְּפִלָּה לְאֵל חַיָּי :
10 * אוֹמְרָה לְאֵל סַלְעִי לָמָה שְׁכַחְתָּנִי לָמָּה־קֹדֵר
אֵלֵךְ בְּלַחַץ אוֹיֵב :
11 * בְּרֶצַח בְּעַצְמוֹתַי חֵרְפוּנִי צוֹרְרָי בְּאָמְרָם אֵלַי
כָּל־הַיּוֹם אַיֵּה אֱלֹהֶיךָ :
12 * מַה־תִּשְׁתּוֹחֲחִי נַפְשִׁי וּמַה־תֶּהֱמִי עָלָי הוֹחִילִי
לֵאלֹהִים כִּי־עוֹד אוֹדֶנּוּ יְשׁוּעֹת פָּנַי וֵאלֹהָי :

מג

1 * שָׁפְטֵנִי אֱלֹהִים וְרִיבָה רִיבִי מִגּוֹי לֹא־חָסִיד
מֵאִישׁ מִרְמָה וְעַוְלָה תְפַלְּטֵנִי :
2 * כִּי־אַתָּה אֱלֹהֵי מָעוּזִּי לָמָה זְנַחְתָּנִי לָמָּה־קֹדֵר
אֶתְהַלֵּךְ בְּלַחַץ אוֹיֵב :
3 * שְׁלַח־אוֹרְךָ וַאֲמִתְּךָ הֵמָּה יַנְחוּנִי יְבִיאוּנִי אֶל־
הַר־קָדְשְׁךָ וְאֶל־מִשְׁכְּנוֹתֶיךָ :
4 * וְאָבוֹאָה אֶל־מִזְבַּח אֱלֹהִים אֶל־אֵל שִׂמְחַת
גִּילִי וְאוֹדְךָ בְכִנּוֹר אֱלֹהִים אֱלֹהָי :

3 * *Sitiuit anima mea ad Deum fortem viuum: quando veniam & videbo faciem Dei?*
4 * *Fuerunt mihi lachrymæ meæ panis die ac nocte, cùm diceretur mihi tota die, Vbi eſt Deus tuus?*
5 * *Horum recordatus ſum & effudi in me animam meam, quia veniam ad vmbraculum, tacebo vſque ad domum Dei; in voce laudis & confeſſionis multitudinis feſta celebrantis.*
6 * *Quare incuruaris anima mea, & quare conturbas me? expecta Deum, quia adhuc confitebor ei ſalutaribus vultus eius.*
7 * *Deus meus in meipſo anima mea incuruatur: propterea recordabor tui de terra Iordanis & Hermonij de monte minimo.*
8 * *Abyſſus abyſſum vocat in voce cataractarum tuarum: omnes gurgites tui & fluctus tui ſuper me tranſierunt.*
9 * *Per diem mandabit Dominus miſericordiam ſuam, & nocte canticum eius mecum, oratio Deo vitæ meæ.*
10 * *Dicam Deo, Petra mea, quare oblitus es mei? quare triſtis incedo affligente inimico?*
11 * *Cum me interficerent in oſſibus meis, exprobrauerunt mihi hoſtes mei, dicentes mihi tota die, Vbi eſt Deus tuus?*
12 * *Quare incuruaris anima mea, & quare conturbas me? expecta Deum, quoniam adhuc confitebor ei ſalutaribus vultus mei & Deo meo.*

PSAL. XLIII.

1 *IVdica me Deus & diſcerne cauſam meam de gente non ſancta: à viro iniquo & doloſo ſalua me.*
2 * *Tu enim, Deus fortitudinis meæ, quare proieciſti me? quare triſtis incedo affligente inimico?*
3 * *Mitte lucem tuam & veritatem tuam: ipſa ducent me & introducent in montem ſanctum tuum & in tabernacula tua.*
4 * *Et introibo ad altare Dei, ad Deum lætitiam exultationis meæ: & confitebor tibi in cithara Deus Deus meus.*

תרגום

3 צחת נפשי לאלהא תקיפא חייא וקימא אימת אעול ואחמי זיו שכינתא דייי: 4 הות לי דמעתי למברי יימם וליליא כד יימר לי סנאה
כל יומא האן הוא אלהך: 5 אלין נסיא אנא דכר ואישוד עלי רעות נפשי כד אעבר תחות טללא לבלחודי אתחיל במשרין דצדיקי עד
בית מקדשא דייי בקל ביע והודותא אתרגושתא עממין דאתין למחג לירושלם: 6 מה תתמככין נפשי ותרוגשין עלי אוריכי לאלהא
ארום תוב אודי קדמוהי בפורקנא דמן קדמוהי: 7 אלהי עלי נפשי תתמכך מטול היכנא ידכרנך יתבי להלאה מארע ירדנא ויתבי
טורא חרמני ועמא דקבלו אוריתא בטורא דסיני דמכיך וזעיר: 8 תהומא עלאה לתהומא תתאה קרי לקל זלחי מרזביך היכנא
תקיפי לסת מתברייך וגלליך עלי עברו: 9 יימם יפקד ייי טובה ובליליא שבחה עמי צלותא לאלהא דנטר חיי: 10 איימר לאלהא
לסת אנשיתני למה בקבלא איזיל ברחוק בעל דבבא: 11 ברקטלין לי ומפשחין גרמי בזמן דמחסדין יתי מעיקי כד אמרין לי מעיקי
כל יומא האן הוא אלהך: 12 מה תתמככין נפשי ותרוגשין עלי אוריכי לאלהא ארום תוב אודי קדמוהי בפרקנא דמן קדמוהי ארום
הוא אלהי:

מג

1 דון יתי אלהא בדין קשוט ועלך למנצי מצותי מעם לא חסיד מגבר נכיל וטלום תשזבנני: 2 ארי אנת אלהא עשני למה אנשיתני
למה בקבלא איזיל ברחוק בעל דבבא: 3 שדר נהורך והימנותך אנון ידברנני יעילון יתי לטור בית מקדשך ולמדרשי בית שכינתך:
4 ואעול לקרבא קרבנא למדבחא דייי לות אלהא דמנה חדות ביעותי ואודי קדמך בכינרא ייי אלהי:

*Sitiuit anima mea ad Deum fortem 3
viuum. Quãdo veniam & apparebo ante
faciem Dei? *Fuerunt lachrymæ meæ mi- 4
hi panis die ac nocte, dum dicitur mihi
quotidie, vbi eſt Deus tuus? * Hæc recor- 5
datus ſum, & effudi in me animam meam,
quoniam tranſibo in locũ tabernaculi ad-
mirabilis vſque ad domum Dei. In voce
exultationis & confeſſionis ſoni * feſta ce-
lebrantis. *Quare triſtis es anima mea, 6
& quare conturbas me? ſpera in Deo, quo-
niam *confitebor illi, ſalutare vultus mei;
*Et Deus meus. Ad me ipſum anima 7
mea conturbata eſt: propterea memor ero
tui de terra Iordanis & Hermonijm à mõ-
te modico. *Abyſſus abyſſum inuocat in 8
voce cataractarum tuarum. Omnia excel-
ſa tua & fluctus tui ſuper me tranſierunt.
*In die mandabit Dominus miſericor- 9
diam ſuam, & nocte canticum eius apud
me. Oratio Deo vitæ meæ.
*Dicam Deo, Suſceptor meus es. Quare 10
mei oblitus es, & quare contriſtatus ince-
do dum affligit *inimicus? *Dum cõfrin- 11
guntur oſſa mea, exprobrauerũt mihi *ini-
mici mei. Dum dicunt ipſi mihi per ſingu
los dies, Vbi eſt Deus tuus? *Quare triſtis 12
es anima mea, & quare cõturbas me? Spe-
ra in Deo, quoniam *confitebor illi, ſalu-
tare vultus mei & Deus meus.

Pſalmus Dauid ſine titulo apud Hebræos.

XLII.

IVdica me Deus, & diſcerne cauſam meã, 1
de gente nõ ſancta; ab homine iniquo
& doloſo erue me. *Quia tu es Deus for- 2
titudo mea: quare repuliſti me, & quare
triſtis incedo, dum affligit * inimicus?
*Emitte lucem tuam & veritatem tuã: 3
ipſa me deduxerunt & adduxerunt me in
montem ſanctum tuum & in tabernacula
tua. *Et introibo ad altare Dei, ad Deum 4
qui lætificat iuuentutem meam. Confite-
bor tibi in cithara Deus Deus meus.

3 *ἐδίψησεν ἡ ψυχή μου πρὸς τὸν θεὸν τὸν ἰσχυρὸν τὸν
ζῶντα. πότε ἥξω καὶ ὀφθήσομαι τῷ προσώπῳ τοῦ θεοῦ;
4 *ἐγενήθη τὰ δάκρυά μου ἐμοὶ ἄρτος ἡμέρας καὶ νυκτὸς,
ἐν τῷ λέγεσθαί μοι καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ποῦ ἐστιν ὁ θεός
5 σου; *ταῦτα ἐμνήσθην, καὶ ἐξέχεα ἐπ' ἐμὲ τὴν ψυχήν
μου, ὅτι διελεύσομαι ἐν τόπῳ σκηνῆς θαυμαστῆς ἕως τοῦ
οἴκου τοῦ θεοῦ. ἐν φωνῇ ἀγαλλιάσεως καὶ ἐξομολογήσεως
ἤχου ἑορτάζοντος.
6 *ἱνατί περίλυπος εἶ ἡ ψυχή μου; καὶ ἱνατί συνταράσσεις με; ἔλπισον ἐπὶ τὸν θεόν, ὅτι ἐξομολογήσομαι
αὐτῷ, σωτήριον τοῦ προσώπου μου,
7 *καὶ ὁ θεός μου. πρὸς ἐμαυτὸν ἡ ψυχή μου ἐταράχθη,
διὰ τοῦτο μνησθήσομαί σου ἐκ γῆς ἰορδάνου καὶ ἑρμωνιεὶμ
ἀπὸ ὄρους μικροῦ.
8 *ἄβυσσος ἄβυσσον ἐπικαλεῖται εἰς φωνὴν τῶν καταρακτῶν σου. πάντες οἱ μετεωρισμοί σου καὶ τὰ κύματά σου ἐπ' ἐμὲ διῆλθον.
9 *ἡμέρας ἐντελεῖται κύριος τὸ ἔλεος αὐτοῦ, καὶ νυκτὸς
ᾠδὴ αὐτοῦ παρ' ἐμοί. προσευχὴ τῷ θεῷ τῆς ζωῆς μου.
10 *ἐρῶ τῷ θεῷ ἀντιλήπτωρ μου εἶ. διατί μου ἐπελάθου, καὶ
ἱνατί σκυθρωπάζων πορεύομαι ἐν τῷ ἐκθλίβειν τὸν ἐχ-
11 θρόν; *ἐν τῷ καταθλᾶσθαι τὰ ὀστᾶ μου, ὠνείδιζόν με
οἱ ἐχθροί μου. ἐν τῷ λέγειν αὐτούς μοι καθ' ἑκάστην
ἡμέραν, ποῦ ἐστιν ὁ θεός σου;
12 *ἱνατί περίλυπος εἶ ἡ ψυχή μου, καὶ ἱνατί συνταράσσεις με; ἔλπισον ἐπὶ τὸν θεόν, ὅτι ἐξομολογήσομαι αὐτῷ,
σωτήριον τοῦ προσώπου μου καὶ ὁ θεός μου.

Ψαλμὸς τῷ δαυὶδ ἀνεπίγραφος παρ' ἑβραίοις. μβ'.

1 *Κρῖνόν μοι ὁ θεός, καὶ δίκασον τὴν δίκην μου, ἐξ ἔθνους
2 οὐχ ὁσίου, ἀπὸ ἀνθρώπου ἀδίκου καὶ δολίου ῥῦσαί με. *ὅτι
σὺ εἶ ὁ θεός κραταίωμά μου, ἱνατί ἀπώσω με, καὶ ἱνατί
σκυθρωπάζων πορεύομαι, ἐν τῷ ἐκθλίβειν τὸν ἐχθρόν;
3 *ἐξαπόστειλον τὸ φῶς σου καὶ τὴν ἀλήθειάν σου, αὐτά
με ὡδήγησαν καὶ ἤγαγόν με εἰς ὄρος ἅγιόν σου καὶ εἰς τὰ
σκηνώματά σου.
4 *καὶ εἰσελεύσομαι πρὸς τὸ θυσιαστήριον τοῦ θεοῦ, πρὸς
τὸν θεὸν τὸν εὐφραίνοντα τὴν νεότητά μου, ἐξομολογήσομαί σοι ἐν κιθάρᾳ ὁ θεὸς ὁ θεός μου.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[1]Sitiuit anima mea ad Deum fortem viuum & permanentem: quando ingrediar & reſpiciam ſplendorem maieſtatis Domini? [4]Fuit mihi lachryma mea in cibum diu noctuque, dum diceret mihi inimicus tota die, Vbi eſt Deus tuus? [5]Signorum illorum memor ſum, & effundam ſuper me cogitationem animæ meæ, quando tranſibo ſub vmbraculo, ſolus roborabor in caſtris iuſtorum vſque ad domũ ſanctuarij Dñi in voce exultationis & confeſſionis, tumultus populorum venientium, vt feſta celebrent in Ieruſalem. [6]Quare conſternêris anima mea & tumultueris aduerſum me? ſpera in Deo, quoniam adhuc confitebor ei propter redemptionem quæ eſt à conſpectu eius. [7]Deus meus, ſupra me anima mea deprimetur: propterea recordabuntur tui, qui habitant ad vlteriorem ripam terræ Iordanis, & habitatores montis Hermonij, & populus qui acceperunt legem in monte Sinai, humili & paruo. [8]Abyſſus ſuperior abyſſum inferiorem inuocat in voce ſtillationum canalium tuorum; ſic omnes gurgites tui & fluctus tui ſuper me tranſierunt. [9]Per diem mandabit Dominus benignitatem ſuam, & per noctem canticum eius erit mecum: oratio ad Deum qui cuſtodit vitam meam. [10]Dicam Deo, Fortitudo mea quare oblitus es mei? quare in tenebris incedam, cùm affligit inimicus? [11]Dum occidunt me & excoriant membra mea, in tempore quo exprobrant mihi oppreſſores mei, quando dicunt mihi tota die inimici mei, Vbi eſt ille Deus tuus? [12]Quare conſternêris anima mea, & tumultuêris aduerſum me? ſpera in Deo, quoniam adhuc confitebor coram eo propter redemptionem quæ eſt à præſentia eius, quoniam ipſe eſt Deus meus.

PSAL. XLIII.

IVdica me Deus iudicio veritatis; tuum eſt enim agere cauſam meam à gente non pia; ab homine doloſo, & iniquo libera me. [2]Quoniã tu Deus fortitudo mea, quare oblitùs es mei? quare in tenebris incedam dum affligit auctor inimicitiæ? [3]Emitte lucem tuam & veritatem tuam; ipſæ deducent me & introducent me in montem domus ſanctuarij tui, & in ſcholas domus maieſtatis tuæ. [4]Et introibo vt offeram oblationem ſuper altare Domini, Deo, à quo eſt gaudiũ exultationis meæ: confiteborque coram te in cithara Dñe Deus meus.

5 * מַה־תִּשְׁתּוֹחֲחִי נַפְשִׁי וּמַה־תֶּהֱמִי עָלָי הוֹחִילִי לֵאלֹהִים כִּי־עוֹד אוֹדֶנּוּ יְשׁוּעֹת פָּנַי וֵאלֹהָי ׃

מד

1 * לַמְנַצֵּחַ לִבְנֵי־קֹרַח מַשְׂכִּיל ׃

2 * אֱלֹהִים בְּאָזְנֵינוּ שָׁמַעְנוּ אֲבוֹתֵינוּ סִפְּרוּ־לָנוּ פֹּעַל פָּעַלְתָּ בִימֵיהֶם בִּימֵי קֶדֶם ׃

3 * אַתָּה יָדְךָ גּוֹיִם הוֹרַשְׁתָּ וַתִּטָּעֵם תָּרַע לְאֻמִּים וַתְּשַׁלְּחֵם ׃

4 * כִּי לֹא בְחַרְבָּם יָרְשׁוּ אָרֶץ וּזְרוֹעָם לֹא־הוֹשִׁיעָה לָּמוֹ כִּי־יְמִינְךָ וּזְרוֹעֲךָ וְאוֹר פָּנֶיךָ כִּי רְצִיתָם ׃

5 * אַתָּה־הוּא מַלְכִּי אֱלֹהִים צַוֵּה יְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב ׃

6 * בְּךָ צָרֵינוּ נְנַגֵּחַ בְּשִׁמְךָ נָבוּס קָמֵינוּ ׃

7 * כִּי לֹא בְקַשְׁתִּי אֶבְטָח וְחַרְבִּי לֹא תוֹשִׁיעֵנִי ׃

8 * כִּי הוֹשַׁעְתָּנוּ מִצָּרֵינוּ וּמְשַׂנְאֵינוּ הֱבִישׁוֹתָ ׃

9 * בֵּאלֹהִים הִלַּלְנוּ כָל־הַיּוֹם וְשִׁמְךָ לְעוֹלָם נוֹדֶה סֶלָה ׃

10 * אַף־זָנַחְתָּ וַתַּכְלִימֵנוּ וְלֹא־תֵצֵא בְּצִבְאוֹתֵינוּ ׃

11 * תְּשִׁיבֵנוּ אָחוֹר מִנִּי־צָר וּמְשַׂנְאֵינוּ שָׁסוּ לָמוֹ ׃

12 * תִּתְּנֵנוּ כְּצֹאן מַאֲכָל וּבַגּוֹיִם זֵרִיתָנוּ ׃

13 * תִּמְכֹּר־עַמְּךָ בְלֹא־הוֹן וְלֹא־רִבִּיתָ בִּמְחִירֵיהֶם ׃

14 * תְּשִׂימֵנוּ חֶרְפָּה לִשְׁכֵנֵינוּ לַעַג וָקֶלֶס לִסְבִיבוֹתֵינוּ ׃

15 * תְּשִׂימֵנוּ מָשָׁל בַּגּוֹיִם מְנוֹד־רֹאשׁ בַּלְאֻמִּים ׃

16 * כָּל־הַיּוֹם כְּלִמָּתִי נֶגְדִּי וּבֹשֶׁת פָּנַי כִּסָּתְנִי ׃

17 * מִקּוֹל מְחָרֵף וּמְגַדֵּף מִפְּנֵי אוֹיֵב וּמִתְנַקֵּם ׃

18 * כָּל־זֹאת בָּאַתְנוּ וְלֹא שְׁכַחֲנוּךָ וְלֹא־שִׁקַּרְנוּ בִּבְרִיתֶךָ ׃

5 **Quare incuruaris anima mea, & quare conturbas super me? expecta Deum, quoniam adhuc confitebor ei salutaribus vultus mei & Deo meo.*

1 **Victori filiorum Core eruditio.*

PSAL. XLIIII.

2 *DEus auribus nostris audiuimus: patres nostri narrauerunt nobis opus quod operatus es in diebus eorum in diebus antiquis.*

3 **Tu manu tua gentes delesti & plãtasti eos: afflixisti populos, & emisisti eos.*

4 **Non enim in gladio suo possederunt terram, nec brachium eorum saluauit eos: sed dextera tua & brachium tuum & lux vultus tui, quoniam complacuisti eis.*

5 **Tu es ipse rex meus Deus, præcipe pro salutaribus Iacob.*

6 **In te hostes nostros ventilabimus cornu: & in nomine tuo conculcabimus aduersarios nostros.*

7 **Non enim in arcu meo confidam, nec gladius meus saluabit me.*

8 **Quia saluasti nos de hostibus nostris; & eos qui oderunt nos, confudisti.*

9 **In Deo gaudebimus tota die, & nomen tuum in æternum confitebimur. Semper.*

10 **Verùm tu proiecisti & confudisti nos, & non egredieris in exercitibus nostris.*

11 **Vertisti terga nostra hostibus, & qui oderunt nos, diripuerunt sibi.*

12 **Dedisti nos quasi gregem ad vorandum, & in gentibus dispersisti nos.*

13 **Vendidisti populum tuum sine precio, nec grandis fuit commutatio eorum.*

14 **Posuisti nos opprobrium vicinis nostris, subsannationem & irrisum his qui erant in*
15 *circuitu nostro. *Posuisti nos in similitudinem gẽtibus, commotionẽ capitis in tribubus.*

16 **Tota die confusio mea contra me, & ignominia faciei meæ cooperuit me.*

17 **A voce exprobrantis & blasphemantis, à facie inimici & vltoris.*

18 **Omnia hæc venerunt super nos, & obliti non sumus tui, nec mentiti sumus in pacto tuo.*

תרגום

5 מָה תִּתְמַסְכְּנִין נַפְשִׁי וּתְרוּגְשִׁין עֲלַי אוֹרִיכִי לֶאֱלָהָא אֲרוּם תּוּב אוֹדֵי קֳדָמוֹהִי בְּפֻרְקָנָא דְמִן קֳדָמוֹהִי אֲרוּם הוּא אֱלָהָא ׃

מד

1 לְשַׁבָּחָא עַל יְדֵיהוֹן דִבְנֵי קֹרַח שִׂכְלָא טָבָא ׃ 2 אֱלָהָא בְאֻדְנָנָא שְׁמַעְנָא אֲבָהָתָנָא אִשְׁתְּעִיו לָנָא עוֹבָדָא דַעֲבַדְתָּ בְּיוֹמֵיהוֹן בְּיוֹמֵי דִי מִלְקַדְמִין ׃ 3 אַתְּ בִּידָךְ גְבוּרְתָּךְ עַמְמַיָא כְנַעֲנָאֵי תָרֵכְתָּ וּנְצַבְתִּנוּן לְבֵית יִשְׂרָאֵל בְּאַרְעֲהוֹן תְּבַרְתָּ אֻמַּיָא וּפַסַּדְתִּנוּן ׃ 4 אֲרוּם לָא בִגְבוּרַת סַיְפֵיהוֹן יְרִיתוּ אַרְעָא וּתְקוֹף אֶדְרָעֲהוֹן לָא פָרְקַת לְהוֹן אֲרוּם יְמִינָךְ וְאֶדְרַע גְבוּרְתָּךְ וּנְהוֹר זִיו יְקָרָךְ אֲרוּם אִתְרְעִיתָא בְּהוֹן ׃ 5 אַתְּ הוּא מַלְכִּי אֱלָהָא פַּקֵּד פוּרְקָנַיָא דְבֵית יַעֲקֹב ׃ 6 בְּמֵימְרָךְ מְעִיקָנָא נְנַגַּח וּבִשְׁמָךְ נִכְבּוֹשׁ כָּל דְקָיְמִין עֲלָנָא ׃ 7 אֲרוּם לָא בְקַשְׁתִּי אֲנָא רָחִיץ וְסַיְפִּי לָא תִפְרוֹק יָתִי ׃ 8 אֲרוּם פָּרַקְתָּנָא מִמְּעִיקָנָא וּמְשַׂנְאָנָא אַיְתִיתָא עֲלֵיהוֹן בַּהֲתָא ׃ 9 בְּמֵימַר אֱלָהָנָא אֲנַן מְשַׁבְּחִין כָּל יוֹמָא וּשְׁמָךְ יְיָ נוֹדֶה לְעָלְמִין ׃ 10 לְחוֹד אַנְשֵׁיתָא וְאַכְסֵפְתָּנָא וְלָא תִשְׁרֵי שְׁכִנְתָּךְ בְּחֵילְוָתָנָא ׃ 11 אַחֲזַרְתָּנָא קְדָל קֳדָם מְעִיקָא וּמְשַׂנְאָנָא בְּזוֹ יָתָנָא ׃ 12 מְסַרְתָּנָא הֵיךְ עָנָא לְמֵיכְלָא וּבֵין עַמְמַיָא בַדַּרְתָּא יָתָנָא ׃ 13 זַבֵּנְתָּא עַמָּךְ מַגָּן בְּלָא מָמוֹנָא וְלָא אַסְגֵּיתָא קִנְיָנָא בְּפִירוּגֵיהוֹן ׃ 14 שַׁוִּיתָנָא לְחִסוּדָא לְשֵׁיבָבָנָא מְמִיקְנוּתָא וְתוּרְפִּיתָא לְחַזְרָנוּתָנָא ׃ 15 שַׁוִּיתָנָא לְמַתְלָא בְּעַמְמַיָא טִלְטוּל רֵישָׁא בְּאוּמַיָא ׃ 16 כָּל יוֹמָא כִּסוּפִי לָקֳבְלִי וּבְהַת אַפִּי חַפָּא יָתִי ׃ 17 מִקָּל מְחַסֵּד וּמְחָרֵף מִן קֳדָם בְּעֵל דְּבָבָא וְנָקוֹם נִקְמְתָנָא ׃ 18 כָּל דָא עַרְעָא יָתָנָא וְלָא אַנְשֵׁינָא וְלָא שַׁקַּרְנָא בִּקְיָמָךְ ׃

‡Quare tristis es anima mea, & quare 5
conturbas me? Spera in Deo, quoniam
*cófitebor illi, salutare vultus mei & Deus
meus.

‡In finem * filijs Core ad intellectum. 1

PSAL. XLIII.

DEus in auribus nostris audiuimus, & 2
patres nostri annunciauerunt nobis;
opus, quod operatus es in diebus eorum,
in diebus antiquis. ‡Manus tua gentes 3
disperdidit, & plátasti eos: afflixisti popu-
los, & expulisti eos. ‡Nec enim in gladio 4
suo possederunt terrá, & brachium eorum
non saluauit eos: Sed dextera tua & bra-
chium tuú & illuminatio vultus tui, quo-
niam complacuisti in eis.
‡Tu es ipse rex meus & Deus meus, qui 5
mandas salutes Iacob. ‡In te inimicos 6
nostros ventilabimus cornu; & in nomine
tuo spernemus insurgentes nobis.
‡Non enim in arcu meo sperabo; & 7
gladius meus non saluabit me.
‡Saluasti enim nos de affligétibus nos, 8
& odientes nos confudisti.
‡In Deo laudabimur tota die, & in no- 9
mine tuo confitebimur in seculum.
‡Nunc auté repulisti & confudisti nos, 10
& non egredieris Deus in virtutibus no-
stris. ‡Auertisti nos retrorsum post inimi- 11
cos nostros, & qui oderunt nos diripiebát
sibi. ‡Dedisti nos tanquam oues escarum, 12
& in gentibus dispersisti nos. ‡Vendidi- 13
sti populum tuum sine precio, & non fuit
multitudo in commutationibus * nostris.
‡Posuisti nos opprobriú vicinis nostris, 14
subsannationem & derisum ijs qui in cir-
cuitu nostro*. ‡Posuisti nos in similitudiné 15
in gentibus, cómotioné capitis in populis.
‡Tota die verecundia mea contra me 16
est, & confusio faciei meæ cooperuit me.
‡A voce exprobrantis & obloquentis, á 17
facie inimici & persequentis. ‡Hęc omnia 18
venerút super nos, nec obliti sumus te, &
iniquè non egimus in testamento tuo.

5 ‡ἵνα τί περίλυπος εἶ ἡ ψυχή μου, καὶ ἵνα τί συντα-
ράσσεις με; ἔλπισον ἐπὶ τὸν θεόν, ὅτι ἐξομολογήσομαι
αὐτῷ, σωτήριον τοῦ προσώπου μου καὶ ὁ θεός μου.
1 ‡Εἰς τὸ τέλος τοῖς υἱοῖς κορὲ εἰς σύνεσιν. μγ´.
2 ‡Ὁ θεὸς ἐν τοῖς ὠσὶν ἡμῶν ἠκούσαμεν, καὶ οἱ πατέρες
ἡμῶν ἀνήγγειλαν ἡμῖν, ἔργον, ὃ εἰργάσω ἐν ταῖς ἡμέραις
αὐτῶν, ἐν ἡμέραις ἀρχαίαις.
3 ‡ἡ χείρ σου ἔθνη ἐξωλόθρευσε, καὶ κατεφύτευσας αὐ-
4 τούς· ἐκάκωσας λαούς, καὶ ἐξέβαλες αὐτούς. ‡οὐ γὰρ ἐν τῇ
ῥομφαίᾳ αὐτῶν ἐκληρονόμησαν γῆν, καὶ ὁ βραχίων αὐτῶν
οὐκ ἔσωσεν αὐτούς· ἀλλ' ἡ δεξιά σου καὶ ὁ βραχίων σου καὶ ὁ
φωτισμὸς τοῦ προσώπου σου, ὅτι εὐδόκησας ἐν αὐτοῖς.
5 ‡σὺ εἶ αὐτὸς ὁ βασιλεύς μου καὶ ὁ θεός μου, ὁ ἐντελλό-
6 μενος τὰς σωτηρίας ἰακώβ. ‡ἐν σοὶ τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν
κερατιοῦμεν, καὶ ἐν τῷ ὀνόματί σου ἐξουδενώσομεν τοὺς
7 ἐπανισταμένους ἡμῖν. ‡οὐ γὰρ ἐπὶ τῷ τόξῳ μου ἐλπιῶ,
καὶ ἡ ῥομφαία μου οὐ σώσει με.
8 ‡ἔσωσας γὰρ ἡμᾶς ἐκ τῶν θλιβόντων ἡμᾶς, καὶ τοὺς
μισοῦντας ἡμᾶς κατῄσχυνας.
9 ‡ἐν τῷ θεῷ ἐπαινεθησόμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν, καὶ ἐν
τῷ ὀνόματί σου ἐξομολογησόμεθα εἰς τὸν αἰῶνα.
10 ‡νυνὶ δὲ ἀπώσω καὶ κατῄσχυνας ἡμᾶς, καὶ οὐκ ἐξελεύ-
σῃ ὁ θεὸς ἐν ταῖς δυνάμεσιν ἡμῶν.
11 ‡ἀπέστρεψας ἡμᾶς εἰς τὰ ὀπίσω παρὰ τοὺς ἐχθροὺς
ἡμῶν, καὶ οἱ μισοῦντες ἡμᾶς διήρπαζον ἑαυτοῖς.
12 ‡ἔδωκας ἡμᾶς ὡς πρόβατα βρώσεως, καὶ ἐν τοῖς ἔθ-
νεσι διέσπειρας ἡμᾶς.
13 ‡ἀπέδου τὸν λαόν σου ἄνευ τιμῆς, καὶ οὐκ ἦν πλῆθος ἐν
τοῖς ἀλαλάγμασιν ἡμῶν.
14 ‡ἔθου ἡμᾶς ὄνειδος τοῖς γείτοσιν ἡμῶν, μυκτηρισμὸν
καὶ χλευασμὸν τοῖς κύκλῳ ἡμῶν.
15 ‡ἔθου ἡμᾶς εἰς παραβολὴν ἐν τοῖς ἔθνεσι, κίνησιν κεφα-
λῆς ἐν τοῖς λαοῖς.
16 ‡ὅλην τὴν ἡμέραν ἡ ἐντροπή μου κατεναντίον μου
ἐστί, καὶ ἡ αἰσχύνη τοῦ προσώπου μου ἐκάλυψέ με.
17 ‡ἀπὸ φωνῆς ὀνειδίζοντος καὶ καταλαλοῦντος, ἀπὸ
προσώπου ἐχθροῦ καὶ ἐκδιώκοντος.
18 ‡ταῦτα πάντα ἦλθεν ἐφ' ἡμᾶς, καὶ οὐκ ἐπελαθόμε-
θά σου, καὶ οὐκ ἠδικήσαμεν ἐν τῇ διαθήκῃ σου.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[5] Quare consternêris anima mea, & tumultuêris contra me? spera in Deo, quoniam adhuc confitebor coram eo propter redemptioné,
quæ est à conspectu eius, quoniam ipse est Deus meus.
[1] Ad laudandum per manum filiorum Korahh intelligentia bona. PSAL. XLIIII.
[2] DEus, auribus nostris audiuimus: patres nostri nunciauerút nobis opus quod operatus es in diebus eorú, in diebus antiquis. [3] Tu in
manu fortitudinis tuæ populos Chananæos eiecisti, & plantasti eos in domú Israel in terra eorú; cófregisti gentes & cósumpsisti eas.
[4] Quoniá non per robur gladiorú suorú hæreditauerunt terrá; & fortitudo brachij sui non saluauit eos; sed dextera tua & brachiú fortitu-
dinis tuæ, & lumen splendoris gloriæ tuæ, quoniá cóplacuisti tibi in eis. [5] Tu es ipse rex meus: Deus præcipe redemptiones domus Iaa-
cob. [6] In verbo tuo oppressores nostros cornu petemus: & in nomine tuo subijciemus omnes insurgentes in nos. [7] Quoniam non in
arcu meo ego confido, & gladius meus non saluabit me. [8] Quoniam redemisti nos ab affligentibus & ab odientibus nos; induxisti in eos
confusionem. [9] In verbo Dei nostri nos laudabimus tota die: & nomen tuum Domine confitebimur in secula. [10] Verùm oblitus es
nostri, & confudisti nos: & non collocabis maiestatem tuam in exercitibus nostris. [11] Fecisti vt verteremus ceruicem coram hoste: &
qui oderunt nos, subiecerunt nos. [12] Tradidisti nos sicut oues ad deuorationem; & inter populos dispersisti nos. [13] Vendidisti po-
pulum tuum gratis absque diuitiis; & non multiplicasti lucrum in commutatione eorum. [14] Posuisti nos in opprobriú vicinis nostris;
subsannationem & irrisum his qui circum nos sunt. [15] Posuisti nos in prouerbium populis; motionem capitis inter nationes. [16] Tota
die ignominia mea contra me est, & cófusio vultus mei operuit me. [17] A voce exprobrantis & calumniantis: ab aspectu auctoris inimicitiæ
& vlciscentis vltionem. [18] Hoc omne euenit nobis; & non obliti sumus te: & non sumus mentiti in pactum tuum.

19 * לא־נסוג אחור לבנו ותט אשרינו מני ארחך׃
20 * כי דכיתנו במקום תנים ותכס עלינו בצלמות׃
21 * אם־שכחנו שם אלהינו ונפרש כפינו לאל זר׃
22 * הלא אלהים יחקר־זאת כי־הוא ידע תעלמות לב׃
23 * כי־עליך הרגנו כל־היום נחשבנו כצאן טבחה׃
24 * עורה למה תישן אדני הקיצה אל־תזנח לנצח׃
25 * למה־פניך תסתיר תשכח ענינו ולחצנו׃
26 * כי שחה לעפר נפשנו דבקה לארץ בטננו׃
27 * קומה עזרתה לנו ופדנו למען חסדך׃

מה

1 * למנצח על־ששנים לבני־קרח משכיל שיר ידידת׃
2 * רחש לבי דבר טוב אמר אני מעשי למלך לשוני עט סופר מהיר׃
3 * יפיפית מבני אדם הוצק חן בשפתותיך על־כן ברכך אלהים לעולם׃
4 * חגור חרבך על־ירך גבור הודך והדרך׃
5 * והדרך צלח רכב על־דבר־אמת וענוה־צדק ותורך נוראות ימינך׃
6 * חציך שנונים עמים תחתיך יפלו בלב אויבי המלך׃
7 * כסאך אלהים עולם ועד שבט מישר שבט מלכותך׃
8 * אהבת צדק ותשנא רשע על־כן משחך אלהים אלהיך שמן ששון מחבריך׃

19 * *Non est conuersum retro cor nostrum, nec declinauerunt gressus nostri à semita tua.*
20 * *Quoniam deiecisti nos in locum draconum, & operuisti nos vmbra mortis.*
21 * *Si obliti sumus nominis Dei nostri, & si expandimus manus nostras ad Deum alienum:*
22 * *Nunquid non Deus inuestigabit istud? ipse enim nouit cogitationes cordis.*
23 * *Quoniam propter te mortificati sumus tota die, reputati sumus vt grex occisionis.*
24 * *Consurge, quare dormitas Domine? euigila: quare proijcis in sempiternum?*
25 * *Quare faciem tuam abscondis? obliuisceris afflictionis & angustiæ nostræ?*
26 * *Quoniam incuruata est in puluere anima nostra; adhæsit terræ venter noster.*
27 * *Surge, auxiliare nobis, & redime nos propter misericordiam tuam.*

1 * *Victori pro lilijs filiorum Core eruditionis canticum amantissimi.*

PSAL. XLV.

2 *Eructauit cor meum verbum bonum, dico ego opera mea regi, lingua mea stilus scribæ velocis.*
3 * *Decore pulchrior es filiis hominum; effusa est gratia in labiis tuis; propterea benedixit te Deus in æternum.*
4 * *Accingere gladio tuo super femur fortissime, gloria tua & decore tuo.*
5 * *Et decore tuo prosperè ascende propter verbum veritatis & mansuetudinem iustitiæ, & docebit te terribilia dextera tua.*
6 * *Sagittæ tuæ acutæ, populi sub te cadent in corde inimicorum regis.*
7 * *Thronus tuus Deus in seculum & in æternum: sceptrum æquitatis sceptrum regni tui.*
8 * *Dilexisti iustitiam & odisti iniquitatem: propterea vnxit te Deus Deus tuus oleo exultationis præ participibus tuis.*

תרגום

19 לא נזור פליג זחותין לבנא ואסטיתא איסטורנא מתריצות אורחתך׃ 20 ארום אמאכתנא באתר ירודין וחפיתא עלנא
בטול מותא׃ 21 אין אתנשינא שום אלהנא ופרשנא ידנא בצלו לטעות עממין נכראין׃ 22 הלא אלהא יבשקר דא ארום קדמוהי
גלין טמירי לבא׃ 23 ארום אמטולתך אתקטלנא כל יומא אתחשבנא היך ענא דמסיר לנכסא׃ 24 אתגבר ייי למה תהא כגבר דמיך
ייי אתער אלהא לא תתנשי לעלמין׃ 25 למה שכינתך תסלק תשלי סגופנא ודחקנא׃ 26 ארום שיחת לעפרא נפשנא דבקת
לארעית גובא כריסנא׃ 27 קום סיע לנא ופרוק יתנא מטול טובך׃
מה
1 לשבחא על יתבי סנהדרין דמשה דאתאמר בנבואה על ידיהון דבני קרח שיכלא טבא תשבחתא ואודותא׃ 2 בעא לבי ממלל
טב אימר אנא עובדי למלכא ממלל לישני מוחי היך קולמוס ספרא רגיל׃ 3 שופרך מלכא משיחא עדיף מבני נשא אתיהיב רוח נבואה
בספותך מטול היכנא ברכנך אלהא לעלם׃ 4 זרז סיפך על ירכך היך גברא למקטל מלכין עם שלטונין זיוך ושבחורך׃ 5 ושבחורך
סגיא כבן תצלח למרכב על כרסי מלכותא על עסק היְמנות קשוט וענוותנות צדקתא וילפנך ייי למעבד דחילן ביד ימינך׃
6 גירך שליפן למקטל אוכלוסין עממין תחותך יפלון וגיררי קשותך ישתלחון בלב בעלי דבבי מלכא׃
7 כורסך אלהא בשמיא לעלמי עלמין מלכות תריץ חטר מלכותך׃
8 ואנת מלכא משיחא מטול דרחמתא צדקתא ושניתא רשעא מטול היכנא רבנך אלהים אלהך משחא דחדוה יתיר מחבריך׃

Et non receſſit retrò cor noſtrum, & 19
declinaſti ſemitas noſtras à via tua.
Quoniam humiliaſti nos in loco affli- 20
ctionis, & cooperuit nos vmbra mortis.
Si obliti ſumus nomen Dei noſtri, & 21
ſi expandimus manus noſtras ad Deum
alienum: Nónne Deus requiret iſta? 22
ipſe enim nouit abſcondita cordis.
Quoniam propter te mortificamur 23
tota die: æſtimati ſumus ſicut oues occi-
ſionis.
Exurge, quare obdormis Domine? 24
exurge, & ne repellas in finem.
Quare faciem tuam auertis? obliui- 25
ſceris inopiæ noſtræ & tribulationis no-
ſtræ? Quoniam humiliata eſt in pulue- 26
re anima noſtra, conglutinatus eſt in terra
venter noſter. Exurge Domine adiuua 27
nos, & redime nos propter nomen tuum.

In finem pro his qui commutabun- 1
tur filijs Core ad intellectum, canticum
pro dilecto. PSAL. XLIIII.

ERuctauit cor meum verbum bonum: 2
dico ego opera mea regi. Lingua mea
calamus ſcribæ velociter ſcribentis.
Speciosus forma præ filijs hominum. 3
diffuſa eſt gratia in labijs tuis; propterea
benedixit te Deus in æternum.
Accingere gladio tuo ſuper femur tuũ 4
potentiſſime.
Specie tua & pulchritudine tua, & in- 5
tende, & proſperè procede, & regna. Pro-
pter veritatem & manſuetudinem, & iu-
ſtitiam: & deducet te mirabiliter dextera
tua.
Sagittæ tuę acutę potentiſſime: popu- 6
li ſub te cadet in corde inimicorum regis.
Sedes tua Deus in ſeculum ſeculi: vir- 7
ga directionis virga regni tui.
Dilexiſti iuſtitiam, & odiſti iniquita- 8
tem: propterea vnxit te Deus Deus tuus
oleo lætitiæ præ conſortibus tuis.

19 καὶ οὐκ ἀπέστη εἰς τὰ ὀπίσω ἡ καρδία ἡμῶν, καὶ ἐξέκλινας τὰς τρίβους ἡμῶν ἀπὸ τῆς ὁδοῦ σου.

20 ὅτι ἐταπείνωσας ἡμᾶς ἐν τόπῳ κακώσεως, καὶ ἐπεκάλυψεν ἡμᾶς σκιὰ θανάτου.

21 εἰ ἐπελαθόμεθα τοῦ ὀνόματος τοῦ θεοῦ ἡμῶν, καὶ εἰ διεπετάσαμεν χεῖρας ἡμῶν πρὸς θεὸν ἀλλότριον·

22 οὐχὶ ὁ θεὸς ἐκζητήσει ταῦτα; αὐτὸς γὰρ γινώσκει τὰ κρύφια τῆς καρδίας.

23 ὅτι ἕνεκά σου θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν· ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς.

24 ἐξεγέρθητι, ἱνατί ὑπνοῖς κύριε; ἀνάστηθι, καὶ μὴ ἀπώσῃ εἰς τέλος.

25 ἱνατί τὸ πρόσωπόν σου ἀποστρέφεις; ἐπιλανθάνῃ τῆς πτωχείας ἡμῶν καὶ τῆς θλίψεως ἡμῶν;

26 ὅτι ἐταπεινώθη εἰς χοῦν ἡ ψυχὴ ἡμῶν, ἐκολλήθη εἰς γῆν ἡ γαστὴρ ἡμῶν.

27 ἀνάστα κύριε βοήθησον ἡμῖν, καὶ λύτρωσαι ἡμᾶς ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός σου.

1 Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν ἀλλοιωθησομένων τοῖς υἱοῖς κορὲ εἰς σύνεσιν, ᾠδὴ ὑπὲρ τοῦ ἀγαπητοῦ. μδ΄.

2 Ἐξηρεύξατο ἡ καρδία μου λόγον ἀγαθόν, λέγω ἐγὼ τὰ ἔργα μου τῷ βασιλεῖ. ἡ γλῶσσά μου κάλαμος γραμματέως ὀξυγράφου.

3 ὡραῖος κάλλει παρὰ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων, ἐξεχύθη χάρις ἐν χείλεσί σου· διὰ τοῦτο εὐλόγησέ σε ὁ θεὸς εἰς τὸν αἰῶνα.

4 περίζωσαι τὴν ῥομφαίαν σου ἐπὶ τὸν μηρόν σου δυνατέ.

5 τῇ ὡραιότητί σου καὶ τῷ κάλλει σου καὶ ἔντεινε, καὶ κατευοδοῦ, καὶ βασίλευε. ἕνεκεν ἀληθείας καὶ πρᾳότητος, καὶ δικαιοσύνης, καὶ ὁδηγήσει σε θαυμαστῶς ἡ δεξιά σου.

6 τὰ βέλη σου ἠκονημένα δυνατέ· λαοὶ ὑποκάτω σου πεσοῦνται ἐν καρδίᾳ τῶν ἐχθρῶν τοῦ βασιλέως.

7 ὁ θρόνος σου ὁ θεὸς εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος· ῥάβδος εὐθύτητος ἡ ῥάβδος τῆς βασιλείας σου.

8 ἠγάπησας δικαιοσύνην, καὶ ἐμίσησας ἀνομίαν, διὰ τοῦτο ἔχρισέ σε ὁ θεὸς ὁ θεός σου ἔλαιον ἀγαλλιάσεως παρὰ τοὺς μετόχους σου.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

19 Non eſt auerſum, diuiſum elationibus, cor noſtrum; & tu inclinaſti greſſus noſtros à rectitudine viæ tuæ. 20 Quoniam humiliaſti nos in loco draconum: & cooperuiſti nos vmbra mortis. 21 Si obliti ſumus nomen Dei noſtri; & obtendimus manus noſtras in oratione idolis populorum alienorum: 22 Nunquid non Deus inquiret iſta? quoniam ante ipſum manifeſta ſunt abſcondita cordis. 23 Quoniam propter te occiſi ſumus tota die: exiſtimati ſumus ſicut oues quæ traduntur occiſioni. 24 Inualeſce Domine, quare eris ſicut homo qui dormit? expergiſcere Deus, ne obliuiſcaris in ſempiternum. 25 Quare maieſtatem tuam auferes? obliuiſceris anguſtiæ noſtræ & oppreſſionis noſtræ? 26 Quoniam humiliata eſt in puluere anima noſtra: adhæſit fundo foueæ venter noſter. 27 Exurge, auxiliare nobis; & ſalua nos propter bonitatem tuam.

1 Ad laudem pro aſſeſſoribus Sanhedrin ipſius Moſis: quæ dicta eſt in prophetia per filios Korahh intellectus bonus, hymnus & confeſſio. PSAL. XLV.

2 ERuctauit cor meum eloquium bonum: dicam ego opera mea regi: loquutura eſt lingua mea feſtinanter; tanquam calamus ſcribæ exercitati. 3 Pulchritudo tua, ô rex Chriſte, præſtantior eſt filiorum hominum; datus eſt ſpiritus prophetiæ in labijs tuis: propterea benedixit te Deus in æternum. 4 Accinge enſem tuum ſuper femur tuum, ſicut fortis: quò interficias reges cum potentibus ſplendore tuo & gloria tua. 5 Gloria autem tua magna eſt: propterea proſperabis, vt equites ſuper thronum regni, propter negotium fidei veritatis & manſuetudinis iuſtitiæ: & docebit te Dominus operari timenda manu dextera tua. 6 Sagittæ tuæ eductæ ad interficiendas acies: populi ſubter te cadent: & ſagittæ arcuum tuorum immittentur in cor inimicorum regis. 7 Sedes tua Deus in cælis in ſecula ſeculorum: regnum rectum, ſceptrum regni tui. 8 Tu autem ó rex Chriſte, propterea quòd dilexiſti iuſtitiam & odiſti improbitatem; ideò vnxit te Deus Deus tuus oleo lætitiæ abundantiùs quàm conſortes tuos.

9 * מֹר־וַאֲהָלוֹת קְצִיעוֹת כָּל־בִּגְדֹתֶיךָ מִן־הֵיכְלֵי
שֵׁן מִנִּי שִׂמְּחוּךָ׃
10 * בְּנוֹת מְלָכִים בְּיִקְּרוֹתֶיךָ נִצְּבָה שֵׁגַל לִימִינְךָ
בְּכֶתֶם אוֹפִיר׃
11 * שִׁמְעִי־בַת וּרְאִי וְהַטִּי אָזְנֵךְ וְשִׁכְחִי עַמֵּךְ
12 וּבֵית אָבִיךְ׃ * וְיִתְאָו הַמֶּלֶךְ יָפְיֵךְ כִּי־הוּא
אֲדֹנַיִךְ וְהִשְׁתַּחֲוִי־לוֹ׃
13 * וּבַת־צֹר בְּמִנְחָה פָּנַיִךְ יְחַלּוּ עֲשִׁירֵי עָם׃
14 * כָּל־כְּבוּדָּה בַת־מֶלֶךְ פְּנִימָה מִמִּשְׁבְּצוֹת זָהָב
15 לְבוּשָׁהּ׃ * לִרְקָמוֹת תּוּבַל לַמֶּלֶךְ בְּתוּלוֹת
אַחֲרֶיהָ רֵעוֹתֶיהָ מוּבָאוֹת לָךְ׃
16 * תּוּבַלְנָה בִּשְׂמָחֹת וָגִיל תְּבֹאֶינָה בְּהֵיכַל מֶלֶךְ׃
17 * תַּחַת אֲבֹתֶיךָ יִהְיוּ בָנֶיךָ תְּשִׁיתֵמוֹ לְשָׂרִים
בְּכָל־הָאָרֶץ׃
18 * אַזְכִּירָה שִׁמְךָ בְּכָל־דֹּר וָדֹר עַל־כֵּן עַמִּים
יְהוֹדוּךָ לְעֹלָם וָעֶד׃

מו

1 * לַמְנַצֵּחַ לִבְנֵי־קֹרַח עַל־עֲלָמוֹת שִׁיר׃
2 * אֱלֹהִים לָנוּ מַחֲסֶה וָעֹז עֶזְרָה בְצָרוֹת נִמְצָא
3 מְאֹד׃ * עַל־כֵּן לֹא־נִירָא בְּהָמִיר אָרֶץ וּבְמוֹט
הָרִים בְּלֵב יַמִּים׃
4 * יֶהֱמוּ יֶחְמְרוּ מֵימָיו יִרְעֲשׁוּ־הָרִים בְּגַאֲוָתוֹ
סֶלָה׃
5 * נָהָר פְּלָגָיו יְשַׂמְּחוּ עִיר־אֱלֹהִים קְדֹשׁ
מִשְׁכְּנֵי עֶלְיוֹן׃
6 * אֱלֹהִים בְּקִרְבָּהּ בַּל־תִּמּוֹט יַעְזְרֶהָ אֱלֹהִים
לִפְנוֹת בֹּקֶר׃
7 * הָמוּ גוֹיִם מָטוּ מַמְלָכוֹת נָתַן בְּקוֹלוֹ תָּמוּג
8 אָרֶץ׃ * יְהוָה צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי
יַעֲקֹב סֶלָה׃

9 * *Myrrha & stacte & casia in cunctis vestimentis tuis, de domibus eburneis quibus lætificauerunt te.*
10 * *Filiæ regum in honore tuo: stetit coniunx in dextera tua in diademate aureo.*
11 * *Audi filia & vide, et inclina aurem tuam, & obliuiscere populi tui & domus patris tui.*
12 * *Et concupiscet rex decorem tuum, quia ipse est Dominus tuus, & adora eum.*
13 * *Et filia fortis in muneribus faciem tuam deprecabuntur diuites plebis.*
14 * *Omnis gloria filiæ regis intrinsecus, fasciis aureis vestita est.*
15 * *In scutulatis ducetur ad regem, virgines sequentur eam, amicæ eius ducentur illuc.*
16 * *Ducentur in lætitiis & exultatione, ingredientur in thalamum regis.*
17 * *Pro patribus tuis erunt tibi filij, pones eos principes in vniuersa terra.*
18 * *Recordabor nominis tui in omni generatione & generatione: propterea populi confitebuntur tibi in seculum & in æternum.*

1 *Victori filiorum Core pro iuuentutibus canticum.*

PSAL. XLVI.

2 *DEus nostra spes & fortitudo, auxilium in tribulationibus inuentus est validum.*
3 * *Ideo non timebimus cùm fuerit translata terra, & concussi montes in corde maris.*
4 * *Sonantibus & intumescentibus gurgitibus eius, & agitatis montibus in potentia eius. Semper.*
5 * *Fluminis diuisiones lætificant ciuitatem Dei, sanctum tabernaculum Altissimi.*
6 * *Deus in medio eius non commouebitur, auxiliabitur ei Deus in ortu matutino.*
7 * *Conturbatæ sunt, gentes concussa sunt regna, dedit vocem suam; prostrata est terra.*
8 * *Dominus exercituum nobiscum, protector noster Deus Iacob. Semper.*

תרגום

9 מורא דכיא ואקסי אלואין וקציעתא מתגמרין כל לבושך מן היכליא דמכבשין בשין דפיל מני יחדונך׃ 10 פלכי מלכותא אתין למקבל
אפך בזמן דמתעתד ספר אוריתא בסטר ימינך ומכתבא בפרשגן זיותך היך אובריזין דמן אופיר׃ 11 שמעי כנישתא דישראל
אוריתא דפמה וחמי פרישת עובדוהי ותצלי אודניך לפתגמי אוריתא ותתנשי עובדין בישין דרשיעי עמך ובית טעותא דפלחתא בבית
אבויך׃ 12 ובכן ירוג מלכא שופריך ארום הוא רבוניך ותסגדין ליה׃ 13 ויתבי כרכא דצור בתקרובתא ייתון ואפיך ישחרון לבית
מקדשיך עתירי עממיא׃ 14 כל שבח שפר ארג נכסי פלכין ואוצרי מלכיא דמטמרין מלגיו יקרבון קרבנין קדם מלכא ודורונין לכהניא
ומרמצין דדהבא סגינא לבושיהון׃ 15 בלבושי ציורין יקרבון קרבניהון קדם מלכא דעלמא ושאר חבריהא דמתבדרין ביני עממיא
יתאין כחדוא ליתיך לירושלם׃ 16 תתין בחדותא וביע ויעלון בהיכלא דמלכא דעלמא׃ 17 באתר אבהתך צדיקיא יהון בנך תמנינון
לארכונין בכל ארעא׃ 18 אדכר שמך בכל דר ודר מטול היכנא עממיא דמתגיירין יודו לותך לעלם ולעלמי עלמין׃ מו
1 לשבחא לבני קרח על ידיהון אתאמר בנבואה בזמן דאתכסי מנהון אבוהון ואינון אשתזבו ואמרו שירתא׃ 2 אלהא לנא רחצנא
ועשנא סיוע בעקתא נשכח לחדא׃ 3 מטול היכנא לא נדחל כד אשלחיפו אבהתנא מן ארעא כד מתמוטטין היך טוריא בפלגוס
ימא רבא׃ 4 משתגשין ומטשטשין מוהי מתרגפין טוריא בגיותנותך לעלמין׃ 5 עממין היך נהרין וטופיהון אתין ומחדין קרתא
דאלהא ומצלין בבית מקדשא דייי במשכני עילאה׃ 6 אלהא ושכינתה במצעה לא תזוע יסיענה אלהא לעידוני צפרא׃ 7 במתן
אוריתא לעמה אתרגשו עממיא אזדעזעו מלכותא כד ארים קלה אתמוגגו יתבי ארעא׃ 8 מימרא דייי צבאות בסעדנא
תקיף לנא אלהא דיעקב לעלמין׃

* Myrrha & gutta, & casia à vestimen- 9
tis tuis, à domibus eburneis, ex quibus de-
lectauerunt te
* Filię regum in honore tuo. Astitit re- 10
gina à dextris tuis, in vestitu deaurato cir-
cundata varietate.
* Audi filia & vide, & inclina aurem tuã, 11
& obliuiscere populum tuum, & domum
patris tui.
* Et concupiscet rex decorem tuum, 12
quoniam ipse est Dominus *tuus, & *adora-
bis eum. * Et *filia Tyri in muneribus, vul- 13
tum tuum deprecabuntur diuites plebis.
* Omnis gloria *filiæ regis abintus, in 14
fimbrijs aureis circumamicta varietatibus.
* Adducentur regi virgines post eam, 15
proximæ eius afferentur tibi.
* Afferentr in lętitia & exultatione, ad- 16
ducentur in templum regis.
* Pro patribus tuis nati sunt filij *tui, con 17
stitues eos principes super omnem terram.
* Memor ero nominis tui in omni ge- 18
neratione & generatione. Propterea po-
puli confitebuntur tibi in æternum, & in
seculum seculi.

* In finem pro filijs Core pro arcanis 1
Psalmus. XLV.

DEus noster refugium & virtus, adiu- 2
tor in tribulationibus quæ inuene-
runt nos nimis. * Propterea non timebi- 3
mus dum turbabitur terra, & transferen-
tur montes in cor maris. * Sonuerunt & 4
turbatæ sunt aquæ eorum; cõturbati sunt
montes in fortitudine eius. * Fluminis 5
impetus lætificant ciuitatem Dei: sanctifi-
cauit tabernaculum suum Altissimus.
* Deus in medio eius, & nõ commoue- 6
bitur; adiuuabit eam Deus manè diluculo.
* Conturbatæ sunt gentes, * inclinata 7
sunt regna: dedit vocem suam Altissimus,
mota est terra. * Dominus virtutum no- 8
biscum, susceptor noster Deus Iacob.

9 * σμύρνα καὶ στακτὴ καὶ κασία ἀπὸ τῶν ἱματίων σου, ἀπὸ
βαρέων ἐλεφαντίνων, ἐξ ὧν εὔφρανάν σε
10 * θυγατέρες βασιλέων ἐν τῇ τιμῇ σου. παρέστη ἡ βα-
σίλισσα ἐκ δεξιῶν σου, ἐν ἱματισμῷ διαχρύσῳ περιβε-
βλημένη πεποικιλμένη.
11 * ἄκουσον θύγατερ καὶ ἴδε καὶ κλῖνον τὸ οὖς σου, καὶ ἐπιλάθου
τοῦ λαοῦ σου, καὶ τοῦ οἴκου τοῦ πατρός σου.
12 * καὶ ἐπιθυμήσει ὁ βασιλεὺς τοῦ κάλλους σου, ὅτι αὐτός
ἐστι κύριός σου, καὶ προσκυνήσεις αὐτῷ.
13 * καὶ θυγάτηρ τύρου ἐν δώροις, τὸ πρόσωπόν σου λι-
τανεύσουσιν οἱ πλούσιοι τοῦ λαοῦ.
14 * πᾶσα ἡ δόξα τῆς θυγατρὸς τοῦ βασιλέως ἔσωθεν, ἐν
κροσσωτοῖς χρυσοῖς περιβεβλημένη πεποικιλμένη.
15 * ἀπενεχθήσονται τῷ βασιλεῖ παρθένοι ὀπίσω αὐτῆς, αἱ
πλησίον αὐτῆς ἀπενεχθήσονταί σοι.
16 * ἀπενεχθήσονται ἐν εὐφροσύνῃ καὶ ἀγαλλιάσει, ἀχ-
θήσονται εἰς ναὸν βασιλέως.
17 * ἀντὶ τῶν πατέρων σου ἐγεννήθησαν οἱ υἱοί σου, κατα-
στήσεις αὐτοὺς ἄρχοντας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν.
18 * μνησθήσομαι τοῦ ὀνόματός σου ἐν πάσῃ γενεᾷ καὶ γε-
νεᾷ. διὰ τοῦτο λαοὶ ἐξομολογήσονταί σοι εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ
εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.

1 * Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν υἱῶν κορὲ ὑπὲρ τῶν κρυφίων
ψαλμός. με´.

2 * Ὁ θεὸς ἡμῶν καταφυγὴ καὶ δύναμις, βοηθὸς ἐν θλί-
ψεσι ταῖς εὑρούσαις ἡμᾶς σφόδρα.
3 * διὰ τοῦτο οὐ φοβηθησόμεθα ἐν τῷ ταράσσεσθαι τὴν γῆν,
καὶ μετατίθεσθαι ὄρη ἐν καρδίαις θαλασσῶν.
4 * ἤχησαν καὶ ἐταράχθησαν τὰ ὕδατα αὐτῶν, ἐταράχ-
θησαν τὰ ὄρη ἐν τῇ κραταιότητι αὐτοῦ.
5 * τοῦ ποταμοῦ τὰ ὁρμήματα εὐφραίνουσι τὴν πόλιν
τοῦ θεοῦ, ἡγίασε τὸ σκήνωμα αὐτοῦ ὁ ὕψιστος.
6 * ὁ θεὸς ἐν μέσῳ αὐτῆς, καὶ οὐ σαλευθήσεται· βοηθήσει
αὐτῇ ὁ θεὸς τὸ πρὸς πρωῒ πρωΐ.
7 * ἐταράχθησαν ἔθνη, ἔκλιναν βασιλεῖαι, ἔδωκε φωνὴν
αὐτοῦ ὁ ὕψιστος, ἐσαλεύθη ἡ γῆ.
8 * κύριος τῶν δυνάμεων μεθ᾽ ἡμῶν, ἀντιλήπτωρ ἡμῶν
ὁ θεὸς ἰακώβ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Myrrha tenui & ligno aloes, & casia perficiuntur omnia indumenta tua à palatijs quæ sternũtur dente elephantino, inde lætificabunt te. 10 Regiones regnorum venient vt suscipiant faciem tuam quo tempore stabit liber legis in latere dexteræ tuæ; & exarabitur in exemplari splendor tuus velut obrizo ex Ophir. 11 Audi congregatio Israel legem oris eius, & intuere miranda opera eius; inclinesque autem tuam ad verba legis, & obliuiscaris operationes malas impiorum populi tui, & domus idolorum quibus seruiisti in domo patris tui. 12 Sic enim expetet rex pulchritudinem tuam quoniam ipse est dominus tuus; & adorabis eum. 13 Habitatores autem arcis Tyri cum munere venturi sunt: & faciem tuam manè quærent ad domum sanctuarij tui diuites populorum. 14 Omne laudabile, pulchrum, & desiderabile; facultates regionum, & thesauros regũ, qui repositi sunt interius, offerent in oblationes coram rege, & munera sacerdotibus quorum vestes intertextæ sunt auro optimo. 15 In vestibus acupictis offerent oblationes suas coram rege orbis; & reliqui socij eius qui dispersi sunt inter gentes, ducentur in lætitia ad te in Ierusalem. 16 Adducentur cum gaudio & exultatione; & ingredientur in templum regis orbis. 17 In loco patrum tuorum iustorum erunt filij tui: constitues eos principes in vniuersam terram. 18 Memorabo nomen tuum in omni generatione & generatione: propterea populi qui peregrinantur, confitebuntur tibi in æternum & in secula seculorum.

1 Ad laudandum filijs Korahh. per manus eorum, dictum est in prophetia quo tempore absconditus est ab eis pater eorum: ipsi autem liberati sunt, & dixerunt canticum. PSAL. XLVI.

2 DEus nostrum refugium & virtus: auxilium in afflictione inueniemus valdè. 3 Propterea non timebimus cùm immutati fuerint patres nostri de terra: quando concutientur sicut montes in pelago maris magni. 4 Sonabunt & turbabuntur aquæ: commouebuntur montes in magnificentia tua in secula. 5 Populi, tanquam flumina & riui eorum, venient; & lætificabunt ciuitatem Dei; & orabunt in domo sanctuarij Domini, in tabernaculis Altissimi. 6 Deus & maiestas eius in medio eius; non commouebitur; adiuuabit eam Dñs in tempore matutino. 7 Quando dabat legem populo suo, cõturbatæ sunt gentes; tremuerunt regna: quando exaltauit vocem suam; dissoluti sunt habitatores terræ. 8 Verbum Domini exercituum in adiutorium nostrum: fortitudo nostra Deus Iacob in secula.

9 לְכוּ חֲזוּ מִפְעֲלוֹת יְהוָה אֲשֶׁר־שָׂם שַׁמּוֹת בָּאָרֶץ׃
10 מַשְׁבִּית מִלְחָמוֹת עַד־קְצֵה הָאָרֶץ קֶשֶׁת יְשַׁבֵּר וְקִצֵּץ חֲנִית עֲגָלוֹת יִשְׂרֹף בָּאֵשׁ׃
11 הַרְפּוּ וּדְעוּ כִּי־אָנֹכִי אֱלֹהִים אָרוּם בַּגּוֹיִם אָרוּם בָּאָרֶץ׃
12 יְהוָה צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה׃

מז

1 לַמְנַצֵּחַ לִבְנֵי־קֹרַח מִזְמוֹר׃
2 כָּל־הָעַמִּים תִּקְעוּ־כָף הָרִיעוּ לֵאלֹהִים בְּקוֹל
3 רִנָּה׃ כִּי־יְהוָה עֶלְיוֹן נוֹרָא מֶלֶךְ גָּדוֹל עַל־כָּל־הָאָרֶץ׃
4 יַדְבֵּר עַמִּים תַּחְתֵּינוּ וּלְאֻמִּים תַּחַת רַגְלֵינוּ׃
5 יִבְחַר־לָנוּ אֶת־נַחֲלָתֵנוּ אֶת־גְּאוֹן יַעֲקֹב אֲשֶׁר־אָהֵב סֶלָה׃
6 עָלָה אֱלֹהִים בִּתְרוּעָה יְהוָה בְּקוֹל שׁוֹפָר׃
7 זַמְּרוּ אֱלֹהִים זַמֵּרוּ זַמְּרוּ לְמַלְכֵּנוּ זַמֵּרוּ׃
8 כִּי מֶלֶךְ כָּל־הָאָרֶץ אֱלֹהִים זַמְּרוּ מַשְׂכִּיל׃
9 מָלַךְ אֱלֹהִים עַל־גּוֹיִם אֱלֹהִים יָשַׁב עַל־כִּסֵּא קָדְשׁוֹ׃
10 נְדִיבֵי עַמִּים נֶאֱסָפוּ עַם אֱלֹהֵי אַבְרָהָם כִּי לֵאלֹהִים מָגִנֵּי־אֶרֶץ מְאֹד נַעֲלָה׃

מח

1 שִׁיר מִזְמוֹר לִבְנֵי־קֹרַח׃
2 גָּדוֹל יְהוָה וּמְהֻלָּל מְאֹד בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ הַר־קָדְשׁוֹ׃
3 יְפֵה נוֹף מְשׂוֹשׂ כָּל־הָאָרֶץ הַר־צִיּוֹן יַרְכְּתֵי צָפוֹן קִרְיַת מֶלֶךְ רָב׃
4 אֱלֹהִים בְּאַרְמְנוֹתֶיהָ נוֹדַע לְמִשְׂגָּב׃

9 * *Venite & videte opera Domini, quanta posuerit solitudines in terra.*
10 * *Compescet bella vsque ad extremum terræ; arcum confringet & concidet hastam, plaustra comburet igni.*
11 * *Cessate & cognoscite quoniã ego sum Deus: exaltabor in gentibus, exaltabor in terra.*
12 * *Dominus exercituum nobiscum, fortitudo nostra Deus Jacob. Semper.*

1 * *Victori filiorum Core Psalmus*

XLVII.

2 *OMnes populi plaudite manibus, iubilate Deo in voce laudis.*
3 * *Quoniam Dominus altissimus terribilis, rex magnus super omnem terram.*
4 * *Congregauit populos subtus nos, & tribus sub pedibus nostris.*
5 * *Elegit nobis hæreditatem nostram, gloriam Jacob quam dilexit. Semper.*
6 * *Ascendit Deus in iubilo, Dominus in voce buccinæ.*
7 * *Canite Deo canite, canite regi nostro canite.*
8 * *Quia rex vniuersæ terræ Deus, canite eruditè.*
9 * *Regnauit Deus super gentes, Deus sedet super thronum sanctum suum.*
10 * *Principes populorum congregati sunt populus Dei Abraam, quoniam Deo scuta terræ, vehementer eleuatus est.*

1 * *Canticum Psalmi filiis Core.*

PSAL. XLVIII.

2 *MAgnus Dominus & laudabilis nimis, in ciuitate Dei nostri in monte sancto eius.*
3 * *Specioso germine gaudio vniuersæ terræ, monte Sion lateribus Aquilonis, ciuitatula regis magni.*
4 * *Deus in domibus eius agnitus est in auxiliando.*

תרגום

9 אִילוּ חֲמוּן עוֹבְדֵי אֱלָהָא דְשַׁוִּי צַדְיָין בְּרַשִׁיעֵי אַרְעָא׃ 10 מְבַטֵּל קְרָבַיָּא עַד סְיָפֵי אַרְעָא קַשְׁתָּא יְתַבַּר וְיִתְרַע מוֹרְנִיתָא תְּרִיסִין
אִלֵּין יוֹקִיד בְּנוּרָא׃ 11 פְּסַקוּ מִסַּדְרֵי קְרָבָא וּדְעוּן אֲרוּם אֲנָא אֱלָהָא רָמָא בְּעַמְמַיָּא רָמָא עַל יָתְבֵי אַרְעָא׃ 12 מֵימְרָא דַיְיָ
צְבָאוֹת בְּסַעְדָּנָא תְּקוֹף לָנָא אֱלָהָא דְיַעֲקֹב לְעָלְמִין׃

מז

1 לְשַׁבָּחָא עַל יְדֵיהוֹן דִּבְנֵי קֹרַח תֻּשְׁבַּחְתָּא׃ 2 כָּל עַמְמַיָּא תְּקַעוּן יְדָא בְּחֶדְוָא יַבֵּבוּ
קֳדָם אֱלָהָא בְּקָל תֻּשְׁבַּחְתָּא׃ 3 אֲרוּם יְיָ עִילָּאָה דְחִילָא מְלֵךְ רַב עַל כָּל יָתְבֵי אַרְעָא׃ 4 יִקְטֹל בְּמוֹתָנָא עַמְמַיָּא חֲלוּפָנָא
וְאוּמַיָּא יִכְבּוֹשׁ תְּחוֹת רַגְלָנָא׃ 5 יִתְרְעֵי לָנָא לְמֵירַת יַת אַחְסַנְתָּנָא יַת בֵּית מַקְדְּשָׁא יְקַר תָּקְפֵּהּ דְּיַעֲקֹב דְּרָחֵים לְעָלְמִין׃
6 יִתְעַלֵּה שׁוּם אֱלָהָנָא בְּיַבָּבָא יְיָ בְּקָל שׁוֹפָרָא׃ 7 שַׁבַּחוּ קֳדָם יְיָ שַׁבַּחוּ שַׁבַּחוּ לְמַלְכָּנָא שַׁבַּחוּ׃ 8 אֲרוּם מְלֵךְ עַל
כָּל יָתְבֵי אַרְעָא אֱלָהָא שַׁבַּחוּ קֳדָמוֹהִי בְּשִׂכְלָא טָבָא׃ 9 מְלֵךְ אֱלָהָא עַל כָּל עַמְמַיָּא אֱלֹהִים יָתֵב עַל כּוּרְסֵי יְקָרֵהּ׃ 10 רַבְנֵי
עַמְמַיָּא אִתְכְּנַשׁוּ עַמָּא דִּמְהֵימְנִין לֵאלָהָא דְאַבְרָהָם אֲרוּם דַּיְיָ אִנּוּן תְּרִיסֵי אַרְעָא וְעַל כֻּלְּהוֹן לַחֲדָא אִתְעַלֵּה׃

מח

1 שִׁיר תֻּשְׁבַּחְתָּא עַל יְדֵיהוֹן דִּבְנֵי קֹרַח׃ 2 רַב יְיָ וּמְשַׁבַּח לַחֲדָא בִּירוּשְׁלֵם קַרְתָּא דֶאֱלָהָנָא טוּר בֵּית מַקְדְּשֵׁהּ׃ 3 שַׁפִּיר הֵיךְ
חֶדְוָא חֶדְוַת כָּל יָתְבֵי אַרְעָא טוּרָא דְצִיּוֹן דְּמִשְׁתַּה דְצִפּוּנָא קַרְתָּא דְמַלְכָּא רַבָּא׃ 4 אֱלָהָא בְּבִירָנְיָתְהָא אִשְׁתְּמוֹדַע לִתְקוֹף׃

Venite & videte opera *Dei, quæ po- 9
suit prodigia super terram.
Auferens bella vsque ad fines terræ. 10
Arcum conteret & cōfringet arma, & scu-
ta comburet in igne.
Vacate & *cognoscite, quoniam ego 11
sum Deus: exaltabor in gentibus, *exalta-
bor in terra.
Dominus virtutum nobiscum, susce- 12
ptor noster Deus Iacob.

In finem pro filijs Core Psalmus. 1
XLVI.

OMnes gentes plaudite manibus; iubi- 2
late Deo in voce exultationis.
Quoniam Dominus excelsus, terribi- 3
lis, rex magnus super omnem terram.
Subiecit populos nobis, & gentes sub 4
pedibus nostris.
Elegit nobis hæreditatem * sibi, spe- 5
ciem Iacob, quam dilexit.
Ascendit Deus in iubilo, Dominus in 6
voce tubæ.
Psallite Deo nostro psallite, psallite 7
regi nostro psallite.
Quoniam rex omnis terræ Deus, psal- 8
lite sapienter.
Regnauit Deus super gentes, Deus se- 9
det super sedem sanctam suam.
Principes populorum congregati sunt 10
cum Deo Abraam, quoniam Dei fortes
terræ vehementer eleuati sunt.

Psalmus cantici filijs Core secunda 1
sabbati. XXVII.

MAgnus Dominus & laudabilis nimis, 2
in ciuitate Dei nostri in monte san-
cto eius.
* Benè fundata exultatione vniuersæ 3
terræ, *montes Sion latera Aquilonis, ciui-
tas regis magni.
Deus in domibus eius * cognoscitur, 4
cùm suscipiet eam.

9 δεῦτε καὶ ἴδετε τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ, ἃ ἔθετο τέρατα
ἐπὶ τῆς γῆς.
10 ἀνταναιρῶν πολέμοις μέχρι τῶν περάτων τῆς γῆς.
τόξον συντρίψει καὶ συνθλάσει ὅπλον, καὶ θυρεοὺς κα-
τακαύσει ἐν πυρί.
11 σχολάσατε καὶ γνῶτε, ὅτι ἐγώ εἰμι ὁ θεός, ὑψωθήσο-
μαι ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὑψωθήσομαι ἐν τῇ γῇ.
12 κύριος τῶν δυνάμεων μεθ' ἡμῶν, ἀντιλήπτωρ ἡμῶν
ὁ θεὸς ἰακώβ.

1 Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν υἱῶν κορὲ ψαλμός. μϛ΄.

2 Πάντα τὰ ἔθνη κροτήσατε χεῖρας, ἀλαλάξατε
τῷ θεῷ ἐν φωνῇ ἀγαλλιάσεως.
3 ὅτι κύριος ὕψιστος, φοβερός, βασιλεὺς μέγας ἐπὶ
πᾶσαν τὴν γῆν.
4 ὑπέταξε λαοὺς ἡμῖν, καὶ ἔθνη ὑπὸ τοὺς πόδας ἡμῶν.
5 ἐξελέξατο ἡμῖν τὴν κληρονομίαν ἑαυτοῦ, τὴν καλ-
λονὴν ἰακώβ, ἣν ἠγάπησεν.
6 ἀνέβη ὁ θεὸς ἐν ἀλαλαγμῷ, κύριος ἐν φωνῇ σάλ
πιγγος.
7 ψάλατε τῷ θεῷ ἡμῶν, ψάλατε, ψάλατε τῷ βα-
σιλεῖ ἡμῶν ψάλατε.
8 ὅτι βασιλεὺς πάσης τῆς γῆς ὁ θεός, ψάλατε
συνετῶς.
9 ἐβασίλευσεν ὁ θεὸς ἐπὶ τὰ ἔθνη, ὁ θεὸς κάθηται ἐπὶ
θρόνου ἁγίου αὐτοῦ.
10 ἄρχοντες λαῶν συνήχθησαν μετὰ τοῦ θεοῦ ἀβρα-
άμ, ὅτι τοῦ θεοῦ οἱ κραταιοὶ τῆς γῆς σφόδρα ἐπήρ-
θησαν.

1 Ψαλμὸς ᾠδῆς τοῖς υἱοῖς κορὲ δευτέρᾳ σαββάτου.

μζ΄.

2 Μέγας κύριος καὶ αἰνετὸς σφόδρα, ἐν πόλει τοῦ
θεοῦ ἡμῶν ἐν ὄρει ἁγίῳ αὐτοῦ.
3 εὐρίζῳ ἀγαλλιάματι πάσης τῆς γῆς, ὄρη σιὼν τὰ
πλευρὰ τοῦ βορρᾶ, ἡ πόλις τοῦ βασιλέως τοῦ μεγάλου.
4 ὁ θεὸς ἐν ταῖς βάρεσιν αὐτῆς γινώσκεται, ὅταν ἀντι-
λαμβάνηται αὐτῆς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Ambulate, videte opera Dei, qui posuit vastationes in impios terræ. 10 Dissipat bella vsque ad extrema terræ: arcum confringet, & comminuet hastam, scuta rotunda comburet igni. 11 Discedite ab acie belli; & aduertite quoniam ego sum Deus altus inter gentes; altus supra incolas terræ. 12 Verbum Domini exercituum in auxilio nostro; fortitudo nostra Deus Iacob in æternum.

1 Ad laudandum per manus filiorum Korahh Hymnus. PSAL. XLVII.

2 OMnes populi plaudite manibus cum gaudio; iubilate coram Deo in voce laudis. 3 Quoniam Deus altissimus terribilis est, rex magnus super omnes habitatores terræ. 4 Occidet internecione populos propter nos, & gentes subijciet pedibus nostris. 5 Complacebit sibi in nobis, vt iure hæreditario possideamus hæreditatem nostram, domum sanctuarij, gloriam fortitudinis Iaacob quam amabit semper. 6 Exaltabitur nomen Dei nostri in iubilo, Dominus in voce tubæ. 7 Laudate coram Domino laudate, laudate regem nostrum laudate. 8 Quoniam rex est super omnes habitatores terræ Deus: laudes dicite coram eo cum intellectu bono. 9 Regnat Deus super omnes populos: Deus sedet super thronum gloriæ suæ. 10 Principes populorum congregati sunt: populus fidelium Deo ipsius Abraham, quia Domini sunt clypei terræ, & supra illos omnes vehementer exaltatus est.

1 Canticum laudis per manus filiorum Korahh. PSAL. XLVIII.

2 MAgnus est Dominus & laudabilis valdè in Ierusalem, ciuitate Dei nostri, monte domus sanctuarij ipsius.
3 Pulcher vt sponsus, gaudium omnium habitatorum terræ, mons Sion, qui est diffusio Aquilonis, ciuitas regis illius magni.
4 Deus in palatijs suis notus est potentia.

5 * כִּי־הִנֵּה הַמְּלָכִים נוֹעֲדוּ עָבְרוּ יַחְדָּו׃
6 * הֵמָּה רָאוּ כֵּן תָּמָהוּ נִבְהֲלוּ נֶחְפָּזוּ׃
7 * רְעָדָה אֲחָזָתַם שָׁם חִיל כַּיּוֹלֵדָה׃
8 * בְּרוּחַ קָדִים תְּשַׁבֵּר אֳנִיּוֹת תַּרְשִׁישׁ׃
9 * כַּאֲשֶׁר שָׁמַעְנוּ כֵּן רָאִינוּ בְּעִיר־יְהוָה צְבָאוֹת בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהִים יְכוֹנְנֶהָ עַד־עוֹלָם סֶלָה׃
10 * דִּמִּינוּ אֱלֹהִים חַסְדֶּךָ בְּקֶרֶב הֵיכָלֶךָ׃
11 * כְּשִׁמְךָ אֱלֹהִים כֵּן תְּהִלָּתְךָ עַל־קַצְוֵי־אֶרֶץ צֶדֶק מָלְאָה יְמִינֶךָ׃
12 * יִשְׂמַח הַר־צִיּוֹן תָּגֵלְנָה בְּנוֹת יְהוּדָה לְמַעַן מִשְׁפָּטֶיךָ׃
13 * סֹבּוּ צִיּוֹן וְהַקִּיפוּהָ סִפְרוּ מִגְדָּלֶיהָ׃
14 * שִׁיתוּ לִבְּכֶם לְחֵילָה פַּסְּגוּ אַרְמְנוֹתֶיהָ לְמַעַן תְּסַפְּרוּ לְדוֹר אַחֲרוֹן׃
15 * כִּי זֶה אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ עוֹלָם וָעֶד הוּא יְנַהֲגֵנוּ עַל־מוּת׃

מט

1 * לַמְנַצֵּחַ לִבְנֵי־קֹרַח מִזְמוֹר׃
2 * שִׁמְעוּ־זֹאת כָּל־הָעַמִּים הַאֲזִינוּ כָּל־יֹשְׁבֵי חָלֶד׃
3 * גַּם־בְּנֵי אָדָם גַּם־בְּנֵי־אִישׁ יַחַד עָשִׁיר וְאֶבְיוֹן׃
4 * פִּי יְדַבֵּר חָכְמוֹת וְהָגוּת לִבִּי תְבוּנוֹת׃
5 אַטֶּה לְמָשָׁל אָזְנִי אֶפְתַּח בְּכִנּוֹר חִידָתִי׃
6 * לָמָּה אִירָא בִּימֵי רָע עֲוֹן עֲקֵבַי יְסֻבֵּנִי׃
7 * הַבֹּטְחִים עַל־חֵילָם וּבְרֹב עָשְׁרָם יִתְהַלָּלוּ׃
8 * אָח לֹא־פָדֹה יִפְדֶּה אִישׁ לֹא־יִתֵּן לֵאלֹהִים כָּפְרוֹ׃
9 * וְיֵקַר פִּדְיוֹן נַפְשָׁם וְחָדַל לְעוֹלָם׃
10 * וִיחִי־עוֹד לָנֶצַח לֹא יִרְאֶה הַשָּׁחַת׃

5 * *Quia ecce reges congregati sunt, venerunt*
6 *simul.* * *Ipsi videntes sic obstupuerunt, conturbati sunt, admirati sunt.*
7 * *Horror possedit eos, ibi dolor quasi parturientis.*
8 * *In vento vredinis confringes naues Thar-*
9 *sis.* * *Sicut audiuimus, ita vidimus in ciuitate Domini exercituum, in ciuitate Dei nostri: Deus fundauit eam vsque in æternum. Semper.*
10 * *Æstimauimus Deus misericordiam tuam in medio templi tui.*
11 * *Secundùm nomen tuum Deus, sic laus tua vsque ad extremum terræ: iustitia repleta est dextera tua.*
12 * *Lætetur mons Sion, exultent filiæ Iudæ propter iudicia tua.*
13 * *Circundate Sion & circuite eam, numerate turres eius.*
14 * *Ponite cor vestrum in mœnibus, separate palatia eius, vt enarretis in generatione nouissima.*
15 * *Quia ipse est Deus Deus noster in seculum & in perpetuum: ipse erit dux noster in morte.*

1 * *Victori filiorum Core Psalmus.*

XLIX.

2 *AVdite hæc omnes populi, auribus percipite vniuersi habitatores orbis.*
3 * *Tam filij Adam quàm filij viri, simul diues & pauper.*
4 * *Os meum loquetur sapientias, & meditatio cordis mei prudentias.*
5 * *Inclinabo ad parabolam aurem meam, aperiam in cithara ænigma meum.*
6 * *Quare timebo in diebus malis? iniquitas calcanei mei circundabit me.*
7 * *Qui fiduciam habent in fortitudine sua, & in multitudine diuitiarum suarum super-*
8 *biunt.* * *Fratrem non redimens redimet vir, nec dabit Deo propitiationem pro eo.*
9 * *Et precium redemptionis animæ eorum, & quiescet in secula.*
10 * *Et viuet vltra in sempiternum, non videbit interitum.*

תרגום

⁵ אֲרוּם הָא מַלְכַיָּא אִתְחַבָּרוּ עֲבַרוּ כַּחֲדָא׃ ⁶ אִינוּן חֲמוֹן הֵיכְנָא תְּמַהוּ עַל נִיסַיָּא וּפְרִשְׁוָתָא אִתְבְּהִילוּ אַף עֲרַקוּ׃ ⁷ זִוְעָא אֲחַדְתִּנּוּן
תַּמָּן רְתִיתָא הֵיךְ אִתְּתָא יָלְדָה׃ ⁸ בְּרוּחַ קִדוּם תַּקִּיף הֵיךְ אֶשָּׁא מִן קֳדָם יְיָ תְּתַבַּר אִלְפַיָּא דְּמִן תַּרְסִים׃ ⁹ יֵימְרוּן כֻּלְּהוֹן כַּחֲדָא הֵיכְמָא
דִּשְׁמַעְנָא הֵיכְנָא חֲמֵינָא בְּקַרְתָּא דַּייָ צְבָאוֹת בְּקַרְתָּא דֶּאֱלָהָנָא אֱלֹהִים יְשַׁכְלְלִנָּה עַד עָלְמֵי עָלְמִין׃ ¹⁰ אַשְׁוִינָנָא אֱלָהָא טוּבָךְ בִּמְצַע הֵיכְלָךְ׃
¹¹ הֵיךְ שְׁמָךְ יְיָ הֵיכְדֵין תֻּשְׁבַּחְתָּךְ עַל סִיָּפֵי אַרְעָא צִדְקְתָא מַלְיָא יְמִינָךְ׃ ¹² יֶחְדֵי טוּר צִיּוֹן בּוּעָא בְּתֻשְׁבְּחָן כְּנִישְׁתָּא דְּבֵית יְהוּדָה
מְטוּל דִּינָךְ׃ ¹³ אַקִּיפוּ צִיּוֹן וְחַזַּרוּ עֲלָהּ מְנוּ מַגְדְּלַיָּהָא׃ ¹⁴ שַׁוּוּ לִבְּכוֹן לְאוֹכְלוּסוֹתָא דְּמִלְעֵילָא בִּירָנְיָתְהָא מְטוּל דְּתִשְׁתְּעוּן לְדָר אָחֳרָן׃
¹⁵ אֲרוּם דֵּין הוּא אֱלָהָא אֱלָהָנָא שְׁכִינְתֵיהּ בְּגַוָּהּ וּמְדוֹרֵהּ בִּשְׁמַיָּא לְעָלְמֵי עָלְמִין הוּא יְדַבְּרִנָּנָא בְּיוֹמֵי טַלְיוּתָנָא׃

מט

¹ לְשַׁבְּחָא עַל יְדֵיהוֹן דִּבְנֵי קֹרַח תֻּשְׁבַּחְתָּא׃ ² שְׁמַעוּ אַחֲוָיְתָא דָא כָּל עַמְמַיָּא אַצִּיתוּ כָּל דָּיְרֵי אַרְעָא׃ ³ לְחוּד בְּנֵי אָדָם קַדְמָאָה
אוּף בְּנוֹהִי דְיַעֲקֹב כַּחֲדָא זַכָּאָה וְחַיָּבָא׃ ⁴ פּוּמִי יְמַלֵּל חָכְמְתָא וְרִנְנַת לִבִּי בִּינְתָא׃ ⁵ אַצְלֵי לְמַתְלָא אוּדְנִי אַשְׁרֵי לְמִפְתַּח בְּכִנָּרָא אוּחֲדוּתִי׃
⁶ מְטוּל מָה אֶדְחַל בְּיוֹם אַסְעָרוּת בִּישָׁא אֱלָהֵין כַּד חוֹבַת סוֹרְחָנִי מַחְזַר לִי׃ ⁷ דְּמִתְרַחֲצִין עַל נִכְסֵיהוֹן וּבִסְגִיעוּת עֻתְרֵיהוֹן מִשְׁתַּבְּחִין׃
⁸ אֲחוּהִי דְמִשְׁתַּבְיָא לָא מִפְרַק יִפְרוֹק גַּבְרָא רְשִׁיעָא וְלָא יְהַב לֶאֱלָהָא פֻּרְקָנֵיהּ׃ ⁹ דְּאִלּוּ יְחַיֵּב הָא יַקִּיר קֳדָם יְיָ פֻּרְקָנָא דְּנַפְשֵׁיהוֹן
וְיִפְסוֹק בִּישׁוּתֵהּ פֻּרְעֲנוּתְהוֹן לְעָלַם׃ ¹⁰ וְיֵיחֵי תּוּב לְחַיֵּי עָלְמָא וְלָא יָחְמֵי דִּין גֵּהִנָּם׃

‡ Quoniam ecce reges terræ congrega- 5
ti ſunt, conuenerunt in vnum.
‡ Ipſi videntes ſic admirati ſunt, cõtur- 6
bati ſunt, commoti ſunt. ‡ Tremor appre- 7
hendit eos. Ibi dolores vt parturientis.
‡ In ſpiritu vehementi conteres naues 8
Tharſis. ‡ Sicut audiuimus, ſic & vidimus. 9
in ciuitate Domini virtutum, in ciuitate
Dei noſtri. Deus fundauit eam in æternũ.
‡ Suſcepimus Deus miſericordiã tuam 10
in medio * populi tui.
‡ Secundùm nomen tuum Deus, ſic & 11
laus tua in fines terrę, iuſtitia plena * dexte-
ra tua. ‡ Lætetur mons Sion, & exultent 12
filiæ Iudæ propter iudicia tua Domine.
‡ Circundate Sion, & complectimini 13
eam, narrate in turribus eius.
‡ Ponite corda veſtra in virtute eius, & 14
diſtribuite domos eius, vt enarretis in
progenie altera.
‡ Quoniam hic eſt Deus * noſter in ęter- 15
num & in ſeculum ſeculi; ipſe reget nos
in ſecula.

‡ In finem filijs Core Pſalmus. 1

XLVIII.

AVdite hæc omnes gẽtes, auribus per- 2
cipite omnes qui habitatis orbem.
‡ Quique terrigenæ & filij hominum, 3
ſimul in vnum diues & pauper.
‡ Os meum loquetur ſapientiam, & me- 4
ditatio cordis mei prudentiam.
‡ Inclinabo in parabolam aurẽ meam, 5
aperiã in pſalterio propoſitionem meam.
‡ Cur timebo in die mala? iniquitas cal- 6
canei mei circundabit me.
‡ Qui cõfidunt in virtute ſua, & in mul 7
titudine diuitiarũ ſuarum qui gloriantur.
‡ Frater non redimit, redimet homo, 8
non dabit Deo placationem ſuam.
‡ Et precium redemptionis animæ ſuæ, 9
& * laborauit in æternum.
‡ Et viuet * in finem. non videbit inte- 10
ritum.

5 ‡ ὅτι ἰδοὺ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς συνήχθησαν διήλθοσαν
ἐπὶ τὸ αὐτό.
6 ‡ αὐτοὶ ἰδόντες οὕτως ἐθαύμασαν, ἐταράχθησαν, ἐσα
7 λεύθησαν: ‡ τρόμος ἐπελάβετο αὐτῶν. ἐκεῖ ὠδῖνες ὡς
8 τικτούσης· ‡ ἐν πνεύματι βιαίῳ συντρίψεις πλοῖα
θαρσεῖς.
9 ‡ καθάπερ ἠκούσαμεν, οὕτως καὶ εἴδομεν· ἐν πόλει κυ-
ρίου τῶν δυνάμεων, ἐν πόλει τοῦ θεοῦ ἡμῶν: ὁ θεὸς ἐθεμε-
λίωσεν αὐτὴν εἰς τὸν αἰῶνα.
10 ‡ ὑπελάβομεν ὁ θεὸς τὸ ἔλεός σου ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ σου.
11 ‡ κατὰ τὸ ὄνομά σου ὁ θεός, οὕτως καὶ ἡ αἴνεσίς σου ἐπὶ τὰ
πέρατα τῆς γῆς, δικαιοσύνης πλήρης ἡ δεξιά σου.
12 ‡ εὐφρανθήτω ὄρος σιών, καὶ ἀγαλλιάσθωσαν αἱ θυγα
τέρες τῆς ἰουδαίας ἕνεκεν τῶν κριμάτων σου κύριε.
13 ‡ κυκλώσατε σιών, καὶ περιλάβετε αὐτήν· διηγήσασθε
ἐν τοῖς πύργοις αὐτῆς.
14 ‡ θέσθε τὰς καρδίας ὑμῶν εἰς τὴν δύναμιν αὐτῆς,
καὶ καταδιέλεσθε τὰς βάρεις αὐτῆς, ὅπως ἂν διηγήσησθε
εἰς γενεὰν ἑτέραν.
15 ‡ ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ θεὸς ἡμῶν εἰς τὸν αἰῶνα καὶ εἰς τὸν αἰῶνα
τοῦ αἰῶνος· αὐτὸς ποιμανεῖ ἡμᾶς εἰς τοὺς αἰῶνας.
1 ‡ Εἰς τὸ τέλος τοῖς υἱοῖς κορὲ ψαλμός. μή.
2 ‡ Ἀκούσατε ταῦτα πάντα τὰ ἔθνη, ἐνωτίσασθε πάν-
τες οἱ κατοικοῦντες τὴν οἰκουμένην.
3 ‡ οἵ τε γηγενεῖς καὶ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων, ἐπὶ τὸ αὐτὸ πλού-
σιος καὶ πένης.
4 ‡ τὸ στόμα μου λαλήσει σοφίαν, καὶ ἡ μελέτη τῆς καρδίας
μου σύνεσιν.
5 ‡ κλινῶ εἰς παραβολὴν τὸ οὖς μου, ἀνοίξω ἐν ψαλτη-
ρίῳ τὸ πρόβλημά μου.
6 ‡ ἵνα τί φοβοῦμαι ἐν ἡμέρᾳ πονηρᾷ; ἡ ἀνομία τῆς πτέρ-
νης μου κυκλώσει με.
7 ‡ οἱ πεποιθότες ἐπὶ τῇ δυνάμει αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τῷ
πλήθει τοῦ πλούτου αὐτῶν καυχώμενοι.
8 ‡ ἀδελφὸς οὐ λυτροῦται, λυτρώσεται ἄνθρωπος, οὐ δώσει
τῷ θεῷ ἐξίλασμα ἑαυτοῦ.
9 ‡ καὶ τὴν τιμὴν τῆς λυτρώσεως τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, καὶ ἐκο-
πίασεν εἰς τὸν αἰῶνα.
10 ‡ καὶ ζήσεται εἰς τέλος. οὐκ ὄψεται καταφθοράν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[5] Quoniam ecce reges conſociati ſunt, tranſierunt ſimul. [6] Ipſi viderunt, ſic admirati ſunt, propter ſigna & miracula conturbati ſunt, atque fugerunt. [7] Tremor apprehendit eos ibi; tremor ſicut mulieris parturientis. [8] Vento Orientali valido velut ignis à conſpectu Domini confringes naues quæ ſunt de Tharſis. [9] Dicent omnes ſimul, Sicut audiuimus, ſic vidimus in ciuitate Domini exercituum, in ciuitate Dei noſtri, Deus fundabit eam in ſecula ſeculorum. [10] Coæquauit nos Deus benignitas tua in medio templi tui. [11] Ecce ſicut nomen tuum Domine, ſic ecce laus tua vſque ad fines terræ; iuſtitia plena eſt dextera tua. [12] Lætetur mons Sion, exulta laudibus congregatio domus Iehudæ propter iudicia tua. [13] Circundate Sion & circuite eam, numerate turres eius. [14] Ponite cor veſtrum ad cœtum qui eſt ſupra palatia eius vt enarretis in generatione nouiſſima. [15] Quoniam hic eſt Deus, Deus noſter; maieſtas eius intra eam, & habitatio eius in cælis in ſecula ſeculorum: ipſe ducet nos in diebus pueritiæ noſtræ.

[1] Ad laudandum per manus filiorum Korahh Hymnus. PSAL. XLIX.

[2] AVdite nuncium iſtud omnes populi, auſcultate omnes habitatores terræ. [3] Tam filij Adam antiqui quàm filij Iaacob ſimul mundus & profanus. [4] Os meum loquetur ſapientiam, & meditatio cordis mei recta. [5] Inclinabo ad parabolam aurem meam: incipiam aperire in cithara ænigma meum. [6] Quare timebo in die tempeſtatis malæ, niſi quando reatus peccati mei circundabit me? [7] Qui confidunt in diuitijs ſuis, & in multitudine opulentiarum ſuarum iactant ſeſe. [8] Fratrem ſuum captiuum nequaquam redemptione redimet vir impius, & non dabit Deo *pretium* redemptionis eius. [9] Quòd ſi peccauerit, ecce precioſa coram Domino redemptio animæ eorũ, & abolebit malum eius punitionem eorum in ſeculum. [10] Et viuet adhuc vita æterna, & non videbit iudicium gehennæ.

11 כִּי יִרְאֶה חֲכָמִים יָמוּתוּ יַחַד כְּסִיל וָבַעַר
יֹאבֵדוּ וְעָזְבוּ לַאֲחֵרִים חֵילָם׃
12 קִרְבָּם בָּתֵּימוֹ לְעוֹלָם מִשְׁכְּנֹתָם לְדֹר וָדֹר
קָרְאוּ בִשְׁמוֹתָם עֲלֵי אֲדָמוֹת׃
13 וְאָדָם בִּיקָר בַּל־יָלִין נִמְשַׁל כַּבְּהֵמוֹת נִדְמוּ׃
14 זֶה דַרְכָּם כֵּסֶל לָמוֹ וְאַחֲרֵיהֶם בְּפִיהֶם יִרְצוּ
סֶלָה׃
15 כַּצֹּאן לִשְׁאוֹל שַׁתּוּ מָוֶת יִרְעֵם וַיִּרְדּוּ בָם
יְשָׁרִים לַבֹּקֶר וְצוּרָם לְבַלּוֹת שְׁאוֹל מִזְּבֻל לוֹ׃
16 אַךְ־אֱלֹהִים יִפְדֶּה־נַפְשִׁי מִיַּד שְׁאֹל כִּי יִקָּחֵנִי
סֶלָה׃
17 אַל־תִּירָא כִּי־יַעֲשִׁר אִישׁ כִּי־יִרְבֶּה כְּבוֹד בֵּיתוֹ׃
18 כִּי לֹא בְמוֹתוֹ יִקַּח הַכֹּל לֹא־יֵרֵד אַחֲרָיו כְּבוֹדוֹ׃
19 כִּי־נַפְשׁוֹ בְּחַיָּיו יְבָרֵךְ וְיוֹדֻךָ כִּי־תֵיטִיב לָךְ׃
20 תָּבוֹא עַד־דּוֹר אֲבוֹתָיו עַד־נֵצַח לֹא יִרְאוּ־
אוֹר׃
21 אָדָם בִּיקָר וְלֹא יָבִין נִמְשַׁל כַּבְּהֵמוֹת נִדְמוּ׃

נ

1 מִזְמוֹר לְאָסָף אֵל אֱלֹהִים יְהוָה
דִּבֶּר וַיִּקְרָא־אָרֶץ מִמִּזְרַח־שֶׁמֶשׁ עַד־מְבֹאוֹ׃
2 מִצִּיּוֹן מִכְלַל־יֹפִי אֱלֹהִים הוֹפִיעַ׃
3 יָבֹא אֱלֹהֵינוּ וְאַל־יֶחֱרַשׁ אֵשׁ־לְפָנָיו תֹּאכֵל
וּסְבִיבָיו נִשְׂעֲרָה מְאֹד׃
4 יִקְרָא אֶל־הַשָּׁמַיִם מֵעָל וְאֶל־הָאָרֶץ
לָדִין עַמּוֹ׃
5 אִסְפוּ־לִי חֲסִידָי כֹּרְתֵי בְרִיתִי עֲלֵי־זָבַח׃
6 וַיַּגִּידוּ שָׁמַיִם צִדְקוֹ כִּי־אֱלֹהִים שֹׁפֵט
הוּא סֶלָה׃
7 שִׁמְעָה עַמִּי וַאֲדַבֵּרָה יִשְׂרָאֵל וְאָעִידָה בָּךְ
אֱלֹהִים אֱלֹהֶיךָ אָנֹכִי׃

11 *Cùm viderit ſapientes morientes; ſimul inſipiens & indoctus peribunt, & derelinquent alienis diuitias ſuas.*
12 *Interiora ſua domus ſuas in ſeculo, tabernacula ſua in generatione & generatione: vocauerunt nominibus ſuis terras ſuas.*
13 *Et homo in honore non commorabitur; ſimilatus eſt iumentis, & exæquatus eſt.*
14 *Hæc via inſipientiæ eorum: & poſt eos iuxta os eorum current. Semper.*
15 *Quaſi grex in inferno poſiti ſunt, mors depaſcet eos, & ſubijcient eos recti in matutino; & figura eorum conteretur in inferno poſt habitaculum ſuum.*
16 *Veruntamen Deus redimet animam meam de manu inferni, cùm aſſumpſerit me. Semper.*
17 *Noli timere cùm ditatus fuerit vir: cùm multiplicata fuerit gloria domus eius.*
18 *Nec enim moriens tollet omnia: nec deſcendet poſt eum gloria eius.*
19 *Quia anima ſuæ in vita ſua benedicet: & laudabunt te cùm benefeceris tibi.*
20 *Introibit vſque ad generationem patrum ſuorum: vſque ad finem non videbunt lumen.*
21 *Homo cùm in honore eſſet, & non intellexit: comparatus eſt iumentis, & ſilebit.*

1 *Pſalmus Aſaph.* L.

Fortis Deus Dominus locutus eſt, & vocauit terram, ab ortu Solis vſque ad occaſum eius.
2 *De Sion perfecto decore Deus apparuit.*
3 *Veniet Deus noſter, & non tacebit; ignis coram eo vorabit, & in circuitu eius tempeſtas valida.*
4 *Vocabit cælum deſurſum; & terram, vt iudicet populum ſuum.*
5 *Congregate mihi ſanctos meos, qui feriunt pactum meum in ſacrificio.*
6 *Et annunciabunt cæli iuſtitiam eius; quia Deus iudex eſt. Semper.*
7 *Audi, popule meus, & loquar; Iſrael, & teſtificabor in te: Deus Deus tuus ego ſum.*

תרגום

11 אֲרֵי יֶחֱמֵי חַכִּימֵי רַשִׁיעָא דְמָיְתִין מִיתוּתָא תִנְיָנָא וּמִתְדַּנִין בְּגֵיהִנָּם כַּחֲדָא הֵיךְ כְּסִלָּא וְשַׁטְיָא יֵאבְדוּן וְיִשְׁבְּקוּן לְצַדִּיקַיָּא מָמוֹנֵיהוֹן׃
12 בֵּית קְבוּרַתְהוֹן יִשְׁרוּן לְעָלַם וְלָא יְקוּמוּן מִמִּשְׁכְּנֵיהוֹן לְדָרֵי דָרַיָּא מְטוּל דְאִתְגָּאוּ וּקְנוֹ שׁוּם בִּישׁ עֲלֵוֵי אַרְעָא׃ 13 וּבַר נַשׁ חַיָּבָא
בִּיקָרָא לָא יְבִית אִמְתִּיל הֵיךְ בְּעִירָא אִשְׁתַּוְּאַת׃ 14 דֵּין אָרְחָתְהוֹן גָּרַם שְׁטוּתָא לְהוֹן וּבְסוֹפְהוֹן בְּפֻמְהוֹן יִתְנוּן סַרְחָנֵיהוֹן לְעָלְמָא דְאָתֵי׃
15 הֵיךְ עָנָא לְמוֹתָא שָׁוְיָן צַדִּיקַיָּא וְקַטְלָנוּן וְתַבְּרוּ חֲסִידַיָּא וּפְלַחוּ בְּהוֹן וּתְרִיצַיָּא מְטוּל גוּפֵיהוֹן יִתְבַּלְיָן בְּגֵהִנָּם מִן בְּגְלַל דְאוֹשִׁיטוּ יְדֵיהוֹן
וְחַבְּלוּ מְדוֹר בֵּית שְׁכִינְתָּא דִילֵיהּ׃ 16 בְּרַם אֱלָהָא יִפְרוֹק נַפְשִׁי מִן גֵּהִנָּם אֲרוּם יַלְפִינַנִי אוֹרַיְתֵיהּ וְדִבְּרַנִּי לְחוּלָקֵיהּ בְּעָלְמָא דְאָתֵי׃
17 לָא תִדְחַל אֲרוּם יֶעְתַּר גַּבְרָא אֲרוּם יִסְגֵּי אִיקַר בֵּיתֵיהּ׃ 18 אֲרוּם לָא בְמוֹתֵיהּ יִסַּב כּוֹלָּא וְלָא יֵיחוֹת בַּתְרוֹהִי אִיקָרֵיהּ׃ 19 אֲרוּם
נַפְשֵׁיהּ בְּחַיּוֹהִי תִּתְבָּרַךְ וִיוֹדוּנָךְ צַדִּיקַיָּא אֲרוּם תֵּיטִיב לְפָלְחִין קֳדָמָךְ׃ 20 תֵּעוֹל דָּכְרָנְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא עַד דָּר אֲבָהַתְהוֹן וְרַשִׁיעַיָּא לְעָלְמֵי
עָלְמִין לָא יֶחְמוֹן נְהוֹרָא׃ 21 בַּר נַשׁ חַיָּבָא בִּזְמַן דְּאִיתוֹהִי וְלָא יִתְבַּיַּן בְּאִסְתַּלְּקוּת יְקָרֵיהּ אִמְתִּיל לִבְעִירָא וְאִשְׁתַּוֵּי לְלָמָא׃ נ
1 תֻּשְׁבַּחְתָּא עַל יְדֵיהּ דְּאָסָף תַּקִּיפָא אֱלָהָא יְיָ מַלֵּיל מִבְּרֵאשִׁית וּקְרָא לְמֶעְבַּד אַרְעָא מִמַּדְנַח שִׁמְשָׁא וְעַד מַעְלָנֵיהּ׃ 2 מִכְּלַל וְשִׁירוּי
בְּרִיאַת עָלְמָא מִצִּיּוֹן וּכְתַמַּן גְּמִיר שׁוּפְרֵהּ אֱלָהָא אִתְגְּלִי׃ 3 יֵימְרוּן צַדִּיקַיָּא לְיוֹם דִּינָא רַבָּא יֵיתֵי אֱלָהָנָא וְלָא יִשְׁתּוֹק לְמֶעְבַּד פּוּרְעָנוּת עַמֵּהּ
אִשָּׁתָא קֳדָמוֹהִי תְּצַלְהֵב וְחֵזוּר חֲזוּר לֵהּ תִּזְעוֹף עַלְעוֹלָא לַחֲדָא׃ 4 יִקְרֵי לְאַנְגְּלֵי מְרוֹמָא מִלְּעֵילָּא וּלְצַדִּיקֵי אַרְעָא מִלְּרַע לְמִמְחַח דִּין עַל
עַמֵּהּ׃ 5 כְּנוֹשׁוּ לְוָתִי חֲסִידַי דִּגְזַרוּ קְיָם וְקַיִּמוּ אוֹרַיְתָא וְאִתְעַסַּקוּ בִּצְלוֹתָא דְּמִתִּילָא לְקֻרְבָּנַיָּא׃ 6 וִיחַוּוּן אַנְגְּלֵי מְרוֹמָא זְכוּתֵהּ
אֲרוּם אֱלָהָא דַּיָּן הוּא לְעָלַם׃ 7 שְׁמַעוּ עַמִּי וַאֲמַלֵּל יִשְׂרָאֵל וְאַסְהֵד בָּךְ אֱלָהָא אֱלָהָךְ אֲנָא׃

* Cùm viderit ſapientes morientes, ſi- 11
mul inſipiens & ſtultus peribunt: & relin-
quent alienis diuitias ſuas.
* Et ſepulchra eorum domus illorum in 12
æternum: tabernacula eorum in proge-
niem & progeniem; vocauerunt nomina
ſua in terris*.
* Et homo cùm in honore eſſet, nō in- 13
tellexit: comparatus eſt iumentis inſipien-
tibus, & ſimilis factus eſt illis.
* Hæc via illorum ſcandalum ipſis: & 14
poſtea in ore ſuo complacebunt.
* Sicut oues in inferno poſiti ſunt, mors 15
depaſcet eos: & dominabuntur eorū iuſti
in matutino, & auxilium eorum veteraſcet
in inferno; à gloria eorum expulſi ſunt.
* Veruntamen Deus redimet animam 16
meam de manu inferni, cùm acceperit me.
* Ne timueris cùm diues factus fue- 17
rit homo, aut cùm multiplicata fuerit glo-
ria domus eius. * Quoniam nō cùm in- 18
terierit ipſe, ſumet omnia: neq; deſcendet
cum eo gloria eius. * Quia anima eius in 19
vita ipſius benedicetur: confitebitur tibi
cùm benefeceris ei. * Introibit vſque in 20
progeniem patrum ſuorum, *vſq; in æter-
num non videbit lumen. * Et homo cùm 21
in honore eſſet, nō intellexit: comparatus
eſt iumētis inſipientibus, & ſimilis factus
eſt illis.

* Pſalmus Aſaph. XLIX. 1

DEus deorum Dominus locutus eſt, &
vocauit terram; ab ortu Solis vſq; ad
occaſum. * Ex Sion ſpecies decoris eius: 2
* Deus manifeſtè veniet: Deus noſter, & nō 3
ſilebit. Ignis in conſpectu eius exardeſcet:
& in circuitu eius tēpeſtas valida. * Ad- 4
uocabit cælū ſurſum: & terrā, *vt diſcernat
populū ſuū. * Cōgregate illi ſanctos eius, 5
qui ordināt teſtamentū eius ſuper ſacrifi-
cia. * Et annunciabunt cæli iuſtitiā eius: 6
quoniam Deus iudex eſt. * Audi popu- 7
lus meus, & loquar tibi Iſrael: & teſtifica-
bor tibi, Deus Deus tuus ego ſum.

11 * ὅταν ἴδῃ σοφοὺς ἀποθνήσκοντας, ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἄφρων καὶ
ἄνους ἀπολοῦνται. καὶ καταλείψουσιν ἀλλοτρίοις τὸν
πλοῦτον αὐτῶν.
12 * καὶ οἱ τάφοι αὐτῶν οἰκίαι αὐτῶν εἰς τὸν αἰῶνα· σκη-
νώματα αὐτῶν εἰς γενεὰν καὶ γενεάν· ἐπεκαλέσαντο τὰ
ὀνόματα αὐτῶν ἐπὶ τῶν γαιῶν.
13 * καὶ ἄνθρωπος ἐν τιμῇ ὢν, οὐ συνῆκε. παρασυνεβλή-
θη τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις καὶ ὡμοιώθη αὐτοῖς.
14 * αὕτη ἡ ὁδὸς αὐτῶν σκάνδαλον αὐτοῖς, καὶ μετὰ ταῦτα
ἐν τῷ στόματι αὐτῶν εὐδοκήσουσιν.
15 * ὡς πρόβατα ἐν ᾅδῃ ἔθεντο, θάνατος ποιμανεῖ αὐ-
τούς· καὶ κατακυριεύσουσιν αὐτῶν οἱ εὐθεῖς τὸ πρωΐ, καὶ ἡ
βοήθεια αὐτῶν παλαιωθήσεται ἐν τῷ ᾅδῃ, ἐκ τῆς δόξης
αὐτῶν ἐξώσθησαν.
16 * πλὴν ὁ θεὸς λυτρώσεται τὴν ψυχήν μου ἐκ χειρὸς
ᾅδου, ὅταν λαμβάνῃ με.
17 * Μὴ φοβοῦ ὅταν πλουτήσῃ ἄνθρωπος, ἢ ὅταν πλη-
θυνθῇ ἡ δόξα τοῦ οἴκου αὐτοῦ.
18 * ὅτι οὐκ ἐν τῷ ἀποθνήσκειν αὐτὸν λήψεται τὰ πάντα,
οὐδὲ συγκαταβήσεται αὐτῷ ἡ δόξα αὐτοῦ.
19 * ὅτι ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ εὐλογηθήσεται,
ἐξομολογήσεταί σοι ὅταν ἀγαθύνῃς αὐτῷ.
20 * εἰσελεύσεται ἕως γενεᾶς πατέρων αὐτοῦ ἕως αἰῶνος
οὐκ ὄψεται φῶς.
21 * καὶ ἄνθρωπος ἐν τιμῇ ὢν οὐ συνῆκε, παρασυνεβλήθη
τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις, καὶ ὡμοιώθη αὐτοῖς.

1 Ψαλμὸς τῷ ἀσάφ. μθʹ.

Θεὸς θεῶν κύριος ἐλάλησε, καὶ ἐκάλεσε τὴν γῆν
2 ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου μέχρι δυσμῶν. * ἐκ σιὼν ἡ εὐ-
3 πρέπεια τῆς ὡραιότητος αὐτοῦ. * ὁ θεὸς ἐμφανῶς ἥξει, ὁ
θεὸς ἡμῶν καὶ οὐ παρασιωπήσεται· πῦρ ἐνώπιον αὐτοῦ καυ-
θήσεται, καὶ κύκλῳ αὐτοῦ καταιγὶς σφοδρά.
4 * προσκαλέσεται τὸν οὐρανὸν ἄνω, καὶ τὴν γῆν τοῦ δια-
5 κρῖναι τὸν λαὸν αὐτοῦ. * συναγάγετε αὐτῷ τοὺς ὁσίους
αὐτοῦ, τοὺς διατιθεμένους τὴν διαθήκην αὐτοῦ ἐπὶ θυσίαις.
6 * καὶ ἀναγγελοῦσιν οἱ οὐρανοὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ,
ὅτι ὁ θεὸς κριτής ἐστιν.
7 * ἄκουσον λαός μου καὶ λαλήσω σοι ἰσραήλ, καὶ δια-
μαρτύρομαί σοι, ὁ θεὸς ὁ θεός σου εἰμὶ ἐγώ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[11] Quoniā videbit ſapientes improbos qui moriūtur morte ſecūda, & adiudicātur gehennæ, vnà ſicut inſipiēs & ſtultus peribūt, & relinquēt
iuſtis diuitias ſuas. [12] In domo ſepulturæ ſuæ habitabunt in æternū; & nō reſurgent de tabernaculis ſuis in generationes generationum.
quoniam ſuperbi facti ſunt, & compararunt ſibi nomen prauum ſuper terram. [13] Et filius hominis peccator, in honore non commorabi-
tur: aſſimilatus eſt beſtiæ ſtupidæ. [14] Hanc viam illorū accerſit ſtultitia ipſis, & in fine eorū, ore ſuo palàm facient peccata ſua ſeculo ven-
turo. [15] Sicut oues, morti addicunt iuſtos, & interficiunt eos, & conterunt pios; vt ſeruiant ſibi, & rectos inſuper. Propterea corpora eo-
rum veteraſcent in gehenna; quoniam extenderunt manum ſuam, & deſtruxerunt habitationem domus maieſtatis eius. [16] Vtique Deus
redimet animam meam à gehenna, quoniam docebit me legem ſuam, & inducet me in partē ſuam in ſeculum venturum. [17] Ne timeas,
licet diues ſit homo; licet creſcat gloria domus eius. [18] Quoniam nequaquam in morte ſua portabit omnia, nec deſcendet poſt eū gloria
eius. [19] Quoniam anima eius in vita ipſius benedicetur, & confitebuntur tibi iuſti; quia bene facies colentibus coram te. [20] Ingredietur
memoria iuſtorū vſque ad generationem patrū eorū: improbi verò in ſecula ſeculorū nō videbūt lumē. [21] Homo ſceleratus in tēpore, quo
ſubſiſtit, nec intelligit: cùm remouetur gloria eius, cōparatur beſtiæ, & redigitur in nihilū. PSAL. L. [1] Hymnus per manū Aſaph.
FOrtis Deus Dn̄s locutus eſt à principio: & vocauit, vt faceret terram, ab Oriente Solis, vſque ad Occaſum eius. [2] Perfectio & initium
creationis ſeculi de Sion: & inde perfecta eſt pulchritudo eius; Deus apparuit. [3] Dicent iuſti in die iudicij magni: Veniet Deus no-
ſter, & nō ſilebit vt faciat vltionē populi ſui: ignis coram eo inflammabit, & in circuitu eius ſufflabit turbo vehementer. [4] Aduocabit ange-
los excelſos ſupernè, & iuſtos terræ infernè, vt diffundat iudiciū ſuper populum ſuum. [5] Congregate mihi ſanctos meos, qui pepigerunt
pactum, & firmauerunt legem, & operam nauarunt orationi, quæ ſimilis eſt oblationibus. [6] Narrabunt autem angeli excelſi puritatem
eius; quia Deus iudex eſt in ſeculum. [7] Audite populi mi, & loquar; Iſrael, & teſtificabor tibi; Deus Deus tuus ego ſum.

8 לֹא עַל־זְבָחֶיךָ אוֹכִיחֶךָ וְעוֹלֹתֶיךָ לְנֶגְדִּי
תָמִיד ׃
9 לֹא־אֶקַּח מִבֵּיתְךָ פָר מִמִּכְלְאֹתֶיךָ עַתּוּדִים ׃
10 כִּי־לִי כָל־חַיְתוֹ־יָעַר בְּהֵמוֹת בְּהַרְרֵי־אָלֶף ׃
11 יָדַעְתִּי כָּל־עוֹף הָרִים וְזִיז שָׂדַי עִמָּדִי ׃
12 אִם־אֶרְעַב לֹא־אֹמַר לָךְ כִּי־לִי תֵבֵל
וּמְלֹאָהּ ׃
13 הַאוֹכַל בְּשַׂר אַבִּירִים וְדַם עַתּוּדִים
אֶשְׁתֶּה ׃
14 זְבַח לֵאלֹהִים תּוֹדָה וְשַׁלֵּם לְעֶלְיוֹן נְדָרֶיךָ ׃
15 וּקְרָאֵנִי בְּיוֹם צָרָה אֲחַלֶּצְךָ וּתְכַבְּדֵנִי ׃
16 וְלָרָשָׁע אָמַר אֱלֹהִים מַה־לְּךָ לְסַפֵּר חֻקָּי
וַתִּשָּׂא בְרִיתִי עֲלֵי־פִיךָ ׃
17 וְאַתָּה שָׂנֵאתָ מוּסָר וַתַּשְׁלֵךְ דְּבָרַי אַחֲרֶיךָ ׃
18 אִם־רָאִיתָ גַנָּב וַתִּרֶץ עִמּוֹ וְעִם מְנָאֲפִים
חֶלְקֶךָ ׃
19 פִּיךָ שָׁלַחְתָּ בְרָעָה וּלְשׁוֹנְךָ תַּצְמִיד מִרְמָה ׃
20 תֵּשֵׁב בְּאָחִיךָ תְדַבֵּר בְּבֶן־אִמְּךָ תִּתֶּן־דֹּפִי ׃
21 אֵלֶּה עָשִׂיתָ וְהֶחֱרַשְׁתִּי דִּמִּיתָ הֱיוֹת־אֶהְיֶה
כָמוֹךָ אוֹכִיחֲךָ וְאֶעֶרְכָה לְעֵינֶיךָ ׃
22 בִּינוּ־נָא זֹאת שֹׁכְחֵי אֱלוֹהַּ פֶּן־אֶטְרֹף וְאֵין
23 מַצִּיל ׃ זֹבֵחַ תּוֹדָה יְכַבְּדָנְנִי וְשָׂם דֶּרֶךְ אַרְאֶנּוּ
בְּיֵשַׁע אֱלֹהִים ׃

נא

1 לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד ׃
2 בְּבוֹא־אֵלָיו נָתָן הַנָּבִיא כַּאֲשֶׁר־בָּא אֶל־
בַּת־שָׁבַע ׃
3 חָנֵּנִי אֱלֹהִים כְּחַסְדֶּךָ כְּרֹב רַחֲמֶיךָ מְחֵה
פְשָׁעָי ׃
4 הֶרֶבה כַּבְּסֵנִי מֵעֲוֺנִי וּמֵחַטָּאתִי טַהֲרֵנִי ׃

8 * *Non propter victimas tuas arguam te, &*
holocausta tua coram me sunt semper.
9 * *Non accipiam de domo tua vitulum, ne-*
que de gregibus tuis hircos.
10 * *Mea sunt enim omnia animalia syluarum,*
pecudes in montibus millium.
11 * *Scio omnes aues montium, & vniuersitas*
agri mecum est.
12 * *Si esuriero, non dicam tibi; meus est enim*
orbis, & plenitudo eius.
13 * *Nunquid comedam carnem taurorum, aut*
sanguinem hircorum bibam?
14 * *Immola Deo laudem, & redde Altissimo*
vota tua.
15 * *Et inuoca me in die tribulationis: liberabo*
te, & glorificabis me.
16 * *Impio autem dixit Deus; Quid tibi est cum*
narratione præceptorum meorum, vt assumas
pactum meum in ore tuo?
17 * *Qui odisti disciplinam, & proiecisti ver-*
ba mea post te.
18 * *Si videbas furem, consentiebas ei; & cum*
adulteris erat pars tua.
19 * *Os tuum dimisisti in malitiam, & lingua*
tua concinnauit dolum.
20 * *Sedens aduersus fratrem tuum loqueba-*
ris, & aduersus filium matris tuæ fabricabas
opprobrium.
21 * *Hæc fecisti & tacui, existimasti me futu-*
rum similem tui. arguam te & proponam te an-
te oculos tuos.
22 * *Intelligite hoc qui obliuiscimini Deum; ne*
fortè capiam, & non sit qui liberet.
23 * *Qui immolat confessionem, glorificat me: &*
qui ordinat viam, ostendam ei salutare Dei.

PSAL. LI.

1 * *Victori Psalmus Dauid;*
2 * *Cùm venisset ad eum Nathan propheta*
quando ingressus est ad Bersabæ.
3 *MIserere mei Deus secūdùm misericordiam*
tuam, iuxta multitudinem miserationum
4 *tuarū dele iniquitates meas.* * *Multùm laua me*
ab iniquitate mea, & à peccato meo munda me.

תרגום

8 לָא מְטוּל דִבְחָיָךְ דְלָא קָרֵבְתָּא קֳדָמַי בְּגָלוּתָא אַכְסְנִנָךְ אֲרוּם עֲלָוָתָא דְקָרְבוּ אֲבָהָתָךְ לְקֳבְלִי תְּדִירָא ׃ 9 לָא קַבְּלֵת מִיְדָךְ תּוֹרָא
מִדִּירָךְ בִּרְחֵי ׃ 10 אֲרוּם דִּילִי כָּל חֵיוַת חוּרְשָׁא וְעָתִידָה לְצַדִּיקַיָּא בְּגַן עֵדֶן בְּעִירֵי דִכְיָן וְתוֹרָא דִרְבִיעַ וְרָעֵי כָּל יוֹמָא טוּרִין אַלְפָא ׃
11 גַּלְיָן קֳדָמַי כָּל זַנֵּי עוֹפִין דְפָרְחִין בַּאֲוִיר שְׁמַיָּא וְתַרְנְגוֹל בָּרָא מְרַגֵּן קֳדָמַי ׃ 12 אִין יִמְטֵי זְמַן קָרְבָּן תְּדִירָא לָא אֵימַר לָךְ אֲרוּם דִּילִי
אַרְעָא וּמַלְיָתָהּ ׃ 13 מִן יוֹמָא דְחָרוּב בֵּית מַקְדְּשָׁא לָא קַבְּלֵת בְּשַׂר נִכְסַת פַּטִּימִין וּדְמָא דִבְרָחֵילַיָּא זָרְקוּ כַּהֲנַיָּא קֳדָמַי ׃ 14 כְּבוֹשׁ יִצְרָא
בִּישָׁא וְיִתְחַשֵּׁיב קֳדָם יְיָ כְּנִכְסַת תּוֹדְתָא וְשַׁלֵּם לְעִלָּאָה נִדְרָךְ דְנִדַרְתָּ בְּסִינַי לְקַיָּמָא פִקּוּדַיָּא ׃ 15 וְצַלִּי קֳדָמַי בְּיוֹמָא דְעָקָא אֲשֵׁיזְבִנָךְ אֲרוּם
תְּיַקְּרַנַנִי ׃ 16 וּלְרַשִׁיעָא דְלָא עֲבַד תְּתוּבָא וּמְצַלֵּי בְּמַרְדָּא אֲמַר אֱלָהָא מַה לָךְ לְמִשְׁתָּעֵי קְיָמַי וְתוֹמֵי בִּשְׁמִי וְהַדְּכַר קְיָמַי עֲלֵי פֻּמָּךְ ׃
17 וְאַתְּ סְנֵית מַכְסְנוּתָא דְחַכִּימַיָּא וּטְלֵקְתָּא פִּתְגָמַי מִבָּתְרָךְ ׃ 18 אִין חֲמֵיתָא גַּנָּבָא וּרְהַטְתָּא בָּתְרֵיהּ וְעִם גֵּיוָפִין שַׁוֵּיתָא חוּלְקָךְ ׃
19 פֻּמָּךְ שַׁלַּחְתְּ לְמִשְׁתָּעֵי לִישַׁן תְּלִיתָאֵי וְלִישָׁנָךְ מְדַבְּקָא לְמַלָּלָא נִיכְלָא ׃ 20 תְּתֵב בְּאַחוּךְ תְּמַלֵּל כַּדְבוּבָא בְּבַר אוּמָּךְ תְּשַׁוֵּי דְּפִיו ׃
21 אִלֵּין עוֹבָדִין בִּישִׁין עֲבַדְתָּ וְאוֹרְכֵיהּ דְתְתוּב חֲשַׁבְתָּ לְמֶהֱוֵי עַד עָלְמִין אֲמַרְתָּ בְּלִבָּךְ אֶהֱוֵי דוּגְמַת אֱלָהָא וַאֲנָא בְּתָקוֹף רָגְז אֶתְפְּרַע מִנָּךְ אַכְסְנִנָךְ
בְּעָלְמָא הָדֵין וְאַסַּדַּר דִּין גֵּהִנָּם בְּעָלְמָא דְאָתֵי קֳדָמָךְ ׃ 22 אִתְבּוֹנָנוּ כְּדוּן דָּא רַשִׁיעַיָּא דְשָׁלְיָן דַּחְלַת אֱלָהָא דִילְמָא אֶתְבַּר תְּקָפְכוֹן וְלֵית
מְשֵׁיזֵיב ׃ 23 דְּדָבַח יִצְרָא בִּישָׁא וְכָבֵישׁ לֵהּ הֵיךְ קוּרְבַּן תּוֹדְתָא יִתְחַשֵּׁב לֵהּ דְּמוֹקִיר לִי וְדִי יִצְדֵּי אוֹרְחָא בִּישָׁא אַחְמֵי לֵהּ בְּפֻרְקָנָא דֶאֱלָהָא ׃
נא 1 לְשַׁבָּחָא תֻּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד ׃ 2 כַּד אֲתָא לְוָתֵיהּ נָתָן נְבִיאָה כַּד שַׁמֵּשׁ עִם בַּת שֶׁבַע ׃
3 חוּס עֲלַי אֱלָהָא הֵיךְ טָבָאתָךְ הֵיךְ סְגִיעוּת רַחֲמָךְ שְׁבוֹק מְרוֹדַי ׃ 4 סוֹגְעָא תְּחַוְּרִנַנִי מֵעֲוָתִי וּמֵחוֹבַי תְּדַכִּינַנִי ׃

‡Non in ſacrificijs tuis arguam te : ho- 8
locauſta autem tua in conſpectu meo ſunt
ſemper. ‡Non accipiam de domo tua 9
vitulos, neque de gregibus tuis hircos.
‡Quoniam meæ ſunt omnes feræ ſyl- 10
uarum, iumenta in montibus & boues.
‡Cognoui omnia volatilia cœli, & pul- 11
chritudo agri mecum eſt.
‡Si eſuriero, non tibi dicam, meus enim 12
eſt orbis terræ & plenitudo eius.
‡Nunquid manducabo carnes tauro- 13
rum, aut ſanguinem hircorum potabo?
‡Immola Deo ſacrificium laudis, & 14
redde Altiſſimo vota tua. ‡Et inuoca me 15
in die tribulationis tuæ, & eruam te, &
glorificabis me. ‡Peccatori autem dixit 16
Deus, Quare tu enarras iuſtitias meas, &
aſſumis teſtamentum meum per os tuum?
‡Tu verò odiſti diſciplinam & proie- 17
ciſti ſermones meos retrorſum.
‡Si videbas furem, currebas cum eo, & 18
cum *adultero portionem tuam ponebas.
‡Os tuum abundauit malitia, & lingua 19
tua concinnabat dolos.
‡Sedens aduerſus fratrem tuum loque- 20
baris, & aduerſus filium matris tuæ pone-
bas ſcandalum. ‡Hæc feciſti, & tacui: exi- 21
ſtimaſti iniquitatem, quòd ero tui ſimilis.
arguam te, & ſtatuam contra faciem tuam
peccata tua. ‡Intelligite iam hæc qui ob- 22
liuiſcimini Deum, nequando rapiat, & nõ
ſit qui eripiat.
‡Sacrificium laudis honorificabit me, 23
& illic iter quo oſtẽdam illi ſalutare *meũ.

PSAL. L.

‡In finem Pſalmus Dauid: 1
‡Cùm ingrederetur ad ipſum Nathan 2
propheta, quando intrauit ad Berſabæe
vxorem Vriæ.
MIſerere mei Deus ſecundùm magnam 3
miſericordiã tuã: & ſecundùm multi-
tudinẽ miſerationũ tuarũ dele iniquitatẽ
meam. ‡Amplius laua me ab iniquitate 4
mea, & à peccato meo munda me.

8 ‡οὐκ ἐπὶ ταῖς θυσίαις σου ἐλέγξω σε· τὰ δὲ ὁλοκαυ-
τώματά σου ἐνώπιόν μου ἐστὶ διαπαντός.
9 ‡οὐ δέξομαι ἐκ τοῦ οἴκου σου μόσχους, οὐδὲ ἐκ τῶν ποι-
μνίων σου χιμάρους.
10 ‡ὅτι ἐμά ἐστι πάντα τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ, κτήνη ἐν
τοῖς ὄρεσι καὶ βόες.
11 ‡ἔγνωκα πάντα τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ὡραιότης
12 ἀγροῦ μετ᾽ ἐμοῦ ἐστιν. ‡ἐὰν πεινάσω, οὐ μή σοι εἴπω·
ἐμὴ γάρ ἐστιν ἡ οἰκουμένη καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς.
13 ‡μὴ φάγωμαι κρέα ταύρων, ἢ αἷμα τράγων πίω-
14 μαι; ‡θῦσον τῷ θεῷ θυσίαν αἰνέσεως, καὶ ἀπόδος τῷ
15 ὑψίστῳ τὰς εὐχάς σου. ‡καὶ ἐπικάλεσαί με ἐν ἡμέρᾳ
θλίψεώς σου, καὶ ἐξελοῦμαί σε, καὶ δοξάσεις με.
16 ‡τῷ δὲ ἁμαρτωλῷ εἶπεν ὁ θεός, ἱνατί σὺ ἐκδιηγῇ τὰ
δικαιώματά μου, καὶ ἀναλαμβάνεις τὴν διαθήκην μου
διὰ στόματός σου;
17 ‡σὺ δὲ ἐμίσησας παιδείαν καὶ ἐξέβαλες τοὺς λόγους
μου εἰς τὰ ὀπίσω.
18 ‡εἰ ἐθεώρεις κλέπτην, συνέτρεχες αὐτῷ, καὶ μετὰ μοι-
χοῦ τὴν μερίδα σου ἐτίθεις.
19 ‡τὸ στόμα σου ἐπλεόνασε κακίαν, καὶ ἡ γλῶσσά σου πε-
ριέπλεκε δολιότητας.
20 ‡καθήμενος κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ σου κατελάλεις, καὶ κατὰ
τοῦ υἱοῦ τῆς μητρός σου ἐτίθεις σκάνδαλον.
21 ‡ταῦτα ἐποίησας, καὶ ἐσίγησα· ὑπέλαβες ἀνομίαν, ὅτι
ἔσομαί σοι ὅμοιος. ἐλέγξω σε, καὶ παραστήσω κατὰ πρό-
σωπόν σου τὰς ἁμαρτίας σου.
22 ‡σύνετε δὴ ταῦτα οἱ ἐπιλανθανόμενοι τοῦ θεοῦ, μή-
ποτε ἁρπάσῃ, καὶ οὐ μὴ ᾖ ὁ ῥυόμενος.
23 ‡θυσία αἰνέσεως δοξάσει με, καὶ ἐκεῖ ὁδὸς ἣ δείξω αὐ-
τῷ τὸ σωτήριόν μου.

1 ‡Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυίδ· ‡ἐν τῷ εἰσελ-
2 θεῖν πρὸς αὐτὸν νάθαν τὸν προφήτην, ἡνίκα εἰσ-
ῆλθε πρὸς βηρσαβεὲ τὴν γυναῖκα οὐρίου. ν.
3 ‡Ελέησόν με ὁ θεὸς κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου, καὶ κατὰ
τὸ πλῆθος τῶν οἰκτιρμῶν σου ἐξάλειψον τὸ ἀνόμημά μου.
4 ‡ἐπιπλεῖον πλῦνόν με ἀπὸ τῆς ἀνομίας μου, καὶ ἀπὸ τῆς
ἁμαρτίας μου καθάρισόν με.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[8]Non propter ſacrificia tua quæ non ſacrificaſti mihi in captiuitate corripiam te, quia holocauſtomata quæ obtulerunt patres tui coram me ſunt iugiter. [9]Nõ accepi de manu tua boues, nec de gregibus tuis hircos. [10]Quoniam mea eſt omnis fera ſyluæ, & præparaui iuſtis in horto deliciarum animalia munda & bouem accubantem & paſcentem quotidie in montibus mille. [11]Notæ ſunt in conſpectu meo cunctæ ſpecies auium, quæ volant in aëre cælorũ, & gallus ſylueſtris cantat coram me. [12]Si venerit tempus oblationis perpetuæ, non dicam tibi, quoniam mea eſt terra & plenitudo eius. [13]A die deſtructionis domus ſanctuarij non accepi carnem immolationis pinguium, & ſanguinem hircorum non fuderunt ſacerdotes coram me. [14]Reprime concupiſcentiam prauam, & reputabitur coram Domino, ſicut ſacrificium confeſſionis: & redde Altiſſimo vota tua quæ vouiſti in Sinai vt firmares præcepta. [15]Et ora coram me; in die afflictionis liberabo te, vt honorem exhibeas mihi. [16]Impio autem qui non agit pœnitentiam, & orat in præuaricatione, dixit Deus, Quid tibi vt enarres præcepta mea, & iures in nomine meo, aſſumaſque fœdus meum in ore tuo? [17]Cùm tu oderis caſtigationem ſapientium, & proieceris verba mea poſt te. [18]Si quando vidiſti furem, tum cucurriſti poſt eum, & cum ſcortatoribus poſuiſti partem tuam. [19]Os tuum diſpoſuiſti vt loquatur lingua triplici: & lingua tua ſeſe applicat ad loquendum dolũ. [20]Stabis cõtra fratrem tuum; loqueris mendacium: in filium matris tuæ pones opprobrium. [21]Has operationes malas operatus es: ego verò expectaui quò te conuerteres: exiſtimaſti permanſurum te in æternum: dixiſti in corde tuo, Ero ſimilitudo Dei, ego verò in furore iræ vltionem ſumam de te; arguam te in hoc mundo, & ordinabo iudicium gehennæ in mundo futuro coram te. [22]Intelligite quæſo hæc impij qui obliuiſcimini timoris Dei, ne fortè conteram fortitudinem veſtram, & non ſit qui eripiat. [23]Qui mactauerit fomitem prauum, & compreſſerit illum, velut oblatio confeſſionis imputabitur ei: & honoranti me, & ei qui diſſipauerit viam prauam, oſtendam redemptionem Dei.

PSAL. LI.

[1]Ad laudandum Hymnus Dauidi. [2]Quando venit ad eum Nathan propheta quando miſcuit ſe cum Bathſabah. MIſerere mei Deus ſecundùm benignitatem tuam: ſecundùm multitudinem miſerationum tuarum, remitte præuaricationes meas. [4]Admodum lauabis me ab iniquitatibus meis, & à culpa mea mundabis me.

5 * כִּי־פְשָׁעַי אֲנִי אֵדָע וְחַטָּאתִי נֶגְדִּי תָמִיד׃
6 * לְךָ לְבַדְּךָ חָטָאתִי וְהָרַע בְּעֵינֶיךָ עָשִׂיתִי לְמַעַן
תִּצְדַּק בְּדָבְרֶךָ תִּזְכֶּה בְשָׁפְטֶךָ׃
7 * הֵן־בְּעָווֹן חוֹלָלְתִּי וּבְחֵטְא יֶחֱמַתְנִי אִמִּי׃
8 * הֵן־אֱמֶת חָפַצְתָּ בַטֻּחוֹת וּבְסָתֻם חָכְמָה
תוֹדִיעֵנִי׃
9 * תְּחַטְּאֵנִי בְאֵזוֹב וְאֶטְהָר תְּכַבְּסֵנִי וּמִשֶּׁלֶג
אַלְבִּין׃
10 * תַּשְׁמִיעֵנִי שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה תָּגֵלְנָה עֲצָמוֹת דִּכִּיתָ׃
11 * הַסְתֵּר פָּנֶיךָ מֵחֲטָאָי וְכָל־עֲוֺנֹתַי מְחֵה׃
12 * לֵב טָהוֹר בְּרָא־לִי אֱלֹהִים וְרוּחַ נָכוֹן חַדֵּשׁ
13 בְּקִרְבִּי׃ * אַל־תַּשְׁלִיכֵנִי מִלְּפָנֶיךָ וְרוּחַ קָדְשְׁךָ אַל־
תִּקַּח מִמֶּנִּי׃
14 * הָשִׁיבָה לִּי שְׂשׂוֹן יִשְׁעֶךָ וְרוּחַ נְדִיבָה תִסְמְכֵנִי׃
15 * אֲלַמְּדָה פֹשְׁעִים דְּרָכֶיךָ וְחַטָּאִים אֵלֶיךָ
יָשׁוּבוּ׃
16 * הַצִּילֵנִי מִדָּמִים אֱלֹהִים אֱלֹהֵי תְּשׁוּעָתִי תְּרַנֵּן
לְשׁוֹנִי צִדְקָתֶךָ׃
17 * אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ׃
18 * כִּי לֹא־תַחְפֹּץ זֶבַח וְאֶתֵּנָה עוֹלָה לֹא תִרְצֶה׃
19 * זִבְחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁבָּרָה לֵב־נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה
אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה׃
20 * הֵיטִיבָה בִרְצוֹנְךָ אֶת־צִיּוֹן תִּבְנֶה חוֹמוֹת
יְרוּשָׁלָםִ׃
21 * אָז תַּחְפֹּץ זִבְחֵי־צֶדֶק עוֹלָה וְכָלִיל אָז יַעֲלוּ
עַל־מִזְבַּחֲךָ פָרִים׃

נב

1 * לַמְנַצֵּחַ מַשְׂכִּיל לְדָוִד׃
2 * בְּבוֹא דּוֹאֵג הָאֲדֹמִי וַיַּגֵּד לְשָׁאוּל וַיֹּאמֶר לוֹ בָּא
דָּוִד אֶל־בֵּית אֲחִימֶלֶךְ׃

5 * *Quoniam iniquitates meas ego cognoui, & peccatum meum contra me eſt ſemper.*
6 * *Tibi ſoli peccaui & malum coram te feci, vt iuſtificeris in ſermonibus tuis, & vincas dum iudicaris.*
7 * *Ecce in iniquitate conceptus ſum, & in peccato peperit me mater mea.*
8 * *Ecce enim veritatem diligis, abſconditum & arcanum ſapientiæ manifeſtaſti mihi.*
9 * *Aſperges me hyſſopo & mundabor: lauabis me, & ſuper niuem dealbabor.*
10 * *Auditum mihi facies gaudium & lætitiam, vt exultent oſſa quæ confregiſti.*
11 * *Abſconde faciem tuam à peccatis meis, & omnes iniquitates meas dele.*
12 * *Cor mundum crea mihi Deus, & ſpiritum ſtabilem renoua in viſceribus meis.*
13 * *Ne proijcias me à facie tua, & ſpiritum ſanctum tuum ne auferas à me.*
14 * *Redde mihi lætitiam Ieſu tui, & ſpiritu potenti confirma me.*
15 * *Docebo iniquos vias tuas, & peccatores ad te reuertentur.*
16 * *Libera me de ſanguinibus Deus Deus ſalutis meæ: laudabit lingua mea iuſtitiam tuam.*
17 * *Domine labia mea aperies, & os meum annunciabit laudem tuam.*
18 * *Non enim vis vt victimam feriam: nec holocauſtum tibi placet.*
19 * *Sacrificium Dei ſpiritus contribulatus, cor contritum & humiliatum Deus non deſpicies.*
20 * *Benignè fac in voluntate tua Sion, vt ædificentur muri Hieruſalem.*
21 * *Tunc ſuſcipies ſacrificium iuſtitiæ, oblationes & holocauſta: tunc imponent ſuper altare tuum vitulos.*

PSAL. LII.

1 * *Victori intellectus Dauid,*
2 * *Cùm veniſſet Doeg Idumæus & annunciaſſet Sauli, dicens ei: Venit Dauid in domum Achimelech.*

תרגום

5 ארום מרודי קדמי גלין וחובי לקבלי תדירא׃ 6 קדמך לבלחודך חבת ודביש קדמך עבדת מן בגלל דתזכי יתי במללותך תברור
כבר חדון׃ 7 הא בעוין סבר אבא למברא יתי ובחוב יצרא בישא יתחמנני אומי׃ 8 הא קושטא רעיתא בכליין ובמטמור לבא
חכמתא תהודעינני׃ 9 תדי עלי היך כהנא דמדי מי אדיותא עלוי מסאבא באיזובא מקטם תורתא ואדכי תחוורנני ומתלגא אחור׃
10 תשמעינני חדוה ואדיצותא תבועון תשבחתא גרמיא רשפית׃ 11 סלק אפך מחובי וכלהון עויי מחי׃ 12 לב בריר ברא לי
אלהא ורוח מכון כדחלתך תחדת בגושמי׃ 13 לא תטלוק יתי מן קדמך ורוח נבואת קודשך לא תסלק מני׃ 14 אתיב לותי
אורייתך למדוץ בפורקנך ורוח נדבותא תסמכנני׃ 15 אאלף למרודיא אורחתך וחייביא קדמך יתובון׃ 16 פצא יתי מדין קטול ייי
אלהים אלה פורקני תבוע תשבחתך לישני צדקתך׃ 17 ייי ספותי פתח באורייתך ופומי יתני תשבחתך׃ 18 ארום לא תצבי נכסת קודשין
ואתן עלתא לא תתרעי׃ 19 נכסת קודשיא דאלהא נפשא מתכרא לב תביר ושפי אלהא לא תבסור׃ 20 אוטיב ברעותך ית ציון
תשכלל שורי ירושלם׃ 21 הבכן תצבי נכסת קודשין דזכוותא עלתא דמתסקא גמירא דא בכן יסקון כהניא על מדבחך תורין׃

נב

1 לשבחא על שכלא טבא על ידי דוד׃
2 כד אתא דואג אדומאה ותני לשאול ואמר לה אתא דוד לבית אחימלך׃

*Quoniã iniquitatẽ meam ego cogno- 5
ſco, & peccatũ meum * coram me eſt ſem-
per. *Tibi ſoli peccaui, & malum coram 6
te feci: vt iuſtificeris in ſermonibus tuis,
& vincas cùm iudicaris. *Ecce enim in 7
iniquitatibus conceptus ſum, & in pecca-
tis concepit me mater mea. *Ecce enim 8
veritatem dilexiſti: incerta & occulta ſa-
pientiæ tuæ manifeſtaſti mihi.
*Aſperges me hyſſopo & mundabor: 9
lauabis me, & ſuper niuem dealbabor.
*Auditui meo dabis gaudium & læti- 10
tiam, *exultabunt oſſa humiliata.
*Auerte faciem tuam à peccatis meis, 11
& omnes iniquitates meas dele.
*Cor mundum crea in me Deus, & ſpi- 12
ritum rectum innoua in viſceribus meis.
*Ne proijcias me à facie tua, & ſpiri- 13
tum tuum ſanctum ne auferas à me.
*Redde mihi lætitiam ſalutaris tui, & 14
ſpiritu principali confirma me.
*Docebo iniquos vias tuas, & impij ad 15
te conuertentur.
*Libera me de ſanguinibus Deus Deus 16
ſalutis meæ: *exultabit lingua mea iuſtitiã
tuam. *Domine labia mea aperies, & os 17
meum annunciabit laudem tuam.
*Quoniam ſi voluiſſes ſacrificium, de- 18
diſſem vtiq;: holocauſtis nõ delectaberis.
*Sacrificium Deo ſpiritus contribula- 19
tus, cor contritum & humiliatum Deus
non deſpiciet.
*Benignè fac Domine in bona volun- 20
tate tua Sion, & ædificentur muri Hieru-
ſalem.
*Tunc acceptabis ſacrificium iuſtitiæ, 21
oblationem & holocauſta; tũc imponent
ſuper altare tuum vitulos.

PSAL. LI.

*In finem intellectus Dauid: 1
*Cùm venit Doec Idumæus, & annun- 2
ciauit Sauli, & dixit ei: Venit Dauid in
domum Abimelech.

5 *ὅτι τὴν ἀνομίαν μου ἐγὼ γινώσκω, καὶ ἡ ἁμαρτία
μου ἐνώπιόν μου ἐστὶ διαπαντός.
6 *σοὶ μόνῳ ἥμαρτον, καὶ τὸ πονηρὸν ἐνώπιόν σου ἐποίησα.
ὅπως ἂν δικαιωθῇς ἐν τοῖς λόγοις σου, καὶ νικήσῃς ἐν τῷ
κρίνεσθαί σε.
7 *ἰδοὺ γὰρ ἐν ἀνομίαις συνελήφθην, καὶ ἐν ἁμαρτίαις
ἐκίσσησέ με ἡ μήτηρ μου.
8 *ἰδοὺ γὰρ ἀλήθειαν ἠγάπησας, τὰ ἄδηλα καὶ τὰ κρύφια
τῆς σοφίας σου ἐδήλωσάς μοι.
9 *ῥαντιεῖς με ὑσώπῳ καὶ καθαρισθήσομαι, πλυνεῖς
με καὶ ὑπὲρ χιόνα λευκανθήσομαι.
10 *ἀκουτιεῖς μοι ἀγαλλίασιν καὶ εὐφροσύνην, ἀγαλ-
λιάσονται ὀστέα τεταπεινωμένα.
11 *ἀπόστρεψον τὸ πρόσωπόν σου ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν μου,
καὶ πάσας τὰς ἀνομίας μου ἐξάλειψον.
12 *καρδίαν καθαρὰν κτίσον ἐν ἐμοὶ ὁ θεός, καὶ πνεῦμα
εὐθὲς ἐγκαίνισον ἐν τοῖς ἐγκάτοις μου.
13 *μὴ ἀποῤῥίψῃς με ἀπὸ τοῦ προσώπου σου, καὶ τὸ πνεῦ-
μά σου τὸ ἅγιον μὴ ἀντανέλῃς ἀπ' ἐμοῦ.
14 *ἀπόδος μοι τὴν ἀγαλλίασιν τοῦ σωτηρίου σου, καὶ πνεύ-
ματι ἡγεμονικῷ στήριξόν με.
15 *διδάξω ἀνόμους τὰς ὁδούς σου, καὶ ἀσεβεῖς ἐπὶ σὲ ἐπι-
στρέψουσι.
16 *ῥῦσαί με ἐξ αἱμάτων ὁ θεὸς ὁ θεὸς τῆς σωτηρίας
μου, ἀγαλλιάσεται ἡ γλῶσσά μου τὴν δικαιοσύνην σου.
17 *κύριε τὰ χείλη μου ἀνοίξεις, καὶ τὸ στόμα μου ἀναγ-
γελεῖ τὴν αἴνεσίν σου.
18 *ὅτι εἰ ἠθέλησας θυσίαν, ἔδωκα ἄν· ὁλοκαυτώματα
οὐκ εὐδοκήσεις.
19 *θυσία τῷ θεῷ πνεῦμα συντετριμμένον, καρδίαν συν-
τετριμμένην καὶ τεταπεινωμένην ὁ θεὸς οὐκ ἐξουδενώσει.
20 *ἀγάθυνον κύριε ἐν τῇ εὐδοκίᾳ σου τὴν σιών, καὶ οἰκο-
δομηθήτω τὰ τείχη ἱερουσαλήμ.
21 *τότε εὐδοκήσεις θυσίαν δικαιοσύνης ἀναφορὰν καὶ ὁλο-
καυτώματα, τότε ἀνοίσουσιν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριόν σου μόσχους.

να΄.

1 *Εἰς τὸ τέλος συνέσεως τῷ δαυίδ· *ἐν τῷ ἐλθεῖν
2 δωὴκ τὸν ἰδουμαῖον καὶ ἀναγγεῖλαι τῷ σαοὺλ, καὶ
εἰπεῖν αὐτῷ, ἦλθε δαυὶδ εἰς τὸν οἶκον ἀβιμέλεχ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

5 Quoniam ſcelera mea coram me manifeſta ſunt: & peccatum meum in conſpectu meo ſemper. 6 Coram te ſolo peccaui, & malum hoc coram te feci, propterea mundabis me cùm locutus fueris; purum reddes me cùm iudicaueris. 7 Ecce in iniquitatibus cogitauit pater generare me, & in peccato fomitis praui incaluit de me mater mea. 8 Ecce veritatem voluiſti in renibus: & in abſcondito cordis ſapientiam docebis me. 9 Infundes ſuper me ſicut ſacerdos qui profundit ſuper immundum aquas aſperſionis, cum hyſſopo, de cinere vaccæ, & mundus ero: lauabis me, & pluſquam nix candidus fiam. 10 Facies me audire gaudium & lætitiam, & perſonabunt laudem oſſa quæ confregiſti. 11 Amoue faciem tuam à peccatis meis, & cunctas iniquitates meas expunge. 12 Cor mundum crea mihi Deus, & ſpiritum rectum in timore tuo renoua in corpore meo. 13 Ne proijcias me à præſentia tua, & ſpiritum propheticum ſanctitatis tuæ ne auferas à me. 14 Conuerte ad me legem tuam vt gaudeam in redemptione tua, & ſpiritu munificentiæ confortabis me. 15 Docebo ſceleſtos vias tuas, & impij coram te conuertentur. 16 Libera me de iudicio interfectionis Domine Deus, Deus redemptionis meæ: ſtillabit laudem lingua mea iuſtitiæ tuæ. 17 Domine labia mea aperi in lege tua: & os meum annunciabit laudem tuam. 18 Quoniam non optabis ſacrificia ſancta: holocauſtum quoque ſi dedero, non voles. 19 Sacrificia ſancta Dei animã contrita, cor contritum & concuſſum Deus non deſpicies. 20 Fac benignè in voluntate tua cum Sion: ædificabis muros Ieruſalem. 21 Tunc acceptabis immolationem ſanctorum iuſtitiæ, oblationem iſtam, quæ offertur perfecta: tunc ponent ſacerdotes ſuper altare tuum vitulos.

PSAL. LII.

1 Ad laudandum in intellectu bono per manus Dauidis: 2 Quando acceſſit Doeg Idumæus & nunciauit Sauli & dixit ei: Venit Dauid in domum Achimelech.

3 * מַה־תִּתְהַלֵּל בְּרָעָה הַגִּבּוֹר חֶסֶד אֵל כָּל־הַיּוֹם׃
4 * הַוּוֹת תַּחְשֹׁב לְשׁוֹנֶךָ כְּתַעַר מְלֻטָּשׁ עֹשֵׂה רְמִיָּה׃
5 * אָהַבְתָּ רָּע מִטּוֹב שֶׁקֶר מִדַּבֵּר צֶדֶק סֶלָה׃
6 * אָהַבְתָּ כָל־דִּבְרֵי־בָלַע לְשׁוֹן מִרְמָה׃
7 * גַּם־אֵל יִתָּצְךָ לָנֶצַח יַחְתְּךָ וְיִסָּחֲךָ מֵאֹהֶל וְשֵׁרֶשְׁךָ מֵאֶרֶץ חַיִּים סֶלָה׃
8 * וְיִרְאוּ צַדִּיקִים וְיִירָאוּ וְעָלָיו יִשְׂחָקוּ׃
9 * הִנֵּה הַגֶּבֶר לֹא יָשִׂים אֱלֹהִים מָעוּזּוֹ וַיִּבְטַח בְּרֹב עָשְׁרוֹ יָעֹז בְּהַוָּתוֹ׃
10 * וַאֲנִי כְּזַיִת רַעֲנָן בְּבֵית אֱלֹהִים בָּטַחְתִּי בְחֶסֶד־אֱלֹהִים עוֹלָם וָעֶד׃
11 * אוֹדְךָ לְעוֹלָם כִּי עָשִׂיתָ וַאֲקַוֶּה שִׁמְךָ כִי־טוֹב נֶגֶד חֲסִידֶיךָ׃

נג

1 * לַמְנַצֵּחַ עַל־מָחֲלַת מַשְׂכִּיל לְדָוִד׃
2 * אָמַר נָבָל בְּלִבּוֹ אֵין אֱלֹהִים הִשְׁחִיתוּ וְהִתְעִיבוּ עָוֶל אֵין עֹשֵׂה־טוֹב׃
3 * אֱלֹהִים מִשָּׁמַיִם הִשְׁקִיף עַל־בְּנֵי־אָדָם לִרְאוֹת הֲיֵשׁ מַשְׂכִּיל דֹּרֵשׁ אֶת־אֱלֹהִים׃
4 * כֻּלּוֹ סָג יַחְדָּו נֶאֱלָחוּ אֵין עֹשֵׂה־טוֹב אֵין גַּם־אֶחָד׃
5 * הֲלֹא יָדְעוּ פֹּעֲלֵי אָוֶן אֹכְלֵי עַמִּי אָכְלוּ לֶחֶם אֱלֹהִים לֹא קָרָאוּ׃
6 * שָׁם פָּחֲדוּ־פַחַד לֹא־הָיָה פָחַד כִּי־אֱלֹהִים פִּזַּר עַצְמוֹת חֹנָךְ הֱבִשֹׁתָה כִּי־אֱלֹהִים מְאָסָם׃
7 * מִי יִתֵּן מִצִּיּוֹן יְשֻׁעוֹת יִשְׂרָאֵל בְּשׁוּב אֱלֹהִים שְׁבוּת עַמּוֹ יָגֵל יַעֲקֹב יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל׃

3 *Quid gloriaris in malitia potens? misericordia Dei tota die.*
4 * *Insidias cogitat lingua tua, quasi nouacula acuta faciens dolum.*
5 * *Dilexisti malum magis quàm bonum, mendacium magis quàm loqui iustitiam. Semper.*
6 * *Dilexisti omnia verba ad deuorandum, linguam dolosam.*
7 * *Sed Deus destruet te in sempiternum, terrebit te & euellet de tabernaculo tuo, & eradicabit te de terra viuentium. Semper.*
8 * *Videbunt iusti & timebunt, & super eum ridebunt.*
9 * *Ecce vir qui non posuit Deum fortitudinem suam, sed sperauit in multitudinem diuitiarum suarum, confortatus est in insidijs suis.*
10 * *Ego autem sicut oliua virens in domo Dei, speraui in misericordia Dei in seculum & in æternum.*
11 * *Confitebor tibi in seculum quoniam fecisti, & expectabo nomen tuum, quoniam bonum in conspectu sanctorum tuorum.*

1 * *Victori per chorum eruditio David.*

PSAL. LIII.

2 *Dixit stultus in corde suo, Non est Deus: corrupti sunt, abominabiles facti sunt in iniquitate: non est qui faciat bonum.*
3 * *Deus de cælo prospexit super filios hominum, vt videret si est intelligens requirens Deum.*
4 * *Omnes auersi sunt, pariter adhæserunt, non est qui faciat bonum, non est vsque ad vnum.*
5 * *Nunquid non cognouerunt qui operantur iniquitatem, qui comedunt populum meum in cibum panis? Deum non inuocauerunt.*
6 * *Ibi timuerunt timore vbi non erat timor, quoniam Deus dispersit ossa circundantium te: confunderis quia Deus proiecit eos.*
7 * *Quis dabit ex Sion salutare Israel? cum reduxerit Deus captiuitatem populi sui, exultabit Iacob, lætabitur Israel.*

תרגום

3 מָה תִשְׁתַּבַּח בְּלִישָׁנָא בִּישָׁא גְּבַר לְמִשְׁדֵּי אֲדַם זַכַּאי חִסְדָא דֶאֱלָהָא כּוּלֵי יוֹמֵי׃ 4 אִתְרַגּוֹשְׁתָּא תַּחְשֵׁב בְּלִבָּךְ לִישָׁנָךְ הֵיךְ אִזְמֵל חֲרִיף
עָבֵד מִלֵּי מַלְשִׁינוּתָא׃ 5 רְחֵמְתָּ בִּישׁ מִטַּב שִׁקְרָא מִלְּמַלָּלָא זָכוּתָא לְעָלְמִין׃ 6 רְחֵמְתָּא כָּל מִלֵּי סַלְעֲמוּתָא לִישָׁנָא דִנְכִילוּ׃ 7 לְחוֹד
אֱלָהָא יְתָרְעִינָךְ לְעָלְמִין יְתַבְּרִנָּךְ וִיטַלְטְלִנָּךְ מִלְּמִיתַּב בְּמַשְׁכְּנָא וְיִתְלְשִׁנָּךְ מֵאֲרַע חַיַּיָא לְעָלְמִין׃ 8 וְיֶחֱמוּן צַדִּיקַיָּא בְּפֻרְעֲנוּתָךְ וְיִדְחֲלוּן מִן
קֳדָם יְיָ וְאַמְטוּלְתֵהּ יִגְחֲכוּן׃ 9 וְיֵימְרוּן הָא גַבְרָא דְלָא שַׁוִּי מֵימְרָא דַייָ עֻשְׁנֵיהּ סְבַר בְּעֻתְרֵיהּ אִתְעַשַּׁן בְּמָמוֹנֵיהּ׃ 10 וַאֲנָא הֵיךְ אִילָן
זֵיתָא עָנוּף בְּבֵית מַקְדְּשָׁא אֱלָהָא סְבָרֵית בְּחִסְדָא דֶאֱלָהָא לְעָלְמֵי עָלְמִין׃ 11 אוֹדֵי קֳדָמָךְ לְעָלַם אֲרוּם עֲבַדְתָּא פּוּרְעָנוּת דִּינִי וְאַמְתִּין שְׁמָךְ
אֲרוּם טָב קֳבֵל חֲסִידָךְ׃

נג

1 לְשַׁבָּחָא עַל חִנְגִּין עַל פֻּרְעָנוּת דְּרַשִׁיעַיָּא דִּמְפַסִּין שְׁמָא דְקִירְיוּס שָׂכְלָא טָבָא עַל יַד דָּוִד׃ 2 אֲמַר נָבָל בְּלִבְּבֵהּ לֵית אֱלָהָא פָּרַע מִנֵּהּ
קַלְקִילוּ הֵיכְנָא חַבִּילוּ רַשִׁיעַיָּא אָרְחֵיהוֹן רְחִיקוּ מִטָּבָא אִשְׁתְּכַח בְּהוֹן עֵילָא לֵית דְּעָבֵד טָב׃ 3 בְּרַם אֱלָהָא מִן שְׁמַיָּא אוֹדִיק עַל בְּנֵי נָשָׁא
לְמֶחֱמֵי הַאִית מַשְׂכִּיל בְּאוֹרַיְתָא תָּבַע אֻלְפָּן מִן קֳדָם יְיָ׃ 4 כֻּלְּהוֹן זָרוּ לַאֲחוֹרָא כַּחֲדָא אִיטַּנְפוּ לֵית דְּעָבֵד טָב לֵית אֲפִילוּ חַד׃ 5 הֲלָא
יִדְעוּן עָבְדֵי שִׁקְרָא דְמִן קֳדָמוֹהִי מִתְיְהֵב מְזוֹנָא וּמַה דֵּין אָכְלִין עַמִּי סָעֲדִין לַחְמָא שְׁמָא דַייָ לָא בָרְכוּ׃ 6 תַּמָּן דְּחַלוּ דְלוּחָא בֵּין פְּסָלֵיהוֹן
לֵית בְּהוֹן צְרוֹךְ לְמִדְחַל אֲרוּם אֱלָהָא מְבַדַּר תְּקוֹף מַשִׁרְיַת חַיָּבַיָּא בַּהֲתְתָא יַתְהוֹן אֲרוּם מֵימְרָא דַייָ רַחֲקִינוּן׃
7 מַן הוּא דִּי יְהֵב מִצִּיּוֹן פֻּרְקָנוּת דְּיִשְׂרָאֵל כַּד יַחֲזוֹר יְיָ גָלוּת עַמֵּהּ יְרַנֵּן דְּבֵית יַעֲקֹב יֶחְדֵי דְבֵית יִשְׂרָאֵל׃

QVid gloriaris in malitia, qui potens es? 3
in iniquitate? tota die * iniustitiam 4
cogitauit lingua tua. sicut nouacula acuta
fecisti dolum. * Dilexisti malitiam super 5
benignitatem: iniquitatem magis quàm
loqui æquitatem. * Dilexisti omnia ver- 6
ba præcipitationis, linguam dolosam.
* Propter hoc Deus destruet te in finẽ: 7
euellet te & emigrabit te de tabernaculo
tuo, & radicem tuam de terra viuentium.
* Videbũt iusti, & timebũt; & super eũ 8
ridebũt, & dicẽt: * Ecce homo, qui nõ po- 9
suit Deũ adiutorẽ suũ; sed sperauit in mul
titudine diuitiarũ suarũ, & præualuit in va
nitate sua. * Ego autem sicut oliua fru- 10
ctifera in domo Dei, speraui in misericor-
dia Dei in æternum, & in seculum seculi.
* Confitebor tibi in seculum, quia feci- 11
sti: & expectabo nomen tuum, quoniam
bonum * in conspectu sanctorum tuorum.
* In finem pro Amaleth intellectus 1
Dauid. PSAL. LII.

DIxit insipiens in corde suo, Non est 2
Deus: corrupti sunt & abominabiles
facti sunt in iniquitatibus; non est qui fa-
ciat bonum. * Deus de cælo prospexit 3
super filios hominum, vt videat, si est in-
telligens, aut requirens Deum.
* Omnes declinauerunt simul, inutiles 4
facti sunt: non est qui faciat bonum, non
est vsque ad vnum. * Nónne scient om- 5
nes qui operantur iniquitatem, qui deuo-
rant plebem meam vt cibum panis? * Do-
minum non inuocauerunt: * Illic trepi- 6
dauerũt timore, vbi non fuit timor: quo-
niam Deus dissipauit ossa eorum qui ho-
minibus placent: confusi sunt, quoniam
Deus spreuit eos. * Quis dabit ex Sion 7
salutare Israel? cùm cõuerterit Deus capti-
uitatem plebis suæ: exultabit Iacob, & læ-
tabitur Israel. PSAL. LIII.
* In finẽ in * hymnis intellectus Dauid: 1
* Cùm venissent Ziphæi, & dixissent 2
Saul: Nõne Dauid abscõdit⁹ est apud nos?

3 * Τί ἐγκαυχᾷ ἐν κακίᾳ ὁ δυνατὸς ἀνομίαν; ὅλην τὴν
4 ἡμέραν * ἀδικίαν ἐλογίσατο ἡ γλῶσσά σου. ὡσεὶ ξυρὸν
5 ἠκονημένον ἐποίησας δόλον. * ἠγάπησας κακίαν ὑπὲρ
ἀγαθωσύνην· ἀδικίαν ὑπὲρ τὸ λαλῆσαι δικαιοσύνην.
6 * ἠγάπησας πάντα τὰ ῥήματα καταποντισμοῦ,
γλῶσσαν δολίαν.
7 * διὰ τοῦτο ὁ θεὸς καθέλοι σε εἰς τέλος, ἐκτίλαι σε καὶ
μεταναστεύσαι σε ἀπὸ σκηνώματός σου, καὶ τὸ ῥίζωμά σου
8 ἐκ γῆς ζώντων. * ὄψονται δίκαιοι καὶ φοβηθήσονται, καὶ ἐπ᾽
αὐτὸν γελάσονται, καὶ ἐροῦσιν.
9 * ἰδοὺ ἄνθρωπος, ὃς οὐκ ἔθετο τὸν θεὸν βοηθὸν αὐτοῦ·
ἀλλ᾽ ἐπήλπισεν ἐπὶ τῷ πλήθει τοῦ πλούτου αὐτοῦ, καὶ ἐνεδυ-
ναμώθη ἐπὶ τῇ ματαιότητι αὐτοῦ.
10 * ἐγὼ δὲ ὡσεὶ ἐλαία κατάκαρπος ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ θεοῦ,
ἤλπισα ἐπὶ τὸ ἔλεος τοῦ θεοῦ εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα
11 τοῦ αἰῶνος. * ἐξομολογήσομαί σοι εἰς τὸν αἰῶνα, ὅτι ἐποίη-
σας· καὶ ὑπομενῶ τὸ ὄνομά σου, ὅτι χρηστὸν ἐναντίον τῶν
ὁσίων σου.
1 * Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ μαελὲθ συνέσεως τῷ δαυίδ.

νβ´

2 * Εἶπεν ἄφρων ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ, οὐκ ἔστι θεός· διεφ-
θάρησαν καὶ ἐβδελύχθησαν ἐν ἀνομίαις, οὐκ ἔστιν ποιῶν
3 ἀγαθόν. * ὁ θεὸς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ διέκυψεν ἐπὶ τοὺς υἱοὺς
τῶν ἀνθρώπων, τοῦ ἰδεῖν, εἰ ἔστι συνιῶν, ἢ ἐκζητῶν τὸν θεόν.
4 * πάντες ἐξέκλιναν ἅμα ἠχρειώθησαν, οὐκ ἔστι ποιῶν
ἀγαθὸν, οὐκ ἔστιν ἕως ἑνός.
5 * οὐχὶ γνώσονται πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν,
οἱ κατεσθίοντες τὸν λαόν μου ἐν βρώσει ἄρτου; τὸν κύριον
οὐκ ἐπεκαλέσαντο·
6 * ἐκεῖ ἐφοβήθησαν φόβον, οὗ οὐκ ἦν φόβος· ὅτι ὁ θεὸς
διεσκόρπισεν ὀστᾶ ἀνθρωπαρέσκων, κατῃσχύνθησαν, ὅτι ὁ
θεὸς ἐξουδένωσεν αὐτούς.
7 * τίς δώσει ἐκ σιὼν τὸ σωτήριον τοῦ ἰσραήλ; ἐν τῷ ἐπι-
στρέψαι τὸν θεὸν τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ λαοῦ αὐτοῦ· ἀγαλ-
λιάσεται ἰακὼβ καὶ εὐφρανθήσεται ἰσραήλ.

νγ´.

1 * Εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις συνέσεως τῷ δαυίδ·
2 * ἐν τῷ ἐλθεῖν τοὺς ζιφαίους καὶ εἰπεῖν τῷ σαοὺλ, οὐκ
ἰδοὺ δαυὶδ κέκρυπται παρ᾽ ἡμῖν;

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[3] QVid gloriaris in lingua iniqua potens ad effundendum sanguinem iustum? misericordia Dei adest tota die. [4] Obmurmurationem cogitabis in corde tuo: lingua tua, sicut nouacula acuta, verba facit detractionis. [5] Dilexisti malũ, magis quàm bonum: mendacium magis, quàm loqui puritatem in perpetuum. [6] Dilexisti omnia verba voracitatis, lingua dolosa. [7] Ideo Deus destruet te in æternum: dissipabit te, & migrare te faciet, ne habites in tabernaculo; & eradicabit te de terra vitæ in æternũ. [8] Et inspicient iusti punitionem tuam, & timebũt ab aspectu Domini, & propter eũ ridebunt. [9] Et dicent: Hic est homo, qui non posuit verbũ Domini fortitudinẽ suam; sperauit verò in diuitiis suis, fortis factus est in opulẽtia sua. [10] At ego sicut arbor oliuæ frõdosæ in domo sancta Dei, cõfisus sum in misericordia Dei in secula seculorũ. [11] Cõfitebor tibi in seculũ, quoniã execut⁹ es vltionẽ iudicij mei, & expectabo nomẽ tuũ, quoniã bonũ est corã piis tuis. [1] Ad laudandũ super choros, ob retributionẽ impiorũ blasphemantiũ nomẽ Dñi, Intellectus bonus per manũ Dauidis. PSAL. LIII. [2] DIxit nequam in corde suo, Non est Deus; vlciscere de illo, quandoquidem corruperunt impij vias suas, elongati sunt à bono, inuenta est in eis iniquitas: non est qui operetur bonũ. [3] Veruntamen Deus de cælis prospexit super filios hominũ, vt videret an esset intelligens in lege, quærens eruditionem à conspectu Dei. [4] Omnes retrocesserunt, simul inquinati sunt; nõ est qui faciat bonũ, ne vnus quidẽ. [5] Nunquid non cognoscent qui operantur iniquitatẽ, quòd à conspectu eius datur nutrimantum? ecquid hoc est? deuorantes populum meum pane manducrto, nomẽ Domini non benedixerunt. [6] Ibi timuerunt timore inter idola sua, in quibus non est causa cur timeantur; quoniam Deus qui dissipas robur exercituum flagitiosorũ; confudisti eos: verbũ enim Domini eos execrationi habuit. [7] Quis ille est qui dabit de Sion redemptionem Israel? quando reduxerit Dominus captiuitatem populi sui, exultabit domus Iaacob, lætabitur domus Israel. [1] Ad laudandum in cantico, intellectus bonus per manum Dauidis: [2] Quando venerunt viri Ziphæi, & dixerunt Sauli: Nónne Dauid latitat apud nos? PSAL. LIIII.

נד

1 * לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינֹת מַשְׂכִּיל לְדָוִד ׃
2 * בְּבוֹא הַזִּיפִים וַיֹּאמְרוּ לְשָׁאוּל הֲלֹא דָוִד
מִסְתַּתֵּר עִמָּנוּ ׃
3 * אֱלֹהִים בְּשִׁמְךָ הוֹשִׁיעֵנִי וּבִגְבוּרָתְךָ תְדִינֵנִי ׃
4 * אֱלֹהִים שְׁמַע תְּפִלָּתִי הַאֲזִינָה לְאִמְרֵי־פִי ׃
5 * כִּי זָרִים קָמוּ עָלַי וְעָרִיצִים בִּקְשׁוּ נַפְשִׁי לֹא
שָׂמוּ אֱלֹהִים לְנֶגְדָּם סֶלָה ׃
6 * הִנֵּה אֱלֹהִים עֹזֵר לִי אֲדֹנָי בְּסֹמְכֵי נַפְשִׁי ׃
7 * יָשׁוֹב הָרַע לְשֹׁרְרָי בַּאֲמִתְּךָ הַצְמִיתֵם ׃
8 * בִּנְדָבָה אֶזְבְּחָה־לָּךְ אוֹדֶה שִּׁמְךָ יְהוָה
כִּי־טוֹב ׃
9 * כִּי מִכָּל־צָרָה הִצִּילָנִי וּבְאֹיְבַי רָאֲתָה עֵינִי ׃

נה

1 * לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינֹת מַשְׂכִּיל לְדָוִד ׃
2 * הַאֲזִינָה אֱלֹהִים תְּפִלָּתִי וְאַל־תִּתְעַלַּם
מִתְּחִנָּתִי ׃
3 * הַקְשִׁיבָה לִּי וַעֲנֵנִי אָרִיד בְּשִׂיחִי וְאָהִימָה ׃
4 * מִקּוֹל אוֹיֵב מִפְּנֵי עָקַת רָשָׁע כִּי־יָמִיטוּ עָלַי
אָוֶן וּבְאַף יִשְׂטְמוּנִי ׃
5 * לִבִּי יָחִיל בְּקִרְבִּי וְאֵימוֹת מָוֶת נָפְלוּ עָלָי ׃
6 * יִרְאָה וָרַעַד יָבֹא בִי וַתְּכַסֵּנִי פַּלָּצוּת ׃
7 * וָאֹמַר מִי־יִתֶּן־לִּי אֵבֶר כַּיּוֹנָה אָעוּפָה
וְאֶשְׁכֹּנָה ׃
8 * הִנֵּה אַרְחִיק נְדֹד אָלִין בַּמִּדְבָּר סֶלָה ׃
9 * אָחִישָׁה מִפְלָט לִי מֵרוּחַ סֹעָה מִסָּעַר ׃
10 * בַּלַּע אֲדֹנָי פַּלַּג לְשׁוֹנָם כִּי־רָאִיתִי חָמָס
וְרִיב בָּעִיר ׃
11 * יוֹמָם וָלַיְלָה יְסוֹבְבֻהָ עַל־חוֹמֹתֶיהָ וְאָוֶן וְעָמָל
בְּקִרְבָּהּ ׃

1 * *Victori in organis eruditio Dauid,* * *quando*
2 *venerunt Ziphæi & dixerunt Sauli,*
Nónne Dauid absconditus est apud nos?

PSAL. LIIII.

3 *Deus in nomine tuo salua me, & in fortitudine tua vlciscere me.*
4 * *Deus exaudi orationẽ meam, auribus percipe verba oris mei.*
5 * *Quia alieni insurrexerunt aduersum me, & fortes quæsierunt animam meam, & non proposuerunt Deum in conspectu suo. Semper.*
6 * *Ecce Deus auxiliatur mihi: Dominus sustentans animam meam.*
7 * *Redde malum insidiatoribus meis, in veritate tua disperde illos.*
8 * *Voluntariè sacrificabo tibi, confitebor nomini tuo Domine quoniam bonum.*
9 * *Quoniam ex omni tribulatione liberauit me, & inimicos meos despexit oculus meus.*

1 * *Victori in Psalmis eruditio Dauid.*

PSAL. LV.

2 *Exaudi Deus orationem meam, & ne despicias deprecationem meam.*
3 * *Attende mihi & exaudi me: humiliatus sum in meditatione mea & conturbatus.*
4 * *A voce inimici à facie persequentis impij, quoniam proiecerunt super me iniquitatem, & in furore aduersabantur mihi.*
5 * *Cor meum doluit in vitalibus meis: & terrores mortis ceciderunt super me.*
6 * *Timor & tremor venit super me, & operuit me caligo.*
7 * *Et dixi, Quis dabit mihi pennas columbæ, vt volem & requiescam?*
8 * *Vt procul abeam, & commorer in deserto. Semper.*
9 * *Festinabo vt saluer à spiritu tempestatis & turbinis.*
10 * *Præcipita Domine, diuide linguas eorum, quoniam vidi iniquitatem & contradictionem in ciuitate.*
11 * *Die ac nocte circumeuntes muros eius, scelus & dolor in medio eius.*

תרגום

נד

1 לְשַׁבָּחָא עַל תֻּשְׁבַּחְתָּא שִׂכְלָא טָבָא עַל יַד דָּוִד ׃ 2 כַּד אֲתוֹ אֱנָשֵׁי זִיף וַאֲמַרוּ לְשָׁאוּל הֲלָא דָוִד מִטַּמַּר גַּבָּן ׃ 3 אֱלָהָא בִּשְׁמָךְ פְּרוֹק
יָתִי וּבִגְבוּרְתָּךְ דוּן יָתִי ׃ 4 אֱלָהָא קַבֵּל צְלוֹתִי צִית לְמֵימְרֵי פוּמִי ׃ 5 אֲרוּם זֵדְנִין קָמוּ עֲלַי וְעָלִימִין תָּבְעָן נַפְשִׁי לָא שַׁוְּיָן אֱלָהָא
לְקִבְלֵיהוֹן לְעָלְמִין ׃ 6 הָא אֱלָהָא סָעֵד לִי יְיָ בְּסָמְכֵי נַפְשִׁי ׃ 7 יְתִיב בִּישׁ לִמְעִיקַי בְּהֵימָנוּתָךְ אַמְאַכְנוּן ׃ 8 בִּנְכַסְתָּא
אֶדְבַּח קֳדָמָךְ אוֹדֵי שְׁמָךְ יְיָ אֲרוּם טָב ׃ 9 אֲרוּם מִכָּל עָקְתָא פְּצָא יָתִי וּבְבַעֲלֵי דְבָבִי חֲמָת עֵינִי נִקְמְתָא ׃

נה

1 לְשַׁבָּחָא עַל מִלֵּי תֻּשְׁבַּחְתָּא שִׂכְלָא טָבָא עַל יַד דָּוִד ׃ 2 אֲצֵית אֱלָהָא צְלוֹתִי וְלָא תִתְכַּסֵּי מִצְּלוֹתִי ׃ 3 אֲצֵית לְמֵימְרִי וְקַבֵּל מִנִּי
אֶתְרְעֵם בְּמִלַּי וְאֶרְגּוּשׁ ׃ 4 מִקָּל בְּעֵל דְּבָבָא מִן קֳדָם עָקַת רַשִׁיעָא אֲרֵי יַעְדוּן עֲלַי שִׁקְרָא וּבְרוּגְזָא יִנְטְרוּן לִי בָבוּ ׃
5 לִבִּי יִרְתַּת בְּגַוַּי וְדַחַלְתָּא דְמוֹתָא נְפַלוּ עֲלַי ׃ 6 דַּחַלְתָּא וּרְתֵיתָא אָתְיָן בִּי וַחֲפַת יָתִי תְּבָרָא ׃ 7 וַאֲמָרִית מַן יִתֵּן לִי גַּדְפָּא הֵיךְ
יוֹנָא אֲטוּס וְאֶשְׁרֵי ׃ 8 הָא אַרְחֵיק לְמִנְדַּד אֲבוּת בְּמַדְבְּרָא לְעָלְמִין ׃ 9 אַרְחֵשׁ שֵׁזָבוּתָא לִי מִזַּעֲפָא נְטִילָה וְעַלְעוֹלָא ׃
10 סַלְעֵם יְיָ עֲצַתְהוֹן פַּלֵּג לִישַׁנְהוֹן אֲרוּם חֲמֵיתִי חָטוּף וּמַצּוּ בְּקַרְתָּא ׃
11 יֵימָם וְלֵילֵי יַחְזְרוּנַהּ עֲלֵוֵי שׁוּרָהָא וְלֵיעוּת וּשְׁקַר בִּמְצִעָהּ ׃

DEus in nomine tuo saluum me fac, & 3
in virtute tua * iudicabis me.
⁴Deus exaudi orationẽ meam, auribus 4
percipe verba oris mei.
⁵Quoniam alieni insurrexerunt aduer- 5
sum me, & fortes quæsierunt animam
meam, & non proposuerunt Deum ante
conspectum suum.
⁶Ecce enim Deus adiuuat me, & Do- 6
minus susceptor *animæ meæ.
⁷Auertes mala inimicis meis: in verita- 7
te tua disperde illos.
⁸Voluntariè sacrificabo tibi, confitebor 8
nomini tuo Domine, quoniam bonum*.
⁹Quoniam ex omni tribulatione eri- 9
puisti me, & super inimicos meos despexit
oculus meus.

¹In finem in * hymnis intellectus 1
*Asaph. PSAL. LIIII.

EXaudi Deus orationem meam, & ne 2
despexeris deprecationem meam.
³Intende mihi & exaudi me. Contri- 3
status sum in exercitatione mea, & contur
batus sum
⁴A voce inimici, & à tribulatione pec- 4
catoris: quoniam declinauerunt in me ini-
quitatem, & in ira molesti erant mihi.
⁵Cor meum conturbatum est in me, & 5
formido mortis cecidit super me.
⁶Timor & tremor *venit super me, & 6
contexerunt me tenebræ.
⁷Et dixi, Quis dabit mihi pennas sicut 7
columbæ, & volabo & requiescam?
⁸Ecce elongaui fugiens, & mansi in so- 8
litudine.
⁹Expectabam Deum qui saluum me fa- 9
cit à pusillanimitate spiritus & à tempe-
state.
¹⁰Præcipita Domine & diuide linguas 10
eorum, quoniam vidi iniquitatem & con-
tradictionem in ciuitate.
¹¹Dic ac nocte circundabit eam super 11
muros eius, & iniquitas & labor in medio
eius,

3 Ὁ θεὸς ἐν τῷ ὀνόματί σου σῶσόν με, καὶ ἐν τῇ δυνά-
μει σου κρινεῖς με.
4 ὁ θεὸς εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου, ἐνώτισαι τὰ ῥή-
ματα τοῦ στόματός μου.
5 ὅτι ἀλλότριοι ἐπανέστησαν ἐπ' ἐμέ, καὶ κραταιοὶ
ἐζήτησαν τὴν ψυχήν μου, καὶ οὐ προέθεντο τὸν θεὸν ἐνώ-
πιον αὐτῶν.
6 ἰδοὺ γὰρ ὁ θεὸς βοηθεῖ μοι, καὶ ὁ κύριος ἀντιλήπτωρ τῆς
ψυχῆς μου.
7 ἀποστρέψῃ τὰ κακὰ τοῖς ἐχθροῖς μου, ἐν τῇ ἀληθείᾳ
σου ἐξολόθρευσον αὐτούς.
8 ἑκουσίως θύσω σοι, ἐξομολογήσομαι τῷ ὀνόματί σου
κύριε, ὅτι ἀγαθόν.
9 ὅτι ἐκ πάσης θλίψεως ἐρρύσω με, καὶ ἐν τοῖς ἐχθροῖς
μου ἐπεῖδεν ὁ ὀφθαλμός μου.

1 Εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις συνέσεως τῷ ἀσάφ.
νδ΄.

2 Ἐνώτισαι ὁ θεὸς τὴν προσευχήν μου, καὶ μὴ ὑπε-
ρίδῃς τὴν δέησίν μου.
3 πρόσχες μοι καὶ εἰσάκουσόν μου. ἐλυπήθην ἐν τῇ ἀδο-
λεσχίᾳ μου, καὶ ἐταράχθην
4 ἀπὸ φωνῆς ἐχθροῦ, καὶ ἀπὸ θλίψεως ἁμαρτωλοῦ. ὅτι
ἐξέκλιναν ἐπ' ἐμὲ ἀνομίαν, καὶ ἐν ὀργῇ ἐνεκότουν μοι.
5 ἡ καρδία μου ἐταράχθη ἐν ἐμοί, καὶ δειλία θανάτου
ἐπέπεσεν ἐπ' ἐμέ.
6 φόβος καὶ τρόμος ἦλθεν ἐπ' ἐμέ, καὶ ἐκάλυψέ με
σκότος.
7 καὶ εἶπα, τίς δώσει μοι πτέρυγας ὡσεὶ περιστερᾶς, καὶ
πετασθήσομαι καὶ καταπαύσω;
8 ἰδοὺ ἐμάκρυνα φυγαδεύων, καὶ ηὐλίσθην ἐν τῇ
ἐρήμῳ.
9 προσεδεχόμην τὸν θεὸν τὸν σώζοντά με ἀπὸ ὀλι-
γοψυχίας καὶ ἀπὸ καταιγίδος.
10 καταπόντισον κύριε καὶ καταδίελε τὰς γλώσσας
αὐτῶν, ὅτι εἶδον ἀνομίαν καὶ ἀντιλογίαν ἐν τῇ πόλει.
11 ἡμέρας καὶ νυκτὸς κυκλώσει αὐτὴν ἐπὶ τὰ τείχη αὐ-
τῆς, καὶ ἀνομία καὶ κόπος ἐν μέσῳ αὐτῆς,

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[3] DEus in nomine tuo redime me, & in spiritu fortitudinis tuæ iudica me. [4] Deus accipe orationem meam, ausculta verba oris mei.
[5] Quoniam superbi insurrexerunt aduersum me; & fortes quærentes animã meam, nõ ponunt Deũ in conspectu suo n æternum.
[6] Ecce Deus adiuuat me: Dominus inter fulcientes animam meam. [7] Conuertat malum in eos qui angunt me: in veritate tua
prosterna illos. [8] Sacrificium sacrificabo coram te: laudabo nomen tuum Domine quoniam bonum.
[9] Quoniam ex omni tribulatione liberauit me, & in hostibus meis vidit oculus meus vltionem.

[1] Ad laudandum secundùm eloquia Hymni, intellectus bonus per manum Dauidis. PSAL. LV.
[2] AVscult a Deus orationem meam, & ne abscondaris à precatione mea. [3] Attende sermoni meo & accipe
à me. inquietus ero in sermonibus meis, & strepitum edam;
[4] A voce auctoris inimicitiæ propter infestationem improbi: quoniam testificabuntur contra me mendacium, & in furore recon-
dent mihi odium. [5] Cor meum contremiscit intra me, & timores mortis ceciderunt super me.
[6] Timor & tremor venerunt in me; & cooperuit me formido. [7] Et dixi, Quis dabit mihi alam sicut columbæ?
volatem, & hospitio me reciperem. [8] Ecce proriperer in fugam, habitarem in deserto semper.
[9] Accelerarem saluationem mihi à vento tempestatis sublatæ & turbinis.
[10] Dissipa Domine consilium eorum, diuide linguas eorum; quoniam vidi rapinam & rixam in ciuitate.
[11] Die ac nocte circundabunt eam super muros eius: & iniquitas & falsitas in medio eius.

12 * הַוּוֹת בְּקִרְבָּהּ וְלֹא־יָמִישׁ מֵרְחֹבָהּ תֹּךְ
וּמִרְמָה׃
13 * כִּי לֹא־אוֹיֵב יְחָרְפֵנִי וְאֶשָּׂא לֹא־מְשַׂנְאִי עָלַי
הִגְדִּיל וְאֶסָּתֵר מִמֶּנּוּ׃
14 * וְאַתָּה אֱנוֹשׁ כְּעֶרְכִּי אַלּוּפִי וּמְיֻדָּעִי׃
15 * אֲשֶׁר יַחְדָּו נַמְתִּיק סוֹד בְּבֵית אֱלֹהִים נְהַלֵּךְ
בְּרָגֶשׁ׃
16 * יַשִּׁימָוֶת עָלֵימוֹ יֵרְדוּ שְׁאוֹל חַיִּים כִּי־רָעוֹת
בִּמְגוּרָם בְּקִרְבָּם׃
17 * אֲנִי אֶל־אֱלֹהִים אֶקְרָא וַיהוָה יוֹשִׁיעֵנִי׃
18 * עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרַיִם אָשִׂיחָה וְאֶהֱמֶה וַיִּשְׁמַע
19 קוֹלִי׃ * פָּדָה בְשָׁלוֹם נַפְשִׁי מִקְּרָב־לִי כִּי־
בְרַבִּים הָיוּ עִמָּדִי׃
20 * יִשְׁמַע אֵל וְיַעֲנֵם וְיֹשֵׁב קֶדֶם סֶלָה אֲשֶׁר אֵין
חֲלִיפוֹת לָמוֹ וְלֹא יָרְאוּ אֱלֹהִים׃
21 * שָׁלַח יָדָיו בִּשְׁלֹמָיו חִלֵּל בְּרִיתוֹ׃
22 * חָלְקוּ מַחְמָאֹת פִּיו וּקְרָב לִבּוֹ רַכּוּ דְבָרָיו
מִשֶּׁמֶן וְהֵמָּה פְתִחוֹת׃
23 * הַשְׁלֵךְ עַל־יְהוָה יְהָבְךָ וְהוּא יְכַלְכְּלֶךָ לֹא־
יִתֵּן לְעוֹלָם מוֹט לַצַּדִּיק׃
24 * וְאַתָּה אֱלֹהִים תּוֹרִדֵם לִבְאֵר שַׁחַת אַנְשֵׁי דָמִים
וּמִרְמָה לֹא־יֶחֱצוּ יְמֵיהֶם וַאֲנִי אֶבְטַח־בָּךְ׃

נו

1 * לַמְנַצֵּחַ עַל־יוֹנַת אֵלֶם רְחֹקִים
לְדָוִד מִכְתָּם בֶּאֱחֹז אוֹתוֹ פְלִשְׁתִּים בְּגַת׃
2 * חָנֵּנִי אֱלֹהִים כִּי־שְׁאָפַנִי אֱנוֹשׁ כָּל־הַיּוֹם
לֹחֵם יִלְחָצֵנִי׃
3 * שָׁאֲפוּ שׁוֹרְרַי כָּל־הַיּוֹם כִּי־רַבִּים לֹחֲמִים
לִי מָרוֹם׃
4 * יוֹם אִירָא אֲנִי אֵלֶיךָ אֶבְטָח׃

12 * *Insidiæ in vitalibus eius, & non recedit de plateis eius damnum & fraudulentia.*
13 * *Non enim inimicus exprobrauit mihi vt sustineam; nec is qui me oderat, super me magnificatus est vt abscondar ab eo.*
14 * *Sed tu homo vnanimis meus, dux meus & notus meus.*
15 * *Qui simul habuimus dulce secretum, in domo Dei ambulauimus in terrore.*
16 * *Veniat mors super eos, descendat in infernum viuentes, quoniam nequitiæ in congregatione eorum in medio eorum.*
17 * *Ego ad Deum clamabo, & Dominus saluabit me.*
18 * *Vespere & manè & meridie loquar, & resonabo, & exaudiet vocem meam.*
19 * *Redimet in pace animam meam ab appropinquantibus mihi; multi enim fuerunt aduer-*
20 *sum me:* * *Exaudiet Deus & humiliabit eos, qui iudex est ab initio. Semper: Non enim mutantur nec timent Deum.*
21 * *Extendit manum suam ad pacifica sua, contaminauit pactum suum.*
22 * *Nitidius butyro os eius; pugnat autem cor illius: molliores sermones eius oleo, cùm sint lan-*
23 *ceæ.* * *Proijce super Dominum charitatem tuam, & ipse enutriet te; non dabit in æternum fluctuationem iusto.*
24 * *Tu autem Deus deduces eos in puteum interitus: viri sanguinum & dolosi non dimidiabunt dies suos, ego autem fiduciam habeo tui.*

1 * *Victori pro columba muta, eò quòd procul abierit Dauid, humilis & simplex, quando retinuerunt eum Philistijm in Geth.*

PSAL. LVI.

2 *MIserere mei Deus, quoniam conculcauit me homo: tota die pugnans tribulauit me.*
3 * *Conculcauerunt me insidiatores mei tota die; multi enim qui pugnant cõtra me Altissime.*
4 * *Quacunque die territus fuero, ego in te confidam.*

תרגום

12 אתרגושתא במצעה ולא עדי מפלטיתה שקרא ונכילו ׃ 13 ארום לא בעל דבבא יקל יתי ואסובר ולא מסנאי עלי אתרברב
ואסתר מנה ׃ 14 ואת אחיתופל בר נש דדמי לי רב דאליפתא לי ומהודע חכמתא יתי ׃ 15 די כחדא נתדיץ רזא בבית מקדשא דייי נהלך
ברהובא ׃ 16 יחיבנך דין דקטול ויגזור עליהון בישא לדואג ואחיתופל יחתון לשיול כד אנון חיין ארום בישן במדוריהון בגופיהון ׃
17 אנא קדם אלהא אצלי ומימרא דייי יפרוק יתי ׃ 18 ברמשא ובצפרא ובטיהרא אצלי וארגוש וישמע קלי ׃ 19 פרק בשלם
נפשי דלא למקרב ביש לותי ארום בסגיעין עקתין הוה מימרה בסעדי ׃ 20 ישתמע קדם אל ויקבל מנהון ויתב שמיא לעלמיא
קדמין ורשיעיא דלא מהשנן אורחתהון בישא ולא דחלין מן קדם אלהא ׃ 21 אושיט ידוי באנשי שלמיה אפיס קימה ׃ 22 שעיען
יתיר משמן דגובנין מלי פמיה והיך זיני קרבא לבבה רכיכין מלוי יתיר ממשח דפוטמין והנון מורנין דקטול ׃ 23 טלוק על ייי סיברך
והוא יזון יתך לא יתן לעלם חסרנא לצדיקא ׃ 24 ואנת במימרך אלהא תוחית יתהון לגיהנם עמיקתא גברי מרי קטול ונכילו לא
יהון פלגות יומיהון ואנא אתרחיץ במימרך ׃

נו

1 לשבחא על כנישתא דמתילא ליונתא שתיקותא בעידן דמתרחקין מקרויהון וחזרין ומשבחין למרי עלמא היך דוד מכיך ושלים
כד אחדו יתה פלשתאי בגת ׃ 2 חוס עלי אלהא ארום שפיני תחותוי יתבי גתאה גבר חיב כל יומא מגיחא ידחקנני ׃ 3 שפין גרמי
מעיקי כל יומא ארום סגיעין מגיחין לי אלהא עילאה די כרסיה במרומא ׃ 4 יומא דאדחל אנא עלך אתרחיץ ׃

*Et iniustitia. Et non defecit de plateis 12
eius vsura & dolus. *Quoniã si inimi- 13
cus maledixisset mihi, sustinuissem vti-
que: Et si is qui oderat me, super me ma-
gna locutus fuisset, abscondissem me for-
sitan ab eo. *Tu verò homo vnanimis, 14
dux meus & notus meus: *Qui simul me- 15
cum dulces capiebas cibos, in domo Dei
ambulauimus in consensu.

*Veniat iam mors super illos, & descen 16
dant in infernum viuentes. Quoniam ne-
quitiæ in habitaculis eorũ in medio eorũ.

*Ego *ad Deum clamaui, & Dominus 17
exaudiuit me. *Vesperè & manè, & me- 18
ridie narrabo & annunciabo, & exaudiet
vocẽ meam. *Redimet in pace animam 19
meam ab his qui appropinquant mihi,
quoniam inter multos erant mecum.

*Exaudiet Deus & humiliabit illos, qui 20
est ante secula. Non enim est illis commu-
tatio, quoniam non timuerunt Deum.

*Extendit manum suam in retribuen- 21
do. Contaminauerunt testamentum eius.

*Diuisi sunt ab ira vultus eius, & *ap- 22
propinquauerunt corda eorum. Molliti
sunt sermones *eorum super oleum, & ipsi
sunt iacula. *Iacta super Dominum cu- 23
ram tuam, & ipse te enutriet; non dabit in
æternum fluctuationem iusto.

*Tu verò Deus deduces eos in puteum 24
interitus. Viri sanguinum & dolosi non
dimidiabũt dies suos; ego autem Domine
sperabo in te.

*In finem pro populo qui à sanctis lon 1
gè factus est Dauid in tituli inscri-
ptione cùm tenuerunt eum Allo-
phyli in Geth. PSAL. LV.

Miserere mei Deus, quoniam concul ca- 2
uit me homo, tota die impugnans tri
bulauit me. *Conculcauerunt me inimi- 3
ci mei tota die, quoniam multi bellantes
aduersum me *ab altitudine. *Die non 4
timebo, ego verò sperabo in te.

12 *καὶ ἀδικία. καὶ οὐκ ἐξέλιπεν ἐκ τῶν πλατειῶν αὐτῆς
13 τόκος καὶ δόλος. *ὅτι εἰ ὁ ἐχθρὸς ὠνείδισέ με, ὑπήνε-
γκα ἄν. καὶ εἰ ὁ μισῶν με ἐπ' ἐμὲ ἐμεγαλορρημόνησεν,
ἐκρύβην ἂν ἀπ' αὐτοῦ.
14 *σὺ δὲ ἄνθρωπε ἰσόψυχε, ἡγεμών μου καὶ γνωστέ μου,
15 *ὃς ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐγλύκανάς μοι ἐδέσματα, ἐν τῷ οἴκῳ
τοῦ θεοῦ ἐπορεύθημεν ἐν ὁμονοίᾳ.
16 *ἐλθέτω δὴ θάνατος ἐπ' αὐτούς, καὶ καταβήτωσαν εἰς
ᾅδου ζῶντες. ὅτι πονηρία ἐν ταῖς παροικίαις αὐτῶν ἐν μέ-
17 σῳ αὐτῶν. *ἐγὼ πρὸς τὸν θεὸν ἐκέκραξα, καὶ ὁ κύριος
εἰσήκουσέ μου.
18 *ἑσπέρας καὶ πρωῒ καὶ μεσημβρίας διηγήσομαι καὶ
ἀπαγγελῶ, καὶ εἰσακούσεται τῆς φωνῆς μου.
19 *λυτρώσεται ἐν εἰρήνῃ τὴν ψυχήν μου ἀπὸ τῶν ἐγγι-
ζόντων μοι, ὅτι ἐν πολλοῖς ἦσαν σὺν ἐμοί.
20 *εἰσακούσεται ὁ θεὸς καὶ ταπεινώσει αὐτούς, ὁ ὑπάρχων
πρὸ τῶν αἰώνων. οὐ γάρ ἐστιν αὐτοῖς ἀντάλλαγμα, ὅτι
οὐκ ἐφοβήθησαν τὸν θεόν.
21 *ἐξέτεινε τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐν τῷ ἀποδιδόναι. ἐβεβή-
λωσαν τὴν διαθήκην αὐτοῦ.
22 *διεμερίσθησαν ἀπὸ ὀργῆς τοῦ προσώπου αὐτοῦ, καὶ ἤγγι-
σαν αἱ καρδίαι αὐτῶν. ἡπαλύνθησαν οἱ λόγοι αὐτῶν
ὑπὲρ ἔλαιον, καὶ αὐτοί εἰσι βολίδες.
23 *ἐπίρριψον ἐπὶ κύριον τὴν μέριμνάν σου, καὶ αὐτός
σε διαθρέψει, οὐ δώσει εἰς τὸν αἰῶνα σάλον τῷ δικαίῳ.
24 *σὺ δὲ ὁ θεὸς κατάξεις αὐτοὺς εἰς φρέαρ διαφθορᾶς.
ἄνδρες αἱμάτων καὶ δολιότητος οὐ μὴ ἡμισεύσωσι τὰς ἡμέ-
ρας αὐτῶν· ἐγὼ δὲ κύριε ἐλπιῶ ἐπὶ σέ.

1 *Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τοῦ λαοῦ τοῦ ἀπὸ τῶν ἁγίων με-
μακρυμμένου τῷ δαυὶδ εἰς στηλογραφίαν ὁπότε
ἐκράτησαν αὐτὸν οἱ ἀλλόφυλοι ἐν γέθ.
νε´.

2 *Ἐλέησόν με ὁ θεός, ὅτι κατεπάτησέ με ἄνθρωπος,
ὅλην τὴν ἡμέραν πολεμῶν ἔθλιψέ με.
3 *κατεπάτησάν με οἱ ἐχθροί μου ὅλην τὴν ἡμέραν,
ὅτι πολλοὶ οἱ πολεμοῦντές με ἀπὸ ὕψους.
4 *ἡμέρας οὐ φοβηθήσομαι, ἐγὼ δὲ ἐλπιῶ ἐπὶ σέ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

12 Tumultus in medio eius est: non discedit de platea eius mendacium & fraus. 13 Quoniam aduersarius meus ignominia non affi-
ciet me, vt sustineam; nec osor meus super me magnificabit sese vt abscondar ab eo. 14 Et tu Achitophel homo similis mihi, præceptor
qui docuisti me, ac notam reddis mihi sapientiam. 15 Simul enim inibimus lætum secretum: in domo sanctuarij Domini ambulabimus
cum festinatione. 16 Reos peraget eos iudicium mortis, & malum Doeg & Achitophel sententiam feret aduersum ipsos: descendent in in-
fernum viuentes, quoniam mala *sunt* in tabernaculis eorum, in corporibus eorum. 17 Ego coram Deo orabo; & verbum Domini re-
dimet me. 18 Vesperè & manè, & in meridie orabo, & strepitum edam, & exaudiet vocem meam. 19 Redemit in pace animam meam
ne accederet ad me malum, quoniã in multis afflictionibus fuit Verbum eius in adiutorium meum. 20 Audietur coram Deo, & accipiet
ab eis: ac sedebit in cœlis in secula *vt* à principio: peccatores autem qui non mutant viam suam pessimam, nec reuerentur conspectum Dei,
peribunt. 21 Extendit manus suas in homines pacis suæ: prophanauit pactum suum. 22 Leniora quàm pinguedo caseorum sunt verba
oris eius, & sicut arma bellica cor eius: teneriora verba eius sunt vnctione pinguedinum; at ipsa sunt spicula occisionis. 23 Proijce super
Dominum spem tuam, & ipse nutriet te, nec dabit in perpetuum egestatem iusto. 24 Et tu in verbo tuo Deus deturbabis eos in ge-
hennam profundam homines auctores interfectionis & doli: non videbunt dimidium dierum suorum: ego verò sperabo in verbo tuo.
1 Ad laudandum pro Ecclesia, quæ similatur columbæ silentij, in tempore quo elongati sunt à ciuitatibus suis: sed reuersi laudant au-
ctorem mundi, sicut Dauid contritus & perfectus; quando tenuerunt eum Palestini in Gath. PSAL. LVI.
Miserere mei Deus, quoniã conculcauit me ex incolis Gath, homo sceleratus: tota die bellator opprimet me. 3 Cõculcant ossa mea
molestatores mei tota die, quoniã multi pugnant contra me, Deus altissime, cuius sedes est in excelso. 4 Die qua timuero, ego in te
confidam.

5 * בֵּאלֹהִים אֲהַלֵּל דְּבָרוֹ בֵּאלֹהִים בָּטַחְתִּי לֹא
אִירָא מַה־יַּעֲשֶׂה בָשָׂר לִי׃
6 * כָּל־הַיּוֹם דְּבָרַי יְעַצֵּבוּ עָלַי כָּל־מַחְשְׁבֹתָם
לָרָע׃
7 * יָגוּרוּ יִצְפּוֹנוּ הֵמָּה עֲקֵבַי יִשְׁמֹרוּ כַּאֲשֶׁר
קִוּוּ נַפְשִׁי׃
8 * עַל־אָוֶן פַּלֶּט־לָמוֹ בְּאַף עַמִּים הוֹרֵד
אֱלֹהִים׃
9 * נֹדִי סָפַרְתָּה אָתָּה שִׂימָה דִמְעָתִי בְנֹאדֶךָ
הֲלֹא בְּסִפְרָתֶךָ׃
10 * אָז יָשׁוּבוּ אוֹיְבַי אָחוֹר בְּיוֹם אֶקְרָא זֶה־
יָדַעְתִּי כִּי־אֱלֹהִים לִי׃
11 * בֵּאלֹהִים אֲהַלֵּל דָּבָר בַּיהוָה אֲהַלֵּל דָּבָר׃
12 * בֵּאלֹהִים בָּטַחְתִּי לֹא אִירָא מַה־יַּעֲשֶׂה
אָדָם לִי׃
13 * עָלַי אֱלֹהִים נְדָרֶיךָ אֲשַׁלֵּם תּוֹדֹת לָךְ׃
14 * כִּי הִצַּלְתָּ נַפְשִׁי מִמָּוֶת הֲלֹא רַגְלַי מִדֶּחִי
לְהִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי אֱלֹהִים בְּאוֹר הַחַיִּים׃

נז

1 * לַמְנַצֵּחַ אַל־תַּשְׁחֵת לְדָוִד
מִכְתָּם בְּבָרְחוֹ מִפְּנֵי־שָׁאוּל בַּמְּעָרָה׃
2 * חָנֵּנִי אֱלֹהִים חָנֵּנִי כִּי בְךָ חָסָיָה נַפְשִׁי וּבְצֵל־
כְּנָפֶיךָ אֶחְסֶה עַד־יַעֲבֹר הַוּוֹת׃
3 * אֶקְרָא לֵאלֹהִים עֶלְיוֹן לָאֵל גֹּמֵר עָלָי׃
4 * יִשְׁלַח מִשָּׁמַיִם וְיוֹשִׁיעֵנִי חֵרֵף שֹׁאֲפִי סֶלָה
יִשְׁלַח אֱלֹהִים חַסְדּוֹ וַאֲמִתּוֹ׃
5 * נַפְשִׁי בְּתוֹךְ לְבָאִם אֶשְׁכְּבָה לֹהֲטִים בְּנֵי־
אָדָם שִׁנֵּיהֶם חֲנִית וְחִצִּים וּלְשׁוֹנָם חֶרֶב חַדָּה׃
6 * רוּמָה עַל־הַשָּׁמַיִם אֱלֹהִים עַל כָּל־הָאָרֶץ
כְּבוֹדֶךָ׃

5 * *In Deo laudabo verbum eius, in Deo speraui; non timebo quid faciat caro mihi.*
6 * *Tota die sermonibus me affligebant, contra me omnes cogitationes eorum in malum.*
7 * *Congregabuntur absconditè, plantas meas obseruabunt expectantes animam meam.*
8 * *Quia nullus est saluus in eis: in furore populos detrahes Deus.*
9 * *Secretiora mea numerasti: pone lachrymam meam in conspectu tuo, sed non in narratione tua.*
10 * *Tunc conuertentur inimici mei retrorsum in quacunque die inuocauero: hoc scio quia Deus meus es.*
11 * *In Deo laudabo verbum, in Domino prædicabo sermonem.*
12 * *In Deo sperabo, non timebo quid faciat mihi homo.*
13 * *In me sunt Deus vota tua, reddam gratiarum actiones tibi.*
14 * *Quia eripuisti animam meam de morte, & pedes meos de lapsu, vt ambulem coram Deo in lumine viuentium.*

1 * *Victori vt non disperdas Dauid humilem & simplicem, quando fugit à facie Saul in spelunca.*

PSAL. LVII.

2 *MIserere mei Deus, miserere mei, quoniam in te sperat anima mea; & in vmbra alarum tuarum sperabo, donec transeant insidiæ.*
3 * *Inuocabo Deum altissimum, Deum vltorem meum.*
4 * *Mittet de cælo & saluabit me, exprobrabit cõculcantibus me. Semper. mittet Deus misericordiam suam & veritatem suam.*
5 * *Anima mea in medio leonum dormiuit ferocientium: filij hominum, dentes eorum lancea & sagittæ; & lingua eorum gladius acutus.*
6 * *Exaltare super cælos Deus, in omni terra gloria tua.*

תרגום

5 בְּמִדַּת דִּינָא דֶאֱלָהָא אֲשַׁבַּח בְּמֵימְרֵהּ בֶּאֱלָהָא אִתְרְחֵצַת לָא אֶדְחַל מָה יַעְבֵּד בִּשְׂרָא לִי׃ 6 כָּל יוֹמָא מְטוּלְתִי טַרְחָן עֲלַי כָּל
מַחְשְׁבָתְהוֹן לְבִישׁ׃ 7 יִכְנְשׁוּן וְיִטְשׁוּן הִינּוּן אִסְחוֹרַי יִטַּמְרוּן הֵיכְמָה דְמִתִינוּ עֲבַדוּ לְנַפְשִׁי׃ 8 עַל שִׁקְרָא דְבִידֵיהוֹן רוּקַן יִתְהוֹן מִנִּכְסֵיהוֹן
בְּרוּגֵשׁ עַמְמַיָּא תַּמְסְכֵן אֱלָהָא׃ 9 יוֹמֵי טַלְטוּלִי מְנִיתָא אַתְּ שַׁוִּי דִמְעָתִי בְּזִיקָךְ הֲלָא סְכוּם עוֹלְבָנִי בְּחֻשְׁבְּנָךְ׃ 10 הַבְכֵן יְהוּבוּן בַּעֲלֵי דְבָבִי
מַחוֹרֵי קֳבֵל קֳדָמַי בְּיוֹמָא דַאֲצַלֵּי דֵין יִדְעֵת אֲרוּם אֱלָהָא בְּסַעֲדִי׃ 11 בְּמִדַּת דִּינָא דֶאֱלָהָא אֲשַׁבַּח בְּמֵימְרֵהּ בְּמִשְׁחַתָא דְרַחֲמִין דַּייָ אֲשַׁבַּח
בֵּימְרֵהּ׃ 12 בְּמֵימַר אֱלָהָא סַבְרֵית לָא אֶדְחַל מָה יַעְבֵּד בַּר נַשׁ לִי׃ 13 עֲלַי קַבְּלֵת אֱלָהָא נִדְרָךְ אֲשַׁלֵּם קָרְבְּנֵי תוֹדָן קֳדָמָךְ׃ 14 אֲרוּם
פְּצֵיתָא נַפְשִׁי מִקְטוֹל הֲלָא רַגְלַי מִנְּקוּפָא לִמְהַלָּכָא קֳדָם יְיָ בִּנְהוֹר חַיַּיָּא׃

נז

1 לְשַׁבָּחָא עַל עָקְתָא בִּזְמַן דַּאֲמַר דָּוִד לָא תְחַבֵּל אִתְאֲמַר עַל יַד דָּוִד מַכִּיךְ וּשְׁלִים בְּמֶעֶרְקֵהּ מִן קֳדָם שָׁאוּל בְּאִיסְפְּלִידָא׃
2 חוּס עֲלַי אֱלָהָא חוּס עֲלַי אֲרוּם בְּמֵימְרָךְ אִיתְרְחֵצַת נַפְשִׁי וּבִטְלַל שְׁכִינְתָךְ אֱתֵי רָחִיץ עַד דְיֶעְבַּר אִתְרְגוּשָׁא׃
3 אֲצַלֵּי קֳדָם אֱלָהָא עִילָאָה לְתַקִּיפָא דְזַמִּין עַכְכוּבִיתָא לְמִגְמַר בְּפוּם אִיסְפְּלִידָא עִיזְלָא אִמְטוּלְתִי׃
4 יִזְמֵן מַלְאָכֵיהּ מִשְּׁמֵי מְרוֹמָא וְיִפְרְקִנַּנִי חֲסַד שָׁאֲפֵי לְעָלְמַיָּא יְשַׁדַּר אֱלָהָא טוּבֵיהּ וְקוּשְׁטֵהּ׃
5 נַפְשִׁי חֲדִיָּא כַּד בִּמְצַע שַׁלְהוֹבִין אַדְמוּךְ כִּדְבֵינֵי גוּמְרַיָּא דִמְלַהֲטִין בְּנֵי נָשָׁא דְכַכֵּיהוֹן הֵיךְ מוֹרְנִיתָא וְגִרְרִין וְלִישַּׁנְהוֹן הֵיךְ סַיְפָא
חֲרִיפְתָא׃ 6 אִתְרוֹמַם עַל מַלְאֲכֵי שְׁמַיָּא אֱלָהָא עַל כָּל יָתְבֵי אַרְעָא אִיקָרָךְ׃

*In Deo laudabo sermones meos, in 5
Deo speraui, non timebo, quid faciet mihi
caro? *Tota die verba mea execraban- 6
tur; aduersum me omnes cogitationes eo-
rum in malum. *Inhabitabunt & abscon- 7
dent, ipsi calcaneum meum obseruabunt.
Sicut sustinuerunt animam meam:
*Pro nihilo saluos facies illos, in ira po- 8
pulos confringes.
*Deus vitā meam annunciaui tibi, po- 9
suisti lachrymas meas in conspectu tuo, si-
cut & in promissione tua.
*Conuertentur inimici mei retrorsum 10
in quacunque die inuocauero te: ecce cō-
gnoui quoniam Deus meus es tu.
*In Deo laudabo verbum, in Domino 11
laudabo sermonē. *In Deo speraui, non 12
timebo, quid faciet mihi homo?
*In me *Deus vota*, quæ reddam lau- 13
dationis tuæ.
*Quoniam eripuisti animam meam 14
de morte, oculos meos à lachrymis, & pe-
des meos de lapsu. *Placebo coram Domi-
no, in lumine viuentium.

*In finem ne disperdas Dauid in tituli 1
inscriptione, cùm ipse fugeret à facie
Saul in speluncam.

PSAL. LVI.

Miserere mei Deus, miserere mei, quoniā 2
in te confidit anima mea. Et in vmbra
alarum tuarum sperabo, donec transeat
iniquitas. *Clamabo ad Deum altissi- 3
mum, Deum qui bene fecit mihi.
*Misit de cælo & liberauit me: dedit in 4
opprobrium conculcantes me. Misit Deus
misericordiam suam & veritatem suam.
*Et eripuit animam meam de medio 5
catulorum leonum, dormiui cōturbatus.
Filij hominum dentes eorum arma & sa-
gittæ, & lingua eorum gladius acutus.
*Exaltare super cælos Deus, & in omni 6
terra gloria tua.

5 *ἐν τῷ θεῷ ἐπαινέσω τοὺς λόγους μου, ἐπὶ τῷ θεῷ ἤλ-
πισα, οὐ φοβηθήσομαι, τί ποιήσει μοι σάρξ;
6 *ὅλην τὴν ἡμέραν τοὺς λόγους μου ἐβδελύσσοντο, κατ'
ἐμοῦ πάντες οἱ διαλογισμοὶ αὐτῶν εἰς κακόν.
7 *παροικήσουσι καὶ κατακρύψουσιν, αὐτοὶ τὴν πτέρναν
μου φυλάξουσι. καθάπερ ὑπέμειναν τὴν ψυχήν μου.
8 *ὑπὲρ τοῦ μηθενὸς σώσεις αὐτούς, ἐν ὀργῇ λαοὺς κα-
τάξεις.
9 *ὁ θεὸς τὴν ζωήν μου ἐξήγγειλά σοι, ἔθου τὰ δάκρυά
μου ἐνώπιόν σου, ὡς καὶ ἐν τῇ ἐπαγγελίᾳ σου.
10 *ἐπιστρέψουσιν οἱ ἐχθροί μου εἰς τὰ ὀπίσω· ἐν ᾗ ἂν ἡ-
μέρᾳ ἐπικαλέσωμαί σε· ἰδοὺ ἔγνων ὅτι θεός μου εἶ σύ.
11 *ἐπὶ τῷ θεῷ αἰνέσω ῥῆμα, ἐπὶ τῷ κυρίῳ αἰνέσω
λόγον.
12 *ἐπὶ τῷ θεῷ ἤλπισα, οὐ φοβηθήσομαι, τί ποιήσει μοι
ἄνθρωπος;
13 *ἐν ἐμοὶ ὁ θεὸς εὐχαί, ἃς ἀποδώσω αἰνέσεώς σου.
14 *ὅτι ἐρρύσω τὴν ψυχήν μου ἐκ θανάτου, τοὺς ὀφ-
θαλμούς μου ἀπὸ δακρύων, καὶ τοὺς πόδας μου ἀπὸ
ὀλισθήματος. εὐαρεστήσω ἐνώπιον κυρίου, ἐν φωτὶ
ζώντων.

1 *Εἰς τὸ τέλος μὴ διαφθείρῃς, τῷ δαυὶδ εἰς στηλογρα-
φίαν, ἐν τῷ αὐτὸν ἀποδιδράσκειν ἀπὸ προσώπου
σαοὺλ εἰς τὸ σπήλαιον. νϛ´.

2 *Ἐλέησόν με ὁ θεός, ἐλέησόν με, ὅτι ἐπὶ σοὶ πέποιθεν
ἡ ψυχή μου. καὶ ἐν τῇ σκιᾷ τῶν πτερύγων σου ἐλπιῶ, ἕως
οὗ παρέλθοι ἡ ἀνομία.
3 *κεκράξομαι πρὸς τὸν θεὸν τὸν ὕψιστον, τὸν θεὸν τὸν
εὐεργετήσαντά με.
4 *ἐξαπέστειλεν ἐξ οὐρανοῦ καὶ ἔσωσέ με, ἔδωκεν εἰς ὄνειδος
τοὺς καταπατοῦντάς με. ἐξαπέστειλεν ὁ θεὸς τὸ ἔλεος αὐτοῦ
καὶ τὴν ἀλήθειαν αὐτοῦ.
5 *καὶ ἐρρύσατο τὴν ψυχήν μου ἐκ μέσου σκύμνων, ἐκοι-
μήθην τεταραγμένος. υἱοὶ ἀνθρώπων οἱ ὀδόντες αὐτῶν
ὅπλα καὶ βέλη, καὶ ἡ γλῶσσα αὐτῶν μάχαιρα ὀξεῖα.
6 *ὑψώθητι ἐπὶ τοὺς οὐρανοὺς ὁ θεός, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν
γῆν ἡ δόξα σου.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[5] In mensura iudicij Dei laudabo in verbo eius: in Deo speraui; non timebo quid faciat caro mihi. [6] Tota die mei causa laborant contra me omnes eorum cogitationes in malum. [7] Congregabuntur & abscondentur; ipsi plantas meas obseruabunt; sicut expectauerunt, sic fecerunt animæ meæ. [8] Propter falsitatem quæ est in manibus eorum, euacua eos à diuitijs suis: in furore ad paupertatem adiges populos Deus. [9] Dies vagationis meæ numerasti tu, pone lachrymam meam in vtre tuo: nónne summa miseriæ meæ in rationibus tuis? [10] Tunc reuertentur hostes mihi infensi, vertentes ceruicem coram me qua die inuocauero: hoc noui, nempe Deum mihi auxilio futurū. [11] In mensura iudicij Dei laudabo in verbo eius, in metro miserationum Domini laudabo in verbo eius. [12] In verbo Dei speraui; non timebo quid faciat filius hominis mihi. [13] In me recepi Deus vota tua, reddam sacrificia confessionum coram te. [14] Quoniam liberasti animam meam de morte; sed & pedes meos à lapsu, vt incedam coram Domino in lumine viuorum.

[1] Ad laudandum pro molestia, tempore quo dixit Dauid, ne destruas, dictum est per manum Dauidis humilis & perfecti, dum fugeret ab aspectu Saulis in speluncam. PSAL. LVII.

[2] Miserere mei Deus, miserere mei, quia in verbo tuo sperauit anima mea, & in vmbra maiestatis tuæ confidam, donec transeat tumultus. [3] Orabo coram Deo altissimo & forti, qui accersiuit araneam, vt perficeret in ore speluncæ telam propter me. [4] Aptabit angelum suum de cælis altissimis, & saluum me faciet, opprobrio afficiens conculcantem me in æternum: mittet Deus bonitatem suam & veritatem suam. [5] Anima mea acuitur tanquam in medio flammarum, dormiam tanquam inter carbones, quos succendunt filij hominis, quorum dentes sunt sicut lancea & sagittæ, & linguæ eorum sicut ensis acutus. [6] Exaltare super angelos cælorum Deus; super omnes habitatores terræ gloria tua.

7 רשתו הכינו לפעמי כפף נפשי כרו לפני
שיחה נפלו בתוכה סלה:
8 נכון לבי אלהים נכון לבי אשירה ואזמרה:
9 עורה כבודי עורה הנבל וכנור אעירה שחר:
10 אודך בעמים אדני אזמרך בלאמים:
11 כי גדל עד שמים חסדך ועד שחקים
אמתך:
12 רומה על שמים אלהים על כל הארץ
כבודך:

נח

1 למנצח אל תשחת לדוד מכתם:
2 האמנם אלם צדק תדברון מישרים תשפטו
3 בני אדם: אף בלב עולת תפעלון בארץ
חמס ידיכם תפלסון:
4 זרו רשעים מרחם תעו מבטן דברי כזב:
5 חמת למו כדמות חמת נחש כמו פתן חרש
יאטם אזנו:
6 אשר לא ישמע לקול מלחשים חובר
חברים מחכם:
7 אלהים הרס שנימו בפימו מלתעות
כפירים נתץ יהוה:
8 ימאסו כמו מים יתהלכו למו ידרך חציו כמו
9 יתמללו: כמו שבלול תמס יהלך נפל אשת
בל חזו שמש:
10 בטרם יבינו סירתיכם אטד כמו חי כמו
חרון ישערנו:
11 ישמח צדיק כי חזה נקם פעמיו ירחץ בדם
הרשע:
12 ויאמר אדם אך פרי לצדיק אך יש אלהים
שפטים בארץ:

7 *Rete parauerunt greſſibus meis ad incuruandam animam meam, foderunt ante me foueam, ceciderunt in medium eius. Semper.*
8 *Paratum cor meum Deus, paratum cor meum, cantabo & pſallam.*
9 *Surge gloria mea, ſurge pſalterium & cithara: ſurgam manè.*
10 *Confitebor tibi in populis Domine, cantabo tibi in gentibus.*
11 *Quia magna vſque ad cælos miſericordia tua, & vſque ad nubes veritas tua.*
12 *Exaltare ſuper cælos Deus, in omni terra gloria tua.*

1 *Victori vt non diſperdas Dauid humilem & ſimplicem.*

PSAL. LVIII.

2 *SI verè vtique iuſtitiam loquimini, rectaiudicate filij hominum.*
3 *Etenim in corde iniquitates operamini, in terra iniquitates manuum veſtrarum appendite.*
4 *Alienati ſunt peccatores à vulua, errauerunt ab vtero loquentes mendacium.*
5 *Furor eorum ſicut furor ſerpentis; ſicut reguli ſurdi obturantis aurem ſuam.*
6 *Vt non audiat vocem murmurantium, nec incantatoris incantationes callidas.*
7 *Deus excute dentes eorum ex ore eorum: molares leonum confringe Domine.*
8 *Diſſoluantur quaſi aqua quæ defluunt: intendit arcum ſuum donec conterantur.*
9 *Quaſi vermis tabefactus pertranſeant, quaſi abortiuum mulieris quod non vidit Solem.*
10 *Antequàm creſcant ſpinæ veſtræ in rhamnum; quaſi viuentes quaſi ira tempeſtas rapiet eos.*
11 *Lætabitur iuſtus cùm viderit vltionē: pedes ſuos lauabit in ſanguine impij.*
12 *Et dicet homo, Verè fructus eſt iuſto, verè eſt Deus iudicans in terra.*

תרגום

7 מצדתא אתקנו לאסתוורי כאף נפשי כרו קדמי שיחה נפלו במצעה לעלמין: 8 מכון לבי לאוריתך יי מכון לבבי בדחלתך אשבח ואמר: 9 אתער איקרי אתער לשבחא על פום נבלא וכנרא אתער לצלותא דקריץ: 10 אודי קדמך בעממיא יי אשבחנך באמיא:
11 ארום רב עד צית שמיא טובך ועד שחקי קושטך: 12 אתרומם על מלאכי שמיא אלהא ועל כל יתבי ארעא איקרך:

נח

1 לשבחא על עקתא בזמן דאמר דוד לא תחבל על יד דוד מכיך ושלים: 2 הא ברם בקשטא שתקין צדיקי בעידן מצו חמי לכון דתקא תמללון תריצותא תדינון ית בני נשא: 3 אוף רשיעי מה דין בלבא עולא תעבדון בארעא חטוף ידיכון יתקפון:
4 אתעבדו נכראין רשיעיא מן מעא תעו מכריסא ממללי כדבוא: 5 אירסא להון היך גון אירסא דחויא היך חרמתא חרשא דמטמטם אדניה: 6 דלא מקבל לקל מלי חרשיא אסורי נחשין ומן רטוני רטן הוא חכים: 7 אלהא תרע כביהון בפומהון וככי גני אריון תרע יי: 8 יתמסון בחובי יהון היך מיא ייזלון להון אנגיד גירורוהי אמטולהון ויהון מתגזרין:
9 היך זחיל תיבללא די מאים אורחה היך נפולא ואשותא די סמין ולא חמין שמשא: 10 עד לא יתעבדון רשיעי רכיכי אקושין היך אטדא עד דהנון רטיבין היך בוסרא בעלעולא ישיצינון: 11 יחדי צדיקא ארום חמא פרענותא מנהון אסתורוי ישזוג באדמא דרשיעא:
12 ויימרון בני נשא ברם אית אגר טב לצדיקיא ברם אית אלהא דדינוהי מתיחין בדדירי ארעא:

Laqueum parauerunt pedibus meis, 7
& incuruauerunt animam meam. Fode-
runt ante faciem meam foueam, & incide-
runt in eam.
Paratũ cor meum Deus, paratum cor 8
meum; cantabo & psalmum dicam in glo
ria mea. Exurge gloria mea, exurge psal- 9
terium & cithara: exurgam diluculo.
Confitebor tibi in populis Domine, 10
psalmum dicam tibi in gentibus.
Quoniam magnificata est vsque ad 11
cælos misericordia tua, & vsque ad nubes
veritas tua. Exaltare super cælos Deus, 12
& super omnem terram gloria tua.

In finem Ne disperdas, Dauid in tituli 1
inscriptione. PSAL. LVII.

SI verè vtique iustitiam loquimini, recta 2
iudicate filij hominum.
Et enim in corde *iniquitatem opera- 3
mini in terra, *iniustitiã manus vestræ con-
cinnant. Alienati sunt peccatores à 4
vulua; errauerunt ab vtero, locuti sunt
falsa. Furor illis secundùm similitudi- 5
nem serpentis, sicut aspidis surdæ & obtu-
rantis aures suas.
Quæ non exaudiet vocem incantan- 6
tium, & venefici, *quę incãtatur à sapiẽte.
Deus conteret dentes eorum in ore 7
ipsorum; molas leonum confregit Do-
minus.
Ad nihilum deuenient tanquam aqua 8
decurrens; intendet arcum suum donec
infirmentur. Sicut cera quæ fluit, au- 9
ferentur; * cecidit ignis super eos, & non
viderunt Solem. Priusquàm intellige- 10
rent spinæ vestræ rhamnum: sicut viuen-
tes sicut in ira absorbet eos.
Lætabitur iustus cùm viderit vindi 11
ctam; manus suas lauabit in sanguine pec
catoris. Et dicet homo, Si vtique est 12
fructus iusto? vtique est Deus iudicans
eos in terra.

7 παγίδα ἡτοίμασαν τοῖς ποσί μου, καὶ κατέκαμψαν
τὴν ψυχήν μου. ὤρυξαν πρὸ προσώπου μου βόθρον, καὶ
ἐνέπεσον εἰς αὐτόν. διάψαλμα.
8 ἑτοίμη ἡ καρδία μου ὁ θεός, ἑτοίμη ἡ καρδία μου, ᾄ-
σομαι καὶ ψαλῶ ἐν τῇ δόξῃ μου.
9 ἐξεγέρθητι ἡ δόξα μου, ἐξεγέρθητι ψαλτήριον καὶ
κιθάρα, ἐξεγερθήσομαι ὄρθρου.
10 ἐξομολογήσομαί σοι ἐν λαοῖς κύριε, ψαλῶ σοι ἐν
ἔθνεσιν.
11 ὅτι ἐμεγαλύνθη ἕως τῶν οὐρανῶν τὸ ἔλεός σου, καὶ ἕως
τῶν νεφελῶν ἡ ἀλήθειά σου.
12 ὑψώθητι ἐπὶ τοὺς οὐρανοὺς ὁ θεός, καὶ ἐπὶ πᾶσαν
τὴν γῆν ἡ δόξα σου.

1 Εἰς τὸ τέλος, μὴ διαφθείρῃς, τῷ δαυὶδ εἰς στηλο-
γραφίαν. νζ΄.

2 Εἰ ἀληθῶς ἄρα δικαιοσύνην λαλεῖτε, εὐθείας κρί-
νατε υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων.
3 καὶ γὰρ ἐν καρδίᾳ ἀνομίαν ἐργάζεσθε ἐν τῇ γῇ, ἀδι-
κίαν αἱ χεῖρες ὑμῶν συμπλέκουσιν.
4 ἀπηλλοτριώθησαν οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀπὸ μήτρας,
ἐπλανήθησαν ἀπὸ γαστρός, ἐλάλησαν ψευδῆ.
5 θυμὸς αὐτοῖς κατὰ τὴν ὁμοίωσιν τοῦ ὄφεως, ὡσεὶ ἀσπί-
δος κωφῆς καὶ βυούσης τὰ ὦτα αὐτῆς.
6 ἥτις οὐκ εἰσακούσεται φωνῆς ἐπᾳδόντων, φαρμακοῦ
τε φαρμακευομένου παρὰ σοφοῦ.
7 ὁ θεὸς συντρίψει τοὺς ὀδόντας αὐτῶν ἐν τῷ στόματι
αὐτῶν· τὰς μύλας τῶν λεόντων συνέθλασεν ὁ κύριος.
8 ἐξουδενωθήσονται ὡσεὶ ὕδωρ διαπορευόμενον, ἐντενεῖ
τὸ τόξον αὐτοῦ ἕως οὗ ἀσθενήσουσιν.
9 ὡσεὶ κηρὸς τακεὶς ἀνταναιρεθήσονται· ἔπεσε πῦρ ἐπ᾽
αὐτούς, καὶ οὐκ εἶδον τὸν ἥλιον.
10 πρὸ τοῦ συνιέναι τὰς ἀκάνθας ὑμῶν τὴν ῥάμνον, ὡσεὶ
ζῶντας ὡσεὶ ἐν ὀργῇ καταπίεται αὐτούς.
11 εὐφρανθήσεται δίκαιος ὅταν ἴδῃ ἐκδίκησιν, τὰς χεῖ-
ρας αὐτοῦ νίψεται ἐν τῷ αἵματι τοῦ ἁμαρτωλοῦ.
12 καὶ ἐρεῖ ἄνθρωπος, εἰ ἄρα ἐστὶ καρπὸς τῷ δικαίῳ; ἄρα
ἐστὶν ὁ θεὸς κρίνων αὐτοὺς ἐν τῇ γῇ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

7 Laqueum parauerunt gressibus meis; incuruauit animam meam; foderunt ante me foueam; ceciderunt in medio eius in æternum.
8 Paratum cor meum Domine ad legem tuam, paratum cor meum in timore tui; laudes dicam & psallam. 9 Expergiscere gloria mea, expergiscere vt laudes ore psalterij & citharæ: expergiscar ad orationem matutinam. 10 Confitebor coram te in populis Domine; laudabo te in nationibus. 11 Quoniam magna vsque ad summitatem cælorum benignitas tua, & vsque ad æthera veritas tua.
12 Exaltare super angelos cælorum Deus: super omnes qui habitant terram, gloria tua.
1 Ad laudandum pro angustia in tempore quo dixit Dauid, Ne destruas, per manum Dauidis humilis & perfecti. PS. LVIII.
2 NVm reuera quia siletis iusti in tempore contentionis, videtur vobis quòd iustitiam loquamini? in rectitudine iudicate filios hominum. 3 Etiam impij quare in corde iniquitates operabimini in terra? iniquum manus vestræ complectentur? 4 Alieni facti sunt ab vtero peccatores; errauerunt à ventre loquentes mendacium. 5 Venenum eorum sicut interius venenum serpentis, sicut aspidis surdæ quæ obturat aurem suam. 6 Quæ non admittit vocem verborum maleficorum serpentes constringentium; sed incantationibus incantantis, ipsa est prudentior. 7 Deus, contere dentes eorum in ore ipsorum, & molares filiorum leonum confringas Domine.
8 Liquefiant in peccatis suis sicut aqua, defluant à se: intendit sagittas suas propter eos, & ipsi abscindentur.
9 Sicut reptile limax qui madefacit viam suam, sicut abortiuum & talpa cæca, quæ non vident Solem.
10 Priusquàm impij fiant teneri, durescunt sicut rhamnus, quamdiu sunt virides, sicut immaturum turbine destruet illos.
11 Lætabitur iustus quando viderit vltionem de illis; plantas suas lauabit in sanguine impij. 12 Et dicent filij hominis, Profectò est præmium bonum iustis: profectò est Deus, cuius iudicia extenduntur in incolas terræ.

נט

1 * לַמְנַצֵּחַ אַל־תַּשְׁחֵת לְדָוִד מִכְתָּם בִּשְׁלֹחַ
שָׁאוּל וַיִּשְׁמְרוּ אֶת־הַבַּיִת לַהֲמִיתוֹ׃
2 * הַצִּילֵנִי מֵאֹיְבַי אֱלֹהָי מִמִּתְקוֹמְמַי תְּשַׂגְּבֵנִי׃
3 * הַצִּילֵנִי מִפֹּעֲלֵי אָוֶן וּמֵאַנְשֵׁי דָמִים הוֹשִׁיעֵנִי׃
4 * כִּי הִנֵּה אָרְבוּ לְנַפְשִׁי יָגוּרוּ עָלַי עַזִּים לֹא־
פִשְׁעִי וְלֹא־חַטָּאתִי יְהוָה׃
5 * בְּלִי־עָוֺן יְרֻצוּן וְיִכּוֹנָנוּ עוּרָה לִקְרָאתִי וּרְאֵה׃
6 * וְאַתָּה יְהוָה־אֱלֹהִים צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
הָקִיצָה לִפְקֹד כָּל־הַגּוֹיִם אַל־תָּחֹן כָּל־בֹּגְדֵי אָוֶן
סֶלָה׃
7 * יָשׁוּבוּ לָעֶרֶב יֶהֱמוּ כַכָּלֶב וִיסוֹבְבוּ עִיר׃
8 * הִנֵּה יַבִּיעוּן בְּפִיהֶם חֲרָבוֹת בְּשִׂפְתוֹתֵיהֶם
כִּי־מִי שֹׁמֵעַ׃
9 * וְאַתָּה יְהוָה תִּשְׂחַק־לָמוֹ תִּלְעַג לְכָל־
גּוֹיִם׃
10 * עֻזּוֹ אֵלֶיךָ אֶשְׁמֹרָה כִּי־אֱלֹהִים מִשְׂגַּבִּי׃
11 * אֱלֹהֵי חַסְדּוֹ יְקַדְּמֵנִי אֱלֹהִים יַרְאֵנִי בְשֹׁרְרָי׃
12 * אַל־תַּהַרְגֵם פֶּן־יִשְׁכְּחוּ עַמִּי הֲנִיעֵמוֹ בְחֵילְךָ
וְהוֹרִידֵמוֹ מָגִנֵּנוּ אֲדֹנָי׃
13 * חַטַּאת־פִּימוֹ דְּבַר־שְׂפָתֵימוֹ וְיִלָּכְדוּ בִגְאוֹנָם
וּמֵאָלָה וּמִכַּחַשׁ יְסַפֵּרוּ׃
14 * כַּלֵּה בְחֵמָה כַּלֵּה וְאֵינֵמוֹ וְיֵדְעוּ כִּי־אֱלֹהִים
מֹשֵׁל בְּיַעֲקֹב לְאַפְסֵי הָאָרֶץ סֶלָה׃
15 * וְיָשֻׁבוּ לָעֶרֶב יֶהֱמוּ כַכָּלֶב וִיסוֹבְבוּ עִיר׃
16 * הֵמָּה יְנוּעוּן לֶאֱכֹל אִם־לֹא יִשְׂבְּעוּ וַיָּלִינוּ׃
17 * וַאֲנִי אָשִׁיר עֻזֶּךָ וַאֲרַנֵּן לַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ כִּי־הָיִיתָ
מִשְׂגָּב לִי וּמָנוֹס בְּיוֹם צַר־לִי׃
18 * עֻזִּי אֵלֶיךָ אֲזַמֵּרָה כִּי־אֱלֹהִים מִשְׂגַּבִּי אֱלֹהֵי
חַסְדִּי׃

1 * *Victori vt non disperdas Dauid humilem & simplicem, quando misit Saul vt custodirent domum vt occiderent eum.*

PSAL. LIX.

2 *ERue me de inimicis meis Deus meus, à resistentibus mihi protege me.*
3 * *Libera me ab operarijs iniquitatis, & à viris sanguinum salua me.*
4 * *Quia ecce insidiati sunt animæ meæ, congregantur aduersus me fortissimi.*
5 * *Absque iniquitate mea & absque peccato meo Domine. Non egi iniquè, & illi currunt & præparãtur: surge ex aduerso pro me & respice.*
6 * *Et tu Domine Deus exercituum Deus Israel euigila vt visites omnes gentes: non miserearis vniuersis qui operantur iniquitatem.*
7 *Semper.* * *Reuertantur ad vesperam & latrent vt canis, & circueant ciuitatem.*
8 * *Ecce loquuntur in ore suo: gladij in labiis eorum, quasi nemo audiat.*
9 * *Et tu Domine deridebis eos, subsannabis*
10 *omnes gentes.* * *Fortitudinem meam ad te seruabo, quoniam tu Deus eleuator meus.*
11 * *Deus meus misericordia præueniet me: Deus ostendat mihi in insidiatoribus meis.*
12 * *Ne occidas eos, ne fortè obliuiscantur populi mei: disperge eos in fortitudine tua, & destrue eos protector noster Domine.*
13 * *In peccato oris sui in sermone labiorum suorum & capiantur in superbia sua, maledictionem & mendacium narrantes.*
14 * *Consume in furore, consume vt non subsistant, & scient quoniam Deus dominator Iacob in finibus terræ. Semper.*
15 * *Et conuertantur ad vesperam: & latrent vt canis, & circueant ciuitatem.*
16 * *Ipsi vagabuntur vt comedant: & cùm saturati non fuerint, murmurabunt.*
17 * *Ego autem cantabo imperium tuum, & laudabo manè misericordiam tuam, quoniam factus es fortitudo mea, & refugium in die tri-*
18 *bulationis meæ.* * *Virtutem meam tibi cantabo, quoniam Deus adiutor meus, Deus misericordia mea.*

תרגום

נט

1 לְשַׁבָּחָא עַל עַקְתָּא בִּזְמַן דַאֲמַר דָּוִד לָא תְחַבֵּל עַל יַד דָּוִד מַכִּיךְ וּשְׁלִים כַּד שַׁדַּר שָׁאוּל וּנְטַרוּ יַת בֵּיתָא מְטוּל לְמִקְטְלֵהּ׃ 2 פְּצָא יָתִי
מִבַּעֲלֵי דְבָבַי אֱלָהִי מִן דְקָיְמִין עֲלַי תְּשֵׁזְבִנַנִי ׃ 3 פְּצָא יָתִי מֵעָבְדֵי שְׁקַר וּמִן גֻּבְרִין קָטוֹלִין פְּרוֹק יָתִי ׃ 4 אֲרוּם הָא כְּמַנוּ לְנַפְשִׁי
מִתְכַּנְשִׁין עֲלַי עַשִּׁינִין לָא מְטוּל סָרְחָנִי וְלָא מְטוּל חוֹבִי יְיָ ׃ 5 עַד לָא עֲוָיָן רָהֲטִין וּמְסַדְּרִין אִתְגַּבַּר לְקַדְמוּתִי וַחֲמֵי׃ 6 וְאַנְתְּ יְיָ אֱלֹהִים
צְבָאוֹת אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל אִתְּעַר לְמִסְעַר עַל כָּל עַמְמַיָּא לָא תְחוּס כָּל שַׁלִּיטֵי שְׁקַר לְעָלְמִין׃ 7 יְתוּבוּן לְרַמְשָׁא וּמִתְרַגְשִׁין הֵיךְ כַּלְבָּא וְיַחְזְרוּן
קַרְתָּא׃ 8 הָא יַבּוּעוּן בְּפוּמְהוֹן מִלַּיָּא דִשְׁנִינָן הֵיךְ סַיְפָא בְּסִפְוָתְהוֹן אָמְרִין נִתְגַּבַּר אֲרוּם מַן הוּא דְיִשְׁמַע וְיִתְפָּרַע׃ 9 וְאַנְתְּ יְיָ
תְּגַחֵךְ לְהוֹן תִּתְלַעֵב לְכָל עַמְמַיָּא ׃ 10 עֻשְׁנִי לְוָתָךְ אֶנְטוֹר אֲרוּם אֱלָהָא שֵׁיזְבוּתִי׃ 11 אֱלָהֵי טוּבִי יַקְדְּמִנַּנִי אֱלָהָא יַחְמִינַנִי נִקְמָתָא
בִּמְעִיקָי׃ 12 לָא תִקְטְלִנּוּן מִיַּד דִּילְמָא יִתְנְשׁוּן עַמִּי טַלְטֵל יָתְהוֹן מִבָּתֵּיהוֹן בְּתֻקְפָּךְ וְהַמְסֵכֵן יָתְהוֹן מִמָּמוֹנֵיהוֹן תְּרִיסָנָא יְיָ׃
13 מְטוּל חוֹבַת פּוּמְהוֹן וּמַלַּל סִפְוָתְהוֹן וְיִתְאַחֲדוּן בְּגֵיוְתָנוּתְהוֹן אֲרוּם מִמּוֹמָתָא וּמִשִּׁקְרָא מִשְׁתַּעַיִן׃ 14 שֵׁיצֵי יָתְהוֹן בִּכְלוּ שֵׁיצֵי
יָתְהוֹן עַד דְּלֵיתֵיהוֹן וְיִנְדְּעוּן אֲרוּם אֱלָהָא שַׁלִּיט בְּיַעֲקֹב לְסוֹפֵי אַרְעָא לְעָלְמִין׃ 15 וִיתוּבוּן לְרַמְשָׁא וְיִתְרַגְשׁוּן הֵיךְ כַּלְבָּא וְיַחְזְרוּן קַרְתָּא׃
16 אִנּוּן יִטַּלְטְלוּן לְמִזְבַּן בֵּיזְתָא לְמֵיכַל וְלָא יְנִיחוּן עַד דְּיִשְׂבְּעוּן וִיבִיתוּן׃ 17 וַאֲנָא אֲשַׁבַּח עֻשְׁנָךְ וְאֶבּוּעַ לְעִידָן צַפְרָא טוּבָךְ אֲרוּם
הֲוֵיתָא מְשֵׁזֵב לִי וְרַחְצָנִי בְּיוֹמָא דְעָקַת לִי׃ 18 עֻשְׁנִי לְוָתָךְ אֲשַׁבַּח אֲרוּם אֱלָהָא שֵׁיזְבוּתִי אֱלָהָא טוּבִי׃

*In finem Ne diſperdas Dauid in tituli 1
inſcriptione: cùm miſit Saul & cu-
ſtodiuit domum eius, vt interficeret
eum. PSAL. LVIII.
ERipe me de inimicis meis Deus*,& ab 2
inſurgentibus in me libera me.
*Eripe me de operátibus iniquitatem, 3
& de viris ſanguinũ ſalua me: *Quia ecce 4
ceperunt animam meam, irruerunt in me
fortes; Neque iniquitas mea, neque pecca-
tum meum Domine. *Sine iniquitate cu- 5
curri & direxi. Exurge in occurſum meũ,
& vide. *Et tu Domine Deus virtutum 6
Deus Iſrael; intende ad viſitandas omnes
gentes: non miſerearis omnibus qui ope-
rantur iniquitatem. *Conuertentur ad 7
veſperam, & famem patientur vt *canis, &
circuibunt ciuitatem. *Ecce ipſi loquen- 8
tur in ore ſuo, & gladius in labijs eorum,
quoniam quis audiuit? *Et tu Dñe deri- 9
debis eos: ad nihilum deduces omnes gen-
tes. *Fortitudiné meam ad te cuſtodiam, 10
quia tu Deus ſuſceptor meus es. *Deus 11
meus miſericordia eius p̄ueniet me. Deus
meus oſtendet mihi ſuper inimicos meos.
*Ne occidas eos, nequando obliuiſcan- 12
tur* legis tuę. Diſperge illos in virtute tua,
& depone eos protector meus Domine.
*Delictum oris eorum *ſermo labiorum 13
ipſorũ: & comprehendantur in ſuperbia
ſua; Et de execratione & médacio annun-
tiabûtur *In conſummatione, in ira con- 14
ſummationis, & non erunt; & ſcient quia
Deus dominatur Iacob, & finium terræ.
*Conuertentur ad veſperam, & famem 15
patientur vt*canis, & circuibũt ciuitatem.
*Ipſi diſpergentur ad manducandũ; ſi 16
verò nõ fuerint ſaturati, & murmurabũt.
*Ego autem cantabo fortitudiné tuam, 17
& exultabo manè miſericordiã tuã. Quia
factus es ſuſceptor meus, & refugium meũ
in die tribulationis meæ. *Adiutor meus 18
es, tibi pſallã, quia tu Deus ſuſceptor meus
es: Deus meus miſericordia mea.

1 *Εἰς τὸ τέλος μὴ διαφθείρῃς τῷ δαυὶδ εἰς στηλογρα-
φίαν, ὁπότε ἀπέστειλε σαοὺλ, καὶ ἐφύλαξε τὸν οἶκον
αὐτοῦ τοῦ θανατῶσαι αὐτόν. νη´.
2 *Ἐξελοῦ με ἐκ τῶν ἐχθρῶν μου ὁ θεός, καὶ ἐκ τῶν ἐπα-
3 νισταμένων ἐπ᾽ ἐμὲ λύτρωσαί με. *ῥῦσαί με ἐκ τῶν ἐργα-
ζομένων τὴν ἀνομίαν, καὶ ἐξ ἀνδρῶν αἱμάτων σῶσόν με.
4 *ὅτι ἰδοὺ ἐθήρευσαν τὴν ψυχήν μου, ἐπέθεντο ἐπ᾽ ἐμὲ
κραταιοί. οὔτε ἡ ἀνομία μου, οὔτε ἡ ἁμαρτία μου κύριε.
5 *ἄνευ ἀνομίας ἔδραμον καὶ κατεύθυνα. ἐξεγέρθητι
εἰς συνάντησίν μου, καὶ ἴδε.
6 *καὶ σὺ κύριε ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς τοῦ ἰσραήλ,
πρόσχες τοῦ ἐπισκέψασθαι πάντα τὰ ἔθνη, μὴ οἰκτειρήσῃς
πάντας τοὺς ἐργαζομένους τὴν ἀνομίαν.
7 *ἐπιστρέψουσιν εἰς ἑσπέραν, καὶ λιμώξουσιν ὡς κύων, καὶ
8 κυκλώσουσι πόλιν. *ἰδοὺ αὐτοὶ ἀποφθέγξονται ἐν τῷ στό-
ματι αὐτῶν, καὶ ῥομφαία ἐν τοῖς χείλεσιν αὐτῶν, ὅτι τίς
9 ἤκουσε; *καὶ σὺ κύριε ἐκγελάσεις αὐτούς, ἐξουδενώσεις
10 πάντα τὰ ἔθνη. *τὸ κράτος μου πρὸς σὲ φυλάξω,
ὅτι σὺ ὁ θεὸς ἀντιλήπτωρ μου εἶ.
11 *ὁ θεός μου τὸ ἔλεος αὐτοῦ προφθάσει με· ὁ θεός μου
δείξει μοι ἐν τοῖς ἐχθροῖς μου.
12 *μὴ ἀποκτείνῃς αὐτούς, μήποτε ἐπιλάθωνται τοῦ νόμου
σου. διασκόρπισον αὐτοὺς ἐν τῇ δυνάμει σου, καὶ κατάγαγε
αὐτοὺς ὁ ὑπερασπιστής μου κύριε.
13 *ἁμαρτία στόματος αὐτῶν λόγος χειλέων αὐτῶν, καὶ
συλληφθήτωσαν ἐν τῇ ὑπερηφανίᾳ αὐτῶν. καὶ ἐξ ἀρᾶς
καὶ ψεύδους διαγγελήσονται
14 *ἐν συντελείᾳ, ἐν ὀργῇ συντελείας, καὶ οὐ μὴ ὑπάρξω-
σι· καὶ γνώσονται ὅτι ὁ θεὸς δεσπόζει τοῦ ἰακώβ, καὶ τῶν περά-
των τῆς γῆς.
15 *ἐπιστρέψουσιν εἰς ἑσπέραν, καὶ λιμώξουσιν ὡς κύων, καὶ
κυκλώσουσι πόλιν.
16 *αὐτοὶ διασκορπισθήσονται τοῦ φαγεῖν· ἐὰν δὲ μὴ χορ-
τασθῶσι, καὶ γογγύσουσιν.
17 *ἐγὼ δὲ ᾄσομαι τῇ δυνάμει σου καὶ ἀγαλλιάσομαι
τὸ πρωὶ τὸ ἔλεός σου. ὅτι ἐγενήθης ἀντιλήπτωρ μου καὶ κα-
ταφυγή μου ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς μου.
18 *βοηθός μου εἶ, σοὶ ψαλῶ, ὅτι σὺ ὁ θεὸς ἀντιλήπτωρ
μου εἶ, ὁ θεός μου τὸ ἔλεός μου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[1] Ad laudandum pro anguſtia in tempore quo dixit Dauid, Ne deſtruas, per manum Dauidis humilis, & perfecti, quando miſit Saul, & cuſtodierunt domum vt eum interficerent. PSAL. LIX. [2] ERipe me de inimicis meis Deus meus, ab inſurgentibus aduerſum me libera me. [3] Libera me ab operarijs falſitatis, & à viris homicidis ſalua me. [4] Quoniam ecce inſidiati ſunt animæ meæ: congregantur aduerſus me fortes non propter iniquitatem meam; nec propter peccatum meum Domine. [5] Non ob iniquitates noſtras currunt & ordinantur. roborare in occurſum meum, & vide. [6] Et tu Domine Deus exercituum Deus Iſrael, expergiſcere vt animaduertas in cunctas gentes, ne parcas omnibus principibus mendacij in æternum. [7] Reuertentur ad veſperam, & tumultum edituri ſunt in morem canis, obſidebuntque ciuitatem. [8] Ecce effutient ore ſuo verba acuta ſicut gladius; labijs ſuis dicentes, Fortificabimur: quis enim ille eſt qui audiat & puniat? [9] Tu autem Domine deridebis eos; ſubſannabis omnes populos. [10] Fortitudinem meam apud te cuſtodiam, quoniam Deus refugium meum eſt. [11] Deus bonitatis meæ præueniet me; Deus oſtendet mihi vltionem in oppreſſores meos. [12] Ne occidas eos ſubitò, ne fortè obliuiſcatur populus meus; expelle eos à domibus eorum in virtute tua, & ad paupertatẽ redigas eos à facultatibus ipſorum, clypeus noſter Dominus. [13] Propter delictum oris eorum, & ſermonem labiorum ſuorum comprehẽdentur in ſuperbia ſua, quoniam periurium & mendaciũ narrant. [14] Dele eos internecione, deſtrue illos, adeò vt non ſint: vt ſciant quoniam Deus dominatur in Iaacob in finibus terræ in ſeculum. [15] Et reuertentur ad veſperam; & frement ſicut canis, & circuibunt ciuitatem. [16] Ipſi vagabuntur vt diripiant prædam ad comedendum: & non quieſcent, donec ſaturentur ac pernoctent. [17] Ego verò laudabo fortitudinem tuam, & celebrabo tempore matutino bonitatem tuam, quoniam fuiſti liberator meus, & ſpes mea in die quo me afflixit. [18] Fortitudo mea, apud te laudabo, quoniam Deus liberatio mea, Deus beneficentia mea eſt.

ס

1 * לַמְנַצֵּחַ עַל־שׁוּשַׁן עֵדוּת מִכְתָּם
לְדָוִד לְלַמֵּד׃
2 * בְּהַצּוֹתוֹ אֶת אֲרַם נַהֲרַיִם וְאֶת־אֲרַם
צוֹבָה וַיָּשָׁב יוֹאָב וַיַּךְ אֶת־אֱדוֹם בְּגֵיא־מֶלַח
שְׁנֵים עָשָׂר אָלֶף׃
3 * אֱלֹהִים זְנַחְתָּנוּ פְרַצְתָּנוּ אָנַפְתָּ תְּשׁוֹבֵב לָנוּ׃
4 * הִרְעַשְׁתָּה אֶרֶץ פְּצַמְתָּהּ רְפָה שְׁבָרֶיהָ
כִי־מָטָה׃
5 * הִרְאִיתָ עַמְּךָ קָשָׁה הִשְׁקִיתָנוּ יַיִן תַּרְעֵלָה׃
6 * נָתַתָּה לִּירֵאֶיךָ נֵּס לְהִתְנוֹסֵס מִפְּנֵי קֹשֶׁט
סֶלָה׃
7 * לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנוּ׃
8 * אֱלֹהִים דִּבֶּר בְּקָדְשׁוֹ אֶעְלֹזָה אֲחַלְּקָה שְׁכֶם
וְעֵמֶק סֻכּוֹת אֲמַדֵּד׃
9 * לִי גִלְעָד וְלִי מְנַשֶּׁה וְאֶפְרַיִם מָעוֹז רֹאשִׁי
יְהוּדָה מְחֹקְקִי׃
10 * מוֹאָב סִיר רַחְצִי עַל־אֱדוֹם אַשְׁלִיךְ נַעֲלִי עָלַי
פְּלֶשֶׁת הִתְרוֹעָעִי׃
11 * מִי יֹבִלֵנִי עִיר מָצוֹר מִי נָחַנִי עַד־אֱדוֹם׃
12 * הֲלֹא־אַתָּה אֱלֹהִים זְנַחְתָּנוּ וְלֹא־תֵצֵא אֱלֹהִים
בְּצִבְאוֹתֵינוּ׃
13 * הָבָה־לָּנוּ עֶזְרָת מִצָּר וְשָׁוְא תְּשׁוּעַת אָדָם׃
14 * בֵּאלֹהִים נַעֲשֶׂה־חָיִל וְהוּא יָבוּס צָרֵינוּ׃

סא

1 * לַמְנַצֵּחַ עַל־נְגִינַת לְדָוִד׃
2 * שִׁמְעָה אֱלֹהִים רִנָּתִי הַקְשִׁיבָה תְּפִלָּתִי׃
3 * מִקְצֵה הָאָרֶץ אֵלֶיךָ אֶקְרָא בַּעֲטֹף לִבִּי בְּצוּר־
יָרוּם מִמֶּנִּי תַנְחֵנִי׃
4 * כִּי־הָיִיתָ מַחְסֶה לִי מִגְדַּל־עֹז מִפְּנֵי אוֹיֵב׃

1 * *Victori pro liliis teſtimonium humilis &*
perfecti Dauid ad docendum:
2 * *Quando pugnauit aduerſus Syriam Meſo-*
potamiæ, & Syriam Soba, & reuerſus
eſt Ioab, & percuſſit Edom in valle Sa-
linarum duodecim millia.

PSAL. LX.

3 *DEus proieciſti nos, ſcidiſti nos: iratus es,*
conuertiſti nos.
4 * *Commouiſti terram, diripuiſti eam; ſana*
contritiones eius, quoniam mota eſt.
5 * *Oſtendiſti populo tuo duritiam; potaſti nos*
vino conſopiente.
6 * *Dediſti metuentibus te ſignum, vt fugerẽt*
à facie arcus. Semper.
7 * *Vt liberentur amici tui: ſalua dexteram*
tuam, & exaudi me.
8 * *Deus locutus eſt in ſanctuario ſuo: lætabor*
& diuidam Sichimam, & vallem Socoth di-
metiar.
9 * *Meus eſt Galaad, & meus eſt Manaſſes;*
& Ephraim fortitudo capitis mei: Iuda legi-
fer meus.
10 * *Moab olla lauacri mei; ſuper Idumæam*
incedam calciamento meo: mihi Palæſtina fœde-
rata eſt.
11 * *Quis deducet me ad ciuitatem munitam?*
quis deducet me vſque ad Idumæam?
12 * *Nonne tu Deus qui proieciſti nos; & non*
egredieris Deus in exercitibus noſtris?
13 * *Da nobis auxilium in tribulatione; vana*
eſt enim ſalus ab homine.
14 * *In Deo faciemus virtutem: & ipſe concul-*
cabit tribulantes nos.

1 * *Victori ſuper organum, Dauid.*

PSAL. LXI.

2 *EXaudi Deus laudationem meam; intende*
orationi meæ.
3 * *De nouiſſimo terræ ad te clamabo cùm tri-*
ſte fuerit cor meum: cùm fortis eleuabitur ad-
uerſum me, tu eris ductor meus.
4 * *Fuiſti ſpes mea: turris munitiſſima à facie*
inimici.

תרגום

ס 1 לְשַׁבָּחָא עַל עַתִּיק סַהֲדוּתָא פַּרְשְׁגֶן עַל יַד דָּוִד לְאַלָּפָא׃ 2 כַּד כְּנַשׁ דָּוִד מַשְׁרְיָן וַעֲבַר עַל אוֹגַר סַהֲדוּתָא וְאַגַּח קְרָבָא
עִם אֲרָם דְּעַל פְּרָת וְעִם אֲרָם צוֹבָה וּמִבָּתַר כֵּן תָּב יוֹאָב וּמְחָא יַת אֱדוֹמָאֵי בְּמֵישַׁר מִילְחָא וּנְפַלוּ מֵחֵילֵיהוֹן דְּדָוִד וְיוֹאָב תְּרֵין עֲשַׂר אַלְפִין׃
3 אֱלָהָא שְׁבַקְתָּנָא וּתְקַפְתָּנָא רְגַזְתָּא עֲלָנָא בִּתְקוֹף רַחֲמָתָא תּוּב בְּיִקָרָךְ לְוָתָנָא׃ 4 אַרְגֵּשְׁתָּא אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל זַעְזַעְתָּא וּסְדַקְתָּא יָתָהּ
אַסֵּי תַּבְרָיְיהָא אֲרוּם אִתְמוֹטְטָא׃ 5 אַחְמֵיתָא עַמָּךְ קַשְׁיָא אַשְׁקֵיתָנָא כַּס דִּלְוָט׃ 6 יְהַבְתְּ לְדָחֲלָךְ נִיסָּא לְאִתְנַסָּאָה בֵּהּ מִן בִּגְלַל
קוּשְׁטָא דְּאַבְרָהָם לְעָלְמִין׃ 7 מִן בִּגְלַל זְכוּתֵהּ דְּיִצְחָק יִתְפַּצְּיָן רְחִימָךְ פְּרוֹק יְמִינָךְ מְטוּל חֲסִידוּתֵהּ דְּיַעֲקֹב וְקַבֵּל צְלוֹתִי׃
8 אֱלָהָא מַלֵּל בְּבֵית מַקְדְּשֵׁהּ אֲבוּעַ אֲרוּם יִתְגַּבְּרוּן דְּבֵית יִשְׂרָאֵל אֲפַלֵּג בִּיזְתָא עִם בְּנֵי יוֹסֵף דְּיָתְבִין בִּשְׁכֶם וּבְמֵישַׁר סוּכּוֹת אֲמְשַׁח
בְּמִשְׁחָא וַאֲפַלֵּג עֲדָאָה׃ 9 עִמִּי הֲווֹן דְּבֵית גִּלְעָד וְעִמִּי הֲווֹן דְּבֵית מְנַשֶּׁה וְגִבָּרִין דְּבֵית אֶפְרַיִם עֻשְׁנָא דְּרֵישִׁי וּמִדְּבֵית יְהוּדָה סָפְרַיָּא
דְּבֵית אֻלְפָנִי׃ 10 בְּעֶטְיַת מוֹאֲבָאֵי אַסְמְשׁוּן רִגְלַי בֶּאֱדוֹם גְּבָרֵיהוֹן הֵיךְ דוּדֵי שֵׁיזוּגֵי עַל פְּרִיקַת צַוְרֵי קְדָל גִּבָּרֵי אֱדוֹמָאֵי טַלְקַת מְסָנַי
לְוַי פְּלִשְׁתָּאֵי יַבִּיבִי וְאִתְגַּבַּרִי כְּנִישְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל׃ 11 מַן הוּא דְּאוֹבִיל יָתִי לְקַרְתָּא חֲרוּבָא דְּצוֹר מַן הוּא דְּדַבְּרַנִי עַד אֱדוֹם׃
12 הֲלָא אַתְּ הוּא יְיָ שְׁבַקְתָּנָא וְלָא תִפּוֹק אֱלָהָא עִם חֵילְוָתָנָא׃ 13 הַב לָנָא סַעֲדָא מִמְּעִיקָא וּמַגָּן הוּא פֻּרְקָנֵהּ דְּבַר נָשָׁא׃
14 בְּמֵימַר אֱלָהָא נַעֲבֵד חֵילָא וְהוּא יִכְבּשׁ מְעִיקָנָא׃ סא 1 לְשַׁבָּחָא עַל תֻּשְׁבְּחָן עַל יַד דָּוִד׃
2 קַבֵּל יְיָ בָּעוּתִי אָצֵית צְלוֹתִי׃ 3 מִסְּיָפֵי אַרְעָא קֳדָמָךְ לְוָתָךְ אֲצַלֵּי בְּאִישְׁתַּלְהָיוּת לִבִּי בְּכֵן תַּקִּיף דְּמִתְּבְּנֵי עַל טוּר רָם מְנִי דַּבַּר יָתִי׃
4 אֲרוּם הֲוֵיתָא רְחִיץ לִי קוּשְׁטָא עֻשְׁנָא מִבְּעֵל דְּבָבָא׃

*In finem pro ijs qui immutabuntur in 1
tituli inſcriptione Dauid in doctri-
nam: *Cùm ſuccendit Meſopo- 2
tamiam Syriæ, & Syriam Sobal, &
cóuertit Ioab, & percuſſit *Edom in
valle Salinarum duodecim millia.

PSAL. LIX.

DEus repuliſti nos, & deſtruxiſti nos; 3
iratus es, & miſertus eſt nobis. *Com- 4
mouiſti terram & conturbaſti eam: ſana
contritiones eius, quia commota eſt.
*Oſtendiſti populo tuo dura, potaſti 5
nos vino compunctionis.
*Dediſti metuentibus te ſignificatio- 6
nem, vt fugiant à facie arcus.
*Vt liberentur dilecti tui, ſaluum fac 7
dextera tua & exaudi me.
*Deus locutus eſt in ſancto ſuo, læta- 7
bor & partibor Sichimam, & conuallem
tabernaculorum metibor.
*Meus eſt Galaad, & meus eſt Manaſ- 9
ſes, & Ephraim fortitudo capitis mei, Iuda
rex meus. *Moab olla ſpei meæ. in Idu- 10
mæam extendam calciamentum meum:
mihi alienigenæ ſubditi ſunt.
*Quis deducet me in ciuitatem muni- 11
tam, aut quis deducet me vſque in Idu-
mæam? *Nónne tu Deus qui repuliſti 12
nos, & non egredieris Deus in virtutibus
noſtris? *Da nobis auxilium de tribula- 13
tione, & vana ſalus hominis.
*In Deo faciemus virtutem, & ipſe ad 14
nihilum deducet tribulantes nos.

*In finem in hymnis Dauid Pſalmus. 1

L X.

EXaudi Deus deprecationem meam, in- 2
tende orationi meæ.
*A finibus terræ ad te clamaui, dum 3
anxiaretur cor meum, in petra exaltaſti
me. Deduxiſti me;
*Quia factus es ſpes mea, turris forti- 4
tudinis à facie inimici.

1 *Εἰς τὸ τέλος τοῖς ἀλλοιωθησομένοις εἰς στηλογραφίαν τῷ δαυὶδ εἰς διδαχήν·
2 *ὁπότε ἐνεπύρισε τὴν μεσοποταμίαν συρίας καὶ τὴν συρίαν σοβάλ, καὶ ἐπέστρεψεν ἰωὰβ καὶ ἐπάταξε τὸν ἐδὼμ ἐν τῇ φάραγγι τῶν ἁλῶν δώδεκα χιλιάδας. νθ.
3 *Ὁ θεὸς ἀπώσω ἡμᾶς καὶ καθεῖλες ἡμᾶς. ὠργίσθης καὶ ᾠκτείρησας ἡμᾶς.
4 *συνέσεισας τὴν γῆν καὶ συνετάραξας αὐτήν, ἴασαι τὰ συντρίμματα αὐτῆς, ὅτι ἐσαλεύθη.
5 *ἔδειξας τῷ λαῷ σου σκληρά, ἐπότισας ἡμᾶς οἶνον κατανύξεως.
6 *ἔδωκας τοῖς φοβουμένοις σε σημείωσιν, τοῦ φυγεῖν ἀπὸ προσώπου τόξου. διάψαλμα.
7 *ὅπως ἂν ῥυσθῶσιν οἱ ἀγαπητοί σου, σῶσον τῇ δεξιᾷ σου καὶ ἐπάκουσόν μου.
8 *ὁ θεὸς ἐλάλησεν ἐν τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ, ἀγαλλιάσομαι καὶ διαμεριῶ σίκιμα, καὶ τὴν κοιλάδα τῶν σκηνῶν διαμε-
9 τρήσω. *ἐμός ἐστι γαλαάδ, καὶ ἐμός ἐστι μανασσῆς, καὶ ἐφραὶμ κραταίωσις τῆς κεφαλῆς μου, ἰούδας βασιλεύς
10 μου. *μωὰβ λέβης τῆς ἐλπίδος μου. ἐπὶ τὴν ἰδουμαίαν ἐκτενῶ τὸ ὑπόδημά μου, ἐμοὶ ἀλλόφυλοι ὑπετάγησαν.
11 *τίς ἀπάξει με εἰς πόλιν περιοχῆς, ἢ τίς ὁδηγήσει με ἕως τῆς ἰδουμαίας;
12 *οὐχὶ σὺ ὁ θεὸς ὁ ἀπωσάμενος ἡμᾶς, καὶ οὐκ ἐξελεύσῃ ὁ θεὸς ἐν ταῖς δυνάμεσιν ἡμῶν;
13 *δὸς ἡμῖν βοήθειαν ἐκ θλίψεως, καὶ ματαία σωτηρία ἀνθρώπου.
14 *ἐν τῷ θεῷ ποιήσομεν δύναμιν, καὶ αὐτὸς ἐξουδενώσει τοὺς θλίβοντας ἡμᾶς.

1 *Εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις τῷ δαυὶδ ψαλμός. ξ.

2 *Εἰσάκουσον ὁ θεὸς τῆς δεήσεώς μου, πρόσχες τῇ προσ-
3 ευχῇ μου. *ἀπὸ τῶν περάτων τῆς γῆς πρὸς σὲ ἐκέκραξα, ἐν τῷ ἀκηδιάσαι τὴν καρδίαν μου, ἐν πέτρᾳ ὕψωσάς με. ὡδήγησάς με·
4 *ὅτι ἐγενήθης ἐλπίς μου, πύργος ἰσχύος ἀπὸ προσώπου ἐχθροῦ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[1] Ad laudandum pro veteri teſtimonio exemplar per manum Dauidis ad docendum. [2] Quando congregauit Dauid exercitus,
tranſiuitque per cuneum teſtimonij, & inſtruxit bellum aduerſus Aram, quæ eſt ſuper Euphraten; & aduerſus Aram Soba: & poſt hæc
reuerſus eſt Ioab, & percuſſit Idumæos in planitie Salis, & ceciderunt de exercitibus Dauid & Ioab, duodecim millia. PSAL. LX.
[3] DEus dereliquiſti nos, confregiſti nos; iratus es nobis vehementi furore: conuertere in gloria tua ad nos. [4] Commouiſti terram
Iſrael, conturbaſti & deſtruxiſti eam: ſana ruptiones eius, quoniam commota eſt. [5] Oſtendiſti populo tuo dura, potaſti nos calice
maledictionis. [6] Dediſti metuentibus te vexillum, vt exaltentur in illo; propter veritatem Abraham in æternum. [7] Propter meritum
Iſaac, redimentur dilecti tui; redime dexteram tuam propter miſericordiam Iaacob; & ſuſcipe orationem meam. [8] Deus locutus eſt in
domo ſanctuarij ſui: lætabor, quia præualebit domus Iſrael: diuidã prædam cũ filijs Ioſeph, habitãtibus in Sichem, & in valle tabernaculorũ,
metiar menſura, & diuidam prædam. [9] Mecum erat domus Gilgad, & mecum domus Menaſſeh, & fortes domus Ephraim, fortitudo
capitis mei: à domo autẽ Iehudæ ſcribæ domus doctrinæ meæ. [10] Cõſilio Moabitarũ intincti ſunt pedes mei in Edom; fortes eius ſicut olla
lotionis meæ, ſuper iuncturam colli ceruicis fortium Idumæorum proieci calceum meum: ob Paleſtinos iubila & fortificare congregatio
Iſrael. [11] Quis deducet me ad ciuitatem deſtructam Tyri? quis deducet me vſque ad Idumæam? [12] Nónne tu Domine dereliquiſti
nos? & non egredieris Deus cũ exercitibus noſtris? [13] Tribue nobis auxiliũ propter hoſtẽ: fruſtratoria enim eſt ſalus hominis. [14] In verbo
Dei edemus virtutem: & ipſe conculcabit oppreſſores noſtros. [1] Ad laudandũ pro hymnis per manũ Dauidis. PS. LXI.
[2] ACcipe Domine deprecationem meam; intende orationi meæ. [3] Ab extremis terræ in conſpectu tuo, ad te orabo in anxietate
cordis mei; ſuper arcem munitam quæ conſtructa eſt ſuper montem altiorem me ipſo, deduc me.
[4] Quoniam factus es ſpes mea; veritas fortitudinis à facie auctoris inimicitiæ.

5 * אָגוּרָה בְאָהָלְךָ עוֹלָמִים אֶחֱסֶה בְסֵתֶר כְּנָפֶיךָ
סֶלָה׃
6 * כִּי־אַתָּה אֱלֹהִים שָׁמַעְתָּ לִנְדָרָי נָתַתָּ יְרֻשַּׁת
יִרְאֵי שְׁמֶךָ׃
7 * יָמִים עַל־יְמֵי־מֶלֶךְ תּוֹסִיף שְׁנוֹתָיו כְּמוֹ־דֹר
8 וָדוֹר׃ * יֵשֵׁב עוֹלָם לִפְנֵי אֱלֹהִים חֶסֶד וֶאֱמֶת
מַן יִנְצְרֻהוּ׃
9 * כֵּן אֲזַמְּרָה שִׁמְךָ לָעַד לְשַׁלְּמִי נְדָרַי יוֹם יוֹם׃

סב

1 * לַמְנַצֵּחַ עַל־יְדוּתוּן מִזְמוֹר לְדָוִד׃
2 * אַךְ אֶל־אֱלֹהִים דּוּמִיָּה נַפְשִׁי מִמֶּנּוּ יְשׁוּעָתִי׃
3 * אַךְ־הוּא צוּרִי וִישׁוּעָתִי מִשְׂגַּבִּי לֹא־אֶמּוֹט
4 רַבָּה׃ * עַד־אָנָה תְּהוֹתְתוּ עַל־אִישׁ תְּרָצְּחוּ
כֻלְּכֶם כְּקִיר נָטוּי גָּדֵר הַדְּחוּיָה׃
5 * אַךְ מִשְּׂאֵתוֹ יָעֲצוּ לְהַדִּיחַ יִרְצוּ כָזָב בְּפִיו יְבָרֵכוּ
וּבְקִרְבָּם יְקַלְלוּ־סֶלָה׃
6 * אַךְ לֵאלֹהִים דּוֹמִּי נַפְשִׁי כִּי־מִמֶּנּוּ תִּקְוָתִי׃
7 * אַךְ־הוּא צוּרִי וִישׁוּעָתִי מִשְׂגַּבִּי לֹא אֶמּוֹט׃
8 * עַל־אֱלֹהִים יִשְׁעִי וּכְבוֹדִי צוּר־עֻזִּי מַחְסִי
בֵּאלֹהִים׃
9 * בִּטְחוּ בוֹ בְכָל־עֵת עָם שִׁפְכוּ־לְפָנָיו לְבַבְכֶם
אֱלֹהִים מַחֲסֶה־לָּנוּ סֶלָה׃
10 * אַךְ הֶבֶל בְּנֵי־אָדָם כָּזָב בְּנֵי אִישׁ בְּמֹאזְנַיִם
לַעֲלוֹת הֵמָּה מֵהֶבֶל יָחַד׃
11 * אַל־תִּבְטְחוּ בְעֹשֶׁק וּבְגָזֵל אַל־תֶּהְבָּלוּ חַיִל
כִּי־יָנוּב אַל־תָּשִׁיתוּ לֵב׃
12 * אַחַת דִּבֶּר אֱלֹהִים שְׁתַּיִם־זוּ שָׁמַעְתִּי כִּי עֹז
לֵאלֹהִים׃
13 * וּלְךָ־אֲדֹנָי חָסֶד כִּי־אַתָּה תְשַׁלֵּם לְאִישׁ
כְּמַעֲשֵׂהוּ׃

5 * *Habitabo in tabernaculo tuo iugiter, ſperabo in protectione alarum tuarum. Semper.*
6 * *Tu enim Deus exaudiſti orationem meam: dediſti hæreditatem timentibus nomen tuum.*
7 * *Dies ſuper dies regis adijcies, annos eius donec generatio & generatio.*
8 * *Sedebit ſemper in conſpectu Dei, miſericordia & veritas ſeruabunt eum.*
9 * *Sic canam nomini tuo iugiter, reddens vota mea per ſingulos dies.*

1 * *Victori pro Jdithun Pſalmus Dauid.*

LXII.

2 *ATtamen ad Deum ſilebit anima mea, quia ex eo ſalus mea.*
3 * *Attamen ipſe ſcutum meum, & ſalus mea, fortitudo mea, non commouebor amplius.*
4 * *Vſquequo inſidiamini contra virum, interficitis omnes, quaſi murus inclinatus & maceria corruens?*
5 * *Partem enim eius cogitauerunt expellere: placuerunt ſibi in mendacio, ore ſuo ſinguli benedicunt, & corde ſuo maledicunt. Semper.*
6 * *Veruntamen Deo tace anima mea, quia ab ipſo ſpes mea.*
7 * *Sed ipſe fortis meus & ſalus mea, altitudo mea non mouebor.*
8 * *Jn Deo ſalutare meum & gloria mea, robur fortitudinis meæ & ſpes mea in Deo.*
9 * *Sperate in eo omni tempore, populi effundite coram eo cor veſtrum Deus ſpes noſtra. Semper.*
10 * *Veruntamen vanitas filij Adam mendacium filij viri, in ſtateris doloſis fraudulenter agunt ſimul.*
11 * *Nolite confidere in calumnia, & in rapina ne fruſtremini. diuitiæ ſi affluxerint, ne apponatis cor.*
12 * *Vnum locutus eſt Deus: duo hæc audiui quia imperium Dei eſt.*
13 * *Et tibi Domine miſericordia, quia tu reddes vnicuique ſecundùm opus ſuum.*

תרגום

5 אדור במשכנך לעלמיא אתרחיץ בטלל שכינתך לעלמין׃ 6 ארום את יוי שמעת נדרי יהבת ירותא לעלמא דאתי לדחלי שמך׃
7 יומין על יומי מלכא משיחא תוסיף שנוהי היך דרי עלמא הדין ודרי דעלמא דאתי׃ 8 יתב לעלמין קדם אלהא טיבו וקשוט
מרי עלמא ינטרון ליה׃ 9 בכן אשבח שמך לעלמיא כד אשלם נדרי ביום פרקנא דישראל וביום דיתרבי מלכא משיחא למהוי מלך׃

סב

1 לשבחא על ידא דידותון תשבחתא לדוד׃ 2 ברם לאלהא שתקא נפשי מנה פרקני׃ 3 ברם הוא תקפי ופרקני משזבי לא
אזדעזע ביום עקא רבא׃ 4 עד אן אתון מתרגשין על גבר חסיד תתעבדון קטולין כולכון היך שור דסמיי היך גורא רעיעתא׃
5 ברם כד יזמון לאוטבא מתמלכין למנדח יחוון כדבותא בפמהון יברכון ובלבהון ילטטון לעלמין׃ 6 ברם לאלהא שתוקי נפשי
ארום מנה סברי׃ 7 ברם הוא תקפי ופרקני משיזבי לא אזדעזע׃ 8 על אלהא פורקני ואיקרי תקוף עשני סברי באלהא׃
9 סברו במימרה בכל עידן עמא דבית ישראל שדו קומוי זהותי לבכון וצלו קומוי בכל לבכון ואמרו אלהא סברלנא לעלמין׃ 10 ברם
לפא בני נשא כדבותא בני גבר כד יסבון גבריא במסחתא מתקלין מיזליהון אנון גרמיה מן לפא הוון כחדא׃ 11 לא תכלון בטלומא
ובאונסא לא תתהבלון ממונא ארום ישבח לא תשוון לבא׃ 12 אוריתא חדא מלל אלהא ותניתא דנא שמענא ארום עשנא קדם אלהא׃
13 ולך אלהא יאה למעבד טיבו לצדיקיא ארום אנת תשלם לאנש היך עובדוהי׃

*Inhabitabo in tabernaculo tuo in ſe- 5
cula, protegar in velaméto alarum tuarũ.
*Quoniam tu Deus exaudiſti oratio- 6
nem meam, dediſti hæreditatem timenti-
bus nomen tuum. *Dies ſuper dies re- 7
gis adijcies, annos eius vſque in diem ge-
nerationis & generationis.
*Permanebit in æternum in conſpectu 8
Dei; miſericordiam & veritatem eius quis
requiret?
*Sic pſalmum dicam nomini tuo in *ſe- 9
cula, vt reddam vota mea* diem de die.

*In finem pro Idithun Pſalmus 1
Dauid. LXI.

Nonne Deo ſubiecta erit anima mea? 2
ab ipſo enim ſalutare meum.
*Nam & ipſe Deus meus, & ſalutaris 3
meus; ſuſceptor meus, non mouebor am-
plius. *Quouſque irruitis in hominem? 4
interficitis vniuerſi vos, tanquam parieti
inclinato & maceriæ depulſæ?
*Veruntamen precium meum cogita- 5
uerũt repellere, cucurri in ſiti. Ore ſuo be-
nedicebant, & corde ſuo maledicebant.
*Veruntamen Deo ſubiecta eſto anima 6
mea, quoniam ab ipſo patientia mea.
*Quia ipſe Deus meus & ſaluator 7
meus; adiutor meus non emigrabo.
*In Deo ſalutare meum & gloria mea. 8
Deus auxilij mei & ſpes mea in Deo*.
*Sperate in eo omnis congregatio po- 9
puli. Effundite coram illo corda veſtra,
quia Deus adiutor noſter*.
*Veruntamẽ vani filij hominum, men- 10
daces filij hominũ in ſtateris vt decipiant,
ipſi de vanitate in idipſum.
*Nolite ſperare in iniquitate, & *in ra- 11
pinis nolite concupiſcere : diuitiæ ſi af-
fluant, nolite apponere cor.
*Semel locutus eſt Deus, duo hæc audi- 12
ui, quia poteſtas Dei*, *Et * tua Domine 13
miſericordia : quia tu reddes vnicuique
iuxta opera ſua.

5 *παροικήσω ἐν τῷ σκηνώματί σου εἰς τοὺς αἰῶνας, σκε-
πασθήσομαι ἐν τῇ σκέπῃ τῶν πτερύγων σου.
6 *ὅτι σὺ ὁ θεὸς εἰσήκουσας τῶν εὐχῶν μου, ἔδωκας κληρο-
νομίαν τοῖς φοβουμένοις τὸ ὄνομά σου.
7 *ἡμέρας ἐφ' ἡμέρας τοῦ βασιλέως προσθήσεις, τὰ
ἔτη αὐτοῦ ἕως ἡμέρας γενεᾶς καὶ γενεᾶς.
8 *διαμενεῖ εἰς τὸν αἰῶνα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, ἔλεος καὶ ἀλή-
θειαν αὐτοῦ τίς ἐκζητήσει;
9 *οὕτως ψαλῶ τῷ ὀνόματί σου εἰς τοὺς αἰῶνας, τοῦ ἀπο-
δοῦναί με τὰς εὐχάς μου ἡμέραν ἐξ ἡμέρας.

1 *Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ ἰδιθοὺμ ψαλμὸς τῷ δαυίδ.
ξα'.

2 *Οὐχὶ τῷ θεῷ ὑποταγήσεται ἡ ψυχή μου; παρ' αὐτοῦ
3 γὰρ τὸ σωτήριόν μου. *καὶ γὰρ αὐτὸς θεός μου καὶ σωτήρ μου,
ἀντιλήπτωρ μου οὐ μὴ σαλευθῶ ἐπιπλεῖον.
4 *ἕως πότε ἐπιτίθεσθε ἐπ' ἄνθρωπον, φονεύετε πάντες
ὑμεῖς, ὡς τοίχῳ κεκλιμένῳ καὶ φραγμῷ ὠσμένῳ;
5 *πλὴν τὴν τιμήν μου ἐβουλεύσαντο ἀπώσασθαι, ἔδραμον
ἐν δίψῃ. τῷ στόματι αὐτῶν εὐλόγουν, καὶ τῇ καρδίᾳ
αὐτῶν κατηρῶντο.
6 *πλὴν τῷ θεῷ ὑποτάγηθι ἡ ψυχή μου, ὅτι παρ'
αὐτοῦ ἡ ὑπομονή μου.
7 *ὅτι αὐτὸς θεός μου καὶ σωτήρ μου, ἀντιλήπτωρ μου
οὐ μὴ μεταναστεύσω.
8 *ἐπὶ τῷ θεῷ τὸ σωτήριόν μου καὶ ἡ δόξα μου. ὁ θεὸς τῆς
βοηθείας μου καὶ ἡ ἐλπίς μου ἐπὶ τῷ θεῷ.
9 *ἐλπίσατε ἐπ' αὐτὸν πᾶσα συναγωγὴ λαοῦ. ἐκ-
χέατε ἐνώπιον αὐτοῦ τὰς καρδίας ὑμῶν, ὅτι ὁ θεὸς βοη-
θὸς ἡμῶν.
10 *πλὴν μάταιοι οἱ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων, ψευδεῖς οἱ υἱοὶ
τῶν ἀνθρώπων ἐν ζυγοῖς τοῦ ἀδικῆσαι, αὐτοὶ ἐκ ματαιό-
τητος ἐπὶ τὸ αὐτό.
11 *μὴ ἐλπίζετε ἐπ' ἀδικίαν, καὶ ἐπὶ ἅρπαγμα μὴ ἐπι-
ποθεῖτε, πλοῦτος ἐὰν ῥέῃ, μὴ προσίθεσθε καρδίαν.
12 *ἅπαξ ἐλάλησεν ὁ θεός, δύο ταῦτα ἤκουσα, ὅτι τὸ
κράτος τοῦ θεοῦ,
13 *καὶ σοῦ κύριε τὸ ἔλεος· ὅτι σὺ ἀποδώσεις ἑκάστῳ κατὰ
τὰ ἔργα αὐτοῦ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[5] Habitabo in tabernaculo tuo in ſecula, confidam in vmbra maieſtatis tuæ in æternum. [6] Quoniam tu Domine exaudiſti vota mea, dediſti hæreditatem in ſeculo venturo, timentibus nomen tuum. [7] Dies ſuper dies regi chriſto addes : anni eius ſicut generationes mundi huius & generationes mundi venturi. [8] Sedebit in ſecula coram Deo: bonitas & veritas à Domino mundi ſeruabunt eum. [9] Sic laudabo nomen tuum in æternum, cùm perſoluero vota mea in die redemptionis Iſrael ; & in die quo vngetur rex Chriſtus vt regnet.

[1] Ad laudandum per manum Idutun, hymnus Dauidi. PSAL. LXII.

[2] Certè ſiluiſti Deo anima mea, ab eo redemptio mea. [3] Profectò ipſe eſt fortitudo mea & redemptio mea, redemptor meus, non mouebor in die ærumnæ magnæ. [4] Vſquequò fremitis in virum miſericordem? cuncti euadetis homicidæ ſicut murus declinans, ſicut maceries rupta. [5] Vtique cùm iuramẽtum ſe bene facturos interpoſuerunt, conſultant vt impellant: nuntiabunt mendacium, ore ſuo benedicent, at corde maledicent in æternum. [6] Veruntamen Deo taceas anima mea, quoniam ab ipſo patientia mea. [7] Profectò ipſe eſt fortitudo mea, & redemptio mea, liberator meus, non commouebor. [8] In Deo redemptio mea, & gloria mea: robur fortitudinis meæ, ſpes mea in Deo. [9] Sperate in verbo eius omni tempore popule domus Iſrael : abijcite coram eo elationes cordis veſtri, & orate coram eo toto corde veſtro, & dicite, Deus eſt ſpes noſtra in æternum. [10] Quippe nihil hominum filij, mendacium filij viri, ſi acceperint homines ſtateram ponderantes fata ſua, illi quidem ipſamet vanitate erunt *leuiores*.
[11] Ne confidatis in rapina, & violentia: nolite diuitijs vani fieri: cùm laudauerit vos *aliquis*, ne apponatis cor.
[12] Legem vnam locutus eſt Deus, & ſecundam iſtam audiuimus, quia virtus coram Deo eſt.
[13] Et te Deus decet miſericordiam facere iuſtis, quoniam tu reddes homini ſecundùm opera ipſius.

סג

1 * מִזְמוֹר לְדָוִד בִּהְיוֹתוֹ בְּמִדְבַּר יְהוּדָה׃
2 * אֱלֹהִים אֵלִי אַתָּה אֲשַׁחֲרֶךָּ צָמְאָה לְךָ נַפְשִׁי
כָּמַהּ לְךָ בְשָׂרִי בְּאֶרֶץ־צִיָּה וְעָיֵף בְּלִי־מָיִם׃
3 * כֵּן בַּקֹּדֶשׁ חֲזִיתִךָ לִרְאוֹת עֻזְּךָ וּכְבוֹדֶךָ׃
4 * כִּי־טוֹב חַסְדְּךָ מֵחַיִּים שְׂפָתַי יְשַׁבְּחוּנְךָ׃
5 * כֵּן אֲבָרֶכְךָ בְחַיָּי בְּשִׁמְךָ אֶשָּׂא כַפָּי׃
6 * כְּמוֹ חֵלֶב וָדֶשֶׁן תִּשְׂבַּע נַפְשִׁי וְשִׂפְתֵי רְנָנוֹת
יְהַלֶּל־פִּי׃
7 * אִם־זְכַרְתִּיךָ עַל־יְצוּעָי בְּאַשְׁמֻרוֹת אֶהְגֶּה־בָּךְ׃
8 * כִּי־הָיִיתָ עֶזְרָתָה לִּי וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ אֲרַנֵּן׃
9 * דָּבְקָה נַפְשִׁי אַחֲרֶיךָ בִּי תָּמְכָה יְמִינֶךָ׃
10 * וְהֵמָּה לְשׁוֹאָה יְבַקְשׁוּ נַפְשִׁי יָבֹאוּ בְּתַחְתִּיּוֹת
הָאָרֶץ׃
11 * יַגִּירֻהוּ עַל־יְדֵי־חָרֶב מְנָת שֻׁעָלִים יִהְיוּ׃
12 * וְהַמֶּלֶךְ יִשְׂמַח בֵּאלֹהִים יִתְהַלֵּל כָּל־הַנִּשְׁבָּע
בּוֹ כִּי יִסָּכֵר פִּי דוֹבְרֵי־שָׁקֶר׃

סד

1 * לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד׃
2 * שְׁמַע־אֱלֹהִים קוֹלִי בְשִׂיחִי מִפַּחַד אוֹיֵב
תִּצֹּר חַיָּי׃
3 * תַּסְתִּירֵנִי מִסּוֹד מְרֵעִים מֵרִגְשַׁת פֹּעֲלֵי אָוֶן׃
4 * אֲשֶׁר שָׁנְנוּ כַחֶרֶב לְשׁוֹנָם דָּרְכוּ חִצָּם דָּבָר מָר׃
5 * לִירוֹת בַּמִּסְתָּרִים תָּם פִּתְאֹם יֹרֻהוּ וְלֹא
יִירָאוּ׃
6 * יְחַזְּקוּ־לָמוֹ דָּבָר רָע יְסַפְּרוּ לִטְמוֹן מוֹקְשִׁים
אָמְרוּ מִי יִרְאֶה־לָּמוֹ׃
7 * יַחְפְּשׂוּ־עוֹלֹת תַּמְנוּ חֵפֶשׂ מְחֻפָּשׂ וְקֶרֶב אִישׁ
וְלֵב עָמֹק׃
8 * וַיֹּרֵם אֱלֹהִים חֵץ פִּתְאוֹם הָיוּ מַכּוֹתָם׃

1 * *Pſalmus Dauid cùm eſſet in deſerto Judææ.* LXIII.

2 D*Eus fortitudo mea tu es, de luce conſurgam ad te, ſitiuit ad te anima mea, deſiderauit ad te caro mea in terra inuia, & conſitiente ſine aqua.*

2 * *Sic in ſancto apparui tibi, vt videam fortitudinem tuam & gloriam tuam.*

4 * *Melior enim eſt miſericordia tua quàm vitæ: labia mea laudabunt te.*

5 * *Sic benedicam tibi in vita mea: in nomine tuo leuabo manus meas.*

6 * *Quaſi adipe & pinguedine implebitur anima mea, & labijs laudantibus canet os meum.*

7 * *Recordans tui in cubili meo, per ſingulas vigilias meditabor tibi.*

8 * *Quia fuiſti auxilium meum; & in vmbra alarum tuarum laudabo.*

9 * *Adhæſit anima mea poſt te, me ſuſcepit dextera tua.*

10 * *Ipſi verò interficere quærunt animam meam, ingrediantur in extrema terræ.*

11 * *Congregentur in manus gladij: pars vulpium erunt.*

12 * *Rex autem lætabitur in Deo, laudabitur omnis qui iurat in eo, quia obſtruetur os loquentium mendacium.*

1 * *Victori Pſalmus Dauid.* LXIIII.

2 A*Vdi Deus vocem meam loquentis, à timore inimici ſerua vitam meam.*

3 * *Abſconde me à conſilio malignorum, à tumultu operantium iniquitatem.*

4 * *Quia exacuerunt quaſi gladium linguam ſuam: tetenderunt ſagittam ſuam verbum amariſſimum.*

5 * *Ut ſagittarent in abſconditis ſimplicem: ſubitò ſagittabunt eum & non timebunt.*

6 * *Confortauerunt ſibi ſermonem peſſimum, narrauerunt vt abſconderent laqueos: dixerunt, Quis videbit eos?*

7 * *Scrutati ſunt iniquitates, defecerunt ſcrutantes ſcrutinium, cogitationibus ſingulorũ &*
8 *corde profundo.* * *Sagittabit ergo eos Deus iaculo repentino, inferentur plagæ eorum.*

תרגום

סג 1 תשבחתא לדוד בעדן מהויה במדברא בתחום שבט יהודה׃ 2 אלהא תקיפי אנת אקדם בצפרא
קדמך צהית לותך נפשי מרגג לותך בשרי בארעא צהיא ושלהיא מדלית מוי׃ 3 היכנא באתר קודשך חמיתך זכי יתי למחמי עשנך
ואיקרך׃ 4 ארום טב חסדך דתעבד לצדיקיא לעלמא דאתי מחיי דיהבת לרשיעיא בעלמא הדין בגין כן ספותי ישבחונך׃
5 היכנא אברכנך בחיי בעלמא הדין ובשום מימרך אפרוש ידי בצלו לעלמא דאתי׃ 6 היך תריב ודהן תשבע נפשי באוריתא
וספוון דתושבחן ישבח פומי׃ 7 אין אדכרתך על דרגשי במטרתא ארנן במימרך׃ 8 ארום הויתא סעיד לי ובטלל שכינתך אבוע׃
9 אדבקת נפשי בתר אורחתך במימרי סעדת ימינך׃ 10 והנון לבית קבורתא יתבעון נפשי יעלון בארעית ארעא׃ 11 ידחלוניה
בטול סחת סיפא מוהבות תעליא יהון׃ 12 ומלכא יחדי במימר אלהא ישבח כל דמקיים במימריה ארום יסתרק פומהון דממללי שקרא׃
סד 1 לשבחא תשבחתא לדוד׃ 2 שמע אלהא קלי בעדן צלותי מדלוחא דבעל דבבא תנטור חיי׃
3 תטמרנני מרזהון דמבאשין מאתרגושת עבדי שקר׃ 4 די שננו היך כסיפא לישנהון נגדו קשתתהון משחו גירריהון סמא
דקטל מריר׃ 5 לגראה בטמרא דלא מום בתכיף יגרון ליה ולא ידחלון׃ 6 יתקפון להום פתגם ביש ישתעון למכמן תקלין
אמרין מן חמי להום׃ 7 יבלשון למשכח עילין לשיצאה זכאין בלושא דמתבליש בגוף בר נש והרהורי לבא עמיקא׃ 8 ויגרי
עליהון אלהא גררא בתכיף ויתחנהון על מחתיהון׃

* Psalmus Dauid cùm esset ipse in 1
deserto *Iudææ. LXII.

DEus Deus meus ad te de luce vigilo, 2
sitiuit * te anima mea, quàm multipli-
citer tibi caro mea! In terra deserta & in-
uia, & inaquosa: * Sic in sancto apparui 3
tibi, vt viderem virtutem tuam & gloriam
tuam. * Quoniã melior *misericordia tua 4
super vitas: labia mea laudabunt te.
* Sic benedicam te in vita mea, * in no- 5
mine tuo leuabo manus meas.
* Sicut de adipe & pinguedine replea- 6
tur anima mea, & labijs exultationis lau-
dabit os meum.
* Si memor fui tui super stratum meum, 7
in matutinis *meditabar in te.
* Quia fuisti adiutor meus, & in vela- 8
mento alarum tuarum exultabo.
* Adhæsit anima mea post te, me autem 9
suscepit dextera tua.
* Ipsi verò in vanum quæsierunt ani- 10
mam meam, introibunt in inferiora terræ.
* Tradentur in manus gladij; partes 11
vulpium erunt. * Rex verò lætabitur in 12
Deo, laudabitur omnis qui iurat in eo.
quia obstructum est os loquentiũ iniqua.

* In finem Psalmus Dauid. LXIII. 1
EXaudi Deus vocem meam, cùm depre 2
cor ad te, à timore inimici eripe ani-
mam meam. ** Protege me à conuentu 3
malignantium, à multitudine operantium
iniquitatem. * *Qui exacuerunt vt gla- 4
dium linguas suas, intenderunt arcũ suum
rem amaram. * Vt sagittent in occultis 5
immaculatum, subitò sagittabunt eum,
& non timebunt.
* Firmauerunt sibi sermonem nequam, 6
narrauerunt *vt absconderent laqueum.
dixerunt, Quis videbit eos?
* Scrutati sunt *iniquitatem, defecerunt 7
scrutantes scrutinio. Accedet homo * &
cor altum. * Et exaltabitur Deus. sagit- 8
tæ paruulorum factæ sunt plagæ eorum.

1 * Ψαλμὸς τῷ δαυὶδ ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τῇ
ἐρήμῳ τῆς ἰουδαίας. ξβʹ.
2 * Ὁ θεὸς ὁ θεός μου πρὸς σὲ ὀρθρίζω, ἐδίψησέ σε ἡ
ψυχή μου, ποσαπλῶς σοι ἡ σάρξ μου. ἐν γῇ ἐρήμῳ καὶ
ἀβάτῳ καὶ ἀνύδρῳ·
3 * οὕτως ἐν τῷ ἁγίῳ ὤφθην σοι, τοῦ ἰδεῖν τὴν δύναμίν
σου καὶ τὴν δόξαν σου.
4 * ὅτι κρεῖσον τὸ ἔλεός σου ὑπὲρ ζωάς, τὰ χείλη μου
5 ἐπαινέσουσί σε. * οὕτως εὐλογήσω σε ἐν τῇ ζωῇ μου, ἐν
τῷ ὀνόματί σου ἀρῶ τὰς χεῖράς μου.
6 * ὡς ἐκ στέατος καὶ πιότητος ἐμπλησθείη ἡ ψυχή μου,
καὶ χείλη ἀγαλλιάσεως αἰνέσει τὸ στόμα μου.
7 * εἰ ἐμνημόνευόν σου ἐπὶ τῆς στρωμνῆς μου ἐν τοῖς ὄρ-
θροις ἐμελέτων εἰς σέ.
8 * ὅτι ἐγενήθης βοηθός μου, καὶ ἐν τῇ σκέπῃ τῶν πτερύ-
γων σου ἀγαλλιάσομαι.
9 * ἐκολλήθη ἡ ψυχή μου ὀπίσω σου, ἐμοῦ δὲ ἀντελά-
10 βετο ἡ δεξιά σου. * αὐτοὶ δὲ εἰς μάτην ἐζήτησαν τὴν
ψυχήν μου, εἰσελεύσονται εἰς τὰ κατώτατα τῆς γῆς.
11 * παραδοθήσονται εἰς χεῖρας ῥομφαίας, μερίδες ἀλω-
πέκων ἔσονται.
12 * ὁ δὲ βασιλεὺς εὐφρανθήσεται ἐπὶ τῷ θεῷ· ἐπαινεθή-
σεται πᾶς ὁ ὀμνύων ἐν αὐτῷ· ὅτι ἐνεφράγη στόμα λα-
λούντων ἄδικα.
1 * Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ξγʹ.
2 * Εἰσάκουσον ὁ θεὸς φωνῆς μου, ἐν τῷ δέεσθαί με πρὸς
σέ· ἀπὸ φόβου ἐχθροῦ ἐξελοῦ τὴν ψυχήν μου.
3 * σκέπασόν με ἀπὸ συστροφῆς πονηρευομένων, ἀπὸ
πλήθους ἐργαζομένων ἀδικίαν.
4 * οἵτινες ἠκόνησαν ὡς ῥομφαίαν τὰς γλώσσας αὐτῶν,
ἐνέτειναν τόξον αὐτῶν πρᾶγμα πικρόν·
5 * τοῦ κατατοξεῦσαι ἐν ἀποκρύφοις ἄμωμον, ἐξάπινα
κατατοξεύσουσιν αὐτόν, καὶ οὐ φοβηθήσονται.
6 * ἐκραταίωσαν ἑαυτοῖς λόγον πονηρόν, διηγήσαντο τοῦ
κρύψαι παγίδα. εἶπον, τίς ὄψεται αὐτούς;
7 * ἐξηρεύνησαν ἀνομίαν, ἐξέλιπον ἐξερευνῶντες ἐξερευ-
νήσεις. προσελεύσεται ἄνθρωπος καὶ καρδία βαθεῖα.
8 * καὶ ὑψωθήσεται ὁ θεός. βέλος νηπίων ἐγενήθησαν αἱ
πληγαὶ αὐτῶν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

1 Canticum Dauidi quo tempore erat in deserto in finibus tribus Iehudæ. PSAL. LXIII.
2 DEus fortitudo mea tu es, summo manè consurgam coram te: sitiuit te anima mea: desiderat te caro mea in terra arida, & defessa vbi
nullæ sunt aquæ. 3 Sic in loco sanctitatis tuæ vidi te: purga me vt videam virtutem tuam & gloriam tuam. 4 Quoniam melior est
misericordia tua quam facies iustis in mundo venturo, vita quam dedisti impijs in mundo isto: propterea labia mea laudabunt te. 5 Sic
benedicam te in vita mea in mundo isto, & in nomine Verbi tui extendam manus meas in oratione in mundo vẽturo. 6 Quasi adipe &
pinguedine saturabis animam meam in Lege: & labijs laudatorijs laudabit os meum. 7 Si recordatus fuero tui super cubili meo, inter custo-
dias meditabor in verbo tuo. 8 Quoniam fuisti auxilium mihi, & in vmbra maiestatis tuæ exultabo. 9 Adhæsit anima mea post vias tuas:
verbum meum sustentauit dextera tua. 10 Ipsi verò in domum sepulturæ inquirent animã meam: intrabunt in interiora terræ. 11 Timebunt
eum propter percussionem gladij: pars vulpium erunt. 12 Et rex lætabitur in Verbo Dei: laudabit omnis qui iurauerit in Verbo eius, quo-
niam præfocabit os eorum qui loquuntur mendacium. 1 Ad laudandum hymnus Dauidi. PSAL. LXIIII.
2 AVdi Deus vocem meam in tempore orationis meæ: à terrore inimici mei custodi vitam meam. 3 Abscondes me à secretis pra-
uorum, à fremitu operantium iniquitatem. 4 Qui exacuerunt sicut gladium linguas suas; tetenderunt arcus suos, vnxerunt
sagittas suas veneno mortifero & amaro. 5 Vt sagittarent occultè immacnlatum: subitò sagittabunt eum; & non timebunt.
6 Roborabunt sibi verbum iniquum, narrabunt, vt abscondant laqueos, dicentes neminem eos videre.
7 Peruestigabunt, vt inueniant iniquitates ad disperdendum iustos, machinationem, quæ exquiritur intra hominem, & cogitationes
cordis profundi.
8 Et excutiet in eos Deus sagittam repentè, & inferet plagas eorum.

9 * וַיַּכְשִׁילֻהוּ עָלֵימוֹ לְשׁוֹנָם יִתְנֹדְדוּ כָּל־רֹאֵה
בָם׃
10 * וַיִּירְאוּ כָּל־אָדָם וַיַּגִּידוּ פֹּעַל אֱלֹהִים וּמַעֲשֵׂהוּ
הִשְׂכִּילוּ׃
11 * יִשְׂמַח צַדִּיק בַּיהוָה וְחָסָה בוֹ וְיִתְהַלְלוּ כָּל־
יִשְׁרֵי־לֵב׃

סה

1 * לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד שִׁיר׃
2 * לְךָ דֻמִיָּה תְהִלָּה אֱלֹהִים בְּצִיּוֹן וּלְךָ יְשֻׁלַּם־
נֶדֶר׃
3 * שֹׁמֵעַ תְּפִלָּה עָדֶיךָ כָּל־בָּשָׂר יָבֹאוּ׃
4 * דִּבְרֵי עֲוֺנֹת גָּבְרוּ מֶנִּי פְּשָׁעֵינוּ אַתָּה תְכַפְּרֵם׃
5 * אַשְׁרֵי תִּבְחַר וּתְקָרֵב יִשְׁכֹּן חֲצֵרֶיךָ נִשְׂבְּעָה
בְּטוּב בֵּיתֶךָ קְדֹשׁ הֵיכָלֶךָ׃
6 * נוֹרָאוֹת בְּצֶדֶק תַּעֲנֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ מִבְטָח כָּל־
קַצְוֵי־אֶרֶץ וְיָם רְחֹקִים׃
7 * מֵכִין הָרִים בְּכֹחוֹ נֶאְזָר בִּגְבוּרָה׃
8 * מַשְׁבִּיחַ שְׁאוֹן יַמִּים שְׁאוֹן גַּלֵּיהֶם וַהֲמוֹן
לְאֻמִּים׃
9 * וַיִּירְאוּ יֹשְׁבֵי קְצָוֺת מֵאוֹתֹתֶיךָ מוֹצָאֵי־בֹקֶר
וָעֶרֶב תַּרְנִין׃
10 * פָּקַדְתָּ הָאָרֶץ וַתְּשֹׁקְקֶהָ רַבַּת תַּעְשְׁרֶנָּה פֶּלֶג
אֱלֹהִים מָלֵא מָיִם תָּכִין דְּגָנָם כִּי־כֵן תְּכִינֶהָ׃
11 * תְּלָמֶיהָ רַוֵּה נַחֵת גְּדוּדֶהָ בִּרְבִיבִים תְּמֹגְגֶנָּה
צִמְחָהּ תְּבָרֵךְ׃
12 * עִטַּרְתָּ שְׁנַת טוֹבָתֶךָ וּמַעְגָּלֶיךָ יִרְעֲפוּן דָּשֶׁן׃
13 * יִרְעֲפוּ נְאוֹת מִדְבָּר וְגִיל גְּבָעוֹת תַּחְגֹּרְנָה׃
14 * לָבְשׁוּ כָרִים הַצֹּאן וַעֲמָקִים יַעַטְפוּ־בָר
יִתְרוֹעֲעוּ אַף־יָשִׁירוּ׃

9 * *Et corruent in ſemetipſos linguis ſuis, fu-*
gient omnes qui viderint eos.
10 * *Et timebunt omnes homines, & annun-*
ciabunt opus Dei, & opera eius intelligent.
11 * *Lætabitur iuſtus in Domino, & ſperabit*
in eo, & exultabunt omnes recti corde.

1 * *Victori Pſalmus Dauid cantici.*
LXV.

2 *Tibi ſilentium laus Deus in Sion, & tibi red-*
detur votum.
3 * *Exaudi orationem, donec ad te omnis caro*
veniat.
4 * *Verba iniquitatum præualuerunt aduerſum*
me, ſceleribus noſtris tu propiciaberis.
5 * *Beatus quem elegeris & ſuſceperis: habi-*
tabit enim in atrijs tuis; replebimur in bonis
domus tuæ ſanctificatione templi tui.
6 * *Terribilis in iuſtitia, exaudi nos Deus ſal-*
uator noſter; confidentia omnium finium terræ,
& maris longinqui.
7 * *Præparans montes in virtute tua, accin-*
ctus fortitudine.
8 * *Compeſcens ſonitum maris, fremitum flu-*
ctuum eius, & multitudinem gentium.
9 * *Et timebunt qui habitant in extremis à*
ſignis tuis: egreſſus matutini et veſperi laudan-
tes facies.
10 * *Viſitaſti terram & irrigaſti eam, vberta-*
te ditaſti eam. riuus Dei plenus aqua: præ-
parabis frumentum eorum, quia ſic fundaſti
eam.
11 * *Sulcos eius inebria, multiplica fruges eius,*
pluuiis irriga eam, & germini eius benedic.
12 * *Voluetur annus in bonitate tua, & veſti-*
gia tua rorabuntur pinguedine.
13 * *Pingueſcent paſcua deſerti, & exultatio-*
ne colles accingentur.
14 * *Veſtientur agnis greges, & valles plena*
frumento coæquabuntur & canent.

תרגום

9 וְיִתְקְלוּן לְהוֹן לִישַׁנְהוֹן וִיטַלְטְלוּן בְּרֵישֵׁיהוֹן כָּל דְּחָמֵי לְהוֹן׃ 10 וְיִדְחֲלוּן כָּל בְּנֵי נָשָׁא וִיתַנּוּן עוֹבָדָא דֶאֱלָהָא וְעוֹבָדֵיהּ יְהוֹן מִתְבַּיְּנִין׃
11 יֶחֱדֵי צַדִּיקָא בַּיְיָ וְיִתְרְחֵץ בְּמֵימְרֵהּ וְיִשְׁתַּבְּחוּן כָּל תְּרִיצֵי לִבָּא׃

סה

1 לְשַׁבָּחָא תֻּשְׁבַּחְתָּא עַל יַד דָּוִד וְשִׁירְתָא׃ 2 קֳדָמָךְ מִתְחַשְּׁבָא הֵיךְ שְׁתִיקוּתָא שְׁבַחְתָּא דְמַלְאֲכַיָּא אֱלָהָא דִשְׁכִינְתֵּהּ בְּצִיּוֹן וְלָךְ
יִשְׁתַּלַּם נִדְרָא׃ 3 מְקַבֵּל צְלוֹתָא לְוָתָךְ כָּל בְּנֵי בִישְׂרָא יֵיתוּן׃ 4 פִּתְגָּמֵי עֲוָיָן תְּקַפוּ מִנִּי סָרְחָנָנָא אַתְּ תְּכַפְּרִנּוּן׃ 5 טוּבוֹהִי
דְּתִתְרְעֵי בֵהּ וּתְקָרְבִנֵּהּ לְדַחְלְתָךְ יִשְׁרֵי דָרָתָךְ יֵימְרוּן צַדִּיקַיָּא נִשְׂבַּע בְּטוּב בֵּיתָךְ קוּדְשָׁא דְהֵיכְלָךְ׃ 6 דְּחִילָן בְּצִדְקְתָא קַבֵּל צְלוֹתָנָא
אֱלָהָא פָּרְקָנָנָא סַבְרָא דְכָל סְיָפֵי אַרְעָא וְנַזְוַת יַמָּא דִּרְחִיקִין מִן יַבֶּשְׁתָּא׃ 7 דִּמְתַקֵּן מְזוֹנַיָּא לְיַעְלֵי טוּרַיָּא בְּכֹחַ גְּבוּרְתֵּיהּ מְזָרֵז קָמוֹר
בִּגְבוּרְתָא׃ 8 מַמְאִךְ רְגוּשׁ יַמַּיָּא וּרְגוּשׁ גַּלְלֵיהוֹן וְרִיכְפַת אֻמַּיָּא׃ 9 וְיִדְחֲלוּן יָתְבֵי סְיָפֵי תְּהוֹמַיָּא מֵאָתְוָתָךְ מַפְקָנֵי צְפַר וּרְמַשׁ תְּסַדֵּר
תֻּשְׁבְּחָא בְּפוּמְהוֹן׃ 10 אַדְכַּרְתָּא אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל וְאַשְׁקִיתָהּ סוֹגֵי עֲלַלְתָּהָא תְּעַתְּרִנַּהּ מְקוֹבִיתָא דֶאֱלָהָא דְבִשְׁמַיָּא דְּמַלְיָא מִטְרִין דְּבִרְכְתָא
תְּתַקֵּן עִיבּוּרֵיהוֹן אֲרוּם הֵיכְנָא תְּשַׁכְלְלִנַּהּ׃ 11 תְּקוֹף מַרְבְּיָנֵי צִמְחִיָּתָהָא רַוֵּה תְּשַׁדֵּךְ גַּיְסָהָא בִּרְסִיסֵי תְּמוֹגְגִנַּהּ צִמְחִיָּתָהּ תְּבָרֵךְ׃
12 אַכְלַלְתָּא שְׁנַת טוּב בִּרְכָתָךְ וְכַבְשֵׁי אוֹרְחָתָךְ יְבַסְּמוּן דּוֹהֲנָא׃ 13 יְבַסְּמוּן תֻּשְׁבַּחַת מַדְבְּרָא וְדִיצָא גַּלְמָתָא תְּקַמְּרָן לְהוֹן׃
14 עֲלוֹן דִּיכְרַיָּא עֲלוֹי עָנָא וּמֵישְׁרַיָּא יִתְחַפְיָן עִיבוּרָא יְתַיְבְּבוּן בְּרַם יְשַׁבְּחוּן׃

⁕Et infirmatæ sunt contra eos linguæ 9
eorum. conturbati sunt omnes qui vide-
bant eos.
⁕Et timuit omnis homo. & annuntia- 10
uerunt opera Dei, & facta eius intellexe-
runt. ⁕Lætabitur iustus in Domino, & 11
sperabit in eo; & laudabuntur omnes re-
cti corde.

⁕In finem Psalmus cantici Dauid can- 1
ticum *Hieremiæ & Ezechielis* de
populi transmigratione quando
profecturi erant. LXIIII.

TE decet hymnus Deus in Sion, & tibi 2
reddetur votum in Hierusalem.
⁕Exaudi orationem meam, ad te omnis 3
caro veniet. ⁕Verba iniquorum præua- 4
luerunt super nos, & impietatibus nostris
tu propiciaberis. ⁕Beatus, quem elegisti 5
& assumpsisti, inhabitabit in atrijs tuis.
Replebimur in bonis domus tuę, sanctũ*
templum tuum, ⁕Mirabile in æquitate. 6
Exaudi nos Deus salutaris noster, spes om-
nium finium terræ, & eorum qui in mari
longè. ⁕Præparans montes in virtute 7
sua, accinctus in potentia.
⁕Qui conturbas profundum maris, so- 8
num fluctuum eius quis sustinebit? Tur-
babuntur gentes;
⁕Et timebunt qui habitant terminos à 9
signis tuis. exitus matutini, & vesperæ de-
lectabis. ⁕Visitasti terrã & inebriasti eã, 10
multiplicasti locupletare eam: flumen Dei
repletum est aquis. parasti cibum illorum,
quoniã *ita præparatio*. ⁕Riuos eius ine- 11
bria. multiplica genimina eius, in stillici-
dijs eius lætabitur germinans.
⁕Benedices coronæ anni benignitatis 12
tuæ, & campi tui replebuntur vbertate.
⁕Pinguescent speciosa deserti, & exul- 13
tatione colles accingentur.
⁕Induti sunt arietes ouium, & valles 14
abundabunt fruměto: clamabũt, etenim
hymnum dicent.

9 ⁕καὶ ἐξηθένησαν ἐπ' αὐτοὺς αἱ γλῶσσαι αὐτῶν. ἐταράχθησαν πάντες οἱ θεωροῦντες αὐτούς.
10 ⁕καὶ ἐφοβήθη πᾶς ἄνθρωπος. καὶ ἀνήγγειλαν τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ, καὶ τὰ ποιήματα αὐτοῦ συνῆκαν.
11 ⁕εὐφρανθήσεται δίκαιος ἐν τῷ κυρίῳ, καὶ ἐλπιεῖ ἐπ' αὐτόν. καὶ ἐπαινεθήσονται πάντες οἱ εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ.

1 ⁕Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς ᾠδῆς τῷ δαυίδ ᾠδὴ ἱερεμίου καὶ ἰεζεκιὴλ ἐκ τοῦ λαοῦ τῆς παροικίας ὅτε ἔμελλον ἐκπορεύεσθαι. ξδ'.
2 ⁕Σοὶ πρέπει ὕμνος ὁ θεὸς ἐν σιών, καὶ σοὶ ἀποδοθήσεται εὐχὴ ἐν ἱερουσαλήμ.
3 ⁕εἰσάκουσον προσευχῆς μου, πρὸς σὲ πᾶσα σὰρξ
4 ἥξει. ⁕λόγοι ἀνόμων ὑπερεδυνάμωσαν ἡμᾶς, καὶ ταῖς ἀσεβείαις ἡμῶν σὺ ἱλάσῃ.
5 ⁕μακάριος, ὃν ἐξελέξω καὶ προσελάβου, κατασκηνώσει ἐν ταῖς αὐλαῖς σου. πλησθησόμεθα ἐν τοῖς ἀγαθοῖς τοῦ οἴκου σου, ἅγιος ὁ ναός σου,
6 ⁕θαυμαστὸς ἐν δικαιοσύνῃ. ἐπάκουσον ἡμῶν ὁ θεὸς ὁ σωτὴρ ἡμῶν ἡ ἐλπὶς πάντων τῶν περάτων τῆς γῆς, καὶ τῶν ἐν θαλάσσῃ μακράν.
7 ⁕ἑτοιμάζων ὄρη ἐν τῇ ἰσχύϊ αὐτοῦ, περιεζωσμένος ἐν δυναστείᾳ.
8 ⁕ὁ συνταράσσων τὸ κύτος τῆς θαλάσσης, ἤχους κυμάτων αὐτῆς τίς ὑποστήσεται; ταραχθήσονται τὰ ἔθνη·
9 ⁕καὶ φοβηθήσονται οἱ κατοικοῦντες τὰ πέρατα ἀπὸ τῶν σημείων σου· ἐξόδους πρωΐας καὶ ἑσπέρας τέρψεις.
10 ⁕ἐπεσκέψω τὴν γῆν καὶ ἐμέθυσας αὐτήν. ἐπλήθυνας τοῦ πλουτίσαι αὐτήν. ὁ ποταμὸς τοῦ θεοῦ ἐπληρώθη ὑδάτων. ἡτοίμασας τὴν τροφὴν αὐτῶν, ὅτι οὕτως ἡ ἑτοιμασία.
11 ⁕τὰς αὔλακας αὐτῆς μέθυσον. πλήθυνον τὰ γεννήματα αὐτῆς, ἐν ταῖς σταγόσιν αὐτῆς εὐφρανθήσεται ἀνατέλλουσα.
12 ⁕εὐλογήσεις τὸν στέφανον τοῦ ἐνιαυτοῦ τῆς χρηστότητός σου, καὶ τὰ πεδία σου πλησθήσονται πιότητος.
13 ⁕πιανθήσονται τὰ ὡραῖα τῆς ἐρήμου, καὶ ἀγαλλίασιν οἱ
14 βουνοὶ περιζώσονται. ⁕ἐνεδύσαντο οἱ κριοὶ τῶν προβάτων, καὶ αἱ κοιλάδες πληθυνοῦσι σῖτον, κεκράξονται, καὶ γὰρ ὑμνήσουσιν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Et offendent seipsos lingua sua, & mouebunt capita sua quicunque conspexerint eos.
10 Et timebunt omnes filij hominum, & annunciabunt opus Dei, & opera eius intelligent.
11 Lætabitur iustus in Domino, & sperabit in verbo eius, & laudabuntur omnes recti corde.

1 Ad laudandum hymnus per manum Dauidis & canticum. PSAL. LXV.
2 Coram te reputatur sicut silentium laus Angelorum, Deus cuius Maiestas *residet* in Sion; & tibi reddentur vota. 3 Receptor orationis ad te omnes filij carnis venient. 4 Verba iniquitatum potentiora me fuerunt: peccata nostra tu expiabis. 5 Beatus in quo tibi cõplacueris, & eum applicueris ad timorem tui: habitabit in atrijs tuis. dicentq; iusti, Saturabimur bonitate domus tuæ, sanctitate templi tui. 6 Timenda in iustitia; exaudi orationẽ nostrã Deus redemptio nostra, spes omniũ finium terræ, & insularũ maris, quæ distant ab arida. 7 Qui præparat cibaria ibicibus montium, in virtute fortitudinis suæ: accingens se cingulo in robore. 8 Compescens sonitum marium, sonitum vndarum eius, & tumultum gentium. 9 Et timebũt incolæ finium abyssorum à signis tuis: & ordinabis laudem in ore egressionum matutini & vesperæ. 10 Recordatus es terræ Israel, & potum dedisti ei; vbertate fructuum eius ditabis eam, ex fonticulo Dei, qui est in cælis, qui plenus est imbribus benedictionis, præparabis segetes eorum, cùm sic eam fundaueris. 11 Vi sulcorũ germina eius inebria, compescas cohortes eius, guttis dissoluas eam, germini eius benedicas. 12 Coronasti annũ bonitate benedictionis tuæ, & itinera viæ tuæ stillabunt dulcedinem pinguedinis. 13 Dulcescent laudabilia deserti, & exultatione colles accingent se.
14 Ascendent arietes super pecora, & valles cooperientur frumento: iubilabunt, certè laudem dicent.

סו

1 * לַמְנַצֵּחַ שִׁיר מִזְמוֹר הָרִיעוּ לֵאלֹהִים
כָּל־הָאָרֶץ ׃
2 * זַמְּרוּ כְבוֹד־שְׁמוֹ שִׂימוּ כָבוֹד תְּהִלָּתוֹ ׃
3 * אִמְרוּ לֵאלֹהִים מַה־נּוֹרָא מַעֲשֶׂיךָ בְּרֹב עֻזְּךָ
יְכַחֲשׁוּ־לְךָ אֹיְבֶיךָ ׃
4 * כָּל־הָאָרֶץ יִשְׁתַּחֲווּ לְךָ וִיזַמְּרוּ־לָךְ יְזַמְּרוּ שִׁמְךָ
5 סֶלָה ׃ * לְכוּ וּרְאוּ מִפְעֲלוֹת אֱלֹהִים נוֹרָא
עֲלִילָה עַל־בְּנֵי אָדָם ׃
6 * הָפַךְ יָם לְיַבָּשָׁה בַּנָּהָר יַעַבְרוּ בְרָגֶל שָׁם
נִשְׂמְחָה בּוֹ ׃
7 * מֹשֵׁל בִּגְבוּרָתוֹ עוֹלָם עֵינָיו בַּגּוֹיִם תִּצְפֶּינָה
הַסּוֹרְרִים אַל־יָרִימוּ לָמוֹ סֶלָה ׃
8 * בָּרְכוּ עַמִּים אֱלֹהֵינוּ וְהַשְׁמִיעוּ קוֹל תְּהִלָּתוֹ ׃
9 * הַשָּׂם נַפְשֵׁנוּ בַּחַיִּים וְלֹא־נָתַן לַמּוֹט רַגְלֵנוּ ׃
10 * כִּי־בְחַנְתָּנוּ אֱלֹהִים צְרַפְתָּנוּ כִּצְרָף־כָּסֶף ׃
11 * הֲבֵאתָנוּ בַמְּצוּדָה שַׂמְתָּ מוּעָקָה בְמָתְנֵינוּ ׃
12 * הִרְכַּבְתָּ אֱנוֹשׁ לְרֹאשֵׁנוּ בָּאנוּ־בָאֵשׁ וּבַמַּיִם
וַתּוֹצִיאֵנוּ לָרְוָיָה ׃
13 * אָבוֹא בֵיתְךָ בְעוֹלוֹת אֲשַׁלֵּם לְךָ נְדָרָי ׃
14 * אֲשֶׁר־פָּצוּ שְׂפָתָי וְדִבֶּר־פִּי בַּצַּר־לִי ׃
15 * עֹלוֹת מֵחִים אַעֲלֶה־לָּךְ עִם־קְטֹרֶת אֵילִים
אֶעֱשֶׂה בָקָר עִם־עַתּוּדִים סֶלָה ׃
16 * לְכוּ־שִׁמְעוּ וַאֲסַפְּרָה כָּל־יִרְאֵי אֱלֹהִים אֲשֶׁר
עָשָׂה לְנַפְשִׁי ׃
17 * אֵלָיו פִּי־קָרָאתִי וְרוֹמַם תַּחַת לְשׁוֹנִי ׃
18 * אָוֶן אִם־רָאִיתִי בְלִבִּי לֹא יִשְׁמַע אֲדֹנָי ׃
19 * אָכֵן שָׁמַע אֱלֹהִים הִקְשִׁיב בְּקוֹל תְּפִלָּתִי ׃
20 * בָּרוּךְ אֱלֹהִים אֲשֶׁר לֹא־הֵסִיר תְּפִלָּתִי וְחַסְדּוֹ
מֵאִתִּי ׃

1 * *Victori canticum Psalmi.* LXVI.
2 *IVbilate Deo omnis terra. Cantate gloriam nomini eius, date gloriam laudi eius.*
3 * *Dicite Deo quàm terribile opus tuum, in multitudine fortitudinis tuæ mentientur tibi inimici tui.*
4 * *Omnis terra adoret te, & cantet tibi, cantet nomini tuo. Semper.*
4 * *Venite & videte opera Dei, terribilia consilia super filiis Adam.*
6 * *Conuertet mare in aridam, in flumine pertransibunt pede: ibi lætabimur in eo.*
7 * *Qui dominatur in fortitudine sua in seculum, oculi eius gentes aspiciunt: qui increduli sunt, non exaltentur in semetipsis. Semper.*
8 * *Benedicite populi Deo nostro, & auditam facite vocem laudis eius.*
9 * *Qui posuit animam nostram ad vitam, & non dedit in commotionem pedes nostros.*
10 * *Probasti enim nos Deus: igne nos conflasti sicut conflatur argentum.*
11 * *Introduxisti nos in obsidionem, posuisti stridorem in dorso nostro.*
12 * *Posuisti homines super capita nostra, transiuimus per ignem & aquam, & eduxisti nos in refrigerium.*
13 * *Ingrediar domum tuam in holocaustis: reddam tibi vota mea:*
14 * *Quæ promiserunt labia mea, & locutum est os meum cùm tribularer.*
15 * *Holocausta medullata offeram tibi cum incenso arietum, faciam boues cum hircis. Semper.*
16 * *Venite audite, & narrabo, omnes qui timetis Deum, quanta fecerit animæ meæ.*
17 * *Ipsum ore meo inuocaui, & exaltaui in lingua mea.*
18 * *Iniquitatem si vidi in corde meo, non exaudiet Dominus.*
19 * *Ideo exaudiuit Deus, attendit vocem deprecationis meæ.*
20 * *Benedictus Deus, qui non abstulit orationem meam & misericordiam suam à me.*

תרגום

סו

1 לְשַׁבָּחָא שִׁירְתָא וְתֻשְׁבַּחְתָּא יַבִּיבוּ קֳדָם יְיָ כָּל יָתְבֵי אַרְעָא ׃ 2 שַׁבַּחוּ יְקִירוּ שְׁמֵהּ שַׁוּוּ אִיקַר תֻּשְׁבַּחְתֵּהּ ׃ 3 אֱמָרוּ קֳדָם אֱלָהָא מַה דְחִילִין
אִנּוּן עוֹבָדָךְ בִּסְגְעֵי עֻשְׁנָךְ יְכַדְּבוּן מִן קֳדָמָךְ בַּעֲלֵי דְבָבָךְ ׃ 4 כָּל יָתְבֵי אַרְעָא יִסְגְדוּן קוֹמָךְ וִישַׁבְּחוּן לְוָתָךְ יְשַׁבְּחוּן שְׁמָךְ לְעָלְמִין ׃
5 אֱזִלוּ וַחֲמוֹן עוֹבָדֵי אֱלָהָא דְחִיל מָרֵי תִּסְקוֹפִין עַל בְּנֵי נָשָׁא ׃ 6 דַּהֲפַךְ יַמָּא דְסוּף לְיַבֶּשְׁתָּא בִּנְהַר יוֹרְדְנָא עֲבַרוּ בְּרִגְלֵיהוֹן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
אֲכִיל יִתְהוֹן לְטוּר בֵּית מַקְדְּשָׁא תַּמָּן נֶחְדֵי בְּמֵימְרֵהּ ׃ 7 דְּשַׁלִּיט בְּכֹחַ גְּבוּרְתֵּיהּ עַל עָלְמָא עֵינוֹהִי בְּעַמְמַיָּא מִסְתַּכְּלִין מְסָרְחוֹין לָא
יְרוּמוּן לְהוֹן לְעָלְמִין ׃ 8 בָּרְכוּ עַמְמַיָּא יְיָ וְאַשְׁמַעוּ קָל תֻּשְׁבַּחְתֵּהּ ׃ 9 דְּמַנֵּי נַפְשָׁנָא בְּחַיֵּי עָלְמָא דְאָתֵי וְלָא מְסַר לְאִזְדַּעְזָעָא רִגְלָנָא ׃
10 אֲרוּם בְּחַנְתָּנָא אֱלָהָא אַתְכֶתְּנָא הֵיךְ קִינָאָה דְמַתִּיךְ סִימָא ׃ 11 אַעֲלְתָּא יָתָנָא בִּמְצַדְתָּא שַׁוֵּיתָא שׁוֹשַׁלְתָּא בְּחַרְצָנָא ׃
12 אַמְאֵכְתָּנָא אַרְכֵּבְתָּא מָרֵי מוֹזְפְנָא עַל רֵישָׁנָא דַּנְתָנָא כַּד בְּכוּר וּבְמוֹי וְאַפֵּקְתָּנָא לִרְוָחָא ׃ 13 אֵעוֹל לְבֵית מַקְדְּשָׁךְ בַּעֲלָוָן אֲשַׁלֵּם
לָךְ נִדְרָי ׃ 14 דִּי פְתַחוּ סִפְוָתַי וּמַלֵּל פּוּמִי כַּד עָאק לִי ׃ 15 עֲלָוָן שְׁמִינִין אַסִּיק קוֹמָךְ עִם קְטוֹרֶת בּוּסְמִין קֻרְבַּן דִּיכְרִין אַעְבֵּד
תּוֹרִין עִם בְּרָחַיָּא לְעָלְמִין ׃ 16 אֱזִלוּ שְׁמַעוּ וְאֶשְׁתַּעֵי כָּל דָּחֲלַיָּא דֶאֱלָהָא מַה דַּעֲבַד לְנַפְשִׁי ׃ 17 לְוָתֵהּ בְּפוּמִי קְרֵיתִי וְתֻשְׁבַּחְתֵּהּ
תְּחוֹת לִישָׁנִי ׃ 18 שִׁקְרָא אִין חֲמֵיתִי בְּלִבִּי הַאֶפְשַׁר דִּי לָא יִשְׁמַע יְיָ ׃ 19 בְּקוּשְׁטָא שְׁמַע אֱלָהָא אַצֵּית בְּקָל צְלוֹתִי ׃
20 בְּרִיךְ יְיָ דְּלָא אַעֲדִּי צְלוֹתִי וְטוּבֵיהּ מִנִּי ׃

*In finem, canticum Psalmi resurrectio- 1
nis. LXV.
IVbilate*Domino omnis terra, psalmum 2
dicite iam nomini eius. date gloriam
laudi eius. *Dicite Deo, Quàm terribilia 3
opera tua! In multitudine virtutis tuæ
mentientur tibi inimici tui. *Omnis ter- 4
ra*adorent te & psallant tibi, psalmum*di
cant iam nomini tuo Altissime.
*Venite & videte opera Dei, quàm ter- 5
ribilis in consilijs super filios hominum.
*Qui conuertit mare in aridam, in flu- 6
mine pertransibunt pede. ibi lætabimur
in ipso. *Qui dominatur in virtute sua 7
in æternum: oculi eius super gentes respi-
ciunt: qui exasperāt, non exaltentur in se-
metipsis. *Benedicite gentes Deum no- 8
strum, & auditā facite vocem laudis eius.
*Qui posuit animam meam ad vitam, 9
& non dedit in cōmotionem pedes meos:
*Quoniā probasti nos Deus. igne exa- 10
minasti nos sicut examinatur argentum.
*Induxisti nos in laqueum. posuisti tri- 11
bulationes in dorso nostro.
*Imposuisti homines super capita no- 12
stra. transiuimus per ignem & aquam, &
eduxisti nos in refrigerium. *Introibo 13
in domū tuam in holocaustis; reddam tibi
vota mea: *Quæ distinxerunt labia mea, 14
& loquutum est os meum in tribulatione
mea. *Holocausta medullata offeram 15
tibi cum incenso*, & arietibus, offeram ti-
bi boues cum hircis.
*Venite, audite, & narrabo vobis om- 16
nes qui timetis Deum, quanta fecit animę
meæ.
*Ad ipsum ore meo clamaui, & exaltaui 17
sub lingua mea.
*Iniquitatem si aspexi in corde meo, 18
non exaudiat me Dominus.
*Propterea exaudiuit me Deus, *atten- 19
dit voci deprecationis meæ.
*Benedictus Deus, qui nō amouit ora- 20
tionem meam, & misericordiā suam à me.

1 *Εἰς τὸ τέλος ᾠδὴ ψαλμοῦ ἀναστάσεως. ξέ.
2 *Ἀλαλάξατε τῷ κυρίῳ πᾶσα ἡ γῆ, ψάλατε δὴ τῷ
ὀνόματι αὐτοῦ. δότε δόξαν αἰνέσει αὐτοῦ.
3 *εἴπατε τῷ θεῷ ὡς φοβερὰ τὰ ἔργα σου· ἐν τῷ πλή-
θει τῆς δυνάμεώς σου ψεύσονταί σε οἱ ἐχθροί σου.
4 *πᾶσα ἡ γῆ προσκυνησάτωσάν σοι καὶ ψαλάτωσάν
σοι, ψαλάτωσαν δὴ τῷ ὀνόματί σου ὕψιστε. διάψαλμα.
5 *δεῦτε καὶ ἴδετε τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ, ὡς φοβερὸς ἐν βου-
λαῖς ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων.
6 *ὁ μεταστρέφων τὴν θάλασσαν εἰς ξηράν, ἐν ποταμῷ
διελεύσονται ποδί. ἐκεῖ εὐφρανθησόμεθα ἐπ᾽ αὐτῷ·
7 *τῷ δεσπόζοντι ἐν τῇ δυναστείᾳ αὐτοῦ τοῦ αἰῶνος. οἱ
ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἐπὶ τὰ ἔθνη ἐπιβλέπουσιν, οἱ παραπι-
κραίνοντες μὴ ὑψούσθωσαν ἐν ἑαυτοῖς. διάψαλμα.
8 *εὐλογεῖτε ἔθνη τὸν θεὸν ἡμῶν, καὶ ἀκουτίσατε τὴν φω-
νὴν τῆς αἰνέσεως αὐτοῦ.
9 *τοῦ θεμένου τὴν ψυχήν μου εἰς ζωήν, καὶ μὴ δόντος
εἰς σάλον τοὺς πόδας μου.
10 *ὅτι ἐδοκίμασας ἡμᾶς ὁ θεός· ἐπύρωσας ἡμᾶς ὡς πυ-
ροῦται τὸ ἀργύριον.
11 *εἰσήγαγες ἡμᾶς εἰς τὴν παγίδα. ἔθου θλίψεις ἐπὶ
12 τὸν νῶτον ἡμῶν. *ἐπεβίβασας ἀνθρώπους ἐπὶ τὰς κεφα-
λὰς ἡμῶν. διήλθομεν διὰ πυρὸς καὶ ὕδατος, καὶ ἐξήγαγες
13 ἡμᾶς εἰς ἀναψυχήν: *εἰσελεύσομαι εἰς τὸν οἶκόν σου
ἐν ὁλοκαυτώμασιν, ἀποδώσω σοι τὰς εὐχάς μου.
14 *ἃς διέστειλε τὰ χείλη μου, καὶ ἐλάλησε τὸ στόμα μου ἐν
15 τῇ θλίψει μου. *ὁλοκαυτώματα μεμυελωμένα ἀνοί-
σω σοι μετὰ θυμιάματος καὶ κριῶν, ἀνοίσω σοι βόας μετὰ
χιμάρων. διάψαλμα.
16 *δεῦτε ἀκούσατε καὶ διηγήσομαι ὑμῖν πάντες οἱ φο-
βούμενοι τὸν θεόν, ὅσα ἐποίησε τῇ ψυχῇ μου.
17 *πρὸς αὐτὸν τῷ στόματί μου ἐκέκραξα, καὶ ὕψωσα
ὑπὸ τὴν γλῶσσάν μου.
18 *ἀδικίαν εἰ ἐθεώρουν ἐν καρδίᾳ μου, μὴ εἰσακουσάτω
μου κύριος.
19 *διὰ τοῦτο εἰσήκουσέ μου ὁ θεός, προσέσχε τῇ φωνῇ τῆς
δεήσεώς μου.
20 *εὐλογητὸς ὁ θεός, ὃς οὐκ ἀπέστησε τὴν προσευχήν
μου, καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἀπ᾽ ἐμοῦ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

1 Ad laudandum canticum & hymnus. PSAL. LXVI.

2 IVbilate coram Dño omnes habitatores terræ. laudes dicite, glorificate nomen eius, constituite gloriam laudi eius. 3 Dicite coram
Deo, Quàm timenda sunt illa opera tua! in multitudine fortitudinis tuæ mentientur à conspectu tuo inimici tui. 4 Omnes habitato-
res terræ adorabunt coram te, & laudabunt te: laudabunt nomen tuum in æternum. 5 Ite, videte opera Dei terribilis, auctoris adinuen-
tionum super filios hominum. 6 Qui conuertit mare Suph in siccum: per flumen Iordanis transierunt pedibus suis filij Israel: ducam eos
ad montem domus sanctuarij, ibi lætabimur in verbo eius. 7 Qui potestatem habet virtute fortitudinis suæ super orbem, oculi eius po-
pulos respiciunt: rebelles non exaltabuntur in seipsis in secula. 8 Benedicite populi Domino & audiri facite vocem laudis eius.
9 Qui connumerauit animam nostram in vita seculi venturi, nec tradidit commotioni pedes nostros. 10 Quoniam probasti nos
Deus: conflasti nos sicut argentarius qui conflat argentum. 11 Introduxisti nos in laqueum; posuisti catenam in lumbis nostris.
12 Humiliasti nos, iussisti equitare auctorem exactionis super caput nostrum, iudicasti nos tanquam fornace & aqua; & eduxisti
nos in latitudinem. 13 Introibo in domum sanctuarij tui, cum holocaustis reddam tibi vota mea. 14 Quæ aperuerunt labia
mea, & locutum est os meum dum angustia aderat mihi. 15 Holocausta pinguia sacrificabo coram te cum suffitu aromatico, sa-
crificiaque arietum, faciam boues cum hircis semper. 16 Venite audite & narrabo, omnes qui timetis Deum, quid fecerit animæ
meæ. 17 Ipsum ore meo inuocaui; & laus eius sub lingua mea. 18 Mendacium si vidi in corde meo, nunquid num audiet
Dominus? 19 In veritate audiuit Deus, exaudiuit vocem orationis meæ.
20 Benedictus Dominus qui non amouit orationemmeam & benignitatem suam à me.

סז

1 * לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינֹת מִזְמוֹר שִׁיר׃

2 * אֱלֹהִים יְחָנֵּנוּ וִיבָרְכֵנוּ יָאֵר פָּנָיו אִתָּנוּ סֶלָה׃

3 * לָדַעַת בָּאָרֶץ דַּרְכֶּךָ בְּכָל־גּוֹיִם יְשׁוּעָתֶךָ׃

4 * יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים יוֹדוּךָ עַמִּים כֻּלָּם׃

5 * יִשְׂמְחוּ וִירַנְּנוּ לְאֻמִּים כִּי־תִשְׁפֹּט עַמִּים מִישֹׁר
וּלְאֻמִּים בָּאָרֶץ תַּנְחֵם סֶלָה׃

6 * יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים יוֹדוּךָ עַמִּים כֻּלָּם׃

7 * אֶרֶץ נָתְנָה יְבוּלָהּ יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ׃

8 * יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים וְיִירְאוּ אוֹתוֹ כָּל־אַפְסֵי־
אָרֶץ׃

סח

1 * לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד מִזְמוֹר שִׁיר׃

2 * יָקוּם אֱלֹהִים יָפוּצוּ אוֹיְבָיו וְיָנוּסוּ מְשַׂנְאָיו
מִפָּנָיו׃

3 * כְּהִנְדֹּף עָשָׁן תִּנְדֹּף כְּהִמֵּס דּוֹנַג מִפְּנֵי־אֵשׁ
יֹאבְדוּ רְשָׁעִים מִפְּנֵי אֱלֹהִים׃

4 * וְצַדִּיקִים יִשְׂמְחוּ יַעַלְצוּ לִפְנֵי אֱלֹהִים וְיָשִׂישׂוּ
בְשִׂמְחָה׃

5 * שִׁירוּ לֵאלֹהִים זַמְּרוּ שְׁמוֹ סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת
בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו׃

6 * אֲבִי יְתוֹמִים וְדַיַּן אַלְמָנוֹת אֱלֹהִים בִּמְעוֹן קָדְשׁוֹ׃

7 * אֱלֹהִים מוֹשִׁיב יְחִידִים בַּיְתָה מוֹצִיא אֲסִירִים
בַּכּוֹשָׁרוֹת אַךְ־סוֹרְרִים שָׁכְנוּ צְחִיחָה׃

8 * אֱלֹהִים בְּצֵאתְךָ לִפְנֵי עַמֶּךָ בְּצַעְדְּךָ בִישִׁימוֹן
סֶלָה׃

9 * אֶרֶץ רָעָשָׁה אַף־שָׁמַיִם נָטְפוּ מִפְּנֵי אֱלֹהִים זֶה
סִינַי מִפְּנֵי אֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃

10 * גֶּשֶׁם נְדָבוֹת תָּנִיף אֱלֹהִים נַחֲלָתְךָ וְנִלְאָה
אַתָּה כוֹנַנְתָּהּ׃

1 * *Victori in Psalmis canticum carminis.*

PSAL. LXVII.

2 *DEus misereatur nostri & benedicat nobis, illustret faciem suam super nos. Semper.*

3 * *Vt nota fiat in terra via tua, in vniuersis gentibus salus tua.*

4 * *Confiteantur tibi populi Deus, confiteantur tibi populi omnes.*

5 * *Lætentur & laudent gentes, quoniam iudicas populos in æquitate, & gentium quæ in terra sunt, ductor es sempiternus. Semper.*

6 * *Confiteantur tibi populi Deus, confiteantur tibi populi omnes.*

7 * *Terra dedit germen suum, benedicat nobis Deus Deus noster.*

8 * *Benedicat nobis Deus, & timeant eum omnes fines terræ.*

1 * *Victori David Psalmus cantici.*

LXVIII.

2 *EXurgat Deus & dissipentur inimici eius, & fugiant qui oderunt eum à facie eius.*

3 * *Sicut deficit fumus, deficiant: sicut tabescit cera à facie ignis, sic pereant impij à facie Dei.*

4 * *Iusti autem lætentur & exultent in conspectu Dei, & gaudeant in lætitia.*

5 * *Cantate Deo, canite nomini eius, præparate viam ascendenti per deserta: in Domino nomen eius, & exultate coram eo.*

6 * *Patre pupillorum & defensore viduarum, Deus in habitaculo sancto suo.*

7 * *Deus inhabitare facit solitarios in domo, educit vinctos in in fortitudine, increduli autem habitauerunt in siccitatibus.*

8 * *Deus cùm egredereris ante populum tuum, & ambulares per desertum. Semper.*

9 * *Terra commota est, & cæli distillauerunt à facie Dei, hoc est Sinai, à facie Dei, Dei Israel.*

10 * *Pluuiam voluntariam eleuasti Deus, hereditatem tuam laborantem tu confortasti.*

תרגום

סז 1 לְשַׁבָּחָא בִּנְגִינָתָא תֻּשְׁבַּחְתָּא וְשִׁירְתָא׃ 2 אֱלָהָא יְחוּס עֲלָנָא וִיבָרְכִנָּנָא יַנְהַר זִיו
אַפּוֹהִי עִמָּנָא לְעָלְמִין׃ 3 לְהוֹדָעָא בְּאַרְעָא אוֹרְחָתָךְ בְּכָל עַמְמַיָּא פֻּרְקָנָךְ׃ 4 יוֹדוּן קוֹמָךְ עַמְמַיָּא אֱלָהָא יוֹדוּן קֳדָמָךְ אֻמַּיָּא כּוּלְּהוֹן׃
5 יֶחְדוּן וִירַנְּנוּן אוּמַּיָּא אֲרוּם תְּדִין עַמְמַיָּא קְשׁוֹט וְאוּמַּיָּא בְּאַרְעָא תְּדַבְּרִנּוּן לְעָלְמִין׃ 6 יוֹדוּן קוֹמָךְ עַמְמַיָּא אֱלָהָא יוֹדוּן קוֹמָךְ אֻמַּיָּא
כּוּלְּהוֹן׃ 7 אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל יַהֲבַת אִבָּהּ יְבָרֵךְ יָתָנָא אֱלָהִים אֱלָהָנָא׃ 8 יְבָרֵךְ יָתָנָא אֱלָהָא וְיִדְחֲלוּן יָתֵיהּ כָּל סְיָפֵי אַרְעָא׃

סח 1 לְשַׁבָּחָא עַל יַד דָּוִד שְׁבָחָא וְשִׁירְתָא׃ 2 יְקוּם אֱלָהָא וְיִתְבַּדְּרוּן בַּעֲלֵי דְבָבוֹהִי
וְיַעֲרְקוּן סַנְאוֹהִי מִן קֳדָמוֹהִי׃ 3 הֵיכְמָא דִשְׁקִיף קוּטְרָא יִשְׁקְפוּן וְהֵיכְמָא דִתְתְמְסִי שַׁעֲוָה מִן קֳדָם אֶשָּׁא הֵיכְדֵין יְהוֹבְדוּן רַשִּׁיעַיָּא מִן קֳדָם
אֱלָהָא׃ 4 וְצַדִּיקַיָּא יֶחְדוּן וִידוּצוּן קֳדָם אֱלָהָא וְיֶחְדוּן בְּחֶדְוָה׃ 5 שַׁבַּחוּ קֳדָם אֱלָהָא שַׁבַּחוּ שׁוּם אִיקָרֵיהּ קַלְּסוּן לְיָתֵב עַל כּוּרְסֵי יְקָרָא
בַּעֲרָבוֹת יָהּ שְׁמֵיהּ וּבוּעוּ קֳדָמוֹהִי׃ 6 אֲבוּהוֹן דְּיַתְמֵי וְדַיָּנְהוֹן דְּאַרְמְלָתָא אֱלָהָא בִּמְדוֹר בֵּית שְׁכִינַת קֻדְשֵׁהּ׃ 7 אֱלָהָא מְזַוֵּג זוּוּגִין יְחִידָאִין
לְגַרְגָּא כַּחֲדָא לְמִבְנֵי בֵּיתָא מִנְּהוֹן דְּאַפֵּק בְּנֵי יִשְׂרָאֵל דַּהֲווֹ אֲסִירִין בְּמִצְרַיִם מְטוּל עוֹבָדֵי אֲבָהָתְהוֹן דְּכָשְׁרִין פְּרַקִינוּן בְּפוּמְבֵּי בְּרַם פַּרְעֹה
וּמַשִּׁרְיָתֵיהּ דְּסָרְבוּן לְשַׁלָּחוּתְהוֹן שָׁרְיָן צַחְיָן׃ 8 אֱלָהָא כַּד נְפַקְתָּא בְּעַמּוּדָא דְאֶשָּׁתָא בְּלֵילְיָא וּבְעַמּוּדָא דַעֲנָנָא בִּימָמָא קוֹמֵי עַמָּךְ כַּד טַיֵּילְתָא
בְּמַדְבְּרָא דִישִׁימוֹן לְעָלְמִין׃ 9 כַּד יְהַבְתָּ אוֹרַיְתָא לְעַמָּךְ אַרְעָא אִתְרְגֵשַׁת לְחוֹד עֲנָנֵי שְׁמַיָּא אַטִּיפוּ טַלִּין דְּרַעֲוָא מִן קֳדָם שְׁכִינְתָּא דַיְיָ
דִּן סִינַי סָלֵק תְּנָנֵהּ הֵיךְ תְּנָנָא דְאַתּוּנָא מִן קֳדָם דְאִתְגְּלִי עֲלוֹהִי שְׁכִינְתָּא דַיְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל׃ 10 מְטְרִין דִּתְחִיוּתָא וְטַלִּין דְּרַעֲוָא אֲרֵימְתָּא
אֱלָהָא עַל אַחֲסַנְתָּךְ וּכְנִישְׁתָּא דְאִשְׁתַּלְהִיַת אַנְתְּ אַתְקֵנְתָּא׃

* In finem, in hymnis Psalmus cantici 1
Dauid. LXVI.

DEus misereatur nostri, & benedicat 2
nobis, illuminet vultum suum super
nos, & misereatur nostri. *Vt cognosca- 3
mus in terra viam tuam, in omnibus gen-
tibus salutare tuum. * Confiteantur tibi 4
populi Deus, confiteantur tibi populi o-
mnes. * Lætentur & exultent gentes, 5
quoniam *iudicabis populos in æquitate,
& gentes in terra *diriges.
* Confiteantur tibi populi Deus, confi- 6
teantur tibi populi omnes. * Terra de- 7
dit fructum suum. Benedicat nos Deus
Deus noster. * Benedicat nos Deus. & 8
metuant eum omnes fines terræ.

* In finem cantici Psalmus Dauid. 1
LXVII.

EXurgat Deus & dissipetur inimici eius, 2
& fugiant à facie eius qui oderũt eum.
*Sicut deficit fumus, deficiant; sicut fluit 3
cera à facie ignis, sic pereant peccatores à
facie Dei.
* Et iusti *lætentur; exultent in conspe- 4
ctu Dei, *delectentur in lætitia.
* Cantate Deo, psalmum dicite nomini 5
eius, iter facite ei qui ascendit super occa-
sum; Dominus nomen illi: & exultate in
conspectu eius. *turbentur à facie eius,
* Patris orphanorum & iudicis vidua- 6
rum, Deus in loco sancto suo.
* Deus *inhabitare facit vnius moris in 7
domo, qui educit vinctos in fortitudine,
similiter eos qui exasperant qui habitant
in sepulchris.
* Deus cùm egredereris in cõspectu po- 8
puli tui, cùm pertransires in deserto:
* Terra mota est, & enim cæli distillaue- 9
runt à facie Dei Sinai, à facie Dei Israel.
* Pluuiam voluntariã segregabis Deus 10
hæreditati tuæ, & infirmata est: tu verò
perfecisti eam.

1 * Εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις ψαλμὸς ᾠδῆς τῷ δαυίδ.
ξς΄.

2 * Ὁ θεὸς οἰκτειρήσαι ἡμᾶς, καὶ εὐλογήσαι ἡμᾶς, ἐπι-
φάναι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐφ᾽ ἡμᾶς, καὶ ἐλεήσαι ἡμᾶς·
3 * τοῦ γνῶναι ἐν τῇ γῇ τὴν ὁδόν σου, ἐν πᾶσιν ἔθνεσι τὸ σω-
4 τήριόν σου. * ἐξομολογησάσθωσάν σοι λαοὶ ὁ θεός,
ἐξομολογησάσθωσάν σοι λαοὶ πάντες.
5 * εὐφρανθήτωσαν καὶ ἀγαλλιάσθωσαν ἔθνη, ὅτι κρινεῖς
λαοὺς ἐν εὐθύτητι, καὶ ἔθνη ἐν τῇ γῇ ὁδηγήσεις.
6 * ἐξομολογησάσθωσάν σοι λαοὶ ὁ θεός, ἐξομολογη-
σάσθωσάν σοι λαοὶ πάντες.
7 * γῆ ἔδωκε τὸν καρπὸν αὐτῆς. εὐλογήσαι ἡμᾶς ὁ θεὸς
8 ὁ θεὸς ἡμῶν. * εὐλογήσαι ἡμᾶς ὁ θεός. καὶ φοβηθήτω-
σαν αὐτὸν πάντα τὰ πέρατα τῆς γῆς.

1 * Εἰς τὸ τέλος ᾠδῆς ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ξζ΄.

2 * Ἀναστήτω ὁ θεὸς καὶ διασκορπισθήτωσαν οἱ ἐχθροὶ
αὐτοῦ, καὶ φυγέτωσαν ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ οἱ μισοῦν-
τες αὐτόν.
3 * ὡς ἐκλείπει καπνὸς ἐκλιπέτωσαν, ὡς τήκεται κηρὸς
ἀπὸ προσώπου πυρός, οὕτως ἀπολοῦνται οἱ ἁμαρτωλοὶ
ἀπὸ προσώπου τοῦ θεοῦ.
4 * καὶ οἱ δίκαιοι εὐφρανθήτωσαν. ἀγαλλιάσθωσαν
ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, τερφθήτωσαν ἐν εὐφροσύνῃ.
5 * ᾄσατε τῷ θεῷ, ψάλατε τῷ ὀνόματι αὐτοῦ, ὁδοποιή-
σατε τῷ ἐπιβεβηκότι ἐπὶ δυσμῶν, κύριος ὄνομα αὐτῷ·
καὶ ἀγαλλιᾶσθε ἐνώπιον αὐτοῦ. ταραχθήτωσαν ἀπὸ προ-
σώπου αὐτοῦ,
6 * τοῦ πατρὸς τῶν ὀρφανῶν καὶ κριτοῦ τῶν χηρῶν, ὁ θεὸς
ἐν τόπῳ ἁγίῳ αὐτοῦ.
7 * ὁ θεὸς κατοικίζει μονοτρόπους ἐν οἴκῳ, ἐξάγων πεπε-
δημένους ἐν ἀνδρείᾳ· ὁμοίως τοὺς παραπικραίνοντας τοὺς
κατοικοῦντας ἐν τάφοις.
8 * ὁ θεὸς ἐν τῷ ἐκπορεύεσθαί σε ἐνώπιον τοῦ λαοῦ σου, ἐν
τῷ διαβαίνειν σε ἐν τῇ ἐρήμῳ.
9 * γῆ ἐσείσθη, καὶ γὰρ οἱ οὐρανοὶ ἔσταξαν ἀπὸ προσώπου
τοῦ θεοῦ τοῦ σινά, ἀπὸ προσώπου τοῦ θεοῦ ἰσραήλ.
10 * βροχὴν ἑκούσιον ἀφοριεῖς ὁ θεὸς τῇ κληρονομίᾳ σου,
καὶ ἠσθένησε· σὺ δὲ κατηρτίσω αὐτήν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

1 Ad laudandum in fidium pulsatione hymnus & canticum. PSAL. LXVII.
2 DEus misereatur nostri, & benedicat nobis: lucere faciat splendorem faciei suæ nobiscum semper. 3 Vt innotescat in terra via tua; in omnibus populis redemptio tua. 4 Confitebuntur coram te populi Deus; confitebuntur gentes omnes. 5 Lætabuntur & gaudebũt gentes, quoniam iudicabis populos in veritate, & gentes in terra duces in æternum. 6 Confitebuntur coram te populi Deus, confitebuntur coram te gentes omnes. 7 Terra Israel dedit fructum suum: benedicat nobis Deus, Deus noster. 8 Benedicat nobis Deus, & timeant eum omnes fines terræ.

1 Ad laudandum per manum Dauidis hymnus & canticum. PSAL. LXVIII.
2 EXurgat Deus & dispergantur inimici eius, & fugiant odientes eum à facie ipsius. 3 Sicut propellitur fumus, propellantur; & sicut liquescit cera ab aspectu ignis, sic pereant improbi ab aspectu Dei. 4 Et iusti lætabuntur & exultabunt coram Deo, & lætabuntur in lætitia. 5 Laudate coram Deo, laudes dicite nomini gloriæ eius: extollite sedentem super sedem gloriæ in nono cælo, IAH est nomen eius, & lætamini coram eo. 6 Pater est orphanorum & iudex viduarum, Deus in habitaculo domus sanctæ suæ maiestatis. 7 Deus est qui copulat coniugia vnica cum filio legitimo simul, vt ædificet domum ex eis; qui eduxit filios Israel qui erant ligati in Ægypto; propter opera patrum suorum recta saluauit eos in pompa: Pharao autem & exercitus eius qui pertinaces fuerunt ad dimittendos illos, inhabitant siccum. 8 Deus cùm egredereris in columna ignis nocte, & in columna nubis die, ante populũ tuũ, cùm perambulares in deserto solitudinis in æternũ. 9 Quando dabas legẽ populo tuo, terra mota est, insuper nubes cælorũ stillauerunt rores beneplaciti à cõspectu maiestatis Dñi; hic est Sinai: ascendebat fumus eius sicut fumus fornacis, propterea quòd manifestata est super illum maiestas Domini Dei Israel. 10 Pluuias viuificationis & rores spontaneas proiecisti Deus super hæreditatem tuam, & Ecclesiam laborantem tu erexisti.

11 * חַיָּתְךָ יָשְׁבוּ־בָהּ תָּכִין בְּטוֹבָתְךָ לֶעָנִי אֱלֹהִים׃
12 * אֲדֹנָי יִתֶּן־אֹמֶר הַמְבַשְּׂרוֹת צָבָא רָב׃
13 * מַלְכֵי צְבָאוֹת יִדֹּדוּן יִדֹּדוּן וּנְוַת בַּיִת תְּחַלֵּק
שָׁלָל׃
14 * אִם־תִּשְׁכְּבוּן בֵּין שְׁפַתָּיִם כַּנְפֵי יוֹנָה נֶחְפָּה
בַכֶּסֶף וְאֶבְרוֹתֶיהָ בִּירַקְרַק חָרוּץ׃
15 * בְּפָרֵשׂ שַׁדַּי מְלָכִים בָּהּ תַּשְׁלֵג בְּצַלְמוֹן׃
16 * הַר־אֱלֹהִים הַר־בָּשָׁן הַר גַּבְנֻנִּים הַר־בָּשָׁן׃
17 * לָמָּה תְּרַצְּדוּן הָרִים גַּבְנֻנִּים הָהָר חָמַד
אֱלֹהִים לְשִׁבְתּוֹ אַף־יְהוָה יִשְׁכֹּן לָנֶצַח׃
18 * רֶכֶב אֱלֹהִים רִבֹּתַיִם אַלְפֵי שִׁנְאָן אֲדֹנָי בָם
סִינַי בַּקֹּדֶשׁ׃
19 * עָלִיתָ לַמָּרוֹם שָׁבִיתָ שֶּׁבִי לָקַחְתָּ מַתָּנוֹת בָּאָדָם
וְאַף סוֹרְרִים לִשְׁכֹּן יָהּ אֱלֹהִים׃
20 * בָּרוּךְ אֲדֹנָי יוֹם יוֹם יַעֲמָס־לָנוּ הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ
21 סֶלָה׃ * הָאֵל לָנוּ אֵל לְמוֹשָׁעוֹת וְלֵיהוִה אֲדֹנָי
לַמָּוֶת תּוֹצָאוֹת׃
22 * אַךְ־אֱלֹהִים יִמְחַץ רֹאשׁ אֹיְבָיו קָדְקֹד שֵׂעָר
מִתְהַלֵּךְ בַּאֲשָׁמָיו׃
23 * אָמַר אֲדֹנָי מִבָּשָׁן אָשִׁיב אָשִׁיב מִמְּצֻלוֹת יָם׃
24 * לְמַעַן תִּמְחַץ רַגְלְךָ בְּדָם לְשׁוֹן כְּלָבֶיךָ
25 מֵאֹיְבִים מִנֵּהוּ׃ * רָאוּ הֲלִיכוֹתֶיךָ אֱלֹהִים הֲלִיכוֹת
אֵלִי מַלְכִּי בַקֹּדֶשׁ׃
26 * קִדְּמוּ שָׁרִים אַחַר נֹגְנִים בְּתוֹךְ עֲלָמוֹת
27 תּוֹפֵפוֹת׃ * בְּמַקְהֵלוֹת בָּרְכוּ אֱלֹהִים אֲדֹנָי
28 מִמְּקוֹר יִשְׂרָאֵל׃ * שָׁם בִּנְיָמִן צָעִיר רֹדֵם שָׂרֵי
יְהוּדָה רִגְמָתָם שָׂרֵי זְבֻלוּן שָׂרֵי נַפְתָּלִי׃

11 * *Animalia tua habitauerunt in ea, prapa-*
rasti in bonitate tua pauperi Deus.
12 * *Dominus dabit sermonem annunciatrici-*
bus fortitudinis plurimæ.
13 * *Reges exercituum fœderabuntur fœdera-*
buntur, & pulchritudo domus diuidet spolia.
14 * *Si dormieritis inter medios terminos, penna*
columbæ deargentatæ & posteriora eius in vi-
rore auri.
15 * *Dum diuideret robustissimus reges in ea,*
niue dealbata est in Selmon.
16 * *Mons Dei mons pinguis; mons excelsus,*
mons pinguis.
17 * *Quare contenditis montes excelsi aduersus*
montem, quem dilexit Deus vt habitaret in eo?
etenim Dominus habitabit semper.
18 * *Currus Dei innumerabilis, millia abun-*
dantium Dominus in eis, in Sinai in sancto.
* *Ascendisti in excelsum, captiuam duxisti ca-*
19 *ptiuitatem, accepisti dona in hominibus, insuper*
& non credentes habitare Dominum Deum.
* *Benedictus Dominus per singulos dies, por-*
20 *tabit nos Deus salutis nostræ. Semper.*
* *Deus noster Deus salutis, & Dei Domini*
21 *mortis egressus.* * *Veruntamen Deus confrin-*
22 *get capita inimicorum suorum, verticem crinis*
ambulantium in delictis suis.
* *Dixit Dominus de Basan, Conuertam,*
23 *conuertam de profundis maris.*
* *Vt calcet pes tuus in sanguine; lingua ca-*
24 *num tuorum ex inimicis à temetipso.*
* *Viderunt itinera tua Deus, itinera Dei mei*
25 *regis mei in sancto.* * *Præcesserunt cantores*
26 *eos qui post tergum psallebant, in medio puella-*
rum tympanistriarum.
27 * *In ecclesiis benedicite Deo Domino de fon-*
tibus Israel.
28 * *Ibi Beniamin paruulus continens eos, prin-*
cipes Iuda in purpura sua, principes Zabulon
principes Neptalim.

תרגום

11 חַיְּתָךְ אַתְיְבָתָא בָהּ אַתְקֵנְתָּא מַשְׁרְיָת כִּתֵּי מַלְאֲכַיָּא לְאוֹטָבָא לַעֲנְיֵי אֱלָהָא׃ 12 מֵימְרָא דַיְיָ יְהַב פִּתְגָמֵי אוֹרַיְתָא לְעַמֵּהּ בְּרַם מֹשֶׁה
וְאַהֲרֹן הֲווֹן מְבַשְּׂרִין מֵימַר אֱלָהָא לְאוּכְלוּסִין סַגִּיעִין דְּיִשְׂרָאֵל׃ 13 מַלְכַיָּא עִם חֵילֵיהוֹן אִטַּלְטַלוּ מִפַּלְטְרֵיהוֹן וְחַכִּימַיָּא אִטַּלְטַלוּ מִמַּדְּעֵיהוֹן
וּכְנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל מְפַלְּגָא עֲדָאָה מִן שְׁמַיָּא׃ 14 אֲמַר אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל אַתּוּן מַלְכַיָּא אִין דָּמְכִין אַתּוּן בֵּינֵי קִלְקַלְתָּא הָאֵי כְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל
וְסִיאַלְיוֹנְתָא מְטַלְטְלָא בַּעֲנָנֵי יְקָרָא מְפַלְּגָא בִּיזַּת מִצְרָאֵי סִימָא זְקִיק וְטֶסְבְּרָיְהָא מַלְיָן אוּבְרִיזִין סְנִין׃ 15 כַּד פְּרַסַת יְדָהָא בִּצְלוֹ עַל יַמָּא
שַׁדַּי אַסְּפָךְ מַלְכְוָתָא אִמְטוּלְתָהּ בְּכֵן גֵּהִנָּם הֵיךְ תַּלְגָּא פְּצָא יָתָהּ מִטּוּלָא דְמוֹתָא׃ 16 טוּר יְיָ טוּר בּוּתְנַן טוּר דְּשָׁכֵן גֵּי וְתָנִין הֵיךְ טוּר בּוּתְנָן׃
17 אֲמַר אֱלָהָא לְמָה אַתּוּן טָפְזִין טוּרַיָּא גֵיוְתָנַיָּא הָא טוּר דְּסִינַי סַכִּיךְ רַגֵּג מֵימְרָא דֶאֱלָהָא לְאַשְׁרָאָה שְׁכִינְתֵּהּ בֵּהּ לְחוֹד בִּשְׁמֵי שְׁמַיָּא מֵימְרָא
דַיְיָ שָׁרֵי לְעָלְמִין׃ 18 אַרְתִּיכִין דֶּאֱלָהָא תְּרֵין רִבְּוָן דְּנוּר דָּלִיק תְּרֵין אַלְפִין דְּאַנְגְלַיָּא מְדַבְּרִין לְהוֹן שְׁכִינְתָא דַיְיָ שָׁרַת עֲלֵיהוֹן עַל טוּרָא דְסִינַי
בְּקֻדְשָׁא׃ 19 סְלֵקְתָּא לִרְקִיעָא שַׁבֵּיתָא שִׁבְיָתָא אַלֵּפְתָּא פִּתְגָמֵי אוֹרַיְתָא יְהַבְתָּ לְהוֹן מַתְּנָן לִבְנֵי נָשָׁא בְּרַם סָרְבָנַיָּא דְּמִתְגַּיְּרִין תָּיְבִין לְאוֹרַיְתָא
שָׁרַת עֲלֵיהוֹן שְׁכִינַת יְקָרָא דַיְיָ׃ 20 בְּרִיךְ יְיָ דְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא טָעֵן יָתָנָא מוֹסִיף לָנָא פִּקּוּדַיָּא עַל פִּקּוּדַיָּא תַּקִּיפָא דִּי הוּא פָּרְקָנָנָא וּסְעוֹדָנָא
לְעָלְמִין׃ 21 אֱלָהָא לָנָא תְּקוֹף וּפֻרְקָן וּמִן קֳדָם יְיָ מִתְגַּדְּיָן בְּרַשִׁיעַיָּא מוֹתָא וּמַפְּקָנוּת נִשְׁמְתָא בְּסַרְנוּקָא׃ 22 בְּרַם אֱלָהָא יִתְבַּר רֵישׁ בַּעֲלֵי
דְבָבוֹהִי וְנַהַר שֵׂעַר גְּבַר דִּמְהַלֵּךְ בְּחוֹבוֹהִי׃ 23 צַדִּיקַיָּא דְמִיתוּ וְאִתְאֲכַלוּ מֵחֵיוַת בָּרָא אֲמַר יְיָ מִבּוּתְנַן אָתֵיב אָתֵיב צַדִּיקַיָּא דְיִשְׁתַּנְקוּ
וּבְלוּעַתְהוֹן נוּנַיָּא כִּמְצוּלְתֵיהּ דְּיַמָּא׃ 24 מִן בִּגְלַל דְּיֶחְמוּן בְּפֻרְעֲנוּתְהוֹן דְּרַשִׁיעַיָּא יִטַמְשׁוּן רַגְלֵיהוֹן בִּדְם קְטוֹלִין לִישַׁן חֵיוַת בָּרָא מִן חַרְבֵיהוֹן
דְּהָנוּן מִבַּעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן מִנְּהוֹן יִשְׂבְּעוּן׃ 25 חֲמוֹן בֵּית יִשְׂרָאֵל הֲלִיכַת שְׁכִינְתָּךְ עַל יַמָּא אֱלָהָא אָמְרִין הֲלִיכַת אֱלָהָנָא מַלֵּךְ עַל כָּל עָלְמָא בְּקֻדְשָׁא׃
26 אַקְדִּימוּ וַאֲמַרוּ שִׁירְתָא בָּתַר מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן דִּמְנַגְּנִין קֳדָמֵיהוֹן בִּמְצַע נְשַׁיָּא צַדִּיקָתָא עִם מִרְיָם מְתַפְּפָן׃ 27 בִּמְצַע כְּנִישַׁיָּא בָּרְכוּ אֱלָהָא רוֹמְמוּ
יְיָ עוּבְרִין דְּיָתְבִין בִּמְעֵי אִמְּהוֹן מִזַּרְעָא דְיִשְׂרָאֵל׃ 28 תַּמָּן בִּנְיָמִין זְעֵיר בְּשִׁבְטַיָּא מְשֵׁירוּיָא וּבָתְרֵיהוֹן נָחְתוּ רַבְרְבֵי יְהוּדָה רִגְמוּנִין שִׁבְטַיָּא
אֲבָנִין וּסְבָתַר שָׁאוּל מַלֵּךְ דָּוִד מִשֵּׁבֶט יְהוּדָה וְרַבְרְבֵי יְהוּדָה לְבַשׁוּ אַרְגְּוָנָא לְשַׁמָּשׁוּתֵהּ רַבָּנֵי זְבוּלוּן הֲווּ תַגָּרֵיהוֹן דִּבְנֵי נַפְתָּלִי מְסַפְּקִין מְזוֹנָא
לְהוֹן מֵאַחְסַנְתֵּיהוֹן׃

* Animalia tua *habitãt in ea, parasti in 11
dulcedine tua pauperi Deus. * Dominus 12
dabit verbum euangelizantibus virtute
multa. * Rex virtutum dilecti*, ſpeciei do- 13
mus diuidere ſpolia. * Si dormiatis inter 14
medios cleros, pennæ columbæ deargen-
tatæ, & poſteriora dorſi eius in pallore au-
ri. * Dum diſcernit cæleſtis reges ſuper 15
eam: niue dealbabuntur in Selmon.
* Mons Dei mons pinguis, mons coa- 16
gulatus, mons pinguis. * Vt quid ſuſpica- 17
mini mõtes coagulatos? mons in quo be-
neplacitũ eſt Deo habitare in eo. & enim
Dominus habitabit in finem. * Currus 18
Dei decẽ millibus multiplex, millia *abun
dantiũ. Dominus in eis in Sinai in ſancto.
* Aſcendiſti in altum, cepiſti captiuita- 19
tem, accepiſti dona in hominibus: & enim
non credentes inhabitare. * * Dominus 20
Deus benedictus, benedictus Dominus
die quotidie. proſperum iter faciet nobis
Deus ſalutarium noſtrorum. * Deus no- 21
ſter, Deus ſaluos faciendi, & Domini Do-
mini exitus mortis. * Veruntamen Deus 22
confringet capita inimicorum ſuorũ, ver-
ticem capilli perambulantium in delictis
ſuis. * Dixit Dominus, Ex Baſan conuer- 23
tam, conuertam in * profundis maris: * Vt 24
intingatur pes tuus in ſanguine, lingua ca
num tuorum ex inimicis ab ipſo. * * Viſi 25
ſunt ingreſſus tui Deus, ingreſſus Dei mei
regis * qui in ſancto.
* Præuenerũt principes coniuncti pſal- 26
lentibus, in medio iuuencularum tym-
paniſtriarum.
* In Eccleſijs benedicite Deo Domino 27
de fontibus Iſrael.
* Ibi Beniamin adoleſcentulus in men- 28
tis exceſſu, principes Iuda duces eorum,
principes Zabulõ, principes Nephthalim.

11 * τὰ ζῶά σου κατοικοῦσιν ἐν αὐτῇ· ἡτοίμασας ἐν τῇ
12 χρηστότητί σου τῷ πτωχῷ ὁ θεός. * κύριος δώσει ῥῆμα
τοῖς εὐαγγελιζομένοις δυνάμει πολλῇ.
13 * ὁ βασιλεὺς τῶν δυνάμεων τοῦ ἀγαπητοῦ, τῇ ὡραιό-
τητι τοῦ οἴκου διελέσθαι σκῦλα.
14 * ἐὰν κοιμηθῆτε ἀνὰ μέσον τῶν κλήρων, πτέρυγες περι-
στερᾶς περιηργυρωμέναι, καὶ τὰ μετάφρενα αὐτῆς ἐν χλω-
ρότητι χρυσίου.
15 * ἐν τῷ διαστέλλειν τὸν ἐπουράνιον βασιλεῖς ἐπ᾽ αὐτῆς,
16 χιονωθήσονται ἐν σελμών. * ὄρος τοῦ θεοῦ ὄρος πῖον,
ὄρος τετυρωμένον, ὄρος πῖον.
17 * ἵνατί ὑπολαμβάνετε ὄρη τετυρωμένα; τὸ ὄρος ὃ
εὐδόκησεν ὁ θεὸς κατοικεῖν ἐν αὐτῷ· καὶ γὰρ ὁ κύριος κα-
τασκηνώσει εἰς τέλος.
18 * τὸ ἅρμα τοῦ θεοῦ μυριοπλάσιον, χιλιάδες εὐθηνούν-
των· κύριος ἐν αὐτοῖς ἐν σιναὶ ἐν τῷ ἁγίῳ.
19 * ἀνέβης εἰς ὕψος, ᾐχμαλώτευσας αἰχμαλωσίαν.
ἔλαβες δόματα ἐν ἀνθρώποις, καὶ γὰρ ἀπειθοῦντας τοῦ κα-
20 τασκηνῶσαι. * κύριος ὁ θεὸς εὐλογητὸς, εὐλογητὸς
κύριος ἡμέραν καθ᾽ ἡμέραν· κατευοδώσαι ἡμῖν ὁ θεὸς
τῶν σωτηρίων ἡμῶν.
21 * ὁ θεὸς ἡμῶν, ὁ θεὸς τοῦ σώζειν, καὶ τοῦ κυρίου κυρίου
αἱ διέξοδοι τοῦ θανάτου.
22 * πλὴν ὁ θεὸς συνθλάσει κεφαλὰς ἐχθρῶν αὐτοῦ, κο-
ρυφὴν τριχὸς διαπορευομένων ἐν πλημμελείαις αὐτῶν.
23 * εἶπε κύριος, ἐκ βασὰν ἐπιστρέψω, ἐπιστρέψω ἐν
24 βυθοῖς θαλάσσης· * ὅπως ἂν βαφῇ ὁ πούς σου ἐν αἵματι·
ἡ γλῶσσα τῶν κυνῶν σου ἐξ ἐχθρῶν παρ᾽ αὐτοῦ.
25 * ἐθεωρήθησαν αἱ πορεῖαί σου ὁ θεός, αἱ πορεῖαι τοῦ θεοῦ
μου τοῦ βασιλέως τοῦ ἐν τῷ ἁγίῳ.
26 * προέφθασαν ἄρχοντες ἐχόμενα ψαλλόντων, ἐν
27 μέσῳ νεανίδων τυμπανιστριῶν. * ἐν ἐκκλησίαις εὐλογεῖ-
28 τε τὸν θεὸν κύριον ἐκ πηγῶν ἰσραήλ. * ἐκεῖ βενιαμὶν
νεώτερος ἐν ἐκστάσει, ἄρχοντες ἰούδα ἡγεμόνες αὐτῶν, ἄρ-
χοντες ζαβουλών, ἄρχοντες νεφθαλίμ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[11] Viuificationem tuam collocaſti in ea, præparaſti exercitus cœtuũ angelicorum, vt benefaceres pauperibus Dei. [12] Verbum Domini dedit verba legis populo ſuo; verùm Moſſeh & Aharon euangelizabant verbum Dei cœtibus multis Iſraelis. [13] Reges cum exercitibus ſuis migrauerunt de prætorijs ſuis, & ſapientes dimoti ſunt à ſcientia ſua; & congregatio Iſraelis diuidebat prædam de cælis. [14] Dixit Deus Iſrael, Vos reges ſi dormitis inter aulæa, ecce Eccleſia Iſraelis quæ ſimilis eſt columbæ, cooperta nubibus gloriæ, diuidit prædã Ægyptiorum, argentum repurgatum & arculas plenas obrizo puriſſimo. [15] Quando extendit manus ſuas in oratione ſuper mare, Omnipotens proſtrauit regna propter eam; tunc gehenna fuit ſicut nix; eripuit eam de vmbra mortis. [16] Mons Domini, mons Baſan, mons qui habitat in excelſis, ſicut mons Baſan. [17] Dixit Deus, Quare ſubſilitis montes excelſi? ecce mons Sinai humilis eſt. deſiderauit Verbum Dei collocare maieſtatem ſuam in eo, quinetiam Verbum Domini in cælis cælorum habitabit in perpetuum. [18] Currus Dei binæ myriades ignis ardentis, duo millia angelorum ducunt illos: maieſtas Domini quieſcit ſuper illos ſuper montem Sinai in ſanctitate. [19] Aſcendiſti firmamentum: captiuam duxiſti captiuitatem: docuiſti verba Legis, dediſti dona filijs hominum: at ſuper rebelles proſelytos qui reuertuntur ad legem, quieſcit maieſtas gloriæ Domini. [20] Benedictus Dominus qui ſingulis diebus onerat nos; addens nobis præcepta ſuper præcepta; fortis qui eſt redemptio noſtra & auxilium noſtrum in æternum. [21] Deus noſtra fortitudo, & redemptio, & à conſpectu Domini concertant in impios mors & exitus animæ in ſuffocationem. [22] Verùm Deus confringet caput inimicorum ſuorum, euellet capillos viri ambulantis in flagitijs ſuis. [23] *De* iuſtis qui mortui ſunt & deuorati à feris ſylueſtribus, dixit Dominus; De Baſan reducam, reducam iuſtos qui ſunt ſuffocati, & quos abſorpſerunt piſces in profundo maris. [24] Vt videant vindictam improborum: intingant pedes ſuos in ſanguine occiſorum; linguæ ferarum ſylueſtrium impingueſcant de adipe illorum: de inimicis ſuis ijſdem ſatientur. [25] Viderunt domus Iſrael inceſſum Maieſtatis tuæ ſuper mare Deus, dicentes: Inceſſus Dei noſtri regnantis ſuper vniuerſum orbem in ſanctitate. [26] Præuenerunt & dixerunt canticum poſt Moſſeh, & Aharon qui modulabantur ante eos, in medio mulierum iuſtarum cum Maria, tympana pulſantium. [27] In medio eccleſiarum benedicite Deum, exaltate Dominum fœtus habitantes in viſceribus matrum ſuarum de ſemine Iſrael. [28] Ibi erat Biniamin minor inter tribus ab initio: & poſt eos deſcenderunt principes Iehuda obruentes ipſas tribus, lapidibus; & poſt Saul regnauit Dauid de tribu Iehuda, & principes Iehuda induti ſunt purpura, vt miniſtrarent ei. principes Zebulon fuerunt negotiatores filiorum Neptali, ſuppeditantes cibum ipſis de hæreditatibus ſuis.

29 * צִוָּה אֱלֹהֶיךָ עֻזֶּךָ עוּזָּה אֱלֹהִים זוּ פָּעַלְתָּ
30 לָּנוּ׃ * מֵהֵיכָלֶךָ עַל־יְרוּשָׁלָםִ לְךָ יוֹבִילוּ
מְלָכִים שָׁי׃
31 * גְּעַר חַיַּת קָנֶה עֲדַת אַבִּירִים בְּעֶגְלֵי עַמִּים
מִתְרַפֵּס בְּרַצֵּי־כָסֶף בִּזַּר עַמִּים קְרָבוֹת יֶחְפָּצוּ׃
32 * יֶאֱתָיוּ חַשְׁמַנִּים מִנִּי מִצְרָיִם כּוּשׁ תָּרִיץ יָדָיו
לֵאלֹהִים׃
33 * מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ שִׁירוּ לֵאלֹהִים זַמְּרוּ אֲדֹנָי
סֶלָה׃
34 * לָרֹכֵב בִּשְׁמֵי שְׁמֵי־קֶדֶם הֵן יִתֵּן בְּקוֹלוֹ
קוֹל עֹז׃
35 * תְּנוּ עֹז לֵאלֹהִים עַל־יִשְׂרָאֵל גַּאֲוָתוֹ וְעֻזּוֹ
בַּשְּׁחָקִים׃
36 * נוֹרָא אֱלֹהִים מִמִּקְדָּשֶׁיךָ אֵל יִשְׂרָאֵל הוּא
נֹתֵן עֹז וְתַעֲצֻמוֹת לָעָם בָּרוּךְ אֱלֹהִים׃

סט

1 * לַמְנַצֵּחַ עַל־שׁוֹשַׁנִּים לְדָוִד׃
2 * הוֹשִׁיעֵנִי אֱלֹהִים כִּי בָאוּ מַיִם עַד־נָפֶשׁ׃
3 * טָבַעְתִּי בִּיוֵן מְצוּלָה וְאֵין מָעֳמָד בָּאתִי
בְמַעֲמַקֵּי־מַיִם וְשִׁבֹּלֶת שְׁטָפָתְנִי׃
4 * יָגַעְתִּי בְקָרְאִי נִחַר גְּרוֹנִי כָּלוּ עֵינַי מְיַחֵל
לֵאלֹהָי׃
5 * רַבּוּ מִשַּׂעֲרוֹת רֹאשִׁי שֹׂנְאַי חִנָּם עָצְמוּ
מַצְמִיתַי אֹיְבַי שֶׁקֶר אֲשֶׁר לֹא־גָזַלְתִּי אָז אָשִׁיב׃
6 * אֱלֹהִים אַתָּה יָדַעְתָּ לְאִוַּלְתִּי וְאַשְׁמוֹתַי מִמְּךָ
לֹא־נִכְחָדוּ׃
7 * אַל־יֵבֹשׁוּ בִי קֹוֶיךָ אֲדֹנָי יְהוִה צְבָאוֹת אַל־
יִכָּלְמוּ בִי מְבַקְשֶׁיךָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃
8 * כִּי־עָלֶיךָ נָשָׂאתִי חֶרְפָּה כִּסְּתָה כְלִמָּה פָנָי׃

29 * *Præcepit Deus tuus de fortitudine tua: conforta Deus hoc quod operatus es in nobis.*
30 * *De templo tuo quod eſt in Hieruſalem, tibi offerent reges munera.*
31 * *Increpa beſtiam calami, congregatio fortium in vitulis populorum calcitrantium contra rotas argenteas; diſperge populos qui bella volunt.*
32 * *Offerant velociter ex Ægypto, Æthiopia feſtinet dare manus Deo.*
33 * *Regna terræ cantate Deo, canite Domino. Semper.*
34 * *Qui aſcendit ſuper cælum cæli à principio, ecce dabit voci ſuæ vocem fortitudinis.*
35 * *Date gloriam Deo, ſuper Iſrael magnificentia eius; & fortitudo eius in cælis.*
36 * *Terribilis Deus de ſanctuario ſuo, Deus Iſrael: ipſe dabit fortitudinem & robur populo, benedictus Deus.*

1 * *Victori pro lilijs David.*

PSAL. LXIX.

2 *SAlua me Deus, quoniam venerũt aquæ vſque ad animam.*
3 * *Infixus ſum in limo profundi, & non poſſum conſiſtere; veni in profundum aquarum, et flumen operuit me.*
4 * *Laboraui clamans; exaſperatum eſt guttur meum: defecerunt oculi mei expectantes Deum meum.*
5 * *Multiplicati ſunt ſuper capillos capitis mei, qui oderunt me gratis; confortati ſunt qui perſequebantur me inimici mei iniuſtè. quæ non rapueram, tunc reddebam.*
6 * *Deus tu ſcis ſtultitiam meam, & peccata mea à te non ſunt abſcondita.*
7 * *Non confundantur in me, qui expectant te Domine Deus exercituum: non revereantur in me qui quærunt te Deus Iſrael.*
8 * *Quia propter te portaui opprobrium, operuit confuſio faciem meam.*

תרגום

29 פקד אלהא עשנך אתעשן אלהא שרי בביה מקדשא דנן דעבדת לנא : 30 מן היכלך תקבל קרבניא על ירושלם שכינתך שריא
די ייתון מלכיא דורונא : 31 נזף במשרית חייבין תרע יתהון היך קניא כנישת גברין דמתרחצין בעגליא טעות עממיא רעותיה בעמא
ומתעסקין ברעותהון באוריתא דסנינא מסימא בדר עממיא דלאגחא קרבא צבין : 32 ייתון בנוי דחם אוכמיא ממצרים לאתגיירא
ובנוי דכוש ירהטון למפרש ידיהון בצלו קדם ייי : 33 מלכות עממיא שבחו קדם אלהא שבחו קדם ייי לעלמין : 34 לדיתב על
כורסי יקרה בשמי שמיא מלקדמין הוא במימרה יהב בקליה קל רוח נבותה לנבואה : 35 הבו איקר בעשנא לאלהא דעל ישראל
גיותניה ועשנה בשמיא : 36 דחיל אלהא מבית מקדשך תקיפא דישראל הוא יהב עשנא ותוקפא לעמה ויימרון בריך אלהא :
סט
1 לשבחא על שושניא על יד דוד : 2 פרוק יתי אלהא ארום מטו משרית חייבין עד דאעיקו לי היך
כמיא מטו עד נפש : 3 טמעת כד בבוצא דמצולתא ולית אתר למקום מטית בעמקי תקוף סיעה דרשיעיא ומלך תקיף היך זוטא דמיא
ועדן כתקוף אגלי יתי : 4 אשתלהית במקריי אתחרחר ענקי כלו עיני מלאורכא בצלו קדם ייי אלהי : 5 סגיען משערן
רישי שנאי מגן תקפו מקניטי בעלי דבבי סהדי שקרא דלא אנסת על סהדותהון הבכן אתיב אשלם : 6 אלהא את ידעת לטפשותי
וחובתי מן קדמך לא אתכסיו : 7 לא יבהתון בי דסברין עלך ייי אלהים צבאות לא יתכספון בי דתבעין אלפן מנך אלהא דישראל :
8 ארום מטולתך סוברת חסודא חפת כסופא אפי :

* Manda Deus virtuti tuæ, confirma 29
Deus hoc, quod operatus es in nobis:
* A templo tuo in Hierusalem. tibi of- 30
ferent reges munera. * Increpa feras 31
arundinis. cõgregatio taurorum in vaccis
populorum, vt *excludantur ij qui probati
sunt argento. Dissipa gentes quæ bella
volunt.
* Venient legati ex Ægypto, Æthiopia 32
præueniet manum eius Deo.
* Regna terræ cantate Deo, psallite Do- 33
mino.
* * Qui ascendit super cælum cæli ad 34
Orientem: ecce dabit voci suæ vocem vir-
tutis.
* Date gloriam Deo. super Israel ma- 35
gnificentia eius, & virtus eius in nubibus.
* Mirabilis Deus in sanctis suis, Deus 36
Israel. ipse dabit virtutem & fortitudinem
plebi suæ, benedictus Deus.

* In finem pro his qui commutabun- 1
tur, Psalmus Dauid. LXVIII.

SAluum me fac Deus, quoniam intraue- 2
runt aquæ vsque ad animam meam.
* Infixus sum in limo profundi, & non 3
est substãtia: veni in altitudinem maris, &
tempestas demersit me.
* Laboraui clamans, raucæ factæ sunt 4
fauces meæ. defecerunt oculi mei dum
spero in Deum meum.
* Multiplicati sunt super capillos capi- 5
tis mei qui oderunt me gratis. confortati
sunt inimici mei, qui persecuti sunt me in-
iuste: quæ non rapui, tunc exoluebam.
* Deus tu scis insipientiam meam, & de- 6
licta mea à te non sunt abscondita.
* Non erubescant in me qui expectant 7
te Domine, Domine virtutum; neque con
fundantur super me, qui quærunt te, Deus
Israel.
* Quoniam propter te sustinui oppro- 8
brium, operuit confusio faciem meam.

29 * ἔντειλαι ὁ θεὸς τῇ δυνάμει σου, δυνάμωσον ὁ θεὸς
τοῦτο, ὃ κατειργάσω ἐν ἡμῖν.
30 * ἀπὸ τοῦ ναοῦ σου ἐπὶ ἱερουσαλήμ· σοὶ οἴσουσι βασι-
λεῖς δῶρα.
31 * ἐπιτίμησον τοῖς θηρίοις τοῦ καλάμου. ἡ συναγωγὴ
τῶν ταύρων ἐν ταῖς δαμάλεσι τῶν λαῶν, τοῦ ἐκκλεισθῆ-
ναι τοὺς δεδοκιμασμένους τῷ ἀργυρίῳ· διασκόρπισον ἔθνη
τὰ τοὺς πολέμους θέλοντα.
32 * ἥξουσι πρέσβεις ἐξ αἰγύπτου, αἰθιοπία προφθάσει
χεῖρα αὐτῆς τῷ θεῷ.
33 * αἱ βασιλεῖαι τῆς γῆς ᾄσατε τῷ θεῷ, ψάλατε τῷ κυ-
ρίῳ. διάψαλμα.
34 * τῷ ἐπιβεβηκότι ἐπὶ τὸν οὐρανὸν τοῦ οὐρανοῦ κατὰ ἀνατολάς·
ἰδοὺ δώσει τῇ φωνῇ αὐτοῦ φωνὴν δυνάμεως.
35 * δότε δόξαν τῷ θεῷ· ἐπὶ τὸν ἰσραὴλ ἡ μεγαλοπρέ-
πεια αὐτοῦ, καὶ ἡ δύναμις αὐτοῦ ἐν ταῖς νεφέλαις.
36 * θαυμαστὸς ὁ θεὸς ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, ὁ θεὸς ἰσραήλ·
αὐτὸς δώσει δύναμιν καὶ κραταίωσιν τῷ λαῷ αὐτοῦ, εὐ-
λογητὸς ὁ θεός.

1 * Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν ἀλλοιωθησομένων ψαλ-
μὸς τῷ δαυίδ. ξή.

2 * Σῶσόν με ὁ θεός, ὅτι εἰσήλθοσαν ὕδατα ἕως ψυχῆς
3 μου. * ἐνεπάγην εἰς ἰλὺν βυθοῦ, καὶ οὐκ ἔστιν ὑπόστασις,
ἦλθον εἰς τὰ βάθη τῆς θαλάσσης, καὶ καταιγὶς κατεπόντισέ
4 με. * ἐκοπίασα κράζων, ἐβραγχίασεν ὁ λάρυγξ μου.
ἐξέλιπον οἱ ὀφθαλμοί μου ἀπὸ τοῦ ἐλπίζειν με ἐπὶ
τὸν θεόν μου.
5 * ἐπληθύνθησαν ὑπὲρ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς μου
οἱ μισοῦντές με δωρεάν· ἐκραταιώθησαν οἱ ἐχθροί μου, οἱ
ἐκδιώκοντές με ἀδίκως. ἃ οὐχ ἥρπαζον, τότε ἀπετίνυον.
6 * ὁ θεὸς σὺ ἔγνως τὴν ἀφροσύνην μου, καὶ αἱ πλημμέ-
λειαί μου ἀπὸ σοῦ οὐκ ἀπεκρύβησαν.
7 * μὴ αἰσχυνθείησαν ἐπ᾽ ἐμὲ οἱ ὑπομένοντές σε κύριε,
κύριε τῶν δυνάμεων, μὴ δὲ ἐντραπείησαν ἐπ᾽ ἐμὲ οἱ ζη-
τοῦντές σε ὁ θεὸς τοῦ ἰσραήλ.
8 * ὅτι ἕνεκά σου ὑπήνεγκα ὀνειδισμόν, ἐκάλυψεν ἐν-
τροπὴ τὸ πρόσωπόν μου.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[29] Præcipe Deus fortitudine tua; fortis esto Deus, habita in hac domo sanctuarij, quam fecisti nobis. [30] A templo tuo accipies sacrificia super Ierusalem, *vbi* maiestas tua quiescit, tibi offerent reges munera. [31] Increpa exercitus peccatorum; confringe illos sicut cannam, congregationem virorum, qui confidunt in vitulis idolis gentium: beneplacitum eius est in populis, qui student mente sua in lege multò puriori argento: dissipauit gentes quæ prœlium committere volunt. [32] Venient filij Cham nigri de Ægypto vt fiant proselyti; filij Chus current vt expandant manus suas in oratione coram Domino. [33] Regna gentium laudate coram Deo, cantate coram Domino in æternũ: [34] Sedenti super thronum gloriæ suæ in cælis cælorũ à principio. ipse in verbo suo dat voce sua vocẽ spiritus prophetiæ in prophetiam. [35] Date gloriam in fortitudine Deo, qui est super Israel: celsitudo & fortitudo eius in cælis. [36] Terribilis es tu Deus à domo sanctuarij tui, fortis Israel: ipse dat fortitudinem & robur populo suo. proinde dicant, Benedictus Deus.

[1] Ad laudandum super lilia per manum Dauidis. PSAL. LXIX.

[2] REdime me Deus, quia præuenerũt castra peccatorum, adeò vt coarctarint me sicut aquæ, quæ vsque ad animam pertigerunt. [3] Demersus sum tanquam in limo profundi, nec fuit consistendi locus. perueni ad profunda fortitudinis cohortis impiorum; & rex fortis, sicut alueus aquarum quæ rapiditate ferũtur, captiuum me abduxit. [4] Lassatus sum dum clamarem, siccatum est guttur meum, consumpti sunt oculi mei ob perseuerantiam in oratione coram Domino Deo meo. [5] Multiplicati sunt plusquàm capilli capitis mei, inimici mei sine causa; roborati sunt trucidatores mei; inimici mei testes mendaces: quæ non rapui, ob testimonium eorum tunc restituam & reddam. [6] Deus tu nosti stultitiam meam; & flagitia mea à conspectu tuo non sunt abscondita. [7] Non erubescant in me qui sperant in te Domine Deus exercituum, & non confundantur in me, qui quærunt doctrinam à te Deus Israel. [8] Quoniam propter te sustinui opprobrium; cooperuit pudor faciem meam.

9 * מוּזָר הָיִיתִי לְאֶחָי וְנָכְרִי לִבְנֵי אִמִּי׃
10 * כִּי־קִנְאַת בֵּיתְךָ אֲכָלָתְנִי וְחֶרְפּוֹת חוֹרְפֶיךָ
נָפְלוּ עָלָי׃
11 * וָאֶבְכֶּה בַצּוֹם נַפְשִׁי וַתְּהִי לַחֲרָפוֹת לִי׃
12 * וָאֶתְּנָה לְבוּשִׁי שָׂק וָאֱהִי לָהֶם לְמָשָׁל׃
13 * יָשִׂיחוּ בִי יֹשְׁבֵי שָׁעַר וּנְגִינוֹת שׁוֹתֵי שֵׁכָר׃
14 * וַאֲנִי תְפִלָּתִי־לְךָ יְהוָה עֵת רָצוֹן אֱלֹהִים בְּרָב־
חַסְדֶּךָ עֲנֵנִי בֶּאֱמֶת יִשְׁעֶךָ׃
15 * הַצִּילֵנִי מִטִּיט וְאַל־אֶטְבָּעָה אִנָּצְלָה מִשֹּׂנְאַי
וּמִמַּעֲמַקֵּי־מָיִם׃
16 * אַל־תִּשְׁטְפֵנִי שִׁבֹּלֶת מַיִם וְאַל־תִּבְלָעֵנִי
מְצוּלָה וְאַל־תֶּאְטַר־עָלַי בְּאֵר פִּיהָ׃
17 * עֲנֵנִי יְהוָה כִּי־טוֹב חַסְדֶּךָ כְּרֹב רַחֲמֶיךָ
פְּנֵה אֵלָי׃
18 * וְאַל־תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מֵעַבְדֶּךָ כִּי־צַר־לִי מַהֵר
עֲנֵנִי׃
19 * קָרְבָה אֶל־נַפְשִׁי גְאָלָהּ לְמַעַן אֹיְבַי פְּדֵנִי׃
20 * אַתָּה יָדַעְתָּ חֶרְפָּתִי וּבָשְׁתִּי וּכְלִמָּתִי נֶגְדְּךָ
כָּל־צוֹרְרָי׃
21 * חֶרְפָּה שָׁבְרָה לִבִּי וָאָנוּשָׁה וָאֲקַוֶּה לָנוּד וָאַיִן
וְלַמְנַחֲמִים וְלֹא מָצָאתִי׃
22 * וַיִּתְּנוּ בְּבָרוּתִי רֹאשׁ וְלִצְמָאִי יַשְׁקוּנִי חֹמֶץ׃
23 * יְהִי־שֻׁלְחָנָם לִפְנֵיהֶם לְפָח וְלִשְׁלוֹמִים
לְמוֹקֵשׁ׃
24 * תֶּחְשַׁכְנָה עֵינֵיהֶם מֵרְאוֹת וּמָתְנֵיהֶם תָּמִיד
הַמְעַד׃
25 * שְׁפָךְ־עֲלֵיהֶם זַעְמֶךָ וַחֲרוֹן אַפְּךָ יַשִּׂיגֵם׃
26 * תְּהִי־טִירָתָם נְשַׁמָּה בְּאָהֳלֵיהֶם אַל־יְהִי יֹשֵׁב׃
27 * כִּי־אַתָּה אֲשֶׁר־הִכִּיתָ רָדָפוּ וְאֶל־מַכְאוֹב
חֲלָלֶיךָ יְסַפֵּרוּ׃

9 * *Alienus factus sum fratribus meis, & peregrinus filiis matris meæ.*
10 * *Quia zelus domus tuæ comedit me, & opprobrium exprobrantium tibi cecidit super me.*
11 * *Et fleui in ieiunio animam meam, & factum est in opprobrium mihi.*
12 * *Et posui vestimentum meum saccum, & factus sum eis in parabolam.*
13 * *Contra me loquebantur qui sedebant in porta, & cantabant bibentes vinum.*
14 * *Mea autem oratio ad te Domine, tempus reconciliationis est, Deus in multitudine misericordiæ tuæ exaudi me in veritate salutis tuæ.*
15 * *Erue me de luto, & non infigar: libera me ab his qui oderunt me, & de profundis aquis.*
16 * *Ne operiat me fluctus aquæ, & ne absorbeat me profundum, & ne coronet super me puteus os suum.*
17 * *Exaudi me Domine quoniam bona est misericordia tua: secundùm multitudinem miserationum tuarum respice ad me.*
18 * *Et ne abscondas faciem tuam à seruo tuo, quoniam tribulor, citò exaudi me.*
19 * *Accede ad animam meam, redime eam, propter inimicos meos libera me.*
20 * *Tu scis opprobrium meum & confusionem meam & verecundiam meam: coram te sunt omnes hostes mei.*
21 * *Opprobrio contritum est cor meum & desperatus sum; & expectaui qui contristaretur, & non fuit; & qui consolarentur, & non inueni.*
22 * *Et dederunt in escam meam fel, & in siti mea potauerunt me aceto.*
23 * *Sit mensa eorum coram eis in laqueum, & in retributiones ad corruendum.*
24 * *Tenebrentur oculi eorum ne videant, & dorsum eorum semper incurua.*
25 * *Effunde super eos indignationem tuam, & ira furoris tui comprehendat eos.*
26 * *Fiat commoratio eorum deserta: in tabernaculis eorum non sit qui habitet.*
27 * *Quoniã quẽ tu percussisti persecuti sunt, & vt affligerent vulneratos tuos narrabant.*

תרגום

9 נכראי אתחשיבת לאחי והיך בר עממין לבני אומי : 10 ארום טננת בית מקדשך גמרת יתי וחסודי רשיעיא דמחסדין לך
במשחפהון טעוהון לאיקרך נפלו עלי : 11 ובכית בצומא נפשי והות חסידותי לקלנא לי : 12 ויהבת חלף כסותי שקין והוית
להון למתלא : 13 ימללון לותי יתבי תרע בית קרנתא וזמריהון דאזלין למשתי מרות בבית קרקסון : 14 ואנא צלותי קדמך יי
בעדן רעותא אלהא בסגעי טובך עני יתי בקשוט פרקנך : 15 פצא יתי מגלותא דמתיל לטינא ולא אטמוע אתפצי משנאי ודמין
לעמקי מוי : 16 לא יגלי יתי מלך תקיף דמתיל לזוטא דמיא ולא יסלעם יתי שלטן תקיף ולא תתפתח עלי גהנם למחפי עלי פומה :
17 עני יתי יי ארום טב חסדך היך סגיעות רחמך אסתכל לותי : 18 ולא תסלק שכינתך מעבדך ארום עיק לי סרהב עני יתי :
19 קרב לות נפשי פרוק יתה מטול דלא יתרברבן עלי בעלי דבבי פרוק יתי : 20 את ידעת חסודי ובהותי וכסופי לקבלך קימין כל
מעיקי : 21 חסודא תברת לבבי והא היא מרעא ואורכת למרי הספידא וליתיהון ולמרי תנחומין ולא אשכחית : 22 ויהבו בסעודתי
מרירות רישי חרמנין ולצחותי אשקיו יתי חלא : 23 יהי פתוריהון וסדרו קדמי באבלי קדמיהון לקולא ונכסתהון לתקלא :
24 יתחשכן עיניהון מלמחמי וחרציהון תדירא תזעזע : 25 שדי עליהון רגזך ותקוף רוגזך ידבקנון :
26 תהי משכנהון צדיא במשכניהון לא יהי יתב :
27 ארום דאנת מחית רדפו ומן דכאיב על קטולך מנה ישתעון :

Extraneus factus sum fratribus meis, 9
& peregrinus filijs matris meæ. Quoniã 10
zelus domus tuæ comedit me, & oppro-
bria exprobrantium tibi ceciderunt super
me. Et operui in ieiunio animã meam, 11
& factum est in opprobrium mihi. Et po 12
sui vestimentum meum cilicium,& factus
sum illis in parabolam. Aduersum me lo- 13
quebátur qui sedebant in portis, & in me
psallebant qui bibebant vinum. Ego ve- 14
rò orationem meam ad te Domine, tem-
pus beneplaciti. Deus in multitudine mi-
sericordiæ tuæ exaudi me, in veritate salu-
tis tuæ. Eripe me de luto, vt non infi- 15
gar: libera me ab ijs qui oderunt me,& de
profundis aquarum. Non me demer- 16
gat tempestas aquæ, neque absorbeat me
profundũ, neque vrgeat super me puteus
os suum. Exaudi me Domine, quoniam 17
benigna *misericordia tua: secũdũm mul-
titudinem miserationũ tuarum respice in
me. * Ne auertas faciem tuam à puero 18
tuo, quoniã tribulor, velociter exaudi me.
Intende animæ meæ, & libera eam. 19
propter inimicos meos, eripe me.
Tu enim scis improperium meum, & 20
confusionem meam, & reuerẽtiam meam.
In cõspectu tuo *omnes qui tribulant me.
Improperium expectauit *anima mea 21
& miseriam. & sustinui qui simul contri-
staretur,& non fuit. & qui consolarentur,
& non inueni. Et dederunt in escam 22
meã fel, & in siti mea potauerunt me ace-
to. Fiat mensa eorum coram ipsis in 23
laqueum, & in retributionem & in scan-
dalum. Obscurentur oculi eorum ne vi- 24
deant, & dorsum eorum semper incurua.
Effunde super eos iram tuam,& furor 25
iræ tuæ comprehendat eos.
Fiat habitatio eorum deserta, & in ta- 26
bernaculis eorum ne sit qui inhabitet.
Quoniam quem tu percussisti, ipsi per- 27
secuti sunt, & super dolorem vulnerum
meorum addiderunt.

9 ἀπηλλοτριωμένος ἐγενήθην τοῖς ἀδελφοῖς μου, καὶ
ξένος τοῖς υἱοῖς τῆς μητρός μου.
10 ὅτι ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου κατέφαγέ με, καὶ οἱ ὀνειδισ-
μοὶ τῶν ὀνειδιζόντων σε ἐπέπεσον ἐπ' ἐμέ.
11 καὶ συνεκάλυψα ἐν νηστείᾳ τὴν ψυχήν μου, καὶ
ἐγενήθη εἰς ὀνειδισμοὺς ἐμοί.
12 καὶ ἐθέμην τὸ ἔνδυμά μου σάκκον, καὶ ἐγενόμην
αὐτοῖς εἰς παραβολήν.
13 κατ' ἐμοῦ ἠδολέσχουν οἱ καθήμενοι ἐν πύλαις, καὶ
εἰς ἐμὲ ἔψαλλον οἱ πίνοντες οἶνον.
14 ἐγὼ δὲ τῇ προσευχῇ μου πρὸς σὲ κύριε, καιρὸς εὐδο-
κίας· ὁ θεὸς ἐν τῷ πλήθει τοῦ ἐλέους σου ἐπάκουσόν μου, ἐν
15 ἀληθείᾳ τῆς σωτηρίας σου. σῶσόν με ἀπὸ πηλοῦ, ἵνα
μὴ ἐμπαγῶ· ῥυσθείην ἐκ τῶν μισούντων με, καὶ ἐκ τῶν
16 βαθέων τῶν ὑδάτων. μή με καταποντισάτω καται-
γὶς ὕδατος, μηδὲ καταπιέτω με βυθός, μηδὲ συσχέτω
ἐπ' ἐμὲ φρέαρ τὸ στόμα αὐτοῦ.
17 εἰσάκουσόν μου κύριε, ὅτι χρηστὸν τὸ ἔλεός σου, κατὰ τὸ
πλῆθος τῶν οἰκτιρμῶν σου ἐπίβλεψον ἐπ' ἐμέ.
18 μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπὸ τοῦ παιδός σου,
19 ὅτι θλίβομαι, ταχὺ ἐπάκουσόν μου. πρόσχες τῇ ψυχῇ
μου, καὶ λύτρωσαι αὐτήν· ἕνεκα τῶν ἐχθρῶν μου, ῥῦσαί
20 με. σὺ γὰρ γινώσκεις τὸν ὀνειδισμόν μου, καὶ τὴν αἰσχύνην
μου, καὶ τὴν ἐντροπήν μου· ἐναντίον σου πάντες οἱ θλί-
21 βοντές με. ὀνειδισμὸν προσεδόκησεν ἡ ψυχή μου καὶ
ταλαιπωρίαν· καὶ ὑπέμεινα συλλυπούμενον, καὶ οὐχ ὑ-
πῆρξε· καὶ παρακαλοῦντας, καὶ οὐχ εὗρον.
22 καὶ ἔδωκαν εἰς τὸ βρῶμά μου χολήν, καὶ εἰς τὴν δί-
ψαν μου ἐπότισάν με ὄξος.
23 γενηθήτω ἡ τράπεζα αὐτῶν ἐνώπιον αὐτῶν εἰς πα-
γίδα, καὶ εἰς ἀνταπόδοσιν καὶ εἰς σκάνδαλον.
24 σκοτισθήτωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν,
καὶ τὸν νῶτον αὐτῶν διαπαντὸς σύγκαμψον.
25 ἔκχεον ἐπ' αὐτοὺς τὴν ὀργήν σου, καὶ ὁ θυμὸς τῆς ὀργῆς
σου καταλάβοι αὐτούς.
26 γενηθήτω ἡ ἔπαυλις αὐτῶν ἠρημωμένη, καὶ ἐν τοῖς
σκηνώμασιν αὐτῶν μὴ ἔστω ὁ κατοικῶν.
27 ὅτι ὃν σὺ ἐπάταξας, αὐτοὶ κατεδίωξαν, καὶ ἐπὶ τὸ
ἄλγος τῶν τραυμάτων μου προσέθηκαν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Extraneus reputatus sum apud fratres meos, & veluti filius populorum filijs matris meæ. 10 Quoniam zelus domus sanctitatis tuæ consumpsit me,& vituperia impiorum qui vituperant te dum participia faciunt idola sua gloriæ tuæ, ceciderunt super me. 11 Et defleui in ieiunio animam meam,& fuit pietas mea in opprobrium mihi. 12 Et posui pro vestimento meo saccos, & fui illis in prouerbium. 13 Loquentur aduersum me sedentes in porta in domo anguli, & cantilena eorũ ero, qui vadunt bibitum siceram in domo cauponaria. 14 Et ego orationem meam coram te *effundo* Domine in tempore beneplaciti: Deus propter multitudinem bonitatis tuæ exaudi me in veritate redemptionis tuæ. 15 Libera me de captiuitate quæ similis est luto, & non submergar: eripiar ab osoribus meis, qui comparantur profunditatibus aquarum. 16 Ne captiuum abducat me rex fortis, qui comparatus est alueo aquarum: nec absorbeat me princeps potens, & non aperiatur aduersum me gehenna vt claudat super me os suum. 17 Exaudi me Domine quoniam bona est misericordia tua, secundùm multitudinem miserationum tuarum respice ad me. 18 Neque auferas maiestatem tuam à seruo tuo, quoniam angustia est mihi: festina, exaudi me. 19 Appropinqua animæ meæ, redime illam, vt non sese efferant in me inimici mei, redime me. 20 Tu nosti opprobrium meum,& confusionem meam & ignominiam meam: in conspectu tuo stant omnes qui molestant me. 21 Ignominia fregit cor meum, & ecce ipsa morbo afficit. porrò expectaui præfectos luctus,& non subsistũt; & consolatores,& non inueni. 22 Et dederunt in escam meam fel capitum basiliscorum, & in siti mea potauerunt me aceto. 23 Sit mensa eorum quam parauerunt coram me in luctu meo coram eis in laqueum, & sacrificia eorum in scandalum. 24 Obtenebrentur oculi eorum ne videant, & lumbos eorũ continuè fac nutare. 25 Effunde super eos furorem tuum, & violentia furoris tui apprehendat eos. 26 Sit habitatio eorum deserta, & in tabernaculis eorum non sit qui habitet. 27 Quoniam quem tu vulnerasti, persecuti sunt, & de eo qui dolorem suffert propter interfectos tuos, obloquentur.

28 תְּנָה־עָוֺן עַל־עֲוֺנָם וְאַל־יָבֹאוּ בְּצִדְקָתֶךָ׃
29 יִמָּחוּ מִסֵּפֶר חַיִּים וְעִם צַדִּיקִים אַל־יִכָּתֵבוּ׃
30 וַאֲנִי עָנִי וְכוֹאֵב יְשׁוּעָתְךָ אֱלֹהִים תְּשַׂגְּבֵנִי׃
31 אֲהַלְלָה שֵׁם־אֱלֹהִים בְּשִׁיר וַאֲגַדְּלֶנּוּ בְתוֹדָה׃
32 וְתִיטַב לַיהוָה מִשּׁוֹר פָּר מַקְרִן מַפְרִיס׃
33 רָאוּ עֲנָוִים יִשְׂמָחוּ דֹּרְשֵׁי אֱלֹהִים וִיחִי לְבַבְכֶם׃
34 כִּי־שֹׁמֵעַ אֶל־אֶבְיוֹנִים יְהוָה וְאֶת־אֲסִירָיו לֹא בָזָה׃
35 יְהַלְלוּהוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ יַמִּים וְכָל־רֹמֵשׂ בָּם׃
36 כִּי אֱלֹהִים יוֹשִׁיעַ צִיּוֹן וְיִבְנֶה עָרֵי יְהוּדָה וְיָשְׁבוּ שָׁם וִירֵשׁוּהָ׃
37 וְזֶרַע עֲבָדָיו יִנְחָלוּהָ וְאֹהֲבֵי שְׁמוֹ יִשְׁכְּנוּ־בָהּ׃

ע

1 לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד לְהַזְכִּיר׃
2 אֱלֹהִים לְהַצִּילֵנִי יְהוָה לְעֶזְרָתִי חוּשָׁה׃
3 יֵבֹשׁוּ וְיַחְפְּרוּ מְבַקְשֵׁי נַפְשִׁי יִסֹּגוּ אָחוֹר וְיִכָּלְמוּ חֲפֵצֵי רָעָתִי׃
4 יָשׁוּבוּ עַל־עֵקֶב בָּשְׁתָּם הָאֹמְרִים הֶאָח הֶאָח׃
5 יָשִׂישׂוּ וְיִשְׂמְחוּ בְּךָ כָּל־מְבַקְשֶׁיךָ וְיֹאמְרוּ תָמִיד יִגְדַּל אֱלֹהִים אֹהֲבֵי יְשׁוּעָתֶךָ׃
6 וַאֲנִי עָנִי וְאֶבְיוֹן אֱלֹהִים חוּשָׁה־לִּי עֶזְרִי וּמְפַלְטִי אַתָּה יְהוָה אַל־תְּאַחַר׃

עא

1 בְּךָ־יְהוָה חָסִיתִי אַל־אֵבוֹשָׁה לְעוֹלָם׃
2 בְּצִדְקָתְךָ תַּצִּילֵנִי וּתְפַלְּטֵנִי הַטֵּה־אֵלַי אָזְנְךָ וְהוֹשִׁיעֵנִי׃

28 *Da iniquitatem ſuper iniquitatem eorum, & non veniant in iuſtitia tua.*
29 *Deleantur de libro viuentium, & cum iuſtis non ſcribantur.*
30 *Ego autem pauper & dolens; ſalus tua Deus ſuſcipiat me.*
31 *Laudabo nomen Dei in cantico, & magnificabo eum in confeſſione.*
32 *Et placebit Domino ſuper vitulum nouellum cornua efferentem & vngulas.*
33 *Videntes manſueti lætabuntur, qui quæritis Deum, viuet anima veſtra.*
34 *Quoniam exaudiuit pauperes Dominus, & vinctos ſuos non deſpexit.*
35 *Laudent eum cæli & terra, mare & omnia quæ mouentur in eis.*
36 *Quoniam Deus ſaluabit Sion, & ædificabit ciuitates Iuda, & habitabunt ibi & poſſidebunt eam.*
37 *Et ſemen ſeruorum eius poſſidebit eam, & qui diligunt nomen eius, habitabunt in ea.*

1 *Victori Dauid ad recordandum.*

PSAL. LXX.

2 *Deus vt liberes me, Domine vt auxilieris mihi feſtina.*
3 *Confundantur & erubeſcant, quærentes animam meam: conuertantur retrorſum & erubeſcant qui volunt mihi malum.*
4 *Reuertantur ad veſtigium confuſionis ſuæ, qui dicunt mihi, Vah vah.*
5 *Gaudeant & lætentur in te omnes quærentes te; & dicant ſemper, Magnificetur Dominus, qui diligunt ſalutare tuum.*
6 *Ego autem egenus & pauper, Deus feſtina pro me, auxilium meum & ſaluator meus tu, Domine ne moreris.*

PSAL. LXXI.

1 *In te Domine ſperaui, non confundar in æternum.*
2 *In iuſtitia tua erue me & libera me: inclina ad me aurem tuam, & ſalua me.*

תרגום

28 הַב עֲוָיָא עַל עֲוָיָתְהוֹן וְלָא יִדְכּוֹן לְמֵעַל בִּכְנִישַׁת צַדִּיקַיָּךְ׃ 29 יִתְמְחוֹן מִסְּפַר דִּכְרָן חַיַּיָּא וְעִם צַדִּיקַיָּא לָא יִתְכַּתְּבוּן׃
30 וַאֲנָא עַנְיָא וּכְאֵבָא פֻּרְקָנָךְ אֱלָהָא תַּתְקִף יָתִי׃ 31 אֲשַׁבַּח שׁוּם אֱלָהִי בְּשִׁבְחָא וַאֲרַבְּיְנֵיהּ בְּתוֹדְתָא׃ 32 וְתִשְׁפַּר צְלוֹתִי קֳדָם
יְיָ מִתּוֹר פַּטִּים וּבְחִיר בְּקַרְנוֹהִי וְטִלְפוֹהִי׃ 33 חֲמָיָן עַנְוְתָנַיָּא וְיֶחְדוּן תָּבְעֵי אוּלְפָּן מִן קֳדָם אֱלָהָא וִיחֵי לִבְּכוֹן׃
34 אֲרוּם מְקַבֵּל צְלוֹתְהוֹן דַּחֲשִׁיכֵי יְיָ וּלְאֲסִירוֹהִי לָא בְּסַר׃ 35 יְשַׁבְּחוּן לֵהּ מַלְאֲכֵי שְׁמַיָּא וְיָתְבֵי אַרְעָא יַמַּיָּא וְכָל דְּרַחֲשִׁין בְּהוֹן׃
36 אֲרוּם אֱלָהָא יִפְרוֹק צִיּוֹן וְיִשַׁכְלֵל קִרְוֵי יְהוּדָה וְיִתְּבוּן תַּמָּן וְיֵירְתוּנַהּ׃ 37 וּבְנֵי עַבְדוֹהִי יַחְסְנוּן יָתַהּ וְרָחֲמֵי שְׁמֵהּ יִשְׁרוּן בְּגַוַּהּ׃

ע

1 לְשַׁבָּחָא עַל יַד דָּוִד עַל צְרִיר לְבוּנְתָּא׃ 2 אֱלָהָא לְפַצָּאָה יָתִי יְיָ לְמִסְעֲדִי הֲוֵה זְרִיז׃ 3 יִבְהֲתוּן וְיַחְסְדוּן תָּבְעֵי נַפְשִׁי יְזוּרוּן
לַאֲחוֹרָא וְיִכְסְפוּן צָבְיָן בִּישְׁתִי׃ 4 יִתְכָּרְעוּן הֵיךְ בַּהֲתְהוֹן דְּאָמְרִין עֲלַי חֲדֵינָא חֲדֵינָא׃ 5 יֶחְדוּן וְיִדוּצוּן בְּמֵימְרָךְ כָּל תָּבְעַי
אוּלְפָנָךְ וְיֵימְרוּן תְּדִירָא יִסְגֵּי יְקָרָא דַּיְיָ רָחֲמֵי פֻּרְקָנָךְ׃ 6 וַאֲנָא עַנְיָא וַחֲשִׁיכָא אֱלָהָא זְרֵז לִי סַעֲדִי וְשֵׁיזְבוּתִי אַתְּ הוּא יְיָ לָא תוֹחַר׃

עא

1 בְּמֵימְרָךְ יְיָ הִתְרְחֵצֵת לָא אֶבְהַת לְעָלַם׃ 2 בְּצִדְקָתָךְ פְּצָא יָתִי וְתְשֵׁיזְבִנַנִי תַּצְלֵי לְוָתִי אוּדְנָךְ וּפְרוֹק יָתִי׃

Appone iniquitatem ſuper iniquita- 28
tem eorum, & ne intrent in iuſtitia tua.
Deleantur de libro viuentium,& cum 29
iuſtis non ſcribantur. Pauper & dolens 30
ſum ego, ſalus tua Deus * ſuſcipiat me.
Laudabo nomen Dei mei cum canti- 31
co, * magnificabo eum in laude. Et pla- 32
cebit Deo ſuper vitulum nouellum, cor-
nua producentem & vngulas. Videant 33
pauperes & lætentur,quęrite Deũ,& viuet
anima veſtra. Quoniam exaudiuit pau- 34
peres Dominus, & vinctos ſuos non de-
ſpexit. Laudent illum cæli & terra, 35
mare & omnia reptilia in *eo. Quoniam 36
Deus ſaluam faciet Sion; & ædificabuntur
ciuitates Iudæ. Et inhabitabunt ibi, &
hæreditate acquirent eam. Et ſemen ſer- 37
uorum *tuorũ poſſidebit eam: & qui dili-
gunt nomen * tuum, habitabunt in ea.

In finem Dauid in rememorationem, 1
quòd ſaluum me fecit Dominus.

PSAL. LXIX.

DEus in adiutorium meũ intende, Do- 2
mine ad adiuuandum me feſtina.
Confundantur & reuereãtur qui quæ- 3
runt animam meam. Auertantur retror-
ſum & erubeſcant, qui volunt mihi mala.
Auertantur ſtatim erubeſcentes, qui 4
dicũt mihi, Euge euge. Exultent & læté- 5
tur in te omnes qui quærunt te Deus. &
dicant ſemper, Magnificetur Dominus,
qui diligunt ſalutare tuum. Ego verò 6
egenus ſum & pauper: Deus adiuua me,
adiutor meus & liberator meus es tu,Do-
mine ne moreris.

*Dauid Pſalmus filiorum Ionadab, & prio-
rum captiuorum: ſine titulo apud He-
bræos.* LXX.

IN te Domine ſperaui, non confundar 1
in æternum. In iuſtitia tua libera 2
me, & eripe me: inclina ad me aurẽ tuam,
& ſalua me.

28 προσθὲς ἀνομίαν ἐπὶ τῇ ἀνομίᾳ αὐτῶν, καὶ μὴ εἰσελ-
θέτωσαν ἐν δικαιοσύνῃ σου.
29 ἐξαλειφθήτωσαν ἐκ βίβλου ζώντων, καὶ μετὰ δικαίων
30 μὴ γραφήτωσαν. πτωχὸς καὶ ἀλγῶν εἰμὶ ἐγώ, ἡ σω-
τηρία σου ὁ θεὸς ἀντιλάβοιτό μου.
31 αἰνέσω τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ μου μετ᾽ ᾠδῆς, μεγαλυ-
32 νῶ αὐτὸν ἐν αἰνέσει. καὶ ἀρέσει τῷ θεῷ ὑπὲρ μόσχον
νέον, κέρατα ἐκφέροντα καὶ ὁπλάς.
33 ἰδέτωσαν πτωχοὶ καὶ εὐφρανθήτωσαν, ἐκζητήσατε
34 τὸν θεὸν καὶ ζήσεται ἡ ψυχὴ ὑμῶν. ὅτι εἰσήκουσε τῶν πενή-
των ὁ κύριος, καὶ τοὺς πεπεδημένους αὐτοῦ οὐκ ἐξουδένωσεν.
35 αἰνεσάτωσαν αὐτὸν οἱ οὐρανοὶ καὶ ἡ γῆ, θάλασσα καὶ
36 πάντα τὰ ἕρποντα ἐν αὐτῇ. ὅτι ὁ θεὸς σώσει τὴν
σιών, καὶ οἰκοδομηθήσονται αἱ πόλεις τῆς ἰουδαίας· καὶ κατοική-
σουσιν ἐκεῖ, καὶ κληρονομήσουσιν αὐτήν.
37 καὶ τὸ σπέρμα τῶν δούλων σου καθέξουσιν αὐτήν· καὶ
οἱ ἀγαπῶντες τὸ ὄνομά σου κατασκηνώσουσιν ἐν αὐτῇ.

1 Εἰς τὸ τέλος τῷ δαυὶδ εἰς ἀνάμνησιν, εἰς τὸ σῶσαί
με κύριον. ξθ΄.

2 Ὁ θεὸς εἰς τὴν βοήθειάν μου πρόσχες, κύριε εἰς τὸ
βοηθῆσαί μοι σπεῦσον.
3 αἰσχυνθήτωσαν καὶ ἐντραπήτωσαν οἱ ζητοῦντες
τὴν ψυχήν μου· ἀποστραφήτωσαν εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ κα-
ταισχυνθήτωσαν, οἱ βουλόμενοί μοι κακά.
4 ἀποστραφήτωσαν παραυτίκα αἰσχυνόμενοι, οἱ λέ-
γοντές μοι εὖγε εὖγε.
5 ἀγαλλιάσθωσαν καὶ εὐφρανθήτωσαν ἐπὶ σοὶ πάντες
οἱ ζητοῦντές σε ὁ θεός· καὶ λεγέτωσαν διαπαντὸς, μεγα-
λυνθήτω ὁ κύριος, οἱ ἀγαπῶντες τὸ σωτήριόν σου.
6 ἐγὼ δὲ πτωχός εἰμι καὶ πένης, ὁ θεὸς βοήθησόν μοι,
βοηθός μου καὶ ῥύστης μου εἶ σύ, κύριε μὴ χρονίσῃς.

Τῷ δαυὶδ ψαλμὸς τῶν υἱῶν ἰωναδάβ, καὶ τῶν πρώτως
αἰχμαλωτισθέντων· ἀνεπίγραφος παρ᾽ ἑβραίοις.
ο΄.

1 Ἐπὶ σοὶ κύριε ἤλπισα, μὴ καταισχυνθείην εἰς τὸν αἰῶ-
2 να. ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου ῥῦσαί με καὶ ἐξελοῦ με·
κλῖνον πρός με τὸ οὖς σου καὶ σῶσόν με.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

28 Adde iniquitatem ſuper iniquitatem eorum, & non mereantur intrare in Eccleſiam iuſtorum tuorum. 29 Deleantur de libro me-
moriæ viuorum, & cum iuſtis non ſcribantur. 30 Et ego pauper & mœſtus ſum: redemptio tua Deus roboret me.
31 Laudabo nomen Dei mei in cantico,& magnificabo eum in confeſſione. 32 Et placebit oratio mea coram Domino magis quàm
bos pinguis & electus cum cornibus ſuis, & vngularum fiſſionibus. 33 Viſuri ſunt humiles, & lætaturi quærentes doctrinam à
conſpectu Dei; & viuet cor veſtrum. 34 Quoniam ſuſcipit orationem pauperum Dominus, & vinctos ſuos non deſpexit.
35 Laudent eum angeli cælorum, & habitatores terræ; maria, & omnia reptantia in eis.
36 Quoniam Deus redimet Sion, & fundabit ciuitates Iudæ, & habitabunt ibi, & poſſidebunt eam.
37 Et filij ſeruorum eius poſſidebunt eam: & qui diligunt nomen eius, habitabunt in medio illius.

1 Ad laudandum per manum Dauidis pro faſciculo thuris. PSAL. LXX.
2 DEus ad liberandum me; Domine ad adiuuandum me accinctus eſto. 3 Confundantur & opprobrio afficiantur quærentes ani-
mam meam; conuertantur retrorſum, & erubeſcant volentes malum meum. 4 Incuruentur iuxta confuſionem ſuam, qui
dicunt aduerſum me, Gauiſi ſumus, gauiſi ſumus. 5 Exultent & lætentur in Verbo tuo, omnes quærentes eruditionem à te:
& dicant continuè, Magnificetur gloria Domini, diligentes redemptionem tuam. 6 Ego autem egenus ſum & pauper:
Deus feſtina ad me: auxilium meum, & redemptio mea tu es, Domine ne moreris.

LXXI.

IN verbo tuo Dñe confiſus ſum: non confundar in ſeculum. 2 In iuſtitia tua erue me & libera me: inclina ad me aurẽ tuã, & redime me.

3 * הֱיֵה לִי לְצוּר מָעוֹן לָבוֹא תָּמִיד צִוִּיתָ לְהוֹשִׁיעֵנִי
כִּי־סַלְעִי וּמְצוּדָתִי אָתָּה ׃
4 * אֱלֹהַי פַּלְּטֵנִי מִיַּד רָשָׁע מִכַּף מְעַוֵּל וְחוֹמֵץ ׃
5 * כִּי־אַתָּה תִקְוָתִי אֲדֹנָי יְהוִה מִבְטַחִי מִנְּעוּרָי ׃
6 * עָלֶיךָ נִסְמַכְתִּי מִבֶּטֶן מִמְּעֵי אִמִּי אַתָּה גוֹזִי
בְּךָ תְהִלָּתִי תָמִיד ׃
7 * כְּמוֹפֵת הָיִיתִי לְרַבִּים וְאַתָּה מַחֲסִי־עֹז ׃
8 * יִמָּלֵא פִי תְּהִלָּתֶךָ כָּל־הַיּוֹם תִּפְאַרְתֶּךָ ׃
9 * אַל־תַּשְׁלִיכֵנִי לְעֵת זִקְנָה כִּכְלוֹת כֹּחִי אַל־
תַּעַזְבֵנִי ׃
10 * כִּי־אָמְרוּ אוֹיְבַי לִי וְשֹׁמְרֵי נַפְשִׁי נוֹעֲצוּ יַחְדָּו ׃
11 * לֵאמֹר אֱלֹהִים עֲזָבוֹ רִדְפוּ וְתִפְשׂוּהוּ כִּי־אֵין
מַצִּיל ׃
12 * אֱלֹהִים אַל־תִּרְחַק מִמֶּנִּי אֱלֹהַי לְעֶזְרָתִי
חִישָׁה ׃
13 * יֵבֹשׁוּ יִכְלוּ שֹׂטְנֵי נַפְשִׁי יַעֲטוּ חֶרְפָּה וּכְלִמָּה
מְבַקְשֵׁי רָעָתִי ׃
14 * וַאֲנִי תָּמִיד אֲיַחֵל וְהוֹסַפְתִּי עַל־כָּל־תְּהִלָּתֶךָ ׃
15 * פִּי יְסַפֵּר צִדְקָתֶךָ כָּל־הַיּוֹם תְּשׁוּעָתֶךָ כִּי לֹא
יָדַעְתִּי סְפֹרוֹת ׃
16 * אָבוֹא בִּגְבֻרוֹת אֲדֹנָי יְהוִה אַזְכִּיר צִדְקָתְךָ
לְבַדֶּךָ ׃
17 * אֱלֹהִים לִמַּדְתַּנִי מִנְּעוּרָי וְעַד־הֵנָּה אַגִּיד
נִפְלְאוֹתֶיךָ ׃
18 * וְגַם עַד־זִקְנָה וְשֵׂיבָה אֱלֹהִים אַל־תַּעַזְבֵנִי עַד־
אַגִּיד זְרוֹעֲךָ לְדוֹר לְכָל־יָבוֹא גְּבוּרָתֶךָ ׃
19 * וְצִדְקָתְךָ אֱלֹהִים עַד־מָרוֹם אֲשֶׁר־עָשִׂיתָ גְדֹלוֹת
אֱלֹהִים מִי כָמוֹךָ ׃
20 * אֲשֶׁר הִרְאִיתַנוּ צָרוֹת רַבּוֹת וְרָעוֹת תָּשׁוּב
תְּחַיֵּינוּ וּמִתְּהֹמוֹת הָאָרֶץ תָּשׁוּב תַּעֲלֵנוּ ׃

3 * *Esto mihi robustum habitaculum, vt ingre-*
diar iugiter; præcepisti vt saluares me, quia pe-
tra mea & fortitudo mea es tu.
4 * *Deus meus salua me de manu impij, de ma*
nu iniqui & nocentis.
5 * *Quoniam tu es expectatio mea, Domine*
Deus fiducia mea ab adolescentia mea.
6 * *A te sustentatus sum ex vtero, de ventre*
matris meæ, tu es protector meus; in te laus mea.
Semper.
7 * *Quasi portentum factus sum multis, & tu*
spes mea fortissima.
8 * *Impleatur os meum laude tua, tota die ma-*
gnitudine tua.
9 * *Ne proijcias me in tempore senectutis; cùm*
defecerit fortitudo mea ne derelinquas me.
10 * *Quia dixerunt inimici mei mihi, & qui*
obseruabant animam meam consilium inierunt
11 *pariter:* * *Dicentes, Deus dereliquit eũ: per-*
sequimini & comprehendite eum, quia non est
qui eruat.
12 * *Deus ne elongeris à me, Deus meus in au-*
xilium mihi festina.
13 * *Confundantur & consumantur aduersarij*
animæ meæ; operiantur opprobrio & confusio-
ne, qui quærunt malum mihi.
14 * *Ego autem iugiter expectabo, & adijciam*
super omnes laudationes tuas.
15 * *Os meum narrabit iustitiam tuam, tota die*
salutare tuum, quoniam non cognoui litera-
turas.
16 * *Ingrediar in fortitudine Domini Dei, re-*
cordabor iustitiæ tuæ solius.
17 * *Deus docuisti me ab adolescentia mea, &*
vsque nunc annunciabo mirabilia tua.
18 * *Insuper & vsque in senectutem & canos*
Deus ne derelinquas me, donec annunciem bra-
chium tuum generationi, cunctisque qui ven-
turi sunt fortitudines tuas.
19 * *Et iustitiam tuam Deus vsque in excelsum,*
quanta fecisti magnalia Deus, quis similis tibi?
20 * *Qui ostendisti mihi tribulationes plurimas*
et malas, conuersus viuificabis nos, & de abys-
sis terræ rursum educes nos.

תרגום

3 חֲוֵה לִי לְטִינָר עַשִׁין לְמֵעַל תְּדִירָא פַּקֵּדְתָּא לְמִפְרַק יָתִי אֲרוּם תּוּקְפִּי וּכְרַךְ חוּסְנִי אַנְתְּ ׃ 4 אֱלָהָא שֵׁזֵיב יָתִי מִיַּד רְשִׁיעָא מִידָא
דְּמָרֵי עוּלָא וַחֲטוּף ׃ 5 אֲרוּם אַנְתְּ הוּא סִבְרִי יְיָ אֱלָהִי רְחָצְנִי מִן טַלְיוּתִי ׃ 6 עֲלָךְ סְמִכֵית מִכְּרֵיסָא מִמְּעַיְנֵי אוּמִּי אַתְּ מַפְּקִי
נִיסְרַךְ לָךְ תֻּשְׁבַּחְתִּי תְּדִירָא ׃ 7 הֵיךְ תִּמְהָא הֲוֵיתִי לְסַגִּיעִין וְאַתְּ רְחָצְנִי וְעֻשְׁנָא דִילִי ׃ 8 יִתְמְלֵא פוּמִי תֻּשְׁבַּחְתָּךְ כָּל יוֹמָא שְׁבְהוֹרָךְ ׃
9 לָא תִטְלוֹק יָתִי לְעִדָּן סֵיבוּ כַּד יִפְסוֹק חֵילִי לָא תִשְׁבּוֹק יָתִי ׃ 10 אֲרוּם אֲמַרוּ עֲלַי בַּעֲלֵי דְבָבִי בִּישׁוּ וְנָטְרֵי נַפְשִׁי מִתְמַלְּכִין כַּחֲדָא ׃
11 לְמֵימַר אֱלָהָא שַׁבְקֵהּ רְדוּפוּ וְאַחֲדוּ יָתֵהּ אֲרוּם לֵית דְּפָצֵי ׃ 12 אֱלָהָא לָא תִרְחֵק מִנִּי יְיָ לְסַעוֹדִי זְרֵז ׃
13 יִבְהֲתוּן וְיִשְׁתֵּיצוּן שָׂטְנֵי נַפְשִׁי יִתְעַטְּפוּן קְלָנָא וְכִסּוּפָא תָּבְעֵי בִּישׁוּתִי ׃ 14 וַאֲנָא תְּדִירָא אוֹרִיךְ וְאֶצַלֵּי וְאוֹסִיף עַל כָּל תֻּשְׁבַּחְתָּךְ ׃
15 פּוּמִי יִשְׁתָּעֵי צִדְקָתָךְ כָּל יוֹמָא פֻּרְקָנָךְ אֲרוּם לָא יְדַעֵת מִנְיָנֵהוֹן ׃
16 אֵעוֹל בִּגְבוּרְתָּא דַיְיָ אֱלָהָא אֶדְכַּר צִדְקָתָךְ לִבְלָחוֹדָךְ ׃
17 אֱלָהָא אַלֵּפְתַּנָא בְּנִיסַיָּא מִטַּלְיוּתִי וְעַד הַשְׁתָּא אַתְנֵי פְרִישְׁוָתָךְ ׃
18 וּלְחוּד עַד זִקְנְתָא וְסֵיבוּתָא אֱלָהָא לָא תִשְׁבּוֹק יָתִי עַד דַּאֲתַנֵּי תְּקוֹף דְּרוֹעָךְ לְדָר חוֹרָן לְכָל דְּיֵיתֵי כֵּן גְבוּרְתָּךְ ׃
19 וְצִדְקָתָךְ אֱלָהָא עַד שְׁמֵי מְרוֹמָא דַּעֲבַדְתָּא רַבְרְבָן אֱלָהָא מַן כְּוָתָךְ ׃
20 דְּאַחְמֵיתָן עָקָן סַגִּיעִין וּבִישָׁן תְּתוּב תְּחַיֵּי יָתָנָא וּמִתְּהוֹמָא אַרְעִיתָא תְּתוּב תַּסֵּיק יָתָנָא ׃

Esto mihi in Deum protectorem,& in 3
locum munitum vt saluũ me facias. Quo-
niam firmamentum meum & refugium
meum es tu. Deus meus eripe me de ma 4
nu peccatoris, de manu contra legẽ agen-
tis & iniqui. Quoniam tu es patientia 5
mea Domine, Domine spes mea à iuuen-
tute mea. In te confirmatus sum ex vte- 6
ro, de ventre matris meæ, tu meus es pro-
tector. in te cantatio mea semper.
Tanquam prodigium factus sum mul- 7
tis,& tu adiutor meus fortis. Repleatur 8
os meum laude, vt cantem gloriam tuam,
tota die magnitudinem tuam. Ne proij- 9
cias me in tempore senectutis: cùm defe-
cerit virtus mea, ne derelinquas me.
Quia dixerunt inimici mei mihi, & 10
qui custodiebant animam meam, consi-
lium fecerunt in vnũ: Dicentes, Deus 11
dereliquit eum, persequimini & compre-
hendite eum, quia non est qui eripiat.
Deus meus ne elongeris à me, Deus 12
meus in adiutorium meum respice.
Confundantur & deficiant detrahen- 13
tes animæ meæ, operiantur confusione &
pudore qui quærunt mala mihi.
Ego autem semper sperabo in te, & 14
adijciam super omnem laudem tuam.
Os meum annunciabit iustitiam tuã, 15
tota die salutare tuum. quoniam non co-
gnoui literaturas. Introibo in potentiã 16
Domini: Domine memorabor iustitiæ tuę
solius. Deus meus qui docuisti me à iuuẽ- 17
tute mea,& vsque nunc pronunciabo mi-
rabilia tua; & vsque in senectam & se- 18
nium. Deus meus ne derelinquas me, do-
nec annũciem brachium tuũ generationi
omni quæ ventura est: potentiam tuam,
Et iustitiam tuã Deus vsque in altissi- 19
ma: quæ fecisti mihi magnalia. Deus quis
similis tibi? Quantas ostendisti mihi 20
tribulationes multas & malas, & conuer-
sus viuificasti me,& de abyssis terræ* redu-
xisti me.

3 γενοῦ μοι εἰς θεὸν ὑπερασπιστὴν, καὶ εἰς τόπον ὀχυρὸν
τοῦ σῶσαί με· ὅτι στερέωμά μου καὶ καταφυγή μου εἶ σύ.
4 ὁ θεός μου ῥῦσαί με ἐκ χειρὸς ἁμαρτωλοῦ, ἐκ χει-
ρὸς παρανομοῦντος καὶ ἀδικοῦντος.
5 ὅτι σὺ εἶ ἡ ὑπομονή μου κύριε, κύριε ἡ ἐλπίς μου ἐκ
6 νεότητός μου. ἐπὶ σὲ ἐπεστηρίχθην ἀπὸ γαστρὸς, ἐκ
κοιλίας μητρός μου σύ μου εἶ σκεπαστής· ἐν σοὶ ἡ ὕμνησίς
μου διαπαντός.
7 ὡσεὶ τέρας ἐγενήθην τοῖς πολλοῖς, καὶ σὺ βοηθός μου
κραταιός.
8 πληρωθήτω τὸ στόμα μου αἰνέσεως, ὅπως ὑμνήσω τὴν
δόξαν σου, ὅλην τὴν ἡμέραν τὴν μεγαλοπρέπειάν σου.
9 μὴ ἀπορρίψῃς με εἰς καιρὸν γήρως, ἐν τῷ ἐκλείπειν
τὴν ἰσχύν μου μὴ ἐγκαταλίπῃς με.
10 ὅτι εἶπον οἱ ἐχθροί μου ἐμοί, καὶ οἱ φυλάσσοντες
τὴν ψυχήν μου ἐβουλεύσαντο ἐπὶ τὸ αὐτό.
11 λέγοντες, ὁ θεὸς ἐγκατέλιπεν αὐτὸν, καταδιώξατε
καὶ καταλάβετε αὐτὸν, ὅτι οὐκ ἔστιν ὁ ῥυόμενος.
12 ὁ θεός μου μὴ μακρύνῃς ἀπ' ἐμοῦ, ὁ θεός μου εἰς
τὴν βοήθειάν μου πρόσχες.
13 αἰσχυνθήτωσαν καὶ ἐκλιπέτωσαν οἱ ἐνδιαβάλλον-
τες τὴν ψυχήν μου, περιβαλλέσθωσαν αἰσχύνην καὶ ἐν-
τροπὴν οἱ ζητοῦντες τὰ κακά μοι.
14 ἐγὼ δὲ διαπαντὸς ἐλπιῶ ἐπὶ σέ, καὶ προσθήσω ἐπὶ
πᾶσαν τὴν αἴνεσίν σου.
15 τὸ στόμα μου ἀναγγελεῖ τὴν δικαιοσύνην σου, ὅλην
τὴν ἡμέραν τὴν σωτηρίαν σου. ὅτι οὐκ ἔγνων γραμμα-
16 τείας. εἰσελεύσομαι ἐν δυναστείᾳ κυρίου, κύριε μνη-
σθήσομαι τῆς δικαιοσύνης σου μόνου.
17 ὁ θεός μου ἃ ἐδίδαξάς με ἐκ νεότητός μου, καὶ μέχρι
τοῦ νῦν ἀπαγγελῶ τὰ θαυμάσιά σου,
18 καὶ ἕως γήρως καὶ πρεσβείου· ὁ θεός μου μὴ ἐγκατα-
λίπῃς με ἕως ἂν ἀπαγγελῶ τὸν βραχίονά σου τῇ γενεᾷ
πάσῃ τῇ ἐρχομένῃ· τὴν δυναστείαν σου,
19 καὶ τὴν δικαιοσύνην σου ὁ θεὸς ἕως τῶν ὑψίστων, ἃ
ἐποίησάς μοι μεγαλεῖα, ὁ θεὸς τίς ὅμοιός σοι;
20 ὅσας ἔδειξάς μοι θλίψεις πολλὰς καὶ κακάς, καὶ
ἐπιστρέψας ἐζωοποίησάς με, καὶ ἐκ τῶν ἀβύσσων τῆς γῆς
ἀνήγαγές με.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

3 Esto mihi rupes fortis ad quam ingrediar iugiter: iussisti redimi me, quoniam firmitas mea, & arx fortitudinis meæ tu es.
4 Deus libera me de manu impij, de manu auctoris iniquitatis & violentiæ.
5 Quoniam tu es spes mea Domine Deus meus,
fiducia mea à pueritia mea.
6 Super te confirmatus sum ab vtero, à ventre matris meæ tu extraxisti me in verbo tuo: tibi laus mea
iugiter.
7 Sicut prodigium fui plurimis, & tu fiducia mea, & fortitudo mea.
8 Replebitur os meum laude tua, tota die
gloria tua.
9 Ne proijcias me in tempore senectutis; cùm defecerit virtus mea, ne deseras me.
10 Quoniam dixerunt aduersum
me inimici mei malum, & obseruatores animæ meæ consultant simul.
11 Dicendo: Deus dereliquit eum, persequimini & ap-
prehendite eum, quoniam non est qui redimat.
12 Deus ne elongeris à me; Domine ad auxilium meum festina.
13 Confundantur & deleantur aduersarij animæ meæ: amiciantur ignominia, & opprobrio quærentes malum meum.
14 Ego autem iugiter expectabo, precaborque & adijciam super omnem laudem tuam.
15 Os meum annunciabit iustitiam tuam, tota die redemptionem tuam, quoniam nesciui numerum earum.
16 Ingrediar in fortitudinem Domini: Deus recordabor iustitiæ tuæ tantummodo.
17 Deus docuisti me in portentis ab adolescentia mea; ad hoc vsque momentum annunciabo mirabilia tua.
18 Sed etiam vsque in senectutem, & canitiem Deus ne derelinquas me, donec annunciem fortitudinem brachij tui generationi
alteræ, cuilibet venturo virtutem fortitudinis tuæ.
19 Et iustitia tua Deus vsque ad cælos excelsos, quos fecisti
maximos: Deus, quis est sicut tu?
20 Qui ostendisti nobis afflictiones multas & malas; redeas, viuifica nos; &
de abysso inferiori reuertens, educas nos.

21 * תרב גדלתי ותסב תנחמני ׃
22 * גם־אני אודך בכלי־נבל אמתך אלהי אזמרה
לך בכנור קדוש ישראל ׃
23 * תרננה שפתי כי אזמרה־לך ונפשי אשר
פדית ׃
24 * גם־לשוני כל־היום תהגה צדקתך כי־בשו
כי־חפרו מבקשי רעתי ׃

עב

1 * לשלמה אלהים משפטיך למלך
תן וצדקתך לבן־מלך ׃
2 * ידין עמך בצדק ועניך במשפט ׃
3 * ישאו הרים שלום לעם וגבעות בצדקה ׃
4 * ישפט עניי־עם יושיע לבני אביון וידכא
עושק ׃
5 * ייראוך עם־שמש ולפני ירח דור דורים ׃
6 * ירד כמטר על־גז כרביבים זרזיף ארץ ׃
7 * יפרח־בימיו צדיק ורב שלום עד־בלי ירח ׃
8 * וירד מים עד־ים ומנהר עד־אפסי־ארץ ׃
9 * לפניו יכרעו ציים ואיביו עפר ילחכו ׃
10 * מלכי תרשיש ואיים מנחה ישיבו מלכי שבא
וסבא אשכר יקריבו ׃
11 * וישתחוו־לו כל־מלכים כל־גוים יעבדוהו ׃
12 * כי־יציל אביון משוע ועני ואין־עזר לו ׃
13 * יחס על־דל ואביון ונפשות אביונים יושיע ׃
14 * מתוך ומחמס יגאל נפשם וייקר דמם בעיניו ׃
15 * ויחי ויתן־לו מזהב שבא ויתפלל בעדו תמיד
כל־היום יברכנהו ׃
16 * יהי פסת־בר בארץ בראש הרים ירעש כלבנון
פריו ויציצו מעיר כעשב הארץ ׃

21 * *Multiplicabis magnitudinem meam*, & *conuersus consolaberis me.*
22 * *Ego autem confitebor tibi in vasis psalterij, veritatem tuam Deus meus, cantabo tibi in cithara sancte Israel.*
23 * *Laudabunt labia mea cùm cantauero tibi, & anima mea quam redemisti.*
24 * *Insuper & lingua mea tota die meditabitur iustitiam tuam, quia confusi sunt & dehonestati quærentes malum mihi.*

1 *Salomoni.* LXXII.

Deus iudicium tuum regi da, & iustitiam tuam filio regis.
2 * *Judicabit populum tuum in iustitia, & pauperes tuos in iudicio.*
3 * *Assument montes pacem populo, & colles iustitiam.*
4 * *Judicabit pauperes populi, saluabit filios pauperum, & confringet calumniatorem.*
5 * *Et timebunt te quamdiu erit Sol, & vltra Lunam in generatione generationum.*
6 * *Descendet vt pluuia super vellus, vt stillæ irrorantes terram.*
7 * *Germinabit in diebus eius iustus, & multitudo pacis donec non sit Luna.*
8 * *Et dominabitur à mari vsque ad mare, & à flumine vsque ad terminos terræ.*
9 * *Coram illo procident Æthiopes, & inimici eius puluerem lingent.*
10 * *Reges Tharsis & Insulæ munera offerent: reges Arabiæ, & Saba tributum conferent.*
11 * *Et adorabunt eum omnes reges: vniuersæ nationes seruient ei.*
12 * *Quia eruet pauperem à potente, & inopem cui non est adiutor.*
13 * *Parcet pauperi & inopi, & animas pau-*
14 *perum saluabit.* * *Ab vsura & iniquitate redimet animas eorum, et preciosus erit sanguis*
15 *eorum coram oculis eius.* * *Et viuet & dabitur ei de auro Sabba, & orabunt de eo iugi-*
16 *ter; tota die benedicent ei.* * *Erit memorabile triticum in terra in capite montium; eleuabitur sicut Libani fructus eius, & florebunt de ciuitate sicut fœnum terræ.*

תרגום

21 תסגי רבנותי ותחזור תנחמנני ׃ 22 לחוד אנא אודי קדמך בזיני זמר ונבלא אתני קשטך אלהי אשבח קדמך בכנרא קדישא דישראל ׃
23 תבועין ספותי ארום אשבח קדמך ונפשי די פרקתא ׃ 24 לחוד לישני כל יומא תרנן צדקתך ארום בהיתו ארום אתחפרו תבעי בישותי ׃
עב 1 על ידוהי דשלמה אתאמר בנבואה אלהא הילכת דיניך למלכא משיחא הב וצדקתך לבריה דדוד מלכא ׃
2 ידון עמך בצדקא ועניך בהילכת דינא ׃ 3 יטלון יתבי טוריא שלמא לעמה בית ישראל וגלמתא בזכותא ׃
4 ידין לעניי עמא יפרוק לבני חשיכא וישוף גברא טלומא ׃ 5 ידחלון מנך עם מיסק שמשא ויצלון קדם מנהר סיהרא לדרי דריא ׃
6 יחות היך מטרא דרעוא על עסבא דגזיז מגובאי היך רסיסי מלקושא דנטפין על ארעא ׃ 7 יסגון ביומוהי צדיקיא וסגעי שלמא עד דישתיצון פלחי סהרא ׃
8 וישלוט מסטרא דימא רבא ועד סטר ימא דאוקינוס ומן פרת עד סיפי ארעא ׃
קדמוהי יגחנון אפרכיא ובעלי דבבוהי עפרא ילחכון ׃ 10 מלכיא דתרסיס וניסי ימא רבא דאוקינוס תקרובתא יתיבון מלכיא דשבא וסבא דורון יקרבון ׃
11 ויסגדון ליה כל מלכיא כל עממיא ישתעבדון ליה ׃ 12 ארום יפצי חשוכא דבעי מטו ועניא ולית דסעיד ליה ׃
13 יחוס על מסכנא וחשוכא ונפשת חשיכיא יפרוק ׃ 14 מאונסא ומחטופין יפרוק נפשיהון ויהי יקיר אדמהון קדמוהי ׃
15 ויחי ויתן ליה מדהב דאיתי משבא ויצלי מטולתיה תדירא כל יומא יברכניה ׃ 16 יהי סעיד לחמא בארעא בריש טוריא ירגוש היך לבנן אבה ויגצון מקרתא דירושלם היך עסבא דארעא ׃

*Multiplicasti super me magnificentiā 21
tuam, & conuersus consolatus es me, & de
abyssis terræ iterum reduxisti me. *Et 22
enim ego confitebor tibi in populis Do-
mine; in vasis psalmi veritatem tuā Deus.
psallam tibi in cithara sanctus Israel.
*Exultabunt labia mea dum cantauero 23
tibi,& anima mea quam redemisti. * *In- 24
super autem & lingua mea tota die medi-
tabitur iustitiam tuam: cùm confusi & re-
ueriti fuerint, qui quærunt mala mihi.
*In Salomonem Psalmus Dauid. 1

LXXI.

DEus iudicium tuū regi da, & iustitiam
tuam filio regis: *Iudicare populum 2
tuū in iustitia, & pauperes tuos in iudicio.
*Suscipiant montes pacem populo, & 3
colles iustitiam. *Iudicabit pauperes po- 4
puli,& saluos faciet filios pauperum: & hu
miliabit calumniatorem. *Et permanebit 5
cum Sole; & ante Lunam in generatione
generationum. *Descendet sicut pluuia 6
in vellus, & sicut stillicidia stillantia super
terram. *Orietur in diebus eius iustitia, 7
& abundantia pacis, donec auferatur Lu-
na. *Et dominabitur à mari vsque ad 8
mare, & à fluminibus vsque ad terminos
orbis terrarum. *Coram illo procident 9
Æthiopes, & inimici eius terram lingent.
*Reges Tharsis & insulæ munera offe- 10
rent, reges Arabū & Saba dona adducent.
*Et adorabunt eum omnes reges terræ, 11
omnes gentes seruient ei. *Quia liberauit 12
paupere à potēte, & pauperem cui nō erat
adiutor. *Parcet pauperi & inopi, & ani- 13
mas pauperū saluas faciet. *Ex vsuris & ex 14
iniquitate redimet animas eorū, & hono-
rabile nomen *eius coram illis. *Et viuet & 15
dabitur ei de auro Arabiæ, & adorabūt de
ipso semper: tota die benedicent ei.
*Erit firmamentum in terra in summis 16
montium. Superextolletur super Liba-
num fructus eius, & florebunt de ciuitate
sicut fœnum terræ.

21 *ἐπλεόνασας ἐπ' ἐμὲ τὴν μεγαλωσύνην σου, καὶ
ἐπιστρέψας παρεκάλεσάς με, καὶ ἐκ τῶν ἀβύσσων τῆς γῆς
πάλιν ἀνήγαγές με.
22 *καὶ γὰρ ἐγὼ ἐξομολογήσομαί σοι ἐν λαοῖς κύριε, ἐν
σκεύεσι ψαλμοῦ τὴν ἀλήθειάν σου ὁ θεός. ψαλῶ σοι ἐν
23 κιθάρᾳ ὁ ἅγιος τοῦ ἰσραήλ. *ἀγαλλιάσονται τὰ χεί-
λη μου ὅταν ψάλω σοι, καὶ ἡ ψυχή μου ἣν ἐλυτρώσω.
24 *ἔτι δὲ καὶ ἡ γλῶσσά μου ὅλην τὴν ἡμέραν μελετήσει
τὴν δικαιοσύνην σου· ὅταν αἰσχυνθῶσι καὶ ἐντραπῶσιν οἱ
ζητοῦντες τὰ κακά μοι.
1 *Εἰς σαλωμὼν ψαλμὸς τοῦ δαυίδ. οα'.
Ὁ θεὸς τὸ κρίμα σου τῷ βασιλεῖ δός, καὶ τὴν δικαιοσύ-
2 νην σου τῷ υἱῷ τοῦ βασιλέως. *κρίνειν τὸν λαόν σου ἐν δι-
3 καιοσύνῃ, καὶ τοὺς πτωχούς σου ἐν κρίσει. *ἀναλαβέτω
τὰ ὄρη εἰρήνην τῷ λαῷ, καὶ οἱ βουνοὶ δικαιοσύνην.
4 *κρινεῖ τοὺς πτωχοὺς τοῦ λαοῦ, καὶ σώσει τοὺς υἱοὺς τῶν
πενήτων, καὶ ταπεινώσει συκοφάντην.
5 *καὶ συμπαραμενεῖ τῷ ἡλίῳ, καὶ πρὸ τῆς σελήνης γε-
6 νεὰς γενεῶν. *καταβήσεται ὡς ὑετὸς ἐπὶ πόκον, καὶ ὡσεὶ
σταγὼν ἡ στάζουσα ἐπὶ τὴν γῆν.
7 *ἀνατελεῖ ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ δικαιοσύνη, καὶ πλῆ-
θος εἰρήνης ἕως οὗ ἀνταναιρεθῇ ἡ σελήνη.
8 *καὶ κατακυριεύσει ἀπὸ θαλάσσης ἕως θαλάσσης, καὶ
ἀπὸ ποταμῶν ἕως περάτων τῆς οἰκουμένης.
9 *ἐνώπιον αὐτοῦ προπεσοῦνται αἰθίοπες, καὶ οἱ ἐχθροὶ
αὐτοῦ χοῦν λείξουσι.
10 *βασιλεῖς θαρσεῖς καὶ νῆσοι δῶρα προσοίσουσι, βασι-
λεῖς ἀράβων καὶ σαβᾶ δῶρα προσάξουσι.
11 *καὶ προσκυνήσουσιν αὐτῷ πάντες οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς,
πάντα τὰ ἔθνη δουλεύσουσιν αὐτῷ.
12 *ὅτι ἐρρύσατο πτωχὸν ἐκ δυνάστου, καὶ πένητα ᾧ οὐχ
13 ὑπῆρχε βοηθός. *φείσεται πτωχοῦ καὶ πένητος, καὶ ψυχὰς
14 πενήτων σώσει. *ἐκ τόκου καὶ ἐξ ἀδικίας λυτρώσεται τὰς
ψυχὰς αὐτῶν, καὶ ἔντιμον τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐνώπιον αὐτῶν.
15 *καὶ ζήσεται καὶ δοθήσεται αὐτῷ ἐκ τοῦ χρυσίου τῆς ἀραβίας,
καὶ προσεύξονται περὶ αὐτοῦ διαπαντός· ὅλην τὴν ἡμέραν
16 εὐλογήσουσιν αὐτόν. *ἔσται στήριγμα ἐν τῇ γῇ ἐπ' ἄκρων
τῶν ὀρέων· ὑπεραρθήσεται ὑπὲρ τὸν λίβανον ὁ καρπὸς αὐτοῦ,
καὶ ἐξανθήσουσιν ἐκ πόλεως ὡσεὶ χόρτος τῆς γῆς.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[21] Multiplicabis magnificentiam meam,& reuersus consolaberis me. [22] Sed & ego confitebor coram te instrumētis musices, & nablo annunciabo veritatem tuam Deus meus: laudabo coram te in cithara sancte Israelis. [23] Exultabunt labia mea cùm laudes dixero coram te, & anima mea quam redemisti. [24] Insuper lingua mea tota die annunciabit iustitiam tuam, quoniā confusi sunt, quoniam opprobrio affecti sunt quærentes malum meum.

[1] Per manum Salomonis dictus propheticè. PSAL. LXXII.

DEus sententiam iudiciorum tuorum regi Christo dato,& iustitiam tuam filio Dauidis regis. [2] Iudicabit populum tuum in iustitia, & pauperes tuos in sententia iudicij. [3] Afferent habitatores montium pacem populo domus Israel, & colles iustitiam. [4] Iudicabit pauperes populi,redimet filios miserorum, & conteret virum raptorem. [5] Timebunt à te cum ascensu Solis,& orabunt coram lumine Lunæ in generationes generationum. [6] Descendet sicut pluuia spontanea super herbam corrosam à locustis; sicut stillæ pluuiæ serotinæ stillantes super terram. [7] Multiplicabuntur in diebus eius iusti; & abundantia pacis, donec destruantur serui Lunæ. [8] Et dominabitur ab angulo maris magni vsque ad angulum maris Oceani, & ab Euphrate vsque ad fines terræ. [9] Coram eo humiliabuntur proceres;& inimici eius puluerem lingent. [10] Reges Tharsis & insulæ maris magni Oceani oblationem adducent: reges Seba,& Seba dona offerent. [11] Et adorabunt eum omnes reges; omnes populi subditi erunt ei. [12] Quoniam liberabit miserum qui quærit inclinationem; & pauperem cui non est adiutor. [13] Miserebitur misero & inopi: & animas inopum redimet. [14] Ab oppressione & iniurijs liberabit animas eorum, & erit carus sanguis eorum coram eo. [15] Et viuet & dabit ei de auro quod attulerunt de Seba, & orabit pro eo continuè, omni die benedicet ei. [16] Erit substantificus panis in terra in capite montium; strepitum edet sicut Libanus fructus eius; & germinabunt de ciuitate Ierusalem sicut herba terræ.

17 * יְהִי שְׁמוֹ לְעוֹלָם לִפְנֵי־שֶׁמֶשׁ יִנּוֹן שְׁמוֹ וְיִתְבָּרְכוּ
בוֹ כָּל־גּוֹיִם יְאַשְּׁרוּהוּ ׃
18 * בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עֹשֵׂה
נִפְלָאוֹת לְבַדּוֹ ׃
19 * וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ לְעוֹלָם וְיִמָּלֵא כְבוֹדוֹ אֶת־
כֹּל הָאָרֶץ אָמֵן וְאָמֵן ׃

כָּלּוּ תְפִלּוֹת דָּוִד בֶּן־יִשָׁי ׃

עג

1 * מִזְמוֹר לְאָסָף אַךְ טוֹב לְיִשְׂרָאֵל אֱלֹהִים לְבָרֵי
לֵבָב ׃
2 * וַאֲנִי כִּמְעַט נָטוּי רַגְלָי כְּאַיִן שֻׁפְּכָה אֲשֻׁרָי ׃
3 * כִּי קִנֵּאתִי בַּהוֹלְלִים שְׁלוֹם רְשָׁעִים אֶרְאֶה ׃
4 * כִּי אֵין חַרְצֻבּוֹת לְמוֹתָם וּבָרִיא אוּלָם ׃
5 * בַּעֲמַל אֱנוֹשׁ אֵינֵמוֹ וְעִם־אָדָם לֹא יְנֻגָּעוּ ׃
6 * לָכֵן עֲנָקַתְמוֹ גַאֲוָה יַעֲטָף־שִׁית חָמָס לָמוֹ ׃
7 * יָצָא מֵחֵלֶב עֵינֵמוֹ עָבְרוּ מַשְׂכִּיּוֹת לֵבָב ׃
8 * יָמִיקוּ וִידַבְּרוּ בְרָע עֹשֶׁק מִמָּרוֹם יְדַבֵּרוּ ׃
9 * שַׁתּוּ בַשָּׁמַיִם פִּיהֶם וּלְשׁוֹנָם תִּהֲלַךְ בָּאָרֶץ ׃
10 * לָכֵן יָשִׁיב עַמּוֹ הֲלֹם וּמֵי מָלֵא יִמָּצוּ לָמוֹ ׃
11 * וְאָמְרוּ אֵיכָה יָדַע־אֵל וְיֵשׁ דֵּעָה בְעֶלְיוֹן ׃
12 * הִנֵּה־אֵלֶּה רְשָׁעִים וְשַׁלְוֵי עוֹלָם הִשְׂגּוּ־חָיִל ׃
13 * אַךְ־רִיק זִכִּיתִי לְבָבִי וָאֶרְחַץ בְּנִקָּיוֹן כַּפָּי ׃
14 * וָאֱהִי נָגוּעַ כָּל־הַיּוֹם וְתוֹכַחְתִּי לַבְּקָרִים ׃
15 * אִם־אָמַרְתִּי אֲסַפְּרָה כְמוֹ הִנֵּה דוֹר בָּנֶיךָ
בָגָדְתִּי ׃
16 * וָאֲחַשְּׁבָה לָדַעַת זֹאת עָמָל הִיא בְעֵינָי ׃
17 * עַד־אָבוֹא אֶל־מִקְדְּשֵׁי־אֵל אָבִינָה
לְאַחֲרִיתָם ׃

17 17 * *Erit nomen eius in æternum, vltra Solem perſeuerabit nomen eius, & benedicentur in eo omnes gentes, & beatificabunt eum.*
18 18 * *Benedictus Dominus Deus Iſrael, qui facit mirabilia ſolus.*
19 * *Et benedictum nomen gloriæ eius in æter-*
19 *num, & implebitur gloria eius vniuerſa terra: Amen amen.*

Completæ ſunt orationes Dauid filij Ieſſe.

1 * *Canticum Aſaph.* PSAL. LXXIII.
ATtamen bonus Iſrael Deus, his qui mundo ſunt corde.
1 2 * *Mei autem pene vacillauerunt pedes, penè effuſi ſunt greſſus mei.*
2 3 * *Quia æmulatus ſum contra iniquos, pacem impiorum videns.*
3 4 * *Quia non cogitauerunt de morte ſua, & firma ſunt veſtibula eorum.*
4 5 * *In labore hominum non ſunt, & cum hominibus non flagellabuntur.*
5 6 * *Ideo nutriti ſunt ad ſuperbiam, circundederunt iniquitatem ſibi.*
6 7 * *Proceſſerunt à pinguedine oculi eorum,*
7 *tranſierunt cogitationes cordis.*
8 8 * *Irriſerunt & locuti ſunt in malitia, calumniam de excelſo loquentes.*
9 9 * *Poſuerunt in cælum os ſuum, et lingua eorum deambulauit in terra.*
10 10 * *Propterea conuertetur populus eius huc,*
11 *& quis plenus inuenietur in eis?*
11 * *Et dixerunt, Quomodo nouit Deus; & ſi*
12 *eſt ſcientia in excelſo?*
12 * *Ecce iſti impij, & abundantes in ſeculo*
13 *multiplicauerunt diuitias.*
13 * *Ergo ne fruſtra mundaui cor meum, & la-*
14 *ui in innocentia manus meas.*
14 * *Et fui flagellatus tota die, & increpatio*
15 *mea in matutinis.* * *Dixi, ſi narrauero ſic, ecce*
16 *generationem filiorum tuorum reliqui.*
16 * *Et cogitaui vt intelligerem iſtud; labor eſt*
17 *in oculis meis.* * *Donec veniam ad ſanctuarium Dei, intelligam in nouiſſimo eorum.*

תרגום

17 יהא שמה לעלם מדכר וקדם דאתברי שמשא מזמן הוה שמה ויתברכון בזכותה כל עממיא יימרון טב לה ׃ 18 בריך ייי אלהים
אלהא דישראל עבד פרישן רברבן לבלחודוהי ׃ 19 ובריך שום איקרה לעלם וימלא מזיו יקרה כל ארעא אמן ואמן ׃
גמירין צלותיא דדוד בר ישי ׃

עג

1 תשבחתא על ידיה דאסף ברם טב לישראל אלהא לברירי לבא ׃ 2 ואנא כזעיר פון אתמוטטו רגלי כלמא אזדעזעא אתהרי ׃
3 ארום טנית במתלעביא בעידן שלים רשיעיא אחמי ׃ 4 ארום ליתיהון תוהין ומצטערין על יום מיתותיהון אתנטלון מחשבתהון
וריר ופטים ואלים לבהון ׃ 5 בליעות גברין דמתעסקין באוריתא ליתיהון לעין ועם בני נשא צדיקיא דסבלין אסורי ליתיהון מתכתשין ׃
6 בגין כן עטרתנון גיותנותא כלילא דמשוין ברישיהון מחטופין דילהון ׃ 7 שנא מן שומנא דמות פרצופיהון עברו רוטביהון חפו על
לוחי לביהון ׃ 8 יתמקמקון מרוטבא וימללון לאבאשא ולטלומא מרום לבהון ימללון ׃ 9 שויו בקדישי שמיא פומהון ולישנהון
מלהבא בצדיקי ארעא ׃ 10 בגין כן על מימרא דייי וימחינון במרזופין ודמעין היך מיין סגיעין מחתין להון ׃ 11 ויימרון הכדין
ידע אלהא ואית מנדעא בעילאה ׃ 12 הא אלין רשיעיא דיתבין בשלותא בעלמא אדביקו חילא קנו נכסין ׃ 13 ברם אנא לסריקותא
זכיתי לבי ושזגית בברירות ידי ׃ 14 והוית כתיש כל יומא ומכסנותי לצפריא ׃ 15 אין אמרית אשתעי דכמתהון הא על דר בניך ארשעית ׃
16 וחשבית למדע ית דא ליעות הוא בעיני ׃ 17 עד זמן פורקנא דאיתי לבית מקדשא דאלהא אתבין לסופיהון ׃

* * Erit nomē eius benedictum in ſecu- 17
la, ante Solem permanet nomen eius. &
benedicentur in ipſo omnes tribus terræ,
omnes gentes beatificabunt eum.
* Benedictus Dominus Deus Iſrael, qui 18
* fecit mirabilia ſolus. * Et benedictū no- 19
men maieſtatis eius in æternum, & in ſe-
culum ſeculi. & replebitur maieſtate eius
omnis terra. fiat, fiat.

Defecerunt laudes Dauid filij Ieſſæ.

Pſalmus Aſaph. LXXII.

QVàm bonus Deus Iſrael his qui recto 1
ſunt corde. * Mei autem penè moti 2
ſunt pedes, penè effuſi ſunt greſſus mei.
* Quia zelaui ſuper iniquos, pacem pec 3
catorum videns.
* Quia non eſt reſpectus * in morte eo- 4
rum, & firmamentum in plaga eorum.
* In * laboribus hominum non ſunt, & 5
cum hominibus non flagellabuntur.
* Ideo tenuit eos ſuperbia eorum in fi- 6
nem. operti ſunt iniquitate & impietate
ſua. * * Prodibit quaſi ex adipe iniquitas 7
eorum. tranſierunt in affectum cordis.
* Cogitauerunt & locuti ſunt in nequi- 8
tia: iniquitatem in excelſo locuti ſunt.
* Poſuerunt in cælum os ſuum, & lin- 9
gua eorum tranſiuit in terra. * Ideò con- 10
uertetur populus meus hic, & dies pleni
inuenientur in eis. * Et dixerunt, Quo- 11
modo * ſciuit Deus, & ſi eſt ſcientia in ex-
celſo? * Ecce ipſi peccatores & abundan- 12
tes in ſeculo, obtinuerunt diuitias.
* Et dixi, Ergo ſine cauſa iuſtificaui cor 13
meū, & laui inter innocentes manus meas.
* Et fui flagellatus tota die, & caſtiga- 14
tio mea in matutinis. * Si dicebam, Nar- 15
rabo ſic: ecce nationem filiorum tuorum
reprobaui. * Et exiſtimabam vt cogno- 16
ſcerem. hoc labor eſt ante me.
* Donec intrem in ſanctuarium Dei, & 17
intelligam in nouiſſimis eorum.

17 * ἔσται τὸ ὄνομα αὐτοῦ εὐλογημένον εἰς τοὺς αἰῶνας,
πρὸ τοῦ ἡλίου διαμένει τὸ ὄνομα αὐτοῦ· καὶ ἐνευλογηθήσονται
ἐν αὐτῷ πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς, πάντα τὰ ἔθνη μακα-
18 ριοῦσιν αὐτόν. * εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς τοῦ ἰσραήλ,
ὁ ποιῶν θαυμάσια μόνος.
19 * καὶ εὐλογημένον τὸ ὄνομα τῆς δόξης αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶ-
να, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος· καὶ πληρωθήσεται τῆς δόξης
αὐτοῦ πᾶσα ἡ γῆ· γένοιτο γένοιτο.

Ἐξέλιπον οἱ ὕμνοι δαυὶδ υἱοῦ ἰεσσαί.

Ψαλμὸς τῷ ἀσάφ. οβʹ.

1 * Ὡς ἀγαθὸς ὁ θεὸς τῷ ἰσραὴλ τοῖς εὐθέσι τῇ καρδίᾳ.
2 * ἐμοῦ δὲ παρὰ μικρὸν ἐσαλεύθησαν οἱ πόδες, παρ' ὀλί-
3 γον ἐξεχύθη τὰ διαβήματά μου. * ὅτι ἐζήλωσα ἐπὶ
τοῖς ἀνόμοις, εἰρήνην ἁμαρτωλῶν θεωρῶν.
4 * ὅτι οὐκ ἔστιν ἀνάνευσις ἐν τῷ θανάτῳ αὐτῶν, καὶ στε-
ρέωμα ἐν τῇ μάστιγι αὐτῶν.
5 * ἐν κόποις ἀνθρώπων οὐκ εἰσί, καὶ μετὰ ἀνθρώπων οὐ
6 μαστιγωθήσονται. * διὰ τοῦτο ἐκράτησεν αὐτοὺς ἡ ὑπερη-
φανία αὐτῶν εἰς τέλος, περιεβάλοντο ἀδικίαν καὶ ἀσέ-
7 βειαν ἑαυτῶν. * ἐξελεύσεται ὡς ἐκ στέατος ἡ ἀδικία
αὐτῶν· διήλθοσαν εἰς διάθεσιν καρδίας.
8 * διενοήθησαν καὶ ἐλάλησαν ἐν πονηρίᾳ, ἀδικίαν εἰς τὸ
9 ὕψος ἐλάλησαν. * ἔθεντο εἰς οὐρανὸν τὸ στόμα αὐτῶν,
καὶ ἡ γλῶσσα αὐτῶν διῆλθεν ἐπὶ τῆς γῆς.
10 * διὰ τοῦτο ἐπιστρέψει ὁ λαός μου ἐνταῦθα, καὶ ἡμέραι
πλήρεις εὑρεθήσονται ἐν αὐτοῖς.
11 * καὶ εἶπον, πῶς ἔγνω ὁ θεός, καὶ εἰ ἔστι γνῶσις ἐν τῷ ὑψί-
12 στῳ; * ἰδοὺ οὗτοι οἱ ἁμαρτωλοὶ καὶ εὐθηνοῦντες εἰς τὸν
αἰῶνα, κατέσχον πλούτου.
13 * καὶ εἶπα, ἆρα ματαίως ἐδικαίωσα τὴν καρδίαν μου,
καὶ ἐνιψάμην ἐν ἀθώοις τὰς χεῖράς μου.
14 * καὶ ἐγενόμην μεμαστιγωμένος ὅλην τὴν ἡμέραν,
15 καὶ ὁ ἔλεγχός μου εἰς τὰς πρωΐας. * εἰ ἔλεγον, διηγήσομαι
οὕτως, ἰδοὺ τῇ γενεᾷ τῶν υἱῶν σου ἠσυνθέτηκα.
16 * καὶ ὑπέλαβον τοῦ γνῶναι· τοῦτο κόπος ἐστὶν ἐνώπιόν
17 μου· * ἕως οὗ εἰσέλθω εἰς τὸ ἁγιαστήριον τοῦ θεοῦ, καὶ συνῶ
εἰς τὰ ἔσχατα αὐτῶν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

17 Erit nomen eius ſemper memorabile, et antequam creatus eſſet Sol, præparatum erat nomen eius: & benedicentur in merito eius; omnes populi dicent bonum illi. 18 Benedictus Dominus Deus Deus Iſrael, qui facit miracula magna ſolus. 19 Et benedictum nomen gloriæ eius in æternum: ac repleatur ſplendore gloriæ eius omnis terra, Amen & amen.

Completæ ſunt orationes Dauidis filij Iſſai. Canticum per manus Aſaph. PSAL. LXXIII.

PRofectò bonus Iſraeli Deus ijs, qui mundi ſunt corde. 2 Mei autem penè moti ſunt pedes, penè vacillauerunt greſſus mei. 3 Quoniam æmulatus ſum deriſores; in tempore pacifico improbos videbo. 4 Quoniam non terrentur nec conturbantur propter diem mortis ipſorum; efferuntur cogitatus eorum: & terſum, & pingue, & forte eſt cor eorum. 5 Labori virorum Legi operam nauātium non compatiuntur; & cum hominibus iuſtis, qui patiuntur martyria, non vulnerantur. 6 Ideo circundedit eos ſuperbia: corona quam imponunt capiti ſuo de rapinis illorum eſt. 7 Mutata eſt ob pinguedinem ſimilitudo vultuum eorum: progreſſæ rugæ eorum cooperuerunt tabulas cordis illorum. 8 Liquefient præ humore, & loquentur vt noceant, & ad violentiam de celſitudine cordis ſui loquentur. 9 Poſuerunt in ſanctos cælorum os ſuum, & lingua eorum ardet in iuſtos terræ. 10 Propterea *decretum eſt* verbo Domini, vt percutiat eos malleis, & lachrymæ quaſi aquæ multæ defluent illis. 11 Et dicent, Hæccine cognouit Deus, & eſt ſcientia in Altiſſimo? 12 Ecce ipſi impij permanentes in tranquillitate in mundo, adepti ſunt ſubſtantiam, acquiſierunt diuitias. 13 Ergo inaniter purificaui cor meum, & laui in munditie manus meas. 14 Et fui flagellatus tota die, & caſtigatio mea in matutinis. 15 Si dixi, Narrabo qualitates eorum: ecce ſuper generatione filiorum tuorum improbè egi. 16 Et cogitaui vt ſcirem iſtud: labor hoc in oculis meis. 17 Vſque ad tempus redemptionis, quo veniam ad domum ſanctuarij Dei, intelligam finem eorum.

18 * אַךְ בַּחֲלָקוֹת תָּשִׁית לָמוֹ הִפַּלְתָּם לְמַשּׁוּאוֹת׃
19 * אֵיךְ הָיוּ לְשַׁמָּה כְרָגַע סָפוּ תַמּוּ מִן־בַּלָּהוֹת׃
20 * כַּחֲלוֹם מֵהָקִיץ אֲדֹנָי בָּעִיר צַלְמָם תִּבְזֶה׃
21 * כִּי יִתְחַמֵּץ לְבָבִי וְכִלְיוֹתַי אֶשְׁתּוֹנָן׃
22 * וַאֲנִי־בַעַר וְלֹא אֵדָע בְּהֵמוֹת הָיִיתִי עִמָּךְ׃
23 * וַאֲנִי תָמִיד עִמָּךְ אָחַזְתָּ בְּיַד יְמִינִי׃
24 * בַּעֲצָתְךָ תַנְחֵנִי וְאַחַר כָּבוֹד תִּקָּחֵנִי׃
25 * מִי־לִי בַשָּׁמָיִם וְעִמְּךָ לֹא־חָפַצְתִּי בָאָרֶץ׃
26 * כָּלָה שְׁאֵרִי וּלְבָבִי צוּר־לְבָבִי וְחֶלְקִי אֱלֹהִים
לְעוֹלָם׃
27 * כִּי־הִנֵּה רְחֵקֶיךָ יֹאבֵדוּ הִצְמַתָּה כָּל־זוֹנֶה
מִמֶּךָּ׃
28 * וַאֲנִי קִרֲבַת אֱלֹהִים לִי טוֹב שַׁתִּי בִּיהוָה אֱלֹהִים
מַחְסִי לְסַפֵּר כָּל־מַלְאֲכוֹתֶיךָ׃

עד

1 * מַשְׂכִּיל לְאָסָף לָמָה אֱלֹהִים זָנַחְתָּ לָנֶצַח יֶעְשַׁן
אַפְּךָ בְּצֹאן מַרְעִיתֶךָ׃
2 * זְכֹר עֲדָתְךָ קָנִיתָ קֶּדֶם גָּאַלְתָּ שֵׁבֶט נַחֲלָתֶךָ
הַר־צִיּוֹן זֶה שָׁכַנְתָּ בּוֹ׃
3 * הָרִימָה פְעָמֶיךָ לְמַשֻּׁאוֹת נֶצַח כָּל־הֵרַע
אוֹיֵב בַּקֹּדֶשׁ׃
4 * שָׁאֲגוּ צֹרְרֶיךָ בְּקֶרֶב מוֹעֲדֶךָ שָׂמוּ אוֹתֹתָם
אֹתוֹת׃
5 * יִוָּדַע כְּמֵבִיא לְמָעְלָה בִּסֲבָךְ־עֵץ קַרְדֻּמּוֹת׃
6 * וְעַת° פִּתּוּחֶיהָ יָּחַד בְּכַשִּׁיל וְכֵילַפֹּת יַהֲלֹמוּן׃
7 * שִׁלְחוּ בָאֵשׁ מִקְדָּשֶׁךָ לָאָרֶץ חִלְּלוּ מִשְׁכַּן שְׁמֶךָ׃
8 * אָמְרוּ בְלִבָּם נִינָם יָחַד שָׂרְפוּ כָל־מוֹעֲדֵי־
אֵל בָּאָרֶץ׃
9 * אוֹתֹתֵינוּ לֹא־רָאִינוּ אֵין־עוֹד נָבִיא וְלֹא־
אִתָּנוּ יֹדֵעַ עַד־מָה׃

18 * *Veruntamen in lubrico poſuiſti eos, deie-*
19 *ciſti eos ad interitum.* * *Quomodo vaſtati ſunt,*
ſubitò defecerũt, conſumpti ſunt quaſi non ſint!
20 * *Quaſi ſomnium euigilantis Domine in ci-*
uitate imagines eorum ad nihilum rediges.
21 * *Quia contractum eſt cor meum, & lumbi*
mei velut ignis fumigans.
22 * *Et ego inſipiens & neſcius, quaſi iumen-*
23 *tum factus ſum apud te.* * *Et eram ſemper*
tecum, tenebas manum dexteram meam.
24 * *In conſilium tuum deduces me, & poſtea*
25 *in gloria ſuſcipies me.* * *Quid mihi eſt in cælo,*
& tecum nolui in terra?
26 * *Conſummata eſt caro mea & cor meũ, ro-*
bur cordis mei & pars mea Deus in æternum.
27 * *Quia ecce qui elongant ſe à te, peribunt:*
perdidiſti omnem fornicantem à te.
28 * *Mihi autẽ appropinquare Deo bonum eſt:*
poſui in Domino Deo ſpem meam, vt narrem
omnes annunciationes tuas.

1 * *Eruditio Aſaph.* PSAL. LXXIIII.
VT quid Deus repuliſti in finem, fumabit fu-
ror tuus in grege paſcuæ tuæ?
2 * *Recordare congregationis tuæ quam poſſe-*
diſti ab initio; redemiſti virgam hæreditatũ tuæ
montem Sion in quo habitaſti.
3 * *Sublimitas pedum tuorum diſſipata eſt vſq;*
in finẽ: omnia mala egit inimicus in ſanctuario.
4 * *Fremuerunt hoſtes tui in medio pacti tui,*
poſuerunt ſigna ſua in trophæum.
5 * *Manifeſta in introitu deſuper, in ſaltu li-*
gnorum ſecures.
6 * *Et nunc ſculpturas eius pariter bipenni*
& dolatoriis deraſerunt.
7 * *Miſerunt ignem in ſanctuarium tuum, in*
terra contaminauerunt tabernaculum nominis
tui.
8 * *Dixerunt in cordibus ſuis poſteri eorum ſi-*
mul, Incenderunt omnes ſolemnitates Dei in
terra.
9 * *Signa noſtra non vidimus, non eſt vltrà*
propheta, & non eſt nobiſcum qui ſciat vſque
quo.

תרגום

18 בְּרַם בְּקַבְלַיָא שַׁוִיתָא לְהוֹן רְמִיתְנוּן לְשַׁחֲוָתָא׃ 19 הֵכְדֵין הֲווֹ לְצָדוּ בְשַׁעְתָא אִשְׁתֵּיצִיו שְׁלִימוּ מֵאַתְרוּגְשָׁן׃ 20 הֵיךְ חֶלְמָא עֲבַר הֲוֵי דְמִתְעַר מִן שִׁנְתֵהּ יְיָ לְיוֹם דִינָא רַבָּא בְּאִתְעָרוּתְהוֹן סַבֵּית קְבוּרְתְהוֹן בִּרְגוּז דְּמוּתְהוֹן תְּבַסַר׃ 21 אֲרוּם יְחוּשׁ לִבִּי וְכָלְיָתַי בָּעֲרָן כְּאֶשָׁא׃ 22 וַאֲנָא שַׁטְיָא וְלָא אֶדַע הֵיךְ בְּעִירָא אִתְחַשְׁבֵת גַבָּךְ׃ 23 וַאֲנָא תְדִירָא גַבָּךְ אוֹחַדְתָּא בְּיַד יְמִינִי׃ 24 בְּמַלְכָּתָךְ תְּדַבְּרִנַנִי בְעָלְמָא הָדֵין וּבָתַר דִשְׁלִים אִיקָרָא דַאֲמַרְתָּ לְאַיְתָאָה עֲלַי תְּסַבְּנַנִי׃ 25 מַן כְּוָתָךְ דִילִי בִשְׁמַיָא אֱלָא אַתְּ וּבַהֲדָךְ חַבְרָא לָא צְבֵיתִי בְּאַרְעָא׃ 26 אִשְׁתֵּיצָא גוּשְׁמִי וְלִבְבִי תַקִיפָא דְבָחַן לִבְבִי וְחוּלָקִי אֱלָהָא לְעָלַם׃ 27 אֲרוּם הָא רַשִׁיעַיָא דְמִתְרַחֲקִין מִפָּלְחָנָךְ יֵיבְדוּן שֵׁיצִיתָא כָּל דְטָעוּ מִבָּתַר דַחַלְתָּךְ׃ 28 וַאֲנָא לְמִקְרַב בָּתַר פָּלְחָנָא דַייָ לִי טָב שַׁוִיתִי בְּמֵימְרָא דַייָ רְחָצָנִי לְמִשְׁתַּעְיָא לְצַדִיקַיָא כָּלְהוֹן פִּקוּדֵי שְׁלִיחוּתָךְ׃

עד

1 שִׂכְלָא טָבָא עַל יְדוֹהִי דְאָסָף לְמָה אֱלָהָא רְחֵקְתָּא לְעָלְמִין יִתְקוֹף רָגְזָךְ בְּעָאן רַעְיָתָךְ׃ 2 אִדְכַּר כְּנִשְׁתָּךְ דִקְנֵיתָא מִלְקַדְמִין פְּרַקְתָּא מִמִצְרַיִם שִׁבְטֵי אַחְסַנְתָּךְ טוּר צִיוֹן דְנַן דְשָׁרִיתָ מִשְׁכְּנָךְ בֵּהּ׃ 3 הֲרִים אִסְתְּוָרָךְ לְמִשׁוֹחַ אָמַיָא לְעָלְמַיָא וִיכַל חֵילֵיהוֹן אַבְאִישׁוּ בְעֲלֵי דְבָבָנָא בְּקוּדְשָׁא׃ 4 אַכְלִין מְעִיקָךְ בִּמְצַע זִמְנַיָךְ שַׁוָן אָתְוָתְהוֹן אָתְוָתָא׃ 5 יַצְלִף בְּקוּרְנָסָא הֵיךְ עַד וּמְרִים יְדֵהּ בְּסִבְכֵי קֵיסָא לְמִקְטַע בְּכַלְבַיָא׃ 6 וּכְדֵין גְלוּפַיְיהָא גַרְרִין כַּחֲדָא בְּקוּפִיץ וּמַפְסַלְת דְיוּסְטַר מָחִין כִּבְמַרְזוּפִין׃ 7 אַדְלִיקוּ בְנוּרָא בֵּית מַקְדְּשָׁךְ לְאַרְעָא אַפִּסוּ מִשְׁכַּן דְאִתְקְרֵי בֵהּ שְׁמָךְ׃ 8 אָמְרִין בְּלִבְהוֹן בְּנֵיהוֹן כַּחֲדָא אוֹקִידוּ אֲבָהָתָנָא כָּל מַעֲרְעֵי אֱלָהָא בְאַרְעָא׃ 9 אָתְוָתָנָא דִיהַבוּ לָנָא נְבִיאַיָא לָא חָזֵינָא לֵית תוּב נְבִיאָה וְלֵית גַּבָּנָא דְיָדַע עַד אֵימָתַי׃

‡ Veruntamē propter dolos eorum po- 18
ſuiſti eis mala, deieciſti eos cùm alleuaren-
tur. ‡ Quomodo facti ſunt in deſolatio- 19
nem? ſubitò defecerunt, perierūt propter
iniquitatem ſuam. ‡ Velut ſomnium 20
*exſurgentis Domine in ciuitate tua ima-
ginem ipſorum ad nihilum rediges.
‡ Quia inflammatum eſt cor meum, & 21
renes mei commutati ſunt. ‡ Et ego ad 22
nihilum redactus ſum, & neſciui:*iumen-
tum factus ſum apud te. ‡ Et ego ſemper 23
tecum: tenuiſti manum dexteram meam.
‡ Et in*conſilio tuo deduxiſti me, & cū 24
gloria ſuſcepiſti me.
‡ Quid enim mihi eſt in cælo, & à te 25
quid volui ſuper terram? ‡ Defecit cor 26
meū & caro mea; Deus cordis mei & pars
mea Deus in æternum. ‡ Quia ecce qui 27
elongant ſe à te, peribunt: perdidiſti *om-
nem qui fornicatur abs te. ‡ Mihi autem 28
adhærere Deo bonū eſt, ponere in Domi-
no ſpem meam. vt annūciem omnes præ-
dicationes tuas, in portis filiæ Sion.
‡ Intellectus Aſaph. PSAL. LXXIII. 1
VT quid Deus repuliſti in finem, iratus
eſt furor tuus ſuper oues paſcuæ tuæ?
‡ Memor eſto congregationis tuę quam 2
poſſediſti ab initio; redemiſti virgam hæ-
reditatis tuæ. Mons Sion hic in quo habi-
taſti in eo. ‡ Leua manus tuas in ſuper- 3
bias eorum in finem. quanta maligna-
tus eſt inimicus in ſancto tuo. ‡ Et gloriati 4
ſunt qui oderunt te in medio ſolemnitatis
tuæ. poſuerunt ſigna ſua ſigna. ‡ Et non 5
cognouerunt, ſicut in exitu ſuper ſummū.
Quaſi in ſylua lignorū ſecuribus excide-
runt ‡ Ianuas eius in idipſum, in ſecuri & 6
aſcia deiecerunt eā. ‡ Incenderunt*in igne 7
ſanctuariū tuum in terra, polluerūt taber-
naculum nominis tui. ‡ Dixerunt in corde 8
ſuo cognationes eorum ſimul, Venite &
quieſcere faciamus oēs dies feſtos Dei à ter
ra. ‡ Signa noſtra nō vidimus;*nō eſt vltra 9
propheta, & nos non cognoſcet amplius.

18 ‡ πλὴν διὰ τὰς δολιότητας αὐτῶν ἔθου αὐτοῖς κακά·
κατέβαλες αὐτοὺς ἐν τῷ ἐπαρθῆναι.
19 ‡ πῶς ἐγένοντο εἰς ἐρήμωσιν; ἐξάπινα ἐξέλιπον, ἀπώ-
20 λοντο διὰ τὴν ἀνομίαν αὐτῶν. ‡ ὡσεὶ ἐνύπνιον ἐξεγει-
ρομένου κύριε ἐν τῇ πόλει σου τὴν εἰκόνα αὐτῶν ἐξουδε-
21 νώσεις. ‡ ὅτι ἐξεκαύθη ἡ καρδία μου, καὶ οἱ νεφροί μου
22 ἠλλοιώθησαν. ‡ κἀγὼ ἐξουδενωμένος, καὶ οὐκ ἔγνων;
23 κτηνώδης ἐγενήθην παρὰ σοί. ‡ κἀγὼ διαπαντὸς μετὰ
24 σοῦ· ἐκράτησας τῆς χειρὸς τῆς δεξιᾶς μου· ‡ καὶ ἐν τῇ βου-
λῇ σου ὡδήγησάς με, καὶ μετὰ δόξης προσελάβου με.
25 ‡ τί γάρ μοι ὑπάρχει ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ παρὰ σοῦ τί ἠθέ-
26 λησα ἐπὶ τῆς γῆς; ‡ ἐξέλιπεν ἡ καρδία μου καὶ ἡ σάρξ μου,
ὁ θεὸς τῆς καρδίας μου καὶ ἡ μερίς μου ὁ θεὸς εἰς τὸν αἰῶνα.
27 ‡ ὅτι ἰδοὺ οἱ μακρύνοντες ἑαυτοὺς ἀπὸ σοῦ, ἀπολοῦνται·
ἐξωλόθρευσας πάντα τὸν πορνεύοντα ἀπὸ σοῦ.
28 ‡ ἐμοὶ δὲ τὸ προσκολλᾶσθαι τῷ θεῷ ἀγαθόν ἐστι, τίθεσθαι ἐν
τῷ κυρίῳ τὴν ἐλπίδα μου· τοῦ ἐξαγγεῖλαί με πάσας τὰς
αἰνέσεις σου, ἐν ταῖς πύλαις τῆς θυγατρὸς σιών.
1 ‡ Συνέσεως τῷ ἀσάφ. ογ΄.
Ἱνατί ὁ θεὸς ἀπώσω εἰς τέλος, ὠργίσθη ὁ θυμός σου
ἐπὶ πρόβατα νομῆς σου;
2 ‡ μνήσθητι τῆς συναγωγῆς σου ἧς ἐκτήσω ἀπ᾽ ἀρχῆς,
ἐλυτρώσω ῥάβδον κληρονομίας σου· ὄρος σιὼν τοῦτο ὃ
κατεσκήνωσας ἐν αὐτῷ.
3 ‡ ἔπαρον τὰς χεῖράς σου ἐπὶ τὰς ὑπερηφανίας αὐτῶν
εἰς τέλος· ὅσα ἐπονηρεύσατο ὁ ἐχθρὸς ἐν τῷ ἁγίῳ σου.
4 ‡ καὶ ἐνεκαυχήσαντο οἱ μισοῦντές σε ἐν μέσῳ τῆς ἑορτῆς
σου· ἔθεντο τὰ σημεῖα αὐτῶν σημεῖα.
5 ‡ καὶ οὐκ ἔγνωσαν, ὡς εἰς τὴν ἔξοδον ὑπεράνω· ὡς ἐν δρυ-
μῷ ξύλων ἀξίναις ἐξέκοψαν
6 ‡ τὰς θύρας αὐτῆς ἐπὶ τὸ αὐτό, ἐν πελέκει καὶ λαξευ-
τηρίῳ κατέρραξαν αὐτήν.
7 ‡ ἐνεπύρισαν ἐν πυρὶ τὸ ἁγιαστήριόν σου εἰς τὴν γῆν,
ἐβεβήλωσαν τὸ σκήνωμα τοῦ ὀνόματός σου.
8 ‡ εἶπον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν αἱ συγγένειαι αὐτῶν ἐπὶ
τὸ αὐτό, δεῦτε καὶ καταπαύσωμεν πάσας τὰς ἑορτὰς τοῦ θεοῦ
ἀπὸ τῆς γῆς.
9 ‡ τὰ σημεῖα ἡμῶν οὐκ εἴδομεν, οὐκ ἔστιν ἔτι προφήτης,
καὶ ἡμᾶς οὐ γνώσεται ἔτι.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[18] Profectò in tenebris poſuiſti eos, proieciſti eos in foueas. [19] Quomodo facti ſunt in deſolationem in momento, vaſtati ſunt & conſumpti à commotionibus? [20] Sicut ſomnium ab homine ebrio, qui expergeſit à ſomno ſuo, *euaneſcit*, Domine in die iudicij magni cùm fuerint ſuſcitati de ſepulchris ſuis, in furore imaginem eorum ſpernes. [21] Etenim cōpungetur cor meum, & renes mei ardent ſicut ignis. [22] Et ego ſtultus qui neſciam, quaſi beſtia reputatus ſum apud te. [23] Ego autem continuè ſum apud te: tenuiſti manum dexteram meam. [24] In conſilio tuo deduces me in hunc mundum: & poſtquam completa fuerit gloria, quam dixiſti te adducturum eſſe ſuper me, accipias me. [25] Quis ſimilis tui qui meus es in cælo, niſi tu? proinde tecum ſocium non volui in terra. [26] Conſumptum eſt corpus meum & cor meum: fortis eſt qui probat cor meum, & pars mea Deus in æternum. [27] Quia ecce impij qui abhorrent à cultu tuo, peribunt: perdidiſti omnes qui aberrarunt à timore tui. [28] Mihi verò accedere ad cultum Domini, bonum eſt: poſui in verbo Domini fiduciam meam, vt enarrarem iuſtis præcepta omnia apoſtolatus tui. [1] Intellectus bonus per manus Aſaph. PSAL. LXXIIII.

[2] QVare Deus repuliſti in æternum, flagrabit furor tuus in oues paſcuæ tuæ? [3] Recordare congregationis tuæ, quam acquiſiuiſti ab initio, redemiſti ab Ægypto, tribus hæreditatis tuæ, montis Sion huius in quo requieuit tabernaculum tuum. [4] Leua greſſus tuos ad deſolandas nationes in perpetuum, qui pro viribus ſuis detrimenta intulerunt inimici noſtri in ſanctuarium. [5] Clamant moleſtatores tui in medio temporum tuorum; ponunt ſigna ſua, ſigna. [6] Contundet malleo, ſicut vir qui leuat manum ſuam in perplexitatem ligni vt incidat ſecuribus. [7] Et ſic ſculpturas eius excidunt ſimul bipenni & dolabro deuaſtario, percutientes malleis. [8] Incēderunt igni domum ſanctuarij tui; ad terram proſtrauerunt tabernaculum in quo inuocatum eſt nomen tuum. [9] Dicunt in corde ſuo filij eorum ſimul, Incenderunt patres noſtri omnes feſtiuitates Dei in terra. [10] Signa noſtra quæ dederunt nobis prophetæ, non vidimus: non eſt amplius propheta, & non eſt apud nos qui ſciat quouſque.

10 * עַד־מָתַי אֱלֹהִים יְחָרֶף צָר יְנָאֵץ אוֹיֵב שִׁמְךָ
לָנֶצַח׃
11 * לָמָּה תָשִׁיב יָדְךָ וִימִינֶךָ מִקֶּרֶב חוֹקְךָ כַלֵּה׃
12 * וֵאלֹהִים מַלְכִּי מִקֶּדֶם פֹּעֵל יְשׁוּעוֹת בְּקֶרֶב
13 הָאָרֶץ׃ * אַתָּה פוֹרַרְתָּ בְעָזְּךָ יָם שִׁבַּרְתָּ רָאשֵׁי
תַנִּינִים עַל־הַמָּיִם׃
14 * אַתָּה רִצַּצְתָּ רָאשֵׁי לִוְיָתָן תִּתְּנֶנּוּ מַאֲכָל
לְעָם לְצִיִּים׃
15 * אַתָּה בָקַעְתָּ מַעְיָן וָנָחַל אַתָּה הוֹבַשְׁתָּ נַהֲרוֹת
16 אֵיתָן׃ * לְךָ יוֹם אַף־לְךָ לָיְלָה אַתָּה הֲכִינוֹתָ
מָאוֹר וָשָׁמֶשׁ׃
17 * אַתָּה הִצַּבְתָּ כָּל־גְּבוּלוֹת אָרֶץ קַיִץ וָחֹרֶף
אַתָּה יְצַרְתָּם׃
18 * זְכָר־זֹאת אוֹיֵב חֵרֵף יְהוָה וְעַם נָבָל נִאֲצוּ
19 שְׁמֶךָ׃ * אַל־תִּתֵּן לְחַיַּת נֶפֶשׁ תּוֹרֶךָ חַיַּת עֲנִיֶּיךָ
אַל־תִּשְׁכַּח לָנֶצַח׃
20 * הַבֵּט לַבְּרִית כִּי־מָלְאוּ מַחֲשַׁכֵּי־אֶרֶץ
נְאוֹת חָמָס׃
21 * אַל־יָשֹׁב דַּךְ נִכְלָם עָנִי וְאֶבְיוֹן יְהַלְלוּ שְׁמֶךָ׃
22 * קוּמָה אֱלֹהִים רִיבָה רִיבֶךָ זְכֹר חֶרְפָּתְךָ מִנִּי־
23 נָבָל כָּל־הַיּוֹם׃ * אַל־תִּשְׁכַּח קוֹל צֹרְרֶיךָ
שְׁאוֹן קָמֶיךָ עֹלֶה תָמִיד׃

עה

1 * לַמְנַצֵּחַ אַל־תַּשְׁחֵת מִזְמוֹר לְאָסָף שִׁיר׃
2 * הוֹדִינוּ לְּךָ אֱלֹהִים הוֹדִינוּ וְקָרוֹב שְׁמֶךָ סִפְּרוּ
נִפְלְאוֹתֶיךָ׃
3 * כִּי אֶקַּח מוֹעֵד אֲנִי מֵישָׁרִים אֶשְׁפֹּט׃
4 * נְמֹגִים־אֶרֶץ וְכָל־יֹשְׁבֶיהָ אָנֹכִי תִכַּנְתִּי עַמּוּדֶיהָ
5 סֶלָה׃ * אָמַרְתִּי לַהוֹלְלִים אַל־תָּהֹלּוּ וְלָרְשָׁעִים
אַל־תָּרִימוּ קָרֶן׃

10 * *Vsquequo Deus exprobrabit aduersarius, blasphemabit inimicus nomen tuum in finem?*
11 * *Quare conuertis manum tuam, & dexteram tuam, ad medium sinum tuum consumens?*
12 * *Deus autem rex meus ab initio, operatur salutes in medio terræ.*
13 * *Tu dissipasti in fortitudine tua mare: contriuisti capita draconum in aquis.*
14 * *Tu confregisti capita Leuiathan; dedisti eum in escam populo Æthiopum.*
15 * *Tu disrupisti fontem & torrentem: tu exsiccasti flumina fortia.*
16 * *Tuus est dies, & tua est nox. tu ordinasti luminare & Solem.*
17 * *Tu statuisti omnes terminos terræ, æstatem & hyemem tu plasmasti.*
18 * *Memento huius, inimicus exprobrauit Domino, & populus insipiens blasphemauit nomē tuum.*
19 * *Ne tradas bestiis animam eruditam in lege tua: vitæ pauperum tuorum ne obliuiscaris in perpetuum.*
20 * *Respice ad pactum, quia repletæ sunt tenebris terræ habitationes iniquæ.*
21 * *Ne reuertatur confractus confusus: egenus & pauper laudabit nomen tuum.*
22 * *Surge Deus, iudica causam tuam; memento opprobrij tui ab insipiente tota die.*
23 * *Ne obliuiscaris vocis hostium tuorum: sonitus aduersariorum tuorum ascendit iugiter.*

1 * *Victori, Ut non disperdas, Psalmus Asaph canticum.* LXXV.

2 *Confessi sumus tibi Deus, confessi sumus, & iuxta nomen tuum narrabunt mirabilia tua.*
3 * *Cùm accepero tempus, ego rectè iudicabo.*
4 * *Dissoluetur terra cum omnibus habitatoribus suis, ego appendi columnas eius. Semper.*
5 * *Dixi iniquè agētibus, Nolite iniquè agere, & impiis, Nolite exaltare cornu.*

תרגום

10 עַד אֵימָתַי אֱלָהָא יְחַסֵּד מְעִיקָא יְרַחֵק בְּעֵל דְּבָבָא שְׁמָךְ לְעָלְמִין׃ 11 לְמָה תְתִיב יְדָךְ וִימִינָךְ מִלְּמִפְרוֹק מִגּוֹ עוֹבָנָךְ אַפֵּיק וְשֵׁיצֵי עָקְתָא׃
12 וֵאלָהָא מַלְכָּא דִּשְׁכִינַת קוּדְשֵׁהּ מִלְּקַדְמִין עָבֵד פֻּרְקָנַיָּא בְּגוֹ אַרְעָא׃ 13 אַתְּ גְזַרְתָּא בְעֻשְׁנָךְ מוֹי דְיַמָּא דְסוּף אַתְּ תְּבַרְתָּא רֵישֵׁי תַנִּינַיָּא
וְשַׁנְקְתָא מִצְרָאֵי עַל מוֹי דְיַמָּא׃ 14 אַתְּ תְּרַעְתָּא רֵישֵׁי גִבָּרֵי פַרְעֹה יְהַבְתִּנּוּן לְגַמְרָא לְעַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל וְגוּשְׁמֵיהוֹן לְתִמְנָן׃ 15 אַתְּ בְזַעְתָּא
מַעְיְנָא מִן כֵּיפָא וַהֲוֵי לְנַחֲלָא אַנְתְּ יַבֵּשְׁתָּא מְגִזַּת נַחֲלֵי אַרְנוֹנָא וּמְגִזַּת יוּבְקָא וְיוֹרְדְּנָא דַהֲווֹ תַּקִּיפִין׃ 16 דִּילָךְ יְמָמָא לְחוּד דִּילָךְ לֵילְיָא
אַתְּ תַּקֵּינְתָּא סִהֲרָא וְשִׁמְשָׁא׃ 17 אַתְּ אֲקִימְתָּא כָּל תְּחוּמַיָּא דְאַרְעָא קַיְטָא וְסִתְוָא אַתְּ בְּרָאתִנּוּן׃ 18 אִדְכַּר דָּא בְּעֵל דְּבָבָא מְגַדֵּף
יְיָ וְעַמָּא טַפְשָׁא דְּרַחִיקוּ שְׁמָךְ׃ 19 לָא תִמְסוֹר לְעַמְמַיָּא דְמִתְיַלִּין לְחֵיוַת בָּרָא נַפְשַׁת מְאַלְּפֵי אוֹרָיְתָךְ חַיֵּיהוֹן דַּעֲנִיָּיךְ לָא תִנְשֵׁי לְעָלְמִין׃
20 אִסְתַּכַּל לִקְיָמָא דִגְזַרְתָּ לַאֲבָהָתָן אֲרוּם אִתְמַלְיוּ בְּנֵיהוֹן חֲשׁוֹכָא פָּרִיס עַל אַרְעָא וְאוּנְסָא וַחֲטוּפִין׃ 21 לָא יְתוּב מִסְכֵּן מִכְּמִיף
וְעַנְיָא וַחֲשִׁיכָא יְשַׁבְּחוּן שְׁמָךְ׃ 22 קוּם אֱלָהָא נְצֵי מַצּוּתָךְ אִדְכַּר קְלָנָא מִמַּלְכָּא טַפְשָׁא כָּל יוֹמָא׃ 23 לָא תִנְשֵׁי קָל מְעִיקָךְ
אַרְגּוּשַׁת דְּקָיְמִין לְקִבְלָךְ דְּסָלְקָא תְּדִירָא׃

עה

1 לְשַׁבָּחָא בִּזְמַן דַּאֲמַר דָּוִד לָא תְחַבֵּל עַמָּךְ תֻּשְׁבַּחְתָּא עַל יְדוֹהִי דְאָסָף וְשִׁירָא׃ 2 אוֹדֵינַן לָךְ אֱלָהָא אוֹדֵינַן וְקָרִיב שְׁכִינַת שְׁמָךְ אִשְׁתְּעִיו
פְּרִישָׁתָךְ׃ 3 אֲרוּם אֲרוּעַ זִמְנָא אֲנָא תְּרִיצָן אֲדוּן׃ 4 מִתְמַסְמְסִין דַּיָּרֵי אַרְעָא וְכָל יָתְבָהָא אֲנָא אַתְקֵינִית עַמּוּדָהָא לְעָלְמִין׃
5 אֲמָרִית לְמִתְלַעֲבִין לָא תִתְלַעֲבוּן וּבְזָדוֹנַיָּא לָא תִזְקְפוּן אִיקָר׃

*Vſque quo Deus improperabit inimi- 10
cus, *irritabit aduerſarius nomē tuum in
finem? *Vt quid auertis manum tuam, 11
& dexteram tuam de medio ſinu tuo in fi-
nem? *Deus autem rex noſter ante ſe- 12
cula operatus eſt ſalutem in medio terræ.
*Tu confirmaſti in virtute tua mare, tu 13
*contriuiſti capita draconum in *aqua.
*Tu confregiſti caput draconis, dediſti 14
eum eſcam populis Æthiopum.
*Tu diſrupiſti fontes & torrentes, tu 15
ſiccaſti fluuios Etham.
*Tuus eſt dies, & tua eſt nox: tu fabri- 16
catus es auroram & Solem.
*Tu feciſti omnes terminos terræ: æſta- 17
tem & ver tu plaſmaſti ea.
*Memor eſto huius. inimicus impro- 18
perauit Domino, & populus inſipiens in-
citauit nomen tuum.
*Ne tradas beſtijs animam confitentem 19
tibi: *animas pauperū tuorum ne obliui-
ſcaris in finem.
*Reſpice in teſtamentum tuum, quia 20
repleti ſunt qui obſcurati ſunt terræ do-
mibus iniquitatum.
*Ne auertatur humilis factus confu- 21
ſus: pauper & inops laudabunt nomē tuū.
*Exurge Deus, iudica cauſam tuam, 22
memor eſto improperiorum tuorū, *quæ
ab inſipiente *tota die. *Ne obliuiſcaris 23
*vocem ſeruorum tuorū: ſuperbia eorum
qui oderunt te, aſcendit ſemper.

*In finem Ne corrumpas, Pſalmus can- 1
tici Aſaph. LXXIIII.

Confitebimur tibi Deus, confitebimur 2
tibi, & inuocabimus nomē tuū. *nar-
rabo omnia mirabilia tua. *Cùm accepe- 3
ro tempus, ego iuſtitias iudicabo. *Lique- 4
facta eſt terra & omnes qui habitant in ea.
ego confirmaui columnas eius. *Dixi 5
iniquis, Nolite iniquè agere: & delinquē-
tibus, Nolite exaltare cornu.

10 *ἕως πότε ὁ θεὸς ὀνειδιεῖ ὁ ἐχθρός, παροξυνεῖ ὁ ὑπε-
ναντίος τὸ ὄνομά σου εἰς τέλος;
11 *ἵνα τί ἀποστρέφεις τὴν χεῖρά σου καὶ τὴν δεξιάν σου
ἐκ μέσου τοῦ κόλπου σου εἰς τέλος;
12 *ὁ δὲ θεὸς βασιλεὺς ἡμῶν πρὸ αἰῶνος εἰργάσατο σω-
τηρίαν ἐν μέσῳ τῆς γῆς.
13 *σὺ ἐκραταίωσας ἐν τῇ δυνάμει σου τὴν θάλασσαν.
σὺ συνέτριψας τὰς κεφαλὰς τῶν δρακόντων ἐπὶ τοῦ
14 ὕδατος. *σὺ συνέθλασας τὴν κεφαλὴν τοῦ δράκον-
τος, ἔδωκας αὐτὸν βρῶμα λαοῖς τοῖς αἰθίοψι.
15 *σὺ διέρρηξας πηγὰς καὶ χειμάρρους, σὺ ἐξήρανας πο-
ταμοὺς ἠθάμ.
16 *σή ἐστιν ἡ ἡμέρα, καὶ σή ἐστιν ἡ νύξ· σὺ κατηρτίσω φαῦσιν
17 καὶ ἥλιον. *σὺ ἐποίησας πάντα τὰ ὅρια τῆς γῆς, θέρος
καὶ ἔαρ σὺ ἔπλασας αὐτά.
18 *μνήσθητι ταύτης· ἐχθρὸς ὠνείδισε τὸν κύριον, καὶ λαὸς
ἄφρων παρώξυνε τὸ ὄνομά σου.
19 *μὴ παραδῷς τοῖς θηρίοις ψυχὴν ἐξομολογουμένην
σοι, τῶν ψυχῶν τῶν πενήτων σου μὴ ἐπιλάθῃ εἰς τέλος.
20 *ἐπίβλεψον εἰς τὴν διαθήκην σου, ὅτι ἐπληρώθησαν
οἱ ἐσκοτισμένοι τῆς γῆς οἴκων ἀνομιῶν.
21 *μὴ ἀποστραφήτω τεταπεινωμένος κατῃσχυμμένος,
πτωχὸς καὶ πένης αἰνέσουσι τὸ ὄνομά σου.
22 *ἀνάστα ὁ θεός, δίκασον τὴν δίκην σου, μνήσθητι τοῦ ὀνει-
δισμοῦ σου, τοῦ ὑπὸ ἄφρονος ὅλην τὴν ἡμέραν.
23 *μὴ ἐπιλάθῃ τῆς φωνῆς τῶν οἰκετῶν σου, ἡ ὑπερηφανία
τῶν μισούντων σε ἀνέβη διαπαντός.

1 *Εἰς τὸ τέλος μὴ διαφθείρῃς, ψαλμὸς ᾠδῆς τῷ
ἀσάφ. οδ΄.

2 *Ἐξομολογησόμεθά σοι ὁ θεός, ἐξομολογησόμεθά
σοι, καὶ ἐπικαλεσόμεθα τὸ ὄνομά σου· διηγήσομαι πάντα
τὰ θαυμάσιά σου.
3 *ὅταν λάβω καιρόν, ἐγὼ εὐθύτητας κρινῶ.
4 *ἐτάκη ἡ γῆ καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐν αὐτῇ·
διάψαλμα· ἐγὼ ἐστερέωσα τοὺς στύλους αὐτῆς.
5 *εἶπα τοῖς παρανομοῦσι, μὴ παρανομεῖτε, καὶ τοῖς ἁ-
μαρτάνουσι μὴ ὑψοῦτε κέρας·

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[10] Vſquequo Deus improperabit moleſtator; abominabitur auctor inimicitiæ nomen tuum in æternum? [11] Quare auertes manum tuam & dexteram tuam quo minus redimas, de medio ſinus tui? educ eam, & dele afflictionem. [12] Et Deus cuius maieſtas ſancta eſt ab æterno, operatur redemptiones in medio terræ. [13] Tu diuiſiſti in fortitudine tua aquas maris carectoſi: tu contriuiſti capita draconum, & ſuffocaſti Ægyptios in aquis maris. [14] Tu confregiſti capita fortium Pharaonis; dediſti eos ad internecionem populo domus Iſrael, corpora verò eorum cercopithecis. [15] Tu erumpere feciſti fontem de rupe, & fuit in flumen: tu ſiccaſti vada torrentium Arnon, & vada Ioubecha, & Iordanis, quæ erant valida. [16] Tuus eſt dies, inſuper tua eſt nox, tu præparaſti Lunam & Solem. [17] Tu ſtatuiſti omnes terminos terræ: æſtatem & hyemem tu creaſti. [18] Hoc in memoriam reuoca: inimicus exprobrauit, Domine; & populus inſipiens execratus eſt nomen tuum. [19] Ne tradas populis, ſimilibus beſtiæ ſylueſtri, animas docentium Legem tuam: vitam pauperum tuorum ne obliuiſcaris in perpetuum. [20] Reſpice ad pactum quod pepigiſti patribus; quoniam impleti ſunt filij eorum obſcuritate ſeſe diffundente ſuper terram, & violentia & rapinis. [21] Non reuertatur miſer confuſus: tunc pauper & egenus laudabunt te. [22] Surge Deus, age cauſam tuam: memento improperij *illati* à rege ſtulto tota die. [23] Ne obliuiſcaris vocis moleſtantium te, fremitus inſurgentium aduerſum te, qui aſcendit iugiter.

[1] Ad laudandum quo tempore dixit Dauid Ne deſtruas populum tuum, hymnus per manus Aſaph & canticum. PSAL. LXXV.

Confitemur tibi Deus, confitemur; & appropinquante maieſtate nominis tui, narrauerūt miracula tua. [3] Cùm elegero tempus, ego recta iudicabo. [4] Liquefacti ſunt incolæ terræ, & omnis habitator eius; ego firmaui columnas eius in perpetuum. [5] Dixi ſubſannatoribus, Ne derideatis: & prædatoribus, Ne extollatis cornu.

6 * אַל־תָּרִימוּ לַמָּרוֹם קַרְנְכֶם תְּדַבְּרוּ בְצַוָּאר עָתָק׃
7 * כִּי לֹא מִמּוֹצָא וּמִמַּעֲרָב וְלֹא מִמִּדְבַּר הָרִים׃
8 * כִּי־אֱלֹהִים שֹׁפֵט זֶה יַשְׁפִּיל וְזֶה יָרִים׃
9 * כִּי כוֹס בְּיַד־יְהוָה וְיַיִן חָמַר מָלֵא מֶסֶךְ וַיַּגֵּר
מִזֶּה אַךְ־שְׁמָרֶיהָ יִמְצוּ יִשְׁתּוּ כֹּל רִשְׁעֵי־אָרֶץ׃
10 * וַאֲנִי אַגִּיד לְעֹלָם אֲזַמְּרָה לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב׃
11 * וְכָל־קַרְנֵי רְשָׁעִים אֲגַדֵּעַ תְּרוֹמַמְנָה קַרְנוֹת
צַדִּיק׃

עו

1 * לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינֹת מִזְמוֹר לְאָסָף שִׁיר׃
2 * נוֹדָע בִּיהוּדָה אֱלֹהִים בְּיִשְׂרָאֵל גָּדוֹל שְׁמוֹ׃
3 * וַיְהִי בְשָׁלֵם סֻכּוֹ וּמְעוֹנָתוֹ בְצִיּוֹן׃
4 * שָׁמָּה שִׁבַּר רִשְׁפֵי־קָשֶׁת מָגֵן וְחֶרֶב וּמִלְחָמָה
סֶלָה׃
5 * נָאוֹר אַתָּה אַדִּיר מֵהַרְרֵי־טָרֶף׃
6 * אֶשְׁתּוֹלְלוּ אַבִּירֵי לֵב נָמוּ שְׁנָתָם וְלֹא־מָצְאוּ
כָל־אַנְשֵׁי־חַיִל יְדֵיהֶם׃
7 * מִגַּעֲרָתְךָ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב נִרְדָּם וְרֶכֶב וָסוּס׃
8 * אַתָּה נוֹרָא אַתָּה וּמִי־יַעֲמֹד לְפָנֶיךָ מֵאָז אַפֶּךָ׃
9 * מִשָּׁמַיִם הִשְׁמַעְתָּ דִּין אֶרֶץ יָרְאָה וְשָׁקָטָה׃
10 * בְּקוּם־לַמִּשְׁפָּט אֱלֹהִים לְהוֹשִׁיעַ כָּל־עַנְוֵי־
אֶרֶץ סֶלָה׃
11 * כִּי־חֲמַת אָדָם תּוֹדֶךָּ שְׁאֵרִית חֵמֹת תַּחְגֹּר׃
12 * נִדְרוּ וְשַׁלְּמוּ לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם כָּל־סְבִיבָיו
יוֹבִילוּ שַׁי לַמּוֹרָא׃
13 * יִבְצֹר רוּחַ נְגִידִים נוֹרָא לְמַלְכֵי־אָרֶץ׃

עז

1 * לַמְנַצֵּחַ עַל־יְדִיתוּן לְאָסָף מִזְמוֹר׃
2 * קוֹלִי אֶל־אֱלֹהִים וְאֶצְעָקָה קוֹלִי אֶל־אֱלֹהִים
וְהַאֲזִין אֵלָי׃

6 * *Nolite extollere in excelsum cornu vestrum,*
loquentes in ceruice veteri.
7 * *Quia neque ab Oriente neque ab Occidente, neque à solitudine montium:*
8 * *Sed Deus iudex hunc humiliabit, & hunc*
9 *exaltabit.* * *Quia calix in manu Domini est,*
vino merato vsque ad plenum mixtus, & propinabit ex eo; veruntamen fæces eius epotabunt
10 *bibentes omnes impij terræ.* * *Ego autē annunciabo in sempiternum, cantabo Deo Jacob.*
11 * *Et omnia cornua impiorum confringam,*
exaltabuntur cornua iusti.
1 * *Victori in carminibus Psalmus Asaph*
cantici. LXXVI.
2 *COgnoscitur in Judæa Deus, in Israel magnum nomen eius.*
3 * *Et factum est in Salem tabernaculum eius,*
& habitaculum eius in Sion.
4 * *Jbi confregit volatilia arcus, scutum &*
gladium & bellum. Semper.
5 * *Lumen tu es magnifice, à montibus captiuitatis.*
6 * *Spoliati sunt superbi corde, dormitauerunt*
somnium suum, & non inuenerunt omnes viri
exercitus manus suas.
7 * *Ab increpatione tua Deus Jacob, consopitus est & currus & equus.*
8 * *Tu terribilis es, & quis stabit aduersum*
te? ex tunc ira tua.
9 * *De cælo annunciasti iudicium; terra timens*
tacebit.
10 * *Cùm surrexerit ad iudicandum Deus, vt*
saluos faciat omnes mites terræ. Semper.
11 * *Quia ira hominis confitebitur tibi, reliquiis iræ accingeris.*
12 * *Vouete & reddite Domino Deo vestro,*
omnes qui in circuitu eius sunt, offerent dona
terribili:
13 * *Auferenti spiritum ducum, terribili regibus terræ.*
1 * *Victori super Jdithun, Asaph*
Psalmus. LXXVII.
2 *VOce mea ad Deum clamabo, voce mea ad*
Deum, & exaudiuit me.

תרגום

6 לא תזקפון למרומא איקרכון צאחון די ממללין בתקפא ובגדופין׃ 7 ארום לית בר מני ממדנחא ועד מערבא ולא מצפונא בית
מדברא ומדרומא אתר טוריא׃ 8 ארום אלהא דין זכאי דין ימאיך ודין ירומם׃ 9 ארום כס דלוט בידא דיי וחמר עשין מלי
מזגה מרירותא לטלטלא בה מנדעא דרשיעיא ומן דשרי מנה מדין קדמאי ברם דורדייהא ופקטיהא ימצצון ישתון כל רשיעי ארעא׃
10 ואנא אחוי לעלם ניסיא אשבח לאלהא דיעקב׃ 11 וכל מלכות תקוף רום רשיעיא אמאך יתקטפון מתקפיהון יזדקפון
תקוף רומיהון דצדיקיא׃ עו 1 לשבחא בתשבחתא תשבחתא על ידא דאסף ושירא׃ 2 אתודע בדבית יהודה אלהא
בדבית ישראל רב שמה׃ 3 והוה בירושלם בית מקדשה ומדור בית שכינתה בציון׃ 4 כד עבדו בית ישראל רעותיה אשרי
שכינתה ביניהון תמן תבר גררין וקשתין דעממיא מגיחי קרבא תריסי וחרבא וסדרי קרבא בטל לעלמין׃ 5 דחיל אנת משבח מבית
מקדשך יזוען מן קדמך מלכיא דיתבין בכרכי טוריא אתר בית כנישת ביזתהון׃ 6 אשלחו מעלויהון זיני קרבא גברי לבא אתנמנמו
בשנתיהון לא ספקו כל גברי חילא למיחד זיניהון בידיהון׃ 7 ממזופיתך אלהא דיעקב דמכו וארתיכין ופרשין אתעקרו׃ 8 אנת
דחיל אנת ומן דיקום קדמך בעדן דיתקוף רגזך׃ 9 משמיא אשמעתא דין ארעא דעממיא דחלת ארעא דישראל שדוכת׃
10 אמרין צדיקיא יקום לדינא עם רשיעיא אלהא למפרק מידיהון כל עינותני ארעא לעלמין׃ 11 כד אנת רגז על עמך אנת
מרחם עליהון והנון יודון לשמך ושארא דרתחא דאשתאר לך מרגזא דרגזתא תזרז לחבלא עממיא׃ 12 נדרו נדריא ושלמו קדם
יי אלהכון כל דיתבין חזור חזור למקדשה ייתון קרבנא לבית מקדשא דחיל׃ 13 יזער גסות רוחהון דרברביא אלהא דחילא על כל
מלכי ארעא׃ עז 1 לשבחא על יד ידותון לאסף תשבחתא׃ 2 קלי ברם קדם אלהא ואקבל קלי קדם אלהא ויצת למימרי׃

* Nolite extollere in altū cornu veſtrū, 6
& nolite loqui aduerſus Deū iniquitatē.
* Quia neq; ab Oriente, neq; ab Occi- 7
dente, neque à deſertis montibus. * Quo- 8
niā Deus iudex eſt; hunc humiliat, & hūc
exaltat. * Quia calix in manu Dñi vini 9
meri plenus mixto: & inclinauit ex hoc in
hoc, verumtamē fæx eius nō eſt exinanita.
bibent omnes peccatores terræ. * Ego aūt 10
gaudebo in ſeculū, cantabo Deo Iacob.
* Et omnia cornua peccatorū confrin- 11
gam, & exaltabitur cornu iuſti.

* In finem in laudibus Pſalmus Aſaph, 1
canticum ad Aſſyrium. LXXV.

NOtus in Iudæa Deus, in Iſrael magnū 2
nomen eius. * Et factus eſt in pace lo- 3
cus eius, & habitatio eius in Sion. * Ibi cō- 4
fregit potentias arcuum, ſcutū & gladium,
& bellū. * Illuminas tu mirabiliter à mon- 5
tibus æternis. * Turbati ſunt omnes inſi- 6
pientes corde. dormierunt ſomnū ſuum,
& nihil inuenerunt omnes viri diuitiarū
in manibus ſuis. * Ab increpatione tua 7
Deus Iacob, dormitauerunt qui aſcende-
runt equos. * Tu terribilis es, & quis reſi- 8
ſtet tibi? ex tunc ira tua. * De cælo auditū 9
feciſti iudicium. terra tremuit & quieuit,
* Cūm reſurgeret in iudicium Deus, vt 10
ſaluos faceret omnes manſuetos terræ.
* Quoniā cogitatio hominis cōfitebitur 11
tibi, & reliquiæ cogitationis diem feſtum
agent tibi. * Vouete & reddite Dño Deo 12
veſtro; omnes qui in circuitu eius afferent
munera terribili, * & ei qui aufert ſpi- 13
ritum principū, terribili apud reges terræ.

* In finem pro Idithum Pſalmus 1
Aſaph. LXXVI.

VOce mea ad Dominum clamaui, voce 2
mea ad Deum, & intendit mihi.

6 * μὴ ἐπαίρετε εἰς ὕψος τὸ κέρας ὑμῶν, καὶ μὴ λα-
7 λεῖτε κατὰ τοῦ θεοῦ ἀδικίαν. * ὅτι οὔτε ἐξ ἐξόδων, οὔτε ἀπὸ
8 δυσμῶν, οὔτε ἀπὸ ἐρήμων ὀρέων· * ὅτι ὁ θεὸς κριτής ἐστι.
τοῦτον ταπεινοῖ καὶ τοῦτον ὑψοῖ.
9 * ὅτι ποτήριον ἐν χειρὶ κυρίου οἴνου ἀκράτου πλῆρες κε-
ράσματος· καὶ ἔκλινεν ἐκ τούτου εἰς τοῦτο, πλὴν ὁ τρυγίας
αὐτοῦ οὐκ ἐξεκενώθη· πίονται πάντες οἱ ἁμαρτωλοὶ τῆς γῆς.
10 * ἐγὼ δὲ ἀγαλλιάσομαι εἰς τὸν αἰῶνα, ψαλῶ τῷ θεῷ
11 ἰακώβ. * καὶ πάντα τὰ κέρατα τῶν ἁμαρτωλῶν
συνθλάσω, καὶ ὑψωθήσεται τὸ κέρας τοῦ δικαίου.
1 * Εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις ψαλμὸς τῷ ἀσάφ, ᾠδὴ
πρὸς τὸν ἀσσύριον. οέ.
2 * Γνωστὸς ἐν τῇ ἰουδαίᾳ ὁ θεός, ἐν τῷ ἰσραὴλ μέγα τὸ
3 ὄνομα αὐτοῦ. * καὶ ἐγενήθη ἐν εἰρήνῃ ὁ τόπος αὐτοῦ, καὶ
τὸ κατοικητήριον αὐτοῦ ἐν σιών.
4 * ἐκεῖ συνέτριψε τὰ κράτη τῶν τόξων, ὅπλον καὶ ῥομ-
φαίαν καὶ πόλεμον.
5 * φωτίζεις σὺ θαυμαστῶς ἀπὸ ὀρέων αἰωνίων.
6 * ἐταράχθησαν πάντες οἱ ἀσύνετοι τῇ καρδίᾳ.
ὕπνωσαν ὕπνον αὐτῶν, καὶ οὐχ εὗρον οὐδὲν πάντες οἱ ἄν-
δρες τοῦ πλούτου ταῖς χερσὶν αὐτῶν.
7 * ἀπὸ ἐπιτιμήσεώς σου ὁ θεὸς ἰακώβ, ἐνύσταξαν οἱ ἐπι-
βεβηκότες τοῖς ἵπποις.
8 * σὺ φοβερὸς εἶ, καὶ τίς ἀντιστήσεταί σοι; ἀπὸ τότε ἡ
9 ὀργή σου. * ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἠκούτισας κρίσιν· γῆ ἐφοβήθη καὶ
10 ἡσύχασεν· * ἐν τῷ ἀναστῆναι εἰς κρίσιν τὸν θεόν, τοῦ
σῶσαι πάντας τοὺς πραεῖς τῆς γῆς· διάψαλμα.
11 * ὅτι ἐνθύμιον ἀνθρώπου ἐξομολογήσεταί σοι, καὶ ἐγκα-
τάλειμμα ἐνθυμίου ἑορτάσει σοι.
12 * εὔξασθε καὶ ἀπόδοτε κυρίῳ τῷ θεῷ ὑμῶν, πάντες οἱ
κύκλῳ αὐτοῦ οἴσουσι δῶρα· τῷ φοβερῷ
13 * καὶ ἀφαιρουμένῳ πνεύματα ἀρχόντων, φοβερῷ
παρὰ τοῖς βασιλεῦσι τῆς γῆς.
1 * Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ ἰδιθοὺμ ψαλμὸς τῷ ἀσάφ.
οϛ΄.
2 * Φωνῇ μου πρὸς κύριον ἐκέκραξα, φωνῇ μου πρὸς
τὸν θεόν, καὶ προσέσχε μοι.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

6 Ne extollatis in excelſum gloriam veſtram, vos loquentes in fortitudine & opprobrijs. 7 Quoniā non eſt alius præter me ab Oriente vſque ad Occidentem, à Septentrione domo deſerti & ab Auſtro loco montium. 8 Quoniam Deus eſt iudex iuſtus; hunc humiliabit, & illum exaltabit. 9 Quoniam calix maledictionis eſt in manu Domini, & vinum forte, plenum mixtione amaritudinis ad tollendam per illud ſcientiam impiorum: quod verò proiecit ab illo; fuit ex priori: fæces autem & amurcas eius ſugent & epotabunt omnes impij terræ. 10 Ego autem narrabo in æternum miracula illa, laudabo Deum Iacob. 11 Et omnia regna fortitudinem excelſam impiorum humiliabo: excidentur à fortitudine ſua; exaltabuntur autem ex robore ſublimitatis eorum iuſti.

1 Ad laudandum in laude, Pſalmus per manum Aſaph, & canticum. PSAL. LXXVI.

2 NOtus eſt in domo Iehudah Deus; in domo Iſraelis magnum nomen eius. 3 Et fuit in Ieruſalem domus ſanctuarij eius, & habitaculum maieſtatis eius in Sion. 4 Quando fecit domus Iſrael voluntatem eius, locauit maieſtatem ſuam inter eos: ibi confregit ſagittas & arcus populorum prœliantium: ſcuta & gladios, acieſque belli deſtruxit in perpetuū. 5 Timēdus tu, laudatus à domo ſanctuarij tui; contremiſcant ab aſpectu tuo reges, habitantes in arcibus montium, loco domus congregationis prædæ ipſorum. 6 Abiecerunt à ſe arma bellica fortes corde, dormitarūt in ſomnijs ſuis, non valuerunt omnes fortes robore apprehen dere arma ſua manibus ſuis. 7 Ab increpatione tua Deus Iaacob dormierunt, & currus & equites ſunt ſubuerſi. 8 Tu timendus es, & quis ſtabit coram te in tempore quo exarſerit furor tuus? 9 De cælis audiri feciſti iudicium: terra nationum timuit; *ſed* terra Iſrael quieuit. 10 Dicunt iuſti, Exurgat ad iudicium cum impijs Deus, vt redimat de manibus eorum omnes mites terræ in perpetuum. 11 Cùm tu iraſceris in populum tuum, tu eius miſereris: ipſi verò confitebuntur nomini tuo; at reliquum furoris quod remanſit tibi ab ira qua iratus fuiſti, præparabis ad diſperdendas gentes. 12 Vouete vota & reddite coram Domino Deo veſtro: omnes qui habitant in circuitu ſanctuarij eius adducant oblationem in domum ſanctuarij terribilis. 13 Comprimet tumorem ſpiritus magnatum, Deus timendus ſuper omnes reges terræ.

1 Ad laudandum per manum Idutun ipſi Aſaph hymnus. PSAL. LXXVII.

2 VOx mea vtique coram Deo, & clamabo voce mea coram Deo, & attendet verbo meo.

3 ‡ בְּיוֹם צָרָתִי אֲדֹנָי דָּרָשְׁתִּי יָדִי לַיְלָה נִגְּרָה וְלֹא
תָפוּג מֵאֲנָה הִנָּחֵם נַפְשִׁי׃
4 ‡ אֶזְכְּרָה אֱלֹהִים וְאֶהֱמָיָה אָשִׂיחָה וְתִתְעַטֵּף
רוּחִי סֶלָה׃
5 ‡ אָחַזְתָּ שְׁמֻרוֹת עֵינָי נִפְעַמְתִּי וְלֹא אֲדַבֵּר׃
6 ‡ חִשַּׁבְתִּי יָמִים מִקֶּדֶם שְׁנוֹת עוֹלָמִים׃
7 ‡ אֶזְכְּרָה נְגִינָתִי בַּלָּיְלָה עִם־לְבָבִי אָשִׂיחָה
וַיְחַפֵּשׂ רוּחִי׃
8 ‡ הַלְעוֹלָמִים יִזְנַח אֲדֹנָי וְלֹא־יֹסִיף לִרְצוֹת עוֹד׃
9 ‡ הֶאָפֵס לָנֶצַח חַסְדּוֹ גָּמַר אֹמֶר לְדֹר וָדֹר׃
10 ‡ הֲשָׁכַח חַנּוֹת אֵל אִם־קָפַץ בְּאַף רַחֲמָיו סֶלָה׃
11 ‡ וָאֹמַר חַלּוֹתִי הִיא שְׁנוֹת יְמִין עֶלְיוֹן׃
12 ‡ אֶזְכּוֹר מַעַלְלֵי־יָהּ כִּי־אֶזְכְּרָה מִקֶּדֶם פִּלְאֶךָ׃
13 ‡ וְהָגִיתִי בְכָל־פָּעֳלֶךָ וּבַעֲלִילוֹתֶיךָ אָשִׂיחָה׃
14 ‡ אֱלֹהִים בַּקֹּדֶשׁ דַּרְכֶּךָ מִי־אֵל גָּדוֹל כֵּאלֹהִים׃
15 ‡ אַתָּה הָאֵל עֹשֵׂה פֶלֶא הוֹדַעְתָּ בָעַמִּים עֻזֶּךָ׃
16 ‡ גָּאַלְתָּ בִּזְרוֹעַ עַמֶּךָ בְּנֵי־יַעֲקֹב וְיוֹסֵף סֶלָה׃
17 ‡ רָאוּךָ מַּיִם אֱלֹהִים רָאוּךָ מַּיִם יָחִילוּ אַף יִרְגְּזוּ
תְהֹמוֹת׃
18 ‡ זֹרְמוּ מַיִם עָבוֹת קוֹל נָתְנוּ שְׁחָקִים אַף־חֲצָצֶיךָ
יִתְהַלָּכוּ׃
19 ‡ קוֹל רַעַמְךָ בַּגַּלְגַּל הֵאִירוּ בְרָקִים תֵּבֵל רָגְזָה
וַתִּרְעַשׁ הָאָרֶץ׃
20 ‡ בַּיָּם דַּרְכֶּךָ וּשְׁבִילְךָ בְּמַיִם רַבִּים וְעִקְּבוֹתֶיךָ
לֹא נֹדָעוּ׃
21 ‡ נָחִיתָ כַצֹּאן עַמֶּךָ בְּיַד־מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן׃

עח

1 ‡ מַשְׂכִּיל לְאָסָף הַאֲזִינָה עַמִּי תּוֹרָתִי הַטּוּ
2 אָזְנְכֶם לְאִמְרֵי־פִי׃ ‡ אֶפְתְּחָה בְמָשָׁל פִּי אַבִּיעָה
חִידוֹת מִנִּי־קֶדֶם׃

3 ‡ *Jn die tribulationis meæ Dominum exquiſiui, manus mea nocte extenditur & non quieſcit; noluit ſe conſolari anima mea.*
4 ‡ *Recordans Dei conturbabar, loquebar in me ipſo, & deficiebat ſpiritus meus. Semper.*
5 ‡ *Prohibebam ſuſpectū oculorum meorū, ſtu-*
6 *pebam & non loquebar.* ‡ *Recogitabam dies antiquos, annos ſeculorum.*
7 ‡ *Recordabar pſalmorum meorum, in nocte cum corde meo loquebar, & ſcopebam ſpiritum*
8 *meum.* ‡ *Ergo ne in æternum proijciet Dominus, & non propitiabitur vltra?*
9 ‡ *Ergone complebit vſque in finem miſericordiam ſuam? conſummabitur verbū de gene-*
10 *ratione in generationem.* ‡ *Nunquid oblitus eſt miſereri Deus, aut complebit in furore miſeri-*
11 *cordias ſuas? Semper.* ‡ *Et dixi, Jmbecillitas mea eſt: hæc commutatio dexteræ excelſi.*
12 ‡ *Recordabor cogitationum Domini, quia reminiſcar antiqua mirabilia tua.*
13 ‡ *Et meditabor in omni opere tuo, & adinuentiones tuas loquar.*
14 ‡ *Deus in ſancto via tua, quis Deus magnus*
15 *vt Deus?* ‡ *Tu es Deus faciens mirabilia, oſtendens in populis potentiam tuam.*
16 ‡ *Redemiſti in brachio populum tuum, filios Jacob & Joſeph. Semper.*
17 ‡ *Videntes te aquæ Deus, videntes te aquæ parturierunt, & commotæ ſunt abyſſi.*
18 ‡ *Excuſſerunt aquas nubila, vocem dederūt nubes, & ſagittæ tuæ diſcurrebant.*
19 ‡ *Vox tonitrui tui in rota, apparuerunt fulgura orbi, concuſſa eſt & commota eſt terra.*
20 ‡ *Jn mari via tua & ſemitæ tuæ in aquis multis, & veſtigia tua non ſunt agnita.*
21 ‡ *Deduxiſti quaſi gregem populum tuum, in manu Moyſi & Aaron.*

1 ‡ *Eruditio Aſaph.* PSAL. LXXVIII.

AVſculta popule meus legem meam, inclinate aurem veſtram ad verba oris mei.
2 ‡ *Aperiam in parabola os meum, loquar ænigmata antiqua.*

תרגום

3 ביום דעקתי אלפן מן קדם ייי תבעת שרת עלי רוח נבואה בליליא זלגת עיני דמעתא ולא תפוג סרבת לאתנחמא נפשי׃ 4 אדכר
אלהא וארגוש אצלי קדם ייי ותשתלהי רוחי לעלמין׃ 5 אחדתא תמורתא דעיני אטרפת ולא אמלל׃ 6 מניתי יומין טבין דמלקדמין
שנא טביא דמן עלמין׃ 7 אדכר תשבחתי בליליא עם הרהורי לבבי אמלל ויבלש ניסיא מנדע רוחי׃ 8 האפשר די לעלמיא ירחק
ייי ולא יוסף למתרעוא תוב׃ 9 האפשר דפסק לעלמין טובה שלים פתגם דביש על כל דר ודר׃ 10 האפשר דיתנשי לחיסא
אלהא ואין סלק ברגזת מלמכמר רחמוי לעלמין׃ 11 ואמרת מרעיתי היא אשתניו גבורת ימין עלאה׃ 12 אדכר עובדי ייי ארום
אדכר מלקדמין פרישותך׃ 13 ורננת בכל עובדך טביא ובתסקופי ניסייך אמלל׃ 14 אלהא דקדישין אורחתך מן אלהא רבא
כאלהא דישראל׃ 15 את הוא אלהא עבד פרישן הודעתא בעממיא עשנך׃ 16 פרקתא בגבורת אדרעך עמך בניא דאוליד יעקב
ויוסף לעלמין׃ 17 יחמון שכינתך מגו ימא אלהא חמון גבורתך על ימא רתיתון עממיא לחוד אתרגזון תהומיא׃
18 אחיתו מיא ענני שמיא קלין יהבו שחקי לחוד כיפי גררך אזלין ומשתלהבין׃ 19 קל אכליותך בגלגלא אשתמע אנהרו ברקין
תבל רגזת ואתרגפת ארעא׃ 20 בימא דסוף אורחך וכבשיך במיין סגיעין ורשמת פסיעתך לא אתידעו׃ 21 דברת היך ענא עמך
בידא דמשה ואהרן׃ 1 שכלא דרוח קודשא על ידיה דאסף אצית

עח

עמי אוריתי אצלון אדניכון למימרי פומי׃ 2 אפתח במתל פומי אבוע חדון דמלקדמין׃

In die tribulationis meæ Deum ex- 3
quisiui manibus meis, nocte *coram eo,&
non sum deceptus; renuit cõsolari anima
mea. *Memor fui Dei,& delectatus sum; 4
exercitatus sum,& defecit spiritus meus.
*Anticipauerunt vigilias oculi mei; turba- 5
tus sum, & non sum locutus. *Cogitaui 6
dies antiquos,& annos æternos *In men- 7
te habui,& meditatus sum: nocte cũ cor-
de meo exercitabar, & *scopebat spiritus
meus. *Nunquid in æternũ proijciet *Do- 8
minus,& non apponet vt complacitior sit
adhuc? *Aut in finem misericordiá suá ab- 9
scindet? cõsummauit verbũ à generatione
in generationẽ? *Nũquid obliuiscetur mi- 10
sereri Deus? Aut continebit in ira sua mi-
sericordias suas? *Et dixi,Nunc cœpi,hęc 11
commutatio dexteræ Excelsi. *Memor fui 12
operum Dñi; quoniam memor ero ab ini-
tio mirabilium tuorũ. *Et meditabor in 13
omnibus operibus tuis: & in adinuentio-
nibus tuis exercebor. *Deus in sancto via 14
tua. quis Deus magnus sicut Deus noster?
*Tu es Deus qui facis mirabilia; notam 15
fecisti in populis virtutem tuam.
*Redemisti in brachio tuo populum 16
tuum,filios Iacob & Ioseph. *Viderunt 17
te aquæ Deus,viderunt te aquę, & timue-
runt; turbati sunt abyssi. *Multitudo 18
sonitus aquarum, vocem dederunt nu-
bes: & enim sagittæ tuæ transeunt.
*Vox tonitrui tui in rota. illuxerũt co- 19
ruscationes tuæ orbi terræ; commota est,
& contremuit terra.
*In mari viæ tuæ & semitæ tuæ in aquis 20
multis,& vestigia tua non cognoscentur.
*Deduxisti sicut oues populum tuum 21
in manu Moysi & Aaron.
*Intellectus Asaph. 1

PSAL. LXXVII.

ATtendite popule meus legem meam:
inclinate aurem vestram in verba oris
mei. *Aperiam in parabolis os meum, 2
loquar propositiones ab initio.

3 *ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς μου τὸν θεὸν ἐξεζήτησα ταῖς
χερσί μου, νυκτὸς ἐναντίον αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἠπατήθην· ἀπη-
νήνατο παρακληθῆναι ἡ ψυχή μου.
4 *ἐμνήσθην τοῦ θεοῦ καὶ εὐφράνθην· ἠδολέσχησα καὶ
5 ὠλιγοψύχησε τὸ πνεῦμά μου· διάψαλμα. *προκατε-
λάβοντο φυλακὰς οἱ ὀφθαλμοί μου· ἐταράχθην καὶ
6 οὐκ ἐλάλησα. *διελογισάμην ἡμέρας ἀρχαίας, καὶ
7 ἔτη αἰώνια *ἐμνήσθην καὶ ἐμελέτησα· νυκτὸς μετὰ τῆς
καρδίας μου ἠδολέσχουν, καὶ ἔσκαλλε τὸ πνεῦμά μου.
8 *μὴ εἰς τοὺς αἰῶνας ἀπώσεται κύριος, καὶ οὐ προ-
9 σθήσει τοῦ εὐδοκῆσαι ἔτι; *ἢ εἰς τέλος τὸ ἔλεος αὐτοῦ
ἀποκόψει; συνετέλεσε ῥῆμα ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν;
10 *μὴ ἐπιλήσεται τοῦ οἰκτειρῆσαι ὁ θεός; ἢ συνέξει ἐν
τῇ ὀργῇ αὐτοῦ τοὺς οἰκτιρμοὺς αὐτοῦ; διάψαλμα.
11 *καὶ εἶπα, νῦν ἠρξάμην, αὕτη ἡ ἀλλοίωσις τῆς δεξιᾶς
τοῦ ὑψίστου.
12 *ἐμνήσθην τῶν ἔργων κυρίου· ὅτι μνησθήσομαι ἀπὸ τῆς
ἀρχῆς τῶν θαυμασίων σου.
13 *καὶ μελετήσω ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις σου· καὶ ἐν τοῖς ἐπι-
τηδεύμασί σου ἀδολεσχήσω.
14 *ὁ θεὸς ἐν τῷ ἁγίῳ ἡ ὁδός σου· τίς θεὸς μέγας ὡς ὁ
15 θεὸς ἡμῶν; *σὺ εἶ ὁ θεὸς ὁ ποιῶν θαυμάσια· ἐγνώρι-
σας ἐν τοῖς λαοῖς τὴν δύναμίν σου.
16 *ἐλυτρώσω ἐν τῷ βραχίονί σου τὸν λαόν σου, τοὺς υἱοὺς
ἰακὼβ καὶ ἰωσήφ.
17 *εἴδοσάν σε ὕδατα ὁ θεός, εἴδοσάν σε ὕδατα, καὶ ἐφοβή-
θησαν· ἐταράχθησαν ἄβυσσοι.
18 *πλῆθος ἤχους ὑδάτων, φωνὴν ἔδωκαν αἱ νεφέλαι· καὶ
γὰρ τὰ βέλη σου διαπορεύονται.
19 *φωνὴ τῆς βροντῆς σου ἐν τῷ τροχῷ· ἔφαναν αἱ ἀστρα-
παί σου τῇ οἰκουμένῃ, ἐσαλεύθη καὶ ἔντρομος ἐγενήθη ἡ
20 γῆ. *ἐν τῇ θαλάσσῃ αἱ ὁδοί σου καὶ αἱ τρίβοι σου ἐν ὕδα-
21 σι πολλοῖς, καὶ τὰ ἴχνη σου οὐ γνωσθήσονται. *ὡδήγησας ὡς
πρόβατα τὸν λαόν σου ἐν χειρὶ μωυσῆ καὶ ἀαρών.
1 *Συνέσεως τῷ ἀσάφ. οζ'.
Προσέχετε λαός μου τῷ νόμῳ μου, κλίνατε τὸ οὖς
ὑμῶν εἰς τὰ ῥήματα τοῦ στόματός μου.
2 *ἀνοίξω ἐν παραβολαῖς τὸ στόμα μου, φθέγξομαι
προβλήματα ἀπ' ἀρχῆς.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[3]In die afflictionis meæ eruditionem ab aspectu Domini quæsiui: habitauit autem super me spiritus prophetiæ; nocte stillauit oculus meus lachrymas, nec cessabit; renuit consolationem accipere anima mea. [4]Recordabor Dei & tumultum edam, orabo coram Domino: & lassabitur spiritus meus in æternum. [5]Apprehendisti palpebras oculorum meorum: correptus sum, non loquar. [6]Numeraui dies bonos à principio, annos felicitatis à seculis. [7]Recordabor laudis meæ in nocte; cum cogitationibus cordis mei loquar, & inquiret res mirandas scientia spiritus mei. [8]Nunquid possibile est vt in æternum aspernetur Dominus; & non apponat vt bene velit vlterius? [9]Nunquid possibile est vt defecerit in æternum sua benignitas: atque completum fuerit verbum malum super omnem generationem & generationem? [10]Nunquid est possibile vt oblitus sit misereri Deus; & si ira percitus est, vt non incalescant misericordiæ eius in æternũ? [11]Et dixi, Infirmitas mea hæc: mutatio potentis dexteræ excelsi. [12]Recordabor operum Domini, quapropter memor ero ab initio mirabilium tuorum. [13]Meditatus autem sum in omnibus operibus tuis optimis, & de adinuentionibus miraculorum tuorum loquar. [14]Deus quàm sanctæ sunt viæ tuæ! quis Deus magnus sicut Deus Israel? [15]Tu es ipse Deus faciens miranda: notam fecisti in populis fortitudinem tuam. [16]Redemisti potentia brachij tui populum tuũ; filios quos genuit Iaacob, & enutriuit Ioseph in secula. [17]Viderunt maiestatem tuam de medio maris Deus, viderunt virtutem tuam super mare; contremiscentibus populis, nec non interturbatis abyssis. [18]Effuderunt aquas nubes cælorum, voces dederunt æthera, sed & spicula sagittarum tuarum discurrebant & accendebantur. [19]Vox tonitrui tui in rota audita est: illuminauerunt coruscationes orbem: infremuit, & cõmota est terra. [20]In mari Suph via tua, & semitæ tuæ in aquis multis, & vestigia gressuum tuorum non sunt agnita. [21]Deduxisti sicut oues populum tuum per manum Mosseh & Aharon.

[1]Intellectus Spiritus sancti per manum Asaph.

PSAL. LXXVIII.

AVscultа popule mi legem meam, inclinate aures vestras ad verba oris mei. [2]Aperiam in parabola os meum; eloquar ænigmata, quæ fuerunt à principio.

3 * אֲשֶׁר שָׁמַעְנוּ וַנֵּדָעֵם וַאֲבוֹתֵינוּ סִפְּרוּ־לָנוּ ׃
4 * לֹא נְכַחֵד׀ מִבְּנֵיהֶם לְדוֹר אַחֲרוֹן מְסַפְּרִים
תְּהִלּוֹת יְהוָה וֶעֱזוּזוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה ׃
5 * וַיָּקֶם עֵדוּת׀ בְּיַעֲקֹב וְתוֹרָה שָׂם בְּיִשְׂרָאֵל
אֲשֶׁר צִוָּה אֶת־אֲבוֹתֵינוּ לְהוֹדִיעָם לִבְנֵיהֶם ׃
6 * לְמַעַן יֵדְעוּ׀ דּוֹר אַחֲרוֹן בָּנִים יִוָּלֵדוּ יָקֻמוּ וִיסַפְּרוּ
לִבְנֵיהֶם ׃
7 * וְיָשִׂימוּ בֵאלֹהִים כִּסְלָם וְלֹא יִשְׁכְּחוּ מַעַלְלֵי־
אֵל וּמִצְוֺתָיו יִנְצֹרוּ ׃
8 * וְלֹא יִהְיוּ׀ כַּאֲבוֹתָם דּוֹר סוֹרֵר וּמֹרֶה דּוֹר לֹא־
הֵכִין לִבּוֹ וְלֹא־נֶאֶמְנָה אֶת־אֵל רוּחוֹ ׃
9 * בְּנֵי־אֶפְרַיִם נוֹשְׁקֵי רוֹמֵי־קָשֶׁת הָפְכוּ
בְּיוֹם קְרָב ׃
10 * לֹא שָׁמְרוּ בְּרִית אֱלֹהִים וּבְתוֹרָתוֹ מֵאֲנוּ
לָלֶכֶת ׃
11 * וַיִּשְׁכְּחוּ עֲלִילוֹתָיו וְנִפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר הֶרְאָם ׃
12 * נֶגֶד אֲבוֹתָם עָשָׂה פֶלֶא בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם
שְׂדֵה־צֹעַן ׃
13 * בָּקַע יָם וַיַּעֲבִירֵם וַיַּצֶּב־מַיִם כְּמוֹ־נֵד ׃
14 * וַיַּנְחֵם בֶּעָנָן יוֹמָם וְכָל־הַלַּיְלָה בְּאוֹר אֵשׁ ׃
15 * יְבַקַּע צֻרִים בַּמִּדְבָּר וַיַּשְׁקְ כִּתְהֹמוֹת רַבָּה ׃
16 * וַיּוֹצִא נוֹזְלִים מִסָּלַע וַיּוֹרֶד כַּנְּהָרוֹת מָיִם ׃
17 * וַיּוֹסִיפוּ עוֹד לַחֲטֹא־לוֹ לַמְרוֹת עֶלְיוֹן בַּצִּיָּה ׃
18 * וַיְנַסּוּ־אֵל בִּלְבָבָם לִשְׁאָל־אֹכֶל לְנַפְשָׁם ׃
19 * וַיְדַבְּרוּ בֵּאלֹהִים אָמְרוּ הֲיוּכַל אֵל לַעֲרֹךְ
שֻׁלְחָן בַּמִּדְבָּר ׃
20 * הֵן הִכָּה־צוּר׀ וַיָּזוּבוּ מַיִם׀ וּנְחָלִים יִשְׁטֹפוּ
הֲגַם־לֶחֶם יוּכַל תֵּת אִם־יָכִין שְׁאֵר לְעַמּוֹ ׃
21 * לָכֵן׀ שָׁמַע יְהוָה וַיִּתְעַבָּר וְאֵשׁ נִשְּׂקָה בְיַעֲקֹב
וְגַם־אַף עָלָה בְיִשְׂרָאֵל ׃

3 * *Quæ audiuimus & cognouimus, & patres noſtri narrauerunt nobis.*
4 * *Non ſunt abſcondita à filijs eorum à generatione ſequenti, narrantes laudes Domini & poteſtatem eius & mirabilia eius quæ fecit.*
5 * *Statuit conteſtationem Jacob, & legem poſuit in Jſrael, quæ mandauit patribus noſtris vt docerent filios ſuos.*
6 * *Vt cognoſceret generatio ſubſequens, filij naſcituri ſurgent & narrabunt filijs ſuis.*
7 * *Vt ponant in Deo ſpem ſuam, & non obliuiſcantur cogitationum Dei, & mandata eius cuſtodiant.*
8 * *Et non ſint ſicut patres eorum generatio declinans & prouocans, generatio quæ non præparauit cor ſuum, & non credidit Deo ſpiritus eius.*
9 * *Filij Ephraim intendentes & mittentes arcum, terga verterunt in die belli.*
10 * *Non cuſtodierunt pactum Dei, & in lege eius noluerunt ingredi.*
11 * *Et obliti ſunt commutationum eius, & mirabilium eius quæ oſtendit eis.*
12 * *Coram patribus eorum fecit mirabilia, in terra Ægypti in regione Taneos.*
13 * *Diuiſit mare & traduxit eos, & ſtare fecit aquas quaſi aceruum.*
14 * *Et duxit eos in nube per diem, & tota nocte in lumine ignis.*
15 * *Scidit petram in deſerto, & potum dedit quaſi de abyſſis magnis.*
16 * *Et eduxit riuos de petra, & elicuit quaſi flumina aquas.*
17 * *Et addiderunt vltrà peccare ei, vt prouocarent excelſum in inuio.*
18 * *Et tentauerunt Deum in cordibus ſuis, petentes cibum animæ ſuæ.*
19 * *Et loquentes contra Deum dicebant, Nunquid poterit Deus ponere mēſam in ſolitudine?*
20 * *Ecce percuſſit petram & fluxerunt aquæ, & torrentes inundauerunt: nunquid & panem poterit dare aut præparare carnem populo ſuo?*
21 * *Jdeo audiuit Dominus & diſtulit, & ignis accenſus eſt in Jacob, & furor aſcēdit in Jſrael.*

תרגום

3 דִּי שְׁמַעְנָן וְיָדְעִינָן לְהוֹן וַאֲבָהָתָן תַּנִּיו לָנָא ׃ 4 לָא נְכַסֵּי מִבְּנֵיהוֹן לְדָר בָּתְרַאי מִשְׁתָּעִין תֻּשְׁבְּחָתָא דַיְיָ וְעֻשְׁנֵהּ וּפְרִישְׁוָתֵיהּ דַּעֲבַד ׃
5 וַאֲקִים סַהֲדוּתָא בִּדְבֵית יַעֲקֹב וְאוֹרַיְתָא גְּזַר בִּדְבֵית יִשְׂרָאֵל דִּי פַקֵּד יַת אֲבָהָתָנָא לְהוֹדָעוּתְהוֹן לִבְנֵיהוֹן ׃ 6 מִן בִּגְלַל דְּיִדְעוּן דָּר בָּתְרַאי
בְּנַיָּא דְמִתְיַלְּדִין יְקוּמוּן וִיתַנּוּן לִבְנֵיהוֹן ׃ 7 וִישַׁוּוֹן בֵּאלָהָא סִבְרְהוֹן וְלָא יִתְנַשּׁוּן עוֹבָדֵי אֱלָהָא וּפִקּוֹדוֹהִי יִנְטְרוּן ׃ 8 וְלָא יְהוֹן הֵיךְ
אֲבָהָתְהוֹן דָּר מְסָרְהֲבִין וּמַרְגְּזִין דָּר דְּלָא אַתְקִין לִבֵּהּ לְמָרֵהּ וְלָא הֲוָת מְהֵימְנָא בֶּאֱלָהָא רוּחֵהּ ׃ 9 בְּנֵי אֶפְרַיִם בְּזֵינֵי קְרָבָא וְגַבְרִין נָטְלֵי קַשְׁתָּא
הַפְכוּ קְדָל בְּיוֹם סִדְרֵי קְרָבָא ׃ 10 מְטוּל דְּלָא נְטַרוּ קְיָם אֱלָהָא וּבְאוֹרַיְתֵהּ סָרִבוּ לְהַלָּכָא ׃ 11 וְאִתְנְשִׁיו עוֹבָדוֹי עַמָּא דְבֵית יִשְׂרָאֵל
וּפְרִישְׁוָתֵיהּ דְּאַחְמֵי לְהוֹן ׃ 12 קֳבֵיל אֲבָהָתְהוֹן אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב וְשִׁבְטַיָּא עֲבַד פְּרִישָׁן בְּאַרְעָא דְמִצְרַיִם חֲקַל טָאנֵיס ׃
13 בְּזַע יַמָּא בְּחוּטְרָא דְמשֶׁה רַבְּהוֹן וְאַעְבְּרִנוּן וְאוֹקִים מַיָּא צְרִירִין הֵיךְ זִיקַיָּא ׃ 14 וְדַבְּרִנוּן הֵיךְ בַּעֲנָנָא יֵימָם וְכָל לֵילְיָא בִּנְהוֹרָא דְאֶשָּׁא ׃
15 יִבְזַע טִנָּרִין בְּחוּטְרֵהּ דְּמשֶׁה רַבְּהוֹן בְּמַדְבְּרָא וְאַשְׁקִי כַד בִּתְהוֹמַיָּא רַבְרְבָן ׃ 16 וְאַפֵּיק מַיָּא נְזָלַיָּא מִכֵּיפָא וְאוֹחִית הֵיךְ נַהֲרִין נָגְדִין
מַיָּא ׃ 17 וְאוֹסִיפוּ עוֹד לְמֶחֱטֵי לֵהּ לְמַרְגְּזָא עִילָּאָה בְּמַדְבַּר צַחֵי ׃ 18 וְנַסִּיוּ אֱלָהָא בְּלִבְּהוֹן לְמִשְׁאַל מֵיכְלָא לְנַפְשֵׁיהוֹן ׃
19 וְאִתְרַעֲמוּ קֳדָם אֱלָהָא אֲמַרוּ הַאִית יוּכְלָא קֳדָם יְיָ לְסַדָּרָא פָּתוֹרָא בְּמַדְבְּרָא ׃ 20 הָא כְּבָר מְחָא בְּטִינָר וְדָבוּ מַיָּא וְנַחֲלַיָּא נָגְדִין
הַלְחוּד לַחְמָא יָכִיל לְמִתַּן אִין יַתְקֵין מְזוֹנָא לְעַמֵּהּ ׃ 21 בְּכֵן שְׁמִיעַ קֳדָם יְיָ וּרְגַז וְאֶשָּׁתָא אִתַּסְקַת בִּדְבֵית יַעֲקֹב וּלְחוֹד
רוּגְזָא סְלֵק בְּיִשְׂרָאֵל ׃

‡Quãta audiuimus & cognouimus ea, 3
& patres nostri narrauerunt nobis. ‡Non 4
sunt occultata à filijs eorum in generatio-
ne altera; narrantes laudes Domini & vir-
tutes eius; & mirabilia eius quæ fecit.
‡Et suscitauit testimonium in Iacob, & 5
legem posuit in Israel. quanta mandauit
patribus nostris, * vt nota facerent ea filijs
suis. ‡Vt cognoscat generatio altera, fi- 6
lij qui nascētur, & exurgent, & narrabunt
ea filijs suis: ‡Vt ponant in Deo spem suã, 7
& non obliuiscantur operum Dei; & man
data eius exquirant. ‡Ne fiant sicut pa- 8
tres eorum, generatio praua & exasperans.
generatio quæ non direxit cor suum, & nõ
est creditus cum Deo spiritus eius. ‡Filij 9
Ephrem intendentes & mittentes arcum,
conuersi sunt in die belli. ‡Non custodie- 10
runt testamentum Dei, & in lege eius no-
luerunt ambulare. ‡Et obliti sunt bene- 11
factorum eius, & mirabilium eius, quæ
ostendit eis. ‡Coram patribus eorum 12
quæ fecit mirabilia, in terra Ægypti in
campo Taneos. Interrupit mare, & per- 13
duxit eos, * statuit aquas quasi * vtrem.
‡Et deduxit eos in nube diei, & tota no- 14
cte in illuminatione ignis. ‡Interrupit 15
petram in eremo, & adaquauit eos velut
in abysso multa. ‡Et eduxit aquam de 16
petra, & eduxit tanquam flumina aquas.
‡Et apposuerunt adhuc peccare ei; in 17
iram excitauerunt Excelsum in inaquoso.
‡Et tentauerunt Deum in cordibus 18
suis, vt peterent escas animabus suis.
‡Et malè locuti sunt de Deo, & dixe- 19
runt; Nunquid poterit Deus parare men-
sam in deserto?
‡Quoniam percussit petram, & fluxe- 20
runt aquæ, & torrentes inundauerunt:
nunquid & panem poterit dare, aut parare
mensam populo suo?
‡Ideo audiuit Dominus & distulit, & 21
ignis accensus est in Iacob, & ira ascendit
in Israel.

3 ‡ὅσα ἠκούσαμεν καὶ ἔγνωμεν αὐτά, καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν
4 διηγήσαντο ἡμῖν. ‡οὐκ ἐκρύβη ἀπὸ τῶν τέκνων αὐτῶν εἰς
γενεὰν ἑτέραν, ἀπαγγέλλοντες τὰς αἰνέσεις τοῦ κυρίου καὶ τὰς
δυναστείας αὐτοῦ, καὶ τὰ θαυμάσια αὐτοῦ ἃ ἐποίησε.
5 ‡καὶ ἀνέστησε μαρτύριον ἐν ἰακώβ, καὶ νόμον ἔθετο ἐν
ἰσραήλ. ὅσα ἐνετείλατο τοῖς πατράσιν ἡμῶν τοῦ γνωρί-
σαι αὐτὰ τοῖς υἱοῖς αὐτῶν.
6 ‡ὅπως ἂν γνῷ γενεὰ ἑτέρα; υἱοὶ τεχθησόμενοι, καὶ ἀνα-
στήσονται καὶ ἀπαγγελοῦσιν αὐτὰ τοῖς υἱοῖς αὐτῶν.
7 ‡ἵνα θῶνται ἐπὶ τὸν θεὸν τὴν ἐλπίδα αὐτῶν, καὶ μὴ ἐπι-
λάθωνται τῶν ἔργων τοῦ θεοῦ· καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ἐκζητή-
8 σωσιν. ‡ἵνα μὴ γένωνται ὡς οἱ πατέρες αὐτῶν, γενεὰ σκο-
λιὰ καὶ παραπικραίνουσα· γενεὰ ἥτις οὐ κατεύθυνε τὴν
καρδίαν ἑαυτῆς, καὶ οὐκ ἐπιστώθη μετὰ τοῦ θεοῦ τὸ πνεῦμα
9 αὐτῆς. ‡υἱοὶ ἐφραὶμ ἐντείνοντες καὶ βάλλοντες τόξοις,
ἐστράφησαν ἐν ἡμέρᾳ πολέμου.
10 ‡οὐκ ἐφύλαξαν τὴν διαθήκην τοῦ θεοῦ καὶ ἐν τῷ νόμῳ
αὐτοῦ οὐκ ἠβουλήθησαν πορεύεσθαι.
11 ‡καὶ ἐπελάθοντο τῶν εὐεργεσιῶν αὐτοῦ καὶ τῶν θαυμα-
σίων αὐτοῦ, ὧν ἔδειξεν αὐτοῖς.
12 ‡ἐναντίον τῶν πατέρων αὐτῶν ἃ ἐποίησε θαυμάσια,
13 ἐν γῇ αἰγύπτῳ ἐν πεδίῳ τάνεως. ‡διέρρηξε θάλασσαν,
καὶ διήγαγεν αὐτούς, παρέστησεν ὕδατα ὡσεὶ ἀσκόν.
14 ‡καὶ ὡδήγησεν αὐτοὺς ἐν νεφέλῃ ἡμέρας, καὶ ὅλην τὴν
νύκτα ἐν φωτισμῷ πυρός.
15 ‡διέρρηξε πέτραν ἐν ἐρήμῳ, καὶ ἐπότισεν αὐτοὺς ὡς ἐν
16 ἀβύσσῳ πολλῇ. ‡καὶ ἐξήγαγεν ὕδωρ ἐκ πέτρας, καὶ
κατήγαγεν ὡς ποταμοὺς ὕδατα.
17 ‡καὶ προσέθεντο ἔτι τοῦ ἁμαρτάνειν αὐτῷ· παρεπί-
κραναν τὸν ὕψιστον ἐν ἀνύδρῳ.
18 ‡καὶ ἐξεπείρασαν τὸν θεὸν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν,
τοῦ αἰτῆσαι βρώματα ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν.
19 ‡καὶ κατελάλησαν τοῦ θεοῦ, καὶ εἶπον, μὴ δυνήσεται
ὁ θεὸς ἑτοιμάσαι τράπεζαν ἐν ἐρήμῳ;
20 ‡ἐπεὶ ἐπάταξε πέτραν, καὶ ἐρρύησαν ὕδατα, καὶ χεί-
μαρροι κατεκλύσθησαν· μὴ καὶ ἄρτον δύναται δοῦναι, ἢ
ἑτοιμάσαι τράπεζαν τῷ λαῷ αὐτοῦ;
21 ‡διὰ τοῦτο ἤκουσε κύριος καὶ ἀνεβάλετο, καὶ πῦρ ἀνήφ-
θη ἐν ἰακώβ, καὶ ὀργὴ ἀνέβη ἐπὶ τὸν ἰσραήλ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[3] Quæ audiuimus & quæ cognouimus, & patres nostri nunciauerunt nobis. [4] Non abscondemus à filijs eorum, generationi vltimæ narrantes laudes Domini, & fortitudinem eius & mirabilia eius facta, quæ edidit. [5] Et firmauit testamentum in domo Iacob, & legem statuit in domo Israel, quæ præcepit patribus nostris, vt docerent filios suos. [6] Vt cognosceret generatio vltima; filij qui nascituri sunt, surgent & narrabunt filijs suis. [7] Et collocabunt in Deo spem suam, & non obliuiscentur operum Dei, & mandata eius custodient. [8] Et non erunt sicut patres eorum generatio rebellis, & prouocans ad iracundiam, generatio quæ non direxit cor suum ad Dominum suum, nec fuit fidelis in Deum spiritus eius. [9] Filij Ephraim cum armis bellicis, & fortes gestantes arcum verterunt ceruicem in die acierum bellicarum. [10] Eò quòd non obseruassent fœdus Dei, & in lege eius ambulare renuissent. [11] Et obliti sunt operationum eius populus domus Israel; et mirabilium eius facinorum quæ ostendit eis. [12] Coram patribus eorum Abraham, Isaac & Iaacob, atque tribubus miranda edidit in terra Ægypti in campo Tanes. [13] Scidit mare virga Mosseh præceptoris eorum, & transmisit eos; & stare fecit aquas coadunatas sicut in vtres. [14] Et duxit eos in nube per diem, & tota nocte in illuminatione ignis. [15] Rupit petras virga Mosseh præceptoris eorum in deserto, & potum dedit eis veluti ex abyssis magnis. [16] Et eduxit aquarum fluenta de petra, & deduxit tanquam flumina currentia aquas. [17] Et addiderunt vltrà peccare in eum, vt prouocarent ad iram Altissimum in deserto arido. [18] Et tentauerunt Deum in corde suo, petentes cibum animabus suis. [19] Et infremuerunt coram Deo: dixerunt: Ergóne poterit Deus instruere mensam in deserto? [20] Ecce iam percussit petram, & fluxerunt aquæ torrentesque discurrerunt: nunquid & panem poterit dare? an præparabit nutrimentum populo suo? [21] Ideo auditum fuit coram Domino qui iratus est, & ignis accensus est in domum Iaacob, & insuper furor ascendit in Israel.

22 * כִּי לֹא הֶאֱמִינוּ בֵּאלֹהִים וְלֹא בָטְחוּ
בִּישׁוּעָתוֹ׃
23 * וַיְצַו שְׁחָקִים מִמָּעַל וְדַלְתֵי שָׁמַיִם פָּתָח׃
24 * וַיַּמְטֵר עֲלֵיהֶם מָן לֶאֱכֹל וּדְגַן־שָׁמַיִם נָתַן
לָמוֹ׃
25 * לֶחֶם אַבִּירִים אָכַל אִישׁ צֵידָה שָׁלַח לָהֶם
לָשֹׂבַע׃
26 * יַסַּע קָדִים בַּשָּׁמָיִם וַיְנַהֵג בְּעֻזּוֹ תֵימָן׃
27 * וַיַּמְטֵר עֲלֵיהֶם כֶּעָפָר שְׁאֵר וּכְחוֹל יַמִּים
עוֹף כָּנָף׃
28 * וַיַּפֵּל בְּקֶרֶב מַחֲנֵהוּ סָבִיב לְמִשְׁכְּנֹתָיו׃
29 * וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׂבְּעוּ מְאֹד וְתַאֲוָתָם יָבִא לָהֶם׃
30 * לֹא־זָרוּ מִתַּאֲוָתָם עוֹד אָכְלָם בְּפִיהֶם׃
31 * וְאַף אֱלֹהִים עָלָה בָהֶם וַיַּהֲרֹג בְּמִשְׁמַנֵּיהֶם
וּבַחוּרֵי יִשְׂרָאֵל הִכְרִיעַ׃
32 * בְּכָל־זֹאת חָטְאוּ־עוֹד וְלֹא הֶאֱמִינוּ
בְּנִפְלְאוֹתָיו׃
33 * וַיְכַל־בַּהֶבֶל יְמֵיהֶם וּשְׁנוֹתָם בַּבֶּהָלָה׃
34 * אִם־הֲרָגָם וּדְרָשׁוּהוּ וְשָׁבוּ וְשִׁחֲרוּ־אֵל׃
35 * וַיִּזְכְּרוּ כִּי־אֱלֹהִים צוּרָם וְאֵל עֶלְיוֹן גֹּאֲלָם׃
36 * וַיְפַתּוּהוּ בְּפִיהֶם וּבִלְשׁוֹנָם יְכַזְּבוּ־לוֹ׃
37 * וְלִבָּם לֹא־נָכוֹן עִמּוֹ וְלֹא נֶאֶמְנוּ בִּבְרִיתוֹ׃
38 * וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא־יַשְׁחִית וְהִרְבָּה
לְהָשִׁיב אַפּוֹ וְלֹא־יָעִיר כָּל־חֲמָתוֹ׃
39 * וַיִּזְכֹּר כִּי־בָשָׂר הֵמָּה רוּחַ הוֹלֵךְ וְלֹא יָשׁוּב׃
40 * כַּמָּה יַמְרוּהוּ בַמִּדְבָּר יַעֲצִיבוּהוּ בִּישִׁימוֹן׃
41 * וַיָּשׁוּבוּ וַיְנַסּוּ אֵל וּקְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל הִתְווּ׃
42 * לֹא־זָכְרוּ אֶת־יָדוֹ יוֹם אֲשֶׁר־פָּדָם מִנִּי־צָר׃
43 * אֲשֶׁר־שָׂם בְּמִצְרַיִם אֹתוֹתָיו וּמוֹפְתָיו בִּשְׂדֵה־
צֹעַן׃

22 * *Quia non crediderunt in Deo, nec habue-*
23 *runt fiduciam in salutari eius.* * *Et præcepit*
nubibus desuper, & portas cæli aperuit.
24 * *Et pluit super eos manna vt comederent,*
& triticum cæli dedit eis.
25 * *Panem fortium comedit vir, cibaria misit*
eis in saturitatem.
26 * *Abstulit Eurum de cælo, & induxit in for*
titudine sua Africum.
27 * *Et pluit super eos quasi puluerem carnes,*
& quasi arenam maris volatilia pennata.
28 * *Et ceciderunt in medio castrorum eius, in*
circuitu tabernaculorum eius.
29 * *Et comederunt, & saturati sunt nimis,*
& desiderium eorum attulit eis.
30 * *Non indiguerunt de cupiditate sua, cum*
adhuc cibus esset in ore eorum.
31 * *Furor ergo Dei ascendit super eos, & occi-*
dit pingues eorum, & electos Israel incuruauit.
32 * *In omnibus his peccauerunt vltra, & non*
crediderunt mirabilibus suis.
33 * *Et consumpsit in vanitate dies eorum, &*
annos eorum velociter.
34 * *Si occidebat eos tunc requirebant eum, &*
conuertebantur, & diluculo consurgebant ad
35 *Deum.* * *Et recordabantur quia Deus forti-*
tudo eorũ, & Deus excelsus redemptor eorũ est.
36 * *Et lactauerunt eum in ore suo, & lingua*
sua mentiti sunt ei.
37 * *Cor autem eorum non erat firmum cum eo,*
nec permanserunt in pacto eius.
38 * *Ipse verò misericors propiciabitur iniqui-*
tati, & non disperdet, multúmque auertit iram
suam, & non suscitabit totum furorem suum.
39 * *Sed recordatus est quia caro essent, spiritus*
vadens & non reuertens.
40 * *Quoties prouocauerunt eum in deserto,*
afflixerunt eum in solitudine.
41 * *Et conuersi sunt & tentauerunt Deum,*
& sanctum Israel concitauerunt.
42 * *Non sunt recordati manus eius, die qua re-*
demit eos à tribulante.
43 * *Qui fecit in Ægypto signa sua, & ostenta*
sua in regione Taneos.

תרגום

22 אֲרוּם לָא הֵימִינוּ בֵּאלָהָא וְלָא אִתְרְחִיצוּ בְּפֻרְקָנֵהּ׃ 23 וּפַקֵּד שְׁחָקֵי מִלְּעֵלָּא וְדָשֵׁי שְׁמַיָּא פְּתַח׃
24 וְאַחֵית עֲלֵיהוֹן מַנָּא לְמֵיכַל וַעֲבוּר שְׁמַיָּא יְהַב לְהוֹן׃ 25 מְזוֹן דְּנָחֵת מִמְּדוֹר מַלְאֲכַיָּא אֲכַלוּ בְּנֵי נָשׁ זְוָדִין יְהַב לְהוֹן לְשׂוֹבְעָא׃
26 אַטֵּל רוּחַ קִדּוּמָא בִּשְׁמַיָּא וְדַבַּר בִּתְקָפֵיהּ רוּחַ דָּרוֹמָא׃ 27 וְאַחֵית עֲלֵיהוֹן הֵיךְ עַפְרָא בִּשְׂרָא וְהֵיךְ חָלָא דְיַמָּא עוֹפָא דְּפָרַח׃
28 וְאַשְׁרֵי בִּמְצַע מַשְׁרְיָתֵיהּ חֲזוֹר חֲזוֹר לְמַשְׁכְּנוֹי׃ 29 וַאֲכַלוּ וּשְׂבַעוּ לַחֲדָא וְרִיגוּגֵיהוֹן אַיְתֵי לְהוֹן׃
30 לָא זָרוּ מֵרִיגוּגֵיהוֹן עַד כְּדוּן מֵיכְלֵיהוֹן בְּפוּמְהוֹן׃ 31 וְרוּגְזָא דֶאֱלָהָא סְלֵקַת בְּהוֹן וְקַטֵּל בְּגִבָּרֵיהוֹן וְעוּלֵימֵי יִשְׂרָאֵל אַחְמַט׃
32 בְּכָל דָא חָבוּ תוּב וְלָא הֵימִינוּ בְּפְרִישְׁוָתֵיהּ׃ 33 וְשֵׁיצֵי בְּלָמָא יוֹמֵיהוֹן וּשְׁנוֹתֵיהוֹן בְּבִיהוּלְתָּא׃
34 בִּזְמַן דְּקַטְלִין אִלּוּ חַיָּבִין וּתְבַעוּ יָתֵהּ וִיתוּבוּן וִיצַלּוֹן קֳדָם אֱלָהָא׃ 35 וְאִדְכַּרוּ אֲרוּם אֱלָהָא תַּקִּיפֵיהוֹן וֶאֱלָהָא עִלָּאָה פָּרֵיק יַתְהוֹן׃
36 וְשַׁדְּלוּן לֵהּ בְּפוּמְהוֹן וּבְלִישַׁנְהוֹן מְכַדְּבִין לֵהּ בְּעִדַּן צְלוֹתְהוֹן׃ 37 מְטוּל דְּלִבְּהוֹן לָא מְכַוַּן עִמֵּהּ וְלָא הֵימִינוּ בִּקְיָמֵהּ׃
38 וְהוּא רַחֲמָנָא מְכַפַּר עֲוָיָתְהוֹן וְלָא מְחַבֵּל יַתְהוֹן וּמַסְגֵּי לְמֵתוּב מֵרוּגְזֵהּ וְלָא יוֹחִי בְּהוֹן כָּל רִתְחֵהּ׃
39 וּדְכַר אֲרוּם בְּנֵי בִשְׂרָא אִנּוּן רוּחָא דְּאָזֵל וְלָא אָתֵיב׃ 40 כְּמָה יְסָרְבוּן לֵהּ בְּמַדְבְּרָא יַרְגְּזוּן קֳדָמוֹהִי בַּאֲתַר צַדְיָא׃
41 וְתָבוּ וְנַסִּיו קֳדָם אֱלָהָא וְקַדִּישָׁא דְיִשְׂרָאֵל אַיְתִיו תְּיוּהָא׃
42 לָא אִדְכַּרוּ יַת נִיסַּיָּא דִּידֵיהּ וְיוֹמָא דְּפָרְקִנּוּן מִן מְעִיקָא׃ 43 דְּשַׁוִּי בְּמִצְרַיִם אָתוֹהִי וְתִמְהוֹהִי בַּחֲקַל טָאנִיס׃

*Quia non crediderunt in Deo, neque 22
ſperauerunt in ſalutari eius. *Et mandauit 23
nubibus deſuper, & ianuas cæli aperuit.
*Et pluit illis manna ad manducandũ, 24
& panem cæli dedit eis. *Panem angelo- 25
rum manducauit homo, cibaria miſit eis
in abundantiam. * *Abſtulit Auſtrum de 26
cælo, & induxit in virtute ſua Africum.
*Et pluit ſuper eos ſicut puluerem car- 27
nes; & ſicut arenam maris volatilia pen-
nata. *Et ceciderunt in medio caſtro- 28
rum eorum, circa tabernacula eorum.
*Et manducauerunt & ſaturati ſunt ni- 29
mis, & deſiderium eorum attulit eis.
*Non ſunt fraudati à deſiderio ſuo: 30
adhuc eſca erat in ore ipſorum.
*Et ira Dei aſcendit ſuper eos; & occi- 31
dit plurimos eorum, & electos Iſrael im-
pediuit. *In omnibus his peccauerunt 32
adhuc, & non crediderunt in mirabilibus
eius. *Et defecerunt in vanitate dies eo- 33
rum, & anni eorũ cum feſtinatione. *Cùm 34
occideret eos, tunc quærebant eum, & re-
uertebãtur & diluculo veniebant ad Deũ.
*Et rememorati ſunt, quia Deus adiu- 35
tor eorum eſt, & Deus excelſus redemptor
eorum eſt. *Et dilexerunt eum in ore 36
ſuo, & lingua ſua mentiti ſunt ei. *Cor 37
autem eorum non *rectum cum eo, nec fi-
deles habiti ſunt in teſtamento eius.
*Ipſe autem eſt miſericors, & propitius 38
fiet peccatis eorum, & non diſperdet *. Et
abundabit vt auerteret iram ſuam, & non
accendet omnem iram ſuam.
*Et recordatus eſt quia caro ſunt, ſpiri- 39
tus vadens & non rediens. *Quoties 40
exacerbauerunt eum in deſerto, in iram
concitauerunt eum *in terra inaquoſa!
*Et cõuerſi ſunt & tentauerunt Deum, 41
& ſanctum Iſrael exacerbauerunt. *Et nõ 42
recordati ſunt manus eius, die qua rede-
mit eos de manu tribulantis.
*Sicut poſuit in Ægypto ſigna ſua, & 43
prodigia ſua im campo Taneos.

22 *ὅτι οὐκ ἐπίστευσαν ἐν τῷ θεῷ, οὐδὲ ἤλπισαν ἐπὶ τὸ σω-
23 τήριον αὐτοῦ. *καὶ ἐνετείλατο νεφέλαις ὑπεράνωθεν,
24 καὶ θύρας οὐρανοῦ ἀνέῳξε. *καὶ ἔβρεξεν αὐτοῖς μάννα
25 φαγεῖν, καὶ ἄρτον οὐρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς. *ἄρτον ἀγγέ-
λων ἔφαγεν ἄνθρωπος, ἐπισιτισμὸν ἀπέστειλεν αὐτοῖς
26 εἰς πλησμονήν. *ἀπῆρεν νότον ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἐπήγαγεν
ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ λίβα.
27 *καὶ ἔβρεξεν ἐπ᾽ αὐτοὺς ὡσεὶ χνοῦν σάρκας, καὶ ὡσεὶ
28 ἄμμον θαλασσῶν πετεινὰ πτερωτά. *καὶ ἐπέπεσον ἐν
μέσῳ τῆς παρεμβολῆς αὐτῶν, κύκλῳ τῶν σκηνωμάτων
29 αὐτῶν. *καὶ ἔφαγον καὶ ἐνεπλήσθησαν σφόδρα, καὶ
τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῶν ἤνεγκεν αὐτοῖς.
30 *οὐκ ἐστερήθησαν ἀπὸ τῆς ἐπιθυμίας αὐτῶν· ἔτι τῆς βρώ-
31 σεως οὔσης ἐν τῷ στόματι αὐτῶν. *καὶ ὀργὴ τοῦ θεοῦ ἀνέ-
βη ἐπ᾽ αὐτούς· καὶ ἀπέκτεινεν ἐν τοῖς πλείοσιν αὐτῶν, καὶ
τοὺς ἐκλεκτοὺς τοῦ ἰσραὴλ συνεπόδισεν.
32 *ἐν πᾶσι τούτοις ἥμαρτον ἔτι, καὶ οὐκ ἐπίστευσαν ἐν τοῖς
33 θαυμασίοις αὐτοῦ. *καὶ ἐξέλιπον ἐν ματαιότητι αἱ
ἡμέραι αὐτῶν, καὶ τὰ ἔτη αὐτῶν μετὰ σπουδῆς.
34 *ὅταν ἀπέκτενεν αὐτούς, τότε ἐξεζήτουν αὐτόν, καὶ
ἐπέστρεφον καὶ ὤρθριζον πρὸς τὸν θεόν.
35 *καὶ ἐμνήσθησαν, ὅτι ὁ θεὸς βοηθὸς αὐτῶν ἐστι, καὶ ὁ θεὸς
ὁ ὕψιστος λυτρωτὴς αὐτῶν ἐστι.
36 *καὶ ἠγάπησαν αὐτὸν ἐν τῷ στόματι αὐτῶν, καὶ τῇ
γλώσσῃ αὐτῶν ἐψεύσαντο αὐτῷ.
37 *ἡ δὲ καρδία αὐτῶν οὐκ εὐθεῖα μετ᾽ αὐτοῦ, οὐδὲ ἐπιστώ-
38 θησαν ἐν τῇ διαθήκῃ αὐτοῦ. *αὐτὸς δέ ἐστιν οἰκτίρμων καὶ
ἱλάσεται ταῖς ἁμαρτίαις αὐτῶν, καὶ οὐ διαφθερεῖ· καὶ πληθυ-
νεῖ τοῦ ἀποστρέψαι τὸν θυμὸν αὐτοῦ, καὶ οὐχὶ ἐκκαύσει πᾶ-
σαν τὴν ὀργὴν αὐτοῦ.
39 *καὶ ἐμνήσθη ὅτι σάρξ εἰσι, πνεῦμα πορευόμενον καὶ
40 οὐκ ἐπιστρέφον. *ποσάκις παρεπίκραναν αὐτὸν ἐν τῇ
ἐρήμῳ, παρώργισαν αὐτὸν ἐν γῇ ἀνύδρῳ.
41 *καὶ ἐπέστρεψαν καὶ ἐπείρασαν τὸν θεόν, καὶ τὸν ἅγιον τοῦ
ἰσραὴλ παρώξυναν.
42 *καὶ οὐκ ἐμνήσθησαν τῆς χειρὸς αὐτοῦ, ἡμέρας ἧς ἐλυ-
τρώσατο αὐτοὺς ἐκ χειρὸς θλίβοντος.
43 *ὡς ἔθετο ἐν αἰγύπτῳ τὰ σημεῖα αὐτοῦ, καὶ τὰ τέρατα
αὐτοῦ ἐν πεδίῳ τάνεως.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

22 Quoniam non crediderunt Deo, & non confiſi ſunt in redemptione eius. 23 Et præcepit nubibus ſupernè; & ianuas cæli aperuit.
24 Et deſcendere fecit ſuper illos manna, vt manducarent; & triticum cæli dedit eis. 25 Cibum qui deſcendit de habitaculo ange-
lorum comederunt homines: cibaria dedit eis ad ſaturitatem. 26 Intulit ventum vehementem in cælos, & induxit virtute ſua Auſtrum.
27 Et pluit ſuper eos ſicut puluerem carnem, & ſicut arenam maris auem volantem. 28 Et collocauit in medio caſtrorum eius, in
circuitu tabernaculi eius. 29 Et comederunt & ſaturati ſunt nimis, & deſiderium ipſorum adduxit eis. 30 Non fuerunt alieni à
cupiditate ſua, cùm adhuc cibus eorum eſſet in ore ipſorum. 31 Et furor Dei aſcendit in eos, & occidit robuſtos eorum, & iuuenes
Iſrael proſtrauit. 32 In omnibus his peccauerunt adhuc, & non crediderunt miraculis eius. 33 Et conſumpſit in vanitate dies eo-
rum, & annos eorum in obſtupefactione. 34 In tempore quo interficiebat eos, illi reſipiſcebant & quærebant eum, ac reuertebantur,
preceſque fundebant coram Deo. 35 Et recordati ſunt, quòd Deus erat fortis eorum, & quòd Deus excelſus redemerat eos. 36 Sed
nugati ſunt ei ore ſuo atque lingua, mentientes ei in tempore orationis ipſorum. 37 Quoniam cor eorum non erat rectum cum eo,
& non fuerunt fideles in pacto eius. 38 Et ipſe miſericors expiat peccatum eorum; & non exterminat eos, ſed multiplicat vt reuer-
tatur ab ira ſua, & non accelerat in eos omnem furorem ſuum. 39 Et recordatus eſt quòd filij carnis ſunt, ſpiritus vadens & non
rediens. 40 Quoties defecerunt ab illo in deſerto, excanduerunt coram eo in loco deſolato!
41 Et conuerſi ſunt & tentauerunt Deum, & ſanctum Iſraelis ſignauerunt ſigno.
42 Non ſunt recordati miraculorum manus eius, & diei quo redemit eos ab infeſtatore.
43 Qui poſuit in Ægypto ſigna ſua, & portenta ſua in agro Tanes.

44 ‡ וַיַּהֲפֹךְ לְדָם יְאֹרֵיהֶם וְנֹזְלֵיהֶם בַּל־יִשְׁתָּיוּן׃
45 ‡ יְשַׁלַּח בָּהֶם עָרֹב וַיֹּאכְלֵם וּצְפַרְדֵּעַ וַתַּשְׁחִיתֵם׃
46 ‡ וַיִּתֵּן לֶחָסִיל יְבוּלָם וִיגִיעָם לָאַרְבֶּה׃
47 ‡ יַהֲרֹג בַּבָּרָד גַּפְנָם וְשִׁקְמוֹתָם בַּחֲנָמַל׃
48 ‡ וַיַּסְגֵּר לַבָּרָד בְּעִירָם וּמִקְנֵיהֶם לָרְשָׁפִים׃
49 ‡ יְשַׁלַּח־בָּם ׀ חֲרוֹן אַפּוֹ עֶבְרָה וָזַעַם וְצָרָה
מִשְׁלַחַת מַלְאֲכֵי רָעִים׃
50 ‡ יְפַלֵּס נָתִיב לְאַפּוֹ לֹא־חָשַׂךְ מִמָּוֶת נַפְשָׁם
וְחַיָּתָם לַדֶּבֶר הִסְגִּיר׃
51 ‡ וַיַּךְ כָּל־בְּכוֹר בְּמִצְרָיִם רֵאשִׁית אוֹנִים
בְּאָהֳלֵי־חָם׃
52 ‡ וַיַּסַּע כַּצֹּאן עַמּוֹ וַיְנַהֲגֵם כַּעֵדֶר בַּמִּדְבָּר׃
53 ‡ וַיַּנְחֵם לָבֶטַח וְלֹא פָחָדוּ וְאֶת־אוֹיְבֵיהֶם
כִּסָּה הַיָּם׃
54 ‡ וַיְבִיאֵם אֶל־גְּבוּל קָדְשׁוֹ הַר־זֶה קָנְתָה
יְמִינוֹ׃
55 ‡ וַיְגָרֶשׁ מִפְּנֵיהֶם ׀ גּוֹיִם וַיַּפִּילֵם בְּחֶבֶל נַחֲלָה
וַיַּשְׁכֵּן בְּאָהֳלֵיהֶם שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל׃
56 ‡ וַיְנַסּוּ וַיַּמְרוּ אֶת־אֱלֹהִים עֶלְיוֹן וְעֵדוֹתָיו
לֹא שָׁמָרוּ׃
57 ‡ וַיִּסֹּגוּ וַיִּבְגְּדוּ כַּאֲבוֹתָם נֶהְפְּכוּ כְּקֶשֶׁת רְמִיָּה׃
58 ‡ וַיַּכְעִיסוּהוּ בְּבָמוֹתָם וּבִפְסִילֵיהֶם יַקְנִיאוּהוּ׃
59 ‡ שָׁמַע אֱלֹהִים וַיִּתְעַבָּר וַיִּמְאַס מְאֹד בְּיִשְׂרָאֵל׃
60 ‡ וַיִּטֹּשׁ מִשְׁכַּן שִׁלוֹ אֹהֶל שִׁכֵּן בָּאָדָם׃
61 ‡ וַיִּתֵּן לַשְּׁבִי עֻזּוֹ וְתִפְאַרְתּוֹ בְיַד־צָר׃
62 ‡ וַיַּסְגֵּר לַחֶרֶב עַמּוֹ וּבְנַחֲלָתוֹ הִתְעַבָּר׃
63 ‡ בַּחוּרָיו אָכְלָה־אֵשׁ וּבְתוּלֹתָיו לֹא הוּלָּלוּ׃
64 ‡ כֹּהֲנָיו בַּחֶרֶב נָפָלוּ וְאַלְמְנֹתָיו לֹא תִבְכֶּינָה׃
65 ‡ וַיִּקַץ כְּיָשֵׁן ׀ אֲדֹנָי כְּגִבּוֹר מִתְרוֹנֵן מִיָּיִן׃
66 ‡ וַיַּךְ־צָרָיו אָחוֹר חֶרְפַּת עוֹלָם נָתַן לָמוֹ׃

44 ‡ *Qui conuertit in ſanguinem fluuios eorum,*
45 *& riuos eorum vt non biberent.* ‡ *Qui immi-*
ſit eis omne genus muſcarũ vt comederent eos,
46 *& ranas vt diſperderent eos.* ‡ *Qui dedit bru-*
cho germen eorum, & laborem eorum locuſtæ.
47 ‡ *Qui occidit in grandine vineas eorum, &*
48 *ſycomoros eorum in frigore.* ‡ *Qui tradidit*
grandini paſcua eorum, & iumenta eorum vo-
49 *lucribus.* ‡ *Qui miſit in eos iram furoris ſui,*
indignationem & comminationem & anguſtiã,
immiſſionem angelorum malorum.
50 ‡ *Muniuit ſemitam furori ſuo, non pepercit*
à morte animæ eorum, & animantia eorum pe-
51 *ſti tradidit.* ‡ *Et percuſſit omne primogenitum*
in Ægypto, principium partus in tabernaculis
52 *Cham.* ‡ *Et tulit velut oues populum ſuum,*
& minauit eos ſicut gregem in deſerto.
53 ‡ *Et eduxit eos cum fiducia & abſque ti-*
more, inimicos autem eorum operuit mare.
54 ‡ *Et eduxit eos ad terminum ſanctificatum*
ſuum, montem hunc quem poſſidet dextera eius.
55 ‡ *Et eiecit à facie eorum gentes, & poſſidere*
eos fecit in funiculo hæreditatem, & collocauit
in tabernaculis eorum tribus Iſrael.
56 ‡ *Et tentauerunt & prouocauerunt Deum*
excelſum, & teſtimonia eius non cuſtodierunt.
57 ‡ *Auerſi ſunt & præuaricati ſunt vt patres*
eorum, incuruati ſunt quaſi arcus inutilis.
58 ‡ *Et prouocauerunt eũ in excelſis ſuis: & in*
ſculptilibus ſuis ad æmulandũ cõcitauerunt eum.
59 ‡ *Audiuit Deus & diſtulit, & proiecit ve-*
hementer Iſrael.
60 ‡ *Et reliquit tabernaculum Silo, tentorium*
quod collocauit inter homines.
61 ‡ *Tradidit in captiuitatem virtutem ſuam,*
& decorem ſuum in manu hoſtis.
62 ‡ *Et concluſit in gladio populum ſuum, &*
hæreditatem ſuam diſtulit.
63 ‡ *Iuuenes eius deuorauit ignis, & virgines*
64 *eius nemo luxit.* ‡ *Sacerdotes eius gladio ce-*
ciderunt, & viduæ eius non ſunt fletæ.
65 ‡ *Euigilauit quaſi dormiens Dominus, quaſi*
66 *fortis poſt crapulã vini.* ‡ *Et percuſſit hoſtes*
ſuos retrorſum, opprobriũ ſempiternũ dedit eis.

תרגום

44 וְהַפֵּךְ לְאַדְם אֲרִיתֵיהוֹן וְנוֹזְלֵיהוֹן לָא שָׁתַן מִנְּהוֹן׃ 45 יְגָרֵי בְּהוֹן עִרְבּוּבֵי חֵיוַת בָּרָא וְגָמַר יַתְהוֹן וְעוּרְדְּעָנַיָא וְחַבֵּל יַתְהוֹן׃
46 וּמְסַר לְזַחֲלָא עֲבוּרֵיהוֹן וְלֵיעוּתְהוֹן לְגוֹבָאי׃ 47 וְקַלִּף בְּבַרְדָּא גֻּפְנֵיהוֹן וְשִׁקְמֵיהוֹן בְּכַרְזוּבָא׃ 48 וּמְסַר לְבַרְדָּא בְּעִירְהוֹן וְגֵיתֵיהוֹן
לְשַׁפִּין׃ 49 יְגָרֵי בְּהוֹן מְחָן בִּתְקוֹף רֻגְזֵהּ בִּרְתְחָא וּבְתָרִיכוּתָא וּבְעָקָא דְּמִשְׁתַּלְחָא בִּידֵיהוֹן וְעָבְדִין בִּישִׁין׃ 50 יְטַיֵּל בִּכְבֵישׁ
תְּקִפֵהּ לָא מְנַע מִמּוֹתָא נַפְשֵׁיהוֹן וּבְעִירְהוֹן לְמוֹתָנָא מְסַר׃ 51 וּקְטַל כָּל בּוּכְרָא בְּמִצְרַיִם שֵׁירוּי צַעֲרֵיהוֹן בְּמַשְׁכְּנַיָּא דְחָם׃ 52 וְאַטֵּיל
הֵיךְ עָאנָא עַמֵּהּ וְדַבְּרִנוּן הֵיךְ רַעְיָא בְּמַדְבְּרָא׃ 53 וְאַשְׁרְנוּן לְרַחְצָן וְלָא דְחַלוּן וְיַת בַּעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן חֲפָא יַמָּא׃ 54 וְאַעֲלִינוּן לִתְחוּם בֵּית
מַקְדְּשֵׁיהּ טוּר דֵּין דִּקְנַת יְמִינֵהּ׃ 55 וְתָרֵיךְ מִן קֳדָמֵיהוֹן עַמְמַיָּא וְאַשְׁרֵי יַתְהוֹן בַּעֲדַב אַחֲסַנְתָּא וְאַשְׁרֵי בְּמַשְׁכְּנֵיהוֹן שִׁבְטַיָּא דְיִשְׂרָאֵל׃
56 וְנַסִּיו וְאַרְגִּיזוּ קֳדָם אֱלָהָא עִלָּאָה וְסַהֲדְוָתֵיהּ לָא נְטַרוּ׃ 57 וְזוּרוּ וְאַרְשַׁעוּ הֵיךְ אֲבָהַתְהוֹן אִתְהַפַּכוּ הֵיךְ קַשְׁתָּא דְרָמְיָא גִּרְרִין׃
58 וְאַרְגִּיזוּ קֳדָמוֹי בִּנְכְסֵיהוֹן וּבִפְסִילֵיהוֹן וּבְצַלְמֵיהוֹן אַקְנִיאוּ יָתֵהּ׃ 59 שְׁמִיעַ קֳדָם אֱלָהָא וּרְגֵז וּרְחֵיקַת נַפְשֵׁהּ לַחְדָּא בְּיִשְׂרָאֵל׃
60 וְשַׁבַק מַשְׁכְּנָא דְשִׁילוֹ דַּשְׁרַת תַּמָּן שְׁכִינְתֵהּ בְּגוֹ בְּנֵי נָשָׁא׃ 61 וּמְסַר לְשִׁבְיָתָא אוֹרַיְתֵהּ וְשַׁבְחוֹרֵיהּ בְּיַד מְעִיקָא׃ 62 וּמְסַר
לְקַטּוּלִין בְּחַרְבָּא עַמֵּהּ וּבְאַחְסַנְתֵּיהּ אַרְגֵּז׃ 63 עוּלֵימוֹי אַכְלַת אֶשָּׁתָא וּבְתוּלוֹי לָא מְשַׁבְּחָן׃
64 כַּהֲנוֹהִי בְּחַרְבָּא נְפַלוּ וְאַרְמְלָתוֹי לָא סְפִיקָן דְּתִבְכְּיָן׃ 65 וְאִתְּעַר הֵיךְ דְּמִיךְ יְיָ הֵיךְ גִּבְּרָא דְמִתְפַּקַּח מֵחַמְרָא׃
66 וּמְחָא מְעִיקוֹי בִּטְחוֹרַיָּא בַּאֲחוֹרֵיהוֹן קְלָנָא דְעָלְמָא יְהַב לְהוֹן׃

‡Et conuertit in ſanguinem flumina 44
eorum, & imbres eorum ne biberent.
‡Miſit in eos cynomyam, & comedit 45
eos; & ranam, & diſperdidit eos. ‡Et de- 46
dit ærugini fructus eorum, & labores eorū
locuſtæ. ‡Occidit in grandine vineas eo- 47
rum, & moros eorum in pruina. ‡Et tra- 48
didit grandini iuméta eorum, & poſſeſſio-
nem eorum igni. ‡Miſit in eos iram indi- 49
gnationis ſuæ, indignationem & iram &
tribulationem, immiſſionem per angelos
malos. ‡Viam fecit ſemitæ iræ ſuæ, & non 50
pepercit à morte *animarum eorum; & iu-
menta eorum in morte concluſit. ‡Et 51
percuſſit omne primogenitū in terra Ægy
pti; primitias omnis laboris eorum in ta-
bernaculis Cham. ‡Et abſtulit ſicut oues 52
populum ſuum, & perduxit eos tanquam
gregem in deſerto. ‡Et eduxit eos in ſpe, 53
& non timuerunt, & inimicos eorum ope-
ruit mare. ‡Et induxit eos in monté ſan- 54
ctificationis ſuæ, montem hunc quem ac-
quiſiuit dextera eius. ‡Et eiecit à facie eo- 55
rū gétes, & ſorte diuiſit eis *in funiculo di-
ſtributionis, & habitare fecit in tabernacu
lis eorū tribus Iſrael. ‡Et tentauerunt & 56
exacerbauerunt Deum excelſum, & teſti-
monia eius non cuſtodierunt. ‡Et auerte- 57
runt ſe, & nō ſeruauerunt pactum, quem-
admodum & patres eorum conuerſi ſunt
in arcum prauū. ‡Et in iram cōcitauerunt 58
eū in collibus ſuis, & in ſculptilibus ſuis ad
æmulationē ꝓuocauerūt eū. ‡Audiuit De⁹ 59
& ſpreuit, & ad nihilū redegit valdè Iſrael.
‡Et repulit tabernaculū Silo, tabernaculū 60
quod habitauit in hominib⁹. ‡Et tradidit 61
in captiuitaté virtuté eorū, & pulchritudi-
né eorum, in manus *inimicorū. ‡Et con- 62
cluſit in gladio populū ſuum, & hæredita-
tem ſuā ſpreuit. ‡Iuuenes eorum comedit 63
ignis, & virgines eorum nō ſunt lamétatæ.
‡Sacerdotes eorum in gladio ceciderūt, 64
& viduæ eorum non *plorabuntur. ‡Et ex- 65
citatus eſt tanquā dormiens Dn̄s, tanquā
potés & crapulatus à vino. 66 Et percuſſit inimicos ſuos in poſteriora; opprobriū ſempiternū dedit illis.

44 ‡καὶ μετέστρεψεν εἰς αἷμα τοὺς ποταμοὺς αὐτῶν, καὶ
45 τὰ ὀμβρήματα αὐτῶν ὅπως μὴ πίωσιν. ‡ἐξαπέστειλεν
εἰς αὐτοὺς κυνόμυιαν, καὶ κατέφαγεν αὐτούς, καὶ βάτραχον
46 καὶ διέφθειρεν αὐτούς. ‡καὶ ἔδωκε τῇ ἐρυσίβῃ τοὺς καρ-
ποὺς αὐτῶν, καὶ τοὺς πόνους αὐτῶν τῇ ἀκρίδι.
47 ‡ἀπέκτεινεν ἐν χαλάζῃ τὴν ἄμπελον αὐτῶν, καὶ τὰς
48 συκαμίνους αὐτῶν ἐν τῇ πάχνῃ. ‡καὶ παρέδωκεν εἰς χά-
λαζαν τὰ κτήνη αὐτῶν, καὶ τὴν ὕπαρξιν αὐτῶν τῷ πυρί.
49 ‡ἐξαπέστειλεν εἰς αὐτοὺς ὀργὴν θυμοῦ αὐτοῦ, θυμὸν
καὶ ὀργὴν καὶ θλῖψιν, ἀποστολὴν δι᾽ ἀγγέλων πονηρῶν.
50 ‡ὡδοποίησε τρίβον τῇ ὀργῇ αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐφείσατο ἀπὸ
θανάτου τῶν ψυχῶν αὐτῶν· καὶ τὰ κτήνη αὐτῶν εἰς θάνα-
51 τον συνέκλεισε. ‡καὶ ἐπάταξε πᾶν πρωτότοκον ἐν γῇ
αἰγύπτῳ ἀπαρχὴν παντὸς πόνου αὐτῶν ἐν τοῖς σκηνώ-
52 μασι χάμ. ‡καὶ ἀπῆρεν ὡς πρόβατα τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ
53 ἀνήγαγεν αὐτοὺς ὡσεὶ ποίμνιον ἐν ἐρήμῳ. ‡καὶ ὡδήγησεν
αὐτοὺς ἐπ᾽ ἐλπίδι, καὶ οὐκ ἐδειλίασαν, καὶ τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν
54 ἐκάλυψε θάλασσα. ‡καὶ εἰσήγαγεν αὐτοὺς εἰς ὄρος
ἁγιάσματος αὐτοῦ, ὄρος τοῦτο ὃ ἐκτήσατο ἡ δεξιὰ αὐτοῦ.
55 ‡καὶ ἐξέβαλεν ἀπὸ προσώπου αὐτῶν ἔθνη, καὶ ἐκλη-
ροδότησεν αὐτοὺς ἐν σχοινίῳ κληροδοσίας, καὶ κατεσκή-
νωσεν ἐν τοῖς σκηνώμασιν αὐτῶν τὰς φυλὰς τοῦ ἰσραήλ.
56 ‡καὶ ἐπείρασαν καὶ παρεπίκραναν τὸν θεὸν τὸν ὕψιστον, καὶ
57 τὰ μαρτύρια αὐτοῦ οὐκ ἐφυλάξαντο. ‡καὶ ἀπέστρεψαν
καὶ ἠθέτησαν, καθὼς καὶ οἱ πατέρες αὐτῶν μετεστράφησαν
58 εἰς τόξον στρεβλόν. ‡καὶ παρώργισαν αὐτὸν ἐν τοῖς βουνοῖς
αὐτῶν, καὶ ἐν τοῖς γλυπτοῖς αὐτῶν παρεζήλωσαν αὐτόν.
59 ‡ἤκουσεν ὁ θεὸς καὶ ὑπερεῖδε, καὶ ἐξουδένωσε σφόδρα τὸν
60 ἰσραήλ. ‡καὶ ἀπώσατο τὴν σκηνὴν σιλώμ, σκήνωμα
61 ὃ κατεσκήνωσεν ἐν ἀνθρώποις· ‡καὶ παρέδωκεν εἰς αἰχ-
μαλωσίαν τὴν ἰσχὺν αὐτῶν, καὶ τὴν καλλονὴν αὐτῶν, εἰς
62 χεῖρας ἐχθρῶν. ‡καὶ συνέκλεισεν ἐν ῥομφαίᾳ τὸν λαὸν
αὐτοῦ, καὶ τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ ὑπερεῖδε.
63 ‡τοὺς νεανίσκους αὐτῶν κατέφαγε πῦρ, καὶ αἱ παρθένοι
64 αὐτῶν οὐκ ἐπενθήθησαν. ‡οἱ ἱερεῖς αὐτῶν ἐν ῥομφαίᾳ
65 ἔπεσον, καὶ αἱ χῆραι αὐτῶν οὐ κλαυθήσονται. ‡καὶ ἐξη-
γέρθη ὡς ὁ ὑπνῶν κύριος, ὡς δυνατὸς καὶ κεκραιπαλη-
66 κὼς ἐξ οἴνου. ‡καὶ ἐπάταξε τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ εἰς τὰ
ὀπίσω, ὄνειδος αἰώνιον ἔδωκεν αὐτοῖς.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[44] Et conuertit in ſanguinem flumina eorum, & ſtillationes eorum, ne biberent ex illis. [45] Miſit in eos mixtiones beſtiarum ſylueſtrium, & conſumauit eos; & ranas, & diſſipauit eos. [46] Et dedit brucho frumenta eorum & labores eorum locuſtis. [47] Et decorticauit grandine vineas eorum, & ſycomoros eorum pruina. [48] Et tradidit grandini beſtias eorum, & armenta eorum carbonibus ignis. [49] Immiſit in eos plagas in ira furoris ſui, in iracundia & expulſione, & in anguſtia quæ immiſſa eſt per manum patrantium malum. [50] Mouit in via fortitudinem ſuam; non prohibuit à morte animas eorum, & iumenta eorum morti tradidit. [51] Et occidit omne primogenitum in Ægypto; primitias laboris eorum in tabernaculis Cham. [52] Et mouere iuſſit velut oues populū ſuum, & perduxit eos ſicut paſtor in deſerto. [53] Et habitare eos fecit ſecurè, & non timuerunt, cùm inimicos eorum cooperuiſſet mare. [54] Et adduxit eos ad terminum domus ſanctuarij ſui, montem quem acquiſiuit dextera eius. [55] Et eiecit à facie eorum gentes; & induxit ipſos ſorte in hæreditatem, & habitare fecit in tabernaculis eorum tribus Iſrael. [56] Et tentauerunt, & ad iracundiam concitauerūt Deum altiſſimum, ac teſtimonia eius non ſeruauerunt. [57] Sed auerſi ſunt, & impiè egerunt ſicut patres eorum; ſeſe conuerterunt ſicut arcus excutiens ſagittas. [58] Et ad iram concitauerunt eum ſacrificijs ſuis, & ſculptilibus idoliſque ſuis ad æmulationem eum prouocauerunt. [59] Auditum eſt coram Deo, & iratus eſt, & abominata eſt anima eius valdè Iſraelem. [60] Et reliquit tabernaculum Silo in quo habitauerat maieſtas eius intra homines.
[61] Et tradidit captiuitati legem ſuam, & pulchritudinem ſuam in manu moleſtantis. [62] Et tradidit occidentibus gladio populum ſuū, & hæreditati ſuæ iratus eſt. [63] Iuuenes eorū deuorauit ignis, & virgines eorum non fuerunt laudatæ. [64] Sacerdotes eius gladio ceciderunt, & viduæ eius non ſuffecerunt luctui. [65] Et euigilauit ac ſi dormiſſet Dominus, ſicut vir qui reſipiſcit à vino.
[66] Et percuſſit moleſtantes eos hæmorrhoidibus in poſteriora eorum: opprobrium ſempiternum dedit eis.

67 וַיִּמְאַס בְּאֹהֶל יוֹסֵף וּבְשֵׁבֶט אֶפְרַיִם לֹא בָחָר׃
68 וַיִּבְחַר אֶת־שֵׁבֶט יְהוּדָה אֶת־הַר צִיּוֹן אֲשֶׁר
אָהֵב׃
69 וַיִּבֶן כְּמוֹ־רָמִים מִקְדָּשׁוֹ כְּאֶרֶץ יְסָדָהּ לְעוֹלָם׃
70 וַיִּבְחַר בְּדָוִד עַבְדּוֹ וַיִּקָּחֵהוּ מִמִּכְלְאֹת צֹאן׃
71 מֵאַחַר עָלוֹת הֱבִיאוֹ לִרְעוֹת בְּיַעֲקֹב עַמּוֹ
וּבְיִשְׂרָאֵל נַחֲלָתוֹ׃
72 וַיִּרְעֵם כְּתֹם לְבָבוֹ וּבִתְבוּנוֹת כַּפָּיו יַנְחֵם׃

עט

1 מִזְמוֹר לְאָסָף אֱלֹהִים בָּאוּ גוֹיִם
בְּנַחֲלָתֶךָ טִמְּאוּ אֶת־הֵיכַל קָדְשֶׁךָ שָׂמוּ אֶת־
יְרוּשָׁלַםִ לְעִיִּים׃
2 נָתְנוּ אֶת־נִבְלַת עֲבָדֶיךָ מַאֲכָל לְעוֹף הַשָּׁמָיִם
בְּשַׂר חֲסִידֶיךָ לְחַיְתוֹ־אָרֶץ׃
3 שָׁפְכוּ דָמָם כַּמַּיִם סְבִיבוֹת יְרוּשָׁלָםִ וְאֵין
קוֹבֵר׃
4 הָיִינוּ חֶרְפָּה לִשְׁכֵנֵינוּ לַעַג וָקֶלֶס לִסְבִיבוֹתֵינוּ׃
5 עַד־מָה יְהוָה תֶּאֱנַף לָנֶצַח תִּבְעַר כְּמוֹ־אֵשׁ
קִנְאָתֶךָ׃
6 שְׁפֹךְ חֲמָתְךָ אֶל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא־יְדָעוּךָ וְעַל־
מַמְלָכוֹת אֲשֶׁר בְּשִׁמְךָ לֹא קָרָאוּ׃
7 כִּי אָכַל אֶת־יַעֲקֹב וְאֶת־נָוֵהוּ הֵשַׁמּוּ׃
8 אַל־תִּזְכָּר־לָנוּ עֲוֹנֹת רִאשֹׁנִים מַהֵר יְקַדְּמוּנוּ
רַחֲמֶיךָ כִּי דַלּוֹנוּ מְאֹד׃
9 עָזְרֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ עַל־דְּבַר כְּבוֹד־שְׁמֶךָ
וְהַצִּילֵנוּ וְכַפֵּר עַל־חַטֹּאתֵינוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ׃
10 לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם אַיֵּה אֱלֹהֵיהֶם יִוָּדַע בַּגּוֹיִם
לְעֵינֵינוּ נִקְמַת דַּם־עֲבָדֶיךָ הַשָּׁפוּךְ׃
11 תָּבוֹא לְפָנֶיךָ אֶנְקַת אָסִיר כְּגֹדֶל זְרוֹעֲךָ הוֹתֵר
בְּנֵי תְמוּתָה׃

67 *Et proiecit tabernaculum Ioseph, & tribum Ephraim non elegit.*
68 *Sed elegit tribum Iuda, montem Sion quē*
69 *dilexit. Et ædificauit in similitudine monocerotis sanctuarium suum, quasi terram fundauit illud in seculum.*
70 *Et elegit Dauid seruum suum, et tulit eum de gregibus ouium.*
71 *Sequentem fœtas adduxit eum, vt pasceret in Iacob populum eius, & in Israel hæreditatem*
72 *suam. Qui pauit eos in simplicitate cordis sui, & in prudentia manuum suarum duxit eos rum fuit.*

1 *Canticum Asaph.* LXXIX.

Deus venerunt gētes in hæreditatem tuam, polluerunt templum sanctum tuum, posuerunt Hierusalem in aceruos lapidum.
2 *Dederunt cadauera seruorum tuorum escā auibus cæli, carnes sanctorum tuorum bestiis terræ. Effuderunt sanguinem eorum quasi*
3 *aquam in circuitu Hierusalem, & non erat qui sepeliret.*
4 *Facti sumus opprobrium vicinis nostris, subsannatio & derisio his qui in circuitu nostro sunt.*
5 *Vsquequo Domine irasceris in finem, ardebit quasi ignis zelus tuus?*
6 *Effunde furorem tuum super gentes quæ non cognouerunt te, & super regna quæ nomen tuum non inuocauerunt.*
7 *Quia comederunt Iacob, & decorem eius desolauerunt.*
8 *Ne recorderis iniquitatum nostrarum veterum: citò occupent nos misericordiæ tuæ, quia attenuati sumus nimis.*
9 *Auxiliare nobis Deus salutis nostræ propter gloriam nominis tui, & libera nos & propitiare peccatis nostris propter nomen tuum.*
10 *Quare dicunt gentes, Vbi est Deus eorum? nota fiat in gentibus ante oculos nostros vltio sanguinis seruorum tuorum qui effusus est.*
11 *Ingrediatur coram te gemitus vinctorum: in magnitudine brachij tui relinque filios interitus.*

תרגום

67 ורחק במשכנא דפרס על תחומא דיוסף ובשבטא דאפרים לא רעא׃ 68 ואתרעי ית שבטא דיהודה ית טורא דציון די רחם׃
69 ובנא היך קרנא דרימנא מקדשה מעתד היך ארעא דיסדה לעלם׃ 70 ואתרעי בדוד עבדה ודברה מעדריא דענא׃
71 מבתר מינקן איתיה למשלט ביעקב עמה ובישראל אחסנתיה׃ 72 ומלך עליהון בשלמות לבבה ובסכלתנות ידוהי ידברנון׃

עט

1 תשבחתא על ידא דאסף אלהא עלו עממיא באחסנתך סאבו ית היכל קדשך שוו ית ירושלם לצדיו׃ 2 יהבו ית גושמי עבדך
למיכל לעופא דשמיא בשר חסידך לחיות ארעא׃ 3 שדון אדמהון היך מיא חזרנות ירושלם ולית דקבר׃ 4 הוינא קלנא
לשבבנא חלעבא וגיחכא לחזרנותנא׃ 5 עד אימתי יי תתקוף לעלמין תתבער היך אשתא טנניתך׃ 6 שדי חמתך על עממיא דלא חכמו
יתך ועל מלכותא ארי בשמך לא צליו׃ 7 ארום גמר ית בית יעקב וית בית מקדשה אצדיו׃ 8 לא תדכר לנא עוין שירויא
בסרהוביא יקדמון לן טבוותך ארום אתמסכננא לחדא׃
9 סעד יתנא אלהא פרקננא מטול איקר שמך ופרוק יתנא וכפר על חובנא בגלל שמך׃
10 למה יימרון עממיא אן אלההון יתגלי בעממיא למחמינא פרענות אדם עבדך דאשתפיך׃
11 תעול קדמך אניקיתא דאסירא היך סוגי תקוף אדרעך שרי בניא דמתמסרין למיתותא׃

* Et repulit tabernaculum Ioſeph, & 67
tribum Ephraim non elegit. * *Et elegit 68
tribum Iuda, montem Sion quem dilexit.
* Et ædificauit ſicut * vnicornis ſancti- 69
ficiũ ſuum in terra, *fundauit eam in ſecu
lum. * Et elegit Dauid ſeruum ſuum, & 70
ſuſtulit eum de gregibus ouium. * De- 71
poſt fœtantes accepit eum, paſcere Iacob
ſeruum ſuum, & Iſrael hæreditatem ſuam.
* Et pauit eos in innocentia cordis ſui: 72
& in intellectibus manuum ſuarum dedu-
xit eos.

* Pſalmus Aſaph. LXXVIII. 1

DEus venerunt gentes in hæreditatem
tuam, polluerunt templum ſanctum
tuum. * Poſuerunt Hieruſalẽ*velut po- 2
morum cuſtodiam: poſuerunt morticinia
ſeruorum tuorum eſcas volatilibus cæli;
carnes ſanctorũ tuorũ beſtiis terræ. * Effu- 3
derũt ſanguinẽ ipſorum tanquam aquam
in circuitu Hieruſalem, & non erat qui ſe-
peliret. * Facti ſumus opprobrium vici- 4
nis noſtris: ſubſannatio & illuſio iis qui in
circuitu noſtro*. * Vſquequo Domine 5
iraſceris in finem: accendetur velut ignis
zelus tuus? * Effunde iram tuam in gen 6
tes quæ non nouerunt te; & in regna, quæ
nomen tuum non inuocauerunt. * Quia 7
comederunt Iacob, & locum eius deſola-
uerunt. * Ne memineris noſtrarum ini- 8
quitatum antiquarum: citò anticipent
nos miſericordiæ tuæ, Domine; quoniam
pauperes facti ſumus nimis.
* Adiuua nos Deus ſalutaris noſter, pro- 9
pter gloriam nominis tui, Domine, libera
nos: & propicius eſto peccatis noſtris pro-
pter nomen tuum.
* Ne*quando dicãt*gẽtes, Vbi eſt Deus 10
eorum? & innoteſcat in nationibus coram
oculis noſtris vltio ſanguinis ſeruorũ tuo-
rum qui effuſus eſt. * Introeat in con- 11
ſpectu tuo gemitus compeditorum: ſecun-
dum magnitudinem brachij tui, poſſide
filios mortificatorum.

67 * καὶ ἀπώσατο τὸ σκήνωμα ἰωσὴφ, καὶ τὴν φυλὴν
ἐφραὶμ οὐκ ἐξελέξατο.
68 * καὶ ἐξελέξατο τὴν φυλὴν ἰούδα, τὸ ὄρος τὸ σιὼν ὃ ἠγά-
69 πησε. * καὶ ᾠκοδόμησεν ὡς μονοκέρωτος τὸ ἁγίασμα
αὐτοῦ ἐν τῇ γῇ, ἐθεμελίωσεν αὐτὴν εἰς τὸν αἰῶνα.
70 * καὶ ἐξελέξατο δαυὶδ τὸν δοῦλον αὐτοῦ, καὶ ἀνέλαβεν
αὐτὸν ἐκ τῶν ποιμνίων τῶν προβάτων.
71 * ἐξόπισθεν τῶν λοχευομένων ἔλαβεν αὐτόν, ποιμαίνειν
ἰακὼβ τὸν δοῦλον αὐτοῦ, καὶ ἰσραὴλ τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ.
72 * καὶ ἐποίμανεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἀκακίᾳ τῆς καρδίας αὐτοῦ,
καὶ ἐν ταῖς συνέσεσι τῶν χειρῶν αὐτοῦ ὡδήγησεν αὐτούς.

1 * Ψαλμὸς τῷ ἀσάφ. οη΄.
* Ὁ θεὸς ἤλθοσαν ἔθνη εἰς τὴν κληρονομίαν σου, ἐμία-
ναν τὸν ναὸν τὸν ἅγιόν σου.
2 * ἔθεντο ἱερουσαλὴμ ὡς ὀπωροφυλάκιον, ἔθεντο τὰ
θνησιμαῖα τῶν δούλων σου βρώματα τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρα-
νοῦ. τὰς σάρκας τῶν ὁσίων σου τοῖς θηρίοις τῆς γῆς.
3 * ἐξέχεαν τὸ αἷμα αὐτῶν ὡσεὶ ὕδωρ, κύκλῳ ἱερουσα-
λήμ, καὶ οὐκ ἦν ὁ θάπτων.
4 * ἐγενήθημεν ὄνειδος τοῖς γείτοσιν ἡμῶν, μυκτηρισμὸς
καὶ χλευασμὸς τοῖς κύκλῳ ἡμῶν.
5 * ἕως πότε κύριε ὀργισθήσῃ εἰς τέλος, ἐκκαυθήσεται
6 ὡς πῦρ ὁ ζῆλός σου; * ἔκχεον τὴν ὀργήν σου ἐπὶ τὰ ἔθνη
τὰ μὴ γινώσκοντά σε, καὶ ἐπὶ βασιλείας, αἳ τὸ ὄνομά σου
7 οὐκ ἐπεκαλέσαντο. * ὅτι κατέφαγον τὸν ἰακώβ, καὶ τὸν
τόπον αὐτοῦ ἠρήμωσαν.
8 * μὴ μνησθῇς ἡμῶν ἀνομιῶν ἀρχαίων· ταχὺ προκα-
ταλαβέτωσαν ἡμᾶς οἱ οἰκτιρμοί σου κύριε, ὅτι ἐπτω-
χεύσαμεν σφόδρα.
9 * βοήθησον ἡμῖν ὁ θεὸς ὁ σωτὴρ ἡμῶν, ἕνεκεν τῆς δόξης
τοῦ ὀνόματός σου κύριε ῥῦσαι ἡμᾶς· καὶ ἱλάσθητι ταῖς ἁ-
μαρτίαις ἡμῶν ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός σου.
10 * μήποτε εἴπωσι τὰ ἔθνη, ποῦ ἐστιν ὁ θεὸς αὐτῶν, καὶ γνω-
σθήτω ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν ἡ ἐκδί-
κησις τοῦ αἵματος τῶν δούλων σου τοῦ ἐκκεχυμένου.
11 * εἰσελθέτω ἐνώπιόν σου ὁ στεναγμὸς τῶν πεπεδημέ-
νων· κατὰ τὴν μεγαλωσύνην τοῦ βραχίονός σου, περι-
ποίησαι τοὺς υἱοὺς τῶν τεθανατωμένων.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

67 Et reprobauit tabernaculum quod tetenderat in termino Ioſeph, & in tribu Ephraim non complacuit ſibi. 68 Sed elegit tribum Iehudæ, montem Sion quem dilexit. 69 Et ædificauit ſicut cornu naricornis ſanctuarium ſuum, *quod* permanet ſicut terra quam fundauit in ſeculum. 70 Et complacuit ſibi in Dauide ſeruo ſuo, & tulit eum de gregibus ouium. 71 A veſtigijs lactantium aſciuit eum, vt dominaretur in Iaacob populo ſuo, & in Iſrael hæreditate ſua. 72 Et regnauit ſuper eos in integritate cordis ſui, & per prudẽtiam manuum ſuarum deduxit illos.

1 Canticum per manum Aſaph. PSAL. LXXIX.

DEus ingreſſi ſunt populi in hæreditatem tuam; polluerunt templum ſanctum tuum, poſuerunt Ieruſalem in deſolationem. 2 Dederunt cadauera ſeruorum tuorum eſcam volatilibus cæli, carnem ſanctorum tuorum beſtiæ terræ. 3 Effuderunt ſanguinem eorum ſicut aquam in circuitu Ieruſalem, & non erat qui ſepeliret. 4 Facti ſumus opprobrium vicinis noſtris; ſubſannatio, & deriſio his qui in circuitu noſtro ſunt. 5 Vſque quo Domine iraſceris in perpetuum, accendetur ſicut ignis zelus tuus? 6 Effunde iram tuam ſuper populos qui te non nouerunt, & ſuper regna, quandoquidem in nomine tuo precati non ſunt. 7 Quoniam diſſipauerunt domum Iacob & domum ſanctuarij eius vaſtauerunt. 8 Ne reminiſcaris iniquitatum noſtrarum priorum: celeriter præueniant nos bonitates tuæ, quoniam miſerabiles facti ſumus nimis. 9 Adiuua nos Deus redemptionis noſtræ propter gloriam nominis tui, & libera nos, & propitiare peccatis noſtris propter nomen tuum. 10 Quare dicent populi, Vbi eſt Deus eorum? manifeſtetur in populis vt videamus vltionem ſanguinis ſeruorum tuorum qui effuſus eſt. 11 Introeat coram te gemitus vinctorum ſecundùm multitudinem fortitudinis brachij tui, ſolue filios qui traditi ſunt internecioni.

12 * וְהָשֵׁב לִשְׁכֵנֵינוּ שִׁבְעָתַיִם אֶל־חֵיקָם חֶרְפָּתָם אֲשֶׁר חֵרְפוּךָ אֲדֹנָי׃
13 * וַאֲנַחְנוּ עַמְּךָ וְצֹאן מַרְעִיתֶךָ נוֹדֶה לְּךָ לְעוֹלָם לְדוֹר וָדוֹר נְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ׃

פ

1 * לַמְנַצֵּחַ אֶל־שֹׁשַׁנִּים עֵדוּת לְאָסָף מִזְמוֹר׃
2 * רֹעֵה יִשְׂרָאֵל הַאֲזִינָה נֹהֵג כַּצֹּאן יוֹסֵף יֹשֵׁב הַכְּרוּבִים הוֹפִיעָה׃
3 * לִפְנֵי אֶפְרַיִם וּבִנְיָמִן וּמְנַשֶּׁה עוֹרְרָה אֶת־גְּבוּרָתֶךָ וּלְכָה לִישֻׁעָתָה לָּנוּ׃
4 * אֱלֹהִים הֲשִׁיבֵנוּ וְהָאֵר פָּנֶיךָ וְנִוָּשֵׁעָה׃
5 * יְהוָה אֱלֹהִים צְבָאוֹת עַד־מָתַי עָשַׁנְתָּ בִּתְפִלַּת עַמֶּךָ׃
6 * הֶאֱכַלְתָּם לֶחֶם דִּמְעָה וַתַּשְׁקֵמוֹ בִּדְמָעוֹת שָׁלִישׁ׃
7 * תְּשִׂימֵנוּ מָדוֹן לִשְׁכֵנֵינוּ וְאֹיְבֵינוּ יִלְעֲגוּ־לָמוֹ׃
8 * אֱלֹהִים צְבָאוֹת הֲשִׁיבֵנוּ וְהָאֵר פָּנֶיךָ וְנִוָּשֵׁעָה׃
9 * גֶּפֶן מִמִּצְרַיִם תַּסִּיעַ תְּגָרֵשׁ גּוֹיִם וַתִּטָּעֶהָ׃
10 * פִּנִּיתָ לְפָנֶיהָ וַתַּשְׁרֵשׁ שָׁרָשֶׁיהָ וַתְּמַלֵּא־אָרֶץ׃
11 * כָּסּוּ הָרִים צִלָּהּ וַעֲנָפֶיהָ אַרְזֵי־אֵל׃
12 * תְּשַׁלַּח קְצִירֶהָ עַד־יָם וְאֶל־נָהָר יוֹנְקוֹתֶיהָ׃
13 * לָמָּה פָּרַצְתָּ גְדֵרֶיהָ וְאָרוּהָ כָּל־עֹבְרֵי דָרֶךְ׃
14 * יְכַרְסְמֶנָּה חֲזִיר מִיָּעַר וְזִיז שָׂדַי יִרְעֶנָּה׃
15 * אֱלֹהִים צְבָאוֹת שׁוּב נָא הַבֵּט מִשָּׁמַיִם וּרְאֵה וּפְקֹד גֶּפֶן זֹאת׃
16 * וְכַנָּה אֲשֶׁר־נָטְעָה יְמִינֶךָ וְעַל־בֵּן אִמַּצְתָּה לָּךְ׃
17 * שְׂרֻפָה בָאֵשׁ כְּסוּחָה מִגַּעֲרַת פָּנֶיךָ יֹאבֵדוּ׃
18 * תְּהִי־יָדְךָ עַל־אִישׁ יְמִינֶךָ עַל־בֶּן־אָדָם אִמַּצְתָּ לָּךְ׃

12 * *Et redde vicinis noſtris ſeptuplum in ſinu eorum, opprobrium ſuum quod exprobrauerunt*
13 *tibi Domine.* * *Nos enim populus tuus, & grex paſcuæ tuæ, confitebimur tibi in ſempiternum, in generatione & generatione narrabimus laudes tuas.*

1 * *Victori pro lilijs teſtimonij, Aſaph canticum.*

PSAL. LXXX.

2 P*Aſtor Iſrael auſculta; qui ducis quaſi gregem Ioſeph, qui ſedes ſuper Cherubim, oſtendere.*
3 * *Ante Ephraim & Beniamin, & Manaſſe, ſuſcita fortitudinem tuam, & veni vt ſaluos*
4 *facias nos.* * *Deus conuerte nos, & oſtende faciem tuam, & ſalui erimus.*
5 * *Domine Deus exercituum vſquequo fumabis ad orationem populi tui?*
6 * *Cibaſti nos pane flebili, & potaſti nos in lachrymis tripliciter.*
7 * *Poſuiſti nos in contentionem vicinis noſtris, & inimici noſtri ſubſannauerunt nos.*
8 * *Deus exercituum conuerte nos, & oſtende faciem tuam, & ſalui erimus.*
9 * *Vineam de Ægypto tuliſti, eieciſti gentes & plantaſti eam.*
10 * *Præparaſti ante faciem eius, & ſtabiliſti radices eius, & repleuit terram.*
11 * *Operti ſunt montes vmbra eius, & rami illius cedri Dei.*
12 * *Expandit comas ſuas vſque ad mare, & vſque ad flumina germina ſua.*
13 * *Quare diſſipaſti maceriam eius, & vindemiant eam omnes qui tranſeunt per viam?*
14 * *Vaſtauit eam aper de ſylua, & omnes beſtiæ agri depaſtæ ſunt eam.*
15 * *Deus exercituum reuertere obſecro, reſpice de cælo & vide, & viſita vineam hanc.*
16 * *Et radicem quam plantauit dextera tua, & ſuper filium quem confirmaſti tibi.*
17 * *Succenſa igni & diruta, ab increpatione faciei tuæ pereant.*
18 * *Fiat manus tua ſuper virum dexteræ tuæ, & ſuper filium hominis quem confirmaſti tibi.*

תרגום

11 וְאָתֵיב לְשִׁבָבָנָא עַל חַד שִׁבְעָא גְמָלָא עַל פּוּרְעֲנוּת קִימֵיהוֹן וְחִסּוּדָן דְחַסִדוּ יָתָךְ יְיָ׃ 13 וַאֲנַחְנָא עַמָּךְ וְעָאן רַאֲיָתָךְ נוֹדֵי קֳדָמָךְ לְעָלַם
לְדָרֵי דָרָא נְתַנֵּי תֻּשְׁבַּחְתָּךְ׃ פ 1 לְשַׁבָּחָא עַל יָתְבֵי סַנְהֶדְרִין דְמִתְעַסְקִין בְּסַהֲדוּת אוֹרַיְתָא עַל יְדוֹהִי דְאָסָף שִׁירְתָא׃
2 פַּרְנָסָה דְיִשְׂרָאֵל אֲצִית דִמְדַבֵּר הֵיךְ עָאנָא אֲרוֹנָא דְיוֹסֵף דִשְׁכִינְתֵּהּ שַׁרְיָא בֵּינֵי כְרוּבַיָּא הוֹפַע׃ 3 לִבְנֵי אֶפְרַיִם וּבִנְיָמִן וּמְנַשֶּׁה עוֹרֵר יַת
מִן גְבוּרְתָּךְ וְעָלָךְ סְדִינָא לְמִפְרוֹק יָתָנָא׃ 4 אֱלָהָא אָתֵיב יָתָנָא מִגַּלְוָתָנָא וְאַנְהַר זִיו סְבַר אַפָּךְ עֲלָנָא וְנִתְפְּרֵק׃ 5 יְיָ אֱלָהָא צְבָאוֹת עַד
אֵימָתַי לָא קַבֵּלְתָּא צְלוֹתְהוֹן דְעַמָּךְ׃ 6 אוֹכַלְתָּא לְהוֹן לֶחֶם טְמִישׁ בִּדְמַעְתָּא וְאַשְׁקִיתָן חֲמַר דְדִמְעָא תְלִיתָי׃ 7 שַׁוֵּיתָנָא לְמִדְיָנָא לְשִׁבָבָנָא
וּבַעֲלֵי דְבָבָנָא יִתְלַעֲבוּן לָנָא׃ 8 אֱלָהָא צְבָאוֹת אָתֵיב יָתָנָא מִגַּלְוָתָנָא וְאַנְהַר זִיו סְבַר אַפָּךְ עֲלָנָא וְנִתְפְּרֵק׃ 9 בֵּית יִשְׂרָאֵל דְמָתִילִין
לְגַפְנָא מִמִּצְרַיִם אַטֵּלְתָּא תָרֵכְתָּא עַמְמַיָּא דְאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל וּנְצַבְתְּנוּן׃ 10 פַּנֵּיתָא מִן קֳדָמַהָא כְּנַעֲנָאֵי וְשָׁרַשְׁתָּא שׁוֹרְשָׁהָא וּמְלַת אַרְעָא׃
11 חֲפוֹן טוּרַיָּא דִירוּשְׁלֶם טוּל בֵּית מַקְדְּשֵׁהּ וּבָתֵּי מִדְרְשֵׁהּ הֵא רַבָּנִין אַלִּימִין דְמָתִילִין לְאַרְזַיָּא תַקִּיפִין׃ 12 שַׁבֵּשְׁתָּא שִׁבְשִׁין שַׁדַּרְתָּא
תַּלְמִידָהָא עַד יַמָּא רַבָּא וְלִנְהַר פְּרָת יַנְקְיָתָהָא׃ 13 לְמָה תְקַפְתָּא גוּדְרָהָא וּמְכַסְחִין יָתַהּ כָּל עָבְרֵי אוֹרְחָא׃ 14 יִתְבַּרְנַהּ חֲזִיר דְמִן
חוּרְשָׁא וְהִרְנְגוֹל בָּרָא יִתְפַּרְנֵס מִנַּהּ׃ 15 אֱלָהָא צְבָאוֹת תּוּב כְּדוּן אִסְתַּכַּל מִן שְׁמַיָּא וַחֲמֵי וְאִדְכַּר בְּרַחֲמִין גֻּפְנָא הָדָא׃ 16 וְעוֹבָרָא
דִי נַצְבַת יְמִינָךְ וְעַל מַלְכָּא מְשִׁיחָא דְחַיֵּלְתָּא לָךְ׃ 17 מִתּוֹקְדָא בְּנוּרָא וּמְפָרְכָא מִמְּזוֹפִיתָא דְמִן קֳדָמָךְ יֵאבְדוּן׃ 18 תְּהֵא אִידָךְ עַל גְּבַר
דְנַסְבְתָּא לֵהּ בְּיַד יְמִינָךְ עַל בַּר נָשׁ דְחַיֵּלְתָּא לָךְ׃

*Redde vicinis nostris septuplum in si- 12
nu eorum, improperiũ ipsorum quod ex-
probrauerunt tibi Domine. *Nos autem 13
populus tuus & oues pascuæ tuæ, confite-
bimur tibi Deus in seculũ, in generatione
& generationẽ annunciabimus laudẽ tuã.

*In finem pro ijs qui commutabuntur, 1
testimonium Asaph Psalmus.

LXXIX.

QVi regis Israel intẽde, qui deducis ve- 2
lut ouem Ioseph; qui sedes super Che-
rubim, manifestare *Coram Ephraim, 3
& Beniamin, & Manasse. excita potẽtiam
tuam & veni, vt saluos facias nos. *Deus 4
conuerte nos, & ostende faciem tuam, &
salui erimus. *Domine Deus virtutum 5
vsquequo irasceris super orationẽ * seruo-
rum tuorum? *Cibabis nos pane lachry- 6
marum, & potum dabis nobis in lachry-
mis in mensura? *Posuisti nos in contra- 7
dictionem vicinis nostris, & inimici nostri
subsannauerunt nos. *Domine Deus vir- 8
tutum cõuerte nos, & ostende faciẽ tuam,
& salui erimus. *Vineam de Ægypto tran- 9
stulisti, ciecisti gentes & plantasti eam.
*Dux itineris fuisti in conspectu eius, 10
& plantasti radices eius, & impleuit terra.
*Operuit montes vmbra eius, & arbusta 11
eius cedros Dei. *Extendit palmites suos 12
vsque ad mare, & vsq; ad *flumina propa-
gines eius. *Vt quid destruxisti maceriam 13
eius, & vindemiant eam omnes qui præ-
tergrediuntur viam? *Exterminauit eam 14
aper de sylua, & singularis ferus depastus
est eam. *Deus virtutum conuertere 15
iam, & respice de cælo & vide; & visita vi-
neam istam. *Et perfice eam, quam plan- 16
tauit dextera tua: & super filium homi-
nis, quem confirmasti tibi.
*Incẽsa igni & suffossa, ab increpatione 17
vultus tui peribunt. *Fiat manus tua su- 18
per virum dexteræ tuę, & super filium ho-
minis quem confirmasti tibi.

12 *ἀπόδος τοῖς γείτοσιν ἡμῶν ἑπταπλασίονα εἰς τὸν κόλ-
πον αὐτῶν τὸν ὀνειδισμὸν αὐτῶν ὃν ὠνείδισάν σε κύριε.
13 *ἡμεῖς δὲ λαός σου καὶ πρόβατα νομῆς σου, ἀνθομολογη-
σόμεθά σοι ὁ θεὸς εἰς τὸν αἰῶνα, εἰς γενεὰν καὶ γενεὰν ἐξ-
αγγελοῦμεν τὴν αἴνεσίν σου.

1 *Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν ἀλλοιωθησομένων μαρ-
τύριον τῷ ἀσὰφ ψαλμός. οθ΄.

2 *Ὁ ποιμαίνων τὸν ἰσραὴλ πρόσχες, ὁ ὁδηγῶν ὡσεὶ πρό-
βατον τὸν ἰωσήφ· ὁ καθήμενος ἐπὶ τῶν χερουβὶμ ἐμφά-
3 νηθι, *ἐναντίον ἐφραῒμ καὶ βενιαμὶν καὶ μανασσῆ· ἐξέγει-
ρον τὴν δυναστείαν σου καὶ ἐλθέ, εἰς τὸ σῶσαι ἡμᾶς.
4 *ὁ θεὸς ἐπίστρεψον ἡμᾶς, καὶ ἐπίφανον τὸ πρόσωπόν
5 σου, καὶ σωθησόμεθα. *κύριε ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων ἕως
πότε ὀργίζῃ ἐπὶ τὴν προσευχὴν τῶν δούλων σου;
6 *ψωμιεῖς ἡμᾶς ἄρτον δακρύων, καὶ ποτιεῖς ἡμᾶς ἐν
7 δάκρυσιν ἐν μέτρῳ. *ἔθου ἡμᾶς εἰς ἀντιλογίαν τοῖς
γείτοσιν ἡμῶν, καὶ οἱ ἐχθροὶ ἡμῶν ἐμυκτήρισαν ἡμᾶς.
8 *κύριε ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων ἐπίστρεψον ἡμᾶς, καὶ ἐπί-
φανον τὸ πρόσωπόν σου, καὶ σωθησόμεθα.
9 *ἄμπελον ἐξ αἰγύπτου μετῆρας, ἐξέβαλες ἔθνη καὶ
κατεφύτευσας αὐτήν.
10 *ὡδοποίησας ἔμπροσθεν αὐτῆς, καὶ κατεφύτευσας
τὰς ῥίζας αὐτῆς, καὶ ἐπλήρωσε τὴν γῆν.
11 *ἐκάλυψεν ὄρη ἡ σκιὰ αὐτῆς, καὶ αἱ ἀναδενδράδες
αὐτῆς τὰς κέδρους τοῦ θεοῦ.
12 *ἐξέτεινε τὰ κλήματα αὐτῆς ἕως θαλάσσης, καὶ ἕως
ποταμῶν τὰς παραφυάδας αὐτῆς.
13 *ἱνατί καθεῖλες τὸν φραγμὸν αὐτῆς, καὶ τρυγῶσιν αὐ-
τὴν πάντες οἱ παραπορευόμενοι τὴν ὁδόν;
14 *ἐλυμήνατο αὐτὴν ὗς ἐκ δρυμοῦ, καὶ μονιὸς ἄγριος
κατενεμήσατο αὐτήν.
15 *ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων ἐπίστρεψον δή, καὶ ἐπίβλεψον
ἐξ οὐρανοῦ καὶ ἴδε· καὶ ἐπίσκεψαι τὴν ἄμπελον ταύτην.
16 *καὶ κατάρτισαι αὐτήν, ἣν ἐφύτευσεν ἡ δεξιά σου· καὶ
ἐπὶ υἱὸν ἀνθρώπου, ὃν ἐκραταίωσας σεαυτῷ.
17 *ἐμπεπυρισμένη πυρὶ καὶ ἀνεσκαμμένη, ἀπὸ ἐπι-
τιμήσεως τοῦ προσώπου σου ἀπολοῦνται.
18 *γενηθήτω ἡ χείρ σου ἐπ' ἄνδρα δεξιᾶς σου, καὶ ἐπὶ
υἱὸν ἀνθρώπου, ὃν ἐκραταίωσας σεαυτῷ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[12] Et redde vicinis nostris pro vna septuplam retributionem, pro punitione fœderis eorum, & improperij quo exprobrarunt tibi Dñe.
[13] Nos autem populus tuus, & oues pascuæ tuæ confitebimur corã te in seculum; in generationẽ generationũ annunciabimus laudẽ tuã.
[1] Ad laudandum pro sedentibus iudicibus ordinarijs qui incumbunt testimonio Legis, per manus Asaph canticum. PSAL. LXXX.
[2] PAstor Israel intellige, qui ducis velut oues arcam Ioseph; ô cuius maiestas quiescit inter Cherubim, manifestare. [3] Filijs Ephraim &
Biniamin, & Menasseh, exuscita virtutem fortitudinis tuæ: tuum est enim à iudicio nos redimere. [4] Deus reducito nos à captiuitate
nostra, & splendescere fac splendorem aspectus faciei tuæ super nos, & redimemur. [5] Domine Deus exercituum vsquequo non recipies
orationem populi tui? [6] Pauisti eos pane intincto lachrymis, & potum dedisti eis vinum lachrymarum tripliciter. [7] Posuisti nos con-
tradictionem vicinis nostris, & inimici nostri ludibrio nos habuerunt. [8] Deus exercituum reducito nos de captiuitate, & illumina splen-
dorem aspectus faciei tuæ super nos, & salui erimus. [9] Domum Israelis quæ assimilatur vineæ, de Ægypto transtulisti; expulisti populos
de terra Israel, & plantasti eos. [10] Scopasti à conspectu eius Cananæos, & plantasti radices eius, & impleuit terram. [11] Cooperti sunt
montes Ierusalem vmbra domus sanctuarij eius, & domus doctrinæ eius: ecce præceptores fortes qui assimilati sunt cedris fortissimis.
[12] Expandisti propagines, misisti discipulos eius vsque ad mare magnum, & vsque ad flumen Euphratem sugentes eam. [13] Quare de-
struxisti sepem eius, & excidunt eam omnes transeuntes viam? [14] Deuastabit eam aper de sylua, & gallus syluestris pascetur ex ea.
[15] Deus exercituum conuertere nunc, aspice de cælo & vide, & recordare in miserationibus vitis huius. [16] Et propaginis quam planta-
uit dextera tua, idque propter regem Christum quem confirmasti tibi. [17] Succensa est igne & excisa: ab increpatione quæ à cõspectu tuo
prodibit, pereant. [18] Sit manus tua super virum cui iurasti in manu dextera tua, super hominem quem confirmasti tibi.

19 * וְלֹא־נָסוֹג מִמֶּךָּ תְּחַיֵּנוּ וּבְשִׁמְךָ נִקְרָא׃
20 * יְהוָה אֱלֹהִים צְבָאוֹת הֲשִׁיבֵנוּ הָאֵר פָּנֶיךָ
וְנִוָּשֵׁעָה׃

פא

1 * לַמְנַצֵּחַ עַל־הַגִּתִּית לְאָסָף׃
2 * הַרְנִינוּ לֵאלֹהִים עוּזֵּנוּ הָרִיעוּ לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב׃
3 * שְׂאוּ־זִמְרָה וּתְנוּ־תֹף כִּנּוֹר נָעִים עִם־נָבֶל׃
4 * תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֵּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ׃
5 * כִּי חֹק לְיִשְׂרָאֵל הוּא מִשְׁפָּט לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב׃
6 * עֵדוּת בִּיהוֹסֵף שָׂמוֹ בְּצֵאתוֹ עַל־אֶרֶץ מִצְרָיִם
שְׂפַת לֹא־יָדַעְתִּי אֶשְׁמָע׃
7 * הֲסִירוֹתִי מִסֵּבֶל שִׁכְמוֹ כַּפָּיו מִדּוּד תַּעֲבֹרְנָה׃
8 * בַּצָּרָה קָרָאתָ וָאֲחַלְּצֶךָּ אֶעֶנְךָ בְּסֵתֶר רַעַם
אֶבְחָנְךָ עַל־מֵי מְרִיבָה סֶלָה׃
9 * שְׁמַע עַמִּי וְאָעִידָה בָּךְ יִשְׂרָאֵל אִם־תִּשְׁמַע־לִי׃
10 * לֹא־יִהְיֶה בְךָ אֵל זָר וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נֵכָר׃
11 * אָנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הַמַּעַלְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם
הַרְחֶב־פִּיךָ וַאֲמַלְאֵהוּ׃
12 * וְלֹא־שָׁמַע עַמִּי לְקוֹלִי וְיִשְׂרָאֵל לֹא־אָבָה לִי׃
13 * וָאֲשַׁלְּחֵהוּ בִּשְׁרִירוּת לִבָּם יֵלְכוּ בְּמוֹעֲצוֹתֵיהֶם׃
14 * לוּ עַמִּי שֹׁמֵעַ לִי יִשְׂרָאֵל בִּדְרָכַי יְהַלֵּכוּ׃
15 * כִּמְעַט אוֹיְבֵיהֶם אַכְנִיעַ וְעַל־צָרֵיהֶם אָשִׁיב יָדִי׃
16 * מְשַׂנְאֵי יְהוָה יְכַחֲשׁוּ־לוֹ וִיהִי עִתָּם לְעוֹלָם׃
17 * וַיַּאֲכִילֵהוּ מֵחֵלֶב חִטָּה וּמִצּוּר דְּבַשׁ אַשְׂבִּיעֶךָ׃

פב

1 * מִזְמוֹר לְאָסָף אֱלֹהִים נִצָּב בַּעֲדַת־אֵל בְּקֶרֶב
אֱלֹהִים יִשְׁפֹּט׃
2 * עַד־מָתַי תִּשְׁפְּטוּ־עָוֶל וּפְנֵי רְשָׁעִים תִּשְׂאוּ־
סֶלָה׃

19 * *Et non recedemus à te, viuificabis nos, &*
in nomine tuo vocabimus.
20 * *Domine Deus exercituum conuerte nos,*
& ostende faciem tuam; & salui erimus.

1 * *Victori pro torcularibus, Asaph.*

PSAL. LXXXI.

2 *Laudate Deum fortitudinem nostram, iubila-*
te Deo Iacob.
3 * *Assumite carmen, & date tympanum: ci-*
tharam decoram cum psalterio.
4 * *Clangite in neomenia buccina: in medio*
mense diei solemnitatis vestræ.
5 * *Quia legitimum Israel est, & iudiciũ Deo*
6 *Iacob.* * *Testimoniũ in Ioseph posuit eum cũ*
egrederetur de terra Aegypti; labium quod ne-
7 *sciebam audiui.* * *Amoui ab onere humerum*
eius, manus eius à cophino recesserunt.
8 * *In tribulatione inuocasti & erui te, exau-*
diui te in abscondito tonitrui, probaui te super
aquam contradictionis. Semper.
9 * *Audi popule meus, & contestor te Israel,*
si audieris me.
10 * *Non sit in te Deus alienus; & non adores*
Deum peregrinum.
11 * *Ego Dominus Deus tuus, qui eduxi te de*
terra Ægypti: aperi os tuum, & implebo illud.
12 * *Et non audiuit populus meus vocẽ meam,*
& Israel non credidit mihi.
13 * *Et dimisi eum in prauitate cordis sui: am-*
bulabunt in consiliis suis.
14 * *Vtinam populus meus audisset me, Israel*
in viis meis ambulasset!
15 * *Quasi nihilum inimicos eius humiliassem,*
& super hostes eorũ vertissem manum meam.
16 * *Qui oderunt Dominum, negabunt eum, &*
erit tempus eorum in seculo.
17 * *Et cibauit eos ex adipe frumenti: & de*
petra melle saturauit eos.

1 * *Psalmus Asaph.* LXXXII.

Deus stetit in cœtu Dei; in medio deos
diiudicat.
2 * *Vsquequo iudicatis iniquitatem, & facies*
impiorum suscipitis? Semper.

תרגום

19 וְלָא נְזוּר מִבָּתַר דַּחַלְתָּךְ תְּקַיְּמִנַּנָא וּבִשְׁמָךְ נִקְרֵי׃ 20 יְיָ אֱלָהָא צְבָאוֹת אֲתִיב יָתָנָא מִגָּלוּתָנָא אַנְהַר זִיו סְבַר אַפָּךְ עֲלָנָא וְנִתְפְּרֵק׃
פא 1 לְשַׁבָּחָא עַל כִּנָּרָא דְּאַתְיָא מִגַּת עַל יְדָא דְּאָסָף׃ 2 שַׁבַּחוּ קֳדָם אֱלָהָא עֻשְׁנָנָא יַבַּבוּ קֳדָם אֱלָהָא דְּיַעֲקֹב׃
3 אֲרִימוּ קָלָא בְּתֻשְׁבַּחְתָּא וּפַקַּדוּ תוּפַיָּא כִּנָּרָא דְּקָלֵהּ בְּסִים עִם נִבְלָא׃ 4 תְּקַעוּ בְּיַרְחַ תִּשְׁרֵי שׁוֹפָרָא בְּיַרְחָא דְּמִתְכַּסֵּי יוֹמָא חַגָּא דִּילָנָא׃
5 אֲרוּם קְיָם גְּזִיר לְיִשְׂרָאֵל הוּא וְהִלְכַת דִּינָא לֶאֱלָהָא דְּיַעֲקֹב׃ 6 סַהֲדוּתָא עַל יוֹסֵף שַׁוְיֵהּ בְּיוֹמָא נְפַק מִבֵּית אֲסִירֵי וּשְׁלַט עַל
אַרְעָא דְּמִצְרַיִם שִׂפְתָּא דְּלָא חַכְּמֵת אַלְּפֵת וּשְׁמָעִית׃ 7 אַעֲדֵיתִי מִשַּׁעְבּוּדָא כַּתְפֵּהּ אִידוֹהִי מִלְּמִרְמֵי טִינָא לְקִדְרָא אִסְתַּלְּקָן׃ 8 בְּעִדָּן
עָקְתָא דְּמִצְרַיִם קְרֵיתָא וּפַצֵּית יָתָךְ עֲנֵית יָתָךְ בַּאֲתַר טָמוּר בֵּית שְׁכִינְתִּי דְּאַכְלִין קֳדָמַי גַּלְגִּילִין דִּינוּר בְּחַנְתָּךְ עַל מֵי מַצּוּתָא לְעָלְמִין׃
9 שְׁמַעוּ עַמִּי וְאַסְהֵד בָּךְ יִשְׂרָאֵל אִין תְּקַבֵּל בְּמֵימְרִי׃ 10 לָא יְהוֹן בְּנֵיכוֹן פָּלְחֵי טַעֲוָתָא נֻכְרָאָה וְלָא תִסְגְּדוּן לְטַעֲוַת חִלּוֹנֵי׃ 11 אֲנָא
יְיָ אֱלָהֲכוֹן דְּאַסֵּקִית יָתְכוֹן מֵאַרְעָא דְּמִצְרַיִם אַפְתֵּי פוּמָךְ בְּפִתְגָּמֵי אוֹרַיְתָא וַאֲמַלֵּי יָתֵהּ מִכָּל טַבְתָא׃ 12 וְלָא קַבִּילוּ עַמִּי לְקָלִי וְיִשְׂרָאֵל לָא
צְבִי בְּמֵימְרִי׃ 13 וְתָרֵכְתֵּהּ בְּהִרְהוּרֵי לִבְּהוֹן אֲזַלוּ בְּמִלְכַּת רַשִׁיעֵיהוֹן׃ 14 הַלְוַאי דְּעַמִּי יִשְׁמַע לִי יִשְׂרָאֵל בְּאָרְחָתִי יְהַלְּכוּן׃ 15 כִּזְעֵיר בַּעֲלֵי
דְבָבֵיהוֹן אַמְאָךְ וְעַל מְעִיקֵיהוֹן אֲתִיב מְחַת גְּבוּרְתִּי׃ 16 סַנְאֵי יְיָ יְכַדְּבוּן לֵהּ וִיהֵי תָקְפְּהוֹן לְעָלַם׃ 17 וְיֵאכְלִנּוּן מִטּוּב לְחֵם חִטִּין וּמִטִּנָּרָא
דְּבַשׁ אַשְׂבְּעִנָּךְ׃ פב 1 תֻּשְׁבַּחְתָּא עַל יְדָא דְּאָסָף אֱלָהָא שְׁכִינְתֵּהּ שָׁרְיָא בִּכְנִשַׁת צַדִּיקַיָּא דְּתַקִּיפִין בְּאוֹרַיְתָא בִּמְצַע דַּיָּנַיָּא
בְּקֻשְׁטְ דָּאִין׃ 2 עַד אֵימָתַי רַשִׁיעַיָּא תְּדוּנוּן שְׁקַר וְאַפֵּי רַשִׁיעֵי תִּסְבוּן לְעָלְמִין׃

*Et nō diſcedimus à te, viuificabis nos, 18
& nomen tuum inuocabimus. *Domine 20
Deus virtutum conuerte nos, & oſtende
faciem tuam, & ſalui erimus.
*In finem pro torcularibus Pſalmus 1
*Aſaph. LXXX.
EXultate Deo adiutori noſtro, iubilate 2
Deo Iacob. *Sumite pſalmum & date 3
tympanum, pſalterium iocundum cum ci-
thara. *Buccinate in neomenia tuba, in 4
inſigni die ſolemnitatis veſtræ. *Quia 5
præceptum in Iſrael eſt, & iudicium Deo
Iacob. *Teſtimonium in Ioſeph poſuit 6
illud, cùm exiret ipſe de terra Ægypti: lin
guam quam non nouerat, audiuit.
*Diuertit ab oneribus dorſum eius; ma- 7
nus eius in cophino ſeruierunt.
*In tribulatione inuocaſti me & libera- 8
ui te; exaudiui te in abſcondito tempeſta-
tis. Probaui te apud aquam contradictio-
nis. *Audi populus meus & *cōteſtor te. 9
Iſrael ſi audieris me: *Non erit in te Deus 10
recens, neque adorabis Deum alienum.
*Ego enim ſum Dominus Deus tuus, 11
qui eduxi te de terra Ægypti. dilata os tuū
& implebo illud. *Et non audiuit po- 12
pulus meus vocem meam, & Iſrael non in-
tendit mihi. *Et dimiſi eos ſecundum 13
ſtudia cordis eorum, ibunt in adinuētio-
nibus ſuis.
*Si populus meus audiſſet me, Iſrael in 14
viis meis ſi ambulaſſet:
*Pro nihilo forſitan inimicos eorum 15
humiliaſſem: & ſuper tribulantes eos mi-
ſiſſem manum meam.
*Inimici Domini mentiti ſunt ei, & 16
erit tempus eorum in * ſeculum.
*Et cibauit eos ex adipe frumenti: & de 17
petra melle ſaturauit eos.
Pſalmus Aſaph. LXXXI. 1
DEus ſtetit in ſynagoga Deorū, in me-
dio autem Deos *diiudicabit.
*Vſquequo iudicatis iniquitatem, & 2
facies peccatorum ſumitis?

19 * καὶ οὐ μὴ ἀποστῶμεν ἀπὸ σοῦ, ζωώσεις ἡμᾶς, καὶ τὸ ὄνομά
20 σου ἐπικαλεσόμεθα. * κύριε ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων ἐπί-
στρεψον ἡμᾶς, καὶ ἐπίφανον τὸ πρόσωπόν σου, καὶ σωθη-
σόμεθα.
1 * Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν ληνῶν ψαλμὸς τῷ
ἀσάφ. π΄.
2 * Ἀγαλλιᾶσθε τῷ θεῷ τῷ βοηθῷ ἡμῶν, ἀλαλάξατε
3 τῷ θεῷ ἰακώβ. * λάβετε ψαλμὸν καὶ δότε τύμπανον,
4 ψαλτήριον τερπνὸν μετὰ κιθάρας. * σαλπίσατε ἐν νεομη-
5 νίᾳ σάλπιγγι, ἐν εὐσήμῳ ἡμέρᾳ ἑορτῆς ὑμῶν. * ὅτι πρόσ-
ταγμα τῷ ἰσραὴλ ἐστί, καὶ κρῖμα τῷ θεῷ ἰακώβ.
6 * μαρτύριον ἐν τῷ ἰωσὴφ ἔθετο αὐτόν, ἐν τῷ ἐξελθεῖν
αὐτὸν ἐκ γῆς αἰγύπτου· γλῶσσαν ἣν οὐκ ἔγνω ἤκουσεν.
7 * ἀπέστησεν ἀπὸ ἄρσεων τὸν νῶτον αὐτοῦ. αἱ χεῖρες αὐτοῦ
8 ἐν τῷ κοφίνῳ ἐδούλευσαν. * ἐν θλίψει ἐπεκαλέσω με,
καὶ ἐρρυσάμην σε· ἐπήκουσά σου ἐν ἀποκρύφῳ καταιγίδος·
διάψαλμα. ἐδοκίμασά σε ἐπὶ ὕδατος ἀντιλογίας.
9 * ἄκουσον λαός μου καὶ διαμαρτύρομαί σοι· ἰσραὴλ
10 ἐὰν ἀκούσῃς μου. * οὐκ ἔσται ἐν σοὶ θεὸς πρόσφατος,
οὐδὲ προσκυνήσεις θεῷ ἀλλοτρίῳ.
11 * ἐγὼ γάρ εἰμι κύριος ὁ θεός σου, ὁ ἀναγαγών σε ἐκ
γῆς αἰγύπτου· πλάτυνον τὸ στόμα σου καὶ πληρώσω αὐτό.
12 * καὶ οὐκ ἤκουσεν ὁ λαός μου τῆς φωνῆς μου, καὶ ἰσραὴλ
13 οὐ προσέσχε μοι. * καὶ ἐξαπέστειλα αὐτοὺς κατὰ τὰ ἐπι-
τηδεύματα τῶν καρδιῶν αὐτῶν, πορεύσονται ἐν τοῖς ἐπιτη-
14 δεύμασιν αὐτῶν. * εἰ ὁ λαός μου ἤκουσέ μου, ἰσραὴλ
ταῖς ὁδοῖς μου εἰ ἐπορεύθη·
15 * ἐν τῷ μηδενὶ ἂν τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν ἐταπείνωσα· καὶ
ἐπὶ τοὺς θλίβοντας αὐτοὺς ἐπέβαλον ἂν τὴν χεῖρά μου.
16 * οἱ ἐχθροὶ κυρίου ἐψεύσαντο αὐτῷ, καὶ ἔσται ὁ καιρὸς
αὐτῶν εἰς τὸν αἰῶνα.
17 * καὶ ἐψώμισεν αὐτοὺς ἐκ στέατος πυροῦ, καὶ ἐκ πέ-
τρας μέλι ἐχόρτασεν αὐτούς.

1 * Ψαλμὸς τῷ ἀσάφ. πα΄.
* Ὁ θεὸς ἔστη ἐν συναγωγῇ θεῶν, ἐν μέσῳ δὲ θεοὺς
διακρινεῖ.
2 * ἕως πότε κρίνετε ἀδικίαν, καὶ πρόσωπα ἁμαρτω-
λῶν λαμβάνετε;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[19] Et non diſcedemus à timore tui: viuificabis nos; & in nomine tuo inuocabimus. [20] Domine Deus exercituum reducito nos de captiuitate noſtra: illuſtra ſplendorem aſpectus faciei tuæ ſuper nos, & ſalui erimus.

[1] Ad laudandum cithara allata de Gath per manum Aſaph. PSAL. LXXXI.

LAudes dicite coram Deo fortitudine noſtra, iubilate coram Deo Iaacob. [3] Erigite vocem in laude, & frequentate tympana, citharam vocis dulcis cum nablo. [4] Clangite in menſe Tiſri cornu, in menſe qui coopertus eſt, die ſolemnitatis noſtræ. [5] Quoniam præceptum ſtatuit Iſraeli, & ſententiam iudicij Dei Iaacob. [6] Teſtimonium ſuper Ioſeph poſuit eum, die quo egreſſus eſt de domo vinctorum, & dominatus eſt ſuper terram Ægypti: labium quod non noui, didici & audiui. [7] Amoui à ſeruitute humerum eius: manus eius à proijciendo luto ad ollas ſeſe ſubduxerunt. [8] In tempore tribulationis Ægypti inuocaſti, & liberaui te: reſpondi tibi in loco abſcondito domus maieſtatis meæ; perſonantibus coram me rotis igneis: probaui te apud aquas contradictionis in perpetuum. [9] Audite popule mi & teſtificabor in te; Iſrael, ſi admiſeris verbum meum. [10] Non erunt filij veſtri ſeruientes idolis alienigenarum, nec adorabitis idola profana. [11] Ego ſum Dominus Deus veſter qui eduxi vos de terra Aegypti: aperi os tuum ad verba Legis, & implebo illud omni bono. [12] Sed non recepit populus meus vocem meam, & Iſrael non acquieuit verbo meo. [13] Proinde expuli eos in cogitationibus cordis eorum: ambulauerunt in conſiliis impietatum ſuarum. [14] Vtinam populus meus audiſſet me; Iſrael in vijs meis ambulaſſet. [15] Breui inimicos eorum humiliaſſem, & aduerſus hoſtes illorum conuertiſſem percuſſionem potentiæ meæ. [16] Odientes Dominum mentientur ei, & erit furor eorum in æternum. [17] At cibaſſet illos de optimo pane tritici, & de rupe melle ſaturaſſem te.

[1] Canticum per manum Aſaph. PSAL. LXXXII.

DEus cuius maieſtas commoratur in congregatione iuſtorum qui potentes ſunt in Lege; in medio iudicum in veritate iudicat. [2] Vſquequo impij iudicabitis falſitatem & facies impiorum ſuſcipietis in æternum.

3 * שִׁפְטוּ־דַל וְיָתוֹם עָנִי וָרָשׁ הַצְדִּיקוּ׃
4 * פַּלְּטוּ־דַל וְאֶבְיוֹן מִיַּד רְשָׁעִים הַצִּילוּ׃
5 * לֹא יָדְעוּ וְלֹא יָבִינוּ בַּחֲשֵׁכָה יִתְהַלָּכוּ יִמּוֹטוּ
כָּל־מוֹסְדֵי אָרֶץ׃
6 * אֲנִי־אָמַרְתִּי אֱלֹהִים אַתֶּם וּבְנֵי עֶלְיוֹן
כֻּלְּכֶם׃
7 * אָכֵן כְּאָדָם תְּמוּתוּן וּכְאַחַד הַשָּׂרִים תִּפֹּלוּ׃
8 * קוּמָה אֱלֹהִים שָׁפְטָה הָאָרֶץ כִּי־אַתָּה תִנְחַל
בְּכָל־הַגּוֹיִם׃

פג

1 * שִׁיר מִזְמוֹר לְאָסָף׃
2 * אֱלֹהִים אַל־דֳּמִי־לָךְ אַל־תֶּחֱרַשׁ וְאַל־
תִּשְׁקֹט אֵל׃
3 * כִּי־הִנֵּה אוֹיְבֶיךָ יֶהֱמָיוּן וּמְשַׂנְאֶיךָ נָשְׂאוּ רֹאשׁ׃
4 * עַל־עַמְּךָ יַעֲרִימוּ סוֹד וְיִתְיָעֲצוּ עַל־צְפוּנֶיךָ׃
5 * אָמְרוּ לְכוּ וְנַכְחִידֵם מִגּוֹי וְלֹא־יִזָּכֵר שֵׁם־
יִשְׂרָאֵל עוֹד׃
6 * כִּי נוֹעֲצוּ לֵב יַחְדָּו עָלֶיךָ בְּרִית יִכְרֹתוּ׃
7 * אָהֳלֵי אֱדוֹם וְיִשְׁמְעֵאלִים מוֹאָב וְהַגְרִים׃
8 * גְּבָל וְעַמּוֹן וַעֲמָלֵק פְּלֶשֶׁת עִם־יֹשְׁבֵי צוֹר׃
9 * גַּם־אַשּׁוּר נִלְוָה עִמָּם הָיוּ זְרוֹעַ לִבְנֵי־לוֹט
10 סֶלָה׃ * עֲשֵׂה־לָהֶם כְּמִדְיָן כְּסִיסְרָא כְיָבִין
בְּנַחַל קִישׁוֹן׃
11 * נִשְׁמְדוּ בְעֵין־דֹּאר הָיוּ דֹּמֶן לָאֲדָמָה׃
12 * שִׁיתֵמוֹ נְדִיבֵמוֹ כְּעֹרֵב וְכִזְאֵב וּכְזֶבַח וּכְצַלְמֻנָּע
כָּל־נְסִיכֵמוֹ׃
13 * אֲשֶׁר אָמְרוּ נִירְשָׁה לָּנוּ אֵת נְאוֹת אֱלֹהִים׃
14 * אֱלֹהַי שִׁיתֵמוֹ כַגַּלְגַּל כְּקַשׁ לִפְנֵי־רוּחַ׃
15 * כְּאֵשׁ תִּבְעַר־יָעַר וּכְלֶהָבָה תְּלַהֵט הָרִים׃
16 * כֵּן תִּרְדְּפֵם בְּסַעֲרֶךָ וּבְסוּפָתְךָ תְבַהֲלֵם׃

3 * *Iudicate pauperi & pupillo, egenum & inopem iuſtificate.*
4 * *Saluate inopem & pauperem, de manu impiorum liberate.*
5 * *Non cognoſcunt neque intelligunt, in tenebris ambulant, mouebuntur omnia fundamenta terræ.*
6 * *Ego dixi, Dij eſtis, & filij excelſi omnes vos.*
7 * *Ergo quaſi Adam moriemini, et quaſi vnus de principibus cadetis.*
8 * *Surge Deus, iudica terram, quoniam tu hæreditabis omnes gentes.*

1 * *Canticum Pſalmi Aſaph.*

LXXXIII.

2 *Deus non ſilentium tibi, ne ſileas & non quieſcas Deus.*
3 * *Quia ecce inimici tui tumultuati ſunt, & qui oderunt te eleuauerunt caput.*
4 * *Contra populum tuum nequiter tractauerunt; inierũt conſilium aduerſus arcanum tuũ.*
5 * *Dixerunt, Venite & conteramus eos de gente, & non ſit memoria nominis Iſrael vltra.*
6 * *Quoniam tractauerũt corde pariter, contra te fœdus pepigerunt.*
7 * *Tabernacula Idumææ & Iſmaelitarum, Moab & Agareni;*
8 * *Gebal & Ammon, & Amalec, Paleſtina cum habitatoribus Tyri.*
9 * *Sed & Aſſur venit cum eis; facti ſunt brachium filiorum Loth. Semper.*
10 * *Fac illis ſicut Madiam & Siſaræ; ſicut Iabin in torrente Ciſſon.*
11 * *Contriti ſunt in Endor; fuerunt quaſi ſterquilinium terræ.*
12 * *Pone duces eorum ſicut Oreb et ſicut Zeb, & ſicut Zebee, & Salmanah, omnes principes*
13 *eorum.* * *Qui dixerunt, Poſſideamus nobis pulchritudinem Dei.*
14 * *Deus meus pone eos vt rotam, quaſi ſtipu-*
15 *lam ante faciem venti.* * *Quomodo ignis comburit ſyluam, & ſicut flamma deuorat montes:*
16 * *Sic perſequere eos in tempeſtate tua, & in turbine tuo conturbabis eos.*

תרגום

3 דונו מסכנא ויתמא ענייא ומסכנא אצדקו׃ 4 שזבו מסכן וחשוכא מידיהון דרשיעיא פצו יתהון׃ 5 לא חכמו לאוטבא ולא
יקבלון באוריתא בחושכא מהלכין מטול היכנא מתמוטטין כל בסיסי ארעא׃ 6 אנא אמרת היך כמלאכיא אתון חשיבין והיך אנגלי מרומא
כולכון׃ 7 ברם בקושטא היך בני נשא תמותון והיך חד מן רברבניא תפלון׃ 8 קום יי דון יתבי ארעא ארום את תחסן בכל עממיא׃

פג

1 שיר תשבחתא על ידא דאסף׃ 2 אלהא לא תשתוק לך לא תתרשל ולא תשדוך אלהא׃ 3 ארום הא בעלי דבבך מתרגשין
וסנאך זקפו רישא׃ 4 על עמך נכלו רזא ומתמלכין על דמטשין באוצריך׃ 5 אמרין אתו ונכסנון מלמהוי עם ולא אדכר שמא
דישראל תוב׃ 6 ארום מתמלכין בכל לבא עלך כחדא ואמטולתך קימא גזרין׃ 7 משכני אדומאי וערבאי מואבאי והונגראי׃
8 גבלאי ועמונאי ועמלקאי פלשתאי עם יתבי צור׃ 9 לחוד סנחריב מלכא דאתור אתחבר עמהון הוון לסעיד לבני לוט לעלמין׃
10 עבד להון היך עבדתא במדין ולסיסרא וליבין בנחלא דקישון׃ 11 אשתציו בעינא דדאר הוון היך רעיא דרמים לעפרא׃
12 שוי יתהון ורבניהון היך עורב והיך זאב והיך זבח וצלמונע כל מלכיהון׃ 13 די אמרו נירת לנא ית כל עידית אלהא׃
14 אלהי שוי יתהון היך גלגלא והיך קשא קדם זעפא׃ 15 היך אשא דבערא חורשא והיך שלהוביתא דמצלהבא זרדי טוריא׃
16 היכנא תרדפינון בעלעולך ובזעפך תבהלינון׃

* Iudicate *pupillo & egeno,* humilem 3
& pauperem iustificate. * Eripite pau- 4
perem & egenum, de manu peccatoris libe
rate eum. * Nescierunt neque intellexe- 5
runt, in tenebris ambulant. mouebuntur
omnia fundamenta terræ. * Ego dixi, 6
Dij estis & filij excelsi omnes; * vos autē si- 7
cut homines moriemini, & sicut vnus de
principibus *caditis. * Surge Deus iudi- 8
ca terrā, quoniam tu hęreditabis in omni-
busgentibus.

Canticum psalmi Asaph. 1

PSAL. LXXXII.

DEus quis similis erit tibi? ne taceas ne- 2
que compescaris Deus. * Quoniam 3
ecce inimici tui sonuerunt, & qui oderunt
te extulerunt caput. * Super populum 4
tuum malignauerunt consilium, & cogita-
uerunt aduersus sanctos tuos.
* Dixerunt, Venite & disperdamus eos 5
de gente, & non memoretur nomen Israel
vltrà. * Quoniam cogitauerunt vnani- 6
miter simul, aduersus te testamentum dis-
posuerunt.
* Tabernacula Idumęorum & Ismaeli- 7
tæ, Moab & Agareni;
* Gebal & Ammō & Amelec, alienige- 8
næ cum habitantibus Tyrum.
* Etenim & Asur venit cum illis, facti 9
sunt in adiutorium filijs Lot.
* Fac illis sicut Madian & Sisarę: sicut 10
Iabim in torrente Cisson.
* Disperierunt in Endor, facti sunt vt 11
stercus terræ.
* Pone principes eorum sicut Oreb & 12
Zeb & Zebee & Salmana, omnes principes
eorum. * Qui dixerunt, Hæreditate pos- 13
sideamus nobis sanctuarium Dei.
* Deus meus pone illos vt rotam, * sicut 14
stipulam ante faciem venti.
* Sicut ignis qui *comburet syluam, * sicut 15
flamma quæ comburet montes.
* Ita persequeris illos in tempestate tua, 16
& in ira tua turbabis eos.

3 * κρίνατε ὀρφανὸν καὶ πτωχόν, ταπεινὸν καὶ πένητα δικαιώ-
4 σατε. * ἐξέλεσθε πένητα καὶ πτωχόν, ἐκ χειρὸς ἁμαρ-
τωλοῦ ῥύσασθε αὐτόν.
5 * οὐκ ἔγνωσαν οὐδὲ συνῆκαν, ἐν σκότει διαπορεύονται·
σαλευθήτωσαν πάντα τὰ θεμέλια τῆς γῆς.
6 * ἐγὼ εἶπα, θεοί ἐστε καὶ υἱοὶ ὑψίστου πάντες.
7 * ὑμεῖς δὲ ὡς ἄνθρωποι ἀποθνήσκετε, καὶ ὡς εἷς τῶν ἀρ-
8 χόντων πίπτετε. * ἀνάστα ὁ θεὸς κρῖνον τὴν γῆν, ὅτι
σὺ κατακληρονομήσεις ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν.

1 * ᾨδὴ ψαλμοῦ τῷ ἀσάφ. πβ'.
2 * Ὁ θεὸς τίς ὁμοιωθήσεταί σοι; μὴ σιγήσῃς μηδὲ κα-
ταπραΰνῃς ὁ θεός.
3 * ὅτι ἰδοὺ οἱ ἐχθροί σου ἤχησαν, καὶ οἱ μισοῦντές σε ἦραν
4 κεφαλήν. * ἐπὶ τὸν λαόν σου κατεπανουργεύσαντο
γνώμην, καὶ ἐβουλεύσαντο κατὰ τῶν ἁγίων σου.
5 * εἶπαν, δεῦτε καὶ ἐξολοθρεύσωμεν αὐτοὺς ἐξ ἔθνους, καὶ
οὐ μὴ μνησθῇ τὸ ὄνομα ἰσραὴλ ἔτι.
6 * ὅτι ἐβουλεύσαντο ἐν ὁμονοίᾳ ἐπὶ τὸ αὐτό, κατὰ σοῦ δια-
θήκην διέθεντο.
7 * τὰ σκηνώματα τῶν ἰδουμαίων καὶ οἱ ἰσμαηλῖται,
μωὰβ καὶ οἱ ἀγαρηνοί·
8 * γεβὰλ καὶ ἀμμὼν καὶ ἀμαλὴκ, ἀλλόφυλοι μετὰ
τῶν κατοικούντων τύρον.
9 * καὶ γὰρ καὶ ἀσσὴρ συμπαρεγένετο μετ' αὐτῶν, ἐγενήθη-
σαν εἰς ἀντίληψιν τοῖς υἱοῖς λώτ. διάψαλμα.
10 * ποίησον αὐτοῖς ὡς τῇ μαδιὰμ καὶ τῷ σισάρᾳ, ὡς τῷ
ἰαβὶμ ἐν τῷ χειμάρρῳ κισσῶν.
11 * ἐξωλοθρεύθησαν ἐν ἀενδὼρ, ἐγενήθησαν ὡσεὶ κόπρος
τῇ γῇ.
12 * θοῦ τοὺς ἄρχοντας αὐτῶν ὡς τὸν ὠρὴβ καὶ ζὴβ καὶ ζε-
βεὲ καὶ σαλμανὰ, πάντας τοὺς ἄρχοντας αὐτῶν.
13 * οἵτινες εἶπον, κληρονομήσωμεν ἑαυτοῖς τὸ ἁγιαστήριον
14 τοῦ θεοῦ. * ὁ θεός μου θοῦ αὐτοὺς ὡς τροχόν, ὡς καλά-
μην κατὰ πρόσωπον ἀνέμου.
15 * ὡσεὶ πῦρ ὃ διαφλέξει δρυμόν, ὡσεὶ φλὸξ ἣ κατακαύ-
σει ὄρη.
16 * οὕτως καταδιώξεις αὐτοὺς ἐν τῇ καταιγίδι σου, καὶ ἐν
τῇ ὀργῇ σου συνταράξεις αὐτούς.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

3 Iudicate miserabili & pupillo, egeno & misero iustitiam facite. 4 Saluate miserum & egenum, de manibus impiorū liberate eos. 5 Nescierunt bonum operari & non intellexerunt legem, in tenebris ambulant, propterea mouentur omnes bases terræ. 6 Ego dixi, Veluti angeli vos estis reputati, & tanquam angeli excelsi vos omnes. 7 Attamen in veritate sicut homines moriemini, & tanquam vnus de principibus cadetis. 8 Surge Domine iudica habitatores terræ, quoniam tu hæreditabis omnes populos.

1 Canticum laudis per manum Asaph. PSAL. LXXXIII.

DEus ne taceas tibi, & ne cesses, néue quiescas Deus. 3 Quoniam ecce inimici tui fremunt, & odientes te extulerunt caput. 4 Super populum tuum secretas machinati sunt fraudes, & consulunt aduersus abscondita in thesauris tuis. 5 Dicentes, Venite & trucidemus eos ne sint populus, & non commemoretur nomen Israel amplius. 6 Quoniam consilium ineunt in toto corde aduersum te pariter, & propter te pactum feriunt. 7 Tabernacula Idumæorum & Arabum, Moabitæ & Hungari; 8 Gabalitæ & Ammonitæ & Amalechitæ, Palestini cum habitatoribus Tyri. 9 Sed & Senacherib rex Assyriæ associatus est illis, fuerunt adiutorio filiis Lot in perpetuum. 10 Fac illis sicut fecisti Madianitis & Sisaræ atque Iabin in torrente Kisson. 11 Exterminati sunt ad fontem Dor; facti sunt sicut stercus conculcatum in puluere. 12 Pone eos & principes eorum sicut Oreb & sicut Zeeb & sicut Zebach & Salmunah, omnes reges eorum. 13 Qui dixerunt, Hæreditabimus nobis omne mundum Dei. 14 Deus meus pone eos sicut rotam & sicut stipulam coram turbine. 15 Sicut ignis qui comburit syluam, & tanquam flamma quæ inflammat peripherias montium. 16 Sic persequeris eos in tempestate tua, & furore tuo interturbabis eos.

17 מַלֵּא פְנֵיהֶם קָלוֹן וִיבַקְשׁוּ שִׁמְךָ יְהוָה׃
18 יֵבֹשׁוּ וְיִבָּהֲלוּ עֲדֵי־עַד וְיַחְפְּרוּ וְיֹאבֵדוּ׃
19 וְיֵדְעוּ כִּי־אַתָּה שִׁמְךָ יְהוָה לְבַדֶּךָ עֶלְיוֹן עַל־
כָּל־הָאָרֶץ׃

פד

1 לַמְנַצֵּחַ עַל־הַגִּתִּית לִבְנֵי־קֹרַח מִזְמוֹר׃
2 מַה־יְּדִידוֹת מִשְׁכְּנוֹתֶיךָ יְהוָה צְבָאוֹת׃
3 נִכְסְפָה וְגַם־כָּלְתָה נַפְשִׁי לְחַצְרוֹת יְהוָה לִבִּי
וּבְשָׂרִי יְרַנְּנוּ אֶל אֵל־חָי׃
4 גַּם־צִפּוֹר מָצְאָה בַיִת וּדְרוֹר קֵן לָהּ אֲשֶׁר־
שָׁתָה אֶפְרֹחֶיהָ אֶת־מִזְבְּחוֹתֶיךָ יְהוָה צְבָאוֹת מַלְכִּי
וֵאלֹהָי׃
5 אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶּלָה׃
6 אַשְׁרֵי אָדָם עוֹז־לוֹ בָךְ מְסִלּוֹת בִּלְבָבָם׃
7 עֹבְרֵי בְּעֵמֶק הַבָּכָא מַעְיָן יְשִׁיתוּהוּ גַּם־בְּרָכוֹת
יַעְטֶה מוֹרֶה׃
8 יֵלְכוּ מֵחַיִל אֶל־חָיִל יֵרָאֶה אֶל־אֱלֹהִים בְּצִיּוֹן׃
9 יְהוָה אֱלֹהִים צְבָאוֹת שִׁמְעָה תְפִלָּתִי הַאֲזִינָה
אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה׃
10 מָגִנֵּנוּ רְאֵה אֱלֹהִים וְהַבֵּט פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ׃
11 כִּי טוֹב־יוֹם בַּחֲצֵרֶיךָ מֵאָלֶף בָּחַרְתִּי הִסְתּוֹפֵף
בְּבֵית אֱלֹהַי מִדּוּר בְּאָהֳלֵי־רֶשַׁע׃
12 כִּי שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן יְהוָה אֱלֹהִים חֵן וְכָבוֹד יִתֵּן
יְהוָה לֹא יִמְנַע־טוֹב לַהֹלְכִים בְּתָמִים׃
13 יְהוָה צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם בֹּטֵחַ בָּךְ׃

פה

1 לַמְנַצֵּחַ לִבְנֵי־קֹרַח מִזְמוֹר׃
2 רָצִיתָ יְהוָה אַרְצֶךָ שַׁבְתָּ שְׁבוּת יַעֲקֹב׃
3 נָשָׂאתָ עֲוֹן עַמֶּךָ כִּסִּיתָ כָל־חַטָּאתָם סֶלָה׃

17 * *Imple facies eorũ ignominia, & quærent nomen tuum Domine.*
18 * *Confundantur & conturbentur vſque in ſeculum, & erubeſcant & pereant.*
19 * *Et ſciant quia nomen tuum eſt Dominus, ſolus tu excelſus ſuper omnem terram.*

1 * *Victori pro torcularibus, filiorum Core,*
PSAL. LXXXIIII.
2 *QVàm dilecta tabernacula tua Domine exercituum!*
3 * *Deſiderat & deficit anima mea in atria Domini: cor meum & caro mea laudabunt Deũ viuentem.*
4 * *Siquidem paſſer inuenit domum, & auis nidum ſibi vbi ponat pullos ſuos, altaria tua Domine exercituum rex meus & Deus meus.*
5 * *Beati qui habitant in domo tua, adhuc laudabunt te. Semper.*
6 * *Beatus homo cuius in te eſt fortitudo, ſemitæ in corde ſuo.*
7 * *Tranſeuntes in vallem fletus fontem ponent eam, benedictione quoque amicietur doctor.*
8 * *Ibunt de fortitudine in fortitudinem, apparebunt apud Deum in Sion.*
9 * *Domine Deus exercituum exaudi orationem meam, auſculta Deus Iacob. Semper.*
10 * *Clypeus noſter vide Deus, & attende faciem Chriſti tui.*
11 * *Quoniam melior eſt dies in atrijs tuis ſuper millia: elegi abiectus eſſe in domo Dei mei magis quàm habitare in tabernaculis impietatis.*
12 * *Quia Sol & ſcutum Dominus Deus, gratiam & gloriam dabit Dominus, nec prohibebit bonum ab his qui ambulant in perfectione.*
13 * *Domine exercituum beatus homo qui confidit in te.*

1 * *Victori filiorum Core Pſalmus.*
LXXXV.
2 *PLacatus es Domine terræ tuæ, reduxiſti captiuitatem Iacob.*
3 * *Dimiſiſti iniquitatem populo tuo, operuiſti omnia peccata eorum. Semper.*

תרגום

17 מְלֵי אַפֵּיהוֹן קְלָנָא וְיִבְעוּן שְׁמָךְ יְיָ׃ 18 יִבְהֲתוּן וְיִבָּהֲלוּן לְעָלְמֵי עָלְמַיָּא וְיִתְחַסְּדוּן וְיֵאבְדוּן׃ 19 וְיִדְעוּן אֲרוּם אַתְּ שְׁמָךְ יְיָ
בִּלְחוֹדָךְ עִלָּאָה עַל כָּל יָתְבֵי אַרְעָא׃

פד

1 לְשַׁבָּחָא עַל כִּנָּרָא דְאַתְיָא מִגַּת עַל יְדֵיהוֹן דִּבְנֵי קֹרַח תֻּשְׁבַּחְתָּא׃ 2 מָה רְחִימִין הִנּוּן מַשְׁכְּנָךְ יְיָ צְבָאוֹת׃ 3 רְגִגַת וּלְחוֹד
אִתְהַנְיַת נַפְשִׁי לְדַרְתָּךְ יְיָ לִבִּי וּלְחוֹד בִּסְרִי מְרַנְּנָן לֶאֱלָהָא קַיָּם׃ 4 לְחוֹד יוֹנְתָא אַשְׁכַּחַת בֵּיתָא וְשַׁפְנִינָא שַׁרְכְּפָא אִית לַהּ דְּמִתְכַּשְׁרִין גוֹזָלַיְתָהָא
לְאִתְקָרְבָא עַל גַּבֵּי מַדְבְּחָךְ יְיָ צְבָאוֹת מַלְכִּי וֵאלָהִי׃ 5 טוּבֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא דְיָתְבִין בְּבֵית מַקְדְּשָׁךְ בְּעָלְמָא הָדֵין תּוּב יְשַׁבְּחוּנָּךְ לְעָלְמֵי עָלְמִין׃
6 טוּבֵיהּ דִּגְבַר דְּעֻשְׁנָא לֵהּ בְּמֵימְרָךְ רַחְצָנוּתֵהּ בְּלִבְבֵיהוֹן׃ 7 רְשִׁיעַיָּא דְעָבְרִין בְּעִמְקֵי גֵהִנָּם בָּכְיָן בִּכְיְתָא הֵיךְ מַעְיָנָא יְשַׁוּוּנֵהּ לְחוֹד
בִּרְכָן יַעְטוּף לְדִיָהֲבִין בְּאֻלְפַּן אוֹרָיְתֵהּ׃ 8 אָזְלִין צַדִּיקַיָּא מִבֵּית מַקְדְּשָׁא לְבֵית מִדְרָשָׁא יִתְחֲמֵי לַיְעוּת אוֹרָיְתָא דִּילְהוֹן קֳדָם יְיָ דִּשְׁכִינְתֵהּ
קַיְמָא בְּצִיּוֹן׃ 9 יְיָ אֱלֹהִים צְבָאוֹת קַבֵּל צְלוֹתִי אָצֵית אֱלָהָא דְיַעֲקֹב לְעָלְמִין׃ 10 זְכוּת אֲבָהָתָנָא חֲמֵי אֱלָהָא וְאִסְתַּכַּל אַנְפֵּי מְשִׁיחָךְ׃
11 אֲרוּם טָב לְמִתַּב יוֹמָא חַד בְּדָרַת מַקְדְּשָׁךְ מֵאֲלַף בַּחֲרֵת לְאִדַּבָּקָא בְּבֵית אֱלָהָא מִן לְמֵדוּר בְּמַשְׁכְּנֵי רִשְׁעָא׃ 12 אֲרוּם הֵיךְ שׁוּר
וְסוֹחֲרִים תַּקִּיף יְיָ אֱלָהָא חַיְנָא וְאִיקָרָא יִתֵּן יְיָ לָא יְכַסֵּי טָב מִדְּאָזְלִין בִּשְׁלֵימוּתָא׃ 13 יְיָ צְבָאוֹת טוּבֵיהּ לְבַר נַשׁ דְּמִתְרְחֲצִין בְּמֵימְרָךְ׃

פה

1 לְשַׁבָּחָא עַל יְדֵיהוֹן דִּבְנֵי קֹרַח תֻּשְׁבַּחְתָּא׃
2 רְעִיתָא יְיָ אַרְעָךְ אֲתֵיבְתָּא שְׁבִיתָא דְבֵית יַעֲקֹב׃ 3 שְׁבַקְתָּא חוֹבֵיהוֹן דְעַמָּךְ כַּסִּיתָא כָּל חֲטָאֵיהוֹן לְעָלְמִין׃

‡ Imple facies eorum ignominia, & 17
quærent nomen tuum Domine.
‡ Erubescant & conturbentur in secu- 18
lum seculi, & confundantur & pereant.
‡ Et cognoscant, quia nomen tibi Do- 19
minus, tu solus altissimus in omni terra.

‡ In finem pro torcularibus filiis 1
Core Psalmus LXXXIII.

QVàm dilecta tabernacula tua Domine 2
virtutũ! ‡ Concupiscit & deficit ani- 3
ma mea in atria Domini. Cor meum & ca-
ro mea exultauerunt in Deum viuum. ‡ Et 4
enim passer inuenit sibi domum, & tur-
tur nidum sibi, vbi ponat pullos suos. Al-
taria tua Domine virtutum, rex meus &
Deus meus. ‡ Beati qui habitant in domo 5
tua, in secula seculorum laudabunt te.
‡ Beatus vir, cui est auxilium ipsi abs 6
te, ascensiones in corde suo disposuit. ‡ In 7
valle lachrymarum, in loco quem posuit,
& enim benedictiones dabit Legislator.
‡ Ibunt de virtute in virtutem: videbi- 8
tur Deus deorum in Sion. ‡ Domine Deus 9
virtutum exaudi orationem meam, auri-
bus percipe Deus Iacob.
‡ Protector noster aspice Deus, & respi- 10
ce in faciem Christi tui. ‡ Quia melior est 11
dies vna in atriis tuis super millia. Elegi
abiectus esse in domo Dei mei, magis quã
habitare me in tabernaculis peccatorum.
‡ Quia misericordiam & veritatem di- 12
ligit Dominus: Deus gratiam & gloriam
dabit. Dominus non priuabit bonis eos
qui ambulant in innocentia. ‡ Domine 13
Deus virtutum: beatus homo qui sperat
in te.

‡ In finem filiis Core Psalmus. 1
LXXXIIII.

BEnedixisti Domine terram tuam: auer- 2
tisti captiuitatem Iacob. ‡ Remisisti 3
iniquitates plebi tuæ, cooperuisti omnia
peccata eorum.

17 ‡ πλήρωσον τὰ πρόσωπα αὐτῶν ἀτιμίας, καὶ ζητή-
σουσι τὸ ὄνομά σου κύριε.
18 ‡ αἰσχυνθήτωσαν καὶ ταραχθήτωσαν εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ
αἰῶνος, καὶ ἐντραπήτωσαν καὶ ἀπολέσθωσαν.
19 ‡ καὶ γνώτωσαν, ὅτι ὄνομά σοι κύριος, σὺ μόνος ὕ-
ψιστος ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν.

1 ‡ Εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν ληνῶν τοῖς υἱοῖς κορὲ
ψαλμός. πγ΄.

2 ‡ Ὡς ἀγαπητὰ τὰ σκηνώματά σου κύριε τῶν δυνά-
3 μεων. ‡ ἐπιποθεῖ καὶ ἐκλείπει ἡ ψυχή μου εἰς τὰς
αὐλὰς τοῦ κυρίου. ἡ καρδία μου καὶ ἡ σάρξ μου ἠγαλ-
λιάσαντο ἐπὶ θεὸν ζῶντα.
4 ‡ καὶ γὰρ στρουθίον εὗρεν ἑαυτῷ οἰκίαν, καὶ τρυγὼν νοσ-
σιὰν ἑαυτῇ, οὗ θήσει τὰ νοσσία ἑαυτῆς. τὰ θυσιαστήριά σου
κύριε τῶν δυνάμεων, ὁ βασιλεύς μου καὶ ὁ θεός μου.
5 ‡ μακάριοι οἱ κατοικοῦντες ἐν τῷ οἴκῳ σου, εἰς τοὺς αἰ-
ῶνας τῶν αἰώνων αἰνέσουσί σε. διάψαλμα.
6 ‡ μακάριος ἀνὴρ ᾧ ἐστιν ἀντίληψις αὐτοῦ παρὰ σοί, ἀ-
ναβάσεις ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ διέθετο.
7 ‡ εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ κλαυθμῶνος, εἰς τὸν τόπον ὃν ἔ-
θετο, καὶ γὰρ εὐλογίας δώσει ὁ νομοθετῶν.
8 ‡ πορεύσονται ἐκ δυνάμεως εἰς δύναμιν, ὀφθήσε-
ται ὁ θεὸς τῶν θεῶν ἐν σιών.
9 ‡ κύριε ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων εἰσάκουσον τῆς προσευ-
χῆς μου, ἐνώτισαι ὁ θεὸς ἰακώβ. διάψαλμα.
10 ‡ ὑπερασπιστὰ ἡμῶν ἴδε ὁ θεός· καὶ ἐπίβλεψον εἰς
τὸ πρόσωπον τοῦ χριστοῦ σου.
11 ‡ ὅτι κρείσσων ἡμέρα μία ἐν ταῖς αὐλαῖς σου, ὑπὲρ
χιλιάδας. ἐξελεξάμην παραρριπτεῖσθαι ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ θεοῦ
μου μᾶλλον ἢ οἰκεῖν με ἐν σκηνώμασιν ἁμαρτωλῶν.
12 ‡ ὅτι ἔλεος καὶ ἀλήθειαν ἀγαπᾷ κύριος, ὁ θεὸς χά-
ριν καὶ δόξαν δώσει. κύριος οὐ στερήσει τὰ ἀγαθὰ τοῖς πο-
13 ρευομένοις ἐν ἀκακίᾳ. ‡ κύριε ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων
μακάριος ἄνθρωπος ὁ ἐλπίζων ἐπὶ σέ.

1 ‡ Εἰς τὸ τέλος τοῖς υἱοῖς κορὲ ψαλμός.
πδ΄.

2 ‡ Εὐδόκησας κύριε τὴν γῆν σου, ἀπέστρεψας τὴν αἰ-
3 χμαλωσίαν ἰακώβ. ‡ ἀφῆκας τὰς ἀνομίας τοῦ λαοῦ
σου, ἐκάλυψας πάσας τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

17 Imple facies eorum ignominia, & quærent nomen tuum Domine. 18 Confundantur & interturbentur in secula seculorum, & sint
opprobrio atque pereant. 19 Et sciant quoniam tu es nomen tuum, DOMINE, solus altissimus super omnes habitatores terræ.
1 Ad laudandum cithara allata de Gath, per manus filiorum Korach hymnus. LXXXIIII.
QVàm dilecta sunt tabernacula tua Domine exercituum! 3 Concupiuit atq; vehementer desiderauit anima mea atria tua Dñe: cor meũ
atque adeò caro mea exultant in Deo viuenti. 4 Equidem columba inuenit domum, & turtur nidum habet, quòd legitimi sint pulli
eius, vt offerantur in superficie altaris tui Domine exercituum, rex meus & Deus meus. 5 Beati iusti qui habitant in domo sanctuarij tui in
seculo isto: rursus laudabunt te in secula seculorum. 6 Beatus vir cuius est fortitudo in Verbo tuo; fiducia eius in corde suo. 7 Peccatores
qui transeunt per profundum gehennæ, flentes fletu, sicut fontem ponent illud: atqui benedictionibus operiet *Deus* eos qui immorantur
in doctrina Legis suæ. 8 Progredientibus iustis de domo sanctuarij in domum doctrinæ apparebit labor legis ab ipsis *susceptus* coram Do-
mino, cuius maiestas residet in Syon. 9 Domine Deus exercituum accipe orationem meam, ausculta Deus Iacob semper. 10 Merita patrum
nostrorum respice Deus, & attende faciei Christi tui. 11 Quia melius est habitare die vno in atrio sanctuarij tui, quàm mille *extrà*. elegi ad-
hærere domui Dei magis, quàm habitare in tabernaculis impietatis. 12 Quoniã sicut murus excelsus & clypeus fortis est Dñs Deus: gratiã &
gloriam dabit Dñs, non priuabit beatitudine ambulantes in perfectione. 13 Domine exercituum, beatitudo erit homini qui fiduciam suam
collocat in Verbo tuo.
1 Ad laudandum per manus filiorum Korah hymnus. PSAL. LXXXV.
BEneuolentia prosequutus es Domine terram tuam: conuertisti captiuitatem domus Iacob. 3 Remisisti iniquitates populo tuo,
operuisti omnia peccata eorum in æternum.

4 * אָסַפְתָּ כָל־עֶבְרָתֶךָ הֱשִׁיבוֹתָ מֵחֲרוֹן אַפֶּךָ׃
5 * שׁוּבֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ וְהָפֵר כַּעַסְךָ עִמָּנוּ׃
6 * הַלְעוֹלָם תֶּאֱנַף־בָּנוּ תִּמְשֹׁךְ אַפְּךָ לְדֹר וָדֹר׃
7 * הֲלֹא אַתָּה תָּשׁוּב תְּחַיֵּינוּ וְעַמְּךָ יִשְׂמְחוּ־בָךְ׃
8 * הַרְאֵנוּ יְהוָה חַסְדֶּךָ וְיֶשְׁעֲךָ תִּתֶּן־לָנוּ׃
9 * אֶשְׁמְעָה מַה־יְדַבֵּר הָאֵל יְהוָה כִּי יְדַבֵּר
שָׁלוֹם אֶל־עַמּוֹ וְאֶל־חֲסִידָיו וְאַל־יָשׁוּבוּ
לְכִסְלָה׃
10 * אַךְ קָרוֹב לִירֵאָיו יִשְׁעוֹ לִשְׁכֹּן כָּבוֹד בְּאַרְצֵנוּ׃
11 * חֶסֶד־וֶאֱמֶת נִפְגָּשׁוּ צֶדֶק וְשָׁלוֹם נָשָׁקוּ׃
12 * אֱמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמָח וְצֶדֶק מִשָּׁמַיִם נִשְׁקָף׃
13 * גַּם־יְהוָה יִתֵּן הַטּוֹב וְאַרְצֵנוּ תִּתֵּן יְבוּלָהּ׃
14 * צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ וְיָשֵׂם לְדֶרֶךְ פְּעָמָיו׃

פו

1 * תְּפִלָּה לְדָוִד הַטֵּה־יְהוָה אָזְנְךָ עֲנֵנִי כִּי־עָנִי
וְאֶבְיוֹן אָנִי׃
2 * שָׁמְרָה נַפְשִׁי כִּי־חָסִיד אָנִי הוֹשַׁע עַבְדְּךָ אַתָּה
אֱלֹהַי הַבּוֹטֵחַ אֵלֶיךָ׃
3 * חָנֵּנִי אֲדֹנָי כִּי־אֵלֶיךָ אֶקְרָא כָּל־הַיּוֹם׃
4 * שַׂמֵּחַ נֶפֶשׁ עַבְדֶּךָ כִּי אֵלֶיךָ אֲדֹנָי נַפְשִׁי אֶשָּׂא׃
5 * כִּי־אַתָּה אֲדֹנָי טוֹב וְסַלָּח וְרַב־חֶסֶד לְכָל־
קֹרְאֶיךָ׃
6 * הַאֲזִינָה יְהוָה תְּפִלָּתִי וְהַקְשִׁיבָה בְּקוֹל תַּחֲנוּנוֹתָי׃
7 * בְּיוֹם צָרָתִי אֶקְרָאֶךָּ כִּי תַעֲנֵנִי׃
8 * אֵין־כָּמוֹךָ בָאֱלֹהִים אֲדֹנָי וְאֵין כְּמַעֲשֶׂיךָ׃
9 * כָּל־גּוֹיִם אֲשֶׁר עָשִׂיתָ יָבוֹאוּ וְיִשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ
אֲדֹנָי וִיכַבְּדוּ לִשְׁמֶךָ׃
19 * כִּי־גָדוֹל אַתָּה וְעֹשֵׂה נִפְלָאוֹת אַתָּה אֱלֹהִים
לְבַדֶּךָ׃

4 * *Continuisti omnem indignationem tuam:*
conuersus es ab ira furoris tui.
5 * *Conuerte nos Deus Iesus noster, & solue*
iram tuam aduersum nos.
6 * *Noli in æternum irasci nobis, extendens*
iram tuam in generationem & generationem.
7 * *Nonne tu reuertens viuificabis nos, et po-*
pulus tuus lætabitur in te?
8 * *Ostende nobis Domine misericordiam tuã,*
& salutare tuum da nobis.
9 * *Audiam quid loquatur Deus Dominus: lo-*
quetur enim pacem ad populum suum et ad san-
ctos suos, vt non conuertantur ad stultitiam.
10 * *Veruntamen prope est his qui timent eum*
salutare eius, vt inhabitet gloria in terra nostra.
11 * *Misericordia & veritas occurrerunt si-*
bi: iustitia & pax deosculatæ sunt.
12 * *Veritas de terra orta est, & iustitia de*
cælo prospexit.
13 * *Sed & Dominus dabit bonum, & terra*
nostra dabit germen suum.
14 * *Iustitia ante eum ibit, & ponet in via*
gressus suos.
1 * *Oratio Dauid.* PSAL. LXXXVI.
INclina Domine aurem tuam & exaudi me,
quia egenus & pauper sum ego.
2 * *Custodi animam meam quoniam sanctus*
sum: salua seruum tuum Deus meus qui confi-
3 *dit in te.* * *Miserere mei Domine, quoniam*
ad te clamabo tota die.
4 * *Lætifica animam serui tui, quia ad te Do-*
mine animam meam leuo.
5 * *Tu enim es Domine bonus & propiciabi-*
lis, & multus misericordia omnibus qui inuo-
6 *cant te.* * *Exaudi Domine orationem meam,*
& ausculta vocem deprecationum mearum.
7 * *In die tribulationis meæ inuocabo te, quia*
exaudies me.
8 * *Non est similis tui in diis Domine, & non*
est iuxta opera tua.
9 * *Omnes gentes quas fecisti, venient et ado-*
rabunt coram te Domine, & glorificabunt no-
10 *men tuum.* * *Quia magnus es tu & faciens*
mirabilia, tu es Deus solus.

תרגום

4 כְּנַשְׁתָּא כָל רוּגְזָךְ תַּבְתָּא מִתְּקוֹף רוּגְזָךְ ׃ 5 תּוּב לְוָתָנָא אֱלָהָא פּוּרְקָנָנָא וּבַטֵּל רוּגְזָךְ מִנָּנָא ׃ 6 הַאֶפְשַׁר דִי לְעָלְמַיָּא תִּתְקוֹף
בְּנָא תִּנְטוֹר הוּקְפָךְ לְדָר וְדָר ׃ 7 הֲלָא אַתְּ תְּתוּב תְּחַיֵּי יָתָנָא וְעַמָּךְ יֶחְדוּן בְּמֵימְרָךְ ׃ 8 אַחְמֵי יָתָנָא יְיָ טוּבָךְ וּפוּרְקָנָךְ תִּיהַב לָנָא ׃
9 אֶשְׁמַע מַה יְמַלֵּל אֱלָהָא יְיָ אֲרוּם יְמַלֵּל שְׁלָם לְעַמֵּהּ וְלַחֲסִידוֹי וְלָא יַחְזְרוּן לְסִיאוּרָא ׃ 10 בְּרַם קָרִיב לְדָחֲלִין מִנֵּהּ פֻּרְקָנֵהּ לְאַשְׁרָאָה
אִיקְרָא בְּאַרְעָנָא ׃ 11 טַבְוָן וּקְשׁוֹט אוֹרְעִין צִדְקָא וּשְׁלָמָא אִידַּבְקוּ ׃ 12 קְשׁוֹט מֵאַרְעָא רְבִיַּת וְצִדְקָא מִשְׁמַיָּא אוֹדִיק ׃
13 לְחוּד מֵימְרָא דַייְ יִתֵּן טָבָא וְאַרְעָנָא תִּתֵּן אִבָּהּ ׃ 14 צִדְקָא קֳדָמוֹהִי יְהַלֵּךְ וִישַׁוֵּי לְאוֹרַח טָב אִסְתְּוָרוֹי ׃

פו

1 צְלוֹתָא דְצַלֵּי דָוִד אַצְלֵי יְיָ אוּדְנָךְ עֲנֵי יָתִי אֲרוּם עַנְיָא וַחֲשִׁיכָא אֲנָא ׃ 2 נְטוֹר נַפְשִׁי אֲרוּם חֲסִידָא אֲנָא פְּרוֹק עַבְדָּךְ
אַתְּ יְיָ אֱלָהִי דַּאֲנָא מִתְרְחִיץ עֲלָךְ ׃ 3 חוּס עֲלַי יְיָ אֲרוּם קוֹמָךְ אֲצַלֵּי כָּל יוֹמָא ׃ 4 אַחְדֵּי נַפְשָׁא דְעַבְדָּךְ אֲרוּם לְוָתָךְ יְיָ נַפְשִׁי
אָזְקוֹף בִּצְלוֹ ׃ 5 אֲרוּם אַתְּ יְיָ טָב לְצַדִּיקַיָּא וְשָׁבֵק לִדְתָיְבִין לְאוֹרַיְתָא וּמַסְגֵּי טִיבוּ לְכָל דִּמְצַלַּיִן קוֹמָךְ ׃
6 אֲצֵית יְיָ צְלוֹתִי וְקַבֵּל בְּקָל תַּחֲנוּנַי ׃ 7 בְּיוֹמָא דְעָקְתִי אֶקְרֵי לְוָתָךְ אֲרוּם אַתְּ עֲנֵי יָתִי ׃
8 לֵית בַּר מִנָּךְ בְּאַנְגְּלֵי שְׁמַיָּא יְיָ וְלֵית כְּעוֹבָדָךְ ׃ 9 כָּל עַמְמַיָּא דִי עֲבַדְתָּא יֵיתוּן וְיִסְגְּדוּן קוֹמָךְ יְיָ וְיִתְּנוּן אִיקָר לִשְׁמָךְ ׃
10 אֲרוּם רַבָּא אַתְּ אֱלָהָא וְעָבֵד פְּרִישָׁן אַתְּ אֱלָהָא לִבְלְחוֹדָךְ ׃

*Mitigasti omnem iram tuam, auerti- 4
sti ab ira indignationis tuæ. *Conuer- 5
te nos Deus salutaris noster, & auerte irã
tuam à nobis. *Nunquid in æternum 6
irasceris nobis? aut extendes iram tuam à
generatione in generationem? *Deus tu 7
conuersus viuificabis nos, & plebs tua læ-
tabitur in te. *Ostende nobis Do- 8
mine misericordiam tuam, & salutare tuũ
da nobis. *Audiam quid loquatur 9
in me Dominus Deus. quoniam loquetur
pacem in plebem suam, & super sanctos
suos, & *super eos qui conuertunt cor ad
eum. *Veruntamen prope timentes 10
eum salutare ipsius, vt inhabitet gloria in
terra nostra. *Misericordia & veri- 11
tas obuiauerunt*: iustitia & pax osculatæ
sunt. *Veritas de terra orta est, & iusti- 12
tia de cælo prospexit. *Et enim Do- 13
minus dabit benignitatem, & terra no-
stra dabit fructum suum. *Iustitia an- 14
te eum ambulabit, & ponet in via gressus
suos.

*Oratio *Dauid. PSAL. LXXXV. 1
INclina Domine aurem tuam, & exaudi
me, quoniam inops & pauper sum ego.
*Custodi animam meam, quoniam san 2
ctus sum: saluum fac seruum tuum Deus
meus, sperantem in te. *Miserere mei 3
Domine, quoniã ad te* clamabo tota die.
*Lætifica animam serui tui, quoniam 4
ad te *leuaui animam meam.
*Quoniam tu Domine suauis & mitis: 5
& multæ misericordiæ omnibus inuocan-
tibus te. *Auribus percipe Domine ora- 6
tionem meam, & intẽde voci deprecatio-
nis meæ. *In die tribulationis meę cla- 7
maui ad te, quia exaudisti me.
*Non est similis tui in diis Domine, & 8
non est secundùm opera tua. *Omnes 9
gentes quascunque fecisti, venient, & ado-
rabunt coram te Domine; & glorificabunt
nomen tuum: *Quoniam magnus es tu, 10
& faciens mirabilia: tu es Deus solus.

4 *κατέπαυσας πᾶσαν τὴν ὀργήν σου, ἀπέστρεψας
5 ἀπὸ ὀργῆς θυμοῦ σου. *ἐπίστρεψον ἡμᾶς ὁ θεὸς τῶν
σωτηρίων ἡμῶν, καὶ ἀπόστρεψον τὸν θυμόν σου ἀφ' ἡμῶν.
6 *μὴ εἰς τοὺς αἰῶνας ὀργισθῇς ἡμῖν; ἢ διατενεῖς τὴν ὀρ-
γήν σου ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν;
7 *ὁ θεὸς σὺ ἐπιστρέψας ζωώσεις ἡμᾶς, καὶ ὁ λαός σου
8 εὐφρανθήσεται ἐπὶ σοί. *δεῖξον ἡμῖν κύριε τὸ ἔ-
λεός σου, καὶ τὸ σωτήριόν σου δῴης ἡμῖν.
9 *ἀκούσομαι τί λαλήσει ἐν ἐμοὶ κύριος ὁ θεός. ὅτι λα-
λήσει εἰρήνην ἐπὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ τοὺς ὁσίους αὐτοῦ,
καὶ ἐπὶ τοὺς ἐπιστρέφοντας καρδίαν ἐπ' αὐτόν.
10 *πλὴν ἐγγὺς τῶν φοβουμένων αὐτὸν τὸ σωτήριον αὐτοῦ,
τοῦ κατασκηνῶσαι δόξαν ἐν τῇ γῇ ἡμῶν.
11 *ἔλεος καὶ ἀλήθεια συνήντησαν, δικαιοσύνη καὶ εἰ-
12 ρήνη κατεφίλησαν. *ἀλήθεια ἐκ τῆς γῆς ἀνέτει-
λε, καὶ δικαιοσύνη ἐκ τοῦ οὐρανοῦ διέκυψε.
13 *καὶ γὰρ ὁ κύριος δώσει χρηστότητα, καὶ ἡ γῆ ἡμῶν δώ-
σει τὸν καρπὸν αὐτῆς.
14 *δικαιοσύνη ἐνώπιον αὐτοῦ προπορεύσεται, καὶ θήσει
εἰς ὁδὸν τὰ διαβήματα αὐτοῦ.
1 *προσευχὴ τοῦ δαυίδ. πέ.
Κλῖνον κύριε τὸ οὖς σου καὶ ἐπάκουσόν μου, ὅτι πτω-
χὸς καὶ πένης εἰμὶ ἐγώ.
2 *φύλαξον τὴν ψυχήν μου, ὅτι ὅσιός εἰμι· σῶσον τὸν
δοῦλόν σου ὁ θεός μου, τὸν ἐλπίζοντα ἐπὶ σέ.
3 *ἐλέησόν με κύριε, ὅτι πρὸς σὲ κεκράξομαι ὅλην
4 τὴν ἡμέραν. *εὔφρανον τὴν ψυχὴν τοῦ δούλου σου,
ὅτι πρὸς σὲ ἦρα τὴν ψυχήν μου.
5 *ὅτι σὺ κύριε χρηστὸς καὶ ἐπιεικής, καὶ πολυέλεος πᾶσι
τοῖς ἐπικαλουμένοις σε.
6 *ἐνώτισαι κύριε τὴν προσευχήν μου, καὶ πρόσχες
τῇ φωνῇ τῆς δεήσεώς μου.
7 *ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς μου ἐκέκραξα πρὸς σέ, ὅτι ἐ-
8 πήκουσάς μου. *οὐκ ἔστιν ὅμοιός σοι ἐν θεοῖς κύριε,
καὶ οὐκ ἔστι κατὰ τὰ ἔργα σου.
9 *πάντα τὰ ἔθνη ὅσα ἐποίησας, ἥξουσι, καὶ προσκυνή-
σουσιν ἐνώπιόν σου κύριε. καὶ δοξάσουσι τὸ ὄνομά σου·
10 *ὅτι μέγας εἶ σύ, καὶ ποιῶν θαυμάσια, σὺ εἶ θεὸς
μόνος.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[4] Continuisti omnem iram tuam, conuersus es à fortitudine iræ tuæ. [5] Conuertere ad nos Deus salutis nostræ, & irritam fac iram tuam à nobis. [6] Nunquid possibile est quòd in perpetuum irascaris nobis? protrahes furorem tuum in generationem & generationem? [7] Nonne tu conuersus vitam præstabis nobis, & populus tuus lætabitur in verbo tuo? [8] Ostende nobis Domine bonitatem tuam, & salutem tuam da nobis. [9] Audiam quid loquatur Deus Dominus, quoniam loquetur pacem populo suo & piis suis, & non conuertentur ad insipientiam. [10] Siquidem propè est timentibus ab illo, redemptio eius, vt habitet gloria in terra nostra. [11] Benignitas & veritas obuiauerunt inuicem: iustitia & pax coniunctæ sunt. [12] Veritas de terra pullulauit, & iustitia de cælo prospexit. [13] Prætereà Verbum Domini dabit beatitudinem, & terra nostra dabit germen suum. [14] Iustitia ante eum ibit, & ponet in via bona gressus suos.

[1] Oratio qua orabat Dauid. PSAL. LXXXVI.

INclina Domine aurem tuam, responde mihi, quoniam pauper & egenus sum ego. [2] Custodi animam meam, quoniam misericors sum; redime seruum tuum, tu Domine Deus meus, quandoquidem confido in te. [3] Miserere mei Domine, quoniam coram te orabo tota die. [4] Lætifica animam serui tui, quoniam ad te Domine animam meam leuabo in oratione. [5] Quoniam tu Domine bonus es iustis, & parcens iis qui conuertuntur ad Legem, atque multiplicans bonitatem omnibus orantibus coram te. [6] Exaudi Domine orationem meam, & suscipe vocem deprecationum mearum. [7] In die afflictionis meæ clamabo ad te, quoniam tu respondebis mihi. [8] Non est præter te in angelis cælestibus Domine, nec quicquam est sicut opera tua. [9] Omnes populi quos fecisti venient, & adorabunt coram te Domine, & dabunt gloriam nomini tuo. [10] Quoniam magnus es tu Deus, & faciens mirabilia tu Deus solus.

11 * הוֹרֵנִי יְהוָה דַּרְכֶּךָ אֲהַלֵּךְ בַּאֲמִתֶּךָ יַחֵד לְבָבִי לְיִרְאָה שְׁמֶךָ׃
12 * אוֹדְךָ אֲדֹנָי אֱלֹהַי בְּכָל־לְבָבִי וַאֲכַבְּדָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם׃
13 * כִּי־חַסְדְּךָ גָּדוֹל עָלָי וְהִצַּלְתָּ נַפְשִׁי מִשְּׁאוֹל תַּחְתִּיָּה׃
14 * אֱלֹהִים זֵדִים קָמוּ עָלַי וַעֲדַת עָרִיצִים בִּקְשׁוּ נַפְשִׁי וְלֹא שָׂמוּךָ לְנֶגְדָּם׃
15 * וְאַתָּה אֲדֹנָי אֵל־רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב־חֶסֶד וֶאֱמֶת׃
16 * פְּנֵה אֵלַי וְחָנֵּנִי תְּנָה־עֻזְּךָ לְעַבְדֶּךָ וְהוֹשִׁיעָה לְבֶן־אֲמָתֶךָ׃
17 * עֲשֵׂה־עִמִּי אוֹת לְטוֹבָה וְיִרְאוּ שֹׂנְאַי וְיֵבֹשׁוּ כִּי־אַתָּה יְהוָה עֲזַרְתַּנִי וְנִחַמְתָּנִי׃

פז

1 * לִבְנֵי־קֹרַח מִזְמוֹר שִׁיר יְסוּדָתוֹ בְּהַרְרֵי־קֹדֶשׁ׃
2 * אֹהֵב יְהוָה שַׁעֲרֵי צִיּוֹן מִכֹּל מִשְׁכְּנוֹת יַעֲקֹב׃
3 * נִכְבָּדוֹת מְדֻבָּר בָּךְ עִיר הָאֱלֹהִים סֶלָה׃
4 * אַזְכִּיר רַהַב וּבָבֶל לְיֹדְעָי הִנֵּה פְלֶשֶׁת וְצוֹר עִם־כּוּשׁ זֶה יֻלַּד־שָׁם׃
5 * וּלְצִיּוֹן יֵאָמַר אִישׁ וְאִישׁ יֻלַּד־בָּהּ וְהוּא יְכוֹנְנֶהָ עֶלְיוֹן׃
6 * יְהוָה יִסְפֹּר בִּכְתוֹב עַמִּים זֶה יֻלַּד־שָׁם סֶלָה׃
7 * וְשָׁרִים כְּחֹלְלִים כָּל־מַעְיָנַי בָּךְ׃

פח

1 * שִׁיר מִזְמוֹר לִבְנֵי־קֹרַח לַמְנַצֵּחַ עַל־מָחֲלַת לְעַנּוֹת מַשְׂכִּיל לְהֵימָן הָאֶזְרָחִי׃
2 * יְהוָה אֱלֹהֵי יְשׁוּעָתִי יוֹם־צָעַקְתִּי בַלַּיְלָה נֶגְדֶּךָ׃
3 * תָּבוֹא לְפָנֶיךָ תְּפִלָּתִי הַטֵּה־אָזְנְךָ לְרִנָּתִי׃
4 * כִּי־שָׂבְעָה בְרָעוֹת נַפְשִׁי וְחַיַּי לִשְׁאוֹל הִגִּיעוּ׃

11 * *Doce me Domine viam tuam, ut ambu-*
lem in veritate tua: vnicum fac cor meum vt
12 *timeat nomen tuum.* * *Confitebor tibi Do-*
mine Deus meus in toto corde meo, & glorifi-
cabo nomen tuum in æternum.
13 * *Quia misericordia tua magna est super me,*
& eruisti animam de inferno extremo.
14 * *Deus superbi surrexerunt aduersus me: et*
cœtus robustorum quæsierunt animam meam,
& non posuerunt te in conspectu suo.
15 * *Tu autē Domine Deus misericors & clemēs,*
patiens & multæ misericordiæ, & verax:
16 * *Respice ad me & miserere mei: da fortitu-*
dinem tuā seruo tuo, et salua filium ancillæ tuæ.
17 * *Fac mecum signum in bonitate, & videāt*
qui oderunt me & confundantur, quia tu Do-
mine auxiliatus es mihi, & consolatus es me.

1 * *Filiorum Core Psalmus cantici.*

LXXXVII.

FVndamentum eius in montibus sanctuarij.
2 * *Diligit Dominus portas Sion, super om-*
nia tabernacula Iacob.
3 * *Gloriosa dicta sunt in te ciuitas Dei. Sēper.*
4 * *Commemorabor superbiæ & Babylonis*
scientibus me: ecce Palestina et Tyrus cum Æ-
thiopa, iste natus est ibi.
5 * *Ad Sion autem dicetur: Vir & vir natus*
est in ea, & ipse fundauit eam excelsus.
6 * *Dominus narrabit scribens populos, Iste*
natus est ibi. Semper.
7 * *Et cantores quasi in choris, omnes fontes*
mei in te.

1 * *Canticum carminis filiorum Core, victori*
super chorum ad præcinendum, erudi-
tio Heman Ezraitæ.

PSAL. LXXXVIII.

2 *DOmine Deus salutis meæ, per diem clama-*
ui, in nocte coram te.
3 * *Ingrediatur ante te oratio mea: inclina au-*
rem tuam ad laudationem meam.
4 * *Quia repleta est malis anima mea, & vita*
mea ad infernum descendit.

תרגום

11 אַלֵּף יָתִי יְיָ אוֹרְחָתָךְ אֶתְהַלֵּךְ בְּקוּשְׁטָךְ יַחֵד לִבְּבִי לְמִדְחַל שְׁמָךְ׃ 12 אוֹדֵי לָךְ יְיָ אֱלָהִי בְּכָל לִבְּבִי וַאֲיַקַּר שְׁמָךְ לְעָלַם׃ 13 אֲרוּם
טוּבָךְ רַב עֲלַי וּפַצֵּיתָא נַפְשִׁי מִשְּׁיוֹל אַרְעִיתָא׃ 14 אֱלָהָא זֵדְנִין קָמוּן עֲלַי וּכְנִישַׁת תַּקִּיפִין תְּבַעוּ נַפְשִׁי וְלָא שַׁוִּיו יָתָךְ לְקָבְלֵיהוֹן׃
15 וְאַתְּ יְיָ אֱלָהָא רַחֲמָנָא וַחֲנָנָא מַרְחִיק רְגַז וּמַסְגֵּי לְמֶעְבַּד טַבְוָן וּקְשׁוֹט׃ 16 אִתְפְּנֵי לְוָתִי וְחוּס עֲלַי הַב עוּשְׁנָךְ לְעַבְדָּךְ וּפְרוֹק לְבַר אַמְתָךְ׃
17 עֲבֵד עִמִּי אָת לְטָבָא וְיֶחְמוּן סָנְאַי אֲרוּם שְׁבַקְתָּא לִי וְיִבְהֲתוּן וְיוֹדוּן אֲרוּם אַתְּ יְיָ סַיְעְתַּנִי וְנַחֵמְתַּנִי׃

פח

1 עַל יְדֵיהוֹן דִּבְנֵי קֹרַח אִתְאַמַּר שְׁבַח שִׁירָא דְּמִתְיַסַּד עַל פּוּם אֲבָהָתָא דְמִלְּקַדְמִין׃ 2 רָחֵם יְיָ מַעֲלָנֵי מַקְדְּשָׁא דִּקְבִיעָן בְּצִיּוֹן מִכָּל
בָּתֵּי כְנִישָׁתָא דְּבֵית יַעֲקֹב׃ 3 מִלִּין דְּאִיקָר אִתְמַלְּלוּ עֲלָךְ קַרְתָּא דֶּאֱלָהָא לְעָלְמִין׃ 4 דָּכְרִין תֻּשְׁבַּחְתָּךְ מִצְרָאֵי וּבָבְלָאֵי לְיָדְעֵי יָתָךְ הָא
פְלִישְׁתָּאֵי וְצוֹרָאֵי עִם כּוּשָׁאֵי דֵּין מְלֵךְ אִתְבְּרָא תַּמָּן׃ 5 וּלְצִיּוֹן אִתְאַמַּר דָּוִד מַלְכָּא דְּיִשְׂרָאֵל וּשְׁלֹמֹה בְרֵהּ אִתְרַבָּא בְּגַוַּהּ וֶאֱלָהָא יְשַׁכְלְלִנַּהּ
לְעֵילָא׃ 6 יְיָ עַל סִפְרָא דִּי מִכַּתְבִין בֵּהּ חֻשְׁבַּן כָּל עַמְמַיָּא דֵּין מְלֵךְ אִתְבְּרָא תַּמָּן לְעָלְמִין׃ 7 וְאָמְרִין שִׁירִין עַל חִנְגִּין כָּל מִינֵי
תֻּשְׁבַּחְתָּן עַל קֻרְבָּנַיָּא מִתְאַמְרִין בְּגַוִּיךְ׃

פט

1 שִׁירָא וְתֻשְׁבַּחְתָּא עַל יְדֵיהוֹן דִּבְנֵי קֹרַח לְשַׁבָּחָא עַל צְלוֹתָא לְשַׁבָּחָא עַל שִׂכְלָא טָבָא עַל יְדוֹהִי דְהֵימָן יַצִּיבָא׃ 2 יְיָ אֱלָהָא פוּרְקָנִי
יְמָם קַבְּלֵית בְּלֵילְיָא צְלוֹתִי לְקִבְלָךְ׃ 3 תֵּעוֹל קֳדָמָךְ צְלוֹתִי אַצְלֵי אוּדְנָךְ לְבָעוּתִי׃ 4 אֲרוּם שְׂבַעַת בְּבִישָׁן נַפְשִׁי וְחַיַּי לִשְׁיוֹל מְטוֹ׃

* Deduc me Domine in via tua, & in- 11
grediar in veritate tua. lętetur cor meum
vt timeat nomen tuum. * Confitebor ti- 12
bi domine Deus meus in tote corde meo,
& glorificabo nomen tuum in æternum.
* Quia misericordia tua magna super 13
me, & eruisti animam meā ex inferno in-
feriori. * Deus iniqui insurrexerunt su- 14
per me, & synagoga potentium quæsie-
runt animam meam, & non proposuerūt
te in conspectu suo. * Et tu Domine 15
Deus meus miserator & misericors, patiēs
& multæ misericordiæ, & verax. * Respice 16
in me & miserere mei: da imperium tuum
puero tuo, & saluum fac filium ancillæ
tuæ. * Fac mecum signum in bonum, * & 17
videant qui oderunt me, & confundātur.
quoniam tu Domine adiuuisti me, & con
solatus es me.

* Filiis Core Psalmus cantici. 1

LXXXVI.

FVndamenta eius in montibus sanctis.
* Diligit Dominus portas Sion, super 2
omnia tabernacula Iacob. * Gloriosa di- 3
cta sunt de te ciuitas Dei. * Memor 4
ero Raab, & Babylonis * scientibus me. &
ecce alienigenæ, & Tyrus & populus Æ-
thiopum, hi fuerunt illic. * * Mater Sion 5
dicet, Homo, & homo natus est in ea, & ip
se fundauit eam Altissimus. * Dominus 6
narrabit in * scriptura populorum, & prin-
cipum horum qui fuerunt in ea. * Sicut 7
lætantium omnium habitatio * in te.

* Canticum Psalmi filiis Core, in fi- 1
nem pro Macleth ad responden-
dum, intellectus Eman * Israeliti.

PSAL. LXXXVII.

DOmine Deus salutis meę, die clamaui 2
& in nocte coram te.
* Intret in conspectu tuo oratio mea. 3
inclina aurem tuam ad precem meam:
* Quia repleta est malis anima mea, & 4
vita mea inferno appropinquauit.

11 * ὁδήγησόν με κύριε ἐν τῇ ὁδῷ σου, καὶ πορεύσομαι ἐν
τῇ ἀληθείᾳ σου. εὐφρανθήτω ἡ καρδία μου τοῦ φοβεῖσθαι
τὸ ὄνομά σου.
12 * ἐξομολογήσομαί σοι κύριε ὁ θεός μου ἐν ὅλῃ καρ-
δίᾳ μου, καὶ δοξάσω τὸ ὄνομά σου εἰς τὸν αἰῶνα.
13 * ὅτι τὸ ἔλεός σου μέγα ἐπ᾽ ἐμέ, καὶ ἐρρύσω τὴν ψυ-
χήν μου ἐξ ᾅδου κατωτάτου.
14 * ὁ θεὸς παράνομοι ἐπανέστησαν ἐπ᾽ ἐμέ, καὶ συνα-
γωγὴ κραταιῶν ἐζήτησαν τὴν ψυχήν μου, καὶ οὐ προέ-
θεντό σε ἐνώπιον αὐτῶν.
15 * καὶ σὺ κύριε ὁ θεός μου οἰκτίρμων καὶ ἐλεήμων, μα-
κρόθυμος καὶ πολυέλεος καὶ ἀληθινός.
16 * ἐπίβλεψον ἐπ᾽ ἐμὲ καὶ ἐλέησόν με, δός τὸ κράτος
σου τῷ παιδί σου, καὶ σῶσον τὸν υἱὸν τῆς παιδίσκης σου.
17 * ποίησον μετ᾽ ἐμοῦ σημεῖον εἰς ἀγαθόν, καὶ ἰδέτωσαν
οἱ μισοῦντές με, καὶ αἰσχυνθήτωσαν. ὅτι σὺ κύριε ἐβοή-
θησάς μοι καὶ παρεκάλεσάς με.

1 * Τοῖς υἱοῖς κορὲ ψαλμὸς ᾠδῆς. πϛ΄.

* Οἱ θεμέλιοι αὐτοῦ ἐν τοῖς ὄρεσι τοῖς ἁγίοις.
2 * ἀγαπᾷ κύριος τὰς πύλας σιών, ὑπὲρ πάντα τὰ σκη-
νώματα ἰακώβ.
3 * δεδοξασμένα ἐλαλήθη περὶ σοῦ ἡ πόλις τοῦ θεοῦ.
4 * μνησθήσομαι ῥαάβ, καὶ βαβυλῶνος τοῖς γινώσκουσί
με. καὶ ἰδοὺ ἀλλόφυλοι καὶ τύρος καὶ λαὸς τῶν αἰθιό-
πων, οὗτοι ἐγεννήθησαν ἐκεῖ.
5 * μήτηρ σιὼν ἐρεῖ ἄνθρωπος, καὶ ἄνθρωπος ἐγεννή-
θη ἐν αὐτῇ, καὶ αὐτὸς ἐθεμελίωσεν αὐτὴν ὁ ὕψιστος.
6 * κύριος διηγήσεται ἐν γραφῇ λαῶν, καὶ ἀρχόν-
των τούτων τῶν γεγενημένων ἐν αὐτῇ.
7 * ὡς εὐφραινομένων πάντων ἡ κατοικία ἐν σοί.

1 * ᾠδὴ ψαλμοῦ τοῖς υἱοῖς κορέ, εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ
μαελὲθ τοῦ ἀποκριθῆναι, συνέσεως
αἰμὰν τῷ ἰσραηλίτῃ. πζ΄.
2 * Κύριε ὁ θεὸς τῆς σωτηρίας μου, ἡμέρας ἐκέκρα-
ξα καὶ ἐν νυκτὶ ἐναντίον σου.
3 * εἰσελθέτω ἐνώπιόν σου ἡ προσευχή μου· κλῖνον τὸ οὖς
4 σου εἰς τὴν δέησίν μου· * ὅτι ἐπλήσθη κακῶν ἡ ψυχή
μου, καὶ ἡ ζωή μου τῷ ᾅδῃ ἤγγισε.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

11 Doce me Domine viam tuam, ambulabo in veritate tua: vni cor meum vt timeat nomen tuum. 12 Confitebor tibi Domine Deus meus in toto corde meo, & honorificabo nomen tuum in æternum. 13 Quoniam benignitas tua magna est super me, & liberasti animam meam de inferno inferiori. 14 Deus superbi insurrexerunt aduersum me, & caterua fortium quæsiuerunt animam meam, & non posuerunt te in conspectu suo. 15 Et tu Domine Deus miserator & misericors, alienus ab ira, & multiplicia conferens beneficia & veritatem. 16 Respice in me & miserere mei, da fortitudinem tuam seruo tuo, & redime filium ancillæ tuæ. 17 Fac mecum signum ad bonum, vt videant odio habentes me quòd ignoueris mihi: & erubescant & confiteantur quoniam tu es Dominus qui auxiliatus es mihi, & consolatus es me.

1 Per manus filiorum Korach dictus est hymnus, & canticum fundatum in ore patrum priscorum. PSAL. LXXXVII.

DIligit Dominus portas sanctuarij structas in Syon, plusquàm omnes domos ecclesiarum domus Iacob. 2 Verba honorifica dicta sunt de te ciuitas Dei in æternum. 3 Commemorant laudes tuas Ægyptij & Babylonij his qui sciunt te, ecce Palestini & Tyrij cum Æthiopibus, vbi rex iste generatus est. 4 Proinde Syon dictum est, Dauid est rex Israelis, & Selomoh filius eius educatus est intra eam, & Deus fundabit eam in sublimitatem. 5 Domine in libro in quo scriptæ sunt computationes omnium populorū, hic rex generatus est ibi in æternum. 6 Et dicunt cantica in choris, omnes species laudis super sacrificia dicuntur in medio tui.

1 Canticum & hymnus per manus filiorum Korach ad laudandum pro oratione, ad canendum pro intellectu bono per manus Heman indigenæ. PSAL. LXXXVIII.

DOmine Deus redemptionis meę, per diem clamaui; in nocte verò oratio mea coram te. 3 Ingrediatur coram te oratio mea: inclina aurem tuam ad precem meam. 4 Quoniam satiata est malis anima mea, & vita mea ad inferos proximè accessit.

5 * נחשבתי עם־יורדי בור הייתי כגבר אין־איל:
6 * במתים חפשי כמו חללים שכבי קבר אשר לא־זכרתם עוד והמה מידך נגזרו:
7 * שתני בבור תחתיות במחשכים במצלות:
8 * עלי סמכה חמתך וכל־משבריך ענית סלה:
9 * הרחקת מידעי ממני שתני תועבות למו כלא ולא אצא:
10 * עיני דאבה מני עני קראתיך יהוה בכל־יום שטחתי אליך כפי:
11 * הלמתים תעשה־פלא אם־רפאים יקומו יודוך סלה:
12 * היספר בקבר חסדך אמונתך באבדון:
13 * היודע בחשך פלאך וצדקתך בארץ נשיה:
14 * ואני אליך יהוה שועתי ובבקר תפלתי תקדמך:
15 * למה יהוה תזנח נפשי תסתיר פניך ממני:
16 * עני אני וגוע מנער נשאתי אמיך אפונה:
17 * עלי עברו חרוניך בעותיך צמתתוני:
18 * סבוני כמים כל־היום הקיפו עלי יחד:
19 * הרחקת ממני אהב ורע מידעי מחשך:

פט

1 * משכיל לאיתן האזרחי:
2 * חסדי יהוה עולם אשירה לדר ודר אודיע אמונתך בפי:
3 * כי־אמרתי עולם חסד יבנה שמים תכן אמונתך בהם:
4 * כרתי ברית לבחירי נשבעתי לדוד עבדי:
5 * עד־עולם אכין זרעך ובניתי לדר־ודור כסאך סלה:
6 * ויודו שמים פלאך יהוה אף־אמונתך בקהל קדשים:

5 * *Reputatus ſum cum deſcendentibus in lacum: factus ſum quaſi homo inualidus.*
6 * *Inter mortuos liber, ſicut interfecti dormientes in ſepulchro, quorum non recordaris amplius, & qui à manu tua abſciſi ſunt.*
7 * *Poſuiſti me in lacu nouiſſimo, in tenebris et*
8 *in profundo.* * *Super me confirmatus eſt furor tuus, & cunctis fluctibus tuis afflixiſti me.*
9 *Semper.* * *Longè feciſti notos meos à me: poſuiſti me abominationem eis, clauſum et nõ pro-*
10 *deuntem.* * *Oculus meus infirmatus eſt ab afflictione: inuocaui te Domine tota die, expan-*
11 *di ad te palmas meas.* * *Nunquid mortuis facies mirabilia, aut gigantes reſurgent &*
12 *confitebuntur tibi? Semper.* * *Nunquid narrabitur in ſepulchro miſericordia tua, et ve-*
13 *ritas tua in perditione?* * *Nunquid cognoſcentur in tenebris mirabilia tua, & iuſtitia tua in terra quæ obliuioni tradita eſt?*
14 * *Ego autem ad te Domine clamaui, & ma-*
15 *nè oratio mea præueniet te.* * *Quare Domine abijcis animam meam, abſcondis faciem tuam à*
16 *me?* * *Pauper ego ſum & ærumnoſus ab adoleſcentia mea: portaui furorem tuum, & con-*
17 *turbatus ſum.* * *Per me tranſierunt iræ tuæ, terrores tui oppreſſerunt me.*
18 * *Circundederunt me quaſi aqua tota die, vallauerunt me pariter.*
19 * *Longè feciſti à me amicum & ſodalem: notos meos abſtuliſti.*
1 * *Eruditio Ethan Ezraitæ.*

PSAL. LXXXIX.

2 * *MISericordias Domini in æternum cantabo, in generatione et generationem annunciabo veritatem tuam in ore meo.*
3 * *Quoniam dixi, Sempiterna miſericordia ædificabitur, cælos fundabis, veritas tua in eis.*
4 * *Percuſſi fœdus cum electo meo, iuraui Dauid ſeruo meo.*
5 * *Vſque in æternum ſtabiliam ſemen tuum, & ædificabo in generatione & generationem thronum tuum. Semper.*
6 * *Confitebuntur cæli mirabilia tua Domine, & veritatem tuam in eccleſia ſanctorum.*

תרגום

5 אתחשבת עם נחתי בית אסירי הויתי היך בר נש דלית לה חילא: 6 היך רשיעיא דמיתו דלא חבו ויתעבדו בני חורין ממצותא היך
קטילין דחרבא שכבי בית קבורתא דלא דכרתנון תוב והנון מאפי שכינתך יתפלגון: 7 שויתא יתי בגלותא דמתילא כגובא ארעיתא
בחשוכיא במצולתא: 8 עלי סמכת חמתך וכל גזיריך בישן תברו יתי סגפתא לעלמין: 9 ארחקתא מידעי מני שויתא יתי ריחוקין להון
כלואכבית אסירי ולא אפוק: 10 עיני זלגת דמעין מעניותא קריתך ייי כל יומא פרשית לך בצלו ידי: 11 האפשר דלמיתיא תעבד
פרישן אין גושמיא דאתמסרו בעפרא יקומון יודון קומך לעלמין: 12 האפשר דיתחוי בבית קבורתא טובך וקשטך בבית אובדנא:
13 האפשר דיתידע בחשוך גהנם פרישותך וצדקתך בארעא צהותא וצדיא: 14 ואנא קומך ייי צליתי ובצפרא צלותי תקדמנך:
15 למה ייי תנשי נפשי תטמור סבר אפך מני: 16 עניא אנא ונגוד מטליותא סוברת דחלתך טעונה עלי: 17 עלי עברו רגזיך
מעותיך שיציו יתי: 18 אחזרו יתי היך מוי כל יומא אקיפון עלי כחדא: 19 ארחקתא מני רחימא וחברא ולידעי חשוך אנא באפיהון:

פט

1 שכלא טבא דאתאמר על יד אברהם דאתא ממדנחא: 2 חסדיא דייי לעלם אשבח לדר ודר אהודע קושטך בפמי:
3 ארום אמרת עלמא בחסדא אתבני שמיא תתקן קושטך בהון: 4 גזרת קים לאברהם בחירי קימת לדוד עבדי: 5 עד עלמא
אתקן בניך ואבני לדר ודר כרסי מלכותך לעלמין: 6 ויודון אנגלי שמיא פרישותך ייי לחוד קושטך בכינשת קדישין:

‡ Æſtimatus ſum cum deſcendentibus 5
in lacum. factus ſum ſicut homo ſine ad-
iutorio, ‡inter mortuos liber. Sicut vulne- 6
rati dormientes in *ſepulchro, quorum nõ
es memor amplius, & ipſi de manu tua re-
pulſi ſunt. ‡Poſuerũt me in lacu inferiori, 7
in tenebroſis & in vmbra mortis. ‡Super 8
me confirmatus eſt furor tuus, & omnes
*eleuationes tuas induxiſti ſuper me.
‡Longè feciſti notos meos à me: po- 9
ſuerunt me abominationem ſibi. Tradi-
tus ſum & non egrediebar: ‡Oculi mei 10
languerunt præ inopia. clamaui ad te Do
mine tota die, expandi ad te manus meas.
‡Nunquid mortuis facies mirabilia, aut 11
medici ſuſcitabunt & confitebuntur tibi?
‡Nunquid narrabit aliquis in ſepulchro 12
miſericordiam tuam, & veritatem tuam in
perditione? ‡Nunquid cognoſcentur in 13
tenebris mirabilia tua, & iuſtitia tua in ter-
ra obliuioni tradita? ‡Et ego ad te Domine 14
clamaui; & manè oratio mea pręueniet te.
‡Vt quid Domine repellis animam meam, 15
auertis faciem tuam à me? ‡Pauper ſum e- 16
go, & in laboribus à iuuentute mea: exal-
tatus autem humiliatus ſum & conturba-
tus ſum. ‡In me tranſierunt iræ tuæ, * ter- 17
rores tui conturbauerunt me: ‡Circunde- 18
derunt me ſicut aqua. tota die circunde-
derunt me ſimul. ‡Elongaſti à me amicum 19
& proximum, & notos meos à miſeria.
‡Intellectus Etham* Iſraelitæ. 1

PSAL. LXXXVIII.

Miſericordias *tuas Domine in æternũ 2
cãtabo, in generationẽ & generatio-
nem annunciabo veritatẽ tuã in ore meo.
‡Quoniam dixiſti: In æternum miſericor- 3
dia ędificabitur, in cęlis pręparabitur veri
tas tua*. ‡Diſpoſui teſtamẽtũ electis meis, 4
iuraui Dauid ſeruo meo. ‡Vſque in æter- 5
num præparabo ſemen tuum, & ædifica-
bo in generationem & generationẽ ſedẽ
tuã. ‡Cõfitebuntur cęli mirabilia tua Dñe, 6
etenim veritatẽ tuã in eccleſia ſanctorum.

5 ‡ προσελογίσθην μετὰ τῶν καταβαινόντων εἰς λάκκον.
6 ἐγενήθην ὡσεὶ ἄνθρωπος ἀβοήθητος· ‡ ἐν νεκροῖς ἐ-
λεύθερος. ὡσεὶ τραυματίαι καθεύδοντες ἐν τάφῳ, ὧν οὐκ
ἐμνήσθης ἔτι, καὶ αὐτοὶ ἐκ τῆς χειρός σου ἀπώσθησαν.
7 ‡ ἔθεντό με ἐν λάκκῳ κατωτάτῳ, ἐν σκοτεινοῖς καὶ
ἐν σκιᾷ θανάτου.
8 ‡ ἐπ' ἐμὲ ἐπεστηρίχθη ὁ θυμός σου, καὶ πάντας τοὺς με-
τεωρισμούς σου ἐπήγαγες ἐπ' ἐμέ. διάψαλμα.
9 ‡ ἐμάκρυνας τοὺς γνωστούς μου ἀπ' ἐμοῦ, ἔθεντό με
βδέλυγμα ἑαυτοῖς. παρεδόθην καὶ οὐκ ἐξεπορευόμην·
10 ‡ οἱ ὀφθαλμοί μου ἠσθένησαν ἀπὸ πτωχείας. ἐκέκρα-
ξα πρὸς σὲ κύριε ὅλην τὴν ἡμέραν, διεπέτασα πρὸς σὲ
11 τὰς χεῖράς μου. ‡ μὴ τοῖς νεκροῖς ποιήσεις θαυμά-
σια, ἢ ἰατροὶ ἀναστήσουσι καὶ ἐξομολογήσονταί σοι;
12 ‡ μὴ διηγήσεταί τις ἐν τῷ τάφῳ τὸ ἔλεός σου, καὶ τὴν
ἀλήθειάν σου ἐν τῇ ἀπωλείᾳ;
13 ‡ μὴ γνωσθήσεται ἐν τῷ σκότει τὰ θαυμάσιά σου, καὶ ἡ
δικαιοσύνη σου ἐν γῇ ἐπιλελησμένῃ;
14 ‡ κἀγὼ πρὸς σὲ κύριε ἐκέκραξα, καὶ τὸ πρωῒ ἡ προσ-
15 ευχή μου προφθάσει σε. ‡ ἵνα τί κύριε ἀπωθῇς τὴν
ψυχήν μου, ἀποστρέφεις τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ;
16 ‡ πτωχός εἰμι ἐγώ, καὶ ἐν κόποις ἐκ νεότητός μου, ὑψω-
θεὶς δὲ ἐταπεινώθην καὶ ἐξηπορήθην.
17 ‡ ἐπ' ἐμὲ διῆλθον αἱ ὀργαί σου, οἱ φοβερισμοί σου
18 ἐξετάραξάν με· ‡ ἐκύκλωσάν με ὡσεὶ ὕδωρ. ὅλην
τὴν ἡμέραν περιέσχον με ἅμα·
19 ‡ ἐμάκρυνας ἀπ' ἐμοῦ φίλον καὶ πλησίον, καὶ τοὺς γνω-
στούς μου ἀπὸ ταλαιπωρίας.
1 ‡ Συνέσεως αἰθὰμ τῷ ἰσραηλίτῃ.

πή.

2 ‡ Τὰ ἐλέη σου κύριε εἰς τὸν αἰῶνα ᾄσομαι, εἰς γενεὰν καὶ
γενεὰν ἀπαγγελῶ τὴν ἀλήθειάν σου ἐν τῷ στόματί μου.
3 ‡ ὅτι εἶπας, εἰς τὸν αἰῶνα ἔλεος οἰκοδομηθήσεται, ἐν τοῖς
οὐρανοῖς ἑτοιμασθήσεται ἡ ἀλήθειά σου.
4 ‡ διεθέμην διαθήκην τοῖς ἐκλεκτοῖς μου, ὤμοσα δαυὶδ
5 τῷ δούλῳ μου. ‡ ἕως τοῦ αἰῶνος ἑτοιμάσω τὸ σπέρμα σου, καὶ
οἰκοδομήσω εἰς γενεὰν καὶ γενεὰν τὸν θρόνον σου.
6 ‡ ἐξομολογήσονται οἱ οὐρανοὶ τὰ θαυμάσιά σου κύριε,
καὶ γὰρ τὴν ἀλήθειάν σου ἐν ἐκκλησίᾳ ἁγίων.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[5] Reputatus ſum cum deſcendentibus in domum vinctorum; fui ſicut homo cui nullæ ſunt vires. [6] Sicut impij qui mortui ſunt quiq; non reſipuerunt, fient liberi à præceptis, ſicut interfecti gladio dormientes in domo ſepulchri, quorum non recordatus es amplius, ſed ipſi à facie maieſtatis tuæ ſeparati ſunt. [7] Poſuiſti me in captiuitatem quæ ſimilis eſt foueæ inferiori inter tenebras in profundo. [8] Super me con firmatus eſt furor tuus, & omnes procellæ tuæ malæ attriuerunt me, afflixiſti in æternum. [9] Elongaſti notos meos à me, poſuiſti me in exe-crationes illis, clauſum in domo vinctorum vt non egrediar. [10] Oculus meus ſtillauit lachrymas ob calamitatem: inuocaui te Domine om-nibus diebus: extendi ad te in oratione manus meas. [11] Nunquid in mortuos edes miracula? an corpora quæ tradita ſunt pulueri, reſurgent & confiteantur coram te in perpetuum? [12] Nunquid narrabitur in ſepulchro bonitas tua, & veritas tua in domo perditionis? [13] Nunquid cognoſcentur in tenebris gehennæ miracula tua, & iuſtitia tua in terra ſiccitatis & deſolationis? [14] At ego in conſpectu tuo Domine oraui, & manè oratio mea præueniet te. [15] Quare Domine obliuiſceris animæ meæ, abſcondes aſpectum faciei tuæ à me? [16] Pauper ſum ego & expirans ab adoleſcentia: ſuſtinui timorem tui onus ſuper me. [17] Super me tranſierunt iræ tuæ: terrores tui conciderunt me. [18] Circunde-derunt me ſicut aquæ tota die, vallauerunt me ſimul. [19] Elongaſti à me amicum & ſocium, & in conſpectu notorum meorum obſcurus ſum.

[1] Intellectus bonus dictus per manum Abrahæ qui venit de Oriente. PSAL. LXXXIX.

Miſericordias Domini in perpetuum laudibus efferam, generationi & generationi annunciabo veritatem tuam ore meo. [3] Quoniam dixi, Mundus miſericordia ædificatus eſt, in cælis præparabis veritatem tuam. [4] Diſpoſui fœdus Abraham electo meo, iuraui Daui-di ſeruo meo: [5] Vſque in æternum firmabo filios tuos, & ædificabo in generationem & generationem ſedem regni tui in æternum. [6] Et confitebuntur angeli cælorum ſtupenda opera tua Domine, inſuper veritatem tuam in eccleſia ſanctorum.

7 * כִּי מִי בַשַּׁחַק יַעֲרֹךְ לַיהוָה יִדְמֶה לַיהוָה בִּבְנֵי
אֵלִים ׃
8 * אֵל נַעֲרָץ בְּסוֹד־קְדֹשִׁים רַבָּה וְנוֹרָא עַל־
כָּל־סְבִיבָיו ׃
9 * יְהוָה אֱלֹהֵי צְבָאוֹת מִי־כָמוֹךָ חֲסִין יָהּ וֶאֱמוּנָתְךָ
סְבִיבוֹתֶיךָ ׃
10 * אַתָּה מוֹשֵׁל בְּגֵאוּת הַיָּם בְּשׂוֹא גַלָּיו
אַתָּה תְשַׁבְּחֵם ׃
11 * אַתָּה דִכִּאתָ כֶחָלָל רָהַב בִּזְרוֹעַ עֻזְּךָ פִּזַּרְתָּ
אוֹיְבֶיךָ ׃
12 * לְךָ שָׁמַיִם אַף־לְךָ אָרֶץ תֵּבֵל וּמְלֹאָהּ אַתָּה
יְסַדְתָּם ׃
13 * צָפוֹן וְיָמִין אַתָּה בְרָאתָם תָּבוֹר וְחֶרְמוֹן
בְּשִׁמְךָ יְרַנֵּנוּ ׃
14 * לְךָ זְרוֹעַ עִם־גְּבוּרָה תָּעֹז יָדְךָ תָּרוּם יְמִינֶךָ ׃
15 * צֶדֶק וּמִשְׁפָּט מְכוֹן כִּסְאֶךָ חֶסֶד וֶאֱמֶת יְקַדְּמוּ פָנֶיךָ ׃
16 * אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְרוּעָה יְהוָה בְּאוֹר־פָּנֶיךָ יְהַלֵּכוּן ׃
17 * בְּשִׁמְךָ יְגִילוּן כָּל־הַיּוֹם וּבְצִדְקָתְךָ יָרוּמוּ ׃
18 * כִּי־תִפְאֶרֶת עֻזָּמוֹ אָתָּה וּבִרְצוֹנְךָ תָּרִים קַרְנֵנוּ ׃
19 * כִּי לַיהוָה מָגִנֵּנוּ וְלִקְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל מַלְכֵּנוּ ׃
20 * אָז דִּבַּרְתָּ־בְחָזוֹן לַחֲסִידֶךָ וַתֹּאמֶר שִׁוִּיתִי עֵזֶר
עַל־גִּבּוֹר הֲרִימוֹתִי בָחוּר מֵעָם ׃
21 * מָצָאתִי דָּוִד עַבְדִּי בְּשֶׁמֶן קָדְשִׁי מְשַׁחְתִּיו ׃
22 * אֲשֶׁר יָדִי תִּכּוֹן עִמּוֹ אַף־זְרוֹעִי תְאַמְּצֶנּוּ ׃
23 * לֹא־יַשִּׁא אוֹיֵב בּוֹ וּבֶן־עַוְלָה לֹא יְעַנֶּנּוּ ׃
24 * וְכַתּוֹתִי מִפָּנָיו צָרָיו וּמְשַׂנְאָיו אֶגּוֹף ׃
25 * וֶאֱמוּנָתִי וְחַסְדִּי עִמּוֹ וּבִשְׁמִי תָּרוּם קַרְנוֹ ׃
26 * וְשַׂמְתִּי בַיָּם יָדוֹ וּבַנְּהָרוֹת יְמִינוֹ ׃
27 * הוּא יִקְרָאֵנִי אָבִי אָתָּה אֵלִי וְצוּר יְשׁוּעָתִי ׃
28 * אַף־אָנִי בְּכוֹר אֶתְּנֵהוּ עֶלְיוֹן לְמַלְכֵי־אָרֶץ ׃

7 * *Quis enim in nubibus æquabitur Domino, aſſimilabitur Domino in filiis Dei?*
8 * *Deus inclytus in arcano ſanctorum nimio, & terribilis in cunctis quæ circa eum ſunt.*
9 * *Domine Deus exercituum, quis ſimilis tui? fortiſſime Domine, et veritas tua in circuitu tuo.*
10 * *Tu dominaris ſuperbiæ maris, elationes gurgitum eius tu comprimis.*
11 * *Tu confregiſti quaſi vulneratum ſuperbũ: in brachio forti tuo diſperſiſti inimicos tuos.*
12 * *Tui ſunt cæli, & tua eſt terra: orbem & plenitudinem eius tu fundaſti.*
13 * *Aquilonem & dexterum tu creaſti, Thabor & Hermon nomen tuum laudabunt.*
14 * *Tuum brachium cum fortitudine, roboretur manus tua, exaltetur dextera tua.*
15 * *Iuſtitia & iudicium firmamentum throni tui: miſericordia et veritas præcedent faciẽ tuã.*
16 * *Beatus populus qui nouit iubilum, Domine in lumine vultus tui ambulabunt.*
17 * *In nomine tuo exultabunt tota die, & in iuſtitia tua exaltabuntur.*
18 * *Quia gloria fortitudinis eorum tu es, et in voluntate tua eleuabis cornu noſtrum.*
16 * *Quia à Domino eſt protectio noſtra, & à ſancto Iſrael rege noſtro.*
20 * *Tunc locutus es per viſionem ſanctis tuis, et dixiſti, Poſui adiutoriũ ſuper robuſtum, ex-*
21 *altaui electum de populo.* * *Inueni Dauid ſeruum meum, oleo ſancto meo vnxi eum.*
22 * *Cum quo manus mea firma erit, & brachium meum roborauit eum.*
23 * *Non decipiet inimicus eum, & filius iniquitatis non affliget eum.*
24 * *Sed concidam ante faciem eius hoſtes illius; & qui eum oderunt, percutiam.*
25 * *Veritas autem mea & miſericordia mea erit cum eo, & in nomine meo exaltabitur cor-*
26 *nu eius.* * *Et ponam in mari manum eius, & in fluminibus dexteram eius.*
27 * *Ipſe inuocabit me, Pater meus es tu, Deus meus, & fortitudo ſalutis meæ.*
28 * *Ego autem primogenitum ponam eum, excelſum regibus terræ.*

תרגום

7 ארום מן הוא בשחקי דמשתוי לייי דידמי לייי באוכלוסי מלאכיא ׃ 8 אלהא תקיפא ברזהון דקדישין דיתב על כרסי יקרא
רבא ודחיל על כל מלאכיא דקימין חזור חזור לה ׃ 9 ייי אלהא על כל חילי מרומא מן כותך חסינא ייי וקושטא חזור חזור לך ׃
10 את שליט בגיונותא דימא כד מתנטלין גללוי את תמאיכנון ׃ 11 את שפיתא היך קטיל דחרבא רהבא הוא פרעה רשיעא
בתקוף אדרע עושנך בדרתא בעלי דבבך ׃ 12 דילך שמיא אף דילך ארעא תבל ומליה את יסדתנון ׃
13 מדברא דצפונא ויתביא די בדרומא את בראתנון תבור דבמערבא וחרמון דבמדנחא בשמך משבחין׃ 14 דילך אדרעא עם גבורתא תעשן
ידך לספרק עמך תרום ימינך לשכללא בית מקדשך ׃ 15 צדקתא ודינא מדור כורסי יקרך טיבו וקשוט מקדמין אפך ׃ 16 טוביהון
דעמא דידעי לרצויי בריהון ביבבא ייי בנהור זיו אפך יהלכון ויזכון בדינא ׃ 17 בשמך ירננון כל יומא ובצדקתך יתרוממון ׃ 18 ארום
שבהור עושניהון את וברעותך תרומם יקרנא ׃ 19 ארום דייי הינון תריסי ארעא ולקדיש ישראל מלכנא ׃ 20 הבכן מלתא בחזונא
לחסידך ואמרתא שויתי סעיד לעמי על ידיה דמתגבר באוריתא אפרשת עולים מביני עמא׃ 21 אשכחת דוד עבדי במשח קודשי רביתי יתה׃
22 די אידי מתקנן בסעדה ברם אדרעי תחילנה ׃ 23 לא יטעי בעל דבבא בה ובן רשיעא לא יסגפנה ׃ 24 ואשוף מקומוי מעיקוי
וסנאוי אגוף ׃ 25 וקושטי וטובי עמה ובשום מימרי תרומם יקרה ׃ 26 ואשוי במחוזי ימא שלטנה וביתבי על נהרותא גבורת ימינה׃
27 הוא יקרי לי אבא את אלהי ותקוף פרקני ׃ 28 לחוד אנא בוכרא דמלכיא דבית יהודה אתננה עילאה על כל מלכי ארעא ׃

‡Quoniam quis in nubibus equabitur 7
Domino, ſimilis erit * Dño in filiis Dei?
‡Deus qui glorificatur in concilio ſancto- 8
rum, magnus & terribilis eſt ſuper omnes
qui in circuitu eius*. ‡Domine Deus virtu- 9
tum, quis ſimilis tibi? potens es Dñe, & ve
ritas tua in circuitu tuo. ‡ Tu dominaris 10
poteſtati maris, motum autem fluctuum
eius tu mitigas. ‡ Tu humiliaſti ſicut vul- 11
neratum ſuperbũ: in brachio virtutis tuæ
diſperſiſti inimicos tuos. ‡Tui ſunt cæli, & 12
tua eſt terra: orbẽ terrę & plenitudinẽ eius
tu fundaſti: ‡Aquilonẽ & mare tu creaſti. 13
Thabor & Hermon in nomine tuo exul-
tabunt. ‡Tuũ brachium cum potentia. fir- 14
metur manus tua, *exaltetur dextera tua.
‡Iuſtitia & iudicium præparatio ſedis tuæ. 15
Miſericordia & veritas præcedent ante fa-
ciẽ tuam. ‡Beatus populus qui ſcit iubila- 16
tionem: Dñe in lumine vultus tui ambula-
bunt, ‡ & in nomine tuo exultabunt tota 17
die, & in iuſtitia tua exaltabuntur. ‡Quo- 18
niam gloria virtutis eorum tu es, & in be-
neplacito tuo exaltabitur cornu noſtrum.
‡ Quia Dñi * aſſumptio*, & ſancti Iſrael 19
regis noſtri. ‡ Tunc locutus es in viſione 20
* filiis tuis, & dixiſti: Poſui adiutorium in
potente, exaltaui electum de plebe mea.
‡Inueni Dauid ſeruum meum, in oleo ſan 21
cto meo vnxi eum. ‡Manus enim mea au- 22
xiliabitur ei, & brachium meum confir-
mabit eum. ‡ Nihil proficiet inimicus in 23
eo, & filius iniquitatis non apponet noce-
re ei. ‡ Et concidam à facie ipſius inimi- 24
cos eius, & odientes eum in fugam con-
uertam. ‡ Et veritas mea & miſericor- 25
dia mea cum ipſo, & in nomine meo exal-
tabitur cornu eius. ‡ Et ponam in 26
mari manum eius, & in fluminibus dex-
teram eius. ‡ Ipſe inuocabit me: 27
Pater meus es tu, Deus meus & ſuſceptor
ſalutis meæ. ‡ Et ego primogeni 28
tum ponam illum, excelſum præ regibus
terræ.

7 ‡ὅτι τίς ἐν νεφέλαις ἰσωθήσεται τῷ κυρίῳ, ὁμοιωθήσεται
τῷ κυρίῳ ἐν υἱοῖς θεοῦ;
8 ‡ὁ θεὸς ἐνδοξαζόμενος ἐν βουλῇ ἁγίων, μέγας καὶ φο
βερὸς ἐστιν ἐπὶ πάντας τοὺς περικύκλῳ αὐτοῦ.
9 ‡κύριε ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων τίς ὅμοιός σοι; δυνατὸς
εἶ κύριε, καὶ ἡ ἀλήθειά σου κύκλῳ σου.
10 ‡σὺ δεσπόζεις τοῦ κράτους τῆς θαλάσσης, τὸν δὲ σάλον
τῶν κυμάτων αὐτῆς σὺ καταπραΰνεις.
11 ‡σὺ ἐταπείνωσας ὡς τραυματίαν ὑπερήφανον, ἐν τῷ
βραχίονι τῆς δυνάμεώς σου διεσκόρπισας τοὺς ἐχθρούς σου.
12 ‡σοί εἰσιν οἱ οὐρανοί, καὶ σή ἐστιν ἡ γῆ, τὴν οἰκουμένην
καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς σὺ ἐθεμελίωσας.
13 ‡τὸν βορρᾶν καὶ τὴν θάλασσαν σὺ ἔκτισας, θαβὼρ
καὶ ἑρμὼν ἐν τῷ ὀνόματί σου ἀγαλλιάσονται.
14 ‡σὸς ὁ βραχίων μετὰ δυναστείας. κραταιωθήτω ἡ
χείρ σου, ὑψωθήτω ἡ δεξιά σου.
15 ‡δικαιοσύνη καὶ κρίμα ἑτοιμασία τοῦ θρόνου σου. ἔλεος
καὶ ἀλήθεια προπορεύσονται πρὸ προσώπου σου.
16 ‡μακάριος ὁ λαὸς ὁ γινώσκων ἀλαλαγμόν. κύριε
ἐν τῷ φωτὶ τοῦ προσώπου σου πορεύσονται.
17 ‡καὶ ἐν τῷ ὀνόματί σου ἀγαλλιάσονται ὅλην τὴν ἡ-
18 μέραν, καὶ ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου ὑψωθήσονται. ‡ὅτι καύχη-
μα τῆς δυνάμεως αὐτῶν σὺ εἶ, καὶ ἐν τῇ εὐδοκίᾳ σου ὑψωθή-
19 σεται τὸ κέρας ἡμῶν. ‡ὅτι τοῦ κυρίου ἡ ἀντίληψις, καὶ τοῦ
20 ἁγίου ἰσραὴλ βασιλέως ἡμῶν. ‡τότε ἐλάλησας ἐν ὁ-
ράσει τοῖς υἱοῖς σου, καὶ εἶπας, ἐθέμην βοήθειαν ἐπὶ δυνα-
21 τόν, ὕψωσα ἐκλεκτὸν ἐκ τοῦ λαοῦ μου. ‡εὗρον δαυὶδ
τὸν δοῦλόν μου, ἐν ἐλαίῳ ἁγίῳ μου ἔχρισα αὐτόν.
22 ‡ἡ γὰρ χείρ μου συναντιλήψεται αὐτῷ, καὶ ὁ βραχίων
23 μου κατισχύσει αὐτόν. ‡οὐκ ὠφελήσει ἐχθρὸς ἐν αὐτῷ,
καὶ υἱὸς ἀνομίας οὐ προσθήσει τοῦ κακῶσαι αὐτόν.
24 ‡καὶ συγκόψω ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ τοὺς ἐχθροὺς αὐ-
25 τοῦ, καὶ τοὺς μισοῦντας αὐτὸν τροπώσομαι. ‡καὶ ἡ ἀλή-
θειά μου καὶ τὸ ἔλεός μου μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ ὀνόματί μου
26 ὑψωθήσεται τὸ κέρας αὐτοῦ. ‡καὶ θήσομαι ἐν θα-
λάσσῃ χεῖρα αὐτοῦ, καὶ ἐν ποταμοῖς δεξιὰν αὐτοῦ.
27 ‡αὐτὸς ἐπικαλέσεταί με, πατήρ μου εἶ σύ, θεός μου καὶ
28 ἀντιλήπτωρ τῆς σωτηρίας μου. ‡κἀγὼ πρωτότοκον θήσομαι
αὐτόν, ὑψηλὸν παρὰ τοῖς βασιλεῦσι τῆς γῆς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

7 Quoniam quis ille in æthere qui equatur Domino, qui comparetur Domino inter choros angelorum? 8 Deus fortis in ſecreto ſanctorum, ſedens ſuper thronnm gloriæ, & magnus timenduſq; pluſquàm omnes angeli qui aſſiſtunt circa eum. 9 Domine Deus ſuper omnes virtutes excelſas, quis ſicut tu fortiſſime Domine? ſanè veritas tua circundat te. 10 Tu poteſtatem habes in elationem maris: quando intumeſcunt fluctus eius, tu deprimis eos. 11 Tu contriuiſti veluti interfectum gladio, ſuperbum, hic eſt Pharao impius: in fortitudine brachij roboris tui diſperſiſti inimicos tuos. 12 Tui ſunt cæli, & inſuper tua eſt terra; orbem & plenitudinem eius tu fundaſti. 13 Deſertum Aquilonis habitatoreſque Auſtri tu creaſti: Tabor ab Occidente & Hermon ab Oriente in nomine tuo laudes dicunt. 14 Tuum eſt brachium cum fortitudine: roborabis manum tuam vt redimas populum tuum, exaltabis dexteram tuam vt ædifices domum ſanctuarij tui. 15 Iuſtitia & iudicium habitatio ſedis gloriæ tuæ, benignitas & veritas pręcedunt faciem tuam. 16 Beatus populus qui nouit complacêre creatori ſuo cum iubilo: Domine in lumine ſplendoris faciei tuæ ambulabunt, & iuſtificabuntur in iudicio. 17 In nomine tuo exultabunt tota die, & in iuſtitia tua exaltabuntur. 18 Quoniam gloria fortitudinis eorum tu es: & in beneplacito tuo extolles honorem noſtrum. 19 Quoniam Dñi ſunt protectiones terræ, & ſancti Iſrael regis noſtri. 20 Tunc locutus es in viſione piis tuis, & dixiſti: Poſui adiutorium populo meo, per manum eius qui valet in lege, ſecreui iuuenem de populo. 21 Inueni Dauidem ſeruum meum: vnctione ſanctitatis meæ vnxi eum. 22 Quoniam manus meę paratę ſunt in adiutorio eius: ſed & brachium meum virtutem dabit ei. 23 Non decipiet eum auctor inimicitiæ, & filius impietatis non affliget eum. 24 Conteram enim à conſpectu eius qui angunt eum; & qui odio proſequuntur eum, feriam. 25 Et veritas mea & bonitas mea cum ipſo, & in nomine Verbi mei exaltabitur gloria eius. 26 Et ſtatuam in regionibus maris imperium eius, & in his qui habitant iuxta flumina robur dexteræ eius. 27 Ipſe inuocabit me, Pater meus es tu, Deus meus & fortitudo redemptionis meæ. 28 Sed ego primogenitum regum domus Iudæ ponam eum ſublimem ſuper omnes reges terræ.

29 * לְעוֹלָם אֶשְׁמוֹר־לוֹ חַסְדִּי וּבְרִיתִי נֶאֱמֶנֶת לוֹ׃
30 * וְשַׂמְתִּי לָעַד זַרְעוֹ וְכִסְאוֹ כִּימֵי שָׁמָיִם׃
31 * אִם־יַעַזְבוּ בָנָיו תּוֹרָתִי וּבְמִשְׁפָּטַי לֹא יֵלֵכוּן׃
32 * אִם־חֻקֹּתַי יְחַלֵּלוּ וּמִצְוֹתַי לֹא יִשְׁמֹרוּ׃
33 * וּפָקַדְתִּי בְשֵׁבֶט פִּשְׁעָם וּבִנְגָעִים עֲוֹנָם׃
34 * וְחַסְדִּי לֹא־אָפִיר מֵעִמּוֹ וְלֹא אֲשַׁקֵּר בֶּאֱמוּנָתִי׃
35 * לֹא־אֲחַלֵּל בְּרִיתִי וּמוֹצָא שְׂפָתַי לֹא אֲשַׁנֶּה׃
36 * אַחַת נִשְׁבַּעְתִּי בְקָדְשִׁי אִם־לְדָוִד אֲכַזֵּב׃
37 * זַרְעוֹ לְעוֹלָם יִהְיֶה וְכִסְאוֹ כַשֶּׁמֶשׁ נֶגְדִּי׃
38 * כְּיָרֵחַ יִכּוֹן עוֹלָם וְעֵד בַּשַּׁחַק נֶאֱמָן סֶלָה׃
39 * וְאַתָּה זָנַחְתָּ וַתִּמְאָס הִתְעַבַּרְתָּ עִם־מְשִׁיחֶךָ׃
40 * נֵאַרְתָּה בְּרִית עַבְדֶּךָ חִלַּלְתָּ לָאָרֶץ נִזְרוֹ׃
41 * פָּרַצְתָּ כָל־גְּדֵרֹתָיו שַׂמְתָּ מִבְצָרָיו מְחִתָּה׃
42 * שַׁסֻּהוּ כָּל־עֹבְרֵי דָרֶךְ הָיָה חֶרְפָּה לִשְׁכֵנָיו׃
43 * הֲרִימוֹתָ יְמִין צָרָיו הִשְׂמַחְתָּ כָּל־אוֹיְבָיו׃
44 * אַף־תָּשִׁיב צוּר חַרְבּוֹ וְלֹא הֲקֵמֹתוֹ בַּמִּלְחָמָה׃
45 * הִשְׁבַּתָּ מִטְּהָרוֹ וְכִסְאוֹ לָאָרֶץ מִגַּרְתָּה׃
46 * הִקְצַרְתָּ יְמֵי עֲלוּמָיו הֶעֱטִיתָ עָלָיו בּוּשָׁה סֶלָה׃
47 * עַד־מָה יְהוָה תִּסָּתֵר לָנֶצַח תִּבְעַר כְּמוֹ־אֵשׁ חֲמָתֶךָ׃
48 * זְכָר־אֲנִי מֶה־חָלֶד עַל־מַה־שָּׁוְא בָּרָאתָ כָל־בְּנֵי־אָדָם׃
49 * מִי גֶבֶר יִחְיֶה וְלֹא יִרְאֶה־מָּוֶת יְמַלֵּט נַפְשׁוֹ מִיַּד־שְׁאוֹל סֶלָה׃
50 * אַיֵּה חֲסָדֶיךָ הָרִאשֹׁנִים אֲדֹנָי נִשְׁבַּעְתָּ לְדָוִד בֶּאֱמוּנָתֶךָ׃
51 * זְכֹר אֲדֹנָי חֶרְפַּת עֲבָדֶיךָ שְׂאֵתִי בְחֵיקִי כָּל־רַבִּים עַמִּים׃

29 * *In æternum custodiam ei misericordiam*
meam, & pactum meum fidele erit ei.
30 * *Et ponam in perpetuum semen eius, &*
thronum eius sicut dies cæli.
31 * *Si autem dereliquerint filij eius Legem*
meam, & in iudicijs meis non ambulauerint:
32 * *Si ceremonias meas prophanauerint, &*
præcepta mea non custodierint:
33 * *Visitabo in virga scelera eorum, et in pla-*
gis iniquitates eorum.
34 * *Misericordiam autem meam non auferam*
ab eo, nec mentiar in veritate mea.
35 * *Non violabo pactum meum, & quod e-*
gressum est de labiis meis non mutabo.
36 * *Semel iuraui in sancto meo, ne Dauid mē-*
37 *tiar.* * *Semen eius in sempiternum erit, &*
thronus eius sicut sol in conspectu meo.
38 * *Sicut luna stabilietur in sempiternum, &*
testis in cælo fidelis. Semper.
39 * *Tu autem repulisti & proiecisti; iratus es*
40 *aduersus christum tuum.* * *Attenuasti pactum*
serui tui, prophanasti in terra diadema eius.
41 * *Dissipasti omnes macerias eius, posuisti mu*
nitiones eius pauorem.
42 * *Diripuerunt eum omnes qui transeunt per*
viam, factus est opprobrium vicinis suis.
43 * *Eleuasti dexteram hostium eius, lætificasti*
omnes inimicos illius.
44 * *Auertisti robur gladij eius, & non suble-*
uasti eum in prœlio.
45 * *Quiescere fecisti munditiam eius, et thro-*
num illius in terra detraxisti.
46 * *Abbreuiasti dies adolescentiæ eius, operui-*
sti eum ignominia. Semper.
47 * *Vsquequo Domine absconderis in finem?*
succenditur quasi ignis indignatio tua?
48 * *Memento mei de profundo, alioquin qua-*
re frustrà creasti filios hominum?
49 * *Quis est vir qui viuat, & non videat*
mortem, saluans animã suam de manu inferi?
50 *Semper.* * *Vbi sunt misericordiæ tuæ antiquæ*
51 *Dñe, quas iurasti Dauid in veritate tua?* * *Re-*
cordare Dñe opprobrij seruorũ tuorũ, quia por-
taui in sinu meo omnes iniquitates populorum.

תרגום

29 לְעָלַם אֲטוּר לֵהּ טוּבִי וּקְיָמִי מְהֵימְנָא לֵהּ׃ 30 וְאֵשַׁוֵּי לְעָלְמִין בְּנוֹי וְכוּרְסֵהּ כְּיוֹמַיָּא דִיקוּמוּן שְׁמַיָּא׃ 31 אִם יִשְׁבְּקוּן בְּנוֹי אוֹרַיְתִי
וּבְדִינַי לָא יְהַלְּכוּן׃ 32 אִין קְיָמַי יְפַסּוּן וּפִיקוּדַי לָא יִנְטְרוּן׃ 33 וְאַסְעַר עַל יְדֵיהוֹן דִשְׁבַט רַשִׁיעִין מְרָדֵיהוֹן וּבְמַזִּיקַיָּא דְּמַכְתְּשִׁין עֲוָיָתְהוֹן׃
34 וְטוּבִי לָא אֲבַטֵּל מִנֵּהּ וְלָא אֲשַׁקֵּר בְּהֵימָנוּתִי׃ 35 לָא אַפִּיס קְיָמִי וּמַפְּקָנוּת סִפְוָתִי לָא אֲשַׁנֵּה׃ 36 חֲדָא זִימְנָא קַיֵּמֵת בְּשׁוּם
קוּדְשִׁי אִם לְדָוִד אֲכַדֵּב׃ 37 בְּנוֹי לְעָלַם יְהוֹן וְכָרְסֵהּ נְהוֹר הֵיךְ שִׁמְשָׁא לְקִבְלִי׃ 38 הֵיךְ סִיהֲרָא דְּמִתַּקַּן לְאַת לְעָלַם וְסָהִיד בְּשַׁחֲקָא
מְהֵימַן לְעָלְמִין׃ 39 וְאַתְּ שְׁבַקְתָּא וְרַחֵקְתָּא אַרְגֵּזְתָּא עִם מְשִׁיחָךְ׃ 40 אַשְׁנֵיתָא קְיָם עִם עַבְדָּךְ אַפֵּסְתָּא לְאַרְעָא כְּלִילֵיהּ׃
41 תַּקֵּפְתָּא כָּל כְּרַכּוֹי שַׁוֵּיתָא פִּצְחוֹי תְּבָרָא׃ 42 רָמְסִין יָתֵהּ כָּל עָבְרֵי אוֹרְחָא הֲוָה קְלָנָא לְשִׁבְבוֹי׃ 43 אֲרֵימְתָּא יְמִינָא דִּמְעִיקוֹי
אַחְדֵּיתָא כָּל בַּעֲלֵי דְבָבוֹי׃ 44 לְחוּד תְּתִיב לַאֲחוֹרָא סַיְפֵהּ חֲרִיפָא וְלָא אוֹקֵימְתָּא יְדֵהּ בִּקְרָבָא׃ 45 בַּטֵּלְתָּ כַּהֲנַיָּא דְמַדִּין עַל מַדְבְּחָא
וְקָבְעִין עִמֵּהּ וְכָרְסֵי מַלְכוּתֵיהּ לְאַרְעָא מַגַּרְתָּא׃ 46 קַצַּרְתָּא יוֹמֵי עוּלֵימוֹי עֲטַפְתְּ עֲלוֹהִי בַּהֲתָא וְכִסּוּפָא לְעָלְמִין׃
47 עַד אֵימָתַי יְיָ תְּסַלֵּק שְׁכִינְתָּךְ לְעָלְמִין תַּדְלִיק הֵיךְ אֶשְׁתָּא חֵימְתָךְ׃ 48 אִדְכַּר דִּי אֲנָא אִתְבְּרֵיתִי מֵעַפְרָא מְטוּל מָה לְבַטָּלָא
בְּרִיתָא כָּל בְּנֵי נָשָׁא׃ 49 מַן הוּא גַּבְרָא דִיחֵי וְלָא יֶחְמֵי מַלְאֲכָא דְמוֹתָא יְשֵׁזֵיב נַפְשֵׁהּ מִידֵיהּ וְלָא יֵיחוֹת לְבֵית קְבוּרְתָּא לְעָלְמִין׃
50 הָאִי אִינוּן טַבְוָתָךְ דְּמִשֵּׁירוּיָא יְיָ דְקַיֵּימְתָּא לְדָוִד בְּהֵימָנוּתָךְ׃
51 אִדְכַּר יְיָ חִסּוּדָא דְעַבְדָּךְ סוֹבְרֵית עַל עִטְפֵי כָּל גְּדוּפֵיהוֹן דְּסַגִּיעִין עַמְמִין׃

‡ In æternum ſeruabo illi miſericordiam 29
meam, & teſtamentum meum fidele ipſi.
‡ Et ponam in ſeculum ſeculi ſemen e- 30
ius, & thronum eius ſicut dies cæli.
‡ Si dereliquerint filij eius Legem meã, 31
& in iudiciis meis non ambulauerint:
‡ Si iuſtitias meas prophanauerint, & 32
mandata mea nõ cuſtodierint: ‡ Viſitabo 33
in virga iniquitates eorum, & in verberi-
bus peccata eorum. ‡ Miſericordiam au- 34
tem meam non diſpergam ab eis, neq; no-
cebo in veritate mea: ‡ Neque propha- 35
nabo teſtamentum meum; & quæ proce-
dunt de labiis meis, non faciam irrita.
‡ Semel iuraui in ſancto meo ſi Dauid 36
mentiar? ‡ Semen eius in æternum 37
manebit, & thronus eius ſicut Sol in con-
ſpectu meo: ‡ Et ſicut Luna perfe- 38
cta in æternum, & teſtis in cælo fidelis.
‡ Tu verò repuliſti & deſpexiſti: diſtu- 39
liſti Chriſtum tuum.
‡ Auertiſti teſtamentum ſerui tui, pro- 40
phanaſti in terra ſanctuarium eius.
‡ Deſtruxiſti omnes ſæpes eius: poſuiſti 41
firmamentum eius formidinem.
‡ Diripuerunt eum omnes tranſeuntes 42
viam, factus eſt opprobrium vicinis ſuis.
‡ Exaltaſti dexteram deprimentium eũ, 43
lætificaſti omnes inimicos eius.
‡ Auertiſti adiutorium gladij eius, & nõ 44
es auxiliatus ei in bello. ‡ Deſtruxiſti ab 45
emundatione ſua, ſedem eius in terra col-
liſiſti. ‡ Minoraſti dies temporis eius, 46
perfudiſti eum confuſione. ‡ Vſquequo 47
Domine auertis in finem, exardeſcet ſicut
ignis ira tua? ‡ Memorare quæ mea ſub- 48
ſtantia: nunquid enim vanè conſtituiſti
omnes filios hominum? ‡ Quis eſt homo 49
qui viuet, & non videbit mortem; eruet a-
nimam ſuam de manu inferi?
‡ Vbi ſunt miſericordiæ tuæ antiquę Dñe, 50
quas iuraſti Dauid in veritate tua? ‡ Me- 51
mor eſto Dñe opprobrij ſeruorũ tuorum,
quod cõtinui in ſinu meo multarũ gentiũ.

29 ‡ εἰς τὸν αἰῶνα φυλάξω αὐτῷ τὸ ἔλεός μου, καὶ ἡ δια-
θήκη μου πιστὴ αὐτῷ.
30 ‡ καὶ θήσομαι εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος τὸ σπέρμα αὐ-
τοῦ, καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ ὡς τὰς ἡμέρας τοῦ οὐρανοῦ.
31 ‡ ἐὰν ἐγκαταλίπωσιν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ τὸν νόμον μου, καὶ τοῖς
32 κρίμασί μου μὴ πορευθῶσιν· ‡ ἐὰν τὰ δικαιώματά μου
βεβηλώσωσι, καὶ τὰς ἐντολάς μου μὴ φυλάξωσιν·
33 ‡ ἐπισκέψομαι ἐν ῥάβδῳ τὰς ἀνομίας αὐτῶν, καὶ ἐν
μάστιξι τὰς ἀδικίας αὐτῶν.
34 ‡ τὸ δὲ ἔλεός μου οὐ μὴ διασκεδάσω ἀπ᾽ αὐτῶν· οὐδ᾽ οὐ
μὴ ἀδικήσω ἐν τῇ ἀληθείᾳ μου·
35 ‡ οὐδ᾽ οὐ μὴ βεβηλώσω τὴν διαθήκην μου, καὶ τὰ ἐκ-
πορευόμενα διὰ τῶν χειλέων μου οὐ μὴ ἀθετήσω.
36 ‡ ἅπαξ ὤμοσα ἐν ἁγίῳ μου εἰ τῷ δαυὶδ ψεύσομαι;
37 ‡ τὸ σπέρμα αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνα μενεῖ, καὶ ὁ θρόνος αὐ-
38 τοῦ ὡς ὁ ἥλιος ἐναντίον μου· ‡ καὶ ὡς ἡ σελήνη κατηρτισμένη
εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ ὁ μάρτυς ἐν οὐρανῷ πιστός. διάψαλμα.
39 ‡ σὺ δὲ ἀπώσω καὶ ἐξουδένωσας, ἀνεβάλου τὸν χριστόν σου.
40 ‡ κατέστρεψας τὴν διαθήκην τοῦ δούλου σου, ἐβεβή-
λωσας εἰς τὴν γῆν τὸ ἁγίασμα αὐτοῦ.
41 ‡ καθεῖλες πάντας τοὺς φραγμοὺς αὐτοῦ, ἔθου τὰ ὀχυ-
42 ρώματα αὐτοῦ δειλίαν. ‡ διήρπαζον αὐτὸν πάντες οἱ
διοδεύοντες ὁδόν, ἐγενήθη ὄνειδος τοῖς γείτοσιν αὐτοῦ.
43 ‡ ὕψωσας τὴν δεξιὰν τῶν θλιβόντων αὐτόν, εὔφρα-
νας πάντας τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ.
44 ‡ ἀπέστρεψας τὴν βοήθειαν τῆς ῥομφαίας αὐτοῦ, καὶ
οὐκ ἀντελάβου αὐτοῦ ἐν τῷ πολέμῳ.
45 ‡ κατέλυσας ἀπὸ καθαρισμοῦ αὐτοῦ, τὸν θρόνον αὐτοῦ
46 εἰς τὴν γῆν κατέρραξας. ‡ ἐσμίκρυνας τὰς ἡμέρας
τοῦ χρόνου αὐτοῦ, κατέχεας αὐτοῦ αἰσχύνην.
47 ‡ ἕως πότε κύριε ἀποστρέφῃ εἰς τέλος, ἐκκαυθήσεται ὡς
48 πῦρ ἡ ὀργή σου; ‡ μνήσθητι τίς μου ἡ ὑπόστασις, μὴ γὰρ
ματαίως ἔκτισας πάντας τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων;
49 ‡ τίς ἐστιν ἄνθρωπος, ὃς ζήσεται καὶ οὐκ ὄψεται θάνατον,
ῥύσεται τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐκ χειρὸς ᾅδου; διάψαλμα.
50 ‡ ποῦ εἰσι τὰ ἐλέη σου τὰ ἀρχαῖα κύριε, ἃ ὤμοσας τῷ
δαυὶδ ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου.
51 ‡ μνήσθητι κύριε τοῦ ὀνειδισμοῦ τῶν δούλων σου, οὗ ὑπέ-
σχον ἐν τῷ κόλπῳ μου πολλῶν ἐθνῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

29 In æternum ſeruabo illi benignitatem meam, & pactum meum fidele ipſi erit. 30 Et ponam in perpetuum filios eius, & ſedem eius iuxta dies quibus ſteterint cæli. 31 Si dereliquerint filij eius Legem meam, & in iudiciis meis non ambulauerint: 32 Si præcepta mea polluerint, & mandata mea non cuſtodierint: 33 Viſitabo per manum tribus impiorum ſcelera eorum, & nocumentis plagarum iniquitates eorum. 34 Bonitatem autem meam non auferam ab eo, & non mentiar in fide mea. 35 Non prophanabo pactum meum, & quod depromptum eſt ex labiis meis, non mutabo. 36 Semel iuraui in nomine ſancto meo, nequaquam Dauidi mentiar. 37 Filij eius in æternum erunt, & thronus eius lucidus ſicut Sol in conſpectu meo. 38 Sicut Luna firmata ad ſignum æternum, & teſtis in æthere fidelis in perpetuum. 39 Tu autem deſeruiſti & abominatus es; iratus es cum Chriſto tuo. 40 Irritum feciſti pactum cum ſeruo tuo: prophanaſti ad terram coronam eius. 41 Deſtruxiſti omnia caſtra eius: poſuiſti oppida eius deſtructionem. 42 Conculcant eum omnes tranſeuntes viam: fuit opprobrio vicinis ſuis. 43 Exaltaſti dexteram moleſtantium eum: lætificaſti omnes inimicos eius. 44 Siquidem vertiſti retrorſum gladium eius acutum, & non confirmaſti manum eius in prœlio. 45 Abſtuliſti ſacerdotes qui conſperſionem faciebant ſuper altari, & purificabant populum eius, & ſedem regnorum eius ad terram colliſiſti. 46 Breuiaſti dies iuuentutis eius: operuiſti eum pudore & confuſione in perpetuum. 47 Vſquequo Domine auferes maieſtatem tuam in æternum? accendes in modum ignis iram tuam? 48 Recordare quòd creatus ſum de puluere: quare vt aboleantur, creaſti omnes filios hominum? 49 Quis eſt ille vir qui viuet, & non videbit angelum mortis? liberabit animam ſuam de manu eius, & non deſcendet in domum ſepulchri in perpetuum? 50 Vbi illæ benignitates tuæ primordiales, quas pactus es Dauidi in veritate tua? 51 Recordare Domine opprobrij ſeruorum tuorum: ſuſtinui in ſinu meo cuncta opprobria multorum populorum.

51 אֲשֶׁר חֵרְפוּ אוֹיְבֶיךָ יְהוָה אֲשֶׁר חֵרְפוּ עִקְּבוֹת
מְשִׁיחֶךָ׃
52 בָּרוּךְ יְהוָה לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן׃

צ

1 תְּפִלָּה לְמֹשֶׁה אִישׁ־הָאֱלֹהִים אֲדֹנָי מָעוֹן
אַתָּה הָיִיתָ לָּנוּ בְּדֹר וָדֹר׃
2 בְּטֶרֶם הָרִים יֻלָּדוּ וַתְּחוֹלֵל אֶרֶץ וְתֵבֵל
וּמֵעוֹלָם עַד־עוֹלָם אַתָּה אֵל׃
3 תָּשֵׁב אֱנוֹשׁ עַד־דַּכָּא וַתֹּאמֶר שׁוּבוּ בְנֵי־אָדָם׃
4 כִּי אֶלֶף שָׁנִים בְּעֵינֶיךָ כְּיוֹם אֶתְמוֹל כִּי יַעֲבֹר
וְאַשְׁמוּרָה בַלָּיְלָה׃
5 זְרַמְתָּם שֵׁנָה יִהְיוּ בַּבֹּקֶר כֶּחָצִיר יַחֲלֹף׃
6 בַּבֹּקֶר יָצִיץ וְחָלָף לָעֶרֶב יְמוֹלֵל וְיָבֵשׁ׃
7 כִּי־כָלִינוּ בְאַפֶּךָ וּבַחֲמָתְךָ נִבְהָלְנוּ׃
8 שַׁתָּ עֲוֺנֹתֵינוּ לְנֶגְדֶּךָ עֲלֻמֵנוּ לִמְאוֹר פָּנֶיךָ׃
9 כִּי כָל־יָמֵינוּ פָּנוּ בְעֶבְרָתֶךָ כִּלִּינוּ שָׁנֵינוּ כְמוֹ־
הֶגֶה׃
10 יְמֵי־שְׁנוֹתֵינוּ בָהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה וְאִם
בִּגְבוּרֹת שְׁמוֹנִים שָׁנָה וְרָהְבָּם עָמָל וָאָוֶן כִּי־גָז
חִישׁ וַנָּעֻפָה׃
11 מִי־יוֹדֵעַ עֹז אַפֶּךָ וּכְיִרְאָתְךָ עֶבְרָתֶךָ׃
12 לִמְנוֹת יָמֵינוּ כֵּן הוֹדַע וְנָבִא לְבַב חָכְמָה׃
13 שׁוּבָה יְהוָה עַד־מָתָי וְהִנָּחֵם עַל־עֲבָדֶיךָ׃
14 שַׂבְּעֵנוּ בַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ וּנְרַנְּנָה וְנִשְׂמְחָה בְּכָל־
יָמֵינוּ׃
15 שַׂמְּחֵנוּ כִּימוֹת עִנִּיתָנוּ שְׁנוֹת רָאִינוּ רָעָה׃
16 יֵרָאֶה אֶל־עֲבָדֶיךָ פָעֳלֶךָ וַהֲדָרְךָ עַל־בְּנֵיהֶם׃
17 וִיהִי נֹעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה
יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ׃

52 *Quibus exprobrauerunt inimici tui Domine, quibus exprobrauerunt vestigia Christi*
53 *tui. Benedictus Dominus in sempiternum: amen & amen.*

1 *Oratio Moysi viri Dei.*

PSAL. XC.

Domine habitaculum tu factus es nobis, in generatione & generatione.
2 *Antequàm montes nascerentur, & parturiretur terra & orbis, à seculo & vsque in seculum tu es Deus.*
3 *Conuertens hominem vsque ad contritionem, & dicens, Reuertimini filij Adam.*
4 *Quia mille anni in oculis tuis sicut dies hesterna quæ pertransiit, & vigilia in nocte.*
5 *Percutiente te eos vt somnium erunt, manè quasi herba pertransiens.*
6 *Manè floruit & abijt, ad vesperum conteretur atque siccabitur.*
7 *Consumpti enim sumus in furore tuo, et in indignatione tua conturbati sumus.*
8 *Posuisti iniquitates nostras coram te, negligentias nostras in luce vultus tui.*
9 *Omnes enim dies nostri transierunt in furore tuo, consumpsimus annos nostros quasi ser-*
10 *monem loquens. Dies annorum nostrorum in ipsis septuaginta annis: si autem multum est, octoginta anni, et quod amplius est, labor et dolor; quoniam transiuimus citò et aduolauimus.*
11 *Quis nouit fortitudinem iræ tuæ, et secundùm timorem tuum indignationem tuam?*
12 *Vt numerentur dies nostri sic ostende, & veniemus corde sapienti.*
13 *Reuertere Domine vsquequo, & exorabilis esto super seruos tuos.*
14 *Imple nos matutino misericordia tua, & laudabimus et lætabimur in cunctis diebus no-*
15 *stris. Lætifica nos pro diebus quibus afflixisti nos, & annis quibus vidimus mala.*
16 *Appareat apud seruos tuos opus tuum, et gloria tua super filios eorum.*
17 *Et sit decor Domini Dei nostri super nos, & opus manuum nostrarum cōfirma super nos, & opus manuum nostrarum confirma.*

תרגום

51 דִי חַסְדוּ בַּעֲלֵי דְבָבָךְ יְיָ דִי חַסְדוּ אֵיחוּר רִשְׁמַת רִגְלֵי מְשִׁיחָךְ׃ 53 בְּרִיךְ שְׁמָא דַיְיָ בְּעָלְמָא הָדֵין וּלְעָלְמָא דְאָתֵי אָמֵן וְאָמֵן׃
צ 1 צְלוֹתָא דְצַלִּי מֹשֶׁה נְבִיאָה דַיְיָ כַּד חָבוּ עַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּמַדְבְּרָא יְיָ דְמָדוֹר בֵּית שְׁכִינְתָךְ בִּשְׁמַיָּא אַתְּ הֲוֵיתָא לָנָא סָעִיד לְדָר וְדָר כַּד אִתְגְּלֵי
קֳדָמָךְ דְעַמָּךְ עֲתִידִין לְמֵחוֹב אַתְקֵנְתָּא תְּתוּבָא׃ 2 עַד לָא טוּרַיָּא אִתְנְטַלוּ וְאִתְבְּרִיַּת אַרְעָא וְיָתְבֵי תֵּבֵל וּמֵעָלְמָא הָדֵין עַד עָלְמָא דְאָתֵי
אַתְּ הוּא אֱלָהָא׃ 3 תְּתִיב בַּר נָשׁ עַל חוֹבֵיהּ עַד מוֹתָא וַאֲמַרְתְּ תּוּבוּ בְּנֵי נָשָׁא׃ 4 אֲרוּם אֶלֶף שְׁנִין חֲשִׁיבִין קֳדָמָךְ הֵיךְ יוֹמָא דְאֶתְמְלֵי
אֲרוּם יִעְבַּר וְהֵיךְ מַטְּרַת לֵילְיָא׃ 5 וְאִין לָא תָּיְבִין תֵּיתֵי עֲלֵיהוֹן מוֹתָא הֵיךְ דְמָכִין יְהוֹן וּלְעָלְמָא דְאָתֵי הֵיךְ עִסְבָּא דְמַפְרְכָא יִתְחַלְּפוּן׃
6 דְמִין עוֹבָדֵיהוֹן הֵיךְ עִסְבָא דִי בְּצַפְרָא יָצִיץ וְיִסְגֵּי וּלְרַמְשָׁא מִתְמוֹלֵל וּמִתְיַבַּשׁ מֵחוֹרְבָּא׃ 7 אֲרוּם אִשְׁתֵּיצֵינָא מִתְּקוֹף וּבִחֲמָתָךְ אִתְבְּהַלְנָא׃
8 שַׁוִּיתָא חוֹבָנָא לְקִבְלָךְ עַוְיָתָן טַלְיוּתָנָא קֳבֵיל נְהוֹר אַפָּיךְ׃ 9 אֲרוּם כָּל יוֹמָנָא אִתְפְּנִיו בְּרוּגְזָךְ שֵׁיצֵינָא יוֹמֵי חַיַּנָא הֵיךְ הֲבַל פּוּמָא בְּסִתְוָא׃
10 יוֹמֵי שְׁנָתָנָא בְּעָלְמָא הָדֵין שׁוּבְעִין שְׁנִין מִתְאַלְמִין וְאִין בִּגְבוּרָתָא תְּמָנִין שְׁנִין וְסוּגְעֵיהוֹן לֵיאוּת וּשְׁקַר וְחִיבָא אֲרוּם עָרוּ
בְּסִרְהוּבְיָא וְטָיְסִין לְעַפְרָא׃ 11 מַן הוּא דְיָדַע לַאֲתָבָא עֻשְׁנָא דְתוּקְפָּךְ אֱלָהִין צַדִּיקַיָּא דְדָחֲלִין מִנָּךְ מְשַׁדְּכִין רָגְזָךְ׃
12 לְמִמְנֵי יוֹמָנָא מַן יִתְכַּוֵּן לְהוֹדַע בְּרַם נְבִיאָה דְלִבֵּהּ מַבְנֵי חָכְמְתָא׃ 13 תּוּב יְיָ עַד אֵימָתַי תְּסַגְּפִנָּנָא וְהוּב מִבִּישְׁתָּא דְמַלֵּלְתָּא לְמֶעְבַּד לְעַבְדָךְ׃
14 שְׂבַע יָתָנָא לְעָלְמָא דְמָתִיל לְצַפְרָא טוּבָךְ וּנְרַנֵּן וְנֶחְדֵי בְּכוּלְהוֹן יוֹמָנָא׃ 15 שַׂמַּח יָתָנָא הֵיךְ יוֹמִין דְסַגֵּפְתָּנָא הֵיךְ שְׁנַיָּא דַחֲמֵינָא בִּישְׁתָא׃
16 יִתְחַמֵּי לְעַבְדָךְ עוֹבָדֵי נִיסָּךְ וְשִׁבְהוֹרָךְ עַל בְּנֵיהוֹן׃ 17 וִיהֵי בְּסִימוּתָא דְגַן עֵדֶן מִן קֳדָם יְיָ אֱלָהָנָא עֲלָנָא וְעוֹבָדֵי יְדָנָא יִצְלְחוּן אַתְקֵן פִּתְגָמֵי אוֹרָיְתָא עֲלָנָא
וְעוֹבָדֵי יְדָנָא מִנֵּהּ יִתְקְנָן׃

*Quod exprobrauerunt inimici tui Do- 52
mine, quod exprobrauerunt *commutatio
nem Christi tui. * Benedictus Dominus 53
in æternum, fiat fiat.
*Oratio Moysi homini Dei. 1

PSAL. LXXXIX.

DOmine refugium factus es nobis *in ge
neratione & generatione. *Priusquàm 2
montes fierent, & formaretur terra & or-
bis, & à seculo & vsque in seculum tu es.*
*Ne auertas hominem in humilitatem. 3
& dixisti: Conuertimini filij hominum.
*Quoniam mille anni ante oculos tuos 4
Domine, tanquam dies hesterna quę prę-
teriit, & custodia in nocte. * Quæ pro 5
nihilo habentur eorum anni erunt, manè
sicut herba transeat: * Manè floreat & 6
transeat, vesperè decidat, induret & aref-
cat. *Quia defecimus in ira tua, & in fu- 7
rore tuo turbati sumus. *Posuisti iniqui- 8
tates nostras in cōspectu tuo, seculum no-
strum in illuminatione vultus tui.
*Quoniam omnes dies nostri defecerūt, 9
& in ira tua defecimus. *Anni nostri sicut 10
aranea meditabantur; dies annorum no-
strorum in ipsis septuaginta anni; si autem
in potentatibus octoginta anni, & * pluri-
mum eorum labor & dolor. quoniam su-
peruenit mansuetudo super nos, & corri-
piemur. *Quis nouit potestatem irę tuę, 11
& præ timore tuo iram tuam * dinumera- 12
re? Dexteram tuam sic notam fac mihi, &
eruditos corde in sapientia. * Conuer- 13
tere Domine, vsquequo? & deprecabilis
esto super seruos tuos. * Repleti su- 14
mus manè misericordia tua Domine, &
exultauimus & delectati sumus. In omni-
bus diebus nostris * lætati sumus pro qui- 15
bus diebus humiliasti nos, annis quibus
vidimus mala. *Et respice in seruos tuos, 16
& in opera tua, & dirige filios eorum. *Et 17
sit splendor Domini Dei nostri super nos,
& opera manuum nostrarum dirige super
nos, & opus manuum nostrarum dirige.

52 * οὗ ὠνείδισαν οἱ ἐχθροί σου κύριε, οὗ ὠνείδισαν τὸ ἀν-
53 τάλλαγμα τοῦ χριστοῦ σου. * εὐλογητὸς κύριος εἰς
τὸν αἰῶνα, γένοιτο γένοιτο.

1 * Προσευχὴ μωυσῆ ἀνθρώπῳ τοῦ θεοῦ.

πθ'.

Κύριε καταφυγὴ ἐγενήθης ἡμῖν ἐν γενεᾷ καὶ γενεᾷ.
2 * πρὸ τοῦ ὄρη γενηθῆναι καὶ πλασθῆναι τὴν γῆν καὶ τὴν
οἰκουμένην, καὶ ἀπὸ τοῦ αἰῶνος καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος σὺ εἶ.
3 * μὴ ἀποστρέψῃς ἄνθρωπον εἰς ταπείνωσιν, καὶ εἶπας,
ἐπιστρέψατε υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων.
4 * ὅτι χίλια ἔτη ἐν ὀφθαλμοῖς σου κύριε, ὡς ἡμέρα ἡ
ἐχθὲς ἥτις διῆλθε, καὶ φυλακὴ ἐν νυκτί.
5 * τὰ ἐξουδενώματα αὐτῶν ἔτη ἔσονται, τὸ πρωῒ ὡσεὶ χλόη
6 παρέλθοι, * τὸ πρωῒ ἀνθήσαι καὶ παρέλθοι, τὸ ἑσπέρας
ἀποπέσοι, σκληρυνθείη καὶ ξηρανθείη.
7 * ὅτι ἐξελίπομεν ἐν τῇ ὀργῇ σου, καὶ ἐν τῷ θυμῷ σου
8 ἐταράχθημεν. * ἔθου τὰς ἀνομίας ἡμῶν ἐναντίον
9 σου, ὁ αἰὼν ἡμῶν εἰς φωτισμὸν τοῦ προσώπου σου. * ὅτι πᾶ-
σαι αἱ ἡμέραι ἡμῶν ἐξέλιπον, καὶ ἐν τῇ ὀργῇ σου ἐξελί-
10 πομεν. * τὰ ἔτη ἡμῶν ὡσεὶ ἀράχνη ἐμελέτων, αἱ ἡ-
μέραι τῶν ἐτῶν ἡμῶν ἐν αὐτοῖς ἑβδομήκοντα ἔτη· ἐὰν δὲ ἐν
δυναστείαις ὀγδοήκοντα ἔτη, καὶ τὸ πλεῖον αὐτῶν κόπος καὶ
πόνος. ὅτι ἐπῆλθε πραότης ἐφ' ἡμᾶς καὶ παιδευθησό-
11 μεθα. * τίς γινώσκει τὸ κράτος τῆς ὀργῆς σου, καὶ
ἀπὸ τοῦ φόβου σου τὸν θυμόν σου
12 * ἐξαριθμήσασθαι; τὴν δεξιάν σου οὕτως γνώρισόν
μοι, καὶ τοὺς πεπαιδευμένους τῇ καρδίᾳ ἐν σοφίᾳ.
13 * ἐπίστρεψον κύριε ἕως πότε, καὶ παρακλήθητι ἐπὶ τοῖς
δούλοις σου.
14 * ἐνεπλήσθημεν τὸ πρωῒ τοῦ ἐλέους σου κύριε, καὶ ἠγαλ-
λιασάμεθα καὶ εὐφράνθημεν. ἐν πάσαις ταῖς ἡμέραις
15 ἡμῶν * εὐφρανθείημεν, ἀνθ' ὧν ἡμερῶν ἐταπείνω-
σας ἡμᾶς, ἐτῶν ὧν εἴδομεν κακά.
16 * καὶ ἴδε ἐπὶ τοὺς δούλους σου καὶ ἐπὶ τὰ ἔργα σου, καὶ
ὁδήγησον τοὺς υἱοὺς αὐτῶν.
17 * καὶ ἔστω ἡ λαμπρότης κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐφ' ἡ-
μᾶς, καὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν ἡμῶν κατεύθυνον ἐφ' ἡ-
μᾶς, καὶ τὸ ἔργον τῶν χειρῶν ἡμῶν κατεύθυνον.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[51] Quoniam exprobrauerunt hostes tui, exprobrauerunt tarditatem vestigiorum pedum Christi tui. [52] Benedictum nomen Domini in seculo isto, necnon in seculo venturo. amen & amen.

[1] Oratio qua orauit Moseh propheta Domini, quando peccauit populus domus Israel in deserto. PSAL. XC.

DOmine cuius habitatio domus maiestatis tuæ est in cælis, tu fuisti nobis adiutor in omni generatione & generatione. quando manifestum fuit coram te, ꝙ populus tuus esset peccaturus, disposuisti conuersionē. [2] Antequā mōtes erigerentur, & creata esset terra & habitatores orbis, à seculo hoc, & vsq; ad seculum venturū, tu ipse es Deus. [3] Rediges hominē ꝓpter peccatū eius vsq; ad mortē. & dixisti, Cōuertimini filij hominis. [4] Quoniā mille anni cōputantur apud te sicut dies hesterna quādo præterierit, & sicut vigilia noctis. [5] Et si nō cōuertuntur, induces in eos mortē quæ erit illis sicut somni; & in mūdo venturo sicut herba quæ exciditur, permutabuntur. [6] Similes sunt operationes eorū herbę quę manè florebit atq; crescet; vesperi autem excisa siccatur propter ęstum. [7] Quoniā cōsumpti sumus à furore tuo, & ab indignatione tua cōturbati sumus. [8] Posuisti peccata nostra in cōspectu tuo, iniquitates iuuētutis nostræ corā luce vultus tui. [9] Quoniā omnes dies nostri recesserūt in ira tua, cōsumpsimꝰ dies vitæ nostrę tāquā vaporē oris in hyeme. [10] Dies annorū nostrorū in mundo hoc septuaginta anni robustiorū; & si in fortitudine octoginta anni: at multiplicatio eorū labor & falsitas peccatoribus, quoniā trāsierunt velociter, & volātin puluerē. [11] Quis est ille qui sciet auertere fortitudinē irę tuę, nisi iusti qui timēt te, sedantes furorē tuum? [12] Ad numerādos dies nostros, quis diriget vt scire faciat? certè propheta cuius cor cōstruit sapientiā. [13] Cōuertere Dñe, vsquequo affliges nos? cōuertere, inquam, à malo quod locutus es facere populo tuo. [14] Satura nos in mūdo, qui similis est matutino benignitate tua; & lætabimur & exultabimus omnibus diebus nostris. [15] Lętifica nos secundū dies quibus afflixisti nos, sicut anni quibus vidimus mala. [16] Manifestę fiāt seruis tuis operatiōes signorū tuorū, & decor tuus super filios eorū. [17] Et sit dulcedo horti deliciarū à cōspectu Dñi Dei nostri super nos, & opera manuū nostrarū prosperentur: præpara verba Legis super nos, & opera manuum nostrarum ab ipso præparentur.

צא

1 * יֹשֵׁב בְּסֵתֶר עֶלְיוֹן בְּצֵל שַׁדַּי יִתְלוֹנָן׃
2 * אֹמַר לַיהוָה מַחְסִי וּמְצוּדָתִי אֱלֹהַי
אֶבְטַח־בּוֹ׃
3 * כִּי הוּא יַצִּילְךָ מִפַּח יָקוּשׁ מִדֶּבֶר הַוּוֹת׃
4 * בְּאֶבְרָתוֹ יָסֶךְ לָךְ וְתַחַת־כְּנָפָיו תֶּחְסֶה צִנָּה
וְסֹחֵרָה אֲמִתּוֹ׃
5 * לֹא־תִירָא מִפַּחַד לָיְלָה מֵחֵץ יָעוּף יוֹמָם׃
6 * מִדֶּבֶר בָּאֹפֶל יַהֲלֹךְ מִקֶּטֶב יָשׁוּד צָהֳרָיִם׃
7 * יִפֹּל מִצִּדְּךָ אֶלֶף וּרְבָבָה מִימִינֶךָ אֵלֶיךָ
לֹא יִגָּשׁ׃
8 * רַק בְּעֵינֶיךָ תַבִּיט וְשִׁלֻּמַת רְשָׁעִים תִּרְאֶה׃
9 * כִּי־אַתָּה יְהוָה מַחְסִי עֶלְיוֹן שַׂמְתָּ מְעוֹנֶךָ׃
10 * לֹא־תְאֻנֶּה אֵלֶיךָ רָעָה וְנֶגַע לֹא־יִקְרַב בְּאָהֳלֶךָ׃
11 * כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה־לָּךְ לִשְׁמָרְךָ בְּכָל־דְּרָכֶיךָ׃
12 * עַל־כַּפַּיִם יִשָּׂאוּנְךָ פֶּן־תִּגֹּף בָּאֶבֶן רַגְלֶךָ׃
13 * עַל־שַׁחַל וָפֶתֶן תִּדְרֹךְ תִּרְמֹס כְּפִיר וְתַנִּין׃
14 * כִּי בִי חָשַׁק וַאֲפַלְּטֵהוּ אֲשַׂגְּבֵהוּ כִּי־יָדַע שְׁמִי׃
15 * יִקְרָאֵנִי ׀ וְאֶעֱנֵהוּ עִמּוֹ־אָנֹכִי בְצָרָה אֲחַלְּצֵהוּ
וַאֲכַבְּדֵהוּ׃
16 * אֹרֶךְ יָמִים אַשְׂבִּיעֵהוּ וְאַרְאֵהוּ בִּישׁוּעָתִי׃

צב

1 * מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת׃
2 * טוֹב לְהֹדוֹת לַיהוָה וּלְזַמֵּר לְשִׁמְךָ עֶלְיוֹן׃
3 * לְהַגִּיד בַּבֹּקֶר חַסְדֶּךָ וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת׃
4 * עֲלֵי־עָשׂוֹר וַעֲלֵי־נָבֶל עֲלֵי הִגָּיוֹן בְּכִנּוֹר׃
5 * כִּי שִׂמַּחְתַּנִי יְהוָה בְּפָעֳלֶךָ בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ אֲרַנֵּן׃
6 * מַה־גָּדְלוּ מַעֲשֶׂיךָ יְהוָה מְאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבֹתֶיךָ׃
7 * אִישׁ־בַּעַר לֹא יֵדָע וּכְסִיל לֹא־יָבִין אֶת־
זֹאת׃

PSAL. XCI.

1 *Qui habitat in abſcondito excelſi, in vmbra-*
culo omnipotentis commorabitur.
2 * *Dicens Domino: Spes mea & fortitudo*
mea, Deus meus, confidam in eo.
3 * *Quoniam ipſe liberabit te de laqueo ve-*
nantium, de morte inſidiarum.
4 * *In ſcapulis ſuis obumbrabit tibi, & ſub*
alis eius ſperabis. ſcutum & protectio veritas
5 *eius.* * *Non timebis à timore nocturno,*
6 *à ſagitta volante per diem.* * *A peſte in tene-*
bris ambulante, à morſu inſanientis meridie.
7 * *Cadent à latere tuo mille, & decem millia*
à dextris tuis, ad te autem nõ appropinquabit.
8 * *Veruntamen oculis tuis videbis, & vl-*
9 *tionem impiorum cernes.* * *Tu enim es Domine*
ſpes mea. excelſum poſuiſti habitaculum tuum.
10 * *Non accedet ad te malum, & lepra non*
appropinquabit tabernaculo tuo.
11 * *Quia angelis ſuis mandabit de te, vt cu-*
ſtodiant te in omnibus viis tuis.
12 * *In manibus portabunt te, ne fortè offen-*
das ad lapidem pedem tuum.
13 * *Super aſpidem et baſiliſcum calcabis, con-*
culcabis leonem & draconem.
14 * *Quoniam mihi adhæſit, & liberabo eum:*
exaltabo eum, quoniam cognouit nomen meum.
15 * *Inuocabit me & exaudiam eum: cum ipſo*
ero in tribulatione; eruam eum, & glorificabo
16 *eum.* * *Longitudine dierum implebo eum, &*
oſtendam illi ſalutare meum.
1 * *Pſalmus cantici in die Sabbati.*

XCII.

2 *Bonum eſt confiteri Domino, & pſallere no-*
3 *mini tuo Altiſſime.* * *Ad annunciandum*
manè miſericordiam tuam, & fidem tuam in
4 *noctibus.* * *In decachordo & pſalterio, in*
cantico & cithara.
5 * *Quoniam lætificaſti me Domine in opere*
tuo, in factura manuum tuarum laudabo.
6 * *Quàm magnificata ſunt opera tua Domine!*
ſatis profundæ factæ ſunt cogitationes tuæ.
7 * *Vir inſipiens non cognoſcet, & ſtultus non*
intelliget iſtud.

תרגום

צא 1 דְאַשְׁרֵי שְׁכִנְתֵּהּ בְּרָזָא עִילָּאָה בִּטְלַל עֲנָנֵי יְקָרָא שַׁדַּי יְבִית׃ 2 אֲמַר דָּוִד אֵימַר לַייָ רְחְצָנִי וּכְרַךְ תּוּקְפִּי אֱלָהִי אֶתְרְחַץ
בְּמֵימְרֵהּ׃ 3 אֲרוּם הוּא יְפַצִּינָךְ מִפִּיחָא וְתַקְלָא מְמוֹתָא וְאִתְרַגּוֹשְׁתָּא׃ 4 בִּטְלַל שְׁכִינְתֵּהּ יַטְלֵל עֲלָךְ וּתְחוֹת טְלַל אִיקָרֵהּ תִּתְרְחֵץ תְּרֵיסָא
וְעִילָא הֵימָנוּתֵיהּ׃ 5 לָא תִדְחַל מִדְּלוּחָא דְמַזִּיקֵי דְאָזְלִין בְּלֵילְיָא מִגִּירָרָא דְמַלְאַךְ דְּמוֹתָא דְשָׁדֵי בִּימָמָא׃ 6 מִמּוֹתָא דִי בְקִבְלָא מְהַלֵּךְ
מִסִּיעַת שֵׁדִין דְּמְחַבְּלִין בְּטִיהֲרָא׃ 7 תִּדְכַּר שְׁמָא קַדִּישָׁא וְיִפְּלוּן מִסְּטַר שְׂמָאלָךְ אַלְפָא וְרִבְבָתָא מִימִינָךְ לְוָתָךְ לָא יִקְרְבוּן לְמִנְזַק׃
8 לְחוֹד בְּעֵינָךְ תִּסְתַּכַּל וְהֵיךְ מִתְגַּמְרִין רַשִׁיעֵי תֶּחְמֵי׃ 9 אֲרוּם אַנְתְּ יְיָ רְחְצָנִי בִּמְדוֹר בֵּית שְׁכִינְתָּךְ עִילָּאָה שַׁוִּיתָא בֵּית שְׁכִינְתָּךְ׃
10 לָא תִתְרַע לָךְ בִּישָׁא וּמַכְתָּשָׁא וּמַזִּיקָא לָא יִקְרְבוּן בְּמַשְׁכְּנָךְ׃ 11 אֲרוּם מַלְאָכוֹי יְפַקֵּד עֲלָךְ לְנַטּוֹרָךְ בְּכָל אָרְחָתָךְ׃
12 עַל תּוּקְפֵּיהוֹן יְטַלוּנָךְ דִּילְמָא תִּתְקֵל בְּיִצְרָא בִּישָׁא דִּמְתִיל לְאַבְנָא רִיגְלָךְ׃ 13 עַל גּוּר בַּר אַרְיָן וּפִיתְנָא תְּבַעֵט תִּרְמוֹס אַרְיָא וְחוּרְמָנָא׃
14 מְטוּל דִּי בְמֵימְרִי אִתְרְעִי אֲשַׁזְבִנֵּהּ אֲשַׂגְּבִנֵּהּ מְטוּל דִּידַע שְׁמִי׃ 15 יְצַלֵּי קֳדָמַי וְאֶעֱנֵי יָתֵהּ עִמֵּהּ אֲנָא בְעָקְתָא אֲפַצֵּינֵהּ וַאֲיַקְרִינֵהּ׃
16 אוֹרִיכוּת יוֹמִין אַשְׂבְּעִנֵּהּ וְאַחְמִינֵהּ בְּפֻרְקָנִי׃

צב

1 שְׁבָחָא וְשִׁירָא דַּאֲמַר אָדָם קַדְמָאי עַל יוֹמָא דְשַׁבְּתָא׃ 2 טָב לְאוֹדָאָה קֳדָם יְיָ וּלְשַׁבָּחָא שְׁמָךְ עִלָּאָה׃ 3 לְחַוָּיֵי בְצַפְרָא
טוּבָךְ וְקוּשְׁטָךְ בְּלֵילְוָן׃ 4 עַל פּוּם כִּנְּרָא דַעֲשַׂרְתֵּי נִימִין עַל פּוּם נִבְלָא עֲלָוֵי רִנְנַת כִּנָּרַיָּא׃ 5 אֲרוּם אַחְדְּתַנִי יְיָ בְּעוֹבָדֵי נִיסָךְ בְּעוֹבָדֵי
אִידָךְ אֲבוּעַ׃ 6 כְּמָה הַנּוּן רַבְרְבִין עוֹבָדָךְ יְיָ לַחֲדָא עֲמִיקִין מַחְשְׁבָתָךְ׃ 7 בַּר נָשָׁא טַפְשָׁא לָא יָדַע וְשַׁטְיָא לָא יִתְבַּיַּן יַת דָּא׃

Laus Cantici Dauid, ſine titulo apud Hebræos. PSAL. XC.

QVi habitat in adiutorio Altiſsimi, in pro- 1
tectione Dei cæli commorabitur. ‡Di- 2
cet Dño: Suſceptor meus es*, & refugiũ
meum De⁹ meus, & ſperabo in eũ. ‡Quo- 3
niã ipſe liberabit te de laqueo venantium,
& à verbo aſpero. ‡In ſcapulis ſuis obum- 4
brabit tibi, & ſub pennis eius ſperabis. ſcu
to circundabit te veritas eius: ‡Non time- 5
bis à timore nocturno, à ſagitta volãte in
die: ‡A negotio in tenebris perambulãte, 6
ab incurſu & dæmonio meridiano. ‡Cadẽt 7
à latere tuo mille, & decem millia à dextris
tuis, ad te aũt nõ appropinquabit. ‡Verũ- 8
tamẽ oculis tuis cõſiderabis, & retributio-
nem peccatorũ videbis. ‡Quoniã tu* Dñe 9
ſpes mea, Altiſsimũ poſuiſti refugium tuũ.
‡Non accedent ad te mala, & flagellũ non 10
appropinquabit tabernaculo tuo. ‡Quo- 11
niam angelis ſuis mãdabit de te, vt cuſto-
diant te in omnibus viis tuis. ‡In manibus 12
portabũt te, ne fortè offendas ad lapidem
pedem tuum. ‡Super aſpidem & baſiliſ- 13
cum ambulabis, & conculcabis leonem &
draconem. ‡Quoniam in me ſperauit, & 14
liberabo eum; protegam eum, quoniã co-
gnouit nomen meum. ‡Clamabit ad me, 15
& exaudiam eum, cum ipſo ſum in tribu-
latione. eripiam eum, & glorificabo eum:
‡Longitudine dierum replebo eum, & 16
oſtendam illi ſalutare meum.

‡Pſalmus cantici in diem Sabbati. 1

XCI.

BOnum, confiteri Dño, & pſallere nomi- 2
ni tuo Altiſsime. ‡Ad annunciandum 3
manè miſericordiã tuam, & veritatẽ tuam
per noctem, ‡In decachordo pſalterio cum 4
cãtico in cithara. ‡Quia delectaſti me Dñe 5
in factura tua, & in operibus manuũ tua-
rum exultabo. ‡Quàm magnificata ſunt 6
opera tua Domine! nimis profundæ factæ
ſunt cogitationes tuę. ‡Vir inſipiẽs nõ co- 7
gnoſcet, & ſtultus non intelliget hæc.

Αἶνος ᾠδῆς τῷ δαυίδ, ἀνεπίγραφος παρ' ἑβραίοις. ϟ΄.

1 ‡ Ὁ κατοικῶν ἐν βοηθείᾳ τοῦ ὑψίστου, ἐν σκέπῃ τοῦ θεοῦ
2 τοῦ οὐρανοῦ αὐλισθήσεται. ‡ ἐρεῖ τῷ κυρίῳ, ἀντιλή-
πτωρ μου εἶ, καὶ καταφυγή μου ὁ θεός μου, καὶ ἐλπιῶ ἐπ'
αὐτόν.
3 ‡ ὅτι αὐτὸς ῥύσεταί σε ἐκ παγίδος θηρευτῶν καὶ ἀπὸ λό-
4 γου ταραχώδους· ‡ ἐν τοῖς μεταφρένοις αὐτοῦ ἐπι-
σκιάσει σοι, καὶ ὑπὸ τὰς πτέρυγας αὐτοῦ ἐλπιεῖς. ὅπλῳ κυ-
5 κλώσει σε ἡ ἀλήθεια αὐτοῦ· ‡ οὐ φοβηθήσῃ ἀπὸ φό-
βου νυκτερινοῦ, ἀπὸ βέλους πετομένου ἡμέρας,
6 ‡ ἀπὸ πράγματος ἐν σκότει διαπορευομένου, ἀπὸ συμ-
πτώματος καὶ δαιμονίου μεσημβρινοῦ.
7 ‡ πεσεῖται ἐκ τοῦ κλίτους σου χιλιάς, καὶ μυριὰς ἐκ
δεξιῶν σου, πρὸς σὲ δὲ οὐκ ἐγγιεῖ.
8 ‡ πλὴν τοῖς ὀφθαλμοῖς σου κατανοήσεις, καὶ ἀνταπό-
9 δοσιν ἁμαρτωλῶν ὄψει. ‡ ὅτι σὺ κύριε ἡ ἐλπίς μου,
10 τὸν ὕψιστον ἔθου καταφυγήν σου. ‡ οὐ προσελεύσεται
πρὸς σὲ κακά, καὶ μάστιξ οὐκ ἐγγιεῖ ἐν τῷ σκηνώματί σου.
11 ‡ ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ, τοῦ δια-
12 φυλάξαι σε ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς σου. ‡ ἐπὶ χειρῶν
ἀροῦσί σε, μή ποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου.
13 ‡ ἐπὶ ἀσπίδα καὶ βασιλίσκον ἐπιβήσῃ, καὶ καταπα-
14 τήσεις λέοντα καὶ δράκοντα. ‡ ὅτι ἐπ' ἐμὲ ἤλπισε, καὶ
ῥύσομαι αὐτόν, σκεπάσω αὐτόν, ὅτι ἔγνω τὸ ὄνομά μου.
15 ‡ κεκράξεται πρός με, καὶ ἐπακούσομαι αὐτοῦ, μετ' αὐ-
τοῦ εἰμὶ ἐν θλίψει. ἐξελοῦμαι αὐτόν, καὶ δοξάσω αὐτόν·
16 ‡ μακρότητα ἡμερῶν ἐμπλήσω αὐτόν, καὶ δείξω αὐτῷ
τὸ σωτήριόν μου.

1 ‡ Ψαλμὸς ᾠδῆς εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ σαββάτου. ϟα΄.

2 ‡ Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι τῷ κυρίῳ, καὶ ψάλλειν τῷ ὀ-
3 νόματί σου ὕψιστε. ‡ τοῦ ἀναγγέλλειν τὸ πρωῒ τὸ ἔλεός σου,
4 καὶ τὴν ἀλήθειάν σου κατὰ νύκτα. ‡ ἐν δεκαχόρδῳ ψαλ-
5 τηρίῳ μετ' ᾠδῆς ἐν κιθάρᾳ. ‡ ὅτι εὔφρανάς με κύριε ἐν
τῷ ποιήματί σου, καὶ ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν σου ἀγαλλιά-
6 σομαι. ‡ ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου κύριε, σφόδρα
7 ἐβαθύνθησαν οἱ διαλογισμοί σου. ‡ ἀνὴρ ἄφρων
οὐ γνώσεται, καὶ ἀσύνετος οὐ συνήσει ταῦτα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

PSAL. XCI.

QVi poſuit maieſtatem ſuam in ſecreto altiſſimo, in vmbra nubium glorię omnipotentis commorabitur. [2] Dixit Dauid: Dicam Dño: Fiducia mea & arx fortitudinis meæ, Deus meus cõfidam in verbo eius. [3] Quoniã ipſe liberabit te de laqueo & offendiculo, de morte atque tumultu. [4] In vmbra maieſtatis ſuæ obũbrabit tibi, & ſub vmbra gloriæ eius ſecurus cõſiſtes: clypeus & parmula veritas eius. [5] Non timebis à timore dęmonum qui ambulant in nocte, à ſagitta angeli mortis, quã emittit interdiu. [6] A morte in tenebris ambulante, à caterua dęmonũ qui graſſantur in meridie. [7] Recordaberis nominis ſancti: & cadẽt à latere ſiniſtro tuo mille, & decẽ millia à dextera tua; tibi autẽ nõ appropinquabunt vt noceant. [8] Veruntamẽ oculis tuis cõſiderabis: & quẽadmodũ cõſumãtur impij videbis. [9] Quoniã tu Dñe fiducia mea, in habitaculo domus maieſtatis tuæ, excelſam poſuiſti domũ maieſtatis tuæ. [10] Nõ eueniet tibi malũ; & plaga atq; nocumentũ nõ accedẽt ad tabernacula tua. [11] Quoniã angelis ſuis pręcipiet de te, vt cuſtodiant te in omnibus viis tuis. [12] Fortitudine ſua portabunt te, ne fortè impingat ad cupiditatem prauam ſimilem lapidi, pes tuus. [13] Catulum filiũ leonum & baſiliſcum calcabis, cõculcabis leonẽ & draconem. [14] Quoniam in verbo meo ſibi cõplacuit: liberabo eum, & protegã eum, quoniam ſciuit nomen meũ. [15] Orabit corã me, & reſpõdebo ei, cum ipſo ego *adero* in afflictione: eruam eum, & glorificabo eum. [16] Longitudine dierum ſatiabo illum, & faciam eum intueri in ſalutem meam.

[1] Laus & canticum quod dixit homo primus pro die Sabbati. PSAL. XCII.

BOnum eſt confiteri coram Domino, & laudàre nomen tuum Altiſſime. [3] Ad annunciandum manè benignitatem tuam, & veritatem tuam in noctibus. [4] Super os citharæ decem chordarum, ſuper os nabli, & in exultatione citharæ. [5] Quoniam lætificaſti me Domine in operibus miraculorum tuorum, in operibus manuum tuarum exultabo. [6] Quàm magnifica illa opera tua Domine, multum profundæ ſunt cogitationes tuæ. [7] Homo inſipiens non cognoſcet, & ſtultus non intelliget hæc.

8 * בִּפְרֹחַ רְשָׁעִים כְּמוֹ עֵשֶׂב וַיָּצִיצוּ כָּל־פֹּעֲלֵי אָוֶן לְהִשָּׁמְדָם עֲדֵי־עַד׃

9 * וְאַתָּה מָרוֹם לְעֹלָם יְהוָה׃

10 * כִּי הִנֵּה אֹיְבֶיךָ יְהוָה כִּי־הִנֵּה אֹיְבֶיךָ יֹאבֵדוּ יִתְפָּרְדוּ כָּל־פֹּעֲלֵי אָוֶן׃

11 * וַתָּרֶם כִּרְאֵים קַרְנִי בַּלֹּתִי בְּשֶׁמֶן רַעֲנָן׃

12 * וַתַּבֵּט עֵינִי בְּשׁוּרָי בַּקָּמִים עָלַי מְרֵעִים תִּשְׁמַעְנָה אָזְנָי׃

13 * צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח כְּאֶרֶז בַּלְּבָנוֹן יִשְׂגֶּה׃

14 * שְׁתוּלִים בְּבֵית יְהוָה בְּחַצְרוֹת אֱלֹהֵינוּ יַפְרִיחוּ׃

15 * עוֹד יְנוּבוּן בְּשֵׂיבָה דְּשֵׁנִים וְרַעֲנַנִּים יִהְיוּ׃

16 * לְהַגִּיד כִּי־יָשָׁר יְהוָה צוּרִי וְלֹא־עַוְלָתָה בּוֹ׃

צג

1 * יְהוָה מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ לָבֵשׁ יְהוָה עֹז הִתְאַזָּר אַף־תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל־תִּמּוֹט׃

2 * נָכוֹן כִּסְאֲךָ מֵאָז מֵעוֹלָם אָתָּה׃

3 * נָשְׂאוּ נְהָרוֹת יְהוָה נָשְׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם יִשְׂאוּ נְהָרוֹת דָּכְיָם׃

4 * מִקֹּלוֹת מַיִם רַבִּים אַדִּירִים מִשְׁבְּרֵי־יָם אַדִּיר בַּמָּרוֹם יְהוָה׃

5 * עֵדֹתֶיךָ נֶאֶמְנוּ מְאֹד לְבֵיתְךָ נַאֲוָה־קֹדֶשׁ יְהוָה לְאֹרֶךְ יָמִים׃

צד

1 * אֵל־נְקָמוֹת יְהוָה אֵל נְקָמוֹת הוֹפִיעַ׃

2 * הִנָּשֵׂא שֹׁפֵט הָאָרֶץ הָשֵׁב גְּמוּל עַל־גֵּאִים׃

3 * עַד־מָתַי רְשָׁעִים יְהוָה עַד־מָתַי רְשָׁעִים יַעֲלֹזוּ׃

4 * יַבִּיעוּ יְדַבְּרוּ עָתָק יִתְאַמְּרוּ כָּל־פֹּעֲלֵי אָוֶן׃

5 * עַמְּךָ יְהוָה יְדַכְּאוּ וְנַחֲלָתְךָ יְעַנּוּ׃

8 * *Germinauerunt impij quasi fœnum, et floruerunt omnes qui operantur iniquitatem, vt conterantur vsque in sempiternum.*

9 * *Tu autem excelsus in æternum Domine.*

10 * *Ecce inimici tui Domine, ecce inimici tui peribunt: dissipabuntur omnes qui operantur iniquitatem.*

11 * *Et exaltabitur quasi monocerotis cornu meum, & senecta mea in oleo vberi.*

12 * *Et respiciet oculus meus eos qui insidiantur mihi; de his qui consurgunt aduersum me malignantibus audiet auris mea.*

13 * *Iustus vt palma florebit; vt cedrus in Libano multiplicabitur.*

14 * *Transplantati in domo Domini, in atriis Dei nostri germinabunt.*

15 * *Adhuc fructificabunt in senectute, pingues & frondentes erunt.*

16 * *Annunciantes quia rectus Dominus fortitudo mea, & non est iniquitas in eo.*

PSAL. XCIII.

1 *DOminus regnauit, gloria indutus est: indutus est Dominus fortitudine & accinctus est: insuper appendit orbem qui non commouebitur.*
2 * *Firmum solium tuum ex tunc, ab*
3 *æterno tu es.* * *Leuauerunt flumina Domine, leuauerunt flumina vocem suam, leuauerunt flumina gurgites suos.*
4 * *A vocibus aquarũ multarum grandes fluctus maris: grandis in excelso Dominus.*
5 * *Testimonia tua fidelia facta sunt nimis: domum tuam decet sanctitas Domine in longitudine dierum.*

PSAL. XCIIII.

1 *DEus vltionum Domine, Deus vltionum ostendere.*

2 * *Eleuare qui iudicas terram, redde vicissitudinem superbis.*

3 * *Vsquequo impij Domine, vsquequo impij exultabunt?*

4 * *Fluent loquentes antiquum, garrient omnes qui operantur iniquitatem.*

5 * *Populum tuum Domine conterent, et hereditatem tuam affligent.*

תרגום

8 כד מתלבלבין רשיעיא היך עשבא ונצצין כל עבדי שקר ועתיד דישתיצון אלהא עד עלמא׃ 9 ואנת רמא ועילאה בעלמא הדין יי ואנת
רמא ועילאה לעלמא דאתי׃ 10 ארום הא בעלי דבבך מצלחין בעלמא הדין יי ארום הא בעלי דבבך יהובדון לעלמא דאתי ומתפרשין
סיעתהון דצדיקיא כל עבדי שקר׃ 11 וזקפתא היך רימנא תקפי רביתא יתי במשחא רטיבא דזית עבוף׃ 12 ואסתכלת עיני בהובדנא
דמעיקי ובקימין עלי לאבאשא שמען אודני קל תבריהון׃ 13 צדיקא היך דקלא ילבלב פירין היך ארזא בלבנן יסגי ויעבד שרשי׃
14 בנוהי יהוון שתילין בבית מקדשא דיי בדרת אלהנא ילבלבון׃ 15 תוב כאבהתהון יעבדון בנין בשיבו דהנין ורטיבין יהוון׃
16 מטול דיחוון דיורי ארעא ארום תריץ יי תקיפי ולא אית עולתא בה׃

צג

1 יי מלך גיותנותא אלבש אלבש יי עשנא אזדרז לחוד תקן תבל דלא תזדעזע׃ 2 מתקן כרסיך מלקדמין מעלמא את אלהא׃
3 זקפו נהרותא יי זקפו נהרותא קלהון בשירתא יקבלון נהרותא אגר שבחיהון׃ 4 מקלין דמיין סגיעין ממשבחיא תברי ימא
משבח בשמי מרומא יי׃ 5 סהידותך קשיטין לחדא לבית מקדשך יאין וקדישין יי לאוריכות יומין׃

צד

1 אלהא מרי פרענותא יי אלהא מרי פרענותא הופע׃ 2 אתנטל דין ארעא אתיב גמלא בישא על גיותניא׃
3 עד אימתי רשיעיא מצלחין יי עד אימתי רשיעיא יתבון בשלותא׃ 4 יבועון וימללון גרופין אמרין מלין דקלנא כל עבדי שקר׃
5 עמך יי ישופון ואחסנתך יסכנון׃

‡ Cùm exorti fuerint peccatores ſicut 8
fœnum, & apparuerint omnes qui ope-
rantur iniquitatem: Vt intereant in ſecu-
lum ſeculi, ‡ tu autem altiſsimus in æter- 9
num Domine. ‡Quoniam ecce inimici tui 10
Domine, quoniam ecce inimici tui peri-
bunt. & diſpergentur omnes qui operan-
tur iniquitatem. ‡Et exaltabitur ſicut vni- 11
cornis cornu meum, & ſenectus mea in *o-
leo vberi. ‡Et deſpexit oculus meus in ini- 12
micos meos, & in inſurgentibus in me ma
lignantibus audiet auris mea. ‡ Iuſtus vt 13
palma florebit, ſicut cedrus *in Libano mul
tiplicabitur. ‡Plantati in domo Domini, 14
in atriis *Dei noſtri florebũt. ‡Adhuc mul- 15
tiplicabuntur in ſenecta vberi. & bene pa
tientes erunt ‡ vt annuncient: quoniam 16
rectus Dominus Deus noſter, & non eſt
iniquitas in eo.

‡ In diem anteſabbatum quando fun- 1
data eſt terra, laus cantici Dauid.

PSAL. XCII.

DOminus regnauit, decorem indutus
eſt. indutus eſt Dominus fortitudinẽ,
& præcinxit ſe: & enim firmauit orbẽ ter-
ræ, qui non commouebitur. ‡Parata ſedes 2
tua ex tunc, à ſeculo tu es. ‡ Eleuauerunt 3
flumina Domine, eleuauerũt flumina *vo
ces ſuas. Eleuabunt flumina fluctus ſuos
‡ à vocibus aquarum multarum. Mirabiles 4
elationes maris, mirabilis in altis Domi-
nus. ‡Teſtimonia tua credibilia facta ſunt 5
nimis: domũ tuam decet ſanctitudo Do-
mine in longitudine dierum.

‡ Pſalmus *Dauid quarta Sabbati. 1

XCIII.

DEus vltionum Dominus, Deus vltio-
num liberè egit. ‡Exaltare qui iudicas 2
terram, redde retributionẽ ſuperbis. ‡ Vſ- 3
quequo peccatores, Dñe, vſquequo pecca
tores gloriabũtur? ‡Effabũtur & loquẽtur 4
iniquitatem, loquẽtur omnes q operãtur
iniuſtitiam? ‡ Populum tuum Dñe humi- 5
liauerunt, & hęreditatẽ tuam vexauerunt.

8 ‡ ἐν τῷ ἀνατεῖλαι ἁμαρτωλοὺς ὡσεὶ χόρτον, καὶ διέ-
κυψαν πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν. ὅπως ἂν ἐξ-
ολοθρευθῶσιν εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.
9 ‡ σὺ δὲ ὕψιστος εἰς τὸν αἰῶνα κύριε.
10 ‡ ὅτι ἰδοὺ οἱ ἐχθροί σου κύριε, ὅτι ἰδοὺ οἱ ἐχθροί σου
ἀπολοῦνται. καὶ διασκορπισθήσονται πάντες οἱ ἐργαζόμε-
11 νοι τὴν ἀνομίαν, ‡ καὶ ὑψωθήσεται ὡς μονοκέ-
ρωτος τὸ κέρας μου, καὶ τὸ γῆράς μου ἐν ἐλαίῳ πίονι.
12 ‡ καὶ ἐπεῖδεν ὁ ὀφθαλμός μου ἐν τοῖς ἐχθροῖς μου, καὶ
ἐν τοῖς ἐπανισταμένοις ἐπ' ἐμὲ πονηρευομένοις ἀκούσεται τὸ
13 οὖς μου. ‡ δίκαιος ὡς φοῖνιξ ἀνθήσει, ὡσεὶ κέδρος
ἡ ἐν τῷ λιβάνῳ πληθυνθήσεται.
14 ‡ πεφυτευμένοι ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου, ἐν ταῖς αὐλαῖς τοῦ
15 θεοῦ ἡμῶν ἐξανθήσουσιν. ‡ ἔτι πληθυνθήσονται ἐν
16 γήρει πίονι. καὶ εὐπαθοῦντες ἔσονται ‡ τοῦ ἀναγγεῖλαι·
ὅτι εὐθὴς κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν, καὶ οὐκ ἔστιν ἀδικία ἐν αὐτῷ.

1 ‡ Εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ προσαββάτου ὅτε κατῴκισται
ἡ γῆ, αἶνος ᾠδῆς τῷ δαυίδ. ϟβ'.

Ὁ κύριος ἐβασίλευσεν, εὐπρέπειαν ἐνεδύσατο· ἐνε-
δύσατο κύριος δύναμιν καὶ περιεζώσατο, καὶ γὰρ ἐστερέωσε
τὴν οἰκουμένην, ἥτις οὐ σαλευθήσεται.
2 ‡ ἕτοιμος ὁ θρόνος σου ἀπὸ τότε, ἀπὸ τοῦ αἰῶνος σὺ εἶ.
3 ‡ ἐπῆραν οἱ ποταμοὶ κύριε, ἐπῆραν οἱ ποταμοὶ φω-
νὰς αὐτῶν. ἀροῦσιν οἱ ποταμοὶ ἐπιτρίψεις αὐτῶν
4 ‡ ἀπὸ φωνῶν ὑδάτων πολλῶν. θαυμαστοὶ οἱ μετεω-
ρισμοὶ τῆς θαλάσσης, θαυμαστὸς ἐν ὑψηλοῖς ὁ κύριος.
5 ‡ τὰ μαρτύριά σου ἐπιστώθησαν σφόδρα, τῷ οἴκῳ σου
πρέπει ἁγίασμα κύριε εἰς μακρότητα ἡμερῶν.

1 ‡ Ψαλμὸς τῷ δαυὶδ, τετράδι σαββάτου.
ϟγ'.

Θεὸς ἐκδικήσεων κύριος, θεὸς ἐκδικήσεων ἐπαρρησιά-
2 σατο. ‡ ὑψώθητι ὁ κρίνων τὴν γῆν, ἀπόδος ἀνταπόδο-
3 σιν τοῖς ὑπερηφάνοις. ‡ ἕως πότε ἁμαρτωλοὶ κύριε,
4 ἕως πότε ἁμαρτωλοὶ καυχήσονται; ‡ φθέγξονται
καὶ λαλήσουσιν ἀδικίαν, λαλήσουσι πάντες οἱ ἐργαζό-
5 μενοι τὴν ἀνομίαν; ‡ τὸν λαόν σου κύριε ἐταπείνω-
σαν, καὶ τὴν κληρονομίαν σου ἐκάκωσαν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[8] Quando germinant impij ſicut herba, & florent omnes operarij falſitatis, tunc futurum eſt quòd deſtruat eos Deus vſq; in ęternum. [9] Tu autem excelſus ſublimiſque in ſeculo iſto Domine, quinimò excelſus & ſublimis in ſeculo venturo. [10] Quoniam ecce inimici tui proſperitate fruuntur in hoc ſeculo Domine, quoniam ecce inimici tui diſſipabuntur in ſeculo venturo, & ſeparabuntur à congregatione iuſtorum omnes qui operantur iniquitatem. [11] Exaltaſti autem quaſi naricornis fortitudinem meam: vnxiſti me oleo recẽti oliuæ frondoſę. [12] Et intuitus eſt oculus meus in interitum moleſtantium me, & in inſurgentes contra me ad malè agendum, audiunt aures meæ vocem confractionum eorum. [13] Iuſtus tanquam palma producet germina: ſicut cedrus in Libano multiplicabitur & aget radices. [14] Filij eius plantati erunt in domo ſanctuarij Domini, in atriis Dei noſtri florebunt. [15] Adhuc veluti patres eorum procreabunt filios; in ſenectute pingues & virides erunt: [16] Vt annuncient habitantes terram quòd rectus eſt Dominus, fortitudo mea, & non eſt iniquitas in eo.

PSAL. XCIII.

DOminus regnauit, celſitudinẽ indutus eſt, indutus eſt Dominus, fortitudine accinxit ſe: inſuper ſtabiliuit orbem vt non cõmoueatur. [2] Parata eſt ſedes tua à principio: à ſeculo tu ipſe es Deus. [3] Eleuauerunt flumina Domine, eleuauerunt flumina vocem ſuam in cantico; recipient flumina præmium laudum ſuarum. [4] A vocibus aquarum multarum, à laudibus fluctuũ maris magni laudatus eſt in cælis ſuperioribus Dominus. [5] Teſtimonia tua vera ſunt admodum; domo ſanctuarij tui pulchrè conueniunt: ſancta ſunt Domine in longitudine dierum.

PSAL. XCIIII.

DEus auctor vltionis Domine, Deus auctor vltionis ſplendidum te exhibe. [2] Eleuare iudex terræ, redde retributionem malam ſuperbis. [3] Vſquequo improbi proſperitate fruituri ſunt Domine, vſquequo improbi ſedebunt in tranquillitate? [4] Effutient & loquentur calumnias, dicentes verba opprobrij, omnes qui operantur falſitatem. [5] Populum tuum Domine conterent, & hęreditatem tuam vexabunt.

6 * אַלְמָנָה וְגֵר יַהֲרֹגוּ וִיתוֹמִים יְרַצֵּחוּ׃
7 * וַיֹּאמְרוּ לֹא יִרְאֶה־יָּהּ וְלֹא־יָבִין אֱלֹהֵי יַעֲקֹב׃
8 * בִּינוּ בֹּעֲרִים בָּעָם וּכְסִילִים מָתַי תַּשְׂכִּילוּ׃
9 * הֲנֹטַע אֹזֶן הֲלֹא יִשְׁמָע אִם־יֹצֵר עַיִן הֲלֹא יַבִּיט׃
10 * הֲיֹסֵר גּוֹיִם הֲלֹא יוֹכִיחַ הַמְלַמֵּד אָדָם דָּעַת׃
11 * יְהוָה יֹדֵעַ מַחְשְׁבוֹת אָדָם כִּי־הֵמָּה הָבֶל׃
12 * אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר אֲשֶׁר־תְּיַסְּרֶנּוּ יָּהּ וּמִתּוֹרָתְךָ תְלַמְּדֶנּוּ׃
13 * לְהַשְׁקִיט לוֹ מִימֵי רָע עַד יִכָּרֶה לָרָשָׁע שָׁחַת׃
14 * כִּי לֹא־יִטֹּשׁ יְהוָה עַמּוֹ וְנַחֲלָתוֹ לֹא יַעֲזֹב׃
15 * כִּי־עַד־צֶדֶק יָשׁוּב מִשְׁפָּט וְאַחֲרָיו כָּל־יִשְׁרֵי־לֵב׃
16 * מִי־יָקוּם לִי עִם־מְרֵעִים מִי־יִתְיַצֵּב לִי עִם־פֹּעֲלֵי אָוֶן׃
17 * לוּלֵי יְהוָה עֶזְרָתָה לִּי כִּמְעַט שָׁכְנָה דוּמָה נַפְשִׁי׃
18 * אִם־אָמַרְתִּי מָטָה רַגְלִי חַסְדְּךָ יְהוָה יִסְעָדֵנִי׃
19 * בְּרֹב שַׂרְעַפַּי בְּקִרְבִּי תַּנְחוּמֶיךָ יְשַׁעַשְׁעוּ נַפְשִׁי׃
20 * הַיְחָבְרְךָ כִּסֵּא הַוּוֹת יֹצֵר עָמָל עֲלֵי־חֹק׃
21 * יָגוֹדּוּ עַל־נֶפֶשׁ צַדִּיק וְדָם נָקִי יַרְשִׁיעוּ׃
22 * וַיְהִי יְהוָה לִי לְמִשְׂגָּב וֵאלֹהַי לְצוּר מַחְסִי׃
23 * וַיָּשֶׁב עֲלֵיהֶם אֶת־אוֹנָם וּבְרָעָתָם יַצְמִיתֵם יַצְמִיתֵם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ׃

צה

1 * לְכוּ נְרַנְּנָה לַיהוָה נָרִיעָה לְצוּר יִשְׁעֵנוּ׃
2 * נְקַדְּמָה פָנָיו בְּתוֹדָה בִּזְמִרוֹת נָרִיעַ לוֹ׃
3 * כִּי אֵל גָּדוֹל יְהוָה וּמֶלֶךְ גָּדוֹל עַל־כָּל־אֱלֹהִים׃
4 * אֲשֶׁר בְּיָדוֹ מֶחְקְרֵי־אָרֶץ וְתוֹעֲפוֹת הָרִים לוֹ׃
5 * אֲשֶׁר־לוֹ הַיָּם וְהוּא עָשָׂהוּ וְיַבֶּשֶׁת יָדָיו יָצָרוּ׃

6 * *Viduam & aduenam interficient, & pu-*
7 *pillos occident.* * *Et dixerunt: Non videbit*
Dominus, & non intelliget Deus Iacob.
8 * *Intelligite stulti in populo, & insipientes*
aliquando discite.
9 * *Qui plantauit aurem, non audiet? aut qui*
10 *finxit oculum, non videbit?* * *Qui erudit gen-*
tes, non arguet, qui docet hominem scientiam?
11 * *Dominus nouit cogitationes hominum, quia*
12 *vanæ sunt.* * *Beatus vir quem erudieris*
Domine, & de Lege tua docueris eum.
13 * *Vt quiescat à diebus afflictionis, donec fo-*
diatur impio interitus.
14 * *Non enim derelinquet Dominus populum*
suum, & hæreditatem suam non deseret.
15 * *Quoniam vsque ad iustitiam reuertetur*
iudicium, et sequentur illud omnes recti corde.
16 * *Quis stabit pro me aduersum malos? quis*
stabit pro me aduersus operarios iniquitatis?
17 * *Nisi quia Dominus auxiliator meus, pau-*
lo minus habitasset in inferno anima mea.
18 * *Si dicebam: Motus est pes meus, miseri-*
cordia tua Domine sustentabat me.
19 * *In multitudine cogitationum mearum quæ*
sunt in me intrinsecus, consolationes tuæ de-
lectabant animam meam.
20 * *Nunquid particeps erit tui thronus insi-*
diarum, fingens laborem in præcepto?
21 * *Copulabuntur aduersum animam iusti, &*
sanguinem innocentem condemnabunt.
22 * *Erit autem Dominus mihi in refugium, et*
Deus meus quasi petra spei meæ.
23 * *Et restituet super eos iniquitatem suam, et*
in malitia sua perdet eos, perdet illos Dominus
Deus noster. PSAL. XCV.
1 *Venite laudemus Dominum, iubilemus petræ*
2 *Iesu nostro.* * *Præueniamus vultum eius*
in actione gratiarum, in canticis iubilemus ei.
3 * *Quoniam fortis & magnus Dominus, &*
rex magnus super omnes Deos.
4 * *In cuius manu fundamenta terræ, & ex-*
celsa montium ipsius sunt.
5 * *Cuius est mare, ipse enim fecit illud, et sic-*
cam manus eius plasmauerunt.

תרגום

6 ארמלתא וגיורא יקטלון ויתמי ירצחון׃ 7 ואמרו לא חמי יי ולא יתביין אלהא דיעקב׃ 8 אתבוננו דשטין בעמא וכסיליא אימתי תשכלון׃ 9 האפשר דאתנציבא אודנא ולא שמע אלפנא אין אפשר דברא עינא ולא אסתכל באוריתא׃ 10 האפשר דיהב אוריתא לעמה וכד יחובון לא יתוכחון הלא יי אליף לאדם קדמאי מנדעא׃ 11 קדם יי ידיען מחשבת בני נשא ארום הנון למא׃ 12 טב לגבר דתכסנניה יי ומאוריתך תאלפניה׃ 13 לשדכא ליה מיומי בישא עד דיכרה לרשיעיא שוחא׃ 14 ארום לא ינטש יי עמה ואחסנתיה לא ישבוק׃ 15 ארום עד צדקתא יתוב דינא ובתרוי יתפרקון כל תריצי לבא׃ 16 מן יקום לי לאגחא קרבא עם מבאשין מן יתעתד לי למנצי עם עבדי שקר׃ 17 אלולי יי סעיד לי כזעיר שריא בשתיקותא נפשי׃ 18 אין אמרת אתמוטטא רגלי טובך יי יסעד יתי׃ 19 בסגעי מחשבתא בגוי נחמותך יפנקון נפשי׃ 20 אפשר דיתחבר עמך כרסי שקרא בריה ליעות היתעתד עלי קים׃ 21 יכנשון בישן על נפשא דצדיקא ואדמא זכאי יחיבון מקטול׃ 22 ויהי מימרא דיי לי לסעיד ואלהי לתקוף רחצני׃ 23 ואתיב עליהון ית שקריהון ובבישתהון ימגרנון ימגר יתהון יי אלהנא׃

צה

1 איתון נשבחא קדם יי ניבב קדם תקיף פרקננא׃ 2 נקדם אפוי בתודתא בתשבחתא ניבב קדמוהי׃ 3 ארום אלהא רבא יי ומלכא רבא על כל אלהין׃ 4 די בידיה תלין פשפושין דארעא ותוקפי רום טוריא דילה׃ 5 דדילה ימא והוא עבד יתה ויבשתא אידוהי בריו׃

*Viduam & *pupillum interfecerunt, 6
& aduenam occiderunt. *Et dixerũt: Non 7
videbit Dñs, neque intelliget Deus Iacob.
*Intelligite iã insipiẽtes in populo, & stul- 8
ti aliquando sapite. *Qui plãtauit aurem, 9
nõ audit? aut q̃ finxit oculũ, nõ cõsiderat?
*Qui corripit gentes, nõ arguet? q̃ docet 10
hominẽ scientiam? * Dñs scit cogitationes 11
hominũ, quoniam sunt vanæ. *Beatus ho- 12
mo quẽ erudieris Dñe, & de Lege tua do-
ceris eum. *Vt mitiges *eũ à diebus malis, 13
donec fodiatur peccatori fouea. *Quoniã 14
nõ repellet Dñs plebem suam, & hæredi-
tatẽ suã nõ derelinquet. *Quoadusq; iusti- 15
tia cõuertetur in iudiciũ, & qui iuxta illã,
omnes qui recto sunt corde. *Quis con- 16
surget mihi aduersus malignãtes? aut quis
stabit mecũ aduersus operãtes iniquitatẽ?
*Nisi quia Dñs adiuuit me, paulominus 17
habitasset in inferno anima mea. *Si dice- 18
bã: Motus est pes meus, misericordia tua
Dñe adiuuabat me: *secundùm multitudi- 19
nem dolorum meorum in corde meo, con
solationes tuæ lætificauerunt animã meã.
*Nunquid adhæret tibi sedes iniquitatis, 20
qui fingis laborem in præcepto? *Capta- 21
bunt in animam iusti, & sanguinem in-
nocentem condemnabunt. * Et factus est 22
mihi Dominus in refugium, & Deus meus
in adiutorium spei meæ. * Et reddet illis 23
Dominus iniquitatem ipsorum, & *secun-
dùm malitiam eorum disperdet illos *Do-
minus Deus*.

Laus cantici Dauid, sine titulo apud Hebræos. PSAL. XCIIII.

VEnite exultemus Domino, iubilemus 1
Deo salutari nostro. *Præoccupemus 2
faciem eius in confessione, & in psalmis
iubilemus ei. * Quoniam Deus magnus 3
Dominus, & rex magnus super * omnem
terram. * Quia in manu eius * fines ter- 4
ræ, & altitudines montium ipsius sunt. 5
*Quoniam ipsius est mare, & ipse fecit il-
lud, & *aridam manus eius formauerunt.

6 *χήραν καὶ ὀρφανὸν ἀπέκτειναν, καὶ προσήλυτον ἐφό-
7 νευσαν. *καὶ εἶπαν, οὐκ ὄψεται κύριος, οὐδὲ συνήσει ὁ
8 θεὸς τοῦ Ἰακώβ. *συνέτε δὴ ἄφρονες ἐν τῷ λαῷ, καὶ
9 μωροί ποτὲ φρονήσατε. *ὁ φυτεύσας τὸ οὖς, οὐχὶ
ἀκούει; ἢ ὁ πλάσας τὸν ὀφθαλμὸν οὐχὶ κατανοεῖ;
10 *ὁ παιδεύων ἔθνη, οὐχὶ ἐλέγξει; ὁ διδάσκων ἄνθρωπον
11 γνῶσιν; *κύριος γινώσκει τοὺς διαλογισμοὺς τῶν ἀνθρώ-
12 πων, ὅτι εἰσὶ μάταιοι. *μακάριος ἄνθρωπος, ὃν
ἂν παιδεύσῃς κύριε, καὶ ἐκ τοῦ νόμου σου διδάξῃς αὐτόν.
13 *τοῦ πραΰναι αὐτὸν ἀφ' ἡμερῶν πονηρῶν, ἕως οὗ ὀρυγῇ
14 τῷ ἁμαρτωλῷ βόθρος. *ὅτι οὐκ ἀπώσεται κύριος τὸν
λαὸν αὐτοῦ, καὶ τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ οὐκ ἐγκαταλείψει.
15 *ἕως οὗ δικαιοσύνη ἐπιστρέψει εἰς κρίσιν, καὶ ἐχόμενοι
αὐτῆς, πάντες οἱ εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ. διάψαλμα.
16 *τίς ἀναστήσεταί μοι ἐπὶ πονηρευομένοις; ἢ τίς συμ-
παραστήσεταί μοι ἐπὶ τοῖς ἐργαζομένοις τὴν ἀνομίαν;
17 *εἰ μὴ ὅτι κύριος ἐβοήθησέ μοι, παραβραχὺ παρῴ-
18 κησε τῷ ᾅδῃ ἡ ψυχή μου. *εἰ ἔλεγον, σεσάλευται ὁ
19 πούς μου, τὸ ἔλεός σου κύριε ἐβοήθει μοι, *κατὰ τὸ πλῆ-
θος τῶν ὀδυνῶν μου ἐν τῇ καρδίᾳ μου, αἱ παρακλήσεις
σου εὔφραναν τὴν ψυχήν μου.
20 *μὴ συμπροσέσω σοι θρόνος ἀνομίας, ὁ πλάσσων κό-
21 πον ἐπὶ πρόσταγμα; *θηρεύσουσιν ἐπὶ ψυχὴν
δικαίου, καὶ αἷμα ἀθῷον καταδικάσονται.
22 *καὶ ἐγένετό μοι κύριος εἰς καταφυγήν, καὶ ὁ θεός
23 μου εἰς βοηθὸν ἐλπίδος μου. *καὶ ἀποδώσει αὐτοῖς
κύριος τὴν ἀνομίαν αὐτῶν, καὶ κατὰ τὴν πονηρίαν αὐτῶν
ἀφανιεῖ αὐτοὺς κύριος ὁ θεός.

Αἶνος ᾠδῆς τῷ Δαυίδ, ἀνεπίγραφος
παρ' Ἑβραίοις. ϟδ'.

1 *Δεῦτε ἀγαλλιασώμεθα τῷ κυρίῳ, ἀλαλάξω-
2 μεν τῷ θεῷ τῷ σωτῆρι ἡμῶν. *προφθάσωμεν
τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐν ἐξομολογήσει, καὶ ἐν ψαλμοῖς
3 ἀλαλάξωμεν αὐτῷ. *ὅτι θεὸς μέγας κύριος καὶ
βασιλεὺς μέγας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν.
4 *ὅτι ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ τὰ πέρατα τῆς γῆς, καὶ τὰ ὕψη
5 τῶν ὀρέων αὐτοῦ εἰσιν. *ὅτι αὐτοῦ ἐστιν ἡ θάλασσα,
καὶ αὐτὸς ἐποίησεν αὐτήν, καὶ τὴν ξηρὰν αἱ χεῖρες αὐ-
τοῦ ἔπλασαν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

6 Viduam & aduenam interficient, & pupillos occident. 7 Et dixerunt: Non videt Dominus, & non intelliget Deus Iacob. 8 Intelli-
gite insipientes in populo: & stulti quando eritis intelligentes? 9 Nunquid possibile est vt is per quem plantata est auris, non audiat doctri-
nam? num possibile est vt creauerit oculum, & non respiciat in Legem? 10 An possibile est vt dederit Legem populo suo, & cùm peccauerint,
non arguantur? nonne Dominus docuit hominem primum scientiam? 11 Coram Domino notæ sunt cogitationes filiorum hominis, quo-
niam vanę sunt. 12 Beatus vir quem corripies Domine, & quem de Lege tua docebis. 13 Vt des quietem illi à diebus malis, donec fodiatur
impio fouea. 14 Quoniam non derelinquet Dominus populum suum, & hæreditatem suam non deseret. 15 Quoniam vsque ad iustitiam
conuertetur iudicium, & post eum redimentur omnes recti corde. 16 Quis consurget pro me ad gerendũ bellum aduersum sceleratos? quis
stabit pro me ad certandum contra operantes iniquitatem? 17 Nisi Dominus sustentasset me, parum *absuisset quin* commoraretur in silentio
anima mea. 18 Si dixi: Motus est pes meus, misericordia tua Domine adiuuabit me. 19 In multitudine cogitationum quę intra me sunt, con-
solationes tuæ oblectabunt animam meam. 20 An possibile est vt adhæreat tibi sedes mendacij: figmentum prauitatis num stabit in statuto?
21 Coaceruabunt mala aduersus animam iusti, & sanguinem innocentem condemnabunt morte. 22 Et erit Verbum Domini auxiliator
mihi, & Deus meus in fortitudinem fiduciæ meæ. 23 Et reddet illis mendacia eorum, & in malignitate eorum perdet eos; perdet eos Dñs
Deus noster.

PSAL. XCV.

VEnite, laudes dicamus coram Domino, iubilemus coram fortissimo redemptionis nostrę. 2 Pręueniamus faciem eius in confessione,
in canticis iubilemus coram eo. 3 Quoniam Deus magnus Dominus, & rex magnus super omnes deos. 4 Quoniam à manu eius pen
dent penetralia terræ, & robora sublimitatis montiũ ipsius sunt. 5 Quoniã ipsius est mare & ipse fecit illud: & aridam manus eius creauerunt.

6 * בֹּאוּ נִשְׁתַּחֲוֶה וְנִכְרָעָה נִבְרְכָה לִפְנֵי־
יְהוָה עֹשֵׂנוּ׃
7 * כִּי הוּא אֱלֹהֵינוּ וַאֲנַחְנוּ עַם מַרְעִיתוֹ וְצֹאן יָדוֹ
הַיּוֹם אִם־בְּקֹלוֹ תִשְׁמָעוּ׃
8 * אַל־תַּקְשׁוּ לְבַבְכֶם כִּמְרִיבָה כְּיוֹם מַסָּה
בַּמִּדְבָּר׃
9 * אֲשֶׁר נִסּוּנִי אֲבוֹתֵיכֶם בְּחָנוּנִי גַּם־רָאוּ פָעֳלִי׃
10 * אַרְבָּעִים שָׁנָה אָקוּט בְּדוֹר וָאֹמַר עַם תֹּעֵי
לֵבָב הֵם וְהֵם לֹא־יָדְעוּ דְרָכָי׃
11 * אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתִּי בְאַפִּי אִם־יְבֹאוּן אֶל־מְנוּחָתִי׃

צו

1 * שִׁירוּ לַיהוָה שִׁיר חָדָשׁ שִׁירוּ לַיהוָה כָּל־הָאָרֶץ׃
2 * שִׁירוּ לַיהוָה בָּרְכוּ שְׁמוֹ בַּשְּׂרוּ מִיּוֹם־לְיוֹם
יְשׁוּעָתוֹ׃
3 * סַפְּרוּ בַגּוֹיִם · כְּבוֹדוֹ בְּכָל־הָעַמִּים
נִפְלְאוֹתָיו׃
4 * כִּי גָדוֹל יְהוָה וּמְהֻלָּל מְאֹד נוֹרָא הוּא עַל־
כָּל־אֱלֹהִים׃
5 * כִּי כָּל־אֱלֹהֵי הָעַמִּים אֱלִילִים וַיהוָה שָׁמַיִם
עָשָׂה׃
6 * הוֹד־וְהָדָר לְפָנָיו עֹז וְתִפְאֶרֶת בְּמִקְדָּשׁוֹ׃
7 * הָבוּ לַיהוָה מִשְׁפְּחוֹת עַמִּים הָבוּ לַיהוָה כָּבוֹד וָעֹז׃
8 * הָבוּ לַיהוָה כְּבוֹד שְׁמוֹ שְׂאוּ־מִנְחָה וּבֹאוּ
לְחַצְרוֹתָיו׃
9 * הִשְׁתַּחֲווּ לַיהוָה בְּהַדְרַת־קֹדֶשׁ חִילוּ מִפָּנָיו
כָּל־הָאָרֶץ׃
10 * אִמְרוּ בַגּוֹיִם יְהוָה מָלָךְ אַף־תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל־
תִּמּוֹט יָדִין עַמִּים בְּמֵישָׁרִים׃
11 * יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ יִרְעַם הַיָּם וּמְלֹאוֹ׃
12 * יַעֲלֹז שָׂדַי וְכָל־אֲשֶׁר־בּוֹ אָז יְרַנְּנוּ כָּל־עֲצֵי־יָעַר׃

6 * *Venite adoremus & curuemur, flectamus genua ante faciem Domini factoris nostri.*
7 * *Quia ipse est Deus noster, & nos populus pascuæ eius, & grex manus eius. Hodie si vocem eius audieritis,*
8 * *Nolite indurare corda vestra, sicut in contradictione, sicut in die tentationis in deserto:*
9 * *Ubi tentauerunt me patres vestri, probauerunt me, & viderunt opus meum.*
10 * *Quadraginta annis displicuit mihi generatio illa: & dixi; Populus errans in corde est, & ipsi non cognouerunt vias meas.*
11 * *Et iuraui in furore meo, si venient in requiem meam.*

PSAL. XCVI.

1 *CAntate Domino canticum nouum, canite Domino omnis terra.*
2 * *Canite Domino, benedicite nomini eius, annunciate de die in diem salutare eius.*
3 * *Narrate in gentibus gloriam eius, in vniuersis populis mirabilia eius.*
4 * *Quia magnus Dominus & laudabilis nimis, terribilis ipse super omnes deos.*
5 * *Omnes enim dij populorum sculptilia, Dominus autem cælos fecit.*
6 * *Gloria & decor ante vultum eius, fortitudo & exultatio in sanctuario eius.*
7 * *Afferte Domino familiæ populorum, afferte Domino gloriam & fortitudinem.*
8 * *Afferte Domino gloriam nomini eius, leuate munera & introite in atria eius.*
9 * *Adorate Dominum in decore sanctuarij, paueat à facie eius omnis terra.*
10 * *Dicite in gentibus, Dominus regnauit: siquidem appendit orbem immobilem, iudicabit populos in æquitate.*
11 * *Lætamini cæli, & exulta terra: tonet mare & plenitudo eius.*
12 * *Gaudeat ager & omnia quæ in eo sunt: tunc laudabunt vniuersa ligna saltus.*

תרגום

6 אֱתוֹ נִסְגּוּד וְנִגְחַן וְנַחְמוֹט קֳדָם יְיָ דַּעֲבַד יָתָנָא׃ 7 אֲרוּם הוּא אֱלָהָנָא וַאֲנַחְנָא עַמֵּהּ וְעָאן רַעֲיַת אִידֵיהּ יוֹמָא דֵין אִין בְּמֵימְרֵהּ
תְּקַבְּלוּן׃ 8 לָא תַקְשׁוּן לִבְּכוֹן הֵיךְ בְּמַצּוּתָא הֵיךְ יוֹמָא דְנַסֵּיתוּן אֱלָהָא בְּמַדְבְּרָא׃ 9 דְּנַסִּיוּ יָתִי אֲבָהָתְכוֹן בְּחַנוּ יָתִי לְחוֹד חֲמַיִן עוֹבָדַי׃
10 אַרְבְּעִין שְׁנִין מַאֲסֵית בְּדָרָא דְמַדְבְּרָא וַאֲמָרֵית עַמָּא דְטַעֲוָתְהוֹן בְּלִבְּהוֹן הִנּוּן וְהִנּוּן לָא יְדַעוּ אָרְחַי׃ 11 דְּקַיֵּמֵית בִּתְקוֹף רוּגְזִי אִין
יֵעֲלוּן לְנַיַּח בֵּית מַקְדְּשִׁי׃

צו

1 שַׁבַּחוּ קֳדָם יְיָ תֻּשְׁבַּחְתָּא חֲדַתִּי אַנְגְּלֵי מְרוֹמָא שַׁבַּחוּ קֳדָם יְיָ כָּל צַדִּיקֵי אַרְעָא׃
2 שַׁבַּחוּ קֳדָם יְיָ בָּרְכוּ שְׁמֵהּ בַּשַּׂרוּ מִיּוֹמָא לְיוֹמָא פֻּרְקָנֵהּ׃ 3 אִשְׁתָּעוּ בְּעַמְמַיָּא אִיקָרֵהּ בְּכָל עַמְמַיָּא פְּרִישְׁוָתֵיהּ׃
4 אֲרוּם רַב יְיָ וּמְשַׁבַּח לַחֲדָא וּדְחִיל הוּא עַל כָּל אֱלָהַיָּא׃ 5 אֲרוּם כָּל דַּחְלָן דְעַמְמַיָּא טַעֲוָתָא וַיְיָ שְׁמַיָּא עֲבַד׃
6 שְׁבָחָא וְשַׁבְהוֹרָא קֳדָמוֹי עֻשְׁנָא וְאוֹרִיצוּתָא בְּבֵית מַקְדְּשֵׁהּ׃ 7 אִיהֲבוּ זְמַר קֳדָם יְיָ יְחוּסֵי עַמְמַיָּא אִיהֲבוּ קֳדָם יְיָ אִיקָר וְעֻשְׁנָא׃
8 אִיהֲבוּ קֳדָם יְיָ אִיקָר שְׁמֵיהּ סוֹבָרוּ תִקְרוּבְתָּא וְעוֹלוּ לְדָרְתּוֹהִי׃ 9 סְגוּדוּ קֳדָם יְיָ בְּשַׁבְהוֹרַת קוּדְשָׁא רְתוּתוּ מִקַּמֵּהּ כָּל יָתְבֵי אַרְעָא׃
10 אֱמָרוּ בְעַמְמַיָּא יְיָ מְלַךְ לְחוֹד תַּקֵּן תֵּבֵל דְּלָא תְזוּעַ יְדִין עַמְמַיָּא בְּתְרִיצוּתָא׃
11 יֶחְדוּן חַיָּלֵי שְׁמַיָּא וִידוּצוּן צַדִּיקֵי אַרְעָא יַכְלֵי יַמָּא וּמַלְיֵיהָא׃
12 יְבוּעַ תֻּשְׁבַּחְתָּא חֲקַל וְכָל דְּבֵיהּ אֲדַיִן יְשַׁבְּחוּן כָּל אִילָנֵי חוּרְשָׁא׃

* Venite, adoremus, & procidamus ei, 6
& ploremus coram Domino qui fecit nos.
* Quia ipse est * Deus noster, & nos popu 7
lus pascuæ eius, & oues manus eius. Ho-
die si vocem eius audieritis, * nolite obdu- 8
rare corda vestra, sicut in * exacerbatione;
secundùm diem tentationis in deserto,
* vbi tentauerunt me patres vestri: proba- 9
uerunt me, & viderunt opera mea. * Qua- 10
draginta annis offensus fui generationi
huic. & dixi: Semper * errant corde; ipsi ve-
rò non cognouerunt vias meas.
* Vt iuraui in ira mea, si introibunt in 11
requiem meam?

* *Laus cantici Dauid, quando domus ædificabatur post captiuitatem. sine titulo apud Hebræos.*

PSAL. XCV.

CAntate Domino canticum nouum, cā- 1
tate Domino omnis terra. * Cantate 2
Domino, * benedicite nomini eius. annun
ciate diem de die salutare eius.
* Annunciate inter gentes gloriam eius, 3
in omnibus populis mirabilia eius.
* Quoniam magnus Dominus & lau- 4
dabilis nimis, terribilis est super omnes
deos. * Quoniam omnes dij gentium 5
dæmonia, Dominus autem cælos fecit.
* Confessio & pulchritudo in conspe- 6
ctu eius. sanctimonia & magnificentia in
sanctificatione eius. * Afferte Domino pa- 7
triæ gentium, afferte Domino gloriam &
honorem. * Afferte Domino gloriam no- 8
mini eius: tollite hostias & introite in a-
tria eius. * Adorate Dominum in atrio 9
sancto eius, commoueatur à facie eius v-
niuersa terra. * Dicite in gentibus, quia 10
Dominus regnauit: & enim correxit or-
bem terræ, qui non commouebitur; iudi-
cabit populos in æquitate. * Lętentur cę- 11
li & exultet terra; commoueatur mare, &
plenitudo eius. * Gaudebunt campi, & 12
omnia quę in eis *: tunc exultabunt omnia
ligna * syluæ:

6 * δεῦτε προσκυνήσωμεν, καὶ προσπέσωμεν αὐτῷ, καὶ
κλαύσωμεν ἐναντίον κυρίου τοῦ ποιήσαντος ἡμᾶς.
7 * ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ θεὸς ἡμῶν, καὶ ἡμεῖς λαὸς νομῆς αὐ-
τοῦ, καὶ πρόβατα χειρὸς αὐτοῦ. σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς
αὐτοῦ ἀκούσητε,
8 * μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὡς ἐν τῷ παρα-
πικρασμῷ. κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πειρασμοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ,
9 * οὗ ἐπείρασάν με οἱ πατέρες ὑμῶν· ἐδοκίμασάν με
10 καὶ εἶδον τὰ ἔργα μου· * τεσσαράκοντα ἔτη προσ-
ώχθισα τῇ γενεᾷ ἐκείνῃ. καὶ εἶπα, ἀεὶ πλανῶνται τῇ καρ-
δίᾳ, αὐτοὶ δὲ οὐκ ἔγνωσαν τὰς ὁδούς μου.
11 * ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου, εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν
κατάπαυσίν μου;

Αἶνος ᾠδῆς τῷ δαυίδ, ὅτε ὁ οἶκος ᾠκοδομεῖτο μετὰ τὴν αἰχμαλωσίαν. ἀνεπίγραφος παρ' ἑβραίοις. ςέ.

1 * Ἄσατε τῷ κυρίῳ ᾆσμα καινόν, ᾄσατε τῷ κυρίῳ πᾶ-
2 σα ἡ γῆ. * ᾄσατε τῷ κυρίῳ, εὐλογήσατε τὸ ὄνομα
αὐτοῦ. εὐαγγελίζεσθε ἡμέραν ἐξ ἡμέρας τὸ σωτήριον
3 αὐτοῦ. * ἀναγγείλατε ἐν τοῖς ἔθνεσι τὴν δόξαν αὐτοῦ, ἐν
πᾶσι τοῖς λαοῖς τὰ θαυμάσια αὐτοῦ.
4 * ὅτι μέγας κύριος καὶ αἰνετὸς σφόδρα, φοβερός ἐστιν
5 ὑπὲρ πάντας τοὺς θεούς. * ὅτι πάντες οἱ θεοὶ τῶν ἐ-
θνῶν δαιμόνια· ὁ δὲ κύριος τοὺς οὐρανοὺς ἐποίησεν.
6 * ἐξομολόγησις καὶ ὡραιότης ἐνώπιον αὐτοῦ, ἁγιωσύνη
καὶ μεγαλοπρέπεια ἐν τῷ ἁγιάσματι αὐτοῦ·
7 * ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ αἱ πατριαὶ τῶν ἐθνῶν, ἐνέγκα-
τε τῷ κυρίῳ δόξαν καὶ τιμήν.
8 * ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ δόξαν ὀνόματι αὐτοῦ, ἄρατε θυ-
σίας καὶ εἰσπορεύεσθε εἰς τὰς αὐλὰς αὐτοῦ.
9 * προσκυνήσατε τῷ κυρίῳ ἐν αὐλῇ ἁγίᾳ αὐτοῦ, σα-
λευθήτω ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ πᾶσα ἡ γῆ.
10 * εἴπατε ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὅτι κύριος ἐβασίλευσε, καὶ
γὰρ κατώρθωσε τὴν οἰκουμένην, ἥτις οὐ σαλευθήσεται,
κρινεῖ λαοὺς ἐν εὐθύτητι.
11 * εὐφραινέσθωσαν οἱ οὐρανοὶ καὶ ἀγαλλιάσθω ἡ γῆ,
σαλευθήτω ἡ θάλασσα, καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς.
12 * χαρήσεται τὰ πεδία, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, τότε ἀ-
γαλλιάσονται πάντα τὰ ξύλα τοῦ δρυμοῦ·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

6 Venite adoremus & procidamus & genu flectamus coram Domino qui fecit nos. 7 Quoniam ipse est Deus noster, & nos populus eius & oues pascuæ manus eius. Die isto si Verbum eius receperitis, 8 Ne induretis corda vestra sicut in contentione, sicut die qua tentastis Deum in deserto: 9 Quoniam tentauerunt me patres vestri; probauerunt me etiam videntes opera mea. 10 Quadraginta annis aspernatus sum generationem deserti. & dixi: Populus est quorum idola sunt in corde eorum, & ipsi non cognouerunt vias meas.
11 Quibus iuraui in vehementia furoris mei, si introibunt in requiem domus sanctuarij mei.

PSAL. XCVI.

1 CAntate coram Domino canticum nouum angeli excelsi: laudate coram Domino omnes iusti terræ. 2 Laudate coram Domino, benedicite nomini eius, annunciate de die in diem redemptionem eius. 3 Narrate in populis gloriam eius, in omnibus populis mirabilia eius. 4 Quoniam magnus Dominus & laudabilis valdè, & timendus super omnes deos.
5 Quoniam omnes dij gentium idola sunt, Dominus autem cælos fecit. 6 Laus & gloria coram eo, fortitudo & exultatio in domo sanctuarij eius. 7 Adferte canticum coram Domino familiæ populorum, afferte coram Domino honorem & fortitudinem.
8 Afferte coram Domino gloriam nomini eius, portate munus & intrate in atria eius.
9 Adorate coram Domino in decore sanctitatis: contremiscite à conspectu eius omnes habitatores terræ.
10 Dicite in gentibus: Dominus regnauit: insuper firmauit orbem ne moueatur: iudicabit populos in æquitate.
11 Lætentur exercitus cælorum, & exultent iusti terræ, tonet mare & plenitudo eius.
12 Promat laudem ager, & omnia quæ sunt in eo: tunc laudabunt omnes arbores syluæ.

13 * לִפְנֵי יְהוָה כִּי בָא כִּי בָא לִשְׁפֹּט הָאָרֶץ יִשְׁפֹּט־
תֵּבֵל בְּצֶדֶק וְעַמִּים בֶּאֱמוּנָתוֹ׃

צז

1 * יְהוָה מָלָךְ תָּגֵל הָאָרֶץ יִשְׂמְחוּ אִיִּים רַבִּים׃
2 * עָנָן וַעֲרָפֶל סְבִיבָיו צֶדֶק וּמִשְׁפָּט מְכוֹן כִּסְאוֹ׃
3 * אֵשׁ לְפָנָיו תֵּלֵךְ וּתְלַהֵט סָבִיב צָרָיו׃
4 * הֵאִירוּ בְרָקָיו תֵּבֵל רָאֲתָה וַתָּחֵל הָאָרֶץ׃
5 * הָרִים כַּדּוֹנַג נָמַסּוּ מִלִּפְנֵי יְהוָה מִלִּפְנֵי אֲדוֹן
כָּל־הָאָרֶץ׃
6 * הִגִּידוּ הַשָּׁמַיִם צִדְקוֹ וְרָאוּ כָל־הָעַמִּים כְּבוֹדוֹ׃
7 * יֵבֹשׁוּ כָּל־עֹבְדֵי פֶסֶל הַמִּתְהַלְלִים בָּאֱלִילִים
הִשְׁתַּחֲווּ־לוֹ כָּל־אֱלֹהִים׃
8 * שָׁמְעָה וַתִּשְׂמַח צִיּוֹן וַתָּגֵלְנָה בְּנוֹת יְהוּדָה
לְמַעַן מִשְׁפָּטֶיךָ יְהוָה׃
9 * כִּי־אַתָּה יְהוָה עֶלְיוֹן עַל־כָּל־הָאָרֶץ מְאֹד נַעֲלֵיתָ
עַל־כָּל־אֱלֹהִים׃
10 * אֹהֲבֵי יְהוָה שִׂנְאוּ רָע שֹׁמֵר נַפְשׁוֹת חֲסִידָיו מִיַּד
רְשָׁעִים יַצִּילֵם׃
11 * אוֹר זָרֻעַ לַצַּדִּיק וּלְיִשְׁרֵי־לֵב שִׂמְחָה׃
12 * שִׂמְחוּ צַדִּיקִים בַּיהוָה וְהוֹדוּ לְזֵכֶר קָדְשׁוֹ׃

צח

1 * מִזְמוֹר שִׁירוּ לַיהוָה שִׁיר חָדָשׁ כִּי־נִפְלָאוֹת
עָשָׂה הוֹשִׁיעָה־לּוֹ יְמִינוֹ וּזְרוֹעַ קָדְשׁוֹ׃
2 * הוֹדִיעַ יְהוָה יְשׁוּעָתוֹ לְעֵינֵי הַגּוֹיִם גִּלָּה צִדְקָתוֹ׃
3 * זָכַר חַסְדּוֹ וֶאֱמוּנָתוֹ לְבֵית יִשְׂרָאֵל רָאוּ כָל־
אַפְסֵי־אָרֶץ אֵת יְשׁוּעַת אֱלֹהֵינוּ׃
4 * הָרִיעוּ לַיהוָה כָּל־הָאָרֶץ פִּצְחוּ וְרַנְּנוּ וְזַמֵּרוּ׃
5 * זַמְּרוּ לַיהוָה בְּכִנּוֹר בְּכִנּוֹר וְקוֹל זִמְרָה׃
6 * בַּחֲצֹצְרוֹת וְקוֹל שׁוֹפָר הָרִיעוּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ
יְהוָה׃

13 *Ante faciem Domini quoniam venit, quoniam venit iudicare terram: iudicabit orbem in iuſtitia, & populos in fide ſua.

PSAL. XCVII.

1 DOminus regnauit, exultabit terra, lætabuntur inſulæ multæ.
2 *Nubes & caligo in circuitu eius: iuſtitia & iudicium firmamentum ſolij eius.
3 *Ignis ante faciem eius ibit, & exuret per circuitum hoſtes eius.
4 *Apparuerunt fulgura eius orbi: vidit & contremuit terra.
5 *Montes ſicut cera tabefacti ſunt à facie Domini, à facie dominatoris omnis terræ.
6 *Annunciauerunt cæli iuſtitiam eius, et viderunt omnes populi gloriam eius.
7 *Confundantur vniuerſi qui ſeruiunt ſculptili, qui gloriantur in idolis: adorate eum omnes dij.
8 *Audiuit & lætata eſt Sion, & exultauerunt filiæ Iudæ propter iudicia tua Domine.
9 *Tu enim Dominus excelſus ſuper omnem terrã, vehementer eleuatus es ſuper omnes deos.
10 *Qui diligitis Dominum, odite malum: cuſtodit animas ſanctorum ſuorum; de manu impiorum eruet eos.
11 *Lux orta eſt iuſto, & rectis corde lætitia.
12 *Lætamini iuſti in Domino, & confitemini memoriæ ſanctæ eius.

PSAL. XCVIII.

1 CAntate Domino canticum nouum, quia mirabilia fecit; ſaluauit ſibi dextera eius, & brachium ſanctum eius.
2 *Notum fecit Dominus ſalutare ſuum: in conſpectu gentium reuelauit iuſtitiam ſuam.
3 *Recordatus eſt miſericordiæ ſuæ & veritatis ſuæ domui Iſrael; viderunt omnes fines terræ ſalutare Dei noſtri.
4 *Iubilate Domino omnis terra: vociferamini, & laudate & canite.
5 *Cantate Domino in cithara, in cithara & voce carminis.
6 *In tubis & clangore buccinæ iubilate coram rege Domino.

תרגום

13 קֳדָם יְיָ אֲרוּם אָתָא אֲרוּם אָתָא לְמֵדַן אַרְעָא יְדִין תֵּבֵל בִּזְכוּ וְעַמְמַיָא בְּהֵימָנוּתֵיהּ׃

צז

1 יְיָ מְלַךְ תְּדוּץ אַרְעָא יֶחְדוּן נַגְוָן סַגִיעִין׃ 2 עֲנָנֵי יְקָרָא וַאֲמִיטְתָא חֲזוֹר חֲזוֹר דִילֵהּ צִדְקְתָא וְדִינָא אֲתַר דִי מְכַוֵן כּוּרְסְיֵהּ׃
3 אֶשָׁא קֳדָמוֹהִי תְּצַלְהֵב וּמְשַׁרְבֵּב חֲזוֹר חֲזוֹר מְעִיקוֹי׃ 4 מְנַהֲרִין בַּרְקוֹי תֵּבֵל חֲמִית וְאִתְחַלְחֲלַת אַרְעָא׃ 5 טוּרַיָא הֵיךְ שַׁעֲוָה
יִתְמַסְיָן מִן קֳדָם יְיָ מִן קֳדָם רִבּוֹן כָּל אַרְעָא׃ 6 יְתַנּוּן אַנְגְלֵי שְׁמַיָא צִדְקְתֵהּ וְיֶחְמוּן כָּל עַמְמַיָא אִיקָרֵהּ׃ 7 יִבְהֲתוּן כָּל פָּלְחֵי פִסְלָא
דְמִשְׁתַּבְּחִין בְּטַעֲוָתָא יִסְגְדוּן קֳדָמוֹי כָּלְהוֹן אוּמַיָא פָּלְחֵי טַעֲוָתָא׃ 8 שְׁמַעַת וַחֲדִיַת כְּנִשְׁתָּא דְצִיּוֹן וְדָיְצָן בְּנָתָא דְבֵית יְהוּדָה מִן בְּגַלַל
דִינָךְ יְיָ׃ 9 אֲרוּם אַתְּ יְיָ עִילָאָה עַל כָּל יָתְבֵי אַרְעָא לַחֲדָא אִתְעַלֵיתָא עַל כָּל דַחֲלַיָא׃ 10 רְחִימַיָא דַייָ סְנוּ בִישׁ מְטוּל דְּקִירִים נָטַר
נַפְשַׁת חֲסִידוֹי וּמִן אַיְדֵיהוֹן דְרַשִׁיעַיָא פְּצָאִינוּן׃ 11 נְהוֹר דְנַח לְצַדִיקַיָא וְלִתְרִיצֵי לִבָּא חֶדְוָה׃ 12 חֲדוֹן צַדִיקַיָא בְּמֵימְרָא דַייָ וְאוֹדוּן
לְדָכְרָן שׁוּם קֻדְשֵׁהּ׃

צח

1 תֻּשְׁבַּחְתָּא נְבוּאָה שַׁבַּחוּ קֳדָם יְיָ שְׁבַח חֲדַת אֲרוּם פְּרִישָׁן עֲבַד פְּרִקַת לֵהּ יְמִינֵהּ וְאֶדְרַע שְׁכִינַת קֻדְשֵׁהּ׃
2 אוֹדַע יְיָ פֻּרְקָנֵהּ לְמֶחֱמֵיהוֹן דְעַמְמַיָא גַלִי צִדְקְתֵהּ׃ 3 דְּכַר טוּבֵהּ וְקֻשְׁטֵהּ לְבֵית יִשְׂרָאֵל וַחֲמוֹן כָּל סְיָפֵי אַרְעָא יָת פֻּרְקָן אֱלָהָנָא׃
4 יַבֵּבוּ קֳדָם יְיָ כָּל יָתְבֵי אַרְעָא בוּעוּ וְשַׁבַּחוּ וְזַמַּרוּ׃ 5 זַמַּרוּ קֳדָם יְיָ בְּכִנָרִין בְּכִנָרָא וְקָל זְמַרְיָא׃
6 בַּחֲצוֹצְרָתָא וְקָל שׁוֹפָרָא יַבֵּבוּ קֳדָם מַלְכָּא יְיָ׃

* A facie Domini, quia venit, quoniam 13
venit iudicare terrā. Iudicabit orbem ter-
ræ in æquitate, & populos in veritate ſua.

* *Pſalmus Dauid, quando terra eius reſtitu-*
ta eſt: ſine titulo apud Hebræos. XCVI.

DOminus regnauit, exultet terra, læten- 1
tur inſulæ multæ. * Nubes & caligo in 2
circuitu eius, iuſtitia & iudicium correctio
ſedis eius. * Ignis ante ipſum præcedet, & 3
inflammabit in circuitu inimicos eius.
* Alluxerunt fulgura eius orbi terræ: vidit 4
& commota eſt terra. * Montes ſicut cera 5
fluxerunt à facie Domini, à facie Domini
omnis* terræ. * Annunciauerunt cæli iuſti- 6
tiam eius, & viderunt omnes populi glo-
riam eius. * Confundantur omnes qui ado- 7
rant ſculptilia, * qui gloriantur in ſimula-
chris ſuis. adorate eum omnes angeli eius.
* Audiuit & læta eſt Sion, & exulta- 8
uerunt filię Iudæ, propter iudicia tua Do-
mine. * Quoniam tu Dominus altiſsimus 9
ſuper omnem terram, nimis exaltatus es
ſuper omnes deos. * Qui diligitis Do- 10
minum, odite * mala: cuſtodit Dominus
animas ſanctorum ſuorum, de manu pec-
catoris liberabit eos. * Lux orta eſt iuſto, 11
& rectis corde lætitia. * Lætamini iuſti 12
in Domino, & confitemini memoriæ ſan- 12
ctificationis eius.

* Pſalmus * Dauid. XCVII. 1

CAntate Domino canticum nouum,
quia mirabilia fecit Dominus. Saluauit
eum dextera eius, & brachium ſanctum
eius. * Notum fecit Dominus ſalutare 2
ſuum, in conſpectu gentium reuelauit iu-
ſtitiam ſuam. * Recordatus eſt miſeri- 3
cordiæ ſuæ Iacob, & veritatis ſuæ domui
Iſrael. Viderunt omnes termini terræ ſa-
lutare Dei noſtri. * Iubilate * Deo omnis 4
terra, cantate & exultate & pſallite. * Pſal- 5
lite Domino in cithara, in cithara & voce
pſalmi: * In tubis ductilibus, & voce tu- 6
bæ corneæ, iubilate in conſpectu regis
Domini.

13 * ἀπὸ προσώπου κυρίου, ὅτι ἔρχεται, ὅτι ἔρχεται κρῖ-
ναι τὴν γῆν. κρινεῖ τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ, καὶ
λαοὺς ἐν τῇ ἀληθείᾳ αὐτοῦ.

Ψαλμὸς τῷ δαυὶδ ὅτε ἡ γῆ αὐτοῦ καθίσταται·
ἀνεπίγραφος παρ' ἑβραίοις. ϟϛ΄.

1 * Ὁ κύριος ἐβασίλευσεν, ἀγαλλιάσθω ἡ γῆ, εὐφραν-
2 θήτωσαν νῆσοι πολλαί. * νεφέλη καὶ γνόφος κύκλῳ
αὐτοῦ, δικαιοσύνη καὶ κρίμα κατόρθωσις τοῦ θρόνου αὐτοῦ.
3 * πῦρ ἐνώπιον αὐτοῦ προπορεύσεται, καὶ φλογιεῖ κύκλῳ
4 τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ. * ἔφαναν αἱ ἀστραπαὶ αὐτοῦ τῇ οἰ-
κουμένῃ, εἶδε καὶ ἐσαλεύθη ἡ γῆ.
5 * τὰ ὄρη ὡσεὶ κηρὸς ἐτάκησαν ἀπὸ προσώπου κυρίου,
ἀπὸ προσώπου κυρίου πάσης τῆς γῆς.
6 * ἀνήγγειλαν οἱ οὐρανοὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ εἴ-
δοσαν πάντες οἱ λαοὶ τὴν δόξαν αὐτοῦ.
7 * αἰσχυνθήτωσαν πάντες οἱ προσκυνοῦντες τοῖς
γλυπτοῖς, οἱ ἐγκαυχώμενοι ἐν τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν. προσ-
κυνήσατε αὐτῷ πάντες ἄγγελοι αὐτοῦ.
8 * ἤκουσε καὶ εὐφράνθη ἡ σιών, καὶ ἠγαλλιάσαντο αἱ θυ-
γατέρες τῆς ἰουδαίας, ἕνεκεν τῶν κριμάτων σου κύριε.
9 * ὅτι σὺ κύριος ὕψιστος ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν, σφό-
δρα ὑπερυψώθης ὑπὲρ πάντας τοὺς θεούς.
10 * οἱ ἀγαπῶντες τὸν κύριον, μισεῖτε πονηρά, φυλάσ-
σει κύριος τὰς ψυχὰς τῶν ὁσίων αὐτοῦ, ἐκ χειρὸς ἁμαρ-
11 τωλοῦ ῥύσεται αὐτούς. * φῶς ἀνέτειλε τῷ δικαίῳ, καὶ
11 τοῖς εὐθέσι τῇ καρδίᾳ εὐφροσύνη. * εὐφράνθητε δίκαιοι ἐν
τῷ κυρίῳ, καὶ ἐξομολογεῖσθε τῇ μνήμῃ τῆς ἁγιωσύνης αὐτοῦ.

1 * Ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ϟζ΄.

Ἄσατε τῷ κυρίῳ ᾆσμα καινόν, ὅτι θαυμαστὰ ἐποίη-
σεν ὁ κύριος. ἔσωσεν αὐτὸν ἡ δεξιὰ αὐτοῦ. καὶ ὁ βραχίων
2 ὁ ἅγιος αὐτοῦ. * ἐγνώρισε κύριος τὸ σωτήριον αὐτοῦ, ἐναν-
τίον τῶν ἐθνῶν ἀπεκάλυψε τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ.
3 * ἐμνήσθη τοῦ ἐλέους αὐτοῦ τῷ ἰακώβ, καὶ τῆς ἀληθείας αὐτοῦ
τῷ οἴκῳ ἰσραήλ. εἴδοσαν πάντα τὰ πέρατα τῆς γῆς τὸ σω-
4 τήριον τοῦ θεοῦ ἡμῶν. * ἀλαλάξατε τῷ θεῷ πᾶσα ἡ
5 γῆ, ᾄσατε καὶ ἀγαλλιᾶσθε καὶ ψάλατε. * ψάλα-
τε τῷ κυρίῳ ἐν κιθάρᾳ, ἐν κιθάρᾳ καὶ φωνῇ ψαλμοῦ·
6 * ἐν σάλπιγξιν ἐλαταῖς, καὶ φωνῇ σάλπιγγος κερα-
τίνης. ἀλαλάξατε ἐνώπιον τοῦ βασιλέως κυρίου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[13] Coram Domino quoniam venit, ſiquidem venit iudicare terram: iudicabit orbem in iuſtitia, & populos in veritate ſua.

PSAL. XCVII.

DOminus regnauit, exultet terra, lętentur inſulæ multæ. [2] Nubes gloriæ & caligo in circuitu eius: iuſtitia & iudicium locus paratus ſedi eius. [3] Ignis ante eum flammeſcet, concremans per circuitum moleſtatores eius. [4] Colluſtrant fulgura eius orbem: vidit & commota eſt terra. [5] Montes tanquam cera liqueſcent à præſentia Domini dominatoris omnis terræ. [6] Annunciabunt angeli cæleſtes iuſtitiam eius, & videbunt omnes populi gloriam eius. [7] Confundentur omnes qui ſeruiunt ſculptili, qui gloriantur in idolis, & adorabunt coram eo omnes gentes quæ ſeruiunt idolis. [8] Audiuit & læta eſt eccleſia Syon; & exultant filiæ domus Iehudæ propter iudicia tua Domine. [9] Quoniam tu Domine altiſſimus ſuper omnes habitatores terræ; valdè exaltatus es ſuper omnes deos. [10] Amatores Domini odio habete malum, quoniam Dominus cuſtodit animas miſericordium ſuorum, & de manibus impiorum eruet eos. [11] Lux orta eſt iuſtis, & rectis corde lætitia. [12] Lætamini iuſti in Verbo Domini, & confitemini memoriæ nominis ſanctitatis eius.

[1] Pſalmus propheticus. XCVIII.

CElebrate coram Domino canticum nouum, quoniam edidit miranda: ſaluauit eum dextera eius, & brachium ſanctæ maieſtatis eius. [2] Manifeſtauit Dominus redemptionem ſuam, ad aſpectum populorum reuelauit iuſtitiam ſuam. [3] Recordatus eſt benignitatis ſuæ & veritatis ſuæ domui Iſrael, & viderunt omnes fines terræ redemptionem Dei noſtri. [4] Iubilate coram Domino omnes habitatores terræ; perſonate, & laudes dicite & pſallite. [5] Pſallite coram Domino in citharis, in cithara & voce pſalmorum. [6] In tubis & voce cornu, iubilate coram illo rege Domino.

7 * יִרְעַם הַיָּם וּמְלֹאוֹ תֵּבֵל וְיֹשְׁבֵי בָהּ׃
8 * נְהָרוֹת יִמְחֲאוּ־כָף יַחַד הָרִים יְרַנֵּנוּ׃
9 * לִפְנֵי־יְהוָה כִּי בָא לִשְׁפֹּט הָאָרֶץ יִשְׁפֹּט־תֵּבֵל בְּצֶדֶק וְעַמִּים בְּמֵישָׁרִים׃

צט

1 * יְהוָה מָלָךְ יִרְגְּזוּ עַמִּים יֹשֵׁב כְּרוּבִים תָּנוּט הָאָרֶץ׃
2 * יְהוָה בְּצִיּוֹן גָּדוֹל וְרָם הוּא עַל־כָּל־הָעַמִּים׃
3 * יוֹדוּ שִׁמְךָ גָּדוֹל וְנוֹרָא קָדוֹשׁ הוּא׃
4 * וְעֹז מֶלֶךְ מִשְׁפָּט אָהֵב אַתָּה כּוֹנַנְתָּ מֵישָׁרִים מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בְּיַעֲקֹב אַתָּה עָשִׂיתָ׃
5 * רוֹמְמוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לַהֲדֹם רַגְלָיו קָדוֹשׁ הוּא׃
6 * מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן בְּכֹהֲנָיו וּשְׁמוּאֵל בְּקֹרְאֵי שְׁמוֹ קֹרְאִים אֶל־יְהוָה וְהוּא יַעֲנֵם׃
7 * בְּעַמּוּד עָנָן יְדַבֵּר אֲלֵיהֶם שָׁמְרוּ עֵדֹתָיו וְחֹק נָתַן־לָמוֹ׃
8 * יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אַתָּה עֲנִיתָם אֵל נֹשֵׂא הָיִיתָ לָהֶם וְנֹקֵם עַל־עֲלִילוֹתָם׃
9 * רוֹמְמוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לְהַר קָדְשׁוֹ כִּי־קָדוֹשׁ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ׃

ק

1 * מִזְמוֹר לְתוֹדָה הָרִיעוּ לַיהוָה כָּל־הָאָרֶץ׃
2 * עִבְדוּ אֶת־יְהוָה בְּשִׂמְחָה בֹּאוּ לְפָנָיו בִּרְנָנָה׃
3 * דְּעוּ כִּי־יְהוָה הוּא אֱלֹהִים הוּא עָשָׂנוּ וְלֹא אֲנַחְנוּ עַמּוֹ וְצֹאן מַרְעִיתוֹ׃
4 * בֹּאוּ שְׁעָרָיו בְּתוֹדָה חֲצֵרֹתָיו בִּתְהִלָּה הוֹדוּ לוֹ בָּרְכוּ שְׁמוֹ׃
5 * כִּי־טוֹב יְהוָה לְעוֹלָם חַסְדּוֹ וְעַד־דֹּר וָדֹר אֱמוּנָתוֹ׃

7 *Tonet mare & plenitudo eius, orbis et habitatores eius.
8 *Flumina plaudent manu, simul montes laudabunt.
9 *Ante Dominum quia venit iudicare terram, iudicabit orbem in iustitia, & populos in æquitatibus.

PSAL. XCIX.

1 DOminus regnauit, commoueantur populi; sessor cherubim, concutiatur terra.
2 *Dominus in Sion magnus, & excelsus est super omnes populos.
3 *Confiteantur nomini tuo magno & terribili sancto.
4 *Et imperium regis iudicium diligit: tu fundasti æquitates, iudicium & iustitiam in Iacob tu fecisti.
5 *Exaltate Dominum Deum nostrum, et adorate scabellum pedum eius, quia sanctus est ipse.
6 *Moyses & Aaron in Sacerdotibus suis, & Samuel in his qui inuocant nomen eius, inuocabant Dominum, & ipse exaudiebat eos.
7 *In columna nubis loquebatur ad eos: custodierunt testimonia eius, & præceptum quod dedit illis.
8 *Domine Deus noster tu exaudisti eos, Deus propitius fuisti eis, & vltor super commutationibus eorum.
9 *Exaltate Dominum Deum nostrum, & adorate in monte sancto eius, quia sanctus Dominus Deus noster.

1 *Psalmus pro confessione. C.

IVbilate Domino omnis terra:
2 *Seruite Domino in lætitia, ingredimini coram eo in laude.
3 *Scitote quoniam Dominus ipse est Deus, ipse fecit nos et ipsius sumus, populus eius et grex pascuæ eius.
4 *Ingredimini portas eius in gratiarũ actione, atria eius in laude: confitemini ei, benedicite nomini eius.
5 *Quia bonus Dominus, in sempiternum misericordia eius, & vsque ad generationem & generationem fides eius.

תרגום

7 יכלי ימא ומליתא תבל וכל ודיירין עלה ׃ 8 נהרותא יקושון בכפיהון כחדא טוריא ירננון ׃
9 קדם ייי ארום אתא למדן ארעא ידון תבל בצדקתא ועממיא בתריצותא ׃

צט

1 ייי מלך יזועון עממיא דשכינתה שריא ביני כרוביא תזעזע ארעא ׃ 2 ייי בציון רב ורמא הוא על כל עממיא ׃
3 יהודון שמך רבא ודחילא וקדישא הוא ׃ 4 ועשנא דמלכא דינא רחם את אתקנתא תריצותא דינא וצדקתא ביעקב את עבדת ׃
5 שבחו קדם ייי אלהנא וסגדו לבית מקדשיה קדיש הוא ׃ 6 משה ואהרן בכהנוי דמסרו נפשיהון מטול עמא דייי ושמואל
אמסולהון צלי קדם ייי היך אבהת עלמא דצלו בשמיה מצלין קדם ייי והוא עני יתהון ׃ 7 בעמוד עננא יקרא ממלל עמהון ונטרו סהדותיה
וקים דיהב להון ׃ 8 ייי אלהנא את עניתא להון אלהא שבק חוביתא לעמך אמטולהון ומתפרע על עובדיהון ׃ 9 שבחו קדם ייי
אלהנא וסגדו לטור בית מקדשה ארום קדיש ייי אלהנא ׃

ק

1 שבחא על קרבן תודתא יבבו קדם ייי כל יתבי ארעא ׃ 2 פלחו קדם ייי בחדוה אתו קדמוהי בתשבחתא ׃ 3 אידעו ארום
ייי הוא אלהא הוא עבד יתנא ודילה אנחנא עמה ועאן רעיתיה ׃ 4 עולו בתרעוי באודותא דרתוי בתשבחתא אודו קדמוהי בריכו
שמה ׃
5 ארום טב ייי לעלם טוביה ועד דר ודר הימנותה ׃

*Moueatur mare & plenitudo eius, or- 7
bis terrarum & omnes qui habitant in eo.
*Flumina plaudent manu simul, montes 8
exultabunt *à cõspectu Dñi, quoniã venit, 9
quoniã venit iudicare terrã. iudicabit or-
bẽ terrarũ in iustitia, & populos in æqui-
tate. *Psalmus Dauid. XCVIII. 1
DOminus regnauit, irascantur populi,
qui sedes super cherubim, moueatur
terra. *Dominus in Sion magnus, & ex- 2
celsus est super omnes populos. *Confi- 3
teantur nomini tuo magno, quoniam ter-
ribile & sanctum est: *Et honor regis iu- 4
dicium diligit. Tu parasti directiones, iu-
dicium & iustitiam in Iacob tu fecisti.
*Exaltate Dominum Deum nostrum, 5
& adorate scabellum pedum eius, quoniã
*sanctus est. *Moyses & Aaron in Sacer- 6
dotibus eius, & Samuel inter eos qui in-
uocant nomen eius. Inuocabant Domi-
num, & ipse exaudiebat eos. *in columna 7
nubis loquebatur ad eos: quoniam custo-
diebant testimonia eius, & *præcepta eius
quæ dedit illis. *Domine Deus noster tu 8
exaudiebas eos, Deus tu propicius fuisti
eis, & vlciscens in omnes adinuentiones
eorum. *Exaltate Dominum Deum no- 9
strum, & adorate in monte sancto eius,
quoniam sanctus Dominus Deus noster.

*Psalmus Dauid in confessione. 1
XCIX.
IVbilate Deo omnis terra: *Seruite 2
Domino in lætitia: introite in conspe-
ctu eius in exultatione. *Scitote quo- 3
niam Dominus ipse est Deus noster. ipse
fecit nos, & non . nos. nos autem populus
eius, & oues pascuæ eius.
*Introite ad portas eius in confessione, 4
ad atria eius in hymnis. confitemini illi,
laudate nomen eius: *Quoniam sua- 5
uis Dominus, in æternum misericordia
eius: & vsque in generationem & genera-
tionem veritas eius.

7 *Σαλευθήτω ἡ θάλασσα καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς, ἡ οἰ-
κουμένη καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐν αὐτῇ.
8 *ποταμοὶ κροτήσουσι χειρὶ ἐπὶ τὸ αὐτό, τὰ ὄρη ἀγαλ-
9 λιάσονται *ἀπὸ προσώπου κυρίου, ὅτι ἔρχεται, ὅτι ἥ-
κει κρῖναι τὴν γῆν. κρινεῖ τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ,
καὶ λαοὺς ἐν εὐθύτητι.
1 *Ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ϟη΄.
Κύριος ἐβασίλευσεν, ὀργιζέσθωσαν λαοί, ὁ καθή-
μενος ἐπὶ τῶν χερουβίμ, σαλευθήτω ἡ γῆ.
2 *κύριος ἐν σιὼν μέγας, καὶ ὑψηλός ἐστιν ἐπὶ πάντας
τοὺς λαούς.
3 *ἐξομολογησάσθωσαν τῷ ὀνόματί σου τῷ μεγάλῳ,
4 ὅτι φοβερὸν καὶ ἅγιόν ἐστι· *καὶ τιμὴ βασιλέως
κρίσιν ἀγαπᾷ. σὺ ἡτοίμασας εὐθύτητας, κρίσιν καὶ δικαιο-
σύνην ἐν ἰακὼβ σὺ ἐποίησας.
5 *ὑψοῦτε κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν, καὶ προσκυνεῖτε τῷ
ὑποποδίῳ τῶν ποδῶν αὐτοῦ, ὅτι ἅγιός ἐστι.
6 *μωυσῆς καὶ ἀαρὼν ἐν τοῖς ἱερεῦσιν αὐτοῦ, καὶ σαμουὴλ
ἐν τοῖς ἐπικαλουμένοις τὸ ὄνομα αὐτοῦ. ἐπεκαλοῦντο τὸν
κύριον, καὶ αὐτὸς εἰσήκουεν αὐτῶν·
7 *ἐν στύλῳ νεφέλης ἐλάλει πρὸς αὐτούς· ὅτι ἐφύλασ-
σον τὰ μαρτύρια αὐτοῦ, καὶ τὰ προστάγματα αὐτοῦ ἃ ἔ-
8 δωκεν αὐτοῖς. *κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν σὺ ἐπήκουες αὐτῶν,
ὁ θεὸς σὺ εὐίλατος ἐγίνου αὐτοῖς, καὶ ἐκδικῶν ἐπὶ πάντα
9 τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτῶν. *ὑψοῦτε κύριον τὸν θεὸν ἡ-
μῶν, καὶ προσκυνεῖτε εἰς ὄρος ἅγιον αὐτοῦ, ὅτι ἅγιος κύ-
ριος ὁ θεὸς ἡμῶν.
1 *Ψαλμὸς τῷ δαυὶδ εἰς ἐξομολόγησιν.
ϟθ΄.
2 Ἀλαλάξατε τῷ θεῷ πᾶσα ἡ γῆ· *δουλεύσατε
τῷ κυρίῳ ἐν εὐφροσύνῃ. εἰσέλθετε ἐνώπιον αὐτοῦ ἐν ἀ-
3 γαλλιάσει· *γνῶτε ὅτι κύριος αὐτός ἐστιν ὁ θεὸς ἡ-
μῶν. αὐτὸς ἐποίησεν ἡμᾶς, καὶ οὐχ ἡμεῖς. ἡμεῖς δὲ λαὸς
αὐτοῦ καὶ πρόβατα νομῆς αὐτοῦ.
4 *εἰσέλθετε εἰς τὰς πύλας αὐτοῦ ἐν ἐξομολογήσει,
εἰς τὰς αὐλὰς αὐτοῦ ἐν ὕμνοις. ἐξομολογεῖσθε αὐτῷ, αἰ-
5 νεῖτε τὸ ὄνομα αὐτοῦ· *ὅτι χρηστὸς κύριος, εἰς τὸν
αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. καὶ ἕως γενεᾶς καὶ γενεᾶς ἡ ἀλή-
θεια αὐτοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[7] Tonet mare & plenitudo eius; orbis, & omnes habitantes in eo. [8] Flumina complodant manibus suis; pariter montes exultent [9] Coram Domino, quoniam venit iudicare terram. iudicabit orbem in iustitia, & populos in æquitate. PSAL. XCIX.

DOminus regnauit, contremiscant populi, quoniam eius maiestas habitat inter cherubim; concutiatur terra. [2] Dominus in Sion magnus & excelsus est super omnes populos. [3] Confitebuntur nomini tuo magno & timendo, sanctum siquidem est. [4] Et fortitudo regis iudicium dilexit: tu præparasti rectitudinem, iudicium & iustitiam in Iacob tu fecisti. [5] Laudate coram Domino Deo nostro, & adorate in domo sanctuarij eius: sanctus *siquidem* est. [6] Mosseh & Aharon in Sacerdotibus eius, qui tradiderunt animas suas propter populum Domini; & Samuel propter illos orauit Dominum, sicut patres seculi qui orauerunt in nomine eius: precabantur coram Domino, & ipse respondebat eis. [7] In columna nubium gloriæ loquebatur cum illis: & obseruauerunt testimonia eius, & pactum quod dedit eis. [8] Domine Deus noster tu respondisti eis: Deus pepercisti populo tuo propter eos, & vltus es opera ipsorum. [9] Laudes dicite coram Domino Deo nostro, & adorate in monte domus sanctuarij eius, quoniam sanctus est Dominus Deus noster.

[1] Canticum pro sacrificio confessionis. PSAL. C.

IVbilate coram Domino omnes habitatores terræ: [2] Seruite coram Domino in lætitia, venite coram eo cum hymno. [3] Notum facite quoniam DOMINVS ipse est Deus: ipse fecit nos, & ipsius sumus; populus eius & oues pascuæ eius. [4] Ingredimini portas eius in confessione, porticus eius cum laude: confitemini coram eo, benedicite nomini eius. [5] Quoniam bonus est Dominus, in æternum benignitas eius; & vsque in generationem & generationem fides eius.

קא

1 * לְדָוִד מִזְמוֹר חֶסֶד־וּמִשְׁפָּט אָשִׁירָה לְךָ יְהוָה
אֲזַמֵּרָה :
2 * אַשְׂכִּילָה ׀ בְּדֶרֶךְ תָּמִים מָתַי תָּבוֹא אֵלָי
אֶתְהַלֵּךְ בְּתָם־לְבָבִי בְּקֶרֶב בֵּיתִי :
3 * לֹא־אָשִׁית ׀ לְנֶגֶד עֵינַי דְּבַר־בְּלִיָּעַל עֲשֹׂה־סֵטִים
שָׂנֵאתִי לֹא יִדְבַּק בִּי :
4 * לֵבָב עִקֵּשׁ יָסוּר מִמֶּנִּי רָע לֹא אֵדָע :
5 * מְלָושְׁנִי בַסֵּתֶר ׀ רֵעֵהוּ אוֹתוֹ אַצְמִית גְּבַה־עֵינַיִם
וּרְחַב לֵבָב אֹתוֹ לֹא אוּכָל :
6 * עֵינַי ׀ בְּנֶאֶמְנֵי־אֶרֶץ לָשֶׁבֶת עִמָּדִי הֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ
תָּמִים הוּא יְשָׁרְתֵנִי :
7 * לֹא יֵשֵׁב ׀ בְּקֶרֶב בֵּיתִי עֹשֵׂה רְמִיָּה דֹּבֵר שְׁקָרִים
לֹא־יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינָי :
8 * לַבְּקָרִים אַצְמִית כָּל־רִשְׁעֵי־אָרֶץ לְהַכְרִית
מֵעִיר־יְהוָה כָּל־פֹּעֲלֵי אָוֶן :

קב

1 * תְּפִלָּה לְעָנִי כִי־יַעֲטֹף וְלִפְנֵי יְהוָה יִשְׁפֹּךְ
שִׂיחוֹ :
2 * יְהוָה שִׁמְעָה תְפִלָּתִי וְשַׁוְעָתִי אֵלֶיךָ תָבוֹא :
3 * אַל־תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ ׀ מִמֶּנִּי בְּיוֹם צַר לִי הַטֵּה־אֵלַי
אָזְנֶךָ בְּיוֹם אֶקְרָא מַהֵר עֲנֵנִי :
4 * כִּי־כָלוּ בְעָשָׁן יָמָי וְעַצְמוֹתַי כְּמוֹקֵד נִחָרוּ :
5 * הוּכָּה כָעֵשֶׂב וַיִּבַשׁ לִבִּי כִּי שָׁכַחְתִּי מֵאֲכֹל לַחְמִי :
6 * מִקּוֹל אַנְחָתִי דָּבְקָה עַצְמִי לִבְשָׂרִי :
7 * דָּמִיתִי לִקְאַת מִדְבָּר הָיִיתִי כְּכוֹס חֳרָבוֹת :
8 * שָׁקַדְתִּי וָאֶהְיֶה כְּצִפּוֹר בּוֹדֵד עַל־גָּג :
9 * כָּל־הַיּוֹם חֵרְפוּנִי אוֹיְבָי מְהוֹלָלַי בִּי נִשְׁבָּעוּ :
10 * כִּי־אֵפֶר כַּלֶּחֶם אָכָלְתִּי וְשִׁקֻּוַי בִּבְכִי מָסָכְתִּי :
11 * מִפְּנֵי־זַעַמְךָ וְקִצְפֶּךָ כִּי נְשָׂאתַנִי וַתַּשְׁלִיכֵנִי :

1 * *David Psalmus.* CI.
Misericordiã & iudicium cantabo, tibi Do-
2 *mine psallam.* * *Erudiar in via perfecta,*
quando venies ad me: ambulabo in simplicitate
cordis mei in medio domus meæ.
3 * *Non proponam coram oculis meis verbum*
belial, facientem declinationes odiui, nec ad-
4 *hæsit mihi.* * *Cor prauum recedet à me,*
malum nesciam.
5 * *Loquentem in abscondito contra proximũ*
suum, hunc interficiam; superbum oculis & la-
tum corde, cum hoc esse non potero.
6 * *Oculi mei ad fideles terræ vt habitent me-*
cum; ambulans in via simpliciter, hic ministra-
7 *bit mihi.* * *Non habitabit in medio do-*
mus meæ faciens dolum; loquens mẽdacium non
placebit in conspectu oculorum meorum.
8 * *Manè perdam omnes impios terræ, vt in-*
terficiam de ciuitate Domini vniuersos qui o-
perantur iniquitatem.
1 * *Oratio pauperi cùm anxius fuerit, et coram*
Domino fuderit eloquium suum.

PSAL. CII.

2 *Domine exaudi orationem meam, & clamor*
meus ad te veniat.
3 * *Non abscondas faciem tuam à me in die tri-*
bulationis meæ: inclina ad me aurem tuam: in
quacunque die inuocauero te, velociter exaudi
4 *me.* * *Quoniam consumpti sunt sicut fumus*
dies mei, & ossa mea quasi frixa contabuerunt.
5 * *Percussum est quasi fœnum, & arefactum*
est cor meum, quia oblitus sum comedere panem
6 *meum.* * *A voce gemitus mei adhæsit os*
meum carni meæ.
7 * *Assimilatus sum pellicano deserti, factus sum*
quasi bubo solitudinum.
8 * *Vigilaui, & fui sicut auis solitaria super*
tecto.
9 * *Tota die exprobrabant mihi inimici mei:*
exultantes per me iurabant.
10 * *Quia cinerem sicut panem comedi, & po-*
tum meum cum fletu miscui.
11 * *A facie indignationis & iræ tuæ, quia ele-*
uasti me & allisisti me.

תרגום

קא

1 על יד דוד תשבחתא אין חסדא את גמל עמי אין דינא את עבד עמי על כולא אשבח קדם יי אזמר : 2 אשכלנך באורח שלים אימתי תעול לותי אתהלך בשלימות לבבי בגו בית אולפני :
3 לא אשוי לקבל עיני מלתא דרשיעא עבדי בישין וסטין מפקודיא שניתי לא ידבקון בי : 4 לבא עקמנא יעדי מני יצרא בישא לא אדע :
5 דמשתעי לישן תליתאי על חבריה יתיה אגמר דאזל בגסות עינין עמה לא אדור בעלמא : 6 עיני בקשיטי ארעא למתב במחיצת צדיקי דאזיל באורח שלים הוא יקום עם שמשי :
7 לא יתיתב במצע בית מקדשי עבד נכילו דממלל שקרין לית לה רשו לאתכונא קבל עיני : 8 צפרא אגמר כל רשיעי ארעא לשיצאה מן ירושלם קרתא דיי כל עבדי שקר :

קב

1 צלותא על מסכנא ארום אשתלהי וקדם יי ימר צלותיה : 2 יי קבל צלותי ופגינתי קדמך תעול : 3 לא תסלק שכינתך מני ביום עקתי אצלי לותי אודנך ביומא דאקרי סרהב עני יתי : 4 ארום אשתיציו היך תננא יומי ואברי היך תפין חררן : 5 לקא היך עסבא ויתיבש לבי ארום אתנשיתי אורית אלפני : 6 מקל תונחתי אדבק גרמי לבשרי : 7 אידמית לקקתא דמדברא הויתי היך קיפופא דיבארעא נגובתא : 8 שקדית כל ליליא והויתי היך צפר דניד בלחודיה על אגרא : 9 כל יומא יחסדון לי בעלי דבבי מתלעבין במימרי קיימין : 10 ארום אפרא היך מזונא סעדת ושקיותי בבכיותא מזגית : 11 מן קדם רוגזך וקצפך ארום נטלתני וטלקתני :

‡ Psalmus Dauid. c. 1
MIsericordiam & iudicium cantabo ti-
bi Domine, psallam ‡ & intelligam in 2
via immaculata, quãdo venies ad me. Per-
ambulabam in innocentia cordis mei in
medio domus meæ. ‡ Non proponebam 3
ante oculos meos rem iniustam, facientes
præuaricationes odiui. Non adhęsit mihi
‡ cor prauum, declinantem à me malignũ 4
non cognoscebam. ‡ Detrahentem secretò 5
proximis suis, hũc persequebar. superbo
oculo, & insatiabili corde, cum hoc non
edebam. ‡ Oculi mei ad fideles terræ, vt se- 6
deant ipsi mecum. Ambulans in via imma-
culata, hic mihi ministrabat. ‡ Non *habi- 7
tabat in medio domus meæ qui facit sup-
biam. qui loquitur iniqua, non direxit in
conspectu oculorum meorum. ‡ In matu- 8
tino interficiebam omnes peccatores ter-
ræ, vt disperderẽ de ciuitate Domini om-
nes operantes iniquitatem.

‡ Oratio * pauperi, cùm anxius fuerit, & 1
coram Domino effuderit precem
suam. PSAL. CI.

DOmine exaudi orationem meam, & 2
clamor meus ad te veniat. ‡ Non auer- 3
tas faciem tuam à me. in quacunque die
tribulor, inclina ad me aurẽ tuam; in qua-
cunque die inuocauero te, velociter exau-
di me. ‡ Quia defecerunt sicut fumus dies 4
mei, & ossa mea sicut cremium aruerunt.
‡ Percussus sum vt fœnum, & aruit cor 5
meum, quia oblitus sum comedere panẽ
meum. ‡ A voce gemitus mei adhæsit os 6
meum carni meæ. ‡ Similis factus sum pel- 7
licano solitudinis; factus sum sicut nycti-
corax in domicilio. ‡ Vigilaui & factus sum 8
sicut passer solitarius in tecto. ‡ Tota die 9
exprobrabant mihi inimici mei, & qui lau
dabant me aduersum me iurabant. ‡ Quia 10
cinerem tanquam panem manducabam,
& poculum meum cum fletu miscebam.
‡ A facie iræ tuæ & indignationis tuæ, 11
quia eleuans allisisti me.

1 ‡ Ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ρ'.
Ἔλεον καὶ κρίσιν ᾄσομαί σοι κύριε, ψαλῶ·
2 ‡ καὶ συνήσω ἐν ὁδῷ ἀμώμῳ, πότε ἥξεις πρός με. διε-
πορευόμην ἐν ἀκακίᾳ καρδίας μου ἐν μέσῳ τοῦ οἴκου μου·
3 ‡ οὐ προεπεθέμην πρὸ ὀφθαλμῶν μου πρᾶγμα παρά-
νομον, ποιοῦντας παραβάσεις ἐμίσησα. οὐκ ἐκολλήθη μοι
4 ‡ καρδία σκαμβή, ἐκκλίνοντος ἀπ' ἐμοῦ τοῦ πονηροῦ
5 οὐκ ἐγίνωσκον. ‡ τὸν καταλαλοῦντα λάθρα τὸν
πλησίον αὐτοῦ, τοῦτον ἐξεδίωκον. ὑπερηφάνῳ ὀφθαλμῷ
καὶ ἀπλήστῳ καρδίᾳ, τούτῳ οὐ συνήσθιον.
6 ‡ οἱ ὀφθαλμοί μου ἐπὶ τοὺς πιστοὺς τῆς γῆς, τοῦ συγκα-
θῆσθαι αὐτοὺς μετ' ἐμοῦ. πορευόμενος ἐν ὁδῷ ἀμώμῳ,
οὗτός μοι ἐλειτούργει.
7 ‡ οὐ κατῴκει ἐν μέσῳ τῆς οἰκίας μου ποιῶν ὑπερηφανίαν.
λαλῶν ἄδικα οὐ κατεύθυνεν ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν μου.
8 ‡ εἰς τὰς πρωΐας ἀπέκτεινον πάντας τοὺς ἁμαρτωλοὺς
τῆς γῆς, τοῦ ἐξολοθρεῦσαι ἐκ πόλεως κυρίου πάντας
τοὺς ἐργαζομένους τὴν ἀνομίαν.

1 ‡ Προσευχὴ τῷ πτωχῷ, ὅταν ἀκηδιάσῃ, καὶ ἐναντίον
κυρίου ἐκχέῃ τὴν δέησιν αὐτοῦ. ρα'.
2 ‡ Κύριε εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου, καὶ ἡ κραυ-
γή μου πρὸς σὲ ἐλθέτω.
3 ‡ μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ. ἐν ᾗ ἂν
ἡμέρᾳ θλίβωμαι, κλῖνον πρός με τὸ οὖς σου· ἐν ᾗ ἂν ἡ-
μέρᾳ ἐπικαλέσωμαί σε, ταχὺ ἐπάκουσόν μου.
4 ‡ ὅτι ἐξέλιπον ὡσεὶ καπνὸς αἱ ἡμέραι μου, καὶ τὰ ὀστᾶ
μου ὡσεὶ φρύγιον συνεφρύγησαν.
5 ‡ ἐπλήγην ὡσεὶ χόρτος, καὶ ἐξηράνθη ἡ καρδία μου,
ὅτι ἐπελαθόμην τοῦ φαγεῖν τὸν ἄρτον μου.
6 ‡ ἀπὸ φωνῆς τοῦ στεναγμοῦ μου ἐκολλήθη τὸ ὀστοῦν
7 μου τῇ σαρκί μου. ‡ ὡμοιώθην πελεκᾶνι ἐρημι-
κῷ, ἐγενήθην ὡσεὶ νυκτικόραξ ἐν οἰκοπέδῳ.
8 ‡ ἠγρύπνησα καὶ ἐγενόμην ὡς στρουθίον μονάζον ἐπὶ
9 δώματος. ‡ ὅλην τὴν ἡμέραν ὠνείδιζόν με οἱ ἐχ-
θροί μου, καὶ οἱ ἐπαινοῦντές με κατ' ἐμοῦ ὤμνυον.
10 ‡ ὅτι σποδὸν ὡσεὶ ἄρτον ἔφαγον, καὶ τὸ πόμα μου μετὰ
11 κλαυθμοῦ ἐκίρνων. ‡ ἀπὸ προσώπου τῆς ὀργῆς σου καὶ τοῦ
θυμοῦ σου, ὅτι ἐπάρας κατέρραξάς με.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[1] Per manum Dauidis Canticum. PSAL. CI.

SI misericordiam tu rependis mecum, si iudicium mecum facis, pro omnibus hymnos dicam coram te Dñe, & psallam. [2] Faciam te intelligere viam perfectam, quando venies ad me. ambulabo in perfectione cordis mei in medio domus doctrinę meæ. [3] Non ponam in conspectu oculorum meorum verbum impietatis: operantes mala, & recedentes à mandatis, odio habui. nequaquam adhærebunt mihi. [4] Cor prauum recedet à me, concupiscentiam malam non cognoscam. [5] Loquentem lingua triplici aduersus proximum suum; hunc disperdam: gradientem in superbia oculorum, cum eo non habitabo in ęternum. [6] Oculi mei sunt ad veraces terræ, vt inhabitem in thalamo iustorum. ambulans in via perfecta, hic stabit cum seruis meis. [7] Non habitabit in medio domus sanctuarij mei faciens dolum: qui loquitur mendacium, non erit ei facultas comparandi coram oculis meis. [8] Manè perdam omnes impios terræ, vt disperdam de Ierusalem ciuitate Domini omnes operarios falsitatis. [1] Oratio pro misero cùm deficiet, & coram Domino dicet orationem suam. PSAL. CII.

DOmine accipe orationem meam: & clamor meus coram te ingrediatur. [3] Ne auferas maiestatem tuam à me: in die afflictionis meę inclina ad me aurem tuam; in die qua inuocauero, festina exaudi me. [4] Quoniam defecerunt sicut fumus dies mei, & membra mea sicut chytropodes adusti. [5] Percussum est sicut fœnum & arefactum est cor meum, quoniam oblitus sum legem doctrinæ meæ. [6] A voce suspirij mei adhæsit os meum carni meæ. [7] Similis factus sum pellicano deserti: factus sum sicut noctua quæ est in terra torrefacta. [8] Vigilaui tota nocte, & fui sicut passer qui volatu mouetur, solitarius in tecto. [9] Tota die exprobrant mihi inimici mei, irrisores in verbo meo iurauerunt in vanum. [10] Quoniam cinerem tanquam cibum comedi, & potus meos fletu temperaui. [11] Propter indignationem tuam & iram tuam, quoniam eleuasti me & proiecisti me.

12 * יָמַי כְּצֵל נָטוּי וַאֲנִי כָּעֵשֶׂב אִיבָשׁ׃

13 * וְאַתָּה יְהוָה לְעוֹלָם תֵּשֵׁב וְזִכְרְךָ לְדֹר וָדֹר׃

14 * אַתָּה תָקוּם תְּרַחֵם צִיּוֹן כִּי־עֵת לְחֶנְנָהּ כִּי־בָא מוֹעֵד׃

15 * כִּי־רָצוּ עֲבָדֶיךָ אֶת־אֲבָנֶיהָ וְאֶת־עֲפָרָהּ יְחֹנֵנוּ׃

16 * וְיִירְאוּ גוֹיִם אֶת־שֵׁם יְהוָה וְכָל־מַלְכֵי הָאָרֶץ אֶת־כְּבוֹדֶךָ׃

17 * כִּי־בָנָה יְהוָה צִיּוֹן נִרְאָה בִּכְבוֹדוֹ׃

18 * פָּנָה אֶל־תְּפִלַּת הָעַרְעָר וְלֹא בָזָה אֶת־תְּפִלָּתָם׃

19 * תִּכָּתֶב זֹאת לְדוֹר אַחֲרוֹן וְעַם נִבְרָא יְהַלֶּל־יָהּ׃

20 * כִּי־הִשְׁקִיף מִמְּרוֹם קָדְשׁוֹ יְהוָה מִשָּׁמַיִם אֶל־אֶרֶץ הִבִּיט׃

21 * לִשְׁמֹעַ אֶנְקַת אָסִיר לְפַתֵּחַ בְּנֵי תְמוּתָה׃

22 * לְסַפֵּר בְּצִיּוֹן שֵׁם יְהוָה וּתְהִלָּתוֹ בִּירוּשָׁלִָם׃

23 * בְּהִקָּבֵץ עַמִּים יַחְדָּו וּמַמְלָכוֹת לַעֲבֹד אֶת־יְהוָה׃

24 * עִנָּה בַדֶּרֶךְ כֹּחִי קִצַּר יָמָי׃

25 * אֹמַר אֵלִי אַל־תַּעֲלֵנִי בַּחֲצִי יָמָי בְּדוֹר דּוֹרִים שְׁנוֹתֶיךָ׃

26 * לְפָנִים הָאָרֶץ יָסַדְתָּ וּמַעֲשֵׂה יָדֶיךָ שָׁמָיִם׃

25 * הֵמָּה יֹאבֵדוּ וְאַתָּה תַעֲמֹד וְכֻלָּם כַּבֶּגֶד יִבְלוּ כַּלְּבוּשׁ תַּחֲלִיפֵם וְיַחֲלֹפוּ׃

28 * וְאַתָּה הוּא וּשְׁנוֹתֶיךָ לֹא יִתָּמּוּ׃

29 * בְּנֵי־עֲבָדֶיךָ יִשְׁכּוֹנוּ וְזַרְעָם לְפָנֶיךָ יִכּוֹן׃

קג

1 * לְדָוִד בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת־יְהוָה וְכָל־קְרָבַי אֶת־שֵׁם קָדְשׁוֹ׃

2 * בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת־יְהוָה וְאַל־תִּשְׁכְּחִי כָּל־גְּמוּלָיו׃

11 * *Dies mei quaſi vmbra inclinati ſunt, & ego quaſi fœnum arui.*

13 * *Tu autem Domine in æternum permanes, & memoriale tuum in generatione & generatione.*

14 * *Tu ſuſcitans miſereberis Sion, quia tempus eſt vt miſerearis eius, quoniam venit tempus.*

15 * *Quoniam placitos fecerunt ſerui tui lapides eius, & puluerem eius miſerabilem.*

16 * *Et timebunt gentes nomen Domini, et vniuerſi reges terræ gloriam tuam.*

17 * *Quia ædificabit Dominus Sion, apparebit in gloria ſua.*

18 * *Reſpexit ad orationem vacui, & non deſpexit orationem eorum.*

19 * *Scribantur hæc in generatione nouiſſima: & populus qui creabitur, laudabit Dominum.*

20 * *Quoniam proſpexit de excelſo ſancto ſuo: Dominus de cælo terram contemplatus eſt.*

21 * *Vt audiret gemitum vincti, vt ſolueret filios mortis.*

22 * *Vt narretur in Sion nomen Domini, & laudatio eius in Hieruſalem.*

23 * *Cùm congregati fuerint populi ſimul, & regna vt ſeruiant Domino.*

24 * *Afflixit in via fortitudinem meam, abbreuiauit dies meos.*

25 * *Dicam: Deus meus, ne rapias me in medio dierum meorum, in generatione generationum anni tui.*

26 * *A principio terram fundaſti, & opus manuum tuarum ſunt cæli.*

27 * *Ipſi peribunt, tu autem ſtabis, & omnes quaſi veſtimentum atterentur; quaſi pallium mutabis eos, & mutabuntur.*

28 * *Tu autem ipſe es, & anni tui non deficient.*

29 * *Filij ſeruorum tuorum habitabunt, & ſemen eorum ante faciem tuam perſeuerabit.*

Dauid. PSAL. CIII.

1 *Benedic anima mea Domino, & omnia viſcera mea nomini ſancto eius.*

2 * *Benedic anima mea Domino, & noli obliuiſci omnium retributionum eius.*

תרגום

11 יוֹמַי הֵיךְ טוּלָא דְצָלֵי וַאֲנָא הֵיךְ עִשְׂבָּא אִיבַשׁ ׃ 13 וְאַתְּ יְיָ מְדוֹרָךְ לְעָלַם בִּשְׁמַיָא מְתִיהֵב וְדִכְרָנָךְ לְדָר וְדָר ׃ 14 אַתְּ תְּקוּם
תְּרַחֵם צִיּוֹן אֲרוּם עִידָן לְמֵחוֹס עֲלַהּ אֲרוּם אֲתָא זִמְנָא ׃ 15 אֲרוּם רְעוֹ עַבְדָּךְ יַת אַבְנַיָּהָא וְיַת עַפְרָהּ יְחַיְסוּן ׃ 16 וְיִדְחֲלוּן
עַמְמַיָא יַת שְׁמָא דַיְיָ וְכָל מַלְכַיָּא דְאַרְעָא יַת יְקָרָךְ ׃ 17 אֲרוּם אִתְבְּנֵי יְיָ צִיּוֹן וְאִתְגְּלֵי בִּיקָרֵהּ ׃ 18 אִתְפְּנֵי לְוַת צְלוֹתָא דִמְצַדְּיָין
וְלָא בְסַר יַת צְלוֹתְהוֹן ׃ 19 תִּתְכְּתֵב דָא לְדָר בָּתְרַאי וְעַמָּא דַעֲתִיד לְאִתְבְּרָאָה יְשַׁבַּח אֱלָהָא ׃ 20 אֲרוּם אוֹדִיק מִשְּׁמֵי מְרוֹמָא
וְקֻדְשֵׁיהּ יְיָ מִשְּׁמַיָּא לְאַרְעָא אִסְתַּכַּל ׃ 21 לְמִשְׁמַע אֲנִיקוּתָא דַאֲסִירֵי לְמִשְׁרֵי בְּנַיָּא דִמְסִירִין לְמִיתוּתָא ׃
22 לְמִשְׁתָּעֵי בְצִיּוֹן שְׁמָא דַיְיָ וְתֻשְׁבַּחְתֵּהּ בִּירוּשְׁלֶם ׃ 23 בְּאִתְכַּנָּשׁוּת עַמְמִין כַּחֲדָא וּמַלְכְוָתָא לְמִפְלַח קֳדָם יְיָ ׃ 24 אִסְתְּגַף
מִטְרְחָא דְאוֹרַח חֵילִי אִתְקַצַּרוּן יוֹמַי ׃ 25 אֵימַר קֳדָם אֱלָהִי לָא תְסַלְּקִנַּנִי מֵעָלְמָא הָדֵין בְּפַלְגוּת יוֹמַי אַיְתֵי יָתִי לְעָלְמָא דְאָתֵי מְטוּל דִּי בְּדָרֵי
דָרַיָא שְׁנָךְ ׃ 26 מִן שֵׁירוּיָא דְאִתְבְּרִיוּ כָּל בִּרְיָתָא אַרְעָא יְסַדְתָּ וְעוֹבָדֵי אִידָךְ שְׁמַיָּא ׃ 27 הִנּוּן יְהוֹבְדוּן וְאַתְּ תְּקוּם וְכֻלְּהוֹן
הֵיךְ לְבוּשָׁא יִתְבַּלְיָן הֵיךְ אִצְטְלֵי תַּחְלְפִנּוּן וְיִתְחַלְּפוּן ׃ 28 וְאַתְּ הוּא דִבְרֵיתִנּוּן וּשְׁנָךְ לָא מִשְׁתַּלְמִין ׃
29 בְּנֵי עַבְדָּךְ יִשְׁרוּן בְּאַרְעָא וְזַרְעֲיָתְהוֹן קֳדָמָךְ יִתַּקְּנוּן ׃

קג

1 עַל יַד דָּוִד אִתְאֲמַר בָּרְכִי נַפְשִׁי שְׁמָא דַיְיָ וְכָל בְּנֵי גַוָּאִי יַת שְׁמָא דְקֻדְשֵׁהּ ׃ 2 בָּרְכִי נַפְשִׁי שְׁמָא דַיְיָ וְלָא תִתְנְשֵׁי יַת כָּל חַסְלוֹי ׃

*Dies mei ſicut vmbra declinauerunt, 12
& ego ſicut fœnum arui.
*Tu autem Domine in æternum per- 13
manes, & memoriale tuum in generationē
& generationem. *Tu exurgens miſe- 14
reberis Sion, quia tempus miſerendi eius,
quia venit tempus.
*Quoniam placuerunt ſeruis tuis lapi- 15
des eius, & terræ eius miſerebuntur.
*Et timebunt gentes nomen Domini, 16
& omnes reges terrę gloriam tuam.
*Quia ędificabit Dominus Sion, & vi- 17
debitur in gloria ſua.
*Reſpexit in orationem humilium, 18
& non ſpreuit precem eorum.
*Scribatur hæc in generatione altera, 19
& populus qui *creatur laudabit Dominū.
*Quia proſpexit de excelſo ſancto ſuo, 20
Dominus de cælo in terram aſpexit.
*Vt audiret gemitum compeditorum, 21
vt ſolueret filios interemptorum.
*Vt annunciēt in Sion nomen Domi- 22
ni, & laudem eius in Hieruſalem.
*In conueniendo populos in vnum, & 23
reges vt ſeruiant Domino.
*Reſpondit ei in via virtutis ſuæ, pau- 24
citatem dierum meorum *nuncia mihi. 25
Ne reuoces me in dimidio dierum meorū,
in generatione *generationum anni tui.
*Initio tu Domine terram fundaſti, & 26
opera manuum tuarum ſunt cæli.
*Ipſi peribunt, tu autem permanes. & 27
omnes ſicut veſtimentum veteraſcent: &
ſicut opertorium *vertes eos, & mutabun-
tur. *Tu autem idem ipſe es, & anni tui 28
non deficient.
*Filij ſeruorum tuorum habitabunt, & 29
ſemen eorum in ſeculum dirigetur.
*Pſalmus Dauid. CII. 1
BEnedic anima mea Domino, & om-
nia quæ intra me ſunt, nomini ſancto
eius. *Benedic anima mea Domi- 2
no, & noli obliuiſci omnes retributiones
eius.

12 *αἱ ἡμέραι μου ὡσεὶ σκιὰ ἐκλίθησαν, κἀγὼ ὡσεὶ χόρ-
13 τος ἐξηράνθην. *σὺ δὲ κύριε εἰς τὸν αἰῶνα μένεις,
καὶ τὸ μνημόσυνόν σου εἰς γενεὰν καὶ γενεάν.
14 *σὺ ἀναστὰς οἰκτειρήσεις τὴν σιών, ὅτι καιρὸς τοῦ οἰκ-
τειρῆσαι αὐτήν, ὅτι ἥκει καιρός.
15 *ὅτι εὐδόκησαν οἱ δοῦλοί σου τοὺς λίθους αὐτῆς, καὶ
τὸν χοῦν αὐτῆς οἰκτειρήσουσι.
16 *καὶ φοβηθήσονται τὰ ἔθνη τὸ ὄνομα κυρίου, καὶ πάντες
οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς τὴν δόξαν σου.
17 *ὅτι οἰκοδομήσει κύριος τὴν σιών, καὶ ὀφθήσεται ἐν τῇ
δόξῃ αὐτοῦ.
18 *ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν προσευχὴν τῶν ταπεινῶν, καὶ
οὐκ ἐξουδένωσε τὴν δέησιν αὐτῶν.
19 *γραφήτω αὕτη εἰς γενεὰν ἑτέραν, καὶ λαὸς ὁ κτι-
ζόμενος αἰνέσει τὸν κύριον.
20 *ὅτι ἐξέκυψεν ἐξ ὕψους ἁγίου αὐτοῦ, κύριος ἐξ οὐ-
ρανοῦ ἐπὶ τὴν γῆν ἐπέβλεψε.
21 *τοῦ ἀκοῦσαι τοῦ στεναγμοῦ τῶν πεπεδημένων, τοῦ λῦ-
σαι τοὺς υἱοὺς τῶν τεθανατωμένων·
22 *τοῦ ἀναγγεῖλαι ἐν σιὼν τὸ ὄνομα κυρίου, καὶ τὴν αἴνεσιν
αὐτοῦ ἐν ἱερουσαλήμ.
23 *ἐν τῷ ἐπισυναχθῆναι λαοὺς ἐπὶ τὸ αὐτό, καὶ βασι-
λεῖς τοῦ δουλεύειν τῷ κυρίῳ.
24 *ἀπεκρίθη αὐτῷ ἐν ὁδῷ ἰσχύος αὐτοῦ, τὴν ὀλιγότητα
25 τῶν ἡμερῶν μου *ἀνάγγειλόν μοι. μὴ ἀναγάγῃς με ἐν
ἡμίσει ἡμερῶν μου, ἐν γενεᾷ γενεῶν τὰ ἔτη σου.
26 *κατ᾽ ἀρχὰς σὺ κύριε τὴν γῆν ἐθεμελίωσας, καὶ ἔρ-
γα τῶν χειρῶν σου εἰσὶν οἱ οὐρανοί.
27 *αὐτοὶ ἀπολοῦνται, σὺ δὲ διαμένεις. καὶ πάντες ὡς
ἱμάτιον παλαιωθήσονται, καὶ ὡσεὶ περιβόλαιον ἑλίξεις αὐ-
τούς, καὶ ἀλλαγήσονται.
28 *σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἶ, καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσιν.
29 *οἱ υἱοὶ τῶν δούλων σου κατασκηνώσουσι, καὶ τὸ σπέρ-
μα αὐτῶν εἰς τὸν αἰῶνα κατευθυνθήσεται.
1 *Ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ρβ΄.
Εὐλόγει ἡ ψυχή μου τὸν κύριον, καὶ πάντα τὰ ἐντός
μου τὸ ὄνομα τὸ ἅγιον αὐτοῦ.
2 *εὐλόγει ἡ ψυχή μου τὸν κύριον, καὶ μὴ ἐπιλανθά-
νου πάσας τὰς ἀνταποδόσεις αὐτοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[12] Dies mei ſicut vmbra quæ declinauit, & ego ſicut fœnum areſcam. [13] Tua autem Domine habitatio in æternum in cælis permanet; & memoria tua in generationem & generationem. [14] Tu exurgens miſereberis Sion, quoniam tempus eſt vt miſerearis eius, quoniam venit tempus. [15] Quoniam placuerunt ſeruis tuis lapides eius, & pulueris eius miſerebuntur. [16] Et timebunt populi nomen Domini, & omnes reges terræ gloriam tuam. [17] Quoniam ædificauit Dominus Syon, & manifeſtatus eſt in gloria ſua. [18] Reſpexit ad orationem deſolatorum, & non ſpreuit precationem eorum. [19] Scribetur iſtud pro generatione nouiſſima, & populus qui in futurum creandus eſt, laudabit Deum. [20] Quoniam proſpexit de cælis excelſis ſanctitatis ſuæ, Dominus de cælis in terram aſpexit: [21] Vt audiret gemitum compeditorum, & ſolueret filios qui morti traditi ſunt. [22] Vt annuncietur in Sion nomen Domini, & laus eius in Ieruſalem. [23] Dum congregabuntur populi in vnum, & regna, vt ſeruiant coram Domino. [24] Afflicta eſt ob laborem itineris virtus mea: abbreuiati ſunt dies mei. [25] Dicam coram Deo meo: Ne tollas me de mundo iſto in dimidio dierum meorum: adduc me ad mundum venturum, quoniam in generationes generationum ſunt anni tui. [26] A principio cùm crearentur omnes creaturæ, terram fundaſti, & opera manuum tuarum ſunt cæli. [27] Ipſi peribunt, & tu permanebis; & omnes ſicut veſtimentum veteraſcent: tanquam ſtolam mutabis eos, & mutabuntur. [28] Et tu idem qui creaſti eos, & anni tui non deficiunt. [29] Filij ſeruorum tuorum inhabitabunt terram, & ſemen eorum coram te dirigetur.

[1] Per manum Dauid, dictus. PSAL. CIII.

BEnedic anima mea nomini Domini, & omnes filij viſcerum meorum nomini ſanctitatis eius. [2] Benedic anima mea nomini Domini, & non obliuiſcaris omnium retributionum eius.

3 הַסֹּלֵחַ לְכָל־עֲוֺנֵכִי הָרֹפֵא לְכָל־תַּחֲלוּאָיְכִי׃
4 הַגּוֹאֵל מִשַּׁחַת חַיָּיְכִי הַמְעַטְּרֵכִי חֶסֶד וְרַחֲמִים׃
5 הַמַּשְׂבִּיעַ בַּטּוֹב עֶדְיֵךְ תִּתְחַדֵּשׁ כַּנֶּשֶׁר נְעוּרָיְכִי׃
6 עֹשֵׂה צְדָקוֹת יְהוָה וּמִשְׁפָּטִים לְכָל־עֲשׁוּקִים׃
7 יוֹדִיעַ דְּרָכָיו לְמֹשֶׁה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲלִילוֹתָיו׃
8 רַחוּם וְחַנּוּן יְהוָה אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב־חָסֶד׃
9 לֹא־לָנֶצַח יָרִיב וְלֹא לְעוֹלָם יִטּוֹר׃
10 לֹא כַחֲטָאֵינוּ עָשָׂה לָנוּ וְלֹא כַעֲוֺנֹתֵינוּ גָּמַל עָלֵינוּ׃
11 כִּי כִגְבֹהַּ שָׁמַיִם עַל־הָאָרֶץ גָּבַר חַסְדּוֹ עַל־יְרֵאָיו׃
12 כִּרְחֹק מִזְרָח מִמַּעֲרָב הִרְחִיק מִמֶּנּוּ אֶת־פְּשָׁעֵינוּ׃
13 כְּרַחֵם אָב עַל־בָּנִים רִחַם יְהוָה עַל־יְרֵאָיו׃
14 כִּי־הוּא יָדַע יִצְרֵנוּ זָכוּר כִּי־עָפָר אֲנָחְנוּ׃
15 אֱנוֹשׁ כֶּחָצִיר יָמָיו כְּצִיץ הַשָּׂדֶה כֵּן יָצִיץ׃
16 כִּי רוּחַ עָבְרָה־בּוֹ וְאֵינֶנּוּ וְלֹא־יַכִּירֶנּוּ עוֹד מְקוֹמוֹ׃
17 וְחֶסֶד יְהוָה מֵעוֹלָם וְעַד־עוֹלָם עַל־יְרֵאָיו וְצִדְקָתוֹ לִבְנֵי בָנִים׃
18 לְשֹׁמְרֵי בְרִיתוֹ וּלְזֹכְרֵי פִקֻּדָיו לַעֲשׂוֹתָם׃
19 יְהוָה בַּשָּׁמַיִם הֵכִין כִּסְאוֹ וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה׃
20 בָּרְכוּ יְהוָה מַלְאָכָיו גִּבֹּרֵי כֹחַ עֹשֵׂי דְבָרוֹ לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ׃
21 בָּרְכוּ יְהוָה כָּל־צְבָאָיו מְשָׁרְתָיו עֹשֵׂי רְצוֹנוֹ׃
22 בָּרְכוּ יְהוָה כָּל־מַעֲשָׂיו בְּכָל־מְקֹמוֹת מֶמְשַׁלְתּוֹ בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת־יְהוָה׃

קד

1 בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת־יְהוָה יְהוָה אֱלֹהַי גָּדַלְתָּ מְּאֹד הוֹד וְהָדָר לָבָשְׁתָּ׃
2 עֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה נוֹטֶה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה׃

3 *Qui propitiatur cunctis iniquitatibus tuis: qui sanat omnes infirmitates tuas.
4 *Qui redimit de corruptione vitam tuam: & coronat te misericordia & miserationibus.
5 *Qui replet bonis ornamentum tuum: innouabitur sicut aquilæ iuuentus tua.
6 *Faciens iustitias Dominus: et iudicia cun-
7 ctis qui calumnias sustinent. *Notas fecit vias suas Moysi: filijs Israel cogitationes suas.
8 *Misericors & clemens Dominus; patiens
9 & multæ miserationis. *Nõ in sempiternum iudicabit: neque in æternum irascetur.
10 *Non secundum peccata nostra fecit nobis: neque secundum iniquitates nostras retribuit
11 nobis. *Quantum enim excelsius est cælum à terra, tantũ confortata est misericordia eius su-
12 per timentes eum. *Quantum longè est oriens ab occidente: tantum longè fecit à nobis scelera
13 nostra. *Sicut miseretur pater filiorum; mi-
14 sertus est Dominus timentibus se. *Ipse enim nouit plasmationem nostrã: recordatus est quia
15 puluis sumus. *Homo quasi herba: dies eius
16 sicut flos agri sic florebit. *Quia spiritus pertransiuit eum, & non subsistet: & non cogno-
17 scet eum vltrà locus eius. *Misericordia autem Domini ab æterno & vsque in æternum super timentes eum: & iustitia eius in filiis fi-
18 liorum, *His qui custodiunt pactum eius: & recordantur præceptorum eius ad fa-
19 cienda ea. *Dominus in cælo stabiliuit thronum suum, & regnum illius omnibus domina-
20 bitur. *Benedicite Domino angeli eius, fortes robore facientes verbum eius: obedientes voci
21 sermonis eius. *Benedicite Domino omnes exercitus eius, ministri eius, qui facitis placitũ
22 illius. *Benedicite Domino vniuersa opera eius in omnibus locis potestatis eius, benedic anima mea Domino.

PSAL. CIIII.

1 BEnedic anima mea Domino: Domine Deus meus magnificatus es nimis, gloria & decore indutus es.
2 *Amictus luce quasi vestimento, extendens cælos vt pellem.

תרגום

3 וְשָׁבֵק לְכָל עֲוָיָיכִי דְּמַסֵּי לְכָל מַרְעָיְכִי׃ 4 וּדְפָרִיק מִגֵּיהִנָּם חַיָּיכִי וְאַכְלִיל יָתִיכִי חִסְדָּא וְרַחֲמִין׃ 5 דְּמַשְׂבַּע בְּטוּבָא יוֹמֵי סִבְתַיִכִי וּלְעָלְמָא דְּאָתֵי תְּחַדֵּת הֵיךְ נִשְׁרָא טַלְיוּתַיְכִי׃ 6 עָבֵד צִדְקָתָא יְיָ וְדִינִין לְכָל טְלוּמִין׃ 7 גַּלִּי אָרְחֵיהּ לְמֹשֶׁה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עוֹבְדוֹי׃ 8 רַחֲמָנָא וְחַנָּנָא יְיָ מַרְחִיק רְגַז וּמַסְגֵּי לְמֶעְבַּד טַבְוָן וּקְשׁוֹט׃ 9 לָא לְעָלְמִין יִנְצֵי וְלָא לְעָלַם יִנְטַר דְּבָבוּ׃
10 לָא כְחוֹבָנָא עֲבַד לָנָא וְלָא כַּעֲוָיָתָנָא שַׁלֵּם לָנָא׃ 11 אֲרוּם הֵיכְמָה דִּגְבִיהִין שְׁמַיָּא עִלָּוֵי אַרְעָא הֵכְדֵין גְּבַר טוּבֵיהּ עַל דְּדָחֲלִין מִנֵּיהּ׃ 12 הֵיכְמָה דְּרָחִיק מַדְנַח מִמַּעַרְבָא הֵכְדֵין יַרְחֵיק מִנָּנָא יַת סָרְחָנָנָא׃ 13 הֵיכְמָה דְּחָיִס אֲבָא עַל בְּנַיָּא הֵכְדֵין חָיִס מֵימְרָא דַּייָ עַל דְּחָלִין מִנֵּיהּ׃ 14 אֲרוּם קֳדָמוֹהִי גַּלֵּי יִצְרָא בִּישָׁא דְּמַטְעֵי יָתָנָא דְּכִיר קֳדָמוֹהִי אֲרוּם מֵעַפְרָא אֲנַחְנָא׃ 15 בַּר נָשׁ הֵיךְ עִסְבָּא יוֹמוֹי הֵיךְ נִיצָא דְּחַקְלָא הֵכְדֵין יִנְעֵי׃ 16 אֲרוּם זַעֲפָא נָתְבַת בֵּהּ וְלֵיתוֹהִי וְלָא אִשְׁתְּמוֹדְעֵיהּ תּוּב אַתְרֵהּ׃ 17 וְחִסְדָּא דַּייָ מֵעָלְמָא הָדֵין וְעַד עָלְמָא דְּאָתֵי עַל דַּחֲלוֹי וְצִדְקָתֵהּ לִבְנֵי בְנִין׃ 18 לְנַטְּרֵי קְיָמֵהּ וּלְדָכְרֵי פִּקּוּדוֹי לְמֶעְבַּדְהוֹן׃ 19 מֵימְרָא דַּייָ בִּשְׁמַיָּא אַתְקֵן כָּרְסְיֵהּ וּמַלְכוּתָא דִּילֵיהּ בְּכוּלָּא שַׁלְטָא׃ 20 בָּרְכוּ שְׁמָא דַּייָ מַלְאָכוֹהִי דְּמִתְגַּבְּרִין בְּחֵילָא עָבְדֵי מִלּוּלֵיהּ לְמִשְׁמַע קָל מִלּוּלֵהּ׃
21 בָּרְכוּ שְׁמָא דַּייָ כָּל חֵילָוָתֵיהּ מְשַׁמְּשׁוֹהִי עָבְדֵי רְעוּתֵהּ׃ 22 בָּרְכוּ שְׁמָא דַּייָ כָּל עוֹבָדוֹהִי בְּכָל אֲתַר שָׁלְטָנֵהּ בָּרְכִי נַפְשִׁי יַת שְׁמָא דַּייָ׃

קד

1 בָּרְכִי נַפְשִׁי יַת שְׁמָא דַּייָ יְיָ אֱלָהִי אִתְגַּדַּלְתָּ לַחֲדָא שְׁבָחָא וְשִׁבְהוֹרָא אַלְבֵּשְׁתָּא׃ 2 דִּמְעַטֵּף נְהוֹרָא הֵיךְ סְדִינָא דְּמָתַח שְׁמַיָּא הֵיךְ יְרִיעֲתָא׃

*Qui propitiatur omnibus iniquitatibus 3
tuis, q ſanat oẽs infirmitates tuas. *Qui re- 4
dimit de interitu vitã tuã, q coronat te in
miſericordia & miſerationibus. *Qui re- 5
plet in bonis deſideriũ tuũ, renouabitur
vt aquilæ iuuentus tua. *Faciẽs miſericor- 6
dias Dñs & iudiciũ oĩbus iniuriã patienti-
bus. *Notas fecit vias ſuas Moyſi, filiis Iſ- 7
rael volũtates ſuas. *Miſerator & miſericors 8
Dñs, lõganimis & multũ miſericors. *Non 9
in finẽ iraſcetur, neq; in ęternũ cõminabi-
tur. *Nõ ſecũdũ iniq̃tates noſtras fecit no- 10
bis, neq; ſecundũ peccata noſtra retribuit
nobis. *Quoniã ſecundũ altitudinẽ cæli à 11
terra corroborauit Dñs miſericordiã ſuam
ſup timẽtes ſe. *Quãtũ diſtat Ortus ab Oc 12
cidẽte, lõgè fecit à nobis iniq̃tates noſtras.
*Sicut miſeretur pater filiorũ, miſertus eſt 13
Dñs timẽtibus ſe. *Quoniã ipſe cognouit 14
figmẽtũ noſtrũ, recordatus eſt quoniã pul
uis ſumus. *Homo ſicut fœnũ, dies eiꝰ tã- 15
quã flos agri ſic efflorebit. *Quoniã ſpiritꝰ 16
ptrãſiuit in illo, & nõ ſubſiſtet, & nõ cog-
noſcet ampliꝰ locũ ſuũ. *Miſericordia autẽ 17
Dñi ab ęterno & vſq; in æternũ ſup timẽ-
tes eũ. & iuſtitia illius in filios filiorũ, *his 18
q ſeruãt teſtamentũ eius, & memores ſunt
mandatorũ ipſius ad faciẽdũ ea. *Dominꝰ 19
in cælo parauit ſedẽ ſuam, & regnũ ipſius
omnibus dominatur. *Benedicite Dño om 20
nes angeli eiꝰ, potẽtes virtute faciẽtes ver-
bũ illius, ad audiendam vocem ſermonum
eius. *Benedicite Domino omnes virtutes 21
eius, miniſtri eius qui facitis voluntatem
eius. *Benedicite Domino omnia opera 22
eius, in omni loco dominationis eius be-
nedic anima mea Domino.

*Pſalmus Dauid pro mundi 1
commendatione. CIII.

BEnedic anima mea Domino, Domine
Deus meus magnificatus es vehemen-
ter. confeſſionem & decorem induiſti.
*Amictus lumine ſicut veſtimento, ex- 2
tendens cælum ſicut pellem.

3 *τὸν εὐιλατεύοντα πάσας τὰς ἀνομίας σου, τὸν ἰώμε-
4 νον πάσας τὰς νόσους σου. *τὸν λυτρούμενον ἐκ φθο-
ρᾶς τὴν ζωήν σου, τὸν στεφανοῦντά σε ἐν ἐλέει καὶ οἰκ-
5 τιρμοῖς. *τὸν ἐμπιμπλῶντα ἐν ἀγαθοῖς τὴν ἐπιθυ-
6 μίαν σου, ἀνακαινισθήσεται ὡς ἀετοῦ ἡ νεότης σου. *ποιῶν
ἐλεημοσύνας ὁ κύριος καὶ κρίμα πᾶσι τοῖς ἀδικουμένοις.
7 *ἐγνώρισε τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ τῷ μωυσῇ, τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ
8 τὰ θελήματα αὐτοῦ. *οἰκτίρμων καὶ ἐλεήμων ὁ κύ-
9 ριος, μακρόθυμος καὶ πολυέλεος. *οὐκ εἰς τέλος
10 ὀργισθήσεται, οὐδὲ εἰς τὸν αἰῶνα μηνιεῖ· *οὐ κατὰ τὰς ἀνο-
μίας ἡμῶν ἐποίησεν ἡμῖν, οὐδὲ κατὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν
11 ἀνταπέδωκεν ἡμῖν. *ὅτι κατὰ τὸ ὕψος τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ
τῆς γῆς ἐκραταίωσε κύριος τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς φοβου-
12 μένους αὐτόν. *καθόσον ἀπέχουσιν ἀνατολαὶ ἀπὸ
δυσμῶν, ἐμάκρυνεν ἀφ᾽ ἡμῶν τὰς ἀνομίας ἡμῶν.
13 *καθὼς οἰκτείρει πατὴρ υἱούς, ᾠκτείρησε κύριος τοὺς φο
14 βουμένους αὐτόν. *ὅτι αὐτὸς ἔγνω τὸ πλάσμα ἡμῶν,
15 ἐμνήσθη ὅτι χοῦς ἐσμέν. *ἄνθρωπος ὡσεὶ χόρτος,
αἱ ἡμέραι αὐτοῦ ὡσεὶ ἄνθος τοῦ ἀγροῦ οὕτως ἐξανθήσει.
16 *ὅτι πνεῦμα διῆλθεν ἐν αὐτῷ, καὶ οὐχ ὑπάρξει, καὶ
17 οὐκ ἐπιγνώσεται ἔτι τὸν τόπον αὐτοῦ. *τὸ δὲ ἔλεος τοῦ
κυρίου ἀπὸ τοῦ αἰῶνος καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος ἐπὶ τοὺς φοβου-
μένους αὐτόν. καὶ ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ ἐπὶ υἱοῖς υἱῶν,
18 *τοῖς φυλάσσουσι τὴν διαθήκην αὐτοῦ, καὶ μεμνημέ-
19 νοις τῶν ἐντολῶν αὐτοῦ τοῦ ποιῆσαι αὐτάς. *κύριος ἐν
τῷ οὐρανῷ ἡτοίμασε τὸν θρόνον αὐτοῦ, καὶ ἡ βασιλεία αὐ-
20 τοῦ πάντων δεσπόζει. *εὐλογεῖτε τὸν κύριον πάντες
ἄγγελοι αὐτοῦ, δυνατοὶ ἰσχύϊ ποιοῦντες τὸν λόγον αὐτοῦ, τοῦ
21 ἀκοῦσαι τῆς φωνῆς τῶν λόγων αὐτοῦ. *εὐλογεῖτε τὸν
κύριον πᾶσαι αἱ δυνάμεις αὐτοῦ, λειτουργοὶ αὐτοῦ ποιοῦν-
22 τες τὸ θέλημα αὐτοῦ. *εὐλογεῖτε τὸν κύριον πάντα
τὰ ἔργα αὐτοῦ, ἐν παντὶ τόπῳ τῆς δεσποτείας αὐτοῦ εὐλόγει
ἡ ψυχή μου τὸν κύριον.

1 *Ψαλμὸς τῷ δαυὶδ ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου
συστάσεως. ργ.

Εὐλόγει ἡ ψυχή μου τὸν κύριον, κύριε ὁ θεός μου ἐμε-
γαλύνθης σφόδρα. ἐξομολόγησιν καὶ μεγαλοπρέπειαν
2 ἐνεδύσω. *ἀναβαλλόμενος φῶς ὡς ἱμάτιον, ἐκ-
τείνων τὸν οὐρανὸν ὡσεὶ δέρριν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[3] Qui remittit omnes iniquitates tuas, qui ſanat omnes infirmitates tuas. [4] Qui redimit à gehenna vitam tuam: qui coronauit te miſericordia & miſerationibus. [5] Qui ſatiat bonis dies ſenectutis tuæ, & in mundo venturo renouabis ſicut aquila iuuentutem tuam. [6] Facit iuſtitiam Dominus, & iudicia omnibus iniuriam patientibus. [7] Reuelauit vias ſuas Moſſeh; filiis Iſrael opera ſua. [8] Miſericors & clemens Dñs, alienus ab ira, & multiplicans facere miſericordias & veritatem. [9] Non in perpetuum concertabit, neq; in æternum reſeruabit odium. [10] Non ſecundùm peccata noſtra fecit nobis, neque ſecundùm iniquitates noſtras retribuit nobis. [11] Quoniam quanto celſiores ſunt cęli terra, tanto præualuit benignitas eius ſuper timentes eum. [12] Quantum longè eſt Oriens ab Occidente, tantum longè fecit à nobis iniquitates noſtras. [13] Sicut miſeretur pater filiorum, ſic miſeretur Verbum Domini timentium ſe. [14] Quoniam coram eo palam eſt concupiſcentia praua, quæ in errorem abripit nos: memoratur coram eo quòd ex puluere ſumus. [15] Filij hominis ſicut herba ſunt dies; ſicut flos agri ſic efflorebit. [16] Quoniam ventus impetuoſus ſpirauit in eum: & non ſubſtitit; neque notus eſt amplius locus eius. [17] Miſericordia autem Domini à ſeculo iſto, & vſque ad ſeculum venturum ſuper timentes eum, & iuſtitia eius in filios filiorum, [18] Seruantibus pactum eius, & his qui recordantur mandatorum eius vt faciant ea. [19] Verbum Domini in cælis parauit ſedem ſuam: & regnum eius in omnia poteſtatem habet. [20] Benedicite nomini Domini angeli eius, qui valetis viribus, exequentes eloquium eius, vt audiatur vox ſermonis eius. [21] Benedicite nomini Domini omnes exercitus eius, miniſtri eius facientes voluntatem ipſius. [22] Benedicite nomini Domini omnia opera eius, in omni loco principatus eius eſt. benedic anima mea nomini Domini.

PSAL. CIIII.

BEnedic anima mea nomini Domini: Domine Deus meus magnificatus es valdè; laudem & pulchritudinem induiſti. [2] Qui amicitur lumine ſicut linteo, qui extendit cælos ſicut cortinam.

3 המקרה במים עליותיו השם עבים רכובו
המהלך על כנפי רוח ׃
4 עשה מלאכיו רוחות משרתיו אש להט ׃
5 יסד ארץ על מכוניה בל תמוט עולם ועד ׃
6 תהום כלבוש כסיתו על הרים יעמדו מים ׃
7 מן גערתך ינוסון מן קול רעמך יחפזון ׃
8 יעלו הרים ירדו בקעות אל מקום זה
יסדת להם ׃
9 גבול שמת בל יעברון בל ישובון לכסות
הארץ ׃
10 המשלח מעינים בנחלים בין הרים יהלכון ׃
11 ישקו כל חיתו שדי ישברו פראים צמאם ׃
12 עליהם עוף השמים ישכון מבין עפאים
יתנו קול ׃
13 משקה הרים מעליותיו מפרי מעשיך תשבע
הארץ ׃
14 מצמיח חציר לבהמה ועשב לעבדת האדם
להוציא לחם מן הארץ ׃
15 ויין ישמח לבב אנוש להצהיל פנים משמן
ולחם לבב אנוש יסעד ׃
16 ישבעו עצי יהוה ארזי לבנון אשר נטע ׃
17 אשר שם צפרים יקננו חסידה ברושים ביתה ׃
18 הרים הגבהים ליעלים סלעים מחסה
לשפנים ׃
19 עשה ירח למועדים שמש ידע מבואו ׃
20 תשת חשך ויהי לילה בו תרמש כל
חיתו יער ׃
21 הכפירים שאגים לטרף ולבקש מאל אכלם ׃
22 תזרח השמש יאספון ואל מעונתם ירבצון ׃
23 יצא אדם לפעלו ולעבדתו עדי ערב ׃

3 *Qui tegit aquis cœnacula eius, qui ponit
nubes currum suum, qui ambulat super pennas
venti.*
4 *Qui facit angelos suos spiritus, ministros
suos ignem vrentem.*
5 *Qui fundauit terram super basem suam,
non commouebitur in seculum & in seculum.*
6 *Abysso quasi vestimento operuisti eam; su-
per montes stabunt aquæ.*
7 *Ab increpatione tua fugient, à voce to-
nitrui tui formidabunt.*
8 *Ascendunt montes & descendunt campi,
ad locum quem fundasti eis.*
9 *Terminum posuisti quẽ non pertransibunt,
nec reuertentur vt operiant terram.*
10 *Qui immittis fontes in conuallibus, vt in-
ter medios montes fluant.*
11 *Vt bibant omnia animalia regionum, &
reficiat onager sitim suam.*
12 *Super ea volucres cæli morabuntur, de
medio nemorum dabunt vocem.*
13 *Qui irrigas montes de cœnaculis tuis, de
fructu operum tuorum satiabitur terra.*
14 *Germinans herbam iumentis, & fœnum
seruituti hominum, vt educat panem de terra.*
15 *Et vinum lætificat cor hominis ad exhila-
randam faciem oleo; panis autem cor hominis
roborat.*
16 *Saturabuntur ligna Domini, cedri Libani
quas plantauit.*
17 *Ibi aues nidificabunt, miluo abietes do-
mus eius.*
18 *Montes excelsi ceruis, petræ refugium e-
rinaciis.*
19 *Fecit Lunam per tempora, Sol cognouit
occubitum suum.*
20 *Posuisti tenebras, & facta est nox: in ipsa
mouebuntur omnes bestiæ syluæ.*
21 *Leones rugientes ad prædam, & quæren-
tes à Deo escam sibi.*
22 *Oriente Sole recedent, & in speluncis suis
cubabunt.*
23 *Egredietur homo ad opus suum, & ad ser-
uitutem suam vsque ad vesperum.*

תרגום

3 דטלל במיא היך בניינא דכשורי דרוי דשוי על ענני קלילין ארתיכיה דאזל על ענני קלילין היך כנפי נשרא ׃ 4 דעבד אזגדוי
סרהובין היך רוחא שמשוי תקיפין היך אשא מצלהבא ׃ 5 דמיסד ארעא עלוי בסיסה דלא תזוע לעלמי עלמין ׃ 6 תהומא כד
בלבושא חפיתה ומבועין על טוריא וקימין מיא ׃ 7 מן מזופיתך יערקון למגר מקל אכליותך יתבהלון למשפך ׃ 8 סלקין מן
תהומא לטוריא ונחתין בבקעתא לאתר דנן דיסדתא להון ׃ 9 תחום שויתא לגללי ימא דלא יעברון דלא יתובון למחפי ארעא ׃
10 דמשלח מעיני בנהרותא ביני טוריא מהלכין ׃ 11 משקין כל חיות ברא יתברון ערודיא צהותהון ׃
12 עליהון צפרי שמיא ישרון מביני זאזיא יתנון קל זמר ׃ 13 דמשקי טוריא מבית גנזי עלאי דיליה מפירי עובדיך תשביע ארעא ׃
14 דמרבי עשבא לבעירי וירקי לפלחנא דבר נשא למפק לחמא מן ארעא ׃
15 וחמרא דמחדי לבא דבר נשא לאנהרא אפיא ממשחא ולחמא לבא דבר נשא יסעד ׃
16 שבעין אילניא דברא ייי ארזי לבנא די נצב ׃ 17 דתמן צפריא עבדין שרכיפי ותיא חוריתא בראתי בית מדורה ׃
18 טוריא רמיא ליעליא כיפי רוחצן לטפזיא ׃ 19 עבד סיהרא למימני בה זמניא שמשא ידע עידן טמועה ׃
20 תשוי חשוכא והוי ליליא בה רחשין כל חיות חורשא ׃ 21 בני אריון אכלין למשכח מזונא ולמבעי מאלהא מיכליהון ׃
22 תדנח שמשא מתכנשין ולבית מדוריהון רביעין ׃ 23 יפוק בני נשא לעובדה ולפלחנה עד עדוני רמשא ׃

*Qui*tegit in aquis ſuperiora eius, qui 3
*ponit nubes aſcenſum*ſuum. Qui*ambu-
lat ſuper pennas ventorum: *Qui*facit 4
angelos ſuos ſpiritus, & miniſtros*ſuos ig-
nis flammam. *Qui*fundat terram 5
ſuper ſtabilitatem ſuam, non inclinabitur
in ſeculum ſeculi. *Abyſſus ſicut ve- 6
ſtimentum amictus eius, ſuper montes ſta
bunt aquæ. *Ab increpatione tua fu- 7
gient, à voce tonitrui tui formidabunt.
*Aſcendunt montes, & deſcendunt 8
campi in locum quem fundaſti eis.
*Terminum poſuiſti quem non tranſ- 9
gredientur, neque conuertentur operire
terram. *Qui emittis fontes in conual- 10
libus, inter medium montium pertranſi-
bunt aquæ.
*Potabunt omnes beſtiæ agri, expe- 11
ctabunt onagri in ſiti ſua.
*Super ea volucres cæli habitabunt, 12
de medio petrarum dabunt vocem.
*Rigans montes de ſuperioribus ſuis, 13
de fructu operum tuorum ſatiabitur terra.
*Producens fœnum iumentis, & her- 14
bam ſeruituti hominum: vt educas pa-
nem de terra: *Et vinum lætificat cor 15
hominis: vt exhilaret faciem in oleo, &
panis cor hominis confirmat.
*Saturabuntur ligna campi, *cedri Li- 16
bani quas* plantaſti.
*Illic paſſeres nidificabunt, erodij do- 17
mus dux eſt eorum.
*Montes excelſi ſeruis, petra refugium 18
erinaciis.
*Fecit Lunam in tempora, Sol cogno- 19
uit occaſum ſuum.
*Poſuiſti tenebras, & facta eſt nox; in 20
ipſa pertranſibunt omnes beſtiæ ſyluæ.
*Catuli leonum rugientes vt rapiant, 21
& quærant à Deo eſcam ſibi.
*Ortus eſt Sol & congregati ſunt, & in 22
cubilibus ſuis collocabuntur.
*Exibit homo ad opus ſuum, & ad o- 23
perationem ſuam vſque ad veſperum.

3 *ὁ στεγάζων ἐν ὕδασι τὰ ὑπερῷα αὐτοῦ, ὁ τιθεὶς νέφη
τὴν ἐπίβασιν αὐτοῦ. ὁ περιπατῶν ἐπὶ πτερύγων ἀνέμων.
4 *ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα, καὶ τοὺς λει-
τουργοὺς αὐτοῦ πυρὸς φλόγα.
5 *ὁ θεμελιῶν τὴν γῆν ἐπὶ τὴν ἀσφάλειαν αὐτῆς, οὐ
κλιθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.
6 *ἄβυσσος ὡς ἱμάτιον τὸ περιβόλαιον αὐτοῦ, ἐπὶ τῶν
7 ὀρέων στήσονται ὕδατα. *ἀπὸ ἐπιτιμήσεώς σου φεύξονται,
ἀπὸ φωνῆς βροντῆς σου δειλιάσουσιν.
8 *ἀναβαίνουσιν ὄρη, καὶ καταβαίνουσι πεδία εἰς τὸν τό-
9 πον ὃν ἐθεμελίωσας αὐτά. *ὅριον ἔθου ὃ οὐ παρε-
λεύσονται, οὐδὲ ἐπιστρέψουσι καλύψαι τὴν γῆν.
10 *ὁ ἐξαποστέλλων πηγὰς ἐν φάραγξιν, ἀνὰ μέσον
τῶν ὀρέων διελεύσονται ὕδατα.
11 *ποτιοῦσι πάντα τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ, προσδέξονται
ὄναγροι εἰς δίψαν αὐτῶν.
12 *ἐπ' αὐτὰ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσει, ἐκ
μέσου τῶν πετρῶν δώσουσι φωνήν.
13 *ποτίζων ὄρη ἐκ τῶν ὑπερῴων αὐτοῦ, ἀπὸ καρποῦ τῶν
ἔργων σου χορτασθήσεται ἡ γῆ.
14 *ὁ ἐξανατέλλων χόρτον τοῖς κτήνεσι, καὶ χλόην τῇ
δουλείᾳ τῶν ἀνθρώπων. τοῦ ἐξαγαγεῖν ἄρτον ἐκ τῆς γῆς,
15 *καὶ οἶνος εὐφραίνει καρδίαν ἀνθρώπου. τοῦ ἱλαρῦναι
πρόσωπον ἐν ἐλαίῳ, καὶ ἄρτος καρδίαν ἀνθρώπου στηρίζει.
16 *χορτασθήσονται τὰ ξύλα τοῦ πεδίου, αἱ κέδροι τοῦ λι-
βάνου ἃς ἐφύτευσας.
17 *ἐκεῖ στρουθία ἐννοσσεύσουσι· τοῦ ἐρωδιοῦ ἡ κατοι-
κία ἡγεῖται αὐτῶν.
18 *ὄρη τὰ ὑψηλὰ ταῖς ἐλάφοις, πέτρα καταφυγὴ τοῖς
19 λαγωοῖς. *ἐποίησε σελήνην εἰς καιρούς, ὁ ἥλιος
ἔγνω τὴν δύσιν αὐτοῦ.
20 *ἔθου σκότος καὶ ἐγένετο νύξ· ἐν αὐτῇ διελεύσονται πάν-
τα τὰ θηρία τοῦ δρυμοῦ.
21 *σκύμνοι ὠρυόμενοι τοῦ ἁρπάσαι, καὶ ζητῆσαι παρὰ
τῷ θεῷ βρῶσιν αὐτοῖς.
22 *ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος καὶ συνήχθησαν, καὶ εἰς τὰς μάν-
δρας αὐτῶν κοιτασθήσονται.
23 *ἐξελεύσεται ἄνθρωπος ἐπὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ
τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ ἕως ἑσπέρας.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

3 Qui operit aquis veluti contignatione trabium habitacula ſua: qui ponit in nubibus leuiſſimis vehiculum ſuum: qui obambulat ſuper nubes veloces inſtar alarum aquilæ. 4 Qui facit nuncios ſuos veloces ſicut ſpiritus, miniſtros ſuos fortes ſicut ignis flammicans.
5 Qui fundat terram ſuper baſim, ne commoueatur in ſecula ſeculorum. 6 Abyſſum veluti veſtimento operuiſti, & erumpunt ſuper montes, ſtantque aquæ. 7 Ab increpatione tua fugient vt ſeſe contrahant: à voce tonitrui tui conturbabuntur vt diffundantur.
8 Aſcendunt de abyſſis ad montes, & deſcendunt in valles ad locum iſtum quem fundaſti eis. 9 Terminum poſuiſti fluctibus maris, quem non tranſgredientur, ne reuertantur vt operiant terram. 10 Qui emittit fontes in fluuios, qui inter montes commeant.
11 Potum ſuppeditant omnibus animalibus agri: infringent onagri ſitim ſuam. 12 Iuxta eos volucres cæli habitabunt: de medio ramuſculorum edent vocem cantus. 13 Qui irrigat montes de domo theſaurorum ſuperiorum ſuiipſius: de fructibus operum tuorum ſatiabis terram. 14 Multiplicans fœnum iumentis, & herbas ſeruituti hominum ad producendum alimentum de terra.
15 Et vinum quod lætificat cor hominum, ad illuminandas facies oleo: & panis cor filiorum hominum ſuſtentabit.
16 Saturantur arbores quas creauit Dominus; cedri Libani quas plantauit. 17 Illic enim aues faciunt nidos: ciconiæ candidæ, abietes domus habitationis ipſius ſunt. 18 Montes excelſi ibicibus: petræ refugium cuniculis. 19 Fecit Lunam vt numerentur in ea tempora: Sol nouit tempus occaſus ſui. 20 Poſuiſti tenebras & fuit nox: in ipſa mouentur omnes beſtiæ ſyluæ.
21 Catuli leonum rugiunt vt inueniant nutrimentum, & vt requirant à Deo cibum ſuum.
22 Oriente Sole congregabuntur, & in domo latibulorum ſuorum accubabunt.
23 Egredietur homo ad opus ſuum, & ad culturam ſuam vſque ad tempora veſpertina.

24 * מָה־רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ יְהוָה כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ
מָלְאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶךָ׃
25 * זֶה הַיָּם גָּדוֹל וּרְחַב יָדָיִם שָׁם־רֶמֶשׂ וְאֵין מִסְפָּר
חַיּוֹת קְטַנּוֹת עִם־גְּדֹלוֹת׃
26 * שָׁם אֳנִיּוֹת יְהַלֵּכוּן לִוְיָתָן זֶה־יָצַרְתָּ לְשַׂחֶק־בּוֹ׃
27 * כֻּלָּם אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּן לָתֵת אָכְלָם בְּעִתּוֹ׃
28 * תִּתֵּן לָהֶם יִלְקֹטוּן תִּפְתַּח יָדְךָ יִשְׂבְּעוּן טוֹב׃
29 * תַּסְתִּיר פָּנֶיךָ יִבָּהֵלוּן תֹּסֵף רוּחָם יִגְוָעוּן וְאֶל־
עֲפָרָם יְשׁוּבוּן׃
30 * תְּשַׁלַּח רוּחֲךָ יִבָּרֵאוּן וּתְחַדֵּשׁ פְּנֵי אֲדָמָה׃
31 * יְהִי כְבוֹד יְהוָה לְעוֹלָם יִשְׂמַח יְהוָה בְּמַעֲשָׂיו׃
32 * הַמַּבִּיט לָאָרֶץ וַתִּרְעָד יִגַּע בֶּהָרִים וְיֶעֱשָׁנוּ׃
33 * אָשִׁירָה לַיהוָה בְּחַיָּי אֲזַמְּרָה לֵאלֹהַי בְּעוֹדִי׃
34 * יֶעֱרַב עָלָיו שִׂיחִי אָנֹכִי אֶשְׂמַח בַּיהוָה׃
35 * יִתַּמּוּ חַטָּאִים מִן־הָאָרֶץ וּרְשָׁעִים עוֹד אֵינָם בָּרְכִי
נַפְשִׁי אֶת־יְהוָה הַלְלוּ־יָהּ׃

קה

1 * הוֹדוּ לַיהוָה קִרְאוּ בִּשְׁמוֹ הוֹדִיעוּ בָעַמִּים
עֲלִילוֹתָיו׃
2 * שִׁירוּ־לוֹ זַמְּרוּ־לוֹ שִׂיחוּ בְּכָל־נִפְלְאוֹתָיו׃
3 * הִתְהַלְלוּ בְּשֵׁם קָדְשׁוֹ יִשְׂמַח לֵב מְבַקְשֵׁי יְהוָה׃
4 * דִּרְשׁוּ יְהוָה וְעֻזּוֹ בַּקְּשׁוּ פָנָיו תָּמִיד׃
5 * זִכְרוּ נִפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר־עָשָׂה מֹפְתָיו וּמִשְׁפְּטֵי־
פִיו׃
6 * זֶרַע אַבְרָהָם עַבְדּוֹ בְּנֵי יַעֲקֹב בְּחִירָיו׃
7 * הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּכָל־הָאָרֶץ מִשְׁפָּטָיו׃
8 * זָכַר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ דָּבָר צִוָּה לְאֶלֶף דּוֹר׃
9 * אֲשֶׁר כָּרַת אֶת־אַבְרָהָם וּשְׁבוּעָתוֹ לְיִשְׂחָק׃
10 * וַיַּעֲמִידֶהָ לְיַעֲקֹב לְחֹק לְיִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם׃
11 * לֵאמֹר לְךָ אֶתֵּן אֶת־אֶרֶץ כְּנָעַן חֶבֶל נַחֲלַתְכֶם׃

24 * *Quàm magnificata ſunt opera tua Domi-*
ne! omnia in ſapientia feciſti: impleta eſt terra
25 *poſſeſſione tua.* * *Hoc mare magnum &*
latum manibus, ibi reptilia innumerabilia, ani-
malia parua cum grandibus.
26 * *Ibi naues pertranſeunt, Leuiathan iſtum*
27 *plaſmaſti vt illuderes ei.* * *Omnia in te ſpe-*
rant, vt des cibum eis in tempore ſuo.
28 * *Dante te illis, colligent; aperiente te ma-*
num tuam, replebuntur bono.
29 * *Abſcondes vultum tuum, & turbabun-*
tur; auferes ſpiritum eorum, & deficient, &
30 *in puluerem ſuum reuertentur.* * *Emittes*
ſpiritum tuum & creabuntur, & inſtaurabis
31 *faciem terræ.* * *Sit gloria Domini in ſem-*
piternum, lætabitur Dominus in operibus ſuis.
32 * *Qui reſpicit terram et tremet, tangit mō-*
33 *tes & fumabunt.* * *Cantabo Domino in*
vita mea, pſallam Deo meo quamdiu ſum.
34 * *Placeat ei eloquium meum, ego autem læ-*
35 *tabor in Domino.* * *Deficiant peccatores*
de terra, & impij vltrà non ſint. Benedic ani-
ma mea Domino.
1 * *Aleluia.* PSAL. CV.
Confitemini Domino, inuocate nomen eius,
notas facite in populis cogitationes eius.
2 * *Cantate ei & pſallite ei; loquimini in vni-*
3 *uerſis mirabilibus eius.* * *Exultate in no-*
minè ſancto eius, lætetur cor quærentium Do-
4 *minum.* * *Quærite Dominum & virtu-*
tem eius; quærite faciem eius iugiter.
5 * *Recordamini mirabilium eius quæ fecit, ſi-*
gnorum & iudiciorum oris eius.
6 * *Semen Abraam ſerui eius, filij Jacob ele-*
7 *cti eius.* * *Ipſe Dominus Deus noſter, in*
vniuerſa terra iudicia eius.
8 * *Recordatus eſt in æternum pacti eius, ver-*
bi quod præcepit in mille generationes.
9 * *Quod pepigit cum Abraam, & iuramen-*
ti ſui cum Iſaac.
10 * *Et firmauit illud cum Jacob in legem, cum*
Iſrael in pactum ſempiternum.
11 * *Dicens: Tibi dabo terram Chanaan, funi-*
culum hæreditatis veſtræ.

תרגום

24 מַה סַגִּיעִין אִנּוּן עוֹבָדָךְ יְיָ כּוּלְּהוֹן בְּחָכְמְתָא עֲבַדְתְּ מַלְיָא אַרְעָא קִנְיָנָךְ׃ 25 דְּנַן יַמָּא רַבָּא וּפָאהֵי תְחוּמִין תַּמָּן רַחְשָׁא וְלֵית מִנְיַן חַיְּיתָא זוּטְרָתָא עִם רַבְרְבָתָא׃
26 תַּמָּן אִילְפַיָּא אָזְלָן לִוְיָתָן דֵּין בְּרֵיתָא לְמִגְחַךְ בֵּהּ׃ 27 כּוּלְּהוֹן עֲלָךְ סְבוּרִין לְמִתַּן מְזוֹנְהוֹן בְּעִדָּנֵהּ׃
28 תִּתֵּן לְהוֹן יִכְנְשׁוּן תִּפְתַּח אִידָךְ יִשְׂבְּעוּן טוּבָא׃ 29 תְּסַלֵּק שְׁכִינְתָּךְ מִתְבַּהֲלִין תִּכְנֵשׁ רוּחֲהוֹן וּמִתְנַגְּדִין וּלְוַת עַפְרְהוֹן תָּיְבִין׃
30 תְּשַׁלַּח רוּחַ קוּדְשָׁךְ וּמִתְבְּרִיאָן וְתַחֲדֵת אַפֵּי אַרְעָא׃ 31 יְהֵי אִיקַר יְיָ לְעָלַם יֶחְדֵּי יְיָ בְּעוֹבָדוֹי׃
32 דְּמִסְתַּכַּל לְאַרְעָא וּמִתְרַגְּפָא מְקָרֵב בְּטוּרַיָּא וּמַסְּקִין תְּנָנָא׃ 33 אֲשַׁבַּח קֳדָם יְיָ בְּחַיָּי אֲזַמֵּר לֵאלָהִי בְּעוֹד אִיתַי׃ 34 יִבְסַם קֳדָמוֹי שׁוּחִי אֲנָא אֶחְדֵּי בְּמֵימְרָא דַּייָ׃ 35 יִשְׁתֵּיצוּן חַטָּאַיָּא מִן אַרְעָא וְרַשִׁיעֵי תּוּב לֵיתֵיהוֹן בָּרְכִי נַפְשִׁי יַת שְׁמָא דַּייָ שַׁבַּחוּ אֱלָהָא׃

קה

1 שַׁבַּחוּ קֳדָם יְיָ קְרוֹן בִּשְׁמֵהּ הוֹדְעוּן בְּעַמְמַיָּא עוֹבָדוֹי׃ 2 שַׁבַּחוּ קוּמוֹי זַמַּרוּ קוּמוֹי מַלִּלוּ בְּכָל פְּרִישְׁוָתֵיהּ׃
3 שַׁבַּחוּ בְּשׁוּם קוּדְשֵׁיהּ יֶחְדֵּי לִבְּהוֹן דְּתָבְעִין אוּלְפָן מִן קֳדָם יְיָ׃ 4 תְּבַעוּ אוּלְפָנָא דַּייָ וְאוֹרַיְתֵיהּ אַקְבִּלוּ אַפּוֹי תְּדִירָא׃
5 אַדְכַּרוּ פְּרִישְׁוָתֵיהּ דַּעֲבַד תִּמְהוֹי וְדִינֵי פוּמֵיהּ׃ 6 זַרְעָא דְּאַבְרָהָם עַבְדֵּהּ בְּנֵי יַעֲקֹב בְּחִירוֹי׃ 7 הוּא יְיָ אֱלָהָנָא בְּכָל אַרְעָא מִתִּיחָן דִּינוֹי׃
8 דְּכַר לְעָלַם קְיָמֵהּ פִּתְגָם דְּפַקֵּד לְאֶלֶף דָּרִין׃ 9 דִּגְזַר עִם אַבְרָהָם וּקְיָמֵהּ לְיִצְחָק׃
10 וּקְיָמֵהּ לְיַעֲקֹב לִגְזֵירָה לְיִשְׂרָאֵל קְיָם עָלַם׃ 11 לְמֵימַר לָךְ אֶתֵּן יַת אַרְעָא דִּכְנַעַן עֲדַב אַחְסַנְתְּכוֹן׃

*Quàm magnificata sunt opera tua Dñe! 24
omnia in sapientia fecisti. impleta est ter-
ra* creatione tua. * Hoc mare magnum & 25
spaciosum*: illic reptilia quorũ non est nu
merus, animalia pusilla cum magnis. *Illic 26
naues * pertranseunt, draco iste quem for-
masti ad illudendum ei. *Omnia ad te ex- 27
pectant, vt des escã illis in tempore. *Dãte 28
te illis, colligẽt. aperiente te manum, *om-
nia implebuntur bonitate. *Auertente au- 29
tem te faciem, turbabuntur. auferes spiri-
tum eorũ & deficient, & in puluerem suũ
reuertentur. * Emittes spiritum tuum, & 30
creabuntur, & renouabis faciem terræ.
*Sit gloria Domini in seculum, lætabitur 31
Dominus in operibus suis. * Qui respicit 32
in terram, & facit eam tremere; qui tangit
montes, & fumigant. *Cantabo Domino in 33
vita mea, psallam Deo meo quã diu sum.
*Iucundum sit ei eloquium meum, ego 34
verò delectabor in Domino. * Deficiant 35
peccatores à terra & iniqui, ita vt non sint
ipsi. benedic anima mea Domino.

Alleluia. PSAL. CIIII.

CONfitemini Domino, & inuocate no- 1
men eius. annunciate inter gentes o-
pera eius: * Cantate ei & psallite ei. narra- 2
te omnia mirabilia eius: * Laudamini in 3
nomine sancto eius. lætetur cor quæren-
tium Dominum: *Quærite Dominum & 4
confirmamini. quærite faciem eius sem-
per. *Mementote mirabilium eius quæ fe- 5
cit: prodigia eius & iudicia oris eius.
* Semen Abraam serui eius, filij Iacob 6
electi eius. * Ipse Dominus Deus noster, 7
in vniuersa terra iudicia eius. * Memor 8
fuit in seculum testamenti sui, verbi quod
mandauit in mille generationes: *Quod 9
disposuit* Abraam, & iuramenti sui* Isaac.
* Et statuit illud Iacob in præceptum, 10
& Israel in testamentum æternum: *Dicẽs, 11
Tibi dabo terram Chanaan, funiculũ hę-
reditatis vestræ.

24 * ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου κύριε, πάντα ἐν σοφίᾳ
25 ἐποίησας. ἐπληρώθη ἡ γῆ τῆς κτίσεώς σου· *αὕτη ἡ θάλασ-
σα ἡ μεγάλη καὶ εὐρύχωρος. ἐκεῖ ἑρπετὰ ὧν οὐκ ἔστιν ἀ-
ριθμός, ζῶα μικρὰ μετὰ μεγάλων.
26 * ἐκεῖ πλοῖα διαπορεύονται, δράκων οὗτος ὃν ἔπλασας
27 ἐμπαίζειν αὐτῷ. * πάντα πρὸς σὲ προσδοκῶσι, δοῦναι
28 τὴν τροφὴν αὐτοῖς εἰς εὔκαιρον· * δόντος σου αὐτοῖς,
συλλέξουσιν. ἀνοίξαντος σου τὴν χεῖρα, τὰ σύμπαντα πλη-
29 σθήσονται χρηστότητος· * ἀποστρέψαντος δέ σου τὸ πρό-
σωπον, ταραχθήσονται. ἀντανελεῖς τὸ πνεῦμα αὐτῶν καὶ ἐκ-
λείψουσι, καὶ εἰς τὸν χοῦν αὐτῶν ἐπιστρέψουσιν.
30 * ἐξαποστελεῖς τὸ πνεῦμά σου, καὶ κτισθήσονται, καὶ ἀνα-
31 καινιεῖς τὸ πρόσωπον τῆς γῆς. *ἤτω ἡ δόξα κυρίου εἰς τοὺς αἰ-
ῶνας, εὐφρανθήσεται κύριος ἐπὶ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ.
32 * ὁ ἐπιβλέπων ἐπὶ τὴν γῆν καὶ ποιῶν αὐτὴν τρέμειν,
ὁ ἁπτόμενος τῶν ὀρέων καὶ καπνίζονται.
33 * ᾄσω τῷ κυρίῳ ἐν τῇ ζωῇ μου, ψαλῶ τῷ θεῷ μου ἕως
34 ὑπάρχω. * ἡδυνθείη αὐτῷ ἡ διαλογή μου, ἐγὼ δὲ
εὐφρανθήσομαι ἐπὶ τῷ κυρίῳ.
35 * ἐκλείποιεν ἁμαρτωλοὶ ἀπὸ τῆς γῆς καὶ ἄνομοι, ὥστε
μὴ ὑπάρχειν αὐτούς· εὐλόγει ἡ ψυχή μου τὸν κύριον.

ἀλληλούϊα. ρδ΄.

1 * Ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ, καὶ ἐπικαλεῖσθε τὸ ὄνομα
αὐτοῦ. ἀπαγγείλατε ἐν τοῖς ἔθνεσι τὰ ἔργα αὐτοῦ·
2 * ᾄσατε αὐτῷ καὶ ψάλατε αὐτῷ. διηγήσασθε πάντα
3 τὰ θαυμάσια αὐτοῦ· * ἐπαινεῖσθε ἐν τῷ ὀνόματι τῷ
ἁγίῳ αὐτοῦ. εὐφρανθήτω καρδία ζητούντων τὸν κύριον,
4 * ζητήσατε τὸν κύριον καὶ κραταιώθητε. ζητήσατε
τὸ πρόσωπον αὐτοῦ διαπαντός·
5 * μνήσθητε τῶν θαυμασίων αὐτοῦ ὧν ἐποίησε. τὰ τέ-
ρατα αὐτοῦ καὶ τὰ κρίματα τοῦ στόματος αὐτοῦ.
6 * σπέρμα ἀβραὰμ δοῦλοι αὐτοῦ, υἱοὶ ἰακὼβ ἐκλεκ-
7 τοὶ αὐτοῦ. * αὐτὸς κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν, ἐν πάσῃ τῇ
8 γῇ τὰ κρίματα αὐτοῦ. * ἐμνήσθη εἰς τὸν αἰῶνα διαθή-
κης αὐτοῦ, λόγου οὗ ἐνετείλατο εἰς χιλίας γενεάς·
9 * ὃν διέθετο τῷ ἀβραάμ, καὶ τοῦ ὅρκου αὐτοῦ τῷ ἰσαάκ.
10 * καὶ ἔστησεν αὐτὸν τῷ ἰακὼβ εἰς πρόσταγμα, καὶ τῷ ἰσ-
11 ραὴλ εἰς διαθήκην αἰώνιον. * λέγων, σοὶ δώσω τὴν
γῆν χαναάν, σχοίνισμα κληρονομίας ὑμῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[24] Quàm multa sunt opera tua Domine! illa omnia in sapientia fecisti: plena est terra possessione tua. [25] Hoc mare magnum & spatiosum terminis: illic sunt reptilia innumera, animalia parua cum magnis. [26] Ibi naues pertranseunt, *ibi* Leuiathan iste quem creasti vt ludat in eo. [27] Omnia illa sperant vt des escam eis in tempore suo. [28] Dabis illis, colligent: aperies manum tuam, & saturabuntur bonitate. [29] Auferes maiestatem tuam, conturbabuntur: congregabis spiritum eorum, & deficient, ac in puluerem suum reuertentur. [30] Mittes spiritum sanctum tuum, & creabuntur, & renouabis faciem terræ. [31] Sit gloria Domini in seculum, lætetur Dominus in operibus suis. [32] Qui respicit terram, & tremit: tangit montes, & fumum in altum emittunt. [33] Laudabo coram Domino in vita mea, psallam Deo meo quamdiu sum. [34] Iucunda sit coram eo meditatio mea: ego lætabor in verbo Domini. [35] Deficiant peccatores à terra, & improbi vltrà non sint. benedic anima mea nomini Domini, laudate Deum.

PSAL. CV.

LAudes dicite coram Domino, inuocate nomen eius, notas facite in populis operationes eius. [2] Laudes dicite coram eo, psallite coram eo, narrate omnia miranda eius facinora. [3] Laudate in nomine sancto eius, lætetur cor illorum qui quærunt doctrinã à conspectu Domini. [4] Quærite doctrinam Domini & Legem eius: accipite faciem eius semper. [5] Recordamini miraculorum eius quæ edidit; portentorum eius, & iudiciorum oris eius. [6] Semen Abraham serui eius, filij Iacob electi eius. [7] Ipse est Dominus Deus noster, in omni terra protensa sunt iudicia eius. [8] Recordatus est in æternum pacti sui, verbi quod præcepit in mille generationes. [9] Quod pepigit cum Abraham, & iusiurandum suum ad Isaac: [10] Et statuit illud Iacob pro decreto, Israeli pro fœdere æterno. [11] Dicendo: Tibi dabo terram Chanaan sortem hæreditatis vestræ.

12 * בִּהְיוֹתָם מְתֵי מִסְפָּר כִּמְעַט וְגָרִים בָּהּ:
13 * וַיִּתְהַלְּכוּ מִגּוֹי אֶל־גּוֹי מִמַּמְלָכָה אֶל־עַם
אַחֵר:
14 * לֹא־הִנִּיחַ אָדָם לְעָשְׁקָם וַיּוֹכַח עֲלֵיהֶם
מְלָכִים:
15 * אַל־תִּגְּעוּ בִמְשִׁיחָי וְלִנְבִיאַי אַל־תָּרֵעוּ:
16 * וַיִּקְרָא רָעָב עַל־הָאָרֶץ כָּל־מַטֵּה־לֶחֶם שָׁבָר:
17 * שָׁלַח לִפְנֵיהֶם אִישׁ לְעֶבֶד נִמְכַּר יוֹסֵף:
18 * עִנּוּ בַכֶּבֶל רַגְלָיו בַּרְזֶל בָּאָה נַפְשׁוֹ:
19 * עַד־עֵת בֹּא־דְבָרוֹ אִמְרַת יְהוָה צְרָפָתְהוּ:
20 * שָׁלַח מֶלֶךְ וַיַּתִּירֵהוּ מֹשֵׁל עַמִּים וַיְפַתְּחֵהוּ:
21 * שָׂמוֹ אָדוֹן לְבֵיתוֹ וּמֹשֵׁל בְּכָל־קִנְיָנוֹ:
22 * לֶאְסֹר שָׂרָיו בְּנַפְשׁוֹ וּזְקֵנָיו יְחַכֵּם:
23 * וַיָּבֹא יִשְׂרָאֵל מִצְרָיִם וְיַעֲקֹב גָּר בְּאֶרֶץ־חָם:
24 * וַיֶּפֶר אֶת־עַמּוֹ מְאֹד וַיַּעֲצִמֵהוּ מִצָּרָיו:
25 * הָפַךְ לִבָּם לִשְׂנֹא עַמּוֹ לְהִתְנַכֵּל בַּעֲבָדָיו:
26 * שָׁלַח מֹשֶׁה עַבְדּוֹ אַהֲרֹן אֲשֶׁר בָּחַר־בּוֹ:
27 * שָׂמוּ־בָם דִּבְרֵי אֹתוֹתָיו וּמֹפְתִים בְּאֶרֶץ חָם:
28 * שָׁלַח חֹשֶׁךְ וַיַּחְשִׁךְ וְלֹא־מָרוּ אֶת־דְּבָרוֹ:
29 * הָפַךְ אֶת־מֵימֵיהֶם לְדָם וַיָּמֶת אֶת־דְּגָתָם:
30 * שָׁרַץ אַרְצָם צְפַרְדְּעִים בְּחַדְרֵי מַלְכֵיהֶם:
31 * אָמַר וַיָּבֹא עָרֹב כִּנִּים בְּכָל־גְּבוּלָם:
32 * נָתַן גִּשְׁמֵיהֶם בָּרָד אֵשׁ לֶהָבוֹת בְּאַרְצָם:
33 * וַיַּךְ גַּפְנָם וּתְאֵנָתָם וַיְשַׁבֵּר עֵץ גְּבוּלָם:
34 * אָמַר וַיָּבֹא אַרְבֶּה וְיֶלֶק וְאֵין מִסְפָּר:
35 * וַיֹּאכַל כָּל־עֵשֶׂב בְּאַרְצָם וַיֹּאכַל פְּרִי אַדְמָתָם:
36 * וַיַּךְ כָּל־בְּכוֹר בְּאַרְצָם רֵאשִׁית לְכָל־אוֹנָם:
37 * וַיּוֹצִיאֵם בְּכֶסֶף וְזָהָב וְאֵין בִּשְׁבָטָיו כּוֹשֵׁל:
38 * שָׂמַח מִצְרַיִם בְּצֵאתָם כִּי־נָפַל פַּחְדָּם
עֲלֵיהֶם:

12 * *Cùm essent viri pauci, modici & aduenæ*
13 *in ea.* * *Et transierunt de gente in gentem, &*
14 *de regno ad populum alterum.* * *Non dimisit*
hominem vt noceret eis, et corripuit pro eis re-
15 *ges.* * *Nolite tangere christos meos, & prophe-*
16 *tas meos nolite affligere.* * *Et vocauit famem*
super terram, omnem virgam panis contriuit.
17 * *Misit ante faciem eorum virum, in ser-*
18 *uum venundatus est Ioseph.* * *Afflixerunt in*
compedibus pedes eius, in ferrum venit anima
19 *eius.* * *Vsque ad tempus donec veniret sermo*
eius, eloquium Domini probauit eum.
20 * *Misit rex & soluit eum, princeps populo-*
21 *rum, & dimisit illum.* * *Posuit eum domi-*
num domui suæ, & principem in omni possessio-
22 *ne sua.* * *Vt erudiret principes eius secun-*
dùm voluntatem suam, & senes eius sapien-
23 *tiam doceret.* * *Et ingressus est Israel in Ægy-*
ptum, & Iacob aduena fuit in terra Cham.
24 * *Et crescere fecit populum suum nimis, &*
25 *roborauit eum super hostes eius.* * *Conuertit*
cor eorum vt odio haberent populum eius, vt
26 *dolosè agerent contra seruos illius.* * *Misit*
Moysem seruum suum, Aaron quem elegit.
27 * *Posuit in eis verba signorum suorum, et por-*
28 *tentorum suorum in terra Cham.* * *Misit tene-*
bras & contenebrauit; & non fuerunt incre-
29 *duli verbis eius.* * *Commutauit aquas eo-*
rum in sanguinem, & occidit pisces eorum.
30 * *Ebulliuit terra eorum ranas, in cubilibus*
31 *regum ipsorum.* * *Dixit, & venit musca om-*
nimoda, cyniphes in vniuerso termino eorum.
32 * *Dedit pluuias eorum grandinem, ignem*
33 *flammantem in terra ipsorum.* * *Et percussit*
vineam eorum & ficum eorum, & confregit
34 *lignum finium eorum.* * *Dixit, & venit locu-*
35 *sta, & bruchus, cuius non erat numerus:* * *Et*
comedit omne fœnum terræ eorum, & deuo-
36 *rauit fructum terræ eorum.* * *Et percussit omne*
primogenitũ in terra eorum, primitias vniuersi
37 *partus eorum.* * *Et eduxit eos cum argento et*
auro, & non erat in tribubus eorum infirmus.
38 * *Lætata est Ægyptus cùm egrederentur, quo-*
niam irruerat terror eorum super eos.

תרגום

12 כד הויתון עם דמנין כזעירין ויתבין בה: 13 והלכו מעמא לעמא ומפלכותא לעם חורן: 14 לא שבק אנש לטלומהון
ואוכח בגינהון מלכיא: 15 לא תקרבון במשיחי ולנביאי לא תבאשון: 16 ואכרז כפנא על ארעא כל סעיד לחמא תבר:
17 שדר קדמיהון גבר חכים לעבדא אזדבן יוסף: 18 עניו בשושילתא רגלוי בשיר דפרזלא עלת נפשה: 19 עד עידן דאתא
פתגמה מימרא דיי' צרפתה: 20 שדר מלך ושריה שולטן בעממיא ופתח לה: 21 שויה רבון לביתה שליט בכל קנינה:
22 למיסר רברבנוי היך בנפשיה ומסיבוי אחכם: 23 ואתא ישראל למצרים ויעקב דר בארעא דחם: 24 ואפיש ית עמה
לחדא ואתקפה ממעיקוי: 25 אתהפיך לבהון למסני עמה לחשבא בישן על עבדוי: 26 שדר משה עבדה אהרן דאתרעי בה:
27 שוו בהון פתגמי אתוותוהי ותמהוהי בארעא דחם: 28 שדר חשוכא ואחשכנון ולא סרבו על פתגמה:
29 הפך מימיהון לאדמא וקטל ית נוניהון: 30 רחש ארעהון ערדעניא בקיטוני מלכיהון:
31 אמר לאיתויי ערבובין קלמיתא בכל תחומיהון: 32 אמר למהוי מטריהון ברדא אשתא מצלהבא בארעהון:
33 ומחא גופניהון ותאנתהון ותבר אילן תחומיהון: 34 אמר ואיתי גובאי ורשונא ולית מנין:
35 וגמר כל עשבא בארעהון וגמר כל פירי ארעהון: 36 וקטל כל בוכרא בארעהון שירוי לכל תוקפיהון:
37 ואפקינון בכספא ודהבא ולא אתדנו עם מצראי למתקלא: 38 חדון מצראי במפקהון ארום נפל דלוחתון עליהון:

*Cũ eſſet ipſi numero*modici,paucíſsimi 12
& incolę*in ea.*Et ptráſierũt de gẽte in gẽ 13
tẽ,& de regno ad populũ alterũ. *Nõ reli- 14
quit hoĩem nocere eis,& corripuit ꝓ eis re-
ges. *Nolite tãgere chriſtos meos,& in ꝓ- 15
phetis meis nolite malignari. * Et vocauit 16
famẽ ſup terrã,* oẽ firmamẽtũ panis cõtri-
uit. *Miſit ante eos virũ,in ſeruũ venũda- 17
tus eſt Ioſeph.*Humiliauerũt in cõpedib⁹ 18
pedes ei⁹,ferrũ ptráſiit* aĩa eius.*Donec ve 19
niret verbũ eius,eloquiũ Dñi inflammauit
eũ.*Miſit rex & ſoluit eũ,princeps*populi 20
& dimiſit eũ.*Cõſtituit eũ dñm dom⁹ ſuę, 21
& principẽ oĩs poſſeſsionis ſuę. *Vt erudi- 22
ret pricipes eius ſicut ſemetipſum, & ſenes
eius prudẽtiã doceret.*Et intrauit Iſrael in 23
Ægyptũ,& Iacob accola fuit in terra Chã.
*Et auxit populũ ſuũ vehemẽter,& firma- 24
uit eũ ſup inimicos eius. *Cõuertit cor*ei⁹ 25
vt odirẽt populũ eius, vt dolũ facerent in
ſeruos eius. * Miſit Moyſen ſeruum ſuum, 26
Aaron quem elegit*ſibi.*Poſuit in eis ver- 27
ba ſignorum ſuorum,& prodigiorum ſuo-
rum in terra Cham.*Miſit tenebras & ob- 28
ſcurauit; * quia exacerbauerunt ſermones
ſuos. * Conuertit aquas eorum in ſangui- 29
nem, & occidit piſces eorum. * Edidit 30
terra eorum ranas in penetralibus regum
ipſorum. * Dixit, & venit cynomya, & 31
ciniphes in omnibus finibus eorum.
*Poſuit pluuias eorum grandinem, ig- 32
nem comburentem in terra ipſorum. * Et 33
percuſſit vineas eorum, & ficulneas eo-
rum, & contriuit omne lignum finium
eorum. * Dixit, & venit locuſta, & bru- 34
chus, cuius non erat numerus. * Et co- 35
medit omne fœnum in terra eorum,& co-
medit omnem fructum terræ eorum. * Et 36
percuſſit omne primogenitum in terra
eorum, primitias omnis laboris eorum.
* Et eduxit eos * in argento & auro: & 37
non erat in tribubus eorum infirmus.
*Lætata eſt Ægyptus in profectione eo- 38
rum,quia incubuit timor eorũ ſuper eos.

12 * ἐν τῷ εἶναι αὐτοὺς ἀριθμῷ βραχεῖς, ὀλιγοστοὺς καὶ
13 παροίκους ἐν αὐτῇ. * καὶ διῆλθον ἐξ ἔθνους εἰς ἔθνος,
14 καὶ ἐκ βασιλείας εἰς λαὸν ἕτερον. * οὐκ ἀφῆκεν ἄν-
θρωπον ἀδικῆσαι αὐτούς, καὶ ἤλεγξεν ὑπὲρ αὐτῶν βασι-
15 λεῖς. * μὴ ἅπτεσθε τῶν χριστῶν μου, καὶ ἐν τοῖς προφή-
16 ταις μου μὴ πονηρεύεσθε. * καὶ ἐκάλεσε λιμὸν ἐπὶ
τὴν γῆν, πᾶν στήριγμα ἄρτου συνέτριψεν.
17 * ἀπέστειλεν ἔμπροσθεν αὐτῶν ἄνθρωπον, εἰς δοῦλον
18 ἐπράθη ἰωσήφ. * ἐταπείνωσαν ἐν πέδαις τοὺς πόδας
19 αὐτοῦ, σίδηρον διῆλθεν ἡ ψυχὴ αὐτοῦ. * μέχρι τοῦ ἐλ-
θεῖν τὸν λόγον αὐτοῦ, τὸ λόγιον κυρίου ἐπύρωσεν αὐτόν.
20 * ἀπέστειλε βασιλεὺς καὶ ἔλυσεν αὐτόν, ἄρχων λαοῦ
21 καὶ ἀφῆκεν αὐτόν. * κατέστησεν αὐτὸν κύριον τοῦ οἴκου
αὐτοῦ, καὶ ἄρχοντα πάσης τῆς κτήσεως αὐτοῦ.
22 * τοῦ παιδεῦσαι τοὺς ἄρχοντας αὐτοῦ ὡς ἑαυτόν, καὶ τοὺς
23 πρεσβυτέρους αὐτοῦ σοφίσαι. * καὶ εἰσῆλθεν ἰσραὴλ
εἰς αἴγυπτον, καὶ ἰακὼβ παρῴκησεν ἐν γῇ χάμ.
24 * καὶ ηὔξησε τὸν λαὸν αὐτοῦ σφόδρα, καὶ ἐκραταίωσεν
25 αὐτὸν ὑπὲρ τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ. * μετέστρεψε τὴν καρ-
δίαν αὐτοῦ τοῦ μισῆσαι τὸν λαὸν αὐτοῦ, τοῦ δολιοῦσθαι ἐν
26 τοῖς δούλοις αὐτοῦ. * ἐξαπέστειλε μωυσῆν τὸν δοῦλον
27 αὐτοῦ, ἀαρὼν ὃν ἐξελέξατο ἑαυτῷ. * ἔθετο ἐν αὐτοῖς
τοὺς λόγους τῶν σημείων αὐτοῦ, καὶ τῶν τεράτων αὐτοῦ ἐν
28 γῇ χάμ. * ἐξαπέστειλε σκότος καὶ ἐσκότασεν· ὅτι πα-
29 ρεπίκραναν τοὺς λόγους αὐτοῦ. * μετέστρεψε τὰ ὕδατα
αὐτῶν εἰς αἷμα, καὶ ἀπέκτεινε τοὺς ἰχθύας αὐτῶν.
30 * ἐξῆρψεν ἡ γῆ αὐτῶν βατράχους ἐν τοῖς ταμείοις
31 τῶν βασιλέων αὐτῶν. * εἶπε, καὶ ἦλθε κυνόμυια, καὶ σκνί-
32 πες ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις αὐτῶν. * ἔθετο τὰς βροχὰς αὐτῶν
33 χάλαζαν, πῦρ καταφλέγον ἐν τῇ γῇ αὐτῶν. * καὶ ἐπάταξε
τὰς ἀμπέλους αὐτῶν καὶ τὰς συκᾶς αὐτῶν, καὶ συνέτριψε
34 πᾶν ξύλον ὁρίου αὐτῶν. * εἶπε, καὶ ἦλθεν ἀκρίς, καὶ βροῦ-
35 χος, οὗ οὐκ ἦν ἀριθμός. * καὶ κατέφαγε πάντα χόρτον
ἐν τῇ γῇ αὐτῶν, καὶ κατέφαγε πάντα τὸν καρπὸν τῆς γῆς
36 αὐτῶν. * καὶ ἐπάταξε πᾶν πρωτότοκον ἐν τῇ γῇ αὐτῶν,
37 ἀπαρχὴν παντὸς πόνου αὐτῶν. * καὶ ἐξήγαγεν αὐτοὺς
ἐν ἀργυρίῳ καὶ χρυσίῳ, καὶ οὐκ ἦν ἐν ταῖς φυλαῖς αὐτῶν
38 ὁ ἀσθενῶν. * εὐφράνθη αἴγυπτος ἐν τῇ ἐξόδῳ αὐτῶν,
ὅτι ἐπέπεσεν ὁ φόβος αὐτῶν ἐπ' αὐτούς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[12] Cùm eſſetis populus numero modicus,& incolæ in ea. [13] Et tranſierunt de populo in populum,& de regno ad populum alterum.
[14] Non permiſit hominem iniuriam inferre illis,& corripuit propter eos reges. [15] Nolite tangere chriſtos meos, & prophetis meis ne
maleſeceritis. [16] Et vocauit famem ſuper terram, omne ſuſtentamentum panis contriuit. [17] Miſit ante eos virum ſapientem,in ſeruum vẽ-
ditus eſt Ioſeph. [18] Afflixerunt compede pedes eius,in catenã ferreã intrauit anima eius. [19] Quouſque tempus veniret ſermonis eius,Ver-
bum Domini repurgauit eum. [20] Miſit rex & ſoluit eum; princeps populorum,& dimiſit eum. [21] Conſtituit eum dominum ſuper domum
ſuam,principem in omni acquiſitione ſua. [22] Vt deuinciret proceres eius tanquam ad animam ſuam: & ſenioribus eius ſapientia pręcelluit.
[23] Et venit Iſrael in Ægyptum, & Iacob habitauit in terra Cham. [24] Et creſcere fecit populum ſuum valdè, & fortiorem eum fecit mole-
ſtatoribus eius. [25] Conuerſum eſt cor eorum vt odio haberent populum eius,vt excogitarent mala contra ſeruos eius. [26] Miſit Moſſeh ſer-
uum ſuum,& Aharon,quoniam complacuit ſibi in eo. [27] Poſuerunt in eis verba ſignorum eius,& prodigia eius in terra Cham. [28] Miſit te-
nebras & obtenebrauit eos:& non reſtiterunt verbo eius. [29] Conuertit aquas eorum in ſanguinem, & occidit piſces eorum. [30] Ebulliit
terra eorum ranas in cubilibus regum eorum. [31] Dixit,vt venirent inſectorum commixtiones,pediculi in omnibus finibus eorum.
[32] Iuſſit pluuias eorum eſſe grandinem, ignem vrentem in terra eorum. [33] Et percuſſit vineas eorum & ficus eorum, & confregit arbores
finium eorum. [34] Dixit, & adduxit locuſtam & bruchum innumeros. [35] Et conſumpſit omnem herbam in terra eorum, & comedit om-
nes fructus terræ eorum. [36] Et occidit omne primogenitum in terra eorum , primitias omnis fortitudinis eorum. [37] Et eduxit eos cum
argento & auro; & non adiudicati ſunt cum Ægyptiis ad offendiculum. [38] Lætati ſunt Ægyptij cùm egrederentur , quoniam ceciderat
timor eorum ſuper ipſos.

39 * פָּרַשׂ עָנָן לְמָסָךְ וְאֵשׁ לְהָאִיר לָיְלָה׃
40 * שָׁאַל וַיָּבֵא שְׂלָו וְלֶחֶם שָׁמַיִם יַשְׂבִּיעֵם׃
41 * פָּתַח צוּר וַיָּזוּבוּ מָיִם הָלְכוּ בַּצִּיּוֹת נָהָר׃
42 * כִּי זָכַר אֶת־דְּבַר קָדְשׁוֹ אֶת־אַבְרָהָם עַבְדּוֹ׃
43 * וַיּוֹצִא עַמּוֹ בְשָׂשׂוֹן בְּרִנָּה אֶת־בְּחִירָיו׃
44 * וַיִּתֵּן לָהֶם אַרְצוֹת גּוֹיִם וַעֲמַל לְאֻמִּים
יִירָשׁוּ׃
45 * בַּעֲבוּר יִשְׁמְרוּ חֻקָּיו וְתוֹרֹתָיו יִנְצֹרוּ הַלְלוּ־יָהּ׃

קו

1 * הַלְלוּ יָהּ הוֹדוּ לַיהוָה כִּי־טוֹב כִּי לְעוֹלָם
חַסְדּוֹ׃
2 * מִי יְמַלֵּל גְּבוּרוֹת יְהוָה יַשְׁמִיעַ כָּל־תְּהִלָּתוֹ׃
3 * אַשְׁרֵי שֹׁמְרֵי מִשְׁפָּט עֹשֵׂה צְדָקָה בְכָל־עֵת׃
4 * זָכְרֵנִי יְהוָה בִּרְצוֹן עַמֶּךָ פָּקְדֵנִי בִּישׁוּעָתֶךָ׃
5 * לִרְאוֹת בְּטוֹבַת בְּחִירֶיךָ לִשְׂמֹחַ בְּשִׂמְחַת גּוֹיֶךָ
לְהִתְהַלֵּל עִם־נַחֲלָתֶךָ׃
6 * חָטָאנוּ עִם־אֲבוֹתֵינוּ הֶעֱוִינוּ הִרְשָׁעְנוּ׃
7 * אֲבוֹתֵינוּ בְמִצְרַיִם לֹא־הִשְׂכִּילוּ נִפְלְאוֹתֶיךָ לֹא
זָכְרוּ אֶת־רֹב חֲסָדֶיךָ וַיַּמְרוּ עַל־יָם בְּיַם־סוּף׃
8 * וַיּוֹשִׁיעֵם לְמַעַן שְׁמוֹ לְהוֹדִיעַ אֶת־גְּבוּרָתוֹ׃
9 * וַיִּגְעַר בְּיַם־סוּף וַיֶּחֱרָב וַיּוֹלִיכֵם בַּתְּהֹמוֹת
כַּמִּדְבָּר׃
10 * וַיּוֹשִׁיעֵם מִיַּד שׂוֹנֵא וַיִּגְאָלֵם מִיַּד אוֹיֵב׃
11 * וַיְכַסּוּ־מַיִם צָרֵיהֶם אֶחָד מֵהֶם לֹא נוֹתָר׃
12 * וַיַּאֲמִינוּ בִדְבָרָיו יָשִׁירוּ תְּהִלָּתוֹ׃
13 * מִהֲרוּ שָׁכְחוּ מַעֲשָׂיו לֹא־חִכּוּ לַעֲצָתוֹ׃
14 * וַיִּתְאַוּוּ תַאֲוָה בַּמִּדְבָּר וַיְנַסּוּ־אֵל בִּישִׁימוֹן׃
15 * וַיִּתֵּן לָהֶם שֶׁאֱלָתָם וַיְשַׁלַּח רָזוֹן בְּנַפְשָׁם׃
16 * וַיְקַנְאוּ לְמֹשֶׁה בַּמַּחֲנֶה לְאַהֲרֹן קְדוֹשׁ
יְהוָה׃

39 * *Expandit nubem in tentorium, & ignem*
40 *vt luceret nocte.* * *Petierunt & addu-*
xit ortygometram, & pane cæli ſaturauit eos.
41 * *Aperuit petram & fluxerunt aquæ, cu-*
currerunt in aridis flumina.
42 * *Quia recordatus eſt verbi ſancti ſui cum*
43 *Abraam ſeruo ſuo.* * *Et eduxit populum*
ſuum in exultatione, in laude electos ſuos.
44 * *Et dedit eis terras gentium, & labores*
tribuum poſſederunt.
45 * *Vt cuſtodirent ceremonias eius, & leges*
eius ſeruarent. Aleluia.

1 * *Aleluia.* PSAL. CVI.
Confitemini Domino quoniam bonus, quo-
niam in æternum miſericordia eius.
2 * *Quis loquetur fortitudines Domini, audi-*
3 *tas faciet omnes laudes eius?* * *Beati qui*
cuſtodiunt iudicium, & faciunt iuſtitiam in
4 *omni tempore.* * *Recordare mei Domine in*
repropitiatione populi tui, viſita me in ſalutari
5 *tuo.* * *Vt videam bona electorum tuorum, et*
læter in lætitia gentis tuæ, & exultem cum he-
6 *reditate tua.* * *Peccauimus cum patribus*
noſtris, iniquè fecimus, & impiè egimus.
7 * *Patres noſtri in Ægypto non intellexerunt*
mirabilia tua, non ſunt recordati multitudinis
miſericordiæ tuæ, & ad iracundiam prouoca-
uerunt ſuper mare in mari rubro.
8 * *Et ſaluauit eos propter nomen ſuum, vt*
oſtenderet fortitudinem ſuam.
9 * *Et comminatus eſt mari rubro, & aruit;*
& traduxit eos per abyſſos quaſi in deſerto.
10 * *Et ſaluauit eos de manu odientis, & rede-*
11 *mit eos de manu inimici.* * *Et operuit aqua*
hoſtes eorum, vnus ex ipſis non ſuperfuit.
12 * *Et crediderunt verbis eius, cecineruntque*
13 *laudem eius.* * *Citò obliti ſunt operum illius,*
nec expectauerunt voluntatem eius.
14 * *Et deſiderauerunt deſiderium in deſerto,*
& tentauerunt Deum in ſolitudine.
15 * *Et dedit eis petitionem ipſorum, & miſit*
tenuitatem in animam eorum.
16 * *Et zelati ſunt Moyſen in caſtris, Aaron*
ſanctum Domini.

תרגום

39 פְּרַסֵהּ לַעֲנָנֵי הֵיךְ וִילָתָא וְאֶשָּׁתָא לְאַנְהָרָא בְּלֵילְיָא׃ 40 שְׁאִלוּ בִּסְרָא וְאַיְתִי פִּסְיוֹנִין וְלַחְמָא דִשְׁמַיָּא יַשְׂבְּעִנּוּן׃ 41 פְּתַח טִנָּרָא
וְרִבוּ מַיָּא הֲלַכוּ בִּצְחָוָתָא הֵיךְ נַהֲרָא׃ 42 אֲרוּם דְּכַר יַת מַמְלַל קֻדְשֵׁהּ דְּעִם אַבְרָהָם עַבְדֵּהּ׃ 43 וְאַפֵּיק עַמֵּהּ בְּחֶדְוָא בְּתֻשְׁבַּחְתָּא
יַת בְּחִירוֹי׃ 44 וִיהַב לְהוֹן אַרְעַת עַמְמַיָּא וְלֵיעוּת אֻמַּיָּא יֵירְתוּן׃ 45 מִן בִּגְלַל דְּיִנְטְרוּן קְיָמוֹי וְאוֹרָיְתֵהּ יִטְרוּן שַׁבַּחוּ אֱלָהָא׃

קו

1 שַׁבַּחוּ אֱלָהָא אוֹדוּ קֳדָם יְיָ אֲרוּם טָב אֲרוּם לְעָלַם טוּבֵיהּ׃ 2 מַן יָכוֹל לְמַלָּלָא גְבוּרָתָא דַיְיָ יַרְשֵׁי לְאַשְׁמָעָא לְכוּלְּהוֹן תֻּשְׁבַּחְתֵּיהּ׃
3 טוּבֵיהוֹן דְּנָטְרֵי דִּינָא עָבְדֵי צִדְקְתָא בְּכָל עִדָּן׃ 4 דְּכַר יָתִי יְיָ בְּרַעֲוָא טָבָא עִם עַמָּךְ אִדְּכַר לִי בְּפֻרְקָנָךְ׃ 5 לְמֶחְמֵי בְּטָבַת בְּחִירָיךְ
לְמֶחְדֵּי בְּחֶדְוַת עַמָּךְ לְאִשְׁתַּבָּחָא עִם אַחֲסַנְתָּךְ׃ 6 חַבְנָא עִם אֲבָהָתָנָא אַעֲוֵינָא וְאַרְשַׁעְנָא׃ 7 אֲבָהָתָנָא בְּמִצְרַיִם לָא אַשְׂכְּלוּ פְּרִישְׁוָתָךְ
לָא דְכַרוּ יַת סְגֵעֵי טוּבָךְ וְסָרְבוּ עַל מֵימְרָךְ עַל יַמָּא בְּיַמָּא דְסוּף׃ 8 וּפַרְקִנּוּן בִּגְלַל שְׁמֵהּ לְהוֹדָעָא יַת גְּבוּרְתֵּהּ׃ 9 וּנְזַף בְּיַמָּא דְסוּף
וְאִתְנְגִיב וְהַלְכִינּוּן בִּתְהוֹמַיָּא הֵיךְ בְּמַדְבְּרָא׃ 10 וּפַרְקִנּוּן מִיַּד סָנְאָה וּפְרַק יַתְהוֹן מִבְּעֵל דְּבָבָא׃ 11 וַחֲפוֹ מַיָּא מְעִיקֵיהוֹן חַד מִנְּהוֹן
לָא אִשְׁתְּאַר׃ 12 וְהֵימִנוּ בְּשׁוּם מֵימְרֵהּ שַׁבַּחוּ תֻּשְׁבַּחְתֵּהּ׃ 13 סַרְהִבוּ אִתְנְשִׁיוּ עוֹבָדוֹי לָא אִסְתַּכַּרוּן לְמִלְכְתֵהּ׃ 14 וְרַגִּגוּ
תְּאָבָא בְּמַדְבְּרָא וְנַסִּיוּ אֱלָהָא בַּאֲתַר צַהְיָי׃ 15 וִיהַב לְהוֹן שֵׁילַתְהוֹן וְשַׁדַּר פַּתְרָנוּתָא בְּנַפְשְׁהוֹן׃
16 וְקַנּוּן לְמֹשֶׁה בְּמַשְׁרִיתָא לְאַהֲרֹן קַדִּישָׁא דַיְיָ׃

*Expādit nubem in protectionē*eis,&ignē 39
vt luceret eis p̄ noctē.*Petierūt &venit co 40
turnix,& pane cęli saturauit eos.*Disrupit 41
petrā,& fluxerūt aquę,abierūt in*siccis flu
mina.*Quoniam memor fuit verbi sancti 42
sui,quod*ad Abraā puerū suum.*Et eduxit 43
populum suum in exultatione, & electos
suos in lætitia.*Et dedit illis regiones gen 44
tium,& labores populorum possederunt.
*Vt custodiant iustificationes eius, & 45
Legem eius requirant. Alleluia.

*Alleluia. PSAL. CV. 1

COnfitemini Dn̄o quoniā bonus, quo-
niā in sęculū misericordia eius. *Quis 2
loquetur potentias Dn̄i,auditas faciet oēs
laudes eius?*Beati q. custodiūt iudiciū, & 3
faciūt iustitiā in omni tēpore. *Memento 4
nostri Dn̄e in beneplacito populi tui,visi-
ta nos in salutari tuo.*Ad vidēdum in bo- 5
nitate electorū tuorum,ad lætādum in lę-
titia gentis tuæ, vt lauderis cum hæredi-
tate tua. *Peccauimus cum patribus no- 6
stris,iniustè egimus, iniquitatem fecimꝰ.
*Patres nostri in Ægypto non intelle- 7
xerunt mirabilia tua,non fuerunt memo-
res multitudinis misericordiæ tuæ. & irri-
tauerunt ascendentes in*rubro mari. *Et 8
saluauit eos propter nomen suum : vt no-
tam faceret potentiam suam. *Et incre- 9
puit rubrum mare,&exiccatum est. & de-
duxit eos in *abysso sicut in deserto:
Et saluauit eos de manu odientis.& 10
redemit eos de manu*inimicorum.
*Operuit aqua tribulantes eos: vnus 11
ex eis non remansit. *Et crediderunt 12
verbo eius,& *cantauerunt laudem eius.
*Citò fecerunt, obliti sunt operum e- 13
ius,*non sustinuerunt consilium eius.
*Et concupierunt concupiscentiam in 14
deserto, & tentauerunt Deum in ina-
quoso. *Et dedit eis petitionem ipso- 15
rum,*misit saturitatem in animas eorum.
*Et irritauerunt Moysen in castris, Aa- 16
ron sanctum Domini.

39 *διεπέτασε νεφέλην εἰς σκέπην αὐτοῖς, καὶ πῦρ τοῦ φω-
40 τίσαι αὐτοῖς τὴν νύκτα. *ᾔτησαν καὶ ἦλθεν ὀρτυγομήτρα,
41 καὶ ἄρτον οὐρανοῦ ἐνέπλησεν αὐτούς. *διέρρηξε πέ-
τραν, καὶ ἐρρύησαν ὕδατα, ἐπορεύθησαν ἐν ἀνύδροις πο-
42 ταμοί. *ὅτι ἐμνήσθη τοῦ λόγου τοῦ ἁγίου αὐτοῦ, τοῦ πρὸς
43 ἀβραὰμ τὸν δοῦλον αὐτοῦ. *καὶ ἐξήγαγε τὸν λαὸν αὐτοῦ
ἐν ἀγαλλιάσει, καὶ τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐν εὐφροσύνῃ.
44 *καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς χώρας ἐθνῶν, καὶ πόνους λαῶν κα
45 τεκληρονόμησαν· *ὅπως ἂν φυλάξωσι τὰ δικαιώ-
ματα αὐτοῦ, καὶ τὸν νόμον αὐτοῦ ἐκζητήσωσιν. ἀλληλούϊα.

1 *Αλληλούϊα. ρέ.

Εξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ ὅτι χρηστός, ὅτι εἰς τὸν αἰῶ-
2 να τὸ ἔλεος αὐτοῦ. *τίς λαλήσει τὰς δυναστείας τοῦ
κυρίου, ἀκουστὰς ποιήσει πάσας τὰς αἰνέσεις αὐτοῦ;
3 *μακάριοι οἱ φυλάσσοντες κρίσιν, καὶ ποιοῦντες δι-
καιοσύνην ἐν παντὶ καιρῷ.
4 *μνήσθητι ἡμῶν κύριε ἐν τῇ εὐδοκίᾳ τοῦ λαοῦ σου, ἐπί-
σκεψαι ἡμᾶς ἐν τῷ σωτηρίῳ σου.
5 *τοῦ ἰδεῖν ἐν τῇ χρηστότητι τῶν ἐκλεκτῶν σου, τοῦ εὐφραν-
θῆναι ἐν τῇ εὐφροσύνῃ τοῦ ἔθνους σου, τοῦ ἐπαινεῖσθαι μετὰ
6 τῆς κληρονομίας σου. *ἡμάρτομεν μετὰ τῶν πατέρων
ἡμῶν, ἠνομήσαμεν, ἠδικήσαμεν.
7 *οἱ πατέρες ἡμῶν ἐν αἰγύπτῳ οὐ συνῆκαν τὰ θαυμά-
σιά σου, οὐκ ἐμνήσθησαν τοῦ πλήθους τοῦ ἐλέους σου. καὶ πα-
ρεπίκραναν ἀναβαίνοντες ἐν τῇ ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ.
8 *καὶ ἔσωσεν αὐτοὺς ἕνεκεν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. τοῦ γνω-
9 ρίσαι τὴν δυναστείαν αὐτοῦ· *καὶ ἐπετίμησε τῇ ἐρυθρᾷ
θαλάσσῃ, καὶ ἐξηράνθη. καὶ ὡδήγησεν αὐτοὺς ἐν ἀβύσσῳ
10 ὡς ἐν ἐρήμῳ· *καὶ ἔσωσεν αὐτοὺς ἐκ χειρὸς μι-
σούντος. καὶ ἐλυτρώσατο αὐτοὺς ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν.
11 *ἐκάλυψεν ὕδωρ τοὺς θλίβοντας αὐτούς· εἷς ἐξ αὐ-
12 τῶν οὐχ ὑπελείφθη. *καὶ ἐπίστευσαν τῷ λόγῳ αὐ-
13 τοῦ, καὶ ᾖσαν τὴν αἴνεσιν αὐτοῦ. *ἐτάχυναν ἐπελάθοντο
τῶν ἔργων αὐτοῦ, οὐχ ὑπέμειναν τὴν βουλὴν αὐτοῦ.
14 *καὶ ἐπεθύμησαν ἐπιθυμίαν ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ ἐπεί-
15 ρασαν τὸν θεὸν ἐν ἀνύδρῳ. *καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς τὸ αἴτη-
μα αὐτῶν, ἐξαπέστειλε πλησμονὴν εἰς τὰς ψυχὰς αὐ-
16 τῶν. *καὶ παρώργισαν τὸν μωυσῆν ἐν τῇ παρεμβολῇ,
τὸν ἀαρὼν τὸν ἅγιον κυρίου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[39] Expandit tentorium suum in nubibus tanquam velamen, & ignem vt luceret in nocte. [40] Petierunt carnes, & adduxit coturnices,ac pane cælesti saturabit eos. [41] Aperuit petram & fluxerunt aquæ,ambulauerunt in aridis *locis* fluminis instar. [42] Quoniam memor fuit eloquij sancti sui quod *habuit* cum Abraham seruo suo. [43] Et eduxit populum suum in lætitia, in laude electos suos. [44] Et dedit eis terras populorum, & laborem gentium possederunt hæreditatis iure. [45] Vt obseruent præcepta eius, & Legem eius custodiant. laudate Deum.

PSAL. CVI.

LAudate Deum, confitemini coram Domino, quoniam bonus, quoniam in æternum benignitas eius. [2] Quis poterit eloqui fortitudines Dn̄i, valebit notas facere omnes laudes eius? [3] Beati custodientes iudicium, facientesque iustitiam in omni tempore. [4] Recordare mei Domine in voluntate bona cum populo tuo, recordare mei in redemptione tua. [5] Vt videam in bonitate electorum tuorum, vt gaudeā in lætitia populi tui, & laudes dicam cum hæreditate tua. [6] Peccauimus cum patribus nostris, iniquè fecimus, & impiè egimus. [7] Patres nostri in Ægypto non intellexerunt facta mirabilia tua, nec fuerunt memores multitudinis misericordiæ tuæ, sed fuerunt rebelles in Verbum tuum iuxta mare in mari rubro. [8] Et redemit eos propter nomen suum, vt notam faceret potentiam suam. [9] Et comminatus est mari rubro, ac siccatum est, & deduxit eos per abyssos sicut per desertum. [10] Et redemit eos de manu osoris, & eruit eos ab auctore inimicitiæ. [11] Et operuerunt aquæ oppressores ipsorum; vnus ex eis non superfuit. [12] Et crediderunt in nomine Verbi eius, cecinerunt laudem eius. [13] Citò obliti sunt operum eius, nec conuersi sunt ad consilium eius. [14] Et concupiuerunt concupiscentiam in deserto, & tentauerunt Deum in loco arido. [15] Et dedit eis petitionem eorum, & misit maciem in animas ipsorum. [16] Et inuidia commoti sunt contra Mosseh in castris, & in Aharon sanctum Domini.

17 תִּפְתַּח־אֶרֶץ וַתִּבְלַע דָּתָן וַתְּכַס עַל־עֲדַת אֲבִירָם׃
18 וַתִּבְעַר־אֵשׁ בַּעֲדָתָם לֶהָבָה תְּלַהֵט רְשָׁעִים׃
19 יַעֲשׂוּ־עֵגֶל בְּחֹרֵב וַיִּשְׁתַּחֲווּ לְמַסֵּכָה׃
20 וַיָּמִירוּ אֶת־כְּבוֹדָם בְּתַבְנִית שׁוֹר אֹכֵל עֵשֶׂב׃
21 שָׁכְחוּ אֵל מוֹשִׁיעָם עֹשֶׂה גְדֹלוֹת בְּמִצְרָיִם׃
22 נִפְלָאוֹת בְּאֶרֶץ חָם נוֹרָאוֹת עַל־יַם־סוּף׃
23 וַיֹּאמֶר לְהַשְׁמִידָם לוּלֵי מֹשֶׁה בְחִירוֹ עָמַד
בַּפֶּרֶץ לְפָנָיו לְהָשִׁיב חֲמָתוֹ מֵהַשְׁחִית׃
24 וַיִּמְאֲסוּ בְּאֶרֶץ חֶמְדָּה לֹא־הֶאֱמִינוּ לִדְבָרוֹ׃
25 וַיֵּרָגְנוּ בְאָהֳלֵיהֶם לֹא שָׁמְעוּ בְּקוֹל יְהוָה׃
26 וַיִּשָּׂא יָדוֹ לָהֶם לְהַפִּיל אוֹתָם בַּמִּדְבָּר׃
27 וּלְהַפִּיל זַרְעָם בַּגּוֹיִם וּלְזָרוֹתָם בָּאֲרָצוֹת׃
28 וַיִּצָּמְדוּ לְבַעַל פְּעוֹר וַיֹּאכְלוּ זִבְחֵי מֵתִים׃
29 וַיַּכְעִיסוּ בְּמַעַלְלֵיהֶם וַתִּפְרָץ־בָּם מַגֵּפָה׃
30 וַיַּעֲמֹד פִּינְחָס וַיְפַלֵּל וַתֵּעָצַר הַמַּגֵּפָה׃
31 וַתֵּחָשֶׁב לוֹ לִצְדָקָה לְדֹר וָדֹר עַד־עוֹלָם׃
32 וַיַּקְצִיפוּ עַל־מֵי מְרִיבָה וַיֵּרַע לְמֹשֶׁה בַּעֲבוּרָם׃
33 כִּי־הִמְרוּ אֶת־רוּחוֹ וַיְבַטֵּא בִּשְׂפָתָיו׃
34 לֹא־הִשְׁמִידוּ אֶת־הָעַמִּים אֲשֶׁר אָמַר יְהוָה לָהֶם׃
35 וַיִּתְעָרְבוּ בַגּוֹיִם וַיִּלְמְדוּ מַעֲשֵׂיהֶם׃
36 וַיַּעַבְדוּ אֶת־עֲצַבֵּיהֶם וַיִּהְיוּ לָהֶם לְמוֹקֵשׁ׃
37 וַיִּזְבְּחוּ אֶת־בְּנֵיהֶם וְאֶת־בְּנוֹתֵיהֶם לַשֵּׁדִים׃
38 וַיִּשְׁפְּכוּ דָם נָקִי דַּם־בְּנֵיהֶם וּבְנוֹתֵיהֶם אֲשֶׁר
זִבְּחוּ לַעֲצַבֵּי כְנָעַן וַתֶּחֱנַף הָאָרֶץ בַּדָּמִים׃
39 וַיִּטְמְאוּ בְמַעֲשֵׂיהֶם וַיִּזְנוּ בְּמַעַלְלֵיהֶם׃
40 וַיִּחַר־אַף יְהוָה בְּעַמּוֹ וַיְתָעֵב אֶת־נַחֲלָתוֹ׃
41 וַיִּתְּנֵם בְּיַד־גּוֹיִם וַיִּמְשְׁלוּ בָהֶם שֹׂנְאֵיהֶם׃
42 וַיִּלְחָצוּם אוֹיְבֵיהֶם וַיִּכָּנְעוּ תַּחַת יָדָם׃
43 פְּעָמִים רַבּוֹת יַצִּילֵם וְהֵמָּה יַמְרוּ בַעֲצָתָם
וַיָּמֹכּוּ בַּעֲוֹנָם׃

17 *Aperta est terra, & deuorauit Dathan, et*
18 *operuit synagogam Abiron.* *Et succensus est ig-*
nis in synagoga eorum, flamma exussit impios.
19 * *Fecerunt vitulum in Oreb, & adoraue-*
20 *runt conflatile.* * *Et mutauerunt gloriam suam*
in similitudinem bouis comedentis fœnum.
21 * *Obliti sunt Dei saluatoris sui, qui fecit ma-*
22 *gnalia in Ægypto:* * *Mirabilia in terra Cham,*
23 *terribilia super mari rubro.* *Dixit ergo vt con-*
tereret eos, nisi Moyses electus eius stetisset me-
dius contra faciem illius, vt conuerteret indig-
24 *nationem eius, vt non interficeret.* *Et despexe-*
runt terram desiderabilem, nec crediderunt ser-
25 *moni eius.* *Et murmurauerunt in tabernaculis*
26 *suis, non exaudierunt vocem Domini.* *Et ele-*
uauit manũ suam super eos, vt deijceret eos in
27 *deserto:* * *Et vt deijceret semen eorum in gen-*
28 *tibus, & dispergeret eos in terris.* *Et conse-*
crati sunt Beelphegor, & comederunt victi-
29 *mas mortuorum.* *Et concitauerunt eum in stu-*
30 *diis suis, & percussit eos plaga.* *Stetit autem*
Phinees & diiudicauit, et retenta est percussio.
31 * *Et reputatum est ei ad iustitiam, in genera-*
32 *tione & generatione vsque in æternum.* * *Et*
prouocauerunt super aquam contradictionis, et
33 *afflictus est Moyses propter eos.* *Quia prouoca-*
uerunt spiritum eius, & præcepit labiis suis.
34 * *Non exterminauerunt populos quos dixit Do-*
35 *minus illis.* *Et commixti sunt gentibus, & di-*
36 *dicerunt opera eorum.* * *Et seruierunt sculptili-*
37 *bus eorum, & factum est eis in scandalum.* *Et*
immolauerũt filios suos et filias suas dæmonibus.
38 * *Et effuderunt sanguinem innocentem, sangui-*
nem filiorum suorum & filiarum suarum, quos
immolauerunt sculptilibus Chanaan, & pollu-
39 *ta est terra in sanguinibus.* *Et coinquinati sunt*
in operibus suis, et fornicati sunt in studiis suis.
40 * *Iratus est itaque furor Dñi in populum suum,*
41 *& abominatus est hæreditatem suam.* *Et dedit*
eos in manu gentium, & dominati sunt eorum
42 *qui oderunt eos.* *Et afflixerunt eos inimici sui,*
43 *et humiliati sunt sub manu eorũ.* *Multis vici-*
bus liberauit eos, ipsi verò prouocauerũt in cõsi-
liis suis, et humiliati sunt propter iniqtates suas.

תרגום

17 אִתְפְּתַחַת אַרְעָא וּבְלַעַת דָּתָן וַחֲפַת עַל סִיעַת אֲבִירָם׃ 18 וּדְלֵקַת אֶשָּׁתָא בְּסִיעַתְהוֹן לַהֲבוּתָא תְּשַׁלְהֵב רְשִׁיעַיָּא׃ 19 עֲבַדוּ
עֶגְלָא בְּחוֹרֵב וּסְגִידוּ לְמַתְּכָא׃ 20 וּפָרְגִין יַת אִיקַר רִבּוֹנְהוֹן בִּדְמוּת תּוֹר דְּאָכֵל עִשְׂבָּא וּמִזְדְּהֵם׃ 21 אִתְנַשִׁיו אֱלָהָא פָּרְקְהוֹן דַּעֲבַד
רַבְרְבָן בְּמִצְרָיִם׃ 22 פְּרִישָׁן בְּאַרְעָא דְּחָם דְּחִילָן עַל יַמָּא דְסוּף׃ 23 וַאֲמַר בְּמֵימְרֵהּ לְשֵׁיצָיוּתְהוֹן אִלְמָלֵא מֹשֶׁה בְּחִירֵהּ דְּקָם וְאִתְקֵף
בִּצְלוֹ קֳדָמוֹי לַאֲתָבָא חֶמְתֵּהּ מִלְּחַבָּלָא׃ 24 וְאִתְרְחִקוּ בְּאַרְעָא רְגִיגְתָּא לָא הֵימִנוּ בְּפִתְגָמוֹי׃ 25 וְאִתְרַעֲמוּ בְּמַשְׁכְּנֵיהוֹן לָא קַבִּילוּ
בְּמֵימְרָא דַייָ׃ 26 וַאֲרֵים יְדֵיהּ בִּשְׁבוּעָה מְטוּלְהוֹן לְמִרְמֵי יַתְהוֹן קְטִילִין בְּמַדְבְּרָא׃ 27 וּלְאַגְלָאָה זַרְעֲהוֹן בְּעַמְמַיָּא וּלְבַדָּרוּתְהוֹן
בְּאַרְעָתָא׃ 28 וְאִדְבְּקוּן לְטַעֲוַת פְּעוֹר וַאֲכַלוּ נִכְסַת מֵיתַיָּא׃ 29 וְאַרְגִּזוּ קֳדָמוֹי בְּעוֹבָדֵיהוֹן וּתְקֵפַת בְּהוֹן מוֹתָנָא׃ 30 וְקָם פִּינְחָס וְצַלִּי
וְאִתְכְּלִיַת מוֹתָנָא׃ 31 וְאִתְחַשְׁבַת לֵהּ לִזְכוּ לְמֵחֵי לְדָר וְדָר עַד עָלַם׃ 32 וְאַרְגִּזוּ עַל מֵי מַצּוּתָא וּבְאֵשׁ לְמֹשֶׁה בְּגִלַלְהוֹן׃ 33 אֲרוּם
סָרִבוּ עַל רוּחַ קֻודְשֵׁהּ וּפָרֵשׁ בְּשִׂפְוָתוֹי׃ 34 לָא שֵׁיצִיו יַת עַמְמַיָּא דַּאֲמַר יְיָ לְהוֹן׃ 35 וְאִתְעַרְבוּ בְעַמְמַיָּא וַאֲלִפוּ יַת עוֹבָדֵיהוֹן׃
36 וּפְלַחוּ יַת טַעֲוָתְהוֹן וַהֲווֹ לְהוֹן לְתַקְלָא׃ 37 וְדַבַּחוּ יַת בְּנֵיהוֹן וְיַת בְּנָתְהוֹן לְמַזִּיקַיָּא׃ 38 וּשְׁדוֹ אַדְם זַכַּאי אַדְם בְּנֵיהוֹן
וּבְנָתְהוֹן דְּדַבַּחוּ לְטַעֲוָן דִּכְנַעֲנָאֵי וְאִטַּנְפַת אַרְעָא בְּחוֹבִין דִּקְטוֹל׃ 39 וְסָאִבוּ בְעוֹבָדֵיהוֹן וּטְעוֹ בְּמַעַלְלֵיהוֹן׃ 40 וּתְקֵף רוּגְזָא דַייָ
בְּעַמֵּהּ וְרַחֵקַת מֵימְרֵהּ יַת אַחְסַנְתֵּהּ׃ 41 וּמַסְרִנוּן בְּיַד עַמְמַיָּא וּשְׁלִטוּ בְהוֹן סָנְאֵיהוֹן׃ 42 וְדַחֲקִנּוּן בַּעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן וְאִתְכְּבִשׁוּ תְּחוֹת
יְדֵיהוֹן׃ 43 זִמְנִין סַגִּיעִין פְּצָאִנּוּן וְהִנּוּן יְסָרְבוּן לֵהּ בְּמַלְכַּתְהוֹן וְאִתְמַסְיוּ בְּחוֹבֵיהוֹן׃

‡Apta est terra & deglutiuit Dathã, & o- 17
puit sup cõgregationẽ Abirõ. ‡Et exarsit 18
ignis in synagoga eorũ, flãma cõbussit pec
catores. ‡Et fecerũt vitulũ in Oreb, & ado- 19
rauerũt sculptile. ‡Et mutauerũt gloriã suã 20
in similitudinẽ vituli comedẽtis fœnũ. ‡Et 21
obliti sunt Deũ q saluat eos, q fecit mag-
nalia in Ægypto, ‡Mirabilia in terra Chã, 22
terribilia in mari rubro. ‡Et dixit vt disp- 23
deret eos, si nõ Moyses electus ei⁹ stetisset
in cõfractione ĩ cõspectu eius, vt auerteret
irã eius, ne dispderet eos. ‡Et p nihilo ha- 24
buerũt terrã desiderabilẽ, nõ crediderunt
verbo ei⁹. ‡Et murmurauerũt in taberna- 25
culis suis, nõ exaudierũt vocẽ Dñi. ‡Et ele- 26
uauit manũ suã sup eos, vt psterneret eos
in deserto, ‡& vt deiiceret semẽ eorũ in na 27
tionibus, & dispgeret eos ĩ regionibus. ‡Et 28
initiati sunt Beelphegor, & comederũt sa-
crificia mortuorũ. ‡Et irritauerũt eũ in ad- 29
inuẽtionibus suis, & multiplicata est in eis
ruina. ‡Et stetit Phinees, & placauit, & ces- 30
sauit quassatio: ‡Et reputatũ est ei ad iusti- 31
tiã, in gñationẽ & gñationẽ vsq; in sempi-
ternũ. ‡Et irritauerũt eũ ad aquã cõtradi- 32
ctionis, & vexatus est Moyses pter eos.
‡Quia exacerbauerũt spiritũ eius, & distin 33
xit in labiis suis. ‡Nõ dispdiderũt gẽtes q̃s 34
dixit Dñs illis: ‡Et cõmixti sũt inter gẽtes, 35
& didicerũt opa eorũ. ‡Et seruierũt sculp- 36
tilibus eorum, & factum est illis in scan-
dalum. ‡Et immolauerunt filios suos & fi- 37
lias suas dæmoniis. ‡Et effuderunt sangui- 38
nẽ innocentem, sanguinem filiorum suo-
rum & filiarum, quos sacrificauerũt sculp
tilibus Chanaan. Et infecta est terra in san
guinibus, ‡Et contaminata est in operibus 39
eorum. & fornicati sunt in adinuentio-
nibus suis. ‡Et iratus est furore Dñs in po 40
pulum suum, & abominatus est hęreditatẽ
suam. ‡Et tradidit eos in manus inimico- 41
rum, & dominati sunt eorum qui oderunt
eos. ‡Et tribulauerunt eos inimici eorum, 42
& humiliati sunt sub manib⁹ eorum. ‡Sę- 43
pè liberauit eos; ipsi autem exacerbauerunt eũ in consilio suo. & humiliati sunt in iniquitatibus suis.

17 ‡ἠνοίχθη ἡ γῆ καὶ κατέπιε δαθάν, καὶ ἐκάλυψεν ἐπὶ τὴν
18 συναγωγὴν ἀβειρών. ‡καὶ ἐξεκαύθη πῦρ ἐν τῇ συναγωγῇ
19 αὐτῶν, φλὸξ κατέφλεξεν ἁμαρτωλούς. ‡καὶ ἐποίησαν μό-
20 σχον ἐν χωρήβ, καὶ προσεκύνησαν τῷ γλυπτῷ. ‡καὶ ἠλλάξαν-
το τὴν δόξαν αὐτοῦ ἐν ὁμοιώματι μόσχου ἐσθίοντος χόρτον.
21 ‡καὶ ἐπελάθοντο τοῦ θεοῦ τοῦ σώζοντος αὐτούς, τοῦ ποιήσαντος
22 μεγάλα ἐν αἰγύπτῳ, ‡θαυμάσια ἐν γῇ χάμ, φοβερὰ
23 ἐπὶ θαλάσσης ἐρυθρᾶς. ‡καὶ εἶπε τοῦ ἐξολοθρεῦσαι αὐτούς,
εἰ μὴ μωυσῆς ὁ ἐκλεκτὸς αὐτοῦ ἔστη ἐν τῇ θραύσει ἐνώπιον
αὐτοῦ, τοῦ ἀποστρέψαι τὸν θυμὸν αὐτοῦ, τοῦ μὴ ἐξολοθρεῦ-
24 σαι αὐτούς. ‡καὶ ἐξουδένωσαν γῆν ἐπιθυμητήν, οὐκ ἐπί-
25 στευσαν τῷ λόγῳ αὐτοῦ. ‡καὶ ἐγόγγυσαν ἐν τοῖς σκηνώμασιν
26 αὐτῶν, οὐκ εἰσήκουσαν τῆς φωνῆς κυρίου. ‡καὶ ἐπῆρε τὴν
χεῖρα αὐτοῦ ἐπ' αὐτούς, τοῦ καταβαλεῖν αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρή-
27 μῳ· ‡καὶ τοῦ καταβαλεῖν τὸ σπέρμα αὐτῶν ἐν τοῖς ἔθνεσι,
28 καὶ διασκορπίσαι αὐτοὺς ἐν ταῖς χώραις. ‡καὶ ἐτελέσθη-
29 σαν τῷ βεελφεγώρ, καὶ ἔφαγον θυσίας νεκρῶν. ‡καὶ πα-
ρώξυναν αὐτὸν ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτῶν, καὶ ἐπλη-
30 θύνθη ἐν αὐτοῖς ἡ πτῶσις. ‡καὶ ἔστη φινεὲς καὶ ἐξιλάσατο,
31 καὶ ἐκόπασεν ἡ θραῦσις, ‡καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύ-
32 νην, εἰς γενεὰν καὶ γενεὰν ἕως τοῦ αἰῶνος. ‡καὶ παρώργι-
σαν αὐτὸν ἐπὶ ὕδατος ἀντιλογίας, καὶ ἐκακώθη μωυσῆς
33 δι' αὐτούς. ‡ὅτι παρεπίκραναν τὸ πνεῦμα αὐτοῦ, καὶ διέστει-
34 λεν ἐν τοῖς χείλεσιν αὐτοῦ. ‡οὐκ ἐξωλόθρευσαν τὰ ἔθνη ἃ
35 εἶπε κύριος αὐτοῖς. ‡καὶ ἐμίγησαν ἐν τοῖς ἔθνεσι καὶ ἔ-
36 μαθον τὰ ἔργα αὐτῶν. ‡καὶ ἐδούλευσαν τοῖς γλυπτοῖς
37 αὐτῶν, καὶ ἐγενήθη αὐτοῖς εἰς σκάνδαλον. ‡καὶ ἔθυσαν
τοὺς υἱοὺς αὐτῶν, καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῶν τοῖς δαιμονίοις.
38 ‡καὶ ἐξέχεαν αἷμα ἀθῷον, αἷμα υἱῶν αὐτῶν καὶ θυγατέ-
ρων, ὧν ἔθυσαν τοῖς γλυπτοῖς χαναάν. καὶ ἐφονοκτονήθη
39 ἡ γῆ ἐν τοῖς αἵμασι. ‡καὶ ἐμιάνθη ἐν τοῖς ἔργοις αὐτῶν.
καὶ ἐπόρνευσαν ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτῶν.
40 ‡καὶ ὠργίσθη θυμῷ κύριος ἐπὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ ἐβ-
41 δελύξατο τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ. ‡καὶ παρέδωκεν αὐ-
τοὺς εἰς χεῖρας ἐχθρῶν, καὶ ἐκυρίευσαν αὐτῶν οἱ μισοῦν-
42 τες αὐτούς. ‡καὶ ἔθλιψαν αὐτοὺς οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν, καὶ
43 ἐταπεινώθησαν ὑπὸ τὰς χεῖρας αὐτῶν. ‡πλεονάκις ἐρρύ-
σατο αὐτούς, αὐτοὶ δὲ παρεπίκραναν αὐτὸν ἐν τῇ βουλῇ
αὐτῶν. καὶ ἐταπεινώθησαν ἐν ταῖς ἀνομίαις αὐτῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

17 Aperta est terra & deglutiuit Dathan, & operuit congregationem Abiram. 18 Et succensus est ignis in congregationem eorum, flamma
depasta est impios. 19 Fecerunt vitulum in Choreb, & adorauerunt conflatile. 20 Et mutauerunt gloriam Domini sui in similitudinem vi-
tuli comedentis herbam & mugientis. 21 Obliti sunt Dei redemptoris eorum, qui grandia edidit opera in Ægypto. 22 Mirabilia in terra
Cham, terribilia in mari rubro. 23 Et dixit in verbo suo se exterminaturum eos, nisi Mosseh electus eius surrexisset, & sese roborasset oran-
do in conspectu eius, vt auerteret iram illius, ne destrueret. 24 Et abominati sunt terram desiderabilem, neque crediderunt verbis eius. 25 Et
murmurauerunt in tabernaculis suis; non admiserunt verbum Domini. 26 Et leuauit manũ suam cum iuramento propter illos, vt proiiceret
eos interfectos in deserto. 27 Et vt migrarefaceret semẽ eorũ in populos, & dispergeret eos in terrã. 28 Et adiunxerunt se idolo Peor, & come-
derunt sacrificia mortuorum. 29 Et prouocauerunt eum in operibus suis, & inualuit in eos pestis. 30 Et surrexit Pinchas & orauit, & restin-
cta est mors. 31 Et reputatũ est ei ad meritũ, vt viueret in generationem & generationẽ vsq; in sempiternũ. 32 Et prouocauerunt eum super
aquas contradictionis, & malum euenit Mosseh propter eos. 33 Quoniã restiterunt spiritui sancto eius, & explicauit labiis suis. 34 Nõ destru-
xerunt populos, quos dixerat Dñs illis: 35 Sed cõmixti sunt populis, & didicerunt opera eorum. 36 Et seruierunt idolis eorum, & fuerũt illis
in offendiculum. 37 Et sacrificauerunt filios suos & filias suas dæmoniis. 38 Et effuderunt sanguinẽ innocentẽ, sanguinem filiorum suorum &
filiarum suarum, quos sacrificauerunt idolis Chananæorum, & maculata est terra peccatis homicidij. 39 Et polluti sunt in operibus suis, &
fornicati sunt in adinuentionibus suis. 40 Proindè exarsit furor Domini in populum suum, & abominatum est Verbum eius hęreditatẽ suã.
41 Et tradidit eos in manum populorum, & dominati sunt eis ipsorum osores. 42 Et oppresserunt eos ipsorum inimici, & humiliati sunt
sub manibus eorum. 43 Sæpissimè liberauit eos, sed ipsi prouocabant eum in consiliis suis, & dissoluti sunt in peccatis suis.

44 * וַיַּרְא בַּצַּר לָהֶם בְּשָׁמְעוֹ אֶת־רִנָּתָם׃
45 * וַיִּזְכֹּר לָהֶם בְּרִיתוֹ וַיִּנָּחֵם כְּרֹב חֲסָדָו׃
46 * וַיִּתֵּן אוֹתָם לְרַחֲמִים לִפְנֵי כָּל־שׁוֹבֵיהֶם׃
47 * הוֹשִׁיעֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְקַבְּצֵנוּ מִן־הַגּוֹיִם
לְהֹדוֹת לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ לְהִשְׁתַּבֵּחַ בִּתְהִלָּתֶךָ׃
48 * בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן־הָעוֹלָם וְעַד
הָעוֹלָם וְאָמַר כָּל־הָעָם אָמֵן הַלְלוּ־יָהּ׃

קז

1 * הֹדוּ לַיהוָה כִּי־טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
2 * יֹאמְרוּ גְּאוּלֵי יְהוָה אֲשֶׁר גְּאָלָם מִיַּד־צָר׃
3 * וּמֵאֲרָצוֹת קִבְּצָם מִמִּזְרָח וּמִמַּעֲרָב מִצָּפוֹן
וּמִיָּם׃
4 * תָּעוּ בַמִּדְבָּר בִּישִׁימוֹן דָּרֶךְ עִיר מוֹשָׁב לֹא מָצָאוּ׃
5 * רְעֵבִים גַּם־צְמֵאִים נַפְשָׁם בָּהֶם תִּתְעַטָּף׃
6 * וַיִּצְעֲקוּ אֶל־יְהוָה בַּצַּר לָהֶם מִמְּצוּקוֹתֵיהֶם
יַצִּילֵם׃
7 * וַיַּדְרִיכֵם בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה לָלֶכֶת אֶל־עִיר מוֹשָׁב׃
8 * יוֹדוּ לַיהוָה חַסְדּוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם׃
9 * כִּי־הִשְׂבִּיעַ נֶפֶשׁ שֹׁקֵקָה וְנֶפֶשׁ רְעֵבָה מִלֵּא־
טוֹב׃
10 * יֹשְׁבֵי חֹשֶׁךְ וְצַלְמָוֶת אֲסִירֵי עֳנִי וּבַרְזֶל׃
11 * כִּי־הִמְרוּ אִמְרֵי־אֵל וַעֲצַת עֶלְיוֹן נָאָצוּ׃
12 * וַיַּכְנַע בֶּעָמָל לִבָּם כָּשְׁלוּ וְאֵין עֹזֵר׃
13 * וַיִּזְעֲקוּ אֶל־יְהוָה בַּצַּר לָהֶם מִמְּצֻקוֹתֵיהֶם
יוֹשִׁיעֵם׃
14 * יוֹצִיאֵם מֵחֹשֶׁךְ וְצַלְמָוֶת וּמוֹסְרוֹתֵיהֶם יְנַתֵּק׃
15 * יוֹדוּ לַיהוָה חַסְדּוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם׃
16 * כִּי־שִׁבַּר דַּלְתוֹת נְחֹשֶׁת וּבְרִיחֵי בַרְזֶל גִּדֵּעַ׃
17 * אֱוִלִים מִדֶּרֶךְ פִּשְׁעָם וּמֵעֲוֹנֹתֵיהֶם יִתְעַנּוּ׃

44 * *Et vidit tribulationes eorum, cùm exau-*
45 *diret eos rogantes.* * *Et recordatus eſt pacti*
ſui cum eis, & pœnituit eum ſecundùm multi-
46 *tudinem miſericordiæ ſuæ.* * *Et dedit eos mi-*
ſerabiles coram omnibus qui ceperant eos.
47 * *Salua nos Domine Deus noſter, et congre-*
ga nos de gentibus, vt confiteamur nomini ſan-
cto tuo, & canamus laudem tuam.
48 * *Benedictus Dominus Deus Iſrael ab æter-*
no & vſque in æternum: & dicet omnis po-
pulus, Amen. Aleluia.

PSAL. CVII.

1 *Confitemini Domino quoniam bonus, quo-*
2 *niam in æternum miſericordia eius.* * *Dicant*
qui redempti ſunt à Domino, quos redemit de
3 *manu hoſtis:* * *Et de terris congregauit eos,*
ab Oriente & Occidente, ab Aquilone et mari.
4 * *Errauerunt in ſolitudine in deſerta via:*
ciuitatem quæ habitaretur non reperierunt.
5 * *Eſurientes & ſitientes, anima eorum in*
6 *ipſis deficiebat.* * *Et clamauerunt ad Do-*
minum in tribulatione ſua: de afflictione eorum
7 *eripuit eos.* * *Et duxit illos per viam re-*
ctam, vt venirent in ciuitatem habitabilem.
8 * *Confiteantur Domino miſericordiam eius,*
& mirabilia eius in filios hominum.
9 * *Quia ſaturauit animam vacuam, & ani-*
mam eſurientem impleuit bonis.
10 * *Habitantes in tenebris & in vmbra mor-*
tis, alligatos inopia & ferro.
11 * *Quia prouocauerunt ſermones Dei, et con-*
ſilium Excelſi blaſphemauerunt.
12 * *Et humiliauit in labore cor eorum: cecide-*
runt, & non erat qui adiuuaret.
13 * *Et clamauerunt ad Dominum in tribula-*
tione ſua: de anguſtiis eorum ſaluauit eos.
14 * *Et eduxit eos de tenebris & vmbra mor-*
tis, & vincula eorum diſrupit.
15 * *Confiteantur Domino miſericordiam eius,*
& mirabilia eius in filios hominum.
16 * *Quia contriuit portas æreas, & vectes fer-*
reos confregit.
17 * *Stulti propter viam ſceleris eorum, et pro-*
pter iniquitates afflicti.

תרגום

44 וַחֲמָא כַּד עָיִק לְהוֹן כַּד שְׁמִיעַ קֳדָמוֹי יַת צְלוֹתְהוֹן׃ 45 וּדְכַר לְהוֹן קְיָמֵהּ וְתָב מֵרוּגְזֵהּ הֵיךְ סוּגֵי טַבְוָתֵיהּ׃ 46 וִיהַב יַתְהוֹן
לְרַחֲמִין קֳדָם כָּל דְּשָׁבוֹ יַתְהוֹן׃ 47 פְּרוֹק יָתָנָא יְיָ אֱלָהָנָא וּכְנוֹשׁ יָתָנָא מִבֵּינֵי עַמְמַיָּא לְאוֹדָאָה בְּשׁוּם קוּדְשָׁךְ לְאִשְׁתַּבָּחָא בְּתֻשְׁבַּחְתָּךְ׃
48 בְּרִיךְ שְׁמָא דַיְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל מֵעָלְמָא הָדֵין וְעַד עָלְמָא דְאָתֵי וְיֵימַר כָּל עַמָּא אָמֵן שַׁבַּחוּ אֱלָהָא׃

קז

1 שַׁבַּחוּ קֳדָם יְיָ אֲרוּם טָב אֲרוּם לְעָלַם טוּבֵיהּ׃ 2 יֵימְרוּן פְּרִיקַיָּא דַיְיָ דִּי פַרְקִנּוּן מִיַּד מְעִיקָא׃ 3 וּמֵאַרְעָתָא כַּנְשִׁנּוּן מִמַּדִּנְחָא
וּמִמַּעַרְבָא מִצִּפּוּנָא וּמִיַּמָּא סְטַר דָּרוֹמָא׃ 4 טָעוּ בְמַדְבְּרָא בִצְדֵי אוֹרְחָא קַרְתָּא דְּמִיתְבָא לָא אַשְׁכַּחוּ׃ 5 כַּפְנִין לְחוֹד צַהְיָן נַפְשְׁהוֹן
בְּהוֹן הִשְׁתַּלְהֲיָא׃ 6 וְצַלּוֹ קֳדָם יְיָ כַּד עָיִק לְהוֹן מִמְּעִיקָתְהוֹן פְּצָאִנּוּן׃ 7 וְהוֹלְכִנּוּן בְּאָרְחָא תְרִיצְתָא לְמֵיזַל לִירוּשְׁלֵם קַרְתָּא דְּמִתְיַתְבָא׃
8 יְהוֹדוּן קֳדָם יְיָ מְטוּל חַסְדֵּהּ וּמִשְׁתַּעַן פְּרִישְׁוָתֵיהּ לִבְנֵי נָשָׁא׃ 9 אֲרוּם אַשְׂבַּע נַפְשָׁא סְרִיקָא וְנַפְשָׁא כַּפְנָא מַלֵּי טוּבָא׃
10 יָתְבֵי בַּחֲשׁוֹכָא וְטוּלָא דְמוֹתָא אֲסִירִין בְּסִגּוּף שֵׁירֵי פַרְזְלָא׃ 11 אֲרוּם סָרִבוּ עַל מֵימַר אֱלָהָא וּמִלְכַּת עִלָּאָה רְחִיקוּ׃ 12 וְתַבַּר
בְּלֵיעוּתָא לִבְּהוֹן אִתְקְלוּ וְלֵית דְּסָעִיד׃ 13 וְצַלּוֹ קֳדָם יְיָ כַּד עָיִק לְהוֹן וּמִמְּעִיקָתְהוֹן פַּרְקִנּוּן׃ 14 אַפְּקִנּוּן מֵחֲשׁוֹכָא וְטוּלָא דְמוֹתָא
וְשִׁשְׁלָוָתְהוֹן יְתָרַע׃ 15 יְהוֹדוּן קֳדָם יְיָ מְטוּל חַסְדֵּהּ וּמִשְׁתַּעַן פְּרִישְׁוָתֵיהּ לִבְנֵי נָשָׁא׃ 16 אֲרוּם תְּבַר דָּשֵׁי דִנְחָשָׁא וְעַבְרֵי פַרְזְלָא קַצֵּץ׃
17 שַׁטְיָן מֵאוֹרַח מְרָדֵיהוֹן וּמֵעֲוָיָתְהוֹן מִסְתַּגְּפִין׃

Et vidit Dñs cùm tribularentur ipsi, cùm 44
ipse exaudiret orationem eorum. * Et me- 45
mor fuit testamenti sui, & pœnituit eum
secúdùm multitudinem misericordię suę.
* Et dedit eos in misericordias in cõspectu 46
omnium qui ceperant eos. * Saluos fac nos 47
Dñe Deus noster, & congrega nos de na-
tionibus. vt confiteamur nomini tuo san-
cto, vt gloriemur in laude tua. * Benedi- 48
ctus Dominus Deus Israel à seculo & vsq;
in seculum . & dicet omnis populus: Fiat,
Fiat. Alleluia.

PSAL. CVI.

CONfitemini Domino quoniam bonus, 1
quoniam in seculum misericordia eius.
* Dicant qui redépti sunt à Domino, quos 2
redemit de manu inimici ; * & de regioni- 3
bus congregauit eos, ab Oriente, & Occi-
dente, & Aquilone, & mari, * errauerunt in 4
solitudine in inaquoso. Viá ciuitatis habi-
taculi non inuenerunt * esurientes & sitiẽ- 5
tes: anima eorum in ipsis defecit. * Et cla- 6
mauerunt ad Dominum cùm tribularen-
tur ipsi, & de necessitatibus eorum eripuit
eos. * Et eduxit eos in viam rectam, vt irent 7
in ciuitatem habitationis. * Confiteantur 8
Domino misericordiæ eius, & mirabilia e-
ius filiis hominum. * Quia satiauit animam 9
inanem, & animá esurientem satiauit bo-
nis. * Sedentes in tenebris & vmbra mor- 10
tis, vinctos in mendicitate & ferro. * Quia 11
exacerbauerunt eloquia Dei, & consilium
Altissimi irritauerunt. * Et humiliatum est 12
in laboribus cor eorum ; infirmati sunt, &
non fuit qui adiuuaret. * Et clamauerunt 13
ad Dominum cùm tribularentur ipsi, &
de necessitatibus eorum liberauit eos.
* Et eduxit eos de tenebris & vmbra mor- 14
tis, & vincula eorum disrupit. * Confi- 15
teantur Domino misericordię eius, & mi-
rabilia eius filiis hominum. * Quia con- 16
triuit portas æreas, & vectes ferreos con-
fregit. * Suscepit eos de via iniquitatis 17
eorum, propter enim iniustitias suas hu-
miliati sunt.

44 * καὶ εἶδε κύριος ἐν τῷ θλίβεσθαι αὐτοὺς, ἐν τῷ αὐτὸν εἰσ-
45 ακοῦσαι τῆς δεήσεως αὐτῶν. * καὶ ἐμνήσθη τῆς διαθή-
κης αὐτοῦ, καὶ μετεμελήθη κατὰ τὸ πλῆθος τοῦ ἐλέους αὐτοῦ.
46 * καὶ ἔδωκεν αὐτοὺς εἰς οἰκτιρμοὺς ἐναντίον πάντων
τῶν αἰχμαλωτευσάντων αὐτούς.
47 * Σῶσον ἡμᾶς κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν, καὶ ἐπισυνάγαγε ἡ-
μᾶς ἐκ τῶν ἐθνῶν· τοῦ ἐξομολογήσασθαι τῷ ὀνόματί σου
τῷ ἁγίῳ, τοῦ ἐγκαυχᾶσθαι ἐν τῇ αἰνέσει σου.
48 * εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ ἀπὸ τοῦ αἰῶνος καὶ ἕως
τοῦ αἰῶνος· καὶ ἐρεῖ πᾶς ὁ λαὸς, γένοιτο γένοιτο. ἀλληλούϊα.

ρϛʹ.

1 * Ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ ὅτι χρηστός, ὅτι εἰς τὸν αἰῶ-
2 να τὸ ἔλεος αὐτοῦ. * εἰπάτωσαν οἱ λελυτρωμένοι
ὑπὸ κυρίου, οὓς ἐλυτρώσατο ἐκ χειρὸς ἐχθροῦ,
3 * καὶ ἐκ τῶν χωρῶν συνήγαγεν αὐτούς. ἀπὸ ἀνατο-
λῶν, καὶ δυσμῶν, καὶ βορρᾶ, καὶ θαλάσσης,
4 * ἐπλανήθησαν ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐν ἀνύδρῳ. ὁδὸν πόλεως
5 κατοικητηρίου οὐχ εὗρον * πεινῶντες καὶ διψῶντες, ἡ
ψυχὴ αὐτῶν ἐν αὐτοῖς ἐξέλιπεν.
6 * καὶ ἐκέκραξαν πρὸς κύριον ἐν τῷ θλίβεσθαι αὐτούς,
7 καὶ ἐκ τῶν ἀναγκῶν αὐτῶν ἐρρύσατο αὐτούς. * καὶ ὡδή-
γησεν αὐτοὺς εἰς ὁδὸν εὐθεῖαν, τοῦ πορευθῆναι εἰς πόλιν
8 κατοικητηρίου. * ἐξομολογησάσθωσαν τῷ κυρίῳ τὰ
ἐλέη αὐτοῦ, καὶ τὰ θαυμάσια αὐτοῦ τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων.
9 * ὅτι ἐχόρτασε ψυχὴν κενήν, καὶ ψυχὴν πεινῶσαν
10 ἐνέπλησεν ἀγαθῶν. * καθημένους ἐν σκότει καὶ σκιᾷ
θανάτου, πεπεδημένους ἐν πτωχείᾳ καὶ σιδήρῳ.
11 * ὅτι παρεπίκραναν τὰ λόγια τοῦ θεοῦ, καὶ τὴν βου-
12 λὴν τοῦ ὑψίστου παρώξυναν. * καὶ ἐταπεινώθη ἐν κό-
ποις ἡ καρδία αὐτῶν, ἠσθένησαν καὶ οὐκ ἦν ὁ βοηθῶν.
13 * καὶ ἐκέκραξαν πρὸς κύριον ἐν τῷ θλίβεσθαι αὐτούς,
καὶ ἐκ τῶν ἀναγκῶν αὐτῶν ἔσωσεν αὐτούς.
14 * καὶ ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐκ σκότους καὶ σκιᾶς θανάτου,
καὶ τοὺς δεσμοὺς αὐτῶν διέρρηξεν.
15 * ἐξομολογησάσθωσαν τῷ κυρίῳ τὰ ἐλέη αὐτοῦ, καὶ τὰ
θαυμάσια αὐτοῦ τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων.
16 * ὅτι συνέτριψε πύλας χαλκᾶς, καὶ μοχλοὺς σιδη-
17 ροῦς συνέθλασεν. * ἀντελάβετο αὐτῶν ἐξ ὁδοῦ ἀνομίας
αὐτῶν, διὰ γὰρ τὰς ἀνομίας αὐτῶν ἐταπεινώθησαν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

44 Et vidit cùm angustia inesset eis, dum audiretur coram eo oratio eorum. 45 Et memor fuit erga illos fœderis sui : & conuersus est ab ira sua iuxta multitudinem misericordiarum suarum. 46 Et dedit eos in miserationes in conspectu omnium qui captiuos abduxerant eos. 47 Redime nos Domine Deus noster, & congrega nos de medio populorum, vt confiteamur nomini sancto tuo, & laudemus laude tua. 48 Benedictum nomen Domini Dei Israel à mundo hoc vsque ad mundum venturum. & dicet omnis populus: Amen, laudate Deum.

PSAL. CVII.

LAudate Dominum quoniam bonus est, quoniam in æternum misericordia eius. 2 Dicant redempti Dñi, quos redemit de manu molestantis. 3 Et de terris congregauit eos ab Oriente & ab Occidente, ab Aquilone, & de mari latere Australi. 4 Errauerunt in deserto in desolata via, ciuitatem habitabilem non inuenerunt; 5 Esurientes, simul sitientes: anima eorum in ipsis defecit. 6 Et orauerunt Dñm dum afflictione premerentur: de angustia ipsorum liberauit eos. 7 Et duxit eos per viam rectam, vt ambularent ad Ierusalem ciuitatem habitabilem. 8 Confitebuntur coram Domino propter misericordiam eius, & narrabunt mirabilia eius opera filiis hominum. 9 Quoniam satiauit animam vacuam, & animam famelicam impleuit bono: 10 Habitantes in tenebris & vmbra mortis, vinctos in afflictione vinculorum ferri. 11 Quia rebelles fuerunt verbo Dei, & consilium Altissimi execrati sunt. 12 Et perfregit labore cor eorum; impegerunt & non fuit qui adiuuaret. 13 Et orauerunt Dominum cùm afficerentur angustia, & de afflictionibus ipsorum redemit eos. 14 Eduxit eos de tenebris & vmbra mortis, & catenas eorum dirupit. 15 Confitebuntur coram Domino propter misericordiam eius, & narrabunt mirabilia eius facta filiis hominum. 16 Quoniam confregit portas chalybeas, & pessulos ferreos contriuit. 17 Stulti propter viam flagitiorum suorum, & propter iniquitates suas affliguntur.

18 * כָּל־אֹכֶל תְּתַעֵב נַפְשָׁם וַיַּגִּיעוּ עַד־שַׁעֲרֵי
מָוֶת ׃
19 * וַיִּזְעֲקוּ אֶל־יְהוָה בַּצַּר לָהֶם מִמְּצֻקוֹתֵיהֶם
יוֹשִׁיעֵם ׃
20 * יִשְׁלַח דְּבָרוֹ וְיִרְפָּאֵם וִימַלֵּט מִשְּׁחִיתוֹתָם ׃
21 * יוֹדוּ לַיהוָה חַסְדּוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם ׃
22 * וְיִזְבְּחוּ זִבְחֵי תוֹדָה וִיסַפְּרוּ מַעֲשָׂיו בְּרִנָּה ׃
23 * יוֹרְדֵי הַיָּם בָּאֳנִיּוֹת עֹשֵׂי מְלָאכָה בְּמַיִם רַבִּים ׃
24 * הֵמָּה רָאוּ מַעֲשֵׂי יְהוָה וְנִפְלְאוֹתָיו בִּמְצוּלָה ׃
25 * וַיֹּאמֶר וַיַּעֲמֵד רוּחַ סְעָרָה וַתְּרוֹמֵם גַּלָּיו ׃
26 * יַעֲלוּ שָׁמַיִם יֵרְדוּ תְהוֹמוֹת נַפְשָׁם בְּרָעָה תִתְמוֹגָג ׃
27 * יָחוֹגּוּ וְיָנוּעוּ כַּשִּׁכּוֹר וְכָל־חָכְמָתָם תִּתְבַּלָּע ׃
28 * וַיִּצְעֲקוּ אֶל־יְהוָה בַּצַּר לָהֶם וּמִמְּצוּקֹתֵיהֶם
יוֹצִיאֵם ׃
29 * יָקֵם סְעָרָה לִדְמָמָה וַיֶּחֱשׁוּ גַּלֵּיהֶם ׃
30 * וַיִּשְׂמְחוּ כִי־יִשְׁתֹּקוּ וַיַּנְחֵם אֶל־מְחוֹז חֶפְצָם ׃
31 * יוֹדוּ לַיהוָה חַסְדּוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם ׃
32 * וִירוֹמְמוּהוּ בִּקְהַל עָם וּבְמוֹשַׁב זְקֵנִים יְהַלְלוּהוּ ׃
33 * יָשֵׂם נְהָרוֹת לְמִדְבָּר וּמֹצָאֵי מַיִם לְצִמָּאוֹן ׃
34 * אֶרֶץ פְּרִי לִמְלֵחָה מֵרָעַת יוֹשְׁבֵי בָהּ ׃
35 * יָשֵׂם מִדְבָּר לַאֲגַם־מַיִם וְאֶרֶץ צִיָּה לְמֹצָאֵי
מָיִם ׃
36 * וַיּוֹשֶׁב שָׁם רְעֵבִים וַיְכוֹנְנוּ עִיר מוֹשָׁב ׃
37 * וַיִּזְרְעוּ שָׂדוֹת וַיִּטְּעוּ כְרָמִים וַיַּעֲשׂוּ פְּרִי תְבוּאָה ׃
38 * וַיְבָרְכֵם וַיִּרְבּוּ מְאֹד וּבְהֶמְתָּם לֹא יַמְעִיט ׃
39 * וַיִּמְעֲטוּ וַיָּשֹׁחוּ מֵעֹצֶר רָעָה וְיָגוֹן ׃
40 * שֹׁפֵךְ בּוּז עַל־נְדִיבִים וַיַּתְעֵם בְּתֹהוּ לֹא־דָרֶךְ ׃
41 * וַיְשַׂגֵּב אֶבְיוֹן מֵעוֹנִי וַיָּשֶׂם כַּצֹּאן מִשְׁפָּחוֹת ׃
42 * יִרְאוּ יְשָׁרִים וְיִשְׂמָחוּ וְכָל־עַוְלָה קָפְצָה פִּיהָ ׃
43 * מִי־חָכָם וְיִשְׁמָר־אֵלֶּה וְיִתְבּוֹנְנוּ חַסְדֵי יְהוָה ׃

18 * *Omnem cibum abominata eſt anima eorũ,*
19 *& acceſſerunt ad portas mortis.* * *Et clamauerunt ad Dominum in tribulatione ſua, de an-*
20 *guſtiis eorum ſaluauit eos.* * *Miſit verbum ſuum & ſanauit eos, & ſaluauit de interitu*
21 *eorum.* * *Confiteantur Domino miſericordiam eius, & mirabilia eius in filios hominum.*
22 * *Et immolent hoſtias gratiarum, & narrent*
23 *opera eius in laude.* * *Qui deſcendunt mare in nauibus, facientes opus in aquis multis.*
24 * *Ipſi viderunt opera Domini, et mirabilia*
25 *eius in profundo.* * *Dixit, & ſurrexit ventus*
26 *tempeſtatis, & eleuauit gurgites eius.* * *Aſcendunt in cælum, & deſcendunt in abyſſos; anima eorum in afflictione conſumitur.*
27 * *Obſtupuerunt & intremuerunt quaſi ebrius, et vniuerſa ſapientia eorum abſorpta eſt.*
28 * *Clamauerunt autem ad Dominum in tribulatione ſua, & de anguſtia eorum educet eos.*
29 * *Statuit turbinem in tranquillitatem, et ſi-*
30 *lebunt fluctus eius.* * *Et lætabuntur quoniam quieuerunt, & deducet eos ad portum quem*
31 *voluerunt.* * *Confiteantur Domino miſericordiam eius, & mirabilia eius in filios homi-*
32 *num.* * *Et exaltent eum in eccleſia populi, &*
33 *in cathedra ſeniorum laudent eum.* * *Ponet flumina in deſertum, & fontes aquarum in ſi-*
34 *tim.* * *Terram fructiferam in ſalſuginem, præ*
35 *malitia habitatorum eius.* * *Ponet deſertum in paludes aquarum, & terram inuiam in fontes*
36 *aquarum.* * *Et collocabit ibi eſurientes, &*
37 *formabunt vrbem ad habitandum.* * *Et ſerent agros & plantabunt vineas, & facient fruges*
38 *germina.* * *Et benedicet eis, & multiplicabuntur nimis, & pecora eorum non minuet.*
39 * *Imminuta ſunt autem & afflicta propter*
40 *anguſtiam mali & doloris.* * *Effundet deſpectionem ſuper principes, & errare eos faciet in*
41 *ſolitudine deuia.* * *Et ſubleuauit pauperem de inopia, & ponet quaſi gregem familias.*
42 * *Videbunt recti & lætabuntur, & omnis iniquitas contrahet os ſuum.*
43 * *Quis ſapiens & cuſtodiet hæc; & intelligent miſericordias Domini?*

תרגום

18 כָּל אוֹכְלָא תְּרַחֵיק נַפְשְׁהוֹן וּמָטְיָן עַד מַעֲלָנֵי מוֹתָא ׃ 19 וְצַלּוֹ קֳדָם יְיָ כַּד עַיק לְהוֹן וּמִמְּעִיקְתְהוֹן יִפְרְקִנּוּן ׃ 20 יְשַׁדַּר פִּתְגָּם
אָסוּתֵיהּ וְיַסֵּי יַתְהוֹן וִישֵׁזֵב מִרְחַבְּלוּתְהוֹן ׃ 21 יְהוֹדוּן קֳדָם יְיָ מְטוּל חַסְדֵּהּ וּמִשְׁתָּעַן פְּרִישְׁוָתֵיהּ לִבְנֵי נָשָׁא ׃ 22 וְיִכְּסוּן נִכְסַת תּוֹדְתָא
וְישְׁתְּעוּן עוֹבָדוֹי בְּדִיצְתָא ׃ 23 נָחוֹתֵי יַמָּא בְּאַלְפַיָּא עָבְדֵי פֻלְחָנָא בְּמַיִין סְגִיעִין ׃ 24 הִנּוּן חֲמוֹן עוֹבָדַיָּא דַיְיָ וּפְרִישְׁוָתֵיהּ בִּמְצוּלְתָא ׃
25 וַאֲמַר בְּמֵימְרֵהּ וַאֲקִים זַעְפָּא וְעַלְעוֹלָא וְאִתְרוֹמַמוּ גַּלָּלוֹי ׃ 26 סָלְקִין צֵית שְׁמַיָּא נָחְתִין עִמְקֵי תְהוֹמַיָּא נַפְשָׁתְהוֹן בְּבִישׁוּתָא תִּתְמְגַג ׃
27 יִרְתְּתוּן וְיִטְעוּן הֵיךְ רַוְיָא וְכָל חָכְמַתְהוֹן מִסְתַּלְעֲמָא ׃ 28 וְצַלּוֹ קֳדָם יְיָ כַּד עַיק לְהוֹן וּמִמְּעִיקְתְהוֹן יַפִּיק יַתְהוֹן ׃ 29 יְקִים עַלְעוֹלָא
לִשְׁתִיקוּתָא וְשַׁתְקָן גַּלָּלֵיהוֹן ׃ 30 וַחֲדוֹן אֲרוּם שַׁתְקִין וְדַבְּרִנּוּן לִמְחוֹז רְעוּתְהוֹן ׃ 31 יְהוֹדוּן קֳדָם יְיָ מְטוּל חַסְדֵּהּ וּמִשְׁתָּעַן פְּרִישְׁוָתֵיהּ
לִבְנֵי נָשָׁא ׃ 32 וּמְרוֹמְמִין יָתֵהּ בִּכְנִשַׁת עַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל וּבְסַנְהֶדְרִין דְּחַכִּימַיָּא מְשַׁבְּחִין יָתֵהּ ׃ 33 שַׁוִּי נַהֲרְוָתָא הֵיךְ מַדְבְּרָא וּמַפְקָנוּת
מַיָּא הֵיךְ צַהֲוָתָא ׃ 34 אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל וְעָבְדָא פֵּרֵי צָדָא הֵיךְ סְדוֹם דְּאִתְהַפְּכַת מִן בִּישׁוּת דְּיָתְבִין בַּהּ ׃ 35 שַׁוִּי מַדְבְּרָא הֵיךְ אֲרִיתָא
דְמַיָּא וְאַרְעָא צַדְיָא לְמַפְקָנוּת מַיָּא ׃ 36 וְאַשְׁרִי תַּמָּן כְּפִינִין וְאַתְקִנוּ תַמָּן קַרְתָּא דְמִיתְבָא ׃ 37 וְזָרְעוּ חַקְלִין וּנְצִבוּ כַּרְמַיָּא וַעֲבַדוּ פֵּירֵי אִבָּא ׃
38 וּבָרְכִנּוּן וּסְגוּ לַחֲדָא וּבְעִירְהוֹן לָא יַזְעֵר ׃ 39 וְכַד חָבוּ אַזְעַרוּ וְאִתְמַסְכַּנוּ מֵאִינוּק בִּישָׁא וְדַוְנָא ׃
40 שָׁדֵי כַּסְרָנוּתָא עַל רַבְרְבַיָּא וְאַטְעִינוּן בִּלְמָא דְּלָא אוֹרְחָא ׃ 41 וְשַׂגֵּב חֲשִׁיכָא מִמַּסְכְּנוּתָא וְשַׁוִּי הֵיךְ עָאנֵי גְּנִיסַיָּא ׃
42 יֶחֱמוּן תְּרִיצַיָּא וְיֶחְדּוּן וְכָל מָרֵי שִׁקְרָא שִׁיְרַת פּוּמָא וְאִתְחַסְּמַת ׃ 43 מַן חַכִּימָא וְיִנְטַר אִלֵּין וְיִתְבַּיְּנוּן חַסְדַּיָּא דַיְיָ ׃

*Omnem escam abominata est anima eo- 18
rum, & appropinquauerūt vsq; ad portas
mortis.*Et clamauerunt ad Dñm cùm tri- 19
bularentur ipsi,&de necessitatibus eorum
liberauit eos.* Misit verbū suū,& sanauit 20
eos, & eripuit eos de interitionibꝰ eorum.
*Confiteantur Dño misericordiæ eius, & 21
mirabilia eius filiis hominū.*Et sacrificent 22
ei sacrificium laudis, & annuncient opera
eius in exultatione.*Qui descēdūt in ma- 23
rein nauibus,faciētes operationē in aquis
multis: * Ipsi viderunt opera Dñi, & mi- 24
rabilia eius in ꝓfundo.*Dixit,& stetit spi- 25
ritus ꝓcellę, & exaltati sunt fluctus eius.
*Ascendūt vsq; ad cęlos,& descendūt vsq; 26
ad abyssos.anima eorum in malis tabesce-
bat. *turbati sunt,*moti sunt sicut ebrius, 27
& omnis sapientia eorū deuorata est. *Et 28
clamauerūt ad Dñm cū tribularentur ipsi,
& de necessitatibus eorum eduxit eos. *Et 29
statuit procellā,*& stetit in auram,& silue
runt fluctus eius.*Et lętati sunt quia silue- 30
rūt,& deduxit eos in portū volūtatis*eius.
*Cōfiteantur Dño misericordię eius,& mi 31
rabilia eiꝰ filiis hominū.*Exaltēt eū in ec- 32
clesia plebis, & in cathedra seniorū laudēt
eū.*Posuit flumina in desertum,& exitus 33
aquarū in siti.*Terrā fructiferā in salsugi- 34
nē,à malitia inhabitātiū in ea. *Posuit de- 35
sertū in stagna aquarū, & terrā sine aqua
in exitꝰ aquarū. *Et collocauit illic esuriē- 36
tes,& cōstituerunt*ciuitates habitationis.
*Et seminauerunt agros, & plantauerunt 37
vineas,&fecerunt fructum natiuitatis.*Et 38
benedixit eis, & multiplicati sunt nimis,
& iumenta eorum non*minuit. * Et pauci 39
facti sunt,&vexati sunt à tribulatione ma
lorū & doloris.*Effusa est contēptio super 40
pricipes eorū,& errare fecit eos in inuio &
nō in via. * Et adiuuit paupē de inopia, & 41
posuit sicut oues familias.*Videbunt recti 42
& lętabuntur,& omnis iniquitas oppila-
bit os suum. * Quis sapiens & custodiet 43
hæc, & intelligent misericordias Domini?

18 * πᾶν βρῶμα ἐβδελύξατο ἡ ψυχὴ αὐτῶν, καὶ ἤγγισαν
19 ἕως τῶν πυλῶν τοῦ θανάτου. * καὶ ἐκέκραξαν πρὸς
κύριον ἐν τῷ θλίβεσθαι αὐτούς, καὶ ἐκ τῶν ἀναγκῶν αὐτῶν ἔσω-
20 σεν αὐτούς. * ἀπέστειλε τὸν λόγον αὐτοῦ, καὶ ἰάσατο
αὐτοὺς, καὶ ἐρρύσατο αὐτοὺς ἐκ τῶν διαφθορῶν αὐτῶν.
21 * ἐξομολογησάσθωσαν τῷ κυρίῳ τὰ ἐλέη αὐτοῦ, καὶ τὰ
22 θαυμάσια αὐτοῦ τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων. * καὶ θυσά-
τωσαν αὐτῷ θυσίαν αἰνέσεως, καὶ ἐξαγγειλάτωσαν τὰ ἔρ-
23 γα αὐτοῦ ἐν ἀγαλλιάσει. * οἱ καταβαίνοντες εἰς θά-
λασσαν ἐν πλοίοις, ποιοῦντες ἐργασίαν ἐν ὕδασι πολλοῖς·
24 * αὐτοὶ εἶδον τὰ ἔργα κυρίου, καὶ τὰ θαυμάσια αὐτοῦ ἐν
25 τῷ βυθῷ. * εἶπε, καὶ ἔστη πνεῦμα καταιγίδος, καὶ ὑψώ-
26 θη τὰ κύματα αὐτῆς. * ἀναβαίνουσιν ἕως τῶν οὐρανῶν,
καὶ καταβαίνουσιν ἕως τῶν ἀβύσσων. ἡ ψυχὴ αὐτῶν ἐν κα-
27 κοῖς ἐτήκετο. * ἐταράχθησαν, ἐσαλεύθησαν ὡς ὁ μεθύων,
28 καὶ πᾶσα ἡ σοφία αὐτῶν κατεπόθη. * καὶ ἐκέκραξαν
πρὸς κύριον ἐν τῷ θλίβεσθαι αὐτοὺς, καὶ ἐκ τῶν ἀναγκῶν
29 αὐτῶν ἐξήγαγεν αὐτούς. * καὶ ἐπέταξε τῇ καταιγίδι,
30 καὶ ἔστη εἰς αὔραν, καὶ ἐσίγησαν τὰ κύματα αὐτῆς. * καὶ εὐφράν-
θησαν, ὅτι ἡσύχασαν, καὶ ὡδήγησεν αὐτοὺς ἐπὶ λιμένα θε-
31 λήματος αὐτοῦ. * ἐξομολογησάσθωσαν τῷ κυρίῳ τὰ
ἐλέη αὐτοῦ, καὶ τὰ θαυμάσια αὐτοῦ τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων.
32 * ὑψωσάτωσαν αὐτὸν ἐν ἐκκλησίᾳ λαοῦ, καὶ ἐν κα
33 θέδρᾳ πρεσβυτέρων αἰνεσάτωσαν αὐτόν. * ἔθετο πο-
ταμοὺς εἰς ἔρημον, καὶ διεξόδους ὑδάτων εἰς δίψαν.
34 * γῆν καρποφόρον εἰς ἅλμην, ἀπὸ κακίας τῶν κα-
35 τοικούντων ἐν αὐτῇ· * ἔθετο ἔρημον εἰς λίμνας ὑδάτων, καὶ
36 γῆν ἄνυδρον εἰς διεξόδους ὑδάτων. * καὶ κατῴκισεν
ἐκεῖ πεινῶντας, καὶ συνεστήσαντο πόλεις κατοικεσίας.
37 * καὶ ἔσπειραν ἀγροὺς, καὶ ἐφύτευσαν ἀμπελῶνας, καὶ
38 ἐποίησαν καρπὸν γεννήματος. * καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς, καὶ
ἐπληθύνθησαν σφόδρα, καὶ τὰ κτήνη αὐτῶν οὐκ ἐσμίκρυνε.
39 * καὶ ὠλιγώθησαν καὶ ἐκακώθησαν ἀπὸ θλίψεως κα-
40 κῶν καὶ ὀδύνης. * ἐξεχύθη ἐξουδένωσις ἐπ' ἄρχοντας
αὐτῶν, καὶ ἐπλάνησεν αὐτοὺς ἐν ἀβάτῳ καὶ οὐχ ὁδῷ.
41 * καὶ ἐβοήθησε πένητι ἐκ πτωχείας, καὶ ἔθετο ὡς πρό-
42 βατα πατριάς. * ὄψονται εὐθεῖς καὶ εὐφρανθήσονται, καὶ
43 πᾶσα ἀνομία ἐμφράξει τὸ στόμα αὐτῆς. * τίς σοφὸς καὶ
φυλάξει ταῦτα, καὶ συνήσουσι τὰ ἐλέη τοῦ κυρίου;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[18] Omnem cibum abominabitur anima eorum,& appropinquant ad introitus mortis. [19] At si orauerint coram Dño cùm adest eis angustia,tum de afflictionibus ipsorū redimet eos. [20] Mittet verbū sanationis suæ,& sanabit eos, liberabitq; ab eorū corruptione. [21] Confitebuntur coram Dño propter misericordiam eius,& narrabunt mirabilia eius facta filiis hominum. [22] Et sacrificabunt sacrificia confessionis, & narrabunt opera eius in lætitia. [23] Descendentes in mare nauibus, facientes opus in aquis multis: [24] Ipsi viderunt opera Domini, & miracula eius in profundo. [25] Et dixit in verbo suo,& suscitauit tempestatem & turbinē,& exaltati sunt fluctus eius. [26] Ascendunt ad summitatem cælorum,descenduntq; ad profunda abyssorum,anima eorum in malo liquefiet. [27] Trement & errabunt sicut ebrius, & omnis sapientia eorum absorbebitur. [28] At si orauerint coram Domino cùm adest eis angustia,tum de afflictionibus ipsorum educet eos. [29] Stare faciet tempestatem in tranquillitatem,& silebunt fluctus eius. [30] Tum lætati sunt quia silent,& duxit eos ad portum voluntatis ipsorum. [31] Confitebuntur coram Domino propter benignitatem eius, & narrabunt mirabilia eius opera filiis hominum. [32] Et exaltant eum in congregatione populi domus Israel,& in consessu sapientium laudant eum. [33] Posuit flumina velut desertum,& egressus aquarum sicut siccitates. [34] Terram Israel facientem fructus deuastauit sicut Sodomā,quę subuersa est propter malitiā habitantiū in ea. [35] Posuit desertum sicut stagnū aquarū,& terram desertam in exitus aquarum. [36] Et habitare fecit ibi esurientes,& cōstituerunt ibi ciuitatem habitabilem. [37] Et seminauerunt agros,& plantauerunt vineas,& fecerūt fructus germinis. [38] Et benedixit eis,& multiplicati sunt valdè,& iumenta eorū non diminuit. [39] Sed cùm peccauerunt,imminuti sunt & attenuati ab oppressione mali & doloris. [40] Misit contemptum super principes,& errare fecit eos per inane vbi non erat via. [41] Et subleuauit pauperem de miseria, & posuit sicut oues familias. [42] Videbunt recti & lætentur, & cuiusuis auctoris mendacij o s insolens fuit,& obturatum est. [43] Quis sapiens & custodiet hæc, ac intelliget misericordias Domini?

קח

1 * שִׁיר מִזְמוֹר לְדָוִד׃
2 * נָכוֹן לִבִּי אֱלֹהִים אָשִׁירָה וַאֲזַמְּרָה אַף־כְּבוֹדִי׃
3 * עוּרָה הַנֵּבֶל וְכִנּוֹר אָעִירָה שָּׁחַר׃
4 * אוֹדְךָ בָעַמִּים יְהוָה וַאֲזַמֶּרְךָ בַּלְאֻמִּים׃
5 * כִּי־גָדוֹל מֵעַל־שָׁמַיִם חַסְדֶּךָ וְעַד־שְׁחָקִים אֲמִתֶּךָ׃
6 * רוּמָה עַל־שָׁמַיִם אֱלֹהִים וְעַל כָּל־הָאָרֶץ כְּבוֹדֶךָ׃
7 * לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנוּ׃
8 * אֱלֹהִים דִּבֶּר בְּקָדְשׁוֹ אֶעְלֹזָה אֲחַלְּקָה שְׁכֶם וְעֵמֶק סֻכּוֹת אֲמַדֵּד׃
9 * לִי גִלְעָד לִי מְנַשֶּׁה וְאֶפְרַיִם מָעוֹז רֹאשִׁי יְהוּדָה מְחֹקְקִי׃
10 * מוֹאָב סִיר רַחְצִי עַל־אֱדוֹם אַשְׁלִיךְ נַעֲלִי עֲלֵי־פְלֶשֶׁת אֶתְרוֹעָע׃
11 * מִי יֹבִלֵנִי עִיר מִבְצָר מִי נָחַנִי עַד־אֱדוֹם׃
12 * הֲלֹא־אֱלֹהִים זְנַחְתָּנוּ וְלֹא־תֵצֵא אֱלֹהִים בְּצִבְאֹתֵינוּ׃
13 * הָבָה־לָּנוּ עֶזְרָת מִצָּר וְשָׁוְא תְּשׁוּעַת אָדָם׃
14 * בֵּאלֹהִים נַעֲשֶׂה־חָיִל וְהוּא יָבוּס צָרֵינוּ׃

קט

1 * לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד מִזְמוֹר אֱלֹהֵי תְהִלָּתִי אַל־תֶּחֱרַשׁ׃
2 * כִּי פִי רָשָׁע וּפִי־מִרְמָה עָלַי פָּתָחוּ דִּבְּרוּ אִתִּי לְשׁוֹן שָׁקֶר׃
3 * וְדִבְרֵי שִׂנְאָה סְבָבוּנִי וַיִּלָּחֲמוּנִי חִנָּם׃
4 * תַּחַת־אַהֲבָתִי יִשְׂטְנוּנִי וַאֲנִי תְפִלָּה׃
5 * וַיָּשִׂימוּ עָלַי רָעָה תַּחַת טוֹבָה וְשִׂנְאָה תַּחַת אַהֲבָתִי׃
6 * הַפְקֵד עָלָיו רָשָׁע וְשָׂטָן יַעֲמֹד עַל־יְמִינוֹ׃
7 * בְּהִשָּׁפְטוֹ יֵצֵא רָשָׁע וּתְפִלָּתוֹ תִּהְיֶה לַחֲטָאָה׃

1 * *Canticum psalmi Dauid.*

CVIII.

2 *PAratum cor meum Deus, cantabo & psallam sed & gloria mea.*
3 * *Consurge psalterium & cithara, consurgam manè.*
4 * *Confitebor tibi in populis Domine, & cantabo te in nationibus.*
5 * *Quoniam magna super cælos misericordia tua, & vsque ad æthera veritas tua.*
6 * *Exaltare super cælos Deus, & super omnem terram gloria tua.*
7 * *Vt liberentur dilecti tui: salua dextera tua & exaudi me.*
8 * *Deus locutus est in sanctuario suo; gaudebo, diuidam Sichem, & vallem Socoth dimetiar.*
9 * *Meus est Galaad, & meus est Manasse, et Ephraim virtus capitis mei, Iuda dux meus.*
10 * *Moab lebes peluis meæ, super Idumæam proijciam calciamentum meum, cum Philisthiim fœderabor.*
11 * *Quis deducet me in ciuitatem munitam? quis deducet me vsque in Idumæam?*
12 * *Nonne tu Deus qui proieceras nos, et non exieras Deus in exercitibus nostris?*
13 * *Da nobis auxilium in tribulatione: vana est enim salus ab homine.*
14 * *In Deo erimus fortes, & ipse conculcabit hostes nostros.*

1 * *Victori David Psalmus*

CIX.

DEus laudis meæ ne taceas.
2 * *Quia os impij & dolosi contra me apertum est, locuti sunt de me lingua mendacij.*
3 * *Et verbis odij circundederunt me, & expugnauerunt me frustrà.*
4 * *Pro eo quòd eos diligebam, aduersabantur mihi, ego autem orabam.*
5 * *Et posuerunt contra me malum pro bono, & odium pro dilectione mea.*
6 * *Constitue super eum impium, et sathan stet à dextris eius.*
7 * *Cùm fuerit iudicatus, exeat condemnatus, & oratio eius sit in peccatum.*

תרגום

קח

1 שִׁירָא וְתֻשְׁבַּחְתָּא עַל יְדָא דְדָוִד׃ 2 תָּקֵן לִבִּי אֱלָהָא אֲשַׁבַּח וַאֲזַמֵּר לְחוּד אִיקָרִי׃ 3 שְׁבַח נִבְלָא וְכִנָּרָא אֲשַׁבַּח בִּקְרִיצְתָּא׃
4 אוֹדֵי קֳדָמָךְ בְּעַמְמַיָּא יְיָ וַאֲשַׁבְּחִנָּךְ בְּאֻמַּיָּא׃ 5 אֲרוּם רַב מֵעִלָּוֵי שְׁמַיָּא טוּבָךְ וְעַד שְׁחָקֵי קוּשְׁטָךְ׃ 6 אִתְרוֹמַם עַל שְׁמַיָּא אֱלָהָא וְעַל
כָּל יָתְבֵי אַרְעָא אִיקָרָךְ׃ 7 מִן בִּגְלַל דְּיִשְׁתַּזְבוּן רְחִימָךְ פְּרוּק יְמִינָךְ וַעֲנֵי יָתִי׃ 8 אֱלָהָא מַלֵּל מֵאֲתַר בֵּית שְׁכִינַת קֻדְשֵׁהּ אֶבוּעַ אֲפַלֵּג בִּיזְּתָא
עִם יָתְבֵי שְׁכֶם וְעִם יָתְבֵי מֵישַׁר סֻכּוֹת אֶמְשַׁח תְּחוּמָא׃ 9 דִּילִי גִּלְעָד וְדִילִי מְנַשֶּׁה דְּבֵיה אֶפְרַיִם עֻשְׁנָא דְרֵישִׁי וּמִדְּבֵית יְהוּדָה סַפְרִי׃
10 דְּוַשֵּׁשֵׁת מוֹאֲבָאֵי הֵיךְ דּוּדֵי שְׁזוּגֵי עַל מַלְכֵי אֱדוֹם אֶטְלוֹק סַנְדָּלִי עַל מַלְכוּת פְּלִשְׁתָּאֵי אֶתְיַבֵּב׃ 11 מַן אוֹבִיל יָתִי לְקַרְתָּא כְּרַכָּא מַן
דַּבְּרַנִי עַד אֱדוֹם׃ 12 הֲלָא יְיָ שַׁבְקְתָנָא וְלָא נָפְקָא שְׁכִינְתֵּהּ בְּחֵילְוָתָנָא׃ 13 הַב לָנָא סַעֲדָא מִן מְעִיקָא דְּמַגָּן פֻּרְקָנָא דִבְנֵי נָשָׁא׃
14 בֶּאֱלָהָא נַעֲבֵד חֵילָא וְהוּא יְדוּשׁ מְעִיקָנָא׃

קט

1 לְשַׁבָּחָא עַל יַד דָּוִד תֻּשְׁבַּחְתָּא אֱלָהָא שְׁבָחָתִי לָא תִשְׁתּוֹק׃ 2 אֲרוּם פּוּמָא דְרַשִׁיעָא וּפוּמָא דְנִכְלָא עֲלַי פָּתְחִין מַלִּילוּ עִמִּי לִישַׁן
דִּשְׁקַר׃ 3 וּמִלֵּי שִׂנְאֲתָא חֲזַרוּ יָתִי וְאַגִּחוּ עִמִּי מַגָּן׃ 4 חֲלַף דְּרַחֲמֵית שָׂטְנָן לִי וַאֲנָא אֲצַלֵּי׃
5 וְשַׁוִּין עֲלַי בִּישְׁתָּא חֲלַף טַבְתָּא וְסַנְאָתָא חֲלַף דִּרְחִמֵית׃ 6 אַסְעַר עֲלוֹהִי רַשִׁיעָא וְסִטְנָא יְקוּם עַל יְמִינֵהּ׃
7 בְּאִידִּינֵהּ יִפּוֹק חַיָּב וּצְלוֹתֵהּ תֶּהֱוֵי לְחוֹבְתָא׃

*Canticum Psalmi Dauid. 1

CVII.

PAratum cor meum Deus, paratum cor 2
meum, cantabo & psallá in gloria mea.
*Exurge gloria mea, exurge psalterium 3
& cithara, exurgam diluculò. *Confitebor 4
tibi in populis Domine, psallam tibi in na
tionibus. *Quia magna *super cælos mise- 5
ricordia tua, & vsque ad nubes veritas tua.
*Exaltare super cælos Deus, & super om- 6
nem terram gloria tua. *Vt liberentur 7
dilecti tui, saluum fac dextera tua & ex-
audi me. *Deus locutus est in sancto suo, 8
Exultabo & diuidam Sichimam, & conual
lem tabernaculorum dimetiar. *Meus est 9
Galaad, & meus est Manasses, & Ephraim
susceptio capitis mei: Iuda rex meus.
*Moab lebes spei meę. in Idumęam ex- 10
tendam calciamentum meum, mihi alie-
nigenæ *subditi sunt. *Quis deducet 11
me in ciuitatem munitam, aut quis dedu-
cet me vsque in Idumæam? *Nonne 12
tu Deus qui repulisti nos? & non exibis
Deus in virtutibus nostris? *Da no- 13
bis auxiliũ de tribulatione, * & vana salus
hominis. *In Deo faciemus virtutem, 14
& ipse ad nihilum deducet inimicos no-
stros.

*In finem Psalmus Dauid. 1

CVIII.

DEus laudem meam ne tacueris:
*Quia os peccatoris & os dolosi su- 2
per me apertum est. locuti sunt aduersum
me lingua dolosa: *Et sermonibus o- 3
dij circundederunt me, & expugnauerunt
me gratis.
*Pro eo vt diligerent me, detrahebant 4
mihi; ego autem orabam.
*Et posuerunt aduersum me mala pro 5
bonis, & odium pro dilectione mea.
*Constitue super eum peccatorem, & 6
diabolus stet à dextris eius.
*Cùm iudicatur ipse exeat condemna- 7
tus, & oratio eius fiat in peccatum.

1 *Ὠιδὴ ψαλμοῦ τῷ δαυίδ.

ρζ'.

2 *Ἑτοίμη ἡ καρδία μου ὁ θεός, ἑτοίμη ἡ καρδία μου, ἄ-
σομαι καὶ ψαλῶ ἐν τῇ δόξῃ μου.
3 *ἐξεγέρθητι ἡ δόξα μου, ἐξεγέρθητι ψαλτήριον καὶ
4 κιθάρα, ἐξεγερθήσομαι ὄρθρου. *ἐξομολογή-
σομαί σοι ἐν λαοῖς κύριε, ψαλῶ σοι ἐν ἔθνεσιν.
5 *ὅτι μέγα ἐπάνω τῶν οὐρανῶν τὸ ἔλεός σου, καὶ ἕως τῶν
6 νεφελῶν ἡ ἀλήθειά σου. *ὑψώθητι ἐπὶ τοὺς οὐρα-
νοὺς ὁ θεός, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν ἡ δόξα σου.
7 *ὅπως ἂν ῥυσθῶσιν οἱ ἀγαπητοί σου, σῶσον τῇ δεξιᾷ
8 σου καὶ ἐπάκουσόν μου. *ὁ θεὸς ἐλάλησεν ἐν τῷ ἁ-
γίῳ αὐτοῦ, ὑψωθήσομαι καὶ διαμεριῶ σίκιμα, καὶ τὴν
κοιλάδα τῶν σκηνῶν διαμετρήσω.
9 *ἐμός ἐστι γαλαάδ, καὶ ἐμός ἐστι μανασσῆς, καὶ ἐφραῒμ
ἀντίληψις τῆς κεφαλῆς μου, ἰούδας βασιλεύς μου.
10 *μωὰβ λέβης τῆς ἐλπίδος μου. ἐπὶ τὴν ἰδουμαίαν ἐ-
πιβαλῶ τὸ ὑπόδημά μου, ἐμοὶ ἀλλόφυλοι ὑπετάγησαν.
11 *τίς ἀπάξει με εἰς πόλιν περιοχῆς, ἢ τίς ὁδηγήσει με
ἕως τῆς ἰδουμαίας;
12 *οὐχὶ σὺ ὁ θεὸς ὁ ἀπωσάμενος ἡμᾶς; καὶ οὐκ ἐξε-
λεύσῃ ὁ θεὸς ἐν ταῖς δυνάμεσιν ἡμῶν;
13 *δὸς ἡμῖν βοήθειαν ἐκ θλίψεως, καὶ ματαία σωτη-
14 ρία ἀνθρώπου. *ἐν τῷ θεῷ ποιήσομεν δύναμιν, καὶ
αὐτὸς ἐξουδενώσει τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν.

1 *Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυίδ.

ρη'.

Ὁ θεὸς τὴν αἴνεσίν μου μὴ παρασιωπήσῃς.
2 *ὅτι στόμα ἁμαρτωλοῦ καὶ στόμα δολίου ἐπ' ἐμὲ ἠνοί-
χθη. ἐλάλησαν κατ' ἐμοῦ γλώσσῃ δολίᾳ.
3 *καὶ λόγοις μίσους ἐκύκλωσάν με, καὶ ἐπολέμησάν
4 με δωρεάν. *ἀντὶ τοῦ ἀγαπᾷν με, ἐνδιέβαλλόν με,
ἐγὼ δὲ προσηυχόμην.
5 *καὶ ἔθεντο κατ' ἐμοῦ κακὰ ἀντὶ ἀγαθῶν, καὶ μῖσος
ἀντὶ τῆς ἀγαπήσεώς μου.
6 *κατάστησον ἐπ' αὐτὸν ἁμαρτωλόν, καὶ διάβολος στή-
τω ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ.
7 *ἐν τῷ κρίνεσθαι αὐτὸν ἐξέλθοι καταδεδικασμένος,
καὶ ἡ προσευχὴ αὐτοῦ γενέσθω εἰς ἁμαρτίαν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[1] Canticum & hymnus per manum Dauid. PSAL. CVIII.
PAratum cor meum Deus, canam & psallam; etiam gloria mea. [3] Canta nablum & cithara; laudabo in aurora. [4] Confitebor coram te
in populis Domine, & laudabo te in gentibus. [5] Quoniam magna est super cælos benignitas tua, & vsque ad nubes veritas tua.
[6] Exaltare super cælos Deus, & super omnes habitatores terræ gloria tua. [7] Vt liberentur dilecti tui, redime dexteram tuam, & re-
sponde mihi. [8] Deus locutus est de loco domus maiestatis sanctæ suæ: Lætabor, diuidam prædam cum habitatoribus Sichem, & cum ha-
bitatoribus planitiei Succoth mensurabo terminum. [9] Meus est Gilhad, & meus est Menasseh: domus Ephraim fortitudo capitis mei, &
de domo Iehuda scriba meus. [10] Confregi Moabitas tanquam ollas lotionis meæ. super reges Edom proiiciam calciamentum meum:
super regnum Palestinorum iubilabo. [11] Quis deducet me ad ciuitatem munitam? quis ducet me vsque ad Edom? [12] Nonne Do-
minus deseruit nos, & nequaquam egressa est maiestas eius cum exercitibus nostris? [13] Da nobis auxilium ob infestatorem, quoniam va-
na est redemptio hominis. [14] In Deo edemus virtutem, & ipse calcabit oppressores nostros.

[1] Ad laudandum per manum Dauidis hymnus. PSAL. CIX.
DEus laus mea, ne taceas. [2] Quoniam os impium & os dolosum super me aperuerunt: locuti sunt aduersum me lingua men-
daci. [3] Et verbis odij circundederunt me, & pugnauerunt aduersum me sine causa. [4] Pro eo quòd dilexi, aduersantur
mihi; ego verò precabor. [5] Et ponunt aduersum me malum pro bono, & odium pro eo quòd dilexi.
[6] Constitue super eum impium, & Satanas stet ad dexteram eius. [7] Cùm iudicium subibit, exeat condemnatus, & oratio
eius fit ad condemnationem.

8 * יִהְיוּ־יָמָיו מְעַטִּים פְּקֻדָּתוֹ יִקַּח אַחֵר׃
9 * יִהְיוּ־בָנָיו יְתוֹמִים וְאִשְׁתּוֹ אַלְמָנָה׃
10 * וְנוֹעַ יָנוּעוּ בָנָיו וְשִׁאֵלוּ וְדָרְשׁוּ מֵחָרְבוֹתֵיהֶם׃
11 * יְנַקֵּשׁ נוֹשֶׁה לְכָל־אֲשֶׁר־לוֹ וְיָבֹזּוּ זָרִים יְגִיעוֹ׃
12 * אַל־יְהִי־לוֹ מֹשֵׁךְ חָסֶד וְאַל־יְהִי חוֹנֵן לִיתוֹמָיו׃
13 * יְהִי־אַחֲרִיתוֹ לְהַכְרִית בְּדוֹר אַחֵר יִמַּח שְׁמָם׃
14 * יִזָּכֵר עֲוֹן אֲבֹתָיו אֶל־יְהוָה וְחַטַּאת אִמּוֹ אַל־
תִּמָּח׃
15 * יִהְיוּ נֶגֶד־יְהוָה תָּמִיד וְיַכְרֵת מֵאֶרֶץ זִכְרָם׃
16 * יַעַן אֲשֶׁר לֹא־זָכַר עֲשׂוֹת חָסֶד וַיִּרְדֹּף אִישׁ־עָנִי
וְאֶבְיוֹן וְנִכְאֵה לֵבָב לְמוֹתֵת׃
17 * וַיֶּאֱהַב קְלָלָה וַתְּבוֹאֵהוּ וְלֹא־חָפֵץ בִּבְרָכָה
וַתִּרְחַק מִמֶּנּוּ׃
18 * וַיִּלְבַּשׁ קְלָלָה כְּמַדּוֹ וַתָּבֹא כַמַּיִם בְּקִרְבּוֹ וְכַשֶּׁמֶן
בְּעַצְמוֹתָיו׃
19 * תְּהִי־לוֹ כְּבֶגֶד יַעְטֶה וּלְמֵזַח תָּמִיד יַחְגְּרֶהָ׃
20 * זֹאת פְּעֻלַּת שֹׂטְנַי מֵאֵת יְהוָה וְהַדֹּבְרִים רָע
עַל־נַפְשִׁי׃
21 * וְאַתָּה יֱהֹוִה אֲדֹנָי עֲשֵׂה־אִתִּי לְמַעַן שְׁמֶךָ כִּי־
טוֹב חַסְדְּךָ הַצִּילֵנִי׃
22 * כִּי־עָנִי וְאֶבְיוֹן אָנֹכִי וְלִבִּי חָלַל בְּקִרְבִּי׃
23 * כְּצֵל־כִּנְטוֹתוֹ נֶהֱלָכְתִּי נִנְעַרְתִּי כָּאַרְבֶּה׃
24 * בִּרְכַּי כָּשְׁלוּ מִצּוֹם וּבְשָׂרִי כָּחַשׁ מִשָּׁמֶן׃
25 * וַאֲנִי הָיִיתִי חֶרְפָּה לָהֶם יִרְאוּנִי יְנִיעוּן רֹאשָׁם׃
26 * עָזְרֵנִי יְהוָה אֱלֹהָי הוֹשִׁיעֵנִי כְחַסְדֶּךָ׃
27 * וְיֵדְעוּ כִּי־יָדְךָ זֹּאת אַתָּה יְהוָה עֲשִׂיתָהּ׃
28 * יְקַלְלוּ־הֵמָּה וְאַתָּה תְבָרֵךְ קָמוּ וַיֵּבֹשׁוּ וְעַבְדְּךָ
יִשְׂמָח׃
29 * יִלְבְּשׁוּ שׂוֹטְנַי כְּלִמָּה וְיַעֲטוּ כַמְעִיל בָּשְׁתָּם׃

8 * *Fiant dies eius pauci, & epiſcopatum eius*
accipiat alter.
9 * *Sint filij eius pupilli, et vxor eius vidua.*
10 * *Inſtabiles vagentur filij eius, & mendi-*
cent, & quærantur in parietinis ſuis.
11 * *Scrutetur exactor vniuerſa quæ habet; et*
diripiant alieni labores eius.
12 * *Non ſit qui eius miſereatur, nec qui cle-*
mens ſit pupillis eius.
13 * *Fiat nouiſſimum eius interitus, in genera-*
tione altera deleatur nomen eius.
14 * *Redeat in memoriam iniquitas patrũ eius*
apud Dominum, & iniquitas matris eius non
15 *deleatur.* * *Sint contra Dominum ſemper,*
& intereat de terra memoria eorum.
16 * *Eo quòd non eſt recordatus facere miſeri-*
cordiam, & perſecutus eſt virũ inopem et pau-
perem, & compunctum corde vt interficeret.
17 * *Et dilexit maledictionem, & veniet ei; et*
noluit benedictionem, & elongabitur ab eo.
18 * *Et indutus eſt maledictione quaſi veſti-*
mento ſuo, & ingredietur quaſi aqua in viſce-
ra eius, & quaſi oleum in oſſa eius.
19 * *Sit ei quaſi pallium quo circundatur, &*
20 *quaſi cingulum quo ſemper accingitur.* * *Hæc eſt*
retributio his qui aduerſantur mihi à Domino,
& qui loquuntur malum contra animã meam.
21 * *Tu autem Domine Deus fac mecum prop-*
ter nomen tuum, quoniam bona eſt miſericordia
22 *tua, libera me.* * *Quoniam egenus & pauper*
ſum, & cor meum vulneratum eſt intrinſecus.
23 * *Quaſi vmbra cùm inclinatur, abductus*
ſum; excuſſus ſum quaſi locuſta.
24 * *Genua mea vacillauerunt à ieiunio, et ca-*
ro mea immutata eſt abſque oleo.
25 * *Et ego factus ſum opprobrium illis: viden-*
tes me mouerunt caput ſuum.
26 * *Adiuua me Domine Deus meus, ſalua me*
27 *ſecundùm miſericordiam tuam.* * *Et ſciant quo-*
niam manus tua hæc, tu Domine feciſti eam.
28 * *Maledicẽt illi, et tu benedices: reſtiterunt*
et confundantur, ſeruus autem tuus lætabitur.
29 * *Induantur aduerſarij mei confuſione, &*
operiantur quaſi veſtimento confuſione ſua.

תרגום

8 יְהוֹן יוֹמוֹי קַלִּילִין מְנַיַן שְׁנוֹי יֵירַת אָחֳרָן׃ 9 יְהוֹן בְּנוֹי יַתְמִין וְאִתְּתֵהּ אַרְמְלָתָא׃
10 וּמְטַלְטַל יִטַּלְטְלוּן בְּנוֹי וְיִשַׁיְלוּן וְיִבְעוּן מָה הֲוָת צָדְיָתְהוֹן׃ 11 יְגַבֵּב מוֹזְפָא לְכָל דִּילֵהּ וְיִבְזוּן נָכְרָאִין לֵיעוּתֵהּ׃
12 לָא יְהֵא לֵהּ נָגֵר חִסְדָּא וְלָא יְהֵא חָיֵס עַל יַתְמוֹי׃ 13 יְהֵא סוֹפֵהּ לְאִשְׁתֵּיצָאָה בְּדָר אָחֳרָן יִתְמַח שְׁמֵהּ׃
14 יִדְכַּר עֲוָיַת אֲבָהָתוֹהִי קֳדָם יְיָ וְחוֹבַת אִמֵּהּ לָא תִתְמְחֵי׃ 15 יְהוֹן קֳבֵיל מֵימְרָא דַיְיָ תְּדִירָא וִישֵׁיצֵי מֵאַרְעָא דָּכְרָנְהוֹן׃
16 מְטוּל דְּלָא אִדְּכַר לְמֶעְבַּד טֵיבוּ וּרְדִיף גְּבַר עַנְיָא וַחֲשִׁיכָא וּמְכִיךְ לִבָּא לְאִתְקַטָּלָא׃
17 וּרְחֵם לְוָטָא וַאֲתִיַת עֲלֵהּ וְלָא אִתְרְעִי בְּבִרְכְתָא וְרַחֲקַת מִנֵּהּ׃
18 וּלְבַשׁ לְוָטָא הֵיךְ לְבוּשֵׁהּ וְעַלַּת הֵיךְ מַיָּא בְּגוּשְׁמֵהּ וְהֵיךְ מִשְׁחָא בְּאֵבָרוֹי׃
19 תֶּהֱוֵי לֵהּ הֵיךְ לְבוּשָׁא יִתְעַטַּף וּלְקַמּוּר תְּדִירָא יִזְדְּרָזְנַהּ׃ 20 דָּא עוֹבָדָא דְשָׂטְנַי מֵעִם יְיָ וּדְמַלְּלוּ בִּישָׁא עַל נַפְשִׁי׃
21 וְאַתְּ יְיָ אֱלָהָא עֲבֵיד עִמִּי מִן בְּגְלַל שְׁמָךְ הֵיךְ טוּבָךְ וְחִסְדָּךְ פְּצָא יָתִי׃ 22 אֲרוּם עַנְיָא וַחֲשִׁיכָא אֲנָא וְלִבִּי שָׁפֵי בְּגַוַּאי׃
23 הֵיךְ טוּלָא בִּצְלִיוּתֵהּ אִתְגַּמְרֵה אִטַּלְטְלַת הֵיךְ גּוֹבָאי׃ 24 רְכוּבַי אִתְקַלוּ מִצּוֹמָא וּבִשְׂרִי פִּתְרָן מִלְּמֶהֱוֵי פַּטִּים׃ 25 וַאֲנָא
הֲוֵיתִי קַלְנָא לְהוֹן יֶחְמוּן יָתִי יְטַלְטְלוּן רֵישֵׁיהוֹן׃ 26 סְעוֹד יָתִי יְיָ אֱלָהִי פְּרוֹק יָתִי הֵיךְ חִסְדָּךְ׃ 27 וְיִדְעוּן אֲרוּם מְחָתֵךְ דָּא אַתְּ יְיָ עֲבַדְתָּהּ׃
28 יְלַטְּטוּן אִנּוּן וְאַתְּ תְּבָרֵיךְ יְקוּמוּן וְיִבְהֲתוּן וְעַבְדָּךְ יֶחְדֵּי׃ 29 יִלְבְּשׁוּן שָׂנְאַי כְּסוּפָא וְיִעַטְפוּן הֵיךְ מְעִילָא בַּהֲתְהוֹן׃

*Fiant dies eius pauci, & epiſcopatum eius 8
accipiat alter. * Fiant filij eius orphani, & 9
vxor eius vidua. *Nutantes transferantur 10
filij eius, & mendicent; *eiiciatur de habi-
tationibus ſuis. *Scrutetur fœnerator om- 11
nia quę ſunt ei, & diripiant alieni labores
eius. *Non ſit illi adiutor, neque ſit q̃ mi- 12
ſereatur pupillis eius. *Fiat nati eius in in- 13
teritum, in generatione vna deleatur no-
mē eius. *In memoriā redeat iniquitas pa- 14
trum eius in conſpectu Dñi, & peccatum
matris eius non deleatur. * Fiant contra 15
Dñm ſemper, & diſpereat de terra memo-
ria eorum. *Pro eo quòd non eſt recorda- 16
tus facere miſericordiam, & perſecutus eſt
hominē inopem & mendicū, & cōpunctū
corde mortificare. *Et dilexit maledictio- 17
nē, & veniet ei; & noluit benedictionem,
& elongabitur ab eo. * Et induit maledi- 18
ctionem ſicut veſtimentum, & intrauit ſi-
cut aqua in interiora eius, & ſicut oleum
in oſsibus eius. *Fiat ei ſicut veſtimentum 19
quo operitur, & ſicut zona qua ſemper p̃-
cingitur. * Hoc opus eorum qui detrahũt 20
mihi* à Domino, & qui loquuntur mala
aduerſus animam meam. * Et tu Dñe Dñe 21
fac mecum, propter nomen tuum, quia
ſuauis* miſericordia tua. Libera me, *quia 22
egenus & pauper ſum ego, & cor meum
conturbatum eſt intra me. * Sicut vmbra 23
cùm declinat ipſa, ablatus ſum; * excuſſus
ſum ſicut locuſtæ. * Genua mea infirmata 24
ſunt à ieiunio, & caro mea immutata eſt
propter oleum. * Et ego factus ſum op- 25
probrium illis; viderunt me, * mouerunt
capita ſua. * Adiuua me Domine Deus 26
meus, & ſaluum me fac ſecundùm miſeri-
cordiam tuam. *Et ſciant quoniam manus 27
tua hæc, & tu Domine feciſti eam. *Male- 28
dicent illi, & tu benedices. Qui inſurgunt
in me, confundantur; ſeruus autem tuus
lætabitur. * Induantur qui detrahunt 29
mihi pudore, & operiantur ſicut diploi-
de confuſione ſua.

8 * γενηθήτωσαν αἱ ἡμέραι αὐτοῦ ὀλίγαι, καὶ τὴν ἐπι-
9 σκοπὴν αὐτοῦ λάβοι ἕτερος. * γενηθήτωσαν οἱ υἱοὶ
10 αὐτοῦ ὀρφανοί, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ χήρα. * σαλευόμενοι
μεταναστήτωσαν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ ἐπαιτησάτωσαν, ἐκβλη-
11 θήτωσαν ἐκ τῶν οἰκοπέδων αὐτῶν. * ἐξερευνησάτω
δανειστὴς πάντα ὅσα ὑπάρχει αὐτῷ, καὶ διαρπασάτωσαν
12 ἀλλότριοι τοὺς πόνους αὐτοῦ. * μὴ ὑπαρξάτω αὐτῷ ἀν-
τιλήπτωρ, μηδὲ γενηθήτω οἰκτίρμων τοῖς ὀρφανοῖς αὐτοῦ.
13 * γενηθήτω τὰ τέκνα αὐτοῦ εἰς ἐξολόθρευσιν, ἐν γενεᾷ
14 μιᾷ ἐξαλειφθείη τὸ ὄνομα αὐτοῦ. * ἀναμνησθείη ἡ
ἀνομία τῶν πατέρων αὐτοῦ ἔναντι κυρίου, καὶ ἡ ἁμαρτία
15 τῆς μητρὸς αὐτοῦ μὴ ἐξαλειφθείη. * γενηθήτωσαν ἐναν-
τίον κυρίου διαπαντὸς, καὶ ἐξολοθρευθείη ἐκ γῆς τὸ μνη-
16 μόσυνον αὐτῶν. * ἀνθ' ὧν οὐκ ἐμνήσθη ποιῆσαι ἔλεος,
καὶ κατεδίωξεν ἄνθρωπον πένητα καὶ πτωχόν, καὶ κατα-
νενυγμένον τῇ καρδίᾳ τοῦ θανατῶσαι.
17 * καὶ ἠγάπησε κατάραν καὶ ἥξει αὐτῷ, καὶ οὐκ ἠθέ-
λησεν εὐλογίαν, καὶ μακρυνθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.
18 * καὶ ἐνεδύσατο κατάραν ὡς ἱμάτιον, καὶ εἰσῆλθεν ὡ-
σεὶ ὕδωρ εἰς τὰ ἔγκατα αὐτοῦ, καὶ ὡσεὶ ἔλαιον ἐν τοῖς ὀστέοις
19 αὐτοῦ. * γενηθήτω αὐτῷ ὡς ἱμάτιον ὃ περιβάλλεται,
καὶ ὡσεὶ ζώνην ἣν διαπαντὸς περιζώννυται.
20 * τοῦτο τὸ ἔργον τῶν ἐνδιαβαλλόντων με παρὰ κυρίου,
καὶ τῶν λαλούντων πονηρὰ κατὰ τῆς ψυχῆς μου.
21 * καὶ σὺ κύριε κύριε ποίησον μετ' ἐμοῦ, ἕνεκεν τοῦ ὀνό-
22 ματός σου, ὅτι χρηστὸν τὸ ἔλεός σου. ῥῦσαί με, * ὅτι πτωχὸς
καὶ πένης εἰμὶ ἐγώ, καὶ ἡ καρδία μου τετάρακται ἐντός μου.
23 * ὡσεὶ σκιὰ ἐν τῷ ἐκκλῖναι αὐτὴν ἀντανηρέθην, ἐξε-
24 τινάχθην ὡσεὶ ἀκρίδες. * τὰ γόνατά μου ἠσθένη-
σαν ἀπὸ νηστείας, καὶ ἡ σάρξ μου ἠλλοιώθη δι' ἔλαιον.
25 * κἀγὼ ἐγενήθην ὄνειδος αὐτοῖς, εἴδοσάν με, ἐσάλευ-
σαν κεφαλὰς αὐτῶν.
26 * βοήθησόν μοι κύριε ὁ θεός μου, καὶ σῶσόν με κατὰ τὸ
27 ἔλεός σου. * καὶ γνώτωσαν ὅτι ἡ χείρ σου αὕτη, καὶ σὺ κύ-
28 ριε ἐποίησας αὐτήν. * καταράσονται αὐτοί, καὶ σὺ εὐλο-
γήσεις. οἱ ἐπανιστάμενοί μοι αἰσχυνθήτωσαν, ὁ δὲ δοῦλός
29 σου εὐφρανθήσεται. * ἐνδυσάσθωσαν οἱ ἐνδιαβάλ-
λοντές με ἐντροπήν, καὶ περιβαλέσθωσαν ὡς διπλοΐδα
αἰσχύνην αὐτῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[8] Sint dies eius veloces; numerum annorum eius hæreditate acquirat alius. [9] Sint filij eius pupilli, & vxor eius vidua. [10] Vagando vagentur filij eius; & petant & inquirant quæ fuerit deſolatio eorum. [11] Colligat fœnerator omnia quæ ipſius ſunt, & diripiant alieni laborem eius. [12] Non ſit illi qui conciliet miſericordiam, & non ſit qui miſereatur pupillis eius. [13] Sit finis eius ad interitum, in generatione altera deleatur nomen eius. [14] Commemoretur iniquitas patrum eius in conſpectu Domini, & peccatum matris eius non deleatur. [15] Sint in conſpectu Verbi Domini ſemper, & deleat de terra memoriam eorum. [16] Quoniam non meminit facere benignitatem, & perſequitur hominem pauperem & mendicum, & compunctum corde ad internecionem. [17] Et dilexit maledictionem, & obuenit ei; & noluit benignitatem, & elongata eſt ab eo. [18] Et induit maledictionem ſicut veſtimentum, & intrauit quaſi aqua in corpus eius, & ſicut oleum in membra eius. [19] Sit ei ſicut veſtimentum quo operiatur, & pro cingulo ſemper accingat illam.
[20] Hoc eſt opus aduerſantium mihi, à Domino, & eorum qui locuti ſunt malum aduerſus animam meam.
[21] Tu verò Domine Deus age mecum propter nomen tuum: iuxta benignitatem & miſericordiam tuam libera me.
[22] Quoniam egenus & pauper ego, & cor meum contritum eſt intra me. [23] Sicut vmbra cùm declinat, conſumptus ſum; vagatus ſum ſicut locuſta. [24] Genua mea collapſa ſunt præ ieiunio, & caro mea macilenta eſt abſque pinguedine.
[25] Et ego fui opprobrium eis; viderunt me, & mouerunt capita ſua. [26] Adiuua me Domine Deus meus, ſalua me ſecundùm miſericordiam tuam. [27] Et ſciant quia percuſſio tua hæc eſt; tu Domine feciſti eam. [28] Maledicent illi, & tu benedices; inſurgent & confundentur; ſeruus autem tuus lætabitur. [29] Induantur oſores mei pudore, & cooperiantur ſicut chlamyde confuſione ſua.

30 * אוֹדֶה יְהוָה מְאֹד בְּפִי וּבְתוֹךְ רַבִּים אֲהַלְלֶנּוּ׃
31 * כִּי־יַעֲמֹד לִימִין אֶבְיוֹן לְהוֹשִׁיעַ מִשֹּׁפְטֵי נַפְשׁוֹ׃

קי

1 * לְדָוִד מִזְמוֹר נְאֻם יְהוָה לַאדֹנִי שֵׁב לִימִינִי עַד־
אָשִׁית אֹיְבֶיךָ הֲדֹם לְרַגְלֶיךָ׃
2 * מַטֵּה עֻזְּךָ יִשְׁלַח יְהוָה מִצִּיּוֹן רְדֵה בְּקֶרֶב
אֹיְבֶיךָ׃
3 * עַמְּךָ נְדָבֹת בְּיוֹם חֵילֶךָ בְּהַדְרֵי־קֹדֶשׁ מֵרֶחֶם
מִשְׁחָר לְךָ טַל יַלְדֻתֶיךָ׃
4 * נִשְׁבַּע יְהוָה וְלֹא יִנָּחֵם אַתָּה־כֹהֵן לְעוֹלָם עַל־
דִּבְרָתִי מַלְכִּי־צֶדֶק׃
5 * אֲדֹנָי עַל־יְמִינְךָ מָחַץ בְּיוֹם־אַפּוֹ מְלָכִים׃
6 * יָדִין בַּגּוֹיִם מָלֵא גְוִיּוֹת מָחַץ רֹאשׁ עַל־אֶרֶץ
רַבָּה׃
7 * מִנַּחַל בַּדֶּרֶךְ יִשְׁתֶּה עַל־כֵּן יָרִים רֹאשׁ׃

קיא

1 * הַלְלוּ יָהּ אוֹדֶה יְהוָה בְּכָל־לֵבָב בְּסוֹד יְשָׁרִים
וְעֵדָה׃
2 * גְּדֹלִים מַעֲשֵׂי יְהוָה דְּרוּשִׁים לְכָל־חֶפְצֵיהֶם׃
3 * הוֹד־וְהָדָר פָּעֳלוֹ וְצִדְקָתוֹ עֹמֶדֶת לָעַד׃
4 * זֵכֶר עָשָׂה לְנִפְלְאֹתָיו חַנּוּן וְרַחוּם יְהוָה׃
5 * טֶרֶף נָתַן לִירֵאָיו יִזְכֹּר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ׃
6 * כֹּחַ מַעֲשָׂיו הִגִּיד לְעַמּוֹ לָתֵת לָהֶם נַחֲלַת גּוֹיִם׃
7 * מַעֲשֵׂי יָדָיו אֱמֶת וּמִשְׁפָּט נֶאֱמָנִים כָּל־פִּקּוּדָיו׃
8 * סְמוּכִים לָעַד לְעוֹלָם עֲשׂוּיִם בֶּאֱמֶת וְיָשָׁר׃
9 * פְּדוּת שָׁלַח לְעַמּוֹ צִוָּה־לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ קָדוֹשׁ
וְנוֹרָא שְׁמוֹ׃
10 * רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת יְהוָה שֵׂכֶל טוֹב לְכָל־
עֹשֵׂיהֶם תְּהִלָּתוֹ עֹמֶדֶת לָעַד׃

30 **Confitebor Domino vehementer in ore meo, & in medio populorum laudabo eum.*
31 **Quoniam stabit à dextris pauperis, vt saluet à iudicibus animam eius.*

1 **Dauid Psalmus* CX.

Dixit Dominus Domino meo: Sede à dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedibus tuis.
2 **Virgam fortitudinis tuæ emittet Dominus ex Sion, dominare in medio inimicorum tuorũ.*
3 **Populi tui duces spontanei in die fortitudinis tuæ, in montibus sanctis de vulua orietur tibi ros adolescentiæ tuæ.*
4 **Jurauit Dominus & non pœnitebit eum: Tu es Sacerdos in æternum secundùm ordinem Melchisedech.*
5 **Dominus à dextera tua percussit in die furoris sui reges.*
6 **Judicabit in gentibus, implebit valles, percussit caput in terra multa.*
7 **De torrente in via bibet, propterea exaltabit caput. Aleluia.*

PSAL. CXI.

1 *Confitebor Domino in toto corde, in consilio iustorum & congregatione.*
2 **Magna opera Domini, exquirenda in cunctis voluntatibus suis.*
3 **Gloria & decor opus eius, & iustitia eius perseuerans in æternum.*
4 **Memoriam fecit mirabilium suorum, clemens & misericors Dominus.*
5 **Escam dedit timentibus se, memor erit in sempiternum pacti sui.*
6 **Fortitudinem operum suorum annunciauit populo suo, vt det illis hæreditatem gentium.*
7 **Opus manuum eius veritas & iudicium, fidelia omnia præcepta eius.*
8 **Firmata iugiter in sempiternum, facta in veritate & æquitate.*
9 **Redemptionem misit populo suo, mandauit in æternum pactum suum, sanctum & terribile nomen eius.*
10 **Jnitium sapientiæ timor Domini, doctrina bona cunctis qui faciunt eam: laus eius perseuerat iugiter.*

תרגום

10 אֲהוֹדֵי יְיָ לַחֲדָא בְּפוּמִי וּבִמְצַע חַכִּימַיָּא אֲשַׁבְּחִנֵּהּ׃ 31 אֲרוּם יְקוּם מִימִינָא דַּחֲשִׁיכָא לְמִפְרוֹק מִמְּדַיְּנֵי נַפְשֵׁיהּ׃

קי

1 עַל יַד דָּוִד תֻּשְׁבַּחְתָּא אֲמַר יְיָ בְּמֵימְרֵהּ לְמִתַּן לִי רִבְּנוּתָא חֲלַף דְּיָהֵבַת לְאֻלְפַּן אוֹרַיְתָא דִּימִינִי וְאוֹרִיךְ עַד זְמַן דַּאֲשַׁוֵּי בַּעֲלֵי דְּבָבָךְ כְּבֵישׁ
לְרַגְלָךְ׃ 2 חֻטְרָא דְעֻשְׁנָךְ יְשַׁדַּר מֵימְרָא דַיְיָ מִצִּיּוֹן וּתְהֵי רָדֵי בִּמְצַע בַּעֲלֵי דְבָבָךְ׃ 3 עַמָּךְ בֵּית יִשְׂרָאֵל דְּמִתְנַדְּבִין לְאוֹרַיְתָא בְּיוֹם אַגָּחוּתָךְ
קְרָבָא תִּסְתַּיַּע עִמְּהוֹן בְּשִׁבְהוֹרֵי קֻדְשָׁא רַחֲמִין דֶּאֱלָהָא יִסְתַּרְהֲבוּן לָךְ הֵיךְ נַחְתוּת טַלָּא יִתְּבוּן לְרַחְצָן תּוֹלְדָתָךְ׃ 4 קַיֵּים יְיָ בְּמֵימְרֵהּ דַּאֲנָא
מְמַנֵּי לְרַבָּא לְעָלְמָא דְּאַתְּ בִּגְלַל זְכוּתָא דַּהֲוַיְת מְלֵךְ זַכַּי׃ 5 שְׁכִינְתָּא דַיְיָ עַל יְמִינָךְ מְחָא בְּיוֹם רֻגְזֵהּ מַלְכַיָּא׃ 6 אִתְמַנָּא לְדַיָּנָא עַל
עַמְמַיָּא מְלָא אַרְעָא גוּשְׁמִין דְּרַשִׁיעִין קְטִילִין מְחָא רֵישֵׁי מַלְכַיָּא עַל אַרְעָא סַגִּיעִין לַחְדָּא׃ 7 מִפּוּם נְבִיאָה בְּאוֹרְחָא אֻלְפַּן יְקַבֵּל מְטוּל הֵיכְנָא
יְזַקּוֹף רֵישָׁא׃ קיא 1 שַׁבַּחוּ אֱלָהָא אֲשַׁבַּח קֳדָם יְיָ בְּכָל לִבָּא בְּרָזְהוֹן דְּתְרִיצַי וּכְנִישְׁתָּא׃ 2 רַבְרְבִין עוּבָדַיָּא דַיְיָ מִתְבְּעִין
לְכָל דְּצָבְיָין לְהוֹן׃ 3 שִׁבְחָא וְשִׁבְהוֹרָא עוּבָדֵיהּ וְזָכוּתֵיהּ קַיְמָא לְעָלְמִין׃ 4 דָּכְרָן טָב עֲבַד לְפְרִישְׁוָתֵיהּ חַנָּנָא וְרַחֲמָנָא יְיָ׃ 5 מְזוֹנָא
יְהַב לִדְחֲלוֹי יִדְכַּר לְעָלַם קְיָמֵיהּ׃ 6 חֵיל עוּבָדוֹי חַוֵּי לְעַמֵּהּ לְמִתַּן לְהוֹן אַחְסָנַת עַמְמַיָּא׃ 7 עוּבָדֵי אִידוֹי קֻשְׁטָא וְדִינָא מְהֵימְנִין כָּל
פִּקּוּדוֹי׃ 8 סְמִיכִין לְעָלְמֵי עָלְמִין מִתְעַבְדִין בְּקֻשְׁטָא וְתְרִיצוּתָא׃ 9 פֻּרְקָנָא שְׁלַח לְעַמֵּהּ פַּקֵּד לְעָלַם קְיָמֵהּ קַדִּישָׁא וּדְחִילָא שְׁמֵהּ׃
10 שֵׁירוּי דְּחָכְמְתָא לְמִדְחַל קֳדָם יְיָ שָׂכְלְתָנוּ טָב לְכָל עָבְדֵיהוֹן תֻּשְׁבַּחְתֵּיהּ קַיְמָא לְעָלְמִין׃

Confitebor Domino nimis in ore meo, 30
& in medio multorum laudabo eum.
Quia astitit à dextris pauperis, vt sal- 31
uam faceret à persequentibus animam
meam.
Psalmus Dauid. CIX. 1
Dixit Dominus Domino meo: Sede à
dextris meis, donec ponam inimicos
tuos scabellum pedum tuorum. Virgam 2
virtutis *emittet tibi Dominus ex Sion, &
dominare in medio inimicorum tuorum.
Tecum principium in die virtutis tuę, 3
in splendoribus sanctorum tuorum: ex v-
tero ante luciferum genui te: Iurauit Do- 4
minus, & non pœnitebit eum: Tu *sacer-
dos in ęternum, secundùm ordinem Mel-
chisedech. Dominus à dextris tuis con- 5
fregit in die iræ suæ reges. Iudicabit in 6
nationibus, implebit ruinas, conquassabit
capita in terra multorum. De torrente 7
in via bibet, propterea exaltabit caput.

Alleluia. PSAL. CX.

Confitebor tibi Domine in toto corde 1
meo, in consilio iustorum & congre-
gatione. Magna opera Domini, exquisita 2
in omnes voluntates eius. Confessio & 3
magnificentia opus eius, & iustitia eius
manet in seculum seculi.
Memoriam fecit mirabilium suorum. 4
Misericors & miserator Dominus, Escam 5
dedit timentibus se. memor erit in secu-
lum testamenti sui: Virtutem operum 6
suorum annunciabit populo suo: vt det il-
lis hæreditatem gëtium. Opera manuum 7
eius, veritas & iudicium. Fidelia omnia
mandata eius, Confirmata in seculum se- 8
culi, facta in veritate & æquitate. Redem- 9
ptionem misit populo suo. mandauit in
æternum testamentum suum; sanctum &
terribile nomen eius. Initium sapientiæ 10
timor Domini, intellectus autem bonus
omnibus facientibus eum. Laudatio eius
manet in seculum seculi.

30 ἐξομολογήσομαι τῷ κυρίῳ σφόδρα ἐν τῷ στόματί μου, καὶ ἐν μέσῳ πολλῶν αἰνέσω αὐτόν.

31 ὅτι παρέστη ἐκ δεξιῶν πένητος τοῦ σῶσαι ἐκ τῶν καταδιωκόντων τὴν ψυχήν μου.

1 Ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ρθ΄.

Εἶπεν ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου, κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου.

2 ῥάβδον δυνάμεως ἐξαποστελεῖ σοι κύριος ἐκ σιών, καὶ κατακυρίευε ἐν μέσῳ τῶν ἐχθρῶν σου.

3 μετὰ σοῦ ἡ ἀρχὴ ἐν ἡμέρᾳ τῆς δυνάμεώς σου, ἐν ταῖς λαμπρότησι τῶν ἁγίων σου. ἐκ γαστρὸς πρὸ ἑωσφόρου
4 ἐγέννησά σε. ὤμοσε κύριος καὶ οὐ μεταμεληθήσεται. σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα, κατὰ τὴν τάξιν μελχισεδέκ.

5 κύριος ἐκ δεξιῶν σου συνέθλασεν ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς αὐτοῦ βασιλεῖς.

6 κρινεῖ ἐν τοῖς ἔθνεσι, πληρώσει πτώματα, συνθλάσει
7 κεφαλὰς ἐπὶ γῆς πολλῶν. ἐκ χειμάρρου ἐν ὁδῷ πίεται, διὰ τοῦτο ὑψώσει κεφαλήν.

Ἀλληλούϊα. ρί.

1 Ἐξομολογήσομαί σοι κύριε ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου, ἐν βουλῇ εὐθέων καὶ συναγωγῇ.

2 μεγάλα τὰ ἔργα κυρίου, ἐξεζητημένα εἰς πάντα τὰ θελήματα αὐτοῦ.

3 ἐξομολόγησις καὶ μεγαλοπρέπεια τὸ ἔργον αὐτοῦ, καὶ ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.

4 μνείαν ἐποιήσατο τῶν θαυμασίων αὐτοῦ. ἐλεήμων καὶ οἰκτίρμων ὁ κύριος·

5 τροφὴν ἔδωκε τοῖς φοβουμένοις αὐτόν. μνησθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα διαθήκης αὐτοῦ·

6 ἰσχὺν ἔργων αὐτοῦ ἀνήγγειλε τῷ λαῷ αὐτοῦ· τοῦ δοῦναι
7 αὐτοῖς κληρονομίαν ἐθνῶν· ἔργα χειρῶν αὐτοῦ, ἀλήθεια καὶ κρίσις. πισταὶ πᾶσαι αἱ ἐντολαὶ αὐτοῦ,

8 ἐστηριγμέναι εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος, πεποιημέναι ἐν ἀληθείᾳ καὶ εὐθύτητι.

9 λύτρωσιν ἀπέστειλε τῷ λαῷ αὐτοῦ. ἐνετείλατο εἰς τὸν αἰῶνα διαθήκην αὐτοῦ, ἅγιον καὶ φοβερὸν τὸ ὄνομα αὐτοῦ.

10 ἀρχὴ σοφίας φόβος κυρίου, σύνεσις δὲ ἀγαθὴ πᾶσι τοῖς ποιοῦσιν αὐτήν. ἡ αἴνεσις αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

30 Confitebor Domino multum in ore meo, & in medio sapientum laudabo eum. 31 Quoniam stabit ad dexteram pauperis, vt redimat à iudicibus animam meam.

1 Per manum Dauidis canticum. PSAL. CX.

Dixit Dominus in verbo suo, se daturum mihi dominationem, eò quòd incubuerim doctrinæ Legis dexteræ eius: Expecta igitur donec ponam inimicos tuos suppedaneum pedum tuorum. 2 Virgam fortitudinis tuæ mittet Verbum Domini de Sion, & dominaberis in medio inimicorum tuorum. 3 Populus tuus domus Israel qui lubenter incumbunt Legi, in die quo prœlium commiseris, adiuuaberis cum eis splendoribus sanctitatis misericordiæ Dei; ad te properabunt tanquam descensio roris, sedebunt confidenter prosapiæ tuæ. 4 Iurauit Dominus in verbo suo, me præfectũ iri magnũ *Sacerdotem* in mũdo futuro, pro merito quòd fuerim rex immaculatus. 5 Maiestas Domini ad dexteram tuam percussit in die iræ suæ reges. 6 Constitutus est iudex super populos: impleuit terram cadaueribus impiorum qui interfecti fuerunt: percussit capita regum super terra multorum admodum. 7 Ab ore prophetæ in via doctrinam accipiet: propterea exaltabit caput.

Laudate Deum. PSAL. CXI.

Laudabo coram Domino in toto corde, in secreto rectorum & congregatione. 2 Magna opera Dñi exquisita omnibus qui volunt illa. 3 Laus & decus opus eius, & meritum eius perstat in secula. 4 Memoriam bonam fecit mirabilibus suis operibus; clemens & misericors Dñs. 5 Cibum dedit timentibus se, memor erit in æternum pacti sui. 6 Virtutem operum suorum annunciauit populo suo, vt det illis hæreditatem populorum. 7 Opera manuum eius veritas & iudicium, fidelia omnia mandata eius: 8 Confirmata in secula seculorum, facta in veritate & æquitate. 9 Redemptionem misit populo suo: præcepit in æternum pactum suum sanctum, & timendum nomen ipsius. 10 Principium sapientiæ est timere in conspectu Domini: intellectus bonus omnibus facientibus ea: laus eius manet in æternum.

קיב

1 * הַלְלוּ יָהּ אַשְׁרֵי־אִישׁ יָרֵא אֶת־יְהוָה בְּמִצְוֺתָיו חָפֵץ מְאֹד ׃
2 * גִּבּוֹר בָּאָרֶץ יִהְיֶה זַרְעוֹ דּוֹר יְשָׁרִים יְבֹרָךְ ׃
3 * הוֹן־וָעֹשֶׁר בְּבֵיתוֹ וְצִדְקָתוֹ עֹמֶדֶת לָעַד ׃
4 * זָרַח בַּחֹשֶׁךְ אוֹר לַיְשָׁרִים חַנּוּן וְרַחוּם וְצַדִּיק ׃
5 * טוֹב־אִישׁ חוֹנֵן וּמַלְוֶה יְכַלְכֵּל דְּבָרָיו בְּמִשְׁפָּט ׃
6 * כִּי־לְעוֹלָם לֹא־יִמּוֹט לְזֵכֶר עוֹלָם יִהְיֶה צַדִּיק ׃
7 * מִשְּׁמוּעָה רָעָה לֹא יִירָא נָכוֹן לִבּוֹ בָּטֻחַ בַּיהוָה ׃
8 * סָמוּךְ לִבּוֹ לֹא יִירָא עַד אֲשֶׁר־יִרְאֶה בְצָרָיו ׃
9 * פִּזַּר נָתַן לָאֶבְיוֹנִים צִדְקָתוֹ עֹמֶדֶת לָעַד קַרְנוֹ תָּרוּם בְּכָבוֹד ׃
10 * רָשָׁע יִרְאֶה וְכָעָס שִׁנָּיו יַחֲרֹק וְנָמָס תַּאֲוַת רְשָׁעִים תֹּאבֵד ׃

קיג

1 * הַלְלוּ יָהּ הַלְלוּ עַבְדֵי יְהוָה הַלְלוּ אֶת־שֵׁם יְהוָה ׃
2 * יְהִי שֵׁם יְהוָה מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם ׃
3 * מִמִּזְרַח־שֶׁמֶשׁ עַד־מְבוֹאוֹ מְהֻלָּל שֵׁם יְהוָה ׃
4 * רָם עַל־כָּל־גּוֹיִם יְהוָה עַל הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ ׃
5 * מִי כַּיהוָה אֱלֹהֵינוּ הַמַּגְבִּיהִי לָשָׁבֶת ׃
6 * הַמַּשְׁפִּילִי לִרְאוֹת בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ ׃
7 * מְקִימִי מֵעָפָר דָּל מֵאַשְׁפֹּת יָרִים אֶבְיוֹן ׃
8 * לְהוֹשִׁיבִי עִם־נְדִיבִים עִם נְדִיבֵי עַמּוֹ ׃
9 * מוֹשִׁיבִי עֲקֶרֶת הַבַּיִת אֵם־הַבָּנִים שְׂמֵחָה הַלְלוּ־יָהּ ׃

קיד

1 * בְּצֵאת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם בֵּית יַעֲקֹב מֵעַם לֹעֵז ׃
2 * הָיְתָה יְהוּדָה לְקָדְשׁוֹ יִשְׂרָאֵל מַמְשְׁלוֹתָיו ׃
3 * הַיָּם רָאָה וַיָּנֹס הַיַּרְדֵּן יִסֹּב לְאָחוֹר ׃

Aleluia. PSAL. CXII.

1 *BEatus vir qui timet Dominum, in mandatis eius volet nimis.*
2 * *Potens in terra erit ſemen eius, generatio iuſtorum benedicetur.*
3 * *Subſtantia & diuitiæ in domo eius, et iuſtitia eius perſeuerans ſemper.*
4 * *Ortum eſt in tenebris lumen iuſtis, clemẽs, & miſericors, & iuſtus.*
5 * *Bonus vir clemens & fœnerans, diſpenſabit verba ſua in iudicio.*
6 * *Quia in æternum non commouebitur, in memoria ſempiterna erit iuſtus.*
7 * *Ab auditu malo non timebit, paratum cor eius confidens in Domino.*
8 * *Firmatum cor eius non timebit, donec aſpi-*
9 *ciat in hoſtibus ſuis.* * *Diſperſit, dedit pauperibus, iuſtitia eius permanet in æternum, cornu eius exaltabitur in gloria.*
10 * *Impius videbit et iraſcetur, dentibus ſuis frendet et tabeſcet: deſideriũ impiorum peribit.*

1 *Aleluia.* PSAL. CXIII.

LAudate ſerui Dominum, laudate nomen Do-
2 *mini.* * *Sit nomen Domini benedictum, à modo & vſque in æternum.*
3 * *Ab ortu Solis vſque ad occaſum eius, laudabile nomen Domini.*
4 * *Excelſus ſuper omnes gentes Dominus, ſu-*
5 *per cælos gloria eius.* * *Quis vt Dominus Deus noſter, qui in excelſis habitans,*
6 * *humilia reſpicit in cælo & in terra?*
7 * *Suſcitans de puluere inopem, de ſtercoribus eleuabit pauperem.*
8 * *Vt ſedere faciat eum cum principibus, cum principibus populi ſui.*
9 * *Qui collocat ſterilem in domo, matrem filiorum lætantem.* *Aleluia.*

PSAL. CXIIII.

1 *CVm egrederetur Iſrael de Ægypto, domus Iacob de populo barbaro:*
2 * *Factus eſt Iudas in ſanctificatione eius, Iſrael poteſtas eius.*
3 * *Mare vidit & fugit, Iordanis conuerſus eſt retrorſum.*

תרגום

קיב

1 שַׁבַּחוּ אֱלָהָא טוּבוֹהִי דְבַר נָשָׁא דְדָחִל מִן קֳדָם יְיָ בְּפִקּוּדוֹי צָבֵי לַחֲדָא ׃ 2 גְּבַר בְּאוֹרָיְתָא יְהוֹן בְּנוֹי בְּדָרָא דְתְרִיצַיָּא יִתְבָּרַךְ ׃
3 מַלָּא וְעוּתְרָא בְּבֵיתֵהּ וּזְכוּתֵהּ קַיְמָא לְעָלְמִין ׃ 4 דְּנַח בַּחֲשׁוֹכָא נְהוֹר לִתְרִיצַיָּא חַנָּנָא וְרַחֲמָנָא וְצַדִּיקָא ׃ 5 טָבָא גַּבְרָא חַיִּס
וּסְחִיף יִסּוֹבַר מִלּוֹהִי כְּהִלְכְתָא ׃ 6 אֲרוּם לְעָלַם לָא יְזוּעַ לְדָכְרָן עָלַם יְהֵא זַכַּי ׃ 7 מִשְּׁמוּעֲתָא בִישְׁתָא לָא יִדְחַל תַּקִּין לִבֵּהּ רָחֵיץ בְּמֵימְרָא
דַּיְיָ ׃ 8 סְמִיךְ לִבֵּהּ לָא יִדְחַל עַד זְמַן דְיֶחְמֵי פֻּרְקָנָא בְּעִיקְתָא ׃ 9 בַּדַּר מְמוֹנֵהּ יְהַב לַחֲשִׁיכֵי זְכוּתֵהּ קַיְמָא לְעָלַם תָּקְפֵהּ תְּרוּם בְּאִיקָרָא ׃
10 רְשִׁיעָא יֶחֱמֵי וְיִרְגוֹז עֲלוֹהִי שִׁנּוֹהִי יַעְסֵי וְאִתְמְסָא רְגוֹג רְשִׁיעֵי תְּהוֹבֵד ׃

קיג

1 שַׁבַּחוּ אֱלָהָא שַׁבַּחוּ עַבְדַיָּא דַיְיָ שַׁבַּחוּ יַת שְׁמָא דַיְיָ ׃ 2 יְהֵא שְׁמָא דַיְיָ מְבָרַךְ מֵהַשְׁתָּא וְעַד עָלְמָא ׃ 3 מִמַּדְנַח שִׁמְשָׁא וְעַד
מַטְמָעֵהּ מְשַׁבַּח שְׁמָא דַיְיָ ׃ 4 רָמָא עַל כָּל עַמְמַיָּא יְיָ עֲלַוֵי שְׁמַיָּא אִיקָרֵהּ ׃ 5 מַן דִּכְוָת יְיָ אֱלָהָנָא דְגַבִּיהַּ מוֹתְבֵהּ לְמִתַּב ׃
6 וּמַכִּיךְ עֵינֵיהּ לְמֶחְמֵי בִשְׁמַיָּא וּבְאַרְעָא ׃ 7 מְקִים מֵעַפְרָא מִסְכְּנָא וּמִקִּלְקִלְתָּא מְרִים חֲשִׁיכָא ׃ 8 לְאוֹתוֹבֵי עִם רַבְרְבַיָּא עִם
רַבְרְבֵי עַמֵּהּ ׃ 9 דְּמִיתַּב עִקָּרָא בְּעִקָּרֵי בֵיתָא הֵיךְ אִמָּא עַל בְּנַיָּא חַדְיָא שַׁבַּחוּ אֱלָהָא ׃

קיד

1 בְּמִפַּק יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם דְּבֵית יַעֲקֹב מֵעַמָּא בַּרְבְּרָא ׃ 2 הֲוָת כְּנִישְׁתָּא דְבֵית יְהוּדָה אֲחִידָא לְקֻדְשֵׁהּ יִשְׂרָאֵל לְשַׁלִּיטוּהִי ׃
3 כַּד אִתְגְּלִי מֵימְרָא דַיְיָ עַל יַמָּא דְסוּף יַמָּא חֲמָא וְאַפִּיךְ יוֹרְדְנָא חֲזַר לַאֲחוֹרָא ׃

*Alleluia. PSAL. CXI.

BEatus vir qui timet Dominum, in man 1
datis eius volet nimis. * Potens in terra 2
erit semen eius, generatio rectorum bene-
dicetur. *Gloria & diuitiæ in domo eius, 3
& iustitia eius manet in seculum seculi.
*Exortum est in tenebris lumen rectis, 4
misericors & miserator, & iustus. *Iocun- 5
dus vir qui miseretur & commodat, dispo
net sermones suos in iudicio: *Quia in æ- 6
ternum non commouebitur. In memoria
æterna erit iustus: *ab auditione mala non 7
timebit. * Paratum cor eius sperare in Do- 8
mino, confirmatum est cor eius: non *ti-
mebit, donec despiciat in inimicos suos.
*Dispersit, dedit pauperibus, iustitia e- 9
ius manet in seculum seculi. cornu eius
exaltabitur in gloria. *Peccator videbit & 10
irascetur, dentibus suis fremet & tabescet.
desiderium * peccatoris peribit.

Alleluia. PSAL. CXII.

LAudate pueri Dominum, laudate no- 1
men Domini. * Sit nomen Domini 2
benedictum, ex hoc nunc & vsque in se-
culum. * Ab ortu Solis vsque ad occa- 3
sum, laudabile nomen Domini.
*Excelsus super omnes gentes Dominus, 4
*super cælos gloria eius. * Quis sicut Do- 5
minus Deus noster, qui in altis habitat,
*& humilia respicit, in cælo & in terra? 6
*Suscitans à terra inopem, & de stercore 7
erigens pauperem.
*Vt collocet eum cum principibus, cum 8
principibus populi sui.
* Qui habitare facit sterilem in domo, 9
matrem super filios lætantem.

Alleluia. PSAL. CXIII.

IN exitu Israel de Ægypto, domus Iacob 1
de populo barbaro:
*Facta est Iudæa sanctificatio eius, Israel 2
potestas eius.
*Mare vidit & fugit, Iordanis conuer- 3
sus est retrorsum.

Αλληλούϊα. ριά.

1 * Μακάριος ἀνὴρ ὁ φοβούμενος τὸν κύριον, ἐν ταῖς
ἐντολαῖς αὐτοῦ θελήσει σφόδρα.
2 * δυνατὸν ἐν τῇ γῇ ἔσται τὸ σπέρμα αὐτοῦ, γενεὰ εὐ-
3 θέων εὐλογηθήσεται. * δόξα καὶ πλοῦτος ἐν τῷ οἴκῳ
αὐτοῦ, καὶ ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.
4 * ἐξανέτειλεν ἐν σκότει φῶς τοῖς εὐθέσιν ἐλεήμων καὶ
οἰκτίρμων καὶ δίκαιος.
5 * χρηστὸς ἀνὴρ ὁ οἰκτείρων καὶ κιχρῶν, οἰκονομήσει τοὺς
λόγους αὐτοῦ ἐν κρίσει·
6 * ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα οὐ σαλευθήσεται. εἰς μνημόσυνον
7 αἰώνιον ἔσται δίκαιος, * ἀπὸ ἀκοῆς πονηρᾶς οὐ φο-
8 βηθήσεται. * ἑτοίμη ἡ καρδία αὐτοῦ ἐλπίζειν ἐπὶ κύ-
ριον, ἐστήρικται ἡ καρδία αὐτοῦ, οὐ μὴ φοβηθῇ ἕως οὗ ἐπί-
δῃ ἐπὶ τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ.
9 * ἐσκόρπισεν, ἔδωκε τοῖς πένησιν, ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ
μένει εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. τὸ κέρας αὐτοῦ ὑψωθήσε-
10 ται ἐν δόξῃ. * ἁμαρτωλὸς ὄψεται καὶ ὀργισθήσεται,
τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ βρύξει καὶ τακήσεται. ἐπιθυμία ἁμαρ-
τωλοῦ ἀπολεῖται.

Αλληλούϊα. ριβ΄.

1 * Αἰνεῖτε παῖδες κύριον, αἰνεῖτε τὸ ὄνομα κυρίου.
2 * εἴη τὸ ὄνομα κυρίου εὐλογημένον ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἕως
τοῦ αἰῶνος.
3 * ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου μέχρι δυσμῶν, αἰνετὸν τὸ ὄνομα
4 κυρίου. * ὑψηλὸς ἐπὶ πάντα τὰ ἔθνη ὁ κύριος, ἐπὶ
τοὺς οὐρανοὺς ἡ δόξα αὐτοῦ.
5 * τίς ὡς κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐν ὑψηλοῖς κατοικῶν,
6 * καὶ τὰ ταπεινὰ ἐφορῶν, ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῇ;
7 * ὁ ἐγείρων ἀπὸ γῆς πτωχόν, καὶ ἀπὸ κοπρίας ἀνυψῶν
8 πένητα. * τοῦ καθίσαι αὐτὸν μετὰ ἀρχόντων, μετὰ ἀρ-
χόντων λαοῦ αὐτοῦ.
9 * ὁ κατοικίζων στεῖραν ἐν οἴκῳ, μητέρα ἐπὶ τέκνοις
εὐφραινομένην. Αλληλούϊα.

ριγ΄.

1 * Ἐν ἐξόδῳ ἰσραὴλ ἐξ αἰγύπτου, οἴκου ἰακὼβ ἐκ λαοῦ
2 βαρβάρου· * ἐγενήθη ἰουδαία ἁγίασμα αὐτοῦ, ἰσ-
3 ραὴλ ἐξουσία αὐτοῦ. * ἡ θάλασσα εἶδε καὶ ἔφυγεν,
ὁ ἰορδάνης ἐστράφη εἰς τὰ ὀπίσω.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

Laudate Deum. PSAL. CXII.

BEatus vir qui timet à conspectu Dñi, mandata eius expetit vehementer. 2 Fortes in Lege erunt filij eius, in generatione rectorum benedicetur. 3 Felicitas & diuitiæ in domo eius, & iustitia eius manet in æternum. 4 Ortum est in tenebris lumen rectis, clemẽs & misericors & iustus. 5 Beatus vir qui miseretur & commodat; sustinebit verba sua quasi sententiam. 6 Quoniam in æternum non commouebitur, ad memoriam perpetuam erit iustus. 7 Ab auditu malo non timebit: parauit cor suum confidens in verbo Domini. 8 Firmatum est cor eius, non timebit donec videat redemptionem in angustia. 9 Dispersit pecuniam suam: dedit pauperibus; iustitia eius manet in æternum; fortitudo eius exaltabitur in gloria. 10 Impius videbit & irascetur super eum, dentibus suis frendebit & contabescet: desiderium impiorum peribit.

PSAL. CXIII.

LAudate Deum, laudate serui Domini, laudate nomen Domini. 2 Sit nomen Domini benedictum, ex hoc momento & vsque in seculũ. 3 Ab ortu Solis & vsque ad occasum eius, laudabile est nomen Domini. 4 Excelsus est super omnes populos Dominus, super cælos gloria eius. 5 Quis sicut Dominus Deus noster, qui exaltauit habitationem suam vt sedeat. 6 Qui demittit oculos suos vt videat in cælis & in terra. 7 Erigens de puluere miserum, & de stercore exaltans egenum: 8 Vt sedere eum faciat cum principibus, cum principibus populi sui. 9 Qui collocat sterilem in stirpes domus, tanquam matrem ob filios lætantem. Laudate Deum.

PSAL. CXIIII.

DVm exiret Israel ex Ægypto, domus Iaacob ex populo Barbaro: 2 Fuit ecclesia domus Iehudæ vnita sanctitati eius: Israel potestatibus eius. 3 Cùm apparuisset Verbum Domini super mare carectosum, mare vidit, & erupit Iordanis, & conuersus est retrorsum.

4 הֶהָרִים רָקְדוּ כְאֵילִים גְּבָעוֹת כִּבְנֵי־צֹאן׃
5 מַה־לְּךָ הַיָּם כִּי תָנוּס הַיַּרְדֵּן תִּסֹּב לְאָחוֹר׃
6 הֶהָרִים תִּרְקְדוּ כְאֵילִים גְּבָעוֹת כִּבְנֵי־צֹאן׃
7 מִלִּפְנֵי אָדוֹן חוּלִי אָרֶץ מִלִּפְנֵי אֱלוֹהַּ יַעֲקֹב׃
8 הַהֹפְכִי הַצּוּר אֲגַם־מָיִם חַלָּמִישׁ לְמַעְיְנוֹ־
מָיִם׃

קטו

1 לֹא לָנוּ יְהוָה לֹא לָנוּ כִּי־לְשִׁמְךָ תֵּן כָּבוֹד עַל־
חַסְדְּךָ עַל־אֲמִתֶּךָ׃
2 לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם אַיֵּה־נָא אֱלֹהֵיהֶם׃
3 וֵאלֹהֵינוּ בַשָּׁמָיִם כֹּל אֲשֶׁר־חָפֵץ עָשָׂה׃
4 עֲצַבֵּיהֶם כֶּסֶף וְזָהָב מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם׃
5 פֶּה־לָהֶם וְלֹא יְדַבֵּרוּ עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ׃
6 אָזְנַיִם לָהֶם וְלֹא יִשְׁמָעוּ אַף לָהֶם וְלֹא יְרִיחוּן׃
7 יְדֵיהֶם וְלֹא יְמִישׁוּן רַגְלֵיהֶם וְלֹא יְהַלֵּכוּ לֹא־
יֶהְגּוּ בִּגְרוֹנָם׃
8 כְּמוֹהֶם יִהְיוּ עֹשֵׂיהֶם כֹּל אֲשֶׁר־בֹּטֵחַ בָּהֶם׃
9 יִשְׂרָאֵל בְּטַח בַּיהוָה עֶזְרָם וּמָגִנָּם הוּא׃
10 בֵּית אַהֲרֹן בִּטְחוּ בַיהוָה עֶזְרָם וּמָגִנָּם הוּא׃
11 יִרְאֵי יְהוָה בִּטְחוּ בַיהוָה עֶזְרָם וּמָגִנָּם הוּא׃
12 יְהוָה זְכָרָנוּ יְבָרֵךְ יְבָרֵךְ אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל יְבָרֵךְ
אֶת־בֵּית אַהֲרֹן׃
13 יְבָרֵךְ יִרְאֵי יְהוָה הַקְּטַנִּים עִם־הַגְּדֹלִים׃
14 יֹסֵף יְהוָה עֲלֵיכֶם עֲלֵיכֶם וְעַל־בְּנֵיכֶם׃
15 בְּרוּכִים אַתֶּם לַיהוָה עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ׃
16 הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לַיהוָה וְהָאָרֶץ נָתַן לִבְנֵי־אָדָם׃
17 לֹא הַמֵּתִים יְהַלְלוּ־יָהּ וְלֹא כָּל־יֹרְדֵי דוּמָה׃
18 וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם
הַלְלוּ־יָהּ׃

4 *Montes ſubſilierunt vt arietes, colles quaſi
filij gregis.*
5 *Quid eſt tibi mare quòd fugiſti? Iordanis
quia conuerſus es retrorſum?*
6 *Montes ſubſaltaſtis vt arietes, colles qua-
7 ſi filij gregis. A facie Domini contremiſcit
terra, à facie Dei Iacob.*
8 *Qui conuertit petram in paludes aquarum,
ſilicem in fontes aquarum.*

PSAL. CXV.

1 *NOn nobis Domine, non nobis; ſed nomini tuo
da gloriam, propter miſericordiam tuam et
2 veritatem tuam. Ne dicant gentes: Vbi
3 eſt Deus eorum? Deus autem noſter in
cælo: vniuerſa quæ voluit fecit.*
4 *Idola gentium argentum & aurum, opus
manuum hominum.*
5 *Os habent, et non loquentur; oculos habent,
6 & non videbunt. Aures habent, & non
audient; naſum habent, & non odorabunt.*
7 *Manus habent, & non palpabunt; pedes
habent, & non ambulabunt, & non ſonabunt
8 in gutture ſuo. Similes illis fiant qui fa-
ciunt ea, & omnes qui confidunt in eis.*
9 *Iſrael confidit in Domino: auxiliator eo-
rum & protector eorum ipſe.*
10 *Domus Aaron confidit in Domino, auxi-
liator eorum & protector eorum ipſe.*
11 *Timentes Dominum confidunt in Domino:
auxiliator eorum & protector eorum ipſe.*
12 *Dominus recordatus noſtri benedicet: be-
nedicet domui Iſrael, benedicet domui Aaron.*
13 *Benedicet timentibus Dominum, paruos
cum magnis.*
14 *Addat Dominus ſuper vos, ſuper vos &
ſuper filios veſtros.*
15 *Benedicti vos à Domino, qui fecit cælos
& terram.*
16 *Cælum cælorum Domino, terram autem
dedit filiis hominum.*
17 *Non mortui laudabunt Dominum, nec om-
nes qui deſcendunt in ſilentium.*
18 *Sed nos benedicemus Domino, à modo et
vſque in æternum. Aleluia.*

תרגום

4 כְּמָן אִירְתָא לְעַמֵּהּ טוּרַיָּא טְפַזוּ הֵיךְ דִּכְרִין גַּלְמָתָא הֵיךְ בְּנִין דְּעָאן׃
5 מַה לָּךְ יַמָּא אֲרוּם תְּפִיךְ יוּרְדְנָא תַּחְזוֹר לַאֲחוֹרָא׃ 6 טוּרַיָּא מְטַפְּזִין הֵיךְ דִּכְרִין גַּלְמָתָא הֵיךְ בְּנִין דְּעָאן׃
7 מִן קֳדָם קְרִיס אִתְחַלְחֲלִי אַרְעָא מִן קֳדָם אֱלָהָא דְּיַעֲקֹב׃ 8 דְּהָפֵיךְ טִנָּרָא לְאֲרִיתָא דְּמַיָּא שָׁמִיר לְעֵינָוָן דְּמַיִין׃
קטו 1 לָא מְטוּלְתָנָא יְיָ לָא מְטוּל זַכְוָתָנָא אֲרוּם לִשְׁמָךְ הַב אִיקָרָא מְטוּל טוּבָךְ וּמְטוּל קֻשְׁטָךְ׃ 2 לְמָה יֵימְרוּן
עַמְמַיָּא הָאן הוּא אֱלָהֲהוֹן׃ 3 וֵאלָהָנָא מְדוֹרֵהּ בִּשְׁמַיָּא כָּל דְּיִצְבֵי עֲבַד׃ 4 טַעֲוָתְהוֹן דְּעַמְמַיָּא דִּכְסְפָּא וְדַהֲבָא עוֹבָדֵי אִידֵי בַּר נָשׁ׃
5 פּוּמָא לְהוֹן וְלָא מְמַלְּלִין עַיְנִין לְהוֹן וְלָא חָמוֹן׃ 6 אֶדְנִין לְהוֹן וְלָא שָׁמְעִין נְחִירֵי לְהוֹן וְלָא מְרִיחִין׃ 7 אִידֵיהוֹן וְלָא
מְמַשְׁמְשִׁין רִגְלֵיהוֹן וְלָא מְהַלְּכִין וְלָא מְרַגְּנִין בְּעִנְקֵהוֹן׃ 8 דִּכְמָתְהוֹן יְהוֹן עָבְדֵיהוֹן וְכָל דִּמְתְרְחִץ עֲלֵיהוֹן׃ 9 דְּבֵית יִשְׂרָאֵל רְחִצוּ
בְּמֵימְרָא דַּייָ סְעוּדְהוֹן וּתְרִיסְהוֹן הוּא׃ 10 דְּבֵית אַהֲרֹן רְחִצוּ בְּמֵימְרָא דַּייָ סְעוּדְהוֹן וּתְרִיסְהוֹן הוּא׃ 11 דַּחֲלַיָּא דַּייָ רְחִצוּ בְּמֵימְרָא
דַּייָ סְעוּדְהוֹן וּתְרִיסֵהוֹן הוּא׃ 12 מֵימְרָא דַּייָ דְּכַר יָתָנָא לְטָב יְבָרֵךְ יָת בֵּית יִשְׂרָאֵל יְבָרֵךְ יָת בֵּית אַהֲרֹן׃ 13 יְבָרֵךְ דַּחֲלַיָּא
דַּייָ זְעִירַיָּא עִם רַבְרְבַיָּא׃ 14 יוֹסֵף יְיָ עֲלֵיכוֹן עֲלֵיכוֹן וְעַל בְּנֵיכוֹן׃ 15 בְּרִיכִין אַתּוּן מִן קֳדָם יְיָ דַּעֲבַד שְׁמַיָּא וְאַרְעָא׃
16 שְׁמֵי שְׁמַיָּא לִשְׁכִינַת יְקָרָא דַּייָ וְאַרְעָא יְהַב לִבְנֵי נָשָׁא׃ 17 לָא מֵיתַיָּא מְשַׁבְּחִין קֳדָם יְיָ וְלָא כָּל נָחוֹתֵי בֵּית קְבוּרַת אַדְמְתָא׃
18 וַאֲנַחְנָא נְבָרֵךְ אֱלָהָא מֵהַשְׁתָּא וְעַד עָלְמָא שַׁבַּחוּ אֱלָהָא׃

* Montes exultauerunt vt arietes, & 4
colles ſicut agni ouium.
* Quid tibi eſt mare, quòd fugiſti? & 5
tu Iordanis quia conuerſus es retrorſum?
* Montes quid exultaſtis ſicut arietes, 6
& colles ſicut agni ouium?
* A facie Domini mota eſt terra, à facie 7
Dei Iacob. * Qui conuertit petram in 8
ſtagna aquarum, & rupem in fontes a-
quarum.

NOn nobis Domine non nobis, ſed no- 1
mini tuo da gloriam; ſuper miſericor-
dia tua & veritate tua: * Nequando di- 2
cant gentes: Vbi eſt Deus eorum?
* Deus autem noſter in cęlo, ÷ & in terra: 3
omnia quæcunque voluit fecit.
* Simulachra gentium argentum & au- 4
rum, opera manuum hominum: * Os ha- 5
bent, & non loquentur: oculos habent, &
non videbunt. * Aures habent, & non au- 6
dient: nares habent, & non odorabunt.
* Manus habent, & non palpabunt: pe- 7
des habent, & non ambulabunt: non ÷ ſo-
nabunt in gutture ſuo. * Similes illis fiant 8
qui faciunt ea, & omnes qui confidunt in
eis. * Domus Iſrael ſperauit in Domino, 9
adiutor * & protector eorum eſt. * Domus 10
Aarõ ſperauit in Domino, adiutor * & pro-
tector eorum eſt. * Qui timent Do- 11
minum ſperauerunt in Domino, adiutor
& protector eorum eſt. * Dominus me- 12
mor exiſtens noſtri ÷ benedixit nobis; be-
nedixit domui Iſrael, benedixit domui
Aaron. * Benedixit * timentibus Domi- 13
num, puſillis cum * magnis. * Adiiciat 14
Dominus ſuper vos, ſuper vos & ſuper fi-
lios veſtros. * Benedicti vos à Domi- 15
no, qui fecit cælum & terram. * Cælum 16
cæli Domino, terram autem dedit filiis
hominum. * Non mortui laudabunt 17
te Domine, neque omnes qui deſcendunt
in infernum: * Sed nos qui viuimus * be- 18
nedicemus Domino, ex hoc nunc & vſq;
in ſeculum. Alleluia.

4 * τὰ ὄρη ἐσκίρτησαν ὡσεὶ κριοί, καὶ οἱ βουνοὶ ὡς ἀρ-
5 νία προβάτων. * τί σοί ἐστι θάλασσα ὅτι ἔφυγες; καὶ
σὺ ἰορδάνη ὅτι ἐστράφης εἰς τὰ ὀπίσω;
6 * τὰ ὄρη ὅτι ἐσκιρτήσατε ὡσεὶ κριοί, καὶ οἱ βουνοὶ ὡς
ἀρνία προβάτων;
7 * ἀπὸ προσώπου κυρίου ἐσαλεύθη ἡ γῆ, ἀπὸ προ-
σώπου τοῦ θεοῦ ἰακώβ.
8 * τοῦ στρέψαντος τὴν πέτραν εἰς λίμνας ὑδάτων, καὶ
τὴν ἀκρότομον εἰς πηγὰς ὑδάτων.

1 * Μὴ ἡμῖν κύριε μὴ ἡμῖν, ἀλλ' ἢ τῷ ὀνόματί σου δὸς
δόξαν, ἐπὶ τῷ ἐλέει σου καὶ τῇ ἀληθείᾳ σου·
2 * μήποτε εἴπωσι τὰ ἔθνη, ποῦ ἐστιν ὁ θεὸς αὐτῶν;
3 * ὁ δὲ θεὸς ἡμῶν ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῇ, πάντα ὅ-
σα ἠθέλησεν ἐποίησε.
4 * τὰ εἴδωλα τῶν ἐθνῶν, ἀργύριον καὶ χρυσίον, ἔργα
5 χειρῶν ἀνθρώπων· * στόμα ἔχουσι, καὶ οὐ λαλήσουσιν·
ὀφθαλμοὺς ἔχουσι, καὶ οὐκ ὄψονται.
6 * ὦτα ἔχουσι, καὶ οὐκ ἀκούσονται· ῥῖνας ἔχουσι, καὶ οὐκ
7 ὀσφρανθήσονται. * χεῖρας ἔχουσι, καὶ οὐ ψηλαφή-
σουσι. πόδας ἔχουσι, καὶ οὐ περιπατήσουσιν, οὐ φωνήσουσιν
ἐν τῷ λάρυγγι αὐτῶν.
8 * ὅμοιοι αὐτοῖς γένοιντο οἱ ποιοῦντες αὐτά, καὶ πάν-
τες οἱ πεποιθότες ἐπ' αὐτοῖς.
9 * οἶκος ἰσραὴλ ἤλπισεν ἐπὶ κύριον, βοηθὸς καὶ ὑπε-
10 ρασπιστὴς αὐτῶν ἐστιν. * οἶκος ἀαρὼν ἤλπισεν ἐπὶ κύ-
ριον, βοηθὸς καὶ ὑπερασπιστὴς αὐτῶν ἐστιν.
11 * οἱ φοβούμενοι τὸν κύριον ἤλπισαν ἐπὶ κύριον, βοη-
θὸς καὶ ὑπερασπιστὴς αὐτῶν ἐστιν.
12 * κύριος μνησθεὶς ἡμῶν εὐλόγησεν ἡμᾶς, εὐλόγησε
τὸν οἶκον ἰσραήλ, εὐλόγησε τὸν οἶκον ἀαρών.
13 * εὐλόγησε τοὺς φοβουμένους τὸν κύριον, τοὺς μικροὺς μετὰ
14 τῶν μεγάλων. * προσθείη κύριος ἐφ' ὑμᾶς, ἐφ' ὑμᾶς καὶ
15 ἐπὶ τοὺς υἱοὺς ὑμῶν. * εὐλογημένοι ὑμεῖς τῷ κυρίῳ, τῷ
ποιήσαντι τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν.
16 * ὁ οὐρανὸς τοῦ οὐρανοῦ τῷ κυρίῳ, τὴν δὲ γῆν ἔδωκε τοῖς
17 υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων. * οὐχ οἱ νεκροὶ αἰνέσουσί σε κύ-
ριε, οὐδὲ πάντες οἱ καταβαίνοντες εἰς ᾅδου·
18 * ἀλλ' ἡμεῖς οἱ ζῶντες εὐλογήσομεν τὸν κύριον, ἀπὸ
τοῦ νῦν καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος. ἀλληλούϊα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

4 Cùm daret Legem populo ſuo, montes ſubſilierunt ſicut arietes, colles ſicut filij ouium. 5 Quid tibi erat mare cur erumperes? Iordanis, vt conuerteris retrorſum? 6 Montes ſubſilirent ſicut arietes, colles ſicut filij ouium? 7 A facie Domini contremiſce terra; ab aſpectu Dei Iaacob. 8 Qui conuertit petram in riuum; rupem in fontes aquarum.

PSAL. CXV.

NOn propter nos Domine, non propter meritum noſtrum: verùm nomini tuo da gloriam, propter benignitatem tuam & propter veritatem tuam. 2 Quare dicturi ſunt populi: Vbi eſt Deus eorum? 3 Dei autem noſtri habitatio in cælis eſt; quicquid voluit, fecit. 4 Idola gentium argentea & aurea, opera manuum hominis. 5 Os ineſt eis, & non loquuntur; oculi inſunt eis, & non vident. 6 Aures inſunt eis, & non audiunt, nares inſunt eis, & non odorant. 7 Manus habent, & non palpant; pedes habent & non ambulant; & non clamant gutture ſuo. 8 Similes illis ſint qui faciunt ea, & omnis qui confidit in eis. 9 Domus Iſrael confidite in Verbo Domini: adiutorium eorum & ſcutum eorum eſt ipſum. 10 Domus Aharon confidite in Verbo Domini: adiutorium eorum & ſcutum eorum ipſum eſt. 11 Qui timent Dominum confidite in Verbo Domini; auxilium eorum & ſcutum eorum ipſe eſt. 12 Verbum Domini recordatum eſt noſtri in bonum: benedicet domui Iſrael, benedicet domui Aharon. 13 Benedicet timentibus Dominum, paruis cum magnis. 14 Apponat Dominus ſuper vos, ſuper vos & ſuper filios veſtros. 15 Benedicti vos à præſentia Domini, qui fecit cælum & terram. 16 Cæli cælorum maieſtati gloriæ Domini: terram autem dedit filiis hominum. 17 Non mortui laudant coram Domino, neque omnes qui deſcendunt in domum ſepulturæ terreſtris. 18 Sed nos benedicemus Deo, ex hoc tempore & vſque in æternum. laudate Deum.

קיו

1 אָהַבְתִּי כִּי־יִשְׁמַע יְהוָה אֶת־קוֹלִי תַּחֲנוּנָי׃
2 כִּי־הִטָּה אָזְנוֹ לִי וּבְיָמַי אֶקְרָא׃
3 אֲפָפוּנִי חֶבְלֵי־מָוֶת וּמְצָרֵי שְׁאוֹל מְצָאוּנִי צָרָה
וְיָגוֹן אֶמְצָא׃
4 וּבְשֵׁם־יְהוָה אֶקְרָא אָנָּה יְהוָה מַלְּטָה
נַפְשִׁי׃
5 חַנּוּן יְהוָה וְצַדִּיק וֵאלֹהֵינוּ מְרַחֵם׃
6 שֹׁמֵר פְּתָאיִם יְהוָה דַּלּוֹתִי וְלִי יְהוֹשִׁיעַ׃
7 שׁוּבִי נַפְשִׁי לִמְנוּחָיְכִי כִּי־יְהוָה גָּמַל עָלָיְכִי׃
8 כִּי חִלַּצְתָּ נַפְשִׁי מִמָּוֶת אֶת־עֵינִי מִן־דִּמְעָה
אֶת־רַגְלִי מִדֶּחִי׃
9 אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי יְהוָה בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים׃
10 הֶאֱמַנְתִּי כִּי אֲדַבֵּר אֲנִי עָנִיתִי מְאֹד׃
11 אֲנִי אָמַרְתִּי בְחָפְזִי כָּל־הָאָדָם כֹּזֵב׃
12 מָה־אָשִׁיב לַיהוָה כָּל־תַּגְמוּלוֹהִי עָלָי׃
13 כּוֹס־יְשׁוּעוֹת אֶשָּׂא וּבְשֵׁם יְהוָה אֶקְרָא׃
14 נְדָרַי לַיהוָה אֲשַׁלֵּם נֶגְדָה־נָּא לְכָל־עַמּוֹ׃
15 יָקָר בְּעֵינֵי יְהוָה הַמָּוְתָה לַחֲסִידָיו׃
16 אָנָּה יְהוָה כִּי־אֲנִי עַבְדֶּךָ אֲנִי עַבְדְּךָ בֶּן־אֲמָתֶךָ
פִּתַּחְתָּ לְמוֹסֵרָי׃
17 לְךָ־אֶזְבַּח זֶבַח תּוֹדָה וּבְשֵׁם יְהוָה אֶקְרָא׃
18 נְדָרַי לַיהוָה אֲשַׁלֵּם נֶגְדָה־נָּא לְכָל־עַמּוֹ׃
19 בְּחַצְרוֹת בֵּית יְהוָה בְּתוֹכֵכִי יְרוּשָׁלָםִ
הַלְלוּ־יָהּ׃

קיז

1 הַלְלוּ אֶת־יְהוָה כָּל־גּוֹיִם שַׁבְּחוּהוּ כָּל־
הָאֻמִּים׃
2 כִּי גָבַר עָלֵינוּ חַסְדּוֹ וֶאֱמֶת־יְהוָה לְעוֹלָם
הַלְלוּ־יָהּ׃

PSAL. CXVI.

1 *Dilexi, quoniam exaudiet Dominus vocem*
2 *deprecationis meæ. * Inclinauit enim au-*
rem suam mihi, & in diebus meis inuocabo.
3 ** Circundederunt me funes mortis, & mu-*
nitiones inferni inuenerunt me; angustiam &
dolorem reperi.
4 ** Et nomen Domini inuocabo: obsecro Do-*
5 *mine libera animam meam. * Clemens Domi-*
nus & iustus, & Deus noster misericors.
6 ** Custodit paruulos Dominus; attenuatus*
sum, & me saluabit.
7 ** Reuertere anima mea in requiem tuam,*
quia Dominus reddidit tibi.
8 ** Quia eruit animam meam de morte, oculos*
meos à lachrymis, pedes meos ab offensa.
9 ** Deambulabo coram Domino in terris vi-*
uorum.
10 ** Credidi propter quod locutus sum, ego au-*
tem afflictus sum nimis.
11 **Ego dixi in stupore meo: Omnis homo men-*
dacium.
12 ** Quid reddam Domino, pro omnibus quæ*
retribuit mihi?
13 **Calicem salutaris accipiam, et in nomine Do*
mini inuocabo.
14 ** Vota mea Domino reddam nunc coram om*
ni populo eius.
15 ** Gloriosa in conspectu Domini, mors san-*
ctorum eius.
16 ** Obsecro Domine quia ego seruus tuus, ego*
seruus tuus filius ancillæ tuæ: dissoluisti vincu-
la mea.
17 ** Tibi immolabo hostiam laudis, & in no-*
mine Domini inuocabo.
18 **Vota mea Domino reddam nunc in conspe-*
ctu omnis populi eius.
19 ** In atriis domus Domini, in medio tui Ie-*
rusalem. Aleluia.

PSAL. CXVII.

1 *Laudate Dominum omnes gentes, collaudate*
eum vniuersi populi.
2 ** Quia confortata est super nos misericordia*
eius, & veritas Domini in æternum. Aleluia.

תרגום

קיו

1 רְחֵמִית אֲרוּם יִשְׁמַע יְיָ יַת קָלִי בָּעוּתִי׃ 2 אֲרוּם אַצְלֵי אֻדְנֵהּ לִי וּבְיוֹמַי אֲנָא קָרֵי׃ 3 אַקְפוּנִי מַרְעֵי מוֹתָא וְעָקְתִין
דִּשְׁיוֹל אַשְׁכְּחוּנַנִי עָקְתָא וְדָוֹנָא אַשְׁכַּח׃ 4 וּבְשׁוּם יְיָ אֶקְרֵי בְּבָעוּ יְיָ שֵׁיזֵב נַפְשִׁי׃ 5 חֲנָנָא יְיָ וְזַכָּאָה וֵאלָהָנָא מְרַחֵם׃
6 נָטֵר שַׂרְגִיגַיָּא יְיָ אִתְמַסְכְּנֵית וְלִי חָמֵי לְמִפְרוֹק׃ 7 תּוּבִי נַפְשִׁי לְבֵית נוּחָיְכִי אֲרוּם מֵימְרָא דַיְיָ גְּמַל טָבָא עֲלָיְכִי׃
8 אֲרוּם פְּצֵיתָא נַפְשִׁי מִקְּטוֹל יַת עֵינִי מִן דִּמְעָתָא יַת רַגְלִי מִלְּאִדַּחְיָא׃ 9 אֲהַלֵּךְ קֳדָם יְיָ בְּאַרְעַת חַיַּיָּא׃
10 הֵימְנֵית אֲרוּם אֲמַלֵּל אֲנָא שַׁבְּחֵת לַחֲדָא׃ 11 אֲנָא אֲמָרֵית בְּמֶעְרְקִי כָּל בְּנֵי נָשָׁא מְכַדְּבִין׃
12 מָה אָתֵיב קֳדָם יְיָ כָּל גְּמוּלָן טָבָן דִּילֵיהּ גְּמִילִין אִנּוּן עֲלַי׃ 13 כָּסָא דְפֻרְקָנָא אֲסוֹבַר וּבִשְׁמָא דַיְיָ אֶקְרֵי׃
14 נִדְרַי קֳדָם יְיָ אֲשַׁלֵּם אַתְנֵי כְּדוֹן נִיסּוֹי לְכָל עַמֵּהּ׃ 15 יַקִּיר קֳדָם יְיָ מִיתוּתָא דְמִשְׁתַּלְּחָא לַחֲסִידוֹי׃
16 בְּבָעוּ יְיָ אֲרוּם אֲנָא עַבְדָּךְ אֲנָא עַבְדָּךְ בַּר אַמְתָךְ שְׁרֵיתָא לְשׁוֹשַׁלְתַּי׃ 17 קֳדָמָךְ אֲדַבַּח דְּבַח נִכְסְתָא וּבִשְׁמָא דַיְיָ אֶקְרֵי׃
18 נִדְרַי קֳדָם יְיָ אֲשַׁלֵּם אַתְנֵי כְּדוֹן נִיסּוֹי לְכָל עַמֵּהּ׃ 19 בְּדָרְתַיָּא דְּבֵית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ בִּמְצַעִיךְ יְרוּשְׁלֶם שַׁבְּחוּ אֱלָהָא׃

קיז

1 שַׁבְּחוּ יַת יְיָ כָּל עַמְמַיָּא שַׁבְּחוּ לֵהּ כָּל אֻמַּיָּא׃ 2 אֲרוּם אַגְבַּר עֲלָנָא טוּבֵהּ וְקוּשְׁטֵהּ דַּיְיָ לְעָלַם שַׁבְּחוּ אֱלָהָא׃

PSAL. CXIIII.

Dilexi, quoniam exaudiet Dominus vo- 1
cem orationis meæ. * Quia inclina- 2
uit aurem suam mihi, & in diebus meis in-
uocabo. * Circundederunt me dolores 3
mortis, pericula inferni inuenerunt me.
Tribulationem & dolorem inueni, * & no- 4
men Domini inuocaui: ô Domine, libera
animam meam. * Misericors Dominus & 5
iustus, & Deus noster miseretur: * Custo- 6
diens paruulos Dominus: humiliatus sum
& liberauit me. * Conuertere anima 7
mea in requiem tuam, quia Dominus be-
nefecit tibi. * Quia eripuit animam meam 8
de morte, oculos meos à lachrymis, & pe-
des meos à lapsu. * Placebo * in conspectu 9
Domini in regione * viuentium. Alleluia.

PSAL. CXV.

Credidi, propter quod locutus sum, ego 10
autem humiliatus sum nimis.
* Ego autem dixi in excessu meo: Om- 11
nis homo mendax.
* Quid retribuam Domino pro omni- 12
bus quæ retribuit mihi?
* Calicem salutaris accipiam, & nomen 13
Domini inuocabo.
* Vota mea Domino reddam, corā om- 14
ni populo eius.
* Preciosa in conspectu Domini mors 15
sanctorum eius. * O Domine ego ser- 16
uus tuus, ego seruus tuus, & filius ancillæ
tuæ, dirupisti vincula mea.
* Tibi sacrificabo hostiam laudis, & * in 17
nomine Domini inuocabo.
* Vota mea Domino reddam, in conspe- 18
ctu omnis populi eius.
* In atriis domus Domini, in medio tui 19
Hierusalem. Alleluia.

PSAL. CXVI.

Laudate Dominum omnes gentes, lau- 1
date eum omnes populi.
* Quoniam confirmata est misericordia 2
eius super nos, & veritas Domini manet
in æternum. Alleluia.

ριδ΄.

1 * Ἠγάπησα, ὅτι εἰσακούσεται κύριος τῆς φωνῆς τῆς δεή-
2 σεώς μου. * ὅτι ἔκλινε τὸ οὖς αὐτοῦ ἐμοί, καὶ ἐν ταῖς ἡ-
μέραις μου ἐπικαλέσομαι.
3 * περιέσχον με ὠδῖνες θανάτου, κίνδυνοι ᾅδου εὕροσάν
4 με. θλῖψιν καὶ ὀδύνην εὗρον. * καὶ τὸ ὄνομα κυρίου
ἐπεκαλεσάμην, ὦ κύριε ῥῦσαι τὴν ψυχήν μου.
5 * ἐλεήμων ὁ κύριος καὶ δίκαιος, καὶ ὁ θεὸς ἡμῶν ἐλεεῖ.
6 * φυλάσσων τὰ νήπια ὁ κύριος, ἐταπεινώθην καὶ ἔσω-
7 σέ με. * ἐπίστρεψον ψυχή μου εἰς τὴν ἀνάπαυσίν
σου, ὅτι κύριος εὐηργέτησέ σε.
8 * ὅτι ἐξείλετο τὴν ψυχήν μου ἐκ θανάτου, τοὺς ὀφ-
θαλμούς μου ἀπὸ δακρύων, καὶ τοὺς πόδας μου ἀπὸ ὀλι-
σθήματος.
9 * εὐαρεστήσω ἐνώπιον κυρίου ἐν χώρᾳ ζώντων.

Ἀλληλούϊα. ριε΄.

10 * Ἐπίστευσα, διὸ ἐλάλησα, ἐγὼ δὲ ἐταπεινώθην σφό-
11 δρα. * ἐγὼ δὲ εἶπα ἐν τῇ ἐκστάσει μου, πᾶς ἄνθρω-
πος ψεύστης.
12 * τί ἀνταποδώσω τῷ κυρίῳ περὶ πάντων ὧν ἀντα-
πέδωκέ μοι;
13 * ποτήριον σωτηρίου λήψομαι, καὶ τὸ ὄνομα κυρίου
ἐπικαλέσομαι.
14 * τὰς εὐχάς μου τῷ κυρίῳ ἀποδώσω, ἐναντίον παν-
τὸς τοῦ λαοῦ αὐτοῦ.
15 * τίμιος ἐναντίον κυρίου ὁ θάνατος τῶν ὁσίων αὐτοῦ.
16 * ὦ κύριε ἐγὼ δοῦλος σός, ἐγὼ δοῦλος σός, καὶ υἱὸς τῆς
παιδίσκης σου, διέρρηξας τοὺς δεσμούς μου.
17 * σοὶ θύσω θυσίαν αἰνέσεως, καὶ ἐν ὀνόματι κυρίου ἐ-
πικαλέσομαι.
18 * τὰς εὐχάς μου τῷ κυρίῳ ἀποδώσω, ἐναντίον παντὸς
τοῦ λαοῦ αὐτοῦ.
19 * ἐν αὐλαῖς οἴκου κυρίου ἐν μέσῳ σου Ἱερουσαλήμ.
Ἀλληλούϊα.

ρις΄.

1 * Αἰνεῖτε τὸν κύριον πάντα τὰ ἔθνη, ἐπαινέσατε αὐτὸν
πάντες οἱ λαοί.
2 * ὅτι ἐκραταιώθη τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς, καὶ ἡ ἀλή-
θεια τοῦ κυρίου μένει εἰς τὸν αἰῶνα. ἀλληλούϊα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

PSAL. CXVI.

Dilexi, quoniam audiet Dominus vocem meam, & deprecationes meas. 2 Quoniam inclinauit aurem suam mihi, & in diebus meis ego inuocabo. 3 Circundederunt me ægritudines mortis, & molestiæ inferni inuenerunt me, afflictionem & dolorem inueniam. 4 In nomine autem Domini inuocabo: obsecro Domine libera animam meam. 5 Clemens Dominus & iustus, & Deus noster misericors. 6 Custodit simplices Dominus: humiliatus sum, sed respexit me ad redemptionem. 7 Conuertere anima mea in requiem tuam, quoniam Verbum Domini reddit bonum tibi. 8 Quoniam eripuisti animam meam ab occisione, oculum meum à lachrymis, pedem meum à lapsu. 9 Incedam coram Domino in terra viuorum. 10 Credidi, propterea loquar, ego laudaui maiorem in modum. 11 Ego dixi interfugiendum, Omnes filij hominum mendaces. 12 Quid reddam coram Domino? omnes retributiones eius bonæ repensæ sunt super me. 13 Calicem redemptionis portabo, & in nomine Domini inuocabo. 14 Vota mea coram Domino reddam: narrabo tunc signa eius omni populo eius. 15 Honorifica coram Domino mors est quæ infertur sanctis eius. 16 Obsecro Domine, quia ego seruus tuus, ego seruus tuus filius ancillæ tuæ; soluisti catenam meam. 17 Coram te sacrificabo sacrificium oblationis, & in nomine Domini inuocabo. 18 Vota mea coram Domino reddam: narrabo tunc miracula eius omni populo ipsius. 19 In atriis domus sanctuarij Domini, in medio tui Ierusalem. laudate Deum.

PSAL. CXVII.

Laudate Dominum omnes populi, laudate eum omnes nationes. 2 Quoniam roborauit super nos beneficentiam suam, & veritas Domini in æternum. laudate Deum.

קיח

1 הוֹדוּ לַיהוָה כִּי־טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
2 יֹאמַר־נָא יִשְׂרָאֵל כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
3 יֹאמְרוּ־נָא בֵית־אַהֲרֹן כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
4 יֹאמְרוּ־נָא יִרְאֵי יְהוָה כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
5 מִן־הַמֵּצַר קָרָאתִי יָּהּ עָנָנִי בַמֶּרְחָב יָהּ׃
6 יְהוָה לִי לֹא אִירָא מַה־יַּעֲשֶׂה לִי אָדָם׃
7 יְהוָה לִי בְּעֹזְרָי וַאֲנִי אֶרְאֶה בְשֹׂנְאָי׃
8 טוֹב לַחֲסוֹת בַּיהוָה מִבְּטֹחַ בָּאָדָם׃
9 טוֹב לַחֲסוֹת בַּיהוָה מִבְּטֹחַ בִּנְדִיבִים׃
10 כָּל־גּוֹיִם סְבָבוּנִי בְּשֵׁם יְהוָה כִּי אֲמִילַם׃
11 סַבּוּנִי גַם־סְבָבוּנִי בְּשֵׁם יְהוָה כִּי אֲמִילַם׃
12 סַבּוּנִי כִדְבֹרִים דֹּעֲכוּ כְּאֵשׁ קוֹצִים בְּשֵׁם יְהוָה
כִּי אֲמִילַם׃
13 דַּחֹה דְחִיתַנִי לִנְפֹּל וַיהוָה עֲזָרָנִי׃
14 עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ וַיְהִי־לִי לִישׁוּעָה׃
15 קוֹל רִנָּה וִישׁוּעָה בְּאָהֳלֵי צַדִּיקִים יְמִין יְהוָה
עֹשָׂה חָיִל׃
16 יְמִין יְהוָה רוֹמֵמָה יְמִין יְהוָה עֹשָׂה חָיִל׃
17 לֹא אָמוּת כִּי־אֶחְיֶה וַאֲסַפֵּר מַעֲשֵׂי יָהּ׃
18 יַסֹּר יִסְּרַנִּי יָּהּ וְלַמָּוֶת לֹא נְתָנָנִי׃
19 פִּתְחוּ־לִי שַׁעֲרֵי־צֶדֶק אָבֹא־בָם אוֹדֶה יָהּ׃
20 זֶה־הַשַּׁעַר לַיהוָה צַדִּיקִים יָבֹאוּ בוֹ׃
21 אוֹדְךָ כִּי עֲנִיתָנִי וַתְּהִי־לִי לִישׁוּעָה׃
22 אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה׃
23 מֵאֵת יְהוָה הָיְתָה זֹּאת הִיא נִפְלָאת בְּעֵינֵינוּ׃
24 זֶה־הַיּוֹם עָשָׂה יְהוָה נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בוֹ׃
25 אָנָּא יְהוָה הוֹשִׁיעָה נָּא אָנָּא יְהוָה הַצְלִיחָה נָּא׃
26 בָּרוּךְ הַבָּא בְּשֵׁם יְהוָה בֵּרַכְנוּכֶם מִבֵּית
יְהוָה׃

PSAL. CXVIII.

1 *Confitemini Domino quoniam bonus, quo-*
2 *niam in æternum miſericordia eius. *Dicat*
nunc Iſrael, quoniam in æternum miſericordia
3 *eius. * Dicat nunc domus Aaron, quoniam*
4 *in æternum miſericordia eius. * Dicant nunc*
qui timent Dominum, quoniam in æternum mi-
5 *ſericordia eius. * De tribulatione inuocaui*
Dominũ, exaudiuit me in latitudine Dominus.
6 ** Dominus mecum; non timebo quid faciat*
7 *mihi homo. * Dominus mihi auxiliator,*
& ego deſpiciam odientes me.
8 ** Melius eſt ſperare in Domino, quàm ſpera-*
9 *re in homine. * Melius eſt ſperare in Domino,*
quàm ſperare in principibus.
10 ** Omnes gentes circundederunt me, in no-*
mine Domini quia vltus ſum eas.
11 ** Circundederunt me & obſederunt me, in*
nomine Domini quia vltus ſum eas.
12 ** Circundederunt me quaſi apes, extinctæ*
ſunt quaſi ignis ſpinarum, in nomine Domini
13 *quia vltus ſum eas. * Impulſus impellebar*
vt caderem, & Dominus ſuſtentauit me.
14 ** Fortitudo mea & laudatio Dominus, &*
factus eſt mihi ad ſalutem.
15 ** Vox laudis & ſalutis in tabernaculis iu-*
ſtorum: dextera Domini fecit fortitudinem.
16 ** Dextera Domini excelſa, dextera Domini*
17 *fecit virtutem. * Non moriar, ſed viuam,*
18 *& narrabo opera Domini. * Corripiens cor-*
ripuit me Dominus, & morti non tradidit me.
19 ** Aperite mihi portas iuſtitiæ, ingreſſus in eas*
20 *confitebor Domino. * Hæc porta Domino, iuſti*
21 *intrabunt in eam. * Confitebor tibi, quoniam*
exaudiſti me, & factus es mihi ad ſalutem.
22 ** Lapis quem reprobauerunt ædificantes, fa-*
ctus eſt in caput anguli.
23 ** A Domino factum eſt iſtud, hoc eſt mirabile*
24 *in oculis noſtris. * Hæc dies quam fecit*
Dominus, exultemus & lætemur in ea.
25 ** Obſecro Domine ſalua obſecro, obſecro Do-*
mine proſperare obſecro.
26 ** Benedictus qui venit in nomine Domini,*
benediximus vobis de domo Domini.

תרגום

קיח 1 שבחו קדם ייי ארום טב ארום לעלם טוביה ׃ 2 יימרון כדון ישראל ארום לעלם טוביה ׃
3 יימרון כדון בית אהרן ארום לעלם טוביה׃ 4 יימרון כדון דחליא דייי ארום לעלם טוביה׃ 5 מן עקתא קריתי אלהא קביל צלותי
נפתיא אלהא ׃ 6 מימרא דייי בסעדי לא אדחל מה יעבד לי בר נש ׃
7 מימרא דייי למסעדא יתי ואנא אחמי פרענותא בסנאי׃ 8 טב למתרחצא במימרא דייי מלמרחץ בבר נשא׃ 9 טב למתרחצא במימרא
דייי מלמרחץ ברברביא ׃ 10 כל עממיא אקפון יתי בשום מימרא דייי ארום אתוששנון ׃ 11 אקפוני לחוד חזרו יתי בשום מימרא
דייי רחצה ארום אתוששנון ׃ 12 אקפון לי היך דבוריתא דלקון היך אשתא בכובין בשום מימרא דייי רחצה ארום אתוששנון ׃
13 מדחא דחית יתי חובי למנפל ומימרא דייי סיעני ׃ 14 תקפי ותשבחתי דחיל על כל עממיא ייי אמר במימריה והוה לי לפריק ׃
15 קל תשבחתא ופרקנא במשכניהון דצדיקיא ימינא דייי עבדת חילא ׃ 16 ימינא דייי מרממא ימינא דייי עבדת חילא ׃
17 לא אמות ארום אחי ואשתעי עובדי אלהא ׃ 18 מכסנא אכסנני אלהא ולמותא לא מסר יתי ׃ 19 פתחון לי מעלני צדקתא
אעול בהון ואשבח אלהא׃ 20 דין מעלנא דבית מקדשא דייי צדיקיא יעלון ביה׃ 21 אהודי קומך ארום קבלתא צלותי והויתא לי לפריק׃
22 טליא שבקו ארדכליא ביני בנוהי דישי וזכאה לאתמנאה מלך ושלטן ׃ 23 מן קדם ייי הות דא היא פרישא קדמנא ׃
24 דין יומא עבד ייי נדוץ ונחדי ביה ׃ 25 בבעו מנך ייי פרוק בבעו מנך ייי אצלח כדון ׃ 26 בריך דאתי בשום מימרא דייי ברכנא
יתכון מבית מקדשא דייי ׃

PSAL. CXVII.

Confitemini Domino quoniam bon⁹, 1
quoniam in ſeculum miſericordia ei⁹.
‡Dicat nunc domus Iſrael, quoniam bo- 2
nus, quoniam in ſeculum miſericordia ei⁹.
‡ Dicat nunc domus Aaron, quoniam 3
bonus, quoniam in ſeculum miſericordia
eius.‡Dicant nunc omnes qui timent Do- 4
minum, quoniam bonus, quoniam in ſe-
culum miſericordia eius. ‡De tribulatio- 5
ne inuocaui Dominum, & exaudiuit me
in latitudine.* ‡Dominus mihi adiutor, & 6
non timebo quid faciet mihi homo.
‡ Dominus mihi adiutor, & ego deſpi- 7
ciam inimicos meos. ‡Bonum eſt confide- 8
re in Domino, quàm confidere in homine.
‡ Bonum eſt ſperare in Domino, quàm 9
ſperare in principibus. ‡Omnes gentes 10
circuierunt me, &* nomine Domini* vltus
ſum in eos. ‡ Circundantes circundede- 11
runt me, &* nomine Domini* vltus ſum in
eos. ‡Circundederunt me ſicut apes fauũ, 12
& exarſerunt ſicut ignis in ſpinis, & * no-
mine Domini* vltus ſum in eos. ‡Impulſus 13
euerſus ſum vt caderem, & Dominus ſuſ-
cepit me. ‡Fortitudo mea & laus mea Do- 14
minus, & factus eſt mihi in ſalutem. ‡Vox 15
exultationis & ſalutis in tabernaculis iu-
ſtorum. dextera Dñi fecit virtutẽ: ‡Dexte- 16
ra Dñi exaltauit me. dextera Dñi fecit vir-
tutem: ‡Nõ moriar, ſed viuam, & narrabo 17
opera Dñi. ‡Caſtigãs caſtigauit me Dñs, & 18
morti nõ tradidit me. ‡Apite mihi portas 19
iuſtitiæ: ingreſſus in eas confitebor Dño.
‡Hęc porta Dñi, iuſti intrabunt in eam. 20
‡Cõfitebor tibi quoniã exaudiſti me, & fa 21
ctus es mihi in ſalutẽ. ‡Lapidẽ quẽ reꝓba- 22
uerũt ędificãtes, hic factus eſt in caput an-
guli. ‡A Dño factũ eſt iſtud, & eſt mirabile 23
in oculis noſtris. ‡ Hęc* dies quam fecit Do 24
minus, exultemus & lætemur in ea. ‡O Do 25
mine ſaluum me fac iam, ô Dñe bene pro-
ſpare iã. ‡Benedictus ꝗ venit in nõie Dñi: 26
benediximus vobis de domo Domini.

ριζ.

1 ‡ Ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ ὅτι ἀγαθός, ὅτι εἰς τὸν αἰ-
2 ῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. ‡ εἰπάτω δὴ οἶκος Ἰσραήλ, ὅτι
ἀγαθός, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
3 ‡ εἰπάτω δὴ οἶκος Ἀαρών, ὅτι ἀγαθός, ὅτι εἰς τὸν αἰῶ-
να τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
4 ‡ εἰπάτωσαν δὴ πάντες οἱ φοβούμενοι τὸν κύριον, ὅτι
ἀγαθός, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
5 ‡ ἐκ θλίψεως ἐπεκαλεσάμην τὸν κύριον, καὶ ἐπή-
κουσέ μου εἰς πλατυσμόν.
6 ‡ κύριος ἐμοὶ βοηθός, καὶ οὐ φοβηθήσομαι τί ποιήσει
7 μοι ἄνθρωπος. ‡ κύριος ἐμοὶ βοηθός, κἀγὼ
8 ἐπόψομαι τῶν ἐχθρῶν μου. ‡ ἀγαθὸν πεποιθέναι
ἐπὶ κύριον, ἢ πεποιθέναι ἐπ' ἄνθρωπον.
9 ‡ ἀγαθὸν ἐλπίζειν ἐπὶ κύριον, ἢ ἐλπίζειν ἐπ' ἄρχουσι.
10 ‡ πάντα τὰ ἔθνη ἐκύκλωσάν με, καὶ τῷ ὀνόματι κυ-
11 ρίου ἠμυνάμην αὐτούς. ‡ κυκλώσαντες ἐκύκλωσάν
με, καὶ τῷ ὀνόματι κυρίου ἠμυνάμην αὐτούς.
12 ‡ ἐκύκλωσάν με ὡσεὶ μέλισσαι κηρίον, καὶ ἐξεκαύθη-
σαν ὡς πῦρ ἐν ἀκάνθαις, καὶ τῷ ὀνόματι κυρίου ἠμυνά-
13 μην αὐτούς. ‡ ὠσθεὶς ἀνετράπην τοῦ πεσεῖν, καὶ ὁ κύ-
14 ριος ἀντελάβετό μου. ‡ ἰσχύς μου καὶ ὕμνησίς μου
ὁ κύριος, καὶ ἐγένετό μοι εἰς σωτηρίαν.
15 ‡ φωνὴ ἀγαλλιάσεως καὶ σωτηρίας ἐν σκηναῖς δικαίων.
δεξιὰ κυρίου ἐποίησε δύναμιν·
16 ‡ δεξιὰ κυρίου ὕψωσέ με· δεξιὰ κυρίου ἐποίησε δύνα-
17 μιν· ‡ οὐκ ἀποθανοῦμαι, ἀλλὰ ζήσομαι, καὶ διη-
18 γήσομαι τὰ ἔργα κυρίου. ‡ παιδεύων ἐπαίδευσέ με ὁ
19 κύριος, καὶ τῷ θανάτῳ οὐ παρέδωκέ με. ‡ ἀνοίξατέ μοι
πύλας δικαιοσύνης, εἰσελθὼν ἐν αὐταῖς ἐξομολογήσομαι
20 τῷ κυρίῳ. ‡ αὕτη ἡ πύλη τοῦ κυρίου, δίκαιοι εἰσελεύσονται ἐν
21 αὐτῇ. ‡ ἐξομολογήσομαί σοι ὅτι ἐπήκουσάς μου, καὶ ἐγένου
22 μοι εἰς σωτηρίαν. ‡ λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδο-
23 μοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας. ‡ παρὰ κυρίου
ἐγένετο αὕτη, καὶ ἔστι θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν.
24 ‡ αὕτη ἡ ἡμέρα ἣν ἐποίησεν ὁ κύριος, ἀγαλλιασώμε-
25 θα καὶ εὐφρανθῶμεν ἐν αὐτῇ. ‡ ὦ κύριε σῶσον δή, ὦ κύ-
26 ριε εὐόδωσον δή. ‡ εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνό-
ματι κυρίου. εὐλογήκαμεν ὑμᾶς ἐξ οἴκου κυρίου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

PSAL. CXVIII.

Laudate Dominum, quoniam bonus, quoniam in æternum benignitas eius. [2] Dicant nunc Iſrael, quoniam in ęternum benignitas eius.
[3] Dicant nunc domus Aharon, quoniam in æternum benignitas eius. [4] Dicant nunc qui timent Dominum, quoniam in æternum be-
nignitas eius. [5] De anguſtia inuocaui Deum, exaudiuit orationem meam in latitudine Deus. [6] Verbum Domini in adiutorium meum: non
timebo quid mihi faciat homo. [7] Verbum Domini ad adiuuandum me, & ego videbo vltionem in oſores meos. [8] Melius eſt confidere in
Verbo Domini, quàm confidere in homine. [9] Melius eſt confidere in Verbo Dñi, quàm confidere in principibus. [10] Omnes populi circũ-
dederint me: in nomine Verbi Dñi propterea abſcindam eos. [11] Circundederint me, etiam circuierint me: in nomine Verbi Domini con-
fiſus ſum, ideò abſcindam eos. [12] Circundederint me ſicut apes, arſerint ſicut ignis in ſpinis: in nomine verbi Domini confiſus ſum, ideò
abſcindam eos. [13] Impulſione impulit me peccatum meum vt caderem: ſed Verbum Domini adiuuit me. [14] Fortitudo mea & laus mea, qui
timendus eſt ſuper omnes gentes Dominus; dixit in verbo ſuo, & fuit mihi redemptor. [15] Vox laudis & redemptionis in tabernaculis iu-
ſtorum: dextera Domini edidit virtutem. [16] Dextera Domini exaltata; dextera Domini edidit virtutem. [17] Non moriar, ſed viuam, & nar-
rabo opera Domini. [18] Corripiendo corripuit me Dominus, & morti non tradidit me. [19] Aperite mihi portas iuſtitiæ, ingrediar illas, & lau
dabo Deum. [20] Hæc eſt porta domus ſanctuarij Domini, iuſti intrabunt in eam. [21] Confitebor coram te, quoniam accepiſti orationẽ meam,
& factus es mihi redemptor. [22] Puerum deſpexerunt ædificatores, qui inter filios Iſſai meruit conſtitui rex & dominator. [23] A conſpectu
Domini hoc extitit, hoc mirabile eſt in conſpectu noſtro. [24] Hanc diem fecit Dominus, exultemus & lætemur in ea. [25] Obſecro te Domi-
ne confer ſalutem, obſecro te Domine proſperare nunc. [26] Benedictus qui venit in nomine Verbi Domini: benedicimus vobis de domo
ſanctuarij Domini.

27 אל יהוה ויאר לנו אסרו חג בעבתים עד קרנות המזבח ׃
28 אלי אתה ואודך אלהי ארוממך ׃
29 הודו ליהוה כי טוב כי לעולם חסדו ׃

קיט

1 אשרי תמימי דרך ההלכים בתורת יהוה ׃
2 אשרי נצרי עדתיו בכל לב ידרשוהו ׃
3 אף לא פעלו עולה בדרכיו הלכו ׃
4 אתה צויתה פקדיך לשמר מאד ׃
5 אחלי יכנו דרכי לשמר חקיך ׃
6 אז לא אבוש בהביטי אל כל מצותיך ׃
7 אודך בישר לבב בלמדי משפטי צדקך ׃
8 את חקיך אשמר אל תעזבני עד מאד ׃
9 במה יזכה נער את ארחו לשמר כדברך ׃
10 בכל לבי דרשתיך אל תשגני ממצותיך ׃
11 בלבי צפנתי אמרתך למען לא אחטא לך ׃
12 ברוך אתה יהוה למדני חקיך ׃
13 בשפתי ספרתי כל משפטי פיך ׃
14 בדרך עדותיך ששתי כעל כל הון ׃
15 בפקודיך אשיחה ואביטה ארחתיך ׃
16 בחקתיך אשתעשע לא אשכח דברך ׃
17 גמל על עבדך אחיה ואשמרה דברך ׃
18 גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך ׃
19 גר אנכי בארץ אל תסתר ממני מצותיך ׃
20 גרסה נפשי לתאבה אל משפטיך בכל עת ׃
21 גערת זדים ארורים השגים ממצותיך ׃
22 גל מעלי חרפה ובוז כי עדתיך נצרתי ׃
23 גם ישבו שרים בי נדברו עבדך ישיח בחקיך ׃
24 גם עדתיך שעשעי אנשי עצתי ׃

27 *Deus Dominus & apparuit nobis: frequentate solennitatem in frondosis vsque ad*
28 *cornua altaris. Deus meus es tu, & confitebor tibi: Deus meus, exaltabo te.*
29 *Confitemini Domino quoniam bonus, quoniam in æternum misericordia eius.*

ALEPH. PSAL. CXIX.

1 *Beati immaculati viæ, qui ambulant in Lege*
2 *Domini. Beati qui custodiunt testimonia eius, in toto corde requirunt eum.*
3 *Nec enim qui operantur iniquitatem, in*
4 *viis eius ambulauerunt. Tu mandasti præ-*
5 *cepta tua custodiri nimis. Vtinam dirigantur viæ meæ, ad custodienda præcepta tua.*
6 *Tunc non confundar, cùm respexero ad omnia*
7 *mandata tua. Confitebor tibi in directione cordis, cùm didicero iudicia iustitiæ tuæ.*
8 *Præcepta tua custodiam, ne derelinquas me vsque nimis.* BETH.
9 *In quo corriget iuuenis semitam suam? cùm*
10 *custodierit verba tua. In toto corde meo exquisiui te: ne errare me facias à mandatis*
11 *tuis. In corde meo abscondi eloquia tua,*
12 *vt non peccem tibi. Benedictus tu Do-*
13 *mine, doce me præcepta tua. In labiis meis*
14 *narraui, omnia iudicia oris tui. In via testimoniorum tuorum delectatus sum, quasi in*
15 *omnibus diuitiis. In præceptis tuis meditabor, & contemplabor semitas tuas.*
16 *In iustitiis tuis delectabor, non obliuiscar verba tua.* GIMEL.
17 *Retribue seruo tuo; viuam, & custodiam*
18 *verba tua. Reuela oculos meos, & videbo*
19 *mirabilia de Lege tua. Aduena ego sum in terra, ne abscondas à me mandata tua.*
20 *Desiderauit anima mea desiderare iudicia*
21 *tua in omni tempore. Increpasti superbos: ma-*
22 *ledicti qui recedunt à mandatis tuis. Aufer à me opprobrium & contemptum, quoniam testi-*
23 *monia tua custodiui. Et enim sederunt principes, aduersum me loquebantur; seruus autem tuus meditabatur præcepta tua.*
24 *Sed et testimonia tua voluptas mea, quasi viri amicissimi mei.*

תרגום

27 אלהא ייי ואנהר לנא כפתו טליא לנכסת חגא בשושלון עד די תקרבנה ותדון אדמא בקרנת מדבחא ׃ 28 אלהי את ואודי קומך אלהי ואשבחנך ׃ 29 אודו קדם ייי ארום טב ארום לעלם טוביה ׃

קיט

1 טוביהון דשלימי אורחא דמהלכין באוריתא דייי ׃ 2 טוביהון דנטרי סהידותיה בכל לבא יתבעון אלפניה ׃ 3 ברם לא עבדו שקרא בארחתיה תקניא הלכו ׃ 4 אנת פקדת פקודיך למנטר לחדא ׃ 5 טב לי דאתקנת אורחתי למנטר גזירתך ׃ 6 אדין לא אבהת באסתכלותי לכלהון פקודיך ׃ 7 אודי קדמך בתריצות לבא במילפי דיני זכותך ׃ 8 ית גזירתך אטר לא תשבוק יתי עד לחדא ׃ 9 במה ידכה טליא ית אורחיה למטר היך דבריך ׃ 10 בכל לבי תבעת אלפנך לא תטעי יתי מפקודיך ׃ 11 בלבי אטישת מימרך מן בגלל דלא אחוב קדמך ׃ 12 בריך את ייי אלף יתי גזירתך ׃ 13 בשפותי אשתעיתי כל דיני פומך ׃ 14 באורח סהדותך חדיתי כעלוי כל מזלא ׃ 15 בפקודיך אמלל ואסתכל אורחתך ׃ 16 בגזירתך אתפרנק לא אתנשי דבריך ׃ 17 שלם טב על עבדך ואחי ואטר דבריך ׃ 18 גלי עיני ואסתכל פרישן מאוריתך ׃ 19 דייר אנא בארעא לא תסלק מני פקודיך ׃ 20 רגגת נפשי לרגיגתא דינך בכל עדן ׃ 21 נזפתא זידנין ליטין דטעין מפקודיך ׃ 22 אעדי מני חסודא ובסרנותא ארום סהדותך נטרית ׃ 23 לחוד יתבין רברבין מני ממללין עבדך עסק באחוית גזירתך ׃ 24 לחוד סהדותך פרנוקי מרי מלכתי ׃

*Deus Dñs & illuxit nobis. cõſtituite diē 27
ſolenně in condēſis, vſq; ad cornua altaris.
*Deus meus es tu, & confitebor tibi; Deus 28
meus es tu, & exaltabo te. Confitebor tibi,
quoniam exaudiſti me, & factus es mihi in
ſalutē. *Confitemini Domino quoniā bo- 29
nus, quoniā in ſeculum miſericordia eius.
Alleluia. PSAL. CXVIII. א
BEati immaculati in via, qui ambulāt in 1
Lege Dñi. *Beati q̃ ſcrutātur teſtimonia 2
eius, in toto corde exq̃rent eū. *Nō enim q̃ 3
opantur iniq̃tatē, in viis eius ambulaue-
rūt. *Tu mādaſti mādata tua cuſtodiri ni- 4
mis. *Vtinā dirigātur viæ meæ ad cuſtodiē 5
das iuſtificationes tuas! *Tūc nō cōfūdar, 6
cū pſpexero in oīb' mādatis tuis. *Cōfite- 7
bor tibi in directione cordis, in eo q̃ didi-
ci iudicia iuſtitiæ tuæ. *Iuſtificationes tuas 8
cuſtodiā, nō me derelinquas vſq; quaque.
ב *IN quo corriget adoleſcētior viā ſuā? in 9
cuſtodiendo ſermones tuos. *In toto corde 10
meo exquiſiui te, ne repellas me à mādatis
tuis. *In corde meo abſcondi eloq̃a tua, vt 11
nō peccē tibi. *Bñdictus es Dñe, doce me 12
iuſtificationes tuas. *In labiis meis pnun- 13
ciaui oīa iudicia oris tui. *In via teſtimo- 14
niorū tuorū delectatus ſum, ſicut in oībus
diuitiis. *In mādatis tuis exercebor, & cōſi 15
derabo vias tuas. *In iuſtificationibus tuis 16
meditabor, nō obliuiſcar ſermones tuos.
ג *RETRIBVE ſeruo tuo, viuifica me, & 17
cuſtodiam ſermones tuos. *Reuela oculos 18
meos, & cōſiderabo mirabilia de Lege tua.
*Incola ego ſum in terra, nō abſcōdas à me 19
mādata tua. *Concupiuit anima mea deſi- 20
derare iudicia tua in omni tēpore. *Incre- 21
paſti ſuperbos: maledicti qui declinant à
mandatis tuis. *Aufer à me opprobrium & 22
contemptum, quia teſtimonia tua exqui-
ſiui. *Et enim ſederunt principes, & aduer- 23
ſum me loquebantur; ſeruus autem tuus
exercebatur in iuſtificationibus tuis. *Et 24
enim teſtimonia tua meditatio mea eſt.
& conſilia mea iuſtificationes tuæ.

27 * θεὸς κύριος καὶ ἐπέφανεν ἡμῖν. συστήσασθε ἑορτὴν
ἐν τοῖς πυκάζουσιν, ἕως τῶν κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου.
28 *θεός μου εἶ σὺ, καὶ ἐξομολογήσομαί σοι· θεός μου εἶ σὺ,
καὶ ὑψώσω σε. ἐξομολογήσομαί σοι, ὅτι ἐπήκουσάς μου, καὶ
29 ἐγένου μοι εἰς σωτηρίαν. *ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ, ὅτι ἀ-
γαθός, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. ἀλληλούϊα.
א ριη΄.
1 *Μακάριοι ἄμωμοι ἐν ὁδῷ, οἱ πορευόμενοι ἐν νόμῳ
2 κυρίου. *μακάριοι οἱ ἐξερευνῶντες τὰ μαρτύρια αὐτοῦ,
3 ἐν ὅλῃ καρδίᾳ ἐκζητήσουσιν αὐτόν. *οὐ γὰρ οἱ ἐργαζόμενοι
4 τὴν ἀνομίαν, ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ ἐπορεύθησαν. *σὺ ἐνε-
5 τείλω τὰς ἐντολάς σου τοῦ φυλάξασθαι σφόδρα. *ὄφελον
κατευθυνθείησαν αἱ ὁδοί μου τοῦ φυλάξασθαι τὰ δικαιώ-
6 ματά σου. *τότε οὐ μὴ αἰσχυνθῶ, ἐν τῷ με ἐπιβλέπειν ἐ-
7 πὶ πάσας τὰς ἐντολάς σου. *ἐξομολογήσομαί σοι ἐν εὐθύτητι
καρδίας, ἐν τῷ μεμαθηκέναι με τὰ κρίματα τῆς δικαιοσύ-
8 νης σου. *τὰ δικαιώματά σου φυλάξω, μή με ἐγκαταλίπῃς
9 ἕως σφόδρα. ב Ἐν τίνι κατορθώσει νεώτερος τὴν ὁ-
10 δὸν αὐτοῦ; ἐν τῷ φυλάξασθαι τοὺς λόγους σου. *ἐν ὅλῃ καρ-
δίᾳ μου ἐξεζήτησά σε, μὴ ἀπώσῃ με ἀπὸ τῶν ἐντολῶν σου.
11 *ἐν τῇ καρδίᾳ μου ἔκρυψα τὰ λόγιά σου, ὅπως ἂν μὴ ἁ-
12 μάρτω σοι. *εὐλογητὸς εἶ κύριε, δίδαξόν με τὰ δικαιώματά
13 σου. *ἐν τοῖς χείλεσί μου ἐξήγγειλα πάντα τὰ κρίματα τοῦ
14 στόματός σου· *ἐν τῇ ὁδῷ τῶν μαρτυρίων σου ἐτέρφθην, ὡς
15 ἐπὶ παντὶ πλούτῳ. *ἐν ταῖς ἐντολαῖς σου ἀδολεσχήσω, καὶ
16 κατανοήσω τὰς ὁδούς σου. *ἐν τοῖς δικαιώμασί σου μελετή-
σω, οὐκ ἐπιλήσομαι τῶν λόγων σου. ג
17 * Ἀνταπόδος τῷ δούλῳ σου, ζῆσόν με, καὶ φυλάξω
18 τοὺς λόγους σου. *ἀποκάλυψον τοὺς ὀφθαλμούς μου, καὶ κα-
19 τανοήσω τὰ θαυμάσια ἐκ τοῦ νόμου σου. *πάροικος ἐγώ
εἰμι ἐν τῇ γῇ, μὴ ἀποκρύψῃς ἀπ' ἐμοῦ τὰς ἐντολάς σου.
20 * ἐπεπόθησεν ἡ ψυχή μου τοῦ ἐπιθυμῆσαι τὰ κρί-
21 ματά σου ἐν παντὶ καιρῷ. *ἐπετίμησας ὑπερηφάνοις,
22 ἐπικατάρατοι οἱ ἐκκλίνοντες ἀπὸ τῶν ἐντολῶν σου. *πε-
ρίελε ἀπ' ἐμοῦ ὄνειδος καὶ ἐξουδένωσιν, ὅτι τὰ μαρτύριά σου
23 ἐξεζήτησα. *καὶ γὰρ ἐκάθισαν ἄρχοντες, καὶ κατ' ἐμοῦ
κατελάλουν· ὁ δὲ δοῦλός σου ἠδολέσχει ἐν τοῖς δικαιώ-
24 μασί σου. * καὶ γὰρ τὰ μαρτύριά σου μελέτη μου ἐστί,
καὶ αἱ συμβουλίαι μου τὰ δικαιώματά σου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[27] Deus Dominus & illuxit nobis: ligate puerum ad ſacrificium ſolennitatis catenis, donec ſacrificaueris eum, & effuderitis ſanguinem in cornua altaris. [28] Deus meus es tu, & confitebor coram te: Deus meus, & laudabo te. [29] Confitemini coram Domino, quoniam bonus, quoniam in æternum benignitas eius.

PSAL. CXIX. ALEPH.

BEati qui perfecti ſunt via, qui ambulant in Lege Domini. [2] Beati qui obſeruant teſtimonia eius, in toto corde quærunt doctrinam eius. [3] Etenim non operati ſunt iniquitatem, in viis eius rectis ambulauerunt. [4] Tu præcepiſti mandata tua cuſtodiri multum. [5] Bonum fuit mihi quòd præparauerim vias meas ad cuſtodienda decreta tua. [6] Tunc non confundar, cùm proſpexero ad omnia mandata tua. [7] Confitebor coram te in directione cordis, cùm didicero iudicia iuſtitiæ tuæ. [8] Decreta tua cuſtodiam, ne derelinquas me prorſus.

BETH. [9] In quo purificabit puer viam ſuam, vt obſeruet iuxta verba tua? [10] In toto corde meo quæſiui doctrinam tuam: ne aberrare me facias à mandatis tuis. [11] In corde meo abſcondi verbum tuum, vt non peccarem coram te. [12] Benedictus tu Domine, doce me decreta tua. [13] Labiis meis narraui omnia iudicia oris tui. [14] In via teſtimoniorum tuorum gauiſus ſum, ſicut in omni opulentia. [15] De præceptis tuis loquar, & ſpeculabor vias tuas. [16] In decretis tuis delectabor, non obliuiſcar verbi tui.

GIMEL. [17] Retribue bonum ſeruo tuo, & viuam, & cuſtodiam verbum tuum. [18] Reuela oculos meos, & conſiderabo miranda de Lege tua. [19] Peregrinus ego ſum in terra: non auferas à me mandata tua. [20] Deſiderauit anima mea deſiderium iudiciorum tuorum in omni tempore. [21] Increpaſti ſuperbos: maledicti qui aberrant à præceptis tuis. [22] Aufer à me opprobrium & contemptum, quoniam teſtimonia tua cuſtodiui. [23] Quinetiam ſedentes principes de me loquuntur: ſeruus verò tuus intentus eſt in annunciationibus decretorum tuorum. [24] Etiam teſtimonia tua delectatio mea, auctores conſilij mei.

25 * דָּבְקָה לֶעָפָר נַפְשִׁי חַיֵּנִי כִּדְבָרֶךָ׃
26 * דְּרָכַי סִפַּרְתִּי וַתַּעֲנֵנִי לַמְּדֵנִי חֻקֶּיךָ׃
27 * דֶּרֶךְ־פִּקּוּדֶיךָ הֲבִינֵנִי וְאָשִׂיחָה בְּנִפְלְאוֹתֶיךָ׃
28 * דָּלְפָה נַפְשִׁי מִתּוּגָה קַיְּמֵנִי כִּדְבָרֶךָ׃
29 * דֶּרֶךְ־שֶׁקֶר הָסֵר מִמֶּנִּי וְתוֹרָתְךָ חָנֵּנִי׃
30 * דֶּרֶךְ־אֱמוּנָה בָחָרְתִּי מִשְׁפָּטֶיךָ שִׁוִּיתִי׃
31 * דָּבַקְתִּי בְעֵדְוֺתֶיךָ יְהוָה אַל־תְּבִישֵׁנִי׃
32 * דֶּרֶךְ־מִצְוֺתֶיךָ אָרוּץ כִּי תַרְחִיב לִבִּי׃
33 * הוֹרֵנִי יְהוָה דֶּרֶךְ חֻקֶּיךָ וְאֶצְּרֶנָּה עֵקֶב׃
34 * הֲבִינֵנִי וְאֶצְּרָה תוֹרָתֶךָ וְאֶשְׁמְרֶנָּה בְכָל־לֵב׃
35 * הַדְרִיכֵנִי בִּנְתִיב מִצְוֺתֶיךָ כִּי־בוֹ חָפָצְתִּי׃
36 * הַט־לִבִּי אֶל־עֵדְוֺתֶיךָ וְאַל אֶל־בָּצַע׃
37 * הַעֲבֵר עֵינַי מֵרְאוֹת שָׁוְא בִּדְרָכֶךָ חַיֵּנִי׃
38 * הָקֵם לְעַבְדְּךָ אִמְרָתֶךָ אֲשֶׁר לְיִרְאָתֶךָ׃
39 * הַעֲבֵר חֶרְפָּתִי אֲשֶׁר יָגֹרְתִּי כִּי מִשְׁפָּטֶיךָ טוֹבִים׃
40 * הִנֵּה תָּאַבְתִּי לְפִקֻּדֶיךָ בְּצִדְקָתְךָ חַיֵּנִי׃
41 * וִיבֹאֻנִי חֲסָדֶךָ יְהוָה תְּשׁוּעָתְךָ כְּאִמְרָתֶךָ׃
42 * וְאֶעֱנֶה חֹרְפִי דָבָר כִּי־בָטַחְתִּי בִּדְבָרֶךָ׃
43 * וְאַל־תַּצֵּל מִפִּי דְבַר־אֱמֶת עַד־מְאֹד כִּי לְמִשְׁפָּטֶךָ יִחָלְתִּי׃
44 * וְאֶשְׁמְרָה תוֹרָתְךָ תָמִיד לְעוֹלָם וָעֶד׃
45 * וְאֶתְהַלְּכָה בָרְחָבָה כִּי פִקֻּדֶיךָ דָרָשְׁתִּי׃
46 * וַאֲדַבְּרָה בְעֵדֹתֶיךָ נֶגֶד מְלָכִים וְלֹא אֵבוֹשׁ׃
47 * וְאֶשְׁתַּעֲשַׁע בְּמִצְוֺתֶיךָ אֲשֶׁר אָהָבְתִּי׃
48 * וְאֶשָּׂא־כַפַּי אֶל־מִצְוֺתֶיךָ אֲשֶׁר אָהָבְתִּי וְאָשִׂיחָה בְחֻקֶּיךָ׃
49 * זְכָר־דָּבָר לְעַבְדֶּךָ עַל אֲשֶׁר יִחַלְתָּנִי׃
50 * זֹאת נֶחָמָתִי בְעָנְיִי כִּי אִמְרָתְךָ חִיָּתְנִי׃
51 * זֵדִים הֱלִיצֻנִי עַד־מְאֹד מִתּוֹרָתְךָ לֹא נָטִיתִי׃

25 DALETH. * *Adhæsit pulueri anima mea,*
viuifica me iuxta verbum tuum.
26 * *Vias meas exposui, & exaudisti me; do-*
27 *ce me iustitiam tuam.* * *Viam præceptorum*
tuorum fac me intelligere, & loquar in mira-
28 *bilibus tuis.* * *Distillauit anima mea præ stul-*
titia, serua me iuxta eloquium tuum.
29 * *Viam mendacij aufer à me, & Legẽ tuam*
30 *dona mihi.* * *Viam fidei elegi, iudicia tua*
31 *proponebam.* * *Adhæsi testimoniis tuis Do-*
32 *mine, ne confundas me.* * *Viam mandatorum*
tuorum curram, quoniam dilatasti cor meum.
33 HE. * *Ostende mihi Domine viam præce-*
ptorum tuorum, & custodiam eam per vesti-
34 *gium.* * *Doce me, & obseruabo Legem tuam,*
& custodiam eam in toto corde.
35 * *Deduc me in semita mandatorum tuorum,*
36 *quia ipsam volui.* * *Inclina cor meum ad*
testimonia tua, & non ad auaritiam.
37 * *Auerte oculos meos ne videant vanitatem:*
38 *in via tua viuifica me.* * *Suscita seruo*
tuo eloquium tuum in timore tuo.
39 * *Auerte opprobrium meum quod reueritus*
sum, quia iudicia tua bona.
40 * *Ecce concupiui præcepta tua; in iustitia*
tua viuifica me.
41 VAV. * *Et veniant mihi misericordiæ tuæ*
Domine, & salus tua iuxta eloquium tuum.
42 * *Et respondebo exprobrantibus mihi ser-*
43 *monem, quia speraui in sermone tuo.* * *Et ne*
auferas de ore meo verbum veritatis vsque ni-
44 *mis, quoniam iudicia tua expectaui.* * *Et custo-*
diam Legem tuam iugiter in sempiternum &
45 *vltrà.* * *Et ambulabo in spacioso, quia præ-*
46 *cepta tua exquisiui.* * *Et loquar in testimoniis*
tuis coram regibus, & non confundar.
47 * *Et delectabor in mandatis tuis quæ dilexi.*
48 * *Et leuabo manus meas ad mãdata tua quæ*
dilexi, & loquar in præceptis tuis.
49 ZAIN. * *Memento sermonis seruo tuo,*
50 *quem me sperare fecisti.* * *Hæc est consolatio*
mea in afflictione mea, quia eloquium tuum vi-
51 *uificat me.* * *Superbi deridebant me nimis,*
à Lege tua non declinaui.

תרגום

25 אַדְבֵּקַת לְעַפְרָא נַפְשִׁי אַחֵי יָתִי הֵיךְ דִּבְרָךְ׃ 26 אוֹרְחַי אִשְׁתָּעִית וְקַבֵּלְתָּ צְלוֹתִי אַלֵּף יָתִי גְזֵירָתָךְ׃ 27 אוֹרַח פִּקּוּדָךְ
הַבִּינַנִי וַאֲמַלֵּל בִּפְרִישְׁוָתָךְ׃ 28 אַגְמַת נַפְשִׁי מִדָּווֹנָא קַיֵּם יָתִי כְּדִבְרָיךְ׃ 29 אוֹרַח שִׁקְרָא אַעְדֵּי מִנִּי וְאוֹרַיְתָךְ חַיֵּם לִי׃
30 אוֹרַח הֵימָנוּתָא בַּחֲרֵית דִּינָךְ שַׁוֵּית׃ 31 אַדְבְּקֵית בְּסַהֲדְוָתָךְ יְיָ לָא תְבַהֲתִנַנִי׃ 32 אוֹרַח פִּקּוּדָךְ אֶרְהַט אֲרוּם תַּפְתֵּי לִבִּי׃
33 אַלֵּף יְיָ יָתִי אוֹרַח גְזֵירָתָךְ וְאֶנְטְרִנַּהּ עַד גְּמִירָא׃ 34 הֲבִינַנִי וְאֶטּוֹר אוֹרַיְתָךְ וְאֶטְרְנַהּ בְּכָל לִבָּא׃
35 תַּדְרְכִנַנִי בִּשְׁבִיל פִּקּוּדָךְ אֲרוּם בֵּהּ צְבֵיתִי׃ 36 אַצְלֵי לִבִּי לְסַהֲדְוָתָךְ וְלָא לְוָת מָמוֹנָא׃ 37 אַעְבַּר עֵינַי מִלְּמֶחְמֵי שִׁקְרָא בְּדִבְרָיךְ
אַסֵי יָתִי׃ 38 אַקִים לְעַבְדָּךְ מֵימְרָךְ דִּי לִדְחַלְתָּךְ׃ 39 אַעְבַּר חִסּוּדִי דִּי דְחִלֵית אֲרוּם דִּינָךְ טָבִין׃ 40 הָא רַגְגֵית לְפִקּוּדָךְ בְּצִדְקָתָךְ
אַחֵי יָתִי׃ 41 וְיֵיתוּן עֲלַי חַסְדָּךְ יְיָ פֻּרְקָנָךְ הֵיךְ מֵימְרָךְ׃ 42 וְאָתֵיב מְחַסְּדַי פִּתְגָם אֲרוּם סְבַרֵית בְּמֵימְרָךְ׃
43 וְלָא תַסְלֵק מִפֻּמִּי פִּתְגָם דִּקְשׁוֹט עַד לַחֲדָא אֲרוּם לְדִינָךְ אוֹרְכֵית׃ 44 וְאֶטּוֹר אוֹרַיְתָךְ תְּדִירָא לְעָלְמֵי עָלְמִין׃
45 וְאֵהָךְ בִּפְתָיוּת אוֹרְחָךְ אֲרוּם פִּקּוּדָךְ תְּבָעֵית׃ 46 וַאֲמַלֵּל בְּסַהֲדְוָתָךְ קֳבֵל מַלְכַיָּא וְלָא אֶבְהֵת׃
47 וְאֶתְפָּרְנֵק בְּפִקּוּדָךְ דִּי רְחֵמֵית׃ 48 וְאֶזְקוֹף יְדַי לְפִקּוּדָךְ דִּרְחֵמֵית וַאֲמַלֵּל בִּגְזֵירָתָךְ׃
49 אַדְכַּר פִּתְגָמָא לְעַבְדָּךְ מְטוּל דְּאוֹרֵכְתַּנִי׃ 50 דָּא הֲוָת תַּנְחוּמְתִּי בְּסִגּוּפִי אֲרוּם מֵימְרָךְ קַיֵּמַת יָתִי׃
51 זֵידָנִין מְמַקְנִין לִי עַד לַחֲדָא מֵאוֹרַיְתָךְ לָא אַצְלֵיתִי׃

ד ‡ADHAESIT pauimẽto aĩa mea: viuifi- 25
ca me secũdũ verbũ tuũ. ‡Vias meas enun- 26
tiaui,& exaudisti me: doce me iustificatio-
nes tuas. ‡ Viã iustificationũ tuarũ instrue 27
me,& exercebor in mirabilibus tuis. ‡Dor- 28
mitauit anima mea p̃ tædio, cõfirma me in
verbis tuis. ‡ Viã iniquitatis amoue à me, 29
& Lege tua miserere mei. ‡Viam veritatis 30
elegi, iudicia tua non sum oblitus. ‡ Ad- 31
hæsi testimoniis tuis, Domine, noli me
confundere. ‡Viam mandatorum tuorum 32
cucurri, cùm dilatasti cor meum.
ה ‡LEGEM pone mihi Dñe, viam iustifica 33
tionum tuarum, & exquiram eam semper.
‡Da mihi intellectũ, & scrutabor Legem 34
tuã,& custodiã illã in toto corde meo. ‡De- 35
duc me in semitã mãdatorum tuorũ, quia
ipsam volui. ‡ Inclina cor meũ in testimo- 36
nia tua,& non in auaritiam. ‡Auerte ocu- 37
los meos ne videant vanitatem, in via tua
viuifica me. ‡Statue seruo tuo eloquiũ tuũ 38
in timore tuo. ‡Amputa opprobrium meũ 39
quod suspicatus sum, quia iudicia tua io-
cunda. ‡Ecce concupiui mandata tua, in 40
æquitate tua viuifica me.
ו ‡ET veniat super me misericordia tua 41
Dñe, salutare tuum secundùm eloquium
tuum. ‡ Et respondebo exprobrãtib⁹ mihi 42
verbum, quia speraui in sermonibus tuis.
‡Et ne auferas de ore meo verbũ veritatis 43
vsquequaque, quia in iudiciis tuis super-
speraui. ‡Et custodiã Legẽ tuã semp̃ in secu- 44
lũ & in seculũ seculi. ‡Et ambulabã in lati- 45
tudine, q̃a mãdata tua exq̃siui. ‡Et loque- 46
bar in testimoniis tuis in cõspectu regum,
& nõ confundebar. ‡Et meditabar in man 47
datis tuis, quę dilexi nimis. ‡Et leuaui ma 48
nus meas ad mandata tua, quæ dilexi, &
exercebar in iustificationibus tuis.
ז ‡MEMOR esto verborũ tuorũ seruo tuo, 49
in quibus spẽ dedisti mihi. ‡Hęc me cõsolata 50
est in humilitate mea, quia eloquiũ tuum
viuificauit me. ‡Supbi iniquè agebãt vsq; 51
quaque; à Lege autem tua non declinaui.

25 ד ‡Ἐκολλήθη τῷ ἐδάφει ἡ ψυχή μου, ζῆσόν με κατὰ
26 τὸν λόγον σου. ‡ τὰς ὁδούς μου ἐξήγγειλα καὶ ἐπήκουσάς μου,
27 δίδαξόν με τὰ δικαιώματά σου. ‡ ὁδὸν δικαιωμάτων σου
συνέτισόν με, καὶ ἀδολεσχήσω ἐν τοῖς θαυμασίοις σου.
28 ‡ ἐνύσταξεν ἡ ψυχή μου ἀπὸ ἀκηδίας, βεβαίωσόν με
29 ἐν τοῖς λόγοις σου. ‡ὁδὸν ἀδικίας ἀπόστησον ἀπ' ἐμοῦ, καὶ τῷ
30 νόμῳ σου ἐλέησόν με. ‡ ὁδὸν ἀληθείας ᾑρετισάμην, τὰ
31 κρίματά σου οὐκ ἐπελαθόμην. ‡ ἐκολλήθην τοῖς μαρ-
32 τυρίοις σου κύριε, μή με καταισχύνῃς. ‡ ὁδὸν ἐντολῶν σου
ἔδραμον, ὅταν ἐπλάτυνας τὴν καρδίαν μου.
33 ה ‡Νομοθέτησόν με κύριε τὴν ὁδὸν τῶν δικαιω-
34 μάτων σου, καὶ ἐκζητήσω αὐτὴν διαπαντός. ‡συνέτισόν
με, καὶ ἐξερευνήσω τὸν νόμον σου, καὶ φυλάξω αὐτὸν ἐν ὅ-
35 λῃ καρδίᾳ μου. ‡ ὁδήγησόν με ἐν τῇ τρίβῳ τῶν ἐντολῶν
36 σου, ὅτι αὐτὴν ἠθέλησα. ‡ κλῖνον τὴν καρδίαν μου εἰς
37 τὰ μαρτύριά σου· καὶ μὴ εἰς πλεονεξίαν. ‡ ἀπόστρεψον
τοὺς ὀφθαλμούς μου τοῦ μὴ ἰδεῖν ματαιότητα, ἐν τῇ ὁδῷ
38 σου ζῆσόν με. ‡ στῆσον τῷ δούλῳ σου τὸ λόγιόν σου εἰς τὸν
39 φόβον σου. ‡ περίελε τὸν ὀνειδισμόν μου ὃν ὑπώπτευσα,
40 ὅτι τὰ κρίματά σου χρηστά. ‡ ἰδοὺ ἐπεθύμησα τὰς ἐν-
τολάς σου ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου ζῆσόν με.
41 ו ‡Καὶ ἔλθοι ἐπ' ἐμὲ τὸ ἔλεός σου κύριε, τὸ σωτή-
42 ριόν σου κατὰ τὸν λόγον σου. ‡ καὶ ἀποκριθήσομαι τοῖς
ὀνειδίζουσί μοι λόγον, ὅτι ἤλπισα ἐπὶ τοῖς λόγοις σου.
43 ‡ καὶ μὴ περιέλῃς ἐκ τοῦ στόματός μου λόγον ἀληθείας
44 ἕως σφόδρα, ὅτι ἐπὶ τοῖς κρίμασί σου ἐπήλπισα. ‡καὶ φυ-
λάξω τὸν νόμον σου διαπαντός, εἰς τὸν αἰῶνα καὶ εἰς τὸν αἰῶ-
45 να τοῦ αἰῶνος. ‡ καὶ ἐπορευόμην ἐν πλατυσμῷ, ὅτι τὰς
46 ἐντολάς σου ἐξεζήτησα. ‡ καὶ ἐλάλουν ἐν τοῖς μαρ-
τυρίοις σου ἐναντίον βασιλέων, καὶ οὐκ ᾐσχυνόμην.
47 ‡ καὶ ἐμελέτων ἐν ταῖς ἐντολαῖς σου, αἷς ἠγάπησα
48 σφόδρα. ‡ καὶ ἦρα τὰς χεῖράς μου πρὸς τὰς ἐν-
τολάς σου, ἃς ἠγάπησα, καὶ ἠδολέσχουν ἐν τοῖς δι-
καιώμασί σου.
49 ז ‡Μνήσθητι τῶν λόγων σου τῷ δούλῳ σου ὧν ἐπήλ-
50 πισάς με. ‡ αὕτη με παρεκάλεσεν ἐν τῇ ταπεινώσει
μου, ὅτι τὸ λόγιόν σου ἔζησέ με.
51 ‡ ὑπερήφανοι παρηνόμουν ἕως σφόδρα, ἀπὸ δὲ τοῦ
νόμου σου οὐκ ἐξέκλινα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

DALETH. 25 Adhæsit pulueri anima mea: viuifica me secundùm verbum tuum. 26 Vias meas enarraui,& accepisti orationẽ meam:
doce me statuta tua. 27 Viam mandatorum tuorum fac me intelligere, & loquar de mirabilibus factis tuis. 28 In angore fuit anima mea
præ dolore: viuifica me secundùm verbum tuum. 29 Viam mendacij aufer à me, & Lex tua misereatur mei. 30 Viam fidei elegi, iudicia
tua posui. 31 Adhæsi testimoniis tuis, Domine: ne me confundas. 32 Viam mandatorum tuorum percurram, cùm dilataueris cor meum.
HE. 33 Doce Domine me viam decretorum tuorum, & seruabo eam vsque ad complementum. 34 Da mihi intellectum, & serua-
bo Legem tuam, & custodiam illam in toto corde. 35 Deduc me in semitam præceptorum tuorum, quoniam in illa complacui mihi.
36 Inclina cor meum in testimonia tua, & non in pecuniam. 37 Auerte oculos meos à videnda falsitate, secundùm verbum tuum sa-
na me. 38 Confirma seruo tuo verbum tuum quod sit ad timorem tuum. 39 Amoue opprobrium meum quod timui, quoniam iudicia
tua bona sunt. 40 Ecce desideraui præcepta tua, iustitia tua viuifica me.
VAV.
41 Et veniant super me misericordiæ tuæ Domine, redemptio tua secundùm verbum tuum. 42 Et respondebo exprobranti mihi
verbum, quoniam speraui in verbo tuo. 43 Et ne auferas de ore meo verbum veritatis penitus, quoniam ad iudicia tua expectaui.
44 Et seruabo Legem tuam semper in secula seculorum. 45 Et ambulabo in latitudine viarum tuarum, quoniam præcepta tua quęsiui.
46 Et loquar de testimoniis tuis coram regibus, & non confundar. 47 Et delectabor in mandatis tuis quæ dilexi. 48 Et leuabo manus
meas ad mandata tua quæ dilexi, & loquar de præceptis tuis.
ZAIN.
49 Memento verbi erga seruum tuum, propter quod expectare me fecisti. 50 Hæc fuit consolatio mea in afflictione mea, quoniam
verbum tuum viuificauit me. 51 Superbis illudentibus mihi nimis, de Lege tua non declinaui.

52 * זָכַרְתִּי מִשְׁפָּטֶיךָ מֵעוֹלָם יְהוָה וָאֶתְנֶחָם׃
53 * זַלְעָפָה אֲחָזַתְנִי מֵרְשָׁעִים עֹזְבֵי תּוֹרָתֶךָ׃
54 * זְמִרוֹת הָיוּ־לִי חֻקֶּיךָ בְּבֵית מְגוּרָי׃
55 * זָכַרְתִּי בַלַּיְלָה שִׁמְךָ יְהוָה וָאֶשְׁמְרָה תּוֹרָתֶךָ׃
56 * זֹאת הָיְתָה־לִּי כִּי פִקֻּדֶיךָ נָצָרְתִּי׃
57 * חֶלְקִי יְהוָה אָמַרְתִּי לִשְׁמֹר דְּבָרֶיךָ׃
58 * חִלִּיתִי פָנֶיךָ בְכָל־לֵב חָנֵּנִי כְּאִמְרָתֶךָ׃
59 * חִשַּׁבְתִּי דְרָכָי וָאָשִׁיבָה רַגְלַי אֶל־עֵדֹתֶיךָ׃
60 * חַשְׁתִּי וְלֹא הִתְמַהְמָהְתִּי לִשְׁמֹר מִצְוֹתֶיךָ׃
61 * חֶבְלֵי רְשָׁעִים עִוְּדֻנִי תּוֹרָתְךָ לֹא שָׁכָחְתִּי׃
62 * חֲצוֹת־לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ עַל מִשְׁפְּטֵי
צִדְקֶךָ׃
63 * חָבֵר אָנִי לְכָל־אֲשֶׁר יְרֵאוּךָ וּלְשֹׁמְרֵי פִּקּוּדֶיךָ׃
64 * חַסְדְּךָ יְהוָה מָלְאָה הָאָרֶץ חֻקֶּיךָ לַמְּדֵנִי׃
65 * טוֹב עָשִׂיתָ עִם־עַבְדְּךָ יְהוָה כִּדְבָרֶךָ׃
66 * טוּב טַעַם וָדַעַת לַמְּדֵנִי כִּי בְמִצְוֹתֶיךָ
הֶאֱמָנְתִּי׃
67 * טֶרֶם אֶעֱנֶה אֲנִי שֹׁגֵג וְעַתָּה אִמְרָתְךָ שָׁמָרְתִּי׃
68 * טוֹב־אַתָּה וּמֵטִיב לַמְּדֵנִי חֻקֶּיךָ׃
69 * טָפְלוּ עָלַי שֶׁקֶר זֵדִים אֲנִי בְּכָל־לֵב אֶצֹּר
פִּקּוּדֶיךָ׃
70 * טָפַשׁ כַּחֵלֶב לִבָּם אֲנִי תּוֹרָתְךָ שִׁעֲשָׁעְתִּי׃
72 * טוֹב־לִי כִי־עֻנֵּיתִי לְמַעַן אֶלְמַד חֻקֶּיךָ׃
72 * טוֹב־לִי תוֹרַת־פִּיךָ מֵאַלְפֵי זָהָב וָכָסֶף׃
73 * יָדֶיךָ עָשׂוּנִי וַיְכוֹנְנוּנִי הֲבִינֵנִי וְאֶלְמְדָה
מִצְוֹתֶיךָ׃
74 * יְרֵאֶיךָ יִרְאוּנִי וְיִשְׂמָחוּ כִּי לִדְבָרְךָ יִחָלְתִּי׃
75 * יָדַעְתִּי יְהוָה כִּי־צֶדֶק מִשְׁפָּטֶיךָ וֶאֱמוּנָה
עִנִּיתָנִי׃
76 * יְהִי־נָא חַסְדְּךָ לְנַחֲמֵנִי כְּאִמְרָתְךָ לְעַבְדֶּךָ׃

52 * *Recordatus sum iudiciorum tuorum à se-*
53 *culo Domine, & consolatus sum.* * *Horror*
obtinuit me ab impiis, qui dereliquerunt Legem
54 *tuam.* * *Carmina erant mihi præcepta tua,*
55 *in domo peregrinationis meæ.* * *Recorda-*
tus sum in nocte nominis tui Domine, & custo-
56 *diui Legem tuam.* * *Hoc factum est mihi,*
quia præcepta tua custodiui.
57 HETH. * *Pars mea Domine: dixi ut cu-*
stodiam verbum tuum.
58 * *Deprecatus sum vultum tuum in toto cor-*
de meo, miserere mei secundùm eloquium tuum.
59 * *Recogitaui vias meas, & conuerti pedes*
meos ad testimonia tua.
60 * *Festinaui, & non neglexi custodire man-*
61 *data tua.* * *Funes impiorum implicauerunt*
me, Legem tuam non sum oblitus.
62 * *Medio noctis surgam ad confitendum tibi,*
63 *super iudicia iustitiæ tuæ.* * *Particeps ego*
sum omnium timentium te, & custodientium
64 *præcepta tua.* * *Misericordia tua Domine*
plena est terra, præcepta tua doce me.
65 TETH. * *Bene fecisti cum seruo tuo Do-*
mine, secundùm verbum tuum.
66 * *Bonum sermonem & scientiam doce me,*
quia mandatis tuis credidi.
67 * *Antequàm audirem, ego ignoraui, nunc au-*
68 *tem eloquium tuum custodiui.* * *Bonus es*
tu & beneficus, doce me præcepta tua.
69 * *Applicabant mihi mendacium superbi, ego*
autem in toto corde seruabam præcepta tua.
70 * *Incrassatum est velut adeps cor eorum, e-*
71 *go in Lege tua delectabar.* * *Bonum mihi quia*
afflictus sum, ut discerem præcepta tua.
72 * *Melior est mihi lex oris tui, super millia*
auri & argenti.
73 IOD. * *Manus tuæ fecerunt me & firma-*
uerunt me, doce me, & discam mandata tua.
74 * *Qui timent te, videbunt me, & lætabun-*
tur, quia sermonem tuum expectaui.
75 * *Scio Domine quia iustum iudicium tuum,*
& verè afflixisti me.
76 * *Sit obsecro misericordia tua in consolatio-*
ne mea, sicut locutus es seruo tuo.

תרגום

52 אַדְכְּרֵת דִּינָיךְ מֵעָלְמָא יְיָ וְאִתְנַחֲמֵת׃ 53 רְתֵיתָא אֲחַדְתַּנִי מֵרַשִׁיעַיָּא דְּשָׁבְקִין אוֹרַיְתָךְ׃ 54 תֻּשְׁבְּחָן הֲווֹ לִי גְזֵירָתָךְ בְּבֵית
מְדוּרָי׃ 55 אַדְכְּרֵת בְּלֵילְיָא שְׁמָךְ יְיָ וְנִטְרֵית אוֹרַיְתָךְ׃ 56 דָּא הֲוָת לִי לְזָכוּתָא אֲרוּם פִּקּוּדָךְ נִטְרֵית׃ 57 חוּלְקִי
יְיָ אֲמָרֵית לְמִטַּר דִּבְרָיךְ׃ 58 צַלֵּיתִי קֳדָמָךְ בְּכָל לִבָּא חוּס עֲלַי הֵיךְ מֵימְרָךְ׃ 59 חַשְׁבֵת לְאוֹטָבָא אוֹרְחַי וְאָתֵיב רִגְלַי לְסַהֲדְוָתָךְ׃
60 זְרֵיזֵת וְלָא אִתְעַכְּבֵת לְמִטַּר פִּקּוּדָיךְ׃ 61 סִיעַת רְשִׁיעִין אִתְכְּנַשׁוּ עֲלַי אוֹרַיְתָךְ לָא נְשֵׁיתִי׃ 62 בְּפַלְגוּת לֵילְיָא אֲקוּם לְשַׁבָּחָא
קֳדָמָךְ מְטוּל דִּינֵי צִדְקָתָךְ׃ 63 חַבְרָא אֲנָא לְכָל דְּדָחֲלִין מִנָּךְ וּלְנָטְרֵי פִּקּוּדָךְ׃ 64 טוּבָךְ יְיָ מַלְיָא אַרְעָא גְּזֵירָתָךְ אַלֵּף יָתִי׃
65 טָבָא עֲבַדְתָּ עִם עַבְדָּךְ יְיָ הֵיךְ דִּבְרָיךְ׃ 66 שַׁפִּיר טְעֵם וּמַנְדְּעָא אַלֵּף יָתִי אֲרוּם בְּפִקּוּדָךְ הֵימְנֵית׃ 67 עַד לָא אִתְּתַנֵּף
אֲנָא שָׁלֵי וּכְדוּן מֵימְרָךְ נִטְרֵית׃ 68 טָב אַנְתְּ וּמוֹטִיב אַלֵּף יָתִי גְּזֵירָתָךְ׃ 69 חַבְּרוּ עֲלַי שִׁקְרָא זֵידָנִין אֲנָא בְּכָל לִבָּא אֶטּוֹר פִּקּוּדָיךְ׃
70 אִטְפַּטַם הֵיךְ תְּרִיב יִצְרָא דְּלִבְּהוֹן אֲנָא אוֹרַיְתָךְ פַּרְנוּקִי׃ 71 טָב לִי אֲרוּם אִתְעַנֵּית מִן בִּגְלַל דְּאֵילַף גְּזֵירָתָךְ׃
72 טָב לִי אוֹרַיְת פֻּמָּךְ מֵאֲלַף כִּכְּרִין דְּדַהֲבָא וְסִימָא׃ 73 אִידָךְ עֲבַדוּ יָתִי וְאַתְקְנוּ יָתִי תְּבַיְּנֵנִי וְאֵילַף פִּקּוּדָךְ׃
74 דָּחֲלָיךְ יֶחֱמוּן יָתִי וְיֶחְדּוּן אֲרוּם לְפִתְגָּמָךְ אוֹרְכֵית׃
75 יְדַעֵת יְיָ אֲרוּם זַכָּאִין דִּינָיךְ וּבְקֻשְׁטָא סַגַּפְתָּנִי׃
76 יְהוֹן כְּדוּן חַסְדָּךְ לְנַחָמוּתִי הֵיךְ מֵימְרָךְ לְעַבְדָּךְ׃

* Memor fui iudiciorum tuorum à ſeculo 52
Dñe,& conſolatus ſum. * Defectio tenuit 53
me à peccatoribus derelinquentibus Legẽ
tuã.* Cantabiles erant mihi iuſtificationes 54
tuæ, in loco peregrinationis meæ.* Memor 55
fui in nocte nominis tui Domine,& cuſto-
diui Legem tuam. * Hæc facta eſt mihi, 56
quia iuſtificationes tuas exquiſiui.

ח * PORTIO mea es Dñe: dixi cuſtodire 57
Legem tuam.* Deprecatus ſum faciem tuã 58
in toto corde meo: miſerere mei ſecundùm
eloquiũ tuum.* Cogitaui vias* tuas,& con 59
uerti pedes meos in teſtimonia tua. * Para- 60
tus ſum & non ſum turbatus, vt cuſtodiã
mandata tua.* Funes peccatorum circum- 61
plexi ſunt me,& Legem tuã non ſum obli-
tus.* Media nocte ſurgebam, ad confiten- 62
dum tibi ſuper iudicia iuſtificationis tuæ.
* Particeps ego ſum omnium timentium 63
te,& cuſtodientium mandata tua. * Miſe- 64
ricordia tua Domine plena* terra: iuſtifica-
tiones tuas doce me.

ט * BONITATEM feciſti cum ſeruo tuo 65
Domine ſecundùm verbum tuum.* Boni- 66
tatem,& diſciplinam, & ſcientiam doce
me, quia mandatis tuis credidi. * Priuſ- 67
quàm humiliarer, ego deliqui; propterea
eloquium tuum cuſtodiui. * Bonus es tu 68
·Dñe·,& in bonitate tua doce me iuſtifica
tiones tuas.* Multiplicata eſt ſup me iniq- 69
tas ſuperborũ, ego autẽ in toto corde meo
ſcrutabor mandata tua. * Coagulatũ eſt ſi- 70
cut lac cor eorũ, ego verò Legẽ tuã medita-
tus ſum. * Bonũ mihi quia humiliaſti me, 71
vt diſcam iuſtificationes tuas.* ·Bona mihi 72
lex oris tui ſuper millia auri & argenti.

י * MANVS tuę fecerunt me & plaſma- 73
uerunt me: da intellectum mihi,·& diſcam
mandata tua. * Qui timẽt te, videbunt me 74
& lætabuntur, quia in verba tua ſuperſpe-
raui. * Cognoui Domine quia æquitas iu- 75
dicia tua,& * veritate ·humiliaſti me. * Fiat 76
·iam· miſericordia tua vt cõſoletur me ſe-
cundùm eloquium tuum ſeruo tuo.

52 * ἐμνήσθην τῶν κριμάτων σου ἀπ' αἰῶνος κύριε, καὶ
53 παρεκλήθην. * ἀθυμία κατέσχε με ἀπὸ ἁμαρτωλῶν
54 τῶν ἐγκαταλιμπανόντων τὸν νόμον σου. * ψαλτὰ ἦσάν
μοι τὰ δικαιώματά σου, ἐν τόπῳ παροικίας μου.
55 * ἐμνήσθην ἐν νυκτὶ τοῦ ὀνόματός σου κύριε, καὶ ἐφύ-
56 λαξα τὸν νόμον σου. * αὕτη ἐγενήθη μοι, ὅτι τὰ δικαιώ-
ματά σου ἐξεζήτησα.

57 ח Μερίς μου εἶ κύριε, εἶπα τοῦ φυλάξασθαι τὸν νό-
58 μον σου. * ἐδεήθην τοῦ προσώπου σου ἐν ὅλῃ καρδίᾳ
59 μου, ἐλέησόν με κατὰ τὸ λόγιόν σου. * διελογισάμην
τὰς ὁδούς σου, καὶ ἐπέστρεψα τοὺς πόδας μου εἰς τὰ μαρ-
60 τύριά σου. * ἡτοιμάσθην καὶ οὐκ ἐταράχθην, τοῦ φυ-
61 λάξασθαι τὰς ἐντολάς σου. * σχοινία ἁμαρτωλῶν πε-
ριεπλάκησάν μοι, καὶ τοῦ νόμου σου οὐκ ἐπελαθόμην.
62 * μεσονύκτιον ἐξεγειρόμην, τοῦ ἐξομολογεῖσθαί σοι
ἐπὶ τὰ κρίματα τῆς δικαιοσύνης σου.
63 * μέτοχος ἐγώ εἰμι πάντων τῶν φοβουμένων σε, καὶ
τῶν φυλασσόντων τὰς ἐντολάς σου.
64 * τοῦ ἐλέους σου κύριε πλήρης ἡ γῆ, τὰ δικαιώματά σου
δίδαξόν με.

65 ט * Χρηστότητα ἐποίησας μετὰ τοῦ δούλου σου κύριε κατὰ
66 τὸν λόγον σου. * χρηστότητα, καὶ παιδείαν, καὶ γνῶσιν
67 δίδαξόν με, ὅτι ταῖς ἐντολαῖς σου ἐπίστευσα. * πρὸ τοῦ
με ταπεινωθῆναι, ἐγὼ ἐπλημμέλησα, διὰ τοῦτο τὸ λό-
68 γιόν σου ἐφύλαξα. * χρηστὸς εἶ σὺ κύριε, καὶ ἐν τῇ
χρηστότητί σου δίδαξόν με τὰ δικαιώματά σου.
69 * ἐπληθύνθη ἐπ' ἐμὲ ἀδικία ὑπερηφάνων, ἐγὼ δὲ ἐν
70 ὅλῃ καρδίᾳ μου ἐξερευνήσω τὰς ἐντολάς σου. * ἐτυρώθη
ὡς γάλα ἡ καρδία αὐτῶν, ἐγὼ δὲ τὸν νόμον σου ἐμελέτησα.
71 * ἀγαθόν μοι ὅτι ἐταπείνωσάς με, ὅπως ἂν μάθω τὰ δι-
72 καιώματά σου. * ἀγαθός μοι ὁ νόμος τοῦ στόματός σου,
ὑπὲρ χιλιάδας χρυσίου καὶ ἀργυρίου.

73 י * Αἱ χεῖρές σου ἐποίησάν με καὶ ἔπλασάν με, συν-
έτισόν με καὶ μαθήσομαι τὰς ἐντολάς σου.
74 * οἱ φοβούμενοί σε ὄψονταί με καὶ εὐφρανθήσονται,
75 ὅτι εἰς τοὺς λόγους σου ἐπήλπισα. * ἔγνων κύριε ὅτι δι-
καιοσύνη τὰ κρίματά σου, καὶ ἀληθείᾳ ἐταπείνωσάς με.
76 * γενηθήτω δὴ τὸ ἔλεός σου τοῦ παρακαλέσαι με κατὰ τὸ
λόγιόν σου τῷ δούλῳ σου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[52] Recordatus ſum iudiciorum tuorum à ſeculo Domine, & conſolationem accepi. [53] Tremor inuaſit me ab impiis qui derelin-
quunt Legem tuam. [54] Hymni fuerunt mihi decreta tua in domo habitaculi mei. [55] Recordatus ſum nocte nominis tui Domi-
ne, & ſeruaui Legem tuam. [56] Hæc fuit mihi ad meritum, quoniam mandata tua ſeruaui.
HETH. [57] Pars mea Domine: dixi vt cuſtodiam verbum tuum. [58] Oraui coram te in toto corde: miſerere mei ſecundùm ver-
bum tuum. [59] Cogitaui bonas facere vias meas, vt conuertam pedes meos ad teſtimonia tua. [60] Feſtinaui, & non diſtuli obſer-
uare mandata tua. [61] Cohors impiorum congregata eſt contra me, Legem tuam non ſum oblitus. [62] In medio noctis ſurgam
vt laudes dicam coram te, propter iudicia iuſtitiæ tuæ. [63] Socius ego ſum omnium timentium te, & cuſtodientium mandata tua.
[64] Benignitate tua Domine plena eſt terra, decreta tua doce me.
TETH. [65] Bonitatem feciſti cum ſeruo tuo Domine, ſecundùm verbum tuum. [66] Congruam rationem, & ſcientiam doce me,
quia præceptis tuis credidi. [67] Priuſquàm affligerer, fui ego in errore: nunc autem Verbum tuum obſeruaui. [68] Bonus es & bene-
ficus, doce me ſtatuta tua. [69] Concinnarunt contra me mendacium ſuperbi: ego *autem* in toto corde ſeruabo mandata tua.
[70] Obturatus eſt quaſi adipe fomes cordis eorum; mihi verò lex tua oblectationi fuit. [71] Bonum mihi eſt quòd humiliatus
fuerim, vt diſcam ſtatuta tua. [72] Melior eſt mihi lex oris tui, quàm millia talenta auri & argenti.
IOD. [73] Manus tuæ fecerunt me & concinnauerunt me: da mihi intellectum, & diſcam mandata tua. [74] Qui timent te, videbunt
me, & lætabuntur: quia Verbum tuum expectaui. [75] Noui Domine quoniam iuſta ſunt iudicia tua, & in veritate afflixiſti me.
[76] Sint quæſo pietates tuæ ad conſolationem meam, iuxta verbum tuum *factum* ſeruo tuo.

77 יְבֹאוּנִי רַחֲמֶיךָ וְאֶחְיֶה כִּי־תוֹרָתְךָ שַׁעֲשֻׁעָי׃
78 יֵבֹשׁוּ זֵדִים כִּי־שֶׁקֶר עִוְּתוּנִי אֲנִי אָשִׂיחַ
בְּפִקּוּדֶיךָ׃
79 יָשׁוּבוּ לִי יְרֵאֶיךָ וְיֹדְעֵי עֵדֹתֶיךָ׃
80 יְהִי־לִבִּי תָמִים בְּחֻקֶּיךָ לְמַעַן לֹא אֵבוֹשׁ׃
81 כָּלְתָה לִתְשׁוּעָתְךָ נַפְשִׁי לִדְבָרְךָ יִחָלְתִּי׃
82 כָּלוּ עֵינַי לְאִמְרָתֶךָ לֵאמֹר מָתַי תְּנַחֲמֵנִי׃
83 כִּי־הָיִיתִי כְּנֹאד בְּקִיטוֹר חֻקֶּיךָ לֹא שָׁכָחְתִּי׃
84 כַּמָּה־יְמֵי־עַבְדֶּךָ מָתַי תַּעֲשֶׂה בְרֹדְפַי מִשְׁפָּט׃
85 כָּרוּ־לִי זֵדִים שִׁיחוֹת אֲשֶׁר לֹא כְתוֹרָתֶךָ׃
86 כָּל־מִצְוֺתֶיךָ אֱמוּנָה שֶׁקֶר רְדָפוּנִי עָזְרֵנִי׃
87 כִּמְעַט כִּלּוּנִי בָאָרֶץ וַאֲנִי לֹא־עָזַבְתִּי פִקֻּדֶיךָ׃
88 כְּחַסְדְּךָ חַיֵּנִי וְאֶשְׁמְרָה עֵדוּת פִּיךָ׃
89 לְעוֹלָם יְהוָה דְּבָרְךָ נִצָּב בַּשָּׁמָיִם׃
90 לְדֹר וָדֹר אֱמוּנָתֶךָ כּוֹנַנְתָּ אֶרֶץ וַתַּעֲמֹד׃
91 לְמִשְׁפָּטֶיךָ עָמְדוּ הַיּוֹם כִּי הַכֹּל עֲבָדֶיךָ׃
92 לוּלֵי תוֹרָתְךָ שַׁעֲשֻׁעָי אָז אָבַדְתִּי בְעָנְיִי׃
93 לְעוֹלָם לֹא־אֶשְׁכַּח פִּקּוּדֶיךָ כִּי־בָם
חִיִּיתָנִי׃
94 לְךָ־אֲנִי הוֹשִׁיעֵנִי כִּי פִקּוּדֶיךָ דָרָשְׁתִּי׃
95 לִי קִוּוּ רְשָׁעִים לְאַבְּדֵנִי עֵדֹתֶיךָ אֶתְבּוֹנָן׃
96 לְכָל־תִּכְלָה רָאִיתִי קֵץ רְחָבָה מִצְוָתְךָ מְאֹד׃
97 מָה־אָהַבְתִּי תוֹרָתֶךָ כָּל־הַיּוֹם הִיא
שִׂיחָתִי׃
98 מֵאֹיְבַי תְּחַכְּמֵנִי מִצְוֺתֶךָ כִּי לְעוֹלָם הִיא־לִי׃
99 מִכָּל־מְלַמְּדַי הִשְׂכַּלְתִּי כִּי עֵדְוֺתֶיךָ שִׂיחָה לִי׃
100 מִזְּקֵנִים אֶתְבּוֹנָן כִּי פִקּוּדֶיךָ נָצָרְתִּי׃
101 מִכָּל־אֹרַח רָע כָּלִאתִי רַגְלָי לְמַעַן אֶשְׁמֹר דְּבָרֶךָ׃
102 מִמִּשְׁפָּטֶיךָ לֹא־סָרְתִּי כִּי־אַתָּה הוֹרֵתָנִי׃
103 מַה־נִּמְלְצוּ לְחִכִּי אִמְרָתֶךָ מִדְּבַשׁ לְפִי׃

78 * *Veniant mihi misericordiæ tuæ & vi-*
uam, quia Lex tua delectatio mea.
78 * *Confundantur superbi, quoniam iniquè*
contriuerunt me, ego autem loquar in præcep-
79 *tis tuis.* * *Reuertantur ad me qui timent te,*
& qui sciunt testimonium tuum.
80 * *Fiat cor meum perfectum in præceptis tuis,*
vt non confundar.
81 CAPH. * *Defecit in salutare tuum anima*
82 *mea, verbum tuum expectaui.* * *Consumpti*
sunt oculi mei in verbum tuum, dicentes, Quã-
83 *do consolaberis me?* * *Cùm essem quasi vter*
in pruina, præcepta tua non sum oblitus.
84 * *Quot sunt dies serui tui, quando facies*
85 *in persequentibus me iudicium?* * *Foderunt*
mihi superbi foueas, quæ non erant iuxta Le-
86 *gem tuam.* * *Omnia mandata tua vera:*
falsò persecuti sunt me, auxiliare mihi.
87 * *Paulominus consumpserunt me in terra,*
ego autem non dimisi præcepta tua.
88 * *Secundùm misericordiam tuam viuifica*
me, & custodiam testimonia oris tui.
89 LAMED. * *In æternum Domine verbum*
90 *tuum stat in cælo.* * *In generatione & ge-*
neratione fides tua: fundasti terram & stat.
91 * *Iudicio tuo stant vsque hodie, quia omnia*
92 *seruiunt tibi.* * *Nisi quòd Lex tua delectatio*
93 *mea, fortè periissem in pressura mea.* * *In sem-*
piternum non obliuiscar præceptorum tuorum,
94 *quia per ipsa viuificasti me.* * *Tuus sum ego,*
95 *salua me, quoniam præcepta tua quæsiui.* * *Me*
expectauerunt impij vt perderent me, testimo-
96 *nium tuum considerabo.* * *Omnis consumma-*
tionis vidi finem, latum præceptũ tuum nimis.
97 MEM. * *Quàm dilexi Legem tuam! tota die*
98 *hæc meditatio mea.* * *Super inimicos meos in-*
struis me mãdato tuo, quia in sempiternum hoc
99 *est mihi.* * *Super omnes qui docebãt me eruditus*
100 *sum, quia testimonia tua meditatio mea est.* * *Su-*
per senes intellexi, quia præcepta tua seruaui.
101 * *Ab omni semita mala prohibui pedes meos, vt*
102 *custodirem verba tua.* * *A iudiciis tuis non re-*
103 *cessi, quia tu illuminasti me.* * *Quàm dulce gut-*
turi meo eloquium tuum! super mel ori meo.

תרגום

77 ייתון עלי רחמך ואחי ארום אוריתך פרנוקי : 78 יבהתון זידנין ארום על שקרא עותו יתי אנא אמלל בפקודיך :
79 יתובון לאלפני דחליך וידעי סהדותך : 80 יהא לבבי בלא מום בגזירתך מן בגלל דלא אבהת : 81 רגגת לפרקנך נפשי
לפתגמך אורכת : 82 ספו עיני למימרך למימר אימתי תנחם יתי : 83 ארום הויתי היך זרנוקא בקטרא קימך לא אנשיתי :
84 כמה יומי עבדך אימתי תעבד ברדפי דינא : 85 כרון לי זדנין שוחן דלא פקדתנון באוריתך :
88 כל פקודיך קשטא על שקרא רדפו יתי סעדני : 87 כזעיר פון שיציו יתי בארעא ואנא לא שבקית פקודיך : 89 היך
חסדך קים יתי ואטור סהדות פמך : 90 לעלם ייי פתגמך קים בשמיא : 91 לדר ודר הימנותך אתקנתא ארעא וקימתא :
92 לדיניך קמו יומא דין ארום כלהון עבדך : 93 אלולי אוריתך פרנוקי אדין אובדת בסגופי : 94 לעלם לא אנשי פקודיך
ארום בהון קימתני : 95 דילך אנא פרוק יתי ארום פקודיך תבעת : 96 לותי אמתנו רשיעיא לאובדא יתי סהדותך אתבין :
97 לכל מה דאשתדל ואסתכל חמיתי סופא פתיא תפקדתך לחדא : 98 כמה רחמית אוריתך כלי יומא הוא שותי :
99 יתיר מבעלי דבבי מחכמא יתי פקודיך ארום לעלם היא דילי : 100 מכל מאלפי אשכלת ארום סהדותך שותא דילי :
101 מחכימיא אתבין ארום פקודיך נטרת : 102 מכל ארחא בישא מנעת רגלי מן בגלל דאטר דבריך :
103 מדיניך לא עדית ארום את אלפתני : 104 כמה חלין למוריגי מימרך בסימן יתיר מדבשא לפמי :

*Veniant mihi miserationes tuæ,& viuã, 77
qa Lex tua meditatio mea est. *Cõfundã- 78
tur supbi,quia iniustè iniqtatẽ fecerũt in
me;ego aũt exercebor in mãdatis tuis. *Cõ 79
uertãtur mihi timẽtes te,& q* cognoscũt
testimonia tua. *Fiat cor meũ immaculatũ 80
in iustificationibus tuis, vt nõ cõfundar.
כ *Deficit in salutare tuũ aĩa mea,* in 81
verba tua supspaui. *Defecerũt oculi mei 82
in eloquiũ tuum,dicẽtes,Quãdo cõsola-
beris me? * Quia factus sum sicut vter in 83
pruina,iustificationes tuas nõ sum oblit⁹.
*Quot sunt dies serui tui? quando facies 84
mihi de psequẽtib⁹ me iudiciũ? *Narra- 85
uerunt mihi iniq fabulationes,sed nõ vt
Lex tua Dñe. *Omnia mandata tua veri- 86
tas. iniquè persecuti sunt me,adiuua me.
*Paulominus consumauerunt me in 87
terra; ego autem non dereliqui mandata
tua. *Secundùm misericordiam tuam vi- 88
uifica me, & custodiã testimonia oris tui.
ל In æternum Dñe verbũ tuũ pmanet 89
in cælo. *In generatione & gnatione ve- 90
ritas tua. fũdasti terrã & pmanet: *Ordi- 91
natione tua pseuerat dies,quoniã oĩa ser-
uiunt tibi. *Nisi q Lex tua meditatio mea 92
est, tunc fortè piissem in humilitate mea.
*In ęternum nõ obliuiscar iustificationes 93
tuas,qa ĩ ipsis viuificasti me. *Tuus sũ ego, 94
saluũ me fac, quoniã iustificationes tuas
exquisiui. *Me expectauerunt peccatores 95
vt pderẽt me, testimonia tua ĩtellexi. *Oĩs 96
cõsumatiõis vidi finẽ, latũ mandatũ tuũ
nimis. מ *Quam dilexi Legẽ tuã Dñe! 97
tota die meditatio mea est. * Sup inimi- 98
cos meos prudẽtẽ me fecisti mãdato tuo,
qa in ęternũ mihi est. *Super oẽs docẽtes 99
me intellexi,qa testimonia tua meditatio
mea est. *Sup senes intellexi,quia mãdata 100
tua quęsiui. *Ab omni via mala prohibui 101
pedes meos,vt custodiã verba tua. *A iu- 102
diciis tuis non declinaui, quia tu legem
posuisti mihi. * Quàm dulcia faucibus 103
meis eloquia tua, super mel ori meo!

77 *ἐλθέτωσάν μοι οἱ οἰκτιρμοί σου, καὶ ζήσομαι, ὅτι ὁ
78 νόμος σου μελέτη μού ἐστιν. *αἰσχυνθήτωσαν
ὑπερήφανοι, ὅτι ἀδίκως ἠνόμησαν εἰς ἐμέ, ἐγὼ δὲ ἀδο-
79 λεσχήσω ἐν ταῖς ἐντολαῖς σου. *ἐπιστρεψάτωσάν
με οἱ φοβούμενοί σε, καὶ οἱ γινώσκοντες τὰ μαρτύριά σου.
80 *γενηθήτω ἡ καρδία μου ἄμωμος ἐν τοῖς δικαιώμα-
σί σου, ὅπως ἂν μὴ αἰσχυνθῶ.
81 כ *Εκλείπει εἰς τὸ σωτήριόν σου ἡ ψυχή μου, εἰς τοὺς
82 λόγους σου ἐπήλπισα. *ἐξέλιπον οἱ ὀφθαλμοί μου
εἰς τὸ λόγιόν σου, λέγοντες, πότε παρακαλέσεις με;
83 *ὅτι ἐγενήθην ὡς ἀσκὸς ἐν πάχνῃ, τὰ δικαιώματά σου
84 οὐκ ἐπελαθόμην. *πόσαι εἰσὶν αἱ ἡμέραι τοῦ δού-
λου σου, πότε ποιήσεις μοι ἐκ τῶν καταδιωκόντων με κρί-
85 σιν; *διηγήσαντό μοι παράνομοι ἀδολεσχίας, ἀλλ' οὐχ ὡς
86 ὁ νόμος σου κύριε. *πᾶσαι αἱ ἐντολαί σου ἀλήθεια.
87 ἀδίκως κατεδίωξάν με, βοήθησόν μοι. *παραβρα-
χὺ συνετέλεσάν με ἐν τῇ γῇ. ἐγὼ δὲ οὐκ ἐγκατέλιπον
88 τὰς ἐντολάς σου. *κατὰ τὸ ἔλεός σου ζῆσόν με, καὶ φυ-
λάξω τὰ μαρτύρια τοῦ στόματός σου.
89 ל *Εἰς τὸν αἰῶνα κύριε ὁ λόγος σου διαμένει ἐν τῷ
90 οὐρανῷ. *εἰς γενεὰν καὶ γενεὰν ἡ ἀλήθειά σου. ἐθε-
91 μελίωσας τὴν γῆν καὶ διαμένει. *τῇ διατάξει σου δια-
92 μένει ἡμέρα, ὅτι τὰ σύμπαντα δοῦλα σά. *εἰ μὴ ὅτι ὁ νό-
μος σου μελέτη μού ἐστι, τότε ἂν ἀπωλόμην ἐν τῇ ταπεινώσει
93 μου. *εἰς τὸν αἰῶνα οὐ μὴ ἐπιλάθωμαι τῶν δικαιωμάτων
94 σου, ὅτι ἐν αὐτοῖς ἔζησάς με. *σός εἰμι ἐγώ, σῶσόν με, ὅτι τὰ
95 δικαιώματά σου ἐξεζήτησα. *ἐμὲ ὑπέμειναν ἁμαρτω-
96 λοὶ τοῦ ἀπολέσαι με, τὰ μαρτύριά σου συνῆκα. *πάσης
συντελείας εἶδον πέρας, πλατεῖα ἡ ἐντολή σου σφόδρα.
97 מ *ὡς ἠγάπησα τὸν νόμον σου κύριε, ὅλην τὴν ἡμέ-
98 ραν μελέτη μού ἐστι. *ὑπὲρ τοὺς ἐχθρούς μου ἐσόφι-
σάς με τὴν ἐντολήν σου, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα ἐμοί ἐστιν.
99 *ὑπὲρ πάντας τοὺς διδάσκοντάς με συνῆκα, ὅτι τὰ
100 μαρτύριά σου μελέτη μού ἐστιν. *ὑπὲρ πρεσβυτέρους
101 συνῆκα, ὅτι τὰς ἐντολάς σου ἐξεζήτησα. *ἐκ πάσης
ὁδοῦ πονηρᾶς ἐκώλυσα τοὺς πόδας μου, ὅπως ἂν φυλά-
102 ξω τοὺς λόγους σου. *ἀπὸ τῶν κριμάτων σου οὐκ ἐξέ-
103 κλινα, ὅτι σὺ ἐνομοθέτησάς με. *ὡς γλυκέα τῷ λά-
ρυγγί μου τὰ λόγιά σου ὑπὲρ μέλι τῷ στόματί μου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

77 Obueniant mihi misericordiæ tuę,& viuam, quoniam Lex tua delectationes meæ sunt. 78 Confundantur superbi, quoniam iniquè subuerterunt me: ego loquar de mandatis tuis. 79 Reuertantur ad doctrinam meam timentes te, & qui sciunt testimonia tua. 80 Fiat cor meum immaculatum in præceptis tuis, vt non confundar. CAPH. 81 Desiderauit redemptionem tuam anima mea,verbumque tuum expectaui. 82 Defecerunt oculi mei in verbum tuum,dicentes: Quando consolaberis me? 83 Quoniam factus sum sicut vter ad fumum: statuta tua non sum oblitus. 84 Quot sunt dies serui tui? quando facies in persecutores meos iudicium? 85 Foderunt mihi superbi foueas, quas non præcepisti in Lege tua. 86 Omnia mandata tua veritas: falsò persecuti sunt me, adiuua me. 87 Parum abfuit quin consumpserint me in terra, ego verò non obmisi præcepta tua. 88 Secundùm misericordiam tuam viuifica me, & custodiam testimonia oris tui. LAMED. 89 In æternum Domine verbum tuum firmum est in cælo. 90 In generatione & generationem veritas tua: præparasti terram & firmasti. 91 Iudiciis tuis permanẽt hodie, quoniam cuncta seruiunt tibi. 92 Nisi Lex tua deliciæ meæ *fuissent*, tunc periissem in afflictione mea. 93 In æternum non obliuiscar præceptorum tuorum, quoniam in ipsis viuificasti me. 94 Tuus ego sum, salua me, quoniam mandata tua quæsiui. 95 Me expectauerunt impij vt perderent me, testimonia tua intelligam. 96 Omnium in quibus fui sollicitus atque prospexi, vidi finem. latum est mandatum tuum valdè. MEM. 97 Quàm dilexi Legem tuam! tota die ipsa est locutio mea. 98 Abundantius quàm inimicos meos docet me mandata tua, quoniam in æternum ipsa apud me est. 99 Plusquàm omnes doctores mei intellexi, quoniam meditatio mea testimonia tua sunt. 100 Plusquàm sapientes intelligam, quoniam præcepta tua seruaui. 101 Ab omni via mala prohibui pedes meos, vt custodiam verbum tuum. 102 A iudiciis tuis non declinaui, quoniam tu docuisti me. 103 Quàm dulcia palato meo verba tua! dulciora sunt quàm mel ori meo.

104 * מִפִּקּוּדֶיךָ אֶתְבּוֹנָן עַל־כֵּן שָׂנֵאתִי כָּל־אֹרַח
שָׁקֶר ׃
105 * נֵר־לְרַגְלִי דְבָרֶךָ וְאוֹר לִנְתִיבָתִי ׃
106 * נִשְׁבַּעְתִּי וָאֲקַיֵּמָה לִשְׁמֹר מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ ׃
107 * נַעֲנֵיתִי עַד־מְאֹד יְהוָה חַיֵּנִי כִדְבָרֶךָ ׃
108 * נִדְבוֹת פִּי רְצֵה־נָא יְהוָה וּמִשְׁפָּטֶיךָ לַמְּדֵנִי ׃
109 * נַפְשִׁי בְכַפִּי תָמִיד וְתוֹרָתְךָ לֹא שָׁכָחְתִּי ׃
110 * נָתְנוּ רְשָׁעִים פַּח לִי וּמִפִּקּוּדֶיךָ לֹא תָעִיתִי ׃
111 * נָחַלְתִּי עֵדְוֺתֶיךָ לְעוֹלָם כִּי־שְׂשׂוֹן לִבִּי הֵמָּה ׃
112 * נָטִיתִי לִבִּי לַעֲשׂוֹת חֻקֶּיךָ לְעוֹלָם עֵקֶב ׃
113 * סֵעֲפִים שָׂנֵאתִי וְתוֹרָתְךָ אָהָבְתִּי ׃
114 * סִתְרִי וּמָגִנִּי אָתָּה לִדְבָרְךָ יִחָלְתִּי ׃
115 * סוּרוּ מִמֶּנִּי מְרֵעִים וְאֶצְּרָה מִצְוֺת אֱלֹהָי ׃
116 * סָמְכֵנִי כְאִמְרָתְךָ וְאֶחְיֶה וְאַל־תְּבִישֵׁנִי מִשִּׂבְרִי ׃
117 * סְעָדֵנִי וְאִוָּשֵׁעָה וְאֶשְׁעָה בְחֻקֶּיךָ תָמִיד ׃
118 * סָלִיתָ כָּל־שׁוֹגִים מֵחֻקֶּיךָ כִּי־שֶׁקֶר תַּרְמִיתָם ׃
119 * סִגִים הִשְׁבַּתָּ כָל־רִשְׁעֵי־אָרֶץ לָכֵן אָהַבְתִּי
עֵדֹתֶיךָ ׃
120 * סָמַר מִפַּחְדְּךָ בְשָׂרִי וּמִמִּשְׁפָּטֶיךָ יָרֵאתִי ׃
121 * עָשִׂיתִי מִשְׁפָּט וָצֶדֶק בַּל־תַּנִּיחֵנִי לְעֹשְׁקָי ׃
122 * עֲרֹב עַבְדְּךָ לְטוֹב אַל־יַעַשְׁקֻנִי זֵדִים ׃
123 * עֵינַי כָּלוּ לִישׁוּעָתֶךָ וּלְאִמְרַת צִדְקֶךָ ׃
124 * עֲשֵׂה עִם־עַבְדְּךָ כְחַסְדֶּךָ וְחֻקֶּיךָ לַמְּדֵנִי ׃
125 * עַבְדְּךָ־אָנִי הֲבִינֵנִי וְאֵדְעָה עֵדֹתֶיךָ ׃
126 * עֵת לַעֲשׂוֹת לַיהוָה הֵפֵרוּ תּוֹרָתֶךָ ׃
127 * עַל־כֵּן אָהַבְתִּי מִצְוֺתֶיךָ מִזָּהָב וּמִפָּז ׃
128 * עַל־כֵּן כָּל־פִּקּוּדֵי כֹל יִשָּׁרְתִּי כָּל־אֹרַח שֶׁקֶר
שָׂנֵאתִי ׃
129 * פְּלָאוֹת עֵדְוֺתֶיךָ עַל־כֵּן נְצָרָתַם
נַפְשִׁי ׃

104 * *Præcepta tua conſiderabam, propterea o-*
diui omnem ſemitam mendacij.
105 NVN. * *Lucerna pedi meo verbũ tuum,*
106 *& lux ſemitæ meæ.* * *Iuraui & perſeuera-*
107 *bo, vt cuſtodiam iudicia iuſtitiæ tuæ.* * *Afflictus*
ſum vſque nimis: Domine viuifica me iuxta
108 *verbum tuum.* * *Voluntaria oris mei com-*
placeant tibi Domine, & ſecundùm iudicia
109 *tua doce me.* * *Anima mea in manu mea*
ſemper, & Legis tuæ non ſum oblitus.
110 * *Poſuerunt impij laqueum mihi, & à præ-*
111 *ceptis tuis non aberraui.* * *Hæreditas mea*
teſtimonia tua in ſempiternum, quia gaudium
112 *cordis mei ſunt.* * *Inclinaui cor meum vt*
facerem iuſtitias tuas, propter æternam retri-
butionem.
113 SAMECH. * *Tumultuoſos odiui, et Le-*
114 *gem tuam dilexi.* * *Protectio mea & ſcutum*
115 *meum tu es, verbum tuum expectaui.* * *Rece-*
dite à me maligni, & cuſtodiam mandata Dei
116 *mei.* * *Confirma me ſecundùm verbum tuum,*
& viuam; & noli me confundere ab expecta-
117 *tione mea.* * *Auxiliare mihi, & ſaluus ero, &*
118 *delectabor in præceptis tuis iugiter.* * *Abieciſti*
omnes qui ignorant præcepta tua, quia mẽdax
119 *cogitatio eorum.* * *Quaſi ſcoriam compu-*
taſti omnes impios terræ, propterea dilexi te-
120 *ſtimonia tua.* * *Horripilauit à timore tuo*
caro mea, & iudicia tua timui.
121 HAIN. * *Feci iudicium & iuſtitiam: ne*
derelinquas me his qui calumniantur me.
122 * *Sponde pro ſeruo tuo in bonum, ne calum-*
123 *nientur me ſuperbi.* * *Oculi mei defecerunt in*
ſalutare tuum, & in eloquium iuſtitiæ tuæ.
124 * *Fac cum ſeruo tuo iuxta miſericordiã tuam,*
125 *& præcepta tua doce me.* * *Seruus tuus ego:*
inſtrue me, & cognoſcam teſtimonia tua.
126 * *Tempus eſt vt facias Domine, præuari-*
127 *cati ſunt Legem tuam.* * *Propterea dilexi*
mandata tua, ſuper aurum & topazion.
128 * *Propterea in vniuerſa præcepta direxi,*
omnem ſemitam mendacij odio habui.
129 PHE. * *Mirabilia teſtimonia tua, idcircò*
cuſtodiuit ea anima mea.

תרגום

104 מִפִּקּוּדָיךְ אֶתְבַּיַּן מְטוּל הֵיכְנָא שְׂנֵיתִי כָּל בַּר נָשׁ דִּמְשַׁקַּר ׃ 105 הֵיךְ שַׁרְגָא וּמַנְהַר לְרַגְלַי דִּבְרָיךְ וּנְהוֹרָא לִכְבָשַׁי ׃
106 אוֹמֵיתִי וְקַיֵּמֶת לְמִטַּר דִּינֵי זַכְוָתָךְ ׃ 107 אִסְתַּגְּפֶת עַד לַחֲדָא יְיָ אַסֵּי יָתִי הֵיךְ דִּבְרָךְ ׃ 108 נִכְסָתָא דְּפֻמִּי אִתְרְעֵי כְּדוּן יְיָ
וְדִינָךְ אַלֵּף יָתִי ׃ 109 נַפְשִׁי מִסְתַּכְּנָא כַּד עַל גַּב יְדֵי תְּדִירָא וְאוֹרָיְתָךְ לָא אִתְנְשֵׁיתִי ׃ 110 סַדָּרוּ רַשִׁיעַיָּא קוּלָא לִי וּמִפִּקּוּדָיךְ לָא טְעֵיתִי ׃
111 אַחְסְנֵה סַהֲדְוָתָךְ לְעָלַם אֲרוּם חֶדְוַת לִבִּי הִנּוּן ׃ 112 אַצְלֵיתִי לִבְבִי לְמֶעְבַּד גְּזֵירָתָךְ לְעָלַם עַד סוֹפָא ׃
113 דְּחָשְׁבִין מַחְשְׁבָן סְרִיקָן שְׂנֵיתִי וְאוֹרָיְתָךְ רְחֵמֶת ׃ 114 טַמְרִי וּתְרִיסִי אַתְּ לְפִתְגָּמָךְ אוֹרֵכֶת ׃ 115 זוּרוּ מִנִּי מַבְאֲשִׁין
וְאֶטַּר פִּקּוּדֵי אֱלָהִי ׃ 116 סְמוֹךְ יָתִי בְּמֵימְרָךְ וְאֵחֵי וְלָא תְּבַהֲתִנַּנִי מִכְּלְיוּתִי ׃ 117 סְעַד יָתִי וְאֶתְפְּרֵק וַאֲגַעְגַּע בִּגְזֵירָתָךְ תְּדִירָא ׃
118 כְּבַשְׁתָּ כָּל דְּטָעַיִן מִגְּזֵירָתָךְ אֲרוּם שִׁקְרָא נִכְלֵיהוֹן ׃ 119 פְּסוֹלַיָּא פְּסַקְתָּא בַּטֵּלְתָּא כָּל רַשִׁיעֵי אַרְעָא מְטוּל הֵיכְנָא רְחֵמֶת סַהֲדְוָתָךְ ׃
120 מְזַלְהֵב מִדְּלוּחָךְ בִּשְׂרִי וּמִדִּינָיךְ דְּחֵלֶת ׃ 121 עֲבַדֵת דִּינָא וְצִדְקְתָא לָא תִשְׁבְּקִנַּנִי לְטַלּוּמַי ׃ 122 עֲרֵב עַבְדָּךְ
לְטַב לָא יְטַלְּמוּן יָתִי זֵידָנִין ׃ 123 עֵינַי סְבָרוּ לְפֻרְקָנָךְ וּלְמֵימַר צִדְקָךְ ׃ 124 עֲבֵד עִם עַבְדָּךְ הֵיךְ חִסְדָּךְ וּגְזֵירָתָךְ אַלֵּף יָתִי ׃
125 עַבְדָּךְ אֲנָא חַכֵּים יָתִי וְאֵדַּע סַהֲדְוָתָךְ ׃ 126 עִדָּן לְמֶעְבַּד רְעוּתָא דַּיְיָ אַפִּישׁוּ תַּלְמִידַיָּא אוֹרָיְתָךְ ׃ 127 מְטוּל הֵיכְנָא רְחֵמֶת
פִּקּוּדָךְ מִדַּהֲבָא וּמֵאוֹבְרִיזִין ׃ 128 מְטוּל הֵיכְנָא כָּל פִּקּוּדָךְ כֻּלְּהוֹן תְּרַצְתִּנּוּן כָּל אוֹרַח שְׁקַר שְׂנֵיתִי ׃
129 פְּרִישָׁן סַהֲדְוָתָךְ מְטוּל הֵיכְנָא נְטַרְתִּנּוּן נַפְשִׁי ׃

‡A mandatis tuis intellexi, propterea 104
odiui omnem viam iniquitatis.
נ ‡LVCERNA pedibus meis *Lex tua, & 105
lumē semitis meis. ‡Iuraui & statui custo- 106
dire iudicia iustitiæ tuæ. ‡Humiliat⁹ sum 107
vsquequaq; Dñe, viuifica me secūdū ver-
bum tuū. ‡Volūtaria oris mei, beneplaci- 108
ta fac·iā Dñe, & iudicia tua doce me. ‡Ani 109
ma mea in manibus *tuis semp, & Legē tuā
nō sum oblitus. ‡Posuerūt peccatores la- 110
queū mihi, & de mādatis tuis nō erraui.
‡Hæreditate acquisiui testimonia tua in 111
æternum, quia exultatio cordis mei sunt.
‡Inclinaui cor meū ad faciendas iustifica 112
tiones tuas in ęternū, ꝓpter retributionē.
ס ‡INIQVOS odio habui, *at Legē tuā 113
dilexi. ‡Adiutor meus & susceptor me⁹ es 114
tu, *in verba tua supsperaui. ‡Declinate à 115
me maligni, & scrutabor mandata Dei
mei. ‡Suscipe me secundū eloquiū tuum, 116
& *viuifica me; & nō confundas me ab ex-
pectatione mea. ‡Adiuua me, & saluus e- 117
ro, & meditabor in iustificationibus tuis
semper. ‡Spreuisti omnes discedentes à *iu 118
stificationib⁹ tuis, quia iniusta cogitatio
eorum. ‡Præuaricantes reputaui oēs pec- 119
catores terrę, ideò dilexi testimonia tua.
‡Confige à timore tuo carnes meas, à 120
iudiciis enim tuis timui.
ע ‡FECI iudicium & iustitiam, non 121
tradas me calūniātibus me. ‡Suscipe seruū 122
tuū in bonū, nō calumniētur me superbi.
‡Oculi mei defecerunt in salutare tuum, 123
& in eloquiū iustitiæ tuæ. ‡Fac cum seruo 124
tuo secundùm misericordiā tuā, & iustifi-
cationes tuas doce me. ‡Seruus tuus sum 125
ego: da intellectum mihi, *& sciā testimo
nia tua. ‡Tempus faciendi *Dño, dissipa- 126
uerunt Legē tuam. ‡Ideò dilexi mandata 127
tua super aurum & topazion. ‡Propterea 128
ad omnia mandata tua dirigebar, om-
nem viam iniquam odio habui.
פ ‡MIRABILIA testimonia tua, ideò 129
scrutata est ea anima mea.

104 ‡ἀπὸ τῶν ἐντολῶν σου συνῆκα, διὰ τοῦτο ἐμίσησα πά-
σαν ὁδὸν ἀδικίας.
105 נ ‡Λύχνος τοῖς ποσί μου ὁ νόμος σου, καὶ φῶς ταῖς
106 τρίβοις μου. ‡ὤμοσα καὶ ἔστησα τοῦ φυλάξασθαι τὰ κρί-
107 ματα τῆς δικαιοσύνης σου. ‡ἐταπεινώθην ἕως σφόδρα κύ-
108 ριε, ζῆσόν με κατὰ τὸν λόγον σου. ‡τὰ ἑκούσια τοῦ στόματός
μου, εὐδόκησον δὴ κύριε, καὶ τὰ κρίματά σου δίδαξόν με.
109 ‡ἡ ψυχή μου ἐν ταῖς χερσί σου διαπαντός, καὶ τοῦ νόμου
110 σου οὐκ ἐπελαθόμην. ‡ἔθεντο ἁμαρτωλοὶ παγίδα μοι,
111 καὶ ἐκ τῶν ἐντολῶν σου οὐκ ἐπλανήθην. ‡ἐκληρονόμησα
τὰ μαρτύριά σου εἰς τὸν αἰῶνα, ὅτι ἀγαλλίαμα τῆς καρ-
112 δίας μου εἰσίν. ‡ἔκλινα τὴν καρδίαν μου τοῦ ποιῆσαι
τὰ δικαιώματά σου εἰς τὸν αἰῶνα δι' ἀντάμειψιν.
113 ס ‡Παρανόμους ἐμίσησα, τὸν δὲ νόμον σου ἠγάπησα.
114 ‡βοηθός μου καὶ ἀντιλήπτωρ μου εἶ σύ, εἰς τοὺς λόγους
115 σου ἐπήλπισα. ‡ἐκκλίνατε ἀπ' ἐμοῦ πονηρευόμενοι, καὶ
116 ἐξερευνήσω τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ μου. ‡ἀντιλαβοῦ μου κατὰ
τὸ λόγιόν σου καὶ ζῆσόν με, καὶ μὴ καταισχύνῃς με ἀπὸ τῆς
117 προσδοκίας μου· ‡βοήθησόν μοι, καὶ σωθήσομαι, καὶ με-
118 λετήσω ἐν τοῖς δικαιώμασί σου διαπαντός. ‡ἐξουδένωσας
πάντας τοὺς ἀποστατοῦντας ἀπὸ τῶν δικαιωμάτων σου, ὅτι
119 ἄδικον τὸ ἐνθύμημα αὐτῶν. ‡παραβαίνοντας ἐλογισά-
μην πάντας τοὺς ἁμαρτωλοὺς τῆς γῆς, διὰ τοῦτο ἠγάπη-
120 σα τὰ μαρτύριά σου. ‡καθήλωσον ἐκ τοῦ φόβου σου τὰς
σάρκας μου, ἀπὸ γὰρ τῶν κριμάτων σου ἐφοβήθην.
121 ע ‡Ἐποίησα κρίμα καὶ δικαιοσύνην, μὴ παραδῷς
122 με τοῖς ἀδικοῦσί με. ‡ἔκδεξαι τὸν δοῦλόν σου εἰς ἀ-
γαθόν, μὴ συκοφαντησάτωσάν με ὑπερήφανοι.
123 ‡οἱ ὀφθαλμοί μου ἐξέλιπον εἰς τὸ σωτήριόν σου,
124 καὶ εἰς τὸ λόγιον τῆς δικαιοσύνης σου. ‡ποίησον μετὰ τοῦ δού-
λου σου κατὰ τὸ ἔλεός σου, καὶ τὰ δικαιώματά σου δίδαξόν
125 με. ‡δοῦλός σου εἰμὶ ἐγώ, συνέτισόν με, καὶ γνώσο-
126 μαι τὰ μαρτύριά σου. ‡καιρὸς τοῦ ποιῆσαι τῷ κυ-
127 ρίῳ. διεσκέδασαν τὸν νόμον σου. ‡διὰ τοῦτο ἠγάπησα
τὰς ἐντολάς σου ὑπὲρ χρυσίον καὶ τοπάζιον.
128 ‡διὰ τοῦτο πρὸς πάσας τὰς ἐντολάς σου κατωρθού-
μην, πᾶσαν ὁδὸν ἄδικον ἐμίσησα.
129 פ ‡Θαυμαστὰ τὰ μαρτύριά σου, διὰ τοῦτο ἐξη-
ρεύνησεν αὐτὰ ἡ ψυχή μου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

104 A pręceptis tuis erudiar, propterea odi omnem virum mendacem. NVN. 105 Sicut lucerna illucens pedi meo verbum tuum, & lumen semitæ meæ. 106 Iuraui & constitui custodire iudicia iustitiæ tuæ. 107 Afflictus sum vehementer Dñe, sana me secundū verbum tuum. 108 Oblationes oris mei velis obsecro Dñe, & iudicia tua doce me. 109 Anima mea periclitatur, acsi in superficie manus meæ esset semper, at Legem tuam non sum oblitus. 110 Tetenderunt impij laqueum mihi, & à pręceptis tuis non aberraui. 111 Hęreditatis iure possedi testimonia tua in æternum, quoniam gaudium cordis mei sunt. 112 Inclinaui cor meum vt faciat mandata tua in ęternum vsque ad finem. SAMECH. 113 Cogitantes cogitationes vanas odio habui, & Legem tuam dilexi. 114 Absconsio mea & scutum meum tu es: in verbum tuum speraui. 115 Recedite à me scelerati, & custodiam mandata Dei mei. 116 Sustenta me in verbo tuo, & viuam: & ne cōfundas me ab expectatione mea. 117 Adiuua me, & saluus ero; & meditabor in statutis tuis semper. 118 Conculcasti omnes aberrantes à præceptis tuis, quoniam mendax est deceptio eorum. 119 Idola confregisti, aboleuisti omnes impios terræ; propterea dilexi testimonia tua. 120 Inflammatur præ timore tui caro mea, & à iudiciis tuis timui. HAIN. 121 Feci iudicium & iustitiam. ne deseras me calumniatoribus meis. 122 Sponde pro seruo tuo in bonum; ne calumnia me opprimant superbi. 123 Oculi mei sperauerunt in redemptione tua, & in verbo iustitiæ tuæ. 124 Age cum seruo tuo secundùm misericordiam tuam, & præcepta tua doce me. 125 Seruus tuus ego sum, da mihi intellectum, & sciam testimonia tua. 126 Tempus est faciendi voluntatem Domini: adauxerunt discipuli Legem tuam. 127 Propterea dilexi mandata tua super aurum & obrizum. 128 Propterea omnia mandata tua, ea *inquam* omnia direxi, omnem viam iniquam odio habui.
PHE. 129 Mirabilia testimonia tua, propterea custodiuit ea anima mea.

130 * פֵּתַח דְּבָרֶיךָ יָאִיר מֵבִין פְּתָיִים׃
131 * פִּי פָעַרְתִּי וָאֶשְׁאָפָה כִּי לְמִצְוֺתֶיךָ יָאָבְתִּי׃
132 * פְּנֵה־אֵלַי וְחָנֵּנִי כְּמִשְׁפָּט לְאֹהֲבֵי שְׁמֶךָ׃
133 * פְּעָמַי הָכֵן בְּאִמְרָתֶךָ וְאַל־תַּשְׁלֶט־בִּי כָל־
אָוֶן׃
134 * פְּדֵנִי מֵעֹשֶׁק אָדָם וְאֶשְׁמְרָה פִּקּוּדֶיךָ׃
135 * פָּנֶיךָ הָאֵר בְּעַבְדֶּךָ וְלַמְּדֵנִי אֶת־חֻקֶּיךָ׃
136 * פַּלְגֵי־מַיִם יָרְדוּ עֵינָי עַל לֹא־שָׁמְרוּ תוֹרָתֶךָ׃
137 * צַדִּיק אַתָּה יְהוָה וְיָשָׁר מִשְׁפָּטֶיךָ׃
138 * צִוִּיתָ צֶדֶק עֵדֹתֶיךָ וֶאֱמוּנָה מְאֹד׃
139 * צִמְּתַתְנִי קִנְאָתִי כִּי־שָׁכְחוּ דְבָרֶיךָ צָרָי׃
140 * צְרוּפָה אִמְרָתְךָ מְאֹד וְעַבְדְּךָ אֲהֵבָהּ׃
141 * צָעִיר אָנֹכִי וְנִבְזֶה פִּקֻּדֶיךָ לֹא שָׁכָחְתִּי׃
142 * צִדְקָתְךָ צֶדֶק לְעוֹלָם וְתוֹרָתְךָ אֱמֶת׃
143 * צַר־וּמָצוֹק מְצָאוּנִי מִצְוֺתֶיךָ שַׁעֲשֻׁעָי׃
144 * צֶדֶק עֵדְוֺתֶיךָ לְעוֹלָם הֲבִינֵנִי וְאֶחְיֶה׃
145 * קָרָאתִי בְכָל־לֵב עֲנֵנִי יְהוָה חֻקֶּיךָ
אֶצֹּרָה׃
146 * קְרָאתִיךָ הוֹשִׁיעֵנִי וְאֶשְׁמְרָה עֵדֹתֶיךָ׃
147 * קִדַּמְתִּי בַנֶּשֶׁף וָאֲשַׁוֵּעָה לִדְבָרְךָ יִחָלְתִּי׃
148 * קִדְּמוּ עֵינַי אַשְׁמֻרוֹת לָשִׂיחַ בְּאִמְרָתֶךָ׃
149 * קוֹלִי שִׁמְעָה כְחַסְדֶּךָ יְהוָה כְּמִשְׁפָּטֶךָ חַיֵּנִי׃
150 * קָרְבוּ רֹדְפֵי זִמָּה מִתּוֹרָתְךָ רָחָקוּ׃
151 * קָרוֹב אַתָּה יְהוָה וְכָל־מִצְוֺתֶיךָ אֱמֶת׃
152 * קֶדֶם יָדַעְתִּי מֵעֵדֹתֶיךָ כִּי לְעוֹלָם יְסַדְתָּם׃
153 * רְאֵה עָנְיִי וְחַלְּצֵנִי כִּי־תוֹרָתְךָ לֹא שָׁכָחְתִּי׃
154 * רִיבָה רִיבִי וּגְאָלֵנִי לְאִמְרָתְךָ חַיֵּנִי׃
155 * רָחוֹק מֵרְשָׁעִים יְשׁוּעָה כִּי־חֻקֶּיךָ לֹא דָרָשׁוּ׃
156 * רַחֲמֶיךָ רַבִּים יְהוָה כְּמִשְׁפָּטֶיךָ חַיֵּנִי׃
157 * רַבִּים רֹדְפַי וְצָרָי מֵעֵדְוֺתֶיךָ לֹא נָטִיתִי׃

130 *Ostium sermonum tuorum lucidum, docet*
131 *paruulos.* **Os meum aperui & respiraui, quia*
132 *mandata tua desiderabam.* **Respice ad me &*
miserere mei, iuxta iudicium diligentium no-
133 *men tuum.* * *Gressus meos firma in sermone*
tuo, et non des potestatem in me vniuersæ ini-
134 *quitati.* * *Redime me à calumnia hominum,*
135 *& custodiam præcepta tua.* * *Vultum tuum*
ostende seruo tuo, & doce me præcepta tua.
136 * *Riui aquarũ fluebant de oculis meis, quia*
non custodierunt Legem tuam.
137 SADE. * *Iustus tu Domine, & rectum*
138 *iudicium tuum.* **Mandasti iustitiam testimo-*
139 *nij tui, & veritatem nimis.* **Consumpsit me*
zelus meus, quia obliti sunt verborum tuorum
140 *hostes mei.* * *Probatus sermo tuus nimis, &*
141 *seruus tuus dilexit illum.* **Paruulus ego sum*
& contemptibilis, sed præcepta tua non sum
142 *oblitus.* * *Iustitia tua iustitia sempiterna, &*
143 *Lex tua veritas.* * *Tribulatio & angustia*
inuenerunt me: mandata tua voluptas mea.
144 **Iusta testimonia tua semper, doce me et viuam.*
145 COPH. * *Clamaui in toto corde, exaudi*
146 *me Domine: præcepta tua custodiam.* **Inuoca-*
ui te, saluum me fac, & custodiam testimonia
147 *tua.* **Surgebam adhuc in tenebris, & clama-*
148 *bam, verbum tuum expectans.* * *Præuenie-*
bant oculi mei vigilias, vt meditarer in ser-
149 *monibus tuis.* **Vocem meam audi iuxta mi-*
sericordiam tuam Domine, secundùm iudicium
150 *tuum viuifica me.* **Appropinquauerunt perse-*
cutores mei sceleri, & à Lege tua procul facti
151 *sunt.* **Propè es tu Dñe, et omnia mandata tua*
152 *veritas.* **A principio noui de testimoniis tuis,*
quia in æternum fundaueris ea.
153 RES. * *Vide afflictionem meam, & eripe*
154 *me, quia Legem tuam non sum oblitus.* **Iudica*
causam meam, & redime me; in sermone tuo
155 *viuifica me.* * *Longè ab impiis salus, quia*
156 *præcepta tua non quæsierunt.* * *Misericor-*
diæ tuæ multæ, Domine: iuxta iudicia tua vi-
157 *uifica me.* * *Multi qui persequuntur*
me & affligunt me, à testimoniis tuis non de-
clinaui.

תרגום

130 גְלַף דִבְרָיךְ יַנְהַר חַשִׁיכִין יְתַכֵּין שַׂרְגִיגֵי׃ 131 פֻּמִי פִתְחֵת וְאַלְפֵת אֲרוּם לְפִקוּדָיךְ צְבֵיתִי׃ 132 אִתְפְּנִי לְוָתִי וְחוּס עֲלַי כְּהִלְכְתָךְ
לְרָחֲמֵי שְׁמָךְ׃ 133 אַסְתְּוָרֵי תַּקֵּן בְּמֵימְרָךְ וְלָא תַשְׁלֵט בִּי כָּל שְׁקַר׃ 134 פְּרוֹק יָתִי מִן טְלוֹמָא דְבַר נָשָׁא וְאֶטּוֹר פִּקוּדָיךְ׃ 135 זִיו
אַפָּךְ אַנְהַר בְּעַבְדָךְ וְאַלְפְנִי יַת גְזֵירָתָךְ׃ 136 טוּפֵי מַיָּא יֶחֱתוּן עֵינַי מְטוּל דְלָא נְטַרוּ אוֹרַיְתָךְ׃ 137 זַכַּי אַתְּ יְיָ וּתְרִיצִין דִינָךְ׃
138 פַּקֵּדְתָּא זְכוּת סַהֲדְוָתָךְ וְהֵימָנוּתָא לַחֲדָא׃ 139 מַגְּרָה יָתִי טִנְנָתִי אֲרוּם אִתְנַשִׁיוּ דְבָרָיךְ מְעִיקַי׃ 140 סְנִינָא מֵימְרָךְ לַחֲדָא
וְעַבְדָךְ רַחֲמַהּ׃ 141 זוֹטַר אֲנָא וּבְסִיר פִּקוּדָיךְ לָא אִתְנְשֵׁיתִי׃ 142 צִדְקָתָךְ צִדְקָא לְעָלַם וְאוֹרַיְתָךְ קוּשְׁטָא׃ 143 עָקָא וּמְעִיקָא
אַרְעוּ יָתִי פִּקוּדָיךְ פַּרְנוּקָי׃ 144 צִדְקְתָא סַהֲדְוָתָךְ לְעָלַם תְּבַיְנַנִי וְאֶתְקַיֵּם׃ 145 קְרֵיתִי בְּכָל לִבָּא עֲנֵי יָתִי יְיָ גְזֵירָתָךְ אֶטַּר׃
146 קְרֵיתִי יָתָךְ פְּרוֹק יָתִי וְאֶנְטוֹר סַהֲדְוָתָךְ׃ 147 אַקְדֵּמֵת בְּשַׁפְרַפְרָא וְצַלֵּיתִי לְפִתְגָמָךְ אוֹרְכֵית׃ 148 אַקְדִּמוּ עֵינַי מַטְרְתָא בְּצַפָּר
וְרַמְשׁ לְמַלָּלָא בְּמֵימְרָךְ׃ 149 קָלִי שְׁמַע הֵיךְ חִסְדָּךְ יְיָ הֵיךְ דִינָךְ קַיֵּם יָתִי׃ 150 קְרִבוּ רָדְפֵי זְנוּ מֵאוֹרַיְתָךְ אִתְרְחָקוּ׃ 151 קָרִיב
אַתְּ יְיָ וְכָל פִּיקוּדָיךְ קְשׁוֹט׃ 152 מִלְקַדְמִין חַכְמֵית מִסַּהֲדְוָתָךְ אֲרוּם לְעָלַם יְסַדְתִּנוּן׃ 153 חֲמֵי סִגּוּפִי וּפַצָּא יָתִי אֲרוּם אוֹרַיְתָךְ לָא
אִתְנְשֵׁיתִי׃ 154 נְצֵי מַצּוּתִי וּפְרוֹק יָתִי לְמֵימְרָךְ אַחֵי יָתִי׃
155 רָחִיק מֵרַשִׁיעַיָּא פּוּרְקָנָא אֲרוּם גְזֵירָתָךְ לָא תְבַעוּ׃ 156 רַחֲמָךְ סַגִּיעִין יְיָ הֵיךְ דִינָךְ אַחֵי יָתִי׃
157 סַגִּיעִין רָדְפַי וּמְעִיקַי מִסַּהֲדְוָתָךְ לָא אַצְלֵיתִי׃

‡Declaratio sermonũ tuorũ*illuminabit, 130
&ĩtellectũ*dabit paruulis.‡Os meũ apui, 131
&attraxi spiritũ,qa mãdata tua desidera-
bã.‡Aspice in me & miserere mei, secũdũ 132
judiciũ diligẽtiũ nomẽ tuũ.‡Gress⁹ meos 133
dirige secũdũ eloquiũ tuũ,& non dñetur
mei oĩs iniustitia.‡Redime me à calũniis 134
hoĩũ,&custodiã mãdata tua.‡Faciẽ tuam 135
illumina sup seruũ tuũ,& doce me iustifi
cationes tuas.‡ Exitus aquarũ deduxerũt 136
oculi mei, quia nõ* custodiui Legẽ tuam.
צ ‡IVSTVS es Dñe,&*recta iudicia tua. 137
‡Mãdasti iustitiã testimonia tua, & veri- 138
tatẽ*nimis.‡Tabescere me fecit zel⁹*tuus, 139
qa obliti sunt verba tua ĩimici mei.‡Igni- 140
tũ eloquiũ tuũ vehemẽter,& seruus tuus
dilexit illud.‡Adolescentulus ego sum & 141
cõtẽptus, iustificatiões tuas nõ sum obli-
tus.‡Iustitia tua iustitia in æternũ,& Lex 142
tua veritas.‡*Tribulationes & ãgustię in- 143
uenerũt me,mãdata tua meditatio mea*.
‡Æquitas testimonia tua in ęternũ;intel- 144
lectũ da mihi,& viuam. ק ‡CLAMAVI in 145
toto corde meo,exaudi me Dñe,iustifica-
tiones tuas requirã.‡Clamaui ad te,saluũ 146
me fac,& custodiã testimonia tua.‡Pręue 147
ni in*imaturitate,& clamaui,in verba tua
supspaui.‡Pręuenerũt oculi mei ad*dilu- 148
culũ,vt meditarer eloquia tua.‡Vocẽ meã 149
audi,Dñe,secũdũ misericordiã tuã,*secũ-
dũ iudiciũ tuũ viuifica me.‡Appinqua- 150
uerũt psequẽtes me iniqtati, à Lege autẽ
tua lõgè facti sũt.‡Propè es tu Dñe,& oẽs 151
viæ tuæ veritas.‡Initiò cognoui de testi- 152
moniis tuis, quia in ęternum fundasti ea.
ר ‡VIDE humilitatẽ meã & eripe me, 153
quia Legẽ tuam non sum oblitus.‡Iudica 154
iudiciũ meum & redime me,propter elo-
quiũ tuum viuifica me. ‡ Longè à pecca- 155
toribus salus,quia iustificationes tuas nõ
exquisierunt. ‡ Misericordiæ tuæ multæ 156
Domine, secũdùm iudicium tuũ viuifica
me.‡Multi qui psequuntur me & tribu- 157
lant me,à testimoniis tuis non declinaui.

130 ‡ἡ δήλωσις τῶν λόγων σου φωτιεῖ καὶ συνετιεῖ νηπίους.
131 ‡τὸ στόμα μου ἤνοιξα, καὶ εἵλκυσα πνεῦμα, ὅτι τὰς ἐν-
132 τολάς σου ἐπεπόθουν. ‡ἐπίβλεψον ἐπ' ἐμὲ καὶ ἐλέη-
σόν με, κατὰ τὸ κρίμα τῶν ἀγαπώντων τὸ ὄνομά σου.
133 ‡τὰ διαβήματά μου κατεύθυνον κατὰ τὸ λόγιόν σου, καὶ
134 μὴ κατακυριευσάτω μου πᾶσα ἀνομία. ‡λύτρωσαί
με ἀπὸ συκοφαντίας ἀνθρώπων, καὶ φυλάξω τὰς ἐντο-
135 λάς σου. ‡τὸ πρόσωπόν σου ἐπίφανον ἐπὶ τὸν δοῦλόν σου,
136 καὶ δίδαξόν με τὰ δικαιώματά σου. ‡διεξόδους ὑδάτων κα-
τέδυσαν οἱ ὀφθαλμοί μου, ἐπεὶ οὐκ ἐφύλαξα τὸν νόμον σου.
137 צ ‡Δίκαιος εἶ κύριε, καὶ εὐθεῖς αἱ κρίσεις σου.
138 ‡ἐνετείλω δικαιοσύνην τὰ μαρτύριά σου, καὶ ἀλήθειαν
139 σφόδρα. ‡ἐξέτηξέ με ὁ ζῆλός σου, ὅτι ἐπελάθοντο τῶν
140 λόγων σου οἱ ἐχθροί μου. ‡πεπυρωμένον τὸ λόγιόν σου σφό-
141 δρα, καὶ ὁ δοῦλός σου ἠγάπησεν αὐτό. ‡νεώτερος ἐγώ εἰμι
καὶ ἐξουδενωμένος, τὰ δικαιώματά σου οὐκ ἐπελαθόμην.
142 ‡ἡ δικαιοσύνη σου δικαιοσύνη εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ ὁ νόμος
143 σου ἀλήθεια. ‡θλίψεις καὶ ἀνάγκαι εὕροσάν με· αἱ ἐντο-
144 λαί σου μελέτη μου. ‡δικαιοσύνη τὰ μαρτύριά σου εἰς
τὸν αἰῶνα· συνέτισόν με, καὶ ζήσομαι.
145 ק ‡Ἐκέκραξα ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου, ἐπάκουσόν μου κύ-
146 ριε, τὰ δικαιώματά σου ἐκζητήσω. ‡ἐκέκραξά σοι, σῶ-
147 σόν με, καὶ φυλάξω τὰ μαρτύριά σου. ‡προέφθασα
ἐν ἀωρίᾳ, καὶ ἐκέκραξα, εἰς τοὺς λόγους σου ἐπήλπισα.
148 ‡προέφθασαν οἱ ὀφθαλμοί μου πρὸς ὄρθρον τοῦ με-
149 λετᾶν τὰ λόγιά σου· ‡τῆς φωνῆς μου ἄκουσον κύριε κατὰ
τὸ ἔλεός σου, κατὰ τὸ κρίμα σου ζῆσόν με.
150 ‡προσήγγισαν οἱ καταδιώκοντές με ἀνομίᾳ, ἀπὸ δὲ
τοῦ νόμου σου ἐμακρύνθησαν.
151 ‡ἐγγὺς εἶ σὺ κύριε, καὶ πᾶσαι αἱ ὁδοί σου ἀλήθεια.
152 ‡κατ' ἀρχὰς ἔγνων ἐκ τῶν μαρτυρίων σου, ὅτι εἰς τὸν
αἰῶνα ἐθεμελίωσας αὐτά.
153 ר ‡Ἴδε τὴν ταπείνωσίν μου καὶ ἐξελοῦ με, ὅτι τοῦ νόμου
154 σου οὐκ ἐπελαθόμην. ‡κρῖνον τὴν κρίσιν μου, καὶ λύτρω-
155 σαί με, διὰ τὸν λόγον σου ζῆσόν με. ‡μακρὰν ἀπὸ ἁμαρ-
τωλῶν σωτηρία, ὅτι τὰ δικαιώματά σου οὐκ ἐξεζήτησαν.
156 ‡οἱ οἰκτιρμοί σου πολλοὶ κύριε, κατὰ τὸ κρίμα σου ζῆ-
157 σόν με. ‡πολλοὶ οἱ ἐκδιώκοντές με καὶ θλίβοντές με,
ἐκ τῶν μαρτυρίων σου οὐκ ἐξέκλινα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

130 Impressio verbi tui illuminabit obscuros, dabit intellectum simplicibus. 131 Os meum aperui & didici, quoniam mandata tua volui. 132 Respice me, & miserere mei, pro consuetudine tua erga diligentes nomen tuum. 133 Gressus meos dirige in verbum tuum, & ne des potestatem in me vlli iniquitati. 134 Redime me à calumnia hominum, & custodiam mandata tua. 135 Splendorem faciei tuæ lucêre fac in seruo tuo, & doce me decreta tua. 136 Fluenta aquarum emittant oculi mei, quoniam non custodierunt Legem tuam.

SADE. 137 Iustus es tu Domine, & recta iudicia tua. 138 Præcepisti iustitiam testimoniorum tuorum, & veritatem valdè. 139 Dissipauit me zelus meus, quoniam obliti sunt verbi tui molestatores mei. 140 Purum est verbum tuum valdè, & seruus tuus dilexit illud. 141 Paruulus ego sum & contemptus; mandata tua non sum oblitus. 142 Iustitia tua iustitia in æternum, & Lex tua veritas est. 143 Oppressio & angustia euenerunt mihi: mandata tua delitiæ meæ sunt. 144 Iustitia & testimonia tua in æternum: intellectum da mihi, & viuam.

COPH. 145 Clamaui in toto corde, exaudi me Domine, decreta tua custodiam. 146 Inuocaui te, redime me, & custodiam testimonia tua. 147 Præueni in aurora, & oraui, & verbum tuum expectaui. 148 Anticipauerunt oculi mei vigilias matutinas & vespertinas, vt loqueter de verbo tuo. 149 Vocem meam audi secundùm misericordiam tuam Domine: secundùm iudicia tua viuifica me. 150 Appropinquauerunt qui sequuntur scelus: à Lege tua longè facti sunt. 151 Propè es tu Domine, & omnia mandata tua veritas. 152 A principio cognitionem consecutus sum de testimoniis tuis, quòd in æternum fundaueris ea.

RES. 153 Vide afflictionem meam, & libera me; quia Legem tuam non sum oblitus. 154 Age causam meam, & redime me: in verbo tuo viuifica me. 155 Longè ab impiis abest salus, quoniam mandata tua non exquisierunt. 156 Misericordię tuę multę sunt Domine: secundùm iudicia tua viuifica me. 157 Multi persecutores mei & molestatores mei sunt, à testimoniis tuis non declinaui.

158 * רָאִיתִי בֹגְדִים וָאֶתְקוֹטָטָה אֲשֶׁר אִמְרָתְךָ
לֹא שָׁמָרוּ׃
159 * רְאֵה כִּי־פִקּוּדֶיךָ אָהָבְתִּי יְהוָֹה כְּחַסְדְּךָ חַיֵּנִי׃
160 * רֹאשׁ־דְּבָרְךָ אֱמֶת וּלְעוֹלָם כָּל־מִשְׁפַּט צִדְקֶךָ׃
161 * שָׂרִים רְדָפוּנִי חִנָּם וּמִדְּבָרְיךָ פָּחַד לִבִּי׃
162 * שָׂשׂ אָנֹכִי עַל־אִמְרָתֶךָ כְּמוֹצֵא שָׁלָל רָב׃
163 * שֶׁקֶר שָׂנֵאתִי וָאֲתַעֵבָה תּוֹרָתְךָ אָהָבְתִּי׃
164 * שֶׁבַע בַּיּוֹם הִלַּלְתִּיךָ עַל מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ׃
165 * שָׁלוֹם רָב לְאֹהֲבֵי תוֹרָתֶךָ וְאֵין־לָמוֹ מִכְשׁוֹל׃
166 * שִׂבַּרְתִּי לִישׁוּעָתְךָ יְהוָֹה וּמִצְוֺתֶיךָ עָשִׂיתִי׃
167 * שָׁמְרָה נַפְשִׁי עֵדֹתֶיךָ וָאֹהֲבֵם מְאֹד׃
168 * שָׁמַרְתִּי פִקּוּדֶיךָ וְעֵדֹתֶיךָ כִּי כָל־דְּרָכַי נֶגְדֶּךָ׃
169 * תִּקְרַב רִנָּתִי לְפָנֶיךָ יְהוָֹה כִּדְבָרְךָ הֲבִינֵנִי׃
170 * תָּבוֹא תְּחִנָּתִי לְפָנֶיךָ כְּאִמְרָתְךָ הַצִּילֵנִי׃
171 * תַּבַּעְנָה שְׂפָתַי תְּהִלָּה כִּי תְלַמְּדֵנִי חֻקֶּיךָ׃
172 * תַּעַן לְשׁוֹנִי אִמְרָתֶךָ כִּי כָל־מִצְוֺתֶיךָ צֶּדֶק׃
173 * תְּהִי־יָדְךָ לְעָזְרֵנִי כִּי פִקּוּדֶיךָ בָחָרְתִּי׃
174 * תָּאַבְתִּי לִישׁוּעָתְךָ יְהוָֹה וְתוֹרָתְךָ שַׁעֲשֻׁעָי׃
175 * תְּחִי־נַפְשִׁי וּתְהַלְלֶךָּ וּמִשְׁפָּטֶךָ יַעְזְרֻנִי׃
176 * תָּעִיתִי כְּשֶׂה אֹבֵד בַּקֵּשׁ עַבְדֶּךָ כִּי מִצְוֺתֶיךָ לֹא
שָׁכָחְתִּי׃

קכ

1 * שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אֶל־יְהוָֹה בַּצָּרָתָה לִּי קָרָאתִי
וַיַּעֲנֵנִי׃
2 * יְהוָֹה הַצִּילָה נַפְשִׁי מִשְּׂפַת־שֶׁקֶר מִלָּשׁוֹן רְמִיָּה׃
3 * מַה־יִּתֵּן לְךָ וּמַה־יֹּסִיף לָךְ לָשׁוֹן רְמִיָּה׃
4 * חִצֵּי גִבּוֹר שְׁנוּנִים עִם גַּחֲלֵי רְתָמִים׃
5 * אוֹיָה־לִי כִּי־גַרְתִּי מֶשֶׁךְ שָׁכַנְתִּי עִם־אָהֳלֵי קֵדָר׃
6 * רַבַּת שָׁכְנָה־לָּהּ נַפְשִׁי עִם שׂוֹנֵא שָׁלוֹם׃
7 * אֲנִי־שָׁלוֹם וְכִי אֲדַבֵּר הֵמָּה לַמִּלְחָמָה׃

158 * *Vidi præuaricantes, & mærebam, quia*
159 *verbum tuum non custodierunt.* * *Vide quo-*
niam præcepta tua dilexi, Domine, iuxta mi-
160 *ſericordiam tuam viuifica me.* * *Caput ver-*
borum tuorum veritas, & in ſempiternum
omne iudicium iuſtitiæ tuæ. SIN.
161 * *Principes perſecuti ſunt me ſine cauſa;*
162 *verba autem tua timuit cor meum.* * *Gaudens*
ego in eloquio tuo, ſicut qui inuenit ſpolia mul-
163 *ta.* * *Mendacium odio habui & deteſtatus*
164 *ſum, Legem tuam dilexi.* * *Septies in die*
laudaui te, ſuper iudiciis iuſtitiæ tuæ.
165 * *Pax multa diligentibus Legem tuam, &*
166 *non eſt illis ſcandalum.* * *Expectaui ſalu-*
tare tuum Domine, & mandata tua feci.
167 * *Cuſtodiuit anima mea teſtimonia tua, &*
168 *dilexit ea nimis.* * *Cuſtodiui præcepta tua*
et teſtimonia tua, quia omnes viæ meæ in con-
ſpectu tuo. THAV.
169 * *Ingrediatur laus mea coram te Domine,*
170 *ſecundùm verbum tuum doce me.* * *Veniat*
deprecatio mea ante vultum tuum, ſecundùm
171 *eloquium tuum libera me.* * *Fundent labia*
mea hymnum, docebis enim me præcepta tua.
172 * *Loquetur lingua mea ſermonem tuum,*
quia omnia mandata tua iuſta.
173 * *Sit manus tua auxiliatrix mea, quia præ-*
174 *cepta tua elegi.* * *Deſideraui ſalutare tuum*
Domine, & Lex tua voluptas mea.
175 * *Viuet anima mea & laudabit te, & iu-*
176 *dicia tua auxiliabuntur mihi.* * *Erraui*
quaſi ouis perdita: quære ſeruum tuum; quia
mandatorum tuorum non ſum oblitus.

Canticum graduum. PSAL. CXX.

1 *AD Dominum in tribulatione mea clamaui,*
2 *& exaudiuit me.* * *Domine libera animam*
3 *meam à labio mendacij, à lingua doloſa.* * *Quid*
dabitur tibi, aut quid apponetur tibi à lingua
4 *doloſa?* * *Sagittæ potentis acutæ, cum carboni-*
5 *bus iuniperorum.* * *Heu mihi quia peregrinatio*
mea prolongata eſt; habitaui cum tabernaculis
6 *Cedar.* * *Multum habitauit in ea anima mea*
7 *cum odiente pacem.* * *Ego pax, & cùm lo-*
quebar, illi ad bellum.

תרגום

158 חֲמֵיתִי בָּזוֹזֵי וְאִתְדָּוַנֵּת עִמְּהוֹן דִּי מֵימְרָךְ לָא נְטַרוּ׃ 159 חֲמֵי אֲרוּם פִּקּוּדָךְ רְחֵמֵת יְיָ הֵיךְ חִסְדָּךְ אַחֵי יָתִי׃ 160 שֵׁירוּי
פִּתְגָּמָךְ קְשׁוֹט וּלְעָלַם כָּל דִּינֵי צִדְקָתָךְ׃ 161 רַבְרְבִין רְדַפוּ יָתִי מַגָּן וּמִפִּתְגָּמָךְ דְּחַל לִבִּי׃ 162 חָדֵי אֲנָא עַל מֵימְרָךְ הֵיךְ גְּבַר
דְּמַשְׁכַּח עֲדֵי סַגִּי׃ 163 שִׁקְרָא שְׂנֵיתִי וּרְחֵקֵת אוֹרַיְתָךְ רְחֵמֵת׃ 164 שְׁבַע זִמְנִין בְּיוֹמָא שַׁבְּחֵית יָתָךְ מְטוּל דִּינֵי צִדְקָךְ׃ 165 שְׁלָם
סַגִּי לְרָחֲמֵי אוֹרַיְתָךְ בְּעָלְמָא הָדֵין וְלֵית לְהוֹן תַּקְלָא לְעָלְמָא דְּאָתֵי׃ 166 סַבְּרֵית לְפֻרְקָנָךְ יְיָ וּפִקּוּדָךְ עֲבָדֵת׃ 167 נַטְרַת נַפְשִׁי
סָהֲדְוָתָךְ וְאַרְחֵמְנוּן לַחֲדָא׃ 168 נַטְרֵת פִּקּוּדָךְ וְסָהֲדְוָתָךְ אֲרוּם כָּל אָרְחָתִי לָקֳבְלָךְ׃ 169 תִּתְקְרֵב צְלוֹתִי קוֹמָךְ יְיָ הֵיךְ פִּתְגָמָךְ
הַבִּינֵנִי׃ 170 תֵּיתֵי צְלוֹתִי קֳדָמָךְ הֵיךְ מֵימְרָךְ פְּצֵא יָתִי׃ 171 תַּבְּעָן שִׂפְוָתִי תֻּשְׁבַּחְתָּא אֲרוּם תַּלְפִּנַנִי גְּזֵירָתָךְ׃ 172 תְּתִיב לִשָּׁנִי
מֵימְרָךְ אֲרוּם כָּל דִּינָךְ צִדְקָא׃ 173 תְּהֵא יְדָךְ לְסַיְּעוּתִי אֲרוּם פִּקּוּדָךְ רְעֵיתִי׃ 174 רְגֵגֵת לְפֻרְקָנָךְ יְיָ וְאוֹרַיְתָךְ פֻּרְנוּקִי׃
175 תֵּחֵא נַפְשִׁי וּתְשַׁבְּחִנָּךְ וְדִינָךְ יְסַיְּעוּנַנִי׃ 176 תְּעֵיתִי הֵיךְ אִמְּרָא דְּמִתְאַבַּד בְּעֵי עַבְדָּךְ אֲרוּם פִּקּוּדָךְ לָא אִתְנְשֵׁיתִי׃
קכ 1 שִׁירָא דְּאִתְאֲמַר עַל מַסּוּקִין קֳדָם יְיָ כַּד עָאִיק לִי צַלֵּיתִי וְקַבֵּל צְלוֹתִי׃
2 יְיָ פְּצֵא נַפְשִׁי מִשִּׂפְתָא דְּשִׁקְרָא מִלִּשָּׁנָא נִכְלְתָא׃ 3 מַה יְהֵב לָךְ מִלִּשָּׁנָא וּמַה יוֹסֵף לָךְ לִישַׁן נִכְלְתָא׃
4 גִּירִין דְּגִבָּרִין שְׁנִינִין עִם גַּחֲלֵי רְתָמִין׃ 5 וַוי לִי אֲרוּם אִתּוֹתַבֵית עִם אוּסָאֵי שְׁרֵיתִי עִם מַשְׁכְּנֵיהוֹן דְּעַרְבָאֵי׃
6 יַתִּיר סַגִּיהוֹן שְׁרַת נַפְשִׁי עִם אֱדוֹם שָׂנֵי שְׁלָם׃ 7 אֲנָא שְׁלָם אֲרוּם אֲצַלֵּי וְהִנּוּן לִקְרָבָא׃

*Vidi præuaricantes, & tabeſcebam, quia 158
eloquia tua non cuſtodierũt. * Vide quo- 159
niam mandata tua dilexi Domine, in mi-
ſericordia tua viuifica me. * Principium 160
verborum tuorum veritas, & in æternum
omnia iudicia iuſtitiæ tuæ.
ש * PRINCIPES pſecuti ſunt me gratis, 161
& à verbis tuis formidauit cor meũ. * Læ- 162
tabor ego ſup eloqa tua, ſicut q inuenit 162
ſpolia multa. * Iniquitatem odio habui & 163
abominat⁹ ſum, Legẽ autẽ tuã dilexi. * Se- 164
pties in die laudẽ dixi tibi, ſup iudicia iu
ſtitię tuę. * Pax multa diligẽtibus Legem 165
tuã, & nõ eſt illis ſcandalũ. * Expectabã ſa 166
lutare tuum Dñe, & mandata tua dilexi.
*Cuſtodiuit aĩa mea teſtimonia tua, & di 167
lexit ea vehemẽter. * Seruaui mãdata tua 168
& teſtimonia tua, quia omnes vię meę in
conſpectu tuo Dñe. ת * APPROPINQVET 169
dp̃catio mea in cõſpectu tuo Dñe, iuxta
eloquiũ tuum da mihi intellectũ. * Intret 170
poſtulatio mea ĩ cõſpectu tuo * Dñe*, ſecũ-
dũ eloquiũ tuũ eripe me. * *Eructẽt labia 171
mea hymnũ, cũ docueris me iuſtificatio-
nes tuas. * *Pronũtiet lingua mea *eloquia 172
tua, quia oĩa mãdata tua ęquitas. * Fiat ma 173
nus tua vt ſaluet me, quoniã mãdata tua
elegi. * Cõcupiui ſalutare tuũ Dñe, & Lex 174
tua meditatio mea eſt. * Viuet aĩa mea & 175
laudabit te, & iudicia tua adiuuabunt me.
*Erraui ſicut ouis quę periit: quære ſeruũ 176
tuum, quia mandata tua nõ ſum oblitus.

Canticum graduum. PSAL. CXIX.

1 AD Dñm cùm tribularer clamaui, & ex-
2 audiuit me. * Dñe libera animã meam
3 à labiis iniquis, & à lingua doloſa. * Quid
detur tibi * & quid apponatur tibi ad lin-
4 guam doloſam? * Sagittæ potentis acutæ
5 cum carbonibus deſolatoriis. * *Hei mihi,
quia incolatus meus prolongatus eſt, ha-
bitaui cum *tabernaculis Cedar: * multũ
6 incola fuit anima mea. Cum his qui o-
7 derunt pacem * eram pacificus. Cùm lo-
quebar illis, impugnabant me gratis.

158 *εἶδον ἀσυνετοῦντας καὶ ἐξετηκόμην, ὅτι τὰ λόγιά σου οὐκ ἐφυ-
159 λάξαντο. *ἴδε ὅτι τὰς ἐντολάς σου ἠγάπησα κύριε, ἐν τῷ
160 ἐλέει σου ζῆσόν με. *ἀρχὴ τῶν λόγων σου ἀλήθεια, καὶ εἰς
τὸν αἰῶνα πάντα τὰ κρίματα τῆς δικαιοσύνης σου.
161 ש *Ἄρχοντες κατεδίωξάν με δωρεάν, καὶ ἀπὸ τῶν
162 λόγων σου ἐδειλίασεν ἡ καρδία μου. *ἀγαλλιάσομαι ἐγὼ
163 ἐπὶ τὰ λόγιά σου, ὡς ὁ εὑρίσκων σκῦλα πολλά. *ἀδικίαν
ἐμίσησα καὶ ἐβδελυξάμην, τὸν δὲ νόμον σου ἠγάπησα.
164 *ἑπτάκις τῆς ἡμέρας ᾔνεσά σε, ἐπὶ τὰ κρίματα τῆς δικαιο-
165 σύνης σου. *εἰρήνη πολλὴ τοῖς ἀγαπῶσι τὸν νόμον σου, καὶ
166 οὐκ ἔστιν αὐτοῖς σκάνδαλον. *προσεδόκων τὸ σωτήριόν σου
167 κύριε, καὶ τὰς ἐντολάς σου ἠγάπησα. *ἐφύλαξεν ἡ ψυ-
χή μου τὰ μαρτύριά σου, καὶ ἠγάπησεν αὐτὰ σφόδρα.
168 *ἐφύλαξα τὰς ἐντολάς σου καὶ τὰ μαρτύριά σου,
ὅτι πᾶσαι αἱ ὁδοί μου ἐναντίον σου κύριε.
169 ת *Ἐγγισάτω ἡ δέησίς μου ἐνώπιόν σου κύριε, κατὰ τὸ
170 λόγιόν σου συνέτισόν με. *εἰσέλθοι τὸ ἀξίωμά μου
171 ἐνώπιόν σου κύριε, κατὰ τὸ λόγιόν σου ῥῦσαί με. *ἐξερεύ-
ξαιντο τὰ χείλη μου ὕμνον, ὅταν διδάξῃς με τὰ δικαιώ-
172 ματά σου. *φθέγξαιτο ἡ γλῶσσά μου τὰ λόγιά σου,
173 ὅτι πᾶσαι αἱ ἐντολαί σου δικαιοσύνη. *γενέσθω χείρ
σου τοῦ σῶσαί με, ὅτι τὰς ἐντολάς σου ᾑρετισάμην.
174 *ἐπεπόθησα τὸ σωτήριόν σου κύριε, καὶ ὁ νόμος σου
175 μελέτη μού ἐστι. *ζήσεται ἡ ψυχή μου καὶ αἰνέσει σε,
176 καὶ τὰ κρίματά σου βοηθήσει μοι. *ἐπλανήθην ὡς
πρόβατον ἀπολωλός, ζήτησον τὸν δοῦλόν σου, ὅτι τὰς ἐν-
τολάς σου οὐκ ἐπελαθόμην.

Ὠιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν. ριθ'.

1 *Πρὸς κύριον ἐν τῷ θλίβεσθαί με ἐκέκραξα, καὶ εἰ-
2 σήκουσέ μου. *κύριε ῥῦσαι τὴν ψυχήν μου ἀπὸ
χειλέων ἀδίκων καὶ ἀπὸ γλώσσης δολίας.
3 *τί δοθείη σοι καὶ τί προστεθείη σοι πρὸς γλῶσσαν
4 δολίαν; *τὰ βέλη τοῦ δυνατοῦ ἠκονημένα σὺν τοῖς
ἄνθραξι τοῖς ἐρημικοῖς.
5 *οἴμοι ὅτι ἡ παροικία μου ἐμακρύνθη, κατεσκήνω-
6 σα μετὰ τῶν σκηνωμάτων κηδάρ. *πολλὰ παρῴκη-
σεν ἡ ψυχή μου. μετὰ τῶν μισούντων τὴν εἰρήνην
7 *ἤμην εἰρηνικός. ὅταν ἐλάλουν αὐτοῖς, ἐπολέμουν
με δωρεάν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

158 Vidi direptores & certaui cũ eis, quòd verbum tuum non obſeruaſſent. 159 Vide quoniam mandata tua dilexi, Domine, ſecundùm miſericordiam tuam viuifica me. 160 Principium verbi tui veritas, & in æternùm omnia iudicia iuſtitiæ tuæ. SIN. 161 Principes perſecuti ſunt me ſine cauſa, verbum autem tuum timuit cor meum. 162 Lætor ego in verbo tuo, ſicut vir qui inuenit ſpolia multa. 163 Falſitatẽ odio habui & abominatus ſum, Legem tuam dilexi. 164 Septies in die laudem dixi tibi, propter iudicia iuſtitiæ tuæ. 165 Pax multa diligentibus Legem tuam in mundo hoc: & non eſt illis ſcandalum in mundo venturo. 166 Expectaui redemptionem tuam Dñe, & mandata tua executus ſum. 167 Cuſtodiuit anima mea teſtimonia tua, & diligam ea vehementer. 168 Seruaui mandata tua & teſtimonia tua, quoniam omnes viæ meę in conſpectu tuo ſunt. THAV. 169 Appropinquet oratio mea coram te, Domine, ſecundùm verbum tuum da mihi intellectũ. 170 Veniat oratio mea in conſpectum tuum, ſecundùm verbum tuum libera me. 171 Effundent labia mea hymnum, quoniam docebis me præcepta tua. 172 Narrabit lingua mea verbum tuum, quoniam omnia iudicia tua iuſtitia ſunt. 173 Sit manus tua in auxilium meum, quoniam mandata tua elegi. 174 Deſideraui redemptionem tuam Domine, & Lex tua delectationes meæ ſunt. 175 Viuat anima mea, & laudabit te; & iudicia tua adiuuabunt me. 176 Erraui ſicut agnus qui periit: quære ſeruum tuum, quoniam mandata tua non ſum oblitus.

1 Canticum quod dictum eſt ſuper gradibus. PSAL. CXX.

CORam Dño cùm ineſſet anguſtia mihi, oraui; & accepit orationem meam. 2 Dñe libera animam meam à labio mendacij, à lingua doloſa. 3 Quid dabit tibi detrectator, aut quid adiiciet tibi lingua doloſa? 4 Sagittę robuſti acutę ſunt cum carbonibus geniſtarum. 5 Hei mihi quoniam peregrinatus ſum cum Aſiaticis, habitaui cum tabernaculis Arabum. 6 Pluſquàm illi habitauit anima mea cum Edom odio pacem proſequente. 7 Ego pacem proinde orabo, ipſi verò bellum *cupiunt*.

קכא

1 * שִׁיר לַמַּעֲלוֹת אֶשָּׂא עֵינַי אֶל־הֶהָרִים מֵאַיִן
יָבֹא עֶזְרִי׃
2 * עֶזְרִי מֵעִם יְהוָה עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ׃
3 * אַל־יִתֵּן לַמּוֹט רַגְלֶךָ אַל־יָנוּם שֹׁמְרֶךָ׃
4 * הִנֵּה לֹא־יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל׃
5 * יְהוָה שֹׁמְרֶךָ יְהוָה צִלְּךָ עַל־יַד יְמִינֶךָ׃
6 * יוֹמָם הַשֶּׁמֶשׁ לֹא־יַכֶּכָּה וְיָרֵחַ בַּלָּיְלָה׃
7 * יְהוָה יִשְׁמָרְךָ מִכָּל־רָע יִשְׁמֹר אֶת־נַפְשֶׁךָ׃
8 * יְהוָה יִשְׁמָר־צֵאתְךָ וּבוֹאֶךָ מֵעַתָּה וְעַד־
עוֹלָם׃

קכב

1 * שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד שָׂמַחְתִּי בְּאֹמְרִים לִי בֵּית
יְהוָה נֵלֵךְ׃
2 * עֹמְדוֹת הָיוּ רַגְלֵינוּ בִּשְׁעָרַיִךְ יְרוּשָׁלָםִ׃
3 * יְרוּשָׁלַםִ הַבְּנוּיָה כְּעִיר שֶׁחֻבְּרָה־לָּהּ יַחְדָּו׃
4 * שֶׁשָּׁם עָלוּ שְׁבָטִים שִׁבְטֵי־יָהּ עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל
לְהֹדוֹת לְשֵׁם יְהוָה׃
5 * כִּי שָׁמָּה ׀ יָשְׁבוּ כִסְאוֹת לְמִשְׁפָּט כִּסְאוֹת
לְבֵית דָּוִד׃
6 * שַׁאֲלוּ שְׁלוֹם יְרוּשָׁלָםִ יִשְׁלָיוּ אֹהֲבָיִךְ׃
7 * יְהִי־שָׁלוֹם בְּחֵילֵךְ שַׁלְוָה בְּאַרְמְנוֹתָיִךְ׃
8 * לְמַעַן אַחַי וְרֵעָי אֲדַבְּרָה־נָּא שָׁלוֹם בָּךְ׃
9 * לְמַעַן בֵּית־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֲבַקְשָׁה טוֹב לָךְ׃

קכג

1 * שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אֵלֶיךָ נָשָׂאתִי אֶת־עֵינַי הַיֹּשְׁבִי
בַּשָּׁמָיִם׃
2 * הִנֵּה כְעֵינֵי עֲבָדִים אֶל־יַד אֲדוֹנֵיהֶם כְּעֵינֵי
שִׁפְחָה אֶל־יַד גְּבִרְתָּהּ כֵּן עֵינֵינוּ אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
עַד שֶׁיְּחָנֵּנוּ׃

1 * *Canticum graduum.*

PSAL. CXXI.

Leuabo oculos meos ad montes, vnde veniet
auxilium mihi.
2 * *Auxilium meum à Domino factore cæli et*
terræ.
3 * *Non det in commotionem pedem tuum, nec*
dormitet qui custodit te.
4 * *Ecce non dormitabit neque dormiet, qui*
custodit Israel.
5 * *Dominus custodit te, Dominus protectio*
tua super manum dexteram tuam.
6 * *Per diem Sol non percutiet te, neque Lu-*
7 *na per noctem.* * *Dominus custodiet te ab*
omni malo, custodiat animam tuam.
8 * *Dominus custodiat exitum tuum & in-*
troitum tuum, à modò & vsque in æternum.
1 * *Canticum graduum Dauid.*

PSAL. CXXII.

Lætatus sum eo quòd dixerunt mihi: In do-
mum Domini ibimus.
2 * *Stantes erant pedes nostri in portis tuis*
Ierusalem.
3 * *Ierusalem quæ ædificatur, vt ciuitas, cu-*
ius participatio eius simul.
4 * *Quia illuc ascenderunt tribus, tribus Do-*
mini, testimonium Israel ad confitendum nomi-
ni Domini.
5 * *Quia ibi sederunt sedes in iudicio, sedes*
domui Dauid.
6 * *Rogate pacem Ierusalem, sit bene his qui*
7 *diligunt te.* * *Sit pax in muris tuis, abun-*
dantia in domibus tuis.
8 * *Propter fratres meos & amicos meos lo-*
quar pacem tibi.
9 * *Propter domum Domini Dei nostri quæ-*
ram bona tibi.
1 * *Canticum graduum.*

PSAL. CXXIII.

Ad te leuaui oculos meos, qui habitas in cæ-
2 *lis.* * *Ecce sicut oculi seruorum ad manum*
dominorum suorum, sicut oculi ancillæ ad ma-
num dominæ suæ; sic oculi nostri ad Dominum
Deum nostrum, donec misereatur nostri.

תרגום

קכא

1 שִׁירָא דְאִתְאֲמַר עַל מַסּוּקִין אֶזְקוֹף עֵינַי לְטוּרַיָא מֵהָאן יֵיתֵי סַעְדִּי׃ 2 סַעְדִּי מִן קֳדָם יְיָ דַעֲבַד שְׁמַיָא וְאַרְעָא׃ 3 לָא יִתֵּן
לְאִתְמוֹטָטָא רַגְלָךְ וְלָא יְנוּם נָטְרָךְ׃ 4 הָא לָא נָאֵם וְלָא יִדְמוּךְ נָטֵר יִשְׂרָאֵל׃ 5 יְיָ יִנְטְרִנָּךְ יְיָ יַטְלֵל עֲלָךְ עַל סְטַר יְמִינָךְ׃
6 יֵימָם כַּד שַׁלַּט שִׁמְשָׁא לָא יִמְחִנָּךְ צַפְרִירֵי וְלֵילְיָא כַּד שַׁלְטָא סִיהֲרָא בְּלֵילְיָא׃ 7 מֵימְרָא דַיְיָ יִנְטְרִנָּךְ מִכָּל בִּישׁ יִנְטוֹר יַת נַפְשָׁךְ׃
8 יְיָ יִנְטַר מַפְּקָךְ וּמֵעֲלָךְ מֵהָשְׁתָּא וְעַד עָלָם׃

קכב

1 שִׁירָא דְאִתְאֲמַר עַל מַסּוּקִין עַל יַד דָּוִד חֲדֵיתִי בְּאָמְרִין לִי לְבֵית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ נֵיזֵל׃ 2 קָיְמִין הֲוָאָן רִגְלָנָא בְּתַרְעַיִךְ יְרוּשְׁלֶם׃
3 יְרוּשְׁלֶם דְּמִתְבַּנְיָא בִּרְקִיעָא הֵיךְ קַרְתָּא דְאִתְחַבְּרָא לַהּ כַּחֲדָא בְּאַרְעָא׃ 4 דְּתַמָּן סְלִקוּ שִׁבְטַיָּא שִׁבְטַיָּא דַיְיָ מַסְהֵד לְיִשְׂרָאֵל
לְאוֹדָאָה לִשְׁמָא דַיְיָ׃ 5 אֲרוּם תַּמָּן מִתְיַתְּבָן כָּרְסַיֵּי לְדִינָא בִּירוּשְׁלֶם כָּרְסְוָן לְבֵית מַקְדְּשָׁא לְמַלְכַיָּא דְּבֵית דָּוִד׃ 6 שְׁאִלוּ בִשְׁלָם
יְרוּשְׁלֶם יִתְבוּן בִּשְׁלָוְתָא רְחִימָיִךְ׃ 7 יְהֵא שְׁלָם עַל חֵילָךְ וְשַׁלְוְתָא בְּבִירָנְיָתִיךְ׃ 8 מִן בִּגְלַל אַחַי וְחַבְרַי אֲמַלֵּל כְּדוּן שְׁלָם בָּךְ׃
9 מְטוּל בֵּית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ אֱלָהָנָא אֶתְבַּע לְאוֹטָבָא לָךְ׃

קכג

1 שִׁירָא דְאִתְאֲמַר עַל מַסּוּקִין קֳדָמָךְ זְקָפִית יַת עֵינַי דְיָתֵיב עַל כָּרְסֵי יְקָרָא בִּשְׁמַיָּא׃ 2 הָא כְּמָה דְמוֹדִיקִין עֵינֵי עַבְדַיָּא מִידַיָּא
דְרִבּוֹנֵיהוֹן וְהֵיכְמָה דְמוֹדִיקִין עֵינֵי אַמְהָתָא מִידַיָּא דְרִבּוֹנְתְהָא הֵכְדֵין מְדִיקָן עֵינָנָא קֳדָם יְיָ אֱלָהָנָא עַד זְמַן דְּיֵיחוֹס עֲלָנָא׃

*Canticum graduum. 1

PSAL. CXX.

LEuaui oculos meos in montes, vnde ve-
niet auxiliũ* meum. * Auxilium meum 2
à Domino, qui fecit cælum & terram.
* Non det in commotionem pedem 3
tuum, neque dormitet qui custodit te.
* Ecce non dormitabit neque dormiet 4
qui custodit Israel. * Dominus* custo- 5
diat te, Dominus protectio tua super ma-
num dexteram tuam. * Per diem Sol 6
non vret te, neque Luna per noctem.
Dominus custodiat te ab omni malo, 7
custodiat animam tuam Dominus.
* Dominus custodiat introitum tuum 8
& exitum tuum, ex hoc nunc & vsque in
sæculum.

* Canticum graduum. 1

PSAL. CXXI.

LÆtatus sum in iis quę dicta sunt mihi,
In domum Domini ibimus. * Stantes 2
erant pedes nostri in atriis tuis Hierusalẽ.
*Hierusalem quæ ædificatur vt ciuitas, 3
cuius participatio eius in idipsum. *Illuc 4
enim ascenderunt tribus, tribus Domini;
testimonium Israel, ad confitendum no-
mini Domini. *Quia illic sederunt sedes 5
in iudicio, sedes super domum Dauid.
* Rogate iam quæ ad pacem*Hierusa- 6
lem,& abundantia diligentibus te.
* Fiat pax in virtute tua, & abundan- 7
tia in turribus tuis.
*Propter fratres meos & proximos meos, 8
loquebar iam pacem de te.
* Propter domum Domini Dei nostri 9
quæsiui bona tibi.

* Canticum graduum. 1

PSAL. CXXII.

AD te leuaui oculos meos, qui habitas
in cælo. * Ecce sicut oculi seruorum 2
in manibus dominorum suorum, sicut o-
culi ancillæ in manibus dominæ suæ; ita
oculi nostri ad Dominũ Deum nostrum,
donec misereatur nostri.

1 * Ὠιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.

ρκ΄.

Ἦρα τοὺς ὀφθαλμούς μου εἰς τὰ ὄρη, ὅθεν ἥξει ἡ
2 βοήθειά μου. * ἡ βοήθειά μου παρὰ κυρίου τοῦ ποιή-
σαντος τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν.
3 * μὴ δώῃς εἰς σάλον τὸν πόδα σου, μὴ δὲ νυστάξῃ ὁ φυ-
4 λάσσων σε. * ἰδοὺ οὐ νυστάξει οὐδὲ ὑπνώσει ὁ φυλάσ-
5 σων τὸν ἰσραήλ. * κύριος φυλάξοι σε, κύριος σκέ-
πη σου ἐπὶ χεῖρα δεξιάν σου.
6 * ἡμέρας ὁ ἥλιος οὐ συγκαύσει σε, οὐδὲ ἡ σελήνη τὴν
7 νύκτα. * κύριος φυλάξοι σε ἀπὸ παντὸς κακοῦ,
φυλάξοι τὴν ψυχήν σου ὁ κύριος.
8 *κύριος φυλάξοι τὴν εἴσοδόν σου καὶ τὴν ἔξοδόν σου,
ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος.

1 * Ὠιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.

ρκα΄.

Εὐφράνθην ἐπὶ τοῖς εἰρηκόσι μοι, εἰς οἶκον κυρίου
2 πορευσόμεθα. * ἑστῶτες ἦσαν οἱ πόδες ἡμῶν ἐν ταῖς
αὐλαῖς σου ἱερουσαλήμ.
3 * ἱερουσαλὴμ οἰκοδομουμένη ὡς πόλις, ἧς ἡ μετοχὴ
4 αὐτῆς ἐπὶ τὸ αὐτό. * ἐκεῖ γὰρ ἀνέβησαν αἱ φυλαί,
φυλαὶ κυρίου μαρτύριον τοῦ ἰσραήλ, τοῦ ἐξομολογή-
5 σασθαι τῷ ὀνόματι κυρίου· * ὅτι ἐκεῖ ἐκάθισαν θρό-
νοι εἰς κρίσιν, θρόνοι ἐπὶ οἶκον δαυίδ.
6 * ἐρωτήσατε δὴ τὰ εἰς εἰρήνην τὴν ἱερουσαλήμ, καὶ
εὐθηνία τοῖς ἀγαπῶσί σε.
7 * γενέσθω εἰρήνη ἐν τῇ δυνάμει σου, καὶ εὐθηνία ἐν
ταῖς πυργοβάρεσί σου.
8 * ἕνεκα τῶν ἀδελφῶν μου καὶ τῶν πλησίον μου, ἐλά-
λουν δὴ εἰρήνην περὶ σοῦ.
9 * ἕνεκα τοῦ οἴκου κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐξεζήτησα ἀ-
γαθά σοι.

1 * Ὠιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.

ρκβ΄.

Πρὸς σὲ ἦρα τοὺς ὀφθαλμούς μου τὸν κατοικοῦντα ἐν
2 τῷ οὐρανῷ. * ἰδοὺ ὡς ὀφθαλμοὶ δούλων εἰς χεῖρας τῶν
κυρίων αὐτῶν, ὡς ὀφθαλμοὶ παιδίσκης εἰς χεῖρας τῆς κυ-
ρίας αὐτῆς, οὕτως οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν πρὸς κύριον τὸν θεὸν
ἡμῶν, ἕως οὗ οἰκτειρήσαι ἡμᾶς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

Canticum quod dictum est super gradibus. PSAL. CXXI.

LEuabo oculos meos ad montes, vnde veniet auxilium meum. [2] Auxilium meum à conspectu Dñi, qui fecit cęlum & terram. [3] Non dabit vt commoueantur pedes tui, nec dormitabit qui custodit te. [4] Ecce non dormitabit neque dormiet custos Israel. [5] Dñs custodiet te, Dominus obumbrabit tibi ad latus dexterę tuæ. [6] Interdiu quando dominatur Sol, non feriet te spectris matutinis, neq; noctu quando dominatur Luna, nocturnis. [7] Verbum Domini custodiet te ab omni malo, custodiet animam tuam. [8] Dominus custodiet exitum tuum & introitum tuum deinceps & vsque in æternum.

Canticum quod dictum est super gradibus per manum Dauidis. PSAL. CXXII.

LÆtatus sum in his qui dicunt mihi, In domum sanctuarij Domini ibimus. [2] Stantes erant pedes nostri in portis tuis Ierusalem. [3] Ierusalem quę ędificatur in firmamento tanquam ciuitas, quę coniuncta est sibiipsi pariter in terra. [4] Quoniam illuc ascenderunt tribus tribus Domini testificantis Israeli, ad confitendum nomini Domini. [5] Quia ibi præparantur sedes ad iudicium in Ierusalem, sedes in domo sanctuarij regibus domus Dauid. [6] Rogate pro pace, Ierusalem; sedeant in tranquillitate amatores tui. [7] Sit pax in exercitu tuo, & tranquillitas in prætoriis tuis. [8] Propter fratres meos & socios meos loquar nunc pacem in te. [9] Propter domum sanctuarij Domini Dei nostri, quæram vt bene sit tibi.

Canticum quod dictum est super gradibus. PSAL. CXXIII.

COram te eleuaui oculos meos, qui habitas super sedem gloriæ in cælis. [2] Ecce sicut respiciunt oculi seruorum de manibus dominorum suorum, & ecce sicut respiciunt oculi ancillarum de manibus dominarum suarum; sic respiciunt oculi nostri ad Dominum Deum nostrum, vsque ad tempus quo misereatur nostri.

3 * חָנֵּנוּ יְהוָה חָנֵּנוּ כִּי־רַב שָׂבַעְנוּ בוּז׃
4 * רַבַּת שָׂבְעָה־לָּהּ נַפְשֵׁנוּ הַלַּעַג הַשַּׁאֲנַנִּים
הַבּוּז לִגְאֵיוֹנִים׃

קכד

1 * שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד לוּלֵי יְהוָה שֶׁהָיָה לָנוּ
יֹאמַר־נָא יִשְׂרָאֵל׃
2 * לוּלֵי יְהוָה שֶׁהָיָה לָנוּ בְּקוּם עָלֵינוּ אָדָם׃
3 * אֲזַי חַיִּים בְּלָעוּנוּ בַּחֲרוֹת אַפָּם בָּנוּ׃
4 * אֲזַי הַמַּיִם שְׁטָפוּנוּ נַחְלָה עָבַר עַל־נַפְשֵׁנוּ׃
5 * אֲזַי עָבַר עַל־נַפְשֵׁנוּ הַמַּיִם הַזֵּידוֹנִים׃
6 * בָּרוּךְ יְהוָה שֶׁלֹּא נְתָנָנוּ טֶרֶף לְשִׁנֵּיהֶם׃
7 * נַפְשֵׁנוּ כְּצִפּוֹר נִמְלְטָה מִפַּח יוֹקְשִׁים הַפַּח נִשְׁבָּר
וַאֲנַחְנוּ נִמְלָטְנוּ׃
8 * עֶזְרֵנוּ בְּשֵׁם יְהוָה עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ׃

קכה

1 * שִׁיר הַמַּעֲלוֹת הַבֹּטְחִים בַּיהוָה כְּהַר־צִיּוֹן לֹא־
יִמּוֹט לְעוֹלָם יֵשֵׁב׃
2 * יְרוּשָׁלַםִ הָרִים סָבִיב לָהּ וַיהוָה סָבִיב לְעַמּוֹ
מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם׃
3 * כִּי לֹא יָנוּחַ שֵׁבֶט הָרֶשַׁע עַל גּוֹרַל הַצַּדִּיקִים
לְמַעַן לֹא־יִשְׁלְחוּ הַצַּדִּיקִים בְּעַוְלָתָה יְדֵיהֶם׃
4 * הֵיטִיבָה יְהוָה לַטּוֹבִים וְלִישָׁרִים בְּלִבּוֹתָם׃
5 * וְהַמַּטִּים עֲקַלְקַלּוֹתָם יוֹלִיכֵם יְהוָה אֶת־פֹּעֲלֵי
הָאָוֶן שָׁלוֹם עַל־יִשְׂרָאֵל׃

קכו

1 * שִׁיר הַמַּעֲלוֹת בְּשׁוּב יְהוָה אֶת־שִׁיבַת
צִיּוֹן הָיִינוּ כְּחֹלְמִים׃
2 * אָז יִמָּלֵא שְׂחוֹק פִּינוּ וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה אָז יֹאמְרוּ
בַגּוֹיִם הִגְדִּיל יְהוָה לַעֲשׂוֹת עִם־אֵלֶּה׃
3 * הִגְדִּיל יְהוָה לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ הָיִינוּ שְׂמֵחִים׃

3 * *Miserere nostri Domine, miserere nostri,*
quia multum repleti sumus despectione.
4 * *Multum repleta est anima nostra opprobrio abundantium & despectione superborum.*
1 * *Canticum graduum Dauid.*

PSAL. CXXIIII.

NIsi Dominus fuisset in nobis, dicat nunc Israel:
2 * *Nisi Dominus fuisset in nobis,*
cùm exurgerent homines super nos,
3 * *Forsitan viuos absorbuissent nos, cùm irasceretur furor eorum super nos.*
4 * *Forsitan aquæ circundedissent nos, torrens transisset super animam nostram.*
5 * *Forsitan transissent super animam nostram aquæ superbiæ.*
6 * *Benedictus Dominus, qui non dedit nos in prædam dentibus eorum.*
7 * *Anima nostra sicut auis erepta est de laqueo venantium. laqueus contritus est, & nos liberati sumus.*
8 * *Auxilium nostrum in nomine Domini, qui fecit cælum & terram.*
1 * *Canticum graduum.*

PSAL. CXXV.

QVi confidunt in Domino, quasi mons Sion immobilis, in æternum habitabit.
2 * *Ierusalem montes in circuitu eius, & Dominus in circuitu populi sui à modò & vsque*
3 *in æternum.* * *Quia non requiescet virga impietatis super sortem iustorum, vt non mittant iusti in iniquitatem manus suas.*
4 * *Bene fac Domine bonis & rectis corde.*
5 * *Qui autem declinant ad prauitates suas, deducet Dominus eos cum his qui operantur iniquitatem. pax super Israel.*
1 * *Canticum graduum.*

PSAL. CXXVI.

CVm conuerteret Dominus captiuitatem Sion, facti sumus sicut somniantes.
2 * *Tunc implebitur risu os nostrum, & lingua nostra laude. tunc dicent in gentibus: Magnificauit Dominus facere cum istis.*
3 * *Magnificauit Dominus facere nobiscum, facti sumus lætantes.*

תרגום

3 חוס עֲלָנָא יְיָ חוס עֲלָנָא אֲרוּם סַגִּי שְׂבַעְנָא בְּסַרְנוּתָא׃ 4 סַגִּיעָא שְׂבַעַת לַהּ נַפְשָׁנָא חִלְעָבָא דְשַׁלְיָן וּבְסַרְנוּתָא דְגֵיוְתָנַיָּא׃

קכד

1 שִׁירָא דְאִתְאֲמַר עַל מַסּוּקִין עַל יַד דָּוִד אִלּוּלֵי מֵימְרָא דַיְיָ דַהֲוָה בְּסַעֲדָנָא יֵימְרוּן כְּדוּן יִשְׂרָאֵל׃ 2 אִלּוּלֵי מֵימְרָא דַיְיָ דַהֲוָה בְּסַעֲדָנָא
כַּד קָם עֲלָנָא בַּר נָשׁ חַיָּבָא׃ 3 הָא בְּכֵן כַּד חַיִּין בַּלְעֲמוּ יָתָנָא כַּד תְּקוֹף רְגוֹזְהוֹן בָּנָא׃ 4 הָא בְּכֵן מַיָּא דְיַמָּא שְׁטַפוּ יָתָנָא מַרְעִיתָא עֲבַרַת
עַל נַפְשָׁנָא׃ 5 הָא בְּכֵן עֲבַר עֲלָנָא מַלְכָּא דְמַשִׁרְיָתֵהּ מְתִילִין לְמוֹי דְיַמָּא זֵידָנַיָּא׃ 6 בְּרִיךְ שְׁמָא דַיְיָ דְלָא מְסַר יָתָנָא מְזוֹנָא לְכַכֵּיהוֹן׃
7 נַפְשָׁנָא הֵיךְ צִפְּרָא דְאִשְׁתֵּיזְבַת מִקּוֹלָא וְתַקְלָיָא קוֹלָא אִתְּבַר וַאֲנַן אִשְׁתֵּזַבְנָא׃ 8 סַעֲדָנָא בִּשְׁוּם מֵימְרָא דַיְיָ דַעֲבַד שְׁמַיָּא וְאַרְעָא׃

קכה

1 שִׁירָא דְאִתְאֲמַר עַל מַסּוּקִין צַדִּיקַיָּא דְמִתְרַחֲצִין בְּמֵימְרָא דַיְיָ הֵיךְ טוּרָא דְצִיּוֹן לָא יִזְדַעֲזַע לְעָלַם יִתְיַתֵּב׃
2 יְרוּשְׁלֵם טוּרַיָּא חֲזוֹר חֲזוֹר דִּי לַהּ וּשְׁכִנְתָּא דַיְיָ חֲזוֹר חֲזוֹר לְעַמֵּהּ מֵהַשְׁתָּא וְעַד עָלְמָא׃ 3 אֲרוּם לָא יְנוּחַ שִׁבְטָא רְשִׁיעָא עַל פִּיצְתָא
דְצַדִּיקַיָּא מִן בְּגַלַל דְּלָא יוֹשְׁטוּן צַדִּיקַיָּא בְּשִׁקְרָא יְדֵיהוֹן׃ 4 אוֹטֵב יְיָ לְטָבַיָּא וְלִתְרִיצִין בְּלִבֵּיהוֹן׃ 5 וּדְסָטְיָן בָּתַר עֲקְמָנוּתְהוֹן יוֹלְכִנּוּן
יְיָ בְּגֵיהִנָּם וְחֻלַקְהוֹן עִם עָבְדֵי שִׁקְרָא שְׁלָם עַל יִשְׂרָאֵל׃

קכו

1 שִׁירָא דְאִתְאֲמַר עַל מַסּוּקִין כַּד יְתִיב יְיָ יַת גָּלְוַת צִיּוֹן נְהֵוֵי דַמְיָן הֵיךְ דְמוֹכַיָּא דְמִתְעֲרִין מֵחֶלְמֵיהוֹן׃ 2 אֱדַיִן יִתְמְלֵא חוּכָא פּוּמָנָא
וְלִישָׁנָא בֵּיעַ לְתֻשְׁבַּחְתָּא הֵידַיִן יֵימְרוּן בְּעַמְמַיָּא אַסְגֵּי יְיָ לְמֶעְבַּד טָבְוָא עִם אִלֵּין׃ 3 אַסְגֵּי יְיָ לְמֶעְבַּד עִמָּנָא טָבְוָא הֲוֵינָא חָדְיָן׃

*Miserere nostri Domine, miserere no- 3
stri, quoniam multum repleti sumus despe
ctione. * *Multum repleta est anima no- 4
stra, opprobrium abundantibus, & de-
spectio superbis.

*Canticum graduum. 1

PSAL. CXXIII.

NIsi quia Dominus erat in nobis, dicat
nunc Israel: * Nisi quia Dominus erat 2
in nobis, cùm exurgerent homines in nos:
*Fortè viuos deglutissent nos, cùm irasce- 3
retur furor eius in nos: *Forsitan aqua ab- 4
sorbuisset nos; torrentem * pertransiisset
anima nostra. *forsitan pertrãsiisset anima 5
nostra aquam intolerabilem. *Benedictus 6
Dominus, qui non dedit nos in captionẽ
dentibus eorum. *Anima nostra sicut pas- 7
ser erepta est de laqueo venantiũ. laqueus
contritus est, & nos liberati sumus.
*Adiutorium nostrum in nomine Do- 8
mini, qui fecit cælum & terram.

*Canticum graduum. 1

PSAL. CXXIIII.

QVi confidunt in Domino, sicut mons
Sion; non commouebitur in æternũ,
qui habitat * *Hierusalem. Montes in cir- 2
cuitu eius, & Dominus in circuitu popu-
li sui, ex hoc nunc & vsque in seculum.
*Quia non relinquet Dominus virgam 3
peccatorum super sortem iustorum, vt nõ
extendãt iusti ad iniquitatem manus suas.
*Bene fac Domine bonis & rectis cor- 4
de. *Declinantes autem in obligationes, 5
adducet Dominus cum operantibus ini-
quitatem. Pax super Israel.

*Canticum graduum. 1

PSAL. XXV.

IN conuertendo Dominus captiuitatem
Sion, facti sumus sicut consolati.
*Tunc repletum est gaudio os nostrũ, 2
& lingua nostra exultatione. Tunc dicent
inter gentes, Magnificauit Dominus fa-
cere cum eis: *Magnificauit Dominus fa- 3
cere nobiscum, facti sumus lætantes.

3 *ἐλέησον ἡμᾶς κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς, ὅτι ἐπὶ πολὺ ἐ-
4 πλήσθημεν ἐξουδενώσεως. *ἐπὶ πλεῖον ἐπλήσθη ἡ
ψυχὴ ἡμῶν, τὸ ὄνειδος τοῖς εὐθηνοῦσι καὶ ἡ ἐξουδένωσις
τοῖς ὑπερηφάνοις.

1 *Ὠιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.

ρκγ΄.

Εἰ μὴ ὅτι κύριος ἦν ἐν ἡμῖν, εἰπάτω δὴ ἰσραήλ·
2 *εἰ μὴ ὅτι κύριος ἦν ἐν ἡμῖν, ἐν τῷ ἐπαναστῆναι ἀν-
3 θρώποις ἐφ' ἡμᾶς. *ἄρα ζῶντας ἂν κατέπιον ἡμᾶς, ἐν
τῷ ὀργισθῆναι τὸν θυμὸν αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς.
4 *ἄρα τὸ ὕδωρ ἂν κατεπόντισεν ἡμᾶς. χείμαρρον
5 διῆλθεν ἡ ψυχὴ ἡμῶν. *ἄρα διῆλθεν ἡ ψυχὴ ἡμῶν
6 τὸ ὕδωρ τὸ ἀνυπόστατον. *εὐλογητὸς κύριος, ὃς οὐκ
ἔδωκεν ἡμᾶς εἰς θήραν τοῖς ὀδοῦσιν αὐτῶν.
7 *ἡ ψυχὴ ἡμῶν ὡς στρουθίον ἐρρύσθη ἐκ τῆς παγίδος τῶν
θηρευόντων. ἡ παγὶς συνετρίβη, καὶ ἡμεῖς ἐρρύσθημεν.
8 *ἡ βοήθεια ἡμῶν ἐν ὀνόματι κυρίου, τοῦ ποιήσαντος
τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν.

1 *Ὠιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.

ρκδ΄.

Οἱ πεποιθότες ἐπὶ κύριον ὡς ὄρος σιών, οὐ σαλευ-
2 θήσεται εἰς τὸν αἰῶνα, ὁ κατοικῶν *ἱερουσαλήμ. ὄρη κύ-
κλῳ αὐτῆς, καὶ ὁ κύριος κύκλῳ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, ἀπὸ τοῦ
νῦν καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος.
3 *ὅτι οὐκ ἀφήσει κύριος τὴν ῥάβδον τῶν ἁμαρτωλῶν
ἐπὶ τὸν κλῆρον τῶν δικαίων. ὅπως ἂν μὴ ἐκτείνωσιν οἱ
δίκαιοι ἐν ἀνομίαις χεῖρας αὐτῶν.
4 *ἀγάθυνον κύριε τοῖς ἀγαθοῖς καὶ τοῖς εὐθέσι τῇ καρ
5 δίᾳ. *τοὺς δὲ ἐκκλίνοντας εἰς τὰς στραγγαλιάς, ἀπάξει
κύριος μετὰ τῶν ἐργαζομένων τὴν ἀνομίαν. εἰρήνη ἐπὶ
τὸν ἰσραήλ.

1 *Ὠιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.

ρκε΄.

Ἐν τῷ ἐπιστρέψαι κύριον τὴν αἰχμαλωσίαν σιών,
2 ἐγενήθημεν ὡσεὶ παρακεκλημένοι. *τότε ἐπλήσθη χα-
ρᾶς τὸ στόμα ἡμῶν, καὶ ἡ γλῶσσα ἡμῶν ἀγαλλιάσεως.
τότε ἐροῦσιν ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ἐμεγάλυνε κύριος τοῦ ποιῆ-
3 σαι μετ' αὐτῶν· *ἐμεγάλυνε κύριος τοῦ ποιῆσαι
μεθ' ἡμῶν, ἐγενήθημεν εὐφραινόμενοι.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[3]Miserere nostri Domine, miserere nostri, quoniam multum saturati sumus despectione. [4]Multum saturata est anima nostra opprobrio opulentorum, & despectione superborum. Canticum quod dictum est super gradibus per manum Dauid. PSAL. CXXIIII.

NIsi fuisset Verbum Domini quod fuit in auxilium nostrum, dicat nunc Israel: [2]Nisi fuisset Verbum Domini qui fuit in adiutoriũ nostrum, cùm insurgeret aduersus nos homo peccator, [3]Tunc viuos deglutissent nos, cùm inualesceret furor eorum aduersum nos. [4]Tunc aquæ maris obruissent nos, infirmitas transisset super animam nostram. [5]Ecce tunc transisset super nos rex, cuius castra comparantur aquis maris elatis. [6]Benedictum nomen Domini, qui non dedit nos in cibum dentibus eorum. [7]Anima nostra est sicut auis quæ elapsa est de laqueo & offendiculis. laqueus contritus est, & nos liberati sumus. [8]Adiutorium nostrum in nomine Verbi Domini, qui fecit cælum & terram. [1]Canticum quod dictum est super gradibus. PSAL. CXXV.

IVsti qui confidunt in verbo Domini, sunt sicut mons Syon, *qui* non commouebitur, in ęternum habitandus. [2]Ierusalem montes in circuitu eius, & maiestas Domini in circuitu populi sui, ex hoc tempore & vsque in ęternum. [3]Quoniam non quiescet virga impieratis super sortem iustorum, ne extendant iusti in iniquitatem manus suas. [4]Benignè fac Domine bonis & rectis in corde suo. [5]Declinantes autem in obliquitates suas, deducet Dominus in gehennam, & pars eorum erit cum operantibus iniquitatem. Pax *verò* super Israel.

Canticum quod dictum est super gradibus. PSAL. CXXVI.

QVando conuertet Dominus captiuitatem Sion, erimus similes dormientibus qui euigilant à somniis suis. [2]Tunc replebitur risu os nostrum, & lingua nostra iubilatione ad hymnodiam. Tunc dicent in populis: Multiplicauit Dominus benignè facere cum illis: [3]Multiplicauit Dominus facere nobiscum benignè, facti sumus lætantes.

4 * שׁוּבָה יְהוָה אֶת־שְׁבוּתֵנוּ כַּאֲפִיקִים בַּנֶּגֶב׃
5 * הַזֹּרְעִים בְּדִמְעָה בְּרִנָּה יִקְצֹרוּ׃
6 * הָלוֹךְ יֵלֵךְ וּבָכֹה נֹשֵׂא מֶשֶׁךְ־הַזָּרַע בֹּא־יָבֹא
בְרִנָּה נֹשֵׂא אֲלֻמֹּתָיו׃

קכז

1 * שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לִשְׁלֹמֹה אִם־יְהוָה לֹא־יִבְנֶה
בַיִת שָׁוְא עָמְלוּ בוֹנָיו בּוֹ אִם־יְהוָה לֹא־יִשְׁמָר־עִיר
שָׁוְא שָׁקַד שׁוֹמֵר׃
2 * שָׁוְא לָכֶם מַשְׁכִּימֵי קוּם מְאַחֲרֵי־שֶׁבֶת אֹכְלֵי
לֶחֶם הָעֲצָבִים כֵּן יִתֵּן לִידִידוֹ שֵׁנָא׃
3 * הִנֵּה נַחֲלַת יְהוָה בָּנִים שָׂכָר פְּרִי הַבָּטֶן׃
4 * כְּחִצִּים בְּיַד־גִּבּוֹר כֵּן בְּנֵי הַנְּעוּרִים׃
5 * אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר אֲשֶׁר מִלֵּא אֶת־אַשְׁפָּתוֹ מֵהֶם לֹא־
יֵבֹשׁוּ כִּי־יְדַבְּרוּ אֶת־אוֹיְבִים בַּשָּׁעַר׃

קכח

1 * שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אַשְׁרֵי כָּל־יְרֵא יְהוָה הַהֹלֵךְ
בִּדְרָכָיו׃
2 * יְגִיעַ כַּפֶּיךָ כִּי תֹאכֵל אַשְׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ׃
3 * אֶשְׁתְּךָ כְּגֶפֶן פֹּרִיָּה בְּיַרְכְּתֵי בֵיתֶךָ בָּנֶיךָ כִּשְׁתִלֵי
זֵיתִים סָבִיב לְשֻׁלְחָנֶךָ׃
4 * הִנֵּה כִי־כֵן יְבֹרַךְ גָּבֶר יְרֵא יְהוָה׃
5 * יְבָרֶכְךָ יְהוָה מִצִּיּוֹן וּרְאֵה בְּטוּב יְרוּשָׁלָםִ כֹּל
יְמֵי חַיֶּיךָ׃
6 * וּרְאֵה־בָנִים לְבָנֶיךָ שָׁלוֹם עַל־יִשְׂרָאֵל׃

קכט

1 * שִׁיר הַמַּעֲלוֹת רַבַּת צְרָרוּנִי מִנְּעוּרַי יֹאמַר־נָא
יִשְׂרָאֵל׃
2 * רַבַּת צְרָרוּנִי מִנְּעוּרָי גַּם לֹא־יָכְלוּ לִי׃
3 * עַל־גַּבִּי חָרְשׁוּ חֹרְשִׁים הֶאֱרִיכוּ לְמַעֲנוֹתָם׃
4 * יְהוָה צַדִּיק קִצֵּץ עֲבוֹת רְשָׁעִים׃

4 * *Conuerte Domine captiuitatem noſtram,*
ſicut riuos in Auſtro.
5 * *Qui ſeminant in lachrymis, in exultatione*
6 *metent.* * *Qui ambulans ibat & flebat,*
portans ad ſeminandum ſementem, veniens ve-
niet in exultatione portans manipulos ſuos.
1 * *Canticum graduum Salomoni.*

PSAL. CXXVII.

NIſi Dominus ædificauerit domum, in va-
num laborant qui ædificant eam: niſi Do-
minus cuſtodierit ciuitatem, fruſtrà vigilat qui
cuſtodit.
2 * *Fruſtrà vobis eſt de manè ſurgere poſtquàm*
ſederitis, qui manducatis panem doloris; ſic da-
bit diligentibus ſe ſomnum.
3 * *Ecce hæreditas Domini, filij merces fru-*
4 *ctus ventris.* * *Sicut ſagittæ in manu po-*
tentis, ita filij iuuentutis.
5 * *Beatus vir qui impleuit pharetram ſuam*
ex ipſis; non confundetur cùm loquetur inimi-
cis ſuis in porta.
1 * *Canticum graduum.*

PSAL. CXXVIII.

BEatus omnis qui timet Dominum, qui am-
bulat in viis eius.
2 * *Laborem manuum tuarum cùm comederis,*
beatus tu, & bene tibi erit.
3 * *Vxor tua ſicut vitis fructifera in penetra-*
libus domus tuæ: filij tui ſicut germina oliuarum
in circuitu menſæ tuæ.
4 * *Ecce ſic benedicetur vir qui timet Dñm.*
5 * *Benedicat tibi Dominus ex Sion, et videas*
bona Hieruſalem omnibus diebus vitæ tuæ.
6 * *Et videas filios filiorum tuorum, pacem*
ſuper Iſrael.
1 * *Canticum graduum.*

PSAL. CXXIX.

SÆpè expugnauerũt me ab adoleſcentia mea,
dicat nunc Iſrael:
2 * *Sæpè expugnauerunt me ab adoleſcentia*
mea, ſed non potuerunt mihi.
3 * *Super ceruicem meam arauerunt arantes,*
prolongauerunt ſulcum ſuum.
4 * *Dominus iuſtus concîdit laqueos impiorum.*

תרגום

4 אתיב ייי ית גלותנא היך כמה דמתיחבא ארעא כד נבעין בה מפקני מיא בבצורתא׃ 5 ועמא דזרעין בה בדמעתא בביע בחדוא יקצרון׃
6 מהלכא יהלך בבכיתא מסובר בר זרעא מיתא ייתי בתשבחתא כד יסובר אסרתוי׃
קכז
1 שירא דאתאמר על מסוקין על יד שלמה אין מימרא דייי לא יבני ביתא מגן לען ארדכלוי בה אין מימרא דייי לא נטר קרתא
דירושלם מגן אתער נטר׃ 2 על מגן תטרחון לכון דתקדמון בצפרא למעבד חטוף דתוחרון יתבון למעבד זנו ואכלי מזוניא דמסכנין
דלעו בהון על יאות וכין יתן ייי לרחמה דמכא׃ 3 הא אחסנת ייי בנין כשרין אגר עובדין טבין ולדי מעא׃ 4 כגררין בידא דגברא
הכדין אגר עובדין טבין ועסקין באוריתא מטליותא׃ 5 טב לה לגברא דימלי מדרשה מנהון לא יבהתון ארום ינצון עם בעלי
דבביהון בתרע בית דינא׃
קכח
1 שירא דאתאמר על מסוקין טוביהון לכל דחליא דייי דאזלין בארחתיה׃ 2 לעות אידך ארום תיכול טובך בעלמא הדין וטב לך
לעלמא דאתי׃ 3 אתתך היך גופנא דעבדא פרין על שדא דביתך בנך היך שתילין דזיתיא חזור חזור לפתורך׃ 4 הא כי היכנא
מתברך גברא דחל מן קדם ייי׃ 5 יברכנך מימרא דייי מציון וחמי בטובא דירושלם כל יומי חייך׃ 6 וחמי בנין לבנך שלמא על
ישראל׃
קכט
1 שירא דאתאמר על מסוקין סגיעין דאעיקו לי מטליותי יימרון כדון ישראל׃ 2 סגיעין דאעיקו לי מטליותי
בם לא יכלו לאבאשא לי׃ 3 על גשמי רדו רדיא אורכו למורדיותהון׃ 4 ייי זכאה קצץ שושלי רשיעיא׃

* Conuerte Domine captiuitatem no- 4
ſtram ſicut torrens in Auſtro. * Qui ſemi- 5
nant in lachrymis, in exultatione metent.
* Euntes ibant, & flebant mittentes ſemi- 6
na ſua. venientes autem venient * in exul-
tatione, portantes manipulos ſuos.
* Canticum graduum.* 1

PSAL. CXXVI.

NIſi Dominus ædificauerit domum, in
vanum laborauerũt qui ædificãt*. niſi
Dñs cuſtodierit ciuitatem, fruſtrà * vigila-
uit qui cuſtodit*. * Vanũ eſt vobis ante lu- 2
cem ſurgere. ſurgite poſtquàm ſederitis, q
manducatis panem doloris, cùm dederit
dilectis ſuis ſomnum. * Ecce hæreditas Dñi 3
filij merces fructus ventris. * Sicut ſagittæ 4
in manu potentis, ita filij excuſſorum.
* Beatus* qui implebit deſiderium ſuum ex 5
ipſis. non * confundentur cùm loquentur
inimicis ſuis* in portis.
* Canticum graduum. 1

PSAL. CXXVII.

BEati omnes qui timent Dominum, qui
ambulant in viis eius. * Labores* fru- 2
ctuum tuorum manducabis. beatus es &
bene tibi erit. * Vxor tua ſicut vitis abun- 3
dans in lateribus domus tuæ. filij tui ſicut
nouellæ oliuarum in circuitu menſæ tuæ.
* Ecce ſic benedicetur homo qui timet 4
Dominum. * Benedicat tibi Dominus 5
ex Sion, & videas bona Hieruſalem om-
nibus diebus vitæ tuæ.
* Et videas filios filiorum tuorum. * pax 6
ſuper Iſrael.
* Canticum graduum. 1

PSAL. CXXVIII.

SÆpè expugnauerunt me à iuuentute
mea, dicat nunc Iſrael.
* Sæpè expugnauerunt me à iuuentute 2
mea: etenim non potuerunt mihi.
* Supra dorſum meum fabricauerunt 3
peccatores, prolongauerunt iniquitatem
ſuam. * Dominus iuſtus* concîdit cerui- 4
ces peccatorum.

4 * ἐπίστρεψον κύριε τὴν αἰχμαλωσίαν ἡμῶν ὡς χει-
5 μάῤῥους ἐν τῷ νότῳ. * οἱ σπείροντες ἐν δάκρυσιν,
6 ἐν ἀγαλλιάσει θεριοῦσι. * πορευόμενοι ἐπορεύοντο, καὶ
ἔκλαιον βάλλοντες τὰ σπέρματα αὐτῶν. ἐρχόμενοι δὲ
ἥξουσιν ἐν ἀγαλλιάσει αἴροντες τὰ δράγματα αὐτῶν.
1 * ᾨδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.

ρκϛ´.

Ἐὰν μὴ κύριος οἰκοδομήσῃ οἶκον, εἰς μάτην ἐκοπία-
σαν οἱ οἰκοδομοῦντες. ἐὰν μὴ κύριος φυλάξῃ πόλιν,
εἰς μάτην ἠγρύπνησεν ὁ φυλάσσων.
2 * εἰς μάτην ὑμῖν ἐστὶ τὸ ὀρθρίζειν. ἐγείρεσθε μετὰ τὸ κα-
θῆσθαι, οἱ ἐσθίοντες ἄρτον ὀδύνης, ὅταν δῷ τοῖς ἀγαπητοῖς
3 αὐτοῦ ὕπνον. * ἰδοὺ ἡ κληρονομία κυρίου υἱοὶ ὁ μισθὸς
τοῦ καρποῦ τῆς γαστρός.
4 * ὡσεὶ βέλη ἐν χειρὶ δυνατοῦ, οὕτως οἱ υἱοὶ τῶν ἐκτε-
5 τιναγμένων. * μακάριος ὃς πληρώσει τὴν ἐπιθυμίαν
αὐτοῦ ἐξ αὐτῶν. οὐ καταισχυνθήσονται, ὅταν λαλῶσι τοῖς
ἐχθροῖς αὐτοῦ ἐν πύλαις.
1 * ᾨδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.

ρκζ´.

Μακάριοι πάντες οἱ φοβούμενοι τὸν κύριον, οἱ πο-
ρευόμενοι ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ.
2 * τοὺς πόνους τῶν καρπῶν σου φάγεσαι. μακάριος εἶ
3 καὶ καλῶς σοι ἔσται. * ἡ γυνή σου ὡς ἄμπελος
εὐθηνοῦσα ἐν τοῖς κλίτεσι τῆς οἰκίας σου. οἱ υἱοί σου ὡς νεό-
φυτα ἐλαιῶν κύκλῳ τῆς τραπέζης σου.
4 * ἰδοὺ οὕτως εὐλογηθήσεται ἄνθρωπος ὁ φοβούμε-
νος τὸν κύριον.
5 * εὐλογήσαι σε κύριος ἐκ σιών· καὶ ἴδοις τὰ ἀγαθὰ ἱε-
ρουσαλὴμ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου.
6 * καὶ ἴδοις υἱοὺς τῶν υἱῶν σου. εἰρήνη ἐπὶ τὸν ἰσραήλ.
1 * ᾨδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.

ρκη´.

Πλεονάκις ἐπολέμησάν με ἐκ νεότητός μου, εἰπάτω
2 δὴ ἰσραήλ. * πλεονάκις ἐπολέμησάν με ἐκ νεότη-
τός μου, καὶ γὰρ οὐκ ἠδυνήθησάν μοι.
3 * ἐπὶ τὸν νῶτόν μου ἐτέκταινον οἱ ἁμαρτωλοί, ἐμά-
κρυναν τὴν ἀνομίαν αὐτῶν.
4 * κύριος δίκαιος συνέκοψεν αὐχένας ἁμαρτωλῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[4] Conuerte Domine captiuitatem noſtram, ſicut conuertitur terra quando erumpunt in eam exitus aquarum tempore ſiccitatis. [5] Et populi qui ſeminant in ea cũ lachrymis, cum exultatione & lætitia metent. [6] Ambulãs ambulabit in fletu portans frumentũ ſementis; veniẽs veniet cum hymnodia quando reportabit manipulos ſuos. [1] Canticũ quod dictum eſt ſuper gradibus per manũ Salomonis. PSAL. XXVII.

SI Verbum Domini non ędificauerit domum, fruſtrà laborant in ea architecti eius. ſi Verbum Domini non cuſtodierit ciuitatem Ieruſalem, fruſtrà vigilat cuſtos. [2] In vanum laborabitis vobis qui præuenietis manè ad perpetrandam rapinam, qui moram facietis atque ſedebitis ad patrandum ſcelus, comedentes cibos miſerorum, in quibus laborarunt, conuenienter verò & rectè dabit Dominus dilecto ſuo ſomnum. [3] Ecce hæreditas Domini filij recti, prẹmium operum bonorum nati ventris. [4] Sicut ſagittæ in manu potentis, ſic merces erit operum bonorum eorum, qui Legi vacauerunt à pueritia. [5] Beatus vir qui impleuerit ſcholã ſuam ex ipſis: non confundentur quando contenderint cum aduerſariis ſuis in porta domus iudicij. [1] Canticum quod dictum eſt ſuper gradibus. PSAL. CXXVIII.

BEati omnes qui timent Dominum, qui ambulant in viis eius. [2] Laborem manuum tuarum cùm comederis, beatus tu in mundo iſto; & bonum erit tibi in mundo venturo. [3] Vxor tua erit ſicut vitis quæ facit fructus in latere domus tuæ: filij tui ſicut plantationes oliuarum in circuitu menſæ tuæ. [4] Ecce enim ſic benedicitur viro, qui timet à conſpectu Domini. [5] Benedicat tibi Verbum Domini ex Sion, & videas bonum Ieruſalem omnibus diebus vitæ tuæ. [6] Et videas filios filiorum tuorum. pacem ſuper Iſrael.

[1] Canticum quod dictum eſt ſuper gradibus. PSAL. CXXIX.

MVlti fuerunt qui moleſtias intulerunt mihi à pueritia mea, dicat nunc Iſrael: [2] Multi qui moleſtias intulerunt mihi à pueritia mea; verùm non potuerunt inferre malum mihi. [3] Super corpus meum arauerunt arantes; prolongauerunt arationem ſuam. [4] Dominus iuſtus concidit catenas impiorum.

5 יֵבֹשׁוּ וְיִסֹּגוּ אָחוֹר כֹּל שֹׂנְאֵי צִיּוֹן׃
6 יִהְיוּ כַּחֲצִיר גַּגּוֹת שֶׁקַּדְמַת שָׁלַף יָבֵשׁ׃
7 שֶׁלֹּא מִלֵּא כַפּוֹ קוֹצֵר וְחִצְנוֹ מְעַמֵּר׃
8 וְלֹא אָמְרוּ הָעֹבְרִים בִּרְכַּת־יְהוָה אֲלֵיכֶם
בֵּרַכְנוּ אֶתְכֶם בְּשֵׁם יְהוָה׃

קל

1 שִׁיר הַמַּעֲלוֹת מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ יְהוָה׃
2 אֲדֹנָי שִׁמְעָה בְקוֹלִי תִּהְיֶינָה אָזְנֶיךָ קַשֻּׁבוֹת
לְקוֹל תַּחֲנוּנָי׃
3 אִם־עֲוֹנוֹת תִּשְׁמָר־יָהּ אֲדֹנָי מִי יַעֲמֹד׃
4 כִּי־עִמְּךָ הַסְּלִיחָה לְמַעַן תִּוָּרֵא׃
5 קִוִּיתִי יְהוָה קִוְּתָה נַפְשִׁי וְלִדְבָרוֹ הוֹחָלְתִּי׃
6 נַפְשִׁי לַאדֹנָי מִשֹּׁמְרִים לַבֹּקֶר שֹׁמְרִים לַבֹּקֶר׃
7 יַחֵל יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוָה כִּי־עִם־יְהוָה הַחֶסֶד
וְהַרְבֵּה עִמּוֹ פְדוּת׃
8 וְהוּא יִפְדֶּה אֶת־יִשְׂרָאֵל מִכֹּל עֲוֹנוֹתָיו׃

קלא

1 שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד יְהוָה לֹא־גָבַהּ לִבִּי וְלֹא־
רָמוּ עֵינַי וְלֹא־הִלַּכְתִּי בִּגְדֹלוֹת וּבְנִפְלָאוֹת מִמֶּנִּי׃
2 אִם־לֹא שִׁוִּיתִי וְדוֹמַמְתִּי נַפְשִׁי כְּגָמֻל עֲלֵי אִמּוֹ
כַּגָּמֻל עָלַי נַפְשִׁי׃
3 יַחֵל יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוָה מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם׃

קלב

1 שִׁיר הַמַּעֲלוֹת זְכוֹר־יְהוָה לְדָוִד אֵת כָּל־
עֻנּוֹתוֹ׃
2 אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַיהוָה נָדַר לַאֲבִיר יַעֲקֹב׃
3 אִם־אָבֹא בְּאֹהֶל בֵּיתִי אִם־אֶעֱלֶה עַל־
עֶרֶשׂ יְצוּעָי׃
4 אִם־אֶתֵּן שְׁנָת לְעֵינָי לְעַפְעַפַּי תְּנוּמָה׃
5 עַד־אֶמְצָא מָקוֹם לַיהוָה מִשְׁכָּנוֹת לַאֲבִיר יַעֲקֹב׃

5 *Confundantur & conuertantur retrorsum omnes qui oderunt Sion.*
6 *Fiant sicut fœnum tectorum, quod statim ut viruerit arescit.*
7 *De quo non impleuit manum suam messor, & sinum suum manipulos faciens.*
8 *De quo non dixerunt transeuntes: Benedictio Domini super vos, benediximus vobis in nomine Domini.*

1 *Canticum graduum.*

PSAL. CXXX.

De profundis clamaui ad te Domine.
2 *Domine exaudi vocem meam; fiant aures tuæ intẽdentes ad vocem deprecationis meæ.*
3 *Si iniquitates obseruaueris Domine, Domine quis sustinebit?*
4 *Quia tecum propitiatio, cùm terribilis sis.*
5 *Sustinui Dominum, sustinuit anima mea, & verbum eius expectaui.*
6 *Anima mea ad Dominum, à vigilia matutina vsque ad vigiliam matutinam.*
7 *Expectet Israel Dominum, quia apud Dominum misericordia, et multa apud eum redem-*
8 *ptio. Et ipse redimet Israel ex omnibus iniquitatibus eius.*

1 *Canticum graduum Dauid.*

PSAL. CXXXI.

Domine non est exaltatum cor meum, nec elati sunt oculi mei; et non ambulaui in magnis & in mirabilibus super me.
2 *Si non proposui & silere feci animã meam sicut ablactatus ad matrem suam, ita ablactata ad me anima mea.*
3 *Expectet Israel Dominum, à modò et vsque in æternum.*

1 *Canticum graduum.* PSAL. CXXXII.

Memento Domine Dauid, et omnis afflictio-
2 *nis eius. Qui iurauit Domino, votum*
3 *vouit Deo Iacob. Si introiero in tabernaculum domus meæ, si ascendero in lectũ strati mei:*
4 *Si dedero somnum oculis meis, palpebris meis dormitationem:*
5 *Donec inueniam locum Domino, tabernaculum Deo Jacob.*

תרגום

5 יִבְהֲתוּן וְיִזוּרוּן לַאֲחוֹרָא כָּל סָנְאֵי צִיּוֹן׃ 6 יְהוֹן כַּחֲצִיר אִגְּרַיָּא דְּמִקְדָם דְּיִנִּיץ אָתֵי רוּחַ קִדּוּמָא נָתַב בֵּהּ וְאִתְיַבַּשׁ׃ 7 דְּלָא מַלֵּי
אִידֵיהּ חָצַד וְכִתְפֵיהּ מְעַמַּר׃ 8 וְלָא אֲמַרוּ דְּעָבְרִין מִתַּמָּן בִּרְכְתָא דַּייָ עֲלֵיכוֹן וְלָא יְתִיבוּן לְהוֹן בָּרֵכְנָא יַתְכוֹן בִּשְׁמָא דַּייָ׃

קל

1 שִׁירָא דְּאִתְאֲמַר עַל מַסּוּקִין מֵעִמְקַיָּא קְרֵיתִי יָתָךְ יְיָ׃ 2 יְיָ קַבֵּל צְלוֹתִי תֶּהֱוְיָן אֻדְנָיךְ צַיְתָן לְקָל צְלוֹתִי׃
3 אִין עַוְיָין תִּנְטַר אֱלָהָא יְיָ מָן יְקוּם׃ 4 אֲרוּם גַּבָּךְ שְׁבִיקוּתָא מִן בְּגְלַל דְּתִתְחַמֵי׃ 5 אַמְתֵּנֵת יְיָ מְתָנַת נַפְשִׁי וּלְאִיקָרֵהּ אוֹרְכֵת׃
6 נַפְשִׁי אוֹרְכַת לַייָ מִנְּטוֹרֵי מַטְּרַת צַפְרָא דְּנָטְרִין לְקָרְבָא קָרְבַּן צַפְרָא׃ 7 מוֹרִיךְ יִשְׂרָאֵל לַייָ אֲרוּם גַּבֵּי יְיָ חִסְדָּא וּסְגֵי עִמֵּהּ
פּוּרְקָנָא׃ 8 וְהוּא יִפְרוֹק יַת יִשְׂרָאֵל מִכָּל עֲוָיָתֵיהּ׃

קלא

1 שִׁירָא דְּאִתְאֲמַר עַל מַסּוּקִין עַל יַד דָּוִד יְיָ לָא גְבַהּ לִבִּי וְלָא אִתְרוֹמַמוּ עֵינַי וְלָא הַלֵּכֵת בְּרַבְרְבָתָא וּבְפָרִישָׁן מִנִּי׃ 2 אִין לָא
שַׁוִּיתִי אִידָא לְפוּם וְשַׁתְקֵת נַפְשִׁי עַד דְּמִצֵּית פִּתְגָמֵי אוֹרַיְתָא הֵיךְ חֲסִילָא עַל תַּדְיֵי אִמֵּהּ אִתְגַּבְּרֵת בְּאוֹרַיְתָא הֵיךְ חֲסִילָא עֲלַי נַפְשִׁי׃
3 יוֹרִיךְ יִשְׂרָאֵל לַייָ מֵהַשְׁתָּא וְעַד עָלְמָא׃

רלב

1 שִׁירָא דְּאִתְאֲמַר עַל מַסּוּקִין אִדְּכַר יְיָ לְדָוִד יַת כָּל סִגּוּפֵהּ׃ 2 דְּקַיֵּם קֳדָם יְיָ נְדַר לְתַקִּיפָא דְּיַעֲקֹב׃
3 אִין אֵיעוּל בְּמַשְׁכְּנָא דְבֵיתִי אִין אֶסַּק עַל דַּרְגַּשׁ מַצָּעֵי׃ 4 אִין אֶתֵּן דְּמָכָא לְעֵינַי לְתִמּוֹרֵי נִיוּמְתָּא׃
5 עַד דְּאַשְׁכַּח אֲתַר לְבֵית מַקְדְּשָׁא דַּייָ מַשְׁכְּנַיָּא לְתַקִּיפָא דְּיַעֲקֹב׃

*Confundantur & conuertantur retror- 5
ſum omnes qui oderunt Sion.*Fiant ſicut 6
fœnum tectorum, quod priuſquàm euel-
latur exaruit.* De quo non impleuit ma- 7
num ſuam qui metit, & ſinum ſuum qui
manipulos colligit. *Et non dixerunt qui 8
præteribât: Benedictio Domini ſuper vos,
benediximus vobis in nomine Domini.

*Canticum graduum. 1

PSAL. CXXIX.

DE profundis clamaui ad te Domine:
*Domine exaudi vocem meam. fiant 2
aures tuæ intendentes in vocem depreca-
tionis meæ. * Si iniquitates obſeruaueris 3
Dñe,Dñe quis ſuſtinebit? * Quia apud te 4
propitiatio eſt.*Propter nomen tuum*ſu- 5
ſtinui te Domine: ſuſtinuit anima mea in
verbum tuum,ſperauit*anima mea in Do 6
mino. A cuſtodia matutina vſque ad no-
ctē,*à cuſtodia matutina* *ſperet Iſrael in 7
Domino. Quia apud Dominum miſeri-
cordia, & copioſa apud eum redemptio.
*Et ipſe redimet Iſrael ex omnibus ini- 8
quitatibus eius.

Canticum graduum. 1

PSAL. CXXX.

DOmine non eſt exaltatum cor meum,
neque elati ſunt oculi mei: neq; ambu
laui in magnis, neq; in mirabilibus ſuper
me.*Si non humiliter ſentiebam,ſed exal- 2
taui animā meam.Sicut*ablactatum ſuper
matrem ſuam,ita retribues in anima mea.
*Speret Iſrael in Domino,ex hoc nunc 3
& vſque in ſeculum.

*Canticum graduum. PSAL. CXXXI. 1

MEmento Domine Dauid, & omnis
manſuetudinis eius. * Sicut iurauit 2
Dño,votum vouit Deo Iacob:*Si introie- 3
ro in tabernaculum domus meæ, ſi aſcen-
dero in lectum ſtrati mei:*Si dedero ſom- 4
num oculis meis,& palpebris meis dormi-
tationem, & requiem temporibus meis;
*Donec inueniam locum Domino, ta- 5
bernaculum Deo Iacob.

5 *αἰσχυνθήτωσαν καὶ ἀποστραφήτωσαν εἰς τὰ ὀπίσω
6 πάντες οἱ μισοῦντες σιών. *γενηθήτωσαν ὡσεὶ χόρ-
τος δωμάτων, ὃς πρὸ τοῦ ἐκσπασθῆναι ἐξηράνθη.
7 *οὗ οὐκ ἐπλήρωσε τὴν χεῖρα αὐτοῦ ὁ θερίζων, καὶ τὸν
κόλπον αὐτοῦ ὁ τὰ δράγματα συλλέγων.
8 *καὶ οὐκ εἶπαν οἱ παράγοντες, εὐλογία κυρίου ἐφ᾽ ὑ-
μᾶς, εὐλογήκαμεν ὑμᾶς ἐν ὀνόματι κυρίου.

1 *Ωιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.

ρκθ΄.

Ἐκ βαθέων ἐκέκραξά σοι κύριε·
2 *κύριε εἰσάκουσον τῆς φωνῆς μου. γενηθήτω τὰ ὦτά
σου προσέχοντα εἰς τὴν φωνὴν τῆς δεήσεώς μου.
3 *ἐὰν ἀνομίας παρατηρήσῃς κύριε, κύριε τίς ὑποστήσεται;
4 *ὅτι παρὰ σοὶ ὁ ἱλασμός ἐστιν. ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός σου
5 *ὑπέμεινά σε κύριε, ὑπέμεινεν ἡ ψυχή μου εἰς τὸν
6 λόγον σου, ἤλπισεν *ἡ ψυχή μου ἐπὶ τὸν κύριον. ἀπὸ
φυλακῆς πρωΐας μέχρι νυκτός, ἀπὸ φυλακῆς πρωΐας
7 *ἐλπισάτω ἰσραὴλ ἐπὶ τὸν κύριον. ὅτι παρὰ τῷ κυρίῳ τὸ
ἔλεος, καὶ πολλὴ παρ᾽ αὐτῷ λύτρωσις·
8 *καὶ αὐτὸς λυτρώσεται τὸν ἰσραὴλ ἐκ πασῶν τῶν ἀ-
νομιῶν αὐτοῦ.

1 *Ωιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.

ρλ΄.

Κύριε οὐχ ὑψώθη ἡ καρδία μου, οὐδὲ ἐμετεωρίσθησαν
οἱ ὀφθαλμοί μου. οὐδὲ ἐπορεύθην ἐν μεγάλοις, οὐδὲ ἐν
2 θαυμασίοις ὑπὲρ ἐμέ. *εἰ μὴ ἐταπεινοφρόνουν, ἀλλὰ
ὕψωσα τὴν ψυχήν μου. ὡς τὸ ἀπογεγαλακτισμένον ἐ-
πὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, ὡς ἀνταπόδοσις ἐπὶ τὴν ψυχήν
3 μου. *ἐλπισάτω ἰσραὴλ ἐπὶ τὸν κύριον ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ
ἕως τοῦ αἰῶνος.

1 *Ωιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.

ρλα΄.

Μνήσθητι κύριε τοῦ δαυίδ, καὶ πάσης τῆς πραότητος αὐτοῦ.
2 *ὡς ὤμοσε τῷ κυρίῳ, ηὔξατο τῷ θεῷ ἰακώβ.
3 *εἰ εἰσελεύσομαι εἰς σκήνωμα οἴκου μου, εἰ ἀναβή-
4 σομαι ἐπὶ κλίνης στρωμνῆς μου· *εἰ δώσω ὕπνον τοῖς
ὀφθαλμοῖς μου, καὶ τοῖς βλεφάροις μου νυσταγμόν, καὶ
5 ἀνάπαυσιν τοῖς κροτάφοις μου· *ἕως οὗ εὕρω τόπον
τῷ κυρίῳ, σκήνωμα τῷ θεῷ ἰακώβ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[5]Confundantur & reuertantur retrorſum omnes qui oderunt Sion. [6] Fiant ſicut fœnum tectorum,quod antequàm floruiſſet,irruit ventus vehemens,perflauit in illud,& ſiccatum eſt. [7] De quo non impleuit manum ſuam meſſor, & axillam ſuam ſpicilegium faciens. [8]Et non dixerunt tranſeuntes indè,Benedictio Domini ſuper vos: & non reſponderunt eis, Benedicimus vobis in nomine Domini.

Canticum quod dictum eſt ſuper gradibus. PSAL. CXXX.

DE profundis inuocaui te Domine: [2] Domine exaudi orationem meam: ſint aures tuæ attendentes voci orationis meæ. [3] Si iniquitates obſeruaueris Deus,Domine quis ſubſiſtet? [4] Quoniam apud te eſt indulgentia,vt videaris. [5] Expectaui Dominum, expectauit anima mea,& in gloria eius ſperaui. [6] Anima mea expectauit Dominum , pluſquàm obſeruantes cuſtodias matutinas quas obſeruāt, vt offerant oblationem matutinam. [7] Sperat Iſrael in Domino, quoniam apud Dominum miſericordia, & copioſa cum illo redemptio. [8]Et ipſe redimet Iſrael ex omnibus iniquitatibus eius. [1] Canticum quod dictum eſt ſuper gradibus per manum Dauidis. PSAL. CXXXI.

DOmine non eſt exaltatum cor meum, & non ſunt elati oculi mei; & non ambulaui in magnificentiis, rebuſque mirandis præ me. [2] Si non poſui manum ad os, & tacere feci animam meam donec audiret verba Legis, ſicut ablactatus ſuper mammas matris ſuæ,roboratus ſum in Lege,ſicut ablactatus ſuper me anima mea. [3] Sperabit Iſrael in Domino,ex hoc tempore & vſque in æternum.

[1] Canticum quod dictum eſt ſuper gradibus. PSAL. CXXXII.

MEmento Domine Dauidis & omnis afflictionis eius. [2] Qui iurauit coram Domino; vota nuncupauit fortiſſimo Iaacob. [3] Si introiero tabernaculum domus meæ, ſi aſcendero ſuper lectum ſtrati mei: [4] Si dedero ſomnum oculis meis, palpebris meis dormitationem: [5] Donec inueniam locum domui ſanctuarii Domini, tabernaculum fortiſſimo Iaacob.

6 * הִנֵּה־שְׁמַעֲנוּהָ בְאֶפְרָתָה מְצָאנוּהָ בִּשְׂדֵי־
יָעַר ׃
7 * נָבוֹאָה לְמִשְׁכְּנוֹתָיו נִשְׁתַּחֲוֶה לַהֲדֹם
רַגְלָיו ׃
8 * קוּמָה יְהוָה לִמְנוּחָתֶךָ אַתָּה וַאֲרוֹן עֻזֶּךָ ׃
9 * כֹּהֲנֶיךָ יִלְבְּשׁוּ־צֶדֶק וַחֲסִידֶיךָ יְרַנֵּנוּ ׃
10 * בַּעֲבוּר דָּוִד עַבְדֶּךָ אַל־תָּשֵׁב פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ ׃
11 * נִשְׁבַּע־יְהוָה לְדָוִד אֱמֶת לֹא־יָשׁוּב מִמֶּנָּה מִפְּרִי
בִטְנְךָ אָשִׁית לְכִסֵּא־לָךְ ׃
12 * אִם־יִשְׁמְרוּ בָנֶיךָ בְּרִיתִי וְעֵדֹתִי זוֹ אֲלַמְּדֵם גַּם־
בְּנֵיהֶם עֲדֵי־עַד יֵשְׁבוּ לְכִסֵּא־לָךְ ׃
13 * כִּי־בָחַר יְהוָה בְּצִיּוֹן אִוָּהּ לְמוֹשָׁב לוֹ ׃
14 * זֹאת־מְנוּחָתִי עֲדֵי־עַד פֹּה אֵשֵׁב כִּי אִוִּתִיהָ ׃
15 * צֵידָהּ בָּרֵךְ אֲבָרֵךְ אֶבְיוֹנֶיהָ אַשְׂבִּיעַ לָחֶם ׃
16 * וְכֹהֲנֶיהָ אַלְבִּישׁ יֶשַׁע וַחֲסִידֶיהָ רַנֵּן יְרַנֵּנוּ ׃
17 * שָׁם אַצְמִיחַ קֶרֶן לְדָוִד עָרַכְתִּי נֵר לִמְשִׁיחִי ׃
18 * אוֹיְבָיו אַלְבִּישׁ בֹּשֶׁת וְעָלָיו יָצִיץ נִזְרוֹ ׃

קלג

1 * שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד הִנֵּה מַה־טּוֹב וּמַה־נָּעִים
שֶׁבֶת אַחִים גַּם־יָחַד ׃
2 * כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל־הָרֹאשׁ יֹרֵד עַל־הַזָּקָן זְקַן־
אַהֲרֹן שֶׁיֹּרֵד עַל־פִּי מִדּוֹתָיו ׃
3 * כְּטַל־חֶרְמוֹן שֶׁיֹּרֵד עַל־הַרְרֵי צִיּוֹן כִּי שָׁם צִוָּה
יְהוָה אֶת־הַבְּרָכָה חַיִּים עַד־הָעוֹלָם ׃

קלד

1 * שִׁיר הַמַּעֲלוֹת הִנֵּה בָּרְכוּ אֶת־יְהוָה כָּל־עַבְדֵי
יְהוָה הָעֹמְדִים בְּבֵית־יְהוָה בַּלֵּילוֹת ׃
2 * שְׂאוּ־יְדֵכֶם קֹדֶשׁ וּבָרְכוּ אֶת־יְהוָה ׃
3 * יְבָרֶכְךָ יְהוָה מִצִּיּוֹן עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ ׃

6 * *Ecce audiuimus illum in Ephrata, inueni-*
mus illum in regione saltus.
7 * *Introibimus ad tabernacula eius, adorabi-*
mus scabellum pedum eius.
8 * *Surge Domine in requiem tuam, tu & ar-*
9 *ca fortitudinis tuæ.* * *Sacerdotes tui in-*
duantur iustitiam, & sancti tui laudent.
10 * *Propter Dauid seruum tuum non auertas*
11 *faciem christi tui.* * *Iurauit Dominus Da-*
uid veritatem, & non auertetur ab ea: de fru-
ctu ventris tui ponam super sedem tuam.
12 * *Si custodierint filij tui pactum meum, &*
testificationem meam quam docuero eos, & filij
eorum vsque in æternum sedebunt super thro-
num tuum.
13 * *Quia elegit Dominus Sion, desiderauit eam*
in habitaculum sibi.
14 * *Hæc est requies mea in sempiternum; hic*
habitabo, quia desideraui eam.
15 * *Venationem eius benedicens benedicam, pau-*
peres eius saturabo pane.
16 * *Sacerdotes eius induam salutare, & san-*
cti eius laudabunt laude.
17 * *Ibi oriri faciam cornu Dauid, paraui lu-*
cernam Christo meo.
18 * *Inimicos eius induam confusione: super ip-*
sum autem florebit diadema eius.
1 * *Canticum graduum Dauid.*

PSAL. CXXXIII.

ECce quàm bonum & quàm decorum habi-
tare fratres in vnum!
2 * *Sicut vnguentum optimum in capite, quod*
descendit in barbam barbā Aaron, quod descen-
dit super oram vestimentorum eius.
3 * *Sicut ros Hermon qui descendit super mon*
tana Sion; quoniam ibi mandauit Dominus be-
nedictionem vitam vsque in æternum.
1 * *Canticum graduum.*

PSAL. CXXXIIII.

ECce benedicite Dominum omnes serui Dñi,
qui statis in domo Domini in noctibus.
2 * *Leuate manus vestras ad sanctum, & be-*
3 *nedicite Dominum.* * *Benedicat te Domi-*
nus ex Sion, factor cæli & terræ.

תרגום

6 הָא שְׁמַעְנָא יָתַהּ בְּאֶפְרָתָא אַשְׁכַּחְנוּהָ בְּחַקַל חוּרְשָׁא לִבְנָן ׃
7 נֵעוֹל לְמִשְׁכְּנוֹי נִסְגוֹד לְכִבְשַׁת רִגְלוֹי ׃ 8 קוּם יְיָ שְׁרֵי בְּבֵית מַשְׁרוֹי נְיָחָךְ אַתְּ וַאֲרוֹן דְּבֵהּ אוֹרַיְתָךְ ׃ 9 כָּהֲנָךְ יִלְבְּשׁוּן לְבוּשִׁין
חֲנוּ וְלֵוָאֵי חֲסִידָךְ יְשַׁבְּחוּן עַל קֻרְבְּנַיָּא ׃ 10 מְטוּל זַכְוָתֵיהּ דְּדָוִד עַבְדָּךְ לָא תָּתִיב אַפֵּי מְשִׁיחָךְ ׃ 11 קַיֵּים יְיָ לְדָוִד בְּקֻשְׁטָא לָא
יְתוּב מִנַּהּ מִוַּלְדָּא דִמְעָךְ אֲשַׁוֵּי מֶלֶךְ עַל כָּרְסֵי דִי לָךְ ׃ 12 אִין נָטְרִין בְּנָךְ קְיָמִי וְסַהֲדְוָתִי דְנָן דְּאַלְפִנּוּן אַף בְּנֵיהוֹן עַד עָלְמָא יְתִבוּן עַל
כָּרְסֵי דִי לָךְ ׃ 13 אֲרוּם אִתְרְעֵי יְיָ בְּצִיּוֹן רַגֵּג יָתַהּ לְמוֹתַב דִּי לֵהּ ׃ 14 דָּא נְיָיח שְׁכִינְתִי עַד עָלְמָא כָּא אֶתֵּב אֲרוּם רְגִיגְתַּהּ ׃
15 זְוָדַהּ מְבָרְכָא אֲבָרֵךְ וַחֲשִׁיכָהָא יִשְׂבְּעוּן לַחְמָא ׃ 16 וְכָהֲנָהָא אַלְבֵּשׁ לְבוּשֵׁי פֻרְקָן וַחֲסִידָהָא מְשַׁבָּחָא יְשַׁבְּחוּן ׃
17 תַּמָּן אַצְמַח מֶלֶךְ יַקִּיר לְבֵית דָּוִד סַדְּרֵית שְׁרָגָא לִמְשִׁיחִי ׃ 18 בַּעֲלֵי דְבָבוֹהִי אַלְבֵּשׁ לְבוּשִׁין דִּבְהַתָּא וְעִלָּוֵיהּ יָנִיץ כְּלִילֵהּ ׃

קלג

1 שִׁירָא דְאִתְאֲמַר עַל מַסּוּקִין לְדָוִד הָא כְּמָה טַב וּכְמָה בְּסִים לְמִתַּב בְּצִיּוֹן וִירוּשְׁלֶם כִּתְרֵין אַחִין כַּחֲדָא ׃ 2 בִּמְשַׁח
טָב דִּמְתָרַק עַל רֵישָׁא נָחֵת עַל דִּקְנָא דִּקְנֵהּ דְּאַהֲרֹן דְּנָחֵת עַל אִמְרָא דִלְבוּשׁוֹי ׃ 3 הֵיךְ טַלָּא דְּחֶרְמוֹן דְּנָחֵת עַל טוּרֵי צִיּוֹן אֲרוּם תַּמָּן
פַּקֵּד יְיָ יָת בִּרְכְתָא וְחַיֵּי עַד עָלְמָא ׃

קלד

1 שִׁירָא דְאִתְאֲמַר עַל מַסּוּקִין הָא בָּרְכוּ יָת יְיָ כָּל עַבְדַיָּא דַיְיָ דְּקָיְמִין עַל מַטְּרַת בֵּית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ וּמְשַׁבְּחִין בְּלֵילְוָן ׃
2 טוֹלוּ יְדֵיכוֹן כַּהֲנַיָּא עַל דּוּכַן קֻדְשָׁא וּבָרְכוּ יָת יְיָ ׃ 3 יְבָרְכִנָּךְ יְיָ מִצִּיּוֹן דַּעֲבַד שְׁמַיָּא וְאַרְעָא ׃

‡Ecce audiuimus eam in Ephrata, inueni- 6
mus eã in campis ſyluę. ‡*Intremus in ta-
bernacula eius.*adoremus in loco vbi ſte- 7
terunt pedes eius.‡Surge Dñe in requiem 8
tuam, tu & arca ſanctificationis tuæ. ‡ Sa- 9
cerdotes tui induẽtur iuſtitia, & ſancti tui
*exultabũt. ‡Propter Dauid ſeruum tuum 10
non auertas faciẽ chriſti tui. ‡ Iurauit Dñs 11
Dauid veritatem, & non fruſtrabitur eam:
De fructu ventris tui ponã ſuper ſedẽ tuã.
‡Si cuſtodierint filij tui teſtamẽtum meũ, 12
& teſtimonia mea hæc quæ docebo eos, &
filij eorum vſq; in ſeculum ſedebũt ſuper
ſedem tuam.‡Quoniã elegit Dñs Sion, ele 13
git eam in habitationem ſibi. ‡ Hæc reqes 14
mea in ſeculum ſeculi: hîc habitabo, quo-
niam elegi eã. ‡* Venationem eius benedi- 15
cens benedicã, pauperes eius ſaturabo pa-
nibus. ‡ Sacerdotes eius induam *ſalutare, 16
& ſancti *eius exultatione exultabunt. ‡ Il- 17
lic producam cornu Dauid, paraui lucernã
chriſto meo. ‡Inimicos eius induam con- 18
fuſione: ſuper ipſum autem efflorebit ſan-
ctificatio mea.

‡ Canticum graduum.* 1

PSAL. CXXXII.

ECce *iam quid bonum, aut quid iocun-
dum? niſi habitare fratres in vnum.
‡ Sicut vnguentum in capite quod de- 2
ſcendit in barbam, barbam Aaron, quod
deſcendit in oram veſtimenti eius.
‡ Sicut ros Hermon qui deſcendit in 3
*montes Sion : quoniam illic mandauit
Dominus benedictionem, *vitam vſque in
ſeculum.

‡Canticum graduum. 1

PSAL. CXXXIII.

ECce nunc benedicite Domino omnes
ſerui Domini : qui ſtatis in domo Do-
mini, in atriis domus Dei noſtri. In nocti-
bus ‡ extollite manus veſtras in ſancta, & 2
benedicite *Dominum.
‡ Benedicat te Dominus ex Sion, qui 3
fecit cælum & terram.

6 ‡ ἰδοὺ ἠκούσαμεν αὐτὴν ἐν Εὐφραθά· εὕρομεν αὐ-
7 τὴν ἐν τοῖς πεδίοις τοῦ δρυμοῦ. ‡ εἰσελευσόμεθα εἰς
τὰ σκηνώματα αὐτοῦ. προσκυνήσομεν εἰς τὸν τόπον οὗ ἔ-
8 στησαν οἱ πόδες αὐτοῦ. ‡ ἀνάστηθι κύριε εἰς τὴν ἀνά-
παυσίν σου, σὺ καὶ ἡ κιβωτὸς τοῦ ἁγιάσματός σου.
9 ‡ οἱ ἱερεῖς σου ἐνδύσονται δικαιοσύνην, καὶ οἱ ὅσιοί σου
10 ἀγαλλιάσονται. ‡ ἕνεκεν Δαυὶδ τοῦ δούλου σου μὴ
11 ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπον τοῦ χριστοῦ σου. ‡ ὤμοσε
κύριος τῷ Δαυὶδ ἀλήθειαν, καὶ οὐ μὴ ἀθετήσει αὐτήν.
ἐκ καρποῦ τῆς κοιλίας σου θήσομαι ἐπὶ τοῦ θρόνου σου.
12 ‡ ἐὰν φυλάξωνται οἱ υἱοί σου τὴν διαθήκην μου, καὶ
τὰ μαρτύριά μου ταῦτα ἃ διδάξω αὐτούς· καὶ οἱ υἱοὶ αὐ-
τῶν ἕως τοῦ αἰῶνος καθιοῦνται ἐπὶ τοῦ θρόνου σου.
13 ‡ ὅτι ἐξελέξατο κύριος τὴν Σιών, ᾑρετίσατο αὐτὴν εἰς
14 κατοικίαν ἑαυτῷ. ‡ αὕτη ἡ κατάπαυσίς μου εἰς αἰῶνα
αἰῶνος, ὧδε κατοικήσω ὅτι ᾑρετισάμην αὐτήν.
15 ‡ τὴν θήραν αὐτῆς εὐλογῶν εὐλογήσω, τοὺς πτωχοὺς
16 αὐτῆς χορτάσω ἄρτων. ‡ τοὺς ἱερεῖς αὐτῆς ἐνδύσω σω-
τηρίαν, καὶ οἱ ὅσιοι αὐτῆς ἀγαλλιάσει ἀγαλλιάσονται.
17 ‡ ἐκεῖ ἐξανατελῶ κέρας τῷ Δαυίδ, ἡτοίμασα λύχνον
18 τῷ χριστῷ μου. ‡ τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ ἐνδύσω αἰσχύνην,
ἐπὶ δὲ αὐτὸν ἐξανθήσει τὸ ἁγίασμά μου.

1 ‡ Ὠιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.

ρλβʹ.

Ἰδοὺ δὴ τί καλόν, ἢ τί τερπνόν; ἀλλ' ἢ τὸ κατοικεῖν
2 ἀδελφοὺς ἐπὶ τὸ αὐτό. ‡ ὡς μύρον ἐπὶ κεφαλῆς τὸ
καταβαῖνον ἐπὶ πώγωνα, τὸν πώγωνα τὸν Ἀαρών, τὸ κατα-
βαῖνον ἐπὶ τὴν ὤαν τοῦ ἐνδύματος αὐτοῦ.
3 ‡ ὡς δρόσος Ἀερμὼν ἡ καταβαίνουσα ἐπὶ τὰ ὄρη
Σιών. ὅτι ἐκεῖ ἐνετείλατο κύριος τὴν εὐλογίαν, ζωὴν ἕως
τοῦ αἰῶνος.

1 ‡ Ὠιδὴ τῶν ἀναβαθμῶν.

ρλγʹ.

Ἰδοὺ δὴ εὐλογεῖτε τὸν κύριον πάντες οἱ δοῦλοι κυρίου,
οἱ ἑστῶτες ἐν οἴκῳ κυρίου, ἐν αὐλαῖς οἴκου θεοῦ ἡμῶν. ἐν
2 ταῖς νυξὶν ‡ ἐπάρατε τὰς χεῖρας ὑμῶν εἰς τὰ ἅγια,
καὶ εὐλογεῖτε τὸν κύριον.
3 ‡ εὐλογήσαι σε κύριος ἐκ Σιών, ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν
καὶ τὴν γῆν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[6]Ecce audiuimus eam in Ephrata, inuenimus eam in campo ſyluæ Libani. [7] Intrabimus in tabernacula eius, adorabimus ſcabellum pedum eius. [8] Surge Dñe, pone in domo hoſpitij eius quietem tuam, tu & arca in qua eſt Lex tua. [9] Sacerdotes tui induant veſtes iuſtitiæ, & Leuitę pij tui laudes dicant propter oblationes. [10] Propter merita Dauidis ſerui tui ne auertas faciem chriſti tui. [11] Iurauit Dñs Dauidi in veritate, non auertetur ab ea: De fructu ventris tui ponam regem ſuper ſedem tuam. [12] Si cuſtodierint filij tui pactum meum, & teſtificationes meas iſtas quas docebo eos, etiam filij eorum vſque in ſeculum ſedebunt ſuper ſedem tuam. [13] Quoniam elegit Dominus Sion, deſiderauit eam pro habitatione ſua. [14] Hæc requies maieſtatis meæ vſque in ſeculum: hîc habitabo quoniam deſideraui eam. [15] Viatico eius benedicens benedicam, & pauperes eius ſaturabuntur pane. [16] Et ſacerdotes eius induam veſtibus redemptionis, & pij eius laudando laudabunt. [17] Ibi faciam germinare regem glorioſum in domo Dauidis: ordinaui lucernam chriſto meo. [18] Inimicos eius induam veſtibus confuſionis: at ſuper ipſum florebit corona eius. [1] Canticum quod dictum eſt ſuper gradibus ipſi Dauid. PSAL. CXXXIII.

ECce quàm bonum & quàm iocundum habitare in Sion & Ieruſalem ſicut duo fratres in vnum. [2] Sicut vnguentum bonum quod effuſum ſuper caput deſcendit ſuper barbam, barbam *inquam* Aharon, & deſcendit ſuper fimbriam veſtimentorum eius. [3] Sicut ros Hermon qui deſcendit ſuper montes Sion, quoniam illic præcepit Dominus benedictionem, & vitam vſque in ęternum.

[1] Canticum quod dictum eſt ſuper gradibus. PSAL. CXXXIIII.

ECce benedicite Dominum omnes ſerui Domini, qui ſtatis in vigiliis domus ſanctuarij Domini, & laudatis per noctes. [2] Leuate manus veſtras Sacerdotes ad ſuggeſtum ſanctitatis, & benedicite Domino. [3] Benedicat tibi Dominus ex Sion, qui fecit cælum & terram.

קלה

1 הללו יה הללו את־שם יהוה הללו עבדי יהוה׃
2 שעמדים בבית יהוה בחצרות בית אלהינו׃
3 הללו־יה כי־טוב יהוה זמרו לשמו כי נעים׃
4 כי־יעקב בחר לו יה ישראל לסגלתו׃
5 כי אני ידעתי כי־גדול יהוה ואדנינו מכל־
אלהים׃
6 כל אשר־חפץ יהוה עשה בשמים ובארץ
בימים וכל־תהמות׃
7 מעלה נשאים מקצה הארץ ברקים למטר
עשה מוצא רוח מאוצרותיו׃
8 שהכה בכורי מצרים מאדם עד־בהמה׃
9 שלח אתות ומפתים בתוככי מצרים בפרעה
ובכל־עבדיו׃
10 שהכה גוים רבים והרג מלכים עצומים׃
11 לסיחון מלך האמרי ולעוג מלך הבשן ולכל
ממלכות כנען׃
12 ונתן ארצם נחלה נחלה לישראל עמו׃
33 יהוה שמך לעולם יהוה זכרך לדר־ודר׃
14 כי־ידין יהוה עמו ועל־עבדיו יתנחם׃
15 עצבי הגוים כסף וזהב מעשה ידי אדם׃
16 פה להם ולא ידברו עינים להם ולא יראו׃
17 אזנים להם ולא יאזינו אף אין־יש־רוח
בפיהם׃
18 כמוהם יהיו עשיהם כל אשר־בטח בהם׃
19 בית ישראל ברכו את־יהוה בית אהרן ברכו
את־יהוה׃
20 בית הלוי ברכו את־יהוה יראי יהוה ברכו
את־יהוה׃
21 ברוך יהוה מציון שכן ירושלם הללויה׃

Aleluia. PSAL. CXXXV.

1 *LAudate nomen Domini, laudate ſerui Do-*
2 *mini:* * *Qui ſtatis in domo Domini, in*
atriis domus Dei noſtri.
3 * *Laudate Dominum, quoniam bonus Do-*
minus; cantate nomini eius, quoniam decens.
4 * *Quoniam Iacob elegit ſibi Dominus, Iſrael*
in peculium ſuum.
5 * *Quia ego ſcio quòd magnus Dominus, &*
dominator noſter præ omnibus diis.
6 * *Omnia quæ voluit Dominus fecit in cælo*
& in terra, in mari & in omnibus abyſſis.
7 * *Leuans nubes de ſummitatibus terræ, ful-*
gura in pluuiam fecit, educens ventos de the-
ſauris ſuis.
8 * *Qui percuſſit primitiua Ægypti, ab ho-*
mine vſque ad pecus.
9 * *Emiſit ſigna & portenta in medio tui Æ-*
gypte, in Pharaonem, & in cunctos ſeruos
eius.
10 * *Qui percuſſit gentes multas, et occidit re-*
ges fortes,
11 * *Seon regem Amorræorum, & Og regem Ba-*
ſan, & omnia regna Chanaan.
12 * *Et dedit terram eorum hæreditatem, hære-*
ditatem Iſrael populo ſuo.
13 * *Domine nomen tuum in æternum, Domine*
memoriale tuum in generatione & generationē.
14 * *Quia iudicabit Dominus populum ſuum,*
& in ſeruos ſuos erit placabilis.
15 * *Idola gentium argentum & aurum, opera*
manuum hominum.
16 * *Os habent & non loquentur, oculos ha-*
bent & non videbunt.
17 * *Aures habent & non audient, ſed nec eſt*
ſpiritus in ore ipſorum.
18 * *Similes illis fiant qui faciunt ea, omnis qui*
confidit in eis.
19 * *Domus Iſrael benedicite Domino, domus*
Aaron benedicite Domino.
20 * *Domus Leui benedicite Domino, timentes*
Dominum benedicite Domino.
21 * *Benedictus Dominus ex Sion, qui habitat*
in Ieruſalem. Aleluia.

תרגום
קלה

1 שבחו אלהא שבחו ית שמא דיי שבחו עבדיא דיי׃ 2 דקימין בבית מקדשא דיי בדרת בית אלהנא׃ 3 שבחו קדם יי
ארום טב עבד יי זמרו לשמה ארום בסים׃ 4 ארום דבית יעקב בחר לה אלהא ישראל לחבובה׃ 5 ארום אנא ידעת ארום רב יי
ורבוננא על כל אלהיא׃ 6 כל דאתרעי יי עבד בשמיא ובארעא בימיא וכל תהומיא׃ 7 דמסיק ענניא מסיפי ארעא ברקין למחת
מטרין עבד דמפיק זעפא מתוסבריא דיליה׃ 8 דקטל בכריא דמצרים מאנשא ועד בעירא׃ 9 שדר אתין ותמהין במצעיך מצרים
בפרעה ובכל עבדוי׃ 10 דמחא עממיא סגיעין וקטל מלכין תקיפין׃ 11 לסיחון מלך אמוראה ולעוג מלך דבותנן ולכל מלכות
כנענאה׃ 12 ויהב ארעהון אחסנא אחסנא לישראל עמה׃ 13 יי שמך לעלם יי דכרנך לדר ודר׃ 14 ארום ידין יי דינא
דעמה ועל עבדוהי צדיקיא יתוב ברחמוי׃ 15 טעות עממיא סימא ודהבא עובדי ידי בר נש׃ 16 פום להון ולא ממללין עינין
להון ולא חמין׃ 17 אדנין להון ולא צייתין נחירי ולא אית רוחא דחיי בפמהון׃ 18 דכמתהון יהוין עבדיהון כל דמתרחצין
עליהון׃ 19 דבית ישראל ברכו ית יי דבית אהרן ברכו ית יי׃
20 דבית לוי ברכו ית יי דחליא דיי ברכו ית יי׃
21 בריך יי מציון דאשרי שכינתה בירושלם שבחו אלהא׃

Alleluia. PSAL. CXXXIIII.

LAudate nomen Domini, laudate serui 1
Dominum. *Qui statis in domo Do- 2
mini, in atriis domus Dei nostri.
*Laudate Dominum quoniam bonus 3
Dñs, psallite nomini eius quoniã suaue.*
*Quoniam Iacob elegit sibi Dominus; 4
Israel in possessionem sibi.
*Quia ego cognoui, quòd magnus *Do- 5
minus, &* Dominus noster præ omnibus
diis. *Omnia quæcunque voluit Domi- 6
nus fecit in cælo & in terra, in mari, & in
omnibus abyssis. *Educens nubes ab 7
extremo terræ, fulgura in pluuiam fecit.
qui producit ventos de thesauris suis.
*Qui percussit primogenita Ægypti, 8
ab homine vsque ad pecus. *Misit signa 9
& prodigia in medio tui Ægypte, in Pha-
raonem & in omnes seruos eius.
*Qui percussit gentes multas, & occi- 10
dit reges fortes: *Seon regem Amor- 11
ræorum, & Og regem Basan, & omnia re-
gna Chanaan.
*Et dedit terram eorum hæreditatem, 12
hæreditatem Israel populo suo.
Domine nomen tuum in æternum,& 13
memoriale tuum in generationem & ge-
nerationem.
*Quia iudicabit Dominus populum 14
suum, & in seruis suis deprecabitur.
*Simulachra gentium argentum & au- 15
rum, opera manuum hominum.
*Os habent & non loquentur, oculos 16
habent & non videbunt.
*Aures habent & non audient, neque 17
enim est spiritus in ore ipsorum.
*Similes illis fiant qui faciunt ea, & om- 18
nes qui confidunt in eis.
*Domus Israel benedicite Domino. 19
Domus Aaron benedicite Domino.
*Domus Leui benedicite Domino, qui 20
timetis Dominum benedicite Domino.
*Benedictus Dominus ex Sion qui ha- 21
bitat Hierusalem. Alleluia.

Αλληλουΐα. ρλδ΄.

1 *Αἰνεῖτε τὸ ὄνομα κυρίου, αἰνεῖτε δοῦλοι κύριον.
2 *Οἱ ἑστῶτες ἐν οἴκῳ κυρίου, ἐν αὐλαῖς οἴκου θεοῦ ἡμῶν.
3 *αἰνεῖτε τὸν κύριον ὅτι ἀγαθὸς κύριος, ψάλατε τῷ
ὀνόματι αὐτοῦ ὅτι καλόν.
4 *ὅτι τὸν ἰακὼβ ἐξελέξατο ἑαυτῷ ὁ κύριος, ἰσραὴλ
εἰς περιουσιασμὸν ἑαυτῷ.
5 *ὅτι ἐγὼ ἔγνωκα, ὅτι μέγας ὁ κύριος, καὶ ὁ κύριος
ἡμῶν παρὰ πάντας τοὺς θεούς.
6 *πάντα ὅσα ἠθέλησεν ὁ κύριος ἐποίησεν ἐν τῷ οὐρα-
νῷ καὶ ἐν τῇ γῇ· ἐν ταῖς θαλάσσαις καὶ ἐν πάσαις ταῖς ἀ-
βύσσοις.
7 *ἀνάγων νεφέλας ἐξ ἐσχάτου τῆς γῆς, ἀστραπὰς εἰς ὑε-
τὸν ἐποίησε. ὁ ἐξάγων ἀνέμους ἐκ θησαυρῶν αὐτοῦ.
8 *ὃς ἐπάταξε τὰ πρωτότοκα αἰγύπτου ἀπὸ ἀνθρώπου
ἕως κτηνῶν.
9 *ἐξαπέστειλε σημεῖα καὶ τέρατα ἐν μέσῳ σου αἴγυπτε,
ἐν φαραὼ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς δούλοις αὐτοῦ.
10 *ὃς ἐπάταξεν ἔθνη πολλὰ καὶ ἀπέκτεινε βασιλεῖς κρα-
11 ταιούς· *τὸν σηὼν βασιλέα τῶν ἀμορραίων, καὶ τὸν ὢγ
βασιλέα τῆς βασὰν, καὶ πάσας τὰς βασιλείας χαναάν.
12 *καὶ ἔδωκε τὴν γῆν αὐτῶν κληρονομίαν, κληρονο-
μίαν ἰσραὴλ λαῷ αὐτοῦ.
13 *κύριε τὸ ὄνομά σου εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ τὸ μνημόσυνόν
σου εἰς γενεὰν καὶ γενεάν.
14 *ὅτι κρινεῖ κύριος τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ τοῖς δούλοις
αὐτοῦ παρακληθήσεται.
15 *τὰ εἴδωλα τῶν ἐθνῶν ἀργύριον καὶ χρυσίον, ἔργα χει-
ρῶν ἀνθρώπων.
16 *στόμα ἔχουσι καὶ οὐ λαλήσουσιν, ὀφθαλμοὺς ἔχουσι
καὶ οὐκ ὄψονται.
17 *ὦτα ἔχουσι καὶ οὐκ ἐνωτισθήσονται, οὐδὲ γάρ ἐστι πνεῦ-
μα ἐν τῷ στόματι αὐτῶν.
18 *ὅμοιοι αὐτοῖς γένοιντο οἱ ποιοῦντες αὐτὰ, καὶ πάντες οἱ
19 πεποιθότες ἐπ' αὐτοῖς. *οἶκος ἰσραὴλ εὐλογήσατε τὸν
κύριον. οἶκος ἀαρὼν εὐλογήσατε τὸν κύριον.
20 *οἶκος λευὶ εὐλογήσατε τὸν κύριον. οἱ φοβούμενοι
21 τὸν κύριον εὐλογήσατε τὸν κύριον. *εὐλογητὸς κύριος
ἐκ σιὼν ὁ κατοικῶν ἱερουσαλήμ. ἀλληλούϊα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

PSAL. CXXXV.

LAudate Deum, laudate nomen Domini, laudate serui Domini: [2] Qui statis in domo sanctuarij Domini, in atriis domus Dei nostri.
[3] Laudate coram Domino, quoniam bonum fecit Dominus: psallite nomini eius, quoniam suaue. [4] Quoniam domum Iaacob
elegit sibi Dominus, Israelem in dilectum suum. [5] Quoniam ego scio quòd magnus est Dominus, & dominator noster supra omnes deos.
[6] Omnia quæ voluit Dominus fecit in cælis & in terra, in maribus & omnibus abyssis. [7] Eleuans nubes ab extremis terræ, fulgura ad
descensum pluuiarum edidit. qui producit ventum impetuosum de thesauris suis. [8] Qui interfecit primogenita Ægypti ab homine vsque
ad pecus. [9] Misit signa & portenta in medio tui Ægypte, in Pharaonem & in omnes seruos eius. [10] Qui percussit populos plurimos, &
interfecit reges fortes: [11] Sichon regem Amorrhæum, & Og regem Bassan, & vniuersum regnum Chananæum. [12] Et dedit terram
eorum hæreditatem, hæreditatem *inquam* Israel populo suo. [13] Domine nomen tuum in æternum est, Domine memoria tui in generatio-
ne & generationem. [14] Quoniam iudicabit Dominus iudicium populi sui, & super seruos suos iustos conuertetur in miserationibus suis.
[15] Idola gentium argentea & aurea, opera manuum hominis. [16] Os habent & non loquuntur; oculos habent & non vident.
[17] Aures habent & non audiunt; nares, nec est spiritus viuens in ore ipsorum.
[18] Similes illis fiant qui faciunt ea; omnes qui confidunt in eis.
[19] Domus Israel benedicite Domino, domus Aharon benedicite Domino.
[20] Domus Leui benedicite Domino: timentes Dominum benedicite Domino.
[21] Benedictus Dominus ex Sion, qui posuit maiestatem suam in Ierusalem. laudate Deum.

קלו

1 * הוֹדוּ לַיהוָה כִּי־טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
2 * הוֹדוּ לֵאלֹהֵי הָאֱלֹהִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
3 * הוֹדוּ לַאֲדֹנֵי הָאֲדֹנִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
4 * לְעֹשֵׂה נִפְלָאוֹת גְּדֹלוֹת לְבַדּוֹ כִּי לְעוֹלָם
חַסְדּוֹ׃
5 * לְעֹשֵׂה הַשָּׁמַיִם בִּתְבוּנָה כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
6 * לְרֹקַע הָאָרֶץ עַל־הַמָּיִם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
7 * לְעֹשֵׂה אוֹרִים גְּדֹלִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
8 * אֶת־הַשֶּׁמֶשׁ לְמֶמְשֶׁלֶת בַּיּוֹם כִּי לְעוֹלָם
חַסְדּוֹ׃
9 * אֶת־הַיָּרֵחַ וְכוֹכָבִים לְמֶמְשְׁלוֹת בַּלָּיְלָה כִּי
לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
10 * לְמַכֵּה מִצְרַיִם בִּבְכוֹרֵיהֶם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
11 * וַיּוֹצֵא יִשְׂרָאֵל מִתּוֹכָם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
12 * בְּיָד חֲזָקָה וּבִזְרוֹעַ נְטוּיָה כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
13 * לְגֹזֵר יַם־סוּף לִגְזָרִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
14 * וְהֶעֱבִיר יִשְׂרָאֵל בְּתוֹכוֹ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
15 * וְנִעֵר פַּרְעֹה וְחֵילוֹ בְיַם־סוּף כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
16 * לְמוֹלִיךְ עַמּוֹ בַּמִּדְבָּר כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
17 * לְמַכֵּה מְלָכִים גְּדֹלִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
18 * וַיַּהֲרֹג מְלָכִים אַדִּירִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
19 * לְסִיחוֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
20 * וּלְעוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
21 * וְנָתַן אַרְצָם לְנַחֲלָה כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
22 * נַחֲלָה לְיִשְׂרָאֵל עַבְדּוֹ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
23 * שֶׁבְּשִׁפְלֵנוּ זָכַר לָנוּ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
24 * וַיִּפְרְקֵנוּ מִצָּרֵינוּ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
25 * נֹתֵן לֶחֶם לְכָל־בָּשָׂר כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
26 * הוֹדוּ לְאֵל הַשָּׁמָיִם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃

PSAL. CXXXVI.

1 CONfitemini Domino, quoniam bonus, quo-
niam in æternum misericordia eius.
2 *Confitemini Deo deorum, quoniam in æter-
3 nũ misericordia eius. *Confitemini Domino do-
minorum, quoniam in æternum misericordia e-
4 ius. *Qui fecit mirabilia magna solus, quoniã
in æternum misericordia eius.
5 *Qui fecit cælos in sapientia, quoniam in æ-
6 ternum misericordia eius. *Qui firmauit ter-
ram super aquas, quoniam in æternum miseri-
7 cordia eius. *Qui fecit luminaria magna, quo-
8 niam in æternum misericordia eius. *Solem
in potestatem diei, quoniam in æternum miseri-
9 cordia eius. *Lunam & stellas in potesta-
tem noctis, quoniam in æternum misericordia
10 eius. *Qui percussit Ægyptum cum primitiuis
eorum, quoniam in æternum misericordia eius.
11 *Et eduxit Israel de medio eorum, quoniam
12 in æternum misericordia eius. *In manu va-
lida & in brachio extento, quoniam in æternũ
13 misericordia eius. *Qui diuisit mare rubrum
in diuisiones, quoniam in æternum misericordia
14 eius. *Et adduxit Israel in medio eius, quo-
15 niam in æternum misericordia eius. *Et con-
uoluit Pharaonem & exercitum eius in mari
rubro, quoniam in æternum misericordia eius.
16 *Qui duxit populum suum per desertum, quo-
17 niam in æternum misericordia eius. *Qui per-
cussit reges magnos, quoniã in æternum miseri-
18 cordia eius. *Et occidit reges magnificos, quoniã
19 in æternum misericordia eius. *Seon regem A-
morræorum, quoniã in æternũ misericordia eius.
20 *Et Og regem Basan, quoniã in æternũ miseri-
21 cordia eius. *Et dedit terrã eorum hæreditatẽ,
22 quoniam in æternũ misericordia eius. *Hære-
ditatem Israel seruo suo, quoniam in æternum mi-
23 sericordia eius. *Quia in humilitate nostra me-
mor fuit nostri, quoniam in æternum misericor-
24 dia eius. *Et eripuit nos de hostibus nostris,
25 quoniam in æternum misericordia eius. *Qui
dat panem omni carni, quoniam in æternum mi-
26 sericordia eius. *Confitemini Deo cæli, quo-
niam in æternum misericordia eius.

תרגום

קלו

1 שַׁבַּחוּ קֳדָם יְיָ אֲרוּם טָב אֲרוּם לְעָלַם טוּבֵהּ ׃ 2 שַׁבַּחוּ לֶאֱלָהּ אֱלָהַיָּא אֲרוּם לְעָלַם טוּבֵהּ ׃ 3 שַׁבַּחוּ לְמָרֵי מָרַיָּא אֲרוּם
לְעָלַם טוּבֵיהּ ׃ 4 לְעָבֵד פְּרִישָׁן רַבְרְבָן בִּלְחוֹדוֹהִי אֲרוּם לְעָלַם טוּבֵיהּ ׃ 5 לְעָבֵד שְׁמַיָּא בְּסָכְלְתָנוּ אֲרוּם לְעָלַם טוּבֵיהּ׃ 6 לְמִרְדַּד
אַרְעָא עִלָּוֵי מַיָּא אֲרוּם לְעָלַם טוּבֵהּ ׃ 7 לְעָבֵד נְהוֹרִין רַבְרְבִין אֲרוּם לְעָלַם טוּבֵהּ ׃ 8 יַת שִׁמְשָׁא לְמִשְׁלַט בִּימָמָא אֲרוּם לְעָלַם טוּבֵהּ ׃
9 יַת סִיהֲרָא וְכוֹכְבַיָּא לְמִשְׁלַט בְּלֵילְיָא אֲרוּם לְעָלַם טוּבֵיהּ ׃ 10 לְמָחֵי מִצְרָאֵי בְּמַכְתָּשִׁין וּקְטַל בְּבָרֵיהוֹן אֲרוּם לְעָלַם טוּבֵיהּ ׃
11 וְאַפֵּק יִשְׂרָאֵל פְּרִיקִין מִבֵּינֵיהוֹן אֲרוּם לְעָלַם טוּבֵיהּ ׃ 12 בִּידָא תַקִּיפָא וּבִדְרָעָא מְרַמְמָא אֲרוּם לְעָלַם טוּבֵיהּ ׃ 13 לְצַלַּח
יַמָּא דְסוּף לִצְלוֹחִין אֲרוּם לְעָלַם טוּבֵהּ ׃ 14 וְאַעְבַּר יִשְׂרָאֵל בִּמְצִיעֵהּ אֲרוּם לְעָלַם טוּבֵיהּ ׃ 15 וְשַׁנִּיק פַּרְעֹה וְחֵילְוָתֵיהּ בְּיַמָּא
דְסוּף אֲרוּם לְעָלַם טוּבֵהּ ׃ 16 לְמַהְלַךְ עַמֵּהּ בְּמַדְבְּרָא אֲרוּם לְעָלַם טוּבֵהּ ׃ 17 לְמָחֵי מַלְכִין רַבְרְבִין אֲרוּם לְעָלַם טוּבֵהּ ׃
18 וּקְטַל מַלְכִין גֵּיוְתָנִין אֲרוּם לְעָלַם טוּבֵיהּ ׃ 19 לְסִיחוֹן מַלְכָּא דֶאֱמוֹרָאֵי אֲרוּם לְעָלַם טוּבֵהּ ׃ 20 וּלְעוֹג מַלְכָּא דְבוֹתְנָן
אֲרוּם לְעָלַם טוּבֵהּ ׃ 21 וִיהַב אַרְעֲהוֹן לְאַחְסָנָא אֲרוּם לְעָלַם טוּבֵהּ ׃ 22 אַחְסָנָא לְיִשְׂרָאֵל עַבְדֵּהּ אֲרוּם לְעָלַם טוּבֵיהּ ׃
23 בְּאִתְמַסְכְּנוּתָא דְכַר לָנָא קְיָמֵיהּ אֲרוּם לְעָלַם טוּבֵיהּ ׃ 24 וּפָרִק יָתָנָא מִמְּעִיקָנָא אֲרוּם לְעָלַם טוּבֵיהּ ׃ 25 דְּיָהֵב
מְזוֹנָא לְכָל בִּשְׂרָא אֲרוּם לְעָלַם טוּבֵהּ ׃ 26 שַׁבַּחוּ לֶאֱלָהָא דִשְׁמַיָּא אֲרוּם לְעָלַם טוּבֵהּ ׃

PSAL. CXXXV.

COnfitemini Dño quoniã bonus, quo- 1
niã in*ſeculũ miſericordia eius.‡Cõfite 2
mini Deo deorũ, quoniã in*ſeculũ miſeri-
cordia eius.‡Cõfitemini Dño dñorũ, quo- 3
niã ĩ*ſeculũ miſericordia eius.‡Qui* fecit 4
mirabilia magna ſolus, quoniã in*ſeculum
miſericordia eius.‡Qui fecit cęlos in intel 5
lectu, quoniã in* ſeculũ miſericordia eius.
‡Qui firmauit terrã ſup aquas, quoniã in 6
*ſeculũ miſericordia eius.‡Qui fecit lumi- 7
naria magna *ſolus*, quoniã in*ſeculũ miſe
ricordia eius: ‡Solẽ in poteſtatẽ diei, quo- 8
niã in*ſeculũ miſericordia eius.‡Lunam & 9
ſtellas in poteſtatẽ noctis, quoniã ĩ* ſeculũ
miſericordia ei⁹. ‡Qui pcuſsit Ægyptũ cũ 10
primogenitis eorũ, quoniã in*ſeculũ miſe
ricordia eius. ‡*Et eduxit Iſrael de medio 11
eorũ, quoniã in*ſeculum miſericordia eius.
‡In manu potẽti & ĩ brachio excelſo, quo- 12
niã in*ſeculũ miſericordia eius.‡Qui diui- 13
ſit rubrũ mare in diuiſiones, quoniã ĩ*ſecu
lũ miſericordia eius.‡Et eduxit Iſrael p me- 14
diũ eius, quoniã in*ſeculũ miſericordia ei⁹.
‡Et excuſsit Pharaonẽ &*exercitũ ei⁹ ĩ mari 15
rubro, quoniã in*ſeculum miſericordia e-
ius. ‡Qui traduxit populũ ſuũ p deſertũ, 16
quoniã in * ſeculũ miſericordia eius. ‡Qui 17
percuſsit reges magnos, quoniã in * ſeculũ
miſericordia eius.‡ Et occidit reges fortes, 18
quoniam in*ſeculũ miſericordia eius.‡Seõ 19
regem Amorræorum, quoniã in * ſeculum
miſericordia eius.‡Et Og regẽ Baſan, quo- 20
niam in * ſeculum miſericordia ei⁹.‡Et de- 21
dit terram eorum hæreditatem, quoniam
in*ſeculũ miſericordia eius.‡Hæreditatem 22
Iſrael ſeruo ſuo, quoniam in* ſeculũ miſe-
ricordia eius. ‡ Quia in humilitate noſtra 23
memor fuit noſtri *Dñs*, quoniã in*ſeculũ
miſericordia eius. ‡Et redemit nos ab ini- 24
micis noſtris, quoniã in*ſeculũ miſericor-
dia eius. ‡Qui dat eſcã omni carni, quoniã 25
in*ſeculum miſericordia eius.‡Cõfitemini 26
Deo cęli, quoniã ĩ*ſeculũ miſericordia ei⁹.

ρλέ.

1 ‡ Ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ ὅτι ἀγαθός, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα
2 τὸ ἔλεος αὐτοῦ. ‡ ἐξομολογεῖσθε τῷ θεῷ τῶν θεῶν, ὅτι
3 εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. ‡ ἐξομολογεῖσθε τῷ κυ-
4 ρίῳ τῶν κυρίων, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. ‡ τῷ ποι-
ήσαντι θαυμάσια μεγάλα μόνῳ, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔ-
5 λεος αὐτοῦ. ‡ τῷ ποιήσαντι τοὺς οὐρανοὺς ἐν συνέσει,
6 ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. ‡ τῷ στερεώσαντι τὴν
γῆν ἐπὶ τῶν ὑδάτων, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
7 ‡ τῷ ποιήσαντι φῶτα μεγάλα μόνῳ, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα
8 τὸ ἔλεος αὐτοῦ. ‡ τὸν ἥλιον εἰς ἐξουσίαν τῆς ἡμέρας,
9 ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. ‡ τὴν σελήνην καὶ
τοὺς ἀστέρας εἰς ἐξουσίαν τῆς νυκτός, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔ-
10 λεος αὐτοῦ. ‡ τῷ πατάξαντι αἴγυπτον σὺν τοῖς πρω-
11 τοτόκοις αὐτῶν, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. ‡ καὶ
ἐξαγαγόντι τὸν ἰσραὴλ ἐκ μέσου αὐτῶν, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα
12 τὸ ἔλεος αὐτοῦ. ‡ ἐν χειρὶ κραταιᾷ καὶ ἐν βραχίονι
13 ὑψηλῷ, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. ‡ τῷ κατα-
διελόντι τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν εἰς διαιρέσεις, ὅτι εἰς τὸν
14 αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. ‡ καὶ διαγαγόντι τὸν ἰσραὴλ
διὰ μέσου αὐτῆς, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
15 ‡ καὶ ἐκτινάξαντι Φαραὼ καὶ τὴν δύναμιν αὐτοῦ εἰς θά-
λασσαν ἐρυθράν, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
16 ‡ τῷ διαγαγόντι τὸν λαὸν αὐτοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ, ὅτι εἰς τὸν
17 αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. ‡ τῷ πατάξαντι βασιλεῖς
μεγάλους, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
18 ‡ καὶ ἀποκτείναντι βασιλεῖς κραταιούς, ὅτι εἰς τὸν αἰ-
19 ῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. ‡ τὸν σηὼν βασιλέα τῶν ἀμορ-
20 ραίων, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. ‡ καὶ τὸν ὢγ
βασιλέα τῆς Βασάν, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
21 ‡ καὶ δόντι τὴν γῆν αὐτῶν κληρονομίαν, ὅτι εἰς τὸν
22 αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. ‡ κληρονομίαν ἰσραὴλ δού-
λῳ αὐτοῦ, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.
23 ‡ ὅτι ἐν τῇ ταπεινώσει ἡμῶν ἐμνήσθη ἡμῶν ὁ κύριος,
24 ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. ‡ καὶ ἐλυτρώσατο
ἡμᾶς ἐκ τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐ-
25 τοῦ. ‡ ὁ διδοὺς τροφὴν πάσῃ σαρκί, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ
26 ἔλεος αὐτοῦ. ‡ ἐξομολογεῖσθε τῷ θεῷ τοῦ οὐρανοῦ,
ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

PSAL. CXXXVI.

LAudes dicite coram Domino, quoniam bonus eſt, quoniam in æternum benignitas eius. [2] Laudes dicite Deo deorum, quoniam in
æternum benignitas eius. [3] Laudes dicite Domino dominorum, quoniam in æternum benignitas eius. [4] Factori mirabilium magno-
rum ſoli, quoniam in æternum benignitas eius. [5] Factori cælorum in intelligentia, quoniam in æternum benignitas eius. [6] Ei qui extendit
terram ſuper aquas, quoniam in æternum benignitas eius. [7] Ipſi qui fecit luminaria magna, quoniam in æternum benignitas eius.
[8] Solem vt præeſſet diei, quoniam in æternum benignitas eius. [9] Lunam & ſtellas vt præeſſent nocti, quoniam in æternum benignitas
eius. [10] Qui percuſſit Ægyptum plagis, & occidit primogenita eorum, quoniam in æternum benignitas eius. [11] Et eduxit Iſraelem ere-
ptum de medio eorum, quoniam in æternum benignitas eius. [12] In manu forti & brachio excelſo, quoniam in æternum benignitas eius.
[13] Qui diuiſit mare rubrum in diuiſiones, quoniam in æternum benignitas eius. [14] Et tranſire fecit Iſrael per medium eius, quoniam in
æternum benignitas eius. [15] Et ſubmerſit Pharaonem & exercitum eius in mari rubro, quoniam in ęternum benignitas eius. [16] Qui de-
duxit populum ſuum per deſertum, quoniam in æternum benignitas eius. [17] Qui percuſſit reges magnos, quoniam in æternum benignitas
eius. [18] Et occidit reges ſuperbos, quoniam in ęternum benignitas eius. [19] Sichon regem Amorręorum, quoniam in æternum benigni-
tas eius. [20] Et Og regem Baſſan, quoniam in ęternum benignitas eius. [21] Et dedit terram eorum hæreditatem, quoniam in æternum be-
nignitas eius. [22] Hæreditatem Iſrael ſeruo ſuo, quoniam in ęternum benignitas eius. [23] In correptione memor fuit erga nos pacti ſui,
quoniam in æternum benignitas eius. [24] Et redemit nos ab iis qui angebant nos, quoniam in æternum benignitas eius.
[25] Qui dat eſcam omni carni, quoniam in æternum benignitas eius. [26] Laudes dicite Deo cæli, quoniam in ęternum benignitas eius.

קלז

1 עַל־נַהֲרוֹת בָּבֶל שָׁם יָשַׁבְנוּ גַּם־בָּכִינוּ בְּזָכְרֵנוּ
אֶת־צִיּוֹן׃
2 עַל־עֲרָבִים בְּתוֹכָהּ תָּלִינוּ כִּנֹּרוֹתֵינוּ׃
3 כִּי שָׁם שְׁאֵלוּנוּ שׁוֹבֵינוּ דִּבְרֵי־שִׁיר וְתוֹלָלֵינוּ
שִׂמְחָה שִׁירוּ לָנוּ מִשִּׁיר צִיּוֹן׃
4 אֵיךְ נָשִׁיר אֶת־שִׁיר־יְהֹוָה עַל אַדְמַת נֵכָר׃
5 אִם־אֶשְׁכָּחֵךְ יְרוּשָׁלָםִ תִּשְׁכַּח יְמִינִי׃
6 תִּדְבַּק לְשׁוֹנִי לְחִכִּי אִם־לֹא אֶזְכְּרֵכִי אִם־לֹא
אַעֲלֶה אֶת־יְרוּשָׁלַםִ עַל־רֹאשׁ שִׂמְחָתִי׃
7 זְכֹר יְהֹוָה לִבְנֵי אֱדוֹם אֵת יוֹם יְרוּשָׁלָםִ הָאֹמְרִים
עָרוּ עָרוּ עַד הַיְסוֹד בָּהּ׃
8 בַּת־בָּבֶל הַשְּׁדוּדָה אַשְׁרֵי שֶׁיְשַׁלֶּם־לָךְ אֶת־
גְּמוּלֵךְ שֶׁגָּמַלְתְּ לָנוּ׃
9 אַשְׁרֵי שֶׁיֹּאחֵז וְנִפֵּץ אֶת־עֹלָלַיִךְ אֶל־הַסָּלַע׃

קלח

1 לְדָוִד אוֹדְךָ בְכָל־לִבִּי נֶגֶד אֱלֹהִים אֲזַמְּרֶךָּ׃
2 אֶשְׁתַּחֲוֶה אֶל־הֵיכַל קָדְשְׁךָ וְאוֹדֶה אֶת־שְׁמֶךָ
עַל־חַסְדְּךָ וְעַל־אֲמִתֶּךָ כִּי־הִגְדַּלְתָּ עַל־כָּל־שִׁמְךָ
אִמְרָתֶךָ׃
3 בְּיוֹם קָרָאתִי וַתַּעֲנֵנִי תַּרְהִבֵנִי בְנַפְשִׁי עֹז׃
4 יוֹדוּךָ יְהֹוָה כָּל־מַלְכֵי־אָרֶץ כִּי שָׁמְעוּ אִמְרֵי־
פִיךָ׃
5 וְיָשִׁירוּ בְּדַרְכֵי יְהֹוָה כִּי גָדוֹל כְּבוֹד יְהֹוָה׃
6 כִּי־רָם יְהֹוָה וְשָׁפָל יִרְאֶה וְגָבֹהַּ מִמֶּרְחָק
יְיֵדָע׃
7 אִם־אֵלֵךְ בְּקֶרֶב צָרָה תְּחַיֵּנִי עַל אַף אֹיְבַי תִּשְׁלַח
יָדֶךָ וְתוֹשִׁיעֵנִי יְמִינֶךָ׃
8 יְהֹוָה יִגְמֹר בַּעֲדִי יְהֹוָה חַסְדְּךָ לְעוֹלָם מַעֲשֵׂי
יָדֶיךָ אַל־תֶּרֶף׃

PSAL. CXXXVII.

1 *Super flumina Babylonis illic ſedimus & fleuimus, dum recordaremur Sion.*
2 * *Super ſalices in medio eius ſuſpendimus citharas noſtras.*
3 * *Quoniam ibi interrogauerunt nos qui captiuos duxerunt nos, verba carminis; & qui affligebant nos læti, Canite nobis de canticis*
4 *Sion.* * *Quomodo cantabimus canticum Domini in terra aliena?*
5 * *Si oblitus fuero tui Jeruſalem, in obliuione ſit dextera mea.*
6 * *Adhæreat lingua mea gutturi meo, ſi non recordatus fuero tui, ſi non propoſuero Ieruſalem in principio lætitiæ meæ.*
7 * *Memento Domine filiorum Edom in die Jeruſalem, dicentium: Euacuate euacuate vſque ad fundamentum eius.*
8 * *Filia Babylonis vaſtata, beatus qui retribuet tibi viciſſitudinem tuam quam retribuiſti nobis.*
9 * *Beatus qui tenebit et allidet paruulos tuos ad petram.*

1 * *Dauid.* PSAL. CXXXVIII.

Confitebor tibi Domine in toto corde meo, in conſpectu deorum cantabo tibi.
2 * *Adorabo ad templum ſanctum tuum, & confitebor nomini tuo ſuper miſericordia tua & veritate tua, quoniam magnificaſti ſuper omne nomen tuum eloquium tuum.*
3 * *Jn die inuocabo, & exaudies me; dilatabis animæ meæ fortitudinem.*
4 * *Confiteantur tibi Domine omnes reges terræ, quoniam audierunt eloquia oris tui.*
5 * *Et cantent in viis Domini, quoniam magna gloria Domini.*
6 * *Quoniam excelſus Dominus, & humilia reſpicit, & excelſa de longè cognoſcit.*
7 * *Si ambulauero in medio tribulationis, viuificabis me: ſuper furorem inimicorum meorũ mittes manũ tuam, et ſaluabit me dextera tua.*
8 * *Dominus operabitur pro me; Domine miſericordia tua in æternum, opera manuum tuarum ne dimittas.*

תרגום

קלז

1 על נהרותא דבבל תמן יתבנא לחוד בכינא כד הוינא דכרין ית ציון׃ 2 על ערבין במצעה תלינן כנרנא׃ 3 ארום תמן
שאלו יתנא בבלאי דשבו יתנא למימר מלין דשירתא ובזוזנא על עסק חדוה אמרין שבחו לנא משירתא דהויתון אמרין בציון׃
4 היכדין נשבח ית תשבחתא דיי על ארעא חלוניתא׃ 5 אין מנשינא ליך ירושלם אנשייה לימיני׃ 6 תדבק לישני למוריגי
אין לא דכרנא ליך אין לא אסיק ית ירושלם לדכרן טב על שירוי חדות כתי שמשי׃ 7 אדכר יי לעמא דאדום ית יומא דחרבו ית
ירושלם דאמרין פגון פגון עד שיתאסא בה׃ 8 בת בבליתא בזוזין טובוהי דמאן דפרע ליך ית תשלומת גמליך די גמלת לנא׃
9 טובוהי דמאן דיוחד ומרטש ית טלייך על כיפא׃

קלח

1 על ידא דדוד אודי קדמך יי בכל לבי קדם דיינא אשבחנך׃ 2 אסגוד קדם היכל קודשך ואודי ית שמך מטול טובך ומטול
קשטך ארום אסגיעתא על כולי שמך מימר תשבחתך׃ 3 ביומא דקריתי עניתא יתי אסגיעתני בנפשי עשנא׃ 4 יודון קדמך יי
כל מלכיא דארעא ארום שמעו מימר תשבחתך׃ 5 וישבחון על כל כבשיא דיי ארום רב איקרא דיי׃ 6 ארום רמא יי ומכיך יחמי
וגיותנא משמיא רחיקין ימאך׃ 7 אין אהלך במצע עקתא תקימנני ועל נחירי בעלי דבבי תושיט ידך לחבלותהון ותפרקנני ימינך׃
8 מימרא דיי יפרע להון בישא אמטולתי יי טובך לעלם עובדי ידך לא תשבוק׃

Dauid per Hieremiam. PSAL. CXXXVI.

SVper flumina Babylonis illic sedimus, 1
& fleuimus dum recordaremur nos Siō.
In salicibus in medio eius suspendimus 2
organa nostra. Quia illic interrogauerūt 3
nos q. captiuos duxerunt nos, verba cātio-
num, & qui abduxerunt nos, hymnū. Can
tate nobis de canticis Sion: Quomodo 4
cantabimus canticum Dñi in terra aliena?
Si oblitus fuero tui Hierusalem, obliuio- 5
ni detur dextera mea. Adhæreat lingua 6
mea faucibus meis, si non tui meminero.
si nō proposuero Hierusalē sicut in prin-
cipio lætitiæ meæ. Memor esto Dñe filio- 7
rum Edom in die Hierusalem. qui dicunt:
Exinanite, exinanite vsque ad fundamen-
tum eius. Filia Babylonis misera. beatus 8
qui retribuet tibi retributionem tuam,
quam retribuisti nobis. Beatus qui tene- 9
bit & allidet paruulos tuos ad petram.

Psalmus Dauid Aggæi & Zachariæ.

PSAL. CXXXVII.

COnfitebor tibi Domine in toto corde 1
meo, & in conspectu angelorum psal-
lam tibi, quoniam audisti omnia verba o-
ris mei. Adorabo ad templum sanctum 2
tuum, & confitebor nomini tuo, super mi-
sericordia tua & veritate tua. quoniā mag-
nificasti super omne nomen sanctum tuū.
In quacunque die inuocauero te, ve- 3
lociter exaudi me. multiplicabis me in a-
nima mea virtute tua. Confiteantur tibi 4
Domine omnes Reges terræ, quia audie-
runt omnia verba oris tui. Et cantent 5
in viis Domini, quoniam magna gloria
Domini: Quoniam excelsus Domi- 6
nus, & humilia respicit, & alta à longè
cognoscit. Si ambulauero in medio 7
tribulationis, viuificabis me. Super iram
inimicorum meorum extendisti manus
tuas, & saluum fecit me dextera tua.
Dominus retribuet pro me. Domine 8
misericordia tua in seculū, opera manuum
tuarum ne despicias.

Τῷ δαυὶδ διὰ ἱερεμίου. ρλϛ'.

1 Ἐπὶ τῶν ποταμῶν βαβυλῶνος ἐκεῖ ἐκαθίσαμεν, καὶ
ἐκλαύσαμεν ἐν τῷ μνησθῆναι ἡμᾶς τῆς σιών.
2 ἐπὶ ταῖς ἰτέαις ἐν μέσῳ αὐτῆς ἐκρεμάσαμεν τὰ ὄρ-
3 γανα ἡμῶν. ὅτι ἐκεῖ ἐπηρώτησαν ἡμᾶς οἱ αἰχμα-
λωτεύσαντες ἡμᾶς, λόγους ᾠδῶν, καὶ οἱ ἀπαγαγόντες ἡ-
μᾶς ὕμνον. ᾄσατε ἡμῖν ἐκ τῶν ᾠδῶν σιών·
4 πῶς ᾄσωμεν τὴν ᾠδὴν κυρίου ἐπὶ γῆς ἀλλοτρίας;
5 ἐὰν ἐπιλάθωμαί σου ἱερουσαλήμ, ἐπιλησθείη ἡ
δεξιά μου.
6 κολληθείη ἡ γλῶσσά μου τῷ λάρυγγί μου, ἐὰν μή σου
μνησθῶ. ἐὰν μὴ προανατάξωμαι τὴν ἱερουσαλὴμ ὡς
ἐν ἀρχῇ τῆς εὐφροσύνης μου.
7 μνήσθητι κύριε τῶν υἱῶν ἐδὼμ τὴν ἡμέραν ἱερουσα-
λήμ. τῶν λεγόντων, ἐκκενοῦτε ἐκκενοῦτε, ἕως τῶν θεμε-
8 λίων αὐτῆς. θυγάτηρ βαβυλῶνος ἡ ταλαίπω-
ρος. μακάριος ὃς ἀνταποδώσει σοι τὸ ἀνταπόδωμά σου
ὃ ἀνταπέδωκας ἡμῖν.
9 μακάριος ὃς κρατήσει καὶ ἐδαφιεῖ τὰ νήπιά σου
πρὸς τὴν πέτραν.

Ψαλμὸς τῷ δαυὶδ ἀγγαίου καὶ ζαχαρίου.

ρλζ'.

1 Ἐξομολογήσομαί σοι κύριε ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου, καὶ
ἐναντίον ἀγγέλων ψαλῶ σοι, ὅτι ἤκουσας πάντα τὰ ῥή-
ματα τοῦ στόματός μου.
2 προσκυνήσω πρὸς ναὸν ἅγιόν σου, καὶ ἐξομολογή-
σομαι τῷ ὀνόματί σου, ἐπὶ τῷ ἐλέει σου καὶ τῇ ἀληθείᾳ σου.
ὅτι ἐμεγάλυνας ἐπὶ πᾶν τὸ ὄνομα τὸ ἅγιόν σου.
3 ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ ἐπικαλέσωμαί σε, ταχὺ ἐπάκουσόν
μου. πολυωρήσεις με ἐν ψυχῇ μου δυνάμει σου.
4 ἐξομολογησάσθωσάν σοι κύριε πάντες οἱ βασιλεῖς
τῆς γῆς, ὅτι ἤκουσαν πάντα τὰ ῥήματα τοῦ στόματός σου.
5 καὶ ᾀσάτωσαν ἐν ταῖς ὁδοῖς κυρίου, ὅτι μεγάλη ἡ δό-
6 ξα κυρίου· ὅτι ὑψηλὸς κύριος, καὶ τὰ ταπεινὰ ἐφορᾷ,
7 καὶ τὰ ὑψηλὰ ἀπομακρόθεν γινώσκει. ἐὰν πορευθῶ
ἐν μέσῳ θλίψεως, ζήσεις με. ἐπ' ὀργὴν ἐχθρῶν μου ἐξέ-
τεινας χεῖράς σου, καὶ ἔσωσέ με ἡ δεξιά σου.
8 κύριος ἀνταποδώσει ὑπὲρ ἐμοῦ. κύριε τὸ ἔλεός σου
εἰς τὸν αἰῶνα, τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου μὴ παρίδῃς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

PSAL. CXXXVII.

SVper flumina Babylonis, ibi sedimus & fleuimus cùm recordaremur Sion. [2] Super salices in medio eius suspendimus citharas nostras. [3] Ibi autē rogauerūt nos Babylonij, qui captiuos adduxerūt nos, vt diceremus verba canticorū: & raptores nostri lętitię causa dicebāt: Psallite nobis cantica quę dicebatis in Sion. [4] Quomodo cantabimus hymnos Domini in terra aliena? [5] Si oblitus fuero tui Ierusalē, obliuioni tradam dexteram meam. [6] Adhæreat lingua mea palato meo, nisi recordatus fuero tui, nisi ascendere fecero Ierusalem in memoriam bonam in initio cœtuum ministrorum meorum. [7] Memor esto Domine populi Edom, diei qua destruxerunt Ierusalem, dicentes: Complanate, complanate vsque ad fundamentum in ea. [8] Filia Babyloniorum deuastatorum, Beatus qui reddiderit tibi retaliationem retributionis tuę quam retribuisti nobis. [9] Beatus qui capiet & allidet paruulos tuos super petram. Per manum Dauidis. PSAL. CXXXVIII.

COnfitebor coram te Domine in toto corde meo: in conspectu iudicum cantabo tibi. [2] Adorabo coram templo sancto tuo, & confitebor nomini tuo propter benignitatem tuam & propter veritatem tuam, quoniam magnificasti super omne nomen tuū verbum laudis tuæ. [3] In die qua inuocaui, respondisti mihi: multiplicasti in anima mea fortitudinem. [4] Confiteantur coram te Domine omnes reges terræ, quoniam audierunt verbuml audis tuæ. [5] Et cantent in omnibus viis Domini, quoniam magna est gloria Domini. [6] Quoniam excelsus Dominus & humilem respiciet, & superbum de cælis longinquis deprimet. [7] Si ambulauero in media angustia, viuificabis me; & super nares inimicorum meorum pones manum tuam vt destruas illos: & redimet me dextera tua. [8] Verbum Domini reddet malum illis propter me: Domine benignitas tua in æternum; opera manuum tuarum ne derelinquas.

קלט

1 * לַמְנַצֵּחַ לְדָוִד מִזְמוֹר יְהוָה חֲקַרְתַּנִי וַתֵּדָע׃
2 * אַתָּה יָדַעְתָּ שִׁבְתִּי וְקוּמִי בַּנְתָּה לְרֵעִי מֵרָחוֹק׃
3 * אָרְחִי וְרִבְעִי זֵרִיתָ וְכָל־דְּרָכַי הִסְכַּנְתָּה׃
4 * כִּי אֵין מִלָּה בִּלְשׁוֹנִי הֵן יְהוָה יָדַעְתָּ כֻלָּהּ׃
5 * אָחוֹר וָקֶדֶם צַרְתָּנִי וַתָּשֶׁת עָלַי כַּפֶּכָה׃
6 * פְּלִאיָה דַעַת מִמֶּנִּי נִשְׂגְּבָה לֹא־אוּכַל לָהּ׃
7 * אָנָה אֵלֵךְ מֵרוּחֶךָ וְאָנָה מִפָּנֶיךָ אֶבְרָח׃
8 * אִם־אֶסַּק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה וְאַצִּיעָה
שְּׁאוֹל הִנֶּךָּ׃
9 * אֶשָּׂא כַנְפֵי־שָׁחַר אֶשְׁכְּנָה בְּאַחֲרִית יָם׃
10 * גַּם־שָׁם יָדְךָ תַנְחֵנִי וְתֹאחֲזֵנִי יְמִינֶךָ׃
11 * וָאֹמַר אַךְ־חֹשֶׁךְ יְשׁוּפֵנִי וְלַיְלָה אוֹר בַּעֲדֵנִי׃
12 * גַּם־חֹשֶׁךְ לֹא־יַחְשִׁיךְ מִמֶּךָ וְלַיְלָה כַּיּוֹם יָאִיר
כַּחֲשֵׁיכָה כָּאוֹרָה׃
13 * כִּי־אַתָּה קָנִיתָ כִלְיֹתָי תְּסֻכֵּנִי בְּבֶטֶן אִמִּי׃
14 * אוֹדְךָ עַל כִּי נוֹרָאוֹת נִפְלֵיתִי נִפְלָאִים מַעֲשֶׂיךָ
וְנַפְשִׁי יֹדַעַת מְאֹד׃
15 * לֹא־נִכְחַד עָצְמִי מִמֶּךָּ אֲשֶׁר־עֻשֵּׂיתִי בַסֵּתֶר
רֻקַּמְתִּי בְּתַחְתִּיּוֹת אָרֶץ׃
16 * גָּלְמִי רָאוּ עֵינֶיךָ וְעַל־סִפְרְךָ כֻּלָּם יִכָּתֵבוּ יָמִים
יֻצָּרוּ וְלֹא אֶחָד בָּהֶם׃
17 * וְלִי מַה־יָּקְרוּ רֵעֶיךָ אֵל מֶה עָצְמוּ רָאשֵׁיהֶם׃
18 * אֶסְפְּרֵם מֵחוֹל יִרְבּוּן הֱקִיצֹתִי וְעוֹדִי עִמָּךְ׃
19 * אִם־תִּקְטֹל אֱלוֹהַּ רָשָׁע וְאַנְשֵׁי דָמִים סוּרוּ
מֶנִּי׃
20 * אֲשֶׁר יֹמְרוּךָ לִמְזִמָּה נָשֻׂא לַשָּׁוְא עָרֶיךָ׃
21 * הֲלוֹא־מְשַׂנְאֶיךָ יְהוָה אֶשְׂנָא וּבִתְקוֹמְמֶיךָ
אֶתְקוֹטָט׃
22 * תַּכְלִית שִׂנְאָה שְׂנֵאתִים לְאוֹיְבִים הָיוּ לִי׃

1 * *Victori David Psalmus.*

CXXXIX.

Domine inuestigasti me, & cognouisti.
2 * *Tu cognouisti sessionem meam & resurre-*
ctionem meam, intellexisti malũ meum de longè.
3 * *Semitam meam & accubationem meam*
ventilasti, & omnes vias meas intellexisti.
4 * *Quia non est eloquium in lingua mea, ecce*
5 *Domine omnia nosti.* * *Retrorsum & antè*
formasti me, & posuisti super me manum tuam.
6 * *Mirabilior est scientia me, excellentior est,*
7 *non potero ad eam.* * *Quò ibo à spiritu tuo,*
& quò à facie tua fugiam?
8 * *Si ascendero in cælum, ibi es tu; si iacuero*
in inferno, ades tu.
9 * *Si sumpsero pennas meas dilucnlò, habita-*
10 *uero in extremo maris;* * *Etiam ibi manus*
tua deducet me, & tenebit me dextera tua.
11 * *Si dixero: Fortè tenebræ operient me, nox*
quoque lux erit coram me.
12 * *Nec tenebræ habent tenebras apud te, &*
nox quasi dies lucet: similes sunt tenebræ &
13 *lux.* * *Quia tu possedisti renes meos, orsusque*
14 *es me in vtero matris meæ.* * *Confitebor tibi*
quoniam terribiliter magnificasti me: mirabilia
opera tua, & anima mea nouit nimis.
15 * *Non sunt operta ossa mea à te quibus factus*
sum in abscondito, imaginatus sum in nouissimis
terræ.
16 * *Informem adhuc me viderunt oculi tui, &*
in libro tuo omnes scribētur: dies formati sunt,
& non est vna in eis.
17 * *Mihi autem quàm honorabiles facti sunt*
amici tui Deus, quàm fortes pauperes eorum!
18 * *Dinumerabo eos, & arena plures erunt:*
euigilaui & adhuc sum tecum.
19 * *Si occideris Deus impium, viri sangui-*
num declinate à me.
20 * *Qui contradicent tibi scelerate, eleuati sunt*
frustrà aduersarij tui.
21 * *Nonne odientes te Domine odiui, & con-*
tra aduersarios tuos distabui?
22 * *Perfecto odio oderam illos, inimici facti*
sunt mihi.

תרגום

קלט 1 לְשַׁבָּחָא עַל יַד דָּוִד תֻּשְׁבַּחְתָּא יְיָ פִּשְׁפַּשְׁתָּא יָתִי וִידַעְתָּא׃ 2 קֳדָמָךְ גְּלֵי אוֹהֲבוּתִי וְאוֹקִימוּתִי אִתְבַּיַּנְתָּ
לְחַבְרוּתִי בִּבְנִישְׁתָּא מְרַחִיק׃ 3 כְּדוּן בְּמֵיזְלִי בְּאוֹרְחָא וּבְאַרְבָּעוּתִי בְּמִדְרְשָׁא אִתְעֲבִדְתָּ חִלּוּנִי וְכָל אָרְחָתַי אַסְכַּנְתָּא׃ 4 אֲרוּם לֵית
מַלַּל כְּלִשָּׁנֵי דְשִׁקְר אַתְּ מֵימְרָא דַיְיָ יְדַעְתָּ כָּל גְּשָׁמִי׃ 5 מֵאֲחוֹרֵי וּמֵאַפֵּי אַעֲקְתָּנִי וְגָרִיתְ עֲלַי מְחַת אִידָךְ׃ 6 פְּרִישָׁא מַנְדְּעָא מִנִּי
אוּדְקְפַת לָא אֲכוּל לָהּ׃ 7 הָאן אֵיזַל מִן קֳדָם זַעְפָּךְ וְהָאן מִן קֳדָמָךְ אֵיפוּךְ׃ 8 אִין אֶסַּק לִשְׁמַיָּא תַּמָּן אַתְּ וְאֵימוּךְ לִשְׁיוֹל תַּמָּן מֵימְרָךְ׃
9 אֶזְקוֹף צִיצִין דְּקָרִיץ אֶשְׁרֵי בְּסוֹף מַעַרְבָא׃ 10 לְחוּד תַּמָּן יְדָךְ תַּדְבְּרִנַּנִי וְתוֹחֲדֵנִי יְמִינָךְ׃ 11 וַאֲמָרֵת בְּרַם חֲשׁוֹכָא עֲלֵי קְבָלָא
בְּרַם וְלֵילְיָא מַנְהַר עֲלַי׃ 12 בְּרַם חֲשׁוֹכָא לָא יַחְשִׁיךְ מִן מֵימְרָךְ וְלֵילְיָא הֵיךְ יְמָמָא יַנְהַר הֵיךְ חֲשׁוֹכָא הֵיךְ נְהוֹרָא שָׁוְיָן׃ 13 אֲרוּם אַתְּ
קְנִיתָ כָּלְיָתַי אִשְׁתְּיָתַנִי בִּכְרֵיסָא דְאִמִּי׃ 14 אוֹדֵי קוֹמָךְ מְטוּל דִּדְחִילָן עֲבַדְתָּ פְּרֵשְׁתָּ פְּרִישָׁן עוֹבָדָךְ וְנַפְשִׁי חַכְמַת לַחֲדָא׃ 15 לָא אִתְכַּסִּי
גַּרְמִי מִנָּךְ דְּאִתְעֲבֵדֶת בְּסִתְרָא אִצְטַיַּרֵת בִּכְרֵיסָא דְאִמִּי׃ 16 גּוֹשְׁמִי חָמְיָן עֵינָךְ וְעַל סְפַר דָּכְרָנָךְ כָּלְהוֹן יוֹמֵי מִכַּתְבִין בְּיוֹמָא דְאִתְבְּרִי
עָלְמָא מִן שֵׁירוּיָא אִתְבְּרִיו כָּלְהוֹן בִּרְיָתָא בְּשִׁתָּא יוֹמִין וְלֵית בְּחַר חַד יוֹמָא כְּהוֹן׃ 17 וְקֳדָמַי כְּמָה יַקִּירִין אִנּוּן רַחֲמָיךְ אֱלָהָא וּכְמָה מִתְחַלִּין
רַבְנֵיהוֹן׃ 18 אֲמַנֵּינוּן בְּעָלְמָא הָדֵין יַתִּיר מֵחָלָא יִסְגְּעוּן אִתְעָרֵת לְעָלְמָא דְאָתֵי וְעַד כְּדוּן אֲנָא גַּבָּךְ׃ 19 אִין תִּקְטוֹל אֱלָהָא לְרַשִׁיעָא וְגַבְרִין
דְּחַיָּבִין דִּין דִּקְטוֹל יְזוּרוּן מִנִּי׃ 20 דְּיוֹמוּן בִּשְׁמָךְ עַל נִכְלָא מִשְׁתַּבְּעִין עַל מַגָּן בַּעֲלֵי דְבָבָךְ׃ 21 הֲלָא מְסַנְאָךְ יְיָ אֲנָא סָנֵי וּבְדְקָיְמִין לְקִבְלָךְ
אֲנָא מִתְרַגַּג׃ 22 עַד שֵׁיצָיאוּת שְׂנֵיתָא שְׂנֵיתִינוּן לְבַעֲלֵי דְבָב הֲווֹן לִי׃

*In finem Dauid pſalmus *Zachariæ* 1
in diſperſione. CXXXVIII.

DOmine probaſti me & cognouiſti me.
tu cognouiſti ſeſsionē meā & reſurre-
ctionē meā. * Tu intellexiſti cogitationes 2
meas de lōgè. *Semitam meam & funiculū 3
meū tu inueſtigaſti: & omnes vias meas p̃-
uidiſti, *quia non eſt dolus in lingua mea. 4
Ecce Domine tu cognouiſti omnia nouiſ-
ſima & antiqua. *Tu formaſti me, & poſui- 5
ſti ſup̃ me manū tuam. *Mirabilis facta eſt 6
ſciētia tua ex me, cōfortata eſt, non potero
ad eā. *Quò ibo à ſpiritu tuo, & à facie tua 7
quò fugiā? *Si aſcendero in cęlū, tu illic es: 8
ſi deſcendero in infernum, ades. *Si ſump- 9
ſero pennas meas diluculò, & habitauero
in extremis maris, * & enim illic manꝰ tua 10
deducet me, & tenebit me dextera tua. *Et 11
dixi: Forſitan tenebræ cōculcabunt me, &
nox illuminatio in deliciis meis. *Quia te- 12
nebræ nō obſcurabuntur à te, & nox ſicut
dies illuminabitur. ſicut tenebræ eius, ita
& lumen eius. * Quia tu poſſediſti renes 13
meos, ſuſcepiſti me de vtero matris meæ.
*Confitebor tibi quia terribiliter miri- 14
ficatus es. mirabilia op̃a tua, & anima mea
cognoſcit nimis. *Non eſt occultatum os 15
meum à te quod feciſti in occulto, & ſub-
ſtantia mea in inferioribus terræ.
* Imperfectum meum viderunt oculi 16
tui, & in libro tuo omnes ſcribentur.
dies formabuntur, & nemo in eis.
*Mihi autem nimis honorificati ſunt a- 17
mici tui Deus, nimis cōfortati ſunt prin-
cipatus eorum. * Dinumerabo eos, & 18
ſuper arenam multiplicabuntur. Exurrexi,
& adhuc ſum tecum: * Si occideris pec- 19
catores Deus. Viri ſanguinum declinate à
me, * quia litigioſi eſtis in cogitationibus. 20
accipient in vanitate ciuitates tuas.
*Nonne qui oderunt te Domine ode- 21
ram, & ſuper inimicos tuos tabeſcebam?
*Perfecto odio oderam illos, in inimi- 22
cos facti ſunt mihi.

1 * εἰς τὸ τέλος τῷ δαυὶδ ψαλμὸς ζαχαρίου ἐν
τῇ διασπορᾷ. ρλη΄.
Κύριε ἐδοκίμασάς με, καὶ ἔγνως με. σὺ ἔγνως τὴν
καθέδραν μου καὶ τὴν ἔγερσίν μου.
2 * σὺ συνῆκας τοὺς διαλογισμούς μου ἀπομακρόθεν.
3 * τὴν τρίβον μου καὶ τὴν σχοῖνόν μου σὺ ἐξιχνίασας.
4 καὶ πάσας τὰς ὁδούς μου προεῖδες· * ὅτι οὐκ ἔστι δό-
5 λος ἐν γλώσσῃ μου. ἰδοὺ κύριε σὺ ἔγνως * πάντα τὰ ἔ-
σχατα καὶ τὰ ἀρχαῖα. σὺ ἔπλασάς με καὶ ἔθηκας ἐπ᾽ ἐ-
6 μὲ τὴν χεῖρά σου. * ἐθαυμαστώθη ἡ γνῶσίς σου
ἐξ ἐμοῦ, ἐκραταιώθη, οὐ μὴ δύνωμαι πρὸς αὐτήν.
7 * ποῦ πορευθῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός σου, καὶ ἀπὸ τοῦ προ-
8 σώπου σου ποῦ φύγω; * ἐὰν ἀναβῶ εἰς τὸν οὐρανόν, σὺ
ἐκεῖ εἶ. ἐὰν καταβῶ εἰς τὸν ᾅδην, πάρει.
9 * ἐὰν ἀναβάλοιμι τὰς πτέρυγάς μου κατ᾽ ὄρθρον, καὶ
10 κατασκηνώσω εἰς τὰ ἔσχατα τῆς θαλάσσης· * καὶ γὰρ ἐκεῖ
ἡ χείρ σου ὁδηγήσει με, καὶ καθέξει με ἡ δεξιά σου.
11 * καὶ εἶπα, ἄρα σκότος καταπατήσει με, καὶ νὺξ φω-
τισμὸς ἐν τῇ τρυφῇ μου.
12 * ὅτι σκότος οὐ σκοτισθήσεται ἀπὸ σοῦ, καὶ νὺξ ὡς ἡμέρα
φωτισθήσεται. ὡς τὸ σκότος αὐτῆς, οὕτως καὶ τὸ φῶς αὐτῆς.
13 * ὅτι σὺ ἐκτήσω τοὺς νεφρούς μου, ἀντελάβου μου ἐκ
γαστρὸς μητρός μου.
14 * ἐξομολογήσομαί σοι ὅτι φοβερῶς ἐθαυμαστώθης. θαυ-
μάσια τὰ ἔργα σου, καὶ ἡ ψυχή μου γινώσκει σφόδρα.
15 * οὐκ ἐκρύβη τὸ ὀστοῦν μου ἀπὸ σοῦ ὃ ἐποίησας ἐν κρυ-
φῇ, καὶ ἡ ὑπόστασίς μου ἐν τοῖς κατωτάτοις τῆς γῆς.
16 * τὸ ἀκατέργαστόν μου εἶδον οἱ ὀφθαλμοί σου, καὶ ἐπὶ
τὸ βιβλίον σου πάντες γραφήσονται. ἡμέραι πλασθήσονται,
17 καὶ οὐθεὶς ἐν αὐτοῖς. * ἐμοὶ δὲ λίαν ἐτιμήθησαν οἱ
φίλοι σου ὁ θεός, λίαν ἐκραταιώθησαν αἱ ἀρχαὶ αὐτῶν.
18 * ἐξαριθμήσομαι αὐτοὺς καὶ ὑπὲρ ἄμμον πληθυν-
θήσονται. ἐξηγέρθην, καὶ ἔτι εἰμὶ μετὰ σοῦ.
19 * ἐὰν ἀποκτείνῃς ἁμαρτωλοὺς ὁ θεός. ἄνδρες αἱμάτων
20 ἐκκλίνατε ἀπ᾽ ἐμοῦ· * ὅτι ἐρισταί ἐστε εἰς διαλογισμούς.
λήψονται εἰς ματαιότητα τὰς πόλεις σου.
21 * οὐχὶ τοὺς μισοῦντάς σε κύριε ἐμίσησα, καὶ ἐπὶ τοὺς
22 ἐχθρούς σου ἐξετηκόμην; * τέλειον μῖσος ἐμίσουν αὐ-
τούς, εἰς ἐχθροὺς ἐγένοντό μοι.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

1 Ad laudandum per manum Dauidis canticum. PSAL. CXXXIX.
DOmine perſcrutatus es me & cognouiſti. 2 Coram te nota eſt ſeſſio mea & ſurrectio mea: intellexiſti ſocietatem meam in eccleſia de
longè. 3 Nunc autem ambulante me in via, aut recumbente in ſchola, factus es extraneus; & omnes vias meas frequentaſti.
4 Quoniam non eſt eloquium in lingua mea mendacij: tu ô ſermo Domini cognouiſti omne corpus meum. 5 A tergo & antè moleſtaſti
me, & concitaſti ſuper me percuſſionem manuum tuarum. 6 Mirabilis eſt ſcientia præ me, ardua facta eſt, non potero ad eam. 7 Quò ibo à
pręſentia tempeſtatis tuæ? & quò à conſpectu tuo me vertam? 8 Si aſcendero in cælum, illic tu es: & ſi ſtratum fecero in inferno, ibi *aderit*
Verbum tuum. 9 Si ſuſtulero alas auroræ, & habitauero in nouiſſimo Occidentis: 10 Etiam illuc manus tua deducet me, & apprehendet me
dextera tua. 11 Et dixi: Certè tenebrę obſcurant me, nox verò lucet ſuper me. 12 Verùm tenebrę non occultabūt *aliquid* à Verbo tuo, & nox
ſicut dies illuminabit: & tenebræ & lux apud te ęquales. 13 Quoniam tu poſſediſti renes meos, fundaſti me in vtero matris meæ. 14 Confi-
tebor coram te quia terribilia feciſti, mirificè mirabilia edidiſti opera tua; & anima mea euaſit ſapiens valdè. 15 Non eſt abſconſa ſubſtātia mea
à te qua factus ſum in abſcondito, formatus ſum in vtero matris meæ. 16 Corpus meum viderunt oculi tui, & in libro memorię tuæ omnes
dies ſcripti ſunt, in die qua creatus eſt mundus, à principio creatę ſunt omnes creaturę in ſex diebus, nec electus eſt dies vllus in eis. 17 Et
coram me quàm honorabiles ſunt qui amant te Deus, & quàm fortificantur principes eorum! 18 Dinumerabo eos in mūdo iſto; vberantius
quàm arena multiplicabuntur: reſurrexi in mundo venturo, licet adhuc apud te ſim. 19 Si occideris Deus impium, viri autem addicti iudi-
cio mortis diſcedant à me. 20 Qui iurant in nomine tuo doloſè, iurant in vanum auctores inimicitiæ tuæ. 21 Nonne odientes te Domine
odio habeo? & in iis qui inſurgunt contra te, nauſea afficior? 22 Conſummato odio infeſtus fui illis: auctores inimicitiæ facti ſunt mihi.

23 * חָקְרֵנִי אֵל וְדַע לְבָבִי בְּחָנֵנִי וְדַע שַׂרְעַפָּי׃
24 * וּרְאֵה אִם־דֶּרֶךְ עֹצֶב בִּי וּנְחֵנִי בְּדֶרֶךְ עוֹלָם׃

קמ

1 * לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד׃
2 * חַלְּצֵנִי יְהוָה מֵאָדָם רָע מֵאִישׁ חֲמָסִים תִּנְצְרֵנִי׃
3 * אֲשֶׁר חָשְׁבוּ רָעוֹת בְּלֵב כָּל־יוֹם יָגוּרוּ מִלְחָמוֹת׃
4 * שָׁנְנוּ לְשׁוֹנָם כְּמוֹ־נָחָשׁ חֲמַת עַכְשׁוּב תַּחַת שְׂפָתֵימוֹ סֶלָה׃
5 * שָׁמְרֵנִי יְהוָה מִידֵי רָשָׁע מֵאִישׁ חֲמָסִים תִּנְצְרֵנִי אֲשֶׁר חָשְׁבוּ לִדְחוֹת פְּעָמָי׃
6 * טָמְנוּ־גֵאִים פַּח לִי וַחֲבָלִים פָּרְשׂוּ רֶשֶׁת לְיַד־מַעְגָּל מֹקְשִׁים שָׁתוּ־לִי סֶלָה׃
7 * אָמַרְתִּי לַיהוָה אֵלִי אָתָּה הַאֲזִינָה יְהוָה קוֹל תַּחֲנוּנָי׃
8 * יְהוִה אֲדֹנָי עֹז יְשׁוּעָתִי סַכֹּתָה לְרֹאשִׁי בְּיוֹם נָשֶׁק׃
9 * אַל־תִּתֵּן יְהוָה מַאֲוַיֵּי רָשָׁע זְמָמוֹ אַל־תָּפֵק יָרוּמוּ סֶלָה׃
10 * רֹאשׁ מְסִבָּי עֲמַל שְׂפָתֵימוֹ יְכַסּוּמוֹ׃
11 * יִמּוֹטוּ עֲלֵיהֶם גֶּחָלִים בָּאֵשׁ יַפִּלֵם בְּמַהֲמֹרוֹת בַּל־יָקוּמוּ׃
12 * אִישׁ לָשׁוֹן בַּל־יִכּוֹן בָּאָרֶץ אִישׁ־חָמָס רָע יְצוּדֶנּוּ לְמַדְחֵפֹת׃
13 * יָדַעְתִּי כִּי־יַעֲשֶׂה יְהוָה דִּין עָנִי מִשְׁפַּט אֶבְיֹנִים׃
14 * אַךְ צַדִּיקִים יוֹדוּ לִשְׁמֶךָ יֵשְׁבוּ יְשָׁרִים אֶת־פָּנֶיךָ׃

23 * *Scrutare Deus me, & cognoſce cor meum: proba me, & ſcito cogitationes meas.*
24 * *Et vide ſi via doli in me eſt, & deduc me in via æterna.*

1 * *Victori Pſalmus Dauid.*

CXL.

2 *ERipe me Domine ab homine malo, à viris iniquis ſerua me.*
3 * *Qui cogitauerunt malitias in corde, tota die verſati ſunt in prœliis.*
4 * *Exacuerunt linguam ſuam quaſi ſerpens, venenum aſpidum ſub labiis eorum. Semper.*
5 * *Cuſtodi me Domine de manu impij: à viro iniquitatum ſerua me, qui cogitauerunt ſupplantare greſſus meos.*
6 * *Abſconderunt ſuperbi laqueum mihi, & funibus extenderunt rete: iuxta ſemitam offendiculum poſuerunt mihi. Semper.*
7 * *Dixi Domino; Deus meus es tu: exaudi Domine vocem deprecationis meæ.*
8 * *Deus Domine fortitudo ſalutis meæ, protexiſti caput meum in die belli.*
9 * *Ne des Domine deſideria impij, ſcelera eius ne effundantur & eleuentur. Semper.*
10 * *Amaritudo conuiuarum meorum labor labiorum eorum operiet eos.*
11 * *Cadent ſuper eos carbones, in ignem deiicies eos, in foueam vt non conſurgant.*
12 * *Vir linguoſus non dirigetur in terra: virum iniquum mala capient in interitu.*
13 * *Scio quòd faciet Dominus cauſam inopis, iudicia pauperum.*
14 * *Attamen iuſti confitebuntur nomini tuo: habitabunt recti cum vultu tuo.*

תרגום

23 פַּשְׁפֵּשׁ יָתִי אֱלָהָא וְדַע רַעְיוֹנַי בְּחַן יָתִי וְדַע הִרְהוּרַי׃ 24 וַחֲמֵי אִין אוֹרַח דְּטָעוּ בִּי וְדַבַּר יָתִי בְּאוֹרַח תְּרִיצֵי עָלְמָא׃

קמ

1 לְשַׁבָּחָא תֻּשְׁבַּחְתָּא עַל יַד דָּוִד׃ 2 פְּצֵא יָתִי אֱלָהָא מִבַּר נָשׁ בִּישׁ מִגְּבַר חֲטוֹפִין תִּנְטוֹר יָתִי׃
3 דִּי חֲשַׁבוּ בִּישָׁן בְּלִבָּא כָּל יוֹמָא מְגָרִין קְרָבַיָּא׃ 4 מְתַנְּנִין בְּלִישָׁנְהוֹן הֵיךְ חֵיוְיָא אַרְסָא דְעַכּוּבִיתָא תְּחוֹת סִפְוָתְהוֹן לְעָלְמִין׃
5 נְטוֹר יָתִי יְיָ מֵאִידָא דְּרַשִׁיעָא מִגַּבְרִין מָרֵי חֲטוּפִין תִּנְטוֹר יָתִי דִּי חֲשַׁלוּ לְמִנְקוֹף אִסְתְּוָרַי׃
6 כְּמַנוּ גֵּיוְתָנַיָּא קוֹלָא קֳדָמַי וְאַשְׁלַיָּא פְּרַסוּן מְצִדְתָּא לִסְטַר אוֹרְחָא תַּקְלִין שַׁוְיָן לִי לְעָלְמִין׃
7 אַמְרֵית לַייָ אֱלָהִי אַתְּ אֲצֵית יְיָ לְקַל בָּעוּתִי׃ 8 אֱלָהָא יְיָ עֻשְׁנָא דְפֻרְקָנִי טַלֵּלְתָּא עַל רֵישִׁי בְּיוֹמָא דִקְרָבָא׃
9 לָא תִתֵּן יְיָ רִיגוּגֵי רְשִׁיעָא מַחְשַׁבְתֵּהּ לָא תַסְפֵּק יִסְתַּלְקוּן וְלָא יִתְרוֹמְמוּן לְעָלְמִין׃
10 וַאֲחִיתוֹפֶל רֵישׁ סַנְהֶדְרֵי תַּלְמִידֵי דִּמְסַחֲרִין לְאַלָּפָא לֵיעוּת מַלְשִׁינוּת דְּסִפְוָתְהוֹן יְחַפִּינוּן׃
11 יִמְטוּן עֲלֵיהוֹן גְּמָרִין מִשְׁמַיָּא בְּנוּרָא דְגֵהִינָּם יַפְּלִינוּן בְּגִיצִין דְּמַהְמוֹרִין דְּלָא יְקוּמוּן לְחַיֵּי עָלְמָא׃
12 גְּבַר דְּמִשְׁתָּעֵי לִישָׁן תְּלִיתַי לֵית אֶפְשַׁר דְּיִתַּכֵּן בְּאַרְעָא דְחַיֵּי אֱנָשָׁא מָרֵי חֲטוֹף וְעָבְרִין בִּישִׁין יְצוּדִנֵּיהּ מַלְאֲכָא דְמוֹתָא וְיַקְפִּנֵּהּ בְּגֵהִינָּם׃
13 הָא כְּבָן גְּלֵי קֳדָמַי אֲרוּם יַעְבֵּד יְיָ דִינָא דַעֲנִיֵּי דִינֵיהוֹן דַּחֲשִׁיכֵי׃ 14 בְּרַם צַדִּיקַיָּא יְהוֹדוּן לִשְׁמָךְ יְתִבוּן תְּרִיצַיָּא לְצַלָּאָה קֳדָמָךְ׃

*Proba me Deus, & ſcito cor meum: in- 23
terroga me, & cognoſce ſemitas meas.
Et vide ſi via iniquitatis in me, & de- 24
duc me in via æterna.

*In finem Pſalmus Dauid. 1
CXXXIX.

ERipe me Domine ab homine malo, à 2
viro iniquo eripe me.
*Qui cogitauerunt*iniquitatem in cor- 3
de, tota die conſtituebant prœlia.
*Acuerunt linguam ſuam ſicut * ſer- 4
pentis: venenum aſpidum ſub labiis eo-
rum.
*Cuſtodi me Domine de manu pecca- 5
toris; *ab hominibus iniquis eripe me.
qui cogitauerunt ſupplantare greſſus
meos.
*Abſconderunt ſuperbi laqueum mihi. 6
&*funibus extenderunt*laqueum*pedi-
bus meis*: iuxta iter * ſcandala poſuerunt
mihi.
*Dixi Domino: Deus meus es tu: exau- 7
di Domine vocem deprecationis meæ.
*Domine Domine virtus ſalutis meæ, 8
obumbraſti ſup caput meum in die belli.
*Ne tradas me Domine à deſiderio 9
meo peccatori. cogitauerunt contra me,
ne derelinquas me, ne fortè exaltentur.
*Caput circuitus eorum, labor labio- 10
rum ipſorum operiet eos:
*Cadent ſuper eos carbones in ig- 11
nem; deiicies eos in miſeriis, *&* nõ ſubſi-
ſtant.
*Vir linguoſus non dirigetur in ter- 12
ra. virum iniuſtum mala capient in in-
teritu.
*Cognoui quia faciet Dominus iudi- 13
cium*inopum, & vindictam pauperum.
*Veruntamen iuſti confitebuntur no- 14
mini tuo, & habitabunt recti cum vul-
tu tuo.

23 *δοκίμασόν με ὁ θεός, καὶ γνῶθι τὴν καρδίαν μου.
ἔτασόν με, καὶ γνῶθι τὰς τρίβους μου.
24 *καὶ ἴδε εἰ ὁδὸς ἀνομίας ἐν ἐμοί, καὶ ὁδήγησόν με ἐν
ὁδῷ αἰωνίᾳ.

1 *Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυίδ.
ρλθ΄.

2 *Ἐξελοῦ με κύριε ἐξ ἀνθρώπου πονηροῦ, ἀπὸ ἀνδρὸς
ἀδίκου ῥῦσαί με.
3 *οἵτινες ἐλογίσαντο ἀδικίαν ἐν καρδίᾳ, ὅλην τὴν ἡ-
μέραν παρετάσσοντο πολέμοις.
4 *ἠκόνησαν γλῶσσαν αὐτῶν ὡσεὶ ὄφεως, ἰὸς ἀσπίδων
ὑπὸ τὰ χείλη αὐτῶν. διάψαλμα.
5 *φύλαξόν με κύριε ἐκ χειρὸς ἁμαρτωλοῦ, ἀπὸ ἀν-
θρώπων ἀδίκων ἐξελοῦ με. οἵτινες διελογίσαντο τοῦ ὑπο-
σκελίσαι τὰ διαβήματά μου.
6 *ἔκρυψαν ὑπερήφανοι παγίδα μοι. διάψαλμα.
καὶ σχοινίοις διέτειναν παγίδα τοῖς ποσί μου, ἐχόμενα τρί-
βου σκάνδαλα ἔθεντό μοι.
7 *εἶπα τῷ κυρίῳ, θεός μου εἶ σύ, ἐνώτισαι κύριε τὴν
φωνὴν τῆς δεήσεώς μου.
8 *κύριε κύριε δύναμις τῆς σωτηρίας μου, ἐπεσκίασας
ἐπὶ τὴν κεφαλήν μου ἐν ἡμέρᾳ πολέμου.
9 *μὴ παραδῷς με κύριε ἀπὸ τῆς ἐπιθυμίας μου ἁμαρ-
τωλῷ. διελογίσαντο κατ' ἐμοῦ, μὴ ἐγκαταλίπῃς με, μή-
ποτε ὑψωθῶσιν. διάψαλμα.
10 *ἡ κεφαλὴ τοῦ κυκλώματος αὐτῶν, κόπος τῶν χει-
λέων αὐτῶν καλύψει αὐτούς.
11 *πεσοῦνται ἐπ' αὐτοὺς ἄνθρακες ἐν πυρί, κατα-
βαλεῖς αὐτοὺς ἐν ταλαιπωρίαις, καὶ οὐ μὴ ὑπο-
στῶσιν.
12 *ἀνὴρ γλωσσώδης οὐ κατευθυνθήσεται ἐπὶ τῆς γῆς. ἄν-
δρα ἄδικον κακὰ θηρεύσει εἰς διαφθοράν.
13 *ἔγνων ὅτι ποιήσει κύριος τὴν κρίσιν τῶν πτωχῶν καὶ
τὴν δίκην τῶν πενήτων.
14 *πλὴν δίκαιοι ἐξομολογήσονται τῷ ὀνόματί σου, καὶ κα-
τοικήσουσιν εὐθεῖς σὺν τῷ προσώπῳ σου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

23 Scrutare me Deus, & ſcito cogitationes meas; proba me, & ſcito cogitatus meos.
24 Et vide ſi via erroris in me eſt: & deduc me in via rectorum mundi.
1 Ad laudandum canticum per manum Dauidis. PSAL. CXL.
2 Libera me Deus ab homine malo, à viro iniquitatum cuſtodi me.
3 Qui cogitauerunt mala in corde, tota die commiſcentes bella.
4 Exacuunt linguam ſuam ſicut ſerpens: venenum aſpidis ſub labiis eorum in æternum.
5 Cuſtodi me Domine de manu impij: de viris auctoribus iniquitatum cuſtodias me, qui cogitauerunt ſupplantare greſſus meos.
6 Abſconderunt ſuperbi laqueum ante me, & funibus extenderunt rete iuxta ſemitam; ſcandala ponunt mihi continenter.
7 Dixi Domino: Deus meus es tu: exaudi Domine vocem deprecationis meæ.
8 Deus Domine fortitudo redemptionis meæ, obumbraſti caput meum in die belli.
9 Non des Domine deſideria impij: cogitationi eius ne ſatisfacias: auferantur, ne ſe extollant in æternum.
10 Achitophel caput ordinatorum diſcipulorum qui circueunt vt doceant prauitatem, inſimulatio labiorum eorum cooperiat eos.
11 Cadant ſuper illos carbones de cælo; in ignem gehennæ præcipitet eos in foueas ſcrobium, de quibus non reſurgant ad vitam æternam.
12 Vir delator lingua triplici nequaquam poſſit dirigi in terra vitæ: virum prauum & operatorem malorum venetur angelus mortis, & detrudat eum in gehennam.
13 ححroptereà cõſtat mihi quòd faciet Dominus iudicium pauperum & iudicium egenorum.
14 Profectò iuſti confitebuntur nomini tuo, reuertentur recti vt orent coram te.

קמא

1 * מִזְמוֹר לְדָוִד יְהֹוָה קְרָאתִיךָ חוּשָׁה לִּי הַאֲזִינָה
קוֹלִי בְּקָרְאִי־לָךְ:
2 * תִּכּוֹן תְּפִלָּתִי קְטֹרֶת לְפָנֶיךָ מַשְׂאַת כַּפַּי
מִנְחַת־עָרֶב:
3 * שִׁיתָה יְהוָה שָׁמְרָה לְפִי נִצְּרָה עַל־דַּל שְׂפָתָי:
4 * אַל־תַּט־לִבִּי לְדָבָר רָע לְהִתְעוֹלֵל עֲלִלוֹת
בְּרֶשַׁע אֶת־אִישִׁים פֹּעֲלֵי־אָוֶן וּבַל־אֶלְחַם
בְּמַנְעַמֵּיהֶם:
5 * יֶהֶלְמֵנִי צַדִּיק חֶסֶד וְיוֹכִיחֵנִי שֶׁמֶן רֹאשׁ אַל־יָנִי
רֹאשִׁי כִּי־עוֹד וּתְפִלָּתִי בְּרָעוֹתֵיהֶם:
6 * נִשְׁמְטוּ בִידֵי־סֶלַע שֹׁפְטֵיהֶם וְשָׁמְעוּ אֲמָרַי כִּי
נָעֵמוּ:
7 * כְּמוֹ פֹלֵחַ וּבֹקֵעַ בָּאָרֶץ נִפְזְרוּ עֲצָמֵינוּ לְפִי שְׁאוֹל:
8 * כִּי אֵלֶיךָ יְהוִה אֲדֹנָי עֵינָי בְּכָה חָסִיתִי אַל־
תְּעַר נַפְשִׁי:
9 * שָׁמְרֵנִי מִידֵי פַח יָקְשׁוּ לִי וּמֹקְשׁוֹת פֹּעֲלֵי אָוֶן:
10 * יִפְּלוּ בְמַכְמֹרָיו רְשָׁעִים יַחַד אָנֹכִי עַד־אֶעֱבוֹר:

קמב

1 * מַשְׂכִּיל לְדָוִד בִּהְיוֹתוֹ בַמְּעָרָה תְפִלָּה:
2 * קוֹלִי אֶל־יְהוָה אֶזְעָק קוֹלִי אֶל־יְהוָה אֶתְחַנָּן:
3 * אֶשְׁפֹּךְ לְפָנָיו שִׂיחִי צָרָתִי לְפָנָיו אַגִּיד:
4 * בְּהִתְעַטֵּף עָלַי רוּחִי וְאַתָּה יָדַעְתָּ נְתִיבָתִי בְּאֹרַח־
זוּ אֲהַלֵּךְ טָמְנוּ פַח לִי:
5 * הַבֵּיט יָמִין וּרְאֵה וְאֵין־לִי מַכִּיר אָבַד מָנוֹס
מִמֶּנִּי אֵין דּוֹרֵשׁ לְנַפְשִׁי:
6 * זָעַקְתִּי אֵלֶיךָ יְהוָה אָמַרְתִּי אַתָּה מַחְסִי חֶלְקִי
בְּאֶרֶץ הַחַיִּים:
7 * הַקְשִׁיבָה אֶל־רִנָּתִי כִּי־דַלּוֹתִי מְאֹד הַצִּילֵנִי
מֵרֹדְפַי כִּי אָמְצוּ מִמֶּנִּי:

1 * *Psalmus Dauid.* CXLI.
Domine clamaui ad te, festina mihi, exaudi vocem meam clamantis ad te.
2 * *Dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo, eleuatio manuum mearum sacrificium vespertinum.*
3 * *Pone Domine custodiam ori meo, serua paupertatem labiorum meorum.*
4 * *Ne declines cor meum in verbum malum, voluere cogitationes impias, cum viris operantibus iniquitatem, neque comedere in deliciis eorum.*
5 * *Corripiat me iustus in misericordia & arguat me: oleum amaritudinis non impinguet caput meum, quia adhuc oratio mea pro maliciis eorum.*
6 * *Sublati sunt iuxta petram iudices eorum, & audient verba mea quoniam decorata sunt.*
7 * *Sicut agricola cùm scindit terram, sic dissipata sunt ossa nostra in ore inferni.*
8 * *Quia ad te Domine Deus oculi mei: in te speraui, ne euacues animam meam.*
9 * *Custodi me de manibus laquei quem posuerunt mihi, & de offendiculis operantium iniquitatem.*
10 * *Incident in rete eius impij simul; ego autem transibo.*

1 * *Eruditio Dauid cùm esset in spelunca: oratio.* PSAL. CXLII.
2 *Voce mea ad Dominum clamabo, voce mea ad Dominum deprecatus sum.*
3 * *Effundam in conspectu eius eloquium meũ: tribulationem meam coram illo annunciabo.*
4 * *Cùm anxius in me fuerit spiritus meus, tu enim nosti semitam meam, in via hac qua ambulabo absconderunt laqueum mihi.*
5 * *Respice ad dexteram, & vide quia non sit qui cognoscat me: periit fuga à me, & non est qui requirat animam meam.*
6 * *Clamaui ad te Domine: dixi, Tu es spes mea, pars mea in terra viuentium.*
7 * *Ausculta deprecationem meam, quoniã infirmatus sum nimis: libera me à persecutoribus meis, quoniam confortati sunt super me.*

תרגום

קמא

¹ תֻּשְׁבַּחְתָּא לְדָוִד יְיָ קְרֵיתָךְ חַשְׁחֵשׁ לִי אַצִּית קָלִי בְּמִקְרְיִי לָךְ: ² תִּתְכַּוַּן צְלוֹתִי הֵיךְ קְטוֹרֶת בֻּסְמִין קֳדָמָךְ זְקִפוּת יְדַי הֵיךְ דּוֹרוֹן כְּבִסִּים וּמִתְקָרֵב בְּרַמְשָׁא: ³ שַׁוֵּי יְיָ מַטְּרַת לְפוּמִי נַטְרָה עַל־ זְקוּף שִׂפְוָתַי: ⁴ לָא תַצְלֵי לִבִּי לְפִתְגָם דְּבִישׁ לְמֶחְשַׁל מַחְשְׁבָן בִּישָׁן בִּרְשָׁעָא לְאִתְחַבָּרָא עִם גַּבְרֵי עָבְדֵי שְׁקַר וְלָא אֶסְעוֹד בִּזְמַר בֵּית מִשְׁתְּיֵהוֹן: ⁵ יְסַפְּחַנַּנִי צַדִּיקָא מְטוּל חִסְדָא וְיִכְסְנַנִי כָּהֵן דִּמְרַבִּי מְשַׁח רְבוּת קֻדְשָׁא בְּרַם כְּלִיל מַלְכוּתָא לָא יִבַּטֵּל מֵרֵישִׁי אֲרוּם עַד כְּדוּן צְלוֹתִי מִסְתַּדְּרָא בְּבִישׁוּתְהוֹן: ⁶ אִשְׁתְּמַטוּ מִבֵּית מֶדְרָשָׁא בִּידֵיהוֹן דְּתַקִּיפִין דַּיָּנֵיהוֹן וְתָיְבִין וְשָׁמְעִין מֵימְרַי אֲרוּם בְּסִימוּ: ⁷ דִּכְמָה גְּבַר דְּפָלַח וּמְבַזַּע בְּעֶשְׂבָּה בְּאַרְעָא הֵכְדֵין אִתְבַּדַּרוּ גַּרְמָנָא עַל פּוּם קְבוּרְתָּא: ⁸ אֲרוּם לְוָתָךְ יְיָ אֱלָהִי עֵינַי סוֹדִיקָא אֲרוּם בְּמֵימְרָךְ סְבָרִית לָא תְרוֹקֵן נַפְשִׁי: ⁹ נְטוֹר יָתִי מִידֵי קוֹלָא דִּכְמַנוּ לִי וְתַקְּלָן עָבְדֵי שְׁקַר: ¹⁰ יִפְּלוּן בִּמְצַדָּתְהוֹן רַשִׁיעַיָּא כַּחֲדָא אֲנָא עַד זְמַן דְּאֶעְבַּר:

קמב

¹ שִׂכְלָא טָבָא עַל יַד דָּוִד בְּמֶהֱוֵיהּ בְּאִסְפְּלִידָא צְלוֹתָא: ² קָלִי קֳדָם יְיָ אֶקְבּוֹל קָלִי קֳדָם יְיָ אֲצַלֵּי: ³ אֲשׁוּד קוֹמוֹי שׁוּתִי עָקְתִי קֳדָמוֹי אֲחַוֵּי: ⁴ בְּאִשְׁתַּלְהָיוּת עֲלַי רוּחִי וְאַתְּ יָדַעְתָּ שְׁבִילַי בִּכְבִישָׁא דְּנַן אֲהַלֵּךְ כְּמַנוּ פּוּחָא לִי: ⁵ אִסְתַּכְּלֵית עַל יְמִינָךְ וַחֲמֵית וְלֵית לִי מִשְׁתְּמוֹדַע הוֹבַד שֵׁיזָבוּ מִנִּי וְלֵית תָּבַע לְנַפְשִׁי: ⁶ קַבְּלֵית לְוָתָךְ יְיָ אֲמָרֵית אַנְתְּ מְשֵׁזְבִי חֻלְקִי בְּאֲרַע חַיַּיָּא: ⁷ אֲצֵית לִצְלוֹתִי אֲרוּם אִתְמַסְכְּנֵית לַחֲדָא פְּצָא יָתִי מֵרָדְפַי אֲרוּם אִתְחַיַּלוּן מִנִּי:

‡ Pſalmus Dauid. CXL. 1
DOmine clamaui ad te, exaudi me, intē-
de voci deprecationis meæ, cùm cla-
mauero ad te. ‡ Dirigatur oratio mea ſicut 2
incenſum in conſpectu tuo; eleuatio ma-
nuum mearum ſacrificiū veſpertinū. ‡ Po- 3
ne Dñe cuſtodiam ori meo, & oſtium cir-
cūſtantiæ circū labia mea. ‡ Nō declines 4
cor meum in verba malitię, ad excuſandas
excuſationes in peccatis. cum hominibus
operantibus iniquitatem, & non commu-
nicabo cum electis eorum. ‡ Corripiet me 5
iuſtus in miſericordia, & increpabit me,
oleum autem peccatoris non impinguet
caput meum. quoniā adhuc & oratio mea
in beneplacitis eorum: ‡ Abſorpti ſunt 6
iuncti petrę iudices eorum. audient verba
mea, quoniam ſuauia ſunt: ‡ Sicut craſsitu 7
do terræ erupta eſt ſuper terram, diſsipata
ſunt oſſa eorum ſecus infernum. ‡ Quia ad 8
te Dñe Dñe oculi mei, in te ſperaui, non
auferas animam meam. ‡ Cuſtodi me à la- 9
queo quem ſtatuerunt mihi, & à ſcandalis
operantium iniquitatem. ‡ Cadent in re- 10
tiaculo eorū peccatores: ſingulariter ſum
ego donec tranſeam.

‡ Intellectus Dauid cùm eſſet ipſe in 1
ſpelunca orans. PSAL. CXLI.
VOce mea ad Dominum clamaui: voce 2
mea ad Dominum deprecatus ſum.
‡ Effundam in conſpectu eius orationem 3
meam, tribulationem meam ante ipſum
pronūciabo. ‡ In deficiendo ex me ſpiritū 4
meum, & tu cognouiſti ſemitas meas. in via
hac qua ambulabam, abſconderunt la-
queum mihi. ‡ Conſiderabam ad dexteram 5
& videbam, & non erat qui cognoſceret
me. Periit fuga à me, & non eſt qui requi-
rat animam meam. ‡ Clamaui ad te Do- 6
mine: dixi; Tu es ſpes mea, portio mea es
in terra viuentium. ‡ Intende ad de- 7
precationem meam, quia humiliatus ſum
nimis. Libera me à perſequentibus me,
quia confortati ſunt ſuper me.

1 Ψαλμὸς τῷ δαυίδ. ρμ'.
Κύριε ἐκέκραξα πρὸς σέ, εἰσάκουσόν μου, πρόσχες τῇ
φωνῇ τῆς δεήσεώς μου, ἐν τῷ κεκραγέναι με πρὸς σέ.
2 ‡ κατευθυνθήτω ἡ προσευχή μου ὡς θυμίαμα ἐνώ-
πιόν σου. ἔπαρσις τῶν χειρῶν μου θυσία ἑσπερινή.
3 ‡ θοῦ κύριε φυλακὴν τῷ στόματί μου, καὶ θύραν πε-
ριοχῆς περὶ τὰ χείλη μου.
4 ‡ μὴ ἐκκλίνῃς τὴν καρδίαν μου εἰς λόγους πονηρίας,
τοῦ προφασίζεσθαι προφάσεις ἐν ἁμαρτίαις. σὺν ἀνθρώ-
ποις ἐργαζομένοις τὴν ἀνομίαν, καὶ οὐ μὴ συνδυάσω μετὰ
τῶν ἐκλεκτῶν αὐτῶν.
5 ‡ παιδεύσει με δίκαιος ἐν ἐλέει καὶ ἐλέγξει με, ἔλαιον
δὲ ἁμαρτωλοῦ μὴ λιπανάτω τὴν κεφαλήν μου. ὅτι ἔτι
καὶ ἡ προσευχή μου ἐν ταῖς εὐδοκίαις αὐτῶν·
6 ‡ κατεπόθησαν ἐχόμενα πέτρας οἱ κριταὶ αὐτῶν.
ἀκούσονται τὰ ῥήματά μου, ὅτι ἡδύνθησαν·
7 ‡ ὡσεὶ πάχος γῆς ἐρράγη ἐπὶ τῆς γῆς, διεσκορπίσθη
τὰ ὀστᾶ αὐτῶν παρὰ τὸν ᾅδην.
8 ‡ ὅτι πρὸς σὲ κύριε κύριε οἱ ὀφθαλμοί μου, ἐπὶ σοὶ
ἤλπισα, μὴ ἀντανέλῃς τὴν ψυχήν μου.
9 ‡ φύλαξόν με ἀπὸ παγίδος ἧς συνεστήσαντό μοι, καὶ
ἀπὸ σκανδάλων τῶν ἐργαζομένων τὴν ἀνομίαν.
10 ‡ πεσοῦνται ἐν ἀμφιβλήστρῳ αὐτῶν οἱ ἁμαρτωλοί,
κατὰ μόνας εἰμὶ ἐγὼ ἕως ἂν παρέλθω.
1 ‡ Συνέσεως τῷ δαυὶδ ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τῷ σπη-
λαίῳ προσευχόμενον. ρμα'.
2 ‡ Φωνῇ μου πρὸς κύριον ἐκέκραξα, φωνῇ μου πρὸς
3 κύριον ἐδεήθην. ‡ ἐκχεῶ ἐνώπιον αὐτοῦ τὴν δέησίν μου,
τὴν θλῖψίν μου ἐνώπιον αὐτοῦ ἀπαγγελῶ.
4 ‡ ἐν τῷ ἐκλείπειν ἐξ ἐμοῦ τὸ πνεῦμά μου, καὶ σὺ ἔγνως
τὰς τρίβους μου. ἐν ὁδῷ ταύτῃ ᾗ ἐπορευόμην, ἔκρυψαν πα
5 γίδα μοι. ‡ κατενόουν εἰς τὰ δεξιὰ καὶ ἐπέβλεπον, καὶ
οὐκ ἦν ὁ ἐπιγινώσκων με. ἀπώλετο φυγὴ ἀπ' ἐμοῦ, καὶ
οὐκ ἔστιν ὁ ἐκζητῶν τὴν ψυχήν μου.
6 ‡ ἐκέκραξα πρὸς σὲ κύριε· εἶπα, σὺ εἶ ἡ ἐλπίς μου,
μερίς μου εἶ ἐν γῇ ζώντων.
7 ‡ πρόσχες πρὸς τὴν δέησίν μου, ὅτι ἐταπεινώθην σφό-
δρα. ῥῦσαί με ἐκ τῶν καταδιωκόντων με, ὅτι ἐκραταιώ-
θησαν ὑπὲρ ἐμέ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

1 Canticum Dauidi. PSAL. CXLI.

DOmine inuocaui te, feſtina ad me, intende voci meæ dum clamo ad te. 2 Dirigatur oratio mea ſicut ſuffimentum aromaticum coram te; eleuatio manuum mearum ſicut munus ſuaue quod offertur in veſpere. 3 Pone Domine cuſtodiam ori meo, cuſtodi eleuationem labiorum meorum. 4 Non declines cor meum in verbum malum, ad cogitandas cogitationes impias in impietate, vt coniungar cum viris operantibus iniquitatem, nec ſuſtentabor cantilena domus conuiuij eorum. 5 Verberabit me iuſtus propter miſericordiam, & corripiet me ſacerdos, vngens me oleo vnctionis ſanctuarij; attamen coronam regni non auferet de capite meo, quoniam adhuc oratio mea ordinatur in malitiam eorum. 6 Diſtracti ſunt de domo ſcholæ manibus fortium iudicum ſuorum: ſed reuertuntur & audiunt verba mea, quoniam iucunda fuerunt. 7 Sicut vir qui findit & ſcindit in fortitudine ſua terram; ſic diſperſa ſunt membra noſtra in ore ſepulchri. 8 Quoniam ad te Dñe Deus meus oculi mei aſpiciunt. etenim in Verbum tuum ſperaui, ne effundas animam meam. 9 Cuſtodi me de manibus laquei quem poſuerunt mihi, & de ſcandalis operantium iniquitatem. 10 Incidant in retiacula ſua impij ſimul: ego donec tranſeam *permanebo.*

1 Intellectus bonus per manum Dauid, dum eſſet in ſpelunca, oratio. PSAL. CXLII.

VOce mea coram Domino clamabo, voce mea in conſpectu Domini deprecabor. 3 Effundam coram eo eloquium meum, tribulationem meam coram illo annunciabo. 4 Cùm defeciſſet in me ſpiritus meus, & tu cognouiſſes ſemitam meam, in via qua ambulabam, abſconderunt laqueum mihi. 5 Reſpexi ad dexteram & vidi, & non erat qui cognoſceret me. periit refugium à me, & non eſt qui quęrat animam meam. 6 Clamaui ad te Domine: dixi, Tu es liberator meus, portio mea in terra viuentium. 7 Auſculta orationem meam, quoniam pauper factus ſum multum: libera me à perſecutoribus meis, quoniam fortiores me facti ſunt.

8 * הוציאה ממסגר נפשי להודות את־שמך בי
יכתרו צדיקים כי תגמל עלי:

קמג

1 * מזמור לדוד יהוה שמע תפלתי האזינה אל־
תחנוני באמנתך ענני בצדקתך:
2 * ואל־תבוא במשפט את־עבדך כי לא־יצדק
לפניך כל־חי:
3 * כי רדף אויב נפשי דכא לארץ חיתי הושיבני
במחשכים כמתי עולם:
4 * ותתעטף עלי רוחי בתוכי ישתומם לבי:
5 * זכרתי ימים מקדם הגיתי בכל־פעלך במעשה
ידיך אשוחח:
6 * פרשתי ידי אליך נפשי כארץ־עיפה לך
סלה:
7 * מהר ענני יהוה כלתה רוחי אל־תסתר פניך
ממני ונמשלתי עם־ירדי בור:
8 * השמיעני בבקר חסדך כי־בך בטחתי הודיעני
דרך־זו אלך כי־אליך נשאתי נפשי:
9 * הצילני מאיבי יהוה אליך כסתי:
10 * למדני לעשות רצונך כי־אתה אלוהי רוחך
טובה תנחני בארץ מישור:
11 * למען־שמך יהוה תחייני בצדקתך תוציא
מצרה נפשי:
12 * ובחסדך תצמית איבי והאבדת כל־צררי נפשי
כי אני עבדך:

קמד

1 * לדוד ברוך יהוה צורי המלמד ידי לקרב
אצבעותי למלחמה:
2 * חסדי ומצודתי משגבי ומפלטי לי מגני ובו
חסיתי הרודד עמי תחתי:

8 ** Educ de carcere animam meam, vt confiteatur nomini tuo: in me coronabuntur iusti cùm retribueris mihi.*

1 ** Psalmus Dauid.* CXLIII.

DOmine exaudi orationem meam, ausculta deprecationem meam, in veritate tua exaudi me in iustitia tua.

2 ** Et non venias in iudicio cum seruo tuo, quia non iustificabitur in conspectu tuo omnis viuens.*

3 ** Quia persecutus est inimicus animam meã, confregit in terra vitam meam, posuit me in tenebris sicut mortuos antiquos.*

4 ** Et anxius fuit in me spiritus meus, in medio mei sollicitum fuit cor meum.*

5 ** Recordabar dierum antiquorum, meditabar omnia opera tua, facta manuum tuarum loquebar.*

6 ** Expandi manus meas ad te, anima mea quasi terra sitiens ad te. Semper.*

7 ** Citò exaudi me Domine, defecit spiritus meus, ne abscondas faciem tuam à me, & comparabor descendentibus in lacum.*

8 ** Fac me audire manè misericordiam tuam, quoniam in te confido: notam fac mihi viam in qua ambulem, quoniam ad te leuaui animam meam.*

9 ** Libera me de inimicis meis Domine: à te protectus sum.*

10 ** Doce me vt faciam voluntatem tuam, quia tu Deus meus: spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam.*

11 ** Propter nomen tuum Domine viuificabis me: in iustitia tua educes de angustia animam*
12 *meam. * Et in misericordia tua dissipabis inimicos meos, & perdes omnes ligantes animam meam. ego enim sum seruus tuus.*

1 ** Dauid:* PSAL. CXLIIII.

BEnedictus Dominus fortis meus, qui docet manus meas ad prœlium, digitos meos ad
2 *bellum. * Misericordia mea, & fortitudo mea, auxiliator meus, & saluator meus mihi: scutum meum, & in ipso speraui, qui subiecit populos mihi.*

תרגום

8 הנפק ממסגרא נפשי לאודאה ית שמך אמטולתי יעבדון לך כליל דשבח צדיקיא ארום תשלם גמלא טבא עלי:

קמג

1 תשבחתא לדוד יי שמע צלותי אצית לתחנוני בקשטך עני יתי בצדקתך: 2 ולא תעול לבי דינא עם עבדך ארום לא יזכי קדמך
כל דחי: 3 ארום רדף בעל דבבא נפשי דכדך לארעא חיתי אותבני בחשוכא היך שכיבי עלמא ההוא: 4 ואשתלהית עלי רוחי
בגושמי ישתעמם לבבי: 5 אדכרית יומיא דמלקדמין רננת בכלהון עובדך בעובדי אידך אמלל: 6 פרסית ידי בצלו קדמך נפשי
היך ארעא דצחיא למיא מודיקא לך לעלמין: 7 סרהב עני יתי יי רגגת לך רוחי ונשמתי לא תסלק שכינתך מני ואתמתלת עם נחתי בית
קבורתא: 8 אשמע יתי בצפר טובך ארום במימרך סברת אודע יתי אורח דנן דאהלך ארום ליתך זקפת נפשי בצלו: 9 פצי יתי
מבעלי דבבי יי מימרך מניתי לפריקי: 10 אלף יתי למעבד רעותך ארום את אלהי רוחך טבא תדבר יתי באורח תריץ: 11 מן בגלל
שמך יי תקימנני בצדקתך תפיק מעקתא נפשי: 12 ובחסדך תמגר בעלי דבבי ותהובד כל מעיקי נפשי ארום אנא עבדך:

קמד

1 על יד דוד בריך יי תקפי דמאלף אידי לסדרי קרבא ואצבעתי לאגחא קרבא:
2 עבד טובי וכרך תקפי ומשזב יתי תרוסי ובמימרה סברית דמכבש עממיא תחותי:

* Educ de custodia animam meam, ad 8
confitendum nomini tuo: me * expectabūt
iusti, donec retribuas mihi.
* Psalmus Dauid, quando persequeba- 1
tur eum Absalom filius eius. CXLII.

Domine exaudi orationem meam, auribus percipe obsecrationem meam in veritate tua: exaudi me in iustitia tua.
* Et non intres in iudicium cum seruo 2
tuo; quia non iustificabitur in conspectu
tuo omnis viuens. * Quia persecut⁹ est ini- 3
micus animam meam; humiliauit in terra
vitā meam: collocauit me in obscuris sicut
mortuos seculi. * Et anxiatus est super me 4
spiritus meus; in me turbatū est cor meū.
* Memor fui dierum antiquorum: me- 5
ditatus sum in omnibus operibus tuis; in
factis manuum tuarum meditabar.
* Expandi ad te manus meas, anima mea 6
sicut terra sine aqua tibi.
* Velociter exaudi me Domine, defecit 7
spiritus meus: non auertas faciem tuam à
me, & similis ero descendentibus in lacū.
* Auditam fac mihi manè misericordiā 8
tuam; quia in te speraui: notam fac mihi
Domine viam, in qua ambulem; quia ad te
leuaui animam meam.
* Eripe me de inimicis meis Domine, ad 9
te confugi. * Doce me, * vt faciam volun- 10
tatē tuam: quia tu es Deus meus: spiritus
tuus bonus deducet me in terram rectam.
* Propter nomen tuum Domine viui- 11
ficabis me; in æquitate tua educes de tri-
bulatione animam meam. * Et in miseri- 12
cordia tua disperdes inimicos meos, &
perdes omnes qui tribulant animā meam;
quoniam ego seruus tuus sum.
* Psalmus Dauid * ad Goliath. CXLIII.
Benedictus Dn̄s Deus meus, qui docet
manus meas ad prœliū, * digitos meos
ad bellū. * Misericordia mea & refugium 2
meum, susceptor meus & liberator meus:
protector meus, & in ipso speraui; qui
subdit populum meum sub me.

8 * ἐξάγαγε ἐκ φυλακῆς τὴν ψυχήν μου, τοῦ ἐξομο-
λογήσασθαι τῷ ὀνόματί σου· ἐμὲ ὑπομενοῦσι δίκαιοι ἕως
οὗ ἀνταποδῷς μοι.

1 * Ψαλμὸς τῷ δαυὶδ ὁπότε κατεδίωκεν αὐτὸν ἀβε-
σαλὼμ ὁ υἱὸς αὐτοῦ. ρμβʹ.
Κύριε εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου, ἐνώτισαι τὴν
δέησίν μου ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου· εἰσάκουσόν μου ἐν τῇ δικαιο-
2 σύνῃ σου, * καὶ μὴ εἰσέλθῃς εἰς κρίσιν μετὰ τοῦ δούλου σου,
3 ὅτι οὐ δικαιωθήσεται ἐνώπιόν σου πᾶς ζῶν· * ὅτι κατε-
δίωξεν ὁ ἐχθρὸς τὴν ψυχήν μου, ἐταπείνωσεν εἰς γῆν
τὴν ζωήν μου· ἐκάθισέ με ἐν σκοτεινοῖς ὡς νεκροὺς αἰῶνος.
4 * καὶ ἠκηδίασεν ἐπ' ἐμὲ τὸ πνεῦμά μου· ἐν ἐμοὶ ἐτα-
ράχθη ἡ καρδία μου·
5 * ἐμνήσθην ἡμερῶν ἀρχαίων· ἐμελέτησα ἐν πᾶσι τοῖς
ἔργοις σου, ἐν ποιήμασι τῶν χειρῶν σου ἐμελέτων.
6 * διεπέτασα πρὸς σὲ τὰς χεῖράς μου, ἡ ψυχή μου ὡς
7 γῆ ἄνυδρός σοι. * ταχὺ εἰσάκουσόν μου κύριε, ἐξέλιπε
τὸ πνεῦμά μου· μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ,
καὶ ὁμοιωθήσομαι τοῖς καταβαίνουσιν εἰς λάκκον.
8 * ἀκουστὸν ποίησόν μοι τὸ πρωῒ τὸ ἔλεός σου, ὅτι ἐπὶ
σοὶ ἤλπισα· γνώρισόν μοι κύριε ὁδόν, ἐν ᾗ πορεύσομαι,
ὅτι πρὸς σὲ ἦρα τὴν ψυχήν μου.
9 * ἐξελοῦ με ἐκ τῶν ἐχθρῶν μου, κύριε πρὸς σὲ κατέ-
10 φυγον· δίδαξόν με τοῦ ποιεῖν τὸ θέλημά σου· ὅτι σὺ εἶ ὁ
θεός μου· τὸ πνεῦμά σου τὸ ἀγαθὸν ὁδηγήσει με ἐν γῇ εὐ-
11 θείᾳ. * ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός σου κύριε ζήσεις με· ἐν τῇ δι-
καιοσύνῃ σου ἐξάξεις ἐκ θλίψεως τὴν ψυχήν μου.
12 * καὶ ἐν τῷ ἐλέει σου ἐξολοθρεύσεις τοὺς ἐχθρούς μου· καὶ
ἀπολεῖς πάντας τοὺς θλίβοντας τὴν ψυχήν μου, ὅτι ἐγὼ
δοῦλός σου εἰμί.

1 * Ψαλμὸς τῷ δαυὶδ πρὸς τὸν γολιάθ.
ρμγʹ.
Εὐλογητὸς κύριος ὁ θεός μου ὁ διδάσκων τὰς χεῖράς
μου εἰς παράταξιν, τοὺς δακτύλους μου εἰς πόλεμον.
2 * ἔλεός μου καὶ καταφυγή μου, ἀντιλήπτωρ μου καὶ ῥύ-
στης μου, ὑπερασπιστής μου, καὶ ἐπ' αὐτῷ ἤλπισα· ὁ ὑποτάσ-
σων τὸν λαόν μου ὑπ' ἐμέ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[8] Educ de custodia animam meam, vt confiteantur nomini tuo: in mei gratiam facient tibi coronam laudis iusti; quoniam reddes retributionem bonam mihi. [1] Hymnus Dauidi. PSAL. CXLIII.

Domine exaudi orationem meamē, ausculta deprecationes meas; in veritate tua responde mihi, in tua iustitia. [2] Et non intres in prætoriū cum seruo tuo; quoniam non iustificabitur coram te omnis viuens. [3] Quoniam persecutus est inimicus meus animam meam, conculcauit ad terram vitam meam; collocauit me in tenebris sicut iacentes seculi illius. [4] Et anxius fuit super me spiritus meus; in corpore meo perculsum est stupore cor meum. [5] Recordatus sum dierum antiquorum, meditatus sum in omnibus operibus tuis; opera manuum tuarum loquar. [6] Expandi manus meas in oratione coram te: anima mea sicut terra quæ indiget aqua, respicit ad te in æternum. [7] Festina, responde mihi Domine, desiderauit te spiritus meus, & mens mea: non amoueas maiestatem tuam à me, ne similis fiam his, qui descendunt in domum sepulchri. [8] Fac me audire manè benignitatem tuam; quoniam in verbum tuum speraui: notam mihi fac viam hanc in qua ambulem; quoniam ad te animam meam leuaui in oratione. [9] Libera me ab inimicis meis Domine: Verbum tuum constitui Redemptorem meum. [10] Doce me facere voluntatem tuam, quoniam tu Deus meus es: spiritus tuus bonus deducet me in viam rectam. [11] Propter nomen tuum Deus erige me; in iustitia tua educes de afflictione animam meam. [12] Et in misericordia tua disperdes inimicos meos, & perdes omnes qui in angustias adigunt animam meam; quoniam ego seruus tuus sum.

[1] Per manum Dauidis. PSAL. CXLIIII.

Benedictus Dominus fortitudo mea, qui docet manus meas ad ordines belli, & digitos meos ad mouendū prœlium. [2] Auctor benignitatis meæ, & arx fortitudinis meæ, & liberator meus, scutum meum, & in Verbo eius speraui, qui subiicit populos sub me.

3 * יְהוָה מָה־אָדָם וַתֵּדָעֵהוּ בֶּן־אֱנוֹשׁ וַתְּחַשְּׁבֵהוּ׃
4 * אָדָם לַהֶבֶל דָּמָה יָמָיו כְּצֵל עוֹבֵר׃
5 * יְהוָה הַט־שָׁמֶיךָ וְתֵרֵד גַּע בֶּהָרִים וְיֶעֱשָׁנוּ׃
6 * בְּרוֹק בָּרָק וּתְפִיצֵם שְׁלַח חִצֶּיךָ וּתְהֻמֵּם׃
7 * שְׁלַח יָדֶיךָ מִמָּרוֹם פְּצֵנִי וְהַצִּילֵנִי מִמַּיִם רַבִּים
מִיַּד בְּנֵי נֵכָר׃
8 * אֲשֶׁר פִּיהֶם דִּבֶּר־שָׁוְא וִימִינָם יְמִין שָׁקֶר׃
9 * אֱלֹהִים שִׁיר חָדָשׁ אָשִׁירָה לָּךְ בְּנֵבֶל עָשׂוֹר
אֲזַמְּרָה־לָּךְ׃
10 * הַנּוֹתֵן תְּשׁוּעָה לַמְּלָכִים הַפּוֹצֶה אֶת־דָּוִד
עַבְדּוֹ מֵחֶרֶב רָעָה׃
11 * פְּצֵנִי וְהַצִּילֵנִי מִיַּד בְּנֵי־נֵכָר אֲשֶׁר פִּיהֶם דִּבֶּר־
שָׁוְא וִימִינָם יְמִין שָׁקֶר׃
12 * אֲשֶׁר בָּנֵינוּ כִּנְטִעִים מְגֻדָּלִים בִּנְעוּרֵיהֶם
בְּנוֹתֵינוּ כְזָוִיֹּת מְחֻטָּבוֹת תַּבְנִית הֵיכָל׃
13 * מְזָוֵינוּ מְלֵאִים מְפִיקִים מִזַּן אֶל־זַן צֹאונֵנוּ
מַאֲלִיפוֹת מְרֻבָּבוֹת בְּחוּצוֹתֵינוּ׃
14 * אַלּוּפֵינוּ מְסֻבָּלִים אֵין פֶּרֶץ וְאֵין יוֹצֵאת וְאֵין
צְוָחָה בִּרְחֹבֹתֵינוּ׃
15 * אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְהוָה
אֱלֹהָיו׃

קמה

1 * תְּהִלָּה לְדָוִד אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי הַמֶּלֶךְ וַאֲבָרְכָה
שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד׃
2 * בְּכָל־יוֹם אֲבָרְכֶךָּ וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד׃
3 * גָּדוֹל יְהוָה וּמְהֻלָּל מְאֹד וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר׃
4 * דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ׃
5 * הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ וְדִבְרֵי נִפְלְאֹתֶיךָ אָשִׂיחָה׃
6 * וֶעֱזוּז נוֹרְאֹתֶיךָ יֹאמֵרוּ וּגְדוּלֹּתֶיךָ אֲסַפְּרֶנָּה׃

3 * *Domine quid eſt homo quia agnoſcis eum, filius hominis quia computas eum?*
4 * *Homo vanitati aſſimilatus eſt, dies eius quaſi vmbra pertranſiens.*
5 * *Domine inclina cælos tuos, & deſcende: tange montes, & fumigabunt.*
6 * *Mica fulgure, & diſſipa eos: mitte ſagittam tuam, & interfice illos.*
7 * *Extende manum tuam de excelſo: libera me & erue me de aquis multis de manu filiorum*
8 *alienorum.* * *Quorum os locutum eſt vanitatem, & dextra eorum dextra mendacij.*
9 * *Deus canticum nouum cantabo tibi: in pſalterio decachordo pſallam tibi.*
10 * *Qui das ſalutem regibus, qui eruis Dauid ſeruum tuum de gladio peſſimo.*
11 * *Libera me & erue me de manu filiorum alienorum, quorum os locutum eſt vanitatem, & dextra eorum dextra mendacij.*
12 * *Vt ſint filij noſtri quaſi plantatio creſcens in adoleſcentia ſua: filiæ noſtræ quaſi anguli ornati ad ſimilitudinem templi.*
13 * *Promptuaria noſtra plena, & ſuperfundentia ex hoc in illud: pecora noſtra in milibus & innumerabilia in compitis noſtris.*
14 * *Tauri noſtri pingues, non eſt interruptio & non eſt egreſſus, & non eſt vlulatus in plateis noſtris.*
15 * *Beatus populus cuius talia ſunt: beatus populus cuius Dominus Deus ſuus.*

1 *Laudatio Dauid.* PSALM. CXLV.
EXaltabo te Deus meus rex, & benedicam nomini tuo in æternum & vltrà.
2 * *In omni die benedicam tibi, & laudabo nomen tuum in ſempiternum & iugiter.*
3 * *Magnus Dominus & laudabilis nimis, & magnificentiæ eius non eſt inuentio.*
4 * *Generatio ad generationem laudabit opera tua, & fortitudines tuas annunciabunt.*
5 * *Decorem gloriæ magnitudinis tuæ & verba mirabilium tuorum loquar.*
6 * *Et fortitudinem horribilium tuorum dicêt; & magnitudines tuas narrabunt.*

תרגום

3 ייי מה הוא בר נש דחכמתה בני נשא וחשבתה: 4 בר נש ללמא אדמי יומוי היך טולא דעבר: 5 ייי ארכין שמיא ותתגלי קרב
בטוריא ומסקין תננא: 6 אברק ברקין ובדרנון שדר גרריך ותשגושנון: 7 אושיט ידך משמי מרומא פצא יתי ושיזב יתי מאוכלוסין
דמתילין למיין סגיעין מידיהון דבני נכראין: 8 דפומהון ממלל מומתא דמגן ואוריתהון אוריתא דשקר: 9 אלהא שבח חדת
אשבח קדמך בנבלא דעשרתי נימין אזמר קדמך: 10 דיהב פרקנא למלכיא דאפצי ית דוד עבדה מחרבא בישא: 11 פצא יתי
ושיזב יתי מאידיהון דבני נכראין דפומהון ממלל מומתא דמגן ואוריתהון אוריתא דשקר: 12 די בננא כנציבין דרקלין באלפן אוריתא
דבין מטליותהון בנתנא זיותנין וכשרין לכהנין דמשמשין במצע היכלא: 13 תסברינא מלין מספקן משתא לשתא עאננא מולדין
אלפיא מפשן ברבוותא באשקקנא: 14 תורינא מרי מטול לית תקוף ולית מפקא בישא ולית צוחת בכיתא בפלטיתנא:
15 טובוי דעמא דהכדין לה טובוי דעמא דייי אלהה:

קמה

1 תשבחתא לדוד ארוממנך ייי אלהי מלכא ואברך שמך לעלמי עלמין: 2 בכל יומא אברכנך ואשבח שמך לעלמי עלמין:
3 רב ייי ומשבח לחדא ולרבנותה לית סוף: 4 דרא לדרא ישבח עובדך וגבורתך יתנון: 5 שבהור איקר זיוך ומלי פרישותך
אמלל: 6 ועשנא דדחלתך יימרון ורבנותך ישתעון:

Domine quid est homo, quia innotuisti 3
ei? aut filius hominis quia reputas eum?
Homo vanitati similis factus est; dies 4
eius sicut vmbra prætereunt. Domine 5
inclina cælos *& descende: tange montes;
& fumigabunt. Fulgura coruscationem 6
& dissipabis eos; emitte sagittas tuas, &
conturbabis eos. Emitte manum tuam 7
de alto, eripe me & libera me de aquis
multis, de manu filiorum alienorum.
Quorum os locutum est vanitatem; 8
& dextera eorum dextera iniquitatis.
Deus canticum nouum cantabo tibi, 9
in psalterio decachordo psallam tibi.
Qui das saluté regibus, qui redemisti 10
Dauid seruũ tuũ de gladio maligno. Eri-
pe me & erue me de manu filiorũ alieno- 11
rũ, quorum os locutũ est vanitaté; & dex-
tera eorũ dextera iniquitatis. Quorũ filii 12
eorum sicut nouellæ *plantatæ in iuuen-
tute sua: filiæ eorum compositæ, circum-
ornatæ vt similitudo tépli. Promptua- 13
ria eorum plena, eructátia ex hoc in illud:
oues eorum fœtosæ abundantes in egressi-
bus suis. Boues eorum crassæ: non est 14
ruina maceriæ, neque transitus, neque cla-
mor in plateis eorum. Beatum dixerũt 15
populum cui hæc sunt: beatus populus
cuius Dominus Deus eius.

Laudatio Dauid. PSAL. CXLIIII. 1
Exaltabo te Deus meus rex meus, & be-
nedicam nomini tuo in seculum, & in
seculum seculi. Per singulos dies be- 2
nedicam tibi, & laudabo nomen tuum in
seculũ, & in seculũ seculi. Magnus Do- 3
minus & laudabilis nimis, & magnitudi-
nis eius non est finis. Generatio & ge- 4
neratio *laudabũt opera tua, & potentiam
tuam *pronunciabit. Magnificentiam 5
gloriæ sanctitatis tuæ loquentur, & mira-
bilia tua narrabunt.
Et virtutem terribilium tuorum di- 6
cent, & magnitudinem tuam narrabunt.

3 κύριε τί ἐστιν ἄνθρωπος, ὅτι ἐγνώσθης αὐτῷ, ἢ υἱὸς
ἀνθρώπου, ὅτι λογίζῃ αὐτῷ; ἄνθρωπος ματαιότητι
ὡμοιώθη, αἱ ἡμέραι αὐτοῦ ὡσεὶ σκιὰ παράγουσι.
5 κύριε κλῖνον οὐρανοὺς καὶ κατάβηθι, ἅψαι τῶν ὀρέων
6 καὶ καπνισθήσονται. ἄστραψον ἀστραπὴν καὶ σκορπιεῖς
αὐτούς. ἐξαπόστειλον τὰ βέλη σου, καὶ συνταράξεις αὐ-
7 τούς. ἐξαπόστειλον τὴν χεῖρά σου ἐξ ὕψους, ἐξελοῦ
με καὶ ῥῦσαί με ἐξ ὑδάτων πολλῶν, ἐκ χειρὸς υἱῶν ἀλλο-
8 τρίων. ὧν τὸ στόμα ἐλάλησε ματαιότητα, καὶ ἡ δεξιὰ
αὐτῶν, δεξιὰ ἀδικίας.
9 ὁ θεὸς ᾠδὴν καινὴν ᾄσομαί σοι, ἐν ψαλτηρίῳ δεκα-
χόρδῳ ψαλῶ σοι. τῷ διδόντι τὴν σωτηρίαν τοῖς βασι-
λεῦσι, τῷ λυτρουμένῳ δαυὶδ τὸν δοῦλον αὐτοῦ ἐκ ῥομ-
φαίας πονηρᾶς.
11 ῥῦσαί με καὶ ἐξελοῦ με ἐκ χειρὸς υἱῶν ἀλλοτρίων·
ὧν τὸ στόμα ἐλάλησε ματαιότητα, καὶ ἡ δεξιὰ αὐτῶν δεξιὰ
12 ἀδικίας. ὧν οἱ υἱοὶ αὐτῶν ὡς νεόφυτα ἱδρυμένα ἐν τῇ
νεότητι αὐτῶν· αἱ θυγατέρες αὐτῶν κεκαλλωπισμέναι,
περικεκοσμημέναι ὡς ὁμοίωμα ναοῦ.
13 τὰ ταμιεῖα αὐτῶν πλήρη, ἐξερευγόμενα ἐκ τούτου
εἰς τοῦτο· τὰ πρόβατα αὐτῶν πολύτοκα πλητύνοντα ἐν
ταῖς ἐξόδοις αὐτῶν.
14 οἱ βόες αὐτῶν παχεῖς· οὐκ ἔστι κατάπτωμα φραγ-
μοῦ, οὐδὲ διέξοδος, οὐδὲ κραυγὴ ἐν ταῖς πλατείαις αὐτῶν.
15 ἐμακάρισαν τὸν λαὸν ᾧ ταῦτά ἐστι· μακάριος ὁ
λαὸς οὗ κύριος ὁ θεὸς αὐτοῦ.
1 Αἴνεσις τῷ δαυίδ. ρμδ´
Ὑψώσω σε ὁ θεός μου ὁ βασιλεύς μου, καὶ εὐλογήσω
τὸ ὄνομά σου εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.
2 καθ' ἑκάστην ἡμέραν εὐλογήσω σε, καὶ αἰνέσω τὸ ὄνο-
μά σου εἰς τὸν αἰῶνα καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.
3 μέγας κύριος καὶ αἰνετὸς σφόδρα, καὶ τῆς μεγα-
λωσύνης αὐτοῦ οὐκ ἔστι πέρας.
4 γενεὰ καὶ γενεὰ ἐπαινέσει τὰ ἔργα σου, καὶ τὴν δύνα-
μίν σου ἀπαγγελοῦσι.
5 τὴν μεγαλοπρέπειαν τῆς δόξης τῆς ἁγιωσύνης σου
λαλήσουσι, καὶ τὰ θαυμάσιά σου διηγήσονται.
6 καὶ τὴν δύναμιν τῶν φοβερῶν σου ἐροῦσι, καὶ τὴν
μεγαλωσύνην σου διηγήσονται.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

3 Dñe quid est homo vt agnoscas eum; filius hominis vt reputes eum? 4 Homo vanitati similis est, dies eius sicut vmbra quæ præte-
riit. 5 Domine inclina cælos, & manifesta te; tange montes, & emittent fumum. 6 Fulgura fulgurationes, & dissipa eos; emitte sagittas
tuas, & conturbabis eos. 7 Extende manum tuam de cælis excelsis, eripe & libera me de exercitibus similibus aquis multis, de manu
filiorum alienorum. 8 Quorum os locutum est iuramentum vanum, & lex eorum lex iniquitatis.
9 Deus hymno nouo laudabo coram te, in psalterio decem chordarum psallam coram te. 10 Qui das salutem regibus, qui liberasti
Dauid seruum tuum à gladio prauo. 11 Libera me, & eripe me de manu filiorum alienorum, quorũ os locutum est iuramentum vanitatis,
& lex eorum lex mendacij. 12 Quòd filij nostri sint sicut plantationes dactylorum in doctrina Legis, nutriti à iuuentute sua: filiæ nostræ
splendidæ, & acceptæ sacerdotibus, qui ministrant in medio templi. 13 Cellaria nostra plena, superexuberantia quotannis; oues nostræ
parientes millia, multiplicantes in myriadas in stabulis nostris.
14 Tauri nostri dominatores, quoniam non est fortitudo, non est prolatio mala, non est clamor luctuosus in plateis nostris.
15 Beatus populus cui sunt huiusmodi: beatus populus, cuius DOMINVS est Deus eius.

1 Hymnus Dauidi. PSAL. CXLV.
Exaltabo te Deus meus Rex, & benedicam nomen tuum in secula seculorum. 2 Omni die benedicam tibi, & laudabo nomen tuum
in secula seculorum. 3 Magnus Dñs & laudabilis multum, & magnificentiæ eius non est finis. 4 Generatio generationi laudabit
opera tua, & potentiam tuam narrabunt. 5 Decorem gloriæ splendoris tui, & verba mirabilium operum tuorum eloquar. 6 Et forti-
tudinem terribilium tuorum dicent, & magnificentiam tuam narrabunt.

7 זֵכֶר רַב־טוּבְךָ יַבִּיעוּ וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ׃
8 חַנּוּן וְרַחוּם יְהוָה אֶרֶךְ אַפַּיִם וּגְדָל־חָסֶד׃
9 טוֹב־יְהוָה לַכֹּל וְרַחֲמָיו עַל־כָּל־מַעֲשָׂיו׃
10 יוֹדוּךָ יְהוָה כָּל־מַעֲשֶׂיךָ וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה׃
11 כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ׃
12 לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו וּכְבוֹד הֲדַר
מַלְכוּתוֹ׃
13 מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל־עֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל־
דּוֹר וָדֹר׃
14 סוֹמֵךְ יְהוָה לְכָל־הַנֹּפְלִים וְזוֹקֵף לְכָל־
הַכְּפוּפִים׃
15 עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן־לָהֶם אֶת־
אָכְלָם בְּעִתּוֹ׃
16 פּוֹתֵחַ אֶת־יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל־חַי רָצוֹן׃
17 צַדִּיק יְהוָה בְּכָל־דְּרָכָיו וְחָסִיד בְּכָל־מַעֲשָׂיו׃
18 קָרוֹב יְהוָה לְכָל־קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ
בֶאֱמֶת׃
19 רְצוֹן־יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה וְאֶת־שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע
וְיוֹשִׁיעֵם׃
20 שׁוֹמֵר יְהוָה אֶת־כָּל־אֹהֲבָיו וְאֵת כָּל־הָרְשָׁעִים
יַשְׁמִיד׃
21 תְּהִלַּת יְהוָה יְדַבֶּר פִּי וִיבָרֵךְ כָּל־בָּשָׂר שֵׁם
קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד׃

קמו

1 הַלְלוּיָהּ הַלְלִי נַפְשִׁי אֶת־יְהוָה׃
2 אֲהַלְלָה יְהוָה בְּחַיָּי אֲזַמְּרָה לֵאלֹהַי בְּעוֹדִי׃
3 אַל־תִּבְטְחוּ בִנְדִיבִים בְּבֶן־אָדָם שֶׁאֵין לוֹ
תְשׁוּעָה׃
4 תֵּצֵא רוּחוֹ יָשֻׁב לְאַדְמָתוֹ בַּיּוֹם הַהוּא אָבְדוּ
עֶשְׁתֹּנֹתָיו׃

7 *Memoriam multæ bonitatis tuæ loquentur, & iustitias tuas laudabunt.*
8 *Clemens & misericors Dominus, patiens, & multæ miserationis.*
9 *Bonus Dominus omnibus, & misericordiæ eius in vniuersa opera eius.*
10 *Confiteantur tibi Domine omnia opera tua, & misericordes tui benedicant tibi.*
11 *Gloriam regni tui dicent, & fortitudines tuas loquentur.*
12 *Vt ostendant filiis hominum fortitudines eius, & gloriam decoris regni eius.*
13 *Regnum tuum regnum omnium seculorum, & potestas tua in omni generatione & generationem.*
14 *Sustentat Dominus omnes corruentes, & erigit omnes iacentes.*
15 *Oculi omnium ad te sperant, & tu das eis escam suam in tempore suo.*
16 *Aperis manus tuas, & imples omne animal refectione.*
17 *Iustus Dominus in omnibus viis suis, & misericors in omnibus operibus suis.*
18 *Iuxtà est Dominus omnibus qui inuocant illum: omnibus qui inuocant illum in veritate.*
19 *Placitum timentium se faciet, & clamorem eorum exaudiet, & saluabit eos.*
20 *Custodit Dominus omnes diligentes se, & vniuersos impios conteret.*
21 *Laudationem Domini loquetur os meum, & benedicet omnis caro nomini sancto eius in æternum & iugiter.*

1 *Alleluia.* PSAL. CXLVI.

Lauda anima mea Dominum.
2 *Laudabo Dominum in vita mea, cantabo Deo meo quàm diu sum.*
3 *Nolite confidere in principibus; in filio hominis, cui non est salus.*
4 *Egredietur spiritus eius, & reuertetur in humum suam: in die illa peribunt cogitationes eius.*

תרגום

7 דְּכְרָן סַגְעֵי טוּבְךָ יַבִּיעוּן וְצִדְקָתָךְ יְשַׁבְּחוּן׃ 8 חַנָּנָא וְרַחֲמָנָא יְיָ מַרְחִיק רְגַז וּמַסְגֵּי לְמֶעְבַּד טָבְוָן׃
9 טָב יְיָ לְכוּלָּא וְרַחֲמוֹי עַל כָּלְהוֹן עוּבָדוֹי׃ 10 יְהוֹדוּן לָךְ יְיָ כָּלְהוֹן עוּבָדָךְ וַחֲסִידָיךְ יְבָרְכוּנָּךְ׃
11 אִיקַר מַלְכוּתָךְ יֵימְרוּן וּגְבוּרְתָּךְ יְמַלְּלוּן׃ 12 לְאוֹדָעָא לִבְנֵי נָשָׁא גְּבוּרְתּוֹי וְאִיקַר שִׁבְהוֹר מַלְכוּתֵהּ׃
13 מַלְכוּתָךְ מַלְכוּת דְּכָל עָלְמִין וְשׁוּלְטָנוּתָךְ בְּכָל דָּר וְדָר׃ 14 סָעִד יְיָ לְכָל דִּנְפִילִין וְזָקִיף לְכָלְהוֹן כְּפִיפִין׃
15 עֵינֵיהוֹן דְּכוּלָּא לְוָתָךְ מְסַבְּרִין וְאַתְּ יָהֵב לְכָלְהוֹן מֵיכָלְהוֹן בְּזִמְנֵהּ׃ 16 פָּתַח יַת יְדָךְ וּמַשְׂבַּע לְכָל חַי תּוּרְעוּתְהוֹן׃
17 זַכַּי יְיָ בְּכָל אָרְחָתֵיהּ וְחָסִיד בְּכָל עוּבָדוֹי׃ 18 קָרִיב יְיָ לְכָל דְּקָרְיָן יָתֵהּ לְכָל דְּקָרְיָן יָתֵהּ בִּקְשׁוֹט׃
19 רְעוּת דַּחֲלוֹי יַעְבֵּד וְיַת בָּעוּתְהוֹן יִשְׁמַע וְיִפְרְקִנּוּן׃ 20 נָטַר יְיָ יַת כָּל רָחְמוֹי וְיַת כָּל רַשִׁיעַיָּא יְשֵׁיצֵי׃
21 שְׁבָחָא דַּיְיָ יְמַלֵּל פּוּמִי וִיבָרְכוּן כָּל בְּנֵי בִּשְׂרָא שׁוּם קֻדְשֵׁהּ לְעָלְמֵי עָלְמִין׃

קמו

1 שַׁבַּחוּ אֱלָהָא שַׁבַּחִי נַפְשִׁי יַת יְיָ׃ 2 אֲשַׁבַּח קֳדָם יְיָ בְּחַיַּי אֲזַמֵּר לֵאלָהִי בְּרֵאיתִי׃ 3 לָא תִתְרַחֲצוּן בְּרַבְרְבַיָּא בְּבַר נָשׁ דְּלֵית
לֵהּ פֻּרְקָנָא׃
4 תִּפּוֹק רוּחֵהּ יְהוּב לְעַפְרֵהּ בְּיוֹמָא הַהוּא אוֹבְדוּ זְמִוֹנוֹי׃

* Memoriam abundãtiæ ſuauitatis tuæ 7
eructabunt,& iuſtitia tua exultabunt.
* Miſerator & miſericors Dominus,pa- 8
tiens,& multum miſericors. * Suauis Do- 9
minus vniuerſis,& miſerationes eius ſuper
omnia opera eius. * Confiteantur tibi 10
Domine omnia opera tua,& ſancti tui be-
nedicant tibi. * Gloriam regni tui dicent, 11
& potentiam tuam loquentur. * Vt no- 12
tam faciãt filijs hominum potentiam tuã,
& gloriam magnificentiæ regni tui.
* Regnum tuum regnum omnium ſe- 13
culorum, & dominatio tua in omni gene-
ratione & generatione . Fidelis Dominus
in omnibus verbis ſuis, & ſanctus in om-
nibus operibus ſuis. * *Suſtentat Dominus 14
omnes qui corruũt, & erigit omnes eliſos.
* Oculi omnium in te ſperant , & tu 15
das eſcam illorum in tempore oportuno.
* Aperis tu manum tuam,& imples om- 16
ne animal * refectionẽ.
* Iuſtus Dominus in omnibus vijs ſuis, 17
& ſanctus in omnibus operibus ſuis.
* Propè *Dominus omnibus inuocanti- 18
bus eum , omnibus inuocantibus eum in
veritate. * Voluntatem timentium ſe fa- 19
ciet,& deprecationem eorum exaudiet , &
ſaluos faciet eos. * Cuſtodit Dominus 20
omnes diligentes ſe, & omnes peccatores
diſperdet. * Laudationem Domini lo- 21
quetur os meum , & benedicat omnis caro
nomini ſancto eius, in ſeculum & in ſecu-
lum ſeculi. Alleluia.

Aggæi & Zachariæ.

PSAL. CXLV.

Lauda anima mea Dominum. 1
* Laudabo Dominum in vita mea, 2
pſallam Deo meo quamdiu *ſum. * Nolite 3
confidere in principibus,in filijs hominũ,
* quibus non eſt ſalus.
* Exibit ſpiritus eius , & reuertetur in 4
terram ſuam ; in illa die peribunt omnes
cogitationes *eius.

7 * μνήμην τοῦ πλήθους τῆς χρηστότητός σου ἐξερεύξονται, καὶ
τῇ δικαιοσύνῃ σου ἀγαλλιάσονται.
8 * οἰκτίρμων καὶ ἐλεήμων ὁ κύριος, μακρόθυμος καὶ πο-
9 λυέλεος. * χρηστὸς κύριος τοῖς σύμπασι, καὶ οἱ οἰκ-
τιρμοὶ αὐτοῦ ἐπὶ πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ.
10 * ἐξομολογησάσθωσάν σοι κύριε πάντα τὰ ἔργα σου,
11 καὶ οἱ ὅσιοί σου εὐλογησάτωσάν σε. * δόξαν τῆς βασιλείας
σου ἐροῦσι, καὶ τὴν δυναστείαν σου λαλήσουσι.
12 * τοῦ γνωρίσαι τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων τὴν δυναστείαν
σου, καὶ τὴν δόξαν τῆς μεγαλοπρεπείας τῆς βασιλείας σου.
13 * ἡ βασιλεία σου βασιλεία πάντων τῶν αἰώνων, καὶ ἡ
δεσποτεία σου ἐν πάσῃ γενεᾷ καὶ γενεᾷ· πιστὸς κύριος ἐν
πᾶσι τοῖς λόγοις αὐτοῦ, καὶ ὅσιος ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ.
14 * ὑποστηρίζει κύριος πάντας τοὺς καταπίπτοντας, καὶ
ἀνορθοῖ πάντας τοὺς κατερραγμένους.
15 * οἱ ὀφθαλμοὶ πάντων εἰς σὲ ἐλπίζουσι, καὶ σὺ δίδως
16 τὴν τροφὴν αὐτῶν ἐν εὐκαιρίᾳ. * ἀνοίγεις σὺ τὴν χεῖ-
ρά σου, καὶ ἐμπιπλᾷς πᾶν ζῶον εὐδοκίας.
17 * δίκαιος κύριος ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ, καὶ ὅσιος
ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ.
18 * ἐγγὺς κύριος πᾶσι τοῖς ἐπικαλουμένοις αὐτόν, πᾶσι
τοῖς ἐπικαλουμένοις αὐτὸν ἐν ἀληθείᾳ.
19 * θέλημα τῶν φοβουμένων αὐτὸν ποιήσει, καὶ τῆς δεή-
σεως αὐτῶν εἰσακούσεται, καὶ σώσει αὐτούς.
20 * φυλάσσει κύριος πάντας τοὺς ἀγαπῶντας αὐτόν, καὶ
πάντας τοὺς ἁμαρτωλοὺς ἐξολοθρεύσει.
21 * αἴνεσιν κυρίου λαλήσει τὸ στόμα μου, καὶ εὐλογείτω
πᾶσα σὰρξ τὸ ὄνομα τὸ ἅγιον αὐτοῦ, εἰς τὸν αἰῶνα καὶ εἰς τὸν
αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. ἀλληλούϊα.

Ἀγγαίου καὶ Ζαχαρίου. ρμε΄.

1 * Αἴνει ἡ ψυχή μου τὸν κύριον. * αἰνέσω κύριον ἐν
2 τῇ ζωῇ μου, ψαλῶ τῷ θεῷ μου ἕως ὑπάρχω.
3 * μὴ πεποίθατε ἐπ' ἄρχοντας ἐπὶ υἱοὺς ἀνθρώπων οἷς
οὐκ ἔστι σωτηρία.
4 * ἐξελεύσεται τὸ πνεῦμα αὐτοῦ, καὶ ἐπιστρέψει εἰς τὴν
γῆν αὐτοῦ· ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἀπολοῦνται πάντες οἱ δια-
λογισμοὶ αὐτοῦ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

7 Memoriam multæ bonitatis tuæ perſonabunt, & iuſtitiam tuam laudabunt. 8 Clemens & miſericors Dñs, longanimis , & multi-
plices edens beneficentias. 9 Bonus Dominus omnibus, & miſericordiæ eius ſuper omnia opera eius. 10 Confiteantur tibi Deus om-
nia opera tua, & miſericordes tui benedicant tibi. 11 Gloriam regni tui dicent, & fortitudinem tuam loquentur.
12 Vt notam faciant filiis hominum fortitudinem tuam, & gloriam decoris regni tui. 13 Regnum tuum regnum omnium ſeculorum,
& poteſtas tua in omni generatione & generatione. 14 Suſtentat Dominus omnes corruentes, & dirigit omnes curuatos.
15 Oculi omnium in te ſperant,& tu das illis cibum illorum in tempore ſuo. 16 Aperis manum tuam , & ſatias omne animal deſiderio
ipſorum. 17 Iuſtus Dominus in omnibus viis ſuis, & miſericors in omnibus operibus ſuis.
18 Proximus eſt Dominus omnibus qui inuocant eum; omnibus qui inuocant eum in veritate.
19 Voluntatem timentium ſe faciet, & preces eorum exaudiet, & ſaluabit illos.
20 Seruat Dominus omnes diligentes ſe, & omnes impios diſperdet.
21 Laudem Dei loquetur os meum , & benedicent cuncti filij carnis nomen ſanctitatis eius in ſecula ſeculorum.

PSAL. CXLVI.

Laudate Deum, lauda anima mea Dominum. 2 Laudabo coram Domino in vita mea , pſallam Deo meo quàmdiu fuero.
3 Nolite confidere in principibus; in filio hominis in quo non eſt ſalus.
4 Egredietur flatus eius, reuertetur in puluerem ſuum, in die illo peribunt machinationes eius.

5 * אשרי שאל יעקב בעזרו שברו על־יהוה
אלהיו:
6 * עשה שמים וארץ את־הים ואת־כל־אשר־
בם השמר אמת לעולם:
7 * עשה משפט לעשוקים נתן לחם לרעבים
יהוה מתיר אסורים:
8 * יהוה פקח עורים יהוה זקף כפופים יהוה
אהב צדיקים:
9 * יהוה שמר את־גרים יתום ואלמנה יעודד
ודרך רשעים יעות:
10 * ימלך יהוה לעולם אלהיך ציון לדר ודר
הללו־יה:

קמז

1 * הללויה כי־טוב זמרה אלהינו כי־נעים
נאוה תהלה:
2 * בונה ירושלם יהוה נדחי ישראל יכנס:
3 * הרפא לשבורי לב ומחבש לעצבותם:
4 * מונה מספר לכוכבים לכלם שמות יקרא:
5 * גדול אדונינו ורב־כח לתבונתו אין מספר:
6 * מעודד ענוים יהוה משפיל רשעים עדי־ארץ:
7 * ענו ליהוה בתודה זמרו לאלהינו בכנור:
8 * המכסה שמים בעבים המכין לארץ מטר
המצמיח הרים חציר:
9 * נותן לבהמה לחמה לבני ערב אשר יקראו:
10 * לא בגבורת הסוס יחפץ ולא בשוקי האיש
ירצה:
11 * רוצה יהוה את־יראיו את־המיחלים לחסדו:
12 * שבחי ירושלם את־יהוה הללי אלהיך ציון:
13 * כי־חזק בריחי שעריך ברך בניך בקרבך:
14 * השם־גבולך שלום חלב חטים ישביעך:
15 * השלח אמרתו ארץ עד־מהרה ירוץ דברו:

5 * *Beatus cuius Deus Jacob auxiliator eius,*
spes eius in Domino Deo suo.
6 * *Qui fecit cælos & terram, mare & omnia*
quæ in eis sunt, qui custodit veritatem in sempiternum.
7 * *Qui facit iudicium calumniam sustinentibus, & dat panem esurientibus, Dominus soluit*
8 *vinctos.* * *Dominus illuminat cæcos, Dominus*
erigit elisos, Dominus diligit iustos.
9 * *Dominus custodit aduenas, pupillum &*
viduam eriget, & viam impiorum conteret.
10 * *Regnabit Dominus in æternum: Deus tuus*
Sion in generationem & generationem.
Alleluia. PSAL. CXLVII.

1 *Laudate Dominum quoniam bonum est canticum Dei nostri; quoniam decorum est, pul-*
2 *chra laudatio.* * *Ædificabit Hierusalem Dominus, eiectos Israel congregabit.*
3 * *Qui sanat contritos corde, & alligat plagas eorum.*
4 * *Qui numerat multitudinem stellarum, &*
omnes nomine vocat.
5 * *Magnus Dominus noster, & multus fortitudine, & prudentiæ eius non est numerus.*
6 * *Suscipiens mansuetos Dominus; humilians*
impios vsque ad terram.
7 * *Cantate Domino in confessione, canite Deo*
nostro in cithara.
8 * *Qui operit cælos nubibus, & præbet terræ*
pluuiam, & oriri facit in montibus germen.
9 * *Qui dat iumentis panem suum, filiis coruorum*
clamantibus.
10 * *Non est in fortitudine equi voluntas eius,*
neque in tibiis viri placetur ei.
11 * *Placetur Domino in his qui timent eum, et*
expectant misericordiam eius.
12 * *Lauda Jerusalem Dominum, lauda Deum*
tuum Sion.
13 * *Quoniam confortauit vectes portarū tuarum, benedixit filiis tuis in medio tui.*
14 * *Qui posuit terminum tuum pacem, adipe*
frumenti saturauit te.
15 * *Qui emittit eloquium suum terræ: velociter currit verbum eius.*

תרגום

5 טוביה מאן דאלהא דיעקב בסעדה סברה על יוי אלהה: 6 ודעבד שמיא וארעא ית ימא וית כל די בהון דנטר קשוט לעלמין:
7 ודעבד דינא לטלומין יהב מזון לכפנין יוי דשרי אסירין: 8 יוי פקח לסמין יוי זקף כפיפין יוי רחם צדיקין: 9 יוי נטר
יתגיורין יתם וארמלא יסובר וארחת דרשיעי יטלטל: 10 ימלך יוי לעלם אלהיך ציון לדר ודר שבחו אלהא:

קמז

1 שבחו אלהא ארום טב לזמרא קדם אלהנא ארום בסים ויאיא תשבחתא: 2 בני ירושלם יוי גלותא דישראל יכנש:
3 דמסי לתבירי לבא ומסיק ארכא למרעיהון: 4 מני סכום לכוכביא לכולהון בשמהן קרי:
5 רב מרנא וסגי חילא ולסכלתנותה ליה סכום: 6 מסובר ענותניא יוי ממאך רשיעי עד ארעא:
7 שבחו קדם יוי בתודתא זמרו קדם אלהנא בכנרא: 8 דחפי שמיא בעננא דמתקן לארעא מטרא דמרבי טוריא עסבא:
9 יהב לבעירא מזונה לבני עורבא דקריין: 10 לא בגבורתא דרכבין על סוסיא יצבי ולא בשקי גברין רהטונין יתרעי:
11 רעי יוי ית דחלוי ית דמורכין לטובה: 12 שבחי ירושלם ית יוי שבחי אלהיך ציון:
13 ארום תקף נגרי תרעיך ברך בניכי במצעיך: 14 דשוי תחומיך שלם שמן וטוב חטיא ישבעינך:
15 דשדר מימרה לארעא עד סרהובא ירהוט מלולה:

*Beatus cuius Deus Iacob adiutor eius, 5
spes eius in Domino Deo ipsius. *Qui fe- 6
cit cælum & terram, mare & omnia que in
eis*, qui custodit veritatem in seculum.
*Qui facit iudicium iniuriam patienti- 7
bus, qui dat escam esurientibus: Dominus
soluit compeditos. *Dominus illuminat 8
cæcos, Dominus erigit elisos, Dominus di
ligit iustos. *Dominus custodit aduenas. 9
pupillum & viduam suscipiet, & viam pec
catorum disperdet. *Regnabit Dominus 10
in *seculum, Deus tuus Sion in generatio-
nem & generationem.

Alleluia. PSAL. CXLVI.

LAudate Dominũ quoniam bonus *psal- 1
mus: Deo nostro iocunda sit *laudatio.
*Ædificans Hierusalem Dominus, di- 2
spersiones Israel congregabit. *Qui sa- 3
nat contritos corde, & alligat contritiones
eorum. *Qui numerat *multitudines 4
stellarum, & omnibus eis nomina vocans.
*Magnus Dñs noster, & magna virtus 5
eius, & sapientiæ eius non est numerus.
*Suscipiens mansuetos Dominus, hu- 6
milians autẽ peccatores vsque ad terram.
*Præcinite Dño in confessione, psallite 7
Deo nostro in cithara. *Qui operit cælũ 8
in nubibus, *qui parat terræ pluuiam: qui
producit in montibus fœnum, & herbam
seruituti hominum. *Qui dat iumentis 9
escam ipsorum, & pullis coruorum inuo-
cantibus eum. *Non in fortitudine equi 10
voluntatem habebit, neque in tibijs viri
beneplacitum *est ei. *Beneplacitum est 11
Domino super timentes eum, & in eis qui
sperant super misericordia eius. Alleluia.

Aggæi & Zachariæ.

PSAL. CXLVIII.

LAuda Hierusalem Dñm, lauda Deum 12
tuũ Sion. *Quoniã cõfortauit seras por- 13
tarum tuarum, benedixit filijs tuis in te.
*Qui posuit fines tuos pacem, & adipe 14
frumenti satiat te. *Qui emittit eloquiũ 15
suum terræ, velociter *curret sermo eius.

5 * μακάριος οὗ ὁ θεὸς ἰακὼβ βοηθὸς αὐτοῦ, ἡ ἐλπὶς
6 αὐτοῦ ἐπὶ κύριον τὸν θεὸν αὐτοῦ. * τὸν ποιήσαντα τὸν οὐ-
ρανὸν καὶ τὴν γῆν, τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐ-
τοῖς· τὸν φυλάσσοντα ἀλήθειαν εἰς τὸν αἰῶνα·
7 * ποιοῦντα κρίμα τοῖς ἀδικουμένοις, διδόντα τροφὴν
τοῖς πεινῶσι· κύριος λύει πεπεδημένους.
8 * κύριος σοφοῖ τυφλούς, κύριος ἀνορθοῖ κατερραγ-
9 μένους, κύριος ἀγαπᾷ δικαίους. * κύριος φυλάσσει
τοὺς προσηλύτους· ὀρφανὸν καὶ χήραν ἀναλήψεται, καὶ
10 ὁδὸν ἁμαρτωλῶν ἀφανιεῖ. * βασιλεύσει κύριος εἰς
τὸν αἰῶνα, ὁ θεός σου σιὼν εἰς γενεὰν καὶ γενεάν.

Ἀλληλούϊα. ρμϛʹ.

1 * Αἰνεῖτε τὸν κύριον ὅτι ἀγαθὸς ψαλμός· τῷ θεῷ ἡμῶν
2 ἡδυνθείη αἴνεσις. * οἰκοδομῶν ἱερουσαλὴμ ὁ κύριος,
τὰς διασπορὰς τοῦ ἰσραὴλ ἐπισυνάξει.
3 * ὁ ἰώμενος τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν, καὶ
4 δεσμεύων τὰ συντρίμματα αὐτῶν. * ὁ ἀριθμῶν πλή-
θη ἄστρων, καὶ πᾶσιν αὐτοῖς ὀνόματα καλῶν.
5 * μέγας ὁ κύριος ἡμῶν, καὶ μεγάλη ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ, καὶ
τῆς συνέσεως αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἀριθμός.
6 * ἀναλαμβάνων πραεῖς ὁ κύριος, ταπεινῶν δὲ ἁμαρ-
7 τωλοὺς ἕως γῆς. * ἐξάρξατε τῷ κυρίῳ ἐν ἐξομολο-
γήσει, ψάλατε τῷ θεῷ ἡμῶν ἐν κιθάρᾳ.
8 * τῷ περιβάλλοντι τὸν οὐρανὸν ἐν νεφέλαις, τῷ ἑτοιμά-
ζοντι τῇ γῇ ὑετόν· τῷ ἐξανατέλλοντι ἐν ὄρεσι χόρτον, καὶ
χλόην τῇ δουλείᾳ τῶν ἀνθρώπων.
9 * διδόντι τοῖς κτήνεσι τροφὴν αὐτῶν, καὶ τοῖς νεοσσοῖς
τῶν κοράκων τοῖς ἐπικαλουμένοις αὐτόν.
10 * οὐκ ἐν τῇ δυναστείᾳ τοῦ ἵππου θελήσει, οὐδὲ ἐν ταῖς
11 κνήμαις τοῦ ἀνδρὸς εὐδοκεῖ. * εὐδοκεῖ κύριος ἐν τοῖς φο-
βουμένοις αὐτόν, καὶ ἐν τοῖς ἐλπίζουσιν ἐπὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ.

ἀλληλούϊα. Ἀγγαίου καὶ ζαχαρίου. ρμζʹ.

12 * Ἐπαίνει ἱερουσαλὴμ τὸν κύριον, αἴνει τὸν θεόν σου σιών.
13 * ὅτι ἐνίσχυσε τοὺς μοχλοὺς τῶν πυλῶν σου, εὐλόγησε
τοὺς υἱούς σου ἐν σοί.
14 * ὁ τιθεὶς τὰ ὅριά σου εἰρήνην, καὶ στέαρ πυροῦ ἐμπι-
πλῶν σε.
15 * ὁ ἀποστέλλων τὸ λόγιον αὐτοῦ τῇ γῇ, ἕως τάχους δρα-
μεῖται ὁ λόγος αὐτοῦ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

5 Beatus ille cui Deus Iaacob est auxilio; spes eius in Domino Deo eius. 6 Qui fecit cælos & terram, maria & omnia quæ in eis sunt: qui custodit veritatem in perpetuum. 7 Qui facit iudicium calumniam sustinentibus, dat cibum esurientibus: Dominus soluit vinctos. 8 Dominus illuminat cæcos, Dominus erigit curuos, Dominus diligit iustos. 9 Dominus seruat aduenas; pupillum & viduam suscipiet; & vias impiorum disperdet. 10 Regnabit Dominus in æternum. Deus tuus Sion; in generationem & generationem. Laudate Deum.

PSAL. CXLVII.

1 LAudate Deum, quoniam bonum est psallere coram Deo nostro, quoniam delectabilis & pulchra laus est. 2 Ædificans Ierusalem Dominus, captiuitatem Israel congregabit. 3 Qui sanat contritos corde, & adducit sanitatem morbis eorum. 4 Imponit numerũ stellis, & omnes nominatim vocat. 5 Magnus dominator noster, & multus virtute: & prudentiæ eius non est numerus. 6 Suscipiens mansuetos Deus, humilians impios vsque ad terram. 7 Laudes dicite coram Domino in confessione: psallite coram Deo nostro in cithara. 8 Qui operit cælum nubibus, qui præparat terræ pluuiam; qui crescere facit in montibus herbam. 9 Dat iumentis cibum suum; pullis corui qui clamant. 10 Non in fortitudine equitantium equos beneplacet ei; neque in tibijs fortium currentium voluntas eius. 11 Beneuolentia complectitur Dominus timentes se, & eos qui expectant benignitatem ipsius. 12 Lauda Ierusalem Dominum, lauda Deum tuum Sion. 13 Quoniam roborauit seras portarum tuarum: benedixit filijs tuis in medio tui. 14 Qui posuit terminos tuos pacem, oleo & bonitate frumentorum saturauit te. 15 Qui mittit verbum suum in terram: festinanter curret sermo eius.

16 * הנתן שלג כצמר כפור כאפר יפזר׃
17 * משליך קרחו כפתים לפני קרתו מי יעמד׃
18 * ישלח דברו וימסם ישב רוחו יזלו־מים׃
19 * מגיד דבריו ליעקב חקיו ומשפטיו לישראל׃
20 * לא־עשה כן לכל־גוי ומשפטים בל־ידעום הללו־יה׃

קמח

1 * הללויה הללו את־יהוה מן־השמים הללוהו במרומים׃
2 * הללוהו כל־מלאכיו הללוהו כל־צבאו׃
3 * הללוהו שמש וירח הללוהו כל־כוכבי אור׃
4 * הללוהו שמי השמים והמים אשר מעל השמים׃
5 * יהללו את־שם יהוה כי הוא צוה ונבראו׃
6 * ויעמידם לעד לעולם חק־נתן ולא יעבור׃
7 * הללו את־יהוה מן־הארץ תנינים וכל־תהמות׃
8 * אש וברד שלג וקיטור רוח סערה עשה דברו׃
9 * ההרים וכל־גבעות עץ פרי וכל־ארזים׃
10 * החיה וכל־בהמה רמש וצפור כנף׃
11 * מלכי־ארץ וכל־לאמים שרים וכל־שפטי ארץ׃
12 * בחורים וגם־בתולות זקנים עם־נערים׃
13 * יהללו את־שם יהוה כי־נשגב שמו לבדו הודו על־ארץ ושמים׃
14 * וירם קרן לעמו תהלה לכל־חסידיו לבני ישראל עם־קרבו הללו־יה׃

16 * *Qui dat niuem quasi lanam, pruinas quasi cinerem spargit.*
17 * *Proijcit glaciem suam quasi buccellas: ante faciem frigoris eius quis stabit?*
18 * *Mittet verbum suum, & soluet illa: spirabit spiritu suo, & fluent aquæ.*
19 * *Qui annunciat verbum suum Jacob; præcepta sua & iudicia sua Jsrael.*
20 * *Non fecit similiter omni genti, & iudicia sua non cognoscent. Aleluia.*

1 * *Aleluia.* PSAL. CXLVIII.

Laudate Dominum de cælis, laudate eum in excelsis.
2 * *Laudate eum omnes angeli eius, laudate eum omnes exercitus eius.*
3 * *Laudate eum Sol & Luna, laudate eum omnes stellæ luminis.*
4 * *Laudate eum cæli cælorum, & aquæ quæ super cælos sunt,*
5 * *Laudent nomen Domini; quoniam ipse mandauit, & creata sunt.*
6 * *Et statuit ea in æternum & in seculũ; præceptum dedit, & non præteribit.*
7 * *Laudate Dominum de terra, dracones & omnes abyssi.*
8 * *Jgnis, grando, nix, glacies; ventus, turbo, quæ facitis sermonem eius.*
9 * *Montes & omnes colles, lignum fructiferum & vniuersæ cedri.*
10 * *Bestiæ & omnia iumenta, reptilia & aues volantes.*
11 * *Reges terræ & omnes populi, principes & vniuersi iudices terræ.*
12 * *Juuenes & virgines; senes cum pueris,*
13 * *Laudent nomen Domini; quoniam sublime nomen eius solius: gloria eius in cælo & in terra.*
14 * *Et exaltauit cornu populi sui: laus omnibus sanctis eius; filiis Jsrael, populo appropinquanti sibi. Aleluia.*

תרגום

16 דיהב תלגא חיור היך עמר גליד היך קטם יבדר׃ 17 מטלק קרחה פליג היך רסוקין ומן קדם קוריה מאן אפשר למקם׃
18 ישדר קדום חומתה וימסינון יגתב רוחיה וזלחין מיא׃ 19 דתני דבריא דאוריתה ליעקב קימוי ודינוי לישראל׃
20 לא עבד היכנא לכל עמא ודינין לא הודענון שבחו אלהא׃

קמח

1 שבחו אלהא שבחו ית יי בריתא קדישיא משמיא שבחו יתה אנגלי מרומא׃ 2 שבחו יתה כל מלאכיא דמשמשין קדמוי שבחו יתה כל חילותיה׃
3 שבחו יתה שמשא וסיהרא שבחו יתיה כל כוכבי נהורא׃ 4 שבחו יתיה שמי שמיא ומיא דתלין במימרה מעלוי שמיא׃
5 ישבחון ית שמא דיי ארום הוא פקד ואתבריו׃ 6 וקימנון לעלמי עלמיא גזירא יהב ולא יעבר׃
7 שבחו ית יי מן ארעא תניניא וכל תהומיא׃ 8 אשתא וברדא תלגא וקטרא רוח עלעולא עבדא פתגמה׃
9 טוריא וכל גלמתא אילן דעבד פרין וכל ארזין׃ 10 חיותא וכל בעירא רחשא וכל צפרא דפרח׃
11 מלכיא דארעא וכל אמיא רברבני וכל נגודי ארעא׃ 12 רוקין ולחוד בתולתא סביא עם טליא׃
13 ישבחון ית שמא דיי ארום תקיף שמה לבלחודוי שבחתה על ארעא ושמיא׃ 14 וזקף איקר מלכותה לעמה תשבחתא לכל חסידוי לבני ישראל עמה דקריבין לה שבחו אלהא׃

Qui dat niuem ſuam ſicut lanam, ne- 16
bulam ſicut cinerem ſpargit.
Mittit cryſtallum ſuam ſicut buccel- 17
las: ante faciē frigoris eius quis ſuſtinebit?
Emittet verbum ſuum, & liquefaciet 18
ea: flabit ſpiritus eius, & fluent aquæ.
Qui annunciat verbum ſuum Iacob, 19
iuſtitias & iudicia ſua Iſrael.
Non fecit taliter omni nationi, & iu- 20
dicia ſua non manifeſtauit eis. Alleluia.

Aggæi & Zachariæ.

* PSAL. CXLVIII.

Laudate Dominum de cælis, laudate eū 1
in excelſis.
Laudate eum omnes angeli eius, lau- 2
date eum omnes virtutes eius.
Laudate eum Sol & Luna, laudate eum 3
omnes ſtellæ & lumen.
Laudate eum cæli cælorum, & *aqua 4
quæ ſuper cælos*.
Laudent nomen Domini; quia ipſe 5
dixit, & facta ſunt; ipſe mandauit, & crea-
ta ſunt.
Statuit ea in *ſeculum, & in ſeculum 6
ſeculi: præceptum poſuit, & nō præteribit.
Laudate Dominum de terra, draco- 7
nes & omnes abyſſi.
Ignis, grando, nix, glacies, ſpiritus pro- 8
cellarum, quæ faciunt verbum eius.
Montes & omnes colles, ligna fructi- 9
fera & omnes cedri.
Beſtiæ & vniuerſa pecora, ſerpentes & 10
volucres pennatæ.
Reges terræ & omnes populi, princi- 11
pes & omnes iudices terræ.
Iuuenes & virgines, ſenes cum iunio- 12
ribus,
Laudent nomen Domini, quia exalta- 13
tum eſt nomen eius ſolius: confeſſio eius
ſuper terram & cælum.
Et exaltabit cornu populi ſui: hymnus 14
omnibus ſanctis eius, filijs Iſrael, populo
appropinquanti ſibi.*

16 δίδόντος χιόνα αὐτοῦ ὡσεὶ ἔριον, ὁμίχλην ὡσεὶ σπο-
δὸν πάσσοντος.
17 βάλλοντος κρύσταλλον αὐτοῦ ὡσεὶ ψωμοὺς, κατὰ πρό-
σωπον ψύχους αὐτοῦ τίς ὑποστήσεται;
18 ἐξαποστελεῖ τὸν λόγον αὐτοῦ, καὶ τήξει αὐτά· πνεύσει
τὸ πνεῦμα αὐτοῦ, καὶ ῥυήσεται ὕδατα.
19 ὁ ἀπαγγέλλων τὸ λόγιον αὐτοῦ τῷ ἰακώβ, δικαιώμα-
τα καὶ κρίματα αὐτοῦ τῷ ἰσραήλ.
20 οὐκ ἐποίησεν οὕτως παντὶ ἔθνει, καὶ τὰ κρίματα αὐτοῦ
οὐκ ἐδήλωσεν αὐτοῖς. ἀλληλούϊα.

Αγγαίου καὶ ζαχαρίου. ρμή.

1 Αἰνεῖτε τὸν κύριον ἐκ τῶν οὐρανῶν, αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν
τοῖς ὑψίστοις.
2 αἰνεῖτε αὐτὸν πάντες οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ, αἰνεῖτε αὐτὸν
πᾶσαι αἱ δυνάμεις αὐτοῦ.
3 αἰνεῖτε αὐτὸν ἥλιος καὶ σελήνη, αἰνεῖτε αὐτὸν πάντα
τὰ ἄστρα καὶ τὸ φῶς.
4 αἰνεῖτε αὐτὸν οἱ οὐρανοὶ τῶν οὐρανῶν, καὶ τὸ ὕδωρ τὸ
ὑπεράνω τῶν οὐρανῶν,
5 αἰνεσάτωσαν τὸ ὄνομα κυρίου· ὅτι αὐτὸς εἶπε, καὶ ἐγενή-
θησαν· αὐτὸς ἐνετείλατο, καὶ ἐκτίσθησαν.
6 ἔστησεν αὐτὰ εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος,
πρόσταγμα ἔθετο, καὶ οὐ παρελεύσεται.
7 αἰνεῖτε τὸν κύριον ἐκ τῆς γῆς, δράκοντες καὶ πᾶσαι
ἄβυσσοι.
8 πῦρ, χάλαζα, χιὼν, κρύσταλλος, πνεῦμα καταιγί-
δος, τὰ ποιοῦντα τὸν λόγον αὐτοῦ.
9 τὰ ὄρη καὶ πάντες οἱ βουνοί, ξύλα καρποφόρα καὶ
πᾶσαι κέδροι.
10 τὰ θηρία καὶ πάντα τὰ κτήνη, ἑρπετὰ καὶ πετεινὰ
πτερωτά.
11 βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ πάντες λαοί, ἄρχοντες καὶ πάν-
τες κριταὶ γῆς.
12 νεανίσκοι καὶ παρθένοι, πρεσβύτεροι μετὰ νεωτέρων,
13 αἰνεσάτωσαν τὸ ὄνομα κυρίου, ὅτι ὑψώθη τὸ ὄνομα
αὐτοῦ μόνου· ἐξομολόγησις αὐτοῦ ἐπὶ γῆς καὶ οὐρανοῦ.
14 καὶ ὑψώσει κέρας λαοῦ αὐτοῦ· ὕμνος πᾶσι τοῖς ὁσίοις
αὐτοῦ, τοῖς υἱοῖς ἰσραήλ, λαῷ ἐγγίζοντι αὐτῷ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

16 Qui dat niuem albam ſicut lanam; pruinam ſicut cinerem ſpargit. 17 Proijcit glaciem ſuam diuiſam tanquam buccellas: & ante faciem frigoris eius quis poterit ſubſiſtere? 18 Mittet rigorem caliditatis ſuæ & liquefaciet eos: faciet ſedere ſpiritum ſuum, & fluent aquæ. 19 Qui annunciat verba legis ſuæ Iacob, pacta ſua & iudicia ſua Iſrael.
20 Non fecit ſimiliter omni populo, & iudicia non docuit eos: laudate Deum.

PSAL. CXLVIII.

Laudate Deum, laudate Dominū creaturæ ſanctæ de cælis, laudate eum angeli excelſi. 2 Laudate eum omnes angeli eius qui miniſtratis coram eo, laudate eum omnes exercitus eius. 3 Laudate eum Sol & Luna, laudate eum omnes ſtellæ luminoſæ.
4 Laudate eum cæli cælorum & aquæ, quæ pendent à verbo eius, è ſupernis cælorum.
5 Laudabunt nomen Domini, quoniam ipſe mandauit & creata ſunt. 6 Et firmauit ea in ſecula ſeculorum: decretum edidit, & non præteribit. 7 Laudate Dominum de terra, ceti & omnes abyſſi.
8 Ignis, & grando, nix & vapor, ſpirituſque tempeſtatis exequens verbum eius. 9 Montes & omnes colles, arbor fructifera & vniuerſæ cedri. 10 Feræ & omnes beſtiæ, reptile & auis volatilis. 11 Reges terræ & omnes populi, principes & omnes iudices terræ. 12 Adoleſcentes incorrupti ſimul cum virginibus, ſenes cum iunioribus.
13 Laudabunt nomen Domini, quoniam forte nomen eius ſolius: laus eius ſuper terram & cælos.
14 Et extulit gloriam regni ſui populo ſuo: laus omnibus pijs eius, filijs Iſrael populo ſuo, qui appropinquant ei. laudate Deum.

קמט

1 * הַלְלוּיָהּ שִׁירוּ לַיהוָה שִׁיר חָדָשׁ תְּהִלָּתוֹ בִּקְהַל חֲסִידִים׃
2 * יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל בְּעֹשָׂיו בְּנֵי צִיּוֹן יָגִילוּ בְמַלְכָּם׃
3 * יְהַלְלוּ שְׁמוֹ בְמָחוֹל בְּתֹף וְכִנּוֹר יְזַמְּרוּ לוֹ׃
4 * כִּי רוֹצֶה יְהוָה בְּעַמּוֹ יְפָאֵר עֲנָוִים בִּישׁוּעָה׃
5 * יַעְלְזוּ חֲסִידִים בְּכָבוֹד יְרַנְּנוּ עַל מִשְׁכְּבוֹתָם׃
6 * רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם וְחֶרֶב פִּיפִיּוֹת בְּיָדָם׃
7 * לַעֲשׂוֹת נְקָמָה בַּגּוֹיִם תּוֹכֵחוֹת בַּלְאֻמִּים׃
8 * לֶאְסֹר מַלְכֵיהֶם בְּזִקִּים וְנִכְבְּדֵיהֶם בְּכַבְלֵי בַרְזֶל׃
9 * לַעֲשׂוֹת בָּהֶם מִשְׁפָּט כָּתוּב הָדָר הוּא לְכָל חֲסִידָיו הַלְלוּ יָהּ׃

קנ

1 * הַלְלוּ יָהּ הַלְלוּ אֵל בְּקָדְשׁוֹ הַלְלוּהוּ בִּרְקִיעַ עֻזּוֹ׃
2 * הַלְלוּהוּ בִגְבוּרֹתָיו הַלְלוּהוּ כְּרֹב גֻּדְלוֹ׃
3 * הַלְלוּהוּ בְּתֵקַע שׁוֹפָר הַלְלוּהוּ בְּנֵבֶל וְכִנּוֹר׃
4 * הַלְלוּהוּ בְתֹף וּמָחוֹל הַלְלוּהוּ בְּמִנִּים וְעוּגָב׃
5 * הַלְלוּהוּ בְצִלְצְלֵי שָׁמַע הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה׃
6 * כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ הַלְלוּ יָהּ׃

1 * *Aleluia.* CXLIX.

Cantate Domino canticum nouum, laus eius in congregatione ſanctorum.
2 * *Lætetur Iſrael in factore ſuo, filij Sion exultent in rege ſuo.*
3 * *Laudent nomen eius in choro: in tympano & cithara cantent ei.*
4 * *Quia cōplacet ſibi Dominus in populo ſuo: exaltabit manſuetos in Ieſu.*
5 * *Exultabunt ſancti in gloria, laudabunt in cubilibus ſuis.*
6 * *Exaltationes Dei in gutture eorum: & gladij ancipites in manibus eorum.*
7 * *Ad faciendam vindictam in gentibus, increpationes in populis.*
8 * *Vt alligent reges eorum in catenis, & inclytos eorum in compedibus ferreis.*
9 * *Vt faciant in eis iudicium ſcriptum: decor eſt omnibus ſanctis eius. Aleluia.*

1 * *Aleluia.* PSAL. CL.

Laudate Deum in ſancto eius, laudate eum in fortitudine potentiæ eius.
2 * *Laudate eum in fortitudinibus eius, laudate eum iuxta multitudinem magnificentiæ ſuæ.*
3 * *Laudate eum in clangore buccinæ: laudate eum in pſalterio & cithara.*
4 * *Laudate eum in tympano & choro, laudate eum in chordis & organo.*
5 * *Laudate eum in cymbalis ſonantibus: laudate eum in cymbalis tinnientibus.*
6 * *Omne quod ſpirat laudet Dominum. Aleluia.*

תרגום

קמט

1 שַׁבַּחוּ אֱלָהָא שַׁבַּחוּ קֳדָם יְיָ שְׁבַח חֲדַת תִּשְׁבַּחְתֵּהּ דִּירֵהּ בִּקְהָלָא דַחֲסִידֵי׃ 2 יֶחְדֵי יִשְׂרָאֵל בְּמָאן דְּעַבְדֵהּ בְּנֵי צִיּוֹן יְדוּצוּן בְּמַלְכְּהוֹן׃
3 יְשַׁבְּחוּן שְׁמֵהּ בְּחִנְגִּין בְּתוּפִּין וּבְכִנָּרִין יְזַמְּרוּן לֵהּ׃ 4 אֲרוּם רְעוּתָא דַיְיָ בְּעַמֵּהּ יְשַׁבְהַר עַנְוְתָנַיָּא בְּפֻרְקָנָא׃
5 יְבוּעוּן חֲסִידַיָּא בְּאִיקָרָא יְרַנְּנוּן עַל דְּמְכֵיהוֹן׃ 6 תֻּשְׁבְּחָן דֶּאֱלָהָא בְּעוּנְקֵיהוֹן וְהֵיךְ סַיְפָא דְּיוּסְטְרָא בִּידֵיהוֹן׃
7 לְמֶעְבַּד נִקְמְתָא בְּעַמְמַיָּא מַכְסָנוּתָא בְּאֻמַּיָּא׃ 8 לְמֵיסַר מַלְכֵיהוֹן בְּשֵׁירִין וְיַקִּירֵיהוֹן בְּכַבְלִין דְּפַרְזְלָא׃
9 לְמֶעְבַּד בְּהוֹן דִּין דִּכְתִיב בְּאוֹרַיְתָא שַׁבְהוֹרָא הוּא לְכָל חֲסִידוֹי שַׁבַּחוּ אֱלָהָא׃

קנ

1 שַׁבַּחוּ אֱלָהָא שַׁבַּחוּ אֱלָהָא בְּבֵית מַקְדְּשֵׁהּ שַׁבַּחוּ יָתֵיהּ בִּרְקִיעַ עֻשְׁנֵהּ׃ 2 שַׁבַּחוּ יָתֵיהּ בִּגְבוּרְתֵּהּ שַׁבַּחוּ יָתֵיהּ הֵיךְ סִגְעֵי רַבְנוּתֵהּ׃
3 שַׁבַּחוּ יָתֵהּ בִּתְקִיעָא דְשׁוֹפָרָא שַׁבַּחוּ יָתֵהּ בְּנַבְלִין וְכִנָּרִין׃ 4 שַׁבַּחוּ יָתֵהּ בְּתוּפִּין וּבְחִנְגִּין שַׁבַּחוּ יָתֵהּ בְּהַרְדְּבִילִין וְאַבּוּבִין׃
5 שַׁבַּחוּ יָתֵהּ בְּצֶלְצְלִין דְּמַשְׁמְעִין לְבַלְחוֹדֵיהוֹן שַׁבַּחוּ יָתֵהּ בְּצֶלְצְלִין דְּיַבָּבָא׃ 6 כָּל נִשְׁמְתָא תְּשַׁבַּח אֱלָהָא שַׁבַּחוּ אֱלָהָא׃

תם ספר תהלים

ונקרא ומוגה עם רב עיון על ידי בנדיקטוס אריאש מונטנוס ממונה על המלאכה הזאת במצות פיליפוס מלך ספרד מלך טוב וירא האלהים על כל אשר הם קוראים בשם ישוע המשיח׃

ב א מ

Alleluia. PSAL. CXLIX.

1 CAntate Domino canticũ nouum, laus
eius in ecclesia sanctorum. * Lętetur 2
Israel in eo qui fecit eũ, & filij Sion exul-
tent in rege suo. * Laudent nomen eius 3
in choro, in tympano & psalterio psal-
lant ei. * Quia beneplacitum est Domino 4
in populo suo, & exaltabit mansuetos in
salute. * Exultabunt sancti in gloria, & 5
lætabuntur in cubilibus suis. * Exulta- 6
tiones Dei in gutture eorum, & gladij an-
cipites in manibus eorum. * Ad facien- 7
dam vindictam in nationibus, increpa-
tiones in populis. * Ad alligandos re- 8
ges eorum in compedibus, & nobiles eo-
rum in manicis ferreis. * Vt faciant in 9
eis iudicium conscriptum: gloria hæc* erit
omnibus sanctis eius. *

Alleluia. PSAL. CL.

LAudate* Deum in sanctis eius, laudate 1
eum in firmamẽto virtutis eius. * Lau- 2
date eum in virtutibus eius, laudate eum
secundùm multitudinem magnitudinis
eius. * Laudate eum in sono tubæ, lau- 3
date eum in psalterio & cithara. * Lau- 4
date eum in tympano & choro, laudate
eum in chordis & organo. * Laudate eum 5
in cymbalis bene sonantibus, laudate eum
in cymbalis iubilationis.
* Omnis spiritus laudet Dominum. * 6

Ἀλληλούϊα. ρμθ'.

1 * Ἄσατε τῷ κυρίῳ ᾆσμα καινόν, ἡ αἴνεσις αὐτοῦ ἐν ἐκ-
2 κλησίᾳ ὁσίων. * εὐφρανθήτω ἰσραὴλ ἐπὶ τῷ ποιή-
σαντι αὐτόν· καὶ υἱοὶ σιὼν ἀγαλλιάσθωσαν ἐπὶ τῷ βασι-
λεῖ αὐτῶν.
3 * αἰνεσάτωσαν τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐν χορῷ, ἐν τυμπάνῳ,
καὶ ψαλτηρίῳ ψαλάτωσαν αὐτῷ.
4 * ὅτι εὐδοκεῖ κύριος ἐν τῷ λαῷ αὐτοῦ, καὶ ὑψώσει πραεῖς
5 ἐν σωτηρίᾳ. * καυχήσονται ὅσιοι ἐν δόξῃ, καὶ ἀγαλλιά-
σονται ἐπὶ τῶν κοιτῶν αὐτῶν.
6 * αἱ ὑψώσεις τοῦ θεοῦ ἐν τῷ λάρυγγι αὐτῶν, καὶ ῥομ-
φαῖαι δίστομοι ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν·
7 * τοῦ ποιῆσαι ἐκδίκησιν ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ἐλεγμοὺς ἐν
8 τοῖς λαοῖς. * τοῦ δῆσαι τοὺς βασιλεῖς αὐτῶν ἐν πέδαις,
καὶ τοὺς ἐνδόξους αὐτῶν ἐν χειροπέδαις σιδηραῖς.
9 * τοῦ ποιῆσαι ἐν αὐτοῖς κρίμα ἔγγραπτον· δόξα αὕ-
τη ἔσται πᾶσι τοῖς ὁσίοις αὐτοῦ.

Ἀλληλούϊα. ρν'.

1 * Αἰνεῖτε τὸν θεὸν ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν
στερεώματι δυνάμεως αὐτοῦ.
2 * αἰνεῖτε αὐτὸν ἐπὶ ταῖς δυναστείαις αὐτοῦ, αἰνεῖτε αὐ-
τὸν κατὰ τὸ πλῆθος τῆς μεγαλωσύνης αὐτοῦ.
3 * αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν ἤχῳ σάλπιγγος, αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν
ψαλτηρίῳ καὶ κιθάρᾳ.
4 * αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν τυμπάνῳ καὶ χορῷ, αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν
5 χορδαῖς καὶ ὀργάνῳ. * αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν κυμβάλοις εὐή-
χοις, αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν κυμβάλοις ἀλαλαγμοῦ.
6 * πᾶσα πνοὴ αἰνεσάτω τὸν κύριον.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

PSAL. CXLIX.

LAudate Deum, laudate coram Domino hymno nouo: laus eius in Ecclesia piorum. [2] Lætetur Israel in factore suo: filij Sion exultent in rege suo. [3] Laudent nomen eius in choris, in tympanis & citharis psallant ei. [4] Quoniam voluntas Domini in populo eius: glorificabit humiles in redemptione. [5] Exultabunt misericordes in gloria, iubilabunt in cubilibus suis. [6] Laudes Dei in gutture eorum; & tanquam gladij ancipites in manibus eorum. [7] Ad faciendam vindictam in nationes; correptionem in populos. [8] Ad alligandos reges eorum catenis, & nobiles eorum compedibus ferreis. [9] Ad peragendum in eos iudicium quod scriptum est in Lege: gloria ipse est omnibus pijs eius. laudate Deum.

PSAL. CL.

LAudate Deum, laudate Deum in domo sanctuarij eius, laudate eum in firmamento fortitudinis ipsius. [2] Laudate eum in potentia ipsius, laudate eum secundùm multitudinem magnificentiæ eius. [3] Laudate eum clangore buccinæ: laudate eum psalterijs & citharis. [4] Laudate eum tympanis & choris: laudate eum in chordis & organis. [5] Laudate eum cymbalis tantummodo ipsum resonantibus: laudate eum cymbalis iubilationis. [6] Mens omnis laudet Dominum. laudate Deum.

FINIS LIBRI PSALMORVM.

EX REGIS CATHOLICI MANDATO

Benedictus Arias Montanus D. Th. recensuit & probauit.

B. Arias Montanus

EPISTOLA SANCTI HIERONYMI PRESB. AD CHROMACIVM ET HELIODORVM EPISCOPOS, DE LIBRIS SALOMONIS.

IVNGAT Epiſtola quos iungit ſacerdotium; immò charta non diuidat quos Chriſti nectit amor. Commentarios in Oſee, Amos, & Zachariam; Malachiam quoque poſcitis. Scripſiſſem ſi licuiſſet præ valetudine. Mittitis ſolatia ſumptuum, notarios noſtros & librarios ſuſtentatis, vt vobis potiſſimum noſtrum deſudet ingenium. Et ecce ex latere frequens turba diuerſa poſcentium, quaſi aut æquum ſit me vobis eſurientibus & aliis laborare; aut in ratione dati & accepti, cuiquam præter vos obnoxius ſim. Itaque longa ægrotatione fractus, ne penitus hoc anno reticerem, & apud vos mutus eſſem, tridui opus nomini veſtro cõſecraui, interpretationẽ videlicet triũ Salomonis voluminũ; Maſlot, quod Hebręi Parabolas, vulgata autẽ editio Prouerbia vocat; Coheleth, quem Græcè Eccleſiaſtẽ: Latinè Concionatorẽ poſſumus dicere; Sirasirim quod in lingua noſtra vertitur Canticum canticorũ. Fertur & Panaretos Ieſu filij Sirach liber: & alius pſeudographus qui Sapientia Salomonis inſcribitur. Quorũ priorẽ Hebraicũ repperi, non Eccleſiaſticum, vt apud Latinos, ſed Parabolas prænotatum. Cui iuncti erant Eccleſiaſtes & Canticum canticorum: vt ſimilitudinem Salomonis non ſolùm numero librorum, ſed etiam materiarum genere coæquaret. Secundus apud Hebræos nuſquam eſt; quia & ipſe ſtylus Græcam eloquentiam redolet: & nonnulli ſcriptorum veterum hunc eſſe Iudæi Philonis affirmant. Sicut ergo Iudith & Tobiæ & Machabæorũ libros legit quidẽ eos Eccleſia; ſed inter canonicas ſcripturas non recipit: ſic & hæc duo volumina legat ad ædificationem plebis; non ad autoritatem Eccleſiaſticorum dogmatum confirmãdam. Si cui ſanè Septuaginta Interpretum magis editio placet: habet eam à nobis olim emendatam. Neque enim noua ſic cudimus, vt vetera deſtruamus. Et tamen cùm diligentiſſimè legerit: ſciat magis noſtra ſcripta intelligi, quę nõ in tertium vas transfuſa coacuerint; ſed ſtatim de prelo puriſſimæ commendata teſtæ, ſuum ſaporem ſeruauerint.

FINIS EPISTOLÆ.

PROLOGVS IN LIBROS EOSDEM.

RIBVS nominibus vocatum fuisse Salomonem, Scripturæ manifestißimè docent. Pacificum, id est, Salomonem: & Idida, hoc est, dilectum Domini: & quod nunc dicitur Coheleth, idem, ecclesiasten. Ecclesiastes autē Græco sermone est appellatus; quia cœtum, id est, ecclesiam congreget, quem nos nuncupare possumus concionatorē: eò quòd loquatur ad populū; & sermo eius non specialiter ad vnū, sed ad vniuersos dirigatur generaliter. Porrò Pacificus & Dilectus Domini, ab eo, quòd regno eius pax fuerit; & eū Dominus dilexerit, appellatus est. Nam & Psalm. XLIIII. & LXXI. Dilecti & Pacifici titulo prænotantur. Qui tamen etsi ad prophetiam Christi ecclesiæque pertinentes, felicitatem & vires Salomonis excedunt; tamen secundum historiam super Salomonem scripti sunt. Itaque iuxta numerum vocabulorum tria volumina edidit; Prouerbia, Ecclesiasten, Canticum Canticorum. In Prouerbiis paruulum docens, & quasi de officiis per sententias erudiens. vnde & ad filium sermo crebrò repetitur. In Ecclesiasten verò maturæ virum ætatis instituens, ne quicquam in mundi rebus putet esse perpetuū, sed caduca & breuia vniuersa quæ cernimus. Ad extremum iam cōsummatum virum, & calcato seculo præparatum, in Canticis canticorū sponsæ iungit amplexibus. Nisi enim priùs reliquerimus vitia, & pompis seculi renunciantes, expeditos nos ad aduentum pręparauerimus, non possumus cantare Canticum canticorum. Sed & hoc diligentius attendendū, tres libros auctore diuerso esse intitulatos. In Prouerbiis enim notantur Prouerbia Salomonis filij Dauid regis Israel. In Ecclesiasten verò verba Ecclesiastes filij Dauid regis Hierusalem. Superfluum quippe est Israel hîc: quod malè in Græcis & Latinis codicibus inuenitur. In Cantico autem Canticorum nec filius Dauid, nec rex Israel siue Hierusalem præscribitur, sed tantùm Canticum canticorum Salomonis. Sicut enim prouerbia & rudis institutio ad duodecim tribus & ad totū pertinet Israel: & quomodo cōtēptus mundi non nisi metropolitis conuenit, hoc est habitatoribus in Hierusalē: ita Canticū Canticorum ad eos propriè pertinet, qui tantùm superna desiderant. Ad incipientes & proficientes & paterna dignitas & regni proprij meritò vendicatur auctoritas. Ad perfectos verò, vbi non timore eruditur, sed amore, propriū nomen sufficit: & æqualis magister est, & nescit esse se regem. Quæ omnia referuntur ad Christum.

ALIVS PROLOGVS.

RES libros Salomonis, id est, Prouerbia, Ecclesiasten, Canticum canticorum, veteri LXX Interpretum auctoritati reddidi, vel antepositis lineis superflua quæque designans, vel stellis titulo prænotatis, ea quę minus habebantur interserens, vt pleniùs, Paula & Eustochiū, cognoscatis quid in libris nostris minus sit, quídve redundet. Nec non etiā illa quæ imperiti translatores malè in linguam nostram de Græco sermone verterant, obliterans & antiquans, curiosissima veritate correxi. Et vbi præpostero ordine atque peruerso sententiarum fuerat lumen ereptum, suis locis restituens feci intelligi quod latebat. Porrò in eo libro, qui à plerisque Sapientia Salomonis inscribitur, & in Ecclesiastico, quem esse Iesu filij Syrach nullus ignorat, calamum temperaui, tantummodo canonicas scripturas vobis emendare desiderans, & studium meū certis magis quàm dubiis commendare. Ideò Græco & Hebræo præfatiuncula vtraque in libro præmissa est, quia nonnulla de Græco hoc ad illuminationem sensus & legentis ædificationem vel inserta Hebraicæ translationi, vel extrinsecus iuncta sunt. Et idcirco qui legis, semper peregrina memento.

א

1 שלי שלמה בן־דוד מלך ישראל׃
2 * לדעת חכמה ומוסר להבין
אמרי בינה׃
3 * לקחת מוסר השכל צדק ומשפט ומשרים׃
4 * לתת לפתאים ערמה לנער דעת ומזמה׃
5 * ישמע חכם ויוסף לקח ונבון תחבלות יקנה׃
6 * להבין משל ומליצה דברי חכמים וחידתם׃
7 * יראת יהוה ראשית דעת חכמה ומוסר אוילים
8 בזו׃ * שמע בני מוסר אביך ואל־תטש תורת
9 אמך׃ * כי לוית חן הם לראשך וענקים
10 לגרגרתיך׃ * בני אם־יפתוך חטאים אל־תבא׃
11 * אם־יאמרו לכה אתנו נארבה לדם נצפנה
לנקי חנם׃
12 * נבלעם כשאול חיים ותמימים כיורדי בור׃
13 * כל־הון יקר נמצא נמלא בתינו שלל׃
14 * גורלך תפיל בתוכנו כיס אחד יהיה לכלנו׃
15 * בני אל־תלך בדרך אתם מנע רגלך מנתיבתם׃
16 * כי רגליהם לרע ירוצו וימהרו לשפך־דם׃
17 * כי־חנם מזרה הרשת בעיני כל־בעל כנף׃
18 * והם לדמם יארבו יצפנו לנפשתם׃
19 * כן ארחות כל־בצע בצע את־נפש בעליו יקח׃
20 * חכמות בחוץ תרנה ברחבות תתן קולה׃
21 * בראש המיות תקרא בפתחי שערים בעיר
אמריה תאמר׃
22 * עד־מתי פתים תאהבו פתי ולצים לצון חמדו
להם וכסילים ישנאו־דעת׃
23 * תשבו לתוכחתי הנה אביעה לכם רוחי
אודיעה דברי אתכם׃

LIBER PROVERBIORVM.
CAPVT I.

1 ARABOLAE Salomonis
filij Dauid regis Iſrael.
2 * Ad ſciendã ſapientiã &
diſciplinam; ad intelligẽda
3 verba prudẽtiæ; * Et ſuſ-
cipiendam eruditionẽ do-
ctrinæ, iuſtitiam, & iudicium, & æquitatẽ.
4 Vt detur paruulis aſtutia, & adoleſcenti
5 ſcientia & intellectus. * Audiẽs ſapiens ſa-
pientior erit, & intelligẽs gubernacula poſ-
6 ſidebit. * Animaduertet parabolam & in-
terpretationẽ, verba ſapiẽtum & ænigma-
7 ta eorum. * Timor Domini initiũ ſapien-
tiæ: ſapientiam atque doctrinam ſtulti de-
8 ſpiciunt. * Audi fili mi diſciplinam patris
9 tui, & ne dimittas legem matris tuæ. * Vt
addatur gratia capiti tuo, & torques collo
10 tuo. * Fili mi ſi te lactauerint peccatores,
11 ne acquieſcas eis. * Si dixerint, Veni no-
biſcum, inſidiemur ſanguini, abſcõdamus
tendiculas contra inſontem fruſtra.
12 * Deglutiamus eum ſicut infernus viuen
tem, & integrum quaſi deſcẽdentem in la-
13 cum: * Omnem precioſam ſubſtantiam
reperiemus, implebimus domos noſtras
14 ſpoliis. * Sortem mitte nobiſcum, marſu
pium ſit vnum omniũ noſtrũ.
15 * Fili mi ne ambules cum eis: prohibe pe-
16 dem tuum à ſemitis eorum. * Pedes enim
illorum ad malum currunt, & feſtinant vt
17 effundant ſanguinem. * Fruſtra autẽ iaci-
tur rete ante oculos pennatorum.
18 * Ipſi quoque contra ſanguinẽ ſuum inſi-
diantur, & moliũtur fraudes cõtra animas
19 ſuas. * Sic ſemitæ omnis auari, animas poſ-
20 ſidentium rapiunt. * Sapientia foris prædi-
21 cat, in plateis dat vocẽ ſuam. * In capite tur
barum clamitat, in foribus portarum vrbis
22 profert verba ſua, dicens: * Vſquequo par-
uuli diligitis infantiam: & ſtulti ea quæ ſibi
ſunt noxia cupient, & imprudentes odibũt
23 ſcientiam? * Conuertimini ad correptionẽ
meam. En proferam vobis ſpiritũ meum,
oſtendam vobis verba mea.

תרגום

א

1 מתלוי דשלמה בר דוד מלכא דישראל׃ 2 למדע חכמתא ומרדותא לאתבין אמרי ביונתא׃ 3 למקבלא מרדותא
דשכלא וצדקתא ודינא ותריצותא׃ 4 למתן לשברי ערימותא ולטלאי ידיעתא ותרעיתא׃ 5 ישמע חכימא ויוסף מדעא וסכלתנותא
מדברנותא יקנה׃ 6 למתבינא מתלאה ופלאתא ומלי דחכימי ואחדתהון׃ 7 ריש חכמתא דחלתא דייי וחכמתא ומרדותא סכלי
שיטין׃ 8 שמע ברי מרדותא דאבוך ולא תטעי נמוסא דאמך׃ 9 מטול דיאותא דחסדא אנון לרישך והמניכה לצורך׃
10 ברי אן נשדו לך חטאי לא תטפס׃ 11 אן יימרון אתא עמנא נכמן לדמא נטשי לזכי מגן׃ 12 נבלענון כשיול לחיי ולדלא
מום היך נחתי גבא׃ 13 כל־עתרא ויקרא נשכח ונמלא בתנא בזתא׃ 14 כיסך ארמה בינתנון כיסא חד יהוי לכלן׃
15 ברי לא תיזל בארחא עמהון מנע רגלך מן שביליהון׃ 16 מטול דרגליהון לבישתא רהטן ומסתרהבין למשפך דמא׃
17 מטול דמגן פריסא מצודתא על פרחתא דגפא׃ 18 והנון לדמן כמנין וממשון נפשתהון׃ 19 הכדן אנון ארחתא דכל־
דעבדין עולא נפשתא דמריהון נסבין׃ 20 חכמתא בשוקא משתבחא ומשקקי יהבא קלא׃ 21 בריש בירתא מכרזא ובמעלנא
דהרעי בכרכי מלתא אמרה׃ 22 עד אימת שברי רחמין שברותא וממקני ממקנותא רגגו להון וסכלי סנין ידיעתא׃ 23 תתפנון
למכסנותי אבע לכון רוחי ואודענך מלי׃

PARABOLAE SALOMONIS.

CAPVT I.

PArabolæ Salomonis filij Da- 1
uid, qui regnauit in Israel.
‡ Ad sciendũ sapientiam et 2
disciplinã, ad intelligendumq́;
verba prudẽtiæ. ‡ Ad susci- 3
piẽdasq́; inuolutiones sermo-
num & solutiones ænigmatũ: ad intelligendãq́;
iustitiam veram, & iudicium dirigendum.
‡ Vt det simplicibus astutiam: puero autem 4
nouo sensumq́ue & cogitationem. ‡ Hæc enim 5
audiens sapiens sapientior erit. at intelligens gu-
bernationem possidebit. ‡ Animaduertetq́ue 6
parabolam & tenebrosum sermonem: verbaq́;
sapientũ & ænigmata. ‡ Initium sapientiæ ti- 7
mor Domini; intellectus autẽ bonus omnibus fa
cientibus eam. pietas autẽ in Deum initiũ sen-
sus: sapientiam autẽ & disciplinam impij despi-
cient. ‡ Audi fili leges patris tui, & ne repel- 8
las statuta matris tuæ. ‡ Coronã enim gratiarũ 9
suscipies tuo vertici, & torquem aureum circa
tuũ collũ. ‡ Fili ne te deceperint viri impij, ne- 10
que volueris. ‡ Si aduocauerint te, dicẽtes: Ve- 11
ni nobiscum, communica sanguinis: abscõdamus
autem in terram virũ iustũ frustra. ‡ Deglutia 12
mus autem eum sicut infernus viuentẽ, & tol-
lamus eius memoriã de terra. ‡ Possessionẽ eius 13
preciosam recipiamus: impleamus autem domos
nostras spoliis. ‡ At tuã sortẽ mitte in nobis, et 14
marsupiũ vnũ sit nobis. ‡ Ne ambules vias cũ 15
eis: declina pedẽ tuũ à semitis eorũ. ‡ Nam pedes 16
illorũ ad malitiã currũt, & festinantes sunt ad
effundendũ sanguinẽ. ‡ Nõ enim frustra exten 17
dũtur retia pennatis. ‡ Ipsi enim mortis parti- 18
cipantes thesaurizãt sibi ipsis mala. ‡ Istæ viæ 19
sunt omniũ perficientiũ iniqua. nã impietate suã
animã auferunt. ‡ Sapientia in egressibus lau- 29
datur, in autẽ plateis audaciã sermonis habet.
‡ In summis autẽ muris prædicat, in autẽ por- 21
tis ciuitatis cõfidẽs dicit. ‡ Quanto tẽpore inno- 22
cẽtes inhærebũt iustitiæ, nõ cõfundẽtur. at stulti
iniuriæ existentes desideratores, impij facti odio
habuerũt sensum. ‡ Et obnoxij facti sunt redar- 23
gutionibus. Ecce præmittam vobis mei spiritus verbum: docebo autem vos meum sermonem.

ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ ΣΟΛΟΜΩΝΤΟΣ.

κεφ. α΄.

ΠΑροιμίαι Σολομῶντος υἱοῦ Δαυίδ, ὃς
2 ἐβασίλευσεν ἐν Ἰσραήλ· ‡ γνῶναι σο-
φίαν καὶ παιδείαν, νοῆσαί τε λόγους φρο-
3 νήσεως· ‡ δέξασθαί τε στροφὰς λό-
γων καὶ λύσεις αἰνιγμάτων, νοῆσαί τε δι-
4 καιοσύνην ἀληθῆ, καὶ κρίμα κατευθύνειν. ‡ ἵνα δῷ
ἀκάκοις πανουργίαν, παιδὶ δὲ νέῳ αἴσθησίν τε καὶ ἔννοιαν.
5 ‡ τῶνδε γὰρ ἀκούσας σοφὸς σοφώτερος ἔσται. ὁ δὲ νοήμων
κυβέρνησιν κτήσεται.
6 ‡ νοήσει τε παραβολὴν καὶ σκοτεινὸν λόγον, ῥήσεις τε σο-
7 φῶν καὶ αἰνίγματα. ‡ ἀρχὴ σοφίας φόβος κυρίου,
σύνεσις δὲ ἀγαθὴ πᾶσι τοῖς ποιοῦσιν αὐτήν. εὐσέβεια δὲ εἰς
θεὸν ἀρχὴ αἰσθήσεως, σοφίαν δὲ καὶ παιδείαν ἀσεβεῖς ἐξου-
8 θενήσουσιν. ‡ ἄκουε υἱὲ νόμους πατρός σου, καὶ μὴ ἀπώσῃ
9 θεσμοὺς μητρός σου. ‡ στέφανον γὰρ χαρίτων δέξῃ σῇ
κορυφῇ, καὶ κλοιὸν χρύσεον περὶ σῷ τραχήλῳ.
10 ‡ υἱὲ μή σε πλανήσωσιν ἄνδρες ἀσεβεῖς, μὴ δὲ βουληθῇς.
11 ‡ ἐὰν παρακαλέσωσί σε, λέγοντες, ἐλθὲ μεθ' ἡμῶν
κοινώνησον αἵματος, κρύψωμεν δὲ εἰς γῆν ἄνδρα δί-
12 καιον ἀδίκως· ‡ καταπίωμεν δὲ αὐτὸν ὥσπερ ᾅδης ζῶν-
τα, καὶ ἄρωμεν αὐτοῦ τὴν μνήμην ἐκ γῆς·
13 ‡ τὴν κτῆσιν αὐτοῦ τὴν πολυτελῆ καταλαβώμεθα,
πλήσωμεν δὲ οἴκους ἡμετέρους σκύλων.
14 ‡ τὸν δὲ σὸν κλῆρον βάλε ἐν ἡμῖν, καὶ μαρσίππιον ἓν
15 γενηθήτω ἡμῖν. ‡ μὴ πορευθῇς ὁδοὺς μετ' αὐτῶν, ἔκκλινον
16 τὸν πόδα σου ἐκ τῶν τρίβων αὐτῶν. ‡ οἱ γὰρ πόδες αὐτῶν εἰς
17 κακίαν τρέχουσι. καὶ ταχινοί εἰσι τοῦ ἐκχέαι αἷμα. ‡ οὐ γὰρ ἀδί-
18 κως ἐκτείνονται δίκτυα πτερωτοῖς. ‡ αὐτοὶ γὰρ οἱ φόνου μετέχον-
19 τες θησαυρίζουσιν ἑαυτοῖς κακά. ‡ αὗται αἱ ὁδοί εἰσι πάν-
των τῶν συντελούντων τὰ ἄνομα. τῇ γὰρ ἀσεβείᾳ τὴν ἑαυτῶν
20 ψυχὴν ἀφαιροῦνται. ‡ σοφία ἐν ἐξόδοις ὑμνεῖται, ἐν δὲ πλα-
21 τείαις παῤῥησίαν ἄγει. ‡ ἐπ' ἄκρων δὲ τειχέων κηρύσσεται, ἐπὶ δὲ
22 πύλαις πόλεως θαρροῦσα λέγει. ‡ ὅσον ἂν χρόνον ἄκακοι
ἔχωνται τῆς δικαιοσύνης οὐκ αἰσχυνθήσονται. οἱ δὲ ἄφρονες τῆς
ὕβρεως ὄντες ἐπιθυμηταί, ἀσεβεῖς γενόμενοι ἐμίσησαν αἴ-
23 σθησιν, ‡ καὶ ὑπεύθυνοι ἐγένοντο ἐλέγχοις. ἰδοὺ προήσομαι
ὑμῖν ἐμῆς πνοῆς ῥῆσιν. διδάξω δὲ ὑμᾶς τὸν ἐμὸν λόγον.

INTERPRETATIO LATINA TRANSLATIONIS CHALDAICAE IN LIB. PROVERB.

Ex Complutensi Bibliotheca, ad Hebraicam & Chaldaicam veritatem à B. Aria Montano correcta.

PARABOLAE Salomonis filij Dauid regis Israel. 2 Ad sciendam sapientiam & disciplinam, ad intelligenda verba intelligentiæ. 3 Ad suscipiendam disciplinam intellectus, & iustitiam, & iudicium, & æquitatem. 4 Ad dandam insipientibus astutiam, & adolescentibus scientiam & consilium. 5 Audiet sapiens, & addet scientiam, & intelligens gubernaculũ possidebit. 6 Vt intelligat parabolam, & interpretationem, & verba sapientum, & ænigmata eorum. 7 Initium sapientiæ timor Domini: sapientiam autem & disciplinam stulti despiciunt. 8 Audi fili mi disciplinam patris tui, & ne erres à lege matris tuæ. 9 Quoniam decor gratiæ sunt capiti tuo; & torques collo tuo. 10 Fili mi si te seduxerint peccatores, ne acquiescas. 11 Si dixerint, Veni nobiscũ, insidiemur sanguini, abscondamur contra innocentem frustra. 12 Absorbeamus eos quasi infernus viuentes, & immaculatos sicut descendentes in lacum. 13 Omnes diuitias & gloriam inueniemus, & implebimus domos nostras spoliis. 14 Sortem tuam mitte inter nos, marsupium vnum erit omnibus nobis. 15 Fili mi ne ambules in via cum eis, prohibe pedem tuum à semitis eorum. 16 Quoniam pedes eorum ad malum currunt, & festinant ad effundendum sanguinem. 17 Quoniam frustra expanditur rete ante volucrem pennatam. 18 Ipsi autem contra sanguinem suum insidiantur, abscondent contra animas suas. 19 Sic sunt viæ omnium operantium iniquitatem: animas dominorũ suorum capiunt. 20 Sapientia vicatim cantat, ac de plateis dat vocem suam. 21 In capite arcium præconizat, & in introitu portarum per vrbes verba sua dicit. 22 Vsquequo insipientes diligitis insipientiam, & derisores derisionem appetunt sibi, & stulti odiunt scientiam? 23 Conuertimini ad correptionem meam: en proferam vobis spiritum meum, & ostendam vobis verba mea.

24 * יַ֣עַן קָ֭רָאתִי וַתְּמָאֵ֑נוּ נָטִ֥יתִי יָ֝דִ֗י וְאֵ֣ין מַקְשִֽׁיב׃
25 * וַתִּפְרְע֥וּ כָל־עֲצָתִ֑י וְ֝תוֹכַחְתִּ֗י לֹ֣א אֲבִיתֶֽם׃
26 * גַּם־אֲ֭נִי בְּאֵידְכֶ֣ם אֶשְׂחָ֑ק אֶ֝לְעַ֗ג בְּבֹ֣א פַחְדְּכֶֽם׃
27 * בְּבֹ֤א כְשֹׁאוָ֨ה ׀ פַּחְדְּכֶ֗ם וְֽ֭אֵידְכֶם כְּסוּפָ֣ה יֶאֱתֶ֑ה בְּבֹ֥א עֲ֝לֵיכֶ֗ם צָרָ֥ה וְצוּקָֽה׃
28 * אָ֣ז יִ֭קְרָאֻנְנִי וְלֹ֣א אֶֽעֱנֶ֑ה יְ֝שַׁחֲרֻ֗נְנִי וְלֹ֣א יִמְצָאֻֽנְנִי׃
29 * תַּ֭חַת כִּֽי־שָׂ֣נְאוּ דָ֑עַת וְיִרְאַ֥ת יְ֝הוָ֗ה לֹ֣א בָחָֽרוּ׃
30 * לֹא־אָב֥וּ לַעֲצָתִ֑י נָ֝אֲצ֗וּ כָּל־תּוֹכַחְתִּֽי׃
31 * וְֽ֭יֹאכְלוּ מִפְּרִ֣י דַרְכָּ֑ם וּֽ֝מִמֹּעֲצֹ֥תֵיהֶ֗ם יִשְׂבָּֽעוּ׃
32 * כִּ֤י מְשׁוּבַ֣ת פְּתָיִ֣ם תַּהַרְגֵ֑ם וְשַׁלְוַ֖ת כְּסִילִ֣ים תְּאַבְּדֵֽם׃
33 * וְשֹׁמֵ֣עַֽ לִ֭י יִשְׁכָּן־בֶּ֑טַח וְ֝שַׁאֲנַ֗ן מִפַּ֥חַד רָעָֽה׃

ב

1 * בְּ֭נִי אִם־תִּקַּ֣ח אֲמָרָ֑י וּ֝מִצְוֺתַ֗י תִּצְפֹּ֥ן אִתָּֽךְ׃
2 * לְהַקְשִׁ֣יב לַֽחָכְמָ֣ה אָזְנֶ֑ךָ תַּטֶּ֥ה לִ֝בְּךָ֗ לַתְּבוּנָֽה׃
3 * כִּ֤י אִ֣ם לַבִּינָ֣ה תִקְרָ֑א לַ֝תְּבוּנָ֗ה תִּתֵּ֥ן קוֹלֶֽךָ׃
4 * אִם־תְּבַקְשֶׁ֥נָּה כַכָּ֑סֶף וְֽכַמַּטְמֹנִ֥ים תַּחְפְּשֶֽׂנָּה׃
5 * אָ֗ז תָּ֭בִין יִרְאַ֣ת יְהוָ֑ה וְדַ֖עַת אֱלֹהִ֣ים תִּמְצָֽא׃
6 * כִּֽי־יְ֭הוָה יִתֵּ֣ן חָכְמָ֑ה מִ֝פִּ֗יו דַּ֣עַת וּתְבוּנָֽה׃
7 * וְצָפַ֣ן לַ֭יְשָׁרִים תּוּשִׁיָּ֑ה מָ֝גֵ֗ן לְהֹ֣לְכֵי תֹֽם׃
8 * לִ֭נְצֹר אָרְח֣וֹת מִשְׁפָּ֑ט וְדֶ֖רֶךְ חֲסִידָ֣ו יִשְׁמֹֽר׃
9 * אָ֗ז תָּ֭בִין צֶ֣דֶק וּמִשְׁפָּ֑ט וּ֝מֵישָׁרִ֗ים כָּל־מַעְגַּל־טֽוֹב׃
10 * כִּֽי־תָב֣וֹא חָכְמָ֣ה בְלִבֶּ֑ךָ וְ֝דַ֗עַת לְֽנַפְשְׁךָ֥ יִנְעָֽם׃
11 * מְ֭זִמָּה תִּשְׁמֹ֥ר עָלֶ֗יךָ תְּבוּנָ֥ה תִנְצְרֶֽכָּה׃
12 * לְ֭הַצִּילְךָ מִדֶּ֣רֶךְ רָ֑ע מֵ֝אִ֗ישׁ מְדַבֵּ֥ר תַּהְפֻּכֽוֹת׃
13 * הַ֭עֹזְבִים אָרְח֣וֹת יֹ֑שֶׁר לָ֝לֶ֗כֶת בְּדַרְכֵי־חֹֽשֶׁךְ׃
14 * הַ֭שְּׂמֵחִים לַעֲשׂ֣וֹת רָ֑ע יָ֝גִ֗ילוּ בְּֽתַהְפֻּכ֥וֹת רָֽע׃
15 * אֲשֶׁ֣ר אָרְחֹתֵיהֶ֣ם עִקְּשִׁ֑ים וּ֝נְלוֹזִ֗ים בְּמַעְגְּלוֹתָֽם׃

24 * Quia vocaui,& renuiſtis;extendi manũ
25 meã,& non fuit qui aſpiceret. * Deſpexi-
ſtis omne conſiliũ meum, & increpationes
26 meas neglexiſtis. * Ego quoque in interitu
veſtro ridebo,& ſubſannabo cùm vobis id
27 quod timebatis aduenerit. *Cùm irruerit
repentina calamitas, & interitus quaſi tem
peſtas ingruerit: quando venerit ſuper vos
28 tribulatio & anguſtia. * Tunc inuocabũt
me,& non exaudiam:manè conſurgent, &
29 non inuenient me. * Eo quòd exoſam ha-
buerint diſciplinam,& timorẽ Domini nõ
30 ſuſceperint. * Nec acquieuerint conſilio
meo, & detraxerint vniuerſæ correptioni
31 meæ. * Comedent igitur fructus viæ ſuæ,
32 ſuiſque conſiliis ſaturabuntur. * Auerſio
paruulorum interficiet eos, proſperitas ſtul
33 torum perdet eos. *Qui autem me audie-
rit, abſque terrore requieſcet, & abundan-
tia perfruetur timore malorum ſublato.

CAP. II.

1 FIli mi ſi ſuſceperis ſermones meos, &
mandata mea abſconderis penes te:
2 *Vt audiat ſapientiã auris tua;inclina cor
tuum ad cognoſcendam prudentiam.
3 * Si enim ſapientiã inuocaueris, & incli-
4 naueris cor tuum prudẽtiæ. * Si quæſieris
eam quaſi pecuniã, & ſicut theſauros effo-
5 deris illam. * Tunc intelliges timorẽ Dñi,
6 & ſcientiã Dei inuenies. * Quia Dominus
dat ſapientiam, & ex ore eius ſcientia &
7 prudentia. *Cuſtodiet rectorum ſalutem,
& proteget gradientes ſimpliciter.
8 * Seruans ſemitas iuſtitiæ, & viam ſan-
9 ctorum cuſtodiens. * Tunc intelliges iu-
ſtitiam & iudicium & æquitatem,& omnẽ
10 ſemitã bonam. *Si intrauerit ſapientia cor
tuum, & ſcientia animæ tuæ placuerit:
11 * Conſilium cuſtodiet te, & prudentia
12 ſeruabit te. * Vt eruaris à via mala, & ab
homine qui peruerſa loquitur.
13 * Qui relinquunt iter rectũ, & ambulant
14 per vias tenebroſas. * Qui lætantur cùm
malè fecerint, & exultãt in rebus peſſimis.
15 * Quorum viæ peruerſæ ſunt,& infames
greſſus eorum.

תרגום

24 עַל דִּקְרִית וְלָא הֵימַנְתּוּן אֲרֵימֵת אִידַי וְלָא אִצְתְּנוּן׃ 25 וְשַׁנֵּיתוּן כָּל תַּרְעִיתִי וּמַכְסְנוּתִי לָא אֲבֵיתוּן׃ 26 אַף אֲנָא בְּתַבְרְכוֹן אֶגְחַךְ וְאֶדְחַף כַּד יֵיתֵי דְּלוּחְיָא עֲלֵיכוֹן׃ 27 כַּד יֵיתֵי כְּשַׁלְיָא דְּלוּחֵיכוֹן וְתַבְרְכוֹן כְּעַלְעוֹלָא יֵתֵא כַּד תֵּיתֵא עֲלֵיכוֹן עַקְתָּא וְשִׁנּוּקָא׃ 28 הֵידֵין נִקְרוּנִי וְלָא אֶעֱנֵה נִקְרִין וְלָא תַשְׁכְּחֻנְנִי׃ 29 עַל דִּסְנוֹ יְדִיעֲתָא וּדְחַלְתֵּהּ דֶּאֱלָהָא לָא אִתְרְעוּ׃ 30 לָא צְבוֹ בְּתַרְעִיתִי וְאַשְׁלִיו כָּל־מַכְסְנוּתִי׃ 31 וְאַכְלוּ מִן פֵּרֵי דְּאָרְחָתְהוֹן וּמִמַּלְכֵיהוֹן יִסְבְּעוּן׃ 32 מְטוּל דְּנֶהְפְּכָנוּתָא דְשַׁבְרֵי תִּקְטֹל אִנּוּן וְטוּעֵי דְסַכְלֵי תְּיוֹבְדִנּוּן׃ 33 מַן דְּשָׁמַע לִי נִשְׁרֵי בְּסִבְרָא וְנִשְׁלֵה מִן דְּלוּחָא דְבִישְׁתָּא׃

ב

1 בְּרִי אִן תְּקַבֵּל מִלַּי וּפִקּוּדַי תִּטְשֵׁי גַּבָּךְ׃ 2 וְתַצְלֵי אֻדְנָךְ לְחָכְמְתָא וְתַפְנֵה לִבָּךְ לְבִיוּנָא׃ 3 וְאִמָּא לְבִיוּנְתָא תִּתְקְרֵא לְבִיוּנָא תִּתֵּן קָלָךְ׃ 4 וְתִבְעֵי הֵיךְ סִימָא וְהֵיךְ סִימָתָא תְּצִיצְיָהּ תַּשְׁכַּח׃ 5 הֵידֵין תִּתְבַּיַּן דַּחַלְתֵּהּ דֶּאֱלָהָא וִידִיעֲתֵהּ מִן קֳדָם אֱלָהָא 6 מְטוּל דֶּאֱלָהָא יָהֵב חָכְמְתָא מִן פֻּמֵּהּ יְדִיעֲתָא וּבִיוּנָא׃ 7 וְטָשֵׁי לְתְרִיצֵי סִבְהַיֵי וּמְסַיַּע לְאִלֵּין דִּמְהַלְּכִין בְּלָא מוּם׃ 8 לְמִנְטַר אָרְחָתָא דְדִינָא וְאָרְחָתָא דְצַדִּיקִין נִנְטַר׃ 9 הֵידֵין תִּתְבַּיַּן צִדְקְתָא וְדִינָא וּתְרִיצוּתָא דְּכָל־שְׁבִלֵי שַׁפִּירֵי׃ 10 אֲרֵי הֵעוֹל חָכְמְתָא לְלִבָּךְ וִידִיעֲתָא לְנַפְשָׁךְ יִבְסַם׃ 11 תַּרְעִיתָא תִּנְטַר עֲלָךְ בִּיוּנְתָא תִּנְצְרָךְ׃ 12 דִּי־תִתְפְּצֵי מִן אָרְחָא בִּישָׁא וּמִן גַּבְרָא דִּמְמַלֵּא מְפַרְכִיתָא׃ 13 דְּשָׁבְקִין אָרְחָתָא תְּרִיצָתָא וְאָזְלִין בְּאָרְחָתָא דַחֲשׁוֹכָא׃ 14 וְחָדִין לְמֶעְבַּד בִּישׁ וְדָיְצִין בְּהֶפְּכָא דְבִישְׁתָּא׃ 15 דְּאָרְחָתְהוֹן מְעַקְּמָן וּמְפַתְּלִין שְׁבִילֵיהוֹן׃

*Quoniam vocabam, & non audiſtis; & 24
extendebam ſermones, & non attendebatis.
Sed irrita faciebatis mea cõſilia. at meis re- 25
dargutionibus non intendebatis. Igitur & 26
ego in veſtro interitu irridebo: contra gaudebo
autem, quandocunq; ſuperuenerit vobis perni-
ties. & quando aduenerit vobis ſubitò tu- 27
multus, & ſubuerſio tanquã tẽpeſtas affuerit:
aut quando venerit vobis tribulatio et obſeſſio.
Erit enim quando inuocabitis me, ego autẽ 28
non exaudiam vos. quærent me mali, & nõ in-
uenient. Odio habuerunt enim ſapientiam, 29
at timorem Domini non receperunt. Neque 30
voluerunt meis attendere conſiliis, ſubſannaue-
rũt autem meas redargutiones. Igitur come- 31
dent ſuæ viæ fructus, & ſuæ impietatis imple-
buntur. Quoniam enim iniuriam fecerunt 32
paruulis, interficiẽtur, & inquiſitio impios per-
det. At me audiens, habitabit in ſpe, & quieſ- 33
cet abſque terrore ab omni malo.*

CAP. II.

*Fili ſi ſuſcipiens ſermonem mei præcepti abſcon
deris penes teipſum: Audiet ſapientiam 2
auris tua, & adiicies cor tuũ in intellectũ; adii-
cies autem ipſum in admonitionem filio tuo.
Si enim ſapientiã inuocaueris, et intellectui 3
dederis vocem tuã, at ſenſum quæſieris magna
voce. Et ſi quæſieris eã quaſi argentũ & ſicut 4
theſauros ſcrutatus fueris illã. Tunc intelliges 5
timorem Domini, & ſcientiam Dei inuenies.
Quia Dominus dat ſapientiam, & ex facie 6
eius cognitio et intellectus. Et theſaurizat di- 7
rigentibus ſalutem, proteget autẽ viam eorum:
Ad ſeruandũ viam iuſtificationum; & viã 8
eorũ qui reuerẽtur eũ cuſtodiet. Tunc intelliges 9
iuſtitiã & iudicium, & diriges omnes ſemitas
bonas. Si enim venerit ſapientia in tuã men- 10
tem, at ſenſus tuæ animæ pulcher eſſe videbitur.
Cõſilium bonũ cuſtodiet te, cogitatio autẽ ſan- 11
cta ſeruabit te. Ut eruat te à via mala, & à 12
viro loquente nihil fidele. Væ qui relinquunt 13
vias rectas, vt ambulẽt in viis tenebrarũ. Væ 14
qui lætantur in malis, & gaudẽt in ſubuerſione
mala. Quorum ſemitæ peruerſæ & curuæ, or- 15
bitæ eorum.*

24 ἐπειδὴ ἐκάλουν, καὶ οὐχ ὑπηκούσατε. καὶ ἐξέτεινον λόγους, καὶ
25 οὐ προσείχετε. ἀλλὰ ἀκύρους ἐποιεῖτε ἐμὰς βουλάς.
26 τοῖς δὲ ἐμοῖς ἐλέγχοις οὐ προσείχετε. τοιγαροῦν κἀγὼ
τῇ ὑμετέρᾳ ἀπωλείᾳ ἐπιγελάσομαι. καταχαροῦμαι
27 δὲ ἡνίκα ἂν ἐπέρχηται ὑμῖν ὄλεθρος. καὶ ὡς ἂν ἀφίκηται
ὑμῖν ἄφνω θόρυβος, ἡ δὲ καταστροφὴ ὁμοίως καταιγίδι
παρῇ, ἢ ὅταν ἔρχηται ὑμῖν θλῖψις καὶ πολιορκία.
28 ἔσται γὰρ ὅταν ἐπικαλέσησθέ με, ἐγὼ δὲ οὐκ εἰσακούσο-
μαι ὑμῶν. ζητήσουσί με κακοί, καὶ οὐχ εὑρήσουσιν.
29 ἐμίσησαν γὰρ σοφίαν, τὸν δὲ φόβον κυρίου οὐ προείλοντο.
30 οὐδὲ ἤθελον ἐμαῖς προσέχειν βουλαῖς. ἐμυκτήριζον δὲ
31 ἐμοὺς ἐλέγχους. τοιγαροῦν ἔδονται τῆς ἑαυτῶν ὁδοῦ τοὺς
καρπούς, καὶ τῆς ἑαυτῶν ἀσεβείας πλησθήσονται.
32 ἀνθ᾽ ὧν γὰρ ἠδίκουν νηπίους, φονευθήσονται, καὶ ἐξετα-
33 σμὸς ἀσεβεῖς ὀλεῖ. ὁ δὲ ἐμοῦ ἀκούων κατασκηνώσει ἐπ᾽
ἐλπίδι, καὶ ἡσυχάσει ἀφόβως ἀπὸ παντὸς κακοῦ.

β′

Υἱὲ ἐὰν δεξάμενος ῥῆσιν ἐμῆς ἐντολῆς κρύψῃς παρὰ
2 σεαυτῷ· ὑπακούσεται σοφίας τὸ οὖς σου, καὶ παραβαλεῖς
καρδίαν σου εἰς σύνεσιν, παραβαλεῖς δὲ αὐτὴν ἐπὶ νου-
3 θέτησιν τῷ υἱῷ σου. ἐὰν γὰρ τὴν σοφίαν ἐπικαλέσῃ, καὶ
τῇ συνέσει δῷς φωνήν σου, τὴν δὲ αἴσθησιν ζητήσῃς μεγά-
4 λῃ τῇ φωνῇ. καὶ ἐὰν ζητήσῃς αὐτὴν ὡς ἀργύριον καὶ
ὡς θησαυροὺς ἐξερευνήσῃς αὐτήν.
5 τότε συνήσεις φόβον κυρίου, καὶ ἐπίγνωσιν θεοῦ εὑρή-
6 σεις. ὅτι κύριος δίδωσι σοφίαν, καὶ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ
7 γνῶσις καὶ σύνεσις. καὶ θησαυρίζει τοῖς κατορθοῦσι σωτη-
ρίαν. ὑπερασπιεῖ δὲ τὴν πορείαν αὐτῶν·
8 τοῦ φυλάξαι ὁδοὺς δικαιωμάτων, καὶ ὁδὸν εὐλαβουμένων
9 αὐτὸν διαφυλάξει. τότε συνήσεις δικαιοσύνην καὶ κρί-
μα, καὶ κατορθώσεις πάντας ἄξονας ἀγαθούς.
10 ἐὰν γὰρ ἔλθῃ ἡ σοφία εἰς τὴν διάνοιαν, ἡ δὲ αἴσθησις τῇ
11 σῇ ψυχῇ καλὴ εἶναι δόξῃ· βουλὴ καλὴ φυλάξει σε,
12 ἔννοια δὲ ὁσία τηρήσει σε. ἵνα ῥύσηταί σε ἀπὸ ὁδοῦ
κακῆς καὶ ἀπὸ ἀνδρὸς λαλοῦντος μηδὲν πιστόν.
13 ὦ οἱ ἐγκαταλείποντες ὁδοὺς εὐθείας τοῦ πορεύεσθαι ἐν ὁ-
14 δοῖς σκότους. ὦ οἱ εὐφραινόμενοι ἐπὶ κακοῖς καὶ χαί-
15 ροντες ἐπὶ διαστροφῇ κακῇ. ὧν αἱ τρίβοι σκολιαὶ καὶ
καμπύλαι, αἱ τροχιαὶ αὐτῶν·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

24 Quia vocaui & non credidiſtis, leuaui manus meas, & non auſcultaſtis. 25 Et commutaſtis omne conſilium meum, & cor-
reptionem meam noluiſtis. 26 Ego quoque in interitu veſtro ridebo, & irridebo cùm venerit pauor ſuper vos.
27 Cùm venerit tanquam repentina vaſtitas pauor veſter, & interitus veſter quaſi tempeſtas venerit; cùm venerit ſuper vos tribula-
tio & anguſtia. 28 Tunc inuocabunt me, & non reſpondebo; clamabunt, & non inuenient me. 29 Eo quòd oderint ſcientiam:
& timorem Dei non elegerunt. 30 Noluerunt conſilium meum, & detraxerunt vniuerſæ correptioni meæ.
31 Et comedant de fructibus viarum ſuarum, & conſiliis ſuis ſatientur. 32 Quoniam auerſio inſipientium interficiet eos, &
terror ſtultorum perdet eos. 33 Qui audit me, habitabit in ſpe, & ſecurus erit à timore mali.

CAPVT II.

Filii mi ſi ſuſceperis verba mea, & mandata mea abſconderis apud te: 2 Et inclinaueris aurem tuam ad ſapientiam, & conuerteris
cor tuum ad intelligentiam: 3 Atque matrem intelligentiam vocaueris, & ad prudentiam dederis vocem tuam.
4 Et quæſieris ſicut argentum, & ſicut theſauros effoderis illam. 5 Tunc intelliges timorem Dei, & ſcientiam à facie Dei
inuenies. 6 Quoniam Deus dat ſapientiam: ex ore eius ſcientia & intelligentia. 7 Abſcondet rectis incolumitatem, & auxiliabitur
tis qui ambulant abſque macula. 8 Ad cuſtodiendas vias iudicij, & vias iuſtorum cuſtodiet. 9 Tunc intelliges iuſtitiam & iudicium, &
æquitatem omniũ ſemitarum bonarũ. 10 Si ingreſſa fuerit ſapientia in cor tuũ, & ſcientia animæ tuæ dulcis fuerit; 11 Conſilium cuſto-
diet te, intelligentia ſeruabit te. 12 Vt eruaris à via mala, & à viro qui loquitur peruerſa: 13 Qui relinquũt vias rectas, & ambulant in viis
tenebrarũ. 14 Qui lætantur ad faciendũ malum, & exultant in peruerſione malitiæ. 15 Quorũ viæ prauæ ſunt, & peruerſæ ſemitæ eorum.

16 לְהַצִּילְךָ מֵאִשָּׁה זָרָה מִנָּכְרִיָּה אֲמָרֶיהָ הֶחֱלִיקָה׃
17 הַעֹזֶבֶת אַלּוּף נְעוּרֶיהָ וְאֶת־בְּרִית אֱלֹהֶיהָ שָׁכֵחָה׃
18 כִּי שָׁחָה אֶל־מָוֶת בֵּיתָהּ וְאֶל־רְפָאִים מַעְגְּלֹתֶיהָ׃
19 כָּל־בָּאֶיהָ לֹא יְשׁוּבוּן וְלֹא יַשִּׂיגוּ אָרְחוֹת חַיִּים׃
20 לְמַעַן תֵּלֵךְ בְּדֶרֶךְ טוֹבִים וְאָרְחוֹת צַדִּיקִים תִּשְׁמֹר׃
21 כִּי־יְשָׁרִים יִשְׁכְּנוּ־אָרֶץ וּתְמִימִים יִוָּתְרוּ בָהּ׃
22 וּרְשָׁעִים מֵאֶרֶץ יִכָּרֵתוּ וּבוֹגְדִים יִסְּחוּ מִמֶּנָּה׃

ג

1 בְּנִי תּוֹרָתִי אַל־תִּשְׁכָּח וּמִצְוֺתַי יִצֹּר לִבֶּךָ׃
2 כִּי אֹרֶךְ יָמִים וּשְׁנוֹת חַיִּים וְשָׁלוֹם יוֹסִיפוּ לָךְ׃
3 חֶסֶד וֶאֱמֶת אַל־יַעַזְבֻךָ קָשְׁרֵם עַל־גַּרְגְּרוֹתֶיךָ כָּתְבֵם עַל־לוּחַ לִבֶּךָ׃
4 וּמְצָא־חֵן וְשֵׂכֶל־טוֹב בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְאָדָם׃
5 בְּטַח אֶל־יְהוָה בְּכָל־לִבֶּךָ וְאֶל־בִּינָתְךָ אַל־תִּשָּׁעֵן׃
6 בְּכָל־דְּרָכֶיךָ דָעֵהוּ וְהוּא יְיַשֵּׁר אֹרְחֹתֶיךָ׃
7 אַל־תְּהִי חָכָם בְּעֵינֶיךָ יְרָא אֶת־יְהוָה וְסוּר מֵרָע׃
8 רִפְאוּת תְּהִי לְשָׁרֶּךָ וְשִׁקּוּי לְעַצְמוֹתֶיךָ׃
9 כַּבֵּד אֶת־יְהוָה מֵהוֹנֶךָ וּמֵרֵאשִׁית כָּל־תְּבוּאָתֶךָ׃
10 וְיִמָּלְאוּ אֲסָמֶיךָ שָׂבָע וְתִירוֹשׁ יְקָבֶיךָ יִפְרֹצוּ׃
11 מוּסַר יְהוָה בְּנִי אַל־תִּמְאָס וְאַל־תָּקֹץ בְּתוֹכַחְתּוֹ׃
12 כִּי אֶת אֲשֶׁר יֶאֱהַב יְהוָה יוֹכִיחַ וּכְאָב אֶת־בֵּן יִרְצֶה׃
13 אַשְׁרֵי אָדָם מָצָא חָכְמָה וְאָדָם יָפִיק תְּבוּנָה׃
14 כִּי טוֹב סַחְרָהּ מִסְּחַר־כָּסֶף וּמֵחָרוּץ תְּבוּאָתָהּ׃
15 יְקָרָה הִיא מִפְּנִינִים וְכָל־חֲפָצֶיךָ לֹא יִשְׁווּ־בָהּ׃

16 * Vt eruaris à muliere aliena, & ab extra-
nea, quæ mollit sermones suos.
17 * Et relinquit ducẽ pubertatis suæ, & pa-
18 cti Dei sui oblita est. * Inclinata est enim
ad mortẽ domus eius, & ad inferos semitæ
19 ipsius. * Omnes qui ingrediũtur ad eam,
non reuertentur, nec apprehendẽt semitas
vitæ.
20 * Vt ambules in via bona, & calles iusto-
rum custodias.
21 * Qui enim recti sunt, habitabunt in ter-
ra, & simplices permanebunt in ea.
22 * Impij verò de terra perdentur; & qui
iniquè agunt, auferentur ex ea.

CAP. III.

1 Fili mi ne obliuiscaris legis meæ, & præ-
cepta mea cor tuum custodiat.
2 * Longitudinem enim dierum & annos
3 vitæ & pacem apponent tibi. * Misericor-
dia & veritas te nõ deserant. Circunda eas
gutturi tuo, & describe in tabulis cordis
4 tui. * Et inuenies gratiam & disciplinam
bonam coram Deo & hominibus.
5 * Habe fiduciã in Domino ex toto corde
tuo, & ne innitaris prudentiæ tuæ.
6 * In omnibus viis tuis cogita illũ, & ipse
diriget gressus tuos.
7 * Ne sis sapiens apud temetipsum: time
Dominum, & recede à malo.
8 * Sanitas quippe erit vmbilico tuo, & ir-
rigatio ossium tuorum.
9 * Honora Dominum de tua substãtia, &
de primitiis omnium frugum tuarum.
10 * Et implebuntur horrea tua saturitate,
& vino torcularia redundabunt.
11 * Disciplinã Domini fili mi ne abiicias,
nec deficias cùm ab eo corriperis.
12 * Quem enim diligit Dominus corripit,
& quasi pater in filio complacet sibi.
13 * Beatus homo qui inuenit sapientiam,
& qui affluit prudentia.
14 * Melior acquisitio eius negotiatione ar-
genti, & auro primo fructus eius.
15 * Preciosior est cunctis opibus sapien-
tia; & omnia quæ desiderantur, huic non
valent comparari.

תרגום

16 דתתפצי מן אתתא חלוניתא מנכריתא דמלהא חליין׃ 17 דשבקה מרביהא דטליותה וקימא דאלהא טערת׃ 18 דבעמקא
דמותא ביתה ולגבריא הלכתא דשבילהא׃ 19 כל־דעילין לא חזרין בשלם ולא צירין ארחתא דחיי׃ 20 בדיל הלך בארחתא
דטבי ושבילי דצדיקי תנטר׃ 21 מטול דתריצי עמרין בארעא ואלין ודלא מום משתוהרין בה׃ 22 ורשיעיא מן ארעא נסופין
וכזאי נתעקרין מנה׃

ג

1 ברי נמוסי לא תנשי ופקדני ינטר לבך׃ 2 מטול דנגרא דיומתא ושניא דחיי ושלמא נוספון לך׃ 3 טיבותא וקשטא
לא נשבקונך קטרנון בצורך וכתב אנון על־לוח דלבך׃ 4 ותשכח חסדא ושכלא וטיבותא קדם אלהא וקדם בני אנשא׃
5 סבר באלהא מן כלה לבך ועל־ביונתא דלבך לא תסתמך׃ 6 בכל־ארחתך דעה והוא הרץ שבילך׃ 7 לא תהוי חכים
באפך דחל מן אלהא וסטא מן בישתא׃ 8 אסיותא תהוי לכנשרך ודהנא לגרמך׃ 9 יקר לאלהך מן ממונך ומריש כל־הון
עללתך׃ 10 ומתמלין אוצרך שבענא ומעצרתך חמרא נשפען׃ 11 ברי מרדותא דאלהא לא תסלא ולא תמרק במכסנותה׃
12 מטול דלמן דרחם לה אלהא רדה לה והיך אבא דרדי לברה׃ 13 טובוהי לבר נשא דאשכח חכמתא ובר נשא דמביע ביונתא׃
14 מטול דטבא תגרותה מן תגרותא דסימא ומן דהבא סנינא עללתה׃ 15 יקירא היא מן כיפי טבתא וכל־מדעם לא פחם לה׃

* Ad longè te faciendum à via recta, et alie- 16
num iustæ sententiæ. Fili ne te comprehēdat ma-
lum consilium. * Quæ reliquit doctrinā ado- 17
lescentiæ, & testamentum diuinum oblita.
* Posuit enim apud mortē domum eius, & 18
apud infernum cum terrigenis semitas eius.
* Omnes ambulantes in ea non reuertentur, 19
neque apprehendent semitas rectas.
* Non enim comprehenduntur ab annis vi- 20
tæ. Si enim ambulauissent semitas bonas, inue-
nissent vtique semitas iustitiæ leues.
* Vtiles erunt habitatores terræ, innocentes 21
autē relinquentur in ea. quoniā recti habitabunt
terrā, & sancti relinquētur in ea. * Viæ autē 22
impiorū è terra perdētur: at iniqui expellentur
ab ea.

CAP. III.

Fili meas leges ne obliuiscaris, at verba mea cu 1
stodiat tuum cor. * Longitudinem enim vitæ, 2
& annos vitæ & pacem apponent tibi.
* Misericordiæ et fides ne desint tibi; liga au- 3
tē eas in tuo collo, scribe eas in tabula cordis tui.
* Et inuenies gratiam. & prouide bona co- 4
ram Domino & hominibus. * Esto confidens in 5
toto corde in Deo, in autē tua sapientia ne extol-
laris. * In omnibus viis tuis cognosce illam, 6
vt dirigat vias tuas.
* Ne sis prudens apud temetipsum; time au- 7
tem Deum, & declina ab omni malo.
* Tunc sanitas erit corpori tuo, & curatio 8
ossibus tuis.
* Honora Dominum de tuis iustis laboribus, 9
& primitias da ei de tuis fructibus iustitiæ.
* Vt impleantur horrea tua saturitate fru- 10
menti, vino autem torcularia tua redundent.
* Fili ne paruipendas disciplinam Domini, 11
neque deficias ab ipso correptus.
* Quem enim diligit Dominus, corripit; ver- 12
berat autem omnem filium quem suscipit.
* Beatus homo qui inuenit sapientiam, & 13
mortalis qui nouit prudentiam.
* Melius enim eā mercari, quàm auri & ar- 14
genti thesauros.
* Preciosior autem est lapidibus preciosis; om- 15
ne autem preciosum non dignum illa est.

16 * τοῦ μακρὰν σε ποιῆσαι ἀπὸ ὁδοῦ εὐθείας, καὶ ἀλλό-
τριον τῆς δικαίας γνώμης. υἱὲ μή σε καταλάβῃ κακὴ
17 βουλή. * ἡ ἀπολιποῦσα διδασκαλίαν νεότητος, καὶ
διαθήκην θείαν ἐπιλελησμένη.
18 * ἔθετο γὰρ παρὰ τῷ θανάτῳ τὸν οἶκον αὐτῆς, καὶ παρὰ τῷ
ᾅδῃ μετὰ τῶν γηγενῶν τοὺς ἄξονας αὐτῆς.
19 * πάντες οἱ πορευόμενοι ἐν αὐτῇ οὐκ ἀναστρέψου-
σιν, οὐδὲ μὴ καταλάβωσι τρίβους εὐθείας.
20 * οὐ γὰρ καταλαμβάνονται ὑπὸ ἐνιαυτῶν ζωῆς. εἰ γὰρ
ἐπορεύοντο τρίβους ἀγαθάς, εὕροσαν ἂν τρίβους δικαιο-
21 σύνης λείους. * χρηστοὶ ἔσονται οἰκήτορες γῆς, ἄκακοι δὲ
ὑπολειφθήσονται ἐν αὐτῇ. ὅτι εὐθεῖς κατασκηνώσουσι γῆν καὶ
22 ὅσιοι ὑπολειφθήσονται ἐν αὐτῇ. * ὁδοὶ δὲ ἀσεβῶν ἐκ γῆς
ὀλοῦνται, οἱ δὲ παράνομοι ἐξωσθήσονται ἀπ᾽ αὐτῆς.

γ´

1 * Υἱὲ ἐμῶν νόμων μὴ ἐπιλανθάνου, τὰ δὲ ῥήματά μου
τηρείτω σὴ καρδία.
2 * μῆκος γὰρ βίου καὶ ἔτη ζωῆς· καὶ εἰρήνην προσθή-
3 σουσί σοι. * ἐλεημοσύναι καὶ πίστεις μὴ ἐκλειπέτω-
σάν σοι. ἄφαψαι δὲ αὐτὰς ἐπὶ σῷ τραχήλῳ, γράψον
αὐτὰς ἐπὶ πλακὸς τῆς καρδίας σου.
4 * καὶ εὑρήσεις χάριν· καὶ προνοοῦ καλὰ ἐνώπιον κυρίου
5 καὶ ἀνθρώπων. * ἴσθι πεποιθὼς ἐν ὅλῃ καρδίᾳ ἐπὶ θεῷ,
ἐπὶ δὲ σῇ σοφίᾳ μὴ ἐπαίρου.
6 * ἐν πάσαις ὁδοῖς σου γνώριζε αὐτήν. ἵνα ὀρθοτομῇ τὰς
7 ὁδούς σου. * μὴ ἴσθι φρόνιμος παρὰ σεαυτῷ, φοβοῦ δὲ τὸν
θεόν, καὶ ἔκκλινε ἀπὸ παντὸς κακοῦ.
8 * τότε ἴασις ἔσται τῷ σώματί σου, καὶ ἐπιμέλεια τοῖς
ὀστέοις σου.
9 * τίμα τὸν κύριον ἀπὸ σῶν δικαίων πόνων, καὶ ἀπάρχου
αὐτῷ ἀπὸ σῶν καρπῶν δικαιοσύνης.
10 * ἵνα πιμπλῶνται τὰ ταμιεῖα σου πλησμονῇ σίτου. οἴνῳ δὲ
11 αἱ ληνοί σου ἐκβλύζωσιν. * Υἱὲ μὴ ὀλιγώρει παιδείας
12 κυρίου, μὴ δὲ ἐκλύου ὑπ᾽ αὐτοῦ ἐλεγχόμενος. * ὃν γὰρ ἀγα-
πᾷ κύριος παιδεύει· μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱὸν ὃν παραδέ-
13 χεται. * μακάριος ἄνθρωπος ὃς εὗρε σοφίαν, καὶ θνητὸς
14 ὃς εἶδε φρόνησιν. * κρεῖσσον γὰρ αὐτὴν ἐμπορεύεσθαι, ἢ χρυ-
15 σίου καὶ ἀργυρίου θησαυρούς. * τιμιωτέρα δέ ἐστι λίθων
πολυτελῶν. πᾶν δὲ τίμιον οὐκ ἄξιον αὐτῆς ἐστι.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

16 Vt eruaris à muliere aliena, ab extranea, cuius verba lenia sunt. 17 Quæ relinquit ducatum adolescentiæ suæ, & pactum Dei sui abiecit. 18 Quoniam in fouea mortis est domus eius, & ad gigantes itinera semitarum ipsius. 19 Omnes qui ingrediuntur, non reuertentur in pace, neque capient semitas vitæ. 20 Vt ambules in viis bonorum, & semitas iustorum custodias.
21 Quoniam iusti stabunt in terra, & immaculati remanebunt in ea.
22 Impij autem de terra consumentur, & direptores eradicabuntur ex ea.

CAPVT III.

Filimi ne obliuiscaris legis meæ, & præcepta mea custodiat cor tuum. 2 Quoniam longitudinem dierum, & annos vitæ & pacem adiicient tibi. 3 Benignitas & veritas ne dimittant te: liga eas in collo tuo, & scribe eas in tabula cordis tui. 4 Et inuenies gratiam & intellectum, & benignitatem coram Deo, & coram filiis hominum. 5 Spera in Deo ex toto corde tuo, & prudentiæ cordis tui ne innitaris. 6 In omnibus viis tuis cognosce eum, & ipse diriget semitas tuas. 7 Ne sis sapiens apud temetipsum: time Deum, & recede à malo. 8 Medicina erit vmbilico tuo, & pinguedo ossibus tuis. 9 Honora Deum tuum de mammona tuo, & de primitiis omnium fructuum tuorum. 10 Et implebuntur cellaria tua saturitate, & torcularia tua vino redundabunt.
11 Disciplinam Dei fili mi ne execreris, & ne tædio afficiaris in correptione eius. 12 Quoniam quem diligit Deus, corripit; & sicut pater qui corripit filium suum. 13 Beatus filius hominis qui inuenit sapientiam, & filius viri qui profert intelligentiam.
14 Quoniam melior est negotiatio eius negotiatione argenti, & auro conflato fructus eius. 15 Preciosior est lapidibus preciosis, & nihil est quod ei comparetur.

16 * אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ בִּשְׂמֹאולָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד׃
17 * דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי־נֹעַם וְכָל־נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם׃
18 * עֵץ־חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר׃
19 * יְהוָה בְּחָכְמָה יָסַד־אָרֶץ כּוֹנֵן שָׁמַיִם בִּתְבוּנָה׃
20 * בְּדַעְתּוֹ תְּהוֹמוֹת נִבְקָעוּ וּשְׁחָקִים יִרְעֲפוּ־טָל׃
21 * בְּנִי אַל־יָלֻזוּ מֵעֵינֶיךָ נְצֹר תֻּשִׁיָּה וּמְזִמָּה׃
22 * וְיִהְיוּ חַיִּים לְנַפְשֶׁךָ וְחֵן לְגַרְגְּרֹתֶיךָ׃
23 * אָז תֵּלֵךְ לָבֶטַח דַּרְכֶּךָ וְרַגְלְךָ לֹא תִגּוֹף׃
24 * אִם־תִּשְׁכַּב לֹא־תִפְחָד וְשָׁכַבְתָּ וְעָרְבָה שְׁנָתֶךָ׃
25 * אַל־תִּירָא מִפַּחַד פִּתְאֹם וּמִשֹּׁאַת רְשָׁעִים
כִּי תָבֹא׃
26 * כִּי־יְהוָה יִהְיֶה בְכִסְלֶךָ וְשָׁמַר רַגְלְךָ מִלָּכֶד׃
27 * אַל־תִּמְנַע־טוֹב מִבְּעָלָיו בִּהְיוֹת לְאֵל יָדֶךָ
לַעֲשׂוֹת׃
28 * אַל־תֹּאמַר לְרֵעֶךָ לֵךְ וָשׁוּב וּמָחָר אֶתֵּן וְיֵשׁ
אִתָּךְ׃
29 * אַל־תַּחֲרֹשׁ עַל־רֵעֲךָ רָעָה וְהוּא־יוֹשֵׁב לָבֶטַח אִתָּךְ׃
30 * אַל־תָּרוֹב עִם־אָדָם חִנָּם אִם־לֹא גְמָלְךָ רָעָה׃
31 * אַל־תְּקַנֵּא בְּאִישׁ חָמָס וְאַל־תִּבְחַר בְּכָל־דְּרָכָיו׃
32 * כִּי תוֹעֲבַת יְהוָה נָלוֹז וְאֶת־יְשָׁרִים סוֹדוֹ׃
33 * מְאֵרַת יְהוָה בְּבֵית רָשָׁע וּנְוֵה צַדִּיקִים יְבָרֵךְ׃
34 * אִם־לַלֵּצִים הוּא־יָלִיץ וְלַעֲנָיִים יִתֶּן־חֵן׃
35 * כָּבוֹד חֲכָמִים יִנְחָלוּ וּכְסִילִים מֵרִים קָלוֹן׃

ד

1 * שִׁמְעוּ בָנִים מוּסַר אָב וְהַקְשִׁיבוּ לָדַעַת בִּינָה׃
2 * כִּי לֶקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם תּוֹרָתִי אַל־תַּעֲזֹבוּ׃
3 * כִּי־בֵן הָיִיתִי לְאָבִי רַךְ וְיָחִיד לִפְנֵי אִמִּי׃
4 * וַיֹּרֵנִי וַיֹּאמֶר לִי יִתְמָךְ־דְּבָרַי לִבֶּךָ שְׁמֹר מִצְוֹתַי
וֶחְיֵה׃

16 * Longitudo dierum in dextera eius, & in
sinistra illius diuitiæ & gloria.
17 * Viæ eius viæ pulchræ, & omnes semitæ
eius pacificæ.
18 * Lignum vitæ est his qui apprehenderint
19 eam, & qui tenuerint eã, beati. * Dominus
sapientia fundauit terram, stabiliuit cælos
20 prudentia. * Sapientia illius eruperunt a-
byssi, & nubes rore concrescunt.
21 * Fili mi ne effluant hæc ab oculis tuis.
Custodi legem meam & consilium meum.
22 * Et erit vita animæ tuæ, & gratia fauci-
23 bus tuis. * Tunc ambulabis fiducialiter in
via tua, & pes tuus non impinget.
24 * Si dormieris non timebis, quiesces &
25 suauis erit somnus tuus. * Ne paueas repen
tino terrore, & irruentes tibi ruinas impio-
26 rum. * Dominus enim erit in latere tuo,
& custodiet pedem tuum ne capiaris.
27 * Noli prohibere benefacere eum qui po
28 test. si vales, & ipse bene fac. * Ne dicas a-
mico tuo, Vade & reuertere, & cras dabo ti-
bi, cùm statim possis dare.
29 * Ne moliaris amico tuo malum, cùm il-
30 le in te habeat fiduciam. * Non cõtendas
aduersus hominem frustra, cùm ipse tibi
31 nihil mali fecerit. * Ne æmuleris hominẽ
iniustum, nec imiteris vias eius.
32 * Quia abominatio est Domini omnis il
lusor, & cũ simplicibus sermocinatio eius.
33 * Egestas à Domino in domo impij, habi
tacula autem iustorum benedicentur.
34 * Ipse deludet illusores, & mãsuetis dabit
gratiam.
35 * Gloriam sapientes possidebunt, stulto-
rum exaltatio ignominia.

CAP. IIII.

1 Audite filij disciplinam patris, & atten-
dite vt sciatis prudentiam.
2 * Donum bonum tribuam vobis, legem
meam ne derelinquatis.
3 * Nam & ego filius fui patris mei, tenel-
lus & vnigenitus coram matre mea.
4 * Et docebat me atque dicebat: Suscipiat
verba mea cor tuum, & custodi præcepta
mea, & viues.

תרגום

16 נַגְדָּא דְיוֹמָתָא בִּימִינַהּ וּבִשְׂמָאלַהּ עֻתְרָא וִיקָרָא׃ 17 אָרְחָתָהָא אָרְחָתָא דְבִסְמָא וְכֻלְּהוֹן הֲלִיכָתָהָא שְׁלָמָא׃ 18 אִילָנָא
חַיֵּי הִיא לְאִלֵּין דְּמִתְחַזְּקִין בַּהּ וְאִלֵּין דְּמִתְעַסְּקִין בַּהּ טוּבֵיהוֹן׃ 19 אֱלָהָא בְּחָכְמְתָא שְׁתַאסְיַת אַרְעָא וְאַתְקֵן שְׁמַיָּא בְּבִיוּנְתָּא׃
20 בְּדַעְתֵּהּ תְּהוֹמֵי אִתְבְּזַעוּ וּשְׁמַיָּא צָעֵי דְמַטְלָיָא׃ 21 בְּרִי לָא נִזַּל מֵעֵינָךְ נְטַר מַדְעָא וְתַרְעִיתָא׃ 22 וְיֶהֱוֹן חַיֵּי לְנַפְשָׁךְ וְחִסְדָּא לְצַוְרָךְ׃
23 הֵידֵין תֵּיזֵל בִּסְבְרָא בְּאָרְחָתָךְ וְרִגְלָךְ לָא תִתְקַל׃ 24 אִם תִּשְׁכּוֹב וְתִדְמוֹךְ וְלָא תִדְחַל וְתִשְׁכַּב וְתִבְסַם שִׁנְתָּךְ׃ 25 לָא תִדְחַל מִן
דַּחֲלְיָא וּמִן שִׁלְיָא וּמִן חַיְסָא דְרַשִׁיעֵי כַּד יֵיתֵי׃ 26 מְטוּל דֶּאֱלָהָא יְהֵי בְּסַעְדָּךְ וְיִנְטַר רִגְלָךְ וְלָא תִתְצִיד׃ 27 לָא תִתְכְּלֵי לְמֶעְבַּד שַׁפִּיר
כַּד אִית חֵילָא בִּידָךְ לְמֶעְבַּד׃ 28 לָא תֵימַר לְחַבְרָךְ אֱזֵל וְתוּב וּלְמָחַר אֶתֵּן וְאִית גַּבָּךְ׃ 29 לָא תַחְשֵׁב עַל חַבְרָךְ בִּישְׁתָא וְהוּא יָתֵב
עִמָּךְ בִּשְׁלֵוָה׃ 30 לָא תִנְצֵי עִם בַּר נָשָׁא מַגָּן אִם לָא עֲבַד לָךְ בִּישָׁא׃ 31 לָא תִטַּן בְּגַבְרָא חַטּוֹפָא וְלָא תִצְבֵּי בְּכֻלְּהוֹן אָרְחָתֵיהּ׃
32 מְטוּל דִּמְרַחֵק עַוְתָא מִן קֳדָם יְיָ וְעִם תְּרִיצַיָּא שׁוּעִיתֵהּ׃ 33 לְוָטְתָא דֶאֱלָהָא בְּבָתֵּיהוֹן דְּרַשִׁיעֵי וּמַעֲמַדְהוֹן דְּצַדִּיקֵי יְבָרֵךְ׃
34 וְלַמְמִקְנֵי נִסְחַף וּלְעִנְוָנֵי יִתֵּן חִסְדָּא׃ 35 יְקָרָא חַכִּימֵי נָחְסִין וְסַכְלֵי נְקַבְּלָה צַעֲרָא׃

ד

1 שְׁמַעוּ בְנַיָּא מַרְדוּתָא דְאַב וְאַצִּיתוּ לְמִדַּע בִּיוּנָא׃ 2 מְטוּל דְּיוּלְפָנָא טָבָא יְהַבֵת לְכוֹן וְנִמּוּסִי לָא תִשְׁבְּקוּן׃ 3 מְטוּל
דְּבְרָא חֲוֵית לְאַבָּא מְפַנַּק וִיחִידָא קֳדָם אִמִּי׃ 4 וְאַלְּפַן לִי וַאֲמַר לִי יִיָ יִקְמַט מִלּוּי לִבָּךְ נְטַר פִּקּוּדֵי וְחֵיה׃

*Lõgitudo enim vitæ, & anni vitæ in dex- 16
tera eius, in autem sinistra illius diuitiæ & glo-
ria: ex ore eius procedit iustitia, legem autẽ &
misericordiam in lingua fert. *Viæ eius viæ 17
pulchræ, & omnes semitæ eius in pace.
*Lignum vitæ est omnibus apprehendenti- 18
bus eam, & firmatis in eam vt in dominũ se-
cura. *Deus sapientia fundauit terrã, parauit 19
autem cælos in prudentia. *In sensu eius abyssi 20
scissi sunt, nubes autem distillarunt rores.
*Fili ne effluas, custodi autem meũ consiliũ 21
& sententiam. *Vt viuat anima tua, & 22
gratia sit circum tuum collum. erit autẽ sanitas
carnibus tuis, & cura tuis ossibus. *Vt am- 23
bules confisus in pace omnes vias tuas, at pes
tuus non offendat. *Si enim sederis, intrepidus 24
eris: si autem dormieris, suauiter somniabis.
*Et non pauesces terrorem superuenientem, 25
neque impetus impiorũ irruentes. *Nam Dñs 26
erit in omnibus viis tuis, & firmabit tuum pe-
dem vt non quatiaris. *Ne abstineas bene fa- 27
cere indigenti, quando vtique possit manus tua
auxiliari. *Ne dicas: Reuertens redi, & cras 28
dabo, potente te existente bene facere. non enim
nosti quid pariet dies sequẽs. *Ne moliaris in 29
tuum amicum mala, prope habitãtem & confi-
dentẽ in te. *Ne diligas inimicitias contra ho- 30
minem frustra, ne in te faciat malum. *Ne ac- 31
quiras malorũ virorum opprobria, neque æmu-
leris vias eorum. *Impurus enim corã Domi- 32
no omnis iniquus, in autem iustis non concilium
facit. *Execratio Dei in domibus impiorũ, do- 33
mos autem iustorũ benedicuntur. *Dominus 34
superbis resistit, humilibus autem dat gratiam.
*Gloriam sapientes hæreditabunt, at impij 35
exaltarunt ignominiam.

CAP. IIII.

AVdite filij disciplinã patris, & attendite ad 1
sciẽdũ cogitationẽ. *Donũ enim bonũ tribuã 2
vobis, meũ sermonẽ ne derelinquatis. *Filius enim 3
fui & ego patri obediens, & dilectus in facie
matris. *Qui dicebant & docebant me: Fir- 4
metur noster sermo in tuum cor. custodi præce-
pta, ne obliuiscaris.

16 *μῆκος γὰρ βίου καὶ ἔτη ζωῆς ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτῆς, ἐν
δὲ τῇ ἀριστερᾷ αὐτῆς πλοῦτος καὶ δόξα, ἐκ τοῦ στόματος
αὐτοῦ ἐκπορεύεται δικαιοσύνη, νόμον δὲ καὶ ἔλεον ἐπὶ γλώσ-
17 σης φέρει. *αἱ ὁδοὶ αὐτῆς ὁδοὶ καλαί. καὶ πᾶσαι αἱ
τρίβοι αὐτῆς ἐν εἰρήνῃ.
18 ξύλον ζωῆς ἐστι πᾶσι τοῖς ἀντεχομένοις αὐτῆς, καὶ τοῖς
ἐπερειδομένοις ἐπ' αὐτὴν ὡς ἐπὶ κύριον ἀσφαλής.
19 *ὁ θεὸς τῇ σοφίᾳ ἐθεμελίωσε τὴν γῆν, ἡτοίμασε δὲ
20 οὐρανοὺς ἐν φρονήσει. *ἐν αἰσθήσει αὐτοῦ ἄβυσσοι ἐρρά-
γησαν, νέφη δὲ ἐρρύησαν δρόσους.
21 *υἱὲ μὴ παραρρυῇς, τήρησον δὲ ἐμὴν βουλὴν καὶ ἔν-
22 νοιαν. *ἵνα ζήσῃ ἡ ψυχή σου, καὶ χάρις ᾖ περὶ σῷ τρα-
χήλῳ. ἔσται δὲ ἴασις ταῖς σαρξί σου, καὶ ἐπιμέλεια τοῖς
23 σοῖς ὀστέοις. *ἵνα πορεύῃ πεποιθὼς ἐν εἰρήνῃ πάσας τὰς
ὁδούς σου, ὁ δὲ πούς σου οὐ μὴ προσκόπτῃ.
24 *ἐὰν γὰρ κάθῃ, ἄφοβος ἔσῃ. ἐὰν δὲ καθεύδῃς ἡδέως
25 ὑπνώσεις. *καὶ οὐ φοβηθήσῃ πτόησιν ἐπελθοῦσαν, οὐδὲ
ὁρμὰς ἀσεβῶν ἐπερχομένας.
26 *ὁ γὰρ κύριος ἔσται ἐπὶ πασῶν ὁδῶν σου, καὶ ἐρείσει σὸν
27 πόδα ἵνα μὴ σαλευθῇς. *μὴ ἀπόσχῃ εὖ ποιεῖν ἐνδεῆ,
28 ἡνίκα ἂν ἔχῃ ἡ χείρ σου βοηθεῖν. *μὴ εἴπῃς ἐπανελθὼν
ἐπάνηκε, καὶ αὔριον δώσω, δυναμένου σου ὄντος εὖ ποιεῖν. οὐ
29 γὰρ οἶδας τί τέξεται ἡ ἐπιοῦσα. *μὴ τέκταινε ἐπὶ σὸν φί-
λον κακά, παροικοῦντα καὶ πεποιθότα ἐπὶ σοί.
30 *μὴ φιλεχθρήσῃς πρὸς ἄνθρωπον μάτην, ἵνα μὴ εἰς
31 σὲ ἐργάσηται κακόν. *μὴ κτήσῃ κακῶν ἀνδρῶν ὀνείδη. μὴ
31 δὲ ζηλώσῃς τὰς ὁδοὺς αὐτῶν. *ἀκάθαρτος γὰρ ἔναντι κυρίου
πᾶς παράνομος. ἐν δὲ δικαίοις οὐ συνεδριάζει.
33 *κατάρα κυρίου ἐν οἴκοις ἀσεβῶν, ἐπαύλεις δὲ δικαίων
34 εὐλογοῦνται. *κύριος ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, τα-
35 πεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν. *δόξαν σοφοὶ κληρονομήσου-
σιν. οἱ δὲ ἀσεβεῖς ὕψωσαν ἀτιμίαν.

δ'

1 *Ἀκούσατε παῖδες παιδείαν πατρός, καὶ προσέχετε
2 γνῶναι ἔννοιαν. *δῶρον γὰρ ἀγαθὸν δωροῦμαι ὑμῖν, τὸν ἐμὸν
3 λόγον μὴ ἐγκαταλίπητε. *υἱὸς γὰρ ἐγενόμην κἀγὼ πατρὶ
4 ὑπήκοος, καὶ ἀγαπώμενος ἐν προσώπῳ μητρός. *οἱ ἔλε-
γον καὶ ἐδίδασκόν με, ἐρειδέτω ὁ ἡμέτερος λόγος εἰς σὴν
καρδίαν. φύλασσε ἐντολάς, μὴ ἐπιλάθῃ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

16 Longitudo dierum in dextra eius, & in sinistra eius diuitiæ, & gloria. 17 Viæ eius viæ suauitatis, & omnia itinera eius
pacifica. 18 Arbor vitæ est his qui apprehendunt eam: & hi qui occupantur in ea, beati. 19 Deus in sapientia posuit fun-
damenta terræ, & præparauit cælos in prudentia. 20 In scientia eius abyssi rupti sunt, & nubes distillauerunt rorem.
21 Fili mi ne recedat ab oculis tuis: custodi scientiam & consilium. 22 Et erunt vita animæ tuæ, & gratia collo tuo.
23 Tunc ambulabis in spe in viis tuis, & pes tuus non offendet. 24 Si cubueris & dormieris, non timebis: & si cubueris,
dulcis erit somnus tuus. 25 Non timebis à pauore & repentino casu, & à calamitate impiorum cùm venerit. 26 Quoniã Deus
erit in adiutorium tuum, & custodiet pedem tuum ne capiaris. 27 Ne desinas facere bonum, dum valet manus tua ad faciendum.
28 Ne dicas socio tuo: Vade, & reuertere; & cras dabo, si habes apud te. 29 Ne cogites contra proximum tuum malum,
cùm ipse habitet tecum in pace. 30 Ne contendas cum homine frustra, cùm non fecerit tibi malum. 31 Ne æmuleris virum
raptorem, nec velis omnes vias eius. 32 Quoniam abominabilis est iniquitas coram Domino, & cum rectis est colloquium eius.
33 Maledictio Dei in domibus impiorum, & domiciliũ iustorum benedicetur. 34 Et illusores propellet, & humilibus dabit
gratiam. 35 Gloriam sapientes hæreditabunt, & stulti suscipient tribulationem.

CAPVT IIII.

AVdite filij disciplinam patris, & attendite vt sciatis prudentiam. 2 Quoniam doctrinam bonam dedi vobis, & legem meam
ne derelinquatis. 3 Quoniam filius fui patri meo, delicatus & vnicus coram matre mea. 4 Et docebant me, & dixit
mihi Dominus: Apprehendat cor tuum verba mea: custodi præcepta mea, & viues.

5 * קְנֵה חָכְמָה קְנֵה בִינָה אַל־תִּשְׁכַּח וְאַל־תֵּט
מֵאִמְרֵי־פִי׃
6 * אַל־תַּעַזְבֶהָ וְתִשְׁמְרֶךָּ אֱהָבֶהָ וְתִצְּרֶךָּ׃
7 * רֵאשִׁית חָכְמָה קְנֵה חָכְמָה וּבְכָל־קִנְיָנְךָ קְנֵה
בִינָה׃
8 * סַלְסְלֶהָ וּתְרוֹמְמֶךָּ תְּכַבֵּדְךָ כִּי תְחַבְּקֶנָּה׃
9 * תִּתֵּן לְרֹאשְׁךָ לִוְיַת־חֵן עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת תְּמַגְּנֶךָּ׃
10 * שְׁמַע בְּנִי וְקַח אֲמָרָי וְיִרְבּוּ לְךָ שְׁנוֹת חַיִּים׃
11 * בְּדֶרֶךְ חָכְמָה הֹרֵתִיךָ הִדְרַכְתִּיךָ בְּמַעְגְּלֵי־יֹשֶׁר׃
12 * בְּלֶכְתְּךָ לֹא־יֵצַר צַעֲדֶךָ וְאִם־תָּרוּץ לֹא תִכָּשֵׁל׃
13 * הַחֲזֵק בַּמּוּסָר אַל־תֶּרֶף נִצְּרֶהָ כִּי־הִיא חַיֶּיךָ׃
14 * בְּאֹרַח רְשָׁעִים אַל־תָּבֹא וְאַל־תְּאַשֵּׁר בְּדֶרֶךְ
רָעִים׃
15 * פְּרָעֵהוּ אַל־תַּעֲבָר־בּוֹ שְׂטֵה מֵעָלָיו וַעֲבוֹר׃
16 * כִּי לֹא יִשְׁנוּ אִם־לֹא יָרֵעוּ וְנִגְזְלָה שְׁנָתָם אִם־
לֹא יַכְשׁוֹלוּ׃
17 * כִּי לָחֲמוּ לֶחֶם רֶשַׁע וְיֵין חֲמָסִים יִשְׁתּוּ׃
18 * וְאֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ הוֹלֵךְ וָאוֹר עַד־נְכוֹן
הַיּוֹם׃
19 * דֶּרֶךְ רְשָׁעִים כָּאֲפֵלָה לֹא יָדְעוּ בַּמֶּה יִכָּשֵׁלוּ׃
20 * בְּנִי לִדְבָרַי הַקְשִׁיבָה לַאֲמָרַי הַט־אָזְנֶךָ׃
21 * אַל־יַלִּיזוּ מֵעֵינֶיךָ שָׁמְרֵם בְּתוֹךְ לְבָבֶךָ׃
22 * כִּי־חַיִּים הֵם לְמֹצְאֵיהֶם וּלְכָל־בְּשָׂרוֹ מַרְפֵּא׃
23 * מִכָּל־מִשְׁמָר נְצֹר לִבֶּךָ כִּי מִמֶּנּוּ תּוֹצְאוֹת
חַיִּים׃
24 * הָסֵר מִמְּךָ עִקְּשׁוּת פֶּה וּלְזוּת שְׂפָתַיִם הַרְחֵק
מִמֶּךָּ׃
25 * עֵינֶיךָ לְנֹכַח יַבִּיטוּ וְעַפְעַפֶּיךָ יַיְשִׁרוּ נֶגְדֶּךָ׃
26 * פַּלֵּס מַעְגַּל רַגְלֶךָ וְכָל־דְּרָכֶיךָ יִכֹּנוּ׃
27 * אַל־תֵּט־יָמִין וּשְׂמֹאול הָסֵר רַגְלְךָ מֵרָע׃

5 * Poſſide ſapientiam, poſſide prudentiã.
Ne obliuiſcaris, neq; declines à verbis oris
6 mei. * Ne dimittas eã,& cuſtodiet te: dili-
7 ge eam,& conſeruabit te. * Principium ſa
pientiæ poſſide ſapiẽtiam, & in omni poſ-
8 ſeſſione tua acquire prudentiã. * Arripe il-
lam & exaltabit te, & glorificaberis ab ea
9 cùm eam fueris amplexatus. * Dabit capiti
tuo augmenta gratiarum,& corona inclyta
proteget te.
10 * Audi fili mi, & ſuſcipe verba mea, vt
multiplicentur tibi anni vitæ.
11 * Viam ſapientiæ monſtrabo tibi,& ducã
te per ſemitas æquitatis.
12 * Quas cùm ingreſſus fueris, non arcta-
buntur greſſus tui, & currens non habebis
offendiculum.
13 * Tene diſciplinam,ne dimittas eam.Cu-
14 ſtodi illam, quia illa eſt vita tua. * Ne de-
lecteris in viis impiorum, nec tibi placeat
15 malorum via. * Fuge ab ea, nec tranſeas
per illam: declina,& deſere eam.
16 * Non enim dormiunt niſi cùm malefe-
cerint: & non capitur ſomnus ab eis niſi
17 ſupplantauerint. * Comedũt panẽ impie-
tatis, & vinum iniquitatis bibunt.
18 * Iuſtorum autem ſemita quaſi lux ſplen
dens, procedit & creſcit vſque ad perfectã
19 diem. * Via impiorum tenebroſa:neſciunt
vbi corruant.
20 * Fili mi auſculta ſermones meos, & ad
eloquia mea inclina aurem tuam.
21 * Ne recedant ab oculis tuis:cuſtodi ea in
medio cordis tui.
22 * Vita enim ſunt inueniẽtibus ea, & vni-
uerſæ carni ſanitas.
23 * Omni cuſtodia ſerua cor tuum, quia ex
ipſo vita procedit.
24 * Remoue à te os prauum, & detrahentia
labia ſint procul à te.
25 * Oculi tui recta videãt, & palpebræ tuæ
præcedant greſſus tuos.
26 * Dirige ſemitas pedibus tuis, & omnes
viæ tuæ ſtabilientur.
27 * Ne declines ad dexteram, neque ad ſi-
niſtram. auerte pedem tuum à malo.

תרגום

5 קְנֵה חָכְמְתָא קְנֵה בִּיוּנָא וְלָא תִנְשֵׁי וְלָא תִסְטֵי מִן מֵאַמְרֵיהּ דְּפֻמִּי׃ 6 לָא תִשְׁבְּקִיָּהּ וְתִנְטְרִינָךְ רַחֲמָהּ דְּתִשְׁגְּבִינָךְ׃ 7 רֵישׁ חָכְמְתָא
קְנִי חָכְמְתָא וּבְכָל קִנְיָנָךְ קְנֵה בִּיוּנָה׃ 8 חַבְּבְיָהּ דִּי־תְרוֹמְמִנָּךְ וְחַבְּקִיָּהּ דְּתִיקְּרָךְ׃ 9 וְתְשִׂים בְּרֵישָׁךְ יָאֵיוּתָא דְחִסְדָּא כְּלִילָא
דְּשִׁבְהוּרָא עֲלָךְ׃ 10 שְׁמַע בְּרִי וְקַבֵּל מִנִּי וְנִפְגְּיוֹן שְׁנַיָּא דְחַיָּךְ׃ 11 אָרְחָתָא דְחָכְמְתָא אַלְּפְתָךְ וְהַלְּכְתָךְ בִּשְׁבִילֵי תְרִיצֵי׃
11 כַּד תֵיזֵל לָא תִטְּעַק אָרְחָךְ וְאִן תִּרְהַט לָא תִתְקַל׃ 13 תִּתְחַזַּק בְּמַרְדוּתָא וְלָא תַרְפֵּא נַטְרִיָּהּ מְטוּל דְּהִיא חַיָּךְ׃
14 בְּאָרְחָא דְרַשִּׁיעֵי לָא תֵיזֵל וְלָא תִטַּן בְּאָרְחָא דְבִישִׁין׃ 15 אָרֵשׁ וְלָא תֶעְבַּר עִמְּהוֹן סְטֵי וַעֲבַר מִנְּהוֹן׃
16 לָא דָמְכִין עַד מָה דְּמַבְאֲשִׁין וּפְרִידָא שִׁנְתְּהוֹן עַד מָה דְעָבְדִין תִּקְלָא׃
17 דְּמֵיכַלְתְּהוֹן מֵיכַלְתָּא דְרַשִּׁיעֵי וְחַמְרָא דְחַטוֹפַיָּא שָׁתְיָן׃ 18 וְאָרְחָא דְצַדִּיקֵי כִּנְהוֹרָא דְּמַזְהַר וְאָזֵל נַהֲרֵהּ עַד מָה דְתִתְקִין יוֹמָא׃
19 וְאָרְחָא דְרַשִּׁיעֵי חֲכִירָא וְלָא יָדְעִין בְּמְנָא מִתְתַּקְלִין׃
20 בְּרִי לְמִלַּי אָצִית וּלְמַאֲמָרַי צְלֵי אֻדְנָךְ׃ 21 לָא נֵיזְלָן מֵעַיְנָךְ נִטְרִנּוּן בְּגַוֵּהּ דְּלִבָּךְ׃ 22 מְטוּל דְּחַיֵּי אִנּוּן לְמָאן
דְּמַשְׁכַּח לְהוֹן לְכֻלָּא בִשְׂרֵהּ מַאֲסֵי׃ 23 מִכָּל־זְהוֹרָא נְטַר לִבָּךְ מְטוּל דְּמִנֵּהּ הוּא מַפְּקָנָא דְחַיֵּי׃
24 אַעְבַּר מִנָּךְ עֲקוּמָא דְפֻמָּא וְעָתָא דְשִׂפְוָתָא אַרְחֵק מִנָּךְ׃ 25 עַיְנָךְ בְּתְרִיצוּתָא נָאוֹרָן וְתִמְרָךְ נִתְרְצוּן לְקֻבְלָךְ׃
26 אַעְבַּר רִגְלָךְ מִשְּׁבִילֵי בִישֵׁי וְכֻלְּהוֹן אָרְחָתָךְ מִתַּקְנָן׃ 27 לָא תִסְטֵי לִימִינָא וְלִשְׂמָאלָא אַעְבַּר רִגְלָךְ מִן בִּישְׁתָּא׃

Poſſide ſapientiã, poſſide intellectũ; ne obli- 5
uiſcaris, neque contemnas eloquiũ mei oris, neq;
declines à verbis oris mei. Ne relinquas eam 6
& inhærebit tibi; dilige eam & cuſtodiet te.
Principium ſapientiæ, poſſide ſapientiã, & 7
in omni poſſeſsione tua acquire intellectũ. Ag- 8
geribus circunda illam, & exaltabit te: honora
eam, vt te amplectatur. Vt det tuo capiti co- 9
ronam gratiarũ, corona autẽ delitiarũ protegat
te. Audi fili & ſuſcipe mea verba, & mul- 10
tiplicabuntur tibi anni vitæ tuæ. vt tibi fiant
multæ viæ vitæ. Vias enim ſapientiæ monſtro 11
tibi, induco autẽ te orbitis rectis. Si enim am- 12
bulaueris, non arctabuntur tui greſſus: ſi autem
cucurreris, nõ laborabis. Tene meam diſcipli- 13
nam, ne dimittas; ſed cuſtodi eam tibiipſi in vi-
tam tuam. Vias impiorũ ne ingrediaris, neq; 14
æmuleris vias iniquorum. In quocunque loco 15
caſtrametati fuerint, ne ingrediaris illuc: decli-
na ab eis & recede. Neque enim dormient, 16
ſi non malefecerint: tollitur ſomnus ab eis & nõ
dormiunt. Hi enim comedunt panes impie- 17
tatis; vino autem iniquo inebriantur.
At viæ iuſtorum tanquam lux ſplendent: 18
præcedunt & lucent, vſque dum dirigat dies.
At viæ impiorum tenebroſæ, non ſciunt in 19
quo offendunt. Fili meo verbo attende, at 20
meis ſermonibus adiice tuam aurem. Ne relin 21
quant te fontes tui. cuſtodi eos in tuo corde.
Vita enim eſt omnibus inuenientibus eos, 22
& vniuerſæ carni ſanitas.
Omni cuſtodia ſerua tuum cor, ex namque 23
his exitus vitæ. Remoue à teipſo peruer- 24
ſum os, & iniuſta labia longè à te repelle.
Oculi tui recta videant, at palpebræ tuæ 25
annuant iuſta.
Rectas ſemitas fac tuis pedibus, & vias 26
tuas dirige.
Ne declines ad dexteram neque ad ſini- 27
ſtram; auerte autem tuum pedem à via mala.
Vias enim quæ à dextris, nouit Deus: peruerſæ
autem ſunt quæ à ſiniſtris. Ipſe autem rectas
faciet ſemitas tuas, at itinera tua in pace pro-
ducet.

5 κτῆσαι σοφίαν κτῆσαι σύνεσιν, μὴ ἐπιλάθῃ, μὴ δὲ
παρίδῃς ῥῆσιν ἐμοῦ στόματος, μὴ δὲ ἐκκλίνῃς ἀπὸ ῥημάτων
6 στόματός μου. μὴ ἐγκαταλίπῃς αὐτήν, καὶ ἀνθέξεταί
7 σου. ἐράσθητι αὐτῆς καὶ τηρήσει σε. ἀρχὴ σοφίας, κτῆσαι
σοφίαν, καὶ ἐν πάσῃ κτήσει σου κτῆσαι σύνεσιν.
8 περιχαράκωσον αὐτήν, καὶ ὑψώσει σε. τίμησον αὐ-
9 τήν, ἵνα σε περιλάβῃ. ἵνα δῷ τῇ σῇ κεφαλῇ στέφανον
χαρίτων, στεφάνῳ δὲ τρυφῆς ὑπερασπίσῃ σε.
10 ἄκουε υἱὲ καὶ δέξαι ἐμοὺς λόγους, καὶ πληθυνθήσεταί
σοι ἔτη ζωῆς σου. ἵνα σοι γένωνται πολλαὶ ὁδοὶ βίου.
11 ὁδοὺς γὰρ σοφίας διδάσκω σε, ἐμβιβάζω δέ σε τρο-
12 χιαῖς ὀρθαῖς. ἐὰν γὰρ πορεύῃ, οὐ συγκλεισθήσεταί σου τὰ
διαβήματα· ἐὰν δὲ τρέχῃς, οὐ κοπιάσεις.
13 ἐπιλαβοῦ ἐμῆς παιδείας, μὴ ἀφῇς, ἀλλὰ φύλα-
ξον αὐτὴν σεαυτῷ εἰς ζωήν σου.
14 ὁδοὺς ἀσεβῶν μὴ ἐπέλθῃς, μὴ δὲ ζηλώσεις ὁδοὺς
15 παρανόμων. ἐν ᾧ ἂν τόπῳ στρατοπεδεύσωσι, μὴ
ἐπέλθῃς ἐκεῖ. ἔκκλινον ἀπ' αὐτῶν καὶ παράλλαξον.
16 οὐ γὰρ μὴ ὑπνώσωσιν, ἐὰν μὴ κακοποιήσωσιν, ἀφῄρηται
ὕπνος ἀπ' αὐτῶν, καὶ οὐ κοιμῶνται.
17 οἱ δὲ γὰρ σιτοῦνται σῖτα ἀσεβείας, οἴνῳ δὲ παρανόμῳ
18 μεθύσκονται. αἱ δὲ ὁδοὶ τῶν δικαίων ὁμοίως φωτὶ λάμ-
πουσι, προπορεύονται καὶ φωτίζουσιν, ἕως ἂν κατορθώσῃ ἡ
19 ἡμέρα. αἱ δὲ ὁδοὶ τῶν ἀσεβῶν σκοτειναί. οὐκ οἴδασι
20 ἐν τίνι πῶς προσκόπτουσιν. υἱὲ ἐμῇ ῥήσει πρόσεχε,
τοῖς δὲ ἐμοῖς λόγοις παράβαλλε σὸν οὖς.
21 ὅπως μὴ ἐκλίπωσί σε αἱ πηγαί σου. φύλασσε αὐ-
22 τὰς ἐν σῇ καρδίᾳ. ζωὴ γὰρ ἐστὶ πᾶσι τοῖς εὑρίσκουσιν
αὐτάς, καὶ πάσῃ σαρκὶ ἴασις.
23 πάσῃ φυλακῇ τήρει σὴν καρδίαν, ἐκ γὰρ τούτων ἔξο-
24 δοι ζωῆς. περίελε σεαυτοῦ σκολιὸν στόμα, καὶ ἄδικα
25 χείλη μακρὰν ἀπὸ σοῦ ἄπωσαι. οἱ ὀφθαλμοί σου
ὀρθὰ βλεπέτωσαν, τὰ δὲ βλέφαρά σου νευέτω δίκαια.
26 ὀρθὰς τροχιὰς ποίει σοῖς ποσί, καὶ τὰς ὁδούς σου κα-
27 τεύθυνε. μὴ ἐκκλίνῃς εἰς τὰ δεξιά, μὴ δὲ εἰς τὰ ἀρι-
στερά· ἀπόστρεψον δὲ σὸν πόδα ἀπὸ ὁδοῦ κακῆς. ὁδοὺς
γὰρ τὰς ἐκ δεξιῶν οἶδεν ὁ θεός, διεστραμμέναι δέ εἰσιν αἱ
ἐξ ἀριστερῶν. αὐτὸς δὲ ὀρθὰς ποιήσει τὰς τροχιάς σου, τὰς
δὲ πορείας σου ἐν εἰρήνῃ προάξει.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

5 Poſſide ſapientiam, poſſide prudentiam, & ne obliuiſcaris, nec declines à ſermonibus oris mei. 6 Neque dimittas eam,
& cuſtodiet te; dilige eam vt protegat te. 7 Initio ſapientiæ poſſide ſapientiam, & in omnibus poſſeſſionibus tuis poſſide intelli-
gentiam. 8 Dilige eam vt exaltet te; & amplexare eam vt glorificet te.
9 Et ponet in capite tuo pulchritudinem gratiæ, corona ſplendoris erit ſuper te. 10 Audi fili mi, & ſuſcipe à me; & mul-
tiplicabuntur anni vitæ tuæ. 11 Vias ſapientiæ docebo te, & deducam te in ſemitis rectis. 12 Cùm ambulaueris, non arcta-
bitur via tua; & ſi cucurreris, non offendes. 13 Apprehende diſciplinam, nec dimittas: cuſtodi eam, quoniam ipſa eſt vita tua.
14 In via impiorum ne ambules, nec æmuleris viam malorum. 15 Recede, nec tranſeas cum eis: declina, & tranſi ab eis.
16 Quoniam non dormiunt, donec malefaciant, nec ſoluitur ſomnus eorum, donec ponant ſcandalum.
17 Quoniam cibus eorum, cibus eſt impiorum, & vinum raptorum bibunt. 18 Via autem iuſtorum quaſi lux ſplendens,
vaditque lux eius vſque ad perfectum diem.
19 Via autem impiorum tenebroſa: neſciuntque in quo offendunt. 20 Fili mi auſculta ſermones meos, & ad verba mea
inclina aurem tuam. 21 Ne recedant ab oculis tuis; cuſtodi ea in medio cordis tui. 22 Quoniam vita ſunt illi qui inuenit
ea: omni carni eius ſanitas. 23 Ab omni monitione cuſtodi cor tuum, quoniam ab ipſo exitus vitæ.
24 Transfer à te os prauum; detractionem labiorum longè fac à te. 25 Oculi tui recta videant, & palpebræ tuæ diri-
gantur contra te. 26 Transfer pedem tuum à ſemitis malis, & omnes viæ tuæ dirigentur.
27 Ne declines ad dexteram, neque ad ſiniſtram: transfer pedem tuum à malo.

ה

1 * בְּנִי לְחָכְמָתִי הַקְשִׁיבָה לִתְבוּנָתִי הַט אָזְנֶךָ ׃
2 * לִשְׁמֹר מְזִמּוֹת וְדַעַת שְׂפָתֶיךָ יִנְצֹרוּ ׃
3 * כִּי נֹפֶת תִּטֹּפְנָה שִׂפְתֵי זָרָה וְחָלָק מִשֶּׁמֶן חִכָּהּ ׃
4 * וְאַחֲרִיתָהּ מָרָה כַלַּעֲנָה חַדָּה כְּחֶרֶב פִּיּוֹת ׃
5 * רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת מָוֶת שְׁאוֹל צְעָדֶיהָ יִתְמֹכוּ ׃
6 * אֹרַח חַיִּים פֶּן־תְּפַלֵּס נָעוּ מַעְגְּלֹתֶיהָ לֹא תֵדָע ׃
7 * וְעַתָּה בָנִים שִׁמְעוּ־לִי וְאַל־תָּסוּרוּ מֵאִמְרֵי־פִי ׃
8 * הַרְחֵק מֵעָלֶיהָ דַרְכֶּךָ וְאַל־תִּקְרַב אֶל־פֶּתַח בֵּיתָהּ ׃
9 * פֶּן־תִּתֵּן לַאֲחֵרִים הוֹדֶךָ וּשְׁנֹתֶיךָ לְאַכְזָרִי ׃
10 * פֶּן־יִשְׂבְּעוּ זָרִים כֹּחֶךָ וַעֲצָבֶיךָ בְּבֵית נָכְרִי ׃
11 * וְנָהַמְתָּ בְאַחֲרִיתֶךָ בִּכְלוֹת בְּשָׂרְךָ וּשְׁאֵרֶךָ ׃
12 * וְאָמַרְתָּ אֵיךְ שָׂנֵאתִי מוּסָר וְתוֹכַחַת נָאַץ לִבִּי ׃
13 * וְלֹא־שָׁמַעְתִּי בְּקוֹל מוֹרָי וְלִמְלַמְּדַי לֹא־הִטִּיתִי
אָזְנִי ׃
14 * כִּמְעַט הָיִיתִי בְכָל־רָע בְּתוֹךְ קָהָל וְעֵדָה ׃
15 * שְׁתֵה־מַיִם מִבּוֹרֶךָ וְנֹזְלִים מִתּוֹךְ בְּאֵרֶךָ ׃
16 * יָפוּצוּ מַעְיְנֹתֶיךָ חוּצָה בָּרְחֹבוֹת פַּלְגֵי־מָיִם ׃
17 * יִהְיוּ־לְךָ לְבַדֶּךָ וְאֵין לְזָרִים אִתָּךְ ׃
18 * יְהִי־מְקוֹרְךָ בָרוּךְ וּשְׂמַח מֵאֵשֶׁת נְעוּרֶךָ ׃
15 * אַיֶּלֶת אֲהָבִים וְיַעֲלַת חֵן דַּדֶּיהָ יְרַוֻּךָ בְכָל־עֵת
בְּאַהֲבָתָהּ תִּשְׁגֶּה תָמִיד ׃
39 * וְלָמָּה תִשְׁגֶּה בְנִי בְזָרָה וּתְחַבֵּק חֵק נָכְרִיָּה ׃
21 * כִּי נֹכַח עֵינֵי יְהוָה דַּרְכֵי־אִישׁ וְכָל־מַעְגְּלֹתָיו
מְפַלֵּס ׃
22 * עֲוֹנוֹתָיו יִלְכְּדֻנוֹ אֶת־הָרָשָׁע וּבְחַבְלֵי חַטָּאתוֹ
23 יִתָּמֵךְ ׃ * הוּא יָמוּת בְּאֵין מוּסָר וּבְרֹב אִוַּלְתּוֹ יִשְׁגֶּה ׃

ו

1 * בְּנִי אִם־עָרַבְתָּ לְרֵעֶךָ תָּקַעְתָּ לַזָּר כַּפֶּיךָ ׃
2 * נוֹקַשְׁתָּ בְאִמְרֵי־פִיךָ נִלְכַּדְתָּ בְּאִמְרֵי־פִיךָ ׃

CAP. V.

1 FIli mi attende ad ſapientiam meam, & prudentiæ meæ inclina aurem tuam.
2 * Vt cuſtodias cogitationes, & diſciplinā
3 labia tua conſeruent. * Fauus enim diſtillans labia meretricis, & nitidius oleo gut-
4 tur eius. * Nouiſſima autem illius amara quaſi abſinthiū, & lingua eius acuta quaſi
5 gladius biceps. * Pedes eius deſcēdunt in mortē, & ad inferos greſſus eius penetrant.
6 * Per ſemitam vitæ non ambulant: vagi
7 ſunt greſſus eius & inueſtigabiles. * Nunc ergo fili mi audi me, & ne recedas à verbis
8 oris mei. * Longè fac ab ea viam tuā, & ne
9 appropinques foribus domꝰ eius. * Ne des alienis honorē tuū, & annos tuos crudeli.
10 * Ne fortè impleantur extranei viribus tuis, & labores tui ſint in domo aliena.
11 * Et gemas in nouiſſimis, quando cōſumpſeris carnes tuas & corpus tuum.
12 * Et dicas: Cur deteſtatus ſum diſciplinā, & increpationibus nō acquieuit cor meū?
13 * Nec audiui vocem docentium me, & magiſtris non inclinaui aurem meam.
14 * Penè fui in omni malo, in medio ec-
15 cleſiæ & ſynagogæ. * Bibe aquā de ciſter-
16 na tua, & fluenta putei tui. * Deriuentur fontes tui foras, & in plateis aquas tuas di-
17 uide. * Habeto eas ſolus, nec ſint alieni
18 participes tui. * Sit vena tua benedicta, & lætare cum muliere adoleſcentiæ tuæ.
19 * Cerua chariſſima & gratiſſimus hinnulus. vbera eius inebrient te in omni tempore, & in amore eius delectare iugiter.
20 * Quare ſeduceris fili mi ab aliena, & fo-
21 ueris in ſinu alterius? * Reſpicit dominus viam hominis, & omnes greſſus eius conſiderat.
22 * Iniquitates ſuæ capiunt impiū, & funibus peccatorū ſuorum conſtringitur.
23 * Ipſe morietur, quia nō habuit diſciplinā, & in multitudine ſtultitiæ ſuæ decipietur.

CAP. VI.

1 FIli mi ſi ſpopōderis pro amico tuo, defi-
2 xiſti apud extraneū manum tuā. * Illaqueatus es verbis oris tui, & captus propriis ſermonibus.

תרגום

ה

1 בְּרִי לְחָכְמְתִי צִית לְבִיוּנִי צְלִי אֻדְנָךְ ׃ 2 וְתִזְדְּהַר בְּתַרְעִיתָא וְדַעְתָּא שִׂפְוָתָךְ נִנְטְרָן ׃ 3 מְטוּל דְּכַבְרִיתָא מְנַטְּפָן שִׂפְוָתָא דְנָכְרִיתָא
וְשָׁעִיעַ מִן מִשְׁחָא חִכָּהּ ׃ 4 וְאַחֲרִיתָא מְרִירָא הֵיךְ גִּידֵי חֲרִיפָא מִן סַיְפָּא דִּתְרֵין פֻּמִּין ׃ 5 רַגְלָהּ נָחֲתָן לְמוֹתָא שְׁיוֹל הִלְכָתָהּ מְסַמְּכָא ׃
6 בְּאָרְחָא דְחַיֵּי לָא דָרְכָא מְטַלְטְלִין שְׁבִילָהָא וְלָא יָדְעָה ׃ 7 וְהַשְׁתָּא בְּנַיָּא שְׁמַעוּן לִי וְלָא תִסְטוּן מִן־מֵימְרֵי דְפֻמִּי ׃ 8 אַרְחֵק מִנָּהּ
אָרְחָךְ וְלָא תִקְרַב לְתַרְעָא דְבַיְתָא ׃ 9 דְּלָא תִתֵּן לְאַחֲרָנֵי חֵילָךְ וּשְׁנַיָּךְ לְנָכְרָאִין ׃ 10 דְּלָא נִשְׂבְּעוּן נָכְרָאֵי חֵילָךְ וְלַעוּתָךְ תֵּעוֹל לְבֵיתָא
דְאַחֲרָנֵי ׃ 11 וְתִנְהֵם בְּסוֹפָךְ עַד מָה דְיִגְמַר בִּשְׂרָךְ וְגֻשְׁמָךְ ׃ 12 וְתֵימַר הֵיכְנָא סְנֵית מַרְדּוּתָא וּמַכְסָנוּתָא אַשְׁלֵי לִבִּי ׃ 13 וְלָא שְׁמַעֵת
קָלָא דְמָרְוָתִי וּלְמַלְּפָנַי לָא צַלֵּית אֻדְנִי ׃ 14 עַד כְּלִיל הֲוֵית לִי בִּישִׁין בְּגוֹ כְּנִישְׁתָּא וְעֵדְתָּא ׃ 15 אִשְׁתֵּה מַיָּא מִן גֻּבָּךְ וּרְדַיָּא מִן בֵּירָךְ ׃
16 נִשְׁפְּעוּן מַעְיָנָךְ לְבָרָא וּבִפְתָיֵי טוֹפֵי דְמַיָּא ׃ 17 יֶהֶוְיָן לָךְ לְחוּדָךְ וְנָכְרָאֵי לָא נִשְׁתַּתְּפִין עִמָּךְ ׃ 18 יֶהֱוֵי מַבּוּעָךְ בְּרִיךְ וַחֲדִי מִן אִתַּת
טַלְיוּתָךְ ׃ 19 אַיַּלְתָּא דְרַחֲמוּתָא וְיָעִיצְתָא דְחִסְדָּא הֲווֹנָא אֱלִיף בְּכָל־מַזְמַן וּבְרַחֲמוּתָא תִּגְרַם תְּדִירָא ׃ 20 וְלְמָה תִשְׁתַּגַּג בְּרִי בְּנָכְרִיתָא
אַף לָא תִחַבֵּק עֻבָּהּ דְאַחֲרִיתָא ׃ 21 מְטוּל דִּקְדָם עֵינוֹי דַאֲלָהָא אִנּוּן אָרְחָתֵהּ דְּגַבְרָא וְכֻלְּהוֹן שְׁבִילוֹי גַּלְיָן קֳדָמוֹי ׃ 22 חוֹבוֹי דְרַשִּׁיעָא
קָטְלִין לֵהּ וּבְחַבְלֵי חַטָּאוֹי נִתְפַּכַּר ׃ 23 הוּא יְמוּת בְּלָא מַרְדּוּתָא וּבְסַגְאֵי דְשַׁטְיוּתֵהּ נִטְעֵי ׃

ו

1 בְּרִי אִן עֲרַבְתְּ לְחַבְרָךְ אַשְׁלֵמְתָּא לְנָכְרָאָה יְדָךְ ׃ 2 אִתְצֵידְתָּא בְּמֵאמְרָא דְפֻמָּךְ אִתְאַחַדְתָּא בְּמֵאמְרָא דְפֻמָּךְ ׃

CAP. V.

Fili meæ sapientiæ attende, meis autem sermo- 1
nibus adiice tuam aurem. *Vt custodias cogi- 2
tationem bonam, sensum autem meorũ labiorũ
præcipio tibi. Ne attendas prauæ mulieri.
*Mel enim distillat à labiis mulieris mere- 3
tricis, quæ ad tempus impinguat tuum guttur.
*Postea tamen amarius felle inuenies, et acu- 4
tum plus quàm ensem ancipitem. *Nã insipien- 5
tiæ pedes deducunt vtentes ea cum morte in
infernum. *At plantæ eius non firmantur, peri- 6
culosæ autem semitæ eius, & non cognoscibiles.
*Nunc igitur fili audi me, & ne irritos fa- 7
cias meos sermones. *Longè fac ab ea tuã viã, ne 8
appropinques ad fores domorũ ei⁹. *Ne proiiciat 9
aliis vitã tuã, & tuã vitã crudelibus. *Ne im 10
pleantur extranei tuis viribus, at tui labores in
domos alienas ingrediãtur. *Et pœniteas in no- 11
uissimis, quãdo conterantur carnes corporis tui.
*Et dices: Quomodo odio habui disciplinam, 12
& increpationes declinauit cor meũ! *Nõ au- 13
diui vocẽ corripientis me & docẽtis me, neque
adieci aurẽ meã. *Pene fui in omni malo, in me- 14
dio ecclesiæ et synagogæ. *Fili bibe aquas de tuis 15
vasis, & de tuis puteis fontis. *Effundãtur ti- 16
bi aquæ ex tuo fonte; in autẽ tuas plateas tran-
seant tuæ aquæ. *Sint tibi soli existentia, & nul 17
lus alienus particeps sit tibi. *Fons tuus aquæ sit 18
tibi proprius, & conlætare cum muliere quæ ab
adolescẽtia tua. *Cerua amicitiæ & pullus equi 19
tuus gratiarũ cõuersetur tecũ; at propria præeat
te, et simul sit tibi in omni tẽpore. *In enim eius 20
amicitia circunductus multiplicabilis eris. Ne
multus sis in alienã, neq; contineaaris vlnis non
propriæ. *Corã enim sunt Dei oculis viæ homi- 21
nis, in autẽ omnes orbitas eius speculatur. *Ini- 22
quitates virũ capiunt, catenis autẽ suorũ ipsius
peccatorũ vnusquisque constringitur. *Iste mo- 23
ritur cũ imperitis, ex autẽ multitudine suæ vio-
lentiæ deiectus est, & periit propter insipientiã.

CAP. VI.

Fili si spoponderis pro tuo amico, trades tuam 1
manum inimico. *Laqueus enim fortis viro 2
propria labia, & capitur verbis proprij oris.

ε´

1 *Υἱὲ ἐμῇ σοφίᾳ πρόσεχε, ἐμοῖς δὲ λόγοις παράβαλλε
2 σὸν οὖς. *ἵνα φυλάξῃς ἔννοιαν ἀγαθὴν, αἴσθησιν δὲ ἐμῶν
χειλέων ἐντέλλομαί σοι. μὴ πρόσεχε φαύλῃ γυναικί.
3 *μέλι γὰρ ἀποστάζει ἀπὸ χειλέων γυναικὸς πόρνης, ἣ
4 πρὸς καιρὸν λιπαίνει σὸν φάρυγγα. *ὕστερον μέντοι
πικρότερον χολῆς εὑρήσεις, καὶ ἠκονημένον μᾶλλον μαχαί-
5 ρας διστόμου. *τῆς γὰρ ἀφροσύνης οἱ πόδες κατάγουσι τοὺς
6 χρωμένους αὐτῇ μετὰ θανάτου εἰς τὸν ᾅδην. *τὰ δὲ ἴχνη
αὐτῆς οὐκ ἐρείδεται, σφαλεραὶ δὲ αἱ τροχιαὶ αὐτῆς καὶ οὐκ
7 εὔγνωστοι. *νῦν οὖν υἱὲ ἄκουέ μου καὶ μὴ ἀκύρους ποιή-
8 σῃς ἐμοὺς λόγους. *μακρὰν ποίησον ἀπ' αὐτῆς σὴν ὁδὸν,
9 μὴ ἐγγίσῃς πρὸς θύραις οἴκων αὐτῆς. *ἵνα μὴ πρόῃ
10 ἄλλοις ζωήν σου, καὶ σὸν βίον ἀνελεήμοσι. *ἵνα μὴ πλησθῶ-
σιν ἀλλότριοι σῆς ἰσχύος, οἱ δὲ σοὶ πόνοι εἰς οἴκους ἀλλοτρίους
11 εἰσέλθωσι. *καὶ μεταμεληθήσῃ ἐπ' ἐσχάτων, ἡνίκα ἂν κα-
12 τατριβῶσι σάρκες σώματός σου. *καὶ ἐρεῖς πῶς ἐμίσησα
παιδείαν, καὶ ἐλέγχους ἐξέκλινεν ἡ καρδία μου.
13 *οὐκ ἤκουον φωνὴν παιδεύοντός με καὶ διδάσκοντός
14 με, οὐδὲ παρέβαλλον τὸ οὖς μου. *παρολίγον ἐγενόμην
ἐν παντὶ κακῷ, ἐν μέσῳ ἐκκλησίας καὶ συναγωγῆς.
15 *Υἱὲ πίνε ὕδατα ἀπὸ σῶν ἀγγείων, καὶ ἀπὸ σῶν φρεά-
16 των πηγῆς. *ὑπερεκχείσθω σοι τὰ ὕδατα ἐκ τῆς σῆς πη-
γῆς, εἰς δὲ σὰς πλατείας διαπορευέσθω τὰ σὰ ὕδατα.
17 *ἔστω σοι μόνῳ ὑπάρχοντα, καὶ μηδεὶς ἀλλότριος με-
18 ταχέτω σοι. *ἡ πηγή σου τοῦ ὕδατος ἔστω σοι ἰδία, καὶ
συνευφραίνου μετὰ γυναικὸς τῆς ἐκ νεότητός σου.
19 *ἔλαφος φιλίας καὶ πῶλος σου χαρίτων ὁμιλείτω
20 σοι, ἡ δὲ ἰδία ἡγείσθω σου καὶ συνέστω σοι ἐν παντὶ καιρῷ. *ἐν
γὰρ τῇ ταύτης φιλίᾳ συμπεριφερόμενος πολλοστὸς ἔσῃ.
μὴ πολὺς ἴσθι πρὸς ἀλλοτρίαν, μὴ δὲ συνέχου ἀγκά-
21 λαις τῆς μὴ ἰδίας. *ἐνώπιον γάρ εἰσι τῶν τοῦ θεοῦ ὀφθαλ-
μῶν ὁδοὶ ἀνδρός, εἰς δὲ πάσας τὰς τροχιὰς αὐτοῦ σκοπεύει.
22 *παρανομίαι ἄνδρα ἀγρεύουσι, σειραῖς δὲ τῶν ἑαυτοῦ
23 ἁμαρτιῶν ἕκαστος σφίγγεται. *οὗτος τελευτᾷ μετὰ ἀπαι-
δεύτων, ἐκ δὲ πλήθους τῆς ἑαυτοῦ βιότητος ἐξερρίφη, καὶ ἀ-
1 πώλετο δι' ἀφροσύνην. ς´ *Υἱὲ ἐὰν ἐγγυήσῃ σὸν
2 φίλον, παραδώσεις σὴν χεῖρα ἐχθρῷ. *παγὶς γὰρ ἰσχυρὰ
ἀνδρὶ τὰ ἴδια χείλη, καὶ ἁλίσκεται ῥήμασιν ἰδίου στόματος.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. V.

Filli mi sapientiæ meæ attende, & ad intelligentiam meam inclina aurem tuam. 2 Vt admonitus sis in consilio, & scientiam labia tua
conseruent. 3 Quoniam fauum distillant labia extraneæ, & lenius oleo est guttur eius. 4 Nouissimum autem illius amarum, si-
cut absinthium, acutius gladio ancipiti. 5 Pedes eius descendunt ad mortem: ad infernum gressus eius perueniunt. 6 In via vitæ
non ambulat: instabiles sunt semitæ eius, & nescit. 7 Et nunc filij audite me, & ne declinetis à verbo oris mei. 8 Longè fac ab ea viam
tuam, & ne appropinques portæ domus eius. 9 Vt non des aliis virtutem tuam, & annos tuos alienis. 10 Ne satientur extranei viri-
bus tuis, & laborem tuum introducas in domum alienam. 11 Et gemas in nouissimo tuo, donec consumpta fuerit caro tua & corpus
tuum. 12 Et dices: Quomodo odi disciplinam, & eruditionem execratum est cor meum! 13 Et non audiui vocem doctorum meo-
rum, & magistris meis non inclinaui aurem meam. 14 Penitus habui mala, in medio ecclesiæ & congregationis. 15 Bibe aquam de ci-
sterna tua, & fluenta de puteo tuo. 16 Redundabunt fontes tui foris, & in plateis riui aquarum. 17 Erunt tibi soli, & extranei non par-
ticipabunt tecum. 18 Erit fons tuus benedictus: & lætare cum vxore adolescentiæ tuæ. 19 Cerua amoris & exultatio gratiæ: rationem
disce in omni tempore, & in dilectionẽ eius incũbe semper. 20 Et quare seduceris fili mi in aliena? neque etiam amplexaberis sinũ extraneæ.
21 Quoniam in conspectu Dei sunt viæ viri, & omnes semitæ eius manifestæ sunt coram eo. 22 Peccata sua comprehendunt impium, &
in funibus peccatorũ suorũ constringitur. 23 Ipse morietur absque disciplina, & in multitudine stultitiæ suæ errabit. CAP. VI.
Filli mi si spoponderis pro amico tuo, promisisti soluere extraneo manu tua; 2 Illaqueatus es verbis oris tui: captus es sermo-
nibus oris tui.

3 עֲשֵׂה זֹאת אֵפוֹא ׀ בְּנִי וְהִנָּצֵל כִּי בָאתָ בְכַף־רֵעֶךָ לֵךְ הִתְרַפֵּס וּרְהַב רֵעֶיךָ׃
4 אַל־תִּתֵּן שֵׁנָה לְעֵינֶיךָ וּתְנוּמָה לְעַפְעַפֶּיךָ׃
5 הִנָּצֵל כִּצְבִי מִיָּד וּכְצִפּוֹר מִיַּד יָקוּשׁ׃
6 לֵךְ־אֶל־נְמָלָה עָצֵל רְאֵה דְרָכֶיהָ וַחֲכָם׃
7 אֲשֶׁר אֵין־לָהּ קָצִין שֹׁטֵר וּמֹשֵׁל׃
8 תָּכִין בַּקַּיִץ לַחְמָהּ אָגְרָה בַקָּצִיר מַאֲכָלָהּ׃
9 עַד־מָתַי עָצֵל ׀ תִּשְׁכָּב מָתַי תָּקוּם מִשְּׁנָתֶךָ׃
10 מְעַט שֵׁנוֹת מְעַט תְּנוּמוֹת מְעַט ׀ חִבֻּק יָדַיִם לִשְׁכָּב׃
11 וּבָא־כִמְהַלֵּךְ רֵאשֶׁךָ וּמַחְסֹרְךָ כְּאִישׁ מָגֵן׃
12 אָדָם בְּלִיַּעַל אִישׁ אָוֶן הוֹלֵךְ עִקְּשׁוּת פֶּה׃
13 קֹרֵץ בְּעֵינָיו מֹלֵל בְּרַגְלָו מֹרֶה בְּאֶצְבְּעֹתָיו׃
14 תַּהְפֻּכוֹת ׀ בְּלִבּוֹ חֹרֵשׁ רָע בְּכָל־עֵת מִדְיָנִים יְשַׁלֵּחַ׃
15 עַל־כֵּן פִּתְאֹם יָבוֹא אֵידוֹ פֶּתַע יִשָּׁבֵר וְאֵין מַרְפֵּא׃
16 שֶׁשׁ־הֵנָּה שָׂנֵא יְהוָה וְשֶׁבַע תּוֹעֲבַת נַפְשׁוֹ׃
17 עֵינַיִם רָמוֹת לְשׁוֹן שָׁקֶר וְיָדַיִם שֹׁפְכוֹת דָּם־נָקִי׃
18 לֵב חֹרֵשׁ מַחְשְׁבוֹת אָוֶן רַגְלַיִם מְמַהֲרוֹת לָרוּץ לָרָעָה׃
19 יָפִיחַ כְּזָבִים עֵד שָׁקֶר וּמְשַׁלֵּחַ מְדָנִים בֵּין אַחִים׃
20 נְצֹר בְּנִי מִצְוַת אָבִיךָ וְאַל־תִּטֹּשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ׃
21 קָשְׁרֵם עַל־לִבְּךָ תָמִיד עָנְדֵם עַל־גַּרְגְּרֹתֶךָ׃
22 בְּהִתְהַלֶּכְךָ ׀ תַּנְחֶה אֹתָךְ בְּשָׁכְבְּךָ תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ וַהֲקִיצוֹתָ הִיא תְשִׂיחֶךָ׃
23 כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר וְדֶרֶךְ חַיִּים תּוֹכְחוֹת מוּסָר׃
24 לִשְׁמָרְךָ מֵאֵשֶׁת רָע מֵחֶלְקַת לָשׁוֹן נָכְרִיָּה׃
25 אַל־תַּחְמֹד יָפְיָהּ בִּלְבָבֶךָ וְאַל־תִּקָּחֲךָ בְּעַפְעַפֶּיהָ׃

3 Fac ergo quod dico fili mi, & temetipsum libera; quia incidisti in manũ proximi tui. Discurre, festina, suscita amicum tuum.
4 Ne dederis somnum oculis tuis, nec dormitent palpebræ tuæ.
5 Eruere quasi damula de manu, & quasi auis de manu aucupis.
6 Vade ad formicam ô piger, & con-
7 sidera vias eius, & disce sapientiam. Quæ cùm non habeat ducẽ nec præceptorẽ nec
8 principem, Parat in æstate cibum sibi,
9 & cõgregat in messe quod comedat. Vsquequo piger dormies? Quando consur-
10 ges de somno tuo? Paululum dormies, paululum dormitabis, paululum conseres
11 manus tuas vt dormias. Et veniet tibi quasi viator egestas, & pauperies quasi vir
12 armatus. Homo apostata vir inutilis
13 graditur ore peruerso. Annuit oculis,
14 terit pede, digito loquitur. Prauo corde machinatur malum, & omni tempore
15 iurgia seminat. Huic extemplò veniet perditio sua, & subitò conteretur, nec ha-
16 bebit vltrà medicinam. Sex sunt quæ odit Dominus, & septimũ detestatur ani-
17 ma eius. Oculos sublimes, linguam mendacem, manus effundentes innoxium
18 sanguinem. Cor machinans cogitationes pessimas, pedes veloces ad currendum
19 in malum. Proferentem mendacia testem fallacẽ, & eum qui seminat inter fra-
20 tres discordias. Conserua fili mi præcepta patris tui, & ne dimittas legem ma-
21 tris tuæ. Liga ea iugiter in corde tuo,
22 & circunda gutturi tuo. Cùm ambulaueris, gradiantur tecum, cùm dormieris custodiant te, & euigilans loquere cũ eis.
23 Quia mandatum lucerna est, & lex lux, & via vitæ increpatio disciplinæ.
24 Vt custodiant te à muliere mala, & à blanda lingua extraneæ.
25 Non concupiscat pulchritudinem eius cor tuum, nec capiaris nutibus illius.

תרגום

3 עֲבֵד הֵיכְנָא בְּנִי וְאִתְפְּצָא מְטוּל דִּנְפַלְתְּ בְּיַד דְּחַבְרָךְ אֱזַל גְּרַג הֲבִיל חַבְרָךְ׃ 4 לָא תִתֵּן שִׁנְתָא לְעַיְנָךְ וְנִימְתָא לְגְבִינָךְ׃
5 וְאִתְפְּצֵי הֵיךְ טַבְיָא מִן נִשְׁבָא וְהֵיךְ צִפְּרָא מִן פּוּחָא׃ 6 אִתְדְּמֵא לְשְׁמְשְׁמָנָא עַטְלָא חֲמֵי אָרְחָתְהוֹן וְאִתְחַכַּם׃
7 דְלֵית לַהּ חַצְדָּא הֵיךְ אַף לָא סָרְכָא וְשַׁלִּיטָא׃ 8 מַתְקְנָא בְּקַיְטָא לַחְמָהּ וְגָבְשָׁא בְחַצְדָּא מֵיכְלָהּ׃
9 עַד מַה לְאֵימַת אַנְתְּ דָּמֵךְ אַנְתְּ עַטְלָא וּלְאֵימַת קָיְמַתְּ מִן שִׁנְתָךְ׃ 10 קַלִּיל שִׁנְתָא קַלִּיל נוּמִיתָא קַלִּיל תְּחַבֵּק יָדָךְ לְמִדְמְכָא׃
11 וְתֵיתֵי וְתַדְרְכִנָךְ מִסְכְּנוּתָךְ וְחֶסְרָנָךְ הֵיךְ גַּבְרָא כְשִׁירָא׃ 12 בַּר נָשׁ טְלוּמָא גַּבְרָא עַוָּלָא מְהַלֵּךְ בַּעֲקִימוּת פּוּמֵהּ׃
13 רָמֵז בְּעַיְנוֹי וְתָכֵם בְּרַגְלוֹי וְרָמֵז בְּאֶצְבְּעָתֵהּ׃ 14 וּמִתְהַפֵּךְ בְּלִבֵּהּ וְחָשֵׁל בִּישְׁתָא בְּכָל־זְמַן תִּגְרֵי רָמֵי׃
15 מְטוּל הֵיכְנָא מִן שִׁלְיָא נֵיתֵי תַּבְרֵהּ וּמִן שִׁלְיָא נִתְבַּר וְלָא תֶּהֱוֵי לֵהּ אַסְיוּתָא׃
16 שִׁת אִנּוּן דְּסָנֵי אֱלָהָא וּבְשִׁבַע אַסְלְיַת נַפְשֵׁהּ׃ 17 עַיְנֵי רָמָתָא וְלִשָּׁנָא דְשִׁקְרָא וְיָדֵי דְשׁוֹפְכָן דְּמָא זַכֵּי׃
18 לִבָּא דְחָשֵׁל מַחְשְׁבָתָא רָעָתָא וְרַגְלֵי דִמְסַרְהֲבָן לְמִרְהַט לְבִישְׁתָא׃ 19 סָהֲדָא דְשִׁקְרָא דִּמְמַלֵּל כַּדָּבוּתָא וּמַן דְּרָמֵי תִּגְרֵי בֵּין אַחֵי׃
20 טַר בְּרִי פִּקְדָּנָא דַאֲבוּךְ וְלָא תִטְעֵי נָמוּסָא דְאִמָּךְ׃ 21 קְטַרְנוּן בְּלִבָּךְ תְּדִירָא וּכְרֵךְ אִנּוּן בְּצַוְּרָךְ׃ 22 בְּמֵיזְלָךְ תִּתְדַּבַּר עִמָּךְ
וּבְמִדְמְכָךְ תִּתְנְטַר עֲלָךְ וְתִתְּעִיר הִיא תֶּהֱוֵי רָצִיָךְ׃ 23 מְטוּל שְׁרָגָא הוּא פִּקְדָּנָא וְנָמוּסָא נְהוֹרָא וְאָרְחָא דְחַיֵּי מַכְסָנוּתָא וּמַרְדּוּתָא׃
24 דְּתִנְטְרִינָךְ מִן אִתְּתָא בִּישְׁתָא וּמִן שְׁעִיעוּתָא דְלִשָּׁנָא דְנָכְרִיתָא׃ 25 לָא תֵרוֹג שְׁפַרָהּ בְּלִבְבָךְ וְלָא תְשַׁרְגְּגָךְ בִּגְבִינוּתַהּ׃

*Fac fili quæ ego tibi præcipio, & liberare. 3
Venis enim in manus malorum propter tuum
amicum. Sis non deficiens, incita autem & ami
cum tuum pro quo spopondisti. Ne dederis 4
somnum tuis oculis, neque dormites tuis palpe-
bris. Ut salueris tanquam damula ex la- 5
queis; & tanquam auis ex reti. Vade ad 6
formicam ò piger, & imitare videns vias eius,
& sis illa sapientior. Illa enim agricolatione 7
non existente ipsi, neque cogētem habens, neque
sub domino existens, Parat messe victum, 8
multamque in tempore messis facit congrega-
tionem. Vsquequo piger iaces? quando au- 9
tem è somno excitaberis? Paulum quidem 10
dormis, paulum autem sedes; parum autem dor
mitas, paulum autem suffarcinas manibus pe-
ctora. Postea adest tibi sicut malus via- 11
tor paupertas, & egestas tanquā bonus cursor.
Vir insipiens & iniquus ambulabit vias 12
non bonas. At ipse annuit oculo, significat 13
autem pede, docet autem nutibus digito.
Peruersum autē cor machinatur mala, in 14
omni tempore talis turbationes constituit ciui-
tati. Propter hoc extemplò venit perditio 15
eius, incisio & contritio immedicabilis.
Quoniam gaudet omnibus quæ odio habet 16
Dominus; conteritur autē propter impuritatem
animæ. Oculus contumeliosi lingua iniusta, 17
manus effundentes sanguinē iustū. Et cor ma 18
chinans cogitationes malas, & pedes festinātes
malefacere. Exurit mendacem testis iniu- 19
stus, & immittit iudicia per mediū fratrum.
Fili serua leges patris tui, & ne repellas 20
statuta matris tuæ. Liga autem ea in tua ani- 21
ma iugiter, & circunda circum tuum collum,
Quando vtique deambulaueris, adduc 22
ipsam, & tecū sit; quando autē vtique dormie-
ris, custodiat te, vt excitato colloquatur tibi.
Quoniam lucerna mandatū legis, & lux, 23
& via vitæ, & increpatio, & disciplina. Ad 24
custodiendū te à muliere nupta, & à calumnia-
tione linguæ extraneæ. Fili ne te vicerit pul- 25
chritudinis desideriū, neq; capiaris tuis oculis,
neque rapiaris ab eius palpebris.*

3 ποίει υἱὲ ἃ ἐγώ σοι ἐντέλλομαι, καὶ σώζου. ἥκεις γὰρ εἰς
χεῖρας κακῶν διὰ σὸν φίλον, ἴσθι μὴ ἐκλυόμενος, παρό-
4 ξυνε δὲ καὶ τὸν φίλον σου ὃν ἐνεγγυήσω. μὴ δῷς ὕπνον
σοῖς ὄμμασι, μὴ δὲ ἐπινυστάξῃς σοῖς βλεφάροις·
5 ἵνα σώζῃ ὥσπερ δορκὰς ἐκ βρόχων, καὶ ὥσπερ ὄρ-
6 νεον ἐκ παγίδος. ἴθι πρὸς τὸν μύρμηκα ὦ ὀκνηρέ, καὶ
ζήλωσον ἰδὼν τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ, καὶ γενοῦ ἐκείνου σοφώτερος.
7 ἐκεῖνος γὰρ γεωργίου μὴ ὑπάρχοντος αὐτῷ, μὴ δὲ τὸν
ἀναγκάζοντα ἔχων, μὴ δὲ ὑπὸ δεσπότην ὤν,
8 ἑτοιμάζεται θέρους τὴν τροφὴν πολλήν τε ἐν τῷ ἀμη-
9 τῷ ποιεῖται τὴν παράθεσιν. ἕως τίνος ὀκνηρὲ κατάκει-
10 σαι; πότε δὲ ἐξ ὕπνου ἐγερθήσῃ; ὀλίγον μὲν ὑπνοῖς,
ὀλίγον δὲ κάθησαι, μικρὸν δὲ νυστάζεις, ὀλίγον δὲ ἐναγ-
11 καλίζῃ χερσὶ στήθη. εἶτ' ἐμπαραγίνεταί σοι ὥσπερ
κακὸς ὁδοιπόρος ἡ πενία, καὶ ἡ ἔνδεια ὥσπερ ἀγαθὸς
12 δρομεύς. ἀνὴρ ἄφρων καὶ παράνομος πορεύσεται ὁδοὺς
13 οὐκ ἀγαθάς. ὁ δὲ αὐτὸς ἐννεύει ὀφθαλμῷ, σημαίνει
δὲ ποδί, διδάσκει δὲ νεύμασι δακτύλων.
14 διεστραμμένη δὲ καρδία τεκταίνεται κακά, ἐν παντὶ
15 καιρῷ ὁ τοιοῦτος ταραχὰς συνίστησι πόλει. διὰ τοῦτο
ἐξαπίνης ἔρχεται ἡ ἀπώλεια αὐτοῦ, διακοπὴ καὶ συντριβὴ
16 ἀνίατος. ὅτι χαίρει πᾶσιν οἷς μισεῖ ὁ κύριος, συν-
17 τρίβεται δὲ δι' ἀκαθαρσίαν ψυχῆς. ὀφθαλμὸς ὑβρι-
στοῦ γλῶσσα ἄδικος, χεῖρες ἐκχέουσαι αἷμα δίκαιον.
18 καὶ καρδία τεκταινομένη λογισμοὺς κακοὺς καὶ πόδες
19 ἐπισπεύδοντες κακοποιεῖν. ἐκκαίει ψευδῆ μάρτυς
ἄδικος, καὶ ἐπιπέμπει κρίσεις ἀναμέσον ἀδελφῶν.
20 υἱὲ φύλασσε νόμους πατρός σου, καὶ μὴ ἀπώσῃ θεσμοὺς
21 μητρός σου. ἄφαψαι δὲ αὐτοὺς ἐπὶ σῇ ψυχῇ διὰ-
παντός, καὶ ἐγκλοίωσαι περὶ σῷ τραχήλῳ.
22 ἡνίκα ἂν περιπατῇς ἐπάγου αὐτήν, καὶ μετὰ σοῦ ἔσω.
ὡς δ' ἂν καθεύδῃς φυλασσέτω σε, ἵνα ἐγειρομένῳ συλλα-
23 λῇ σοι. ὅτι λύχνος ἐντολὴ νόμου καὶ φῶς καὶ ὁδὸς
ζωῆς καὶ ἔλεγχος καὶ παιδεία·
24 τοῦ διαφυλάσσειν σε ἀπὸ γυναικὸς ὑπάνδρου καὶ ἀπὸ
διαβολῆς γλώσσης ἀλλοτρίας.
25 υἱὲ μή σε νικήσῃ κάλλους ἐπιθυμία, μὴ δὲ ἀγρευ-
θῇς σοῖς ὀφθαλμοῖς, μὴ δὲ συναρπασθῇς ἀπὸ τῶν αὐτῆς
βλεφάρων.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

3 Fac hoc fili mi, & liberare: quia incidisti in manum proximi tui; vade suscita velociter amicum tuum.
4 Ne des somnum oculis tuis, neque dormitationem palpebris tuis.
5 Vt euadas quasi damula de pedica, & sicut auis de laqueo.
6 Similis esto formicæ, piger; vide vias eius, & sapiens esto.
7 Quæ non habet messem, sicut nec ducē, neque dominatorem;
8 Præparat in æstate cibum suum, & coaceruat in messe escam sibi.
9 Vsquequo piger tu dormis, & quando consurges de somno tuo?
10 Parum somni *erit tibi*, & parum dormitationis, paululum complicabis manus tuas ad dormiendum.
11 Et veniet & incedet egestas tua, & indigentia tua, sicut vir rectus.
12 Homo calumniator, vir iniquus graditur peruerso ore.
13 Annuit oculis suis, & terit pedibus suis, & indicat digitis suis.
14 Et peruersus est in corde suo, & cogitat malum, in omni tempore iurgia spargit.
15 Propterea subitò veniet interitus eius, & subitò conteretur, & non erit ei medicina.
16 Sex sunt quæ odit Deus, & septimum detestatur anima eius.
17 Oculos sublimes & linguam mendacem, & manus effundentes sanguinem innocentem.
18 Cor quod cogitat cogitationes pessimas, & pedes festinantes ad currendum in malum.
19 Testem falsum qui loquitur mendacium, & qui mittit iurgia inter fratres.
20 Custodi fili mi præcepta patris tui, & ne aberres à lege matris tuæ.
21 Liga ea in corde tuo semper, & alliga ea collo tuo.
22 Cùm ambulaueris, deducet te; & cùm dormieris, custodiet te; & si euigilaueris, ipsa erit meditatio tua.
23 Quia mandatum est lucerna, & lex lux, & via vitæ correptio & disciplina.
24 Vt custodiat te à muliere mala, & à lenitate linguæ extraneæ.
25 Non concupisces pulchritudinem eius in corde tuo, ne seducat te palpebris suis.

26 * כִּי בְעַד־אִשָּׁה זוֹנָה עַד־כִּכַּר לָחֶם וְאֵשֶׁת אִישׁ
נֶפֶשׁ יְקָרָה תָצוּד ׃
27 * הֲיַחְתֶּה אִישׁ אֵשׁ בְּחֵיקוֹ וּבְגָדָיו לֹא תִשָּׂרַפְנָה ׃
28 * אִם־יְהַלֵּךְ אִישׁ עַל־הַגֶּחָלִים וְרַגְלָיו לֹא
תִכָּוֶינָה
29 * כֵּן הַבָּא אֶל־אֵשֶׁת רֵעֵהוּ לֹא יִנָּקֶה כָּל־הַנֹּגֵעַ
בָּהּ ׃
30 * לֹא־יָבוּזוּ לַגַּנָּב כִּי יִגְנוֹב לְמַלֵּא נַפְשׁוֹ כִּי יִרְעָב ׃
31 * וְנִמְצָא יְשַׁלֵּם שִׁבְעָתָיִם אֶת־כָּל־הוֹן בֵּיתוֹ
יִתֵּן ׃
32 * נֹאֵף אִשָּׁה חֲסַר־לֵב מַשְׁחִית נַפְשׁוֹ הוּא יַעֲשֶׂנָּה ׃
33 * נֶגַע־וְקָלוֹן יִמְצָא וְחֶרְפָּתוֹ לֹא תִמָּחֶה ׃
34 * כִּי־קִנְאָה חֲמַת־גָּבֶר וְלֹא־יַחְמוֹל בְּיוֹם נָקָם ׃
35 * לֹא־יִשָּׂא פְּנֵי כָל־כֹּפֶר וְלֹא־יֹאבֶה כִּי תַרְבֶּה־
שֹׁחַד ׃

ז

1 * בְּנִי שְׁמֹר אֲמָרָי וּמִצְוֹתַי תִּצְפֹּן אִתָּךְ ׃
2 * שְׁמֹר מִצְוֹתַי וֶחְיֵה וְתוֹרָתִי כְּאִישׁוֹן עֵינֶיךָ ׃
3 * קָשְׁרֵם עַל־אֶצְבְּעֹתֶיךָ כָּתְבֵם עַל־לוּחַ לִבֶּךָ ׃
4 * אֱמֹר לַחָכְמָה אֲחֹתִי אָתְּ וּמֹדָע לַבִּינָה תִקְרָא ׃
5 * לִשְׁמָרְךָ מֵאִשָּׁה זָרָה מִנָּכְרִיָּה אֲמָרֶיהָ הֶחֱלִיקָה ׃
6 * כִּי בְּחַלּוֹן בֵּיתִי בְּעַד אֶשְׁנַבִּי נִשְׁקָפְתִּי ׃
7 * וָאֵרֶא בַפְּתָאִים אָבִינָה בַבָּנִים נַעַר חֲסַר־לֵב ׃
8 * עֹבֵר בַּשּׁוּק אֵצֶל פִּנָּהּ וְדֶרֶךְ בֵּיתָהּ יִצְעָד ׃
9 * בְּנֶשֶׁף־בְּעֶרֶב יוֹם בְּאִישׁוֹן לַיְלָה וַאֲפֵלָה ׃
10 * וְהִנֵּה אִשָּׁה לִקְרָאתוֹ שִׁית זוֹנָה וּנְצֻרַת לֵב ׃
11 * הֹמִיָּה הִיא וְסֹרָרֶת בְּבֵיתָהּ לֹא־יִשְׁכְּנוּ רַגְלֶיהָ ׃
12 * פַּעַם בַּחוּץ פַּעַם בָּרְחֹבוֹת וְאֵצֶל כָּל־פִּנָּה
תֶאֱרֹב ׃
13 * וְהֶחֱזִיקָה בּוֹ וְנָשְׁקָה לּוֹ הֵעֵזָה פָנֶיהָ וַתֹּאמַר לוֹ ׃

26 * Pretium enim scorti vix est vnius pa-
nis: mulier autem viri pretiosam animam
27 capit. * Nunquid potest homo abscon-
dere ignem in sinu suo, vt vestiméta illius
28 non ardeant? * Aut ambulare super pru-
nas, vt non plantæ comburantur eius?
29 * Sic qui ingreditur ad mulierem pro-
ximi sui, nō erit mundus cùm tetigerit eá.
30 * Non grandis est culpa cùm quis fura-
tus fuerit; furatur enim vt esurientem im-
31 pleat animam. * Deprehensus quoque
reddet septuplum, & omnem substantiam
32 domus suæ tradet. * Qui autem adulter
est propter inopiam cordis, perdet animá
33 suam. * Turpitudiné & ignominiá con-
gregat sibi, & opprobrium illius non de-
34 lebitur. * Quia zelus & furor viri nō par-
35 cet in die vindictæ. * Nec acquiescet cu-
iusquam precibus, nec suscipiet pro redem
ptione dona plurima.

CAP. VII.

1 Fili mi custodi sermones meos, & præce-
2 pta mea reconde tibi. * Serua man-
data mea, & viues, & legem meá quasi pu
3 pillam oculi tui. * Liga eá in digitis tuis,
4 scribe illá in tabulis cordis tui. * Dic sa-
pientiæ: Soror mea es tu, & prudentiá vo-
5 ca amicam tuam. * Vt custodiat te à mu
liere extranea, & ab aliena quæ verba sua
6 dulcia facit. * De fenestra enim domus
7 meæ per cancellos prospexi. * Et vide-
bo paruulos. Considero vecordé iuuené,
8 * Qui transit per plateas iuxta angulú,
& prope viam domus illius graditur,
9 * In obscuro aduesperascéte die, in no-
10 ctis tenebris & caligine. * Et ecce occur-
rit illi mulier ornatu meretricio, preparata
ad decipiendas animas.
11 * Garrula & vaga, quietis impatiés, nec
valens in domo consistere pedibus suis.
12 * Nunc foris, nunc in plateis, nunc iu-
xta angulos insidians.
13 * Apprehensúmque deosculatur iuue-
nem, & procaci vultu blanditur, dicens:

תרגום

26 מְטוּל דְּדָמְיָא מַלְּתָא זָנִיתָא הֵיךְ גְּרִיצְתָא דְּלַחְמָא וְאִתַּת גַּבְרָא נַפְשָׁא יַקִּירְתָּא צָיְדָא ׃ 27 דִּלְמָא סָיֵם בַּר נָשָׁא נוּרָא בְּעִבֵּהּ וּלְבוּשֵׁהּ
לָא יָקֵד ׃ 28 אִי דִּלְמָא מְהַלֵּךְ גַּבְרָא עַל גֻּמְרֵי וְרִגְלוֹי לָא מִתְכַּוְיָן ׃ 29 הֵיכְנָא מַה דְּאָעֵל עַל אִתַּת חַבְרֵהּ לְמֵגוּר עִמָּהּ לָא נִזְכֵּה כָּל־
מַן דְּקָרֵב בַּהּ ׃ 30 לָא לְמִתְרַמְרוּ לְגַנָּבָא דְּגָנֵב דְּתִשְׂבַּע נַפְשֵׁהּ מְטוּל דְּכָפֵן ׃ 31 וּמַן דְּמִשְׁתְּכַח פָּרַע חַד בְּשִׁבְעָא וְכֻלֵּהּ מַמּוֹנָא דְּבַיְתֵהּ
יָהֵב ׃ 32 מַן דְּגָיֵר בְּאִתְּתָא חָסֵר דְּרַעְיָנָא וּמַן דְּבָעֵי דְּיְחַבֵּל נַפְשֵׁהּ הוּא עָבֵד לַהּ ׃ 33 מַכְתְּשֵׁי וְצַעֲרֵי יֶאֱרַע וְחִסּוּדֵהּ לָא מִטְּעֵי ׃
34 מְטוּל דְּטַנָּנָא חֵמְתָא דְּגַבְרָא וְלָא חָיֵס בְּיוֹמָא דְּפֻרְעָנָא ׃ 35 וְלָא נָסֵב בְּאַפֵּהּ דְּכָל דְּיָהֵב לֵהּ מְהִיבַת וְלָא מִתְפַּיֵּס כַּד תַּסְגֵּא שָׁחֲדָא ׃

ז

1 בְּרִי נְטַר מֵימְרַי וּפִקּוֹדַי תַּטְשֵׁי גַּבָּךְ ׃ 2 נְטַר פִּקּוֹדַי וְתֶחְיֵה וְנָמוֹסַי הֵיךְ בַּבְתָּא דְּעַיְנָא ׃ 3 קְטַר אִנּוּן עַל אֶצְבְּעָתָךְ כְּתֹב אִנּוּן עַל
לוּחַ דְּלִבָּךְ ׃ 4 אֵמַר לְחָכְמְתָא דְּאַחָתִי אַנְתְּ וּמַנְדְּעָא קְרֵי לְבִיוּנְתָּא ׃ 5 דְּתִנְטְרָךְ מִן אִתְּתָא חִילוֹנִיתָא וּמִן נֻכְרִיתָא דְּשַׁעִיעָן מִלָּהָא ׃
6 מְטוּל דְּמִן כַּוְּתָא זְעֵרְתָא דְּבֵיתִי אַדְקְרֵת וּמִן הוּרְקִין דִּירָא ׃ 7 וַחֲזֵית בְּשַׂבְרֵי וְאִסְתַּכְלֵה בְּטַלָּאֵי וְתִמְהֵת בְּחַסִּיר רַעְיוֹנָא ׃
8 עָבַר בְּשׁוּקָא לְקֳבֵל עֵינוֹתָא וּבְאָרְחָא דְּבֵיתָא מְהַלֵּךְ ׃ 9 בְּרַמְשָׁא בְּמֶעְרַב יוֹמָא בַּחֲשׁוֹכָא דְּלֵילְיָא וּבַחֲבִירָא ׃
10 וְהָא אִתְּתָא לְאָרְעֵהּ בְּאַכְסְמָא דְּזָנִיתָא דִּמְפַרְדָא לִבָּא דְּעָלִימֵי ׃ 11 וּמְרַדְתָּא הִיא וּפְרִידְתָּא בְּבֵיתָא לָא שָׁכְנָן רִגְלָהָא ׃
12 בְּעִדָּנָא בְּשׁוּקֵי בְּעִדָּנָא בִּשְׁקָקֵי וּלְקֳבֵל כָּל פִּנְתָא דְּיָאְיָא כַּמְנָא ׃ 13 וְאִתּוֹקְפַת בֵּהּ וּנְשַׁקְתֵּהּ וְאַחְצִפַת אַפָּהָא וַאֲמַרַת לֵהּ ׃

*Pretium enim scorti quantum & vnius 26
panis; mulier autẽ virorũ preciosas animas ca-
pit. *Alligabit aliquis ignem in sinu, at ve- 27
stimenta nõ comburet? *Nunquid deambulabit 28
aliquis super carbones ignis, at pedes nõ combu-
ret? *Sic qui ingreditur ad mulierem nuptã, non 29
innocens erit, neque omnis tangens eam. *Non 30
mirum si capiatur aliquis qui furatur; furatur
enim vt impleat animam esurientẽ. *Si autem 31
capiatur, soluet septupla, et omnia quæ sunt eius
dans, liberabit se. *At mœchus propter inopiã 32
mentium perditionẽ animæ suæ acquirit. *Dolo- 33
resque & ignominias suffert, at opprobrium il-
lius non delebitur in seculum. *Plenus enim 34
zelo animus viri eius non parcet in die iudicij.
*Non commutabit vlla redemptione ini- 35
micitiam, neque dissoluetur multis donis.

CAP. VII.

Fili custodi meos sermones, at mea præcepta 1
recõde apud teipsum. Fili honora Dominum,
& valebis, præter autẽ eum ne timeas alium.
*Serua mea mandata, & viues, at meos 2
sermones tanquam pupillas oculorum.
*Circumpone eos tuis digitis, inscribe autem 3
in latitudine cordis tui.
*Dic sapientiam tuam sororem esse, at pru- 4
dentiam notam acquire tibi ipsi.
*Vt te custodiat à muliere extranea & ma- 5
la, si te sermonibus qui ad gratiam inuaserit.
*Ab enim ianua è domo eius in plateas in- 6
clinata.
*Quem vtique viderit stultorum filiorum 7
iuuenem indigentem mente,
*Transeuntem in angulo in trãsitibus domo- 8
rum eius & loquentem; *In tenebris ve- 9
spertinis, quando vtique silentium nocturnum
fuerit & caliginosum. *At mulier occurrit 10
illi speciem habens meretriciam, quæ facit iuue-
num volare corda. *Eleuata autẽ est & lu- 11
xuriosa, in domo autẽ non quiescunt pedes eius.
*Tempore enim quodam extra circumuerti- 12
tur, tempore autem in plateis per omnem angu-
lum insidiatur. *Postea apprehẽdens osculata 13
est illum, procaci autem vultu alloquitur eum.

26 *τιμὴ γὰρ πόρνης ὅση καὶ ἑνὸς ἄρτου· γυνὴ δὲ ἀνδρῶν τι-
27 μίας ψυχὰς ἀγρεύει. *ἀποδήσει τις πῦρ ἐν κόλπῳ, τὰ
28 δὲ ἱμάτια οὐ κατακαύσει; *ἢ περιπατήσει τις ἐπ' ἀνθρά-
29 κων πυρὸς, τοὺς δὲ πόδας οὐ κατακαύσει; *οὕτως ὁ εἰσελθὼν
πρὸς γυναῖκα ὕπανδρον οὐκ ἀθωωθήσεται, οὐδὲ πᾶς ὁ ἁπτό-
30 μενος αὐτῆς. *οὐ θαυμαστὸν ἐὰν ἁλῷ τις κλέπτων, κλέ-
31 πτει γὰρ ἵνα ἐμπλήσῃ ψυχὴν πεινῶσαν. *ἐὰν δὲ ἁλῷ
ἀποτίσει ἑπταπλάσια, καὶ πάντα τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ δοὺς
32 ῥύσεται ἑαυτόν. *ὁ δὲ μοιχὸς δι' ἔνδειαν φρενῶν ἀπώλειαν
33 τῇ ψυχῇ αὐτοῦ περιποιεῖται. *ὀδύνας τε καὶ ἀτιμίας
ὑποφέρει, τὸ δὲ ὄνειδος αὐτοῦ οὐκ ἐξαλειφθήσεται εἰς τὸν αἰῶ-
34 να. *μεστὸς γὰρ ζήλου θυμὸς ἀνδρὸς αὐτῆς οὐ φείσεται ἐν
35 ἡμέρᾳ κρίσεως. *οὐκ ἀνταλλάξεται οὐδενὸς λύτρου τὴν
ἔχθραν, οὐδὲ μὴ διαλυθῇ πολλῶν δώρων.

ζ'

1 *Υἱὲ φύλασσε ἐμοὺς λόγους, τὰς δὲ ἐμὰς ἐντολὰς
κρύψον παρὰ σεαυτῷ. υἱὲ τίμα τὸν κύριον, καὶ ἰσχύσεις,
πλὴν δὲ αὐτοῦ μὴ φοβοῦ ἄλλον.
2 *φύλαξον ἐμὰς ἐντολάς, καὶ βιώσεις· τοὺς δὲ ἐμοὺς
λόγους ὥσπερ κόρας ὀμμάτων.
3 *περίθου αὐτοὺς σοῖς δακτύλοις, ἐπίγραψον δὲ ἐπὶ
τὸ πλάτος τῆς καρδίας σου.
4 *εἶπον τὴν σοφίαν σὴν ἀδελφὴν εἶναι, τὴν δὲ φρόνησιν
γνώριμον περιποίησαι σεαυτῷ.
5 *ἵνα σε τηρήσῃ ἀπὸ γυναικὸς ἀλλοτρίας καὶ πονηρᾶς,
ἐάν σε λόγοις τοῖς πρὸς χάριν ἐμβάληται. *ἀπὸ
6 γὰρ θυρίδος ἐκ τοῦ οἴκου αὐτῆς εἰς τὰς πλατείας παρα-
7 κύπτουσα. *ὃν ἂν ἴδῃ τῶν ἀφρόνων τέκνων νεανίαν
8 ἐνδεῆ φρενῶν. *παραπορευόμενον ἐν γωνίᾳ ἐν διόδοις
οἴκων αὐτῆς καὶ λαλοῦντα.
9 *ἐν σκότει ἑσπερινῷ, ἡνίκα ἂν ἡσυχία νυκτερινὴ ᾖ καὶ
10 γνοφώδης. *ἡ δὲ γυνὴ συναντᾷ αὐτῷ εἶδος ἔχουσα
πορνικόν, ἣ ποιεῖ νέων ἐξίπτασθαι καρδίας.
11 *ἀνεπτερωμένη δέ ἐστι καὶ ἄσωτος, ἐν οἴκῳ δὲ οὐχ ἡσυ-
χάζουσιν οἱ πόδες αὐτῆς.
12 *χρόνον γάρ τινα ἔξω ῥέμβεται, χρόνον δὲ ἐν πλατείαις
παρὰ πᾶσαν γωνίαν ἐνεδρεύει.
13 *εἶτα ἐπιλαμβανομένη ἐφίλησεν αὐτόν, ἀναιδεῖ δὲ
προσώπῳ προσεῖπεν αὐτῷ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

26 Quoniam similis est oratio meretricis tortæ panis: & vxor viri preciosam animam venatur. 27 Nunquid potest homo ponere ignem in sinu suo, & vestimentum eius non succendatur? 28 Aut potest ambulare aliquis super prunas, & pedes eius non comburantur? 29 Sic est qui ingreditur ad vxorem proximi sui, vt rem habeat cum ea, non erit innoxius omnis qui tetigerit eam. 30 Non vitio vertitur furi qui furatur vt satiet animam suam cùm esurit. 31 Et qui inuentus fuerit reddet septuplum, & omnem substantiam domus suæ dabit. 32 Qui adulteratur cum vxore, indiget intellectu; & qui quærit perdere animam suam, ipse facit illud. 33 Plaga & ignominia accidat ei, & opprobrium eius non recedat. 34 Quoniam zelus est ira viri, nec parcet in die vindictæ. 35 Neque acciepit faciem eius qui dat ei donum, neque contentus erit quamuis multiplices munera.

CAP. VII.

Fili mi custodi verba mea, & præcepta mea absconde apud te. 2 Custodi præcepta mea, & viue; & leges meas sicut pupillam oculi tui. 3 Liga ea super digitos tuos; scribe ea super tabula cordis tui. 4 Dic sapientiæ: Soror mea es: & cognatam voca pruden tiam. 5 Vt custodiat te à muliere extranea, & ab aliena, cuius blandi sunt sermones. 6 Quoniam per fenestras paruas domus meæ prospexi, & per cancellos habitaculi. 7 Et vidi insipientes, & consideraui iuuenes, & admiratus sum deficientem intellectu, 8 Transeuntem per plateam contra angulum, & via domus eius ambulantem; 9 Vesperi, in occasu diei, in tenebris noctis, & in caligine. 10 Et ecce mulier in occursum eius in ornatu meretricis, quæ aufert cor iuuenum. 11 Præuaricatrixque est & vaga: in domo sua non morantur pedes eius. 12 Nunc foris, nunc in plateis, & contra omnem angulum opportunum insidiatur. 13 Et apprehendit eum & osculatur illum, & impudenti facie dicit ei:

14 ׃ זִבְחֵי שְׁלָמִים עָלָי הַיּוֹם שִׁלַּמְתִּי נְדָרָי ׃
15 ׃ עַל־כֵּן יָצָאתִי לִקְרָאתֶךָ לְשַׁחֵר פָּנֶיךָ וָאֶמְצָאֶךָּ ׃
16 ׃ מַרְבַדִּים רָבַדְתִּי עַרְשִׂי חֲטֻבוֹת אֵטוּן מִצְרָיִם ׃
17 ׃ נַפְתִּי מִשְׁכָּבִי מֹר אֲהָלִים וְקִנָּמוֹן ׃
18 ׃ לְכָה נִרְוֶה דֹדִים עַד־הַבֹּקֶר נִתְעַלְּסָה בָּאֳהָבִים ׃
19 ׃ כִּי אֵין הָאִישׁ בְּבֵיתוֹ הָלַךְ בְּדֶרֶךְ מֵרָחוֹק ׃
20 ׃ צְרוֹר הַכֶּסֶף לָקַח בְּיָדוֹ לְיוֹם הַכֵּסֶא יָבֹא בֵיתוֹ ׃
21 ׃ הִטַּתּוּ בְּרֹב לִקְחָהּ בְּחֵלֶק שְׂפָתֶיהָ תַּדִּיחֶנּוּ ׃
22 ׃ הוֹלֵךְ אַחֲרֶיהָ פִּתְאֹם כְּשׁוֹר אֶל־טָבַח יָבֹא
וּכְעֶכֶס אֶל־מוּסַר אֱוִיל ׃
23 ׃ עַד־יְפַלַּח חֵץ כְּבֵדוֹ כְּמַהֵר צִפּוֹר אֶל־פָּח וְלֹא יָדַע
כִּי־בְנַפְשׁוֹ הוּא ׃
24 ׃ וְעַתָּה בָנִים שִׁמְעוּ־לִי וְהַקְשִׁיבוּ לְאִמְרֵי פִי ׃
25 ׃ אַל־יֵשְׂטְ אֶל־דְּרָכֶיהָ לִבֶּךָ אַל־תֵּתַע בִּנְתִיבוֹתֶיהָ ׃
26 ׃ כִּי־רַבִּים חֲלָלִים הִפִּילָה וַעֲצֻמִים כָּל־הֲרֻגֶיהָ ׃
27 ׃ דַּרְכֵי שְׁאוֹל בֵּיתָהּ יֹרְדוֹת אֶל־חַדְרֵי־מָוֶת ׃

ח

1 ׃ הֲלֹא־חָכְמָה תִקְרָא וּתְבוּנָה תִּתֵּן קוֹלָהּ ׃
2 ׃ בְּרֹאשׁ־מְרֹמִים עֲלֵי־דָרֶךְ בֵּית נְתִיבוֹת נִצָּבָה ׃
3 ׃ לְיַד־שְׁעָרִים לְפִי־קָרֶת מְבוֹא פְתָחִים תָּרֹנָּה ׃
4 ׃ אֲלֵיכֶם אִישִׁים אֶקְרָא וְקוֹלִי אֶל־בְּנֵי אָדָם ׃
5 ׃ הָבִינוּ פְתָאיִם עָרְמָה וּכְסִילִים הָבִינוּ לֵב ׃
6 ׃ שִׁמְעוּ כִּי־נְגִידִים אֲדַבֵּר וּמִפְתַּח שְׂפָתַי מֵישָׁרִים ׃
7 ׃ כִּי־אֱמֶת יֶהְגֶּה חִכִּי וְתוֹעֲבַת שְׂפָתַי רֶשַׁע ׃
8 ׃ בְּצֶדֶק כָּל־אִמְרֵי־פִי אֵין בָּהֶם נִפְתָּל וְעִקֵּשׁ ׃
9 ׃ כֻּלָּם נְכֹחִים לַמֵּבִין וִישָׁרִים לְמֹצְאֵי דָעַת ׃
10 ׃ קְחוּ־מוּסָרִי וְאַל־כָּסֶף וְדַעַת מֵחָרוּץ נִבְחָר ׃
11 ׃ כִּי־טוֹבָה חָכְמָה מִפְּנִינִים וְכָל־חֲפָצִים לֹא
יִשְׁווּ־בָהּ ׃

14 * Victimas pro ſalute deuoui, hodie red-
15 didi vota mea. * Idcirco egreſſa ſum in
occurſum tuũ, deſiderans te videre, & rep-
16 peri. * Intexui funibus lectulum meum,
17 ſtraui tapetibus pictis ex Ægypto. * Aſper-
ſi cubile meum myrrha & aloë & cinna-
18 momo. * Veni inebriemur vberibus, &
fruamur cupitis amplexibus, donec illu-
19 ceſcat dies. * Non eſt enim vir in domo
20 ſua, abiit via longiſſima. * Sacculum pe-
cuniæ ſecum tulit, in die plenæ lunæ reuer
21 ſurus eſt in domum ſuam. * Irretiuit eum
multis ſermonibus, & blanditiis labiorum
22 protraxit illum. * Statim eam ſequitur
quaſi bos ductus ad victimam, & quaſi
agnus laſciuiens, & neſcit quòd ad vincu-
23 la ſtultus trahatur. * Donec transfigat ſa-
gitta iecur eius, velut ſi auis feſtinet ad la-
queũ, & neſcit quòd de periculo animæ il-
24 lius agitur. * Nunc ergo fili mi audi me, &
25 attẽde verbis oris mei. * Ne abſtrahatur in
viis illius mens tua, nec decipiaris ſemitis
26 eius. * Multos enim vulneratos deiecit, &
fortiſſimi quique interfecti ſunt ab ea.
27 * Viæ inferi domus eius, penetrantes in-
teriora mortis. CAP. VIII.
1 NVnquid nõ ſapientia clamitat, & pru
dentia dat vocẽ ſuam? * In ſummis ex-
celſiſq; verticibus ſupra viã in mediis ſe-
3 mitis ſtans; * Iuxta portas ciuitatis in ipſis
4 foribus loquitur, dicens: * O viri ad vos cla
5 mito, & vox mea ad filios hominũ. * Intel-
ligite paruuli aſtutiam, & inſipientes ani-
6 maduertite. * Audite quoniã de rebus ma-
gnis locutura ſum, & aperientur labia mea
7 vt recta prædicẽt. * Veritatẽ meditabitur
guttur meum, & labia mea deteſtabuntur
8 impiũ. * Iuſti ſunt omnes ſermones mei, nõ
9 eſt in eis prauũ quid neq; peruerſum. * Recti
ſunt intelligẽtibꝰ, & æqui inueniẽtibꝰ ſcië
10 tiã. * Accipite diſciplinã meam, & nõ pecu-
niã, doctrinã magis quàm aurum accipite.
11 * Melior eſt enim ſapientia cunctis pre-
tioſiſsimis, & omne deſiderabile non po-
teſt ei comparari.

תרגום

14 דִּבְחֵי דְקֻרְבָּנֵי עֲלַי יוֹמָנָא שַׁלְמֵת נִדְרַי ׃ 15 מְטוּל הָכְנָא נְפַקִת לְאַרְעָךְ דְּמַסְכְיָא הֲוֵית לְרַגְשָׁא דְּאַמְרֵה אֶדְבְּרָתָךְ ׃
16 בְּתַשְׁוִיתָא שַׁוִּית עַרְסִי וּבִקְרָמָא מִצְרָאָה קְרַמְתָּא ׃ 17 רַסֵּת עַל עַרְסִי מוֹרָא וּבְרְקָמָא וְקִנְמָא ׃ 18 תָּא נִתְכְּסֵם בְּרַחֲמְתָּא
עַד צַפְרָא וְנֶעְסֵק חַד לְחַד בְּרַאֲוָתָא ׃ 19 דְגַבְרָא לֵית הוּא בְּבֵיתָא אֲזַל בְּאֹרַח רְחִיקָא ׃ 20 צְרָרָא דְכַסְפָּא נְסַב בִּידֵהּ וּלְיוֹמָא דְעַדָּא
אָתֵי לְבֵיתֵהּ ׃ 21 וְאַטְעִיתֵהּ בְּסַגְיָא דְמִלָּהָא וּבְשְׁעִיעוּתָא דְסִפְוָתָהָא תַּפְּתֵהּ ׃ 22 וְהוּא אָזֵל בָּתְרָהָא שְׁלְיָה הֵיךְ תוֹרָא דְאָזֵל לְוָת טִבְחָא
וְהֵיךְ כַּלְבָּא לְאַסוּרָא ׃ 23 וְאֵיךְ אַיְּלָא דְּמַפְרִיחַ גִּירָא בְּכַבְדֵּהּ וּמִסְתַּרְהַב הֵיךְ צִפְרָיָא לְוָת פִּיחָא וְלָא יָדַע דִּלְמוֹתָא דְנַפְשֵׁהּ אָזֵל ׃
24 וְהַשְׁתָּא בְנַיָּא שְׁמַעוּן לִי וְאַצִּיתוּ לְמֵימְרֵי דְפֻמִּי ׃ 25 לָא יִסְטֵי לִבָּךְ לְאָרְחָתָהָא וְלָא תִטְעֵי בִּשְׁבִילָהָא ׃ 26 מְטוּל דְּסַגִּיאֵי קְטִילַיָּא
אַפִּלַת וְעַשִׁינִין כֻּלְּהוֹן קְטִילָהָא ׃ 27 אָרְחָתָא דִשְׁיוֹל בֵּיתָהּ נָחֲתָן לְקִטוֹנֵי דְקִבְרָא ׃ ח
1 מְטוּל הֵיכְנָא חָכְמְתָא תִקְרָא וּבִיוּנָה תַּרְמֵי קָלָהּ ׃ 2 בְּרֵישׁ רָמָתָא עַל אָרְחָא אִיתָהּ וּבֵינַת שְׁבִילֵי קָיְמָא ׃ 3 וְעַל תַּרְעֵי בְּפֻמָּא
קִרְיָא וּבְמַעֲלָנָא דְתַרְעֵי מְשַׁתַּבְּחָא וְאָמְרָה ׃ 4 לְכוֹן גַּבְרֵי קָרֵינָא וְקָלִי עַל־בְּנֵי נָשָׁא ׃ 5 אִתְבַּיְנוּ שַׂבְרֵי עֲרִימוּתָא וְשַׁטְיֵי נִסְתַּכְּלוּן
לִבְּהוֹן ׃ 6 שְׁמַעוּ מְטוּל דִּשְׁרִירוּתָא מְמַלְּלָא אֲנָא וּמַמְלַל פֻּמִּי תְרִיצוּתָא ׃ 7 מְטוּל דְּקֻשְׁטָא דָנֵא פֻּמִּי וְרָחוּקָא שִׂפְוָתֵי רִשְׁעָא ׃
8 וּבִצְדָקוּתָא אִנּוּן כָּל־מֵימְרֵי פֻמִּי וְלֵית בְּהוֹן פְּתוּלָא וְעִקּוּמָא ׃ 9 וְכֻלְּהֵן גַּלְיָן לֶאֱנָשׁ דְּמִתְבַּיֵּן וְתְרִיצִין לְאִלֵּין דְּצָבַיִן בִּידִיעֲתָא ׃ 10 קַבְּלוּ
מַרְדּוּתָא וְלָא כַסְפָּא וּגְבוּ לְכוֹן יְדִיעֲתָא מִן דַּהֲבָא סְנִינָא ׃ 11 מְטוּל דְּטָבָא חָכְמְתָא מִן כֵּיפֵי טָבְתָא וְכָל־מִדְּעַם לָא פָּחֵילָה ׃

‡ Victima pacifica mihi est, hodie reddo vota 14
mea. ‡ Causa huius egressa sum in occursum 15
tuum; desiderans tuā faciem, repperi te. ‡ Fu- 16
nibus tetendi lectulum meum: tapetibus straui
Aegypti. ‡ Aspersi cubile meum croco, at do- 17
mum meam cinnamomo. ‡ Veni & fruamur 18
amicitia vsque ad aurorā: veni & inuoluamur
amore. ‡ Non enim adest vir meus in domo; abiit 19
viam longam. ‡ Sacculum argenti accipiens in 20
manibus eius, per dies multos reuertetur in do-
mū eius. ‡ Decepit autem eum multa confabula- 21
tione, laqueisque à labiis impegit illum. ‡ Ipse 22
autem secutus est eā elatus. Tanquam autē bos
ad victimam ducitur, & tanquā canis ad vin-
cula. ‡ Et tanquam ceruus sagittatione percus- 23
sus in iecur, festinat autē velut auis ad laqueū,
non sciens quòd pro anima currit. ‡ Nunc igi- 24
tur fili audi me, & attende verbis oris mei
‡ Ne declinet in vias illius cor tuum, & nō 25
decipiaris in viis eius. ‡ Multos enim vul- 26
nerans deiecit, & innumerabiles sunt quos in-
terfecit. ‡ Viæ inferni domus eius, deducen- 27
tes in promptuaria mortis.

CAP. VIII.

TV sapientiam prædicabis, vt prudentia tibi 1
obediat. ‡ In enim excelsis verticibus est, 2
in medio autem semitarum stetit.
‡ Iuxta enim portas potentum assidet, in au- 3
tem introitibus laudatur. ‡ Vos ò homines 4
aduoco, & præmitto meam vocem filiis homi-
num. ‡ Intelligite innocentes astutiam, at 5
insipientes apponite cor. ‡ Exaudite me; gra- 6
uia enim dicam, & referam à labiis recta.
‡ Quoniam veritatem meditabitur guttur 7
meum, abominabilia autē coram me labia men-
dacia. ‡ Cum iustitia omnia verba oris mei, 8
nihil in eis peruersum neque tortuosum.
‡ Omnia præsentia intelligentibus, & recta 9
inuenientibus scientiam.
‡ Accipite disciplinam & non argentū, & 10
cognitionem super aurum approbatum. Eligite
potius autem sensus quàm aurum purum.
‡ Melior enim sapientia lapidibus pretiosis; 11
omne autem pretiosum non dignum ea est.

14 ‡ Θυσία εἰρηνική μοι ἐστί, σήμερον ἀποδίδωμι τὰς εὐ-
15 χάς μου. ‡ ἕνεκα τούτου ἐξῆλθον εἰς συνάντησίν σου, πο-
16 θοῦσα τὸ σὸν πρόσωπον, εὕρηκά σε. ‡ κειρίαις τέτακα τὴν
17 κλίνην μου, ἀμφιτάποις δὲ ἔστρωκα τοῖς αἰγύπτου. ‡ διέῤ-
ῥαγκα τὴν κοίτην μου κρόκῳ, τὸν δὲ οἶκόν μου κινναμώμῳ.
18 ‡ ἐλθὲ καὶ ἀπολαύσωμεν φιλίας ἕως ὄρθρου, δεῦρο καὶ ἐγ-
19 κυλισθῶμεν ἔρωτι. ‡ οὐ γὰρ πάρεστιν ὁ ἀνήρ μου ἐν οἴκῳ, πε-
20 πόρευται ὁδὸν μακράν. ‡ ἔνδεσμον ἀργυρίου λαβὼν ἐν
χερσὶν αὐτοῦ, δι' ἡμερῶν πολλῶν ἐπανήξει εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.
21 ‡ ἀπεπλάνησε δὲ αὐτὸν πολλῇ ὁμιλίᾳ, βρόχοις τε τοῖς
22 ἀπὸ χειλέων ἐξώκειλεν αὐτόν. ‡ ὁ δὲ ἐπηκολούθησεν αὐ-
τῇ κεπφωθείς. ὥσπερ δὲ βοῦς ἐπὶ σφαγὴν ἄγεται, καὶ
23 ὥσπερ κύων ἐπὶ δεσμούς. ‡ καὶ ὡς ἔλαφος τοξεύματι
πεπληγὼς εἰς τὸ ἧπαρ, σπεύδει δὲ ὥσπερ ὄρνεον εἰς πα-
24 γίδα, οὐκ εἰδὼς ὅτι περὶ ψυχῆς τρέχει. ‡ νῦν οὖν υἱὲ ἄκουέ
25 μου, καὶ πρόσεχε ῥήμασι στόματός μου. ‡ μὴ ἐκκλι-
νάτω εἰς τὰς ὁδοὺς αὐτῆς ἡ καρδία σου, καὶ μὴ πλανηθῇς
26 ἐν ἀτραποῖς αὐτῆς. ‡ πολλοὺς γὰρ τρώσασα καταβέβληκε, καὶ
27 ἀναρίθμητοί εἰσιν οὓς πεφόνευκεν. ‡ ὁδοὶ ᾅδου ὁ οἶκος αὐτῆς.
κατάγουσαι εἰς τὰ ταμιεῖα τοῦ θανάτου.

η'

1 ‡ Σὺ τὴν σοφίαν κηρύξεις, ἵνα φρόνησίς σοι ὑπακού-
2 σῃ. ‡ ἐπὶ γὰρ τῶν ὑψηλῶν ἄκρων ἐστίν, ἀναμέσον δὲ τῶν
3 τρίβων ἕστηκε. ‡ παρὰ γὰρ πύλαις δυναστῶν παρε-
δρεύει, ἐν δὲ εἰσόδοις ὑμνεῖται.
4 ‡ ὑμᾶς ὦ ἄνθρωποι παρακαλῶ, καὶ προΐεμαι ἐμὴν
5 φωνὴν υἱοῖς ἀνθρώπων. ‡ νοήσατε ἄκακοι πανουργίαν,
6 οἱ δὲ ἀπαίδευτοι ἔνθεσθε καρδίαν. ‡ εἰσακούσατέ μου,
σεμνὰ γὰρ ἐρῶ, καὶ ἀνοίσω ἀπὸ χειλέων ὀρθά.
7 ‡ ὅτι ἀλήθειαν μελετήσει ὁ λάρυγξ μου, ἐβδελυγμένα
δὲ ἐναντίον ἐμοῦ χείλη ψευδῆ.
8 ‡ μετὰ δικαιοσύνης πάντα τὰ ῥήματα τοῦ στόματός μου,
οὐδὲν ἐν αὐτοῖς σκολιὸν οὐδὲ στραγγαλιῶδες.
9 ‡ πάντα ἐνώπια τοῖς συνιοῦσι, καὶ ὀρθὰ τοῖς εὑρίσκουσι
10 γνῶσιν. ‡ λάβετε παιδείαν καὶ μὴ ἀργύριον, καὶ
γνῶσιν ὑπὲρ χρυσίον δεδοκιμασμένον. ἀνθαιρεῖσθε δὲ
αἰσθήσεις χρυσίου καθαροῦ.
11 ‡ κρείσσων γὰρ σοφία λίθων πολυτελῶν, πᾶν δὲ τίμιον
οὐκ ἄξιον αὐτῆς ἐστιν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

14 Sacrificia oblationum *habeo* super me: hodie reddidi vota mea. 15 Propterea egressa sum in occursum tuum, quippe me vertens ad
quærendam societatem; quòd dixeram me te adducturam. 16 In stratis posui lectulum meum, & in tapetibus pictis de Ægypto.
17 Aspersi cubile meum myrrha & aloë & cinnamomo. 18 Veni iucundemur amoribus vsque manè, & mutuò adhæreamus desideriis.
19 Non est enim vir in domo sua; abiit in via longinqua. 20 Sacculum argenti tulit in manu sua, & in die congregationis veniet ad do-
mum suam. 21 Seduxit itaque eum in multitudine verborum suorum, & in blanditie labiorum suorum decepit eum. 22 Et ipse vadit post
eam confestim sicut bos qui vadit ad macellum, & sicut canis ad vinculum. 23 Et sicut ceruus in cuius iecur volat sagitta, & festinat sicut
passeres ad laqueum, & nescit quòd tendat ad mortem animæ suæ. 24 Et nunc filij audite me, & auscultate verba oris mei. 25 Ne deflectat
cor tuum ad vias eius, nec decipiaris in semitis illius. 26 Quoniam multos interfectos deiecit, & fortes sunt omnes interfecti eius.
27 Viæ inferni est domus eius, descendentes ad cubicula sepulturæ.

CAP. VIII.

PRopterea sapientia clamat, & prudentia eleuat vocem suam. 2 In capite collium prope viam consistit, & in medio semitarum stat.
3 Et in foribus in introitu ciuitatis, & in ingressu portarum canit & dicit. 4 Ad vos ô viri clamito, & vox mea ad filios hominum.
5 Intelligite insipientes astutiam, & stulti intelligant in cordibus suis. 6 Audite quoniam principalia loquor, & eloquiū oris mei
rectum. 7 Quoniam veritatem meditatur os meum, & abominantur labia mea impietatem. 8 In iustitia enim sunt omnes ser-
mones oris mei, neque est in eis prauum, nec peruersum. 9 Omnes verò sunt manifesti viro intelligenti, & recti his qui expetunt scien-
tiam. 10 Suscipite disciplinam meam, & non argentum; & colligite vobis scientiam magis quàm aurum conflatum.
11 Quoniam melior est sapientia lapidibus pretiosis, & nihil est quod ei comparetur.

12 * אני חכמה שכנתי ערמה ודעת מזמות אמצא :
13 * יראת יהוה שנאת רע גאה וגאון ודרך רע ופי
תהפכות שנאתי :
14 * לי עצה ותושיה אני בינה לי גבורה :
15 * בי מלכים ימלכו ורזנים יחקקו צדק :
16 * בי שרים ישרו ונדיבים כל שפטי ארץ :
17 * אני אהבי אהב ומשחרי ימצאנני :
18 * עשר וכבוד אתי הון עתק וצדקה :
19 * טוב פריי מחרוץ ומפז ותבואתי מכסף נבחר :
20 * בארח צדקה אהלך בתוך נתיבות משפט :
21 * להנחיל אהבי יש ואצרתיהם אמלא :
22 * יהוה קנני ראשית דרכו קדם מפעליו מאז :
23 * מעולם נסכתי מראש מקדמי ארץ :
24 * באין תהמות חוללתי באין מעינות נכבדי מים :
25 * בטרם הרים הטבעו לפני גבעות חוללתי :
26 * עד לא עשה ארץ וחוצות וראש עפרות תבל :
27 * בהכינו שמים שם אני בחקו חוג על פני
תהום :
28 * באמצו שחקים ממעל בעזוז עינות תהום :
29 * בשומו לים חקו ומים לא יעברו פיו בחוקו
מוסדי ארץ :
30 * ואהיה אצלו אמון ואהיה שעשעים יום יום
משחקת לפניו בכל עת :
31 * משחקת בתבל ארצו ושעשעי את בני אדם :
32 * ועתה בנים שמעו לי ואשרי דרכי ישמרו :
33 * שמעו מוסר וחכמו ואל תפרעו :
34 * אשרי אדם שמע לי לשקד על דלתתי יום
יום לשמר מזוזת פתחי :
35 * כי מצאי מצא חיים ויפק רצון מיהוה :
36 * וחטאי חמס נפשו כל משנאי אהבו מות :

12 * Ego ſapientia habito in conſilio, &
13 eruditis interſum cogitationibus. *Timor
Dñi odit malũ, arrogantiam & ſuperbiã &
14 vi_m prauã, & os bilingue deteſtor. *Meũ
eſt conſilium & æquitas, mea eſt prudẽtia,
15 mea eſt fortitudo. *Per me reges regnant,
& legum conditores iuſta decernunt.
16 * Per me principes imperãt, & potentes
17 decernunt iuſtitiam. *Ego diligentes me
diligo, & qui manè vigilauerint ad me,
18 inuenient me. *Mecum ſunt diuitiæ & glo
19 ria, opes ſupernæ, & iuſtitia. * Melior eſt
fructus meus auro & lapide precioſo, & ge
20 nimina mea argento electo. *In viis iuſti-
tiæ ambulabo in medio ſemitarũ iudicij.
21 * Vt ditem diligentes me, & theſauros
22 eorũ repleam. *Dñs poſſedit me in initio
viarũ ſuarũ, antequã quicquam faceret à
23 principio. *Ab æterno ordinata ſum, & ex
24 antiquis antequam terra fieret. *Nondum
erant abyſſi, & ego iam concepta erã. Nec-
25 dum fontes aquarum eruperant. *Nec-
dũ montes graui mole conſtiterant. ante
26 omnes colles ego parturiebar. *Adhuc ter-
rã nõ fecerat, & flumina & cardines orbis
27 terræ. *Quando præparabat cælos, aderã;
quãdo certa lege & gyro vallabat abyſſos.
28 * Quando æthera firmabat ſurſum, &
29 librabat fontes aquarum. * Quando cir-
cundabat mari terminũ ſuũ, & legem po-
nebat aquis, ne tranſirẽt fines ſuos. Quan-
30 do appendebat fundamenta terræ; *Cum
eo eram cuncta componens. et delectabar
31 per ſingulos dies: *Ludens corã eo omni
tpe, & ludẽs in orbe terrarũ, & delicię meæ
32 eſſe cũ filiis hominũ. *Nũc ergo filij audite
33 me: Beati qui cuſtodiũt vias meas. *Audite
diſciplinã, & eſtote ſapiẽtes, & nolite abii-
34 cere eã. *Beatus homo qui audit me, & qui
vigilat ad fores meas quotidie, & obſeruat
35 ad poſtes oſtij mei. *Qui me inuenerit, in-
36 ueniet vitã, & hauriet ſalutẽ à Dño. *Qui
autẽ in me peccauerit, lædet animam ſuã;
omnes qui me oderunt, diligunt mortem.

תרגום

12 אנא חכמתא בריית ערימותא וידיעתא והרעיתא משכחנא אנא : 13 ודחלתא דייי סניא בישתא גאותא ורמותא וארחא בישתא
ופמא הפיכה סניא אנא : 14 דילי היא תרעיתא ומלכנא וביונא וגברותא : 15 מטול אנא מלכי מלכין ושליטי אנא משיחן בצדקותא :
16 מטולתי דרבני מתרברבין וסרכי וכלהון דיני בתריצותא : 17 אנא רחמא רחמי ואילין דמקדמין לי ישכחנני : 18 עתרא ויקרא
דילי סמונא ומזליא וצדקתא : 19 טבין פרי מן דהבא סגינא ומן דהבא אוברזין ועללתי מן סניא גביא : 20 בארחתא דצדקתא מהלכא
אנא בגו שבילי דדינא : 21 דאירת לרחמוי שניא סגיאתא וסימתהון אמלא : 22 אלהא בראני בריש בריתה ומן קדם עובדוי מן ריש :
23 ומן קדם עלמא אתתקנת מן רישה מן קדם דתהוי ארעא : 24 עד לא נהוון תהומי אתילדת ועד דלא נהוון מעיני עשוני דמיא :
25 קדים עד לא נטבעון טורי וקדם רמתא אתבנירת : 26 עד לא עבד ארעא ונחלי וריש עפרא דתבל :
27 כד אתקן שמיא תמן הוית וכד חג חוגתא על אפי תהומא : 28 וכד אוגרים ענני מלעיל וכד אעשין מעיני תהומא :
29 וכד שם לימא תחומה ומיא לא עברין לה שם שית אסיא דארעא : 30 והוית צדוי מהימנתא וכד הוה כל יומא ויומא וחדיא
אנא קדמוי בכל זמן : 31 חדיא הוית בתבל ארעה ושבוחי בבני נשא : 32 והשתא בניא שמעון לי וטובוי למן דנטר ארחתי :
33 שמעו מרדותא ואתחכמו ולא תדשון : 34 טובוי לבר נשא דשמע לי ונשקד על אסקופתי בכל יומא ויומא תנטר פבי דתרעי :
35 מטול מן דמשכח לי משכח חיי והוי לה רעותא מן קדם אלהא : 36 ומן דחטי עלי מחבל נפשה וכלהון שנאי רחמי למותא :

* Ego sapientia habitaui consiliū, & cogni- 12
tionem, & cogitationem ego inuocaui. * Timor 13
Domini odit iniustitiam, cōtumeliamque & su
perbiam, & vias prauorū. Odi autem ego per-
uersas vias malorum. * Meum consilium & se- 14
curitas, mea prudentia, mea autem fortitudo.
* Per me reges regnant, & potentes scri- 15
bunt iustitiam. * Per me magnates magnifican- 16
tur, & reges per me dominantur terræ.
* Ego me diligentes diligo, at me quærentes 17
inuenient gratiam. * Diuitiæ & gloria mihi est, 18
& possessio multorum & iustitia. * Melius me 19
reditus habere super aurum & lapidem pretio-
sum, at mea genimina melius argento electo.
* In viis iustitiæ ambulo, & in medio semi- 20
tarum iustitiæ versor. * Vt diuidam me diligen- 21
tibus substantiam, & thesauros eorum repleam
bonis. Si annunciauero vobis quæ quotidie fiūt,
memor ero quæ ex seculo numerare. * Dominus 22
condidit me, initium viarum suarum in opera
sua. * Ante seculum fundauit me, in initio an- 23
tequam terram faceret. * Et antequam abyssos 24
faceret, antequam procederent fontes aquarum.
* Antequam montes facti essent, ante autem 25
omnes colles gignit me. * Dominus fecit regiones 26
& inhabitabilia, et summa quæ habitatur eius
quæ sub cælo. * Quando præparabat cælū, simul 27
aderam ipsi, & quando secernebat suam sedem
super vētos. * Quando fortes faciebat quæ supra 28
nubes, & quando securos ponebat fontes eius
quæ sub cælo. * In ponendo mari terminū eius, 29
et aquæ non transibūt os eius, et fortia faciebat
fundamenta terræ. * Erā apud eū componens, ego 30
eram, cui adgaudebat. Per singulos dies antē de-
lectabar in facie eius in omni tempore. * Quādo 31
lætabatur habitabilem postquā perfecit, & de-
lectabatur in filiis hominū. * Nūc ergo fili audi 32
me, & beati vias meas custodientes. * Audite sa 33
pientiam & sapientes estote, et ne obturamini.
* Beatus vir qui exaudiet me, & homo qui 34
meas vias seruabit, vigilās ad meas fores quo-
tidie, seruans terminos meorū ingressuū. * Nam 35
exitus mei exitus vitæ, & paratur volūtas à
Domino. * At in me peccātes impij sunt in suas 36
animas, & qui oderunt me diligunt mortem.

12 * ἐγὼ ἡ σοφία κατεσκήνωσα βουλὴν καὶ γνῶσιν καὶ ἔννοιαν
13 ἐγὼ ἐπεκαλεσάμην. * φόβος κυρίου μισεῖ ἀδικίαν, ὕ-
βριν τε καὶ ὑπερηφανίαν καὶ ὁδοὺς πονηρῶν, μεμίσηκα δὲ
14 ἐγὼ διεστραμμένας ὁδοὺς κακῶν. * ἐμὴ βουλὴ καὶ ἀσφά-
15 λεια, ἐμὴ φρόνησις, ἐμὴ δὲ ἰσχύς. * δι' ἐμοῦ βασιλεῖς
βασιλεύουσι, καὶ οἱ δυνάσται γράφουσι δικαιοσύνην.
16 * δι' ἐμοῦ μεγιστᾶνες μεγαλύνονται, καὶ τύραννοι δι' ἐμοῦ
17 κρατοῦσι γῆς. * ἐγὼ τοὺς ἐμὲ φιλοῦντας ἀγαπῶ, οἱ δὲ
18 ἐμὲ ζητοῦντες εὑρήσουσι χάριν. * πλοῦτος καὶ δόξα ἐμοὶ
ὑπάρχει, καὶ κτῆσις πολλῶν καὶ δικαιοσύνη.
19 * βέλτιον ἐμὲ καρπίζεσθαι ὑπὲρ χρυσίον καὶ λίθον τί-
μιον, τὰ δὲ ἐμὰ γεννήματα κρεῖσσον ἀργυρίου ἐκλεκτοῦ.
20 * ἐν ὁδοῖς δικαιοσύνης περιπατῶ, καὶ ἀνὰ μέσον τρίβων
21 δικαιοσύνης ἀναστρέφομαι. * ἵνα μερίσω τοῖς ἐμὲ ἀγα-
πῶσιν ὕπαρξιν, καὶ τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν ἐμπλήσω ἀγα-
θῶν. ἐὰν ἀναγγείλω ὑμῖν τὰ καθ' ἡμέραν γινόμενα, μνη-
22 μονεύσω τὰ ἐξ αἰῶνος ἀριθμῆσαι. * κύριος ἔκτισέ με ἀρ-
23 χὴν ὁδῶν αὐτοῦ εἰς ἔργα αὐτοῦ· * πρὸ τοῦ αἰῶνος ἐθεμελίωσέ
24 με, ἐν ἀρχῇ πρὸ τοῦ τὴν γῆν ποιῆσαι. * καὶ πρὸ τοῦ τὰς ἀ-
βύσσους ποιῆσαι, πρὸ τοῦ προελθεῖν τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων.
25 * πρὸ τοῦ ὄρη ἑδρασθῆναι, πρὸ δὲ πάντων βουνῶν γεννᾷ με.
26 * κύριος ἐποίησε χώρας, καὶ ἀοικήτους, καὶ ἄκρα οἰκούμενα
27 τῆς ὑπ' οὐρανόν. * ἡνίκα ἡτοίμαζε τὸν οὐρανόν, συμπαρήμην
28 αὐτῷ, καὶ ὅτε ἀφώριζε τὸν ἑαυτοῦ θρόνον ἐπ' ἀνέμων. * ἡνίκα
ἰσχυρὰ ἐποίει τὰ ἄνω νέφη, καὶ ὡς ἀσφαλεῖς ἐτίθει πηγὰς
29 τῆς ὑπ' οὐρανόν. * ἐν τῷ τιθέναι τῇ θαλάσσῃ ἀκριβασμὸν
αὐτοῦ, καὶ ὕδατα οὐ παρελεύσονται στόματος αὐτοῦ, καὶ ἰσχυρὰ ἐ-
30 ποίει τὰ θεμέλια τῆς γῆς. * ἤμην παρ' αὐτῷ ἁρμόζουσα
ἐγὼ ἤμην, ᾗ προσέχαιρε. καθ' ἡμέραν δὲ εὐφραινόμην ἐν
31 προσώπῳ αὐτοῦ ἐν παντὶ καιρῷ. * ὅτε ηὐφραίνετο τὴν οἰκου-
μένην συντελέσας, καὶ ἐνηυφραίνετο ἐν υἱοῖς ἀνθρώπων.
32 * νῦν οὖν υἱὲ ἄκουέ μου, καὶ μακάριοι οἳ ὁδούς μου φυλάσ-
33 σοντες. * ἀκούσατε σοφίαν καὶ σοφίσθητε, καὶ μὴ ἀποφραγῆτε.
34 * μακάριος ἀνὴρ ὃς εἰσακούσεταί μου, καὶ ἄνθρωπος ὃς τὰς
ἐμὰς ὁδοὺς φυλάξει, ἀγρυπνῶν ἐπ' ἐμαῖς θύραις καθ' ἡμέ-
35 ραν, τηρῶν σταθμοὺς ἐμῶν εἰσόδων. * αἱ γὰρ ἔξοδοί μου ἔξοδοι
ζωῆς, καὶ ἑτοιμάζεται θέλησις παρὰ κυρίου.
36 * οἱ δὲ εἰς ἐμὲ ἁμαρτάνοντες ἀσεβοῦσιν εἰς τὰς ἑαυτῶν
ψυχάς, καὶ οἱ μισοῦντές με ἀγαπῶσι θάνατον.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

12 Ego sapientia genui astutiam: & scientiam & consilium inuenio. 13 Timor Domini odit malum, superbiam, & elationem, & viam
malam, & os peruersum odio habui. 14 Meum est consilium, & cogitatio, & intelligentia & fortitudo.
15 Per me reges regnant, & potentes vngo iustitia. 16 Per me principes imperant, & duces & omnes iudices in
rectitudine. 17 Ego diligentes me diligo, & qui manè consurgunt ad me, inuenient me. 18 Diuitiæ & gloria meæ sunt,
opes & substantiæ, & iustitia. 19 Meliores sunt fructus mei auro conflato, & auro obrizo; & prouentus meus magis quàm argentum ele-
ctum. 20 In via iustitiæ ambulo, in medio semitarum iudicij. 21 Vt hæreditare faciam diligentes me annos multos, & cellaria eorum im-
pleam. 22 Dominus creauit me in principio creaturæ suæ, & ante opera sua ab initio. 23 Ante seculum præparata sum, ab initio ante-
quam esset terra. 24 Et antequam essent abyssi genita sum, & antequam essent fontes, moles aquarum. 25 Antequam montes de-
fixi essent, & ante colles condita sum. 26 Antequam faceret terram & flumina, & verticem pulueris orbis. 27 Quando præparabat cælos,
ibi eram; & quando vallabat gyro super faciem abyssi. 28 Quando condensabat nubes desuper, & quando roborabat fontes abyssi.
29 Quando ponebat mari terminum suum, vt aquæ non pertransirent eum, ponebat fundamenta terræ. 30 Et eram in latere eius nu-
trita, & per singulos dies lætabar ego coram eo in omni tempore. 31 Lætata sum in orbe terræ eius, & laudes meæ in filiis hominum.
32 Et nunc filij audite me, & beatus qui custodit vias meas.
33 Audite disciplinam, & estote sapientes, & non conculcetis eam. 34 Beatus filius hominis qui audit me, & vigilat ad limina mea
quotidie, vt custodiat postes portarum mearum. 35 Quoniam qui inuenit me, inueniet vitam, & habebit beneplacitum à facie Dei.
36 Qui autem peccat in me, disperdit animam suam; & omnes odientes me, diligunt mortem.

ט

1 חכמות בנתה ביתה חצבה עמודיה שבעה׃
2 טבחה טבחה מסכה יינה אף ערכה שלחנה׃
3 שלחה נערתיה תקרא על־גפי מרמי קרת׃
4 מי־פתי יסר הנה חסר־לב אמרה לו׃
5 לכו לחמו בלחמי ושתו ביין מסכתי׃
6 עזבו פתאים וחיו ואשרו בדרך בינה׃
7 יסר לץ לקח לו קלון ומוכיח לרשע מומו׃
8 אל־תוכח לץ פן־ישנאך הוכח לחכם ויאהבך׃
9 תן לחכם ויחכם עוד הודע לצדיק ויוסף לקח׃
10 תחלת חכמה יראת יהוה ודעת קדשים בינה׃
11 כי־בי ירבו ימיך ויוסיפו לך שנות חיים׃
12 אם־חכמת חכמת לך ולצת לבדך תשא׃
13 אשת כסילות הומיה פתיות ובל־ידעה מה׃
14 וישבה לפתח ביתה על־כסא מרמי קרת׃
15 לקרא לעברי דרך המישרים ארחותם׃
16 מי־פתי יסר הנה וחסר־לב ואמרה לו׃
17 מים גנובים ימתקו ולחם סתרים ינעם׃
18 ולא־ידע כי־רפאים שם בעמקי שאול קראיה׃

יוד

1 משלי שלמה בן חכם ישמח־אב ובן כסיל
תוגת אמו׃
2 לא־יועילו אוצרות רשע וצדקה תציל ממות׃
3 לא־ירעיב יהוה נפש צדיק והות רשעים יהדף׃
4 ראש עשה כף־רמיה ויד חרוצים תעשיר׃
5 אגר בקיץ בן משכיל נרדם בקציר בן מביש׃
6 ברכות לראש צדיק ופי רשעים יכסה חמס׃
7 זכר צדיק לברכה ושם רשעים ירקב׃

CAP IX.

1 SApientia ædificauit sibi domũ, excidit
2 columnas septẽ. Immolauit victimas
A suas, miscuit vinũ, proposuit mensam suã.
3 Misit ancillas suas vt vocarẽt ad arcẽ
4 & ad mœnia ciuitatis: Si quis est paruu-
lus, veniat ad me. Et insipientibus locuta
5 est: Venite comedite panem meum, & bi-
6 bite vinũ quod miscui vobis. Relinquite
infantiam, & viuite, & ambulate per vias
7 prudentiæ. Qui erudit derisorẽ, ipse in-
iuriam sibi facit; & qui arguit impiũ, sibi
8 maculam generat. Noli arguere derisorẽ,
ne oderit te; argue sapientem, & diliget te.
9 Da sapienti occasionẽ, & addetur ei sa-
pientia. Doce iustũ, & festinabit accipere.
10 Principiũ sapientiæ timor Dñi, & scien
11 tia sanctorũ prudentia. Per me enim mul
tiplicabũtur dies tui, & addẽtur tibi anni
12 vitæ. Si sapiens fueris, tibimetipsi eris; si
13 autẽ illusor, solus portabis malũ. Mulier
stulta & clamosa, plenaq; illecebris, & ni-
14 hil omnino sciens, Sedet in foribus dom⁹
15 suæ super sellã in excelso vrbis loco. Vt
vocaret transeuntes per viã, & pergẽtes in
16 itinere suo. Quis est paruulus, declinet ad
17 me. Et vecordi locuta est: Aquæ furtiuæ
dulciores sunt, & panis absconditus sua-
18 uior. Et ignorauit quòd ibi sint gigantes,
& in profundis inferni conuiuæ eius.

CAP. X.

1 PArabolæ Salomonis. Filius sapiens læti-
A ficat patrẽ, filius verò stultus mæstitia
2 est matris suæ. Nil proderunt thesauri
impietatis, iustitia verò liberabit à morte.
3 Non affliget Dñs fame animam iusti,
4 & insidias impiorũ subuertet. Egestatem
operata est manus remissa; manus autẽ for
5 tium diuitias parat. Qui congregat in
messe, filius sapiens est; qui autem stertit
6 æstate, filius cõfusionis. Benedictio super
caput iusti, os autem impiorũ operit ini-
7 quitatem. Memoria iusti cum laudibus,
& nomen impiorum putrescet.

תרגום

ט 1 חכמתא תתבני ביתא ועתדת בה שבעא עמודין׃ 2 ונכסת נכסתה ומזגת חמרה וסדרת פתורתה׃
3 ושדרת טליתהא דנקרין על גיב רמתא עשינתא דנצירן׃ 4 מן דשבר נאתא לותי וחסר רעינא אמרת לה׃ 5 תיו אכלו לחמי
ואשתו חמרא דמזגת׃ 6 שבקו מנכון שברי חסרות רעיונכון וחיו והלכו בארחא דביונא׃ 7 דירדי ממקנא ונסב לה צערא
ומכסנותא לרשיעא מומא הוא לה׃ 8 לא תכום לממקנא דלא נסניך אכם לחכימא דנרחמיך׃ 9 אלף לחכימא ויתחכם תוב
אודע לצדיקא ויוסף מנדעא׃ 10 שרוי דחכמתא דחלתה דאלהא וידיעתא דקדישי ביונא׃ 11 מטול דבי נסגאין יומתך ויוספון
לך שניא דחיי׃ 12 אן חכמת לנפשך חכמת ואם תהוי ממיק בלחודיך תטען׃ 13 אתתא סכלתא ופרדתא שברתא ולא ידעא טבתא׃
14 ויתבה על תרע ביתא על כרסיה רמא ועשינא׃ 15 וקריא לעברי ארחא דתריצי ארחתהון׃ 16 מטול דשבר נאתא לותה
וחסר רעינא ואמרה לה׃ 17 מיא גנוביא חלים ולחמא דטיטויא בסימא׃ 18 ולא ידע דגנברי אפילת ובעמקי דשיול כל דמזמנין לה׃
י 1 מתלוי דשלמה בר חכימא נחדי אבוי וברא סכלא מחמץ לאמה׃
2 לא מותרין אוצרין דרשיעא וצדקתא מפציא מן מותא בישא׃ 3 לא מכפן אלהא נפשה דצדיקא וקנינא דרשיעי נסחף׃
4 מסכנותא מסככא לגברא רמיה וידא דכשרא מעתרא להון׃ 5 דפלח בקיטא ברא סכלתנא הוא ודדמך בחצדא ברא הוא מבהתנא׃
6 ברכתא תהוין על רישי דצדיקיא ובפמהון דרשיעי נכסי חטופיא׃ 7 דכרנא דצדיקי ברכתא ושמא דרשיעי נדעך׃

CAP. IX.

SApientia ædificauit ſibi domum, & ſubſtulit 1
columnas ſeptem. *Mactauit ſuas victi- 2
mas, miſcuit in craterem ſuum vinũ, et parauit
ſuam menſam. *Miſit ſuos ſeruos, conuocans 3
cum excelſa prædicatione. ad craterem dicens:
*Qui eſt inſipiens, declinet ad me, & indi- 4
gentibus mente dixit: *Venite comedite ex 5
meis panibus, & bibite vinũ quod miſcui vo-
bis. *Relinquite inſipientiam, & viuetis: 6
& quærite prudentiam, vt viuatis, & corri-
gite in cognitione intellectum. *Qui erudit 7
malos, accipiet ſibi iniuriam; redarguens autem
impium, vituperabit ſeipſum. *Ne arguas 8
malos, ne oderint te; argue ſapientem, & dili-
get te. *Da ſapienti occaſionem, & ſapien- 9
tior erit; notum fac iuſto, & addet ſuſcipere.
*Principiũ ſapientiæ timor Domini, & con- 10
ſiliũ ſanctorũ intellectus. *Nã cognoſcere legẽ 11
mentis eſt bonæ; hoc enim modo multũ viues tem
pus, & addentur tibi anni vitæ. *Fili ſi 12
ſapiens fueris, tibi ipſi ſapiens eris; ſi autẽ malus
euaſeris, ſolus hauries mala. *Mulier ſtulta & 13
audax indigens fruſto panis fit, quæ non ſcit ve-
recundiã. *Sedit in foribus ſuæ domus ſuper ſel 14
lam manifeſtè in plateis: *Aduocãs tranſeuntes 15
viam, & dirigentes in viis eorũ. *Qui eſt ve- 16
ſtrũ inſipientiſſimus, declinet ad me, & indigẽ-
tes autẽ mente hortor, dicens: *Panes abſcondi- 17
tos dulciter attingite, & aquam furti dulcẽ bi-
bite. *Ipſe autẽ nõ ſciuit quòd gigantes apud eã 18
pereunt, & in profunditatẽ inferni occurrit.

CAP. X.

FIlius ſapiẽs lætificat patrẽ, filius verò ſtultus 1
mæſtitia matri. *Non proderũt theſauri ini- 2
quis; iuſtitia verò liberabit à morte. *Non fame 3
necabit Dominus animã iuſtã, vitã autẽ impiorũ
ſubuertet. *Paupertas virũ humiliat, manus 4
autẽ viriliũ ditãt. *Filius doctus ſapiens erit, at 5
ſtulto miniſtro vtetur. Saluatus eſt à calore filius
intelligẽs, corruptus à ventis autem fit in tem-
pore meſſis filius iniquus. *Benedictio Domini 6
ſuper caput iuſti; os autem impiorum operiet
planctum intempeſtiuum. *Memoria iuſti cum 7
laude, nomen verò impij extinguitur.

θ'

1 *Ἡ σοφία ᾠκοδόμησεν ἑαυτῇ οἶκον, καὶ ὑπήρεισε στύ-
2 λους ἑπτά. *ἔσφαξε τὰ ἑαυτῆς θύματα, ἐκέρασεν εἰς κρα-
τῆρα τὸν ἑαυτῆς οἶνον, καὶ ἡτοιμάσατο τὴν ἑαυτῆς τράπεζαν.
3 *ἀπέστειλε τοὺς ἑαυτῆς δούλους, συγκαλοῦσα μετὰ ὑψη-
4 λοῦ κηρύγματος ἐπὶ κρατῆρα λέγουσα· *ὅς ἐστιν ἄφρων ἐκ-
κλινάτω πρός με, καὶ τοῖς ἐνδεέσι φρενῶν εἶπεν·
5 *ἔλθετε φάγετε τῶν ἐμῶν ἄρτων, καὶ πίετε οἶνον, ὃν ἐκέ-
6 ρασα ὑμῖν. *ἀπολείπετε ἀφροσύνην καὶ ζήσεσθε, καὶ
ζητήσατε φρόνησιν, ἵνα βιώσητε. καὶ κατορθώσατε ἐν
7 γνώσει σύνεσιν. *ὁ παιδεύων κακοὺς λήψεται ἑαυτῷ ἀτι-
8 μίαν. ἐλέγχων δὲ τὸν ἀσεβῆ, μωμήσεται ἑαυτόν. *μὴ ἔλεγ-
χε κακούς, ἵνα μὴ μισήσωσί σε. ἔλεγχε σοφόν, καὶ ἀγαπήσει
9 σε. *δίδου σοφῷ ἀφορμὴν καὶ σοφώτερος ἔσται, γνώριζε δι-
10 καίῳ καὶ προσθήσει τοῦ δέχεσθαι. *ἀρχὴ σοφίας φόβος
11 κυρίου, καὶ βουλὴ ἁγίων σύνεσις. *τὸ γὰρ γνῶναι νόμον δια-
νοίας ἐστὶν ἀγαθῆς. τούτῳ γὰρ τῷ τρόπῳ πολὺν ζήσεις χρό-
12 νον, καὶ προστεθήσεταί σοι ἔτη ζωῆς. *υἱὲ ἐὰν σοφὸς γένῃ σαυ-
τῷ σοφὸς ἔσῃ· ἐὰν δὲ κακὸς ἀποβῇς, μόνος ἀντλήσεις κακά.
13 *γυνὴ ἄφρων καὶ θρασεῖα ἐνδεὴς ψωμοῦ γίνεται, ἣ οὐκ
14 ἐπίσταται αἰσχύνην. *ἐκάθισεν ἐπὶ θύραις τοῦ ἑαυτῆς οἴκου
15 ἐπὶ δίφρου ἐμφανῶς ἐν πλατείαις, *προσκαλουμένη τοὺς
παριόντας ὁδὸν, καὶ κατευθύνοντας ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν.
16 *ὅς ἐστιν ὑμῶν ἀφρονέστατος, ἐκκλινάτω πρός με, καὶ
τοῖς ἐνδεέσι δὲ φρονήσεως παρακελεύομαι λέγουσα.
17 *ἄρτων κρυφίων ἡδέως ἅψασθε, καὶ ὕδατος κλοπῆς
18 γλυκεροῦ πίετε. *ὁ δὲ οὐκ οἶδεν ὅτι γηγενεῖς παρ' αὐτῇ
ὄλλυνται, καὶ ἐπὶ πέταυρον ᾅδου συναντᾷ.

ι'

1 *Υἱὸς σοφὸς εὐφραίνει πατέρα, υἱὸς δὲ ἄφρων λύπη μη-
2 τρί. *οὐκ ὠφελήσουσι θησαυροὶ ἀνόμους, δικαιοσύνη δὲ ῥύ-
3 σεται ἐκ θανάτου. *οὐ λιμοκτονήσει κύριος ψυχὴν δικαίαν,
4 ζωὴν δὲ ἀσεβῶν ἀνατρέψει. *πενία ἄνδρα ταπεινοῖ, χεῖ-
5 ρες δὲ ἀνδρείων πλουτίζουσιν. *υἱὸς πεπαιδευμένος σοφὸς
ἔσται, τῷ δὲ ἄφρονι διακόνῳ χρήσεται. διεσώθη ἀπὸ καύ-
ματος υἱὸς νοήμων, ἀνεμόφθορος δὲ γίνεται ἐν ἀμητῷ υἱὸς
6 παράνομος. *εὐλογία κυρίου ἐπὶ κεφαλὴν δικαίου, στό-
7 μα δὲ ἀσεβῶν καλύψει πένθος ἄωρον. *μνήμη δικαίου
μετ' ἐγκωμίου, ὄνομα δὲ ἀσεβοῦς σβέννυται.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. IX.

SApientia ædificat domum ſuam, & ſtatuit in ea ſeptem columnas. 2 Et immolauit victimam ſuam, & miſcuit vinum ſuum, & ordinauit menſam ſuam. 3 Miſitque puellas ſuas vt vocarent in altitudine collium validorum munitorum. 4 Quis eſt inſipiens veniat ad me, & indigenti intellectu dicit: 5 Venite comedite panem meum, & bibite vinum quod miſcui. 6 Dimittite à vobis inſipientes indigentiam intellectus veſtri, & viuite, & ambulate in via prudentiæ. 7 Qui erudit deriſorem, accipit ſibi ignominiam; & correptio impij, macula eſt ipſi. 8 Ne corripias deriſorem, ne oderit te; argue ſapientem vt diligat te. 9 Doce ſapientem, & ſapientior erit amplius; oſtende iuſto, & addet ſcientiam. 10 Initium ſapientiæ timor Dei, & ſcientia ſanctorum intelligentia. 11 Quoniam per me multi erunt dies tui, & addentur tibi anni vitæ. 12 Si ſapiens es, tibimet ſapiens es; & ſi deriſor fueris, ſolus portabis. 13 Mulier ſtulta & vaga, inſipiens, & neſcit bonũ. 14 Et habitat in porta domus ſuæ, ſuper ſellam eleuatam & firmam. 15 Et vocat tranſeuntes per viam, quorum viæ rectæ ſunt. 16 Vt inſipiens veniat ad eam, & indigenti intellectu dicit: 17 Aquæ furtiuæ dulces ſunt, & panis abſconditus ſuauis. 18 Et neſcit quoniam gigantes deiicit ibi, & in profundis inferni, omnes qui inuitati ſunt ab ea.

CAP. X.

PArabolæ Salomonis. Filius ſapiens lætificat patrem ſuum, & filius ſtultus mæſtitia eſt matri ſuæ. 2 Non proſunt theſauri impietatis, & iuſtitia liberat à morte mala. 3 Non facit eſurire Dominus animam iuſti, & ſubſtantiam impiorum expellet. 4 Paupertas attenuat virum doloſum, & manus recti diuitias parat ſibi. 5 Qui operatur in æſtate, filius prudens eſt; & qui dormit in meſſe, filius eſt confuſionis. 6 Benedictiones erunt ſuper capita iuſtorum, & in ore impiorum operitur rapina. 7 Memoria iuſtorum benedictio erit, & nomen impiorum extinguetur.

8 * חֲכַם־לֵב יִקַּח מִצְוֺת וֶאֱוִיל שְׂפָתַיִם יִלָּבֵט׃
9 * הוֹלֵךְ בַּתֹּם יֵלֶךְ בֶּטַח וּמְעַקֵּשׁ דְּרָכָיו יִוָּדֵעַ׃
10 * קֹרֵץ עַיִן יִתֵּן עַצָּבֶת וֶאֱוִיל שְׂפָתַיִם יִלָּבֵט׃
11 * מְקוֹר חַיִּים פִּי צַדִּיק וּפִי רְשָׁעִים יְכַסֶּה חָמָס׃
12 * שִׂנְאָה תְּעוֹרֵר מְדָנִים וְעַל כָּל־פְּשָׁעִים תְּכַסֶּה אַהֲבָה׃
13 * בְּשִׂפְתֵי נָבוֹן תִּמָּצֵא חָכְמָה וְשֵׁבֶט לְגֵו חֲסַר־לֵב׃
14 * חֲכָמִים יִצְפְּנוּ־דָעַת וּפִי־אֱוִיל מְחִתָּה קְרֹבָה׃
15 * הוֹן עָשִׁיר קִרְיַת עֻזּוֹ מְחִתַּת דַּלִּים רֵישָׁם׃
16 * פְּעֻלַּת־צַדִּיק לְחַיִּים תְּבוּאַת רָשָׁע לְחַטָּאת׃
17 * אֹרַח לְחַיִּים שׁוֹמֵר מוּסָר וְעוֹזֵב תּוֹכַחַת מַתְעֶה׃
18 * מְכַסֶּה שִׂנְאָה שִׂפְתֵי־שָׁקֶר וּמוֹצִא דִבָּה הוּא כְסִיל׃
19 * בְּרֹב דְּבָרִים לֹא יֶחְדַּל־פָּשַׁע וְחוֹשֵׂךְ שְׂפָתָיו מַשְׂכִּיל׃
20 * כֶּסֶף נִבְחָר לְשׁוֹן צַדִּיק לֵב רְשָׁעִים כִּמְעָט׃
21 * שִׂפְתֵי צַדִּיק יִרְעוּ רַבִּים וֶאֱוִילִים בַּחֲסַר־לֵב יָמוּתוּ׃
22 * בִּרְכַּת יְהוָה הִיא תַעֲשִׁיר וְלֹא יוֹסִף עֶצֶב עִמָּהּ׃
23 * כִּשְׂחוֹק לִכְסִיל עֲשׂוֹת זִמָּה וְחָכְמָה לְאִישׁ תְּבוּנָה׃
24 * מְגוֹרַת רָשָׁע הִיא תְבוֹאֶנּוּ וְתַאֲוַת צַדִּיקִים יִתֵּן׃
25 * כַּעֲבוֹר סוּפָה וְאֵין רָשָׁע וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם׃
26 * כַּחֹמֶץ לַשִּׁנַּיִם וְכֶעָשָׁן לָעֵינָיִם כֵּן הֶעָצֵל לְשֹׁלְחָיו׃
27 * יִרְאַת יְהוָה תּוֹסִיף יָמִים וּשְׁנוֹת רְשָׁעִים תִּקְצֹרְנָה׃
28 * תּוֹחֶלֶת צַדִּיקִים שִׂמְחָה וְתִקְוַת רְשָׁעִים תֹּאבֵד׃
29 * מָעוֹז לַתֹּם דֶּרֶךְ יְהוָה וּמְחִתָּה לְפֹעֲלֵי אָוֶן׃
30 * צַדִּיק לְעוֹלָם בַּל־יִמּוֹט וּרְשָׁעִים לֹא יִשְׁכְּנוּ־אָרֶץ׃
31 * פִּי־צַדִּיק יָנוּב חָכְמָה וּלְשׁוֹן תַּהְפֻּכוֹת תִּכָּרֵת׃
32 * שִׂפְתֵי צַדִּיק יֵדְעוּן רָצוֹן וּפִי רְשָׁעִים תַּהְפֻּכוֹת׃

8 * Sapiens corde præcepta suscipiet, stul-
9 tus cæditur labiis. *Qui ambulat simpli-
citer, ambulat cõfidenter: qui autẽ depra-
10 uat vias suas, manifestus erit. *Qui annuit
oculo, dabit dolorem: & stultus labiis ver-
11 berabitur. *Vena vitæ os iusti, & os impio-
12 rum operit iniquitatem. *Odium suscitat
rixas, & vniuersa delicta operit charitas.
13 *In labiis sapientis inuenitur sapientia,
& virga in dorso eius qui indiget corde.
14 * Sapientes abscõdunt scientiam, & os
15 stulti confusioni proximum est. *Substãtia
diuitis vrbs fortitudinis eius; pauor pau-
16 perum egestas eorum. *Opus iusti ad vitã,
17 fructus autẽ impij ad peccatum. *Via vitæ
custodienti disciplinam; qui autem incre-
18 pationes relinquit, errat. * Abscondunt
odium labia mendacia; qui profert contu
19 meliam insipiens est. *In multiloquio nõ
deerit peccatum; qui autem moderatur la
20 bia sua, prudentissimus est. *Argentũ ele-
ctum lingua iusti, cor autem impiorũ pro
21 nihilo. *Labia iusti erudiunt pluri-
mos: qui autem indocti sunt, in cordis ege
22 state morientur. *Benedictio Domini di-
uites facit, nec sociabitur ei afflictio.
23 * Quasi per risum stultus operatur sce-
lus; sapientia autem est viro prudentia.
24 * Quod timet impius, veniet super eũ;
25 desiderium suum iustis dabitur. *Quasi
tempestas transiens non erit impius; iustus
autem quasi fundamẽtum sempiternum.
26 * Sicut acetum dentibus & fumus ocu-
lis, sic piger his qui miserunt eum.
27 * Timor Domini apponet dies, & anni
28 impiorum breuiabuntur. *Expectatio iu-
storũ lætitia; spes autẽ impiorum peribit.
29 * Fortitudo simplicis via Dñi, & pauor
30 his qui operãtur malum. *Iustus in æternũ
nõ cõmouebitur; impij autẽ nõ habitabũt
31 super terram. *Os iusti parturiet sapientia;
lingua prauorum peribit.
32 * Labia iusti considerant placita, & os
impiorum peruersa.

תרגום

8 דחכים לבה יקבל פקדנא וסכלא בשפותה מתאחד ׃
9 דמהלך בתמימותא ניזל בסעדא ודמעקם ארחתה נתידע ׃
10 דרמז בעינוהי יהב כאבא וסליף בשפותה מתאחד ׃
11 מבועא דחיי פמא דצדיקי ופמהון דרשיעי נכסא חטופיא ׃
12 סנואתא תגרג תגרי ועל־כלהון סרחני מכסא רחמותא ׃
13 בשפותה דסכלתנא תשתכח חכמתא ושפטא לפגרא דחסר רעינא ׃
14 חכימי נטשון ידיעתא ופמה דשטיא שציא קריב ׃
15 קנינא דעתירא כרכא דעתרה וסימנא דמסכנא צריכותהון ׃
16 עובדי דצדיקא לחיי עללתה דרשיעא לחטותא ׃
17 ארח דחיי נטרי מרדותא ודשבק מכסנותא תעי ׃
18 מכמן בעל דבבא ספותא דשקרא ומפק טבא הוא סכלא ׃
19 בסגאה דמלילא פסק חובא ודחשך שפותה שכלתנא ׃
20 סמא לשנה דצדיקא ולבא דרשיעי מחתא ׃
21 שפותה דצדיקי רעין סגיאי ושטיי בחסרות רעינא נמותון ׃
22 ברכתא דאלהא היא מעתרא ולא ניוסף כיבא עמה ׃
23 כד גחך סכלא עבד עבירתא וחכמתא לגברא דמתבין ׃
24 חריצותא דרשיעא היא אתיא לה ורגתא דצדיקיא תתיהב להון ׃
25 היך דיעבר עלעולא היכנא נעבר רשיעא וצדיקא שתאסין בעלמא ׃
26 היך חמצא לשני וכתננא לעיני היכנא שליחא עטלא למשלחוי ׃
27 דחלתה דאלהא תיוסף יומתא ושני דרשיעי נזערן ׃
28 סבריהון דצדיקי חדותא וסבריא דרשיעי נאבד ׃
29 מעשנא ארחה דאלהא לתמימי ושיציא נהוי לאלין דעבדין עותא ׃
30 צדיק לעלם לא נזוע ורשיעי לא יקוערון בארעא ׃
31 פמה דצדיקי מודעיה חכמתא ולשני תהפיכו נתפסק ׃
32 שפותה דצדיקא ידעון צביונא ופמהון דרשיעי מהפך ׃

*Sapiens corde suscipiet præcepta, at non te- 8
ctus labiis obliquãs supplantabitur. *Qui am 9
bulat simpliciter, ambulat confidens; at qui per-
uertit vias suas, cognoscetur. *Qui annuit 10
oculo cum dolo, congregat viris tristitias; at re-
darguens cum audacia pacificat.
*Fons vitæ in manu iusti; os autem impij 11
operiet perditio. *Odium suscitabit conten- 12
tionem, omnes autem non contendentes operiet
amicitia. *Qui de labiis profert sapientiã, vir- 13
ga verberat virum excordem. *Sapientes ab- 14
scondent sensum, os autem procacis proximum
est contritioni. *Possessio diuitum vrbs mu- 15
nita, contritio autem impiorum paupertas.
*Opera iustorũ vitam faciunt, fructus autẽ 16
impiorũ peccatis. *Vias vitæ custodit discipli- 17
na, disciplina autẽ irredarguibilis errat. *Ab- 18
scondunt inimicitiam labia iusta, at proferentes
contumelias insipientissimi sunt. *Ex multilo- 19
quio non fugies peccatum, parcens autem labiis
intelligens eris. *Argentum igne examina- 20
tum lingua iusti, cor autem impij deficiet.
*Labia iustorũ sciunt excelsa, at insipientes 21
in egestate moriuntur. *Benedictio Domini 22
super caput iusti; hæc diuites facit, & non ad-
detur ei tristitia in corde. *In risu stultus 23
operatur mala; at sapientia viro parit pruden-
tiam. *In perditione impius circumfertur; 24
desiderium autem iusti acceptabile.
*Transeunte tempestate deletur impius; iu- 25
stus autem qui declinauit saluatur in seculum.
*Sicut vua acerba dentibus nociua, & fu- 26
mus oculis, sic iniquitas vtentibus ea.
*Timor Domini apponit dies; anni autem im 27
piorum breuiabuntur.
*Immoratur iustis lætitia; spes autem impio- 28
rum perit. *Munitio sancti timor Domini, 29
contritio autem operantibus mala.
*Iustus in seculum non inclinabit; impij au- 30
tem non habitabunt terram.
*Os iusti distillat sapientiam; lingua autem 31
iniusti peribit.
*Labia virorum iustorum distillant gratias; 32
os autem impiorum auertitur.

8 *Σοφὸς καρδίᾳ δέξεται ἐντολάς, ὁ δὲ ἄστεγος χείλεσι σκο-
9 λιάζων ὑποσκελισθήσεται. *ὃς πορεύεται ἁπλῶς πορεύεται
πεποιθώς, ὁ δὲ διαστρέφων τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ, γνωσθήσεται.
10 *ὁ ἐννεύων ὀφθαλμὸν μετὰ δόλου συνάγει ἀνδράσι λύ-
πας, ὁ δὲ ἐλέγχων μετὰ παρρησίας εἰρηνοποιεῖ.
11 *πηγὴ ζωῆς ἐν χειρὶ δικαίου, στόμα δὲ ἀσεβοῦς καλύ-
12 ψει ἀπώλεια. *μῖσος ἐγερεῖ νεῖκος, πάντας δὲ τοὺς
13 μὴ φιλονεικοῦντας καλύψει φιλία. *ὃς ἐκ χειλέων
προφέρει σοφίαν, ῥάβδῳ τύπτει ἄνδρα ἀκάρδιον.
14 *σοφοὶ κρύψουσιν αἴσθησιν, στόμα δὲ προπετοῦς ἐγ-
15 γίζει συντριβῇ. *κτῆσις πλουσίων πόλις ὀχυρά, συν-
16 τριβὴ δὲ ἀσεβῶν πενία. *ἔργα δικαίων ζωὴν ποιεῖ,
17 καρπὸς δὲ ἀσεβῶν ἁμαρτίας. *ὁδοὺς ζωῆς φυλάσσει
παιδεία, παιδεία δὲ ἀνεξέλεγκτος πλανᾶται.
18 *καλύπτουσιν ἔχθραν χείλη δίκαια, οἱ δὲ ἐκφέροντες
19 λοιδορίας ἀφρονέστατοί εἰσιν. *ἐκ πολυλογίας οὐκ
ἐκφεύξῃ ἁμαρτίαν, φειδόμενος δὲ χειλέων νοήμων ἔσῃ.
20 *ἄργυρος πεπυρωμένος γλῶσσα δικαίου, καρδία δὲ
ἀσεβοῦς ἐκλείψει.
21 *χείλη δικαίων ἐπίσταται ὑψηλά, οἱ δὲ ἄφρονες ἐν
22 ἐνδείᾳ τελευτῶσιν. *εὐλογία κυρίου ἐπὶ κεφαλὴν
δικαίου, αὕτη πλουτίζει, καὶ οὐ μὴ προστεθῇ αὐτῇ λύπη ἐν
23 καρδίᾳ. *ἐν γέλωτι ἄφρων πράσσει κακά, ἡ δὲ σοφία
ἀνδρὶ τίκτει φρόνησιν.
24 *ἐν ἀπωλείᾳ ἀσεβὴς περιφέρεται, ἐπιθυμία δὲ δι-
25 καίου δεκτή. *παραπορευομένης καταιγίδος ἀφανί-
ζεται ὁ ἀσεβής, δίκαιος δὲ ἐκκλίνας σώζεται εἰς τὸν αἰῶνα.
26 *ὥσπερ ὄμφαξ ὀδοῦσι βλαβερὸν καὶ καπνὸς ὄμμα-
σιν, οὕτως παρανομία τοῖς χρωμένοις αὐτῇ.
27 *φόβος κυρίου προστίθησιν ἡμέρας, ἔτη δὲ ἀσεβῶν
ὀλιγωθήσεται.
28 *ἐγχρονίζει δικαίοις εὐφροσύνη, ἐλπὶς δὲ ἀσεβῶν
29 ὄλλυται. *ὀχύρωμα ὁσίου φόβος κυρίου, συντριβὴ δὲ
τοῖς ἐργαζομένοις κακά.
30 *δίκαιος εἰς τὸν αἰῶνα οὐκ ἐνδώσει, ἀσεβεῖς δὲ οὐκ
31 οἰκήσουσι γῆν. *στόμα δικαίου ἀποστάζει σοφίαν, γλῶσ-
σα δὲ ἀδίκου ἐξολεῖται.
32 *χείλη ἀνδρῶν δικαίων ἀποστάζει χάριτας, στόμα δὲ
ἀσεβῶν ἀποστρέφεται.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

8 Sapiens corde suscipiet præcepta, & stultus labiis suis capietur. 9 Qui ambulat in perfectione, ambulat in spe, & qui peruer-
tit vias suas, notus erit. 10 Qui annuit oculis suis, dabit tristitiam, & peruersus labiis suis comprehendetur.
11 Fons vitæ, os iustorum, & os impiorum iniurias tegit. 12 Odium incitat rixas, at vniuersa delicta operit charitas.
13 In labiis prudentis inuenitur sapientia, & virga corpori eius qui indiget intellectu. 14 Sapientes abscondunt scientiam,
& ori stultorum consumptio proxima. 15 Substantia diuitis ciuitas est diuitiarum eius, & pauor pauperum necessitas eorum.
16 Opera iusti ad vitam, fructus *autem* impij ad peccatum. 17 Via vitæ custodit disciplinam, & qui relinquit increpatio-
nem, errat. 18 Insidiatur inimicus labiis mendacij, & qui profert detractionem, stultus est.
19 In multitudine verborum non cessat peccatum; & qui prohibet labia sua, prudens est. 20 Argentum conflatum lingua iusti,
& cor impiorum contritio est. 21 Labia iustorum placant plurimos, & stulti in indigentia intellectus morientur.
22 Benedictio Dei diuites facit, & non addetur dolor cum ea. 23 Quando ridet stultus, operatur scelus; & sapientia est viro
prudenti. 24 Quod timet impius, eueniet ei; & desiderium iustorum dabitur eis. 25 Sicut transit turbo, sic transibit impius;
iustus autem est fundamentũ in seculo. 26 Sicut acetum dentibus, & sicut fumus oculis, sic est nuntius piger his qui miserunt eum.
27 Timor Dei addet dies, & anni impiorum breuiabuntur. 28 Spes iustorum lætitia, & spes impiorum peribit.
29 Fortitudo simplicibus via Dei, & consumptio est his qui faciunt iniquitatem. 30 Iustus in æternum non commouebitur,
& impij non habitabunt in terra. 31 Os iustorum notam facit sapientiam, & lingua peruersa deficiet.
32 Labia iusti cognoscent beneplacitum, & os impiorum peruertit.

יא

1 * מֹאזְנֵי מִרְמָה תּוֹעֲבַת יְהוָה וְאֶבֶן שְׁלֵמָה רְצוֹנוֹ׃
2 * בָּא־זָדוֹן וַיָּבֹא קָלוֹן וְאֶת־צְנוּעִים חָכְמָה׃
3 * תֻּמַּת יְשָׁרִים תַּנְחֵם וְסֶלֶף בֹּגְדִים וְשָׁדֵּם׃
4 * לֹא־יוֹעִיל הוֹן בְּיוֹם עֶבְרָה וּצְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת׃
5 * צִדְקַת תָּמִים תְּיַשֵּׁר דַּרְכּוֹ וּבְרִשְׁעָתוֹ יִפֹּל רָשָׁע׃
6 * צִדְקַת יְשָׁרִים תַּצִּילֵם וּבְהַוַּת בֹּגְדִים יִלָּכֵדוּ׃
7 * בְּמוֹת אָדָם רָשָׁע תֹּאבַד תִּקְוָה וְתוֹחֶלֶת אוֹנִים אָבָדָה׃
8 * צַדִּיק מִצָּרָה נֶחֱלָץ וַיָּבֹא רָשָׁע תַּחְתָּיו׃
9 * בְּפֶה חָנֵף יַשְׁחִת רֵעֵהוּ וּבְדַעַת צַדִּיקִים יֵחָלֵצוּ׃
10 * בְּטוּב צַדִּיקִים תַּעֲלֹץ קִרְיָה וּבַאֲבֹד רְשָׁעִים רִנָּה׃
11 * בְּבִרְכַּת יְשָׁרִים תָּרוּם קָרֶת וּבְפִי רְשָׁעִים תֵּהָרֵס׃
12 * בָּז־לְרֵעֵהוּ חֲסַר־לֵב וְאִישׁ תְּבוּנוֹת יַחֲרִישׁ׃
13 * הוֹלֵךְ רָכִיל מְגַלֶּה־סּוֹד וְנֶאֱמַן־רוּחַ מְכַסֶּה דָבָר׃
14 * בְּאֵין תַּחְבֻּלוֹת יִפָּל־עָם וּתְשׁוּעָה בְּרֹב יוֹעֵץ׃
15 * רַע־יֵרוֹעַ כִּי־עָרַב זָר וְשֹׂנֵא תֹקְעִים בּוֹטֵחַ׃
16 * אֵשֶׁת־חֵן תִּתְמֹךְ כָּבוֹד וְעָרִיצִים יִתְמְכוּ־עֹשֶׁר׃
17 * גֹּמֵל נַפְשׁוֹ אִישׁ חָסֶד וְעֹכֵר שְׁאֵרוֹ אַכְזָרִי׃
18 * רָשָׁע עֹשֶׂה פְעֻלַּת־שָׁקֶר וְזֹרֵעַ צְדָקָה שֶׂכֶר אֱמֶת׃
19 * כֵּן־צְדָקָה לְחַיִּים וּמְרַדֵּף רָעָה לְמוֹתוֹ׃
20 * תּוֹעֲבַת יְהוָה עִקְּשֵׁי־לֵב וּרְצוֹנוֹ תְּמִימֵי דָרֶךְ׃
21 * יָד לְיָד לֹא־יִנָּקֶה רָּע וְזֶרַע צַדִּיקִים נִמְלָט׃
22 * נֶזֶם זָהָב בְּאַף חֲזִיר אִשָּׁה יָפָה וְסָרַת טָעַם׃
23 * תַּאֲוַת צַדִּיקִים אַךְ־טוֹב תִּקְוַת רְשָׁעִים עֶבְרָה׃
24 * יֵשׁ מְפַזֵּר וְנוֹסָף עוֹד וְחוֹשֵׂךְ מִיֹּשֶׁר אַךְ־לְמַחְסוֹר׃
25 * נֶפֶשׁ־בְּרָכָה תְדֻשָּׁן וּמַרְוֶה גַּם־הוּא יוֹרֶא׃

CAP. XI.

1 Statera dolosa abominatio est apud Dominum,& pondus æquũ voluntas eius.
2 *Vbi fuerit sũpbia,ibi erit & cõtumelia;
3 vbi autẽ est humilitas,ibi & sapiẽtia.*Simplicitas iustorũ diriget eos, & supplãtatio
4 puersorũ vastabit illos. *Nõ ꝓderũt diuitiæ in die vltionis, iustitia autẽ liberabit à
5 morte. *Iustitia simplicis diriget viã eius,
6 & in impietate sua corruet impius. *Iustitia rectorũ liberabit eos, & in insidiis suis
7 capientur iniqui. *Mortuo homine impio nulla erit vltrà spes, & expectatio sollici-
8 torũ peribit. *Iustus de angustia liberatus
9 est,& tradetur impius pro eo. *Simulator ore decipit amicũ suũ, iusti autẽ liberabũ-
10 tur scientia. *In bonis iustorũ exultabit ciuitas,& in ꝑditione impiorũ erit laudatio.
11 * Benedictione iustorũ exaltabitur ciui-
12 tas,& ore impiorũ subuertetur. * Qui despicit amicũ suũ, indigens corde est;vir au-
13 tem prudens tacebit.*Qui ambulat fraudulenter,reuelat arcana; qui autem fidelis
14 est,celat amici commissũ. *Vbi nõ est gubernator,populus corruet;salus autem vbi
15 multa cõsilia. *Affligetur malo qui fidem facit pro extraneo;qui autẽ cauet laqueos,
16 securus erit. *Mulier gratiosa inueniet glo-
17 riã,& robusti habebũt diuitias.*Benefacit animæ suę vir misericors: qui autẽ crudelis
18 est,etiam ꝓpinquos abiicit. *Impius facit opus instabile, seminanti autem iustitiam
19 merces fidelis. *Clemẽtia præparat vitam,
20 & sectatio malorũ mortem.*Abominabile Dño cor prauũ,& voluntas eius in his qui
21 simpliciter ambulãt. *Manus in manu nõ erit innocẽs malus, semẽ autẽ iustorũ sal-
22 uabitur. *Circulus aureus in naribus suis,
23 mulier pulchra & fatua. *Desideriũ iustorũ omne bonũ est, præstolatio impiorũ fu-
24 ror.*Alij diuidunt ꝓpria,& ditiores fiunt; alij rapiunt non sua, & semper in egestate
25 sunt. *Aĩa quæ benedicit, impinguabitur; & qui inebriat,ipse quoque inebriabitur.

תרגום

יא 1 מסבא דנכלא מרחקתה דאלהא ובמתקלא תריצא צביונה׃ 2 היך דעלא זדונתא עלל צערא ולאלין דצניעין חכמתא׃
3 תמימותא דתריצי תדבר אנון ונשלטלון בזוזי ונדכנון׃ 4 לא מהני שקרא ביומא דרגזא וצדקתא מפלטא מן מותא בישא׃
5 צדקתהון דתמימי תתרץ ארחתה וברשעה נפל רשיעא׃ 6 צדקתא דתריצי תפצי אנון ובזוזי בשלומהון מתאחדין׃
7 כד מאית גברא רשיעא יובד סברה וסבורהון דאלין דעברין עאתא ייבד׃ 8 צדיקא מן עקתא אשתיזב עלחלפוי ביש תחותוהי׃
9 נכלא בפמה מחבל חברה וצדיקי בידיעתהון משתזבין׃ 10 בטבתהון דצדיקי תדוץ קריתהון וביובדנא דרשיעי חדותא׃
11 בברכתהון דצדיקי תתרומם מדינתא ובפמהון דרשיעי תתעקר׃ 12 דשט לחבריה חסיר רעינא הוא וגברא דמתבין שתק׃
13 אכל קרצא גלי רזא ודמהימן ברוחה מכסי מלתא׃ 14 באתרא דלית מדברא נפל עמא ופרקנא ייתי בסגעא דמלכתנותא׃
15 בישא מבאש כצדיקא מטול דהוא ערב חלוני וסני לאלין דסימין סברהון באלהא׃ 16 אתתא חסידתא פלגא איקרא ועשיני רהטין בתר עתרא׃
17 פרע טבתא גברא חסידא ודמובד גשמה נכזרויא׃ 18 רשיעא עבד עובדא דשקרא ודזרע לצדקתא קשטה הוא אגרה׃
19 היכנא מן דעבד צדקתא לחיי נטיר ודרדף בישתא נטיר למותא׃ 20 מרחק אלהא לעקימי לבא וצבי בארין דתמימין בארחתהון׃
21 דמושט אידא על חבריה לא מזדכי מן בישתא וזרעא דצדיקי מתפרק׃ 22 קדשה דדהבא בנחיריא דחזירתא היכנא אתתא דשפירא וסריי טעמא׃
23 רגגתא דצדיקי בטבתא וסבורא דרשיעי ברגזא׃ 24 אית דפרד ומוסף תוב וחשך מן תריצותא חסרנא ליה׃
25 נפשא בריכתא תדכן ומן דמאלף אף הוא יליף׃

CAP. XI.

*STateræ dolosæ abominatio coram Domino, pon 1
dus autẽ iustum acceptabile ei. ‡Vbicunque 2
ingrediatur, contumelia ibi & ignominia; os au
tẽ humiliũ meditatur sapientiã. ‡Perfectio re- 3
ctorum deducet eos, & supplantatio contemnẽ-
tiũ prædabitur eos. ‡Nõ proderit substantia in 4
die iræ, & iustitia liberabit à morte. ‡Moriens 5
iustus reliquit pœnitentem; facilis autẽ fit & iu
cunda impiorũ perditio. ‡Iustitia immaculati di 6
rigit vias; impietas autẽ incidit in iniustitiam.
Iustitia virorũ rectorum liberabit eos; at teme-
ritate capiuntur iniqui. ‡Mortuo viro iusto nõ 7
perit spes; at gloria impiorum perit. ‡Iustus ex 8
captione liberatur, pro eo autẽ traditur impius.
‡In ore impiorũ laqueus ciuibus; sensus au- 9
tem iustorum prosper. ‡In bonis iustorum recta 10
fecit ciuitas, et in perditione impiorũ exultatio.
‡In benedictione rectorũ exaltabitur ciui- 11
tas; ore autem impiorũ subuertetur. ‡Subsannat 12
ciues indigens mente; vir autẽ prudens silentiũ
agit. ‡Vir bilinguis reuelat consilia in concilio, 13
fidelis autẽ spiritu celat res. ‡Quibus non est gu 14
bernatio, cadunt vt folia; salus autẽ est in multo
consilio. ‡Malus malefaciet cùm mixtus fuerit 15
iusto, odio habet autẽ sonũ securitatis. ‡Mulier 16
gratiosa suscitat viro gloriam, sedes autem igno-
miniæ mulier odio habens iusta. Diuitiarũ pigri
indigentes sunt, at robusti innituntur diuitiis.
‡Animæ suæ bonũ facit vir misericors, per- 17
dit autẽ suũ corpus immisericors. ‡Impius facit 18
opera iniusta; semen autẽ iustorũ merces verita-
tis. ‡Filius iustus gignitur in vitã, persecutio 19
autẽ impij in mortẽ. ‡Abominatio Domino per- 20
uersæ viæ, acceptabiles autẽ ei omnes irrepre-
hensibiles in via. ‡Manui manus iniiciens iniu- 21
stè, non impunis erit malorũ: at seminãs iustitiã
accipiet mercedem fidelium. ‡Tanquã inauris au 22
rea in nare suis, sic mulieri stultæ pulchritudo.
‡Desiderium iustorum totum bonum, spes 23
autem impiorum peribit. ‡Sunt qui propria se- 24
minantes plura faciunt, sunt autẽ et qui congre-
gantes minuũtur. ‡Anima benedicta omnis sim- 25
plex, vir autem iracundus non formosus.

ια′

1 ‡ Ζυγοὶ δόλιοι βδέλυγμα ἐνώπιον κυρίου, στάθμιον δὲ
2 δίκαιον δεκτὸν αὐτῷ. ‡ οὗ ἐὰν εἰσέλθῃ ὕβρις, ἐκεῖ καὶ ἀτι-
3 μία, στόμα δὲ ταπεινῶν μελετᾷ σοφίαν. ‡ τελειότης εὐ-
θειῶν ὁδηγήσει αὐτούς, καὶ ὑποσκελισμὸς ἀθετούντων προ-
3 νομεύσει αὐτούς. ‡ οὐκ ὠφελήσει ὑπάρχοντα ἐν ἡμέρᾳ θυ-
5 μοῦ, καὶ δικαιοσύνη ῥύσεται ἀπὸ θανάτου. ‡ ἀποθανὼν δί-
καιος ἔλιπε μεταμέλον, πρόχειρος δὲ γίνεται καὶ ἐπίχαρ-
6 τος ἀσεβῶν ἀπώλεια. ‡ δικαιοσύνη ἀμώμου ὀρθοτομεῖ ὁδούς,
ἀσέβεια δὲ περιπίπτει ἀδικίᾳ. δικαιοσύνη ἀνδρῶν ὀρθῶν
ῥύσεται αὐτούς, τῇ δὲ ἀβουλίᾳ ἁλίσκονται παράνομοι.
7 ‡ τελευτήσαντος ἀνδρὸς δικαίου, οὐκ ὄλλυται ἐλπίς, τὸ
8 δὲ καύχημα τῶν ἀσεβῶν ὄλλυται. ‡ δίκαιος ἐκ θήρας
ἐκδύνει, ἀντ᾽ αὐτοῦ δὲ παραδίδοται ὁ ἀσεβής.
9 ‡ ἐν στόματι ἀσεβῶν παγὶς πολίταις, αἴσθησις δὲ δι-
10 καίων εὔοδος. ‡ ἐν ἀγαθοῖς δικαίων κατώρθωσε πόλις, καὶ
11 ἐν ἀπωλείᾳ ἀσεβῶν ἀγαλλίαμα. ‡ ἐν εὐλογίᾳ εὐθέων
ὑψωθήσεται πόλις, στόμασι δὲ ἀσεβῶν κατεσκαφήσεται.
12 ‡ μυκτηρίζει πολίτας ἐνδεὴς φρενῶν, ἀνὴρ δὲ φρόνιμος
13 ἡσυχίαν ἄγει. ‡ ἀνὴρ δίγλωσσος ἀποκαλύπτει βουλὰς ἐν
14 συνεδρίῳ, πιστὸς δὲ πνοῇ κρύπτει πράγματα. ‡ οἷς μὴ ὑπάρ-
χει κυβέρνησις, πίπτουσιν ὥσπερ φύλλα, σωτηρία δὲ ὑπάρχει
15 ἐν πολλῇ βουλῇ. ‡ πονηρὸς κακοποιεῖ ὅταν συμμίξῃ δι-
16 καίῳ, μισεῖ δὲ ἦχον ἀσφαλείας. ‡ γυνὴ εὐχάριστος
ἐγείρει ἀνδρὶ δόξαν, θρόνος δὲ ἀτιμίας γυνὴ μισοῦσα δίκαια.
πλούτου ὀκνηροὶ ἐνδεεῖς γίνονται, οἱ δὲ ἀνδρεῖοι ἐρείδονται
17 πλούτῳ. ‡ τῇ ψυχῇ αὐτοῦ ἀγαθὸν ποιεῖ ἀνὴρ ἐλεήμων,
18 ἐξολλύει δὲ αὐτοῦ σῶμα ὁ ἀνελεήμων. ‡ ἀσεβὴς ποιεῖ ἔργα
19 ἄδικα· σπέρμα δὲ δικαίων μισθὸς ἀληθείας. ‡ υἱὸς δί-
καιος γεννᾶται εἰς ζωήν, διωγμὸς δὲ ἀσεβοῦς εἰς θάνατον.
20 ‡ βδέλυγμα κυρίῳ διεστραμμέναι ὁδοί, προσδεκτοὶ
21 δὲ αὐτῷ πάντες ἄμωμοι ἐν ὁδῷ. ‡ χειρὶ χεῖρας ἐμβα-
λὼν ἀδίκως οὐκ ἀτιμώρητος ἔσται κακῶν, ὁ δὲ σπείρων δι-
22 καιοσύνην λήψεται μισθὸν πιστόν. ‡ ὥσπερ ἐνώπιον χρυ-
23 σοῦν ἐν ῥινὶ ὑός, οὕτω γυναικὶ κακόφρονι κάλλος. ‡ ἐπι-
θυμία δικαίων πᾶσα ἀγαθή· ἐλπὶς δὲ ἀσεβῶν ἀπολεῖται.
24 ‡ εἰσὶν οἱ τὰ ἴδια σπείροντες πλείονα ποιοῦσιν, εἰσὶ δὲ καὶ
25 οἱ συνάγοντες ἐλαττονοῦνται. ‡ ψυχὴ εὐλογουμένη πᾶ-
σα ἁπλῆ, ἀνὴρ δὲ θυμώδης οὐκ εὐσχήμων.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XI.

Statera dolosa abominatio est Dei, & in pondere recto voluntas eius. 2 Ingrediente superbia venit ignominia: at est humilibus sapientia. 3 Simplicitas rectorum diriget eos, & peruertent direptores, tunc conteret eos. 4 Non prodest mendacium in die iræ, & iustitia liberat à morte mala. 5 Iustitia simplicis rectam facit viã eius, & in impietate sua corruet impius. 6 Iustitia rectorum eruet eos, & direptores in retributione sua capientur. 7 Quando moritur vir impius, perit spes eius, & spes illorũ qui faciunt iniquitatem peribit. 8 Iustus de angustia liberatur, & ingreditur impius pro eo. 9 Ore dolosus nocet amico suo, & iusti in scientia sua liberantur. 10 In bonis iustorũ lætabitur ciuitas eorum, & in perditione impiorum lætitia erit. 11 Benedictione rectorum exaltabitur prouincia, & ore impiorum subuertetur. 12 Qui despicit amicum suum, indigens intellectu est, & vir prudens tacebit. 13 Qui accusator est reuelat secretum, & qui fidelis est in spiritu suo celat sermonem. 14 In loco vbi non est gubernator, corruit populus: salus autem continget in multitudine consilij. 15 Malus malè agit contra iustum, eò quòd fideiussor stetit pro extraneo, & odit eos qui collocant spẽ suam in Deo. 16 Mulier gratiosa diuidit gloriã, & robusti currunt post diuitias. 17 Retribuit bonum *animæ suæ* vir benignus: & qui perdit corpus suum, crudelis est. 18 Impius facit opera iniquitatis: & qui seminat in iustitia, veritas eius erit merces ipsius. 19 Sicut qui facit iustitiam seruatur ad vitã, sic qui sequitur malum, seruatur ad mortem. 20 Abominatur Deus prauos corde, & vult illos qui simplices sunt. 21 Qui extendit manum suam contra socium suum, non erit innoxius à malo, & semen iustorum saluum erit. 22 Sicut circulus aureus in naribus porci, sic est mulier pulchra & fœtido sensu. 23 Desiderium iustorum ad bonum est, & expectatio impiorum ad iram. 24 Est qui dispergit, & rursus additur ei, & indigentia erit ei qui recedit à rectitudine. 25 Anima benedicta impinguabitur; & qui docet, etiam ipse discet.

26 * מנע בר יקבהו לאום וברכה לראש משביר ׃
27 * שחר טוב יבקש רצון ודרש רעה תבואנו ׃
28 * בוטח בעשרו הוא יפל וכעלה צדיקים יפרחו ׃
29 * עכר ביתו ינחל־רוח ועבד אויל לחכם־לב ׃
30 * פרי צדיק עץ חיים ולקח נפשות חכם ׃
31 * הן צדיק בארץ ישלם אף כי־רשע וחוטא ׃

יב

1 * אהב מוסר אהב דעת ושונא תוכחת בער ׃
2 * טוב יפיק רצון מיהוה ואיש מזמות ירשיע ׃
3 * לא־יכון אדם ברשע ושרש צדיקים בל־ימוט ׃
4 * אשת חיל עטרת בעלה וכרקב בעצמותיו מבישה ׃
5 * מחשבות צדיקים משפט תחבלות רשעים מרמה ׃
6 * דברי רשעים ארב־דם ופי ישרים יצילם ׃
7 * הפוך רשעים ואינם ובית צדיקים יעמד ׃
8 * לפי שכלו יהלל־איש ונעוה־לב יהיה לבוז ׃
9 * טוב נקלה ועבד לו ממתכבד וחסר־לחם ׃
10 * יודע צדיק נפש בהמתו ורחמי רשעים אכזרי ׃
11 * עבד אדמתו ישבע־לחם ומרדף ריקים חסר־לב ׃
12 * חמד רשע מצוד רעים ושרש צדיקים יתן ׃
13 * בפשע שפתים מוקש רע ויצא מצרה צדיק ׃
14 * מפרי פי־איש ישבע־טוב וגמול ידי־אדם ישיב לו ׃
15 * דרך אויל ישר בעיניו ושמע לעצה חכם ׃
16 * אויל ביום יודע כעסו וכסה קלון ערום ׃
17 * יפיח אמונה יגיד צדק ועד שקרים מרמה ׃
18 * יש בוטה כמדקרות חרב ולשון חכמים מרפא ׃
19 * שפת־אמת תכון לעד ועד־ארגיעה לשון שקר ׃
20 * מרמה בלב־חרשי־רע וליעצי שלום שמחה ׃

26 * Qui abſcōdit frumēta, maledicetur in
populis: benedictio autē ſuper caput ven-
27 dentiū.*Bene cōſurgit diluculo qui quęrit
bona: qui autē inueſtigator malorū eſt, op
28 primetur ab eis. * Qui confidit in diuitiis
ſuis, corruet: iuſti autē quaſi virēs foliū ger
29 minabūt.*Qui cōturbat domū ſuam, poſ-
ſidebit ventos: & qui ſtultus eſt, ſeruiet ſa-
30 pienti.*Fructus iuſti lignū vitæ, & qui ſuſ-
31 cipit animas ſapiens eſt. *Si iuſtus in terra
recipit, quanto magis impius & peccator?

CAP. XII.

1 QVi diligit diſciplinā, diligit ſcientiā; qui
autē odit increpationes, inſipiens eſt.
2 *Qui bonus eſt, hauriet ſibi gratiā à Dño;
qui autē cōfidit in cogitationibus ſuis im-
3 piē agit. *Non roborabitur homo ex im-
pietate, & radix iuſtorū nō cōmouebitur.
4 *Mulier diligēs corona eſt viro ſuo, & pu
tredo in oſſibus eius, quę cōfuſione res di-
5 gnas gerit. *Cogitationes iuſtorū iudicia,
6 & cōſilia impiorū fraudulēta.*Verba im-
piorū inſidiātur ſanguini, os iuſtorū libe-
7 rabit eos.*Verte impios, & nō erūt; domus
8 autē iuſtorū ꝑmanebit.*Doctrina ſua no-
ſcitur vir; qui autē vanus & excors eſt, pa-
9 tebit cōtemptui.*Melior eſt pauꝑ & ſuffi-
ciens ſibi, quàm glorioſus & indigēs panē.
10 * Nouit iuſtus iumentorū ſuorū animas,
11 viſcera autē impiorū crudelia. *Qui opa-
tur terrā ſuā ſatiabitur panib⁹: qui autē ſe-
12 ctatur otiū, ſtultiſsimus eſt. *Deſideriū im
pij monimentū eſt impiorū: radix autē iu
13 ſtorū ꝓficiet. *Propter peccata labiorum
ruina ꝓximat malo, effugiet autē iuſtus de
14 anguſtia. *De fructu oris ſui vnuſquiſque
replebitur bonis, & iuxta opa manuū ſua-
15 rū retribuetur ei.*Via ſtulti recta in oculis
16 eius: qui autē ſapiens eſt, audit cōſilia.*Fa-
tuus ſtatim indicat irā ſuā: qui autē diſſi-
17 mulat iniuriā, callid⁹ eſt.*Qui quod nouit
loquitur, iudex iuſtitiæ eſt; qui autē menti-
18 tur, teſtis eſt fraudulētus. *Eſt qui ꝓmittit
& quaſi gladio pūgitur cōſcientiæ; lingua
autē ſapientiū ſanitas. 19 *Labium veritatis firmū erit in perpetuū; qui autē teſtis eſt repētinus, concin-
nat linguā mēdacij. 20 *Dolus in corde cogitātiū mala: qui autē pacis ineūt cōſilia, ſequetur eos gaudiū.

תרגום

16 מן דכלא עבורא באלצנא נשבקין לבעלי דבבוי וברכתא תהוי לאנא דמזבן ׃ 27 דמקדם טבתא בעי צבינא ויבע בישתא אתיא עלוי ׃
28 דמסבר בעתרה הוא נפל ואיך טרפא צדיקי מפרחין ׃ 29 עכר ביתה ירת פחתא וסכלא יהי עבדא לחכימא לבא ׃ 30 פרוי
לצדיקא אילנא דחיי ומקבלנא נפשי חכמתא ׃ 31 הן צדיקא בארעא מתחסן ורשיעי וחטאי סיפין מן ארעא ׃ יב
1 מן דרחם מרדותא רחם ידיעתא וסני מכסנותא בורא הוא ׃ 2 טב מן דקביל רעותה דאלהא וגברא רשיעא רועיא תרעיתה ׃
3 לא נתקן בר נשא ברשעא ועקרהון דצדיקי לא נזוע ׃ 4 אתתא כשרתא כלילא לבעלה ואנתתא בישתא היך מלטיתא בקיסא
היכנא מיבדא גרמוי דגברה ׃ 5 מחשבתהון דצדיקי דינא מדברנותא דרשיעי רמיותא ׃ 6 מלי דרשיעי כמנין לדמא ופומהון דתריצי
מפצי להון ׃ 7 נתהפכון רשיעי ולא נשתכחון וביתיהון דצדיקי יקום ׃ 8 גברא משתבח בפומא דסכלתנותה וחסיר רעינא יהוי לשטותא ׃
9 טב הוא זלילא ועבדי אית לה מן הוא דמתיקר וחסיר לחמא ׃ 10 ידע צדיקא נפשא דבעירה ורחמיהון דרשיעי נכזריותא ׃ 11 דפלח
בארעא יסבע לחמא ודרדף בתר סריקותא חסר רעינא הוא ׃ 12 דאת רשיעא מצודתא בישתא ועקרהון דצדיקי נתקים ׃ 13 בחובא
דשפותא מתקל בישא ופלט צדיקא מן עקתא ׃ 14 גברא מן פרי פמה ישבע טבתא וכל־בר נש היך טובן אידוי מתפרע ׃ 15 ארחה
דסכלא תריצא באפוי ודשמע לעצתא חכימא הוא ׃ 16 שטיא בר יומה מודע רגזה ועריס מכסי צערה ׃ 17 מן דמסהד הימנותא
נחוי צדיקותא וסהדותא דשקרא רמאה הוא ׃ 18 אית דאמרין ספסרא רגשא ולשנא דחכימי מאסיה ׃ 19 שפתא דקשטא
תתקן לעלם ותהדא מסחרהב בלשנא דשקרא ׃ 20 רמיותא בלבהון דחשלין בישתא ולאלין דיעצין שלמא חדותא תהוי ׃

*Cõtinens triticũ relinquat ipsum gentibus, 26
benedictio autẽ in caput distribuentis.* Qui fa- 27
bricat bona, quærit gratiã bonã: exquirentẽ autẽ
mala comprehendent eũ.* Qui cõfidit in diuitiis 28
suis hic corruet: at qui inhæret iustis, orietur.
*Qui nõ præsto est suæ domui, possidebit ven- 29
tos; seruiet autẽ stultus prudenti. *De fructu iu 30
stitiæ nascitur arbor vitæ, auferũtur autẽ intem
pestinæ animæ iniquorũ. *Si quidem iustus vix 31
saluatur, impius & peccator vbi apparebit?

CAP. XII.

DIligens disciplinã diligit sensum: at qui odit 1
increpationes, insipiens.* Melius qui inuenit 2
gratiã apud Dominũ, vir autẽ iniquus tacebi-
tur.* Nõ dirigetur homo ex iniquo, at radices iu 3
storũ nõ auferẽtur. *Mulier virilis corona viro 4
suo; quemadmodũ autẽ in ligno vermis, sic virũ
perdit mulier mala. * Cogitationes iustorũ iudi- 5
cia, gubernãt autẽ impij dolos.* Sermones impio- 6
rũ dolosi in sanguinẽ: os autem rectorũ liberabit
eos.* Vbicunq; vertatur impius deletur; domus 7
autẽ iustorũ permanebũt. *Os prudentis lauda- 8
tur à viro, piger corde autẽ subsannatur.* Meli⁹ 9
vir in inhonoratione seruiẽs sibi, quàm honorẽ si-
bi circũponẽs et indigẽs pane. *Miseratur iustus 10
animas iumentorũ suorũ, at viscera impiorũ cru
delia.* Qui operatur suã terrã implebitur pani- 11
bus, at sectãtes vana indigentes mente. Qui est
suauis in vinorũ immorationibus, in suis muni-
tionibus relinquet ignominiã.* Desideria impio- 12
rũ mala, at radices piorũ in munitionibus.* Pro- 13
pter peccatũ labiorũ incidet in laqueos peccator,
effugit autẽ ex eis iustus.* De fructibus oris vi- 14
ri anima replebitur bonis; retributio autẽ labio-
rũ suorũ tribuetur ei. * Viæ stultorũ rectæ corã 15
eo, exaudit autẽ cõsilia sapiens. *Fatuus ipso die 16
indicat irã suam, celat autẽ suã ignominiam cal-
lidus. *Demonstratam fidem annuntiat iustus, 17
at testis iniustorũ dolosus. *Sunt qui dicentes, 18
vulnerant quasi ensis, linguæ autem sapientum
sanant. *Labia vera dirigunt testimonium, te- 19
stis autem repentinus linguam habet iniustam.
*Dolus in corde fabricantis mala, at vo- 20
lentes pacem gaudebunt.

26 *ὁ συνέχων σῖτον ὑπολείποιτο αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν, εὐλογία
27 δὲ εἰς κεφαλὴν τοῦ μεταδιδόντος. *τεκταινόμενος ἀγαθὰ ζη-
τεῖ χάριν ἀγαθήν, ἐκζητοῦντα δὲ κακὰ καταλήψεται αὐ-
28 τόν. *ὁ πεποιθὼς ἐπὶ πλούτῳ ἑαυτοῦ οὗτος πεσεῖται, ὁ δὲ ἀντι-
29 λαμβανόμενος δικαίων ἀνατελεῖ. *ὁ μὴ συμπεριφερό-
μενος τῷ ἑαυτοῦ οἴκῳ κληρονομήσει ἀνέμους, δουλεύσει δὲ ἄ-
30 φρων φρονίμῳ. *ἐκ καρποῦ δικαιοσύνης φύεται δένδρον
31 ζωῆς, ἀφαιροῦνται δὲ ἄωροι ψυχαὶ παρανόμων. *εἰ ὁ μὲν δί-
καιος μόλις σώζεται, ὁ ἀσεβὴς καὶ ἁμαρτωλὸς ποῦ φανεῖται;

ιβ

1 *Ὁ ἀγαπῶν παιδείαν ἀγαπᾷ αἴσθησιν, ὁ δὲ μισῶν ἐ-
2 λέγχους ἄφρων. *κρείσσων ὁ εὑρὼν χάριν παρὰ κυρίῳ, ἀνὴρ
3 δὲ παράνομος παρασιωπηθήσεται. *οὐ κατορθώσει ἄνθρωπος
4 ἐξ ἀνόμου, αἱ δὲ ῥίζαι τῶν δικαίων οὐκ ἐξαρθήσονται. *γυνὴ
ἀνδρεία στέφανος τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς, ὥσπερ δὲ ἐν ξύλῳ σκώ-
5 ληξ, οὕτως ἄνδρα ἀπόλλυσι γυνὴ κακοποιός. *λογισμοὶ δι-
6 καίων κρίματα, κυβερνῶσι δὲ ἀσεβεῖς δόλους. *λόγοι ἀσε-
7 βῶν δόλιοι εἰς αἷμα, στόμα δὲ ὀρθῶν ῥύσεται αὐτούς. *οὗ ἐὰν
στραφῇ ὁ ἀσεβὴς ἀφανίζεται, οἶκοι δὲ δικαίων παραμενοῦσι.
8 *στόμα συνετοῦ ἐγκωμιάζεται ὑπὸ ἀνδρός· νωθροκάρδιος δὲ
9 μυκτηρίζεται. *κρείσσων ἀνὴρ ἐν ἀτιμίᾳ δουλεύων ἑαυτῷ, ἢ
10 τιμὴν ἑαυτῷ περιτιθεὶς καὶ προσδεόμενος ἄρτου. *οἰκτείρει δί-
καιος ψυχὰς κτηνῶν αὐτοῦ, τὰ δὲ σπλάγχνα τῶν ἀσεβῶν
11 ἀνελεήμονα. *ὁ ἐργαζόμενος τὴν ἑαυτοῦ γῆν ἐμπλησθήσεται
ἄρτων, οἱ δὲ διώκοντες μάταια ἐνδεεῖς φρενῶν. ὅς ἐστιν ἡ-
δὺς ἐν οἴνων διατριβαῖς, ἐν τοῖς ἑαυτοῦ ὀχυρώμασι κατα-
12 λείψει ἀτιμίαν. *ἐπιθυμίαι ἀσεβῶν κακαί, αἱ δὲ ῥίζαι
13 τῶν εὐσεβῶν ἐν ὀχυρώμασι. *διὰ ἁμαρτίαν χειλέων ἐμ-
πεσεῖται εἰς παγίδας ἁμαρτωλός, ἐκφεύγει δὲ ἐξ αὐτῶν δί-
14 καιος. *ἀπὸ καρπῶν στόματος ἀνδρὸς ψυχὴ πλησθήσεται
ἀγαθῶν, ἀνταπόδομα δὲ χειλέων αὐτοῦ ἀποδοθήσεται αὐτῷ.
15 *ὁδοὶ ἀφρόνων ὀρθαὶ ἐνώπιον αὐτῶν, εἰσακούει δὲ συμβου-
16 λίας σοφός. *ἄφρων αὐθήμερον ἐξαγγέλλει ὀργὴν αὐτοῦ,
17 κρύπτει δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀτιμίαν πανοῦργος. *ἐπιδεικνυμένην
πίστιν ἀπαγγέλλει δίκαιος, ὁ δὲ μάρτυς τῶν ἀδίκων δόλιος.
18 *εἰσὶν οἱ λέγοντες τιτρώσκουσιν ὡς μάχαιρα, γλῶσσαι
19 δὲ σοφῶν ἰῶνται. *χείλη ἀληθινὰ κατορθοῖ μαρτυρίαν,
20 μάρτυς δὲ ταχὺς γλῶσσαν ἔχει ἄδικον. *δόλος ἐν καρδίᾳ
τεκταινομένου κακά· οἱ δὲ βουλόμενοι εἰρήνην εὐφραν-
θήσονται.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

26 Qui prohibet frumentum, in fame relinquet illud inimicis suis, & benedictio erit ij qui vendit. 27 Qui consurgit diluculo ad bo-
num, quærit beneplacitum: & qui quærit malum, veniet super eum. 28 Qui sperat in diuitiis suis, ipse corruet: & sicut foliũ iusti germina
bunt. 29 Qui conturbat domum suam, possidebit ventum, & stultus erit seruus sapientis corde. 30 Fructus iusti arbor vitæ, & susceptrix
animarum est sapientia. 31 Ecce iustus in terra roboratur: impij autem & peccatores de terra consumentur. CAP. XII.
QVi diligit disciplinam, diligit scientiam: & qui odit increpationem, insipiens est. 2 Bonus est qui suscipit voluntatem à Deo, & viri im-
pij infringitur consilium. 3 Non dirigetur filius hominis in impietate, radix autem iustorum non commouebitur. 4 Mulier ho-
nesta corona est viri sui, & mulier mala sicut putredo in ligno, sic disperdit ossa viri sui. 5 Cogitationes iustorum, iudicium; & solertia im-
piorum fraus est. 6 Verba impiorum insidiantur sanguini, & os rectorum liberat eos. 7 Subuertuntur impij, & non inueniuntur; domus
autem iustorum permanebit. 8 Vir laudatur iuxta intellectum eius, & indigens intelligentia erit in contemptum. 9 Melior est abiectus
qui habet seruos, quàm ille qui gloriosus est & indiget pane. 10 Nouit iustus animam iumenti sui; & miserationes impiorum, crudelitas.
11 Qui operatur terram suam satiabitur pane: & qui sectatur vacua, indigens intellectu est. 12 Desiderat impius rete mali, radix autẽ iu-
storũ permanebit. 13 Propter peccatum labiorum corruit malus, & liberatur iustus de angustia. 14 Vir de fructibus oris sui satiabitur bo-
no, & omni homini retribuetur iuxta bona manuũ suarũ. 15 Via stulti recta est in conspectu eius: & qui audit consiliũ, sapiens est. 16 Stultus
importunè iram suã ostendit: callidus autẽ celat ignominiã suam. 17 Qui attestatur veritatẽ, narrat iustitiam, & testimoniũ falsum dolosum
est. 18 Sunt qui dicant *quasi* gladios tumultuosos, & lingua sapientum sanat. 19 Labium veritatis dirigetur in seculũ, & festinus lingua te-
stis falsitatis est. 20 Dolus est in corde eorum qui cogitant malum, & gaudium erit iis qui consilium pacis ineunt.

21 * לֹא־יְאֻנֶּה לַצַּדִּיק כָּל־אָוֶן וּרְשָׁעִים מָלְאוּ רָע׃
22 * תּוֹעֲבַת יְהוָה שִׂפְתֵי־שָׁקֶר וְעֹשֵׂי אֱמוּנָה רְצוֹנוֹ׃
23 * אָדָם עָרוּם כֹּסֶה דָּעַת וְלֵב כְּסִילִים יִקְרָא אִוֶּלֶת׃
24 * יַד־חָרוּצִים תִּמְשׁוֹל וּרְמִיָּה תִּהְיֶה לָמַס׃
25 * דְּאָגָה בְלֶב־אִישׁ יַשְׁחֶנָּה וְדָבָר טוֹב יְשַׂמְּחֶנָּה׃
26 * יָתֵר מֵרֵעֵהוּ צַדִּיק וְדֶרֶךְ רְשָׁעִים תַּתְעֵם׃
27 * לֹא־יַחֲרֹךְ רְמִיָּה צֵידוֹ וְהוֹן־אָדָם יָקָר חָרוּץ׃
28 * בְּאֹרַח־צְדָקָה חַיִּים וְדֶרֶךְ נְתִיבָה אַל־מָוֶת׃

יג

1 * בֵּן חָכָם מוּסַר אָב וְלֵץ לֹא־שָׁמַע גְּעָרָה׃
2 * מִפְּרִי פִי־אִישׁ יֹאכַל טוֹב וְנֶפֶשׁ בֹּגְדִים חָמָס׃
3 * נֹצֵר פִּיו שֹׁמֵר נַפְשׁוֹ פֹּשֵׂק שְׂפָתָיו מְחִתָּה־לוֹ׃
4 * מִתְאַוָּה וָאַיִן נַפְשׁוֹ עָצֵל וְנֶפֶשׁ חָרֻצִים תְּדֻשָּׁן׃
5 * דְּבַר־שֶׁקֶר יִשְׂנָא צַדִּיק וְרָשָׁע יַבְאִישׁ וְיַחְפִּיר׃
6 * צְדָקָה תִּצֹּר תָּם־דָּרֶךְ וְרִשְׁעָה תְּסַלֵּף חַטָּאת׃
7 * יֵשׁ מִתְעַשֵּׁר וְאֵין כֹּל מִתְרוֹשֵׁשׁ וְהוֹן רָב׃
8 * כֹּפֶר נֶפֶשׁ־אִישׁ עָשְׁרוֹ וְרָשׁ לֹא־שָׁמַע גְּעָרָה׃
9 * אוֹר־צַדִּיקִים יִשְׂמָח וְנֵר רְשָׁעִים יִדְעָךְ׃
10 * רַק־בְּזָדוֹן יִתֵּן מַצָּה וְאֶת־נוֹעָצִים חָכְמָה׃
11 * הוֹן מֵהֶבֶל יִמְעָט וְקֹבֵץ עַל־יָד יַרְבֶּה׃
12 * תּוֹחֶלֶת מְמֻשָּׁכָה מַחֲלָה־לֵב וְעֵץ חַיִּים תַּאֲוָה בָאָה׃
13 * בָּז לְדָבָר יֵחָבֶל לוֹ וִירֵא מִצְוָה הוּא יְשֻׁלָּם׃
14 * תּוֹרַת חָכָם מְקוֹר חַיִּים לָסוּר מִמֹּקְשֵׁי מָוֶת׃
15 * שֵׂכֶל־טוֹב יִתֶּן־חֵן וְדֶרֶךְ בֹּגְדִים אֵיתָן׃
16 * כָּל־עָרוּם יַעֲשֶׂה בְדָעַת וּכְסִיל יִפְרֹשׂ אִוֶּלֶת׃
17 * מַלְאָךְ רָשָׁע יִפֹּל בְּרָע וְצִיר אֱמוּנִים מַרְפֵּא׃
18 * רֵישׁ וְקָלוֹן פּוֹרֵעַ מוּסָר וְשׁוֹמֵר תּוֹכַחַת יְכֻבָּד׃
19 * תַּאֲוָה נִהְיָה תֶּעֱרַב לְנָפֶשׁ וְתוֹעֲבַת כְּסִילִים סוּר מֵרָע׃

21 * Nõ contriſtabit iuſtũ quicquid ei ac-
22 ciderit, impij autẽ replebũtur malo. * Abo-
minatio eſt Dño labia mẽdacia: qui autem
23 fideliter agũt, placent ei. * Homo verſutus
celat ſcientiã, & cor inſipientium ꝓuocat
24 ſtultitiã. * Manus fortiũ dñabitur: quæ au-
25 tem remiſſa eſt, tributis ſeruiet. * Mæror in
corde viri humiliabit illũ, & ſermone bo-
26 no lætificabitur. * Qui negligit damnũ ꝓ-
pter amicũ, iuſtus eſt; iter autẽ impiorum
27 decipiet eos. * Nõ inueniet fraudulẽtus lu-
crũ, & ſubſtãtia hominis erit auri preciũ.
28 * In ſemita iuſtitiæ vita, iter autẽ deuiũ
ducit ad mortem.

CAP. XIII.

1 FIlius ſapiens doctrina patris; qui autẽ il-
2 luſor eſt, non audit cùm arguitur. * De
fructu oris ſui homo ſatiabitur bonis; ani-
3 ma autẽ impiorũ iniqua. * Qui cuſtodit os
ſuũ, cuſtodit animã ſuã; qui autẽ incõſide-
4 ratus eſt ad loquendũ, ſentiet mala. * Vult
& nõ vult piger, aĩa autẽ opantiũ impin-
5 guabitur. * Verbũ mendax iuſtus deteſta-
bitur, impi9 autẽ cõfundit & cõfundetur.
6 * Iuſtitia cuſtodit innocẽtis viã, impietas
7 autẽ peccatorẽ ſupplãtat. * Eſt quaſi diues
cùm nihil habeat, & eſt quaſi pauper cùm
8 in multis diuitiis ſit. * Redẽptio aĩæ viri di
uitiæ ſuæ; qui autẽ pauꝑ eſt, increpationẽ
9 nõ ſuſtinet. * Lux iuſtorũ lætificat, lucerna
10 autẽ impiorũ extinguetur. * Inter ſuꝑbos
ſemꝑ iurgia ſunt; qui autẽ agũt omnia cũ
11 cõſilio, regũtur ſapĩa. * Subſtãtia feſtinata
minuetur; quæ autem paulatim colligitur
12 manu, multiplicabitur. * Spes quæ differ-
tur affligit animã: lignũ vitę deſideriũ ve-
13 niẽs. * Qui detrahit alicui rei, ipſe ſe in fu-
turũ obligat: qui autẽ timet præceptũ, in
14 pace verſabitur. * Lex ſapiẽtis fons vitæ, vt
15 declinet à ruina mortis. * Doctrina bona
dabit gratiã, in itinere contemptorũ vora-
16 go. * Aſtutus oĩa agit cũ cõſilio: qui autẽ fa
17 tuus eſt, apit ſtultitiã. * Nũcius impij cadet
18 in malũ, legatus fidelis ſanitas. * Egeſtas &
ignominia ei qui deſerit diſciplinam; qui autem acquieſcit arguenti, glorificabitur.
19 * Deſiderium ſi compleatur delectat animam, deteſtantur ſtulti eos qui fugiunt mala.

תרגום

21 לא שפיר לצדיקא כל־מדעם זעתא ורשיעי מלין בישתא׃ 22 מרחקתה דאלהא ספותה דשקרא ובאלין דעבדין הימנותא מתרעי׃
23 בר־נש ערימא מכסה ידיעתא ולבהון דסכלי סני ידיעתא׃ 24 אידא דתקיפי תשלט ורמאי יהון למסא׃ 25 מלתא דחילתא
בלבה דגברא מרחלא ומלתא טבתא מחדיא לה׃ 26 טב מן חברה צדיקא וארחיהון דרשיעי מטעי להון׃ 27 לא נסתקבל צידא לגברא
נכילא ומולה דבר אנש דהבא יקירא׃ 28 בארחא דצדיקא חיי וארח דאבהתנא למותא׃ יג
1 בר חכימא מקבל מרדותא דאבא וברא ממקנא לא מקבל בעתא׃ 2 גברא מן פרי פמה נסבע טבתא ונפשהון דבזוזי חתתיות׃
3 דנטר פמה מזדהר נפשה ופתח ספותה סגו שניא אית לה׃ 4 מתרגרגא נפשה דעטלא מדעם ולא מיתי לה ונפשהון דתקיפי תדהן׃
5 מלתא דשקרא סני צדיקא ורשיעא נבהת ונחפר׃ 6 צדקתא תנטר לאלין דתמימין בארחתהון ורשיעא מטלטל בחטוהי׃
7 אית דמעתר נפשה וליה כל־מדעם ומסכן נפשה ומולה סגיאה׃ 8 אית לה פרקנא דנפשה דגברא עתרה ומסכנא לא מקבל בעתא׃
9 נהרא דצדיקי נדוז ושרגא דרשיעי נדעך׃ 10 לחוד בזדנותא אתיא מצותא ואלין דמתמלכין חכימי אנון׃ 11 מולא מן עולא
ופרה יזער ודמכניש ויהב למסכנא יסגי ממונה׃ 12 טב מן דמשדי למעדרו מן דתלי בסברא ואילנא דחיי ריגתא מיתא׃
13 דבזי על מלתא נתחבל מנה ודדחל מפקדנא משתלם טבתא׃ 14 נמוסא דחכימא מבועי דחיי למסטי מן פחא דמותא׃
15 שכלא טבא יהב חסדא וארחא תקיפא דבזוזי תיבד׃ 16 כל־ערימא עבדיה מדעתא וסכלא פרס לה לשטיותא׃
17 שליחא בישא יפל בבישתא ואזגדא מהימנא אסיא הוא׃ 18 מסכנא ומן לה צערא מרש מרדותא ודמזדהר במכסנותא מתיקר׃
19 ריגתא דיאיא תבסם נפשא ומתרחקא דסכלי פריקא מן בישתא׃

*Nõ placebit iuſto quicquã iniuſtũ: at impij re- 21
plebũtur malis. *Abominatio Domino labia mẽ- 22
dacia, at faciens fides acceptabilis apud eũ. *Vir 23
prudẽs thronus ſenſus, cor autẽ inſipientiũ ob-
uiabit execrationibus. *Manus electorũ domi- 24
nabitur facilè: doloſi autẽ erunt in direptionem.
*Terribilis ſermo cor turbat viri; annũtiatio 25
autẽ bona lætificat illũ. *Sapiens iuſtus ſui ipſius 26
amicus erit, at via impiorũ decipiet eos. *Nõ ſa 27
bricabit doloſus captiones, poſſeſſio autẽ precioſa
vir purus. *In viis iuſtitiæ vita; viæ autẽ eorũ,
qui recordãtur iniuriarũ, in mortẽ. CAP. XIII.
Filius aſtutus obediens patri: filius autẽ inobe- 1
biens in perditione. *De fructibus iuſtitiæ 2
comedet bonus: animæ autẽ impiorũ peribũt in-
tempeſtiuæ. *Qui cuſtodit ſuũ os, cuſtodit ſuam 3
animã: at temerarius labiis metu afficiet ſeipſũ.
*In deſideriis eſt omnis piger, manus autẽ vi- 4
rilũ in diligẽtia. *Sermonẽ iniuſtũ deteſtatur iu 5
ſtus: impius autẽ cõfunditur, & nõ habebit au-
daciã loquendi. *Iuſtitia cuſtodit innocẽtes via, 6
at impios malos facit peccatum. *Sunt ditantes 7
ſeipſos nihil habẽtes, & ſunt humiliãtes ſeipſos
in multis diuitiis. *Redẽptio viri animæ propriæ 8
diuitiæ, mendicus autẽ nõ ſuſtinet minas. *Lux 9
iuſtis ſemper, lux impiorũ extinguitur. *Malus 10
cũ iniuria facit mala, at ipſorum cognitores ſa-
pientes. *Subſtãtia feſtinata cum iniquitate, mi- 11
nor fit; at congregans ſibi cũ pietate, implebitur.
*Iuſtus miſeretur et cõmodat; arbor enim vi- 12
tæ deſideriũ bonũ. *Qui deſpicit rem, deſpicietur 13
ex ea; at timens præceptũ, hic ſanus eſt. Filio do-
loſo nullũ erit bonũ, famulo autẽ ſapienti proſpe-
ræ erũt operationes, & dirigetur via eius. *Lex 14
ſapientis fons vitæ, at demens captus à laqueo
morietur. *Intellectus bonus dat gratiã, at co- 15
gnoſcere legem, cognitionis eſt bonæ; viæ autẽ de-
ſpicientiũ in perditione. *Omnis aſtutus agit cũ 16
cognitione, at fatuus pandit ſuã malitiã. *Rex 17
temerarius cadet in mala, legatus autem ſapiens
liberabit eum. *Egeſtatem & ignominiã aufert 18
diſciplina, at cuſtodiens redargutiones glorifica-
bitur. *Deſideria impiorum delectant animam, 19
opera autem impiorum longè à cognitione.

21 *οὐκ ἀρέσει τῷ δικαίῳ οὐδὲν ἄδικον, οἱ δὲ ἀσεβεῖς πλησθή-
22 σονται κακῶν. *βδέλυγμα κυρίῳ χείλη ψευδῆ, ὁ δὲ ποιῶν
23 πίστεις δεκτὸς παρ᾽ αὐτῷ. *ἀνὴρ συνετὸς θρόνος αἰσθήσεως,
24 καρδία δὲ ἀφρόνων συναντήσεται ἀραῖς. *χεὶρ ἐκλεκτῶν κρα-
25 τήσει εὐχερῶς, δόλιοι δὲ ἔσονται εἰς προνομήν. *φοβερὸς λόγος
καρδίαν ταράσσει ἀνδρός· ἀγγελία δὲ ἀγαθὴ εὐφραίνει
26 αὐτόν. *ἐπιγνώμων δίκαιος ἑαυτοῦ φίλος ἔσται· ἡ δὲ ὁδὸς τῶν
27 ἀσεβῶν πλανήσει αὐτούς. *οὐκ ἐπιτεύξεται δόλιος θήρας,
28 κτῆμα δὲ τίμιον ἀνὴρ καθαρός. *ἐν ὁδοῖς δικαιοσύνης
ζωή· ὁδοὶ δὲ μνησικάκων εἰς θάνατον. ιγ´
1 *Υἱὸς πανοῦργος ὑπήκοος πατρί· υἱὸς δὲ ἀνήκοος ἐν ἀπω-
2 λείᾳ. *ἀπὸ καρπῶν δικαιοσύνης φάγεται ἀγαθός, ψυχαὶ δὲ
3 παρανόμων ὀλοῦνται ἄωροι. *ὃς φυλάσσει τὸ ἑαυτοῦ στόμα τη-
ρεῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν, ὁ δὲ προπετὴς χείλεσι πτοήσει ἑαυτόν.
4 *ἐν ἐπιθυμίαις ἐστὶ πᾶς ἀεργός, χεῖρες δὲ ἀνδρείων ἐν ἐ-
5 πιμελείᾳ. *λόγον ἄδικον μισεῖ δίκαιος, ἀσεβὴς δὲ αἰσχύνεται,
6 καὶ οὐχ ἕξει παρρησίαν. *δικαιοσύνη φυλάσσει ἀκάκους ὁδῷ,
7 τοὺς δὲ ἀσεβεῖς φαύλους ποιεῖ ἁμαρτία. *εἰσὶν οἱ πλουτί-
ζοντες ἑαυτοὺς μηδὲν ἔχοντες, καὶ εἰσὶν οἱ ταπεινοῦντες ἑαυ-
8 τοὺς ἐν πολλῷ πλούτῳ. *λύτρον ἀνδρὸς ψυχῆς ὁ ἴδιος
9 πλοῦτος, πτωχὸς δὲ οὐχ ὑφίσταται ἀπειλήν. *φῶς δικαίοις
10 διαπαντός, φῶς ἀσεβῶν σβέννυται. *κακὸς μεθ᾽ ὕβρεως
11 πράσσει κακά, οἱ δὲ αὑτῶν ἐπιγνώμονες σοφοί. *ὕπαρ-
ξις ἐπισπουδαζομένη μετὰ ἀνομίας, ἐλάσσων γίνεται· ὁ
12 δὲ συνάγων ἑαυτῷ μετ᾽ εὐσεβείας πληθυνθήσεται. *δίκαιος
οἰκτείρει καὶ κιχρᾷ, δένδρον γὰρ ζωῆς ἐπιθυμία ἀγαθή.
13 *ὃς καταφρονεῖ πράγματος καταφρονηθήσεται ὑπ᾽
αὐτοῦ. ὁ δὲ φοβούμενος ἐντολὴν οὗτος ὑγιαίνει. υἱῷ δολίῳ
οὐδὲν ἔσται ἀγαθόν, οἰκέτῃ δὲ σοφῷ εὔοδοι ἔσονται πράξεις,
14 καὶ κατευθυνθήσεται ἡ ὁδὸς αὐτοῦ. *νόμος σοφοῦ πηγὴ
ζωῆς, ὁ δὲ ἄνους ἁλοὺς ὑπὸ παγίδος θανεῖται.
15 *σύνεσις ἀγαθὴ δίδωσι χάριν, τὸ δὲ γνῶναι νόμον, δια-
νοίας ἐστὶν ἀγαθῆς, ὁδοὶ δὲ καταφρονούντων ἐν ἀπωλείᾳ.
16 *πᾶς πανοῦργος πράσσει μετὰ γνώσεως, ὁ δὲ ἄφρων ἐξε-
17 πέτασεν αὐτοῦ κακίαν. *βασιλεὺς θρασὺς πεσεῖται εἰς
18 κακά· ἄγγελος δὲ σοφὸς ῥύσεται αὐτόν. *πενίαν καὶ
ἀτιμίαν ἀφαιρεῖται παιδεία· ὁ δὲ φυλάσσων ἐλέγχους
19 δοξασθήσεται. *ἐπιθυμίαι ἀσεβῶν ἡδύνουσι ψυχήν,
ἔργα δὲ ἀσεβῶν μακρὰν ἀπὸ γνώσεως.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[21] Non decet iuſtum aliquid iniquitatis, impij autem replentur malo. [22] Abominatio Dei eſt labium mendacij: & qui fideliter agunt placent ei. [23] Filius hominis aſtutus operit ſcientiam, & cor ſtultorum repetit ſcientiam. [24] Manus fortium dominabitur, & doloſi erunt in tributum. [25] Verbum timoris in corde viri terrorem gignit, & verba bona lætificant illum. [26] Melior eſt iuſtus ſocio ſuo, & via impiorũ decipit eos. [27] Non obuiam fiet venatio viro doloſo, & ſubſtantia hominis erit aurum precioſum. [28] In via iuſti vita eſt, & iter patrum noſtrorum in mortem.

CAP. XIII.

Filius ſapiens ſuſcipit doctrinam patris: ſed filius deriſor non ſuſcipit obiurgationẽ. [2] Vnuſquiſque de fructibus oris ſui ſatiabitur bono; anima autem prædonum deiectione. [3] Qui cuſtodit os ſuum, cauet animæ ſuæ: & qui aperit labia ſua, multus terror imminet ei. [4] Deſiderat anima pigri aliquid, & non obuenit ei: & anima fortium impinguabitur. [5] Verbum mẽdacij deteſtatur iuſtus, impius autẽ confundetur & erubeſcet. [6] Iuſtitia cuſtodiet eos qui ſimplices ſunt in via ſua; impius autem inſtabilis erit propter peccata ſua. [7] Eſt qui diuitem facit ſemetipſum, & nihil habet; & eſt qui pauperem facit animam ſuam, & habet ſubſtantiam multam. [8] Redemptio animæ cuiuſque ſunt diuitiæ ſuæ, pauper autem non recipit increpationem. [9] Lux iuſtorũ exultabit, & lucerna impiorum extinguetur. [10] Attamen in ſuperbia venit contentio: & hi qui conſilium ineunt, ſapientes ſunt. [11] Opulentia iniquitate poſſeſſoris acquiſita minuetur: & qui congregat & dat pauperi, multiplicabit pecuniam ſuam. [12] Melior eſt qui proiicit ſarculum ſuum illo qui pendit in ſpe: & arbor vitæ adducit deſiderium. [13] Qui contemnit verbum, detrimentum patietur ab eo; & qui timet præceptum, penſabitur bono. [14] Lex ſapientis fons vitæ, ad declinandum à laqueo mortis. [15] Intellectus bonus dat gratiam, & via fortis direptorum peribit. [16] Omnis callidi opus eſt ex ſcientia, & ſtultus ſibi expandit ſtultitiam ſuã. [17] Nuncius impius cadet in malum, & legatus fidelis medicina eſt. [18] Pauper & qui ignominioſus eſt deſerit diſciplinam: & qui cautus eſt in redargutione, honoratur. [19] Deſiderium honeſtum ſuaue eſt animæ, & abominatio ſtultorum eſt recedere à malo.

20 הלך את־חכמים יחכם ורעה כסילים ירוע ׃
21 חטאים תרדף רעה ואת־צדיקים ישלם־טוב ׃
22 טוב ינחיל בני־בנים וצפון לצדיק חיל חוטא ׃
23 רב־אכל ניר ראשים ויש נספה בלא משפט ׃
24 חושך שבטו שונא בנו ואהבו שחרו מוסר ׃
25 צדיק אכל לשבע נפשו ובטן רשעים תחסר ׃

יד

1 חכמות נשים בנתה ביתה ואולת בידיה תהרסנו ׃
2 הולך בישרו ירא יהוה ונלוז דרכיו בוזהו ׃
3 בפי־אויל חטר גאוה ושפתי חכמים תשמורם ׃
4 באין אלפים אבוס בר ורב־תבואות בכח שור ׃
5 עד אמונים לא יכזב ויפיח כזבים עד שקר ׃
6 בקש־לץ חכמה ואין ודעת לנבון נקל ׃
7 לך מנגד לאיש כסיל ובל־ידעת שפתי־דעת ׃
8 חכמת ערום הבין דרכו ואולת כסילים מרמה ׃
9 אולים יליץ אשם ובין ישרים רצון ׃
10 לב יודע מרת נפשו ובשמחתו לא־יתערב זר ׃
11 בית רשעים ישמד ואהל ישרים יפריח ׃
12 יש דרך ישר לפני־איש ואחריתה דרכי־מות ׃
13 גם־בשחק יכאב־לב ואחריתה שמחה תוגה ׃
14 מדרכיו ישבע סוג לב ומעליו איש טוב ׃
15 פתי יאמין לכל־דבר וערום יבין לאשרו ׃
16 חכם ירא וסר מרע וכסיל מתעבר ובוטח ׃
17 קצר־אפים יעשה אולת ואיש מזמות ישנא ׃
18 נחלו פתאים אולת וערומים יכתרו דעת ׃
19 שחו רעים לפני טובים ורשעים על־שערי צדיק ׃
20 גם־לרעהו ישנא רש ואהבי עשיר רבים ׃

20 *Qui cũ ſapientibus graditur, ſapiẽs erit;
21 amicus ſtultorũ ſimilis efficietur. *Pecca-
tores ꝑſequetur malũ, & iuſtis retribuẽtur
22 bona. *Bonus relinquit hæredes filios &
nepotes, & cuſtoditur iuſto ſubſtãtia pec-
23 catoris. *Multi cibi in noualibus patrum,
24 & aliis congregantur abſq; iudicio. *Qui
parcit virgæ, odit filiũ ſuũ; qui autẽ diligit
25 illũ, diligẽter erudit. *Iuſtus comedit & re-
plet animam ſuam; venter autẽ impiorum
inſaturabilis. CAP. XIIII.
1 SApiens mulier ædificat domũ ſuã, inſi-
piens extructã quoq; manibꝰ deſtruet.
2 *Ambulãs recto itinere & timens Dñm,
deſpicitur ab eo qui infami graditur via.
3 *In ore ſtulti virga ſupbiæ, labia autẽ ſa-
4 pientũ cuſtodiũt eos. *Vbi nõ ſunt boues,
præſepe vacuũ eſt: vbi autẽ apparẽt pluri-
mæ ſegetes, ibi manifeſta eſt fortitudo bo-
5 uis. *Teſtis fidelis nõ mentietur, profert au
6 tẽ mendaciũ doloſus teſtis. *Quærit deri-
ſor ſapientiã & non inuenit, doctrina pru-
7 dentiũ facilis. *Vade contra virũ ſtultũ, &
8 neſcit labia prudẽtiæ. *Sapientia callidi eſt
intelligere viã ſuã, & prudentia ſtultorum
9 errans. *Stultis illudet peccatũ, & inter iu
10 ſtos morabitur gratia. *Cor quod nouit a-
maritudinẽ animæ ſuæ, in gaudio eius nõ
11 miſcebitur extraneus. *Domus impiorum
delebitur, tabernacula iuſtorum germina-
12 bũt. *Eſt via quę videtur homini iuſta, no-
13 uiſsima autẽ eius deducũt ad mortẽ. *Ri-
ſus dolore miſcebitur, & extrema gaudij
14 luctus occupat. *Viis ſuis replebitur ſtul-
15 tus, & ſup eũ erit vir bonus. *Innocẽs cre-
dit omni verbo, aſtutus conſiderat greſſus
16 ſuos. *Sapiẽs timet & declinat à malo, ſtul
17 tus trãſilit & cõfidit. *Impatiens opabitur
18 ſtultitiã, & vir verſutus odioſus eſt. *Poſſi-
debũt paruuli ſtultitiã, & expectabunt a-
19 ſtuti ſcientiã. *Iacebũt mali ante bonos, &
impij ante portas iuſtorum.
20 *Etiã proximo ſuo pauper odioſus eſt,
amici verò diuitum multi.

תרגום

10 דמהלך עם חכימי נתחכם ודמתחבר לסכלי נבאש לה ׃ 21 לחטאי תרדף בישתא וצדיקי ישתלמון טבתא ׃ 22 גברא טבא מורת לבני בנוהי ומתנטר לצדיקא עתרה דחטאיה ׃ 23 רבא אכל ארע מסכנא ואית גברא מתנגד בלא דינא ׃ 24 דחשך שבטה סני ברה ודרחם לה מקדם לה מרדותא ׃ 25 צדיקא אכל ושבעא נפשה וכרסי דרשיעי תחסר ׃

יד

1 חכימתא דנשיא בניא ביתא ושטיתא בידהא עקרא לה ׃ 2 דמהלך בתריצותא דחל מן קדם אלהא ודעשיק בארחתה שאט לה ׃ 3 בפמה דשטיא זקתא וצערא ושפותהון דחכימי נטרן אנון ׃ 4 אתר דלית תורא דכין ארותא וסגיעא דעללתא בחילה דתורא ׃ 5 סהדא מהימנא לא מכזב ודממלל כדבותא סהדא רגלא הוא ׃ 6 בעי ממקנא חכמתא וליתי וידיעתא למן דמתבין זלילא ׃ 7 אזל בארחא אחריתא מן קדם סכלא דלית בשפותה ידיעתא ׃ 8 חכמתא דערימא ביונא דארחא ושטיותא דסכלי רמיותא ׃ 9 כסילי מתלין בחטאה וביניה תריצי רעותא ׃ 10 לבא ידע מרירותא נפשה ובחדותה לא מתערב נכראה ׃ 11 ביתא דרשיעי ישתיצי ומשכנא דתריצי מפרח ׃ 12 אית ארחא דסברין בני נשא תריצא היא וסופה ארחא דמותא ׃ 13 אף בגחכא נכאב לבא וסופא חדותא וחירותא ׃ 14 מן ארחתה נסבע מן דמריה לבה וגברא טבא נסבע מן דחלתה ׃ 15 שברא מהימן לכל־מלי וערומתא מתבין לשבילה ׃ 16 חכימא דחל ומסטא מן בישתא וסכלא מתחלט בסכלותא ומסבר בה ׃ 17 מן דכריא רוחה מתחשב שטיא וסניא לגברא דאריכא תרעיתה ׃ 18 ירתון שברי שטיותא וכלילהון דערומאי ידיעתא ׃ 19 נפלו בישי קדם טבי ורשיעי נתין על־תרעיא דצדיקא ׃ 20 אף לחברה סני מסכנא ורחמי דעתירא סגיעין ׃

* *Qui circumfertur ſimul cum ſapientibus,* 20
ſapiens erit; qui autẽ circumuertitur ſimul cum
ſtultis, agnoſcetur.
* *Peccantes perſequentur mala; at iuſtos ap-* 21
prehendent bona. * *Bonus vir relinquet hæredes* 22
filios filiorũ, theſaurizãtur autem iuſtis diuitiæ
impiorum. * *Iuſti facient in diuitiis annos mul-* 23
tos, iniuſti verò peribunt breuiter. * *Qui parcit* 24
virgæ, odit filium ſuũ, at diligens inſtanter eru-
dit. * *Iuſtus comedens replet animam ſuã, animæ* 25
autem impiorum indigentes.

CAP. XIIII.

SApientes mulieres ædificarunt domos, at in- 1
ſipiens euertit manibus ſuis. * *Ambulans re-* 2
ctè timet Dominũ, at qui tortuosè incedit viis
ſuis, inhonorabitur. * *Ex ore ſtultorũ virga in-* 3
iuriæ, labia autem ſapientum cuſtodiunt eos.
* *Vbi nõ ſunt boues, præſepia munda: vbi au-* 4
tem multa genimina, manifeſta bouis fortitudo.
* *Teſtis fidelis non mentitur, accendit autem* 5
mentientẽ teſtis iniuſtus. * *Quæres ſapientiam* 6
apud malos & nõ inuenies; ſenſus autem apud
prudentes facilis. * *Omnia contraria viro ſtulto,* 7
arma autẽ ſenſus labia ſapiẽtia. * *Sapientia aſtu-* 8
torũ cognoſcet vias eorũ: amentia autem ſtulto-
rũ in deceptione. * *Domus iniquorũ debebũt pu* 9
rificationem, domus autem iuſtorũ acceptabiles.
* *Cor viri ſenſitiuũ mæſta anima eius: quando* 10
autem lætetur, nõ miſcetur iniuria. * *Domus im-* 11
piorũ delebuntur, tabernacula autẽ rectorũ ſta-
bũt. * *Eſt via quæ videtur recta eſſe apud homi-* 12
nes, at nouiſſima eius vadũt ad fundũ inferni.
* *In lætitiis nõ miſcetur mœror: extrema autẽ* 13
gaudij in luctũ vadũt. * *Suis viis replebitur qui* 14
eſt audacis cordis; ab autem cogitationibus eius
vir bonus. * *Innocens credit omni verbo, aſtu-* 15
tus autẽ vadit in pœnitentiã. * *Sapiens timens* 16
declinauit à malo, at ſtultus ſibi confidens miſce
tur iniquo. * *Impatiens operatur cum temeri-* 17
tate, vir autẽ prudens multa ſuffert. * *Diuident* 18
ſtulti malitiam, at aſtuti dominabuntur ſenſus.
* *Labentur mali ante bonos, & impij colent* 19
portas iuſtorum. * *Amici odibunt amicos men-* 20
dicos: amici autem diuitum multi.

20 * ὁ συμπορευόμενος σοφοῖς σοφισθήσεται, ὁ δὲ συμπορευ-
21 όμενος ἄφροσιν γνωσθήσεται. * ἁμαρτάνοντας καταδιώ-
ξεται κακά, τοὺς δὲ δικαίους καταλήψεται ἀγαθά.
22 * ἀγαθὸς ἀνὴρ κληρονομήσει υἱοὺς υἱῶν, θησαυρίζεται
23 δὲ δικαίοις πλοῦτος ἀσεβῶν. * δίκαιοι ποιήσουσιν ἐν πλούτῳ
ἔτη πολλά. ἄδικοι δὲ ἀπολοῦνται συντόμως.
24 * ὃς φείδεται τῆς βακτηρίας μισεῖ τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ὁ δὲ ἀγα-
25 πῶν ἐπιμελῶς παιδεύει. * δίκαιος ἔσθων ἐμπιπλᾶται
τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, ψυχαὶ δὲ ἀσεβῶν ἐνδεεῖς.

ιδʹ

1 * Σοφαὶ γυναῖκες ᾠκοδόμησαν οἴκους. ἡ δὲ ἄφρων κα-
2 τέσκαψε ταῖς χερσὶν αὐτῆς. * ὁ πορευόμενος ὀρθῶς φοβεῖται
τὸν κύριον, ὁ δὲ σκολιάζων ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ ἀτιμασθήσεται.
3 * ἐκ στόματος ἀφρόνων βακτηρία ὕβρεως, χείλη δὲ σο-
4 φῶν φυλάσσει αὐτούς. * οὗ μὴ εἰσὶ βόες, φάτναι καθαραί, οὗ
5 δὲ πολλὰ γεννήματα φανερὰ βοὸς ἰσχύς. * μάρτυς πιστὸς
6 οὐ ψεύδεται. ἐκκαίει δὲ ψευδῆ μάρτυς ἄδικος. * ζητήσεις σο-
φίαν παρὰ κακοῖς καὶ οὐχ εὑρήσεις, αἴσθησις δὲ παρὰ φρονί-
7 μοις εὐχερής. * πάντα ἐναντία ἀνδρὶ ἄφρονι, ὅπλα δὲ αἰ-
8 σθήσεως χείλη σοφά. * σοφία πανούργων ἐπιγνώσεται
9 τὰς ὁδοὺς αὐτῶν, ἄνοια δὲ ἀφρόνων ἐν πλάνῃ. * οἰκίαι πα-
ρανόμων ὀφειλήσουσι καθαρισμόν, οἰκίαι δὲ δικαίων δε-
10 κταί. * καρδία ἀνδρὸς αἰσθητικὴ λυπηρὰ ψυχὴ αὐτοῦ.
ὅταν δὲ εὐφραίνηται οὐκ ἐπιμίγνυται ὕβρει.
11 * οἰκίαι ἀσεβῶν ἀφανισθήσονται, σκηναὶ δὲ κατορθούντων
12 στήσονται. * ἔστιν ὁδὸς ἣ δοκεῖ ὀρθὴ εἶναι παρὰ ἀνθρώποις·
τὰ δὲ τελευταῖα αὐτῆς ἔρχεται εἰς πυθμένα ᾅδου.
13 * ἐν εὐφροσύναις οὐ προσμίγνυται λύπη, τελευταῖα
14 δὲ χαρᾶς εἰς πένθος ἔρχεται. * τῶν ἑαυτοῦ ὁδῶν πλησθή-
σεται θρασυκάρδιος, ἀπὸ δὲ τῶν διανοημάτων αὐτοῦ ἀνὴρ
15 ἀγαθός. * ἄκακος πιστεύει παντὶ λόγῳ, πανοῦργος δὲ
16 ἔρχεται εἰς μετάνοιαν. * σοφὸς φοβηθεὶς ἐξέκλινεν ἀπὸ
κακοῦ· ὁ δὲ ἄφρων ἑαυτῷ πεποιθὼς μίγνυται ἀνόμῳ.
17 * ὀξύθυμος πράσσει μετὰ ἀβουλίας, ἀνὴρ δὲ φρόνιμος
18 πολλὰ ὑποφέρει. * μεριοῦνται ἄφρονες κακίαν, οἱ
δὲ πανοῦργοι κρατήσουσιν αἰσθήσεως.
19 * ὀλισθήσουσι κακοὶ ἔναντι ἀγαθῶν, καὶ ἀσεβεῖς θερα-
20 πεύσουσι θύρας δικαίων. * φίλοι μισήσουσι φίλους πτω-
χούς, φίλοι δὲ πλουσίων πολλοί.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

20 Qui ambulat cum ſapientibus, ſapiens erit; & qui habet ſocietatem cum ſtultis, malum erit ei. 21 Peccatores perſequetur malum:
iuſtis verò retribuentur bona. 22 Vir bonus hæreditare facit filios filiorũ ſuorũ, & ſeruãtur iuſto diuitiæ peccatoris. 23 Multus cibus eue-
nit pauperi, & eſt qui præter ius mortem oppetit. 24 Qui prohibet virgam ſuam, odit filium ſuum; & qui diligit illum, manè quæret ei
eruditionem. 25 Iuſtus comedit & ſatiatur anima eius, & venter impiorum indigebit.

CAP. XIIII.

QVæ ſapiens eſt in mulieribus, ædificat domum ſuam; & ſtulta manibus ſuis deſtruit eam. 2 Qui ambulat in rectitudine, timet Deum;
& qui calũniator eſt in via ſua, contemnit eum. 3 In ore ſtulti virga & tribulatio: & labia ſapientum cuſtodiunt eos. 4 Vbi non ſunt
boues, præſepia munda ſunt, & multitudo frugum in fortitudine bouis. 5 Teſtis fidelis non mentitur; & qui loquitur mendacium, teſtis
detractor eſt. 6 Quærit deriſor ſapientiam, & non adeſt; & ſcientia prudenti vileſcit. 7 Vade per viam aliam à facie ſtulti, quia in la-
biis eius non eſt ſcientia. 8 Sapientia callidi intelligentia eſt viæ ſuę: & ſtultitia ſtultorum fraudulenta. 9 Stulti ponunt comparationes
in peccato, & inter rectos eſt beneplacitum. 10 Cor nouit amaritudinem animæ ſuæ, & in gaudio eius non miſcebitur extraneus.
11 Domus impiorum deſtruetur, & tabernaculum rectorum germinabit. 12 Eſt via quam putant filij hominis eſſe rectam; & finis
eius eſt via mortis. 13 Etiam in riſu dolet cor, & finis lætitiæ mœror. 14 Viis ſuis ſatiabitur qui eſt euanidus corde ſuo, & vir bonus
ſatiabitur timore ſuo. 15 Inſipiens credit omni verbo, & callidus attendit ad bonum ſuum. 16 Sapiens timet & declinat à malo: & ſtul-
tus feruet in ſtultitia, & confidit in ea. 17 Qui præceps eſt in ſpiritu ſuo, reputatur ſtultus, & odio proſequitur differentem conſilium ſuũ.
18 Hæreditabunt inſipientes ſtultitiam, & corona aſtutorum eſt ſcientia. 19 Corruunt impij coram bonis, & impij obſtupeſ-
cunt in portis iuſtorum. 20 Et ſocio ſuo odioſus eſt pauper, & amici diuitis multi ſunt.

21 * בָּז־לְרֵעֵהוּ חוֹטֵא וּמְחוֹנֵן עֲנָיִים אַשְׁרָיו ׃
22 *הֲלוֹא יִתְעוּ חֹרְשֵׁי רָע וְחֶסֶד וֶאֱמֶת חֹרְשֵׁי טוֹב ׃
23 * בְּכָל־עֶצֶב יִהְיֶה מוֹתָר וּדְבַר שְׂפָתַיִם אַךְ
לְמַחְסוֹר ׃
24 * עֲטֶרֶת חֲכָמִים עָשְׁרָם אִוֶּלֶת כְּסִילִים
אִוֶּלֶת ׃
25 * מַצִּיל נְפָשׁוֹת עֵד אֱמֶת וְיָפִחַ כְּזָבִים מִרְמָה ׃
26 * בְּיִרְאַת יְהוָה מִבְטַח־עֹז וּלְבָנָיו יִהְיֶה מַחְסֶה ׃
27 * יִרְאַת יְהוָה מְקוֹר חַיִּים לָסוּר מִמֹּקְשֵׁי מָוֶת ׃
28 * בְּרָב־עָם הַדְרַת־מֶלֶךְ וּבְאֶפֶס לְאֹם מְחִתַּת
רָזוֹן ׃
29 * אֶרֶךְ אַפַּיִם רַב־תְּבוּנָה וּקְצַר־רוּחַ מֵרִים אִוֶּלֶת ׃
30 * חַיֵּי בְשָׂרִים לֵב מַרְפֵּא וּרְקַב עֲצָמוֹת קִנְאָה ׃
31 * עֹשֵׁק דָּל חֵרֵף עֹשֵׂהוּ וּמְכַבְּדוֹ חֹנֵן אֶבְיוֹן ׃
32 * בְּרָעָתוֹ יִדָּחֶה רָשָׁע וְחֹסֶה בְמוֹתוֹ צַדִּיק ׃
33 * בְּלֵב נָבוֹן תָּנוּחַ חָכְמָה וּבְקֶרֶב כְּסִילִים תִּוָּדֵעַ ׃
34 * צְדָקָה תְרוֹמֵם גּוֹי וְחֶסֶד לְאֻמִּים חַטָּאת ׃
35 * רְצוֹן־מֶלֶךְ לְעֶבֶד מַשְׂכִּיל וְעֶבְרָתוֹ תִּהְיֶה מֵבִישׁ ׃

טו

1 * מַעֲנֶה־רַּךְ יָשִׁיב חֵמָה וּדְבַר־עֶצֶב יַעֲלֶה־אָף ׃
2 * לְשׁוֹן חֲכָמִים תֵּיטִיב דָּעַת וּפִי כְסִילִים יַבִּיעַ
אִוֶּלֶת ׃
3 * בְּכָל־מָקוֹם עֵינֵי יְהוָה צֹפוֹת רָעִים וְטוֹבִים ׃
4 * מַרְפֵּא לָשׁוֹן עֵץ חַיִּים וְסֶלֶף בָּהּ שֶׁבֶר בְּרוּחַ ׃
5 * אֱוִיל יִנְאַץ מוּסַר אָבִיו וְשֹׁמֵר תּוֹכַחַת יַעְרִם ׃
6 * בֵּית צַדִּיק חֹסֶן רָב וּבִתְבוּאַת רָשָׁע נֶעְכָּרֶת ׃
7 * שִׂפְתֵי חֲכָמִים יְזָרוּ דָעַת וְלֵב כְּסִילִים לֹא־כֵן ׃
8 * זֶבַח רְשָׁעִים תּוֹעֲבַת יְהוָה וּתְפִלַּת יְשָׁרִים רְצוֹנוֹ ׃
9 * תּוֹעֲבַת יְהוָה דֶּרֶךְ רָשָׁע וּמְרַדֵּף צְדָקָה יֶאֱהָב ׃

21 *Qui despicit proximum suum, peccat;
qui autem miseretur pauperis, beatus erit.
22 * Errant qui operantur malum, miseri-
cordia & veritas præparant bona.
23 *In omni opere erit abundantia: vbi au
tē sunt verba plurima, ibi frequenter ege-
24 stas. *Corona sapientum diuitiæ eorum,
25 fatuitas stultorū imprudentia. * Liberat
animas testis fidelis, & profert mendacia
26 versipellis. * In timore Domini fiducia
fortitudinis, & filiis eius erit spes.
27 *Timor Dñi fons vitæ, vt declinet à rui-
28 na mortis. * In multitudine populi di-
gnitas regis, & in paucitate plebis ignomi
29 nia principis. *Qui patiens est, multa gu
bernatur sapientia; qui autem impatiens
30 est, exaltat stultitiam. *Vita carniū sanitas
31 cordis; putredo ossium inuidia. *Qui ca-
lumniatur egentē, exprobrat factori eius:
honorat autē eum qui miseretur pauperis.
32 * In malitia sua repelletur impius; spe-
33 rat autem iustus in morte sua. * In corde
prudentis requiescit sapiētia, & indoctos
34 quosque erudiet. * Iustitia eleuat gentē;
miseros autem facit populos peccatum.
35 *Acceptus est regi minister intelligens;
iracundiam eius inutilis sustinebit.

CAP. XV.

1 RESponsio mollis frangit iram, sermo
2 durus suscitat furorem. *Lingua sa-
pientum ornat scientiam, os stultorū ebul
3 lit stultitiam. * In omni loco oculi Do-
mini contemplantur bonos & malos.
4 * Lingua placabilis lignum vitæ; quæ
autem immoderata est, conteret spiritum.
5 * Stultus irridet disciplinam patris sui;
qui autem custodit increpationes, astutior
6 fiet. *Domus iusti plurima fortitudo, & in
7 fructibus impij cōturbatio. *Labia sapien
tū disseminabunt scientiam, cor stultorum
8 dissimile erit. * Victimæ impiorū abomi-
nabiles Dño, vota iustorum placabilia.
9 * Abominatio est Dño via impij: qui
sequitur iustitiam, diligitur ab eo.

תרגום

21 חָטְיָא שָׁאֵט לְחַבְרֵהּ וּמַן דְּיָהֵב לְמִסְכֵּנָא טוּבוֹהִי ׃ 22 עַוָּלֵי תָּעַיִן דְּחָשְׁלִין בִּישְׁתָּא וְחִסְדָּא וְקוּשְׁטָא חָשְׁלִין טָבֵי ׃ 23 בְּכָל־מַן
דְּאַצְפָּא לָךְ יֶהֱוֵי לָךְ יָתְרָנָא וּמִסְפּוּתָא יַתִּירָא לְחֶסְרָנָא ׃ 24 כְּלִילָא דְּחַכִּימֵי עֻתְרְהוֹן וְשִׁבְהוֹרְהוֹן דְּסַכְלֵי שַׁטְיוּתְהוֹן ׃ 25 מְפַצֵּא נַפְשָׁא
סָהֲדָא דְּקֻשְׁטָא וּדְמַלֵּל כַּדָּבוּתָא רַמָּיָא הוּא ׃ 26 דְּחַלְתֵּהּ דֶּאֱלָהָא סַבְרָיָא דְּעֻשְׁנָא וְלִבְנוֹי נֶהֱוֵי תֻּכְלָן ׃ 27 דְּחַלְתָּא דֶּאֱלָהָא מַבּוּעָא
דְחַיֵּי לְדִמְסְטֵי מִן פַּחָא דְּמוֹתָא ׃ 28 בְּסַגְעָא דְּעַמָּא הַדְרֵיהּ דְּמַלְכָּא וְהֵיךְ דִּבְצִיר עַמָּא מִתְּבַר פַּרְנָסֵהּ ׃ 29 מַן דְּנְגִידָא רוּחֵהּ סַגִּיעָא
בִּינְתֵּהּ וּמַן דְּכַרְיָה רוּחֵהּ מַסְגֵּי שַׁטְיוּתָא ׃ 30 דְּמַפְלִג חֵמְתָא דְּלִבֵּהּ אַסְיָא הוּא דְּבִסְרֵהּ וְהֵיךְ נְטַלֵיתָא בְּקִיסָא חָסִין קִנְאָתָא בְּגַרְמֵי ׃
31 דְּעָשֵׁק לְמִסְכֵּנָא חַסּוּדָא עָבֵד נַפְשֵׁהּ וּדְמַרְחֵם עַל בָּא יְקָרֵהּ ׃ 32 בְּבִישׁוּתֵהּ מִסְתְּחֵף רַשִּׁיעָא וּדְתָכֵל דְּמָאֵת צַדִּיקָא הוּא ׃
33 בְּלִבָּא דִּמְתַבֵּין תִּשְׁרֵי חָכְמְתָא וּבְגַוְהוֹן דְּסַכְלֵי שַׁטְיוּתָא תִּתְיְדַע ׃ 34 צִדְקְתָא תְרוֹמֵם אֻמַּת וְחִסּוּדָא דְּעַמֵּי חֶטְהֵי ׃ 35 רְעוּתֵהּ
דְּמַלְכָּא בְּעַבְדָּא סָכְלְתָנָא וּבְמַרְחָנֵהּ יִבְהֲתוּן ׃ טו 1 מִלְּתָא רְכִיכְתָא מְהַפְּכָא חֵמְתָא וּמִלְּתָא דַּעֲזִיזָא מַסְקָא רֻגְזָא ׃
2 לִשָּׁנָא דְּחַכִּימֵי מַשְׁפַּר יְדִיעְתָא וּפֻמְהוֹן דְּסַכְלֵי נַבִּיעַ שַׁטְיוּתָא ׃ 3 בְּכָל־אֲתַר עַיְנוֹי דַּייָ חָמְיָן בְּבִישֵׁי וּבְטָבֵי ׃ 4 אַסְיוּתָא דְּלִשָּׁנָא
אִילָנָא דְחַיֵּי הוּא וּדְאָכֵל מִן פֵּרוֹהִי נִשְׂבַּע ׃ 5 שָׁטְיָא מַסְלֵי מַרְדוּתָא דַּאֲבוּי וּדְמִזְדְּהַר בְּמַכְסָנוּתָא עֲרִימָא הוּא ׃
6 בְּבֵיתָא דְּצַדִּיקָא סַגֵּי חֵילָא וַעֲלַלְתְּהוֹן דְּרַשִּׁיעֵי תִּתְעַכַּר ׃ 7 שִׂפְוָתֵהּ דְּחַכִּימֵי מוֹדְעִין מַנְדְּעָא וְלִבְּהוֹן דְּסַכְלֵי לָא כֵן ׃
8 דִּבְחֵיהוֹן דְּרַשִּׁיעֵי מְרַחַקְתֵּיהּ דֶּאֱלָהָא וּבִצְלוֹתְהוֹן דִּתְרִיצֵי מִתְרְעֵי ׃ 9 מַרְחֵק אֱלָהָא אָרְחֵהּ דְּרַשִּׁיעָא וּדְרָדֵף צִדְקְתָא נִתְרְחֵם ׃

Qui inhonorat pauperes, peccat; qui miſe- 21
ratur autem mendicos, beatus. Errantes fa 22
bricant mala, miſericordiam autem & verita-
tem operantur boni. Non ſciunt miſericordiam
& fidem fabricatores malorum; eleemoſynæ au
tem & fides apud fabricatores bonos.
In omni ſollicito ineſt abundantia, at dulcis 23
& carens dolore in egeſtate erit. Corona ſa- 24
pientum diuitiæ eorum; at conuerſatio ſtultorũ
mala. Liberabit malorum animam teſtis fi- 25
delis, accendit autem mendacem doloſus.
In timore Domini ſpes fortitudinis, at fi- 26
liis eius relinquet firmamentum. Præceptũ 27
Domini fons vitæ, facit autem declinare à la-
queo mortis. In multa gente gloria regis: in 28
autem defectu plebis contritio principis.
Patiens vir multus in prudentia, at im- 29
patiẽs fortis ſtultus. Manſuetus vir cordis 30
medicus, tinea autem oſſium cor ſenſitiuum.
Qui calumniatur egentẽ, irritat illum qui 31
fecit eum; at honorans illum miſeretur mendici.
In malitia ſua expelletur impius, confidens 32
ſuæ ſanctitati iuſtus. In corde bono viri re- 33
quieſcet ſapientia, in autem corde ſtultorum non
agnoſcitur. Iuſtitia eleuat gentẽ, diminuunt 34
autem tribus peccata. Acceptus regi mini- 35
ſter intelligens; at ſua agilitate tollit ignominiã,
ira perdit & prudentes.

CAP. XV.

Reſponſio autem ſubmiſſa auertit irã, ſermo 1
verò triſtis ſuſcitat iras. Lingua ſapientũ 2
bona ſcit, os autem ſtultorũ nunciat mala. In 3
omni loco oculi Domini contemplantur malosq́;
& bonos. Sanitas linguæ arbor vitæ: at cuſto- 4
diens eam replebitur ſpiritu. Stultus deridet 5
diſciplinam patris: qui autem cuſtodit præcepta,
aſtutior. In abundanti iuſtitia fortitudo multa,
at impij radicitus de terra peribũt. Domibus 6
iuſtorum fortitudo multa, fructus autem im-
piorũ peribunt. Labia ſapientũ ligata ſunt ſen- 7
ſu, corda autem ſtultorum non ſecura. Victimæ 8
impiorum abominatio Domino, vota autẽ rectè
agentiũ acceptabilia apud eũ. Abominatio Do- 9
mino viæ impij: ſequentes iuſtitiam diligit.

21 ὁ ἀτιμάζων πένητας ἁμαρτάνει, ἐλεῶν δὲ πτωχοὺς
22 μακαριστός. πλανώμενοι τεκταίνουσι κακά, ἔλεον δὲ
καὶ ἀλήθειαν τεκταίνουσιν ἀγαθοί· οὐκ ἐπίστανται ἔλεον καὶ
πίστιν τέκτονες κακῶν. ἐλεημοσύναι δὲ καὶ πίστεις παρὰ τέκτο-
23 σιν ἀγαθοῖς. ἐν παντὶ μεριμνῶντι ἔνεστι περισσόν, ὁ δὲ
24 ἡδὺς καὶ ἀνάλγητος ἐν ἐνδείᾳ ἔσται. στέφανος σοφῶν
25 πλοῦτος αὐτῶν· ἡ δὲ διατριβὴ ἀφρόνων κακή. ῥύσεται
κακῶν ψυχὴν μάρτυς πιστός, ἐκκαίει δὲ ψευδῆ δόλιος·
26 ἐν φόβῳ κυρίου ἐλπὶς ἰσχύος, τοῖς δὲ τέκνοις αὐτοῦ κα-
27 ταλείψει ἔρεισμα. πρόσταγμα κυρίου πηγὴ ζωῆς,
ποιεῖ δὲ ἐκκλίνειν ἐκ παγίδος θανάτου.
28 ἐν πολλῷ ἔθνει δόξα βασιλέως, ἐν δὲ ἐκλείψει
29 λαοῦ συντριβὴ δυνάστου. μακρόθυμος ἀνὴρ πολὺς
ἐν φρονήσει, ὁ δὲ ὀλιγόψυχος ἰσχυρῶς ἄφρων.
30 πραΰθυμος ἀνὴρ καρδίας ἰατρός, σὴς δὲ ὀστέων καρ-
31 δία αἰσθητική. ὁ συκοφαντῶν πένητα παροξύνει τὸν
ποιήσαντα αὐτόν, ὁ δὲ τιμῶν αὐτὸν ἐλεεῖ πτωχόν.
32 ἐν κακίᾳ αὐτοῦ ἀπωσθήσεται ἀσεβής· ὁ πεποιθὼς τῇ
33 ἑαυτοῦ ὁσιότητι δίκαιος. ἐν καρδίᾳ ἀγαθῇ ἀνδρὸς
ἀναπαύσεται σοφία, ἐν δὲ καρδίᾳ ἀφρόνων οὐ διαγινώ-
34 σκεται. δικαιοσύνη ὑψοῖ ἔθνος, ἐλασσονοῦσι δὲ φυ-
λὰς ἁμαρτίαι.
35 δεκτὸς βασιλεῖ ὑπηρέτης νοήμων, τῇ δὲ ἑαυτοῦ εὐστρο-
φίᾳ ἀφαιρεῖται ἀτιμίαν, ὀργὴ ἀπόλλυσι καὶ φρονίμους.

ιε

1 Ἀπόκρισις δὲ ὑποπίπτουσα ἀποστρέφει θυμόν, λό-
2 γος δὲ λυπηρὸς ἐγείρει ὀργάς. γλῶσσα σοφῶν κα-
λὰ ἐπίσταται, στόμα δὲ ἀφρόνων ἀναγγέλλει κακά.
3 ἐν παντὶ τόπῳ ὀφθαλμοὶ κυρίου, σκοπεύουσι κακούς
4 τε καὶ ἀγαθούς. ἴασις γλώσσης δένδρον ζωῆς, ὁ δὲ
5 συντηρῶν αὐτὴν πλησθήσεται πνεύματος. ἄφρων μυ-
κτηρίζει παιδείαν πατρός· ὁ δὲ φυλάσσων ἐντολάς, πα-
νουργότερος. ἐν πλεοναζούσῃ δικαιοσύνῃ ἰσχὺς πολλή, οἱ δὲ
6 ἀσεβεῖς ὁλόρριζοι ἐκ γῆς ὀλοῦνται. οἴκοις δικαίων ἰσχὺς
7 πολλή, καρποὶ δὲ ἀσεβῶν ἀπολοῦνται. χείλη σοφῶν δέ-
δεται αἰσθήσει, καρδίαι δὲ ἀφρόνων οὐκ ἀσφαλεῖς.
8 θυσίαι ἀσεβῶν βδέλυγμα κυρίῳ, εὐχαὶ δὲ κα-
9 τευθυνόντων δεκταὶ παρ' αὐτῷ. βδέλυγμα κυρίῳ
ὁδοὶ ἀσεβοῦς· διώκοντας δικαιοσύνην ἀγαπᾷ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

21 Contemnit ſocium ſuum peccator: & qui dat pauperi, beatus eſt. 22 Peruerſi errant qui cogitant malum: miſericordia autem & veritas erit his qui cogitant bona. 23 In omni quod ſollicitum te facit, erit tibi commodum, & labia ſuperflua in egeſtate erunt. 24 Corona ſapientum diuitiæ eorum, & decus ſtultorum ſtultitia illorum. 25 Liberat animas teſtis veritatis, & qui loquitur mendacium, doloſus eſt. 26 Timor Dei eſt fiducia fortitudinis, & filiis eius erit protectio. 27 Timor Dei eſt fons vitæ, ad declinandũ à laqueo mortis. 28 In multitudine populi decor eſt regis: & quando minuitur populus, conteritur gubernator eius. 29 Qui longanimis eſt, multæ prudentiæ eſt; & qui præceps eſt in ſpiritu ſuo, multiplicat ſtultitiam. 30 Qui diuidit iram cordis ſui, medicina eſt carni eius: & ſicut putredo in ligno fortis eſt, ſic & inuidia in oſſibus. 31 Qui opprimit pauperem, opprobrium facit animæ ſuæ; & qui miſeretur patientis iniuriam, ipſum honorat. 32 In malitia ſua repellitur impius, & qui ſperat quòd ſit moriturus, iuſtus eſt. 33 In corde intelligentis moratur ſapientia, & in medio ſtultorum cognoſcitur ſtultitia. 34 Iuſtitia exaltat gentem, & opprobrium populi peccatum eſt. 35 Voluntas regis in ſeruo intelligenti eſt, & in offenſa eius confundetur.

CAP. XV.

Sermo mollis auertit iram, & ſermo durus ſuſcitat furorem. 2 Lingua ſapientum ornat ſcientiam, & os ſtultorũ eructat ſtultitiam. 3 In omni loco oculi Domini vident bonos & malos. 4 Medicina linguæ eſt lignũ vitæ; & qui comedit ex eo, de fructibus eius ſatiabitur. 5 Stultus reprobat diſciplinã patris ſui: & qui ſibi cauet eius increpatione, callidus eſt. 6 In domo iuſti virtus maxima eſt, & fructus impiorũ conturbabitur. 7 Labia ſapientum notam faciunt ſcientiam, & cor ſtultorum non eſt ita. 8 Sacrificia ſtultorum abominatio eſt Dei, & in oratione rectorum placabitur. 9 Abominatur Deus viam impij; & qui ſequitur iuſtitiam, diligetur.

10 * מוּסָר רָע לְעֹזֵב אֹרַח שׂוֹנֵא תוֹכַחַת יָמוּת :
11 * שְׁאוֹל וַאֲבַדּוֹן נֶגֶד יְהוָה אַף כִּי־לִבּוֹת בְּנֵי־אָדָם :
12 * לֹא־יֶאֱהַב לֵץ הוֹכֵחַ לוֹ אֶל־חֲכָמִים לֹא יֵלֵךְ :
13 * לֵב שָׂמֵחַ יֵיטִב פָּנִים וּבְעַצְּבַת־לֵב רוּחַ נְכֵאָה :
14 * לֵב נָבוֹן יְבַקֶּשׁ־דָּעַת וּפְנֵי כְסִילִים יִרְעֶה אִוֶּלֶת :
15 * כָּל־יְמֵי עָנִי רָעִים וְטוֹב לֵב מִשְׁתֶּה תָמִיד :
16 * טוֹב־מְעַט בְּיִרְאַת יְהוָה מֵאוֹצָר רָב וּמְהוּמָה בוֹ :
17 * טוֹב אֲרֻחַת יָרָק וְאַהֲבָה שָׁם מִשּׁוֹר אָבוּס וְשִׂנְאָה־בוֹ :
18 * אִישׁ חֵמָה יְגָרֶה מָדוֹן וְאֶרֶךְ אַפַּיִם יַשְׁקִיט רִיב :
19 * דֶּרֶךְ עָצֵל כִּמְשֻׂכַת חָדֶק וְאֹרַח יְשָׁרִים סְלֻלָה :
20 * בֵּן חָכָם יְשַׂמַּח אָב וּכְסִיל אָדָם בּוֹזֶה אִמּוֹ :
21 * אִוֶּלֶת שִׂמְחָה לַחֲסַר־לֵב וְאִישׁ תְּבוּנָה יְיַשֶּׁר־לָכֶת :
22 * הָפֵר מַחֲשָׁבוֹת בְּאֵין סוֹד וּבְרֹב יוֹעֲצִים תָּקוּם :
23 * שִׂמְחָה לָאִישׁ בְּמַעֲנֵה־פִיו וְדָבָר בְּעִתּוֹ מַה־טּוֹב :
24 * אֹרַח חַיִּים לְמַעְלָה לְמַשְׂכִּיל לְמַעַן סוּר מִשְּׁאוֹל מָטָּה :
25 * בֵּית גֵּאִים יִסַּח יְהוָה וְיַצֵּב גְּבוּל אַלְמָנָה :
26 * תּוֹעֲבַת יְהוָה מַחְשְׁבוֹת רָע וּטְהֹרִים אִמְרֵי־נֹעַם :
27 * עֹכֵר בֵּיתוֹ בּוֹצֵעַ בָּצַע וְשׂוֹנֵא מַתָּנֹת יִחְיֶה :
28 * לֵב צַדִּיק יֶהְגֶּה לַעֲנוֹת וּפִי רְשָׁעִים יַבִּיעַ רָעוֹת :
29 * רָחוֹק יְהוָה מֵרְשָׁעִים וּתְפִלַּת צַדִּיקִים יִשְׁמָע :
30 * מְאוֹר־עֵינַיִם יְשַׂמַּח־לֵב שְׁמוּעָה טוֹבָה תְּדַשֶּׁן־עָצֶם :

10 *Doctrina mala deſerentium viam: qui
increpationes odit, morietur.
11 *Infernus & perditio coram Domino,
quanto magis corda filiorum hominum.
12 *Non amat peſtilens eum qui ſe corri-
pit, nec ad ſapientes graditur.
13 *Cor gaudẽs exhilarat faciem, in mœ-
rore animi deiicitur ſpiritus.
14 *Cor ſapiens quærit doctrinam, & os
ſtultorum paſcitur imperitia.
15 *Omnes dies pauperis mali, ſecura
mens quaſi iuge conuiuium.
16 *Melius eſt parum cum timore Domi-
ni, quàm theſauri magni & inſatiabiles.
17 *Melius eſt vocari ad olera cũ charita-
te, quàm ad vitulum ſaginatũ cum odio.
18 *Vir iracundus prouocat rixas: qui pa-
tiens eſt, mitigat ſuſcitatas.
19 *Iter pigrorum quaſi ſepes ſpinarũ, via
iuſtorum abſque offendiculo.
20 *Filius ſapiens lætificat patrem, & ſtul-
tus homo deſpicit matrem ſuam.
21 *Stultitia gaudium ſtulto, & vir pru-
dens dirigit greſſus ſuos.
22 *Diſsipantur cogitationes abſque con
ſilio; vbi verò ſunt plures conſiliarij, con-
23 firmantur. *Lætatur homo in ſenten-
tia oris ſui, & ſermo opportunus eſt opti-
mus.
24 *Semita vitæ ſuper eruditum, vt decli-
net de inferno nouiſsimo.
25 *Domum ſuperborum demolietur
Dominus, & firmos faciet terminos vi-
duæ.
26 *Abominatio Domini cogitationes
malæ, & purus ſermo pulcherrimus.
27 *Conturbat domum ſuam qui ſectatur
auaritiam: qui autem odit munera, viuet.
28 *Mens iuſti meditabitur ſapientiã, os
impiorum redundat malis.
29 *Longè eſt Dominus ab impiis, & ora-
tiones iuſtorum exaudiet.
30 *Lux oculorum lætificat animam, fa-
ma bona impinguat oſſa.

תרגום

10 מרדותא דבישא מטעיא ארחה ומן דסני מכסנותא ימות :
11 שיול ואבדנא קדם אלהא אף לבי בר נשא :
12 לא רחם ממקנא מן דמכסם לה ולות חכימי לא אזל :
13 לבא חדוא משפר אפי ובכיבא דלבא רוחא ממכתא :
14 לבא דמתבין בעי ידיעתא ופמהון דסכלי שטיותא :
15 כל־יומי דמסכנא בישין ומן דטב לבה משקיא תדירא :
16 טב קליל בדחלתה דאלהא מן סימא דרבתא ועאתא בהן :
17 טבא שרותא דירקא ורחמותא תמן מן תורי מפטמי בסניאתא :
18 גברא חמתנא מגרי תגרא ונגיד רוחא מדעך היתא :
19 ארחהון דעטלי קרצובי וכובי וארחא תריצי שפיא :
20 ברא חכימא יחדי לאבוי וברא סכלא משיט אמה :
21 שטיותא חדותא היא לחסיר לבא וגברא דמתבין תרצות מהלך :
22 בטולא דמחשבתא היך דלית רזא ובסגעא דאלין דמתמלכין עצתא תקום :
23 חדותא לגברא במלתא דפמה ומלתא בעדנא סגו טבא :
24 ארחא דחיי מעליא לסכלתנא דנסטא מן שיול תחתיתא :
25 ביתא דגיותנא נסטר אלהא ויעתד תחומא דארמלתא :
26 מרחקתה דאלהא מחשבתא בישתא ודכין מלי בסימתא :
27 מובד ביתה מכנש ממון דשקר ודסני מוהביתא דמגן יחי :
28 לבא דצדיקא יאני בהימנותא ופמהון דרשיעי מביע בישתא :
29 רחיק הוא אלהא דרשיעי וצלותהון דצדיקי ישמע :
30 נהורא דעיני מחדי לבא שמעתא טבא מדהנא גרמא :

*Disciplina innocẽtis cognoscitur à trãseun- 10
tibus;qui autem odiunt increpationes, moriun-
tur turpiter. * Infernus & perditio manife- 11
sta apud Dominũ, quomodo non & corda homi
num? * Non amabit indoctus corripientes se: 12
cum autem sapientibus non conuersabitur.
* Corde gaudente facies viret, in autẽ mœro- 13
ribus existente, tristis incedit. * Cor rectũ quæ- 14
rit sensum, os autẽ ineruditorũ cognoscet mala.
* Omni tempore oculi malorũ suscipiunt ma- 15
la, at boni quiescunt semper. * Melius parua 16
pars cum timore Domini, quàm thesauri magni
cum intrepiditate. * Melior vocatio ad conui- 17
uium olerũ ad amicitiam & gratiam, quàm ap-
positio vitulorum cum inimicitia. * Vir ira- 18
cundus præparat rixas, patiens autem & futu-
ram mitigat. Patiens vir extinguet iudicia, at
impius suscitat magis. * Viæ pigrorum stratæ 19
spinis, at virilium tritæ. * Filius sapiens læti- 20
ficat patrem, filius autem stultus subsannat ma-
trem suam. * Amentis semitæ indigentes men- 21
te, vir autẽ prudens dirigens ambulat. * Diffe- 22
runt cogitationes nõ honorantes concilia, in autẽ
cordibus consiliantiũ manebit consilium. * Non 23
obediet malus illi, neque dicet opportunum quid
& bonum communi. * Viæ vitæ cogitationes 24
prudẽtis, vt cùm declinauerit ex inferno, saluus
sit. * Domos iniuriosorum demolitur Domi- 25
nus, firmauit autẽ terminũ viduæ. * Abomi- 26
natio Domino cogitatio iniusta, castorum autem
verba casta. * Perdit seipsum munerũ acceptor: 27
at odio habẽs donorum captiones, saluatur. Elee
mosynis & fide purgantur peccata, at timore
Domini declinat omnis à malo. * Corda iu- 28
storum meditantur fidem, os autem impiorum
respondet mala. Acceptabiles apud Dominum
viæ virorum iustorum, per autem eos & ini-
mici amici fiunt. * Longè abest Deus ab im- 29
piis, orationes autem iustorum audit. Melior
pauca acceptio cũ iustitia quàm multa germina
cum iniustitia. Cor viri cogitet iusta, vt à Deo
dirigantur gressus eius.
* Contemplans oculus bona lætificat cor: fa- 30
ma autem bona impinguat ossa.

10 * παιδεία ἀκάκου γνωρίζεται ὑπὸ τῶν παριόντων. οἱ δὲ
11 μισοῦντες ἐλέγχους τελευτῶσιν αἰσχρῶς. * ᾅδης καὶ ἀπώλεια
φανερὰ παρὰ τῷ κυρίῳ· πῶς οὐχὶ καὶ αἱ καρδίαι τῶν ἀν-
12 θρώπων; * οὐκ ἀγαπήσει ἀπαίδευτος τοὺς ἐλέγχοντας
13 αὐτόν, μετὰ δὲ σοφῶν οὐχ ὁμιλήσει. * καρδίας εὐφραινο-
μένης πρόσωπον θάλλει, ἐν δὲ λύπαις οὔσης σκυθρωπάζει.
14 * καρδία ὀρθὴ ζητεῖ αἴσθησιν, στόμα δὲ ἀπαιδεύτων
15 γνώσεται κακά. * πάντα τὸν χρόνον οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν
κακῶν προσδέχονται κακά, οἱ δὲ ἀγαθοὶ ἡσυχάζουσι
16 διαπαντός. * κρεῖσσον μικρὰ μερὶς μετὰ φόβου κυρίου, ἢ
17 θησαυροὶ μεγάλοι μετὰ ἀφοβίας. * κρείσσων ξενισ-
μὸς λαχάνων πρὸς φιλίαν καὶ χάριν, ἢ παράθεσις μό-
18 σχων μετὰ ἔχθρας. * ἀνὴρ θυμώδης παρασκευάζει μά-
χας, μακρόθυμος δὲ καὶ τὴν μέλλουσαν καταπραΰνει.
μακρόθυμος ἀνὴρ κατασβέσει κρίσεις, ὁ δὲ ἀσεβὴς ἐγείρει
19 μᾶλλον. * ὁδοὶ ἀεργῶν ἐστρωμέναι ἀκάνθαις, αἱ δὲ τῶν
20 ἀνδρείων τετριμμέναι. * υἱὸς σοφὸς εὐφραίνει πατέρα,
21 υἱὸς δὲ ἄφρων μυκτηρίζει μητέρα αὐτοῦ. * ἀνοήτου τρί-
βοι ἐνδεεῖς φρενῶν, ἀνὴρ δὲ φρόνιμος κατευθύνων πο-
22 ρεύεται. * ὑπερτίθενται λογισμοὺς οἱ μὴ τιμῶντες
συνέδρια, ἐν δὲ καρδίαις βουλευομένων μένει βουλή.
23 * οὐ μὴ ὑπακούσῃ ὁ κακὸς αὐτῇ, οὐδὲ μὴ εἴπῃ καίριόν τι
24 καὶ καλὸν τῷ κοινῷ. * ὁδοὶ ζωῆς διανοήματα συνετοῦ,
ἵνα ἐκκλίνας ἐκ τοῦ ᾅδου σωθῇ.
25 * οἴκους ὑβριστῶν κατασπᾷ κύριος, ἐστήρισε δὲ ὅριον χή-
26 ρας. * βδέλυγμα κυρίῳ λογισμὸς ἄδικος, ἁγνῶν δὲ
27 ῥήσεις σεμναί. * ἐξόλλυσιν ἑαυτὸν ὁ δωρολήπτης, ὁ δὲ
μισῶν δώρων λήψεις σώζεται. ἐλεημοσύναις καὶ πίστεσιν
ἀποκαθαίρονται ἁμαρτίαι, τῷ δὲ φόβῳ κυρίου ἐκκλί-
28 νει πᾶς ἀπὸ κακοῦ. * καρδίαι δικαίων μελετῶσι πί-
στεις, στόμα δὲ ἀσεβῶν ἀποκρίνεται κακά. δεκταὶ παρὰ κυ-
ρίῳ ὁδοὶ ἀνδρῶν δικαίων, διὰ δὲ αὐτῶν καὶ οἱ ἐχθροὶ φί-
29 λοι γίνονται. * μακρὰν ἀπέχει ὁ θεὸς ἀπὸ ἀσεβῶν,
εὐχαῖς δὲ δικαίων ὑπακούει. κρείσσων ὀλίγη λῆψις μετὰ
δικαιοσύνης ἢ πολλὰ γεννήματα μετὰ ἀδικίας. καρδία
ἀνδρὸς λογιζέσθω δίκαια, ἵνα ὑπὸ τοῦ θεοῦ διορθωθῇ
τὰ διαβήματα αὐτοῦ.
30 * θεωρῶν ὀφθαλμὸς καλὰ εὐφραίνει καρδίαν, φήμη δὲ
ἀγαθὴ πιαίνει ὀστᾶ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

10 Disciplina mali hominis errare facit viam suam;& qui odit increpationem,morietur. 11 Infernus & perditio coram Deo,quanto magis corda filiorum hominis! 12 Non diligit derisor eum qui se corripit, & ad sapientes non graditur.
13 Cor gaudens exhilarat faciem,& in dolore cordis spiritus deiicitur.
14 Cor intelligentis quærit scientiam, & os stultorum stultitiam. 15 Omnes dies pauperis, mali sunt; & cuius hilaris est animus, conuiuium est continuum. 16 Melius est parum in timore Dei, quàm thesauri multiplicationis, in quibus est turbatio. 17 Melius est prandium oleris vbi est charitas,quàm boues pingues cum odio.
18 Vir iracundiæ prouocat rixas: & qui longanimis est,extinguit litem.
19 Via pigrorum tribuli & spinæ;& via rectorum trita est. 20 Filius sapiens lætificat patrem, & stultus homo contemnit matrem suam. 21 Stultitia gaudium est carenti corde,& vir prudens rectè graditur.
22 Dissipantur cogitationes vbi non est secretum;& in multitudine consiliariorum,consilium confirmatur.
23 Gaudium est viro in verbo oris sui,& verbum in tempore suo valde bonum est.
24 Semita vitæ est sursum intelligenti,vt declinet ab inferno inferiori. 25 Domum superborum demolietur Deus,& statuet terminum viduæ. 26 Abominatio est Dei cogitatio maligna, & puri sermones suaues sunt.
27 Perdit domum suam,qui congregat mammonam iniquitatis:& qui odit munus gratis,viuet.
28 Cor iusti meditatur in fide,& os impiorum eructat malum. 29 Longè est Deus ab impiis,& orationem iustorum exaudiet.
30 Lux oculorum lætificat cor: fama bona impinguat ossa.

31 * אזן שמעת תוכחת חיים בקרב חכמים תלין ׃
32 * פורע מוסר מואס נפשו ושומע תוכחת קונה לב ׃
33 * יראת יהוה מוסר חכמה ולפני כבוד ענוה ׃

יו

1 * לאדם מערכי־לב ומיהוה מענה לשון ׃
2 * כל־דרכי־איש זך בעיניו ותכן רוחות יהוה ׃
3 * גל אל־יהוה מעשיך ויכנו מחשבתיך ׃
4 * כל פעל יהוה למענהו וגם־רשע ליום רעה ׃
5 * תועבת יהוה כל־גבה־לב יד ליד לא ינקה ׃
6 * בחסד ואמת יכפר עון וביראת יהוה סור מרע ׃
7 * ברצות יהוה דרכי־איש גם־אויביו ישלם אתו ׃
8 * טוב־מעט בצדקה מרב תבואות בלא משפט ׃
9 * לב אדם יחשב דרכו ויהוה יכין צעדו ׃
10 * קסם ׀ על־שפתי־מלך במשפט לא ימעל־פיו ׃
11 * פלס ׀ ומאזני משפט ליהוה מעשהו כל־אבני־
כיס ׃
12 * תועבת מלכים עשות רשע כי בצדקה יכון כסא ׃
13 * רצון מלכים שפתי־צדק ודבר ישרים יאהב ׃
14 * חמת־מלך מלאכי־מות ואיש חכם יכפרנה ׃
15 * באור־פני־מלך חיים ורצונו כעב מלקוש ׃
16 * קנה־חכמה מה־טוב מחרוץ וקנות בינה
נבחר מכסף ׃
17 * מסלת ישרים סור מרע שומר נפשו נצר דרכו ׃
18 * לפני־שבר גאון ולפני כשלון גבה רוח ׃
19 * טוב שפל־רוח את־עניים מחלק שלל את־
גאים ׃
20 * משכיל על־דבר ימצא־טוב ובוטח ביהוה
אשריו ׃
21 * לחכם־לב יקרא נבון ומתק שפתים יסיף לקח ׃

31 * Auris quæ audit increpationes vitæ,
32 in medio ſapientũ commorabitur. * Qui
abiicit diſciplinã, deſpicit animã ſuam: qui
autẽ acquieſcit increpationibus, poſſeſſor
33 eſt cordis. * Timor Dñi diſciplina ſapien-
tiæ, & gloriam præcedit humilitas.

CAP. XVI.

1 HOminis eſt animũ præparare, & Dñi
2 gubernare linguam. * Omnes viæ ho-
A minis patent oculis eius: ſpirituũ ponde-
3 rator eſt Dñs. * Reuela Dño opera tua, &
4 dirigentur cogitationes tuæ. * Vniuerſa
propter ſemetipſum operatus eſt Domi-
nus, impium quoque ad diem malum.
5 * Abominatio Domini eſt omnis arro-
gans: etiam ſi manus ad manum fuerit, nõ
6 eſt innocens. * Miſericordia & veritate
B redimitur iniquitas, & in timore Dñi de-
7 clinatur à malo. * Cùm placuerint Dño
viæ hominis, inimicos quoque eius con-
8 uertet ad pacem. * Melius eſt parum cum
iuſtitia, quàm multi fructus cũ iniquitate.
9 * Cor hominis diſponit viam ſuam, ſed
10 Dñi eſt dirigere greſſus eius. * Diuinatio
in labiis regis, in iudicio non errabit os
11 eius. * Pondus & ſtatera iudicia Dñi ſunt,
C & opera eius omnes lapides ſacculi.
12 * Abominabiles regi qui agunt impiè;
13 quoniã iuſtitia firmabitur ſolium. * Vo-
luntas regũ labia iuſta: qui recta loquitur,
14 diligetur. * Indignatio regis nuncij mor-
15 tis, & vir ſapiens placabit eũ. * In hilaritate
vultus regis vita, & clemẽtia eius quaſi im
16 ber ſerotinus. * Poſſide ſapientiã, quia auro
melior eſt: & acquire prudentiã, quia pre-
17 cioſior eſt argento. * Semita iuſtorũ decli-
nat mala: cuſtos animæ ſuæ ſeruat viam
18 ſuã. * Contritionẽ præcedit ſupbia, & ante
ruinã exaltabitur ſpiritus. * Melius humi-
19 liari cũ mitibus, quàm diuidere ſpolia cũ
20 ſuperbis. * Eruditus in verbo reperiet bo-
21 na: qui ſperat in Dño, beatus eſt. * Qui ſa-
piens eſt corde, appellabitur prudens: &
qui dulcis eloquio, maiora reperiet.

תרגום

31 אודנא דשמעא מכסנותא דחיי בינת דחכימי תבות ׃ 32 מרש מרדותא מסלי נפשה ודשמע מכסנותא דחיי קני חכמתא ׃
33 ודחלתה דיי מרדותא דחכמתא ומן דמתיקר יהוי ענון ׃

יו

1 מן בר־נש תרעיתא דלבא ומן יי ממללא דלשנא ׃ 2 כלהון ארחתה דגברא דכין אנון בעינוי ואלהא מתקן ארחתה ׃
3 גלי לאלהא עובדך ומתקנן מחשבתך ׃ 4 כלהון עובדין דאלהא לאלין דמשתמעין לה ורשיעא ליומא בישא ׃ 5 מרחקתה
דאלהא כל־דרם בלבה מן בישתא לא נדכי ׃ 6 בטיבותא וקשטא מתכפר סרחנא ודחלתה דאלהא מסטיא מן בישתא ׃ 7 כד אתרעי
אלהא בארחתה דגברא ואף לבעלי דבבוי נשלם לה ׃ 8 טב קליל בצדקתא מן סגיעא דעללתא דלא בדינא ׃ 9 לבה דבר נשא
מחשב ארחתה ואלהא מתקן הלכתה ׃ 10 קסמא על ספותה דמלכא ובדינא לא נדגל פמה ׃ 11 רגיא וסמאתא דתריצותא מן קדם
אלהא ועבדוי כלהון מתקלי דקשטא ׃ 12 מרחקתה דמלכין דעבדין רשעא מטול דבצדקותא תקין כרסיא ׃ 13 רעותה דמלכא
ספותא דצדקתא ומלתא דתריצי רחם ׃ 14 חמתה דמלכא מלאכי דמותא אנון וגברא חכימא נדעכה ׃
15 בנהורא דפרצופה דמלכא חיי וצביונה היך ענגא בביריאתא ׃
16 דקני חכמתא טבא לה מן דהבא סנינא ודקני ביונא טב מן סניא גביא ׃ 17 שבילא דתריצי מסטיא מן בישתא ודמזהר בנפשה נטר
ארחה ׃ 18 קדם תברא גיותנותא וקדם תקלא רמת רוחא ׃ 19 טב הוא שפל רוח ועננא מן הוא דמפלג עדיתא עם גיותני ׃
20 דמסתכל במלתא ישכח טבתא ודמסבר באלהא טובוהי ׃ 21 חכים לבא יתקרי סכלתנא ודחלין שפותה מוסף אלפנא ׃

*Qui expellit disciplinam, odit seipsum : at 32
seruans increpationes, diligit animam suam.
*Timor Domini disciplina & sapientia, & 33
principium gloriæ respondebit ei ; præcedit au-
tem humiles gloria.

CAP. XVI.

OMnia opera humilis manifesta apud Deū, 4
at impij in die mala peribunt.
*Impurus apud Deum omnis excelsi cordis; 5
manui manus iniiciens iniustè, non erit innocēs.
*Initium viæ bonæ facere iusta, acceptabi- 6
lia autem apud Deum potius quàm mactare vi-
ctimas.
*Quærens Dominum inueniet cognitionem 7
cum iustitia: at rectè quærentes eum, inuenient
pacem.
*Omnia opera Domini cum iustitia, serua- 8
tur autem impius in diem malum.
*Diuinatio in labiis regis, in autem iudicio 10
non errabit os eius.
*Momentum stateræ iustitia apud Deum, 11
at opera eius stateræ iustæ. 12
*Abominatio regi faciens mala ; cum enim
iustitia præparatur soliū principatus. *Acce- 13
ptabilia regi labia iusta; sermones autem rectos 14
diligit Dominus. *Indignatio regis nuncius
mortis: vir autē sapiens placabit eum. *In lu- 15
ce vitæ filius regis, at accepti ei quasi nubilum
serotinum. *Nidi sapientiæ eligibiliores au- 16
ro: nidi autem prudentiæ eligibiliores super ar-
gentum. *Semitæ vitæ declinant à malis,
longitudo autem vitæ viæ iustitiæ. Suscipiens
disciplinam, in bonis erit : at custodiens incre-
pationes, sapiens erit. Qui custodit suas vias,
seruat suam animam ; diligens autem vitam 17
suam, parcet ori suo.
*Ante contritionem præcedit superbia, an- 18
te autem ruinam immodestia.
*Melior mansuetus corde cum humilitate, 19
quàm qui diuidit spolia cum iniuriantibus.
*Prudens in rebus inuentor bonorum; con 20
fisus autem in Domino, beatus.
*Sapientes & prudentes malos appellant, 21
at dulces in sermone plura audient.

32 *ὃς ἀπωθεῖται παιδείαν μισεῖ ἑαυτόν. ὁ δὲ τηρῶν ἐ-
λέγχους ἀγαπᾷ ψυχὴν αὐτοῦ.
33 *φόβος κυρίου παιδεία καὶ σοφία, καὶ ἀρχὴ δόξης
ἀποκριθήσεται αὐτῇ, προπορεύεται δὲ ταπεινοῖς δόξα.

ιϛ

4 *Πάντα τὰ ἔργα τοῦ ταπεινοῦ φανερὰ παρὰ τῷ θεῷ.
οἱ δὲ ἀσεβεῖς ἐν ἡμέρᾳ κακῇ ὀλοῦνται.
5 *ἀκάθαρτος παρὰ θεῷ πᾶς ὑψηλοκάρδιος· χειρὶ χεῖ-
ρας ἐμβαλὼν ἀδίκως οὐκ ἀθωωθήσεται.
6 *ἀρχὴ ὁδοῦ ἀγαθῆς τὸ ποιεῖν τὰ δίκαια, δεκτὰ δὲ
παρὰ θεῷ μᾶλλον ἢ θύειν θυσίας.
7 *ὁ ζητῶν τὸν κύριον εὑρήσει γνῶσιν μετὰ δικαιοσύνης· οἱ
δὲ ὀρθῶς ζητοῦντες αὐτὸν εὑρήσουσιν εἰρήνην.
8 *πάντα τὰ ἔργα κυρίου μετὰ δικαιοσύνης, φυλάσσε-
ται δὲ ὁ ἀσεβὴς εἰς ἡμέραν κακήν.
10 *μαντεῖον ἐπὶ χείλεσι βασιλέως, ἐν δὲ κρίσει οὐ μὴ
11 πλανηθῇ τὸ στόμα αὐτοῦ. *ῥοπὴ ζυγοῦ δικαιοσύνη
παρὰ θεῷ, τὰ δὲ ἔργα αὐτοῦ στάθμια δίκαια.
12 *βδέλυγμα βασιλεῖ ὁ ποιῶν κακά, μετὰ γὰρ δικαιο-
σύνης ἑτοιμάζεται θρόνος ἀρχῆς.
13 *δεκτὰ βασιλεῖ χείλη δίκαια, λόγους δὲ ὀρθοὺς ἀγα-
14 πᾷ ὁ κύριος. *θυμὸς βασιλέως ἄγγελος θανάτου,
15 ἀνὴρ δὲ σοφὸς ἐξιλάσεται αὐτόν. *ἐν φωτὶ ζωῆς υἱὸς
βασιλέως, οἱ δὲ προσδεκτοὶ αὐτῷ ὥσπερ νέφος ὄψιμον.
16 *νοσσιαὶ σοφίας αἱρετώτεραι χρυσίου, νοσσιαὶ δὲ φρο-
νήσεως αἱρετώτεραι ὑπὲρ ἀργύριον.
17 *τρίβοι ζωῆς ἐκκλίνουσιν ἀπὸ κακῶν, μῆκος δὲ βίου
ὁδοὶ δικαιοσύνης. ὁ δεχόμενος παιδείαν ἐν ἀγαθοῖς
ἔσται, ὁ δὲ φυλάσσων ἐλέγχους σοφισθήσεται. ὃς φυ-
λάσσει τὰς ἑαυτοῦ ὁδούς, τηρεῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν· ἀγα-
πῶν δὲ ζωὴν αὐτοῦ φείσεται στόματος αὐτοῦ.
18 *πρὸ συντριβῆς ἡγεῖται ὕβρις, πρὸ δὲ πτώματος
κακοφροσύνη.
19 *κρείσσων πραΰθυμος μετὰ ταπεινώσεως, ἢ ὃς διαιρεῖ-
ται σκῦλα μετὰ ὑβριστῶν.
20 *συνετὸς ἐν πράγμασιν εὑρετὴς ἀγαθῶν, πεποιθὼς δὲ
ἐπὶ κυρίῳ μακαριστός.
21 *τοὺς σοφοὺς καὶ συνετοὺς φαύλους καλοῦσιν, οἱ δὲ
γλυκεῖς ἐν λόγῳ πλείονα ἀκούσονται.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

31 Auris quæ audit increpationem vitæ, in medio sapientum cōmorabitur 32 Qui deserit disciplinam, auersatur animam suam: & qui audit increpationem vitæ, possidet sapientiam. 33 Timor Domini disciplina sapientiæ: & qui gloriosus est, sit humilis.

CAP. XVI.

AB homine est consilium cordis, & à Domino sermo linguæ. 2 Omnes viæ viri mundæ sunt in oculis eius, & Deus dirigit vias eius. 3 Reuela Deo opera tua, & dirigentur cogitationes tuæ. 4 Omnia opera Dei sunt pro his qui obediunt ei, & impius seruatur in diem malum. 5 Abominatio Dei est omnis elatus corde: à malo non mundabitur. 6 In benignitate & veritate expiatur iniquitas: & timor Dei auertit à malo. 7 Quando vult Deus viam viri, inimicos quoque eius pacificos reddit ei. 8 Melius est parum in iustitia, quàm multi fructus absque iudicio. 9 Cor filij hominis cogitat viam suam, & Deus dirigit gressum eius. 10 Diuinatio in labiis regis, & in iudicio non mentitur os eius. 11 Pondus & statera recta à facie Dei est, & opera eius omnia pondera veritatis. 12 Abominatio sunt regibus ij qui operantur impietatem, quoniam in iustitia dirigitur solium. 13 Voluntas regis labia iustitiæ, & verbum rectorum diligit. 14 Indignatio regis angeli mortis sunt, & vir sapiens restinguet eam. 15 In luce vultus regis est vita, & voluntas eius quasi nubes in serenitate. 16 Qui possidet sapientiam, melior est ei auro conflato; & qui possidet prudentiam, melior est argento lecto. 17 Semita rectorum est declinare à malo; & qui cauet animæ suæ, seruat viam suam. 18 Ante interitum venit superbia, & ante ruinam eleuatur spiritus. 19 Melior est humilis spiritu & mansuetus, quàm ille qui diuidit spolia cum superbis. 20 Qui contēplatur in verbo, inueniet bona; & qui sperat in Deo, beatus est. 21 Sapiens corde vocatur intelligens; & qui dulcis est labiis suis, addit disciplinam.

22 מְקוֹר חַיִּים שֵׂכֶל בְּעָלָיו וּמוּסַר אֱוִלִים אִוֶּלֶת ׃
23 לֵב חָכָם יַשְׂכִּיל פִּיהוּ וְעַל־שְׂפָתָיו יֹסִיף לֶקַח ׃
24 צוּף־דְּבַשׁ אִמְרֵי־נֹעַם מָתוֹק לַנֶּפֶשׁ וּמַרְפֵּא
לָעָצֶם ׃
25 יֵשׁ דֶּרֶךְ יָשָׁר לִפְנֵי־אִישׁ וְאַחֲרִיתָהּ דַּרְכֵי־מָוֶת ׃
26 נֶפֶשׁ עָמֵל עָמְלָה לּוֹ כִּי־אָכַף עָלָיו פִּיהוּ ׃
27 אִישׁ בְּלִיַּעַל כֹּרֶה רָעָה וְעַל־שְׂפָתָיו כְּאֵשׁ צָרָבֶת ׃
28 אִישׁ תַּהְפֻּכוֹת יְשַׁלַּח מָדוֹן וְנִרְגָּן מַפְרִיד אַלּוּף ׃
29 אִישׁ חָמָס יְפַתֶּה רֵעֵהוּ וְהוֹלִיכוֹ בְּדֶרֶךְ לֹא־טוֹב ׃
30 עֹצֶה עֵינָיו לַחְשֹׁב תַּהְפֻּכוֹת קֹרֵץ שְׂפָתָיו כִּלָּה
רָעָה ׃
31 עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת שֵׂיבָה בְּדֶרֶךְ צְדָקָה תִּמָּצֵא ׃
32 טוֹב אֶרֶךְ אַפַּיִם מִגִּבּוֹר וּמֹשֵׁל בְּרוּחוֹ מִלֹּכֵד עִיר ׃
33 בַּחֵיק יוּטַל אֶת־הַגּוֹרָל וּמֵיְהוָה כָּל־מִשְׁפָּטוֹ ׃

יז

1 טוֹב פַּת חֲרֵבָה וְשַׁלְוָה־בָהּ מִבַּיִת מָלֵא זִבְחֵי־רִיב ׃
2 עֶבֶד מַשְׂכִּיל יִמְשֹׁל בְּבֵן מֵבִישׁ וּבְתוֹךְ אַחִים
יַחֲלֹק נַחֲלָה ׃
3 מַצְרֵף לַכֶּסֶף וְכוּר לַזָּהָב וּבֹחֵן לִבּוֹת יְהוָה ׃
4 מֵרַע מַקְשִׁיב עַל־שְׂפַת־אָוֶן שֶׁקֶר מֵזִין עַל־
לְשׁוֹן הַוֹּת ׃
5 לֹעֵג לָרָשׁ חֵרֵף עֹשֵׂהוּ שָׂמֵחַ לְאֵיד לֹא יִנָּקֶה ׃
6 עֲטֶרֶת זְקֵנִים בְּנֵי בָנִים וְתִפְאֶרֶת בָּנִים אֲבוֹתָם ׃
7 לֹא־נָאוָה לְנָבָל שְׂפַת־יֶתֶר אַף כִּי־לְנָדִיב שְׂפַת־
שָׁקֶר ׃
8 אֶבֶן־חֵן הַשֹּׁחַד בְּעֵינֵי בְעָלָיו אֶל־כָּל־אֲשֶׁר
יִפְנֶה יַשְׂכִּיל ׃
9 מְכַסֶּה פֶּשַׁע מְבַקֵּשׁ אַהֲבָה וְשֹׁנֶה בְדָבָר מַפְרִיד
אַלּוּף ׃

22 *Fons vitę eruditio poſſidentis; doctri-
23 na ſtultorum fatuitas. *Cor ſapientis eru
dict os eius, & labiis eius addet gratiam.
24 *Fauus mellis compoſita verba, dulcedo
25 animæ & ſanitas oſsium. *Eſt via quæ vi-
detur homini recta, & nouiſsima eius du-
cunt ad mortem.
26 *Anima laborantis laborat ſibi, quia
compulit eum os ſuum.
27 *Vir inſipiens fodit malum, & in labiis
28 eius ignis ardeſcit. *Homo peruerſus
ſuſcitat lites, & verboſus ſeparat principes.
29 *Vir iniquus lactat amicum ſuum, &
ducit eum per viam non bonam.
30 *Qui attonitis oculis cogitat praua,
mordens labia ſua perficiet malum.
31 *Corona dignitatis ſenectus, quæ in
32 viis iuſtitiæ reperietur. *Melior eſt pa-
tiens viro forti; & qui dominatur animo
ſuo, expugnatore vrbium.
33 *Sortes mittuntur in ſinu, ſed à Domi-
no temperantur.

CAP. XVII.

1 Melior eſt buccella ſicca cum gaudio,
quàm domus plena victimis cũ iur-
2 gio. *Seruus ſapiens dominabitur ſtul-
tis filiis, & inter fratres hæreditatem diui-
3 det. *Sicut igne probatur argentum &
aurum camino, ita corda probat Dñs.
4 *Malus obedit linguæ iniquæ, & fallax
obtemperat labiis mendacibus.
5 *Qui deſpicit pauperem, exprobrat fa-
ctori eius: & qui in ruina lætatur alterius,
non erit impunitus.
6 *Corona ſenum filij filiorum, & gloria
filiorum patres eorum.
7 *Non decent ſtultum verba compoſi-
ta, nec principem labium mentiens.
8 *Gemma gratiſsima expectatio præ-
ſtolantis; quocunque ſe vertit, prudenter
intelligit.
9 *Qui celat delictum, quærit amici-
tias; qui altero ſermone repetit, ſeparat fæ-
deratos.

תרגום

22 מבוע דחיי סכלא ומרדותא דשטיי שטיותא ׃ 23 לבא דחכימא מסתכל פמה ובשפותהי מוסף אלפנא ׃
24 כבריתא דדבשא מאמרא דבסמא חליותא דנפשא ואסותא לגרמי ׃ 25 אית ארחא דמתחזיא בעיני בני נשא דתריצא היא וסופה
ארחתא דמותא אנון ׃ 26 נפש דלעיא לעותא תסובר דמן פמא אתי לה כיפא ׃ 27 גברא טלומא חפר בישתא ובספותא נורא יהבא
זליקי ׃ 28 גברא מהפכנא יגרי תגרי ודרתנא מפרק רחמה ׃ 29 גברא חטופא משרגג חברה מובל לה בארחא דלא שפירא ׃
30 רמז בעינוהי וחשב הפיכתא גזה בשפותא וגמר בישתא ׃ 31 כלילא דשבהירא סיבותא בארחא דצדקתא משתכחא ׃
32 טב נגד אפי רוחא מן גברא ודמכבש נפשה טב מן הוא דאחד מדינתא ׃ 33 בעבה דעצתא נפלה פיצתא ומן אלהא נפק דינה ׃

יז

1 טבא היא לחמא שריבתא ושלותה בה מן ביתא דמלי דבחי דדינא ׃ 2 עבדא סכלתנא ישתלט בברא מבהתנא ובינת אחי נפלג
ירתתא ׃ 3 צרפא נקי לסאמא וכורא לדהבא ואלהא בדק לבה ׃ 4 גברא בישא ציית לספותא דעאתא שקרא ורגלותא על לשנא
דעאתא ׃ 5 דמצדי במסכנא מרגז לברה ודחדי לתברא דחברה לא מזדכי ׃ 6 כלילא דסבי בני בניא ושבהורהון דבניא אבהיהון ׃
7 לא יאי לטפשא שפותא יתירתא אף לא לשליטא שפותא דשקרא ׃ 8 כיפא דשחדא חסירא היא באפי מן דשקל לה לכל אתר
דמתפני שכולא ׃ 9 דמכסי חובה בעי רחמותא ודסני מלתא מפרק רחמא ׃

* Fons vitæ cogitatio possidentibus: disci- 22
plina autem stultorum mala. * Cor sapientis 23
considerabit quæ à proprio ore, in autem labiis
feret prudentiam. * Faui mellis sermones bo- 24
ni: dulcedo autem eorũ sanitas animæ. * Sunt 25
viæ quæ videntur rectæ esse viro, tamen nouis-
sima earum respiciunt in profundum inferni.
* Vir in laboribus laborat sibi, & vim facit 26
suæ perditioni: at peruersus in suo ore fert per-
ditionem. * Vir insipiens fodit sibi mala, in autẽ 27
suis labiis thesaurizat ignem. * Homo peruersus 28
immittit mala, & lucernã ardentẽ doli accen-
det malis, & diuidit amicos. * Vir iniquus 29
tentat amicos, & ducit eos per vias non bo-
nas. * Firmans oculos suos cogitat peruersa: 30
diffinit autem labiis suis omnia mala, hic fornax
est malitiæ. * Corona exultationis senectus, 31
in autem viis iustitiæ reperitur. * Melior 32
vir patiens forti, & vir prudentiam habens
agricola magno: at qui dominatur iræ, melior
comprehendente ciuitatẽ. * In sinus veniunt 33
omnia iustis, ab autem Domino omnia iusta.

CAP. XVII.

Melior buccella cũ voluptate in pace, quàm 1
domus plena multis bonis & iniustis vi-
ctimis cum iurgio. * Seruus intelligens domi- 2
nabitur dominorũ stultorum, in autẽ fratribus
diuidet partes. * Sicut probatur in camino 3
argentum & aurum; sic electa corda apud Do-
minum. * Malus obedit linguis iniquorum, 4
iniustus autem attendit labiis mendacibus. Fi-
delis totus ornatus pecuniarum, at infidelis
neque obolus.
* Qui deridet pauperem, irritat eum qui fe- 5
cit illum: at qui lætatur perdito, non erit inno-
cens: at qui miseretur, misericordiam conseque-
tur. * Corona senum filij filiorum, gloria autẽ 6
filiorum patres eorum.
* Non congruent stulto labia fidelia, neque 7
iusto labia mendacia.
* Merces gratiarũ disciplina vtentibus; quo- 8
cunque vtique vertatur, prosperabitur. * Qui 9
celat iniustitias, quærit amicitiam: qui autem
odit celare, erigit amicos & domesticos.

22 * πηγὴ ζωῆς ἔννοια τοῖς κεκτημένοις. παιδεία δὲ ἀφρό-
23 νων κακή. * καρδία σοφοῦ νοήσει τὰ ἀπὸ τοῦ ἰδίου στό-
ματος, ἐπὶ δὲ χείλεσι φορέσει ἐπιγνωμοσύνην.
24 * κηρία μέλιτος λόγοι καλοί, γλύκασμα δὲ αὐτῶν
25 ἴασις ψυχῆς. * εἰσὶν ὁδοὶ δοκοῦσαι ὀρθαὶ εἶναι ἀνδρί, τὰ
μέντοι τελευταῖα αὐτῶν βλέπει εἰς πυθμένα ᾅδου. * ἀνὴρ
26 ἐν πόνοις πονεῖ ἑαυτῷ καὶ ἐκβιάζεται αὐτοῦ τὴν ἀπώλειαν.
ὁ μέντοι σκολιός, ἐπὶ τῷ ἑαυτοῦ στόματι φορεῖ τὴν ἀπώ-
27 λειαν. * ἀνὴρ ἄφρων ὀρύσσει ἑαυτῷ κακά, ἐπὶ δὲ τῶν
28 ἑαυτοῦ χειλέων θησαυρίζει πῦρ. * ἀνὴρ σκολιὸς δια-
πέμπεται κακά, καὶ λαμπτῆρα δόλου πυρσεύει κακοῖς, καὶ
29 διαχωρίζει φίλους. * ἀνὴρ παράνομος ἀποπειρᾶται φίλων,
30 καὶ ἀπάγει αὐτοὺς ὁδοὺς οὐκ ἀγαθάς. * στηρίζων ὀφθαλμοὺς
αὐτοῦ λογίζεται διεστραμμένα, ὁρίζει δὲ τοῖς χείλεσιν αὐτοῦ
31 πάντα τὰ κακά, οὗτος κάμινός ἐστι κακίας. * στέφανος
καυχήσεως γῆρας, ἐν δὲ ὁδοῖς δικαιοσύνης εὑρίσκεται.
32 * κρείσσων ἀνὴρ μακρόθυμος ἰσχυροῦ, καὶ ἀνὴρ φρόνησιν
ἔχων γεωργίου μεγάλου, ὁ δὲ κρατῶν ὀργῆς κρείσσων κα-
33 ταλαμβανομένου πόλιν. * εἰς κόλπους ἐπέρχεται πάντα
τοῖς δικαίοις, παρὰ δὲ κυρίου πάντα τὰ δίκαια.

ιζ'

1 * Κρείσσων ψωμὸς μεθ' ἡδονῆς ἐν εἰρήνῃ, ἢ οἶκος πλή-
ρης πολλῶν ἀγαθῶν καὶ ἀδίκων θυμάτων μετὰ μάχης.
2 * οἰκέτης νοήμων κρατήσει δεσποτῶν ἀφρόνων, ἐν δὲ
ἀδελφοῖς διελεῖται μέρη.
3 * ὥσπερ δοκιμάζεται ἐν καμίνῳ ἄργυρος καὶ χρυσός,
4 οὕτως ἐκλεκταὶ καρδίαι παρὰ κυρίῳ. * κακὸς ὑπακούει
γλώσσαις παρανόμων, ἄδικος δὲ προσέχει χείλεσι ψευ-
δέσιν. τοῦ πιστοῦ ὅλος ὁ κόσμος τῶν χρημάτων, τοῦ δὲ
5 ἀπίστου οὐδὲ ὀβολός. * ὁ καταγελῶν πτωχοῦ παροξύνει
τὸν ποιήσαντα αὐτόν. ὁ δὲ ἐπιχαίρων ἀπολλυμένῳ οὐκ
ἀθωωθήσεται· ὁ δὲ ἐπισπλαγχνιζόμενος ἐλεηθήσεται.
6 * στέφανος γερόντων τέκνα τέκνων, καύχημα δὲ
τέκνων πατέρες αὐτῶν.
7 * οὐχ ἁρμόσει ἄφρονι χείλη πιστά, οὐ δὲ δικαίῳ χείλη
8 ψευδῆ. * μισθὸς χαρίτων ἡ παιδεία τοῖς χρωμένοις,
οὗ δ' ἂν ἐπιστρέψῃ εὐοδωθήσεται.
9 * ὃς κρύπτει ἀδικήματα ζητεῖ φιλίαν. ὃς δὲ μισεῖ
κρύπτειν, ἵστησι φίλους καὶ οἰκείους.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

22 Fons vitæ intellectus *possidentis*, & disciplina stultorum stultitia. 23 Cor sapientis erudit os ipsius, & in labiis suis adiicit
doctrinam. 24 Fauus mellis verbum suaue, dulcedo animæ & medicina ossium. 25 Est via quæ videtur in oculis filiorum
hominum recta: & finis eius sunt viæ mortis. 26 Anima laborantis laborem sustinebit; quia ex ore suo veniet ei humiliatio.
27 Vir calumniator fodit malum, & in labiis eius ignis dat scintillas.
28 Vir peruersus concitat lites, & susurro diuellit à se amicum suum. 29 Vir raptor lactat amicum suum, & ducit eum per viam
non bonam. 30 Qui annuit oculis suis & cogitat peruersa, annuens labiis suis perficit malum. 31 Corona pulchritudinis est
senectus, in via iustitiæ inuenitur. 32 Melior est lentus ira animi quàm fortis: & qui dominatur sibiipsi, magis quàm ille
qui capit prouinciam. 33 In sinum consilij cadit sors, & à Deo egreditur iudicium eius.

CAP. XVII.

Melior est panis siccus cum tranquillitate, quàm domus plena victimis iurgij. 2 Seruus prudens dominabitur filio impudenti, & inter
fratres diuidet hæreditatem. 3 Conflatorium purum est ad argentum, & caminus ad aurum, & Deus scrutatur corda.
4 Vir malus auscultat labia iniqua: falsitas & accusatio in lingua peruersa.
5 Qui deridet pauperem, prouocat iram creatoris sui; & qui lætatur in interitu socij sui, non erit innocens. 6 Corona senum filij
filiorum, & pulchritudo filiorum patres eorum. 7 Non decet insipientem labium excessiuum, neque principem labium mendacij.
8 Lapis muneris gratia est in oculis eius qui tollit eum: ad omnem locum quò se vertit, prudenter agit.
9 Qui celat delictum, quærit amicitiam; & qui repetit sermonem, separat amicum.

10 * תֵּחַת גְּעָרָה בְּמֵבִין מֵהַכּוֹת כְּסִיל מֵאָה ׃
11 * אַךְ מְרִי יְבַקֶּשׁ־רָע וּמַלְאָךְ אַכְזָרִי יְשֻׁלַּח־בּוֹ ׃
12 * פָּגוֹשׁ דֹּב שַׁכּוּל בְּאִישׁ וְאַל־כְּסִיל בְּאִוַּלְתּוֹ ׃
13 * מֵשִׁיב רָעָה תַּחַת טוֹבָה לֹא־תָמִישׁ רָעָה מִבֵּיתוֹ ׃
14 * פּוֹטֵר מַיִם רֵאשִׁית מָדוֹן וְלִפְנֵי הִתְגַּלַּע הָרִיב
נְטוֹשׁ ׃
15 * מַצְדִּיק רָשָׁע וּמַרְשִׁיעַ צַדִּיק תּוֹעֲבַת יְהוָה גַּם־
שְׁנֵיהֶם ׃
16 * לָמָּה־זֶּה מְחִיר בְּיַד־כְּסִיל לִקְנוֹת חָכְמָה וְלֶב־
אָיִן ׃
17 * בְּכָל־עֵת אֹהֵב הָרֵעַ וְאָח לְצָרָה יִוָּלֵד ׃
18 * אָדָם חֲסַר־לֵב תּוֹקֵעַ כָּף עֹרֵב עֲרֻבָּה לִפְנֵי רֵעֵהוּ ׃
19 * אֹהֵב פֶּשַׁע אֹהֵב מַצָּה מַגְבִּיהַּ פִּתְחוֹ מְבַקֶּשׁ־שָׁבֶר ׃
20 * עִקֶּשׁ־לֵב לֹא יִמְצָא־טוֹב וְנֶהְפָּךְ בִּלְשׁוֹנוֹ יִפּוֹל
בְּרָעָה ׃
21 * יֹלֵד כְּסִיל לְתוּגָה לוֹ וְלֹא יִשְׂמַח אֲבִי נָבָל ׃
22 * לֵב שָׂמֵחַ יֵיטִב גֵּהָה וְרוּחַ נְכֵאָה תְּיַבֶּשׁ־גָּרֶם ׃
23 * שֹׁחַד מֵחֵק רָשָׁע יִקָּח לְהַטּוֹת אָרְחוֹת מִשְׁפָּט ׃
24 * אֶת־פְּנֵי מֵבִין חָכְמָה וְעֵינֵי כְסִיל בִּקְצֵה־אָרֶץ ׃
25 * כַּעַס לְאָבִיו בֵּן כְּסִיל וּמֶמֶר לְיוֹלַדְתּוֹ ׃
26 * גַּם עֲנוֹשׁ לַצַּדִּיק לֹא־טוֹב לְהַכּוֹת נְדִיבִים עַל־
יֹשֶׁר ׃
27 * חוֹשֵׂךְ אֲמָרָיו יוֹדֵעַ דָּעַת וְקַר־רוּחַ אִישׁ תְּבוּנָה ׃
28 * גַּם אֱוִיל מַחֲרִישׁ חָכָם יֵחָשֵׁב אֹטֵם שְׂפָתָיו נָבוֹן ׃

יח

1 * לְתַאֲוָה יְבַקֵּשׁ נִפְרָד בְּכָל־תּוּשִׁיָּה יִתְגַּלָּע ׃
2 * לֹא־יַחְפֹּץ כְּסִיל בִּתְבוּנָה כִּי אִם־בְּהִתְגַּלּוֹת לִבּוֹ ׃
3 * בְּבוֹא־רָשָׁע בָּא גַם־בּוּז וְעִם־קָלוֹן חֶרְפָּה ׃
4 * מַיִם עֲמֻקִּים דִּבְרֵי פִי־אִישׁ נַחַל נֹבֵעַ מְקוֹר
חָכְמָה ׃

10 * Plus proficit correctio apud pruden-
11 tẽ, quàm centũ plagæ apud stultũ. *Sem-
per iurgia quærit malus, angelus autẽ cru-
12 delis mittetur cõtra eum. *Expedit magis
vrsæ occurrere raptis fœtibus, quàm fatuo
13 confidenti sibi in stultitia sua. *Qui reddit
mala pro bonis, nõ recedet malum de do-
14 mo eius. *Qui dimittit aquã, caput est iur-
giorũ; & antequã patiatur contumeliã, iu-
15 diciũ deserit. *Qui iustificat impiũ, & qui
condemnat iustũ, abominabilis est vterq;
16 apud Dñm. *Quid prodest stulto habere
diuitias, cùm sapientiã emere non possit?
17 *Omni tempore diligit qui amicus est,
18 & frater in angustiis cõprobatur. *Stultus
homo plaudet manibus suis, cùm spopon-
19 derit ꝓ amico suo. *Qui meditatur discor
dias, diligit rixas: & qui exaltat ostiũ suũ,
20 quærit ruinã. *Qui peruersi cordis est, nõ
inuenit bonũ; & qui vertit linguã, incidet
21 in malũ. *Natus est stultus in ignominiam
22 suã, sed nec pater in fatuo lætabitur. *Ani-
mus gaudens ætatem floridã facit, spiritus
23 tristis exsiccat ossa. *Munera de sinu im-
pius accipit, vt peruertat semitas iudicij.
24 *In facie prudẽtis lucet sapientia: oculi
25 stultorũ in finibus terræ. *Ira patris filius
26 stultus, & dolor matris quę genuit eũ. *Nõ
est bonum, damnũ inferre iusto; nec per-
cutere principem qui recta iudicat.
27 *Qui moderatur sermones suos, do-
ctus & prudens est, & preciosi spiritus vir
28 eruditus. *Stultus quoque si tacuerit,
sapiens reputabitur: & si compresserit la-
bia sua, intelligens.

CAP. XVIII.

1 A Occasiones quærit qui vult recedere ab
amico, omni tꝑe erit exprobrabilis.
2 *Non recipit stultus verba prudẽtię, nisi
ea dixeris quæ versantur in corde eius.
3 *Impius cùm in ꝓfundũ venerit pecca-
torũ, cõtemnit: sed sequetur eũ ignominia
4 & opprobriũ. *Aqua ꝓfunda verba ex ore
viri, & torrens redundans fons sapientiæ.

תרגום

10 עָלָא בְעָתָא בְמַן דְמִתְבַּיַּן טַב מִן דִּלְמִמְחֵי לְסַכְלָא מְאָה חֻטְרִין ׃ 11 בְּרַם גַּבְרָא מְרִירָא בָעֵי בִישְׁתָּא וּמַלְאֲכָא
נַכְרָיָא יִשְׁתַּדַּר עֲלֵהּ ׃ 12 פְּגַע דֹּב וּרְתִיתָא בְּגַבְרָא חַכִּימָא לָא מִתְזַע וְשַׁכְלָא בְשַׁטְיוּתֵהּ נָפֵל ׃ 13 דְּפָרַע בִּישְׁתָּא חֲלַף טַבְתָא לָא תִפְסֻק
בִּישְׁתָּא מִן בַּיְתֵהּ ׃ 14 אֲשֵׁד דְּמָא הֵיךְ מַיָּא מְגָרֵי תִגְרֵי וְקֳדָם קַדְיָא מִטְּעֵי דִּינָא ׃ 15 דִּמְזַכֵּה לְרַשִׁיעָא וּמְחַיֵּב לְצַדִּיקָא מְרַחַקְתֵּהּ דֶּאֱלָהָא
אַף תַּרְוֵיהוֹן ׃ 16 לְמָה דֵּין אֻזְלָא לֵהּ תְּגְרוּתָא לְסַכְלָא דְלֵית לֵהּ לִבָּה וְחָכְמְתָא ׃ 17 בְּכָל־עִדָּן חַבְרָא רָחֵם הוּא וַאֲחָא לְעָקְתָא מִתְיְלֵד ׃
18 בַּר נַשׁ חֲסִיר רַעְיָנָא מְשַׁלֵּם יְדֵהּ וְעָרֵב עֲרָבוּתָא עַל־חַבְרֵהּ ׃ 19 דְּרָחֵם חוֹבָא רָחֵם מַצוּתָא וּמְזוֹרִים תַּרְעֵהּ בָּעֵי תַבְרָא ׃
20 מַן דַּעֲקִים לִבֵּהּ לָא מַשְׁכַּח טַבְתָא וּדְמִתְהַפֵּךְ בְּלִשָּׁנֵהּ נָפֵל בְּבִישְׁתָּא ׃ 21 דְּמוֹלֵד סַכְלָא חֲמוּצָא דִּילֵהּ וְלָא חָדֵי אֲבוּי דְּטִפְשָׁא ׃
22 לִבָּא חֲדְיָא מַשְׁפַּר גּוּפָא וְרוּחָא דְּכִיכְתָּא מְיַבְּשָׁא גַרְמָא ׃ 23 שֻׁחְדָא מִן עֻבָּא יִסַּב רַשִׁיעָא לְמִצְלֵי אָרְחָא דְדִינָא ׃
24 אַפּוֹי דְּסֻכְלְתָנָא חָדֵין בְּחָכְמְתָא וְעַיְנוֹי דְּסַכְלָא בְּעֻמְקָא דְאַרְעָא ׃ 25 בְּרָא סַכְלָא מַכְבַּד אֲבוּי וּמְמַרְמֵר לְאִמֵּהּ ׃
26 לְמִתַּךְ לְצַדִּיקָא לָא שַׁפִּיר אַף לָא לְמִמְחֵי צַדִּיקַיָּא דְּאָמְרִין תְּרִיצוּתָא ׃ 27 דְּחָשֵׂךְ מִלּוֹי יָדַע יְדִיעְתָּא וּדְמַכִּיכָא רוּחֵהּ גַּבְרָא דְּמִתְבַּיַּן ׃
28 וְאַף שַׁטְיָא דְּשָׁתִיק חַכִּימָא הוּא מִתְחֲשֵׁב וּדְכָלֵי שִׂפְוָתֵהּ מִתְבַּיַּן ׃

יח

1 רִיגְתָא בָּעֵי פַּהְיָא וּבְכָל־מַלְכְּתָא מִצְטְדֵי ׃ 2 לָא צָבֵי סַכְלָא בְּסֻכְלְתָנָא אֶלָּא בְּשַׁטְיוּתָא פָּהֵי לִבֵּהּ ׃
3 כַּד אָתֵי רַשִׁיעָא בְּשַׁטְיוּתָא יֵיתֵי וּבְצַעֲרָא וּבְחִסּוּדָא ׃ 4 מַיָּא עֲמִיקֵי פּוּמֵהּ דְּגַבְרָא נַחֲלָא דְּנָבֵעַ מַבּוּעַ דְּחָכְמְתָא ׃

* *Conterũt minæ cor prudẽtis, stultus autem* 10
verberatus nõ sentit. * *Contradictiones suscitat* 11
omnis malus, at Dominus angelũ crudelẽ emit-
tet ei. * *Incidet cura viro intelligẽti, at stulti ex-* 12
cogitabũt mala. * *Qui reddit mala pro bonis, nõ* 13
mouebũtur mala de domo eius. * *Licentiã dat ser* 14
monibus principiũ iustitiæ, præcedit autẽ egesta-
tẽ cõtentio et pugna. * *Qui iustũ iudicat iniustũ,* 15
iniustũ autẽ iustũ, immũdus & abominabilis a-
pud Deũ. * *Ad quid sunt pecuniæ stulto? posside-* 16
dere enim sapientiã excors nõ poterit. Qui altã
facit suã domũ, quærit contritionem: at renuens
discere, incidet in mala. * *In omne tẽpus amicus* 17
sit tibi, fratres in necessitatibus vtiles sint; hu-
ius enim gratia nascũtur. * *Vir stultus applaudit* 18
& cõgaudet sibi. Sicut & spondens sponsorem
dat suũ amicum. * *Amans peccata gaudet rixis.* 19
* *At durus corde nõ occurrit bonis: vir faci-* 20
liter mutabilis lingua incidet in mala: cor autẽ
stulti dolor possidẽti illud: nõ lætatur pater in fi-
lio indisciplinato. * *Filius autẽ prudens lætificat* 21
matrẽ suã. * *Cor lætũ bene habere facit; viri autẽ* 22
tristis exsiccantur ossa. * *Accipientis munera in* 23
sinibus iniustẽ, non prosperãtur viæ; impius au-
tem declinat vias iustitiæ. * *Facies prudens viri* 24
sapientis, at oculi stulti in summa terræ. * *Ira* 25
patri filius stultus, & dolor matri eius.
* *Damnum inferre viro iusto non bonũ, ne-* 26
que sanctum insidiari principibus iustis.
* *Qui abstinet verbum præmittere durum,* 27
prudens; patiens autem vir prudens.
* *Amenti interroganti sapientia imputabi-* 28
tur: mutum autem quispiam seipsum cùm fece-
rit, videbitur prudens esse.

CAP. XVIII.

Occasiones quærit vir volens recedere ab 1
amicis: in omni autem tempore exprobra-
bilis erit.
* *Non necessitatem habet sapientiæ indigens* 2
mente; potius enim ducitur stultitia. * *Cùm* 3
venerit impius in profundũ malorũ, contemnit;
superuenit autem ei ignominia & opprobrium.
* *Aqua profunda sermo in corde viri, flu-* 4
uius autem scaturit & fons vitæ.

10 * συντρίβει ἀπειλὴ καρδίαν φρονίμου, ἄφρων δὲ μα-
11 στιγωθεὶς οὐκ αἰσθάνεται. * ἀντιλογίας ἐγείρει πᾶς κακός, ὁ δὲ
12 κύριος ἄγγελον ἀνελεήμονα ἐκπέμψει αὐτῷ. * ἐμπε-
σεῖται μέριμνα ἀνδρὶ νοήμονι, οἱ δὲ ἄφρονες διαλο-
13 γιοῦνται κακά. * ὃς ἀποδίδωσι κακὰ ἀντὶ ἀγαθῶν, οὐ κινηθή-
14 σεται κακὰ ἐκ τοῦ οἴκου αὐτοῦ. * ἐξουσίαν δίδωσι λόγοις ἀρχὴ
δικαιοσύνης, προηγεῖται δὲ τῆς ἐνδείας στάσις καὶ μάχη.
15 * ὃς δίκαιον κρίνει τὸν ἄδικον, ἄδικον δὲ τὸν δίκαιον, ἀ-
16 κάθαρτος καὶ βδελυκτὸς παρὰ θεῷ. * ἵνα τί ὑπῆρξε χρήμα-
τα ἄφρονι, κτήσασθαι γὰρ σοφίαν ἀκάρδιος οὐ δυνήσεται; ὃς
ὑψηλὸν ποιεῖ τὸν ἑαυτοῦ οἶκον ζητεῖ συντριβήν· ὁ δὲ σκο-
17 λιάζων τοῦ μαθεῖν, ἐμπεσεῖται εἰς κακά. * εἰς πάντα και-
ρὸν ὁ φίλος ὑπαρχέτω σοι, ἀδελφοὶ ἐν ἀνάγκαις χρήσι-
18 μοι ἔστωσαν. τούτου γὰρ χάριν γεννῶνται. * ἀνὴρ ἄφρων
ἐπικροτεῖ καὶ ἐπιχαίρει ἑαυτῷ, ὡς καὶ ὁ ἐγγυώμενος ἐγγύῃ
19 τὸν ἑαυτοῦ φίλον. * φιλαμαρτήμων χαίρει μάχαις.
20 * ὁ δὲ σκληροκάρδιος οὐ συναντᾷ ἀγαθοῖς, ἀνὴρ εὐμε-
τάβολος γλώσσῃ ἐμπεσεῖται εἰς κακά. καρδία δὲ ἄφρο-
νος ὀδύνη τῷ κεκτημένῳ αὐτήν, οὐκ εὐφραίνεται πατὴρ
21 ἐφ' υἱῷ ἀπαιδεύτῳ. * υἱὸς δὲ φρόνιμος εὐφραίνει μητέ-
22 ρα αὐτοῦ. * καρδία εὐφραινομένη εὐεκτεῖν ποιεῖ. ἀν-
23 δρὸς δὲ λυπηροῦ ξηραίνεται τὰ ὀστᾶ. * λαμβάνοντος
δῶρα ἐν κόλποις ἀδίκως οὐ κατευοδοῦνται ὁδοί, ἀσεβὴς
24 δὲ ἐκκλίνει ὁδοὺς δικαιοσύνης. * πρόσωπον συνετὸν ἀν-
δρὸς σοφοῦ, οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ τοῦ ἄφρονος ἐπ' ἄκρα γῆς.
25 * ὀργὴ πατρὶ υἱὸς ἄφρων, καὶ ὀδύνη τῇ τεκούσῃ αὐτοῦ.
26 * ζημιοῦν ἄνδρα δίκαιον οὐ καλόν, οὐδὲ ὅσιον ἐπιβου-
27 λεύειν δυνάσταις δικαίοις. * ὃς φείδεται ῥῆμα προέσθαι
σκληρόν, ἐπιγνώμων, μακρόθυμος δὲ ἀνὴρ φρόνιμος.
28 * ἀνοήτῳ ἐπερωτήσαντι σοφία λογισθήσεται, ἐνεὸν δέ
τις ἑαυτὸν ποιήσας δόξει φρόνιμος εἶναι.

ιη

1 * Προφάσεις ζητεῖ ἀνὴρ βουλόμενος χωρίζεσθαι ἀπὸ
φίλων, ἐν παντὶ δὲ καιρῷ ἐπονείδιστος ἔσται.
2 * οὐ χρείαν ἔχει σοφίας ἐνδεὴς φρενῶν, μᾶλλον γὰρ
3 ἄγεται ἀφροσύνῃ. * ὅταν ἔλθῃ ἀσεβὴς εἰς βάθος κα-
κῶν, καταφρονεῖ, ἐπέρχεται δὲ αὐτῷ ἀτιμία καὶ ὄνειδος.
4 * ὕδωρ βαθὺ λόγος ἐν καρδίᾳ ἀνδρός, ποταμὸς δὲ
ἀναπηδύει καὶ πηγὴ ζωῆς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

10 Penetrat increpatio intelligentem magis quàm percutere stultum centies virgis. 11 Verùm vir amarus quærit malum, & angelus crudelis mittetur contra eum. 12 Occurrit vrsus & terror viro sapienti, non commouetur: & stultus in stultitia sua cadit. 13 Qui reddet malum pro bono, non recedet malum de domo eius. 14 Qui effundit sanguinem sicut aquam, concitat iurgia: & antequam exardescat lis, dimittenda est. 15 Qui iustificat impium, & qui condemnat iustum, vterque est abominandus Deo. 16 Ad quid prodest negotiatio stulto, qui non habet cor neque scientiam? 17 In omni tempore socius diligit, & frater ad tempus angustiæ natus est. 18 Filius hominis indigens intellectu pangit manum suam, & spondet fideiussionem pro amico suo. 19 Qui diligit peccatum, diligit rixam: & qui exaltat portam suam, quærit interitum. 20 Qui prauus est corde suo, non inueniet bonum: & qui peruersus est in lingua sua, corruet in malum. 21 Qui generat stultum, mæstitia erit ei, & non lætabitur pater insipientis. 22 Cor gaudens pulchrum facit corpus, & spiritus tristis exsiccat ossa. 23 Munus de sinu capiet impius, vt declinet à via iudicij. 24 Vultus prudentis hilaris est in sapientia, & oculi stultorum in profundis terræ. 25 Filius stultus exasperat patrem suum, & exacerbat matrem suam. 26 Multare iustum non est bonum, neque percutere iustos qui dicunt recta. 27 Qui prohibet sermones suos, scit scientiam: & qui humilis est spiritu suo, vir intelligens est. 28 Stultus quoque si tacuerit, sapiens reputabitur: & qui compresserit labia sua, intelligens.

CAP. XVIII.

Desiderium quærit separatus, & omne consilium deridet. 2 Non vult stultus intelligentiam, sed in stultitia immoratur eius animus. 3 Quando venit impius in stultitia, venit & in ignominia & opprobrio. 4 Aquæ profundæ os viri, torrens redundans fons sapientiæ.

5 ᵃ שְׂאֵת פְּנֵי־רָשָׁע לֹא־טוֹב לְהַטּוֹת צַדִּיק בַּמִּשְׁפָּט׃
6 ᵃ שִׂפְתֵי כְסִיל יָבֹאוּ בְרִיב וּפִיו לְמַהֲלֻמוֹת יִקְרָא׃
7 ᵃ פִּי־כְסִיל מְחִתָּה־לוֹ וּשְׂפָתָיו מוֹקֵשׁ נַפְשׁוֹ׃
8 ᵃ דִּבְרֵי נִרְגָּן כְּמִתְלַהֲמִים וְהֵם יָרְדוּ חַדְרֵי־בָטֶן׃
9 ᵃ גַּם מִתְרַפֶּה בִמְלַאכְתּוֹ אָח הוּא לְבַעַל מַשְׁחִית׃
10 ᵃ מִגְדַּל־עֹז שֵׁם יְהוָה בּוֹ־יָרוּץ צַדִּיק וְנִשְׂגָּב׃
11 ᵃ הוֹן עָשִׁיר קִרְיַת עֻזּוֹ וּכְחוֹמָה נִשְׂגָּבָה בְּמַשְׂכִּתוֹ׃
12 ᵃ לִפְנֵי־שֶׁבֶר יִגְבַּהּ לֵב־אִישׁ וְלִפְנֵי כָבוֹד עֲנָוָה׃
13 ᵃ מֵשִׁיב דָּבָר בְּטֶרֶם יִשְׁמָע אִוֶּלֶת הִיא־לוֹ וּכְלִמָּה׃
14 ᵃ רוּחַ אִישׁ יְכַלְכֵּל מַחֲלֵהוּ וְרוּחַ נְכֵאָה מִי יִשָּׂאֶנָּה׃
15 ᵃ לֵב נָבוֹן יִקְנֶה־דָּעַת וְאֹזֶן חֲכָמִים תְּבַקֶּשׁ־דָּעַת׃
16 ᵃ מַתָּן אָדָם יַרְחִיב לוֹ וְלִפְנֵי גְדֹלִים יַנְחֶנּוּ׃
17 ᵃ צַדִּיק הָרִאשׁוֹן בְּרִיבוֹ וּבָא רֵעֵהוּ וַחֲקָרוֹ׃
18 ᵃ מִדְיָנִים יַשְׁבִּית הַגּוֹרָל וּבֵין עֲצוּמִים יַפְרִיד׃
19 ᵃ אָח נִפְשָׁע מִקִּרְיַת־עֹז וּמִדְוָנִים כִּבְרִיחַ אַרְמוֹן׃
20 ᵃ מִפְּרִי פִי־אִישׁ תִּשְׂבַּע בִּטְנוֹ תְּבוּאַת שְׂפָתָיו
יִשְׂבָּע׃
21 ᵃ מָוֶת וְחַיִּים בְּיַד־לָשׁוֹן וְאֹהֲבֶיהָ יֹאכַל פִּרְיָהּ׃
22 ᵃ מָצָא אִשָּׁה מָצָא טוֹב וַיָּפֶק רָצוֹן מֵיְהוָה׃
23 ᵃ תַּחֲנוּנִים יְדַבֶּר־רָשׁ וְעָשִׁיר יַעֲנֶה עַזּוֹת׃
24 ᵃ אִישׁ רֵעִים לְהִתְרֹעֵעַ וְיֵשׁ אֹהֵב דָּבֵק מֵאָח׃

יט

1 ᵃ טוֹב רָשׁ הוֹלֵךְ בְּתֻמּוֹ מֵעִקֵּשׁ שְׂפָתָיו וְהוּא כְסִיל׃
2 ᵃ גַּם בְּלֹא־דַעַת נֶפֶשׁ לֹא־טוֹב וְאָץ בְּרַגְלַיִם
חוֹטֵא׃
3 ᵃ אִוֶּלֶת אָדָם תְּסַלֵּף דַּרְכּוֹ וְעַל־יְהוָה יִזְעַף לִבּוֹ׃
4 ᵃ הוֹן יֹסִיף רֵעִים רַבִּים וְדָל מֵרֵעֵהוּ יִפָּרֵד׃
5 ᵃ עֵד שְׁקָרִים לֹא יִנָּקֶה וְיָפִיחַ כְּזָבִים לֹא יִמָּלֵט׃
6 ᵃ רַבִּים יְחַלּוּ פְנֵי־נָדִיב וְכָל־הָרֵעַ לְאִישׁ מַתָּן׃

5 ᵃ Accipere perſonã impij in iudicio,non
6 eſt bonũ,vt declines à veritate iudicij.ᵃLa-
B bia ſtulti miſcent ſe rixis, & os eius iurgia
7 ꝓuocat. ᵃ Os ſtulti contritio eius,& labia
8 ipſi⁹ ruina aĩæ eius.ᵃVerba bilinguis quaſi
ſimplicia,& ipſa ꝑueniunt vſq; ad interio
9 ra ventris. ᵃQui mollis & diſſolutus eſt in
10 oꝑe ſuo,frater eſt ſua oꝑa diſsipãtis. ᵃTur-
ris fortiſsima nomen Dñi, ad ipſam currit
11 iuſt⁹,& exaltabitur.ᵃSubſtãtia diuitis vrbs
roboris eius,& quaſi murus validus circũ-
12 dans eũ. ᵃAntequã cõteratur exaltatur cor
C hominis,& antequã glorificetur humilia-
13 tur.ᵃ Qui priùs reſpõdet quàm audiat,ſtul
tũ ſe eſſe demõſtrat & cõfuſione dignum.
14 ᵃ Spiritus viri ſuſtẽtat imbecillitatẽ ſuã:
ſpiritũ verò ad iraſcendũ facilẽ quis pote-
15 rit ſuſtinere? ᵃCor prudẽtis poſsidebit ſciẽ
tiam,& auris ſapientiũ quærit doctrinam.
16 ᵃDonũ hominis dilatat viã eius, & ante
17 principes ſpacium ei facit. ᵃIuſtus prior eſt
D accuſator ſui,venit amicus eius, & inueſti-
18 gabit eũ. ᵃCõtradictiones cõprimit ſors,&
19 inter potẽtes quoq; diiudicat. ᵃFrater qui
adiuuatur à fratre quaſi ciuitas firma,& iu
20 dicia quaſi vectes vrbium. ᵃDe fructu oris
viri replebitur vẽter eius , & genimina la-
21 biorũ ipſius ſaturabũt eũ. ᵃMors & vita in
manibus linguæ: qui diligũt eã,comedent
22 fructus eius. ᵃQui inuenit mulierẽ,inue-
nit bonũ,& hauriet iocunditatem à Dño.
23 ᵃ Cũ obſecrationibus loquitur pauꝑ, &
24 diues effabitur rigidè. ᵃVir amicabilis ad
ſocietatẽ, magis amicus erit quàm frater.

CAP. XIX.

1 MElior eſt pauꝑ qui ambulat in ſimpli
citate ſua,quã torquẽs labia ſua,& in
2 ſipiens. ᵃVbi nõ eſt ſciẽtia aĩę nõ eſt bonũ;
3 & qui feſtin⁹ eſt pedib⁹,offendet. ᵃStulti-
tia hominis ſupplãtat greſſus eius,& con-
4 tra Dñm feruet aĩo ſuo. ᵃDiuitiæ addũt a-
micos plurimos,à pauꝑe autem & hi quos
5 habuit ſeparãtur. ᵃTeſtis falſus nõ erit im-
punitus,& qui mendacia loquitur,nõ effu
giet. 6 ᵃMulti colunt perſonam potentis,& amici ſunt dona tribuentis.

תרגום

5 לְמִסַּב אַפֵּי לְרַשִׁיעָא לָא־שַׁפִּיר אַף לָא לְמִצְלֵי דִינָא לְצַדִּיקָא׃ 6 שִׂפְוָתֵהּ דְסִכְלָא מִיתַן לֵהּ לְדִינָא וּפּוּמֵהּ מְמַטֵּי לֵהּ לְחַרְתָּא׃ 7 פֻּמֵּהּ
דְסִכְלָא שַׂנְיָא הוּא לֵהּ וְשִׂפְוָתֵהּ פַּחָא אִנּוּן לְנַפְשֵׁהּ׃ 8 מִלּוֹי דְשִׁגּוּשָׁא מְרַאַבְנָן לֵהּ וּמַחֲתָן לֵהּ לְעֹמֶק דִשְׁיוֹל׃ 9 וְאַף דְּמִתְרַפֵּה בַּעֲבִידְתֵהּ
חַבְרָא הוּא לְגַבְרָא מְחַבְּלָנָא׃ 10 מִגְדְּלָא דְעֻשְׁנָא שְׁמֵהּ דַּאֲלָהָא וּבֵהּ נִרְהַט צַדִּיקָא וְנִגְרַם בֵּהּ׃ 11 מָזָלֵהּ דְעַתִּירָא קִרְיְתָא דְעֻשְׁנֵהּ
וּכְשׁוּרָה יוֹרָם מַשְׁרֵהּ׃ 12 קֳדָם תַּבְרָא יִתְרוֹרַם לִבֵּהּ דְּגַבְרָא וְקֳדָם יְקָרָא עִנְוְתָנוּתָא׃ 13 מַחֲזַר פִּתְגָּמָא עַד־לָא שָׁמַע שַׁטְיוּתָא לֵהּ וּבַהֲתְתָא׃
14 רוּחֵהּ דְגַבְרָא תְּסַבַּר כְּרְהָנֵהּ וְרוּחָא מְכִיכְתָא מַן נִטְעֲנֵהּ׃ 15 לִבָּא דְמִתְבַּיַּן נִקְנֵא יְדִיעֲתָא וְאֶדְנָא דְחַכִּימֵי תִּבְעֵי מַנְדְּעָא׃
16 מוֹהַבְתֵהּ דְבַר נָשָׁא מְרַוְחָא לֵהּ וְקֳדָם רַבְרְבֵי מְקַיְמָא לֵהּ׃ 17 זַכַּי הֲוָה קַדְמָאָה בְּדִינֵהּ וַאֲתָא חַבְרֵהּ וְנָצַח לֵהּ׃ 18 תִּגְרֵי מְבַטְּלָא
פִּיצְתָא וּבֵינַת תַּקִּיפֵי פָּרְשָׁא׃ 19 אַחָא דְמִתְעֲוֵי מִן אֲחוּי הֵיךְ קִרְיְתָא עֲשִׁינְתָא וְאַחְדָא הֵיךְ סוּכְּרָא דְחַסְנָא׃ 20 מִן פֵּרֵי פֻּמֵּהּ דְגַבְרָא
תִּסְבַּע כַּרְסֵהּ וּמִן עֲלַלְתָא דְשִׂפְוָתֵהּ נִסְבַּע׃ 21 מוֹתָא וְחַיֵּי בִּידָא דְלִשָּׁנָא וּדְרָחֵם לֵהּ נֵיכֹל מִן־פֵּרוֹי׃ 22 דְמַשְׁכַּח אִתְּתָא טָבְתָא מַשְׁכַּח
וּמְקַבֵּל רְעוּתֵהּ מִן־אֱלָהָא׃ 23 תַּחֲנוּנֵי נְמַלֵּל מִסְכֵּנָא וְעַתִּירָא נְמַלֵּל עֲשִׁינָתָא׃ 24 אִית חַבְרֵי דְמִתְחַבְּרִין וְאִית רַחֲמָא דְבָקֵת מִן אַח׃
יט 1 טָב מִסְכֵּנָא דִמְהַלֵּךְ בִּתְמִימוּתָא מִן הָווּ דְמִתְעַקְמַן אָרְחָתֵהּ וְהוּא סָכַל׃ 2 מַן דְלָא יָדַע נַפְשֵׁהּ לָא שַׁפִּיר לֵהּ וּדְקַלִּיל
בְּרַגְלוֹי לְבִישְׁתָא חָטֵיָא הוּא׃ 3 שַׁטְיוּתָא דְבַר נָשָׁא מְטַלְטְלָא אָרְחָתֵהּ וְעַל־אֱלָהָא מִתְרְעֵם לִבֵּהּ׃ 4 מָמוֹנָא מוֹסֵף חַבְרֵי סַגִּיעֵי וּמִסְכֵּנָא פָּרֵשׁ
חַבְרֵהּ מִנֵּהּ׃ 5 סַהֲדָא דְשִׁקְרָא לָא נִזְדַּכֵּי וּדְמַוְעֵי כַּדְבוּתָא לָא נִתְמְלֵט׃ 6 סַגִּיעֵי דִמְשַׁמְשִׁין קֳדָם רַבָּא וּדְלְבִישִׁין יָהֵב מוֹהַבְתָּא׃

*Admirari personã impij nõ bonũ, neq; san- 5
ctũ declinare iustũ in iudicio. *Labia stulti ducũt 6
eũ in mala, at os eius temerariũ mortẽ inuocat.
*Os stulti contritio ei, at labia eius laqueus 7
animæ eius. *Pigros deiicit timor, animæ autẽ ef- 8
fœminatorũ esurient. *Qui non medetur sibi in 9
operibus suis, frater est dissipantis seipsum. *Ex 10
magnificẽtia fortitudinis nomẽ Domini, ad ipsũ
autẽ accurrentes iusti exaltãtur. *Substãtia di- 11
uitis viri vrbs munita, at gloria eius valde in-
umbrat. *Ante contritionẽ exaltatur cor homi- 12
nis, & ante gloriã humiliatur. *Qui respondet 13
verbũ antequã audiat, stultitia ipsi est & oppro
briũ. *Irã viri mitigat seruus prudẽs: parui ani- 14
mi autẽ virũ quis sustinebit? *Cor prudẽtis pos- 15
sidet sensum, aures autẽ sapientiũ quærũt cogi-
tationẽ. *Domus hominis dilatat illũ, & apud 16
principes sedere facit eũ. *Iustus sui accusator in 17
principio sermonis; cùm autẽ adiecerit aduersa-
rius, redarguitur. *Cõtradictiones sedat tacitur- 18
nus, inter autẽ potentes determinat. *Frater à 19
fratre adiutus tanquam ciuitas munita & ex-
celsa; fortis est autẽ tanquã fundatũ regnũ. *De 20
fructibus oris vir replet ventrẽ suum, de autẽ
fructibus labiorũ eius replebitur. *Mors et vi- 21
ta in manu linguæ: at qui dominãtur eius, come-
dẽt fructus eius. *Qui inuenit mulierẽ bonam, 22
inuenit gratias; accepit autẽ à Domino iucũdita-
tẽ. Qui expellit mulierẽ bonã, expellit bona; qui
autẽ cõtinet adulterã, stultus et impius. *Preces 23
loquitur pauper, at diues respondet dura. *Vir 24
amicorum ad amicitiã, & est amicus adhærens
super fratrem.

CAP. XIX.

MElior est mẽdicus ambulãs in simplicitate 1
sua quàm peruersus labiis suis, & ipse
stultus. *Et absque scientia anima non bona, 2
& festinans pedibus peccat. *Stultitia viri 3
vastat vias eius, at Deum accusat corde suo.
*Diuitiæ addunt amicos multos, at pauper 4
& ab existente amico relinquitur.
*Testis falsus non impunitus erit: qui au- 5
tem accusat iniustè, non effugiet.
*Multi colunt personas regis, omnis autem 6
malus fit opprobrium viro.

5 *θαυμάσαι πρόσωπον ἀσεβοῦς οὐ καλόν, οὐ δὲ ὅσιον
6 ἐκκλίνειν τὸ δίκαιον ἐν κρίσει. *χείλη ἄφρονος ἄγουσιν αὐ-
τὸν εἰς κακά· τὸ δὲ στόμα αὐτοῦ τὸ θρασὺ θάνατον ἐπι-
7 καλεῖται. *στόμα ἄφρονος συντριβὴ αὐτῷ, τὰ δὲ χείλη αὐ-
8 τοῦ παγὶς τῇ ψυχῇ αὐτοῦ. *ὀκνηροὺς καταβάλλει φόβος,
9 ψυχαὶ δὲ ἀνδρογύνων πεινάσουσιν. *ὁ μὴ ἰώμενος ἑαυτὸν
ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, ἀδελφός ἐστι τοῦ λυμαινομένου ἑαυτόν.
10 *ἐκ μεγαλωσύνης ἰσχύος ὄνομα κυρίου, αὐτῷ δὲ προσ-
11 δραμόντες δίκαιοι ὑψοῦνται. *ὕπαρξις πλουσίου ἀνδρὸς πό-
12 λις ὀχυρά· ἡ δὲ δόξα αὐτοῦ μέγα ἐπισκιάζει. *πρὸ συντρι-
13 βῆς ὑψοῦται καρδία ἀνδρός, καὶ πρὸ δόξης ταπεινοῦται. *ὃς ἀπο-
κρίνεται λόγον πρὶν ἀκοῦσαι, ἀφροσύνη αὐτῷ ἐστι καὶ ὄνειδος.
14 *θυμὸν ἀνδρὸς πραΰνει θεράπων φρόνιμος, ὀλιγόψυχον
15 δὲ ἄνδρα τίς ὑποίσει; *καρδία φρονίμου κτᾶται αἴσθησιν, ὦτα
16 δὲ σοφῶν ζητεῖ ἔννοιαν. *δόμα ἀνθρώπου ἐμπλατύνει αὐ-
17 τόν, καὶ παρὰ δυνάσταις καθιζάνει αὐτόν. *δίκαιος ἑαυτοῦ κα-
τήγορος ἐν πρωτολογίᾳ· ὡς δ' ἂν ἐπιβάλῃ ὁ ἀντίδικος ἐ-
18 λέγχεται. *ἀντιλογίας παύει σιγηρός, ἐν δὲ δυνάσταις ὁρίζει.
19 *ἀδελφὸς ὑπὸ ἀδελφοῦ βοηθούμενος ὡς πόλις ὀχυρὰ καὶ
20 ὑψηλή, ἰσχύει δὲ ὥσπερ τεθεμελιωμένον βασίλειον. *ἀπὸ
καρπῶν στόματος ἀνὴρ πίμπλησι κοιλίαν αὐτοῦ, ἀπὸ δὲ
21 καρπῶν χειλέων αὐτοῦ ἐμπλησθήσεται. *θάνατος καὶ ζωὴ ἐν
χειρὶ γλώσσης, οἱ δὲ κρατοῦντες αὐτῆς ἔδονται τοὺς καρποὺς
22 αὐτῆς. *ὃς εὗρε γυναῖκα ἀγαθήν, εὗρε χάριτας· ἔλαβε δὲ
παρὰ κυρίου ἱλαρότητα. ὃς ἐκβάλλει γυναῖκα ἀγαθήν,
ἐκβάλλει τὰ ἀγαθά· ὁ δὲ κατέχων μοιχαλίδα ἄφρων
23 καὶ ἀσεβής. *δεήσεις φθέγγεται πένης, ὁ δὲ πλούσιος ἀποκρί-
25 νεται σκληρά. *ἀνὴρ ἑταίρων πρὸς ἑταιρείαν, καὶ ἔστι φίλος
προσκολληθεὶς ὑπὲρ ἀδελφόν.

ιθ'

1 *Κρείσσων ἐστὶ πτωχὸς πορευόμενος ἐν ἁπλότητι αὐτοῦ
2 ἢ στρεβλὸς τοῖς χείλεσιν αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς ἄφρων. *καί γε χω-
ρὶς ἐπιστήμης ψυχὴ οὐκ ἀγαθή, καὶ ὁ σπεύδων τοῖς πο-
3 σὶν ἁμαρτάνει. *ἀφροσύνη ἀνδρὸς λυμαίνεται τὰς ὁδοὺς αὐ-
4 τοῦ, τὸν δὲ θεὸν αἰτιᾶται τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. *πλοῦτος προστίθησι
φίλους πολλούς· ὁ δὲ πτωχὸς καὶ ἀπὸ τοῦ ὑπάρχοντος φίλου
5 λείπεται. *μάρτυς ψευδὴς οὐκ ἀτιμώρητος ἔσται, ὁ δὲ ἐγκα-
6 λῶν ἀδίκως οὐ διαφεύξεται. *πολλοὶ θεραπεύουσι πρόσω-
πα βασιλέως, πᾶς δὲ ὁ κακὸς γίνεται ὄνειδος ἀνδρί.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

5 Accipere faciem impij non est bonum, neque declinare à iudicio contra iustum. 6 Labia stulti adducunt eum in iudicium, & os eius perducit eũ ad rixã. 7 Os stulti pauori est ei, & labia eius laquei sunt animæ eius. 8 Verba susurronis dolore afficient illũ, & deducẽt illũ in profundum inferni. 9 Is quoque qui remissus est in opere suo, socius est viri dissipantis. 10 Turris fortitudinis nomen Dei; in ea autem curret iustus, & exaltabitur in ipsa. 11 Substantia diuitis vrbs fortitudinis eius, & quasi murus eleuatum est habitaculum eius. 12 Ante interitum exaltatur cor hominis, & ante gloriam est humilitas. 13 Qui respondet verbum anteaquam audiat, stultitia est ei & confusio. 14 Spiritus viri sustentat infirmitatem ipsius: & spiritũ demissum quis poterit sustinere? 15 Cor intelligẽtis possidebit scientiam, & auris sapientum quæret notitiam. 16 Donum filij hominis dilatat eum, & ante principes sustentat illum. 17 Iustus est primus in iudicio suo, & venit socius eius & vincit eum. 18 Contentiones abrogat sors, & inter fortes dirimit. 19 Frater qui deficit à fratre suo, quasi ciuitas fortis, & clausa quasi repagulo forti. 20 De fructu oris viri satiabitur venter eius, & de genimine labiorum suorum satiabitur. 21 Mors & vita in manu linguæ: & qui diligit eam, comedet de fructibus eius. 22 Qui inuenit mulierem, inuenit bonum, & suscipit voluntatem suam à Deo. 23 Deprecationes loquetur pauper, & diues loquetur rigida. 24 Sunt socij qui associantur, & amicus adhærens magis quàm frater.

CAP. XIX.

MElior est pauper qui ambulat in simplicitate, quàm ille qui peruertit vias suas, & ipse est stultus. 2 Qui nescit animam suam, non est ei bonum: & qui velox est pedibus suis in malum, peccator est. 3 Stultitia filij hominis instabilem facit viam ipsius, & contra Deum murmurat cor eius. 4 Diuitiæ adducunt amicos plurimos: à paupere autem socius eius separatur. 5 Testis falsus non erit innocens; & qui loquitur mendacium, non liberabitur. 6 Multi sunt qui ministrant coram principe, & malis dat munera.

7 * כָּל־אֲחֵי־רָשׁ שְׂנֵאֻהוּ אַף כִּי מְרֵעֵהוּ רָחֲקוּ מִמֶּנּוּ
מְרַדֵּף אֲמָרִים לֹא־הֵמָּה ׃
8 * קֹנֶה־לֵּב אֹהֵב נַפְשׁוֹ שֹׁמֵר תְּבוּנָה לִמְצֹא־טוֹב ׃
9 * עֵד שְׁקָרִים לֹא יִנָּקֶה וְיָפִיחַ כְּזָבִים יֹאבֵד ׃
10 * לֹא־נָאוֶה לִכְסִיל תַּעֲנוּג אַף כִּי־לְעֶבֶד מְשֹׁל
בְּשָׂרִים ׃
11 * שֵׂכֶל אָדָם הֶאֱרִיךְ אַפּוֹ וְתִפְאַרְתּוֹ עֲבֹר עַל־פָּשַׁע ׃
12 * נַהַם כַּכְּפִיר זַעַף מֶלֶךְ וּכְטַל עַל־עֵשֶׂב רְצוֹנוֹ ׃
13 * הַוֹּת לְאָבִיו בֵּן כְּסִיל וְדֶלֶף טֹרֵד מִדְיְנֵי אִשָּׁה ׃
14 * בַּיִת וָהוֹן נַחֲלַת אָבוֹת וּמֵיְהוָה אִשָּׁה
מַשְׂכָּלֶת ׃
15 * עַצְלָה תַּפִּיל תַּרְדֵּמָה וְנֶפֶשׁ רְמִיָּה תִרְעָב ׃
16 * שֹׁמֵר מִצְוָה שֹׁמֵר נַפְשׁוֹ בּוֹזֵה דְרָכָיו יוּמָת ׃
17 * מַלְוֵה יְהוָה חוֹנֵן דָּל וּגְמֻלוֹ יְשַׁלֶּם־לוֹ ׃
18 * יַסֵּר בִּנְךָ כִּי־יֵשׁ תִּקְוָה וְאֶל־הֲמִיתוֹ אַל־תִּשָּׂא
נַפְשֶׁךָ ׃
19 * גְּרָל־חֵמָה נֹשֵׂא עֹנֶשׁ כִּי אִם־תַּצִּיל וְעוֹד תּוֹסִף ׃
20 * שְׁמַע עֵצָה וְקַבֵּל מוּסָר לְמַעַן תֶּחְכַּם בְּאַחֲרִיתֶךָ ׃
21 * רַבּוֹת מַחֲשָׁבוֹת בְּלֶב אִישׁ וַעֲצַת יְהוָה הִיא
תָקוּם ׃
22 * תַּאֲוַת אָדָם חַסְדּוֹ וְטוֹב רָשׁ מֵאִישׁ כָּזָב ׃
23 * יִרְאַת יְהוָה לְחַיִּים וְשָׂבֵעַ יָלִין בַּל־יִפָּקֶד רָע ׃
24 * טָמַן עָצֵל יָדוֹ בַּצַּלָּחַת גַּם־אֶל־פִּיהוּ לֹא
יְשִׁיבֶנָּה ׃
25 * לֵץ תַּכֶּה וּפֶתִי יַעְרִם וְהוֹכִיחַ לְנָבוֹן יָבִין
דָּעַת ׃
26 * מְשַׁדֶּד־אָב יַבְרִיחַ אֵם בֵּן מֵבִישׁ וּמַחְפִּיר ׃
27 * חֲדַל־בְּנִי לִשְׁמֹעַ מוּסָר לִשְׁגוֹת מֵאִמְרֵי־דָעַת ׃
28 * עֵד בְּלִיַּעַל יָלִיץ מִשְׁפָּט וּפִי רְשָׁעִים יְבַלַּע־אָוֶן ׃
29 * נָכוֹנוּ לַלֵּצִים שְׁפָטִים וּמַהֲלֻמוֹת לְגֵו כְּסִילִים ׃

7 *Fratres hominis pauperis oderunt eũ,
inſuper & amici procul receſſerunt ab eo.
B Qui tantùm verba ſectatur, nihil habebit.
8 *Qui autem poſſeſſor eſt mentis, diligit
animã ſuam, & cuſtos prudentiæ inueniet
9 bona. *Falſus teſtis nõ erit impunitus; &
10 qui loquitur mendacia, peribit. *Nõ de-
cent ſtultum delitiæ, nec ſeruũ dominari
11 principibus. *Doctrina viri per patien-
tiã noſcitur, & gloria eius eſt iniqua præ-
12 tergredi. *Sicut fremitus leonis, ita & re-
gis ira: & ſicut ros ſuper herbã, ita & hila-
13 ritas eius. *Dolor patris filius ſtultus; &
C tecta iugiter perſtillantia litigioſa mulier.
14 *Domus & diuitię dantur à parentibus;
à Domino autem propriè vxor prudens.
15 *Pigredo immittit ſoporẽ, & anima diſ-
16 ſoluta eſuriet. *Qui cuſtodit mãdatum,
cuſtodit animã ſuam: qui autem negligit
17 viam ſuam, mortificabitur. *Fœneratur
Dño qui miſeretur pauperis, & viciſſitu-
18 dinẽ ſuam reddet ei. *Erudi filium tuũ,
ne deſperes: ad interfectionẽ autem eius
19 ne ponas animã tuam. *Qui enim impa-
tiens eſt, ſuſtinebit damnũ: & cùm rapue-
20 rit, aliud apponet. *Audi conſiliũ & ſuſ-
cipe diſciplinã, vt ſis ſapiens in nouiſſimis
21 tuis. *Multæ cogitationes in corde viri,
voluntas autẽ Dñi in æternũ permanebit.
22 *Homo indigens miſericors eſt: & me-
23 lior eſt pauper quàm vir mendax. *Timor
D Dñi ad vitam, & in plenitudine commo-
24 rabitur abſq; viſitatione peſſimi. *Abſcõ-
dit piger manum ſuã ſub aſcella, nec ad os
25 ſuum applicat eam. *Peſtilente flagellato
ſtultus ſapientior erit: ſi autẽ corripueris ſa-
26 pientem, intelliget ſapientiam. *Qui affli-
git patrẽ & fugit matrem, ignominioſus
27 erit & infelix. *Non ceſſes audire fili do-
ctrinam, nec ignores ſermones ſcientiæ.
28 *Teſtis iniquus deridet iudicium, & os
29 impiorum deuorat iniquitatem. *Parata
ſunt deriſoribus iudicia, & mallei percu-
tientes ſtultorum corporibus.

תרגום

7 כָּלְהוֹן רַחֲמוֹי דְּמִסְכֵּנָא סָנְיָן לֵהּ וְאַף חַבְרוֹי רַחְקִין מִנֵּהּ אִבָּא דְּטָרְדָן בְּמִלּוֹי לָא שָׂרִיד ׃ 8 קָנֵי לִבָּא טָבָא רָחֵם נַפְשֵׁהּ נָטַר בִּיוּנָא
מַשְׁכַּח טַבְתָּא ׃ 9 סָהֲדָא דְשִׁקְרָא לָא מִזְדַּכֵּא וּדְמַוְעֵי כַּדְבוּתָא נֵאבַד ׃ 10 לָא יָאֵי לְסַכְלָא פִּנּוּקָא אַף־לָא לְעַבְדָּא דְּנִשְׁתַּלַּט בְּרַבְרְבָנִין ׃
11 שָׂכְלוּי דְּבַר נָשָׁא נְגִידוּת אָרְחֵהּ וְשִׁבְהוּרֵהּ דְּנַעְבַּר חוֹבָא ׃ 12 נָהֵם הֵיךְ אַרְיָא זַעְפֵהּ דְּמַלְכָּא וְהֵיךְ טַלָּא עַל־עִסְבָּא רְעוּתֵהּ ׃
13 בַּר סַכְלָא קַשְׁיָא הוּא לַאֲבוּי הֵיךְ קַרְסֵי וְהֵיךְ דִּלְפָּא דְּדָלִף תִּגְרֵי דְאִתְּתָא ׃
14 בֵּיתָא וּמָזָלָא יְרוּתוּתָא הוּא דַאֲבָהָתָא וּמִן אֱלָהָא מִתְמַסְרָא אִתְּתָא לְגַבְרָא ׃ 15 עַטְלוּתָא יָהֲבָא שִׁנְתָּא וְנַפְשָׁא רְמִיתָא תִּכְפַּן ׃
16 דְּנָטֵר פְּקֻדְנָא נָטֵר נַפְשֵׁהּ וּדְמַשְׁט אָרְחָתֵהּ יְמוּת ׃ 17 מַן דְּבָעֵי נְזַף לֵאלָהָא מִתְרַחֵם עַל מִסְכֵּנָא וּפֻרְעָנוּתָא טַבְתָּא מְשַׁלֵּם לֵהּ ׃
18 רְדֵי בְּרָךְ מְטוּל דְּאִית סְכוּיָא וּלְמִיתוּתֵהּ לָא תִרְמֵי נַפְשָׁךְ ׃ 19 גַּבְרָא חֵמְתָנָא מְקַבֵּל תִּכָּא וּכְמָה דְמַעֲלֵי עַל־טַעֲנֵהּ מוֹסִף ׃
20 שְׁמַע עֵצְתָּא וְקַבֵּל מַרְדּוּתָא מְטוּל דְּתִתְחַכַּם בְּסוֹפָךְ ׃ 21 סַגִּיעָן מַחְשְׁבָתָא בְּלִבֵּי דְּגַבְרִין וְעֵצְתָּא דֶאלָהָא הִיא תְקוּם ׃
22 רְגְתֵהּ דְּבַר נָשָׁא חַסְדֵּהּ וְטָב מִסְכֵּנָא מִן־גַּבְרָא כַּדָּבָא ׃ 23 דְּחַלְתֵּהּ דֶּאלָהָא לְחַיֵּי וּמַן דְּשָׂבַע מִנֵּהּ נְבוּת וְלָא נִפְקַד בִּישְׁתָּא ׃
24 עַטְלָא מַטְשֵׁי יְדֵהּ בְּשַׁחְתֵּהּ אַף־לָא לְפֻמֵּהּ מְקָרֵב לֵהּ ׃ 25 לִמְמִקְנָא מָחֵית וְשַׂבְרָא מִתְעָרֵם וְאַכֵּם לְסָכְלְתָן דְּנִתְבַּיַּן יְדִיעְתָּא ׃
26 דְּמַן לַאֲבוּי וּמַעֲרֵק לְאִמֵּהּ בְּרָא הוּא מְבַהֲתָנָא וּמַחְפְּרָנָא ׃ 27 פְּרַשׁ בְּרִי וּשְׁמַע מַרְדּוּתָא וְלָא תִשְׁגֵּא מִן מֵאמְרֵי דְּפִתֵּה ׃
28 סָהֲדָא דִּגְלָאָה מְמַיֵּק בְּדִינֵהּ וּפֻמְהוֹן דְּרַשִׁיעֵי מַפֵּק עֵוָתָא ׃ 29 מִתְקַנִין לְמִמְקְנֵי דִינֵי זַהֲרְתָּא לְגִשְׁמֵיהוֹן ׃

‡ Omnis qui fratrem mendicum odit, & ab 7
amicitia longè erit : cogitatio bona scientibus eã
appropinquabit, vir autẽ prudens inueniet eã.
Multa malefaciẽs perficit malitias: qui autẽ ir-
ritat sermonibus, nõ saluabitur. ‡ Qui possidet 8
prudentiã, diligit se; qui autem custodit pruden-
tiam, inueniet bona. ‡ Testis falsus nõ impuni- 9
tus erit: qui autẽ incendet malitiam, peribit ab
illa. ‡ Non conferunt stulto delitiæ, et si seruus 10
inceperit cum superbia dominari. ‡ Misericors 11
vir patiens est, at gloria eius instat iniustis.
‡ Regis minæ similes fremitui leonis: sicut au 12
tem ros super herbã, sic hilaritas eius. ‡ Vere- 13
cundia patri filius stultus, & non casta vota de
mercede meretricis. ‡ Domum & substantiam 14
diuidunt patres filiis: ab autẽ Domino aptatur
mulier viro. ‡ Timiditas detinet effœminatũ, ani 15
ma autẽ pigri esuriet. ‡ Qui custodit mandatũ, 16
custodit suam animam : qui autem negligit suas
vias, peribit. ‡ Fœneratur Deo qui miseretur 17
pauperis: secundũ autẽ donum eius retribuet ei.
‡ Erudi filiũ tuũ, sic enim erit bonæ spei : in 18
autẽ iniuriã ne extollaris anima. ‡ Nequam vir 19
multis mulctabitur: si autẽ vastauerit, & ani-
mã suã addet. ‡ Audi fili disciplinã patris tui, vt 20
sapiens sis in nouissimis tuis. ‡ Multæ cogitatio- 21
nes in corde viri, at consiliũ Domini in seculum
manebit. ‡ Fructus viro misericordia: melior au 22
tem mendicus iustus quàm diues mendax.
‡ Timor Domini in vitam viro, at intrepi- 23
dus morabitur in locis vbi non consideratur
cognitio. ‡ Abscondens in sinum suum ma- 24
nus iniustæ, neque ori applicabit eas.
‡ Pestilente flagellato stultus astutior erit: si 25
autem corripueris virum prudentem, intelliget
sensum.
‡ Qui inhonorat patrem & expellens matrẽ 26
suam, confundetur & exprobrabilis erit.
‡ Filius relinquens custodire disciplinam pa- 27
tris, meditabitur sermones malos.
‡ Spondens pro puero stulto, iniuria afficiet 29
iustitiam: os autem impiorum deuorabit iudicia.
‡ Parantur luxuriosis flagella, & supplicia 39
similiter stultis.

7 ‡ πᾶς ὃς ἀδελφὸν πτωχὸν μισεῖ καὶ φιλίας μακρὰν
ἔσται· ἔννοια ἀγαθὴ τοῖς εἰδόσιν αὐτὴν ἐγγιεῖ· ἀνὴρ δὲ φρό-
νιμος εὑρήσει αὐτήν. ὁ πολλὰ κακοποιῶν τελεσιουργεῖ κα-
8 κίας, ὃς δὲ ἐρεθίζει λόγοις οὐ σωθήσεται. ‡ ὁ κτώμενος
φρόνησιν ἀγαπᾷ ἑαυτόν· ὃς δὲ φυλάσσει φρόνησιν εὑρήσει
9 ἀγαθά. ‡ μάρτυς ψευδὴς οὐκ ἀτιμώρητος ἔσται· ὃς
δ᾽ ἂν ἐκκαύσει κακίαν ἀπολεῖται ὑπ᾽ αὐτῆς.
10 ‡ οὐ συμφέρει ἄφρονι τρυφή, καὶ ἐὰν οἰκέτης ἄρξηται μεθ᾽
11 ὕβρεως δυναστεύειν. ‡ ἐλεήμων ἀνὴρ μακροθυμεῖ, τὸ
12 δὲ καύχημα αὐτοῦ ἐπέρχεται παρανόμοις. ‡ βασιλέως
ἀπειλὴ ὁμοία βρυγμῷ λέοντος, ὥσπερ δὲ δρόσος ἐπὶ χόρτῳ
13 οὕτως τὸ ἱλαρὸν αὐτοῦ. ‡ αἰσχύνη πατρὶ υἱὸς ἄφρων, καὶ
14 οὐχ ἁγναὶ εὐχαὶ ἀπὸ μισθώματος ἑταίρας. ‡ οἶκον καὶ
ὕπαρξιν μερίζουσι πατέρες παισί, παρὰ δὲ κυρίου ἁρμό-
15 ζεται γυνὴ ἀνδρί. ‡ δειλία κατέχει ἀνδρόγυνον, ψυ-
16 χὴ δὲ ἀεργοῦ πεινάσει. ‡ ὃς φυλάσσει ἐντολὴν τηρεῖ
τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν, ὁ δὲ καταφρονῶν τῶν ἑαυτοῦ ὁδῶν,
17 ἀπολεῖται. ‡ δανείζει θεῷ ὁ ἐλεῶν πτωχόν, κατὰ δὲ τὸ
δόμα αὐτοῦ ἀνταποδώσει αὐτῷ.
18 ‡ παίδευε υἱόν σου, οὕτω γὰρ ἔσται εὔελπις, εἰς δὲ ὕβριν μὴ
19 ἐπαίρου τῇ ψυχῇ. ‡ κακόφρων ἀνὴρ πολλὰ ζημιωθή-
σεται· ἐὰν δὲ λυμαίνηται καὶ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ προσθήσει.
20 ‡ ἄκουε υἱὲ παιδείαν πατρός σου, ἵνα σοφὸς γένῃ ἐπ᾽ ἐσχά-
21 των σου. ‡ πολλοὶ λογισμοὶ ἐν καρδίᾳ ἀνδρός, ἡ δὲ
βουλὴ τοῦ κυρίου εἰς τὸν αἰῶνα μενεῖ.
22 ‡ καρπὸς ἀνδρὶ ἐλεημοσύνη, κρείσσων δὲ πτωχὸς δί-
23 καιος ἢ πλούσιος ψεύστης. ‡ φόβος κυρίου εἰς ζωὴν
ἀνδρί· ὁ δὲ ἄφοβος αὐλισθήσεται ἐν τόποις, οὗ οὐκ ἐπι-
24 σκοπεῖται γνῶσις. ‡ ὁ ἐγκρύπτων εἰς τὸν κόλπον αὐτοῦ
χεῖρας ἀδίκως, οὐδὲ τῷ στόματι οὐ μὴ προσαγάγῃ αὐτάς.
25 ‡ λοιμοῦ μαστιγουμένου ἄφρων πανουργότερος ἔσται·
ἐὰν δὲ ἐλέγχῃς ἄνδρα φρόνιμον νοήσει αἴσθησιν.
26 ‡ ὁ ἀτιμάζων πατέρα καὶ ἀπωθούμενος μητέρα αὐτοῦ,
καταισχυνθήσεται καὶ ἐπονείδιστος ἔσται.
27 ‡ υἱὸς ἀπολειπόμενος φυλάξαι παιδείαν πατρός,
28 μελετήσει ῥήσεις κακάς. ‡ ἐγγυώμενος παῖδα ἄφρο-
να καθυβρύσει δικαίωμα, στόμα δὲ ἀσεβῶν καταπίεται
29 κρίσεις. ‡ ἑτοιμάζονται ἀκολάστοις μάστιγες, καὶ τι-
μωρίαι ὁμοίως ἄφροσιν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

7 Omnes amici pauperis oderunt eum, insuper socij eius recedunt ab eo: vbi sunt qui insectantur verbis suis, nihil erit eis residuum.
8 Qui possidet cor bonum, diligit animam suam: qui custodit prudentiam, inueniet bonum. 9 Testis falsus non erit innocens: & qui loquitur mendacium, peribit. 10 Non decent stultum delitiæ, neque seruum dominari principibus.
11 Intellectus hominis est differre furorem suum, & pulchritudo eius prætergredi iniquitatem. 12 Fremit sicut leo ira regis, & sicut ros super herbam voluntas eius. 13 Filius stultus grauis est patri suo sicut acida: & sicut stillicidium quod distillat, litigia mulieris. 14 Domus & substantia sunt hæreditas à parentibus, & à Deo traditur mulier viro. 15 Pigredo mittit somnum, & anima dolosa esuriet. 16 Qui custodit mandatum, custodit animam suam: & qui spernit viam suam, morietur.
17 Qui quærit commodare Deo, miseretur pauperis, & retributio bona reddetur ei. 18 Erudi filium tuum, quoniam est spes: & ad mortem eius ne attollas animam tuam. 19 Vir iracundus suscipit pœnam; & quando exaltatur, super onus suum addit.
20 Audi consilium & suscipe disciplinam, vt sapiens sis in fine tuo. 21 Multæ cogitationes in corde virorum: consilium autem Dei ipsum permanebit. 22 Desiderium filij hominis misericordia eius, & melior est pauper quàm vir mendax.
23 Timor Dei est ad vitam; & qui satiatur ab eo, pernoctabit, nec visitabitur à malo. 24 Piger abscondit manum suam sub ascella sua, neque ad os suum applicat eam. 25 Percute derisorem, & insipiens astutior fiet: & corripe prudentem, vt intelligat scientiam. 26 Qui deridet patrem suum & fugat matrem suam, filius est ignominiosus & confusione dignus.
27 Cresce fili mi & audi disciplinam, & non erres à verbis oris eius. 28 Testis iniquus deridet iudicium, & os impiorum profert iniquitatem. 29 Parantur derisoribus iudicia; verbera corporibus eorum.

כ

1 לֵץ הַיַּיִן הֹמֶה שֵׁכָר וְכָל־שֹׁגֶה בּוֹ לֹא יֶחְכָּם׃
2 נַהַם כַּכְּפִיר אֵימַת מֶלֶךְ מִתְעַבְּרוֹ חוֹטֵא נַפְשׁוֹ׃
3 כָּבוֹד לָאִישׁ שֶׁבֶת מֵרִיב וְכָל־אֱוִיל יִתְגַּלָּע׃
4 מֵחֹרֶף עָצֵל לֹא יַחֲרֹשׁ יִשְׁאַל בַּקָּצִיר וָאָיִן׃
5 מַיִם עֲמֻקִּים עֵצָה בְלֶב־אִישׁ וְאִישׁ תְּבוּנָה יִדְלֶנָּה׃
6 רָב־אָדָם יִקְרָא אִישׁ חַסְדּוֹ וְאִישׁ אֱמוּנִים מִי יִמְצָא׃
7 מִתְהַלֵּךְ בְּתֻמּוֹ צַדִּיק אַשְׁרֵי בָנָיו אַחֲרָיו׃
8 מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל־כִּסֵּא־דִין מְזָרֶה בְעֵינָיו כָּל־רָע׃
9 מִי־יֹאמַר זִכִּיתִי לִבִּי טָהַרְתִּי מֵחַטָּאתִי׃
10 אֶבֶן וָאֶבֶן אֵיפָה וְאֵיפָה תּוֹעֲבַת יְהוָה גַּם־שְׁנֵיהֶם׃
11 גַּם בְּמַעֲלָלָיו יִתְנַכֶּר־נָעַר אִם־זַךְ וְאִם־יָשָׁר פָּעֳלוֹ׃
12 אֹזֶן שֹׁמַעַת וְעַיִן רֹאָה יְהוָה עָשָׂה גַם־שְׁנֵיהֶם׃
13 אַל־תֶּאֱהַב שֵׁנָה פֶּן־תִּוָּרֵשׁ פְּקַח עֵינֶיךָ שְׂבַע־לָחֶם׃
14 רַע רַע יֹאמַר הַקּוֹנֶה וְאֹזֵל לוֹ אָז יִתְהַלָּל׃
15 יֵשׁ זָהָב וְרָב־פְּנִינִים וּכְלִי יְקָר שִׂפְתֵי־דָעַת׃
16 לְקַח־בִּגְדוֹ כִּי־עָרַב זָר וּבְעַד נָכְרִים חַבְלֵהוּ׃
17 עָרֵב לָאִישׁ לֶחֶם שָׁקֶר וְאַחַר יִמָּלֵא־פִיהוּ חָצָץ׃
18 מַחֲשָׁבוֹת בְּעֵצָה תִכּוֹן וּבְתַחְבֻּלוֹת עֲשֵׂה מִלְחָמָה׃
19 גּוֹלֶה־סּוֹד הוֹלֵךְ רָכִיל וּלְפֹתֶה שְׂפָתָיו לֹא תִתְעָרָב׃
20 מְקַלֵּל אָבִיו וְאִמּוֹ יִדְעַךְ נֵרוֹ בֶּאֱשׁוּן חֹשֶׁךְ׃
21 נַחֲלָה מְבֹחֶלֶת בָּרִאשֹׁנָה וְאַחֲרִיתָהּ לֹא תְבֹרָךְ׃
22 אַל־תֹּאמַר אֲשַׁלְּמָה־רָע קַוֵּה לַיהוָה וְיֹשַׁע לָךְ׃

CAP. XX.

1 LVxuriosa res vinũ,& tumultuosa ebrie-
A tas. Quicunque his delectatur, nõ erit
2 sapiens. * Sicut rugitus leonis,ita & ter-
ror regis; qui prouocat eum, peccat in ani
3 mam suam. * Honor est homini qui se-
parat se à cõtentionibus; omnes autẽ stulti
4 miscentur contumeliis. * Propter frigus
piger arare noluit, mendicabit ergo æstate
5 & non dabitur illi. * Sicut aqua profun-
da, sic consilium in corde viri; sed homo sa
6 piens exhauriet illud. * Multi homines
misericordes vocãtur: virum autem fide-
7 lem quis inueniet? * Iustus qui ambulat
B in simplicitate sua, beatos post se filios re-
8 linquit. * Rex qui sedet in solio iudicij,
9 dissipat omne malum intuitu suo. * Quis
potest dicere: Mundum est cor meum, pu-
10 rus sum à peccato? * Pondus & pondus,
mensura & mensura, vtrunque abomina-
11 bile est apud Dominũ. * Ex studiis suis
intelligitur puer si mũda & recta sint ope-
12 ra eius. * Aurem audientem, & oculum
13 videntẽ, Dominus fecit vtrunque. * Noli
diligere somnum, ne te egestas opprimat.
Aperi oculos tuos,& saturare panibus.
14 * Malum est, malum est, dicit omnis
C emptor: & cùm recesserit, tunc gloriabi-
15 tur. * Est aurum & multitudo gemma-
rum, vas autem pretiosum labia scientiæ.
16 * Tolle vestimentum eius qui fideiussor
extitit alieni,& pro extraneis aufer pignus
17 ab eo. * Suauis est homini panis mẽdacij,
& postea implebitur os eius calculo.
18 * Cogitationes consilij roborãtur,& gu-
19 bernaculis tractanda sunt bella. * Ei qui
reuelat mysteria & ambulat fraudulenter,
& dilatat labia sua, ne commiscearis.
20 * Qui maledicit patri suo & matri, ex-
D tinguetur lumen eius in mediis tenebris.
21 * Hereditas ad quam festinatur in prin-
cipio, in nouissimo benedictione carebit.
22 * Ne dicas: Reddam malum pro malo;
expecta Dominum, & liberabit te.

תרגום

כ

1 לְמִסְקְנָא הוּא חַמְרָא וְרַוְיָתָא שִׁכְרָא וְכָל דְּשָׁגֵי בֵהּ לָא נִתְחַכַּם׃ 2 נָהֵם הֵיךְ אַרְיָא אֵימְתָא דְמַלְכָּא וּמַן דְּמַחְמַת לֵהּ חָטֵי עַל־נַפְשֵׁהּ׃
3 יְקָרָא הוּא לְגַבְרָא דְיָהֵב דְּלָא דִינָא וְכָל־דְּשָׁטֵי מִצְטְדֵי׃ 4 מִתְחַסַּר עַטְלָא לָא שָׁתִק וְשָׁאֵל בְּחַצְדָא וְלַיִת׃
5 מַיָּא עֲמִיקֵי עֵצְתָא בְּלִבָּא דְגַבְרָא וְגַבְרָא דְּמִתְבַּיַּן נִדְלְיָהּ׃ 6 סַגְעָא דִבְנֵי נָשָׁא מִתְקְרֵין גַּבְרָא מְרַחְמָנֵי וְגַבְרָא מְהֵימְנָא מַנּוּ מַשְׁכַּח׃
7 דִּמְהַלֵּךְ בְּתְמִימוּתֵהּ צַדִּיקָא הוּא וְטוּבֵיהוֹן לִבְנוֹהִי בָּתְרוֹהִי׃ 8 מַלְכָּא דְיָתֵב עַל־כֻּרְסְיָא דְדִינָא מְפַזֵּר מִן־קֳדָמוֹהִי כֻּלְהוֹן בִּישָׁתָא׃
9 מַן דְּיֵימַר דְּזַכֵּי הוּא לִבִּי וְאַדְכְּיֵת מֵחוֹבְתִּי׃ 10 מַתְקְלָא וּמַתְקְלָא כַּיְלָא וְכַיְלָא מְרַחֲקִין אִנּוּן קֳדָם אֱלָהָא אַף תַּרְוֵיהוֹן׃
11 אַף בְּעוֹבָדוֹהִי מִתְיְדַע טַלְיָא אִן דְּכֵי וְאִן תְּרִיצָן עוֹבָדוֹהִי׃ 12 אֶדְנָא דְשָׁמְעָא וְעֵינָא דְחָזְיָא אֱלָהָא אַבְרֵי תַרְוֵיהוֹן׃
13 לָא־תְּרַחֵם שִׁנְתָא דִלְמָא תִתְמַסְכֵּן פְּתַח עֵינָךְ וּשְׂבַע לַחְמָא׃ 14 חַבְרָא לְחַבְרֵהּ נֵאמַר דְּקָנֵת וְהֵידֵין נִשְׁתַּבַּח וְנֵימַר׃
15 דְּאִיתָ דַּהֲבָא וְסַגְעָא דְכֵיפֵי טָבָתָא וּמָנֵי דִיקָרָא שִׂפְוָתָא דִידִיעֲתָא׃ 16 נְסַב לְבוּשֵׁהּ מְטוּל דַּעֲרַב לְחִלוֹנֵי וְעַל אַפֵּי נָכְרִיתָא מַשְׁכְּנֵהּ׃
17 עָרֵב לְגַבְרָא כַּלְחְמָא רִגְלָא וּבָתַר הֵידֵין נִתְמַלֵּא פֻּמֵּהּ חַצָּצָא׃ 18 מַחְשַׁבְתָּא בְּעֵצְתָא תִּתְקַן וּבְמַדְבְּרָנוּתָא מִתְעֲבֵד קְרָבָא׃
19 דִּגְלֵי רָזָא אָכֵל קַרְצָא וּלְמַן דִּמְשַׂרְגַג בְּשִׂפְוָתֵהּ לָא תִתְחַלַּט׃ 20 דְּלָיֵט לַאֲבוּי וּלְאִמֵּהּ נִדְעַךְ שְׁרָגֵהּ אֵיךְ אִתּוּנָא דַחֲשׁוֹכָא׃
21 יַרְתּוּתָא דְמִסְרְהַבָיָא בְקַדְמֵיתָא וּבְסוֹפָהּ לָא תִתְבָּרַךְ׃ 22 לָא תֵימַר אֲשַׁלֵּם בִּישְׁתָא סַכֵּא לֶאֱלָהָא וְיִפְרְקִנָּךְ׃

CAP. XX.

LVxuriosa res vinum, & iniuriosa ebrietas; 1
omnis autem deuastans non erit sapiens.
* Non differunt minæ regis ab ira leonis: qui 2
autem prouocat eum & immiscens peccat in suā
animam. * Gloria viro auerti à contumelia; 3
omnis autem stultus his implicatur.
* Exprobratus piger non erubescit, similiter 4
& qui fœneratur triticum in tempore messis.
* Aqua profunda consilium in corde viri; vir 5
autem prudens exhauriet illud. * Magnum 6
homo & preciosum vir misericors; virū autem
fidelem opus inuenire. * Qui reuertitur irre- 7
prehensibilis in iustitia, beatos filios suos relin-
quet. * Cùm rex iustus sederit in solio, non 8
aduersatur in oculis eius omne malum. * Quis 9
gloriabitur mundum habere cor? aut quis li-
berè dicet purum esse à peccatis? * Statera 10
magna & parua & mensuræ duplices, immun-
da coram Domino & vtraque, & qui facit ea.
* In studiis suis impedietur adolescens cum 11
sancto, & recta via eius. * Auris audit & 12
oculus videt, Domini opera & vtraque.
* Ne diligas detrahere, ne pereas; aperi au- 13
tem oculos tuos, & saturare panibus.
* Malum malum dicit qui emit; & postquā 14
recesserit, tunc gloriabitur. * Est aurum 15
& multitudo lapidum preciosorum, & vasa
preciosa labia intellectus.
* Tolle vestimentum spondentis pro alieno, 16
& pro aliena accipe pignus ab eo.
* Dulcis homini panis mendacij, & postea 17
implebitur os eius silicibus.
* Cogitationes in consilio firmantur, guber- 18
nationibus autem fit bellum.
* Reuelans consilia in consessu vadit du- 19
plex lingua, & cum extendente sua ne miscere
labia. * Maledicentis patrem aut matrem 20
extinguetur lucerna; at pupillæ oculorum eius
videbunt tenebras.
* Pars festinata in primis, in vltimis non 21
benedicetur.
* Ne dicas, Vlciscar inimicum; sed expecta 22
Dominum, vt tibi auxilietur.

κ´

1 * Ἀκόλαστον οἶνος καὶ ὑβριστικὸν μέθη. πᾶς δὲ ὁ λυμαι-
2 νόμενος οὐκ ἔσται σοφός. * οὐ διαφέρει ἀπειλὴ βασι-
λέως θυμοῦ λέοντος, ὁ δὲ παροξύνων αὐτὸν καὶ ἐπιμιγνύ-
3 μενος ἁμαρτάνει εἰς τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν. * δόξα ἀν-
δρὶ ἀποστρέφεσθαι λοιδορίας, πᾶς δὲ ἄφρων τοιούτοις συμ-
4 πλέκεται. * ὀνειδιζόμενος ὀκνηρὸς οὐκ αἰσχύνεται, ὡ-
5 σαύτως καὶ ὁ δανειζόμενος σῖτον ἐν ἀμητῷ. * ὕδωρ βα-
θὺ βουλὴ ἐν καρδίᾳ ἀνδρός, ἀνὴρ δὲ φρόνιμος ἐξαντλήσει
6 αὐτήν. * μέγα ἄνθρωπος καὶ τίμιον ἀνὴρ ἐλεήμων,
7 ἄνδρα δὲ πιστὸν ἔργον εὑρεῖν. * ὃς ἀναστρέφεται ἄμω-
μος ἐν δικαιοσύνῃ μακαρίους τοὺς παῖδας αὐτοῦ κατα-
8 λείψει. * ὅταν βασιλεὺς δίκαιος καθίσῃ ἐπὶ θρόνου,
οὐκ ἐναντιοῦται ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ πᾶν πονηρόν.
9 * τίς καυχήσεται ἁγνὴν ἔχειν τὴν καρδίαν; ἢ τίς παῤ-
ῥησιάσεται καθαρὸς εἶναι ἀπὸ ἁμαρτιῶν;
10 * στάθμιον μέγα καὶ μικρὸν καὶ μέτρα δισσὰ ἀκά-
θαρτα ἐνώπιον κυρίου καὶ ἀμφότερα, καὶ ὁ ποιῶν αὐτά.
11 * ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτοῦ συμποδισθήσεται νεανί-
σκος μετὰ ὁσίου, καὶ εὐθεῖα ἡ ὁδὸς αὐτοῦ.
12 * οὖς ἀκούει καὶ ὀφθαλμὸς ὁρᾷ, κυρίου ἔργα καὶ ἀμφότε-
13 ρα. * μὴ ἀγάπα καταλαλεῖν, ἵνα μὴ ἐξαρθῇς. διά-
νοιξον δὲ τοὺς ὀφθαλμούς σου καὶ ἐμπλήσθητι ἄρτων.
14 * κακὸν κακὸν λέγει ὁ ἀγοράζων, καὶ ὡς ἀπέλθῃ τότε
15 καυχήσεται. * ἔστι χρυσὸς καὶ πλῆθος λίθων πολυτε-
16 λῶν, καὶ σκεύη τίμια χείλη συνέσεως. * ἀφελοῦ τὸ
ἱμάτιον τοῦ ἐγγυωμένου ἀντὶ ἀλλοτρίου, καὶ ἀντὶ ἀλλοτρίας
λάβε ἐνέχυρον παρ᾽ αὐτοῦ.
17 * ἡδὺς ἀνθρώπῳ ἄρτος ψεύδους, καὶ ἔπειτα ἐμπλη-
σθήσεται τὸ στόμα αὐτοῦ χαλίκων.
18 * διαλογισμοὶ ἐν βουλῇ στερεοῦνται, κυβερνήσει δὲ γίνεται
19 πόλεμος. * ὁ ἀνακαλύπτων βουλὰς ἐν συνεδρίῳ, πο-
ρεύεται δίγλωσσος, καὶ μετὰ πλατύνοντος τὰ ἑαυτοῦ μὴ μίχθητι
20 χείλη. * κακολογοῦντος πατέρα ἢ μητέρα σβεσθήσεται
λαμπτήρ, αἱ δὲ κόραι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ὄψονται σκότος.
21 * μερὶς ἐπισπουδαζομένη ἐν πρώτοις, ἐν τοῖς τελευ-
ταίοις οὐκ εὐλογηθήσεται.
22 * μὴ εἴπῃς, τίσομαι τὸν ἐχθρόν, ἀλλὰ ὑπόμεινον τὸν
κύριον, ἵνα σοι βοηθήσῃ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XX.

DErisoria res est vinum, & inebriat sicera: & omnis qui errauerit in ea, non erit sapiens. 2 Rugit sicut leo terror regis: & qui
prouocat eum, peccat in animam suam. 3 Gloria est viro qui supersedet à contentione; & omnis qui stultus est, deridet.
4 Penuriam sustinet piger, & non tacet: & petet in messe, & non habebit. 5 Aquæ profundæ consilium in corde viri, &
vir intelligens exhauriet illud. 6 Multi filij vocantur viri misericordes: virum autem fidelem quis inueniet?
7 Qui ambulat in simplicitate sua, iustus est, & beati erunt filij eius post eum. 8 Rex qui sedet in solio iudicij, dissipat à fa-
cie sua omnes impios. 9 Quis dicet: Mundum est cor meum, & purus sum à peccato meo? 10 Pondus & pondus,
mensura & mensura, abominabile est vtrunque coram Deo. 11 Etiam in operibus suis cognoscitur puer, an munda & recta
sint opera eius. 12 Auris quæ audit, & oculus qui videt, Deus creauit vtrunque. 13 Ne diligas somnum, ne fortè
pauper fias: aperi oculos tuos, & saturare pane. 14 Socius ad socium dicit quòd emit, & tunc gloriatur, & dicit.
15 Est aurum & multitudo gemmarum bonarum, & vasa preciosa labia scientiæ.
16 Tolle vestimentum eius qui fideiussor stetit pro alieno, & pro extranea pignora eum. 17 Suauis est homini panis mendax,
& postea replebitur os eius calculo. 18 Cogitationes consilio diriguntur, & gubernaculo fit bellum.
19 Qui reuelat secretum, delator est: & ei qui allicit labiis suis ne commiscearis. 20 Qui maledicit patri suo & matri suæ, ex-
tinguetur lucerna eius sicut caligo tenebrarum. 21 Hæreditas ad quam festinatur in principio, in fine non benedicetur.
22 Ne dicas, Reddam malum. spera in Deo, & saluabit te.

23 * תּוֹעֲבַת יְהוָה אֶבֶן וָאָבֶן וּמֹאזְנֵי מִרְמָה לֹא־טוֹב׃
24 * מֵיְהוָה מִצְעֲדֵי־גָבֶר וְאָדָם מַה־יָּבִין דַּרְכּוֹ׃
25 * מוֹקֵשׁ אָדָם יָלַע קֹדֶשׁ וְאַחַר נְדָרִים לְבַקֵּר׃
26 * מְזָרֶה רְשָׁעִים מֶלֶךְ חָכָם וַיָּשֶׁב עֲלֵיהֶם אוֹפָן׃
27 * נֵר יְהוָה נִשְׁמַת אָדָם חֹפֵשׂ כָּל־חַדְרֵי־בָטֶן׃
28 * חֶסֶד וֶאֱמֶת יִצְּרוּ־מֶלֶךְ וְסָעַד בַּחֶסֶד כִּסְאוֹ׃
29 * תִּפְאֶרֶת בַּחוּרִים כֹּחָם וַהֲדַר זְקֵנִים שֵׂיבָה׃
30 * חַבֻּרוֹת פֶּצַע תַּמְרִיק בְּרָע וּמַכּוֹת חַדְרֵי־בָטֶן׃

כא

1 * פַּלְגֵי־מַיִם לֶב־מֶלֶךְ בְּיַד־יְהוָה עַל־כָּל־אֲשֶׁר
יַחְפֹּץ יַטֶּנּוּ׃
2 * כָּל־דֶּרֶךְ אִישׁ יָשָׁר בְּעֵינָיו וְתֹכֵן לִבּוֹת יְהוָה׃
3 * עֲשֹׂה צְדָקָה וּמִשְׁפָּט נִבְחָר לַיהוָה מִזָּבַח׃
4 * רוּם עֵינַיִם וּרְחַב־לֵב נֵר רְשָׁעִים חַטָּאת׃
5 * מַחְשְׁבוֹת חָרוּץ אַךְ־לְמוֹתָר וְכָל־אָץ אַךְ־
לְמַחְסוֹר׃
6 * פֹּעַל אֹצָרוֹת בִּלְשׁוֹן שָׁקֶר הֶבֶל נִדָּף מְבַקְשֵׁי־מָוֶת׃
7 * שֹׁד־רְשָׁעִים יְגוֹרֵם כִּי מֵאֲנוּ לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט׃
8 * הֲפַכְפַּךְ דֶּרֶךְ אִישׁ וָזָר וְזַךְ יָשָׁר פָּעֳלוֹ׃
9 * טוֹב לָשֶׁבֶת עַל־פִּנַּת־גָּג מֵאֵשֶׁת מִדְוָנִים וּבֵית חָבֶר׃
10 * נֶפֶשׁ רָשָׁע אִוְּתָה־רָע לֹא־יֻחַן בְּעֵינָיו רֵעֵהוּ׃
11 * בַּעְנָשׁ־לֵץ יֶחְכַּם־פֶּתִי וּבְהַשְׂכִּיל לְחָכָם יִקַּח־
דָּעַת׃
12 * מַשְׂכִּיל צַדִּיק לְבֵית רָשָׁע מְסַלֵּף רְשָׁעִים לָרָע׃
13 * אֹטֵם אָזְנוֹ מִזַּעֲקַת־דָּל גַּם־הוּא יִקְרָא וְלֹא
יֵעָנֶה׃
14 * מַתָּן בַּסֵּתֶר יִכְפֶּה־אָף וְשֹׁחַד בַּחֵק חֵמָה עַזָּה׃
15 * שִׂמְחָה לַצַּדִּיק עֲשׂוֹת מִשְׁפָּט וּמְחִתָּה לְפֹעֲלֵי
אָוֶן׃
16 * אָדָם תּוֹעֶה מִדֶּרֶךְ הַשְׂכֵּל בִּקְהַל רְפָאִים יָנוּחַ׃

23 * Abominatio est apud Dñm pondus
& pondus: statera dolosa non est bona.
24 * A Dño dirigũtur gressus viri: quis autẽ
hominum intelligere potest viam suam?
25 * Ruina est homini deuorare sanctos, &
26 post vota retractare. *Dissipat impios rex
sapiens, & incuruat super eos fornicem.
27 *Lucerna Dñi spiraculum hominis, quę
28 inuestigat omnia secreta ventris. *Miseri-
cordia & veritas custodiunt regẽ, & robo-
29 ratur clementia thronus eius. *Exultatio
iuuenũ fortitudo eorũ, & dignitas senum
30 canicies. *Liuor vulneris absterget mala,
& plagæ in secretioribus ventris.

CAP. XXI.

1 SIcut diuisiones aquarum, ita cor regis
A in manu Dñi: quocunque voluerit in-
2 clinabit illud. * Omnis via viri recta sibi
3 videtur, appendit autẽ corda Dñs. *Fa-
cere iustitiam & iudicium, magis placet
4 Dño quàm victimæ. *Exaltatio oculorũ
& dilatatio cordis, lucerna impiorum pec-
5 catum. * Cogitationes robusti semper in
abundantia; omnis autẽ piger in egestate
6 est. *Qui cõgregat thesauros lingua men
dacij, vanus & excors est, & impingetur ad
7 laqueos mortis. * Rapinæ impiorum de-
B trahent eos, quia noluerunt facere iudi-
8 cium. *Peruersa via viri aliena est: qui au
9 tem mundus est, rectũ opus eius. *Melius
est sedere in angulo domatis, quàm cum
muliere litigiosa, & in domo communi.
10 * Anima impij desiderat malũ, non mise
11 rebitur proximo suo. *Mulctato pestilente
sapientior erit paruulus: & si sectetur sa-
12 pientem, sumet scientiam. *Excogitat iu-
stus de domo impij, vt detrahat impios a
13 malo. *Qui obturat aurẽ suam ad clamo-
C rẽ pauperis; & ipse clamabit, & non exau-
14 dietur. *Munus absconditũ extinguit iras,
& donũ in sinu indignationẽ maximam.
15 * Gaudium iusto est facere iudicium, &
16 pauor operantibus iniquitatem. *Vir qui
errauerit in via doctrinæ, in cœtu gigan-
tum commorabitur.

תרגום

23 מרחקין אנון קדם אלהא מתקלא ומתקלא ומשחתא דרמיותא לא שפיר קדמוי ׃ 24 מן קדם ייי הלכתה דגברא וגבר נשא לא
מתבין ארחתה ׃ 25 פחא הוא לגברא דנדר לקדשא ובתר הכי תדיא לה נפשה ׃ 26 מבדר לרשיעי מלכא חכימא ומהפך עליהון
גלגלא ׃ 27 שרגא דאלהא נשמתה דבני נשא ובציא כלהון גויה דכרסה ׃ 28 חסדא וקשטא ינטרו למלכא ומתקן כרסה בחסדא ׃
29 שבהורא דעלמיא תקפהון ושבחא דסבי סיבתא ׃ 30 שאני ופעתא פגעו בבישא ומחיותי בגוה דכרסה ׃ כא
1 היך שפי דמיא לבה דמלכא באידוי דאלהא ולאתר דצבי נרכן להו ׃ 2 כלהון ארחתה דגברא תריצן אנון באפוי ואלהא מתקן לבי ׃
3 מן דעבד צדקתא ודינא מתרעי בה אלהא מן דבחא ׃ 4 רמות עיני ובעי לבא ושרגא דרשיעי לחטתא ׃
5 מחשבתא דגבין ליתרנא ורגלא דמסרהביא לחסרנא ׃ 6 מעבדנותא דסימתא בלשנא דשקרא ויתחבלון וינתרון אלין דבעין
למותא ׃ 7 ריבונא דרשיעי יעלנון ולא ענין דיעברון דינא ׃ 8 דהפך ארחה דגברא הוא נכראה ודדכי תריצן עובדוהי ׃
9 טב למתב על קרנא דאגרא מן אתתא תגרניתא וביתא טרקא ׃ 10 נפשה דרשיעא ריגא בישתא ולא מרחם בעינוי חברוי ׃
11 בתכה דמסקנא נחכם שברא ובסבלתנה דחכימא יסב ידיעתא ׃ 12 מסתכל צדיקא בביתה דרשיעא ומטלטל רשיעיא בבישתא ׃
13 דמסכר אדנה דלא נשמע לצווחתה דמסכנא אף נקרא לאלהא ולא נענוי ׃ 14 מוהבא בטישא מדעכא רגזא ושחדא בעבא חמתא
עשינתא ׃ 15 חדותא דצדיקא למעבד דינא ושניא לאלין דעבדין עאתא ׃ 16 בר נשא דתעי מן ארחא דסכולא עם בני ארעא נתתנח ׃

*Abominatio Domino duplex statera, & iu 23
gum dolosum non bonũ coram eo.* *A Domino 24
*diriguntur gressus viro: mortalis autẽ quomodo
intelligere poterit vias suas?* *Laqueus viro 25
*celeriter quippiam propriorum sanctificare; post
enim votũ fecisse pœnitere cõtingit.* *Dissipa- 26
*tor impiorũ rex sapiens, & inijciet super eos ro-
tam.* *Lux Domini spiritus hominũ, aut lu- 27
cerna quæ scrutatur recessus ventris. *Mise- 28
*ricordia & veritas custodia regi, & circunda-
bunt in iustitia thronum eius.* *Ornatus iu- 29
uenibus sapientia, gloria autem senum cani.
*Liuores & contritiones occurrunt malis, 30
plagæ autem in promptuaria ventris.

CAP. XXI.

*Sicut impetus aquæ, ita cor regis in manu 1
Dei; quocunque vtiq; volens annuerit, illuc
inclinauit illud.* *Omnis vir videtur sibi iu- 2
stus; dirigit autẽ corda Dominus. *Facere iusta 3
*& vera loqui, placita apud Deũ potius quàm
victimarũ sanguis.* *Magnanimus in iniuria 4
audax; fax autem impiorum peccata.
*Cogitationes fortis in satietatem, & omnis 5
festinans in minore. *Qui operatur thesauros 6
*lingua mendaci, vana sequitur, et vadit in rete
mortis.* *Pernicies impiis hospitabilis erit; non 7
enim volunt facere iusta. *Ad peruersos peruer- 8
*sas vias mittit Deus; munda enim et recta ope-
ra eius.* *Melius habitare in angulo non tecto, 9
*quàm pictis domibus cũ iniustitia, & in domo
communi.* *Anima impij optat mala; nõ con- 10
sequetur misericordiam ab vllo hominum.
*Mulctato imtẽperãte astutior fit innocens; 11
intelligens autem sapiens suscipit cognitionem.
*Intelliget iustus corda impiorum, & vili- 12
pendit impios in malis. *Qui obturat aures 13
*suas ne audiat infirmum, & ipse inuocabit, &
non erit qui exaudiat.*
*Munus absconditum auertit iras: à donis 14
autẽ qui abstinet, indignationẽ suscitat fortem.
*Gaudium iustorum facere iudicia; sanctus 15
autem immundus apud maleficos.
*Vir qui errat à via iustitiæ, in cœtu gigan- 16
tum requiescet.

23 *βδέλυγμα κυρίῳ δίσσον στάθμιον, καὶ ζυγὸς δόλιος
24 οὐ καλὸν ἐνώπιον αὐτοῦ. *παρὰ κυρίου εὐθύνεται τὰ δια-
βήματα ἀνδρί, θνητὸς δὲ πῶς ἂν νοήσαι τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ;
25 *παγὶς ἀνδρὶ ταχύ τι τῶν ἰδίων ἁγιάσαι, μετὰ γὰρ τὸ
26 εὔξασθαι μετανοεῖν γίνεται. *λικμήτωρ ἀσεβῶν βα-
σιλεὺς σοφός, καὶ ἐπιβαλεῖ αὐτοῖς τροχόν.
27 *φῶς κυρίου πνοὴ ἀνθρώπων, ἣ λύχνος ὃς ἐρευνᾷ τα-
28 μιεῖα κοιλίας. *ἐλεημοσύνη καὶ ἀλήθεια φυλακὴ
βασιλεῖ, καὶ περικυκλώσουσιν ἐν δικαιοσύνῃ τὸν θρόνον
29 αὐτοῦ. *κόσμος νεανίαις σοφία, δόξα δὲ πρεσβυτέρων
30 πολιαί. *ὑπώπια καὶ συντρίμματα συναντᾷ κα-
κοῖς, πληγαὶ δὲ εἰς ταμιεῖα κοιλίας.

κα΄

1 *Ὥσπερ ὁρμὴ ὕδατος, οὕτως καρδία βασιλέως ἐν χειρὶ
2 θεοῦ, οὗ δ᾽ ἂν θέλων νεύσῃ ἐκεῖ ἔκλινεν αὐτήν. *πᾶς ἀνὴρ
φαίνεται ἑαυτῷ δίκαιος, κατευθύνει δὲ καρδίας κύριος.
3 *ποιεῖν δίκαια καὶ ἀληθεύειν ἀρεστὰ παρὰ θεῷ μᾶλ-
4 λον, ἢ θυσιῶν αἷμα. *μεγαλόφρων ἐφ᾽ ὕβρει θρασυ-
5 κάρδιος, λαμπτὴρ δὲ ἀσεβῶν ἁμαρτία. *διαλογισμοὶ
ἀνδρείου εἰς πλησμονήν, καὶ πᾶς ὁ σπεύδων ἐν ἐλάσσονι.
6 *ὁ ἐνεργῶν θησαυρίσματα γλώσσῃ ψευδεῖ, μάταια
διώκει καὶ ἔρχεται ἐπὶ παγίδος θανάτου.
7 *ὄλεθρος ἀσεβέσιν ἐπιξενωθήσεται, οὐ γὰρ βούλονται
8 πράσσειν τὰ δίκαια. *πρὸς τοὺς σκολιοὺς σκολιὰς ὁδοὺς
ἀποστέλλει ὁ θεός· ἁγνὰ γὰρ καὶ ὀρθὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ.
9 *κρεῖσσον οἰκεῖν ἐπὶ γωνίας ὑπαίθρου ἢ ἐγκεκονιαμέ-
νοις μετὰ ἀδικίας, καὶ ἐν οἴκῳ κοινῷ.
10 *ψυχὴ ἀσεβοῦς ἐπιθυμεῖ κακῶν, οὐκ ἐλεηθήσεται
11 ὑπ᾽ οὐδενὸς τῶν ἀνθρώπων. *ζημιουμένου ἀκολάστου πα-
νουργότερος γίνεται ὁ ἄκακος, συνιῶν δὲ σοφὸς δέξεται γνῶ-
12 σιν. *συνιεῖ δίκαιος καρδίας ἀσεβῶν, καὶ φαυ-
13 λίζει ἀσεβεῖς ἐν κακοῖς. *ὃς φράσσει τὰ ὦτα αὐτοῦ τοῦ
μὴ ἀκοῦσαι ἀσθενοῦς, καὶ αὐτὸς ἐπικαλέσεται καὶ οὐκ ἔσται ὁ
14 εἰσακούων. *δόσις λαθραῖος ἀνατρέπει ὀργάς, δώρων
δὲ ὁ φειδόμενος θυμὸν ἐγείρει ἰσχυρόν.
15 *εὐφροσύνη δικαίων ποιεῖν κρίματα, ὅσιος δὲ ἀκά-
θαρτος παρὰ κακούργοις.
16 *ἀνὴρ πλανώμενος ἐξ ὁδοῦ δικαιοσύνης, ἐν συνα-
γωγῇ γιγάντων ἀναπαύσεται.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

23 Abominabile est coram Deo pondus & pondus: & mensura dolosa non placet coram eo. 24 A facie Domini gressus viri, & filius hominis non intelligit vias suas. 25 Laqueus est homini qui deuouit sanctuario, & postea tangit eum anima ipsius. 26 Dispergit impios rex sapiens, & voluit super eos rotam. 27 Lucerna Dei spiraculum filiorum hominis: & scrutatur omnia interiora ventris. 28 Misericordia & veritas custodient regem, & præparatur in clementia solium eius. 29 Decus iuuenum fortitudo eorum, & laus senum canicies. 30 Pauores & plagæ occurrunt malo, & puncturæ acus in interioribus ventris eius.

CAP. XXI.

Sicut riuuli aquarum, ita cor regis in manibus Dei, & quocunque vult inclinat illud. 2 Omnes viæ viri rectæ sunt in conspectu eius; dirigit autem corda Deus. 3 Qui facit iustitiam & iudicium, cõplacet sibi in illo Deus magis quàm in sacrificio. 4 Exaltatio oculorũ, & tumor cordis, & lucerna impiorum peccatum. 5 Cogitationes collectæ ad abundantiam, & pes festinus ad egestatem *tendit*. 6 Opera cellariorum in lingua mendacij, & dissipabuntur; & euellentur illi qui quærunt mortem. 7 Rapina impiorum tollet eos, quoniam non se submiserunt vt facerent iudicium. 8 Qui peruertit viam alicuius, extraneus est: & qui mundus est, recta sunt opera eius. 9 Melius est sedere in angulo tecti, quàm cum muliere litigiosa, & in domo cõmuni. 10 Anima impij desiderat malũ, & nõ misericordiã cõsequetur in oculis eius socius eius. 11 Per mulctã derisoris sapientior fiet insipiens, & in intellectu sapiẽtis assumet scientiam. 12 Contemplatur iustus domum impij, & transfert impios in malum. 13 Qui obturat aurem suam ne audiat clamorem pauperis, vocabit quoque Deum, & non exaudietur. 14 Munus in abscondito extinguit iram, & munus in sinu indignationem fortem. 15 Lætitia est iusto facere iudicium, & terror iis qui faciunt iniquitatem. 16 Filius hominis qui errat à via intellectus, cum filiis terræ commorabitur.

17 אִישׁ מַחְסוֹר אֹהֵב שִׂמְחָה אֹהֵב יַיִן וָשֶׁמֶן לֹא יַעֲשִׁיר׃
18 כֹּפֶר לַצַּדִּיק רָשָׁע וְתַחַת יְשָׁרִים בּוֹגֵד׃
19 טוֹב שֶׁבֶת בְּאֶרֶץ מִדְבָּר מֵאֵשֶׁת מִדְוָנִים וָכָעַס׃
20 אוֹצָר נֶחְמָד וָשֶׁמֶן בִּנְוֵה חָכָם וּכְסִיל אָדָם יְבַלְּעֶנּוּ׃
21 רֹדֵף צְדָקָה וָחָסֶד יִמְצָא חַיִּים צְדָקָה וְכָבוֹד׃
22 עִיר גִּבֹּרִים עָלָה חָכָם וַיֹּרֶד עֹז מִבְטֶחָה׃
23 שֹׁמֵר פִּיו וּלְשׁוֹנוֹ שֹׁמֵר מִצָּרוֹת נַפְשׁוֹ׃
24 זֵד יָהִיר לֵץ שְׁמוֹ עוֹשֶׂה בְּעֶבְרַת זָדוֹן׃
25 תַּאֲוַת עָצֵל תְּמִיתֶנּוּ כִּי־מֵאֲנוּ יָדָיו לַעֲשׂוֹת׃
26 כָּל־הַיּוֹם הִתְאַוָּה תַאֲוָה וְצַדִּיק יִתֵּן וְלֹא יַחְשֹׂךְ׃
27 זֶבַח רְשָׁעִים תּוֹעֵבָה אַף כִּי־בְזִמָּה יְבִיאֶנּוּ׃
28 עֵד־כְּזָבִים יֹאבֵד וְאִישׁ שׁוֹמֵעַ לָנֶצַח יְדַבֵּר׃
29 הֵעֵז אִישׁ רָשָׁע בְּפָנָיו וְיָשָׁר הוּא יָכִין דַּרְכּוֹ׃
30 אֵין חָכְמָה וְאֵין תְּבוּנָה וְאֵין עֵצָה לְנֶגֶד יְהוָה׃
31 סוּס מוּכָן לְיוֹם מִלְחָמָה וְלַיהוָה הַתְּשׁוּעָה׃

כב

1 נִבְחָר שֵׁם מֵעֹשֶׁר רָב מִכֶּסֶף וּמִזָּהָב חֵן טוֹב׃
2 עָשִׁיר וָרָשׁ נִפְגָּשׁוּ עֹשֵׂה כֻלָּם יְהוָה׃
3 עָרוּם רָאָה רָעָה וְיִסָּתֵר וּפְתָיִים עָבְרוּ וְנֶעֱנָשׁוּ׃
4 עֵקֶב עֲנָוָה יִרְאַת יְהוָה עֹשֶׁר וְכָבוֹד וְחַיִּים׃
5 צִנִּים פַּחִים בְּדֶרֶךְ עִקֵּשׁ שׁוֹמֵר נַפְשׁוֹ יִרְחַק מֵהֶם׃
6 חֲנֹךְ לַנַּעַר עַל־פִּי דַרְכּוֹ גַּם כִּי־יַזְקִין לֹא־יָסוּר מִמֶּנָּה׃
7 עָשִׁיר בְּרָשִׁים יִמְשׁוֹל וְעֶבֶד לֹוֶה לְאִישׁ מַלְוֶה׃
8 זוֹרֵעַ עַוְלָה יִקְצָור־אָוֶן וְשֵׁבֶט עֶבְרָתוֹ יִכְלֶה׃
9 טוֹב־עַיִן הוּא יְבֹרָךְ כִּי־נָתַן מִלַּחְמוֹ לַדָּל׃

17 Qui diligit epulas,in egeſtate erit;qui
18 amat vinū & pinguia,non ditabitur. Pro
iuſto dabitur impius,& pro recto iniqu'.
19 Melius eſt habitare in terra deſerta,
quàm cum muliere rixoſa & iracunda. Eccle. 15 c.
20 Theſaurus deſiderabilis & oleū in habi
taculo iuſti,& imprudens homo diſſipabit
21 illud. Qui ſequitur iuſtitiā & miſericor-
22 diā,inueniet vitā,iuſtitiā,& gloriā. Ciui- Sup. 13 h.
tatē fortiū aſcendit ſapiens, detraxitq; ro-
23 bur fiduciæ eius. Qui cuſtodit os ſuū &
linguā ſuam, cuſtodit ab anguſtiis animā
24 ſuam. Superbus & arrogans vocatur in-
25 doctus,qui in ira operatur ſuperbiā. Deſi- Sup. 15 a.
deria occidūt pigrū;noluerunt enim quic-
26 quā manus eius operari. Tota die cōcu-
piſcit & deſiderat;qui autem iuſtus eſt,tri-
27 buet & nō ceſſabit. Hoſtiæ impiorū abo-
28 minabiles,quæ offerūtur ex ſcelere. Teſtis
mēdax peribit, vir obediens loquetur vi-
29 ctoriā. Vir impius procaciter obfirmat vul-
tū ſuū; qui autē rectus eſt,corrigit viā ſuā.
30 Nō eſt ſapientia,nō eſt prudētia,nō eſt
31 conſiliū contra Dn̄m. Equus paratur ad
diem belli, Dn̄s autem ſalutem tribuit.

CAP. XXII.

1 MElius eſt nomen bonū quàm diuitiæ
multæ;ſuper argentū enim & aurum
2 gratia bona. Diues & pauper obuiaue- Eccl. 7 a.
runt ſibi, vtriuſq; operator eſt Dominus.
3 Callidus videt malū, & abſcondit ſe:
innocēs pertranſiit,& afflictus eſt damno.
4 Finis modeſtiæ timor Domini,diuitiæ
5 & gloria & vita. Arma & gladij in via
ſuperbi; cuſtos autem animæ ſuæ longè
6 recedit ab eis. Prouerbium eſt: Ado-
leſcens iuxta viam ſuam, etiam cùm ſenue
rit non recedet ab ea.
7 Diues pauperibus imperat, & qui ac-
cipit mutuum,ſeruus eſt fœnerantis.
8 Qui ſeminat iniquitatē, metet mala;
9 & virga iræ ſuæ cōſummabitur. Qui pro-
nus eſt ad miſericordiam, benedicetur; de
panibus enim ſuis dedit pauperi.

תרגום

17 גַּבְרָא דִּי־חָסֵר לֵהּ וְרָחֵם חֶדְוְתָא וְרָחֵם חַמְרָא וּבְסְמָא לָא נֶעְתַּר׃ 18 שַׁלְחוּפֵהּ דְּצַדִּיקָא רַשִׁיעָא וְשַׁלְחִיפָא דִּתְרִיצֵי בָּזוֹזֵי׃
19 טָב לְמִתַּב בַּאֲרַע מַדְבְּרָא מִן־אִתְּתָא תִּגְרָנִיתָא וּמַרְגְּזָנִיתָא׃ 20 סִימְתָּא רְגִיגְתָּא וּמִשְׁחָא בְּדִירֵהּ דְּחַכִּימָא וְסַכְלָא דִּבְנֵי נָשָׁא נִבְלְעִנּוּן׃
21 דְּרָדֵף צִדְקְתָא וְחִסְדָּא יַשְׁכַּח חַיֵּי וְצִדְקְתָא וִיקָרָא׃ 22 לִמְדִינְתָּא דְגִבָּרֵי סָלֵק חַכִּימָא וְאַחֵית עֻשְׁנָא דְּסִבְרָא׃ 23 דְּנָטֵר פֻּמֵּהּ
וְלִשָּׁנֵהּ נָטֵר מִן־עָקְתָא נַפְשֵׁהּ׃ 24 מִמְקְנָא מְרִיחָא זֵדָנָא שְׁמֵהּ עָבֵד חֶרְיָנָא בְּזֵדָנוּתֵהּ׃ 25 רִיגְתָּא דְעַטְלָא מְמִיתָא לֵהּ דְּלָא צָבְיָן
אִידַיִן דְּעָבְדִין עֲבִידְתָּא׃ 26 כָּל־יוֹמָא רָאֵג רִיגְתָּא וְצַדִּיקָא יָהֵב וְלָא מַחְשֵׂךְ׃ 27 דִּבְחָא דְרַשִׁיעֵי מְרַחַק הוּא מְטוּל דְּמֵעֲבֵירְתָא מַיְתֵי לֵהּ׃
28 סָהֲדָא דְכַדָּבוּתָא יֵאבַד וְגַבְרָא שָׁמוּעָה שָׁרִירָאִית מְמַלֵּל׃ 29 מַחְצִף אַפּוֹי גַּבְרָא רַשִׁיעָא וּתְרִיצָא הוּא מַתְקֵן אָרְחֵהּ׃
30 לֵית חָכְמְתָא וְלֵית בִּיוּנָא וְלֵית עֵצְתָּא הֵיךְ דֶּאלָהָא׃ 31 סוּסְיָא מַתְקַן לְיוֹמָא דִקְרָבָא וְלֵאלָהָא הוּא פֻּרְקָנָא׃

כב

1 שְׁמָא טָבָא מִן־עֻתְרָא סַגִּיעָא וּמִכַּסְפָּא וּמִן־דַּהֲבָא שַׁפִּיר חִסְדָּא׃
2 עַתִּירָא וּמִסְכֵּנָא פָּגְעָן חַד בְּחַד וְתַרְוֵיהוֹן אֱלָהָא בְּרָא אִנּוּן׃ 3 עֲרִימָא חָזֵי בִּישְׁתָּא וּמִטַּשֵּׁי וְשַׁבְרֵי עֲבַרוּ וְאִתּוֹכִיו׃
4 עִקְבָא דְעִנְוְתָנוּתָא דְּחַלְתָּא דַּיְיָ עֻתְרָא וִיקָרָא וְחַיֵּי׃ 5 כִּשְׁבָּא וּפוּחֵי בְּאָרְחָא עֲקִימְתָּא וּמַן דְּנָטֵר נַפְשֵׁהּ יִרְחַק מִנְּהוֹן׃
6 אַדְּכֵא לְטַלְיָא לְקַבֵּל אָרְחֵהּ דְּלָא כַּד נִסְבֵא נִסְטֵי מִנֵּהּ׃ 7 עַתִּירָא בְּמִסְכְּנֵי נִשְׁתַּלַּט וְעַבְדָּא יוֹזֵף לְגַבְרָא מוֹזְפָנָא׃
8 דְּזָרַע עַוְלָא נֶחְצַד עַאתָא וְשִׁבְטָא דְחֶרְיָנֵהּ נִגְמַר׃ 9 מַן דְּטָבָא הוּא עֵינֵהּ הוּא נִתְבָּרַךְ מְטוּל דְּיָהֵב מִן־לַחְמֵהּ לְמִסְכְּנָא׃

‡ Vir indigens diligit gaudiũ, amans vinũ et 17
oleum in diuitias. ‡ Purgatio autẽ iusti iniquus, 18
& pro rectis iniquus. ‡ Melius habitare in ter- 19
ra deserta, quàm cũ muliere rixosa & linguace
& iracũda. ‡ Thesaurus desiderabilis requiescet 20
in ore sapientis, stulti autẽ viri deuorant illum.
‡ Via iustitiæ & misericordiæ inueniet vitã 21
& gloriam. ‡ Ciuitates munitas ascẽdit sapiens, 22
destruxit munitionem in qua confiderãt impij.
‡ Qui custodit os suũ & linguã, seruat à tri- 23
bulatione animã suã. ‡ Temerarius & arrogans 24
& superbus pestis vocatur; qui autẽ reminisci-
tur iniuriarũ, iniquus. ‡ Desideria pigrũ occidẽt; 25
nõ enim eligũt manus eius facere quicquã. ‡ Im- 26
pius desiderat tota die desideria mala, at iustus
miseretur & miseratur incessanter. ‡ Hostiæ im- 27
piorũ abominatio Domino, etenim iniquè offe-
rũt eas. ‡ Testis mẽdax peribit, vir obediens ser- 28
uaturus loquetur. ‡ Impius vir procaciter obfir- 29
matur vultu, at rectus ipse intelliget vias suas.
‡ Non est sapiẽtia, nõ est fortitudo, nõ est consi- 30
liũ contra impiũ. ‡ Equus paratur ad diem belli, 31
ab autem Domino auxiliatio.

CAP. XXII.

Eligibilius nomẽ bonũ quàm diuitiæ multæ, 1
super autem argentũ & aurũ gratia bona.
‡ Diues & pauper obuiauerunt sibi; vtros- 2
que autem Dominus fecit. ‡ Callidus videns 3
malum cruciatum, fortiter ipse eruditur: at stul
ti pertranseuntes affecti sunt damno. ‡ Gene- 4
ratio sapientiæ timor Domini, & diuitiæ, &
gloria, & vita. ‡ Tribuli & laquei in viis tor 5
tuosis: at custodiens suam animam abstinebit ab
eis. ‡ Dedica puerum iuxta viam eius, & 6
quamuis senuerit, non discedet ab ea.
‡ Diuites pauperibus imperabunt, & serui 7
propriis Dominis fænerabuntur. ‡ Qui semi- 8
nat mala, metet mala; plagam autem operũ eius
consummabit. Virum iucundũ & datorẽ diligit
Dominus, vanitatẽ autẽ operũ eius consumma-
bit. ‡ Qui miseretur pauperis, ipse nutrietur; nã 9
de suis panibus dedit pauperi. Victoriam &
honorem acquirit munera dans, tamen animam
auferet possidentium.

17 ‡ ἀνὴρ ἐνδεὴς ἀγαπᾷ εὐφροσύνην, φιλῶν οἶνον καὶ
18 ἔλαιον εἰς πλοῦτον. ‡ περικάθαρμα δὲ δικαίου ἄνομος καὶ
19 ἀντὶ εὐθέων παράνομος. ‡ κρεῖσσον οἰκεῖν ἐν γῇ ἐρήμῳ, ἢ
μετὰ γυναικὸς μαχίμου καὶ γλωσσώδους καὶ ὀργίλου.
20 ‡ θησαυρὸς ἐπιθυμητὸς ἀναπαύσεται ἐπὶ στόματος σο-
21 φοῦ, ἄφρονες δὲ ἄνδρες καταπίονται αὐτόν. ‡ ὁδὸς δικαιο-
22 σύνης καὶ ἐλεημοσύνης εὑρήσει ζωὴν καὶ δόξαν. ‡ πόλεις
ὀχυρὰς ἐπέβη σοφός, καθεῖλε τὸ ὀχύρωμα ἐφ᾽ ᾧ ἐπεποί-
23 θεισαν οἱ ἀσεβεῖς. ‡ ὃς φυλάσσει τὸ στόμα αὐτοῦ καὶ τὴν
γλῶσσαν, διατηρεῖ ἐκ θλίψεως τὴν ψυχὴν αὐτοῦ.
24 ‡ θρασὺς καὶ αὐθάδης καὶ ἀλαζὼν λοιμὸς καλεῖται. ὃς δὲ
25 μνησικακεῖ παράνομος. ‡ ἐπιθυμίαι ὀκνηρὸν ἀποκτένουσιν·
26 οὐ γὰρ προαιροῦνται αἱ χεῖρες αὐτοῦ ποιεῖν τι. ‡ ἀσεβὴς ἐπιθυ-
μεῖ ὅλην τὴν ἡμέραν ἐπιθυμίας κακάς, ὁ δὲ δίκαιος ἐλεεῖ
27 καὶ οἰκτείρει ἀφειδῶς. ‡ θυσίαι ἀσεβῶν βδέλυγμα κυρίῳ,
28 καὶ γὰρ παρανόμως προσφέρουσιν αὐτάς. ‡ μάρτυς ψευ-
δὴς ἀπολεῖται, ἀνὴρ ὑπήκοος φυλασσόμενος λαλήσει.
29 ‡ ἀσεβὴς ἀνὴρ ἀναιδῶς ὑφίσταται προσώπῳ· ὁ δὲ εὐθὺς
30 αὐτὸς συνιεῖ τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ. ‡ οὐκ ἔστι σοφία, οὐκ ἔστιν
31 ἀνδρεία, οὐκ ἔστι βουλὴ πρὸς τὸν ἀσεβῆ. ‡ ἵππος ἑτοιμά-
ζεται εἰς ἡμέραν πολέμου, παρὰ δὲ κυρίου ἡ βοήθεια.

κβ′

1 ‡ Αἱρετώτερον ὄνομα καλὸν ἢ πλοῦτος πολύς, ὑπὲρ δὲ
2 ἀργύριον καὶ χρυσίον χάρις ἀγαθή. ‡ πλούσιος καὶ πτωχὸς
συνήντησαν ἀλλήλοις, ἀμφοτέρους δὲ ὁ κύριος ἐποίησε.
3 ‡ πανοῦργος ἰδὼν πονηρὸν τιμωρούμενον κραταιῶς αὐτὸς
παιδεύεται, οἱ δὲ ἄφρονες παρελθόντες ἐζημιώθησαν.
4 ‡ γενεὰ σοφίας φόβος κυρίου καὶ πλοῦτος καὶ δόξα καὶ ζωή.
5 ‡ τρίβολοι καὶ παγίδες ἐν ὁδοῖς σκολιαῖς, ὁ δὲ φυλάσ-
6 σων τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ἀφέξεται αὐτῶν. ‡ ἐγκαίνισον τὸ παι-
δίον κατὰ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, καί γε ἐὰν γηράσῃ, οὐκ ἀποστήσεται
7 ἀπ᾽ αὐτῆς. ‡ πλούσιοι πτωχῶν ἄρξουσι, καὶ οἰκέται ἰδίοις δε-
8 σπόταις δανειοῦσιν. ‡ ὁ σπείρων φαῦλα θερίσει κακά,
πληγὴν δὲ ἔργων αὐτοῦ συντελέσει. ἄνδρα ἱλαρὸν καὶ
δότην ἀγαπᾷ ὁ θεός· ματαιότητα δὲ ἔργων αὐτοῦ συντε-
9 λέσει. ‡ ὁ ἐλεῶν πτωχὸν αὐτὸς διατραφήσεται, τῶν γὰρ
ἑαυτοῦ ἄρτων δέδωκε τῷ πτωχῷ. νίκην καὶ τιμὴν πε-
ριποιεῖται ὁ δῶρα δούς· τὴν μέντοι ψυχὴν ἀφαιρεῖται
τῶν κεκτημένων.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

17 Vir qui egenus est & diligit lætitiam, diligitque vinum & vnguentum, non ditabitur. 18 In commutatione iusti *tradetur*
impius, & pro rectis direptores. 19 Melius est habitare in terra deserti, quàm cum muliere litigiosa & rixosa. 20 Argentum deside-
rabile, & oleum in habitaculo sapientis; & stultus filiorum hominis dissipabit illud. 21 Qui sequitur iustitiam & misericordiam, *inue-*
niet vitam, & iustitiam, & gloriam. 22 Ciuitatem fortium ascendit sapiens, & detrahit robur fiduciæ eius. 23 Qui custodit os
suum & linguam suam, custodit ab angustia animam suam. 24 Derisor, tumidus, superbus, est nomen eius, faciens iram superbia sua.
25 Desiderium pigri interficit eum, eo quòd nolunt manus eius facere opus. 26 Tota die desiderio desiderat, & iustus
tribuit, & non parcit. 27 Sacrificium impiorum abominabile est, quia de scelere offerunt illud. 28 Testis mendacij peribit, &
vir bene audiens rectè loquetur. 29 Impudens facie vir impius est, & rectus ipse præparat viam suam. 30 Non est sapientia neque intel-
ligentia neque consilium sicut Dei. 31 Equus paratur in diem belli, sed à Deo est salus.

CAP. XXII.

ELectum est nomen bonum magis quàm diuitiæ multæ: & argento & auro melior est gratia. 2 Diues & pauper obuiauerunt sibi
mutuò, & ambos creauit Deus. 3 Callidus vidit malum & abscondit se, & insipientes transierunt & mulctati sunt. 4 Merces
mansuetudinis est timor Domini, diuitiæ & gloria & vita. 5 Pedica & laquei in via peruersa: & qui custodit animam suam, elongabit se
ab eis. 6 Erudi adolescentem iuxta viam suam, vt cùm senuerit non declinet ab ea. 7 Diues dominatur in pauperes, & qui acci-
pit mutuum, seruus est fœnerantis viri. 8 Qui seminat iniustitiam, metet iniquitatem, & virga iræ ipsius consummabitur.
9 Qui bonum oculum habet, ipse benedicetur; quoniam dedit de pane suo pauperi.

10 * גָּרֵשׁ לֵץ וְיֵצֵא מָדוֹן וְיִשְׁבֹּת דִּין וְקָלוֹן׃
11 * אֹהֵב טְהָר־לֵב חֵן שְׂפָתָיו רֵעֵהוּ מֶלֶךְ׃
12 * עֵינֵי יְהוָה נָצְרוּ דָעַת וַיְסַלֵּף דִּבְרֵי בֹגֵד׃
13 * אָמַר עָצֵל אֲרִי בַחוּץ בְּתוֹךְ רְחֹבוֹת אֵרָצֵחַ׃
14 * שׁוּחָה עֲמֻקָּה פִּי זָרוֹת זְעוּם יְהוָה יִפָּול־שָׁם׃
15 * אִוֶּלֶת קְשׁוּרָה בְלֶב־נָעַר שֵׁבֶט מוּסָר יַרְחִיקֶנָּה
מִמֶּנּוּ׃
16 * עֹשֵׁק דָּל לְהַרְבּוֹת לוֹ נֹתֵן לְעָשִׁיר אַךְ לְמַחְסוֹר׃
17 * הַט אָזְנְךָ וּשְׁמַע דִּבְרֵי חֲכָמִים וְלִבְּךָ תָּשִׁית
לְדַעְתִּי׃
18 * כִּי־נָעִים כִּי־תִשְׁמְרֵם בְּבִטְנֶךָ יִכֹּנוּ יַחְדָּו עַל־
שְׂפָתֶיךָ׃
19 * לִהְיוֹת בַּיהוָה מִבְטַחֶךָ הוֹדַעְתִּיךָ הַיּוֹם אַף־
אָתָּה׃
20 * הֲלֹא כָתַבְתִּי לְךָ שָׁלִשִׁים בְּמֹעֵצוֹת וָדָעַת׃
21 * לְהוֹדִיעֲךָ קֹשְׁטְ אִמְרֵי אֱמֶת לְהָשִׁיב אֲמָרִים
אֱמֶת לְשֹׁלְחֶיךָ׃
22 * אַל־תִּגְזָל־דָּל כִּי דַל־הוּא וְאַל־תְּדַכֵּא עָנִי
בַשָּׁעַר׃
23 * כִּי־יְהוָה יָרִיב רִיבָם וְקָבַע אֶת־קֹבְעֵיהֶם
נָפֶשׁ׃
24 * אַל־תִּתְרַע אֶת־בַּעַל אָף וְאֶת־אִישׁ חֵמוֹת
לֹא תָבוֹא׃
25 * פֶּן־תֶּאֱלַף אֹרְחֹתָו וְלָקַחְתָּ מוֹקֵשׁ לְנַפְשֶׁךָ׃
26 * אַל־תְּהִי בְתֹקְעֵי־כָף בַּעֹרְבִים מַשָּׁאוֹת׃
27 * אִם־אֵין־לְךָ לְשַׁלֵּם לָמָּה יִקַּח מִשְׁכָּבְךָ
מִתַּחְתֶּיךָ׃
28 * אַל־תַּסֵּג גְּבוּל עוֹלָם אֲשֶׁר עָשׂוּ אֲבוֹתֶיךָ׃
29 * חָזִיתָ אִישׁ מָהִיר בִּמְלַאכְתּוֹ לִפְנֵי־מְלָכִים יִתְיַצָּב
בַּל־יִתְיַצֵּב לִפְנֵי חֲשֻׁכִּים׃

10 * Eiice deriſorem, & exibit cum eo iur-
gium, ceſſabuntque cauſæ & contumeliæ.
11 * Qui diligit cordis munditiã propter
gratiam labiorum ſuorum, habebit amicũ
12 regem. * Oculi Domini cuſtodiunt ſcien
tiam, & ſuperplantantur verba iniqui.
13 * Dicit piger, Leo eſt foris, in medio
platearum occidendus ſum.
14 * Fouea profunda os alienæ: cui iratus Inf. 23. a
eſt Dominus, incidet in eam.
15 * Stultitia colligata eſt in corde pueri,
C & virga diſciplinæ fugabit eam.
16 * Qui calumniatur pauperem vt au-
geat diuitias ſuas, dabit ipſi ditiori, & ege-
bit.
17 * Inclina aurem tuam, & audi verba ſa-
pientium. Appone autem cor ad doctri-
nam meam:
18 * Quæ pulchra erit tibi cùm ſeruaueris
eam in ventre tuo: et redundabit in labiis
19 tuis; * Vt ſit in Domino fiducia tua. Vn-
de & oſtendam eam tibi hodie.
20 * Ecce deſcripſi eam tibi tripliciter in
cogitationibus & ſcientia.
21 * Vt oſtenderem tibi firmitatem & elo-
D quia veritatis, reſpondere ex eis illis qui
22 miſerunt te. * Non facias violentiam
pauperi, quia pauper eſt, neque conteras
egenum in porta.
23 * Quia iudicabit Dñs cauſam eius, &
configet eos qui confixerunt animã eius.
24 * Noli eſſe amicus homini iracundo,
neque ambules cum viro furioſo.
25 * Ne fortè diſcas ſemitas eius, & ſumas
ſcandalum animæ tuæ.
26 * Noli eſſe cum his qui defigunt manus
ſuas, & qui vades ſe offerunt pro debitis.
27 * Si enim nõ habes vnde reſtituas, quid
cauſæ eſt vt tollat operimentum de cubili
tuo?
28 * Ne tranſgrediaris terminos antiquos,
29 quos poſuerunt patres tui. * Vidiſti virũ Deut. 19. c.
velocem in opere ſuo, coram regibus ſta-
bit, nec erit ante ignobiles.

תרגום

10 תָּרֵךְ לִמְמַקְנָא וְאַפֵּק לְתִגְרָנָא וְיִבְטַל דִּינָא וְצַעֲרָא׃
11 רָחֵם אֱלָהָא דְּכֵי לִבָּא וּבְחִסְדָּא דְשִׂפְוָתֵהּ יִתְחַבַּר לְמַלְכָּא׃
12 עַיְנוֹי דֶּאֱלָהָא נָטְרָן יְדִיעֲתָא וּמְטַלְטַל מִלֵּיהוֹן דְּבָזוֹזֵי׃
13 עַטְלָא אָמַר בַּחֲבִינְנוּתֵהּ אַרְיָא אִית לְבָרָא וּבֵינַת שְׁוָקֵי מִתְקְטֵלְנָא׃
14 גּוּמָּצָא עֲמִיקְתָא פּוּמֵּהּ דְּנֻכְרָיְתָא וּמַן מַרְגִּיז קֳדָם אֱלָהָא נָפֵל תַּמָּן׃
15 שַׁטְיוּתָא קְטִירָא בְּלִבֵּהּ דְּטַלְיָא שִׁבְטָא דְמַרְדּוּתָא מַרְחֲקָה מִנֵּהּ׃
16 דְּעָשֵׁיק לְמִסְכֵּנָא מַסְגֵּי לֵהּ בִּישְׁתָא וּדְיָהֵב לְעַתִּירָא חֶסְרָנָא הוּא לֵהּ׃
17 כְּרִי צְלִי אֶדְנָךְ וּשְׁמַע מִלֵּי דְחַכִּימֵי וְלִבָּךְ שִׂים לִידִיעֲתִי׃
18 מְטוּל דְּבַסִּימִין נְטַר אִנּוּן בְּכַרְסָךְ וְנִתְקַנְּנָן אֵיךְ חֲדָא עַל־שִׂפְוָתָךְ׃
19 דְּנֶהֱוֵי בֶּאֱלָהָא סִבְרָךְ וְאוֹדַעְתָּךְ יוֹמָנָא הָדָא׃
20 וְהָא אִנּוּן לָךְ עַל־תְּלָתָא זִמְנִין בְּעֵצְתָא וִידִיעֲתָא׃
21 לְאוֹדְעָנָךְ קֻשְׁטָא וּמִלֵּי דְתְרִיצְתָא דְּתַהֲפֵךְ מִלְּתָא דְקֻשְׁטָא לִמְשַׁדְּרָיךְ׃
22 לָא תִגְזוֹל לְמִסְכֵּנָא מְטוּל דְּמִסְכֵּנָא הוּא וְלָא תְמַכֵּךְ עַנְיָא בְּתַרְעָא׃
23 מְטוּל דֶּאֱלָהָא דָאֵן דִּינֵיהוֹן וּמִתְפְּרַע פֻּרְעָנוּתְהוֹן דְּנַפְשֵׁיהוֹן׃
24 לָא תִתְחַבַּר עִם מָרֵי מְרִירוּתָא וְעִם גַּבְרָא חֲמְתָנָא לָא תֵעוֹל׃
25 דְּלָא תֵילַף אָרְחוֹתָיו וְתִשְׁכַּח פַּחָא לְנַפְשָׁךְ׃
26 לָא תֶהֱוֵי מְשַׁלֵּם אִידָךְ בַּעֲרָבוּתָא עַל־חַבְרָךְ׃
27 אִם לֵית לָךְ דְּפָרַע נִסְּבִין תַּשְׁוִיתָךְ מִתְּחוֹתָיךְ׃
28 לָא תַשְׁנֵי תְחוּמָא דְמִן־עָלְמָא דַּעֲבַדוּ אֲבָהָתָךְ׃
29 אִן חֲזֵיתָא גַּבְרָא דְּמָהִי בַּעֲבִידְתֵּהּ קֳדָם מַלְכֵי נֵקוּם וְלָא נֵקוּם קֳדָם חֲשׁוֹכֵי׃

*Eiice de concilio pestilentem, & exibit si- 10
mul cum eo iurgium: cum enim sederit in conci-
lio, omnes inhonorat.
*Diligit Dominus sancta corda, accepti au- 11
tem ei omnes irreprehensibiles in viis suis. la-
biis pascit rex: *At oculi Domini custodiūt 12
sensum, vilipendit autem sermones iniquus. ex-
cusat,
*Et dicit piger, Leo in viis, in autem plateis 13
homicidæ.
*Fouea profunda os iniqui: at qui odio ha- 14
betur à Domino, incidet in eam.
*Stultitia suspensa est in corde iuuenis, virga 15
autem & disciplina longè ab eo.
*Qui calumniatur pauperē, multa facit sua 16
mala, dat autem diuiti in minori.
*Sermonibus sapientum appone aurem tuā, 17
& audi meos sermones. *At tuum cor firma 18
vt cognoscas quòd boni sunt. Et si immiseris eos
in cor tuum, lætificabunt te simul in tuis labiis.
*Et tua sit in Dominum spes, & cognoscere 19
faciat tibi viam eius.
*Et tu autem exscribe ea tibi ipsi triplici- 20
ter, in consilium & cogitationem.
*Doceo igitur te verum sermonem, & co- 21
gnitionem bonam audire, vt respondeas tu ser-
mones veritatis propositis tibi.
*Non facias violentiam pauperi; pauper 22
enim est, & neque inhonores fragilem in portis.
*Nam Dominus iudicabit eius causam, & 23
liberabis tuam innocentem animam.
*Ne sis amicus homini iracundo, cum ami- 24
co autem furioso ne cohabites.
*Ne fortè discas vias eius, & sumas la- 25
queos tuæ animæ.
*Ne des teipsum in sponsorem erubescens 26
vultum.
*Si enim non habueris vnde soluas, acci- 27
pient lectum qui sub lateribus tuis.
*Ne transgrediaris terminos æternos, quos 28
statuerunt patres tui.
*Intelligentem virum & acutum in ope- 29
ribus suis regibus oportet assistere, & non assi-
stere viris segnibus.

10 *ἔκβαλε ἐκ συνεδρίου λοιμόν, καὶ συνεξελεύσεται αὐτῷ
νεῖκος· ὅταν γὰρ καθίσῃ ἐν συνεδρίῳ πάντας ἀτιμάζει.
11 *ἀγαπᾷ κύριος ὁσίας καρδίας· δεκτοὶ δὲ αὐτῷ πάντες
ἄμωμοι ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν, χείλεσι ποιμαίνει βασιλεύς.
12 *οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ κυρίου τηροῦσιν αἴσθησιν, φαυλίζει δὲ
λόγους παράνομος. προφασίζεται·
13 *καὶ λέγει ὀκνηρὸς, λέων ἐν ταῖς ὁδοῖς, ἐν δὲ ταῖς πλα-
τείαις φονευταί.
14 *βόθρος βαθὺς στόμα παρανόμου, ὁ δὲ μισηθεὶς ὑπὸ
κυρίου ἐμπεσεῖται εἰς αὐτόν.
15 *ἄνοια ἐξῆπται καρδίας νέου, ῥάβδος δὲ καὶ παιδεία
μακρὰν ἀπ᾽ αὐτοῦ.
16 *ὁ συκοφαντῶν πένητα πολλὰ ποιεῖται ἑαυτοῦ κακά,
δίδωσι δὲ πλουσίῳ ἐπ᾽ ἐλάσσονι.
17 *λόγοις σοφῶν παράβαλε τὸ οὖς σου, καὶ ἄκουε ἐμῶν
18 λόγων. *τὴν δὲ σὴν καρδίαν ἐπίστησον ἵνα γνῷς ὅτι κα-
λοί εἰσι. καὶ ἐὰν ἐμβάλῃς αὐτοὺς εἰς τὴν καρδίαν σου, εὐ-
φρανοῦσί σε ἅμα ἐπὶ σοῖς χείλεσιν.
19 *ἵνα σου γένηται ἐπὶ κύριον ἡ ἐλπίς, καὶ γνωρίσῃ σοι
τὴν ὁδὸν αὐτοῦ.
20 *καὶ σὺ δὲ ἀπόγραψαι αὐτὰ σεαυτῷ τρισσῶς, εἰς
βουλὴν καὶ γνῶσιν.
21 *διδάσκω οὖν σε ἀληθῆ λόγον καὶ γνῶσιν ἀγαθὴν ὑπα-
κούειν τοῦ ἀποκρίνεσθαί σε λόγους ἀληθείας τοῖς προβαλ-
22 λομένοις σοι. *μὴ ἀποβιάζου πένητα, πτωχὸς γάρ ἐστι,
καὶ μὴ ἀτιμάσῃς ἀσθενῆ ἐν πύλαις.
23 *ὁ γὰρ κύριος κρινεῖ αὐτοῦ τὴν δίκην, καὶ ῥύσῃ σὴν
ἄσυλον ψυχήν.
24 *μὴ ἴσθι ἑταῖρος ἀνδρὶ θυμώδει, φίλῳ δὲ ὀργίλῳ
25 μὴ συναυλίζου. *μήποτε μάθῃς τῶν ὁδῶν αὐτοῦ, καὶ
λάβῃς βρόχους τῇ σῇ ψυχῇ.
26 *μὴ δίδου σεαυτὸν εἰς ἐγγύην αἰσχυνόμενος πρό-
σωπον.
27 *ἐὰν γὰρ μὴ ἔχῃς πόθεν ἀποτίσῃς, λήψονται τὸ στρῶ-
μα τὸ ὑπὸ τὰς πλευράς σου.
28 *μὴ μέταιρε ὅρια αἰώνια, ἃ ἔστησαν οἱ πατέρες
29 σου. *ὁρατικὸν ἄνδρα καὶ ὀξὺν ἐν τοῖς ἔργοις αὐ-
τοῦ βασιλεῦσι δεῖ παρεστάναι καὶ μὴ παρεστάναι ἀνδράσι
νωθροῖς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

10 Eiice derisorem, & expelle contentiosum, & cessabit iurgium & ignominia. 11 Diligit Deus mundum corde, & in gratia labiorum suorum socius erit regis.
12 Oculi Dei custodiunt scientiam, & protudit verba prædonum. 13 Dicit piger in socordia sua: Leo est foris, & in medio viarum occidar. 14 Fouea profunda os extranearum, & qui prouocat Deum, eò incidet.
15 Stultitia ligata est in corde pueri: virga disciplinæ elongabit eam ab eo. 16 Qui calumniatur pauperem, multiplicat sibi malum: & qui dat diuiti, egestas erit ei. 17 Fili mi inclina aurem tuam, & audi verba sapientum, & cor tuum pone ad scientiam meam. 18 Quoniam dulcia sunt, custodi ea in ventre tuo, & dirigantur simul in labiis tuis.
19 Vt sit in Deo fiducia tua, & ostendam tibi hodie.
20 Et ecce ea *scripsi* tibi in tribus vicibus, in consiliis & scientia. 21 Vt ostendam tibi veritatem, & verba recta, vt referas verba veritatis illis qui mittunt te.
22 Ne præderis pauperem quia pauper est, neque conteras egenum in porta. 23 Quoniam Deus iudicat causam eorum, & vlciscitur iniuriam animæ eorum *illatam*. 24 Ne commisceaeris cum viro bilioso, & cum viro iracundo ne ingrediaris.
25 Ne fortè discas semitas eius, & inuenias laqueum animæ tuæ. 26 Ne pepigeris manum tuam in fideiussione pro socio tuo. 27 Si non habueris vnde restituas, tolletur stratum tuum de sub te.
28 Ne mutes terminum qui à seculo est, quem fecerunt patres tui.
29 Si vidisti virum qui velox est in opere suo, coram regibus stabit, non stabit coram pauperibus.

כג

1 * כִּי־תֵשֵׁב לִלְחוֹם אֶת־מוֹשֵׁל בִּין תָּבִין אֶת־
אֲשֶׁר לְפָנֶיךָ׃
2 * וְשַׂמְתָּ שַׂכִּין בְּלֹעֶךָ אִם־בַּעַל נֶפֶשׁ אָתָּה׃
3 * אַל־תִּתְאָו לְמַטְעַמּוֹתָיו וְהוּא לֶחֶם כְּזָבִים׃
4 * אַל־תִּיגַע לְהַעֲשִׁיר מִבִּינָתְךָ חֲדָל׃
5 * הֲתָעוּף עֵינֶיךָ בּוֹ וְאֵינֶנּוּ כִּי עָשֹׂה יַעֲשֶׂה־לּוֹ
כְנָפַיִם כְּנֶשֶׁר יָעוּף הַשָּׁמָיִם׃
6 * אַל־תִּלְחַם אֶת־לֶחֶם רַע עָיִן וְאַל־תִּתְאָו
לְמַטְעַמֹּתָיו׃
7 * כִּי כְּמוֹ־שָׁעַר בְּנַפְשׁוֹ כֶּן־הוּא אֱכֹל וּשְׁתֵה יֹאמַר
לָךְ וְלִבּוֹ בַּל־עִמָּךְ׃
8 * פִּתְּךָ־אָכַלְתָּ תְקִיאֶנָּה וְשִׁחַתָּ דְּבָרֶיךָ הַנְּעִימִים׃
9 * בְּאָזְנֵי כְסִיל אַל־תְּדַבֵּר כִּי־יָבוּז לְשֵׂכֶל מִלֶּיךָ׃
10 * אַל־תַּסֵּג גְּבוּל עוֹלָם וּבִשְׂדֵי יְתוֹמִים אַל־תָּבֹא׃
11 * כִּי־גֹאֲלָם חָזָק הוּא־יָרִיב אֶת־רִיבָם אִתָּךְ׃
12 * הָבִיאָה לַמּוּסָר לִבֶּךָ וְאָזְנֶךָ לְאִמְרֵי־דָעַת׃
13 * אַל־תִּמְנַע מִנַּעַר מוּסָר כִּי־תַכֶּנּוּ בַשֵּׁבֶט לֹא יָמוּת׃
14 * אַתָּה בַּשֵּׁבֶט תַּכֶּנּוּ וְנַפְשׁוֹ מִשְּׁאוֹל תַּצִּיל׃
15 * בְּנִי אִם־חָכַם לִבֶּךָ יִשְׂמַח לִבִּי גַם־אָנִי׃
16 * וְתַעְלֹזְנָה כִלְיוֹתָי בְּדַבֵּר שְׂפָתֶיךָ מֵישָׁרִים׃
17 * אַל־יְקַנֵּא לִבְּךָ בַּחַטָּאִים כִּי אִם־בְּיִרְאַת יְהוָה
כָּל־הַיּוֹם׃
18 * כִּי אִם־יֵשׁ אַחֲרִית וְתִקְוָתְךָ לֹא תִכָּרֵת׃
19 * שְׁמַע־אַתָּה בְנִי וַחֲכָם וְאַשֵּׁר בַּדֶּרֶךְ לִבֶּךָ׃
20 * אַל־תְּהִי בְסֹבְאֵי־יָיִן בְּזֹלְלֵי בָשָׂר לָמוֹ׃
21 * כִּי־סֹבֵא וְזוֹלֵל יִוָּרֵשׁ וּקְרָעִים תַּלְבִּישׁ נוּמָה׃
22 * שְׁמַע לְאָבִיךָ זֶה יְלָדֶךָ וְאַל־תָּבוּז כִּי־זָקְנָה
אִמֶּךָ׃

CAP. XXIII.

1 QVando ſederis vt comedas cum prin-
A cipe,diligenter attende quæ ſunt ap
2 poſita ante faciem tuam. * Et ſtatue cul-
trũ in gutture tuo, ſi tamen habes in po-
3 teſtate animã tuam. *Ne deſideres de ci-
4 bis eius,in quo eſt panis mendacij. *Noli
laborare vt diteris, ſed prudentiæ tuæ po-
5 ne modũ. *Ne erigas oculos tuos ad opes
quas non potes habere; quia facient ſibi
pennas quaſi aquilæ, & volabunt in cælũ.
6 * Ne comedas cum homine inuido, &
7 ne deſideres cibos eius. *Quoniam in ſi-
B militudinem arioli & coniectoris æſtimat
quod ignorat. Comede & bibe, dicet tibi,
8 & mens eius non eſt tecum. *Cibos quos
comederas, euomes,& perdes pulchros ſer
9 mones tuos. * In auribus inſipientium
ne loquaris, quia deſpicient doctrinã elo-
10 quij tui. * Ne attingas paruulorum ter-
minos,& agrum pupillorum ne introeas.
11 * Propinquus enim illorum fortis eſt,&
ipſe iudicabit contra te cauſam illorum.
12 * Ingrediatur ad doctrinam cor tuum,
& aures tuæ ad verba ſcientiæ.
13 * Noli ſubtrahere à puero diſciplinam;
ſi enim percuſſeris eũ virga, nõ morietur.
14 * Tu virga percuties eum,& animã eius Sup.13.a
15 de inferno liberabis. * Fili mi ſi ſapiens Eccle.30
C fuerit animus tuus, gaudebit tecum cor
16 meum. * Et exultabunt renes mei,cùm
locuta fuerint recta labia tua.
17 * Non æmuletur cor tuum peccatores,
ſed in timore Domini eſto tota die.
18 * Quia habebis ſpem in nouiſſimo, &
præſtolatio tua non auferetur.
19 * Audi fili mi, & eſto ſapiens, & dirige
20 in via animum tuum. *Noli eſſe in con-
uiuiis potatorum,nec in comeſſationibus
eorum,qui carnes ad veſcendũ cõferunt.
21 * Quia vacantes potibus,& dantes ſym
bola conſumẽtur,& veſtietur pannis dor-
22 mitatio. * Audi patrem tuũ qui genuit
te,& nõ contemnas cũ ſenuerit mater tua.

תרגום

כג ¹ אן יתבתא למיכל עם שליטי אתבין כמן דשים קדמך ׃
2 ותשים סכינא בלועך אן מרא דנפשך את ׃ ³ לא תתרגג לבשולוי והנון מיכלתא דכדבותא ׃
4 לא תקרב לעתירא אלא בביונתך פרק מנה ׃ ⁵ אן תצר עינך בה לא מתחזי לך מטול דמעבד עבד לה גפתא היך נשרא דטיס בשמיא ׃
6 לא תיכל עם גברא דבישא עינה ולא תתרגג לבשולוי ׃ ⁷ מטול דאיך תרעא רמא הכן הוא רם בנפשה אכל ואשתי אמר לך
ולבה נבל צדיך ׃ ⁸ ולחמא דאכלת מתיבת לה וחבלת מלך דבסימן ׃ ⁹ באדני דסכלא לא תמלל מטול דשיט לסכולא דמליך ׃
10 לא תשני תחומא דמן עלמא ובחלקא דיתמי לא תעל ׃ ¹¹ מטול די פרוקהון תקיף והוא נדון ית דינהון עמך ׃
12 אעל לבך למרדותא ואדנך למימרי דידיעתא ׃ ¹³ לא תמנע מן טליא מרדותא מטול דאן מחית לה בשבטא לא מאת ׃
14 אנת בשבטא מחית לה ונפשה מפלטת מן שיול ׃ ¹⁵ ברי אם חכם לבך אף אנא חדי אנא בלבי ׃
16 ונרוזן כליותי כד ימללון ספותך תריצתא ׃ ¹⁷ לא נטן לבך בחטאי אלא בדחלתא דאלהא כל יומא ׃
18 מטול דתהוי לך אחריתא טבתא וסכויך לא נגמר ׃ ¹⁹ שמע את ברי ואתחכם ותרץ לבך לארחא ׃
20 לא תהוי באלין דאסטון בבשרא ובאלין דרוין חמרא ׃ ²¹ מטול דרוי ואסיט מתמסכן ובזעתא נלבש ניומא ׃
22 קבל מן אבוך דן ילדך ולא תשוט מטול דסיבת אמך ׃

CAP. XXIII.

Si sederis vt cœnes in mensa principis, attentè 1
considera apposita tibi. * *Et inijce manum* 2
tuam, sciens quoniam talia te oportet parare. Si
autem insatiabilior es; * *Ne desideres cibos* 3
eius; illi enim inhærent vitæ mendacis.
* *Ne contendas pauper existens cũ diuite,* 4
at tua prudentia abstine. * *Si apposueris tuũ* 5
oculum ad eum, nusquã apparebit; paratæ sunt
enim ei alæ tanquam aquilæ, & reuertitur in
domum præfecti sibi.
* *Ne cœnes cum viro inuido, neque desideres* 6
cibos eius. * *Quemadmodum enim si quis ab-* 7
sorbeat pilum, sic comedit & bibit, neque ad
te adducas eum. * *Et comedas frustum pa-* 8
nis tui cum eo. euomet enim illud, & disperdet
sermones tuos bonos.
* *In aures insipiẽtis nihil dicas, ne fortè sub-* 9
sannet prudentes tuos sermones.
* *Ne transmutes terminos æternos, in autẽ* 10
possessionem orphanorum ne ingrediaris.
* *Nam redimens illos Dominus fortis est,* 11
& iudicabit iudicium illorum tecum.
* *Da in disciplinam cor tuum, at aures tuas* 12
para sermonibus sensus. * *Ne abstineas par-* 13
uulum erudire; quoniam si percusseris eum vir-
ga, non morietur. * *Tu quidem enim percuties* 14
eum virga, at animam eius de morte liberabis.
* *Fili si sapiens fuerit tuum cor; lætificabis* 15
& meum cor. * *Et immorabun-* 16
tur sermonibus tua labia erga mea labia si re-
cta fuerint.
* *Non æmuletur cor tuum peccatores, sed in* 17
timore Domini esto tota die.
* *Si enim custodieris illa, erunt tibi nepotes,* 18
at spes tua non deficiet.
* *Audi fili & sapiens esto, & dirige cogi-* 19
tationes tui cordis.
* *Ne sis bibax vini, neque extendaris sym-* 20
bolis, carniumque emptionibus. * *Omnis enim* 21
ebrius & leno mendicabit, & vestietur ruptis
vestibus & laceris omnis somnolentus.
* *Audi fili patrem qui genuit te, & ne con-* 22
temnas quoniam senuit tua mater.

κγʹ

1 * Ἐὰν καθίσῃς δειπνῆσαι ἐπὶ τραπέζης δυνάστου,
2 νοητῶς νόει τὰ παρατιθέμενά σοι. * καὶ ἐπίβαλλε τὴν
χεῖρά σου, εἰδὼς ὅτι τοιαῦτά σε δεῖ παρασκευάσαι. εἰ δὲ
3 ἀπληστότερος εἶ, * μὴ ἐπιθύμει τῶν ἐδεσμάτων αὐ-
τοῦ, ταῦτα γὰρ ἔχεται ζωῆς ψευδοῦς.
4 * μὴ παρεκτείνου πένης ὢν πλουσίῳ, τῇ δὲ σῇ ἐννοίᾳ
5 ἀπόσχου. * ἐὰν ἐπιστήσῃς τὸ σὸν ὄμμα πρὸς αὐτὸν
οὐδαμοῦ φανεῖται, κατεσκεύασται γὰρ αὐτῷ πτέρυγες ὥσπερ
ἀετοῦ, καὶ ὑποστρέφει εἰς τὸν οἶκον τοῦ προεστηκότος αὐτοῦ.
6 * μὴ συνδείπνει ἀνδρὶ βασκάνῳ, μὴ δὲ ἐπιθύμει τῶν
7 βρωμάτων αὐτοῦ. * ὃν τρόπον γὰρ εἴ τις καταπίοι τρί-
χα, οὕτως ἐσθίει καὶ πίνει, μὴ δὲ πρὸς σὲ εἰσαγάγῃς αὐτόν.
8 * καὶ φάγῃς τὸν ψωμόν σου μετ᾽ αὐτοῦ· ἐξεμέσει γὰρ
αὐτὸν καὶ λυμανεῖται τοὺς λόγους σου τοὺς καλούς.
9 * εἰς ὦτα ἄφρονος μηδὲν λέγε, μήποτε μυκτηρίσῃ
τοὺς συνετούς σου λόγους.
10 * μὴ μεταθῇς ὅρια αἰώνια, εἰς δὲ κτῆμα ὀρφανῶν μὴ
11 εἰσέλθῃς. * ὁ γὰρ λυτρούμενος αὐτοὺς κύριος, κραταιός
ἐστι, καὶ κρινεῖ τὴν κρίσιν αὐτῶν μετὰ σοῦ.
12 * δὸς εἰς παιδείαν τὴν καρδίαν σου, τὰ δὲ ὦτά σου ἑ-
τοίμασον λόγοις αἰσθήσεως.
13 * μὴ ἀπόσχῃ νήπιον παιδεύειν, ὅτι ἐὰν πατάξῃς αὐτὸν
ῥάβδῳ, οὐ μὴ ἀποθάνῃ.
14 * σὺ μὲν γὰρ πατάξεις αὐτὸν ῥάβδῳ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐ-
15 τοῦ ἐκ θανάτου ῥύσῃ. * υἱὲ ἐὰν σοφὴ γένηταί σου ἡ καρ-
16 δία, εὐφρανεῖς καὶ τὴν ἐμὴν καρδίαν. * καὶ ἐνδιατρίψει
λόγοις τὰ σὰ χείλη πρὸς τὰ ἐμὰ χείλη ἐὰν ὀρθὰ ὦσι.
17 * μὴ ζηλούτω ἡ καρδία σου ἁμαρτωλούς, ἀλλὰ ἐν φό-
18 βῳ κυρίου ἴσθι ὅλην τὴν ἡμέραν. * ἐὰν γὰρ τηρήσῃς αὐ-
τά, ἔσται σοι ἔκγονα. ἡ δὲ ἐλπίς σου οὐκ ἀποστήσεται.
19 * ἄκουε υἱὲ καὶ σοφὸς γίνου, καὶ κατεύθυνε ἐννοίας σῆς
καρδίας.
20 * μὴ ἴσθι οἰνοπότης, μὴ δὲ ἐκτείνου συμβολαῖς, κρεῶν
τε ἀγορασμοῖς.
21 * πᾶς γὰρ μέθυσος καὶ πορνοκόπος πτωχεύσει, καὶ ἐνδύ-
σεται διερρηγμένα καὶ ῥακώδη πᾶς ὑπνώδης.
22 * ἄκουε υἱὲ πατρὸς τοῦ γεννήσαντός σε, καὶ μὴ κατα-
φρόνει ὅτι γεγήρακέ σου ἡ μήτηρ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XXIII.

SI assederis vt comedas cum principibus, attende ad ea quæ apponuntur coram te. 2 Et pones cultrum in gutture tuo, si animæ tuæ dominus fueris. 3 Ne desideres obsonia eius, quæ sunt cibaria mendacij. 4 Ne accedas ad diuitem, sed in intelligentia tua recede ab eo. 5 Si alligaueris oculos tuos in eum, non comparebit tibi; quoniam faciens faciet sibi alas sicut aquila quæ volat in cælum. 6 Ne comedas cum viro qui habet oculum nequam, neque desideres pulmenta eius.
7 Quoniam sicut porta erigitur, sic eleuatur in anima sua. Comede & bibe, dicet tibi, & cor eius dolosum est apud te.
8 Panem autem quem comedisti, euomes; & perdes sermones tuos suaues. 9 In auribus stulti ne loquaris; quoniam spernet intelligentiam verborum tuorum. 10 Ne mutes terminum qui à seculo est: & in agro pupillorum ne ingrediaris.
11 Quoniam redemptor eorum fortis est, & ipse iudicabit causam eorum contra te.
12 Introduc ad doctrinam cor tuum, & aurem tuam ad verba scientiæ. 13 Ne prohibeas à puero disciplinam; quoniam si percusseris eum virga, non morietur. 14 Tu percussisti eum virga, & animam eius ab inferno liberasti.
15 Fili mi, si sapiens est cor tuum, lætabor ego in corde meo. 16 Et exultabunt renes mei, cùm labia tua loquuta fuerint recta.
17 Ne æmuletur cor tuum peccatores, sed in timore Dei tota die. 18 Vt sint nouissima tua bona, & spes tua non consumetur. 19 Audi tu fili mi, & esto sapiens, & dirige cor tuum in via. 20 Ne sis inter eos qui comessantur carnem, nec inter illos qui inebriantur vino. 21 Quoniam qui ebrius est & vorax, inopia afficietur, & pannis ruptis vestietur dormitatio.
22 Acquiesce patri tuo qui genuit te: & ne contemnas cùm senuerit mater tua.

23 * אמת קנה ואל־תמכר חכמה ומוסר ובינה׃
24 * גול יגול אבי צדיק יולד חכם וישמח בו׃
25 * ישמח־אביך ואמך ותגל יולדתך׃
26 * תנה־בני לבך לי ועיניך דרכי תרצנה׃
27 * כי־שוחה עמוקה זונה ובאר צרה נכריה׃
28 * אף־היא כחתף תארב ובוגדים באדם תוסיף׃
29 * למי אוי למי אבוי למי מדינים למי־שיח למי
פצעים חנם למי חכללות עינים׃
30 * למאחרים על־היין לבאים לחקור ממסך׃
31 * אל־תרא יין כי יתאדם כי־יתן בכיס עינו יתהלך
במישרים׃
32 * אחריתו כנחש ישך וכצפעני יפרש׃
33 * עיניך יראו זרות ולבך ידבר תהפכות׃
34 * והיית כשכב בלב־ים וכשכב בראש חבל׃
35 * הכוני בל־חליתי הלמוני בל־ידעתי מתי אקיץ
אוסיף אבקשנו עוד׃

כד

1 * אל־תקנא באנשי רעה ואל־תתאו להיות
אתם׃
2 * כי־שד יהגה לבם ועמל שפתיהם תדברנה׃
3 * בחכמה יבנה בית ובתבונה יתכונן׃
4 * ובדעת חדרים ימלאו כל־הון יקר ונעים׃
5 * גבר־חכם בעוז ואיש־דעת מאמץ־כח׃
6 * כי בתחבלות תעשה־לך מלחמה ותשועה
ברב יועץ׃
7 * ראמות לאויל חכמות בשער לא יפתח פיהו׃
8 * מחשב להרע לו בעל־מזמות יקראו׃
9 * זמת אולת חטאת ותועבת לאדם לץ׃
10 * התרפית ביום צרה צר כחכה׃

23 * Veritatẽ eme, & noli vendere sapien-
tiam & doctrinam & intelligentiam.
24 * Exultat gaudio pater iusti; qui sapien
25 tẽ genuit, lætabitur in eo. * Gaudeat pa-
ter tuus & mater tua, & exultet quæ ge-
26 nuit te. * Præbe fili mi cor tuum mihi, &
27 oculi tui vias meas custodiant. * Fouea Sup. 12. b
D enim profunda est meretrix, & puteus an-
28 gustus aliena. * Insidiatur in via quasi la-
tro, & quos incautos inuenerit interficiet.
29 * Cui væ, cuius patri væ, cui rixę, cui fo-
ueæ, cui sine causa vulnera, cui suffossio
30 oculorum? * Nonne his qui commoran-
tur in vino, & studẽt calicibus epotandis?
31 * Ne intuearis vinũ quando flauescit:
cùm splenduerit in vitro color eius, ingre-
32 ditur blandè. * Et in nouissimo mordebit
vt coluber, & sicut regulus venena diffun
33 det. * Oculi tui videbũt extraneas, & cor
34 tuũ loquetur peruersa. * Et eris sicut dor
miens in medio mari, & quasi sopitus gu-
35 bernator amisso clauo, & dices: * Verbe-
rauerunt me, sed non dolui; traxerunt me,
& ego non sensi. Quando euigilabo, &
rursus vina reperiam?

CAP. XXIIII.

1 NE æmuleris viros malos, nec desideres
2 esse cum eis. * Quia rapinas medi-
A tatur mens eorum, & fraudes labia eorum
3 loquuntur. * Sapientia ædificabitur do-
4 mus, & prudentia roborabitur. * In do-
ctrina replebũtur cellaria vniuersa, substã
5 tia pretiosa & pulcherrima. * Vir sa-
piens fortis est, & vir doctus robustus &
6 validus. * Quia cum dispositione initur Sup. 11. b
bellũ, & erit salus vbi multa consilia sunt.
7 * Excelsa stulto sapientia, in porta non
aperiet os suum.
8 * Qui cogitat mala facere, stultus vo-
cabitur.
9 * Cogitatio stulti peccatum est, & abo-
minatio hominum detractor.
10 * Si desperaueris lapsus in die angustię,
imminuetur fortitudo tua.

תרגום

23 קשטא קני ולא־תזבן חכמתא ומרדותא וביונא׃ 24 גדוץ מדוץ אבוי דצדיקא ומן דמולד חכימא נחדי בה׃
25 יחדי אבוך ואמך ונדוץ תולדתך׃ 26 הב לי ברי לבך ועינך תנטרן ארחתי׃
27 מטול דגמצא עמיקא זניתא ובירא דעקא נכריתא׃ 28 והיך מטרף עינא כמנא וצאד אבנא שברי׃
29 למני למן ריוא ולמן תגרי ולמן סוירא ולמן בועתא מגן ולמן יורם קנצן עינוי׃ 30 להלן דמוחרין על־חמרא ואזלין ומעקבא בית מזגא׃
31 לא־תחמי חמרא דסמוק ויהב בכסא עינה ומהלך תריצאית׃ 32 ואחריתא היך חויא נכת וכחרמנא דפרח׃
33 ויחורין עינך בנכריתא ולבך ימלל תהפוכתא׃ 34 ותהוי היך דשכב בלבה דימא והיך סלחא דדמך באלפא׃
35 ותימר מחונני ולא אכרהת ובזוני ולא־ידעת לאימת אתעיר ואוסף ואבעיה עוד׃ כד
1 לא־תטן בסרי בישתא ולא־תתרגרג למהוי עמהון׃ 2 מטול ריבונא דני לבהון ועולא שפותהון ממללן׃
3 בחכמתא מתבני ביתא ובביונא תקין׃ 4 ובידיעתא קטוני מתמלין כל־מזלא ויקרא ובסימא׃
5 טב גבר חכימא מן־עשונא וגברא דידיעתא מן־הו דזרז בחילה׃ 6 מטול במדברנותא תעבד לך קרבא ופרקנא בסגעא דמלכנא׃
7 מתרעם שטיא בחכמתא ובתרעי לא פתח פמה׃ 8 מן־דחשב למבאש נקרון לה מרי תרעיתא בישתא׃
9 תרעיתא דשטיא חטאת ומרחקתא דבר־נשא חכימא ממקנותא׃ 10 אן־תתרפי ביומא דעקתא מתתעיק חילך׃

* *Veritatem acquire, & ne repellas sapien-* 23
tiam & disciplinam & intellectum. * *Rectè* 24
educat pater iustus, in autem filio sapiente læta-
tur anima eius. * *Lætetur pater & mater in* 25
te, & gaudeat quæ peperit te. * *Præbe mihi* 26
fili tuum cor, at tui oculi meas vias custodiant.
* *Dolium enim fractum est aliena domus, &* 27
puteus angustus alienus. * *Hic enim breui peri-* 28
bit, & omnis iniquus consumetur. * *Cui væ,* 29
cui tumultus, cui iudicia, cui tristitiæ et ineptiæ,
cui contritiones superuacuæ, cuius nigri oculi?
* *Non immorantium in vinis? non inuesti-* 30
gantium vbi conuiuia fiunt? * *Ne inebriemini* 31
vino, sed conuersamini hominibus iustis, & con
uersamini in deambulationibus. Si enim in
phialas & vasa dederis oculos tuos, postea am-
bulabis nudior pistillo. * *At nouissimè tanquã* 32
à serpente vulneratus extenditur, & tanquã à
ceraste diffunditur eius venenũ. * *Oculi tui cùm* 33
viderint alienã, os tuũ tunc loquetur peruersa.
* *Et iacebis sicut in corde maris, & sicut* 34
gubernator in multa tempestate. * *Dices au-* 35
tem: Verberauerunt me, & non laboraui. &
illuserunt me: ego autem non videram. quando
diluculum erit, vt veniens quæram cum quibus
conueniam?

CAP. XXIIII.

Fili ne æmuleris malos viros, neque desideres 1
esse cum eis.
* *Mendacia enim meditatur cor eorum, &* 2
labores labia eorum loquuntur. * *Cum sapien* 3
tia ædificatur domus, & cum intellectu erigi-
tur. * *Cum sensu replentur cellaria omnibus* 4
diuitiis preciosis & pulchris. * *Melior sapiens* 5
forti, & vir prudentiã habens agricola magno.
* *Cum gubernatione fit bellum, auxilium au* 6
tem cum corde consilium habente.
* *Sapientia et cogitatio bona in portis sapien-* 7
tum, sapientes non declinant à lege Domini.
* *Sed considerant in consiliis: indoctis occur-* 8
rit mors. * *Moritur autem stultus in pecca-* 9
tis, immunditia viro pestilenti inquinabitur.
* *In die mala & in die tribulationis quous-* 10
que deficiat.

23 * ἀλήθειαν κτῆσαι, καὶ μὴ ἀπώσῃ σοφίαν καὶ παιδείαν
24 καὶ σύνεσιν. * καλῶς ἐκτρέφει πατὴρ δίκαιος, ἐπὶ δὲ υἱῷ
25 σοφῷ εὐφραίνεται ἡ ψυχὴ αὐτοῦ. * εὐφραινέσθω ὁ πατὴρ
26 καὶ ἡ μήτηρ ἐπὶ σοί, καὶ χαιρέτω ἡ τεκοῦσά σε. * δός μοι υἱὲ
σὴν καρδίαν, οἱ δὲ σοὶ ὀφθαλμοὶ ἐμὰς ὁδοὺς τηρείτω-
27 σαν. * πίθος γὰρ τετρημμένος ἐστὶν ἀλλότριος οἶκος, καὶ
28 φρέαρ στενὸν ἀλλότριον. * οὗτος γὰρ συντόμως ἀπολεῖ-
29 ται, καὶ πᾶς παράνομος ἀναλωθήσεται. * τίνι οὐαί, τίνι
θόρυβος, τίνι κρίσεις, τίνι ἀηδίαι, καὶ λέσχαι, τίνι συν-
τρίμματα διακενῆς, τίνος πελιδνοὶ οἱ ὀφθαλμοί;
30 * οὐ τῶν ἐγχρονιζόντων ἐν οἴνοις; οὐ τῶν ἰχνευόντων ποῦ
31 πότοι γίνονται; * μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ, ἀλλὰ ὁμιλεῖτε
ἀνθρώποις δικαίοις καὶ ὁμιλεῖτε ἐν περιπάτοις. ἐὰν γὰρ εἰς
τὰς φιάλας καὶ τὰ ποτήρια δῷς τοὺς ὀφθαλμοὺς σου, ὕστε-
ρον περιπατήσεις γυμνότερος ὑπέρου.
32 * τὸ δὲ ἔσχατον ὥσπερ ὑπὸ ὄφεως πεπληγὼς ἐκτείνεται,
καὶ ὥσπερ ὑπὸ κεράστου διαχεῖται αὐτοῦ ὁ ἰός.
33 * οἱ ὀφθαλμοί σου ὅταν ἴδωσιν ἀλλοτρίαν τὸ στόμα σου
34 τότε λαλήσει σκολιά. * καὶ κατακείσῃ ὥσπερ ἐν καρ-
δίᾳ θαλάσσης, καὶ ὥσπερ κυβερνήτης ἐν πολλῷ κλύδω-
35 νι. * ἐρεῖς δέ, ἔτυπτόν με, καὶ οὐκ ἐπόνεσα, καὶ ἐνέ-
παιξάν μοι· ἐγὼ δὲ οὐκ ᾔδειν πότε ὄρθρος ἔσται, ἵνα
ἐλθὼν ζητήσω μεθ᾽ ὧν συνελεύσομαι.

κδ´

1 * Υἱὲ μὴ ζηλώσῃς κακοὺς ἄνδρας, μὴ δὲ ἐπιθυμήσῃς
2 εἶναι μετ᾽ αὐτῶν. * ψευδῆ γὰρ μελετᾷ ἡ καρδία αὐ-
τῶν, καὶ πόνους τὰ χείλη αὐτῶν λαλεῖ.
3 * μετὰ σοφίας οἰκοδομεῖται οἶκος, καὶ μετὰ συνέσεως ἀνορ-
4 θοῦται. * μετὰ αἰσθήσεως ἐμπίμπλαται τὰ ταμιεῖα
πάντος πλούτου τιμίου καὶ καλοῦ.
5 * κρείσσων σοφὸς ἰσχυροῦ, καὶ ἀνὴρ φρόνησιν ἔχων γεωρ-
6 γίου μεγάλου. * μετὰ κυβερνήσεως γίνεται πόλεμος,
βοήθεια δὲ μετὰ καρδίας βουλευτικῆς.
7 * σοφία καὶ ἔννοια ἀγαθὴ ἐν πύλαις σοφῶν, σοφοὶ οὐκ
8 ἐκκλίνουσιν ἐκ νόμου κυρίου. * ἀλλὰ λογίζονται ἐν συνε-
δρίοις, ἀπαιδεύτοις συναντᾷ θάνατος.
9 * ἀποθνήσκει δὲ ἄφρων ἐν ἁμαρτίαις, ἀκαθαρσία δὲ ἀν-
10 δρὶ λοιμῷ ἐμμολυνθήσεται. * ἐν ἡμέρᾳ κακῇ καὶ ἐν
ἡμέρᾳ θλίψεως ἕως ἂν ἐκλείπῃ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

23 Posside veritatem, & ne vendas sapientiam, & disciplinam & intelligentiam. 24 Exultando exultabit pater iusti, & qui genuit sapientem, lætabitur in eo. 25 Lætabitur pater tuus & mater tua, & exultabit quæ peperit te. 26 Pone fili mi cor tuum ad me, & oculi tui custodiant vias meas. 27 Quoniam fouea profunda est meretrix, & puteus angustus extranea. 28 Et sicut *fera* rapiens oculis insidiatur, & venatur filios insipientes. 29 Cui væ? cui deformis aspectus? cui rixæ? cui malorum congeries? & cui vulnera sine causa? & cui extrema oculorum prominent? 30 His qui commorantur in vino, & iis qui vadunt, & inuestigant domum mixtionis. 31 Ne intuearis vinum cùm rubuerit, cùm posuerit in calice colorem suum, & ingreditur rectè. 32 Nouissimum autem eius sicut coluber mordet, & sicut aspis quæ volat. 33 Et videbunt oculi tui extranea, & cor tuum loquetur peruersa. 34 Et eris sicut dormiens in corde maris, & sicut nauta qui dormit in naui. 35 Et dices: Percusserunt me, & non dolui: & diripuerunt me, & nesciui, quando euigilabo, & rursus addam quærere illud?

CAP. XXIIII.

NE æmuleris viros malos, neque desideres esse cum eis. 2 Quoniam rapinam meditatur cor eorum, & iniquitatem labia eorũ loquuntur. 3 In sapientia ædificatur domus, & in prudentia præparatur. 4 Et in scientia replebuntur cellaria omni substantia preciosa & suaui. 5 Melior est vir sapiens robusto, & vir scientiæ magis quàm ille qui accinctus est fortitudine sua. 6 Quoniam in gubernaculis facies tibi bellum, salus autem erit in multitudine consilij. 7 Murmurat stultus aduersus sapientiam, & in portis non aperit os suum. 8 Qui cogitat malefacere, vocabunt eum habentem astutiam pessimam. 9 Astutia stulti peccatum est, & abominatio viri sapientis derisor. 10 Si remissus fueris, in die tribulationis arctabitur fortitudo tua.

11 * הַצֵּל לְקֻחִים לַמָּוֶת וּמָטִים לַהֶרֶג אִם־תַּחְשׂוֹךְ׃
12 * כִּי־תֹאמַר הֵן לֹא־יָדַעְנוּ זֶה הֲלֹא־תֹכֵן לִבּוֹת הוּא־יָבִין וְנֹצֵר נַפְשְׁךָ הוּא יֵדָע וְהֵשִׁיב לְאָדָם כְּפָעֳלוֹ׃
13 * אֱכָל־בְּנִי דְבַשׁ כִּי־טוֹב וְנֹפֶת מָתוֹק עַל־חִכֶּךָ׃
14 * כֵּן דְּעֶה חָכְמָה לְנַפְשֶׁךָ אִם־מָצָאתָ וְיֵשׁ אַחֲרִית וְתִקְוָתְךָ לֹא תִכָּרֵת׃
15 * אַל־תֶּאֱרֹב רָשָׁע לִנְוֵה צַדִּיק אַל־תְּשַׁדֵּד רִבְצוֹ׃
16 * כִּי שֶׁבַע יִפּוֹל צַדִּיק וָקָם וּרְשָׁעִים יִכָּשְׁלוּ בְרָעָה׃
17 * בִּנְפֹל אוֹיִבְךָ אַל־תִּשְׂמָח וּבִכָּשְׁלוֹ אַל־יָגֵל לִבֶּךָ׃
18 * פֶּן־יִרְאֶה יְהוָה וְרַע בְּעֵינָיו וְהֵשִׁיב מֵעָלָיו אַפּוֹ׃
19 * אַל־תִּתְחַר בַּמְּרֵעִים אַל־תְּקַנֵּא בָּרְשָׁעִים׃
20 * כִּי לֹא־תִהְיֶה אַחֲרִית לָרָע נֵר רְשָׁעִים יִדְעָךְ׃
21 * יְרָא־אֶת־יְהוָה בְּנִי וָמֶלֶךְ עִם־שׁוֹנִים אַל־תִּתְעָרָב׃
22 * כִּי־פִתְאֹם יָקוּם אֵידָם וּפִיד שְׁנֵיהֶם מִי יוֹדֵעַ׃
23 * גַּם־אֵלֶּה לַחֲכָמִים הַכֵּר־פָּנִים בְּמִשְׁפָּט בַּל־טוֹב׃
24 * אֹמֵר לְרָשָׁע צַדִּיק אָתָּה יִקְּבֻהוּ עַמִּים יִזְעָמוּהוּ לְאֻמִּים׃
25 * וְלַמּוֹכִיחִים יִנְעָם וַעֲלֵיהֶם תָּבוֹא בִרְכַּת־טוֹב׃
26 * שְׂפָתַיִם יִשָּׁק מֵשִׁיב דְּבָרִים נְכֹחִים׃
27 * הָכֵן בַּחוּץ מְלַאכְתֶּךָ וְעַתְּדָהּ בַּשָּׂדֶה לָךְ אַחַר וּבָנִיתָ בֵיתֶךָ׃
28 * אַל־תְּהִי עֵד־חִנָּם בְּרֵעֶךָ וַהֲפִתִּיתָ בִּשְׂפָתֶיךָ׃
29 * אַל־תֹּאמַר כַּאֲשֶׁר עָשָׂה־לִי כֵּן אֶעֱשֶׂה־לּוֹ אָשִׁיב לָאִישׁ כְּפָעֳלוֹ׃
30 * עַל־שְׂדֵה אִישׁ־עָצֵל עָבַרְתִּי וְעַל־כֶּרֶם אָדָם חֲסַר־לֵב׃

11 * Erue eos qui ducuntur ad mortem,& Psal. 81. Eccl. 4.
B qui trahuntur ad interitum liberare ne cef
12 ses. * Si dixeris: Vires non ſuppetunt, qui
inſpector eſt cordis, ipſe intelligit & ſerua-
torem animæ tuæ nihil fallit, reddetq́; ho-
13 mini iuxta opera ſua. * Comede fili mi
mel, quia bonum eſt, & fauum dulciſſimũ
gutturi tuo.
14 * Sic & doctrina ſapientiæ animæ tuæ;
quam cùm inueneris, habebis in nouiſsi-
mis ſpem,& ſpes tua non peribit.
15 * Ne inſidieris & quæras impietatem in
domo iuſti, neque vaſtes requiem eius.
16 * Septies enim cadet iuſtus & reſurget;
impij autem corruent in malum.
17 * Cùm ceciderit inimicus tuus, ne gau- Sup. 17. a Iob. 31. b
C deas; & in ruina eius ne exultet cor tuum.
18 * Ne forte videat Dominus & diſpli-
ceat ei,& auferat ab eo iram ſuam.
19 * Ne contẽdas cum peſsimis, nec æmu-
leris impios.
20 * Quoniam nõ habent futurorũ ſpem
mali,& lucerna impiorum extinguetur.
21 * Time Dominum fili mi & regem, &
cum detractoribus non commiſcearis.
22 * Quoniam repente conſurget perditio
eorum:& ruinam vtriuſque quis nouit?
23 * Hæc quoque ſapientibus, cognoſcere
perſonam in iudicio non eſt bonum. Sup. 18. a
24 * Qui dicunt impio, Iuſtus es; maledi-
D cent eis populi,& deteſtabũtur eos tribus.
25 * Qui arguunt eum laudabuntur, & ſu
per eos veniet benedictio.
26 * Labia deoſculabitur, qui recta verba
reſpondet.
27 * Præpara foris opus tuum, & diligen-
ter exerce agrum tuum, & poſtea ædifices
domum tuam.
28 * Ne ſis teſtis fruſtra contra proximum
tuum, nec lactes quemquam labiis tuis.
29 * Ne dicas: Quomodo fecit mihi, ſic fa-
ciam ei, & reddam vnicuique ſecundum
30 opus ſuum. * Per agrum pigri tranſiui,
& per vineam viri ſtulti.

תרגום

11 פְּצָא לְאִלֵּין דְּמִתְנַסְבִין לְמוֹתָא וּמִתְדַּבְרִין לְקַטְלָא חֲסוֹךְ׃ 12 וְאִן תֵּימַר דְּלָא יָדַעְנָא דְּהַרְעִיתָא דְּלִבָּא אֱלָהָא בָּצֵי וּדְנָטֵר נַפְשָׁךְ הוּא יָדַע וּפָרַע לְבַר־נָשָׁא הֵיךְ עוֹבָדוֹי׃ 13 בְּרִי אֱכֻל דְּבַשָׁא מְטוּל דְּטָב וְכַבְרִיתָא דְּחָלְיָא עַל־חִכָּךְ׃
14 הֵיכְנָא אֶתְחַכַּם בְּנַפְשָׁךְ דְּאִן מַשְׁכַּחַתְּ קַדְמֵיתָא אָתְיָא אַחֲרִיתָא דְּטָבָא מִנָּהּ וְסִכּוּיָךְ לָא נִגְמַר׃
15 לָא תִכְמַן רַשִׁיעָא לְדִירֵהּ דְּצַדִּיקָא וְלָא תַרְכִּן בֵּית מִשְׁרֵהּ׃ 16 מְטוּל דְּשַׁבְעָא זִמְנִין נָפֵל צַדִּיקָא וְקָאֵי וְרַשִׁיעֵי מִתַּקְלִין בְּבִישְׁתָא׃
17 בְּמַפּוּלְתֵּהּ דִּבְעֵל דְּבָבָךְ לָא תֶחְדֵּי וְכַד יִתְקַל בְּבִישְׁתָא לָא יְדוּץ לִבָּךְ׃
18 דְּלָא יִבְאַשׁ בְּאַפּוֹי דַּאלָהָא כַּד יֶחֱזֶה וְיֶהְפֵּךְ רֻגְזֵהּ מִנֵּהּ׃ 19 לָא תִתְחַסַּם בְּבִישַׁיָּא וְלָא תַסַּן בְּרַשִׁיעַיָּא׃
20 מְטוּל דְּלָא הָוְיָא אַחֲרִיתָא טָבָא לְבִישֵׁי וּשְׁרַגְהוֹן דְּרַשִׁיעֵי נִדְעַךְ׃ 21 דְּחַל מִן־אֱלָהָא בְּרִי וּמִן־מַלְכָּא וְעִם שַׁטְיֵי לָא תִתְחַלַּט׃
22 מְטוּל דְּבִשְׁלְיָא אָתֵי תְּבָרְהוֹן וּסְפִיָּתָא דִּשְׁנֵיהוֹן מַן יָדַע׃ 23 הָלֵין לְחַכִּימֵי אֲמַרְנָא לְמִסַּב אַפֵּי בְּדִינָא לָא שַׁפִּיר׃
24 אַף לָא לְמֵימַר לְרַשִׁיעָא דְּצַדִּיק אַנְתְּ וְלִיטוּנֵהּ עַמְמֵי וִיבַרְגְּנוּנֵהּ אֻמְּתָא׃
25 וְלִמְכַסְנֵי יִבְסַם וַעֲלֵיהוֹן תֵּיתֵא בִּרְכְתָא טָבְתָא׃ 26 שִׂפְוָתֵהּ נִנְשְׁקוּ דְּאִלֵּין דְּמַהְפְּכִין מִלֵּי תְרִיצָתָא׃
27 אַתְקֵן לְבָרָא עֲבִידְתָךְ וְעַתְּדֵיהּ לָךְ בְּחַקְלָא וּבָתַר כֵּן בְּנֵי בֵיתָךְ׃ 28 לָא תֶהֱוֵי סָהֲדָא רִגְלָא בְּחַבְרָךְ וְתִשְׁרְגַג בְּשִׂפְוָתָךְ׃
29 לָא תֵימַר הֵיךְ דַּעֲבַד לִי כֵּן אֶעְבַּד לֵהּ וְאֶהְפַּךְ הֵיךְ עוֹבָדוֹי׃ 30 עַל חַקְלֵהּ דְּגַבְרָא עַטְלָא עַבְרֵת וְעַל כַּרְמֵהּ דְּבַר נָשָׁא חֲסַר רַעְיָנָא׃

*Erue eos qui ducuntur ad mortem, & re- 11
dime occisos,non parcas.*
* Si autem dixeris: Non noui hunc; cognosce 12
quòd Dominus corda omnium cognoscit, & qui
formauit anhelitum omnibus,ipse nouit omnia:
qui reddit vnicuique secundum opera sua.
* Comede mel fili, bonus enim fauus,vt dul- 13
cescat tuum guttur.
* Sic enim senties sapientiam tua anima. Si 14
enim inueneris,erit bonus finis tuus, & spes te
non deseret.
* Ne adducas impium pabulo iustorum, ne- 15
que decipiaris pabulo ventris.
* Septies enim cadet iustus & resurget, at 16
impij infirmabuntur in malis.
* Si ceciderit inimicus tuus, ne gaudeas 17
contra eum,in autem supplantatione eius ne ex-
tollaris. * Quoniam videbit Dominus & 18
non placebit ei, & auertet iram suam ab eo.
* Ne gaudeas in malefactoribus, neque æmu 19
leris peccatores. * Non enim erunt posteri 20
malorum,lampas autem impiorũ extinguetur.
* Time Deum fili & regem, & nec alteri 21
eorum inobediens sis.
* Repente enim vlciscentur impios : at sup- 22
plicia vtriusque quis cognoscet?
* Hæc autem dico vobis sapientibus cogno- 23
scere,reuereri faciem in iudicio,non bonum.
* Dicens impio,Iustus est, maledictus popu- 24
lis erit, & odiosus in gentes.
* At redarguentes meliores apparebunt, su- 25
per eos autem veniet benedictio bona.
* Labia autem deosculabuntur responden- 26
tia sermones bonos.
* Para in exitum opera tua, & præparare 27
in agrum, & vade post me, & reædificabis do-
mum tuam.
* Ne sis falsus testis in tuum ciuem, neque 28
dilateris tuis labiis.
* Ne dicas : Quemadmodum vsus est me, 29
vtar eo ; reddam autem ei ea in quibus mihi
iniuriatus est.
* Sicut agricolatio, vir stultus, & tan- 30
quam vinea homo indigens mente.

11 * ῥῦσαι ἀγομένους εἰς θάνατον, καὶ ἐκπρίω κτεινομένους,
12 μὴ φείσῃ. * ἐὰν δὲ εἴπῃς· οὐκ οἶδα τοῦτον, γίνωσκε ὅτι
κύριος καρδίας πάντων γινώσκει, καὶ ὁ πλάσας πνοὴν
πᾶσιν αὐτὸς οἶδε πάντα, ὃς ἀποδίδωσιν ἑκάστῳ κατὰ τὰ
13 ἔργα αὐτοῦ. * φάγε μέλι υἱέ, ἀγαθὸν γὰρ κηρίον, ἵνα
γλυκανθῇ σου ὁ φάρυγξ.
14 * οὕτως γὰρ αἰσθήσῃ σοφίαν τῇ σῇ ψυχῇ· ἐὰν γὰρ εὕρῃς
ἔσται καλὴ ἡ τελευτή σου, καὶ ἐλπίς σε οὐκ ἐγκαταλείψει.
15 * μὴ προσαγάγῃς ἀσεβῆ νομῇ δικαίων, μηδὲ ἀπα-
τηθῇς χορτασίᾳ κοιλίας.
16 * ἑπτάκις γὰρ πεσεῖται ὁ δίκαιος καὶ ἀναστήσεται, οἱ
δὲ ἀσεβεῖς ἀσθενήσουσιν ἐν κακοῖς.
17 * ἐὰν πέσῃ ὁ ἐχθρός σου, μὴ ἐπιχαρῇς αὐτῷ, ἐν δὲ τῷ
ὑποσκελίσματι αὐτοῦ μὴ ἐπαίρου.
18 * ὅτι ὄψεται κύριος καὶ οὐκ ἀρέσει αὐτῷ, καὶ ἀπο-
στρέψει τὸν θυμὸν αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ.
19 * μὴ χαῖρε ἐπὶ κακοποιοῖς, μηδὲ ζήλου ἁμαρ-
τωλούς.
20 * οὐ γὰρ μὴ γένηται ἔκγονα πονηρῶν, λαμπτὴρ δὲ ἀσε-
βῶν σβεσθήσεται.
21 * φοβοῦ τὸν θεὸν υἱὲ καὶ βασιλέα, καὶ μηδὲ ἑτέρῳ αὐ-
τῶν ἀπειθήσῃς.
22 * ἐξαίφνης γὰρ τίσονται τοὺς ἀσεβεῖς, τὰς δὲ τιμωρίας
ἀμφοτέρων τίς γνώσεται;
23 * ταῦτα δὲ λέγω ὑμῖν τοῖς σοφοῖς ἐπιγινώσκειν, αἰδεῖ-
σθαι πρόσωπον ἐν κρίσει οὐ καλόν.
24 * ὁ εἰπὼν τὸν ἀσεβῆ, δίκαιός ἐστιν, ἐπικατάρατος λαοῖς
ἔσται καὶ μισητὸς εἰς ἔθνη.
25 * οἱ δὲ ἐλέγχοντες βελτίους φανοῦνται, ἐπ' αὐτοὺς δὲ
26 ἥξει εὐλογία ἀγαθή. * χείλη δὲ φιλήσουσιν ἀποκρινό-
μενα λόγους ἀγαθούς.
27 * ἑτοίμαζε εἰς τὴν ἔξοδον τὰ ἔργα σου, καὶ παρασκευά-
ζου εἰς τὸν ἀγρόν, καὶ πορεύου κατόπισθέν μου καὶ ἀνοικοδο-
28 μήσεις τὸν οἶκόν σου. * μὴ ἴσθι ψευδὴς μάρτυς ἐπὶ σὸν
πολίτην, μηδὲ πλατύνου σοῖς χείλεσι.
29 * μὴ εἴπῃς, ὃν τρόπον ἐχρήσατό μοι, χρήσομαι αὐτῷ, τί-
σομαι δὲ αὐτὸν ἅ με ἠδίκησεν.
30 * ὥσπερ γεώργιον ἀνὴρ ἄφρων, καὶ ὥσπερ ἀμπελὼν
ἄνθρωπος ἐνδεὴς φρενῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

11 Redime eos qui capiuntur ad mortem,& illos qui ducuntur ad interfectionem prohibe.
12 Et si dixeris:Non nouimus;Deus qui cogitationes cordis scrutatur,& qui custodit animam tuam,ipse scit,& reddet filio hominis
iuxta opera sua. 13 Comede fili mi mel, quoniam bonum est;& fauum, quoniam dulcis est gutturi tuo.
14 Sic sapiens esto in anima tua: quod si inuenisti,primis venient nouissima meliora,& spes tua non consumetur.
15 Ne insidieris impie habitaculo iusti, neque proiicias domum habitationis eius. 16 Quoniam septies cadet iustus
& resurget, & impij corruent in malum.
17 Cùm ceciderit inimicus tuus,ne læteris; & cùm corruerit in malum,ne exultet cor tuum. 18 Ne fortè displiceat in con-
spectu Dei cùm viderit,& auertat ab eo iram suam.
19 Ne imiteris pessimos neque æmuleris impios. 20 Quoniam non erunt nouissima bona pessimis, & lucerna impiorum
extinguetur. 21 Time Deum fili mi,& regem; & cum stultis ne commiscearis. 22 Quoniam repentè veniet interitus eorum:
& calamitatem amborum quis scit? 23 Hæc quoque sapientibus dico:Accipere personam in iudicio,non est bonum.
24 Neque dicere impio,Iustus es tu; maledicent eum populi,& detestabuntur eum nationes. 25 Corripientibus autem suaue
erit,& super eos veniet benedictio bona. 26 Osculabuntur labia eorum qui respondent verba recta.
27 Præpara foris opus tuum,& statue illud tibi in agro, & postea ædifica domum tuam. 28 Ne sis testis accusator aduersus
socium tuum,neque decipias labiis tuis. 29 Nec dicas:Sicut fecit mihi,sic faciam ei, & reddam ei iuxta opera eius.
30 Per agrum viri pigri transiui, & per vineam filij hominis indigentis intelligentia.

31 * וְהִנֵּה עָלָה כֻלּוֹ קִמְּשֹׂנִים כָּסּוּ פָנָיו חֲרֻלִּים
וְגֶדֶר אֲבָנָיו נֶהֱרָסָה:
32 * וָאֶחֱזֶה אָנֹכִי אָשִׁית לִבִּי רָאִיתִי לָקַחְתִּי מוּסָר:
33 * מְעַט שֵׁנוֹת מְעַט תְּנוּמוֹת מְעַט חִבֻּק יָדַיִם
לִשְׁכָּב:
34 * וּבָא־מִתְהַלֵּךְ רֵישֶׁךָ וּמַחְסֹרֶיךָ כְּאִישׁ מָגֵן:

כה

1 * גַּם־אֵלֶּה מִשְׁלֵי שְׁלֹמֹה אֲשֶׁר הֶעְתִּיקוּ אַנְשֵׁי
חִזְקִיָּה מֶלֶךְ־יְהוּדָה:
2 * כְּבֹד אֱלֹהִים הַסְתֵּר דָּבָר וּכְבֹד מְלָכִים חֲקֹר
דָּבָר:
3 * שָׁמַיִם לָרוּם וָאָרֶץ לָעֹמֶק וְלֵב מְלָכִים אֵין חֵקֶר:
4 * הָגוֹ סִיגִים מִכָּסֶף וַיֵּצֵא לַצֹּרֵף כֶּלִי:
5 * הָגוֹ רָשָׁע לִפְנֵי־מֶלֶךְ וְיִכּוֹן בַּצֶּדֶק כִּסְאוֹ:
6 * אַל־תִּתְהַדַּר לִפְנֵי־מֶלֶךְ וּבִמְקוֹם גְּדֹלִים אַל־
תַּעֲמֹד:
7 * כִּי טוֹב אֲמָר־לְךָ עֲלֵה הֵנָּה מֵהַשְׁפִּילְךָ לִפְנֵי
נָדִיב אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ:
8 * אַל־תֵּצֵא לָרִב מַהֵר פֶּן מַה־תַּעֲשֶׂה בְּאַחֲרִיתָהּ
בְּהַכְלִים אֹתְךָ רֵעֶךָ:
9 * רִיבְךָ רִיב אֶת־רֵעֶךָ וְסוֹד אַחֵר אַל־תְּגָל:
10 * פֶּן־יְחַסֶּדְךָ שֹׁמֵעַ וְדִבָּתְךָ לֹא תָשׁוּב:
11 * תַּפּוּחֵי זָהָב בְּמַשְׂכִּיּוֹת כָּסֶף דָּבָר דָּבֻר עַל־
12 אָפְנָיו: * נֶזֶם זָהָב וַחֲלִי־כָתֶם מוֹכִיחַ חָכָם
עַל־אֹזֶן שֹׁמָעַת:
13 * כְּצִנַּת־שֶׁלֶג בְּיוֹם קָצִיר צִיר נֶאֱמָן לְשֹׁלְחָיו
וְנֶפֶשׁ אֲדֹנָיו יָשִׁיב:
14 * נְשִׂיאִים וְרוּחַ וְגֶשֶׁם אָיִן אִישׁ מִתְהַלֵּל בְּמַתַּת־
שָׁקֶר:

31 * Et ecce totum repleuerant vrticæ, &
operuerát ſuperficiem eius ſpinę, & mace-
32 ria lapidum deſtructa erat. * Quod cùm
vidiſſem, poſui in corde meo, & exemplo
33 didici diſciplinam. * Parum inquã dor-
mies, modicum dormitabis, pauxillũ ma-
34 nus conſeres vt quieſcas. * Et veniet ti-
bi quaſi curſor egeſtas tua, & mendicitas
quaſi vir armatus.

CAP. XXV.

1 HÆ quoque parabolæ Salomonis, quas
A tranſtulerunt viri Ezechiæ regis Iuda.
2 * Gloria Dei eſt celare verbum, & glo-
ria regum inueſtigare ſermonem.
3 * Cælũ ſurſum & terra deorſum, & cor
regum inſcrutabile.
4 * Aufer rubiginem de argento, & egre-
dietur vas puriſsimum.
5 * Aufer impietatem de vultu regis, &
firmabitur iuſtitia thronus eius.
6 * Ne glorioſus appareas coram rege, &
in loco magnorum ne ſteteris.
7 * Melius eſt enim vt dicatur tibi, Aſcen- Luc. 14.
de huc, quàm vt humilieris coram prin-
cipe. Quæ viderunt oculi tui;
8 * Ne proferas in iurgio citò, ne poſtea
emendare non poſſis cùm dehoneſtaueris
B amicum tuum.
9 * Cauſam tuam tracta cum amico tuo,
& ſecretum extraneo ne reueles.
10 * Ne forte inſultet tibi cùm audierit, &
exprobrare non ceſſet.
11 * Mala aurea in lectis argenteis, qui lo-
quitur verbum in tempore ſuo.
12 * Inauris aurea & margarita fulgens,
quæ arguit ſapientem & aurem obedien-
tem.
13 * Sicut frigus niuis in die meſsis, ita le-
gatus fidelis ei qui miſerit eum, animam
ipſius requieſcere facit.
14 * Nubes & ventus & pluuiæ non ſe-
quentes, vir glorioſus & promiſſa nõ com
plens.

תרגום

31 והא סליק כלה יערי וכסיו אפוי חרלי וסיגא דכיפוי אתעקר: 32 וחזית אנא ושמה לבי וחמית וקבלת מרדותא:
33 קליל חנום קליל תדמך קליל תשים ידיך על־חריך ותדמך: 34 ותיתי ותדרכך מסכנותך וצריכתא היך גברא טבלרא:

כה

1 אף־אלין מתלוי שלמה עמיקי דכתבו רחמוי דחזקיה מלכא דיהודה:
2 יקרא דאלהא מן־דמטשי מלתא ויקרא דמלכי מן־דבצי מלתא: 3 שמיא רמין וארעא עמיקא ולבא דמלכי ולא מתבצי:
4 גבו סלאנא מן־סימא ודנפק מני מן־צרפא: 5 נתטרד רשיעא מן־קדם מלכא ויתקן בצדקתא כרסיה:
6 לא־תשתבהר קדם מלכא ובדוכתא דרברבי לא־תקום: 7 מטול דטב דנימר־לך סק הכא מן־דמשפליך קדם שליטא מן דחזין
עינך: 8 לא־תפק בדינא מסרהבאית דלא תדון באחריתא כד יחמץ יתך חברך:
9 דינך דון עם־חברך באחריתא ורזא אחרנא לא־תגלי: 10 דלא נחסדך מן־דשמע וטבך לא הפיך:
11 חזורי דדהבא בנגודי דסמא מלתא דמליל פסיאית: 12 קדשי דדהבא ומני דזמרגד מכסנותא חכימא על־אדנא דשמעא:
13 איך קרירותא דתלגא ביומא דחצדא היכנא אזגדא מהימנא למשדרוי ונפשה דמרה מתפך:
14 ליומא דעננין ורוחא דמטרא לאית מדמי גברא דמשתבהר במהובתא דשקרא:

* *Si dimiſeris eum, horridus fiet et ſylueſcet* 31
totus, & fit relictus, at maceriæ lapidum eius
defodiuntur. * *Poſtea ego pænitentiam egi,* 32
aſpexi ad eligendam diſciplinam. * *Parum dor* 33
mito, parum autem dormio, parum autem am-
plector manibus pectora. Si autem hoc feceris,
* *Veniet præcedens paupertas tua, & ege-* 34
ſtas quaſi bonus curſor.

CAP. XXV.

Hæc parabolæ Salomonis, indiſtinctæ quas 1
exſcripſerunt amici Ezechiæ regis Iudææ.
* *Gloria Dei celat ſermonem, gloria autem* 2
regis honorat res.
* *Cælum excelſum, terra autem profunda,* 3
cor verò regis inſcrutabile.
* *Percute improbatum argentum, & puri-* 4
ficabitur purum omne.
* *Interfice impios à facie regis, & dirigetur* 5
in iuſtitia thronus eius.
* *Ne ſuperbias coram rege, neque in locis* 6
principum ſteteris.
* *Melius enim vt dicatur tibi, Aſcende ad* 7
me, quàm humiliare te in facie principis: quæ
viderunt oculi tui dic.
* *Ne incidas in iurgium citò, ne pæniteas in* 8
nouiſſimis. Quando vtique tibi exprobrauerit
amicus,
* *Recede retrò: ne deſpicias, ne tibi exprobret* 9
quidem amicus. At iurgium tuum & inimici-
tia non aberit, ſed erit tibi æqualis morti. Gra-
tia & amicitia liberat, quas ſerua tibi.
* *Ne exprobabilis fias, ſed cuſtodi vias tuas* 10
liberaliter.
* *Malum aureum monili ſardij ſic dicere ſer-* 11
monem.
* *In inaurem auream ſardium pretioſum li-* 12
gatum eſt, ſermo ſapiens in obedientem aurem.
* *Sicut exitus niuis in tempore meſſis æſtui* 13
prodeſt, ſic legatus fidelis mittentibus eum: ani-
mabus enim eo vtentium prodeſt.
* *Sicut venti & nubes & pluuiæ clariſ-* 14
ſimæ, ſic qui gloriatur in dono mendaci.

31 * ἐὰν ἀφῇς αὐτὸν χερσωθήσεται καὶ χορτομανήσει ὅλος,
καὶ γίνεται ἐκλελειμμένος, οἱ δὲ φραγμοὶ τῶν λίθων αὐτοῦ
32 κατασκάπτονται. * ὕστερον ἐγὼ μετενόησα, ἐπέβλεψα
33 τοῦ ἐκλέξασθαι παιδείαν. * ὀλίγον νυστάζω, ὀλίγον δὲ
καθυπνῶ, ὀλίγον δὲ ἐναγκαλίζομαι χερσὶ στήθη. ἐὰν δὲ
34 τοῦτο ποιῇς, * ἥξει προπορευομένη ἡ πενία σου, καὶ ἡ
ἔνδεια ὥσπερ ἀγαθὸς δρομεύς.

κε′

1 * Αὗται αἱ παροιμίαι Σολομῶντος, αἱ ἀδιάκριτοι ἃς
ἐξεγράψαντο οἱ φίλοι Ἐζεκίου τοῦ βασιλέως τῆς Ἰουδαίας.
2 * δόξα θεοῦ κρύπτει λόγον, δόξα δὲ βασιλέως τι-
μᾷ πράγματα.
3 * οὐρανὸς ὑψηλός, γῆ δὲ βαθεῖα, καρδία δὲ βασι-
λέως ἀνεξέλεγκτος.
4 * τύπτε ἀδόκιμον ἀργύριον, καὶ καθαρισθήσεται κα-
θαρὸν ἅπαν.
5 * κτεῖνε ἀσεβεῖς ἐκ προσώπου βασιλέως, καὶ κατορ-
θώσει ἐν δικαιοσύνῃ ὁ θρόνος αὐτοῦ.
6 * μὴ ἀλαζονεύου ἐνώπιον βασιλέως, μὴ δὲ ἐν τόποις
7 δυναστῶν ὑφίστασο. * κρεῖσσον γὰρ τὸ ῥηθῆναί σοι, ἀνάβαι-
νε πρός με, ἢ ταπεινῶσαί σε ἐν προσώπῳ δυνάστου, ἃ
εἶδον οἱ ὀφθαλμοί σου λέγε.
8 * μὴ πρόσπιπτε εἰς μάχην ταχέως, ἵνα μὴ μετα-
μεληθῇς ἐπ᾽ ἐσχάτων. ἡνίκα δ᾽ ἄν σε ὀνειδίσῃ ὁ φίλος,
9 * ἀναχώρει εἰς τὰ ὀπίσω. μὴ καταφρόνει, μή σε ὀνει-
δίσῃ μὲν ὁ φίλος. ἡ δὲ μάχη σου καὶ ἡ ἔχθρα οὐκ ἀπέσται ἀλ-
λ᾽ ἔσται σοι ἴση θανάτου. χάρις καὶ φιλία ἐλευθεροῖ, ἃς τή-
ρησον σεαυτῷ·
10 * ἵνα μὴ ἐπονείδιστος γένῃ, ἀλλὰ φύλαξον τὰς ὁδούς
σου εὐσυναλλάκτως.
11 * μῆλον χρυσοῦν ἐν ὁρμίσκῳ σαρδίου οὕτως εἰπεῖν
λόγον.
12 * εἰς ἐνώπιον χρυσοῦν σάρδιον πολυτελὲς δέδεται· λό-
γος σοφὸς εἰς εὐήκοον οὖς.
13 * ὥσπερ ἔξοδος χιόνος ἐν ἀμήτῳ κατάκαυμα ὠφελεῖ,
οὕτως ἄγγελος πιστὸς τοὺς ἀποστείλαντας αὐτόν, ψυχὰς γὰρ
τῶν αὐτῷ χρωμένων ὠφελεῖ.
14 * ὥσπερ ἄνεμοι καὶ νέφη καὶ ὑετοὶ ἐπιφανέστατοι, οὕ-
τως οἱ καυχώμενοι ἐπὶ δόσει ψευδεῖ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

31 Et ecce pullulauit tota ſylua, & operuerunt ſuperficiem eius ſpinæ, & maceria lapidum eius deſtructa erat.
32 Et vidi ego & poſui cor meum, & vidi & ſuſcepi diſciplinam. 33 Parum dormitabis, & parum dormies, parum applicabis manus tuas ad pectus tuum vt dormias. 34 Et veniet & procedet paupertas tua, & indigentia quaſi vir ſcutatus.

CAP. XXV.

1 HÆ quoque ſunt parabolæ Salomonis profundæ, quas ſcripſerunt amici Ezechiæ regis Iuda. 2 Gloria Dei qui celat verbum, at gloria regum qui inueſtigat ſermonem.
3 Cæli ſunt excelſi & terra profunda, & cor regum cor inueſtigabile. 4 Colligite ſcoriam de argento, vt egrediatur vas à conflatorio. 5 Eiiciatur impius à facie regis, & præparabitur in iuſtitia ſolium eius.
6 Ne ſplendidus ſis in conſpectu regis, & in ſede principum ne ſtes. 7 Quoniam melius eſt vt dicat tibi, Aſcende huc; quàm vt deiiciat te coram dominatore, quem viderunt oculi tui.
8 Ne egrediaris ad iurgium citò, vt non contendas poſtea quando exaſperauerit te amicus tuus. 9 Cauſam tuam iudica cum ſocio tuo in nouiſſimo, & ſecretum alterius ne reueles. 10 Vt non exprobret tibi qui audierit, & famam tuam non peruertat.
11 Mala aurea cum cælaturis argenteis, qui loquitur verbum oportunè.
12 Inauris aurea, & vaſa ſmaragdina, correptio ſapientis in aurem audientem.
13 Sicut frigus niuis in die meſſis, ſic eſt legatus fidelis his qui miſerunt eum, & animam domini ſui reficit.
14 Dici nubium & venti in quo non eſt pluuia, ſimilis eſt vir qui gloriatur in dono falſitatis.

15 * בְּאֹרֶךְ אַפַּיִם יְפֻתֶּה קָצִין וְלָשׁוֹן רַכָּה תִּשְׁבָּר־
גָּרֶם ׃
16 * דְּבַשׁ מָצָאתָ אֱכֹל דַּיֶּךָּ פֶּן־תִּשְׂבָּעֶנּוּ וַהֲקֵאתוֹ ׃
17 * הֹקַר רַגְלְךָ מִבֵּית רֵעֶךָ פֶּן־יִשְׂבָּעֲךָ וּשְׂנֵאֶךָ ׃
18 * מֵפִיץ וְחֶרֶב וְחֵץ שָׁנוּן אִישׁ־עֹנֶה בְרֵעֵהוּ עֵד
שָׁקֶר ׃
19 * שֵׁן רֹעָה וְרֶגֶל מוּעָדֶת מִבְטָח בּוֹגֵד בְּיוֹם צָרָה ׃
20 * מַעֲדֶה־בֶּגֶד בְּיוֹם קָרָה חֹמֶץ עַל־נָתֶר וְשָׁר
בַּשִּׁרִים עַל לֶב־רָע ׃
21 * אִם־רָעֵב שֹׂנַאֲךָ הַאֲכִלֵהוּ לָחֶם וְאִם־צָמֵא
הַשְׁקֵהוּ מָיִם ׃
22 * כִּי גֶחָלִים אַתָּה חֹתֶה עַל־רֹאשׁוֹ וַיהוָה
יְשַׁלֶּם־לָךְ ׃
23 * רוּחַ צָפוֹן תְּחוֹלֵל גָּשֶׁם וּפָנִים נִזְעָמִים לְשׁוֹן סָתֶר ׃
24 * טוֹב שֶׁבֶת עַל־פִּנַּת־גָּג מֵאֵשֶׁת מִדְיָנִים וּבֵית
חָבֶר ׃
25 * מַיִם קָרִים עַל־נֶפֶשׁ עֲיֵפָה וּשְׁמוּעָה טוֹבָה
מֵאֶרֶץ מֶרְחָק ׃
26 * מַעְיָן נִרְפָּשׂ וּמָקוֹר מָשְׁחָת צַדִּיק מָט לִפְנֵי רָשָׁע ׃
27 * אָכֹל דְּבַשׁ הַרְבּוֹת לֹא־טוֹב וְחֵקֶר כְּבֹדָם כָּבוֹד ׃
28 * עִיר פְּרוּצָה אֵין חוֹמָה אִישׁ אֲשֶׁר אֵין מַעְצָר
לְרוּחוֹ ׃

כו

1 * כַּשֶּׁלֶג בַּקַּיִץ וְכַמָּטָר בַּקָּצִיר כֵּן לֹא־נָאוֶה לִכְסִיל
כָּבוֹד ׃
2 * כַּצִּפּוֹר לָנוּד כַּדְּרוֹר לָעוּף כֵּן קִלְלַת חִנָּם לֹא תָבֹא ׃
3 * שׁוֹט לַסּוּס מֶתֶג לַחֲמוֹר וְשֵׁבֶט לְגֵו כְּסִילִים ׃
4 * אַל־תַּעַן כְּסִיל כְּאִוַּלְתּוֹ פֶּן־תִּשְׁוֶה־לּוֹ גַם־אָתָּה ׃
5 * עֲנֵה כְסִיל כְּאִוַּלְתּוֹ פֶּן־יִהְיֶה חָכָם בְּעֵינָיו ׃

15 * Patientia lenietur princeps, & lingua
C mollis confringet duritiam.
16 * Mel inueniſti, comede quod ſufficit
tibi, ne fortè ſatiatus euomas illud.
17 * Subtrahe pedem tuum de domo pro-
ximi tui, nequando ſatiatus oderit te.
18 * Iaculum & gladius & ſagitta acuta,
homo qui loquitur contra proximũ ſuum
falſum teſtimonium.
19 * Dens putridus & pes laſſus, qui ſpe-
rat ſuper infideli in die anguſtiæ.
20 * Et amittit pallium in die frigoris, ace-
tum in nitro, qui cantat carmina cordi peſ
ſimo.
21 * Si eſurierit inimicus tuus, ciba illum:
ſi ſitit, da ei aquam bibere.
22 * Prunas enim congregabis ſuper caput
D eius, & Dominus reddet tibi.
23 * Ventus Aquilo diſſipat pluuias, & fa-
cies triſtis linguam detrahentem.
24 * Melius eſt ſedere in angulo domatis,
quàm cum muliere litigioſa, & in domo
communi.
25 * Aqua frigida animæ ſitienti, & nun-
cius bonus de terra longinqua.
26 * Fons turbatus pede & vena corrupta,
27 iuſtus cadens coram impio. * Sicut qui
mel multũ comedit, nõ eſt ei bonũ; ſic qui
ſcrutator eſt maieſtatis, opprimetur à glo-
28 ria. * Sicut vrbs patens & abſque muro-
rum ambitu, ita vir qui non poteſt in lo-
quendo cohibere ſpiritum ſuum.

CAP. XXVI.

1 QVomodo nix in æſtate, & pluuiæ in
A meſſe, ſic indecens eſt ſtulto gloria.
2 * Sicut auis ad alta tranſuolans, & paſſer
quolibet vadens, ſic maledictum fruſtra
prolatum in quempiam ſuperueniet.
3 * Flagellum equo & camus aſino, &
virga in dorſo imprudentium.
4 * Ne reſpondeas ſtulto iuxta ſtultitiam
ſuam, ne efficiaris ei ſimilis.
5 * Reſponde ſtulto iuxta ſtultitiam ſuá,
ne ſibi ſapiens eſſe videatur.

תרגום

15 בנגדות רוחא משתרגג ראשנא ומלתא רכיכתא תברא גרמא ׃ 16 דבשא משכחת אכל ספקנך דלא תשבעה ותיתיבה ׃
17 כלה רגלך מן ביתה דרחמך דלא נסבעך ומסנך ׃ 18 איך פריעא וסיפא וגירא שנינא גברא דמסהד על חבריה סהדותא דשקרא ׃
19 איך שנא בישתא ורגלא מועדא היכנא סברה דבזוזא ביומא דעקתא ׃ 20 דשקל מרטוטא מן חבריה ביום דקרתא היך הו
ומי חילא על נתרא ומצרף ללבא כיבא היך סמא למנא ואיך מלטיתא בקיסא היכנא בריותא מחרה לבה דגברא ׃ 21 אן כפן סנאך
אוכלה לחמא ואן צחי אשקי מיא ׃ 22 מטול דגמרי דנורא חתי אנת על רישה ואלהא נשלמה לך ׃ 23 רוחא גרביתא בטנא מטרא
היכנא אפי בניסתא ולשניא מטשיא ׃ 24 טב למתב על קרנא דאגרא מן דלמעמר עם אתתא תגרניתא וביתא טרקא ׃
25 מיא קרירי על נפשא משלהיתא היכנא שמועתא טבתא מן ארעא רחיקתא ׃ 26 היך דסכר אניש מעינא ומבועא מחבל צדיקא
דנפל קדם רשיעא ׃ 27 למיכל דבשא סגי לא שפיר אף לא למבציא מלי מיקרתא ׃ 28 היך קרתא דתריצה ולא אית לה שוכא
היכנא גברא דלא מעצר רוחה ׃

כו

1 איך תלגא בקיטא והיך מטרא בחצדא היכנא לא יאי לסכלא יקרא ׃ 2 היך צפרא דטאס והיך פרחתא דפרחא היכנא לוטתא
דמגן לא תעל ׃ 3 שוטא לסוסא ומגלבא לחמרא ושבטא לגשמיהון דסכלי ׃ 4 לא תתל פתגמא לסכלא היך שטיותה דלא תדמי
לה אף אנת ׃ 5 אלא מלל עם שטיא בחכימותך דלא נסבר בנפשה דחכימא הוא ׃

** In patientia prosperitas regibus, lingua* 15
autem mollis confringit ossa.
** Mel inueniens comede quod sufficit, ne for-* 16
tè repletus euomas.
** Rarò induc tuum pedem ad tuũ amicum,* 17
ne quando satiatus te oderit te.
** Claua & gladius & sagittatio spiculata,* 18
sic & vir qui testificatur contra amicum suum
testimonium falsum.
** Dens mali & pes iniqui peribit in die* 19
mala.
** Sicut acetũ trahit inutile, sic incidens pas-* 20
sio in corpore cor contristat. Sicut tinea vesti-
mento & vermis ligno, sic tristitia viri nocet
cordi.
** Si esurit inimicus tuus, ciba illum: si sitit,* 21
da bibere ei.
** Hoc enim faciens, carbones ignis accumu-* 22
labis super caput eius: at Dominus retribuet ti-
*bi bona. * Ventus Boreas suscitat nubes: fa-* 23
cies autem inuerecunda linguam irritat.
** Melius habitare in angulo domus, quàm* 24
cum muliere con uitiosa in domo communi.
** Sicut aqua frigida animæ sitienti blanda,* 25
sic nuncius bonus de terra longinqua.
** Sicut si quis fontem obturet & aquæ exi-* 26
tum disperdat, sic indecens iustum cecidisse co-
ram impio.
** Comedere mel multum non bonum, in pre-* 27
tio habere autem oportet sermones gloriosos.
** Sicut vrbs muros disiectos habens & im-* 28
murata, sic vir qui non cum consilio aliquid
facit.

CAP. XXVI.

Sicut ros in tempore messis, & sicut pluuia in 1
vere, sic non est stulto gloria.
** Sicut aues volant & passeres, sic maledi-* 2
ctio inanis non superueniet vlli.
** Sicut flagellum equo & stimulus asino, sic* 3
virga genti iniquæ.
** Ne respondeas stulto iuxta eius stultitiam,* 4
ne similis fias ei.
** Sed responde stulto ad eius stultitiam, ne* 5
videatur sapiens apud seipsum.

15 * ἐν μακροθυμίᾳ εὐοδία βασιλεῦσιν, γλῶσσα δὲ μα-
λακὴ συντρίβει ὀστᾶ.
16 * μέλι εὑρὼν φάγε τὸ ἱκανόν, μή ποτε πλησθεὶς ἐξεμέ-
17 σῃς. * σπάνιον εἴσαγε σὸν πόδα πρὸς τὸν σεαυτοῦ φί-
λον, μή ποτε πλησθείς σου μισήσῃ σε.
18 * ῥόπαλον καὶ μάχαιρα καὶ τόξευμα ἀκιδωτόν, οὕ-
τως καὶ ἀνὴρ ὁ καταμαρτυρῶν τοῦ φίλου αὐτοῦ μαρτυ-
ρίαν ψευδῆ.
19 * ὀδοὺς κακοῦ καὶ πούς παρανόμου ὀλεῖται ἐν ἡμέρα κα-
20 κῇ. * ὥσπερ ὄξος ἕλκει ἀσύμφορον, οὕτως προσπε-
σὸν πάθος ἐν σώματι καρδίαν λυπεῖ. ὥσπερ σὴς ἱμα-
τίῳ καὶ σκώληξ ξύλῳ, οὕτως λύπη ἀνδρὸς βλάπτει
καρδίαν.
21 * ἐὰν πεινᾷ ὁ ἐχθρός σου, τρέφε αὐτόν· ἐὰν διψᾷ, πό-
τιζε αὐτόν.
22 * τοῦτο γὰρ ποιῶν ἄνθρακας πυρὸς σωρεύσεις ἐπὶ τῆς κε-
φαλῆς αὐτοῦ· ὁ δὲ κύριος ἀνταποδώσει σοι ἀγαθά.
23 * ἄνεμος βορέας ἐξεγείρει νέφη, πρόσωπον δὲ ἀναι-
δὲς γλῶσσαν ἐρεθίζει.
24 * κρεῖσσον οἰκεῖν ἐπὶ γωνίας δώματος, ἢ μετὰ γυναικὸς
λοιδόρου ἐν οἰκίᾳ κοινῇ.
25 * ὥσπερ ὕδωρ ψυχρὸν ψυχῇ διψώσῃ προσηνές, οὕτως
ἀγγελία ἀγαθὴ ἐκ γῆς μακρόθεν.
26 * ὥσπερ εἴ τις πηγὴν φράσσοι καὶ ὕδατος ἔξοδον λυ-
μαίνοιτο, οὕτως ἄκοσμον δίκαιον πεπτωκέναι ἐνώπιον ἀσε-
27 βοῦς. * ἐσθίειν μέλι πολὺ οὐ καλόν, τιμᾶν δὲ χρὴ λόγους
ἐνδόξους.
28 * ὥσπερ πόλις τὰ τείχη καταβεβλημένη καὶ ἀτείχι-
στος, οὕτως ἀνὴρ ὃς οὐ μετὰ βουλῆς τι πράσσει.

κϛ´

1 * Ὥσπερ δρόσος ἐν ἀμητῷ καὶ ὥσπερ ὑετὸς ἐν θέρει,
οὕτως οὐκ ἔστιν ἄφρονι τιμή.
2 * ὥσπερ ὄρνεα πέταται καὶ στρουθοί, οὕτως ἀρὰ ματαία
οὐκ ἐπελεύσεται οὐδενί.
3 * ὥσπερ μάστιξ ἵππῳ καὶ κέντρον ὄνῳ, οὕτως ῥάβδος
4 ἔθνει παρανόμῳ. * μὴ ἀποκρίνου ἄφρονι κατὰ τὴν ἐκεί-
νου ἀφροσύνην, ἵνα μὴ ὅμοιος γένῃ αὐτῷ.
5 * ἀλλὰ ἀποκρίνου ἄφρονι πρὸς τὴν ἐκείνου ἀφροσύ-
νην, ἵνα μὴ φαίνηται σοφὸς παρ᾽ ἑαυτῷ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

15 In patientia spiritus lætatur princeps, & verbum molle confringit os. 16 Mel inuenisti, comede quod tibi sufficit, ne
satiatus euomas illud. 17 Prohibe pedem tuum à domo socij tui, ne satietur & oderit te. 18 Sicut malleus & gladius &
sagitta acuta, sic est vir qui testificatur contra proximum suum testimonium falsum. 19 Sicut dens malus & pes lapsus, sic erit spes de-
prædatoris in die angustiæ. 20 Qui tollit pallium à socio suo in die frigoris, est sicut ille qui proiicit acetum super nitrum: &
probat cor dolor, sicut argentum vas; & sicut tinea in ligno, sic stoliditas irritat cor hominis. 21 Si esurierit inimicus tuus, ciba illum
pane: & si sitit; da ei bibendam aquam. 22 Quoniam prunas ignis tu congeris super caput eius, & Deus retribuet tibi.
23 Ventus Aquilo concipit pluuiam, sic facies irati & lingua abscondita. 24 Melius est sedere in angulo tecti, quàm stare cum
muliere litigiosa, & in domo communi. 25 Sicut aquæ frigidæ animæ lassæ, sic est nuncium bonum de terra longinqua.
26 Sicut qui obturat fontem, & corrumpit venam; sic est iustus cadens coram impio.
27 Comedere multum mellis non est bonum, neque scrutari verba gloriosa.
28 Sicut ciuitas quæ est diruta & non habet murum, sic est vir qui non potest cohibere spiritum suum.

CAP. XXVI.

Sicut nix in æstate, & sicut pluuia in messe, sic indecens est stulto gloria. 2 Sicut passer qui volat, & sicut volucris quę volat, sic maledi-
ctio non frustra veniet. 3 Flagellum equo, & stimulus asino, & virga corporibus stultorum.
4 Ne respondeas verbum stulto iuxta stultitiam suam, ne sis ei similis etiam tu.
5 Sed loquere cum stulto in sapientia tua, ne existimet seipsum sapientem.

6 מְקַצֶּה רַגְלַיִם חָמָס שֹׁתֶה שֹׁלֵחַ דְּבָרִים בְּיַד־
כְּסִיל׃
7 דַּלְיוּ שֹׁקַיִם מִפִּסֵּחַ וּמָשָׁל בְּפִי כְסִילִים׃
8 כִּצְרוֹר אֶבֶן בְּמַרְגֵּמָה כֵּן־נוֹתֵן לִכְסִיל כָּבוֹד׃
9 חוֹחַ עָלָה בְיַד־שִׁכּוֹר וּמָשָׁל בְּפִי כְסִילִים׃
10 רַב מְחוֹלֵל־כֹּל וְשֹׂכֵר כְּסִיל וְשֹׂכֵר עֹבְרִים׃
11 כְּכֶלֶב שָׁב עַל־קֵאוֹ כְּסִיל שׁוֹנֶה בְאִוַּלְתּוֹ׃
12 רָאִיתָ אִישׁ חָכָם בְּעֵינָיו תִּקְוָה לִכְסִיל מִמֶּנּוּ׃
13 אָמַר עָצֵל שַׁחַל בַּדָּרֶךְ אֲרִי בֵּין הָרְחֹבוֹת׃
14 הַדֶּלֶת תִּסּוֹב עַל־צִירָהּ וְעָצֵל עַל־מִטָּתוֹ׃
15 טָמַן עָצֵל יָדוֹ בַּצַּלָּחַת נִלְאָה לַהֲשִׁיבָהּ אֶל־פִּיו׃
16 חָכָם עָצֵל בְּעֵינָיו מִשִּׁבְעָה מְשִׁיבֵי טָעַם׃
17 מַחֲזִיק בְּאָזְנֵי־כָלֶב עֹבֵר מִתְעַבֵּר עַל־רִיב לֹא־
לוֹ׃
18 כְּמִתְלַהְלֵהַּ הַיֹּרֶה זִקִּים חִצִּים וָמָוֶת׃
19 כֵּן־אִישׁ רִמָּה אֶת־רֵעֵהוּ וְאָמַר הֲלֹא־מְשַׂחֵק
אָנִי׃
20 בְּאֶפֶס עֵצִים תִּכְבֶּה־אֵשׁ וּבְאֵין נִרְגָּן יִשְׁתֹּק
מָדוֹן׃
21 פֶּחָם לְגֶחָלִים וְעֵצִים לְאֵשׁ וְאִישׁ מִדְיָנִים
לְחַרְחַר־רִיב׃
22 דִּבְרֵי נִרְגָּן כְּמִתְלַהֲמִים וְהֵם יָרְדוּ חַדְרֵי־בָטֶן׃
23 כֶּסֶף סִיגִים מְצֻפֶּה עַל־חָרֶשׂ שְׂפָתַיִם דֹּלְקִים
וְלֶב־רָע׃
24 בִּשְׂפָתָו יִנָּכֵר שׂוֹנֵא וּבְקִרְבּוֹ יָשִׁית מִרְמָה׃
25 כִּי־יְחַנֵּן קוֹלוֹ אַל־תַּאֲמֶן־בּוֹ כִּי שֶׁבַע תּוֹעֵבוֹת
בְּלִבּוֹ׃
26 תִּכַּסֶּה שִׂנְאָה בְּמַשָּׁאוֹן תִּגָּלֶה רָעָתוֹ בְקָהָל׃
27 כֹּרֶה שַּׁחַת בָּהּ יִפֹּל וְגֹלֵל אֶבֶן אֵלָיו תָּשׁוּב׃
28 לְשׁוֹן־שֶׁקֶר יִשְׂנָא דַכָּיו וּפֶה חָלָק יַעֲשֶׂה מִדְחֶה׃

6 Claudus pedibus & iniquitatem bi-
bens, qui mittit verba per nunciũ ſtultũ.
7 Quomodo pulchras fruſtra habet clau
dus tibias, ſic indecens eſt in ore ſtultorũ
8 parabola. Sicut qui mittit lapidem in
aceruum Mercurij, ita qui tribuit inſipien
9 ti honorẽ. Quomodo ſi ſpina naſcatur
B in manu temulẽti, ſic parabola in ore ſtul-
10 torũ. Iudicium determinat cauſas; & qui
11 impoſuit ſtulto ſilentiũ, iras mitigat. Si-
cut canis qui reuertitur ad vomitũ ſuum,
ſic imprudens qui iterat ſtultitiam ſuam.
12 Vidiſti hominẽ ſapientem ſibi videri,
13 magis illo ſpem habebit inſipiens. Dicit
piger: Leo eſt in via, & leęna in itineribus.
14 Sicut oſtium vertitur in cardine ſuo,
15 ita piger in lectulo ſuo. Abſcondit piger
C manus ſub aſcella ſua, & laborat ſi ad os
16 ſuum eas cõuerterit. Sapientior ſibi ſtul-
tus videtur ſeptem viris loquentibus ſen-
17 tentias. Sicut qui apprehendit auribus ca
nem, ſic qui tranſit, & impatiens commiſ-
18 cetur rixæ alterius. Sicut noxius eſt qui
19 mittit ſagittas & lanceas in mortẽ; Ita vir
qui fraudulenter nocet amico ſuo, & cùm
fuerit deprehenſus, dicet, Ludens feci.
20 Cùm defecerint ligna, extinguetur
ignis: & ſuſurrone ſubtracto, iurgia con-
21 quieſcunt. Sicut carbones ad prunas & li
gna ad ignẽ, ſic homo iracundus ſuſcitat
22 rixas. Verba ſuſurronis quaſi ſimplicia, &
23 ipſa perueniunt ad intima cordis. Quo-
D modo ſi argẽto ſordido ornare velis vas fi-
ctile, ſic labia tumentia cũ peſſimo corde
24 ſociata. Labiis ſuis intelligitur inimicus,
25 cùm in corde tractauerit dolos. Quando
ſubmiſerit vocẽ ſuã, ne credideris ei; quo-
niam ſeptem nequitiæ ſunt in corde illius.
26 Qui operit odium fraudulenter, re-
uelabitur malitia eius in concilio.
27 Qui fodit foueã, incidet in eã: & qui
voluit lapidem, reuertetur ad eum.
28 Lingua fallax non amat veritatem, &
os lubricum operatur ruinas.

תרגום

6 מן דרהטא ברגלוי שתי חטופא מן דמשדר מלי ביד סכלא ׃ 7 אן תהל הלכתא לחגירא תקבל מלתא מן פמה דסכלא ׃
8 היך נקצא דטסא בקלעא היכנא מן דעביד יקרא לסכלא ׃ 9 כובא סלק בידא דרויא ושיטותא בפמה דסכלא ׃
10 סגי חיש בשרה דסכלא ורויא עבר ימא ׃ 11 היך כלבא דהפיך על תיובה היכנא סכלא דתני בסכלותה ׃
12 אן חזיתא גברא דחכים בעינה נפשה סכלא טב מנה ׃ 13 אמר עטלא שחלא בארחא אריא בינת שוקי ׃
14 היך תרעא דמכרך על צירתה היכנא עטלא על ערסה ׃ 15 עטלא מטשי אידה בשחתה לעי דנהפכה לפמה ׃
16 עטלא חכים בעינוי טב מן שבעא יהבי טעמא ׃ 17 דלכד באדנוי דכלבא נצי ומתנצי על דינא לא דילה ׃
18 איך הו דמתחת דמושט גירי שנוני דמותא ׃ 19 היכנא גברא דמרמי בחברה ואמר מגחך גחכת ׃
20 היכנא דלית קיסי דעכא נורא והיכנא דלית שגושא ישתק תגרא ׃
21 טרטקל לגמרי וקיסי לנורא וגברא הגרנא מחרה כהותא ׃ 22 מלוי דשגושא מרככן לה והנון נחתן לגוה דכרסה ׃
23 היך כספא מסליא דקרים על חספא היכנא שפותא דדלקן ולבא בישא ׃ 24 מן שפותה מתידע סנאה ובגוה סאם רמיותא ׃
25 ואן מחנן בקלה לא תהימן בה מטול דשבע בישתא אית בלבה ׃ 26 דמכסה סנואתא במרסתא תתגלי בישתה בכנישתא ׃
27 דחפר גומצא בה נפל ודמעגל כיפא עלוי הפכא ׃ 28 לשנא דשקרא סני ארחתא דקשטא ופמה דפליג עבד תרכונתא ׃

*Ex suis viis opprobrium facit, qui misit per 6
nuncium stultum sermonem. *Aufer facul- 7
tatem crurum, & prouerbia ex ore stultorum.
*Qui ligat lapidem in funda, similis est tri- 8
buenti stulto gloriam. *Spinæ nascuntur in 9
manu temulenti, seruitus autē in manu stulto-
rum. *Multum æstuat omnis caro stultorum, 10
conteritur enim stupor eorum. *Sicut canis 11
cùm reuertitur ad suum vomitū, & abomina-
bilis fit, sic stultus sua malitia reuertens ad suū
peccatum. *Vidi virum qui videtur apud 12
seipsum sapiens esse, spem tamen habuit magis
stultus quàm ipse. *Dicit piger missus ad 13
viam: Leo in viis, in autem plateis occisores.
*Sicut ostium vertitur in cardine, ita piger 14
in lectulo suo.
*Abscondens piger manum in sinu suo, non 15
potest inferre ad os. *Sapientior piger sibi 16
videtur, eo qui in satietate affert nuncium.
*Sicut qui tenet caudam canis, sic qui præ- 17
sidet alieno iudicio.
*Sicut qui curant proiiciunt sermones in ho 18
mines: at qui occurrit sermoni primus, supplan-
tabitur; *Sic omnes qui insidiātur suis ami- 19
cis. Cùm autem deprehensi fuerint, dicunt quòd
ludens feci.
*In multis lignis germinat ignis: vbi autem 20
non est furens, quiescit iurgium.
*Focus carbonibus & ligna igni, vir autem 21
conuitiator ad turbationem rixæ.
*Sermones astutorum molles, ipsi autem fe- 22
riunt in penetralia viscerum.
*Argentum datum cum dolo, sicut testa re- 23
putandum: labia leuia cor celant triste.
*Labiis omnia innuit plorans inimicus, in 24
autem corde machinatur dolos.
*Si te rogauerit inimicus magna voce, ne credi 25
deris ei; septē enim sunt nequitiæ in corde illius.
*Qui operit inimicitiam, componit dolū; celat 26
autem sua peccata notabilis in concilio.
*Qui fodit foueam proximo, incidet in eam: 27
at qui voluit lapidem, super se voluit.
*Lingua mendax odit veritatem, os autem 28
patens facit inconstantiam.

6 *ἐκ τῶν ἑαυτοῦ ὁδῶν ὄνειδος ποιεῖται, ὁ ἀποστείλας δι'
7 ἀγγέλου ἄφρονος λόγον. *ἀφελοῦ πορείαν σκελῶν, καὶ
8 παροιμίας ἐκ στόματος ἀφρόνων. *ὃς ἀποδεσμεύει λί-
θον ἐν σφενδόνῃ, ὅμοιός ἐστι τῷ διδόντι ἄφρονι δόξαν.
9 *ἄκανθαι φύονται ἐν χειρὶ τοῦ μεθύσου, δουλεία δὲ ἐν χει-
10 ρὶ τῶν ἀφρόνων. *πολλὰ χειμάζεται πᾶσα σὰρξ ἀ-
11 φρόνων, συντρίβεται γὰρ ἡ ἔκστασις αὐτῶν. *ὥσπερ κύων
ὅταν ἐπέλθῃ ἐπὶ τὸν ἑαυτοῦ ἔμετον καὶ μισητὸς γένηται, οὕτως
ἄφρων τῇ ἑαυτοῦ κακίᾳ ἀναστρέψας ἐπὶ τὴν ἑαυτοῦ ἁ-
12 μαρτίαν. *εἶδον ἄνδρα δόξαντα παρ' ἑαυτῷ σοφὸν εἶ-
ναι, ἐλπίδα μέντοι ἔσχεν μᾶλλον ἄφρων αὐτοῦ.
13 *λέγει ὀκνηρὸς ἀποστελλόμενος εἰς ὁδόν· λέων ἐν
ταῖς ὁδοῖς, ἐν δὲ ταῖς πλατείαις φονευταί.
14 *ὥσπερ θύρα στρέφεται ἐπὶ τοῦ στρόφιγγος, οὕτως ὀκνη-
15 ρὸς ἐπὶ τῆς κλίνης αὐτοῦ. *κρύψας ὀκνηρὸς τὴν χεῖρα
ἐν τῷ κόλπῳ αὐτοῦ, οὐ δυνήσεται ἐπενεγκεῖν εἰς τὸ στόμα.
16 *σοφώτερος ὀκνηρὸς ἑαυτῷ φαίνεται, τοῦ ἐν πλησμονῇ
17 ἀποκομίζοντος ἀγγελίαν. *ὥσπερ ὁ κρατῶν κέρκου
18 κυνός, οὕτως ὁ προεστὼς ἀλλοτρίας κρίσεως. *ὥσπερ
οἱ ἰώμενοι προβάλλουσι λόγους εἰς ἀνθρώπους· ὁ δὲ ἀπαν-
τήσας τῷ λόγῳ πρῶτος, ὑποσκελισθήσεται.
19 *οὕτως πάντες οἱ ἐνεδρεύοντες τοὺς ἑαυτῶν φίλους· ὅταν
δὲ φωραθῶσι, λέγουσιν ὅτι παίζων ἔπραξα.
20 *ἐν πολλοῖς ξύλοις θάλλει πῦρ, ὅπου δὲ οὐκ ἔστι δίθυ-
21 μος ἡσυχάζει μάχη. *ἐσχάρα ἄνθραξι καὶ ξύλα πυ-
ρί, ἀνὴρ δὲ λοίδορος εἰς ταραχὴν μάχης.
22 *λόγοι κερκώπων μαλακοί, οὗτοι δὲ τύπτουσιν εἰς τα-
23 μιεῖα σπλάγχνων. *ἀργύριον διδόμενον μετὰ δόλου,
ὥσπερ ὄστρακον ἡγητέον, χείλη λεῖα καρδίαν καλύπτει
24 λυπηράν. *χείλεσι πάντα ἐπινεύει ἀποκλαιόμενος
ἐχθρός, ἐν δὲ τῇ καρδίᾳ τεκταίνεται δόλους.
25 *ἐὰν σου δέηται ὁ ἐχθρὸς μεγάλῃ τῇ φωνῇ μὴ πεισθῇς
αὐτῷ· ἑπτὰ γάρ εἰσι πονηρίαι ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ.
26 *ὁ κρύπτων ἔχθραν συνίστησι δόλον, ἐκκαλύπτει δὲ τὰς
ἑαυτοῦ ἁμαρτίας εὔγνωστος ἐν συνεδρείῳ.
27 *ὁ ὀρύσσων βόθρον τῷ πλησίον ἐμπεσεῖται εἰς αὐτόν. ὁ
δὲ κυλίων λίθον, ἐφ' ἑαυτὸν κυλίει.
28 *γλῶσσα ψευδὴς μισεῖ ἀλήθειαν, στόμα δὲ ἄστεγον
ποιεῖ ἀκαταστασίαν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

6 Qui currit pedibus suis bibens iniquitatem, sic est qui mittit verba per manū stulti. 7 Si dederis ambulationem claudo, susci-
pies verbum ab ore stulti. 8 Sicut fragmentum laminæ in funda, sic est qui tribuit stulto honorem. 9 Spina ascendit in ma-
nu ebrij, & stultitia in ore stulti. 10 Multum dolet caro stulti, & ebrius transit mare. 11 Sicut canis qui reuertitur ad vo-
mitum suum, sic est stultus qui iterat stultitiam suam. 12 Si vidisti virum qui sapiens est apud semetipsum, melior est illo stultus.
13 Dicit piger: Leæna est in via, leo est in plateis. 14 Sicut ostium vertitur in cardine suo, sic piger in lectulo suo.
15 Piger abscondit manum suam sub ascella tua, & laborat vt ad os suum conuertat eam.
16 Piger sapiens est in oculis suis magis quàm septem reddentes rationem.
17 Sicut ille qui apprehendit aures canis, sic est ille qui contendit & rixatur in causa quæ non est sua.
18 Sicut ille qui deiiciens se, emittit sagittas acutas mortis; 19 Sic est vir qui fraudulenter agit in socium suum, & dicit: Lu-
dens ludebam. 20 Vbi non sunt ligna, extinguitur ignis: & vbi non est susurro, conquiescet iurgium.
21 Carbones ad prunas, & ligna ad ignem, & vir litigiosus incendit rixam. 22 Verba susurronis conterunt eum, & ipsa descen-
dunt ad interiora ventris. 23 Sicut argentum fæculentum quo opertum est vas fictile; sic labia incensa, & cor pessimum.
24 Labiis suis cognoscitur inimicus, & in interioribus suis reponit fraudulentiam.
25 Si deprecatus fuerit voce sua, non credes ei; quoniam septem mala sunt in corde eius. 26 Qui operit odium in con-
tritione, reuelabitur malitia eius in concilio. 27 Qui fodit foueam, incidet in eam: & qui voluit lapidem, vertetur in eum.
28 Lingua fallax odit vias veritatis, & os bifidum operatur ruinam.

כז

1 * אַל־תִּתְהַלֵּל בְּיוֹם מָחָר כִּי לֹא־תֵדַע מַה־יֵּלֶד יוֹם׃
2 * יְהַלֶּלְךָ זָר וְלֹא־פִיךָ נָכְרִי וְאַל־שְׂפָתֶיךָ׃
3 * כֹּבֶד־אֶבֶן וְנֵטֶל הַחוֹל וְכַעַס אֱוִיל כָּבֵד מִשְּׁנֵיהֶם׃
4 * אַכְזְרִיּוּת חֵמָה וְשֶׁטֶף אָף וּמִי יַעֲמֹד לִפְנֵי קִנְאָה׃
5 * טוֹבָה תּוֹכַחַת מְגֻלָּה מֵאַהֲבָה מְסֻתָּרֶת׃
6 * נֶאֱמָנִים פִּצְעֵי אוֹהֵב וְנַעְתָּרוֹת נְשִׁיקוֹת שׂוֹנֵא׃
7 * נֶפֶשׁ שְׂבֵעָה תָּבוּס נֹפֶת וְנֶפֶשׁ רְעֵבָה כָּל־מַר
מָתוֹק׃
8 * כְּצִפּוֹר נוֹדֶדֶת מִן־קִנָּהּ כֵּן אִישׁ נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ׃
9 * שֶׁמֶן וּקְטֹרֶת יְשַׂמַּח־לֵב וּמֶתֶק רֵעֵהוּ מֵעֲצַת־
נָפֶשׁ׃
10 * רֵעֲךָ וְרֵעַה אָבִיךָ אַל־תַּעֲזֹב וּבֵית אָחִיךָ אַל־
תָּבוֹא בְּיוֹם אֵידֶךָ טוֹב שָׁכֵן קָרוֹב מֵאָח רָחוֹק׃
11 * חֲכַם בְּנִי וְשַׂמַּח לִבִּי וְאָשִׁיבָה חֹרְפִי דָבָר׃
12 * עָרוּם רָאָה רָעָה נִסְתָּר פְּתָאיִם עָבְרוּ נֶעֱנָשׁוּ׃
13 * קַח־בִּגְדוֹ כִּי־עָרַב זָר וּבְעַד נָכְרִיָּה חַבְלֵהוּ׃
14 * מְבָרֵךְ רֵעֵהוּ בְּקוֹל גָּדוֹל בַּבֹּקֶר הַשְׁכֵּים קְלָלָה
תֵּחָשֶׁב לוֹ׃
15 * דֶּלֶף טוֹרֵד בְּיוֹם סַגְרִיר וְאֵשֶׁת מִדְוָנִים נִשְׁתָּוָה׃
16 * צֹפְנֶיהָ צָפַן־רוּחַ וְשֶׁמֶן יְמִינוֹ יִקְרָא׃
17 * בַּרְזֶל בְּבַרְזֶל יָחַד וְאִישׁ יַחַד פְּנֵי־רֵעֵהוּ׃
18 * נֹצֵר תְּאֵנָה יֹאכַל פִּרְיָהּ וְשֹׁמֵר אֲדֹנָיו יְכֻבָּד׃
19 * כַּמַּיִם הַפָּנִים לַפָּנִים כֵּן לֵב־הָאָדָם לָאָדָם׃
20 * שְׁאוֹל וַאֲבַדֹּה לֹא תִשְׂבַּעְנָה וְעֵינֵי הָאָדָם לֹא
תִשְׂבַּעְנָה׃
21 * מַצְרֵף לַכֶּסֶף וְכוּר לַזָּהָב וְאִישׁ לְפִי מַהֲלָלוֹ׃
22 * אִם־תִּכְתּוֹשׁ אֶת־הָאֱוִיל בַּמַּכְתֵּשׁ בְּתוֹךְ הָרִיפוֹת
בַּעֱלִי לֹא־תָסוּר מֵעָלָיו אִוַּלְתּוֹ׃

CAP. XXVII.

1 NE glorieris in crastinũ, ignorans quid
2 superuentura pariat dies. *Laudet te
A alienus & nõ os tuũ, extraneus & nõ labia
3 tua. *Graue est saxum & onerosa arena, sed
4 ira stulti vtroque grauior. *Ira non habet
misericordiã nec erumpens furor, & impe-
tum concitati spiritus ferre quis poterit?
5 *Melior est manifesta correctio quàm
6 amor absconditus. *Meliora sunt vulnera
diligentis quàm fraudulẽta oscula odiẽtis.
7 *Anima saturata calcabit fauũ, & ani-
ma esuriens etiam amarũ pro dulci sumet.
8 *Sicut auis transmigrãs de nido suo, sic
9 vir qui derelinquit locũ suũ. *Vnguento
B & variis odoribus delectatur cor, & bonis
10 amici cõsiliis anima dulcoratur. *Amicum
tuũ & amicũ patris tui ne dimiseris, & do-
mum fratris tui ne ingrediaris in die affli-
ctionis tuę. Melior est vicinus iuxtà, quàm
11 frater procul. *Stude sapientiæ fili mi, &
lætifica cor meũ vt possis exprobranti re-
12 spondere sermonẽ. *Astutus videns malũ
absconditus est, paruuli transeuntes susti-
13 nuerunt dispendia. *Tolle vestimentũ eius
C qui spopondit pro extraneo, & pro alienis
14 aufer ei pignus. *Qui benedicit proximo
suo voce grandi de nocte cõsurgens, ma-
15 ledicenti similis erit. *Tecta perstillãtia in
die frigoris, & litigiosa mulier cõparãtur.
16 *Qui retinet eã, quasi qui ventũ teneat,
17 & oleũ dextræ suæ vocat. *Ferrũ ferro exa-
cuitur, & homo exacuit faciem amici sui.
18 *Qui seruat ficũ, comedet fructus eius, &
qui custos est Domini sui, glorificabitur.
19 *Quomodo in aquis resplendent vultus
prospicientiũ, sic corda hominũ manifesta
20 sunt prudẽtibus. *Infernus & ꝑditio nun-
quã implentur, similiter & oculi hominũ
21 insatiabiles. *Quomodo ꝓbatur in cõfla-
torio argentũ, & in fornace aurũ, sic ꝓba-
22 tur homo ore laudãtis. *Si cõtuderis stul-
D tũ in pila quasi ptisanas, feriente desuper
pilo, non auferetur ab eo stultitia eius.

תרגום

כז

1 לָא־תִשְׁתַּבְהַר בְּיוֹמָא דְּלִמְחַר דְּלָא יָדְעַתְּ מְנָא יֵלֵד יוֹמָא ׃ 2 נְשַׁבְּחָנָךְ חִלּוֹנַי וְלָא־פּוּמָךְ נֻכְרָאָה וְלָא־שִׂפְוָתָךְ ׃ 3 יְקִרָא כֵּיפָא
וּמְטוּל חָלָא וְרֻגְזֵהּ דְּשַׁטְיָא יַקִּיר מִן־תַּרְוֵיהוֹן ׃ 4 נַכְזְרִיוּתָא הִיא חֶמְתָּא וְחַפָּא הִיא רֻגְזָא וּמַנּוּ קָאֵם קֳדָם קִנְאֲתָא ׃ 5 טָבְתָא מַכְסָנוּתָא
דִּמְגַלְיָא מִן־רַחֲמוּתָא דִּמְטַשְׁיָא ׃ 6 שַׁפִּירָן אִנּוּן פִּדְעָתֵהּ דְּרָחֲמָא וּבִישָׁן נְשִׁקָתָא דְּסָנְאָה ׃ 7 נַפְשָׁא דְּשַׂבְעָא דָּיְשָׁא כַּבְרִיתָא וְנַפְשָׁא
דִּכְפִנָא כָּל־מְרַם וּמְרִירוּתָא חֲלֵילָה ׃ 8 הֵיךְ צִפְּרָא דִּמְשַׁנְּיָא מִן־קִנָּהּ הֵיכְנָא הוּא גַבְרָא דִּמְשַׁנֵּי דּוּכְתֵּהּ ׃ 9 מִשְׁחָא וּבֶסְמָא דִּמְחַדְּיָן לִבָּא
הֵיכְנָא גַבְרָא דִּמְבַסֵּם לְחַבְרֵהּ בְּתַרְעִיתָא דְּנַפְשֵׁהּ ׃ 10 חַבְרָךְ וְחַבְרֵהּ דַּאֲבוּךְ לָא־תִשְׁבּוֹק וּבְבֵיתָא דַּאֲחוּךְ לָא־תֵעוּל בְּיוֹמָא דְּתִתְבְּרַךְ טָב שִׁכְנָא
קָרִיב מֵאַח רַחִיק ׃ 11 אִתְחַכַּם בְּרִי וְחַדִּי לִבִּי וְאַהְדַּר מִלְּתָא לְאִלֵּין דִּמְחַסְּדִין לִי ׃ 12 עֲרִימָא חָזֵא בִישְׁתָּא וּמִטַּשֵּׁי וְשַׂבְרֵי
עָבְרִין עֲלַהּ וְחַסְרִין ׃ 13 מִתְנְסֵב מַרְטוּטֵהּ דְּמַן דַּעֲרַב לְנֻכְרָאָה וְעַל־אַפֵּי נֻכְרָיָא מַשְׁכְּנֵהּ ׃ 14 דִּמְבָרֵךְ לְחַבְרֵהּ בְּקָלָא רָמָא בְּצַפְרָא
בְּקוּמָא לְוָטְתָא תִּתְחֲשֵׁב לֵהּ ׃ 15 אֵיךְ דִּלְפָּא דְּנָטֵף בְּיוֹמָא דְּסַגְרִירָא הֵיכְנָא אִתְּתָא תַּגְרָנִיתָא דְּנָצְיָא ׃ 16 רוּחָא גַּרְבִּיתָא קַשְׁיָא וּבִשְׁמָא
דִּימִינָא מִתְקַרְיָא ׃ 17 פַּרְזְלָא בְּפַרְזְלָא לְטִישׁ וְגַבְרָא לָטֵשׁ אַפֵּי דְּחַבְרֵהּ ׃ 18 דְּנָטַר תֵּינְתָא אָכֵל פִּרְיָהּ וְדִזָּהֵר בְּמָרֵהּ נִתְיַקַּר ׃ 19 הֵיךְ מַיָּא
וְהֵיךְ פַּרְצוּפֵי דְּלָא דָּמְיָן חַד לְחַד הֵיכְנָא לִבְּהּ דִּבְנֵי נְשָׁא לָא דָּמְיָן חַד לְחַד ׃ 20 שְׁיוֹל וְאַבְדָּנָא לָא סָבְעָן וְעַיְנֵיהוֹן דִּבְנַיָּא לָא סָבְעָן ׃
21 צָרְפָא לְכַסְפָּא וְכוּרָא לְדַהֲבָא וְגַבְרָא מִן־פּוּמָא דִּמְשַׁבְּחָנוֹי ׃ 22 אִן־מָחֵית לֵהּ לְשַׁטְיָא בְּמַכְתְּשֵׁי בְּגוֹ סִיעָתָא וּבְאַרְזָךְ לָא־מַעְבַר
סִנָּה שְׁטִיוּתֵהּ ׃

CAP. XXVII.

NE glorieris ob futura in craſtinũ; non enim 1
noſti quid pariet ſuperuẽtura dies. ‡Lau- 2
det te vicinus & non tuum os, extraneus &
non tua labia. ‡Graue ſaxũ & oneroſa arena, 3
ira autẽ ſtulti grauior vtroque. ‡Immiſericors 4
furor & acuta ira, ſed nihil ſuſtinet zelus.
‡Meliores redargutiones manifeſtæ abſcon- 5
dita amicitia. ‡Fideliora vulnera amici, quàm 6
voluntaria oſcula inimici. ‡Anima in ſaturita- 7
te exiſtens fauis ludit: animæ autẽ eſurienti &
amara dulcia videntur. ‡Sicut auis cùm de- 8
uolauerit à proprio nido, ſic homo in ſeruitutem
ducitur cùm exulauerit à propriis locis.
‡Vnguentis & vinis & odoribus delecta- 9
tur cor, diſrumpitur autem ab accidẽtibus ani-
ma. ‡Amicũ tuum aut amicũ paternum ne 10
dimittas, in autem domum fratris tui ne ingre-
diaris in infortunio exiſtẽs. Melior amicus pro-
pè, quàm frater longè habitans. ‡Sapiens eſto 11
fili, vt lætetur meum cor, & auerte à te expro-
brãtes ſermones. ‡Aſtutus malis ſuperuenien- 12
tibus abſconditus eſt: ſtulti autem aggredientes
pœnam ſoluent. ‡Tolle veſtimẽtum eius; adue- 13
nit enim iniuriator qui aliena diſperdit.
‡Qui vtique benedicit amico manè, à ma- 14
ledicente nihil differre videbitur. ‡Guttæ eii- 15
ciunt hominem in die hyemali de domo ſua, ſic
& mulier conuitiatrix de propria domo.
‡Boreas aſper ventus, nomine autẽ dexter 16
vocatur. ‡Ferrum ferrum acuit, vir autem 17
acuit faciem amici. ‡Qui plantat ficũ, come- 18
det fructus eius: qui autem cuſtodit ſuum Do-
minum, honorificabitur.
‡Sicut non ſimiles facies faciebus, ſic neque 19
corda hominum ſimilia.
‡Infernus & perditio non implentur, ſimi- 20
liter & oculi hominum inſatiabiles.
‡Abominatio Domino qui firmat oculum, et 21
indocti intemperantes lingua. Probatio argento
& auro ignitio: vir autem probatur per os lau
dantium eum. ‡Si verberaueris ſtultum 22
in medio concilio inhonorans, non tolles ſtulti-
tiam eius.

κζ

1 ‡Μὴ καυχῶ τὰ εἰς αὔριον, οὐ γὰρ γινώσκεις τί τέξεται ἡ
2 ἐπιοῦσα. ‡ἐγκωμιαζέτω σε ὁ πέλας καὶ μὴ τὸ σὸν στό-
3 μα, ἀλλότριος καὶ μὴ τὰ σὰ χείλη. ‡βαρὺ λίθος καὶ δυσ-
βάστακτον ἄμμος, ὀργὴ δὲ ἄφρονος βαρυτέρα ἀμφοτέ-
4 ρων. ‡ἀνελεήμων θυμὸς καὶ ὀξεῖα ὀργή, ἀλλ' οὐδὲν ὑφί-
5 σταται ζῆλος. ‡κρείσσους ἔλεγχοι ἀποκαλυπτόμενοι κρυ-
6 πτομένης φιλίας. ‡ἀξιοπιστότερά ἐστι τραύματα φίλου, ἢ
7 ἑκούσια φιλήματα ἐχθροῦ. ‡ψυχὴ ἐν πλησμονῇ οὖσα
κηρίοις ἐμπαίζει· ψυχῇ δὲ ἐνδεεῖ καὶ τὰ πικρὰ γλυκέα
8 φαίνεται. ‡ὥσπερ ὄρνεον ὅταν καταπετασθῇ ἐκ τῆς ἰδίας
νοσσιᾶς, οὕτως ἄνθρωπος δουλοῦται ὅταν ἀποξενωθῇ ἐκ τῶν
9 ἰδίων τόπων. ‡μύροις καὶ οἴνοις καὶ θυμιάμασι τέρ-
πεται καρδία, καταρρήγνυται δὲ ὑπὸ συμπτωμάτων ψυ-
10 χή. ‡φίλον σὸν ἢ φίλον πατρῷον μὴ ἐγκαταλείπῃς,
εἰς δὲ τὸν οἶκον τοῦ ἀδελφοῦ σου μὴ εἰσέλθῃς ἀτυχῶν.
κρείσσων φίλος ἐγγύς, ἢ ἀδελφὸς μακρὰν οἰκῶν.
11 ‡σοφὸς γίνου υἱέ, ἵνα εὐφραίνηταί μου ἡ καρδία, καὶ
ἀπόστρεψον ἀπὸ σοῦ ἐπονειδίστους λόγους.
12 ‡πανοῦργος κακῶν ἐπερχομένων ἀπεκρύβη, ἄφρονες
13 δὲ ἐπελθόντες ζημίαν τίσουσιν. ‡ἀφελοῦ τὸ ἱμάτιον αὐ-
τοῦ, παρῆλθε γὰρ ὑβριστής, ὅστις τὰ ἀλλότρια λυμαίνεται.
14 ‡ὃς ἂν εὐλογῇ φίλον τὸ πρωΐ, καταρωμένου οὐδὲν δια-
15 φέρειν δόξει. ‡σταγόνες ἐκβάλλουσιν ἄνθρωπον ἐν ἡ-
μέρᾳ χειμερινῇ ἐκ τοῦ οἴκου αὐτοῦ, ὡσαύτως καὶ γυνὴ λοί-
δορος ἐκ τοῦ ἰδίου οἴκου.
16 ‡Βορέας σκληρὸς ἄνεμος, ὀνόματι δὲ ἐπιδέξιος κα-
17 λεῖται. ‡σίδηρος σίδηρον ὀξύνει, ἀνὴρ δὲ παροξύνει
18 πρόσωπον ἑταίρου. ‡ὃς φυτεύει συκῆν φάγεται τοὺς
καρποὺς αὐτῆς, ὃς δὲ φυλάσσει ἑαυτοῦ κύριον τιμηθήσεται.
19 ‡ὥσπερ οὐχ ὅμοια πρόσωπα προσώποις, οὕτως οὐδὲ
αἱ καρδίαι τῶν ἀνθρώπων ὅμοιαι.
20 ‡ᾅδης καὶ ἀπώλεια οὐκ ἐμπίμπλανται, ὡσαύτως καὶ
οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν ἀνθρώπων ἄπληστοι.
21 ‡βδέλυγμα κυρίῳ στηρίζων ὀφθαλμὸν καὶ οἱ ἀ-
παίδευτοι ἀκρατεῖς γλώσσῃ. δοκίμιον ἀργυρίῳ καὶ χρυ-
σίῳ πύρωσις, ἀνὴρ δὲ δοκιμάζεται διὰ στόματος ἐγκω-
22 μιαζόντων αὐτόν. ‡ἐὰν μαστιγοῖς τὸν ἄφρονα ἐν μέσῳ συ-
νεδρίῳ ἀτιμάζων, οὐ μὴ περιέλῃς τὴν ἀφροσύνην αὐτοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XXVII.

NE glorieris in diẽ craſtinum, quia neſcis quid paritura ſit hodierna dies. 2 Laudet te extraneus & non os tuum; alienus, & non labia
tua. 3 Grauis eſt lapis, & ponderoſa arena, & ira ſtulti grauior ambobus. 4 Crudelitas eſt ira, & inundatio eſt furor: & quis ſtabit
coram zelo? 5 Melior eſt correptio manifeſta quàm amor abſconditus. 6 Pulchra ſunt vulnera diligentis, & mala oſcula odientis.
7 Anima ſaturata calcat fauum, & animæ eſurienti quicquid amarum eſt, dulce eſt. 8 Sicut paſſer qui mutatur de nido ſuo, ſic
eſt vir qui mutat locum ſuum. 9 Sicut oleum & aromata lætificant cor, ſic vir ſuauis eſt amico ſuo in conſilio animæ ſuæ. 10 Socium
tuum, & ſocium patris tui ne dimittas: & domum fratris tui ne ingrediaris in die interitus tui. Melior eſt vicinus propè, quàm frater procul.
11 Sapiens eſto fili mi, & lætifica cor meum, & reſpondebo verbum his qui exprobrant mihi. 12 Aſtutus vidit malum, & abſcon-
dit ſe; & inſipientes tranſeunt iuxta illud, & penuriam ſuſtinent. 13 Tollatur pallium eius qui fideiuſſor ſtetit pro extraneo, & pro ex-
tranea aufer pignus eius. 14 Qui benedicit ſocio ſuo voce alta manè conſurgens, maledictio reputabitur illi.
15 Sicut ſtillicidium quod ſtillat in die pluuiæ, ſic litigioſa mulier quæ rixatur. 16 Sicut ventus Aquilonaris grauis eſt, &
vnguentum dexteræ eius vocatur. 17 Ferrum ferro acuitur, & vir exacuit faciem ſocij ſui. 18 Qui cuſtodit ficulneam, comedet
fructum eius: & qui obſeruat dominum ſuum, glorificabitur. 19 Sicut aquæ & ſicut vultus qui non ſunt ſimiles ad inuicem, ſic
cor filiorum hominum non eſt inter ſe ſimile. 20 Infernus & perditio non ſatiantur, & oculi hominis non ſaturantur.
21 Conflatorium eſt argento & fornax auro, & vir ex ore laudantium eum.
22 Etiamſi percuſſeris ſtultum plagis inter cœtus idque piſtillo, non tranſibit ab eo ſtultitia eius.

23 * ידע תדע פני צאנך שית לבך לעדרים:
24 * כי לא לעולם חסן ואם־נזר לדור דור:
25 * גלה חציר ונראה־דשא ונאספו עשבות
הרים:
26 * כבשים ללבושך ומחיר שדה עתודים:
27 * ודי חלב עזים ללחמך ללחם ביתך וחיים
לנערותיך:

כח

1 * נסו ואין־רדף רשע וצדיקים ככפיר יבטח:
2 * בפשע ארץ רבים שריה ובאדם מבין ידע
כן יאריך:
3 * גבר רש ועשק דלים מטר סחף ואין לחם:
4 * עזבי תורה יהללו רשע ושמרי תורה יתגרו
בם:
5 * אנשי־רע לא־יבינו משפט ומבקשי יהוה יבינו
6 כל: * טוב־רש הולך בתמו מעקש דרכים
והוא עשיר:
7 * נוצר תורה בן מבין ורעה זוללים יכלים אביו:
8 * מרבה הונו בנשך ותרבית לחונן דלים יקבצנו:
9 * מסיר אזנו משמע תורה גם־תפלתו תועבה:
10 * משגה ישרים בדרך רע בשחותו הוא־יפול
ותמימים ינחלו־טוב:
11 * חכם בעיניו איש עשיר ודל מבין יחקרנו:
12 * בעלץ צדיקים רבה תפארת ובקום רשעים
יחפש אדם:
13 * מכסה פשעיו לא יצליח ומודה ועזב ירחם:
14 * אשרי אדם מפחד תמיד ומקשה לבו יפול
15 ברעה: * ארי־נהם ודב שוקק מושל רשע
16 על עם־דל: * נגיד חסר תבונות ורב מעשקות
שנאי בצע יאריך ימים:

23 *Diligenter agnosce vultũ pecoris tui,
24 tuosque greges cõsidera. *Non enim ha-
bebis iugiter potestatem, sed corona tri-
buetur tibi in generatione & generatione.
25 *Aperta sunt prata, & apparuerũt her-
bæ virentes, & collecta sunt fœna de mon
26 tibus. *Agni sunt ad vestimẽtum tuum,
27 & hædi ad agri pretium. *Sufficiat tibi
lac caprarũ in cibos tuos, & in necessaria
domus tuæ, & ad victum ancillis tuis.

CAP. XXVIII.

1 FVgit impius nemine persequente, iustus
A autẽ quasi leo confidens absque terrore
2 erit. *Propter peccata terræ multi prin-
cipes eius, & propter hominis sapientiã &
horũ scientiam quæ dicuntur, vita ducis
3 longior erit. *Vir pauper calũnians pau-
peres, similis est imbri vehementi in quo
4 paratur fames. *Qui derelinquunt legẽ,
laudant impiũ: qui custodiunt, succendun
5 tur contra eum. *Viri mali non cogitant
iudiciũ: qui autem inquirunt Dñm, ani-
6 maduertũt omnia. *Melior est paup am-
bulans in simplicitate sua, quàm diues in
7 prauis itineribus. *Qui custodit legem, fi-
B lius sapiens est: qui autem comessatores
8 pascit, cõfundit patrẽ suũ. *Qui coaceruat
diuitias vsuris & fœnore liberali, in pau-
9 peres congregat eas. *Qui declinat aures
suas ne audiat legẽ, oratio eius erit execra-
10 bilis. *Qui decipit iustos in via mala, in
interitu suo corruet, & simplices posside-
11 bunt bona. *Sapiens sibi videtur vir diues,
12 pauper autem prudens scrutabitur eũ. *In
exultatione iustorum multa gloria est, re-
13 gnantibus impiis ruinæ hominum.
*Qui abscondit scelera sua, non dirige-
tur: qui autem confessus fuerit & reliquerit ea, misericordiam consequetur.
14 *Beat' homo qui semper est pauidus: qui
15 verò mẽtis est duræ, corruet in malũ. *Leo
C rugiẽs & vrsus esuriẽs princeps impi' sup
16 populũ pauperẽ. *Dux indigẽs prudentia,
multos opprimet per calumniam: qui au-
tem odit auaritiam, longi fient dies eius.

תרגום

23 מה־דרעי אנת דע אפי ענך ושים לבך על־קוטיך: 24 דלא לעלם הוא אחסנא אף שלם־דרא לדרא: 25 שוח עמירא
ואתחזי דתאה ואתכניש עשבא דטורי: 26 אמרי ללבושך וגדיא לתגרותך: 27 וספקנא דחלבא דעזי למיכולתך ולמיכולתא דביתך
וחיי לטליתך:

כח

1 ערקין רשיעי בדלית דרדף להון וצדיקי היך אריא דמסתכי למיכולתה מסברין לחכמתא: 2 בחוביתא דארעא סגיעין רברבנהא
ובני נשא דמתבינין בידיעתא נגדון: 3 גברא מסכנא ועשק למסכני איך מטרא חבטא דלית בה יתרן: 4 דשבקין נמוסא משתבחין
ברשעא ואלין דנטרין אוריתא מתגרין בהון דיתובון: 5 בני נשא בישי לא־מתבינין דינא ודבעי מן־קדם ייי מתבינין בלהון טבתא:
6 טב מסכנא דמהלך בתמימותה מן־הו דמעקמן־ארחתה והוא עתיר: 7 דנטר אוריתא ברא הוא דמתבין ודמתחבר לזלזילי
מחסץ אבוי: 8 דמסגיע מזלה בנכתתא וברביתא למן דמרחם על־מסכני מכנשוי: 9 דמסבר אדנה דלא נשמע אוריתא אף
צלותה מרחקא היא: 10 דמשגי תריצי בארחא בישתא בגמצא הוא נפל ושלמי ותמימי נרתון טבתא: 11 גברא עתירא חכים
הוא בעינוי ומסכנא סכלתנא בסר לה: 12 כד יחדון צדיקיא סגיעא שבהורא ובקומא דרשיעי מבצי בר־נשא: 13 דמכסה חובוי
לא נצלח ודמודי חטוי ושבק נרחם עלוי אלהא: 14 טובוהי דבר־נשא דמדלח לבה חדירא ומן־דמקשי לבה נפל בבישתא: 15 אריא
נהם ודיבא מצרח על־רשיעא דמשתלט על־עמא מסכנא: 16 שליטא חסר הוינא סגיען עשקוי ואנא דסני טלמיא נגרון יומוי:

* *Apertè cognosces animas gregis tui, & ap-* 23
plicabis cor tuum tuis armentis. * *Quoniam* 24
non in seculum viro robur & fortitudo, neque
tradit à generatione in generationem. * *Curam* 25
habe eorum quæ in agro viridium, & tondebis
herbam, & congrega fœnum montanum.
* *Vt habeas oues ad vestimentum, honora* 26
agrum, vt sint tibi agni.
* *Fili à me habes verba fortia ad vitam* 27
tuam, & ad vitam famulorum.

CAP. XXVIII.

Fugit impius nemine persequente, iustus autè 1
tanquam leo confidit.
* *Propter peccata impiorũ grauationes sus-* 2
citantur, vir autem astutus extinguet eas.
* *Virilis in impietatibus calumniatur paupe* 3
res, sicut imber vehemens & inutilis.
* *Sic relinquentes legẽ laudant impietatem;* 4
at qui diligunt legẽ, circumiaciunt sibi murum.
* *Viri mali non intelligent iudicium; at qui* 5
inquirunt Dominum, intelligent in omni.
* *Melior pauper ambulans in veritate diui-* 6
te mendaci.
* *Custodit legem filius intelligens: qui autem* 7
pascit luxuriam, inhonorat patrẽ suum. * *Qui* 8
multiplicat diuitias suas cum vsuris & abun-
dantiis, ei qui miseretur pauperũ, congregat eas.
* *Qui declinat aurem suam ne audiat legem,* 9
& ipse orationem suam abominatus est.
* *Qui decipit rectos in via mala, in corru-* 10
ptionem ipse incidet: at iniqui præteribũt bona,
& non ingredientur ad ea.
* *Sapiens apud seipsum vir diues: pauper au* 11
tem intelligens damnabit eum.
* *Propter auxiliũ iustorum multa fit gloria,* 12
in autem locis impiorum capiuntur homines.
* *Qui abscondit impietatem suam, non pro-* 13
sperabitur; qui autẽ narrat & redarguit, dili-
getur. * *Beatus vir qui timet omnia ob caute-* 14
lam, at durus corde incidet in mala.
* *Leo esuriens & lupus sitiens qui tyranni-* 15
zat pauper existens gentis pauperis. * *Rex in-* 16
digens prouentuum magnus calumniator: qui
autem odit iniustitiam, longum tempus viuet.

23 * γνωστῶς ἐπιγνώσῃ ψυχὰς ποιμνίου σου, καὶ ἐπιστήσῃς
24 καρδίαν σου σαῖς ἀγέλαις. * ὅτι οὐκ εἰς τὸν αἰῶνα ἀνδρὶ
κράτος καὶ ἰσχύς, οὐδὲ παραδίδωσιν ἐκ γενεᾶς εἰς γενεάν.
25 * ἐπιμελοῦ τῶν ἐν τῷ πεδίῳ χλωρῶν, καὶ κερεῖς πόαν,
26 καὶ συνάγαγε χόρτον ὀρεινόν. * ἵνα ἔχῃς πρόβατα εἰς
ἱματισμόν, τίμα πεδίον, ἵνα ὦσί σοι ἄρνες.
27 * υἱὲ παρ' ἐμοῦ ἔχεις ῥήσεις ἰσχυρὰς εἰς τὴν ζωήν σου,
καὶ εἰς τὴν ζωὴν τῶν θεραπόντων.

κη'

1 * Φεύγει ἀσεβὴς μηδενὸς διώκοντος, δίκαιος δὲ ὥσπερ
2 λέων πέποιθε. * δι' ἁμαρτίας ἀσεβῶν κρίσεις ἐγείρονται,
ἀνὴρ δὲ πανοῦργος κατασβέσει αὐτάς.
3 * ἀνδρεῖος ἐν ἀσεβείαις συκοφαντεῖ πτωχούς, ὥσπερ ὑε-
4 τὸς λάβρος καὶ ἀνωφελής. * οὕτως οἱ ἐγκαταλιπόντες
τὸν νόμον ἐγκωμιάζουσιν ἀσέβειαν· οἱ δὲ ἀγαπῶντες τὸν
νόμον περιβάλλουσιν ἑαυτοῖς τεῖχος.
5 * ἄνδρες κακοὶ οὐ νοήσουσι κρίσιν, οἱ δὲ ζητοῦντες τὸν κύ-
6 ριον συνήσουσιν ἐν παντί. * κρεῖσσον πτωχὸς πορευόμε-
νος ἐν ἀληθείᾳ, πλουσίου ψευδοῦς.
7 * φυλάσσει νόμον υἱὸς συνετός· ὃς δὲ ποιμαίνει ἀσω-
τίαν ἀτιμάζει πατέρα αὐτοῦ.
8 * ὁ πληθύνων τὸν πλοῦτον αὐτοῦ μετὰ τόκων καὶ πλεονασ-
μῶν, τῷ ἐλεοῦντι πτωχοὺς συνάγει αὐτόν.
9 * ὁ ἐκκλίνων τὸ οὖς αὐτοῦ τοῦ μὴ ἀκοῦσαι νόμου, καὶ αὐτὸς
τὴν προσευχὴν αὐτοῦ ἐβδέλυκται.
10 * ὃς πλανᾷ εὐθεῖς ἐν ὁδῷ κακῇ εἰς διαφθορὰν αὐτὸς ἐμ-
πεσεῖται, οἱ δὲ ἄνομοι διελεύσονται ἀγαθά, καὶ οὐκ εἰσε-
11 λεύσονται εἰς αὐτά. * σοφὸς παρ' ἑαυτῷ ἀνὴρ πλούσιος,
πένης δὲ νοήμων καταγνώσεται αὐτοῦ.
12 * διὰ βοήθειαν δικαίων πολλὴ γίνεται δόξα, ἐν δὲ τό-
ποις ἀσεβῶν ἁλίσκονται ἄνθρωποι.
13 * ὁ ἐπικαλύπτων ἀσέβειαν αὐτοῦ οὐκ εὐοδωθήσεται. ὁ
δὲ ἐξηγούμενος καὶ ἐλέγχων ἀγαπηθήσεται.
14 * μακάριος ἀνὴρ ὃς καταπτήσσει πάντα δι' εὐλάβειαν,
ὁ δὲ σκληρὸς τὴν καρδίαν ἐμπεσεῖται κακοῖς.
15 * λέων πεινῶν καὶ λύκος διψῶν ὃς τυραννεῖ πτωχὸς
ὢν ἔθνους πενιχροῦ.
16 * βασιλεὺς ἐνδεὴς προσόδων μέγας συκοφάντης, ὁ
δὲ μισῶν ἀδικίαν μακρὸν χρόνον ζήσεται.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[23] Earum quas pascis cognosce vultum ouium tuarum, & pone cor tuum ad greges. [24] Quoniam non in æternum possessio, neque pax erit à generatione in generationem. [25] Humiliatum est fœnum, & apparuit herba, & congregata est herba montium. [26] Agni sunt ad vestimentum tuum, & hædi ad negotiationem tuam. [27] Et sufficientia lactis caprarum in cibum tuum, & in cibum domus tuæ, victumque puellis tuis.

CAP. XXVIII.

Fugiunt impij nemine persequente eos: iusti autem sicut leo qui intendit cibo suo, sperant in sapientiam. [2] In peccato terræ, multi sunt principes eius, & filij hominum qui intelligunt scientiam, durabunt. [3] Vir pauper qui calumniatur pauperes, est sicut pluuia vehemens, in qua non est vtilitas. [4] Qui relinquunt legem, gloriantur in impietate: & hi qui custodiunt legem, contendent cum eis vt conuertantur. [5] Filij hominum impij non intelligunt iudiciũ; & qui requirunt corã Domino, intelligunt omnia bona. [6] Melior est pauper qui ambulat in simplicitate sua, quàm ille qui peruersus est in via sua, & ipse est diues. [7] Qui custodit legem, filius intelligens est: & qui socius est comessatorum, exasperat patrem suum. [8] Qui multiplicat substantiam suam in vsura & fœnore, ei qui miseretur pauperum congregat eam. [9] Qui obturat aurem suam ne audiat legem, oratio eius erit abominabilis. [10] Qui errare facit rectos in via mala, in foueam cadet: perfecti autem & immaculati hæreditabunt bona. [11] Vir diues sapiens sibi videtur, & pauper prudens contemnit eum. [12] Quando lætantur iusti, multa est pulchritudo: & cùm consurgunt impij, inuestigatur filius hominis. [13] Qui abscondit scelera sua, non dirigetur: & qui confessus fuerit peccata sua, & reliquerit, miserebitur eius Deus. [14] Beatus filius hominis, cuius cor est semper pauidum: & qui indurat cor suum, corruet in malum. [15] Leo rugit & vrsus clamat propter impium qui dominatur super populum pauperem. [16] Dominatoris indigentis prudentia multæ sunt oppressiones: & qui odit calumnias, prolongabuntur dies eius.

17 * אָדָם עָשֻׁק בְּדַם־נָפֶשׁ עַד־בּוֹר יָנוּס אַל־
יִתְמְכוּ־בוֹ:
18 * הוֹלֵךְ תָּמִים יִוָּשֵׁעַ וְנֶעְקַשׁ דְּרָכַיִם יִפּוֹל בְּאֶחָת:
19 * עֹבֵד אַדְמָתוֹ יִשְׂבַּע־לָחֶם וּמְרַדֵּף רֵיקִים יִשְׂבַּע־
רִישׁ:
20 * אִישׁ אֱמוּנוֹת רַב־בְּרָכוֹת וְאָץ לְהַעֲשִׁיר לֹא
יִנָּקֶה:
21 * הַכֵּר־פָּנִים לֹא־טוֹב וְעַל־פַּת־לֶחֶם יִפְשַׁע־גָּבֶר:
22 * נִבְהָל לַהוֹן אִישׁ רַע עָיִן וְלֹא יֵדַע כִּי־חֶסֶר יְבֹאֶנּוּ:
23 * מוֹכִיחַ אָדָם אַחֲרַי חֵן יִמְצָא מִמַּחֲלִיק לָשׁוֹן:
24 * גּוֹזֵל אָבִיו וְאִמּוֹ וְאֹמֵר אֵין־פָּשַׁע חָבֵר הוּא
לְאִישׁ מַשְׁחִית:
25 * רְחַב־נֶפֶשׁ יְגָרֶה מָדוֹן וּבוֹטֵחַ עַל־יְהוָה יְדֻשָּׁן:
26 * בּוֹטֵחַ בְּלִבּוֹ הוּא כְסִיל וְהוֹלֵךְ בְּחָכְמָה הוּא יִמָּלֵט:
27 * נוֹתֵן לָרָשׁ אֵין מַחְסוֹר וּמַעְלִים עֵינָיו רַב־מְאֵרוֹת:
28 * בְּקוּם רְשָׁעִים יִסָּתֵר אָדָם וּבְאָבְדָם יִרְבּוּ
צַדִּיקִים:

כט

1 * אִישׁ תּוֹכָחוֹת מַקְשֶׁה־עֹרֶף פֶּתַע יִשָּׁבֵר וְאֵין
מַרְפֵּא:
2 * בִּרְבוֹת צַדִּיקִים יִשְׂמַח הָעָם וּבִמְשֹׁל רָשָׁע יֵאָנַח
עָם:
3 * אִישׁ־אֹהֵב חָכְמָה יְשַׂמַּח אָבִיו וְרֹעֶה זוֹנוֹת
יְאַבֶּד־הוֹן:
4 * מֶלֶךְ בְּמִשְׁפָּט יַעֲמִיד אָרֶץ וְאִישׁ תְּרוּמוֹת יֶהֶרְסֶנָּה:
5 * גֶּבֶר מַחֲלִיק עַל־רֵעֵהוּ רֶשֶׁת פּוֹרֵשׂ עַל־פְּעָמָיו:
6 * בְּפֶשַׁע אִישׁ רָע מוֹקֵשׁ וְצַדִּיק יָרוּן וְשָׂמֵחַ:
7 * יֹדֵעַ צַדִּיק דִּין דַּלִּים רָשָׁע לֹא־יָבִין דָּעַת:
8 * אַנְשֵׁי לָצוֹן יָפִיחוּ קִרְיָה וַחֲכָמִים יָשִׁיבוּ אָף:

17 * Hominẽ qui calumniatur animæ ſan
guinem, ſi vſque ad lacum fugerit, nemo
18 ſuſtinet. * Qui ambulat ſimpliciter, ſal-
uus erit: qui peruerſis graditur viis, con-
19 cidet ſemel. * Qui operatur terrã ſuam,
ſatiabitur panibus: qui autem ſectatur
otium, replebitur egeſtate.
20 * Vir fidelis multum laudabitur: qui au
tem feſtinat ditari, non erit innocens.
21 * Qui cognoſcit in iudicio faciem, non
B bene facit: iſte pro buccella panis deſerit
22 veritatẽ. * Vir qui feſtinat ditari, & aliis
inuidet, ignorat quòd egeſtas ſuperueniet
23 ei. * Qui corripit hominem, gratiam
poſtea inueniet apud eũ, magis quàm ille
24 qui per linguæ blandimẽta decipit. * Qui
ſubtrahit aliquid à patre ſuo vel à matre,
& dicit hoc non eſſe peccatũ, particeps ho
25 micidæ eſt. * Qui ſe iactat & dilatat, iur-
gia concitat: qui verò ſperat in Dño, ſalua-
26 bitur. * Qui confidit in corde ſuo, ſtultus
eſt: qui autẽ graditur ſapienter, ipſe ſalua-
27 bitur. * Qui dat pauperi, non indigebit:
qui deſpicit deprecantem, ſuſtinebit pe-
28 nuriam. * Cùm ſurrexerint impij, ab-
ſcondentur homines: cùm illi perierint,
multiplicabuntur iuſti.

CAP. XXIX.

1 * Viro qui corripientẽ dura ceruice con-
A temnit, repentinus ei ſuperueniet interi-
2 tus, & eũ ſanitas nõ ſequetur. * In multi-
plicatione iuſtorũ lætabitur vulgus: cùm
impij ſumpſerint principatum, gemet po-
3 pulus. * Vir qui amat ſapientiã, lætificat pa
trẽ ſuũ: qui autẽ nutrit ſcortũ, perdet ſub-
4 ſtantiã. * Rex iuſtus erigit terrã, vir auarus
5 deſtruet eã. * Homo qui blandis fictiſque
ſermonib' loquitur amico ſuo, rete expan
6 dit greſſibus eius. * Peccantẽ virum iniquũ
B inuoluet laqueus, & iuſtus laudabitur at-
7 que gaudebit. * Nouit iuſtus cauſam pau
8 perum, impius ignorat ſcientiam. * Homi-
nes peſtilentes diſsipant ciuitatem, ſapien
tes verò auertunt furorem.

תרגום

17 בַּר־נָשָׁא דְחָשֵׁשׁ בִּדְמָא דְנַפְשָׁא עַד־גּוּבָּא נֶעְרֹק לָא־נְצוּדוּנֵּהּ: 18 דִּמְהַלֵּךְ בִּתְמִימוּתָא נִתְפְּרֵק וּדְמִעַקְמָן אָרְחָתֵהּ נִפֵּל בְּחֲדָא:
19 דְּפָלַח בְּאַרְעֵהּ נִסְבַּע לַחְמָא וּדְרָדֵף סְרִיקוּתָא נִסְבַּע מִסְכֵּנוּתָא: 20 גַּבְרָא מְהֵימְנָא סַגִּיעָן בִּרְכָתֵהּ וּדְרָהֵט בְּעַוְלָה דְנֶעְתַּר לָא מִזְדַּכֵּי:
21 מִסַּב בְּאַפֵּי לָא־טָב וְעַל־פִּתְּתָא דְלַחְמָא נֵחוּב גַּבְרָא: 22 דְּמִסְתַּרְהַב לְמַזָּלָא גַּבְרָא דְבִישׁ עֵינֵהּ וְלָא יָדַע דְחֶסְרָנָא אָתֵי עֲלוֹי:
23 דְּמַכֵּס לְבַר־נָשָׁא קֳדָמוֹי חִסְדָּא נַשְׁכַּח טָב מִן הַו דְמַפְלֵג בְּלִשָּׁן: 24 דְגָזֵל לַאֲבוּי וּלְאִמֵּהּ וְאָמַר לֵית חוֹבָא חַבְרָא הוּא לְגַבְרָא מְחַבְּלָנָא:
25 גַּבְרָא רְחַב מְגָרֵג תִּגְרֵי וְדִמְסַבַּר בֵּאלָהָא נִדְהַן: 26 דְּתָכֵל עַל־לִבֵּהּ סִכְלָא הוּא וְדִמְהַלֵּךְ בְּחַכִּימוּתָא נִתְחֲמֵי מִן־בִּישׁ:
27 דְּיָהֵב לְמִסְכְּנָא לָא נֶחְסַר לֵהּ וּדְמַחֲמֵי עַיְנֵהּ מִן־מִסְכֵּנָא סַגִּיעִין לְוָטָתֵהּ: 28 בְּקוּמָא דְרַשִּׁיעֵי מִתְטַשֵּׁי בַּר־נָשָׁא וּבְאָבְדֵיהוֹן נִסְגּוֹן צַדִּיקֵי:

כט

1 גַּבְרָא דְלָא מְקַבֵּל מַכְסָנוּתָא וּמַקְשֵׁי קְדָלֵהּ בְּעַגְלָא נִתְּבַר וְלָא תֶהֱוֵי לֵהּ אָסוּ:
2 בְּסַגְעָא דְצַדִּיקֵי חָדֵי עַמָּא וּבְשָׁלְטָנָא דְרַשִּׁיעֵי נִתְאֲנַח עַמָּא: 3 גַּבְרָא דְרָחֵם חָכְמְתָא נַחֲדֵי אֲבוּי וּדְמִתְחַבַּר בִּזְנִיּוּתָא מוֹבֵד מָמוֹנֵהּ:
4 מַלְכָּא בְּדִינָא נוֹקִים אַרְעָא וְגַבְרָא עַוָּלָא עָקַר לֵהּ: 5 גַּבְרָא דְמִתְפַּלַּג עַל־חַבְרֵהּ מְצִידְתָא פְּרִיס עַל־הִלְכָתֵהּ:
6 גַּבְרָא בִישָׁא בְחוֹבֵהּ מִתְּצִיד וְצַדִּיקָא דָּיֵץ וְחָדֵי: 7 יָדַע צַדִּיקָא דִּינְהוֹן דְמִסְכְּנֵי וְרַשִּׁיעֵי לָא־מִתְבַּיְנִין יְדִיעֲתָא:
8 גַּבְרָא מְמַקְנֵי מְמַלְּלִין כַּדְבָא וְחַכִּימֵי מַהְפְּכִין רֻגְזָא:

*Pro viro qui in causa cædis spondens exul 17
erit, & non in securitate.*
*Qui ambulat iustè, adiutus est: at peruer- 18
sis viis ambulans implicabitur.*
*Qui operatur suam terram, replebitur pa- 19
nibus: qui autem sectatur otium, replebitur ege-
state.*
*Vir fidelis multum benedicetur, at malus 20
non impunitus erit.*
*Qui non reueretur facies iustorum, non bo- 21
nus: talis buccella panis vendet virum.*
*Festinat ditari vir inuidus, & non scit 22
quòd misericors dominabitur eius.*
*Qui corripit hominis vias, gratias habe- 23
bit magis quàm qui lingua blanditur.*
*Qui violat patrem aut matrem, & vide- 24
tur non peccare, hic particeps est viri impij.*
*Insatiabilis vir iudicabit temere: qui au- 25
tem confidit in Domino, in cura erit.*
*Qui confidit in audaci corde, talis stultus: 26
qui autem ambulat in sapientia, saluabitur.*
*Qui dat mendico, sine indigentia erit: qui 27
autem auertit oculū suum, in multa egestate erit.*
*In locis impiorum gemunt iusti; in autem 29
illorum perditione multiplicabuntur iusti.*

CAP. XXIX.

*Melior vir corripiens viro duræ ceruicis: 1
repentè enim combusto eo non est sanitas.*
*Cùm laudantur iusti, lætabuntur populi: 2
imperantibus autem impiis gemunt viri.*
*Viri qui amat sapientiam, lætatur pater: 3
qui autem pascit scorta, perdet diuitias.*
*Rex iustus erigit regionem, vir autem ini- 4
quus defodit.*
*Qui præparatur ad vultum sui amici, re- 5
te circumiaciet ei suis pedibus.*
*Peccanti viro magnus laqueus, iustus au- 6
tem in gaudio & in lætitia erit.*
*Nouit iustus iudicare pauperibus: at im- 7
pius non intelliget iudicium, & pauperi non
inest mens cognoscens.*
*Viri pestilentes exusserunt ciuitatem, sa- 8
pientes autem auerterunt iram.*

17 ἄνδρα τὸν ἐν αἰτίᾳ φόνου ὁ ἐγγυώμενος φυγὰς ἔσται καὶ
18 οὐκ ἐν ἀσφαλείᾳ. ὁ πορευόμενος δικαίως βεβοήθη-
ται, ὁ δὲ σκολιαῖς ὁδοῖς πορευόμενος ἐμπλακήσεται.
19 ὁ ἐργαζόμενος τὴν ἑαυτοῦ γῆν πλησθήσεται ἄρ-
των· ὁ δὲ διώκων σχολὴν πλησθήσεται πενίας.
20 ἀνὴρ ἀξιόπιστος πολλὰ εὐλογηθήσεται. ὁ δὲ κακὸς
οὐκ ἀτιμώρητος ἔσται.
21 ὃς οὐκ αἰσχύνεται πρόσωπα δικαίων, οὐκ ἀγαθός· ὁ
τοιοῦτος ψωμοῦ ἄρτου ἀποδώσεται ἄνδρα.
22 σπεύδει πλουτεῖν ἀνὴρ βάσκανος, καὶ οὐκ οἶδεν ὅτι ἐ-
23 λεήμων κρατήσει αὐτοῦ. ὁ ἐλέγχων ἀνθρώπου ὁδοὺς,
χάριτας ἕξει μᾶλλον τοῦ γλωσσοχαριτοῦντος.
24 ὃς ἀποβιάζεται πατέρα ἢ μητέρα καὶ δοκεῖ μὴ ἁ-
μαρτάνειν, οὗτος κοινωνός ἐστιν ἀνδρὸς ἀσεβοῦς.
25 ἄπληστος ἀνὴρ κρινεῖ εἰκῆ· ὃς δὲ πέποιθεν ἐπὶ κύ-
ριον ἐν ἐπιμελείᾳ ἔσται.
26 ὃς πέποιθε θρασείᾳ καρδίᾳ ὁ τοιοῦτος ἄφρων, ὃς δὲ
πορεύεται σοφίᾳ σωθήσεται.
27 ὁ διδοὺς πτωχῷ, ἀνενδεὴς ἔσται. ὃς δὲ ἀποστρέφει τὸν ὀφ-
θαλμὸν αὐτοῦ ἐν πολλῇ ἀπορίᾳ ἔσται.
28 ἐν τόποις ἀσεβῶν στένουσι δίκαιοι, ἐν δὲ τῇ ἐκείνων ἀ-
πωλείᾳ πληθυνθήσονται δίκαιοι.

κθ΄

1 Κρείσσων ἀνὴρ ἐλέγχων ἀνδρὸς σκληροτραχήλου,
ἐξαπίνης γὰρ φλεγομένου αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἴασις.
2 ἐγκωμιαζομένων δικαίων εὐφρανθήσονται λαοί, ἀρ-
χόντων δὲ ἀσεβῶν στένουσιν ἄνδρες.
3 ἀνδρὸς φιλοῦντος σοφίαν εὐφραίνεται ὁ πατήρ· ὃς δὲ
ποιμαίνει πόρνας ἀπολεῖ πλοῦτον·
4 βασιλεὺς δίκαιος ἀνίστησι χώραν, ἀνὴρ δὲ παράνο-
μος κατασκάπτει.
5 ὃς παρασκευάζεται ἐπὶ πρόσωπον τοῦ ἑαυτοῦ φίλου,
δίκτυον περιβαλεῖ αὐτῷ τοῖς ἑαυτοῦ ποσίν.
6 ἁμαρτάνοντι ἀνδρὶ μεγάλη παγίς, δίκαιος δὲ ἐν
7 χαρᾷ καὶ ἐν εὐφροσύνῃ ἔσται. ἐπίσταται δίκαιος κρί-
νειν πενιχροῖς· ὁ δὲ ἀσεβὴς οὐ συνήσει δίκην, καὶ πτωχῷ οὐχ
ὑπάρχει νοῦς ἐπιγνώμων.
8 ἄνδρες λοιμοὶ ἐξέκαυσαν πόλιν, σοφοὶ δὲ ἀπέ-
στρεψαν ὀργήν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[17] Filius hominis qui solicitus est de sanguine animæ, si vsque ad lacum fugerit, non cōprehendent eum. [18] Qui ambulat in simplicitate, saluus erit: & cuius peruersæ sunt viæ, corruet semel. [19] Qui operatur suam terram, satiabitur pane: & qui sectatur otium, satiabitur paupertate. [20] Viri fidelis multæ sunt benedictiones; & qui cucurrerit in iniquitate vt ditetur, nō erit innocens. [21] Accipere faciem non est bonum, & pro buccella panis peccabit vir. [22] Qui festinat ad *acquirendam* substantiam, vir est oculi nequam, & nescit quòd egestas veniat super eum. [23] Qui corripit filium hominis coram eo, gratiam bonam inueniet magis quàm ille qui bifidus est lingua. [24] Qui deprædatur patrem suum & matrem suam, & dicit quòd non est peccatum, socius est viri dissipantis. [25] Vir arrogans concitat iurgia: & qui sperat in Deo, impinguabitur. [26] Qui confidit in corde suo, stultus est; & qui ambulat in sapientia, protegetur à malo. [27] Qui dat pauperi, non indigebit: & qui prohibet oculum suum à paupere, multæ erunt maledictiones eius. [28] Cùm consurgunt impij, absconditur homo: & cùm pereunt, multiplicantur iusti.

CAP. XXIX.

Vir qui non recipit correptionem, & indurat ceruicem suam, citò conteretur, & non erit ei medicina. [2] In multitudine iustorum, lætatur populus; & in dominio impiorum gemet populus. [3] Vir qui amat sapientiam, lætificabit patrem suum: & qui adhæret meretrici, perdet substantiam suam. [4] Rex in iudicio stabilit terram, & vir iniquus dissipat eam. [5] Vir qui diuiditur à socio suo, rete expandit gressibus eius. [6] Vir malus in peccato suo capitur, & iustus exultat & gaudet. [7] Nouit iustus iudicium pauperum, impij autem non intelligunt scientiam. [8] Viri derisores loquuntur mendacium, & sapientes auertunt furorem.

9 * אִישׁ־חָכָם נִשְׁפָּט אֶת־אִישׁ אֱוִיל וְרָגַז וְשָׂחַק וְאֵין נָחַת׃
10 * אַנְשֵׁי דָמִים יִשְׂנְאוּ־תָם וִישָׁרִים יְבַקְשׁוּ נַפְשׁוֹ׃
11 * כָּל־רוּחוֹ יוֹצִיא כְסִיל וְחָכָם בְּאָחוֹר יְשַׁבְּחֶנָּה׃
12 * מֹשֵׁל מַקְשִׁיב עַל־דְּבַר־שָׁקֶר כָּל־מְשָׁרְתָיו רְשָׁעִים׃
13 * רָשׁ וְאִישׁ תְּכָכִים נִפְגָּשׁוּ מֵאִיר עֵינֵי שְׁנֵיהֶם יְהוָה׃
14 * מֶלֶךְ שׁוֹפֵט בֶּאֱמֶת דַּלִּים כִּסְאוֹ לָעַד יִכּוֹן׃
15 * שֵׁבֶט וְתוֹכַחַת יִתֵּן חָכְמָה וְנַעַר מְשֻׁלָּח מֵבִישׁ אִמּוֹ׃
16 * בִּרְבוֹת רְשָׁעִים יִרְבֶּה־פָּשַׁע וְצַדִּיקִים בְּמַפַּלְתָּם יִרְאוּ׃
17 * יַסֵּר בִּנְךָ וִינִיחֶךָ וְיִתֵּן מַעֲדַנִּים לְנַפְשֶׁךָ׃
18 * בְּאֵין חָזוֹן יִפָּרַע עָם וְשֹׁמֵר תּוֹרָה אַשְׁרֵהוּ׃
19 * בִּדְבָרִים לֹא־יִוָּסֶר עָבֶד כִּי־יָבִין וְאֵין מַעֲנֶה׃
20 * חָזִיתָ אִישׁ אָץ בִּדְבָרָיו תִּקְוָה לִכְסִיל מִמֶּנּוּ׃
21 * מְפַנֵּק מִנֹּעַר עַבְדּוֹ וְאַחֲרִיתוֹ יִהְיֶה מָנוֹן׃
22 * אִישׁ־אַף יְגָרֶה מָדוֹן וּבַעַל חֵמָה רַב־פָּשַׁע׃
23 * גַּאֲוַת אָדָם תַּשְׁפִּילֶנּוּ וּשְׁפַל־רוּחַ יִתְמֹךְ כָּבוֹד׃
24 * חוֹלֵק עִם־גַּנָּב שׂוֹנֵא נַפְשׁוֹ אָלָה יִשְׁמַע וְלֹא יַגִּיד׃
25 * חֶרְדַּת אָדָם יִתֵּן מוֹקֵשׁ וּבוֹטֵחַ בַּיהוָה יְשֻׂגָּב׃
26 * רַבִּים מְבַקְשִׁים פְּנֵי־מוֹשֵׁל וּמֵיְהוָה מִשְׁפַּט־אִישׁ׃
27 * תּוֹעֲבַת צַדִּיקִים אִישׁ עָוֶל וְתוֹעֲבַת רָשָׁע יְשַׁר־דָּרֶךְ׃

9 * Vir ſapiens ſi cum ſtulto contenderit,
ſiue iraſcitur, ſiue rideat, non inueniet re-
10 quiẽ. * Viri ſanguinũ oderunt ſimplicẽ,
iuſti autem quærunt animam eius.
11 * Totum ſpiritum ſuum profert ſtultus;
ſapiens differt & reſeruat in poſterum.
12 * Princeps qui libenter audit verba
mendacij, omnes miniſtros habet impios.
13 * Pauper & creditor obuiauerunt ſibi:
vtriuſque illuminator eſt Dominus.
14 * Rex qui iudicat in veritate pauperes,
C thronus eius in æternum firmabitur.
15 * Virga atque correctio tribuit ſapien-
tiam: puer autem qui dimittitur volunta-
ti ſuæ, confundit matrem ſuam.
16 * In multiplicatione impiorum multi-
tiplicabuntur ſcelera, & iuſti ruinas eorũ
videbunt.
17 * Erudi filium tuum, & refrigerabit te,
& dabit delitias animæ tuæ.
18 * Cùm prophetia defecerit, diſſipabi-
tur populus: qui verò cuſtodit legẽ, beatus
19 eſt. * Seruus verbis nõ poteſt erudiri; quia
D quod dicis intelligit, & reſpondere contẽ-
20 nit. * Vidiſti hominẽ velocẽ ad loquen-
dum, ſtultitia magis ſperanda eſt quàm il-
lius correctio.
21 * Qui delicatè à pueritia ſua nutrit ſer-
uum ſuũ, poſtea ſentiet eum contumacẽ.
22 * Vir iracundus prouocat rixas, & qui ad
indignandum facilis eſt, erit ad peccandũ
23 procliuior. * Superbum ſequitur humi-
litas, & humilem ſpiritu ſuſcipiet gloria.
24 * Qui cum fure participat, odit animã
ſuam: adiurantem audit & non indicat.
25 * Qui timet hominem, citò corruet: qui
ſperat in Domino, ſubleuabitur.
26 * Multi requirunt faciem principis, &
iudicium à Domino egreditur ſingulorũ.
27 * Abominantur iuſti virũ impiũ, & abo-
minantur impij eos qui in recta ſunt via.

תרגום

9 גברא חכימא דיין עם־גברא שטיא ורגז ואחך ולא מתהבר׃
10 גברי דאשד דמא סנין תמימותא ותריצי בעין לה׃
11 כלא חמתה מפק סכלא וחכימא ברעינא משב׃ 12 שליטא דאצית מלי דשקרא כלהון משמשנוי רשיעי׃
13 מסכנא וגברא מצעיא פגחו חד בחד ואלהא מנהר עינוי דתרויהון׃ 14 מלכא דדאן בקשטא למסכני כרסיה לעלם תקין׃
15 שבטא ומכסנותא יהבין חכמתא וטליא דלא מקבל בעתא מבהת אמה׃ 16 בסגעא דרשיעי חובא נסגי וצדיקיא יחמון במפלתהון׃
17 רדי בברך ויניחך ויתן תפנוקי לנפשך׃ 18 בסגעא דעולאי מתתרע עמא ודנטר אוריתא טובוהי׃
19 במלי לא־מתרדי עבדא דידע ניר ולא בלע׃ 20 אן־חזיתא גברא דמערקלין מלוי סכויא דטב הוא סכלא מנה׃
21 מתפנק מן־טליותה לעבדא נהוי ובאחריתה יהי מנסח׃ 22 גברא רגזא מגרג תגרי וגברא חמתנא סגיעין חובוי׃
23 רמותא דבר־נשא תשפלוי ומן דמכיכא רוחה נפלג יקרא׃ 24 דפלג עם־גנבא סני נפשה נפסקוי טומתא ולא מודה׃
25 טלומיא דבר־נשא עבדא לה תקולתא ודמסבר באלהא נעשן׃
26 סגיעי דבעין אפי דשליטא ומן־קדם אלהא דינה דגברא׃
27 מרחקתא דצדיקי גברא עולא ומרחקתא דרשיעי גברא דתריצי ארחתה׃

* *Vir ſapiens iudicat gentes, vir autem ma-* 9
lus iratus deridetur, & non terret.
* *Viri ſanguinũ participantes odio habebunt* 10
ſanctum, at recti exquirent animam eius.
* *Totum animum ſuum profert ſtultus, ſa-* 11
piens autem reſeruat per partem.
* *Rege audiente ſermonem iniuſtum, omnes* 12
ſubditi iniqui.
* *Fœneratore & debitore ad inuicẽ conue-* 13
nientibus, inſpectionem facit vtriuſque Do-
minus.
* *Regis in veritate iudicãtis pauperes, thro-* 14
nus eius in teſtimonium conſtituetur.
* *Plagæ & correptiones dant ſapientiam:* 15
puer autem qui errat, confundit parentes ſuos.
* *Multis exiſtentibus impiis multa ſunt pec-* 16
cata: at iuſti illis cadentibus trepidi fiunt.
* *Erudi filium tuum & requiem dabit tibi,* 17
& dabit ornatum animæ tuæ.
* *Non erit enarrator genti iniquæ: at qui cu-* 18
ſtodit legem, beatus.
* *Sermonibus non erudietur ſeruus durus;* 19
licèt enim & intelligat, non obediet.
* *Si videris virum velocem in ſermonibus,* 20
cognoſce quòd ſpem habet magis ſtultus eo.
* *Qui delitiatur à puero, ſeruus erit; nouiſſi-* 21
mè autem dolebit ſuper ſe.
* *Vir furioſus effodit contentionem, vir au-* 22
tem iracundus effodit peccata.
* *Iniuria virum humiliat, at humiles ſpiri-* 23
tu firmat gloria Dominus.
* *Qui participat cum fure, odit ſuam ani-* 24
mam: ſi autem iuramentum propoſitum audien-
tes non renunciauerint; qui timent & qui re-
uerentur homines, ſupplantabuntur: at confi-
dens in Domino lætabitur.
* *Impietas viro dat errorem, at confidens* 25
in Domino ſaluabitur.
* *Multi colunt facies ducum, ab autem Do-* 26
mino eſt iuſtitia viro.
* *Abominatio iuſtus vir viro iniuſto, abo-* 27
minatio autem iniquo dirigens via.

9 * ἀνὴρ σοφὸς κρινεῖ ἔθνη, ἀνὴρ δὲ φαῦλος ὀργιζόμενος
καταγελᾶται καὶ οὐ καταπτήσσει.
10 * ἄνδρες αἱμάτων μέτοχοι μισήσουσιν ὅσιον, οἱ δὲ εὐθεῖς
ἐκζητήσουσι ψυχὴν αὐτοῦ.
11 * ὅλον τὸν θυμὸν αὐτοῦ ἐκφέρει ὁ ἄφρων, σοφὸς δὲ τα-
μιεύεται κατὰ μέρος.
12 * βασιλέως ὑπακούοντος λόγον ἄδικον, πάντες οἱ
ὑπ' αὐτὸν παράνομοι.
13 * δανειστοῦ καὶ χρεωφειλέτου ἀλλήλοις συνελθόντων,
ἐπισκοπὴν ποιεῖται ἀμφοτέρων ὁ κύριος.
14 * βασιλέως ἐν ἀληθείᾳ κρίνοντος πτωχοὺς ὁ θρόνος αὐ-
τοῦ εἰς μαρτύριον κατασταθήσεται.
15 * πληγαὶ καὶ ἔλεγχοι δίδοασι σοφίαν, παῖς δὲ πλανώ-
μενος αἰσχύνει γονεῖς αὐτοῦ.
16 * πολλῶν ὄντων ἀσεβῶν πολλαὶ γίνονται ἁμαρτίαι, οἱ
δὲ δίκαιοι ἐκείνων πιπτόντων κατάφοβοι γίνονται.
17 * παίδευε υἱόν σου καὶ ἀναπαύσει σε, καὶ δώσει κόσ-
μον τῇ ψυχῇ σου.
18 * οὐ μὴ ὑπάρξει ἐξηγητὴς ἔθνει παρανόμῳ, ὁ δὲ φυ-
λάσσων τὸν νόμον μακαριστός.
19 * λόγοις οὐ παιδευθήσεται οἰκέτης σκληρός, ἐὰν γὰρ καὶ
νοήσῃ οὐχ ὑπακούσεται.
20 * ἐὰν ἴδῃς ἄνδρα ταχὺν ἐν λόγοις, γίνωσκε ὅτι ἐλ-
πίδα ἔχει μᾶλλον ἄφρων αὐτοῦ.
21 * ὃς κατασπαταλᾷ ἐκ παιδὸς οἰκέτης ἔσται, ἔσχατον δὲ
ὀδυνηθήσεται ἐφ' ἑαυτῷ.
22 * ἀνὴρ θυμώδης ὀρύσσει νεῖκος, ἀνὴρ δὲ ὀργίλος ἐξώ-
ρυξεν ἁμαρτίας.
23 * ὕβρις ἄνδρα ταπεινοῖ, τοὺς δὲ ταπεινόφρονας ἐρείδει
δόξῃ κύριος.
24 * ὃς μερίζεται κλέπτῃ μισεῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν· ἐὰν
δὲ ὅρκου προτεθέντος ἀκούσαντες μὴ ἀναγγείλωσι. φοβη-
θέντες καὶ αἰσχυνθέντες ἀνθρώπους ὑπεσκελίσθησαν· ὁ δὲ
25 πεποιθὼς ἐπὶ κύριον εὐφρανθήσεται. * ἀσέβεια
ἀνδρὶ δίδωσι σφάλμα, ὁ δὲ πεποιθὼς ἐπὶ τῷ δεσπότῃ σω-
26 θήσεται. * πολλοὶ θεραπεύουσι πρόσωπα ἡγουμένων,
παρὰ δὲ κυρίου γίνεται τὸ δίκαιον ἀνδρί.
27 * βδέλυγμα δίκαιος ἀνὴρ ἀνδρὶ ἀδίκῳ, βδέλυγμα
δὲ ἀνόμῳ κατευθύνουσα ὁδός.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Vir ſapiens contendens cum viro ſtulto, ſiue iraſcatur ſiue rideat, non conteritur. 10 Viri qui effundunt ſanguinem, oderunt ſimplicitatem: recti autem quærunt eam. 11 Omnem furorem ſuum profert ſtultus, & ſapiens in prudentia reprimit.
12 Princeps qui auſcultat verba mendacij, omnes miniſtri eius ſunt impij.
13 Pauper & mediocris fortunæ homo obuiauerunt ſibi inuicem, & Deus illuminat oculos amborum.
14 Rex qui iudicat in veritate pauperes, thronus eius in æternum dirigetur. 15 Virga & correptio præbent ſapientiam, & puer qui non recipit correptionem, confundit matrem ſuam. 16 In multitudine impiorum peccatum multiplicatur, & iuſti videbunt ruinas eorum. 17 Erudi filium tuum, & requieſcere te faciet, & dabit delitias animæ tuæ.
18 In multitudine iniquorum diſſipatur populus: & qui cuſtodit legem, beatus eſt.
19 Verbis non eruditur ſeruus qui cognoſcit iugum, nec patitur. 20 Si vidiſti virum velocem in verbis ſuis, melior eſt ſpes de ſtulto quàm de illo. 21 Qui deliciis indulget à pueritia ſua, ſeruus euadet: & ad extremum euertetur.
22 Vir iracundus concitat rixam, & viri furioſi multa ſunt peccata.
23 Elatio filij hominis humiliat eum: & qui ſummiſſus eſt ſpiritu, diuidit gloriam.
24 Qui diuidit cum fure, odit animam ſuam: iuſiurandum defertur ei, & non confitebitur.
25 Calumnia filij hominis accerſit ei offendiculum: & qui ſperat in Deo, roborabitur.
26 Multi ſunt qui quærunt faciem principis, & à facie Dei iudicium viri.
27 Abominatio iuſtorum eſt vir iniquus, & abominatio impiorum eſt vir cuius viæ ſunt rectæ.

ל

1 * דִּבְרֵי אָגוּר בִּן־יָקֶה הַמַּשָּׂא נְאֻם הַגֶּבֶר
לְאִיתִיאֵל לְאִיתִיאֵל וְאֻכָל׃
2 * כִּי בַעַר אָנֹכִי מֵאִישׁ וְלֹא־בִינַת אָדָם לִי׃
3 * וְלֹא־לָמַדְתִּי חָכְמָה וְדַעַת קְדֹשִׁים אֵדָע׃
4 * מִי עָלָה־שָׁמַיִם וַיֵּרַד מִי אָסַף־רוּחַ בְּחָפְנָיו מִי
צָרַר־מַיִם בַּשִּׂמְלָה מִי הֵקִים כָּל־אַפְסֵי־אָרֶץ מַה־
5 שְּׁמוֹ וּמַה־שֶּׁם־בְּנוֹ כִּי תֵדָע׃ * כָּל־אִמְרַת אֱלוֹהַּ
6 צְרוּפָה מָגֵן הוּא לַחֹסִים בּוֹ׃ * אַל־תּוֹסְףְּ עַל־דְּבָרָיו
7 פֶּן־יוֹכִיחַ בְּךָ וְנִכְזָבְתָּ׃ * שְׁתַּיִם שָׁאַלְתִּי מֵאִתָּךְ אַל־
8 תִּמְנַע מִמֶּנִּי בְּטֶרֶם אָמוּת׃ * שָׁוְא וּדְבַר־כָּזָב הַרְחֵק
מִמֶּנִּי רֵאשׁ וָעֹשֶׁר אַל־תִּתֶּן־לִי הַטְרִיפֵנִי לֶחֶם חֻקִּי׃
9 * פֶּן אֶשְׂבַּע וְכִחַשְׁתִּי וְאָמַרְתִּי מִי יְהוָה וּפֶן־אִוָּרֵשׁ
10 וְגָנַבְתִּי וְתָפַשְׂתִּי שֵׁם אֱלֹהָי׃ * אַל־תַּלְשֵׁן עֶבֶד אֶל־
11 אֲדֹנָיו פֶּן־יְקַלֶּלְךָ וְאָשָׁמְתָּ׃ * דּוֹר אָבִיו יְקַלֵּל וְאֶת־
12 אִמּוֹ לֹא יְבָרֵךְ׃ * דּוֹר טָהוֹר בְּעֵינָיו וּמִצֹּאָתוֹ לֹא
13 רֻחָץ׃ * דּוֹר מָה־רָמוּ עֵינָיו וְעַפְעַפָּיו יִנָּשֵׂאוּ׃
14 * דּוֹר חֲרָבוֹת שִׁנָּיו וּמַאֲכָלוֹת מְתַלְּעֹתָיו לֶאֱכֹל
15 עֲנִיִּים מֵאֶרֶץ וְאֶבְיוֹנִים מֵאָדָם׃ * לַעֲלוּקָה
שְׁתֵּי בָנוֹת הַב הַב שָׁלוֹשׁ הֵנָּה לֹא תִשְׂבַּעְנָה אַרְבַּע
16 לֹא־אָמְרוּ הוֹן׃ * שְׁאוֹל וְעֹצֶר רָחַם אֶרֶץ לֹא־
17 שָׂבְעָה מַּיִם וְאֵשׁ לֹא־אָמְרָה הוֹן׃ * עַיִן תִּלְעַג
לְאָב וְתָבוּז לִיקְּהַת־אֵם יִקְּרוּהָ עֹרְבֵי־נַחַל וְיֹאכְלוּהָ
18 בְנֵי־נָשֶׁר׃ * שְׁלֹשָׁה הֵמָּה נִפְלְאוּ מִמֶּנִּי וְאַרְבָּעָה
19 לֹא יְדַעְתִּים׃ * דֶּרֶךְ הַנֶּשֶׁר בַּשָּׁמַיִם דֶּרֶךְ נָחָשׁ
עֲלֵי צוּר דֶּרֶךְ־אֳנִיָּה בְלֶב־יָם וְדֶרֶךְ גֶּבֶר בְּעַלְמָה׃
20 * כֵּן דֶּרֶךְ אִשָּׁה מְנָאָפֶת אָכְלָה וּמָחֲתָה פִיהָ
וְאָמְרָה לֹא־פָעַלְתִּי אָוֶן׃
21 * תַּחַת שָׁלוֹשׁ רָגְזָה אֶרֶץ וְתַחַת אַרְבַּע לֹא־תוּכַל
שְׂאֵת׃

CAP. XXX.

1 VErba congregantis filij vomẽtis. Visio
A quã locutus est vir cũ quo est Deus, &
qui Deo secum morante confortatus ait:
2 * Stultissimus sum virorũ, & sapientia
3 hominũ non est mecũ. * Non didici sapien
4 tiam, & noui scientiam sanctorũ. * Quis
ascendit in cælũ atque descendit? quis con
tinuit spiritũ in manibus suis? quis colli-
gauit aquas quasi in vestimẽto? quis susci-
tauit omnes terminos terræ? quod nomen
est eius, & quod nomen filij eius, si nosti.
5 * Omnis sermo Dei ignitus, clypeus est Psal. 17
6 omnibus sperãtibus in se. * Ne addas quic- Apoc. 22
quã verbis illius, & arguaris inueniarisq;
7 mẽdax. * Duo rogaui te, ne deneges mihi
8 antequã moriar. * Vanitatẽ & verba men-
dacij longè fac à me. Mendicitatẽ & diui-
B tias ne dederis mihi. Tribue tantùm victui
9 meo necessaria. * Ne fortè satiatus illiciar
ad negandũ, & dicã: Quis est Dñs? aut ege
state compulsus furer, & periurem nomen
10 Dei mei. * Ne accuses seruũ ad dñm suũ, ne
11 fortè maledicat tibi, & corruas. * Genera-
tio quæ patri suo maledicit, & quæ matri
12 suæ nõ benedicit. * Generatio quę sibi mũ-
da videtur, & tamẽ nõ est lota à sordibus
13 suis. * Generatio cuius excelsi sunt oculi, &
14 palpebræ eius in alta surrectæ. * Generatio
quæ pro dentib⁹ gladios habet, & cõmandit
molarib⁹ suis vt comedat inopes de terra,
15 & paupes ex hominibus. * Sanguisugæ duę
sunt filiæ, dicẽtes, Affer, affer. Tria sunt in-
C saturabilia, & quartũ quod nunquã dicit,
16 Sufficit. * Infern⁹, & os vuluæ, & terra quæ
nõ satiatur aqua; ignis verò nunquã dicit,
17 Sufficit. * Oculũ qui subsãnat patrẽ, & qui Sup. 17
despicit partũ matris suæ, suffodiant eum
corui de torrẽtib⁹, & comedãt eũ filij aqui
18 læ. * Tria sunt difficilia mihi, & quartũ pe-
19 nitus ignoro. * Viã aquilæ in cælo, viã co-
lubri super petrã, viã nauis in medio mari,
20 & viam viri in adolescẽtia. * Talis est & via
mulieris adulteræ, quę comedẽs & tergens
os suum dicit: Non sum operata malum. 21 * Per tria mouetur terra, & quartum non potest sustinere.

תרגום

ל 1 מלוי דאגור בר־יקה דקביל נביותא ואמר גברא לאיתיאל לאיתיאל ואוכל׃
2 מטול דבורא דבני נשא אנא ולא אית בי ביונא דבני נשא׃ 3 ולא ילפת חכמתא ולא ידעת ידיעתא דקדישי׃ 4 מן סליק
לשמיא ונחת ומן אחד רוחא בחפנוי ומן צר מיא בשושיפא ומן אקים בריתא דארעא מן שמה ומן שם ברה אן ידעת׃
5 כלהון מימרוי דאלהא צריפן ומסיע לאלין דמתרחצין בה׃ 6 לא תיוסף על־מלוי דלמא יכסנך ותתכדב׃ 7 תרתין שאלת מנך
לא תכלי מני עד־לא אמות׃ 8 רגלתא ומלתא כדבותא ארחק מני מסכנותא ועתרא לא תתן לי זוני לחמא מסתי׃
9 דלא אשבע ואכפר ואימר מנו אלהא ודלא אתמסכן ואגנב ואחלל שמה דאלהא׃ 10 לא תלשן עבדא למריה דלא נצעריך ותתחיב׃
11 דרא דאבוהי נצער ולאמה לא נברך׃ 12 דרא דדכי בעינוי ומצואתה לא אשתזג׃ 13 דרא דרמו עינוי וגביניו מנטלין׃
14 דרא דספסרי אנון שנוי וחרפי אנון ככוי למיכל מסכני מארעא ולעליבי מן־בני נשא׃ 15 לעלוקא תרתין בנן מהבהבן תלת
אנון דלא שבען וארבע דלא אמרן מסתא׃ 16 שיול ואחדת רחמא וארעא לא שבעא מיא ונורא לא אמרה מסתא׃ 17 עינא דמצריא
לאב ושיטא קשישותא דאמא נחצנה ערבא דנחלא׃ 18 תלת אנון דגניזן מני וארבע דלא ידעת אנון׃ 19 ארחא דנשרא בשמיא
וארחא דחויא על־שועא וארחא דאלפא בלבה דימא וארחא דגברא בעלמתא׃ 20 היכנא ארחא דאתתא גיורתא אכלה ומכפרה פומה
ואמרה לא עבדת מדעם דעאתא׃ 21 תחות תלת רגזא ארעא ותחות ארבע לא־יכל למסברא׃

CAP. XXX.

HAec dicit vir credentibus Deo, & quiesco. 1
Stultissimus enim sum omnium hominũ: 2
& prudentia hominis non est in me. Deus do- 3
cuit me sapientiam, & cognitionem sanctorum
cognoui. Quis ascendit in cælum & descen- 4
dit? quis congregauit ventos in sinu? Quis con-
uertit aquam in veste? quis dominatus est om-
nium summitatum terræ? quod nomen ei? aut
quod nomen filiis eius? vt cognoscas. Prote- 5
git autẽ ipse eos qui reuerentur eum. Ne ad- 6
das sermonibus eius, ne redarguat te, & men-
dax fias. Duo peto à te, ne tollas à me gratiam 7
antequam moriar ego. Inanem sermonẽ & 8
mendacem longè à me fac: diuitias autẽ & pau
pertatẽ ne mihi dederis. Constitue autẽ mihi ne-
cessaria & sufficientia. Ne repletus mendax 9
fiam, & dicam, Quis me videt? aut pauper fa-
ctus furer, & iurem nomẽ Dei. Ne tradideris 10
seruum in manus Domini, ne fortè maledicat ti-
bi, & delearis. Filius malus patri maledicit, 11
at matri non benedicit. Filius malus iustum 12
se iudicat, at exitum eius non lauit. Filius 13
malus excelsos oculos habet, at palpebris suis
extollitur. Filius malus gladios dentes ha- 14
bet, & molares forcipes, vt consumat imbecil-
les à terra, & pauperes eorum ex hominibus.
Sanguisugæ tres filiæ fuerunt dilectione di- 15
lectæ, & tres istæ non repleuerunt eã, & quar-
ta non contenta est dicere, Satis.
Infernus & amor mulieris, & terra non 16
repleta aqua: & aqua & ignis nõ dicent, Suf-
ficit. Oculum qui deridet patrem, & qui 17
inhonorat senectutem matris, eruant eum corui
de conuallibus, & comedant eum pulli aquila-
rum. Tria autẽ sunt impossibilia mihi intel- 18
ligere, & quartum non cognosco.
Vestigia aquilæ volantis, & vias colubri 19
super petram, & semitas nauis nauigantis, &
vias viri in adolescentia.
Talis via mulieris adulteræ, quæ cùm fe- 20
cerit lota, nihil dicit fecisse absurdum.
Per tria mouetur terra, at quartum non 21
potest ferre.

λ΄

1 Τάδε λέγει ὁ ἀνὴρ τοῖς πιστεύουσι θεῷ καὶ παύομαι.
2 ἀφρονέστατος γάρ εἰμι πάντων ἀνθρώπων· καὶ φρό-
3 νησις ἀνθρώπου οὐκ ἔστιν ἐν ἐμοί. ὁ θεὸς δεδίδαχέ με σο-
4 φίαν καὶ γνῶσιν ἁγίων ἔγνωκα. τίς ἀνέβη εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ
κατέβη; τίς συνήγαγεν ἀνέμους ἐν κόλπῳ; τίς συνέστρεψεν
ὕδωρ ἐν ἱματίῳ; τίς ἐκράτησε πάντων τῶν ἄκρων τῆς γῆς;
τί ὄνομα αὐτῷ; ἢ τί ὄνομα τοῖς τέκνοις αὐτοῦ; ἵνα γνῷς.
5 ὑπερασπίζει δὲ αὐτὸς τῶν εὐλαβουμένων αὐτόν.
6 μὴ προσθῇς τοῖς λόγοις αὐτοῦ, ἵνα μὴ ἐλέγξῃ σε, καὶ
7 ψευδὴς γένῃ. δύο αἰτοῦμαι παρὰ σοῦ, μὴ ἀφέλῃς
8 μου χάριν πρὸ τοῦ ἀποθανεῖν με. μάταιον λόγον καὶ
ψευδῆ μακράν μου ποίησον, πλοῦτον δὲ καὶ πενίαν μή μοι
δῷς. σύνταξον δέ μοι τὰ δέοντα καὶ τὰ αὐτάρκη.
9 ἵνα μὴ πλησθεὶς ψευδὴς γένωμαι, καὶ εἴπω· τίς με ὁ-
ρᾷ; ἢ πενωθεὶς κλέψω, καὶ ὀμόσω τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ.
10 μὴ παραδῷς δοῦλον εἰς χεῖρας δεσπότου, μή ποτε
11 καταράσηταί σε καὶ ἀφανισθῇς. ἔκγονον κακὸν πατέρα
12 καταρᾶται, τὴν δὲ μητέρα οὐκ εὐλογεῖ. ἔκγονον κα-
κὸν δίκαιον ἑαυτὸν κρίνει, τὴν δὲ ἔξοδον αὐτοῦ οὐκ ἀπένιψεν.
13 ἔκγονον κακὸν ὑψηλοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχει, τοῖς δὲ βλε-
14 φάροις αὐτοῦ ἐπαίρεται. ἔκγονον κακὸν μαχαίρας ὀδόν-
τας ἔχει, καὶ τὰς μύλας, τομίδας, ὥστε ἀναλίσκειν τοὺς ἀ-
σθενεῖς ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ τοὺς πένητας αὐτῶν ἐξ ἀνθρώπων.
15 τῇ βδέλλῃ τρεῖς θυγατέρες ἦσαν ἀγαπήσει ἀγαπώ-
μεναι, αἱ τρεῖς αὗται οὐκ ἐνεμπίμπλησαν αὐτήν, καὶ ἡ
τετάρτη οὐκ ἠρκέσθη εἰπεῖν, ἱκανόν.
16 ᾅδης, καὶ ἔρως γυναικός, καὶ γῆ οὐκ ἐμπιμπλαμένη
ὕδατος, καὶ ὕδωρ καὶ πῦρ οὐ μὴ εἴπωσιν ἀρκεῖ.
17 ὀφθαλμὸν καταγελῶντα πατρός, καὶ ἀτιμάζοντα
γῆρας μητρός, ἐκκόψαισαν αὐτὸν κόρακες ἐκ τῶν φα-
ράγγων, καὶ καταφάγοισαν αὐτὸν νεοσσοὶ ἀετῶν.
18 τρία δέ ἐστιν ἀδύνατά μοι νοῆσαι, καὶ τὸ τέταρτον
19 οὐκ ἐπιγινώσκω. ἴχνη ἀετοῦ πετομένου, καὶ ὁδοὺς ὄ-
φεως ἐπὶ πέτρας, καὶ τρίβους νεὼς ποντοπορούσης· καὶ ὁδοὺς
20 ἀνδρὸς ἐν νεότητι. τοιαύτη ὁδὸς γυναικὸς μοιχαλί-
δος, ἣ ὅταν πράξῃ ἀπονιψαμένη οὐδέν φησι πεπραχέ-
21 ναι ἄτοπον. διὰ τριῶν σείεται ἡ γῆ, τὸ δὲ τέταρτον οὐ
δύναται φέρειν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XXX.

VErba Agur filij Iachæ, qui suscepit prophetiam, & dixit vir ad Ithiel, Ithiel & Vchal. 2 Quoniam insipientissimus ego sum hominũ, &
non est mihi intelligentia filiorum hominum. 3 Et non didici sapientiam, nec sciui scientiam sanctorum. 4 Quis ascendit in cælum
& descendit? & quis tenuit ventum in pugillis suis? & quis ligauit aquas in pallio? & quis statuit terminos terræ? quod est nomen eius, aut
quod est nomen filij eius, si nosti? 5 Omnes sermones Dei sunt conflati, & auxiliatur eis qui confidunt in eo. 6 Ne addas ad verba
eius, vt non arguat te, & inueniaris mendax. 7 Duo petiui à te, ne prohibeas à me anteaquam moriar. 8 Detractionem & ver-
bum mendacij longè fac à me, mendicitatem & diuitias ne des mihi, enutri me pane sufficienti mihi. 9 Ne cùm satiatus fuero, negẽ & di-
cam: Quis est Deus? & ne paupertate compulsus furer, & violem nomen Dei. 10 Ne accuses seruum apud dominum suum, ne fortè
maledicat tibi, & reus peragaris. 11 Est generatio quæ patri suo maledicit, & matri suæ non benedicit. 12 Generatio quæ munda
est in oculis suis, & à sordibus suis non est lota. 13 Generatio cuius excelsi sunt oculi, & palpebræ eleuatæ. 14 Generatio cuius dentes
sunt *sicut* gladij, & molares *vt* cultri ad comedendum pauperes de terra, & afflictos ex filiis hominum. 15 Sanguisugæ duæ sunt filiæ
datæ: tres sunt quæ non satiantur, & quatuor quæ nunquam dicunt, Sufficit. 16 Infernus, & constricta vulua, & terra non satiatur aqua:
& ignis nunquam dicit, Sufficit. 17 Oculus qui subsannat patrem, & despicit senectutem matris, diffident eum corui torrentis.
18 Tria sunt abscondita mihi, & quatuor quæ non scio. 19 Viam aquilæ in cælo, viam colubri super petra, & viam nauis in
corde maris, & viam viri in virgine. 20 Sic est via mulieris adulteræ, quæ comedit & tergit os suum, & dicit: Non sum operata aliquid
iniqui. 21 Per tria commouetur terra, & quartum non potest sustinere.

22 * תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ וְנָבָל כִּי יִשְׂבַּע־לָחֶם׃
23 * תַּחַת שְׂנוּאָה כִּי תִבָּעֵל וְשִׁפְחָה כִּי־תִירַשׁ
24 גְּבִרְתָּהּ׃ * אַרְבָּעָה הֵם קְטַנֵּי־אָרֶץ וְהֵמָּה חֲכָמִים
25 מְחֻכָּמִים׃ * הַנְּמָלִים עַם לֹא־עָז וַיָּכִינוּ בַקַּיִץ
26 לַחְמָם׃ * שְׁפַנִּים עַם לֹא־עָצוּם וַיָּשִׂימוּ בַסֶּלַע
27 בֵּיתָם׃ * מֶלֶךְ אֵין לָאַרְבֶּה וַיֵּצֵא חֹצֵץ כֻּלּוֹ׃
28 * שְׂמָמִית בְּיָדַיִם תְּתַפֵּשׂ וְהִיא בְּהֵיכְלֵי מֶלֶךְ׃
29 * שְׁלֹשָׁה הֵמָּה מֵיטִיבֵי צָעַד וְאַרְבָּעָה מֵיטִבֵי לָכֶת׃
30 * לַיִשׁ גִּבּוֹר בַּבְּהֵמָה וְלֹא־יָשׁוּב מִפְּנֵי־כֹל׃
31 * זַרְזִיר מָתְנַיִם אוֹ־תָיִשׁ וּמֶלֶךְ אַלְקוּם עִמּוֹ׃
32 * אִם־נָבַלְתָּ בְהִתְנַשֵּׂא וְאִם־זַמּוֹתָ יָד לְפֶה׃
33 * כִּי מִיץ חָלָב יוֹצִיא חֶמְאָה וּמִיץ־אַף יוֹצִיא דָם
וּמִיץ אַפַּיִם יוֹצִיא רִיב׃

לא

1 * דִּבְרֵי לְמוּאֵל מֶלֶךְ מַשָּׂא אֲשֶׁר־יִסְּרַתּוּ אִמּוֹ׃
2 * מַה־בְּרִי וּמַה־בַּר־בִּטְנִי וּמֶה בַּר־נְדָרָי׃
3 * אַל־תִּתֵּן לַנָּשִׁים חֵילֶךָ וּדְרָכֶיךָ לַמְחוֹת מְלָכִין׃
4 * אַל לַמְלָכִים ׀ לְמוֹאֵל אַל לַמְלָכִים שְׁתוֹ־יָיִן
וּלְרוֹזְנִים אֵו שֵׁכָר׃
5 * פֶּן־יִשְׁתֶּה וְיִשְׁכַּח מְחֻקָּק וִישַׁנֶּה דִּין כָּל־בְּנֵי־עֹנִי׃
6 * תְּנוּ־שֵׁכָר לְאוֹבֵד וְיַיִן לְמָרֵי נָפֶשׁ׃
7 * יִשְׁתֶּה וְיִשְׁכַּח רִישׁוֹ וַעֲמָלוֹ לֹא יִזְכָּר־עוֹד׃
8 * פְּתַח־פִּיךָ לְאִלֵּם אֶל־דִּין כָּל־בְּנֵי חֲלוֹף׃
9 * פְּתַח־פִּיךָ שְׁפָט־צֶדֶק וְדִין עָנִי וְאֶבְיוֹן׃
10 * אֵשֶׁת־חַיִל מִי יִמְצָא וְרָחֹק מִפְּנִינִים מִכְרָהּ׃
11 * בָּטַח בָּהּ לֵב בַּעְלָהּ וְשָׁלָל לֹא יֶחְסָר׃
12 גְּמָלַתְהוּ טוֹב וְלֹא־רָע כֹּל יְמֵי חַיֶּיהָ׃
13 * דָּרְשָׁה צֶמֶר וּפִשְׁתִּים וַתַּעַשׂ בְּחֵפֶץ כַּפֶּיהָ׃
14 * הָיְתָה כָּאֳנִיּוֹת סוֹחֵר מִמֶּרְחָק תָּבִיא לַחְמָהּ׃

22 *Per seruū cùm regnauerit,per stultū cū
23 saturatus fuerit cibo.*Et per odiosam mu-
D liere,cùm matrimonio fuerit assumpta; &
per ancillam cùm fuerit hæres dn̄æ suæ.
24 *Quatuor sunt minima terræ,& ipsa sunt
25 sapientiora sapientibus.*Formicæ popul⁹
infirmus,qui præparat in messe cibū suum.
26 *Lepusculus plebs inualida,qui collocat
27 in petra cubile suū.*Regē locusta non ha-
bet,& egreditur vniuersa per turmas suas.
28 *Stellio manibus nititur, & moratur in
29 ædibus regis.*Tria sunt quæ bene gradiū-
30 tur,& quartū quod incedit feliciter. *Leo
fortissimus bestiarū ad nullius pauebit oc
31 cursum. *Gallus succinctus lūbos suos,&
32 aries,nec est rex qui resistat ei.*Et qui stul-
tus apparuerit postquā eleuat⁹ est in sub-
lime. Si enim intellexisset, ori suo impo-
33 suisset manū. *Qui autē fortiter premit v-
bera ad eliciendū lac, exprimit butyrū; &
qui vehemēter emūgit, elicit sanguinē:&
qui prouocat iras, producit discordias.

CAP. XXXI.

1 VErba Lamuelis regis.visio qua erudiuit
2 eum mater sua. *Quid dilecte mi,quid
A dilecte vteri mei, quid dilecte votorum
3 meorū? *Ne dederis mulieribus substantiā
4 tuā,& vias tuas ad delēdos reges.*Noli re-
gibus ô Lamuel,noli regibus dare vinum;
quia nullū secretū est vbi regnat ebrietas.
4 *Ne fortè bibāt & obliuiscātur iudicio-
6 rū,& mutēt causam filiorū paupis. *Date
siceram mærentibus, & vinū his qui amaro
7 sunt animo. *Bibāt & obliuiscātur egesta-
tis suæ, & doloris sui non recordētur am-
8 plius.*Aperi os tuū muto, & causis omniū
9 filiorū qui ptrāseunt.*Api os tuū,decerne
B quod iustū est, & vindica inopē & paupē.
10 **Aleph*.Mulierē fortē quis inueniet? pcul
11 & de vltimis finib⁹ pretiū ei⁹. **Beth*.Cōfi-
dit in ea cor viri sui,& spoliis non indige-
12 bit.**Gimel*.Reddet ei bonū & nō malū om
13 nib⁹ dieb⁹ vitæ suæ. **Daleth*.Quesiuit lanā
& linū,& opata est cōsilio manuum suarū.
14 **He*. Facta est quasi nauis institoris de longè portans panem suum.

תרגום

22 תְּחוֹת עַבְדָּא כַּד נִמְלֵךְ וְטַפְשָׁא יִשְׂבַּע לַחְמָא׃ 23 דְּתְחוֹת שְׂנוּאֲתָא דְּהָוְיָא לְגַבְרָא וְאַמְתָא דִּי־יָרְתָה לְרִבּוֹנְתָהּ׃ 24 אַרְבְּעָא
אִנּוּן דִּזְעִירִין בְּאַרְעָא וְהִנּוּן חַכִּימִין וּמְחַכְּמִין׃ 25 שֻׁמְשְׁמָנֵי לָא עֲשִׁין עַמְּהוֹן וּמַתְקְנִין בְּקַיְטָא מֵיכַלְהוֹן׃ 26 וַחֲגָסֵי דְּעַמְּהוֹן לָא
תַּקִּיף וְעָבְדִין לְהוֹן בֵּיתָא בְּקִטְרֵי׃ 27 וְקַמְצֵי דְּמַלְכָּא לֵית לְהוֹן וּמִתְכַּנְשִׁין כֻּלְּהוֹן כַּחֲדָא׃ 28 וְאַקְמַתָּא דְּמִסְכַּבְּתָה בִידַיָּה וְעָמְרָא בְּבֵיתָא
דְּמַלְכֵי׃ 29 תְּלָתָא אִנּוּן דְּשַׁפִּירָן הִלְכָתְהוֹן וְאַרְבְּעָא דְּשַׁפִּיר מַהְלְכִין׃ 30 אַרְיָא גְּבַר בִּבְעִירָא וְלָא הָפֵךְ מִן־כָּל־מִדַּעַם׃
31 וְאַכְּבָא דְּמִזְדָּרֵז בֵּינַת חַרְנְגוּלֵי וְתַיְשָׁא דְּאָזֵל בֵּית גְּיוֹרָא וּמַלְכָּא דְּקָאֵם וּמְמַלֵּל בֵּית עַמֵּהּ׃ 32 לָא־תִתְרוֹרַם דְּלָא תִטְפַּשׁ וְלָא־
תְּיוֹשֵׁט אִידָךְ לְפֻמָּךְ׃ 33 דְּמַן דְּמַיְצֵא חֲלְבָא נָפְקָא חֶאתָא וּמִן כְּבוּשָׁא דְּרֻגְזָא נָפֵק דְּמָא וּמִן חֲרְיָנָא דְּאַפֵּי נָפֵק דִּינָא׃ לא
1 מִלּוֹהִי דִּלְמוּאֵל מַלְכָּא נְבִיוּתָא וּמַרְדּוּתָא דְּרְדָתֵהּ אִמֵּהּ וַאֲמַרַת לֵהּ׃ 2 מַה־בְּרִי וַי בַּר־כַּרְסִי וַי בַּר נִדְרַי׃ 3 לָא־תִתֵּן לִנְשֵׁי חֵילָךְ וְאָרְחָתָךְ
לְבְנַת מַלְכִין׃ 4 אִזְדְּהַר מִן מַלְכֵי לְמוּאֵל מִן מַלְכֵי דְּשָׁתַיִן חַמְרָא וּמִן־שַׁלְטוֹנֵי דְּשָׁתַיִן שִׁכְרָא׃ 5 לָא־תִשְׁתֵּי וְתַטְעֵי הֲוָנָךְ וּתְשַׁנֵּה דִּינֵיהוֹן דִּכְלְהוֹן
בְּנֵי עַנְיֵי׃ 6 הַבוּן שִׁכְרָא לַאֲבִילֵי וְחַמְרָא לִמְרִירֵי נַפְשָׁא׃ 7 וְנִשְׁתֵּה וְנִטְעוֹן מִסְכֵּנְתְהוֹן וְשַׁחֲקֵיהוֹן לָא נִזְכְּרוּן תוּב׃ 8 פְּתַח פֻּמָּךְ
לְהַלֵּין דְּלָא מַסְטוּ דִּין וְדוּן לְכֻלְּהוֹן בְּנֵי עֻלֵי׃ 9 פְּתַח פֻּמָּךְ וְדוּן צִדְקְתָא וְדוּן לַעֲנְיֵי וְלַעֲלִיבֵי׃ 10 אִתְּתָא כְּשַׁרְתָּא מַנִּי יַשְׁכַּח יַקִּירָא הִיא
מִן־כֵּיפֵי טָבְתָא׃ 11 דְּתָכֵל עֲלָהּ לִבֵּהּ דְּבַעְלָהּ וְלָא מִתְבַּזָּא וְלָא חָסְרָא׃ 12 פַּרְעָתֵהּ טָבְתָא וְלָא־בִישְׁתָא כָּל־יוֹמֵי חַיֵּהָא׃
13 תְּבַעַת עַמְרָא וְכִתָּנָא וְעַבְדַת הֵיךְ צִבְיָנָא דְּאִידָהּ׃ 14 וַהֲוָת הֵיךְ אִלְפָא דְּתַגְּרָא דְּמִן רַחִיק אַתְיָא מֵיכְלוּתָא׃

*Si seruus regnauerit, & stultus repletus fue 22
rit ciborũ, & serua si eiecerit suam dominã. Et 23
odiosa mulier si sortita fuerit virũ bonũ. Qua- 24
tuor autẽ sunt minima in terra, hæc autẽ sunt sa
pientiora sapientibus. Formicæ, quibus non est 25
fortitudo, et præparãt vere cibũ. Et cherogrylli 26
gẽs nõ valida, quæ fecerũt in petris suas domos.
Absq; rege est locusta, & egreditur tanquã 27
acies ab vna iussione ordinatè. Et calamotes 28
piscis manibus innitens, et captu facilis existẽs,
habitat in munitionibus regis. Tria autẽ sunt 29
quæ prosperè gradiuntur, & quartũ quod bene
incedit. Catulus leonis fortior bestiis, qui non 30
auertitur neq; horret bestiam. Et gallus cõscen 31
dens fœminas clemẽter, & hircus præcedẽs gre
gẽ, & rex concionans in gente. Si immiseris te 32
in lætitiã, & extenderis manũ tuã cũ pugna, in-
honoraberis. Mulge lac, & erit butyrũ: si autẽ 33
expresseris nares, exibit sanguis. Si autẽ extra-
xeris sermones, exibunt iudicia & pugnæ.*

CAP. XXXI.

*MEi sermones dicti sunt à Deo rege respon- 1
sum, quod docuit mater eius. Quid fili 2
custodies, quid? sermones Dei. Primogenite tibi
dico fili, quid fili mei vteri? quid fili meorũ vo-
torũ? Ne dederis mulieribus tuas diuitias, & 3
tuã mentẽ, & vitam in pænitentiã. Cũ consilio 4
omnia fac, cũ consilio bibe vinũ; principes iracũ-
di sunt. Vinũ ne bibant, ne cùm biberint obliui-
scantur sapientiæ, & recta iudicare, ne obruant
debiles. Date merum his qui sunt in mœrori- 6
bus, & vinũ bibere his qui sunt in doloribus.
Vt obliuiscantur egestatis, & laborũ nõ re- 7
cordentur amplius. Fili aperi tuũ os verbo Dei, 8
& iudica omnes sanè. Aperi tuũ os, & iudica 9
iustè, diiudica autem pauperem & imbecillem.*
Aleph. *Mulierẽ fortẽ quis inueniet? pretio- 10
sior autem est lapidibus pretiosis huiusmodi.*
Beth. *Confidit in ea cor viri sui, talis bonis 11
spoliis nõ indigebit.* Gimel. *Operatur enim vi- 12
ro bonũ & nõ malũ tota vita.* Daleth. *Filans 13
lanas & linum fecit vtilia manibus suis.*
He. *Facta est quasi nauis mercaturã exer- 14
cens: de longè congregat suas diuitias.*

22 ἐὰν οἰκέτης βασιλεύσῃ, καὶ ἄφρων πλησθῇ σιτίων, καὶ οἰ-
23 κέτις ἐὰν ἐκβάλῃ τὴν ἑαυτῆς κυρίαν. καὶ μισητὴ γυνὴ ἐὰν
24 τύχῃ ἀνδρὸς ἀγαθοῦ. τέσσαρα δέ ἐστιν ἐλάχιστα ἐπὶ τῆς γῆς,
25 ταῦτα δέ ἐστι σοφώτερα τῶν σοφῶν. οἱ μύρμηκες οἷς μή
26 ἐστιν ἰσχύς, καὶ ἑτοιμάζονται θέρους τὴν τροφήν. καὶ οἱ χοιρο-
γρύλλιοι ἔθνος οὐκ ἰσχυρόν, οἳ ἐποιήσαντο ἐν πέτραις τοὺς
27 ἑαυτῶν οἴκους. ἀβασίλευτόν ἐστιν ἡ ἀκρίς, καὶ ἐκστρατεύει
28 ἀφ᾽ ἑνὸς κελεύσματος εὐτάκτως. καὶ καλαμώτης χερσὶν
ἐρειδόμενος καὶ εὐάλωτος ὤν, κατοικεῖ ἐν ὀχυρώμασι βασι-
29 λέως. τρία δέ ἐστιν ἃ εὐόδως πορεύεται, καὶ τὸ τέταρτον ὃ κα-
30 λῶς διαβαίνει. σκύμνος λέοντος ἰσχυρότερος κτηνῶν, ὃς οὐκ
31 ἀποστρέφεται, οὐδὲ καταπτήσσει κτῆνος. καὶ ἀλέκτωρ ἐμπερι-
πατῶν θηλείαις εὐψύχως, καὶ τράγος ἡγούμενος αἰπολίου, καὶ
32 βασιλεὺς δημηγορῶν ἐν ἔθνει. ἐὰν πρόῃ σεαυτὸν εἰς εὐφρο-
σύνην, καὶ ἐκτείνῃς τὴν χεῖρά σου μετὰ μάχης ἀτιμασθήσῃ.
33 ἄμελγε γάλα καὶ ἔσται βούτυρον, ἐὰν δὲ ἐκπιέζῃς μυκτῆ-
ρας, ἐξελεύσεται αἷμα. ἐὰν δὲ ἐξέλκῃς λόγους, ἐξελεύσονται
κρίσεις καὶ μάχαι.

λα´

1 Οἱ ἐμοὶ λόγοι εἴρηνται ὑπὸ θεοῦ βασιλέως χρημα-
2 τισμός, ὃν ἐπαίδευσεν ἡ μήτηρ αὐτοῦ. τί τέκνον τη-
ρήσεις τί; ῥήσεις θεοῦ, πρωτογενές σοι λέγω υἱέ τί τέκνον ἐ-
μῆς κοιλίας; τί τέκνον ἐμῶν εὐχῶν;
3 μὴ δῷς γυναιξὶ σὸν πλοῦτον καὶ τὸν σὸν νοῦν καὶ βίον
4 εἰς ὑστεροβουλίαν. μετὰ βουλῆς πάντα ποίει, μετὰ βου-
λῆς οἰνοπότει, οἱ δυνάσται θυμώδεις εἰσίν. οἶνον μὴ
5 πινέτωσαν. ἵνα μὴ πιόντες ἐπιλάθωνται τῆς σοφίας
καὶ ὀρθὰ κρίνειν, οὐ μὴ δύνωνται τοὺς ἀσθενεῖς.
6 δότε μέθην τοῖς ἐν λύπαις, καὶ οἶνον πίνειν τοῖς ἐν ὀδύ-
7 ναις. ἵνα ἐπιλάθωνται τῆς πενίας καὶ τῶν πόνων μὴ
8 μνησθῶσιν ἔτι. υἱὲ ἄνοιγε σὸν στόμα λόγῳ θεοῦ, καὶ
9 κρῖνε πάντας ὑγιῶς. ἄνοιγε σὸν στόμα, καὶ κρῖνε δι-
καίως, διάκρινε δὲ πένητα καὶ ἀσθενῆ.
10 ἀλεφ. Γυναῖκα ἀνδρείαν τίς εὑρήσει; τιμιωτέρα
11 δέ ἐστιν λίθων πολυτελῶν ἡ τοιαύτη. βηθ. θαρσεῖ ἐπ᾽ αὐ-
τῇ ἡ καρδία τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, ἡ τοιαύτη καλῶν σκύλων οὐκ
12 ἀπορήσει. γίμελ. ἐνεργεῖ γὰρ τῷ ἀνδρὶ ἀγαθὸν καὶ οὐ κα-
13 κὸν πάντα τὸν βίον. δάλεθ. μηρυομένη ἔρια καὶ λίνον ἐ-
14 ποίησεν εὔχρηστα ταῖς χερσὶν αὐτῆς. ἤ. ἐγένετο ὡσεὶ ναῦς
ἐμπορευομένη, μακρόθεν συνάγει αὐτῆς τὸν πλοῦτον.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

22 Propter seruũ cùm regnauerit, & propter insipientẽ qui saturatur pane. 23 Propter odiosam quæ fuit viro, & ancillã quæ fuerit hæres dominæ suæ. 24 Quatuor sunt minima in terra, & sunt sapientia & erudita. 25 Formicæ quarũ populus nõ est fortis, & præparãt in æstate cibum suum. 26 Et cuniculi quorum populus non est fortis, & faciunt sibi domos in petris. 27 Et locustæ quæ non habent regem, & congregantur omnes in vnum. 28 Et aranea manibus tegumenta facit, & stat in domo regum. 29 Tria sunt quorum gressus pulchri sunt, & quatuor quæ pulchrè gradiuntur. 30 Leo fortissimus in animalibus, & non fugatur à quoquam. 31 Et gallus succinctus inter gallinas, & hircus syluestris qui vadit in domum peregrini, & rex qui stat & loquitur in domo populi sui. 32 Ne te extollas, ne sis insipiens, neque extendas manũ tuam ad os tuum. 33 Quia qui exprimit lac, elicit butyrum: & de expressione furoris exit sanguis, & de naribus vultus exit contentio.

CAP. XXXI.

VErba Lamuelis regis: Prophetia & eruditio, qua erudiuit eum mater sua, & dixit ei: 2 Quale væ fili mi, væ fili vteri mei, væ fili votorũ meorum. 3 Ne dederis mulieribus fortitudinẽ tuam, & vias tuas filiabus regum. 4 Obserua te à regibus Lamuel, à regibus qui bibunt vinum, & à potentibus qui bibunt siceram. 5 Ne fortè bibas & peruertas rationem tuam, & mutes iudicia omnium filiorum pauperum. 6 Date siceram lugentibus, & vinum his qui amaro sunt animo. 7 Vt bibant & obliuiscantur egestatis suæ, & detritarum vestium non recordentur amplius. 8 Aperi os tuum his qui non peruertunt iudiciũ, & iudica omnes filios peruersorũ. 9 Aperi os tuum, & iudica iustitiam, & ius redde pauperibus, & iniuriã patientibus. 10 *Aleph.* Mulierem bonam quis inueniet? pretiosior est lapidibus optimis. 11 *Beth.* Confidit in ea cor viri sui, & non spoliatur neque indiget. 12 *Gimel.* Reddet ei bonum & non malum omnibus diebus vitæ suæ. 13 *Daleth.* Quæsiuit lanam & linum, & operata est iuxta voluntatem manuum suarum. 14 *He.* Et facta est sicut nauis mercatoris, cuius è longinquo affertur cibus.

15 * ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וחק לנערתיה:
16 * זממה שדה ותקחהו מפרי כפיה נטעה כרם:
17 * חגרה בעוז מתניה ותאמץ זרועתיה:
18 * טעמה כי־טוב סחרה לא־יכבה בלילה נרה:
19 * ידיה שלחה בכישור וכפיה תמכו פלך:
20 * כפה פרשה לעני וידיה שלחה לאביון:
21 * לא־תירא לביתה משלג כי כל־ביתה לבש שנים:
22 * מרבדים עשתה־לה שש וארגמן לבושה:
23 * נודע בשערים בעלה בשבתו עם־זקני־ארץ:
24 * סדין עשתה ותמכר וחגור נתנה לכנעני:
25 * עוז־והדר לבושה ותשחק ליום אחרון:
26 * פיה פתחה בחכמה ותורת־חסד על־לשונה:
27 * צופיה הליכות ביתה ולחם עצלות לא תאכל:
28 * קמו בניה ויאשרוה בעלה ויהללה:
29 * רבות בנות עשו חיל ואת עלית על־כלנה:
30 * שקר החן והבל היפי אשה יראת־יהוה היא תתהלל:
31 * תנו־לה מפרי ידיה ויהללוה בשערים מעשיה:

15 * *Vau.* De nocte ſurrexit, deditque prędā domeſticis ſuis, & cibaria ancillis ſuis.
16 * *Zain.* Conſiderauit agrum & emit eū: C de fructu manuū ſuarū plantauit vineā.
17 * *Heth.* Accinxit fortitudine lūbos ſuos, & roborauit brachium ſuum.
18 * *Teth.* Guſtauit quoniam bona eſt negotiatio eius, non extinguetur in nocte lucerna eius.
19 * *Jod.* Manum ſuam miſit ad fortia, & digiti eius apprehenderunt fuſum.
20 * *Caph.* Manum ſuam aperuit inopi, & palmas ſuas extendit ad pauperem.
21 * *Lamed.* Non timebit domui ſuę à frigoribus niuis; omnes enim domeſtici eius veſtiti ſunt duplicibus.
22 * *Mem.* Stragulatam veſtem fecit ſibi, byſſus & purpura indumentum eius.
23 * *Nun.* Nobilis in portis vir eius, quan D do ſederit cum ſenatoribus terræ.
24 * *Samech.* Sindonem fecit & vendidit, & cingulum tradidit Chananæo.
25 * *Ain.* Fortitudo & decor indumentū eius, & ridebit in die nouiſſimo.
26 * *Phe.* Os ſuum aperuit ſapientiæ, & lex clementiæ in lingua eius.
27 * *Sade.* Cōſiderauit ſemitas domus ſuæ, & panem otioſa non comedit.
28 * *Coph.* Surrexerunt filij eius, & beatiſſimā prædicauerūt: vir eius laudauit eam.
29 * *Res.* Multæ filiæ congregauerunt diuitias, tu ſupergreſſa es vniuerſas.
30 * *Sin.* Fallax gratia & vana eſt pulchritudo: mulier timēs Dn̄m, ipſa laudabitur.
31 * *Thau.* Date ei de fructu manuū ſuarū, & laudent eam in portis opera eius.

תרגום

15 וקמת בליליא ויהבת מזונה לביתה ופלחנא לטליתהא: 16 ואתחשבת בתרעיתא ונסברת חקלא ומן־פרי ידהא נצבת כרמא:
17 ואסרת בעשנא חרצהא וזרזת דרעיה: 18 וטעמת מטול דטבתא תגרותה ולא־דעך בליליא שרגה:
19 ידהא פשטא בכשרא וידהא לבכין מעזלא: 20 ידה פשטא לעניא ודרעיה אושטא לעליבי:
21 לא ידחלון בני ביתה מן־תלגא מטול דכלהון בני ביתה לבישין הוו זהוריתא: 22 תשוויתא עבדת לה כותא וארגונא לבושה:
23 ידיע הוה בינת מדינתא בעלה כד יתב הוא עם־סבי־ארעא: 24 פתגא עבדת וזבנת וזונרא יהבת לכנענאה:
25 עשנא והדרא לבושה וגחכא ביומא אחריתא: 26 פומה פתחת בחכמתא ונמוסא דחסדא על־לשנה:
27 וגלין ארחתא דביתה ולחמא חבינגות לא אכלה: 28 קמו בנהא ויהבון לה טובא בעלה ומשבחה:
29 סגיען בנתא דקניין ואת עברת על־כלהן: 30 מטול דשקרא הוא חנא וסריק הוא שפרא אתתא דדחלה דאלהא היא תשתבחא:
31 הבו לה מן פרי ידהא ונשבחנה עובדיה בתרעי:

נשלם ספר משלי

ונקרא ומוגה עם רב עיון על ידי בנדיכטוס אריאש מונטנוס ממונה על המלאכה הזאת במצות פיליפוס מלך ספרד מלך טוב וירא האלהים על כל אשר הם קוראים בשם ישוע המשיח:

ב א ס

*Vau. *Et surgit de noctibus, & dedit ci-* 15
baria domo, et opera ancillis. *Zain. *Cōsiderās* 16
agrum emit: ab autem fructibus manuum sua-
rum plantauit possessionem. *Heth. *Accin-* 17
cta fortiter lumbū suum, firmauit brachia sua
ad opus. *Teth. *Gustauit quòd bonum est* 18
operari, & non extinguitur tota nocte lucerna
eius. *Ioth. *Cubitos suos extendit ad vti-* 19
lia, at manus suas firmat ad fusum.
*Caph. *Manus autē suas aperuit pauperi,* 20
fructum autem extendit mendico.
*Lamed. *Non habet curā eorum quæ sunt* 21
in domo vir eius cùm alicubi moratur. Omnes
enim qui ab ea, induti sunt. *Mem. *Duplices* 22
vestes fecit viro suo, ex autem bysso & purpu-
ra sibi indumenta. *Nun. *Circumspectus* 23
autem fit in portis vir eius, quando vtique se-
derit in concilio cum senibus terræ.
*Samech. *Sindones fecit & vēdidit, cingu-* 24
la autem Chananæis. *Ain. *Fortitudinē &* 25
honestatem induit, & lætata est in diebus vlti-
mis. *Phe. *Os autem suum aperit sapienter* 26
& legaliter, at eleemosyna eius in lingua eius.
*Sade. *Angustæ semitæ domui eius, cibos* 27
autem otiosa non comedit. *Coph. *Surrexe-* 28
runt filij eius & diuites facti sunt, & vir eius
laudauit eam. *Res. *Multæ filiæ acquisie-* 29
runt diuitias, multæ fecerunt potentiam: excel-
lis & supergressa es vniuersas. *Sin. *Menda-* 30
ces gratiæ & vana pulchritudo non est in te; mu-
lier enim prudens benedicitur, timorem autem
Domini ista laudet. *Thau. *Date ei de fructi-* 31
bus manuū eius, & laudetur in portis vir eius.

15 * βαύ. καὶ ἀνίσαται ἐκ νυκτῶν καὶ ἔδωκε βρώματα τῷ
16 οἴκῳ καὶ ἔργα ταῖς θεραπαίναις. * ζάϊν. θεωρήσασα γεώρ-
γιον ἐπρίατο, ἀπὸ δὲ καρπῶν χειρῶν αὐτῆς κατεφύτευσε
17 κτῆμα. * ἤθ. ἀναζωσαμένη ἰσχυρῶς τὴν ὀσφὺν αὐτῆς,
18 ἤρεισε τοὺς βραχίονας αὐτῆς εἰς ἔργον. * τήθ. ἐγεύσατο
ὅτι καλόν ἐστι τὸ ἐργάζεσθαι, καὶ οὐκ ἀποσβέννυται ὅλην τὴν
19 νύκτα ὁ λύχνος αὐτῆς. * ἰώθ. τοὺς πήχεις αὐτῆς ἐκτείνει
ἐπὶ τὰ συμφέροντα, τὰς δὲ χεῖρας αὐτῆς ἐρείδει εἰς ἄ-
20 τρακτον. * χάφ. χεῖρας δὲ αὐτῆς διήνοιξε πένητι, καρπὸν
21 δὲ ἐξέτεινε πτωχῷ. * λάμεδ. οὐ φροντίζει τῶν ἐν οἴκῳ
ὁ ἀνὴρ αὐτῆς ὅταν που χρονίζῃ. πάντες γὰρ οἱ παρ' αὐτῆς
22 ἐνδεδυμένοι εἰσί. * μήμ. δισσὰς χλαίνας ἐποίησε τῷ
ἀνδρὶ αὐτῆς, ἐκ δὲ βύσσου καὶ πορφύρας ἑαυτῇ ἐνδύματα.
23 * νοῦν. περίβλεπτος δὲ γίνεται ἐν πύλαις ὁ ἀνὴρ αὐτῆς,
ἡνίκα ἂν καθίσῃ ἐν συνεδρίῳ μετὰ τῶν γερόντων τῆς γῆς.
24 * σάμεχ. σινδόνας ἐποίησε καὶ ἀπέδοτο, περιζώματα
25 δὲ τοῖς χαναναίοις. * ἄϊν. ἰσχὺν καὶ εὐπρέπειαν ἐνε-
δύσατο, καὶ εὐφράνθη ἐν ἡμέραις ἐσχάταις.
26 * φή. στόμα δὲ αὐτῆς διήνοιγε σοφῶς καὶ νομοθέσμως,
ἡ δὲ ἐλεημοσύνη αὐτῆς ἐν τῇ γλώσσῃ αὐτῆς.
27 * σαδή. στεγναὶ διατριβαὶ οἴκων αὐτῆς, σῖτα δὲ ὀκνηρὰ
28 οὐκ ἔφαγε. * κώφ. ἀνέστησαν τὰ τέκνα αὐτῆς καὶ ἐπλού-
29 τησαν, καὶ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς ᾔνεσεν αὐτήν. * ρής. πολλαὶ
θυγατέρες ἐκτήσαντο πλοῦτον, πολλαὶ ἐποίησαν δύνα-
μιν, ὑπέρκεισαι καὶ ὑπερῆρας πάσας.
30 * σίν. ψευδεῖς ἀρέσκειαι καὶ μάταιον κάλλος οὐκ ἔστιν
ἐν σοί· γυνὴ γὰρ συνετὴ εὐλογεῖται· φόβον δὲ κυρίου αὕτη
31 αἰνείτω. * θαύ. δότε αὐτῇ ἀπὸ καρπῶν χειρῶν αὐτῆς,
καὶ αἰνείσθω ἐν πύλαις ὁ ἀνὴρ αὐτῆς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

15 *Vau.* Et surrexit in nocte, & dedit escam domui suæ, & pensum ancillis suis. 16 *Zain.* Et cogitauit in consilio, & accepit agrum, & de fructibus manuum suarū plantauit vineam. 17 *Heth.* Et succingit fortitudine lumbos suos, & accingit brachia sua. 18 *Teth.* Et gustauit quoniam bona est negotiatio sua, & non extinguetur in nocte lucerna eius. 19 *Iod.* Manum suam extendit ad vertibulum, & manus eius tenuerunt fusum. 20 *Caph.* Manum suam extendit ad inopem, & brachia sua misit iniuriam patientibus.
21 *Lamed.* Non timebunt filij domus eius à niue, quoniam omnes domestici eius vestiti sunt coccineis. 22 *Mem.* Strata fecit sibi: byssus & purpura indumentum eius. 23 *Nun.* Notus est in prouinciis maritus eius, quando sederit cum senioribus terræ.
24 *Samech.* Sindonem fecit, & vendidit, & cingulum tradidit mercatori. 25 *Ain.* Fortitudo & decor indumentum eius, & ridebit in die nouissimo. 26 *Phe.* Os suum aperuit in sapientia, & lex gratiæ in lingua eius. 27 *Sadic.* Manifestæ sunt viæ domus eius, & panem pigredinis non comedit. 28 *Coph.* Surrexerunt filij eius, & beatitudinem illi dederunt: vir eius & laudauit eam.
29 *Res.* Multæ filiæ possederunt diuitias, sed tu superasti vniuersas. 30 *Sin.* Quoniam fallax est gratia, & vana pulchritudo: mulier timens Deum, ipsa laudatur. 31 *Thau.* Date ei de fructibus manuum suarum, & laudent eam opera sua in portis.

PROLOGVS BEATI HIERONYMI
IN LIBRVM ECCLESIASTEN.

MEMINI me ante hoc ferme quiquennium, cùm adhuc Romæ essem & Ecclesiasten sanctæ Blesillæ legerem, vt eam ad contemptum mundi huius prouocarem, & omne quod in mundo cerneret, putaret esse pro nihilo, rogatū ab ea, vt in morem commētarioli, obscura quæq; dissererem, vt absque me posset intelligere quæ legebat. Itaque quoniam in procinctu nostri operis subita morte subtracta est, & vbi non meruimus, ô Paula & Eustochium, talem vitæ nostræ habere consortem, tantoque vulnere tunc percussus obmutui; nunc in Bethleem positus, angustiore videlicet ciuitate, & illius memoriæ & vobis reddo quod debeo: Hoc breuiter admonens, quòd nullius auctoritatem secutus sum, sed de Hebræo transferens, maximè septuaginta Interpretū consuetudini me coaptaui; in his duntaxat quæ non multum ab Hebraicis discrepant. Interdum Aquilæ quoq; & Symmachi & Theodotionis recordatus sum; vt nec nouitate nimia lectoris studium deterrerē, nec rursum contra conscientiam meam, fonte veritatis omisso, opinionum riuulos consectarer.

א

1 בְרֵי קֹהֶלֶת בֶּן־דָּוִד מֶלֶךְ בִּירוּשָׁלִָם ׃
2 הֲבֵל הֲבָלִים אָמַר קֹהֶלֶת הֲבֵל
הֲבָלִים הַכֹּל הָבֶל ׃
3 מַה־יִּתְרוֹן לָאָדָם בְּכָל־עֲמָלוֹ שֶׁיַּעֲמֹל תַּחַת
הַשָּׁמֶשׁ ׃
4 דּוֹר הֹלֵךְ וְדוֹר בָּא וְהָאָרֶץ לְעוֹלָם עֹמָדֶת ׃
5 וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ וּבָא הַשָּׁמֶשׁ וְאֶל־מְקוֹמוֹ שׁוֹאֵף
זוֹרֵחַ הוּא שָׁם ׃
6 הוֹלֵךְ אֶל־דָּרוֹם וְסוֹבֵב אֶל־צָפוֹן סוֹבֵב ׀ סֹבֵב
הוֹלֵךְ הָרוּחַ וְעַל־סְבִיבֹתָיו שָׁב הָרוּחַ ׃
7 כָּל־הַנְּחָלִים הֹלְכִים אֶל־הַיָּם וְהַיָּם אֵינֶנּוּ מָלֵא
אֶל־מְקוֹם שֶׁהַנְּחָלִים הֹלְכִים שָׁם הֵם שָׁבִים לָלָכֶת ׃
8 כָּל־הַדְּבָרִים יְגֵעִים לֹא־יוּכַל אִישׁ לְדַבֵּר לֹא־
תִשְׂבַּע עַיִן לִרְאוֹת וְלֹא־תִמָּלֵא אֹזֶן מִשְּׁמֹעַ ׃
9 מַה־שֶּׁהָיָה הוּא שֶׁיִּהְיֶה וּמַה־שֶּׁנַּעֲשָׂה הוּא
שֶׁיֵּעָשֶׂה וְאֵין כָּל־חָדָשׁ תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ ׃
10 יֵשׁ דָּבָר שֶׁיֹּאמַר רְאֵה־זֶה חָדָשׁ הוּא כְּבָר הָיָה
לְעֹלָמִים אֲשֶׁר הָיָה מִלְּפָנֵנוּ ׃
11 אֵין זִכְרוֹן לָרִאשֹׁנִים וְגַם לָאַחֲרֹנִים שֶׁיִּהְיוּ לֹא־
יִהְיֶה לָהֶם זִכָּרוֹן עִם שֶׁיִּהְיוּ לָאַחֲרֹנָה ׃
12 אֲנִי קֹהֶלֶת הָיִיתִי מֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל בִּירוּשָׁלִָם ׃
13 וְנָתַתִּי אֶת־לִבִּי לִדְרוֹשׁ וְלָתוּר בַּחָכְמָה עַל־כָּל־
אֲשֶׁר נַעֲשָׂה תַּחַת הַשָּׁמָיִם הוּא ׀ עִנְיַן רָע נָתַן
אֱלֹהִים לִבְנֵי הָאָדָם לַעֲנוֹת בּוֹ ׃
14 רָאִיתִי אֶת־כָּל־הַמַּעֲשִׂים שֶׁנַּעֲשׂוּ תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ
וְהִנֵּה הַכֹּל הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ ׃

LIBER ECCLESIASTES.

CAP. I.

1 Erba Ecclesiastes filij Da-
A uid regis Hierusalem.
2 * Vanitas vanitatū, di-
xit Ecclesiastes: vanitas va
nitatū & omnia vanitas.
3 * Quid habet amplius
homo de vniuerso labore suo quo laborat
4 sub sole? *Generatio præterit, & genera-
tio aduenit, terra autem in æternum stat.
5 * Oritur sol & occidit, & ad locum
6 suum reuertitur, ibiq; renascens, *Gyrat
per Meridiem, & flectitur ad Aquilonem.
Lustrans vniuersa in circuitu pergit spiri-
7 tus, & in circulos suos reuertitur. *Omnia
B flumina intrant in mare, & mare non re-
dundat. Ad locum vnde exeunt flumina,
8 reuertuntur, vt iterum fluant. *Cunctæ
res difficiles, nō potest eas homo explicare
sermone. Non saturatur oculus visu, nec
9 auris auditu impletur. * Quid est quod
fuit? Ipsum quod futurum est. Quid est
quod factum est? Ipsum quod faciendum
est. Nihil sub sole nouum.
10 * Nec valet quisquam dicere, Ecce hoc
recens est. Iam enim præcessit in seculis
quæ fuerunt ante nos.
11 * Non est priorum memoria, sed nec
C eorum quidē quæ postea futura sunt, erit
recordatio apud eos qui futuri sunt in no-
uissimo.
12 * Ego Ecclesiastes fui rex Israel in Hie-
13 rusalem. * Et proposui in animo meo
quærere & inuestigare sapienter de omni-
bus quæ fiunt sub sole. Hanc occupationē
pessimam dedit Deus filiis hominum, vt
occuparentur in ea.
14 * Vidi quæ fiunt cuncta sub sole: & ecce
vniuersa vanitas & afflictio spiritus.

תרגום

א

פתגמי קהלת הוא שלמה בר דוד מלכא דהוה בירושלם ׃ 2 אמר במימרה הבל הבלים עלמא הדין הבל הבלים כל־מה־דטרחת
כולא הבלו׃ 3 מה־מותר אית לאנש בתר דימות מכל־טרחה דהוא טרח תחות שמשא בעלמא הדין ׃ 4 דרא אזל ודרא
אתי וארעא לעלמי עלמין קימא ׃ 5 וידנח שמשא ביממא מן סטר מדנחא ועאל שמשא לסטר מערבא בליליא ולאתרה שאף ואזל ארח
תהומא ודנח למחר מאתר דהוא דנח מתמן מאתמלי׃ 6 אזל כל־סטר דרומא ומחזר לסטר צפונא ארח תהומא מחזר מחזר ואזל רוחא ועל־
סחרנוהי תאב רוחא ׃ 7 כל־נחליא ומבועי מיא אזלין ונגדין למי אוקינוס דמסחר לעלמא ואוקינוס ליתוהי מתמלי ולאתרא דנחליא
אזלין ונגדין תמן אנון תיבין למיזל מצנורי תהומא ׃ 8 כל־פתגמיא דעתידין למהוי בעלמא אשתלהיו בהון נביאיא קדמאין ולא יכלו
למשכח סופיהון כרם הכי לית לה רשו לגבר למללא מה דעתיד למיתי בתרוהי ולא יכלא עינא למחזי כל־מה־דעתיד למיתי בעלמא ולא יכלא
אדנא לאתמלאה מלמשמע פתגמי כל־דיירי ארעא ׃ 9 מה־דהוה מן קדמת דנא הוא דעתיד למהוי בתר כן ומה־דאתעבד מן קדמת דנא
הוא דעתיד לאתעובדא עד סוף כל־דרי עלמא ולית כלום פתגם חדת בעלמא הדין תחות שמשא׃ 10 אית פתגם דיימר אנש חזי דין פתגם
חדת הוא הא כבר הוה לעלמין ביומי דריא די־הוו קדמנא ׃ 11 לית דכרנא לדריא ואף לבתריא דעתידין למהוי לא יהי להון דכרנא
עם דריא דיהון ביומי מלכא משיחא ׃ 12 אנא קהלת הויתי מלכא על־ישראל בירושלם ׃
13 ומסרית ית לבי למתבע אלפן מן קדם ייי לאללא חכמתא על־כל־מה־דאתעבד תחות שמשא בעלמא הדין וחזית דכל־עובדי בני אנשא
חיבא גנן ביש דיהב ייי לבני אנשא לאסתגפא בה ׃
14 חזיתי ית־כל־עובדי בני אנשא די־אתעבדו תחות שמשא בעלמא הדין והוא כלא הבלו ותבירות רוחא ׃

ECCLESIASTES.

CAP. I.

Erba Ecclesiastæ filij Dauid 1
regis Israel in Hierusalem.
Vanitas vanitatũ, dixit 2
Ecclesiastes: vanitas vanita-
tum, omnia vanitas. Quæ 3
abundantia homini in omni
labore suo quo laborat sub sole?
Generatio vadit & generatio venit, & 4
terra in seculum stetit.
Et oritur sol, & occidit sol, & in locum 5
suum trahit, oriens ipse illic,
Vadit ad Notum, & circuit ad Boream: 6
circuit circuens, vadit spiritus, & ad circulos
suos conuertitur spiritus.
Omnes torrentes eunt ad mare, & mare 7
non est repletum. Ad locum quò torrentes va-
dunt, illuc ipsi conuertuntur ad eundum.
Omnes sermones implicati, non poterit vir 8
adloquendum, & non replebitur oculus visu,
& non replebitur auris ab auditu.
Quid quod fuit? ipsum quod futurum est. 9
& quid quod factum est? ipsum faciendum: &
non est omne recens sub sole.
Qui loquetur & dicet: Ecce hoc nouum 10
est, iam fuerunt in seculis quæ fuerunt ab ante
nos.
Non est memoria primis, & saltem vl- 11
timis factis non est eis memoria cum futuris in
nouissimo.
Ego Ecclesiastes fui rex super Israel in Hie- 12
rusalem.
Et dedi cor meum ad exquirendum & ad 13
considerandum in sapientia de omnibus quæ
fiunt sub cælo; quoniam occupationem malam
dedit Deus filiis hominum, vt occuparentur
in ea.
Vidi omnia opera quæ facta sunt sub sole, 14
& ecce omnia vanitas & electio spiritus.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΗΣ.

κεφ. α΄.

1 Ἡματα ἐκκλησιαστοῦ υἱοῦ Δαυὶδ βασι-
2 λέως ἰσραὴλ ἐν ἱερουσαλήμ. ματαιό-
της ματαιοτήτων, εἶπεν ὁ ἐκκλησιαστής,
ματαιότης ματαιοτήτων τὰ πάντα μα-
3 ταιότης. τίς περίσσεια τῷ ἀνθρώπῳ ἐν
παντὶ μόχθῳ αὐτοῦ ᾧ μοχθεῖ ὑπὸ τὸν ἥλιον;
4 γενεὰ πορεύεται καὶ γενεὰ ἔρχεται, καὶ ἡ γῆ εἰς τὸν
αἰῶνα ἕστηκε.
5 καὶ ἀνατέλλει ὁ ἥλιος, καὶ δύνει ὁ ἥλιος καὶ εἰς τὸν
6 τόπον αὐτοῦ ἕλκει, ἀνατέλλων αὐτὸς ἐκεῖ πορεύεται
πρὸς νότον καὶ κυκλοῖ πρὸς βορρᾶν, κυκλοῖ κυκλῶν πο-
ρεύεται πνεῦμα, καὶ ἐπὶ κύκλους αὐτοῦ ἐπιστρέφει τὸ πνεῦ-
7 μα. πάντες οἱ χείμαρροι πορεύονται εἰς τὴν θά-
λασσαν, καὶ ἡ θάλασσα οὐκ ἔστιν ἐμπιπλαμένη. εἰς τὸν
τόπον οὗ οἱ χείμαρροι πορεύονται, ἐκεῖ αὐτοὶ ἐπιστρέ-
φουσι τοῦ πορευθῆναι.
8 πάντες οἱ λόγοι ἔγκοποι, οὐ δυνήσεται ἀνὴρ τοῦ λα-
λεῖν, καὶ οὐκ ἐμπλησθήσεται ὀφθαλμὸς τοῦ ὁρᾶν· καὶ οὐ
πληρωθήσεται οὖς ἀπὸ ἀκροάσεως.
9 τί τὸ γεγονός; αὐτὸ τὸ γενησόμενον. καὶ τί τὸ πεποιη-
μένον; αὐτὸ τὸ ποιηθησόμενον· καὶ οὐκ ἔστι πᾶν πρόσφα-
10 τον ὑπὸ τὸν ἥλιον. ὃς λαλήσει καὶ ἐρεῖ, ἴδε τοῦτο και-
νόν ἐστιν, ἤδη γέγονεν ἐν τοῖς αἰῶσι τοῖς γενομένοις ἀπὸ ἔμ-
11 προσθεν ἡμῶν. οὐκ ἔστι μνήμη τοῖς πρώτοις, καί γε
τοῖς ἐσχάτοις γενομένοις οὐκ ἔστι αὐτοῖς μνήμη μετὰ τῶν γενη-
σομένων εἰς τὴν ἐσχάτην.
12 ἐγὼ ἐκκλησιαστὴς ἐγενόμην βασιλεὺς ἐπὶ ἰσραὴλ
13 ἐν ἱερουσαλήμ. καὶ ἔδωκα τὴν καρδίαν μου τοῦ ἐκ-
ζητῆσαι καὶ τοῦ κατασκέψασθαι ἐν τῇ σοφίᾳ περὶ πάν-
των τῶν γενομένων ὑπὸ τὸν οὐρανόν· ὅτι περισπασμὸν πο-
νηρὸν ἔδωκεν ὁ θεὸς τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων τοῦ περισπᾶ-
14 σθαι ἐν αὐτῷ. εἶδον σύμπαντα τὰ ποιήματα τὰ πε-
ποιημένα ὑπὸ τὸν ἥλιον. καὶ ἰδοὺ πάντα ματαιότης καὶ
προαίρεσις πνεύματος.

INTERPRETATIO LATINA PARAPHRASIS

CHALDAICAE LIBRI ECCLESIASTES,

Interprete Benedicto Aria Montano Hispalensi.

CAP. I.

VERBA Ecclesiastæ (ipse est Selomoh) filij Dauid regis qui fuit in Ierusalem. 2 Dixit in verbo suo: Vanitas vanitatum seculũ hoc:
vanitas vanitatum omne quod laboraui, omnino vanitas. 3 Quid reliquum est homini postquam mortuus fuerit, de omni labore
suo, quem ipse laborauit sub sole in hoc seculo? 4 Generatio abit & generatio venit, & terra in secula seculorum stat. 5 Oritur
sol in die ex latere Orientis, & ingreditur sol in latus Occidentis in nocte, & ad locum suũ anhelat, & ambulat per viã abyssi, & ori-
turus est cras ex loco vnde ipse ortus est heri. 6 Perambulat omne latus Meridiei, & redit ad latus Aquilonis via abyssi: gyrat, circuit, &
ambulat spiritus, & per circuitus suos reuertitur spiritus. 7 Omnia flumina & scaturigines aquarum vadunt & fluunt in mare Ocea-
num, quod circuit mundũ, & Oceanus non impletur: & ad eundem locũ quò flumina vadunt & fluunt, ipsa redeunt, vt vadant per meatus
abyssi. 8 In omnibus verbis quæ parata sunt vt fiant in seculo, defatigati sunt prophetæ antiqui, & nõ potuerunt inuenire fines eorum: ve-
rùm vtique non est facultas viro vt loquatur quod venturum est post se, & non potest oculus videre omne quod futurum est vt accidat in
mundo, & non potest auris impleri audiendo verba omnium incolarum terræ. 9 Id quod fuit ab antiquo, ipsum est quod futurum est
posthac: & id quod factum est ab antiquo, ipsum est quod futurum est vt fiat vsque ad finem omnium generationum seculi: & non est vlla
res noua in seculo hoc sub sole. 10 Est res de qua dicat homo, Vide, hæc res noua est, ecce antè fuit in seculo in diebus generationum,
quæ fuerunt ante nos. 11 Non est memoria generationibus & etiã posteris qui futuri sunt, non erit illis memoria cum generationibus quæ
erunt in diebus regis Christi. 12 Ego Ecclesiastes fui rex super Israel in Ierusalẽ. 13 Et tradidi cor meũ ad inuestigandam doctrinam à Do-
mino, & ad explorandam sapientiam de omni quod factũ est sub sole in mundo hoc: & vidi quòd omnia facta filiorũ hominis obnoxia sint
negocio malo quod dedit Dominus filiis hominis, vt affligerentur in eo. 14 Vidi omnia facta filiorum hominis quæ fiunt sub sole in
mundo hoc: & id omne vanitas & confractio spiritus.

15 * מעות לא יוכל לתקן וחסרון לא יוכל להמנות׃
16 * דברתי אני עם לבי לאמר אני הנה הגדלתי
והוספתי חכמה על כל אשר היה לפני על
ירושלם ולבי ראה הרבה חכמה ודעת׃
17 * ואתנה לבי לדעת חכמה ודעת הללות
ושכלות ידעתי שגם זה הוא רעיון רוח׃
18 * כי ברב חכמה רב כעס ויוסיף דעת יוסיף
מכאוב׃

ב

1 * אמרתי אני בלבי לכה נא אנסכה בשמחה
וראה בטוב והנה גם הוא הבל׃
2 * לשחוק אמרתי מהולל ולשמחה מה זה עשה׃
3 * תרתי בלבי למשוך ביין את בשרי ולבי נהג
בחכמה ולאחז בסכלות עד אשר אראה אי זה
טוב לבני האדם אשר יעשו תחת השמים מספר
ימי חייהם
4 * הגדלתי מעשי בניתי לי בתים נטעתי לי כרמים׃
5 * עשיתי לי גנות ופרדסים ונטעתי בהם עץ
כל פרי׃
6 * עשיתי לי ברכות מים להשקות מהם יער
צומח עצים׃
7 * קניתי עבדים ושפחות ובני בית היה לי גם
מקנה בקר וצאן הרבה היה לי מכל שהיו לפני
בירושלם׃
8 * כנסתי לי גם כסף וזהב וסגלת מלכים
והמדינות עשיתי לי שרים ושרות ותענגות בני
האדם שדה ושדות׃
9 * וגדלתי והוספתי מכל שהיה לפני בירושלם
אף חכמתי עמדה לי׃

15 *Peruerſi difficilè corrigũtur,& ſtultorũ
16 infinitus eſt numerus. *Locutus ſum in
D corde meo dicẽs:Ecce magnus effectꝰ ſum
& præceſsi omnes ſapientia qui fuerũt ante me in Hieruſalẽ, & mens mea contemplata eſt multa ſapienter,& didici.
17 *Dedique cor meum vt ſcirem prudentiam atque doctrinam , erroreſque & ſtultitiam. Et agnoui quòd in his quoque eſſet labor & afflictio ſpiritus.
18 *Eò quòd in multa ſapientia multa ſit indignatio;& qui addit ſcientiam,addit & dolorem.

CAP. II.

1 DIxi ego in corde meo: Vadã & affluam
A delitiis, & fruar bonis. Et vidi quòd hoc quoque eſſet vanitas.
2 *Riſum reputaui errorem,& gaudio dixi : Quid fruſtra deciperis?
3 *Cogitaui in corde meo abſtrahere à vino carnem meam,vt animum meũ transferrem ad ſapientiam, deuitaremque ſtultitiam, donec viderem quid eſſet vtile filiis hominum, quo facto opus eſt ſub ſole numero dierum vitæ ſuæ.
4 *Magnificaui opera mea:ædificaui mihi domos,& plantaui vineas.
5 *Feci hortos & pomaria, & conſeui ea cuncti generis arboribus.
6 *Et exſtruxi mihi piſcinas aquarum, vt irrigarem ſyluam lignorũ germinantium.
7 *Poſſedi ſeruos & ancillas, multamque familiam habui. Armenta quoque & magnos ouium greges vltra omnes qui fuerunt ante me in Hieruſalem.
8 *Coaceruaui mihi argentum & au-
B rum, & ſubſtantias regum & prouinciarum. Feci mihi cantores & cantatrices, & delitias filiorum hominum, ſcyphos & vrceolos in miniſterio ad vina fundenda.
9 *Et ſupergreſſus ſum opibus omnes qui ante me fuerunt in Hieruſalem. Sapientia quoque perſeuerauit mecum.

תרגום

15 גבר די סריכן ארחתיה בעלמא הדין ומית בהון ולא הדר בתיובתא לית ליה רשו לאתקנא בתר מותיה וגבר חסיר באורייתא ופקודיא
בחיוהי בתר מותיה לית ליה רשו לאתמנאה עם צדיקיא בגנתא דעדן׃ 16 מללית אנא בהרהור לבי למימר אנא אסגיתי ואוספת חכמתא
על כל חכימיא די הוו קדמי בירושלם ולבי חזא סגיאות חכמתא ומנדעא׃ 17 ויהבית לבבי למדע חכמתא וחלחלתא דמלכותא ומנדעא
וסכלתנו בחנית למדע דאף דין הוא תבירות רוחא לגבר דמשתדל למשכח יתהון׃ 18 ארום גבר דמסגי חכמתא כד יחוב ולא יהוב בתיובתא
מסגי רגז מן קדם יי ודמוסף מנדעא וימות בטליותיה מוסף כאב לבא לקריבוי׃

ב

1 אמרית אנא בלבבי איזל כען הכא ואבחן בחדוא ואחזי בטוב עלמא הדין וכדו מטא עלי צערא וסגופא אמרית במימרי הא אף דין
הוא הבלו׃ 2 לחוכא אמרית בעדן צערי ליצנותא הוא ולחדוא מה הנאה אית לגבר דיעבדנה׃ 3 אלית בלבבי לנגדא בבית חמרא
ית בשרי ולבי דבר בחכמתא ולאחדא בשטות עלמיא עד די בחנית וחזית איזן מנהון טב לבני אנשא דיעבדון עד דאנון קימין בעלמא הדין
תחות שמשא מנין יומי חייהון׃ 4 אסגיתי עובדין טבין בירושלם בניתי לי בתין אנצבת לי כרמין׃ 5 עבדית לי גנת שקין ופרדסין
וזרעית תמן כל מיני עשבין וכל אילני פירין׃ 6 עבדית לי פרקטנין דמיא לאשקאה מנהון אפילו חורשא די מרבי קיסין לאספקא׃
7 קניתי עבדין ואמהן וגדברין די ממנן על מזונא דביתי הוו לי לפרנסא יתי וית אנש ביתי אף קנין תורין ועאן הוה לי יתיר מכל
דריא די הוו קדמי בירושלם׃ 8 כנשת לי אף אוצרין דכסף ודהב וטסברי מלכין ופלכין אתיהבו לי לכרגא עבדית בבית מקדשא זיני
זמרא לזמרא בהון זמריא וזמריתא ותפנוקי בני אנשא ומרזבין דשדין מיא פושרי ומרזבין דשדין מיא חמימי׃
9 ואסגיתי טובא ואוספת עתרא מכל דריא די הוו קדמי בירושלם ברם חכמתי קמת לי והיא סיעת יתי׃

** Peruersum non poterit vt ornatum sit,* 15
posteritas non poterit vt numerata sit. Locutus
sum ego in corde meo vt dicam:
** Ego ecce magnus effectus sum, & addidi* 16
sapientiam super omnes qui fuerunt ante me in
Hierusalem. Et cor meum vidit multa, sapientiam & cognitionem, parabolas & scientiam.
** Noui quòd & hoc est electio spiritus.* 17
** Eo quòd in multitudine sapientiæ multitu-* 18
do cognitionis; & qui addit cognitionem, addet dolorem.

15 * διεστραμμένον οὐ δυνήσεται τοῦ ἐπικοσμηθῆναι, καὶ ὑστέρημα οὐ δυνήσεται τοῦ ἀριθμηθῆναι. ἐλάλησα ἐγὼ ἐν τῇ καρδίᾳ μου τοῦ λέγειν,
16 * ἐγὼ ἰδοὺ ἐμεγαλύνθην καὶ προσέθηκα σοφίαν ἐ-
πὶ πᾶσιν οἳ ἐγένοντο ἔμπροσθέν μου ἐν ἱερουσαλήμ. καὶ καρδία μου εἶδε πολλά, σοφίαν καὶ γνῶσιν, παραβολὰς καὶ ἐπιστήμην·
17 * ἔγνων ὅτι καί γε τοῦτό ἐστι προαίρεσις πνεύματος.
18 * ὅτι ἐν πλήθει σοφίας πλῆθος γνώσεως καὶ ὁ προστι-
θεὶς γνῶσιν, προσθήσει ἄλγημα.

CAP. II.

DIxi ego in corde meo: Veni iam experiar te 1
in lætitia, & ecce in bono; & ecce & hoc vanitas.
** Risui dixi circulationem, & gaudio Quid* 2
hoc facis?
** Et consideraui si cor meum trahet vt vi-* 3
num carnem meam, & cor meum duxit me in sapientia, & vt dominarer in lætitia, donec viderem quod bonum filiis hominum, quod faciēt sub Sole, numerum dierum vitæ eorum.
** Magnificaui opus meum, ædificaui mihi* 4
domos, plantaui mihi vineas:
** Feci mihi hortos, & paradisos, & plan-* 5
taui in eis lignum omne fructus.
** Feci mihi piscinas aquarum, vt rigarem* 6
ab eis syluam producentem ligna.
** Possedi seruos & ancillas, & vernæ nati* 7
sunt mihi: & possessio armenti boum & gregis ouium multa fuit mihi super omnes qui fuerunt ante me in Hierusalem.
** Congregaui mihi & argentum & au-* 8
rum, & possessiones regum & prouinciarum. Feci mihi cantores & cantatrices, & delitias filiorum hominis, pincernam & ancillas pincernas.
** Magnificatus sum & addidi vltra om-* 9
nes qui fuerunt ante me in Hierusalem, & sapientia mea stetit mihi.

β'.

1 * Εἶπον ἐγὼ ἐν καρδίᾳ μου, δεῦρο δὴ πειράσω σε ἐν
εὐφροσύνῃ, καὶ ἴδε ἐν ἀγαθῷ καὶ ἰδοὺ καί γε τοῦτο ματαιότης.
2 * τῷ γέλωτι εἶπα περιφοράν, καὶ τῇ εὐφροσύνῃ τί
τοῦτο ποιεῖς;
3 * καὶ κατεσκεψάμην εἰ ἡ καρδία μου ἑλκύσει ὡς οἶ-
νον τὴν σάρκα μου, καὶ καρδία μου ὡδήγησέ με ἐν σοφίᾳ καὶ τοῦ κρατῆσαι ἐπ' εὐφροσύνῃ, ἕως οὗ ἴδω ποῖον τὸ ἀγαθὸν τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων, ὃ ποιήσουσιν ὑπὸ τὸν ἥλιον, ἀριθμὸν ἡμερῶν ζωῆς αὐτῶν.
4 * ἐμεγάλυνα ποίημά μου, ᾠκοδόμησά μοι οἴκους, ἐ-
φύτευσά μοι ἀμπελῶνας,
5 * ἐποίησά μοι κήπους, καὶ παραδείσους, καὶ ἐφύτευσα
ἐν αὐτοῖς ξύλον πᾶν καρποῦ.
6 * ἐποίησά μοι κολυμβήθρας ὑδάτων τοῦ ποτίσαι ἀπ'
αὐτῶν δρυμὸν βλαστῶντα ξύλα.
7 * ἐκτησάμην δούλους καὶ παιδίσκας, καὶ οἰκογενεῖς ἐ-
γένοντό μοι, καί γε κτῆσις βουκολίου καὶ ποιμνίου πολλὴ ἐγένετό μοι ὑπὲρ πάντας τοὺς γενομένους ἔμπροσθέν μου ἐν ἱερουσαλήμ.
8 * συνήγαγόν μοι καί γε ἀργύριον καί γε χρυσίον, καὶ
περιουσιασμοὺς βασιλέων καὶ τῶν χωρῶν. ἐποίησά μοι ᾄδοντας καὶ ᾀδούσας, καὶ ἐντρυφήματα υἱῶν τοῦ ἀνθρώπου οἰνοχόον καὶ οἰνοχόας.
9 * ἐμεγαλύνθην καὶ προσέθηκα παρὰ πάντας τοὺς
γενομένους ἔμπροσθέν μου ἐν ἱερουσαλήμ, καί γε σοφία μου ἐστάθη μοι.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

15 Vir cuius vię rebelles sunt in hoc seculo, & moritur in eis, nec reuertitur ad pœnitentiam, non est illi facultas corrigendi se post mortem suam. & vir deficiens in Lege & præceptis in vita sua, post mortem suam non est illi facultas vt numeretur cum iustis in paradiso.
16 Locutus sum ego in cogitatione cordis mei, dicendo: Ego auxi & addidi sapientiam super omnes sapientes qui fuerunt ante me in Ierusalem, & cor meum vidit magnitudinem sapientię & scientiæ.
17 Et dedi cor meum vt cognoscerem sapientiam & agitationem regni, & scientiam & intelligentiam probaui ad sciendum: quin etiam hoc ipsum fractio spiritus viro qui solicitus est ad inueniendum ea.
18 Namque vir qui multiplicat sapientiam, quando peccat, & non conuertitur ad pœnitentiam, multiplicat indignationem à Domino: & qui addit scientiam & moritur in pueritia sua, addit dolorem cordis propinquis suis.

CAP. II.

DIxi ego in corde meo: Veni nunc huc & tentabo lętitiã, & videbo bona seculi huius: & cumprimum aduenit super me angustia & afflictio, dixi in dicto meo, Ecce etiã hoc vanitas.
2 De risu dixi in tempore angustię meæ, Derisio est ipse. & gaudio: Quid emolumēti est viro qui fecerit illud?
3 Explorani in corde meo ad protrahēdũ in domo vini carnē meã, & cor meũ duxit *me* in sapiētia, vt apprehēderē stultitiam iuuenum, quoad tentarem & viderem quale ex illis bonum esset filiis hominis vt faciant quandiu ipsi manent in hoc seculo, sub Sole, numero dierum vitę suæ.
4 Multiplicaui opera bona in Ierusalem, ædificaui mihi domos, & plantaui mihi vineas.
5 Feci mihi hortos irriguos & paradisos: & seminaui ibi omnia genera herbarũ, & omnes arbores fructiferas.
6 Feci mihi piscinas aquarũ ad irrigandũ ex eis etiã syluã quæ alit ligna ad incendendũ.
7 Emi seruos & ancillas, & dispēsatores qui prępositi essent victui domus meę: fuerũt mihi ad alēdũ me & homines domus meæ: etiam possessio boum & ouium fuit mihi, plusquàm omnibus habitatoribus qui fuerunt ante me in Ierusalem.
8 Congregaui mihi etiam thesauros argenti & auri, & thesauri regum & regionum dati sunt mihi in tributo: feci in domo sanctuarij instrumenta musices, vt canerent in illis cantores & cantatrices, & delitias filiorum hominis, & siphones qui effunderent aquas tepidas, & siphones qui effunderent aquas calidas.
9 Et multiplicaui bonum, & auxi diuitias præ omnibus habitatoribus qui fuerunt ante me in Ierusalem: verùm sapientia mea manebat mihi, & ipsa auxiliabatur mihi.

10 וְכֹל אֲשֶׁר שָׁאֲלוּ עֵינַי לֹא אָצַלְתִּי מֵהֶם לֹא־מָנַעְתִּי אֶת־לִבִּי מִכָּל־שִׂמְחָה כִּי־לִבִּי שָׂמֵחַ מִכָּל־עֲמָלִי וְזֶה־הָיָה חֶלְקִי מִכָּל־עֲמָלִי׃

11 וּפָנִיתִי אֲנִי בְּכָל־מַעֲשַׂי שֶׁעָשׂוּ יָדַי וּבֶעָמָל שֶׁעָמַלְתִּי לַעֲשׂוֹת וְהִנֵּה הַכֹּל הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ וְאֵין יִתְרוֹן תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ׃

12 וּפָנִיתִי אֲנִי לִרְאוֹת חָכְמָה וְהוֹלֵלוֹת וְסִכְלוּת כִּי מֶה הָאָדָם שֶׁיָּבוֹא אַחֲרֵי הַמֶּלֶךְ אֵת אֲשֶׁר־כְּבָר עָשׂוּהוּ׃

13 וְרָאִיתִי אָנִי שֶׁיֵּשׁ יִתְרוֹן לַחָכְמָה מִן־הַסִּכְלוּת כִּיתְרוֹן הָאוֹר מִן־הַחֹשֶׁךְ׃

14 הֶחָכָם עֵינָיו בְּרֹאשׁוֹ וְהַכְּסִיל בַּחֹשֶׁךְ הוֹלֵךְ וְיָדַעְתִּי גַם־אָנִי שֶׁמִּקְרֶה אֶחָד יִקְרֶה אֶת־כֻּלָּם׃

15 וְאָמַרְתִּי אֲנִי בְּלִבִּי כְּמִקְרֵה הַכְּסִיל גַּם־אֲנִי יִקְרֵנִי וְלָמָּה חָכַמְתִּי אֲנִי אָז יוֹתֵר וְדִבַּרְתִּי בְלִבִּי שֶׁגַּם־זֶה הָבֶל׃

16 כִּי אֵין זִכְרוֹן לֶחָכָם עִם־הַכְּסִיל לְעוֹלָם בְּשֶׁכְּבָר הַיָּמִים הַבָּאִים הַכֹּל נִשְׁכָּח וְאֵיךְ יָמוּת הֶחָכָם עִם־הַכְּסִיל׃

17 וְשָׂנֵאתִי אֶת־הַחַיִּים כִּי רַע עָלַי הַמַּעֲשֶׂה שֶׁנַּעֲשָׂה תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ כִּי־הַכֹּל הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ׃

18 וְשָׂנֵאתִי אֲנִי אֶת־כָּל־עֲמָלִי שֶׁאֲנִי עָמֵל תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ שֶׁאַנִּיחֶנּוּ לָאָדָם שֶׁיִּהְיֶה אַחֲרָי׃

19 וּמִי יוֹדֵעַ הֶחָכָם יִהְיֶה אוֹ סָכָל וְיִשְׁלַט בְּכָל־עֲמָלִי שֶׁעָמַלְתִּי וְשֶׁחָכַמְתִּי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ גַּם־זֶה הָבֶל׃

20 וְסַבּוֹתִי אֲנִי לְיַאֵשׁ אֶת־לִבִּי עַל כָּל־הֶעָמָל שֶׁעָמַלְתִּי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ׃

21 כִּי־יֵשׁ אָדָם שֶׁעֲמָלוֹ בְּחָכְמָה וּבְדַעַת וּבְכִשְׁרוֹן וּלְאָדָם שֶׁלֹּא עָמַל־בּוֹ יִתְּנֶנּוּ חֶלְקוֹ גַּם־זֶה הֶבֶל וְרָעָה רַבָּה׃

10 Et omnia quæ desiderauerunt oculi mei non negaui eis, nec prohibui cor meũ quin omni voluptate frueretur, & oblectaret se in his quæ præparaueram. Et hanc ratus sum partem meã, si vteret labore meo.

11 Cumque me conuertissem ad vniuersa opera quæ fecerant manus meæ, & ad labores in quibus frustrà sudaueram, vidi in omnibus vanitatem & afflictionem animi, & nihil permanere sub Sole.

12 Transiui ad contemplandam sapientiam, erroresque & stultitiam. Quid est in-
C quam homo, vt sequi possit regem factorem suum?

13 Et vidi quòd tantum præcederet sapientia stultitiam, quantum differt lux à tenebris.

14 Sapientis oculi in capite eius, stultus in tenebris ambulat. Et didici quòd vnus vtriusque esset interitus.

15 Et dixi in corde meo: Si vnus & stulti & meus occasus erit, quid mihi prodest quòd maiorem sapientiæ dedi operam? Locutusq; cũ mente mea animaduerti quòd hoc quoque esset vanitas.

16 Non enim erit memoria sapientis similiter vt stulti in perpetuũ; & futura tẽpora obliuione cuncta pariter operiẽt. Moritur doctus similiter vt indoctus:

17 Et idcirco tæduit me vitæ meæ videntem mala vniuersa esse sub Sole, & cuncta vanitatem & afflictionem spiritus.

18 Rursus detestatus sum omnem industriam meam qua sub Sole studiosissimè laboraui, habiturus hæredem post me,

19 quem ignoro vtrum sapiens an stultus futurus sit, & dominabitur in laboribus meis quibus desudaui & sollicitus fui. & est quicquam tam vanum?

20 Vndè cessaui, renunciauitque cor meũ
D vltrà laborare sub Sole.

21 Nam cùm alius laboret in sapientia, & doctrina, & sollicitudine, homini ocioso quæsita dimittit. & hoc quoque vanitas & magnum malum.

תרגום

10 וכל דבעו מני רבני סנהדרין לא כליתי מנהון פשר מליא ולא מנעת ית לבבי מן כל חדות אוריתא ארום הוה לי פני דלבבי בדח
בחכמתא די אתיהבת לי מן קדם יי ומכל בני אנשא וחדית בה יתיר מכל טרחותי ודן הוא חלקי טב דאזדמן לי לקבלא עלוהי אגר שלים
לעלמא דאתי מכל טרחותי׃ 11 ואסתכלת אנא בכל עובדי די עבדו ידי ובטרחא די טרחת למעבד והא כלא הבלו ותבירות רוחא ולית מותר
בהון תחות שמשא בעלמא הדין׃ 12 ואסתכלת אנא למחזי חכמתא וחלחולתא דמלכותא וסכלתנו ארום מה הנאה אית לגבר לצלאה בתר
גזרת מלכא ובתר פרענותא דהא כבר אתגזרת עלוהי ואתעבידת להון׃ 13 וחזית אנא ברוח נבואה דאית מותר לחכמתא יתיר מן שטותא כמותר
נהור יומא מן חשוך ליליא׃ 14 חכימא מסתכל ברישא מה דעתיד למהוי בסופא ושטיא בחשוכא אזל וידעת אף אנא דארעון חד יארע ית
כלהון׃
15 ואמרת אנא בלבבי כארעון דשטיא אף אנא יערענני ולמה דן חכמת אנא בכן יתיר מנה ומללת בלבבי דאף דן הבלו׃ 16
ארום לית דכרנא לחכימא עם שטיא לעלמא דאתי ובתר מיתת גברא מה דהוה כבר ביומוהי כד ייתון יומיא דעתידין למהוי
בתרוהי כלא אשתכח ואיכדין יימרון בני אנשא דיהא סופא דצדיקא כסופא דחייבא׃ 17 ושניתי אנא ית חיין בישין ארום ביש עלי עובדא
בישא על בני אנשא בעלמא הדין ארום כלא הבלו ותבירות רוחא׃ 18 וסניתי אנא ית כל טרחותי די טרחית תחות שמשא בעלמא הדין
בדיל דאשבקינה לרחבעם ברי דייתי בתרי׃ 19 ומן ידע החכים יהא או טפש מלכא דעתיד למהוי בתרי וישלט בכל טרחותי די טרחית
ובכל מה דאתקנת בחכמתי תחות שמשא בעלמא הדין ותהית בלבי ותבת למימר אף דן הבלו׃ 20 וחזרת אנא ליאשא ית לבי על כל
טרחא דטרחית למקני ודחכמת לתקנא תחות שמשא בעלמא הדין׃ 21 ארום אית גבר דטרחותה בחכמתא ובסכלתנו ובצדקו וימות
בלא ולד ולגבר דלא טרח בה יתננה למהוי חלקה אף דן הבלו ובישתא רבתא׃

* Et omne quod petierunt oculi mei non ab- 10
stuli ab eis. non prohibui cor meum ab omni læ-
titia, quoniam cor meum lætatum est in omni
labore meo, & hoc fuit pars mea ab omni labo-
re meo.
* Et aspexi ego in omnibus operibus meis 11
quæ fecerunt manus meæ, & in labore quem la
boraui vt facerem. & ecce omnia vanitas &
electio spiritus, et non est abundantia sub Sole.
* Et aspexi ego vt viderem sapientiam & 12
circulationem & stultitiam: quoniam quis ho-
mo qui ibit post consilium? simul quæcunque fe-
cerunt illud.
* Et vidi ego quòd est excessus sapientiæ su- 13
per stultitiam, vt excessus lucis super tenebras.
* Sapientis oculi eius in capite eius, & stul- 14
tus in tenebris ambulat: et cognoui et ego quòd
occursus vnus occurret omnibus eis.
* Et dixi ego in corde meo, quòd occursus 15
stulti etiam mihi occurret mihi: & ad quid sa-
piens factus sum ego? quod reliquum est locutus
sum in corde meo, quoniam stultus ex abundan-
tia loquitur: quod & hoc vanitas.
* Quoniam non est memoria sapientis cum 16
stulto in seculum, quoniam iam diebus venien-
tibus omnia obliuioni data sunt. & quomodo
morietur sapiens cum stulto?
* Et odio habui simul vitam. quoniam ma- 17
lum in me opus quod factum est sub Sole, quia
omnia vanitas & electio spiritus.
* Et detestatus sum ego omnem laborẽ meum 18
quem ego laboro sub Sole, quoniam dimittam
eum homini futuro post me.
* Et quis nouit si sapiens erit an stultus? et 19
si licentiosus erit in omni labore meo, quem la-
boraui, & quo sapiens factus sum sub Sole? et
hoc vanitas.
* Et conuersus sum ego renunciare corde meo 20
in omni labore quem laboraui sub Sole:
* Quoniam est homo quoniam labor eius in 21
sapientia, & in cognitione, & in fortitudi-
ne. & homo qui non laborauit in eo, dabit illi
partem eius, & hoc vanitas. & malum ma-
gnum

10 * καὶ πᾶν ὃ ᾔτησαν οἱ ὀφθαλμοί μου οὐχ ὑφεῖλον ἀπ' αὐ-
τῶν. οὐκ ἀπεκώλυσα τὴν καρδίαν μου ἀπὸ πάσης εὐφρο-
σύνης, ὅτι καρδία μου εὐφράνθη ἐν παντὶ μόχθῳ μου, καὶ
τοῦτο ἐγένετο μερίς μου ἀπὸ παντὸς μόχθου μου.
11 * καὶ ἐπέβλεψα ἐγὼ ἐν πᾶσι ποιήμασί μου οἷς ἐποίη-
σαν αἱ χεῖρές μου καὶ ἐν μόχθῳ ᾧ ἐμόχθησα τοῦ ποιεῖν.
καὶ ἰδοὺ τὰ πάντα ματαιότης καὶ προαίρεσις πνεύματος,
καὶ οὐκ ἔστι περίσσεια ὑπὸ τὸν ἥλιον.
12 * καὶ ἐπέβλεψα ἐγὼ τοῦ ἰδεῖν σοφίαν καὶ περιφορὰν καὶ
ἀφροσύνην, ὅτι τίς ἄνθρωπος ὃς ἐλεύσεται ὀπίσω τῆς βου-
λῆς; σὺν τὰ ὅσα ἐποίησαν αὐτήν.
13 * καὶ εἶδον ἐγὼ ὅτι ἔστι περίσσεια τῇ σοφίᾳ ὑπὲρ τὴν ἀ-
φροσύνην ὡς περισσεία τοῦ φωτὸς ὑπὲρ τὸ σκότος.
14 * τοῦ σοφοῦ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἐν κεφαλῇ αὐτοῦ, καὶ ὁ
ἄφρων ἐν σκότει πορεύεται, καὶ ἔγνων καί γε ἐγὼ ὅτι συνάν-
τημα ἓν συναντήσεται τοῖς πᾶσιν αὐτοῖς.
15 * καὶ εἶπον ἐγὼ ἐν καρδίᾳ μου, ὡς συνάντημα τοῦ ἄ-
φρονος καί γε ἐμοὶ συναντήσεταί μοι, καὶ ἵνα τί ἐσοφι-
σάμην ἐγώ; τὸ περισσὸν ἐλάλησα ἐν καρδίᾳ μου, διότι
ἄφρων ἐκ περισσεύματος λαλεῖ, ὅτι καί γε τοῦτο μα-
16 ταιότης· * ὅτι οὐκ ἔστι μνήμη τοῦ σοφοῦ μετὰ τοῦ ἄφρο-
νος εἰς αἰῶνα, καθότι ἤδη ταῖς ἡμέραις ταῖς ἐρχομέναις
τὰ πάντα ἐπελήσθη. καὶ πῶς ἀποθανεῖται ὁ σοφὸς μετὰ τοῦ
ἄφρονος·
17 * καὶ ἐμίσησα σὺν τὴν ζωήν. ὅτι πονηρὸν ἐπ' ἐμὲ τὸ
ποίημα τὸ πεποιημένον ὑπὸ τὸν ἥλιον, ὅτι τὰ πάντα μα-
ταιότης καὶ προαίρεσις πνεύματος.
18 * καὶ ἐμίσησα ἐγὼ σύμπαντα μόχθον μου ὃν ἐγὼ μο-
χθῶ ὑπὸ τὸν ἥλιον, ὅτι ἀφίω αὐτὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ γινο-
μένῳ μετ' ἐμέ.
19 * καὶ τίς οἶδεν εἰ σοφὸς ἔσται ἢ ἄφρων; καὶ εἰ ἐξουσιά-
σεται ἐν παντὶ μόχθῳ μου, ᾧ ἐμόχθησα καὶ ᾧ ἐσοφισάμην
ὑπὸ τὸν ἥλιον; καί γε τοῦτο ματαιότης.
20 * καὶ ἐπέστρεψα ἐγὼ τοῦ ἀποτάξασθαι τῇ καρδίᾳ μου ἐπὶ
παντὶ μόχθῳ ᾧ ἐμόχθησα ὑπὸ τὸν ἥλιον·
21 * ὅτι ἔστιν ἄνθρωπος ὅτι μόχθος αὐτοῦ ἐν σοφίᾳ καὶ ἐν
γνώσει καὶ ἐν ἀνδρείᾳ. καὶ ἄνθρωπος ᾧ οὐκ ἐμόχθησεν ἐν
αὐτῷ δώσει αὐτῷ μερίδα αὐτοῦ, καί γε τοῦτο ματαιότης. καὶ
πονηρία μεγάλη

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO,

10 Et in omnibus quæ quęsierunt ex me magistri Zzanhedrin, non inhibui ab eis solutionem sermonũ, & nõ prohibui cor meum ab omni lætitia Legis, quoniam fuit mihi inclinatio cordis mei exultans in sapientia quæ data erat mihi à Dño, prę omnibus filiis hominis, & lętatus sum in ea ex omni labore meo: & hęc ipsa fuit pars mea bona quę statuta fuit mihi ad accipiendũ super eam præmium perfectum in seculo venturo ex omni labore meo. 11 Et contemplatus sum ego in omnibus operibus meis quę fecerant manus meę, & in labore quem laboraueram ad faciendum: & ecce omnia vanitas & confractio spiritus, & nihil est reliqui in eis sub Sole in seculo hoc. 12 Et animaduerti ego ad videndum sapientiam & commotionem regni, & intelligentiam: nam quę vtilitas est viro vt oret post decretum regis & post vltionem, cùm ecce iam statutum sit super eum & factum sit ei? 13 Et vidi ego in spiritu prophetiæ, quòd plus dignitatis sit sapientię, quàm stultitię; sicut excellentior est lux diei tenebris noctis. 14 Sapiens contemplatur in principio id quod futurum est in fine, & stultus in tenebris ambulat: & cognoui etiam ego quòd accidens vnũ accidet omnibus illis. 15 Et dixi ego in corde meo, Iuxta accidens stulti etiam mihi accidet, & ad quidnam sapiens fui ego sic magis quàm ille? & locutus sum in corde meo, quòd etiam hoc vanitas. 16 Nam non est memoria sapientis cum stulto in seculo venturo, & post mortem viri id quod fuit iam in diebus eius, cùm venerint dies qui futuri sunt post eum, omne inuenietur: & quomodo dicent filij hominis quòd futurus sit finis iusti sicut finis peccatoris? 17 Et odi vitam malam, quia malum contra me est, opus malũ cõtra filios hominis in seculo hoc, quia omnia vanitas & cõfractio spiritus. 18 Et odi ego omnem laborem meum quẽ laboraui sub Sole in seculo hoc, propterea quòd relinquã eũ Rehabghã filio meo qui veniet post me. 19 Et quis nouit an sapiẽs erit an stultus rex qui futurus est post me, & dominabitur in omni labore meo quẽ laboraui, & in omni eo quod acquisiui in sapiẽtia mea sub Sole in seculo hoc. & obstupui in corde meo. & rursus dixi: Etiam hoc vanitas. 20 Et reuersus sum ego vt facerem desperare cor meum super omnem laborẽ quẽ laboraui ad acquirendũ, & quòd sapiens fuerim ad præparandũ sub Sole in seculo hoc. 21 Quia est vir cuius labor sit in sapientia, & in intelligentia & in iustitia, & morietur absque liberis; & viro qui non laborauit in illo, dabit illud vt sit pars eius. Etiam hoc vanitas & malum magnum.

22 כִּי מֶה־הֹוֶה לָאָדָם בְּכָל־עֲמָלוֹ וּבְרַעְיוֹן לִבּוֹ
שְׁהוּא עָמֵל תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ׃
23 כִּי כָל־יָמָיו מַכְאֹבִים וָכַעַס עִנְיָנוֹ גַּם־בַּלַּיְלָה
לֹא־שָׁכַב לִבּוֹ גַּם־זֶה הֶבֶל הוּא׃
24 אֵין־טוֹב בָּאָדָם שֶׁיֹּאכַל וְשָׁתָה וְהֶרְאָה אֶת־נַפְשׁוֹ
טוֹב בַּעֲמָלוֹ גַּם־זֹה רָאִיתִי אָנִי כִּי מִיַּד הָאֱלֹהִים הִיא׃
25 כִּי מִי יֹאכַל וּמִי יָחוּשׁ חוּץ מִמֶּנִּי׃
26 כִּי לְאָדָם שֶׁטּוֹב לְפָנָיו נָתַן חָכְמָה וְדַעַת וְשִׂמְחָה
וְלַחוֹטֶא נָתַן עִנְיָן לֶאֱסֹף וְלִכְנוֹס לָתֵת לְטוֹב לִפְנֵי
הָאֱלֹהִים גַּם־זֶה הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ׃

ג

1 לַכֹּל זְמָן וְעֵת לְכָל־חֵפֶץ תַּחַת הַשָּׁמָיִם׃
2 עֵת לָלֶדֶת וְעֵת לָמוּת עֵת לָטַעַת וְעֵת לַעֲקוֹר נָטוּעַ׃
3 עֵת לַהֲרוֹג וְעֵת לִרְפּוֹא
עֵת לִפְרוֹץ וְעֵת לִבְנוֹת׃
4 עֵת לִבְכּוֹת וְעֵת לִשְׂחוֹק
עֵת סְפוֹד וְעֵת רְקוֹד׃
5 עֵת לְהַשְׁלִיךְ אֲבָנִים וְעֵת כְּנוֹס אֲבָנִים
עֵת לַחֲבוֹק וְעֵת לִרְחֹק מֵחַבֵּק׃
6 עֵת לְבַקֵּשׁ וְעֵת לְאַבֵּד
עֵת לִשְׁמוֹר וְעֵת לְהַשְׁלִיךְ׃
7 עֵת לִקְרוֹעַ וְעֵת לִתְפּוֹר
עֵת לַחֲשׁוֹת וְעֵת לְדַבֵּר׃
8 עֵת לֶאֱהֹב וְעֵת לִשְׂנֹא
עֵת מִלְחָמָה וְעֵת שָׁלוֹם׃
9 מַה־יִּתְרוֹן הָעוֹשֶׂה בַּאֲשֶׁר הוּא עָמֵל׃ 10 רָאִיתִי
אֶת־הָעִנְיָן אֲשֶׁר נָתַן אֱלֹהִים לִבְנֵי הָאָדָם לַעֲנוֹת בּוֹ׃
11 אֶת־הַכֹּל עָשָׂה יָפֶה בְעִתּוֹ גַּם אֶת־הָעֹלָם נָתַן
בְּלִבָּם מִבְּלִי אֲשֶׁר לֹא־יִמְצָא הָאָדָם אֶת־הַמַּעֲשֶׂה
אֲשֶׁר־עָשָׂה הָאֱלֹהִים מֵרֹאשׁ וְעַד־סוֹף׃

22 * Quid enim proderit homini de vniuerso labore suo, & afflictione spiritus qua sub Sole cruciatus est?
23 * Cuncti dies eius doloribus & ęrumnis pleni sunt, nec per noctem mente requiescit. & hoc nonne vanitas est?
24 * Nonne melius est comedere & bibere, & ostendere animæ suæ bona de laboribus suis? & hoc de manu Dei est. Inf. 5.
25 * Quis ita deuorabit & delitiis affluet, vt ego?
26 * Homini bono in conspectu suo dedit Deus sapientiam, & scientiam, & lętitiam, peccatori autem dedit afflictionem & curam superfluam, vt addat & congreget, & tradat ei qui placuit Deo. Sed & hoc vanitas est, & cassa sollicitudo mentis.

CAP. III.

1 A OMnia tempus habent, & suis spaciis transeunt vniuersa sub cælo.
2 * Tempus nascendi, & tempus moriendi: tempus plantandi, & tempus euellēdi quod plantatum est.
3 * Tempus occidendi, & tempus sanandi: tempus destruendi, & tēpus ędificandi.
4 * Tempus flendi, & tempus ridendi: tēpus plangendi, & tempus saltandi.
5 * Tempus spargendi lapides, & tempus colligendi. tempus amplexādi, & tempus longè fieri ab amplexibus.
6 * Tempus acquirendi, & tempus perdendi. tempus custodiendi, & tempus abiiciendi.
7 * Tempus scindendi, & tempus consuendi. tempus tacendi, & tempus loquendi.
8 * Tempus dilectionis, & tempus odij:
B tempus belli, & tempus pacis.
9 * Quid habet amplius homo de labo-
10 re suo? * Vidi afflictionem quam dedit Deus filiis hominum, vt distendantur in ea.
11 * Cuncta fecit bona in tempore suo, & mundum tradidit disputationi eorum, vt non inueniat homo opus quod operatus est Deus ab initio vsque ad finem.

תרגום

22 ארום מה הנאה אית לגבר בכל טרחה ובתבירות לבבה דהוא טרח תחות שמשא בעלמא הדין׃ 23 ארום כל יומוהי כאיבין והקף
רגו נגנה אף בליליא לא דמך מן הרהורי לבבה אף דין הבלו הוא׃ 24 לית דשפיר באנשא אלהן דייכל וישתי ויחזי ית נפשה טב קדם
בני אנשא למעבד ית פקודיא דייי ולמהך בארחן דתקנן קדמוהי בגין דיוטיב לה מן טרחה אף דין חזית אנא דגבר דמצלח בעלמא הדין מן
ידא דייי הוא׃ 25 ארום מן הוא דיעסוק בפתגמי אוריתא ומן ההוא גברא דאית לה חששא מן יום דינא רבא דעתיד למיתיבר מני׃
26 ארום לאנש דתקנן עובדוהי קדם ייי יהב חכמתא ומנדעא בעלמא הדין וחדוא עם צדיקיא לעלמא דאתי ולגברא חיבא יהב גנן ביש
למכנש ממון ולמצבר קנין סגי למהוי מתנסב מנה ולמהוי מתיהב לגבר דשפיר מנה קדם ייי אף דין הבלו ותבירות רוחא׃
ג 1 לכל גבר ייתי זמנא ועדנא לכל עסקא תחות שמיא׃ 2 עדן בחיר למילד בנין ועדן בחיר לקטלא בנין מסרבין
ומרגזין עדן בחיר למנצב אילן ועדן בחיר לשרשא אילן נציב׃ 3 עדן בחיר לקטלא בחרבא ועדן בחיר לאסאה שכיב מרע עדן בחיר
לסתרא בנינא ועדן בחיר למבני חרבנא׃ 4 עדן בחיר למבכי על שכיבא ועדן בחיר למחדי בחוכא עדן בחיר למספד על קטילא ועדן
בחיר לטפחא בהלולא׃ 5 עדן בחיר לפקחא דגור אבנין ועדן בחיר למצבר אבנין לבנינא עדן בחיר לגפפא אתתא ועדן בחיר לרחקא
מנפפא׃ 6 עדן בחיר לתבוע ממונא ועדן בחיר למיבד נכסיא עדן בחיר למטר עסקא ועדן בחיר למישד עסקא בימא בעדן נחשולא רבא׃
7 עדן בחיר למבזע ית לבושא ועדן בחיר לאחראה בזיעא עדן בחיר למשתק ועדן בחיר למללא פתגמי מצותא׃ 8 עדן בחיר לרחומי
חד לחבריה ועדן בחיר למסני לגבר חיבא עדן בחיר לאגחא קרבא ועדן בחיר למעבד שלמא׃ 9 מה מותר אית לגבר פלח דהוא טרח למעבד
אוצרין ולמכנש ממון אלולי מסתייע מלעלא׃ 10 חזית ית גנן אסורין ופרענותא די יהב ייי לבני אנשא די אנון רשיעין לסגפותהון בה׃
11 ית כלא עבד ייי שפיר בעדנה אף ית אנשי עלמא הדין מסר בלביהון בגין דלא יהודע לגבר מן רישא מה דעתיד למהוי בסופא׃

fit homini in omni labore eius & in ele- 22
ctione cordis eius quo ipse laborat sub Sole.
Quoniam cuncti dies eius dolorum & iræ 23
occupatio eius, et in nocte non dormit cor eius:
etiam hoc vanitas est.
Non est bonum homini, nisi quòd comedit 24
& quòd bibit, & quòd ostendet animæ suæ bo-
num in labore suo. etiam hoc vidi ego quòd à
manu Dei est. Quoniam quis comedit, & 25
quis bibit præter illum? Quoniam homini 26
bono ante faciem eius dedit sapientiam, & cog-
nitionem & lætitiam: & peccatori dedit occu-
pationem vt addat & vt congreget. vt tra-
dat bono ante faciem Dei. quoniam etiam hoc
vanitas & electio spiritus.

CAP. III.

Omnibus tempus, & opportunitas omni rei 1
sub cælo. Tempus pariendi, & tempus 2
moriendi: tempus plantandi, & tempus euel-
lendi plantatum. Tempus occidendi, & 3
tempus sanandi: tempus diruendi, & tempus
ædificandi: Tempus flendi, & tempus ri- 4
dendi: tempus plangendi, & tempus saltandi.
Tempus iaciendi lapides, & tempus colli- 5
gendi lapides: tempus amplexandi, & tempus
longè fieri ab amplexu. Tempus acquiren- 6
di, & tempus perdendi: tempus custodiendi,
& tempus abiiciendi.
Tempus scindendi, & tempus consuendi: 7
tempus tacendi, & tempus loquendi.
Tempus diligendi, & tempus odiendi: tem 8
pus belli, & tempus pacis.
Quæ abundantia facientis, in quibus ille 9
laborat?
Vidi simul occupationem quam dedit Deus 10
filiis hominum vt occupentur in ea.
Cuncta quæ fecit bona in tempore suo. & 11
simul seculum dedit in corde eorum, vt non in-
ueniat homo opus quod operatus est Deus ab
initio vsque ad finem.

22 γίνεται τῷ ἀνθρώπῳ ἐν παντὶ μόχθῳ αὐτοῦ καὶ ἐν προ-
αιρέσει καρδίας αὐτοῦ ᾧ αὐτὸς μοχθεῖ ὑπὸ τὸν ἥλιον.
23 ὅτι πᾶσαι αἱ ἡμέραι αὐτοῦ ἀλγημάτων καὶ θυμοῦ
περισπασμὸς αὐτοῦ, καί γε ἐν νυκτὶ οὐ κοιμᾶται ἡ καρ-
δία αὐτοῦ, καί γε τοῦτο ματαιότης ἐστίν.
24 οὐκ ἔστιν ἀγαθὸν ἀνθρώπῳ, εἰ μὴ ὃ φάγεται καὶ ὃ πίε-
ται καὶ ὃ δείξει τῇ ψυχῇ αὐτοῦ ἀγαθὸν ἐν μόχθῳ αὐτοῦ. καί
γε τοῦτο εἶδον ἐγὼ ὅτι ἀπὸ χειρὸς τοῦ θεοῦ ἐστιν.
25 ὅτι τίς φάγεται καὶ τίς πίεται πάρεξ αὐτοῦ;
26 ὅτι τῷ ἀνθρώπῳ τῷ ἀγαθῷ πρὸ προσώπου αὐτοῦ ἔ-
δωκε σοφίαν καὶ γνῶσιν καὶ εὐφροσύνην, καὶ τῷ ἁμαρτά-
νοντι ἔδωκε περισπασμὸν τοῦ προσθεῖναι καὶ τοῦ συναγα-
γεῖν. τοῦ δοῦναι τῷ ἀγαθῷ πρὸ προσώπου τοῦ θεοῦ· ὅτι καί
γε τοῦτο ματαιότης καὶ προαίρεσις πνεύματος.

γ΄.

1 Τοῖς πᾶσιν ὁ χρόνος καὶ καιρὸς τῷ παντὶ πράγμα-
2 τι ὑπὸ τὸν οὐρανόν. καιρὸς τοῦ τεκεῖν καὶ καιρὸς τοῦ
ἀποθανεῖν, καιρὸς τοῦ φυτεῦσαι, καὶ καιρὸς τοῦ ἐκτῖλαι
3 τὸ πεφυτευμένον. καιρὸς τοῦ ἀποκτεῖναι καὶ και-
ρὸς τοῦ ἰάσασθαι, καιρὸς τοῦ καθελεῖν, καὶ καιρὸς τοῦ οἰκο-
4 δομῆσαι. καιρὸς τοῦ κλαῦσαι καὶ καιρὸς τοῦ γελάσαι,
καιρὸς τοῦ κόψασθαι καὶ καιρὸς τοῦ ὀρχήσασθαι.
5 καιρὸς τοῦ βαλεῖν λίθους καὶ καιρὸς τοῦ συναγα-
γεῖν λίθους, καιρὸς τοῦ περιλαβεῖν καὶ καιρὸς τοῦ μακρυν-
θῆναι ἀπὸ περιλήμματος.
6 καιρὸς τοῦ ζητῆσαι καὶ καιρὸς τοῦ ἀπολέσαι, και-
ρὸς τοῦ φυλάξαι καὶ καιρὸς τοῦ ἐκβαλεῖν.
7 καιρὸς τοῦ ῥῆξαι καὶ καιρὸς τοῦ ῥάψαι, καιρὸς τοῦ σιγᾶν,
8 καὶ καιρὸς τοῦ λαλεῖν. καιρὸς τοῦ φιλῆσαι καὶ καιρὸς τοῦ
9 μισῆσαι, καιρὸς πολέμου καὶ καιρὸς εἰρήνης. τίς πε-
10 ρίσσεια τοῦ ποιοῦντος ἐν οἷς αὐτὸς μοχθεῖ; εἶδον σὺν τὸν
περισπασμὸν ὃν ἔδωκεν ὁ θεὸς τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων τοῦ
11 περισπᾶσθαι ἐν αὐτῷ. σύμπαντα ἃ ἐποίησε καλὰ
ἐν καιρῷ αὐτοῦ. καί γε σὺν τὸν αἰῶνα ἔδωκεν ἐν καρδίᾳ
αὐτῶν, ὅπως μὴ εὕρῃ ὁ ἄνθρωπος τὸ ποίημα ὃ ἐποίησεν
ὁ θεὸς ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

22 Etenim quę vtilitas est viro in omni labore suo & in confractione cordis sui, quo ille laborat sub Sole in seculo hoc? 23 Etenim oẽs dies eius molesti, & fortitudo indignationis negotiũ eius: etiã noctu nõ dormit prę solicitudinib' cordis sui: etiã hoc vanitas est. 24 Nõ est quod pulchrũ appareat in hoĩe, nisi vt comedat & bibat, & videre faciat animã suam bona ante filios hominis, exequẽdo mandata Dñi, & ambulando in viis quę rectę sunt corã eo, vt benefiat ei ex labore suo: etiã hoc vidi ego ꝙ vir qui prosperatur in seculo hoc, de manu Domini sit.
25 Etenim quis est ille qui det operam verbis Legis, & quis ille vir cui sit sollicitudo de die iudicij magni qui venturus est, pręter me?
26 Etenim homini cuius opera recta sunt ante Dominum, dedit sapientiam & scientiam in seculo hoc, & lætitiã cum iustis in seculo venturo: & viro peccatori dedit negotia mala ad congregandam mammonam, & ad aceruandam possessionem multam, vt auferatur ab eo, & detur viro pulchriori ipso ante Dominum. etiam hoc vanitas & confractio spiritus.

CAP. III.

Omni viro veniet tempus, & opportunitas omni negotio sub cælo. 2 Tempus electum ad generandum filios, & tempus electum ad occidendum filios nequam & irritantes: tempus electum ad plantandum arborem, & tempus electũ ad euellendum arborẽ plantatam. 3 Tempus idoneũ ad occidendum gladio, & tẽpus idoneũ ad curandũ cubantẽ ægrotũ: tẽpus idoneũ ad diruendũ ędificiũ, & tẽpus idoneũ ad ędificandũ diruta. 4 Tẽpus idoneum ad lugendũ super iacentẽ, & tempus idoneũ ad lętandum in lusu: tẽpus idoneũ ad lamentandũ super occisum, & tempus idoneũ ad plaudendũ in lętitia. 5 Tẽpus idoneum ad disiiciendum cumulũ lapidum, & tempus idoneum ad congregandum lapides ad ędificium: tempus idoneum ad amplexandum vxorem, & tempus idoneum ad elongandum ab amplexu.
6 Tempus idoneum ad quęrendas diuitias, & tempus idoneum ad perdendas opes: tempus idoneum ad custodiendam rem, & tempus idoneum ad effundendam rem in mare in tempore tempestatis magnæ.
7 Tempus idoneum ad lacerandum vestimentum, & tẽpus idoneũ ad consuendam scissuram: tempus idoneum ad tacendum, & tempus idoneũ ad eloquẽda verba controuersiæ. 8 Tempus idoneũ vt vnus amet sociũ suũ, & tempus idoneũ vt odio habeat virum peccatorẽ: tempus idoneum ad ineundum bellum, & tempus idoneum ad faciendam pacem. 9 Quid reliqui est viro seruienti qui laborat ad faciendum thesauros, & ad congregandũ mammonã, nisi adiuuetur desuper? 10 Vidi negotium castigationum, & vindictam quã dedit Dominus filiis hominis qui sunt improbi vt affligantur in eo. 11 Vniuersum fecit Dominus pulchrum in tempore suo: etiam homines seculi huius tradidit in corda ipsorum; ne innotescat viro à principio quid futurum sit in fine.

12 * יָדַעְתִּי כִּי אֵין טוֹב בָּם כִּי אִם־לִשְׂמוֹחַ וְלַעֲשׂוֹת
טוֹב בְּחַיָּיו ׃
13 * וְגַם כָּל־הָאָדָם שֶׁיֹּאכַל וְשָׁתָה וְרָאָה טוֹב
בְּכָל־עֲמָלוֹ מַתַּת אֱלֹהִים הִיא ׃
14 * יָדַעְתִּי כִּי כָּל־אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה הָאֱלֹהִים הוּא יִהְיֶה
לְעוֹלָם עָלָיו אֵין לְהוֹסִיף וּמִמֶּנּוּ אֵין לִגְרֹעַ
וְהָאֱלֹהִים עָשָׂה שֶׁיִּרְאוּ מִלְּפָנָיו ׃
15 * מַה־שֶּׁהָיָה כְּבָר הוּא וַאֲשֶׁר לִהְיוֹת כְּבָר הָיָה
וְהָאֱלֹהִים יְבַקֵּשׁ אֶת־נִרְדָּף ׃
16 * וְעוֹד רָאִיתִי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ מְקוֹם הַמִּשְׁפָּט שָׁמָּה
הָרֶשַׁע וּמְקוֹם הַצֶּדֶק שָׁמָּה הָרָשַׁע ׃
17 * אָמַרְתִּי אֲנִי בְּלִבִּי אֶת־הַצַּדִּיק וְאֶת־הָרָשָׁע
יִשְׁפֹּט הָאֱלֹהִים כִּי־עֵת לְכָל־חֵפֶץ וְעַל כָּל־
הַמַּעֲשֶׂה שָׁם ׃
18 * אָמַרְתִּי אֲנִי בְּלִבִּי עַל־דִּבְרַת בְּנֵי הָאָדָם לְבָרָם
הָאֱלֹהִים וְלִרְאוֹת שְׁהֶם־בְּהֵמָה הֵמָּה לָהֶם ׃
19 * כִּי מִקְרֶה בְנֵי־הָאָדָם וּמִקְרֶה הַבְּהֵמָה וּמִקְרֶה
אֶחָד לָהֶם כְּמוֹת זֶה כֵּן מוֹת זֶה וְרוּחַ אֶחָד לַכֹּל
וּמוֹתַר הָאָדָם מִן־הַבְּהֵמָה אָיִן כִּי הַכֹּל הָבֶל ׃
20 * הַכֹּל הוֹלֵךְ אֶל־מָקוֹם אֶחָד הַכֹּל הָיָה מִן־הֶעָפָר
וְהַכֹּל שָׁב אֶל־הֶעָפָר ׃
21 * מִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעֹלָה הִיא לְמָעְלָה
וְרוּחַ הַבְּהֵמָה הַיֹּרֶדֶת הִיא לְמַטָּה לָאָרֶץ ׃
22 * וְרָאִיתִי כִּי אֵין טוֹב מֵאֲשֶׁר יִשְׂמַח הָאָדָם
בְּמַעֲשָׂיו כִּי־הוּא חֶלְקוֹ כִּי מִי יְבִיאֶנּוּ לִרְאוֹת בְּמֶה
שֶׁיִּהְיֶה אַחֲרָיו ׃

ד

1 * וְשַׁבְתִּי אֲנִי וָאֶרְאֶה אֶת־כָּל־הָעֲשֻׁקִים אֲשֶׁר
נַעֲשִׂים תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ וְהִנֵּה דִּמְעַת הָעֲשֻׁקִים וְאֵין
לָהֶם מְנַחֵם וּמִיַּד עֹשְׁקֵיהֶם כֹּחַ וְאֵין לָהֶם מְנַחֵם ׃

12 * Et cognoui quòd non esset melius ni-
si lætari & facere bene in vita sua.
13 * Omnis enim homo qui comedit &
bibit, & videt bonum de labore suo: hoc
donum Dei est.
14 * Didici quòd omnia opera quæ fecit
C Deus, perseuerent in perpetuum. Non pos
sumus eis quicquam addere nec auferre,
quæ fecit Deus vt timeatur.
15 * Quod factum est ipsum permanet.
quæ futura sunt iam fuerunt, & Deus in-
staurat quod abiit.
16 * Vidi sub Sole in loco iudicij impieta-
tem, & in loco iustitiæ iniquitatem.
17 * Et dixi in corde meo: Iustum & im-
pium iudicabit Deus, & tempus omnis
rei tunc erit.
18 * Dixi in corde meo de filiis hominum
D vt probaret eos Deus, & ostenderet simi-
les esse bestiis.
19 * Idcircò vnus interitus est hominis &
iumentorum, & æqua vtriusque conditio.
Sicut moritur homo, sic & illa moriun-
tur. Similiter spirant omnia, & nihil habet
homo iumento amplius. Cuncta subia-
cent vanitati:
20 * Et omnia pergunt ad vnum locum.
De terra facta sunt, & in terram pariter
reuertuntur.
21 * Quis nouit si spiritus filiorum Adam
ascēdat sursum, & si spiritus iumentorum
descendat deorsum?
22 * Et deprehendi nihil esse melius quàm
lætari hominem in opere suo, & hanc esse
partem illius. Quis enim eum adducet vt
post se futura cognoscat?

CAP. IIII.

1 A VErti me ad alia, & vidi calumnias quæ
sub Sole geruntur, & lachrymas inno-
centium, & neminem consolatorem, nec
posse resistere eorum violentiæ, cuncto-
rum auxilio destitutos.

תרגום

12 ידעת ארום לית טב בהון בבני אנשא ארום אלהן למחדי בחדות אוריתא ולמעבד טב ביומי חיוהי ׃ 13 ואף כל אנש דייכל וישתי
ויחזי טב ביומוי ויחסן לבנוי בעדן מותה כל טרחותה מתנה דאתיהבת לה מן קדם יי הוא ׃ 14 ידעת ברוח נבואה ארום כל די יעבד יי
בעלמא בין טב ובין ביש הוא יהא לעלם עלוהי לית רשו לגבר לאוספא ומנה לית רשו לגבר לבצרא ובעדן די ייתי פרענותא בעלמא יי הוא
דעבד בגין די ידחלון בני אנשא מן קדמוהי ׃ 15 מה דהוה מן קדמת דנא הוא כבר הוא דאתי ומה דעתיד למהוי בסוף יומיא הוא כבר הוה
וליום דינא רבא עתיד יי למתבע חשוכא ומסכנא מן ידוהי דרשיעא דרדף לה ׃ 16 ועוד חזית תחות שמשא בעלמא הדין אתר בית דינא דדייני
שקרא תמן יחובון לזכאי למפק חיבא בדיניה ואתר דמשתכח תמן גבר זכי תמן משתכח גברא חיבא למשלט בה בגין חובי דרא בישא ׃
17 אמרת אנא בלבי ית זכאה וית חיבא ידין יי ביום דינא רבא ארום עדן מתעתד לכל עסקא ועל כל עובדא דעבדו בעלמא הדין
אתדנון תמן ׃ 18 אמרת אנא בלבבי על עסק בני אנשא דייתי עליהון מכתשין ומרעין בישין בגין לנסואיהון ובגין למבחנהון עבד יי
למחזי אין תיבין בתיובתא ישתבק להון ויתסון ורשיעיא די אנון כבעירא לא תיבין בגין כן אנון מתוכחין לאבאשא להון ׃ 19 ארום ארעון
אנשא וארעון בעירא ארעון חד לכלהון והיכמא דתמות בעירא כן ימות דין דלא תאב בתיובתא קדם מותה ונשמת רוח תרויהון כחדא אתדן
לכל גבן ושארות גברא מן בעירא לית סדעם בין תרויהון אלהן בית קבורתא ארום כלא הבלו ׃ 20 כלא אזלין לאתר חד כל דיירי
עלמא אתבריו מן עפרא וכד ימותון כלהון עתידין למתוב לעפרא ׃ 21 ומן הוא חכימא דידע אין רוח נשמתא דבני אנשא הסלקא היא לעלא
לרקיעא ורוח נשמתא דבעירא הנחתא היא לרע לארעא ׃ 22 וחזית ארום לית טב בעלמא הדין מדיחדי אנש בעובדוי טבין וייכל וישתי
ויטיב לבה ארום הוא חלקה טב בעלמא הדין למקני בה עלמא דאתי ארום מן הוא דיעלנה למחזי מה דעתיד למהוי בתרוי ׃ ד
1 ותבה אנא וחזית ית כל אניסין דאתעבדו לצדיקיא ודאדחיקו בעלמא הדין תחות שמשא מן יד דוחקיהון ולית דימלל להון תנחומין
ולית למפרקהון מן ידא דאונסיהון בתקוף ידא ובחילא ולית די ינחם להון ׃

* Cognoui quòd non est bonum in eis, nisi læ- 12
tari & facere bonum in vita sua.
* Et omnis homo qui comedit & bibit & 13
videat bonum in omni labore suo, donũ Dei est.
* Cognoui quòd omnia quæcunque fecit Deus, 14
ipsa erunt in seculum : super ea non est addere,
& ab eis non est auferre. & Deus fecit vt ti-
meant à facie eius.
* Quod factum est iam est, & quæcunque 15
vt fierent iam fuerunt, & Deus quæret qui
persecutionem passus est.
* Et adhuc vidi sub Sole locum iudicij, illic 16
impius; & locum iustorum, illic impius.
* Dixi ego in corde meo : Simul iustum & 17
simul impium iudicabit Deus. quoniam tempus
omni rei & in omni opere illic.
* Dixi ego in corde meo, de loquela filiorum 18
hominis. quoniam discernet eos Deus, & vt
ostendat quòd ipsi bestiæ sunt.
* Et eis occursus filiorum hominis, & oc- 19
cursus bestiæ, occursus vnus eis. sicut mors
huius, sic mors istius: & spiritus vnus omni-
bus: & quid amplius habuit homo præter be-
stiam? nihil. quoniam cuncta vanitas.
* Omnia pergunt ad locum vnum, omnia 20
facta sunt ex puluere, & omnia conuertuntur
in puluerem.
* Et quis nouit spiritum filiorum hominis, 21
si ascendit ipse sursum? & spiritum bestiæ si
descendit ipse deorsum in terram?
* Et vidi quòd non est bonum nisi quòd læ- 22
tabitur homo in operibus suis, quoniã hoc pars
eius. quoniam quis ducet eum vt videat in quo
vtique fiat post eum?

CAP. IIII.

ET versus sum ego & vidi cunctas calum- 1
nias quæ geruntur sub Sole. et ecce lachry-
ma calumnias patientium, & non est eis conso-
lator: et à manu calumniantium eos fortitudo,
& non est eis consolator.

12 * ἔγνων ὅτι οὐκ ἔστιν ἀγαθὸν ἐν αὐτοῖς· εἰ μὴ τοῦ εὐφραν-
13 θῆναι καὶ τοῦ ποιεῖν ἀγαθὸν ἐν ζωῇ αὐτοῦ. * καί γε πᾶς
ἄνθρωπος ὃς φάγεται καὶ πίεται καὶ ἴδῃ ἀγαθὸν ἐν παντὶ μό-
14 χθῳ αὐτοῦ, δόμα θεοῦ ἐστιν. * ἔγνων ὅτι πάντα ὅσα ἐ-
ποίησεν ὁ θεὸς αὐτὰ ἔσται εἰς τὸν αἰῶνα, ἐπ' αὐτῶν οὐκ ἔστι
προσθεῖναι, καὶ ἀπ' αὐτῶν οὐκ ἔστιν ἀφελεῖν. καὶ ὁ θεὸς ἐ-
ποίησεν ἵνα φοβηθῶσιν ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ.
15 * τὸ γενόμενον ἤδη ἐστί, καὶ ὅσα τοῦ γίνεσθαι ἤδη γέγονε,
καὶ ὁ θεὸς ζητήσει τὸν διωκόμενον.
16 * καὶ ἔτι εἶδον ὑπὸ τὸν ἥλιον τόπον τῆς κρίσεως, ἐκεῖ ὁ ἀ-
σεβής, καὶ τόπον τῶν δικαίων, ἐκεῖ ὁ ἀσεβής.
17 * εἶπον ἐγὼ ἐν καρδίᾳ μου· σὺν τὸν δίκαιον καὶ σὺν τὸν
ἀσεβῆ κρινεῖ ὁ θεός· ὅτι καιρὸς τῷ παντὶ πράγματι καὶ ἐπὶ
18 παντὶ τῷ ποιήματι ἐκεῖ. * εἶπα ἐγὼ ἐν καρδίᾳ μου,
περὶ λαλιᾶς τῶν υἱῶν τοῦ ἀνθρώπου. ὅτι διακρινεῖ αὐτοὺς
ὁ θεός, καὶ τοῦ δεῖξαι ὅτι αὐτοὶ κτήνη εἰσί.
19 * καί γε αὐτοῖς συνάντημα υἱῶν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ συ-
νάντημα τοῦ κτήνους, συνάντημα ἓν αὐτοῖς. ὡς ὁ θάνα-
τος τούτου οὕτως ὁ θάνατος τούτου. καὶ πνεῦμα ἓν τοῖς πᾶ-
σι, καὶ τί ἐπερίσσευσεν ὁ ἄνθρωπος παρὰ τὸ κτῆνος; οὐ-
20 δέν. ὅτι τὰ πάντα ματαιότης. * τὰ πάντα πορεύε-
ται εἰς τόπον ἕνα, τὰ πάντα ἐγένετο ἀπὸ τοῦ χοός, καὶ τὰ πάν-
τα ἐπιστρέφει εἰς τὸν χοῦν.
21 * καὶ τίς οἶδε τὸ πνεῦμα υἱῶν τοῦ ἀνθρώπου, εἰ ἀναβαίνει
αὐτὸ ἄνω; καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ κτήνους εἰ καταβαίνει αὐτὸ
22 κάτω εἰς τὴν γῆν; * καὶ εἶδον ὅτι οὐκ ἔστιν ἀγαθὸν
εἰ μὴ ὃ εὐφρανθήσεται ἄνθρωπος ἐν ποιήμασιν αὐτοῦ,
ὅτι αὐτὸ μερὶς αὐτοῦ. ὅτι τίς ἄξει αὐτὸν τοῦ ἰδεῖν ἐν ᾧ ἂν γέ-
νηται μετ' αὐτόν;

δ'.

1 * Καὶ ἐπέστρεψα ἐγὼ καὶ εἶδον συμπάσας τὰς συκο-
φαντίας τὰς γινομένας ὑπὸ τὸν ἥλιον. καὶ ἰδοὺ δάκρυον
τῶν συκοφαντουμένων, καὶ οὐκ ἔστιν αὐτοῖς ὁ παρακαλῶν,
καὶ ἀπὸ χειρὸς συκοφαντούντων αὐτοὺς ἰσχύς, καὶ οὐκ ἔστιν
αὐτοῖς παρακαλῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

12 Cognoui quòd non est bonum in illis, in filiis *inquam* hominis, nisi vt delectentur in delectatione Legis, & faciant bonum in diebus vitę suæ. 13 Et etiam omnis homo vt comedat & bibat & videat bonum in diebus suis, & hæreditate tradat filiis suis in tempore mortis suę omnem laborem suum: donum quod datũ est ei, à facie Dñi est. 14 Cognoui in spiritu prophetiæ ꝙ omne quod faciet Dominus in seculo inter bonum & malum, id erit in seculum. super ipsum non est facultas cuiquam addere, & ex eo non est facultas alicui detrahere: & in tempore quo veniet vltio in seculo, Dominus ipse est qui fecit, vt timeant filii hominis à conspectu eius. 15 Id quod fuit ab initio, idipsum iam est quod venit, & id quod futurum est vt fiat in fine dierum, id iam fuit, & in die iudicij magni futurum est vt Dominus requirat obscurum & pauperem de manibus improbi qui persecutus fuerit eum.
16 Et adhuc vidi sub Sole in seculo hoc locum domus iudicij; in quo iudices mendacij condemnant innocentem, vt exeat reus in iudicio suo, & locum, in quo inuenitur vir innocens; ibidem inuenitur vir peccator, vt imperet ei propter peccata generationis malæ. 17 Dixi ego in corde meo, Innocentẽ & peccatorem iudicabit Dñs in die iudicij magni, quoniã tempus præfinitum est omni causę: & propter omne opus quod fecerint in seculo hoc iudicabuntur ibi. 18 Dixi ego in corde meo super causam filiorũ hominis quòd venient super eos percussiones & morbi mali ad tentãdum eos & ad probandũ eos. *hæc* fecit Dominus vt videat: si reuertentur ad pœnitẽtiam, dimittetur illis & sanabuntur. Sed improbi qui vt iumentum non conuertuntur, propterea illi arguuntur nocendo eis. 19 Quoniam euentus hominis & euentus iumenti, euentus vnus omnibus illis. & ecce quemadmodum moritur iumentum, sic moritur is qui non conuertitur ad pœnitentiam ante mortem suam, & spiraculum spiritus vtriusque simul iudicabitur in omni negotio: & residuum viri præ iumento non est quicquam inter vtrumque, nisi domus sepulchri, quia omnia vanitas. 20 Omnia eunt ad locum vnum: omnes habitatores seculi creati sunt ex puluere: & quando mortui fuerint omnes illi futuri sunt vt conuertantur in puluerem.
21 Et quis sapiẽs qui nouit an spiritus animæ filiorum hominis ascendat ipse supra firmamentum, & spiritus animæ iumenti descendat ipse subtus terram? 22 Et vidi quòd non est melius in seculo hoc, quàm vt gaudeat homo in operibus suis bonis, & comedat & bibat & benehabeat cor eius: namque hæc est pars eius bona in seculo hoc ad acquirendum in ea seculum venturum: nam quis est ille qui introducet eum ad videndum id quod futurum est vt fiat post eum?

CAP. IIII.

ET redij ego & vidi omnes calumnias quæ factæ sunt iustis qui opprimuntur in seculo hoc sub Sole à manu oppressorum ipsorum, & non est qui loquatur illis consolationes, & non est qui vindicet eos de manu molestantium eos in fortitudine manus & in virtute, & non est qui consoletur eos.

2 ושבח אני את המתים שכבר מתו מן החיים אשר המה חיים עדנה ׃

3 וטוב משניהם את אשר עדן לא היה אשר לא ראה את המעשה הרע אשר נעשה תחת השמש ׃

4 וראיתי אני את כל עמל ואת כל כשרון המעשה כי היא קנאת איש מרעהו גם זה הבל ורעות רוח ׃

5 הכסיל חבק את ידיו ואכל את בשרו ׃

6 טוב מלא כף נחת ממלא חפנים עמל ורעות רוח ׃

7 ושבתי אני ואראה הבל תחת השמש ׃

8 יש אחד ואין שני גם בן ואח אין לו ואין קץ לכל עמלו גם עיניו לא תשבע עשר ולמי אני עמל ומחסר את נפשי מטובה גם זה הבל וענין רע הוא ׃

9 טובים השנים מן האחד אשר יש להם שכר טוב בעמלם ׃

10 כי אם יפלו האחד יקים את חברו ואילו האחד שיפול ואין שני להקימו ׃

11 גם אם ישכבו שנים וחם להם ולאחד איך יחם ׃

12 ואם יתקפו האחד השנים יעמדו נגדו והחוט המשלש לא במהרה ינתק ׃

13 טוב ילד מסכן וחכם ממלך זקן וכסיל אשר לא ידע להזהר עוד ׃

14 כי מבית הסורים יצא למלך כי גם במלכותו נולד רש ׃

15 ראיתי את כל החיים המהלכים תחת השמש עם הילד השני אשר יעמד תחתיו ׃

2 Et laudaui magis mortuos quàm viuentes, & feliciorem vtroque iudicaui,

3 qui necdum natus est, nec vidit mala quæ sub Sole fiunt.

4 Rursum contemplatus sum omnes labores hominum, & industrias animaduerti patere inuidiæ proximi. & in hoc ergo

B vanitas, & cura superflua est.

5 Stultus complicat manus suas, & comedit carnes suas, dicens:

6 Melius est pugillus cum requie, quàm plena vtraque manus cum labore & afflictione animi.

7 Considerans repperi & aliam vanitatem sub Sole.

8 Vnus est, & secundum non habet, nõ filium, non fratrem, & tamẽ laborare non cessat, nec satiantur oculi eius diuitiis, nec recogitat, dicens: Cui laboro, & fraudo a-

C nimam meam bonis? In hoc quoque vanitas est & afflictio pessima.

9 Melius est ergo duos esse simul, quàm vnum: habent enim emolumentum societatis suæ.

10 Si vnus ceciderit, ab altero fulcietur. Væ soli, quia cùm ceciderit, nõ habet subleuantem se.

11 Et si dormierint duo, fouebuntur mutuò. vnus quomodo calefiet?

12 Et si quispiam præualuerit contra vnum, duo resistent ei. Funiculus triplex difficilè rumpitur.

13 Melior est puer pauper & sapiens re-

D ge sene & stulto, qui nescit præuidere in posterum.

14 Quòd de carcere catenisque interdum quis egrediatur ad regnum, & alius natus in regno inopia consumatur.

15 Vidi cunctos viuentes qui ambulant sub Sole cũ adolescente secundo qui consurget pro eo.

תרגום

2 ושבחת אנא ית שכיביא דהא כבר מיתו ולא חזו פרענותא דאתי בעלמא בתר מותהון יתיר מן חייא די אנון קימין בעקא עד כען ׃

3 ושפיר מן תרויהון ית דעד כען לא הוה ולא אתברי בעלמא די לא חזא ית כל עובדא בישא דאתעבד בעלמא הדין תחות שמשא ׃

4 וחזית אנא ית כל טרחא וית כל אוטבות עובדא דעבדו בני אנשא ארום היא קנאתא דקני גברא לחבריה למעבד כותיה ואף דין הבלו ותבירות רוחא ׃

5 שטיא אזל ומגפף ית ידוי בקיטא ולא צבי למטרח ובסתוא ייכל ית כל מה דאית ליה ואפילו כסו דעל משך בשריה ׃

6 טב לגבר מלי חפני מיכלא בהניות נפש ובלא גזלא וחטופין מן תרין חפנין מלין מיכלא בגזלא וחטופין ׃

7 ותבת אנא וחזית הבלו דאתגזר למהוי בעלמא תחות שמשא ׃

8 אית גבר יחידי ולית תנין בר מניה אף ברא ואף אחא לית ליה למירת ית נכסוי ולית סוף לכל טרחיה ואף עיניה לא תכל למשבע עתרא ולא יימר בלבביה למה דין אנא טרח ומחסר ית נפשי מטיבותא אף דין הבלו וענין ביש הוא ׃

9 טבין תרין צדיקיא בדרא יתיר מן חדא די אית להון אגר טב לעלמא דאתי בטרחהון די טרחו לסוברא ית דריהון ׃

10 ארום אלהן אן יפל חד מנהון על ערשא וישכב מרע חדא יקים ית חבריה בצלותיה ואלו חד והוא זכי בלחודותי בדריה בעדן די יפל על ערשיה וישכב מרע לית ליה בדריה חבר תנין לצלאה עלוהי אלהן בזכותיה יקום ממרעיה ׃

11 ואף אם דמכן תרין גבר ואתתא ושחין להון בסתוא ולחד איכדין ישחן ׃

12 ואם יקום גברא רשיעא ותקיפא בדרא ועובדוהי מתקלקלין ומסתקפין לאיתאה פרענותא בעלמא קימין תרין צדיקיא כל קבליה ומבטלין פרענותא בזכותהון וכמה יאין תלתא צדיקיא דאנון בדרא ושלם ביניהון כתיכא דמגדליא תלת תלת נימין דלא בבהילו אתנתק ׃

13 טב הוא די הוא מסכן והוה ביה רוח חכמתא מן קדם יי יתיר מן מלכא סיב וטפש ובתר הכי לא הות מנדעא לאזדהרא עוד ׃

14 ארום מן בית אסירי נפק ומלך על ארעא ארום אף ביומי מלכותיה אתעבד מסכנא בעלמא ׃

15 חזית ית כל חייא דאזלין תחות שמשא עם רביא תנינא דיקום וימלך באתר אחסנתיה ׃

Et laudaui ego ſimul mortuos qui iam mortui ſunt ſuper viuentes, quicunque ipſi viuunt vſque nunc. 2
Et bonus ſuper duos iſtos quicunque nondum natus eſt, qui non vidit ſimul opus malum quod factum eſt ſub Sole. 3
Et vidi ego omnem laborem, & omnem fortitudinem operis. quoniam hoc zelus viri ab amico ſuo. & hoc vanitas & electio ſpiritus. 4
Stultus complicauit manus ſuas, & comedit carnes ſuas. 5
Bonum repletio pugilli quietis ſuper repletiones duorum pugillorum laboris & electionis ſpiritus. 6
Et conuerſus ſum ego & vidi vanitatem ſub Sole. 7
Eſt vnus & non eſt ſecundus, & filius & frater non eſt ei. & non eſt finis omni labori ſuo. & oculus eius non repletur diuitiis. Et cui ego laboro, & fraudo animam meam à bonitate? & hoc vanitas & occupatio mala eſt. 8
Boni duo ſuper vnum, quibus eſt eis merces bona in labore eorum. 9
Quoniam ſi ceciderint, vnus eriget participem ſuum. & væ ipſi vni cùm ceciderit, & non fuerit ſecundus vt erigat eum: 10 *& ſi dormierint duo, & calor eis, & vnus quomodo calefiet?* 11
Et ſi victus fuerit vnus, duo ſtabunt contra eum, & funiculus triplex non citò rumpetur. 12
Et bonus puer pauper & ſapiens ſuper regem ſenem & ſtultum, qui non nouit præcauere vltrà. 13
Quoniam de domo vinculorum exibit ad regnandum. quoniam & in regno ſuo natus eſt pauper. 14
Vidi cunctos viuentes qui ambulant ſub Sole, cum adoleſcente ſecundo, qui reſurget pro eo. 15

2 καὶ ἐπῄνεσα ἐγὼ σὺν τοὺς τεθνηκότας τοὺς ἤδη ἀποθανόντας ὑπὲρ τοὺς ζῶντας, ὅσοι αὐτοὶ ζῶσιν ἕως τοῦ νῦν.
3 καὶ ἀγαθὸς ὑπὲρ τοὺς δύο τούτους ὅστις οὔπω ἐγένετο, ὃς οὐκ εἶδε σὺν τὸ ποίημα τὸ πονηρὸν τὸ πεποιημένον ὑπὸ τὸν ἥλιον.
4 καὶ εἶδον ἐγὼ σύμπαντα τὸν μόχθον, καὶ σύμπασαν ἀνδρείαν τοῦ ποιήματος. ὅτι αὐτὸ ζῆλος ἀνδρὸς ἀπὸ τοῦ ἑταίρου αὐτοῦ. καί γε τοῦτο ματαιότης καὶ προαίρεσις πνεύματος.
5 ἄφρων περιέλαβεν τὰς χεῖρας αὐτοῦ, καὶ ἔφαγε τὰς σάρκας αὐτοῦ.
6 ἀγαθὸν πλήρωμα δρακὸς ἀναπαύσεως ὑπὲρ πληρώματα δύο δρακῶν μόχθου καὶ προαιρέσεως πνεύματος.
7 καὶ ἐπέστρεψα ἐγὼ καὶ εἶδον ματαιότητα ὑπὸ τὸν ἥλιον.
8 ἔστιν εἷς καὶ οὐκ ἔστι δεύτερος. καί γε υἱὸς καί γε ἀδελφὸς οὐκ ἔστιν αὐτῷ. καὶ οὐκ ἔστι περασμὸς τῷ παντὶ μόχθῳ αὐτοῦ. καί γε ὀφθαλμὸς αὐτοῦ οὐκ ἐμπίμπλαται πλούτου. καὶ τίνι ἐγὼ μοχθῶ· καὶ στερίσκω τὴν ψυχήν μου ἀπὸ ἀγαθωσύνης. καί γε τοῦτο ματαιότης καὶ περισπασμὸς πονηρός ἐστιν.
9 ἀγαθοὶ οἱ δύο ὑπὲρ τὸν ἕνα. οἷς ἐστιν αὐτοῖς μισθὸς ἀγαθὸς ἐν μόχθῳ αὐτῶν.
10 ὅτι ἐὰν πέσωσιν, ὁ εἷς ἐγερεῖ τὸν μέτοχον αὐτοῦ. καὶ οὐαὶ αὐτῷ τῷ ἑνὶ ὅταν πέσῃ καὶ μὴ ᾖ δεύτερος τοῦ ἐγεῖραι αὐτόν.
11 καὶ ἐὰν κοιμηθῶσιν οἱ δύο καὶ θέρμη αὐτοῖς, καὶ ὁ εἷς πῶς θερμανθῇ;
12 καὶ ἐὰν ἐπικραταιωθῇ ὁ εἷς, οἱ δύο στήσονται κατέναντι αὐτοῦ, καὶ σπαρτίον τὸ ἔντριτον οὐ ταχέως ἀπορραγήσεται.
13 καὶ ἀγαθὸς παῖς πένης καὶ σοφὸς ὑπὲρ βασιλέα πρεσβύτερον, καὶ ἄφρονα ὃς οὐκ ἔγνω τοῦ προσέχειν ἔτι.
14 ὅτι ἐξ οἴκου τῶν δεσμίων ἐξελεύσεται τοῦ βασιλεῦσαι. ὅτι καί γε ἐν βασιλείᾳ αὐτοῦ ἐγεννήθη πένης.
15 εἶδον σύμπαντας τοὺς ζῶντας τοὺς περιπατοῦντας ὑπὸ τὸν ἥλιον μετὰ τοῦ νεανίσκου τοῦ δευτέρου, ὃς ἀναστήσεται ἀντ᾽ αὐτοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[2] Et laudaui ego iacentes qui ecce iam mortui fuerunt, qui non viderunt vltionem quæ venit in ſeculum poſt mortem ſuam magis quàm viuos qui vixerunt in moleſtia vſque nunc. [3] Et pręſtantior vtriſque is eſt qui hactenus nondum fuit, nec creatus eſt in mundo, quòd non viderit opera mala quæ facta ſunt in mundo hoc ſub Sole. [4] Et vidi ego omnem laborem & omnem directionem operis quod fecerunt filij hominis, quòd ſit æmulatio qua æmulatur vir ſociũ ſuũ ad faciendum ſicut ille: & etiam hoc vanitas eſt & confractio ſpiritus. [5] Stultus vadit & complicat manus ſuas in æſtate & non vult laborare, & in hyeme comedet quicquid eſt ipſi, & etiam operimentum quod eſt ſuper pellem carnis ſuæ. [6] Melius eſt viro implementum volę *vnius* cibi inquiete animæ & ſine direptione & rapinis, quàm duæ volę plenæ cibo in direptione & rapinis. [7] Et redij ego & vidi vanitatem quę decreta eſt vt ſit in ſeculo ſub Sole. [8] Eſt vir vnicus, & non eſt ſecundus præter eum, neque etiam filium neque fratrem habet ad hæreditandum facultates eius, & non eſt finis omnibus laboribus eius: etiam oculus eius nõ poteſt ſatiari diuitiis: nec dicit in corde ſuo: Ad quidnam ego laboro & defraudo animam meam bonis? etiam hoc vanitas & negotium malum eſt. [9] Meliores ſunt duo iuſti in generatione, quàm vnus, quia eſt illis merces bona in ſeculo venturo in laboribus ſuis, quos laborauerunt ad ſuſtentandum generationem ſuam. [10] Nam ſi ceciderit vnus ex eis ſuper lectum & cubauerit ægrotans, alter ſurgere faciet ſocium ſuum oratione ſua. & ſi vnus innocens ſolus fuerit in generatione ſua, in tempore quo decidet ſuper lectum & cubabit ægrotans, non erit illi in generatione ſua ſocius ſecundus ad orandum ſuper eum: ſed in puritate ſua ſurget ex ægritudine ſua. [11] Et etiam ſi dormierint duo, vir & vxor eius, & calor eis erit in hyeme: ſed vnus quomodo calefiet? [12] Et ſi ſurrexerit vir improbus & robuſtus in generatione, & opera eius corrupta, & occaſionem afferentia ad prouocandam vltionem in ſeculo; ſtantes duo iuſti omnino aduerſus eum, ceſſare facient vltionem merito ſuo: & quanto congruentius tres iuſti qui fuerint in generatione, & pax inter eos, ſicut catena quæ contorta eſt ternis funibus, quæ non feſtinanter conuelletur. [13] Maior eſt qui eſt pauper, & ineſt in eo ſpiritus ſapientiæ ab-ante Dominum, quàm rex ſenex & ſtultus: & vltra hæc non eſt cognitio vt admoneatur amplius. [14] Etenim de domo vinctorum exiuit & regnauit ſuper terram: etenim in diebus regni ſui factus eſt pauper in ſeculo. [15] Vidi omnes viuentes qui ambulant ſub Sole cum puero ſecundo qui ſurrexerit & regnarit in loco hæreditatis ſuæ.

16 אֵין־קֵץ לְכָל־הָעָם לְכֹל אֲשֶׁר־הָיָה לִפְנֵיהֶם גַּם
הָאַחֲרוֹנִים לֹא יִשְׂמְחוּ־בוֹ כִּי־גַם־זֶה הֶבֶל וְרַעְיוֹן
רוּחַ׃ 17 שְׁמֹר רַגְלְךָ כַּאֲשֶׁר תֵּלֵךְ אֶל־בֵּית הָאֱלֹהִים
וְקָרוֹב לִשְׁמֹעַ מִתֵּת הַכְּסִילִים זָבַח כִּי־אֵינָם יוֹדְעִים
לַעֲשׂוֹת רָע׃

ה

1 אַל־תְּבַהֵל עַל־פִּיךָ וְלִבְּךָ אַל־יְמַהֵר לְהוֹצִיא
דָבָר לִפְנֵי הָאֱלֹהִים כִּי הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם וְאַתָּה עַל־
הָאָרֶץ עַל־כֵּן יִהְיוּ דְבָרֶיךָ מְעַטִּים׃
2 כִּי בָּא הַחֲלוֹם בְּרֹב עִנְיָן וְקוֹל כְּסִיל בְּרֹב דְּבָרִים׃
3 כַּאֲשֶׁר תִּדֹּר נֶדֶר לֵאלֹהִים אַל־תְּאַחֵר לְשַׁלְּמוֹ
כִּי אֵין חֵפֶץ בַּכְּסִילִים אֵת אֲשֶׁר־תִּדֹּר שַׁלֵּם׃
4 טוֹב אֲשֶׁר לֹא־תִדֹּר מִשֶּׁתִּדּוֹר וְלֹא תְשַׁלֵּם׃
5 אַל־תִּתֵּן אֶת־פִּיךָ לַחֲטִיא אֶת־בְּשָׂרֶךָ וְאַל־
תֹּאמַר לִפְנֵי הַמַּלְאָךְ כִּי שְׁגָגָה הִיא לָמָּה יִקְצֹף
הָאֱלֹהִים עַל־קוֹלֶךָ וְחִבֵּל אֶת־מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ׃
6 כִּי בְרֹב חֲלֹמוֹת וַהֲבָלִים וּדְבָרִים הַרְבֵּה כִּי אֶת־
הָאֱלֹהִים יְרָא׃
7 אִם־עֹשֶׁק רָשׁ וְגֵזֶל מִשְׁפָּט וָצֶדֶק תִּרְאֶה בַמְּדִינָה
אַל־תִּתְמַהּ עַל־הַחֵפֶץ כִּי גָבֹהַּ מֵעַל גָּבֹהַּ שֹׁמֵר
וּגְבֹהִים עֲלֵיהֶם׃
8 וְיִתְרוֹן אֶרֶץ בַּכֹּל הִיא מֶלֶךְ לְשָׂדֶה נֶעֱבָד׃
9 אֹהֵב כֶּסֶף לֹא־יִשְׂבַּע כֶּסֶף וּמִי־אֹהֵב בֶּהָמוֹן לֹא
תְבוּאָה גַּם־זֶה הָבֶל׃
10 בִּרְבוֹת הַטּוֹבָה רַבּוּ אוֹכְלֶיהָ וּמַה־כִּשְׁרוֹן
לִבְעָלֶיהָ כִּי אִם־רְאִית עֵינָיו׃
11 מְתוּקָה שְׁנַת הָעֹבֵד אִם־מְעַט וְאִם־הַרְבֵּה יֹאכֵל
וְהַשָּׂבָע לֶעָשִׁיר אֵינֶנּוּ מַנִּיחַ לוֹ לִישׁוֹן׃

16 Infinitus numerus eſt populi omnium
qui fuerunt ante eum, & qui poſteà futuri
ſunt, non lætabuntur in eo. ſed & hoc va-
17 nitas & afflictio ſpiritus. Cuſtodi pe-
dem tuum ingrediens domum Dei, & ap-
propinqua vt audias. Multo enim melior 1.Reg.15.c.
eſt obedientia, quàm ſtultorum victimæ,
qui neſciunt quid faciunt mali.

CAP. V.

1 A NE temerè quid loquaris, neque cor tuũ
ſit velox ad proferendum ſermonem
coram Deo. Deus enim in cælo, & tu ſu-
per terrã: idcircò ſint pauci ſermones tui.
2 Multas curas ſequuntur ſomnia, & in
multis ſermonibus inuenietur ſtultitia.
3 Si quid vouiſti Deo, ne moreris red-
dere. Diſplicet enim Deo infidelis & ſtul- Eccl.5.
B ta promiſſio. ſed quodcunq; voueris redde.
4 Multoque melius eſt nõ vouere, quàm
poſt votum promiſſa non reddere.
5 Ne dederis os tuum vt peccare facias
carnem tuam, neque dicas coram angelo,
Non eſt prouidentia, ne fortè iratus Deus
contra ſermones tuos diſſipet cuncta ope
6 ra manuum tuarum. Vbi multa ſunt
ſomnia, plurimæ ſunt vanitates & ſermo-
nes innumeri. Tu verò Deum time.
7 Si videris calumnias egenorum & vio-
lenta iudicia, & ſubuerti iuſtitiam in pro-
uincia, nõ mireris ſuper hoc negotio, quia
excelſo excelſior eſt alius, & ſuper hos quo-
8 que eminentiores ſunt alij: Et inſu-
per vniuerſæ terræ rex imperat ſeruienti.
9 Auarus non implebitur pecunia; &
C qui amat diuitias, fructum non capiet ex
eis: & hoc ergo vanitas.
10 Vbi multæ ſunt opes, multi qui come-
dunt eas. Et quid prodeſt poſſeſſori, niſi
quòd cernit diuitias oculis ſuis?
11 Dulcis eſt ſomnus operanti ſiue parũ
ſiue multum comedat, ſaturitas autem di-
uitis non ſinit eum dormire.

תרגום

16 לית סוף לכל־עמא דהוה קדמיהון אף לבתראי לא יחדון בה ארי אוף דין הבלו ותבירות רוחא׃ 17 אנת בר נש טר רגלך בעדן דתיזל
לבית מקדשא לצלאה ולא תהך תמן מלא חובין קדם יי עד לא תתוב ותהי מקרב ית אדנך לקבלא אלפן אוריתא מן כהניא וחכימיא ולא
תהא כטפשיא דמקרבין קרבנא על־חוביהון ולא תיבין מן עובדין בישין דאחידין בידיהון וליתוהי מתקבל ברעוא ארום ליתיהון ידעין
למעבד בהון בין טב ובין ביש׃ ה 1 לא־תבהל על־מימרך לשבשא ית־מלי פמך ולבך לא יוחי לאפקא ממלל בעדן דאת מצלי קדם
יי ארום יי שלט על כל־עלמא ויתב על־כרסי יקרא בשמי מרומא ואנת יתב על־ארעא בגין כן יהון מלי פמך קלילין׃ 2 ארום היכמא דייתי
חלמא על הרהורי לבא בסגיאות גוונין אף כדין קל שטיא בסגיאות פתגמין בטלין׃ 3 בעדן דתדר נדרא קדם יי לא־תעכב לשלמותה ארום
בגין כן לית רעוא מן קדם יי בטפשיא מן בגלל דמעכבין נדריהון ואנת ית־די־תנדר שלם׃ 4 טב לך די־לא־תנדר מדתנדר ולא תשלם׃
5 לא־תנבל ית־מימר פמך למגרם דין גהנם עלוי־בשרך וביום דינא רבא לא־תכל למימר קדם מלאכא אכזרא דרדי בך ארום שלותא היא
למה דין יתקף רגזא דיי על כל מלך דאתאמר בגנותא ויחבל ית־עובדי ידך׃ 6 ארום בסגיאות חלמין דנביאי שקרא והבלין דבעלי חרשין
ומלין סגיאין דרשיעיא לא־תהימן ארום ית חכימיא תהי משמש ומנהון תתבע אלפנא ומן קדם יי תהי דחל׃ 7 אין אניסות מסכנא וגזלא ודין
וצדקתא תחמי בקרתא לא־תתמה בלבך איכדין רעותא דיי על כל־אלין ארום אלהא אדיר על שמי מרומא נטר עובדי בני אנשא בין טב לביש
ומן קדמוי משתלחין גברין גיותנין ותקיפין למרדי ברשיעיא ולמהויהון מתמנן רברבין עליהון׃ 8 ומותר שבח פלחנות ארעא על־
כולא היא דבעדן דמרדין בני מלכותא ומלכא מתיהב בפציחין מן קדמיהון אן לית לה עבור למיכל ההוא מלכא לגבר פלח בחקלא מתעבד
עבד משתעבד׃ 9 גבר חגר די ירחם למכנש ממון לא ישבע למצבר כסף ומן די־ירחם למכנש ממון יתיר לית לה שבח לעלמא דאתי אן לא
יעבד מנה צדקתא בדיל דלית לה אגר עלל למיכל אף־דין הבלו׃ 10 כד סגיא טיבותא בעלמא סגיאן אף בני אנשא דייכלונה ומה־
הנאה אית למרה דיצברנה אן לא יעבד מנה טיבותא בגין די־יחזי לעלמא דאתי יהבית אגרתא בעינוהי׃ 11 בסמת דמכת גברא די־
פלח למרי עלמא ואית לה ניחא על בית קבורתה אן זעירות שנין יחי אן סגיאות שנין כתר דפלח למרי עלמא בעלמא הדן לעלמא דאתי אגר
עובדי ידוי יחסן וחכמת אוריתא דיי לגבר עתיר בחכמתא היכמא דמעסק בה בעלמא הדן ואשתדל באלפנא כדין תנוח עלוהי בבית קבורתה
ולא תשבקנה בלחודוהי היכמא דלא שבקת אתתא לגברה בלחודוהי לדמכא׃

* Non est finis omni populo omnibus quicun 16
que fuerunt ante eos. & vltimi non lætabun-
tur in eo: quoniam & hoc vanitas & electio
spiritus. * Custodi pedem tuum in quo vti- 17
que ambulaueris in domum Dei. & propè vt
audias super donum stultorũ sacrificium tuum:
quoniam non sunt scientes facere bonum.

CAP. V.

NE festines in ore tuo: & cor tuum ne pro- 1
peret efferre sermonem ante faciem Dei:
quoniam Deus in cælo sursum, & tu super ter-
ram. idcircò sint sermones tui pauci.
* Quoniam aduenit insomnium in multitu- 2
dine tentationis, & vox stulti in multitudi-
ne sermonum. * Quandocumque voueris 3
votum Deo, ne moreris vt reddas illud: quoniã
non est voluntas in stultis. tu igitur quæcunque
voueris redde. * Bonum non vouere te, 4
quàm vouisse te & non reddere.
* Ne dederis os tuum vt peccare facias car- 5
nem tuam, et ne dixeris ante faciem Dei, Quòd
ignorantia est: ne irascatur Deus super vocem
tuam, & dissipet opera manuum tuarum.
* Quoniam in multitudine somniorum & 6
vanitatum & sermonum multorum: quoniam
simul Deum time. * Si calumniam pau- 7
peris, & rapinam iudicij & iustitiæ videris in
regione, ne mireris super re. quoniam excelsus
super excelsum custodiet, & excelsi super ipsos.
* Et abundantia terræ in omni est rex agri labo- 8
rati. * Diligens argentum non implebitur ar- 9
gento. Et quis dilexit in multitudine eius ger-
men? & hoc vanitas. * In multitudine bonitatis 10
multiplicati sunt comedentes eam. & quæ for-
titudo illi qui ab ea? Quoniam principium vi-
dendi oculi eius. * Dulcis somnus serui si parum, 11
et si multum comedet, & repleto ditari. non est
qui dimittat eum vt dormiat.

16 * οὐκ ἔστι περασμὸς τῷ παντὶ λαῷ τοῖς πᾶσιν ὅσοι ἐγέ-
νοντο ἔμπροσθεν αὐτῶν. καί γε οἱ ἔσχατοι οὐκ εὐφρανθή-
σονται ἐν αὐτῷ· ὅτι καί γε τοῦτο ματαιότης καὶ προαίρεσις
17 πνεύματος. * φύλαξαι τὸν πόδα σου ἐν ᾧ ἐὰν πορεύῃ
εἰς οἶκον θεοῦ. καὶ ἐγγὺς τοῦ ἀκούειν ὑπὲρ δόμα τῶν ἀφρόνων θυ-
σία σου· ὅτι οὐκ εἰσὶν εἰδότες τοῦ ποιῆσαι κακόν.

ε.

1 * Μὴ σπεῦδε ἐπὶ στόματί σου. καὶ καρδία σου μὴ τα-
χυνέτω τοῦ ἐξενέγκαι λόγον πρὸ προσώπου τοῦ θεοῦ.
ὅτι ὁ θεὸς ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω. καὶ σὺ ἐπὶ τῆς γῆς, ἐπὶ τού-
τῳ ἔστωσαν οἱ λόγοι σου ὀλίγοι.
2 * ὅτι παραγίνεται ἐνύπνιον ἐν πλήθει πειρασμοῦ, καὶ φω-
3 νὴ ἄφρονος ἐν πλήθει λόγων. * καθὼς ἂν εὔξῃ εὐ-
χὴν τῷ θεῷ, μὴ χρονίσῃς τοῦ ἀποδοῦναι αὐτήν, ὅτι οὐκ ἔστι
θέλημα ἐν ἄφροσι, σὺ οὖν ὅσα ἂν εὔξῃ ἀπόδος.
4 * ἀγαθὸν τὸ μὴ εὔξασθαί σε ἢ τὸ εὔξασθαί σε καὶ μὴ
5 ἀποδοῦναι. * μὴ δῷς τὸ στόμα σου τοῦ ἐξαμαρτεῖν
τὴν σάρκα σου, καὶ μὴ εἴπῃς πρὸ προσώπου τοῦ θεοῦ, ὅτι
ἄγνοιά ἐστιν, ἵνα μὴ ὀργισθῇ ὁ θεὸς ἐπὶ φωνῇ σου, καὶ δια-
6 φθείρῃ τὰ ποιήματα χειρῶν σου. * ὅτι ἐν πλήθει ἐνυπνίων
καὶ ματαιοτήτων καὶ λόγων πολλῶν, ὅτι σὺ τὸν θεὸν φοβοῦ·
7 * ἐὰν συκοφαντίαν πένητος καὶ ἁρπαγὴν κρίματος καὶ
δικαιοσύνης ἴδῃς ἐν χώρᾳ, μὴ θαυμάσῃς ἐπὶ τῷ πράγμα-
τι. ὅτι ὑψηλὸς ἐπάνω ὑψηλοῦ φυλάξει καὶ ὑψηλοὶ ἐπ'
8 αὐτοῖς. * καὶ περίσσεια γῆς ἐπὶ παντί ἐστι βασιλεὺς τοῦ
9 ἀγροῦ εἰργασμένου. * ἀγαπῶν ἀργύριον οὐ πλησθή-
σεται ἀργυρίου. καὶ τίς ἠγάπησεν ἐν πλήθει αὐτοῦ γέννη-
10 μα; καί γε τοῦτο ματαιότης. * ἐν πλήθει τῆς ἀγαθοσύ-
νης ἐπληθύνθησαν οἱ ἔσθοντες αὐτήν. καὶ τίς ἀνδρεία τῷ
παρ' αὐτῆς; ὅτι ἀρχὴ τοῦ ὁρᾶν ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ.
11 * γλυκὺς ὕπνος τοῦ δούλου εἰ ὀλίγον καὶ εἰ πολὺ φά-
γεται, καὶ τῷ ἐμπλησθέντι τοῦ πλουτῆσαι. οὐκ ἔστιν ἀφίων
αὐτὸν τοῦ ὑπνῶσαι.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[16] Non est finis omnis populi qui fuit ante illos: neque etiam posteriores lætabuntur in eo: quia etiam hoc vanitas & cõfractio spiritus. [17] Tu fili hominis custodi pedes tuos in tempore quo ieris in domũ sanctuarij ad orandum, ne venias eò plenus peccatis ante Dominum quoad conuertaris: & esto admouens aurem tuam ad excipiendam doctrinam Legis à Sacerdotibus & sapientibus, & ne fueris vt stulti qui offerunt munus pro peccatis suis, & non conuertuntur ab operibus malis quæ apprehendunt manibus suis, & non est ipsum acceptum in beneplacito, quia ipsi nesciunt facere in eis inter bonum & malum.

CAP. V.

NOn accelerabis super dictũ tuum vt confundas eloquia oris tui, & cor tuũ non festinabit proferre loquelam in tempore quo tu oras ante Dñm: nãq; Dñs imperat super oẽm mundũ, & sedet super soliũ gloriæ in cęlis altissimis, & tu sedes super terrã: propterea erunt verba oris tui modica. [2] Ecce enim queadmodũ venit somniũ sup cogitationes cordis in multitudine negotiorũ, sic etiã vox stulti in multitudine verborũ otiosorũ. [3] In tẽpore quo voueris votũ ante Dñm, ne tardes exoluere illud: quoniam propterea non est beneplacitum ante Dñm in stultis ꝙ differãt vota sua: & tu quod voueris exoluito. [4] Melius est tibi vt nõ voueas, quàm vt voueas & nõ exoluas. [5] Ne cõiicias dictũ oris tui vt causam adferas iudicij gehẽnę super carnẽ tuã, & in die iudicij magni nõ poteris dicere ante angelum crudelẽ qui potestatem exercebit in te quòd ignorantia fuerat: ad quidnã roborabitur indignatio Dñi super oẽ eloquiũ tuũ quod dictũ fuerit incõgruè, & corrumpet opera manus tuę? [6] Etenim in multitudine somniorũ Prophetarũ mẽdacii, & vanitatibus auctorũ incantationũ, & loquelis multis improborũ nõ credes: verùm sapientibus ministrabis, & ex eis quęres doctrinã, & à cõspectu Dñi timebis. [7] Si violentiã pauperis, & direptionem iudicij & iustitiæ videris in ciuitate, ne admireris in corde tuo; quomodo voluntas Domini sit super oĩa hęc: quia Deus potens super cęlos altissimos obseruat opera filiorũ hominis tã bona quàm mala: & à facie eius mittũtur viri magnifici & robusti, vt potestatẽ exerceãt in improbos, & vt sint ꝑpositi magistratus super eos. [8] Et excellentia laudis culturę terrę super oĩa est, quòd in tẽpore quo rebellãt filii regni, & rex datur in villas à facie eorũ, si nõ est ipsi frumẽtũ ad comedẽdũ, ipse idẽ rex viro culturã in agro faciẽti seruiẽs seruus efficitur. [9] Vir negotiator qui amabit cõgregare diuitias, nõ saturabitur cumulãdo argentũ: & qui amauerit cõgregare diuitias copiosiores, nõ est ei laus in seculo venturo, nisi fecerit ex eis eleemosynã: propterea ꝙ nõ est ei merces prouẽtus ad comedendum. etiam hoc vanitas. [10] Quãdo multiplicatur bonum in seculo, multiplicantur etiam filij hominum qui comedant illud: & quę vtilitas est dño eius qui congregabit illud; nisi fecerit ex eo bonum; vt videat in seculo venturo retributionem mercedis in oculis suis? [11] Suauis somnus viri qui colit Dñm mundi, & est ei quies in domo sepulchri eius, siue paucos annos vixerit siue multos postquam seruiuit dño mũdi in seculo hoc, ad seculũ venturũ mercedẽ operũ manuũ suarũ hereditabit: & sapientia Legis Dñi erit viro diuiti in sapientia. ecce queadmodũ studuit in ea in seculo hoc, & sollicitus fuit in doctrina, sic requiescet super eum in domo sepulchri eius, & non deseret eum solum, quemadmodum non sinit vxor virum suum vt dormiat solus.

12 * יֵשׁ רָעָה חוֹלָה רָאִיתִי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ עֹשֶׁר שָׁמוּר לִבְעָלָיו לְרָעָתוֹ׃
13 * וְאָבַד הָעֹשֶׁר הַהוּא בְּעִנְיַן רָע וְהוֹלִיד בֵּן וְאֵין בְּיָדוֹ מְאוּמָה׃
14 * כַּאֲשֶׁר יָצָא מִבֶּטֶן אִמּוֹ עָרוֹם יָשׁוּב לָלֶכֶת כְּשֶׁבָּא וּמְאוּמָה לֹא־יִשָּׂא בַעֲמָלוֹ שֶׁיֹּלֵךְ בְּיָדוֹ׃
15 * וְגַם־זֹה רָעָה חוֹלָה כָּל־עֻמַּת שֶׁבָּא כֵּן יֵלֵךְ וּמַה־יִּתְרוֹן לוֹ שֶׁיַּעֲמֹל לָרוּחַ׃
16 * גַּם כָּל־יָמָיו בַּחֹשֶׁךְ יֹאכֵל וְכָעַס הַרְבֵּה וְחָלְיוֹ וָקָצֶף׃
17 * הִנֵּה אֲשֶׁר־רָאִיתִי אָנִי טוֹב אֲשֶׁר־יָפֶה לֶאֱכוֹל־וְלִשְׁתּוֹת וְלִרְאוֹת טוֹבָה בְּכָל־עֲמָלוֹ שֶׁיַּעֲמֹל תַּחַת־הַשֶּׁמֶשׁ מִסְפַּר יְמֵי־חַיָּו אֲשֶׁר־נָתַן־לוֹ הָאֱלֹהִים כִּי־הוּא חֶלְקוֹ׃
18 * גַּם כָּל־הָאָדָם אֲשֶׁר נָתַן־לוֹ הָאֱלֹהִים עֹשֶׁר וּנְכָסִים וְהִשְׁלִיטוֹ לֶאֱכֹל מִמֶּנּוּ וְלָשֵׂאת אֶת־חֶלְקוֹ וְלִשְׂמֹחַ בַּעֲמָלוֹ זֹה מַתַּת אֱלֹהִים הִיא׃
19 * כִּי לֹא הַרְבֵּה יִזְכֹּר אֶת־יְמֵי חַיָּיו כִּי הָאֱלֹהִים מַעֲנֶה בְּשִׂמְחַת לִבּוֹ׃

ו

1 * יֵשׁ רָעָה אֲשֶׁר רָאִיתִי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ וְרַבָּה הִיא עַל־הָאָדָם׃
2 * אִישׁ אֲשֶׁר יִתֶּן־לוֹ הָאֱלֹהִים עֹשֶׁר וּנְכָסִים וְכָבוֹד וְאֵינֶנּוּ חָסֵר לְנַפְשׁוֹ מִכֹּל אֲשֶׁר־יִתְאַוֶּה וְלֹא־יַשְׁלִיטֶנּוּ הָאֱלֹהִים לֶאֱכֹל מִמֶּנּוּ כִּי אִישׁ נָכְרִי יֹאכְלֶנּוּ זֶה הֶבֶל וָחֳלִי רָע הוּא׃
3 * אִם־יוֹלִיד אִישׁ מֵאָה וְשָׁנִים רַבּוֹת יִחְיֶה וְרַב שֶׁיִּהְיוּ יְמֵי־שָׁנָיו וְנַפְשׁוֹ לֹא־תִשְׂבַּע מִן־הַטּוֹבָה וְגַם־קְבוּרָה לֹא־הָיְתָה לּוֹ אָמַרְתִּי טוֹב מִמֶּנּוּ הַנָּפֶל׃
4 * כִּי־בַהֶבֶל בָּא וּבַחֹשֶׁךְ יֵלֵךְ וּבַחֹשֶׁךְ שְׁמוֹ יְכֻסֶּה׃

12 * Eſt & alia infirmitas peſſima quam vidi ſub Sole, Diuitiæ conſeruatæ in malum domini ſui. Iob.20.
13 * Pereunt enim in afflictione peſſima. generauit filium qui in ſumma egeſtate erit.
14 * Sicut egreſſus eſt nudus de vtero matris ſuæ, ſic reuertetur, & nihil auferet ſecum de labore ſuo. Iob.1.d
15 * Miſerabilis prorſus infirmitas. Quo-
D modo venit, ſic reuertetur. Quid ergo prodeſt ei quod laborauit in ventum?
16 * Cunctis diebus vitæ ſuæ comedit in tenebris, & in curis multis, & in ærumna atque triſtitia.
17 * Hoc itaque viſum eſt mihi bonum, vt comedat quis & bibat, & fruatur lætitia ex labore ſuo quo laborauit ipſe ſub Sole numero dierum vitæ ſuæ quos dedit ei Deus: & hæc eſt pars illius. Sup.2.d
18 * Et omni homini cui dedit Deus diuitias atque ſubſtantiam, poteſtatemque ei tribuit, vt comedat ex eis, & fruatur parte ſua, & lętetur de labore ſuo: hoc eſt donum Dei.
19 * Non enim ſatis recordabitur dierum vitæ ſuæ, eo quòd Deus occupet delitiis cor eius.

CAP. VI.

1 Eſt & aliud malum quod vidi ſub Sole,
A & quidem frequens apud homines.
2 * Vir cui dedit Deus diuitias & ſubſtantiam, & honorem, & nihil deeſt animę ſuę ex omnibus quæ deſiderat, nec tribuit ei poteſtatem Deus vt comedat ex eo, ſed ho-
B mo extraneus vorabit illud. hoc vanitas & magna miſeria eſt.
3 * Si genuerit quiſpiam centum liberos, & vixerit multos annos & plures dies ętatis habuerit, & anima illius non vtatur bonis ſubſtantiæ ſuę, ſepulturaque careat, de hoc ego pronuncio quòd melior illo ſit abortiuus.
4 * Fruſtrà enim venit & pergit ad tenebras, & obliuione delebitur nomen eius.

תרגום

12 אִית בִּישְׁתָא מַרְעִיתָא חֲמֵית בְּעָלְמָא הָדֵין תְּחוֹת שִׁמְשָׁא וְלֵית בַּהּ אָסוּ גְּבַר דְּיִכְנֹשׁ עֻתְרָא וְלָא יַעְבֵד מִנֵּהּ מַדְּעַם טָב לְסוֹף יוֹמַיָּא הַהוּא עֻתְרָא נָטַר לֵהּ לְאַבְאָשָׁא לֵהּ לְעָלְמָא דְאָתֵי׃ 13 וְהַהוּא עֻתְרָא דִּי־יִשְׁבּוֹק לִבְרֵהּ בָּתַר מוֹתֵהּ יְהוֹבַד עַל־דִּקְנָא לֵהּ בְּגַוַן בִּישׁ וְלָא יִתְקַיַּם בְּתְרוֹהִי בְּיַד בְּרֵהּ דִּי־יוֹלֵד וְלָא אִשְׁתְּאַר לֵהּ בִּידוֹי מִדַּעַם׃ 14 הֵיכְמָה דִּי־נְפַק מִמְּעֵי אִמֵּהּ עַרְטְלַי בְּלָא זָכוּ וּבְלָא מִדַּעַם טָב כְּדֵין יְתוּב לְמֵיזַל לְבֵית קְבוּרְתֵּהּ חָסֵר מִן זְכוּתָא הֵיכְמָה דִּי־אֲתָא לְעָלְמָא הָדֵין וּמִדַּעַם אֲגַר טָב לָא־יְקַבֵּל בְּטָרְחֵהּ לְסוֹבָרָא עִמֵּהּ לְעָלְמָא דְהוּא אָזֵל׃ 15 וְאַף־דָּא בִּישְׁתָא מַרְעִיתָא וְלֵית לַהּ אָסוּ דְּכָל־קֳבֵל דַּאֲתָא לְעָלְמָא הָדֵין כְּדֵין יֵיזֵל לְעָלְמָא דְאָתֵי וּמַה־מּוֹתַר הֲוֵי לֵהּ דִּי־טְרַח לְקַבְּלַת רוּחָא׃ 16 אַף כָּל־יוֹמוֹהִי בַּחֲשׁוֹכָא שָׁרֵי בְּדִיל דְּלַחְמוֹהִי בִּלְחוֹדוֹהִי טָעֵם וּבְנִכְסִים סַגֵּי וּבְמַרְעִין וּרְגִיז הֲווֹ חַיּוֹהִי׃ 17 וְהָא דִּי־חֲזֵית אֲנָא טָבָא הוּא לִבְנֵי אֱנָשָׁא וּדְשַׁפִּיר לְהוֹן לְמֶעְבַּד בְּעָלְמָא הָדֵין דְּיֵיכְלוּן וְיִשְׁתּוּן מִן טָרְחוּתְהוֹן בְּדִיל דְּלָא לְאוֹשָׁטָא יְדָא בַּאֲנִיסָא וַחֲטוּף וּלְמִטַּר פִּתְגָּמֵי אוֹרָיְתָא וּלְמִחַן עַנְיֵי וְאַכְסַנְיָא מִן בִּגְלַל דְּיֶחֱזוֹן טַבְתָא בְּכָל־טָרְחוּתְהוֹן דִּי־טָרְחוּ בְּעָלְמָא הָדֵין תְּחוֹת שִׁמְשָׁא מִנְיַן יוֹמֵי חַיּוֹהִי דִּגְבַר דִּי־יְהַב לֵהּ אֱלָהָא אֲרוּם הוּא חֻלְקֵהּ׃ 18 אַף כָּל־אֱנָשָׁא דִּיהַב לֵהּ יְיָ עוֹתַר וְנִכְסִין וְאַשְׁלְטֵהּ יְיָ לְמֵיכַל מִנֵּהּ בְּעָלְמָא הָדֵין וּלְמֶעְבַּד מִנֵּהּ צִדְקְתָא וּלְקַבָּלָא יָת אֲגַר חֻלְקֵהּ שְׁלִים לְעָלְמָא דְאָתֵי וּלְמִבְדַּח בְּטָרְחֵהּ עִם צַדִּיקַיָּא הָא דָּא מַתְּנָא דְּאִתְיְהִבַת לֵהּ מִן קֳדָם יְיָ הוּא׃ 19 אֲרוּם לָא יוֹמִין סַגִּיאִין חַיֵּי אֱנָשׁ דִּי־יִדְכַּר יַת־יוֹמֵי חַיּוֹהִי כַּמָּה מִנְּהוֹן עֲתִידִין לְמֶהֱוֵי טָבִין וְכַמָּה מִנְּהוֹן עֲתִידִין לְמֶהֱוֵי בִּישִׁין מְטוּל דְּלָא אִתְמְסַר לִבְנֵי אֱנָשָׁא אֲרוּם מִן קֳדָם יְיָ אִתְגְּזַר עֲלוֹהִי כַּמָּה יוֹמִין יִסְתַּגַּף וְכַמָּה יוֹמִין יְחֵי בְּחֶדְוַת לִבֵּהּ׃

ו

1 אִית בִּישְׁתָא דַחֲזֵית בְּעָלְמָא הָדֵין תְּחוֹת שִׁמְשָׁא וְרַבְּתָא הִיא עַל־בְּנֵי אֱנָשָׁא׃ 2 גְּבַר דִּיהַב לֵהּ יְיָ עֹתַר וִיקָר וְנִכְסִין וְלֵיתוֹהִי מְחַסַּר לְנַפְשֵׁהּ מִכֹּל דִּי־יִתְרְעֵי וְלָא־אַשְׁלְטֵהּ יְיָ עַל־חוֹבְתֵּהּ לְמִטְעַם מִנֵּהּ אֱלָהֵין יְמוּת כְּלָא וְלַד וְלָא חָס עַל קָרִיבֵהּ לְאַחְסָנוּתֵהּ לֵהּ אֲרוּם אַחְסַנְתֵּהּ תְּהֵא מִתְנַסְבָא לִגְבַר חִלּוֹנֵי וְיַחְסְנִנֵּהּ וְיֵיכְלִנֵּהּ כָּל־דֵּין גְּרַמוּ לֵהּ חוֹבוֹהִי דְּלָא עֲבַד מִנֵּהּ מִדַּעַם טָב וְאִתְהֲפַךְ לֵהּ עֻתְרֵהּ לְמֶהֱוֵי לְהֶבְלוּ וּלְמַרְעָא בִישָׁא׃ 3 אִן יוֹלֵד גְּבַר מְאָה בְּנִין וּשְׁנִין סַגִּיאִין יְחֵי וּבְשָׁלְטָנוּתָא וְרַבְנוּתָא הֲיֹדֵי־יֶהֱווֹן יוֹמֵי חַיּוֹהִי וְנַפְשֵׁהּ לָא־שָׂבְעַת מִן טֵיבוּתָא דַּהֲוַת לֵהּ עַל דְּחָס עַל עֻתְרֵהּ וְלָא־קְנָא מִנֵּהּ שְׁמָא טָבָא וְאַף בֵּית קְבוּרְתָא לָא הֲוָה מְזַמְּנָא לֵהּ אַמְרֵית דְּטָב מִנֵּהּ שְׁלִילָא דְּלָא־חֲזָא עָלְמָא הָדֵין׃ 4 אֲרוּם בְּהֶבְלוּ אֲתָא לְעָלְמָא הָדֵין וּבְהֶבְלוּ יֵיזֵל לְעָלְמָא דְאָתֵי וּבְחֲשׁוֹךְ שְׁמֵהּ מִתְחַפֵּי׃

Est infirmitas quam vidi sub Sole, diuitiæ 12
seruatæ illi qui ab eis in malitiam eius, & peri-
bunt diuitiæ eius: Ille in occupatione ma- 13
la, & generauit filium, & non est in manu e-
ius quicquam. Sicut egressus est de vte- 14
ro matris suæ nudus reuertetur vt eat vt ve-
nit, & nihil accipiet in labore suo, vt eat in
manu sua.
Et hoc mala infirmitas. sicut enim aduenit, 15
sic & abibit. & quæ abundantia eius qua la-
borat in ventum?
Et cunctæ dies eius in tenebris, et in luctu 16
& indignatione multa, et infirmitate et ira.
Ecce quod vidi ego bonum, quod est bo- 17
num comedere & bibere, & videre bonitatem
in omni labore eius quo vtique laborauerit sub
Sole numerum dierum vitæ suæ quos dedit ei
Deus, quoniam hoc pars illius.
Et omnis homo cui dedit ipsi Deus, diuitias 18
& substantiam, & potestatem dedit ei vt co-
medat ab eo, & vt accipiat partem suam, et vt
lætetur in labore suo. hoc donum Dei est:
Quoniam non multum recordabitur die- 19
rum vitæ suæ, quoniam Deus occupat illum in
lætitia cordis eius.

CAP. VI.

Est malitia quam vidi sub Sole, & multa 1
est apud homines. Vir cui dabit ei Deus 2
diuitias & substantiam & gloriam, et non est
priuans animam eius ab omnibus quæ desidera-
bit. et non tribuet potestatem ei Deus vt come-
dat ex eo: quoniã vir extraneus comedet illud:
& hoc vanitas & infirmitas mala est.
Si genuerit vir centum, & annos plures 3
viuet, & multitudo erunt dies annorum eius,
& anima eius non replebitur à bonitate. &
sepultura non fuit ei, dixi; Bonum super illum
abortiuus.
Quoniam in vanitate venit, et in tenebris 4
pergit, & in tenebris nomen eius operietur.

12 ἔστιν ἀρρωστία ἣν εἶδον ὑπὸ τὸν ἥλιον, πλοῦτος φυλασ-
σόμενος τῷ παρ' αὐτοῦ εἰς κακίαν αὐτοῦ καὶ ἀπολεῖται ὁ
13 πλοῦτος αὐτοῦ· ἐκεῖνος ἐν περισπασμῷ πονηρῷ, καὶ
ἐγέννησεν υἱόν, καὶ οὐκ ἔστιν ἐν χειρὶ αὐτοῦ οὐδέν·
14 καθὼς ἐξῆλθεν ἀπὸ γαστρὸς μητρὸς αὐτοῦ γυμνὸς ἐ-
πιστρέψει τοῦ πορευθῆναι ὡς ἥκει, καὶ οὐδὲν λήψεται ἐν μό-
15 χθῳ αὐτοῦ, ἵνα πορευθῇ ἐν χειρὶ αὐτοῦ. καί γε τοῦ-
το πονηρὰ ἀρρωστία. ὥσπερ γὰρ παρεγένετο, οὕτως καὶ ἀπε-
λεύσεται. καὶ τίς ἡ περισσεία αὐτοῦ ἣ μοχθεῖ εἰς ἄνεμον;
16 καί γε πᾶσαι αἱ ἡμέραι αὐτοῦ ἐν σκότει, καὶ ἐν πέν-
θει, καὶ θυμῷ πολλῷ, καὶ ἀρρωστίᾳ, καὶ χόλῳ.
17 ἰδοὺ ὃ εἶδον ἐγὼ ἀγαθόν, ὅ ἐστι καλὸν τοῦ φαγεῖν καὶ
τοῦ πιεῖν καὶ τοῦ ἰδεῖν ἀγαθωσύνην ἐν παντὶ μόχθῳ αὐτοῦ
ᾧ ἂν μοχθήσῃ ὑπὸ τὸν ἥλιον ἀριθμὸν ἡμερῶν ζωῆς αὐτοῦ
ὧν ἔδωκεν αὐτῷ ὁ θεός, ὅτι αὐτὸ μερὶς αὐτοῦ.
18 καί γε πᾶς ἄνθρωπος ᾧ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ θεὸς πλοῦ-
τον καὶ ὑπάρχοντα, καὶ ἐξουσίασεν αὐτῷ τοῦ φαγεῖν ἀπ'
αὐτοῦ, καὶ λαβεῖν τὸ μέρος αὐτοῦ, καὶ τοῦ εὐφρανθῆναι ἐν
19 μόχθῳ αὐτοῦ. τοῦτο δόμα θεοῦ ἐστίν· ὅτι οὐ πολλὰ μνη-
σθήσεται τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ, ὅτι ὁ θεὸς περισπᾷ αὐ-
τὸν ἐν εὐφροσύνῃ καρδίας αὐτοῦ.

ς′.

1 Ἔστι πονηρία ἣν εἶδον ὑπὸ τὸν ἥλιον. καὶ πολλή ἐστιν
παρὰ τοῖς ἀνθρώποις·
2 ἀνὴρ ᾧ δώσει αὐτῷ ὁ θεὸς πλοῦτον καὶ ὑπάρχοντα,
καὶ δόξαν καὶ οὐκ ἔστιν ὑστερῶν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ ἀπὸ πάντων
ὧν ἐπιθυμήσει. καὶ οὐκ ἐξουσιάσει αὐτῷ ὁ θεὸς τοῦ φα-
γεῖν ἀπ' αὐτοῦ. ὅτι ἀνὴρ ξένος φάγεται αὐτόν, καί γε τοῦτο
ματαιότης καὶ ἀρρωστία πονηρά ἐστιν.
3 ἐὰν γεννήσῃ ἀνὴρ ἑκατόν, καὶ ἔτη πολλὰ ζήσεται, καὶ πλῆ-
θος ὅτι ἔσονται ἡμέραι ἐτῶν αὐτοῦ, καὶ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ οὐκ ἐμ-
πλησθήσεται ἀπὸ ἀγαθωσύνης. καί γε ταφὴ οὐκ ἐγένετο αὐ-
τῷ, εἶπα ἀγαθὸν ὑπὲρ αὐτὸν τὸ ἔκτρωμα.
4 ὅτι ἐν ματαιότητι ἦλθε, καὶ ἐν σκότει πορεύεται, καὶ
ἐν σκότει ὄνομα αὐτοῦ καλυφθήσεται·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[12] Est malus morbus *quem* vidi in seculo hoc sub Sole, & non est in eo sanitas: vir qui congregat diuitias, & non facit ex eis quicquã boni: in finem dierum ille sibi diuitias custodit vt contristent eum in seculum venturum. [13] Et illæ diuitiæ quas relinquet filio suo post mortẽ suam peribunt, eo quòd comparauerit eas negotio malo: & nõ permanebunt post illũ in manu filii sui quẽ genuit, nec residuũ erit illi in manu eius quicquam. [14] Quemadmodum exiit de vtero matris suæ nudus absq; merito & absque omni bono, sic reuertetur ad eundẽ in domũ sepulturę suę indigẽs merito, quẽadmodũ venit in seculũ hoc, nequicquã mercedis bonę excipiet in labore suo, vt tollat secum in seculũ ad quod ipse vadit. [15] Et etiã hic malus morbus cui nec sanitas est: quia omninò quemadmodum venit in seculũ hoc, sic ibit ad seculũ venturũ: & quid reliqui est ei quòd laborauerit vt reciperet vẽtum? [16] Etiã omnes dies suos in tenebris habitat vt panẽ suum solus degustet: & in furore multo & in ęgrotationibus & indignatione fuit vita eius. [17] Et ecce quod vidi ego bonũ esse filiis hominũ & pulchrũ illis vt faciant in seculo hoc: vt comedant & bibant ex labore suo, ita vt nõ extendãt manũ in violentiã & rapinã, sed custodiãt verba Legis, & vt misereantur pauperũ & hospitũ, vt propterea videant bonũ in omni labore suo quo laborauerint in seculo hoc sub Sole numero dierum vitæ hominis quẽ dederit ei Deus: etenim hæc pars eius est. [18] Etiam omnis homo cui dederit Dñs diuitias & facultates, & pręposuerit eũ Dñs, vt comedat ex eis in seculo hoc, & vt faciat ex eis eleemosynã, & vt accipiat mercedẽ partis suę perfectã in seculũ venturũ; & vt lętetur in labore suo cũ iustis: ecce hoc donũ quod datũ est illi, à Dño est. [19] Etenim non dies multi vitæ hominis sunt vt recordetur dierum vitæ suæ quotnam ex eis futuri sint boni, & quotnam ex eis futuri sint mali, propterea quòd non est traditũ filio hominis: quia à Domino decretum est super eum quot diebus affligetur, & quot diebus viuet in gaudio cordis sui.

CAP. VI.

Est malum quod vidi sub Sole in seculo hoc, & magnum illud est super filios hominis. [2] Vir cui dedit Dominus diuitias & gloriam facultatum, & nihil deficit animę eius ex omnibus quę voluit: sed nõ dedit potestatem ei Dominus ob peccatum suum vt gustaret ex eis: sed morietur absque liberis, & non misertus est proximi sui vt hæredem eum sibi cõstitueret: etenim vxor eius tradetur viro alieno, qui hæreditabit eas & comedet ipsas: omnis huius rei causa peccata sua illi fuerũt, quòd non fecerit ex illis quicquam boni, & conuersæ sunt ei diuitiæ eius vt essent in vanitatem & in ægritudinem malam. [3] Si genuerit vir centum filios, & annos multos vixerit, & in imperio & magistratu totidẽ fuerint dies vitę eius, & anima eius non satiata fuerit bono quod erat ei, eo quòd abstinuit à diuitiis suis, & non acquisiuit ex illis nomen bonum, etiamque domus sepulturæ non fuerit præparata illi; dixi quòd melior est eo abortiuus qui non vidit seculum hoc. [4] Etenim in vanitate venit in seculum hoc, & in vanitate ibit in seculum venturum, & in obscuritate nomen eius obuoluetur.

5 * גַּם־שֶׁמֶשׁ לֹא־רָאָה וְלֹא יָדָע נַחַת לָזֶה מִזֶּה׃
6 * וְאִלּוּ חָיָה אֶלֶף שָׁנִים פַּעֲמַיִם וְטוֹבָה לֹא רָאָה
הֲלֹא אֶל־מָקוֹם אֶחָד הַכֹּל הוֹלֵךְ׃
7 * כָּל־עֲמַל הָאָדָם לְפִיהוּ וְגַם־הַנֶּפֶשׁ לֹא תִמָּלֵא׃
8 * כִּי מַה־יּוֹתֵר לֶחָכָם מִן־הַכְּסִיל מַה־לֶּעָנִי יוֹדֵעַ
לַהֲלֹךְ נֶגֶד הַחַיִּים׃
9 * טוֹב מַרְאֵה עֵינַיִם מֵהֲלָךְ־נָפֶשׁ גַּם־זֶה הֶבֶל
וּרְעוּת רוּחַ׃
10 * מַה־שֶּׁהָיָה כְּבָר נִקְרָא שְׁמוֹ וְנוֹדָע אֲשֶׁר־הוּא
אָדָם וְלֹא־יוּכַל לָדִין עִם שֶׁהתַּקִּיף מִמֶּנּוּ׃
11 * כִּי יֵשׁ־דְּבָרִים הַרְבֵּה מַרְבִּים הָבֶל
מַה־יֹּתֵר לָאָדָם׃

ז

1 * כִּי מִי־יוֹדֵעַ מַה־טּוֹב לָאָדָם בַּחַיִּים מִסְפַּר יְמֵי־
חַיֵּי הֶבְלוֹ וְיַעֲשֵׂם כַּצֵּל אֲשֶׁר מִי־יַגִּיד לָאָדָם מַה־
יִּהְיֶה אַחֲרָיו תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ׃
2 * טוֹב שֵׁם מִשֶּׁמֶן טוֹב וְיוֹם הַמָּוֶת מִיּוֹם הִוָּלְדוֹ׃
3 * טוֹב לָלֶכֶת אֶל־בֵּית־אֵבֶל מִלֶּכֶת אֶל־בֵּית מִשְׁתֶּה
בַּאֲשֶׁר הוּא סוֹף כָּל־הָאָדָם וְהַחַי יִתֵּן אֶל־לִבּוֹ׃
4 * טוֹב כַּעַס מִשְּׂחוֹק כִּי־בְרֹעַ פָּנִים יִיטַב לֵב׃
5 * לֵב חֲכָמִים בְּבֵית אֵבֶל וְלֵב כְּסִילִים בְּבֵית שִׂמְחָה׃
6 * טוֹב לִשְׁמֹעַ גַּעֲרַת חָכָם מֵאִישׁ שֹׁמֵעַ שִׁיר כְּסִילִים׃
7 * כִּי כְקוֹל הַסִּירִים תַּחַת הַסִּיר כֵּן שְׂחֹק הַכְּסִיל גַּם־
8 זֶה הָבֶל׃ * כִּי הָעֹשֶׁק יְהוֹלֵל חָכָם וִיאַבֵּד אֶת־לֵב
9 מַתָּנָה׃ * טוֹב אַחֲרִית דָּבָר מֵרֵאשִׁיתוֹ טוֹב אֶרֶךְ־
10 רוּחַ מִגְּבַהּ־רוּחַ׃ * אַל־תְּבַהֵל בְּרוּחֲךָ לִכְעוֹס כִּי כַעַס
בְּחֵיק כְּסִילִים יָנוּחַ׃

5 * Non vidit Solem, neque cognouit di-
6 stantiam boni & mali: * Etiam si duobus
millibus annis vixerit, & non fuerit per-
fruitus bonis. Nõne ad vnum locum pro-
7 perant omnia? *Omnis labor hominis in
ore eius, sed anima eius non implebitur.
8 * Quid habet amplius sapiens à stulto,
D & quid pauper nisi vt pergat illuc vbi est
9 vita? *Melius est videre quod cupias, quàm
desiderare quod nescias. Sed & hoc vanitas,
10 est, & præsumptio spiritus. *Qui futurus
est iam vocatum est nomen eius, & scitur
quòd homo sit, & non possit contra for-
tiorem se in iudicio contendere.
11 * Verba sunt plurima, multamque in
disputando habentia vanitatem.

CAP. VII.

1 QVid necesse est homini maiora se quæ-
A rere, cùm ignorat quid conducat sibi
in vita sua numero dierum peregrinatio-
nis suæ, & tempore quod velut vmbra præ-
terit? aut quis ei poterit indicare quid post
2 eum futurum sub Sole sit? *Melius est no-
men bonum, quàm vnguenta preciosa; &
3 dies mortis, die natiuitatis. *Melius est ire Pro. 14.
ad domum luctus, quàm ad domum con-
uiuij. in illa enim finis cunctorum admo-
netur hominum, & viuens homo cogitat
4 quid futurum sit. *Melior est ira risu; quia
per tristitiam vultus corrigitur animus de-
5 linquẽtis. *Cor sapientium, vbi tristitia est;
6 & cor stultorum, vbi lætitia. *Melius est à
sapiente corripi, quàm stultorũ adulatione
7 decipi: *Quia sicut sonitus spinarũ arden-
tiũ sub olla, sic risus stulti. Sed & hoc vani-
8 tas. * Calumnia conturbat sapientem, &
9 perdet robur cordis eius. *Melior est finis
orationis, quàm principium. melior est pa
10 tiens arrogante. * Ne sis velox ad irascen-
dum, quia ira in sinu stulti requiescit.

תרגום

5 ואף נהור אוריתא לא־חמא ולא ידע בין טב לביש ולמבחן בין עלמא הדין ובין עלם אחרן׃ 6 ואלולי הוו יומי חיוהי דגברא תרין
אלפין שנין ובאוריתא לא־עסק ודינא וצדקתא לא־עבד בשבועת מימרא דייי דביום מותה נפשה נחתא לגהנם לאתר חד דכל־חיביא אזלין
תמן׃ 7 כל־טרחא דגברא בדיל מזון פמה הוא טרח ועל־מימר פמא דייי מתזן ואף־נפשא דאנש לא תשבע מיכלא ומשתיא׃
8 ארום מה־יותר לחכימיא בעלמא הדין יתיר מן שטיא ומה־אית להוא עניא אלהן למעסק באלפן אוריתא דייי בגין די־ינדע היכדין
עתיד למהך כל־קבל צדיקיא בגנתא דעדן׃ 9 טב לגברא למחדי על מה דאית לה ולמעבד צדקתא ולמחמי אגר עובדוי ליום דינא רבא
מן די־ייזל לעלמא ההוא בסגוף נפש ברם דין הבלו לגברא חיבא ותבירות רוחא׃ 10 מה־דהוה בעלמא הא כבר אתקרי שמה ואשתמודע
לבני אנשא מן יומא דהוה אדם קדמאה וליה רשו לגברא למיקם בדינא עם מרי עלמא דתקיף מנה׃ 11 ארום אית פתגמין סגיאין דמסגין
הבלו בעלמא
מה־מותר אית לגבר דמתעסק בהון׃ ז 1 ארום מן הוא די־ינדע מה־יוטב לאנשא בעלמא הדין אלהין
למעסק באוריתא דאנון חיי עלמא וכל־מנין יומי חיי הבלו די־יחי בעדן מותה אנון חשיבין כטללא דמן הוא דיחוי לאנשא מה־דעתיד למהוי
בסופוהי בעלמא הדין תחות שמשא׃ 2 טב שמא טבא דיקנון צדיקיא בעלמא הדין יתיר מן משח רבותא דהוה מתרבי על רישי
מלכיא וכהניא ויומא דישכב גבר ויפטר לבית קבורתא בשם טב ובזכותא מן־יומא די־אתברי רשיעא בעלמא׃
3 טב למיזל לבית אבלא לנחמותה מלמיזל לבית משתי חמרא דמתלעבין דבית אבלא תמן הוא סוף לב כל אנשא למיזל די־על־כלהון
אתגזרת גזרת מותא ומן בגלל דיהך לבית אבלא גברא צדיקא יתב ויתן ללבה מלי מותא ואן־אית בה מדעם ביש ישבקנה ויתוב בתיובתא׃
4 טב רגיז דרגז מרי עלמא על־צדיקיא בעלמא הדין מן־חוכא די־הוא מחיך עם רשיעיא ארום בבאשות אפי שכינתא אתי בצרתא
ופורענותא בעלמא בגין לאוטבא לב צדיקיא ויצלון קדם מרי עלמא ואיהו מרחם עליהון׃ 5 לב חכימיא עצב ולב שטין בחדות
ביה ליצנותהון אכלין ושתין ומתפנקין ולא יתיבון על־לבהון סגוף אחיהון׃ 6 טב למשמע נזוף גבר חכימא באוריתא מגבר דאזל
למשמע קל נובלא דשטין׃ 7 ארום כקל קבלת כובין דמתוקדין תחות דודא כדין קל חוכא דשטיא אף דין הבלו׃
8 ארום אניסא יהתל בחכימא ומהובד במלוי בישיא ית־חכמת לב דאתיהבת לה למתנה מן־שמיא׃ 9 טב סוף עסקא מן־שרויה
דבשרויה לא־אשתמודע לגבר מה־דעתיד למהוי בסופה וטב קדם ייי גבר די־שלט ברוחה ומכבש ית יצרה מגברא דאזל בגסות רוחא׃
10 ובעדן דתיתי עלך אוכחתא מן־שמיא לא־תבהל בנפשך למרתח ולמימר פתגמי סרבנותא כלפי שמיא ארום אן אנת סבל ישתבק לך
ואן את מסרב ומרתח דע ארום רתחא בעטף שטין ינוח עד־דיהובד יתהון׃

* Et Solem non vidit, & non nouit requie- 5
tes huic ſuper hunc. * & ſi vixit mille annis, 6
reditus & bonitatem non vidit. nonne in lo-
cum vnum omnia ibunt?
* Omnis labor hominis in os eius, & anima 7
non implebitur.
* Quoniam quæ abundantia ſapienti ſuper 8
ſtultum? quoniã pauper nouit ire contra vitam.
* Bona viſio oculorum ſuperambulans ani- 9
mæ. & hoc vanitas & electio ſpiritus.
* Si quid fuit iam vocatum eſt nomen eius. 10
& notum eſt quid eſt homo, & non poterit vt
iudicetur cum forti ſuper ipſum.
* Quoniam ſunt ſermones multi implentes 11
vanitatem.

CAP. VII.

QVid abundans homini, quoniam quis nouit 1
quid bonum homini in vita eius, nume-
rum dierum vitæ vanitatis eorum? & fecit eas
in vmbra, quoniã quis nunciabit homini, quid
erit poſt eum ſub Sole? * Bonum nomen ſu- 2
per oleum bonum, & dies mortis ſuper diem
generationis eius. * Bonum ire in domum 3
luctus, quàm ire in domum conuiuij. quoniam
hic finis omnis hominis, & viuens dabit bonum
in cor eius. * Bonum ira ſuper riſum, quo- 4
niam in malitia vultus bonificabitur cor.
* Cor ſapientum in domo luctus, & cor ſtul- 5
torum in domo lætitiæ. * Bonum audire cor- 6
reptionem ſapientis ſuper virũ audientem can-
tum ſtultorum. * Quoniam ſicut ſonitus ſpi- 7
narum ſub lebete, ſic riſus ſtultorum: et hoc va-
nitas. * Quoniam calumnia circumfert ſa- 8
pientem, & perdit cor generoſitatis eius.
* Bonus finis ſermonum ſuper principium e- 9
ius. bonum patiens ſuper excelſum ſpiritu.
* Ne ſis velox in ſpiritu tuo ad iraſcendum. 10
quia ira in ſinu ſtultorum requieſcet.

5 * καί γε ἥλιον οὐκ εἶδε, καὶ οὐκ ἔγνω ἀναπαύσεις τού-
6 τῳ ὑπὲρ τοῦτον. * καὶ εἰ ἔζησε χιλίων ἐτῶν, καθόδοις
καὶ ἀγαθωσύνην οὐκ εἶδε. μὴ οὐκ εἰς τόπον ἕνα τὰ πάν-
7 τα πορεύεται; * πᾶς μόχθος ἀνθρώπου εἰς στόμα
αὐτοῦ, καί γε ἡ ψυχὴ οὐ πληρωθήσεται.
8 * ὅτι τίς περισσεία τῷ σοφῷ ὑπὲρ τὸν ἄφρονα; διότι ὁ
πένης οἶδε πορευθῆναι κατέναντι τῆς ζωῆς.
9 * ἀγαθὸν ὅραμα ὀφθαλμῶν ὑπὲρ πορευόμενον ψυ-
χῇ. καί γε τοῦτο ματαιότης καὶ προαίρεσις πνεύματος.
10 * εἴ τι ἐγένετο ἤδη κέκληται ὄνομα αὐτοῦ· καὶ ἐγνώσθη τί
ἐστιν ἄνθρωπος, καὶ οὐ δυνήσεται τοῦ κριθῆναι μετὰ τοῦ
ἰσχυροῦ ὑπὲρ αὐτόν.
11 * ὅτι εἰσὶ λόγοι πολλοὶ πληθύνοντες ματαιότητα.

ζ.

1 * Τί περισσὸν τῷ ἀνθρώπῳ, ὅτι τίς οἶδε τί ἀγαθὸν τῷ
ἀνθρώπῳ ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ, ἀριθμὸν ἡμερῶν ζωῆς ματαιό-
τητος αὐτοῦ; καὶ ἐποίησεν αὐτὰς ἐν σκιᾷ, ὅτι τίς ἀγγελεῖ τῷ
ἀνθρώπῳ, τί ἔσται ὀπίσω αὐτοῦ ὑπὸ τὸν ἥλιον;
2 * ἀγαθὸν ὄνομα ὑπὲρ ἔλαιον ἀγαθόν, καὶ ἡμέρα τοῦ
3 θανάτου ὑπὲρ ἡμέραν γενέσεως αὐτοῦ. * ἀγαθὸν πο-
ρευθῆναι εἰς οἶκον πένθους ἢ ὅτι πορευθῆναι εἰς οἶκον πό-
του. καθότι τοῦτο τέλος παντὸς τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὁ ζῶν δώ-
4 σει ἀγαθὸν εἰς καρδίαν αὐτοῦ. * ἀγαθὸν θυμὸς ὑ-
πὲρ γέλωτα, ὅτι ἐν κακίᾳ προσώπου ἀγαθυνθήσεται
5 καρδία. * καρδία σοφῶν ἐν οἴκῳ πένθους, καὶ καρδία
6 ἀφρόνων ἐν οἴκῳ εὐφροσύνης. * ἀγαθὸν τοῦ ἀκοῦσαι
ἐπιτίμησιν σοφοῦ ὑπὲρ ἄνδρα ἀκούοντα ᾆσμα ἀφρόνων.
7 * ὅτι ὡς φωνὴ τῶν ἀκανθῶν ὑπὸ τὸν λέβητα, οὕτως ὁ γέ-
λως ὁ τῶν ἀφρόνων, καί γε τοῦτο ματαιότης.
8 * ὅτι ἡ συκοφαντία περιφέρει σοφόν, καὶ ἀπολλύει τὴν
9 καρδίαν εὐγενείας αὐτοῦ. * ἀγαθὴ ἐσχάτη λόγων ὑπὲρ
ἀρχὴν αὐτοῦ. ἀγαθὸν μακρόθυμος ὑπὲρ ὑψηλὸν πνεύ-
10 ματι. * μὴ σπεύσῃς ἐν πνεύματί σου τοῦ θυμοῦσθαι· ὅτι
θυμὸς ἐν κόλπῳ ἀφρόνων ἀναπαύσεται.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

5 Etiam lucem Legis non vidit, & nõ cognouit inter bonũ & malũ, & ad diiudicandum inter ſeculum hoc & ſeculũ alterum. 6 Et tametſi
fuerint dies vitæ viri duo millia annorum, & in Lege non ſtuduerit, & iudiciũ & iuſtitiã non fecerit, in iuramento dicti Domini quod *fuerit*
in die mortis eius, aĩa eius deſcẽdet ad gehennã ad locũ vnũ quò omnes peccatores eunt. 7 Omnẽ laborẽ vir propter cibũ oris ſui ipſe la-
borat, & in dicto oris Domini alitur, & etiam anima hominis non ſatiabitur cibo & potu. 8 Etenim quid amplius eſt ſapientibus in ſeculo
hoc quàm ſtultis? & quid eſt ipſi pauperi, niſi vt ſtudeat in diſciplina Legis Dñi, vt cognoſcat quomodo futurũ ſit vt eat omninò corã iuſtis
in paradiſum Ghedẽ? 9 Melius eſt viro vt lętetur ſuper eo quod ipſi eſt, & vt faciat iuſtitiã, & vt videat mercedẽ operũ ſuorũ in die iudicii ma
gni, quàm vt eat ad ſeculũ illud in afflictione aĩę: verùm hoc vanitas eſt viro peccatori, & cõfractio ſpiritus. 10 Id quod fuit in mũdo, ecce iam
vocatũ fuit nomẽ eius & cognitũ filiis hoĩs à die quo fuit Adã antiquus, & nõ eſt facultas viro conſiſtendi in iudicio cum Dño mundi, qui
fortior eſt illo. 11 Etenim res multę ſunt quæ multiplicant vanitatem in mundo. quę adiectio eſt viro qui ſtuduerit in eis? CAP. VII.
QVis enim eſt qui nouerit quid proderit homini in ſeculo hoc, niſi vt ſtudeat in Lege, quòd ipſa vita ſeculi & oĩs numerus dierum vitæ
vanitatis eius quos vixerit, in tẽpore mortis ſuę illi reputẽtur vt vmbra: nã quis indicabit homini qd futurũ eſt vt fiat in fine eius in ſe-
culo hoc ſub Sole? 2 Melius eſt nomẽ bonũ quod cõparabũt iuſti in ſeculo hoc, quàm vnguẽtũ vnctionis quod fuerit inũctũ ſuper capita re-
gũ & Sacerdotũ. & dies quo iacebit vir & emittetur in domũ ſepulchri cũ noĩe bono atq; iuſtitia, quã dies quo creat9 eſt improb' in mũdo.
3 Melius eſt ire in domũ luctus ad cõſolãdã eã, quàm ire in domũ cõuiuij vini ſubſannatorũ: quòd in domo luctus ſit finis oĩs hoĩs vt eat;
ſiquidẽ ſuper oẽs illos decreta eſt ſententia mortis: propter eà qui iuerit ad domum luctus, vir iuſtus ſedebit & ponet in corde ſuo loque-
las mortis: & ſi eſt in ipſo quicquã mali, deponet illud, & cõuertetur in pœnitẽtiã. 4 Melior eſt indignatio qua indignabitur Dñs mũdi ad-
uerſus iuſtos in ſeculo hoc, quã riſus quo ille deridet improbos: dũ enim cõtriſtatur vultus maieſtatis, venit penuria & vindicta in ſeculũ ad
beandũ cor iuſtorũ qui orabũt ante Dñm mũdi, & ipſe miſerebitur ipſorũ. 5 Cor ſapientũ dolet, & cor ſtultorũ eſt in lętitia domus deriſio-
nis: comedũt & bibunt & delitiãtur, & nõ reuoluũt ſuper cor ſuũ afflictionẽ fratrũ ſuorum. 6 Melius eſt audire increpationem viri ſapiẽtis
in Lege, quàm ſi quis eat ad audiendã vocem nabli ſtultorum. 7 Etenim ſicut vox clamoris ſpinarũ quæ cõburuntur ſub olla, ſic vox riſus
ſtultorum. etiam hoc vanitas. 8 Etenim violentia decipiet ſapientem, & perdet per eloquia mala ſapientiam cordis quæ data fuerit ei do-
no cęlitus. 9 Melior eſt finis negotij quàm initium eius: quòd in principio eius non notum eſt viro quid futurum eſt vt fiat in fine eius: &
melior eſt ante Dñm vir qui imperat ſpiritui ſuo & ſubigit concupiſcentiam ſuam, quàm vir qui ambulat in tumore ſpiritus. 10 Et in tem-
pore quo veniet ſuper te correctio de cælis, ne feſtines in anima tua vt incaleſcas, & dicas verba contumaciæ contra cælum: etenim ſi tu ſu-
ſtinens fueris, remittetur tibi: & ſi tu exacerbaueris & incalueris, ſcito quòd furor in ſinu ſtultorum quieſcet, quoad perire faciat eos.

11 אַל־תֹּאמַר מֶה הָיָה שֶׁהַיָּמִים הָרִאשֹׁנִים הָיוּ
טוֹבִים מֵאֵלֶּה כִּי לֹא מֵחָכְמָה שָׁאַלְתָּ עַל־זֶה׃
12 טוֹבָה חָכְמָה עִם־נַחֲלָה וְיֹתֵר לְרֹאֵי הַשָּׁמֶשׁ׃
13 כִּי בְּצֵל הַחָכְמָה בְּצֵל הַכָּסֶף וְיִתְרוֹן דַּעַת הַחָכְמָה
תְּחַיֶּה בְעָלֶיהָ׃
14 רְאֵה אֶת־מַעֲשֵׂה הָאֱלֹהִים כִּי מִי יוּכַל לְתַקֵּן אֵת
אֲשֶׁר עִוְּתוֹ׃
15 בְּיוֹם טוֹבָה הֱיֵה בְטוֹב וּבְיוֹם רָעָה רְאֵה גַּם אֶת־
זֶה לְעֻמַּת־זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִים עַל־דִּבְרַת שֶׁלֹּא יִמְצָא
16 הָאָדָם אַחֲרָיו מְאוּמָה׃ אֶת־הַכֹּל רָאִיתִי בִּימֵי הֶבְלִי
יֵשׁ צַדִּיק אֹבֵד בְּצִדְקוֹ וְיֵשׁ רָשָׁע מַאֲרִיךְ בְּרָעָתוֹ׃
17 אַל־תְּהִי צַדִּיק הַרְבֵּה וְאַל־תִּתְחַכַּם יוֹתֵר לָמָּה
18 תִּשּׁוֹמֵם׃ אַל־תִּרְשַׁע הַרְבֵּה וְאַל־תְּהִי סָכָל לָמָּה
19 תָמוּת בְּלֹא עִתֶּךָ׃ טוֹב אֲשֶׁר תֶּאֱחֹז בָּזֶה וְגַם־מִזֶּה
אַל־תַּנַּח אֶת־יָדֶךָ כִּי־יְרֵא אֱלֹהִים יֵצֵא אֶת־כֻּלָּם׃
20 הַחָכְמָה תָּעֹז לֶחָכָם מֵעֲשָׂרָה שַׁלִּיטִים אֲשֶׁר הָיוּ
21 בָּעִיר׃ כִּי אָדָם אֵין צַדִּיק בָּאָרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה־
טּוֹב וְלֹא יֶחֱטָא׃
22 גַּם לְכָל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר יְדַבֵּרוּ אַל־תִּתֵּן לִבֶּךָ
אֲשֶׁר לֹא־תִשְׁמַע אֶת־עַבְדְּךָ מְקַלְלֶךָ׃
23 כִּי גַּם־פְּעָמִים רַבּוֹת יָדַע לִבֶּךָ אֲשֶׁר גַּם־אַתָּ
קִלַּלְתָּ אֲחֵרִים׃
24 כָּל־זֹה נִסִּיתִי בַחָכְמָה אָמַרְתִּי אֶחְכָּמָה וְהִיא
רְחוֹקָה מִמֶּנִּי׃

11 * Ne dicas, Quid putas cauſæ eſt quòd priora tempora meliora fuere, quàm nunc ſunt? Stulta enim eſt huiuſcemodi interrogatio.
12 * Vtilior eſt ſapientia cum diuitiis, & magis prodeſt videntibus Solem.
13 * Sicut enim protegit ſapientia, ſic
C protegit pecunia. Hoc autem plus habet eruditio & ſapiẽtia, quòd vitam tribuunt poſſeſſori ſuo.
14 * Conſidera opera Dei, quòd nemo poſſit corrigere quem ille deſpexerit.
15 * In die bona fruere bonis, & malam diem præcaue. Sicut enim hãc, ſic & illam fecit Deus, vt non inueniat homo contra eum iuſtas querimonias.
16 * Hęc quoque vidi in die vanitatis meę. Iuſtus perit in iuſtitia ſua, & impius multo viuit tempore in malitia ſua.
17 * Noli eſſe iuſtus multum, neque plus ſapias quàm neceſſe eſt, ne obſtupeſcas.
18 * Ne impiè agas multum, & noli eſſe ſtultus, ne moriaris in tempore non tuo.
19 * Bonum eſt te ſuſtentare iuſtum, ſed ab illo ne ſubtrahas manum tuam; quia qui timet Deum, nihil negligit.
20 * Sapientia confortauit ſapientem ſuper decem principes ciuitatis.
21 * Non eſt enim homo iuſtus in terra qui faciat bonum, & non peccet.
22 * Sed & cunctis ſermonibus qui dicuntur, ne accommodes cor tuum, ne fortè audias ſeruum maledicentem tibi.
23 * Scit enim conſcientia tua, quia & tu crebrò maledixiſti aliis.
24 * Cuncta tentaui in ſapientia. Dixi, Sapiens efficiar, & ipſa longius receſſit à me,

תרגום

11 וּבְעִדָּן עָקְתָךְ לָא תֵימַר מָה הֲוָה דְיוֹמִין קַדְמָאִין הֲווֹ טָבִין וְאֱנָשֵׁי דָרָא הַהוּא הֲווֹ שַׁפִּירֵי עוֹבָדָא יַתִּיר מִן אִלֵּין בְּגִין כֵּן טָבָא הֲוָה מָטֵי לְהוֹן וְאַנְתְּ לָא עַל חָכְמְתָא שְׁאֵלְתָּא עַל דְּנָא׃ 12 טָבְתָא חָכְמַת אוֹרַיְתָא עִם אַחְסַנְתָּא וְיַתִּיר לְמֶהֱוֵי גְבַר בְּעִנְוְתָנוּתָא עִם גַּבְרִין דְּזָיֵי אַרְעָא דְּחָזָן טַב וּבִישׁ תְּחוֹת שִׁמְשָׁא בְּעָלְמָא הָדֵין׃ 13 אֲרוּם הֵיכְמָא דְמִסְתְּמַר גַּבְרָא בִּטְלַל חָכְמְתָא הֵיכְדֵין מִסְתְּמַר בִּטְלַל כַּסְפָּא בְּעִדָּן דְּיַעֲבֵד מִנֵּהּ צִדְקְתָא וּמוֹתַר מַנְדְּעַת חָכְמְתָא יְקַיֵּם יַת מָרָהָא׃ 14 הֲוֵי מִסְתַּכַּל יַת עוֹבָדָא דַיָי וּגְבוּרְתֵּהּ דִּי עֲבַד יַת סַמְיָא וְחַגִּירָא לְמֶהֱוֵיהוֹן פְּרִישָׁן בְּעָלְמָא אֲרוּם מַן הוּא דְיָכִיל לְתַקְּנָא יַת חַד מִנְּהוֹן אֱלָהֵן מָרֵי עָלְמָא דִּי עַוְּתֵהּ׃ 15 בְּיוֹמָא דְיוֹטַב לָךְ יָיָ תְּהֵי אַף אַנְתְּ בְּטֵיבוּתָא וְהוֹטֵיב לְכָל עָלְמָא בְּגִין דְּלָא יֵיתֵי עֲלָךְ יוֹמָא בִישָׁא חֲזֵי וְאִסְתַּכַּל וְאַף יַת דֵּין לָקֳבֵל דֵּין עֲבַד יְיָ בְּגִין לְאוֹכָחָא אֱנָשֵׁי עָלְמָא מִן בִּגְלַל דְּלָא יִשְׁכַּח אֱנָשׁ בָּתְרוֹהִי מִדַּעַם בִּישׁ לְעָלְמָא הַהוּא׃ 16 יַת כֹּלָּא חֲזֵית בְּיוֹמֵי הֶבְלוּתִי דְּמִן קֳדָם יְיָ מִתְגַּזְרִין טַב וּבִישׁ לְמֶהֱוֵי בְּעָלְמָא דְּאִית גְּבַר זַכַּי אָבֵד בְּצִדְקוּתֵהּ בְּעָלְמָא הָדֵין וּזְכוּתֵהּ נְטִיר לֵהּ לְעָלְמָא דְאָתֵי וְאִית גְּבַר חַיָּב מַאֲרִיךְ יוֹמִין בְּחוֹבוֹהִי וְחֻשְׁבַּן עוֹבָדוֹהִי בִּישַׁיָּא נְטִירִין לֵהּ לְעָלְמָא דְאָתֵי לְאִתְפְּרָעָא לְיוֹם דִּינָא רַבָּא׃ 17 לָא תֶהֱוֵי זַכַּי יַתִּיר בְּעִדָּן דְּאִתְחַיַּב חַיָּבָא קְטוֹל בְּגִין לְמֵיחַס עֲלוֹהִי דְּלָא לְמִקְטְלֵהּ וְלָא תִתְחַכַּם בְּכֵן יַתִּיר כְּחָכְמַת רְשִׁיעַיָּא וְלָא תֶאֱלַף אָרְחָתְהוֹן לְמָה דֵין תַּצְדֵּי יַת אָרְחָתָךְ׃ 18 לָא תְהָךְ בָּתַר הִרְהוּרֵי לִבְּבָךְ לְאִתְחַיָּבָא סַגֵּי וְלָא תַרְחֵק אָרְחָתָךְ מִבֵּית אֻלְפַּן אוֹרַיְתָא לְמֶהֱוֵי שַׁטְיָא לְמָה דֵין אַנְתְּ גָּרֵם מוֹתָא לְנַפְשָׁךְ עַד דְּלָא יִמְטֵי זִמְנָךְ לִמְמָת׃
19 טַב דְּתֶאֱחַד בְּעִסְקֵי עָלְמָא הָדֵין לְמִגְמַל טֵיבוּ לְנַפְשָׁךְ בְּאֹרַח תַּגָּרַיָּא וְאַף מִדֵּין סְפַר אוֹרַיְתָא לָא תִשְׁבּוֹק חֻלְקָךְ אֲרוּם גְּבַר דָּחֵל מִן קֳדָם יְיָ נָפֵק מִן יְדֵי חוֹבַת כֻּלְּהוֹן׃ 20 וְחָכְמְתָא תְּסַיַּע לְחַכִּימָא דְיִכְבּוֹשׁ יַת יִצְרָא בִישָׁא מִטּוּל דְּלָא לְמֶחְטֵי יַתִּיר מִן עַסְרְתֵי שַׁלִּיטִין דַּהֲווֹ בְּקַרְתָּא׃ 21 אֲרוּם לֵית גְּבַר זַכַּי בְּאַרְעָא דִּי יַעְבֵּד טַב קֳדָם יְיָ כָּל יוֹמֵי חַיּוֹהִי וְלָא יְחוֹב׃
22 בְּרַם לְכָל פִּתְגָמַיָּא דִּימַלְּלוּן לָךְ רַשִׁיעַיָּא לָא תִמְסַר לִבְּבָךְ לְקַבָּלוּתְהוֹן דְּלָא יֶהֱווֹן יוֹמִין דִּי תִשְׁמַע יַת עַבְדָּךְ דִּמְלַטֵּט לָךְ׃
23 אֲרוּם חֲזֵי לָךְ לְמִצְדַּק יַת דִּינָא בִּזְמַן דִּי יְלוּט לָךְ גְּבַר דְּלֵית הוּא דִּכְוָתָךְ דְּאַף זִמְנִין סַגִּיאִין יְדִיעַ בְּלִבְּבָךְ דְּאַף אַנְתְּ הֲוֵיתָא לָטֵי גֻבְרִין אָחֳרָנִין׃ 24 כָּל דָּא אַמְרֵית בַּחֲנַת בְּחָכְמְתָא אַמְרֵית בְּמֵימְרִי אֶחְכַּם יַת כָּל חָכְמַת אוֹרַיְתָא וְהִיא אִתְרַחֲקַת מִנִּי׃

* Ne dicas, Quid fuit; quoniam dies priores 11
fuerunt bonæ super has. quia non in sapientia
interrogasti de hoc.
* Bona sapientia cum distributione et abun- 12
dantia contemplantibus Solem.
* Quoniam in vmbra eius sapientia sicut 13
vmbra pecuniæ: & abundantia cognitionis sa-
pientiæ viuere faciet eum qui ab ea.
* Vide opera Dei: quoniam quis poterit vt 14
ornet quem vtique Deus peruerterit eum?
* In die bonitatis viue in bono, & vide in 15
die malitiæ. vide, & hoc consonans huic fecit
Deus de locutione, ne inueniat homo post eum
quicquam.
* Omnia vidi in diebus vanitatis meæ. Est 16
iustus qui periit in iustitia sua, & est impius
permanens in malitia sua.
* Ne sis iustus multum, & ne sapias super- 17
flua, ne quando obstupescas.
* Ne impiè agas multum, & ne sis durus: 18
ne moriaris in non tempore tuo.
* Bonum inhærere te in hoc, & ab hoc ne 19
contamines manum tuam: quoniam timentibus
Deum exibunt omnia.
* Sapientia adiuuabit sapientem super de- 20
cem potentes existentes in ciuitate.
* Quoniam homo non est iustus in terra, qui 21
faciet bonum, & non peccabit.
* Et in omnes sermones quos loquentur, ne 22
posueris cor tuum, vt non audias seruum tuum
maledicentem tibi.
* Quoniam multoties malignatur in te, & 23
modis multis malè afficiet cor tuum, quoniam
vt & tu maledixisti aliis.
* Omnia hæc tentaui in sapientia. Dixi: Sa- 24
piens efficiar. & ipsa elongata est à me

11 * μὴ εἴπῃς τί ἐγένετο. ὅτι ἡμέραι αἱ πρότεραι ἦσαν ἀ-
γαθαὶ ὑπὲρ ταύτας. ὅτι οὐκ ἐν σοφίᾳ ἐπηρώτησας περὶ
12 τούτου. * ἀγαθὴ σοφία μετὰ κληροδοσίας, καὶ περίσσεια
τοῖς θεωροῦσι τὸν ἥλιον.
13 * ὅτι ἐν σκιᾷ αὐτῆς ἡ σοφία ὡς σκιὰ τοῦ ἀργυρίου. καὶ πε-
ρίσσεια γνώσεως τῆς σοφίας ζωοποιήσει τὸν παρ' αὐτῆς.
14 * ἴδε τὰ ποιήματα τοῦ θεοῦ· ὅτι τίς δυνήσεται τοῦ κοσμῆ-
σαι ὃν ἂν ὁ θεὸς διαστρέψῃ αὐτόν.
15 * ἐν ἡμέρᾳ ἀγαθωσύνης ζῆθι ἐν ἀγαθῷ, καὶ ἴδε ἐν ἡμέρᾳ
κακίας. ἴδε καί γε τοῦτο σύμφωνον τούτῳ ἐποίησεν ὁ θεὸς πε-
ρὶ λαλιᾶς· ἵνα μὴ εὕρῃ ὁ ἄνθρωπος ὀπίσω αὐτοῦ μηδέν.
16 * σύμπαντα εἶδον ἐν ἡμέραις ματαιότητός μου. ἔστι
δίκαιος ἀπολλύμενος ἐν δικαίῳ αὐτοῦ, καὶ ἔστιν ἀσεβὴς
μένων ἐν κακίᾳ αὐτοῦ.
17 * μὴ γίνου δίκαιος πολὺ καὶ μὴ σοφίζου περισσά, μή
ποτε ἐκπλαγῇς.
18 * μὴ ἀσεβήσῃς πολύ, καὶ μὴ γίνου σκληρός, ἵνα μὴ
ἀποθάνῃς ἐν οὐ καιρῷ σου.
19 * ἀγαθὸν τὸ ἀντέχεσθαί σε ἐν τούτῳ· καί γε ἀπὸ τού-
του μὴ μιάνῃς τὴν χεῖρά σου, ὅτι φοβουμένοις τὸν θεὸν
ἐξελεύσεται τὰ πάντα.
20 * ἡ σοφία βοηθήσει τῷ σοφῷ ὑπὲρ δέκα ἐξουσιάζον-
τας τοὺς ὄντας ἐν τῇ πόλει.
21 * ὅτι ἄνθρωπος οὐκ ἔστι δίκαιος ἐν τῇ γῇ, ὃς ποιήσει
ἀγαθὸν καὶ οὐχ ἁμαρτήσεται.
22 * καί γε εἰς πάντας λόγους οὓς λαλήσουσι, μὴ θῇς τὴν
καρδίαν σου, ὅπως μὴ ἀκούσῃς τοῦ δούλου σου καταρωμέ-
23 νου σε. * ὅτι πλειστάκις πονηρεύσεταί σε καὶ καθόδοις
πολλὰς κακώσει καρδίαν σου, ὅτι ὡς καί γε σὺ κατηρά-
σω ἑτέροις·
24 * πάντα ταῦτα ἐπείρασα ἐν τῇ σοφίᾳ. εἶπα, σοφισθή-
σομαι. καὶ αὐτὴ ἐμακρύνθη ἀπ' ἐμοῦ

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

11 Et in tempore molestiæ tuæ ne dicas, Quid fuit quòd dies antiqui fuerunt boni, & homines generationis illius fuerunt pulchriores
opere quàm hi: ideò bonum contigit eis, & tu non ex sapientia quæsisti super hoc.
12 Bona est sapientia Legis cum hæreditate: sed longe melius est vt sit vir in mansuetudine cum viris habitatoribus terræ qui viderunt
bonum & malum sub Sole in seculo hoc. 13 Etenim quemadmodum custoditur vir in vmbra sapientiæ, sic custoditur in vm-
bra argenti in tempore quo facit ex eo eleemosynam: & augmentum cognitionis sapientiæ viuificabit dominum suum.
14 Contemplare opus Domini & fortitudinem eius, qui fecit cæcum & claudum, vt sint mirabilia in seculo: etenim quis est qui poterit
dirigere vnum ex illis, nisi Dominus mundi qui curuauit eum?
15 In die quo benefecerit tibi Dominus, esto etiam tu in bonitate, & benefac toti mundo, vt non veniat super te dies malus: vide &
contemplare, etiam hoc è regione huius fecit Dominus vt corripiat homines mundi: ideò vt non inueniat homo post se quicquam mali in
seculo hoc. 16 Omnia vidi in diebus vanitatis meæ, quòd à conspectu Domini decernuntur bonum & malum vt sint in mun-
do: quoniam innocens perit in innocentia sua in seculo hoc, & meritum eius custoditur illi in seculum venturum: & est vir peccator pro-
longans dies in peccatis suis, & computatio operum eius malorum custoditur ei ad seculum venturum, vt puniatur in die iudicij magni.
17 Ne sis iustus nimium in tempore quo reus est peccator mortis; vt clementer agas erga eum, non occidens eum; nec sapiens fias
sic amplius iuxta sapientiam improborum, & ne discas vias eorum. ad quidnam peruertes viam tuam?
18 Ne eas post cogitationes cordis tui ad peccandum multum, & ne elonges viam tuam de domo doctrinæ Legis, vt sis stultus: ad
quidnam tu causam affers mortis animę tuæ, cùm nondum peruenerit tempus tuum moriendi?
19 Bonum est te adiungi negotiis mundi huius vt retribuas beneficentiam animæ tuæ in via negotiatorum, & etiam ab hoc libro Le-
gis ne dimittas partem tuam: etenim qui timet Dominum, exit de manibus omnium delictorum illorum.
20 Et sapientia auxiliabitur sapienti qui subegerit concupiscentiam malam, ideo vt non peccet magis quàm decem imperatores qui fue-
rint in ciuitate.
21 Quoniam non est vir innocens in terra qui faciat bonum ante Dominum omnibus diebus vitæ suę, & non peccet.
22 Verùm ad omnia verba quæ loquentur tibi impij ne tradas cor tuũ, vt excipias ea, ne veniant dies vt audias seruum tuum maledicen
tem tibi. 23 Etenim animaduerte tibi vt iustifices iudicium in tempore quo maledixerit tibi vir qui non fuerit sicut tu;
quia etiam persæpe notum est in corde tuo quòd maledixeris viris aliis.
24 Omne hoc quod dixi, probaui in sapientia. dixi in dicto meo, Sapiam omnem sapientiam Legis, & ipsa elongata est à me.

25 * רחוק מה־שהיה ועמק עמק מי ימצאנו׃
26 * סבותי אני ולבי לדעת ולתור ובקש חכמה
וחשבון ולדעת רשע כסל והסכלות הוללות׃
27 * ומוצא אני מר ממות את־האשה אשר־היא
מצודים וחרמים לבה אסורים ידיה טוב לפני
האלהים ימלט ממנה וחוטא ילכד בה׃
28 * ראה זה מצאתי אמרה קהלת אחת לאחת
למצא חשבון׃
29 * אשר עוד־בקשה נפשי ולא מצאתי אדם אחד
מאלף מצאתי ואשה בכל־אלה לא מצאתי׃
30 * לבד ראה־זה מצאתי אשר עשה האלהים את־
האדם ישר והמה בקשו חשבנות רבים׃
1 * מי כהחכם ומי יודע פשר דבר

ח

חכמת אדם תאיר פניו ועז פניו ישנא׃
2 * אני פי־מלך שמור ועל דברת שבועת אלהים׃
3 * אל־תבהל מפניו תלך אל־תעמד בדבר רע כי
כל־אשר יחפץ יעשה׃
4 * באשר דבר־מלך שלטון ומי יאמר־לו מה־
תעשה׃
5 * שומר מצוה לא ידע דבר רע ועת ומשפט ידע
לב חכם׃
6 * כי לכל־חפץ יש עת ומשפט כי־רעת האדם
רבה עליו׃
7 * כי־איננו ידע מה־שיהיה כי כאשר יהיה
מי יגיד לו׃

25 * multo magis quàm erat. Et alta pro-
D funditas, quis inueniet eam?
26 * Lustraui vniuersa animo meo vt sci-
rem & considerarem, & quærerem sapien
tiam & rationem, & vt cognoscerem im-
pietatem stulti, & errorem imprudentium.
27 * Et inueni amariorem morte mulie-
rem, quæ laqueus venatorum est, & sage-
na cor eius. vincula sunt manus illius. Qui
placet Deo, effugiet illam: qui autem pec-
cator est, capietur ab illa.
28 * Ecce hoc inueni, dixit Ecclesiastes, v-
num & alterum vt inuenirem rationem:
29 * Quam adhuc quærit anima mea, &
non inueni. Virum de mille vnum reperi,
mulierem ex omnibus non inueni.
30 * Solummodo hoc inueni quòd fecerit
Deus hominem rectum, & ipse se infinitis
miscuerit quæstionibus.
1 * Quis talis vt sapiens est? & quis co-
gnouit solutionem verbi?

CAP. VIII.

A SApientia hominis lucet in vultu eius,
& potentissimus faciem illius commu-
tabit.
2 * Ego os regis obseruo, & præcepta iu-
ramenti Dei:
3 * Ne festines recedere à facie eius, ne-
que permaneas in opere malo, quia omne
quod voluerit faciet.
4 * Et sermo illius potestate plenus est,
nec dicere ei quisquam potest, Quare ita
facis?
5 * Qui custodit præceptum, non expe-
rietur quicquam mali. Tempus & respon-
sionem cor sapientis intelligit.
6 * Omni negotio tempus est, & oppor-
tunitas, & multa hominis afflictio:
7 * Quia ignorat præterita, & futura nul-
lo scire potest nuncio.

תרגום

25 הא כבר אתרחק מבני אנשא למדע כל־מה־דהוה מן יומי עלמא ורז יום מותא ורז יום דייתי מלכא משיחא מן הוא די־ישכחנה בחכמתה׃
26 חזרית אנא לחשבא בלבבי ולמדע ולאללא ולמתבע חכמתא וחשבן אגר עובדי צדיקיא ולמדע פורענות חובת שטיא וסכלתנו חלחולתא דמלכותא׃
27 ואשכחת אנא פתגם דמריר על־אנש יתיר מן מרירות יום מותא ית־אתתא דהיא עבדא עקין סגיאין לבעלה ומצדהן ותקלן אית בלבבה כפתן ידהא בדיל דלא למעבד עיבידתא תקין קדם יי גבר די־יפטר יתה בגט פטורין ומשתזב מנה וחיבא קדם יי גבר דיסבנה ויתלכד בזנותה׃
28 חזי דן עובדא דאשכחת אמרה קהלת כונת מזליא חדא עם־חברתה למשכח חשבן בני אנשא מה־יהא בסופהון׃
29 ואית פתגם אחרן דעוד תבעת נפשי ולא אשכחת גבר שלים וזכי בלא חבולא מן יומי אדם ואתתא בכל אלין כשרה לא אשכחת׃
30 לחוד חזי דן אשכחת די־עבד יי ית אדם קדמאה תקין קדמוי וזכי ואנון תבעו למשכח חשבנין סגיאין׃
1 מן אית חכימא דיכל למקם קבל חכמתא דיי ולמדע פשרי מליא כנבואה
ח חכמתא דגבר חכים תנהר זיו אפוהי ביני צדיקיא וחציף אפין מתהפך ארחתה מטב לביש׃
2 הוי זהר ית־פמך על גזרת מלכא למטר מה־די פקדנך ועל־עסק מומתא דיי אזדהר ולא תימי בשם מימרא דיי על־מגן׃
3 ובעדן רגזא דיי לא־תנוח בדיל דלא לצלאה קדמוהי אתבהיל מן קדמוהי אזל וצלי ותבעי רחמין מנה בדיל דלא תקום בפתגמא בישא ארום רבון כל־עלמא די יצבי יעבד׃
4 בתר דאתגזרת מימרא דמלכא דשלט על־עלמא מתעברא בבהילו ומן הוא גברא דימחי בידה ויימר לה מה עבדת׃
5 גבר די־נטר פקודיא דיי לא ינדע מדעם ביש לעלמא דאתי ועדן צלותא ודין וקשוט אשתמודע בלבא דחכימא׃
6 ארום לכל־עסקא אית עדן טב וביש ועל דין קשוט אתדן כל־עלמא וכד אתגזר קדם יי למהוי פרענותא בעלמא על חובת אנשין עבדי בישא דסגיאה עלוהי׃
7 ארום ליתוהי חכים דידע מה־דעתיד למהוי בסופה עלוהי ארום בעדן די־יהי רעוא מן קדם יי לאבאשא לה מן הוא דיחוי לה׃

*Longè ſuper quod erat: & profunda pro- 25
funditas, quis inueniet eam?*
*Luſtraui ego & cor meum vt cognoſcerem 26
& vt conſiderarem, & vt quærerem ſapien-
tiam & rationem, & vt cognoſcerē impij ſtul-
titiam, & turbulentiam & circulationem.*
*Et inuenio ego eam amariorem ſuper mor- 27
tem. ſimul mulierem quę eſt laquei venatorum,
& ſagenæ cor eius, vincula in manus illius.
bonus ante faciem Dei auferetur ab ea, & pec-
cans comprehendetur in ea.*
*Ecce hoc inueni, dixit Eccleſiaſtes, vna v- 28
na vt inueniam rationem:*
*Quam quæſiuit anima mea. & non inue- 29
ni, & hominem vnum de mille repperi. et mu-
lierem in omnibus his non inueni.*
*Sed ecce hoc inueni quòd fecit Deus ſimul 30
hominem rectum. & ipſi quæſierunt conſide-
rationes multas.*
*Quis nouit ſapientes, & quis nouit ſolu- 1
tionem verbi?*

CAP. VIII.

*Sapientia hominis illuminabit vultum eius,
& inuerecundus facie ſua odio habebitur.*
*Os regis obſerua, et de ſermone iuramen- 2
ti Dei*
*ne feſtines à facie eius ambulaueris, ne ſte- 3
teris in verbo malo: quoniam quod voluerit
faciet.*
*Sicut rex potens: & quis dicet ei, Quid 4
facis?*
*Qui cuſtodit præceptum, non cognoſcet 5
verbum malum, & tempus iudicij cognoſcit
cor eius.*
*Quoniam omni negotio eſt tempus & iu- 6
dicium, quoniā cognitio hominis multa in eum.*
*Quia non eſt cognoſcens quid futurū, quo- 7
niam ſicut erit quis annunciabit ei?*

25 μακρὰν ὑπὲρ ὃ ἦν, καὶ βαθὺ βάθος, τίς εὑρήσει αὐτό;
26 ἐκύκλωσα ἐγὼ καὶ ἡ καρδία μου τοῦ γνῶναι καὶ τοῦ
κατασκέψασθαι καὶ τοῦ ζητῆσαι σοφίαν καὶ ψῆφον καὶ
τοῦ γνῶναι ἀσεβοῦς ἀφροσύνην καὶ ὀχληρίαν καὶ πε-
ριφοράν.
27 καὶ εὑρίσκω ἐγὼ αὐτὴν πικροτέραν ὑπὲρ θάνα-
τον. σὺν τὴν γυναῖκα ἥτις ἐστὶ θηρεύματα, καὶ σαγῆναι
καρδία αὐτῆς, δεσμὸς εἰς χεῖρας αὐτῆς. ἀγαθὸς πρὸ
προσώπου τοῦ θεοῦ ἐξαιρεθήσεται ἀπ' αὐτῆς, καὶ ἁμαρ-
τάνων συλληφθήσεται ἐν αὐτῇ.
28 ἴδε τοῦτο εὗρον, εἶπεν ὁ ἐκκλησιαστής. μία τῇ μιᾷ εὑ-
ρεῖν λογισμόν,
29 ὃν ἐπεζήτησεν ἡ ψυχή μου. καὶ οὐχ εὗρον, καὶ ἄν-
θρωπον ἕνα ἀπὸ χιλίων εὗρον. καὶ γυναῖκα ἐν πᾶσι τού-
τοις οὐχ εὗρον.
30 πλὴν ἴδε τοῦτο εὗρον ὃ ἐποίησεν ὁ θεὸς σὺν τὸν ἄν-
θρωπον εὐθῆ. καὶ αὐτοὶ ἐζήτησαν λογισμοὺς πολλούς.
1 τίς οἶδε σοφοὺς καὶ τίς οἶδε λύσιν ῥήματος;

ή.

Σοφία ἀνθρώπου φωτιεῖ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ ἀναι-
δὴς προσώπῳ αὐτοῦ μισηθήσεται.
2 στόμα βασιλέως φύλαξον, καὶ περὶ λόγου ὅρκου
θεοῦ
3 μὴ σπουδάσῃς ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ πορεύσῃ, μὴ
στῇς ἐν λόγῳ πονηρῷ, ὅτι ὃ ἂν θελήσῃ ποιήσει.
4 καθὼς βασιλεὺς ἐξουσιάζων, καὶ τίς ἐρεῖ αὐτῷ τί
ποιεῖς;
5 ὁ φυλάσσων ἐντολήν, οὐ γνώσεται ῥῆμα πονηρόν,
καὶ καιρὸν κρίσεως γινώσκει καρδία σοφοῦ.
6 ὅτι παντὶ πράγματι ἔστι καιρὸς καὶ κρίσις, ὅτι γνῶσις
τοῦ ἀνθρώπου πολλὴ ἐπ' αὐτόν.
7 ὅτι οὐκ ἔστι γινώσκων τί τὸ ἐσόμενον, ὅτι καθὼς ἔ-
σται τίς ἀναγγελεῖ αὐτῷ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

25 Ecce iam pridem elongatum eſt à filiis hominis, vt ſciant omne quod fuit à diebus ſeculi, & ſecretum diei mortis, & ſecretum diei quo veniet rex Chriſtus. quis eſt ille qui inueniet illud in ſapientia ſua?

26 Reuerſus ſum ego ad cogitandum in corde meo, & ad cognoſcendum & ad inueſtigandum & ad inquirendum ſapientiam, & æſtimationem mercedis operum iuſtorum, & ad cognoſcendam vltionem peccati ſtultorum, & intelligentiam immutationis regni.

27 Inueni autem ego rem quæ amara eſt ſuper hominem magis quàm amaritudo diei mortis, vxorem quæ facit moleſtias multas viro ſuo: & retia & offendicula ſunt in corde eius, ligatæque manus eius, *ſic* vt non faciant opus: acceptus coram Domino *erit* vir qui dimiſerit eam libello repudij ſeq; liberauerit ab ea: peccator verò eſt in conſpectu Domini vir qui acceperit eam, & capietur in fornicatione eius.

28 Aſpice hoc opus quod inueni, dixit Eccleſiaſtes, contuli ſydera vnum cum altero, vt inuenirem computationem filiorū hominum, & quid erit in extremis eorum.

29 Et eſt res alia quam adhuc quæſiuit anima mea, & non inueni virum perfectum & innocentem abſque corruptione à diebus Adam, & mulierem in omnibus his rectam non inueni.

30 Tantummodo vide, hoc inueni, quòd fecit Dominus hominem primum, rectum ante ſe & innocentem, & ipſi quæſierunt vt inuenirent computationes multas.

1 Quis eſt ſapiens qui poſſit conſiſtere aduerſus ſapientiam Domini, & ſcire ſolutiones eloquiorum in prophetia?

CAP. VIII.

Sapientia viri ſapientis illuſtrat ſplendorem faciei eius inter iuſtos: & impudens facie, immutantur viæ eius de bono in malum.
2 Cuſtodi os tuum ſuper ſententiam regis, vt obſerues quod iuſſerit tibi, & ſuper negotium iuramenti Domini cautus eſto, & ne iures in nomine dicti Domini in vanum. 3 Et in tempore indignationis Domini ne ceſſes orare ante eum: territus à facie eius, vade ora, & quære miſericordias ab eo, vt non inſiſtas in re mala: etenim Dominus totius mundi quod voluerit faciet. 4 Poſtquàm decretum eſt dictum regis qui imperat ſuper mundum, fit in celeritate: & quis eſt vir qui percutiet manum eius, & dicet ei, Quid feciſti? 5 Vir qui cuſtodit præcepta Domini, non cognoſcet quicquam mali in ſeculo venturo, & tempus orationis & iudicium veritatis cognoſcitur in corde ſapientis. 6 Etenim omni negotio eſt tempus bonum & malum, & iuxta iudicium veritatis iudicatur vniuerſus mundus, & quando decernitur ante Dominum vt fiat vltio in mundo ob peccatum hominum facientium malum quod multum eſt in eo.
7 Etenim non eſt ſapiens qui ſciat quidnam ſit futurum vt fiat in extremo eius ſuper ipſum: in tempore enim quo erit voluntas à conſpectu Domini vt male ſit ei, quis eſt qui nuntiabit ei?

8 * אֵין אָדָם שַׁלִּיט בָּרוּחַ לִכְלוֹא אֶת־הָרוּחַ וְאֵין
שִׁלְטוֹן בְּיוֹם הַמָּוֶת וְאֵין מִשְׁלַחַת בַּמִּלְחָמָה וְלֹא־
יְמַלֵּט רֶשַׁע אֶת־בְּעָלָיו :
9 * אֶת־כָּל־זֶה רָאִיתִי וְנָתוֹן אֶת־לִבִּי לְכָל־מַעֲשֶׂה
אֲשֶׁר נַעֲשָׂה תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ עֵת אֲשֶׁר שָׁלַט הָאָדָם
בְּאָדָם לְרַע לוֹ :
10 * וּבְכֵן רָאִיתִי רְשָׁעִים קְבֻרִים וָבָאוּ וּמִמְּקוֹם
קָדוֹשׁ יְהַלֵּכוּ וְיִשְׁתַּכְּחוּ בָעִיר אֲשֶׁר כֵּן־עָשׂוּ גַּם־
זֶה הָבֶל :
11 * אֲשֶׁר אֵין־נַעֲשָׂה פִתְגָם מַעֲשֵׂה הָרָעָה מְהֵרָה
עַל־כֵּן מָלֵא לֵב בְּנֵי־הָאָדָם בָּהֶם לַעֲשׂוֹת רָע :
12 * אֲשֶׁר חֹטֶא עֹשֶׂה רָע מְאַת וּמַאֲרִיךְ לוֹ כִּי גַּם־
יוֹדֵעַ אָנִי אֲשֶׁר יִהְיֶה־טּוֹב לְיִרְאֵי הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר
יִירְאוּ מִלְּפָנָיו :
13 * וְטוֹב לֹא־יִהְיֶה לָרָשָׁע וְלֹא־יַאֲרִיךְ יָמִים כַּצֵּל
אֲשֶׁר אֵינֶנּוּ יָרֵא מִלִּפְנֵי אֱלֹהִים :
14 * יֶשׁ־הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר יֵשׁ
צַדִּיקִים אֲשֶׁר מַגִּיעַ אֲלֵהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים וְיֵשׁ
רְשָׁעִים שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַצַּדִּיקִים אָמַרְתִּי
שֶׁגַּם־זֶה הָבֶל :
15 * וְשִׁבַּחְתִּי אֲנִי אֶת־הַשִּׂמְחָה אֲשֶׁר אֵין־טוֹב
לָאָדָם תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ כִּי אִם־לֶאֱכוֹל וְלִשְׁתּוֹת
וְלִשְׂמוֹחַ וְהוּא יִלְוֶנּוּ בַעֲמָלוֹ יְמֵי חַיָּיו אֲשֶׁר־נָתַן־לוֹ
הָאֱלֹהִים תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ :
16 * כַּאֲשֶׁר נָתַתִּי אֶת־לִבִּי לָדַעַת חָכְמָה וְלִרְאוֹת
אֶת־הָעִנְיָן אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל־הָאָרֶץ כִּי גַם בַּיּוֹם
וּבַלַּיְלָה שֵׁנָה בְּעֵינָיו אֵינֶנּוּ רֹאֶה :

8 * Non eſt in hominis poteſtate prohi-
B bere ſpiritum, nec habet poteſtatem in
die mortis, nec ſinitur quieſcere ingruen-
te bello, neque ſaluabit impietas im-
pium.
9 * Omnia hæc conſideraui, & dedi cor
meum in cunctis operibus quæ fiunt ſub
Sole. Interdum dominatur homo homini
in malum ſuum.
10 * Vidi impios ſepultos; qui etiam cùm
adhuc viuerét, in loco ſancto erant, & lau-
dabantur in ciuitate quaſi iuſtorum ope-
rum. Sed & hoc vanitas eſt.
11 * Etenim quia non profertur citò con-
tra malos ſententia, abſque timore vllo fi-
lij hominum perpetrant mala.
12 * Attamen peccator ex eo quòd cen-
C ties facit malum, & per patientiam ſu-
ſtentatur, ego cognoui quòd erit bo-
num timentibus Deum qui verentur fa-
ciem eius.
13 * Non ſit bonum impio, nec prolon-
gentur dies eius, ſed quaſi vmbra tranſeat,
qui non timent faciem Dei.
14 * Et eſt alia vanitas quæ fit ſuper ter-
ram: Sunt iuſti quibus mala proueniunt,
quaſi opera egerint impiorum, & ſunt im-
pij qui ita ſecuri ſunt quaſi iuſtorum fa-
cta habeant. Sed & hoc vaniſſimum iu-
dico.
15 * Laudaui igitur lætitiam, quòd non eſ-
ſet homini bonum ſub Sole, niſi quòd co-
mederet & biberet, atque gauderet, &
D hoc ſolum ſecum auferret de labore ſuo
omnibus diebus vitæ ſuæ quos dedit ei
Deus ſub Sole.
16 * Et appoſui cor meum vt ſcirem ſa-
pientiam, & intelligerem diſſenſionem
quæ verſatur in terra. Eſt homo qui die-
bus & noctibus ſomnum non capit o-
culis.

תרגום

8 * לית אנש דישלט ברוח נשמתא למִמנע ית נשמתא דחיי בגין דלא יפוק מן גופא דאנשא ולית שלטונא ביום מותא לשיזבא גבר לחברה
ולית מני זיינא מסיען בקרבא ולא ישיזב חובא ית מרוהי ביום דינא רבא : 9 ית כל דין חזית די הוה בעלמא ויהבת ית לבבי למנדע ית
כל עובדא דאתעבד בעלמא הדין תחות שמשא בעדן די ישלט אנש באנש לאבאשא לה : 10 ובקשטא חזית חייביא דאתקברו ואשתציו
מן עלמא מאתר קדיש דצדיקיא שרין תמן ואזלו לאתוקדא בגהנם ואתנשיו מבין יתבי קרתא והיכמא דעבדו אתעבד להון אף דין הבלו :
11 ומן בגלל דלית מתעבד פתגם פרענות רשיעיא בפריע על עובדיהון בישיא בכן אתמלי לבא דבני אנשא בהון למעבד ביש בעלמא הדין :
12 ובזמן דחייבא יעבד ביש מאה שנין ומן קדם ייי אתיהבת לה ארכא בגין דיתוב ארום אתגלי לי ברוח קדשא וידעת אנא דיהי טב לעלמא
דאתי לדחליא דייי דדחלין מן קדמוהי ועבדי רעותה : 13 וטב לא יהי לרשיעא ולא יהי לה ארכא לעלמא דאתי ובעלמא הדין יתקטעון
יומי חיוהי יערקון ויפלחון כטללא בגין דליתוהי דחל מן קדם ייי :
14 אית הבלו דאתגזר למהוי מתעבד על אפי ארעא דאית צדיקיא דמטי להון ביש כאלו אנון עבדין כעובדי חייביא ואית חייבין דמטי להון טב
כאלו אנון עבדין כעובדי צדיקיא וחזית ברוח קדשא דביש דמטי לצדיקיא בעלמא הדין לא על חוביהון אלהן למגבי מנהון חובא קלילא
למהוי אגרהון שלים לעלמא דאתי וטב דמטי לחייביא לא זכותהון אלהן למפרע להון אגרא על זכותא קלילא דעבדו למהויהון אכלין
אגרהון בעלמא הדין ולהובדיהון חולקהון לעלמא דאתי אמרת במימרי דאף דין הבלו :
15 ושבחת אנא ית חדות אוריתא ארום לית טבא לאנש בעלמא הדין תחות שמשא ארום אלהן למיכל ולמשתי ולמחדי מן טרחה
ובחלקה דאתיהב לה מן שמיא ולא יושט ידה בחטופין ואניסא והוא ילוינה לשלם לעלמא דאתי ויקבל אגר שלים על טרחה די טרח
בשלטותא כל יומי חיוהי דיהב לה ייי בעלמא הדין תחות שמשא : 16 כמא די יהבת ית לבבי למנדע חכמת אוריתא ולמחזי ית גנן דאתעבד
על ארעא ארום הא חכימא דיצבי למעסק באוריתא ולאשכחא חכמתא טרחא הוא לה ארום אף ביממא לא ינוח ובליליא שנתא בעינוהי
לא חזי :

*Non est homo potestatem habens in spiri- 8
tu, vt prohibeat simul spiritum. & non est po-
testatem habens in die mortis, & non est missio
in die belli. & non saluabit impietas eum qui
est ab ea.*
*Et omne hoc vidi, & dedi cor meum in 9
omne opus, quod factum est sub Sole. in quibus-
cumque potestatem habuit homo in homine ad
malefaciendum ei.*
*Et tunc vidi impios in sepulchra introdu- 10
ctos, & ex sancto. & iuerunt et laudati sunt
in ciuitate: quoniam sic fecerunt. & hoc va-
nitas.*
*Quoniam non est facta contradictio, ab istis 11
malum velox: propter hoc fiduciam habuit cor
filiorum hominum in eis ad faciendum malum.*
*Qui peccauit fecit malum ex tunc, & à 12
longitudine eorum. quoniam & cognosco ego,
quòd est bonum timentibus Deum, vt timeant
à facie eius.*
*Et bonum non erit impio, & non prolon- 13
gabit dies in vmbra, qui non est timens à facie
Dei.*
*Est vanitas quæ facta est super terram, 14
quoniam sunt iusti quòd præuenit ad eos, vt o-
pus impiorum, & sunt impij quòd præuenit ad
eos vt opus iustorum. Dixi quòd & hoc va-
nitas.*
*Et laudaui ego simul lætitiam, quo- 15
niam non est bonum homini sub Sole: quoniam
nisi comedere & bibere & lætari. & hoc co-
mitabitur eum in labore suo diebus vitæ suæ,
quos dedit ei Deus sub Sole.*
*In quibus dedi cor meum vt cognoscerem 16
sapientiam, & vt viderem occupationem quæ
facta est in terra: quoniam & in die & in no-
cte somnum in oculis suis non est videns.*

8 οὐκ ἔστιν ἄνθρωπος ἐξουσιάζων ἐν πνεύματι, τοῦ κω-
λῦσαι σὺν τὸ πνεῦμα. καὶ οὐκ ἔστιν ἐξουσιάζων ἐν ἡμέρᾳ
θανάτου, καὶ οὐκ ἔστιν ἀποστολὴ ἐν ἡμέρᾳ πολέμου· καὶ οὐ
διασώσει ἀσέβεια τὸν παρ' αὐτῆς.
9 καὶ σύμπαν τοῦτο εἶδον, καὶ ἔδωκα τὴν καρδίαν μου εἰς
πᾶν ποίημα. ὃ πεποίηται ὑπὸ τὸν ἥλιον· τὰ ὅσα ἐξουσιά-
σατο ὁ ἄνθρωπος ἐν ἀνθρώπῳ τοῦ κακῶσαι αὐτόν.
10 καὶ τότε εἶδον ἀσεβεῖς εἰς τάφους εἰσαχθέντας, καὶ ἐκ
τοῦ ἁγίου. καὶ ἐπορεύθησαν καὶ ἐπῃνέθησαν ἐν τῇ πόλει·
ὅτι οὕτως ἐποίησαν. καί γε τοῦτο ματαιότης.
11 ὅτι οὐκ ἔστι γινομένη ἀντίρρησις, ἀπὸ τῶν τοιούτων τὸ
πονηρὸν ταχύ, διὰ τοῦτο ἐπληροφορήθη καρδία υἱῶν τοῦ ἀν-
θρώπου ἐν αὐτοῖς τοῦ ποιῆσαι τὸ πονηρόν·
12 ὃς ἥμαρτεν ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἀπὸ τότε καὶ ἀπὸ μα-
κρότητος αὐτῶν. ὅτι καί γε γινώσκω ἐγώ, ὅτι ἔστιν ἀγαθὸν
τοῖς φοβουμένοις τὸν θεόν· ὅπως φοβῶνται ἀπὸ προσώπου
αὐτοῦ.
13 Καὶ ἀγαθὸν οὐκ ἔσται τῷ ἀσεβεῖ. καὶ οὐ μακρυνεῖ
ἡμέρας ἐν σκιᾷ, ὃς οὐκ ἔστιν φοβούμενος ἀπὸ προσώπου
τοῦ θεοῦ.
14 ἔστι ματαιότης ἣ πεποίηται ἐπὶ τῆς γῆς, ὅτι εἰσὶ δίκαιοι
ὅτι φθάνει πρὸς αὐτοὺς, ὡς ποίημα τῶν ἀσεβῶν, καὶ εἰσὶν ἀ-
σεβεῖς ὅτι φθάνει πρὸς αὐτοὺς ὡς ποίημα τῶν δικαίων. εἶ-
πα ὅτι καί γε τοῦτο ματαιότης.
15 καὶ ἐπῄνεσα ἐγὼ σὺν τὴν εὐφροσύνην, ὅτι οὐκ ἔ-
στιν ἀγαθὸν τῷ ἀνθρώπῳ ὑπὸ τὸν ἥλιον· ὅτι εἰ μὴ τοῦ φαγεῖν
καὶ τοῦ πιεῖν καὶ τοῦ εὐφρανθῆναι. καὶ αὐτὸ συμπροσέσται
αὐτῷ ἐν μόχθῳ αὐτοῦ ἡμέρας ζωῆς αὐτοῦ, ἃς ἔδωκεν αὐ-
τῷ ὁ θεὸς ὑπὸ τὸν ἥλιον.
16 ἐν οἷς ἔδωκα τὴν καρδίαν μου τοῦ γνῶναι τὴν σοφίαν,
καὶ τοῦ ἰδεῖν τὸν περισπασμὸν τὸν πεποιημένον ἐπὶ τῆς γῆς, ὅτι
καὶ ἐν ἡμέρᾳ καὶ ἐν νυκτὶ ὕπνον ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ οὐκ
ἔστι βλέπων.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

8 Non est vir qui imperet spiritui animæ, vt prohibeat animam vitalem ne exeat à corpore hominis, & non est imperator in die mortis, vt eripiat quisquam socium suum, neque vasa armorum auxiliantur in prœlio, neque eripiet impietas dominum suum in die iudicij magni.
9 Omne hoc vidi quod fuit in mundo, & dedi cor meum ad cognoscendum omne opus quod fit in mundo hoc sub Sole in tempore quo imperat homo homini ad malefaciendum ei.
10 Et in veritate vidi peccatores qui sepulti sunt & exterminati de mundo de loco sancto vbi iusti habitant, & abierunt vt comburantur in gehennam, & obliuioni traditi sunt inter habitatores vrbis: & ecce sicut fecerunt, factum est eis. etiam hoc vanitas.
11 Et ideo quòd non fit verbum vltionis improborum velocissimè super opera eorum mala, propterea plenum est cor filiorum hominis ad faciendum malum in mundo hoc.
12 Et in tempore quo peccator fecerit malum centum annis, & à Domino datur ei spacium vt conuertatur, etenim reuelatum est mihi in spiritu sancto, & scio ego quòd erit bonum in seculo futuro timentibus Dominum qui timent eum, & faciunt voluntatem eius.
13 Bene non erit improbo, neque erit ei longitudo in seculo venturo, & in seculo hoc præscindentur dies vitæ eius; fugient & succidentur velut vmbra, quia non ipse timet Dominum.
14 Est vanitas quæ constituta est vt fiat super faciem terræ: Sunt iusti quibus accidit malum, ac si illi facerent opera peccatorum; & sunt peccatores quibus contingit bonum, ac si illi facerent opera iustorum. & vidi in spiritu sancto quia malum quod accidit iustis in seculo hoc, non est propter peccata eorum, sed ad remouendum ex eis culpam leuem, vt sit merces eorum integra in seculo venturo: & bonum quod contingit peccatoribus non est meriti eorum, sed ad retribuendum eis mercedem meriti leuis quod fecerunt, vt comedant mercedem suam in seculo hoc, & vt perdant partem suam in seculo venturo. dixi in dicto meo quòd etiam hoc esset vanitas.
15 Et laudaui ego gaudium Legis, quia non est bonum homini in seculo hoc sub Sole, nisi tantùm comedere & bibere & gaudere de labore suo, & pro parte sua quæ data est ei ex cælo, atque non extendere manum suam in rapinas & violentiam, & hoc conducet illum in pacem ad seculum venturum, & accipiet mercedem perfectam pro labore suo quo laborauit in integritate omnibus diebus vitæ suæ quos dedit illi Dominus in seculo hoc sub Sole.
16 Quemadmodum dedi cor meum ad sciendum sapientiam Legis, & ad videndum negotium quod fit super terram, etenim sapiens qui vult studere in Lege, & inuenire sapientiam, labor est illi: nam etiam interdiu non quiescit, & noctu somnium oculis suis non videt.

17 * וְרָאִיתִי֮ אֶת־כָּל־מַעֲשֵׂ֣ה הָאֱלֹהִים֒ כִּי֩ לֹ֨א יוּכַ֜ל
הָאָדָ֗ם לִמְצוֹא֙ אֶת־הַֽמַּעֲשֶׂה֙ אֲשֶׁ֣ר נַעֲשָׂ֣ה
תַֽחַת־הַשֶּׁ֔מֶשׁ בְּשֶׁ֨ל אֲשֶׁ֧ר יַעֲמֹ֛ל הָאָדָ֥ם לְבַקֵּ֖שׁ
וְלֹ֣א יִמְצָ֑א וְגַ֨ם אִם־יֹאמַ֤ר הֶֽחָכָם֙ לָדַ֔עַת לֹ֥א
יוּכַ֖ל לִמְצֹֽא׃
1 * כִּ֣י אֶת־כָּל־זֶ֞ה נָתַ֤תִּי אֶל־לִבִּי֙ וְלָב֣וּר אֶת־כָּל־זֶ֔ה

ט

אֲשֶׁ֧ר הַצַּדִּיקִ֛ים וְהַחֲכָמִ֥ים וַעֲבָדֵיהֶ֖ם בְּיַ֣ד
הָאֱלֹהִ֑ים גַּם־אַהֲבָ֣ה גַם־שִׂנְאָ֗ה אֵ֚ין יוֹדֵ֣עַ הָֽאָדָ֔ם
הַכֹּ֖ל לִפְנֵיהֶֽם׃
2 * הַכֹּ֞ל כַּאֲשֶׁ֣ר לַכֹּ֗ל מִקְרֶ֨ה אֶחָ֜ד לַצַּדִּ֣יק וְלָרָשָׁ֗ע
לַטּוֹב֙ וְלַטָּה֣וֹר וְלַטָּמֵ֔א וְלַזֹּבֵ֔חַ וְלַאֲשֶׁ֖ר אֵינֶ֣נּוּ זֹבֵ֑חַ
כַּטּוֹב֙ כַּֽחֹטֶ֔א הַנִּשְׁבָּ֕ע כַּאֲשֶׁ֖ר שְׁבוּעָ֥ה יָרֵֽא׃
3 * זֶ֣ה ׀ רָ֗ע בְּכֹ֤ל אֲשֶׁר־נַעֲשָׂה֙ תַּ֣חַת הַשֶּׁ֔מֶשׁ כִּֽי־מִקְרֶ֥ה
אֶחָ֖ד לַכֹּ֑ל וְגַ֣ם לֵ֣ב בְּֽנֵי־הָאָדָ֡ם מָֽלֵא־רָע֩ וְהוֹלֵל֨וֹת
בִּלְבָבָ֜ם בְּחַיֵּיהֶ֗ם וְאַחֲרָ֖יו אֶל־הַמֵּתִֽים׃
4 * כִּי־מִי֙ אֲשֶׁ֣ר יְבֻחַ֔ר אֶ֥ל כָּל־הַחַיִּ֖ים יֵ֣שׁ בִּטָּח֑וֹן כִּֽי־
לְכֶ֤לֶב חַי֙ ה֣וּא ט֔וֹב מִן־הָאַרְיֵ֖ה הַמֵּֽת׃
5 * כִּ֧י הַחַיִּ֛ים יוֹדְעִ֖ים שֶׁיָּמֻ֑תוּ וְהַמֵּתִ֞ים אֵינָ֧ם יוֹדְעִ֣ים
מְא֗וּמָה וְאֵֽין־ע֤וֹד לָהֶם֙ שָׂכָ֔ר כִּ֥י נִשְׁכַּ֖ח זִכְרָֽם׃
6 * גַּ֧ם אַהֲבָתָ֛ם גַּם־שִׂנְאָתָ֥ם גַּם־קִנְאָתָ֖ם כְּבָ֣ר אָבָ֑דָה
וְחֵ֨לֶק אֵין־לָהֶ֥ם עוֹד֙ לְעוֹלָ֔ם בְּכֹ֥ל אֲשֶׁר־נַעֲשָׂ֖ה תַּ֥חַת
הַשָּֽׁמֶשׁ׃
7 * לֵ֣ךְ אֱכֹ֤ל בְּשִׂמְחָה֙ לַחְמֶ֔ךָ וּֽשֲׁתֵ֥ה בְלֶב־ט֖וֹב יֵינֶ֑ךָ
כִּ֣י כְבָ֔ר רָצָ֥ה הָאֱלֹהִ֖ים אֶֽת־מַעֲשֶֽׂיךָ׃
8 * בְּכָל־עֵ֕ת יִהְי֥וּ בְגָדֶ֖יךָ לְבָנִ֑ים וְשֶׁ֖מֶן עַל־רֹאשְׁךָ֥
אַל־יֶחְסָֽר׃

17 * Et intellexi quòd omnium operum
Dei nullam possit homo inuenire ratioñe
eorum quæ fiunt sub Sole, & quanto plus
laborauerit ad quærendum, tanto minus
inueniat. Etiam si dixerit sapiens se nosse,
non poterit reperire.
1 * Omnia hæc tractaui in corde meo vt
curiosè intelligerem.

CAP. IX.

SVnt iusti atque sapientes, & opera eorum in manu Dei. & tamen nescit homo vtrum amore an odio dignus sit:
2 * Sed omnia in futurum seruantur in-
certa, eo quòd vniuersa æquè eueniant iu-
sto & impio, bono & malo, mundo & im-
mundo, immolanti victimas & sacrificia
contemnenti. sicut bonus, sic & peccator;
vt periurus, ita qui verum deierat.
3 * Hoc est pessimum inter omnia quæ
sub Sole sunt, quia eadem cunctis eue-
niunt. Vndè & corda filiorum hominum
implentur malitia & contemptu in vita
sua, & post hæc ad inferos deducentur.
4 * Nemo est qui semper viuat, & qui hu
ius rei habeat fiduciam. Melior est canis
viuus leone mortuo.
5 * Viuentes enim sciunt se esse moritu-
B ros, mortui verò nihil nouerunt amplius:
nec habent vltrà mercedem, quia obliuio-
ni tradita est memoria eorum.
6 * Amor quoque & odium & inuidiæ
simul perierunt, nec habent partem in hoc
seculo, & in opere quod sub Sole geritur.
7 * Vade ergo & comede in lætitia pa-
nem tuum, & bibe cum gaudio vinum
tuum, quia Deo placent opera tua.
8 * Omni tempore sint vestimenta tua
candida, & oleum de capite tuo non de-
ficiat.

תרגום

17 וַחֲזֵית אֲנָא יַת כָּל־עוֹבַד גְּבוּרְתָּא דַייָ אֲרוּם דְּחִילָא הִיא וְלֵית רְשׁוּ לֶאֱנָשׁ לְאַשְׁכָּחָא יַת כָּל־עוֹבַד גְּבוּרְתָּא דַייָ דְּאִתְעֲבַד בְּעָלְמָא הָדֵין
תְּחוֹת שִׁמְשָׁא כַּד יִטְרַח אֱנָשׁ לְמִתְבַּע מַה־דַּעֲתִיד לְמֶהֱוֵי וְלָא יַשְׁכַּח וְאַף אִם־יֵימַר גְּבַר חַכִּים בְּמֵימְרֵהּ לְמִנְדַּע מַה־דַּעֲתִיד לְמֶהֱוֵי בְּסוֹף יוֹמַיָּא
לֵית לֵהּ לְמִשְׁכַּח׃ 1 אֲרוּם יַת־כָּל־דֵּין יַהֲבִית עַל־לִבְּבִי וּלְמִבְלַשׁ יַת־כָּל־דֵּין ט דִּי צַדִּיקַיָּא וְחַכִּימַיָּא וְתַלְמִידֵיהוֹן דְּמִשְׁתַּעְבְּדִין
לְהוֹן מְסִירִין בִּידָא דַייָ וּמִנֵּהּ אִתְגְּזַר עַל כָּל־מַה־דִּיהֵי בְּיוֹמֵיהוֹן אַף רְחִימְתָּא דִירַחֲמִינוּן גְּבַר אַף שִׂנְאֲתָא דְּיִסְנִינוּן גְּבַר לֵית דִּי יִנְדַּע מַה דִּיהֵי
בָּאֱנָשָׁא כֹּלָּא בְּמַזָּלָא אִתְגְּזַר לְמֶהֱוֵי קֳדָמֵיהוֹן׃ 2 כֹּלָּא בְּמַזָּלָא תַלְיָא וּמִן־שְׁמַיָּא אִתְגְּזַר מַה־דַּעֲתִיד לְמֶהֱוֵי לְכֹלָּא אַרְעוּן חָד לְזַכָּאָה וּלְחַיָּבָא
לְדִתַקִּין אָרְחָתֵהּ וּלְמַדְכֵּי נַפְשֵׁהּ וְלִמְסָאַב וּלְמַקְרֵב נִכְסַת קֻדְשִׁין וְלִדְלֵיתוֹהִי מַקְרֵב נִכְסַת קֻדְשִׁין כְּטָבָא כְּחַיָּבָא דְּלָא דָחֵיל מוּמְתָא כִּגְבַר
דְּמוּמְתָא דָחֵיל׃ 3 דֵּין בִּישׁ בְּכָל־עָלְמָא בְּכָל דְּאִתְגְּזַר תְּחוֹת שִׁמְשָׁא אֲרוּם אַרְעוּן חָד לְכֹלָּא לְכָל דָּיְרֵי אַרְעָא וְאַף לִבָּא דִּבְנֵי אֱנָשָׁא אִתְמְלֵי בִּישׁ
עַל דָּא וְחָלְחוּלְתָּא בְּלִבְבְהוֹן כָּל־יוֹמֵי חַיֵּיהוֹן וּבָתַר יוֹמוֹהִי דֶּאֱנָשָׁא נְטִיר לֵהּ לְאִתוֹסָּפָא עִם־מֵתַיָּא כְּרִין חַיָּבָא׃ 4 אֲרוּם מַן גַּבְרָא דִּי־אִתְחַבַּר
לְכָל־פִּתְגָּמֵי אוֹרַיְתָא וּלְמִקְנֵי חַיֵּי עָלְמָא דְּאָתֵי אִית לֵהּ סְבַר אֲרוּם כַּלְבָּא חַיָּא הוּא טָב מִן אַרְיָא דִּי־הוּא מֵת׃ 5 אֲרוּם צַדִּיקַיָּא יָדְעִין דְּאִן יְחוּבוּן
עֲתִידִין לְמֶהֱוֵיהוֹן חֲשִׁיבִין כְּמֵתַיָּא לְעָלְמָא דְּאָתֵי בְּגִין דִּנְטַרוּ אָרְחָתְהוֹן וְלָא חַיָּבִין וְאִן יְחוּבוּן תָּיְבִין בְּתְיוּבְתָּא וְחַיָּבַיָּא לֵיתֵיהוֹן יָדְעִין מִדַּעַם
טָב עַל דְּלָא אוֹטִיבוּ עוֹבָדֵיהוֹן בְּחַיֵּיהוֹן וְלֵית יָדְעִין מִדַּעַם טָב לְעָלְמָא דְּאָתֵי וְלֵית לְהוֹן אֲגַר טָב בָּתַר מוֹתְהוֹן אֲרוּם אִתְנְשִׁי דִּכְרָנְהוֹן מִבֵּינֵי
צַדִּיקַיָּא׃ 6 אַף רְחִימוּתְהוֹן אַף־שִׂנְאוּתְהוֹן אַף־קִנְאַתְהוֹן הָא כְּבַר הוּבְדָא מִן עָלְמָא וְחוּלַק טָב לֵית לְהוֹן עִם־צַדִּיקַיָּא לְעָלְמָא דְּאָתֵי וְלֵית לְהוֹן
הֲנָיָה מִן־כָּל־מַה דְּמִתְעֲבֵד בְּעָלְמָא הָדֵין תְּחוֹת שִׁמְשָׁא׃ 7 אֲמַר שְׁלֹמֹה בְּרוּחַ נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עֲתִיד מָרֵי עָלְמָא לְמֵימַר לְכָל־צַדִּיקָא וְצַדִּיקָא
בְּאַנְפֵּי נַפְשֵׁהּ אֱזֵל טְעֵם בְּחֶדְוָא לַחְמָךְ דְּאִתוֹהַב לָךְ עַל־לַחְמָךְ דִּי־יְהַבְתָּא לְעַנְיָא וְלַחֲשׁוֹכָא דַּהֲוֵי כְּפִין וּשְׁתֵי בְּלֵב טָב חַמְרָךְ חֲלַף חַמְרָךְ דִּמְזַגְתָּא
לְעַנְיָא וַחֲשׁוֹכָא דַּהֲווֹ צְחִין אֲרוּם הָא כְבַר אִתְרְעִין קֳדָם יְיָ עוֹבָדָךְ טָבַיָּא׃ 8 בְּכָל־עִדָּן יֶהֶוְיָן כְּסוּתָךְ חִוָּרִין מִכָּל־סוֹאָבוּת חוֹבְתָּא
וּשְׁמָא טָבָא דִּמְתִיל לִמְשַׁח רְבוּתָא קְנֵי בְּגִין דִּי־יִמְטוּן בִּרְכָן בִּרְכָן עַל־רֵישָׁךְ וְטֵיבוּתָךְ לָא־יֶחְסַר׃

* *Et vidi omnia opera Dei, quoniam non* 17
potens erit homo vt inueniat simul opus quod
factum est sub Sole. quæcunque laborauerit
homo vt quærat & non inueniet. & quæcun-
que vtique dixerit sapiens vt cognosceret, non
poterit inuenire.
* *Quoniam omne hoc dedi in cor meum, &* 1
cor meum omne vidit hoc.

17 * καὶ εἶδον σύμπαντα τὰ ποιήματα τοῦ θεοῦ, ὅτι οὐ δυ-
νήσεται ἄνθρωπος τοῦ εὑρεῖν σὺν τὸ ποίημα τὸ πεποιημέ-
νον ὑπὸ τὸν ἥλιον. ὅσα ἂν μοχθήσῃ ὁ ἄνθρωπος τοῦ ζητῆ-
σαι καὶ οὐχ εὑρήσει. καί γε ὅσα ἂν εἴπῃ ὁ σοφὸς τοῦ γνῶναι
οὐ δυνήσεται τοῦ εὑρεῖν.
1 * ὅτι σύμπαν τοῦτο ἔδωκα εἰς καρδίαν μου, καὶ καρδία
μου σύμπαν εἶδε τοῦτο.

CAP. IX.

QVoniam iusti et sapientes, & opera eorum
in manu Dei. & amorem & odium non
est sciens homo:
* *Omnia ante faciem eorum vanitas in om-* 2
nibus. Occursus vnus iusto & vnus impio, bo-
no & malo, & mundo & immundo, & im-
molanti & non immolanti. sicut bonus, sic qui
peccat: sicut iurans, sic qui iuramentum timet.
* *Hoc malum in omni quod factum est sub* 3
Sole, quòd occursus vnus omnibus. & cor fi-
liorum hominis impletum est malo. & circum-
ferentia in corde eorum in vita eorum, & post
eos ad mortuos.
* *Quoniam quis qui participat ad omnes* 4
viuentes? est spes, quoniam canis viuens ipse
bonus super leonem mortuum.
* *Quoniã viuentes cognoscent quòd morien-* 5
tur, et mortui non sunt cognoscentes quicquam.
& non est eis vltra merces, quia obliuioni tra-
dita est memoria eorum.
* *Et dilectio eorum & odium eorum, et ze-* 6
lus eorum iam periit. & pars non est eis am-
plius in seculum in omni quod factum est sub
Sole.
* *Vade comede in lætitia panem tuum, et bi-* 7
be in corde bono vinum tuum. quia iam appro-
bauit Deus opera tua.
* *In omni tempore sint vestimenta tua can-* 8
dida, & oleum super caput tuum ne deficiat.

θ'.

Οὐ οἱ δίκαιοι καὶ οἱ σοφοὶ καὶ αἱ ἐργασίαι αὐτῶν ἐν
χειρὶ τοῦ θεοῦ· καί γε ἀγάπην καί γε μῖσος οὐκ ἔστιν εἰδὼς
ὁ ἄνθρωπος.
2 * τὰ πάντα πρὸ προσώπου αὐτῶν ματαιότης ἐν τοῖς
πᾶσιν. συνάντημα ἓν τῷ δικαίῳ καὶ ἓν τῷ ἀσεβεῖ, τῷ ἀ-
γαθῷ καὶ τῷ κακῷ, καὶ τῷ καθαρῷ καὶ τῷ ἀκαθάρτῳ, καὶ
τῷ θυσιάζοντι καὶ τῷ μὴ θυσιάζοντι. ὡς ὁ ἀγαθός, ὡς ὁ ἁ-
μαρτάνων. ὡς ὁ ὀμνύων, καθὼς ὁ τὸν ὅρκον φοβούμενος.
3 * τοῦτο πονηρὸν ἐν παντὶ πεποιημένῳ ὑπὸ τὸν ἥλιον, ὅ-
τι συνάντημα ἓν τοῖς πᾶσι. καί γε καρδία υἱῶν τοῦ ἀνθρώ-
που ἐπληρώθη πονηροῦ. καὶ περιφέρεια ἐν καρδίᾳ αὐτῶν
ἐν ζωῇ αὐτῶν καὶ ὀπίσω αὐτῶν πρὸς τοὺς νεκρούς.
4 * ὅτι τίς ὃς κοινωνεῖ πρὸς πάντας τοὺς ζῶντας; ἔστιν ἐλ-
πίς ὅτι ὁ κύων ὁ ζῶν αὐτὸς ἀγαθὸς ὑπὲρ τὸν λέοντα τὸν
νεκρόν.
5 * ὅτι οἱ ζῶντες γνώσονται ὅτι ἀποθανοῦνται, καὶ οἱ
νεκροὶ οὐκ εἰσὶ γινώσκοντες οὐδέν. καὶ οὐκ ἔστιν αὐτοῖς ἔτι
μισθὸς ὅτι ἐπελήσθη ἡ μνήμη αὐτῶν.
6 * καί γε ἀγάπη αὐτῶν, καί γε μῖσος αὐτῶν, καί γε ζῆ-
λος αὐτῶν ἤδη ἀπώλετο. καὶ μερὶς οὐκ ἔστιν αὐτοῖς ἔτι εἰς τὸν
αἰῶνα ἐν παντὶ πεποιημένῳ ὑπὸ τὸν ἥλιον.
7 * δεῦρο φάγε ἐν εὐφροσύνῃ τὸν ἄρτον σου, καὶ πίε ἐν
καρδίᾳ ἀγαθῇ οἶνόν σου· ὅτι ἤδη εὐδόκησεν ὁ θεὸς τὰ ποι-
ήματά σου.
8 * ἐν παντὶ καιρῷ ἔστωσαν ἱμάτιά σου λευκά, καὶ ἔλαιον
ἐπὶ κεφαλῆς σου μὴ ὑστερησάτω.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

17 Et vidi ego omne opus fortitudinis Domini, quoniam terribilis est: & non est facultas homini inueniendi omne opus fortitudi-
nis Domini quod factum est in mundo hoc sub Sole; quando laborauerit homo vt inquirat id quod futurum est vt fiat, non inueniet: &
etiamsi dixerit vir sapiens in dicto suo vt sciat id quod futurum est vt fiat in fine dierum, non erit illi inuenire.
1 Etenim omnia hæc posui in corde meo, & vt scrutarer omnia hæc.

CAP. IX.

QVòd iusti & sapientes, & discipuli eorum qui subditi sunt eis, traditi sunt in manum Domini: & ab eo decretum est omne quod
erit in diebus eorum; etiam amor quo dilexerit eos aliquis, & etiam odium quo eos persecutus fuerit: non est qui sciat id quod erit
homini: omne in prouidentia decretum est vt sit ante eos.
2 Omne ex prouidentia pendet atque ex cęlo decretum est quod futurum est vt
fiat omnibus. euentus vnus innocenti & peccatori, ei cuius vię rectæ sunt, & purificanti animam suam, & polluenti; & offerenti oblationem
sanctitatum, & ei qui non offert oblationem sanctitatum. sicut bonus, sic peccator; qui non timet iuramentum, sicut vir qui iuramentum
timet.
3 Hoc malum est in toto mundo in omni quod constitutum est sub Sole, quòd euentus est omnibus vnus, omnibus *inquam*
habitatoribus terræ, & etiam cor filiorum hominum repletum est malo propter hoc, & insania in corde eorum erit omnibus diebus vitæ
eorum, & post dies hominis seruatur ei vt corripiatur cum mortuis iuxta iudicium peccatoris.
4 Etenim quis est vir qui associa-
bitur omnibus verbis Legis? ad acquirendam vitam seculi venturi est illi spes: etenim canis viuus melior est, quàm leo qui mortuus est.
5 Quoniam iusti norunt quòd si peccauerint, futuri sunt vt reputentur vt mortui in seculo venturo: propterea custodiunt vias suas, &
non peccant: quòd si peccant, conuertuntur in pœnitentia: & peccatores nesciunt quicquã boni, eò quòd non correxerunt opera sua in me-
lius in vita sua, & nesciunt quicquam boni de seculo venturo, & non est eis merces bona post mortem eorum: etenim obliuioni data est me-
moria eorum inter iustos.
6 Etiam amor eorum, etiam odium eorum, inuidia quoque, ecce pridem periit ex mundo, & pars bo-
na non est eis cum iustis in seculo venturo, nec est eis vtilitas ex omni quod fit in hoc mundo sub Sole.
7 Dixit Selomoh in spiritu prophetiæ à conspectu Domini: Futurum est vt Dominus mundi dicat singulis iustis in facie vniuscuiusque:
Vade gusta in lætitia panem tuum, qui repositus est tibi propter panem tuum quem dedisti pauperi & humili qui erat esuriens, & bibe in
corde iucundo vinum tuum pro vino tuo quod miscuisti pauperi & humili qui fuerunt sitientes: ecce enim iam beneplacita fuere ante
Dominum opera tua bona.
8 In omni tempore sint vestes tuæ lotæ ab omni contaminatione peccati: & nomen bonum quod
assimilatur vnguento vnctionis, tibi acquire, vt contingant benedictiones & benedictiones super caput tuum, & bonitas tua non deficiat.

9 * רְאֵה חַיִּים עִם־אִשָּׁה אֲשֶׁר־אָהַבְתָּ כָּל־יְמֵי חַיֵּי
הֶבְלֶךָ אֲשֶׁר נָתַן־לְךָ תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ כֹּל יְמֵי הֶבְלֶךָ כִּי
הוּא חֶלְקְךָ בַּחַיִּים וּבַעֲמָלְךָ אֲשֶׁר־אַתָּה עָמֵל תַּחַת
הַשָּׁמֶשׁ׃
10 * כֹּל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ לַעֲשׂוֹת בְּכֹחֲךָ עֲשֵׂה כִּי אֵין
מַעֲשֶׂה וְחֶשְׁבּוֹן וְדַעַת וְחָכְמָה בִּשְׁאוֹל אֲשֶׁר אַתָּה
הֹלֵךְ שָׁמָּה׃
11 * שַׁבְתִּי וְרָאֹה תַחַת־הַשֶּׁמֶשׁ כִּי לֹא לַקַּלִּים
הַמֵּרוֹץ וְלֹא לַגִּבּוֹרִים הַמִּלְחָמָה וְגַם לֹא לַחֲכָמִים
לֶחֶם וְגַם לֹא לַנְּבֹנִים עֹשֶׁר וְגַם לֹא לַיֹּדְעִים חֵן כִּי־
עֵת וָפֶגַע יִקְרֶה אֶת־כֻּלָּם׃
12 * כִּי גַּם לֹא־יֵדַע הָאָדָם אֶת־עִתּוֹ כַּדָּגִים שֶׁנֶּאֱחָזִים
בִּמְצוֹדָה רָעָה וְכַצִּפֳּרִים הָאֲחֻזוֹת בַּפָּח כָּהֵם יוּקָשִׁים
בְּנֵי הָאָדָם לְעֵת רָעָה כְּשֶׁתִּפּוֹל עֲלֵיהֶם פִּתְאֹם׃
13 * גַּם־זֹה רָאִיתִי חָכְמָה תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ וּגְדוֹלָה
הִיא אֵלָי׃
14 * עִיר קְטַנָּה וַאֲנָשִׁים בָּהּ מְעָט וּבָא־אֵלֶיהָ מֶלֶךְ
גָּדוֹל וְסָבַב אֹתָהּ וּבָנָה עָלֶיהָ מְצוֹדִים גְּדֹלִים׃
15 * וּמָצָא בָהּ אִישׁ מִסְכֵּן חָכָם וּמִלַּט־הוּא אֶת־
הָעִיר בְּחָכְמָתוֹ וְאָדָם לֹא זָכַר אֶת־הָאִישׁ הַמִּסְכֵּן
הַהוּא׃
16 * וְאָמַרְתִּי אָנִי טוֹבָה חָכְמָה מִגְּבוּרָה וְחָכְמַת
הַמִּסְכֵּן בְּזוּיָה וּדְבָרָיו אֵינָם נִשְׁמָעִים׃
17 * דִּבְרֵי חֲכָמִים בְּנַחַת נִשְׁמָעִים מִזַּעֲקַת מוֹשֵׁל
בַּכְּסִילִים׃
18 * טוֹבָה חָכְמָה מִכְּלֵי קְרָב וְחוֹטֶא אֶחָד יְאַבֵּד
טוֹבָה הַרְבֵּה׃

9 * Perfruere vita cum vxore quam diligis cunctis diebus vitæ instabilitatis tuæ qui dati sunt tibi sub Sole omni tempore vanitatis tuæ. Hæc est enim pars in vita & in labore tuo quo laboras sub Sole.
10 * Quodcunque facere potest manus tua, instanter operare; quia nec opus, nec ratio, C nec sapientia, nec scientia erunt apud inferos, quò tu properas.
11 * Verti me ad aliud & vidi sub Sole, nec velocium esse cursum, nec fortiũ bellum, nec sapientium panem, nec doctorum diuitias, nec artificum gratiam, sed tempus casumque in omnibus.
12 * Nescit homo finem suum: sed sicut pisces capiuntur hamo, & aues laqueo cõprehenduntur, sic capiuntur homines in tempore malo cùm eis extemplò superuenerit.
13 * Hanc quoque sub Sole vidi sapientiã, & probaui maximam.
14 * Ciuitas parua & pauci in ea viri. venit D contra eam rex magnus & vallauit eam, extruxitq; munitiones per gyrum, & perfecta est obsidio.
15 * Inuentusque est in ea vir pauper & sapiens, & liberauit vrbem per sapientiam suam; & nullus deinceps recordatus est hominis illius pauperis.
16 * Et dicebam ego meliorem esse sapientiam fortitudine. Quomodo ergo sapientia pauperis contempta est, & verba eius non sunt audita?
17 * Verba sapientum audiuntur in silentio, plus quàm clamor principis inter stultos.
18 * Melior est sapientia quàm arma bellica: & qui in vno peccauerit, multa bona perdet.

תרגום

9 חיי חיין טבין עם אתתא דרחמתא כל יומי חיי הבלותך די יהב ייי לך ארום היא חלקך בחייך ובטרחותך די אנת טרח בעלמא הדין
תחות שמשא׃ 10 כל די מספקא ידך למעבד צדקתא עם מסכנא עבד ארום בתר מותא לית לגבר עובדא וחשבנא ומנדעא וחכמתא
בבית קבורתא דאת אזל לתמן ולא יסיעון לך אלהן עובדין טבין וצדקתא בלחודיהון׃ 11 אסתכלית וחזית בעלמא הדין תחות שמשא ארום
לא גברין דאנון קלילין כנשרין מסתייעין למרהט לאשתיזבא מן מותא בקרבא ולא גברין מסתייעין באגחותהון קרבא בגבורתהון ואף לא
חכימין מסתייעין בחכמתהון למשבע לחמא בעדן כפנא ואף לא סכלתנין מסתייעין בסכלתנותהון למכנש עתרא ואף לא ידעי בינה מסתייעין
במנדעותהון למשכח רחמין בעיני מלכא ארום עדן וערעיתא יערע ית כלהון׃
12 ארום לא אשתמודע לגבר ית זמנה בין טב לביש מן מה דעתיד למהוי בעלמא ולמיתי עלוי כנוני ימא דמתאחדין בסריגתא וכצפרי
שמיא דמתאחדין בקולא כותהון מתקלן בני אנשא לזמן בישתא דאתעתדת למהוי נפלא עליהון רגעא חדא מן שמיא׃
13 אף דין חזיתי דהיא חכמתא בעלמא הדין תחות שמשא ורבתא היא לותי׃ 14 גוף בר נש דמתיל לקרתא זעירתא וגברין גברי חילא זער
בגוה היכמא דקלילין זכותא בגו לבא דאנשא ויעול לות גופא יצרא בישא דמתיל למלך רב ותקיף לאתכנעא ואסחר ית לבבא למטעי יתה
ובנא עלוהי אתר למתב על די יצבי לאסטיותה מן ארחן דתקנן קדם ייי לאחדא יתה במצדתין רברבין דגהנם לאדלקותה על חובוהי׃
15 ודישתכח בגו גופא יצרא טבא מסכן וחכים ואתגבר עלוהי וכבש יתה בחכמתה ושיזב יתה מן דינא דגהנם בתקפה ובחכמתה היכמא
דגברא עבד קרבא משיזב ית יתבי קרתא בחכמת לבבה ואנש לא דכר בתר כן ליצרא טבא דשיזבה אלהן יימר בלבבה זכאה אנא היכמת
דיתבי קרתא ההיא לא דכרו ית עניא ההוא דשיזב יתהון׃ 16 ואמרת אנא במימרי טבא חכמת צדיקא מכח גבורת רשיעא וחכמת צדיקא
עניא מזדלזלא בעיני רשיעי דרה ובעדן דיוכח יתהון על עובדיהון בישיא פתגמי אוכחתה ליתיהון מתקבלין׃ 17 מלי צלותא דחכימיא
בחשי מתקבלין קדם מרי עלמא יתיר מקבלת קל רשיעא דהוא שליט על שטין דפגין ולית מקבל׃ 18 טבא חכמת חכימיא בעדן עקתא
מפני קרבא בעדן אגחות קרבא וגברא חיבא חד דאיתה בררא גרם להובדא טבתא רבתא מן עלמא׃

⁜ Et vide vitam cum muliere quam dilexisti omnibus diebus vitæ vanitatis tuæ, qui dati sunt tibi sub Sole omnibus diebus vanitatis tuæ: quoniam hoc pars tua in vita tua, & in labore tuo quo tu laboras sub Sole. 9

⁜ Omnia quæcunque inuenerit manus tua vt faciat, secundùm potentiam tuam fac: quoniam non est opus, & ratio, & cognitio et sapientia in inferno, quò tu vadis illuc. 10

⁜ Verti & vidi sub Sole quòd non velocibus cursus, & non potentibus bellum, & non sapientibus panis, & non intelligentibus diuitiæ, & non cognoscentibus gratia: quoniã tempus & occursus occurret omnibus his. 11

⁜ Et non nouit homo tempus suum, sicut pisces capti in reti malo, & sicut aues captæ in laqueo. sicut ipsæ, illaqueantur filij hominis in tempus malum, cùm inciderit in eos extemplò. 12

⁜ Et hoc vidi sapientiam sub Sole, & magna est ad me 13

⁜ Ciuitas parua, et viri in ea pauci, & venerit ad eam rex magnus, & circundabit eam, & ædificabit in eam aggeres magnos: 14

⁜ Et inuenerit in ea virum pauperem sapientem. & saluabit ipse ciuitatem in sapientia sua. & homo non recordatus est simul viri pauperis illius. 15

⁜ Et dixi ego, Bona sapientia super potentiam. & sapientia pauperis contempta, & sermones eius non sunt auditi. 16

⁜ Sermones sapientum in quiete audiuntur super clamorem potentium in stultitiis. 17

⁜ Bona sapientia super vasa belli. & peccans vnus perdet bonitatem multam. 18

9 ⁜ καὶ ἴδε ζωὴν μετὰ γυναικὸς ἧς ἠγάπησας πάσας ἡμέρας ζωῆς ματαιότητός σου, τὰς δοθείσας σοι ὑπὸ τὸν ἥλιον πάσας τὰς ἡμέρας ματαιότητός σου, ὅτι αὐτὸ μερίς σου ἐν τῇ ζωῇ σου, καὶ ἐν τῷ μόχθῳ σου ᾧ σὺ μοχθεῖς ὑπὸ τὸν ἥλιον.

10 ⁜ πάντα ὅσα ἂν εὕρῃ ἡ χείρ σου τοῦ ποιῆσαι· ὡς ἡ δύναμίς σου ποίησον, ὅτι οὐκ ἔστι ποίημα καὶ λογισμὸς καὶ γνῶσις καὶ σοφία ἐν ᾅδῃ, ὅπου σὺ πορεύῃ ἐκεῖ.

11 ⁜ ἐπέστρεψα καὶ εἶδον ὑπὸ τὸν ἥλιον, ὅτι οὐ τοῖς κούφοις ὁ δρόμος, καὶ οὐ τοῖς δυνατοῖς ὁ πόλεμος, καί γε οὐ τοῖς σοφοῖς ὁ ἄρτος, καί γε οὐ τοῖς συνετοῖς ὁ πλοῦτος, καί γε οὐ τοῖς γινώσκουσι χάρις, ὅτι καιρὸς καὶ ἀπάντημα συναντήσεται τοῖς πᾶσιν αὐτοῖς.

12 ⁜ καί γε οὐκ ἔγνω ὁ ἄνθρωπος τὸν καιρὸν αὐτοῦ, ὡς οἱ ἰχθύες οἱ θηρευόμενοι ἐν ἀμφιβλήστρῳ κακῷ, καὶ ὡς ὄρνεα τὰ θηρευόμενα ἐν παγίδι. ὡς αὐτὰ παγιδεύονται οἱ υἱοὶ τοῦ ἀνθρώπου εἰς καιρὸν πονηρόν, ὅταν ἐπιπέσῃ ἐπ' αὐτοὺς ἄφνω·

13 ⁜ καί γε τοῦτο εἶδον σοφίαν ὑπὸ τὸν ἥλιον, καὶ μεγάλη ἐστὶ πρός με

14 ⁜ πόλις μικρὰ καὶ ἄνδρες ἐν αὐτῇ ὀλίγοι, καὶ ἔλθῃ ἐπ' αὐτὴν βασιλεὺς μέγας, καὶ κυκλώσει αὐτήν, καὶ οἰκοδομήσει ἐπ' αὐτὴν χάρακας μεγάλους·

15 ⁜ καὶ εὕρῃ ἐν αὐτῇ ἄνδρα πένητα σοφόν· καὶ διασώσει αὐτὸς τὴν πόλιν ἐν τῇ σοφίᾳ αὐτοῦ. καὶ ἄνθρωπος οὐκ ἐμνήσθη σὺν τοῦ ἀνδρὸς τοῦ πένητος ἐκείνου.

16 ⁜ καὶ εἶπα ἐγώ, ἀγαθὴ σοφία ὑπὲρ δύναμιν. καὶ σοφία τοῦ πένητος ἐξουδενωμένη, καὶ λόγοι αὐτοῦ οὐκ εἰσὶν ἀκουόμενοι.

17 ⁜ λόγοι σοφῶν ἐν ἀναπαύσει ἀκούονται ὑπὲρ κραυγὴν ἐξουσιαζόντων ἐν ἀφροσύναις.

18 ⁜ ἀγαθὴ σοφία ὑπὲρ σκεύη πολέμου. καὶ ἁμαρτάνων εἷς ἀπολέσει ἀγαθωσύνην πολλήν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Fruere vita bona cum vxore quam amasti omnibus diebus vitæ vanitatis tuæ quos dederit tibi Dominus, quia hæc est pars tua in vita tua & in labore tuo quo tu laboras in mundo hoc sub Sole.

10 Omne quod suppeditauerit manus tua ad faciendam eleemosynam pauperi, facito: etenim post mortem non est viro opus, aut cogitatio vel scientia, aut sapientia in domo sepulchri quò tu vadis, & non adiuuabunt te, nisi opera bona & iustitia tantummodo.

11 Contemplatus sum & vidi in seculo hoc sub Sole, quòd nec viri qui veloces fuerint sicut aquilæ adiuti sunt currendo vt eriperentur à morte in prœlio, neque robusti adiuuantur dum ineunt prœlium robore suo, nec sapientes adiuuantur sapientia sua vt satientur pane in tempore famis, neq; etiam intelligentes adiuuantur intelligentia sua ad congregandas diuitias, neque etiam scientes prudentiam iuuantur scientiis suis ad inueniendam gratiam in oculis regis: quoniam tempus & euentus accidet omnibus his.

12 Etenim non notum est viro tempus suum tam bonum quàm malum ex eo quod futurum est in seculo & venturum super eum: sicut pisces maris qui capiuntur reti, & sicut aues cælorum quæ comprehenduntur laqueo, sic illaqueantur filij hominis in tempore mali, quod ruiturum est super eos puncto vno cælitus.

13 Etiam hoc vidi quòd est sapientia in seculo hoc sub Sole, & magna quidem est ipsa mihi.

14 Corpus filij hominis quod simile est ciuitati paruæ, & viri pollentes exigua virtute in medio ipsius, ecce cùm leues fuerint iustitiæ in medio cordis hominis, intrabit in corpus concupiscentia mala, quæ assimilatur regi magno & robusto, ad opprimendum, & obsidet cor vt errare faciat illud: & ædificat in illo locum ad sedendum vbicunque voluerit, vt declinare faciat illud à viis quæ rectæ sunt ante Dominum, ad comprehendendum illud in retibus maximis gehennæ vt comburat eum propter peccata sua.

15 Inuentus est autem in medio corporis affectus bonus humilis & sapiens, & præualuit super illud, & subiecit illud sapientia sua, & eripuit illud à iudicio gehennæ robore suo & sapientia sua, sicut vir faciens prœlium liberat habitatores vrbis sapientia cordis sui, & homo non recordatur posteà affectus boni qui liberauit eum, sed dicit in corde suo, Innocens ego sum, sicut etiam habitatores vrbis illius non recordati sunt humilis illius qui liberauit eos.

16 Et dixi ego in dicto meo: Melior est sapientia iusti, quàm vis fortitudinis improbi, & sapientia iusti pauperis vilipenditur in oculis improborum generationis eius, & in tempore quo corripit illos propter opera eorum mala, verba correptionis illius non suscipiuntur.

17 Verba orationis sapientum in silentio suscipiuntur ante Dominum mundi, magis quàm clamor vocis improbi qui imperat stultis clamantibus, & non est qui attendat.

18 Melior est sapientia sapientum in tempore afflictionis, quàm vasa bellica in tempore ineundi prœlij: & vir peccator vnus qui est in generatione, occasionem affert vt perdatur bonum magnum ex mundo.

יוד

1 זְבוּבֵי מָוֶת יַבְאִישׁ יַבִּיעַ שֶׁמֶן רוֹקֵחַ יָקָר מֵחָכְמָה מִכָּבוֹד סִכְלוּת מְעָט׃

2 לֵב חָכָם לִימִינוֹ וְלֵב כְּסִיל לִשְׂמֹאלוֹ׃

3 וְגַם־בַּדֶּרֶךְ כְּשֶׁהַסָּכָל הֹלֵךְ לִבּוֹ חָסֵר וְאָמַר לַכֹּל סָכָל הוּא׃

4 אִם־רוּחַ הַמּוֹשֵׁל תַּעֲלֶה עָלֶיךָ מְקוֹמְךָ אַל־תַּנַּח כִּי מַרְפֵּא יַנִּיחַ חֲטָאִים גְּדוֹלִים׃

5 יֵשׁ רָעָה רָאִיתִי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ כִּשְׁגָגָה שֶׁיֹּצָא מִלִּפְנֵי הַשַּׁלִּיט׃

6 נִתַּן הַסֶּכֶל בַּמְּרוֹמִים רַבִּים וַעֲשִׁירִים בַּשֵּׁפֶל יֵשֵׁבוּ׃

7 רָאִיתִי עֲבָדִים עַל־סוּסִים וְשָׂרִים הֹלְכִים כַּעֲבָדִים עַל־הָאָרֶץ׃

8 חֹפֵר גּוּמָּץ בּוֹ יִפּוֹל וּפֹרֵץ גָּדֵר יִשְּׁכֶנּוּ נָחָשׁ׃

9 מַסִּיעַ אֲבָנִים יֵעָצֵב בָּהֶם בּוֹקֵעַ עֵצִים יִסָּכֶן בָּם׃

10 אִם־קֵהָה הַבַּרְזֶל וְהוּא לֹא־פָנִים קִלְקַל וַחֲיָלִים יְגַבֵּר וְיִתְרוֹן הַכְשֵׁיר חָכְמָה׃

11 אִם־יִשֹּׁךְ הַנָּחָשׁ בְּלוֹא־לָחַשׁ וְאֵין יִתְרוֹן לְבַעַל הַלָּשׁוֹן׃

12 דִּבְרֵי פִי־חָכָם חֵן וְשִׂפְתוֹת כְּסִיל תְּבַלְּעֶנּוּ׃

13 תְּחִלַּת דִּבְרֵי־פִיהוּ סִכְלוּת וְאַחֲרִית פִּיהוּ הוֹלֵלוּת רָעָה׃

14 וְהַסָּכָל יַרְבֶּה דְבָרִים לֹא־יֵדַע הָאָדָם מַה־שֶּׁיִּהְיֶה וַאֲשֶׁר יִהְיֶה מֵאַחֲרָיו מִי יַגִּיד לוֹ׃

CAP. X.

1 A Muſcæ morientes perdunt ſuauitatem vnguenti. Precioſior eſt ſapientia, paruaque gloria ad tempus ſtultitia.

2 Cor ſapientis in dextera eius, & cor ſtulti in ſiniſtra illius.

3 Sed & in via ſtultus ambulans cùm ipſe inſipiens ſit, omnes ſtultos æſtimat.

4 Si ſpiritus poteſtatem habentis aſcenderit ſuper te, locum tuum ne dimiſeris, quia curatio faciet ceſſare peccata maxima.

5 Eſt malum quod vidi ſub Sole, quaſi
B per errorem egrediens à facie principis:

6 Poſitum ſtultum in dignitate ſublimi, & diuites ſedere deorſum.

7 Vidi ſeruos in equis, & principes ambulantes ſuper terram quaſi ſeruos.

8 Qui fodit foueam, incidet in eam. & qui diſſipat ſepem, mordebit eum coluber. Pro. 26. Eccl. 27. 4.

9 Qui transfert lapides, affligetur in eis: & qui ſcindit ligna, vulnerabitur ab eis.

10 Si retuſum fuerit ferrum, & hoc non vt prius, ſed hebetatum fuerit, multo la-
C bore exacuetur, & poſt induſtriam ſequetur ſapientia.

11 Si mordeat ſerpens in ſilentio, nihil eo minus habet qui occultè detrahit.

12 Verba oris ſapiētis gratia, & labia inſipientis præcipitabunt eum.

13 Initium verborum eius ſtultitia, & nouiſſimum oris illius error peſſimus.

14 Stultus verba multiplicat. Ignorat homo quid ante ſe fuerit: & quid poſt ſe futurum ſit, quis ei poterit indicare?

תרגום

י

1 ויצרא בישא דשרי על תרעי לבבא הי כדבבא דגרם מותא בעלמא על דמסרי חכימא בעדן דחטי ומחבל שמא טבא דהוא דמי מן קדמת דנא למשח רבותא דמבסם בבסמין וכמה יקיר ויאה יתיר מן חכמת חכימין ומן עתר עתירין גבר דטפשותה זעיר וקליל׃

2 לבא דחכימא למקני אוריתא דאתיהבת ביד ימינא דיי ולבא דשטיא למקני נכסין דכסף ודהב׃

3 ואף בארחא סריכא בעדן דשטיא אזל לבה חסר מן חכמתא דעבד מלין דלא כשרין לאתעבדא וכלא אמרין דשטיא הוא׃

4 אד רוחא דיצרא בישא מתיל בך ומתגבר למסק עלך אתרך טב די הויתא נהג למקם בה לא תשבק ארום פתגמי אוריתא אתקריין אסו בעלמא למשבק ולמנשי מן קדם יי חובין רברבין׃

5 אית בישתא דחזית בעלמא הדין תחות שמשא כפתגמא דשלותא דנפקא מהחצפא על גברא מן קדם שלטן׃

6 יהב ית רשיעא ושטיא למהוי במזלא ומשמש באצלחותא מן שמי מרומא וחילוהי גותנין וסגיאין ועמא משתעבדין תחותוהי ומן סגיאות חוביהון עתירי נכסין די בידיהון מתמסכנין ובמסכינותא יתבין׃

7 חזית עבדיא דהוו מתגברין על סוסון ורברבין אזלין הי כעבדין על ארעא׃ 8 גבר דחפר כומצא בפרשת ארחא בה אתחיב למפל ותקפו גדרא נפלו ביד רשיעא דנכל להון כחויא׃ 9 דיסגד לצלמיא דאבנין יצטער בהון ודיסגד לצלמיא דקיסין אתוקד בהון׃ 10 כד יחובון עמא יתעבדון שמיא תקיפין כפרזלא מלאחתא מטרא והוא דרא לא צלי קדם יי בגין כן אתקלקל כל עלמא בכפנא וכדו תיבין ומתכנשין אוכלוסין אוכלוסין ומתגברין על יצריהון למבעי רחמין מן אלה שמיא אית רעוא על מותר אכשרות חכמתהון׃ 11 כד מתגרן חוזן קלן לנזקא בעלמא בחשי ואף לית מותר לגבר אכל קרצין דמשתעי לשן תליתי ביש ארום באשתא דגהנם עתיד לאתוקדא׃ 12 מלי פום גבר חכים דאשתכח בדרא משכח רחמין קדם יי ומפותה דגברא שטיא מלין גזיפתא ובגין כן כלי עלמא מתגמרין׃ 13 שרוי מלי פמה חולחולתא וסוף מימר פמה שטותא ובישא׃ 14 ושטיא מסגי פתגמין סריקין ולית בהון צרוך עד דלא ידע אנש מה דעתיד למהוי ביומוהי ומה דעתיד למהוי מן סופה מן יחוי לה׃

CAP. X.

MVscæ mortuæ corrumpunt condimentum 1
olei dulcedinis. preciosum paucum sapien-
tiæ super gloriam stultitiæ magnæ.
* *Cor sapientis in dextrum eius, & cor stul-* 2
ti in sinistrum illius.
* *Et in via cùm stultus ambulauerit cor e-* 3
ius posterius erit. & quæ cogitabit omnia stul-
titia sunt.
* *Si spiritus potestatem habentis ascenderit* 4
in te, locum tuum ne dimiseris: quia curatio fa-
ciet cessare peccata magna.
* *Est malum quod vidi sub Sole tanquam* 5
inuitum, quod exiuit à facie potestatem ha-
bentis.
* *Datus est stultus in sublimitatibus magnis* 6
& diuites in humili sedebunt.
* *Vidi seruos in equis, & principes ambu-* 7
lantes vt seruos super terram.
* *Qui fodit foueam, in eam incidet: & dis-* 8
sipantem sepem mordebit eum coluber:
* *Qui tollit lapides, labore torquebitur in* 9
eis. qui scindit ligna, periclitabitur in eis.
* *Si ceciderit ferrum, & ipse faciem turba-* 10
uit. & potentias confirmabit: & abundantia
viro cuius sapientia.
* *Si momorderit coluber in non murmure,* 11
& non est aliquid amplius incantanti.
* *Sermones oris sapientis gratia, & labia* 12
stulti præcipitabunt eum.
* *Initium oris eius stultitia, & nouissimæ* 13
oris illius ambages malæ.
* *Et stultus multiplicabit verba. non nouit* 14
homo quid quod factum est, & quid quod futu-
rum est: quoniam post eum quis nunciabit ei?

ι.

1 * Μυῖαι θανοῦσαι σαπριοῦσι σκευασίαν ἐλαίου ἡδύ-
σματος. τίμιον ὀλίγον σοφίας ὑπὲρ δόξαν ἀφροσύνης
μεγάλης.
2 * καρδία σοφοῦ εἰς δεξιὸν αὐτοῦ, καὶ καρδία ἄφρονος
εἰς ἀριστερὸν αὐτοῦ.
3 * καίγε ἐν ὁδῷ ὅταν ἄφρων πορεύηται καρδία αὐτοῦ
ὑστερήσει. καὶ ἃ λογιεῖται πάντα ἀφροσύνη ἐστίν.
4 * ἐὰν πνεῦμα τοῦ ἐξουσιάζοντος ἀναβῇ ἐπὶ σέ, τό-
πον σου μὴ ἀφῇς, ὅτι ἴαμα καταπαύσει ἁμαρτίας με-
γάλας.
5 * ἔστι πονηρία ἣν εἶδον ὑπὸ τὸν ἥλιον ὡς ἀκούσιον ὃ ἐξῆλ-
θεν ἀπὸ προσώπου τοῦ ἐξουσιάζοντος.
6 * ἐδόθη ὁ ἄφρων ἐν ὕψεσι μεγάλοις, καὶ πλούσιοι ἐν
ταπεινῷ καθήσονται.
7 * εἶδον δούλους ἐφ' ἵπποις καὶ ἄρχοντας πορευομένους
ὡς δούλους ἐπὶ τῆς γῆς.
8 * ὁ ὀρύσσων βόθρον, ἐν αὐτῷ ἐμπεσεῖται, καὶ καθαι-
ροῦντα φραγμὸν δήξεται αὐτὸν ὄφις.
9 * ἐξαίρων λίθους διαπονηθήσεται ἐν αὐτοῖς. σχίζων ξύ-
λα κινδυνεύσει ἐν αὐτοῖς.
10 * ἐὰν ἐκπέσῃ τὸ σιδήριον, καὶ αὐτὸς πρόσωπον ἐτά-
ραξε. καὶ δυνάμεις δυναμώσει, καὶ περισσεία τῷ ἀνδρὶ
οὐ σοφία.
11 * ἐὰν δάκῃ ὁ ὄφις ἐν οὐ ψιθυρισμῷ, καὶ οὐκ ἔστι πε-
ρισσεία τῷ ἐπᾴδοντι.
12 * λόγοι στόματος σοφοῦ χάρις, καὶ χείλη ἄφρονος κα-
ταποντιοῦσιν αὐτόν.
13 * ἀρχὴ στόματος αὐτοῦ ἀφροσύνη, καὶ ἐσχάτη στόματος
αὐτοῦ περιφέρεια πονηρά.
14 * καὶ ὁ ἄφρων πληθυνεῖ λόγους. οὐκ ἔγνω ὁ ἄνθρω-
πος τί τὸ γενόμενον, καὶ τί τὸ ἐσόμενον· ὅτι ὀπίσω αὐτοῦ
τίς ἀπαγγελεῖ αὐτῷ;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. X.

ET concupiscentia mala quæ manet iuxta portas cordis, est sicut musca, quòd causam adferat mortis in mundo, adeò vt tradat sapientem
in tempore quo peccat, & corrumpat nomen bonum quod simile fuerat antea vnguento vnctionis suauissimo cum aromatibus: &
quanto preciosior & decentior est quàm sapientia sapientum, & quàm diuitiæ diuitum, vir cuius stultitia exigua & leuis est.
2 Cor sapientis incumbit ad acquirendam Legẽ quę data est manu dextera Dei, & cor stulti ad acquirendas facultates argenti & auri.
3 Etiam in via perplexa tempore quo stultus ambulat, cor eius caret sapientia, ita vt faciat verba quæ non decent fieri, & omnes dicunt
ipsum esse stultum. 4 Si spiritus concupiscentiæ malæ dominatus in te fuerit, & adeò inualuerit vt super te conscendat; locum tuum
bonum, in quo consueueras stare, ne dimittas: etenim verba Legis creata sunt pro medicamine in mundo, vt remittantur atque obliuioni
tradantur à Domino peccata maxima. 5 Est malum quod vidi in seculo hoc sub Sole, velut verbum ignorantiæ quod profertur
impudens super virum, ab imperante. 6 Posuit improbum stultum vt sit in felicitate, & ministret in prospe-
ritate ex cælo alto, & exercitus eius sint sublimes & multi, & populus seruituti subditus sub eo, & præ multitudine peccatorum suorum
diuites facultatibus quas in manibus suis habent depauperantur, & in humilitate sedent.
7 Vidi seruos præualentes super equos, & magnates ambulantes sicuti seruos super terram.
8 Vir qui foderit foueam in biuio itineris, in eam dignus est vt cadat: & qui dissiparunt maceriem, ceciderunt in manum improbi
qui insidiatur eis vt serpens. 9 Qui adorabit statuas lapidum, angustiabitur in illis; & qui adorauerit statuas lignorum,
comburetur in illis. 10 Cùm peccauerit populus fient cæli duri in modum ferri, ne demittant pluuiam: & illa generatio non
orat ante Dominum, propterea dissipatus est totus mundus fame: & quando conuertuntur & congregantur turbæ singulæ & præualent
aduersus concupiscentias suas, postulantes misericordiam à Deo cæli, complacet sibi in augmento rectitudinis sapientiæ eorum.
11 Quando excitantur serpentes leues ad nocendum in mundo, in taciturnitate id fit. etiam non est vtilitas viro fraudulenter accusan-
ti, vt narret triplici lingua malum, quoniam in igne gehennæ futurum est vt crematur.
12 Sermonibus oris vir sapiens qui inuenitur in generatione, inuenit misericordias ante Dominum, & labia viri stulti plena sunt in-
crepatione, & propterea totus mundus destruitur.
13 Initium sermonum oris eius amentia, & finis verbi oris eius stultitia & malum.
14 Et stultus multiplicat verba inania, in quibus nulla est vtilitas, donec cognoscat homo quid futurum sit vt fiat in diebus suis. &
quid futurum sit in fine eius, quis indicabit illi?

15 עֲמַל הַכְּסִילִים תְּיַגְּעֶנּוּ אֲשֶׁר לֹא־יָדַע לָלֶכֶת
אֶל־עִיר׃
16 אִי־לָךְ אֶרֶץ שֶׁמַּלְכֵּךְ נָעַר וְשָׂרַיִךְ בַּבֹּקֶר יֹאכֵלוּ׃
17 אַשְׁרֵיךְ אֶרֶץ שֶׁמַּלְכֵּךְ בֶּן־חוֹרִים וְשָׂרַיִךְ בָּעֵת
יֹאכֵלוּ בִּגְבוּרָה וְלֹא בַשְּׁתִי׃
18 בַּעֲצַלְתַּיִם יִמַּךְ הַמְּקָרֶה וּבְשִׁפְלוּת יָדַיִם יִדְלֹף
הַבָּיִת׃ 19 לִשְׂחוֹק עֹשִׂים לֶחֶם וְיַיִן יְשַׂמַּח חַיִּים
וְהַכֶּסֶף יַעֲנֶה אֶת־הַכֹּל׃
20 גַּם בְּמַדָּעֲךָ מֶלֶךְ אַל־תְּקַלֵּל וּבְחַדְרֵי מִשְׁכָּבְךָ
אַל־תְּקַלֵּל עָשִׁיר כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת־הַקּוֹל
וּבַעַל הַכְּנָפַיִם יַגֵּיד דָּבָר׃

יא

1 שַׁלַּח לַחְמְךָ עַל־פְּנֵי הַמָּיִם כִּי־בְרֹב הַיָּמִים
תִּמְצָאֶנּוּ׃
2 תֶּן־חֵלֶק לְשִׁבְעָה וְגַם לִשְׁמוֹנָה כִּי לֹא תֵדַע מַה־
יִּהְיֶה רָעָה עַל־הָאָרֶץ׃
3 אִם־יִמָּלְאוּ הֶעָבִים גֶּשֶׁם עַל־הָאָרֶץ יָרִיקוּ וְאִם־
יִפּוֹל עֵץ בַּדָּרוֹם וְאִם בַּצָּפוֹן מְקוֹם שֶׁיִּפּוֹל הָעֵץ שָׁם
יְהוּא׃
4 שֹׁמֵר רוּחַ לֹא יִזְרָע וְרֹאֶה בֶעָבִים לֹא יִקְצוֹר׃
5 כַּאֲשֶׁר אֵינְךָ יוֹדֵעַ מַה־דֶּרֶךְ הָרוּחַ כַּעֲצָמִים בְּבֶטֶן
הַמְּלֵאָה כָּכָה לֹא תֵדַע אֶת־מַעֲשֵׂה הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר
יַעֲשֶׂה אֶת־הַכֹּל׃
6 בַּבֹּקֶר זְרַע אֶת־זַרְעֶךָ וְלָעֶרֶב אַל־תַּנַּח יָדֶךָ כִּי
אֵינְךָ יוֹדֵעַ אֵי זֶה יִכְשַׁר הֲזֶה אוֹ־זֶה וְאִם־שְׁנֵיהֶם
כְּאֶחָד טוֹבִים׃

15 * Labor ſtultorum affliget eos, qui neſciunt in vrbem pergere.
16 * Væ tibi terra cuius rex eſt puer, & cuius principes manè comedunt.
17 * Beata terra cuius rex nobilis eſt, & cuius principes veſcuntur in tempore ſuo ad reficiendum, & non ad luxuriam.
18 * In pigritiis humiliabitur contignatio, & in infirmitate manuum perſtillabit domus.
19 * In riſu faciunt panem & vinum, vt epulentur bibentes. & pecuniæ obediunt omnia.
20 * In cogitatione tua regi non detrahas, & in ſecreto cubiculi tui non male dixeris diuiti; quia & aues cæli portabunt vocem tuam, & qui habent pennas, annunciabũt ſententiam.

CAP. XI.

1 MItte panem tuum ſuper tranſeuntes aquas, quia poſt tempora multa inuenies illum.
2 * Da partem ſeptem necnõ & octo, quia ignoras quid futurum ſit mali ſuper terram.
3 * Si repletæ fuerint nubes, imbrem ſuper terram effundent. Si ceciderit lignum ad Auſtrum aut ad Aquilonem, in quocunque loco ceciderit, ibi erit.
4 * Qui obſeruat ventum, non ſeminat: & qui conſiderat nubes, nunquam metet.
5 * Quomodo ignoras quæ ſit via ſpiritus, & qua ratione compingantur oſſa in ventre prægnantis, ſic neſcis opera Dei qui fabricator eſt omnium.
6 * Manè ſemina ſemen tuum, & veſperè ne ceſſet manus tua; quia neſcis quid magis oriatur hoc aut illud, & ſi vtrumque ſimul melius erit.

תרגום

15 טַרְחוּת שַׁטְיָא דְּטָרַח בִּשְׁטוּתָא אִיהוּ מְשַׁלְהֵי לֵהּ עַל דְּלָא אֲלִף לְמֵיזַל לְקַרְתָּא דְּחַכִּימַיָּא שָׁרֵי בְגַוַּהּ לְמִתְבַּע מִנֵּהּ אֻלְפָּנָא׃ 16 וַוי לֵךְ
אַרְעָא בְּעִדָּן דִּי־יִמְלֹךְ עֲלַיִךְ יָרָבְעָם חַיָּבָא וִיבַטֵּל מִנִּיךְ תִּקְרוּבְתָּא דְּצַפְרָא וְרַבְרְבָנַיִךְ עַד דְּלָא יְקָרְבוּן תְּדִירָא דְּצַפְרָא לַחְמָא יֵיכְלוּן׃
17 טַב לֵךְ אַרְעָא בְּעִדָּן דִּי־יִמְלֹךְ עֲלַיִךְ גְּבַר תַּקִּיף בְּאוֹרַיְתָא וְרַבְרְבָנַיִךְ בָּתַר דְּמַקְרְבִין תְּמִידָא אָכְלִין לַחְמָא מִן עֲמַלֵי יְדֵיהוֹן בִּגְבוּרַת
אוֹרַיְתָא וּפִקּוּדַיָּא וְלָא בְּחַלָּשׁוּת וּבְסַמְיוּת עֵינָא׃ 18 בְּחַלָּשׁוּת עֵסֶק אוֹרַיְתָא וּפִקּוּדַיָּא מִתְמַסְכַּן גְּבַר מִבִּנְיָן וּבְמַכִּיכוּת תַּפְקֶדְתָּא
דְּאִתְפַּקְדַת אִתְּתָא לְמִנְטַר מִן רְחוּק סוֹאֲבוּת דְּמָא וְלָא נַטְרָא מִתְעַבְדָא דְוָתָא בְּגוֹ בֵּיתָא׃ 19 לְחוּכָא עָבְדִין צַדִּיקַיָּא לַחְמָא לְפַרְנָסָא
עַנְיִין כַּפִּינִין וְחַמְרָא דִּמְזָגִין לִדְצַחְיָין יְהֵא לְהוֹן לְחֶדְוָא לְעָלְמָא דְּאָתֵי וּכְסַף פִּרְקַנְהוֹן יַסְהֵד עֲלֵיהוֹן זְכוּתָא לְעָלְמָא הַהוּא בְּאַנְפֵּי כֹלָּא׃
20 אַף בְּמַנְדְּעָךְ בְּחֶבְיוֹנֵי לִבָּךְ מַלְכָּא לָא־תְלוּט וּבְאִדְּרוֹן בֵּית מִשְׁכְּבָךְ לָא־תְלוּט עַתִּירָא אֲרוּם מַלְאֲכָא אָזֵל פָּרַח בַּאֲוִיר שְׁמַיָּא הֵי
כְּנִשְׁרָא מָרֵי גַּפִּין וּמְחַוֵּי מִלִּין דְּמִתְעַבְדִין בְּטַמִּירוּתָא לְכָל־דָּיְרֵי אַרְעָא׃

יא

1 אוֹשֵׁט פַּרְנָסוּתָךְ לְעַנְיֵי דְּאָזְלִין בִּסְפִינָן עַל־אַפֵּי מַיָּא אֲרוּם בָּתַר עִדָּן יוֹמִין סַגִּיאִין תַּשְׁכַּח אַגְרֵהּ בְּעָלְמָא הָדֵין וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי׃
2 הַב חוּלָק טַב מִן־זַרְעָא לְחַקְלָךְ בְּתִשְׁרִי וְלָא־תִתְמְנַע מִלְּמִזְרַע אַף בְּכִסְלֵו אֲרוּם לָא תִנְדַּע מַה־יְהֵא בִּישָׁא עֲלֵוֵי אַרְעָא׃
3 אִם־אִתְמַלְיָן עֲנָנַיָּא מִטְרָא עֲלֵוֵי אַרְעָא מְעָרְן יַת־מֵיהוֹן וְאִין אִתְגְּזַר מִן־שְׁמַיָּא לְמִנְפַּל מַלְכָּא וְיַעֲטוּהִי מִן־שְׁרָרוּתְהוֹן מִן קֳדָם
מֵימְרָא דַּייָ הָוֵי וְאַף סַבְעָא וְכַפְנָא בְּדָרוֹמָא אוֹ בְּצִפּוּנָא אֲתַר דְּאִתְגְּזַר לְמִתְקַיְּמָא הַהִיא עֵטָא תַּמָּן מִשְׁתַּלְחָא לְמֶהֱוֵי׃
4 גְּבַר דְּנָטַר חָרָשִׁין וְקוֹסְמִין לָא יַעְבֵד־טַב לְעָלַם וּדְמִסְתַּכֵּל בְּמַזָּלַיָּא לָא מַגְבֵּי אַגַר אֲרוּם חָרָשִׁין וְקוֹסְמִין מְתִילָן לְרוּחָא דְּלָא מִתְפַּס
בִּידוֹי דְּבַר נַשׁ וּמַזָּלַיָּא מְתִילִין לַעֲנָנֵי שְׁמַיָּא דְּאָזְלִין וְלָא תָיְבִין׃ 5 וְהֵיכְמָה דְּלֵיתָךְ יָדַע אֶכְדֵין יְהַלֵּךְ רוּחַ נִשְׁמְתָא דְּחַיֵּי בְּגוּף עוּלֵּמָא
שְׁלִילָא דְּשָׁרֵי בִּמְעַיָּנָא דְּאִמֵּהּ מְעַבְּרָא וְהֵיכְמָה דְּלָא תִנְדַּע אִין דְּכַר אִין נֻקְבָא עַד זְמַן דְּאִתְיְלִד הָכְדֵין לֵיתָךְ יָדַע יַת־עוּבָדָא דַּייָ דְּיַעֲבֵד בְּחָכְמְתָא
יַת כֹּלָּא׃ 6 בְּיוֹמֵי עוּלֵמוּתָךְ תְּסַב אִתְּתָא וְתוֹלֵד בְּנִין וּלְעִדָּן סֵיבוּתָךְ לָא־תִשְׁבֹּק אִתַּת חֻלְקָךְ מִלְּמֵילַד בְּנִין אֲרוּם לָא אִשְׁתְּמוֹדַע
לָךְ אֵידֵין מִנְּהוֹן אִתְבְּחַר לְמֶהֱוֵי טַב הָדֵין אוֹ דֵין וְאִין תַּרְוֵיהוֹן כַּחֲדָא טָבִין׃

*Labor ſtultorum affliget eos, qui non nouit 15
pergere in ciuitatem.
*Væ tibi ciuitas, cuius rex tuus iunior, 16
& principes tui in hora matutina comedunt.
*Beata tu terra, cuius rex tuus filius liberi, 17
& principes tui ad tempus veſcentur in poten-
tia, & non confundentur.
*In pigritiis humiliabitur contignatio, 18
& inſegnitie manuum perſtillabit domus.
*In riſum faciunt panem, & vinum lætifi- 19
cat viuentes, & argento obedient ſimul omnia.
*Et tu in conſcientia tua regi non detrahas, 20
& in receſſibus cubiculi tui ne maledixeris di-
uiti. quia volatile cæli portabit vocem tuã, &
qui habet pennas, annunciabit ſermonem tuum.

CAP. XI.

Mitte panem tuum in faciem aquæ, quia in 1
multitudine dierum inuenies eum.
*Da partem ſeptem, & octo, quia non co- 2
gnoſcis quid erit malum ſuper terram.
*Si repletæ fuerint nubes imbre, ſuper ter- 3
ram effundent. Et ſi ceciderit lignum in Auſtro,
& ſi in Borea, in loco vbi cadet lignum, illic
erit.
*Qui obſeruat ventum, non ſeminabit; & 4
qui aſpicit in nubibus, non metet.
*In quibus non eſt cognoſcens quæ via ſpi- 5
ritus. ſicut oſſa in ventre prægnantis, ſic non
cognoſces opera Dei, quæcunque faciet cuncta.
*In hora matutina ſemina ſemen tuum, & 6
in veſpertina ne ceſſet manus tua. quia non co-
gnoſcis quod orietur an hoc an illud: & ſi duo
ſimul, bona.

15 *μόχθος τῶν ἀφρόνων κοπώσει αὐτούς, ὃς οὐκ ἔγνω
τοῦ πορευθῆναι εἰς πόλιν.
16 *οὐαί σοι πόλις, ἧς ὁ βασιλεύς σου νεώτερος, καὶ οἱ ἄρ-
χοντές σου ἐν πρωΐᾳ ἐσθίουσι.
17 *μακαρία σὺ γῆ, ἧς ὁ βασιλεύς σου υἱὸς ἐλευθέρου,
καὶ οἱ ἄρχοντές σου πρὸς καιρὸν φάγονται ἐν δυνάμει, καὶ
οὐκ αἰσχυνθήσονται.
18 *ἐν ὀκνηρίαις ταπεινωθήσεται ἡ δόκωσις, καὶ ἐν ἀργίᾳ
χειρῶν στάξει ἡ οἰκία.
19 *εἰς γέλωτα ποιοῦσιν ἄρτον καὶ οἶνος εὐφραίνει ζῶντας,
καὶ τοῦ ἀργυρίου ὑπακούσεται σὺν τὰ πάντα.
20 *καί γε σὺ ἐν συνειδήσει σου βασιλέα μὴ καταράσῃ,
καὶ ἐν ταμιείοις κοιτῶνός σου μὴ καταράσῃ πλούσιον. ὅτι
πετεινὸν τοῦ οὐρανοῦ ἀποίσει τὴν φωνήν σου, καὶ ὁ ἔχων πτέ-
ρυγας ἀπαγγελεῖ λόγον σου.

ιά.

1 *Ἀπόστειλον τὸν ἄρτον σου ἐπὶ πρόσωπον τοῦ ὕδατος,
ὅτι ἐν πλήθει τῶν ἡμερῶν εὑρήσεις αὐτόν.
2 *δὸς μερίδα τοῖς ἑπτά, καί γε τοῖς ὀκτώ, ὅτι οὐ γινώσκεις
τί ἔσται πονηρὸν ἐπὶ τὴν γῆν.
3 *ἐὰν πληρωθῶσι τὰ νέφη ὑετοῦ ἐπὶ τὴν γῆν ἐκχέου-
σιν. καὶ ἐὰν πέσῃ ξύλον ἐν τῷ νότῳ, καὶ ἐὰν ἐν τῷ βορρᾷ, τό-
πῳ οὗ πεσεῖται τὸ ξύλον ἐκεῖ ἔσται.
4 *τηρῶν ἄνεμον οὐ σπερεῖ, καὶ βλέπων ἐν ταῖς νεφέ-
λαις οὐ θερίσει.
5 *ἐν οἷς οὐκ ἔστι γινώσκων τίς ἡ ὁδὸς τοῦ πνεύματος. ὡς
ὀστᾶ ἐν γαστρὶ τῆς κυοφορούσης, οὕτως οὐ γνώσῃ τὰ ποιή-
ματα τοῦ θεοῦ, ὅσα ποιήσει τὰ σύμπαντα.
6 *ἐν πρωΐᾳ σπεῖρον τὸ σπέρμα σου. καὶ ἐν ἑσπέρᾳ μὴ
ἀφιέτω ἡ χείρ σου. ὅτι οὐ γινώσκεις ποῖον στοιχήσει ἢ τοῦτο
ἢ τοῦτο, καὶ ἐὰν τὰ δύο ἐπὶ τὸ αὐτό, ἀγαθά.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

15 Fatigatio ſtulti qua defatigatur in ſtultitia, ipſa delaſſat eum, adeò vt non diſcat ire in ciuitatem intra quam ſapiens habitat ad quærendum ab eo diſciplinam.

16 Væ tibi terra in tempore quo regnabit ſuper te Iarabgham peccator, & ceſſare faciet ex te oblationem matutinam, & magnates tui antequàm offerant iuge matutinum ſacrificium, panem comedent.

17 Bene erit tibi terra quo tempore regnabit ſuper te vir valens in Lege, & magnates tui poſtquàm obtulerint iuge ſacrificium, comedent panem ex labore manuum ſuarum in fortitudine Legis & præceptorum, & non in debilitate & in cæcitate oculorum.

18 In debilitate ſtudij Legis & præceptorum depauperatur vir ab ædificio: & in negligentia præcepti quo mandatum eſt mulieri vt cuſtodiat ſe ab abominatione contaminationis ſanguinis, & non cuſtodit ſe, fit triſtitia intra domum.

19 Ad gaudium faciunt iuſti panem, ad alendum pauperes eſurientes, & vinum quod miſcent ſitientibus, erit eis in lætitiam in ſeculo venturo, & argentum redemptionis eorum teſtabitur pro eis meritum in ſeculo ipſo in conſpectu omnium.

20 Etiam in conſcientia tua in abſconditis cordis tui Regi ne maledicas, & in penetrali domus cubiculi tui ne maledicas diuiti: etenim angelus it volans in aëre cæli velut aquila alata, & nunciat ſermones qui fiunt in latibulo omnibus habitatoribus terræ.

CAP. XI.

1 Porrige alimentum tuum pauperibus qui ambulant in nauibus ſuper facies aquarum, quoniam poſt tempus dierum multorum inuenies mercedem eius in ſeculo hoc, & in ſeculo venturo.

2 Dato partem bonam ex ſemine agro tuo in Tiſri, & ne ceſſes ſeminare etiam in Kaſleu: etenim neſcies quid erit mali ſuper terram.

3 Si impletæ fuerint nubes pluuia ſuper terram, effundent aquas ſuas. & ſi decretum fuerit de cælo vt cadat rex & conſiliarij eius de principatu eorum, ex auctoritate dicti Domini fiet. & etiam ſaturitas aut fames in Meridiẽ aut Septentrionẽ vbicunque decretum fuerit vt firmetur illud conſilium, mittitur eò vt fiat.

4 Vir qui obſeruauerit incantatores & ariolos, non faciet bonum in ſeculo: & qui ſtudet in aſtris, non congregat mercedem: etenim incantatores & arioli aſſimilantur vento qui non apprehenditur manibus filij hominis, & aſtra aſſimilantur nubibus cæli, quę eunt, & non reuertuntur. 5 Et quemadmodum non cognoſcis quonam modo ibit ſpiritus animæ vitæ in corpus infantis abortiui, qui manet in vtero matris ſuæ prægnantis; & quemadmodum non cognoſces an mas aut fœmina fuerit, quoad naſcatur: ſic tu non cognoſcis opus Domini qui facit in ſapientia omnia. 6 In die iuuentutis tuæ accipies vxorem, & gignes filios: & in tempore ſenectutis tuæ ne dimittas vxorem quæ eſt pars tua quo minus generes filios: etenim non notum eſt tibi quiſnam ex illis electus ſit, vt ſit bonus hic an ille, an ambo boni pariter ſint futuri.

7 וּמָתוֹק הָאוֹר וְטוֹב לַעֵינַיִם לִרְאוֹת אֶת־הַשָּׁמֶשׁ׃
8 כִּי אִם־שָׁנִים הַרְבֵּה יִחְיֶה הָאָדָם בְּכֻלָּם יִשְׂמָח וְיִזְכֹּר אֶת־יְמֵי הַחֹשֶׁךְ כִּי־הַרְבֵּה יִהְיוּ כָּל־שֶׁבָּא הָבֶל׃
9 שְׂמַח בָּחוּר בְּיַלְדוּתֶךָ וִיטִיבְךָ לִבְּךָ בִּימֵי בְחוּרוֹתֶךָ וְהַלֵּךְ בְּדַרְכֵי לִבְּךָ וּבְמַרְאֵה עֵינֶיךָ וְדָע כִּי עַל־כָּל־אֵלֶּה יְבִיאֲךָ הָאֱלֹהִים בַּמִּשְׁפָּט׃

יב

1 וְהָסֵר כַּעַס מִלִּבֶּךָ וְהַעֲבֵר רָעָה מִבְּשָׂרֶךָ כִּי־הַיַּלְדוּת וְהַשַּׁחֲרוּת הָבֶל׃
2 וּזְכֹר אֶת־בּוֹרְאֶיךָ בִּימֵי בְּחוּרֹתֶיךָ עַד אֲשֶׁר לֹא־יָבֹאוּ יְמֵי הָרָעָה וְהִגִּיעוּ שָׁנִים אֲשֶׁר תֹּאמַר אֵין־לִי בָהֶם חֵפֶץ׃
3 עַד אֲשֶׁר לֹא־תֶחְשַׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ וְהָאוֹר וְהַיָּרֵחַ וְהַכּוֹכָבִים וְשָׁבוּ הֶעָבִים אַחַר הַגָּשֶׁם׃
4 בַּיּוֹם שֶׁיָּזֻעוּ שֹׁמְרֵי הַבַּיִת וְהִתְעַוְּתוּ אַנְשֵׁי הֶחָיִל וּבָטְלוּ הַטֹּחֲנוֹת כִּי מִעֵטוּ וְחָשְׁכוּ הָרֹאוֹת בָּאֲרֻבּוֹת׃
5 וְסֻגְּרוּ דְלָתַיִם בַּשּׁוּק בִּשְׁפַל קוֹל הַטַּחֲנָה וְיָקוּם לְקוֹל הַצִּפּוֹר וְיִשַּׁחוּ כָּל־בְּנוֹת הַשִּׁיר׃
6 גַּם מִגָּבֹהַּ יִרָאוּ וְחַתְחַתִּים בַּדֶּרֶךְ וְיָנֵאץ הַשָּׁקֵד וְיִסְתַּבֵּל הֶחָגָב וְתָפֵר הָאֲבִיּוֹנָה כִּי־הֹלֵךְ הָאָדָם אֶל־בֵּית עוֹלָמוֹ וְסָבְבוּ בַשּׁוּק הַסֹּפְדִים׃
7 עַד אֲשֶׁר לֹא־יֵרָחֵק חֶבֶל הַכֶּסֶף וְתָרֻץ גֻּלַּת הַזָּהָב וְתִשָּׁבֶר כַּד עַל־הַמַּבּוּעַ וְנָרֹץ הַגַּלְגַּל אֶל־הַבּוֹר׃
8 וְיָשֹׁב הֶעָפָר עַל־הָאָרֶץ כְּשֶׁהָיָה וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל־הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נְתָנָהּ׃

7 Dulce lumen, & delectabile eſt oculis videre Solem.
8 Si annis multis vixerit homo, & in his omnibus lętus fuerit, meminiſſe debet tenebroſi temporis & dierum multorum; qui cùm venerint, vanitatis arguentur pręterita.
9 Lætare ergo iuuenis in adoleſcentia tua, & in bono ſit cor tuum in diebus iuuentutis tuæ, & ambula in viis cordis tui, & in intuitu oculorum tuorum: & ſcito quòd pro omnibus his adducet te Deus in iudicium.

CAP. XII.

1 AVfer iram à corde tuo, & amoue malitiam à carne tua. Adoleſcentia enim & A voluptas vanæ ſunt.
2 Memento creatoris tui in diebus iuuentutis tuæ, antequàm veniat tempus afflictionis tuæ, & appropinquent anni de quibus dicas, Non mihi placent.
3 Antequàm tenebreſcant Sol & lumẽ, & ſtellæ, & Luna; & reuertantur nubes poſt pluuiam.
4 Quando commouebuntur cuſtodes domus, & nutabunt viri fortiſſimi, & oB cioſę erunt molentes in minuto numero, & tenebreſcent videntes per foramina:
5 Et claudent oſtia in platea in humilitate vocis molentis, & conſurgent ad vocem volucris, & obſurdeſcent omnes filiæ carminis.
6 Excelſa quoque timebunt & formidabunt in via, florebit amygdalus, impinguabitur locuſta, & diſſipabitur capparis. quoniam ibit homo in domũ æternitatis ſuæ, & circuibunt in platea plangentes.
7 Antequàm rumpatur funiculus argenteus, & recurrat vitta aurea, & conteraC tur hydria ſuper fontem, & confringatur rota ſuper ciſternam:
8 Et reuertatur puluis in terram ſuam vnde erat, & ſpiritus redeat ad Deum qui dedit illum.

תרגום

7 וּבְסִים נְהוֹר וְטָב לְאַנְהָרָא עַיְנִין חַשִׁיכִין לְמֶחֱזֵי יְקָר אַפֵּי שְׁכִינְתָּא דַייָ לְדַעֲתִיד לְאַנְהָרָא אַפֵּי צַדִּיקַיָּא מִן זִיו שְׁכִינְתֵּהּ וּלְמֶהֱוֵי שִׁפְרְהוֹן כְּשִׁמְשָׁא׃
8 אֲרוּם אִן־יוֹמִין סַגִּיאִין חָיֵי אֱנָשָׁא בְּכֻלְּהוֹן חָזֵי לֵהּ לְמֶחְדֵּי וּלְמֶעְסַק בְּאוֹרַיְתָא דַייָ וִיהֵא דָכַר יַת־יוֹמֵי חֲשׁוֹכָא דְמוֹתָא וְלָא יְחוּב אֲרוּם סַגִּיאִין אִנּוּן יוֹמַיָּא דְּיִשְׁכַּב שְׁכִיבָא בְּבֵית קְבוּרְתָּא וַחֲזֵי לֵהּ לְקַבָּלָא דִינָא מִן־שְׁמַיָּא כָּל־וְמַן דְּיֵיתֵי עֲלוֹהִי פֻּרְעָנוּתָא עַל־הֲבָלוּתָא דִי־עֲבַד׃
9 חֲדֵי עֲלֵמָא בְּיוֹמֵי עֲלֵמוּתָךְ וִיהֵי לִבְּךָ טָב עֲלָךְ בְּיוֹמֵי רַבְיוּתָךְ וְאֱזֵל בְּעִנְוְתָנוּתָא עִם־אָרְחֵי לִבָּךְ וֶהֱוֵי זָהִיר בְּחֵיזוּ עֵינָךְ וְלָא תִסְתַּכַּל בְּבִישָׁא וְאִשְׁתְּמוֹדַע לָךְ דְּעַל־כָּל־אִלֵּין עָתִיד יְיָ לְאַעָלוּתָךְ בְּדִינָא׃

יב

1 וְאַעְדִּי רְגַז מִלִּבָּךְ וְלָא תִגְרֵם בִּישָׁא עַל־בִּשְׂרָךְ אֲרוּם עֲלֵמוּת וְיוֹמֵי אוּכָּמוּת שְׂעַר הֲבָלוּ׃
2 וֶהֱוֵי דְּכַר יַת־בָּרְיָךְ לְיִקְרוּתֵהּ בְּיוֹמֵי רַבְיוּתָךְ עַד דְּלָא יֵיתוֹן לְוָתָךְ יוֹמֵי בִישְׁתָּא וְיִמְטוֹן עֲלָךְ שְׁנִין דְּתֵימַר לֵית־לִי בְּהוֹן רְעוּת׃
3 עַד דְּלָא יִשְׁתַּנֵּי זִיו יְקַר אַפָּךְ דִּמְתִיל לְשִׁמְשָׁא וּנְהוֹרָא דְעֵינָךְ עַד דְּלָא יִסְתַּמּוֹן וַהֲדַר לִסְתָךְ עַד דְּלָא יִתְקַדְּרוּן וּכְבֵי עֵינָךְ דִּמְתִילִין לְכוֹכְבַיָּא עַד לָא יִתְעַמְּמוּן רִיסֵי עֵינָךְ יְהוֹן זָלְגָן דִּמְעִין כְּעַנְנִין בָּתַר מִטְרָא׃
4 בְּיוֹמָא דִי־יְזוּעוּן אַרְכּוּבָתָךְ וְיִתְנַקְשׁוּן אֶדְרָעָךְ וְיִתְבַּטְּלוּן כַּכֵּי פּוּמָּךְ עַד לָא יִכְלוּן לְמִלְעַס מֵיכְלָא וְיִתְעַמְּמוּן עֵינָךְ דְּמִסְתַּכְּלָן בְּחַרַכֵּי רֵישָׁךְ׃
5 וִיהוֹן רַגְלָךְ כְּבִילָן מִלְּמִפַּק בְּשׁוּקָא וְיֶעְדֵּי מִנָּךְ רְעוּת מֵיכְלָא וּתְהֵי מִתְּעַר מִשִּׁנְתָךְ עַל־עֵסֶק קָל דְּעוֹפָא וְיִתְרַפְּסוּן סִפְוָתָךְ מִלְּמֵימַר שִׁירָתָא׃
6 וְאַף מִן עוֹבָדִין דַּהֲווֹ מִן קַדְמַת דְּנָא תְּהֵי דָחִיל לְמִדְכַּר יָתְהוֹן וְגַלְשׁוּשִׁיתָא קַלִילָא מַתִּילָא בְּאַנְפֵּי נַפְשָׁךְ לְטוּר רָם בְּעִדָּן מְהַלְּכָךְ בְּאָרְחָא וְתֵיצִיץ רֵישׁ שִׁזְרָתָךְ מִן־כְּחִישׁוּתָא כְּשִׁגְדָּא וְיִתְנַפְּחוּן אִסְתְּוָרֵי רַגְלָךְ וְתִתְמְנַע מִן־מִשְׁכְּבָא אֲרוּם אִתְפְּנִי אֱנָשָׁא לִמְהָךְ לְבֵית קְבוּרְתֵּהּ וְיִסְחֲרוּן מַלְאֲכַיָּא תָבְעֵי דִינָךְ כְּסָפְרַיָּא דִּמְסַחֲרִין בְּשׁוּקָא לְמִכְתַּב יַת דִּין חֶשְׁבְּנָךְ׃
7 עַד דְּלָא יִתְאַלַּם לִשָּׁנָךְ מִלְּמַלָּלָא וּתְהֵי רְעִיעָא מוּקְדָךְ בְּרֵישָׁךְ וְתִתְחַבַּר מְרִירְתָךְ עַל־כַּבְדָּךְ וְיִרְהַט גּוּפָךְ לְגוֹ קִבְרָךְ׃
8 וִיתוּב בִּשְׂרָךְ דְּאִתְבְּרִי מִן־עַפְרָא עֲלָוֵי אַרְעָא הֵיכְמָה דַּהֲוָה מִלְּקַדְמִין וְרוּחַ נִשְׁמְתָךְ תְּתוּב לְמֵיקַם בְּדִינָא קֳדָם יְיָ דִּיהֲבָהּ לָךְ׃

7 ‡ Et dulce lumen, & bonum oculis aſpicere ſimul Solem.

8 ‡ Quia & ſi annos multos viuet homo, in omnibus illis lætus erit, & memor erit dierum tenebrarum, quoniam multi erunt: omne quod venit vanitas.

9 ‡ Lætare iuuenis in adoleſcentia tua, & benefaciat tibi cor tuum in diebus iuuentutis tuæ. & ambula in viis cordis tui irreprehenſibilis, & in intuitu oculorum tuorum. & cognoſce quòd in omnibus his ducet te Deus in iudicio.

CAP. XII.

1 ET aufer iram à corde tuo, & amoue malitiam à carne tua, quoniam adoleſcentia & amentia vanitas.

2 ‡ Et memento eius qui poſſedit te in diebus iuuentutis tuæ: vſquequo non veniant dies malitiæ. & præueniant anni, in quibus dices: Non eſt mihi in eis voluntas.

3 ‡ Vſquequo non tenebreſcat Sol, & lumen, & Luna & ſtellæ: & conuertant nubes poſt pluuiam

4 ‡ In die qua vtique commouebuntur cuſtodes domus, & peruertentur viri potentiæ, & ocioſæ fuerunt molentes quoniam diminutæ fuerunt: & tenebreſcent quæ vident in foraminibus,

5 ‡ Et claudent oſtium in platea in infirmitate vocis molentis. & conſurget ad vocem paſſeris, & humiliabuntur omnes filiæ cantus.

6 ‡ Et ab excelſo videbunt, & pauores in via, & florebit amygdalus, & impinguetur locuſta, & diſſipetur capparis; quoniam iuit homo in domum ſeculi ſui, & circuierunt in platea plangentes.

7 ‡ Vſquequo non euertatur funiculus argenti, & comprimatur aurum electum auri, & conteratur hydria ſuper fontem; & coartetur rota ſuper laccum.

8 ‡ Et reuertatur puluis in terram vt erat: et ſpiritus redeat ad Deum qui dedit illum.

7 ‡ καὶ γλυκὺ τὸ φῶς, καὶ ἀγαθὸν τοῖς ὀφθαλμοῖς τοῦ βλέπειν σὺν τὸν ἥλιον·

8 ‡ ὅτι καὶ ἐὰν ἔτη πολλὰ ζήσεται ὁ ἄνθρωπος ἐν πᾶσιν αὐτοῖς εὐφρανθήσεται καὶ μνησθήσεται τὰς ἡμέρας τοῦ σκότους, ὅτι πολλαὶ ἔσονται, πᾶν τὸ ἐρχόμενον ματαιότης.

9 ‡ εὐφραίνου νεανίσκε ἐν νεότητί σου, καὶ ἀγαθυνάτω σε ἡ καρδία σου ἐν ἡμέραις νεότητός σου· καὶ περιπάτει ἐν ὁδοῖς καρδίας σου ἄμωμος, καὶ ἐν ὁράσει ὀφθαλμῶν σου. καὶ γνῶθι ὅτι ἐπὶ πᾶσι τούτοις ἄξει σε ὁ θεὸς ἐν κρίσει.

ιβ'.

1 ‡ Καὶ ἀπόστησον θυμὸν ἀπὸ καρδίας σου, καὶ παράγαγε πονηρίαν ἀπὸ σαρκός σου, ὅτι ἡ νεότης καὶ ἡ ἄνοια ματαιότης.

2 ‡ καὶ μνήσθητι τοῦ κτίσαντός σε ἐν ἡμέραις νεότητός σου· ἕως οὗ μὴ ἔλθωσιν ἡμέραι τῆς κακίας. καὶ φθάσωσιν ἔτη ἐν οἷς ἐρεῖς, οὐκ ἔστι μοι ἐν αὐτοῖς θέλημα.

3 ‡ ἕως οὗ μὴ σκοτισθῇ ὁ ἥλιος καὶ τὸ φῶς, καὶ ἡ σελήνη καὶ οἱ ἀστέρες. καὶ ἐπιστρέψωσι τὰ νέφη ὀπίσω τοῦ ὑετοῦ

4 ‡ ἐν ἡμέρᾳ ᾗ ἂν σαλευθῶσι φύλακες τῆς οἰκίας, καὶ διαστραφῶσιν ἄνδρες τῆς δυνάμεως, καὶ ἤργησαν αἱ ἀλήθουσαι ὅτι ὠλιγώθησαν· καὶ σκοτάσουσιν αἱ βλέπουσαι ἐν ταῖς ὀπαῖς,

5 ‡ καὶ κλείσουσι θύρας ἐν ἀγορᾷ ἐν ἀσθενείᾳ φωνῆς τῆς ἀληθούσης. καὶ ἀναστήσεται εἰς φωνὴν τοῦ στρουθίου, καὶ ταπεινωθήσονται πᾶσαι αἱ θυγατέρες τοῦ ᾄσματος.

6 ‡ καί γε ἀπὸ ὕψους ὄψονται· καὶ θάμβοι ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ἀνθήσει τὸ ἀμύγδαλον, καὶ παχυνθῇ ἡ ἀκρίς. καὶ διασκεδασθῇ ἡ κάππαρις, ὅτι ἐπορεύθη ὁ ἄνθρωπος εἰς οἶκον αἰῶνος αὐτοῦ, καὶ ἐκύκλωσαν ἐν ἀγορᾷ οἱ κοπτόμενοι.

7 ‡ ἕως οὗ μὴ ἀνατραπῇ σχοινίον τοῦ ἀργυρίου καὶ συνθλιβῇ τὸ ἀνθέμιον τοῦ χρυσίου, καὶ συντριβῇ ἡ ὑδρία ἐπὶ τὴν πηγήν. καὶ συντροχάσῃ ὁ τροχὸς ἐπὶ τὸν λάκκον.

8 ‡ καὶ ἐπιστρέψῃ ὁ χοῦς ἐπὶ τὴν γῆν ὡς ἦν· καὶ τὸ πνεῦμα ἐπιστρέψῃ πρὸς τὸν θεὸν ὃς ἔδωκεν αὐτό.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

7 Et dulcis eſt lux, & bona ad illuminandum oculos caligantes, vt videant gloriam faciei maieſtatis Domini, quia futurum eſt vt illuminentur facies iuſtorum ex ſplendore maieſtatis eius, & vt ſit pulchritudo eorum vt Solis.

8 Etenim ſi dies multi vitæ hominis fuerint, in omnibus illis decet eum gaudere, & ſtudere in lege Domini: & erit memor dierum tenebrarum mortis, & non peccabit, quia multi ſunt dies quibus iacebit mortuus in domo ſepulturæ, decetque eum ſuſcipere iudicium à cælo omni tempore quo venerit ſuper eum punitio, propter vanitatem quam fecit.

9 Lætare puer in diebus pueritiæ tuæ, & ſit cor tuum bonum ſuper te in diebus adoleſcentiæ tuæ, & ambulato in humilitate cum viis cordis tui, & eſto cautus in viſu oculorum tuorum, vt non contempleris malum, & notum ſit tibi quòd propter omnia hæc futurum eſt vt Dominus introducat te in iudicium.

CAP. XII.

1 ET remouebis iracundiam à corde tuo, ne moliaris malum ſuper carnem tuam; etenim adoleſcentia & dies nigredinis capillorum vanitas.
2 Et eſto memor creatoris tui, vt glorifices eum in diebus adoleſcentiæ tuæ, antequam veniant tibi dies mali, & perueniant ſuper te anni, quibus dicas, Non eſt mihi in illis complacentia.
3 Antequam mutetur ſplendor gloriæ faciei tuæ, qui aſsimilatur Soli, & lumen oculorum tuorum antequam obcæcetur, & decor maxillarum tuarum antequam obtenebretur, & pupillæ oculorum tuorum, qui aſsimilantur ſtellis, antequam extinguantur; palpebræ oculorum tuorum ſtillabunt lachrymas, vt nubes poſt pluuiam.

4 In die quo contremiſcent coxæ tuæ & concutientur brachia tua & deficient dentes oris tui antequam poſsint maſticare cibum, & caligabunt oculi tui qui vident per cancellos capitis tui.
5 Et erunt pedes tui ligati, vt non prodeant in plateam, & recedet à te appetitus cibi; & excitaberis à ſomno tuo, cauſa vocis auiculæ; & remittentur labia tua à dicendo cantico.

6 Et etiam facta quæ antea fuerunt, timebis, memor eorum; & tumulus leuis, ſimilis erit in facie animæ tuæ monti excelſo, tempore quo ieris in via, & germinabit caput ſpinæ tuę prę macie ſicut amygdalus, & inflabuntur tali pedum tuorum, & prohibeberis à concubitu, etenim declinat homo ad eundum in domum ſepulchri ſui, & circundabunt angeli inquiſitores iudicij tui, vt lamentantes qui circundant per plateam ad ſcribendum iudicium rationis tuæ.
7 Antequam obmuteſcat lingua tua à loquendo, & ſit confractus vertex tuus in capite tuo, & rumpatur fel tuum ſuper iecur tuum, & decurrat corpus tuum in medium ſepulchri tui.

8 Et redibit caro tua quæ creata eſt ex puluere in terram, quemadmodum erat ab antiquo: & ſpiritus animæ tuæ redibit, vt ſtet in iudicio ante Dominum qui dedit illum tibi.

9 * הֲבֵל הֲבָלִים אָמַר הַקּוֹהֶלֶת הַכֹּל הָבֶל׃
10 * וְיֹתֵר שֶׁהָיָה קֹהֶלֶת חָכָם עוֹד לִמַּד־דַּעַת אֶת־
הָעָם וְאִזֵּן וְחִקֵּר תִּקֵּן מְשָׁלִים הַרְבֵּה׃
11 * בִּקֵּשׁ קֹהֶלֶת לִמְצֹא דִּבְרֵי־חֵפֶץ וְכָתוּב יֹשֶׁר
דִּבְרֵי אֱמֶת׃
12 * דִּבְרֵי חֲכָמִים כַּדָּרְבֹנוֹת וּכְמַשְׂמְרוֹת נְטוּעִים
בַּעֲלֵי אֲסֻפּוֹת נִתְּנוּ מֵרֹעֶה אֶחָד׃
13 * וְיֹתֵר מֵהֵמָּה בְּנִי הִזָּהֵר עֲשׂוֹת סְפָרִים הַרְבֵּה אֵין
קֵץ וְלַהַג הַרְבֵּה יְגִעַת בָּשָׂר׃
14 * סוֹף דָּבָר הַכֹּל נִשְׁמָע אֶת־הָאֱלֹהִים יְרָא וְאֶת־
מִצְוֹתָיו שְׁמוֹר כִּי־זֶה כָּל־הָאָדָם׃
15 * כִּי אֶת־כָּל־מַעֲשֶׂה הָאֱלֹהִים יָבִא בְמִשְׁפָּט עַל
כָּל־נֶעְלָם אִם־טוֹב וְאִם־רָע׃

9 * Vanitas vanitatum, dixit Ecclesiastes, & omnia vanitas.
10 * Cumque esset sapientissimus Ecclesiastes, docuit populum, & enarrauit quæ fecerat, & inuestigans composuit parabolas multas.
D
11 * Quæsiuit verba vtilia, & conscripsit sermones rectissimos ac veritate plenos.
12 * Verba sapiētium sicut stimuli & quasi claui in altum defixi, quæ per magistrorū consilium data sunt à pastore vno.
13 * His amplius fili mi ne requiras. Faciēdi plures libros nullus est finis, frequensque meditatio, carnis afflictio est.
14 * Finem loquēdi pariter oēs audiamus. Deū time, & mandata eius obserua. Hoc est omnis homo.
15 * Cuncta quæ fiunt adducet Deus in iudicium pro omni abscondito, siue bonum siue malum sit.

תרגום

9 כד אסתכל שלמה מלכא דישראל בהבלו דעלמא הדין ובהבלין דעבדין בני אנשא אמר קהלת במימרה כולא הבלו׃ 10 ויתיר מן
כל־בני אנשא הוה שלמה די־מתקרי קהלת מלכא חכים והוא הוה מאליף מנדעא ית ישראל ואצית לקל חכימיא ובלש בספרי חכמתא
ומתלין וסכלתנו סגיאין לחדא׃ 11 בעא שלמה דמתקרי קהלת בחכמתיה למדן דינין על־הרהורי לבא דאנשא ובלא סהדין
בכן אתאמר ליה ברוח נבואה מן קדם ייי הא כבר אכתב בספר אוריתא תקנין פתגמין ומהימנין על מימרא דייי ובמימר סהדיא יקום פתגמא׃
12 פתגמי חכימין מתילין לזקתין ולקלשונין דאנסין לאלפא מנדעא לסריקי מנדעא היכמה דמאליף לתורתא ורבני מרי הלכתין
דאתיהבו על־ידוי דמשה נביא דרעא בלחודוי ית־עמא בית ישראל במדברא׃ 13 ויתיר מנהון בני אזדהר למעבד ספרי חכמתא סגי
עד דלית סוף ולמעסק בפתגמי אוריתא סגי ולאסתכלא בלאות בשרא׃ 14 סוף פתגם דאתעבד בעלמא בצנעא כולא עתיד לאתפרסמא
ולאשתמעא לכל־בני אנשא בגין כן ית־מימרא דייי הוי דחיל וית־פקודוי הוי נטר דלא למחב בסתרא ואן תחוב הוי זהיר למתב ארום
כדנן חזי למהוי ארח כל־אנש׃
15 ארום ית־כל־עובדא ייי יעל ליום דינא רבא ועתיד לפרסמא על־כל־פתגם דאתכסי מן בני אנשא אן־טב ואן־ביש׃

תם ספר קהלת

ונקרא ומוגה עם רב עיון על ידי בנדיכטוס אריאש מונטנוס ממונה על המלאכה
הזאת במצות פיליפוס מלך ספרד טוב וירא האלהים על
כל אשר הם קוראים בשם ישוע המשיח׃

ב א ם

*Vanitas vanitatum, dixit Ecclesiastes, 9
omnia vanitas.
*Et superfluum, quoniam fuit Ecclesiastes 10
sapiens: & docuit cognitionem populum. et au-
ris inuestigabit ornatum parabolarum. Multa
*quæsiuit Ecclesiastes vt inueniret sermo- 11
nes voluntatis, & quod scriptum est rectitu-
dinis, sermones veritatis.
*Sermonem sapientum vt stimuli boum: et 12
vt claui plantati, qui à consedentibus dati sunt
de pastore vno
*superfluum ex his, fili mi caue facere libros 13
multos; non est finis, & meditatio multa labor
carnis.
*Finis sermonis, omne audi, Deum time, et 14
mandata eius obserua. quoniã hoc omnis homo.
*Quia omne opus ducet Deus in iudicio, in 15
omni neglecto si bonum & si malum.

9 *ματαιότης ματαιοτήτων, εἶπεν ὁ ἐκκλησιαστής, τὰ
πάντα ματαιότης.
10 *καὶ περισσὸν ὅτι ἐγένετο ἐκκλησιαστὴς σοφός. καὶ ἐδί-
δαξε γνῶσιν τὸν λαόν. καὶ οὖς ἐξιχνιάσεται κόσμιον πα-
ραβολῶν. πολλὰ
11 *ἐζήτησεν ἐκκλησιαστὴς τοῦ εὑρεῖν λόγους θελήματος,
καὶ γεγραμμένον εὐθύτητος λόγους ἀληθείας.
12 *λόγοι σοφῶν ὡς τὰ βούκεντρα· καὶ ὡς ἧλοι πεφυ-
τευμένοι, οἳ παρὰ τῶν συνθεμάτων ἐδόθησαν ἐκ ποιμέ-
13 νος ἑνός *περισσὸν ἐξ αὐτῶν, υἱέ μου φυλάσσου τοῦ
ποιῆσαι βιβλία πολλά. οὐκ ἔστι περασμὸς καὶ μελέτη
πολλὴ κόπωσις σαρκός.
14 *τέλος λόγου, τὸ πᾶν ἄκουε, τὸν θεὸν φοβοῦ, καὶ τὰς ἐν-
τολὰς αὐτοῦ φύλασσε. ὅτι τοῦτο πᾶς ἄνθρωπος.
15 *ὅτι σύμπαν τὸ ποίημα ἄξει ὁ θεὸς ἐν κρίσει. ἐν παντὶ
παρεωραμένῳ ἐὰν ἀγαθὸν καὶ ἐὰν πονηρόν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Quando contemplatus est Selomoh rex Israel vanitatem mundi huius, & vanitates quas faciunt filij hominum, dixit Ecclesiastes in verbo suo, Omnia vanitas.

10 Et plus quàm omnes filij hominum fuit Selomoh, qui vocatur Ecclesiastes, rex sapiens: & ipse docuit scientiam Israel, & attendit voci sapientum, & scrutatus est libros sapientiæ, & parabolas intelligentiæ multas valdè.

11 Quæsiuit Selomoh, qui vocatur Ecclesiastes, sapientia sua iudicare iudicia super cogitationes cordis hominis & sine testibus: propterea dictum fuit per spiritũ prophetiæ à facie Domini, Ecce iam scripta sunt in libro Legis rectissima verba & fidelia per verbum Domini, & in dicto testium stabit verbum.

12 Verba sapientum assimilantur stimulis & ligonibus, quæ impellunt ad docendum scientiam indigentes scientia, sicut qui docet bouem & magistri ductores viarum qui dati sunt per manum Moseh prophetæ, qui pauit solus populum domus Israel in deserto.

13 Et quod plus est prę illis, fili mi monitus esto, vt facias libros sapientiæ plurimos, adeò vt non sit finis, & vt studeas verbis Legis multùm, conspiciasque defatigationem carnis.

14 Finis verbi quod factum est in seculo occultè, totum futurum est vt publicetur atque diuulgetur omnibus filiis hominum: propterea verbum Domini time, & præcepta eius custodito, vt non pecces in secreto: quod si peccaueris, circunspectus esto vt te conuertas: nam huiusmodi decet esse viam omnis hominis.

15 Etenim omne factum Dominus adducet in diem iudicij magni, & futurum est vt publicetur aduersus omnem rem quæ velata fuerit à filiis hominum, tam bonum quàm malum.

FINIS ECCLESIASTÆ.

EX REGIS CATHOLICI MANDATO
Benedictus Arias Montanus D. Th. recensuit & probauit.

B. Arias Montanus

א

1 שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה ׃

2 יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ כִּי־טוֹבִים דֹּדֶיךָ מִיָּיִן ׃

3 לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים שֶׁמֶן תּוּרַק שְׁמֶךָ עַל־כֵּן עֲלָמוֹת אֲהֵבוּךָ ׃

4 מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָּרוּצָה הֱבִיאַנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בָּךְ נַזְכִּירָה דֹדֶיךָ מִיַּיִן מֵישָׁרִים אֲהֵבוּךָ ׃

5 שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה בְּנוֹת יְרוּשָׁלָםִ כְּאָהֳלֵי קֵדָר כִּירִיעוֹת שְׁלֹמֹה ׃

6 אַל־תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת שֶׁשֱּׁזָפַתְנִי הַשָּׁמֶשׁ בְּנֵי אִמִּי נִחֲרוּ־בִי שָׂמֻנִי נֹטֵרָה אֶת־הַכְּרָמִים כַּרְמִי שֶׁלִּי לֹא נָטָרְתִּי ׃

7 הַגִּידָה לִּי שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי אֵיכָה תִרְעֶה אֵיכָה תַּרְבִּיץ בַּצָּהֳרָיִם שַׁלָּמָה אֶהְיֶה כְּעֹטְיָה עַל עֶדְרֵי חֲבֵרֶיךָ ׃

8 אִם־לֹא תֵדְעִי לָךְ הַיָּפָה בַּנָּשִׁים צְאִי־לָךְ בְּעִקְבֵי הַצֹּאן וּרְעִי אֶת־גְּדִיֹּתַיִךְ עַל מִשְׁכְּנוֹת הָרֹעִים ׃

1 CANTICVM CANTICORVM.

CAPVT. I.

2 A OSCVLETVR me ab osculis oris sui: quia meliora sunt vbera tua vino,
3 * Fragrantia vnguentis optimis. Oleum effusum nomen tuum, ideò adolescentulæ dilexerunt te.
4 * Trahe me post te, curremus. Introduxit me rex in cellaria sua. Exultabimus & lętabimur in te, memores vberum tuorum super vinum. Recti diligunt te.
5 * Nigra sum, sed formosa, filiæ Ierusa-
B lem sicut tabernacula Cedar, sicut pelles Salomonis.
6 * Nolite me considerare quòd fusca sim, quia decolorauit me Sol. Filii matris meæ pugnauerunt contra me, posuerunt me custodem in vineis. Vineam meam non custodiui.
7 * Indica mihi quem diligit anima mea, vbi pascas, vbi cubes in Meridie, ne vagari incipiam post greges sodalium tuorum.
8 * Si ignoras te, ô pulcherrima inter mulieres, egredere & abi post vestigia gregum tuorum, & pasce hœdos tuos iuxta tabernacula pastorum.

תרגום

שִׁירִין וְתֻשְׁבְּחָן דִּי אֲמַר שְׁלֹמֹה נְבִיָּא מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל בְּרוּחַ נְבוּאָה קֳדָם רִבּוֹן כָּל עָלְמָא יְיָ עֲסַרְתֵּי שִׁירָתָא אִתְאֲמָרוּ בְּעָלְמָא הָדֵין שִׁירָא דֵין מְשַׁבַּח מִן כֻּלְּהוֹן שִׁירָתָא קַמַיְתָא אֲמַר אָדָם בִּזְמַן דְּאִשְׁתְּבִיק לֵהּ חוֹבְתֵהּ וַאֲתָא יוֹמָא דְשַׁבְּתָא וְאַגֵּין עֲלוֹי פְּתַח פּוּמֵהּ וַאֲמַר מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹמָא דְשַׁבְּתָא שִׁירָתָא תִנְיָתָא אֲמַר מֹשֶׁה עִם בְּנוֹי דְיִשְׂרָאֵל בִּזְמַן דִּי בְזַע לְהוֹן מָרֵי עָלְמָא יַת יַמָּא דְסוּף פְּתַחוּ כֻלְּהוֹן פּוּמְהוֹן וַאֲמָרוּ כַּחֲדָא שִׁירָתָא דְהַכְדֵין כְּתִיב בְּכֵן שַׁבַּח מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל שִׁירָתָא תְּלִיתָאָה אֲמָרוּ בְּנוֹי דְיִשְׂרָאֵל בִּזְמַן דְּאִתְיְהִיבַת לְהוֹן בֵּירָא דְמַיָּא דְהַכְדֵין כְּתִיב בְּכֵן שַׁבַּח יִשְׂרָאֵל שִׁירָתָא רְבִיעָאָה אֲמַר מֹשֶׁה נְבִיָּא כַּד אֲתָא זִמְנֵהּ לְמִפְטַר מִן עָלְמָא וְאוֹכַח בָּהּ יַת עַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל דְהַכְדֵין כְּתִיב אַצִּיתוּ שְׁמַיָּא וַאֲמַלֵּל שִׁירָתָא חֲמִישָׁאָה אֲמַר יְהוֹשֻׁעַ בַּר נוּן כַּד אֲגַח קְרָבָא בְּגִבְעוֹן וְקָמוּ לֵהּ שִׁמְשָׁא וְסִיהֲרָא תְּלָתִין וְשִׁית שָׁעִין וּפְסַקוּ מִלְּמֵימַר שִׁירָתָא פְּתַח פּוּמֵהּ אִיהוּ וַאֲמַר שִׁירָתָא דְהַכְדֵין כְּתִיב בְּכֵן יְשַׁבַּח יְהוֹשֻׁעַ קֳדָם יְיָ שִׁירָתָא שְׁתִיתָאָה אֲמָרוּ בָּרָק וּדְבוֹרָה בְּיוֹמָא דִמְסַר יְיָ יַת סִיסְרָא וְיַת מַשִׁרְיָתֵהּ בְּיַד בְּנוֹי דְיִשְׂרָאֵל דְהַכְדֵין כְּתִיב וְשַׁבַּחַת דְבוֹרָה וּבָרָק בַּר אֲבִינוֹעַם שִׁירָתָא שְׁבִיעָאָה אֲמָרַת חַנָּה בִּזְמַן דְּאִתְיְהִיב לַהּ בַּר מִן קֳדָם יְיָ דְהַכְדֵין כְּתִיב וְצַלִּיאַת חַנָּה בִּנְבוּאָה וַאֲמֶרֶת שִׁירָתָא תְמִינָאָה אֲמַר דָּוִד מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל עַל כָּל נִסַּיָּא דַעֲבַד לֵהּ יְיָ פְּתַח פּוּמֵהּ וַאֲמַר שִׁירָתָא דְהַכְדֵין כְּתִיב וְשַׁבַּח דָּוִד בִּנְבוּאָה קֳדָם יְיָ שִׁירָתָא תְּשִׁיעָאָה אֲמַר שְׁלֹמֹה מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל בְּרוּחַ קֻדְשָׁא קֳדָם רִבּוֹן כָּל עָלְמָא יְיָ וְשִׁירָתָא עֲשִׂירָאָה עֲתִידִין לְמֵימַר בְּנֵי גָלְוָתָא בְּעִדָּן דְּיִפְּקוּן מִגָּלוּתָא דְהַכְדֵין כְּתִיב וּמְפָרַשׁ עַל יְדוֹי דִּי יְשַׁעְיָה נְבִיָּא דְהַכְדֵין כְּתִיב שִׁירָא הָדֵין יְהֵא לְכוֹן לְחֶדְוָה כְּלֵיל אִתְקַדָּשׁוּת חַגָּא דְפִסְחָא וְחֶדְוַת לִבָּא כְּעַמָּא דְאָזְלִין לְאִתְחֲזָאָה קֳדָם יְיָ תְּלָת זִמְנִין בְּשַׁתָּא בְּמִינֵי זְמַר וְקַל טַבְלָא לְמֵיעַל לְטוּרָא דַיְיָ וּלְמִפְלַח קֳדָם יְיָ תַּקִּיפָא דְיִשְׂרָאֵל ׃
2 אֲמַר שְׁלֹמֹה נְבִיָּא בְּרִיךְ שְׁמֵהּ יְיָ דִּיהַב לָן אוֹרַיְתָא עַל יְדוֹהִי דְמֹשֶׁה סָפְרָא רַבָּא כְּתִיבָא עַל תְּרֵין לוּחֵי אַבְנַיָּא וַהֲוָה מְמַלֵּל עִמָּן אַפִּין בְּאַפִּין כִּגְבַר דְּנָשֵׁק לְחַבְרֵהּ מִן סְגִיאוּת חִיבְּתָא דְחַבֵּב לָן יַתִּיר מִשַּׁבְעִין עַמְמַיָּא ׃
3 לְקַל נִיסָּךְ וּגְבוּרָתָךְ דַּעֲבַדְתָּ לְעַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל זָעוּ כָּל עַמְמַיָּא דִּי שְׁמַעוּ יַת שֵׁמַע גְּבוּרְתָּךְ וְאָתָךְ טָבָא וּשְׁמָךְ קַדִּישָׁא אִשְׁתְּמַע בְּכָל אַרְעָא דַהֲוָה בְּחִיר מִמְּשַׁח רְבוּתָא דַהֲוָה מִתְרַבֵּי עַל רֵישֵׁי מַלְכִין וְכָהֲנִין וּבְגִין כֵּן רְחִמוּ צַדִּיקַיָּא לְמֵהָךְ בָּתַר אוֹרְחָא טוּבָךְ בְּדִיל דְּיַחְסְנוּן עָלְמָא הָדֵין וְעָלְמָא דְאָתֵי ׃
4 כַּד נְפַקוּ עַמָּא דְבֵית יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם הֲוָת מְדַבְּרָא שְׁכִינַת מָרֵי עָלְמָא קֳדָמֵיהוֹן בְּעַמּוּדָא דַעֲנָנָא בִּימָמָא וּבְעַמּוּדָא דְאֶשָּׁתָא בְּלֵילְיָא אֲמָרוּ צַדִּיקֵי דָרָא הַהוּא רִבּוֹן כָּל עָלְמָא נְגִדְנָא בָּתְרָךְ וּנְהֵי רָהֲטִין בָּתַר אוֹרַח טוּבָךְ וְקָרֵב יָתָן בְּשִׁפּוֹלָא דְטוּרָא דְסִינַי וְהַב לָן יַת אוֹרַיְתָךְ מִן בֵּית גִּנְזָךְ דִּרְקִיעָא וְנֶחְדֵי וְנִבְדַּח וּנְהֵי דְכִירִין יַתְהוֹן וּנְרַחֵם יָת אֱלָהוּתָךְ וּנְהֵי מִתְרַחֲקִין מִבָּתַר טַעֲוַת עַמְמַיָּא וְכָל צַדִּיקַיָּא דְעָבְדִין דְּתַקִּין קֳדָמָךְ יְהוֹן דָּחֲלִין מִנָּךְ וְרָחֲמִין יַת פִּקּוּדָךְ ׃
5 כַּד עֲבַדוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל יַת עֶגְלָא אִתְקַדָּרוּ אַפֵּיהוֹן כִּבְנוֹי דְכוּשׁ דְּשָׁרְיָן בְּמַשְׁכְּנֵי קֵדָר וְכַד תָּבוּ בִּתְיוּבְתָּא וְאִשְׁתְּבֵק לְהוֹן סְגָא זִיו יְקַר אַפֵּיהוֹן כְּמַלְאֲכַיָּא עַל דַּעֲבַדוּ יְרִיעָתָא לְמַשְׁכְּנָא וּשְׁרָת בֵּינֵיהוֹן שְׁכִינְתָּא דַיְיָ וּמֹשֶׁה רַבְּהוֹן סְלִק לִרְקִיעָא וִיהַב שְׁלָם בֵּינֵיהוֹן וּבֵין מַלְכֵּהוֹן ׃
6 אֲמֶרֶת כְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל כָּל קֳבֵל עַמְמַיָּא לָא תְבַזּוּן יָתִי עַל דִּי אֲנָא קַדְרִיתָא מִנְּכוֹן עַל דַּעֲבַדִית כְּעוֹבָדֵיכוֹן וּסְגֵדֶת לְשִׁמְשָׁא וְסִהֲרָא דִּנְבִיאֵי שִׁקְרָא אִנּוּן גְּרַמוּ לְאִסְתַּקְּפָא תְּקוֹף רֻגְזָא דַיְיָ עֲלַי וְאַלְּפוּנִי לְמִפְלַח טַעֲוָתְכוֹן וּלְהַלָּכָא בְּנִמּוּסֵיכוֹן וּלְמָרֵי עָלְמָא דִּי הוּא אֱלָהִי לָא פְּלַחִית וְלָא אֲזַלִית בְּנִמּוּסֵיהּ וְלָא נְטַרֶת יַת פִּקּוּדוֹי וְיַת אוֹרַיְתֵהּ ׃
7 כַּד מְטָא זִמְנֵהּ מֹשֶׁה נְבִיָּא לְמִפְטַר מִן עָלְמָא אֲמַר קֳדָם יְיָ גְּלֵי קֳדָמַי דְעַמָּא הָדֵין עֲתִידִין לְמֵחַב וּלְמֶהֱלַךְ בְּגָלוּתָא כְּעַן חֲוֵי קֳדָמַי אֵיכְדֵין יִתְפַּרְנְסוּן וְיִשְׁרוֹן בֵּינֵי עַמְמַיָּא דְּקַשְׁיָן גְּזֵירָתְהוֹן כְּחוּמְתָא וְכִשְׁרָבֵי שִׁמְשָׁא דְטִיהֲרָא בִּתְקוּפַת תַּמּוּז וּלְמָה דֵין יְהוֹן מְטַלְטְלִין בֵּינֵי עֶדְרֵי בְּנוֹי דְעֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל דִּי מְשַׁתְּפִין לָךְ טַעֲוָתְהוֹן לְחַבְרַיָּא ׃
8 אֲמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֹשֶׁה נְבִיָּא אַתְּ בָּעֵיָא לְהוֹן לְמִחֵי גָלוּתָא כְּנִשְׁתָּא דִּמְתִילָא לְרִיבָא שַׁפִּירְתָא וְדִנְפַשִׁי רָחֵם לָהּ תְּהֵא מְהַלְּכָא בְּאוֹרְחֵיהוֹן דְצַדִּיקַיָּא וּתְהֵא מְסַדְּרָא צְלוֹתָא עַל פּוּם בָּרְזִילָהָא וּמַדְבְּרֵי דָרְהָא וּתְהֵי מְאַלְּפָא לִבְנָהָא דִּמְתִילִין לְגַדְיֵי עִזִּין לְמֵהָךְ לְבֵית כְּנִשְׁתָּא וּלְבֵית מִדְרְשָׁא וּבְהַהוּא זְכוּתָא יְהֶוְיָן מִתְפַּרְנְסִין בְּגָלוּתָא עַד זְמַן דְּאֶשְׁלַח מַלְכָּא מְשִׁיחָא וִיהֵי מְדַבַּר יַתְהוֹן בִּנְיָח עַל מַשְׁכְּנֵיהוֹן הוּא בֵּית מַקְדְּשָׁא דִּיבְנֵי לְהוֹן דָּוִד וּשְׁלֹמֹה רַעֲיָהֵי דְיִשְׂרָאֵל ׃

CANTICVM CANTICORVM.

CAPVT I.

Anticum cāticorum, quod eſt 1
*Salomoni. * Oſculetur me ab* 2
oſculis oris ſui. quoniam bo-
na vbera tua ſuper vinum.
** Et odor vnguentorum tuo-* 3
rum ſuper omnia aromata; vn
guentum euacuatum nomen tuum. propter hoc
*adoleſcentulæ dilexerūt te: * Traxerunt me. poſt* 4
te in odorem vnguentorum tuorum curremus.
introduxit me Rex in cellarium ſuum. exulte-
mus & lætemur in te. diligemus vbera tua ſu-
*per vinum. rectitudo dilexit te. * Nigra ſum* 5
et formoſa filiæ Hieruſalē: ſicut tabernacula Ce
*dar: ſicut pellis Salomonis. * Ne aſpiciatis quòd* 6
ego ſum nigrefacta, quoniam aſpexit me Sol: filij
matris meæ pugnauerunt in me. Poſuerunt me
cuſtodem in vineis, vineam meam nō cuſtodiui.
** Renuncia mihi quem dilexit anima mea, vbi* 7
paſcis, vbi cubas in Meridie. nequando fiam vt
*circunducta in gregibus ſodalium tuorum. * Si* 8
non noſti te ipſam pulchra in mulieribus: egre-
dere tu in veſtigiis gregum, et paſce hœdos tuos
in tabernaculis paſtorum.

ΑΣΜΑ ΑΣΜΑΤΩΝ.

κεφαλ. α.

1 1 Σμα ἀσμάτων, ὅ ἐστι τῷ Σαλωμών.
2 2 * φιλησάτω με ἀπὸ φιλημάτων στό-
ματος αὐτοῦ· ὅτι ἀγαθοὶ μαστοί σου ὑπὲρ
3 3 οἶνον. * καὶ ὀσμὴ μύρων σου ὑπὲρ πάντα
τὰ ἀρώματα, μύρον ἐκκενωθὲν ὄνομά
4 σου· διὰ τοῦτο νεάνιδες ἠγάπησάν σε· * εἵλκυσάν με·
4 ὀπίσω σου εἰς ὀσμὴν μύρων σου δραμοῦμεν. εἰσήνεγκέ
με ὁ βασιλεὺς εἰς τὸ ταμιεῖον αὐτοῦ. ἀγαλλιασώμεθα καὶ
εὐφρανθῶμεν ἐν σοί. ἀγαπήσομεν μαστούς σου ὑπὲρ οἶνον.
5 εὐθύτης ἠγάπησέ σε. * μέλαινα εἰμὶ καὶ καλὴ θυγα-
5 τέρες Ἱερουσαλήμ· ὡς σκηνώματα κηδάρ· ὡς δέρρεις Σα-
6 6 λωμῶντος. * μὴ βλέψητε ὅτι ἐγώ εἰμι μεμελανωμένη, ὅτι
παρέβλεψέ με ὁ ἥλιος, υἱοὶ μητρός μου ἐμαχέσαντο ἐν
ἐμοί. ἔθεντό με φυλάκισσαν ἐν ἀμπελῶσιν, ἀμπελῶνα
7 ἐμὸν οὐκ ἐφύλαξα. * ἀπάγγειλόν μοι ὃν ἠγάπησεν ἡ
7 ψυχή μου, ποῦ ποιμαίνεις, ποῦ κοιτάζεις ἐν μεσημβρίᾳ,
8 μήποτε γένωμαι ὡς περιβαλλομένη ἐπ' ἀγέλαις ἑταί-
8 ρων σου. * ἐὰν μὴ γνῷς σεαυτὴν ἡ καλὴ ἐν γυναιξίν.
ἔξελθε σὺ ἐν πτέρναις τῶν ποιμνίων, καὶ ποίμαινε τὰς ἐ-
ρίφους σου ἐπὶ σκηνώμασι τῶν ποιμένων.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO IN CANTICA CANTICORVM, EX BIBLIOTHECA COMPLVTEN. AD HEBRAICAM *veritatem ex Chaldæis exemplaribus correcta, opera B. Ariæ Montani.* CAP. I.

CANTICA & laudes quæ dixit Salomon propheta rex Iſrael per ſpiritum ſanctum coram Domino dominatore totius ſeculi. Decem cantica dicta fuerunt in ſeculo iſto, & hoc canticum laudabilius eſt omnibus illis. Primum canticum dixit Adam in tempore quo dimiſſum fuit illi peccatum ſuum: & venit dies Sabbati, & protexit eum: aperuit os ſuum, & dixit pſalmum cantici diei Sabbati. Canticum ſecundum dixit Moſes cum filiis Iſrael in tempore quo diuiſit eis dominator ſeculi mare carectoſum: aperuerunt omnes os ſuum, & dixerunt ſimul canticum. quoniam ſic ſcriptum eſt: Tunc cecinit Moſes & filij Iſrael. Canticum tertium dixerunt filij Iſrael in tempore quo datus fuit eis puteus aquæ. ſic enim ſcriptum eſt: Tunc cecinit Iſrael. Canticum quartum dixit Moſes propheta quando peruenit tempus eius vt diſſolueretur ab hoc ſeculo: & increpauit in eo domum Iſrael. quoniam ſic ſcriptum eſt: Audite cæli, & loquar. Canticum quintum dixit Ioſue filius Nun quando iniit prœlium in Gabaon, & ſteterunt ei Sol & Luna triginta & ſex horis, & ceſſauerunt dicere canticum. aperuit ille os ſuum, & dixit canticum. ſic enim ſcriptum eſt: Tunc cecinit Ioſue coram Domino. Canticum ſextum dixerunt Barach & Debora, in die quo tradidit Dominus Siſaram & exercitum eius in manum filiorum Iſrael. quoniam ſic ſcriptum eſt: Et cecinit Debora & Barach filius Abinoem. Canticum ſeptimum dixit Anna in tempore quo datus fuit ei filius à facie Domini. ſic enim ſcriptum eſt: Et orauit Anna in prophetia, & dixit. Canticum octauum dixit Dauid rex Iſrael pro omnibus miraculis quæ fecit ipſi Dominus: aperuit os ſuum & dixit canticum. quoniam ſic ſcriptum eſt: Et cecinit Dauid in prophetia coram Domino. Canticum nonum dixit Salomon rex Iſrael in ſpiritu prophetico coram Domino dominatore totius ſeculi. Canticum decimum dicturi ſunt filij captiuitatis, quando egreſſi fuerint de captiuitate ſua. quoniam ſic ſcriptum eſt & declaratum per manus Eſaiæ prophetæ. ſic enim ſcriptum eſt: Canticum iſtud erit vobis in gaudium, ſicut in nocte qua ſanctificata eſt ſolennitas Paſchæ, & lætitia cordis ſicut populi qui ambulant vt appareant coram Domino tribus vicibus in anno, in organis muſicorum & voce tubæ corneæ, vt ingrediantur in montem Domini, & vt ſeruiant coram Deo fortiſſimo Iſrael. 2 Dixit Salomon Propheta: Benedictum nomen Domini, qui dedit nobis Legem per manum Moſis ſcribæ magni ſcriptam in duabus tabulis lapideis: & loquebatur nobiſcum facie ad faciem, ſicut vir qui oſculatur ſocium ſuum, præ multitudine dilectionis ſuæ, qua dilexit nos magis quàm ſeptuaginta nationes.

3 A voce miraculorum tuorum & potentiæ tuæ quæ feciſti populo tuo domui Iſrael, commoti ſunt omnes populi qui audierunt famam potentiæ tuæ, & ſignorum tuorum bonorum, & nomen tuum ſanctum auditum eſt in vniuerſa terra, quod eſt electum magis quàm oleum vnctionis quo vnguntur capita Regum & Sacerdotum: & ideò dilexerunt iuſti ambulare poſt viam bonitatis tuæ, vt poſſideant ſeculum hoc & ſeculum venturum. 4 Quando egreſſi fuerunt populus domus Iſrael de Ægypto, maieſtas dominatoris ſeculi erat dux eorum in columna nubis per diem, & in columna ignis per noctem. Dixerunt iuſti illius generationis, Dominator totius ſeculi, trahe nos poſt te, & curremus poſt viam bonitatis tuæ, & applica nos ad radices montis Sinai, & da nobis Legem tuam de theſauro tuo quod eſt in firmamento: & delectabimur & exultabimus, & recordabimur eorum, & diligemus deitatem tuam, & recedemus ab idolis populorum; & omnes iuſti qui faciunt quod rectum eſt coram te, timebunt te, & diligent præcepta tua.

5 Quando fecerunt domus Iſrael vitulum, denigratæ ſunt facies eorum ſicut filiorum Æthiopiæ qui morantur in tabernaculis Cedar. & quando egerunt pœnitentiam & dimiſſum fuit eis peccatum, multiplicatus fuit ſplendor gloriæ vultus eorum, ſicut vultus angelorum, eo quòd fecerunt cortinas tabernaculi, & reſedit in medio eorum maieſtas Domini. Moſes autem magiſter eorum aſcendit ad æthera, & poſuit pacem inter eos & regem eorum. 6 Dixit cœtus Iſrael coram populis: Nolite me deſpicere eo quòd nigrior vobis ſum, & quia feci iuxta opera veſtra, & adoraui Solem & Lunam, quia prophetę falſi fuerunt cauſa vt deuolueretur ira furoris Domini ſuper me, & docuerunt me vt ſeruirem idolis veſtris, & ambularem in inſtitutis veſtris: Domino autem ſeculi, qui eſt Deus meus, non ſeruiui, neque ambulaui in legibus eius, neque cuſtodiui præcepta eius & Legem eius.

7 Quando peruenit tempus vt Moſes propheta diſſolueretur ab hoc ſeculo, dixit coram Domino: Manifeſtum eſt coram me quòd populus iſte futurus eſt vt peccet, & vt vadat in captiuitatem. nunc autem indica mihi quomodo gubernabuntur, & quomodo habitabunt inter populos quorū decreta ſunt eis grauiora calore & æſtu Solis in meridie in reuolutione Tammuz, & quare erunt tranſmigrantes inter greges filiorum Eſau & Iſmael, qui applicant tibi idola ſua pro ſociis.

8 Dixit ſanctus & benedictus Moſi prophetæ: Tu poſtulas vt deleatur illis exilium: Synagoga quæ comparata eſt puellæ pulcherrimæ, & quam anima mea diligit, ambulet in viis iuſtorum, & ordinet orationem ſuam in ore præfectorum ſuorum, & deducat generationes ſuas, & doceat filios ſuos, qui comparantur hœdis caprarum, vt ambulent in domum Eccleſiæ & in domum doctrinæ; & propter illud meritum ſuſtentabūtur in captiuitate, donec mittā eis regem Meſſiam, qui ducat eos in requiē ad tabernaculum ipſorum, quod eſt domus ſanctuarij, quam ædificabunt eis Dauid & Salomon paſtores Iſrael.

9 לְסֻסָתִי בְּרִכְבֵי פַרְעֹה דִּמִּיתִיךְ רַעְיָתִי׃
10 נָאווּ לְחָיַיִךְ בַּתֹּרִים צַוָּארֵךְ בַּחֲרוּזִים׃
11 תּוֹרֵי זָהָב נַעֲשֶׂה־לָּךְ עִם נְקֻדּוֹת הַכָּסֶף׃
12 עַד־שֶׁהַמֶּלֶךְ בִּמְסִבּוֹ נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ׃
13 צְרוֹר הַמֹּר דּוֹדִי לִי בֵּין שָׁדַי יָלִין׃
14 אֶשְׁכֹּל הַכֹּפֶר דּוֹדִי לִי בְּכַרְמֵי עֵין גֶּדִי׃
15 הִנָּךְ יָפָה רַעְיָתִי הִנָּךְ יָפָה עֵינַיִךְ יוֹנִים׃
16 הִנְּךָ יָפֶה דוֹדִי אַף נָעִים אַף־עַרְשֵׂנוּ רַעֲנָנָה׃
17 קֹרוֹת בָּתֵּינוּ אֲרָזִים רַחִיטֵנוּ בְּרוֹתִים׃

ב

1 אֲנִי חֲבַצֶּלֶת הַשָּׁרוֹן שׁוֹשַׁנַּת הָעֲמָקִים׃
2 כְּשׁוֹשַׁנָּה בֵּין הַחוֹחִים כֵּן רַעְיָתִי בֵּין הַבָּנוֹת׃
3 כְּתַפּוּחַ בַּעֲצֵי הַיַּעַר כֵּן דּוֹדִי בֵּין הַבָּנִים בְּצִלּוֹ חִמַּדְתִּי וְיָשַׁבְתִּי וּפִרְיוֹ מָתוֹק לְחִכִּי׃
4 הֱבִיאַנִי אֶל־בֵּית הַיָּיִן וְדִגְלוֹ עָלַי אַהֲבָה׃
5 סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת רַפְּדוּנִי בַּתַּפּוּחִים כִּי־חוֹלַת אַהֲבָה אָנִי׃

9 * Equitatui meo in curribus Pharaonis
10 assimilaui te amica mea. * Pulchræ sunt
genæ tuæ sicut turturis, collum tuum sicut
11 monilia. * Murenulas aureas faciemus
tibi, vermiculatas argento.
12 * Dum esset rex in accubitu suo, nardus
mea dedit odorem suum.
13 * Fasciculus myrrhæ dilectus meus mihi, inter vbera mea commorabitur.
14 * Botrus cypri dilectus meus mihi, in
15 vineis Engaddi. * Ecce tu pulchra es amica mea, ecce tu pulchra, oculi tui colum
16 barum. * Ecce tu pulcher es dilecte mi
& decorus. Lectulus noster floridus:
17 * Tigna domorum nostrarum cedrina,
laquearia nostra cupressina. CAP. II.
1 EGo flos campi & lilium conuallium.
2 * Sicut lilium inter spinas, sic amica
mea inter filias.
3 * Sicut malus inter ligna syluarum, sic
dilectus meus inter filios. Sub vmbra illius quem desideraueram sedi, & fructus
eius dulcis gutturi meo.
4 * Introduxit me in cellam vinariam, ordinauit in me charitatem.
5 * Fulcite me floribus, stipate me malis,
quia amore langueo.

תרגום

9 כד נפקו ישראל ממצרים רדפו פרעה ומשריתיה בתריהון ברתיכין ובפרשין והות אורח סגירא להון מארבע סטריהון מן ימינא
ומסמלא הוו מדבריא דמליין חיוין קלן ומן בתריהון הוה פרעה רשיעא ומשריתיה ומן קדמיהון הוה ימא דסוף מה עבד קודשא בריך הוא
אתגלי בכח גבורתיה על ימא ואשתנקו פרעה וחילותהי רתיכוהי ופרשוהי וסוסותהי אלולי משה נביא דפרש ידוי בצלו קדם יי ואתיב
רוגזא דיי מנהון ופתח איהו וצדיקי דראית פומהון ואמרו שירתא ועברו בגו ימא דסוף ביבשתא בגין זכותא דאברהם יצחק ויעקב
רחימא דיי׃ 10 כד נפקו למדברא אמר יי למשה כמה יאי עמא הדין לאתיהבא להון פתגמי אוריתא ויהון כזממין בליסתהון דלא
יעדון מן אורחא טבא היכמה דלא עדי סוסיא דזממא בליסתיה וכמה יאי קדלהון לסוברא ניר פקודי ויהי עליהון כנירא על קדל תורא
דהוא חרש בחקלא ומפרנס יתה וית מריה׃ 11 בכן אתאמר למשה סק לרקיעא ואתן לך ית תרין לוחי אבנין חציבין מספיר כרסי
יקרי בהיקן כדהב טב מסדרן בשטין כתיבין באצבעי גלוף בהון עשרתי דבריא זקיקין יתיר מן כספא דמזקק שבע זמנין שבעה ואתנגון
על ידך לעמא בית ישראל׃ 12 ועוד דהוה משה רבהון ברקיעא לקבלא ית תרין לוחי אבניא ואוריתא ותפקדתא קמו רשיעי דרא
ההוא ועבדו עגל דדהב וערברובין די ביניהון ואסריו עובדיהון ונפק להון שום ביש בעלמא דמקדמת דנא הוה נפק ריחהון נדף בעלמא
ובתר כן סריו כנרדא ריחיה ביש לחדא׃ 13 בי היא זמנא אמר יי למשה אזל חות ארום חבלו עמך פסק מני ואשיצנון בכן תב
משה ובעא רחמין מן קדם יי ודכר יי להון עקדת יצחק דכפתיה אבוי בטור מוריה על מדבחא ותב יי מן רגזה ואשרי שכינתה ביניהון
כמלקדמין׃ 14 הא בכן נחת משה ותרין לוחי אבנין בידוי ובגין חובי ישראל אתיקרו ידוי ונפלו ואתברו בכן אזל משה ושף ית עגלא
וכדר ית עפריה לנחלא ואשקי ית בני ישראל וקטל ית כל מן דאתחייב קטול וסלק זמנא תניתא לרקיעא וצלי קדם יי וכפר על בני
ישראל בכן אתפקד למעבד משכנא וארונא בי היא זמנא אוחי משה ועבד ית משכנא וית כל מנוי וית ארונא ושוי בארונא ית תרין לוחין
אחרנין ומני ית בנוי דאהרן כהניא למקרב קרבנא על מדבחא ולנסכא ית חמרא על קרבנא ומנן הוה להון חמרא לנסכא הלא אנון
במדברא לא אתר כשר לבית דרע ואף לא תינין וגפנין ורמונין אלא הוו אזלין לכרמי עין גדי ונסבין מתמן אתכלין דענבין ועצרין מנהון
חמרא ומנסכין יתה על מדבחא רבעות הינא לאמרא חדא׃ 15 כד עבדו בני ישראל רעותא דמלכהון הוא במימריה משבחותהון
בפמליא במלאכיא קדישיא ואמר כמה יאין עובדך ברתי חביבתי כנישתא דישראל בזמן די אנת עבדא רעותי ועסקא בפתגמי אוריתי וכמא
תקנין עובדיך ועניניך כגוזלין בני יונתא דמתכשרין לאתקרבא על מדבחא׃ 16 אתיבת כנישתא דישראל קדם רבון עלמא וכן
אמרת כמה יאי שכינת קדשך בעדן די את שרי בינגא ומקבל ברעוא צלותנא ובעדן די את משרי בפורינא חבבתא ובננא סגין עלוי ארעא
ואנחנא פישין וסגין כאילן דנציב על עינא דמיא די עפיה שפיר ואנבה סגי׃ 17 אמר שלמה נביא כמה יאי בית מקדשא דיי
דאתבני על ידי מן קיסי גולמיש אבל יתיר יהי יאי בית מקדשא דעתיד לאתבנאה ביומי מלכא משיחא דבשורותהי יהוין מן ארזין דגנתא
דעדן ושירותוהי יהוין מן בראתי ושאגי ושורבני׃ ב 1 אמרת כנשתא דישראל בעדן משרי מרי עלמא
שכינתיה ביני אנא מתילא לנרקים רטיב מגנתא דעדן ועובדי יאין כורדא דבמישור גנוניתא דעדן׃ 2 ובעדן די אנא סטיא מן
אורחתא דתקנן קדמוי ואיהוא מסלק שכינת קדשוי מני אנא מתילא לורדא דמלבלבא ביני סליא דנעיצן עפיהא ובזיעין הכדין אנא נעיצא
ובזיעא מגזירן בישין בגלותא ביני פלכי עממיא׃ 3 היכמה דיאי ומשבח אטרוגא ביני אילני סרק וכלה עלמא מודעין יתה כן
רבון עלמא ומשבח ביני מלאכיא בעדן דאתגלי על טורא דסיני בזמן דיהב אוריתא לעמה בהיא שעתא בטלל שכינתה רגגת למתב
ופתגמי דאוריתה בסימן על מוריגי ושכר פקודוי נטרין לי לעלמא דאתי׃ 4 אמרת כנישתא דישראל אעיל יתי יי לבית מתיבת
מדרשא דישראל דסיני למילף אוריתא מפום משה ספרא רבא וטקס פקודוי קבלית עלי בחבתא ואמרית כל די פקד יי אעבד ואשמע׃
5 ובעדן די שמעית ית קלה די מתמלל מגו שלהובית אשתא זעת ורתעת בתראי מן רתיתא בכן קרבת לות משה ואהרן ואמרית להון
קבלו אתון קל פתגמי דיי מגו אשתא ואעילו לבית מדרשא וסעדו יתי בפתגמי אוריתא די עליהון אתבסם עלמא והבו רדידין על
צוארי מפשר מליא קדישין דמתיקן על מוריגי כתפוחי גנתא דעדן ואהי עסקא בהון מאים אחסא בהון ארום מרעת חבתא אנא׃

‡ Equo meo in curribus Pharaonis aſſimila- 9
uite amica mea. ‡ Quid pulchræ factæ ſunt ge- 10
næ tuæ vt turturis, collum tuum ſicut monilia?
‡ ſimulachra auri faciemus tibi, cum vermicu- 11
lationibus argenti, ‡ donec rex in accubitu ſuo. 12
nardus mea dedit odorem ſuum. ‡ Faſciculus 13
ſtactes nepos meus mihi. in medio vberũ meo-
rum morabitur. ‡ Botrus cypri nepos meus mihi 14
in vineis Engaddi. ‡ Ecce es pulchra amica mea, 15
ecce es pulchra. oculi tui columbæ. ‡ Ecce es pul- 16
cher nepos meus. & decorus ad lectulum no-
ſtrum vmbroſus: ‡ Tigna domorum noſtrarum 17
cedri, laquearia noſtra cupreſſi. CAP. II.

EGo flos campi, lilium conuallium: ‡ Sicut li- 1
lium in medio ſpinarum, ſic amica mea in 2
medio filiarum. ‡ Sicut malum in lignis ſyluæ, ſic 3
nepos meus in medio filiorum. in vmbra eius
deſideraui, & ſedi, & fructus eius dulcis in
gutture meo. ‡ Introducite me in domum vini, 4
ordinate in me dilectionem. ‡ Firmate me in vn- 5
guentis, conſtipate me in malis, quia vulnerata
amore ego.

9 ‡ τῇ ἵππῳ μου ἐν ἅρμασι φαραὼ ὡμοίωσά σε ἡ πλη-
10 σίον μου. ‡ τί ὡραιώθησαν σιαγόνες σου ὡς τρυγόνος. τρά-
11 χηλός σου ὡς ὁρμίσκοι· ‡ ὁμοιώματα χρυσίου ποιήσομέν σοι.
12 μετὰ στιγμάτων τοῦ ἀργυρίου, ‡ ἕως οὗ ὁ βασιλεὺς ἐν ἀνακλί-
13 σει αὐτοῦ. νάρδος μου ἔδωκεν ὀσμὴν αὐτοῦ. ‡ ἀπόδεσ-
μος τῆς στακτῆς ἀδελφιδός μου ἐμοί. ἀναμέσον τῶν μα-
14 στῶν μου αὐλισθήσεται. ‡ βότρυς τῆς κύπρου ἀδελφιδός
15 μου ἐμοί, ἐν ἀμπελῶσιν ἐν γαδδί. ‡ ἰδοὺ εἶ καλὴ ἡ πλη-
σίον μου, ἰδοὺ εἶ καλή. ὀφθαλμοί σου περιστεραί.
16 ‡ ἰδοὺ εἶ καλὸς ἀδελφιδός μου. καί γε ὡραῖος πρὸς
17 κλίνην ἡμῶν σύσκιος. ‡ δοκοὶ οἴκων ἡμῶν κέδροι,
φατνώματα ἡμῶν κυπάρισσοι. β΄.
1 ‡ Ἐγὼ ἄνθος τοῦ πεδίου, κρίνον τῶν κοιλάδων· ‡ ὡς κρίνον
2 ἐν μέσῳ ἀκανθῶν, οὕτως ἡ πλησίον μου ἀναμέσον τῶν θυ-
3 γατέρων. ‡ ὡς μῆλον ἐν τοῖς ξύλοις τοῦ δρυμοῦ οὕτως ἀ-
δελφιδός μου ἀναμέσον τῶν υἱῶν. ἐν τῇ σκιᾷ αὐτοῦ ἐπεθύ-
μησα, καὶ ἐκάθισα, καὶ καρπὸς αὐτοῦ γλυκὺς ἐν λάρυγγί
4 μου. ‡ εἰσαγάγετέ με εἰς οἶκον τοῦ οἴνου, τάξατε ἐπ' ἐμὲ
5 ἀγάπην. ‡ στηρίσατέ με ἐν μύροις, στοιβάσατέ με ἐν
μήλοις, ὅτι τετρωμένη ἀγάπης ἐγώ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[9] Quãdo egreſſi ſunt filij Iſrael de Ægypto, ſecuti ſunt Pharao & exercitus eius poſt eos in curribus & in equitibus; & erat via clauſa eis à
quatuor partibus. à dextris & à ſiniſtris erãt deſerta plena ſerpẽtibus ignitis, & poſt tergũ eorũ erat Pharao impius & exercitus eius, & ante
eos erat mare carectoſum. Quid fecit ille ſanctus & benedictus? reuelatus eſt in virtute potẽtiæ ſuę ſuper mare, cùm ſuffocatus eſt Pharao &
exercitus eius, & currus & equites & equi eius. *& ſimiliter periſſet Iſrael* niſi Moſes propheta extendiſſet manus ſuas in oratione coram Dño,
& auertiſſet irã Dñi ab ipſis. & aperuerũt ipſe & iuſti generationis illius os ſuum, & dixerũt canticũ, & tranſierunt in medio maris carectoſi
per ſiccum, propter meritum Abrahæ & Iſaac & Iaacob dilectorum Domini. [10] Quando egreſſi ſunt ad deſertum, dixit Dominus ad
Moſen: Quàm pulcher eſt populus hic vt dentur eis verba Legis, & ſint ſicut inauris in maxillis eorum, vt non recedant à via bona, ſicut
non recedit equus in cuius maxilla eſt frenum: & quàm pulchra ſunt dorſa eorum vt ſuſtineant iugum præceptorum meorum, & ſint ſuper
eos ſicut iugum ſuper ceruice bouis qui arat in agro, & ſuſtentat ſe & dominum ſuum. [11] Tunc dictum eſt Moſi: Aſcende ad firmamen-
tũ, & dabo tibi duas tabulas lapideas exciſas ex ſaphyro throni gloriæ meæ, & ſplendidas ſicut aurum optimum, ordinatas per lineas, ſcriptas
digito meo, in quibus ſculpta ſunt decem verba quæ expurgata ſunt magis quàm argentũ quod expurgatũ eſt ſepties ſeptẽ vicibus: dabo au
tem ea per manũ tuam populo domus Iſrael. [12] Dum eſſet Moſes magiſter eorũ in firmamento vt ſuſciperet duas tabulas lapideas, & Legẽ
& præcepta: ſurrexerunt impij generationis illius, & fecerunt vitulum aureum vnà cum promiſcuis qui erant inter eos, & fœtida fecerunt
opera ſua, & egreſſum eſt eis nomen peſſimum in ſeculo, quoniam anteà odor eorũ exibat diffuſus per orbẽ, & poſteà fœtidi facti ſunt vt
abſinthium cuius odor quàm peſſimus eſt. [13] In tempore illo dixit Dominus ad Moſem: Vade & deſcẽde, quia corrupit ſe populus tuus:
dimitte me vt cõſumã eos. Tũc reuerſus eſt Moſes & quæſiuit miſericordiã à facie Domini: & recordatus eſt Dominus inclinationis Iſaac,
qui ligatus fuerat à patre ſuo in mõte Moriah ſuper altare: & conuerſus eſt Dominus ab ira ſua, & habitare fecit maieſtatẽ ſuã in medio eo-
rum ſicut anteà. [14] Tunc enim deſcendit Moſes, & duas tabulas lapideas portabat in manibus ſuis, & propter peccata Iſrael aggrauatæ ſunt
manus eius, & ceciderunt *tabulæ*, & confractæ ſunt: & tunc abiit Moſes & comminuit vitulum, & diſperſit puluerem eius in fluuium, &
potum dedit filiis Iſrael; & occidit omnes qui erant rei mortis. & aſcendit ſecundò ad firmamentum, & orauit coram Domino, & pla-
cauit pro filiis Iſrael. Tunc præceptum eſt ei vt faceret tabernaculum & arcam. In illo tempore feſtinauit Moſes & fecit tabernaculum &
omnia vaſa eius, & arcam, & poſuit in arca duas tabulas alias, & conſtituit filios Aaron ſacerdotes vt offerrent oblationes ſuper altare, &
vt libarent vinum ſuper oblationes. & vndè erat illis vinum ad libandum? nonne ipſi *morabantur* in deſerto loco qui non eſt aptus ad ſe-
minandum, neque etiam erant ibi ficus, neque vites, neque malogranata? ſed ibant ad vineas Engadi, & accipiebant indè botros vuarum,
& exprimebant ex eis vinum, & libabant ex illo ſuper altare quartam partẽ hin ſuper ſingulos arietes. [15] Quando faciebant filij Iſrael volun-
tatem regis ſui, ipſe in verbo ſuo laudabat eos in conſiſtorio angelorum ſanctorum, & dicebat: Quàm pulchra ſunt opera tua filia mea di-
lecta mea congregatio Iſrael, in tempore quo facis voluntatem meã, & laboras in verbis Legis meę! & quàm recta ſunt opera tua & occu-
pationes tuæ, ſicut pullorum columbæ, qui mundi ſunt vt offerantur ſuper altari meo. [16] Reſpondit cœtus Iſrael coram dominatore ſecu-
li, & ita ait: Quàm pulchra eſt maieſtas ſanctitatis tuæ! quoniam in tempore quo tu habitas inter nos, & ſuſcipis voluntariè orationes no-
ſtras; & in tẽpore quo tu habitas in lectulo noſtro dilecto; filij noſtri multi ſunt ſuper terrã, & creſcimus & multiplicamur ſicut arbor quæ
plantata eſt iuxta fontem aquarum, cuius folium pulchrum eſt, & fructus eius multus. [17] Dixit Salomon propheta: Quàm pulchra eſt
domus ſanctuarij Domini quæ ædificata eſt per manus meas ex lignis cedrinis: ſed pulchrior eſt domus ſanctuarij quæ ædificãda eſt in die-
bus regis Meſſię, cuius trabes erunt ex cedris quę ſunt in paradiſo voluptatis; & tigna eius erunt ex abietibus & arceuthis & pinis.

CAP. II.

DIxit cœtus Iſrael: Tempore quo dominator ſeculi collocat maieſtatẽ ſuam inter me, ego ſimilis ſum lilio viridi ex paradiſo voluptatis,
& opera mea pulchra ſunt ſicut roſa quæ eſt in campo horti voluptatis. [2] In tempore autem quo ego declino à viis quæ rectę ſunt
coram eo, & ipſe aufert maieſtatem ſanctitatis ſuæ à me; ego comparata ſum roſæ quæ germinat inter ſpinas, à quibus perforantur &
rumpuntur folia eius: ſic ego ſum compuncta & ſciſſa propter peſſimas impoſitiones in captiuitate inter prouincias populorum.
[3] Ecce ſicut pulchra eſt & laudabilis malus citrea inter arbores infructuoſas, & totus mundus cognoſcit illam; ita dominator ſeculi fuit
laudabilis inter angelos in tempore quo reuelatus fuit in monte Sinai, quando dedit Legem populo ſuo: tunc temporis in vmbra
maieſtatis eius deſideraui habitare: & verba Legis eius dulcia fuerunt gutturi meo, & præmia præceptorum eius ſeruantur mihi in ſeculo
venturo. [4] Dixit cœtus Iſrael: Introduxit me Dominus in domum gymnaſij doctrinæ Iſrael, in montem Sinai, vt diſcerem Legem ex ore
Moſis ſcribę magni, & vexillum præceptorum eius ſuſcepi ſuper me in dilectione, & dixi, Omnia quę præcepit Dominus, faciam & audiã.
[5] Et in tẽpore quo audiui vocẽ eius qui loquebatur de medio flãmæ ignis, cõmota ſum & cõtremui retrorſum prę pauore. Tũc acceſſi ad
Moſem & Aaron, & dixi ad eos: Suſcipite vos vocẽ ſermonũ Domini de medio ignis, & introducite me in domũ doctrinæ, & ſuſtentate me
in verbis Legis in quibus ſuaue fit ſeculum; & imponite velamina ſuper ceruicem meam, interpretationem verborum ſanctorum quę dul-
cia ſunt gutturi meo, ſicut poma paradiſi voluptatis, & laborabo in eis ſi fortè ſanabor ex eis, quia langueo amore.

6 שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי׃

7 הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַםִ בִּצְבָאוֹת אוֹ בְּאַיְלוֹת הַשָּׂדֶה אִם־תָּעִירוּ וְאִם־תְּעוֹרְרוּ אֶת־הָאַהֲבָה עַד שֶׁתֶּחְפָּץ׃

8 קוֹל דּוֹדִי הִנֵּה־זֶה בָּא מְדַלֵּג עַל־הֶהָרִים מְקַפֵּץ עַל־הַגְּבָעוֹת׃

9 דּוֹמֶה דוֹדִי לִצְבִי אוֹ לְעֹפֶר הָאַיָּלִים הִנֵּה־זֶה עוֹמֵד אַחַר כָּתְלֵנוּ מַשְׁגִּיחַ מִן־הַחַלֹּנוֹת מֵצִיץ מִן־הַחֲרַכִּים׃

10 עָנָה דוֹדִי וְאָמַר לִי קוּמִי לָךְ רַעְיָתִי יָפָתִי וּלְכִי־לָךְ׃

11 כִּי־הִנֵּה הַסְּתָו עָבָר הַגֶּשֶׁם חָלַף הָלַךְ לוֹ׃

12 הַנִּצָּנִים נִרְאוּ בָאָרֶץ עֵת הַזָּמִיר הִגִּיעַ וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ׃

13 הַתְּאֵנָה חָנְטָה פַגֶּיהָ וְהַגְּפָנִים סְמָדַר נָתְנוּ רֵיחַ קוּמִי לָכִי רַעְיָתִי יָפָתִי וּלְכִי־לָךְ׃

14 יוֹנָתִי בְּחַגְוֵי הַסֶּלַע בְּסֵתֶר הַמַּדְרֵגָה הַרְאִינִי אֶת־מַרְאַיִךְ הַשְׁמִיעִנִי אֶת־קוֹלֵךְ כִּי־קוֹלֵךְ עָרֵב וּמַרְאֵיךְ נָאוֶה׃

15 אֶחֱזוּ־לָנוּ שֻׁעָלִים שֻׁעָלִים קְטַנִּים מְחַבְּלִים כְּרָמִים וּכְרָמֵינוּ סְמָדַר׃

6 Læua eius ſub capite meo, & dextera illius amplexabitur me.

7 Adiuro vos filię Hieruſalē per capreas ceruoſque camporum, ne ſuſcitetis neque euigilare faciatis dilectam quouſque
B ipſa velit.

8 Vox dilecti mei, ecce iſte venit ſaliens in montibus, tranſiliens colles.

9 Similis eſt dilectus meus capreæ hinnuloque ceruorum. En ipſe ſtat poſt parietem noſtrum, reſpiciēs per feneſtras, proſpiciens per cancellos.

10 En dilectus meus loquitur mihi: Surge & propera amica mea formoſa mea, & veni.

11 Iam enim hyems tranſiit, imber abiit & receſſit.

12 Flores apparuerunt in terra, tempus
C putationis aduenit. Vox turturis audita eſt in terra noſtra.

13 Ficus protulit groſſos ſuos, vineæ florentes dederunt odorem. Surge propera amica mea ſpecioſa mea, & veni:

14 Columba mea in foraminibus petræ in cauerna maceriæ. Oſtende mihi faciem
D tuam, ſonet vox tua in auribus meis. vox enim tua dulcis, & facies tua decora.

15 Capite nobis vulpes paruulas quæ demoliuntur vineas. nam vinea noſtra floruit.

תרגום

6 כַּד הֲווֹ עַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל אָזְלִין בְּמַדְבְּרָא הֲווֹ עֲנָנֵי יְקָרָא מְסַחֲרָן לְהוֹן מֵאַרְבַּע רוּחֵי עָלְמָא בְּגִין דְּלָא יִשְׁלַט בְּהוֹן שְׁרָבָא וְשִׁמְשָׁא וְאַף לָא מִטְרָא וּבַרְדָא׃ 7 בָּתַר כֵּן אִתְאֲמַר לְמֹשֶׁה בִּנְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ לְמִשְׁלַח אִזְגַּדִּין לְאַלָּלָא יַת אַרְעָא וְכַד תָּבוּ מֵאַלָּלָא אַפִּקוּ שׁוּם בִּישׁ עַל אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל וְאִתְעַכַּבוּ אַרְבְּעִין שְׁנִין בְּמַדְבְּרָא פְּתַח מֹשֶׁה בְּפוּמֵהּ וְכֵן אֲמַר אַשְׁבְּעֵית יָתְכוֹן כְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל בַּיְיָ צְבָאוֹת וּבְתַקִּיפֵי אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל דְּלָא תִזִּידוּן לְמִסַּק לְאַרְעָא דִכְנַעַן עַד דִּיהֵא רַעֲוָא מִן קֳדָם יְיָ וִיסוּפוּן כָּל דָּרָא אֱנָשֵׁי קְרָבָא לְמֵמַת מִגּוֹ מַשְׁרִיתָא הֵיכְמָה דַהֲווֹ אֲחוּכוֹן בְּנֵי אֶפְרַיִם דִּי נְפַקוּ תְּלָתִין שְׁנִין מִמִּצְרַיִם עַד לָא מְטָא קִצָּא וּנְפַלוּ בְּיַד פְּלִשְׁתָּאֵי דְיָתְבִין בְּגַת וְקַטְלוּ יָתְהוֹן אֱלָהֵן אוֹרִיכוּ עַד זְמַן אַרְבְּעִין שְׁנִין וּבָתַר כֵּן יֵעֲלוּן בְּנֵיכוֹן וְיַחְסְנוּן יָתַהּ׃ 8 אֲמַר שְׁלֹמֹה מַלְכָּא בְּעִדָּן דַּהֲווֹ יָתְבִין עַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם סְלֵיקַת קְבִלְתְּהוֹן לִשְׁמֵי מְרוֹמָא הָא בְּכֵן אִתְגְּלֵי יְקָרָא דַיְיָ לְמֹשֶׁה עַל טוּרָא דְחוֹרֵב וְשַׁדַּר יָתֵהּ בְּמִצְרַיִם לְמִפְרַק יָתְהוֹן וּלְאַפָּקָא יָתְהוֹן מִגּוֹ דְחוּק מָרְוַת מִצְרַיִם וְטָפוּ עַל קִצָּא בְּגִין זְכוּתָא דַאֲבָהָתְהוֹן דְּמִתִילִין לְטוּרַיָּא וְשַׁוַּר עַל זְמַן שִׁעְבּוּדָא מְאָה וְתִשְׁעִין שְׁנִין עַל צִדְקָתָא דְאִמְּהָתָן דְּמִתִילָן לְגִלְמָתָא׃ 9 אֲמֶרֶת כְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל בִּזְמַן דְּאִתְגְּלֵי יְקָרָא דַיְיָ בְּמִצְרַיִם בְּלֵילְיָא דְפִסְחָא וּקְטַל כָּל בֻּכְרָא רְכַב עַל חֵיזְוָא קַלִּילָא וּרְהַט כְּטַבְיָא וּכְאוֹרְזִילָא דְאַיָּלָא וְאַגִּין עַל בָּתַיָּא דִּי אֲנַן תַּמָּן וְאִתְעֲתַד בָּתַר אֻשְׁתָּנָא וְאַשְׁגַּח מִן כַּוָּתָא וְאִסְתַּכַּל מִן חֲרַכַּיָּא וַחֲזָא דְמָא דְנִכְסַת פִּסְחָא וּדְמָא דִגְזֵרַת מְהוּלְתָּא דַחֲקִיק עַל תַּרְעָנָא וְחַשׁ מִן שְׁמֵי מְרוֹמָא וַחֲמָא לְעַמֵּהּ דְּאָכְלִין יַת נִכְסַת חַגָּא טְוֵי נוּרָא עַל תַּמְכָה וְעוּלְשִׁין וּפַטִּירִין וְחָס עֲלָן וְלָא יְהַב רְשׁוּתָא לְמַלְאַךְ מְחַבֵּל לְחַבָּלָא בָּן׃ 10 וּבְעִדָּן צַפְרָא אֲתִיב רְחוּמִי וַאֲמַר לִי קוּמִי לָךְ כְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל רְחִימְתִּי דִּי מִלְּקַדְמִין וְשַׁפִּירַת עוֹבָדִין אֱזִילִי נְפוּקִי מִן שִׁעְבּוּד מִצְרָאֵי׃ 11 אֲרוּם הָא זְמַן שִׁעְבּוּדָא דְדָמֵי לְסִתְוָא פְּסַק וּשְׁנַיָּא דַאֲמָרֵית לְאַבְרָהָם בֵּינֵי פַּלְגַיָּא אִתְקְטַעוּ וּמָרְוַת מִצְרָאֵי דִּמְתִיל לְמִטְרָא טְרִידָא חֲלַף וַאֲזַל וְלָא הוֹסְפוּן לְמֶחֱזֵיהוֹן עוֹד עַד עָלְמָא׃ 12 וּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן דִּמְתִילוּ לְלוּלְבֵּי דְּתָמָר אִתְחֲזוּ לְמֶעְבַּד נִסִּין בְּאַרְעָא דְמִצְרַיִם וְעִדָּן קְטוּף בֻּכְרַיָּא מְטָא וְקָל רוּחָא דְקֻדְשָׁא דְּפֻרְקָנָא דַּאֲמָרֵית לַאֲבוּכוֹן כְּבַר שְׁמַעְתִּין מָה דַּאֲמָרֵית לֵהּ וְאַף יַת עַמָּא דִּי יִשְׁתַּעְבְּדוּן בְּהוֹן דָּאִין אֲנָא וּבָתַר כֵּן יִפְּקוּן בְּקִנְיָנָא סַגְיָא וּכְעַן צְבֵיתִי לְמֶעְבַּד מָה דְּקַיֵּימֵת לֵהּ בְּמֵימְרִי׃

13 כְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל דִּמְתִילָא לְבִכּוּרֵי תְאֵנִים פְּתַחַת פּוּמַהּ וַאֲמֶרֶת שִׁירְתָא עַל יַמָּא דְסוּף וְאַף עוּלֵימַיָּא וְיַנְקַיָּא שַׁבַּחוּ לְמָרֵי עָלְמָא בְּלִישָׁנְהוֹן מִן יַד אֲמַר לְהוֹן מָרֵי עָלְמָא קוּמִי לָךְ כְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל רְחִימְתִּי וְשַׁפִּירְתִּי אֱזִילִי מִכָּא לְאַרְעָא דְקַיֵּימֵת לַאֲבָהָתָךְ׃

14 וְכַד רְדַף פַּרְעֹה רַשִׁיעָא בָּתַר עַמָּא דְיִשְׂרָאֵל הֲוַת מְתִילָא כְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל לְיוֹנְתָא דִּסְגִירָא בְּחַגְוֵי טִנָּרָא וְחִוְיָא מְעִיק לַהּ מִגָּיו וְנִצָּא מְעִיק לַהּ מִבָּרָא הָכְדֵין הֲוַת כְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל סְגִירָא מֵאַרְבַּע סִטְרוֹי דְעָלְמָא דְּמִן קֳדָמֵיהוֹן יַמָּא וּמִן בַּתְרֵיהוֹן רָדֵף סָנְאָה וּמִן תְּרֵין סִטְרֵיהוֹן מַדְבְּרִין דְּמַלְיָן חִיוָן קָלָן דְּנָכְתִין וְקָטְלִין בְּאַרְסְהוֹן יַת בְּנֵי נָשָׁא וּמִן יַד פְּתַחַת פּוּמַהּ בִּצְלוֹ קֳדָם יְיָ וּנְפַקַת קָלָא מִן שְׁמֵי מְרוֹמָא וְכֵן אֲמָרַת אַנְתְּ כְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל דִּמְתִילָא לְיוֹנְתָא דַכְיָתָא וּמְטַמְּרָא בִּסְגוֹר חַגְוֵי טִנָּרָא וּבְחֶבְיוֹנֵי דַרְגִּיתָא אַחֲזִינִי יַת חֶזְוָיִךְ וְיַת עוֹבָדַיִךְ דְּתַקְּנָן אַשְׁמְעִנִי יַת קָלֵיךְ אֲרוּם קָלֵיךְ עָרִיב בִּצְלוֹתָא בְּבֵית מַקְדְּשָׁא זְעֵיר וְחֶזְוָיִךְ שַׁפִּיר בְּעוֹבָדִין טָבִין׃ 15 בָּתַר דַּעֲבָרוּ יַת יַמָּא אִתְרַעַמוּ עַל מַיָּא וַאֲתָא עֲלֵיהוֹן עֲמָלֵק רַשִׁיעָא דִּי נְטַר לְהוֹן דְּבָבוּ עַל עֵסַק בְּכֵירוּתָא וּבִרְכְתָא דִּי שְׁקַל יַעֲקֹב אֲבוּנָא מִן עֵשָׂו וַאֲתָא לְאַגָּחָא קְרָבָא בְּיִשְׂרָאֵל עַל דְּבַטִּילוּ פִּתְגָמֵי אוֹרַיְתָא וַהֲוָה עֲמָלֵק רַשִׁיעָא גָּנֵב מִתְּחוֹת גַּדְפֵי עֲנָנֵי יְקָרָא נַפְשָׁתָא מִשִּׁבְטוֹי דְדָן וּמְקַטֵּל יָתְהוֹן כִּי הֵיא שַׁעְתָּא אִתְחַיַּבוּ בֵית יִשְׂרָאֵל דְּמְתִילִין לְכַרְמָא לְאִתְחַבָּלָא אִלּוּלֵי צַדִּיקֵי דָּרָא הַהוּא דִּמְתִילִין לְבוּסְם טָב׃

Læua eius ſub capite meo, & dextera illius 6
amplexabitur me.
Adiuraui vos filiæ Hieruſalem in po- 7
tentiis & in fortitudinibus agri, ſi ſuſcitaue-
ritis & excitaueritis dilectionem quouſque vo-
luerit.
Voce nepotis mei, ecce hic venit ſaliens in 8
montes, tranſiliens ſuper colles.
Similis eſt nepos meus capreæ aut hinnulo 9
ceruorum. ecce vbi ſtetit poſt parietem no-
ſtrum, proſpiciens per feneſtras, reſpiciens per
retia.
Reſpondet nepos meus, & dicit mihi: 10
Surge veni amica mea, formoſa mea, colum-
ba mea:
Quia ecce hyems tranſiit, imber abiit, re- 11
ceſſit ſibi:
Flores apparuerunt in terra, tempus pu- 12
tationis præuenit: vox turturis audita eſt in
terra noſtra.
Ficus protulit groſſos ſuos, vineæ germi- 13
nantes dederũt odorem. Surge veni amica mea,
formoſa mea columba mea. & veni tu
Columba mea in tegmine petræ inhærens 14
antemurali. oſtende mihi aſpectum tuum, &
audire fac me vocem tuam: quoniam vox tua
dulcis, & facies tua decora.
Capite nobis vulpes paruas quæ demo- 15
liuntur vineas, & vineæ noſtræ germinant.

6 εὐώνυμος αὐτοῦ ὑπὸ τὴν κεφαλήν μου, καὶ ἡ δε-
ξιὰ αὐτοῦ περιλήψεταί με.
7 ὥρκισα ὑμᾶς θυγατέρες ἱερουσαλὴμ ἐν ταῖς δυ-
νάμεσι καὶ ἐν ταῖς ἰσχύσεσι τοῦ ἀγροῦ. ἐὰν ἐγείρητε καὶ ἐξε-
γείρητε τὴν ἀγάπην ἕως οὗ θελήσῃ.
8 φωνὴ ἀδελφιδοῦ μου, ἰδοὺ οὗτος ἥκει πηδῶν ἐπὶ τὰ
ὄρη, διαλλόμενος ἐπὶ τοὺς βουνούς.
9 ὅμοιός ἐστιν ἀδελφιδός μου τῇ δορκάδι ἢ νεβρῷ ἐ-
λάφων. ἰδοὺ οὗ ἕστηκεν ὀπίσω τοῦ τοίχου ἡμῶν, παρα-
κύπτων διὰ τῶν θυρίδων. ἐκκύπτων διὰ τῶν δι-
κτύων.
10 ἀποκρίνεται ἀδελφιδός μου, καὶ λέγει μοι, ἀνάστα,
ἐλθὲ ἡ πλησίον μου, καλή μου, περιστερά μου·
11 ὅτι ἰδοὺ ὁ χειμὼν παρῆλθεν. ὁ ὑετὸς ἀπῆλθεν ἐπο-
ρεύθη ἑαυτῷ·
12 τὰ ἄνθη ὤφθη ἐν τῇ γῇ, καιρὸς τῆς τομῆς ἔφθακε,
φωνὴ τῆς τρυγόνος ἠκούσθη ἐν τῇ γῇ ἡμῶν.
13 ἡ συκῆ ἐξήνεγκεν ὀλύνθους αὐτῆς. αἱ ἄμπελοι κυ-
πρίζουσαι ἔδωκαν ὀσμήν. ἀνάστα ἐλθὲ ἡ πλησίον μου κα-
λή μου, περιστερά μου. καὶ ἐλθὲ σὺ
14 περιστερά μου, ἐν σκέπῃ τῆς πέτρας ἐχόμενον τοῦ προ-
τειχίσματος. δεῖξόν μοι τὴν ὄψιν σου, καὶ ἀκούτισόν με
τὴν φωνήν σου, ὅτι ἡ φωνή σου ἡδεῖα, καὶ ἡ ὄψις σου ὡ-
ραία.
15 πιάσατε ἡμῖν ἀλώπεκας μικροὺς ἀφανίζοντας ἀμ-
πελῶνας. καὶ αἱ ἄμπελοι ἡμῶν κυπρίζουσιν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

6 Quando populus domus Iſrael ambulabat per deſertum, erant nubes gloriæ circundantes eos per quatuor ventos mundi, vt non
dominaretur in eos æſtus, neque Sol, neque pluuia, neque grando.
7 Poſt hæc dictum fuit Moſi in prophetia à facie Domini, vt mit-
teret nuncios ad explorandam terram: & quando reuerſi ſunt ab explorando, detraxerunt terræ Iſrael, & demorati ſunt quadraginta annis
in deſerto. Aperuit Moſes os ſuũ, & ſic ait: Adiuro te eccleſia Iſrael in Domino exercituũ, & in fortitudinibus terræ Iſrael, ne ſuperbè con-
tendatis aſcendere ad terram Chanaã, donec ſit voluntas à facie Domini: & conſumatur tota generatio virorum bellatorum vt moriantur
de medio caſtrorum: ſicut ſuperbierunt fratres veſtri filij Ephraim, qui ex Ægypto egreſſi ſunt triginta annis antequàm perueniſſet fi-
nis: & ceciderunt in manum Philiſtinorum qui habitabant in Geth, & occiderunt eos. ſed expectate vſque ad tempus quadraginta anno-
rũ, & poſteà ingredientur filij veſtri & poſſidebunt eam.
8 Dixit Salomon rex: In tẽpore quo habitabat populus domus Iſrael in Ægypto,
aſcendit clamor eorum ad cælos excelſos: tunc reuelata eſt gloria Domini Moſi ſuper montem Horeb, & miſit eum in Ægyptum vt redi-
meret eos, & vt educeret eos de oppreſſione ſubiectionis Ægyptiorum, & abbreuiatũ eſt tempus præfinitum propter merita patrum qui
comparati ſunt montibus: & diminuit de tempore ſeruitutis centum nonaginta annos, propter iuſtitiam matrum quæ comparatæ ſunt
collibus.
9 Dixit cœtus Iſrael: In tempore quo reuelata eſt gloria Domini in Ægypto in nocte Phaſe, & occidit omnem primogeni-
tum; aſcendit ſupèr fulgur velociſſimum, & cucurrit ſicut caprea & ſicut hinnulus ceruorum, & protexit domos in quibus eramus, & ſte-
tit poſt parietes noſtros, & proſpexit per feneſtras, & aſpexit per cancellos, & vidit ſanguinem victimæ Phaſe & ſanguinem circunciſionis
qui impreſſus erat in portis noſtris, & contẽplatus eſt de cælis excelſis, & vidit populum ſuum qui comedebat victimam ſolennitatis aſſam
igni cum inteſtinis & lactucis agreſtibus & azymis; & pepercit nobis, & non dedit poteſtatem angelo diſſipatori vt diſperderet nos.
10 Et in tempore matutino reſpondit dilectus meus & dixit mihi: Surge tibi ſynagoga Iſrael, dilecta mea ab initio, & pulchra operibus,
vade egrẽdere de ſubiectione Ægyptiorum.
11 Quoniam ecce tempus ſubiectionis, quod ſimile eſt hyemi, ceſſauit, & anni quos dixi
Abrahæ inter diuiſiones, abbreuiati ſunt; & dominium Ægyptiorum, quod comparatum eſt pluuiæ continuæ, tranſiuit & abiit, & non ad-
detis vltrà videre eos vſque in ſeculum.
12 Moſes autem & Aaron qui comparati ſunt ramis palmarum, apparuerunt vt ederent mira-
cula in terra Ægypti: & tempus putationis primogenitorum aduenit, & vox Spiritus ſancti & redemptionis quam dixi Abrahæ patri ve-
ſtro. iam enim audiſtis quid dixerim ei: Et etiam populum cui ſeruituri ſunt iudicabo ego, & poſteà egredientur cum ſubſtantia magna:
& nunc volo facere quod iuraui ei in verbo meo.
13 Cœtus Iſrael qui comparatus eſt præcocibus ficubus, aperuit os ſuum, & dixit canti-
cum ſuper mare carectoſum; & etiam pueri & infantes laudauerunt dominatorem ſeculi linguis ſuis. Illico dixit eis dominator ſeculi: Sur-
ge tibi congregatio Iſrael dilecta mea & formoſa mea, vade hinc ad terram quam iuraui patribus tuis.
14 Quando perſecutus eſt
Pharao impius populum domus Iſrael, erat cœtus Iſrael ſimilis columbæ quæ clauſa eſt in foraminibus petræ, quam ſerpens coarctat in-
trinſecus, & accipiter coarctat eam extrinſecus: ſic erat cœtus Iſrael clauſus à quatuor partibus mundi, quoniã ante eos erat mare, & poſt eos
perſequebatur hoſtis, & à duobus lateribus eorum erant deſerta plena ſerpentibus ignitis, qui mordebant & occidebant veneno ſuo filios
hominum. illico autem aperuit os ſuum in oratione coram Domino, & deſcendit vox de cælis excelſis, & ſic ait: Tu cõgregatio Iſrael quę
comparata es columbæ mundæ, & occultata es in clauſura foraminum petræ & in abſconditis graduum, oſtende mihi aſpectum tuum & o-
pera tua recta. fac me audire vocem tuam, quoniam vox tua ſuauis eſt in oratione in domo ſanctuarij modici, & aſpectus tuus pulcher in
operibus bonis.
15 Poſtquàm tranſierunt mare, murmurauerunt propter aquas; & venit contra eos Amalech impius, qui obſeruauit
eis inimicitiam propter primogenituram & benedictionem quam tulerat Iaacob pater noſter ab Eſau, & venit vt pugnaret contra Iſrael, eo
quòd irrita fecerant verba Legis: & Amalech impius furabatur de-ſub alis nubium gloriæ animas de tribu Dan, & occidebat eas. In illo
tempore condemnatus eſt populus domus Iſrael, qui comparatus eſt vineæ, vt diſperderetur, niſi adfuiſſent iuſti generationis illius, qui
comparati ſunt optimo aromati.

16 * דּוֹדִי לִי וַאֲנִי לוֹ הָרֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים׃
17 * עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם וְנָסוּ הַצְּלָלִים סֹב דְּמֵה־לְךָ דוֹדִי
לִצְבִי אוֹ לְעֹפֶר הָאַיָּלִים עַל־הָרֵי בָתֶר׃ ג
1 * עַל־מִשְׁכָּבִי בַּלֵּילוֹת בִּקַּשְׁתִּי אֵת שֶׁאָהֲבָה
נַפְשִׁי בִּקַּשְׁתִּיו וְלֹא מְצָאתִיו׃
2 * אָקוּמָה נָּא וַאֲסוֹבְבָה בָעִיר בַּשְּׁוָקִים וּבָרְחֹבוֹת
אֲבַקְשָׁה אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי בִּקַּשְׁתִּיו וְלֹא מְצָאתִיו׃
3 * מְצָאוּנִי הַשֹּׁמְרִים הַסֹּבְבִים בָּעִיר אֵת שֶׁאָהֲבָה
4 נַפְשִׁי רְאִיתֶם׃ * כִּמְעַט שֶׁעָבַרְתִּי מֵהֶם עַד שֶׁמָּצָאתִי
אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי אֲחַזְתִּיו וְלֹא אַרְפֶּנּוּ עַד־
שֶׁהֲבֵיאתִיו אֶל־בֵּית אִמִּי וְאֶל־חֶדֶר הוֹרָתִי׃
5 * הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם בִּצְבָאוֹת אוֹ
בְּאַיְלוֹת הַשָּׂדֶה אִם־תָּעִירוּ וְאִם־תְּעוֹרְרוּ אֶת־
הָאַהֲבָה עַד שֶׁתֶּחְפָּץ׃
6 * מִי זֹאת עֹלָה מִן־הַמִּדְבָּר כְּתִימְרוֹת עָשָׁן מְקֻטֶּרֶת
7 מֹר וּלְבוֹנָה מִכֹּל אַבְקַת רוֹכֵל׃ * הִנֵּה מִטָּתוֹ
שֶׁלִּשְׁלֹמֹה שִׁשִּׁים גִּבֹּרִים סָבִיב לָהּ מִגִּבֹּרֵי יִשְׂרָאֵל׃
8 * כֻּלָּם אֲחֻזֵי חֶרֶב מְלֻמְּדֵי מִלְחָמָה אִישׁ חַרְבּוֹ עַל־
9 יְרֵכוֹ מִפַּחַד בַּלֵּילוֹת׃ * אַפִּרְיוֹן עָשָׂה לוֹ הַמֶּלֶךְ
שְׁלֹמֹה מֵעֲצֵי הַלְּבָנוֹן׃

16 * Dilectus meus mihi,& ego illi,qui pa-
17 scitur inter lilia; *donec aspiret dies, & in-
clinentur vmbræ. reuertere,similis esto di-
lecte mi capreæ hinnuloque ceruorum su-
per montes Bethel. CAP. III.
1 IN lectulo meo per noctem quæsiui quem
A diligit anima mea. quæsiui illum,& non
2 inueni. * Surgam & circuibo ciuitatem;
per vicos & plateas quæram quem diligit
anima mea. quæsiui illum, & non inueni.
3 * Inuenerunt me vigiles qui custodiunt
B ciuitatem : Num quem diligit anima mea
4 vidistis? * Paululum cum pertransis-
sem eos, inueni quem diligit anima mea.
Tenui eum , nec dimittam , donec intro-
ducam illum in domum matris meæ,&
in cubiculum genitricis meæ.
5 *Adiuro vos filiæ Hierusalem per capreas
ceruosque camporum, ne suscitetis neque
euigilare faciatis dilectã, donec ipsa velit.
6 * Quæ est ista quæ ascendit per deser-
tũ sicut virgula fumi ex aromatibus myr-
C rhæ & thuris,& vniuersi pulueris pigmen-
tarij ?
7 * En lectulum Salomonis sexaginta for-
tes ambiunt ex fortissimis Israel,
8 * Omnes tenentes gladios & ad bella do-
ctissimi. Vniuscuiusque ensis super femur
suum propter timores nocturnos.
9 * Ferculum fecit sibi rex Salomon de li-
gnis Libani.

תרגום

16 ביה היא שעתא הדרו בתיובתא בכן אתעתד משה נביא וצלי קדם יי ויהושע משומשנה אזדרז ונפק מתחות גדפי ענני יקרא דיי
ועמה גברין צדיקיא דדמין בעובדיהון לורדא ואגיחו קרבא בעמלק ותברו יתה וית עמה בשמתא דיי וקטלא ותבירא בפתגם דחרב׃
17 ובזעירות יומיא עברו בני ישראל ית עגלא דדהבא ואסתלקו ענני יקרא די מטללין עליהון ואשתארו מפרסמן ואתרוקנו ית תקון
זיניהון דחקיק בה שמא רבא מפרש בשבעין שמהן ובעא יי להובדא יתהון מן עלמא אלולי דאדכר קדמוי קים דקים במימרה לאברהם
ליצחק וליעקב דהוו קלילין בפלחנה כטביא וכאורזילא דאילא וקרובתא די קרב אברהם ית יצחק בריה בטור מוריה ומן קדמת דנא
קרב תמן ית קרבניה ופלג יתהון בשוה׃ ג 1 וכד חזו עמא בית ישראל דאסתלקו ענני יקרא מעליהון
וכלילא דקודשא דאתיהב להון בסיני אתנטילת מנהון ואשתארו חשיכין כליליא ובעו ית כלילא דקודשא דאסתלק מנהון ולא אשכחונוהי׃
2 אמרין בני ישראל אלין לאלין נקום וניזיל ונסחר למשכן זמנא דפרסה משה מברא למשריתא ונתבע אולפן מן קדם יי ושכינת
קודשא דאסתלק מננא וחזרו בקרוין ובפלטיא ובפתנן ולא אשכחו׃ 3 אמרת כנישתא דישראל אשכחו יתי משה ואהרן וליואי
נטרי מטרת מימרא דמשכן זמנא די מסחרן יתה חזור חזור ושאלית להון על עסק שכינת יקרא דיי דאסתלקת מני אתיב משה ספרא רבא
דישראל וכן אמר אסק לשמי מרומא ואצלי קדם יי מאים יכפר על חוביכון וישרי ית שכנתה ביניכון כמלקדמין׃ 4 כזעיר צבחר
הוה ותב יי מתקוף רגזה ופקד למשה נביא למעבד משכן זמנא וארונא ואשרי שכינתה בגוה ועמא בית ישראל הוו מקרבין קרבניהון
ועסקין בפתגמי אוריתא באדרון בית מדרשא דמשה רבהון ובקטונא דיהושע בר נון משומשנה׃ 5 כד שמעו שבעא עממיא דבני
ישראל עתידין למחסן ית ארעהון וקמו כחדא וקצצו ית אילניא וסתמו ית מבועי מיא וצדיו ית קרויהון וערקו אמר קודשא בריך הוא למשה
נביא אנא קימית לאבהתהון דאלין לאעלא ית בניהון לאחסנא ארעא עבדא חלב ודבש כען אנא מעכב יתהון ארבעין שנין במדברא ותהי
אוריתי מתערבא בגופיהון ומבתר כן אנון עממין רשיען יבנון מה דאצדיו בכן אמר משה לבני ישראל אשבעית לכון כנישתא דישראל
ביי צבאות ובתקיפי ארעא דישראל דלא תזידון למסק לארעא כנענאי עד משלם ארבעין שנין ויהא רעוא מן קדם יי לממסר יתבי
ארעא בידיכון ותעברון ית ירדנא ותהי ארעא כבישא קדמיכון׃ 6 כד סלקו ישראל מן מדברא ועברו ית ירדנא עם יהושע בר נון
אמרו עממי ארעא מה היא דא אומא בחירתא דסלקא מן מדברא מתגמרא מן קטורת בסמין ומסעידא בזכותה דאברהם דפלח וצלי קדם
יי בטור מוריה ומתמרקא משח רבותא בצדקתה דיצחק די אתעקד באתר בית מקדשא דמתקרי טור די לבונתא ומתעבדין לה נסין
בחסידותה דיעקב דאשתדל עמה עד מסק קריצתא ואתגבר מנה ואשתיזב הוא ותרי עסר שבטוי׃
7 כד בנא שלמה מלכא דישראל ית בית מקדשא דיי בירושלם אמר יי במימרה כמה יאי בית מקדשא הדין דאתבני לי על ידוי
מלכא שלמה בר דוד וכמה יאין כהניא בעדן דפרסין ידיהון וקימין על דוכנהון ומברכין לעמא בית ישראל והיא ברכתא מסחרא
להון כשור רם ותקיף ובה מתגברין ומצלחין כל גברי ישראל׃ 8 וכהניא וליואי וכל שבטיא דישראל כלהון אחדין
בפתגמי אוריתא דמתילין לחרבא ושקלן וטארן בהון כגברין מאלפי קרבא וכל חד וחד מנהון חתימת מילה על בסרהון היכמה אתחתימת
בבסריה דאברהם ומתגברין בה כגבר דחרבא חגורא על ירכה ובגין כן לא דחלין מן מזיקיא וטלני דאזלין בליליא׃ 9 היכל קודשא
בנאה שלמה מלכא מן אילני זנגבילא ושאגי ושורבני דאתי מן לבנון וחפא יתה דהב דכי׃

Nepos meus mihi, & ego illi: qui pascit in 16
liliis: * *Donec aspirauerit dies, & motæ fue-* 17
rint vmbræ. Reuertere, similis esto tu nepos
meus dorcadi vel hinnulo ceruorum super mon-
tes concauitatum.

CAP. III.

SVper lectulum meum in noctibus, quæsiui 1
quem dilexit anima mea. quæsiui illum, &
non inueni illum: vocaui eum, & non audiuit
me. * *Surgam iam & circuibo in ciuitate, in* 2
foris & in plateis. & quæram quem dilexit a-
nima mea. quæsiui illum, & non inueni illum.
* *Inuenerunt me qui custodiunt, qui circueũt* 3
in ciuitate. Num quem dilexit anima mea vi-
distis? * *Vt parum cùm pertransiui ab eis, do-* 4
nec inueni quem dilexit anima mea. tenui eum,
& non dimisi eum, donec introduxi eum in
domum matris meæ, & in cellam eius quæ con-
cepit me. * *Adiuraui vos filiæ Hierusalem in* 5
potentiis & in fortitudinibus agri, si suscitaue-
ritis & excitaueritis dilectionem donec volue-
rit. * *Quæ ista quæ ascendit à deserto, sicut* 9
truncus fumi euaporans myrrham & thus ab
omnibus pulueribus vnguentarij! * *En lectu-* 7
lum Salomonis, sexaginta potentes in circuitu
eius ex potentibus Israel: * *Omnes tenentes gla-* 8
dium docti bellum: vir ense eius super femur
suum à timore in noctibus. * *Ferculum fecit sibi* 9
rex Salomon de lignis Libani.

16 * ἀδελφιδός μου ἐμοί, κἀγὼ αὐτῷ. ὁ ποιμαίνων ἐν τοῖς
17 κρίνοις, * ἕως οὗ διαπνεύσῃ ἡ ἡμέρα καὶ κινηθῶσιν αἱ
σκιαί. ἀπόστρεψον, ὁμοιώθητι σὺ ἀδελφιδέ μου τῷ δόρ-
κωνι ἢ νεβρῷ ἐλάφων ἐπὶ ὄρη κοιλωμάτων. γ'.
1 * Ἐπὶ κοίτην μου ἐν νυξὶν, ἐζήτησα ὃν ἠγάπησεν ἡ
ψυχή μου. ἐζήτησα αὐτὸν καὶ οὐχ εὗρον αὐτόν. ἐκάλε-
2 σα αὐτόν, καὶ οὐχ ὑπήκουσέ μου. * ἀναστήσομαι δὴ καὶ
κυκλώσω ἐν τῇ πόλει. ἐν ταῖς ἀγοραῖς καὶ ἐν ταῖς πλα-
τείαις. καὶ ζητήσω ὃν ἠγάπησεν ἡ ψυχή μου. ἐζήτησα
3 αὐτόν, καὶ οὐχ εὗρον αὐτόν. * εὗροσάν με οἱ τηροῦντες,
οἱ κυκλοῦντες ἐν τῇ πόλει. μὴ ὃν ἠγάπησεν ἡ ψυχή
4 μου ἴδετε; * ὡς μικρὸν ὅτε παρῆλθον ἀπ᾽ αὐτῶν· ἕως οὗ
εὗρον ὃν ἠγάπησεν ἡ ψυχή μου. ἐκράτησα αὐτὸν καὶ
οὐκ ἀφῆκα αὐτόν, ἕως οὗ εἰσήγαγον αὐτόν. εἰς τὸν οἶκον μη-
5 τρός μου, καὶ εἰς ταμιεῖον τῆς συλλαβούσης με. * ὥρκισα
ὑμᾶς θυγατέρες ἱερουσαλὴμ ἐν ταῖς δυνάμεσι καὶ ἐν ταῖς
ἰσχύσεσι τοῦ ἀγροῦ. ἐὰν ἐγείρητε καὶ ἐξεγείρητε τὴν ἀγά-
6 πην ἕως ἂν θελήσῃ. * τίς αὕτη ἡ ἀναβαίνουσα ἀπὸ
τῆς ἐρήμου, ὡς στελέχη καπνοῦ τεθυμιαμένη σμύρναν καὶ
7 λίβανον ἀπὸ πάντων κονιορτῶν μυρεψοῦ. * ἰδοὺ ἡ κλίνη
τοῦ σαλωμῶντος, ἑξήκοντα δυνατοὶ κύκλῳ αὐτῆς ἀπὸ δυνα-
8 τῶν ἰσραήλ, * πάντες κατέχοντες ῥομφαίαν δεδιδαγ-
μένοι πόλεμον. ἀνὴρ ῥομφαία αὐτοῦ ἐπὶ μηρὸν αὐτοῦ ἀ-
9 πὸ θάμβους ἐν νυξί. * φορεῖον ἐποίησεν ἑαυτῷ ὁ βασι-
λεὺς σαλωμὼν ἀπὸ ξύλων τοῦ λιβάνου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

16 In illo tempore conuersi sunt in pœnitentia. tunc stetit Moses propheta & orauit coram Domino; & Iosue minister eius accinctus est, & egressus est de sub alis nubium gloriæ Domini, & cum eo viri iusti qui similes sunt rosæ in operibus suis, & inierunt prœlium contra Amalech, & confregerunt illum & populum eius in nomine Domini, qui occidit & contriuit eos in ore gladij. 17 Et post paucos dies fecerunt filij Israel vitulum aureum, & sublatæ sunt nubes gloriæ quæ obumbrabant eos: & remanserunt discooperti, & exuerunt ornamentum armorum suorum in quibus sculptum erat nomen magnum expositum in septuaginta nominibus; & voluit Dominus disperdere eos de seculo, nisi subiisset memoria coram eo iuramenti sui quod iurauit in verbo suo Abraham, Isaac & Iaacob, qui erant velocissimi in cultu eius sicut caprea & hinnulus ceruorum, & etiam oblationis quam obtulit Abraham Isaac filium suum in monte Moriah: & antehac obtulerat illic oblationes suas, & diuiserat eas æqualiter.

CAP. III.

ET quando vidit populus domus Israel quòd sublatæ essent nubes gloriæ ab eis, & corona sanctitatis quæ data fuit eis in Sinai, ablata esset ab eis, remanserunt contenebrati sicut nox, & quæsierunt coronam sanctitatis quæ sublata fuerat ab eis, & non inuenerunt illam.
2 Dixerunt filij Israel ad inuicem: Surgamus & eamus & circundemus tabernaculum fœderis quod extendit Moses extra castra, & quæramus doctrinam à facie Domini, & maiestatem sanctam quæ sublata est à nobis: & circuierunt per ciuitates & plateas & per vicos, & non inuenerunt eam. 3 Dixit cœtus Israel: Inuenerunt me Moses & Aaron & Leuitæ obseruantes custodiam verbi tabernaculi fœderis qui circuibant illud per gyrum, & interrogaui eos de maiestate gloriæ Domini quæ sublata fuerat à me. Respondit Moses scriba princeps Israel, & sic ait: Ascendam ad cælos excelsos & orabo coram Domino, si fortè placabitur super peccata vestra, & habitare faciet maiestatem suam inter vos sicut olim. 4 Quasi paulum & modicum fuit, & reuersus est Dominus ab ira furoris sui, & præcepit Dominus Mosi prophetæ vt faceret tabernaculum fœderis & arcam; & collocauit maiestatem suam in medio eius: & populus domus Israel offerebant oblationes suas, & nauabant operã verbis Legis in cœnaculo domus doctrinæ Mosis magistri eorum, & in cubiculo Iosue filij Nun ministri eius. 5 Quando audierunt septem populi quòd filij Israel possessuri essent terram ipsorum, surrexerunt simul & succiderunt arbores, & obturauerunt fontes aquarum, & destruxerunt vrbes suas & fugerunt. Dixit ille sanctus & benedictus Mosi prophetæ: Ego iuraui patribus istorum me introducturum filios eorum in possessionem terræ fluentis lacte & melle. nunc autem ego retinebo eos quadraginta annis in deserto, & erit Lex mea adsueta corporibus eorum: & posteà illi populi impij ædificabunt quod destruxerunt. Tunc dixit Moses filiis Israel: Adiuro vos cœtus Israel per Dominum exercituum, & per fortes terræ Israel, ne superbè contendatis vt ascendatis in terram Chananæorum, donec impleantur quadraginta anni, & sit voluntas coram Domino vt tradat habitatores terrę in manus vestras: & transibitis Iordanem, & erit terra subiecta coram vobis. 6 Quando ascenderunt filij Israel de deserto, & transierunt Iordanem cum Iosue filio Nun, dixerunt populi terræ: Quæ est ista gens electa quæ ascendit de deserto, suffumigata ab incensu aromatum, & adiuta propter meritum Abrahæ, qui seruiuit & orauit coram Domino in monte Moriah, & extersa oleo vnctionis propter iustitiam Isaac, qui ligatus fuit in loco domus sanctuarij, qui vocatus est Mons thuris: & fiunt ei mirabilia propter misericordiam Iaacob, cum quo luctatus est vsque ad ascensum auroræ, & præualuit illi, & liberatus est ipse & duodecim tribus eius. 7 Quando ædificauit Salomon rex Israel domum sanctuarij Domini in Ierusalem, dixit Dominus in verbo suo: Quàm pulchra est domus sanctuarij hæc quæ ædificata est mihi per manus regis Salomonis filij Dauid! & quàm pulchri sunt Sacerdotes in tempore quo extendunt manus suas & stant in suggesto suo, & benedicunt populo domus Israel! & illa benedictio circundat eos sicut murus excelsus & fortis, & in ea præualẽt & prosperantur omnes fortes Israel.
8 Sacerdotes autem & Leuitæ & omnes tribus Israel vniuersi apprehendũt verba Legis, quæ comparantur gladio, & ponderant & agitant ea sicut fortes docti in bello, & super vnoquoque eorum signata est circuncisio in carne ipsorum, sicut signata fuit in carne Abrahæ: & præualent & confortantur in ea sicut fortis qui accinctus est gladio super femur suum; & ideò non timent à spiritibus nociuis & dæmonibus qui ambulant in nocte. 9 Templum sanctuarij ædificauit sibi rex Salomon de lignis cedrinis, & arceuthinis & pinis quæ adducuntur de Libano, & operuit illud auro purissimo.

10 * עַמּוּדָיו עָשָׂה כֶסֶף רְפִידָתוֹ זָהָב מֶרְכָּבוֹ אַרְגָּמָן
תּוֹכוֹ רָצוּף אַהֲבָה מִבְּנוֹת יְרוּשָׁלָם׃
11 * צְאֶינָה וּרְאֶינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בָּעֲטָרָה
שֶׁעִטְּרָה־לּוֹ אִמּוֹ בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ וּבְיוֹם שִׂמְחַת
לִבּוֹ׃

ד

1 * הִנָּךְ יָפָה רַעְיָתִי הִנָּךְ יָפָה עֵינַיִךְ יוֹנִים מִבַּעַד
לְצַמָּתֵךְ שַׂעְרֵךְ כְּעֵדֶר הָעִזִּים שֶׁגָּלְשׁוּ מֵהַר גִּלְעָד׃
2 * שִׁנַּיִךְ כְּעֵדֶר הַקְּצוּבוֹת שֶׁעָלוּ מִן־הָרַחְצָה שֶׁכֻּלָּם
מַתְאִימוֹת וְשַׁכֻּלָה אֵין בָּהֶם׃
3 * כְּחוּט הַשָּׁנִי שִׂפְתוֹתַיִךְ וּמִדְבָּרֵיךְ נָאוֶה כְּפֶלַח
הָרִמּוֹן רַקָּתֵךְ מִבַּעַד לְצַמָּתֵךְ׃
4 * כְּמִגְדַּל דָּוִיד צַוָּארֵךְ בָּנוּי לְתַלְפִּיּוֹת אֶלֶף הַמָּגֵן
תָּלוּי עָלָיו כֹּל שִׁלְטֵי הַגִּבּוֹרִים׃
5 * שְׁנֵי שָׁדַיִךְ כִּשְׁנֵי עֳפָרִים תְּאוֹמֵי צְבִיָּה הָרוֹעִים
בַּשּׁוֹשַׁנִּים׃
6 * עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם וְנָסוּ הַצְּלָלִים אֵלֶךְ לִי אֶל־הַר
הַמּוֹר וְאֶל־גִּבְעַת הַלְּבוֹנָה׃
7 * כֻּלָּךְ יָפָה רַעְיָתִי וּמוּם אֵין בָּךְ׃
8 * אִתִּי מִלְּבָנוֹן כַּלָּה אִתִּי מִלְּבָנוֹן תָּבוֹאִי תָּשׁוּרִי
מֵרֹאשׁ אֲמָנָה מֵרֹאשׁ שְׂנִיר וְחֶרְמוֹן מִמְּעֹנוֹת אֲרָיוֹת
מֵהַרְרֵי נְמֵרִים׃
9 * לִבַּבְתִּנִי אֲחֹתִי כַלָּה לִבַּבְתִּנִי בְּאַחַד מֵעֵינַיִךְ
בְּאַחַד עֲנָק מִצַּוְּרֹנָיִךְ׃

10 * Columnas eius fecit argenteas, recli-
natorium aureum, aſcenſum purpureum
media charitate conſtrauit, propter filias
11 Hieruſalem. * Egredimini filiæ Sion, & vi-
dete regē Salomonem in diademate quo
coronauit illum mater ſua in die deſpon-
ſationis illius, & in die lætitiæ cordis eius.

CAP. IIII.

1 QVàm pulchra es amica mea, quàm pul
A chra es! Oculi tui columbarum, abſq;
eo quod intrinſecus latet. Capilli tui ſicut
greges caprarum quę aſcenderunt de mō-
2 te Galaad. * Dentes tui ſicut greges tonſa-
rum quæ aſcenderunt de lauacro. omnes
gemellis fœtibus, & ſterilis non eſt inter
3 eas. * Sicut vitta coccinea labia tua, & elo-
quium tuum dulce. Sicut fragmen mali
punici, ita genæ tuę abſque eo quod intrin
ſecus latet.
4 * Sicut turris Dauid collum tuum
quæ ædificata eſt cum propugnaculis. Mil-
le clypei pendent ex ea, omnis armatura
B fortium.
5 * Duo vbera tua ſicut duo hinnuli capreę
6 gemelli qui paſcūtur in liliis, * donec aſpi-
ret dies, & inclinentur vmbræ. Vadam ad
montem myrrhæ, & ad collem thuris.
7 * Tota pulchra es amica mea, & macu-
8 la non eſt in te. * Veni de Libano ſpon-
ſa mea, veni de Libano, veni coronaberis
de capite Amana, de vertice Sanir & Her-
C mon, de cubilibus leonum, de montibus
9 pardorum. * Vulneraſti cor meum
ſoror mea ſponſa; vulneraſti cor meum
in vno oculorum tuorum, & in vno crine
colli tui.

תרגום

10 ובתר די שלם יהה שוי בגויה ית ארונא דסהדותא דהוא עמודא דעלמא ובגויה תרין לוחי אבניא די אצנע תמן משה בחורב
דיקירין מן כסף מזקק ושפירין מן דהב טב ופרש וטלל מן עלוה ית פרוכתא דתכלא וארגונא וביני כרוביא די עלוי כפורתא הות שריא
שכינתא דיי דשכן שמה בירושלם מן כל כרכי ארעא דישראל׃ 11 כד אתא שלמה מלכא למעבד ית חנוכת בית מקדשא כרוזא
נפק בחיל וכן אמר פוקו וחזו יתבי פלכיא ארעא דישראל ועמא דציון בתגא ובכלילא דכללו עמא בית ישראל ית מלכא שלמה ביום
חנכת בית מקדשא וחדי בחדות חגא דמטללתא דעבד שלמה מלכא בעדנא ההיא ארבעה עסר יומין׃

ד

1 ובההוא יומא קרב מלכא שלמה אלף עלון על מדבחא ואתקבל ברעוא קורבניה קדם יי נפקת קלא מן שמיא וכן אמרת כמה
יאה אנת כנישתא דישראל וכמה יאין אנון רברבי כנישתא וחכימיא יתבי סנהדרין דאנון מנהרין לעלמא לעמא בית ישראל ודמין
לגוזלין בני יונתא ואפילו שאר בני כנשתך ועמא דארעא אנון צדיקין כבנוי דיעקב די לקטו אבנין ועבדו גלשושיתא בטורא דגלעד׃
2 כמה יאין כהניא וליואי דמקרבין ית קרבנך ואכלין בסר קודשא ומעשרא ואפרשותא ודכין מכל אונסא וגזילא היכמא דהוו דכין
עדרא ענא דיעקב בעדן דהוו גזיזין וסלקן מן נחלא דיובקא דלא הות בהון אניסותא וגזילא וכלהון דמין דא לדא וילדן תיומין בכל עדן
ועקרא ומתכלא לא הות בהון׃ 3 ושפהוי דכהנא רבא הוו בען צלותא ביומא דכפורי קדם יי ומלוי הוו מהפכין חוביהון דישראל
דדמין לחוט זהוריתא ומחורן יתהון כעמר נקי ומלכא די הוא רישהון מלי פקודיא כרמונא בר מן אמרכליא וארכונין דאנון קריבין למלכא
דאנון צדיקיא ולית בהון מדעם ביש׃ 4 וריש מתיבתא די הוא רב די ליך חסין בזכותא ורב בעובדין טבין כדוד מלכא דישראל
ועל מימר פמה הוה מתבני עלמא ובאולפן דאוריתא הוה עסק רחיצין עמא בית ישראל ומנצחין בקרבא כאלו אחדין בידיהון כל מיני
זיין דגברין׃ 5 תרין פריקיך דעתידין למפרקיך דמין למשה ואהרן בני יוכבד דאמתלו לתרין אורזילין תיומי טביא והון רען לעמא
בית ישראל בזכותיהון ארבעין שנין במדברא במנא ובעופין פטימין ומי בארא דמרים׃ 6 וכל זמן דהוו בית ישראל אחדין
בידיהון אומנות אבהתהון צדיקיא הוו ערקין מזיקי וטלני וצפרירי וטהרי מביניהון על דהוה שכינת יקרא דיי שריא בבית מקדשא דהוה
מתבני בטור מוריה וכל מזיקיא ומחבליא הוו ערקין מריח קטורת בסמין׃ 7 ובזמן דעמא בית ישראל עבדין רעותיה דמרי עלמא
הוא מקלס יתהון בשמי מרומא וכן אמר כלך שפירתא כנישתא דישראל ומחתא לית ביך׃ 8 אמר יי במימריה עמי תהי יתבא
כנישתא דישראל דדמיא לנפי דהיא צניעא ועמי תעלון לבית מקדשא ויהון מקרבין לך דורון ראשי עמא דיתבין על נהר דאמנה ודיירי
ויתבין כריש טור תלגא ואמיא די בחרמון ויהון מסקין לך מסין יתבי כרכין תקיפין די אנון גברין כאריון תקרובתא מן קרוי טוריא
דחסינין מן נמרין׃ 9 קביע על לוח לבי רחימתיך אחתי כנישתא דישראל דמתילא לנפי די היא צניעא קביע על לוח לבי חבת
זוטר די בכך די הוא צדיקא כחד מן רבני סנהדרין וכחד מן מלכיא דבית יהודה דהות יהיבא כלילא דמלכותא על צורה׃

** Columnas eius fecit argenti, & reclinato-* 10
rium eius aureum. ascensus eius purpuram, in-
terius eius lapidibus stratum dilectionem à fi-
*liabus Hierusalem. * Egredimini & vi-* 11
dete filiæ Sion in rege Salomone in corona qua
coronauit eum mater sua in die desponsationis
illius, & in die lætitiæ cordis eius.

CAP. IIII.

Ecce es pulchra amica mea, ecce es pulchra. 1
oculi tui columbæ extra silentium, cæsaries
tua sicut greges caprarum; quæ reuelatæ sunt
à Galaad.
** Dentes tui sicut greges tonsarum quæ as-* 2
cenderunt de lauacro; omnes gemellis fœtibus,
& sterilis non est in eis.
** Sicut funiculus coccineus labia tua, & e-* 3
loquium tuum decorum sicut cortex mali puni-
ci, malum tuum extra silentium tuum.
** Sicut turris Dauid collum tuum, quæ ædi-* 4
ficata est in Thalphioth. mille clypei pendent su-
*per eam, omnia iacula potentium. * Duo vbe-* 5
ra tua sicut duo hinnuli gemelli capreæ qui pas-
*cuntur in liliis. * Donec aspiret dies, & mo-* 6
te sint vmbræ. vadam mihi ad montem myr-
rhæ, & ad collem thuris.
** Tota pulchra es amica mea, & macula* 7
non est in te.
** Veni de Libano sponsa, veni à Libano. ve-* 8
nies & transibis à principio fidei. de capite Sa-
nir & Aermon de cubilibus leonum, de monti-
bus pardorum.
** Stupefecisti nos soror mea, sponsa: stupe-* 9
fecisti nos vno ab oculis tuis; in vno torque
colli tui.

10 * σύλους αὐτοῦ ἐποίησεν ἀργυρίου, καὶ ἀνάκλιτον αὐ-
τοῦ χρύσεον. ἐπιβάσεις αὐτοῦ πορφύραν· ἐντὸς αὐτοῦ λι-
θόστρωτον ἀγάπην ἀπὸ θυγατέρων ἱερουσαλήμ.
11 * ἐξέλθετε καὶ ἴδετε θυγατέρες σιὼν ἐν τῷ βασιλεῖ
σαλωμὼν ἐν τῷ στεφάνῳ ᾧ ἐστεφάνωσεν αὐτὸν ἡ μήτηρ
αὐτοῦ ἐν ἡμέρᾳ νυμφεύσεως αὐτοῦ, καὶ ἐν ἡμέρᾳ εὐφρο-
σύνης καρδίας αὐτοῦ.

δ΄.

1 * Ἰδοὺ εἶ καλὴ ἡ πλησίον μου, ἰδοὺ εἶ καλή. ὀφθαλμοί σου
περιστεραὶ ἐκτὸς τῆς σιωπήσεως. τρίχωμά σου ὡς ἀγέλαι
τῶν αἰγῶν. αἳ ἀπεκαλύφθησαν ἀπὸ τοῦ γαλαάδ.
2 * ὀδόντες σου ὡς ἀγέλαι τῶν κεκαρμένων αἳ ἀνέβησαν
ἀπὸ τοῦ λουτροῦ αἱ πᾶσαι διδυμεύουσαι καὶ ἀτεκνοῦσα
οὐκ ἔστιν ἐν αὐταῖς.
3 * ὡς σπαρτίον κόκκινον χείλη σου, καὶ ἡ λαλιά σου ὡ-
ραία ὡς λέπυρον τῆς ῥοᾶς, μῆλόν σου ἐκτὸς τῆς σιωπήσεώς
4 σου. * ὡς πύργος δαυὶδ τράχηλός σου, ὁ ᾠκοδομημέ-
νος ἐν θαλφιώθ. χίλιοι θυρεοὶ κρέμανται ἐπ' αὐτὸν πᾶ-
5 σαι βολίδες τῶν δυνατῶν. * δύο μαστοί σου ὡς δύο νε-
βροὶ δίδυμοι δορκάδος οἱ νεμόμενοι ἐν κρίνοις.
6 * ἕως οὗ διαπνεύσῃ ἡ ἡμέρα καὶ κινηθῶσιν αἱ σκιαί. πο-
ρεύσομαι ἐμαυτῷ πρὸς τὸ ὄρος τῆς σμύρνης καὶ πρὸς τὸν
βουνὸν τοῦ λιβάνου.
7 * ὅλη καλὴ εἶ ἡ πλησίον μου καὶ μῶμος οὐκ ἔστιν ἐν σοί.
8 * δεῦρο ἀπὸ λιβάνου νύμφη, δεῦρο ἀπὸ λιβάνου. ἐ-
λεύσῃ καὶ διελεύσῃ ἀπ' ἀρχῆς πίστεως. ἀπὸ κεφαλῆς σα-
νεὶρ καὶ ἀερμὼν ἀπὸ μανδρῶν λεόντων ἀπὸ ὀρέων παρ-
9 δάλεων. * ἐκαρδίωσας ἡμᾶς ἀδελφή μου, νύμφη.
ἐκαρδίωσας ἡμᾶς ἑνὶ ἀπὸ ὀφθαλμῶν σου. ἐν μιᾷ ἐνθέ-
ματι τραχήλου σου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[10] Et postquàm consummauit illud, posuit in medio eius arcam testimonij quę erat columna seculi, & in medio eius erant duę tabulæ lapideæ quas reposuit ibi Moses in Horeb, quę erant preciosiores argento purgato, & pulchriores auro optimo: & extendit & obumbrauit super eam velum hyacinthinum & purpureum, & inter Cherubim, quę erant super propitiatorium, residebat maiestas Domini, qui habitare fecit nomen suum in Ierusalem magis quàm in omnibus vrbibus terræ Israel. [11] Quando venit Salomon rex vt faceret dedicationem domus sanctuarij, præco egressus est in fortitudine, & sic ait: Egredimini & videte habitatores prouinciarum terræ Israel & populus Sion diadema & coronam qua coronauerũt populus domus Israel regem Salomonem in die dedicationis domus sanctuarij: & lætatus est in lętitia solennitatis tabernaculorum quam fecit Salomon rex in tempore illo quatuordecim diebus.

CAP. IIII.

ET in illo die obtulit rex Salomon mille holocausta super altare, & suscepta est cum beneplacito oblatio eius coram Domino. irruit vox de cęlis & sic ait: Quàm pulcher es cœtus Israel, & quàm pulchri sunt principes cõgregationis & sapientes habitantes in concilio: quia ipsi semper illuminant populũ domus Israel, & similes sunt pullis filiis columbę, & etiã reliqui filij congregationis tuę & populus terrę sunt iusti sicut filij Iaacob, qui collegerunt lapides & fecerunt aceruum in monte Galaad. [2] Quàm pulchri sunt Sacerdotes & Leuitę qui offerũt oblationes tuas, & comedunt carnes sanctificatas, & decimas & primitias: & mundi sunt ab omni violentia & rapina, sicut erant mundi greges ouium Iaacob in tempore quo tondebantur, & ascendebant de torrente Iaboc, in quibus non erat violentia & rapina; & omnes similes erant ad inuicem, & pariebant gemellos in omni tempore: & sterilis & orbata non erat in eis. [3] Et labia Sacerdotis magni deprecabantur in oratione in die propitiationis coram Domino, & verba eius auertebant peccata Israel, quę similia erant vittæ coccineæ, & dealbabãt ea sicut lanam mundam: & rex qui erat princeps eorum plenus erat præceptis sicut malogranatum, exceptis præpositis & principibus qui accedunt ad regem, qui sunt iusti, in quibus non est quicquam mali. [4] Et princeps scholæ qui erat magister tuus, fortis in iustitia, & magister operum bonorum, sicut Dauid rex Israel, & per verbum oris eius ędificatum est seculum: & in doctrina Legis in qua laborabat confidebant populus domus Israel, & vincebant in bello, quasi essent tenentes manibus suis omnia genera armorum fortium. [5] Duo saluatores tui qui te saluaturi sunt, similes sunt Mosi & Aaron filiis Iocabed, qui comparati sunt duobus hinnulis gemellis capreæ, & pascebant populum Israel per merita sua quadraginta annis in deserto manna & auibus pinguibus, & aqua putei Miriam. [6] Et omni tempore quo populus domus Israel tenebat manibus suis artẽ patrum suorũ iustorũ, fugiebãt nocentes *spiritus*, tenebriones & matutini ac meridiani *dæmones* de medio eorum, eò quòd maiestas glorię Domini residebat in domo sanctuarij quæ ædificata est in monte Moriah, & omnes dæmones & spiritus nocentes fugiebant ab odore incensi aromatum. [7] Et in tempore quo populus domus Israel faciunt voluntatem dominatoris seculi, laudat eos in cęlis excelsis, & sic dicit: Tota pulchra es congregatio Israel, & macula non est in te. [8] Dixit Dominus in verbo suo: Mecum habitabis cœtus Israel, qui similis es sponsę honestæ, & mecum ingredieris in domum sanctuarij, & offerent tibi munus principes populi qui habitant super fluuium Amana, & incolæ qui morantur in vertice Montis niuis, & gentes quæ sunt in Hermon, & offerent tibi tributa habitatores ciuitatum fortium, qui sunt robusti sicut leones, & munus ab vrbibus montium qui sunt fortiores leopardis.
[9] Infixus est in tabula cordis mei amor tuus, soror mea, cœtus Israel, quæ comparata es sponsæ quæ est honesta: infixa est in tabula cordis mei dilectio minimi filiorum tuorum qui est iustus, sicut vnus de principibus concilij, & sicut vnus ex regibus domus Iuda super cuius collum positum est diadema regni.

10 * מַה־יָּפוּ דֹדַיִךְ אֲחֹתִי כַלָּה מַה־טֹּבוּ דֹדַיִךְ מִיַּיִן
וְרֵיחַ שְׁמָנַיִךְ מִכָּל־בְּשָׂמִים׃
11 * נֹפֶת תִּטֹּפְנָה שִׂפְתוֹתַיִךְ כַּלָּה דְּבַשׁ וְחָלָב תַּחַת
לְשׁוֹנֵךְ וְרֵיחַ שַׂלְמֹתַיִךְ כְּרֵיחַ לְבָנוֹן׃
12 * גַּן נָעוּל אֲחֹתִי כַלָּה גַּל נָעוּל מַעְיָן חָתוּם׃
13 * שְׁלָחַיִךְ פַּרְדֵּס רִמּוֹנִים עִם פְּרִי מְגָדִים כְּפָרִים
עִם־נְרָדִים׃
14 * נֵרְדְּ וְכַרְכֹּם קָנֶה וְקִנָּמוֹן עִם כָּל־עֲצֵי לְבוֹנָה מֹר
וַאֲהָלוֹת עִם כָּל־רָאשֵׁי בְשָׂמִים׃
15 * מַעְיַן גַּנִּים בְּאֵר מַיִם חַיִּים וְנֹזְלִים מִן־לְבָנוֹן׃
16 * עוּרִי צָפוֹן וּבוֹאִי תֵימָן הָפִיחִי גַנִּי יִזְּלוּ בְשָׂמָיו

ה

יָבֹא דוֹדִי לְגַנּוֹ וְיֹאכַל פְּרִי מְגָדָיו׃
1 * בָּאתִי לְגַנִּי אֲחֹתִי כַלָּה אָרִיתִי מוֹרִי עִם־בְּשָׂמִי
אָכַלְתִּי יַעְרִי עִם־דִּבְשִׁי שָׁתִיתִי יֵינִי עִם־חֲלָבִי אִכְלוּ
רֵעִים שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ דּוֹדִים׃
2 * אֲנִי יְשֵׁנָה וְלִבִּי עֵר קוֹל דּוֹדִי דוֹפֵק פִּתְחִי־לִי
אֲחֹתִי רַעְיָתִי יוֹנָתִי תַמָּתִי שֶׁרֹּאשִׁי נִמְלָא־טָל
קְוֻצּוֹתַי רְסִיסֵי לָיְלָה׃
3 * פָּשַׁטְתִּי אֶת־כֻּתָּנְתִּי אֵיכָכָה אֶלְבָּשֶׁנָּה רָחַצְתִּי
אֶת־רַגְלַי אֵיכָכָה אֲטַנְּפֵם׃
4 * דּוֹדִי שָׁלַח יָדוֹ מִן־הַחֹר וּמֵעַי הָמוּ עָלָיו׃

10 * Quàm pulchrę sunt mammæ tuæ so-
ror mea sponsa! pulchriora sunt vbera tua
vino, & odor vnguentorum tuorum super
11 omnia aromata. *Fauus distillans labia tua
sponsa, mel & lac sub lingua tua, & odor
D vestimentorum tuorum sicut odor thuris.
12 * Hortus conclusus soror mea sponsa,
13 hortus conclusus fons signatus. *Emissio-
nes tuę paradisus malorum punicorum cũ
pomorum fructibus. Cypri cum nardo:
14 * Nardus & crocus, fistula & cinnamomũ
cum vniuersis lignis Libani, myrrha & a-
15 loe cum omnibus primis vnguentis. *Fons
hortorum puteus aquarum viuẽtium, quę
16 fluunt impetu de Libano. *Surge Aquilo,
& veni Auster: perfla hortum meum, &
fluent aromata illius.

CAP. V.

A VEniat dilectus meus in hortum suum,
vt comedat fructum pomorum suorũ.
1 Veni in hortum meum soror mea sponsa:
messui myrrham meam cum aromatibus
meis. Comedi fauum cum melle meo, & Es. 55.a
bibi vinum meum cum lacte meo. Come-
dite amici & bibite, & inebriamini charis-
2 simi. * Ego dormio, & cor meum vigilat.
Vox dilecti mei pulsantis. aperi mihi soror
mea, amica mea, columba mea, immacu-
lata mea, quia caput meum plenum est ro-
B re, & cincinni mei guttis noctium.
3 * Expoliaui me tunica mea, quomodo
induar illa? laui pedes meos, quomodo in-
4 quinabo illos? * Dilectus meus misit ma-
num suam per foramen, & venter meus
intremuit ad tactum eius.

תרגום

10 כמה שפירין עלי חבתיך אחתי כנשתא דישראל דמתילא לנשי דהיא צניעא כמה טבן עלי חבתיך יתיר משבעין אמיא ושום טב דצדיקיך נדף מכל בסמנין׃
11 ובעדן דמצלין כהניא בעזרתא דקדשא ולחן ספותוי יערת דבשא ולשניך נשי צניעא במלותיך שירין ותשבחן מתיקין כחלב ודבש וריח לבושי כהנין כריח לבנון׃
12 ונשיך דמתנסבן לגברין צניען כנשי צניעא וכגנתא דעדן דליתרשו לגבר למיעל לגוה אלהן צדיקיא דנפשיהון משתלחין לגוה על יד מלאכיא ובתולתיך טמירן וגניזן באנפלין וחתימן בכן כמבועי מין חיין דנפק מתחות אילנא ומתפרש לארבעת רישי נהרין ואלמלי דיהוא חתים בשמא רבא וקדישא הוה נפק ומבע ושוטף כל עלמא׃
13 ועלמיך מלין פקודיא הכרמונין ורחימין לנשיהון וילדן בנין כן צדיקין כותהון וריחיהון מתול חכי כבסמנין טבין דגנתא דעדן כפורין עם רשקין׃
14 רשק ומוריקא וקנה בסמא וקנמון עם כל קיסי לבונתא מירא דכיא ואקסיל אלואין עם כל מיני בסמנין׃
15 ומיא דשילוח מדברין בניח עם מותר מין דנגרין מן לבנון לאשקאה ית ארעא דישראל בגין דאנון עסקין בפתגמי אוריתא ומתילין לבירא מין חיין ובזכותא דנסוך מיא דנסכין על מדבחא בבית מקדשא דמתבני בירושלם דמתקרי לבנון׃
16 ועל סטר צפונא הוה פתורא ועלוהי תרי עסר לחמין דאפין ועל סטר דרומא הות בוצינא לאנהרא ועל מדבחא הוו מקרבין כהניא קרבנא ומסקין עלוי קטורת בסמין כנישתא דישראל אמרת יעול אלהא רחימי לבית מקדשא ויקבל ברעוא קרבנהון דעמה׃

ה

1 אמר קדשא בריך הוא לעמה בית ישראל עלת לבית מקדשי דבנית לי אחתי כנישתא דישראל דמתילא לנשי צניעא ואשריתי שכינתי בינך קבלית ית קטורת בסמיך דעבדת לשמי שלחית אשתא מן שמיא ואכל ית עלון וית נכסת קודשיא אתקבל ברעוא קדמי נסוך חמר סומק וחמר חיור דנסכו כהניא על מדבחי כען אתו כהניא רחמי פקודי אכלו מה דמשתאר מן קורבניא ואתפנקו מן טובא דאתעתד לכון׃
2 בתר כל פתגמיא האלין חבו עמא בית ישראל ומסר יתהון יי ביד נבוכדנצר מלכא דבבל ואוביל יתהון בגלותא והוו דמין בגלותא כגבר דמכא דלא יכל לאתערא משנתה וקל רוחא דקודשא מזהרא להון על יד נביאיא והות עירא יתהון מדמוך לבהון ענה רבון כל עלמא וכן אמר הדרי בתיובתא פתחי פומיך ובועי ושבחי לי אחתי רחימתי כנישתא דישראל דמתילא ליונתא בשלימות עובדיך ארום שער רישי אתמלי מן דמעתיך כגבר דסער רישה מצטבע מטלא דשמיא וציצית נזרי אתמלי מן טפי עיניך כגבר דציצית נזרוהי מלין מטפי מטרא דנחתין בליליא׃
3 ענת כנישתא דישראל כל קבל נביאיא הא כבר אעדיתי מני ניר פקודוי ופלחת לטעות עממיא והכדין יהוין לי אפין למהדר לותיה אתיב להון מרי עלמא על יד נביאיא ואף אנא הא כבר סלקית שכינתי מבינך והכדין אהדר ואת עבדת עובדין בישין ואנא קדשית ית רגלי מסובתך והכדין אטופנון בינך בעובדיך בישיא׃
4 כד אתגלי מן קדם יי דעמא בית ישראל לא צבן למחרב ולמיתב לותה אושיט מחת גבורתה על שבטא דראובן וגד ופלגות שבטא דמנשה למעברא לירדנא ומסר יתהון ביד סנחריב מלכא דאתור ואגלי יתהון בלחלח ובחבור נהרי גוזן וקרוי מדי ודבר מיניהון עגלא מתכא דשוי ירבעם חייבא בלשם דן דמתקריא פמיאס ביומי פקח בר רמליהו וכד שמעת אנא רחמי אתגולגלו עליהון׃

Quid pulchra facta ſunt vbera tua ſoror 10
mea, ſponſa? quid pulchra facta ſunt vbera tua
à vino, & odor veſtimentorum tuorum ſuper
omnia aromata? ‡ *Fauum diſtillant labia tua* 11
ſponſa: mel & lac ſub lingua tua. & odor ve-
ſtimentorum tuorum ſicut odor thuris.
‡ *Hortus concluſus ſoror mea ſponſa. hortus* 12
concluſus; fons ſignatus: ‡ *emiſſiones tuæ para-* 13
diſus malorum punicorum cũ fructu pomorum.
cypri cum nardis. ‡ *Nardus & crocus,* 14
fiſtula & cinnamomum cum vniuerſis lignis
Libani, myrrha aloth cum omnibus primis vn-
guentis: ‡ *Fons hortorum, puteus aquæ* 15
viuentis & ſtrepentis de Libano.
‡ *Surge Boreas, & veni Note, perfla hor-* 16
tum meum. & fluant aromata mea.

CAP. V.

DEſcendat nepos meus in hortum ſuum, & 1
comedat fructum pomorum ſuorum. ingreſ-
ſus ſum in hortum meum ſoror mea ſponſa. vin
demiaui myrrham meam cum aromatibus meis.
comedi panem meum cum melle meo, bibi vinũ
meum cum lacte meo. comedite amici & bibite
& inebriamini nepotes. ‡ *Ego dormio, et cor* 2
meum vigilat. vox nepotis mei pulſat ad portã:
Aperi mihi ſoror mea amica mea, columba mea
perfecta mea: quia caput meũ plenum eſt rore,
& cincinni mei guttis noctis.
‡ *Exui tunicam meam: quomodo induã eam?* 3
laui pedes meos, quomodo inquinabo illos?
‡ *Nepos meus miſit manum ſuam à forami-* 4
ne, & venter meus turbatus eſt ſuper illum.

10 ‡ τί ἐκαλλιώθησαν μαστοί σου ἀδελφή μου, νύμφη. τί
ἐκαλλιώθησαν μαστοί σου ἀπὸ οἴνου καὶ ὀσμὴ ἱματίων σου
11 ὑπὲρ πάντα τὰ ἀρώματα. ‡ κηρίον ἀποστάζουσι χείλη σου
νύμφη. μέλι καὶ γάλα ὑπὸ τὴν γλῶσσάν σου. καὶ ὀσμὴ
12 ἱματίων σου ὡς ὀσμὴ λιβάνου. ‡ κῆπος κεκλεισμένος ἀ-
δελφή μου, νύμφη. κῆπος κεκλεισμένος, πηγὴ ἐσφρα-
13 γισμένη, ‡ ἀποστολαί σου παράδεισος ῥοιῶν μετὰ καρποῦ ἀ-
14 κροδρύων. κύπροι μετὰ νάρδων. ‡ νάρδος καὶ κρόκος, κά-
λαμος καὶ κιννάμωμον μετὰ πάντων ξύλων τοῦ λιβάνου,
15 σμύρνα ἀλὼθ μετὰ πάντων τῶν πρώτων μύρων, ‡ πηγὴ κή-
πων· φρέαρ ὕδατος ζῶντος καὶ ῥοιζοῦντος ἀπὸ τοῦ λιβάνου.
16 ‡ ἐξεγέρθητι βορρᾶ, καὶ ἔρχου νότε, διάπνευσον κῆπόν
μου· καὶ ῥευσάτωσαν ἀρώματά μου.

έ.

1 ‡ Καταβήτω ἀδελφιδός μου εἰς κῆπον αὐτοῦ· καὶ φα-
γέτω καρπὸν ἀκροδρύων αὐτοῦ. εἰσῆλθον εἰς κῆπόν μου ἀ-
δελφή μου νύμφη. ἐτρύγησα σμύρναν μου μετὰ ἀρωμά-
των μου. ἔφαγον ἄρτον μου μετὰ μέλιτός μου· ἔπιον οἶ-
νόν μου μετὰ γάλακτός μου. φάγετε οἱ πλησίον, καὶ πίε-
2 τε καὶ μεθύσθητε ἀδελφιδοί· ‡ ἐγὼ καθεύδω, καὶ ἡ
καρδία μου ἀγρυπνεῖ. φωνὴ ἀδελφιδοῦ μου κρούει ἐπὶ
τὴν θύραν. ἄνοιξόν μοι ἀδελφή μου ἡ πλησίον μου, πε-
ριστερά μου τελεία μου. ὅτι ἡ κεφαλή μου ἐπλήσθη δρό-
σου, καὶ οἱ βόστρυχοί μου ψεκάδων νυκτός.
3 ‡ ἐξεδυσάμην τὸν χιτῶνά μου, πῶς ἐνδύσωμαι αὐτόν;
ἐνιψάμην τοὺς πόδας μου, πῶς μολυνῶ αὐτούς;
4 ‡ ἀδελφιδός μου ἀπέστειλε χεῖρα αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὀπῆς,
καὶ ἡ κοιλία μου ἐθροήθη ἐπ᾽ αὐτόν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[10] Quàm pulchræ ſunt ſuper me dilectiones tuæ ſoror mea, cœtus Iſrael, quæ comparata es ſponſæ pudicæ! quàm bonæ ſunt ſuper me dilectiones tuæ magis quàm ſeptuaginta nationum: & nomen bonum iuſtorum tuorum fragrantius eſt omnibus aromatibus. [11] Et in tempore quo orant Sacerdotes in atrio ſanctuarij, labia eorum ſtillant fauum mellis: & lingua tua eſt inſtar ſponſæ honeſtæ in ſermone tuo; cantica & laudes dulces ſicut lac & mel; & odor veſtimentorum Sacerdotum ſicut odor aromatum Libani. [12] Et mulieres tuæ quæ nuptæ ſunt viris, honeſtæ ſunt ſicut ſponſæ honeſtæ; & ſicut hortus voluptatis ad quem nullus vir habet poteſtatem introeundi, niſi iuſti, quorum animæ mittuntur illuc per manus angelorum. & virgines tuæ abſconditæ ſunt & reconditæ in penetralibus, & ſignatæ ſunt ſicut fons aquarum viuentium qui oritur ſub arbore, & diuiditur in quatuor capita fluminum: & niſi eſſet ſignatus in nomine magno & ſancto, egrederetur & flueret & inundaret vniuerſum mundum. [13] Iuuenes autem tui pleni ſunt præceptis ſicut malogranata, & diligunt vxores ſuas, & generant filios iuſtos ſimiles eis: & ideò odor eorum ſicut aromata optima horti voluptatis, & ſicut cypri cum nardo. [14] Nardus, & crocus, & calamus aromaticus, & cinnamomum cum omnibus lignis thuris, myrrha munda & ligna aloes cum omnibus ſpeciebus laudabilium aromatum. [15] Et aquæ Siloe quæ ducuntur in quiete cum reliquis aquis quę defluunt de Libano vt irrigent terram Iſrael, eo quòd nauant operam verbis Legis quæ comparatur puteo aquarum viuentium; & in iuſtitia libationis aquarum quæ libantur ſuper altare in domo ſanctuarij quæ ædificata eſt in Ieruſalem, quę vocatur Libanus. [16] Et in latere Aquilonari erat menſa, & ſuper eam duodecim panes facierum, & in latere Auſtrali erat candelabrum ad illuminandum, & ſuper altari offerebant Sacerdotes oblationes, & adolebant ſuper illo incenſum aromatum.

CAP. V.

DIxit populus Iſrael: Ingrediatur Deus dilectus meus in domum ſanctuarij, & ſuſcipiat voluntariè oblationes populi ſui. [1] Dixit ille ſanctus & benedictus populo ſuo domui Iſrael: Ingreſſus ſum domum ſanctuarij mei quam ędificaſti mihi ſoror mea congregatio Iſrael, quæ comparata es ſponſæ honeſtę, & habitare feci maieſtatem meam in medio tui; ſuſcepi incenſum aromatum tuorũ quod feciſti nomini meo: miſi ignem de cælis, qui conſumpſit holocauſta & victimas ſanctificatas; ſuſcepta eſt voluntariè coram me libatio vini rubicundi, & vini albi quod libauerunt Sacerdotes ſuper altare meum. Nunc autem venite Sacerdotes diligentes pręcepta mea, comedite quod relictum eſt de oblationibus, & delectamini bonis quę pręparata ſunt vobis. [2] Poſt omnia verba hęc peccauerunt populus domus Iſrael, & tradidit eos Dominus in manus Nabuchodonoſor regis Babylonis, & adduxit eos in captiuitatem: & erant ſimiles in captiuitate viro dormienti, qui non poteſt expergiſci de ſomno ſuo. & vox Spiritus ſancti admonebat eos per manus Prophetarum, & excitabat eos de ſomno cordis eorum. Reſpondit dominator totius ſeculi, & ſic ait: Conuertere ad pœnitentiam, aperi os tuum & exulta & lauda me ſoror mea dilecta mea ſynagoga Iſrael, quæ comparata es columbæ, in perfectione operum tuorum: quoniam capilli capitis mei pleni ſunt lachrymis tuis, ſicut vir cuius capilli capitis tinguntur de rore cæli, & cincinnus cæſariei meæ repletus eſt guttis oculorum tuorũ, ſicut vir cuius cincinnus cæſariei ſuæ plenus eſt guttis pluuiæ quę deſcendunt in nocte. [3] Reſpondit cœtus Iſrael coram Prophetis: Ecce iam abſtuli à me iugum præceptorũ eius, & ſeruiui idolis populorum: quomodo ergo erit mihi facies vt conuertar ad eum? Reſpondit eis dominator ſeculi per manum Prophetarum: Ego quoque abſtuli maieſtatem meam de medio tui, & quomodo conuertar? tu autem feciſti opera mala. ego ſanctificaui pedes meos ab immunditiis tuis, ſed quomodo coinquinabo eos inter te operibus tuis malis? [4] Quando manifeſtum fuit coram Domino quòd populus domus Iſrael nolebat pœnitentiam agere, & conuerti ad eum, extendit plagam fortitudinis ſuę contra tribum Ruben & Gad & dimidiam tribum Manaſſe quæ erat trans Iordanem, & tradidit eos in manus Sennacherib regis Aſſyriorum, qui tranſtulit eos in Lachlach & Chabor fluuios Gozan, & ciuitates Medorũ, & tulit è manu eorum vitulũ conflatilem quem poſuerat Ieroboam impius in Leſem-dan, quæ vocata eſt Pameias, in diebus Phacee filij Romeliæ. & quando audiui ego, miſerationes meę reuolutæ ſunt ſuper eos.

5 * קַמְתִּי אֲנִי לִפְתֹּחַ לְדוֹדִי וְיָדַי נָטְפוּ־מוֹר וְאֶצְבְּעֹתַי מוֹר עֹבֵר עַל כַּפּוֹת הַמַּנְעוּל׃

6 * פָּתַחְתִּי אֲנִי לְדוֹדִי וְדוֹדִי חָמַק עָבָר נַפְשִׁי יָצְאָה בְדַבְּרוֹ בִּקַּשְׁתִּיהוּ וְלֹא מְצָאתִיהוּ קְרָאתִיו וְלֹא עָנָנִי׃

7 * מְצָאֻנִי הַשֹּׁמְרִים הַסֹּבְבִים בָּעִיר הִכּוּנִי פְצָעוּנִי נָשְׂאוּ אֶת־רְדִידִי מֵעָלַי שֹׁמְרֵי הַחֹמוֹת׃

8 * הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלָ͏ִם אִם־תִּמְצְאוּ אֶת־דּוֹדִי מַה־תַּגִּידוּ לוֹ שֶׁחוֹלַת אַהֲבָה אָנִי׃

9 * מַה־דּוֹדֵךְ מִדּוֹד הַיָּפָה בַּנָּשִׁים מַה־דּוֹדֵךְ מִדּוֹד שֶׁכָּכָה הִשְׁבַּעְתָּנוּ׃

10 * דּוֹדִי צַח וְאָדוֹם דָּגוּל מֵרְבָבָה׃

11 * רֹאשׁוֹ כֶּתֶם פָּז קְוֻצּוֹתָיו תַּלְתַּלִּים שְׁחֹרוֹת כָּעוֹרֵב׃

12 * עֵינָיו כְּיוֹנִים עַל־אֲפִיקֵי מָיִם רֹחֲצוֹת בֶּחָלָב יֹשְׁבוֹת עַל־מִלֵּאת׃

13 * לְחָיָו כַּעֲרוּגַת הַבֹּשֶׂם מִגְדְּלוֹת מֶרְקָחִים שִׂפְתוֹתָיו שׁוֹשַׁנִּים נֹטְפוֹת מוֹר עֹבֵר׃

14 * יָדָיו גְּלִילֵי זָהָב מְמֻלָּאִים בַּתַּרְשִׁישׁ מֵעָיו עֶשֶׁת שֵׁן מְעֻלֶּפֶת סַפִּירִים׃

15 * שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ מְיֻסָּדִים עַל־אַדְנֵי־פָז מַרְאֵהוּ כַּלְּבָנוֹן בָּחוּר כָּאֲרָזִים׃

16 * חִכּוֹ מַמְתַקִּים וְכֻלּוֹ מַחֲמַדִּים זֶה דוֹדִי וְזֶה רֵעִי בְּנוֹת יְרוּשָׁלָ͏ִם׃

5 * Surrexi vt aperirem dilecto meo. Ma-
nus meæ stillauerunt myrrham, & digiti
mei pleni myrrha probatissima. Pessu-
6 lum ostij mei * Aperui dilecto meo,
at ille declinauerat atque transierat. Ani-
ma mea liquefacta est vt dilectus locutus
est. Quæsiui, & non inueni illum: vocaui,
& non respondit mihi.
7 * Inuenerunt me custodes qui circuie-
runt ciuitatem. Percusserunt me & vulne-
C rauerunt me, tulerunt pallium meum cu-
stodes murorum.
8 * Adiuro vos filiæ Hierusalem, si inuene- Sup. 2. b. Inf. 8. a
ritis dilectum meum vt nuncietis ei, quia
amore langueo.
9 * Qualis est dilectus tuus ex dilecto, ô
pulcherrima mulierum? Qualis est dilectus
tuus ex dilecto, quia sic adiurasti nos?
10 * Dilectus meus candidus & rubicun-
11 dus, electus ex millibus. * Caput eius au-
D rum optimum. comę eius sicut elatę pal-
12 marum, nigræ quasi coruus. * Oculi eius
sicut columbę super riuulos aquarum quę
lacte sunt lotę, & resident iuxta fluēta ple-
13 nissima. * Genæ illius sicut areolæ aro-
matum consitæ à pigmentariis. Labia eius
lilia distillantia myrrham primam.
14 * Manus illius tornatiles aureæ, plenæ
hyacinthinis. Venter eius eburneus, distin-
ctus sapphiris.
15 * Crura illius columnæ marmoreæ, quę
fundatæ sunt super bases aureas. Species
eius vt Libani, electus vt cedri.
16 * Guttur illius suauissimum, & totus de-
siderabilis. Talis est dilectus meus, & ipse
est amicus meus filiæ Hierusalem.

תרגום

5 וכדו תקפת עלי מחת גבורתא דיי תהית על עובדי וכהניא קרבו קרבנא ואסקו קטורת בסמין ולא אתקבל ברעוא ארום מרי עלמא
אחד דשי תיובתא באנפי׃ 6 אמרת כנישתא דישראל צביתי למתבע אולפן מן קדם יי ואיהו סלק שכינתה מביני ונפשי תאבה לקל
מלוי תבעית שכינת יקרה ולא אשכחת צליתי קדמוהי ואיהו טלל שמיא בעננא ולא קביל צלותי׃ 7 אדבקו לי כשדאי דנטרין ארחתא
ומעיקין חזור חזור על קרתא דירושלם מני קטלו בחרבא ומני אובילו בשביתא נטלו תגא דמלכותא מעל צוארה דצדקיהו מלכא דיהודה
ואובילו יתה ברבלא וסימו ית עינוהי עמא דבבל דמעיקין על קרתא ונטרין ית שוריא׃ 8 אמרת כנישתא דישראל אשבעית לכון
נביאיא בגזירת מימרא דיי מאים אתגלי עליכון רחמתכון חוו קדמוהי דמרעיתא מן חבת רחמותיה אנא׃ 9 ענו נביאיא ואמרו
לבית ישראל אידין אלהא אנת בעיא למפלח כנישתא דישראל שפירתא מכל עממיא לאידן אנת צביא למדחל דהכדין קיימת עלנא׃
10 כבן שרית כנישתא דישראל למשתעי בשבחא למרי עלמא וכן אמרת להווא אלהא רעותי למפלח דעטיף ביממא באצטלא חיור
כתלגא וזיו יקרא דיי דאנפוהי זהרין כנורא מסגיאות חכמתא וסברא דהוא מחדת שמועין חדתין בכל יומא ועתיד לפרסומנון לעמה ביומא
רבא ותקסה על רבוא רבון מלאכין דשמשין קדמוי׃ 11 אוריתה די היא רגיגה מדהב טב ופרוש מליא דבהון דגורין דגורין טעמין
ופקודין למן דנטרין להון חורין כתלגא ודלא נטרין יתהון אוכמין כאגפי עורבא׃ 12 עינוהי מסתכלין תדירא על ירושלם
לאוטבא לה ולברכא לה מרישא דשתא ועד סופא דשתא כיונין דקימין ומסתכלין על מפקנות מיא בגין דזכותא יתבי סנהדרין דעסקין
באוריתא ומנהרין ית דינא למהוי שעיע כחלב ויתבין בבית מדרשא ומתינין בדינא עד דגמרין לזכאה ולחיבא׃
13 חרין לוחי אבנין דיהב לעמה כתיבן בעשר שטין דמין לשטי גנת בסמא מרבין דקדוקין וטעמין היכמא דגנוניתא מרבי בסמין
וספותיה חכימוי דעסקין באוריתא זלחין טעמין בכל סטר ומאמר פומהון כמירא בחירא׃ 14 תרי עסר שבטין דיעקב עבדה
גלילן על ציץ כלילא דדהבא דקודשא גליפן על תרי עסר מרגליתא עם אבהת תלתא דעלמא אברהם יצחק ויעקב ראובן גליף על אחמר
שמעון גליף על עקיק לוי גליף על ברקן ועפרן יהודה גליף על כחלי יששכר גליף על אזמורד זבולן גליף על גיהר דן גליף על
בירלא נפתלי גליף על אספור גד גליף על טבאג אשר גליף על פרוזג יוסף גליף על מריבג בנימין גליף על אפנטור דמין לתרי
עסר מזליא נהירין כעששית צחיחין בעובדיהון כשן דפיל ובהיקין כשבזיזין׃ 15 וצדיקיא אנון עמודי עלמא בסיסן על סמכין דדהב
טב אנון פתגמיא דאוריתא דעסקין בהון ומוכחין עמא בית ישראל למעבד רעותה ואיהו מתמלי רחמין עליהון כסבא ומחור חוביהון דבית
ישראל כתלג ומתעתד למעבד נצחן קרבא בעממיא דעברין על מימרה כעולם גבר וחסין כגלמשין׃ 16 מלי מוריגוי מתיקן כדבשא
וכל פקודוי רגיגן על חכימוי מדהב וכסף דין הוא תשבחתה דאלהא רחימי ודין הוא תקוף חסנה דמרי חביבי נביאיא דמתנבאין בירושלם׃

* *Surrexi ego vt aperirem nepoti meo. ma-* 5
nus meæ stillauerunt myrrham, digiti mei myr-
rha pleni super manus. Pessulum
6 * *aperui ego nepoti meo. Nepos meus transi-* 6
uit. anima mea exiuit in sermone eius. quæsiui
illum, & non inueni illum: vocaui eum, &
non audiuit me.
* *Inuenerunt me custodes qui circueunt in ci-* 7
uitate. percusserunt me, vulnerauerunt me. tu-
lerunt theristrum à me custodes murorum.
* *Adiuraui vos filiæ Hierusalem, in poten-* 8
tiis & in fortitudinibus agri. si inueneritis ne-
potem meum quid nunciaueritis ei? quòd vul-
nerata amore sum ego.
* *Quid nepos tuus à nepote, pulchra in mu-* 9
lieribus? quid nepos tuus à nepote, quòd sic ad-
iurasti nos?
* *Nepos meus candidus & fuluus electus ex* 10
decem millibus.
* *Caput eius aurum cephaz, comæ eius du-* 11
ctiles nigræ sicut coruus.
* *Oculi eius sicut columbæ super plenitudi-* 12
nes aquarum lotæ in lacte, sedentes super pleni-
tudinem. * *Genæ illius sicut phialæ aroma-* 13
tũ producentes pigmentaria. labia eius lilia stil-
lantia myrrham plenam. * *Manus eius tor-* 14
natiles aureæ plenæ Tharsis. venter eius pyxi-
dicula eburnea in lapide Sapphiro.
* *Tibiæ eius columnæ marmoreæ fundatæ su-* 15
per bases aureas. Species eius vt Libanus ele-
ctus vt cedri. * *Guttur illius suauitates &* 16
totus desiderium. Hic nepos meus, & hic ami-
cus meus, filiæ Hierusalem.

5 * ἀνέστην ἐγὼ ἀνοῖξαι τῷ ἀδελφιδῷ μου, χεῖρές μου ἔ-
σταξαν σμύρναν. δάκτυλοί μου σμύρνης πλήρεις ἐπὶ χεῖ-
6 ρας. τοῦ κλείθρου * ἤνοιξα ἐγὼ τῷ ἀδελφιδῷ μου. ἀ-
δελφιδός μου παρῆλθε. ψυχή μου ἐξῆλθεν ἐν λόγῳ
αὐτοῦ. ἐζήτησα αὐτὸν καὶ οὐχ εὗρον αὐτόν· ἐκάλεσα αὐ-
τὸν καὶ οὐχ ὑπήκουέ μου.
7 * εὕροσάν με οἱ φύλακες οἱ κυκλοῦντες ἐν τῇ πό-
λει. ἐπάταξάν με, ἐτραυμάτισάν με. ἦραν τὸ θέριστρον
ἀπ' ἐμοῦ φύλακες τῶν τειχέων.
8 * ὥρκισα ὑμᾶς θυγατέρες ἱερουσαλήμ, ἐν ταῖς δυ-
νάμεσι καὶ ἐν ταῖς ἰσχύσεσι τοῦ ἀγροῦ. ἐὰν εὕρητε τὸν ἀδελ-
φιδόν μου τί ἀπαγγείλητε αὐτῷ· ὅτι τετρωμένη ἀγάπης
9 εἰμὶ ἐγώ. * τί ἀδελφιδός σου ἀπὸ ἀδελφιδοῦ ἡ κα-
λὴ ἐν γυναιξί; τί ἀδελφιδός σου ἀπὸ ἀδελφιδοῦ, ὅτι
οὕτως ὥρκισας ἡμᾶς;
10 * ἀδελφιδός μου λευκὸς καὶ πυῤῥὸς ἐκλελοχισμέ-
νος ἀπὸ μυριάδων.
11 * κεφαλὴ αὐτοῦ χρυσίον κεφάζ, βόστρυχοι αὐτοῦ ἐλα-
ται μέλανες ὡς κόραξ.
12 * ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡς περιστεραὶ ἐπὶ πληρώματα ὑ-
δάτων λελουσμέναι ἐν γάλακτι, καθήμεναι ἐπὶ πλη-
13 ρώματι. * σιαγόνες αὐτοῦ ὡς φιάλαι τοῦ ἀρώματος
φύουσαι μυρεψικά. χείλη αὐτοῦ κρίνα στάζοντα σμύρ-
14 ναν πλήρη. * χεῖρες αὐτοῦ τορευταὶ χρυσαῖ πεπλη-
ρωμέναι θαρσεῖς. κοιλία αὐτοῦ πυξίον ἐλεφάντινον ἐπὶ λί-
15 θου σαπφείρου. * κνῆμαι αὐτοῦ στῦλοι μαρμάρινοι τε-
θεμελιωμένοι ἐπὶ βάσεις χρυσᾶς. εἶδος αὐτοῦ ὡς λίβα-
16 νος ἐκλεκτὸς ὡς κέδροι. * φάρυγξ αὐτοῦ γλυκασμοὶ
καὶ ὅλος ἐπιθυμία. οὗτος ἀδελφιδός μου καὶ οὗτος πλη-
σίον μου θυγατέρες ἱερουσαλήμ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[5] Cùm autem præualuit contra me plaga fortitudinis Domini, obstupui propter opera mea: & Sacerdotes obtulerunt oblationes, & adoleuerunt incensum aromatum, & non fuit acceptum cum beneplacito: quoniam dominator seculi clausit portas pœnitentiæ in conspectu meo. [6] Dixit cœtus Israel: Volui quærere doctrinam à facie Domini; ipse autem abstulit maiestatem suam de medio mei: & anima mea desiderauit vocem verborum eius: quæsiui maiestatem gloriæ eius, & non inueni: oraui coram eo, & ipse obumbrauit cælos nubibus, & non suscepit orationem meam. [7] Comprehenderunt me Chaldæi qui custodiebant vias, & obsidebant in circuitu contra ciuitatem Ierusalem; quosdã meorum occiderunt gladio, & quosdam meorum duxerunt in captiuitatem. Tulerunt torquem regiũ Sedechiæ regis Iuda de collo eius, & duxerunt eum in Ribla, & excæcauerunt oculos eius populi Babylonis qui obsidebant ciuitatem & custodiebant muros. [8] Dixit cœtus Israel: Adiuro vos Prophetæ per decretũ verbi Domini, quòd si reuelatus fuerit vobis misericors vester, annuncietis coram eo, quòd amore miserationis eius ego langueo. [9] Responderunt Prophetæ & dixerunt domui Israel: Qualis est Deus quem tu vis colere cœtus Israel qui pulcher es super omnes populos? qualis est Deus quem tu vis timere; quia sic adiurasti nos?

[10] Tunc cœpit cœtus Israel narrare laudes dominatoris seculi, & sic ait: Illi Deo volo seruire qui amictus est per diem stola alba sicut nix: & splendor gloriæ vultus Dñi lucet sicut ignis, propter multitudinẽ sapientię & opinionis, quia rumores nouos ipse innouat quotidie, & futurum est vt manifestet eos populo suo in die magno, & vexillum eius erit supra mille millia angelorum qui ministrant coram eo.

[11] Lex eius quæ desiderabilior est auro obrizo, & interpretatio verborum quæ in ea sunt coaceruata, & eloquia & præcepta, custodientibus ea sunt alba sicut nix: his autem qui non custodiunt ea, sunt nigra sicut alæ corui.

[12] Oculi eius contemplantur semper Ierusalem, vt benefaciat ei & benedicat ei à principio anni vsque ad finem eius; sicut columbæ quæ stant & aspiciunt ad exitum aquarum; propter meritum eorum qui habitant in concilio qui laborant in Lege, & illuminant iudicium vt sit lene sicut lac, & habitant in domo doctrinæ & disceptant in iudicio donec consumment vt iustificent & vt condemnent.

[13] Duæ tabulæ lapideæ quas dedit populo suo, scriptæ erant decem lineis similibus lineis horti aromatũ quæ germinant acutissimos sensus & suaues sicut hortus germinat aromata: & labia sapientum qui laborant in Lege, fluunt sententiis ex omni parte; & eloquium oris eorum sicut myrrha electa.

[14] Et duodecim tribus Iacob serui eius dispositæ erant per circuitum in lamina coronæ aureæ sanctæ, sculptæ in duodecim margaritis cum tribus patribus mundi, Abraham, Isaac & Iaacob. Ruben sculptus erat in lapide Sardio: Simeon sculptus erat in lapide Topazio: Leui sculptus erat in Sapphiro: Iuda sculptus erat in Carbũculo: Issacar sculptus erat in Smaragdo: Zabulon sculptus erat in Iaspide: Dan sculptus erat in Beryllo: Neptalim sculptus erat in Achate; Gad sculptus erat in Amethysto: Asser sculptus erat in Chrysolitho: Ioseph sculptus erat in Onychino, Beniamin sculptus erat in Ligurio: qui similes erant duodecim signis cælestibus, lucidi sicut lampas, & politi in operibus suis sicut dentes elephantis, & splendentes sicut gemmæ.

[15] Iusti autem ipsi sunt columnæ seculi; & bases super sustentacula auri optimi, sunt verba Legis in quibus laborant, & corripiunt populum domus Israel vt faciat voluntatem eius: & ipse impletur super eos miserationibus sicut senis, & dealbat peccata domus Israel sicut niuem: & paratus est vt faciat victorias in bello contra populos qui transgrediuntur verbum eius, sicut iuuenis fortis qui robustus est sicut cedri. [16] Verba gutturis eius dulcia sunt sicut mel, & omnia præcepta eius desiderabilia sapientibus eius super aurum & argentum. Hæc est laus Dei dilecti mei, & hæc est fortitudo virtutis Domini dilecti mei, ô Prophetæ qui prophetatis in Ierusalem.

17 * אָנָה הָלַךְ דּוֹדֵךְ הַיָּפָה בַּנָּשִׁים אָנָה פָּנָה דוֹדֵךְ וּנְבַקְשֶׁנּוּ עִמָּךְ ׃

ו

1 * דּוֹדִי יָרַד לְגַנּוֹ לַעֲרוּגוֹת הַבֹּשֶׂם לִרְעוֹת בַּגַּנִּים וְלִלְקֹט שׁוֹשַׁנִּים ׃
2 * אֲנִי לְדוֹדִי וְדוֹדִי לִי הָרֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים ׃
3 * יָפָה אַתְּ רַעְיָתִי כְּתִרְצָה נָאוָה כִּירוּשָׁלִָם אֲיֻמָּה כַּנִּדְגָּלוֹת ׃
4 * הָסֵבִּי עֵינַיִךְ מִנֶּגְדִּי שֶׁהֵם הִרְהִיבֻנִי שַׂעְרֵךְ כְּעֵדֶר הָעִזִּים שֶׁגָּלְשׁוּ מִן־הַגִּלְעָד ׃
5 * שִׁנַּיִךְ כְּעֵדֶר הָרְחֵלִים שֶׁעָלוּ מִן־הָרַחְצָה שֶׁכֻּלָּם מַתְאִימוֹת וְשַׁכֻּלָה אֵין בָּהֶם ׃
6 * כְּפֶלַח הָרִמּוֹן רַקָּתֵךְ מִבַּעַד לְצַמָּתֵךְ ׃
7 * שִׁשִּׁים הֵמָּה מְלָכוֹת וּשְׁמֹנִים פִּילַגְשִׁים וַעֲלָמוֹת אֵין מִסְפָּר ׃
8 * אַחַת הִיא יוֹנָתִי תַמָּתִי אַחַת הִיא לְאִמָּהּ בָּרָה הִיא לְיוֹלַדְתָּהּ רָאוּהָ בָנוֹת וַיְאַשְּׁרוּהָ מְלָכוֹת וּפִילַגְשִׁים וַיְהַלְלוּהָ ׃
9 * מִי־זֹאת הַנִּשְׁקָפָה כְּמוֹ־שָׁחַר יָפָה כַלְּבָנָה בָּרָה כַּחַמָּה אֲיֻמָּה כַּנִּדְגָּלוֹת ׃
10 * אֶל־גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי לִרְאוֹת בְּאִבֵּי הַנָּחַל לִרְאוֹת הֲפָרְחָה הַגֶּפֶן הֵנֵצוּ הָרִמֹּנִים ׃
11 * לֹא יָדַעְתִּי נַפְשִׁי שָׂמַתְנִי מַרְכְּבוֹת עַמִּי נָדִיב ׃

17 * Quò abiit dilectus tuus, ô pulcherrima mulierũ? quò declinauit dilectus tuus, & quæremus eum tecum.

CAP. VI.

1 DIlectus meus descendit in hortũ suum
A ad areolam aromatum, vt ibi pascatur
in hortis, & lilia colligat.
2 *Ego dilecto meo,& dilectus meus mi-
3 hi qui pascitur inter lilia. *Pulchra es ami-
ca mea, suauis & decora sicut Hierusalem,
terribilis vt castrorum acies ordinata.
4 * Auerte oculos tuos à me, quia ipsi me
auolare fecerunt. Capilli tui sicut grex ca-
prarum quę apparuerunt de Galaad.
5 * Dentes tui sicut greges ouium quę a-
B scenderunt de lauacro. omnes gemellis fœ
tibus; & sterilis non est in eis.
6 *Sicut cortex mali punici, sic genæ tuæ,
7 absque occultis tuis. * Sexaginta sunt re-
ginæ, & octoginta concubinę, & adolescẽ-
8 tularum non est numerus. * Vna est co-
lũba mea perfecta mea, vna est matri suę,
C electa genitrici suæ. Viderunt eam filiæ, &
beatissimam prædicauerunt: reginę & con
cubinæ laudauerunt eam.
9 * Quę est ista quæ progreditur quasi au-
rora, consurgens pulchra vt Luna ele-
D cta, vt Sol terribilis, vt castrorum acies
ordinata?
10 * Descendi in hortum nucum vt vide-
rem poma conuallium, & inspicerem si
floruisset vinea, & germinassent mala pu-
nica.
11 * Nesciui. Anima mea conturbauit me
propter quadrigas Aminadab.

תרגום

17 אֲתִיבוּ נְבִיאַיָא כַּד שְׁמַעוּ וְכֵן אֲמַרוּ תֻּשְׁבַּחְתָּא דַייָ מִפּוּם כְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל עַל אֵידֵין חוֹבָא אִסְתַּלַּק מִבֵּינָךְ שְׁכִינְתָּא דַייָ אַתְּ דְשַׁפִּירָא עוֹבָדָךְ מִכָּל אוּמַיָא וּלְאָן אֲתַר אִתְפְּנִי רְחִימָךְ בְּאִסְתַּלָּקוּתֵהּ מִמַּקְדְּשַׁיִךְ אֲמֶרֶת כְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל עַל חוֹבִין וּמְרוֹדִין וְאִשְׁתְּדוֹר דִּי הִשְׁתַּכַּחוּ בִּי אָמְרִין נְבִיאַיָא כְּעַן הֲדָרִי בִּתְיוּבְתָּא וּנְקוּם אַנְתְּ וַאֲנַן וּנְצַלֵּי קֳדָמוֹהִי וְנִבְעֵי רַחֲמִין עִמָּךְ ׃

ו

1 וּמָרֵי עָלְמָא קַבֵּל צְלוֹתְהוֹן בְּרַעֲוָא וּנְחַת לְבָבֶל לְסַנְהֶדְרִין דְחַכִּימַיָא וִיהַב רְוָחָא לְעַמֵּהּ וְאַסְּקִנּוּן מִגָּלוּתְהוֹן עַל יַד כּוֹרֶשׁ וְעֶזְרָא וּנְחֶמְיָה וּזְרוּבָּבֶל בַּר שְׁאַלְתִּיאֵל וְסָבֵי יְהוּדָאֵי וּבְנוֹ יַת בֵּית מַקְדְּשָׁא וּמַנִּיו כָּהֲנַיָא עַל קֻרְבָּנַיָא וְלֵיוָאֵי עַל מַטְרַת מֵימְרָא דְקֻדְשָׁא וּשְׁלַח אֶשָּׁתָא מִן שְׁמַיָא וְקַבֵּל בְּרַעֲוָא יַת קֻרְבָּנָא וְיַת קְטוֹרֶת בֻּסְמִין וּכְגְבַר דִּמְפַרְנֵס יַת בְּרֵהּ רְחִימָא בְּתַפְנוּקִין כֵּן פַּנְקִנּוּן וּכְגְבַר דִּמְגַבֵּב וְרָדִין מִן מֵישְׁרַיָא כֵּן כַּנְשִׁנּוּן מִן בָּבֶל ׃ 2 וּבְהַהִיא יוֹמָא אֲנָא אֶפְלְחָא לְמָרֵי עָלְמָא רְחִימִי וּרְחִימִי אַשְׁרֵי שְׁכִינַת קֻדְשֵׁיהּ בֵּינִי וְזָן יָתִי בְּתַפְנוּקִין ׃ 3 אֲמַר יְיָ בְּמֵימְרֵהּ כַּמָּה יָאֵי אַתְּ חֲבִיבָתִי בִּזְמַן דִּצְבוּתִיךְ לְמֶעְבַּד רְעוּתִי שַׁפִּיר בֵּית מַקְדְּשָׁא דִּבְנֵית לִי כְּמַקְדָּשׁ קַדְמָאֵי דִּי בְנָא לִי שְׁלֹמֹה מַלְכָּא בִּירוּשְׁלֶם וְאֵימָתָךְ עַל כָּל עַמְמַיָא בְּיוֹמָא דַּהֲלִכוּ אַרְבַּע טִקְסַיִךְ בְּמַדְבְּרָא ׃ 4 אַסְחָרִי רַבָּנַיִךְ חַכִּימֵי כְנִשְׁתָּא רַבְּתָא חֲזוֹר חֲזוֹר לְקָבְלִי דִּי אִנּוּן אַמְלְכוּנִי בְּגָלוּתָא וְקַבְעֵי מִדְרָשָׁא לְאַלָּפָן אוֹרַיְתִי וּשְׁאַר זַעֲטוּטַיִךְ וְעַמָּא דְאַרְעָא אַצְדִּיקוּ בְּמֵימַר פֻּמְהוֹן כִּבְנוֹי דְיַעֲקֹב דִּלְקַטוּ אַבְנַיָא וַעֲבָדוּ גַּלִּישׁוּשִׁיתָא בְּטוּרָא דְגִלְעָד ׃ 5 וְכָהֲנַיָא וְלֵיוָאֵי אָכְלֵי קֻרְבָּנַיִךְ וּמַעְשַׂר קֻדְשָׁא וְאַפְרָשׁוּתָא דַּכְיָן מִכָּל אֲנִיסוּת וּגְזֵילוּת דַּהֲווֹ הֵיכְמָה דַּכְיָן עָדְרָא דְעָנָא דְיַעֲקֹב בִּזְמַן דְּסָלְקָן מִן נַחַל יוּבְקָא דְלָא הֲוַת בְּהוֹן אֲנִיסָא וּגְזֵלָה וְכֻלְּהוֹן דָּמְיָן דָּא לְדָא וְיָלְדָן תְּיוֹמִין בְּכָל עִדָּן וּמְתַכְּלָא וְעַקְרָא לָא הֲוָת בְּהוֹן ׃ 6 וּמַלְכוּת בֵּית חַשְׁמוּנָאֵי כֻּלְּהוֹן מַלְיָן פִּקּוּדַיָא כְּרִמּוֹנָא בַּר מִן מַתִּתְיָה כָּהֲנָא רַבָּא וּבְנוֹהִי דְאִנּוּן צַדִּיקִין מִכֻּלְּהוֹן וּמְקַיְּמִין פִּקּוּדַיָא וּפִתְגָּמֵי אוֹרַיְתָא בִּצְהוֹתָא ׃ 7 בְּאַדַּיִן קָמוּ יַוְנָאֵי וּכְנַשׁוּ שִׁתִּין מַלְכִין מִבְּנוֹי דְעֵשָׂו מְלַבְּשֵׁי שִׁרְיוֹנִין רוֹכְבִין עַל סוּסְוָן וּפָרָשִׁין וְתַמְנָן דּוּכְסִין מִבְּנוֹי דְיִשְׁמָעֵאל רוֹכְבִין עַל פִּילַיָא בַּר מִן שְׁאָר עַמְמַיָא וְלִשָּׁנַיָא דְלֵית בְּהוֹן מִנְיָן וּמַנִּיו אֲלֶכְסַנְדְּרוֹס מַלְכָּא עֲלֵיהוֹן לְרֵישָׁא וַאֲתוֹ לְאַגָּחָא קְרָבָא לִירוּשְׁלֶם ׃ 8 וּבְעִדָּנָא הַהִיא הֲוָת כְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל דִּמְתִילָא לְיוֹנְתָא שְׁלֵמְתָּא פָּלְחָא בְּלֵב חַד לְמָרַהָא וַאֲחִידָא לְאוֹרַיְתָא וַעֲסִיקָא בְּפִתְגָּמֵי אוֹרַיְתָא בְּלֵב שְׁלִים וּבְרִירָן זָכְוָתָהָא כְּיוֹמָא דִּנְפַקַת מִמִּצְרַיִם הָא בְּכֵן נְפַקוּ בְּנֵי חַשְׁמוּנָאֵי וּמַתִּתְיָה וְכָל עַמָּא דְיִשְׂרָאֵל וַאֲגִיחוּ בְהוֹן קְרָבָא וּמְסַר יְיָ יַתְהוֹן בִּידֵיהוֹן וְכַד חֲזוֹ יָתְבֵי פִּלְכַיָא אַשְׁרֵי יַתְהוֹן וּמַלְכְוַת אַרְעָא וְשִׁלְטוֹנַיָא וְקַלְּסוּ לְהוֹן ׃

9 אֲמַרוּ אֻמַּיָא כַּמָּה זְוִתְנִין עוֹבָדֵי עַמָּא הָדָא כִּקְרִיצְתָּא שַׁפִּירִין עֲלֵימָהָא כְּסִהֲרָא וּבְרִירָן זָכְוָתָהָא כְּשִׁמְשָׁא וְאֵימְתָהָא עַל כָּל יָתְבֵי אַרְעָא בִּזְמַן דַּהֲלִכוּ טִקְסָהָא בְּמַדְבְּרָא ׃ 10 אֲמַר מָרֵי עָלְמָא לְבֵית מַקְדַּשׁ תִּנְיָן דְּאִתְבְּנֵי עַל יְדוֹהִי דְּכוֹרֶשׁ אַשְׁרֵיתִי שְׁכִינְתִּי לְמֶחְמֵי עוֹבָדִין טָבִין דְּעַמִּי וּלְמֶחְמֵי אִלּוּלֵי פָּשָׁן וְסַגָּן חַכִּימַיָא דִּמְתִילִין לְגֻפְנָא וְלַבְלוּבֵיהוֹן מַלְיָן עוֹבָדִין טָבִין הַכְרִמּוֹנִין ׃

11 וְכַד אִתְגְּלֵי קֳדָם יְיָ דִּי אִנּוּן צַדִּיקִין וְעָסְקִין בְּאוֹרַיְתָא אֲמַר יְיָ בְּמֵימְרֵהּ לָא אוֹסִיף לְמַכִּיכְנוּן וְאַף לָא אֶעְבֵּד עִמְּהוֹן גְּמִירָא אֱלָהֵן אַמְלִיךְ בְּנַפְשִׁי לְאוֹטָבוּתְהוֹן וּלְשַׁוָּאָה יַתְהוֹן גֵּיוָתָנִין בִּרְתִיכֵי מַלְכִין בְּגִין זָכְוָתָא דְצַדִּיקֵי דָרָא דְּדָמְיָן בְּעוֹבָדֵיהוֹן לְאַבְרָהָם אֲבוּהוֹן ׃

‡ Quò abiit nepos tuus, pulchra in mulieri- 17
bus? quò reſpexit nepos tuus? & quæremus
eum tecum.

CAP. VI.

NEpos meus deſcendit in hortum ſuum ad 1
phialas aromatis vt paſcat in hortis, & vt
colligat lilia.
‡ Ego nepoti meo, & nepos meus mihi, qui 2
paſcit in liliis.
‡ Pulchra es amica mea, vt beneplacitum. 3
decora ſicut Hieruſalem: pauor vt ordinatæ
acies.
‡ Auerte oculos tuos de contra me, quia ipſi 4
auolare fecerunt me. cæſaries tua ſicut greges ca
prarum quæ aſcenderunt de Galaad.
‡ Dentes tui ſicut greges tonſarum quæ aſ- 5
cenderunt de lauacro. omnes gemellis fœtibus,
& ſterilis non eſt in eis. ſicut funiculus cocci-
neus labia tua, & eloquium tuum decorum.
‡ Sicut cortex mali punici genæ tuæ extra ſi- 6
lentium tuum.
‡ Sexaginta ſunt reginæ, & octoginta con- 7
cubinæ, & adoleſcentulæ, quarum non eſt nu-
merus. ‡ Vna eſt columba mea perfecta mea. 8
vna eſt matri ſuæ, electa eſt genitrici ſuæ. vide-
runt eam filiæ, & beatam prædicabunt eam:
reginæ & concubinæ laudabunt eam.
‡ Quæ iſta quæ inclinat quaſi aurora, pul- 9
chra vt Luna, electa vt Sol, pauor vt ordinatæ?
‡ In hortum nucis deſcendi vt viderem in 10
genimine torrentis, vt viderem ſi floruit vi-
nea, ſi floruerunt mala punica. ‡ Non nouit ani- 11
ma mea. poſuit me currus Aminadab.

17 ‡ ποῦ ἀπῆλθεν ὁ ἀδελφιδός σου ἡ καλὴ ἐν γυναιξί; ποῦ ἀπέβλεψεν ὁ ἀδελφιδός σου; καὶ ζητήσομεν αὐτὸν μετὰ σοῦ.

ς΄.

1 ‡ Ἀδελφιδός μου κατέβη εἰς κῆπον αὐτοῦ εἰς φιάλας τοῦ ἀρώματος ποιμαίνειν ἐν κήποις, καὶ συλλέγειν κρίνα.
2 ‡ ἐγὼ τῷ ἀδελφιδῷ μου, καὶ ὁ ἀδελφιδός μου ἐμοί, ὁ ποιμαίνων ἐν τοῖς κρίνοις.
3 ‡ καλὴ εἶ ἡ πλησίον μου, ὡς εὐδοκία. ὡραία ὡς Ἱερουσαλήμ· θάμβος ὡς τεταγμέναι.
4 ‡ ἀπόστρεψον ὀφθαλμούς σου ἀπέναντίον μου, ὅτι αὐτοὶ ἀνεπτέρωσάν με. τρίχωμά σου ὡς ἀγέλαι τῶν αἰγῶν αἳ ἀνέβησαν ἀπὸ τοῦ γαλαάδ.
5 ‡ ὀδόντες σου ὡς ἀγέλαι τῶν κεκαρμένων αἳ ἀνέβησαν ἀπὸ τοῦ λουτροῦ. αἱ πᾶσαι διδυμεύουσαι, καὶ ἀτεκνοῦσα οὐκ ἔστιν ἐν αὐταῖς· ὡς σπαρτίον κόκκινον χείλη σου καὶ ἡ λαλιά σου ὡραία.
6 ‡ ὡς λέπυρον τῆς ῥοιᾶς μῆλόν σου ἐκτὸς τῆς σιωπήσεώς
7 σου. ‡ ἑξήκοντά εἰσι βασίλισσαι καὶ ὀγδοήκοντα παλλακαί, καὶ νεάνιδες ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμός.
8 ‡ μία ἐστὶ περιστερά μου τελεία μου· μία ἐστὶ τῇ μητρὶ αὐτῆς, ἐκλεκτή ἐστι τῇ τεκούσῃ αὐτήν. εἴδοσαν αὐτὴν θυγατέρες καὶ μακαριοῦσιν αὐτήν. βασίλισσαι καὶ παλλακαὶ αἰνέσουσιν αὐτήν.
9 ‡ τίς αὕτη ἡ ἐκκύπτουσα ὡσεὶ ὄρθρος. καλὴ ὡς σελήνη· ἐκλεκτὴ ὡς ἥλιος· θάμβος ὡς τεταγμέναι.
10 ‡ εἰς κῆπον καρύας κατέβην ἰδεῖν ἐν γεννήματι τοῦ χειμάρρου, ἰδεῖν εἰ ἤνθησεν ἡ ἄμπελος εἰ ἤνθησαν αἱ ῥοαί.
11 ‡ οὐκ ἔγνω ἡ ψυχή μου. ἔθετό με ἅρματα ἀμιναδάβ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

17 Reſponderunt Prophetæ cùm audirent laudes Domini ex ore cœtus Iſrael, & ita dixerunt, Propter quod peccatum ſublata eſt de medio tui maieſtas Domini, o tu quæ pulchra es in operibus tuis ſuper omnes nationes? & ad quẽ locum declinauit dilectus tuus quando eleuatus eſt de ſanctuario tuo? Dixit cœtus Iſrael: Propter peccata & rebelliones & proditionem quę inuentæ ſunt in me. Dixeruntque Prophetæ: Nunc conuertere ad pœnitentiam, & ſurgamus tu & nos, & oremus coram eo, & quæramus miſericordiam tecum.

CAP. VI.

DOminator autem ſeculi ſuſcepit voluntariè orationem eorum, & deſcendit in Babylonem ad concilium ſapientum, & dedit populo ſuo requiem; & eduxit eos de captiuitate ipſorum per manũ Cyri & Eſdrę & Nehemię & Zorobabel filij Sealthiel, & ſeniorum Iudęorum; & ædificauerunt domum ſanctuarij, & conſtituerunt ſacerdotes ſuper oblationes, & Leuitas ſuper cuſtodiam verbi ſanctitatis, & miſit ignem de cælis, & ſuſcepit voluntariè oblationem, & incenſum aromatum: & ſicut vir qui nutrit filium ſuum dilectum in delitiis, ita delicatè nutriuit eos; & ſicut vir qui colligit roſas de conuallibus, ita congregauit eos de Babylonia. 2 Et in illo die ego ſeruiui domino ſeculi dilecto meo, & dilectus meus habitare fecit maieſtatem ſanctam in medio mei, & nutriuit me delitiis. 3 Dixit Dominus in verbo ſuo: Quã pulchra es tu dilecta mea in tẽpore quo vis facere voluntatẽ meam! pulchra eſt domus ſanctuarij, quã ædificaſti mihi ſimilem priori *domui* ſanctuarij; quam ædificauit mihi Salomon rex Ieruſalem; & terror tuus fuit ſuper omnes populos in die quo ambulauerunt vexilla tua per deſertum. 4 Fac accumbere magiſtros tuos ſapientes, congregatio magna, in circuitu in conſpectu meo; ipſi enim conſulebant me in captiuitate, & conſtituebant gymnaſium doctrinæ legis meæ. Reliqui autem magnates tui & populus terræ iuſtificauerunt me in verbo oris ſui, ſicut filij Iaacob qui collegerunt lapides, & fecerunt aceruum in monte Galaad. 5 Sacerdotes autem & Leuitæ qui comedunt oblationes tuas & decimas ſanctificatas & primitias, mundi ſunt ab omni violentia & rapina, quemadmodum mundi erant greges ouium Iaacob in tempore quo aſcendebant de torrente Iaboc, in quibus non erat violentia nec rapina; & omnes ſimiles erant ad inuicem, & pariebant gemellos fœtus in omni tempore: & orbata & ſterilis non erat in eis. 6 Regnum autem domus Haſmenæorum omne plenum eſt præceptis ſicut malogranatũ, præter Mathatiã ſacerdotem magnũ & filios eius qui erant iuſtiores illis omnibus, & confirmabant præcepta & verba legis in puritate. 7 Tunc ſurrexerunt Græci & congregauerũt ſexaginta reges de filiis Eſau, indutos loricis, aſcendẽtes ſuper equos, & equites & octoginta duces de filiis Iſmael, aſcendentes ſuper elephantos, præter reliquos populos & linguas quorũ non erat numerus; & conſtituerunt Alexandrum regem ſuper eos in principem, & venerunt vt pugnarent contra Ieruſalem. 8 Et in illo tempore erat cœtus Iſrael ſimilis columbæ perfectæ, & ſeruiebat vnanimis domino ſuo, & apprehendebat legem, & laborabat in verbis legis in corde perfecto, & puræ erant iuſtitiæ eius ſicut in die quo egreſſa eſt de Ægypto. Tunc egreſſi ſunt filij Haſmonęorum & Mathatias & omnis populus Iſrael, & pugnauerunt contra eos, & tradidit eos Dominus in manus eorum: & cùm hoc vidiſſent habitatores prouinciarum, beatos eos dixerunt, & regna terræ & potentes, & laudauerunt eos. 9 Dixerunt nationes: Quàm ſplendida ſunt opera populi huius ſicut mane! Pulchri ſunt iuuenes eius ſicut luna, & pura ſunt merita eius ſicut ſol: & terror eius erat ſuper oẽs habitatores terrę, quando ambulabant vexilla eius per deſertum. 10 Dixit dominator ſeculi: In domo ſanctuarij ſecunda quæ ædificata eſt per manum Cyri, habitare feci maieſtatem meam vt viderem opera bona populi mei; & vt viderem ſi creſcant & multiplicentur ſapientes qui comparantur viti, & ſi germina eorum plena ſint operibus bonis ſicut mala punica. 11 Cùm autem reuelatum fuit coram Domino quòd eſſent iuſti, & quòd laborarent in lege, dixit Dominus in verbo ſuo: Non addam vltrà humiliare eos, neque faciam cum eis conſumptionem, ſed conſilium inibo in anima mea vt benefaciam eis, & vt ponam eos excelſos in curribus regum propter merita iuſtorum generationis illius: qui ſimiles ſunt in operibus ſuis Abrahæ patri ſuo.

12 * שׁוּבִי שׁוּבִי הַשּׁוּלַמִּית שׁוּבִי שׁוּבִי וְנֶחֱזֶה־בָּךְ

ז

מַה־תֶּחֱזוּ בַּשּׁוּלַמִּית כִּמְחֹלַת הַמַּחֲנָיִם׃

1 * מַה־יָּפוּ פְעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים בַּת־נָדִיב חַמּוּקֵי יְרֵכַיִךְ כְּמוֹ חֲלָאִים מַעֲשֵׂה יְדֵי אָמָּן׃

2 * שָׁרְרֵךְ אַגַּן הַסַּהַר אַל־יֶחְסַר הַמָּזֶג בִּטְנֵךְ עֲרֵמַת חִטִּים סוּגָה בַּשּׁוֹשַׁנִּים׃

3 * שְׁנֵי שָׁדַיִךְ כִּשְׁנֵי עֳפָרִים תָּאֳמֵי צְבִיָּה׃

4 * צַוָּארֵךְ כְּמִגְדַּל הַשֵּׁן עֵינַיִךְ בְּרֵכוֹת בְּחֶשְׁבּוֹן עַל־שַׁעַר בַּת־רַבִּים אַפֵּךְ כְּמִגְדַּל הַלְּבָנוֹן צוֹפֶה פְּנֵי דַמָּשֶׂק׃

5 * רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ כַּכַּרְמֶל וְדַלַּת רֹאשֵׁךְ כָּאַרְגָּמָן מֶלֶךְ אָסוּר בָּרְהָטִים׃

6 * מַה־יָּפִית וּמַה־נָּעַמְתְּ אַהֲבָה בַּתַּעֲנוּגִים׃

7 * זֹאת קוֹמָתֵךְ דָּמְתָה לְתָמָר וְשָׁדַיִךְ לְאַשְׁכֹּלוֹת׃

8 * אָמַרְתִּי אֶעֱלֶה בְתָמָר אֹחֲזָה בְּסַנְסִנָּיו וְיִהְיוּ־נָא שָׁדַיִךְ כְּאֶשְׁכְּלוֹת הַגֶּפֶן וְרֵיחַ אַפֵּךְ כַּתַּפּוּחִים׃

9 * וְחִכֵּךְ כְּיֵין הַטּוֹב הוֹלֵךְ לְדוֹדִי לְמֵישָׁרִים דּוֹבֵב שִׂפְתֵי יְשֵׁנִים׃

10 * אֲנִי לְדוֹדִי וְעָלַי תְּשׁוּקָתוֹ׃

11 * לְכָה דוֹדִי נֵצֵא הַשָּׂדֶה נָלִינָה בַּכְּפָרִים׃

12 * Reuertere reuertere Sunamitis, reuer-
tere reuertere vt intueamur te.

CAP. VII.

A Quid videbis in Sunamite, nisi choros
1 castrorum? * Quàm pulchri sunt
gressus tui in calciamentis filia principis!
Iuncturæ feminum tuorum sicut monilia
quæ fabricata sunt manu artificis.
2 * Vmbilicus tuus crater tornatilis, nun-
B quam indigens poculis. Venter tuus sicut
3 aceruus tritici vallatus liliis. * Duo vbera
tua sicut duo hinnuli gemelli capreæ.
4 * Collum tuum sicut turris eburnea: o-
culi tui sicut piscinæ in Esebon quæ sunt
in porta filiæ multitudinis. Nasus tuus si-
cut turris Libani qui respicit contra Da-
5 mascum. * Caput tuum vt Carmelus,
C & comæ capitis tui sicut purpura regis iun
6 cta canalibus. * Quàm pulchra es, &
quàm decora charissima in delitiis!
7 * Statura tua assimilata est palmæ, &
vbera tua botris.
8 * Dixi: Ascendam in palmam, & appre-
hendam fructus eius. Et erunt vbera tua si-
cut botri vineæ, & odor oris tui sicut odor
malorum.
9 * Guttur tuum sicut vinum optimum,
D dignum dilecto meo ad potandum, labiis-
que & dentibus illius ad ruminandum.
10 * Ego dilecto meo, & ad me conuersio
11 eius. * Veni dilecte mi; egrediamur in
agrum, commoremur in villis.

תרגום

11 תובי לותי כנישתא דישראל תובי לירושלם תובי לבית אלפן אוריתא תובי לקבלא נבואה מן נביאיא די מתנבאין בשום מימרא
דיוי ז ומה טיבכון נביאי שקרא למטעי עמא דירושלם בנבואתכון די אתון ממללין סטיא על מימרא דיוי ולאחלא
משריית ישראל ויהודה׃ 1 אמר שלמה ברוח נבואה מן קדם יוי כמה שפירן רגליהון דישראל כד סלקן לאתחזאה קדם יוי
תלת זמנין בשתא בסנדלין דססגונא ומקרבין ית נדריהון וית נדבתהון ובניהון נפקי ירכיהון יאן כיוהרין דקביען על כלילא דקודשא
דעבד בצלאל אומנא לאהרן כהנא׃ 2 וריש מתיבתך די בזכותיה מתפרנסין על כל עלמא היכמה דעוברא מתפרנס מן פרתה במעינא
דאמה נהיק באוריתא כאוגנא דסהרא במיתה לדכאה ולסאבא לזכאה ולחייבא ולא חסרין פתגמי אוריתא תדירא מפומה היכמה דלא
חסרין מוי דנהרא רבא די נפק מעדן ושבעין חכימין מסחרין יתה כאדר סגלגל ואוצריהון מלין מן מעשר קודשא ונדרא ונדבתא דסיגו
להון עזרא כהנא וזרובבל וישוע ונחמיה ומרדכי בלשן אנשי כנישתא רבתא דמתילין לורדין בגין די יהי להון חילא למעסק באוריתא יימם
ולילא׃ 3 פריקיך דעתידין למפרקיך דמין למשה ואהרן בני יוכבד דמתילן לתרין אורזילין תיומי טביא׃ 4 ואב בית
דינא דדאין דיניך חסין על עמא לכפתא יתהון ולמנגד מן די יתחיב בדינא לנגדא כשלמה מלכא דעבד מגדלא דשן דפיל וכבש ית עמא בית
ישראל ואהדר יתהון למרי עלמא ספריך מלין חכמתא כפרקטינין דמיא וידעין למימני חשבני עבורין ומעברין שנין וקבעין רישי ירחין
ורישי שנין בתרע בית סנהדרין רבא ורב בית אבא לבית יהודה דמי לדוד מלכא דבנא מצדתא דציון די מתקרי מגדלא דלבנן דכל מן דיקום
עלוהי יכל למימני כל מגדלין די בדמשק׃ 5 מלכא דאתמני עלך רישא צדיקא כאליהו נביא דקני קנאתא למרי שמיא וקטל ית נביאי
שקרא בטורא דכרמל ואתיב ית עמא בית ישראל לדחלתא דיוי אלהיא ודלת עמא די אזלין ברישא מכא על די אנון מסכנין עתידין למלבש
ארגונא היכמה די לבש דניאל בקרתא דבבל ומרדכי בשושן בגין זכותא דאברהם דאמליך מן קדמת דנא למרי עלמא ובצדקתא דיצחק
דכפתה אבוהי למקרבה ובחסדותא דיעקב דקלף על חטריא ברהטיא׃ 6 אמר מלכא שלמה כמה יאה אנת כנישתא דישראל
בזמן די תסבלי עליך ית ניר מלכותי בעדן דאנא מוכח יתיך ביסורין על חוביך ואנת מקבלא יתהון ברחים דמין באנפיך כתפנוקין׃
7 ובעדן די פרסין כהניך ידיהון בצלו ומברכין לאחיהון בית ישראל דדמין ארבעת ידיהון מתפרשין כלולבי דתמר וקומתהון כדקלא
וקהליך קימין אפין באפין כל קבל כהניא ואפיהון כבישן לארעא כאתכלא דענבין׃ 8 אמר יוי במימרה אסק ואנסה לדניאל
ואחזי אי כהיל למקם בנסיונא הדא היכמה דקם אברהם דדמי ללולבא בעסרא נסין ובחן אף אנא לחנניה מישאל ועזריה אי
כהלין למקם בנסיונהון אפרק בדיל זכותהון לעמא בית ישראל דמתילן לאתכלין דענבין ושומהון דדניאל חנניא מישאל ועזריה
ישתמעו בכל ארעא וריחהון יהי נדף כריחא דתפוחין דגנתא דעדן׃ 9 אמר דניאל וחברוהי קבלא נקבל עלנא גזירת מימרא
דיוי היכמה די קבל עלה אברהם אבונן דמתיל לחמר עתיק ונהך באורחן דתקנן קדמוהי היכמה דאזלו אליהו ואלישע נביאיא די
בזכותהון קמו מיתיא דדמין לגבר דדמך ויחזקאל בר בוזי כהנא דמנבואת פומה אתערו דמכי מיתיא די בבקעת דורא׃ 10 אמרת
ירושלם כל זמן די אנא מהלכא באורחא דמרי עלמא משרי שכינתה ביני ועלי מתויה ובעדן די אנא סטיא מן אורחתיה מסלק שכינתה
מביני ומטלטל יתי ביני עממיא ואנון שלטין בי כגבר דשלט באנתתה׃ 11 כד חבו עמא בית ישראל אגלי יוי יתהון בארעא דשעיר
חקלי אדום אמרת כנישתא דישראל בבעו מנך רבון כל עלמא קבל צלותי די אנא מצליא קדמך בקרוי גלותא ובפלכי עממיא׃

* *Reuertere reuertere Sulamitis, reuertere* 12
reuertere & intuebimur in te.

CAP. VII.

Quid videbitis in Sulamitide quæ vadit
vt herba castrorum.
* *Quid pulchri facti sunt gressus tui in cal-* 1
ciamentis filia Nadab! aptitudines femorum
tuorum similes monilibus operum manuum ar-
tificis. * *Umbilicus tuus crater tornatilis,* 2
non indigens mixtione. venter tuus cumulus
tritici vallatus in liliis. * *Duo vbera tua* 3
sicut duo hinnuli gemelli capreæ.
* *Collum tuum sicut turris eburnea. oculi tui* 4
vt piscinæ in Asebon, in portis filiæ multorum.
nasus tuus sicut turris Libani quæ respicit fa-
ciem Damasci. * *Caput tuum super te vt Car-* 5
meli, & cæsaries capitis tui sicut purpura. Rex
ligatus in transcursibus.
* *Quid pulchra facta es, & quid iucunda* 6
facta es dilectio! in delitiis tuis
* *hæc magnitudo tua. similis facta es palmæ,* 7
& vbera tua botris.
* *Dixi, Ascendam in palma, apprehendam ca-* 8
cumina eius. & erunt quidem vbera tua sicut
botri vineæ: & odor naris tuæ sicut mala.
* *Et guttur tuum sicut vinum bonum. Va-* 9
dens nepoti meo in rectitudinem sufficiens in la-
biis meis & dentibus.
* *Ego nepoti meo, & ad me conuersio eius.* 10
* *Veni nepos mi: egrediamur in agrum, com-* 11
moremur in villis.

12 * ἐπίστρεφε ἐπίστρεφε ἡ σουλαμῖτις, ἐπίστρεφε ἐπί-
στρεφε, καὶ ὀψόμεθα ἐν σοί. ζ'.

Τί ὄψεσθε ἐν τῇ σουλαμίτιδι ἡ ἐρχομένη ὡς χοροὶ
παρεμβολῶν.
1 * τί ὡραιώθησαν διαβήματά σου ἐν ὑποδήμασι θύ-
γατερ ναδάβ. ῥυθμοὶ μηρῶν σου ὅμοιοι ὁρμίσκοις ἔργων
χειρῶν τεχνίτου.
2 * ὀμφαλός σου κρατὴρ τορευτὸς, μὴ ὑστερούμενος κρά-
μα. κοιλία σου θημωνία σίτου πεφραγμένη ἐν κρίνοις.
3 * δύο μαστοί σου ὡς δύο νεβροὶ δίδυμοι δορκάδος.
4 * τράχηλός σου ὡς πύργος ἐλεφάντινος. ὀφθαλ-
μοί σου ὡς λίμναι ἐν ἀσεβὼν, ἐν πύλαις θυγατρὸς πολ-
λῶν. μυκτήρ σου ὡς πύργος τοῦ λιβάνου σκοπεύων πρό-
σωπον δαμασκοῦ.
5 * κεφαλή σου ἐπὶ σὲ ὡς καρμήλος· καὶ πλόκιον κεφαλῆς
σου ὡς πορφύρα. βασιλεὺς δεδεμένος ἐν παραδρομαῖς.
6 * τί ὡραιώθης καὶ τί ἡδύνθης ἀγάπη. ἐν τρυφαῖς σου
7 * τοῦτο μέγεθός σου. ὡμοιώθης τῷ φοίνικι, καὶ οἱ μα-
στοί σου τοῖς βότρυσιν.
8 * εἶπα, ἀναβήσομαι ἐν τῷ φοίνικι. κρατήσω τῶν ὑψέ-
ων αὐτοῦ. καὶ ἔσονται δὴ μαστοί σου ὡς βότρυες τῆς ἀμπέλου·
9 καὶ ὀσμὴ ῥινός σου ὡς μῆλα. * καὶ λάρυγξ σου ὡς οἶνος
ἀγαθός. πορευόμενος τῷ ἀδελφιδῷ μου εἰς εὐθύτητα
ἱκανούμενος ἐν χείλεσί μου καὶ ὀδοῦσιν.
10 * ἐγὼ τῷ ἀδελφιδῷ μου· καὶ ἐπ' ἐμὲ ἡ ἐπιστροφὴ αὐτοῦ.
11 * ἐλθὲ ἀδελφιδέ μου ἐξέλθωμεν εἰς ἀγρόν. αὐ-
λισθῶμεν ἐν κώμαις.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[12] Reuertere ad me cœtus Israel: reuertere ad Ierusalem; reuertere ad domum doctrinæ legis meæ, reuertere ad suscipiendam prophe-
tiam à prophetis qui prophetant in nomine verbi Domini.

CAP. VII.

Quid prodest vobis ò prophetæ falsi, vt decipiatis populum qui est in Ierusalem in prophetia vestra; qua vos loquimini auersionem
contra verbum Domini, vt profanetis castra Israel, & Iuda? [1] Dixit Salomon in spiritu prophetiæ à facie Domini: Quàm pulchri sunt
pedes Israel, quãdo ascendunt vt appareãt corã Domino tribus vicibus in anno, cũ calceamentis taxeis, & offerunt vota sua & oblationes vo
luntarias suas! & filij eorũ qui egressi sunt de femore eorũ pulchri sunt sicut lapides pretiosi, qui fixi sunt in corona sancta, quã fecit Beseleel
artifex Aaron sacerdoti. [2] Et princeps scholæ tuæ per cuius meritũ gubernãtur omnia secula, sicut fœtus enutritur per vmbilicũ in vtero ma
tris suæ, splẽdidus est in lege sicut circulus Lunæ; quãdo venit ad mundandũ, & ad contaminandũ, & ad iustificandũ, & ad condemnandũ:
& non deficiunt verba legis vnquã ab ore eius, sicut non deficiunt aquæ fluminis magni, quando egreditur de paradiso, & septuaginta sa-
pientes circundant eum sicut aream rotundam, & cellaria eorum plena sunt decimis sanctificatis & votiuis & spontaneis, quas constitue-
rũt eis Esdras sacerdos, & Zorobabel, & Iosue, & Nehemias, & Mardochæus & Belsan, viri ecclesiæ magnæ, qui comparantur rosis vt sit eis
virtus vt laborent in lege die ac nocte. [3] Saluatores tui qui te redempturi sunt, similes sunt Mosi & Aaron filiis Iocabed qui comparan-
tur duobus hinnulis gemellis capreæ. [4] Iudex quoque tuus qui iudicat iudicium tuum, fortis est super populum, vt alliget eos, & vt
trahat eos, qui condemnantur in iudicio, ad carcerem, sicut Salomon rex, qui fecit turrim eburneam, & subiecit populum domus Israel;
& conuertit eos ad dominatorem seculi. scribæ tui pleni sunt sapientia sicut piscinæ aquarum: & sciunt constituere rationes embolismorũ,
& annos intercalant, & signant principia annorum & mensium, in porta domus concilij magni: & princeps familiarum domus Iuda simi-
lis est Dauid regi, qui ædificauit arcem Sion, quæ vocatur Turris Libani; quoniam omnis qui steterit in ea, potest numerare omnes turres
quæ sunt in Damasco. [5] Rex qui constitutus est super te in principem, iustus est sicut Helias propheta, qui zelo zelatus est pro Domino
cęli, & occidit prophetas falsos in monte Carmelo, & conuertit populum domus Israel ad timorẽ Domini Dei: & pauperes populi qui am-
bulabant apud principem hinc & inde, eò quòd egeni sunt, futurum est vt induantur purpura, sicut indutus est Daniel in ciuitate Baby-
lonis, & Mardochæus in Sussis, propter meritum Abrahæ, quẽ regem constituit ab initio in dominatorem seculi; & propter iustitiam Isaac,
quem ligauit pater eius vt offerret eum *in holocaustum*; & propter benignitatem Iaacob, qui decorticauit virgas, *& posuit eas* in canalibus.
[6] Dixit Salomon rex: Quàm pulcher es cœtus Israel in tempore quo tu portas super te iugum regni mei, in tempore quo ego corri-
pio te infirmitatibus propter peccata tua, & tu suscipis eas in charitate, & videntur tibi quasi delitiæ! [7] Et in tempore quo Sacer-
dotes tui extendunt manus suas in oratione, & benedicunt fratribus suis domui Israel, similes sunt digiti manus eorum extensi ramis
palmarum, & statura eorum est sicut palma, & ecclesia tua stat facie ad faciem contra Sacerdotes, & facies eorum inclinatæ sunt in terram
sicut botri vuarum. [8] Dixit Dominus in verbo suo: Ascendam & tentabo Danielem, & videbo si potest stare in tentatione
hac sicut stetit Abraham, qui similis fuit ramo *palmarum, quem probaui* decem tentationibus: & probabo ego quoque Ananiam, Mizael,
& Azariam. & si possunt stare in tentationibus suis, redimam propter merita eorum populum domus Israel, qui comparatus est botris v-
uarum: & nomen Daniel, Ananiæ, & Mizael & Azariæ audietur in vniuersa terra, & odor eorum erit fragrans sicut odor pomorum para-
disi voluptatis. [9] Dixit Daniel & socij eius: Suscipiendo suscipiemus super nos decretum verbi Domini, sicut suscepit super se Abraham
pater noster, qui comparatus est vino veteri; & ambulabimus in viis quæ rectæ sunt coram eo, sicut ambulauerunt Helias & Helisæus pro-
phetæ, per quorum merita surrexerunt mortui, qui similes sunt viro dormienti: & sicut Ezechiel filius Buzi Sacerdos, quia in prophetia
oris sui suscitati sunt dormientes mortui qui erant in campo Dura. [10] Dixit Ierusalem: In omni tempore quo ego ambulo in via domina-
toris seculi, habitare facit maiestatem suam in medio mei, & ad me est desiderium eius. & in tempore quo ego declino à viis eius, aufert
maiestatem suam à me, & transfert me inter populos, & ipsi dominantur in me sicut vir qui dominatur vxori suæ. [11] Quando peccaue-
runt populus domus Israel, transmigrare eos fecit Dominus in terram Seir regionis Idumeæ. dixit cœtus Israel: Obsecro te dominator
totius seculi suscipe orationem meam, qua ego oro coram te in vrbibus transmigrationis meę & prouinciis populorum.

12 נַשְׁכִּימָה לַכְּרָמִים נִרְאֶה אִם־פָּרְחָה הַגֶּפֶן פִּתַּח
הַסְּמָדַר הֵנֵצוּ הָרִמּוֹנִים שָׁם אֶתֵּן אֶת־דֹּדַי לָךְ׃
13 הַדּוּדָאִים נָתְנוּ־רֵיחַ וְעַל־פְּתָחֵינוּ כָּל־מְגָדִים
חֲדָשִׁים גַּם־יְשָׁנִים דּוֹדִי צָפַנְתִּי לָךְ׃ ח
1 מִי יִתֶּנְךָ כְּאָח לִי יוֹנֵק שְׁדֵי אִמִּי אֶמְצָאֲךָ בַחוּץ
אֶשָּׁקְךָ גַּם לֹא־יָבוּזוּ לִי׃
2 אֶנְהָגְךָ אֲבִיאֲךָ אֶל־בֵּית אִמִּי תְּלַמְּדֵנִי אַשְׁקְךָ
מִיַּיִן הָרֶקַח מֵעֲסִיס רִמֹּנִי׃
3 שְׂמֹאלוֹ תַּחַת רֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי׃
4 הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלָםִ מַה־תָּעִירוּ וּמַה־
תְּעֹרְרוּ אֶת־הָאַהֲבָה עַד־שֶׁתֶּחְפָּץ׃
5 מִי זֹאת עֹלָה מִן־הַמִּדְבָּר מִתְרַפֶּקֶת עַל־דּוֹדָהּ
תַּחַת הַתַּפּוּחַ עוֹרַרְתִּיךָ שָׁמָּה חִבְּלַתְךָ אִמֶּךָ שָׁמָּה
חִבְּלָה יְלָדַתְךָ׃
6 שִׂימֵנִי כַחוֹתָם עַל־לִבֶּךָ כַּחוֹתָם עַל־זְרוֹעֶךָ כִּי־
עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה קָשָׁה כִשְׁאוֹל קִנְאָה רְשָׁפֶיהָ
רִשְׁפֵּי אֵשׁ שַׁלְהֶבֶתְיָה׃
7 מַיִם רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת־הָאַהֲבָה
וּנְהָרוֹת לֹא יִשְׁטְפוּהָ אִם־יִתֵּן אִישׁ אֶת־כָּל־הוֹן
בֵּיתוֹ בָּאַהֲבָה בּוֹז יָבוּזוּ לוֹ׃
8 אָחוֹת לָנוּ קְטַנָּה וְשָׁדַיִם אֵין לָהּ מַה־נַּעֲשֶׂה
לַאֲחֹתֵנוּ בַּיּוֹם שֶׁיְּדֻבַּר־בָּהּ׃

12 * Manè ſurgamus ad vineas, videamus
ſi floruit vinea, ſi flores fructus parturiunt,
ſi floruerunt mala punica. ibi dabo tibi v-
13 bera mea. * Mandragoræ dederunt odorem
in portis noſtris. Omnia poma noua &
vetera dilecte mi ſeruaui tibi.

CAP. VIII.

1 QVis mihi det te fratrem meum ſugen-
A tem vbera matris meæ, vt inueniam
te foris, & deoſculer, & iam me nemo de-
2 ſpiciat. * Apprehendam te & ducam in do-
mum matris meæ. ibi me docebis, & da-
bo tibi poculum ex vino condito, & mu-
ſtum malorum granatorum meorum.
3 * Læua eius ſub capite meo, & dextera
4 illius amplexabitur me. * Adiuro vos filiæ
B Hieruſalem, ne ſuſcitetis neq; euigilare fa-
5 ciatis dilectam, donec ipſa velit. * Quæ eſt
iſta quæ aſcendit de deſerto, delitiis afflués
innixa ſuper dilectum ſuum? Sub arbore
malo ſuſcitaui te. ibi corrupta eſt mater
6 tua, ibi violata eſt genitrix tua. * Pone me
vt ſignaculum ſuper cor tuum, vt ſignacu-
lum ſuper brachium tuum, quia fortis eſt
vt mors dilectio, dura ſicut infernus æmu-
C latio. Lampades eius vt lampades ignis at-
7 que flammarum. * Aquæ multæ non po-
tuerunt extinguere charitatem, nec flumi-
na obruēt illam. Si dederit homo omnem
ſubſtantiam domus ſuæ pro dilectione,
8 quaſi nihilum deſpicient eum. * Soror no-
ſtra parua, & vbera non habet. Quid facie-
mus ſorori noſtræ in die quando alloquen
da eſt?

תרגום

12 אָמְרִין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִלֵּין לְאִלֵּין נַקְדִּים בְּצַפְרָא וְנֵהָךְ לְבֵית כְּנִישְׁתָּא וּלְבֵית מִדְרָשָׁא וּנְבַקַּר בְּסִפְרָא דְאוֹרַיְתָא וְנֶחְמֵי אִי מְטָא זְמַן
פּוּרְקָנָא דְעַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל דִּמְתִילִין לְגֻפְנָא לְאִתְפָּרְקָא מִגָּלוּתְהוֹן וְנִשְׁאַל לְחַכִּימַיָּא אִי אִתְגְּלֵי קֳדָם יְיָ זְכוּתָא צַדִּיקַיָּא דְמַלְיָן פִּקּוּדַיָּא כְּרוּמָּנָא אִי
מְטָא קִצָּא לְמִסַּק לִירוּשְׁלֵם לְמִתַּן תַּמָּן שְׁבַח לֶאֱלָהָא שְׁמַיָּא וּלְמִקְרַב עֲלָוָן וְנִכְסַת קֻדְשִׁין׃ 13 וְכַד יְהֵי רַעֲוָא מִן קֳדָם יְיָ לְמִפְרַק יַת עַמֵּהּ
מִן גָּלוּתָא יֵאמַר לְמַלְכָּא מְשִׁיחָא כְּבַר שְׁלִים קֵץ גָּלוּתָא וּזְכוּת צַדִּיקַיָּא אִתְבְּסַם קֳדָמַי כְּרֵיחַ בַּלְסְמוֹן וְחַכִּימֵי דָרָא קְבִיעָן עַל תַּרְעֵי מִדְרְשָׁא
עָסְקִין בְּפִתְגָּמֵי סָפְרַיָּא וּפִתְגָּמֵי אוֹרַיְתָא כְּעַן קוּם קַבֵּל מַלְכוּתָא דִּי גְנִזַת לָךְ׃ ח 1 וּבְהַהִיא זִמְנָא אִתְגְּלֵי
מַלְכָּא מְשִׁיחָא לִכְנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל וְיֵימְרוּן לֵהּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֱתָא הֱוֵא עִמָּנָא לְאָח וְנִסַּק לִירוּשְׁלֵם וְנֶהֱוֵי יָנְקִין עִמָּךְ טַעֲמֵי אוֹרַיְתָא הֵיכְמָה
דְּיָנִיק יָנְקָא בִּתְדַיָּא דְאִמֵּהּ דְּכָל זְמַן דַּהֲוֵיתִי מְטַלְטְלָא לְבָרָא מִן אַרְעִי כַּד הֲוֵיתִי דָכְרָא יַת שׁוּם אֱלָהָא רַבָּא וּמָסְרָא נַפְשִׁי עַל אֱלָהוּתֵהּ אַף
עַמֵּי אַרְעָא לָא הֲווֹ מְבַזִּין לִי׃ 2 אֲדַבְּרִנָּךְ מַלְכָּא מְשִׁיחָא וְאַעֵילִנָּךְ לְבֵית מִקְדְּשִׁי וְתַאַלֵּף יָתִי לְמִדְחַל מִן קֳדָם יְיָ וּלְמֵהָךְ בְּאָרְחָתֵהּ וְתַמָּן
נִסְעַד סְעוּדְתָא וְנִשְׁתֵּי חֲמַר עַתִּיק דְּאִצְטְנַע בְּעִנְבּוֹהִי מִן יוֹמָא דְאִתְבְּרֵי עָלְמָא וּמֵרִמּוֹנֵי פֵּירֵי דְּאִתְעַתַּדוּ לְצַדִּיקַיָּא בְּגִנְּתָא דְעֵדֶן׃ 3 אֲמָרַת
כְּנִישְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל אֲנָא בְחִירְתָּא מִכָּל עַמְמַיָּא דִּי אֲנָא קָטְרָא תְּפִילִּין בְּיַד שְׂמָאלִי וּבְרֵישִׁי וּקְבִיעָא מְזוּזְתָא בְּסִטַּר יְמִינָא דְּדַשִּׁי תּוּלְתָּא לְקָבִיל
תַּקִּי דְּלֵית רְשׁוּ לְמַזִּיקָא לְחַבָּלָא בִי׃ 4 יֵאמַר מַלְכָּא מְשִׁיחָא מַשְׁבִּיעָא אֲנָא עֲלֵיכוֹן עַמִּי בֵּית יִשְׂרָאֵל מָה דֵּין אַתּוּן מִתְגָּרִין בְּעַמֵּי אַרְעָא לְמִפַּק
מִן גָּלוּתָא וּמַה דֵּין אַתּוּן מָרְדִין בְּחֵילָוָתֵהּ דְּגוֹג וּמָגוֹג אִתְעַכְּבוּ פּוּן זְעֵיר עַד דִּישֵׁיצוֹן עַמְמַיָּא דִּי עָלוּ לְאַגָּחָא קְרָבָא לִירוּשְׁלֵם וּבָתַר כֵּן יִדְכַּר
לְכוֹן מָרֵי עָלְמָא רַחֲמֵי צַדִּיקַיָּא וִיהֵי רַעֲוָא מִן קֳדָמוֹהִי לְמִפְרַקְכוֹן׃ 5 אֲמַר שְׁלֹמֹה נְבִיָּא כַּד יְחוֹן מֵיתַיָּא עָתִיד לְאִתְבַּזָּעָא טוּר מִשְׁחָא וְכָל
מֵיתַיָּא דְיִשְׂרָאֵל עֲתִידִין לְמִפַּק מִתְּחוֹתוֹהִי וַאֲפִילוּ צַדִּיקַיָּא דְּמִיתוּ בְּגָלוּתָא עֲתִידִין לְמֵיתֵי אוֹרַח כּוּבַיָּא מִלְרַע לְאַרְעָא וְנָפְקִין מִן תְּחוֹת טוּר
מִשְׁחָא וְרַשִּׁיעַיָּא דְּמִיתוּ וְאִתְקַבַּרוּ בְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל עֲתִידִין לְמֶהֱוֵיהוֹן רַמְיָין הֵיכְמָה דְּרָמֵי גְּבַר אַבְנָא בְּאַבְנָא בְּקִלְעָא בְּכֵן יֵימְרוּן כָּל דַּיָּרֵי אַרְעָא מַה הֲוָת
זְכוּתָא דְעַמָּא הָדֵין דְּסָלְקָא מִן אַרְעָא רִבְבָן רִבְבָן כְּיוֹמָא דְסָלְקַת מִן מַדְבְּרָא לְאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל וּמִתְפַּנְּקִין עַל רַחֲמֵי מָרְהָא כְּיוֹמָא דְאִתְחַפְּרַת
תְּחוֹת טוּרָא דְסִינַי לְקַבֵּל יַת אוֹרַיְתָא וּבְהִיא שַׁעְתָּא עֲתִידָא צִיּוֹן דְּהִיא אִמָּן דְּיִשְׂרָאֵל לְמֵילַד יַת בְּנָהָא וִירוּשְׁלֵם לְקַבָּלָא יַת בְּנֵי גָלוּתָא׃
6 אָמְרִין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּיוֹמָא הַהוּא לְרִבּוֹנְהוֹן בְּבָעוּ מִנָּךְ שַׁוִּי יָתָן כִּגְלוֹף דְּעִזְקָא עַל לִבָּךְ כִּגְלוֹף דְּעִזְקָא עַל אֶדְרָעָךְ דְּלָא נוֹסִיף עוֹד לְמֶהֱוֵי
גָּלְיָן אֲרוּם תַּקִּיפָא כְּמוֹתָא אַהֲבַת אֱלָהוּתָךְ וְחַסִּינָא כַּגֵּיהִנָּם קִנְאֲתָא דְעַמְמַיָּא מְקַנְּאָן לָן וּדְבָבוּ דְּנָטְרִין לָן דַּמְיָא לְגוּמְרִין דְּאֶשָּׁא דְגֵיהִנָּם
דִּבְרָא יָתֵהּ יְיָ לְאוֹקָדָא בֵּהּ פָּלְחֵי פֻלְחָנָא נֻכְרָאָה׃ 7 אֲמַר מָרֵי עָלְמָא לְעַמֵּהּ בֵּית יִשְׂרָאֵל אִלּוּלֵי מִתְכַּנְּשִׁין כָּל עַמְמַיָּא דִּמְתִילָן לְמוֹי
יַמָּא דְאִנּוּן סַגִּיאִין לָא יָכְלִין לְמִטְפֵּי יַת רַחֲמֵי מִנָּךְ וְאִי מִתְכַּנְּפִין כָּל מַלְכֵי אַרְעָא דִּמְתִילִין לְמוֹי דְנַהֲרָא דְנָגְדָא בִּתְקוֹף לָא יָכְלִין לְמִמְחֵי יָתִיךְ
מֵעָלְמָא וְאִלּוּלֵי יְהַב גְּבַר כָּל מָמוֹן בֵּיתֵהּ לְמִקְנֵי חָכְמְתָא בְּגָלוּתָא אֲנָא מְהַדַּר לֵהּ כְּפִיל לְעָלְמָא דְאָתֵי וְכָל בִּזְּתָא דְיִבְזוֹן מִן מַשְׁרְיָתֵהּ דְגוֹג יְהֵי
דִּילֵהּ׃ 8 בְּעִדָּנָא הַהִיא יֵימְרוּן מַלְאֲכֵי שְׁמַיָּא אִלֵּין לְאִלֵּין אוּמָא חֲדָא אִית לָן בְּאַרְעָא וְקַלִּילָן זַכְוָתָהָא וּמַלְכִין וְשִׁלְטוֹנִין לֵית
לַהּ לְמִפַּק לְאַגָּחָא קְרָבָא עִם מַשְׁרְיָתֵהּ דְגוֹג מָה נַעְבֵּד לַאֲחָתַנָא בְּיוֹמָא דִּמַלְּלוּ אֻמַּיָּא לְמִסַּק עֲלַהּ לִקְרָבָא׃

** Manè surgamus ad vineas. videamus si* 12
floruit vinea, floruit germinatio, floruerunt ma
la punica. illic dabo vbera mea tibi.
** Mandragoræ dederunt odorem. et in por-* 13
tis nostris omnia poma noua ad vetera nepos mi
seruaui tibi.

CAP. VIII.

QVis det te fratrem meum sugentem vbera 1
matris meæ? inueniens te extrà osculabor
*te, & non despicient me. * Apprehendam te,* 2
introducam te in domum matris meæ, & in cel
lum eius quæ concepit me. Dabo potum tibi de
vino pigmentato, de latice malorum punicorum
*meorum. * Læua eius sub capite meo, & dex-* 3
*tera illius amplexabitur me. * Adiuraui vos* 4
filiæ Hierusalem in potentiis & in fortitudini-
bus agri: quid suscitaueritis & quid excitaue-
*ritis dilectionem, donec voluerit. * Quæ ista* 5
quæ ascendit ab eremo, innixa super nepotem
suum, sub arbore malo suscitaui te. illic cum do-
lore parturiuit te mater tua, illic cum dolore par
*turiuit te quæ peperit te. * Pone me vt signacu-* 6
lum super cor tuum, vt signaculum super bra-
chium tuum: quia fortis vt mors dilectio, du-
ra sicut infernus æmulatio. Volatilia eius volati
*lia ignis flāmæ eius. * Aqua multa nō poterit ex-* 7
tinguere dilectionem, & flumina non obruent
illam. si dederit vir omnem vitam suam in di-
lectione, despectione despicient eum.
** Soror nostra parua, & vbera non habet.* 8
quid faciemus sorori nostræ in die qua vtique
verbum factum fuerit in ea?

12 * ὀρθρίσωμεν εἰς ἀμπελῶνας· ἴδωμεν εἰ ἤνθησεν ὁ
ἄμπελος. ἤνθησεν ὁ κυπρισμός. ἤνθησαν αἱ ῥοαί· ἐκεῖ
13 δώσω τοὺς μαστούς μου σοί. * οἱ μανδραγόραι ἔδωκαν
ὀσμήν. καὶ ἐπὶ θύραις ἡμῶν πάντα τὰ ἀκρόδρυα νέα
πρὸς παλαιὰ ἀδελφιδέ μου ἐτήρησά σοι.

η.

1 * Τίς δώη σε ἀδελφόν μου θηλάζοντα μαστοὺς μητρός
μου; εὑροῦσά σε ἔξω φιλήσω σε, καί γε οὐκ ἐξουδενώ-
2 σουσί με. * παραλήψομαί σε, εἰσάξω σε εἰς οἶκον
μητρός μου καὶ εἰς ταμιεῖον τῆς συλλαβούσης με. ποτιῶ σε
ἀπὸ οἴνου τοῦ μυρεψικοῦ, ἀπὸ νάματος ῥοῶν μου.
3 * εὐώνυμος αὐτοῦ ὑπὸ τὴν κεφαλήν μου, καὶ ἡ δεξιὰ
4 αὐτοῦ περιλήψεταί με. * ὥρκισα ὑμᾶς θυγατέρες
ἱερουσαλὴμ ἐν ταῖς δυνάμεσι καὶ ἐν ταῖς ἰσχύσεσι τοῦ ἀ-
γροῦ. τί ἐγείρητε καὶ τί ἐξεγείρητε τὴν ἀγάπην, ἕως
5 ἂν θελήσῃ. * τίς αὕτη ἡ ἀναβαίνουσα ἀπὸ ἐρήμου ἐ-
πιστηριζομένη ἐπὶ τὸν ἀδελφιδὸν αὐτῆς, ὑπὸ μῆλον ἐξή-
γειρά σε. ἐκεῖ ὠδίνησέ σε ἡ μήτηρ σου. ἐκεῖ ὠδίνησέ σε ἡ
6 τεκοῦσά σε. * θές με ὡς σφραγῖδα ἐπὶ τὴν καρδίαν
σου, ὡς σφραγῖδα ἐπὶ τὸν βραχίονά σου. ὅτι κραταιὰ
ὡς θάνατος ἡ ἀγάπη. σκληρὸς ὡς ἅδης ζῆλος· περίπτερα
αὐτῆς περίπτερα πυρὸς φλόγες αὐτῆς.
7 * ὕδωρ πολὺ οὐ δυνήσεται σβέσαι τὴν ἀγάπην, καὶ
ποταμοὶ οὐ συγκλύσουσιν αὐτήν. ἐὰν δῷ ἀνὴρ πάντα τὸν
βίον αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἐξουδενώσει ἐξουδενώσουσιν
8 αὐτόν. * ἀδελφὴ ἡμῖν μικρὰ καὶ μαστοὺς οὐκ ἔχει.
τί ποιήσωμεν τῇ ἀδελφῇ ἡμῶν, ἐν ἡμέρᾳ ᾗ ἂν λαληθῇ ἐν
αὐτῇ;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[12] Dixerunt filij Israel ad inuicem: Surgamus manè, & eamus ad domum ecclesiæ & ad domum examinis, & inuestigemus in libro Legis, & videamus an peruenerit tempus redemptionis populi domus Israel, qui comparatus est viti, vt redimatur de captiuitate sua: & interrogemus sapientes an manifesta sit coram Domino iustitia iustorū, qui pleni sunt præceptis sicut malogranata, & an peruenerit finis vt ascendamus in Ierusalem, vt demus ibi laudem Deo cæli, & offeramus holocausta & victimas sanctificatas. [13] Et cùm fuerit voluntas à facie Domini vt redimat populum suum de captiuitate, dicetur regi Messiæ: Iam completus est finis captiuitatis, & meritum iustorum suaue est coram me sicut odor balsami: & sapientes generationum constituti in portis gymnasij, operam dant verbis Scribarum & verbis Legis: nunc surge suscipe regnum quod reposui tibi.

CAP. VIII.

ET in tempore illo reuelabitur rex Messias cœtui Israel, & dicent ei filij Israel: Veni, esto frater noster, & ascendamus in Ierusalem, & sugemus tecum sententias Legis, sicut sugit infans vbera matris suę: quia omni tempore quo eram extorris extra terram meam, cùm recordabar nominis Dei magni, & tradebam animam meam propter deitatem eius, etiam populi terrarum non despiciebant me.

[2] Ducam te rex Messias & introducam te in domum sanctuarij mei, & docebis me timere à facie Domini, & ambulare in viis eius, & ibi prandebimus prandium, & bibemus vinum vetus quod reconditum est in vuis suis à die quo creatum est seculum, & de malis punicis quæ præparata sunt iustis in paradiso voluptatis. [3] Dixit cœtus Israel: Ego electa sum supra omnes populos, quia ego alligo frontalia manui sinistræ meæ, & capiti; chartulaque infixa est lateri dextero portæ meæ, cuius tertia pars respicit thalamum meum, vt non habeant licentiam dæmones ad nocendum mihi. [4] Dicet rex Messias: Adiuro vos popule mi domus Israel, quare contenditis contra populos terrarum vt egrediamini ex captiuitate? & quare vos vultis rebellare contra exercitum Gog & Magog? sustinete modicum donec consumantur populi qui ascenderunt ad belligerandum contra Ierusalem, & posteà recordabitur vobis dominator seculi miserationum iustorum, & erit voluntas à facie eius vt liberet vos. [5] Dixit Salomon propheta: Quando reuiuiscent mortui, futurum est vt scindatur mons oliuarū: & oēs mortui Israel egressuri sunt ex eo; & etiā iusti qui mortui sunt in captiuitate, venturi sunt per viā spinarū sub terra, & egredientur ex monte oliuarū. Futurum est autem vt impij qui mortui sunt & sepulti sunt in terra Israel, deiiciantur sicut lapis quem proiicit homo super terram. tunc dicent omnes habitatores terræ: Quod est meritum populi huius qui ascēdit de terra in mille millibus, sicut in die quo ascendit de deserto in terram Israel, & delitiis affluunt propter miserationes Domini sui, sicut in die qua visus est sub monte Sinai vt susciperet Legem? & futurum est in illa hora vt Syon, quæ est mater Israel, pariat filios suos, & Ierusalem suscipiat filios captiuitatis. [6] Dicent filij Israel in die illa Domino suo: Obsecro te, pone nos sicut sculpturā anuli super cor tuū & sicut sculpturā anuli super brachiū tuū, vt non addamus vltrà esse exules: quoniam fortis est sicut mors dilectio deitatis tuę, & robustus sicut gehenna zelus populorum qui zelant nos, & inimicitia quam reseruant nobis, similis est prunis ignis gehennæ, quem creauit Deus vt succendantur in eo cultores idololatriæ.

[7] Dixit dominator seculi populo suo domui Israel: Quanuis congregentur omnes populi qui comparati sunt aquis maris, quæ sunt multę, non poterunt extinguere miserationes meas à te: & si congregati fuerint omnes reges terrę, qui comparati sunt aquis fluminis quod defluit cum impetu, non poterunt euellere te à seculo: & si dederit vir omnem pecuniam domus suæ vt possideat sapientiam in captiuitate, ego reddam ei duplum in seculo venturo; & omnis præda quam deprædabitur de castris Gog, ipsius erit.

[8] In illo tempore dicent angeli cæli ad inuicem: Gens vna est nobis in terra, & merita eius leuia sunt, & reges & dominatores non habet vt egrediantur ad pugnandum contra exercitum Gog; quid faciemus sorori nostræ in die qua locutæ fuerint nationes, vt ascendant contra eam ad bellum?

9 * אִם־חוֹמָה הִיא נִבְנֶה עָלֶיהָ טִירַת
כָּסֶף וְאִם־דֶּלֶת הִיא נָצוּר עָלֶיהָ לוּחַ אָרֶז׃
10 * אֲנִי חוֹמָה וְשָׁדַי כַּמִּגְדָּלוֹת אָז הָיִיתִי בְעֵינָיו
כְּמוֹצְאֵת שָׁלוֹם׃
11 * כֶּרֶם הָיָה לִשְׁלֹמֹה בְּבַעַל הָמוֹן נָתַן אֶת־הַכֶּרֶם
לַנֹּטְרִים אִישׁ יָבִא בְּפִרְיוֹ אֶלֶף כָּסֶף׃
12 * כַּרְמִי שֶׁלִּי לְפָנָי הָאֶלֶף לְךָ שְׁלֹמֹה וּמָאתַיִם
לְנֹטְרִים אֶת־פִּרְיוֹ׃
13 * הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגַּנִּים חֲבֵרִים מַקְשִׁיבִים לְקוֹלֵךְ
הַשְׁמִיעִנִי׃
14 * בְּרַח דּוֹדִי וּדְמֵה־לְךָ לִצְבִי אוֹ לְעֹפֶר הָאַיָּלִים
עַל הָרֵי בְשָׂמִים׃

9 * Si murus est, ædificemus super eum propugnacula argentea. si ostium est, compingamus illud tabulis cedrinis.
10 * Ego murus, & vbera mea sicut turris, ex quo facta sum coram eo quasi pacem reperiens.
11 * Vinea fuit pacifico, in ea quæ habet populos. Tradidit eam custodibus, vir affert pro fructu eius mille argenteos.
12 * Vinea mea coram me est. Mille tui pacificæ, & ducenti his qui custodiunt fructus eius.
13 * Quæ habitas in hortis, amici auscultant, fac me audire vocem tuam.
14 * Fuge dilecte mi, & assimilare capreæ hinnuloque ceruorum super montes aromatum.

תרגום

9 יימר מיכאל רבהון דישראל אם היא מתעתדא כאושא ביני עממיא ויהבא כספא למקני יחוד שמה דמרי עלמא נהי אנא ואתון
עם ספריהון סחרין לה כנדבכין דכספא ולית רשו לעממיא למשלט בה היכמה דלית רשו לזחלא למשלט בכספא ואפילו אי מסכנא
היא מן פקודיא נבעי רחמין עלהא קדם יי וידכר לה זכות אוריתא דעסקן בה ינקיא דכתיבא על לוחא דלבא ומתעתדא לקביל אמיא
כארזא׃ 10 מתיבא כנישתא דישראל ואמרת אנא תקיפא בפתגמי אוריתא כשורא ובנוי חסינין כמגדלא ובההיא זמנא תהי
כנישתא דישראל משכחא רחמין בעיני מרהא ויהון שאלין בשלמא כל דיירי ארעא׃ 11 אומא חדא סלקת בעדבה דמרי עלמא
דשלמא עמה דהיא מתילא לכרמא אותיב יתה בירושלם ומסר יתה ביד מלכיא דבית דוד דיהון נטרין יתה היכמה דאריסא נטר לכרמא
בתר דמית שלמה מלכא דישראל אשתארא בידוי רחבעם בריה אתא ירבעם בר נבט ופלג עמה מלכותא ודבר מן ידוי עסר שבטין על
מימר פומה דאחיה דמן שילה די הוא גברא רבא׃ 12 כד שמע שלמה מלכא דישראל נבואתה דאחיה דמן שילה בעא למקטלה
וערק אחיה מן קדם שלמה ואזל למצרים ובההיא שעתא אתאמר בנבואה למלכא שלמה למהוי איהו שלט בעסר שבטין כל יומוהי
ובתר מותה יהי שלט בהון ירבעם בר נבט ותרין שבטין יהודה ובנימן יהי שלט בהון רחבעם בר שלמה׃ 13 אמר שלמה בסוף
נבואתה עתיד מרי עלמא למימר לכנישתא דישראל בסוף יומיא את כנישתא דישראל דמתילא לגנתא קלילא ביני אמיא ויתבא בבית
מדרשא עם חברי סנהדרין ושאר עמא דציתין לקל ריש מתיבתא ואלפין מן פמה פתגמה אשמיעני אוריתא קל מליך בעדן דאת יתבא
לזכאה ולחיבא ואהי מסכים לכל מה דאת עבדת׃ 14 בההיא שעתא יימרון סבי כנישתא דישראל ערק לך רחמי מרי עלמא
מארעא הדא מסאבא ותשרי שכינתך בשמי מרומא ובעדן עקתין די אנחנא מצלין קדמך תהי דמי לטביא די בעדן דדמך עינא חדא קמץ
ועינא חדא יהי פתיח או כאורזילא דאילא דבעדן דערק מסתכל בתרה כן אנת תהא משגח בן ומסתכל בצערן ובסגופן משמי מרומא
עד זמן די תתרעי בן ותפרק יתן ותעיל יתן על טורא דירושלם ותמן יסקון כהניא קדמך קטורת בסמנין׃

תם ספר שיר השירים

ונקרא ומוגה עם רב עיון על ידי בנדיכטוס אריאש מונטנוס ממונה על המלאכה הזאת במצות פיליפוס מלך ספרד מלך טוב וירא האלהים על כל אשר הם קוראים בשם ישוע המשיח׃

ב׳ א׳ מ׳

*Si murus eſt, ædificabimus ſuper eam pro- 9
pugnacula argentea. & ſi oſtium eſt, deſcriba-
mus ſuper illud tabulam cedrinam.
*Ego murus, & vbera mea ſicut turres. 10
ego fui in oculis eius quaſi reperiens pacem.
*Vinea fuit Salomoni in Beelamon. tradi- 11
dit vineam ſuam cuſtodientibus. vir feret in
fructu ſuo mille argenteos.
*Vinea mea mea coram me, mille Salomoni, 12
& ducenti his qui cuſtodiunt fructum eius.
*Qui ſedet in hortis, amici attendentes vo- 13
ci tuæ audire fac me.
*Fuge nepos mi, & aſſimilare capreæ aut 14
hinnulo ceruorum ſuper montes aromatum.

9 *εἰ τεῖχός ἐστιν, οἰκοδομήσωμεν ἐπ' αὐτὴν ἐπάλξεις ἀρ-
γυρᾶς. καὶ εἰ θύρα ἐστὶ, διαγράψωμεν ἐπ' αὐτὴν σανίδα
10 κεδρίνην. *ἐγὼ τεῖχος καὶ μαστοί μου ὡς πύργοι. ἐγὼ
ἤμην ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ ὡς εὑρίσκουσα εἰρήνην.
11 *ἀμπελὼν ἐγενήθη τῷ Σαλωμὼν ἐν Βεελαμών. ἔ-
δωκε τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ τοῖς τηροῦσιν. ἀνὴρ οἴσει ἐν καρ-
12 πῷ αὐτοῦ χιλίους ἀργυρείους. *ἀμπελών μου ἐμὸς ἐνώ-
πιόν μου. οἱ χίλιοι τῷ Σαλωμὼν. καὶ οἱ διακόσιοι τοῖς τηροῦ-
13 σι τὸν καρπὸν αὐτοῦ. *ὁ καθήμενος ἐν κήποις, ἑταῖροι
προσέχοντες τῇ φωνῇ σου ἀκούτισόν με.
14 *φύγε ἀδελφιδέ μου καὶ ὁμοιώθητι τῇ δορκάδι ἢ τῷ
νεβρῷ τῶν ἐλάφων ἐπὶ ὄρη ἀρωμάτων.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[9] Dicet Michael princeps Iſrael: Si ipſa ſteterit ſicut fundamentum inter populos, & dederit argentum vt poſſideat vnitatem nominis dominatoris ſeculi, erimus ego & vos cum ſcribis eorũ circundantes eã ſicut ordines argentei; & non habebunt poteſtatẽ populi vt dominentur in eam, ſicut non eſt poteſtas vermi vt dominetur argento: & quamuis ſit egena præceptis, quæremus miſerationem propter eam coram Domino, & recordabitur eius propter meritum Legis in qua laborant pueri, quæ ſcripta eſt in tabulis cordis: & ſtat contra gentes ſicut cedrus. [10] Reſpondebit cœtus Iſrael & dicet: Ego fortis ſum in verbis Legis ſicut murus, & filij mei robuſti ſicut turres. & in illo tempore cœtus Iſrael inueniet miſericordiam in oculis Domini ſui, & ſalutabunt eam omnes habitatores terræ.

[11] Gens vna aſcendit in ſortem dominatoris ſeculi, apud quem eſt pax, quæ comparata eſt vineę: collocauit eam in Ieruſalem, tradiditq; eam in manum regum domus Dauid, vt cuſtodirent eam, ſicut agricola cuſtodit vineam ſuam. Poſtquàm mortuus eſt Salomon rex Iſrael, remanſit in manu Roboam filij eius, & venit Ieroboam filius Nabat, & diuiſit cum eo regnum: & tulit de manu eius decem tribus, iuxta verbum oris Achiæ Sylonitæ, qui erat vir magnus.

[12] Quando audiuit Salomon rex Iſrael prophetiam Achiæ Sylonitæ, quæſiuit occidere eum: & fugit Achia à facie Salomonis, & abiit in Ægyptum. & in illo tempore dictum eſt in prophetia Salomoni regi, quòd dominaretur decem tribubus omnibus diebus ſuis, & poſt mortem ſuam dominaretur eis Ieroboam filius Nabat: & duabus tribubus, videlicet Iuda & Beniamin, dominaretur Roboam filius Salomonis. [13] Dixit Salomon in fine prophetiæ ſuæ: Dicturus eſt dominator ſeculi cœtui Iſrael in fine dierum: Tu congregatio Iſrael quæ comparata es horto minimo inter nationes, & habitas in domo doctrinæ cum ſociis concilij & reliquis populis qui auſcultant vocem principis ſcholæ, & diſcunt ab ore eius verba eius: audire fac Legem, vocem *ſcilicet* ſermonum tuorum in tempore quo tu ſedes ad iuſtificandum & ad condemnandum, & aſſentiar omnibus quæ feceris.

[14] In illo tempore dicent ſenes cœtus Iſrael: Fuge tibi dilecte mi dominator ſeculi de terra hac immunda, & habitet maieſtas tua in cælis excelſis: & in tempore tribulationis quo nos orauerimus coram te, eris ſimilis capreæ, quę in tempore quo dormit, vnus oculus eius eſt clauſus, & alter oculus eſt apertus: aut ſicut hinnulus ceruorum, qui in tempore quo fugit reſpicit poſt ſe: ſic tu contemplaberis nos, & reſpicies tribulationem noſtram & afflictionem noſtram de cælis excelſis, vſque ad tempus quo beneplacitum erit tibi in nobis, & redimes nos & introduces nos in montem Ieruſalem, & ibi adolebunt Sacerdotes coram te incenſum aromatum.

FINIS CANTICORVM.

EX REGIS CATHOLICI MANDATO
Benedictus Arias Montanus D. Th. recenſuit & probauit.

B. Arias Montanus

LIBER Sapientiæ apud Hebræos nusquam est. Vnde & ipse stylus Græcam magis eloquentiam redolet. Hunc Iudæi Philonis esse affirmant. Qui proinde Sapientiæ nominatur, quia in eo Christi aduentus, qui est sapientia Patris, & passio eius euidenter exprimitur.

LIBER SAPIENTIAE.

Translat. B. Hierony.

CAP. I.

DIligite iustitiã, 1
q iudicatis ter- A
ram. Sentite de
Dño in bonita-
te, & in simplicitate cordis
quęrite illũ. * Quoniã in- 2
uenitur ab his qui nõ ten-
tãt illũ; apparet autẽ eis qui
fidẽ habent in illũ. * Per- 3
uersę enim cogitationes se-
parant à Deo: probata autẽ
virtus corripit insipientes.
*Quoniã in maleuolã ani- 4
mam nõ introibit sapiẽtia,
nec habitabit in corpore
subdito peccatis. * Spiritus 5
enim sanctus disciplinæ ef-
fugiet fictũ, & auferet se à
cogitationibꝰ quę sunt sine
intellectu, & corripietur à
sꝑueniẽte iniquitate. *Be- 6
nignus est enim spiritus sa- B
pientię, & nõ liberabit ma-
ledictũ à labiis suis, quoniã
renũ illius testis est Deus, &
cordis illiꝰ scrutator est ve-
rus, & linguę eius auditor.
*Quoniã spiritus Dñi re- 7
pleuit orbẽ terrarũ, & hoc
quod cõtinet omnia, sciẽtiã
habet vocis. *Propter hoc q 8
loquitur iniqua, non potest
latere, nec pręteriet illũ cor-
ripiens iudiciũ. *In cogita- 9
tionibus enim impij inter- C
rogatio erit: sermonũ autẽ
illiꝰ auditio ad Deũ veniet,
ad correptionẽ iniquitatũ
illiꝰ. *Quoniã auris zeli au- 10
dit omnia, & tumultꝰ mur-
murationũ nõ abscõdetur.
*Custodite ergo vos à mur- 11
muratione quę nihil ꝓdest:
& à detractione parcite lin-
guæ. Quoniam sermo obscurus in vacuum non ibit: os autem quod mentitur, occidit animam.

ΣΟΦΙΑ ΣΑΛΟΜΩΝΤΟΣ.

κεφ. α.

Γαπήσατε τὴν δικαιο- 1
σύνην οἱ κρίνοντες τὴν
γῆν· φρονήσατε περὶ
τοῦ κυρίου ἐν ἀγαθό-
τητι, καὶ ἐν ἁπλότητι καρ
δίας ζητήσατε αὐτόν.
*ὅτι εὑρίσκεται τοῖς μὴ πειράζουσιν 2
αὐτόν, ἐμφανίζεται δὲ τοῖς μὴ ἀπιστοῦσιν
αὐτῷ. *σκολιοὶ γὰρ λογισμοὶ χωρί- 3
ζουσιν ἀπὸ θεοῦ· δοκιμαζομένη δὲ ἡ δύ-
ναμις ἐλέγχει τοὺς ἄφρονας.
*ὅτι εἰς κακότεχνον ψυχὴν οὐκ 4
εἰσελεύσεται σοφία, οὐδὲ κατοικήσει ἐν
σώματι καταχρέῳ ἁμαρτίας.
*ἅγιον γὰρ πνεῦμα παιδείας φεύξε- 5
ται δόλον, καὶ ἀπαναστήσεται ἀπὸ λο-
γισμῶν ἀσυνέτων, καὶ ἐλεγχθήσεται
ἐπελθούσης ἀνομίας.
*φιλάνθρωπον γὰρ πνεῦμα σο- 6
φία, καὶ οὐκ ἀθωώσει βλάσφημον ἀπὸ
χειλέων αὐτοῦ· ὅτι τῶν νεφρῶν αὐτοῦ
μάρτυς ὁ θεός, καὶ τῆς καρδίας αὐτοῦ ἐπί-
σκοπος ἀληθής, καὶ τῆς γλώσσης ἀκου-
στής. *ὅτι πνεῦμα κυρίου πεπλήρωκε 7
τὴν οἰκουμένην, καὶ τὸ συνέχον τὰ
πάντα γνῶσιν ἔχει φωνῆς.
*διὰ τοῦτο φθεγγόμενος ἄδικα οὐ- 8
δεὶς μὴ λάθῃ, οὐδὲ μὴ παρελεύσεται
αὐτὸν ἐλέγχουσα ἡ δίκη.
*ἐν γὰρ διαβουλίοις ἀσεβοῦς ἐξέτασις 9
ἔσται· λόγων δὲ αὐτοῦ ἀκοὴ πρὸς κύριον
ἥξει εἰς ἔλεγχον ἀνομημάτων αὐτοῦ.
*ὅτι οὖς ζηλώσεως ἀκροᾶται τὰ 10
πάντα, καὶ θροῦς γογγυσμῶν οὐκ ἀπο-
κρύπτεται. *φυλάξασθε τοίνυν γογγυσ- 11
μὸν ἀνωφελῆ, καὶ ἀπὸ καταλαλιᾶς φεί-
σασθε γλώσσης· ὅτι φθέγμα λα-
θραῖον κενὸν οὐ πορεύσεται· στόμα δὲ κα-
ταψευδόμενον ἀναιρεῖ ψυχήν.

Interp. Græc.

CAP. I.

Iligite iusti-
tiam qui iu-
dicatis ter-
ram: sentite
de Domino
in bonitate,
& in simplicitate cordis quæ-
2 *rite illũ. *Quoniã inuenitur ab*
his qui non tentant illũ, appa-
ret autem non infidelibus illi.
3 **Peruersæ enim cogitatio-*
nes separant à Deo, probata au-
tem virtus corripit insipientes.
4 **Quoniã in maleficam animã*
non introibit sapientia, neque
habitabit in corpore subdito pec
5 *cato. *Sãctus enim spiritus di-*
sciplinæ effugiet dolũ, & amo-
uebitur à cogitationibus stul-
tis, & corripietur superueniẽte
6 *iniquitate. *Benignus enim spi*
ritus sapientia, & nõ liberabit
maledicum à labiis suis, quoniã
renum eius testis Deus, & cor-
dis eius speculator verus, &
7 *linguæ auditor. *Quoniam spi*
ritus Domini repleuit orbẽ ter-
rarum, & quod continet om-
nia scientiam habet vocis.
8 **Propter hoc qui loquitur*
iniqua nullus latebit, neq; præ-
teribit illum corripiens iudiciũ.
9 **In enim cogitationibus im*
pij inquisitio erit; sermonũ au-
tem illius auditio ad Dominum
veniet ad correptionem iniqui-
10 *tatum illius. *Quoniam au-*
ris zeli audit omnia, & rumor
murmurationum nõ abscondi-
11 *tur. *Cauete ergo murmura-*
tionẽ inutilem, & à detractio-
ne parcite linguæ, quoniã sermo
obscurus vacuus nõ ibit; os aũt
quod mẽtitur, occidit animam.

12 **Ne zeletis mortem in errore vitæ veſtræ, neque attrahatis perditionem in operibus manuum veſtrarum.*

13 **Quoniam Deus mortem non fecit, neque lætatur in perditione viuorum.*

14 **Creauit enim vt eſſent omnia, & ſalutares nationes mundi, & non eſt in illis medicamentum perditionis, nec inferorum regnum in terra.*

15 **Iuſtitia autem immortalis eſt.*

16 **Impij verò manibus & verbis accerſierunt eam, amicam æſtimantes ipſam, tabuerunt, & ſponſionem poſuerunt ad eam, quoniam digni ſunt illius partis eſſe.*

CAP. II.

1 *DIxerunt enim intra ſe cogitantes nõ rectè: Exigua & cum tædio eſt vita noſtra, & non eſt remedium in fine hominis, & non agnitus eſt reuerſus ex inferno.*

2 **Quia per nos nati ſumus, & poſt hoc erimus tanquam non fuerimus; quoniam fumus afflatus in naribus noſtris, & ſermo ſcintilla in motu cordis noſtri.*

3 **Qua extincta cinis euadet corpus, & ſpiritus noſter diffundetur tanquam mollis aër.*

4 **Et nomen noſtrum obliuionem accipiet in tempore, & nemo memoriam habebit operum noſtrorum, & tranſibit vita noſtra tanquam veſtigia nubis, & ſicut nebula diſſoluetur, quæ fugata eſt à radiis Solis, & à calore eius aggrauata.*

5 **Vmbræ enim tranſitus tempus noſtrum, & non eſt impedimentum finis noſtri, quoniam conſignatus eſt, & nemo reuertitur.*

6 **Venite ergo & fruamur quæ ſunt bonis, & vtamur poſſeſſione tanquam in iuuentute celeriter.*

7 **Vino precioſo & vnguetis impleamur, & ne prætereat nos flos aeris.*

12 * μὴ ζηλοῦτε θάνατον ἐν πλάνῃ ζωῆς ὑμῶν, μηδὲ ἐπισπᾶσθε ὄλεθρον ἐν ἔργοις χειρῶν ὑμῶν.

13 * ὅτι ὁ θεὸς θάνατον οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ τέρπεται ἐπ' ἀπωλείᾳ ζώντων.

14 * ἔκτισε γὰρ εἰς τὸ εἶναι τὰ πάντα, καὶ σωτήριοι αἱ γενέσεις τοῦ κόσμου, καὶ οὐκ ἔστιν ἐν αὐταῖς φάρμακον ὀλέθρου, οὐδὲ ᾅδου βασίλειον ἐπὶ γῆς.

15 * δικαιοσύνη δὲ ἀθάνατός ἐστιν.

16 * ἀσεβεῖς δὲ ταῖς χερσὶ καὶ τοῖς λόγοις προσεκαλέσαντο αὐτόν· φίλον ἡγησάμενοι αὐτὸν, ἐτάκησαν, καὶ συνθήκην ἔθεντο πρὸς αὐτὸν, ὅτι ἄξιοί εἰσι τῆς ἐκείνου μερίδος εἶναι.

β'.

1 * Εἶπον γὰρ ἐν ἑαυτοῖς λογισάμενοι οὐκ ὀρθῶς, ὀλίγος καὶ λυπηρός ἐστιν ὁ βίος ἡμῶν, καὶ οὐκ ἔστιν ἴασις ἐν τελευτῇ ἀνθρώπου, καὶ οὐκ ἐγνώσθη ὁ ἀναλύσας ἐξ ᾅδου.

2 * ὅτι αὐτοσχεδίως ἐγεννήθημεν, καὶ μετὰ τοῦτο ἐσόμεθα ὡς οὐχ ὑπάρξαντες· ὅτι καπνὸς ἡ πνοὴ ἐν ῥισὶν ἡμῶν, καὶ ὁ λόγος σπινθὴρ ἐν κινήσει καρδίας ἡμῶν.

3 * οὗ σβεσθέντος τέφρα ἀποβήσεται τὸ σῶμα, καὶ τὸ πνεῦμα ἡμῶν διαχυθήσεται ὡς χαῦνος ἀήρ.

4 * καὶ τὸ ὄνομα ἡμῶν ἐπιλησθήσεται ἐν χρόνῳ, καὶ οὐθεὶς μνημονεύσει τῶν ἔργων ἡμῶν· καὶ παρελεύσεται ὁ βίος ἡμῶν ὡς ἴχνη νεφέλης, καὶ ὡς ὁμίχλη διασκεδασθήσεται διωχθεῖσα ὑπὸ ἀκτίνων ἡλίου καὶ ὑπὸ θερμότητος αὐτοῦ βαρυνθεῖσα.

5 * σκιᾶς γὰρ πάροδος καιρὸς ἡμῶν, καὶ οὐκ ἔστιν ἀναποδισμὸς τῆς τελευτῆς ἡμῶν, ὅτι κατεσφραγίσθη, καὶ οὐδεὶς ἀναστρέφει.

6 * δεῦτε οὖν καὶ ἀπολαύσωμεν τῶν ὄντων ἀγαθῶν, καὶ χρησώμεθα τῇ κτίσει ὡς ἐν νεότητι σπουδαίως.

7 * οἴνου πολυτελοῦς καὶ μύρων πλησθῶμεν, καὶ μὴ παροδευσάτω ἡμᾶς ἄνθος ἀέρος.

12 *Nolite zelare mortem in
errore vitæ veſtræ, neq; ac-
quiratis perditionẽ in ope-
ribus manuum veſtrarum.
13 *Quoniã Deus mortẽ non
fecit, nec lætatur in perdi-
14 tione viuorũ.*Creauit enim
vt eſſent omnia, & ſanabiles
fecit nationes orbis terrarũ,
& nõ eſt in illis medicamen
tum exterminij, nec infero-
15 rum regnũ in terra.*Iuſtitia
enim ꝑpetua eſt & immor-
talis, iniuſtitia autẽ mortis
16 acquiſitio. *Impij aũt ma-
nibus & verbis accerſierunt
illã, & æſtimãtes illã amicã,
defluxerũt, & ſpõſiones po- I.13.b
ſuerũt ad illã, quoniã mor-
te digni ſunt, qui ſunt ex
parte illius. CAP. II.
1 A DIxerunt enim impij co-
gitantes apud ſe nõ re-
ctè: Exiguũ & cũ tędio eſt tẽ
pus vitę noſtrę, & nõ eſt re-
frigeriũ in fine hominis, &
nõ eſt qui agnit' ſit reuerſus
2 ab inferis. *Quia ex nihilo
nati ſumus, & poſt hoc eri-
mus tanquã non fuerimus.
Quoniã fumus afflatus eſt
in naribus noſtris, & ſermo
ſcintillę ad cõmouendũ cor
3 noſtrũ. *Quia extinctus ci-
nis erit corpus noſtrũ, & ſpi
ritus diffundetur tanquam
mollis aër. Et tranſibit vita
noſtra tanquã veſtigiũ nu-
bis, & ſicut nebula diſſol-
uetur, quę fugata eſt à radiis
Solis, & à calore illius aggra
4 uata.*Et nomẽ noſtrũ obli-
uionẽ accipiet per tẽpus, &
nemo memoriam habebit
5 operũ noſtrorũ. *Vmbræ
enim trãſitus eſt tẽpus no-
ſtrum, & nõ eſt reuerſio fi-
nis noſtri, quoniam conſi-
gnata eſt, & nemo reuerti-
6 tur. *Venite ergo & frua-
mur bonis quę ſunt, & vta-
mur creatura tanquã in iu-
7 uentute celeriter. *Vino
precioſo & vnguentis nos
impleamus, & non præte-
reat nos flos temporis.

* Coronemus nos rosis 8
antequã marcescant, nullũ
pratũ sit quod nõ pertran-
seat luxuria nostra. *Nemo 9
vestrũ exors sit luxuriæ no-
stræ. Vbiq; relinquamus si-
gna lætitiæ, qm̃ hęc est pars
nostra, & hęc est sors nostra.
* Opprimamus pauperẽ iu- 10
stũ, & nõ parcamus viduæ,
nec veterano, nec reuerea-
mur canos multi temporis.
*Sit aũt fortitudo nostra lex 11
iniustitię. qđ enim infirmũ C
est, inutile inuenitur. *Cir- 12
cũueniamꝰ ergo iustũ, qm̃
inutilis est nobis, & cõtra-
rius est operibus nostris, &
improperat nobis peccata
legis, & diffamat in nos
peccata disciplinæ nostræ.
* Promittit se scientiã Dei 13
habere, & filiũ Dei se nomi-
nat. * Factꝰ est nobis in tra- 14
ductionẽ cogitationũ no-
strarũ. *Grauis est nobis etiã 15
ad videndũ, quoniã dissimi
lis est aliis vita illius, & im-
mutatæ sunt viæ eius. *Tã- 16
quam nugaces ęstimati su-
mus ab illo, & abstinet se à
viis nostris tanquã ab im-
mundiciis, & præfert nouis
sima iustorum, & gloriatur
patrem se habere Deũ. *Vi- 17
deamus ergo, si sermones D
illius veri sint, & tentemus
quæ vẽtura sunt illi, & scie-
mus quæ erũt nouissima il-
lius. *Si enim est verus filius 18
Dei, suscipiet illũ, & libera-
bit illũ de manibus contra-
riorũ. *Contumelia & tor- 19
mento interrogemus eũ, vt
sciamus reuerẽtiam eius, &
probemus patientiã illius.
* Morte turpissima cõdem 20
nemus eũ; erit enim ei respe
ctus ex sermonibus illius.
*Hæc cogitauerũt & erra- 21
uerũt; excæcauit enim illos
malitia eorũ. * Et nescierũt 22
sacramẽta Dei, neq; merce-
dem sperauerũt iustitię, nec
iudicauerũt honorem ani-
marum sanctarum.

* στεψώμεθα ῥόδων κάλυξι πρὶν 8
ἢ μαρανθῆναι.
* μηδεὶς ἡμῶν ἄμοιρος ἔστω τῆς ἡ- 9
μετέρας ἀγερωχίας· πανταχῆ κα-
ταλείψωμεν σύμβολα τῆς εὐφροσύ-
νης, ὅτι αὕτη ἡ μερὶς ἡμῶν καὶ ὁ κλῆ-
ρος οὗτος.
* καταδυναστεύσωμεν πένητα δί- 10
καιον, μὴ φεισώμεθα χήρας, μηδὲ
πρεσβύτου ἐντραπῶμεν πολιὰς πο-
λυχρονίους.
* ἔστω δὲ ἡμῶν ἡ ἰσχὺς νόμος τῆς δι- 11
καιοσύνης, τὸ γὰρ ἀσθενὲς ἄχρηστον ἐ-
λέγχεται.
* ἐνεδρεύσωμεν δὲ τὸν δίκαιον, ὅτι 12
δύσχρηστος ἡμῖν ἐστι, καὶ ἐναντιοῦται τοῖς
ἔργοις ἡμῶν, καὶ ὀνειδίζει ἡμῖν ἁμαρ-
τήματα νόμου, καὶ ἐπιφημίζει ἡμῖν
ἁμαρτήματα παιδείας ἡμῶν.
* ἐπαγγέλλεται γνῶσιν ἔχειν θεοῦ καὶ 13
παῖδα κυρίου ἑαυτὸν ὀνομάζει.
* ἐγένετο ἡμῖν εἰς ἔλεγχον ἐννοιῶν 14
ἡμῶν.
* βαρύς ἐστιν ἡμῖν καὶ βλεπόμε- 15
νος, ὅτι ἀνόμοιος τοῖς ἄλλοις ὁ βίος
αὐτοῦ, καὶ ἐξηλλαγμέναι αἱ τρίβοι
αὐτοῦ.
* εἰς κίβδηλον ἐλογίσθημεν αὐτῷ, 16
καὶ ἀπέχεται τῶν ὁδῶν ἡμῶν ὡς ἀπὸ
ἀκαθαρσιῶν· μακαρίζει ἔσχατα δι-
καίων, καὶ ἀλαζονεύεται πατέρα θεόν.
* ἴδωμεν εἰ οἱ λόγοι αὐτοῦ ἀλη- 17
θεῖς, καὶ πειράσωμεν τὰ ἐν ἐκβάσει
αὐτοῦ.
* εἰ γάρ ἐστιν ὁ δίκαιος υἱὸς θεοῦ, 18
ἀντιλήψεται αὐτοῦ, καὶ ῥύσεται αὐτὸν ἐκ
χειρὸς ἀνθεστηκότων.
* ὕβρει καὶ βασάνῳ ἐξετάσωμεν 19
αὐτόν, ἵνα γνῶμεν τὴν ἐπιείκειαν
αὐτοῦ, καὶ δοκιμάσωμεν τὴν ἀνεξικακίαν
αὐτοῦ. * θανάτῳ ἀσχήμονι καταδι- 20
κάσωμεν αὐτόν, ἔσται γὰρ αὐτοῦ ἡ ἐπι-
σκοπὴ ἐκ λόγων αὐτοῦ.
* ταῦτα ἐλογίσαντο, καὶ ἐπλανήθη- 21
σαν· ἀπετύφλωσε γὰρ αὐτοὺς ἡ κα-
κία αὐτῶν.
* καὶ οὐκ ἔγνωσαν μυστήρια θεοῦ, 22
οὐδὲ μισθὸν ἤλπισαν ὁσιότητος, οὐδὲ
ἔκριναν γέρας ψυχῶν ἀμώμων.

8 * *Coronemur rosarum cali-
culis antequam marcescant.*
9 * *Nemo nostrum expers sit
nostræ strenuitatis. vbique re-
linquamus signa lætitiæ, quo-
niam hæc pars nostra & sors
talis.*
10 * *Opprimamus pauperem iu-
stum, non parcamus viduæ, nec
senis reuereamur canos multi
temporis.*
11 * *Sit autem nostra fortitudo
lex iustitiæ, nam infirmũ inuti-
le arguitur.*
12 * *Circumueniamus autem iu-
stum, quoniam inutilis nobis
est, & contrarius est operibus
nostris, & improperat nobis
peccata legis, & celebrat nobis
peccata disciplinæ nostræ.*
13 * *Promittit scientiam habe-
re Dei, & filium Domini se no-
minat.*
14 * *Factus est nobis in redar-
gutionem cogitationum nostra-
rum.*
15 * *Grauis est nobis etiam vi-
sus, quoniam dissimilis alijs vi-
ta illius, & immutatæ viæ
eius.*
16 * *In spurium æstimati sumus
ei, & abstinet à vijs nostris
tanquam ab immundicijs: bea-
ta dicit nouissima iustorum, &
iactat patrem Deum.*
17 * *Videamus si sermones il-
lius veri, & tentemus quæ in
exitu eius.*
18 * *Si enim est iustus filius Dei,
suscipiet eum, & liberabit eum
de manu contrariorum.*
19 * *Contumelia & tormento
interrogemus eum, vt sciamus
mansuetudinem eius, & pro-
bemus patientiam illius.*
20 * *Morte turpi condemnemus
eum, erit enim eius obseruatio
ex sermonibus ipsius.*
21 * *Hæc cogitauerunt, & er-
rauerunt; excæcauit enim illos
malitia eorum.*
22 * *Et non cognouerunt my-
steria Dei, neque mercedem
sperauerunt iustitiæ, neque iu-
dicauerũt honorem animarum
immaculatarum.*

** Quoniam Deus creauit ho* 23
minem in integritate, & ima-
ginem propriæ ſimilitudinis fe-
cit eum.
** Inuidia autē diaboli mors* 24
introiuit in mundum; tentant
autem eum qui illius partis
ſunt.

CAP. III.

IVſtorum autem animæ in ma 1
nu Dei, & non tanget illos
tormentum.
** Viſi ſunt in oculis inſipien-* 2
tium mori, & æſtimata eſt affli-
ctio exitus illorum.
** Et quod à nobis iter con-* 3
tritio: illi autem ſunt in pace.
** Etenim in conſpectu ho-* 4
minum ſi tormenta paſſi ſint,
ſpes eorū immortalitate plena.
** Et in paucis vexati, in* 5
multis bono afficientur: quo-
niam Deus tentauit eos, &
inuenit illos dignos ſe.
** Tanquam aurum in for-* 6
nace probauit illos, & quaſi ho
locauſtum hoſtiæ accepit illos, et
in tempore viſitationis ipſo-
rum
** Refulgebunt, & tanquam* 7
ſcintillæ in ſtipula diſcurrent.
** Iudicabunt gentes & do-* 8
minabuntur populis, & regna-
bit eorum Dominus in ſecula.
** Qui confiderunt in illo, in-* 9
telligent veritatem, & fideles
in dilectione acquieſcent illi:
quoniam gratia & miſericor-
dia in ſanctis eius, & viſitatio
in electis eius.
** At impij ſicut cogitauerunt* 10
habebunt correptionem, qui ne-
glexerunt iuſtum & à Domino
receſſerunt.
** Sapientiam enim & diſci-* 11
plinam qui abijcit, infelix; &
vacua ſpes illorum, & labores
ſine fructu, & inutilia opera
eorum.
** Mulieres eorum ſtultæ, &* 12
nequam filij eorum.
** Maledicta generatio eorum,* 13
quoniam felix ſterilis incoin-
quinata, quæ nō nouit thorum
in delicto: habebit fructum in
viſitatione animarum.

23 * ὅτι ὁ θεὸς ἔκτισε τὸν ἄνθρωπον ἐπὶ ἀφθαρσίᾳ, καὶ εἰκόνα τῆς ἰδίας ἰδιότητος ἐποίησεν αὐτόν.

24 * φθόνῳ δὲ διαβόλου θάνατος εἰσῆλθεν εἰς τὸν κόσμον· πειράζουσι δὲ αὐτὸν οἱ τῆς ἐκείνου μερίδος ὄντες.

γ΄.

1 * Δικαίων δὲ ψυχαὶ ἐν χειρὶ θεοῦ, καὶ οὐ μὴ ἅψηται αὐτῶν βάσανος.

2 * ἔδοξαν ἐν ὀφθαλμοῖς ἀφρόνων τεθνάναι, καὶ ἐλογίσθη κάκωσις ἡ ἔξοδος αὐτῶν.

3 * καὶ ἡ ἀφ' ἡμῶν πορεία σύντριμμα· οἱ δέ εἰσιν ἐν εἰρήνῃ.

4 * καὶ γὰρ ἐν ὄψει ἀνθρώπων ἐὰν κολασθῶσιν, ἡ ἐλπὶς αὐτῶν ἀθανασίας πλήρης.

5 * καὶ ὀλίγα παιδευθέντες μεγάλα εὐεργετηθήσονται· ὅτι ὁ θεὸς ἐπείρασεν αὐτούς, καὶ εὗρεν αὐτοὺς ἀξίους ἑαυτοῦ.

6 * ὡς χρυσὸν ἐν χωνευτηρίῳ ἐδοκίμασεν αὐτούς, καὶ ὡς ὁλοκάρπωμα θυσίας προσεδέξατο αὐτούς· καὶ ἐν καιρῷ ἐπισκοπῆς αὐτῶν

7 * ἀναλάμψουσι, καὶ ὡς σπινθῆρες ἐν καλάμῃ διαδραμοῦνται.

8 * κρινοῦσιν ἔθνη καὶ κρατήσουσι λαῶν, καὶ βασιλεύσει αὐτῶν κύριος εἰς τοὺς αἰῶνας.

9 * οἱ πεποιθότες ἐπ' αὐτῷ συνήσουσιν ἀλήθειαν, καὶ οἱ πιστοὶ ἐν ἀγάπῃ προσμενοῦσιν αὐτῷ· ὅτι χάρις καὶ ἔλεος ἐν τοῖς ὁσίοις αὐτοῦ, καὶ ἐπισκοπὴ ἐν τοῖς ἐκλεκτοῖς αὐτοῦ.

10 * οἱ δὲ ἀσεβεῖς καθὰ ἐλογίσαντο ἕξουσιν ἐπιτιμίαν, οἱ ἀμελήσαντες τοῦ δικαίου καὶ τοῦ κυρίου ἀποστάντες.

11 * σοφίαν γὰρ καὶ παιδείαν ὁ ἐξουθενῶν ταλαίπωρος, καὶ κενὴ ἡ ἐλπὶς αὐτῶν, καὶ οἱ κόποι ἀνόνητοι καὶ ἄχρηστα τὰ ἔργα αὐτῶν.

12 * αἱ γυναῖκες αὐτῶν ἄφρονες καὶ πονηρὰ τὰ τέκνα αὐτῶν.

13 * ἐπικατάρατος ἡ γένεσις αὐτῶν· ὅτι μακαρία στεῖρα ἡ ἀμίαντος, ἥτις οὐκ ἔγνω κοίτην ἐν παραπτώματι, ἕξει καρπὸν ἐν ἐπισκοπῇ ψυχῶν.

23 * Quoniam Deus creauit
hominē inexterminabilem,
& ad imaginē ſimilitudinis
24 ſuæ fecit illū: * Inuidia au- Gen. 1. a. 2. f. a. Eccl. 17. a.
tem diaboli mors introiuit
in orbem terrarū. imitātur
autem illū qui ſunt ex par-
te illius. CAP. III.
1 IVſtorū autem animæ in
A manu Dei ſunt, & nō tā-
get illos tormentū mortis.
2 * Viſi ſunt oculis inſipien-
tium mori, & æſtimata eſt
3 afflictio illorū. * Et ab iti-
nere iuſto abierūt in exter-
miniū, & quod à nobis eſt
iter exterminij, illi aūt ſunt
4 in pace. * Et ſi coram homi-
nibus tormenta paſſi ſunt,
ſpes illorum immortalitate
5 plena eſt. * In paucis vexa-
ti, in multis bene diſponen
tur, quoniam Deus tenta-
uit eos, & inuenit illos di-
6 gnos ſe. * Tanquā aurum in
B fornace probauit illos, & Mal. 3. a.
quaſi holocauſti hoſtiā ac-
cepit illos, & in tēpore erit
7 reſpectus illorum. * Fulge-
bunt iuſti, & tanquam ſcin-
tillæ in arundineto diſcur-
8 rent. * Iudicabunt natio-
nes, & dominabuntur po-
pulis, & regnabit Dn̄s illo-
9 rum in perpetuum. * Qui
cōfidunt in illo, intelligent
veritatē, & fideles in dile-
ctione acquieſcēt illi; quo-
niā donum & pax eſt electis
10 eius. * Impij aūt ſecundum
quę cogitauerūt, correptio-
nem habebunt, qui negle-
xerunt iuſtum, & à Dn̄o re-
11 ceſſerunt. * Sapientiā enim
C & diſciplinā qui abiicit, in-
felix eſt; & vacua eſt ſpes il-
lorū, & labores ſine fructu,
12 & inutilia opera eorū. * Mu-
lieres eorū inſenſatę ſunt, &
13 nequiſſimi filij illorū. * Ma
ledicta creatura eorū, quo-
niam felix eſt ſterilis, & in-
coinquinata, quæ neſciuit
thorum in delicto: habebit
fructum in reſpectione ani-
marum ſanctarum.

* Et ſpado qui non ope- 14
ratus eſt per manus ſuas ini
quitatẽ, nec cogitauit ad-
uerſus Deum nequiſsima.
dabitur enim illi fidei do-
num electũ, & ſors in tẽplo
Dei acceptiſsima. * Bono- 15
rum enim laborũ glorioſus
eſt fructus, & quę non con-
cidit radix ſapientiæ. * Filij 16
autẽ adulterorũ in cõſum-
matione erũt, & ab iniquo
thoro ſemen exterminabi-
tur. * Et ſi quidẽ longæ vitę 17
erũt, in nihilũ cõputabun-
tur, & ſine honore erit no-
uiſsima ſenectus illorũ. * Et 18
ſi celeriùs defuncti fuerint,
non habebunt ſpem, nec in
die agnitionis allocutionẽ.
* Nationes enim iniquæ, 19
dirę ſunt conſummationis.

CAP. IIII.

O Quàm pulchra eſt ca- 1
ſta generatio cũ clari- A
tate; immortalis eſt enim
memoria illius: quoniã &
apud Deũ nota eſt, & apud
homines. * Cùm præſens eſt, 2
imitãtur illam; & deſiderãt
eam cùm ſe eduxerit, & in
perpetuũ coronata trium-
phat incoinqnatorũ certa-
minũ pręmiũ vincẽs. * Mul- 3
tigena autẽ impiorum mul
titudo nõ erit vtilis, & ſpu-
ria vitulamina non dabunt
radices altas, nec ſtabile fir-
mamẽtum collocabunt. * Et 4
ſi in ramis in tẽpore germi
nauerint, infirmiter poſit
à vẽto cõmouebuntur, & B
nimietate ventorũ eradic .
buntur. * Confringentur 5
enim rami incõſummati, &
fructus illorũ inutiles, & a-
cerbi ad manducandũ, & ad
nihilũ apti. * Ex iniquis e- 6
nim oẽs filij q naſcũtur, te-
ſtes ſunt nequitiæ aduerſus
parẽtes in interrogatiõe ſua.
* Iuſt⁹ aũt ſi morte p̃occupa 7
tus fuerit, in refrigerio erit.
* Senectus enim venerabilis 8
eſt nõ diuturna, neque an-
norum numero computata.

* καὶ εὐνοῦχος ὁ μὴ ἐργασάμε- 14
νος ἐν χειρὶ ἀνόμημα, μηδὲ ἐνθυ-
μηθεὶς κατὰ τοῦ κυρίου πονηρά· δοθήσεται
γὰρ αὐτῷ τῆς πίστεως χάρις ἐκλεκτή,
καὶ κλῆρος ἐν ναῷ κυρίου θυμηρέ-
στερος.
* ἀγαθῶν γὰρ πόνων καρπὸς εὐκλεής, 15
καὶ ἀδιάπτωτος ἡ ῥίζα τῆς φρονή-
σεως.
* τέκνα δὲ μοιχῶν ἀτέλεστα ἔσται, 16
καὶ ἐκ παρανόμου κοίτης σπέρμα
ἀφανισθήσεται.
* ἐάντε γὰρ μακρόβιοι γένωνται, εἰς 17
οὐδὲν λογισθήσονται, καὶ ἄτιμον ἐπ' ἐσχά-
των τὸ γῆρας αὐτῶν.
* ἐάντε ὀξέως τελευτήσωσιν, οὐχ 18
ἕξουσιν ἐλπίδα, οὐδὲ ἐν ἡμέρᾳ διαγνώ-
σεως παραμύθιον.
* γενεᾶς γὰρ ἀδίκου χαλεπὰ τὰ 19
τέλη.

δ΄.

* Κρείσσων ἀτεκνία μετὰ ἀρετῆς, 1
ἀθανασία γάρ ἐστιν ἐν μνήμῃ αὐτῆς·
ὅτι καὶ παρὰ θεῷ γινώσκεται καὶ παρὰ ἀν-
θρώποις.
* παροῦσάν τε μιμοῦνται αὐτήν, καὶ 2
ποθοῦσιν ἀπελθοῦσαν, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι στε-
φανηφοροῦσα πομπεύει τὸν τῶν ἀ-
μιάντων ἄθλων ἀγῶνα νικήσασα.
* πολύγονον δὲ ἀσεβῶν πλῆθος οὐ 3
χρησιμεύσει, καὶ ἐκ νόθων μοσχευμά-
των οὐ δώσει ῥίζαν εἰς βάθος, οὐδὲ ἀσ-
φαλῆ βάσιν ἑδράσει.
* κἂν γὰρ ἐν κλάδοις πρὸς καιρὸν 4
ἀναθάλῃ, ἐπισφαλῶς βεβηκότα
ὑπὸ ἀνέμου σαλευθήσεται, καὶ ὑπὸ
βίας ἀνέμων ἐκριζωθήσεται.
* περικλασθήσονται κλῶνες ἀτέλε- 5
στοι, καὶ ὁ καρπὸς αὐτῶν ἄχρηστος,
ἄωρος εἰς βρῶσιν καὶ εἰς οὐθὲν ἐπι-
τήδειος.
* ἐκ γὰρ ἀνόμων ὕπνων τέκνα γεν- 6
νώμενα μάρτυρές εἰσι πονηρίας κατὰ
γονέων ἐν ἐξετασμῷ αὐτῶν.
* δίκαιος δὲ ἐὰν φθάσῃ τελευτῆ- 7
σαι, ἐν ἀναπαύσει ἔσται.
* γῆρας γὰρ τίμιον οὐ τὸ πολυ- 8
χρόνιον, οὐδὲ ἀριθμῷ ἐτῶν μεμέ-
τρηται.

14 * Et ſpado qui non operatus
eſt in manu iniquitatem, nec co
gitauit aduerſus Dominum ma
la: dabitur enim illi fidei gra-
tia electa, & ſors in templo Do
mini acceptior.
15 * Bonorum enim laborũ fru
ctus glorioſus, & quæ non con
cidit radix ſapientiæ.
16 * Filij autem adulterorum
non initiati erunt, et ab iniquo
thoro ſemen exterminabitur.
17 * Si enim longæ vitæ fue-
rint, in nihilum computabun-
tur, & ſine honore in nouiſſi-
mis ſenectus illorum.
18 * Et ſi celeriter defuncti fue
rint, non habebunt ſpem, nec
in die agnitionis ſolatium.
19 * Nationis enim iniquæ di-
ræ conſummationes.

CAP. IIII.

1 MElior ſterilitas filiorum
cum virtute; immortali-
tas enim eſt in memoria illius,
quoniam & apud Deum nota
eſt & apud homines.
2 * Præſentémque imitantur
eam, & deſiderant recedẽtem,
& in ſeculum coronata trium-
phat incoinquinatorũ præmio-
rum certamen vincens.
3 * Multigena autem impio-
rum multitudo non erit vtilis,
& ex ſpurijs ſtolonibus nõ da-
bit radicẽ in profunditatẽ, ne-
que ſtabile firmamentum collo-
4 cabit. * Et ſi enim in ramis ad
tempus germinauerit, infirmi-
ter aſcendentia à vento commo
uebuntur, & à violentia ven-
torum eradicabuntur.
5 * Confringentur rami incon
ſummati, & fructus illorum
inutilis, immaturus ad mandu-
cationem & ad nihilum aptus.
6 * Ex enim iniquis ſomnijs
filij qui naſcuntur, teſtes ſunt
nequitiæ aduerſus parentes in
quæſtione ſua.
7 * Iuſtus autem ſi præoccu-
patus fuerit morte, in refrige-
rio erit.
8 * Senectus enim venerabilis
non diuturna, neque numero
annorum computatur.

*Canicies autem est sapientia 9
hominibus, & ætas senectutis
vita immaculata.

*Placẽs Deo factus dilectus 10
est, & viuens inter peccatores
translatus est.

*Raptus est, ne malitia mu- 11
taret intellectum eius, aut do-
lus deciperet animam illius.

*Fascinatio enim nugacitatis 12
obscurat bona, & inconstantia
concupiscentiæ transuertit mẽ-
tem sine malitia.

*Consummatus in breui ex- 13
pleuit tempora longa.

*Placita enim erat Domino 14
anima ipsius; propter hoc pro-
perauit de medio iniquitatis.

*At populi videntes & non 15
intelligentes, nec ponentes in
intellectu tale, quoniam gratia
& misericordia in sanctis eius,
& obseruatio in electis eius.

*Condemnat iustus mortuus 16
viuentes impios, & iuuentus
cõsummata celerius longæuam
senectutem iniusti.

*Videbunt enim finem sa- 17
pientis, & nõ intelligent quid
decreuerũt de ipso, & ad quid
muniuit se Dominus.

*Videbunt & contemnent. 18
illos autem Dominus irride-
bit.

*Et erunt post hoc in ruinam 19
sine horrore, & in contumeliã
inter mortuos per seculũ, quo-
niam disrumpet illos sine voce
pronos, & commouebit illos à
fundamentis, & vsque ad su-
premũ desolabuntur, & erunt
in dolore, & memoria eorum
peribit.

*Venient in cogitatione pec- 20
catorum suorum timidi, & ar-
guent illos ex aduerso iniqui-
tates ipsorum.

CAP. V.

TVnc stabit in confidentia 1
multa iustus contra faciem
eorum, qui angustiauerunt eũ,
& irritantium labores eius.

*Videntes turbabuntur ti- 2
more vehemẽti, & stupebũt in
insperata salute. & dicent in-
tra se pœnitentiam agentes,

9 *πολιὰ δέ ἐστι φρόνησις ἀνθρώποις, καὶ ἡλικία γήρως βίος ἀκηλίδωτος.

10 *εὐάρεστος τῷ θεῷ γενόμενος ἠγαπήθη, καὶ ζῶν μεταξὺ ἁμαρτωλῶν μετετέθη.

11 *ἡρπάγη μὴ ἡ κακία ἀλλάξῃ σύνεσιν αὐτοῦ, ἢ δόλος ἀπατήσῃ ψυχὴν αὐτοῦ.

12 *βασκανία γὰρ φαυλότητος ἀμαυροῖ τὰ καλά, καὶ ῥεμβασμὸς ἐπιθυμίας μεταλλεύει νοῦν ἄκακον.

13 *τελειωθεὶς ἐν ὀλίγῳ ἐπλήρωσε χρόνους μακρούς.

14 *ἀρεστὴ γὰρ ἦν κυρίῳ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ· διὰ τοῦτο ἔσπευσεν ἐκ μέσου πονηρίας.

15 *οἱ δὲ λαοὶ ἰδόντες καὶ μὴ νοήσαντες, μηδὲ θέντες ἐπὶ διανοίᾳ τὸ τοιοῦτον, ὅτι χάρις καὶ ἔλεος ἐν τοῖς ὁσίοις αὐτοῦ, καὶ ἐπισκοπὴ ἐν τοῖς ἐκλεκτοῖς αὐτοῦ.

16 *κατακρινεῖ δίκαιος θανὼν τοὺς ζῶντας ἀσεβεῖς, καὶ νεότης τελεσθεῖσα ταχέως πολυετὲς γῆρας ἀδίκου.

17 *ὄψονται γὰρ τελευτὴν σοφοῦ, καὶ οὐ νοήσουσι τί ἐβουλεύσατο περὶ αὐτοῦ, καὶ εἰς τί ἠσφαλίσατο ἑαυτὸν ὁ κύριος.

18 *ὄψονται καὶ ἐξουθενήσουσιν· αὐτοὺς δὲ ὁ κύριος ἐκγελάσεται.

19 *καὶ ἔσονται μετὰ τοῦτο εἰς πτῶμα ἄτιμον, καὶ εἰς ὕβριν ἐν νεκροῖς δι' αἰῶνος, ὅτι ῥήξει αὐτοὺς ἀφώνους πρηνεῖς, καὶ σαλεύσει αὐτοὺς ἐκ θεμελίων, καὶ ἕως ἐσχάτου χερσωθήσονται, καὶ ἔσονται ἐν ὀδύνῃ, καὶ ἡ μνήμη αὐτῶν ἀπολεῖται.

20 *ἐλεύσονται ἐν συλλογισμῷ ἁμαρτημάτων αὐτῶν δειλοί, καὶ ἐλέγξει αὐτοὺς ἐξεναντίας τὰ ἀνομήματα αὐτῶν.

ε.

1 *Τότε στήσεται ἐν παρρησίᾳ πολλῇ ὁ δίκαιος κατὰ πρόσωπον τῶν θλιψάντων αὐτὸν καὶ τῶν ἀθετούντων τοὺς πόνους αὐτοῦ.

2 *ἰδόντες ταραχθήσονται φόβῳ δεινῷ, καὶ ἐκστήσονται ἐπὶ τῷ παραδόξῳ τῆς σωτηρίας· καὶ ἐροῦσιν ἐν ἑαυτοῖς μετανοοῦντες.

9 *Cani autẽ sunt sensus ho-
minis, & ætas senectutis vi-
10 ta immaculata. *Placens
Deo factus dilectus, & vi-
uens inter peccatores trãs-
11 latus est. *Raptus est, n He.11.b.
C malitia mutaret intellectũ
eius, aut ne fictio deciperet
12 animam illius. *Fascinatio
enim nugacitatis obscurat
bona, & inconstantia con-
cupiscentiæ transuertit sen-
13 sum sine malitia. *Consum
matus in breui expleuit tẽ-
14 pora multa. *Placita enim
erat Deo anima illius; pro-
pter hoc properauit educe-
re illũ de medio iniquitatũ.
15 *Populi autem videntes,
& nõ intelligentes, nec po-
nentes in præcordiis talia:
quoniã gratia Dei & mise-
ricordia est in sanctos eius,
& respectus super electos
16 illius. *Condemnat autẽ
D iustus mortuus viuos im-
pios; & iuuẽtus celerius cõ-
summata, longam vitã in-
17 iusti. *Videbũt enim finẽ
sapientis, & non intelligẽt
q̃d cogitauerit de illo De',
& quare minuerit illũ Dñs.
18 *Videbunt enim, & con-
temnent eum; illos autem
19 Deus irridebit. *Et erunt
post hæc decidẽtes sine ho-
nore, & in contumelia inter
mortuos in perpetuũ: quo-
niam disrumpet illos infla-
tos sine voce, & cõmouebit
illos à fundamentis, & vsq;
ad supremum desolabũtur.
& erunt gementes, & me-
20 moria illorũ periet. *Ve-
nient in cogitatione pecca-
torũ suorũ timidi, & tradu-
cẽt illos ex aduerso iniqui-
tates ipsorum. CAP. V.
1 TVnc stabunt iusti in ma-
A gna constantia aduersus
eos qui se angustiauerũt, &
q abstulerũt labores eorũ.
2 *Videntes turbabũtur ti-
more horribili, & mirabun
tur in subitatione inspera-
tæ salutis.

* Gementes præ angustia 3
spiritus, dicētes intra se, pœ
nitentiā agentes, & præ an-
gustia spiritus gemētes: Hi
sunt quos habuim⁹ aliquā-
do in derisum, & in simili-
tudinē improperij. * Nos 4
insensati vitā illorū æstima-
bamus insaniā, & finē illo-
rū sine honore. * Ecce quo- 5
modo cōputati sunt inter
filios Dei, & inter sanctos
sors illorū est! * Ergo erra- 6
uimus à via veritatis, & iu-
stitiæ lumē nō luxit nobis,
& Sol intelligentiæ non est
ortus nobis. * Lassati sumus 7
in via iniquitatis, & perdi-
tionis, & ambulauim⁹ vias
difficiles, viam autem Dñi
ignorauimus. * Quid nobis 8
profuit superbia, aut diui- B
tiarū iactātia quid contulit
nobis? * Trāsierunt omnia 9
illa tanquā vmbra, & tan-
quā nuncius pręcurrēs. * Et 10
tanquā nauis quæ pertrāsit
fluctuantē aquā; cuius cùm
præterierit, non est vestigiū
inuenire, neq; semitā carinę
illius in fluctib⁹. * Aut auis 11
quæ transuolat in aëre, cui⁹
nullū inuenitur argumētū
itineris illius, sed tātum so-
nitus alarū verberās leuem
ventū, & scindens per vim
itineris aërē, commotis alis
trāsuolauit. & post hoc nul
lum signū inuenitur itine-
ris illius. * Aut tanquā sa- 12
gitta emissa in locum desti-
natum, diuisus aër cōtinuò
in se reclusus est, vt ignore-
tur transitus illius. * Sic & 13
nos nati, continuò desiui- C
mus esse. * Et virtutis qui- 14
dem nullū signū valuimus
ostēdere; in malignitate aūt
nostra consumpti sumus.
* Talia dixerunt in infer- 15
no hi, q̃ peccauerunt, quo-
niam spes impij tanquā la-
nugo est, quę à vento tolli-
tur, & tanquā spuma graci-
lis quæ à procella dispergitur, & tanquam fumus qui à vento diffu-
sus est, & tanquam memoria hospitis vnius diei prætereuntis.

* καὶ διὰ στενοχωρίαν πνεύματος 3
στενάξονται καὶ ἐροῦσιν, οὗτος ἦν ὃν ἔσχο-
μεν ποτὲ εἰς γέλωτα καὶ εἰς παραβο-
λὴν ὀνειδισμοῦ.
* οἱ ἄφρονες τὸν βίον αὐτοῦ ἐλο- 4
γισάμεθα μανίαν, καὶ τὴν τελευτὴν
αὐτοῦ ἄτιμον.
* πῶς κατελογίσθη ἐν υἱοῖς θεοῦ, 5
καὶ ἐν ἁγίοις ὁ κλῆρος αὐτοῦ ἐστιν;
* ἄρα ἐπλανήθημεν ἀπὸ ὁδοῦ ἀλη- 6
θείας, καὶ τὸ τῆς δικαιοσύνης φῶς οὐκ ἔ-
λαμψεν ἡμῖν, καὶ ὁ ἥλιος τῆς δικαιο-
σύνης οὐκ ἀνέτειλεν ἡμῖν.
* ἀνομίας ἐνεπλήσθημεν τρίβοις 7
καὶ ἀπωλείας, καὶ διωδεύσαμεν ἐ-
ρήμους ἀβάτους, τὴν δὲ ὁδὸν κυρίου οὐκ
ἔγνωμεν.
* τί ὠφέλησεν ἡμᾶς ἡ ὑπερηφα- 8
νία; καὶ τί πλοῦτος μετὰ ἀλαζονίας
συμβέβληται ἡμῖν;
* παρῆλθεν ἐκεῖνα πάντα ὡσεὶ 9
σκιὰ καὶ ὡς ἀγγελία παρατρέχουσα.
* ὡς ναῦς διερχομένη κυμαινόμενον 10
ὕδωρ, ἧς διαβάσης οὐκ ἔστιν ἴχνος εὑ-
ρεῖν, οὐδὲ ἀτραπὸν πορείας αὐτῆς ἐν
κύμασιν.
* ἢ ὡς ὀρνέου διαπτάντος ἀέρα οὐ- 11
δὲν εὑρίσκεται τεκμήριον πορείας.
πληγῇ δὲ ταρσῶν μαστιζόμενον πνεῦ-
μα κοῦφον καὶ σχιζόμενον βίᾳ ῥοίζου,
κινουμένων πτερύγων διωδεύθη· καὶ μετὰ
τοῦτο οὐχ εὑρέθη σημεῖον ἐπιβάσεως
ἐν αὐτῷ.
* ἢ ὡς βέλους βληθέντος ἐπὶ σκο- 12
πὸν, τμηθεὶς ὁ ἀὴρ εὐθέως εἰς ἑαυτὸν
ἀνελύθη, ὡς ἀγνοῆσαι τὴν δίοδον
αὐτοῦ.
* οὕτως καὶ ἡμεῖς γεννηθέντες ἐξε- 13
λείπομεν.
* καὶ ἀρετῆς μὲν σημεῖον οὐδὲν ἔσχο- 14
μεν δεῖξαι· ἐν δὲ τῇ κακίᾳ ἡμῶν κα-
τεδαπανήθημεν.
* ὅτι ἐλπὶς ἀσεβοῦς ὡς φερό- 15
μενος χνοῦς ὑπὸ ἀνέμου, καὶ ὡς πάχνη
ὑπὸ λαίλαπος διωχθεῖσα λεπτή, καὶ
ὡς καπνὸς ὑπὸ ἀνέμου διελύθη, ἢ καὶ
ὡς μνεία καταλύτου μονοημέρου πα-
ρώδευσε.

3 * *Et præ angustia spiritus gement & dicent, Hic erat quem habuimus aliquando in derisum & in similitudinem improperij.*
4 * *Stulti vitam illius æstimauimus insaniam, & finem illius sine honore.*
5 * *Quomodo computatus est in filiis Dei, & in sanctis sors illius est!*
6 * *Ergo errauimus à via veritatis, & iustitiæ lumen non luxit nobis, & Sol iustitiæ non ortus est nobis.*
7 * *Iniquitatis impleti sumus vijs & perditionis, & perambulauimus deserta inaccessibilia; at viam Domini non nouimus.*
8 * *Quid profuit nobis superbia? & quid diuitiæ cum iactantia contulerunt nobis?*
9 * *Transierunt illa omnia tanquam vmbra, & tanquam nuntius percurrens.*
10 * *Tanquam nauis quæ pertransit fluctuantem aquam; cuius cùm præterierit, non est vestigiū inuenire, neque semitā itineris illius in fluctibus.*
11 * *Aut veluti auis transuolantis aerem nullum inuenitur argumentum itineris: ictus autem alarum verberatum ventum leuem & scissum vi stridoris, commotis alis pertransijt: & post hoc non inuentum est signum processus in eo.*
12 * *Aut tanquam sagitta missa in scopū, diuisus aer continuo in se resolutus est, vt ignoretur transitus illius.*
13 * *Sic & nos nati desiuimus.*
14 * *Et virtutis quidem signum nullum valuimus ostendere: in autem malignitate nostra consumpti sumus.*
15 * *Quoniam spes impij tanquam quæ tollitur lanugo à vento, et tanquā spuma à procella impulsa gracilis, & tanquam fumus à vento diffusus est, aut & tanquam memoria hospitis vnius diei præterijt.*

* *Iusti autem in seculum viuunt, & in Domino merces eorum, et cogitatio ipsorũ apud Altissimum.* 16

* *Idcircò accipient regnum decoris & diadema speciei de manu Domini, quoniam dextera sua proteget eos, & brachio defendet illos.* 17

* *Accipiet armaturam zelum illius, & armabit creaturam ad vltionem inimicorum.* 18

* *Induet thoracem iustitiam, & circumponet galeam iudicium simplex.* 19

* *Sumet scutum inexpugnabile æquitatem.* 20

* *Acuet autem duram iram in gladium; pugnabit verò cum illo mundus contra stultos.* 21

* *Ibunt directæ emissiones fulgurũ, & tanquam à bene curuato arcu nubium ad scopum insilient.* 22

* *Et à petras iaciente ira plenæ mittentur grandines. excandescet in illos aqua maris; flumina verò inundabunt duriter.* 23

* *Stabit contra illos spiritus virtutis, & tanquam turbo venti ventilabit illos, & desolabit omnem terram iniquitas, & malignitas euertet sedes potentium.* 24

CAP. VI.

*

AVdite ergo reges & intelligite, discite iudices finium terræ. 2

* *Præbete aures qui continetis multitudinem, & superbitis in turbis nationum.* 2

* *Quoniam data est à Domino potestas vobis, & virtus ab Altissimo, qui exquiret vestra opera, & cogitationes scrutabitur.* 4

* *Quoniam ministri existentes eius regni non iudicastis rectè, neque custodistis legem, neque secundum voluntatem Dei ambulastis.* 5

16 * δίκαιοι δὲ εἰς τὸν αἰῶνα ζῶσι, καὶ ἐν κυρίῳ ὁ μισθὸς αὐτῶν, καὶ ἡ φροντὶς αὐτῶν παρὰ ὑψίστῳ.

17 * διὰ τοῦτο λήψονται τὸ βασίλειον τῆς εὐπρεπείας καὶ τὸ διάδημα τοῦ κάλλους ἐκ χειρὸς κυρίου· ὅτι τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ σκεπάσει αὐτούς, καὶ τῷ βραχίονι ὑπερασπιεῖ αὐτῶν.

18 * λήψεται πανοπλίαν τὸν ζῆλον αὐτοῦ, καὶ ὁπλοποιήσει τὴν κτίσιν εἰς ἄμυναν ἐχθρῶν.

19 * ἐνδύσεται θώρακα δικαιοσύνην, καὶ περιθήσεται κόρυθα κρίσιν ἀνυπόκριτον.

20 * λήψεται ἀσπίδα ἀκαταμάχητον ὁσιότητα.

21 * ὀξυνεῖ δὲ ἀπότομον ὀργὴν εἰς ῥομφαίαν· συνεκπολεμήσει δὲ αὐτῷ ὁ κόσμος ἐπὶ τοὺς παράφρονας.

22 * πορεύσονται εὔστοχοι βολίδες ἀστραπῶν, καὶ ὡς ἀπὸ εὐκύκλου τόξου τῶν νεφῶν ἐπὶ σκοπὸν ἁλοῦνται.

23 * καὶ ἐκ πετροβόλου θυμοῦ πλήρεις ῥιφήσονται χάλαζαι· ἀγανακτήσει κατ᾽ αὐτῶν ὕδωρ θαλάσσης, ποταμοὶ δὲ συγκλύσουσιν ἀποτόμως.

24 * ἀντιστήσεται αὐτοῖς πνεῦμα δυνάμεως, καὶ ὡς λαῖλαψ ἐκλικμήσει αὐτούς· καὶ ἐρημώσει πᾶσαν τὴν γῆν ἀνομία, καὶ ἡ κακοπραγία περιτρέψει θρόνους δυναστῶν.

ϛʹ.

*

2 * Ἀκούσατε οὖν βασιλεῖς καὶ συνέτε, μάθετε δικασταὶ περάτων γῆς.

3 * ἐνωτίσασθε οἱ κρατοῦντες πλήθους καὶ γεγαυρωμένοι ἐπὶ ὄχλοις ἐθνῶν.

4 * ὅτι ἐδόθη παρὰ κυρίου ἡ κράτησις ὑμῖν, καὶ ἡ δυναστεία παρὰ ὑψίστου, ὃς ἐξετάσει ὑμῶν τὰ ἔργα, καὶ τὰς βουλὰς διερευνήσει.

5 * ὅτι ὑπηρέται ὄντες τῆς αὐτοῦ βασιλείας οὐκ ἐκρίνατε ὀρθῶς, οὐδὲ ἐφυλάξατε νόμον, οὐδὲ κατὰ τὴν βουλὴν τοῦ θεοῦ ἐπορεύθητε.

16 * Iusti aũt in perpetuum
viuẽt, & apud Dominũ est
merces eorũ,& cogitatio il-
17 lorũ apud Altissimũ. * Ideò
accipient regnũ decoris &
diadema speciei de manu
Dñi, quoniam dextera sua
teget eos,& in brachio san-
18 cto suo defendet illos. * Et
accipiet armaturã zelus il-
lius, & armabit creaturã ad
19 vltionẽ inimicorum. * In-
D duet pro thorace iustitiam,
& accipiet pro galea iudiciũ
20 certum. * Sumet scutum
inexpugnabile æquitatem:
21 * Acuet autem diram
iram in lanceam,& pugna-
bit cum illo orbis terrarum
contra insensatos.
22 * Ibunt directè emissiones
fulgurũ,& tanquam à bene
curuato arcu nubiũ exter-
minabuntur, & ad certum
23 locũ insilient. * Et à petro-
sa ira plenæ mittentur grã-
dines, excandescet in illos
aqua maris,& flumina con-
24 current duriter. * Cõtra il-
los stabit spiritus virtutis,
& tanquã turbo venti diui-
det illos, & ad eremũ per- Eccl. 5.d
ducet omnẽ terram iniqui-
tatis illorum,& malignitas
euertet sedes potentium.

CAP. VI.

1 MElior est sapiẽtia quàm Ro. 13.a
A vires, & vir prudens
quàm fortis.
2 * Audite ergo reges & in-
telligite: discite iudices fi-
3 nium terræ. * Præbete au-
res vos qui continetis mul-
titudines, & placetis vobis
in turbis nationum.
5 * Quoniam data est à
Domino potestas vobis, &
virtus ab Altissimo; qui in-
terrogabit opera vestra, &
cogitationes scrutabitur.
5 * Quoniam cùm essetis
ministri regni illius, non
rectè iudicastis, nec custo-
distis legem iustitiæ, neque
secundum voluntatem Dei
ambulastis.

* Horrendè & citò appa- 6
rebit vobis, quoniam iudi-
cium duriſſimũ in his qui
preſunt, fiet. * Exiguo enim 7
cõceditur miſericordia, po-
tentes autẽ potẽter tormẽta
patientur. * Non enim ſub- 8
trahet perſonã cuiuſquam B
Deus, qui eſt omnium do-
minator; nec verebitur ma-
gnitudinẽ cuiuſquã, quo-
niam puſillũ & magnũ ipſe
fecit, & ęqualiter eſt illi cu-
ra de omnib⁹. * Fortioribus 9
aũt fortior inſtat cruciatio.
* Ad vos ergo reges ſunt 10
hi ſermones mei, vt diſcatis
ſapientiam, & ne excidatis.
* Qui enim cuſtodierint iu- 11
ſtitiam, iuſtè iudicabuntur;
& qui didicerint iuſta, in-
uenient quid reſpondeant.
* Cõcupiſcite ergo ſermo- 12
nes meos, & diligite illos, &
habebitis diſciplinã. * Clara 13
eſt, & quæ nunquam mar- C
ceſcit, ſapientia, & facilè vi-
detur ab his, qui diligunt
eam, & inuenitur ab his qui
quærunt illam. * Præoccu- 14
pat qui ſe concupiſcunt, vt
illis ſe prior oſtendat. * Qui 15
de luce vigilauerit ad illã,
non laborabit: aſſidentem
enim illam foribus ſuis in-
ueniet.
* Cogitare ergo de illa, ſen- 16
ſus eſt conſummatus: & qui
vigilauerit propter illã, citò
erit ſecurus. * Quoniam di- 17
gnos ſe circuit ipſa quærẽs,
& in viis ſuis oſtendet ſe il-
lis hilariter, & in omni pro-
uidẽtia occurret illis. * Ini- 18
tium enim illius veriſsima
eſt diſciplinę concupiſcẽtia.
* Cura ergo diſciplinæ di- 19
lectio eſt, & dilectio cuſto- D
dia legum illius eſt. Cuſto-
ditio autẽ legum, conſum-
matio incorruptionis eſt.
* Incorruptio autem fa- 20
cit eſſe proximum Deo.
* Concupiſcentia itaque 21
ſapientiæ deducit ad regnũ
perpetuum.

* φρικτῶς καὶ ταχέως ἐπιστήσεται 6
ὑμῖν, ὅτι κρίσις ἀπότομος ἐν τοῖς ὑ-
περέχουσι, γίνεται.
* ὁ γὰρ ἐλάχιστος συγγνωστός ἐστι 7
ἐλέους, δυνατοὶ δὲ δυνατῶς ἐτασθή-
σονται.
* οὐ γὰρ ὑποστελεῖται πρόσωπον 8
ὁ πάντων δεσπότης, οὐδὲ ἐντραπήσεται
μέγεθος· ὅτι μικρὸν καὶ μέγαν αὐτὸς
ἐποίησεν, ὁμοίως τε προνοεῖται περὶ
πάντων.
* τοῖς δὲ κραταιοῖς ἰσχυρὰ ἐφίστα- 9
ται ἔρευνα.
* πρὸς ὑμᾶς οὖν ὦ τύραννοι οἱ λό- 10
γοι μου, ἵνα μάθητε σοφίαν καὶ μὴ πα-
ραπέσητε.
* οἱ γὰρ φυλάξαντες ὁσίως τὰ 11
ὅσια ὁσιωθήσονται, καὶ οἱ διδαχθέντες
αὐτὰ εὑρήσουσιν ἀπολογίαν.
* ἐπιθυμήσατε οὖν τῶν λόγων 12
μου, ποθήσατε καὶ παιδευθήσεσθε.
* λαμπρὰ καὶ ἀμάραντός ἐστιν ἡ 13
σοφία, καὶ εὐχερῶς θεωρεῖται ὑπὸ τῶν
ἀγαπώντων αὐτὴν, καὶ εὑρίσκεται ὑπὸ
τῶν ζητούντων αὐτήν.
* φθάνει τοὺς ἐπιθυμοῦντας προ- 14
γνωσθῆναι.
* ὁ ὀρθρίσας πρὸς αὐτὴν οὐ κοπιά- 15
σει, πάρεδρον γὰρ εὑρήσει τῶν πυλῶν
αὐτοῦ.
* τὸ γὰρ ἐνθυμηθῆναι περὶ αὐτῆς 16
φρονήσεως τελειότης· καὶ ὁ ἀγρυπνή-
σας δι' αὐτὴν ταχέως ἀμέριμνος
ἔσται.
* ὅτι τοὺς ἀξίους αὐτῆς αὐτὴ πε- 17
ριέρχεται ζητοῦσα, καὶ ἐν ταῖς τρίβοις
φαντάζεται αὐτοῖς εὐμενῶς, καὶ ἐν πά-
σῃ ἐπινοίᾳ ἀπαντᾷ αὐτοῖς.
* ἀρχὴ γὰρ αὐτῆς ἡ ἀληθεστάτη 18
παιδείας ἐπιθυμία.
* φροντὶς δὲ παιδείας ἀγάπη, 19
ἀγάπη δὲ τήρησις νόμων αὐτῆς·
προσοχὴ δὲ νόμων βεβαίωσις ἀφθαρ-
σίας.
* ἀφθαρσία δὲ ἐγγὺς εἶναι ποιεῖ 20
θεοῦ.
* ἐπιθυμία γὰρ ἄρα σοφίας ἀνάγει 21
ἐπὶ βασιλείαν.

6 * *Horrendè & citò inſtabit*
vobis, quoniam iudicium du-
rum in his qui præſunt, fit.
7 * *Nam minimus dignus eſt*
miſericordia; potentes autem po
tenter tormenta patientur.
8 * *Non enim ſubtrahet per-*
ſonam omnium dominator, nec
verebitur magnitudinem, quo-
niam paruum & magnum ipſe
fecit, æqualiterque curam gerit
de omnibus.
9 * *At fortibus fortis inſtat*
ſcrutatio.
10 * *Ad vos ergo reges ſermo-*
nes mei, vt diſcatis ſapientiam,
& ne excidatis.
11 * *Qui enim cuſtodierint iu-*
ſtè iuſta, iuſtè iudicabuntur; &
qui edocti fuerint ea, inuenient
reſponſionem.
12 * *Concupiſcite ergo ſermo-*
nes meos, optate & erudie-
mini.
13 * *Clara & quæ nunquam*
marceſcit, eſt ſapientia, & fa-
cilè videtur ab his qui diligunt
eam, & inuenitur ab his qui
quærunt illam.
14 * *Præoccupat cupientes vt*
prænoſcatur.
15 * *Qui manè ſurrexit ad il-*
lam, non laborabit; aſſidentem
enim inueniet foribus ſuis.
16 * *Nam cogitare de illa ſcien-*
tiæ conſummatio; & qui vigi-
lauerit propter eam, citò ſecurus
erit.
17 * *Quoniã dignos ſe ipſa cir-*
cuit quærens, & in vijs appa-
ret illis hilariter, & in omni
excogitatione occurrit illis.
18 * *Initium enim illius ve-*
riſſima diſciplinæ concupiſcen-
tia.
19 * *Cura autem diſciplinæ, di-*
lectio; dilectio autem cuſtodia
legum illius: attentio autem le-
gum cõfirmatio incorruptionis.
20 * *Incorruptio autem propè*
eſſe facit Deum.
21 * *Concupiſcentia enim igi-*
tur ſapientiæ deducit ad re-
gnum.

*Si ergo delectamini in fe- 22
dibus & fceptris reges populo-
rum, honorate fapientiam, vt
in feculum regnetis. * *
*Quid autem eft fapientia 24
& quemadmodum facta fit,
referam, & non abfcondam
vobis myfteria; fed ab initio na
tiuitatis inueftigabo, & ponam
in perfpicuum fcientiam eius,
& non præteribo veritatem.
*Neque quidem cum inui- 25
dia tabefcēte iter habebo, quo-
niam ifte non erit particeps fa-
piētiæ. *Multitudo aūt fapien- 26
tum falus mundi, & rex fa-
piens ftabilimentum populi.
*Quamobrem accipite di- 27
fciplinam verbis meis, & vti-
litatem habebitis.*

CAP. VII.

*SVm quidem & ego mortalis 1
homo æqualis omnibus, &
terrigenæ à genere primo facti:
*Et in ventre matris figu- 2
ratus fum caro decem menfium
tempore, coagulatus in fangui-
ne de femine viri & delecta-
mento fomno conueniente.
*Et ego autem natus traxi 3
communem nobis aërem, & in
fimiliter paffam decidi terram.
primam vocem fimilem omni-
bus emifi plorans.
*In inuolumentis nutritus 4
fum & curis.
*Nullus enim rex aliud ha 5
buit natiuitatis initium.
*Vnus autem omnium in- 6
troitus ad vitā, exitúfq; æqua-
lis. *Propter hoc optaui, & 7
fcientia data eft mihi; inuocaui
et venit mihi fpiritus fapiētiæ.
*Præpofui illam fceptris & 8
thronis, & diuitias nihil æfti-
maui in comparatione illius.
*Neque comparaui illi lapi- 9
dem preciofum, quoniam omne
aurum in confpectu ipfius are-
na exigua, & tanquam lutum
æftimabitur argentum in con-
fpectu illius.
*Super falutem & fpeciem 10
dilexi illam, & propofui illam
pro luce habere, quoniā inquie-
tum quod ex hac lumen.*

22 *εἰ οὖν ἥδεσθε ἐπὶ θρόνοις καὶ σκή-
πτροις τύραννοι λαῶν, τιμήσατε σοφίαν,
ἵνα εἰς τὸν αἰῶνα βασιλεύσητε. * *
24 *τί δέ ἐστι σοφία καὶ πῶς ἐγένετο,
ἀπαγγελῶ, καὶ οὐκ ἀποκρύψω ὑμῖν
μυστήρια, ἀλλὰ ἀπ' ἀρχῆς γενέσεως
ἐξιχνιάσω, καὶ θήσω εἰς τὸ ἐμφανὲς
τὴν γνῶσιν αὐτῆς· καὶ οὐ μὴ παρο-
δεύσω τὴν ἀλήθειαν.
25 *οὔτε μὴν φθόνῳ τετηκότι συνοδεύ-
σω, ὅτι οὗτος οὐ κοινωνήσει σοφίᾳ.
26 *πλῆθος δὲ σοφῶν σωτηρία κόσμου,
καὶ βασιλεὺς φρόνιμος εὐστάθεια δή-
27 μου. *ὥστε παιδεύεσθε τοῖς ῥήμασί
μου, καὶ ὠφεληθήσεσθε.

ζ'.

1 *Εἰμὶ μὲν κἀγὼ θνητὸς ἄνθρωπος
ἴσος ἅπασι, καὶ γηγενοῦς ἀπόγονος
πρωτοπλάστου.
2 *καὶ ἐν κοιλίᾳ μητρὸς ἐγλύφην
σὰρξ δεκαμηνιαίῳ χρόνῳ, παγεὶς ἐν
αἵματι ἐκ σπέρματος ἀνδρὸς καὶ ἡ-
δονῆς ὕπνῳ συνελθούσης.
3 *καὶ ἐγὼ δὲ γενόμενος ἔσπασα
τὸν κοινὸν ἡμῖν ἀέρα, καὶ ἐπὶ τὴν ὁμοιο-
παθῆ κατέπεσα γῆν· πρώτην φωνὴν
τὴν ὁμοίαν πᾶσιν ἴσα κλαίων.
4 *ἐν σπαργάνοις ἀνετράφην καὶ
ἐν φροντίσιν.
5 *οὐδεὶς γὰρ βασιλεὺς ἑτέραν ἔσχε γε-
6 νέσεως ἀρχήν. *μία δὲ πάντων εἴσ-
οδος εἰς τὸν βίον, ἔξοδός τε ἴση.
7 *διὰ τοῦτο ηὐξάμην, καὶ φρόνησις
ἐδόθη μοι, ἐπεκαλεσάμην καὶ ἦλθέ
μοι πνεῦμα σοφίας.
8 *προέκρινα αὐτὴν σκήπτρων καὶ
θρόνων, καὶ πλοῦτον οὐδὲν ἡγησάμην
ἐν συγκρίσει αὐτῆς.
9 *οὐδὲ ὡμοίωσα αὐτῇ λίθον τίμιον,
ὅτι ὁ πᾶς χρυσὸς ἐν ὄψει αὐτῆς ψάμ-
μος ὀλίγη, καὶ ὡς πηλὸς λογισθήσεται
ἄργυρος ἐναντίον αὐτῆς.
10 *ὑπὲρ ὑγίειαν καὶ εὐμορφίαν ἠγά-
πησα αὐτήν, καὶ προειλάμην αὐτὴν
ἀντὶ φωτὸς ἔχειν, ὅτι ἀκοίμητον τὸ ἐκ
ταύτης φέγγος.

22 *Si ergo delectamini fe-
D dibus & fceptris, ô reges po
puli, diligite fapientiam, vt
23 in perpetuū regnetis. *Di-
ligite lumē fapientię omnes
24 qui pręeftis populis. *Quid
eft aūt fapiētia, & quemad-
modū facta fit, referam, &
non abfcondā vobis facra-
mēta Dei; fed ab initio na-
tiuitatis inueftigabo, & po-
nā in lucē fcientiā illius, &
25 nō pręteribo veritatē. *Ne-
que cum inuidia tabefcēte
iter habebo, quoniam talis
homo nō erit particeps fa-
26 pientiæ. *Multitudo aūt fa-
piētiū, fanitas eft orbis ter-
rarū: & rex fapiens, populi
27 ftabilimentū eft. *Ergo ac-
cipite difciplinā per fermo-
nes meos, et proderit vobis.

CAP. VII.

1 SVm quidem & ego mor-
A talis homo, fimilis omni-
bus, & ex genere terreno il-
2 lius qui prior factus eft. *Et
in ventre matris figuratus
fum caro; decē menfiū tem-
pore coagulatus fum in fan
guine, ex femine hominis,
& delectamēto fomni cōue-
3 niēte. *Et ego natus accepi
cōmunē aerē, & in fimiliter
factā decidi terrā, & primā
vocē fimilē omnibus emifi
4 plorās. *In inuolumētis nu-
tritus fum, & magnis curis;
5 *Nemo enim ex regibus
aliud habuit natiuitatis ini
6 tium. *Vnus ergo introitus Iob 1.
eft omnib⁹ ad vitā, & fimilis
7 exitus. *Propter hoc opta-
ui, & datus eft mihi fenfus;
& inuocaui, & venit in me
8 fpiritus fapientiæ. *Et præ-
pofui illā regnis & fedibus,
& diuitias nihil effe dixi in
9 cōparatione illius. *Nec cō-
paraui illi lapidem precio-
fum, quoniā omne aurū in
cōparatione illius, arena eft
B exigua, & tanquā lutū æfti-
mabitur argentū in confpectu illius. 10 Super falutem & fpeciem
dilexi illam, & propofui pro luce habere illam, quoniam inextin-
guibile eft lumen illius.

* Venerunt aūt mihi om- 11
nia bona pariter cum illa,&
innumerabilis honestas per
manus illius.* Et lętatꝰ sum 12
in omnibus, quoniā antece
debat me ista sapientia, &
ignorabā, quoniā bonorū
omnium mater est.* Quam 13
sine fictione didici, & sine
inuidia cōmunico,& hone-
statem illius nō abscondo.
* Infinitus enim thesaurus 14
est hominibus; quo qui vsi
sunt,participes facti sunt a-
micitiæ Dei, propter disci-
plinæ dona commendati.
* Mihi aūt dedit Deus di- 15
cere ex sentētia,& pręsume-
re digna horū quę mihi dā-
tur, quoniā ipse sapientiæ
dux est, & sapientū emēda-
tor. * In manu enim illius 16
& nos & sermones nostri,&
omnis sapientia,& operum
scientiæ disciplina. * Ipse e- 17
nim dedit mihi horū quæ C
sunt, scientiā verā,vt sciam
dispositionē orbis terrarū,
& virtutes elemētorū.* Ini- 18
tiū & cōsummationē & me-
dietatē temporū, vicissitu-
dinū permutationes, & cō-
summationes temporum;
* Et morum mutationes, 19
diuisiones tēporū,anni cur-
sus & stellarū dispositiones;
* Naturas animaliū,& iras 20
bestiarum,vim vētorum, &
cogitationes hominum,dif
ferentias virgultorū, & vir-
tutes radicū. * Et quęcunq; 21
sunt abscōsa & improuisa,
didici. omniū enim artifex
docuit me sapientia. * Est 22
enim in illa spiritus intelli-
gētia sanctus, vnicus, mul-
tiplex, subtilis, disertꝰ, mo-
bilis, incoinquinatus, cer-
tus, suauis, amans bonum,
acutus,qui nihil vetat bene
facere; * Humanus, beni- 23
gnus, stabilis, certus, secu-
rus, omnē habens virtutē,
omnia prospiciens, & qui D
capiat omnes spiritus intel-
ligibiles, mundus, subtilis.
24 Omnibus enim mobilibus mobilior est sapientia. Attingit autem vbiq; propter suam munditiam.

* ἦλθε δέ μοι τὰ ἀγαθὰ ὁμοῦ πάντα μετ' αὐτῆς, καὶ ἀναρίθμητος πλοῦτος ἐν χερσὶν αὐτῆς. 11

* εὐφράνθην δὲ ἐπὶ πᾶσιν, ὅτι αὐτῶν ἡγεῖται σοφία· ἠγνόουν δὲ αὐτὴν γενέτιν εἶναι τούτων. 12

* ἀδόλως τε ἔμαθον, ἀφθόνως τε μεταδίδωμι, τὸν πλοῦτον αὐτῆς οὐκ ἀποκρύπτομαι. 13

* ἀνεκλειπὴς θησαυρός ἐστιν ἀνθρώποις, ὃν οἱ χρησάμενοι πρὸς θεὸν ἐστείλαντο φιλίαν διὰ τὰς ἐκ παιδείας δωρεὰς συσταθέντες. 14

* ἐμοὶ δὲ δέδωκεν ὁ θεὸς εἰπεῖν κατὰ γνώμην, καὶ ἐνθυμηθῆναι ἀξίως τῶν διδομένων, ὅτι αὐτὸς καὶ τῆς σοφίας ὁδηγός ἐστι καὶ τῶν σοφῶν διορθωτής. 15

* ἐν γὰρ χειρὶ αὐτοῦ καὶ ἡμεῖς καὶ οἱ λόγοι ἡμῶν πᾶσά τε φρόνησις καὶ ἐργατειῶν ἐπιστήμη. 16

* αὐτὸς γάρ μοι ἔδωκε τῶν ὄντων γνῶσιν ἀψευδῆ, εἰδέναι σύστασιν κόσμου καὶ ἐνέργειαν στοιχείων· 17

* ἀρχὴν καὶ τέλος καὶ μεσότητα χρόνων· 18

* τροπῶν ἀλλαγὰς καὶ μεταβολὰς καιρῶν, ἐνιαυτοῦ κύκλους καὶ ἀστέρων θέσεις. 19

* φύσεις ζώων καὶ θυμοὺς θηρίων, πνευμάτων βίας καὶ διαλογισμοὺς ἀνθρώπων, διαφορὰς φυτῶν καὶ δυνάμεις ῥιζῶν. 20

* ὅσα τέ ἐστι κρυπτὰ καὶ ἐμφανῆ ἔγνων· ἡ γὰρ πάντων τεχνῖτις ἐδίδαξέ με σοφία. 21

* ἔστι γὰρ ἐν αὐτῇ πνεῦμα νοερόν, ἅγιον, μονογενές, πολυμερές, λεπτόν, εὐκίνητον, τρανόν, ἀμόλυντον, σαφές, ἀπήμαντον, φιλάγαθον, ὀξύ, ἀκώλυτον, εὐεργετικόν· 22

* φυλάνθρωπον, βέβαιον, ἀσφαλές, ἀμέριμνον, παντοδύναμον, πανεπίσκοπον, καὶ διὰ πάντων χωροῦν πνευμάτων νοερῶν καθαρῶν λεπτοτάτων. 23

* πάσης γὰρ κινήσεως κινητικώτερον σοφία· διήκει δὲ καὶ χωρεῖ διὰ πάντων διὰ τὴν καθαρότητα. 24

11 *Venerunt autem mihi bo-*
na pariter omnia cum illa, &
innumerabiles diuitiæ in manī-
12 *bus eius.* * *Lætatus sum autē in*
omnibus, quoniā eorum dux est
sapientia; ignorabam autem
ipsam matrem esse horum.
13 * *Sine doloque didici, sine*
inuidiáque communico: diuitias
eius non abscondo.
14 * *Indeficiens thesaurus est*
hominibus; quo qui vsi sunt, ad
Deum seposuerunt amicitiam,
propter quæ ex disciplina dona
commendati.
15 * *Mihi autem dedit Deus*
dicere ex sententia, & cogitare
dignè de datis, quoniam ipse &
sapientiæ dux est & sapientum
emendator.
16 * *In enim manu illius &*
nos & sermones nostri omnís-
que sapiētia & opificiorū scien
17 *tia.* * *Ipse enim mihi dedit eo-*
rum quæ sunt scientiā veram,
vt scirem compositionem orbis
terrarum & operationem ele-
18 *mentorū:* * *Principium & con*
summationem & medietatem
19 *temporum:* * *Morū mutatio-*
nes et permutationes tēporum,
anni circulos & stellarū dispo-
20 *sitiones.* * *Naturas animaliū et*
iras bestiarum, ventorum vi-
res & cogitationes hominum,
differentias plantarum et vir-
tutes radicum.
21 * *Et quæcunque sunt ab-*
scōsa & perspicua, noui. nam
omnium artifex docuit me sa-
pientia.
22 * *Est enim in ea spiritus in-*
telligens, sanctus, vnigenitus,
multiplex, subtilis, mobilis, in-
teger, incoinquinatus, manife-
stus, illæsus, amans bonum, acu-
tus, expeditus, beneficus,
23 * *Humanus, stabilis, firmus,*
securus, omnem habens virtu-
tem, omnia prospiciens, & ad
omnes capax spiritus intelligen
tes mundos subtilissimos.
24 * *Omni enim motu mobilior*
sapientia: attingit autem &
capax est per omnia propter
munditiam.

25 * *Vapor enim est Dei virtutis, & emanatio omnipotentis gloriæ sincera, ob hoc nihil inquinatum in eam incurrit.*
26 * *Splendor enim est lucis æternæ & speculum sine macula Dei operationis, & imago bonitatis eius.*
27 * *Vna autem existens omnia potest, & permanens in se omnia innouat, et per nationes in animas sanctas descendens, amicos Dei & prophetas constituit.*
28 * *Nihil enim diligit Deus, nisi eum qui cum sapientia habitat.*
29 * *Est enim hæc speciosior Sole, & super omnem stellarum dispositionem, luci comparata inuenitur prior.*
30 * *Huic quidē succedit nox; sapientiam autem non vincet malitia.*

CAP. VIII.

1 *ATtingit autem à fine in finem fortiter, & disponit omnia vtiliter.*
2 * *Hanc amaui & exquisiui à iuuentute mea, & quæsiui sponsam ducere mihi, & amator factus sum pulchritudinis illius.*
3 * *Generositatem glorificat, contubernium Dei habens, & omnium Dominus dilexit illam.*
4 * *Doctrix enim est Dei disciplinæ & electrix operum illius.*
5 * *Si autem diuitiæ sunt appetibilis possessio in vita, quid sapientia locupletius omnia operante?*
6 * *Si autem prudentia operatur, quis eorum quæ sunt quàm illa magis est artifex?*
7 * *Et si iustitiam diligit quis, labores huius sunt virtutes. sobrietatem enim & prudentiam edocet, iustitiam & fortitudinem; quibus vtilius nihil est in vita hominibus.*

25 * ἀτμὶς γάρ ἐστι τῆς τοῦ θεοῦ δυνάμεως, καὶ ἀπόρροια τῆς τοῦ παντοκράτορος δόξης εἰλικρινής· διὰ τοῦτο οὐδὲν μεμιασμένον εἰς αὐτὴν παρεμπίπτει.
26 * ἀπαύγασμα γάρ ἐστι φωτὸς ἀϊδίου, καὶ ἔσοπτρον ἀκηλίδωτον τῆς τοῦ θεοῦ ἐνεργείας, καὶ εἰκὼν τῆς ἀγαθότητος αὐτοῦ.
27 * μία δὲ οὖσα πάντα δύναται, καὶ μένουσα ἐν ἑαυτῇ τὰ πάντα καινίζει, καὶ κατὰ γενεὰς εἰς ψυχὰς ὁσίας μεταβαίνουσα, φίλους θεοῦ καὶ προφήτας κατασκευάζει.
28 * οὐδὲν γὰρ ἀγαπᾷ ὁ θεός, εἰ μὴ τὸν σοφίᾳ συνοικοῦντα.
29 * ἔστι γὰρ αὕτη εὐπρεπεστέρα ἡλίου, καὶ ὑπὲρ πᾶσαν ἀστέρων θέσιν φωτὶ συγκρινομένη, εὑρίσκεται προτέρα.
30 * τοῦτο μὲν γὰρ διαδέχεται νύξ· σοφίας δὲ οὐ κατισχύσει κακία.

η.

1 * Διατείνει δὲ ἀπὸ πέρατος εἰς πέρας εὐρώστως, καὶ διοικεῖ τὰ πάντα χρηστῶς.
2 * ταύτην ἐφίλησα καὶ ἐξεζήτησα ἐκ νεότητός μου, καὶ ἐζήτησα νύμφην ἀγαγέσθαι ἐμαυτῷ, καὶ ἐραστὴς ἐγενόμην τοῦ κάλλους αὐτῆς.
3 * εὐγένειαν δοξάζει, συμβίωσιν θεοῦ ἔχουσα, καὶ ὁ πάντων δεσπότης ἠγάπησεν αὐτήν.
4 * μύστις γάρ ἐστι τῆς τοῦ θεοῦ ἐπιστήμης, καὶ αἱρετὶς τῶν ἔργων αὐτοῦ.
5 * εἰ δὲ πλοῦτός ἐστιν ἐπιθυμητὸν κτῆμα ἐν βίῳ, τί σοφίας πλουσιώτερον τῆς τὰ πάντα ἐργαζομένης;
6 * εἰ δὲ φρόνησις ἐργάζεται, τίς τῶν ὄντων αὐτῆς μᾶλλόν ἐστι τεχνίτης;
7 * καὶ εἰ δικαιοσύνην ἀγαπᾷ τις, οἱ πόνοι ταύτης εἰσὶν ἀρεταί· σωφροσύνην γὰρ καὶ φρόνησιν ἐκδιδάσκει, δικαιοσύνην καὶ ἀνδρείαν, ὧν χρησιμώτερον οὐδέν ἐστιν ἐν βίῳ ἀνθρώποις.

25 * Vapor est enim virtu-
D tis Dei, & emanatio quædā est claritatis omnipotentis Dei sincera, & ideo nihil inquinatū in eam incurrit.
26 * Candor est enim lucis æternæ, & speculū sine macula Dei maiestatis, & imago bonitatis illius. * Et
27 cùm sit vna, omnia potest; & in se permanens, omnia innouat, & per nationes in animas sanctas se transfert. amicos Dei & prophetas
28 constituit. * Neminem enim diligit Deus, nisi eum qui cum sapientia inhabi-
29 tat. * Est enim hæc speciosior Sole, & super omnē dispositionē stellarum, luci comparata inuenitur prior.
30 * Illi succedit nox: sapiētiam autem non vincit malitia.

CAP. VIII.

1 ATtingit ergo à fine vs-
A que ad finem fortiter, & disponit omnia suauiter.
2 * Hanc amaui & exquisiui à iuuētute mea, & quæsiui in sponsam mihi eam assumere, & amator factus
3 sum formæ illius. * Generositatem illius glorificat contubernium habēs Dei, sed & omnium Dominus dilexit illam.
4 * Doctrix enim est disciplinæ Dei, & electrix operum illius.
5 * Et si diuitiæ appetuntur in vita, quid sapientia locupletius, quæ operatur omnia?
6 * Si autem sensus operatur; quis horum, quæ sunt magis quàm illa, est artifex?
7 * Et si iustitiam quis diligit, labores huius magnas habent virtutes: sobrietatem enim & prudentiam docet, & iustitiam, & virtutem, quibus vtilius nihil est in vita hominibus.

* Et si multitudiné scien- 8
tiæ desiderat quis, scit præ-
terita, & de futuris æstimat.
scit versutias sermonum &
dissolutiones argumétorū,
signa & monstra scit ante-
quam fiant, & euentus tem
porum & seculorū. * Pro- 9
posui ergo hanc adduce-
re mihi ad conuiuandum,
sciens quoniam mecū com-
municabit de bonis, & erit
allocutio cogitationis & tę-
dij mei. * Habebo propter 10
hanc claritaté ad turbas, &
honoré apud seniores. * Iu- 11
uenis & acutus inueniar in C
iudicio, & in conspectu po-
tentium admirabilis ero, &
facies principū mirabuntur
me. * Tacenté me sustine- 12
būt, loquenté me respiciét;
& sermocinante me plura,
manus ori suo imponent.
* Præterea habebo per 13
hanc immortalitaté, & me-
moriam æterná his qui post
me futuri sunt, relinquam.
* Disponam populos, & 14
nationes mihi erūt subditę.
* Timebūt me audientes 15
reges horrédi, et in multitu
dine videbor bonus, & in
bello fortis. Intrans in do-
mū meam, conquiescā cum
illa. * Nō enim habet ama- 26
ritudiné conuersatio illius,
nec tædium cōuictus illius,
sed lætitiā & gaudiū. * Hęc 17
cogitans apud me, & com-
memorans in corde meo,
quoniā immortalis est in co
gitatione sapientia. * Et in 18
amicitia illi⁹ delectatio bo-
na, & in operibus manuum
illius, honestas sine defe-
ctione, & in certamine lo-
quelæ illius sapiétia, & pre-
claritas in cōmunicatione
sermonū ipsius, circuibam
quærens, vt mihi illam
assumeré. 19 Puer auté eram ingeniosus, & sortitus sum animā bo-
nam. 20 Et cùm essem magis bonus, veni ad corpus incoinquinatū.
21 Et vt sciui quoniam aliter nō possem esse cōtinens, nisi Deus det,
& hoc ipsum erat summa sapientia, scire cuius esset hoc donū; adij
Dominum, & deprecatus sum illū, & dixi ex totis præcordijs meis.

* εἰ δὲ καὶ πολυπειρίαν ποθεῖ τις, οἶδε 8
τὰ ἀρχαῖα, καὶ τὰ μέλλοντα εἰκάζει,
ἐπίσταται στροφὰς λόγων καὶ λύσεις
αἰνιγμάτων, σημεῖα καὶ τέρατα προ-
γινώσκει, καὶ ἐκβάσεις καιρῶν καὶ χρόνων.
* ἔκρινα τοίνυν ταύτην ἀγαγέσθαι 9
ἐμαυτῷ πρὸς συμβίωσιν, εἰδὼς ὅτι
ἔσται μοὶ σύμβουλος ἀγαθῶν, καὶ πα-
ραίνεσις φροντίδων καὶ λύπης.
* ἕξω δι᾽ αὐτὴν δόξαν ἐν ὄχλοις, 10
καὶ τιμὴν παρὰ πρεσβυτέροις ὁ νέος.
* ὀξὺς εὑρεθήσομαι ἐν κρίσει, καὶ 11
ἐν ὄψει δυναστῶν θαυμασθήσομαι.
* σιγῶντά με περιμενοῦσι, καὶ 12
φθεγγομένῳ προσέξουσι, καὶ λαλοῦν-
τος ἐπιπλεῖον, χεῖρα ἐπιθήσουσιν
ἐπὶ στόμα αὐτῶν.
* ἕξω δι᾽ αὐτὴν ἀθανασίαν, καὶ μνή- 13
μην αἰώνιον τοῖς μετ᾽ ἐμὲ ἀπολείψω.
* διοικήσω λαοὺς, καὶ ἔθνη ὑποτα- 14
γήσονταί μοι. * φοβηθήσονταί με ἀ- 15
κούσαντες τύραννοι φρικτοί, ἐν πλήθει
φανοῦμαι ἀγαθὸς καὶ ἐν πολέμῳ ἀν-
δρεῖος· εἰσελθὼν εἰς τὸν οἶκόν μου προσ-
αναπαύσομαι αὐτῇ.
* οὐ γὰρ ἔχει πικρίαν ἡ συναναστρο- 16
φὴ αὐτῆς, οὐδὲ ὀδύνην ἡ συμβίωσις
αὐτῆς, ἀλλὰ εὐφροσύνην καὶ χαράν.
* ταῦτα λογισάμενος ἐν ἐμαυτῷ, 17
καὶ φροντίσας ἐν καρδίᾳ μου, ὅτι ἀθανα-
σία ἐστὶν ἐν συγγενείᾳ σοφίας.
* καὶ ἐν φιλίᾳ αὐτῆς τέρψις ἀγα 18
θή, καὶ ἐν πόνοις χειρῶν αὐτῆς πλοῦτος
ἀνεκλιπής, καὶ ἐν συγγυμνασίᾳ ὁμι-
λίας αὐτῆς φρόνησις, καὶ εὔκλεια ἐν κοι-
νωνίᾳ λόγων αὐτῆς, περιῄειν ζητῶν ὅ-
πως λάβω αὐτὴν πρὸς ἐμαυτόν.
* παῖς δὲ ἤμην εὐφυής, ψυχῆς τε 19
ἔλαχον ἀγαθῆς. * μᾶλλον δὲ ἀγαθὸς 20
ὢν ἦλθον εἰς σῶμα ἀμίαντον. * γνοὺς δὲ 21
ὅτι οὐκ ἄλλως ἔσομαι ἐγκρατής, ἐὰν
μὴ ὁ θεὸς δῷ, καὶ τοῦτο δ᾽ ἦν φρονήσεως
τὸ εἰδέναι τίνος ἡ χάρις, ἐνέτυχον τῷ
κυρίῳ, καὶ ἐδεήθην αὐτοῦ, καὶ εἶπον ἐξ
ὅλης τῆς καρδίας μου.

8 * *Si autem & experientiā*
desiderat quis, scit antiqua, &
futura imaginatur, scit versu-
tias sermonum & dissolutio-
nes ænigmatum, signa & pro-
digia prægnoscit, & euentus
opportunitatum & temporū.
9 * *Proposui ergo hanc addu-*
cere mihi ad contubernium,
sciens quoniam erit mihi consi-
liatrix bonorum, & admoni-
tio cogitationum & tædij.
10 * *Habebo propter eam glo-*
riam in turbis, & honorem
11 *apud seniores iuuenis.* * *Acu-*
tus inueniar in iudicio, et in cō
spectu potētiū admirabilis ero.
12 * *Tacentem me sustinebunt,*
& loquenti attendent; & lo-
quente multum, manum im-
ponent in os suum.
13 * *Habebo per hanc immor-*
talitatem; & memoriam æter-
nam his qui post me, relinquā.
14 * *Disponam populos, &*
nationes subditæ erunt mihi.
15 * *Timebunt me audientes ty*
ranni horrendi; in multitudine
videbor bonus & in bello for
tis: intrans in domum meam
16 *conquiescam cum illa.* * *Non*
enim habet amaritudinē con-
uersatio illius, nec tædiū conui-
ctus illius, sed lætitiā & gau-
17 *dium.* * *Hæc cogitās apud me,*
& cōmemorans in corde meo,
quoniam immortalitas est in
cognatione sapientiæ.
18 * *Et in amicitia illius dele-*
ctatio bona, & in laboribus
manuum illius diuitiæ sine de-
fectione, & in certamine col-
loquij illius prudētia, & præ-
claritas in cōmunicatione ser-
monum ipsius, circuibam quæ-
rens vt sumerem illam ad me.
19 * *Puer autē eram ingenio-*
sus, animámque sortitus sum
20 *bonam.* * *Magis aūt bonus*
existens veni ad corpus incoin-
21 *quinatū.* * *Cùm cognouissē aūt*
quoniā non aliter ero continēs,
nisi Deus det, & hoc aūt erat
prudentiæ scire cuius gratia;
adij Dn̄m et deprecatus sum il
lū, & dixi ex toto corde meo.

CAP. IX.

DEus patrũ & Domine 1
misericordiæ, qui fecisti
omnia in verbo tuo, * Et 2
sapientia tua constituisti ho-
minem, vt dominaretur à te
factarum creaturarum:
* Et disponat mundum in 3
æquitate & iustitia, et in di-
rectione animæ iudicium iu-
dicet: * Da mihi tuarum se- 4
dium assistricem sapientiam;
& ne me reprobaueris à pue
ris tuis.
* Quia ego seruus tuus, et 5
filius ancillæ tuæ, homo infir-
mus & exigui temporis, &
minor in intellectu iudicij &
legũ. * Etsi enim quis fue- 6
rit consummatus inter filios
hominum, ea quæ est à te sa-
pientia absente, in nihilum
computabitur.
* Tu me elegisti regem po- 7
puli tui, & iudicem filiorum
tuorum & filiarum.
* Dixisti, ædificare tem- 8
plum in monte sancto tuo, et
in ciuitate habitationis tuæ
altare, similitudinem taber-
naculi sancti, quod præpara-
sti ab initio.
* Et tecum sapientia, quæ 9
nouit opera tua, & quæ af-
fuit, quando fecisti mundum;
& quæ scit, quid placitũ in
oculis tuis, & quid directũ
in præceptis tuis.
* Emitte illam de sanctis 10
cælis, & à sede gloriæ tuæ
mitte illam, vt præsens mihi
laboret, & sciam quid acce-
ptum est apud te. * Scit 11
enim illa omnia, & intelli-
git, & deducet me in ope-
ribus meis sobriè, & custo-
diet me in gloria sua. * Et 12
erunt accepta opera mea, &
disponam populũ tuum iustè,
& era dignus sedium patris
mei. * Quis enim hominũ 13
cognoscet cõsiliũ Dei, aut quis
cogitabit quid vult Deus?
* Cogitationes enim mor- 14
talium timidæ, & incertæ
prouidentiæ nostræ.

θ'.

1 * Θεὲ πατέρων καὶ κύριε τοῦ ἐλέους
ὁ ποιήσας τὰ πάντα ἐν λόγῳ σου·
2 * καὶ τῇ σοφίᾳ σου κατασκευάσας
τὸν ἄνθρωπον, ἵνα δεσπόζῃ τῶν ὑπὸ
σοῦ γενομένων κτισμάτων.
3 * καὶ διέπῃ τὸν κόσμον ἐν ὁσιότητι
καὶ δικαιοσύνῃ, καὶ ἐν εὐθύτητι ψυ-
χῆς κρίσιν κρίνῃ.
4 * δός μοι τὴν τῶν σῶν θρόνων πά-
ρεδρον σοφίαν, καὶ μή με ἀποδοκιμά-
σῃς ἐκ παίδων σου.
5 * ὅτι ἐγὼ δοῦλος σὸς καὶ υἱὸς τῆς
παιδίσκης σου, ἄνθρωπος ἀσθενὴς
καὶ ὀλιγοχρόνιος, καὶ ἐλάσσων ἐν συ-
νέσει κρίσεως καὶ νόμων.
6 * κἂν γάρ τις ᾖ τέλειος ἐν υἱοῖς
ἀνθρώπων, τῆς ἀπὸ σοῦ σοφίας ἀπού-
σης εἰς οὐδὲν λογισθήσεται.
7 * σύ με προείλου βασιλέα λαοῦ
σου, καὶ δικαστὴν υἱῶν σου καὶ θυγα-
τέρων.
8 * εἶπας, οἰκοδομῆσαι ναὸν ἐν ὄρει
ἁγίῳ σου, καὶ ἐν πόλει κατασκηνώ-
σεώς σου θυσιαστήριον, μίμημα σκη-
νῆς ἁγίας ἣν προητοίμασας ἀπ'
ἀρχῆς.
9 * καὶ μετὰ σοῦ ἡ σοφία ἡ εἰδυῖα τὰ
ἔργα σου, καὶ παροῦσα ὅτε ἐποίησας
τὸν κόσμον, καὶ ἐπισταμένη, τί ἀρεστὸν
ἐν ὀφθαλμοῖς σου, καὶ τί εὐθὲς ἐν
ἐντολαῖς σου.
10 * ἐξαπόστειλον αὐτὴν ἐξ ἁγίων
οὐρανῶν, καὶ ἀπὸ θρόνου δόξης σου πέμ-
ψον αὐτήν, ἵνα συμπαροῦσά μοι
κοπιάσῃ καὶ γνῶ τί εὐάρεστόν ἐστι πα-
ρά σοι.
11 * οἶδε γὰρ ἐκείνη τὰ πάντα, καὶ
συνιεῖ, καὶ ὁδηγήσει με ἐν ταῖς
πράξεσί μου σωφρόνως, καὶ φυλά-
ξει με ἐν τῇ δόξῃ αὐτῆς.
12 * καὶ ἔσται προσδεκτὰ τὰ ἔργα μου,
καὶ διακρινῶ τὸν λαόν σου δικαίως, καὶ
ἔσομαι ἄξιος θρόνων πατρός μου.
13 * τίς γὰρ ἀνθρώπων γνώσεται βου-
λὴν θεοῦ; ἢ τίς ἐνθυμηθήσεται τί θέ-
λει ὁ θεός;
14 * λογισμοὶ γὰρ θνητῶν δειλοί,
καὶ ἐπισφαλεῖς αἱ ἐπίνοιαι ἡμῶν.

CAP. IX.

1 DEus patrum meorum, &
A Domine misericordię, qui
2 fecisti omnia verbo tuo: * Et
sapientia tua constituisti ho-
minem vt dominaretur crea-
3 turæ, quæ à te facta est; * Vt
disponat orbem terrarum in
æquitate, & iustitia, & in dire-
ctione cordis iudiciũ iudicet:
4 * Da mihi sedium tuarũ as-
sistricem sapientiã, & noli me
reprobare à pueris tuis.
5 * Quoniam seruus tuus sum
ego, & filius ancillę tuę, homo
infirmus & exigui temporis,
& minor ad intellectum iudi-
6 cij & legum. * Et si quis erit
consummatus inter filios ho-
minum, si abfuerit ab illo sa-
B pientia tua, in nihilum com-
putabitur.
7 * Tu autem elegisti me re-
gem populo tuo, & iudicem
filiorum tuorum & filiarum.
8 * Et dixisti me ædificare
templũ in monte sancto tuo,
& in ciuitate habitationis tuæ
altare, similitudinẽ taberna-
culi sancti tui, quod præpara-
9 sti ab initio. * Et tecum sa-
pientia tua, quæ nouit opera
tua, quæ & affuit tunc, cùm
orbem terrarũ faceres; & scie-
bat quid esset placitum ocu-
lis tuis, & quid directum in
10 præceptis tuis. * Mitte illam
de cælis sanctis tuis, & à sede
C magnitudinis tuæ, vt mecum
sit, & mecum laboret, vt sciam
quid acceptum sit apud te.
11 * Scit enim illa omnia &
intelligit, & deducet me in
operibus meis sobriè, & cu-
stodiet me in sua potentia.
12 * Et erunt accepta opera
mea, & disponam populum
tuum iustè, & ero dignus se-
dium patris mei.
13 * Quis enim hominũ po-
terit scire consilium Dei? aut
quis poterit cogitare quid ve-
lit Deus?
14 * Cogitationes enim mor-
talium timidę, & iucertæ pro-
uidentiæ nostræ.

* Corpus enim quod corrũ- 15
D pitur, aggrauat animã, & ter-
rena inhabitatio deprimit ſen
ſum multa cogitantem. * Et 16
difficile æſtimamus quæ in ter-
ra ſunt, & quæ in conſpectu
ſunt, inuenimus cum labore.
quæ in cælis ſunt aũt, quis in-
ueſtigabit? * Senſum aũt tuũ 17
quis ſciet, niſi tu dederis ſapiẽ
tiam, & miſeris ſpiritũ ſanctũ
tuũ de altiſſimis? * Et ſi corre- 18
ctæ ſint ſemitæ eorũ qui ſunt
in terris, & quæ tibi placẽt di-
dicerint homines. * Nam per 19
ſapientiam ſanati ſunt, qui-
cunque placuerũt tibi à prin-
cipio. CAP. X.

Hæc, illũ qui primus for- 1
A matus eſt à Deo pater or-
bis terrarum, cùm ſolus eſſet
creatus, cuſtodiuit, & eduxit
illũ à delicto ſuo. * Et eduxit 2
illũ de limo terræ, & dedit illi
virtutẽ continẽdi omnia. * Ab 3
hac vt receſsit iniuſtus in ira
ſua, per iram homicidij frater-
nitas deperijt. * Propter quod 4
cũ aqua deleret terrã, ſanauit
iterũ ſapiẽtia, per contẽptibile
lignũ iuſtum gubernãs. * Hæc 5
& in cõſenſu ſuperbię, cùm ſe
nationes extuliſſent, ſciuit iu-
ſtum, & conſeruauit ſine que-
rela Deo, & in filijs miſericor-
diam fortẽ cuſtodiuit. * Hæc 6
B iuſtũ à pereuntibus impijs li-
berauit fugientẽ deſcendentẽ
ignem in pentapolim. * Qui- 7
bus in teſtimonium nequitiæ
fumigabunda conſtat deſerta
terra, & incerto tẽpore fructus
habẽtes arbores, & incredibi-
lis animę memoria ſtãs figmẽ-
tũ ſalis. * Sapientiã enim præ- 8
tereũtes nõ tantũ in hoc lapſi
ſunt, vt ignorarẽt bona, ſed &
inſipientiæ ſuę reliquerũt ho-
minibus memoriã, vt in his q̃
peccauerunt, nec latere potuiſ
ſent. * Sapientia aũt hos qui ſe 9
obſeruant, à doloribus libera-
bit. * Hæc aũt profugum iræ 10
fratris iuſtũ deduxit per vias
rectas, & oſtendit illi regnum
Dei, & dedit illi ſciẽtiam ſan-
ctorum: honeſtauit illum in laboribus, & compleuit labores illius.

* φθαρτὸν γὰρ σῶμα βαρύνει 15
ψυχήν, καὶ βρίθει τὸ γεῶδες σκῆ-
νος νοῦν πολυφροντίδα.
* καὶ μόλις εἰκάζομεν τὰ ἐπὶ 16
γῆς, καὶ τὰ ἐν χερσὶν εὑρίσκομεν μετὰ
πόνου· τὰ δὲ ἐν οὐρανοῖς τίς ἐξιχνίασε;
* βουλὴν δέ σου τίς ἔγνω; εἰ μὴ 17
σὺ ἔδωκας σοφίαν, καὶ ἔπεμψας τὸ
ἅγιόν σου πνεῦμα ἀπὸ ὑψίστων;
* καὶ οὕτως διωρθώθησαν αἱ τρί- 18
βοι τῶν ἐπὶ γῆς, καὶ τὰ ἀρεστά σοι
ἐδιδάχθησαν ἄνθρωποι.
* καὶ τῇ σοφίᾳ ἐσώθησαν. 19

ι.

* Αὕτη πρωτόπλαστον πατέρα 1
κόσμου μόνον κτισθέντα διεφύλαξε.
* καὶ ἐξείλατο αὐτὸν ἐκ παρα- 2
πτώματος ἰδίου, ἔδωκέ τε αὐτῷ ἰσχὺν
κρατῆσαι ἁπάντων.
* ἀποστὰς δὲ ἀπ' αὐτῆς ἄδικος 3
ἐν ὀργῇ αὐτοῦ, ἀδελφοκτόνοις συνα-
πώλετο θυμοῖς. * δι' ὃν κατακλυζο- 4
μένην γῆν πάλιν ἔσωσε σοφία, δι' εὐ-
τελοῦς ξύλου τὸν δίκαιον κυβερνήσα-
σα. * αὕτη καὶ ἐν ὁμονοίᾳ πονηρίας 5
ἐθνῶν συγχυθέντων ἔγνω τὸν δίκαιον,
καὶ ἐτήρησεν αὐτὸν ἄμεμπτον τῷ θεῷ,
καὶ ἐπὶ τέκνου σπλάγχνοις ἰσχυρὸν ἐ-
φύλαξεν. * αὕτη δίκαιον ἐξαπολ- 6
λυμένων ἀσεβῶν ἐρρύσατο φυγόντα
καταβάσιον πῦρ πενταπόλεως.
* ἧς ἔτι μαρτύριον τῆς πονηρίας 7
καπνιζομένη καθέστηκε χέρσος, καὶ
ἀτελέσιν ὥραις καρποφοροῦντα φυ-
τά, ἀπιστούσης ψυχῆς μνημεῖον ἑστη-
κυῖα στήλη ἁλός.
* σοφίαν γὰρ παροδεύσαντες οὐ 8
μόνον ἐβλάβησαν τοῦ μὴ γνῶναι τὰ
καλά, ἀλλὰ καὶ τῆς ἑαυτῶν ἀφροσύ-
νης ἀπέλειπον τῷ βίῳ μνημόσυνον,
ἵνα ἐν οἷς ἐσφάλησαν μὴ δὲ λαθεῖν
δυνηθῶσι. * σοφία δὲ τοὺς θερα- 9
πεύοντας αὐτὴν ἐκ πόνων ἐρρύσατο.
* αὕτη φυγάδα ὀργῆς ἀδελφοῦ 10
δίκαιον ὡδήγησεν ἐν τρίβοις εὐθεί-
αις, ἔδειξεν αὐτῷ βασιλείαν θεοῦ, καὶ
ἔδωκεν αὐτῷ γνῶσιν ἁγίων, εὐπόρη-
σεν αὐτὸν ἐν μόχθοις καὶ ἐπλήθυνε
τοὺς πόνους αὐτοῦ.

15 * *Corruptibile enim corpus*
aggrauat animam, & onerat
terrena habitatio mentẽ mul
16 *ta cogitantẽ.* * *Et vix ima-*
ginamur quæ in terra, et quæ
in manibus inuenimus cũ la-
bore: quæ autẽ in cælis, quis
17 *inueſtigauit?* * *Conſilium*
autem tuum quis nouit? niſi
tu dederis ſapiẽtiam, & mi-
ſeris ſanctum tuum ſpiritum
18 *de altiſsimis?* * *Et ſic cor-*
recta ſunt ſemitæ eorum qui
in terra, & placita tibi docti
19 *fuerũt homines.* * *Et ſapiẽ-*
tia ſaluati ſunt. CAP. X.

1 *Hæc primo formatũ pa-*
trem mundi, cùm ſolus
eſſet creatus, cuſtodiuit.
2 * *Et eduxit illum à delicto*
ſuo, deditque illi fortitudinẽ
3 *continendi omnia.* * *Vt re-*
ceſſit aũt ab ea iniuſtus in ira
ſua, fratricidialibus deperijt
4 *furoribus;* * *Propter quem*
inundatã terrã iterũ ſaluauit
ſapientia, per contemptibile
5 *lignũ iuſtũ gubernans.* * *Hæc*
& in conſenſu nequitiæ gen-
tium confuſarũ nouit iuſtum,
et cõſeruauit ipſum ſine que-
rela Deo, & in filij viſceri-
6 *bus fortem cuſtodiuit.* * *Hæc*
iuſtum pereuntibus impijs li-
berauit fugientem deſcendẽ-
7 *tem ignẽ pentapolis.* * *Cuius*
adhuc teſtimoniũ nequitiæ fu
migabũda cõſtitit deſerta ter-
ra, & imperfectis tẽporibus
fructus ferẽtes plantæ, incre-
dulæ animæ memoria ſtãs colũ
8 *na ſalis.* * *Sapientiã enim præ-*
tereuntes, nõ tantũ læſi ſunt,
quòd nõ cognouerũt bona, ſed
& ſuæ inſipientiæ reliquerũt
in vita memoriã, vt in qui-
bus errauerunt neque latere
9 *potuiſſent.* * *Sapientia autem*
venerãtes illã, à doloribus li-
10 *berauit.* * *Hæc profugum iræ*
fratris iuſtũ deduxit in ſemi-
tis rectis; oſtendit illi regnum
Dei, et dedit illi ſcientiã ſan-
ctorũ, locupletauit illum in
laboribus, & multiplicauit
labores illius.

*In superioritate inualescẽ- 11
tium in eum affuit, et ditauit
illum. * *Custodiuit illum ab* 12
inimicis, & ab insidiatori-
bus tutata est; et certamẽ for
te vincere dedit illi, vt sciret,
quoniam omniũ potentior est
religio. * *Hæc venditum iu-* 13
stum non dereliquit, sed à pec
cato liberauit illum; descẽdit
cum illo in lacum. * *Et in* 14
vinculis non dimisit illũ, do-
nec attulit illi sceptra regni,
& potentiam imperantium
ei: mendaces aũt ostendit eos
qui vituperauerunt illum, et
dedit illi gloriam æternam.
* *Hæc populum iustum &* 15
semen sine defectu liberauit à
natione prementium. * *In-* 16
trauit in animam serui Dñi,
& stetit cõtra reges horren-
dos in portentis & signis.
* *Reddidit iustis mercedem* 17
pietatis laborum suorum. de-
duxit eos in via mirabili, &
fuit illis in velamentum die,
& in flammã stellarũ nocte.
* *Transtulit illos per mare* 18
rubrum, & transuexit illos
per aquam nimiam. * *At ini-* 19
micos illorum demersit, & à
profunditate abyssi eduxit il
los. * *Ideo iusti expoliauerũt* 20
impios, & decãtauerunt Do-
mine nomen sanctum tuum,
& victricẽ tuam manũ lau-
dauerũt pariter. * *Quoniam* 21
sapiẽtia aperuit os mutorum;
& linguas infantium po-
suit disertas.

CAP. XI.

DIrexit opera eorum in 1
manu prophetæ sancti.
* *Iter fecerunt per desertũ* 2
quod non habitatur, et in in-
accessibilibus fixerunt taber-
nacula.
* *Steterunt contra hostes,* 3
& inimicos vlti sunt.
* *Sitierunt & inuocauerũt* 4
te, & data est illis de petra
abrupta aqua, & sanitas si-
tis de lapide duro. * *Per quæ* 5
enim cruciati sunt inimici il-
lorum,

11 * ἐν πλεονεξίᾳ κατισχυόντων αὐ-
τὸν παρέστη, καὶ ἐπλούτισεν αὐτόν.
12 * διεφύλαξεν αὐτὸν ἀπὸ ἐχθρῶν,
καὶ ἀπὸ ἐνεδρευόντων ἠσφαλίσατο·
καὶ ἀγῶνα ἰσχυρὸν ἐβράβευσεν αὐτῷ,
ἵνα γνῷ, ὅτι παντὸς δυνατωτέρα
ἐστὶν ἡ εὐσέβεια.
13 * αὕτη πραθέντα δίκαιον οὐκ
ἐγκατέλειπεν, ἀλλ' ἐξ ἁμαρτίας
ἐρρύσατο αὐτόν· συγκατέβη αὐτῷ εἰς
14 λάκκον. * καὶ ἐν δεσμοῖς οὐκ ἀ-
φῆκεν αὐτόν, ἕως ἤνεγκεν αὐτῷ σκῆ-
πτρα βασιλείας καὶ ἐξουσίαν τυραν-
νούντων αὐτοῦ· ψευδεῖς δὲ ἔδειξε τοὺς
μωμησαμένους αὐτόν, καὶ ἔδωκεν αὐ-
τῷ δόξαν αἰώνιον.
15 * αὕτη λαὸν ὅσιον καὶ σπέρμα ἄ-
μεμπτον ἐρρύσατο ἐξ ἔθνους θλι-
16 βόντων. * εἰσῆλθεν εἰς ψυχὴν θε-
ράποντος κυρίου, καὶ ἀντέστη βασιλεῦσι
φοβεροῖς ἐν τέρασι καὶ σημείοις.
17 * ἀπέδωκεν ὁσίοις μισθὸν ὁσιότη-
τος κόπων αὐτῶν· ὡδήγησεν αὐτοὺς ἐν
ὁδῷ θαυμαστῇ, καὶ ἐγένετο αὐτοῖς εἰς
σκέπην ἡμέρας, καὶ εἰς φλόγα ἀστέ-
18 ρων τὴν νύκτα. * διεβίβασεν αὐ-
τοὺς θάλασσαν ἐρυθρὰν, καὶ διήγα-
γεν αὐτοὺς διὰ ὕδατος πολλοῦ.
19 * τοὺς δὲ ἐχθροὺς αὐτῶν κατέκλυ-
σε, καὶ ἐκ βάθους ἀβύσσου ἀνέβρα-
σεν αὐτούς.
20 * διὰ τοῦτο δίκαιοι ἐσκύλευσαν
ἀσεβεῖς, καὶ ὕμνησαν κύριε τὸ ὄνομα
τὸ ἅγιόν σου, τήν τε ὑπέρμαχόν
σου χεῖρα ᾔνεσαν ὁμοθυμαδόν·
21 * ὅτι ἡ σοφία ἤνοιξε στόμα κωφῶν,
καὶ γλώσσας νηπίων ἔθηκε τρανάς.

ια΄.

1 * Εὐώδωσε τὰ ἔργα αὐτῶν ἐν
χειρὶ προφήτου ἁγίου.
2 * διώδευσαν ἔρημον ἀοίκητον, καὶ
ἐν ἀβάτοις ἔπηξαν σκηνάς.
3 * ἀντέστησαν πολεμίοις, καὶ ἐχ-
θροὺς ἠμύναντο.
4 * ἐδίψησαν καὶ ἐπεκαλέσαντό
σε, καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἐκ πέτρας ἀκρο-
τόμου ὕδωρ, καὶ ἴαμα δίψης ἐκ λίθου
5 σκληροῦ. * δι' ὧν γὰρ ἐκολάσθη-
σαν οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν,

11 * In fraude circumuenientiũ
illum affuit illi, & honestum
12 fecit illum. * Custodiuit illũ
C ab inimicis, & à seductoribus
tutauit illũ, & certamen forte
dedit illi vt vinceret, & sciret
quoniã omniũ potẽtior est sa-
13 pientia. * Hæc venditũ iustũ
nõ dereliquit, sed à peccatori-
bus liberauit eũ, descenditque
14 cũ illo in foueam. * Et in vin-
culis nõ dereliquit illũ, donec
afferret illi sceptrum regni, &
potentiã aduersus eos, qui eũ
deprimebãt, & mẽdaces ostẽ-
dit qui maculaueruut illũ, &
dedit illi claritatem æternam.
15 * Hæc populũ iustũ, & semẽ
sine querela, liberauit à natio-
nibus, quæ illũ deprimebant.
16 * Intrauit in animã serui Dei,
D & stetit cõtra reges horrendos
17 in portẽtis & signis. * Et red-
didit iustis mercedẽ laborum
suorum, & deduxit illos in via
mirabili, & fuit illis in vela-
mẽto diei, & in luce stellarum
18 per noctẽ. * Et transtulit illos
per mare rubrũ, & transuexit
19 illos per aquã nimiã. * Inimi-
cos aũt illorũ demersit in ma-
re, & ab altitudine inferorum
20 eduxit illos. * Ideò iusti tulerũt
spolia impiorũ, & decantaue-
runt, Dñe, nomen sanctũ tuũ,
& victricẽ manũ tuã laudaue-
21 runt pariter. * Quoniã sapien-
tia aperuit os mutorũ, & lin-
guas infantium fecit disertas.

CAP. XI.

1 DIrexit opera eorũ in ma-
A nibus prophetæ sancti.
2 * Iter fecerũt per deserta, quę
non habitantur, & in locis
desertis fecerunt casas.
3 * Steterunt contra hostes, &
de inimicis se vindicauerunt.
4 * Sitierunt & inuocauerunt
te, & data est illis aqua de pe-
tra altissima, & requies sitis
de lapide duro.
5 * Per quæ enim pœnas passi
sunt inimici illorum à defe-
ctione potus sui, in eis cùm
abundarent filij Israel, læta-
ti sunt:

* Per hæc cùm illis deessent, 6
bene cum illis actum est.
* Nam pro fonte quidem 7
sempiterni fluminis, huma-
num sanguinem dedisti iniu-
stis. * Qui cùm minueren- 8
tur in traductione infantium B
occisorum, dedisti illis abun-
dantem aquam insperatè;
* Ostendens per sitim quæ 9
tunc fuit, quemadmodũ tuos
exaltares, & aduersarios illorũ
necares. * Cùm enim tenta- 10
ti sunt, & quidem cum mise-
ricordia disciplinã accipiẽtes,
scierunt, quemadmodũ cũ ira
iudicati impij tormenta pate-
rentur. * Hos quidẽ tanquam 11
pater monens, probasti; illos
aũt tanquã durus rex interro-
gans, cõdemnasti. * Absentes 12
enim & p̃sentes similiter tor-
quebãtur. * Duplex enim illos 13
acceperat tædiũ & gemitus cũ
memoria præteritorũ. * Cùm 14
enim audirẽt per sua tormẽta
bene secum agi, cõmemorati
sunt Dñm, admirantes in fine
exitus. * Quem enim in expo- 15
sitione praua p̃iectum derise-
rũt, in finẽ euẽtus mirati sunt:
nõ similiter iustis faciens. * Pro 16
cogitationibus autẽ insensa- C
tis, iniquitates illorum. Quòd
quidã errãtes colebant mutos
serpentes, & bestias superua-
cuas, immisisti illis multitudi-
nẽ mutorũ animalium in vin-
dictam; * Vt scirent, quia per 17
quæ peccat q̃s, per hæc & tor-
quetur. * Non enim impossi- 18
bilis erat omnipotens manus
tua, quæ creauit orbẽ terrarũ
ex materia inuisa, immittere
illis multitudinẽ vrsorum, aut
audaces leones;
* Aut noui generis ira ple- 19
nas & ignotas bestias, aut va-
porem igneum spirantes, aut
fumi odorem proferentes, aut
horrendas ab oculis scintillas
emittentes.
* Quarum non solùm læ- 20
sura poterat illos extermina-
re, sed & aspectus per timorẽ
occidere.

* διὰ τούτων αὐτοὶ ἀποροῦντες 6
εὐεργετήθησαν.
* ἀντὶ μὲν πηγῆς ἀενάου ποτα- 7
μοῦ αἵματι λυθρώδει ταραχθέν-
τες εἰς ἔλεγχον νηπιοκτόνου διατάγ-
ματος, ἔδωκας αὐτοῖς δαψιλὲς ὕ-
δωρ ἀνελπίστως.
* δείξας διὰ τοῦ τότε δίψοις πῶς 9
τοὺς ὑπεναντίους ἐκόλασας.
* ὅτε γὰρ ἐπειράσθησαν, καίπερ 10
ἐν ἐλέει παιδευόμενοι, ἔγνωσαν πῶς
ἐν ὀργῇ κρινόμενοι ἀσεβεῖς ἐβασα-
νίζοντο.
* τούτους μὲν γὰρ ὡς πατὴρ νου- 11
θετῶν ἐδοκίμασας, ἐκείνους δὲ ὡς ἀπό-
τομος βασιλεὺς καταδικάζων ἐξή-
τασας.
* καὶ ἀπόντες δὲ καὶ παρόντες ὁ- 12
μοίως ἐτρύχοντο.
* διπλῆ γὰρ αὐτοὺς ἔλαβε λύ- 13
πη, καὶ στεναγμὸς μνημῶν τῶν πα-
ρελθόντων.
* ὅτε γὰρ ἤκουσαν διὰ τῶν ἰδίων 14
κολάσεων εὐεργετουμένους αὐτούς,
ᾔσθοντο τοῦ κυρίου.
* ὃν γὰρ ἐν ἐκθέσει πάλαι ῥι- 15
φέντα ἀπεῖπον χλευάζοντες, ἐπὶ
τέλει τῶν ἐκβάσεων ἐθαύμασαν,
οὐχ ὅμοια δικαίοις διψήσαντες.
* ἀντὶ δὲ λογισμῶν ἀσυνέτων ἀ- 16
δικίας αὐτῶν, ἐν οἷς πλανηθέντες ἐ-
θρήσκευον ἄλογα ἑρπετά, καὶ κνώδαλα
εὐτελῆ· ἐπαπέστειλας αὐτοῖς πλῆ-
θος ἀλόγων ζώων εἰς ἐκδίκησιν,
* ἵνα γνῶσιν, ὅτι δι᾽ ὧν τις ἁμαρτά- 17
νει, διὰ τούτων κολάζεται.
* οὐ γὰρ ἠπόρει ἡ παντοδύναμός 18
σου χείρ, καὶ κτίσασα τὸν κόσμον ἐξ
ἀμόρφου ὕλης, ἐπιπέμψαι αὐτοῖς
πλῆθος ἄρκτων, ἢ θρασεῖς λέοντας,
* ἢ νεοκτίστους θυμοῦ πλήρεις θή- 19
ρας ἀγνώστους, ἢ τοι πυρπνόον φυ-
σῶντας ἆσθμα, ἢ βρόμον λικμο
μένου καπνοῦ, ἢ δεινοὺς ἀπ᾽ ὀμμά-
των σπινθῆρας ἀστράπτοντας.
* ὧν οὐ μόνον ἡ βλάβη ἠδύνατο 20
συνεκτρίψαι αὐτούς, ἀλλὰ καὶ ἡ
ὄψις ἐκφοβήσασα διολέσαι.

6 ** Per hæc ipsi indigentes*
7 *beneficium acceperunt. * Pro*
quidem fonte sempiterni flu-
minis sanguine cruẽto turba-
ti in correptionem infantium
occisoris præcepti, dedisti illis
abundantem aquam inspera-
9 *tè: * Ostendens per quæ tunc*
fuit sitim, quẽadmodum ad-
10 *uersarios punisti. * Cùm enim*
tentati sunt quamuis in mi-
sericordia disciplinam acci-
pientes, scierunt quemadmo-
dum in ira iudicati impij tor-
11 *mẽta patiebantur. * Hos qui-*
dem tanquã pater monẽs pro-
basti, illos aũt tanquã durus
rex condemnans examinasti.
12 ** Et absentes autem &*
præsentes similiter torque-
13 *bantur. * Duplex enim illos*
acceperat tædiũ & gemitus
memoriarum præteritorum.
14 ** Cùm enim audierũt per*
propria tormẽta beneficio af-
fectos se, senserunt Dominũ.
15 ** Quem enim in exposi-*
tione quõdam proiectum ab-
negauerunt subsannantes, in
fine euentorum mirati sunt,
non similia iustis sitientes.
16 ** Pro autem cogitationi-*
bus sine intellectu iniquita-
tes illorum: in quibus erran-
tes colebant irrationalia re-
ptilia, et bestias viles, immi-
sisti illis multitudinem irra-
tionalium animalium in vin-
17 *dictam: * Vt scirent, quòd*
per quæ quis peccat, per hæc
18 *torquetur. * Non enim im-*
potens erat omnipotens tua
manus, & quæ creauit mun
dum ex informi materia, im-
mittere illis multitudinem
vrsorum aut audaces leones;
19 ** Aut nouiter creatæ iræ ple-*
nas bestias ignotas, aut igni-
uomum spirãtes halitum, aut
sonitum ventilati fumi, aut
horrendas ab oculis scintillas
more fulgurum emittentes.
20 ** Quarum non solùm læsura*
poterat exterminare illos, sed
& aspectus timorem incu-
tiens perdere.

* *Et ſine autem his, vno* 21
ſpiritu cadere poterant à pœ-
na perſecutionem paſſi, &
diſperſi ab ſpiritu virtutis
tuæ. ſed omnia menſura, &
numero, & pondere diſpo-
ſuiſti. * *Nam multū valere* 22
tibi adeſt ſemper, & robori
brachij tui quis reſiſtet?
* *Quoniam tanquā momē-* 23
tum ex ſtateris totus mūdus
ante te, & tanquā gutta ro-
ris matutina, quæ deſcendit
in terram. * *Miſereris autē* 24
omniū, quia omnia potes, &
diſſimulas peccata hominū ad
pœnitentiam. * *Diligis enim* 25
quæ ſunt omnia, & nihil ab-
ominaris eorum quæ feciſti,
neq; enim odiens aliquid cō-
ſtituiſti. * *Quomodo autem* 26
permanſiſſet aliquid, niſi tu
voluiſſes? aut non vocatum à
te conſeruaretur?
* *Parcis autem omnibus,* 27
quoniam tua ſunt, Domine,
animarum amator.

CAP. XII.

N*Am incorruptibilis tuus* 1
ſpiritus eſt in omnibus.
* *Ideo eos qui aberrant,* 2
paulatim corripis, & in qui-
bus peccauerint, in memoriā
ducens admones, vt liberati à
malitia, credāt in te Domine.
* *Etenim antiquos habita-* 3
tores ſanctæ tuæ terræ odio
habens: * *Eò quòd odibilia* 4
facerent opera medicamento-
rum, & ſacrificia nō ſancta,
* *Filiorumq; necatores im-* 5
miſericordes, & viſcerū co-
meſtores humanarū carnium:
* *Et deuoratorem ſanguinis* 6
de medio ſacramenti diuini
tui, & principes parētes ani-
marū inauxiliatarū, voluiſti
perdere per manus patrū no-
ſtrorū. * *Vt dignā peregrina-* 7
tionē reciperet Dei puerorum
quæ apud te omniū chariſſima
terra. * *Sed & his tanquā* 8
hominibus pepercisti, miſiſti-
que antecurſores exercitus
tui veſpas, vt eos paulatim
exterminarent.

21 * καὶ χωρὶς δὲ τούτων, ἑνὶ πνεύματι
πεσεῖν ἠδύναντο ὑπὸ τῆς δίκης διωχ-
θέντες, καὶ λικμηθέντες ὑπὸ πνεύμα-
τος δυνάμεώς σου· ἀλλὰ πάντα μέ-
τρῳ καὶ ἀριθμῷ καὶ σταθμῷ διέταξας.
22 * τὸ γὰρ μεγάλως ἰσχύειν σοὶ πά-
ρεστι πάντοτε, καὶ κράτει βραχίο-
23 νός σου τίς ἀντιστήσεται; * ὅτι ὡς ῥοπὴ
ἐκ πλαστίγγων ὅλος ὁ κόσμος ἐναντίον
σου, καὶ ὡς ῥανὶς δρόσου ὀρθρινὴ κατελ-
θοῦσα ἐπὶ τὴν γῆν.
24 * ἐλεεῖς δὲ πάντας ὅτι πάντα
δύνασαι, καὶ παρορᾷς ἁμαρτήματα
ἀνθρώπων εἰς μετάνοιαν.
25 * ἀγαπᾷς γὰρ τὰ ὄντα πάντα,
καὶ οὐδὲν βδελύσσῃ ὧν ἐποίησας, οὐ-
δὲ γὰρ ἂν μισῶν τι κατεσκεύασας.
26 * πῶς δὲ ἔμεινεν ἄν τι εἰ μὴ σὺ
ἠθέλησας; ἢ τὸ μὴ κληθὲν ὑπὸ σοῦ
διετηρήθη;
27 * φείδῃ δὲ πάντων, ὅτι σά ἐστι δέ-
σποτα φιλόψυχε.

ιβ΄.

1 * Τὸ γὰρ ἄφθαρτόν σου πνεῦμά
ἐστιν ἐν πᾶσι.
2 * διὸ τοὺς παραπίπτοντας κατ᾽
ὀλίγον ἐλέγχεις, καὶ ἐν οἷς ἁμαρτά-
νουσιν ὑπομιμνήσκων νουθετεῖς, ἵνα
ἀπαλλαγέντες τῆς κακίας πιστεύ-
σωσιν ἐπὶ σὲ κύριε.
3 * καὶ γὰρ τοὺς παλαιοὺς οἰκήτορας
τῆς ἁγίας σου γῆς μισήσας,
4 * ἐπὶ τῷ ἔχθιστα πράσσειν ἔργα
φαρμακειῶν, καὶ τελετὰς ἀνοσίους·
5 * τέκνων τε φονέας ἀνελεήμο-
νας, καὶ σπλαγχνοφάγους ἀνθρω-
πίνων σαρκῶν.
6 * καὶ θοίναν αἵματος ἐκ μέσου
μύστας θείας σου, καὶ αὐθέντας γο-
νεῖς ψυχῶν ἀβοηθήτων, ἐβουλή-
θης ἀπολέσαι διὰ χειρῶν πατέρων
ἡμῶν.
7 * ἵνα ἀξίαν ἀποικίαν δέξηται θεοῦ
παίδων ἡ παρὰ σοὶ πασῶν τιμιωτά-
τη γῆ.
8 * ἀλλὰ καὶ τούτων ὡς ἀνθρώπων
ἐφείσω, ἀπέστειλάς τε προδρόμους
τοῦ στρατοπέδου σου σφῆκας· ἵνα αὐ-
τοὺς κατὰ βραχὺ ἐξολοθρεύσωσιν.

21 * Nam & ſine his vno ſpiritu
D poterant occidi, perſecutionē
paſſi ab ipſis factis ſuis, & di-
ſperſi per ſpiritū virtutis tuæ,
ſed omnia in menſura & nu-
mero & pondere diſpoſuiſti.
22 * Multum enim valere tibi
ſoli ſuperat ſemper, & virtuti
brachij tui quis reſiſtet?
23 * Quoniā tanquā momentū
ſtateræ, ſic eſt ante te orbis ter-
rarum, & tanquam gutta roris
antelucani, q. deſcēdit in ter-
24 ram. * Et miſereris omnium,
quia omnia potes, & diſſimu-
las peccata hominum propter
25 pœnitentiam. * Diligis enim
omnia quæ ſunt, & nihil eorū
odiſti quæ feciſti; nec enim o-
diens aliquid conſtituiſti, aut
26 feciſti. * Quomodo autē poſ-
ſet aliquid permanere, niſi tu
voluiſſes? aut quod à te voca-
tum non eſſet, conuerſaretur?
27 * Parcis aūt omnibus, quo-
niam tua ſunt, Domine, qui
amas animas.

CAP. XII.

1 O Quàm bonus & ſuauis
A eſt, Dñe, ſpiritus tuus in
2 omnibus! * Ideoque hos qui
exerrāt partibus, corripis; & de
quibus peccāt, admones & al-
loqueris, vt relicta malitia cre-
3 dant in te Dñe: * Illos enim
antiquos inhabitatores terræ
ſanctæ tuæ, quos exhorruiſti.
4 * Quoniam odibilia opera
tibi faciebant per medicami-
5 na & ſacrificia iniuſta. * Et
filiorum ſuorū necatores ſine
miſericordia, & comeſtores
6 viſcerum hominum. * Et de-
uoratores ſanguinis, & aucto-
res parentes animarum inau-
xiliatarum, perdere voluiſti
à medio ſacramento tuo per
manus parentum noſtrorum:
7 * Vt dignam perciperent
B peregrinationē puerorū Dei,
quæ tibi omnium charior eſt
8 terra. * Sed & his tanquam
hominibus pepercisti, & mi-
ſiſti anteceſſores exercitus tui
veſpas, vt illos paulatim ex-
terminarent.

* Non quia impotens eras in 9
bello, ſubiicere impios iuſtis,
aut beſtiis ſæuis, aut verbo du-
ro ſimul exterminare; * Sed 10
partibus iudicans, dabas locũ
pœnitẽtiæ, non ignorãs, quo-
niam nequam eſt natio eorũ,
& naturalis malitia ipſorum,
& quoniã non poterat mutari
cogitatio eorũ in perpetuum.
* Semen enim erat maledi- 11
ctum ab initio, nec timens ali-
quem, veniam dabas peccatis
illorum. * Quis enim dicet 12
tibi, Quid feciſti? aut quis ſta-
bit cõtra iudicium tuum? aut
quis in conſpectu tuo veniet C
vindex iniquorum hominũ?
aut quis tibi imputabit, ſi pe-
rierint nationes quas feciſti?
* Non eſt enim alius Deus 13
quàm tu, cui cura eſt de omni-
bus, vt oſtendas quoniam nõ
iniuſtè iudicas iudicium.
* Neque rex, neque tyran- 14
nus in conſpectu tuo inquirẽt
de his quos perdidiſti. * Cùm 15
ergo ſis iuſtus, iuſtè omnia diſ-
ponis, ipſum quoque qui nõ
debet puniri, condemnas, &
exterum æſtimas à tua virtute.
* Virtus enim tua iuſtitiæ 16
initiũ eſt, & ob hoc quòd om-
nium Dominus es, omnibus
te parcere facis. * Virtutem 17
enim oſtendis tu, qui non cre-
deris eſſe in virtute confirma-
tus, & hos qui te neſciunt, in
audacia traducis. * Tu au- 18
tem dominator virtutis, cum
tranquillitate iudicas, & cum
magna reuerẽtia diſponis nos.
Subeſt enim tibi cùm volue-
ris, poſſe.
* Docuiſti enim populum 19
tuum per talia opera, quoniã
oportet iuſtum eſſe & huma-
num. & bonæ ſpei feciſti filios D
tuos, quoniam iudicans das
locum in peccatis pœnitentię.
* Si enim inimicos ſeruorũ 20
tuorum, & debitos morti cum
tanta cruciaſti attentione, &
liberaſti, dans tempus & lo-
cum per quæ poſſent mutari
à malitia:

* οὐκ ἀδυνατῶν ἐν παρατάξει 9
ἀσεβεῖς δικαίοις ὑποχειρίους δοῦναι,
ἢ θηρίοις δεινοῖς, ἢ λόγῳ ἀποτόμῳ
ὑφ' ἓν ἐκτρίψαι.
* κρίνων δὲ κατὰ βραχὺ ἐδίδους 10
τόπον μετανοίας, οὐκ ἀγνοῶν, ὅτι πο
νηρὰ ἡ γένεσις αὐτῶν καὶ ἔμφυτος ἡ
κακία αὐτῶν, καὶ ὅτι οὐ μὴ ἀλλαγῇ
ὁ λογισμὸς αὐτῶν εἰς τὸν αἰῶνα.
* σπέρμα γὰρ ἦν κατηραμέ- 11
νον ἀπ' ἀρχῆς· οὐ δὲ εὐλαβούμε-
νος τινὰ ἐφ' οἷς ἡμάρτανον, ἄδειαν
ἐδίδους.
* τίς γὰρ ἐρεῖ, τί ἐποίησας; ἢ τίς 12
ἀντιστήσεται τῷ κρίματί σου; τίς δὲ
ἐγκαλέσει σοι κατὰ ἐθνῶν ἀπολωλό-
των, ἃ σὺ ἐποίησας; ἢ τίς εἰς κα-
τάστασίν σοι ἐλεύσεται ἔκδικος κατὰ
ἀδίκων ἀνθρώπων;
* οὔτε γὰρ θεός ἐστι πλὴν σοῦ, ᾧ μέ- 13
λει περὶ πάντων, ἵνα δείξῃς ὅτι οὐκ
ἀδίκως ἔκρινας.
* οὔτε βασιλεὺς ἢ τύραννος ἀν- 14
τοφθαλμῆσαι δυνήσεταί σοι περὶ
ὧν ἐκόλασας.
* δίκαιος δὲ ὢν δικαίως τὰ πάντα 15
διέπεις, αὐτὸν τὸν μὴ ὀφείλοντα κολα
σθῆναι καταδικάσαι ἀλλότριον ἡ-
γούμενος τῆς σῆς δυνάμεως.
* ἡ γὰρ ἰσχύς σου δικαιοσύνης ἀρ- 16
χή, καὶ τὸ πάντων σε δεσπόζειν πάν-
των φείδεσθαί σε ποιεῖ.
* ἰσχὺν γὰρ ἐνδείκνυσαι ἀπιστούμε- 17
νος ἐπὶ δυνάμεως τελειότητι, καὶ
ἐν τοῖς εἰδόσι τὸ θάρσος ἐξελέγχεις.
* σὺ δὲ δεσπόζων ἰσχύος ἐν ἐπιει- 18
κείᾳ κρίνεις, καὶ μετὰ πολλῆς φειδοῦς
διοικεῖς ἡμᾶς.
* πάρεστι γάρ σοι ὅταν θέλῃς τὸ 19
δύνασθαι· ἐδίδαξας δέ σου τὸν λαὸν
διὰ τῶν τοιούτων ἔργων, ὅτι δεῖ τὸν δί-
καιον εἶναι φιλάνθρωπον· καὶ εὐέλ-
πιδας ἐποίησας τοὺς υἱούς σου, ὅτι δί-
δως ἐπὶ ἁμαρτήμασι μετάνοιαν.
* εἰ γὰρ ἐχθροὺς παίδων σου καὶ ὀφει- 20
λομένους θανάτῳ μετὰ τοσαύτης ἐτι-
μωρήσω προσοχῆς, δοὺς χρόνον
καὶ τρόπον δι' ὧν ἀπαλλαγῶσι τῆς
κακίας·

9 *Non impotens in acie*
impios iuſtis ſubditos dare,
aut beſtijs ſæuis, aut verbo
duro ſimul exterminare.
10 *Iudicans autẽ paulatim*
dabas locum pœnitẽtiæ; non
ignorans, quòd nequam genẽ
ratio illorum & natiua ma-
litia eorum, & quòd non mu
taretur cogitatio illorum in
11 *perpetuũ.* * *Semen enim erat*
maledictum ab initio: neque
veritus aliquẽ in quibus pec
12 *cauerũt, veniã dabas.* * *Quis*
enim dicet, Quid feciſti? aut
quis reſiſtet iudicio tuo? quis
autem accuſabit te de natio-
nibus quæ perierunt, quas tu
feciſti? aut quis in conſpectũ
tuum veniet vindex contra
13 *iniquos homines?* * *Neque*
enim Deus eſt præter te, cui
cura eſt de omnibus, vt oſten-
das quoniam non iniuſtè iu-
14 *dicaſti.* * *Neque rex aut ty-*
rãnus reſiſtere poterit tibi de
15 *quibus torſiſti.* * *Iuſtus autẽ*
exiſtens iuſtè omnia diſponis,
ipſum qui non debet punirĩ
condemnare exterum exti-
mans à tua virtute.
16 * *Nam vis tua iuſtitiæ*
initium, & omnium te do-
minari omnibus parcere te
facit.
17 * *Robur enim oſtendis quĩ*
non crederis in virtutis con-
ſummatione, et in ſcientibus
audaciam arguis.
18 * *Tu autẽ dominator vir-*
tutis in æquitate iudicas, &
cum multa parcitate guber-
19 *nas nos.* * *Adeſt enim tibi*
cùm volueris poſſe; docuiſti
autem tuum populum per ta
lia opera, quoniam oportet iu
ſtum eſſe humanum, & bo-
næ ſpei feciſti filios tuos, quo-
niam das in peccatis pœni-
tentiam.
20 * *Si enim inimicos ſeruo-*
rum tuorum & debitos mor
ti cum tanta cruciaſti atten-
tione, dans tempus & mo-
dum per quæ mutarentur à
malitia:

* Cum quanta diligentia 21
iudicasti filios tuos, quorum
parentibus iuramẽta & con
uentiones dedisti bonarum
promissionum. * Nos ergo 22
instruens, inimicos nostros in
multitudine flagellas, vt tuã
bonitatem curemus iudican-
tes; iudicati autem speremus
misericordiam. * Vnde & 23
eos qui in stultitia vitæ vi-
xerunt iniustè, per proprias
cruciasti abominationes.
* Etenim erroris vijs lon 24
gius errauerũt, deos æstiman
tes quæ & in animalibus ini
micorum vilia, infantium
more stultorum decepti.
* Propter hoc tanquam 25
pueris sine ratione iudicium
in ludibrium misisti.
* Illi autem ludibrijs in- 26
crepationis non correcti, di-
gnum Dei iudicium experien
tur.
* In quibus enim ipsi pa- 27
tientes indignabantur, in
his quos putabant deos, in
ipsis puniti videntes quem
olim negabant nosse, Deum
agnouerũt verum: propterea
& finis condemnationis in
illos superuenit.

CAP. XIII.

VAni quidem omnes ho- 1
mines natura, quibus
adest Dei ignorantia, de his
quæ videntur bona, non po-
tuerunt intelligere eum qui
est; neque operibus attenden
tes agnouerunt artificem.
* Sed aut ignem, aut spiri- 2
tum, aut celerem aërem, aut
gyrum stellarum, aut violen-
tam aquam, aut luminaria
cæli, rectores mundi deos pu-
tauerunt.
* Quorum si quidem spe- 3
cie delectati, hæc deos pu-
tauerunt, sciant quanto his
Dñs est melior; nam speciei
præcipuus generator creauit
hæc. * Si autem virtute & 4
operatione mirati, intelligant
ab illis quanto qui constituit
ipsa, potentior est.

21 * μετὰ πόσης ἀκριβείας ἔκρινας
τοὺς υἱοὺς σου, ὧν τοῖς πατράσιν ὅρκοις
καὶ συνθήκας ἔδωκας ἀγαθῶν ὑπο-
σχέσεων·
22 * ἡμᾶς οὖν παιδεύων, τοὺς ἐχ-
θροὺς ἡμῶν ἐν μυριότητι μαστιγοῖς,
ἵνα σου τὴν ἀγαθότητα μεριμνῶ-
μεν κρίνοντες, κρινόμενοι δὲ προσ-
δοκῶμεν ἔλεος.
23 * ὅθεν καὶ τοὺς ἐν ἀφροσύνῃ ζωῆς
βιώσαντας ἀδίκως, διὰ τῶν ἰδίων ἐ-
βασάνισας βδελυγμάτων.
24 * καὶ γὰρ τῶν πλάνης ὁδῶν μακρό-
τερον ἐπλανήθησαν, θεοὺς ὑπολαμ-
βάνοντες τὰ καὶ ἐν ζώοις τῶν ἐχθρῶν
ἄτιμα, νηπίων δίκην ἀφρόνων ψευ-
σθέντες.
25 * διὰ τοῦτο ὡς παισὶν ἀλογίστοις
τὴν κρίσιν εἰς ἐμπαιγμὸν ἔπεμ-
ψας.
26 * οἱ δὲ παιγνίοις ἐπιτιμήσεως
μὴ νουθετηθέντες, ἀξίαν θεοῦ κρί-
σιν πειράσουσιν.
27 * ἐφ' οἷς γὰρ αὐτοὶ πάσχοντες ἠ-
γανάκτουν, ἐπὶ τούτοις οὓς ἐδόκουν
θεούς, ἐν αὐτοῖς κολαζόμενοι ἰδόντες
ὃν πάλαι ἠρνοῦντο εἰδέναι, θεὸν ἐπέ-
γνωσαν ἀληθῆ· διὸ καὶ τὸ τέρμα τῆς
καταδίκης ἐπ' αὐτοὺς ἐπῆλθε.

ιγ'.

1 * Μάταιοι μὲν γὰρ πάντες ἄνθρω-
ποι φύσει, οἷς παρῆν θεοῦ ἀγνωσία,
καὶ ἐκ τῶν ὁρωμένων ἀγαθῶν, οὐκ
ἴσχυσαν εἰδέναι τὸν ὄντα, οὔτε τοῖς ἔρ-
γοις προσέχοντες ἐπέγνωσαν τὸν
τεχνίτην.
2 * ἀλλ' ἢ πῦρ, ἢ πνεῦμα, ἢ ταχι-
νὸν ἀέρα, ἢ κύκλον ἄστρων, ἢ βίαιον
ὕδωρ, ἢ φωστῆρας οὐρανοῦ, πρυτάνεις
κόσμου θεοὺς ἐνόμισαν.
3 * ὧν εἰ μὲν τῇ καλλονῇ τερπόμε-
νοι, ταῦτα θεοὺς ὑπελάμβανον, γνώ-
τωσαν πόσῳ τούτων ὁ δεσπότης ἐστὶ
βελτίων, ὁ γὰρ τοῦ κάλλους γενεσι-
άρχης ἔκτισεν αὐτά.
4 * εἰ δὲ δυνάμει καὶ ἐνεργείᾳ ἐκ-
πλαγέντες, νοησάτωσαν ἀπ' αὐτῶν
πόσῳ ὁ κατασκευάσας αὐτὰ δυ-
νατώτερός ἐστιν.

21 * Cum quanta diligentia
iudicasti filios tuos, quorum
parentibus iuramenta & cõ-
uentiones dedisti bonarũ pro-
22 missionũ. * Cùm ergo das no-
bis disciplinam, inimicos no-
stros multipliciter flagellas, vt
bonitatẽ tuam cogitemus iu-
dicantes; & cùm de bonis iu-
dicatur, speremus misericor-
23 diam tuã. * Vnde & illis qui in
vita sua insensatè & iniustè vi-
xerũt, per hæc q̃ coluerũt de-
24 disti summa tormẽta. * Etenim
in erroris via diutius errauc-
runt, deos æstimantes hæc quę
in animabus sunt superuacua,
infantium insensatorũ more
25 viuẽtes. * Propter hoc tanquã
pueris insensatis iudicium in
26 derisum dedisti. * Qui aũt lu-
dibrijs & increpationibus nõ
sunt correcti, dignũ Dei iudi-
27 ciũ experti sunt. * In his enim
quæ patiebãtur, molestè fere-
bãt, in quibus impatientes in-
dignabantur. per hæc quos
putabãt deos in ipsis, cùm ex-
terminarentur videtes illum,
quem olim negabãt se nosse,
verũ Deũ agnouerũt. propter
quod & finis condemnationis
eorum veniet super illos.

CAP. XIII.

1 VAni sunt aũt omnes ho-
A mines, in quib' nõ subest
scientia Dei; & de his quæ nõ
videntur bona, non potuerũt
intelligere eum qui est; neque
operibus attendẽtes agnoue-
2 runt, quis esset artifex. * Sed
aut ignem, aut spiritum, aut
citatum aërem, aut gyrũ stel-
larũ, aut nimiam aquam, aut
Solem & Lunam rectores or-
bis terrarum, deos putauerũt.
3 * Quorum & si specie de-
lectati deos putauerũt, sciant
quanto his dominator eorum
speciosior est. speciei enim ge-
nerator hæc omnia constituit.
4 * Aut si virtutem & opera
eorum mirati sunt, intelligant
ab illis; quoniam qui hæc fe-
cit, fortior est illis.

* A magnitudine enim spe- 5
ciei & creaturæ cognoscibili-
ter poterit creator horũ vide-
ri. * Sed tamen adhuc in his 6
minor est querela. & hi enim B
fortasse errant, Deum quærẽ-
tes & volentes inuenire. *Ete- 7
nim cũ in operibus illius con-
uersentur, inquirunt & persua
sum habent, quoniam bona
sunt quæ videntur. * Iterum 8
autẽ nec his debet ignosci. *Si 9
enim tantum potuissent scire,
vt possent æstimare seculum,
quomodo huius dominũ non
facilius inuenerunt? * In- 10
felices autẽ sunt, & inter mor-
tuos spes illorum est, qui ap-
pellauerũt deos opera manuũ
hominum, aurum & argentũ,
artis inuentionẽ, & similitu-
dines animalium, aut lapidem
inutilẽ opus manus antiquæ.
* Aut si quis artifex faber de 11
sylua lignum rectum secuerit,
& huius doctè eradat omnem
corticem, & arte sua vsus, dili- C
genter fabricet vas inutile in
conuersationem vitæ;
* Reliquiis autem eius o- 12
peris ad præparationem escæ
abutatur; * Et reliquum ho- 13
rum quod ad nullos vsus fa-
cit, lignum curuum & ver-
ticibus plenum sculpat dili-
genter per vacuitatem suam,
& per scientiam suam artis fi-
guret illud, & assimilet illud
imagini hominis.
* Aut alicui ex animalibus 14
illud comparet, perliniens ru-
brica, & rubicundum faciens
fuco colorem illius, & om-
nem maculam quæ in illo est,
perliniens.
* Et faciat ei dignam habi- 15
tationem, & in pariete ponens D
illud, & confirmans ferro;
* Ne fortè cadat prospiciens 16
illi, sciens quoniam non po-
test adiuuare se. imago enim
est, & opus est illi adiuto-
rium.
* Et de substantia sua & de 17
filiis suis, & de nuptiis votum
faciens, inquirit.

* ἐκ γὰρ μεγέθους καὶ καλλονῆς καὶ 5
κτισμάτων, ἀναλόγως ὁ γενεσιουρ-
γὸς αὐτῶν θεωρεῖται.
* ἀλλ᾽ ὅμως ἐπὶ τούτοις μέμ- 6
ψις ἐστὶν ὀλίγη· καὶ γὰρ αὐτοὶ τάχα
πλανῶνται θεὸν ζητοῦντες καὶ θέλον-
τες εὑρεῖν.
* ἐν γὰρ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ ἀναστρε- 7
φόμενοι διερευνῶσι, καὶ πείθονται τῇ
ὄψει, ὅτι καλὰ τὰ βλεπόμενα.
* πάλιν δὲ οὐδ᾽ αὐτοὶ συγγνωστοί. 8
* εἰ γὰρ τοσοῦτον ἴσχυσαν εἰδέναι, 9
ἵνα δύνωνται στοχάσασθαι τὸν αἰῶνα,
τὸν τούτων δεσπότην πῶς τάχιον
οὐχ εὗρον;
* ταλαίπωροι δὲ καὶ ἐν νεκροῖς 10
αἱ ἐλπίδες αὐτῶν, οἵτινες ἐκάλεσαν
θεοὺς ἔργα χειρῶν ἀνθρώπων, χρυ-
σὸν καὶ ἄργυρον τέχνης ἐμμελέτη-
μα καὶ ἀπεικάσματα ζώων, ἢ λίθον
ἄχρηστον χειρὸς ἔργον ἀρχαίας.
* εἰ δὲ καί τις ὑλοτόμος τέκτων 11
εὔληκτον φυτὸν ἐκπρίσας, περιέξε-
σεν εὐμαθῶς πάντα τὸν φλοιὸν αὐτοῦ,
καὶ τεχνησάμενος εὐπρεπῶς κα-
τεσκεύασε χρήσιμον σκεῦος εἰς ὑπη-
ρεσίαν ζωῆς.
* τὰ δὲ ἀποβλήματα τῆς ἐργα- 12
σίας εἰς ἑτοιμασίαν τροφῆς ἀνα-
λώσας ἐνεπλήσθη.
* τὸ δὲ ἐξ αὐτῶν ἀπόβλημα εἰς 13
οὐθὲν εὔχρηστον ξύλον σκολιόν, καὶ
ὄζοις συμπεφυκός, λαβὼν ἔγλυψεν
ἐν ἐπιμελείᾳ ἀργίας αὐτοῦ, καὶ ἐμ-
πειρίᾳ συνέσεως ἐτύπωσεν αὐτό, ἀ-
πείκασεν αὐτὸ εἰκόνι ἀνθρώπου.
* ἢ ζώῳ τινὶ εὐτελεῖ ὡμοίωσεν 14
αὐτό, καταχρίσας μίλτῳ καὶ φύκει
ἐρυθρήνας χρόαν αὐτοῦ, καὶ πᾶσαν
κηλίδα τὴν ἐν αὐτῷ καταχρίσας.
* καὶ ποιήσας αὐτῷ αὐτοῦ ἄξιον 15
οἴκημα, ἐν τοίχῳ ἔθηκεν αὐτὸ ἀσφα
λισάμενος σιδήρῳ·
* ἵνα μὲν οὖν μὴ καταπέσῃ προε- 16
νόησεν αὐτοῦ, εἰδὼς ὅτι ἀδυνατεῖ ἑ-
αυτῷ βοηθῆσαι· καὶ γάρ ἐστιν εἰκὼν καὶ
χρείαν ἔχει βοηθείας.
* περὶ δὲ κτημάτων καὶ γάμων 17
αὐτοῦ καὶ τέκνων προσευχόμενος,

5 * *Ab enim magnitudine et*
specie, & creaturis, per ana-
logiam generator illorum con
6 *spicitur. * Sed tamen in his*
querela est parua: & enim
illi fortè errant Deum quæ-
rentes & volentes inuenire.
7 * *In enim operibus illius*
conuersantes scrutantur, &
persuasum habent aspectu,
quoniam bona quæ vidẽtur:
8 * *Iterum autem neque illi*
9 *venia digni. * Si enim tan-*
tum potuerunt scire, vt pos-
sent æstimare seculum, horũ
dominum quomodo citius nõ
10 *inuenerunt? * Infelices autẽ*
& inter mortuos spes eorũ,
qui appellauerunt deos ope-
ra manuum hominũ, aurum
& argentum, artis medita-
tiones & similitudines ani-
malium, aut lapidẽ inutilem
11 *manus opus antiquæ. * Si au-*
tem & aliquis lignator fa-
ber rectam arborem cùm se-
cuerit, circumrasit doctè om-
nem corticem eius, & arte
vsus decore præparauit vtile
vas in ministerium vitæ:
12 * *At reliquias operis in*
præparationẽ escæ expendens
13 *satiatus est. * Quod autem*
ex illis abijcitur ad nihil vti-
le lignum curuum, & ramis
natura plenũ, accipiens scul-
psit in diligentia ocij sui, &
experientia intellectus figu-
rauit illud, assimilauit illud
14 *imagini hominis. * Aut ani-*
mali cuipiam vili similem fe-
cit illud, deliniens rubrica et
fuco rubricum faciens colorẽ
illius, & omnem maculã quæ
15 *in eo, perliniens. * Et cùm fe-*
cerit ei ipso dignam habita-
tionem, in pariete posuit illud
confirmans ferro.
16 * *Vt quidem non decide-*
ret prouidit illi, sciens quòd
non potest se adiuuare: &
enim est imago, & necessita-
tem habet adiutorij.
17 * *Pro autem possessioni-*
bus & nuptijs suis, & filio-
rum orans;

* Non erubescit inanima- 18
tum alloqui, & pro quidem
sanitate infirmum inuocat,
pro autem vita mortuum ro-
gat, pro aūt auxilio inexper-
tissimo supplicat. * Pro aūt 19
itinere, neque gressu vti po-
tenti, pro autem acquisitione
& operatione & manuum
euentu, ab ignauissimo mani-
bus bonum euentum petit.

CAP. XIIII.

AD nauigandū quispiam 1
iterum paratus, & fe-
ros pertrāsiturus fluctus, fe-
rente se naue putridius lignū
inuocat.
* Illud quidem enim cu- 2
piditas lucrorum excogita-
uit; artifex autē sapientia fa-
bricauit.
* At tua pater gubernat 3
prouidentia, quoniam dedisti
& in mari viam & in flu-
ctibus semitam securam.
* Ostendens quòd potes ex 4
omni saluare, vt et si sine ar-
te aliquis ascendat. * Vis au- 5
tem non otiosa esse sapientiæ
tuæ opera; propter hoc & mi
nimo ligno credunt homines
animas, & qui transierunt
tempestatē rate liberati sunt.
* Et in initio enim cū pe- 6
rirent superbi gigantes, spes
mundi ad ratem confugiens,
reliquit seculo semen natiui-
tatis tua gubernata manu.
* Benedictum est enim li- 7
gnum per quod fit iustitia.
* At manu factum male- 8
dictū illud & qui fecit illud:
quia hic quidem operatus est,
illud autē corruptibile Deus
nominatum est. * Similiter 9
odiosa Deo & impius & im
pietas eius. * Etenim quod 10
factū est cum eo qui fecit tor-
menta patietur.
* Propter hoc & in ido- 11
lis nationum visitatio erit,
quoniam in creatura Dei in
abominationem facti sunt,
& in scandala animabus ho
minum, & in laqueum pe-
dibus insipientium.

18 * οὐκ αἰσχύνεται τῷ ἀψύχῳ προσλαλῶν· καὶ περὶ μὲν ὑγιείας τὸ ἀσθενὲς ἐπικαλεῖται· περὶ δὲ ζωῆς τὸ νεκρὸν ἀξιοῖ, περὶ δὲ ἐπικουρίας τὸ ἀπειρότατον ἱκετεύει.

19 * περὶ δὲ ὁδοιπορίας, τὸ μηδὲ βάσει χρῆσθαι δυνάμενον, περὶ δὲ πορισμοῦ καὶ ἐργασίας καὶ χειρῶν ἐπιτυχίας, τὸ ἀδρανέστατον ταῖς χερσὶν εὐδράνειον αἰτεῖται.

ιδ'.

1 * Πλοῦν τις πάλιν στελλόμενος, καὶ ἄγρια μέλλων διοδεύειν κύματα, τοῦ φέροντος αὐτὸν πλοίου σαθρότερον ξύλον ἐπιβοᾶται.

2 * ἐκεῖνο μὲν γὰρ ὄρεξις πορισμῶν ἐπενόησε, τεχνῖτις δὲ σοφία κατεσκεύασεν.

3 * ἡ δὲ σὴ πάτερ διακυβερνᾷ πρόνοια, ὅτι ἔδωκας καὶ ἐν θαλάσσῃ ὁδὸν καὶ ἐν κύμασι τρίβον ἀσφαλῆ.

4 * δεικνὺς ὅτι δύνασαι ἐκ παντὸς σῴζειν, ἵνα κἂν ἄνευ τέχνης τις ἐπιβῇ.

5 * θέλεις δὲ μὴ ἀργὰ εἶναι τὰ τῆς σοφίας σου ἔργα· διὰ τοῦτο καὶ ἐλαχίστῳ ξύλῳ πιστεύουσιν ἄνθρωποι ψυχάς, καὶ διελθόντες κλύδωνα σχεδίᾳ διεσώθησαν.

6 * καὶ ἀρχῆς γὰρ ἀπολλυμένων ὑπερηφάνων γιγάντων, ἡ ἐλπὶς τοῦ κόσμου ἐπὶ σχεδίας καταφυγοῦσα, ἀπέλιπεν αἰῶνι σπέρμα γενέσεως τῇ σῇ κυβερνηθεῖσα χειρί.

7 * εὐλόγηται γὰρ ξύλον δι' οὗ γίνεται δικαιοσύνη.

8 * τὸ δὲ χειροποίητον ἐπικατάρατον αὐτὸ καὶ ὁ ποιήσας αὐτό· ὅτι ὁ μὲν εἰργάζετο, τὸ δὲ φθαρτὸν θεὸς ὠνομάσθη.

9 * ἐν ἴσῳ μισητὰ θεῷ καὶ ὁ ἀσεβῶν καὶ ἡ ἀσέβεια αὐτοῦ.

10 * καὶ γὰρ τὸ πραχθὲν σὺν τῷ δράσαντι κολασθήσεται.

11 * διὰ τοῦτο καὶ ἐν εἰδώλοις ἐθνῶν ἐπισκοπὴ ἔσται, ὅτι ἐν κτίσματι θεοῦ εἰς βδέλυγμα ἐγενήθησαν καὶ εἰς σκάνδαλα ψυχαῖς ἀνθρώπων καὶ εἰς παγίδα ποσὶν ἀφρόνων.

18 * Non erubescit loqui cum
illo, qui sine anima est, & pro
sanitate quidem infirmum de-
precatur, & ꝓ vita rogat mor-
tuū, & in adiutoriū inutilē in-
19 uocat. * Et pro itinere petit
ab eo, qui ambulare non po-
test, & de acquirendo & de
operando, & de omnium rerū
euentu petit ab eo, qui in om
nibus est inutilis.

CAP. XIIII.

1 ITerum alius nauigare cogi-
A tans, & per feros fluctus iter
facere incipiens ligno portā-
te se, fragilius lignum inuo-
2 cat. * Illud enim cupiditas
acquirendi excogitauit, & ar-
tifex sapientia fabricauit sua.
3 * Tua autem pater proui-
uidentia ab initio cuncta gu-
bernat, quoniam dedisti in
mari viam, & inter fluctus se-
4 mitam firmißimā: * Osten-
dens, quoniam potens es ex
omnibus sanare, etiam si sine
rate aliquis adeat mare.
5 * Sed vt non esset vacua sa-
piētiæ tuæ opera, propter hoc
etiam & exiguo ligno credunt
homines animas suas, & tran-
seuntes mare per ratem libe-
rati sunt.
6 * Sed & ab initio cùm pe-
rirent superbi gigantes, spes
orbis terrarum ad ratem con-
fugiens, remisit seculo semen
natiuitatis, quæ manu tua
erat gubernata.
7 * Benedictum est enim li-
gnum, per quod fit iustitia.
8 * Per manus autem quod fit
idôlum, maledictum est & ip-
sum, & qui fecit illud; quia ille
quidē operatus est, illud autē
cùm esset fragile, Deus cogno-
9 minatus est. * Similiter autem
odio sunt Deo impius & im-
10 pietas eius. * Etenim quod fa-
B ctū est cū illo, qui fecit tormē-
11 ta, patietur. * Propter hoc & in
idólis nationū non erit respe-
ctus, quoniam creaturę Dei in
odiū factę sunt, & in tentatio-
nē animæ hominū, & in mu-
scipulam pedibus insipientiū.

12 * Initiũ enim fornicationis eſt
exquiſitio idolorũ,& adinuen
tio illorum corruptio vitæ eſt.
13 * Neq; enim erant ab initio,
14 neq; erunt in perpetuũ. * Su-
peruacuitas enim hominum
nec adinuenit in orbẽ terrarũ;
& ideò breuis illorum finis eſt
15 inuẽtus. * Acerbo enim luctu
dolens pater rapti citò ſibi fi-
lij,fecit imaginẽ; & illum qui
tunc quaſi homo mortuus fue
rat,nunc tanquã Deum colere
cœpit,& cõſtituit inter ſeruos
16 ſuos ſacra & ſacrificia. * Dein-
de interueniente tẽpore, con-
ualeſcente antiqua conſuetu-
dine, hic error tanquã lex cu-
ſtodit⁹ eſt, & tyrãnorũ impe-
17 rio colebãtur figmẽta. * Et hos
quos in palam homines hono
rare nõ poterãt,propter hoc ꝙ
longè eſſent,à lõginquo figu-
ra eorum allata euidentẽ ima-
ginẽ regis,quem honorare vo- C
lebãt, fecerũt,vt illũ,qui abe-
rat, tanquã præſentẽ colerent
18 ſua ſolicitudine. * Prouexit
autem ad horũ culturã,& hos
qui ignorabãt, artificis eximia
19 diligentia. * Ille enim volens
plus placere illi, qui ſe aſſum-
pſit, elaborauit arte ſua,vt ſi-
militudinem in melius figu-
20 raret. * Multitudo autem ho-
minum abducta per ſpeciem
operis,eum qui ante tẽpus tã-
quam homo honoratus fue-
rat, nunc Deum æſtimauerũt.
21 * Et hæc fuit vitę humanę de-
ceptio,quoniã aut affectui aut
regibus deſeruiẽtes homines,
incõmunicabile nomẽ lapidi-
22 bus & lignis impoſuerũt. * Et
non ſuffecerat erraſſe eos circa
Dei ſciẽtiã,ſed & in magno vi-
uẽtes inſcientię bello,tot & tã
magna mala pacem appellant.
23 * Aut enim filios ſuos ſacrifi-
cantes, aut obſcura ſacrificia
facientes, aut inſaniæ plenas
24 vigilias habentes, * Neque
vitam,neque nuptias mundas
iam cuſtodiunt, ſed & alius
alium per inuidiam occidit,
aut adulterans contriſtat.

* ἀρχὴ γὰρ πορνείας ἐπίνοια εἰ- 12
δώλων. εὕρεσις δὲ αὐτῶν φθορὰ ζωῆς.
* οὔτε γὰρ ἦν ἀπ' ἀρχῆς οὔτε εἰς τὸν 13
αἰῶνα ἔσται.
* κενοδοξίᾳ γὰρ ἀνθρώπων εἰσῆλ- 14
θεν εἰς τὸν κόσμον, καὶ διὰ τοῦτο σύντο
μον αὐτῶν τὸ τέλος ἐπενοήθη.
* ἀώρῳ γὰρ πένθει τρυχόμενος πα 15
τὴρ τοῦ ταχέως ἀφαιρεθέντος τέκνου,
εἰκόνα ποιήσας τὸν τότε νεκρὸν ἄν-
θρωπον, νῦν ὡς θεὸν ἐτίμησε, καὶ πα-
ρέδωκε τοῖς ὑποχειρίοις μυστήρια καὶ
τελετάς.
* εἶτ' ἐν χρόνῳ κρατυνθὲν τὸ ἀσε- 16
βὲς ἔθος ὡς νόμος ἐφυλάχθη, καὶ
τυράννων ἐπιταγαῖς ἐθρησκεύετο τὰ
γλυπτά.
* οὓς ἐν ὄψει μὴ δυνάμενοι τι- 17
μᾶν ἄνθρωποι διὰ τὸ μακρὰν οἰκεῖν,
τὴν πόρρωθεν ὄψιν ἀνατυπωσά-
μενοι ἐμφανῆ εἰκόνα τοῦ τιμωμένου
βασιλέως ἐποίησαν, ἵνα τὸν ἀπόντα
ὡς παρόντα κολακεύωσι διὰ τῆς σπου-
δῆς. * εἰς ἐπίτασιν δὲ θρησκείας 18
καὶ τοὺς ἀγνοοῦντας ἡ τοῦ τεχνίτου
προετρέψατο φιλοτιμία.
* ὁ μὲν γὰρ τάχα τῷ κρατοῦντι 19
βουλόμενος ἀρέσαι, ἐξεβιάσατο τῇ
τέχνῃ τὴν ὁμοιότητα ἐπὶ τὸ κάλλιον.
* τὸ δὲ πλῆθος ἐφελκόμενον διὰ 20
τὸ εὔχαρι τῆς ἐργασίας τὸν πρὸ ὀλί-
γου τιμηθέντα ἄνθρωπον, νῦν σέ-
βασμα ἐλογίσαντο.
* καὶ τοῦτο ἐγένετο τῷ βίῳ εἰς ἔνε- 21
δρον· ὅτι ἢ συμφορᾷ ἢ τυραννίδι δου-
λεύσαντες ἄνθρωποι τὸ ἀκοινώνητον
ὄνομα λίθοις καὶ ξύλοις περιέθηκαν.
* εἶτ' οὐκ ἤρκεσε τὸ πλανᾶσθαι πε- 22
ρὶ τὴν τοῦ θεοῦ γνῶσιν, ἀλλὰ καὶ ἐν
μεγάλῳ ζῶντες ἀγνοίας πολέμῳ,
τὰ τοσαῦτα κακὰ εἰρήνην προσα-
γορεύουσιν.
* ἢ γὰρ τεκνοφόνους τελετάς, ἢ 23
κρύφια μυστήρια, ἢ ἐμμανεῖς ἐξ
ἄλλων θεσμῶν κώμους ἄγοντες·
* οὔτε βίους οὔτε γάμους ἔτι κα- 24
θαροὺς φυλάσσουσιν, ἕτερος δὲ ἕτε-
ρον ἢ λοχῶν ἀναιρεῖ, ἢ νοθεύων ὀ-
δυνᾷ.

12 * *Initium enim fornica-
tionis excogitatio idolorum,
inuentio autem illorum cor-*
13 *ruptio vitæ.* * *Neque enim
erant ab initio, neque in per-*
14 *petuum erunt.* * *Vana glo
ria enim hominũ ingreſſa eſt
in mundum, & ideo breuis
illorum finis excogitatus eſt.*
15 * *Intempeſtiuo enim luctu
vexatus pater citò rapti fi-
lij imaginẽ faciens tunc mor-
tuum hominẽ, nunc vt Deum
coluit, & tradidit ſubditis
myſteria & ſacrificia.*
16 * *Deinde in tempore quæ
inualuerat impia conſuetudo
tanquam lex cuſtodita eſt, et
tyrannorum imperijs cole-
bantur ſculpta.*
17 * *Quos in conſpectu non
potentes honorare homines eò
quòd longè habitarent, à lon
gè conſpectum figurantes ma
nifeſtam imaginem honorati
regis fecerunt, vt abſenti tan
quam præſenti aſſentarentur
per ſolicitudinem.*
18 * *In extenſionem autem
cultus & ignorantes artifi-
cis adhortata eſt ambitio.*
19 * *Ille enim fortè dominan-
ti volens placere, elaborauit
arte ſimilitudinem in melius.*
20 * *At multitudo attracta
per ſpeciem operis eum qui
paulò antè honoratus fuerat
homo, nunc numen æſtima-*
21 *uerunt.* * *Et hoc fuit vitæ in
inſidias, quoniam aut cala-
mitati aut tyrãnidi ſeruien-
tes homines incommunicabi-
le nomen lapidibus & lignis*
22 *impoſuerunt.* * *Poſtea nõ ſuf-
fecerat erraſſe circa Dei ſcien
tiã, ſed et in magno viuentes
inſcitiæ bello, tanta mala pa-*
23 *cem appellant.* * *Aut enim fi-
liorum occiſiua ſacrificia, aut
occulta myſteria, aut inſanas
ex alijs legibus comeſſationes*
24 *agentes:* * *Neq; vitas neque
nuptias amplius mundas cu-
ſtodiunt; alter autẽ alterum
aut inſidians occidit, aut
adulterans contriſtat.*

* Omnia autem mixtè ha- 25
bet sanguis et cædes, furtum
& dolus, corruptio, infideli-
tas, turbatio, periurium, tu-
multus bonorum.
* Gratiæ immemoratio, 26
animarum inquinatio, nati-
uitatis mutatio, nuptiarum
inordinatio, mœchia & im-
pudicitia.
* Nam innominatorum 27
idolorum cultura omnis ini-
tium mali & causa & finis
est.
* Aut enim dum lætantur, 28
insaniunt, aut vaticinantur
falsa, aut viuunt iniustè, aut
peierant citò.
* Inanimatis enim confi- 29
dentes idolis malè iurantes,
lædi non expectant.
* Vtraque autem eos com- 30
plectentur iusta, quoniã ma-
lè senserunt de Deo attenden
tes idolis, & iniustè iuraue-
runt in dolo contemnentes
iustitiam.
* Non enim iurantiũ vir- 31
tus, sed peccãtium pœna per-
ambulat semper iniustorum
transgressionem.

CAP. XV.

TV autẽ Deus noster vtilis 1
& verus, patiens & in
misericordia disponens om-
nia.
* Etenim si peccaueri- 2
mus, tui sumus sciẽtes tuam
potentiam; non peccabimus
aũt, scientes, quoniam apud te
computati sumus. * Nam 3
scire te, consummata iustitia;
& nosse tuam virtutem, ra-
dix immortalitatis. * Neque 4
enim decepit nos hominũ ma
læ artis excogitatio, neq; vm-
bra picturarum, labor sine
fructu, species maculata co-
loribus varijs. * Quorum 5
aspectus stultis in concupi-
scentiam venit, desiderátque
mortuæ imaginis formã sine
anima. * Malorum amatores 6
dignique talium expectatio-
num, & facientes et deside-
rantes & colentes.

25 * πάντα δὲ ἐπίμιξ ἔχει αἷμα
καὶ φόνος, κλοπὴ καὶ δόλος, φθο-
ρά, ἀπιστία, τάραχος, ἐπιορκία,
θόρυβος ἀγαθῶν·
26 * χάριτος ἀμνηστία, ψυχῶν μι-
ασμός, γενέσεως ἐναλλαγή, γά-
μων ἀταξία, μοιχεία καὶ ἀσέλγεια.
27 * ἡ γὰρ τῶν ἀνωνύμων εἰδώλων θρη
σκεία παντὸς ἀρχὴ κακοῦ καὶ αἰτία καὶ
πέρας ἐστίν.
28 * ἢ γὰρ εὐφραινόμενοι μεμήνα-
σιν, ἢ προφητεύουσι ψευδῆ, ἢ ζῶσιν
ἀδίκως, ἢ ἐπιορκοῦσι ταχέως.
29 * ἀψύχοις γὰρ πεποιθότες εἰδώ-
λοις κακῶς ὀμόσαντες, ἀδικηθῆναι
οὐ προσδέχονται.
30 * ἀμφότερα δὲ αὐτοὺς μετελεύ-
σεται τὰ δίκαια· ὅτι κακῶς ἐφρόνη-
σαν περὶ θεοῦ προσέχοντες εἰδώ-
λοις, καὶ ἀδίκως ὤμοσαν ἐν δόλῳ κα-
ταφρονήσαντες ὁσιότητος.
31 * οὐ γὰρ ἡ τῶν ὀμνυομένων δύνα-
μις, ἀλλ' ἡ τῶν ἁμαρτανόντων δίκη
ἐπεξέρχεται ἀεὶ τὴν τῶν ἀδίκων πα-
ράβασιν.

ιε΄.

1 * Σὺ δὲ ὁ θεὸς ἡμῶν χρηστὸς καὶ
ἀληθής, μακρόθυμος καὶ ἐν ἐλέει
διοικῶν τὰ πάντα.
2 * καὶ γὰρ ἐὰν ἁμάρτωμεν, σοί ἐσ-
μεν εἰδότες σου τὸ κράτος· οὐχ ἁ-
μαρτησόμεθα δέ, εἰδότες ὅτι σοὶ λε-
λογίσμεθα.
3 * τὸ γὰρ ἐπίστασθαί σε, ὁλόκληρος
δικαιοσύνη, καὶ εἰδέναι σου τὸ κράτος
ῥίζα ἀθανασίας.
4 * οὔτε γὰρ ἐπλάνησεν ἡμᾶς ἀν-
θρώπων κακότεχνος ἐπίνοια, οὔτε
σκιὰ γραφῶν, πόνος ἄκαρπος,
εἶδος σπιλωθὲν χρώμασι διηλ-
λαγμένοις.
5 * ὧν ὄψις ἄφροσιν εἰς ὄρεξιν ἔρ-
χεται, ποθεῖ τε νεκρᾶς εἰκόνος εἶδος
ἄπνουν.
6 * κακῶν ἐρασταὶ ἄξιοί τε τοιούτων
ἐλπίδων, καὶ οἱ δρῶντες καὶ οἱ πο-
θοῦντες καὶ οἱ σεβόμενοι.

25 * Et omnia commista sunt,
D sanguis, homicidium, furtũ,
& fictio, corruptio & infide-
litas, turbatio & periurium,
tumultus bonorum,
26 * Dei immemoratio, ani-
marum inquinatio, natiuita-
tis immutatio, nuptiarum
inconstãtia, inordinatio mœ-
chiæ & impudicitiæ.
27 * Infandorum enim idolo-
rum cultura, omnis mali cau-
sa est, & initium & finis.
28 * Aut enim dum lætantur,
insaniunt; aut certè vaticinã-
tur falsa, aut viuunt iniustè,
aut periurant citò.
29 * Dum enim confidunt in
idólis, quæ sunt sine anima,
malè iurantes noceri se non
sperant.
30 * Vtraque ergo illis eue-
nient dignè, quoniam malè
senserunt de Deo, attendentes
idólis, & iurauerunt iniustè
in dolo contemnẽtes iustitiã.
31 * Non enim iurantium est
virtus, sed peccantium pœna
perambulat semper iniustorũ
præuaricationem.

CAP. XV.

1 TV autem Deus noster, sua-
A uis & verus es, patiens, &
in misericordia disponens o-
2 mnia. * Etenim si peccaue-
rimus, tui sumus, scientes
magnitudinem tuam: & si nõ
peccauerimus, scimus quo-
niam apud te sumus com-
3 putati. * Nosse enim te,
consummata iustitia est; &
scire iustitiam & virtutem
tuam, radix est immortali-
4 tatis. * Non enim in er-
rorem induxit nos hominum
malæ artis excogitatio, nec
vmbra picturę, labor sine fru-
ctu, effigies sculpta per varios
5 colores: * Cuius aspectus
dat insensato concupiscentiã,
& diligit mortuæ imaginis ef-
figiem sine anima. sup.14.
6 * Malorum amatores, digni
sunt morte, qui spem habẽt in
talibus, & qui faciunt illos, &
qui diligunt, & qui colunt.

7 ✝ Sed & figulus mollem terram premens, laboriosè fingit ad vsus nostros vnumquodq; vas; & de eodem luto fingit quæ munda sunt in vsum vasa, & similiter quæ his sunt contraria. horum autem vasorum quis sit vsus, iudex est figulus.

8 ✝ Et cum labore vano Deũ fingit de eodem luto, ille qui paulò antè de terra factus fuerat, & post pusillum reducit se vnde acceptus est, repetitus animæ debitum quem habebat.

9 ✝ Sed cura est illi, non quia laboraturus est, nec quoniam breuis illi vita est; sed concertatur aurificibus & argentariis, sed & ærarios imitatur, & gloriam præfert, quoniam res superuacuas fingit. C

10 ✝ Cinis est enim cor eius, & terra superuacua spes illius, & luto vilior vita eius.

11 ✝ Quoniam ignorauit qui se finxit, & q. inspirauit illi animam, quæ operatur, & qui insufflauit ei spiritum vitalẽ.

12 ✝ Sed & æstimauerunt lusum esse vitam nostram, & cõuersationem vitę compositam ad lucrum, & oportere vndecunque etiam ex malo acquirere.

13 ✝ Hic enim scit se super omnes delinquere, qui ex terrę materia fragilia vasa & sculptilia fingit.

14 ✝ Omnes enim insipientes & infelices supra modum animæ suæ superbi sunt inimici populi tui, & imperantes illi.

15 ✝ Quoniam omnia idôla nationum deos ęstimauerunt, D quibus neque oculorum visus est ad videndum, neque nares ad percipiendum spiritum, neque aures ad audiendum, neque digiti manuum ad tractandum, sed & pedes eorum pigri ad ambulandum.

7 ✝ καὶ γὰρ κεραμεὺς ἁπαλὴν γῆν θλίβων ἐπίμοχθον πλάσει πρὸς ὑπηρεσίαν ἡμῶν ἓν ἕκαστον, ἀλλ᾽ ἐκ τοῦ αὐτοῦ πηλοῦ ἀνεπλάσατο τά τε τῶν καθαρῶν ἔργων δοῦλα σκεύη, τά τε ἐναντία πάντα ὁμοίως· τούτων δὲ ἑκατέρου τίς ἑκάστου ἐστὶν ἡ χρῆσις, κριτὴς ὁ πηλουργός.

8 ✝ καὶ κακόμοχθος θεὸν μάταιον ἐκ τοῦ αὐτοῦ πλάσει πηλοῦ, ὃς πρὸ μικροῦ ἐκ γῆς γεννηθεὶς μετ᾽ ὀλίγον πορεύεται ἐξ ἧς ἐλήφθη, τὸ τῆς ψυχῆς ἀπαιτηθεὶς χρέος.

9 ✝ ἀλλ᾽ ἔστιν αὐτῷ φροντὶς οὐχ ὅτι μέλλει κάμνειν, οὐδ᾽ ὅτι βραχυτελῆ βίον ἔχει, ἀλλ᾽ ἀντερείδεται μὲν χρυσουργοῖς καὶ ἀργυροχόοις, χαλκοπλάστας τε μιμεῖται, καὶ δόξαν ἡγεῖται ὅτι κίβδηλα πλάσει.

10 ✝ σποδὸς ἡ καρδία αὐτοῦ καὶ γῆς εὐτελεστέρα ἡ ἐλπὶς αὐτῶν, πηλοῦ τε ἀτιμώτερος ὁ βίος αὐτοῦ.

11 ✝ ὅτι ἠγνόησε τὸν πλάσαντα αὐτόν, καὶ τὸν ἐμπνεύσαντα αὐτῷ ψυχὴν ἐνεργοῦσαν, καὶ ἐμφυσήσαντα πνεῦμα ζωτικόν·

12 ✝ ἀλλ᾽ ἐλογίσαντο παίγνιον εἶναι τὴν ζωὴν ἡμῶν, καὶ τὸν βίον πανηγυρισμὸν ἐπικερδῆ· δεῖν γάρ φασιν ὅθεν δὴ καὶ ἐκ κακοῦ πορίζειν.

13 ✝ οὗτος γὰρ παρὰ πάντας οἶδεν ὅτι ἁμαρτάνει, ὕλης γεώδους εὔθραυστα σκεύη καὶ γλυπτὰ δημιουργῶν.

14 ✝ πάντες δὲ ἀφρονέστατοι καὶ τάλανες ὑπὲρ ψυχὰς νηπίων, οἱ ἐχθροὶ τοῦ λαοῦ σου καταδυναστεύοντες αὐτήν.

15 ✝ ὅτι πάντα τὰ εἴδωλα τῶν ἐθνῶν ἐλογίσαντο θεούς, οἷς οὔτε ὀμμάτων χρῆσις εἰς ὅρασιν, οὔτε ῥῖνες εἰς συνολκὴν ἀέρος, οὔτε ὦτα ἀκούειν, οὔτε δάκτυλοι χειρῶν εἰς ψηλάφησιν, καὶ οἱ πόδες αὐτῶν ἀργοὶ πρὸς ἐπίβασιν.

7 ✝ *Et enim figulus mollem terram premẽs laboriose fingit ad ministerium nostrum vnumquodque, sed de eodem luto finxit & mundis operibus seruientia vasa, & contraria omnia similiter: horum autem vtriusque quis cuiusque est vsus, iudex figulus.*

8 ✝ *Et malè laborans deum vanum ex eodem fingit luto, qui paulò antè de terra genitus paulò pòst abibit ex qua sumptus est, animæ repetitus debitum.*

9 ✝ *Sed est ei cura non quia laboraturus est, nec quia breuem vitam habet, sed certat quidem cum aurificibus & argentariis, ærariosque imitatur, & gloriam reputat quoniã adulterina fingit.*

10 ✝ *Cinis cor eius & terra vilior spes illorum, lutoque vilior vita eius.*

11 ✝ *Quoniam ignorauit qui finxit se, & qui inspirauit illi animam quæ operatur, qui insufflauit spiritum vitalem.*

12 ✝ *Sed æstimauerunt lusum esse vitam nostram, & viuẽdi modum conuersationem vitæ quæstuosam: oportere enim dicũt vndecũque etiam ex malo acquirere.*

13 ✝ *Hic enim præter omnes nouit quòd peccat, materiæ terreæ fragilia vasa & sculptilia fabricans.*

14 ✝ *Omnes autem insipientissimi & infelices super animas infantium, inimici populi tui imperantes illi.*

15 ✝ *Quoniam omnia idola gentium æstimauerunt deos, quibus neque oculorum vsus ad visionem, neque nares ad attractionem aëris, neque aures ad audiendum, neque digiti manuum ad contrectationem, & pedes eorum pigri ad ingressum.*

16 * *Homo enim fecit illos, & spiritũ mutuatus finxit eos. nullus enim illorum similem homo virtute fingere poterit Deum.*

17 * *Mortalis autẽ existens, mortuum operatur manibus iniquis. melior enim est culturis suis, quorum ipse quidẽ vixit, illa autem nunquam.*

18 * *Et animalia autem miserrima colunt. dementia enim comparata aliis sunt deteriora.*

19 * *Neque quantum desiderare, quòd in animalium conspectu bona sunt. effugerunt autem & Dei laudem, & benedictionem eius.*

CAP. XVI.

1 *PRopter hoc per similia puniti sunt dignè, & per multitudiem bestiarum cruciati sunt.*

2 * *Pro quo tormento beneficio affecisti populum tuum, quibus in concupiscentiam appetitus nouum gustum, escam præparasti ortygometrã.*

3 * *Vt illi quidem concupiscentes escam, propter ostẽsum immissorum, & necessarium appetitũ, auerterentur; hi autem in breui inopes facti, & nouum participent gustum.*

4 * *Oportebat enim illis quidem inexcusabilem inopiam superuenire exercentibus tyrannidem; his autem solùm ostendi, quemadmodum inimici illorum cruciabantur.*

5 * *Et enim cum illis sæua superuenit bestiarũ ira morsibusque peruersorum corrũpebantur colubrorum.*

6 * *Non vsque in finem permansit ira tua. in hortatione autẽ ad breue turbati sunt, signum habentes salutis, ad commemorationem mandati legis tuæ.*

7 * *Nam qui conuersus est non per id quod videbatur, saluabatur; sed per te omniũ saluatorem.*

16 * ἄνθρωπος γὰρ ἐποίησεν αὐτούς, καὶ τὸ πνεῦμα δεδανεισμένος ἔπλασεν αὐτούς· οὐδεὶς γὰρ αὐτῶν ὅμοιον ἄνθρωπος ἰσχύει πλάσαι θεόν.

17 * θνητὸς δὲ ὢν νεκρὸν ἐργάζεται χερσὶν ἀνόμοις· κρείσσων γάρ ἐστιν τῶν σεβασμάτων αὐτοῦ, ὧν αὐτὸς μὲν ἔζησεν, ἐκεῖνα δὲ οὐδέποτε.

18 * καὶ τὰ ζῶα δὲ τὰ ἔχθιστα σέβονται· ἄνοια γὰρ συγκρινόμενα τῶν ἄλλων ἐστὶ χείρονα.

19 * οὐδ' ὅσον ἐπιποθῆσαι ὡς ἐν ζώων ὄψει καλὰ τυγχάνει· ἐκπέφευγε δὲ καὶ τὸν τοῦ θεοῦ ἔπαινον καὶ τὴν εὐλογίαν αὐτοῦ.

ιϛ.

1 * Διὰ τοῦτο δι' ὁμοίων ἐκολάσθησαν ἀξίως, καὶ διὰ πλήθους κνωδάλων ἐβασανίσθησαν.

2 * ἀνθ' ἧς κολάσεως εὐηργέτησας τὸν λαόν σου, οἷς εἰς ἐπιθυμίαν ὀρέξεως ξένην γεῦσιν, τροφὴν ἡτοίμασας ὀρτυγομήτραν.

3 * ἵνα ἐκεῖνοι μὲν ἐπιθυμοῦντες τροφῆς, διὰ τὴν δειχθεῖσαν τῶν ἐπαπεσταλμένων καὶ τὴν ἀναγκαίαν ὄρεξιν, ἀποστρέφωνται, οὗτοι δὲ ἐπ' ὀλίγῳ ἐνδεεῖς γενόμενοι καὶ ξένης μετάσχωσι γεύσεως.

4 * ἔδει γὰρ ἐκείνοις μὲν ἀπαραίτητον ἔνδειαν ἐπελθεῖν τυραννοῦσι, τούτοις δὲ μόνον δειχθῆναι πῶς οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν ἐβασανίζοντο.

5 * καὶ γὰρ ὅτε αὐτοῖς δεινὸς ἐπῆλθε θηρίων θυμὸς δήγμασί τε σκολιῶν διεφθείροντο ὄφεων.

6 * οὐ μέχρι τέλους ἔμεινεν ἡ ὀργή σου· εἰς νουθεσίαν δὲ πρὸς ὀλίγον ἐταράχθησαν, σύμβολον ἔχοντες σωτηρίας, εἰς ἀνάμνησιν ἐντολῆς νόμου σου.

7 * ὁ γὰρ ἐπιστραφεὶς οὐ διὰ τὸ θεωρούμενον ἐσώζετο, ἀλλὰ διὰ σὲ τὸν πάντων σωτῆρα.

16 * Homo enim fecit illos, & qui spiritum mutuatus est, is finxit illos; nemo enim sibi similem homo poterit Deum fingere.

17 * Cùm enim sit mortalis, mortuum fingit manibus iniquis. melior enim est ipse his quos colit; quia ipse quidem vixit cùm esset mortalis, illi autem nunquam.

18 * Sed & animalia miserrima colunt. insensata enim comparata his, illis sunt deteriora.

19 * Sed nec aspectu aliquis ex his animalibus bona potest conspicere. effugerunt autem Dei laudem, & benedictionem eius.

CAP. XVI.

1 PRopter hæc & his similia
A passi sunt dignè tormenta,
& per multitudinem bestiarũ
exterminati sunt.

2 * Pro quibus tormentis bene disposuisti populũ tuum, quibus dedisti concupiscentiã delectamenti sui nouum saporem, escam parans eis ortygometram.

3 * Vt illi quidem concupiscentes escam propter ea quæ illis ostẽsa & missa sunt, etiam à necessaria concupiscentia auerterentur. hi autem in breui inopes facti, nouam gustauerunt escam.

4 * Oportebat enim illis sine
excusatione quidem superuenire
interitũ exercentibus tyrannidem:
his autem tantum
ostendere, quemadmodum
inimici eorum extermina- Num.21.b
5 bantur. * Etenim cum illis
superuenit sæua bestiarũ ira,
morsibus peruersorum colubrorum
exterminabantur.

6 * Sed nõ in perpetuum tua
ira permãsit, sed ad correptionem
in breui turbati sunt, si-
B gnum habentes salutis ad cõ-
memorationem mandati le-
7 gis tuæ. * Qui enim cõuersus
est, non per hoc, quod videbat,
sanabatur, sed per te
omnium saluatorem.

8 * In hoc autem ostendisti inimicis tuis, quia tu es qui liberas ab omni malo.

9 * Illos enim locustarum & muscarum occiderunt morsus; & non est inuenta sanitas animæ illorum, quia digni erãt ab huiusmodi exter-
minari. * Filios autem tuos 10
nec draconum, nec venenatorum vicerunt dentes: misericordia enim tua adueniens, sanabat illos.

11 * In memoria enim sermonum tuorum exterminabantur, & velociter sanabantur, ne in altam incidentes obliuionem, non possent tuo vti adiutorio.

12 * Et enim neque herba, neque malagma sanauit eos, sed tuus, Domine, sermo, qui sanat omnia.

13 * Tu es, Domine, qui vitæ & mortis habes potestatem, & deducis vsque ad portas mortis, & reducis.

14 * Homo autẽ occidit quidem per malitiã animã suam, & cùm exierit spiritus, nõ reuertetur, nec reuocabit animã C quæ recepta est.

15 * Sed tuam manum effugere impossibile est.

16 * Negantes enim nosse te impij, per fortitudinem brachij tui flagellati sunt, nouis aquis & grandinibus & pluuiis persecutionem passi, & per ignem consummati.

17 * Quod enim mirabile erat, in aqua quę omnia extinguit, plus ignis valebat. vindex est enim orbis iustorum.

18 * Quodam enim tempore mansuetabatur ignis, ne comburerẽtur quæ ad impios missa erant animalia; sed vt ipsi videntes scirent, quoniam Dei iudicio patiuntur persecutionem.

19 * Et quodam tempore in aqua supra virtutem ignis exardescebat vndique, vt iniquam terræ nationem exterminaret.

8 * καὶ ἐν τούτῳ δὲ ἔπεισας τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν, ὅτι σὺ εἶ ὁ ῥυόμενος ἐκ παντὸς κακοῦ.

9 * οὓς μὲν γὰρ ἀκρίδων καὶ μυιῶν ἀπέκτεινε δήγματα, καὶ οὐχ εὑρέθη ἴαμα τῇ ψυχῇ αὐτῶν· ὅτι ἄξιοι ἦσαν ὑπὸ τοιούτων κολασθῆναι.

10 * τοὺς δὲ υἱούς σου οὐδὲ ἰοβόλων δρακόντων ἐνίκησαν ὀδόντες· τὸ ἔλεος γάρ σου ἀντιπαρῆλθε καὶ ἰάσατο αὐτούς.

11 * εἰς γὰρ ὑπόμνησιν τῶν λογίων σου ἐνεκεντρίζοντο, καὶ ὀξέως διεσώζοντο· ἵνα μὴ εἰς βαθεῖαν ἐμπεσόντες λήθην, ἀπερίσπαστοι γένωνται τῆς σῆς εὐεργεσίας.

12 * καὶ γὰρ οὔτε βοτάνη οὔτε μάλαγμα ἐθεράπευσεν αὐτούς, ἀλλ' ὁ σὸς κύριε λόγος ὁ πάντα ἰώμενος.

13 * σὺ γὰρ ζωῆς καὶ θανάτου ἐξουσίαν ἔχεις, καὶ κατάγεις εἰς πύλας ᾅδου καὶ ἀνάγεις.

14 * ἄνθρωπος δὲ ἀποκτείνει μὲν τῇ κακίᾳ αὐτοῦ, ἐξελθὸν δὲ πνεῦμα οὐκ ἀναστρέφει, οὐδὲ ἀναλύει ψυχὴν παραληφθεῖσαν.

15 * τὴν δὲ σὴν χεῖρα φυγεῖν ἀδύνατόν ἐστιν.

16 * ἀρνούμενοι γάρ σε εἰδέναι ἀσεβεῖς, ἐν ἰσχύϊ βραχίονός σου ἐμαστιγώθησαν, ξένοις ὑετοῖς καὶ χαλάζαις καὶ ὄμβροις διωκόμενοι ἀπαραιτήτως· καὶ πυρὶ καταναλισκόμενοι·

17 * τὸ γὰρ παραδοξότατον ἐν τῷ πάντα σβεννύντι ὕδατι πλεῖον ἐνήργει τὸ πῦρ, ὑπέρμαχος γὰρ ὁ κόσμος ἐστὶ δικαίων.

18 * ποτὲ μὲν γὰρ ἡμεροῦτο φλόξ, ἵνα μὴ καταφλέξῃ τὰ ἐπ' ἀσεβεῖς ἀπεσταλμένα ζῶα, ἀλλ' αὐτοὶ βλέποντες ἴδωσιν, ὅτι κρίσει θεοῦ ἐλαύνονται.

19 * ποτὲ δὲ καὶ μεταξὺ ὕδατος ὑπὲρ τὴν πυρὸς δύναμιν φλέγει, ἵνα ἀδίκου γῆς γεννήματα διαφθείρῃ.

8 * *Et in hoc autem persuasisti inimicis nostris, quòd tu es qui liberas ab omni malo.*

9 * *Quos enim locustarum & muscarũ occiderunt morsus, & non inuenta est sanitas animæ illorum, quia digni erant ab huiusmodi cruciari.*

10 * *At filios tuos neque venenatorum draconum vicerunt dentes: misericordia enim tua venit in auxilium, & sanauit illos.*

11 * *In enim memoriam sermonum tuorum inserebantur, & velociter saluabantur, vt non in altam incidentes obliuionem, immobiles fierent tui beneficij.*

12 * *Et enim neque herba neque malagma sanauit eos, sed tuus Domine sermo omnia sanans.*

13 * *Tu enim vitæ & mortis potestatem habes, & deducis ad portas inferni, et reducis.*

14 * *Homo autẽ occidit quidem malitia sua; cùm exierit autem spiritus, non reuertetur, nec resoluit animam assumptam.*

15 * *At tuam manum effugere impossibile est.*

16 * *Negantes enim te nosse impij, in fortitudine brachij
tui flagellati sunt, nouis pluuijs, & grandinibus, &
imbribus persecutionem passi inexcusabiliter, & igne
17 consumpti. * Nam res mirabilißima in omnia extinguenti aqua plus operabatur ignis, vindex enim mundus
18 est iustorum. * Aliquando quidem enim mansuetabatur flamma, vt non combureret ad impios missa animalia, sed ipsi videntes sciant, quoniam iudicio Dei persecutionẽ pa-
19 tiuntur. * Aliquando autem & inter aquam super ignis virtutẽ ardet, vt iniquæ terræ genimina corrumperet,*

20 * *Pro quibus angelorum esca cibasti populum tuum, et paratū panē à cælo misisti illis sine labore, ad omnem voluptatem valentem, & ad omnem congruum gustum.*

21 * *Et enim hypostasis tua tuam in filios ostēdebat dulcedinem. at oblati desiderio subseruiens ad quod quisque volebat, conuertebatur.*

22 * *Nix autem & glacies sustinebant ignem, & non tabescebant, vt scirent, quoniam inimicorū fructus corrupit ignis ardens in grandine, & in pluuiis coruscans.*

23 * *Hoc autem iterum vt nutrirentur iusti, & propriè oblitus est virtutis.*

24 * *Nam creatura tibi qui fecisti omnia deseruiens, intenditur in tormentum contra iniustos, & remittitur in beneficium, pro his qui in te confidunt.*

25 * *Propter hoc & tunc in omnia transformata omnia nutrienti tuo dono deseruit, ad egentium voluntatem.*

26 * *Vt discant filij tui, quos dilexisti Domine, quoniam non natiuitates fructuum pascunt hominem, sed verbum tuum tibi credentes cōseruat.*

27 * *Nam ab igne non corruptum simpliciter à breui radio Solis calefactum tabescebat;*

28 * *Vt notum esset, quoniam oportet præuenire Solem in gratia tua, & ad ortum lucis occurrere tibi.*

29 * *Ingrati enim spes tanquam hyemalis glacies tabescet, & fluet tanquam aqua inutilis.*

20 * ἀνθ' ὧν ἀγγέλων τροφὴν ἐψώμισας τὸν λαόν σου, καὶ ἕτοιμον ἄρτον ἀπ' οὐρανοῦ ἔπεμψας αὐτοῖς ἀκοπιάτως, πρὸς πᾶσαν ἡδονὴν ἰσχύοντα καὶ πρὸς πᾶσαν ἁρμόνιον γεῦσιν.

21 * ἡ μὲν γὰρ ὑπόστασίς σου τὴν σὴν πρὸς τέκνα ἐνεφάνιζε γλυκύτητα· τῇ δὲ τοῦ προσφερομένου ἐπιθυμίᾳ ὑπηρετῶν πρὸς ὅ τις ἐβούλετο μετεκιρνᾶτο.

22 * χιὼν δὲ καὶ κρύσταλλος ὑπέμεινε πῦρ καὶ οὐκ ἐτήκετο, ἵνα γνῶσιν, ὅτι τοὺς τῶν ἐχθρῶν καρποὺς κατέφθειρε πῦρ φλεγόμενον ἐν τῇ χαλάζῃ, καὶ ἐν τοῖς ὑετοῖς διαστράπτον.

23 * τοῦτο δὲ πάλιν ἵνα τραφῶσι δίκαιοι, καὶ τῆς ἰδίας ἐπιλέλησται δυνάμεως.

24 * ἡ γὰρ κτίσις σοὶ τῷ ποιήσαντι τὰ πάντα ὑπηρετοῦσα, ἐπιτείνεται εἰς κόλασιν κατὰ τῶν ἀδίκων, καὶ ἀνίεται εἰς εὐεργεσίαν, ὑπὲρ τῶν ἐπὶ σοὶ πεποιθότων.

25 * διὰ τοῦτο καὶ τότε εἰς πάντα μεταλλευομένη τῇ παντοτρόφῳ σου δωρεᾷ ὑπηρετεῖ, πρὸς τὴν τῶν δεομένων θέλησιν·

26 * ἵνα μάθωσιν οἱ υἱοί σου, οὓς ἠγάπησας κύριε, ὅτι οὐχ αἱ γενέσεις τῶν καρπῶν τρέφουσιν ἄνθρωπον, ἀλλὰ τὸ ῥῆμά σου τοὺς σοὶ πιστεύοντας διατηρεῖ.

27 * τὸ γὰρ ὑπὸ πυρὸς μὴ φθειρόμενον ἁπλῶς ὑπὸ βραχείας ἀκτῖνος ἡλίου θερμαινόμενον ἐτήκετο·

28 * ὅπως γνωστὸν ᾖ, ὅτι δεῖ φθάνειν τὸν ἥλιον ἐπ' εὐχαριστίαν σου, καὶ πρὸς ἀνατολὴν φωτὸς ἐντυγχάνειν σοι.

29 * ἀχαρίστου γὰρ ἐλπὶς ὡς χειμέριος πάχνη τακήσεται, καὶ ῥυήσεται ὡς ὕδωρ ἄχρηστον.

20 * Pro quibus angelorū esca nutriuisti populum tuum, & paratum panem de cælo præstitisti illis sine labore, omne delectamentū in se habētem, & omnis saporis suauitatem.

21 * Substantiam enim tuam & dulcedinem tuam, quam in filios habes, ostendebas, & deseruiens vniuscuiusque volūtati. ad quod quisque volebat, conuertebatur.

22 * Nix autem & glacies sustinebant vim ignis, & nō tabescebant, vt scirēt quoniam fructus inimicorum exterminabat ignis ardens, in grandine & pluuia coruscans.

23 * Hoc autem iterum vt nutrirentur iusti, ignis etiā suæ
D virtutis oblitus est.

24 * Creatura enim tibi factori deseruiens, exardescit in tormentum aduersus iniustos, & lenior fit ad benefaciendum pro his qui in te confidunt.

25 * Propter hoc & tunc omnia transfigurata, omnium nutrici gratiæ tuæ deseruiebant, ad voluntatem eorum qui à te desiderati sunt.

26 * Vt scirent filij tui quos dilexisti Domine, quoniam nō natiuitatis fructus pascunt homines, sed sermo tuus hos, qui in te crediderint, conseruat.

27 * Quod enim ab igne non poterat exterminari, statim ab exiguo radio Solis calefactum tabescebat.

28 * Vt notum omnibus esset, quoniam oportet præuenire Solem ad benedictionē tuam, & ad ortum lucis te adorare.

29 * Ingrati enim spes tanquā hybernalis glacies tabescet, & disperiet tanquam aqua superuacua.

CP. XVII.

MAgna ſunt enim iudicia 1
tua Domine,& inenarra- A
bilia verba tua. propter hoc
indiſciplinatæ animæ erraue-
runt.
* Dum enim perſuaſum ha- 2
bent iniqui poſſe dominari
nationi ſanctæ, vinculis tene-
brarum & longę noctis cõpe-
diti, incluſi ſub tectis fugiti-
ui, perpetuæ prouidentiæ ia-
cuerunt. * Et dum putant ſe 3
latere in obſcuris peccatis, te-
nebroſo obliuionis velaméto
diſperſi ſunt, pauentes horrẽ-
dè, & cum admiratione nimia
perturbati. * Neq; enim quę 4
continebat illos ſpelunca, ſine
timore cuſtodiebat; quoniam
ſonitus deſcendens perturba-
bat illos, & perſonæ triſtes il-
lis apparentes, pauorem illis
præſtabant. * Et ignis qui- 5
dem nulla vis poterat illis lu- B
men præbere, nec ſyderum
lympidæ flammæ illuminare
poterant illam noctem hor-
rendam. * Apparebat autem 6
illis ſubitaneus ignis timore
plenus, & timore percuſſi il-
lius, quæ nõ videbatur faciei,
æſtimabant deteriora eſſe quę
videbantur. * Et magicæ 7
artis appoſiti erant deriſus; &
ſapientiæ gloria, correptio cũ
contumelia. * Illi enim qui 8
promittebant timores & per-
turbationes, expellere ſe ab a-
nima languente, hi cum de-
riſu, pleni timore languebant.
* Nam & ſi nihil eos ex mõ- 9
ſtris perturbabat, tranſitu ani-
malium & ſerpentium ſibila-
tione commoti, tremebundi
peribant, & aërem quem nul-
la ratione quis effugere poſ-
ſet, negantes ſe videre.
* Frequenter enim præoc- 10
cupant peſſima, redarguente C
conſcientia.
* Cùm ſit enim timida ne- 11
quitia, data eſt in omnium
condemnationem; ſemper e-
nim præſumit ſæua perturba-
ta conſcientia.

SAPIENTIA.

ιζ.

* Μεγάλαι γάρ σου αἱ κρίσεις 1
καὶ δυσδιήγητοι· διὰ τοῦτο ἀπαίδευ-
τοι ψυχαὶ ἐπλανήθησαν.

* ὑπειληφότες γὰρ καταδυνα- 2
στεύειν ἔθνος ἅγιον ἄνομοι, δέσμιοι
σκότους καὶ μακρᾶς πεδῆται νυ-
κτὸς κατακλεισθέντες ὀρόφοις, φυ-
γάδες τῆς αἰωνίου προνοίας ἔ-
κειντο.

* λανθάνειν γὰρ νομίζοντες ἐπὶ- 3
κρυφαίοις ἁμαρτήμασιν, ἀφεγγεῖ
λήθης παρακαλύμματι ἐσκορπί-
σθησαν, θαμβούμενοι δεινῶς καὶ ἰν-
δάλμασιν ἐκταρασσόμενοι.

* οὐδὲ γὰρ ὁ κατέχων αὐτοὺς μυ- 4
χὸς ἀφόβους διεφύλασσεν· ἦχοι
δὲ καταράσσοντες αὐτοὺς περιε-
κόμπουν, καὶ φάσματα ἀμει-
δήτοις κατηφῆ προσώποις ἐνεφα-
νίζετο.

* καὶ πυρὸς μὲν οὐδεμία βία 5
κατίσχυεν φωτίζειν, οὔτε ἄστρων
ἔκλαμπροι φλόγες καταυγάζειν
ὑπέμενον τὴν στυγνὴν ἐκείνην
νύκτα.

* διεφαίνετο δ᾽ αὐτοῖς μόνον 6
αὐτομάτη πυρὰ φόβου πλήρης·
ἐκδειματούμενοι δὲ τῆς μὴ θεωρου-
μένης ἐκείνης ὄψεως, ἡγοῦντο χείρω
τὰ βλεπόμενα.

* μαγικῆς δὲ κατέκειντο ἐμ- 7
παίγματα τέχνης, καὶ τῆς ἐπὶ
φρονήσει ἀλαζονίας ἔλεγχος ἐφύ-
βρισθ.

* οἱ γὰρ ὑπισχνούμενοι δείματα καὶ 8
ταραχὰς ἀπελαύνειν ψυχῆς νο-
σούσης, οὗτοι καταγέλαστον εὐλά-
βειαν ἐνόσουν.

* καὶ γὰρ εἰ μηδὲν αὐτοὺς ταρα- 9
χῶδες ἐφόβει, κνωδάλων παρόδοις
καὶ ἑρπετῶν συριγμοῖς ἐκσεσοβημέ-
νοι, διώλλυντο ἔντρομοι, καὶ τὸν μη-
δαμόθεν φευκτὸν ἀέρα προσιδεῖν
ἀρνούμενοι.

* δειλὸν γὰρ ἰδίῳ πονηρία μαρτυ- 11
ρει καταδικαζομένη· ἀεὶ δὲ προσ-
είληφε τὰ χαλεπὰ συνεχομένη
τῇ συνειδήσει.

CAP. XVII.

1 *MAgna enim tua iudicia*
& inenarrabilia; pro-
pter hoc indiſciplinatæ animæ
errauerunt.
2 * *Opinantes enim domi-*
nari nationi ſanctæ iniqui,
vincti tenebrarum & longè
compediti noctis incluſi te-
ctis, fugitiui perpetuæ proui-
dentiæ iacuerunt.
3 * *Latere enim putantes*
occultis peccatis, tenebro-
ſo obliuionis velamento di-
ſperſi ſunt, pauentes horren-
dè & ſimulachris pertur-
bati.
4 * *Neque enim quæ con-*
tinebat illos ſpelunca intre-
pidos cuſtodiebat: ſonitus
autem perturbantes eos cir-
cunſtrepebant, & viſiones
triſtibus mœſtæ vultibus ap-
parebant.
5 * *Et ignis quidem nulla*
vis poterat lucere, neque ſtel
larum nitidæ flammæ illumi-
nare ſuſtinebant triſtem il-
lam noctem.
6 * *Apparebat autẽ illis ſo-*
lum ſpontanea pyra timore
plena; territi autem à nõ vi-
ſa illa viſione, æſtimabant
deteriora quæ videbantur.
7 * *Magicæ autem appoſita*
erant ludibria artis, & in
prudentia iactantiæ corre-
ptio contumelioſa.
8 * *Nam promittẽtes timo-*
res & turbationes expellere
ab anima languente, hi ridi-
culo timore languebant.
9 * *Et enim ſi nihil eos tur-*
bulentum terrebat, beſtia-
rum tranſitibus & ſerpen-
tium ſibilis commoti, peri-
bant tremebundi, & nulla
ex parte fugiendum aërem
10 *aſpicere negantes.*
11 * *Timida res enim pro-*
prio malitia teſte cõdemnata.
ſemper autem præoccupauit
ſæua contenta conſcientia.

12 *Nihil enim est timor, nisi perditio eorum qui à cogitatione auxiliorum.*

13 **Ab intro autem existens minor expectatio maiorem putat ignorantiam præbente tormentum causa.*

14 **At impotentem verè noctem & ex impotentis inferni speluncis superuenientem, eodem somno dormientes,*

15 **Aliquãdo quidem monstris agitabantur phantasmatum, aliquãdo autem animæ dissoluebantur traditione: subitaneus enim illis & insperatus timor superuenit.*

16 **Deinde sic; quicunque*
igitur erat illic decidens, cu-
stodiebatur in inferratũ car-
*cerem inclusus. * Siue e-*
17 *nim agricola erat quis, aut*
pastor, aut corũ qui in deser-
to, operarius laborum, præoc-
cupatus ineuitabilem susti-
nebat necessitatem.

18 **Vna enim catena tenebrarum omnes ligati erant.*

19 **Siue spiritus sibilans, aut circum densos ramos auium sonitus suauis, aut concentus aquæ euntis vi, aut sonus validus præcipitarum petrarum, aut lasciuientium animalium cursus inuisus, aut vlulantium sæuarum bestiarum vox, aut repercussa de cõcauitate montium echo, dissoluebant illos deterrentia.*

20 **Totus enim mundus nitido illuminabatur lumine, & non impeditis continebatur operibus.*

21 **Solis autem illis superposita erat grauis nox, imago, quæ debebant eis succedere, tenebrarum; sibi autem erãt grauiores tenebris.*

CAP. XVIII.

1 *AT sanctis tuis maxima erat lux: quorum vocem quidem audientes, figuram autem non videntes.*

12 *οὐδὲν γάρ ἐστι φόβος, εἰ μὴ προδοσία τῶν ἀπὸ λογισμοῦ βοηθημάτων.

13 *ἔνδοθεν δὲ οὖσα ἥττων ἡ προσδοκία πλείονα λογίζεται τὴν ἄγνοιαν τῆς παρεχούσης τὴν βάσανον αἰτίας.

14 *οἱ δὲ τὴν ἀδύνατον ὄντως νύκτα καὶ ἐξ ἀδυνάτου ᾅδου μυχῶν ἐπελθοῦσαν, τὸν αὐτὸν ὕπνον κοιμώμενοι,

15 *τὰ μὲν τέρασιν ἠλαύνοντο φαντασμάτων, τὰ δὲ τῆς ψυχῆς παρελύοντο προδοσίᾳ· αἰφνίδιος γὰρ αὐτοῖς καὶ ἀπροσδόκητος φόβος ἐπῆλθεν.

16 *εἶθ᾽ οὕτως, ὃς δήποτ᾽ οὖν ἦν ἐκεῖ καταπίπτων, ἐφρουρεῖτο εἰς τὴν ἀσίδηρον εἱρκτὴν κατακλεισθείς.

17 *εἴτε γὰρ γεωργὸς ἦν τις ἢ ποιμήν, ἢ τῶν κατ᾽ ἐρημίαν ἐργάτης μόχθων, προληφθεὶς τὴν δυσάλυκτον ἔμενεν ἀνάγκην.

18 *μιᾷ γὰρ ἁλύσει σκότους πάντες ἐδέθησαν.

19 *εἴτε πνεῦμα συρίζον, ἢ περὶ ἀμφιλαφεῖς κλάδους ὀρνέων ἦχος εὐμελής, ἢ ῥυθμὸς ὕδατος πορευομένου βίᾳ, ἢ κτύπος ἀπηνὴς καταρριπτομένων πετρῶν, ἢ σκιρτώντων ζώων δρόμος ἀθεώρητος, ἢ ὠρυομένων ἀπηνεστάτων θηρίων φωνή, ἢ ἀντανακλωμένη ἐκ κοιλότητος ὀρέων ἠχώ, παρέλυεν αὐτοὺς ἐκφοβοῦντα.

20 *ὅλος γὰρ ὁ κόσμος λαμπρῷ κατελάμπετο φωτί, καὶ ἀνεμποδίστοις συνείχετο ἔργοις.

21 *μόνοις δὲ ἐκείνοις ἐπετέτατο βαρεῖα νύξ, εἰκὼν τοῦ μέλλοντος αὐτοὺς διαδέχεσθαι σκότους· ἑαυτοῖς δὲ ἦσαν βαρύτεροι σκότους.

ιη'.

1 *Τοῖς δὲ ὁσίοις σου μέγιστον ἦν φῶς· ὧν φωνὴν μὲν ἀκούοντες, μορφὴν δ᾽ οὐχ ὁρῶντες.

12 *Nihil enim est timor, nisi præsumptionis adiutoriũ, proditio cogitationis auxiliorum.

13 *Et dum ab intro minor est expectatio, maiorem putat potentiam eius causa, de qua tormentum præstat.

14 *Illi autem qui in potentẽ venêre noctem, & ab infimis, & ab altissimis superuenientem eundem somnum dormientes;

15 *Aliquando monstrorum exagitabantur timore, aliquã do animæ deficiebant traductione. subitaneus enim illis & insperatus timor superuenerat.

16 *Deinde si quisquam ex illis decidisset, custodiebatur in carcere sine ferro reclusus.

17 *Si enim rusticus quis erat, aut pastor, aut agri laborum operarius præoccupatus esset, ineffugibilem sustinebat ne-
D cessitatem.

18 *Vna enim catena tenebrarum omnes erant colligati.

19 *Siue spiritus sibilans, aut inter spissos arborum ramos auium sonus suauis, aut vis aquæ decurrentis nimium, aut sonus validus præcipitarum petrarum, aut ludentium animalium cursus inuisus, aut mugientium valida bestiarum vox, aut resonans de altissimis montibus echo, deficientes faciebat illos præ timore.

20 *Omnis enim orbis terrarum lympido illuminabatur lumine, & non impeditis operibus continebatur.

21 *Solis autem illis superposita erat grauis imago tenebrarum, quæ superuentura illis erat. ipsi ergo sibi erant grauiores tenebræ.

CAP. XVIII.

1 SAnctis autem tuis maxima
A erat lux, & horum quidem vocem inimici audiebant, sed figuram non videbant.

* Et quia non & ipſi eadem 2
paſſi erant, magnificabant te;
& qui antè læſi erant, quia nō
lædebantur, gratias agebant
tibi, & vt eſſet differentia, te
Deum petebant.
* Propter quod ignis ardē- 3
tem columnā ducem habue-
runt ignotę viæ, & Solem ſine
læſura boni hoſpitij præſti-
tiſti.
* Digni quidem illi carere 4
luce, & pati carcerem tene-
brarum, qui incluſos cuſto-
diebant filios tuos, per quos
incipiebat incorruptum legis
lumen ſeculo dari.
* Cùm cogitarent iuſtorū 5
occidere infantes, & vno ex-
poſito filio, ſed liberato in
traductionem illorum multi-
tudinem filiorum abſtuliſti, &
pariter illos perdidiſti in aqua B
valida.
* Illa enim nox antè cognita 6
eſt à patribus noſtris, vt verè
ſcientes quibus iuramētis cre-
diderūt, animæquiores eſſent.
* Suſcepta eſt autem à po- 7
pulo tuo ſanitas quidem iu-
ſtorum, iniuſtorum autem ex-
terminatio.
* Sicut enim læſiſti aduer- 8
ſarios noſtros, ſic & nos pro-
uocans magnificaſti.
* Abſconſè enim ſacrifica- 9
bant iuſti pueri bonorum, &
iuſtitiæ legem in concor-
diam diſpoſuerunt, ſimiliter
bona & mala percepturos iu-
ſtos, patri omnium decantan-
tes laudes.
* Reſonabat autem incon- 10
ueniens inimicorum vox, &
flebilis audiebatur planctus
ploratorum infantium.
* Simili autem pœna ſeruus 11
cum domino afflictus eſt, &
popularis homo Regi ſimilia
paſſus. * Similiter ergo om- 12
nes vno nomine mortis mor-
tuos habebāt innumerabiles.
nec enim ad ſepeliendum vi-
ui ſufficiebant: quoniam vno
momento quæ erat præclarior
natio illorū, exterminata eſt.

* ὅτι μὲν οὐ κἀκεῖνοι ἐπεπόνθει- 2
σαν, ἐμακάριζον, ὅτι δὲ οὐ βλάπ-
τουσι προηδικημένοι, ηὐχαρίστουν,
καὶ τοῦ διενεχθῆναι χάριν ἐδέοντο.
* ἀνθ' ὧν πυριφλεγῆ στύλον, ὁδη- 3
γὸν μὲν ἀγνώστου ὁδοιπορίας, ἥλιον
δὲ ἀβλαβῆ φιλοτίμου ξενιτείας
παρέσχες.
* ἄξιοι μὲν γὰρ ἐκεῖνοι στερηθῆναι 4
φωτὸς καὶ φυλακισθῆναι ἐν σκό-
τει, οἱ κατακλείστους φυλάξαντες
τοὺς υἱούς σου, δι' ὧν ἤμελλε τὸ ἄφ-
θαρτον νόμου φῶς τῷ αἰῶνι δίδο-
σθαι.
* βουλευσαμένους δ' αὐτοὺς τὰ 5
τῶν ὁσίων ἀποκτεῖναι νήπια, καὶ ἑνὸς
ἐκτεθέντος τέκνου καὶ σωθέντος, εἰς
ἔλεγχον τὸ αὐτῶν ἀφεῖλου πλῆθος
τέκνων, καὶ ὁμοθυμαδὸν ἀπώλεσας
ἐν ὕδατι σφοδρῷ.
* ἐκείνη ἡ νὺξ προεγνώσθη πα- 6
τράσιν ἡμῶν· ἵνα ἀσφαλῶς εἰδότες
οἷς ἐπίστευσαν ὅρκοις, ἐπευθυμή-
σωσι.
* προσεδέχθη δὲ ὑπὸ λαοῦ σου 7
σωτηρία μὲν δικαίων, ἐχθρῶν δὲ
ἀπώλεια.
* ὡς γὰρ ἐτιμωρήσω τοὺς ὑπεναν- 8
τίους, τούτῳ ἡμᾶς προσκαλεσά-
μενος ἐδόξασας.
* κρυφῆ γὰρ ἐθυσίαζον ὅσιοι παῖ- 9
δες ἀγαθῶν, καὶ τὸν τῆς θειότητος νό-
μον ἐν ὁμονοίᾳ διέθεντο, τῶν αὐτῶν
ὁμοίως καὶ ἀγαθῶν καὶ κινδύνων
μεταλήψεσθαι τοὺς ἁγίους, πα-
τέρων ἤδη προαναμέλποντες αἴ-
νους.
* ἀντήχει δὲ ἀσύμφωνος ἐχθρῶν 10
βοή, καὶ οἰκτρὰ διεφέρετο φωνὴ θρη-
νουμένων παίδων.
* ὁμοίᾳ δὲ δίκῃ δοῦλος ἅμα δε- 11
σπότῃ κολασθεὶς, καὶ δημότης βασι-
λεῖ τὰ αὐτὰ πάσχων.
* ὁμοθυμαδὸν δὲ πάντες ἐν ἑνὶ 12
ὀνόματι θανάτου νεκροὺς εἶχον ἀνα-
ριθμήτους· οὐδὲ γὰρ πρὸς τὸ θάψαι οἱ
ζῶντες ἦσαν ἱκανοί. ἐπεὶ πρὸς μίαν
ῥοπὴν ἡ ἐντιμοτέρα γένεσις αὐτῶν
διεφθάρη.

2 * *Quoniam quidem non*
& ipſi paſſi erant, beatam
prædicabāt; quoniam autem
non nocent ante iniuria affe-
cti, gratias agebant, & dif-
ferendi gratia orabant.
3 * *Propter quæ ignis ardē-*
tis columnam, ducem quidem
ignoti itineris, Solem autem
non lædentem honorifici ho-
ſpitij præſtitiſti.
4 * *Digni quidem enim illi*
priuari luce & cuſtodiri in
tenebris, qui incluſos cuſto-
diebant filios tuos, per quos
debebat incorruptum legis lu-
men ſeculo dari.
5 * *Cogitantes autem ipſos*
iuſtorum occidere infantes,
& vno expoſito filio & li-
berato, in correptionem illo-
rum abſtuliſti multitudinem
filiorum, & pariter perdi-
diſti in aqua vehementi.
6 * *Illa nox præcognita eſt*
patribus noſtris, vt ſecurè
ſcientes quibus crediderunt
iuramentis, lætarentur.
7 * *Suſcepta eſt autem à po*
pulo tuo ſalus quidem iuſto-
rum, inimicorum autem per-
8 *ditio.* * *Quomodo enim cru-*
ciaſti aduerſarios, hoc nos
prouocans magnificaſti.
9 * *Abſconſè enim ſacrifi-*
cabāt ſancti pueri bonorum,
& diuinitatis legem in con-
cordia diſpoſuerunt, ipſorum
ſimiliter & bonorum & pe
riculorum participaturos iu-
ſtos, patrum iam præcinentes
10 *laudes.* * *Reſonabat autē in-*
conſonans inimicorū clamor,
& miſerabilis ferebatur vox
ploratorum infantium.
11 * *Simili autem pœna ſer-*
uus ſimul cum domino puni-
tus, & popularis cum rege
12 *eadem patiens.* * *Pariter au-*
tem omnes in vno nomine
mortis mortuos habebāt in-
numerabiles; neque enim ad
ſepeliendum viui erant ſuf-
ficientes: quoniam ad vnum
momentum honorabilior ge-
neratio illorum corrupta eſt.

13 *Omnia enim non credentes propter veneficia in primogenitorum interitu, confeſſi ſunt Dei filium populum eſſe.*

14 *Tacito enim ſilentio continente omnia & nocte in propria velocitate dimidiata.*

15 *Omnipotens tuus ſermo à cœlis de thronis regalibus durus bellator in medium pernicioſæ proſiliuit terræ.*

16 *Gladium acutum non ſimulatum imperiū tuum ferens, & ſtans repleuit omnia morte; & cœlum quidem attingebat, deſcenderat autem in terram.*

17 *Tunc continuò viſiones quidem ſomniorum grauium turbauerunt illos, timores autem inſtiterunt inſperati.*

18 *Et alius aliò proiectus ſemimortuus, propter quam moriebatur, cauſam oſtendebat.*

19 *Nam ſomnia quæ turbauerunt eos, hoc præſignabant, ne ignorantes cur male patiuntur, perirent.*

20 *Tetigit autem tandem & iuſtos tentatio mortis, & fractio in eremo facta eſt multitudinis, ſed nō diu permanſit ira.*

21 *Properans enim vir ſine querela propugnauit, proprij miniſterij arma, orationem & incenſi placationem ferens, reſtitit iræ, & finem impoſuit calamitati, oſtendens quoniam tuus eſt famulus.*

22 *Vicit autem deuaſtantem non robore corporis, non armorum operatione, ſed verbo torquentem ſubiecit, iuramenta patrum & teſtamenta commemorans.*

23 *Aceruatim enim iam iacentibus ſuper alterutrum mortuis, interſtans amputauit iram, & diuiſit quæ ad viuos, viam.*

13 πάντα γὰρ ἀπιστοῦντες διὰ τὰς φαρμακείας ἐπὶ τῷ τῶν πρωτοτόκων ὀλέθρῳ, ὡμολόγησαν θεοῦ υἱὸν λαὸν εἶναι.

14 ἡσύχου γὰρ σιγῆς περιεχούσης τὰ πάντα καὶ νυκτὸς ἐν ἰδίῳ τάχει μεσαζούσης·

15 ὁ παντοδύναμός σου λόγος ἀπ' οὐρανῶν ἐκ θρόνων βασιλείων ἀπότομος πολεμιστὴς εἰς μέσον τῆς ὀλεθρίας ἥλατο γῆς.

16 ξίφος ὀξὺ τὴν ἀνυπόκριτον ἐπιταγήν σου φέρων· καὶ στὰς ἐπλήρωσε τὰ πάντα θανάτου, καὶ οὐρανοῦ μὲν ἥπτετο, βεβήκει δὲ ἐπὶ γῆς.

17 τότε παραχρῆμα φαντασίαι μὲν ὀνείρων δεινῶν ἐξετάραξαν αὐτοὺς, φόβοι δὲ ἐπέστησαν ἀδόκητοι.

18 καὶ ἄλλος ἀλλαχῇ ῥιφεὶς ἡμίθνητος, δι' ἣν ἔθνησκεν αἰτίαν ἐνεφάνιζεν.

19 οἱ γὰρ ὄνειροι θορυβήσαντες αὐτοὺς τοῦτο προεμήνυσαν, ἵνα μὴ ἀγνοοῦντες διὸ κακῶς πάσχουσιν, ἀπόλωνται.

20 ἥψατο δέ ποτε καὶ δικαίων πεῖρα θανάτου, καὶ θραῦσις ἐν ἐρήμῳ ἐγένετο πλήθους· ἀλλ' οὐκ ἐπὶ πολὺ ἔμεινεν ἡ ὀργή.

21 σπεύσας γὰρ ἀνὴρ ἄμεμπτος προεμάχησε, τὸ τῆς ἰδίας λειτουργίας ὅπλον, προσευχὴν καὶ θυμιάματος ἐξιλασμὸν κομίσας, ἀντέστη τῷ θυμῷ, καὶ πέρας ἐπέθηκε τῇ συμφορᾷ, δεικνὺς ὅτι σός ἐστι θεράπων.

22 ἐνίκησε δὲ τὸν ὀλοθρεύοντα οὐκ ἰσχύϊ τοῦ σώματος, οὐχ ὅπλων ἐνεργείᾳ, ἀλλὰ λόγῳ τὸν κολάζοντα ὑπέταξεν, ὅρκους πατέρων καὶ διαθήκας ὑπομνήσας.

23 σωρηδὸν γὰρ ἤδη πεπτωκότων ἐπ' ἀλλήλων νεκρῶν, μεταξὺ στὰς ἀνέκοψε τὴν ὀργὴν, καὶ διέσχισε τὴν πρὸς τοὺς ζῶντας ὁδόν.

13 De omnibus enim non
C credentes propter * beneficia, tunc cùm primùm fuit exterminium primogenitorū, ſpoponderunt populum Dei ſe
14 eſſe. Cùm enim quietum ſilentium contineret omnia, & nox in ſuo curſu medium iter haberet;

15 Omnipotens ſermo tuus Domine, exiliens de cælo à regalibus ſedibus, durus debellator in mediā exterminij terram proſiliuit.

16 Gladius acutus inſimulatum imperium tuum portans, & ſtans repleuit omnia morte, & vſque ad cælum attingebat ſtans in terra.

17 Tunc continuò viſus ſomniorum malorum turbauerūt illos, & timores ſuperuenerūt inſperati.

18 Et alius alibi proiectus, ſemiuiuus, propter quam moriebatur, cauſam demonſtrabat mortis.

19 Viſiones enim quæ illos turbauerunt, hæc præmonebant, ne inſcij, quare malè patiebantur, perirent.

20 Tetigit autem tunc & iu-
D ſtos tentatio mortis, & cōmotio in eremo facta eſt multitudinis, ſed non diu permanſit ira tua.

21 Properans enim homo Nu. 16 ſine querela deprecari pro populis, proferens ſeruitutis ſuę ſcutum orationem, & per incenſum deprecationem allegans, reſtitit iræ, & finem impoſuit neceſsitati, oſtendens quoniam tuus eſt famulus.

22 Vicit autem turbas, non in virtute corporis, nec armatura potentiæ, ſed verbo illū qui ſe vexabat, ſubiecit, iuramenta parentum, & teſtamentum commemorans.

23 Cùm enim iam aceruatim cecidiſſent ſuper alterutrū mortui, interſtitit & amputauit impetum, & diuiſit illam, quæ ad viuos ducebat, viam.

4 * In veste enim poderis, quã habebat, totus erat orbis terrarum, & parentum magnalia in quatuor ordinibus lapidum erant sculpta, & magnificentia tua in diademate capitis illius scripta erat.

25 * His autem cesſit qui exterminabat, & hæc extimuit. erat enim sola tentatio irę sufficiens.

CAP. XIX.

1 IMpiis autem vsque in nouissimum sine misericordia A ira superuenit.

2 * Præsciebat enim & futura illorum; quoniam cùm ipsi permisissent, vt se educerent, & cum magna solicitudine præmisissent illos, consequebantur illos pœnitẽtiæ actus.

3 * Adhuc enim inter manus habentes luctum, & deplorãtes ad monumenta mortuorum, aliam sibi assumpserunt cogitationem insc ientiæ; & quos rogantes proiecerant, hos tanquam fugitiuos persequebantur.

4 * Ducebat enim illos ad hunc finem digna necessitas, & horum quæ acciderant cõmemorationem amittebãt, vt quæ deerant, tormentis repleret punitio:

5 * Et populus quidem tuus mirabiliter transiret; illi autẽ nouam mortem inuenirent.

6 * Omnis enim creatura ad suum genus ab initio refigu- B rabatur, deseruiens tuis præceptis, vt pueri tui custodirẽtur illęsi.

7 * Nam nubes castra eorum obumbrabat, & ex aqua quę antè erat, terra arida apparuit, & in mari rubro via sine impedimento, & campus germinans de profundo nimio.

8 * Per quem omnis natio transiuit, quæ tegebatur tua manu, videntes tua mirabilia & monstra.

24 * Ἐπὶ γὰρ ποδήρους ἐνδύματος ἦν ὅλος ὁ κόσμος, καὶ πατέρων δόξαι ἐπὶ τετραστίχου λίθων γλυφῆς, καὶ μεγαλωσύνη σου ἐπὶ διαδήματος κεφαλῆς αὐτοῦ.

25 * Τούτοις εἶξεν ὁ ὀλοθρεύων, ταῦτα δὲ ἐφοβήθη· ἦν γὰρ μόνη ἡ πεῖρα τῆς ὀργῆς ἱκανή.

ιθ'.

1 * Τοῖς δὲ ἀσεβέσι μέχρι τέλους ἀνελεήμων θυμὸς ἐπέστη.

2 * προῄδει γὰρ αὐτῶν καὶ τὰ μέλλοντα· ὅτι αὐτοὶ ἐπιτρέψαντες τοῦ ἀπιέναι, καὶ μετὰ σπουδῆς προπέμψαντες αὐτούς, διώξουσι μεταμεληθέντες·

3 * ἔτι γὰρ ἐν χερσὶν ἔχοντες τὰ πένθη, καὶ προσοδυρόμενοι τάφοις νεκρῶν, ἕτερον ἐπεσπάσαντο λογισμὸν ἀνοίας, καὶ οὓς ἱκετεύοντες ἐξέβαλον, τούτους ὡς φυγάδας ἐδίωκον.

4 * εἷλκε γὰρ αὐτοὺς ἡ ἀξία ἐπὶ τοῦτο τὸ πέρας ἀνάγκη, καὶ τῶν συμβεβηκότων ἀμνηστίαν ἐνέβαλεν, ἵνα τὴν λείπουσαν ταῖς βασάνοις προσαναπληρώσωσι κόλασιν.

5 * καὶ ὁ μὲν λαός σου παράδοξον ὁδοιπορίαν περάσῃ, ἐκεῖνοι δὲ ξένον εὕρωσι θάνατον.

6 * ὅλη γὰρ ἡ κτίσις ἐν ἰδίῳ γένει πάλιν ἄνωθεν ἀνετυποῦτο, ὑπηρετοῦσα ταῖς ἰδίαις ἐπιταγαῖς· ἵνα οἱ σοὶ παῖδες φυλαχθῶσιν ἀβλαβεῖς·

7 * ἡ τὴν παρεμβολὴν σκιάζουσα νεφέλη· ἐκ δὲ προϋφεστῶτος ὕδατος ξηρᾶς ἀνάδυσις γῆς ἐθεωρήθη, καὶ ἐξ ἐρυθρᾶς θαλάσσης ὁδὸς ἀνεμπόδιστος, καὶ χλοηφόρον πεδίον ἐκ κλύδωνος βιαίου.

8 * δι' οὗ πανεθνὶ διῆλθον οἱ τῇ σῇ σκεπαζόμενοι χειρί, θεωρήσαντες θαυμαστὰ τέρατα.

24 * *In enim talari tunica vestimenti erat totus mundus, & patrum gloriæ in quatuor ordinum lapidũ sculptura, & magnitudo tua in diademate capitis illius.*

25 * *His cessit destruens, hæc autem timuit: erat enim sola tentatio iræ sufficiens.*

CAP. XIX.

1 A*T impijs vsque in finẽ immisericors ira institit:*

2 * *Præsciebat enim illorum & futura: quoniam ipsi cùm permisissent abire, & cum diligentia præmisissent illos, persequentur pœnitentiã agentes.*

3 * *Adhuc enim in manibus habentes luctus, & deplorantes ad monumenta mortuorum, alteram euulserunt cogitationem stultitiæ; & quos supplicantes proiecerunt, hos tanquam fugitiuos persequebantur.*

4 * *Ducebat enim illos digna ad hunc finem necessitas, & eorum quæ acciderãt obliuionem iniecit, vt deficientem tormentis replerent punitionem:*

5 * *Et quidem populus tuus mirabile iter transiret, illi autem nouam inuenirent mortem.*

6 * *Omnis enim creatura in proprio genere rursus ab initio refigurabatur, deseruiens proprijs præceptis: vt tui pueri custodirentur illæsi;*

7 * *Castra inumbrans nubes, ex autem antè existente aqua, sicca ortus terra visus est; & ex rubro mari via sine impedimento, & viridem herbã ferens campus de tempestate violenta.*

8 * *Per quem omnis gens transierunt, qui tua protegebantur manu, videntes mirabilia monstra.*

9 *Tanquam enim equi paſti ſunt, & tanquam agni exultauerunt laudantes te, Domine, liberantem eos.*

10 *Memores erant enim adhuc eorum quæ in peregrinatione illorum, quemadmodum pro quidem generatione animalium eduxit terra muſcam, pro autem aquatilibus eructauit fluuius multitudinem ranarum.*

11 *In nouiſſimo autem viderunt & generationẽ nouã auiũ, cùm concupiſcentia adducti, poſtulauerũt eſcas deliciarum.*

12 *In enim conſolationem aſcendit eis de mari ortygometra. & ſupplicia peccatoribus ſuperuenerunt.*

13 *Non ſine antè factis argumentis vi fulminum. iuſtè enim patiebãtur propriis eorum nequitiis. & enim grauiorem inhoſpitalitatẽ exercuerunt. illi enim ignorantes non recipiebant præſentes. hi autẽ benefactores hoſpites in ſeruitutem redigebant.*

14 *Et non ſolùm, ſed quædam viſitatio erit illorum, quoniam odioſè recipiebant alienos.*

15 *Qui autem cum feſtiuitatibus receperunt eos, qui iam ipſorum participauerunt iuſtorum, grauibus afflixerunt laboribus.*

16 *Percuſſi ſunt autem & cæcitate, ſicut illi in iuſti foribus: quoniam vaſtis cooperti tenebris, vnuſquiſque ſuarum portarum tranſitum quærebat.*

17 *Per ſe enim elementa aptè conuerſa, ſicut in pſalterio ſoni concentus nomen permutant, ſemper manentia in ſono, quod eſt æſtimare ex factorum viſu diligenter.*

18 *Terrea enim in aquatica tranſmutabantur, & natatilia tranſibant in terram.*

9 ὡς γὰρ ἵπποι ἐνεμήθησαν, καὶ ὡς ἀμνοὶ διεσκίρτησαν αἰνοῦντές σε κύριε τὸν ῥυόμενον αὐτούς.

10 ἐμέμνηντο γὰρ ἔτι τῶν ἐν τῇ παροικίᾳ αὐτῶν, πῶς ἀντὶ μὲν γενέσεως ζώων ἐξήγαγεν ἡ γῆ σκνῖπα, ἀντὶ δὲ ἐνύδρων ἐξηρεύξατο ὁ ποταμὸς πλῆθος βατράχων.

11 ἐφ' ὑστέρῳ δὲ εἶδον καὶ γένεσιν νέαν ὀρνέων, ὅτε ἐπιθυμίᾳ προαχθέντες ᾐτήσαντο ἐδέσματα τρυφῆς.

12 εἰς γὰρ παραμυθίαν ἀνέβη αὐτοῖς ἐκ θαλάσσης ὀρτυγομήτρα· καὶ αἱ τιμωρίαι τοῖς ἁμαρτωλοῖς ἐπῆλθον·

13 οὐκ ἄνευ τῶν προγεγονότων τεκμηρίων τῇ βίᾳ τῶν κεραυνῶν· δικαίως γὰρ ἔπασχον ταῖς ἰδίαις αὐτῶν πονηρίαις· καὶ γὰρ χαλεπωτέραν μισοξενίαν ἐπετήδευσαν· οἱ μὲν γὰρ τοὺς ἀγνοοῦντας οὐκ ἐδέχοντο παρόντας· οὗτοι δὲ εὐεργέτας ξένους ἐδουλοῦντο.

14 καὶ οὐ μόνον ἀλλ' ἥτις ἐπισκοπὴ ἔσται αὐτῶν, ἐπεὶ ἀπεχθῶς προσεδέχοντο τοὺς ἀλλοτρίους.

15 οἱ δὲ μετὰ ἑορτασμάτων εἰσδεξάμενοι τοὺς ἤδη τῶν αὐτῶν μετεσχηκότας δικαίων, δεινοῖς ἐκάκωσαν πόνοις.

16 ἐπλήγησαν δὲ καὶ ἀορασίᾳ, ὥσπερ ἐκεῖνοι ἐπὶ ταῖς τοῦ δικαίου θύραις· ὅτι ἀχανεῖ περιβληθέντες σκότει, ἕκαστος τῶν ἑαυτοῦ θυρῶν τὴν δίοδον ἐζήτει.

17 δι' ἑαυτῶν γὰρ τὰ στοιχεῖα μεθαρμοζόμενα, ὥσπερ ἐν ψαλτηρίῳ φθόγγοι τοῦ ῥυθμοῦ τὸ ὄνομα διαλλάσσουσι, πάντοτε μένοντα ἤχῳ, ὅπερ ἐστὶν εἰκάσαι ἐκ τῆς τῶν γεγονότων ὄψεως ἀκριβῶς.

18 χερσαῖα γὰρ εἰς ἔνυδρα μετεβάλλετο, καὶ νηκτὰ μετέβαινεν ἐπὶ γῆς.

9 Tanquam enim equi depauerunt eſcam, & tanquam agni exultauerunt magnificãtes te Domine, qui liberaſti illos.

10 Memores enim erant adhuc eorum, quæ in incolatu illorum facta fuerant, quemadmodũ pro natione animalium eduxit terra muſcas, & pro piſcibus eructauit fluuius multitudinem ranarum.

11 Nouiſſimè autem viderũt
C nouam creaturã auium, cùm abducti concupiſcentia poſtulauerunt eſcas epulationis.

12 In allocutione enim deſiderij aſcendit illis de mari ortygometra, & vexationes peccatoribus ſuperuenerunt:

13 Non ſine illis quæ antè facta erant argumẽtis per vim fluminũ. iuſtè enim patiebantur ſecundum ſuas nequitias. Etenim deteſtabiliorem inhoſpitalitatem inſtituerunt. alij quidem ignotos non recipiebant aduenas. alij autem bonos hoſpites in ſeruitutem redigebant.

14 Et non ſolùm hæc, ſed & alius quidem reſpectus illorũ erat, quoniam inuiti recipiebant extraneos.

15 Qui autem cum lætitia receperunt hos, qui eiſdem vſi erant inſtitutis, ſæuiſsimis afflixerunt doloribus.

16 Percuſſi ſunt autem cæcitate, ſicut illi in foribus iuſti, cùm ſubitaneis cooperti eſſent tenebris. vnuſquiſq; trãſitum oſtij ſui quærebat.

17 In ſe enim elementa dum
D conuertuntur, ſicut in organo qualitatis ſonus immutatur, & omnia ſuum ſonũ cuſtodiũt. vnde æſtimari ex ipſo viſu certo poteſt.

18 Agreſtia enim in aquatica conuertebantur, & quæcunque erãt natantia, in terra tranſibant.

‡ Ignis in aqua valebat su- 19
pra suam virtutem, & aqua extinguentis naturæ obliuiscebatur.
‡ Flammæ econtrario cor- 20
ruptibilium animalium non vexauerunt carnes coambubulantium, nec dissoluebant illam, quæ facile dissoluebatur, sicut glacies bonā escam.
‡ In omnibus enim magni- 21
ficasti populum tuum Domine, & honorasti, & non despexisti in omni tempore, & in omni loco assistens eis.

‡ πῦρ ἴσχυσεν ἐν ὕδατι τῆς ἰδίας 19
δυνάμεως ἐπιλελησμένον· καὶ ὕδωρ τῆς σβεστικῆς φύσεως ἐπελανθάνετο.
‡ φλόγες ἀνάπαλιν εὐφθάρτων 20
ζώων, οὐκ ἐμάραναν σάρκας ἐμπεριπατούντων, οὐδὲ τηκτὸν κρυσταλλοειδὲς εὔτηκτον γένος ἀμβροσίας τροφῆς.
‡ κατὰ πάντα γὰρ κύριε ἐμεγάλυ- 21
νας τὸν λαόν σου καὶ ἐδόξασας, καὶ οὐχ ὑπερεῖδες ἐν παντὶ καιρῷ καὶ τόπῳ παριστάμενος.

19 ‡ *Ignis valebat in aqua propriæ virtutis oblitus, & aqua extinctiuæ naturæ obli-*
20 *uiscebatur. ‡ Flāmæ econtra rio facilè corruptibilium animaliū, non marcescere fecerunt carnes inambulantium, neque liquefactiuum glacialis generis liquefactibile genus ambrosianæ escæ.*
21 ‡ *In omnibus enim Domine magnificasti populū tuum & honorasti, & non despexisti in omni tempore & loco assistens.*

ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΣΟΦΙΑΣ.

FINIS LIBRI SAPIENTIÆ.

EX REGIS CATHOLICI MANDATO
Benedictus Arias Montanus D. Th. recensuit & probauit.

B. Arias Montanus

SAPIENTIA IESV FILII SYRACH.

Esus hic Sirach quidem fuit filius, nepos autem Iesu eiusdem nominis sibi: hic igitur in temporibus inferioribus fuit post captiuitatem & reuocationem, & post prophetas ferè omnes. ergo auus eius Iesus, sicut & ipse testatur, laborisque amator fuit vir inter Hebræos & prudentissimus, qui non solum aliorum qui ante eum prudentum virorum sapienter dicta collegit; sed & ipse propria quædam dictauit, multæ intellectionis & sapientiæ plena. postquam igitur librum hunc primus Iesus ferè collectum relinquens ex hominibus abijt, Sirach hic post illum rursus accipiens domestico filio reliquit Iesu: qui quidem eum amplectens, in vnam omnem concinnam constructionem collegit, sapientiam in qua suo & patris, atque & aui nomine vocans, ex ipso sapientiæ nomine amanter magis vt haberet auditorem ad ipsius libri meditationem attrahens. Sermones igitur prudentiæ ænigmata quæ & parabolas continet & particulares quasdam antiquas diuinas historias, deque viris qui bene placuerunt Deo, & orationem & hymnum eius: adhuc autem quibus Deus beneficijs dignatus est populum suũ, & quibus repleuit malis inimicos eorum, sectator Salomonis hic Iesus fuit, nihilo minus illo circa sapientiam & disciplinam approbatus, multæ disciplinæ verè & existens & vocatus.

ΣΟΦΙΑ ΙΗΣΟΥ υἱοῦ Σιράχ.

Ησοῦς οὗτος Σιρὰχ μὲν ἦν υἱός, ἔγγονος δὲ Ἰησοῦ ὁμωνύμου αὐτῷ· οὗτος οὖν ἐν χρόνοις κάτω γέγονε μετὰ τὴν αἰχμαλωσίαν καὶ ἀνάκλησιν, καὶ μετὰ τοὺς προφήτας σχεδὸν ἅπαντας· ὁ οὖν πάππος αὐτοῦ Ἰησοῦς, καθὰ καὶ αὐτὸς μαρτυρεῖ, φιλόπονός τε γέγονεν ἀνὴρ ἐν Ἑβραίοις καὶ φρονιμώτατος, ὃς οὐ μόνον τὰ ἑτέρων τῶν πρὸ αὐτοῦ συνελὼν ἀνδρῶν ἀποφθέγματα συνήγαγεν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἴδιά τινα ἀπεφθέγξατο πολλῆς συνέσεως καὶ σοφίας γέμοντα· ἐπεὶ οὖν τὴν βίβλον ταύτην ὁ πρῶτος Ἰησοῦς σχεδὸν ἢ συνειλεγμένην καταλιπὼν ἐξ ἀνθρώπων ᾤχετο· Σιρὰχ οὗτος μετ' αὐτὸν πάλιν λαβὼν τῷ οἰκείῳ παιδὶ κατέλιπεν Ἰησοῦ· ὃς δὴ ταύτης λαβόμενος, εἰς ἓν ἅπασαν ἐναρμόνιον σύνταγμα συνήγαγεν, σοφίαν ἐπί τε αὐτοῦ καὶ τῷ τοῦ πατρός, ἀλλὰ μὴν καὶ τῷ πάππου ὀνόματι κεκληκώς, ἐξ αὐτοῦ τοῦ τῆς σοφίας ὀνόματος ἀγαπητῶς μᾶλλον ἔχειν τὸν ἀκροατὴν πρὸς τὴν αὐτῆς τῆς βίβλου μελέτην ἐπισπώμενος· λόγους οὖν φρονήσεως αἰνίγματά τε καὶ παραβολὰς περιέχει καὶ μερικὰς τινὰς παλαιὰς θεοφιλεῖς ἱστορίας, περί τε ἀνδρῶν εὐαρεστησάντων τῷ θεῷ, καὶ εὐχὴν καὶ ὕμνον αὐτοῦ· ἔτι δὲ ὧν ὁ θεὸς εὐεργεσιῶν ἠξίωσε τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ ὧν ἔπλησε κακῶν τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν, ὁπαδὸς τοῦ Σολομῶντος οὗτος ὁ Ἰησοῦς γέγονεν, οὐδὲν ἧττον ἐκείνου περὶ τὴν σοφίαν καὶ παιδείαν εὐδοκιμήσας, πολυμαθὴς ἀληθῶς καὶ ὢν καὶ καλούμενος.

PROLOGVS LIBRI IESV FILII SIRACH; *Qui Ecclesiasticus appellatur.*

Vltorũ nobis & magnorũ per Legem & Prophetas, aliosque qui secuti sunt illos, sapientia demonstrata est; in quibus oportet laudare Israel, doctrinæ & sapientię causa: quia non solùm ipsos loquentes necesse est esse peritos, sed etiam extraneos posse & discentes & scribētes doctissimos fieri. Auus meus Iesus, postquā se amplius dedit ad diligentiam lectionis legis & prophetarũ, & aliorum librorũ, qui nobis à parentibus nostris traditi sunt, voluit & ipse scribere aliquid horũ, quæ ad doctrinam & sapientiam pertinent, vt desiderantes discere, & illorũ periti fieri, magis magisq; attendant animo, & confirmentur ad legitimam vitam. Hortor itaque venire vos cum beneuolentia, & attētiori studio lectionem facere, & veniam habere in illis, in quibus videmur sequentes imaginem sapientiæ, & deficere in verborum compositione. Nam deficient verba Hebraica, quando fuerint translata ad alteram linguam. Non autē solũ hæc, sed & ipsa Lex & Prophetæ, cæteraq; aliorũ librorum non paruam habent differentiā quādo inter se dicũtur. Nam in octauo & tricesimo anno tēporibus Ptolemæi Euergetis regis, postquā perueni in Ægyptũ, & cũ multũ tēporis ibi fuissem, inueni ibi libros relictos nō paruę neq; cōtemnēdę doctrinæ. Itaq; bonũ & necessariũ putaui; & ipse aliquā addere diligentiā & laborē interpretandi librũ istum; & multa vigilia attuli doctrinā in spacio tēporis ad illa, quæ ad finē ducunt, librũ istum dare, & illis qui volũt animũ intendere, & discere quemadmodũ oporteat instituere mores q̃ secundũ legē Dñi ꝓposuerint vitā agere.

CAPVT I.

Mnis ſapiẽtia 1
à Dño Deo A
eſt, & cũ illo
fuit ſemper,
& eſt ante æ-
uum. *Arenã 2
maris & pluuiæ guttas,& dies
ſeculi,quis dinumerauit?*Al- 3
titudinem cęli,& latitudinem
terræ,& profundũ abyſsi,quis
dimenſus eſt? Sapientiam Dei
præcedentẽ omnia, quis inue-
ſtigauit? * Prior omniũ creata 4
eſt ſapientia,& intellectus pru
dẽtiæ ab æuo. * Fons ſapientię 5
verbũ Dei in excelſis,& ingreſ
ſus illius mãdata æterna. *Ra- 6
dix ſapiẽtiæ cui reuelata eſt,&
aſtutias illius quis cognouit?
* Diſciplina ſapientiæ cui re- 7
uelata eſt & manifeſtata, &
multiplicationẽ ingreſſus illi⁹
qs intellexit? * Vnus eſt altiſ- 8
ſimus creator omniũ,omnipo
tẽs & rex potẽs,& metuendus
nimis,ſedens ſuper thronũ il- B
lius,& dominans Deus. * Ipſe 9
creauit illã in Spiritu ſancto,&
vidit,& dinumerauit,& men-
ſus eſt. *Et effudit illã ſuper o- 10
mnia opera ſua,& ſuper omnẽ
carnẽ,ſecũdũ datũ ſuũ,& pręⁿ
bet illã diligẽtibus ſe. *Timor 11
Dñi gloria,& gloriatio,& lęti-
tia, & corona exultationis.
* Timor Dñi delectabit cor, 12
& dabit lætitiam & gaudiũ in
longitudinẽ dierũ. * Timenti 13
Dñm bene erit in extremis,&
in die defunctionis ſuæ bene-
dicetur. * Dilectio Dei hono- 14
rabilis ſapientia: *quibus aũt 15
apparuerit ĩ viſu, diligũt eã in
viſione & in agnitiõe magna-
liũ ſuorũ. * Initiũ ſapiẽtiæ ti- 16
mor Dñi,& cũ fidelib⁹ in vul-
ua concreatus eſt,& cũ electis
fœminis graditur, & cũ iuſtis
& fidelibus agnoſcitur. * Ti- 17
mor Dñi ſcientiæ religioſitas.
* Religioſitas cuſtodiet & iu- 18
ſtificabit cor, iocunditatẽ atq; C
gaudiũ dabit. *TimẽtiDeũ bñ 19
erit,& in dieb⁹ cõſolationis illius benedicetur. 20 Plenitudo ſapiẽtię timere Deũ,& plenitudo à fructib⁹
illius. 21 Omnem domum illius implebit à generationibus, & receptacula à theſauris illius.

κεφ. α΄.

Ἅσα σοφία παρὰ 1
κυρίου, καὶ μετ᾽ αὐτοῦ
ἐστιν εἰς τὸν αἰῶνα.
* ἄμμον θαλασ- 2
σῶν καὶ σταγόνας
ὑετοῦ καὶ ἡμέρας αἰῶνος τίς ἐξα-
ριθμήσει;
* ὕψος οὐρανοῦ καὶ πλάτος γῆς 3
καὶ ἄβυσσον καὶ σοφίαν τίς ἐξιχνιά-
σει; * προτέρα πάντων ἔκτισται 4
σοφία, καὶ σύνεσις φρονήσεως ἐξ αἰ-
ῶνος. * πηγὴ σοφίας λόγος 5
θεοῦ ἐν ὑψίστοις, καὶ αἱ πορεῖαι αὐτῆς
ἐντολαὶ αἰώνιοι.
* ῥίζα σοφίας τίνι ἀπεκαλύφθη; 6
καὶ τὰ πανουργεύματα αὐτῆς τίς
ἔγνω; * εἷς ἐστι σοφὸς φοβερὸς σφό- 8
δρα καθήμενος ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτοῦ.
* κύριος αὐτὸς ἔκτισεν αὐτὴν 9
καὶ εἶδε καὶ ἐξηρίθμησεν αὐτήν.
* καὶ ἐξέχεεν αὐτὴν ἐπὶ πάντα 10
τὰ ἔργα αὐτοῦ. μετὰ πάσης σαρκὸς
κατὰ τὴν δόσιν αὐτοῦ, καὶ ἐχορήγησεν
αὐτὴν τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν.
* φόβος κυρίου δόξα καὶ καύχη- 11
μα καὶ εὐφροσύνη καὶ στέφανος ἀ-
γαλλιάματος.
* φόβος κυρίου τέρψει καρδίαν 12
καὶ δώσει εὐφροσύνην καὶ χαρὰν καὶ
μακροημέρευσιν.
* τῷ φοβουμένῳ τὸν κύριον εὖ ἔσται 13
ἐπ᾽ ἐσχάτων, καὶ ἐν ἡμέρᾳ τελευτῆς
αὐτοῦ εὐλογηθήσεται.
* ἀρχὴ σοφίας φοβεῖσθαι τὸν κύ- 16
ριον, καὶ μετὰ πιστῶν ἐν μήτρᾳ συνεκ-
τίσθη αὐτοῖς.
* μετὰ ἀνθρώπων θεμέλιον αἰῶ- 17
νος ἐνόσσευσε, καὶ μετὰ τοῦ σπέρματος
αὐτῶν ἐμπιστευθήσεται.
* πλησμονὴ σοφίας φοβεῖσθαι τὸν 20
κύριον, καὶ μεθύσκει αὐτοὺς ἀπὸ τῶν
καρπῶν αὐτῆς.
* πάντα τὸν οἶκον αὐτῶν ἐνέπλη- 21
σεν ἐπιθυμημάτων αὐτῆς, καὶ τὰ
ἀποδοχεῖα ἀπὸ τῶν γεννημάτων αὐ
τῆς.

CAP. I.

1 *Mnis ſa-*
pientia à
Domino,
& cum
illo eſt in
ſeculum.
2 * *Arenam maris & gut-*
tas pluuiæ,et dies ſeculi quis
enumerabit?
3 * *Altitudinem cæli &*
latitudinem terræ, & abyſ-
ſum, & ſapientiam quis in-
ueſtigabit?
4 * *Prior omnibus creata*
eſt ſapientia, & intellectus
prudentiæ ab æuo.
5 * *Fons ſapientiæ verbum*
Dei in excelſis, & viæ eius
mandata æterna.
6 * *Radix ſapientiæ cui re-*
uelata eſt? & aſtutias illius
quis cognouit?
8 * *Vnus eſt ſapiens terri-*
bilis valdè,ſedens ſuper thro
9 *num ſuum.* * *Dominus ipſe*
creauit illã, & vidit & di-
numerauit illam.
10 * *Et effudit illam ſuper o-*
mnia opera ſua. Cum omni
carne ſecũdum datum ſuum,
& præbuit illam diligenti-
11 *bus ſe.* * *Timor Domini glo-*
ria & gloriatio, & lætitia,
& corona exultationis.
12 * *Timor Domini delecta-*
bit cor & dabit lætitiam, &
gaudium, & longitudinem
13 *dierũ.* * *Timenti Dominũ be-*
ne erit in extremis, & in die
defunctionis ſuæ benedice-
16 *tur.* * *Initium ſapientiæ*
timere Dominum, & cum fi
delibus in vulua concreatum
17 *eſt eis.* * *Cum hominibus fun*
damentum ſeculi nidificauit,
& cum ſemine eorum fidem
20 *habebit.* * *Plenitudo ſapien*
tiæ timere Dominũ, & ine-
briat eos à fructibus illius.
21 * *Omnem domum eorum*
impleuit deſiderijs eius, &
receptacula de generationi-
bus illius.

*Vtraque autem sunt do- 23
na Dei ad pacem. *Coro- 22
na sapientiæ timere Dominũ,
germinans pacem, & sanita-
tem salutis. dilatat autẽ glo-
riatio diligentibus eum.
*Scientiam & cognitionẽ 24
intellectus distillauit sapien-
tia, & gloriam possidentium
eam exaltauit. *Radix sa- 25
pientiæ timere Dominum, et
rami illius longitudo dierum.
*Timor Domini expellit 27
peccata, perseuerans autem
auertit iram.
*Non poterit iracundus 28
vir iustificari; nam declina-
tio iræ eius casus ei.
*Vsque in tempus susti- 29
nebit patiens, & postea ei
pullulabit lætitia.
*Vsque in tempus abscõ- 30
det verba illius, et labia mul-
torum enarrabunt sensum
illius.
*In thesauris sapientiæ 31
parabolæ scientiæ; abomina-
tio autem peccatori cultus
Dei.
*Concupiscens sapientiã, 32
serua mandata, & Dominus
præbebit tibi illã. *Sapien- 33
tia enim & disciplina timor
Domini, & beneplacitum
eius fides & mansuetudo.
*Non sis incredulus ti- 34
mori Domini indigẽs existẽs,
& ne accesseris ad eum in
corde duplici.
*Ne sis hypocrita in ore 35
hominum, et in labijs tuis ne
attendas.
*Ne extollas te, vt non 36
cadas, et inducas animæ tuæ
ignominiam.
*Et reuelabit Dominus 37
absconsa tua omnia, & in
medio synagogæ deijciet te.
*Quoniam nõ accessisti in 38
veritate ad timorẽ Domini,
& cor tuum plenum dolo.

CAP. II.

Fili, si accesseris ad seruiẽ- 1
dum Domino, præpara
animam tuam ad tentatio-
nem.

23 *ἀμφότερα δέ ἐστι δῶρα θεοῦ
εἰς εἰρήνην.
22 *στέφανος σοφίας φοβεῖσθαι
τὸν κύριον, ἀναθάλλων εἰρήνην καὶ
ὑγίειαν ἰάσεως· πλατυνεῖ δὲ καύ-
χησις τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν.
24 *ἐπιστήμην καὶ γνῶσιν συνέσεως
ἐξώμβρησεν ἡ σοφία, καὶ δόξαν κρα-
τούντων αὐτὴν ἀνύψωσε.
25 *ῥίζα σοφίας φοβεῖσθαι τὸν κύ-
ριον, καὶ οἱ κλάδοι αὐτῆς μακροη-
μερεύσεις.
27 *φόβος κυρίου ἀπωθεῖται ἁ-
μαρτήματα, παραμένων δὲ ἀπο-
στρέφει ὀργήν.
28 *οὐ δυνήσεται θυμώδης ἀνὴρ δι-
καιωθῆναι, ἡ γὰρ ῥοπὴ τοῦ θυμοῦ αὐ-
τοῦ πτῶσις αὐτῷ.
29 *ἕως καιροῦ ἀνέξεται μακρό-
θυμος, καὶ ὕστερον αὐτῷ ἀναδώσει
30 εὐφροσύνη. *ἕως καιροῦ κρύψει
τοὺς λόγους αὐτοῦ, καὶ χείλη πολλῶν
ἐκδιηγήσεται σύνεσιν αὐτοῦ.
31 *ἐν θησαυροῖς σοφίας παραβο-
λαὶ ἐπιστήμης, βδέλυγμα δὲ ἁμαρ-
τωλῷ θεοσέβεια.
32 *ἐπιθυμήσας σοφίαν διατήρη-
σον ἐντολάς, καὶ κύριος χορηγήσει
33 σοι αὐτήν. *σοφία γὰρ καὶ παιδεία
φόβος κυρίου, καὶ εὐδοκία αὐτοῦ πί-
στις καὶ πρᾳότης.
34 *μὴ ἀπειθήσῃς φόβῳ κυρίου ἐν-
δεὴς ὤν, καὶ μὴ προσέλθῃς αὐτῷ ἐν
καρδίᾳ δισσῇ.
35 *μὴ ὑποκριθῇς ἐν στόμασιν ἀν-
θρώπων καὶ ἐν τοῖς χείλεσί σου μὴ
πρόσεχε.
36 *μὴ ἐξύψου σεαυτόν, ἵνα μὴ πέ-
σῃς καὶ ἐπαγάγῃς τῇ ψυχῇ σου ἀτι-
37 μίαν. *καὶ ἀποκαλύψει κύριος
τὰ κρυπτά σου πάντα, καὶ ἐν μέσῳ συ-
ναγωγῆς καταβαλεῖ σε.
38 *ὅτι οὐ προσῆλθες ἐν ἀληθείᾳ τῷ
φόβῳ τοῦ κυρίου, καὶ ἡ καρδία σου
πλήρης δόλου.

β΄.

1 *Τέκνον εἰ προσέρχῃ δουλεύειν
τῷ κυρίῳ, ἑτοίμασον τὴν ψυχήν σου
εἰς πειρασμόν.

22 *Corona sapientiæ timor
Domini, replens pacem & sa-
lutis fructum. & vidit & di-
numerauit eam.
23 *Vtraque autem sunt dona
24 Dei. *Scientiam & intelle-
ctum prudẽtiæ sapiẽtia com-
partietur, & gloriam tenentiũ
25 se exaltat. *Radix sapientię
est timere Deum, & rami illius
26 longæui. *In thesauris sa-
pientiæ intellectus & scientiæ
religiositas; execratio autem
peccatoribus sapientia.
27 *Timor Domini expellit
28 peccatum. *Nam qui sine
timore est, non poterit iustifi-
cari. iracundia enim animo-
D sitatis illius, subuersio illius
29 est. *Vsque in tempus su-
stinebit patiens, & postea red-
ditio iocunditatis.
30 *Bonus sensus vsque in tẽ-
pus abscondet verba illius, &
labia multorum enarrabunt
sensum illius.
31 *In thesauris sapientiæ si-
gnificatio disciplinę, execratio
autem peccatori cultura Dei.
32 *Fili, concupiscens sapien-
tiam, conserua iustitiam, &
33 Deus præbebit illã tibi. *Sa-
pientia enim & disciplina ti-
mor Dñi, & quod beneplacitũ
est illi, fides & mansuetudo, &
adimplebit thesauros illius.
34 *Contumax non sis, & in-
credibilis timori Dei, & ne ac-
cesseris ad illũ duplici corde.
35 *Ne fueris hypocrita in cõ-
spectu hominũ, & non scan-
dalizeris in labiis tuis.
36 *Attẽde in illis, ne fortè ca-
das & adducas animæ tuæ in-
honorationem.
37 *Et reuelet Deus absconsa
tua, & in medio synagogæ
elidat te.
38 *Quoniam accessisti mali-
gnè ad Dominũ, & cor tuum
plenum est dolo & fallacia.

CAP. II.

1 Fili, accedens ad seruitutem
A Dei, sta in iustitia & in ti-
more, & præpara animã tuam
ad tentationem.

* Deprime cor tuum,& su- 2
stine, & inclina aurem tuam,
& suscipe verba intellectus, &
ne festines in tēpus obductio-
nis. * Sustine sustentationes 3
Dei,coniungere Deo, & susti-
ne,vt crescat in nouissimo vi-
ta tua. *Omne quod tibi ap- 4
plicitum fuerit, accipe, & in
dolore sustine,& in humilita-
te tua patientiam habe:
* Quoniam in igne proba- 5
tur aurum & argentum, ho-
mines verò receptibiles in ca-
mino humiliationis. * Cre- 6
de Deo, & recuperabit te, & B
dirige viam tuam, & spera in
illum. serua timorem illius,&
in illo veterasce. * Metuen- 7
tes Dominū sustinete miseri-
cordiam eius,& non deflecta-
tis ab illo, ne cadatis.
* Qui timetis Dominum, 8
credite illi, & non euacuabi-
tur merces vestra. * Qui ti- 9
metis Dominum, sperate in
illum, & in oblectationem
veniet vobis misericordia.
* Qui timetis Dominum, 10
diligite illum, & illuminabū-
tur corda vestra. * Respici- 11
te filij nationes hominum, &
scitote quia nullus sperauit in
Domino,& confusus est.
* Quis enim permansit in 12
mādatis eius, & derelictus est? C
aut quis inuocauit eum,& de-
spexit illū? * Quoniam pius 13
& misericors est Deus, & re-
mittit in die tribulationis pec
cata, & protector est omnibus
exquirentibus se in veritate.
* Væ duplici corde,& labiis 14
scelestis & manib9 malè faciē-
tibus,& peccatori terrā ingre-
dieti duabus viis. * Væ dissolu 15
tis corde,q. nō credūt Deo, &
ideo nō ꝓtegēturab eo. * Væ 16
his qui perdiderūt sustinentiā,
& q. dereliquerūt vias rectas,
& diuerterunt in vias prauas.
* Et quid faciēt cū inspicere 17
cœperit Dñs? * Qui timēt Do- 18
minum, nō erunt incredibiles
verbo illius; & qui diligūt il-
lum,conseruabūt verbū illius.

* εὔθυνον τὴν καρδίαν σου καὶ καρ- 2
τέρησον, καὶ μὴ σπεύσῃς ἐν καιρῷ ἐ-
παγωγῆς.
* κολλήθητι αὐτῷ καὶ μὴ ἀπο- 3
στῇς, ἵνα αὐξηθῇς ἐπ᾽ ἐσχάτων σου.
* πᾶν ὃ ἐὰν ἐπαχθῇ σοι, δέξαι 4
ἀσμένως, καὶ ἐν ἀλλάγμασι ταπεινώ-
σεώς σου μακροθύμησον.
* ὅτι ἐν πυρὶ δοκιμάζεται χρυ- 5
σός, καὶ ἄνθρωποι δεκτοὶ ἐν καμίνῳ
ταπεινώσεως.
* πίστευσον αὐτῷ καὶ ἀντιλήψεταί 6
σου, καὶ εὔθυνον τὰς ὁδούς σου καὶ ἔλ-
πισον ἐπ᾽ αὐτόν.
* οἱ φοβούμενοι τὸν κύριον πι- 7
στεύσατε αὐτῷ, καὶ οὐ μὴ πταίσῃ ὁ μι-
σθὸς ὑμῶν.
* οἱ φοβούμενοι τὸν κύριον, ἐλ- 8
πίσατε εἰς ἀγαθὰ καὶ εἰς εὐφροσύνην
αἰῶνος καὶ ἐλέους.
* οἱ φοβούμενοι τὸν κύριον, ἀνα- 9
μείνατε τὸ ἔλεος αὐτοῦ, καὶ μὴ ἐκκλί-
νητε ἵνα μὴ πέσητε.
* ἐμβλέψατε εἰς ἀρχαίας γε- 11
νεὰς καὶ ἴδετε· τίς ἐνεπίστευσε κυρίῳ
καὶ κατῃσχύνθη;
* ἢ τίς ἐνέμεινε τῷ φόβῳ αὐτοῦ 12
καὶ ἐγκατελείφθη; ἢ τίς ἐπεκα-
λέσατο αὐτόν, καὶ ὑπερεῖδεν αὐ-
τόν;
* διότι οἰκτίρμων καὶ ἐλεήμων 13
ὁ κύριος, μακρόθυμος καὶ πολυέ-
λεος, καὶ ἀφίησιν ἁμαρτίας καὶ σῴζει
ἐν καιρῷ θλίψεως.
* οὐαὶ καρδίαις δειλαῖς καὶ χερ- 14
σὶ παρειμέναις, καὶ ἁμαρτωλῷ
ἐπιβαίνοντι δύο τρίβους.
* οὐαὶ καρδίᾳ παρειμένῃ, ὅτι οὐ 15
πιστεύει, διὰ τοῦτο οὐ σκεπασθή-
σεται.
* οὐαὶ ὑμῖν τοῖς ἀπολωλεκόσι τὴν 16
ὑπομονήν.
* καὶ τί ποιήσετε ὅτε ἐπισκέπτη- 17
ται κύριος;
* οἱ φοβούμενοι κύριον οὐκ ἀ- 18
πειθήσουσι ῥήμασιν αὐτοῦ, καὶ οἱ ἀ-
γαπῶντες αὐτὸν συντηρήσουσι τὰς
ὁδοὺς αὐτοῦ.

2 * *Dirige cor tuum & su-*
stine, & ne festines in tem-
pore inductionis.
3 * *Conglutinare ei, & ne*
discesseris, vt augearis in ex-
tremis tuis.
4 * *Omne quodcunque ad-*
ductum fuerit tibi, accipe li-
benter, & in mutatione hu-
militatis tuæ patiētiam habe.
5 * *Quoniam in igne proba-*
tur aurum, & homines re-
ceptibiles in camino humili-
tatis.
6 * *Crede ei, & recuperabit*
te, & dirige vias tuas, &
spera in illum.
7 * *Qui timetis Dominum,*
credite illi, & non cadet mer
ces vestra.
8 * *Qui timetis Dominum,*
sperate in bona, & in lætitiā
seculi & misericordiæ.
9 * *Qui timetis Dominum,*
expectate misericordiā eius,
& ne declinetis, vt non ca-
datis.
11 * *Inspicite in antiquas*
nationes, & scitote. quis fi-
duciam habuit Domino, con-
fusus est?
12 * *Aut quis permansit in*
timore illius, & derelictus
est? aut quis inuocauit eum,
& despexit illum?
13 * *Quoniam pius & mise-*
ricors Dominus, patiens &
multum misericors, & re-
mittit peccata, & liberat in
tempore tribulationis.
14 * *Væ cordibus timidis, &*
manibus dissolutis, & pec-
catori ingredienti duas se-
mitas.
15 * *Væ cordi dissoluto, quo-*
niam non credit, propter hoc
non protegetur.
16 * *Væ vobis qui perdidistis*
patientiam.
17 * *Et quid facietis cùm in-*
spexerit Dominus?
18 * *Qui timent Dominum,*
non erunt increduli verbis
eius, & qui diligunt illum,
conseruabunt vias eius.

‡ Qui timent Dominum, inquirent complacentiam ab eo. 19

‡ Et qui diligunt eum, re- 20
plebuntur lege.

‡ Qui timent Dominum, 21
præparabunt corda sua, & in conspectu illius humiliabunt animas suas.

‡ Incidemus in manus 22
Dei & non in manus hominum.

‡ Sicut enim magnitudo 23
illius, sic & misericordia illius.

CAP. III.

ME patrem audite filij, 2
& sic facite, vt salui sitis.

‡ Nam Dominus hono- 3
rauit patrem in filiis, & iudicium matris firmauit in filios.

‡ Qui honorat patrē, ve- 4
niam impetrat peccatorum.

‡ Et sicut thesaurizans 5
qui honorat matrem suam.

‡ Qui honorat patrem, læ 6
tabitur in filiis, et in die orationis suæ exaudietur.

‡ Qui honorat patrem, 7
longam vitam viuet: & qui obedit Domino, quietem dabit matri suæ.

‡ Qui timet Dominum, 8
honorabit patrem, & quasi dominis seruiet his qui genuerunt se.

‡ In opere & sermone ho 9
nora patrem tuum & matrem, vt superueniat tibi benedictio ab hominibus.

‡ Benedictio enim patris 11
firmat domos filiorum; maledictio autem matris eradicat fundamenta.

‡ Ne glorieris in contu- 12
melia patris tui, non enim est tibi gloria patris ignominia.

‡ Nam gloria hominis ex 13
honore patris sui, & dedecus filijs mater in ignominia.

‡ Fili, adiuua in senecta 14
patrem tuum, & ne contristes eum in vita tua.

19 ‡ οἱ φοβούμενοι κύριον ζητήσουσιν εὐδοκίαν παρ᾽ αὐτοῦ.

20 ‡ καὶ οἱ ἀγαπῶντες αὐτὸν πλησθήσονται τοῦ νόμου.

21 ‡ οἱ φοβούμενοι κύριον ἑτοιμάσουσι καρδίας αὐτῶν, καὶ ἐνώπιον αὐτοῦ ταπεινώσουσι τὰς ψυχὰς αὐτῶν.

22 ἐμπεσούμεθα εἰς χεῖρας θεοῦ καὶ οὐκ εἰς χεῖρας ἀνθρώπων.

23 ‡ ὡς γὰρ ἡ μεγαλωσύνη αὐτοῦ, οὕτως καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ.

γ.

2 ‡ Εμοῦ τοῦ πατρὸς ἀκούσατε τέκνα, καὶ οὕτως ποιήσατε, ἵνα σωθῆτε.

3 ‡ ὁ γὰρ κύριος ἐδόξασε πατέρα ἐπὶ τέκνοις, καὶ κρίσιν μητρὸς ἐστερέωσεν ἐφ᾽ υἱοῦς.

4 ‡ ὁ τιμῶν πατέρα ἐξιλάσκεται ἁμαρτίας.

5 ‡ καὶ ὡς ἀποθησαυρίζων ὁ δοξάζων μητέρα αὐτοῦ.

6 ‡ ὁ τιμῶν πατέρα εὐφρανθήσεται ἐπὶ τέκνοις, καὶ ἐν ἡμέρα προσευχῆς αὐτοῦ εἰσακουσθήσεται.

7 ‡ ὁ δοξάζων πατέρα μακροημερεύσει, καὶ ὁ εἰσακούων κυρίου ἀναπαύσει μητέρα αὐτοῦ.

8 ‡ ὁ φοβούμενος κύριον τιμήσει πατέρα, καὶ ὡς δεσπόταις δουλεύσει τοῖς γεννήσασιν αὐτόν.

9 ‡ Ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα, ἵνα ἐπέλθῃ σοι εὐλογία παρ᾽ ἀνθρώπων.

11 ‡ εὐλογία γὰρ πατρὸς στηρίζει οἴκους τέκνων, κατάρα δὲ μητρὸς ἐκριζοῖ θεμέλια.

12 ‡ μὴ δοξάζου ἐν ἀτιμίᾳ πατρός σου, οὐ γάρ ἐστί σοι δόξα πατρὸς ἀτιμία.

13 ‡ ἡ γὰρ δόξα ἀνθρώπου ἐκ τιμῆς πατρὸς αὐτοῦ, καὶ ὄνειδος τέκνοις μήτηρ ἐν ἀδοξίᾳ.

14 ‡ τέκνον ἀντιλαβοῦ ἐν γήρᾳ πατρός σου, καὶ μὴ λυπήσῃς αὐτὸν ἐν ζωῇ σου.

19 ‡ Qui timent Dominum,
inquirent quæ beneplacita
sunt ei; & qui diligunt eum,
replebuntur lege ipsius.
20 ‡ Qui timēt Dominū, præ-
parabūt corda sua, & in con-
spectu illius sanctificabūt ani-
21 mas suas. ‡ Qui timent Do-
minum, custodiunt manda-
ta eius, & patientiam habe-
bunt vsque ad inspectionem
22 illius, dicentes: ‡ Si pœni-
tentiam non egerimus, inci-
demus in manus Domini, &
23 non in manus hominū. ‡ Se-
cundum enim magnitudinē
illius, sic & misericordia illius
cum ipso est.

CAP. III.

1 FIlij sapientiæ ecclesia iusto-
A rū; & natio illorū obedien-
2 tia & dilectio. ‡ Iudicium
patris audite filij, & sic facite
3 vt salui sitis. ‡ Deus enim
honorauit patrē in filijs, & iu-
diciū matris exqrens, firmauit
4 in filios. ‡ Qui diligit Deū,
exorabit pro peccatis, & cōti-
nebit se ab illis, & in oratione
5 dierū exaudietur. ‡ Et sicut q
thesaurizat, ita & qui honori-
6 ficat matrē suā. ‡ Qui honorat
patrē suū, iucūdabitur in filijs;
& in die orationis suæ exau-
7 dietur. ‡ Qui honorat pa-
B trem suū, vita viuet longiore;
& qui obedit patri, refrigera-
8 bit matrē. ‡ Qui timet Dn̄m,
honorat parētes, & quasi dn̄s
seruiet his, qui se genuerunt.
9 ‡ In opere & sermone, & om
10 ni patientia. ‡ Honora patrē Ex. 20. b. Mat. 15. b. Ephe. 6. a.
tuū, vt superueniat tibi bene-
dictio à Deo: & benedictio il-
11 lius in nouissimo manet. ‡ Be-
nedictio patris firmat domos
filiorū, maledictio aūt matris
12 eradicat fundamēta. ‡ Ne glo-
rieris in contumelia patris tui;
nō enim est tibi gloria, sed cō-
13 fusio. ‡ Gloria enim hominis
ex honore patris sui, & dede-
cus filij pater sine honore.
14 ‡ Fili, suscipe senectam pa-
tris tui, & non contristes eum
in vita illius.

15 * Et ſi defecerit ſenſu, veniã da, & ne ſpernas eum in tua virtute.

16 * Eleemoſyna enim patris non erit in obliuione. C

17 * Nam pro peccato matris reſtituetur tibi bonum, & in iuſtitia ædificabitur tibi, & in die tribulationis commemorabitur tui, & ſicut in ſereno glacies, ſoluentur peccata tua.

18 * Quàm malæ famę eſt qui derelinquit patrem, & eſt maledictus à Deo, qui exaſperat matrem!

19 * Fili, in manſuetudine opera tua perfice, & ſuper hominum gloriam diligêris.

20 * Quantò magnus es, humilia te in omnibus, & corã Deo inuenies gratiam.

21 * Quoniam magna potentia Dei ſolius, & ab humilibus honoratur.

22 * Altiora te ne quæſieris, & fortiora te ne ſcrutatus fueris; ſed quæ præcepit tibi Deus, illa cogita ſemper, & in pluribus operibus eius ne fueris curioſus.

23 * Non eſt enim tibi neceſſarium ea quæ abſcondita ſunt, videre oculis tuis.

24 * In ſuperuacuis rebus noli ſcrutari multipliciter, & in pluribus operibus eius nõ eris curioſus.

25 * Plurima enim ſuper ſenſum hominũ oſtenſa ſunt tibi.

26 * Multos enim ſupplantauit ſuſpitio illorum, & in vanitate detinuit ſenſus illorum. D

27 * Cor durũ habebit malé in nouiſſimo; & qui amat periculum, in illo peribit.

28 * Cor ingrediens duas vias, nõ habebit ſucceſſus; & prauũ cor in illis ſcandalizabitur.

29 * Cor nequam grauabitur in doloribus, & peccator adijciet ad peccandum.

30 * Synagogæ ſuperborum nõ erit ſanitas, frutex enim peccati eradicabitur in illis, & non intelligetur.

15 * καὶ ἐὰν ἀπολείπῃ σύνεσιν, συγγνώμην ἔχε, καὶ μὴ ἀτιμάσῃς αὐτὸν ἐν πάσῃ ἰσχύϊ σου.

16 * ἐλεημοσύνη γὰρ πατρὸς σου οὐκ ἐπιλησθήσεται.

17 * καὶ ἀντὶ ἁμαρτιῶν προσανοικοδομηθήσεταί σοι. ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως ἀναμνησθήσεταί σου, ὡς εὐδία ἐπὶ παγετῷ, οὕτως ἀναλυθήσονταί σου αἱ ἁμαρτίαι.

18 * ὡς βλάσφημος ὁ ἐγκαταλείπων πατέρα αὐτοῦ, καὶ κεκατηραμένος ὑπὸ κυρίου, ὁ παροργίζων μητέρα αὐτοῦ.

19 * τέκνον τὰ ἔργα σου ἐν πραότητι διεξάγαγε, καὶ ὑπὸ ἀνθρώπου δεκτοῦ ἀγαπηθήσῃ.

20 * ὅσῳ μέγας εἶ, τοσούτῳ ταπείνου σεαυτόν, καὶ ἔναντι κυρίου εὑρήσεις χάριν. 21 * πολλοί εἰσιν ὑψηλοὶ καὶ ἐπίδοξοι, ἀλλὰ πραέσιν ἀποκαλύπτεται μυστήρια· ὅτι μεγάλη ἡ δυναστεία κυρίου, καὶ ὑπὸ τῶν ταπεινῶν δοξάζεται.

22 * χαλεπώτερά σου μὴ ζήτει ἀναισθήτως, καὶ ἰσχυρότερά σου μὴ ἐξέταζε ἀφροσύνῃ. ἃ προσετάγη σοι ταῦτα διανοοῦ ὁσίως.

23 * οὐ γάρ ἐστί σοι χρεία τῶν κρυπτῶν βλέπειν ὀφθαλμοῖς.

24 * ἐν τοῖς περισσοῖς τῶν λόγων σου μὴ περιεργάζου.

25 * πλείονα γὰρ συνέσεως ἀνθρώπων ὑπεδείχθη σοι.

26 * πολλοὺς ἐπλάνησεν ἡ ὑπόληψις αὐτῶν ἡ ματαία, καὶ ὑπόνοια πονηρὰ ὠλίσθησε διάνοιαν αὐτῶν· κόρας μὴ ἔχων ἀπορήσεις φωτός, γνώσεως δὲ ἀμοιρῶν μὴ ἐπαγγέλλου.

27 * καρδία σκληρὰ κακωθήσεται ἐπ' ἐσχάτων, καὶ ὁ ἀγαπῶν κίνδυνον ἐν αὐτῷ ἀπολεῖται.

29 * καρδία σκληρὰ βαρυνθήσεται πόνοις, καὶ ὁ ἁμαρτωλὸς προσθήσει ἁμαρτίας ἐφ' ἁμαρτίας.

30 * ἐν ἐπαγωγῇ ὑπερηφάνου, οὐκ ἔστιν ἴασις. ὁδοιπορίαι αὐτοῦ ἐκριζωθήσονται· φυτὸν γὰρ πονηρίας ἐρρίζωκεν ἐν αὐτῷ.

15 * *Et ſi defecerit ſenſu, veniam habe, & ne inhonores eum in tota virtute tua.*

16 * *Eleemoſyna enim patris tui non dabitur obliuioni.*

17 * *Et pro peccatis reædificabitur tibi. In die tribulationis recordabitur tui, ſicut ſerenitas in glacie, ſic ſoluentur tua peccata.*

18 * *Quàm malæ famæ qui relinquit patrem ſuum, & maledictus à Domino, qui exaſperat matrem ſuam!*

19 * *Fili, opera tua in manſuetudine perfice, & ab homine acceptabili diligêris.*

20 * *Quantum magnus es, tantum humilia teipſum, & coram Domino inuenies gratiam.*

21 * *Multi ſunt excelſi & glorioſi, ſed manſuetis reuelantur myſteria: quoniam magna potentia Domini, & ab humilibus honoratur.*

22 * *Difficiliora te ne quæras ſine ſenſu, & fortiora te ne exquiras cum ſtultitia.*

23 * *Quæ præcepta ſunt tibi hæc cogita ſanctè: non enim eſt tibi opus occulta videre oculis.*

24 * *In ſuperuacuis ſermonum tuorum ne ſis curioſus.*

25 * *Plura enim intellectu hominum oſtenſa ſunt tibi.*

26 * *Multos ſupplantauit ſuſpitio illorum vana, & cogitatio praua labefecit ſententiam eorum. Pupillas non habens indigebis luce; cognitione autem carens ne profitearis.*

27 * *Cor durum male habebit in nouiſſimis, & qui amat periculũ, in illo peribit.*

29 * *Cor durum grauabitur laboribus, & peccator adijciet peccata ſuper peccata.*

30 * *In inductione ſuperbi, non eſt ſanitas, itinera eius eradicabuntur, planta enim nequitiæ radices miſit in eo.*

** Cor sapientis cogitabit parabolam, & auris auditoris desiderium sapientis.* 32

** Ignem ardentem extinguet aqua, & in eleemosynis veniam impetrabit peccati.* 33

** Et Dominus qui retribuit gratias meminit in posterum, & in tempore casus sui inueniet firmamentum.* 34

CAP. IIII.

FIli vitam pauperis ne defraudes, & ne protrahas oculos indigentes. 1

** Animam esurientem ne tristifices, & ne protrahas virum in inopia sua.* 2

** Cor irritatum ne conturbes, & ne protrahas datum indigentis.* 3

** Supplicem in tribulatione positum ne abijcias, & ne auertas faciem tuam ab egeno.* 4

** Ab inope ne auertas oculum, & ne dederis locum homini maledicendi tibi.* 5

** Maledicentis enim tibi in amaritudine animæ suæ, deprecationem eius exaudiet qui fecit eum.* 6

** Amicabilem te fac congregationi; & magnati humilia caput tuum.* 7

** Inclina aurem tuam pauperi sine tristitia, & responde illi pacifica in mansuetudine.* 8

** Libera eum qui iniuriam patitur de manu iniuriantis, & ne sis impatiens cùm iudices tu.* 9

** Esto pupillo vt pater, & pro viro matri eorum.* 10

** Et eris vt filius altissimi, & diliget te magis quàm mater tua.* 11

** Sapientia filios suos exaltauit, & suscipit inquirentes se.* 12

31 * καρδία συνετοῦ διανοηθήσεται παραβολήν, καὶ οὖς ἀκροατοῦ ἐπιθυμία σοφοῦ.

33 * πῦρ φλογιζόμενον ἀποσβέσει ὕδωρ, καὶ ἐν ἐλεημοσύναις ἐξιλάσεται ἁμαρτίας.

34 * καὶ κύριος ὁ ἀνταποδιδοὺς χάριτας μέμνηται εἰς τὰ μετὰ ταῦτα, καὶ ἐν καιρῷ πτώσεως αὐτοῦ εὑρήσει στήριγμα.

δ'.

1 * Τέκνον τὴν ζωὴν τοῦ πτωχοῦ μὴ ἀποστερήσῃς, καὶ μὴ παρελκύσῃς ὀφθαλμοὺς ἐπιδεεῖς.

2 * ψυχὴν πεινῶσαν μὴ λυπήσῃς, καὶ μὴ παρελκύσῃς ἄνδρα ἐν ἀπορίᾳ αὐτοῦ.

3 * καρδίαν παρωργισμένην μὴ προσταράξῃς, καὶ μὴ παρελκύσῃς δόσιν προσδεομένου.

4 * ἱκέτην θλιβόμενον μὴ ἀπαναίνου, καὶ μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπὸ πτωχοῦ.

5 * ἀπὸ δεομένου μὴ ἀποστρέψῃς ὀφθαλμὸν, καὶ μὴ δῷς τόπον ἀνθρώπῳ καταράσασθαί σε.

6 * καταρωμένου γάρ σε ἐν πικρίᾳ ψυχῆς αὐτοῦ, τῆς δεήσεως αὐτοῦ εἰσακούσεται ὁ ποιήσας αὐτόν.

7 * προσφιλῆ σεαυτὸν ποίει συναγωγῇ, καὶ μεγιστᾶνι ταπείνου τὴν κεφαλήν σου.

8 * κλῖνον τὸ οὖς σου πτωχῷ ἀλύπως, καὶ ἀποκρίθητι αὐτῷ εἰρηνικὰ ἐν πραότητι.

9 * ἐξελοῦ ἀδικούμενον ἐκ χειρὸς ἀδικοῦντος, καὶ μὴ ὀλιγοψυχήσῃς ἐν τῷ κρίνειν σε.

10 * γίνου ὀρφανοῖς ὡς πατὴρ, καὶ ἀντὶ ἀνδρὸς τῇ μητρὶ αὐτῶν.

11 * καὶ ἔσῃ ὡς υἱὸς ὑψίστου, καὶ ἀγαπήσει σε μᾶλλον ἢ μήτηρ σου.

12 * ἡ σοφία υἱοὺς ἑαυτῆς ἀνύψωσε, καὶ ἐπιλαμβάνεται τῶν ζητούντων αὐτήν.

31 * Cor sapientis intelligetur
in sapientia, & auris bona audiet
cum omni concupiscẽtia
sapientiam.
32 * Sapiens cor & intelligibile
abstinebit se à peccatis, & in
operibus iustitiæ successus ha-
33 bebit. * Ignem ardentẽ extinguit
aqua, & eleemosyna
resistit peccatis.
34 * Et Deus prospector est eius
qui reddit gratiam. meminit
in posterũ, & in tempore casus
sui inueniet firmamentũ.

CAP. IIII.

1 FIli, eleemosynam pauperis
A ne defraudes, & oculos
tuos ne transuertas à paupere.
2 * Animam esurientem ne
despexeris, & non exasperes
pauperem in inopia sua.
3 * Cor inopis ne afflixeris, &
non protrahas datum angu-
4 stianti. * Rogationẽ cõtribulati
ne abiicias, & non auertas
faciem tuam ab egeno.
5 * Ab inope ne auertas oculos
tuos propter iram, & non
relinquas quęrentibus tibi retrò
maledicere.
6 * Maledicẽtis enim tibi in
amaritudine animæ exaudietur
deprecatio illius; exaudiet
autem eum qui fecit illum.
7 * Congregationi pauperum
B affabilem te facito, & presbytero
humilia animã tuam, &
magnato humilia caput tuũ.
8 * Declina pauperi sine tristitia
aurẽ tuam, & redde debitum
tuum, & responde illi
pacificè in mansuetudine.
9 * Libera eum, qui iniuriam
patitur, de manu superbi, &
non acidè feras in anima tua.
10 * In iudicando esto pupillis
misericors vt pater, & pro viro
matri illorum.
11 * Et eris tu, velut filius Altissimi,
obediens; & miserebitur
tui magis quàm mater.
12 * Sapientia filiis suis vitam
inspirat, & suscipit inquirentes
se, & præibit in via iustitię.

* Et qui illam diligit, diligit 13
vitam: & qui vigilauerint ad
illã, cõplectentur placorẽ eius.
* Qui tenuerint illam, vitã 14
hæreditabunt; & quò introi-
bit, benedicet Deus.
* Qui ſeruiunt ei, obſequẽ- 15
tes erũt Sancto: & eos qui di- C
ligunt illam, diligit Deus.
* Qui audit illam, iudicabit 16
gentes; & qui intuetur illam,
permanebit confidens.
* Si crediderit ei, hæredita- 17
bit illam, & erũt in confirma-
tione creaturæ illorum.
* Quoniam in tentatione 18
ambulat cum eo, & in primis
eligit eum.
* Timorẽ & metum & pro- 19
bationem inducet ſuper illũ,
& cruciabit illum in tribula-
tione doctrinę ſuę, donec ten-
tet eũ in cogitationibus ſuis,
& credat animæ illius.
* Et firmabit illum, & iter 20
adducet directum ad illum, &
lætificabit illum.
* Et denudabit abſconſa ſua 21
illi, & theſaurizabit ſuper illũ
ſcientiã & intellectũ iuſtitiæ.
* Si autẽ oberrauerit, dere- 22
linquet eum, & tradet eum
in manus inimici ſui.
* Fili, conſerua tẽpus, & de- 23
uita à malo. * Pro anima tua 24
ne confundaris dicere verum.
* Eſt enim confuſio addu- 25
cens peccatum, & eſt confuſio
adducens gloriam & gratiam.
* Ne accipias faciem aduer- 26
ſus faciem tuam, nec aduerſus D
animam tuam mendacium.
* Ne reuerearis proximum 27
tuum in caſu ſuo:
* Nec retineas verbum in 28
tempore ſalutis. Non abſcon-
das ſapientiam tuam in deco-
re ſuo. * In lingua enim ſa- 29
pientia dignoſcitur: & ſenſus,
& ſcientia, & doctrina in ver-
bo ſenſati, & firmamentum in
operibus iuſtitiæ.
* Non contradicas verbo 30
veritatis vllo modo, & de mẽ-
dacio ineruditionis tuæ con-
fundere.

* ὁ ἀγαπῶν αὐτὴν ἀγαπᾷ ζωήν, 13
καὶ οἱ ὀρθρίζοντες πρὸς αὐτὴν ἐμ-
πλησθήσονται εὐφροσύνης.
* ὁ κρατῶν αὐτῆς κληρονομή- 14
σει δόξαν, καὶ οὗ εἰσπορεύεται εὐλο-
γεῖ κύριος.
* οἱ λατρεύοντες αὐτῇ λειτουρ- 15
γήσουσιν ἁγίῳ, καὶ τοὺς ἀγαπῶντας
αὐτὴν ἀγαπᾷ κύριος.
* ὁ ἐπακούων αὐτῆς κρινεῖ ἔθνη, 16
καὶ ὁ προσέχων αὐτῇ κατασκηνώ-
σει πεποιθώς.
* ἐὰν ἐμπιστεύσῃ κατακληρονο- 17
μήσει αὐτήν, καὶ ἐν κατασχέσει ἔσον-
ται αἱ γενεαὶ αὐτῶν.
* ὅτι διεστραμμένως πορεύσεται 18
μετ' αὐτοῦ ἐν πρώτοις.
* φόβον καὶ δειλίαν ἐπάξει ἐπ' 19
αὐτόν, καὶ βασανίσει αὐτὸν ἐν παιδείᾳ
αὐτῆς, ἕως οὗ ἐμπιστεύσῃ τῇ ψυχῇ
αὐτοῦ, καὶ πειράσῃ αὐτὸν ἐν τοῖς δι-
καιώμασιν αὐτῆς.
* καὶ πάλιν ἐπανήξει κατ' εὐθεῖαν 20
πρὸς αὐτόν, καὶ εὐφρανεῖ αὐτόν.
* καὶ ἀποκαλύψει αὐτῷ τὰ κρυ- 21
πτὰ αὐτῆς.
* ἐὰν ἀποπλανηθῇ, ἐγκαταλεί- 22
ψει αὐτόν, καὶ παραδώσει αὐτὸν εἰς
χεῖρας πτώσεως αὐτοῦ.
* συντήρησον καιρὸν καὶ φύλαξαι 23
ἀπὸ πονηροῦ.
* καὶ μὴ αἰσχυνθῇς περὶ τῆς 24
ψυχῆς σου.
* ἔστι γὰρ αἰσχύνη ἐπάγουσα ἁ- 25
μαρτίαν, καὶ ἔστιν αἰσχύνη δόξα καὶ
χάρις.
* μὴ λάβοις πρόσωπον κατὰ τῆς 26
ψυχῆς σου, καὶ μὴ ἐντραπῇς εἰς πτῶ-
σίν σου.
* μὴ κωλύσῃς λόγον ἐν καιρῷ 27
σωτηρίας.
* καὶ μὴ κρύψῃς τὴν σοφίαν σου 28
εἰς καλλονήν.
* ἐν γὰρ λόγῳ γνωσθήσεται σο- 29
φία, καὶ παιδεία ἐν ῥήματι γλώσσης.
* μὴ ἀντίλεγε τῇ ἀληθείᾳ κα- 30
τὰ μὴ δὲ ἕν, καὶ περὶ ψεύσμα-
τος τῆς ἀπαιδευσίας σου ἐντρά-
πηθι.

13 * *Qui diligit illam, diligit
vitam; & vigilantes manè
ad illam, replebuntur læ-
titia.*
14 * *Qui tenuerit eam, hære-
ditabit gloriam: & quò in-
greſſus eſt, benedicit Domi-
nus.*
15 * *Qui colunt eam, mini-
ſtrabunt Sancto: & dili-
gentes eam, diligit Domi-
nus.*
16 * *Qui audit eam, iudica-
bit gentes; & qui attendit
ei, habitabit confidens.*
17 * *Si crediderit, hæredita-
bit illam, & in poſſeſſione
erunt generationes illorum.*
18 * *Quoniam peruersè am-
bulabit cum eo in primis.*
19 * *Timorem & metum in-
ducet ſuper eum, & crucia-
bit illũ in diſciplina ſua, quo-
uſque credat animæ eius, &
tentet eum in iuſtificationi-
bus ſuis.*
20 * *Et rurſus redibit rectà
ad eum, & lætificabit il-
lum.*
21 * *Et denudabit illi ab-
ſconſa ſua.*
22 * *Si oberrauerit, derelin-
quet eum, & tradet eum
in manus caſus ſui.*
23 * *Conſerua tempus, &
caue à malo.*
24 * *Et ne confundaris pro
anima tua.*
25 * *Eſt enim confuſio addu-
cens peccatum, & eſt confu-
ſio gloria & gratia.*
26 * *Ne accipias faciem ad-
uerſus animam tuam, & ne
confundaris in caſum tuum.*
27 * *Ne prohibeas ſermonẽ
in tempore ſalutis:*
28 * *Et ne abſcondas ſapien-
tiam tuam in decore.*
29 * *In enim ſermone cogno-
ſcetur ſapientia, & diſcipli-
na in verbis linguæ.*
30 * *Ne contradicas verita-
ti ſecundum aliquid, & de
mendacio ineruditionis tuæ
confundere.*

31 * *Ne confundaris confiteri in peccatis tuis, & ne vim inferas cursui fluminis.*

32 * *Ne subijcias homini fatuo teipsum, & ne accipias personam potentis.*

33 * *Vsque ad mortem certa pro veritate, & Dominus Deus pugnabit pro te.*

34 * *Ne sis temerarius in lingua tua, & piger & remissus in operibus tuis.*

35 * *Ne sis sicut leo in domo tua, & phantasia percutiens in seruis tuis.*

36 * *Ne sit manus tua porrecta ad accipiendum, & in dando collecta.*

CAP. V.

1 *NE attendas in operibus tuis, et ne dixeris, Sufficiens mihi est ad vitam.*

2 * *Ne sequaris animam tuam, & fortitudinē tuam, vt ambules in viis cordis tui.*

3 * *Ne dixeris, Quis me subijciet propter opera mea? nam Dominus vindicans vindicabit tuam iniuriam.*

4 * *Ne dixeris, Peccaui, et quid mihi factum est triste? nam Dominus est patiens, non te dimittet.*

5 * *De propitiatione ne sine timore sis in abundantia, ad addendum peccata super peccata.*

6 * *Et ne dicas, Miseratio eius multa; multitudinis peccatorum meorum miserebitur.*

7 * *Misericordia enim & ira apud ipsum properabit, & in peccatores requiescet ira illius.*

8 * *Ne tardes conuerti ad Dominum, & ne differas de die in diem.*

9 * *Subitò enim egredietur ira Domini, & cum negligens fueris deterêris, & in tempore vindictæ disperdêris.*

31 * μὴ αἰσχυνθῇς ὁμολογῆσαι ἐφ' ἁμαρτίαις σου, καὶ μὴ βιάζου ῥοῦν ποταμοῦ.

32 * μὴ ὑποστρώσῃς ἀνθρώπῳ μωρῷ σεαυτόν, καὶ μὴ λάβῃς πρόσωπον δυνάστου.

33 * ἕως θανάτου ἀγώνισαι περὶ τῆς ἀληθείας, καὶ κύριος ὁ θεὸς πολεμήσει ὑπὲρ σοῦ.

34 * μὴ γίνου θρασὺς ἐν τῇ γλώσσῃ σου, καὶ νωθρὸς καὶ παρειμένος ἐν τοῖς ἔργοις σου.

35 * μὴ ἴσθι ὡς λέων ἐν τῇ οἰκίᾳ σου, καὶ φαντασιοκοπῶν ἐν τοῖς οἰκέταις σου.

36 * μὴ ἔστω ἡ χείρ σου ἐκτεταμένη εἰς τὸ λαβεῖν, καὶ ἐν τῷ ἀποδιδόναι συνεσταλμένη.

έ.

1 * Μὴ ἔπεχε ἐπὶ τοῖς χρήμασί σου, καὶ μὴ εἴπῃς, αὐτάρκη μοι ἐστὶν εἰς ζωήν.

2 * μὴ ἐξακολούθει τῇ ψυχῇ σου καὶ τῇ ἰσχύϊ σου, οὐ πορεύεσθαι ἐν ὁδοῖς καρδίας σου.

3 * μὴ εἴπῃς, τίς με δυναστεύσει διὰ τὰ ἔργα μου; ὁ γὰρ κύριος ἐκδικῶν ἐκδικήσει σου τὴν ὕβριν.

4 * μὴ εἴπῃς, ἥμαρτον, καὶ τί μοι ἐγένετο λυπηρόν; ὁ γὰρ κύριός ἐστι μακρόθυμος, οὐ μή σε ἀνῇ.

5 * περὶ ἐξιλασμοῦ μὴ ἄφοβος γίνου ἐν πλεονασμῷ, προσθεῖναι ἁμαρτίας ἐφ' ἁμαρτίαις.

6 * καὶ μὴ εἴπῃς, ὁ οἰκτιρμὸς αὐτοῦ πολύς, τὸ πλῆθος τῶν ἁμαρτιῶν μου ἐξιλάσεται.

7 * ἔλεος γὰρ καὶ ὀργὴ παρ' αὐτοῦ ταχυνεῖ, καὶ ἐπὶ τοὺς ἁμαρτωλοὺς καταπαύσει ὁ θυμὸς αὐτοῦ.

8 * μὴ ἀναμείνῃς ἐπιστρέψαι ἐπὶ κύριον, καὶ μὴ ὑπερβάλλου ἡμέραν ἐξ ἡμέρας.

9 * ἐξαπίνης γὰρ ἐξελεύσεται ὀργὴ κυρίου, καὶ ὡς ἀμελήσεις ἐκτριβήσῃ, καὶ ἐν καιρῷ ἐκδικήσεως ἐξολῇ.

31 * Nō confundaris confiteri peccata tua, & ne subiicias te omni homini pro peccato.

32 * Noli resistere contra faciem potentis, nec coneris cōtra ictum fulminis.

33 * Pro iustitia agonizare pro anima tua, & vsque ad mortem certa pro iustitia, & Deus expugnabit pro te inimicos tuos.

34 * Noli citatus esse in lingua tua, & inutilis & remissus in operibus tuis.

35 * Noli esse sicut leo in domo tua, euertens domesticos tuos, & opprimens subiectos tibi.

36 * Non sit porrecta manus tua ad accipiendum, & ad dādum collecta.

CAP. V.

1 A NOli attēdere ad possessiones iniquas; & ne dixeris, Est mihi sufficiens vita. nihil enim proderit in tēpore vindictæ & obductionis.

2 * Ne sequaris in fortitudine tua concupiscentiam cordis tui.

3 * Et ne dixeris, Quomodo potui, aut quis me subiiciet propter facta mea? Deus enim vindicans vindicabit.

4 * Ne dixeris, Peccaui, & quid mihi accidit triste? Altissimus enim est patiens redditor.

5 * De propiciato peccato noli esse sine metu, neque adijcias peccatum super peccatum.

B

6 * Et ne dicas, Miseratio Domini magna est, multitudinis peccatorum meorum miserebitur.

7 * Misericordia enim & ira ab illo citò proximant, & in peccatores respicit ira illius.

8 * Non tardes conuerti ad Dominum, & ne differas de die in diem.

9 * Subitò enim veniet ira illius, & in tempore vindictæ disperdet te.

Pro. 10. a & 11. a. * Noli anxius esse in diuitiis 10
iniustis; non enim proderunt
tibi in die obductionis & vin-
dictæ. * Non ventiles te in 11
omnem ventum, & non eas in
omnem viam. sic enim omnis
peccator probatur in duplici
lingua. * Esto firmus in via 12
Domini, & in veritate sensus
tui & scientia. & prosequatur
te verbum pacis & iustitiæ.
* Esto mansuetus ad audien- 13
dum verbum Dei, vt intelli-
gas & cum sapientia proferas
responsum verum.
* Si est tibi intellectus, re- 14
sponde proximo; sin autem, D
sit manus tua super os tuum,
ne capiaris in verbo indisci-
plinato, & confundaris.
* Honor & gloria in sermo- 15
ne sensati, lingua verò impru-
dentis subuersio est ipsius.
* Non appelleris susurro in 16
vita tua, & in lingua tua ne
capiaris & confundaris.
* Super furem enim est con- 17
fusio & pœnitentia, & deno-
tatio pessima super bilinguē.
susurratori autē odium & ini-
micitia & contumelia.
* Iustifica pusillum, & ma- 18
gnum similiter.

CAP. VI.

NOli fieri pro amico inimi- 1
cus proximo. imprope- A
rium enim & contumeliā ma-
lus hereditabit, & omnis pec-
cator inuidus & bilinguis.
* Non te extollas in cogi- 2
tatione animæ tuæ velut tau-
rus; ne fortè elidatur virtus
tua per stultitiam. * Et folia 3
tua comedat, & fructus tuos
perdat, & relinquaris velut
lignum aridum in eremo.
* Anima enim nequā disper- 4
det qui se habet, & in gaudiū
inimicis dat illum, & deducet
in sortem impiorum.
* Verbū dulce multiplicat 5
amicos, & mitigat inimicos,
& lingua eucharis in bono
homine abundabit. * Multi 6
pacifici sint tibi, & consilia-
rius sit tibi vnus de mille.

10 * μὴ ἔπεχε ἐπὶ χρήμασιν ἀδί-
κοις, οὐδὲν γὰρ ὠφελήσει ἐν ἡμέρᾳ
ἐπαγωγῆς.
11 * μὴ λίκμα ἐν παντὶ ἀνέμῳ,
καὶ μὴ πορεύου ἐν πάσῃ ἀτρα-
πῷ· οὕτως ὁ ἁμαρτωλὸς ὁ δί-
γλωσσος.
12 * ἴσθι ἐστηριγμένος ἐν συνέσει
σου ἀσφαλεῖ, καὶ εἷς ἔστω ὁ λόγος
σου.
13 * γίνου ταχὺς ἐν ἀκροάσει σου
ἀγαθῇ, καὶ ἔστω ἐν ἀληθείᾳ ἡ ζωή
σου, καὶ ἐν μακροθυμίᾳ φθέγγου
ἀπόκρισιν ὀρθήν.
14 * εἰ ἔστι σοι σύνεσις, ἀποκρίθητι
τῷ πλησίον· εἰ δὲ μή, ἡ χείρ σου ἔστω
ἐπὶ τῷ στόματί σου.
15 * δόξα καὶ ἀτιμία ἐν λαλιᾷ,
καὶ γλῶσσα ἀνθρώπου πτῶσις αὐτῷ.
16 * μὴ κληθῇς ψίθυρος, καὶ τῇ
γλώσσῃ σου μὴ ἐνέδρευε.
17 * ἐπὶ γὰρ τῷ κλέπτῃ ἐστὶν αἰσχύ-
νη μοχθηρά, καὶ κατάγνωσις πο-
νηρὰ ἐπὶ διγλώσσῳ.
18 * ἐν μεγάλῳ καὶ ἐν μικρῷ μὴ
ἀγνόει μηδὲ ἕν.

ϛʹ.

1 * Καὶ ἀντὶ φίλου μὴ γίνου ἐχ-
θρός. ὄνομα γὰρ πονηρὸν αἰσχύνην
καὶ ὄνειδος κληρονομήσει· οὕτως
ὁ ἁμαρτωλὸς ὁ δίγλωσσος ἀτι-
μίαν ἕξει.
2 * μὴ ἐπάρῃς σεαυτὸν ἐν βουλῇ
ψυχῆς σου, ἵνα μὴ διαρπαγῇ ὡς
ταῦρος ἡ ψυχή σου.
3 * τὰ φύλλα σου καταφάγεσαι
καὶ τοὺς καρποὺς σου ἀπολέσεις· καὶ
ἀφήσεις σεαυτόν, ὡς ξηρὸν ξύλον.
4 * ψυχὴ πονηρὰ ἀπολεῖ τὸν κτη-
σάμενον αὐτήν, καὶ ἐπίχαρμα
ἐχθρῶν ποιήσει αὐτήν.
5 * λάρυγξ γλυκὺς πληθυνεῖ φί-
λους αὐτοῦ, καὶ γλῶσσα εὔλαλος
πληθυνεῖ εὐπροσήγορα.
6 * οἱ εἰρηνεύοντές σοι ἔστωσαν πολ-
λοί· οἱ δὲ σύμβουλοί σου εἷς ἀπὸ
χιλίων.

10 * *Ne attendas in diuitiis
iniustis, nihil enim prode-
runt in die inductionis.*
11 * *Ne ventiles in omni
vento, & ne eas in omni se-
mita: sic peccator qui est bi-
linguis.*
12 * *Esto firmus in intellectu
tuo tuto, & vnus sit ser-
mo tuus.*
13 * *Esto velox in auditione
tua bona, & sit in veritate
vita tua: & in patientia lo-
quere responsum rectum.*
14 * *Si est tibi intellectus,
responde proximo: si autem
non, manus tua sit super os
tuum.*
15 * *Gloria & ignominia in
loquela, & lingua hominis
casus ipsi.*
16 * *Ne appelleris susurra-
tor, & linguæ tuæ ne insi-
dieris.*
17 * *Super enim furem est
confusio nequam, & damna-
tio mala super bilinguem.*
18 * *In magno & in paruo
ne ignores aliquid.*

CAP. VI.

1 *ET pro amico non fias ini-
micus. Nomen enim ma-
lum pudorem & imprope-
rium hæreditabit: Sic pecca-
tor bilinguis ignominiam ha-
bebit.*
2 * *Ne extollas te in consi-
lio animæ tuæ, ne diripiatur
vt taurus anima tua.*
3 * *Folia tua comedes, &
fructus tuos perdes; & di-
mittes te, velut siccum li-
gnum.*
4 * *Anima nequam disper-
det possidentem se, & deri-
sum inimicorum faciet se.*
5 * *Guttur dulce multipli-
cabit amicos suos, & lingua
beneloquens multiplicat bo-
nas loquelas.*
6 * *Qui pacem afferant tibi
sint multi; at consiliarij tui
vnus de mille.*

** Si possides amicum, in* 7
tentatione posside eum, & ne
facilè credas ei teipsum.
** Est enim amicus in tem* 8
pore suo, & non permanebit
in die tribulationis tuæ.
** Et est amicus qui con-* 9
uertitur in inimicitiam, &
rixam conuitij tui reuela-
bit.
** Et est amicus particeps* 10
mensarum, & non perma-
nebit in die tribulationis
tuæ.
** Et in bonis tuis erit vt* 11
tu, & in domesticos tuos fi-
ducialiter aget.
** Si humiliatus fueris, erit* 12
contra te, & à facie tua ab-
scondetur.
** Ab inimicis tuis sepa-* 13
rare, & ab amicis tuis at-
tende.
** Amicus fidelis protectio* 14
fortis; at qui inuenit illum,
inuenit thesaurum.
** Amici fidelis non est* 15
commutatio, & non est pon-
dus pulchritudinis eius.
** Amicus fidelis medica-* 16
mentum vitæ, & qui me-
tuunt Dominum, inuenient
illum.
** Qui timet Dominum,* 17
diriget amicitiam eius, quo-
niam secundùm illum sic &
proximi eius.
** Fili à iuuentute tua eli-* 18
ge doctrinam, & vsque ad
canos inuenies sapientiam.
** Et sustine bonos fructus* 19
illius.
** In enim opere ipsius exi-* 20
guum laborabis, & citò edes
de generationibus illius.
** Quàm aspera est nimiũ* 21
indoctis, & non permanebit
in ea excors.
** Quasi lapis probationis* 22
fortis erit in eo, & non mo-
rabitur proijcere illam.
** Sapientia enim secun-* 23
dùm nomen eius est, & non
multis est manifesta.

7 * εἰ κτᾶσαι φίλον, ἐν πειρασμῷ
κτῆσαι αὐτὸν, καὶ μὴ ταχὺ ἐμπιστεύ-
σῃς αὐτῷ σεαυτόν.
8 * ἔστι γὰρ φίλος ἐν καιρῷ αὐτοῦ, καὶ
οὐ μὴ παραμείνῃ ἐν ἡμέρᾳ θλί-
ψεώς σου.
9 * καὶ ἔστι φίλος μετατιθέμενος
εἰς ἔχθραν, καὶ μάχην ὀνειδισμοῦ σου
ἀποκαλύψει.
10 * καὶ ἔστι φίλος κοινωνὸς τραπε-
ζῶν, καὶ οὐ μὴ παραμείνῃ ἐν ἡμέρᾳ
θλίψεώς σου.
11 * καὶ ἐν τοῖς ἀγαθοῖς σου ἔσται ὡς
σύ, καὶ ἐπὶ τοὺς οἰκέτας σου παρρη-
σιάσεται.
12 * ἐὰν ταπεινωθῇς ἔσται κατὰ
σοῦ, καὶ ἀπὸ προσώπου σου κρυβή-
σεται.
13 * ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν σου διαχω-
ρίσθητι, καὶ ἀπὸ τῶν φίλων σου
πρόσεχε.
14 * φίλος πιστὸς σκέπη κραταιά·
ὁ δὲ εὑρὼν αὐτὸν εὗρε θησαυρόν.
15 * φίλου πιστοῦ οὐκ ἔστιν ἀντάλ-
λαγμα, καὶ οὐκ ἔστι σταθμὸς τῆς
καλλονῆς αὐτοῦ.
16 * φίλος πιστὸς φάρμακον ζωῆς,
καὶ οἱ φοβούμενοι τὸν κύριον εὑρή-
σουσιν αὐτόν.
17 * ὁ φοβούμενος κύριον, εὐθυνεῖ
φιλίαν αὐτοῦ, ὅτι κατ' αὐτὸν οὕτως
καὶ ὁ πλησίον αὐτοῦ.
18 * τέκνον ἐκ νεότητός σου ἐπίλεξαι
παιδείαν, καὶ ἕως πολιῶν εὑρήσεις
σοφίαν.
19 * καὶ ἀνάμενε τοὺς ἀγαθοὺς καρ-
ποὺς αὐτῆς.
20 * ἐν γὰρ τῇ ἐργασίᾳ αὐτῆς ὀλί-
γον κοπιάσεις, καὶ ταχὺ φάγεσαι
ἀπὸ τῶν γεννημάτων αὐτῆς.
21 * ὡς τραχεῖά ἐστι σφόδρα τοῖς
ἀπαιδεύτοις, καὶ οὐκ ἐμμενεῖ ἐν αὐ-
τῇ ἀκάρδιος.
22 * ὡς λίθος δοκιμασίας ἰσχυρὸς
ἔσται ἐπ' αὐτῷ, καὶ οὐ χρονιεῖ ἀπορρί-
ψαι αὐτήν.
23 * σοφία γὰρ κατὰ τὸ ὄνομα αὐτῆς
ἐστι, καὶ οὐ πολλοῖς ἐστι φανερά.

7 * Si possides amicũ, in ten-
tatione posside eum, & ne fa-
8 cilè credas ei te ipsum. * Est
enim amicus secundum tem- Inf. 37.a
pus suum, & non permanebit
9 in die tribulationis. * Et est
B amicus qui cõuertitur ad ini-
micitiam; & est amicus qui
odium & rixam & cõuitia de-
nudabit.
10 * Est autem amicus socius
mensæ, & non permanebit in
die necessitatis.
11 * Amicus si permanserit fi-
xus, erit tibi quasi coæqualis,
& in domesticis tuis fiduciali-
12 ter aget. * Si humiliauerit se
contra te, & à facie tua abscõ-
derit se, vnanimem habebis a-
13 micitiam bonam. * Ab ini-
micis tuis separare, & ab ami-
cis tuis attende.
14 * Amicus fidelis protectio
fortis; qui autem inuenit illũ,
inuenit thesaurum.
15 * Amico fideli nulla est cõ-
paratio, & non est digna pon-
deratio auri & argenti contra
16 bonitatẽ fidei illius. * Amicus
fidelis medicamentum vitę &
immortalitatis; & qui metuũt
Dominum, inuenient illum.
17 * Qui timet Deum, æquè
habebit amicitiã bonã, quo-
niam secundum illũ erit ami-
cus illius.
18 * Fili, à iuuentute tua excipe
doctrinam, & vsque ad canos
inuenies sapientiam.
19 * Quasi is qui arat & qui se-
D minat, accede ad eam, & susti-
ne bonos fructus illius.
20 * In opere enim ipsius exi-
guum laborabis, & citò edes
de generationibus illius.
21 * Quàm aspera est nimium
sapientia indoctis homini-
bus, & non permanebit in il-
la excors.
22 * Quasi lapidis virtus pro-
batio erit in illis, & non de-
morabuntur proiicere illam.
23 * Sapientia enim doctrinæ
secundum nomen est eius, &
non est multis manifesta.

* Quibus autem cognita 24
est, permanet vsque ad cõspe-
ctum Dei.
* Audi fili, & accipe consi- 25
lium intellectus, & ne abiicias
consilium meũ. inijce pedem
tuũ in compedes illius, & in
torques illius collum tuum.
* Subiice humerum tuum, 26
& porta illam, & ne acidieris
vinculis eius.
* In omni animo tuo acce- 27
de ad illam, & in omni virtu-
te tua conserua vias eius.
* Inuestiga illam, & mani- 28
festabitur tibi; & continẽs fa-
ctus, ne derelinquas eam.
* In nouissimis enim inue- 29
nies requiem in ea, & con- D
uertetur tibi in oblectatio-
nem.
* Et erunt tibi compedes 30
eius in protectionem fortitu-
dinis & bases virtutis, & tor-
ques illius in stolam gloriæ.
* Decor enim vitæ est in 31
illa, & vincula illius alligatu-
ra salutis.
* Stola gloriæ indues eam, 32
& coronam gratulationis im-
pones tibi.
* Fili, si attenderis mihi, di- 33
sces eam; & si accommodaue-
ueris animum tuum, sapiens
eris.
* Si inclinaueris aurem 34
tuam; excipies doctrinam; &
si dilexeris audire, sapiens
eris.
* In multitudine presbyte- 35
rorum prudentium sta, & sa-
pientiæ illorum ex corde con-
iungere, vt omnem narratio-
nem Dei possis audire, & pro-
uerbia laudis non effugiant
à te.
* Et si videris sensatum, eui- 36
gila ad eum, & gradus ostio-
rum illius exterat pes tuus.
* Cogitatum tuum habe 37
in præceptis Dei, & in man-
datis illius maximè assiduus
esto; & ipse dabit tibi cor, &
concupiscentia sapientiæ da-
bitur tibi.

* ἄκουσον τέκνον καὶ ἔκδεξαι γνώ- 25
μην μου, καὶ μὴ ἀπαναίνου τὴν συμ
βουλίαν μου. καὶ εἰσένεγκαι τοὺς πό-
δας σου εἰς τὰς πέδας αὐτῆς, καὶ
εἰς τὸν κλοιὸν αὐτῆς τὸν τράχηλόν
σου.
* ὑπόθες τὸν ὦμόν σου, καὶ βά- 26
σταζον αὐτήν, καὶ μὴ προσοχθίσῃς
τοῖς δεσμοῖς αὐτῆς.
* ἐν πάσῃ ψυχῇ σου πρόσελθε 27
αὐτῇ, καὶ ἐν ὅλῃ δυνάμει σου συν-
τήρησον τὰς ὁδοὺς αὐτῆς.
* ἐξίχνευσον καὶ ζήτησον, καὶ γνω- 28
σθήσεταί σοι, καὶ ἐγκρατὴς γενό-
μενος μὴ ἀφῇς αὐτήν.
* ἐπ' ἐσχάτων γὰρ εὑρήσεις τὴν ἀ- 28
νάπαυσιν αὐτῆς, καὶ στραφήσεταί σοι
εἰς εὐφροσύνην.
* καὶ ἔσονταί σοι αἱ πέδαι αὐτῆς 30
εἰς σκέπην ἰσχύος, καὶ οἱ κλοιοὶ αὐ-
τῆς εἰς στολὴν δόξης.
* κόσμος γὰρ χρύσεός ἐστιν ἐπ' 31
αὐτῆς, καὶ οἱ δεσμοὶ αὐτῆς κλῶσ-
μα ὑακίνθινον.
* στολὴν δόξης ἐνδύσῃ αὐτήν, καὶ 32
στέφανον ἀγαλλιάματος περιθή-
σεις σεαυτῷ.
* ἐὰν θέλῃς τέκνον, παιδευθήσῃ, 33
καὶ ἐὰν ἐπιδῷς τὴν ψυχήν σου, πα-
νοῦργος ἔσῃ.
* ἐὰν ἀγαπήσῃς ἀκούειν, ἐκδέ- 34
ξῃ σύνεσιν· καὶ ἐὰν κλίνῃς τὸ οὖς σου,
σοφὸς ἔσῃ.
* ἐν πλήθει πρεσβυτέρων στῆθι· 35
καὶ τίς σοφός, αὐτῷ προσκολλήθητι.
πᾶσαν διήγησιν θείαν θέλε ἀκρο-
ᾶσθαι, καὶ παροιμίαι συνέσεως μὴ
ἐκφευγέτωσάν σε.
* ἐὰν ἴδῃς ἄνδρα συνετόν, ὄρθρι- 36
ζε πρὸς αὐτόν, καὶ βαθμοὺς θυρῶν
αὐτοῦ ἐκτριβέτω ὁ πούς σου.
* διανοοῦ ἐν τοῖς προστάγμασι 37
κυρίου τελείως, καὶ ἐν ταῖς ἐντολαῖς
αὐτοῦ μελέτα διαπαντός· αὐτὸς στη-
ριεῖ τὴν καρδίαν σου, καὶ ἡ ἐπιθυ-
μία τῆς σοφίας δοθήσεταί σοι.

25 *Audi fili, & collige sen-
tentiam meam; & ne abij-
cias consilium meum; & in-
ijce pedes tuos in compedes
illius, & in torquem eius col
lum tuum.*
26 * *Subijce humerum tuum,
& porta illam, et ne sis ini-
micus vinculis eius.*
27 * *In tota anima tua acce-
de illi, & in tota virtute
tua conserua vias eius.*
28 * *Inuestiga & quære, &
cognoscetur à te, & con-
tinens factus ne relinquas
eam.*
29 * *In nouissimis enim inue-
nies requiem eius, & con-
uertetur tibi in oblectatio-
nem.*
30 * *Et erunt tibi compedes
eius in protectionem fortitu-
dinis, & torques illius in sto
lam gloriæ.*
31 * *Decor enim aureus est
in ea, & vincula illius ne-
xus hyacinthinus.*
32 * *Stolam gloriæ indues
eam, & coronam exultatio-
nis circumpones tibi.*
33 * *Si volueris fili, doctus
eris; et si tradideris animam
tuam, callidus eris.*
34 * *Si dilexeris audire, re-
cipies intellectum, & si in-
clinaueris aurem tuam, sa-
piens eris.*
35 * *In multitudine presby-
terorum sta, & qui sapiens
ipsi coniungere. Omnem nar-
rationem diuinam cupe au-
dire, & prouerbia intelle-
ctus non effugiant te.*
36 * *Si videris virum pru-
dentem, manè surge ad eum,
& gradus ostiorum illius de-
terat pes tuus.*
37 * *Cogita in præceptis Do-
mini consummatè, et in man
datis illius meditare semper:
ipse firmabit cor tuum, &
concupiscentia sapientiæ da-
bitur tibi.*

CAP. VII.

NE facias mala, & non 1
te comprehendent mala.
** Discede ab iniquo, &* 2
declinabit à te peccatum.
** Fili ne semines in sulcis* 3
iniustitiæ, & non metes ea
septupla.
** Ne quæras à Domino* 4
ducatũ, neque à rege cathe-
dram gloriæ.
** Ne te iustifices coram* 5
Domino, & apud regem ne
videaris sapiens.
** Ne quæras fieri iudex,* 6
& non valebis tollere iniu-
stitias. Ne quando pertime-
scas à facie potentis, & po-
nes scandalum in rectitudine
tua.
** Ne pecces in multitudi-* 7
ne ciuitatis, & ne immittas
te in turba.
** Ne alliges bis peccatum.* 8
In enim vno non innocens
eris.
** Ne dicas, Multitudinem* 11
munerum meorum inspiciet;
& cùm obtulero ego Deo al-
tissimo, suscipiet. Ne sis pu-
sillanimis in oratione tua, &
eleemosynam facere ne negle-
xeris.
** Ne derideas hominem* 12
existentem in amaritudine
animæ suæ; est enim qui hu-
miliat & exaltat.
** Ne ares mendacium in* 13
fratre tuo, neque amico simi-
le facias.
** Ne velis mentiri omne* 14
mendacium, nam assiduitas
eius non in bonum.
** Ne sis verbosus in mul-* 15
titudine presbyterorum, &
ne iteres verbum in oratio-
*ne tua. * Ne oderis laborio-* 16
sum opus & rusticationẽ ab
*altissimo creatam. * Ne com* 17
putes te ipsum in multitudi-
ne peccatorum.
** Memento quoniam ira* 18
non tardabit.
** Humilia valdè animam* 19
tuam, quoniam vindicta im-
pij ignis & vermis.

ζ.

1 * Μὴ ποίει κακά, καὶ οὐ μή σε κα-
ταλάβῃ κακά.
2 * ἀπόστηθι ἀπὸ ἀδίκου, καὶ ἐκκλι-
νεῖ ἀπὸ σοῦ ἁμαρτία.
3 * υἱὲ μὴ σπεῖρε ἐπ' αὔλακας ἀδι-
κίας, καὶ οὐ μὴ θερίσεις αὐτὰ ἑπτα-
πλάσια.
4 * μὴ ζήτει παρὰ κυρίου ἡγεμο-
νίαν, μηδὲ παρὰ βασιλέως καθέ-
δραν δόξης.
5 * μὴ δικαιοῦ ἔναντι κυρίου, καὶ παρὰ
βασιλεῖ μὴ σοφίζου.
6 * μὴ ζήτει γενέσθαι κριτής, καὶ
οὐκ ἰσχύσεις ἐξᾶραι ἀδικίας. μή
ποτε εὐλαβηθῇς ἀπὸ προσώπου δυ-
νάστου, καὶ θήσεις σκάνδαλον ἐν εὐ-
θύτητί σου.
7 * μὴ ἁμάρτανε εἰς πλῆθος πό-
λεως, καὶ οὐ μὴ καταβάλῃς σεαυτὸν
ἐν ὄχλῳ.
8 * μὴ καταδεσμεύσῃς δὶς ἁμαρ-
τίαν. ἐν γὰρ μιᾷ οὐκ ἀθῷος ἔσῃ.
11 * μὴ εἴπῃς, τῷ πλήθει τῶν δώρων
μου ἐπόψεται, καὶ ἐν τῷ προσενέγ-
και με θεῷ ὑψίστῳ προσδέξεται. μὴ
ὀλιγοψυχήσῃς ἐν τῇ προσευχῇ
σου, καὶ ἐλεημοσύνην ποιῆσαι μὴ
παρίδῃς.
12 * μὴ καταγέλα ἄνθρωπον ὄντα
ἐν πικρίᾳ ψυχῆς αὐτοῦ, ἔστι γὰρ ὁ τα-
πεινῶν καὶ ἀνυψῶν.
13 * μὴ ἀροτρία ψεῦδος ἐπ' ἀδελ-
φῷ σου, μηδὲ φίλῳ τὸ ὅμοιον ποίει.
14 * μὴ θέλε ψεύδεσθαι πᾶν ψεῦ-
δος, ὁ γὰρ ἐνδελεχισμὸς αὐτοῦ οὐκ
εἰς ἀγαθόν.
15 * μὴ ἀδολέσχει ἐν πλήθει πρεσ-
βυτέρων, καὶ μὴ δευτερώσῃς λόγον
ἐν προσευχῇ σου.
16 * μὴ μισήσῃς ἐπίπονον ἐργα-
σίαν καὶ γεωργίαν ὑπὸ ὑψίστου ἐκ-
τισμένην.
17 * μὴ προσλογίζου σεαυτὸν ἐν
πλήθει ἁμαρτωλῶν.
18 * μνήσθητι ὅτι ὀργὴ οὐ χρονιεῖ.
19 * Ταπείνωσον σφόδρα τὴν ψυ-
χήν σου, ὅτι ἐκδίκησις ἀσεβοῦς πῦρ
καὶ σκώληξ.

CP. VII.

1 NOli facere mala, & non te
2 apprehendent. * Disce-
A de ab iniquo, & deficient mala
3 abs te. * Fili, non semines
mala in sulcis iniustitiæ, & non
metes ea in septuplum.
4 * Noli quærere ab homine
ducatum, neque à rege cathe-
dram honoris.
5 * Nõ te iustifices ante Deũ;
quoniam agnitor cordis ipse
est, & penes regem noli velle
videri sapiens.
6 * Noli quærere fieri iudex,
nisi valeas virtute irrumpere
iniquitates, ne fortè extime-
scas faciem potentis, & ponas
scandalum in agilitate tua.
7 * Non pecces in multitu-
dine ciuitatis, nec te immittas
in populum.
8 * Neq; alliges duplicia pec-
cata. nec enim in vno eris im-
9 munis. * Noli esse pusilla-
nimis in animo tuo.
10 * Exorare & facere eleemo-
synam ne despicias.
11 * Ne dicas, In multitudine
munerum meorum respiciet
Deus, & offerente me Deo al-
tissimo munera mea suscipiet.
12 * Non irrideas hominem in
amaritudine animæ; est enim
qui humiliat & exaltat circũ-
spector Deus.
13 * Noli amare mendacium
B aduersus fratrem tuum, neque
in amicum similiter facias.
14 * Noli velle mentiri omne
mendacium; assiduitas enim
illius non est bona.
15 * Noli verbosus esse in mul-
titudine presbyterorum, &
non iteres verbum in oratio-
ne tua.
16 * Non oderis laboriosa o-
pera, & rusticationem creatam
ab Altissimo.
17 * Non te reputes in multi-
tudine indisciplinatorum.
18 * Memento iræ, quoniam
non tardabit.
19 * Humilia valde spiritum
tuum, quoniam vindicta car-
nis impij ignis & vermis.

* Noli præuaricari in ami- 20
cum pecuniã differentẽ, neq;
fratrẽ charissimũ auro spreue-
ris. * Noli discedere à mu- 21
liere sensata & bona, quã sor-
titus es in timore Dñi; gratia
enim verecundiæ illius super
aurũ. * Non lędas seruum in 22
veritate operantẽ, neque mer- C
cenariũ dantẽ animam suam.
Inf.33.d * Seruus sensatus sit tibi di- 23
lectus quasi anima tua, nõ de-
fraudes illum libertate, neque
inopẽ derelinquas illũ. * Pe- 24
cora tibi sunt, attende illis; &
si sunt vtilia, perseuerẽt apud
te. * Filij tibi sunt, erudi illos, 25
Inf.30.b & curua illos à pueritia eorũ.
* Filię tibi sunt, serua corpus 26
illarũ, & nõ ostendas hilarem
faciem tuam ad illas. * Trade 27
filiam, & grande opus feceris,
& homini sensato da illam.
* Mulier si est tibi secũdum 28
animam tuam, non proiicias
illam, & odibili non credas te
in toto corde tuo. * Honora 29
patrem tuum, & gemitus ma-
tris tuæ ne obliuiscaris.
* Memẽto quoniam nisi per 30
illos natus nõ fuisses, & retri-
bue illis, quomodo & illi tibi.
* In tota anima tua time 31
Dñm, & sacerdotes illius san-
Sup.3.b. ctifica. in omni virtute dilige D
eum qui te fecit, & ministros
eius ne derelinquas. * Ho- 32
nora Deũ ex tota anima tua,
& honorifica sacerdotes, &
propurga te cum brachiis.
* Da illis partem sicut man- 33
datum est tibi * Primitia- 34
rum & purgationis, & de ne-
gligentia tua purga te cũ pau-
cis. * Datum brachiorũ tuo- 35
rum, & sacrificium sanctifica-
tionis offeres Domino, &
initia sanctorum: * Et pau- 36
peri porrige manum tuam, vt
perficiatur propitiatio & be-
nedictio tua. * Gratia datus 37
in conspectu omnis viuentis,
& mortuo nõ prohibeas gra-
tiam. * Non desis ploranti- 38
bus in consolatione, & cum
lugentibus ambula.

* μὴ ἀλλάξῃς φίλον ἀδιαφόρου 20
κατὰ μηδέν, μηδὲ ἀδελφὸν γνήσιον
ἐν χρυσίῳ σουφείρ.
* μὴ ἀστόχει γυναικὸς σοφῆς καὶ 21
ἀγαθῆς, ἡ γὰρ χάρις αὐτῆς ὑπὲρ
τὸ χρυσίον.
* μὴ κακώσῃς οἰκέτην ἐργαζό- 22
μενον ἐν ἀληθείᾳ, μηδὲ μίσθιον δι-
δόντα τὴν ψυχὴν αὐτοῦ.
* οἰκέτην συνετὸν ἀγαπάτω σου 23
ἡ ψυχή, μὴ στερήσῃς αὐτὸν ἐλευθε-
ρίας. * κτήνη σοι ἐστίν, ἐπισκέπτου 24
αὐτά, καὶ εἰ ἔστι σοι χρήσιμα, ἐμμε-
νέτω σοι. * τέκνα σοι ἐστί, παίδευ- 25
σον αὐτά, καὶ κάμψον ἐκ νεότητος τὸν
τράχηλον αὐτῶν.
* θυγατέρες σοι εἰσί, πρόσεχε 26
τῷ σώματι αὐτῶν, καὶ μὴ ἱλαρώσῃς
πρὸς αὐτὰς τὸ πρόσωπόν σου.
* ἔκδου θυγατέρα, καὶ ἔσῃ τετε- 27
λεκὼς ἔργον μέγα, καὶ ἀνδρὶ συνετῷ
δώρησαι αὐτήν.
* γυνή σοι ἐστὶ κατὰ ψυχήν, μὴ ἐκ- 28
βάλῃς αὐτήν· μισουμένῃ δὲ μὴ ἐκ-
δῷς σεαυτόν.
* ἐν ὅλῃ καρδίᾳ δόξασον τὸν πα- 29
τέρα σου, καὶ μητρὸς ὠδῖνας μὴ ἐπι-
λάθῃ.
* μνήσθητι ὅτι δι᾽ αὐτῶν ἐγεννή- 30
θης, καὶ τί ἀνταποδώσεις αὐτοῖς, κα-
θὼς αὐτοὶ σοί.
* ἐν ὅλῃ ψυχῇ σου εὐλαβοῦ τὸν 31
κύριον, καὶ τοὺς ἱερεῖς αὐτοῦ θαύμαζε.
ἐν ὅλῃ δυνάμει ἀγάπησον τὸν ποιή-
σαντά σε, καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ
μὴ ἐγκαταλίπῃς.
* φοβοῦ τὸν κύριον, καὶ δόξαζον 32
ἱερέα. * καὶ δός τὴν μερίδα αὐτῷ 33
καθὼς ἐντέταλταί σοι, * ἀπαρχὴν 34
καὶ περὶ πλημμελείας,
* καὶ δόσιν βραχιόνων, καὶ θυσίαν 35
ἁγιασμοῦ καὶ ἀπαρχὴν ἁγίων·
* καὶ πτωχῷ ἔκτεινον τὴν χεῖρά 36
σου, ἵνα τελειωθῇ ἡ εὐλογία σου.
* χάρις δόματος ἔναντι παντὸς 37
ζῶντος, καὶ ἐπὶ νεκρῷ μὴ ἀποκωλύ-
σῃς χάριν.
* μὴ ὑστέρει ἀπὸ κλαιόντων, καὶ μετὰ 38
πενθούντων πένθησον.

20 * *Ne commutes amicum*
indifferenter secundùm ali-
quid, neque fratrem legiti-
mum in auro Suphir.
21 * *Ne discedas à muliere*
sapiente & bona; nam gra-
tia eius super aurum.
22 * *Ne lædas seruum ope-*
rantem in veritate, neque
mercenarium dantem ani-
mam suam.
23 * *Seruum prudentem di-*
ligat tua anima, ne defraudes
illum libertate.
24 * *Pecora tibi sunt, atten-*
de illis: & si sunt tibi vtilia,
permaneant apud te.
25 * *Filij tibi sunt, erudi il-*
los, & curua à iuuentute col
lum eorum.
26 * *Filiæ tibi sunt, attende*
corpori earum, & ne hila-
rem ostendas ad illas faciem
tuam.
27 * *Trade filiam, & perfe-*
ceris opus magnum, & ho-
mini prudenti da illam.
28 * *Vxor tibi est secundùm*
animã, ne abiicias eam; odi-
bili autẽ ne tradas teipsum.
29 * *In toto corde honora pa*
trem tuum, & matris dolo-
rum partus ne obliuiscaris.
30 * *Memento quòd propter*
eos natus es, & quid retri-
bues eis, sicut ipsi tibi.
31 * *In tota anima tua cole*
Dominum, & sacerdotes
eius mirare. In tota virtute
dilige eum qui fecit te, & mi
nistros eius ne derelinquas.
32 * *Time Dominum, & ho*
nora sacerdotem,
33 * *Et da partẽ ei sicut mã-*
34 *datum est tibi.* * *Primitias*
& de delicto,
35 * *Et donum brachiorum,*
& sacrificium sanctificatio-
nis & primitias sanctorum;
36 * *Et pauperi porrige ma-*
num tuam, vt perficiatur be
37 *nedictio tua.* * *Gratia doni*
in conspectu omnis viuentis,
& in mortuo ne prohibueris
38 *gratiam.* * *Ne desis ploran-*
tibus, & cũ lugentibus luge.

‡ Ne te pigeat visitare in- 39
firmum; ex enim talibus di-
ligeris. ‡ In omnibus ser- 40
monibus tuis memorare no-
uissima tua, & in seculum
non peccabis.

CAP. VIII.

NE litiges cū homine po- 1
tente, ne fortè incidas
in manus illius.
‡ Ne contendas cum ho- 2
mine locuplete, ne fortè con-
tra trahat tuum pondus.
‡ Multos enim perdidit 3
aurum, & corda regum in-
clinauit. ‡ Ne litiges cum 4
homine loquace, & ne struas
super ignem illius ligna.
‡ Ne ludas cum indocto, 5
ne inhonorentur maiores tui.
‡ Ne improperes homini 6
auertenti se à peccato: memē-
to quòd omnes sumus in in-
crepationibus.
‡ Ne inhonores hominem 7
in senectute sua, & enim ex
nobis senescunt.
‡ Ne gaudeas in mortuo 8
inimicissimo tuo, memento
quòd omnes morimur.
‡ Ne despicias narrationē 9
sapientum, & in prouerbiis
eorum conuersare.
‡ Quoniam ab ipsis disces 10
disciplinam, & seruire ma-
gnatibus faciliter.
‡ Ne discedas à narratio- 11
ne seniorum; & enim ipsi di-
dicerunt à patribus suis.
‡ Quoniam ab illis disces 12
intellectum, & in tempore
necessitatis dare responsum.
‡ Ne accendas carbones 13
peccatoris, ne incendaris in
igne flammæ illius.
‡ Ne exurgas à facie cōtu- 14
meliosi, ne insideat sicut insi-
diæ ori tuo. ‡ Ne fœnereris 15
homini fortiori te; et si fœne-
raueris, quasi qui perdidit,
esto. ‡ Ne spōdeas super vir- 16
tutem tuā; & si spoponderis,
quasi soluturus cogita.
‡ Ne iudices contra iudi- 17
cem, secūdum enim opinionē
eius iudicabunt eum.

39 ‡ μὴ ὄκνει ἐπισκέπτεσθαι ἄρρω-
στον, ἐκ γὰρ τῶν τοιούτων ἀγαπηθήσῃ·
40 ‡ ἐν πᾶσι τοῖς λόγοις σου μιμνή-
σκου τὰ ἔσχατά σου, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα
οὐχ ἁμαρτήσεις.

η'.

1 ‡ Μὴ διαμάχου μετὰ ἀνθρώπου
δυνάστου, μήποτε ἐμπέσῃς εἰς τὰς
χεῖρας αὐτοῦ.
2 ‡ μὴ ἔριζε μετὰ ἀνθρώπου πλουσίου,
μήποτε ἀντιστήσει σου τὴν ὁλκήν.
3 ‡ πολλοὺς γὰρ ἀπώλεσε τὸ χρυσίον
καὶ καρδίας βασιλέων ἐξέκλινε.
4 ‡ μὴ διαμάχου μετὰ ἀνθρώπου
γλωσσώδους, καὶ μὴ ἐπιστοιβάσῃς
ἐπὶ τὸ πῦρ αὐτοῦ ξύλα.
5 ‡ μὴ προσπαιζε ἀπαιδεύτῳ, ἵνα
μὴ ἀτιμάζωνται οἱ πρόγονοί σου.
6 ‡ μὴ ὀνείδιζε ἄνθρωπον ἐπιστρέ-
φοντα ἀπὸ ἁμαρτίας, μνήσθητι ὅτι
πάντες ἐσμὲν ἐν ἐπιτιμίοις.
7 ‡ μὴ ἀτιμάσῃς ἄνθρωπον ἐν γή-
ρᾳ αὐτοῦ, καὶ γὰρ ἐξ ἡμῶν γηράσκουσι.
8 ‡ μὴ ἐπίχαιρε ἐπὶ νεκρῷ τῷ ἐχ-
θροτάτῳ σου, μνήσθητι ὅτι πάντες τε-
λευτῶμεν.
9 ‡ μὴ παρίδῃς διήγημα σοφῶν,
καὶ ἐν ταῖς παροιμίαις αὐτῶν ἀνα-
στρέφου.
10 ‡ ὅτι παρ' αὐτῶν μαθήσῃ παιδεί-
αν, καὶ λειτουργῆσαι μεγιστᾶσιν εὐμα-
ρῶς.
11 ‡ μὴ ἀστόχει διηγήματος γε-
ρόντων, καὶ γὰρ αὐτοὶ ἔμαθον πα-
ρὰ τῶν πατέρων αὐτῶν.
12 ‡ ὅτι παρ' αὐτῶν μαθήσῃ σύνε-
σιν, καὶ ἐν καιρῷ χρείας δοῦναι ἀπό-
13 κρισιν. ‡ μὴ ἔκκαιε ἄνθρακας ἁ-
μαρτωλοῦ, μὴ ἐμπυρισθῇς ἐν πυ-
14 ρὶ φλογὸς αὐτοῦ. ‡ μὴ ἐξαναστῇς
ἀπὸ προσώπου ὑβριστοῦ, ἵνα μὴ ἐγ-
καθίσῃ ὡς ἔνεδρον τῷ στόματί σου.
15 ‡ μὴ δανείσῃς ἀνθρώπῳ ἰσχυροτέ-
ρῳ σου, καὶ ἐὰν δανείσῃς, ὡς ἀπολωλε-
16 κὼς γίνου. ‡ μὴ ἐγγυήσῃ ὑπὲρ δύ-
ναμίν σου, καὶ ἐὰν ἐγγυήσῃ, ὡς ἀπο-
τίσων φρόντιζε.
17 ‡ μὴ δικάζου κατὰ κριτοῦ, κατὰ
γὰρ τὴν δόξαν αὐτοῦ κρινοῦσιν αὐτόν.

39 Non te pigeat visitare in-
firmum, ex his enim in dile-
40 ctione firmaberis. ‡ In om-
nibus operibus tuis memora-
re nouissima tua: & in æter-
num non peccabis.

CAP. VIII.

1 NOn litiges cū homine po- Inf. 31.a
A tente, ne fortè incidas in
2 manus illius. ‡ Nō contēdas
cum viro locuplete, ne fortè
cōtra te constituat litem tibi.
3 ‡ Multos enim perdidit au-
rum & argentū, & vsq; ad cor
4 regū extēdit & cōuertit. ‡ Nō
litiges cum homine linguato,
& nō strues in ignē illi⁹ ligna.
5 ‡ Nō cōmunices homini in-
docto, ne malè de ꝓgenie tua
6 loquatur. ‡ Ne despicias ho-
minē auertentem se à peccato,
B neq; improperes ei. memento
quoniā omnes in corruptione
7 sumus. ‡ Ne spernas hominē
in sua senectute, etenim ex no-
8 bis senescūt. ‡ Noli de mor- Inf. 25.b
tuo inimico tuo gaudere, sciēs
quoniam omnes morimur, &
in gaudium volumus venire.
9 ‡ Ne despicias narrationem
presbyterorum sapientium, &
in prouerbiis eorum conuer-
10 sare. ‡ Ab ipsis enim disces
sapientiam & doctrinam in-
tellectus, & seruire magnatis
sine querela.
11 ‡ Non te prætereat narratio
seniorū. ipsi enim didicerunt
12 à patribus suis. ‡ Quoniam
ab ipsis disces intellectum, &
C in tempore necessitatis dabis
13 responsum. ‡ Non incendas
carbones peccatorum arguens
eos, & ne incendaris flamma
ignis peccatorum illorum.
14 ‡ Ne contra faciem stes con-
tumeliosi, ne sedeat quasi in-
15 sidiator ori tuo. ‡ Noli fœne-
rari homini fortiori te: quòd
si fœneraueris, quasi perditum
16 habe. ‡ Non spondeas su-
per virtutem tuam; quòd si
spoponderis, quasi restituens
17 cogita. ‡ Non iudices cōtra
iudicem, quoniam secundum
quod iustum est, iudicat.

‡ Cum audace nõ eas in via, 18
ne fortè grauet mala sua in te.
ipse enim secundũ voluntatẽ
suã vadit, & simul cũ stultitia
ipsius peries. ‡ Cũ iracũdo nõ 19
facias rixã, & cũ audace nõ eas
in desertũ, quoniã quasi nihil
est ante illũ sanguis, & vbi nõ
est adiutoriũ, elidet te. ‡ Cum 20
fatuis consiliũ nõ habeas, non
enim poterũt diligere, nisi quę
eis placẽt. ‡ Corã extraneo ne 21
facias consiliũ, nescis enim q͂d
pariet. ‡ Nõ omni homini cor 22
tuũ manifestes, ne fortè infe-
rat tibi gratiã falsam, & con-
uitietur tibi.

CAP. IX.

NOn zeles mulierem sinus 1
tui, ne ostẽdat super te ma A
litiam doctrinæ nequã. ‡ Nõ 2
des mulieri potestatem animę
tuæ, ne ingrediatur in virtute
tua, & cõfundaris. ‡ Ne respi- 3
cias mulierẽ multiuolam, ne
fortè incidas in laqueos illius.
‡ Cũ saltatrice ne assiduus sis, 4
nec audias illã, ne fortè pereas
in efficacia illius. ‡ Virginẽ ne 5
cõspicias, ne fortè scandalize-
ris in decore illius. ‡ Ne des 6
fornicariis animã tuã in villo,
ne perdas te & hæreditatem
tuã. ‡ Noli circũspicere in vi- 7
cis ciuitatis, nec oberraueris in
plateis illius. ‡ Auerte faciem 8
tuam à muliere compta, & ne B
circunspicias speciem alienã.
‡ Propter speciem mulieris 9
multi perierunt, & ex hoc cõ-
cupiscentia quasi ignis exar-
descit. ‡ Omnis mulier quæ 10
est fornicaria, quasi stercus in
via ab omnibus prætereunti-
bus cõculcabitur. ‡ Speciem 11
mulieris alienæ multi admi-
rati, reprobi facti sunt; collo-
quium enim illius quasi ignis
exardescit. ‡ Cum aliena mu- 12
liere non sedeas omnino, nec
accumbas cum ea super cubi-
tum. ‡ Et non alterceris cum 13
illa in vino, ne fortè decli-
net cor tuum in illam, & san-
guine tuo labaris in perdi-
tionem.

‡ μετὰ τολμηροῦ μὴ πορεύου ἐν ὁδῷ, 18
ἵνα μὴ βαρύνηται κατὰ σοῦ, αὐτὸς γὰρ
κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιήσει, καὶ τῇ
ἀφροσύνῃ αὐτοῦ συναπολῇ.
‡ μετὰ θυμώδους μὴ ποιήσῃς μά 19
χην, καὶ μὴ πορεύου μετ' αὐτοῦ τὴν
ἔρημον. οὕτως οὐδὲν ἐν ὀφθαλμοῖς
αὐτοῦ αἷμα, καὶ ὅπου οὐκ ἔστι βοήθεια
καταβαλεῖ σε ἐκεῖ.
‡ μετὰ μωροῦ μὴ συμβουλεύου, οὐ 20
γὰρ δυνήσεται λόγον στέξαι.
‡ ἐνώπιον ἀλλοτρίου μὴ ποιήσῃς 21
κρυπτόν, οὐ γὰρ γινώσκεις τί τέξεται.
‡ παντὶ ἀνθρώπῳ μὴ ἔκφαινε 22
τὴν καρδίαν σου, καὶ μὴ ἀναφερέτω
σοι χάριν ψευδῆ.

θ′.

‡ Μὴ ζήλου γυναῖκα τοῦ κόλπου 1
σου, μηδὲ διδάξῃς ἐπὶ σεαυτὸν παι-
δείαν πονηράν.
‡ μὴ δῷς γυναικὶ τὴν ψυχήν 2
σου, ἐπιβῆναι αὐτὴν ἐπὶ τὴν ψυ-
χήν σου.
‡ μὴ ἀπάντα γυναικὶ ἑταιριζο- 3
μένῃ, μήποτε ἐμπέσῃς εἰς τὰς πα-
γίδας αὐτῆς.
‡ μετὰ ψαλλούσης μὴ ἐνδελέχι- 4
ζε, μήποτε ἁλῷς ἐν τοῖς ἐπιτηδεύ-
μασιν αὐτῆς.
‡ παρθένον μὴ καταμάνθανε, μή 5
ποτε σκανδαλισθῇς ἐν τοῖς ἐπιτιμίοις
αὐτῆς. ‡ μὴ δῷς πόρναις τὴν ψυ- 6
χήν σου, ἵνα μὴ ἀπολέσῃς τὴν κλη
ρονομίαν σου.
‡ μὴ περιβλέπου ἐν ῥύμαις πό- 7
λεως, καὶ ἐν ταῖς ἐρήμοις αὐτῆς μὴ
πλανῶ. ‡ ἀπόστρεψον ὀφθαλμὸν 8
ἀπὸ γυναικὸς εὐμόρφου, καὶ μὴ κατα
μάνθανε κάλλος ἀλλότριον.
‡ ἐν γὰρ κάλλει γυναικὸς πολλοὶ 9
ἐπλανήθησαν, καὶ ἐκ τούτου φιλία ὡς
πῦρ ἀνακαίεται, καὶ μὴ κατακλιθῇς
ἐπ' ἀγκαλῶν μετ' αὐτῆς.
‡ μετὰ ὑπάνδρου γυναικὸς μὴ κά- 12
θου τὸ σύνολον.
‡ καὶ μὴ συμβολοκοπήσῃς μετ' 13
αὐτῆς ἐν οἴνῳ. μήποτε ἐκκλίνῃ ἡ ψυ
χή σου ἐπ' αὐτήν, καὶ τῷ πνεύματί
σου ὀλισθῇς εἰς ἀπώλειαν.

18 ‡ *Cum audace ne eas in*
via, ne grauetur contra te;
ipse enim secundùm volun-
tatem suam faciet, & cum
stultitia ipsius simul peribis.
19 ‡ *Cum iracundo ne feceris*
rixam, & ne eas cum eo in
desertum. Sic nihil in oculis
eius sanguis, & vbi non est
adiutorium, deijciet te illic.
20 ‡ *Cum fatuo non habeas*
consilium, non enim poterit
verbum celare.
21 ‡ *Coram extraneo ne fa-*
cias occultum, non enim co-
gnoscis quid pariet.
22 ‡ *Omni homini ne mani-*
festes cor tuum, & ne refe-
rat tibi gratiam falsam.

CAP. IX.

1 *NE zeles mulierem sinus*
tui, neque ostẽdas in te
disciplinam malam.
2 ‡ *Ne dederis mulieri ani*
mam tuam, vt ascendat ipsa
super animam tuam.
3 ‡ *Ne occurras mulieri*
meretrici, ne fortè incidas in
laqueos illius.
4 ‡ *Cum cantatrice ne assi-*
duus sis, ne fortè capiaris in
exercitijs eius.
5 ‡ *Virginem ne consideres,*
ne fortè scandalizeris in pœ-
nis eius.
6 ‡ *Ne dederis scortis ani-*
mam tum, ne perdas hæredi-
tatem tuam.
7 ‡ *Ne circunspicias in vi-*
cis ciuitatis, & in desertis il-
lius ne erres.
8 ‡ *Auerte oculum à mu-*
liere formosa, & ne conside-
res speciem alienam.
9 ‡ *In enim specie mulieris*
multi errauerunt, & ex hoc
amicitia vt ignis accenditur,
& ne accubueris in vlnis
cum ea.
12 ‡ *Cum coniugata muliere*
ne sedeas omnino.
13 ‡ *Et ne conuerseris cum*
ea in vino: ne fortè declinet
anima tua in illam, & spiri-
tu tuo labaris in perditionẽ.

14 * Ne derelinquas amicum antiquum. nam nouus nō est æqualis illi.

15 * Vinum nouum, amicus nouus; si inueteratum fuerit, cum lætitia bibes illud.

16 * Ne imiteris gloriam peccatoris, non enim nosti quæ est subuersio eius.

17 * Ne placeas tibi approbationibus impiorū. memento quòd vsque ad inferos non iustificabuntur.

18 * Longè abesto ab homine qui potestatem habet occidēdi, & non suspicaberis timorem mortis.

19 * Et si accesseris, ne erres, ne auferat vitam tuam continuò.

20 * Scito quòd in medio laqueorum pertransis, & super pinnacula ciuitatis deambulas.

21 * Secundū virtutem tuam coniecta de proximo, & cum sapientibus consilium fac, cū prudentibus sit disputatio tua, & omnis narratio tua in lege Altissimi.

22 * Viri iusti sint conuiuæ tui, & in timore Domini sit gloriatio tua.

24 * In manu artificum opus laudabitur, & princeps populi sapiens in sermone suo.

25 * Terribilis in ciuitate sua homo linguosus: & petulans in verbo suo, odio erit.

CAP. X.

1 IVdex sapiens docet populū suum, & principatus prudentis protensus erit.

2 * Secundum iudicem populi, sic & ministri eius; & secundum gubernatorem ciuitatis, omnes inhabitantes
eam. * Rex insipiens perdet 3
populū suū, & ciuitas habitabitur in intellectu potentū.

4 * In manu Domini potestas terræ, & vtilem suscitabit ad tempus super eam.

5 * In manu Domini felicitas hominis, & faciei scribæ imponet gloriam suam.

14 * μὴ ἐγκαταλίπῃς φίλον ἀρχαῖον· ὁ γὰρ πρόσφατος οὐκ ἔστιν ἐ-
15 πίσης αὐτῷ. * οἶνος νέος, φίλος νέος· ἐὰν παλαιωθῇ μετ' εὐφροσύνης πίεσαι αὐτόν.

16 * μὴ ζηλώσῃς δόξαν ἁμαρτωλοῦ, οὐ γὰρ οἶδας τίς ἔσται ἡ καταστροφὴ αὐτοῦ.

17 * μὴ εὐδοκήσῃς εὐδοκίαις ἀσεβῶν· μνήσθητι ὅτι ἕως ᾅδου οὐ μὴ δικαιωθῶσι.

18 * μακρὰν ἄπεχε ἀπὸ ἀνθρώπου ὃς ἐξουσίαν ἔχει τοῦ φονεύειν, καὶ οὐ μὴ ὑποπτεύσῃς φόβον θανάτου.

19 * καὶ ἐὰν προσέλθῃς, μὴ πλημμελήσῃς, ἵνα μὴ ἀφέληται τὴν ζωήν σου παραχρῆμα.

20 * ἐπίγνωθι ὅτι ἐν μέσῳ παγίδων διαβαίνεις, καὶ ἐπὶ ἐπάλξεων πόλεως περιπατεῖς.

21 * κατὰ τὴν ἰσχύν σου στόχασαι τοῦ πλησίον, καὶ μετὰ σοφῶν βουλεύου, μετὰ συνετῶν ἔστω ὁ διαλογισμός σου, καὶ πᾶσα διήγησις σου ἐν νόμῳ ὑψίστου.

22 * ἄνδρες δίκαιοι ἔστωσαν σύνδειπνοί σου, καὶ ἐν φόβῳ κυρίου ἔστω τὸ καύχημά σου.

24 * ἐν χειρὶ τεχνιτῶν ἔργον ἐπαινεθήσεται, καὶ ὁ ἡγούμενος λαοῦ σοφὸς ἐν λόγῳ αὐτοῦ.

25 * φοβερὸς ἐν πόλει αὐτοῦ ἀνὴρ γλωσσώδης, καὶ ὁ προπετὴς ἐν λόγῳ αὐτοῦ μισηθήσεται.

ι.

1 * Κριτὴς σοφὸς παιδεύει τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ ἡγεμονία συνετοῦ τεταγμένη ἔσται.

2 * κατὰ τὸν κριτὴν τοῦ λαοῦ, οὕτως καὶ οἱ λειτουργοὶ αὐτοῦ· καὶ κατὰ τὸν ἡγούμενον τῆς πόλεως, πάντες οἱ κατοικοῦντες αὐτήν.

3 * βασιλεὺς ἀπαίδευτος ἀπολεῖ τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ πόλις οἰκισθήσεται
4 ἐν συνέσει δυναστῶν. * ἐν χειρὶ κυρίου ἡ ἐξουσία τῆς γῆς, καὶ τὸν χρήσιμον ἐγερεῖ εἰς καιρὸν ἐπ' αὐτῆς.

5 * ἐν χειρὶ κυρίου εὐοδία ἀνδρὸς καὶ προσώπῳ γραμματέως ἐπιθήσει δόξαν αὐτοῦ.

14 * Ne derelinquas amicū antiquum, nouus enim non erit
15 similis illi. * Vinū nouū, amicus nouus. veterascat, & cum
16 suauitate bibas illud. * Non zeles gloriam & opes peccatoris; non enim scis quæ futura
17 sit illius subuersio. * Nō placeat tibi iniuria iniustorum, sciens quoniam vsq; ad inferos non placebit impius.

18 * Longè abesto ab homine, potestatē habente occidendi, & non suspicaberis timorem
19 mortis. * Et si accesseris ad il-
D lum, noli aliquid committere, ne fortè auferat vitam tuam.

20 * Communionē mortis scito, quoniā in medio laqueorū ingredieris, & super dolentiū
21 arma ambulabis. * Secundū virtutem tuam caue te à proximo tuo, & cum sapientibus & prudentibus tracta.

22 * Viri iusti sint tibi conuiuæ, & in timore Dei sit tibi
23 gloriatio. * Et in sensu sit tibi cogitatus Dei, & omnis enarratio tua in præceptis Al-
24 tissimi. * In manu artificum 3.Reg.3.
opera laudabuntur, & principes populi in sapientia sermonis sui: in sensu verò senio-
25 rum, verbum. * Terribilis est in ciuitate sua homo linguosus: & temerarius in verbo suo odibilis erit.

CAP. X.

1 IVdex sapiens iudicabit po-
A pulum suum, & principatus sensati stabilis erit.

2 * Secundum iudicem populi, sic & ministri eius; & qualis rector est ciuitatis, tales &
3 inhabitantes in ea. * Rex insipiens perdet populū suum, & ciuitates inhabitabūtur per sensum prudentium.

4 * In manu Dei potestas terræ, & execrabilis omnis iniquitas gentium, & vtilem rectorem suscitabit in tempus super illam.

5 * In manu Dei potestas hominis, & super faciē scribę imponet honorem suum.

* Omnis iniuriæ proximi ne 6
memineris, & nihil agas in
operibus iniuriæ.
Ier.19. * Odibilis coram Deo est & 7
hominibus superbia, & exe-
crabilis omnis iniquitas gen-
tiū. * Regnū à gente in gentē 8
trãsfertur propter iniustitias, B
& iniurias, & contumelias, ac
diuersos dolos. * Auaro autē 9
nihil est scelestius. * Quid su- 10
perbis terra & cinis? nihil est
iniquiꝰ quàm amare pecuniā.
hic enim & animā suam vena-
lem habet, quoniā in vita sua
proiecit intima sua. * Omnis 11
potētatus breuis vita, languor
ꝓlixior grauat medicū. *Bre- 12
uem languorē præscidit medi-
cus, sicut & rex hodie est, &
cras morietur.
* Cùm enim morietur ho- 13
mo, hæreditabit serpentes, &
bestias, & vermes.
* Initium superbiæ hominis 14
apostatare à Deo; quoniam ab
eo, qui fecit illum, recessit cor
eius. * Quoniā initiū omnis 15
peccati est superbia. qui tenue
rit illā, adimplebitur maledi- C
ctis, & subuertet eū in finem.
* Propterea exhonorauit Dn̄s 16
conuētus malorū, & destruxit
eos vsque in finem.
* Sedes ducum superborū 17
destruxit Deus; & sedere fecit
mites pro eis.
* Radices gentiū superbarū 18
arefecit Deus, & plantauit hu-
miles ex ipsis gentibus. *Ter- 19
ras gētium euertit Dominus,
& perdidit eas vsque in fun-
damentum. * Arefecit Deus 20
ex ipsis, & disperdidit eos, &
cessare fecit memoriam eorum
à terra. * Memoriam super- 21
borum perdidit Deus, & reli-
quit memoriam humiliū sen-
su. * Non est creata homi- 22
nibus superbia, neque iracū-
dia nationi mulierum. * Se- 23
men hominum honorabitur
hoc quod timet Deum; se-
men autem hoc exhonorabi-
tur, quod præterit mandata
Domini.

* ἐπὶ παντὶ ἀδικήματι, μὴ μη- 6
νίσῃς τῷ πλησίον, καὶ μὴ πρᾶσσε μη-
δὲν ἐν ἔργοις ὕβρεως.
* μισητὴ ἔναντι κυρίου καὶ ἀνθρώ- 7
πων ὑπερηφανία, καὶ ἐξ ἀμφοτέ-
ρων πλημμέλεια ἀδικίας.
* βασιλεία ἀπὸ ἔθνους εἰς ἔθνος 8
μετάγεται· διὰ ἀδικίας καὶ ὕβρεις καὶ
χρήματα δόλια, τί ὑπερηφανεύεται
γῆ καὶ σποδός; * φιλαργύρου 9
μὲν γὰρ οὐδὲν ἀνομώτερον.
* οὗτος γὰρ καὶ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν 10
ἔκπρακτον ποιεῖ· ὅτι ἐν ζωῇ αὐτοῦ
ἔρριψεν τὰ ἐνδόσθια αὐτοῦ.
* μακρὸν ἀῤῥώστημα κόπτει ἰα- 12
τρός, καὶ βασιλεὺς σήμερον, καὶ αὔριον
τελευτήσει.
* ἐν γὰρ τῷ ἀποθανεῖν ἄνθρωπον, 13
κληρονομήσει ἑρπετὰ καὶ θηρία, καὶ
σκώληκας.
* ἀρχὴ ὑπερηφανίας, ἀνθρώπου 14
ἀφισταμένου ἀπὸ κυρίου, καὶ ἀπὸ τοῦ
ποιήσαντος αὐτὸν ἀπέστη ἡ καρδία
αὐτοῦ. * ὅτι ἀρχὴ ἁμαρτίας ὑπε- 15
ρηφανία, καὶ ὁ κρατῶν αὐτῆς ἐξο-
μβρήσει βδέλυγμα, καὶ κατασκαφή-
σεται εἰς τέλος. * διὰ τοῦτο παρε- 16
δόξασε κύριος τὰς ἐπαγωγὰς καὶ
κατέστρεψεν εἰς τέλος αὐτούς.
* θρόνους ἀρχόντων καθεῖλεν ὁ 17
κύριος, καὶ ἐκάθισε πρᾳεῖς ἀντ' αὐ-
τῶν ἔνδοθεν. * ῥίζας ἐθνῶν ὑπε- 18
ρηφάνων ἐξεῖλε κύριος, καὶ ἐφύ-
τευσεν ἀντ' αὐτῶν ἐν δόξῃ ταπει-
νούς. * χώρας ἐθνῶν κατέστρεψε 19
κύριος, καὶ ἀπώλεσεν αὐτὰς ἕως θε-
μελίων γῆς.
* ἐξῆρεν ἐξ αὐτῶν καὶ ἀπώλε- 20
σεν αὐτούς. * καὶ κατέπαυσεν 21
ἀπὸ γῆς τὸ μνημόσυνον αὐτῶν.
* οὐκ ἔκτισται ἀνθρώποις ὑπερη- 22
φανία, οὐδὲ ὀργὴ θυμοῦ γεννήμασι
γυναικῶν.
* σπέρμα ἀσφαλείας οἱ φο- 23
βούμενοι κύριον, καὶ ἔντιμον φύτευ-
μα οἱ ἀγαπῶντες αὐτόν. σπέρμα
ἀτιμίας οἱ μὴ προσέχοντες τῷ νό-
μῳ, σπέρμα πλανήσεως οἱ παρα-
βαίνοντες ἐντολάς.

6 * In omni iniuria, ne ira-
scaris proximo; & ne facias
quippiam in operibus iniu-
7 riæ. * Odibilis corā Domi-
no & hominibus superbia,
& ex ambobus error iniu-
8 stitiæ. * Regnū de gente in
gentem transfertur propter
iniustitias, & iniurias, &
opes dolosas; quid superbit
9 terra & cinis? * Auaro qui-
dem enim nihil iniquius.
10 * Hic enim & suam ani-
mam venalem facit: quo-
niam in vita sua proiecerunt
intima sua.
12 * Longum morbum inci-
dit medicus, & rex hodie,
& cras morietur.
13 * Cùm enim moriatur ho-
mo, hæreditabit serpentes &
bestias, & vermes.
14 * Initium superbiæ, homi-
nis recedentis à Domino, &
ab eo qui fecit illum recessit
cor eius.
15 * Quoniam initium pec-
cati superbia, & qui tenue-
rit illā, iniuriabit abomina-
tionem, & subuertetur in fi
16 nem. * Propter hoc exhono-
rauit Dominus inductiones,
& subuertit in finem illos.
17 * Sedes imperantium de-
struxit Dominus, & sedere
fecit mites pro eis intus.
18 * Radices gentium super-
barum abstulit Dominus, &
plantauit pro illis in gloria
humiles.
19 * Regiones gentium sub-
uertit Dominus, & perdi-
dit eas vsque ad fundamen-
20 ta terræ. * Abstulit ex eis
& perdidit eos.
21 * Et cessare fecit à terra
memoriam eorum.
22 * Non creata est homini-
bus superbia, neque ira furo-
ris generationibus mulierū.
23 * Semen securitatis qui ti
ment Dominum, & pretiosa
planta qui diligūt illum. Se-
men ignominiæ qui non atten
dunt legi; semen erroris qui
transgrediuntur mandata.

* In medio fratrum rector 24
illorum honoratus, & qui ti-
mēt Dominū in oculis illius.
* Ante finem initium ti- 25
mor Domini; abiectio autem
principatus obduratio et su-
perbia : diues & honoratus
& pauper gloriatio eorum
timor Domini.
* Nō iustū inhonorare pau- 26
perē intelligentē, & nō de-
cet honorare virū peccatorē.
* Magnates & iudices et 27
potentes honorabuntur, &
non est aliquis eorum maior
timente Dominum.
* Seruo prudēti liberi ser- 28
uient, & vir sapiens non
murmurabit correptus.
* Ne velis videri sapiens 29
in faciendo opus tuum, & ne
extollas te in tempore angu-
stiæ tuæ:
* Melius enim qui operatur 30
& abūdat in omnibus quàm
qui gloriatur & eget pane.
* Fili in māsuetudine tua 31
honora animam tuam, & da
illi honorem secundum digni-
tatem eius. * Peccantem in 32
animam suam quis iustifica-
bit? et quis honorabit inho-
norantem vitam suam?
* Pauper honoratur propter 33
sciētiam suam, et diues hono-
ratur propter diuitias suas.
* Qui est honoratus in 34
paupertate, & in diuitijs
quanto magis?

CAP. XI.

Sapientia humilis exaltabit 1
caput illius, & in medio
magnatum collocabit eum.
* Ne laudes virum in spe- 2
cie sua, & ne abomineris ho-
minem in visu suo.
* Breuis in volatilibus apis, 3
& principatus dulcorū fru-
ctus eius. * In indumento 4
vestimētorū ne glorieris, et in
die gloriæ ne extollaris, quo-
niā mirabilia opera Dñi sunt;
& occulta opera eius homi-
nibus. * Multi tyranni sede- 5
runt super pauimenta, at in-
suspicatus tulit diadema.

24 * ἐν μέσῳ ἀδελφῶν ὁ ἡγούμενος
αὐτῶν ἔντιμος, καὶ οἱ φοβούμενοι κύ-
ριον ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ.
25 * περὶ λήξεως ἀρχὴ φόβος κυρίου,
ἐκβολὴ δὲ ἀρχῆς σκληρυσμὸς καὶ
ὑπερηφανία· πλούσιος καὶ ἔνδοξος καὶ
πτωχὸς τὸ καύχημα αὐτῶν φόβος
26 κυρίου. * οὐ δίκαιον ἀτιμάσαι πτω-
χὸν συνετὸν, καὶ οὐ καθήκει δοξάσαι
ἄνδρα ἁμαρτωλόν.
27 * μεγιστᾶνες καὶ κριταὶ καὶ δυνάσται
δοξασθήσονται, καὶ οὐκ ἔστι τίς αὐτῶν
μείζων τοῦ φοβουμένου τὸν κύριον.
28 * οἰκέτῃ συνετῷ ἐλεύθεροι λει-
τουργήσουσι· καὶ ἀνὴρ ἐπιστήμων οὐ
γογγύσει παιδευόμενος.
29 * μὴ σοφίζου ποιῆσαι τὸ ἔργον
σου, καὶ μὴ δοξάζου ἐν καιρῷ στενοχω-
ρίας σου.
30 * κρεῖσσον γὰρ ὁ ἐργαζόμενος καὶ
περισσεύων ἐν πᾶσιν, ἢ ὁ δοξαζόμε-
31 νος καὶ ἀπορῶν ἄρτου. * τέκνον ἐν
πραΰτητί σου δόξασον τὴν ψυχήν
σου, καὶ δὸς αὐτῇ τιμὴν κατὰ τὴν ἀ-
32 ξίαν αὐτῆς. * τὸν ἁμαρτάνοντα εἰς
τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίς δικαιώσει; καὶ
τίς δοξάσει τὸν ἀτιμάζοντα τὴν
33 ζωὴν αὐτοῦ; * πτωχὸς δοξάζεται δι'
ἐπιστήμην αὐτοῦ, καὶ πλούσιος δοξά-
ζεται διὰ τὸν πλοῦτον αὐτοῦ.
34 * ὁ δεδοξασμένος ἐν πτωχείᾳ,
καὶ ἐν πλούτῳ ποσαχῶς;

ια΄.

1 * Σοφία ταπεινοῦ ἀνυψώσει κε-
φαλὴν αὐτοῦ, καὶ ἐν μέσῳ μεγιστά-
νων καθίσει αὐτόν.
2 * μὴ αἰνέσῃς ἄνδρα ἐν κάλλει
αὐτοῦ, καὶ μὴ βδελύξῃ ἄνθρωπον ἐν
ὁράσει αὐτοῦ.
3 * μικρὰ ἐν πετεινοῖς ἡ μέλισσα,
καὶ ἀρχὴ γλυκασμάτων ὁ καρπὸς
αὐτῆς.
4 * ἐν περιβολῇ ἱματίων μὴ καυ-
χήσῃ, καὶ ἐν ἡμέρᾳ δόξης μὴ ἐπαί-
ρου, ὅτι θαυμαστὰ τὰ ἔργα κυρίου
ἐστί, καὶ κρυπτὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ ἀνθρώ-
5 ποις. * πολλοὶ τύραννοι ἐκάθι-
σαν ἐπ' ἐδάφους, ὁ δὲ ἀνυπονόητος
ἐφόρεσε διάδημα.

24 * In medio fratrum rector
illorū in honore, & qui timēt
Dominū, erūt in oculis illius.
25 * Gloria diuitū honoratorū,
& pauperum timor Dei est.
26 * Non despicere hominem
iustū pauperē, & non magni-
ficare virum peccatorē diuitē.
27 * Magnus est iudex, & po- Pro. 17. 21.b. Inf. 19.a
D tens est in honore, & non est
maior illo qui timet Deum.
28 * Seruo sensato liberi ser-
uient, & vir prudens & disci-
plinatus nō murmurabit cor-
reptus, & inscius non honora-
29 bitur. * Noli extollere te in
faciendo opere tuo, & noli
cunctari in tempore angustię.
30 * Melior est qui operatur,
& abundat in omnibus, quàm
qui gloriatur, & eget pane.
31 * Fili, in mansuetudine ser-
ua animā tuam, & da illi ho-
norem secundū meritū suum.
32 * Peccantē in animā suam,
quis iustificabit? & quis ho-
norificabit exhonorantē ani-
33 mam suam? * Pauper glo-
riatur per disciplinam & timo-
rem suum, & est homo qui ho
norificatur propter substantiā
34 suam. * Qui autem gloria-
tur in paupertate, quantò ma-
gis in substantia! & qui glo-
riatur in substantia, pauper-
tatem vereatur.

CAP. XI.

1 Sapientia humiliati exalta-
A bit caput illius, & in medio
magnatorum consedere illum
faciet.
2 * Non laudes virum in spe-
cie sua, neque spernas homi-
nem in visu suo.
3 * Breuis in volatilibus apis,
& initium dulcoris habet fru-
ctus illius.
4 * In vestitu ne glorieris vn-
quam, nec in die honoris tui
extollaris. quoniam mirabilia
opera Altissimi solius, & glo-
riosa, & absconsa, & inuisa o-
pera illius.
5 * Multi tyranni sederunt in
throno, & insuspicabilis por-
tauit diadema.

6 * Multi potentes oppreſsi
ſunt valde, & glorioſi traditi
ſunt in manus alterorum.
Pro.18.c 7 * Priuſquam interroges, ne
vituperes quenquam; & cùm
interrogaueris, corripe iuſtè.
8 * Priuſquam audias, ne re-
ſpondeas verbum, & in medio
ſeniorum ne adiicias loqui.
9 * De ea re quæ te non mo-
leſtat, ne certeris: & in iudicio
peccantium ne conſiſtas.
10 * Fili, ne in multis ſint actus
tui; & ſi diues fueris, non eris
immunis à delicto. ſi enim ſe-
cutus fueris, nō apprehendes,
& non effugies ſi præcurreris.
11 * Eſt homo laborans & fe-
ſtinans & dolens impius, & B
tantò magis non abundabit.
12 * Eſt homo marcidus egens
recuperatione, plus deficiens
virtute, & abundans pauper-
tate; & oculus Dei reſpexit il-
lum in bono, & erexit eum ab
humilitate ipſius. * Et exal- 13
tauit caput eius, & mirati ſunt
in illo multi, & honorauerūt
Deum. * Bona & mala, vita 14
& mors; paupertas & hone-
ſtas à Deo ſunt. * Sapientia, 15
diſciplina & ſciētia legis apud
Dominū, dilectio & viæ bo-
norum apud ipſum. * Error 16
& tenebræ peccatoribus con-
creata ſunt: qui autem exultāt
in malis, conſeneſcūt in malo.
17 * Datio Dei permanet iu-
ſtis, & profectus illius ſucceſ-
ſus habebit in æternum.
18 * Eſt qui locupletatur par-
cè agendo, & hæc eſt pars mer-
cedis illius, in eo quod dicit:
19 * Inueni requiem mihi, &
nunc manducabo de bonis
meis ſolus, & neſcit quòd tē-
pus prætereat illum, & mors C
appropinquet & relinquet o-
mnia aliis, & moriatur.
20 * Sta in teſtamento tuo, &
in illo colloquere, & in ope-
re mandatorum tuorum vete-
raſce.
21 * Ne manſeris in operibus
peccatorum. confide autem in
Deo, & mane in loco tuo.

* πολλοὶ δυνάσται ἠτιμάσθησαν 6
σφόδρα, καὶ ἔνδοξοι παρεδόθησαν
εἰς χεῖρας ἑτέρων.
* πρὶν ἢ ἐξετάσῃς, μὴ μέμψῃ, 7
νόησον πρῶτον καὶ τότε ἐπιτίμα.
* πρὶν ἢ ἀκοῦσαι, μὴ ἀποκρίνου, καὶ 8
ἐν μέσῳ λόγων μὴ παρέμβαλλε
ῥῆμα. * περὶ πράγματος οὗ οὐκ 9
ἔστι σοι, μὴ ἔριζε, καὶ ἐν κρίσει ἁμαρ
τωλῶν μὴ συνέδρευε.
* τέκνον μὴ περὶ πολλὰ ἔστωσαν 10
αἱ πράξεις σου· ἐὰν γὰρ πληθύνῃς οὐκ
ἀθωωθήσῃ· καὶ ἐὰν διώκῃς οὐ μὴ κατα-
λάβῃς, καὶ οὐ μὴ ἐκφύγῃς διαδράς.
* ἔστι κοπιῶν καὶ πονῶν καὶ σπεύδων, 11
καὶ τοσούτῳ μᾶλλον ὑστερεῖται.
* ἔστι νωθρὸς προσδεόμενος ἀντι- 12
λήψεως, ὑστερῶν ἰσχύϊ καὶ περισ-
σεύων πτωχείᾳ, καὶ ὀφθαλμὸς κυρίου
ἐπέβλεψεν αὐτῷ εἰς ἀγαθά, καὶ ἀνώρ-
θωσεν αὐτὸν ἐκ ταπεινώσεως αὐτοῦ.
* καὶ ἀνύψωσε κεφαλὴν αὐτοῦ 13
ἀπὸ συντρίβης, καὶ ἐθαύμασαν ἐπ'
αὐτῷ πολλοὶ θεωρήσαντες.
* ἀγαθὰ καὶ κακά, ζωὴ καὶ θά- 14
νατος, πτωχεία καὶ πλοῦτος παρὰ
κυρίου ἐστί.
* σοφία καὶ ἐπιστήμη καὶ γνῶσις νό- 15
μου παρὰ κυρίου· ἀγάπησις καὶ ὁδοὶ
καλῶν ἔργων παρ' αὐτοῦ εἰσι.
* πλάνη καὶ σκότος ἁμαρτω- 16
λοῖς συνέκτισται, τοῖς δὲ γαυριῶσιν
ἐπὶ κακὰ συγγηρᾷ κακία.
* δόσις κυρίου παραμένει εὐσε- 17
βέσι, καὶ ἡ εὐδοκία αὐτοῦ εὐοδοῖ εἰς
τὸν αἰῶνα.
* ἔστι πλουτῶν ἀπὸ προσοχῆς καὶ 18
σφιγγίας αὐτοῦ, καὶ αὕτη ἡ μερὶς αὐτοῦ
ἀπὸ τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ. ἐν τῷ εἰπεῖν αὐ-
τόν· * εὗρον ἀνάπαυσιν, καὶ νῦν 19
φάγωμαι ἀπὸ τῶν ἀγαθῶν μου ἀ-
διαλείπτως. καὶ οὐκ οἶδε τίς καιρὸς
παρελεύσεται αὐτόν, καὶ καταλείψει
αὐτὰ ἑτέροις καὶ ἀποθανεῖται.
* στῆθι ἐν διαθήκῃ σου καὶ ὁμίλει 20
ἐν αὐτῷ, καὶ ἐν τῷ ἔργῳ σου παλαιώ-
θητι. * μὴ θαύμαζε ἐν ἔργοις ἁ- 21
μαρτωλοῦ, πίστευε δὲ κυρίῳ καὶ ἔμ-
μενε τῷ πόνῳ σου.

6 * *Multi potentes inhono-
rati ſunt valdè, & glorioſi
traditi ſunt in manus aliorū.*
7 * *Priuſquam exquiras,
ne accuſes: intellige primùm,
& tunc reprehende.*
8 * *Priuſquam audias ne
reſpondeas, & in medio ſer-
monum ne interijcias verbū.*
9 * *De re de qua non eſt ad
te, ne certes, & in iudicio pec
catorum ne præſideas.*
10 * *Fili non erga multa ſint
actus tui; ſi enim repletus
fueris, non eris innocens; &
ſi ſecutus fueris, non appre-
hendes, & non effugies au-*
11 *fugiens.* * *Eſt laborans &
operans, & feſtinans, & tan*
12 *to magis eget.* * *Eſt piger
egens auxilio, deficiens vir-
tute & abundans pauper-
tate: & oculus Domini reſpe
xit illum in bona, & erexit
eum de humilitate ipſius.*
13 * *Et exaltauit caput eius
à contritione, & mirati ſunt
in illo multi qui viderunt.*
14 * *Bona & mala, vita &
mors, paupertas & diuitiæ,
à Domino ſunt.*
15 * *Sapientia & ſcientia et
cognitio legis à Domino: di-
lectio & viæ bonorum ope-*
16 *rum ab ipſo ſunt.* * *Error et
tenebræ peccatoribus cōcrea-
ta ſunt, at exultantibus in
malis conſeneſcit malitia.*
17 * *Datio Domini permanet
religioſis, & beneplacitum
eius proſperatur in ſeculum.*
18 * *Eſt qui locupletatur ab
attētione & parſimonia ſua,
& hæc pars eius à mercede*
19 *illius, in eo quod dicit ipſe,*
* *Inueni requiē, et nūc man-
ducabo à bonis meis aſſiduè.
Et non nouit quòd tempus
præteribit ipſum, & relin-
quet illa aliis & morietur.*
20 * *Sta in teſtamento tuo et
colloquere in illo, & in opere*
21 *tuo veteraſce.* * *Ne mireris in
operibus peccatoris, confide
autem in Domino, & perma-
ne in labore tuo.*

22 * *Quoniam leue in oculis Domini velociter repentè ditare pauperem.*

23 * *Benedictio Domini in mercede pij, & in hora veloci germinat benedictionem eius.*

24 * *Ne dixeris, Quæ est mihi necessitas complacentiæ, & à quo ex nũc erunt mihi bona?*

25 * *Ne dicas, Sufficientia mihi sunt, & multa mihi quæ habeo, & quid ex nunc mali habebo in vita?*

26 * *In die bonorum obliuio malorum, & in die malorum non recordabitur bonorum.*

27 * *Quoniã leue coram Domino in die obitus reddere homini secundùm opera eius.*

28 * *Malitia horæ obliuionem facit delitiarum, & consummationẽ hominis reuelatio operum illius.*

29 * *Ante mortem ne dicas beatum aliquem, & in filijs suis cognoscetur vir.*

30 * *Non omnẽ hominem inducas in domum tuam, multa enim insidiæ diaboli.*

31 * *Perdix capta in cauea, sic cor superbi, & vt prospector ascendens ad casum.*

32 * *Nam bona in mala conuertens insidiatur, & in electis imponet maculam.*

33 * *Ab scintilla parua augetur pruna, & homo peccator ad sanguinem insidiatur.*

34 * *Attende à malefactore, praua enim fabricat, ne fortè det tibi maculam in seculum.*

35 * *Inhabitare fac peregrinum, & peruertet te in turbatione, & abalienabit te à proprijs tuis.*

CAP. XII.

1 *SI benefeceris, scito cui facis, & erit gratia bonis tuis.*

2 * *Benefac pio, & inuenies retributionem, & si non ab ipso, at ab Altissimo.*

22 * ὅτι κοῦφον ἐν ὀφθαλμοῖς κυρίου διὰ τάχους ἐξάπινα πλουτίσαι πένητα.

23 * εὐλογία κυρίου ἐν μισθῷ εὐσεβοῦς, καὶ ἐν ὥρᾳ ταχινῇ ἀνατέλλει εὐλογίαν αὐτοῦ.

24 * μὴ εἴπῃς, τίς ἐστί μου χρεία ἀρεσκείας, καὶ τίνι ἀπὸ τοῦ νῦν ἔσται μοι τὰ ἀγαθά;

25 * μὴ εἴπῃς, αὐτάρκη μοι ἐστί, καὶ πολλά μοι ἃ ἔχω, καὶ τί ἀπὸ τοῦ νῦν κακωθήσομαι ἐν ζωῇ;

26 * ἐν ἡμέρᾳ ἀγαθῶν ἀμνησία κακῶν, καὶ ἐν ἡμέρᾳ κακῶν οὐ μνησθήσεται ἀγαθῶν.

27 * ὅτι κοῦφον ἔναντι κυρίου ἐν ἡμέρᾳ τελευτῆς ἀποδοῦναι ἀνθρώπῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ.

28 * κάκωσις ὥρας ἐπιλησμονὴν ποιεῖ τρυφῆς, καὶ συντέλειαν ἀνθρώπου ἀποκάλυψις ἔργων αὐτοῦ.

29 * πρὸ τελευτῆς μὴ μακάριζε μηδένα, καὶ ἐν τέκνοις αὐτοῦ γνωσθήσεται ἀνήρ.

30 * μὴ πάντα ἄνθρωπον εἴσαγε εἰς τὸν οἶκόν σου, πολλὰ γὰρ τὰ ἔνεδρα τοῦ διαβόλου.

31 * πέρδιξ θηρευθεὶς ἐν καρτάλλῳ, οὕτως καρδία ὑπερηφάνου, καὶ ὡς κατάσκοπος ἐπιβαὶς ἐπὶ πτῶσιν.

32 * τὰ γὰρ ἀγαθὰ εἰς κακὰ μεταστρέφων ἐνεδρεύει, καὶ ἐν τοῖς αἱρετικοῖς ἐπιθήσει μῶμον.

33 * ἀπὸ σπινθῆρος μικρᾶς πληθύνεται ἀνθρακία, καὶ ἄνθρωπος ἁμαρτωλὸς εἰς αἷμα ἐνεδρεύει.

34 * πρόσεχε ἀπὸ κακούργου, πονηρὰ γὰρ τεκταίνεται, μήποτε δῷ σοι μῶμον εἰς τὸν αἰῶνα.

35 * ἐνοίκισον ἀλλότριον καὶ διαστρέψει σε ἐν ταραχῇ, καὶ ἀπαλλοτριώσει σε ἐκ τῶν ἰδίων σου.

ιβ'.

1 * Ἐὰν εὖ ποιῇς, γνῶθι τίνι ποιεῖς, καὶ ἔσται χάρις τοῖς ἀγαθοῖς σου.

2 * εὖ ποίησον εὐσεβῆ, καὶ εὑρήσεις ἀνταπόδομα, καὶ εἰ μὴ παρ' αὐτοῦ, ἀλλὰ παρὰ τοῦ ὑψίστου.

22 * Facile est enim in oculis Dei subitò honestare pauperem.

23 * Benedictio Dei in mercedem iusti festinat, & in honore veloci processus illius fructificat.

24 * Ne dicas: Quid est mihi opus, & quæ erunt mihi ex hoc bona?

25 * Ne dicas, Sufficiens mihi sum, & q̃d ex hoc pessimabor?

26 * In die bonorum ne immemor sis malorum: & in die Inf. 18.

D malorum ne immemor sis bonorum.

27 * Quoniam facile est coram Deo in die obitus retribuere vnicuique secundũ vias suas.

28 * Malitia horę obliuionem facit luxuriæ magnæ, & in fine hominis denudatio operum illius.

29 * Ante mortem ne laudes hominẽ quenquam, quoniam in filiis suis agnoscitur vir.

30 * Non omnem hominẽ inducas in domum tuam; multæ enim sunt insidiæ dolosi.

31 * Sicut enim eructant præcordia fœtẽtium, & sicut perdix inducitur in caueam, & vt caprea in laqueum; sic & cor superborũ, & sicut prospector videns casum proximi sui.

32 * Bona enim in mala conuertens, insidiatur; & in electis imponet maculam.

33 * A scintilla enim vna augetur ignis, & ab vno doloso augetur sanguis; homo verò peccator sanguini insidiatur.

34 * Attende tibi à pestifero. fabricat enim mala, ne fortè inducat super te subsannationẽ in perpetuum.

35 * Admitte ad te alienigenã, & subuertet te in turbine, & abalienabit te à viis propriis.

CAPUT XII.

1 A SI benefeceris, scito cui feceris, & erit gratia in bonis tuis multa.

2 * Benefac iusto, & inuenies retributionem magnam; & si non ab ipso, certè à Domino.

* Non est enim ei bene, qui 3
assiduus est in malis, & elee-
mosynas non danti, quoniam
& Altissimus odio habet pec-
catores, & misertus est pœni-
tentibus.
* Da misericordiam, & ne 4
suscipias peccatorem, & im-
piis & peccatorib9 reddet vin-
dictã, custodiens eos in diem
vindictæ.
* Da bono, & non recepe- 5
ris peccatorem: benefac hu-
mili, & non dederis impio: B
prohibe panes illi dare, ne in
ipsis potentior te sit. nam du-
plicia mala inuenies in omni-
bus bonis quæcunque fecerit
illi.
* Quoniam & Altissimus 6
odio habet peccatores, & im-
piis reddet vindictam.
* Non agnoscetur in bonis 7
amicus, & nõ abscondetur in
malis inimicus.
* In bonis viri inimici illius, 8
in tristitia & in malitia illius
amicus agnitus est.
* Non credas inimico tuo 9
in æternum.
* Sicut enim æramentum, 10
æruginat nequitia illius.
* Et si humiliatus vadat 11
curuus, abijce animum tuum, C
& custodi te ab illo.
* Non statues illum penes 12
te, nec sedeat ad dexterã tuam,
ne conuersus stet in loco tuo;
ne fortè conuersus in locum
tuum, inquirat cathedram
tuam, & in nouissimo cogno-
scas verba mea, & in sermoni-
bus meis stimuleris.
* Quis miserebitur incan- 13
tatori à serpente percusso, &
omnibus qui appropiant be-
stiis? sic & qui comitatur cum
viro iniquo, & obuolutus est
in peccatis eius.
* Vna hora tecum perma- 14
nebit: si autem declinaueris,
non supportabit.
* In labiis suis indulcat ini- 15
micus, & in corde suo insi-
diatur, vt subuertat te in fo-
ueam.

* οὐκ ἔσται ἀγαθὰ τῷ ἐνδελεχί- 3
ζοντι εἰς κακά, καὶ τῷ ἐλεημοσύνης
μὴ χαριζομένῳ· δός τῷ εὐσεβεῖ, καὶ
μὴ ἀντιλάβῃ ἁμαρτωλοῦ.
* εὖ ποίησον ταπεινῷ καὶ μὴ δῷς 4
ἀσεβεῖ· ἐμπόδισον τοὺς ἄρτους σου καὶ
μὴ δῷς αὐτῷ, ἵνα μὴ ἐν αὐτοῖς σε
δυναστεύσῃ, διπλάσια γὰρ κακὰ εὑ-
ρήσεις ἐν πᾶσιν ἀγαθοῖς οἷς ἂν
ποιῇς αὐτῷ.
* ὅτι καὶ ὁ ὕψιστος ἐμίσησεν ἁ- 6
μαρτωλούς, καὶ τοῖς ἀσεβέσιν ἀποδώ-
σει ἐκδίκησιν. φυλάσσει δὲ αὐτοὺς εἰς
ἡμέραν ἐκδικήσεως αὐτῶν κρα-
ταιάν. δός τῷ ἀγαθῷ, καὶ μὴ ἀντιλά-
βῃ ἁμαρτωλοῦ.
* οὐκ ἐκβληθήσεται ἐν ἀγαθοῖς 7
ὁ φίλος, καὶ οὐ κρυβήσεται ἐν κακοῖς
ὁ ἐχθρός.
* ἐν ἀγαθοῖς ἀνδρὸς οἱ ἐχθροὶ 8
αὐτοῦ ἐν λύπῃ, καὶ ἐν τοῖς κακοῖς αὐ-
τοῦ καὶ ὁ φίλος διαχωρισθήσεται.
* μὴ πιστεύσῃς τῷ ἐχθρῷ σου εἰς 9
τὸν αἰῶνα.
* ὡς γὰρ ὁ χαλκὸς ἰοῦται, οὕτως ἡ 10
πονηρία αὐτοῦ.
* καὶ ἐὰν ταπεινωθῇ καὶ πορεύηται 11
συγκεκυφώς, ἐπίστησον τὴν ψυχήν
σου καὶ φύλαξαι ἀπ' αὐτοῦ, καὶ ἔσῃ
αὐτῷ ὡς ἐκμεμαχὼς ἔσοπτρον, καὶ
γνώσῃ ὅτι οὐκ εἰς τέλος κατίωσε.
* μὴ στήσῃς αὐτὸν παρὰ σεαυτῷ, 12
μήποτε καταστρέψας σε στῇ ἐπὶ τὸν
τόπον σου. μὴ καθίσῃς αὐτὸν ἐκ δε-
ξιῶν σου, μήποτε ζητήσῃ τὴν καθέ-
δραν σου λαβεῖν, καὶ ἐπ' ἐσχάτων ἐπι-
γνώσῃ τοὺς λόγους μου, καὶ ἐπὶ τῶν
ῥημάτων μου κατανυγήσῃ.
* τίς ἐλεήσει ἐπαοιδὸν ὀφιόδηκ- 13
τον, καὶ πάντας τοὺς προσάγοντας
θηρίοις, οὕτως τὸν προσπορευόμενον
ἀνδρὶ ἁμαρτωλῷ καὶ συμφυρόμε-
νον ἐν ταῖς ἁμαρτίαις αὐτοῦ.
* ὥραν μετὰ σοῦ διαμενεῖ ἐν στάσει 14
δικαίᾳ, καὶ ἐὰν ἐκκλίνῃς, οὐ μὴ καρ-
τερήσῃ. * καὶ ἐν τοῖς χείλεσιν αὐτοῦ 15
γλυκανεῖ ὁ ἐχθρός, καὶ ἐν τῇ καρ-
δίᾳ αὐτοῦ βουλεύσεται ἀνατρέψαι
σε εἰς βόθρον.

3 * *Non erunt bona ei qui*
assuetus est ad mala, & elee-
mosynam non separanti, da
pio, & ne suscipias peccato-
rem.
4 * *Benefac humili & ne*
dederis impio; prohibe panes
tuos & ne dederis ei. Ne in
illis te supprimat; duplicia
enim mala inueniet tibi in o-
mnibus bonis quæcunque fe-
ceris illi.
6 * *Quoniã et altissimus odio*
habuit peccatores, & pijs
reddet vindictã. Seruat au-
tem eos in diem vindictæ eo-
rum fortem. Da bono, & ne
suscipias peccatorem.
7 * *Non eijcietur in bonis*
amicus, & non abscondetur
in malis inimicus:
8 * *In bonis viri inimici il-*
lius in tristitia, & in malis
illius, et amicus separabitur.
9 * *Ne credas inimico tuo*
in sæculum.
10 * *Sicut enim æs æruginat,*
sic nequitia illius.
11 * *Et si humiliatus fuerit*
& vadat incuruatus, super-
pone animam tuam & caue
ab illo, & eris ei vt qui ab-
stersit speculum, & cogno-
sces quòd non in finem tersit
æruginem.
12 * *Ne statuas eum penes*
te, ne fortè cùm subuerterit
te, stet super locum tuum. Ne
colloces eum à dextris tuis,
ne fortè quærat cathedram
tuam accipere, & in nouissi-
mis cognoscas verba mea, et
in sermonibus meis stimule-
ris.
13 * *Quis miserebitur incan*
tatoris à serpente morsi, &
omnium accedentium bestijs;
sic eius qui accedit viro pec-
catori, et qui commiscetur in
14 *peccatis eius.* * *Per horam*
tecum permanebit in statione
iusta: & si declinaueris, non
15 *tolerabit.* * *Et in labijs suis*
indulcabit inimicus, & in
corde suo deliberabit subuer-
tere te in foueam.

16 *In oculis suis lachrymabitur; & si inuenerit tempus, nõ satiabitur à sanguine. Mala si occurrerint tibi, inuenies illum priorem te illic, & quasi homo adiuuans suffodiet calcaneum tuum.
17 *Caput suum mouebit & plaudet manibus, & multa susurrabit, & commutabit vultum suum.

CAP. XIII.

1 QVi tetigerit picem, inquinabitur in ea; & cõmunicans superbo similis erit illi.
2 *Pondus super te ne tollas in vita tua; & fortiori te, & ditiori te ne communices.
3 *Quid communicabit olla ad cacabum? ipsa impinget, & ipsa conteretur.
4 *Diues iniuriam fecit, et ipsum rogabunt; pauper iniuriam fecit, & ipse minas patietur.
5 *Si vtilis fueris, operatur in te; & si egueris, affliget te.
6 *Et si habueris, conuiuet tecum, & exinaniet te, & ipse non dolebit.
7 *Opus habuit tui, & decipiet te, & arridebit tibi, & dabit tibi spem: loquetur tibi bona, & dicet, Quæ necessitas tua?
8 *Et confundet te cibis suis, donec exinaniat te bis aut ter, & in nouissimis deridebit te. Et post hæc videbit te, & relinquet te, & caput suum mouebit super te.
10 *Attende ne decipiaris mente.
11 *Et ne humilieris in lætitia cordis tui.
12 *Cùm aduocauerit te potens, discedens esto, & tanto magis te aduocabit repetens.
13 *Ne incidas, vt non expellaris sine iudicio, & ne longè distes ne obliuioni tradaris.

16 *ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ δακρύσει, καὶ ἐὰν εὕρῃ καιρὸν, οὐκ ἐμπλησθήσεται ἀφ' αἵματος. κακὰ ἐὰν ὑπαντήσῃ σοι, εὑρήσεις αὐτὸν πρότερόν σου ἐκεῖ, καὶ ὡς ἄνθρωπος βοηθῶν ὑποσχάσει πτέρναν σου.
17 *τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ κινήσει καὶ ἐπικροτήσει ταῖς χερσί, καὶ πολλὰ διαψιθυριεῖ καὶ ἀλλοιώσει τὸ πρόσωπον αὐτοῦ.

ιγ'.

1 *Ὁ ἁπτόμενος πίσσης, μολυνθήσεται ἐν αὐτῇ· καὶ κοινωνῶν ὑπερηφάνῳ ὁμοιωθήσεται αὐτῷ.
2 *βάρος ὑπὲρ σὲ μὴ ἄρῃς ἐν ζωῇ σου, καὶ ἰσχυροτέρῳ σου καὶ πλουσιωτέρῳ σου μὴ κοινώνει.
3 *τί κοινωνήσει χύτρα πρὸς λέβητα; αὐτὴ προσκρούσει, καὶ αὐτὴ συντριβήσεται.
4 *πλούσιος ἠδίκησε, καὶ αὐτοῦ προσδεηθήσονται· πτωχὸς ἠδίκησε, καὶ αὐτὸς προσαπειληθήσεται.
5 *ἐὰν χρησιμεύσῃς, ἐργᾶται ἐν σοί· καὶ ἐὰν ὑστερήσῃς, καταθλίψει σε.
6 *καὶ ἐὰν ἔχῃς, συμβιώσεταί σοι, καὶ ἀποκενώσει σε, καὶ αὐτὸς οὐ πονέσει.
7 *χρείαν ἔσχηκέ σου, καὶ ἀποπλανήσει σε, καὶ προσγελάσεταί σοι, καὶ δώσει σοι ἐλπίδα· λαλήσει σοι καλά, καὶ ἐρεῖ, τίς ἡ χρεία σου;
8 *καὶ αἰσχυνεῖ σε τοῖς βρώμασιν αὐτοῦ, ἕως οὗ ἀποκενώσει σε δὶς ἢ τρίς, καὶ ἐπ' ἐσχάτων καταμωκήσεταί σου. καὶ μετὰ ταῦτα ὄψεταί σε, καὶ καταλείψει σε, καὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ κινήσει ἐπὶ σοί.
10 *πρόσεχε μὴ ἀποπλανηθῇς τῇ διανοίᾳ.
11 *καὶ μὴ ταπεινωθῇς ἐν εὐφροσύνῃ καρδίας σου.
12 *προσκαλεσαμένου σε δυνάστου, ὑποχωρῶν γίνου, καὶ τοσούτῳ μᾶλλόν σε προσκαλέσεται πλεονάζων.
13 *μὴ ἔμπιπτε, ἵνα μὴ ἀπωσθῇς ἀκρίτως, καὶ μὴ μακρὰν ἀφίστω ἵνα μὴ ἐπιλησθῇς.

16 *In oculis suis lachrymatur inimicus, & si inuenerit tempus, non satiabitur sanguine; & si incurrerint tibi mala, inuenies eum illic priorẽ, & quasi adiuuans suffodiet plantas tuas.
17 *Caput suum mouebit & plaudebit manu, & multa susurrans commutabit vultum suum.

CAP. XIII.

1 A QVi tetigerit picem, inquinabitur ab ea: & qui communicauerit superbo, induet superbiam.
2 *Pondus super se tollit, qui honestiori se communicat. & ditiori te ne socius fueris.
3 *Quid communicabit cacabus ad ollam? quando enim se colliserint, confringetur.
4 *Diues iniustè egit & fremebit, pauper autem læsus tacebit.
5 *Si largitus fueris, assumet te; & si non habueris, derelinquet te.
6 *Si habes, conuiuet tecum & euacuabit te, & ipse nõ dolebit super te.
7 *Si necessarius illi fueris, supplantabit te, & subridens spem dabit, narrans tibi omnia bona, & dicet: Quid opus est tibi?
8 *Et confundet te in cibis
B suis donec te exinaniat bis & ter, & in nouissimo deridebit te. Postea videns derelinquet te, & caput suum mouebit ad
9 te. *Humiliare Deo, & expecta manus eius.
10 *Attende, ne seductus in stultitia humilieris.
11 *Noli esse humilis in sapientia tua, ne humiliatus in stultitiam seducaris.
12 *Aduocatus à potentiore, discede; ex hoc enim magis te aduocabit.
13 *Ne improbus sis, ne impingaris; & ne longè sis ab eo, ne eas in obliuionem.

* Ne retineas ex æquo lo- 14
qui cum illo, nec credas mul-
tis verbis illius. ex multa enim
loquela tentabit te, & subri-
dens interrogabit te de abscō-
ditis tuis. * Immitis animus 15
illius conseruabit verba tua,
& non parcet de malitia & de
vinculis. * Caue tibi, & at- 16
tende diligenter auditui tuo,
quoniam cū subuersione tua
ambulas. * Audiens verò 17
verba illa, quasi in somnis vi-
de, & vigilabis. C
Infr.27.b 18 * Omni vita tua dilige Deū,
& inuoca illum in salute tua.
* Omne animal diligit simi- 19
le sibi, sic & omnis homo pro-
ximum sibi.
* Omnis caro ad similē sibi 20
coniungetur, & omnis homo
simili sui sociabitur.
* Sicut communicabit lu- 21
pus agno aliquando, sic pec-
cator iusto.
2.Cor.6.c * Quæ communicatio san- 22
cto homini ad canem, aut quę
pars bona diuiti ad pauperē?
* Venatio leonis onager in 23
eremo: sic & pascua diuitum
sunt pauperes.
* Et sicut abominatio est 24
superbo humilitas, sic & exe-
cratio diuitis pauper.
* Diues commotus confir- 25
matur ab amicis suis: humilis
autem cùm ceciderit, expelle-
tur & à notis.
* Diuiti decepto multi re- 26
cuperatores. locutus est super-
ba, & iustificauerunt illum.
* Humilis deceptus est, in- 27
super & arguitur. locutus est D
sensatè, & nō est datus ei loc⁹.
* Diues locutus est, & om- 28
nes tacuerunt; & verbum il-
lius vsque ad nubes perducēt.
* Pauper locutus est, & di- 29
Infr.22.a &31.a cunt: Quis est hic? & si offen-
derit, subuertent illum.
* Bona est substantia, cui nō 30
est peccatum in cōscientia: &
nequissima paupertas in ore
impij. * Cor hominis immu- 31
tat faciem illius, siue in bona,
siue in mala.

* μὴ ἔπεχε εἰσηγορεῖσθαι μετ' 14
αὐτοῦ, καὶ μὴ πιστεύσῃς τοῖς πλείοσι
λόγοις αὐτοῦ: ἐκ πολλῆς γὰρ λαλιᾶς
πειράσει σε, καὶ ὡς προσγελῶν ἐξε-
τάσει τὰ κρυπτά σου.
* ἀνελεήμων ὁ μὴ συντηρῶν λό- 15
γους, καὶ οὐ μὴ φείσεται περὶ κακώ-
σεώς σου καὶ δεσμῶν. * συντήρησον καὶ 16
πρόσεχε σφοδρῶς τοῦ ἀκούειν, ὅτι μετὰ
τῆς πτώσεώς σου περιπατεῖς.
* ἀκούων ταῦτα ἐν ὕπνῳ σου, γρη- 17
γόρησον.
* πάσῃ ζωῇ ἀγάπα τὸν κύριον, καὶ 18
ἐπικαλοῦ αὐτὸν εἰς σωτηρίαν σου.
* πᾶν ζῶον ἀγαπᾷ τὸ ὅμοιον αὐ- 19
τῷ, καὶ πᾶς ἄνθρωπος ἀγαπᾷ τὸν
πλησίον αὐτοῦ. * πᾶσα σὰρξ κατὰ 20
γένος συνάγεται, καὶ τῷ ὁμοίῳ αὐτοῦ
προσκολληθήσεται ἀνήρ.
* τί κοινωνήσει λύκος ἀμνῷ, οὕ- 21
τως ἁμαρτωλὸς πρὸς εὐσεβῆ.
* τίς εἰρήνη ὑαίνῃ πρὸς κύνα, καὶ 22
τίς εἰρήνη πλουσίῳ πρὸς πένητα;
* κυνήγια λεόντων ὄναγροι ἐν ἐ- 23
ρήμῳ, οὕτως νομαὶ πλουσίων πτωχοί.
* βδέλυγμα ὑπερηφάνων τα- 24
πεινότης, οὕτως βδέλυγμα πλου-
σίῳ πτωχός. * πλούσιος σαλευόμε- 25
νος στηρίζεται ὑπὸ φίλων, πτωχὸς δὲ
πεσὼν προσαπωθεῖται ὑπὸ φίλων.
* πλουσίου σφαλέντος, πολλοὶ ἀν- 26
τιλήπτορες, ἐλάλησεν ἀπόρρητα καὶ
ἐδικαίωσαν αὐτόν.
* ταπεινὸς ἔσφαλε καὶ προσεπε- 27
τίμησαν αὐτῷ· ἐφθέγξατο σύνεσιν,
καὶ οὐκ ἐδόθη αὐτῷ τόπος.
* πλούσιος ἐλάλησεν, καὶ πάντες 28
ἐσίγησαν, καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ ἀνύψω-
σαν ἕως τῶν νεφελῶν.
* πτωχὸς ἐλάλησε, καὶ εἶπαν, τίς 29
οὗτος; καὶ ἐὰν προσκόψῃ προσανα-
τρέψουσιν αὐτόν.
* ἀγαθὸς ὁ πλοῦτος ᾧ μὴ ἐστιν 30
σεστιν ἁμαρτία, καὶ πονηρὰ ἡ πτω-
χεία ἐν στόματι ἀσεβοῦς. * καρδία 31
ἀνθρώπου ἀλλοιοῖ τὸ πρόσωπον αὐ-
τοῦ, ἐάντε εἰς ἀγαθὰ ἐάντε εἰς κα-
κά· καὶ ἀγαθύνει πρόσωπον ἐν
τέρψει καρδία θάλλουσα.

14 * *Ne contineas alloqui cū*
eo, & ne credas pluribus ver
bis illius. Ex multa enim lo-
quela tētabit te & tanquam
arridēs exquiret occulta tua.
15 * *Immisericors qui non*
cōseruat sermones, & non
parcet de malitia tua & vin
culis.
16 * *Caue & attende vehe-*
mēnter ad audiendum, quo-
niam cum casu tuo deambu-
las.
17 * *Audiens hæc in somno*
tuo, vigila.
18 * *Tota vita dilige Domi-*
num, & inuoca illum in sa-
lutem tuam.
19 * *Omne animal diligit si-*
mile sibi, & omnis homo di-
ligit proximum suum.
20 * *Omnis caro secundùm*
genus coniungitur, & simili
sui copulabitur vir.
21 * *Quid communicabit lu-*
pus agno? sic peccator ad piū.
22 * *Quæ pax hyænæ ad ca-*
nem, & quæ pax diuiti ad
23 *pauperē?* * *Venationes leo-*
num onagri in deserto, sic pa-
scua diuitum pauperes.
24 * *Abominatio superborum*
humilitas, sic execratio di-
uiti pauper.
25 * *Diues commotus firma-*
tur ab amicis, pauper autem
cùm ceciderit expellitur ab
26 *amicis.* * *Cùm diues offende-*
rit, multi adiutores; locutus
est arcana & iustificauerunt
27 *eum.* * *Humilis errauit &*
increpauerunt eum: locutus
est intellectum, & non datus
28 *est ei locus.* * *Diues locutus*
est, & omnes tacuerunt, &
verbum illius exaltauerunt
29 *vsque ad nubes.* * *Pauper*
locutus est, et dixerūt, Quis
hic? & si offenderit, sub-
30 *uertent illum.* * *Bonæ diui-*
tiæ cui non adest peccatum, et
mala paupertas in ore impij.
31 * *Cor hominis mutat fa-*
ciem illius, siue in bona siue in
mala, & bonam reddit faciē
in delectatione cor virens.

‡ *Vestigium cordis in bo-* 32
nis, vultus virens, & inuen-
tio parabolarũ cogitatio cum
labore.

CAP. XIIII.

BEatus vir qui non lapsus 1
est in ore suo, & non sti-
mulatus est in multitudine
peccatorum.
‡ *Beatus quem non con-* 2
demnauit anima sua, &
qui non cecidit à spe sua quæ
in Domino.
‡ *Viro parco non bonæ di-* 3
uitiæ; & viro liuido ad quid
pecuniæ?
‡ *Qui congregat ex anima* 4
sua, congregat aliis; & in bo-
nis eius luxuriabuntur alij.
‡ *Nequam sibi, cui erit bo-* 5
nus? & non lætabitur in opi-
bus suis.
‡ *Inuidente sibi, non est* 6
peior. & hæc redditio mali-
tiæ illius.
‡ *Et si bene fecerit, non vo-* 7
lens facit, & in nouissimis
manifestabit malitiam suam.
‡ *Nequã inuidens videre* 8
oculo, auertens faciem, &
despiciens animas. ‡ *Auari* 9
oculus non repletur parte, &
iniustitia mali arefacit ani-
mam suam.
‡ *Oculus malus inuidus* 10
in pane, & indigens in men-
sa sua.
‡ *Fili, quomodocunque* 11
habueris, bene fac tibi; &
oblationes Domino dignè of-
fer. ‡ *Memor esto, quo-* 12
niam mors non tardabit, &
testamentũ inferni non osten-
sum est tibi.
‡ *Antequam tu moriaris,* 13
bene fac amico, & secundum
potestatem tuam porrige, &
da ei.
‡ *Ne defraudes à bona* 14
die, & pars desiderij boni ne
te prætereat.
‡ *Nónne alteri relinques* 15
dolores tuos, & labores tuos
in diuisione sortis?
‡ *Da & accipe, & san-* 16
ctifica animam tuam.

32 ‡ ἴχνος καρδίας ἐν ἀγαθοῖς, πρό-
σωπον θάλλον, καὶ εὕρεσις παρα-
βολῶν διαλογισμὸς μετὰ κόπου.

ιδ΄.

1 ‡ Μακάριος ἀνὴρ ὃς οὐκ ὠλί-
σθησεν ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ, καὶ οὐ κα-
τενύγη ἐν πλήθει ἁμαρτιῶν.
2 ‡ μακάριος οὗ οὐ κατέγνω ἡ ψυ-
χὴ αὐτοῦ, καὶ ὃς οὐκ ἔπεσεν ἀπὸ τῆς
ἐλπίδος αὐτοῦ τῆς ἐπὶ κύριον.
3 ‡ ἀνδρὶ μικρολόγῳ οὐ καλὸς ὁ
πλοῦτος, καὶ ἀνδρὶ βασκάνῳ ἱνατί
χρήματα;
4 ‡ ὁ συνάγων ἀπὸ τῆς ψυχῆς αὐ-
τοῦ συνάγει ἄλλοις, καὶ ἐν τοῖς ἀ-
γαθοῖς αὐτοῦ τρυφήσουσιν ἕτεροι.
5 ‡ ὁ πονηρὸς ἑαυτῷ, τίνι ἔσται ἀγα-
θός; καὶ οὐκ εὐφρανθήσεται ἐν τοῖς
χρήμασιν αὐτοῦ.
6 ‡ τοῦ βασκαίνοντος ἑαυτὸν, οὐκ
ἔστι πονηρότερος· καὶ τοῦτο ἀνταπόδο-
μα τῆς κακίας αὐτοῦ.
7 ‡ καὶ ἐὰν εὖ ποιήσῃ, οὐχ ἑκὼν ποιεῖ,
καὶ ἐπ' ἐσχάτων ἐκφανεῖ τὴν κα-
κίαν αὐτοῦ.
8 ‡ πονηρὸς ὁ βασκαίνων ἰδεῖν ὀφ-
θαλμῷ, ἀποστρέφων πρόσωπον καὶ
ὑπερορῶν ψυχάς.
9 ‡ πλεονέκτου ὀφθαλμὸς οὐκ ἐπίμ-
πλαται μερίδος, καὶ ἀδικία πονηροῦ
ἀναξηραίνει ψυχὴν αὐτοῦ.
10 ‡ ὀφθαλμὸς πονηρὸς φθονερὸς
ἐπ' ἄρτῳ καὶ ἐλλιπὴς ἐπὶ τῆς τρα-
πέζης αὐτοῦ.
11 ‡ τέκνον καθὼς ἐὰν ἔχῃς εὖ ποίει
σεαυτῷ, καὶ προσφορὰς κυρίῳ ἀξίως
πρόσαγε.
12 ‡ μνήσθητι ὅτι θάνατος οὐ χρονιεῖ,
καὶ διαθήκη ᾅδου οὐχ ὑπεδείχθη σοι.
13 ‡ πρίν σε τελευτῆσαι, εὖ ποίει
φίλῳ, καὶ κατὰ τὴν ἰσχύν σου ἔκτεινον,
καὶ δός αὐτῷ.
14 ‡ μὴ ἀφυστερήσῃς ἀπὸ ἀγαθῆς
ἡμέρας, καὶ μερὶς ἐπιθυμίας ἀγα-
θῆς μή σε παρελθέτω.
15 ‡ οὐχὶ ἑτέρῳ καταλείψεις τοὺς
πόνους σου, καὶ τοὺς κόπους σου εἰς διαι-
16 ρέσεις κλήρου; ‡ δός καὶ λάβε, καὶ
ἁγίασον τὴν ψυχήν σου.

32 ‡ Vestigium cordis boni, &
faciem bonam difficilè inue-
nies, & cum labore.

CAP. XIIII.

1 BEatus vir qui nõ est lapsus
A verbo ex ore suo, & nõ est
stimulatus in tristitia delicti.
2 ‡ Felix qui non habuit ani-
mi sui tristitiam, & non exci-
dit à spe sua.
3 ‡ Viro cupido & tenaci sine
ratione est substãtia, & homi-
ni liuido ad quid aurum?
4 ‡ Qui aceruat ex animo suo
iniustè, aliis congregat: & in
bonis illi⁹ alius luxuriabitur.
5 ‡ Qui sibi nequam est, cui
alij bonus erit? & non iocun-
dabitur in bonis suis.
6 ‡ Qui sibi inuidet, nihil est
illo nequius, & hæc redditio
est malitiæ illius.
7 ‡ Et si bene fecerit, igno-
ranter & non volens facit, &
in nouissimo manifestat ma-
litiam suam.
8 ‡ Nequam est oculus liuidi,
& auertens faciem suam, &
despiciens animam suam.
9 ‡ Insatiabilis oculus cupi-
di in parte iniquitatis non sa-
tiabitur, donec consumat are- Pro. 27. Eccl. 1.
faciens animam suam.
10 ‡ Oculus malus ad mala, &
non satiabitur pane indigens.
& in tristitia erit super men-
sam suam.
11 ‡ Fili, si habes, benefac te-
cum, & Deo dignas oblatio-
nes offer.
12 ‡ Memor esto, quoniã mors
non tardat, & testamentũ in-
ferorum quia demonstratũ est
tibi. testamentum enim huius
mundi morte morietur.
13 ‡ Ante mortem benefac a-
mico tuo, & secundum vires
tuas exporrigens da pauperi.
14 ‡ Non defrauderis à die bo-
no, & particula bonę diei non
te prætereat.
15 ‡ Nónne aliis relinques do-
lores & labores tuos? in diui-
sione sortis
16 ‡ Da & accipe, & iustifica
animam tuam.

* Ante obitum tuum ope- 17
rare iustitiam: quoniam non
Isa.40.b Iaco.1.b 1.Petr.1.d est apud inferos inuenire ci-
bũ. * Omnis caro sicut fœ- 18
num veterascet, & sicut foliũ
fructificans in arbore viridi.
* Alia generantur, & alia 19
deijciuntur: sic generatio car-
nis & sanguinis, alia finitur, &
alia nascitur. * Omne opus 20
corruptibile in fine deficiet:
& qui illud operatur, ibit cũ
illo. * Et omne opus electũ 21
iustificabitur: & qui operatur
illud, honorabitur in illo.
* Beatus vir qui in sapiẽtia 22
morabitur, & qui in iustitia
sua meditabitur, & in sensu
suo cogitabit circumspectio- D
nem Dei. * Qui cogitat vias 23
illius in corde suo, & in abscõ-
sis suis intelligẽs, vadens post
illam quasi inuestigator, & in
viis illius consistens.
* Qui respicit per fenestras 24
illius, & in ianuis illius au-
diens. * Qui requiescit iuxta 25
domũ illius, & in parietibus
illius figens palum. statuet ca-
sulam suam ad manus illius.
* Et requiescent in casula 26
illius bona per æuum. statuet
filios suos sub tegmine illius,
& sub ramis eius morabitur.
* Protegetur sub tegmine 27
illius à feruore, & in gloria ei⁹
requiescet.

CAP. XV.

QVi timet Deũ, faciet bo- 1
na; & qui continens est A
iustitiæ, apprehendet illam.
* Et obuiabit illi quasi ma- 2
ter honorificata, & quasi mu-
lier à virginitate suscipiet illũ.
* Cibabit illum pane vitæ 3
& intellectus, & aqua sapien-
tiæ salutaris potabit illum.
* Et firmabitur in illo & nõ 4
flectetur; & continebit illum,
& non confundetur.
* Et exaltabit illum apud 5
proximos suos. & in medio
Ecclesiæ aperiet os eius. & ad-
implebit eum spiritu sapien-
tiæ & intellectus, & stola glo-
riæ vestiet illum.

17 * ὅτι οὐκ ἔστιν ἐν ᾅδου ζητῆσαι
τροφήν.
18 * πᾶσα σὰρξ ὡς ἱμάτιον παλαι-
οῦται, ἡ γὰρ διαθήκη ἡ ἀπ᾽ αἰῶνος
θανάτῳ ἀποθανῇ. ὡς φύλλον θάλ-
λον ἐπὶ δένδρου δασέος.
19 * τὰ μὲν καταβάλλει, ἄλλα δὲ
φύει, οὕτως καὶ γενεὰ σαρκὸς καὶ αἵ-
ματος, ἡ μὲν τελευτᾷ, ἑτέρα δὲ
γεννᾶται.
20 * πᾶν ἔργον σηπόμενον ἐκλεί-
πει, καὶ ὁ ἐργαζόμενος αὐτὸ μετ᾽
αὐτοῦ ἀπελεύσεται.
22 * μακάριος ἀνὴρ ὃς ἐν σοφίᾳ με-
λετήσει καλά, καὶ ὃς ἐν συνέσει αὐτοῦ
διαλεχθήσεται ἅγια.
23 * ὁ διανοούμενος τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ
ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ, καὶ ἐν τοῖς ἀποκρύ-
φοις αὐτῆς ἐννοηθήσεται. ἔξελθε ὀπίσω
αὐτῆς ὡς ἰχνευτής, καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς
αὐτῆς ἐνέδρευε.
24 * ὁ παρακύπτων διὰ τῶν θυρίδων
αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τῶν θυρωμάτων αὐ-
τῆς ἀκροάσεται.
25 * ὁ καταλύων σύνεγγυς τοῦ οἴκου
αὐτῆς, καὶ ἐν τοῖς τοίχοις αὐτῆς πήξει
πάσσαλον· στήσει τὴν σκηνὴν αὐτοῦ
κατὰ χεῖρα αὐτῆς.
26 * καὶ καταλύσει ἐν καταλύματι
ἀγαθῶν. θήσει τὰ τέκνα αὐτοῦ ἐν τῇ
σκέπῃ αὐτῆς, καὶ ὑπὸ τοὺς κλάδους
27 αὐτῆς αὐλισθήσεται. * σκεπασθή-
σεται ἀπ᾽ αὐτῆς ἀπὸ καύματος, καὶ
ἐν τῇ δόξῃ αὐτῆς καταλύσει.

ιε´.

1 * Ὁ φοβούμενος τὸν κύριον ποιή-
σει αὐτά, καὶ ὁ ἐγκρατὴς γνώσεως
νόμου εὑρήσει αὐτήν.
2 * καὶ ὡς μήτηρ ὑπαντήσεται αὐτῷ,
καὶ ὡς γυνὴ παρθενίας προσδέξεται
αὐτόν.
3 * ψωμιεῖ αὐτὸν ἄρτον συνέσεως,
καὶ ὕδωρ σοφίας ποτιεῖ αὐτόν.
4 * στηριχθήσεται ἐπ᾽ αὐτὴν καὶ οὐ μὴ
κλιθῇ, καὶ ἐπ᾽ αὐτῆς ἐφέξει, καὶ οὐ μὴ
καταισχυνθῇ.
5 * καὶ ὑψώσει αὐτὸν παρὰ τοὺς πλη-
σίον αὐτοῦ, καὶ ἐν μέσῳ ἐκκλησίας
ἀνοίξει στόμα αὐτοῦ.

17 * *Quoniam non est in in-
ferno quærere cibum.*
18 * *Omnis caro vt vestis ve-
terascit; nam testamentum
quod à sæculo, morte morie-
tur. Sicut folium germinans
in arbore densa.*
19 * *Alia quidem deijcit, alia
aũt producit; sic & generatio
carnis & sanguinis, alia qui-
dẽ finitur, alia autẽ gignitur.*
21 * *Omne opus putridũ de-
ficit; & qui operatur illud,
cum illo ibit.*
22 * *Beatus vir qui in sa-
pientia meditabitur bona, &
qui in intellectu suo disseret
sancta.*
23 * *Qui cogitat vias illius
in corde suo, & in absconsis
illius cogitabitur. Egredere
post illam vt inuestigator, &
in vijs eius insidiare.*
24 * *Qui prospicit per fene-
stras eius, & in ianuis illius*
25 *audiet.* * *Qui hospitatur
prope domum illius, & in pa
rietibus illius figet palum:
statuet casam suam secũdùm
manum illius.*
26 * *Et hospitabitur in ho-
spitio bonorum. Ponet filios
suos in tegmine illius, & sub
ramis eius morabitur.*
27 * *Protegetur ab ea à fer-
uore, & in gloria eius hospi-
tabitur.*

CAP. XV.

1 *QVi timet Dominum, fa-
ciet illa, & continens
cognitionis legis inueniet eã.*
2 * *Et tanquã mater obuia-
bit illi, & quasi mulier vir-
ginitatis suscipiet illum.*
3 * *Cibabit illum pane in-
tellectus, & aqua sapientiæ
potabit eum.*
4 * *Firmabitur super illam,
& non inclinabitur, & su-
per eam continebit, & non
confundetur.*
5 * *Et exaltabit illum apud
proximos suos, & in medio
Ecclesiæ aperiet os eius.*

‡ Iocunditatem & coro- 6
nam exultationis inueniet, et
nomen seculi hæreditabit il-
lum. ‡ Et non apprehendet 7
illam homines stulti:
‡ Et viri peccatores non 8
videbunt eam. longè est à
superbia, & viri mendaces
non erunt memores illius.
‡ Non speciosa laus in ore 9
peccatoris: ‡ Quoniam non 10
à Domino missa est ei. in enim
sapientia dicetur laus, &
Dominus prosperabit illum.
‡ Ne dicas, Quoniam pro- 11
pter Dominum absum: quæ
enim odio habuit, non facies.
‡ Ne dicas, Ipse me forma- 12
uit; nō enim opus habet viri
peccatoris.
‡ Omnem abominationem 13
odio habuit Dominus, et non
est amabilis timentibus eum.
‡ Ipse ab initio fecit homi- 14
nem, & reliquit illū in manu
consilij sui.
‡ Si volueris, conseruabis 16
mandata, & fidem facere
beneplaciti. ‡ Apposuit ti- 17
bi ignem & aquā. ad quod-
cunque volueris, extēde ma-
num tuam. ‡ Ante homines 18
vita & mors. ‡ Et quod- 19
cūque placuerit, dabitur illi.
‡ Quoniam multa sapiētia 20
Domini, & fortis in potētia,
& vidēs omnia. ‡ Et oculi 21
eius super timentes eum, &
ipse cognoscet omnem operam
hominis. ‡ Non mandauit 22
impiè agere cuipiam, & non
dedit licētiam alicui peccādi.

CAP. XVI.

NE desideres filiorū mul- 1
titudinem inutilem, ne-
que læteris in filiis impiis. si
multiplicati fuerint, ne obli-
ctaris in illis: si non est timor
Domini cum eis.
‡ Ne credas vitæ illorū, 2
& ne insistas in multitudine
eorum.
‡ Melius enim vnus iu- 3
stus, quàm mille:
‡ Et mori sine filiis, quàm 4
habere filios impios.

6 ‡ εὐφροσύνην καὶ στέφανον ἀ-
γαλλιάματος εὑρήσει, καὶ ὄνομα
αἰῶνος κατακληρονομήσει αὐτόν.
7 ‡ καὶ οὐ μὴ καταλήψονται αὐ-
τὴν ἄνθρωποι ἀσύνετοι.
8 ‡ καὶ ἄνδρες ἁμαρτωλοὶ οὐ μὴ
ἴδωσιν αὐτήν. μακράν ἐστιν ἀπὸ ὑ-
περηφανίας, καὶ ἄνδρες ψεῦσται οὐ μὴ
μνησθήσονται αὐτῆς.
9 ‡ οὐχ ὡραῖος αἶνος ἐν στόματι
ἁμαρτωλοῦ.
10 ‡ ὅτι οὐ παρὰ κυρίου ἀπεστάλη αὐτῷ.
ἐν γὰρ σοφίᾳ ῥηθήσεται αἶνος, καὶ ὁ κύ-
11 ριος εὐοδώσει αὐτόν. ‡ μὴ εἴπῃς ὅτι
διὰ κύριον ἀπέστην, ἃ γὰρ ἐμίσησεν,
12 οὐ ποιήσεις. ‡ μὴ εἴπῃς, αὐτός με
ἔπλασεν, οὐ γὰρ χρείαν ἔχει ἀνδρὸς
13 ἁμαρτωλοῦ. ‡ πᾶν βδέλυγμα
ἐμίσησεν ὁ κύριος, καὶ οὐκ ἔστιν ἀ-
γαπητὸν τοῖς φοβουμένοις αὐτόν.
14 ‡ αὐτὸς ἐξ ἀρχῆς ἐποίησεν ἄν-
θρωπον, καὶ ἀφῆκεν αὐτὸν ἐν χειρὶ
διαβουλίου αὐτοῦ.
16 ‡ ἐὰν θέλῃς, συντηρήσεις ἐντο-
λάς, καὶ πίστιν ποιῆσαι εὐδοκίας.
17 ‡ παρέθηκέ σοι πῦρ καὶ ὕδωρ· οὗ ἐὰν
θέλῃς, ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου.
18 ‡ ἔναντι ἀνθρώπων ἡ ζωὴ καὶ ὁ
19 θάνατος. ‡ καὶ ὃ ἐὰν εὐδοκήσῃ δο-
20 θήσεται αὐτῷ. ‡ ὅτι πολλὴ ἡ σο-
φία τοῦ κυρίου, καὶ ἰσχυρὸς ἐν δυνα-
στείᾳ καὶ βλέπων τὰ πάντα.
21 ‡ καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς
φοβουμένοις αὐτόν, καὶ αὐτὸς ἐπι-
γνώσεται πᾶν ἔργον ἀνθρώπου.
22 ‡ οὐκ ἐνετείλατο ἀσεβεῖν οὐδενί, καὶ
οὐκ ἔδωκεν ἄνεσιν οὐδενὶ ἁμαρτάνειν.

ις΄.

1 ‡ Μὴ ἐπιθύμει τέκνων πλῆθος
ἄχρηστον, μηδὲ εὐφραίνου ἐπὶ υἱοῖς
ἀσεβέσιν· ἐὰν πληθύνωσι, μὴ εὐ-
φραίνου ἐπ' αὐτοῖς· εἰ μὴ ἔστι φόβος
κυρίου μετ' αὐτῶν.
2 ‡ μὴ ἐμπιστεύσῃς τῇ ζωῇ αὐτῶν,
καὶ μὴ ἔπεχε ἐπὶ τὸ πλῆθος αὐτῶν.
3 ‡ κρεῖσσον γὰρ εἷς δίκαιος, ἢ χί-
λιοι.
4 ‡ καὶ ἀποθανεῖν ἄτεκνον, ἢ ἔχειν
τέκνα ἀσεβῆ.

6 ‡ Iocunditatē & exultationē
B thesaurizabit super illū, & no-
mine æterno hęreditabit illū.
7 ‡ Homines stulti non appre-
hendēt illā, & homines sensati
8 obuiabūt illi. ‡ Homines stul-
ti non videbunt eam; longè
enim abest à superbia & dolo.
viri mendaces non erūt illius
memores, & viri veraces inue-
nientur in illa, & successum
habebūt vsque ad inspectionē
9 Dei. ‡ Non est speciosa laus
C in ore peccatoris, quia nō est à
10 Dño missus: ‡ Quoniā à Deo
profecta est sapientia. sapientiæ
enim Dei astabit laus, & in ore
fideli abūdabit, & dominator
11 dabit eam illi. ‡ Non dixeris,
Per Deū abest; quæ enim odit
12 ne feceris. ‡ Non dicas, Ille
me implanauit; non enim ne-
cessarij sunt ei homines impij.
13 ‡ Omne execramentū erroris
odit Dñs, & non erit amabile
14 timentibus eum. ‡ Deus ab
initio constituit hominem, &
D reliquit illū in manu consilij
15 sui. ‡ Adiecit mandata & pre-
16 cepta sua. ‡ Si volueris man- Mat.19.d
data conseruare, conseruabūt
te, & in perpetuū fidē placitā
17 seruare. ‡ Apposuit tibi aquā
& ignē; ad quod volueris, por-
18 rige manū tuam. ‡ Ante ho-
minem vita & mors, bonū &
19 malū. ‡ Quod placuerit ei,
20 dabitur illi: ‡ Quoniam multa
sapiētia Dei, & fortis in potē-
tia vidēs omnes sine intermis-
21 sione. ‡ Oculi Dñi ad timētes
eum, & ipse agnoscit omnem
22 operā hominis. ‡ Nemini mā-
dauit impiè agere, & nemini
dedit spaciū peccādi. nō enim
cōcupiscit multitudinē filiorū
infideliū & inutiliū. CA. XVI.
1 NE iocūderis in filiis impiis
A si multiplicētur, nec oble-
ctēris super ipsos, si non est ti-
2 mor Dei in illis. ‡ Non credas
vitæ illorū, & ne respexeris in
3 labores eorū. ‡ Melior est enim
vnus timēs Deum, quā mille filij
4 impij. ‡ Et vtile est mori sine fi-
liis, quā relinquere filios impios.

* Ab vno sensato inhabita- 5
bitur patria, & à tribus im-
piis deseretur.
* Multa talia vidit oculus 6
meus, & fortiora horum audi-
uit auris mea.
* In synagoga peccantium 7
exardebit ignis, & in gente in-
credibili exardescit ira.

* Non exorauerūt pro pec- 8
catis suis antiqui gigantes, qui
destructi sunt confidentes suę
virtuti.
* Et non pepercit peregri- 9
nationi illorum, sed percussit
eos, & execratus est eos præ
superbia verbi illorum. B

* Non misertus est illis gē- 10
tem totam perdens, & extol-
lentem se in peccatis suis.

* Et sicut sexcenta millia 11
peditum, qui congregati sunt
in duritia cordis sui, & si vnus
fuisset ceruicatus, mirū si fuis-
set immunis.
Sup. 5. b * Misericordia enim & ira 12
est cum illo.
* Potens exoratio & effun- 13
dens iram secundum miseri-
cordiam suam, sic & correctio
illius, hominem secundū ope-
ra sua iudicat.
* Non effugiet in rapina 14
peccator, & non retardabit
sufferentia misericordiam fa-
cientis.
* Omnis misericordia fa- 15
ciet locum vnicuique secun-
dum meritum operum suorū,
& secundum intellectum pe-
regrinationis ipsius. C

* Nō dicas, A Deo abscon- 16
dar, & ex summo quis mei
memorabitur?
* In populo magno non 17
agnoscar. quæ est enim ani-
ma mea in tam immensa crea-
tura?
* Ecce cælum & cæli cæ- 18
lorum, abyssus & vniuersa
terra, & quæ in eis sunt, in
conspectu illius commoue-
buntur.

* ἀπὸ γὰρ ἑνὸς συνετοῦ συνοικι- 5
σθήσεται πόλις, φυλὴ δὲ ἀσεβῶν ἐρη-
μωθήσεται ἐν τάχει. * πολλὰ τοιαῦ- 6
τα ἑώρακεν ὁ ὀφθαλμός μου, καὶ ἰσχυ-
ρότερα τούτων ἀκήκοε τὸ οὖς μου.
* ἐν συναγωγῇ ἁμαρτωλῶν ἐκ- 7
καυθήσεται πῦρ, καὶ ἐν ἔθνει ἀπειθεῖ
ἐξεκαύθη ὀργή.
* οὐκ ἐξιλάσατο περὶ τῶν ἀρχαίων 8
γιγάντων, οἳ ἀπέστησαν ἐν
τῇ ἰσχύϊ τῆς ἀφροσύνης αὐτῶν.
* οὐκ ἐφείσατο περὶ τῆς παροι- 9
κίας Λώτ· οὓς ἐβδελύξατο διὰ τὴν
ὑπερηφανίαν αὐτῶν. * οὐκ ἠλέησεν 10
ἔθνος ἀπωλείας, τοὺς ἐξηρμένους
ἐν ἁμαρτίαις αὐτῶν ἃς ἐποίουν.
* καὶ οὕτως ἑξακοσίας χιλιάδας 11
πεζῶν τοὺς ἐπισυναχθέντας ἐν σκλη-
ροκαρδίᾳ αὐτῶν, μαστιγῶν, ἐλεῶν,
τύπτων, ἰώμενος, κύριος ἐν οἰκτιρ-
μῷ καὶ παιδείᾳ διεφύλαξε. καὶ ἐὰν ᾖ
εἷς σκληροτράχηλος ἐν λαῷ, θαυ-
μαστὸν τοῦτο εἰ ἀθωωθήσεται. * ἔλεος 12
γὰρ καὶ ὀργὴ παρ᾽ αὐτῷ· * δυνάστης 13
δυνάστης ἐξιλασμῶν καὶ ἐκχέων ὀρ-
γήν· κατὰ τὸ πολὺ ἔλεος αὐτοῦ, οὕτως
καὶ ὁ ἔλεγχος αὐτοῦ, ἄνδρα κατὰ τὰ
ἔργα αὐτοῦ κρινεῖ.
* οὐκ ἐκφεύξεται ἐν ἁρπάγματι 14
ἁμαρτωλός, καὶ οὐ μὴ καθυστερήσῃ
ὑπομονὴ ἀσεβοῦς. * πάσῃ ἐλεημο- 15
σύνῃ ποιήσει τόπον, ἕκαστος γὰρ κατὰ
τὰ ἔργα αὐτοῦ εὑρήσει· κύριος ἐσκλή-
ρυνε Φαραὼ μὴ εἰδέναι αὐτόν, ὅπως
ἂν γνωσθῇ ἐνεργήματα αὐτοῦ τῇ ὑπ᾽
οὐρανόν. πάσῃ τῇ κτίσει τὸ ἔλεος αὐ-
τοῦ φανερόν, καὶ τὸ φῶς αὐτοῦ καὶ τὸ σκό-
τος ἐμέρισε τῷ ἀδάμαντι.
* μὴ εἴπῃς, ἀπὸ κυρίου κρυβήσο- 16
μαι, καὶ ἐξ ὕψους τίς μου μνησθή-
σεται; * ἐν λαῷ πλείονι οὐ μὴ 17
μνησθῶ, τίς γὰρ ἡ ψυχή μου ἐν ἀμε-
τρήτῳ κτίσει;
* ἰδοὺ ὁ οὐρανὸς καὶ ὁ οὐρανὸς τοῦ 18
οὐρανοῦ, ἄβυσσος καὶ γῆ καὶ τὰ ἐν
αὐτοῖς, ἐν τῇ ἐπισκοπῇ αὐτοῦ σα-
λευθήσεται. ἅπας ὁ κόσμος γε-
γονὼς καὶ γινόμενος, ἐν θελήμα-
τι αὐτοῦ.

5 * *Ab enim vno prudente*
cohabitabitur ciuitas, tribus
aūt impiorū desolabitur velo
6 *citer.* * *Multa talia vidit ocu*
lus meus, & fortiora his au-
7 *diuit auris mea.* * *In synago-*
ga peccatorū incēdetur ignis,
& in gente infideli incēsa est
8 *ira.* * *Nō placatus est pro an-*
tiquis omnibus gigantibus,
qui abscesserunt in fortitu-
9 *dine stultitiæ eorū.* * *Nō pe-*
percit de peregrinatione Lot,
quos execratus est propter
10 *superbiā eorum.* * *Non mi-*
sertus est gentis perditionis,
qui egrediebantur in pecca-
tis suis quæ faciebant.
11 * *Et sic sexcenta millia pe*
ditum, qui congregati sunt in
duritia cordis sui, verberans,
miserans, percutiens, sanans,
Dominus in miseratione &
disciplina custodiuit; & si
fuerit vnus duræ ceruicis in
populo, mirum hoc si inno-
12 *cens erit.* * *Misericordia*
enim & ira apud illum.
13 * *Velociter potens placa-*
tionum, & effundens iram,
secundum multam misericor-
diam eius; sic & correptio
illius, virum secundum ope-
14 *ra eius iudicabit.* * *Non effu*
giet in rapina peccator, & nō
tardabit expectatio impij.
15 * *Omni eleemosynæ fac lo-*
cum, vnusquisq; enim secun
dùm opera sua inueniet. Do-
minus obdurauit Pharaonē
ne nosceret eū, vt vtique co-
gnoscerentur operationes eius
in ea quæ sub cælo. Omni crea
turæ misericordia eius mani-
festa, & lumen eius, & te-
16 *nebras diuisit adamāte.* * *Ne*
dicas, A Domino abscondar,
et ex altitudine quis mei me-
17 *morabitur?* * *In populo multo*
nō memorabor: quæ enim ani
ma mea in immēsa creatura?
18 * *Ecce cælum & cælū cæli,*
abyssus & terra, & quæ in
eis, in visitatione eius cōmo-
uebūtur. Totus mūdus factus
& qui fit, in voluntate eius.

*Simul montes & fun- 19
damenta terræ, cùm conſpe
xit ad illa Dominus concu-
tiuntur tremore.
*Et dignè non cogitabit 20
in illis cor,
*Et vias illius quis æſti- 21
mabit? procella quam non vi
debit homo, at plura operum
eius ſunt in abſconditis.
*Opera iuſtitiæ eius quis 22
annunciabit, aut quis ſuſti-
nebit? longè enim teſtamen-
tum, & interrogatio omniũ
in conſummatione.
*Qui minuitur cogitat 23
hæc, & vir ſtultus cogitat
errans fatua.
*Audi me fili & diſce 24
ſcientiam, & in verbis meis
attende in corde tuo.
*Oſtendam in pondere di- 25
ſciplinam, & in diligentia
annunciabo ſcientiam eius.
*Et in iudicio Domini 27
opera eius ab initio, & à fa-
ctione eorum diſtinxit partes
illorum.
*Ornauit in ſeculum ope- 28
ra eius, et in manu eius prin
cipatus illius in generationes
generationum: nec eſurierunt
nec laborauerunt in operibus
eius, & non deſtiterunt ab
operibus eius.
*Vnuſquiſque proximum 29
ſuum non anguſtiauit.
*Et vſque in ſeculum 30
non erunt increduli verbo
illius.
*Et poſt hæc in terram 31
proſpexit Dominus, & re-
pleuit eam bonis ſuis.
*Animam omnis anima- 32
lis abſcondit vultus eius, &
in illam reuerſio illorum.

CAP. XVII.

Dominus creauit de ter- 1
ra hominem. *Et rurſus 2
conuertit illum in eam.
*Dies numeri & tem- 3
pus dedit eis, & dedit eis po-
teſtatem eorũ quæ in ea. Ve-
ſtiuit autem eos ſecundum
ſeipſos fortitudine, et ad ima
ginem ſuam fecit illos.

19 *ἅμα τὰ ὄρη καὶ τὰ θεμέλια τῆς
γῆς, ἐν τῷ ἐπιβλέψαι ἐπ' αὐτὰ
κύριον συσσείονται τρόμῳ.
20 *καὶ ἀξίως οὐ διανοηθήσεται ἐπ'
αὐτοῖς καρδία.
21 *καὶ τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ τίς ἐνθυμηθή-
σεται; καταιγὶς ἣν οὐκ ὄψεται ἄν-
θρωπος, τὰ δὲ πλείονα τῶν ἔργων
αὐτοῦ ἐστὶν ἐν ἀποκρύφοις.
22 *ἔργα δικαιοσύνης αὐτοῦ τίς ἀ-
ναγγελεῖ, ἢ τίς ὑπομενεῖ; μακρὰν
γὰρ ἡ διαθήκη, καὶ ἐξέτασις ἁπάντων
23 ἐν τελευτῇ. *ἐλαττούμενος δια-
νοεῖται ταῦτα, καὶ ἀνὴρ ἄφρων δια-
νοεῖται πλανώμενος μωρά.
24 *ἄκουσόν μου τέκνον καὶ μάθε ἐπι
στήμην, καὶ ἐπὶ τῶν λόγων μου πρό-
σεχε τῇ καρδίᾳ σου.
25 *ἐκφανῶ ἐν σταθμῷ παιδείαν,
καὶ ἐν ἀκριβείᾳ ἀπαγγελῶ ἐπιστή-
μην αὐτοῦ.
27 *καὶ ἐν κρίσει κυρίου τὰ ἔργα
αὐτοῦ ἀπ' ἀρχῆς, καὶ ἀπὸ ποιήσεως
αὐτῶν διέστειλε μερίδας αὐτῶν.
28 *ἐκόσμησεν εἰς αἰῶνα τὰ ἔργα
αὐτοῦ, καὶ ἐν χειρὶ αὐτοῦ αἱ ἀρχαὶ
αὐτοῦ εἰς γενεὰς γενεῶν· οὔτε ἐπείνα-
σαν, οὔτε ἐκοπίασαν ἐν ποιήμασιν
αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐξέλειπον ἀπὸ τῶν
ἔργων αὐτοῦ.
29 *ἕκαστος τὸν πλησίον αὐτοῦ οὐκ
ἐξέθλιψε.
30 *καὶ ἕως αἰῶνος οὐκ ἀπειθήσου-
σι τὸν λόγον αὐτοῦ.
31 *καὶ μετὰ ταῦτα εἰς γῆν ἐπέβλε-
ψεν ὁ κύριος, καὶ ἐνέπλησεν αὐτὴν
τῶν ἀγαθῶν αὐτοῦ.
32 *ψυχὴν παντὸς ζώου ἐκάλυψε
τὸ πρόσωπον αὐτῆς, καὶ εἰς αὐτὴν
ἡ ἀποστροφὴ αὐτῶν.

ιζ΄.

1 *Κύριος ἔκτισεν ἐκ γῆς ἄν-
2 θρωπον. *καὶ πάλιν ἀπέστρεψεν
αὐτὸν εἰς αὐτήν.
4 *ἡμέρας ἀριθμοῦ καὶ καιρὸν ἔδω
κεν αὐτοῖς, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξου-
σίαν τῶν ἐπ' αὐτῆς. ἐνέδυσε δὲ αὐτοὺς
καθ' ἑαυτοὺς ἰσχύν, καὶ κατ' εἰκόνα
αὐτοῦ ἐποίησεν αὐτούς.

19 *Montes ſimul & colles &
fundamenta terræ; & cùm cõ-
ſpexerit illa Deus, tremore
20 cõcutientur. *Et in omnibus
his inſenſatũ eſt cor, & omne
21 cor intelligitur ab illo. *Et
vias illius quis intelligit? &
procella quam nec oculus vi-
22 dit hominis. *Nam plurima
illius opera ſunt in abſconſis,
ſed opera iuſtitiæ eius quis e-
nunciabit, aut quis ſuſtinebit?
longè enim eſt teſtamentum à
quibuſdã, & interrogatio ho-
minũ in conſummatione eſt.
23 *Qui minoratur corde, co-
D gitat inania, & vir imprudens
24 & errans cogitat ſtulta. *Audi
me fili, & diſce diſciplinã ſen-
ſus, & in verbis meis attẽde in
25 corde tuo: *Et dicã in ęqui-
tate diſciplinam, & ſcrutabor
enarrare ſapientiam, & in ver-
bis meis attende in corde tuo.
26 *Et dico in ęquitate ſpiritus,
virtutes quas poſuit Deus in
opera ſua ab initio, & in veri-
tate enuncio ſcientiam eius.
27 *In iudicio Dei opera ip-
ſius ab initio, & ab inſtitutio-
ne hominum impiorũ diſtin-
xit partes illorum, & initia eo-
28 rũ in gentibus ſuis. *Ornauit
in æternum opera illorũ, nec
eſurierunt nec laborauerũt, &
non deſtiterunt ab operibus
29 ſuis. *Vnuſquiſque proximũ
ſibi non anguſtiabit vſque in
30 æternum. *Non ſis incredi-
31 bilis verbo illius. *Poſt hæc
Deus in terrã reſpexit, & im-
32 pleuit illam bonis ſuis. *Ani-
ma autem omnis vitalis de-
nunciauit ante faciem ipſius,
& in ipſa iterum reuerſio il-
lorum.

CAP. XVII.

1 Deus creauit de terra ho-
A minem, & ſecũdum ima-
2 ginem ſuam fecit illum. *Et
iterum conuertit illum in ip- Geneſ.1.
ſam, & ſecundum ſe veſtiuit
3 illum virtute. *Numerum
dierum, & tempus dedit illi,
& dedit illi poteſtatem eorum
quæ ſunt ſuper terram.

* Posuit timorem illius 4
super omnem carnẽ,& do-
minatus est bestiarum &
volatilium.
* Creauit ex ipso adiuto- 5
Gen. 2. c rium simile sibi, consilium
& linguam & oculos & au-
res & cor dedit illis excogi-
tandi, & disciplina intelle-
ctus repleuit illos.
* Creauit illis scientiam 6
spiritus sensu impleuit cor
illorum, & mala & bona
ostendit illis.
* Posuit oculos ipsorum 7
super corda illorum, osten-
dere illis magnalia operum
suorum.
* Vt nomen sanctifica- 8
tionis collaudent, & glo-
riari in mirabilibus illius,
vt magnalia enarrent ope- B
rum eius.
* Addidit illis discipli- 9
nam, & legem vitæ hære-
ditauit illos.
* Testamentum æternũ 10
cõstituit cum illis, & iusti-
tiam & iudicia sua osten-
dit illis.
* Et magnalia honoris 11
eius vidit oculus illorũ, &
honorem vocis audierunt
aures illorum; & dixit il-
lis:
* Attendite ab omni ini- 12
quo: & mandauit illis vni-
cuique de proximo suo.
* Viæ illorum coram il- 13
lo sunt semper, non sunt
absconsæ ab oculis ipsius.
* In vnamquamque gen- 14
tem præposuit rectorem, &
pars Dei Israel facta est ma-
nifesta.
* Et omnia opera illo- 15
rum velut Sol in conspectu
Dei, & oculi eius sine in-
termissione inspicientes in
Sup. 15. c viis eorum.
* Non sunt absconsa te- 16
stamenta propter iniqui-
tatem illorum, & omnes
iniquitates eorum in con-
spectu Dei.

* ἔθηκε τὸν φόβον αὐτοῦ ἐπὶ πάσης 4
σαρκός, καὶ κατακυριεύειν θηρίων
καὶ πετεινῶν ἐν ὁμοιώματι.
* ἕκτον δὲ νοῦν αὐτοῖς ἐδωρήσατο 5
μερίζων, καὶ τὸν ἕβδομον λόγον ἑρ-
μηνεία τῶν ἐνεργημάτων αὐτοῦ.
* διαβούλιον καὶ γλῶσσαν καὶ ὀφ- 6
θαλμοὺς, ὦτα καὶ καρδίαν ἔδωκε δια-
νοεῖσθαι αὐτοῖς· ἐπιστήμην συνέσεως
ἐνέπλησεν αὐτοὺς, καὶ ἀγαθὰ καὶ κακὰ
ὑπέδειξεν αὐτοῖς. * ἔθηκε τὸν ὀφ- 7
θαλμὸν αὐτοῦ ἐπὶ τὰς καρδίας αὐ-
τῶν. ἔδωκε δι' αἰώνων καυχᾶσθαι ἐπὶ
τοῖς θαυμασίοις αὐτοῦ, ἵνα διηγῶνται
τὰ ἔργα αὐτοῦ συνετῶς. * καὶ ὄνομα ἁ- 8
γιασμοῦ αὐτοῦ αἰνέσουσιν ἐκλεκτοί.
* προσέθηκεν αὐτοῖς ἐπιστήμην, 9
καὶ νόμον ζωῆς ἐκληροδότησεν αὐ-
τοῖς, εἰς τὸ νοῆσαι ὅτι θνητοὶ ὄντες ὑ-
πάρχουσι νῦν. * διαθήκην αἰῶνος 10
ἔστησε μετ' αὐτῶν, καὶ τὰ κρίματα
αὐτοῦ ὑπέδειξεν αὐτοῖς. * μεγα- 11
λεῖον δόξης εἶδον οἱ ὀφθαλμοὶ αὐ-
τῶν, καὶ δόξαν φωνῆς αὐτῶν ἤκουσε τὸ
οὖς αὐτῶν, καὶ εἶπεν αὐτοῖς.
* προσέχετε ἀπὸ παντὸς ἀδίκου· 12
καὶ ἐνετείλατο αὐτοῖς ἑκάστῳ περὶ τοῦ
πλησίον. * οὐ κρυβήσονται ἀπὸ τῶν 13
ὀφθαλμῶν αὐτοῦ αἱ ὁδοὶ αὐτῶν,
ἐναντίον αὐτοῦ διαπαντός. πᾶς δὲ ἄν-
θρωπος ἐκ νεότητος ἐπὶ τὰ πονη-
ρά· καὶ οὐκ ἴσχυσαν τὰς καρδίας
αὐτῶν ἀντὶ λιθίνων ποιῆσαι σαρ-
κίνας.
* ἐν γὰρ μερισμῷ τῶν ἐθνῶν τῆς γῆς 14
πάσης, ἑκάστῳ ἔθνει καθέστηκεν ἡγού-
μενον, καὶ προσελάβετο τὸν ἰσραὴλ
ἑαυτῷ μερίδα. ὃν πρωτόγονον ὄντα
ἐκθρέψει παιδεία, καὶ μερίζων φῶς ἀ-
γαπήσεως, οὐκ ἀνίησιν αὐτόν. * διὸ 15
πάντα τὰ ἔργα αὐτῶν ὡς ὁ ἥλιος
ἐναντίον αὐτοῦ ἐστι, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐ-
τοῦ ἐνδελεχῶς ἐπὶ τὰς ὁδοὺς αὐτῶν.
* οὐκ ἐκρύβησαν αἱ ἀδικίαι αὐ- 16
τῶν ἀπ' αὐτοῦ, καὶ πᾶσαι αἱ ἁμαρτίαι
αὐτῶν ἔναντι κυρίου. κύριος δὲ χρη-
στὸς ὢν καὶ εἰδὼς τὸ πλάσμα αὐτοῦ,
οὔτε ἀνῆκεν αὐτοὺς, οὔτε ἐγκατέλιπε
φειδόμενος αὐτῶν.

4 * *Posuit timorem illius in*
omni carne, & dominari be-
stiarum & volatilium in si-
militudine.
5 * *Sextam autem mentem*
illis donauit diuidens, & se-
ptimum sermonem interpre-
tatio operationum eius.
6 * *Consilium & linguam,*
& oculos, aures & cor de-
dit ad cogitandum illis: scien
tia intellectus repleuit illos,
& bona et mala ostẽdit illis.
7 * *Posuit oculum suum su*
per corda illorum. Dedit per
secula gloriari in mirabilibus
suis, vt enarrent opera eius
sapienter.
8 * *Et nomen sanctificatio-*
nis eius laudabunt electi.
9 * *Addidit eis scientiam,*
& legem vitæ per hæredita-
tem dedit illis, vt intelligant
quòd mortales existẽtes exi-
10 *stunt nunc.* * *Testamentum*
seculi statuit cum illis, & iu-
dicia sua ostendit illis.
11 * *Magnitudinem gloriæ*
viderunt oculi eorũ, & glo-
riam vocis eorum audiuit
auris eorum, & dixit illis:
12 * *Attendite ab omni ini-*
quo. & mandauit illis vni-
13 *cuique de proximo.* * *Non*
abscondentur ab oculis eius
viæ eorũ, coram ipso semper.
Omnis autem homo à iuuen-
tute ad mala, & non value-
runt corda sua pro lapideis fa
14 *cere carnea.* * *In enim diuisio-*
ne gentiũ terræ totius, vni-
cuique genti constituit ducẽ,
& accepit Israel sibi partem.
Quem primogenitum existen
tem nutrit disciplina, & di-
uidens lumen dilectionis, nõ
15 *remittit illum. Ideo omnia*
opera eorum vt Sol corã ipso
sunt, & oculi eius assiduè su-
16 *per vias eorum.* * *Non sunt*
absconsæ iniustitiæ illorum ab
eo, & omnia peccata eorum
coram Domino. Dñs aũt vti-
lis existens & sciens fictionẽ
suã, neque dimisit eos, neque
reliquit parcens eis.

** Eleemosyna enim viri* 17
sicut sigillum cum ipso, &
gratiam hominis quasi pupil-
lam conseruabit. Distribuens
filiis suis & filiabus pœnitē-
tiam, post hæc exurget &
retribuet eis. & retributio-
nem eorum in caput ipsorum
*retribuet. * Verùm pœ-* 18
nitentibus dedit reditum, et
aduocauit deficientes expe-
*ctatione. * Conuertere igi-* 19
tur ad Dominum, & relin-
que peccata: precare ante fa-
ciem, & minue offendi-
culum.
** Reuertere ad Altissimū,* 20
auertere ab iniustitia; ipse
enim ducet de tenebris in
lucem salutis.
** Et valde odio habe abo-* 21
*minationem. * Altissimum* 22
quis laudabit in inferno? pro
viuentibus & dantibus con
*fessionem. * A mortuo tan-* 25
quam non existente, perit cō-
fessio.
** Viuens & sanus corde* 26
laudabit Dominum.
** Quàm magna misericor-* 27
dia Domini Dei nostri, &
propitiatio conuertentibus ad
se sanctè!
** Non enim possunt om-* 28
nia esse in hominibus, quoniā
non immortalis filius homi-
*nis. * Quid lucidius Sole?* 29
& hoc deficit, & vir qui co-
gitabit carnem & sanguinē.
** Virtutē altitudinis cæli* 31
ipse considerat, & homines
omnes terra & cinis.

CAP. XVIII.

QVi viuit in seculum, 1
creauit omnia commu
niter.
** Dominus solus iustus,* 2
& nō est alius præter illum:
gubernans mundum in pal-
mo manus eius, & omnia
obediunt voluntati eius. ipse
enim rex omnium in forti-
tudine sua, distinguens in eis
sancta à prophanis.

17 * ἐλεημοσύνη γὰρ ἀνδρὸς ὡς σφρα-
γὶς μετ' αὐτοῦ, καὶ χάριν ἀνθρώ-
που ὡς κόρην συντηρήσει. μερίζων
υἱοῖς αὐτοῦ καὶ θυγατράσι μετά-
νοιαν, μετὰ ταῦτα ἐξαναστήσεται
καὶ ἀνταποδώσει αὐτοῖς. καὶ τὸ ἀν-
ταπόδομα αὐτῶν εἰς κεφαλὴν αὐ-
τῶν ἀνταποδώσει.
18 * πλὴν μετανοοῦσιν ἔδωκεν ἐπά-
νοδον, καὶ παρεκάλεσεν ἐκλείποντας
ὑπομονήν.
19 * ἐπίστρεφε οὖν πρὸς κύριον, καὶ
ἀπόλειπε ἁμαρτίας, δεήθητι κατὰ
πρόσωπον, καὶ σμίκρυνον πρό-
σκομμα.
20 * ἐπανάγαγε ἐπὶ ὕψιστον καὶ
ἀπόστρεφε ἀδικίας. αὐτὸς γὰρ ὁδηγή-
σει ἐκ σκότους εἰς φωτισμὸν ὑγείας.
21 * καὶ σφόδρα μίσησον βδέλυ-
γμα.
22 * ὑψίστῳ τίς αἰνέσει ἐν ᾅδου; ἀν-
τὶ ζώντων καὶ διδόντων ἀνθομολό-
γησιν.
25 * ἀπὸ νεκροῦ ὡς μὴ δὲ ὄντος, ἀπόλ-
λυται ἐξομολόγησις.
26 * ζῶν καὶ ὑγιὴς τῇ καρδίᾳ αἰνέ-
σει τὸν κύριον.
27 * ὡς μεγάλη ἡ ἐλεημοσύνη τοῦ
κυρίου θεοῦ ἡμῶν, καὶ ἐξιλασμὸς
τοῖς ἐπιστρέφουσιν ἐπ' αὐτὸν ὁσίως.
28 * οὐ γὰρ δύναται πάντα εἶναι ἐν ἀν-
θρώποις, ὅτι οὐκ ἀθάνατος υἱὸς
ἀνθρώπου.
29 * τί φωτεινότερον ἡλίου; καὶ τοῦτο
ἐκλείπει, καὶ ἀνὴρ ὃς ἐνθυμηθήσεται
σάρκα καὶ αἷμα.
31 * δύναμιν ὕψους οὐρανοῦ αὐτὸς
ἐπισκέπτεται, καὶ ἄνθρωποι πάντες γῆ
καὶ σποδός.

ιη'.

1 * Ὁ ζῶν εἰς τὸν αἰῶνα ἔκτισε τὰ
πάντα κοινῇ.
2 * κύριος μόνος δίκαιος, καὶ οὐκ
ἔστιν ἄλλος πλὴν αὐτοῦ. οἰκίζων τὸν
κόσμον ἐν σπιθαμῇ χειρὸς αὐτοῦ, καὶ
πάντα ὑπακούει τῷ θελήματι αὐ-
τοῦ. αὐτὸς γὰρ βασιλεὺς πάντων ἐν
κράτει αὐτοῦ, διαστέλλων ἐν αὐτοῖς
ἅγια ἀπὸ βεβήλων.

17 * Eleemosyna viri quasi sac-
culus cum ipso, & gratiam ho-
minis quasi pupillam conser-
uabit. & postea resurget & re-
tribuet illis retributionē vni-
cuique in caput ipsorum, &
conuertet in inferiores partes
18 terræ. * Pœnitentibus autem Act. 3. d
dedit viam iustitiæ, & confir-
mauit deficientes sustinere, &
destinauit illis sortē veritatis.
19 * Conuertere ad Dominum
& relinque peccata tua, pre-
care ante faciem Domini; &
minue offendicula.
20 * Reuertere ad Dominum,
& auertere ab iniustitia tua.
21 * Et nimis odito execratio-
nem, & cognosce iustitias &
iudicia Dei.
22 * Et sta in sorte propositio-
nis & orationis altissimi Dei.
23 * In partes vade seculi san-
cti cum viuis & dantibus con-
fessionem Deo.
24 * Non demoreris in errore
D impiorum, ante mortem con-
fitere.
25 * A mortuo quasi nihil pe-
rit confessio.
26 * Confiteberis viuēs, viuus
& sanus confiteberis & lauda-
bis Deum, & gloriaberis in
miserationibus eius.
27 * Quàm magna misericor-
dia Domini, & propitiatio il-
lius conuertentibus ad se!
28 * Nec enim omnia possunt
esse in hominibus, quoniam
non est immortalis filius ho-
minis, & in vanitate malitiæ
placuerunt.
29 * Quid lucidius Sole? & hic
deficiet.
30 * Aut quid nequius, quàm
quod excogitauit caro & san-
guis? & hoc arguetur.
31 * Virtutem altitudinis cæli
ipse conspicit. & omnes ho-
mines terra & cinis.

CAP. XVIII.

1 A QVi viuit in æternum, crea-
uit omnia simul.
2 * Deus solus iustificabitur,
& manet inuictus rex in æter-
num.

* Quis sufficiet enarrare o- 3
pera illius? quis enim inuesti-
gabit magnalia eius?
* Virtutem autem magni- 4
tudinis eius quis enunciabit?
aut quis adiiciet enarrare mi-
sericordiam eius? * Non est 5
minuere neque adijcere, nec
est inuenire magnalia Dei.
* Cùm consummauerit ho- 6
mo, tūc incipiet; & cùm quie-
uerit, operabitur.
* Quid est homo, & quę est 7
Gen. 6.a Psal. 89. gratia illius; & quid est bo-
num, aut quid nequam illius?
* Numerus dierū hominū 8
vt multum centū anni; quasi
guttæ aquæ maris deputati B
sunt. & sicut calculus arenæ,
sic exigui anni in die æui.
* Propter hoc patiens est 9
Deus in illis, & effundit super
eos misericordiam suam.
* Vidit præsumptionē cor- 10
dis eorum, quoniam mala est;
& cognouit subuersionem il-
lorum, quoniam nequam est.
* Ideo impleuit propitia- 11
tionē suam in illis, & ostendit
eis viam æquitatis.
* Miseratio hominis circa 12
proximum suum.
* Misericordia autem Dei 13
super omnem carnem.
* Qui misericordiam habet, 14
docet & erudit quasi pastor
gregē suum. * Miserator exci- 15
piens doctrinam miserationis,
& qui festinat in iudiciis eius.
* Fili, in bonis nō des que- 16
relam, & in omni dato nō des
tristitiā verbi mali. * Nónne 17
ardorem refrigerabit ros? sic
& verbū melius quàm datū. C
* Nónne ecce verbū super 18
datum bonum? sed vtraq; cū
homine iustificato. * Stultus 19
acriter improperabit, & datus
indisciplinati, tabescere facit
oculos. * Ante iudiciū para 20
iustitiam tibi, & antequā lo-
quaris, disce. * Ante lan- 21
guorem adhibe medicinam,
& ante iudicium interroga te
ipsum, & in conspectu Dei
inuenies propitiationem.

* τίνι ἐξεποίησεν ἐξαγγεῖλαι τὰ 3
ἔργα αὐτοῦ; καὶ τίς ἐξιχνιάσει τὰ με-
γαλεῖα αὐτοῦ; * κράτος μεγαλω- 4
σύνης αὐτοῦ τίς ἐξαριθμήσεται; καὶ
τίς προσθήσει ἐκδιηγήσασθαι τὰ ἐλέη
αὐτοῦ; * οὐκ ἔστιν ἐλαττῶσαι οὐδὲ 5
προσθεῖναι, καὶ οὐκ ἔστιν ἐξιχνιάσαι
τὰ θαυμάσια τοῦ κυρίου.
* ὅταν συντελέσῃ ἄνθρωπος, 6
τότε ἄρχεται, καὶ ὅταν παύσηται,
τότε ἀπορηθήσεται.
* καὶ τί ἄνθρωπος, καὶ τίς ἡ χρῆ- 7
σις αὐτοῦ; τί τὸ ἀγαθὸν αὐτοῦ, καὶ τί
τὸ κακὸν αὐτοῦ;
* ἀριθμὸς ἡμερῶν ἀνθρώπου πολ- 8
λὰ ἔτη ἑκατόν, ἀλογίστῳ δὲ ἑκάστου
πᾶσιν ἡ κοίμησις. ὡς σταγὼν ὕδατος
ἀπὸ θαλάσσης καὶ ὡς ψῆφος ἄμμου,
οὕτως χίλια ἔτη ἐν ἡμέραις αἰῶνος.
* διὰ τοῦτο μακροθυμεῖ κύριος 9
ἐπ' αὐτοῖς, καὶ διαχέει τὸ ἔλεος
αὐτοῦ ἐπ' αὐτούς.
* εἶδε καὶ ἐπέγνω τὴν καταστρο- 10
φὴν αὐτῶν ὅτι πονηρά.
* διὰ τοῦτο ἐπλήθυνε τὸν ἐξιλασ- 11
μὸν αὐτοῦ. * ἔλεος ἀνθρώπου ἐπὶ 12
τὸν πλησίον αὐτοῦ. * ἔλεος δὲ κυ- 13
ρίου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα.
* ἐλέγχων καὶ παιδεύων καὶ δι- 14
δάσκων καὶ ἐπιστρέφων ὡς ποιμὴν
τὸ ποίμνιον αὐτοῦ.
* τοὺς ἐκδεχομένους παιδείαν ἐ- 15
λεεῖ, καὶ τοὺς κατασπεύδοντας ἐπὶ
τὰ κρίματα αὐτοῦ.
* τέκνον ἐν ἀγαθοῖς μὴ δῷς μῶ- 16
μον, μὴ δὲ ἐν πάσῃ δόσει λύπην
λόγου πονηροῦ.
* οὐχὶ καύσωνα ἀναπαύσει δρό- 17
σος; οὕτως κρείσσον λόγος ἢ δόσις.
* οὐκ ἰδοὺ λόγος ὑπὲρ δόμα ἀ- 18
γαθόν; καὶ ἀμφότερα παρὰ ἀν-
θρώπῳ κεχαριτωμένα.
* μωρὸς ἀχαρίστως ὀνειδιεῖ, καὶ 19
δόσις βασκάνου ἐκτήκει ὀφθαλμούς.
* πρὶν ἢ λαλῆσαι, μάνθανε. 20
* καὶ πρὸ ἀρρωστίας θεραπεύου· 21
πρὸ κρίσεως ἑτοίμαζε σεαυτὸν
καλλιεργεῖν, καὶ ἐν ὥρᾳ ἐπισκοπῆς
εὑρήσεις ἐξιλασμόν.

3 * *Cui copiam fecit enun-*
ciandi opera sua? & quis in-
uestigauit magnalia eius?
4 * *Vim magnificentiæ eius*
quis enumerabit? et quis adij
ciet enarrare misericordias
5 *eius?* * *Non est minuere ne-*
que adijcere, & non est in-
uestigare mirabilia Domini.
6 * *Cùm consummauerit ho-*
mo, tunc incipit; & cùm ces-
7 *sauerit, tunc indigebit.* * *Et*
quid homo, & quæ vtilitas
illius? quid bonum eius, &
8 *quid malum illius?* * *Nu-*
merus dierum hominis multi
anni centum, irrationabili au
tem cuiusque omnibus dor-
mitio. Sicut gutta aquæ à
mari, & sicut calculus are-
næ, sic mille anni in diebus
9 *seculi.* * *Propter hoc patiēs*
est Dominus in illis, & ef-
fundet misericordiam suam
10 *super eos.* * *Vidit & co-*
gnouit subuersionem eorum,
11 *quoniam mala.* * *Ideo ad-*
impleuit propitiationē suam.
12 * *Misericordia hominis in*
proximum suum.
13 * *Misericordia autem Do-*
mini in omnem carnem.
14 *Corripiens, & erudiens,*
& docens, & conuertens,
vt pastor gregem suum.
15 * *Excipientium discipli-*
nam miseretur, & festinan-
16 *tiū ad iudicia eius.* * *Fili, in*
bonis non des reprehensionē,
neque in omni inopia tristi-
tiam verbi mali.
17 * *Nónne ardorem sedabit*
ros? sic melius verbū quàm
18 *donum.* * *Nónne ecce ver-*
bum super datum bonū? &
vtraque apud hominem gra-
19 *tiosa.* * *Fatuus acerbè im-*
properabit, & donum li-
uidi tabescere facit oculos.
20 * *Antequam loquaris,*
disce:
21 * *Et ante languorem cura-*
re. Ante iudicium para teip-
sum ad benefaciendum, &
in hora visitationis inuenies
propitiationem.

* Antequam ægrotes tu, 22
humiliare continentia, & in
tempore peccatorum ostende
aduertentiam.
* Ne prohibeas reddere 23
votum oportunè, & ne expe
ctes vsque ad mortem iusti-
ficari.
* Antequam ores præpa- 24
ra teipsum, & ne sis quasi ho
mo tentans Dominum.
* Memento iræ in diebus 25
consummationis, & tempus
vindictæ in auersione vultus.
* Memento temporis famis 26
in tempore abundantiæ, pau-
pertatis & egestatis in die
diuitiarum.
* A manè vsq; ad vespe- 27
ram mutatur tempus, & o-
mnia hæc sunt citata coram
Domino. Et in diebus deli-
ctorum attendet ab errore,
& stultus non conseruabit
occasionem.
* Omnis sapiens nouit sa- 28
pientiam & disciplinam.
* Et ei qui inuenit eam, 29
dabit confessionem.
* Sapientes in sermonibus 30
& ipsi sapienter egerunt, et
stillauerunt prouerbia dili-
gentia ad vitam. Melior fi-
ducia in Domino solo, siqui-
dem mortuum cor mortuo
adhæret.
* Post cõcupiscentias tuas 31
ne eas, & ab appetitibus tuis
auertere. * Si præbueris 32
animæ tuæ concupiscentiam
beneplaciti eius, facies deri-
sionem inimicorum tuorum,
qui inuidebunt tibi.
* Ne læteris in multis de- 33
litijs tuis, neque indigeas con
silio eius. * Ne fias pauper 34
participans ex fœnore, et ni-
hil tibi est in marsupio; eris
enim insidiator propriæ vitæ
dignus dictu.

CAP. XIX.

Operarius ebriosus non 1
locupletabitur; & qui
spernit modica, paulatim de-
cidet. * Vinum & mulieres 2
apostatare facient sapientes.

22 * πρὶν ἀῤῥωστῆσαί σε, ταπεινώ-
θητι ἐγκρατείᾳ, καὶ ἐν καιρῷ ἁμαρ-
τημάτων δεῖξον ἐπιστροφήν.
23 * μὴ ἐμποδίσῃς τοῦ ἀποδοῦναι
εὐχὴν εὐκαίρως, καὶ μὴ μείνῃς ἕως
θανάτου δικαιωθῆναι.
24 * πρὶν εὔξασθαι ἑτοίμαζε σεαυ-
τόν, καὶ μὴ γίνου ὡς ἄνθρωπος πει-
ράζων τὸν κύριον.
25 * μνήσθητι θυμοῦ ἐν ἡμέραις τε-
λευτῆς, καὶ καιρὸν ἐκδικήσεως ἐν
ἀποστροφῇ προσώπου.
26 * μνήσθητι καιρὸν λιμοῦ ἐν και-
ρῷ πλησμονῆς, πτωχείαν καὶ ἔνδειαν
ἐν ἡμέρᾳ πλούτου.
27 * ἀπὸ πρωΐθεν ἕως ἑσπέρας με-
ταβάλλει καιρός, καὶ πάντα ταῦτά
ἐστι ταχινὰ ἔναντι κυρίου. καὶ ἐν ἡμέ-
ραις ἁμαρτιῶν προσέξει ἀπὸ πλημ-
μελείας, καὶ ἄφρων οὐ συντηρήσει
καιρόν.
28 * πᾶς συνετὸς ἔγνω σοφίαν καὶ
παιδείαν.
29 * καὶ τῷ εὑρόντι αὐτὴν δώσει
ἐξομολόγησιν.
30 * συνετοὶ ἐν λόγοις καὶ αὐτοὶ ἐσο-
φίσαντο, καὶ ἀνώμβρησαν παροιμίας
ἀκριβεῖς εἰς ζωήν. κρείσσων παῤῥη-
σία ἐν δεσπότῃ μόνῳ, εἴπερ νεκρὰ
καρδία νεκρῷ ἀντέχεται.
31 * ὀπίσω τῶν ἐπιθυμιῶν σου μὴ
πορεύου, καὶ ἀπὸ τῶν ὀρέξεών σου κω-
32 λύου. * ἐὰν χορηγήσῃς τῇ ψυχῇ
σου ἐπιθυμίαν εὐδοκίας αὐτῆς, ποιή-
σεις ἐπίχαρμα τῶν ἐχθρῶν σου, οἱ
βασκανοῦσι σε.
33 * μὴ εὐφραίνου ἐπὶ πολλῇ τρυ-
φῇ σου, μὴ δὲ προσδεηθῇς συμβου-
λῆς αὐτῆς.
34 * μὴ γίνου πτωχὸς συμβολοκο-
πῶν ἐκ δανεισμοῦ, καὶ οὐδέν σοί ἐστιν
ἐν μαρσυπίῳ· ἔσῃ γὰρ ἐπίβουλος τῆς
ἰδίας ζωῆς λαλητός.

ιθ΄.

1 * Ἐργάτης μέθυσος οὐ πλουτι-
σθήσεται· καὶ ὁ ἐξουδενῶν τὰ ὀλίγα,
κατὰ μικρὸν πεσεῖται.
2 * οἶνος καὶ γυναῖκες ἀποστήσουσι
συνετούς.

22 * Ante languorem humi-
lia te, & in tempore infirmi-
tatis ostende conuersationem
tuam.
23 * Non impediaris orare sem- Luc.18.a Thes.5.d
per, & ne vereris vsq; ad mor-
tem iustificari, quoniam mer-
ces Dei manet in æternum.
24 * Ante orationem præpara
animã tuam, & noli esse quasi
homo qui tentat Deum.
25 * Memento iræ in die con-
summationis, & tempus re-
tributionis in conuersatione
facies.
26 * Memento paupertatis in
tempore abundantiæ, & ne-
cessitatem paupertatis in die
27 diuitiarum. * A manè vsque
D ad vesperã immutabitur tem-
28 pus; & hæc omnia citata in
oculis Dei. * Homo sapiens
in omnibus metuit, & in die-
bus delictorum attendet ab
inertia.
29 * Omnis astutus agnoscit
sapientiam, & inuenienti eam
dabit confessionem.
30 * Sensati in verbis & ipsi
sapienter egerũt, & intellexe-
runt veritatem & iustitiam, &
implorauerunt prouerbia &
iudicia.
31 * Post concupiscentias tuas
non eas, & à voluntate tua
auertere.
32 * Si præstes animæ tuæ cõ-
cupiscentias eius, faciet te in
gaudium inimicis tuis.
33 * Ne oblecteris in turbis,
nec in modicis. assidua enim
est commissio illorum.
34 * Ne fueris mediocris in
contentione ex fœnore, & nõ
est tibi nihil in seculo. eris e-
nim inuidus animæ tuæ.

CAP. XIX.

1 Operarius ebriosus non lo-
A cupletabitur; & qui sper-
nit modica, paulatim deci-
dit.
2 * Vinum & mulieres apo-
statare faciunt sapientes, &
arguunt sensatos.

* Et qui se iungit fornica- 3
riis, erit nequam. putredo &
vermes hæreditabunt illũ, &
extolletur in exemplũ maius,
& tolletur de numero anima
eius. * Qui credit citò, leuis 4
corde est, & minorabitur, & B
qui delinquit in animã suam,
insuper habebit.
Sup. 10 d
* Qui gaudet iniquitate, 5
denotabitur; & qui odit cor-
reptionem, minuetur vita.
* Et qui odit loquacitatem, 6
extinguit malitiam. qui peccat
in animam suam, pœnitebit:
& qui iocundatur in malitia,
denotabitur.
* Ne iteres verbum nequam 7
& durum, & nõ minoraberis.
* Amico & inimico noli nar- 8
rare sensum tuum: & si est tibi
delictum, noli denudare.
* Audiet enim te, & custo- 9
diet te, & quasi defendẽs pec-
catum odiet te, & sic aderit
tibi semper.
* Audisti verbum aduersus 10
proximum tuum, commoria-
tur in te fidens, quoniam non
te dirumpet.
* A facie verbi parturit fa- 11
tuus, tanquam gemitus partus C
infantis. * Sagitta infixa fe- 12
mori carnis, sic verbum in
corde stulti.
* Corripe amicum, ne fortè 13
non intellexerit, & dicat, Non
feci; aut si fecerit, ne iterum
addat facere.
* Corripe proximum, ne 14
fortè non dixerit: & si dixerit,
ne fortè iteret.
* Corripe amicũ, sæpe enim 15
fit commissio.
* Et non omni verbo cre- 16
das. est qui labitur lingua sua,
sed non ex animo: quis est e-
nim qui non deliquerit in
lingua sua?
* Corripe proximum ante- 17
quam commineris, & da locũ
timori Altissimi;
* Quia omnis sapientia ti- 18
mor Dei, & in illa timere
Deum, & in omni sapientia
dispositio legis.

* καὶ ὁ κολλώμενος πόρναις τολ- 3
μηρὸς ἔσται· σῆτες καὶ σκώληκες κλη
ρονομήσουσιν αὐτόν, καὶ ξηρανθήσεται
ἐν παραδειγματισμῷ μείζονι.
* ὁ ταχὺ ἐμπιστεύων, κοῦφος καρ- 4
δίᾳ· καὶ ὁ ἁμαρτάνων εἰς ψυχὴν αὐ-
τοῦ πλημμελήσει. * ὁ εὐφραινό- 5
μενος ἐπὶ κακοεξίᾳ καταγνωσθή-
σεται· ὁ δὲ ἀντοφθαλμῶν ἡδοναῖς στε
φανοῖ τὴν ζωὴν αὐτοῦ· ὁ ἐγκρατευό-
μενος γλώσσῃ ἀμάχως συμβιώσεται.
* καὶ ὁ μισῶν λαλιὰν ἐλαττοῦται 6
κακίᾳ. * μηδέποτε δευτερώσῃς λό- 7
γον, καὶ οὐθέν σοι ἔσται ἐν ἐλαττώσει.
* ἐν φίλῳ καὶ ἐχθρῷ μὴ διηγοῦ 8
βίους ἀλλοτρίους, καὶ εἰ μή σοί ἐστιν
ἁμαρτία, μὴ ἀποκάλυπτε.
* ἀκήκοε γάρ σου καὶ ἐφυλάξατό 9
σε, καὶ ἐν καιρῷ μισεῖ σε. * ἀκήκοας 10
λόγον, συναποθανέτω σοι, καὶ θαρ-
σὴς γίνου· οὐ γὰρ μή σε ῥήξῃ.
* ἀπὸ προσώπου λόγου ὀνειδίσει 11
μωρός, ὡς ἀπὸ προσώπου βρέφους
ἡ τίκτουσα. * βέλος πεπηγὸς ἐν 12
μηρῷ σαρκός· οὕτως λόγος ἐν κοι-
λίᾳ μωροῦ. * ἔλεγξον φίλον, μή- 13
ποτε οὐκ ἐποίησε, καὶ εἰ ἐποίησε μή-
ποτε προσθῇ. * ἔλεγξον τὸν πλη- 14
σίον, μήποτε οὐκ εἶπε, καὶ εἰ εἴρη-
κεν, ἵνα μὴ δευτερώσῃ.
* ἔλεγξον φίλον, πολλάκις γὰρ 15
γίνεται διαβολὴ ματαία. * καὶ μὴ 16
παντὶ λόγῳ πιστευέτω ἡ καρδία σου.
ἔστιν ὀλισθαίνων λόγῳ καὶ οὐκ ἀπὸ
ψυχῆς, καὶ τίς ἐστιν ὃς οὐκ ὠλίσθησεν
ἐν τῇ γλώσσῃ αὐτοῦ; * ἔλεγξον τὸν 17
πλησίον πρὶν ἢ ἀπειλῆσαι, καὶ δὸς τό-
πον νόμῳ ὑψίστου γινόμενος ἀμηνής.
φόβος κυρίου ἀρχὴ προσλήψεως,
σοφία δὲ παρ' αὐτοῦ ἀγάπησιν περι-
ποιεῖ. γνῶσις ἐντολῶν κυρίου, παι-
δεία ζωῆς· οἱ δὲ ποιοῦντες τὰ ἀρεστὰ
αὐτῷ ἀθανασίας δένδρον καρποῦνται.
* πᾶσα σοφία φόβος παρὰ κυ- 18
ρίου, καὶ ἐν πάσῃ σοφίᾳ ποίησις νόμου,
καὶ γνῶσις τῆς παντοκρατορίας αὐτοῦ·
οἰκέτης λέγων τῷ δεσπότῃ, ὡς ἀρέσ-
κει οὐ ποιήσω, ἐὰν μετὰ ταῦτα ποιήσῃ,
παροργίζει τὸν τρέφοντα αὐτόν.

3 * *Et qui coniungitur me-*
retricibus, audax erit; putre-
do & vermes hæreditabunt
illum, & arefiet in infamia
4 *maiore.* * *Citò credens, leuis*
corde; et qui delinquit in ani-
mam suam errabit.
5 * *Qui lætatur in male agen*
do cõdemnabitur, at resistens
voluptatibus coronat vitam
suam; continens lingua diffi-
6 *cili conuiuet.* * *Et qui odit lo*
quacitatẽ imminuitur mali-
7 *tia.* * *Nunquã iteraueris ver*
bum, & nihil tibi erit in di-
8 *minutione.* * *In amico &*
inimico ne narres vitas alie-
nas; & si non tibi est deli-
9 *ctum, non reueles.* * *Audiuit*
enim te & obseruauit te, &
in tempore odio habet te.
10 * *Audisti verbum, commo*
riatur tibi, et confidens esto:
11 *nõ enim te dirũpet.* * *A facie*
verbi improperabit fatuus,
sicut à facie infantis quæ pe-
12 *perit.* * *Sagitta fixa in femo-*
re carnis: sic verbũ in ven-
13 *tre fatui.* * *Corripe amicũ,*
ne fortè nõ fecit; & si fecit, ne
14 *fortè addat.* * *Corripe proxi-*
mum, ne fortè non dixit, &
si dixit, Ne reiteret.
15 * *Corripe amicum, sæpe*
enim fit calumnia vana.
16 * *Et non omni sermoni cre*
dat cor tuum. Est qui labitur
verbo & non ab anima, &
quis est qui non lapsus est in
17 *lingua sua?* * *Corripe proxi-*
mum antequã mineris, & da
locum legi Altissimi factus si-
ne ira. Timor Domini initiũ
assumptionis, sapientia autem
ab eo dilectionẽ acquirit: co-
gnitio mandatorum Domini,
disciplina vitæ; at facientes
quæ placita sunt ei, immorta-
litatis arborem decerpunt.
18 * *Omnis sapiẽtia timor à Do*
mino, & in omni sapientia fa
ctio legis, & cognitio omni-
potentiæ eius. Seruus dicens
Dño, sicut placet non faciam;
si post hæc fecerit, irritat nu-
trientem se.

* Non est sapientia ne- 19
quitiæ scientia, & non est
vbi consilium peccatorum
prudentia. * Est nequitia 20
& ipsa abominatio, & est
stultus qui minuitur sapien-
tia. * Melior stupidus in 21
intellectu cum timore, abun-
dante in prudentia, & trãs-
grediente legem Altissimi.
* Est astutia diligens & 22
ipsa iniqua, & est peruertẽs
gratiam, vt ostendat iudi-
cium, & est iustificans iudi-
cio sapiens.
* Est praue agens incur- 23
uatus nigredine, & interio-
ribus eius plenus dolo ignito.
* Incuruans vultum & 24
surdum se simulans, vbicun-
que cognitus fuerit, præue-
niet te vt malefaciat.
* Et si ab imbecillitate vi- 25
rium vetetur peccare, si in-
uenerit tempus malefaciet.
* Ex visu cognoscetur vir, 26
& ab occursu faciei cogno-
scetur prudens.
* Amictus viri & risus 27
dentium, & gressus hominis
annunciabit quæ de eo. * Est 28
correptio quæ nõ est pulchra,
& est tacẽs, & ipse prudens.

CAP. XX.

QVàm bonum est redar- 1
guere potius quàm irasci
occultè; & qui confitetur,
prohibebitur à diminutione.
* Concupiscentia spadonis 2
vitiare puellam, sic qui facit
in vita iudicia.
* Est tacens qui inuenitur 4
sapiens, & est odibilis à mul
ta loquacitate sua. * Est ta- 5
cens, non enim habet respon-
sum, & est tacens sciens tem
pus. * Homo sapiens tace- 6
bit vsque ad tempus, at la-
sciuus & imprudẽs transgre
dietur tempus. * Qui abũ- 7
dat sermone, abominabitur;
& potestatem sibi assumens,
odio habebitur. quàm bonum
correptum manifestare pœni-
tentiam; sic enim fugies vo-
luntarium peccatum.

19 * οὐκ ἔστι σοφία πονηρίας ἐπι-
στήμη, καὶ οὐκ ἔστιν ὅπου βουλὴ ἁμαρ-
20 τωλῶν φρόνησις. * ἔστι πονηρία καὶ
αὐτὴ βδέλυγμα, καὶ ἔστιν ἄφρων ἐ-
21 λαττούμενος σοφίᾳ. * κρείσσων
ἡττώμενος ἐν συνέσει ἔμφοβος, ἢ
περισσεύοντος ἐν φρονήσει καὶ πα-
ραβαίνοντος νόμιμα ὑψίστου.
22 * ἔστι πανουργία ἀκριβὴς καὶ αὐτὴ
ἄδικος, καὶ ἔστι διαστρέφων χάριν τοῦ
ἐκφᾶναι κρίμα, καὶ ἔστι δικαιῶν κρίσει
23 σοφός. * ἔστι πονηρευόμενος συγκεκυ-
φὼς μελανίᾳ, καὶ τὰ ἐντὸς αὐτοῦ
πλήρης δόλου πυρώδους.
24 * συγκύφων πρόσωπον καὶ ἐθε-
λοκωφῶν, οὗ ἐὰν ἐπιγνωσθῇ, προφ-
θάσει σε κακοποιῆσαι.
25 * καὶ ἐὰν ὑπὸ ἐλαττώματος
ἰσχύος κωλυθῇ ἁμαρτεῖν, ἐὰν εὕρῃ
καιρὸν κακοποιήσει.
26 * ἀπὸ ὁράσεως ἐπιγνωσθήσεται
ἀνήρ, καὶ ἀπὸ ἀπαντήσεως προσώ-
που ἐπιγνωσθήσεται νοήμων.
27 * στολισμὸς ἀνδρὸς καὶ γέλως
ὀδόντων, καὶ βῆμα ἀνθρώπου ἀναγ-
γελεῖ τὰ περὶ αὐτοῦ.
28 * ἔστιν ἔλεγχος ὃς οὐκ ἔσται ὡραῖος,
καὶ ἔστι σιωπῶν, καὶ αὐτὸς φρόνιμος.

κ'.

1 * Ὡς καλόν ἐστιν ἐλέγξαι ἢ θυ-
μοῦσθαι κρυπτῶς, καὶ ὁ ἀνθομολογού-
μενος κωλυθήσεται ἀπὸ ἐλαττώ-
ματος.
2 * ἐπιθυμία εὐνούχου ἀποπαρθε-
νῶσαι νεάνιδα, οὕτως ὁ ποιῶν ἐν βίᾳ
κρίματα.
4 * ἔστι σιωπῶν εὑρισκόμενος σοφός,
καὶ ἔστι μισητὸς ἀπὸ πολλῆς λα-
λιᾶς αὐτοῦ.
5 * ἔστι σιωπῶν, οὐ γὰρ ἔχει ἀπόκρι-
σιν, καὶ ἔστι σιωπῶν εἰδὼς καιρόν.
6 * ἄνθρωπος σοφὸς σιγήσει ἕως
καιροῦ. ὁ δὲ λαπιστὴς καὶ ἄφρων ὑ-
περβήσεται καιρόν.
7 * ὁ πλεονάζων λόγῳ βδελυχ-
θήσεται, καὶ ὁ ἐνεξουσιαζόμενος μιση-
θήσεται. ὡς καλὸν ἐλεγχθέντα φα-
νερῶσαι μετάνοιαν, οὕτως γὰρ φεύξῃ
ἑκούσιον ἁμάρτημα.

19 * Et nõ est sapientia nequi-
tiæ disciplina, & non est cogi-
tatꝰ bonus peccatorũ prudẽ-
20 tia. * Est prudentiæ nequitia
& in ipsa execratio; & est insi-
piens qui minuitur sapientia.
21 * Melior est homo q̃ minui-
D tur sapientia, & deficiẽs sensu
in timore Dei, quàm qui abũ-
dat sensu, & trãsgreditur legẽ
22 Altissimi. * Est solertia certa,
& ipsa iniqua: & est qui emit-
tit verbũ certũ enarrans veri-
23 tatẽ. * Est qui nequiter humi-
liat se, & interiora eius plena
24 sunt dolo. * Et est iustus qui se
nimiũ submittit à multa hu-
25 militate. * Et est iustus qui in-
clinat faciem suá, & fingit nõ
videre se quod ignoratum est.
& si ab imbecillitate viriũ ve-
tetur peccare, si inuenerit tem
pus malefaciendi, malefaciet.
26 * Ex visu cognoscitur vir, &
ab occursu faciei cognoscitur
27 sensatus. * Amictus corporis &
risus dentium & ingressus ho-
28 minis enunciant de illo. * Est
correptio mendax in ira con-
tumeliosi, & est iudiciũ quod
nõ probatur esse bonũ: & est
tacens, & ipse est prudens.

CAP. XX.

1 QVàm bonum est arguere
A quàm irasci, & confiten-
tem in oratione non prohi-
2 bere. * Concupiscentia spa-
donis deuirginauit iuuencu-
lam; sic qui facit per vim iu-
3 dicium iniquum. * Quàm
bonũ est correptũ manifestare
pœnitentiá; sic enim effugies
voluntarium peccatum.
4 * Est tacens qui inuenitur
sapiẽs: & est odibilis, qui pro-
cax est ad loquendum.
5 * Est autem tacens & nõ ha-
bens sensum loquelæ. & est
tacens sciens tempus apti tem
6 poris. * Homo sapiens tace-
bit vsque ad tempus; lasciuus
autem & imprudens non ser-
7 uabit tempus. * Qui multis
vtitur verbis, lædet animam
suam; & qui potestatem sibi
sumit iniuste, odietur.

* Eſt proceſſio in malis viro 8
indiſciplinato, & eſt inuentio B
in detrimentum.
* Eſt datum quod non eſt 9
vtile, & eſt datum cuius retri-
butio duplex.
* Eſt propter gloriam mi- 10
noratio, & eſt qui ab humili-
tate leuabit caput.
* Eſt qui multa redimat 11
modico precio, & reſtituens ea
in ſeptuplum.
* Sapiens in verbis ſeipſum 12
amabilem facit, gratiæ autem
fatuorum effundentur.
* Datus inſipientis nõ erit 13
vtilis tibi, oculi enim illius
ſeptemplices ſunt.
* Exigua dabit, & multa 14
improperabit, & apertio oris
illius inflammatio eſt.
* Hodie fœneratur quis, & 15
cras expetit, & odibilis eſt ho-
mo huiuſmodi.
* Fatuo non erit amicus, & 16
non erit gratia in bonis illius. C
* Qui enim edunt panem 17
illius, falſæ linguæ ſunt.
* Quotiens & quanti irri- 18
debunt eũ. neque enim quod
habendum erat, directo ſenſu
diſtribuit, ſimiliter & quod
non erat habendum.
* Lapſus falſæ lingue quaſi 19
qui in pauimento cadens; ſic
caſus malorũ feſtinãter veniẽt.
* Homo acharis quaſi fa- 20
bula vana, & in ore indiſcipli-
natorum aſſidua erit.
* Ex ore fatui reprobabitur 21
parabola; non enim dicit illã
in tempore ſuo.
* Eſt qui vetatur peccare 22
præ inopia, & in requie ſua
ſtimulabitur.
* Eſt qui perdet animam 23
ſuam præ confuſione, & ab
imprudẽti perſona perdet eã;
perſonæ autẽ acceptione per-
det ſe.
* Eſt qui præ confuſione 24
promittit amico, & lucratus D
eſt eum inimicum gratis.
* Opprobrium nequam in 25
homine mendacium, & in ore
indiſciplinatorũ aſsiduè erit.

* ἔστιν εὐοδία ἐν κακοῖς ἀνδρὶ ἁ- 8
μαρτωλῷ, καὶ ἔστιν εὕρημα εἰς ἐλάτ-
τωσιν. * ἔστι δόσις ἣ οὐ λυσιτελήσει 9
σοι, καὶ ἔστι δόσις, ἧς τὸ ἀνταπόδομα
διπλοῦν. * ἔστιν ἐλάττωσις ἕνεκεν 10
δόξης, καὶ ἔστιν ὃς ἀπὸ ταπεινώσεως
ἦρε κεφαλήν.
* ἔστιν ἀγοράζων πολλὰ ὀλίγου, 11
καὶ ἀποτιννύων αὐτὰ ἑπταπλασίονα.
* ὁ σοφὸς ἐν λόγοις ἑαυτὸν προσ- 12
φιλῆ ποιήσει, χάριτες δὲ μωρῶν ἐκ-
χυθήσονται. * δόσις ἄφρονος οὐ 13
λυσιτελήσει σοι λαβόντι, ὁμοίως δὲ
καὶ βασκάνου διὰ ἀνάγκην αὐτοῦ·
οἱ γὰρ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἀνθ' ἑνὸς εἰς
τὸ λαβεῖν πολλοί.
* ὀλίγα δώσει καὶ πολλὰ ὀνειδίσει, 14
καὶ ἀνοίξει τὸ στόμα αὐτοῦ ὡς κῆρυξ.
* σήμερον δανειεῖ, καὶ αὔριον ἀ- 15
παιτήσει· μισητὸς κυρίῳ καὶ ἀνθρώ-
ποις ὁ τοιοῦτος. * μωρὸς ἐρεῖ, οὐχ 16
ὑπάρχει μοι φίλος, οὐκ ἔστι χά-
ρις τοῖς ἀγαθοῖς μου.
* οἱ ἐσθίοντες τὸν ἄρτον μου φαῦ- 17
λοι τῇ γλώσσῃ.
* ποσάκις καὶ ὅσοι καταγελάσονται 18
αὐτοῦ, οὔτε γὰρ τὸ ἔχειν ἐν ὀρθῇ αἰσθή-
σει εἴληφε· καὶ τὸ μὴ ἔχειν ὁμοίως
ἀδιάφορον αὐτῷ.
* ὀλίσθημα ἀπὸ ἐδάφους μᾶλλον 19
ἢ ἀπὸ γλώσσης, οὕτως πτῶσις κακῶν
κατὰ σπουδὴν ἥξει.
* ἄνθρωπος ἄχαρις, μῦθος ἄ- 20
καιρος, ἐν στόματι ἀπαιδεύτων ἐν-
δελεχισθήσεται. * ἀπὸ στόματος 21
μωροῦ ἀποδοκιμασθήσεται παραβο-
λή· οὐ γὰρ μὴ εἴπῃ αὐτὴν ἐν καιρῷ
αὐτῆς.
* ἔστι κωλυόμενος ἁμαρτάνειν 22
ἀπὸ ἐνδείας, καὶ ἐν τῇ ἀναπαύσει
αὐτοῦ οὐ κατανυγήσεται.
* ἔστιν ἀπολλύων τὴν ψυχὴν αὐ- 23
τοῦ διὰ αἰσχύνην, καὶ ἀπὸ λήψεως
προσώπου ἀπολεῖ αὐτήν.
* ἔστι χάριν αἰσχύνης ἐπαγγελ- 24
λόμενος φίλῳ, καὶ ἐκτήσατο αὐτὸν
ἐχθρὸν δωρεάν. * μῶμος πονηρὸς 25
ψεῦδος ἐν ἀνθρώπῳ, ἐν δὲ στόματι
ἀπαιδεύτων ἐνδελεχισθήσεται.

8 * *Eſt beneplacitum in ma-
lis viro peccatori, & eſt in-
uentio in diminutionem.*
9 * *Eſt datio quæ non prode-
rit tibi; & eſt datio, cuius
retributio duplex.*
10 * *Eſt diminutio cauſa glo-
riæ, & eſt qui ab humilitate
leuauit caput.*
11 * *Eſt emens multa paruo,
& ſoluens illa ſeptula.*
12 * *Sapiens in verbis ſeip-
ſum amabilem faciet, gratiæ
autem fatuorum effundẽtur.*
13 * *Datio inſipientis nõ erit
vtilis tibi accipienti; ſimili-
ter autem & liuidi propter
neceſſitatem eius: nam oculi
eius pro vno ad accipiendum
multi.*
14 * *Exigua dabit & multa
improperabit, & aperiet os
ſuum tanquam præco.*
15 * *Hodie fœnerabitur, &
cras repetet; odibilis Domi-
no & hominibus talis.*
16 * *Fatuus dicet, Nõ eſt mihi
amicus, non eſt gratia bonis
17 meis.* * *Edentes panem
meum vitioſi lingua.*
18 * *Quotiens & quot irri-
debunt eum; neq; enim ipſum
habere in recto ſenſu acce-
pit: & ipſum non habere
ſimiliter indifferens illi.*
19 * *Lapſus à pauimento po-
tius quàm à lingua, ſic caſus
malorum feſtinanter veniet.*
20 * *Homo ſine gratia, fabu-
la intempeſtiua, in ore indi-
ſciplinatorum aſſiduus erit.*
21 * *Ab ore fatui reprobabi-
tur parabola, non enim dicet
illam in tempore ſuo.*
22 * *Eſt qui vetatur peccare
præ inopia, & in requie ſua
non ſtimulabitur.*
23 * *Eſt qui perdit animam
ſuam propter verecundiam,
et ab acceptione perſonæ per-
24 det eam.* * *Eſt gratia verecun
diæ promittens amico, & ac-
quiſiuit eum inimicũ gratis.*
25 * *Opprobrium nequã men
dacium in homine, in aũt ore
indiſciplinatorũ aſſiduũ erit.*

* *Eligibilius fur, quàm* 26
qui aßuescit mendacio; ambo
autem perditionem hæredi-
tabunt.
* *Mos hominis mendacis* 27
ignominia, & confusio eius
cum eo sine intermissione.
* *Sapiens in verbis mani-* 28
festabit seipsum, & homo
prudens placebit magnati-
bus. * *Qui operatur terram* 29
suam, altum faciet aceruum
suum; & placens magnati-
bus placabit iniustitiā suam.
* *Xenia et dona excæcant* 30
oculos sapientum, & quasi
frænum in ore auertunt cor-
reptiones.
* *Sapientia absconsa &* 31
thesaurus inuisus, quæ vti-
litas in vtrisque?
* *Melior homo celans fa-* 32
tuitatem suam, quàm homo
celans sapientiam suam. Me-
lior expectatio ineuitabilis in
inquisitione Domini, quàm
carens domino auriga pro-
priæ vitæ.

CAP. XXI.

Fili peccasti, non adijcias 1
amplius, & de prioribus
deprecare.
* *Quasi à facie colubri,* 2
fuge à peccato: si enim acces-
seris ad illud, suscipiet te.
* *Dentes leonis, dentes ei* 3
interficientes animas homi-
num. * *Quasi romphæa an-* 4
ceps omnis iniquitas, plagæ
illius nō est sanitas. * *Obiur-* 5
gatio & iniuria desolabunt
diuitias; sic domus superborū
desolabitur. * *Deprecatio* 6
pauperis ex ore vsque ad au-
res eius, & iudicium illius
festinanter venit.
* *Qui odit correptionem,* 7
in vestigio peccatoris; & qui
timet Dominum, cōuertetur
in corde suo. * *Notus à longe* 8
potens in lingua, at sapiens
scit cùm labitur ipse. * *Qui* 9
ædificat domū suam in pecu-
nijs alienis, quasi qui congre
gat sibi lapides ad tumulum
sepulchri sui.

26 * αἱρετὸν κλέπτης, ἢ ὁ ἐνδελεχί-
ζων ψεύδει, ἀμφότεροι δὲ ἀπώ-
λειαν κληρονομήσουσιν.
27 * ἦθος ἀνθρώπου ψευδοῦς ἀτι-
μία, καὶ ἡ αἰσχύνη αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ
ἐνδελεχῶς.
28 * ὁ σοφὸς ἐν λόγοις προάξει ἑαυ
τόν, καὶ ἄνθρωπος φρόνιμος ἀρέσει
μεγιστᾶσιν.
29 * ὁ ἐργαζόμενος γῆν αὐτοῦ, ἀνυ-
ψώσει θημωνείαν αὐτοῦ· καὶ ὁ ἀρέσ-
κων μεγιστᾶσιν ἐξιλάσεται ἀδικίαν
30 αὐτοῦ. * ξένια καὶ δῶρα ἀποτυφλοῖ
ὀφθαλμοὺς σοφῶν, καὶ ὡς φιμὸς ἐν
31 στόματι ἀποτρέπει ἐλέγχους. * σοφία
κεκρυμμένη καὶ θησαυρὸς ἀφανὴς,
τίς ὠφέλεια ἐν ἀμφοτέροις;
32 * κρείσσων ἄνθρωπος ἀποκρύπτων
τὴν μωρίαν αὐτοῦ, ἢ ἄνθρωπος ἀπο
κρύπτων τὴν σοφίαν αὐτοῦ. κρείσσων
ὑπομονὴ ἀπαραίτητος ἐν ζητή-
σει κυρίου, ἢ ἀδέσποτος τροχηλά-
της τῆς ἰδίας ζωῆς.

κα΄.

1 * Τέκνον ἥμαρτες, μὴ προσθῆς
ἔτι καὶ περὶ τῶν προτέρων δεήθητι.
2 * ὡς ἀπὸ προσώπου ὄφεως, φεῦ-
γε ἀπὸ ἁμαρτίας, ἐὰν γὰρ προσέλ-
θῃς αὐτῇ, δέξεταί σε.
3 * ὀδόντες λέοντος, ὀδόντες αὐτῆς
ἀναιροῦντες ψυχὰς ἀνθρώπων.
4 * ὡς ῥομφαία δίστομος πᾶσα ἀ-
νομία, τῇ πληγῇ αὐτῆς οὐκ ἔστιν ἴα-
5 σις. * καταπληγμὸς καὶ ὕβρις ἐρη-
μώσουσι πλοῦτον, οὕτως οἶκος ὑπε-
ρηφάνων ἐρημωθήσεται.
6 * δέησις πτωχοῦ ἐκ στόματος ἕως
ὠτίων αὐτοῦ, καὶ τὸ κρίμα αὐτοῦ κατὰ
σπουδὴν ἔρχεται.
7 * μισῶν ἐλεγμὸν, ἐν ἴχνει ἁμαρ
τωλοῦ, καὶ ὁ φοβούμενος κύριον ἐπι-
στρέψει ἐκ καρδίας αὐτοῦ.
8 * γνωστὸς μακρόθεν ὁ δυνα-
τὸς ἐν γλώσσῃ, ὁ δὲ νοήμων οἶδεν ἐν
τῷ ὀλισθαίνειν αὐτόν.
9 * ὁ οἰκοδομῶν τὴν οἰκίαν αὐτοῦ
ἐν χρήμασιν ἀλλοτρίοις, ὡς ὁ συ-
νάγων ἑαυτῷ λίθους εἰς χῶμα τα-
φῆς αὐτοῦ.

26 * Potior fur, quàm assidui-
C tas viri mendacis: perditioné
autem ambo hæreditabunt.
27 * Mores hominum menda-
cium sine honore, & confusio
illorum cum ipsis sine inter-
missione.
28 * Sapiens in verbis produ-
cet seipsum, & homo prudens
placebit magnatis.
29 * Qui operatur terrā suam, Pro. 12. & 28. c. Exo. 23. Deu. 16. Infr. 41. b
inaltabit aceruum frugum: &
qui operatur iustitiam, ipse
exaltabitur; qui verò placet
magnatis, effugiet iniquitaté.
30 * Xenia & dona excæcant
D oculos iudicum, & quasi mu-
tus in ore auertit correptiones
eorum.
31 * Sapientia absconsa, & the-
saurus inuisus, quæ vtilitas in
vtrisque?
32 * Melior est qui celat insi-
pientiam suam, quàm homo
qui abscondit sapientiā suam.

CAP. XXI.

1 Fili peccasti, nō adiicias ite- Sup. 5. b
A rum, sed & de pristinis de-
precare, vt tibi dimittantur.
2 * Quasi à facie colubri fuge
peccata; & si accesseris ad illa,
suscipient te.
3 * Dentes leonis dētes eius,
interficiētes animas hominū.
4 * Quasi romphæa bis acu-
ta hominis iniquitas, plagæ
illius non est sanitas.
5 * Obiurgatio & iniuriæ an-
nullabunt substantiam; & do-
mus quæ nimis locuples est,
annullabitur superbia: sic sub-
stantia superbi eradicabitur.
6 * Deprecatio pauperis ex
ore vsque ad aures perueniet,
& iudicium festinatò adue-
niet illi.
7 * Qui odit correptionem,
vestigiū est peccatoris: & qui
timet Deum, conuertetur ad
cor suum.
8 * Notus à longè potens lin
gua audaci, & sensatus scit la-
bi se ab ipso.
9 * Qui ædificat domū suā im-
pendiis alienis, quasi qui col-
ligit lapides suos in hyeme.

* Stuppa collecta synagoga 10
peccantium, & consummatio
illorum flamma ignis.
* Via peccantium compla- 11
nata lapidibus, & in finē illo-
rū inferi & tenebræ & pœnæ.
* Qui custodierit iustitiam, 12
continebit sensum eius.
* Consummatio timoris Dei 13
sapientia & sensus. * Nō eru- 14
dietur, qui non est sapiens in
bono. * Est autē insipientia 15
quæ abundat in malo; & non
est sensus vbi est amaritudo. C
* Scientia sapientis tanquā 16
inundatio abundabit, & cōsi-
lium illius sicut fons vitę per-
Su.33.d manet. * Cor fatui quasi vas 17
cōfractum, & omnem sapien-
tiam non tenebit.
* Verbū sapiens quodcun- 18
que audierit, sciens laudabit &
ad se adiiciet; audiuit luxu-
riosus, & displicebit illi, &
proijciet illud post dorsum suū.
* Narratio fatui quasi sar- 19
cina in via. nam in labiis sen-
sati inuenietur gratia.
* Os prudentis quæritur in 20
Ecclesia, & verba illius cogita-
būt in cordibus suis. * Tan- 21
quam domus exterminata, sic
fatuo sapientia; & scientia in-
sensati inenarrabilia verba.
* Compedes in pedibus, do- 22
ctrina stulto, & quasi vincula
manuum super manū dexte-
ram. * Fatuus in risu exaltat 23
vocem suam; vir autē sapiens
vix tacitè ridebit. D
* Ornamentū aureum pru- 24
denti doctrina, & quasi bra-
chiale in brachio dextero.
* Pes fatui facilis in domum 25
proximi, & homo peritus cō-
fundetur à persona potentis.
* Stultus à fenestra respiciet 26
in domum, vir autē eruditus
foris stabit.
* Stultitia hominis auscul- 27
tare per ostiū, & prudens gra-
uabitur contumelia.
* Labia imprudentium stul- 28
ta narrabunt; verba autem
prudentium statera pondera-
buntur.

* στυππίον συνηγμένον, συναγω- 10
γὴ ἀνόμων, καὶ ἡ συντέλεια αὐτῶν
φλὸξ πυρὸς εἰς ἀπώλειαν.
* ὁδὸς ἁμαρτωλῶν ὡμαλισμένη 11
ἐκ λίθων, καὶ ἐπ' ἐσχάτου αὐτῆς βό-
θρος ᾅδου.
* ὁ φυλάσσων νόμον κυρίου κρα- 12
τεῖ τοῦ ἐννοήματος αὐτοῦ. * συντέ- 13
λεια δὲ τοῦ φόβου κυρίου σοφίας πρόσ-
ληψις. * οὐ παιδευθήσεται ὃς οὐκ ἔστι 14
πανοῦργος. * ἔστι γὰρ πανουργία 15
πληθύνουσα πικρίαν.
* γνῶσις σοφοῦ, ὡς κατακλυσμὸς 16
πληθυνθήσεται, καὶ ἡ βουλὴ αὐτοῦ, ὡς
πηγὴ ἁγνὴ ζωῆς. * ἔγκατα μωροῦ 17
ὡς ἀγγεῖον συντετριμμένον, πᾶσαν
γνῶσιν οὐ κρατήσει ἐν ζωῇ αὐτοῦ.
* λόγον σοφὸν ἐὰν ἀκούσῃ ἐπι- 18
στήμων, αἰνέσει αὐτόν, καὶ ἐπ' αὐτὸν
προσθήσει. ἤκουσεν αὐτὸν ἀσώτος,
καὶ ἀπήρεσεν αὐτῷ καὶ ἀπέστρεψεν αὐ-
τὸν ὀπίσω τοῦ νώτου αὐτοῦ.
* ἐξήγησις μωροῦ ὡς ἐν ὁδῷ φορ- 19
τίον, ἐπὶ δὲ χείλους συνετοῦ εὑρεθή-
σεται χάρις. * στόμα φρονίμου ζητη- 20
θήσεται ἐν ἐκκλησίᾳ.
* ὡς οἶκος ἠφανισμένος, οὕτως 21
μωρῷ σοφία, καὶ τοὺς λόγους αὐτοῦ
διανοηθήσονται ἐν καρδίᾳ, καὶ γνῶσις
ἀσυνέτου ἀδιεξέταστοι λόγοι.
* πέδαι ἐν ποσὶν ἀνοήτοις παι- 22
δεία, καὶ ὡς χειροπέδαι ἐπὶ χειρὸς
δεξιᾶς. * μωρὸς ἐν γέλωτι ἀνυψοῖ 23
φωνὴν αὐτοῦ, ἀνὴρ δὲ πανοῦργος, μό-
λις ἡσυχῆ μειδιάσει. * ὡς κόσμος 24
χρυσοῦς φρονίμῳ παιδεία, καὶ ὡς χλι-
δὼν ἐπὶ βραχίονος δεξιοῦ.
* ποὺς μωροῦ ταχὺς εἰς οἰκίαν, 25
ἄνθρωπος δὲ πολύπειρος, αἰσχυν-
θήσεται ἀπ' αὐτοῦ.
* ἄφρων ἀπὸ θύρας παρακύ- 26
πτει εἰς οἰκίαν, ἀνὴρ δὲ πεπαιδευ-
μένος ἔξω στήσεται.
* ἀπαιδευσία ἀνθρώπου ἀκρο- 27
ᾶσθαι παρὰ θύρας, ὁ δὲ φρόνιμος
βαρυνθήσεται ἀτιμίαν.
* χείλη πολυλάλων, τὰ οὐκ αὐ- 28
τῶν διηγήσεται· λόγοι δὲ φρονίμων
ἐν ζυγῷ σταθήσονται.

10 * *Stuppa collecta, synago-
ga impiorum, & consumma-
tio illorum flamma ignis in
11 perditionem.* * *Via pec-
catorum complanata à lapi-
dibus, & in vltimo eius fo-
12 uea inferni.* * *Qui custodit
legem Dñi, dominatur cogi-
tationis suæ.*
13 * *Consummatio autem ti-
moris Domini sapientiæ as-
14 sumptio.* * *Non erudietur
15 qui non est astutus;* * *Est
enim astutia multiplicans a-
16 maritudinem.* * *Cognitio
sapientis tanquam inundatio
abundabit, & consilium il-
lius sicut fons purus vitæ.*
17 * *Interiora fatui quasi vas
confractum, omnem cogni-
tionem non tenebit in vita
18 sua.* * *Verbum sapiens si
audierit sciēs, laudabit illud,
& ad illud adijciet. Audi-
uit illū imprudens, & displi-
cuit illi, & auertit illum post
19 dorsum suum.* * *Narratio
fatui quasi in via sarcina; in
autem labio prudentis inue-
20 nietur gratia.* * *Os pruden-
tis quæretur in Ecclesia.*
21 * *Tanquam domus destru-
cta, sic fatuo sapiētia; & ser-
mones eius cogitabunt in cor-
de, & cognitio imprudentis
ininuestigabilia verba.*
22 * *Compedes in pedibus stul-
ti disciplina, & quasi vincu-
la manuum in manu dextra.*
23 * *Fatuus in risu exaltat
vocem suam; vir autem astu-
tus vix tacitè subridebit.*
24 * *Vt ornamentum aureum
prudenti disciplina, & quasi
brachiale in brachio dextro.*
25 * *Pes fatui velox ad domū,
homo autē multum expertus
26 cōfundetur ab eo.* * *Stultus à
ianua prospiciet in domū, vir
autem eruditus foris stabit.*
27 * *Ineruditio hominis auscul
tare ad ianuas, at prudēs gra
28 uabitur ignominia.* * *Labia
loquacium, quæ non sua nar-
rabunt; verba autem prudē-
tum in statera ponderabūtur.*

*Ɨ In ore fatuorum cor ipso- 29
rũ: in autem corde sapientum,
os eorum. Ɨ Dum maledi- 30
cit impius satanã, ipse male-
dicit suam animã. Ɨ Inqui- 31
nat suam animã susurro, &
vbicunq; peregrinatus fue-
rit, odietur.*

CAP. XXII.

*LApidi polluto comparatus 1
est piger, & omnis sibila-
bit in ignominia illius.
Ɨ Stercori boum de sterquili- 2
niis comparatus est piger. om
nis tollens eum excutiet ma-
num.
Ɨ Confusio patris in genera- 3
tione indisciplinati: filia au-
tem in diminutione fit.
Ɨ Filia prudens hæres erit 4
viri sui; & quæ cõfundit, in
tristitiam genitoris. Ɨ Pa- 5
trem & virũ confundit quæ
est audax, & ab vtrisq; in-
honorabitur. Ɨ Musica in 6
luctu, importuna narratio;
flagella autẽ & disciplina in
tempore sapientiæ. Filij in bo
na vita escam habẽtes, pro-
piorum parentum celabunt
ignobilitatem. Filij in cõtem-
ptu & insipientia gloriãtes,
cognationis suæ maculant no-
bilitatem. Ɨ Conglutinans 7
testam qui docet fatuum, &
excitat dormiẽtes de profun-
do somno. Ɨ Narrat dor- 8
mitanti qui narrat fatuo, &
in fine dicet, Quid est?
Ɨ Super mortuũ plora, defe 10
cit enim lux; & super fatuũ
plora, defecit enim intelle-
ctus.
Ɨ Dulcius plora super mor- 11
tuum, quoniam requieuit.
Ɨ Nam fatui super mortem 12
vita. Ɨ Luctus mortui se- 13
ptem dies, fatui autẽ & im-
pij omnes dies vitæ illius.
Ɨ Cum stulto ne multiplices 14
sermonem, & ad insipientem
ne accedas, non sentiens enim
spernet tua omnia.
Ɨ Caue ab illo, ne laborẽ ha- 15
beas, & non coinquinaberis
in concussione illius.*

29 Ɨ ἐν στόματι μωρῶν ἡ καρδία αὐ-
τῶν, ἐν δὲ καρδίᾳ σοφῶν, τὸ στόμα αὐ-
30 τῶν. Ɨ ἐν τῷ καταρᾶσθαι ἀσεβῆ
τὸν σατανᾶν, αὐτὸς καταρᾶται τὴν ἑ-
31 αυτοῦ ψυχήν. Ɨ μολύνει τὴν ἑαυ-
τοῦ ψυχὴν ὁ ψίθυρος, καὶ οὗ ἐὰν πα-
ροικήσῃ μισηθήσεται.

κβ.

1 Ɨ Λίθῳ ἠρδαλωμένῳ συνεβλή-
θη ὀκνηρὸς, καὶ πᾶς ἐκσυριεῖ ἐπὶ ἀπ-
2 μίᾳ αὐτοῦ. Ɨ βολβίτῳ κοπρίων συ-
νεβλήθη ὀκνηρός· πᾶς ὁ ἀναιρού-
μενος αὐτὸν ἐκτινάξει χεῖρα.
3 Ɨ αἰσχύνη πατρὸς ἐν γεννήσει ἀπαι-
δεύτου, θυγάτηρ δὲ ἐπ' ἐλαττώσει
4 γίνεται. Ɨ θυγάτηρ φρόνιμος
κληρονομήσει ἄνδρα αὐτῆς, καὶ ἡ κα-
ταισχύνουσα, εἰς λύπην γεννήσαν-
5 τος. Ɨ πατέρα καὶ ἄνδρα καταισχύ-
νει ἡ θρασεῖα καὶ ὑπὸ ἀμφοτέρων
ἀτιμασθήσεται.
6 Ɨ μουσικὰ ἐν πένθει, ἄκαιρος διή-
γησις, μάστιγες δὲ καὶ παιδεία ἐν
καιρῷ σοφίας. τέκνα ἐν ἀγαθῇ ζωῇ
τὴν τροφὴν ἔχοντα, τῶν ἰδίων γεννη-
τόρων κρύψουσι δυσγένειαν. τέκνα ἐν
καταφρονήσει καὶ ἀπαιδευσίᾳ γε-
γαυριωμένα, συγγενείας ἑαυτῶν
μολύνουσι τὴν εὐγένειαν.
7 Ɨ συγκολλῶν ὄστρακον ὁ διδάσκων
μωρόν, καὶ ἐξεγείρει καθεύδοντας ἐκ
βαθέος ὕπνου.
8 Ɨ διηγεῖται νυστάζοντι ὁ διηγούμε-
νος μωρῷ, καὶ ἐπὶ συντελείᾳ ἐρεῖ,
10 τί ἐστιν; Ɨ ἐπὶ νεκρῷ κλαῦσον, ἐξέ-
λιπε γὰρ φῶς, καὶ ἐπὶ μωρῷ κλαῦσον,
11 ἐξέλιπε γὰρ σύνεσις. Ɨ ἥδιον κλαῦ-
σον ἐπὶ νεκρῷ ὅτι ἀνεπαύσατο·
12 Ɨ τοῦ γὰρ μωροῦ ὑπὲρ θάνατον ἡ ζωή.
13 Ɨ πένθος νεκροῦ ἑπτὰ ἡμέραι, μω-
ροῦ δὲ καὶ ἀσεβοῦς πᾶσαι αἱ ἡμέραι
τῆς ζωῆς αὐτοῦ.
14 Ɨ μετὰ ἄφρονος μὴ πληθύνῃς λό-
γον, καὶ πρὸς ἀσύνετον μὴ πορεύου,
ἀναισθητῶν γὰρ ἐξουθενήσει σου τὰ
πάντα.
15 Ɨ φύλαξαι ἀπ' αὐτοῦ, ἵνα μὴ κό-
πον ἔχῃς, καὶ οὐ μὴ μολυνθῇς ἐν τῷ
ἐντιναγμῷ αὐτοῦ.

29 Ɨ In ore fatuorum cor il-
lorum, & in corde sapientium
30 os illorum. Ɨ Dum maledi-
cit impius diabolum, maledi-
31 cit ipse animam suam. Ɨ Su-
surro coinquinabit animam
suam, & in omnibus odietur;
& qui permanserit, odiosus
erit: tacitus & sensatus hono-
rabitur.

CAP. XXII.

1 IN lapide luteo lapidatus est
A piger, & omnes loquentur
super aspernationem illius.
2 Ɨ De stercore boum lapida-
tus est piger: & omnis qui te-
tigerit eum, excutiet manus.
3 Ɨ Confusio patris est de fi-
lio indisciplinato: filia autẽ fa-
tua in deminoratione fiet.
4 Ɨ Filia prudens hæreditas
viro suo; nam quę confundit,
in contumeliam fit genitoris.
5 Ɨ Patrem & virum confun-
dit audax, & ab impiis nõ mi-
norabitur; ab vtrisque autem
inhonorabitur.
6 Ɨ Musica in luctu importu-
na narratio: flagella & doctri-
na in omni tempore sapientia.
7 Ɨ Qui docet fatuum, quasi
qui conglutinat testam.
8 Ɨ Qui narrat verbum non
B audienti, quasi qui excitat dor
mientem de graui somno.
9 Ɨ Cum dormiente loquitur, Sup. 3. b. Inf. 31. d. & 32. b.
qui enarrat stulto sapientiam;
& in fine narrationis dicit;
10 Quis est hic? Ɨ Supra mor-
tuum plora; deficit enim lux
eius: & supra fatuum plora;
deficit enim sensu.
11 Ɨ Modicũ plora super mor-
tuum, quoniam requieuit.
12 Ɨ Nequissimi enim nequissi-
ma vita super mortem fatui.
13 Ɨ Luctus mortui septẽ dies;
fatui autem & impij omnes
dies vitæ illorum.
14 Ɨ Cum stulto ne multum Sup. 12. c.
loquaris, & cum insensato ne
abieris.
15 Ɨ Serua te ab illo, vt non
molestiam habeas, & non
coinquinaberis in peccato il-
lius.

16 * Deflecte ab illo, & inue-
nies requiem, & nõ acidiabe-
ris in stultitia illius. * Super 17
plumbũ quid grauabitur? &
quod illi aliud nomen quàm
fatuus? * Arenam & salem & 18
Pro.27.a massam ferri facilius est ferre,
quàm hominẽ imprudentem,
& fatuum & impium. * Sicut 19
loramentũ ligneum colligatũ C
fundamẽto ædificij nõ dissol-
uetur, sic & cor confirmatũ in
cogitatione cõsilij. * Cogita- 20
tus sensati in omni tempore,
vel metu non deprauabitur.
* Sicut ornatus arenosus in 21
pariete limpido, & sicut pa-
leæ in excelsis, & cęmenta sine
impensa posita, contra faciem
venti non permanebũt: * Sic 22
& cor timidũ in cogitatione
stulti contra impetum timoris
non resistet: sic & cor trepidũ
in cogitatione fatui omni tẽ-
pore non metuet, sed & qui in
præceptis Dei permanet sem-
per. * Pungens oculũ dedu- 23
cit lachrymas: & qui pungit
cor, profert sensum. * Mittẽs 24
lapidem in volatilia, deijciet
illa: sic & qui cõuiciatur ami-
co, dissoluit amicitiam. * Ad 25
amicũ etsi produxeris gladiũ,
non desperes; est enim regres-
sus ad amicum. * Si aperuerit 26
os triste, non timeas. est enim D
concordatio, excepto conui-
cio & improperio & superbia
& mysterij reuelatione & pla-
ga dolosa. in his omnibus effu
giet amicus.
* Fidem posside cum amico 27
in paupertate illius, vt & in
bonis illius læteris.
* In tempore tribulationis 28
illius permane illi fidelis, vt in
hæreditate illius cohæres sis.
* Ante ignem camini vapor 29
& fumus ignis inaltatur, sic &
ante sanguinem maledicta &
contumeliæ & minæ.
* Amicũ salutare non con- 30
fundaris. à facie illius non
me abscondam: & si mala
mihi euenerint, per illum
sustinebo.

* ἔκκλινον ἀπ' αὐτοῦ καὶ εὑρήσεις 16
ἀνάπαυσιν, καὶ οὐ μὴ ἀκηδιάσῃς ἐν
τῇ ἀπονοίᾳ αὐτοῦ. * ὑπὲρ μόλυ- 17
βον τί βαρυνθήσεται, καὶ τί αὐτῷ ὄνο-
μα, ἀλλ' ἢ μόλυβος.
* ἄμμον καὶ ἅλας καὶ βῶλον 18
σιδήρου εὐκοπώτερον ὑπενεγκεῖν, ἢ
ἄνθρωπον ἀσύνετον.
* ἱμάντωσις ξυλίνη ἐνδεδεμένη 19
εἰς οἰκοδομὴν, ἐν συσσεισμῷ οὐ δια-
λυθήσεται, οὕτως καρδία ἐστηριγμένη
ἐπὶ διανοήματος βουλῆς, ἐν παντὶ
καιρῷ φόβῳ οὐ δειλιάσει. * καρδία ἡ- 20
δρασμένη ἐπὶ διανοίᾳ συνέσεως, ὡς
κόσμος ψαμμωτὸς ἐπὶ τοίχου ξυστοῦ.
* χάρακες ἐπὶ μετεώρου κείμε- 21
νοι κατέναντι ἀνέμου, οὐ μὴ μείνωσιν.
* οὕτως καρδία δειλὴ ἐπὶ διανοή- 22
ματι μωροῦ· κατέναντι παντὸς φό-
βου οὐ μὴ ὑπομείνῃ. * ὁ νύσσων ὀφ- 23
θαλμὸν κατάξει δάκρυα, καὶ ὁ νύσ-
σων καρδίαν, ἐκφαίνει αἴσθησιν.
* βάλλων λίθον ἐπὶ πετεινά, ἀ- 24
ποσοβήσει αὐτά, καὶ ὀνειδίζων φί-
λον, διαλύσει φιλίαν.
* ἐπὶ φίλον ἐὰν σπάσῃ μάχαι- 25
ραν, μὴ ἀπελπίσῃς, ἔστι γὰρ ἐπάνο-
δος.
* ἐπὶ φίλον ἐὰν ἀνοίξῃς στόμα, 26
μὴ εὐλαβηθῇς, ἔστι γὰρ διαλλαγή·
πλὴν ὀνειδισμοῦ καὶ ὑπερηφανίας καὶ
μυστηρίου ἀποκαλύψεως καὶ πληγῆς
δολίας, ἐν τούτοις γὰρ ἀποφεύξεται
πᾶς φίλος.
* πίστιν κτῆσαι ἐν πτωχείᾳ μετὰ 27
τοῦ πλησίον· ἵνα ἐν τοῖς ἀγαθοῖς αὐ-
τοῦ εὐφρανθῇς.
* ἐν καιρῷ θλίψεως διάμενε αὐ- 28
τῷ, ἵνα τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ συγ-
κληρονομήσῃς. οὐ καταφρονητέον
γὰρ ἀεὶ τῆς περιγραφῆς, οὐδὲ θαυ-
μαστὸς πλούσιος νοῦν οὐκ ἔχων.
* πρὸ πυρὸς ἀτμὶς καμίνου καὶ 29
καπνός, οὕτως πρὸ αἱμάτων λοι-
δορίαι.
* φίλον σκεπάσαι οὐκ αἰσχυν- 30
θήσομαι, καὶ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ
οὐ μὴ κρυβῶ, καὶ εἰ κακά μοι συμβή-
σεται δι' αὐτόν.

16 * *Declina ab illo, & inue-
nies requiem, & non acidia-
beris in ociositate illius.*
17 * *Super plumbum quod
grauabitur, & quod illi no-
men, nisi plumbum?*
18 * *Arenam & salem, &
massam ferri facilius ferre,
quàm hominẽ imprudentem.*
19 * *Connexio lignea ligata
in ædificium, in concussione
non dissoluetur: sic cor fir-
matum in cogitatione consi-
lij, in omni tempore timore
non timebit.*
20 * *Cor firmum in mente in-
tellectus, sicut ornatus are-
nosus in pariete raso.*
21 * *Sustentacula in alto po-
sita contra ventum, non per-
manebunt.*
22 * *Sic cor timidum in co-
gitatione fatui. Contra omnẽ
timorem non sustinebit.*
23 * *Pungens oculum educet
lachrymas, & pungens cor*
24 *profert sensum.* * *Mittens
lapidem in volatilia, arcebit
illa; & qui conuiciatur ami-
co, dissoluet amicitiam.*
25 * *In amicum si strinxeris
gladium, ne desperes; est enim*
26 *regressus in amicum.* * *Si
aperueris os, ne timeas, est
enim permutatio; præter con
uicium & superbiã, & se-
creti reuelationẽ, & plagam
dolosam, in his enim effugiet
omnis amicus.*
27 * *Fidem posside in pauper-
tate cum proximo, vt in bo-
nis illius læteris.*
28 * *In tempore tribulatio-
nis permane illi, vt in hære-
ditate eius cohæres sis. Non
despicienda est enim semper
circunscriptio, neque mira-
bilis diues mentem non ha-
bens.*
29 * *Ante ignem vapor ca-
mini & fumus, sic ante san-
guines conuicia.*
30 * *Amicum protegere non
erubescam, & à facie illius
nõ abscondar, etsi mala mihi
euenient per illum.*

31 * *Omnis qui audierit, cauebit ab illo.*

32 * *Quis dabit mihi super os meum custodiam, & super labia mea signaculum astutũ, ne cadam subitò ab illa, & lingua mea non perdat me?*

CAP. XXIII.

1 *DOmine pater & dominator vitæ omnis, ne derelinquas me in consilio eorũ: & ne sinas me cadere in illis.*

2 * *Quis imponet in cogitatione mea flagella, & in corde meo disciplinam sapiẽtiæ: ne in ignorationibus meis nõ parcas tu Domini: at iniurias eorum qui in professione peccatorum non prætereas.*

3 * *Vt non multiplicentur ignorantiæ meæ, & peccata mea abundabunt in contritionem, & cadam in conspectu aduersariorũ, & gaudebit super me inimicus meus, à quibus longè est spes misericordiæ tuæ.*

5 * *Domine pater & Deus vitæ meæ, extollentiam oculorũ ne mihi dederis, & giganteam animam amoue semper à seruis tuis.*

6 * *Spes inanes & concupiscentias auerte à me, et tenebis volẽtem tibi seruire semper. Ventris appetitus & concubitus ne comprehendãt me, & animæ irreuerenti ne tradas me seruum tuum.*

7 * *Audite filij disciplinam oris veri: & qui custodierit, non capietur in labiis suis.*

8 * *In stultitia sua comprehẽdetur peccator, & conuiciator & superbus scandalizabuntur in illis.*

9 * *Iurationi non assuefacias os tuum, & nominationi sancti non assuescas.*

11 * *Sicut enim seruus qui scrutatur assiduè à vibice nõ minuetur; sic iurans & nominans semper non purgabitur à peccato.*

31 * πᾶς ὁ ἀκούων φυλάξεται ἀπ' αὐτοῦ.

32 * τίς δώσει μοι ἐπὶ στόματός μου φυλακὴν, καὶ ἐπὶ τῶν χειλέων μου σφραγῖδα πανοῦργον, ἵνα μὴ πέσω αἰφνιδίως ἀπ' αὐτῆς, καὶ ἡ γλῶσσά μου μὴ ἀπολέσῃ με.

κγ'.

1 * Κύριε πάτερ καὶ δέσποτα ζωῆς ἁπάσης, μὴ ἐγκαταλίπῃς με ἐν βουλῇ αὐτῶν, καὶ μὴ ἀφῇς με πεσεῖν ἐν αὐτοῖς.

2 * τίς ἐπιστήσει ἐπὶ τοῦ διανοήματός μου μάστιγας, καὶ ἐπὶ τῆς καρδίας μου παιδείαν σοφίας, ἵνα μὴ ἐπὶ τοῖς ἀγνοήμασί μου μὴ φείσῃ σὺ κυρίου· τὰς δὲ ὕβρεις τῶν ἐν ἐπαγγελίᾳ ἁμαρτωλῶν μὴ παρῇς·

3 * ὅπως μὴ πληθυνθῶσιν αἱ ἄγνοιαί μου, καὶ αἱ ἁμαρτίαι μου πλεονάσωσιν εἰς συντέλειαν, καὶ πεσοῦμαι ἔναντι τῶν ὑπεναντίων, καὶ ἐπιχαρεῖταί μοι ὁ ἐχθρός μου, ὧν μακράν ἐστιν ἡ ἐλπὶς τοῦ ἐλέους σου.

5 * κύριε πάτερ καὶ θεὲ ζωῆς μου, μετεωρισμὸν ὀφθαλμῶν μή μοι δῷς, καὶ γιγαντώδη ψυχὴν ἀπόστησον διαπαντὸς ἀπὸ δούλων σου.

6 * ἐλπίδας κενὰς καὶ ἐπιθυμίας ἀπόστρεψον ἀπ' ἐμοῦ, καὶ κρατήσεις τὸν θέλοντά σοι δουλεύειν διαπαντός· κοιλίας ὄρεξις καὶ συνουσιασμὸς μὴ καταλαβέτωσάν με, καὶ ψυχῇ ἀναιδεῖ μὴ παραδῷς με τὸν οἰκέτην σου.

7 * ἀκούσατε τέκνα παιδείαν στόματος ἀληθινοῦ, καὶ ὁ φυλάσσων οὐ μὴ ἁλῷ ἐν τοῖς χείλεσιν αὐτοῦ.

8 * ἐν τῇ ἀφροσύνῃ αὐτοῦ καταλειφθήσεται ὁ ἁμαρτωλός, καὶ λοίδορος καὶ ὑπερήφανος σκανδαλισθήσονται ἐν αὐτοῖς.

9 * ὅρκῳ μὴ ἐθίσῃς τὸ στόμα σου, καὶ ὀνομασίᾳ τοῦ ἁγίου μὴ συνεθισθῇς.

11 * ὥσπερ γὰρ οἰκέτης ἐξεταζόμενος ἐνδελεχῶς ἀπὸ μώλωπος οὐκ ἐλαττωθήσεται, οὕτως ὁ ὀμνύων καὶ ὀνομάζων διαπαντὸς οὐ μὴ καθαρισθῇ ἀπὸ ἁμαρτίας.

31 * Omnis qui audiet, caue-
32 bit se ab eo. * Quis dabit ori meo custodiam, & super labia mea signaculum certũ, vt non cadam in ipsis, & lingua mea perdat me!

CAP. XXIII.

1 A DOmine pater & dominator vitæ meæ, ne derelinquas me in cogitatu & consilio eorum, nec sinas me cadere in illa exprobratione.

2 * Quis supponit in cogitatu meo flagella, & in corde meo doctrinam sapientiæ, vt ignorationibus eorũ non parcant mihi, & non appareant delicta eorum?

3 * Et ne adincrescant ignorantiæ meæ, & multiplicentur delicta mea, & peccata mea abundent, & incidam in conspectum aduersariorum meorum, & gaudeat inimicus meus.

4 * Domine pater & Deus vitæ meæ, ne derelinquas me in cogitatu illorum.

5 * Extollentiam oculorum meorum ne dederis mihi, & omne desiderium auerte à me.

6 * Aufer à me ventris concupiscentias, & concupitus concupiscentiæ ne apprehendant me, & animæ irreuerẽti, & infrunitæ ne tradas me.

7 * Doctrinam oris audite filij, & qui custodierit illam, nõ periet labiis suis, nec scandalizabitur in operibus nequissimis.

8 * In vanitate sua apprehen-
B ditur peccator, & superbus & maledictus scandalizabitur in illis.

9 * Iurationi non assuescat os tuũ; multi enim casus in illa.

10 * Nominatio verò Dei non sit asidua in ore tuo, & nominibus Sanctorum non admisceaeris; quoniam non eris immunis ab eis.

11 * Sicut enim seruus interrogatus asiduè à liuore non minuitur: sic omnis iurãs & nominans in toto à peccato non purgabitur.

12 * Vir multũ iurans, imple-
bitur iniquitate, & non disce-
det à domo illius plaga. * Et si 13
Iof. 17.b frustrauerit fratrẽ, delictũ il-
lius super ipsum erit; & si dis-
simulauerit, delinquet dupli-
citer. * Et si in vacuum iura- 14
uerit, non iustificabitur; reple-
bitur enim retributione dom⁹
illius. * Est & alia loquela cõ- 15
traria morti: non inueniatur
in hæreditate Iacob. * Etenim 16
à misericordibus omnia hæc
auferentur, & in delictis non
voluptabunt. * Indisciplì- 17
nosæ loquelæ non assuescat os
tuum; est enim in illa verbum
peccati. * Memento patris 18
& matris tuæ; in medio enim
magnatorum consistis. * Ne 19
fortè obliuiscatur te Deus in
conspectu illorum, & assidui-
tate tua infatuatus impropе-
rium patiaris, & maluisses nõ
nasci, & diem natiuitatis tuæ
1.Reg. 16.b maledicas. * Homo assuetus 20
in verbis improperij, in om- C
nibus diebus suis non eru-
dietur. * Duo genera abun- 21
dant in peccatis, & tertiũ ad-
ducit iram & perditionem.
Esa. 29.e * Anima calida quasi ignis 22
ardens nõ extinguetur, donec
aliquid glutiat. * Et homo 23
nequam in ore carnis suæ non
desinet, donec incendat ignẽ.
* Homini fornicario omnis 24
panis dulcis: non fatigabitur
transgrediens vsque ad finem.
* Omnis homo qui trãsgre- 25
ditur lectũ suum, contemnens
in animã suam, & dicẽs, Quis
me videt? * Tenebræ cir- 26
cundant me, & parietes coo-
periunt me, & nemo circũspi-
cit me: quem vereor? delicto-
rum meorum nõ memorabi-
tur Altissimus: * Et non in- 27
tellexit, quoniam omnia vi-
det oculus illius, quoniam ex-
pellit à se timorem Dei huius-
modi hominis timor, & oculi
hominum timentes illum, &
non cognouit, quoniam oculi
Domini multò plus lucidio-
res sunt super Solem.

* ἀνὴρ πολύορκος πλησθήσεται 12
ἀνομίας, καὶ οὐκ ἀποστήσεται ἀπὸ τοῦ
οἴκου αὐτοῦ μάστιξ.
* ἐὰν πλημμελήσῃ ἁμαρτία 13
αὐτοῦ ἐπ᾽ αὐτῷ, κἂν ὑπερίδῃ ἥμαρτε
διςσῶς.
* καὶ εἰ διακενῆς ὤμοσεν οὐ δικαιω- 14
θήσεται, πλησθήσεται γὰρ ἐπαγωγῆς
ὁ οἶκος αὐτοῦ.
* ἔστι λέξις ἀντιπεριβεβλημένη 15
θανάτῳ, μὴ εὑρεθήτω ἐν κληρονο-
μίᾳ ἰακώβ.
* ἀπὸ γὰρ εὐσεβῶν ταῦτα πάντα 16
ἀποστήσεται, καὶ ἐν ἁμαρτίαις οὐκ ἐγ-
κυλισθήσονται.
* ἀκολασίᾳ ὅρκου μὴ ἐθίσῃς τὸ 17
στόμα σου, ἔστι γὰρ ἐν αὐτῇ λόγος ἁ-
μαρτίας.
* μνήσθητι πατρὸς καὶ μητρός σου, 18
ἀνὰ μέσον γὰρ μεγιστάνων συνεδρεύ-
σεις.
* μήποτε ἐπιλάθῃ ἐνώπιον αὐ- 19
τῶν, καὶ τῷ ἐθισμῷ σου μωρανθῇς, καὶ
θελήσεις εἰ μὴ ἐγεννήθης, καὶ τὴν
ἡμέραν τοῦ τοκετοῦ σου καταράσῃ.
* ἄνθρωπος συνεθιζόμενος 20
λόγοις ὀνειδισμοῦ, ἐν πάσαις ταῖς
ἡμέραις αὐτοῦ οὐ μὴ παιδευθῇ.
* δύο εἴδη πληθύνουσιν ἁμαρτίας, 21
καὶ τὸ τρίτον ἐπάξει ὀργήν.
* ψυχὴ θερμὴ ὡς πῦρ καιόμε- 22
νον, οὐ μὴ σβεσθῇ·
* ἕως ἂν καταποθῇ ἄνθρωπος 23
πόρνος ἐν σώματι σαρκὸς αὐτοῦ, οὐ
μὴ παύσηται ἕως ἂν ἐκκαύσῃ πῦρ.
* ἀνθρώπῳ πόρνῳ πᾶς ἄρτος 24
ἡδύς, οὐ μὴ κοπάσῃ ἕως ἂν τελευ-
τήσῃ.
* ἄνθρωπος παραβαίνων ἀπὸ 25
τῆς κλίνης αὐτοῦ λέγων ἐν τῇ ψυ-
χῇ αὐτοῦ, τίς με ὁρᾷ;
* σκότος κύκλῳ μου, καὶ οἱ τοῖχοι 26
με καλύπτουσι, καὶ οὐδείς με ὁρᾷ, τί
εὐλαβοῦμαι; τῶν ἁμαρτιῶν μου οὐ
μὴ μνησθήσεται ὁ ὕψιστος, καὶ ὀφ-
θαλμοὶ ἀνθρώπων ὁ φόβος αὐτοῦ.
* καὶ οὐκ ἔγνω ὅτι ὀφθαλμοὶ κυ- 27
ρίου τοῦ ὑψίστου μυριοπλασίως ἡ-
λίου φωτεινότεροί εἰσιν.

12 * *Vir multum iurans im-*
plebitur iniquitate, & non
discedet à domo illius flagel-
lum.
13 * *Si deliquerit peccatum*
eius super ipsum, & si de-
spexerit, peccauit dupliciter.
14 * *Et si in vacuum iura-*
uit, non iustificabitur; reple-
bitur enim calamitate domus
illius.
15 * *Est sermo vestitus mor-*
te, non inueniatur in hære-
ditate Jacob.
16 * *Ab enim pijs hæc omnia*
auferentur, & in peccatis
non inuoluentur.
17 * *Intemperantiæ iuramen*
ti ne assuefacias os tuum, est
enim in ea verbum peccati.
18 * *Memento patris & ma*
tris tuæ, in medio enim ma-
gnatum præsidebis.
19 * *Ne forté obliuioni tra-*
daris in conspectu illorum,
et assiduitate tua marcescas,
& voles si non natus esses,
& diem natiuitatis tuæ ma
ledices.
20 * *Homo assuetus verbis*
improperij, in omnibus die-
bus suis non erudietur.
21 * *Duæ species multipli-*
cant peccata, & tertium in-
ducet iram.
22 * *Anima calida quasi ignis*
ardens, non extinguetur;
23 * *Donec deglutiatur ho-*
mo fornicarius in corpore car
nis suæ: non desinet donec
accendat ignem.
24 * *Homini fornicario om-*
nis panis dulcis, non quiescet
donec perficiat.
25 * *Homo transgrediens à*
lecto suo, dicens in anima
sua, Quis me videt?
26 * *Tenebræ circum me, &*
parietes me cooperiunt, &
nullus me videt; quid ve-
reor? Peccatorum meorum
nõ memorabitur Altissimus,
et oculi hominum timor eius.
27 * *Et non nouit quòd ocu-*
li Domini altissimi infinities
Sole lucidiores sunt.

*Inspicientes omnes vias 28
hominum, & cogitantes in
absconditas partes.
*Antequam crearentur 29
omnia, agnita sunt ei omnia:
sic & post consummationem
respicit omnia.
*Hic in plateis ciuitatis 30
vindicabitur; & vbi non
suspicatus est, apprehēdetur.
*Similiter & mulier re- 32
linquens virum suum, &
acquirens hæreditatem ex
alio.
*Primum quidem enim 33
in lege Altissimi nō credidit,
& secundò in virum suum
deliquit, & tertiò in forni-
catione adulterauit, & ex
alio viro filios acquisiuit.
*Hæc in Ecclesia educe- 34
tur, & in filios eius visita-
tio erit.
*Non mittent filij eorum 35
radicem, & rami illius non
ferent fructum.
*Deficiet in maledictionē 36
memoria eius, & imprope-
rium illius non delebitur.
*Et cognoscent qui relicti 37
sunt, quoniā nihil est melius
timore Domini: & nihil dul-
cius attendente mandatis
Dei.
*Gloria magna sequi Deū, 38
longitudo autem dierum as-
sumi te ab ipso.

CAP. XXIIII.

SApientia laudabit animā 1
suam, & in medio populi
sui gloriabitur.
*In Ecclesia Altissimi os 2
suum aperiet, & coram po-
tentia illius gloriabitur.
*Ego ex ore Altissimi pro- 5
dij, & sicut nebula cooperui
terram.
*Ego in excelsis habitaui, 7
& thronus meus in colum-
na nubis.
*Gyrum cæli circuiui so- 8
la, & in profundo abyssi de-
ambulaui.

28 *οἱ ἐπιβλέποντες πάσας ὁ-
δοὺς ἀνθρώπων καὶ κατανοοῦντες εἰς
ἀπόκρυφα μέρη.
29 *πρὶν ἢ κτισθῆναι τὰ πάντα,
ἔγνωσται αὐτῷ τὰ πάντα, οὕτως καὶ
μετὰ τὸ συντελεσθῆναι καθορᾷ τὰ
πάντα.
30 *οὗτος ἐν πλατείαις πόλεως ἐκ-
δικηθήσεται, καὶ οὗ οὐχ ὑπενόησε πια-
σθήσεται.
32 *ὁμοίως καὶ γυνὴ καταλείπουσα
τὸν ἄνδρα αὐτῆς, καὶ παριστῶσα κλη-
ρονομίαν ἐξ ἄλλου.
33 *πρῶτον μὲν γὰρ ἐν νόμῳ ὑψίστου
ἠπείθησε, καὶ δεύτερον εἰς ἄνδρα αὐ-
τῆς ἐπλημμέλησε, καὶ τὸ τρίτον ἐν
πορνείᾳ ἐμοιχεύθη, καὶ ἐξ ἄλλου
ἀνδρὸς τέκνα παρέστησεν.
34 *αὕτη ἐν ἐκκλησίᾳ ἐξαχθή-
σεται, καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα αὐτῆς ἐπι-
σκοπὴ ἔσται.
35 *οὐ διαδώσουσιν υἱοὶ αὐτῶν ῥίζαν,
καὶ οἱ κλάδοι αὐτῆς οὐκ οἴσουσι
36 καρπόν. *καταλείψει εἰς κατάραν
τὸ μνημόσυνον αὐτῆς, καὶ τὸ ὄνειδος
αὐτῆς οὐκ ἐξαλειφθήσεται.
37 *καὶ ἐπιγνώσονται οἱ καταλειφ-
θέντες, ὅτι οὐθέν ἐστι κρεῖττον φόβου
κυρίου· καὶ οὐθὲν γλυκύτερον τοῦ προ-
σέχοντος ἐν ταῖς ἐντολαῖς θεοῦ.
38 *δόξα μεγάλη ἀκολουθεῖν θεῷ,
μακρότης δὲ ἡμερῶν τὸ προσληφ-
θῆναί σε ὑπ᾽ αὐτοῦ.

κδ΄.

1 *Ἡ σοφία αἰνέσει ψυχὴν αὐ-
τῆς. καὶ ἐν μέσῳ λαοῦ αὐτῆς καυ-
χήσεται.
2 *ἐν ἐκκλησίᾳ ὑψίστου τὸ στόμα
αὐτῆς ἀνοίξει, καὶ ἔναντι δυνάμεως
αὐτοῦ καυχήσεται.
5 *ἐγὼ ἀπὸ στόματος ὑψίστου ἐξ-
ῆλθον, καὶ ὡς ὁμίχλη κατεκάλυψα
γῆν.
7 *ἐγὼ ἐν ὑψηλοῖς κατεσκήνω-
σα, καὶ ὁ θρόνος μου ἐν στύλῳ νε-
φέλης.
8 *γῦρον οὐρανοῦ ἐκύκλωσα μό-
νη, καὶ ἐν βάθει ἀβύσσων περιε-
πάτησα.

28 *Circūspicientes omnes vias
D hominū, & ꝓfundū abyssi, &
hominū corda intuētes in ab-
29 sconditas partes. *Dn̄o enim
Deo antequā crearētur omnia
sunt agnita, sic & post perfe-
30 ctū respicit omnia. *Hic in
plateis ciuitatis vindicabitur,
& quasi pullus equinus fuga-
bitur, & vbi nō sperauit, appre
31 hendetur. *Et erit dedecus
omnibus, eò ꝙ nō intellexerit
32 timorem Dn̄i. *Sic & mulier
omnis relinquens virū suū, &
statuens hæreditatē ex alieno
33 matrimonio. *Primò enim in
lege Altissimi incredibilis fuit,
& secundò virū suū deliquit,
tertiò in adulterio fornicata
est, & ex alio viro filios statuit
34 sibi. *Hæc in Ecclesiam addu-
cetur, & in filios eius respicie-
35 tur. *Non tradent filij eius
radices, & rami eius nō dabūt
36 fructū. *Derelinquēt in male-
dictū memoriā eius, & dedec⁹
37 illius nō delebitur. *Et agno-
scēt qui derelicti sunt, quoniā
nihil melius est q̄ timor Dei,
& nihil dulci⁹ quàm respicere
38 in mandatis Dn̄i. *Gloria ma-
gna est sequi Dn̄m; longitudo
enim dierū assumetur ab eo.

CAP. XXIIII.

1 SApientia laudabit animam
A suā, & in Deo honorabitur,
& in medio populi sui gloria-
2 bitur: *Et in ecclesiis Altissi-
mi aperiet os suum, & in con-
spectu virtutis illius gloriabi-
3 tur; *Et in medio populi sui
exaltabitur, & in plenitudine
4 sancta admirabitur. *Et in
multitudine electorum habe-
bit laudē, & inter benedictos
5 benedicetur, dicēs: *Ego ex
ore Altissimi prodiui, primo-
genita ante omnē creaturam.
6 *Ego feci in cęlis, vt oriretur
lumē indeficiēs, & sicut nebu-
7 la texi omnē terrā. *Ego in al-
tissimis habitaui, & thronus
8 me⁹ in colūna nubis. *Gyrū
cęli circuiui sola, & ꝓfundū a-
byssi penetraui, & in fluctibus
maris ambulaui, & in omni

terra steti. ‡Et in omni populo 9
& in omni gente primatũ habui: ‡& omniũ excellẽtiũ & hu 10
miliũ corda virtute calcaui.
‡ Et in his omnibus requiem 11
quæsiui, & in hæreditate Dñi
morabor. ‡Tũc pręcepit & di- 12
xit mihi creator omniũ, & qui B
creauit me, requieuit in taber
naculo meo, & dixit mihi: ‡In 13
Iacob inhabita, & in Israel hęreditare, & ĩ electis meis mitte
radices. ‡Ab initio & ante secu 14
la creata sum, & vsq; ad futurũ seculũ nõ desinã, & in habitatione sancta corã ipso ministraui. ‡ Et sic in Sion firmata 15
sum, & in ciuitate sanctificata
similiter requieui, & in Hierusalẽ potestas mea. ‡Et radicaui 16
in populo honorificato, & in
partes Dei mei hęreditas illi⁹,
& in plenitudine Sanctorum
detentio mea. ‡ Quasi cedrus 17
exaltata sũ in Libano, & quasi
cypressus in mõte Siõ. ‡Quasi 18
palma exaltata sum in Cades,
& quasi plantatio rosę in Hiericho. ‡Quasi oliua speciosa in 19
cãpis, & quasi platanus exaltata sum iuxta aquã in plateis.
‡Sicut cinamomũ & balsamũ 20
aromatizans odorẽ dedi. quasi C
myrrha electa dedi suauitatẽ
odoris, & quasi storax & galbanus & vngula & gutta.
‡ Quasi Libanus non incisus 21
vaporaui habitationẽ meã, &
quasi balsamũ nõ mixtũ odor
meus. ‡ Ego quasi terebinthus 22
extendi ramos meos, & rami
mei honoris & gratiæ. ‡ Ego 23
quasi vitis fructificaui suauitatem odoris, & flores mei
fructus honoris & honestatis.
‡ Ego mater pulchræ dile- 24
ctionis, & timoris, & agnitionis, & sanctæ spei. ‡ In me 25
gratia omnis vitæ & veritatis;
in me omnis spes vitæ & virtutis. ‡ Transite ad me omnes 26
qui concupiscitis me, & à generationibus meis adimplemini. ‡ Spiritus enim meus 27
super mel dulcis, & hæreditas
mea super mel & fauum.

‡ ἐν κύματι θαλάσσης καὶ ἐν 9
πάσῃ τῇ γῇ, καὶ ἐν παντὶ λαῷ καὶ
ἔθνει ἐκτησάμην.
‡ καὶ μετὰ τούτων πάντων ἀνά- 11
παυσιν ἐζήτησα, καὶ ἐν κληρονομίᾳ
τινὸς αὐλισθήσομαι.
‡ τότε ἐνετείλατό μοι ὁ κτίστης ἁ- 12
πάντων, καὶ ὁ κτίσας με κατέπαυ-
σε τὴν σκηνήν μου, καὶ εἶπεν,
‡ ἐν ἰακὼβ κατασκήνωσον καὶ ἐν 13
ἰερουσαλὴμ κατακληρονομήθητι.
‡ πρὸ τοῦ αἰῶνος ἀπαρχῆς ἔκ- 14
τισέ με, καὶ ἕως αἰώνων οὐ μὴ ἐκλείπω;
ἐν σκηνῇ ἁγίᾳ ἐνώπιον αὐτοῦ ἐλει-
τούργησα.
‡ καὶ οὕτως ἐν σιὼν ἐστηρίχθην· ἐν 15
πόλει ἡγιασμένῃ ὁμοίως με κατέ-
παυσε, καὶ ἐν ἰερουσαλὴμ ἡ ἐξουσία
μου. ‡ καὶ ἐρρίζωσα ἐν λαῷ δε- 16
δοξασμένῳ ἐν μερίδι κυρίου κλη-
ρονομίας αὐτοῦ.
‡ Ως κέδρος ὑψώθην ἐν τῷ λι 17
βάνῳ, καὶ ὡς κυπάρισσος ἐν ὄρεσιν
ἀερμών.
‡ ὡς φοίνιξ ἀνυψώθην ἐν Γαδδί, 18
καὶ ὡς φυτὰ ῥόδου ἐν ἱεριχῷ.
‡ ὡς ἐλαία εὐπρεπὴς ἐν πεδίῳ 19
ὡραίῳ, καὶ ὡς πλάτανος ἀνυψώθην
ἀφ' ὕδατος.
‡ ὡς κιννάμωμον καὶ ὡς ἀσπάλα- 20
θος ἀρωμάτων, καὶ ὡς σμύρνα ἐκ-
λεκτὴ ἔδωκα εὐωδίαν.
‡ ὡς χαλβάνη καὶ ὄνυξ καὶ στακτή, 21
καὶ ὡς λιβάνου ἀτμὸς ἐν σκηνῇ.
‡ ἐγὼ ὡς τερέβινθος ἐξέτεινα 22
κλάδους μου, καὶ οἱ κλάδοι μου δό-
ξης καὶ χάριτος.
‡ ἐγὼ ὡς ἄμπελος ἐβλάστησα 23
εὐωδίαν, καὶ τὰ ἄνθη μου καρπὸς
δόξης καὶ πλούτου.
‡ ἐγὼ μήτηρ τῆς ἀγαπήσεως τῆς 24
καλῆς καὶ φόβου καὶ γνώσεως καὶ τῆς
ὁσίας ἐλπίδος.
‡ δίδωμι δὲ σὺν πᾶσι τοῖς τέκ- 25
νοις μου ἀειγενεῖς τοῖς λεγομένοις
ὑπ' αὐτοῦ.
‡ προσέλθετε πρός με οἱ ἐπι 26
θυμοῦντες μου, καὶ ἀπὸ τῶν γεννημά-
των μου ἐμπλήσθητε·

9 ‡ *In vnda maris & in omni terra & in omni populo & gente possedi:*
11 ‡ *Et cum his omnibus requiem quæsiui: & in hæreditate alicuius morabor.*
12 ‡ *Tunc præcepit mihi creator omnium, & qui creauit me quiescere fecit tabernaculum meum: & dixit,*
13 ‡ *In Iacob inhabita & in Hierusalem hæreditare.*
14 ‡ *Ante seculum ab initio creauit me, & vsque ad secula non deficiam: in habitaculo sancto coram ipso mini-*
15 *straui.* ‡ *Et sic in Sion firmata sum. In ciuitate sanctificata similiter me quiescere fecit: & in Hierusalem potestas mea.*
16 ‡ *Et radicaui in populo honorificato in parte Domini hæreditatis illius.*
17 ‡ *Quasi cedrus exaltata sum in Libano: & quasi cypressus in montibus Aermon.*
18 ‡ *Quasi palma exaltata sum in Gaddi: & quasi plantæ rosæ in Hiericho.*
19 ‡ *Quasi oliua speciosa in campo pulchro: & quasi platanus exaltata sum ab aqua.*
19 ‡ *Sicut cinamomum & sicut massa aromatum, & quasi myrrha electa dedi suauem odorem.*
21 ‡ *Quasi galbanum et onyx & stacte, & quasi thuris vapor in tabernaculo.*
22 ‡ *Ego quasi terebinthus extendi ramos meos, & rami mei gloriæ & gratiæ.*
23 ‡ *Ego quasi vitis germinaui suauem odorem: & flores mei fructus gloriæ & diuitiarum.*
24 ‡ *Ego mater dilectionis pulchræ & timoris & cognitionis et sanctæ spei.*
25 ‡ *Do autem cum omnibus filijs meis sempiternos dictis ab illo.*
26 ‡ *Accedite ad me qui concupiscitis me: & à generationibus meis adimplemini.*

*Nam memoria mea ſu- 28
per mel dulcis, & hæreditas
mea ſuper mellis fauum.
*Qui edunt me, adhuc eſu- 29
rient; & qui bibunt me, ad-
huc ſitient. *Qui obedit mihi 30
non confundetur ſemper; &
qui operantur in me, non pec
cabunt.
*Hæc omnia liber teſta- 32
menti Dei altiſſimi.
*Lex quam mandauit no 33
bis Moyſes, hæreditatem in
congregationibus Iacob. Ne
deficiatis vires habere in
Domino, vt confortet vos
ipſe: Coniungimini ad illum,
Dn̄s omnipotens Deus ſolus
eſt, & non eſt amplius præ-
ter eum ſaluator.
*Qui implet quaſi Phiſon 35
omnia ſapientia ſua, & ſicut
Tigris in diebus nouorum.
*Qui adimplet quaſi Eu- 36
phrates intellectum, & qua-
ſi Iordanis in diebus meſſis.
*Qui oſtendit tanquam 37
lucem diſciplinam cognitio-
nis, & quaſi Geon in diebus
vindemiæ. *Non perfecit 38
primus ſcire illam, & ſic vl-
timus non inueſtigauit eam.
*Ab enim mari multi- 39
plicatæ ſunt cogitationes il-
lius, & conſilium illius ab
abyſſo magna.
*Ego ſapientia ſicut foſſa 40
à flumine. *Et quaſi aquæ 41
ductus egreſſa ſum in para-
diſum. *Dixi, Potum da- 42
bo meo horto optimo, & ine-
briabo meam viriditatem
iuſtam. *Et ecce facta eſt 43
mihi foſſa in fluuium, & flu
uius meus factus eſt in mare.
*Quoniam diſciplinam 44
quaſi antelucanum illumina-
bo, & oſtendam eam vſque
ad longinquum.
*Quoniam doctrinā qua- 46
ſi prophetiam effundam, &
relinquam eam in generatio-
nes ſeculorum.
*Videte quoniam nō mihi 47
ſoli laboraui, ſed omnibus
exquirentibus illam.

28 *τὸ γὰρ μνημόσυνόν μου ὑπὲρ
μέλι γλυκύ, καὶ ἡ κληρονομία μου
29 ὑπὲρ μέλιτος κηρίου. *οἱ ἐσθίον-
τές με ἔτι πεινάσουσι, καὶ οἱ πίνον-
τές με ἔτι διψήσουσιν.
30 *ὁ ὑπακούων μου οὐκ αἰσχυνθή-
σεται διαπαντός· καὶ οἱ ἐργαζόμενοι
ἐν ἐμοί, οὐχ ἁμαρτήσουσι.
32 *ταῦτα πάντα βίβλος διαθή-
κης θεοῦ ὑψίστου.
33 *νόμος ὃν ἐνετείλατο ἡμῖν μου-
σῆς, κληρονομίαν ἐν συναγωγαῖς
ἰακώβ· μὴ ἐκλύεσθε ἰσχύειν ἐν κυ-
ρίῳ, ἵνα κραταιώσῃ ὑμᾶς αὐτός.
κολλᾶσθε πρὸς αὐτόν, κύριος παν-
τοκράτωρ ὁ θεὸς μόνος ἐστί, καὶ οὐκ
ἔστιν ἔτι πλὴν αὐτοῦ σωτήρ.
35 *ἐμπιπλῶν ὡς φεισὼν πάντα τῆς
σοφίας αὐτοῦ, καὶ ὡς τίγρης ἐν ἡμέ-
ραις νέων.
36 *ὁ ἀναπληρῶν ὡς εὐφράτης σύ-
νεσιν, καὶ ὡς ἰορδάνης ἐν ἡμέραις θε-
37 ρισμοῦ. *ὁ ἐκφαίνων ὡς φῶς παι-
δείαν γνώσεως, καὶ ὡς γηὼν ἐν ἡμέ-
ραις τρυγήτου.
38 *οὐ συνετέλεσεν ὁ πρῶτος γνῶ-
ναι αὐτήν, καὶ οὕτως ὁ ἔσχατος οὐκ
ἐξιχνίασεν αὐτήν.
39 *ἀπὸ γὰρ θαλάσσης ἐπληθύνθη
τὰ διανοήματα αὐτῆς, καὶ ἡ βουλὴ
αὐτῆς ἀπὸ ἀβύσσου μεγάλης.
40 *ἐγὼ ἡ σοφία ὡς διῶρυξ ἀπὸ πο
ταμοῦ·
41 *καὶ ὡς ὑδραγωγὸς ἐξῆλθον
εἰς παράδεισον.
42 *εἶπον, ποτίσω μου τὸν κῆπον τὸν
ἄριστον, καὶ μεθύσω μου τὴν πρασιὰν
τὴν δικαίαν.
43 *καὶ ἰδοὺ ἐγένετό μοι ἡ διῶρυξ εἰς
ποταμόν, καὶ ὁ ποταμός μου ἐγένετο
εἰς θάλασσαν.
44 *ὅτι παιδείαν ὡς ὄρθρον φωτιῶ, καὶ
ἐκφανῶ αὐτὴν ἕως εἰς μακράν.
46 *ὅτι διδασκαλίαν ὡς προφη-
τείαν ἐκχεῶ, καὶ καταλείψω αὐτὴν
εἰς γενεὰς τῶν αἰώνων.
47 *ἴδετε ὅτι οὐκ ἐμοὶ μόνῳ ἐκο-
πίασα, ἀλλὰ πᾶσι τοῖς ἐκζητοῦσιν
αὐτήν.

28 *Memoria mea in genera-
29 tione ſeculorum. *Qui edūt Ioh. 6.d.
me, adhuc eſurient: & qui bi-
30 bunt me, adhuc ſitient. *Qui
audit me, nō confundetur; &
qui operantur in me, non pec-
31 cabunt. *Qui elucidāt me,
32 vitā æternā habebunt. *Hæc
omnia liber vitæ, & teſtamen-
tum Altiſſimi, & agnitio veri-
33 tatis. *Legē mandauit Moy-
ſes in præceptis iuſtitiarum, &
hæreditatem domui Iacob, &
34 Iſrael promiſſiones. *Poſuit
Dauid puero ſuo excitare re-
gem ex ipſo fortiſſimum, & in
throno honoris ſedentem in
35 ſempiternum. *Qui implet Gen. 2.b. Ioſ. 3.d.
quaſi Phiſon ſapientiam, & ſi-
cut Tygris in diebus nouorū.
36 *Qui adimplet quaſi Eu-
D phrates ſenſum. qui multipli-
cat quaſi Iordanis in tempore
37 meſſis. *Qui mittit diſci-
plinam ſicut lucem, & aſſiſtēs
quaſi Geon in die vindemiæ.
38 *Qui perficit primus ſcire
illam, & infirmior non inueſti
39 gabit eam. *A mari enim a-
būdabit cogitatio eius, & cō-
ſilium illius in abyſſo magna.
40 *Ego ſapientia effudi flu-
41 mina. *Ego quaſi trames aquę
immenſę de fluuio. ego quaſi
fluuius Dorix, & ſicut aquæ-
42 duct⁹ exiui de paradiſo. *Di-
xi: Rigabo hortum plātatio-
num, & inebriabo partus mei
43 fructum. *Et factus eſt mihi
trames abundans, & fluuius
meus appropinquauit ad ma-
44 re. *Quoniā doctrina quaſi
antelucanum illumino omni-
bus, & enarrabo illum vſque
45 in longinquum. *Penetrabo
inferiores partes terræ, & inſpi
ciam omnes dormientes, & il-
luminabo omnes ſperantes in
46 Dn̄o. *Adhuc doctrinā quaſi
prophetiam effundā, & relin-
quam illam quærentibus ſa-
pientiam, & non deſinam in
progenies illorū vſq; in æuum
47 ſanctum. *Videte quoniam Inf. 33.d.
nō ſoli mihi laboraui, ſed om
nibus exquirētibus veritatem.

CAP. XXV.

IN tribus placitum est spiri- 1
tui meo, quæ sunt probata A
coram Deo & hominibus.
* Concordia fratrum, & a- 2
mor proximorũ, & vir & mu-
lier sibi bene consentientes.
* Tres species odiuit anima 3
mea,& aggrauor valde animę
illorum. *Pauperem super- 4
bum, & diuitem mẽdacem, &
senem fatuum & insensatum.
* Quæ in iuuentute tua nõ 5
congregasti, quomodo in se-
nectute tua inuenies?
* Quàm speciosum caniciei 6
iudicium, & presbyteris co-
gnoscere consilium! *Quàm 7
speciosa veteranis sapientia,&
gloriosus intellectus & consi-
lium! * Corona senum mul- 8
ta peritia, & gloria illorum
timor Dei. * Nouem 9
insuspicabilia cordis magnifi-
caui, & decimum dicam in lin
Sup.14.a gua hominibus.
* Homo qui iocundatur in 10
filiis,viuens & videns subuer-
sionem inimicorum suorum.
* Beatus qui habitat cum 11
muliere sensata, & qui lingua
sua non est lapsus, & qui non
seruiuit indignis se. * Beatus 12
qui inuenit amicum verũ, &
qui enarrat iustitiam auri au-
dienti. * Quàm magnus qui 13
inuenit sapientiam & scien-
tiam, sed non est super timen-
tem Dominũ! * Timor Dei 14
super omnia se superposuit.
* Beatus homo cui donatũ 15
est habere timorẽ Dei. qui te-
net illum,cui assimilabitur?
* Timor Dei initiũ dilectio- 16
nis eius; fidei aũt initium ag-
glutinandum est ei. *Omnis 17
plaga tristitia cordis est,& om
nis malitia nequitia mulieris.
* Et omnem plagam & non 18
plagam videbit cordis: * Et 19
omnem nequitiam, & nõ ne-
quitiam mulieris:
* Et omnem obductum & 20
non obductum odientium:&
omnem vindictam & nõ vin-
dictam inimicorum.

κε

* Ἐν τρισὶν ὡραΐσθην καὶ ἀνέ- 1
στην ὡραία ἔναντια κυρίου· ἔναντι
κυρίου καὶ ἀνθρώπων
* ὁμόνοιαν ἀδελφῶν καὶ φιλίαν 2
τῶν πλησίον, καὶ ἀνὴρ καὶ γυνὴ ἑαυ-
τοῖς συμπεριφερόμενοι.
* τρία δὲ εἴδη ἐμίσησεν ἡ ψυχή 3
μου καὶ προσώχθισα σφόδρα τῇ
ζωῇ αὐτῶν.
* πτωχὸν ὑπερήφανον καὶ πλού- 4
σιον ψεύστην, καὶ γέροντα μοιχὸν
ἐλαττούμενον συνέσει.
* ἐν νεότητί σου οὐ συνήγαγες, καὶ 5
πῶς ἂν εὕρῃς ἐν τῷ γήρᾳ σου.
* ὡς ὡραῖον πολιαῖς κρίσις, καὶ 6
πρεσβυτέροις γνῶναι βουλήν.
* ὡς ὡραία γερόντων σοφία, καὶ 7
δεδοξασμένοις διανόημα καὶ βουλή.
* στέφανος γερόντων πολυπει- 8
ρία, καὶ τὸ καύχημα αὐτῶν φόβος
κυρίου.
* ἐννέα ὑπονοήματα ἐμακάρι- 9
σα ἐν καρδίᾳ μου, καὶ τὸ δέκατον ἐρῶ
ἐν τῇ γλώσσῃ μου.
* ἄνθρωπος ἐπὶ τέκνοις εὐφραι- 10
νόμενος ζῶν καὶ βλέπων ἐπὶ πτώ-
σει ἐχθρῶν.
* μακάριος ὁ συνοικῶν γυναικὶ 11
συνετῇ, καὶ ὃς ἐν γλώσσῃ οὐκ ὠλίσθησε,
καὶ ὃς οὐκ ἐδούλευσεν ἀναξίῳ ἑαυτοῦ·
* μακάριος ὃς εὗρε φρόνησιν, καὶ 12
ὁ διηγούμενος εἰς ὦτα ἀκουόντων.
* ὡς μέγας ὁ εὑρὼν σοφίαν, ἀλλ' 13
οὐκ ἔστιν ὑπὲρ τὸν φοβούμενον τὸν
κύριον·
* ἀγάπησις δὲ κυρίου ὑπὲρ πάντα 14
ὑπερέβαλεν εἰς φωτισμόν.
* ὁ κρατῶν αὐτὸν τίνι ὁμοιωθή- 15
σεται;
* φόβος κυρίου ἀρχὴ ἀγαπή- 16
σεως αὐτοῦ· πίστις δὲ ἀρχὴ κολλήσεως
αὐτοῦ.
* πᾶσαν πληγὴν καὶ μὴ πληγὴν 17
καρδίας, καὶ πᾶσαν πονηρίαν καὶ μὴ
πονηρίαν γυναικός.
* πᾶσαν ἐπαγωγὴν καὶ μὴ ἐπα- 20
γωγὴν μισούντων, καὶ πᾶσαν ἐκδί-
κησιν καὶ μὴ ἐκδίκησιν ἐχθρῶν.

CAP. XXV.

1 *IN tribus pulchra facta sũ,*
& surrexi pulchra coram
Domino: Coram Domino &
hominibus
2 * *Concordiam fratrum &*
amicitiam proximi, & vir
et mulier sibi consentientes.
3 * *Tres autem species odi-*
uit anima mea, et grauis fui
valde vitæ illorum.
4 * *Pauperem superbum &*
diuitem mẽdacem, & senem
adulterum diminutum intel-
5 *lectu.* * *In iuuentute tua*
non congregasti, & quomodo
poteris inuenire in senectute
6 *tua.* * *Quàm speciosum canis*
iudicium, & presbyteris co-
gnoscere consilium!
7 * *Quàm speciosa senum sa*
pientia, & gloriosis cogitatio
& consilium!
8 * *Corona senum multa ex-*
perientia, & gloriatio illo-
rum timor Domini.
9 * *Nouem suspiciones bea-*
tas dixi in corde meo, & de-
cimam dicam in lingua mea.
10 * *Homo in filijs qui iocun*
datur viuens & videns in
casu inimicorum.
11 * *Beatus qui habitat cum*
muliere prudenti, & qui in
lingua non lapsus est, & qui
non seruiuit indigno se.
12 * *Beatus qui inuenit pru*
dentiam, & qui enarrat in
aures audientium.
13 * *Quàm magnus qui inue*
nit sapientiam, sed non est su
per timentem Dominum.
14 * *Dilectio autem Domini*
super omnia supergressa est in
15 *claritatem.* * *Qui tenet*
illam, cui assimilabitur?
16 * *Timor Domini initium*
dilectionis eius. Fides autem
initium agglutinationis eius.
17 * *Omnem plagam & non*
plagam cordis, et omnẽ nequi
tiã & non nequitiã mulieris.
20 * *Omnem inductionem et*
non inductionem odientium,
& omnem vindictam & nõ
vindictam inimicorum.

21 * *Non est caput super caput colubri, & non est ira super iram inimici.*

22 * *Cohabitare cum leone et dracone approbo, magis quàm cohabitare cũ muliere mala.*

23 * *Nequitia mulieris alienat faciem eius, & obscurat vultũ suum tanquam vrsus.*

24 * *In medio proximorum suorũ decidet vir illius, & inuitè suspirabit propter eã.*

25 * *Parua omnis malitia ad malitiam mulieris, sors peccatoris cadat super illam.*

26 * *Sicut ascensus arenosus in pedibus senis, sic mulier linguata viro taciturno.*

27 * *Ne incidas in speciem mulieris, & mulierẽ ne concupiscas ad delitias.*

28 * *Ira & inuerecundia et cõfusio magna mulier, si præbeat viro suo.*

30 * *Cor humile & facies mœsta, & plaga cordis mulier nequam.*

31 * *Manus debiles & genua dissoluta, quæ non consolabitur virũ suum in gemitu.*

32 * *A muliere initium peccati, & propter illam morimur omnes.*

33 * *Ne des transitum aquæ, neque mulieri malæ libertatem exitus.*

34 * *Si non ambulat secundum manum tuam,*

35 * *A carnibus tuis abscinde illam, da & absolue.*

CAP. XXVI.

1 *Mulieris bonæ beatus vir, & numerus dierum illius duplex.*

2 * *Mulier fortis oblectat virum suum, & annos vitæ suæ implebit in pace.*

3 * *Mulier bona pars bona, in parte timentium Dominum dabitur.* 4 * *Diuitis autem & pauperis cor bonũ erga Dominũ, in omni tẽpore vultum habentes hilarem, exultabunt.*

5 * *A tribus cauit meũ cor, & in quarto facie timui.*

21 * Οὐκ ἔστι κεφαλὴ ὑπὲρ κεφαλῆς ὄφεως, καὶ οὐκ ἔστι θυμὸς ὑπὲρ θυμοῦ ἐχθροῦ.

22 * συνοικῆσαι λέοντι καὶ δράκοντι εὐδοκῶ, ἢ συνοικῆσαι μετὰ γυναικὸς πονηρᾶς.

23 * πονηρία γυναικὸς ἀλλοιοῖ τὸ πρόσωπον αὐτῆς, καὶ σκοτοῖ τὸ πρόσωπον αὐτῆς ὡς ἄρκος.

24 * ἀναμέσον τῶν πλησίον αὐτοῦ ἀναπεσεῖται ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, καὶ ἀκου-
25 σίως ἀναστενάξει δι' αὐτήν. * μικρὰ πᾶσα κακία πρὸς κακίαν γυναικός, κλῆρος ἁμαρτωλοῦ ἐπιπέσοι αὐτῇ.

26 * ὡς ἀνάβασις ἀμμώδης ἐπὶ ποσὶ πρεσβύτου, οὕτως γυνὴ γλωσσώδης ἀνδρὶ ἡσύχῳ.

27 * μὴ προσπέσῃς εἰς κάλλος γυναικός, καὶ γυναῖκα μὴ ἐπιποθή-
28 σῃς εἰς τρυφήν. * ὀργὴ καὶ ἀναίδεια καὶ αἰσχύνη μεγάλη γυνὴ ἐὰν ἐπιχορηγῇ τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς.

30 * καρδία ταπεινὴ καὶ πρόσωπον σκυθρωπὸν καὶ πληγὴ καρδίας γυνὴ πονηρά.

31 * χεῖρες παρειμέναι καὶ γόνατα παραλελυμένα, ἥτις οὐ παρακαλέσει τὸν ἄνδρα αὐτῆς ἐν στενώσει.

32 * ἀπὸ γυναικὸς ἀρχὴ ἁμαρτίας, καὶ δι' αὐτὴν ἀποθνήσκομεν πάντες.

33 * μὴ δῷς διέξοδον ὕδατι, μηδὲ γυναικὶ πονηρᾷ παρρησίαν ἐξόδου.

34 * εἰ μὴ πορεύεται κατὰ χεῖράς σου·

35 * ἀπὸ τῶν σαρκῶν σου ἀπότεμε αὐτήν, δίδου καὶ ἀπόλυσον.

κϛ'.

1 * Γυναικὸς ἀγαθῆς μακάριος ὁ ἀνήρ, καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἡμερῶν αὐτοῦ διπλάσιος.

2 * γυνὴ ἀνδρεία εὐφραίνει τὸν ἄνδρα αὐτῆς, καὶ τὰ ἔτη τῆς ζωῆς αὐτοῦ πληρώσει ἐν εἰρήνῃ.

3 * γυνὴ ἀγαθή, μερὶς ἀγαθή, ἐν μερίδι φοβουμένων τὸν κύριον δοθή-
4 σεται. * πλουσίου δὲ καὶ πτωχοῦ καρδία ἀγαθὴ πρὸς κύριον, ἐν παντὶ καιρῷ πρόσωπον ἔχοντες ἱλαρὸν γαυ-
5 ριάσουσιν. * ἀπὸ τριῶν εὐλαβήθη μου ἡ καρδία, καὶ ἐπὶ τῷ τετάρτῳ προσώπῳ ἐφοβήθην.

21 * Non est caput nequius super caput colubri, non est ira
22 super iram mulieris. * Commorari leoni & draconi placebit, quàm habitare cum mu-
23 liere nequam. * Nequitia mulieris immutat faciem eius, & obcæcabit vultũ suum tanquam vrsus, & quasi saccum ostendit in medio proximorũ.

24 * Ingemuit vir eius, & audiens suspirauit modicum.

25 * Breuis omnis malitia super malitiã mulieris, sors peccatorum cadat super illam.

26 * Sicut ascensus arenosus in pedibus veterani, sic mulier linguata homini quieto.

27 * Ne respicias in mulieris speciem, & non concupiscas
28 mulierẽ in specie. * Mulieris ira irreuerẽtia & confusio ma-
29 gna. * Mulier si primatum habeat, contraria est viro suo.

30 * Cor humile & facies tristis & plaga mortis, mulier nequã. Gen. 3. a Sup. 8. b 2. Reg. 14. b.

31 * Manus debiles & genua dissoluta, mulier quæ nõ beatificat virum suum.

32 * A muliere initium factum est peccati, & per illam omnes morimur.

33 * Non des aquæ tuæ exitũ nec modicũ, nec mulieri nequam veniam prodeundi.

34 * Si nõ ambulauerit ad manum tuam, confundet te in conspectu inimicorum.

35 * A carnibus tuis abscide illam, ne semper te abutatur.

CAP. XXVI.

1 Mulieris bonæ beatus vir, numerus enim annorum illorum duplex.

2 * Mulier fortis oblectat virum suum, & annos vitæ illius in pace implebit.

3 * Pars bona mulier bona, in parte bona timentiũ Deum dabitur viro pro factis bonis.

4 * Diuitis autem & pauperis cor bonũ, in omni opere vultus illorum hilaris.

5 * A tribus timuit cor meũ, & in quarto facies mea metuit.

* Delaturā ciuitatis, & col- 6
lectionem populi,
* Et calumniam mēdacem, 7
super mortem omnia grauia.
* Dolor cordis & luctus, 8
mulier zelotypa.
* In muliere zelotypa fla- 9
gellum linguæ, omnibus com
municans.
* Sicut boum iugum quod 10
mouetur, ita & mulier nequā.
qui tenet illam, quasi qui ap-
prehendit scorpionem.
* Mulier ebriosa ira magna, 11
& contumelia, & turpitudo
illius non tegetur.
* Fornicatio mulieris in ex- 12
cellentia oculorum, & in pal- C
pebris illius agnoscetur.
Inf. 42. b * In filia auertente se firma 13
custodiam, ne inuenta occa-
sione abutatur se.
* Ab omni irreuerētia ocu- 14
lorum eius caue, & ne mireris
si te neglexerit.
* Sicut viator sitiens ad fon 15
tem os aperiet, & ab omni a-
qua proxima bibet, & contra
omnem palum sedebit, & con
tra omnem sagittam aperiet
pharetram, donec deficiat.
* Gratia mulieris sedulę de- 16
lectabit virum suum, & ossa
illius impinguabit.
* Disciplina illius datum 17
Dei est. * Mulier sensata & 18
tacita, non est immutatio eru-
ditæ animæ.
* Gratia super gratiam mu- 19
lier sancta & pudorata.
* Omnis autem ponderatio 20
non est digna continētis ani-
mæ. * Sicut Sol oriens mun- 21
do in altissimis Dei: sic mu-
lieris bonæ species in orna-
mentum domus eius. lucerna
splendens super candelabrum
sanctum:
* Et species faciei super æta- 22
tem stabilem.
* Columnæ aureæ super ba- 23
ses argenteas, & pedes firmi
super plantas stabilis mulieris.
* Fundamenta æterna supra 24
petram solidam: sic mandata
Dei in corde mulieris sanctæ.

* διαβολὴν πόλεως, καὶ ἐκκλη- 6
σίαν ὄχλου,
* καὶ καταψευσμὸν ὑπὲρ θάνα- 7
τον, πάντα μοχθηρά.
* ἄχθος καρδίας καὶ πένθος 8
γυνὴ ἀντίζηλος γυναικί, καὶ μάστιξ
γλώσσης πᾶσιν ἐπικοινωνοῦσα.
* βοοζύγιον σαλευόμενον, γυνὴ 10
πονηρά, ὁ κρατῶν αὐτῆς ὡς δρασ-
σόμενος σκορπίου.
* ὀργὴ μεγάλη, γυνὴ μέθυσος, 11
καὶ ῥεμβάς. καὶ τὴν ἀσχημοσύνην
αὐτῆς οὐ συγκαλύψει.
* πορνεία γυναικὸς ἐν μετεωρισ- 12
μοῖς ὀφθαλμῶν, καὶ ἐν τοῖς βλεφά-
ροις αὐτῆς γνωσθήσεται.
* ἐπὶ θυγατρὶ ἀδιατρέπτῳ, στε- 13
ρέωσον φυλακήν, ἵνα μὴ εὑροῦσα
ἄνεσιν ἑαυτῇ χρήσηται.
* ὀπίσω ἀναιδοῦς ὀφθαλμοῦ φύ- 14
λαξαι, καὶ μὴ θαυμάσῃς ἐὰν εἰς σὲ
πλημμελήσῃ.
* ὡς διψῶν ὁδοιπόρος στόμα ἀ- 15
νοίξαι εὑρὼν πηγήν· καὶ ἀπὸ παν-
τὸς ὕδατος τοῦ σύνεγγυς πίεται· κα-
τέναντι παντὸς πασσάλου καθήσε-
ται, καὶ ἔναντι βέλους ἀνοίξει φα-
ρέτραν.
* χάρις γυναικὸς τέρψει ἄνδρα 16
αὐτῆς, καὶ τὰ ὀστᾶ αὐτοῦ πιανεῖ ἡ ἐ-
πιστήμη αὐτῆς.
* δόσις κυρίου γυνὴ σιγηρὰ καὶ εὔ- 17
νους, καὶ οὐκ ἔστιν ἀντάλλαγμα πε-
παιδευμένης ψυχῆς.
* χάρις ἐπὶ χάριτι, γυνὴ αἰσχυν- 19
τηρὰ καὶ πιστή· * καὶ οὐκ ἔστι σταθμὸς 20
πᾶς ἄξιος ἐγκρατοῦς ψυχῆς αὐτῆς.
* ἥλιος ἀνατέλλων ἐν ὑψίστοις κυ- 21
ρίου, καὶ κάλλος γυναικὸς ἀγαθῆς
ἐν κόσμῳ οἰκίας αὐτῆς, λύχνος
ἐκλάμπων ἐπὶ λυχνίας ἁγίας,
* καὶ κάλλος προσώπου ἐπὶ ἡλι- 22
κίᾳ στασίμῃ.
* στύλοι χρύσεοι ἐπὶ βάσεσιν ἀρ- 23
γυραῖς, καὶ πόδες ὡραῖοι ἐπὶ στέρ-
νοις εὐσταθέσι.
* τέκνον ἀκμὴν ἡλικίας σου συν- 24
τήρησον ὑγιῆ, καὶ μὴ δῷς ἀλλοτρίοις
τὴν ἰσχύν σου.

6 * *Calumniā ciuitatis, & collectionem turbæ,*
7 * *Et falsum testimonium super mortem: omnia praua.*
8 * *Dolor cordis & luctus*
9 *mulier zelotypa contra mulierem, & flagellum linguæ omnibus communicans.*
10 * *Boum iugum cōcussum, mulier nequam; qui dominatur illius quasi qui apprehendit scorpionem.*
11 * *Ira magna, mulier ebriosa & mente aliena, & turpitudinem suam non celabit.*
12 * *Fornicatio mulieris in extollentiis oculorum, & in palpebris suis cognoscetur.*
13 * *Super filiam inuertibilem, firma custodiam; ne inueniens solutionem se ipsa vtatur.*
14 * *Post inuerecundum oculum caue, & ne mireris si in te errauerit.*
15 * *Sicut sitiens viator os aperiet cùm inuenerit fontē, & ab omni aqua proxima bibet, contra omnem palum sedebit, & contra sagittam aperiet pharetram.*
16 * *Gratia mulieris delectabit virum eius; & ossa illius impinguabit scientia illius.*
17 * *Datum domini mulier tacita prudens, & non est commutatio eruditæ animæ.*
19 * *Gratia super gratiam, mulier pudorata & fidelis:*
20 * *Et non est pondus omne dignum continentis animæ*
21 *suæ.* * *Sol oriens in altissimis domini, & pulchritudo mulieris bonæ in ornamento domus eius: lucerna splendēs super candelabrum sanctum,*
22 * *Et species faciei in ætate stabili.*
23 * *Columnæ aureæ super bases argenteas, & pedes formosi super pauimenta stabilia.*
24 * *Fili, florem ætatis tuæ conserua sanam, & ne des alienis robur tuum.*

** Cùm requisieris omnis campi* 25
fertilem sortẽ, semina propria se-
mina, confidens in nobilitate tua.
** Sic generationes tuæ superstites,* 26
& audaciã nobilitatis habentes,
*magnæ erunt. * Mulier mer-* 27
cenaria æqualis porco reputabitur;
coniugata autẽ turris mortis vtẽ-
tibus reputabitur.
** Mulier impia iniquo pars da-* 28
bitur, religiosa autem datur ti-
menti Dominum.
** Mulier turpis ignominiam cõ-* 29
mutabit; filia autem honesta &
*virũ reuerebitur. * Mulier in-* 30
uertibilis sicut canis reputabitur;
at habens verecundiam, Dominũ
*timebit. * Mulier virũ proprium* 31
honorans, sapiens omnibus appa-
rebit; inhonorans autem impia in
superbia omnibus cognoscetur.
** Mulieris bonæ beatus vir. nam* 32
numerus annorũ eius, duplex erit.
** Mulier vociferãs & linguo-* 33
sa in inimicorum fugationem con-
*templabitur; * Hominis autem* 34
cuiusque anima similis his, belli se-
*ditionibus animam transfiget. * In* 35
duobus contristatũ est meum cor,
& in tertio ira mihi aduenit.
** Vir bellator deficiens per ino-* 36
piam. & viri prudentes si cõtem-
*nantur. * Rediens à iustitia ad* 37
peccatum, Dominus parabit eum
ad romphæam: difficile eruitur
negotiator à deceptione, & non iu-
stificabitur caupo à peccato.

CAP. XXVII.

Gratia indifferentis multi pec- 1
cauerunt, & qui quærit mul-
tiplicare auertet oculum suum.
** In medio compaginum lapi-* 2
dearum figetur palus, & in me-
dio venditionis & emptionis com-
*primetur peccatum. * Si non in* 4
timore Domini tenuerit cum dili-
gentia, citò subuertetur eius do-
*mus. * In cõcussione cribri per-* 5
manent stercora, sic spolia hominis
in cogitatione illius.
** Vasa figuli probat fornax,* 6
& tentatio hominis in cogitatio-
ne illius.
** Culturam ligni ostendit fru-* 7
ctus illius, sic locutio cogitationis
in corde hominis.

25 * ἀναζητήσας παντὸς πεδίου εὔ-
γεων κλῆρον, σπεῖρε τὰ ἴδια σπέρ-
ματα πεποιθὼς τῇ εὐγενείᾳ σου.
26 * οὕτως τὰ γεννήματά σου περιόν-
τα καὶ παῤῥησίαν εὐγενείας ἔχοντα
μεγαλυνθήσονται.
27 * γυνὴ μισθία ἴση σιάλῳ λο-
γισθήσεται, ὕπανδρος δὲ πύργος θα-
νάτου τοῖς χρωμένοις λογισθήσεται.
28 * γυνὴ ἀσεβὴς ἀνόμῳ μερὶς δο-
θήσεται, εὐσεβὴς δὲ δίδοται τῷ φο-
βουμένῳ τὸν κύριον.
29 * γυνὴ ἀσχήμων ἀτιμίαν κατα-
τρίψει, θυγάτηρ δὲ εὐσχήμων καὶ τὸν
ἄνδρα ἐντραπήσεται.
30 * γυνὴ ἀδιάτρεπτος ὡς κύων λο-
γισθήσεται· ἡ δὲ ἔχουσα αἰσχύνην,
τὸν κύριον φοβηθήσεται.
30 * γυνὴ ἄνδρα ἴδιον τιμῶσα, σοφὴ
πᾶσι φανήσεται, ἀτιμάζουσα δὲ ἀσε-
βὴς ἐν ὑπερηφανίᾳ πᾶσι γνωσθήσεται.
32 * γυναικὸς ἀγαθῆς μακάριος
ὁ ἀνήρ· ὁ γὰρ ἀριθμὸς τῶν ἐτῶν αὐτοῦ,
διπλάσιος ἔσται.
33 * γυνὴ μεγαλόφωνος καὶ γλωσ-
σώδης εἰς πολεμίων τροπὴν θεω-
34 ρηθήσεται. * ἀνθρώπου δὲ παντὸς
ψυχὴ ὁμοιότροπος τούτοις, πο-
λέμου ἀκαταστασίαις τὴν ψυχὴν
35 διαιτηθήσεται. * ἐπὶ δυσὶ λελύ-
πηται μου ἡ καρδία, καὶ ἐπὶ τῷ τρί-
36 τῳ θυμός μοι ἐπῆλθεν. * ἀνὴρ
πολεμιστὴς ὑστερῶν δι' ἔνδειαν· καὶ ἄν-
δρες συνετοὶ ἐὰν σκυβαλισθῶσιν.
37 * ἐπανάγων ἀπὸ δικαιοσύνης εἰς
ἁμαρτίαν, ὁ κύριος ἑτοιμάσει αὐ-
τὸν εἰς ῥομφαίαν· μόλις ἐξαιρεῖται
ἔμπορος ἀπὸ πλημμελείας, καὶ οὐ δι-
καιωθήσεται κάπηλος ἀπὸ ἁμαρτίας.

35 * In duobus contristatum est cor meum, & in tertio iracundia mihi aduenit.
36 * Vir bellator deficiens per inopiam, & vir sensatus contemptus, & qui transgreditur à iustitia ad peccatum. Deus parauit eum ad romphæam.
37 * Duæ species difficiles & periculosæ mihi apparuerunt: Difficile exuitur negocians à negligentia, & non iustificabitur caupo à peccatis labiorum.

CAP. XXVII.

A 1 PRopter inopiam multi deliquerunt; & qui quærit locupletari, auertit oculum suum.
2 * Sicut in medio compaginis lapidum palus figitur, sic & inter medium venditionis & emptionis angustiabitur peccatis.
3 * Conteretur cum delinquente delictum.
4 * Si non in timore Domini tenueris te instanter, citò subuertetur domus tua.
5 * Sicut in percussura cribri remanebit puluis, sic aporia hominis in cogitatu illius.
6 * Vasa figuli probat fornax, & homines iustos tẽtatio tribulationis.
7 * Sicut rusticatio de ligno ostẽdit fructũ illius, sic verbũ ex cogitatu cordis hominis.

κζ.

1 * Χάριν ἀδιαφόρου πολλοὶ ἥμαρτον, καὶ ὁ ζητῶν πληθῦναι ἀπο-
2 στρέψει ὀφθαλμὸν αὐτοῦ. * ἀνὰ μέσον ἁρμῶν λιθίνων παγήσεται
3 πάσσαλος, καὶ ἀνὰ μέσον πράσεως καὶ ἀγορασμοῦ συντριβήσεται
4 ἁμαρτία. * ἐὰν μὴ ἐν φόβῳ κυρίου κρατήσῃ κατὰ σπουδήν, ἐν τά-
5 χει καταστραφήσεται αὐτοῦ ὁ οἶκος. * ἐν σείσματι κοσκίνου διαμέ-
6 νει κόπρια, οὕτως σκύβαλα ἀνθρώπου ἐν λογισμῷ αὐτοῦ. * σκεύη κε-
ραμέως δοκιμάζει κάμινος, καὶ πειρασμὸς ἀνθρώπου ἐν διαλο-
7 γισμῷ αὐτοῦ. * γεώργιον ξύλου ἐκφαίνει ὁ καρπὸς αὐτοῦ, οὕτως
λογισμὸς ἐνθυμήματος ἐν καρδίᾳ ἀνθρώπου.

* Ante sermonem non lau- 8
des virum: hæc enim tentatio B
est hominum. * Si sequaris 9
iustitiam, apprehendes illam:
& indues quasi poderem ho-
noris, & inhabitabis cum ea,
& proteget te in sempiternū,
& in die agnitionis inuenies
firmamentum. * Volatilia ad 10
sibi similia conueniunt; & ve-
ritas ad eos qui operantur illā,
reuertetur. * Leo venationi 11
insidiatur semper: sic peccata
operantibus iniquitatem.
* Homo sensatus in sapien- 12
tia manet sicut Sol; nam stul-
tus sicut Luna mutatur. * In 13
medio insensatorū serua ver-
bum tempori: in medio autē
cogitantium assiduus esto.
Su.23.b. * Narratio peccantiū odio- 14
sa, & risus illorum in delictis
peccati. * Loquela multum 15
iurans, horripilationem capiti
statuet; & irreuerentia ipsius
obturatio aurium. * Effusio 16
sanguinis in rixa superborum;
& maledictio illorum auditus
grauis. * Qui denudat ar- 17
cana, amici fidem perdit; & nō
inueniet amicum ad animum
suum. * Dilige proximum, 18
& coniungere fidem cum illo:
* Quòd si denudaueris ab- 19
sconsa illius, non persequeris
post eum. * Homo qui per- 20
dit amicum suum, sic & qui
perdit amicitiam proximi sui.
* Et sicut qui dimittit auem 21
de manu sua: sic qui reliquisti
proximum tuum, & non eum
capies. * Non illum sequa- 22
ris; quoniam longè abest: ef-
fugit enim quasi caprea de la-
queo, quoniam vulnerata est
anima eius. * Vltrà eum nō 23
poteris colligare, & maledicti
est concordatio. * Denuda- 24
re autem amici mysteria, de-
speratio est animæ infelicis.
* Annuens oculo, fabricat 25
iniqua, & nemo eum abii-
ciet. In conspectu oculorum
tuorum conculcabit os suum,
& super sermones tuos admi-
rabitur.

* περὶ λογισμοῦ μὴ ἐπαινέσῃς 8
ἄνδρα, οὗτος γὰρ πειρασμὸς ἀνθρώ-
πων. * ἐὰν διώκῃς τὸ δίκαιον, κα- 9
ταλήψῃ αὐτὸ, καὶ ἐνδύσῃ αὐτὸ ὡς
ποδήρη δόξης.
* πετεινὰ πρὸς τὰ ὅμοια αὐτοῖς 10
καταλύσει, καὶ ἀλήθεια πρὸς τοὺς
ἐργαζομένους ἐπανήξει.
* λέων θήραν ἐνεδρεύει, οὕτως ἁ- 11
μαρτία τοῖς ἐργαζομένοις κακίαν.
* διήγησις εὐσεβοῦς διαπαντὸς ἐν 12
σοφίᾳ, ὁ δὲ ἄφρων ὡς σελήνη ἀλ-
λιοῦται.
* εἰς μέσον ἀσυνέτων συντήρη- 13
σον καιρὸν, εἰς μέσον δὲ διανοουμένων
ἐνδελέχιζε.
* διήγησις μωρῶν προσόχθισ- 14
μα, καὶ ὁ γέλως αὐτῶν ἐν σπατάλῃ
ἁμαρτίας.
* λαλιὰ πολυόρκου ὀρθώσει τρί- 15
χας, καὶ ἡ μάχη αὐτῶν ἐμφραγμὸς
ὠτίων. * ἔκχυσις αἵματος μά- 16
χη ὑπερηφάνων, καὶ ἡ διαλοιδόρη-
σις αὐτῶν ἀκοὴ μοχθηρά.
* ὁ ἀποκαλύπτων μυστήρια ἀπώ- 17
λεσε πίστιν, καὶ οὐ μὴ εὕρῃ φίλον πρὸς
τὴν ψυχὴν αὐτοῦ.
* στέρξον φίλον, καὶ πιστώθητι μετ' 18
αὐτοῦ.
* ἐὰν δὲ ἀποκαλύψῃς τὰ μυστή- 19
ρια αὐτοῦ, οὐ μὴ καταδιώξῃς ὀπίσω
αὐτοῦ.
* καθὼς γὰρ ἀπώλεσεν ἄνθρωπος 20
τὸν ἐχθρὸν αὐτοῦ, οὕτως ἀπώλεσε τὸν
πλησίον αὐτοῦ.
* καὶ ὡς πετεινὸν ἐκ χειρός σου 21
ἀπολύσας, οὕτως ἀφῆκας τὸν πλη-
σίον, καὶ οὐ θηρεύσεις αὐτόν.
* μὴ αὐτὸν διώξῃς, ὅτι μακρὰν 22
ἀπέστη, καὶ ἐξέφυγεν ὡς δορκὰς ἐκ
παγίδος. * ὅτι τραῦμά ἐστι καταδῆ- 23
σαι, καὶ λοιδορίας ἐστὶ διαλλαγή.
* ὁ δὲ ἀποκαλύψας μυστήρια ἀ- 24
πώλεσε πίστιν.
* διανεύων ὀφθαλμῷ τεκταίνει 25
πονηρὰ, καὶ ὁ εἰδὼς αὐτὸν ἀποστή(σε)
ται ἀπ' αὐτοῦ. ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν
σου γλυκανεῖ τὸ στόμα αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ
τῶν λόγων σου θαυμάσει.

8 * Ante sermonem ne lau-
daueris virum, hæc enim ten
tatio hominum.
9 * *Si sequaris iustitiā, ap-*
prehendes ipsam, & indues
eam vt talarem tunicam glo
10 *riæ.* * *Volatilia ad similia*
sibi diuertent, & veritas ad
operantes reuertetur.
11 * *Leo venationi insidia-*
tur, sic peccatum operātibus
iniquitatem.
12 * *Narratio pij semper in*
sapientia, at stultus sicut Lu-
na alteratur.
13 * *In medium impruden-*
tium conserua tempus, in
medium autem cogitantium
assiduus esto.
14 * *Narratio fatuorum one-*
rositas, & risus eorum in ci-
bo peccati.
15 * *Loquela multum iuran-*
tis eriget capillos, & rixa
eorum obturatio aurium.
16 * *Effusio sanguinis rixa su*
perborum, & conuiciatio il-
lorum auditio praua.
17 * *Reuelans arcana perdi-*
dit fidem, & non inueniet
amicum ad animam suam.
18 * *Dilige amicum, & fi-*
delis esto cum eo.
19 * *Si autem reuelaueris ar-*
cana illius, non persequaris
post eum.
20 * *Sicut enim perdidit ho-*
mo inimicum suum, sic per-
didit proximum suum.
21 * *Et sicut auem de manu*
tua dimittens, sic dimisisti
proximū, & non capies eum.
22 * *Ne eum sequaris, quo-*
niam longè abest, & effugit
tanquam dorcas de laqueo.
23 * *Quoniam vulnus possi-*
bile est alligare, & cōuitij est
conciliatio.
24 * *At qui reuelauit arcana,*
25 *perdidit fidem.* * *Annuens*
oculo fabricat mala; & qui
cognouerit eum, recedet ab
eo. In conspectu oculorum
tuorum indulcabit os suum,
& in sermonibus tuis admi-
rabitur.

*Postea autem peruertet 26
os suum, & in sermonibus
suis dabit scandala.
*Multa odio habui, & 27
non assimilaui ei, & Domi-
nus odiet.
*Qui mittit lapidem in 28
altum, super caput suum mit-
tit; & plaga dolosa diuidit
vulnus.
*Qui fodit foueam, inci- 29
det in eam:
*Et statuens laqueũ, ca- 30
pietur in eo.
*Facienti mala, super ip- 31
sum morabuntur, & non co-
gnoscet vnde veniunt illi.
*Illusio & improperium 32
superborum, & vindicta si-
cut leo insidiabitur illis.
*Laqueo capientur qui 33
lætantur in casu piorum, &
dolor consumet illos ante mor
tẽ eorũ. ira & furor, & hæc
sunt abominationes, & vir
peccator continens erit illorũ.

CAP. XXVIII.

Vindicans à Domino, in- 1
ueniet vindictam, &
peccata illius obseruans ob-
seruabit.
*Dimitte iniuriam proxi- 2
mo, & tunc deprecante te,
peccata tua soluentur.
*Homo homini conseruat 3
iram, & à Domino quærit
medelam.
*Et in hominem similem 4
sibi nõ habet misericordiam,
& pro peccatis suis depre-
catur.
*Ipse caro existens con- 5
seruat iram, & quis propi-
tiabit peccata illius?
*Memento nouissimorum, 6
& desine inimicari:
*Et non mineris proximo 7
interitum & mortem, &
acquiesce præceptis.
*Memento mandatorum, 8
& non irascaris proximo:
*Et testamenti Altissimi, 9
& despice ignorantiam.
*Abstine à lite, & demi- 10
nues peccata; homo enim ira-
cundus incendet litem.

26 *ὕστερον δὲ διαστρέψει τὸ στόμα
αὐτοῦ, καὶ ἐν τοῖς λόγοις σου δώσει
σκάνδαλα.
27 *πολλὰ ἐμίσησα καὶ οὐχ ὡμοίω-
σα αὐτῷ, καὶ ὁ κύριος μισήσει.
28 *ὁ βάλλων λίθον εἰς ὕψος ἐπὶ
κεφαλῆς αὐτοῦ βάλλει, καὶ πληγὴ
δολία διαιρεῖ τραῦμα.
29 *ὁ ὀρύσσων βόθρον ἐμπεσεῖται
εἰς αὐτόν.
30 *καὶ ὁ ἱστῶν παγίδα ἁλώσεται
31 ἐν αὐτῇ. *ποιοῦντι πονηρὰ ἐπ'
αὐτὸν κυλισθήσεται, καὶ οὐ μὴ ἐπιγνῷ
πόθεν ἥκει αὐτῷ.
32 *ἐμπαιγμὸς καὶ ὀνειδισμὸς ὑπε-
ρηφάνων καὶ ἡ ἐκδίκησις ὡς λέων ἐνε-
δρεύσει αὐτούς.
33 *παγίδι ἁλώσονται οἱ εὐφραι-
νόμενοι ἐν πτώσει εὐσεβῶν, καὶ ὀδύνη
καταναλώσει αὐτοὺς πρὸ τοῦ θα-
νάτου αὐτῶν. μῆνις καὶ ὀργὴ καὶ ταῦ-
τά ἐστι βδελύγματα, καὶ ἀνὴρ ἁμαρ
τωλὸς ἐγκρατὴς ἔσται αὐτῶν.

κη.

1 *Ὁ ἐκδικῶν παρὰ κυρίου εὑρήσει
ἐκδίκησιν, καὶ τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ
διατηρῶν διατηρήσει.
2 *ἄφες τὸ ἀδίκημα τῷ πλησίον,
καὶ τότε δεηθέντος σου αἱ ἁμαρτίαι
σου λυθήσονται.
3 *ἄνθρωπος ἀνθρώπῳ συντη-
ρεῖ ὀργήν, καὶ παρὰ κυρίου ζητεῖ
ἴασιν.
4 *καὶ ἐπ' ἄνθρωπον ὅμοιον αὐτῷ
οὐκ ἔχει ἔλεον, καὶ περὶ τῶν ἁμαρ-
τιῶν αὐτοῦ δεῖται.
5 *αὐτὸς σὰρξ ὢν διατηρεῖ μῆνιν,
καὶ τίς ἐξιλάσεται τὰς ἁμαρτίας
6 αὐτοῦ; *μνήσθητι τὰ ἔσχατα καὶ
παῦσαι ἐχθραίνων.
7 *καὶ μὴ μηνίσῃς τῷ πλησίον
καταφθορὰν καὶ θάνατον, καὶ ἔμμε-
νε ἐντολαῖς.
8 *μνήσθητι ἐντολῶν καὶ μὴ μη-
9 νίσῃς τῷ πλησίον, *καὶ διαθήκης
ὑψίστου, καὶ πάριδε ἄγνοιαν.
10 *ἀπόσχου ἀπὸ μάχης, καὶ ἐλαττώ-
σεις ἁμαρτίας, ἄνθρωπος γὰρ θυ-
μώδης ἐκκαύσει μάχην.

26 *Nouissimè autem peruer- Pro.26. Eccl.10.
D tet os suum, & in verbis tuis
dabit scandalum.
27 *Multa audiui, & non coæ-
quaui ei, & Dominus odiet il-
lum.
28 *Qui in altum mittit lapi- Pro.26.
dem, super caput eius cadet: &
plaga dolosa dolosi diuidet
29 vulnera.
*Et qui foueam fodit, inci-
det in eam: & qui statuit lapi-
dẽ pximo suo, offendet in eo.
30 *Et qui laqueum alij po-
nit, peribit in illo.
31 *Facienti nequissimũ con-
silium, super ipsum deuolue-
tur, & nõ agnoscet, vnde eue-
niet illi.
32 *Illusio & improperiũ su-
perborum, & vindicta sicut
leo insidiabitur illi.
33 *Laqueo peribunt, qui ob-
lectantur casu iustorũ: dolor
autem consumet illos ante-
quam moriantur: ira & furor
vtraque execrabilia sunt, &
vir peccator continens erit il-
lorum.

CAP. XXVIII.

1 QVi vindicari vult à Dño, Deu.32. Ro.12.
A inueniet vindictã, & pec-
cata illius seruans seruabit.
2 *Relinque proximo tuo
nocenti te, & tunc deprecanti
tibi peccata soluentur.
3 *Homo homini reseruat
iram, & à Deo quærit medelã.
4 *In hominem similem sibi
non habet misericordiam, &
de peccatis suis deprecatur.
5 *Ipse dum caro sit reseruat
iram, & propitiationem petit
à Deo: quis exorabit pro de-
lictis illius?
6 *Memento nouissimorum,
& desine inimicari.
7 *Tabitudo enim & mors
imminent in mandatis eius.
8 *Memorare timorem Dei,
& non irascaris proximo.
9 *Memorare testamentum
Altissimi, & despice ignoran-
tiam proximi.
10 *Abstine te à lite, & minues
peccata.

* Homo enim iracundus 11
incendit litem, & vir peccator B
turbabit amicos, & in medio
pacem habentiũ immittit ini-
micitiam.
* Secundum enim ligna syl- 12
uæ, sic ignis exardescit; & se-
cũdum virtutem hominis, sic
iracundia illius erit; & secun-
dum substantiam suam exal-
Pro.16.c tabit iram suam. *Certamen 13
festinatum incendit ignem, &
lis festinans effundit sangui-
nem, & lingua testificans ad-
ducet mortem. * Si suffla- 14
ueris quasi ignis exardebit; &
si expueris super illam, extin-
guetur. vtraque ex ore profi-
ciscuntur. * Susurro & bilin- 15
guis maledictus; multos enim
turbauit pacem habentes.
* Lingua tertia multos cõ- 16
mouit, & dispersit illos de
gente in gentem.
* Ciuitates muratas diuitũ 17
destruxit, & domos magnato- C
rum effodit.
* Virtutes populorum con- 18
cidit, & gentes fortes dissol-
uit. * Lingua tertia mulieres 19
viratas eiecit, & priuauit illas
laboribus suis.
* Qui respicit illam, non 20
habebit requiem, nec habebit
amicum in quo requiescat.
* Flagelli plaga liuorem fa- 21
cit: plaga autem linguæ com-
minuet ossa.
* Multi ceciderunt in ore 22
gladij, sed non sic quasi qui
interierũt per linguam suam.
* Beatus qui tectus est à lin 23
gua nequam, qui in iracun-
dia illius non transiuit, & qui
non attraxit iugum, & in vin-
culis eius non est ligatus.
* Iugum enim illius iugum 24
ferreum est, & vinculum illius
vinculum æreum est.
* Mors illius mors nequis- 25
sima, & vtilis potius inferus D
quàm illa.
* Perseuerantia illius non 26
permanebit, sed obtinebit
vias iniustorũ. In flamma sua
non comburet iustos.

* ἀνὴρ ἁμαρτωλὸς ταράξει φί- 11
λους, καὶ ἀναμέσον εἰρηνευόντων
ἐμβαλεῖ διαβολήν.
* κατὰ τὴν ὕλην τοῦ πυρὸς οὕτως 12
ἐκκαυθήσεται, κατὰ τὴν στερέωσιν τῆς
μάχης τὸ πῦρ αὐξηθήσεται, κατὰ τὴν
ἰσχὺν τοῦ ἀνθρώπου ὁ θυμὸς αὐτοῦ
ἔσται, καὶ κατὰ τὸν πλοῦτον τοῦ ἀνθρώ-
που ἀνυψοῖ ὀργὴν αὐτοῦ.
* ἔρις κατασπευδομένη ἐκκαίει 13
πῦρ, καὶ μάχη κατασπεύδουσα ἐκ-
χέει αἷμα.
* ἐὰν φυσήσῃς εἰς σπινθῆρα καή- 14
σεται, καὶ ἐὰν πτύσῃς ἐπ' αὐτὸν ἀπο-
σβεσθήσεται· καὶ ἀμφότερα ἐκ τοῦ
στόματός σου ἐκπορεύεται.
* ψίθυρον καὶ δίγλωσσον κατα- 15
ράσασθε· πολλοὺς γὰρ εἰρηνεύοντας
ἀπώλεσαν.
* γλῶσσα δισσὴ πολλοὺς ἐσά- 16
λευσε, καὶ διέστησεν αὐτοὺς ἀπὸ ἔθνους
εἰς ἔθνος.
* καὶ πόλεις ὀχυρὰς καθεῖλε, καὶ 17
οἰκίας μεγιστάνων κατέστρεψε.
* γλῶσσα δισσὴ γυναῖκας ἀν- 19
δρείας ἐξέβαλε, καὶ ἐστέρησεν αὐ-
τὰς τῶν πόνων αὐτῶν.
* ὁ προσέχων αὐτῇ οὐ μὴ εὕρῃ 20
ἀνάπαυσιν, οὐδὲ κατασκηνώσει με-
τὰ ἡσυχίας.
* πληγὴ μάστιγος ποιήσει μώ- 21
λωπα, πληγὴ δὲ γλώσσης συνθλά-
σει ὀστέα.
* πολλοὶ ἔπεσον ἐν στόματι μα- 22
χαίρας, καὶ οὐχ ὡς οἱ πεπτωκότες
διὰ γλῶσσαν.
* μακάριος ὁ σκεπασθεὶς ἀπὸ 23
προσώπου αὐτῆς, ὃς οὐ διῆλθεν ἐν
τῷ θυμῷ αὐτῆς.
* ὃς οὐχ εἵλκυσε τὸν ζυγὸν αὐ- 24
τῆς, καὶ ἐν τοῖς δεσμοῖς αὐτῆς οὐκ
ἐδέθη. ὁ γὰρ ζυγὸς αὐτῆς ζυγὸς
σιδηροῦς, καὶ οἱ δεσμοὶ αὐτῆς δεσ-
μοὶ χαλκοῖ.
* θάνατος πονηρὸς ὁ θάνατος 25
αὐτῆς, καὶ λυσιτελὴς μᾶλλον ὁ ᾅ-
δης αὐτῆς.
* οὐ μὴ κρατήσῃ εὐσεβῶν, καὶ ἐν 26
τῇ φλογὶ αὐτῆς οὐ μὴ καήσονται.

11 * *Vir peccator turbabit
amicos, & in medium pacem
habentium immittet calum-
niam.*
12 * *Secundũ materiã ignis
sic incendetur, secundum fir-
mamentum rixæ ignis auge-
bitur; secundum robur homi-
nis ira eius erit, & secundũ
diuitias hominis exaltat irã
suam.*
13 * *Certamen festinatum in-
cendit ignem, & lis festi-
nans effundit sanguinem.*
14 * *Si insufflaueris in scintillã,
accendetur; & si expueris
super illam, extinguetur. &
vtraque ex ore tuo profici-
scuntur.*
15 * *Susurronem & bilin-
guem maledicite; multos e-
nim pacem habentes perdi-
derunt.*
16 * *Lingua duplex multos
commouit, & diuisit illos de
gente in gentem.*
17 * *Et ciuitates munitas
destruxit, & domos magna-
tum euertit.*
19 * *Lingua duplex mulieres
fortes eiecit, & priuauit eas
laboribus suis.*
20 * *Qui attendit illi, non
inueniet requiem, neque ha-
bitabit cum silentio.*
21 * *Plaga flagelli faciet liuo-
rem; plaga autem linguæ cõ-
minuet ossa.*
22 * *Multi ceciderunt in ore
gladij, & non vt qui cecide-
runt propter linguam.*
23 * *Beatus qui protectus est
à facie eius, qui non transiuit
in iracundia illius.*
24 * *Qui non traxit iugum
illius, & in vinculis eius
non est ligatus. nam iugum
illius iugum ferreum, & vin
cula illius vincula ærea.*
25 * *Mors nequam mors il-
lius, & vtilis potius infer-
nus quàm illa.*
26 * *Non dominabitur pio-
rum, & in flamma eius non
comburentur.*

** Qui derelinquunt Do-* 27
minum, incident in illam, & in illis exardescet, & nō ex-
tinguetur. Immittetur in il-
los quasi leo, & quasi pardus
vastabit illos.
** Ecce circumualla posses-* 28
sionem tuā spinis, & ori tuo
fac ianuas & seras.
** Argentum tuum & au* 29
rum tuum confla, & sermo-
nis tui fac stateram, & ori
tuo fac portam & seram.
** Et attende ne fortè la-* 30
baris in illis. Ne cadas in
conspectu insidiantis.

CAP. XXIX.

QVi facit misericordiam, 1
fœnerabitur proximo;
& qui præualet manu sua,
seruat mandata.
** Fœnerare proximo in* 2
tempore necessitatis illius, et
iterum redde proximo ad
tempus.
** Confirma verbum tuū,* 3
& fideliter age cum illo, &
in omni tempore inuenies ne-
cessitatem tuam.
** Multi quasi inventio-* 4
nem æstimauerunt fœnus, et
præstiterunt laborem his qui
adiuuerunt se.
** Donec accipiat deoscu-* 5
latur manus eius, & in pe-
cuniis proximi humiliabit vo
cem.
** Et in tempore redditio-* 6
nis protrahet tempus, &
reddet verbum pigritiæ, &
tempus causabitur.
** Si autem potuerit dare,* 7
vix afferet dimidium, &
computabit illud quasi in-
*uentionem. * Si autem non,* 8
priuauit illum pecunijs suis,
& acquisiuit illum gratis
*inimicum. * Maledicta &* 9
conuitia reddet illi, pro gloria
reddet illi ignominiam.
** Multi igitur causa mali-* 10
tiæ auerterunt hominem, de-
fraudari autem timuerunt.
** Veruntamen in humili-* 11
tate magno animo esto, & in
eleemosyna ne trahas illum.

27 * Οἱ καταλείποντες τὸν κύριον
ἐμπεσοῦνται εἰς αὐτήν, καὶ ἐν αὐτοῖς
ἐκκαυθήσεται, καὶ οὐ μὴ σβεσθῇ. ἐπα-
ποσταλήσεται αὐτοῖς ὡς λέων, καὶ ὡς
πάρδαλις λυμανεῖται αὐτούς.
28 * ἴδε περίφραξον τὸ κτῆμά σου
ἀκάνθαις, καὶ τῷ στόματί σου ποίη-
σον θυρώματα καὶ μοχλούς.
29 * τὸ ἀργύριόν σου καὶ χρυσίον σου
κατάδησον, καὶ τοῦ λόγου σου ποίη-
σον ζυγόσταθμον, καὶ τῷ στόματι σου
ποίησον θύραν καὶ μοχλόν.
30 * καὶ πρόσεχε μήπως ὀλισθή-
σῃς ἐν αὐτοῖς. μὴ πέσῃς κατέναντι
ἐνεδρεύοντος.

κθ´.

1 * Ὁ ποιῶν ἔλεος δανειεῖ τῷ πλη-
σίον, καὶ ὁ ἐπισχύων τῇ χειρὶ αὐτοῦ
τηρεῖ ἐντολάς.
2 * δάνεισον τῷ πλησίον ἐν καιρῷ
χρείας αὐτοῦ, καὶ πάλιν ἀπόδος τῷ
πλησίον εἰς τὸν καιρόν.
3 * στερέωσον λόγον σου, καὶ πιστώθητι
μετ᾽ αὐτοῦ, καὶ ἐν παντὶ καιρῷ εὑρή-
σεις τὴν χρείαν σου.
4 * πολλοὶ ὡς εὕρημα ἐνόμησαν
τὸ δάνος, καὶ παρέσχον κόπον τοῖς
βοηθήσασιν αὐτοῖς.
5 * ἕως οὗ λάβῃ καταφιλεῖ χεῖρας
αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ τῶν χρημάτων τοῦ πλη-
σίον ταπεινώσει φωνήν.
6 * καὶ ἐν καιρῷ ἀποδόσεως παρελ-
κύσει χρόνον, καὶ ἀποδώσει λόγον ἀκη-
δίας καὶ τὸν καιρὸν αἰτιάσεται.
7 * ἐὰν δὲ ἰσχύσῃ δοὺς, μόλις κο-
μιεῖται τὸ ἥμισυ, καὶ λογιεῖται αὐτὸ
ὡς εὕρεμα.
8 * εἰ δὲ μή, ἀπεστέρησεν αὐτὸν τῶν
χρημάτων αὐτοῦ, καὶ ἐκτήσατο αὐ-
τὸν δωρεὰν ἐχθρόν.
9 * κατάρας καὶ λοιδορίας ἀποδώ-
σει αὐτῷ, ἀντὶ δόξης ἀποδώσει αὐτῷ
ἀτιμίαν.
10 * πολλοὶ οὖν χάριν πονηρίας ἀ-
πέστρεψαν τὸν ἄνθρωπον, ἀποστερη-
θῆναι δὲ εὐλαβήθησαν.
11 * πλὴν ἐπὶ ταπεινώσει μακρο-
θύμησον, καὶ ἐπὶ ἐλεημοσύνῃ μὴ
παρελκύσῃς αὐτόν.

27 * Qui derelinquunt Domi-
num, incidēt in illam, & exar-
debit in illis, & non extingue-
tur, & immittetur in illos quasi
leo, & quasi pardus lędet illos.
28 * Sepi aures tuas spinis, &
linguam nequam noli audire;
& ori tuo facito ostia, & seras
29 auribus tuis. * Aurum tuum
& argentum tuum confla, &
verbis tuis facito stateram, &
frænos ori tuo rectos.
30 * Et attende, ne fortè laba-
ris in lingua, & cadas in con-
spectu inimicorum insidian-
tium tibi, & sit casus tuus in-
sanabilis in mortem.

CAP. XXIX.

1 A QVi facit misericordiam, fœ-
neratur proximo suo; &
qui præualet manu, mandata
2 seruat. * Fœnerare proximo
tuo in tempore necessitatis il-
lius, & iterum redde proximo
in tempore suo.
3 * Confirma verbum, & fi-
deliter age cum illo, & in om-
ni tempore inuenies quod ti-
bi necessarium est.
4 * Multi quasi inuentionem
æstimauerunt fœnus, & præ-
stiterunt molestiam his, qui
se adiuuerunt.
5 * Donec accipiant, osculan-
tur manus dātis; & in promis-
sionibus humiliant vocē suā.
6 * Et in tempore redditionis
postulabit tempus, & loque-
tur verba tædij & murmura-
tionum, & tempus causabitur.
7 * Si autem potuerit redde-
B re, aduersabitur: solidi vix red
det dimidium, & computabit
illud quasi inuentionem.
8 * Sin autem fraudabit illum
pecunia sua, & posidebit illū
inimicum gratis.
9 * Et conuitia & maledicta
reddet illi; & pro honore &
beneficio reddet illi cōtume-
10 liam. * Multi non causa ne-
quitiæ non fœnerati sunt, sed
fraudari gratis timuerunt.
11 * Veruntamen super humi-
lem animo fortior esto, & pro
eleemosyna non trahas illum.

* Propter mādatum aſſume 12
pauperem,& propter inopiam
eius ne dimittas eum vacuum.
* Perde pecuniā propter fra- 13
trē & amicū,& nō abſcōdas il-
lam ſub lapide in perditionē.
* Pone theſaurū tuū in præ- 14
ceptis Altiſſimi,& proderit ti-
Sup.17.c bi magis quàm aurū. * Con- 15
clude eleemoſynam in corde C
pauperis, & hæc pro te exora-
bit ab omni malo. * Eleemo- 16
ſyna viri quaſi ſaccul' cū ipſo,
& gratiā hominis quaſi pupil-
lā cōſeruabit: * & poſtea reſur 17
get & retribuet illis retribu-
tionē vnicuiq; in caput illorū.
* Super ſcutū potētis,& ſuper 18
lanceā aduerſus inimicū tuum
pugnabit. * Vir bonus fidem 19
facit ꝓximo ſuo;& qui ꝑdide-
rit cōfuſionē,derelinquet ſibi.
*Gratiā fideiuſſoris ne obliui- 20
ſcaris;dedit enim pro te animā
ſuā. * Repromiſſorē fugit pec- 21
cator & immūdus. * Bona re- 22
promiſſoris ſibi aſſcribit pec-
cator; & ingratus ſenſu dereli-
quit liberantē ſe. * Vir repro- 23
mittit de proximo ſuo; & cùm
perdiderit reuerentiā,derelin-
quetur ab eo. * Repromiſſio 24
nequiſſima multos perdidit
diligentes; & commouit illos
quaſi fluctus maris. * Viros 25
potētes gyrans migrare fecit,
& vagati ſunt in gētibus alie-
nis. *Peccator trāſgrediēs mā- 26
datū Dñi, incidit in ꝓmiſſio- D
nē nequā: & q̄ conatur multa
agere,incidet in iudiciū. *Re- 27
cupera proximū ſecundū vir-
tutē tuā, & attēde tibi ne inci-
das. *Initiū vitę hominis aqua 28
Inf.9.d. & panis, & veſtimentū,& do-
mus protegens turpitudinem.
* Melior eſt victus pauperis 29
ſub tegmine aſſerū, quàm epu
læ ſplēdidę in peregrē ſine do-
micilio. *Minimū pro magno 30
placeat tibi, & improperium
peregrinationis non audies.
* Vita nequam hoſpitandi de 31
domo in domum: & vbi di-
ſputabitur, non fiducialiter
aget, nec aperiet os.

ECCLESIASTIC.

* χάριν ἐντολῆς ἀντιλαβοῦ πέ- 12
νητος, καὶ κατὰ τὴν ἔνδειαν αὐτοῦ μὴ
ἀποστρέψῃς αὐτόν.
* ἀπόλεσον ἀργύριον διὰ φίλον 13
καὶ ἀδελφόν, καὶ μὴ κατακρυβε αὐτὸ
ὑπὸ τὸν λίθον εἰς ἀπώλειαν.
* θὲς τὸν θησαυρόν σου κατ' ἐν- 14
τολὰς ὑψίστου, καὶ λυσιτελήσει σοι
μᾶλλον ἢ τὸ χρυσίον.
* σύγκλεισον ἐλεημοσύνην ἐν 15
τοῖς ταμείοις σου, καὶ αὐτὴ ἐξελεῖται
σε ἐκ πάσης κακώσεως.
* ὑπὲρ ἀσπίδα κράτους καὶ ὑπὲρ 18
δόρυ ἀλκῆς κατέναντι ἐχθροῦ πολε-
μήσει ὑπὲρ σοῦ.
* ἀνὴρ ἀγαθὸς ἐγγυήσε(ται) τὸν πλη 23
σίον, καὶ ἀπολωλεκὼς αἰσχύνην, ἐγ-
καταλείψει αὐτόν.
* χάριτας ἐγγύου μὴ ἐπιλάθῃ, 20
ἔδωκε γὰρ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ὑπὲρ σοῦ.
* ἀγαθὴν ἐγγύην ἀνατρέψει ἁ- 21
μαρτωλός.
* ἐγγύων φεύξεται ἁμαρτωλὸς 22
καὶ ἀχάριστος, ἐν διανοίᾳ καταλείψει
τὸν ῥυσάμενον αὐτόν.
* ἐγγύη πολλοὺς ἀπώλεσε κατευ- 24
θύνοντας, καὶ ἐσάλευσεν αὐτοὺς ὡς
κῦμα θαλάσσης.
* ἄνδρας δυνατοὺς ἀπῴκισε, 25
καὶ ἐπλανήθησαν ἐν ἔθνεσιν ἀλλο-
τρίοις.
* ἁμαρτωλὸς παραβαίνων ἐντο- 26
λὰς κυρίου ἐμπεσεῖται εἰς ἐγγύην,
καὶ διώκων ἐργολαβίας ἐμπεσεῖ-
ται εἰς κρίσεις. * ἀντιλαβοῦ τοῦ 27
πλησίον κατὰ δύναμίν σου, καὶ πρόσε-
χε σεαυτῷ μὴ ἐμπέσῃς.
* ἀρχὴ ζωῆς ἀνθρώπου ὕδωρ 28
καὶ ἄρτος καὶ ἱμάτιον, καὶ οἶκος καλύ-
πτων ἀσχημοσύνην.
* κρείσσων βίος πτωχοῦ ὑπὸ 29
σκέπῃ δοκῶν, ἢ ἐδέσματα λαμ-
πρὰ ἐν ἀλλοτρίοις.
* ἐπὶ μικρὰ καὶ μεγάλα εὐδο- 30
κίαν ἔχε, καὶ ὀνειδισμὸν οἰκίας σου μὴ
ἀκούσῃς.
* ζωὴ πονηρὰ ἐξ οἰκίας εἰς οἰ- 31
κίαν, καὶ οὗ παροικήσεις, οὐκ ἀνοί-
ξεις στόμα.

12 * *Gratia mandati adiuua*
pauperē, & in egeſtate eius
ne auertas eum.
13 * *Perde argentum pro-*
pter amicum & fratrem; et
ne abſcondas illud ſub lapide
in perditionem.
14 * *Pone theſaurum tuum*
ſecundùm præcepta Altiſſi-
mi, & proderit tibi magis
quàm aurum.
15 * *Conclude eleemoſynam*
in penetralibus tuis, & ipſa
eruet te de omni malo.
18 * *Super ſcutum fortitudi-*
nis,& ſuper lanceam poten-
tiæ contra inimicum pugna-
bit pro te.
23 * *Vir bonus ſpondebit pro*
proximo, & qui perdidit ve
recundiam,relinquet illum.
20 * *Gratias fideiuſſoris ne*
obliuiſcaris, dedit enim ani-
mam ſuam pro te.
21 * *Bonam fideiuſſionē euer-*
tet peccator.
22 * *Fideiuſſiones fugiet pec-*
cator & inutilis, in cogita-
tione relinquet illum qui li-
berauit ſe.
24 * *Fideiuſſio multos perdi-*
dit diuites, & commouit il-
los quaſi fluctus maris.
25 * *Viros potentes migrare*
fecit, & vagati ſunt in gen
tibus alienis.
26 * *Peccator tranſgrediens*
mandata Domini incidet in
ſponſionem,& qui perſequi-
tur mercedes, incidet in iu-
dicia.
27 * *Recupera proximum ſe-*
cundùm potentiam tuam, et
attende tibi ipſi ne cadas.
28 * *Initium vitæ hominis*
aqua & panis, & veſtimen
tum, & domus tegens tur-
29 *pitudinem.* * *Melior victus*
pauperis ſub tegmine trabiū,
quàm epulæ ſplendidæ inter
30 *alienos.* * *Super parua &*
magna complacentiam habe,
& improperium domus tuæ
31 *non audias.* * *Vita mala de*
domo in domum, & vbi pe-
regrinus eris, non aperies os.

32 *Hospitio suscipies & potum dabis in ingrata, & super hæc amara audies.

33 *Transi, peregrine orna mensam, & si quid in manu tua ciba me.

34 *Exi peregrine à facie gloriæ, opus est domo, hospitio susceptus est à me frater.

35 *Grauia hæc habenti prudentiam, increpatio domus & improperiũ fœneratoris.

CAP. XXX.

1 QVi diligit filium suum, assiduabit flagella illi, vt lætetur in nouissimis suis.

2 *Qui docet filium suum, lætabitur in illo, & in medio notorum in illo gloriabitur.

3 *Qui docet filium in zelum mittet inimicum, & coram amicis exultabit in illo.

4 *Mortuus est eius pater & quasi non est mortuus; similem enim sibi reliquit post se.

5 *In vita sua vidit & lætatus est in illo, & in obitu suo non est contristatus.

6 *Contra inimicos reliquit defensorem, & amicis reddentem gratiam.

7 *Abstergens filiũ colligabit vulnera eius, & in omni clamore turbabuntur viscera sua.

8 *Equus nõ domitus euadit durus, & filius dissolutus euadit præceps.

9 *Lacta filium, & pauere faciet te: collude cum eo, & contristabit te.

10 *Ne corrideas illi, ne doleas, & in nouissimis quatias dentes.

11 *Ne des illi licentiam in iuuentute, & ne despicias ignorantias illius.

12 *Curua collum eius in iuuẽtute, & frange latera eius dum est paruus. ne fortè induratus non obediat tibi, & erit tibi dolor animæ.

32 *ξενιεῖς καὶ ποτιεῖς εἰς ἀχάριστα, καὶ πρὸς ἐπὶ τούτοις πικρὰ ἀκούσεις.

33 *πάρελθε, πάροικε κόσμησον τράπεζαν, καὶ εἴ τι ἐν τῇ χειρί σου ψώμισόν με.

34 *ἔξελθε πάροικε ἀπὸ προσώπου τῆς δόξης, χρεία τῆς οἰκίας, ἐπεξένωταί μοι ὁ ἀδελφός.

35 *βαρέα ταῦτα ἔχοντι φρόνησιν, ἐπιτίμησις οἰκίας καὶ ὀνειδισμὸς δανειστοῦ.

λ΄.

1 *Ὁ ἀγαπῶν τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ἐνδελεχίσει μάστιγας αὐτῷ, ἵνα εὐφρανθῇ ἐπ᾽ ἐσχάτων αὐτοῦ.

2 *ὁ παιδεύων υἱὸν αὐτοῦ εὐφρανθήσεται ἐπ᾽ αὐτῷ, καὶ ἀναμέσον γνωρίμων ἐπ᾽ αὐτῷ καυχήσεται.

3 *ὁ διδάσκων τὸν υἱὸν παραζηλώσει τὸν ἐχθρόν, καὶ ἔναντι φίλων ἀγαλλιάσεται ἐπ᾽ αὐτῷ.

4 *ἐτελεύτησεν αὐτοῦ ὁ πατήρ, καὶ ὡς οὐκ ἀπέθανεν, ὅμοιον γὰρ αὐτῷ κατέλιπε μετ᾽ αὐτόν.

5 *ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ εἶδε καὶ εὐφράνθη ἐπ᾽ αὐτῷ, καὶ ἐν τῇ τελευτῇ αὐτοῦ οὐκ ἐλυπήθη.

6 *ἐναντίον ἐχθρῶν κατέλιπεν ἔκδικον, καὶ τοῖς φίλοις ἀνταποδιδόντα χάριν.

7 *περιψήχων υἱὸν καταδεσμεύσει τραύματα αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ πάσῃ βοῇ ταραχθήσεται σπλάγχνα αὐτοῦ.

8 *ἵππος ἀδάμαστος ἐκβαίνει σκληρός, καὶ υἱὸς ἀνειμένος ἐκβαίνει προαλής.

9 *τιθήνησον τέκνον καὶ ἐκθαμβήσει σε, σύμπαιξον αὐτῷ καὶ λυπήσει σε.

10 *μὴ συγγελάσῃς αὐτῷ, ἵνα μὴ ὀδυνηθῇς καὶ ἐπ᾽ ἐσχάτων γομφιάσῃ τοὺς ὀδόντας.

11 *μὴ δῷς αὐτῷ ἐξουσίαν ἐν νεότητι, καὶ μὴ παρίδῃς τὰς ἀγνοίας αὐτοῦ.

12 *κάμψον τὸν τράχηλον αὐτοῦ ἐν νεότητι, καὶ θλάσον τὰς πλευρὰς αὐτοῦ ὡς ἔστι νήπιος. μήποτε σκληρυνθεὶς ἀπειθήσῃ σοι, καὶ ἔσται σοι ὀδύνη ψυχῆς.

32 *Hospitabitur, & pascet, & potabit ingratos, & adhuc amara audiet.

33 *Transi hospes, & orna mẽsam: & quæ in manu habes, ciba cæteros.

34 *Exi à facie honoris amicorum meorum, necessitudine domus meæ, hospitio mihi factus es frater.

35 *Grauia hæc homini habẽti sensum: correptio domus & improperium fœneratoris.

CAP. XXX.

1 A QVi diligit filium suum, assiduat illi flagella, vt lætetur in nouissimo suo, & non palpet proximorum ostia. Pro. 13. d Ibid. 23. b

2 *Qui docet filiũ suum, laudabitur in illo; & in medio domesticorum in illo gloriabitur.

3 *Qui docet filiũ suũ, in zelũ mittit inimicũ, & in medio amicorum gloriabitur in illo.

4 *Mortuus est pater eius, & quasi nõ est mortuus; similem enim reliquit sibi post se.

5 *In vita sua vidit, & lætatus est in illo: in obitu suo non est contristatus, nec confusus est coram inimicis.

6 *Reliquit enim defensorem domus cõtra inimicos, & amicis reddentem gratiam.

7 *Pro animabus filiorum colligabit vulnera sua, & super omnem vocem turbabuntur viscera eius.

8 *Equus indomitus euadet
B durus, & filius remissus euadet præceps.

9 *Lacta filium tuum, & pauentem te faciet: lude cum eo, & contristabit te.

10 *Non corrideas illi, ne cõdoleas, & in nouissimo obstupescent dentes tui.

11 *Non des illi potestatem in iuuentute, & ne despicias cogitatus illius.

12 *Curua ceruicem eius in iuuentute, & tunde latera eius dum infans est, ne fortè induret & non credat tibi, & erit tibi dolor animæ. Sup. 7. d

* Doce filium tuũ, & operare 13
in illo, ne in turpitudinẽ illius
offendas. * Melior est pauper 14
sanus & fortis viribus, quàm
diues imbecillis & flagellatus
malitia. * Salus animæ in san- 15
ctitate iustitiæ, & melior est C
omni auro & argento; & cor-
pus validũ, quàm census im-
mensus. * Non est census su- 16
per censum salutis corporis; &
non est oblectamentum super
Sup. 20 d cordis gaudium. * Melior est 17
mors quàm vita amara; & re-
quies æterna, quàm languor
perseuerans. * Bona abscon- 18
dita in ore clauso quasi appo-
sitiones epularum circumpo-
Dan. 14 b sitæ sepulchro. * Quid prode- 19
rit libatio idolo? nec enim mã-
ducabit, nec odorabitur: sic
qui effugatur à Dño, & portãs
mercedes iniquitatis. * Videns 20
oculis & ingemiscẽs; sicut spa-
do complectens virginem, &
suspirans. * Tristitiam non 21
des animæ tuæ, & non affligas D
temetipsum in consilio tuo.
* Iocunditas cordis, hæc est 22
vita hominis, & thesaurus si-
ne defectione sanctitatis: &
exultatio viri est longæuitas.
* Miserere animæ tuæ pla- 23
cens Deo & contine, & con-
grega cor tuum in sanctitate
eius, & tristitiam longè expel-
le à te. * Multos enim occi- 24
dit tristitia, & non est vtilitas
in illa.
* Zelus & iracũdia minuunt 25
dies, & ante tempus senectam
adducet cogitatus.
* Splendidum cor bonum 26
in epulis est; epulæ enim illius
diligenter fiunt.

CAP. XXXI.

Vigilia honestatis tabefaciet 1
carnes, & cogitatus illius A
auferet somnum.
* Cogitatus præscientiæ a- 2
uertit sensum; & infirmitas
grauis sobriam facit animam.
* Laborabit diues in con- 3
gregatione substantiæ, & in
requie sua replebitur bonis
suis.

13 * παίδευσον τὸν υἱόν σου, καὶ ἐργάσαι ἐν αὐτῷ, ἵνα μὴ ἐν τῇ ἀσχημοσύνῃ αὐτοῦ προσκόψῃς.

14 * κρείσσων πτωχὸς ὑγιὴς καὶ ἰσχύων τῇ ἕξει, ἢ πλούσιος μεμαστιγωμένος εἰς τὸ σῶμα αὐτοῦ.

15 * ὑγεία καὶ εὐεξία βέλτιον παντὸς χρυσίου, καὶ σῶμα ἔρρωσον ἢ ὄλβος ἀμέτρητος.

16 * οὐκ ἔστι πλοῦτος βελτίων ὑγείας σώματος, καὶ οὐκ ἔστιν εὐφροσύνη ὑπὲρ χαρὰν καρδίας.

17 * κρείσσων θάνατος ὑπὲρ ζωὴν πικρὰν ἢ ἀρρώστημα ἔμμονον.

18 * ἀγαθὰ κεκλεισμένα ἐπὶ στόματι κεκλεισμένῳ, θέματα βρωμάτων παρακείμενα τάφῳ.

19 * τί συμφέρει κάρπωσις εἰδώλῳ, οὔτε γὰρ ἔδεται, οὔτε μὴ ὀσφρανθῇ· οὕτως ὁ ἐκδιωκόμενος ὑπὸ κυρίου.

20 * ὁ βλέπων ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ στενάζων, ὥσπερ εὐνοῦχος περιλαμβάνων παρθένον καὶ στενάζων.

21 * μὴ δῷς εἰς λύπην τὴν ψυχήν σου, καὶ μὴ θλίψῃς σεαυτὸν ἐν βουλῇ σου.

22 * εὐφροσύνη καρδίας αὐτὴ ζωὴ ἀνθρώπου, καὶ ἀγαλλίαμα ἀνδρὸς μακροημέρευσις.

23 * ἀγάπα τὴν ψυχήν σου, καὶ παρακάλει τὴν καρδίαν σου· καὶ λύπην μακρὰν ἀπόστησον ἀπὸ σοῦ.

24 * πολλοὺς γὰρ ἀπώλεσε καὶ ἀπέκτεινεν ἡ λύπη.

25 * ζῆλος καὶ θυμὸς ἐλαττοῦσιν ἡμέρας, καὶ πρὸ καιροῦ γῆρας ἄγει μέριμνα. 26 * λαμπρὰ καρδία καὶ ἀγαθὴ ἐπὶ ἐδέσμασι τῶν βρωμάτων αὐτῆς ἐπιμελής ἐστι.

λα'.

1 * Αγρυπνία πλούτου ἐκτήκει σάρκας, καὶ ἡ μέριμνα αὐτοῦ ἀφιστᾷ ὕπνου.

2 * μέριμνα ἀγρυπνίας ἀπαιτήσει νυσταγμόν, καὶ ἀρρώστημα βαρὺ ἐκνήψει ὕπνος.

3 * ἐκοπίασε πλούσιος ἐν συναγωγῇ χρημάτων, καὶ ἐν τῇ ἀναπαύσει ἐμπίπλαται τρυφημάτων αὐτοῦ.

13 ** Doce filium tuum, & operare in illo, ne in turpitudine illius offendas.*

14 ** Melior pauper sanus & fortis habitudine, quàm diues flagellatus in corpus suũ.*

15 ** Sanitas & bona habitudo melius omni auro; & corpus validum, quàm opes immensæ.*

16 ** Non sunt diuitiæ meliores sanitate corporis, & non est lætitia super gaudium cordis.*

17 ** Melior mors super vitam amaram, aut languorem perseuerantem.*

18 ** Bona clausa in ore clauso; positiones epularum adiacentes sepulchro.*

19 ** Quid prodest libatio idolo? neque enim edet, neq; odorabitur. sic qui persecutionẽ patitur à Domino.*

20 ** Videns in oculis, & gemiscens, sicut spado complectens virginem & suspirans.*

21 ** Ne des in tristitiam animam tuam, & ne affligas teipsum in consilio tuo.*

22 ** Lætitia cordis ipsa vita hominis, & exultatio viri longitudo dierum.*

23 ** Dilige animam tuam, & consolare cor tuum: & tristitiam longè remoue à te.*

24 ** Multos enim perdidit & occidit tristitia.*

25 ** Zelus & iracundia minuunt dies, & ante tempus senectam ducit cura.*

26 ** Splendidum cor & bonum in epulationibus ciborũ eius curam geret.*

CAP. XXXI.

1 *Vigilia diuitiarũ tabefacit carnes, & cura earum auertit à somno.*

2 ** Cura vigiliæ repetet dormitationem, & infirmitatem grauẽ moderatam faciet somnus.*

3 ** Laborauit diues in congregatione diuitiarum, & in requie repletur delitiis suis.*

*Laborauit pauper in di- 4
minutione vitæ, & in fine
suo indigens fit.* *Qui diligit 5
aurum, nõ iustificabitur; &
qui sequitur corruptionẽ, hic
replebitur.* *Multi ligati 6
sunt gratia auri, & facta est
perditio eorum contra faciem
ipsorum.* *Lignum offensio- 7
nis est sacrificantibus ei, &
omnis insipiens capietur in
illo.* *Beatus diues qui in- 8
uentus est sine macula, et qui
post aurum non abijt.*
*Quis est hic & beatum 9
dicemus eum? fecit enim mi-
rabilia in populo suo.*
*Quis probatus est in il- 10
lo & perfectus est, & erit
in gloriationem? Quis potuit
transgredi, et non transgres-
sus est, & facere malitiam,
& non fecit?*
*Ideo firmabuntur bona 11
illius, & eleemosynas illius
enarrabit ecclesia.*
*In mensa magna cùm se- 12
deris, ne aperias guttur tuũ
super illam.*
*Et non dicas, multa qui- 13
dem quæ sunt super ipsam.*
*Memento quoniam ma 14
lum oculus nequam.*
*Nequius oculo quid 15
creatum est? Ideo ab omni fa
cie lachrymatur.*
*Quocunque inspexeris, 16
ne extendas manum tuam.*
*Et ne cõiunctus sis cum 17
eo in catino.*
*Intellige quæ sunt proxi- 18
mi ex te ipso, et in omni ver-
bo cogita. Comede vt homo
apposita tibi, & non nimis
deuores, ne odio habearis.*
*Desine prius gratia di- 19
sciplinæ, et ne sis insatiabilis,
fortè offendas.*
*Et si in medio multorum 20
sedisti, prior illis ne extendas
manũ tuã.* *Quàm sufficiens 21
homini erudito exiguum, &
in cubiculo suo non anhelat!
Somnus sanitatis in intesti-
no moderato surrexit manè,
& anima eius cum eo.*

4 ἐκοπίασε πτωχὸς ἐν ἐλαττώ-
σει βίου, καὶ ἐν τῇ ἀναπαύσει αὐτοῦ
ἐπιδεὴς γίνεται.
5 ὁ ἀγαπῶν χρυσίον οὐ δικαιωθή-
σεται, καὶ ὁ διώκων διαφθορὰν, οὗτος
πλησθήσεται.
6 πολλοὶ ἐδόθησαν χάριν χρυ-
σίου, καὶ ἐγενήθη ἡ ἀπώλεια αὐτῶν
κατὰ πρόσωπον αὐτῶν.
7 ξύλον προσκόμματός ἐστι τοῖς
θυσιάζουσιν αὐτῷ, καὶ πᾶς ἄφρων ἁ-
λώσεται ἐν αὐτῷ.
8 μακάριος πλούσιος ὃς εὑρέ-
θη ἄμωμος, καὶ ὃς ὀπίσω χρυσίου
οὐκ ἐπορεύθη.
9 τίς ἐστιν οὗτος καὶ μακαριοῦμεν
αὐτόν; ἐποίησε γὰρ θαυμάσια ἐν λαῷ
αὐτοῦ.
10 τίς ἐδοκιμάσθη ἐν αὐτῷ καὶ ἐτε-
λειώθη, καὶ ἔσται εἰς καύχημα. τίς
ἐδύνατο παραβῆναι, καὶ οὐ παρέβη, καὶ
ποιῆσαι κακίαν, καὶ οὐκ ἐποίησε.
11 διὰ τοῦτο στερεωθήσεται τὰ ἀ-
γαθὰ αὐτοῦ, καὶ τὰς ἐλεημοσύνας
αὐτοῦ ἐκδιηγήσεται ἐκκλησία.
12 ἐπὶ τραπέζης μεγάλης καθί-
σας, μὴ ἀνοίξῃς φάρυγγά σου ἐπ᾿
13 αὐτῆς. καὶ μὴ εἴπῃς, πολλά γε
τὰ ἐπ᾿ αὐτῆς.
14 μνήσθητι ὅτι κακὸν ὀφθαλμὸς
15 πονηρός. πονηρότερον ὀφθαλ-
μοῦ τί ἔκτισται; διὰ τοῦτο ἀπὸ παν-
τὸς προσώπου δακρύει.
16 οὗ ἐὰν ἐπιβλέψῃ, μὴ ἐκτείνῃς
17 χεῖρά σου. καὶ μὴ συνθλίβου
18 αὐτῷ ἐν τρυβλίῳ. νόει τὰ τοῦ
πλησίον ἐκ σεαυτοῦ, καὶ ἐπὶ παντὶ ῥή-
ματι διανοοῦ. φάγε ὡς ἄνθρωπος
τὰ παρακείμενά σοι, καὶ μὴ διαμα-
σῶ, μὴ μισηθῇς. παῦσαι πρῶτος
19 χάριν παιδείας, καὶ μὴ ἀπληστεύου,
μήποτε προσκόψῃς.
20 καὶ εἰ ἀναμέσον πλειόνων ἐκάθι-
σας, πρότερος αὐτῶν μὴ ἐκτείνῃς
21 τὴν χεῖρά σου. ὡς ἱκανὸν ἀνθρώπῳ
πεπαιδευμένῳ τὸ ὀλίγον, καὶ ἐπὶ τῆς
κοίτης αὐτοῦ οὐκ ἀσθμαίνει. ὕπνος
ὑγείας ἐπὶ ἐντέρῳ μετρίῳ ἀνέστη
πρωΐ, καὶ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ μετ᾿ αὐτοῦ.

4 * Laborauit pauper in di-
minutione victus, & in fine
5 inopis fit. * Qui aurum di-
ligit, non iustificabitur: & qui Sup. 8. b.
insequitur consumptionem,
6 replebitur ex ea. * Multi dati
sunt in auri casus, & facta est
in specie ipsius perditio illorũ.
7 * Lignum offensionis est au-
rum sacrificantium; væ illis
qui sectantur illud: & omnis
imprudens deperiet in illo.
8 * Beatus diues qui inuen- Sup. 13. d & 22. a.
B tus est sine macula, & qui post
aurum non abiit, nec sperauit
in pecunia & thesauris.
9 * Quis est hic, & laudabi-
mus eum? fecit enim mirabilia
in vita sua.
10 * Qui probatus est in illo,
& perfectus inuentus est, &
erit illi gloria æterna: qui po-
tuit transgredi, & non est trãs-
gressus; & facere mala, & non
11 fecit. * Ideo stabilita sunt
bona illius in Domino, & elee
mosynas illius enarrabit om-
nis ecclesia Sanctorum.
12 * Supra mensam magnam
sedisti, non aperias super illam
faucem tuam prior.
13 * Non dicas si multa sunt,
14 quæ super illam sunt. * Me- Mat. 6. d
mento quoniã malus est ocu-
15 lus nequã. * Nequius oculo
quid creatũ est? ideò ab omni
facie sua lachrymabitur, cùm
16 viderit. * Ne extendas ma-
num tuam prior, & inuidia
contaminatus erubescas.
17 * Ne comprimaris in cõui-
18 uio vino. * Intellige quæ
sunt proximi tui ex te ipso. vte-
re quasi homo frugi his quæ
C tibi apponuntur; vt non cùm
manducas multum, odio ha-
19 bearis. * Cessa prior causa
disciplinæ; & noli nimius esse
20 ne fortè offendas. * Et si in
medio multorum sedisti, prior
illis ne extendas manũ tuam,
nec prior poscas bibere.
21 * Quàm sufficiens est homini
erudito vinum exiguum, & in
dormiendo non laborabis ab
illo, & non senties dolorem.

✱Vigilia & cholera, & tortu- 22
ra viro infrunito, somnus sani-
tatis in homine parco. ✱Dor- 23
miet vsq; mane, & anima illius
cum ipso delectabitur. ✱Et si 24
coact⁹ fueris in edẽdo multũ,
surge è medio & vome, & refri
gerabit te; & nõ adduces cor-
pori tuo infirmitatẽ. ✱Audi me 25
fili, & nõ spernas me, & in no-
uissimo inuenies verba mea.
✱In omnibus operibus tuis 26
esto velox, & omnis infirmitas
Pro.22.b nõ occurret tibi. ✱Splendidũ 27
in panibus benedicent labia
multorum, & testimonium
veritatis illius fidele.
✱In nequissimo pane mur- 28
murabit ciuitas, & testimoniũ D
nequitiæ illius verũ est. ✱Di- 29
ligẽtes in vino noli ꝓuocare;
multos enim exterminauit vi-
nũ. ✱Ignis ꝓbat ferrũ durũ, 30
sic vinũ corda supborũ arguet
in ebrietate potatũ. ✱Æqua 31
vita hominib⁹ vinũ in sobrie-
tate; si bibas illud moderatè,
eris sobri⁹. ✱Quæ est vita quę 32
minuitur vino? ✱Quid defrau 33
dat vitã? ✱mors. ✱Vinũ in iocũ 34
ditatẽ creatũ est, & nõ in ebrie 35
tatẽ ab initio. ✱Exultatio ani- 36
mæ & corporis vinũ moderatè
potatum. ✱Sanitas est animæ 37
& corpori, sobrius potus. ✱Vi- 38
num multũ potatũ, irritationẽ
& iram & ruinas multas facit.
✱Amaritudo animæ, vinum 39
multũ potatũ. ✱Ebrietatis a- 40
nimositas imprudentis offen-
sio, minorans virtutem, & fa-
ciens vulnera. ✱In conuiuio 41
vini nõ arguas proximũ: & nõ
despicias eum in iocunditate
illius. ✱Verba improperij nõ 42
dicas illi, & non premas illum
in repetendo. CAP. XXXII.
REctorem te posuerunt, noli 1
extolli: esto in illis quasi A
vnus ex ipsis. ✱Curam illo- 2
rum habe, & sic considera:
✱Et omni cura tua explicita 3
recumbe, vt læteris propter il-
los, & ornamentũ gratiæ acci-
pias coronam, & dignationem
consequaris corrogationis.

✱πόνος ἀγρυπνίας καὶ χολέρα 22
καὶ στρόφος μετὰ ἀνδρὸς ἀπλήστου.
✱καὶ εἰ ἐβιάσθης ἐν ἐδέσμασιν, 24
ἀνάστα μεσοπορῶν, ἔμεσον καὶ ἀνα-
παύσῃ.
✱ἄκουσόν μου τέκνον, καὶ μὴ ἐξου- 25
δενώσῃς με, καὶ ἐπ᾽ ἐσχάτων εὑρήσεις
τοὺς λόγους μου.
✱ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις σου γίνου ἐν- 26
τρεχής, καὶ πᾶν ἀῤῥώστημα οὐ μή σοι
ἀπαντήσῃ.
✱λαμπρὸν ἐπ᾽ ἄρτοις εὐλογή- 27
σαι χείλη, μαρτυρία τῆς καλλονῆς
αὐτοῦ πιστή.
✱πονηρῷ ἐπ᾽ ἄρτῳ διαγογγύσει 28
πόλις, καὶ ἡ μαρτυρία τῆς πονηρίας
αὐτοῦ ἀκριβής.
✱ἐν οἴνῳ μὴ ἀνδρείζου, πολλοὺς γὰρ 29
ἀπώλεσεν οἶνος.
✱κάμινος δοκιμάζει στόμωμα 30
ἐν βαφῇ· οὕτως οἶνος ἐν καρδίᾳ
ὑπερηφάνων ἐν μέθῃ.
✱ἐπίσον ζωῆς οἶνος ἀνθρώποις, 31
ἐὰν πίνῃς αὐτὸν ἐν μέτρῳ αὐτοῦ.
✱τίς ζωὴ ἐλασσουμένῳ οἴνῳ, καὶ 32
αὐτὸς ἔκτισται εἰς εὐφροσύνην ἀν-
θρώποις;
✱ἀγαλλίαμα καρδίας καὶ εὐ- 36
φροσύνη ψυχῆς οἶνος πινόμενος
ἐν καιρῷ αὐτάρκης.
✱πικρία ψυχῆς οἶνος πινόμενος 39
πολύς, ἐν ἐρεθισμῷ καὶ ἀντιπτώματι.
✱πληθύνει θυμὸν μέθη ἄφρονος εἰς 40
πρόσκομμα, ἐλαττοῦν ἰσχὺν καὶ
προσποιοῦν τραύματα.
✱ἐν συμποσίῳ οἴνου, μὴ ἐλέγξῃς 41
τὸν πλησίον, καὶ μὴ ἐξουδενώσῃς αὐ-
τὸν ἐν εὐφροσύνῃ αὐτοῦ.
✱λόγον ὀνειδισμοῦ, μὴ εἴπῃς αὐ- 42
τῷ, καὶ μὴ αὐτὸν θλίψῃς ἐν ἀπαν-
τήσει αὐτοῦ.

λβ΄.

✱Ἡγούμενόν σε κατέστησαν, μὴ 1
ἐπαίρου· γίνου αὐτοῖς ὡς εἷς ἐξ αὐτῶν.
✱φρόντισον αὐτῶν καὶ οὕτως κάθι- 2
σον. ✱καὶ πᾶσαν τὴν χρείαν σου 3
ποίησον, καὶ εὐδοκιμήσας ἀνάπαυ-
σαι· ἵνα εὐφρανθῇς δι᾽ αὐτοὺς καὶ εὐ-
κοσμίας χάριν, λάβῃς στέφανον.

22 ✱*Labor vigiliæ & cho-*
lera & dolor intestinorum
cum homine insatiabili.
24 ✱*Et si coactus fueris in*
epulis, surge per mediũ tran-
siens, vome & quiesces.
25 ✱*Audi me fili, & non*
spernas me, & in nouissimis
inuenies verba mea.
26 ✱*In omnibus operibus*
tuis esto velox, & omnis in-
firmitas non tibi occurret.
27 ✱*Splendidum in panibus*
benedicere labia, testimoniũ
pulchritudinis illius fidele.
28 ✱*Malo in pane murmu-*
rabit ciuitas, et testimonium
nequitiæ illius diligens.
29 ✱*In vino ne viriliter*
agas, multos enim perdidit
30 *vinũ.* ✱*Fornax probat ferru-*
minationem in tinctura. sic
vinum in corde superborum
in ebrietate.
31 ✱*Additamentum vitæ*
vinum hominibus, si biberis
illud in mensura sua.
32 ✱*Quæ vita ei qui dimi-*
nuitur vino, & illud crea-
tum est in lætitiã hominibus?
36 ✱*Exultatio cordis & læ-*
titia animæ vinum epotum
in tempore sufficiens.
39 ✱*Amaritudo animæ vi-*
num potatum multum, in ir-
ritatione & ruina.
40 ✱*Multiplicat iram ebrie-*
tas stulti in offensionem, di-
minuens virtutem & ac-
quirens vulnera.
41 ✱*In conuiuio vini, ne re-*
darguas proximum, & non
despicias eum in lætitia illius.
42 ✱*Verbum improperij non*
dicas illi, & ne illum premas
in occursu eius.

CAP. XXXII.

1 *RECtorem te cõstituerũt,*
ne extollaris; esto illis
quasi vnus ex ipsis.
2 ✱*Curam habe illorum, &*
3 *sic sede.* ✱*Et omnẽ vsum tui*
fac, & approbatus quiesce.
Vt læteris propter illos et or-
namenti gratia, accipias co-
ronam.

‡ Loquere seniori, decet 4
enim te.
‡ In diligentia autē scien- 5
tiæ & impedies musica.
‡ Vbi auscultatio, non ef- 6
fundas loquelam, & impor-
tunè ne velis videri sapiens.
‡ Signaculum carbunculi 7
in ornamento aureo, concen-
tus musicorū in cōuiuio vini.
‡ In fabricatione aurea si- 8
gnaculum smaragdi, melo-
dia musicorum super dulce
vinum.
‡ Loquere adolescens si 10
necessitas tui.
‡ Vix bis si interrogatus 11
fueris, in summam redige ser
monem.
‡ In paucis multa, esto 12
quasi sciens & simul tacens.
‡ In medio magnatum ne 13
te facias æqualem, & vbi
senes, ne multa garruleris.
‡ Ante tonitrum festinat 14
coruscatio, & ante verecun-
dum præcedet gratia.
‡ In hora excitare, & non 15
sis vltimus: accurre in do-
mum & ne desideas.
‡ Illic lude & fac cogita- 16
tiones tuas, & non in pecca-
tis, & sermone superbo.
‡ Et super hæc benedicito 17
eum qui fecit te, et inebrian-
tem te de bonis suis.
‡ Qui timet Dominū, ac- 18
cipiet doctrinam eius, & qui
diluculauerint, inuenient cō-
placentiam. ‡ Qui quærit le- 19
gem, replebitur ea; & simu-
lator scandalizabitur in ea.
‡ Qui timent Dominum 20
inuenient iudicium, & iusti-
ficationes quasi lumen incē-
dent. ‡ Homo peccator decli- 21
nat correptionem, & secun-
dum voluntatem suam inue-
nit consonantiam. ‡ Vir con- 22
silij non despiciet intelligen-
tiam; alienus autē & super-
bus non pertimescet timo-
rem. ‡ Et postquam fecit se- 23
cum sine consilio. ‡ Sine con- 24
silio nihil facias, et in facien-
do ne te pœniteat.

4 ‡ λάλησον πρεσβυτέρῳ, πρέπει
5 γάρ σοι. ‡ ἐν ἀκριβείᾳ δὲ ἐπιστή-
μης καὶ ἐμποδίσεις μουσικά.
6 ‡ ὅπου ἀκρόαμα, μὴ ἐκχέῃς λα-
λιάν, καὶ ἀκαίρως μὴ σοφίζου.
7 ‡ σφραγὶς ἄνθρακος ἐπὶ κόσ-
μῳ χρυσῷ, σύγκριμα μουσικῶν ἐν
συμποσίῳ οἴνου.
8 ‡ ἐν κατασκευάσματι χρυσῷ
σφραγὶς σμαράγδου, μέλος μου-
σικῶν ἐφ' ἡδεῖ οἴνῳ.
10 ‡ λάλησον νεανίσκε εἰ χρεία σου·
11 ‡ μόλις δὶς ἐὰν ἐπερωτηθῇς· κε-
φαλαίωσον λόγον·
12 ‡ ἐν ὀλίγοις πολλά, γίνου ὡς γι-
νώσκων καὶ ἅμα σιωπῶν.
13 ‡ ἐν μέσῳ μεγιστάνων μὴ ἐξι-
σάζου, καὶ ὅπου γέροντες μὴ πολλὰ
ἀδολέσχει.
14 ‡ πρὸ βροντῆς κατασπεύδει ἀ-
στραπή, καὶ πρὸ αἰσχυντηροῦ προ-
15 ελεύσεται χάρις. ‡ ἐν ὥρᾳ ἐξε-
γείρου, καὶ μὴ οὐράγει, ἀπότρε-
χε εἰς οἶκον καὶ μὴ ῥαθύμει.
16 ‡ ἐκεῖ παῖζε καὶ ποίει τὰ ἐνθυμή-
ματά σου, καὶ μὴ ἐν ἁμαρτίαις καὶ
λόγῳ ὑπερηφάνῳ.
17 ‡ καὶ ἐπὶ τούτοις εὐλόγησον τὸν
ποιήσαντά σε, καὶ μεθύσκοντά σε
ἀπὸ τῶν ἀγαθῶν αὐτοῦ.
18 ‡ ὁ φοβούμενος κύριον ἐκδέξεται
τὴν παιδείαν αὐτοῦ, καὶ οἱ ὀρθρίζον-
τες εὑρήσουσιν εὐδοκίαν.
19 ‡ ὁ ζητῶν νόμον ἐμπλησθήσεται
αὐτοῦ, καὶ ὁ ὑποκρινόμενος σκανδα-
λισθήσεται ἐν αὐτῷ.
20 ‡ οἱ φοβούμενοι κύριον εὑρήσου-
σι κρίμα, καὶ δικαιώματα ὡς φῶς
ἐξάψουσιν.
21 ‡ ἄνθρωπος ἁμαρτωλὸς ἐκ-
κλίνει ἐλεγμόν, καὶ κατὰ τὸ θέλημα
αὐτοῦ ἐξευρίσκει σύγκριμα.
22 ‡ ἀνὴρ βουλῆς οὐ μὴ παρίδῃ δια-
νόημα, ἀλλότριος δὲ καὶ ὑπερή-
φανος οὐ καταπτήξει φόβον.
23 ‡ καὶ μετὰ τὸ ποιῆσαι μεθ' ἑαυτοῦ
24 ἄνευ βουλῆς. ‡ ἄνευ βουλῆς μη-
δὲν ποιήσῃς, καὶ ἐν τῷ ποιῆσαι μὴ
μεταμελοῦ.

4 ‡ Loquere maior natu, decet
5 enim te. ‡ Primū verbū dili-
genti scientiam, & non im-
6 pedias musicam. ‡ Vbi au-
ditus non est, nō effundas ser-
monē, & importunè noli ex-
7 tolli in sapientia tua. ‡ Gem-
mula carbunculi in ornamen-
to auri; & cōparatio musicorū
8 in conuiuio vini. ‡ Sicut in
fabricatione auri signum est
smaragdi; sic numerus musico-
rum in iocundo & moderato
9 vino. ‡ Audi tacēs, & pro re-
B uerētia accedet tibi bona gra-
10 tia. ‡ Adolescens loquere in
tua causa vix cùm necesse fue-
11 rit. ‡ Si bis interrogatus fue-
ris, habeat caput responsum
12 tuū. ‡ In multis esto quasi in-
scius, & audi tacens simul &
13 quærens. ‡ In medio magna-
torū loqui nō præsumas, & vbi
sunt senes, nō multū loquaris.
14 ‡ Ante grandinē præibit co-
ruscatio, & ante verecundiam
præibit gratia, & pro reuerētia
15 accedet tibi bona gratia. ‡ Et
hora surgēdi nō te frices; præ-
curre autē prior in domū tuā.
16 ‡ Et illic aduocare, & illic
C lude, & age cōceptiones tuas,
& non in delictis & verbo su-
17 perbo. ‡ Super his omnibus
benedicito Dn̄m, qui fecit te,
& inebriantem te ab omnibus
18 bonis suis. ‡ Qui timet Deū,
accipiet doctrinam eius; & qui
vigilauerint ad illā, inuenient
19 benedictionem. ‡ Qui quæ-
rit legem, implebitur ab ea; &
qui insidiosè agit, scandaliza-
20 bitur ab ea. ‡ Qui timēt Deū,
inuenient iudicium iustū; &
iustitias quasi lumē accēdent.
21 ‡ Peccator homo vitabit cor-
reptionem, & secundū volun-
tatē suam inueniet cōparatio-
22 nē. ‡ Vir consilij nō disperdet
D intelligentiam: alienus & su-
perbus non pertimescet timo-
23 rem. ‡ Etiam postquam fecit
cum eo sine cōsilio, & suis in-
24 sectationibus arguetur. ‡ Fi-
li, sine consilio nihil facias, &
post factum non pœnitebis.

* In via ruinæ non eas, & 25
non offendas in lapides, nec
credas te viæ laborioſæ, ne po-
nas animæ tuæ ſcandalũ. * Et 26
à filiis tuis caue, & à domeſti-
cis tuis attende. * In omni 27
opere tuo crede ex fide animæ
tuæ: hoc eſt enim conſeruatio
mandatorum. * Qui credit 28
Deo, attẽdit mandatis: & qui
confidit in illo, non minora-
tus erit.

CAP. XXXIII.

1 TImenti Deum, non occur-
rent mala; ſed in tentatio- A
ne Deus illum conſeruabit, &
liberabit à malis. * Sapiens 2
non odit mandata & iuſtitias,
& non illidetur quaſi in pro-
cella nauis. * Homo ſenſa- 3
tus credit legi Dei, & lex illi fi-
delis. * Qui interrogationem 4
manifeſtat, parabit verbũ; &
ſic deprecatus exaudietur, &
conſeruabit diſciplinã, & tunc
Sup.21.b reſpõdebit. * Pręcordia fatui 5
quaſi rota carri, & quaſi axis
verſatilis cogitatus illius.
*Equus emiſſarius, ſic & ami- 6
cus ſubſannator, ſub omni ſu-
pra ſedente hinnit. * Quare 7
dies diem ſuperat, & iterũ lux
lucem, & annus annũ a Sole?
* A Dñi ſciẽtia ſeparati ſunt, 8
facto Sole & præceptũ cuſto-
diente, per Dei ſapientiam di-
uiduntur. * Et immutauit tẽ- 9
pora & dies feſtos ipſorum, & B
in illis dies feſtos celebraue-
runt ad horam. * Ex ipſis 10
exaltauit & magnificauit Deꝰ,
& ex ipſis poſuit in numerum
dierum, * Et omnes homi- 11
nes de ſolo & ex terra, vnde
creatus eſt Adam. * In mul- 12
titudine diſciplinæ Domini
ſeparauit eos, & immutauit
vias eorum. * Et ex ipſis be- 13
nedixit & exaltauit, & ex ipſis
ſanctificauit, & ad ſe applica-
uit, & ex ipſis maledixit & hu
miliauit, & conuertit illos à
ſeparatione ipſorum.
* Quaſi lutum figuli in ma- 14
nu ipſius, plaſmare illud &
diſponere.

* ἐν ὁδῷ ἀντιπτώματος μὴ 25
πορεύου, καὶ μὴ προσκόψεις ἐν λι-
θώδεσι· μὴ πιστεύσῃς ἐν ὁδῷ ἀπροσ-
κόπῳ.
* καὶ ἀπὸ τῶν τέκνων σου φύλα- 26
ξαι.
* ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ πίστευε 27
τῇ ψυχῇ σου, καὶ γὰρ τοῦτό ἐστι τήρη-
σις ἐντολῶν.
* ὁ πιστεύων κυρίῳ προσέχει ἐν- 28
τολῇ, καὶ ὁ πεποιθὼς ἐπ' αὐτῷ οὐκ ἐ-
λαττωθήσεται.

λγ´.

* Τῷ φοβουμένῳ τὸν κύριον οὐκ 1
ἀπαντήσει κακόν· ἀλλ' ἐν πειρασ-
μῷ καὶ πάλιν ἐξαιρεῖται αὐτόν.
* ἀνὴρ σοφὸς οὐ μισήσει νόμον, ὁ 2
δὲ ὑποκρινόμενος ἐν αὐτῷ, ὡς ἐν κα-
ταιγίδι πολλῶν.
* ἄνθρωπος συνετὸς ἐμπιστεύ- 3
σει νόμῳ, καὶ ὁ νόμος αὐτῷ πιστός.
* ὡς ἐρώτημα δῆλον· ἑτοίμασον 4
λόγον, καὶ οὕτως ἀκουσθήσῃ, σύνδη-
σον παιδείαν, καὶ τότε ἀποκρίθητι.
* τροχὸς ἁμάξης σπλάγχνα 5
μωροῦ, καὶ ὡς ἄξων στρεφόμενος ὁ
διαλογισμὸς αὐτοῦ.
* ἵππος εἰς ὀχείαν ὡς φίλος 6
μωκός, ὑποκάτω παντὸς ἐπικαθη-
μένου χρεμετίζει.
* διατί ἡμέρα ὑπερέχει ἡμέρας, 7
καὶ πᾶν φῶς ἡμέρας ἐνιαυτοῦ ἀφ' ἡ-
λίου. * ἐν γνώσει κυρίου διεχωρίσθησαν. 8
* καὶ ἠλλοίωσε καιροὺς καὶ ἑορτάς. 9
* καὶ ἀπ' αὐτῶν ἀνύψωσε καὶ ἡ- 10
γίασε, καὶ ἐξ αὐτῶν ἔθηκεν εἰς ἀριθ-
μὸν ἡμερῶν.
* καὶ ἄνθρωποι πάντες ἀπὸ ἐδά- 11
φους, καὶ ἐκ γῆς ἐκτίσθη ἀδάμ.
* ἐν πλήθει ἐπιστήμης κύριος 12
διεχώρισεν αὐτούς, καὶ ἠλλοίωσε τὰς
ὁδοὺς αὐτῶν.
* ἐξ αὐτῶν εὐλόγησε καὶ ἀνύψω- 13
σε καὶ ἐξ αὐτῶν ἡγίασε, καὶ πρὸς αὐ-
τὸν ἤγγισεν, ἀπ' αὐτῶν κατηράσατο,
καὶ ἐταπείνωσε, καὶ ἀνέτρεψεν αὐτοὺς
ἀπὸ στάσεων αὐτῶν.
* ὡς πηλὸς κεραμέως ἐν χειρὶ 14
αὐτοῦ.

25 ** In via ruinæ non eas, & non offendes in lapidoſis, ne confidas in via ſine offendiculo.*
26 ** Et à filijs tuis caue.*
27 ** In omni opere bono crede animæ tuæ, etenim hoc eſt cuſtodia mandatorum.*
28 ** Qui credit Domino, attendit mandato; & qui confidit in illo, non diminuetur.*

CAP. XXXIII.

1 *TImenti Dominum, non occurret malum, ſed in tentatione & iterum eruet eum.*
2 ** Vir ſapiens non odiet legem; at qui ſimulat in ea, quaſi in procella multorum.*
3 ** Homo prudens credet legi, & lex illi fidelis.*
4 ** Quaſi interrogatio manifeſta: præpara verbum; et ſic audieris: indue diſciplinam, & tunc reſponde.*
5 ** Rota currus præcordia fatui, & quaſi axis verſatilis cogitatio illius.*
6 ** Equus ad admiſſuram ſicut amicus ſubſannator, ſub omni ſeſſore hinniet.*
7 ** Quare dies eſt ſupra diem, & omnis lux diei anni à Sole?*
8 ** In cognitione Domini ſeparati ſunt.*
9 ** Et immutauit tempora & feſtiuitates.*
10 ** Et ab illis exaltauit, & ſanctificauit, & ex ipſis poſuit in numerum dierum.*
11 ** Et homines omnes à ſolo et ex terra creatus eſt Adam.*
12 ** In multitudine ſcientiæ Dominus ſeparauit eos, & immutauit vias eorum.*
13 ** Ex ipſis benedixit & exaltauit, & ex ipſis ſanctificauit, & ad ſe approximauit, ab ipſis maledixit, & humiliauit, & euertit illos à ſedibus ipſorum.*
14 ** Quaſi lutum figuli in manu ipſius.*

15 *Omnes viæ eius ſecundum beneplacitum ipſius, ſic homo in manu eius qui fecit eum, ad reddendũ eis ſecundùm iudicium ſuum.*

16 *Contra malum bonum, & contra mortem vita. Sic contra peccatorem pius, & ſic contra virum religioſum peccator. Et ſic aſpice in omnia opera Altiſſimi, duo duo, vnum contra vnum.*

17 *Et ego. vltimus vigilaui: ſicut qui colligit calamos poſt vindemiatores, in benedictione Domini præueni, & quaſi qui vindemiat repleui torcular.*

18 *Animaduertite quoniam non mihi ſoli laboraui, ſed omnibus quærentibus diſciplinam.*

19 *Audite magnates, et rectores eccleſiæ auribus percipite.*

20 *Filio & mulieri, fratri & amico, ne dederis poteſtatem ſuper te in vita tua. & ne dederis alteri diuitias tuas, ne pœnitentia ductus preceris pro eis.*

21 *Dum adhuc viuis & eſt ſpiritus in te, ne alienes teipſum omni carni.*

22 *Melius enim eſt filios indigere tui, quàm te aſpicere ad manus filiorũ tuorum.*

23 *In omnibus operibus tuis eſto præcellens, & ne des maculam in gloria tua.*

24 *In die cõſummationis dierum vitæ tuæ, & in tempore mortis diſtribue hæreditatem.*

25 *Pabula fœni & virga & onera aſino, panis & diſciplina, & opera ſeruo.*

26 *Operare in diſciplina, & quæret requiem; laxa manus illi, & quæret libertatẽ.*

27 *Iugum & lorum curuant collum, & ſeruo malefico torturæ & tormenta.*

28 *Immitte illum in operationem ne vacet, multam enim malitiam docuit ocioſitas.*

15 πᾶσαι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ κατὰ τὴν εὐδοκίαν αὐτοῦ· οὕτως ἄνθρωπος ἐν χειρὶ ποιήσαντος αὐτόν, ἀποδοῦναι αὐτοῖς κατὰ τὴν κρίσιν αὐτοῦ.

16 ἀπέναντι τοῦ κακοῦ τὸ ἀγαθόν, καὶ ἀπέναντι τοῦ θανάτου ἡ ζωή. οὕτως ἀπέναντι τοῦ ἁμαρτωλοῦ ὁ εὐσεβής, καὶ οὕτως ἀπέναντι ἀνδρὸς εὐσεβοῦς ὁ ἁμαρτωλός· καὶ οὕτως ἔμβλεψον εἰς πάντα τὰ ἔργα τοῦ ὑψίστου, δύο δύο, ἓν κατέναντι τοῦ ἑνός.

17 κἀγὼ ἔσχατος ἠγρύπνησα. ὡς καλαμώμενος ὀπίσω τρυγητῶν, ἐν εὐλογίᾳ κυρίου ἔφθασα, καὶ ὡς τρυγῶν ἔπλησα ληνόν.

18 κατανοήσατε ὅτι οὐκ ἐμοὶ μόνῳ ἐκοπίασα, ἀλλὰ πᾶσι τοῖς ζητοῦσι παιδείαν.

19 ἀκούσατε μεγιστᾶνες, καὶ οἱ ἡγούμενοι ἐκκλησίας ἐνωτίσασθε.

20 υἱῷ καὶ γυναικί, ἀδελφῷ καὶ φίλῳ, μὴ δῷς ἐξουσίαν ἐπὶ σεαυτῷ ἐν ζωῇ σου, καὶ μὴ δῷς ἑτέρῳ τὰ χρήματά σου, ἵνα μὴ μεταμεληθεὶς δέῃ περὶ αὐτῶν.

21 ἕως ἔτι ζῇς καὶ ἔστι πνοὴ ἐν σοί, μὴ ἀλλάξῃς σεαυτὸν πάσῃ σαρκί.

22 κρεῖσσον γάρ ἐστι τὰ τέκνα δεηθῆναί σου, ἢ σὲ ἐμβλέπειν εἰς χεῖρας υἱῶν σου.

23 ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις σου γίνου ὑπεράγων, καὶ μὴ δῷς μῶμον ἐν τῇ δόξῃ σου.

24 ἐν ἡμέρᾳ συντελείας ἡμερῶν ζωῆς σου καὶ ἐν καιρῷ τελευτῆς διάδος κληρονομίαν.

25 χορτάσματα καὶ ῥάβδος καὶ φορτία ὄνῳ, ἄρτος καὶ παιδεία καὶ ἔργα οἰκέτῃ.

26 ἔργασαι ἐν παιδείᾳ καὶ ζητήσει ἀνάπαυσιν, ἄνες χεῖρας αὐτῷ, καὶ ζητήσει ἐλευθερίαν.

27 ζυγὸς καὶ ἱμὰς κάμψουσι τράχηλον, καὶ οἰκέτῃ κακούργῳ στρέβλαι καὶ βάσανοι.

28 ἔμβαλε αὐτὸν εἰς ἐργασίαν ἵνα μὴ ἀργῇ· πολλὴν γὰρ κακίαν ἐδίδαξεν ἡ ἀργία.

15 Omnes viæ eius ſecũdum diſpoſitionem eius, ſic homo in manu illius qui ſe fecit, & reddet illi ſecũdum iudicium ſuum.

16 Contra malum bonum eſt, & contra vitam mors: ſic & contra virum iuſtum peccator: & ſic intuere in omnia opera Altiſſimi: duo contra duo, & vnum contra vnum.

C

17 Et ego nouiſſimus euigilaui, & quaſi qui colligit acinos poſt vindemiatores. In benedictione Dei & ipſe ſperaui, & quaſi qui vindemiat, repleui torcular.

18 Reſpicite, quoniam non mihi ſoli laboraui, ſed & omnibus exquirentibus diſciplinam. Sup. 24. b

19 Audite me magnati & omnes populi, & rectores Eccleſię auribus percipite.

20 Filio & mulieri, fratri & amico non des poteſtatem ſuper te in vita tua, & non dederis alij poſſeſsionem tuam, ne fortè pœniteat te, & depreceris pro illis.

21 Dum adhuc ſuperes & aſpiras, nõ immutabit te omnis caro.

22 Melius eſt enim vt filij te rogent, quàm te reſpicere in manus filiorum tuorum.

23 In omnibus operibus tuis præcellẽs eſto: ne dederis maculam in gloriam tuam.

24 In die conſummationis dierum vitæ tuæ, & in tempore exitus tui diſtribue hæreditatem tuam.

25 Cibaria & virga & onus aſino panis, & diſciplina & opus ſeruo.

D

26 Operatur in diſciplina, & quærit requieſcere: laxa manus illi, & quærit libertatem.

27 Iugum & lorum curuant collum durum, & ſeruum inclinant operationes aſſiduæ.

28 Seruo maleuolo tortura & compedes: mitte illum in operationem, ne vacet: multam enim malitiam docuit ocioſitas.

* In opera constitue eum; 29
sic enim condecet illum.
* Quia si non obaudierit, 30
curua illum compedibus, &
non amplifices super omnem
carnem: verùm sine iudicio
nihil facias graue. * Si est tibi 31
seru' fidelis, sit tibi quasi ani-
Sup.7.c. ma tua: quasi fratrẽ sic eũ tra-
cta, quoniam in sanguine ani-
mæ comparasti illũ. * Si læse- 32
ris eum iniustè, in fugam con-
uertetur; & si extollẽs discesse-
rit, quem quęras, & in qua via
quæres illum, nescis.

CAP. XXXIIII.

VAna spes & mendacium 1
viro insensato, & somnia A
extollunt imprudentes.
* Quasi qui apprehendit 2
vmbram, & persequitur ven-
tum; sic & qui attendit ad visa
mẽdacia. * Secundũ hoc visio 3
somniorum: ante faciem ho-
minis similitudo alterius ho-
minis. * Ab immundo quid 4
mundabitur, & à mẽdace quid
verum dicetur? * Diuinatio 5
erroris & auguria, mendacia
& somnia malefacientium va-
nitas est. * Et sicut parturien- 6
tis cor tuum phantasias pati-
tur, nisi ab Altissimo fuerit e-
missa visitatio: ne dederis in il-
lis cor tuum. * Multos enim 7
errare fecerunt somnia, & ex-
ciderunt sperantes in illis.
* Sine mendacio cõsumma- 8
bitur verbum legis, & sapien- B
tia in ore fidelis complanabi-
tur. * Qui non est tentatus, 9
quid scit? vir in multis exper-
tus, cogitabit multa: & qui
multa dicit, enarrabit intelle-
ctum. * Qui nõ est expertus, 10
pauca recognoscit; qui autem
in multis factus est, multipli-
cat malitiam. * Qui tenta- 11
tus non est, qualia scit: qui
implanatus est, abũdabit ne-
quitia. * Multa vidi enar- 12
rando, & plurimas verborum
consuetudines.
* Aliquoties vsque ad mor- 13
tem periclitatus sum horum
causa, & liberatus sum gra-
tia Dei. 14 Spiritus timentium Deum quæritur, & in respectu illius benedicetur.

* εἰς ἔργα κατάστησον καθὼς 29
πρέπει αὐτῷ.
* καὶ ἐὰν μὴ πειθαρχῇ, βάρυ- 30
νον τὰς πέδας αὐτοῦ. καὶ μὴ περισ-
σεύσῃς πάσῃ σαρκί, καὶ ἄνευ κρίσεως
μὴ ποιήσῃς μηδέν.
* εἰ ἔστι σοι οἰκέτης, ἔστω σοι ὡς ἡ 31
ψυχή σου ὅτι ἐν αἵματι ἐκτήσω αὐ-
τόν. εἰ ἔστι σοι οἰκέτης, ἄγε αὐτὸν ὡς
ἀδελφόν, ὅτι ὡς ἡ ψυχή σου ἐπι-
δεήσεις αὐτοῦ.
* ἐὰν κακώσῃς αὐτὸν ἀδίκως καὶ 32
ἀπάρας ἀποδράσῃ, ἐν ποίᾳ ὁδῷ ζη-
τήσεις αὐτόν;

λδ´.

* Κεναὶ αἱ ἐλπίδες καὶ ψευδεῖς 1
ἀσυνέτῳ ἀνδρί, καὶ ἐνύπνια ἀναπτε-
ροῦσιν ἄφρονας.
* ὡς ὁ δρασσόμενος σκιᾶς καὶ διώ- 2
κων ἄνεμον, οὕτως ὁ ἐπέχων ἐνυ-
πνίοις. * τοῦτο κατὰ τοῦτο ὅρασις 3
ἐνυπνίων, κατέναντι προσώπου ὁ-
μοίωμα προσώπου. * ἀπὸ ἀκα- 4
θάρτου τί καθαρισθήσεται; καὶ ἀπὸ
ψευδοῦς τί ἀληθεύσει;
* μαντεῖαι καὶ οἰωνισμοὶ καὶ 5
ἐνύπνια, μάταιά ἐστι.
* καὶ ὡς ὠδινούσης φαντάζεται 6
σου ἡ καρδία. ἐὰν μὴ παρὰ ὑψίστου
ἀποσταλῇ ἐν ἐπισκοπῇ σου, μὴ δῷς
εἰς αὐτὰ τὴν καρδίαν σου.
* πολλοὺς γὰρ ἐπλάνησε τὰ ἐνύπνια, 7
καὶ ἐξέπεσον ἐλπίζοντες ἐπ' αὐτοῖς.
* ἄνευ ψεύδους συντελεσθήσεται 8
νόμος, καὶ σοφία στόματι πιστῷ τε-
λείωσις.
* ἀνὴρ πεπλανημένος ἔγνω πολ- 9
λά, καὶ ὁ πολύπειρος ἐκδιηγήσεται
σύνεσιν. * ὃς οὐκ ἐπειράσθη οἶ- 10
δεν ὀλίγα.
* ὁ δὲ πεπλανημένος πληθυνεῖ 11
πανουργίαν.
* πολλὰ ἑώρακα ἐν τῇ ἀποπλα- 12
νήσει μου· καὶ τὰ πλάσματα τῶν λό-
γων μου, σύνεσίς μου.
* πλεονάκις ἕως θανάτου ἐκιν- 13
δύνευσα· καὶ διεσώθην, τούτων χά-
ριν. * πνεῦμα φοβουμένων τὸν 14
κύριον ζήσεται.

29 * *In opera cõstitue quem-*
admodum decet eum.
30 * *Et si non obedierit, ag-*
graua compedes eius. Et non
abundes omni carni, & sine
iudicio non facias aliquid.
31 * *Si est tibi seruus, sit tibi*
sicut anima tua, quoniam in
sanguine acquisiuisti illum. Si
est tibi seruus, tracta eum vt
fratrem, quoniam tanquam
anima tua indigebis eo.
32 * *Si malefeceris ei iniustè*
& tollens aufugerit, in qua
via quæres eum?

CAP. XXXIIII.

1 V*Anæ spes & mendaces*
imprudenti viro, et in-
somnia eleuant stultos.
2 * *Quasi qui apprehendit*
vmbrã & persequitur ven-
tos, sic qui intendit insom-
nijs.
3 * *Hoc secundùm hoc visio*
insomniorum, ante faciem si-
militudo faciei.
4 * *Ab immũdo quid mun-*
dabitur? & à mendace quid
5 *verum erit?* * *Vaticinium*
& auguria & insomnia, va-
6 *na sunt.* * *Et sicut parturien-*
tis phantasias patitur tuum
cor. Nisi ab Altissimo missa
sint in visitatione tua, ne
dederis in illa cor tuum.
7 * *Multos enim deceperunt*
insomnia, & exciderunt spe-
8 *rantes in illis.* * *Sine men-*
dacio cõsummabitur lex, &
sapiẽtia ori fideli cõsummatio.
9 * *Vir qui vagatus est no-*
uit multa; et multum exper-
tus enarrabit intellectum.
10 * *Qui non expertus est,*
nouit pauca.
11 * *At qui deceptus est, mul*
tiplicat astutiam.
12 * *Multa vidi in deceptio-*
ne mea, & fictiones ver-
borum meorum, intellectus
meus.
13 * *Pluries vsque ad mor-*
tem periclitatus sum, & li-
beratus sum, horum gratia.
14 * *Spiritus timentium Do-*
minum viuet.

** Nam spes illorum in sal-* 15
uantem illos.
** Qui timet Dominum, ni-* 16
hil timebit, & nō trepidabit,
quoniam ipse spes eius.
** Timentis Dominū, bea-* 17
ta anima.
** Cui intendit, & quod* 18
eius firmamentum.
** Oculi Domini super amā-* 19
tes eum, protectio potentiae
& firmamentum fortitudi-
nis. Tegmen ab ardore, &
tegmen à meridie, custodia
ab offensione, & adiutorium
casus.
Exaltans animam, & 20
illuminans oculos, sanitatem
dans vitam & benedictionē.
** Sacrificans ex iniusto,* 21
oblatio ridicula, & non in
beneplacitū donaria iniquo-
rum.
** Nō complacet Altissimus* 23
oblationibus impiorum, neq;
in multitudine sacrificiorum
propitiatur pro peccato.
** Sacrificans filium coram* 24
patre eius, qui adducit sacri-
ficium ex substātia pauperū.
** Panis indigentium, vita* 25
pauperum; qui defraudat il-
lum, homo sanguinum.
** Occidens proximum, au-* 26
*ferens conuictum: * Et ef-* 27
fundens sanguinem, defrau-
dans mercedem mercenarij.
** Vnus aedificās, & vnus* 28
destruens, quid lucrātur plus
quàm labores?
** Vnus orans, & vnus* 29
maledicens, cuius vocē exau-
diet Dominus?
** Qui intingitur à mortuo,* 30
& iterum tangit eum, quae
vtilitas in lauacro illius?
** Sic homo qui ieiunat in* 31
peccatis suis. & iterum va-
dens & haec faciens. oratio-
nem illius quis exaudiet: &
quid profecit in humiliādo se?

CAP. XXXV.

Qui conseruat legem, mul 1
tiplicat oblationes:
** Sacrificator salutaris, qui* 2
attendit mandatis.

15 * ἡ γὰρ ἐλπὶς αὐτῶν ἐπὶ τὸν σώ-
ζοντα αὐτούς.
16 * ὁ φοβούμενος τὸν κύριον, οὐδὲν
εὐλαβηθήσεται, καὶ οὐ μὴ δειλιάσῃ ὅτι
17 αὐτὸς ἐλπὶς αὐτοῦ. * φοβουμένου τὸν
18 κύριον, μακαρία ἡ ψυχή. * τίνι
ἐπέχει, καὶ τίς αὐτοῦ στήριγμα;
19 * Οἱ ὀφθαλμοὶ κυρίου ἐπὶ τοὺς
ἀγαπῶντας αὐτόν, ὑπερασπισμὸς
δυναστείας καὶ στήριγμα ἰσχύος. σκέπη
ἀπὸ καύσωνος, καὶ σκέπη ἀπὸ με-
σημβρίας, φυλακὴ ἀπὸ προσκόμ-
20 ματος καὶ βοήθεια πτώσεως. * ἀνυ-
ψῶν ψυχὴν καὶ φωτίζων ὀφθαλ-
μούς, ἴασιν διδοὺς ζωὴν καὶ εὐλογίαν.
21 * θυσιάζων ἐξ ἀδίκου, προσφο-
ρὰ μεμωκημένη, καὶ οὐκ εἰς εὐδο-
κίαν δωρήματα ἀνόμων.
23 * οὐκ εὐδοκεῖ ὁ ὕψιστος προσ-
φοραῖς ἀσεβῶν, οὐδὲ ἐν πλήθει θυ-
σιῶν ἐξιλάσκεται ἁμαρτίας.
24 * θύων υἱὸν ἔναντι τοῦ πατρὸς
αὐτοῦ ὁ προσάγων θυσίαν ἐκ χρη-
μάτων πενήτων.
25 * ἄρτος ἐπιδεομένων ζωὴ πτω-
χῶν, ὁ ἀποστερῶν αὐτὸν ἄνθρωπος
αἱμάτων.
26 * φονεύων τὸν πλησίον ὁ ἀφαι-
ρούμενος συμβίωσιν.
27 * καὶ ἐκχέων αἷμα ὁ ἀποστερῶν
μισθὸν μισθωτοῦ.
28 * εἷς οἰκοδομῶν καὶ εἷς καταλύων,
τί ὠφελοῦσι πλεῖον ἢ κόπους;
29 * εἷς εὐχόμενος καὶ εἷς καταρώ-
μενος, τίνος φωνῆς εἰσακούσεται ὁ
δεσπότης;
30 * βαπτιζόμενος ἀπὸ νεκροῦ καὶ
πάλιν ἁπτόμενος αὐτοῦ, τί ὄφελος
ἐν τῷ λουτρῷ αὐτοῦ;
31 * οὕτως ἄνθρωπος νηστεύων ἐπὶ
τῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ· καὶ πάλιν πο-
ρευόμενος καὶ ταῦτα ποιῶν· τῆς προ-
σευχῆς αὐτοῦ τίς εἰσακούσεται, καὶ τί
ὠφέλησεν ἐν τῷ ταπεινωθῆναι αὐτόν;

λε΄.

1 * Ὁ συντηρῶν νόμον πλεονάζει
προσφοράς.
2 * θυσιάζων σωτηρίου ὁ προσέ-
χων ἐντολαῖς.

15 * Spes enim illorum in sal-
C uantem illos, & oculi Dei in
16 diligētes se. * Qui timet Dn̄m,
nihil trepidabit, & non paue-
bit: quoniam ipse est spes eius.
17 * Timētis Dn̄m, beata est ani-
18 ma eius: * Ad quem respicit, &
19 qui est fortitudo eius. * Oculi
Dn̄i super timētes eum, prote-
ctor potentiae, firmamentum
virtutis, tegimen ardoris, &
vmbraculū meridiani, depre-
catio offensionis, & adiutoriū
20 casus: * Exaltans animam, &
illuminans oculos, dans sani-
tatē, & vitam, & benedictionē.
21 * Immolantis ex iniquo, ob-
latio est maculata: & non sunt
beneplacitae subsannationes
22 iniustorū. * Dn̄s solus susti-
nentibus se in via veritatis &
23 iustitiae. * Dona iniquorū nō Pro.15.b
D probat Altissimus, nec respicit
in oblationes iniquorum, nec
in multitudine sacrificiorum,
eorum propitiabitur peccatis.
24 * Qui offert sacrificiū ex sub-
stantia pauperū, quasi qui vi-
ctimat filiū in cōspectu patris
25 sui. * Panis egentiū vita pau-
peris est: qui defraudat illum,
26 homo sanguinis est. * Qui au-
fert in sudore panē, quasi qui
27 occidit proximū suum. * Qui
effundit sanguinem, & qui
fraudem facit mercenario, fra-
28 tres sunt. * Vnus aedificans,
& vnus destruēs: quid prodest
29 illis nisi labor? * Vnus orans,
& vnus maledicens; cuius vo-
30 cem exaudiet Deus? * Qui ba-
ptizatur à mortuo, & iterum
tangit mortuum, quid proficit
31 lauatio illius? * Sic homo qui
ieiunat in peccatis suis, & iterū
eadē faciens, q̄d ꝓficit humi-
liando se? orationē illius quis
exaudiet?

CAP. XXXV.

1 Qui conseruat legem, mul-
2 tiplicat orationem. * Sa-
A crificium salutare est attēdere
mandatis, & discedere ab om-
3 ni iniquitate: * Et propitia-
tionem litare sacrificiis super
iniustitias, & deprecatio pro
peccatis recedere ab iniustitia.

* Retribuet gratiam, qui of- 4
fert similaginem; & qui facit
misericordiā, offert sacrificiū.
*Beneplacitū est Dño recede- 5
re ab iniquitate; & deprecatio
pro peccatis, recedere ab iniu- B
Exo.23.b & 34.d. stitia. * Nō apparebis ante cō- 6
spectū Dñi vacu9: *Hæc enim 7
omnia ꝓpter mādata Dei fiūt.
Deu.16.a * Oblatio iusti impinguat al- 8
tare: & odor suauitatis est in
cōspectu Altissimi. *Sacrificiū 9
iusti acceptū est, & memoriam
ei9 nō obliuiscetur Dñs. *Bono 10
2.Corin. 9.b. animo gloriā redde Deo, & nō
minuas primitias manuū tua-
rū. * In omni dato hilarē fac 11
vultū tuum, & in exultatione
Tob.4.b. sanctifica decimas tuas. * Da 12
Altissimo secundū donatū ei9,
& in bono oculo adinuētionē
facito manuū tuarū: *Quoniā 13
Dñs retribuēs est, & septies tā- C
tum retribuet tibi. * Noli of- 14
Rom.2. Act.10.f ferre munera praua; non enim
suscipiet illa. *Et noli inspicere 15
sacrificiū iniustū, quoniā Dñs
vindex est, & nō est apud illū
gloria personæ. *Nō accipiet 16
Dñs personā in pauperē, & de-
precationē læsi exaudiet. *Nō 17
despiciet preces populi; nec
viduā, si effundat loquelā ge-
mitus. *Nónne lachrymæ vi- 18
duæ ad maxillā descēdunt, &
exclamatio eius super dedu-
centē eas? *A maxilla enim a- 19
scendunt vsq; ad cælū, & Dñs
exauditor nō delectabitur in
illis. * Qui adorat Deū, in ob- 20
lectatione suscipietur; & depre
catio illius vsq; ad nubes pro-
pinquabit. * Oratio humiliā- 21
tis se, nubes penetrabit; & do-
nec propinquet non cōsolabi- D
tur: & nō discedet, donec Al-
tissimus aspiciat. * Et Dñs nō 22
elōgabit, sed iudicabit iustos,
& faciet iudicium, & fortissi-
mus non habebit in illis pa-
tientiam, vt contribulet dor-
sum ipsorum. * Et gentibus 23
reddet vindictam, donec tol-
lat plenitudinem superbo-
rum, & sceptra iniquorum
contribulet.

* καὶ ἀνταποδιδοὺς χάριν ὡς προσ- 4
φέρων σεμίδαλιν· καὶ ὁ ποιῶν ἐλεη-
μοσύνην, θυσιάζων αἰνέσεως.
* εὐδοκία κυρίου ἀποστῆναι ἀπὸ 5
πονηρίας, καὶ ἐξιλασμὸς ἀποστῆναι
ἀπὸ ἀδικίας. * μὴ ὀφθῇς ἐνώπιον 6
κυρίου κενός. * πάντα γὰρ ταῦτα 7
χάριν ἐντολῆς. * προσφορὰ δι- 8
καίου λιπαίνει θυσιαστήριον, καὶ ἡ εὐω-
δία αὐτῆς ἔναντι ὑψίστου.
* θυσία ἀνδρὸς δικαίου δεκτή, καὶ 9
τὸ μνημόσυνον αὐτῆς οὐκ ἐπιλη-
σθήσεται. * ἐν ἀγαθῷ ὀφθαλμῷ 10
δόξασον τὸν κύριον, καὶ μὴ σμικρύνῃς
ἀπαρχὴν χειρῶν σου.
* ἐν πάσῃ δόσει ἱλάρωσον τὸ πρό- 11
σωπόν σου, καὶ ἐν εὐφροσύνῃ ἁγία-
σον δεκάτην.
* δὸς ὑψίστῳ κατὰ τὴν δόσιν αὐτοῦ, 12
καὶ ἐν ἀγαθῷ ὀφθαλμῷ καθεύρε-
μα χειρός.
* ὅτι κύριος ἀνταποδιδούς ἐστι, καὶ 13
ἀνταποδώσει ἑπταπλάσια· μὴ δω-
ροκόπει. * οὐ γὰρ προσδέξεται, καὶ 14
μὴ ἔπεχε θυσίᾳ ἀδίκῳ.
* ὅτι κριτὴς κύριός ἐστι, καὶ οὐκ ἔστι 15
παρ᾽ αὐτῷ δόξα προσώπου.
* οὐ λήψεται κύριος πρόσωπον 16
ἐπὶ πτωχῷ, καὶ δέησιν ἠδικημένου εἰ-
σακούσεται. * οὐ μὴ ὑπερίδῃ ἱκετείαν 17
ὀρφανοῦ καὶ χήραν ἐὰν ἐκχέῃ λα-
λιάν. * οὐχὶ δάκρυον χήρας ἐπὶ 18
σιαγόνα καταβαίνει; καὶ ἡ καταβόη-
σις αὐτῆς ἐπὶ τῷ καταγαγόντι αὐτό.
* θεραπεύων ἐν εὐδοκίᾳ δεχθή- 20
σεται, καὶ ἡ δέησις αὐτοῦ ἕως τῶν νεφε-
λῶν συνάψει.
* προσευχὴ ταπεινοῦ νεφέλας 21
διῆλθε, καὶ ἕως συνεγγίσῃ, οὐ μὴ πα-
ρακληθῇ· καὶ οὐ μὴ ἀποστῇ ἕως ἂν
ἐπισκέψηται ὁ ὕψιστος. κρινεῖ δι-
καίους, καὶ ποιήσει κρίσιν.
* καὶ ὁ κύριος οὐ μὴ βραδύνῃ, 22
οὐδὲ μὴ μακροθυμήσῃ ἐπ᾽ αὐτοῖς ὁ
κραταιός. ἕως ἂν συντρίψῃ ὀσφὺν ἀ-
νελεημόνων.
* καὶ τοῖς ἔθνεσιν ἀνταποδώσει ἐκ- 23
δίκησιν· ἕως ἐξάρῃ πλῆθος ὑβριστῶν
καὶ σκῆπτρα ἀδίκων συντρίψῃ.

4 * *Et retribuens gratiam vt*
qui offert siliginem; & qui
facit elemosynam, sacrificator
5 *laudis.* * *Beneplacitum Do-*
mini recedere ab iniquitate,
& propitiatio recedere ab
6 *iniustitia.* * *Ne appareas*
7 *ante Dñm vacuus.* * *Omnia*
enim hæc gratia mandati.
8 * *Oblatio iusti impinguat al*
tare; et suauis odor eius in cō-
9 *spectu Altissimi.* * *Sacrificium*
viri iusti acceptabile, & me-
moria eius non tradetur ob-
10 *liuioni.* * *In bono oculo glo-*
rifica Dñm, & ne diminuas
11 *primitias manuū tuarū:* * *In*
omni dato hilarifica vultum
tuū, & in lætitia sanctifica
12 *decimas.* * *Da Altissimo secū-*
dùm donum eius, & in bono
oculo adinuentionem manus.
13 * *Quoniam Dominus re-*
tribuens est, & retribuet
septupla: ne diminuas ex do-
14 *no.* * *Non enim suscipiet:*
& non intendas sacrificio
15 *iniusto.* * *Quoniā iudex Do-*
minus est, & non est apud
illum opinio personæ.
16 * *Non accipiet Dominus*
personam super paupere, &
deprecationem iniuria affecti
17 *exaudiet.* * *Non despiciet*
supplicationem pupilli & vi-
duam si effundat loquelam.
18 * *Nónne lachryma viduæ ad*
maxillam descendit? & ex-
clamatio eius super eum qui
20 *deduxit eam.* * *Qui colit in*
beneplacito suscipietur, &
deprecatio illius vsq; ad nu-
21 *bes attinget.* * *Oratio humi-*
lis nubes penetrauit, & do-
nec appropinquet, non conso-
labitur, & non discedet do-
nec respexerit Altissimus. Iu-
dicabit iustos, & faciet iudi-
22 *cium.* * *Et Dñs non tardabit*
neq; patientiā habebit in il-
lis fortis. Quousq; conterat
23 *lumbos crudelium.* * *Et gen-*
tibus retribuet vindictam,
donec tollat multitudinem
contumeliosorum & sceptra
iniustorum conterat.

** Donec reddat homini se-* 24
cundùm actus eius, & opera
hominum secundùm cogita-
*tiones eius. * Donec iudicet* 25
iudicium populi sui, & læti-
ficabit eos in misericordia
*sua. * Quàm pulchra mise-* 26
ricordia in tempore tribula-
tionis, quasi nubes pluuiæ in
tempore siccitatis.

CAP. XXXVI.

MIserere nostri Domine 1
Deus omniũ, et respice.
** Et immitte timorem tui* 2
super omnes gentes non ex-
quirentes te.
** Leua manum tuam su-* 3
per gentes alienas, videant
potentiam tuam.
** Sicut in conspectu eorũ* 4
sanctificatus es in nobis, sic
in conspectu nostro magnifi-
*ceris in eis. * Et cognoscant* 5
te sicut et nos te cognouimus.
quia non est Deus præter te
*Domine. * Innoua signa &* 6
immuta mirabilia.
** Glorifica manũ & bra-* 7
chium dextrum, vt enarrẽt
mirabilia tua.
** Excita furorem & ef-* 8
*funde iram. * Tolle aduer-* 8
sarium & contere inimicum.
** Accelera tempus & me-* 10
mento iræ, & enarrent tibi
mirabilia tua.
** In ira ignis deuoretur* 11
qui saluatur, & malefacien-
tes populo tuo inueniant per-
ditionem.
** Contere capita principũ* 12
gentium dicentium, Non est
*præter nos. * Congrega omnes* 13
tribus Iacob, & hæreditaui
*eos sicut ab initio. * Miserere* 14
populi Domine vocati in no-
mine tuo, & Israel quem pri
mogenitum nominasti.
** Miserere ciuitatis san-* 15
ctificationis tuæ Hierusalem
*loci quietis tuæ. * Reple Sion* 16
extollere oracula tua, & à
gloria tua populum tuum.
** Da testimonium in initio* 17
creaturis tuis, et suscita pro-
phetas in nomine tuo.

24 * ἕως ἀνταποδῷ ἀνθρώπῳ κατὰ
τὰς πράξεις αὐτοῦ, καὶ τὰ ἔργα ἀν-
θρώπων κατὰ τὰ ἐνθυμήματα αὐτοῦ.
25 * ἕως ἂν κρίνῃ τὴν κρίσιν τοῦ λαοῦ
αὐτοῦ, καὶ εὐφρανεῖ αὐτοὺς ἐν τῷ ἐ-
λέει αὐτοῦ.
26 * ὡς ὡραῖον ἔλεος ἐν καιρῷ θλί-
ψεως, ὡς νεφέλαι ὑετοῦ ἐν καιρῷ
ἀβροχίας.

λϛ.

1 * Ἐλέησον ἡμᾶς δέσποτα ὁ θεὸς
πάντων, καὶ ἐπίβλεψον.
2 * καὶ ἐπίβαλε τὸν φόβον σου ἐπὶ
πάντα τὰ ἔθνη τὰ μὴ ἐκζητοῦντά
3 σε. * ἔπαρον τὴν χεῖρά σου ἐπ'
ἔθνη ἀλλότρια, ἰδέτωσαν τὴν δυ-
4 ναστείαν σου. * ὥσπερ ἐνώπιον αὐτῶν
ἡγιάσθης ἐν ἡμῖν, οὕτως ἐναντίον ἡ-
μῶν μεγαλυνθείης ἐν αὐτοῖς.
5 * καὶ ἐπιγνώτωσάν σε καθάπερ
καὶ ἡμεῖς σε ἔγνωμεν. ὅτι οὐκ ἔστι θεὸς
πλὴν σοῦ κύριε.
6 * ἐγκαίνισον σημεῖα καὶ ἀλλοίω-
7 σον θαυμάσια. * δόξασον χεῖρα
καὶ βραχίονα δεξιόν, ὅπως διηγῶν-
ται τὰ θαυμάσιά σου.
8 * ἔγειρον θυμὸν καὶ ἔκχεε ὀργήν.
9 * ἔπαρον ἀντίδικον καὶ ἔκτριψον
10 ἐχθρόν. * σπεῦσον καιρὸν καὶ μνή-
σθητι ὀργῆς, καὶ ἐκδιηγησάσθωσάν
σοι τὰ θαυμάσιά σου.
11 * ἐν ὀργῇ πυρὸς καταβρωθήτω ὁ
σωζόμενος, καὶ οἱ κακοῦντες τὸν
λαόν σου εὕροισαν ἀπώλειαν.
12 * σύντριψον κεφαλὰς ἀρχόν-
των ἐθνῶν λεγόντων, οὐκ ἔστι πλὴν
13 ἡμῶν. * σύναγαγε πάσας φυ-
λὰς ἰακώβ· καὶ κατεκληρονόμησα
αὐτοὺς καθὼς ἀπ' ἀρχῆς.
14 * ἐλέησον λαὸν κύριε κεκλημένον
ἐπ' ὀνόματί σου, καὶ ἰσραὴλ ὃν πρω-
15 τόγονον ὠνόμασας. * οἰκτείρον πό-
λιν ἁγιάσματός σου ἱερουσαλὴμ τό-
16 πον καταπαύσεώς σου. * πλῆσον
σιὼν ἆραι τὰ λόγιά σου, καὶ ἀπὸ τῆς
δόξης σου τὸν λαόν σου.
17 * δὸς μαρτύριον τοῖς ἐν ἀρχῇ
κτίσμασί σου, καὶ ἔγειρον προφήτας
ἐπ' ὀνόματί σου.

24 * Donec reddat hominibus
secundũ actus suos, & secundũ
opera Adæ, & secũdũ præsum-
25 ptionẽ illius: * Donec iudi-
cet iudiciũ plebis suæ, & oble-
ctabit iustos misericordia sua.
26 * Speciosa misericordia Dei
in tẽpore tribulationis, quasi
nubes pluuiæ in tempore sic-
citatis. CAP. XXXVI.
1 MIserere nostri Deus om- Inf. eod. Tob. 9. d.
A nium, & respice nos: & o-
stende nobis lucem miseratio-
2 num tuarum. * Et immitte
timorẽ tuũ super gẽtes quę nõ
exquisierũt, vt cognoscãt quia
nõ est Deus nisi tu, vt enarrẽt
3 magnalia tua. * Alleua manũ
tuã super gentes alienas, vt vi-
4 deant potentiam tuã. * Sicut
enim in cõspectu eorũ sancti-
ficatus es in nobis: sic in con-
spectu nostro magnificaberis
5 in eis. * Vt cognoscãt te, sicut
& nos cognouimus, quia non
6 est Deus præter te Dñe. * In-
B noua signa, & immuta mirabi-
7 lia. * Glorifica manũ & bra-
8 chiũ dextrũ. * Excita furorẽ,
9 & effunde iram. * Extolle ad-
uersarium, & affige inimicũ.
10 * Festina tempus, & memẽto
finis, vt enarrẽt mirabilia tua.
11 * In ira flammæ deuoretur q
saluatur, & qui pessimãt plebẽ
12 tuã, inueniãt perditionẽ. * Cõ-
tere caput principum, & ini-
micorũ, dicentiũ, Nõ est alius
13 præter nos. * Cõgrega omnes Sup. eod.
tribus Iacob, & cognoscãt qa
non est Deus nisi tu, vt enar-
rent magnalia tua, & hæredi-
14 tabis eos sicut ab initio. * Mi-
serere plebi tuæ, super quam
C inuocatum est nomẽ tuum; &
Israel, quem coequasti primo-
15 genito tuo. * Miserere ciui-
tatis sanctificationis tuæ Hie-
rusalem, ciuitatis requiei tuæ.
16 * Reple Sion inenarrabilibus
virtutibus tuis, & gloria tua
17 populũ tuũ. * Da testimoniũ,
quia ab initio creaturæ tuæ
sunt: & suscita precationes
quas locuti sunt in nomine
tuo prophetæ priores.

* Da mercedē ſuſtinētibus 18
te, vt prophetæ tui fideles in-
ueniantur,& exaudi orationes
ſeruorū tuorū. * Secundum 19
Num.6.d benedictionem Aaron da po-
pulo tuo, & dirige nos in viā
iuſtitiæ, vt ſciant omnes qui
habitant terram, quia tu es
Deus conſpector ſeculorum.
* Omnem eſcam manduca- 20
bit venter, & eſt cibus cibo
melior. * Fauces contingunt 21
cibum, & cor inſenſatū verba
mendacia. * Cor prauum da- 22
bit triſtitiam,& homo peritus
reſiſtet illi. * Omnē maſculū 23
excipiet mulier,& eſt filia me- D
lior filia. * Species mulieris 24
exhilarat faciem viri ſui,& ſu-
per omnem concupiſcentiam
hominis ſuperducet deſideriū.
* Si eſt lingua curationis,eſt & 25
mitigationis & miſericordiæ:
nō eſt vir illius ſecundū filios
hominū. * Qui poſſidet mu- 26
lierē bonā, inchoat poſſeſsio-
nē: adiutoriū ſecundū illum
eſt,& colūna vt requies. * Vbi 27
nō eſt ſepes, diripietur poſſeſ-
ſio: & vbi non eſt mulier, in-
gemiſcet egens. * Cui credit, 28
qui non habet nidū: & defle-
ctens vbicūque obſcurauerit,
quaſi ſuccinctus latro exiliens
de ciuitate in ciuitatem.

CAP. XXXVII.

OMnis amicus dicet; Et 1
ego amicitiam copulaui: A
ſed eſt amicus ſolo nomine a-
micus. * Nónne triſtitia ineſt 2
vſque ad mortē? ſodalis autē
& amicus ad inimicitiam con
uertētur. * O præſumptio ne- 3
quiſsima, vnde creata es coo-
perire aridā malitia & doloſi-
tate illiꝰ? *Sodalis amico cōiu- 4
cūdabitur in oblectationibus;
Sup.6.b. & in tēpore tribulationis ad-
uerſariꝰ erit.*Sodalis amico cō 5
dolet cauſa vētris,& cōtra ho-
ſtē accipiet ſcutū.*Nō obliui- 6
ſcaris amici tui in animo tuo,
& non immemor ſis illius in o-
peribus tuis. * Noli cōſiliari 7
cum ſocero tuo; & à zelanti-
bus te abſconde conſilium.

* δὸς μισθὸν τοῖς ὑπομένουσί σε, 18
καὶ οἱ προφῆταί σου ἐμπιστευθήτω-
σαν. εἰσάκουσον κύριε δεήσεως τῶν
οἰκετῶν σου, * κατὰ τὴν εὐλογίαν ἀα- 19
ρὼν περὶ τοῦ λαοῦ σου, καὶ γνώσονται πάν-
τες οἱ ἐπὶ τῆς γῆς, ὅτι σὺ κύριος τῶν
αἰώνων. * πᾶν βρῶμα φάγεται κοι- 20
λία, ἔστι δὲ βρῶμα βρώματος κάλ-
λιον. * φάρυγξ γεύεται βρώ- 21
ματα θήρας, οὕτως καρδία συνετὴ
λόγους ψευδεῖς. * καρδία στρεβλὴ 22
δώσει λύπην, καὶ ἄνθρωπος πολύ-
πειρος ἀνταποδώσει αὐτῷ.
* πάντα ἄῤῥενα ἐπιδέξεται γυνή, 23
ἔστι γὰρ θυγάτηρ θυγατρὸς κρείσσων.
* κάλλος γυναικὸς ἱλαρύνει 24
πρόσωπον, καὶ ὑπὲρ πᾶσαν ἐπιθυ-
μίαν ἀνθρώπου ὑπεράγει.
* εἰ ἔστιν ἐπὶ γλώσσης ἔλεος καὶ 25
πραΰτης καὶ ἴασις. οὐκ ἔστιν ὁ ἀνὴρ
αὐτῆς καθ᾽ υἱοὺς ἀνθρώπων.
* ὁ κτώμενος γυναῖκα ἐνάρχεται 26
κτήσεως, βοηθὸν κατ᾽ αὐτὸν καὶ στῦλον
ἀναπαύσεως. * οὗ οὐκ ἔστι φραγμὸς, 27
διαρπαγήσεται κτῆμα· καὶ οὗ οὐκ ἔστι
γυνὴ, στενάξει πλανώμενος.
* τίς γὰρ πιστεύσει εὐζώνῳ λῃστῇ 28
σφαλλομένῳ ἐκ πόλεως εἰς πόλιν·
οὕτως ἀνθρώπῳ μὴ ἔχοντι νοσσιὰν
καὶ καταλύοντι οὗ ἐὰν ὀψίσῃ.

λζ'.

* Πᾶς φίλος ἐρεῖ, ἐφιλίασα κἀ- 1
γώ, ἀλλ᾽ ἔστι φίλος ὀνόματι μόνον
φίλος. * οὐχὶ λύπη μένει ἕως θανά-
του; ἑταῖρος καὶ φίλος τρεπόμενος εἰς 2
ἔχθραν. * ὦ πονηρὸν ἐνθύμημα,
πόθεν ἐνεκυλίσθης καλύψαι τὴν ξη- 3
ρὰν ἐν δολιότητι.
* ἑταῖρος φίλου συνήδεται ἐν
εὐφροσύνῃ, καὶ ἐν καιρῷ θλίψεως 4
ἔσται ἀπέναντι. * ἑταῖρος φίλῳ
συμπονεῖ χάριν γαστρὸς, καὶ ἔναντι 5
πολέμου λήψεται ἀσπίδα.
* μὴ ἐπιλάθῃ φίλου ἐν τῇ ψυ-
χῇ σου, καὶ μὴ μνημονεύσῃς αὐτοῦ ἐν 6
χρήμασί σου. * μὴ βουλεύου μετὰ τοῦ
ὑποβλεπομένου σε, καὶ ἀπὸ τῶν ζη- 7
λούντων σε κρύψον βουλήν.

18 * Da mercedem ſuſtinen-
tibus te, & prophetæ tui fi-
dem habeant. Exaudi Domi-
ne deprecationem ſeruorum
19 tuorum. * Secundùm bene-
dictionem Aaron de populo
tuo, & cognoſcent omnes qui
ſuper terram, quoniam tu
20 Dominus ſeculorum. *Omnē
eſcam comedet venter; eſt
autem cibus cibo melior.
21 * Guttur guſtat cibos ve-
nationis, ſic cor prudens ver-
22 ba mendacia. * Cor diſtortū
dabit triſtitiā & homo mul-
tum expertus retribuet ei.
23 * Omne maſculum ſuſci-
piet mulier, eſt enim filia
quàm filia melior.
24 * Species mulieris exhila-
rat faciem, & ſuper omnem
concupiſcentiam hominis ſu-
26 perinducit. * Si eſt in lin-
gua miſericordia & manſue-
tudo & ſanitas; non eſt vir
illius ſecūdùm filios hominū.
25 * Qui poſſidet mulierem
incohat poſſeſsionem, adiuto-
rium ſecundùm ipſum & co-
27 lumnam quietis. *Vbi non
eſt ſeptum, diripietur poſſeſ-
ſio; & vbi non eſt mulier,
28 ingemiſcet peregrinās. *Quis
enim confidet expedito latro-
ni erranti de ciuitate in ciui-
tatem. ſic homini nō habenti
nidum & hoſpitanti vbi-
cunque adueſperauerit.

CAP. XXXVII.

1 OMnis amicus dicet, Ami-
cus ſum & ego: ſed eſt
amicus nomine ſolū amicus.
2 *Nonne triſtitia manet vſq;
ad mortem? ſodalis & ami-
cus verſus in inimicitiam.
3 * O praua cogitatio, vnde
inuoluta es cooperire aridam
4 in doloſitate! *Sodalis amico
conuiuit in lætitia, & in tē-
pore tribulationis erit cōt-
5 trarius. *Sodalis cum amico
ſimul laborat cauſa ventris,
& cōtra hoſtem accipiet ſcu-
6 tum. *Non obliuiſcaris amici
in anima tua, & non memor ſis illius in diuitiis tuis. 7 * Ne conſilie-
ris cum eo qui reueretur te, & à zelantibus te abſconde conſilium.

*Omnis consiliarius au- 8
fert consilium, sed est qui con
siliatur in seipsum. * A consi- 9
liario serua animā tuam, &
scito prius quæ eius necessi-
tas. Et enim ipse sibi consu-
lit, ne fortè iaciat in te sortē.
* Et dicat tibi, Bona via 10
tua; & stabit è contrario ad
videndum quod euenturū est
tibi. * Ne consilieris cum 11
eo qui reueretur te, & à ze-
lantibus te absconde consi-
lium. Cum muliere de pellice
eius, & cum timido de bello:
* Cum mercatore de com- 12
mutatione, & cum emēte de
venditione. Cum inuido de
gratitudine, & cum immise-
ricordi de beneficentia.
*Cum pigro de omni opere, 13
& cum mercenario annuali
de consummatione. seruo pi-
gro de multa operatione.
* Ne attendas super his 14
de omni consultatione.
* Sed cū viro pio assiduus 15
esto. quem cognoueris con-
seruantem mandata Domini.
* Qui in anima sua secun- 16
dùm animam tuam, & si of-
fenderis, condolebit tibi.
* Et consilium cordis sta- 17
tue, non enim est tibi fidelior
eo. * Anima enim viri nun- 18
ciare aliquādo consueuit, ma-
gis quàm septem speculato-
res sedētes in excelso speculæ.
* Et in omnibus his de- 19
precare Altissimū, vt dirigat
veritas viam tuam.
* Initium omnis operis, 20
verbū, & ante omnē actum
consilium. * Vestigium muta- 21
tionis gaudij vultus. Qua-
tuor partes oriūtur, bonum,
malū, vita, mors, et domina-
trix illorū assiduè lingua est.
* Est vir astutus multorū 22
eruditor, & propriæ animæ
inutilis est. * Est sophisticans 23
in sermonibus odibilis, hic o-
mni sapiētia defraudabitur.
* Non enim data est illi à 24
Domino gratia, quoniā omni
sapientia priuatus est.

8 *πᾶς σύμβουλος ἐξαίρει βουλήν,
ἀλλ' ἔστι συμβουλεύων εἰς ἑαυτόν.
9 *ἀπὸ συμβούλου φύλαξαι ψυ-
χήν σου, καὶ γνῶθι πρότερον τίς αὐτοῦ
χρεία. καὶ γὰρ αὐτὸς ἑαυτῷ συμβου-
λεύσεται, μήποτε βάλῃ ἐπὶ σοὶ κλῆρον.
10 *καὶ εἴπῃ σοι, καλὴ ὁδός σου, καὶ
στήσεται ἐξεναντίας ἰδεῖν τὸ συμβη-
σόμενόν σοι.
11 *μὴ συμβουλεύου μετὰ τοῦ ὑπο-
βλεπομένου σε, καὶ ἀπὸ τῶν ζηλού-
των σε κρύψον βουλήν. μετὰ γυναι-
κὸς περὶ ἀντιζήλου αὐτῆς, καὶ μετὰ
δειλοῦ περὶ πολέμου.
12 *μετὰ ἐμπόρου περὶ μεταβολίας,
καὶ μετὰ ἀγοράζοντος περὶ πράσεως.
μετὰ βασκάνου περὶ εὐχαριστίας, καὶ
μετὰ ἀνελεήμονος περὶ χρηστοηθείας.
13 *μετὰ ὀκνηροῦ περὶ παντὸς ἔργου,
καὶ μετὰ μισθίου ἐπετείου περὶ συντε-
λείας. οἰκέτῃ ἀργῷ περὶ πολλῆς ἐρ-
14 γασίας. *μὴ ἔπεχε ἐπὶ τούτοις
περὶ πάσης συμβουλίας.
15 *ἀλλ' ἢ μετὰ ἀνδρὸς εὐσεβοῦς ἐν-
δελέχιζε· ὃν ἂν ἐπιγνῷς συντη-
ροῦντα ἐντολὰς κυρίου.
16 *ὃς ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ κατὰ τὴν
ψυχήν σου, καὶ ἐὰν πταίσῃς, συναλ-
γήσει σοι.
17 *καὶ βουλὴν καρδίας στῆσον, οὐ γάρ
18 ἐστί σοι πιστότερος αὐτῆς. *ψυχὴ
γὰρ ἀνδρὸς ἀπαγγέλλειν ἐνίοτε εἴωθεν,
ἢ ἑπτὰ σκοποὶ καθήμενοι ἐπὶ με-
19 τεώρου ἐπισκοπῆς. *καὶ ἐπὶ πᾶσι
τούτοις δεήθητι ὑψίστου, ἵνα εὐθύνῃ
ἡ ἀλήθεια τὴν ὁδόν σου.
20 *ἀρχὴ παντὸς ἔργου, λόγος, καὶ
πρὸ πάσης πράξεως βουλή.
21 *ἴχνος ἀλλοιώσεως καρδίας πρό-
σωπον. τέσσαρα μέρη ἀνατέλλει,
ἀγαθόν, κακόν, ζωή, θάνατος, καὶ ἡ
κυριεύουσα αὐτῶν ἐνδελεχῶς γλῶσ-
22 σά ἐστιν. *ἔστιν ἀνὴρ πανοῦργος πολ-
λῶν παιδευτής, καὶ τῇ ἰδίᾳ ψυχῇ
23 ἄχρηστός ἐστιν. *ἔστιν ὁ σοφιζόμενος
ἐν λόγοις μισητός, οὗτος πάσης σο-
24 φίας καθυστερίσει. *οὐ γὰρ ἐδόθη
αὐτῷ παρὰ κυρίου χάρις, ὅτι πάσης
σοφίας ἐστερήθη.

8 *Omnis consiliarius prodit
consilium, sed est consiliarius
9 in semetipso. *A consiliario
serua animā tuam: prius scito
quę sit illius necessitas, & quid
ipse in animo suo cogitabit; ne
fortè mittat sudem in terram.
10 *Et dicat tibi: Bona est via
B tua, & stet econtrario videre
11 quid tibi eueniat. *Cum vi-
ro irreligioso tracta de sancti-
tate, & cum iniusto de iustitia,
& cum muliere de his quæ æ-
mulatur: cū timido de bello,
12 *Cum negociatore de traie-
ctione, cum emptore de ven-
ditione, cū viro liuido de gra-
tiis agendis, cū impiis de pie-
tate, cum inhonesto de hone-
13 state, *Cū operario agrario de
omni opere, cum operario an-
nuali de cōsummatione anni,
cū seruo pigro de multa ope-
14 ratione. *Nō attendas his in
15 omni consilio. *Sed cum vi-
ro sancto assiduus esto, quem-
cunque cognoueris obseruā-
16 tem timorem Dei: *Cuius
anima est secundum animam
tuam: quicunque titubauerit
in tenebris, nō cōdolebit tibi.
17 *Et cor boni consilij statue
tecum; non est enim tibi aliud
18 plus illo. *Anima viri sancti
C enunciat aliquādo vera, quàm
septem circunspectores sedētes
19 in excelso ad speculandū. *Et
in his omnibus deprecare Al-
tissimū, vt dirigat in veritate
20 viam tuā. *Ante omnia ope-
ra verbū verax præcedat te, &
ante omnem actum consilium
21 stabile. *Verbum nequam
immutabit cor: ex quo partes
quatuor oriuntur, bonum &
malum, vita & mors, & dun-
taxat illorum est asidua lin-
22 gua. *Vir peritus multos
erudiuit, & animæ suæ sua-
uis est.
23 *Qui sophisticè loquitur,
odibilis est; in omni re de-
fraudabitur.
24 *Non est enim illi data à
Domino gratia; omni enim
sapientia defraudatus est.

* Est sapiens animæ suæ sa- 25
piens, & fructus sensus illius D
laudabilis. * Vir sapiens ple- 26
bem suã erudit, & fructus sen-
sus illius fideles sunt.
* Vir sapiens implebitur be- 27
nedictionibus, & videntes il-
lum laudabunt.
* Vita viri in numero die- 28
rum; dies autem Israel innu-
merabiles sunt.
* Sapiens in populo hære- 29
ditabit honorem, & nomen il-
lius erit viuens in æternum.
* Fili, in vita tua tenta ani- 30
mam tuam: & si fuerit nequã,
non des illi potestatem.
* Non enim omnia omni- 31
1.Cor.6. c.& 10.f. bus expediunt: & non omni
animæ omne genus placet.
* Noli auidus esse in omni 32
epulatione, & non te effun-
das super omnem escam.
* In multis enim escis erit 33
infirmitas: & auiditas appro-
pinquabit vsq; ad choleram.
* Propter crapulam multi 34
obierunt; qui autem abstinẽs
est, adiiciet vitam.

CAP. XXXVIII.

Honora medicum propter 1
necessitatem; etenim illũ A
creauit Altissimus.
* A Deo est enim omnis 2
medela, & à rege accipiet do-
nationem.
* Disciplina medici exalta- 3
bit caput illius, & in cõspectu
magnatorum collaudabitur.
* Altissimus creauit de ter- 4
ra medicinam, & vir prudens
non abhorrebit illam.
* Nónne à ligno indulcata 5
est aqua amara?
* Ad agnitionem hominũ 6
Exo.15.b virtus illorum, & dedit homi-
nibus scientiã Altissimus, ho-
norari in mirabilibus suis.
* In his curans, mitigabit 7
dolorem:
* Et vnguentarius faciet 8
pigmẽta suauitatis, & vnctio-
nes conficiet sanitatis, & non
consummabuntur opera eius,
pax enim Dei super faciem
terræ.

* ἔστι σοφὸς τῇ ἰδίᾳ ψυχῇ, καὶ οἱ 25
καρποὶ τῆς συνέσεως αὐτοῦ ἐπὶ στό-
ματος αἰνετοί. * ἀνὴρ σοφὸς τὸν ἑαυ- 26
τοῦ λαὸν παιδεύει, καὶ οἱ καρποὶ τῆς
συνέσεως αὐτοῦ πιστοί. * ἀνὴρ σοφὸς 27
πλησθήσεται εὐλογίας, καὶ μακαρι-
οῦσιν αὐτὸν πάντες οἱ ὁρῶντες.
* ζωὴ ἀνδρὸς ἐν ἀριθμῷ ἡμε- 28
ρῶν, καὶ αἱ ἡμέραι τοῦ Ἰσραὴλ ἀνα-
ρίθμητοι.
* σοφὸς ἐν τῷ λαῷ αὐτοῦ κλη- 29
ρονομήσει δόξαν, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ
ἔσται εἰς τὸν αἰῶνα.
* τέκνον ἐν ζωῇ σου πείρασον τὴν 30
ψυχήν σου, καὶ ἴδε τί πονηρὸν αὐτῇ,
καὶ μὴ δῷς αὐτῇ.
* οὐ γὰρ τὰ πάντα πᾶσι συμφέ- 31
ρει, καὶ οὐ πᾶσα ψυχὴ ἐν παντὶ
εὐδοκιμεῖ. * μὴ ἀπληστεύου ἐν 32
πάσῃ τρυφῇ, καὶ μὴ ἐκχυθῇς ἐπὶ
ἐδεσμάτων.
* ἐν πολλοῖς γὰρ βρώμασιν ἔσται 33
νόσος, καὶ ἡ ἀπληστία ἐγγιεῖ ἕως χολέ-
ρας. * διὰ ἀπληστίαν πολλοὶ ἐτε- 34
λεύτησαν, ὁ δὲ προσέχων προσ-
θήσει ζωήν.

λή.

* Τίμα ἰατρὸν πρὸς τὰς χρείας
τιμαῖς αὐτοῦ· καὶ γὰρ αὐτὸν ἔκτισεν ὁ
κύριος.
* παρὰ γὰρ ὑψίστου ἐστὶν ἴασις, καὶ 2
παρὰ βασιλέως λήψεται δόξαν.
* ἐπιστήμη ἰατροῦ ἀνυψώσει κε- 3
φαλὴν αὐτοῦ, καὶ ἔναντι μεγιστάνων
θαυμασθήσεται.
* κύριος ἔκτισεν ἐκ γῆς φάρ- 4
μακα, καὶ ἀνὴρ φρόνιμος οὐ προσ-
οχθίσει αὐτοῖς.
* οὐκ ἀπὸ ξύλου ἐγλυκάνθη ὕ- 5
δωρ· * εἰς τὸ γνωσθῆναι τὴν ἰσχὺν 6
αὐτοῦ ἀπὸ ἀνθρώπου; καὶ αὐτὸς ἔ-
δωκεν ἀνθρώποις ἐπιστήμην ἐνδο-
ξάζεσθαι ἐν τοῖς θαυμασίοις αὐτοῦ.
* ἐν αὐτοῖς ἐθεράπευσε καὶ ἦρε 7
πόνον αὐτοῦ.
* μυρεψὸς ἐν τούτοις ποιήσει μίγ- 8
μα, καὶ οὐ μὴ συντελεσθῇ τὰ ἔργα
αὐτοῦ, καὶ εἰρήνη παρ᾽ αὐτοῦ ἐστιν ἐπὶ
προσώπου τῆς γῆς.

25 * *Est sapiens propriæ ani-
mæ; & fructus intellectus
eius in ore laudabiles.
26 * *Vir sapiens suam plebẽ*
erudit; et fructus intellectus
27 *illius fideles.* * *Vir sapiens*
implebitur benedictione, &
beatũ dicent eum omnes vi-
28 *dentes.* * *Vita viri in nu-*
mero dierum, & dies Israel
innumerabiles.
29 * *Sapiens in populo suo hæ-*
reditabit gloriam, & nomen
illius erit in seculum.
30 * *Fili, in vita tua tenta*
animam tuam, & vide quid
malum illi, & non des ei.
31 * *Non enim omnia omni-*
bus conferunt, & non omnis
anima in omni complacet.
32 * *Non sis insatiabilis in*
omnibus delitijs, & ne ef-
fundaris super epulas.
33 * *In multis enim escis erit*
infirmitas, & insatiabilitas
appropinquabit vsque ad
choleram.
34 * *Propter insatiabilitatem*
multi obierunt, at attendens
adijciet vitam.

CAP. XXXVIII.

1 *Honora medicum ad ne-*
cessitates honoribus eius.
etenim illũ creauit Dominus.
2 * *Ab enim Altissimo est*
medela, & à rege accipiet
gloriam.
3 * *Scientia medici exalta-*
bit caput illius, & corã ma-
gnatibus in admiratione erit.
4 * *Dominus creauit de ter-*
ra medicinalia, & vir pru-
dens non grauabitur illis.
5 * *Nónne à ligno indulca-*
6 *ta est aqua,* * *ad cognoscen-*
dum virtutem eius ab ho-
mine? & ipse dedit homini-
bus scientiam, vt glorificetur
in mirabilibus suis.
7 *In illis curauit, & abstu-*
lit dolorem eius.
8 * *Vnguentarius in his fa-*
ciet mixtionem, & non con-
summabuntur opera eius, &
pax ab illo est super faciem
terræ.

*Fili in infirmitate tua 9
ne despicias, sed ora Dominũ,
& ipse sanabit te. *Auerte 10
ab errore & dirige manum,
& ab omni peccato munda
cor. *Da suauem odorem 11
& memoriam similaginis, et
impingua oblationem, quasi
non existens. & medico da
locum. *Et enim illum Do- 12
minus creauit, & non disce-
dat à te, & enim illius neces-
sitas. *Est quando tempus, 13
& in manibus eorum suauis
odor. *Etenim ipsi Domi- 14
num deprecabuntur, vt det
illis requiem & sanitatem
gratia conuersationis.
*Qui peccat in conspectu 15
eius qui fecit eum, incidat in
manus medici.
*Fili super mortuum pro- 16
duc lachrymas, & quasi di-
ra passus incipe luctus; se-
cundùm autem iudicium il-
lius, contege corpus illius, &
non despicias sepulturam il-
lius.
*Acerbum fac fletum, 17
& accende planctum.
*Et fac luctum secundùm 18
dignitatem eius. Diem vnum
& duo gratia detractionis,
& consolare te tristitiæ cau-
sa. *A tristitia enim pro- 19
cedit mors, & tristitia cor-
dis flectet vires. *In indu- 20
ctione permanet & tristitia,
& vita pauperis maledictio
cordis.
*Ne des in tristitiam cor 21
tuum, repelle eam memor no-
uissimorum.
*Ne obliuiscaris, nõ enim 22
est reditus, & huic non pro-
deris, & tibi ipsi malefacies.
*Memento iudicij mei, quo- 23
niam sic & tuum; mihi heri,
& tibi hodie. *In requie 24
mortui requiescere fac me-
moriam eius, & consolare te
in illo in exitu spiritus sui.
*Sapientia scribæ in op- 25
portunitate ocij, & dimi-
nutus opere suo non erit sa-
piens.

9 *τέκνον ἐν ἀρρωστήματί σου μὴ
παράβλεπε, ἀλλ᾽ εὖξαι κυρίῳ, καὶ
αὐτὸς ἰάσεταί σε.
10 *ἀπόστησον πλημμελείας καὶ
εὔθυνον χεῖρας, καὶ ἀπὸ πάσης ἁ-
μαρτίας καθάρισον καρδίαν.
11 *δὸς εὐωδίαν καὶ μνημόσυνον
σεμιδάλεως, καὶ λίπανον προσφο-
ράν, ὡς μὴ ὑπάρχων· καὶ ἰατρῷ δὸς
12 τόπον. *καὶ γὰρ αὐτὸν ὁ κύριος
ἔκτισε, καὶ μὴ ἀποστήτω σου, καὶ γὰρ
αὐτοῦ χρεία.
13 *ἔστιν ὅτε καιρός, καὶ ἐν χερσὶν αὐ-
τῶν εὐωδία.
14 *καὶ γὰρ αὐτοὶ κυρίου δεηθήσονται,
ἵνα εὐοδώσῃ αὐτοῖς ἀνάπαυσιν καὶ
ἴασιν χάριν ἐμβιώσεως.
15 *ὁ ἁμαρτάνων ἐναντίον τοῦ ποιή-
σαντος αὐτὸν, ἐμπέσοι εἰς χεῖρας
ἰατροῦ.
16 *τέκνον ἐπὶ νεκρῷ κατάγαγε
δάκρυα, καὶ ὡς δεινὰ πάσχων ἔναρξαι
θρήνων· κατὰ δὲ τὴν κρίσιν αὐτοῦ, πε-
ρίστειλον τὸ σῶμα αὐτοῦ, καὶ μὴ ὑπε-
ρίδῃς τὴν ταφὴν αὐτοῦ.
17 *πίκρανον κλαυθμόν, καὶ θέρ-
18 μανον κοπετόν. *καὶ ποίησον τὸ πένθος
κατὰ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ. ἡμέραν μίαν καὶ
δύο χάριν διαβολῆς, καὶ παρακλή-
θητι λύπης ἕνεκα.
19 *ἀπὸ λύπης γὰρ ἐκβαίνει θάνα-
τος, καὶ λύπη καρδίας κάμψει ἰσχύν.
20 *ἐν ἐπαγωγῇ παραμένει καὶ λύ-
πη, καὶ βίος πτωχοῦ κατάρα καρ-
21 δίας. *μὴ δῷς εἰς λύπην τὴν
καρδίαν σου, ἀπόστησον αὐτὴν μνη-
σθεὶς τὰ ἔσχατα.
22 *μὴ ἐπιλάθῃ, οὐ γάρ ἐστιν ἐπά-
νοδος, καὶ τοῦτον οὐκ ὠφελήσεις, καὶ
σεαυτὸν κακώσεις.
23 *μνήσθητι τὸ κρίμα μου, ὅτι οὕτως
καὶ τὸ σόν· ἐμοὶ χθές, καὶ σοὶ σήμερον.
24 *ἐν ἀναπαύσει νεκροῦ κατά-
παυσον τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ, καὶ πα-
ρακλήθητι ἐπ᾽ αὐτῷ ἐν ἐξόδῳ πνεύ-
ματος αὐτοῦ.
25 *σοφία γραμματέως ἐν εὐκαι-
ρίᾳ σχολῆς, καὶ ὁ ἐλαττούμενος πρά-
ξει αὐτοῦ σοφισθήσεται.

9 *Fili, in tua infirmitate nõ
despicias teipsum; sed ora Do-
minum, & ipse curabit te.
10 *Auerte à delicto, & dirige
manus, & ab omni delicto
11 munda cor tuũ. *Da suaui-
tatem & memoriam similagi-
nis, & impingua oblationem,
& da locum medico.
12 *Etenim illum Dominus
creauit, & non discedat à te;
quia opera eius sunt necessaria.
13 *Est enim tempus, quando
B in manibus illorum incurras.
14 *Ipsi verò Dominum de-
precabuntur, vt dirigat requiẽ
eorum in sanitatem, propter
conuersationem illorum. Sup.iii
15 *Qui delinquit in conspe-
ctu eius qui fecit eum, incidet
in manus medici.
16 *Fili, in mortuum produc
lachrymas, & quasi dira pas-
sus, incipe plorare, & secundũ
iudicium contege corpus il-
lius, & non despicias sepultu-
ram illius.
17 *Propter delaturam autem
amarè fer luctũ illius vno die:
18 *Et consolare propter tri-
stitiam; & fac luctum secundũ
meritũ eius vno die, vel duo-
bus propter detractionem.
19 *A tristitia enim festinat
mors, & cooperuit virtutem;
& tristitia cordis flectit ceruí-
20 cem. *In abductione per-
manet tristitia, & substantia
inopis secundum cor eius.
21 *Non dederis in tristitia
cor tuum; sed repelle eam à te,
& memento nouissimorum.
22 *Noli obliuisci; neq; enim
est cõuersio: & huic nihil pro-
deris, & teipsum pessimabis.
23 *Memor esto iudicij mei;
C sic enim erit & tuum: mihi
heri, & tibi hodie.
24 *In requie mortui requie-
scere fac memoriam eius, &
consolare illum in exitu spi-
ritus sui.
25 *Sapientiam scribe in tem-
pore vacuitatis: & qui mino-
ratur actu, sapientiã percipiet;
quia sapientia replebitur.

26 * Qui tenet aratrum, & qui
gloriatur in iaculo, stimulo
boues agitat, & conuersatur in
operibus eorum, & narratio
eius in filiis taurorum.
27 * Cor suum dabit ad versan-
dos sulcos, & vigilia eius in
sagina vaccarum.
28 * Sic omnis faber & archi-
tectus, qui noctem tanquam
diem transigit, qui sculpit si-
gnacula sculptilia, & assidui-
tas eius variat picturam: cor
suum dabit in similitudinem
picturæ, & vigilia sua perficit
opus.
29 * Sic faber ferrarius, sedens
iuxta incudem, & considerans
opus ferri: vapor ignis vret
carnes eius, & in calore forna-
cis concertatur.
30 * Vox mallei innouat au-
rem eius, & contra similitudi-
nem vasis oculus eius.
31 * Cor suum dabit in con-
summationem operum, & vi-
gilia sua ornabit imperfectio-
nem.
32 * Sic figulus sedens ad opus
suum, conuertens pedibus suis D
rotam, qui in solicitudine po-
situs est semper propter opus
suum, & innumera est omnis
operatio eius.
33 * In brachio suo formabit
lutum, & ante pedes suos cur-
uabit virtutem suam.
34 * Cor suum dabit vt con-
summet linitionem, & vigilia
suam mundabit fornacem.
35 * Omnes hi in manibus suis
sperauerũt, & vnusquisque in
arte sua sapiens est.
36 * Sine his omnibus non æ-
dificatur ciuitas: & non inha-
bitabunt nec inambulabunt,
& in Ecclesiam non transi-
lient.
37 * Super sellam iudicis non
sedebunt, & testamentum iu-
dicij non intelligent, neque
palàm facient iudicium & di-
sciplinam.
38 * Et in parabolis non inue-
nientur, sed creaturam æui
confirmabunt.

26 * τί σοφισθήσεται ὁ κρατῶν ἀρό-
τρου, καυχώμενος ἐν δόρατι κέντρου.
βόας ἐλαύνων καὶ ἀναστρεφόμενος
ἐν ἔργοις αὐτῶν· καὶ ἡ διήγησις αὐτοῦ
ἐν υἱοῖς ταύρων.
27 * καρδίαν αὐτοῦ δώσει ἐκδοῦναι
αὔλακας, καὶ ἡ ἀγρυπνία αὐτοῦ εἰς
χορτάσματα δαμάλεων.
28 * οὕτως πᾶς τέκτων καὶ ἀρχιτέκτων,
ὅστις νύκτωρ ὡς ἡμέραν διάγει. οἱ
γλύφοντες γλύμματα σφραγίδων,
καὶ ἐπιμονὴ αὐτοῦ ἀλλοιῶσαι ποικι-
λίαν. καρδίαν αὐτοῦ δώσει εἰς τὸ ὁ-
μοιῶσαι ζωγραφίαν, καὶ ἡ ἀγρυπ-
νία αὐτοῦ συντελέσαι ἔργον.
29 * οὕτως χαλκεὺς καθήμενος ἐγ-
γὺς ἄκμονος, καὶ καταμανθάνων ἐν
ἔργῳ σιδήρου. ἀτμὶς πυρὸς τήξει σάρ-
κας αὐτοῦ, καὶ ἐν θέρμῃ καμίνου δια-
μαχήσεται.
30 * φωνὴ σφύρας καὶ ἄκμονος και-
νιεῖ τὸ οὖς αὐτοῦ, καὶ κατέναντι ὁμοιώ-
ματος σκεύους οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ.
31 * καρδίαν αὐτοῦ δώσει εἰς συντέ-
λειαν ἔργων, καὶ ἡ ἀγρυπνία αὐτοῦ
κοσμῆσαι ἐπὶ συντελείας.
32 * οὕτως κεραμεὺς καθήμενος ἐν
ἔργῳ αὐτοῦ, καὶ συστρέφων ἐν ποσὶν αὐ-
τοῦ τροχόν. ὃς ἐν μερίμνῃ κεῖται διὰ
παντὸς ἐπὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ, καὶ ἐναρίθ-
μιος πᾶσα ἡ ἐργασία αὐτοῦ.
33 * ἐν βραχίονι αὐτοῦ τυπώσει πη-
λόν, καὶ πρὸ ποδῶν κάμψει ἰσχὺν
34 αὐτοῦ. * καρδίαν ἐπιδώσει εἰς τὸ συν-
τελέσαι τὸ χρίσμα, καὶ ἡ ἀγρυπνία
αὐτοῦ, καθαρίσαι κάμινον.
35 * πάντες οὗτοι εἰς χεῖρας ἑαυτῶν
ἐπίστευσαν, καὶ ἕκαστος ἐν τῷ ἔργῳ
36 αὐτοῦ σοφίζεται. * ἄνευ αὐτῶν οὐκ
οἰκισθήσεται πόλις, καὶ οὐ παροικήσουσιν
οὐδὲ περιπατήσουσιν. ἐν βουλῇ λαοῦ
οὐ ζητηθήσονται, καὶ ἐν ἐκκλησίᾳ οὐχ
ὑπεραλοῦνται.
37 * ἐπὶ δίφρον δικαστοῦ οὐ καθιοῦν-
ται, καὶ διαθήκην κρίματος οὐ δια-
νοηθήσονται. οὐδὲ μὴ ἐκφάνωσι παι-
38 δείαν καὶ κρίμα. * καὶ ἐν παραβο-
λαῖς οὐχ εὑρεθήσονται, ἀλλὰ κτῆμα
αἰῶνος στηριοῦσι.

26 * *In quo erit sapiens qui*
tenet aratrum, qui gloriatur
in fuste stimuli: boues agitãs
& nutritus in operibus eo-
rum: & narratio eius in fi-
27 *liis taurorum.* * *Cor suũ dabit*
ad versandos sulcos, & vi-
gilia eius in pabula fœnilia
vaccarum.
28 * *Sic omnis faber & ar-*
chitectus, qui nocte tanquàm
diem transigit. Qui sculpunt
sculpturas signaculorum, &
instantia eius immutare va-
rietatem. Cor suum dabit ad
assimilandam picturam; &
vigilia eius perficere opus.
29 * *Sic faber ferrarius se-*
dens iuxta incudem, & con-
siderans in opere ferri. Vapor
ignis liquefaciet carnes eius,
& in calore fornacis pugna-
30 *bit.* * *Vox mallei & incudis*
innouabit aurem eius, et cõ-
tra similitudinem vasis oculi
31 *eius.* * *Cor suũ dabit in con-*
summationem operum, &
vigilia eius ornare in perfe-
ctione.
32 * *Sic figulus sedens in ope-*
re suo, & conuertens in pe-
dibus suis rotam. Qui in sol-
licitudine positus est semper
in opus suum, & numerata
omnis operatio eius.
33 * *In brachio suo figurabit*
lutum, & ante pedes flectet
vires suas.
34 * *Cor dabit ad consummã-*
dum linitionem; & vigilia
eius, mundare fornacem.
35 * *Omnes hi in manus suas*
confiderunt, & vnusquisq;
in opere suo sapiens est.
36 * *Sine eis nõ habitabitur*
ciuitas, & non inhabitabunt
neque deambulabunt. In con
silio populi non requirentur,
& in congregatione non trã-
37 *silient.* * *Super sedẽ iudicum*
non sedebunt, & testamentũ
iudicij non intelligent. Neq;
manifestabunt disciplinã &
38 *iudiciũ.* * *Et in parabolis non*
inuenientur, sed possessionem
seculi firmabunt.

* *Et deprecatio illorum in* 39
operatione artis: præter dan-
tem animam suam, & cogi-
tantem in lege Altissimi.

CAP. XXXIX.

SApientiam omnium anti- 1
quorum exquiret, & in
prophetiis vacabit.
* *Narrationem virorum* 2
nominatorum conseruabit, et
in versutiis parabolarum si-
mul introibit.
* *Occulta prouerbiorũ ex-* 3
quiret, & in ænigmatis pa-
rabolarum conuersabitur.
* *In medio magnatũ mi-* 4
nistrabit, & coram ducibus
conspicietur.
* *In terra alienarum gen-* 5
tium pertransibit: bona enim
& mala in hominibus tẽta-
uit. * *Cor suum tradet ad* 6
Dominum, vt vigilet dilu-
culo ad eum qui fecit illum,
& in conspectu Altissimi de-
precabitur. * *Et aperiet os* 7
suum in oratione, & pro pec-
catis suis deprecabitur.
* *Si Dominus magnus vo-* 8
luerit, spiritu intellectus re-
plebitur. * *Ipse distillabit* 9
verba sapientiæ suæ, & in
oratione confitebitur Dño.
* *Ipse diriget cõsilium eius,* 10
& scientiam, & in abscon-
ditis suis cogitabit. * *Ipse* 11
manifestabit disciplinam do-
ctrinæ suæ, & in lege testa-
menti Domini gloriabitur.
* *Laudabũt intellectũ eius* 12
multi, & vsque in seculum
non delebitur. * *Recedet* 13
memoria eius, & nomen eius
viuet in generationes gene-
rationum. * *Sapientiã eius* 14
enarrabunt gentes, & laudẽ
eius enunciabit ecclesia.
* *Si permanserit nomẽ, re-* 15
linquet plusquàm mille; & si
requieuerit, inducit illi.
* *Adhuc cogitãs enarrabo,* 16
quoniã sicut Luna semiplena,
repletus sum. * *Exaudite* 17
me sancti, et germinate quasi
rosa plantata super fluxum
humidum.

39 * καὶ ἡ δέησις αὐτῶν ἐν ἐργασίᾳ
τέχνης. πλὴν τοῦ ἐπιδιδόντος τὴν
ψυχὴν αὐτοῦ, καὶ διανοουμένου ἐν νό-
μῳ ὑψίστου.

λθ΄.

1 * Σοφίαν πάντων ἀρχαίων ἐκ-
ζητήσει, καὶ ἐν προφητείαις ἀσχολη-
2 θήσεται. * διήγησιν ἀνδρῶν ὀνομα-
στῶν συντηρήσει, καὶ ἐν στροφαῖς πα-
ραβολῶν συνεισελεύσεται.
3 * ἀπόκρυφα παροιμιῶν ἐκζητή-
σει, καὶ ἐν αἰνίγμασι παραβολῶν ἀ-
4 ναστραφήσεται. * ἀναμέσον μεγι-
στάνων ὑπηρετήσει, καὶ ἔναντι ἡγουμένων
5 ὀφθήσεται. * ἐν γῇ ἀλλοτρίων
ἐθνῶν διελεύσεται, ἀγαθὰ γὰρ καὶ κα-
κὰ ἐν ἀνθρώποις ἐπείρασε.
6 * τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἐπιδώσει
πρὸς κύριον, ὀρθρίσαι πρὸς τὸν
ποιήσαντα αὐτὸν, καὶ ἔναντι ὑψίστου δεη-
7 θήσεται. * καὶ ἀνοίξει τὸ στόμα αὐτοῦ
ἐν προσευχῇ, καὶ περὶ τῶν ἁμαρτιῶν
αὐτοῦ δεηθήσεται.
8 * ἐὰν ὁ κύριος ὁ μέγας θέλῃ,
πνεύματι συνέσεως ἐμπλησθήσεται.
9 * αὐτὸς ἀνομβρήσει ῥήματα σο-
φίας αὐτοῦ, καὶ ἐν προσευχῇ ἐξο-
μολογήσεται τῷ κυρίῳ.
10 * αὐτὸς κατευθυνεῖ βουλὴν αὐ-
τοῦ καὶ ἐπιστήμην, καὶ ἐν τοῖς ἀποκρύ-
φοις αὐτοῦ διανοηθήσεται.
11 * αὐτὸς ἐκφανεῖ παιδείαν διδασ-
καλίας αὐτοῦ, καὶ ἐν νόμῳ διαθήκης
κυρίου καυχήσεται.
12 * αἰνέσουσι τὴν σύνεσιν αὐτοῦ πολ-
λοί, καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος οὐκ ἐξαλειφ-
θήσεται.
13 * ἀποστήσεται τὸ μνημόσυνον αὐ-
τοῦ, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ζήσεται εἰς γε-
14 νεὰς γενεῶν. * τὴν σοφίαν αὐτοῦ
διηγήσεται ἔθνη, καὶ τὸν ἔπαινον αὐτοῦ
ἐξαγγελεῖ ἐκκλησία.
15 * ἐὰν ἐμμείνῃ ὄνομα καταλείψει
ἢ χίλιοι, καὶ ἐὰν ἀναπαύσηται ἐμ-
16 ποιεῖ αὐτῷ. * ἔτι διανοηθεὶς ἐκ-
διηγήσομαι, ὅτι ὡς διχομηνία ἐ-
17 πληρώθην. * εἰσακούσατέ μου
ὅσιοι, καὶ βλαστήσατε ὡς ῥόδον φυό-
μενον ἐπὶ ῥεύματος ὑγροῦ.

39 * Et deprecatio illorum in
operationem artis, accommo-
dantes animas suas, & cõqui-
rentes in lege Altissimi.

CAP. XXXIX.

1 SApientiam omniũ antiquo-
A rum exquiret sapiens, & in
2 Prophetis vacabit. * Narra-
tionem virorum nominatorũ
cõseruabit, & in versutias pa-
rabolarum simul introibit.
3 * Occulta prouerbiorũ ex-
quiret, & in absconditis para-
4 bolarum conuersabitur. * In
medio magnatorũ ministra-
bit, & in conspectu præsidis
5 apparebit. * In terrã alienige-
narũ gentiũ pertransiet: bona
enim & mala in omnibus ten
6 tabit. * Cor suum tradet ad
vigilãdum diluculo ad Dñm,
qui fecit illum, & in conspectu
Altissimi deprecabitur.
7 * Aperiet os suum in oratio-
ne, & pro delictis suis depre-
8 cabitur. * Si enim Dñs ma-
gnus voluerit, spiritu intelli-
9 gentiæ replebit illũ. * Et ipse
tãquã imbres emittet eloquia
sapientiæ suæ, & in oratione
10 cõfitebitur Dño. * Et ipse di-
riget consiliũ eius & discipli-
nam, & in absconditis suis cõ-
11 siliabitur. * Ipse palam faciet
disciplinam doctrinæ suæ, &
in lege testamenti Dñi gloria-
12 bitur. * Collaudabũt multi
B sapientiam eius, & vsque in
seculum non delebitur.
13 * Nõ recedet memoria eius,
& nomen eius requiretur à ge
neratione in generationem. Inf. 44. c.
14 * Sapientiam eius enarra-
bunt gentes, & laudem eius
15 enunciabit Ecclesia. * Si per-
manserit nomen eius, dere-
linquet plus quàm mille; & si
requieuerit, proderit illi.
16 * Adhuc cõsiliabor vt enar-
rem, vt furore enim repletus
17 sum. * Et in voce dicit: Ob-
audite me diuini fructus, &
quasi rosa plantata super riuos
aquarum, fructificate.
18 * Quasi Libanus, odorem
suauitatis habete.

* Florete flores quasi liliũ, 19
& date odorem, & frondete in
gratiam, & collaudate canticũ,
& benedicite Dñm in operi-
bus suis. * Date nomini eius 20
Gen.1.d. Mat.7.d. magnificentiam, & cõfitemini C
illi in voce labiorum vestrorũ,
& in canticis labiorum & ci-
tharis: & sic dicetis in confes-
sione. * Opera Domini vni- 21
uersa bona valde. * In ver- 22
bo enim eius stetit aqua sicut
congeries, & in sermone oris
illius sicut exceptoria aquarũ:
* Quoniam in præcepto ip- 23
sius placor fit, & nõ est mino-
ratio in salute ipsius. * Opera 24
omnis carnis coram illo, & nõ
est quicquam absconditum ab
oculis eius. * A seculo vsque 25
in seculum respicit, & nihil est
mirabile in conspectu eius.
* Non est dicere: Quid est 26
hoc, aut quid est istud? omnia
enim in tempore suo quęren-
tur. * Benedictio illius quasi 27
Gen.7.d. Exo.14.c fluuius inundabit: & quomo-
do cataclysmus aridã inebria-
bit; sic ira ipsius gentes quæ
non exquisierunt eum, hære-
ditabit. * Quomodo cõuer- 28
tit aquas in siccitatem.
* Et siccata est terra, & viæ 29
illius viis illorum directę sunt;
sic peccatoribus offensiones in
ira eius. * Bona bonis crea- 30
ta sunt ab initio: sic nequissi- D
mis bona & mala.
Sup.29.d * Initium necessariæ rei vi- 31
tæ hominum, aqua, ignis, &
ferrum, sal, lac, & panis simila-
gineus, & mel, & botrus vuæ,
& oleum, & vestimentum.
* Hæc omnia sanctis in bo- 32
na; sic & impiis & peccatori-
bus in mala conuertentur.
* Sunt spiritus, qui ad vin- 33
dictam creati sunt, & in furo-
re suo confirmauerunt tor-
menta sua: & in tempore con-
summationis effundent virtu-
tem, & furorem eius qui fecit
illos confundent.
Inf.40.b * Ignis, grando, fames, & 34
mors: omnia hæc ad vindi-
ctam creata sunt.

19 * καὶ ἀνθήσατε ἄνθος ὡς κρίνον,
διάδοτε ὀσμὴν καὶ αἰνέσατε ᾆσμα.
20 * εὐλογήσατε τὸν κύριον ἐπὶ πᾶ-
σι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, ἐν ᾠδαῖς χειλέων
καὶ ἐν κινύραις· καὶ οὕτως ἐρεῖτε ἐν
ἐξομολογήσει.
21 * τὰ ἔργα κυρίου πάντα καλὰ
σφόδρα· καὶ πᾶν πρόσταγμα ἐν
καιρῷ αὐτοῦ ἔσται· οὐκ ἔστιν εἰπεῖν τί
τοῦτο ἐστι, πάντα γὰρ ταῦτα ἐν καιρῷ
22 αὐτῶν ζητηθήσεται. * ἐν λόγῳ αὐτοῦ
ἔστη, ὡς θημωνία ὕδωρ, καὶ ἐν ῥήματι
στόματος αὐτοῦ ἀποδοχεῖα ὑδάτων.
23 * ἐν προστάγματι αὐτοῦ πᾶσα
ἡ εὐδοκία, καὶ οὐκ ἔστιν ὃς ἐλαττώσει
τὸ σωτήριον αὐτοῦ.
24 * ἔργα πάσης σαρκὸς ἐνώπιον
αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔστι κρυβῆναι ἀπὸ τῶν
25 ὀφθαλμῶν αὐτοῦ. * ἀπὸ τοῦ αἰῶνος
εἰς τὸν αἰῶνα ἐπέβλεψε, καὶ οὐδέν ἐστι
θαυμάσιον ἐναντίον αὐτοῦ.
26 * οὐκ ἔστιν εἰπεῖν, τί τοῦτο ἐστι; πάν-
τα γὰρ εἰς χρείαν αὐτῶν ἔκτισται.
27 * ἡ εὐλογία αὐτοῦ ὡς ποταμὸς
ἐπεκάλυψε, καὶ ὡς κατακλυσμὸς
ξηρὰν ἐμέθυσεν· οὕτως ὀργὴν αὐτοῦ
28 ἔθνη κληρονομήσει· * ὡς μετέ-
στρεψεν ὕδατα εἰς ἅλμην.
29 * αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ εὐθεῖαι τοῖς ὁσίοις,
οὕτως τοῖς ἀνόμοις προσκόμματα.
30 * ἀγαθὰ τοῖς ἀγαθοῖς ἔκτισται ἀπ'
ἀρχῆς· οὕτως τοῖς ἁμαρτωλοῖς
κακά.
31 * ἀρχὴ πάσης χρείας εἰς ζωὴν
ἀνθρώπου, ὕδωρ καὶ πῦρ, καὶ σίδηρος, καὶ
ἅλας· καὶ σεμίδαλις πυροῦ, καὶ γά-
λα, καὶ μέλι, αἷμα σταφυλῆς καὶ
ἔλαιον, καὶ ἱμάτιον.
32 * πάντα ταῦτα τοῖς εὐσεβέσιν ἀ-
γαθά· οὕτως τοῖς ἁμαρτωλοῖς τρα-
πήσεται εἰς κακά.
33 * ἔστι πνεύματα ἃ εἰς ἐκδίκησιν
ἔκτισται, καὶ ἐν θυμῷ αὐτῶν ἐστερέω-
σε μάστιγας αὐτῶν. ἐν καιρῷ συν-
τελείας ἰσχὺν ἐκχέουσι, καὶ τὸν θυ-
μὸν τοῦ ποιήσαντος αὐτοὺς κοπάσουσι.
34 * πῦρ καὶ θάλασσα καὶ λιμὸς
καὶ θάνατος, πάντα ταῦτα εἰς ἐκ-
δίκησιν ἔκτισται.

19 ** Et producite florẽ qua-*
si lilium, mittite odorem &
20 *laudate canticum. * Benedi-*
cite Dominũ in omnibus ope-
ribus eius, in canticis labio-
rum & in citharis. Et sic di-
21 *cetis in confessione. * Opera*
Domini omnia bona valdè.
Et omne præceptum in tem-
pore suo erit. non est dicere,
quid hoc est, omnia enim hæc
in tempore suo quærentur.
22 ** In verbo eius stetit, quasi*
cumulus aquæ, & in sermone
oris illius receptacula aqua-
23 *rum. * In præcepto eius o-*
mnis complacentia, & nõ est
qui minuat saluationẽ eius.
24 ** Opera omnis carnis co-*
ram illo, & non est abscondi
ab oculis eius.
25 ** A seculo in seculum re-*
spexit, & nihil est mirabile
in conspectu eius.
26 ** Non est dicere, Quid*
hoc est; omnia enim ad vsum
eorum creata sunt.
27 ** Benedictio eius quasi flu-*
uius cooperuit, & sicut dilu-
uium aridam inebriauit, sic
iram eius gẽtes hæreditabũt;
28 ** Sicut conuertit aquas in*
salsuginem.
29 ** Viæ eius rectæ sanctis;*
sic iniquis offensiones.
30 ** Bona bonis creata sunt*
ab initio; sic peccatoribus
mala.
31 ** Initium omnis necessi-*
tatis ad vitam hominis, aqua
& ignis, & ferrum, & sal,
& siligo tritici, & lac, &
mel, sanguis vuæ & oleum,
& vestimentum.
32 ** Omnia hæc piјs bona; sic*
peccatoribus conuertentur in
33 *mala. * Sunt spiritus qui*
ad vindictam creati sunt, et
in furore suo confirmauerunt
flagella sua. In tempore con-
summationis virtutẽ effun-
dunt, & furorem eius qui
fecit illum sistent.
34 ** Ignis & mare, & fa-*
mes, & mors, omnia hæc ad
vindictam creata sunt.

* *Bestiarum dentes & 35*
scorpij, & viperæ, & rom-
phæa vindicans in perniciem
impios.
* *In ortu eius lætabūtur. 36*
* *Et super terram ad ma- 37*
nus præparabuntur, & in
temporibus suis non præteri-
bunt verbum.
* *Propterea ab initio fir- 38*
matus sum, & cogitaui &
in scriptura dimisi.
* *Opera Domini omnia 39*
bona, & omnē vsum in tem
pore suo præbebit.
* *Et non est dicere hoc isto 40*
peius. omnia enim in tem-
pore comprobabuntur.
* *Et nunc in omni corde 41*
& ore laudate & benedici-
te nomen Domini.

CAP. XL.

OCcupatio magna creata 1
est omni homini, & iu-
gum graue super filios Adam.
A die exitus de ventre ma-
tris eorum, vsque ad reuer-
sionis diem ad matrem om-
nium. * *Cogitationes eorum 2*
& timorē cordis, adinuentio
expectationis, dies finitionis.
* *A sedente super sedem 3*
gloriæ & vsque ad humilia-
tum, in terra & cinere.
* *A ferente vestem hya- 4*
cinthinam & coronam, &
vsque ad eum qui induitur
lino crudo.
* *Furor & zelus, turba- 5*
tio & fluctuatio, & timor
mortis, & imitatio, & con-
tentio, & in tempore quietis
in cubili somnus noctis im-
mutat cognitionem eius.
* *Modicum tanquā nihil 6*
in requie, & ab illo in somnis
quasi in diebus speculæ.
* *Conturbatus in visione 7*
cordis sui, tanquam qui eua-
sit à facie belli. In tempore sa
lutis suæ exsurrexit & ad-
mirans in nullum timorem;
* *Cum omni carne ab ho- 8*
mine vsque ad pecus, & su-
per peccatores septupla ad
hæc.

35 * θηρίων ὀδόντες καὶ σκορπίοι καὶ
ἔχεις καὶ ῥομφαία ἐκδικοῦσα εἰς
36 ὄλεθρον ἀσεβεῖς. * ἐν τῇ ἐντο-
λῇ αὐτοῦ εὐφρανθήσονται.
37 * καὶ ἐπὶ τῆς γῆς εἰς χρείας ἑτοι-
μασθήσονται, καὶ ἐν καιροῖς αὐτῶν οὐ
παραβήσονται λόγον.
38 * διὰ τοῦτο ἐξ ἀρχῆς ἐστηρίχθην,
καὶ διενοήθην καὶ ἐν γραφῇ ἀφῆκα.
39 * τὰ ἔργα κυρίου πάντα τὰ ἀγα-
θά, καὶ πᾶσαν χρείαν ἐν καιρῷ αὐτῆς
χορηγήσει.
40 * καὶ οὐκ ἔστιν εἰπεῖν τοῦτο τούτου
πονηρότερον. πάντα γὰρ ἐν καιρῷ
εὐδοκιμηθήσεται.
41 * καὶ νῦν ἐν πάσῃ καρδίᾳ καὶ στό-
ματι ὑμνήσατε καὶ εὐλογήσατε τὸ
ὄνομα κυρίου.

μ΄.

1 * Ἀσχολία μεγάλη ἔκτισται παν-
τὶ ἀνθρώπῳ, καὶ ζυγὸς βαρὺς ἐπὶ
υἱοὺς ἀδάμ. ἀφ᾽ ἡμέρας ἐξόδου ἐκ
γαστρὸς μητρὸς αὐτῶν, ἕως ἐπιστρο-
φῆς ἡμέρας εἰς μητέρα πάντων.
2 * τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν καὶ φό-
βον καρδίας, ἐπίνοια προσδοκίας,
ἡμέρα τελευτῆς.
3 * ἀπὸ καθημένου ἐπὶ θρόνου δό-
ξης καὶ ἕως τεταπεινωμένου, ἐν γῇ καὶ
σποδῷ.
4 * ἀπὸ φοροῦντος ὑακίνθινον καὶ
στέφανον, καὶ ἕως περιβαλλομένου
ὠμόλινον.
5 * θυμὸς καὶ ζῆλος ταραχὴ καὶ
σάλος καὶ φόβος θανάτου καὶ μίμη-
μα, καὶ ἔρις, καὶ ἐν καιρῷ ἀναπαύσεως
ἐπὶ κοίτης ὕπνος νυκτὸς ἀλλοιοῖ
γνῶσιν αὐτοῦ.
6 * ὀλίγον ὡς οὐδὲν ἐν ἀναπαύσει,
καὶ ἀπ᾽ ἐκείνου ἐν ὕπνοις ὡς ἐν ἡμέ-
ραις σκοπιᾶς.
7 * τεθορυβημένος ἐν ὁράσει καρ-
δίας αὐτοῦ, ὡς ἐκφυγὼν ἀπὸ προ-
σώπου πολέμου. ἐν καιρῷ σωτηρίας
αὐτοῦ ἐξηγέρθη καὶ ἀποθαυμάζων
εἰς οὐδένα φόβον·
8 * μετὰ πάσης σαρκὸς ἀπὸ ἀνθρώ-
που ἕως κτήνους, καὶ ἐπὶ ἁμαρτω-
λῶν ἑπταπλάσια πρὸς ταῦτα.

35 Bestiarum dentes & scorpij
& serpentes, romphæa vindi-
cans in exterminium impios.
36 * In mandatis eius epula-
buntur.
37 * Et super terram in neces-
sitate prępara būtur, & in tem-
poribus suis non præterient
verbum.
38 * Propterea ab initio confir- Sup. col.
matus sum, & cōsiliatus sum,
& cogitaui, & scripta dimisi.
39 * Omnia opera Domini bo-
na, & omne opus hora sua sub-
ministrabit.
40 * Non est dicere: Hoc illo
nequius est; omnia enim in
tempore suo comprobabun-
tur.
41 * Et nunc in omni corde &
ore collaudate & benedicite
nomen Domini.

CAP. XL.

1 OCcupatio magna creata
A est omnibus hominibus,
& iugum graue super filios
Adam, à die exitus de ventre
matris eorum, vsque in diem
sepulturæ in matrē omnium.
2 * Cogitationes eorum & ti-
mores cordis adinuentiones
expectationis, & dies finitio-
nis.
3 * A præsidente super sedem
gloriosam, vsque ad humilita-
tum in terram & cinerem,
4 * Ab eo qui vtitur hyacin-
tho, & portat coronā vsque ad
eum qui operitur lino crudo.
5 * Furor, zelus, tumultus, flu-
ctuatio, & timor mortis, ira-
cundia perseuerans & conten-
tio, & in tempore refectionis
in cubili somnus noctis im-
mutat scientiam eius.
6 * Modicum autem tanquam
nihil in requie, & ab eo in
somnis quasi in die respectus.
7 * Conturbatus est in visu
B cordis sui, tanquam qui eua-
serit in die belli. in tempore
salutis suæ exurrexit, & admi-
rans ad nullum timorem;
8 * Cum omni carne ab ho-
mine vsque ad pecus, & super
peccatores septuplum.

* Ad hæc mors, ſanguis, cõ- 9
tentio & romphæa, oppreſſio-
nes, fames, & contritio & fla-
gella : ſuper iniquos creata
ſunt hæc omnia ; & propter
illos factus eſt cataclyſmus.
Gen. 7. Inf. 4. b. * Omnia enim quæ de ter- 10
ra ſunt, in terram conuerten-
tur, & aquę omnes in mare cõ-
uertentur. * Omne munus 11
& iniquitas delebitur. * Et 12
fides in ſeculũ ſtabit. * Sub- 13
ſtantiæ iniuſtorum ſicut flu-
uius ſiccabuntur, & ſicut to-
nitruũ magnũ in pluuia per-
ſonabunt. * In aperiendo 14
manus ſuas lætabitur, ſic præ-
uaricatores in conſummatio-
ne tabeſcent. * Nepotes im- 15
piorum non multiplicabunt C
ramos, & radices immundę ſu-
per cacumen petræ ſonant.
* Super omnem aquam vi- 16
riditas, & ad oram fluminis
ante omne fœnum euelletur.
* Gratia ſicut paradiſus in 17
benedictionibus, & miſericor-
dia in ſeculo permanet.
* Vita ſibi ſufficientis ope- 18
rarij conculcabitur, & in ea in-
uenies theſaurũ. * Fili, ædi- 19
ficatio ciuitatis confirmabit
nomen, & ſuper hanc mulier
immaculata computabitur.
* Vinũ & muſica lætificant 20
cor, & ſuper vtraque dilectio
ſapientiæ.
* Tibiæ & pſalterium ſua- 21
uem faciunt melodiam, & ſu-
per vtraque lingua ſuauis.
* Gratiam & ſpeciem de- 22
ſiderabit oculus tuus, & ſuper
hoc virides ſationes.
* Amicus & ſodalis in tem- 23
pore conuenientes, & ſuper
vtroſque mulier cum viro.
* Fratres in adiutorium 24
in tempore tribulationis, & D
ſuper eos miſericordia libera-
bit. * Aurum & argentum, 25
& conſtitutio pedum, & ſu-
per vtrunque conſilium be-
neplacitum.
* Facultates & virtutes exal- 26
tant cor, & ſuper hæc timor
Domini.

* θάνατος καὶ ἔρις καὶ ῥομφαία 9
καὶ αἷμα, ἐπαγωγαὶ λιμοῦ καὶ συν-
τρίμματος καὶ μάστιγος. ἐπὶ τοὺς
ἀνόμους ἐκτίσθη ταῦτα πάντα, καὶ
δι' αὐτοὺς ἐγένετο ὁ κατακλυσμός.
* πάντα ὅσα ἀπὸ γῆς, εἰς γῆν 10
ἀναστρέφει, καὶ ἀπὸ ὑδάτων εἰς θά-
λασσαν ἀνακάμπτει.
* πᾶν δῶρον καὶ ἀδικία ἐξα- 11
λειφθήσεται.
* καὶ πίστις εἰς τὸν αἰῶνα στήσεται. 12
* χρήματα ἀδίκων ὡς ποταμὸς 13
ξηρανθήσεται, καὶ ὡς βροντὴ μεγά-
λη ἐν ὑετοῖς ἐξηχήσει.
* ἐν τῷ ἀνοῖξαι αὐτὸν χεῖρας εὐ- 14
φρανθήσεται, οὕτως οἱ παραβαίνοντες
εἰς συντέλειαν ἐκλείψουσιν.
* ἔκγονα ἀσεβῶν οὐ πληθυνεῖ 15
κλάδους, καὶ ῥίζαι ἀκάθαρτοι ἐπ' ἀ-
κροτόμου πέτρας. * ἄχι ἐπὶ παντὸς 16
ὕδατος καὶ χείλους ποταμοῦ πρὸ
παντὸς χόρτου ἐκτιλήσεται.
* χάρις ὡς παράδεισος ἐν εὐλο- 17
γίαις καὶ ἐλεημοσύνη εἰς τὸν αἰῶνα
διαμενεῖ.
* ζωὴ αὐτάρκους ἐργάτου γλυ- 18
κανθήσεται, καὶ ὑπὲρ ἀμφότερα ὁ
εὑρίσκων θησαυρόν. * τέκνα καὶ οἰκο- 19
δομὴ πόλεως στηρίζουσιν ὄνομα.
* οἶνος καὶ μουσικὴ εὐφραίνουσι 20
καρδίαν, καὶ ὑπὲρ ἀμφότερα ἀγά-
πησις σοφίας.
* αὐλὸς καὶ ψαλτήριον ἡδύ- 21
νουσι μέλη, καὶ ὑπὲρ ἀμφότερα
γλῶσσα ἡδεῖα.
* χάριν καὶ κάλλος ἐπιθυμήσει 22
ὀφθαλμός, καὶ ὑπὲρ ἀμφότερα
χλόην σπόρου.
* φίλος καὶ ἑταῖρος εἰς καιρὸν 23
ἀπαντῶντες, καὶ ὑπὲρ ἀμφότερα
γυνὴ μετὰ ἀνδρός.
* ἀδελφοὶ καὶ βοήθεια εἰς καιρὸν 24
θλίψεως, καὶ ὑπὲρ ἀμφότερα ἐ-
λεημοσύνη ῥύσεται. * χρυσίον καὶ 25
ἀργύριον ἐπιστήσουσι πόδα, καὶ ὑπὲρ
ἀμφότερα βουλὴ εὐδοκιμεῖται.
* χρήματα καὶ ἰσχὺς ἀνυψώσουσι 26
καρδίαν, καὶ ὑπὲρ ἀμφότερα φόβος
κυρίου.

9 * *Mors & contentio &*
romphæa ; & ſanguis, indu-
ctiones famis, & contritio-
nis, & flagelli. In iniquos
creata ſunt hæc omnia, &
propter illos factum eſt di-
luuium.
10 * *Omnia quæcunque de*
terra, in terram reuertũtur ;
& ab aquis in mare defle-
11 *ctunt.* * *Omne munus & in-*
12 *iuſtitia delebitur.* * *Et fides*
in ſeculum ſtabit.
13 * *Opes iniuſtorum ſicut flu*
uius ſiccabuntur, & ſicut
tonitruum magnũ in pluuiis
perſonabunt.
14 * *In aperiendo ipſum ma-*
nus lætabitur, ſic præuarica-
tores in conſummationẽ de-
15 *ficient.* * *Poſteri impiorum*
non multiplicabunt ramos, et
radices immundæ ſuper præ-
cipitem petram.
16 * *Viriditas ſuper omnem*
aquam & labij fluminis an-
te omne fœnum euelletur.
17 * *Gratia ſicut paradiſus*
cum benedictionibus, & mi-
ſericordia in ſeculum perma-
18 *net.* * *Vita ſibi ſufficientis*
operarij dulcis erit, & ſuper
vtraque qui inuenit theſau-
19 *rum.* * *Filij & ædificatio*
ciuitatis firmant nomen.
20 * *Vinum & muſica læti-*
ficant cor ; & ſuper vtraq;
dilectio ſapientiæ.
21 * *Tibia & pſalteriũ ſua-*
uem faciunt melodiam, & ſu
per vtraque lingua ſuauis.
22 * *Gratiam & pulchritudi-*
nem deſiderabit oculus, &
ſuper vtraque viriditatem
23 *ſeminis.* * *Amicus & ſodalis*
ad tempus occurrentes, &
ſuper vtraq; mulier cũ viro.
24 * *Fratres & auxilium ad*
tempus tribulationis, & ſu-
per vtraque eleemoſyna libe-
25 *rabit.* * *Aurum & argentum*
ſtatuent pedẽ, & ſuper vtra-
que conſilium approbatur.
26 * *Diuitiæ & vires exal-*
tabunt cor, & ſuper vtra-
que timor Domini.

*Non est in timore Domi- 27
ni minoratio, & non est quæ-
rere sibi auxilium. *Timor 28
Domini sicut paradisus be-
nedictionis, & super omnem
gloriam operuit illum. *Fili 29
vitam mẽdicitatis ne viuas,
melius mori quàm mẽdicare.

*Vir respiciens ad alienã 30
mensam non habet vitam in
ratione vitæ, inquinabit ani-
mam suam in cibis alienis.

*Vir autem sapiens & 31
eruditus custodiet.

*In ore impudentis indul 32
cabitur mendicitas, & in
ventre eius ignis ardebit.

CAP. XLI.

O Mors quàm amara 1
tui memoria homini pa-
cificè viuenti in his quæ sunt
eius. *Viro quieto & pro- 2
spero in omnibus, & adhuc
valenti accipere cibum.

*O mors bonum tuum iu- 3
diciũ est homini indigenti, et
diminuto viribus. *In vlti- 4
ma senecta constituto & oc-
cupato de omnibus, & non
credenti, & ei qui perdidit
expectationem.

*Ne timeas iudiciũ mor- 5
tis: memento priorum te &
vltimiorum, hoc enim iudi-
cium tuæ carni à Domino.

*Et quid recusas in be- 6
neplacito Altissimi? siue decẽ,
siue centum, siue mille anni.

*Non est in inferno re- 7
dargutio vitæ. *Filij abo- 8
minabiles fiunt, filij peccato-
rum, & qui conuersantur in
vicinijs impiorũ. *Filiorum 9
peccatorũ peribit hæreditas,
& cum semine eorum conti-
nuè manet improperiũ. *Pa- 10
trem impium accusabũt filij,
quoniã propter illum erũt in
opprobrio. *Væ vobis viri 11
impij, qui dereliquistis legem
Altissimi. Si enim multipli-
cati fueritis in perditionem:

*Et si nati fueritis, in ma- 12
ledictionem nati eritis: & si
mortui fueritis, in maledi-
ctionem diuisi eritis.

27 *οὐκ ἔστιν ἐν φόβῳ κυρίου ἐλάττω-
σις, καὶ οὐκ ἔστι ζητῆσαι ἑαυτῷ βοή-
28 θειαν. *φόβος κυρίου ὡς παράδει-
σος εὐλογίας, καὶ ὑπὲρ πᾶσαν δόξαν
29 ἐκάλυψεν αὐτόν. *τέκνον ζωὴν
ἐπαιτήσεως μὴ βιώσῃς, κρεῖσσον ἀ-
ποθανεῖν ἢ ἐπαιτεῖν.

30 *ἀνὴρ βλέπων εἰς ἀλλοτρίαν τρά-
πεζαν οὐκ ἔχει βίον ἐν λογισμῷ
ζωῆς, ἀλισγήσει ψυχὴν αὐτοῦ ἐν
ἐδέσμασιν ἀλλοτρίοις.

31 *ἀνὴρ δὲ ἐπιστήμων καὶ πεπαιδευ-
32 μένος φυλάξεται. *ἐν στόματι ἀναι-
δοῦς γλυκανθήσεται ἐπαίτησις, καὶ ἐν
κοιλίᾳ αὐτοῦ πῦρ καήσεται.

μα΄.

1 *Ὦ θάνατε ὡς πικρόν σου τὸ
μνημόσυνον ἀνθρώπῳ εἰρηνεύοντι
ἐν τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ.

2 *ἀνδρὶ ἀπερισπάστῳ καὶ εὐοδου-
μένῳ ἐν πᾶσι καὶ ἔτι ἰσχύοντι ἐπιδέ-
ξασθαι τροφήν.

3 *ὦ θάνατε καλόν σου τὸ κρίμα
ἐστὶν ἀνθρώπῳ ἐπιδεομένῳ καὶ ἐλασ-
σουμένῳ ἰσχύϊ.

4 *ἐσχατογήρῳ καὶ περισπωμένῳ
περὶ πάντων, καὶ ἀπειθοῦντι καὶ ἀπολω-
5 λεκότι τὴν ὑπομονήν. *μὴ εὐλα-
βοῦ κρίμα θανάτου· μνήσθητι προ-
τέρων σου καὶ ἐσχάτων, τοῦτο γὰρ τὸ κρί-
μα σῇ σαρκὶ παρὰ κυρίου.

6 *καὶ τί ἀπαναίνῃ ἐν εὐδοκίᾳ ὑ-
ψίστου; εἴτε δέκα, εἴτε ἑκατόν, εἴτε
χίλια ἔτη.

7 *οὐκ ἔστιν ἐν ᾅδου ἐλεγμὸς ζωῆς.

8 *τέκνα βδελυρὰ γίνεται, τέκνα
ἁμαρτωλῶν, καὶ συναναστρεφόμενα
παροικίαις ἀσεβῶν.

9 *τέκνων ἁμαρτωλῶν ἀπολεῖται
κληρονομία, καὶ μετὰ τοῦ σπέρματος
αὐτῶν ἐνδελεχίζει ὄνειδος.

10 *πατρὶ ἀσεβεῖ μέμψεται τέκνα,
ὅτι δι᾽ αὐτὸν ὀνειδισθήσονται.

11 *οὐαὶ ὑμῖν ἄνδρες ἀσεβεῖς, οἵτι-
νες ἐγκατελίπετε νόμον ὑψίστου. ἐὰν
γὰρ πληθυνθῆτε εἰς ἀπώλειαν.

12 *καὶ ἐὰν γεννηθῆτε, εἰς κατάραν
γεννηθήσεσθε· καὶ ἐὰν ἀποθάνητε, εἰς
κατάραν μερισθήσεσθε.

17 *Non est in timore Domi-
ni minoratio, & non est in eo
18 inquirere adiutoriũ. *Timor
Domini sicut benedictio pa-
radisus, & super omnem glo-
29 riam operuerunt illum. *Fili,
in tempore vitæ tuæ ne indi-
geas, melius est enim mori,
30 quàm indigere. *Vir respi-
ciens in mensam alienam, non
est vita eius in cogitatione vi-
ctus: alit enim animam suam
31 cibis alienis. *Vir auten di-
sciplinatus & eruditus custo-
32 diet se. *In ore imprudentis
condulcabitur inopia; & in
ventre eius ignis ardebit.

CAP. XLI.

1 O Mors, quàm amara est
A memoria tua homini pa-
cem habenti in substãtiis suis!

2 *Viro quieto, & cuius viæ
directæ sunt in omnibus, &
adhuc valẽti accipere cibum.

3 *O mors, bonum est iudi-
cium tuum homini indigẽti,
& qui minoratur viribus, de-
4 fecto ætate, *Et cui de om-
nibus cura est, & incredibili,
qui perdit sapientiam.

5 *Noli metuere iudicium
mortis: memento quæ ante te
fuerunt, & quæ superuentura
sunt tibi. hoc iudicium à Do-
mino omni carni.

6 *Et quæ superuenient tibi
in beneplacito Altissimi, siue
decem, siue centum, siue mille
7 anni: *Non est enim in in-
ferno accusatio vitæ.

8 *Filij abominationũ fiunt
B filij peccatorum, & qui con-
uersantur secus domos impio-
9 rum. *Filiorum peccato-
rum periet hæreditas, & cum
semine illorum assiduitas op-
probrij.

10 *De patre impio querun-
tur filij: quoniam propter il-
lum sunt in opprobrio.

11 *Væ vobis viri impij, qui
dereliquistis legẽ Domini al-
12 tissimi. *Et si nati fueritis, in
maledictione nascemini: si
mortui fueritis, in maledictio-
ne erit pars vestra.

Sup.40.b * Omnia quæ de terra sunt, 13
in terram conuertentur : sic C
impij à maledicto in perditio-
nem.
* Luctus hominum in cor- 14
pore ipsorum, nomen autem
impiorum delebitur.
* Curam habe de bono no- 15
mine; hoc enim magis per-
manebit tibi quàm mille the-
sauri pretiosi & magni.
* Bonæ vitæ numerus die- 16
rum: boni autem nomen per-
manebit in æuum.
* Disciplinam in pace con- 17
seruate filij.
* Sapientia enim abscondi- 18
ta, & thesaurus inuisus, quæ
vtilitas in vtrisque?
Sup.20.a * Melior est homo qui ab- 19
scondit stultitiam suam, quàm
homo qui abscondit sapien-
tiam suam.
* Veruntamen in his quæ 20
procedunt de ore meo : non
est enim bonum omnem irre-
uerentiam obseruare, & non
omnia omnibus beneplacent
in fide.
* Erubescite à patre, & à ma- 21
tre de fornicatione, & à præ- D
sidente & à potente de men-
dacio.
* A principe & à iudice de 22
delicto, à synagoga, à plebe
de iniquitate.
* A socio & amico de iniu- 23
stitia, & de loco in quo habi-
tas, * De furto : de veritate 24
Dei & testamento, de discubi-
Luc.14. tu in panibus, & offuscatione
dati & accepti.
* A salutantibus de silen- 25
tio, à respectu mulieris forni-
cariæ, & ab auersione vultus
cognati.
* Ne auertas faciem à pro- 26
ximo tuo, & ab auferédo par-
tem & non restituendo.
* Ne respicias mulieré alie- 27
ni viri, & ne scruteris ancil-
lam eius, neque steteris ad le-
ctum eius.
* Caue ab amicis de sermo- 28
nibus improperij: & cùm de-
deris, ne improperes.

* πάντα ὅσα ἐκ γῆς, εἰς γῆν ἀ- 13
πελεύσεται, οὕτως ἀσεβεῖς εἰς ἀπώ-
λειαν.
* πένθος ἀνθρώπων ἐν σώμα- 14
σιν αὐτῶν, ὄνομα δὲ ἀνθρώπων οὐκ
ἀγαθὸν ἐξαλειφθήσεται.
* φρόντισον περὶ ὀνόματος, αὐ- 15
τὸ γάρ σοι διαμενεῖ, ἢ χίλιοι θησαυ-
ροὶ μεγάλοι χρυσίου.
* ἀγαθῆς ζωῆς ἀριθμὸς ἡμερῶν, 16
καὶ ἀγαθὸν ὄνομα εἰς αἰῶνας δια-
μενεῖ.
* παιδείαν ἐν εἰρήνῃ συντηρήσα- 17
τε τέκνα.
* σοφία κεκρυμμένη καὶ θησαυρὸς 18
ἀφανής, τίς ὠφέλεια ἐν ἀμφοτέ-
ροις; * κρείσσων ἄνθρωπος ἀπο- 19
κρύπτων τὴν μωρίαν αὐτοῦ, ἢ ἄνθρω-
πος ἀποκρύπτων τὴν σοφίαν αὐτοῦ.
* τοιγαροῦν ἐντράπητε ἐπὶ 20
τῷ ῥήματί μου· οὐ γάρ ἐστι πᾶσαν
αἰσχύνην διαφυλάξαι καλόν, καὶ
οὐ πάντα τοῖς πᾶσιν ἐν πίστει εὐδοκι-
μεῖται.
* αἰσχύνεσθε ἀπὸ πατρὸς καὶ 21
μητρὸς περὶ πορνείας, καὶ ἀπὸ ἡ-
γουμένου καὶ δυνάστου περὶ ψεύ-
δους.
* καὶ ἀπὸ κριτοῦ καὶ ἄρχοντος 22
περὶ πλημμελείας, ἀπὸ συναγω-
γῆς καὶ λαοῦ περὶ ἀνομίας.
* ἀπὸ κοινωνοῦ καὶ φίλου περὶ 23
ἀδικίας, καὶ ἀπὸ τόπου οὗ παροι-
κεῖς,
* περὶ κλοπῆς· ἀπὸ ἀληθείας 24
θεοῦ καὶ διαθήκης καὶ ἀπὸ πήξεως
ἀγκῶνος ἐπ᾽ ἄρτοις. ἀπὸ σκορακισ-
μοῦ λήψεως καὶ δόσεως,
* καὶ ἀπὸ ἀσπαζομένου περὶ σιω- 25
πῆς· ἀπὸ ὁράσεως γυναικὸς ἑταί-
ρας καὶ ἀπὸ ἀποστροφῆς προσώπου
ἀνθρώπου συγγενοῦς.
* ἀπὸ ἀφαιρέσεως μερίδος καὶ 26
δόσεως καὶ ἀπὸ κατανοήσεως γυ-
ναικὸς ὑπάνδρου,
* ἀπὸ περιεργίας καὶ παιδίσκης, 27
καὶ μὴ ἐπιστήσῃς ἐπὶ τὴν κοίτην αὐ-
τῆς. * ἀπὸ φίλου περὶ λόγων ὀνειδισ- 28
μοῦ, καὶ μετὰ τὸ δοῦναι, μὴ ὀνείδιζε.

13 * Omnia quæcunque ex
terra, in terram reuerten-
tur, sic impij in perditionem.
14 * Luctus hominum in cor-
poribus ipsorum; nomen autē
hominum non bonum dele-
bitur.
15 * Curam habe de nomine;
illud enim tibi permanet, plus
quàm mille thesauri magni
auri.
16 * Bonæ vitæ numerus die-
rum, & bonum nomen in se-
cula permanet.
17 * Disciplinam in pace cō-
seruate filij.
18 * Sapientia abscondita &
thesaurus inuisus, quæ vti-
litas in vtrisque?
19 * Melior homo qui abscon-
dit stultitiam suam, quàm
homo qui abscondit sapien-
tiam suam.
20 * Igitur verebitur in ver-
bo meo. non enim est omnem
verecundiam seruare bonū,
& nō omnia omnibus in fide
approbantur.
21 * Erubescite à patre &
matre de fornicatione : & à
duce & potente de menda-
cio.
22 * Et à iudice & princi-
pe de delicto, à synagoga &
plebe de iniquitate.
23 * A socio & amico de in-
iustitia; & à loco vbi habi-
tas
24 * De furto. de veritate Dei
& testamento, & à fictione
cubiti in panibus. à contem-
ptu acceptionis & dationis.
25 * Et à salutante de silen-
tio. ab inspectione mulieris
meretricis; & ab auersione
vultus hominis nobilis.
26 * Ab ablatione partis &
dationis; & ab animaduer-
sione mulieris coniugatæ.
27 * A curiositate & an-
cilla, & ne steteris ad cubi-
culum eius.
28 * Ab amico de sermoni-
bus improperij, & post-
quam dederis, ne impro-
peres.

CAP. XLII.

ET ab iteratione & ſer- 1
mone auditus, & reue-
latione de ſermonibus abſcon
ditis. Et eris verecundus ve-
rè, & inueniens gratiam in
conſpectu omnis hominis.
‡ Ne de his erubeſcas, & 2
ne accipias perſonam vt pec-
ces. ‡ De lege Altiſſimi & 3
teſtamento, & de iudicio iu-
ſtificare impium.
‡ De verbo ſocij & via- 4
torum & de datione hæredi-
tatis amicorum: ‡ Et dili- 5
gentia ſtateræ & ponderum.
De acquiſitione multorum et
paucorum. ‡ De differente 6
venditione mercatorum, &
de diſciplina filiorum multa:
& ſeruo prauo latus ſangui-
nare. ‡ Super mulierem 7
nequam bonum ſignaculum.
‡ Et vbi manus multæ 8
claude. Si tradideris, in nu-
mero & pondere, & datio
& acceptio omnia in ſcri-
ptura. ‡ De diſciplina amētis 9
& fatui, et decrepiti litigan-
tis cum iuuenibus: & eris
eruditus verax, & appro-
batus coram omni viuente.
‡ Filia patri abſcondita 10
vigilia, & ſollicitudo eius
aufert ſomnum, & in iuuen-
tute eius, ne fortè abutatur
flore ætatis; & cùm cohabi-
tauerit, ne fortè odio habea-
tur. ‡ In virginitate ne- 11
quando polluatur, & in pa-
ternis ſuis grauida fiat: &
cum viro exiſtens ne fortè
tranſgrediatur, & cùm coha
bitauerit, ne fortè ſterilis ſit.
‡ Super filiam inuertibi- 12
lem firma cuſtodiā, nequan-
do faciat te ludibrium inimi-
cis, loquelā in ciuitate & ap-
pellationē populi, & confun-
dat te in multitudine multo-
rum. ‡ Omni homini ne 13
aſpicias in pulchritudine, &
in medio mulierum ne com-
moreris. ‡ De enim veſtimen- 14
tis procedit tinea, & à mu-
liere iniquitas mulieris.

μβ.

1 ‡Καὶ ἀπὸ δευτερώσεως καὶ λόγου
ἀκοῆς, καὶ ἀποκαλύψεως περὶ λόγων
κρυφίων· καὶ ἔσῃ αἰσχυντηρὸς ἀληθι-
νῶς, καὶ εὑρίσκων χάριν ἔναντι παν-
τὸς ἀνθρώπου.
2 ‡μὴ περὶ τούτων αἰσχυνθῇς, καὶ μὴ
λάβῃς πρόσωπον τοῦ ἁμαρτάνειν.
3 ‡περὶ νόμου ὑψίστου καὶ διαθήκης, καὶ
περὶ κρίματος δικαιῶσαι τὸν ἀσεβῆ.
4 ‡περὶ λόγου κοινωνοῦ καὶ ὁδοιπόρων
καὶ περὶ δόσεως κληρονομίας ἑταί-
5 ρων· ‡καὶ ἀκριβείας ζυγοῦ καὶ
σταθμῶν· περὶ κτήσεως πολλῶν καὶ
ὀλίγων.
6 ‡περὶ διαφόρου πράσεως ἐμπό-
ρων, καὶ περὶ παιδείας τέκνων πολλῆς·
καὶ οἰκέτῃ πονηρῷ πλευρὰν αἱμάξαι.
7 ‡ἐπὶ γυναικὶ πονηρᾷ καλὸν
σφραγίς·
8 ‡καὶ ὅπου χεῖρες πολλαὶ κλεῖσον.
ἐὰν παραδιδῷς, ἐν ἀριθμῷ καὶ
σταθμῷ, καὶ δόσις καὶ λῆψις πάντα
ἐν γραφῇ.
9 ‡περὶ παιδείας ἀνοήτου καὶ μωροῦ
καὶ ἐσχατογήρου κρινομένου πρὸς
νέους· καὶ ἔσῃ πεπαιδευμένος ἀλη-
θινός, καὶ δεδοκιμασμένος ἔναντι
παντὸς ζῶντος.
10 ‡θυγάτηρ πατρὶ ἀπόκρυφος ἀ-
γρυπνία, καὶ ἡ μέριμνα αὐτῆς ἀφι-
στᾷ ὕπνον, καὶ ἐν νεότητι αὐτῆς μήπο-
τε παρακμάσῃ καὶ συνῳκηκυῖα μή-
ποτε μισηθῇ.
11 ‡ἐν παρθενίᾳ μήποτε βεβηλω-
θῇ, καὶ ἐν τοῖς πατρικοῖς αὐτῆς ἔγ-
κυος γένηται· καὶ μετὰ ἀνδρὸς οὖσα
μήποτε παραβῇ καὶ συνῳκηκυῖα μή-
ποτε στειρωθῇ.
12 ‡ἐπὶ θυγατρὶ ἀδιατρέπτῳ στερέω-
σον φυλακήν, μήποτε ποιήσῃ σε ἐπί-
χαρμα τοῖς ἐχθροῖς, λαλιὰν ἐν
πόλει καὶ ἔκκλητον λαοῦ, καὶ καται-
σχύνῃ σε ἐν πλήθει πολλῶν.
13 ‡παντὶ ἀνθρώπῳ μὴ ἔμβλεπε
ἐν κάλλει, καὶ ἐν μέσῳ γυναικῶν μὴ
14 συνέδρευε. ‡ἀπὸ γὰρ ἱματίων
ἐκπορεύεται σής, καὶ ἀπὸ γυναικὸς πο-
νηρία γυναικός.

CAP. XLII.

1 NOn duplices ſermonē au-
A ditus, de reuelatione ſer-
monis abſconditi, & eris verè
ſine confuſione, & inuenies
gratiam in cōſpectu omnium
2 hominū. ‡ Ne pro his om-
nibus confundaris, & ne acci-
pias perſonam vt delinquas.
3 ‡ De lege Altiſſimi & teſta-
mento, & de iudicio iuſtifica-
4 re impium. ‡ De verbo ſo-
ciorum & viatorum, & de da-
tione hæreditatis amicorum.
5 ‡ De æqualitate ſtateræ &
ponderum, de acquiſitione
multorum & paucorum,
6 ‡ Et de corruptione emptio-
nis & negociatorū, & de mul-
ta diſciplina filiorum, & ſeruo
peſſimo latus ſanguinare.
7 ‡ Super mulierem nequam
8 bonum eſt ſignum: ‡ Vbi
manus multæ ſunt, claude. &
B quodcunque trades, numera
& appende; datum verò & ac-
ceptum omne deſcribe.
9 ‡ De diſciplina inſenſati &
fatui, & de ſenioribus qui iu-
dicantur ab adoleſcentibus, &
eris eruditus in omnibus, &
probabilis in conſpectum om-
nium virorum.
10 ‡ Filia patris abſcondita eſt:
vigilia & ſolicitudo eius aufert
ſomnum, ne fortè in adole-
ſcentia ſua adultera efficiatur,
& cum viro commorata odi-
11 bilis fiat: ‡Ne quando pol-
luatur in virginitate ſua, & in
paternis ſuis grauida inuenia-
tur, ne fortè cum viro cōmo-
rata tranſgrediatur, aut certè
ſterilis efficiatur.
Sup.26.b
12 ‡ Super filiam luxurioſam
confirma cuſtodiam, ne quan-
do faciat te in opprobriū ve-
nire inimicis, à detractione in
ciuitate, & obiectione plebis,
C & confundat te in multitudi-
13 ne populi. ‡ Omni homini
noli attendere in ſpecie, & in
medio mulierū noli commo-
14 rari. ‡ De veſtimentis enim
procedit tinea, & à muliere
iniquitas viri.

15 * Melior eſt enim iniquitas
viri, quàm benefaciens mu-
lier, & mulier confundens in
16 opprobrium. * Memor ero
igitur operũ Domini, & quæ
vidi annunciabo in ſermoni-
17 bus Domini opera eius. * Sol
illuminans per omnia reſpe-
xit, & gloria Domini plenum
18 eſt opus eius. * Nónne Do-
minus fecit Sanctos enarrare
omnia mirabilia ſua, quę con-
firmauit Dominus omnipo-
tens ſtabilis in gloria ſua?
19 * Abyſſum & cor hominum
inueſtigauit, & in aſtutia eo-
20 rum excogitauit. * Cogno-
uit enim Dñs omnẽ ſcientiam, D
& inſpexit in ſignum eius, an-
nuncians quæ præterierunt,
& quæ ſuperuentura ſunt, re-
uelans veſtigia occultorum.
21 * Non præterit illum om-
nis cogitatus, & non abſcon-
dit ſe ab eo vllus ſermo.
22 * Magnalia ſapientiæ ſuæ
decorauit, quæ eſt ante ſeculũ
23 & vſque in ſeculum: * Neq;
adiectũ eſt, neque minuetur,
& non eget alicuius conſilio.
24 * Quàm deſiderabilia om-
nia opera eius, & tanquã ſcin-
tilla quæ eſt conſiderate.
25 * Omnia hæc viuunt & ma-
nent in ſeculũ, & in omni ne-
ceſſitate omnia obaudiunt ei.
26 * Omnia duplicia, vnum cõ-
tra vnum, & non fecit quic-
27 quam deeſſe. * Vniuſcuiuſq;
conſeruabit bona: & quis ſa-
tiabitur videns gloriam eius?

CAP. XLIII.

1 ALtitudinis firmamentũ,
pulchritudo eius, ſpecies A
cæli in viſione gloriæ.
2 * Sol in aſpectu annuncians
in exitu, vas admirabile opus
3 Excelſi. * In meridiano exu-
rit terram, & in conſpectu ar-
doris eius quis poterit ſuſtine-
re? fornacẽ cuſtodiens in ope-
ribus ardoris.
4 * Tripliciter Sol exurens,
montes radios igneos exuf-
flans: & refulgens radiis ſuis
obcæcat oculos.

15 * κρείσσων πονηρία ἀνδρὸς ἢ ἀ-
γαθοποιὸς γυνή. γυνὴ καταισχύνου-
σα εἰς ὀνειδισμόν.
16 * μνησθήσομαι δὴ τὰ ἔργα κυ-
ρίου, καὶ ἃ ἑώρακα ἐκδιηγήσομαι. ἐν
λόγοις κυρίου τὰ ἔργα αὐτοῦ.
17 * καὶ ἥλιος φωτίζων κατὰ πάντα
ἐπέβλεψε, καὶ τῆς δόξης κυρίου πλῆρες
18 τὸ ἔργον αὐτοῦ. * οὐκ ἐνεποίησε
τοῖς ἁγίοις κυρίου, ἐκδιηγήσασθαι
πάντα τὰ θαυμάσια αὐτοῦ· ἐστε-
ρέωσε κύριος παντοκράτωρ, στη-
ριχθῆναι ἐν δόξῃ αὐτοῦ τὸ πᾶν.
19 * ἄβυσσον καὶ καρδίαν ἐξίχνευ-
σε, καὶ ἐν πανουργεύμασιν αὐτῶν διε-
20 νοήθη. * ἔγνω γὰρ ὁ ὕψιστος πᾶσαν εἴ-
δησιν, καὶ ἐνέβλεψεν εἰς σημεῖα αἰῶ-
νος. ἀπαγγέλλων τὰ παρεληλυθό-
τα καὶ τὰ ἐσόμενα, καὶ ἀποκαλύ-
πτων ἴχνη ἀποκρύφων.
21 * οὐ παρῆλθεν αὐτὸν πᾶν διανόη-
μα· οὐκ ἐκρύβη ἀπ᾽ αὐτοῦ οὐδὲ εἷς
22 λόγος. * τὰ μεγαλεῖα διὰ τῆς σο-
φίας αὐτοῦ ἐκόσμησεν· ὅς ἐστι πρὸ
τοῦ αἰῶνος καὶ εἰς τὸν αἰῶνα.
23 * οὔτε προσετέθη οὔτε ἠλαττώθη·
καὶ οὐ προσεδεήθη οὐδενὸς συμβούλου.
24 * ὡς πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐπιθυ-
μητά, καὶ ἕως σπινθῆρός ἐστι θεωρῆσαι.
25 * πάντα ταῦτα ζῇ καὶ μένει εἰς
τὸν αἰῶνα ἐν πάσαις χρείαις, καὶ
πάντα ὑπακούει.
26 * πάντα δισσὰ ἓν κατέναντι τοῦ
ἑνός, καὶ οὐκ ἐποίησεν οὐδὲν ἐλλεῖπον.
27 * ἓν τοῦ ἑνὸς ἐστερέωσε τὰ ἀγαθά,
καὶ τίς πλησθήσεται ὁρῶν δόξαν θεοῦ;

μγ΄.

1 * Γαυρίαμα ὕψους στερέωμα
καθαριότητος, εἶδος οὐρανοῦ ἐν ὁ-
2 ράματι δόξης. * ἥλιος ἐν ὀπτασίᾳ
διαγγέλλων ἐν ἐξόδῳ, σκεῦος θαυ-
3 μαστὸν ἔργον ὑψίστου. * ἐν μεσημ-
βρίᾳ αὐτοῦ ἀναξηραίνει χώραν, καὶ
ἐναντίον καύματος αὐτοῦ τίς ὑπο-
στήσεται; κάμινον φυσῶν ἐν ἔργοις
4 καύματος. * τριπλάσιον ἥλιος
ἐκκαίων ὄρη. ἀτμίδας πυρώδεις ἐκ-
φυσῶν καὶ ἐκλάμπων ἀκτῖνας ἀ-
μαυροῖ ὀφθαλμούς.

15 * Melior iniquitas viri,
quàm benefaciens mulier.
mulier confundens in oppro-
16 brium. * Memor ero igitur
operum Domini, & quæ vi-
di, enarrabo. in ſermonibus
17 Domini opera eius. * Et Sol
illuminans in omnibus inſpe-
xit, & gloria Domini plenũ
18 opus eius. * Non induxit
ſanctos Domini, vt enarrarẽt
omnia mirabilia ſua. firmauit
Dominus omnipotens, vt fir-
maretur in gloria ſua vni-
19 uerſum. * Abyſſum & cor
inueſtigauit, & in aſtutiis
20 eorũ excogitauit. * Cognouit
enim Altiſſimus omnem co-
gnitionem, & inſpexit in
ſigna ſeculi. Annũcians præ-
terita & futura, & reue-
lans veſtigia occultorum.
21 * Non præteriijt illum om-
nis cogitatus. non abſconſus
eſt ab illo, neque vllus ſer-
22 mo. * Magnalia per ſapien-
tiam ſuam decorauit. qui eſt
ante ſeculum & in ſeculum:
23 * Neque additus eſt, neque
diminutus eſt. & non indi-
guit alicuius conſiliarij:
24 * Quia omnia opera eius
deſiderabilia, & vſque ad
ſcintillam eſt contemplari.
25 * Omnia hæc viuunt &
manent in ſeculũ in omnibus
neceſſitatibus, & omnia obe-
26 diunt. * Omnia duplicia
vnum contra vnum, & non
fecit quicquam defectuoſum.
27 * Unum vnius firmauit
bona, & quis ſatiabitur vi-
dẽs gloriã Dei? CAP. XLIII.
1 SVperbia altitudinis firma-
mentum munditiæ: ſpecies
2 cæli in viſione gloriæ. * Sol in
aſpectu annuncians in glorio-
ſo, vas admirabile opus Altiſ-
3 ſimi. * In meridie eius areſa-
cit regionem, & in conſpectu
ardoris eius quis ſuſtinebit?
fornacẽ inſufflans in operibus
4 ardoris. * Tripliciter Sol
exurens montes: vapores
igneos exufflans, & refulgẽs
radiis, obfuſcat oculos.

*Magnus Dominus qui 5
fecit illum, & in ſermonibus
eius ceſſare fecit iter. ✝*Et* 6
Lunam fecit in ſtatū ad tem-
pus ſuum. demonſtrationem
temporum, & ſignum ſeculi.
✝*Et à Luna ſignum feſti-* 7
uitatis : luminare quod mi-
nuitur in conſummatione.
✝*Menſis ſecundùm nomē* 8
eius eſt : creſcens mirificauit
mutatione. ✝*Vas caſtrorum* 9
in altitudine, in firmamento
cæli reſplendens.
✝*Species cæli gloria ſtella-* 10
rum, ornatus illuminans in
Altiſſimis Domini.
✝*In ſermonibus ſancti* 11
ſiſtent condemnationem, &
non accendentur in cuſtodia
ſua. ✝*Vide arcū & benedic* 12
eum qui fecit illū, valde ſpe-
cioſum in ſplēdore ſuo. ✝*Gy-* 13
rauit cælū in circuitione glo-
riæ: manus Altiſſimi extēde-
runt illū. ✝*Imperio ſuo ceſ-* 14
ſare fecit niuem, & accelerat
coruſcationes iudicij ſui.
✝*Propterea aperti ſunt* 15
theſauri, & euolauerūt nu-
bes ſicut volatilia. ✝*In ma-* 16
gnitudine ſua fortificauit nu
bes, & confracti ſunt lapi-
des grandinis.
✝*Vox tonitrui eius dole-* 18
re fecit terram, & in aſpectu
eius commouebuntur mon-
tes. In voluntate eius flabit
Notus, & tempeſtas Boreæ
& conuerſio ſpiritus.
✝*Sicut aues volantes di-* 19
ſpergit niuem, & ſicut locu-
ſta deſtruens deſcenſus eius.
✝*Pulchritudinem cando-* 20
ris eius admirabitur oculus,
& ſuper imbrem eius expa-
ueſcet cor.
✝*Et glaciem ſicut ſalem* 21
ſuper terram effundit, &
congelata fiunt ſudium ca-
cumina.
✝*Frigidus ventus Aqui-* 22
lo flabit, & gelabitur gelu ab
aqua, ſuper omnem congre-
gationem aquæ quieſcet, &
tanquā loricam induet aquā.

5 ✝μέγας κύριος ὁ ποιήσας αὐτόν, 5
καὶ ἐν λόγοις αὐτοῦ κατέπαυσε πο-
6 ρείαν. ✝καὶ σελήνην ἐποίησεν εἰς στά- 6
σιν εἰς καιρὸν αὐτῆς· ἀνάδειξιν χρό-
νων, καὶ σημεῖον αἰῶνος. ✝καὶ ἀπὸ 7
7 σελήνης σημεῖον ἑορτῆς· φωστὴρ
μειούμενος ἐπὶ συντελείας.
✝μὴν κατὰ τὸ ὄνομα αὐτῆς ἐστιν. 8
8 αὐξανόμενος ἐθαυμάστωσεν ἀλ-
λοιώσει. ✝σκεῦος παρεμβολῶν ἐν 9
9 ὕψει, ἐν στερεώματι οὐρανοῦ ἐκλάμ-
πων.
✝κάλλος οὐρανοῦ δόξα ἄστρων, 10
10 κόσμος φωτίζων ἐν ὑψίστοις κυρίου.
✝ἐν λόγοις ἁγίου στήσονται κατὰ- 11
11 κριμα, καὶ οὐ μὴ ἐκκαυθῶσιν ἐν φυ-
λακῇ αὐτῶν.
✝ἴδε τόξον, καὶ εὐλόγησον τὸν 12
12 ποιήσαντα αὐτό, σφόδρα ὡραῖον ἐν
τῷ αὐγάσματι αὐτοῦ.
13 ✝ἐγύρωσεν οὐρανὸν ἐν κυκλώσει 13
δόξης· χεῖρες ὑψίστου ἐτάνυσαν αὐτό.
14 ✝προστάγματι αὐτοῦ κατέπαυ- 14
σε χιόνα, καὶ ταχύνει ἀστραπὰς κρί-
ματος αὐτοῦ. ✝διὰ τοῦτο ἠνεῴχ- 15
15 θησαν θησαυροί, καὶ ἐξέπτησαν νε-
φέλαι ὡς πετεινά.
16 ✝ἐν μεγαλείῳ αὐτοῦ ἴσχυσεν νε- 16
φέλας, καὶ διεθρύβησαν λίθοι χα-
λάζης.
18 ✝φωνὴ βροντῆς αὐτοῦ ὠδίνησε 18
γῆν, καὶ ἐν ὀπτασίᾳ αὐτοῦ σαλευθήσε-
ται ὄρη. ἐν θελήματι αὐτοῦ πνεύ-
σεται νότος, καὶ καταιγὶς βορέου καὶ
συστροφὴ πνεύματος.
19 ✝ὡς πετεινὰ καθιπτάμενα πάσ- 19
σει χιόνα, καὶ ὡς ἀκρὶς καταλύουσα ἡ
κατάβασις αὐτῆς.
20 ✝κάλλος λευκότητος αὐτῆς ἐκ- 20
θαυμάσει ὀφθαλμός, καὶ ἐπὶ τοῦ
ὑετοῦ αὐτοῦ ἐκστήσεται καρδία.
21 ✝καὶ πάχνην ὡς ἅλας ἐπὶ γῆν 21
χέει, καὶ παγεῖσα γίνεται σκολό-
πων ἄκρα.
✝ψυχρὸς ἄνεμος βορέας πνεύ- 22
22 σει, καὶ παγήσεται κρύσταλλος
ἀφ᾽ ὕδατος, ἐπὶ πᾶσαν συναγω-
γὴν ὕδατος καταλύσει, καὶ ὡς θώ-
ρακα ἐνδύσεται τὸ ὕδωρ.

5 ✝Magnus Dominus qui fe-
cit illū, & in ſermonibus eius
feſtinauit iter.
6 ✝Et Luna in omnibus in
tempore ſuo, oſtenſio tempo-
ris, & ſignum æui.
7 ✝A Luna ſignum diei feſti,
luminare quod minuitur in
conſummatione.
8 ✝Menſis ſecundum nomen
eius eſt creſcens mirabiliter in
conſummationem.
9 ✝Vas caſtrorum in excelſis,
B in firmamento cæli reſpondēs
glorioſè.
10 ✝Species cæli, gloria ſtella-
rum, mundum illuminas in
excelſis Dominus.
11 ✝In verbis ſancti ſtabunt
ad iudicium, & non deficient
in vigiliis ſuis.
12 ✝Vide arcum, & benedic
eum qui fecit illū: valde ſpe-
cioſus eſt in ſplendore ſuo.
13 ✝Gyrauit cælum in circui-
tu gloriæ ſuæ, manus Excelſi
aperuerunt illum.
14 ✝Imperio ſuo accelerauit
niuē, & accelerat coruſcatio-
nes emittere iudicij ſui.
15 ✝Propterea aperti ſunt the-
ſauri, & euolauerunt nebulæ
16 ſicut aues. ✝In magnitudine
ſua poſuit nubes, & confracti
ſunt lapides grandinis.
17 ✝In cōſpectu eius commo-
uebuntur montes, & in volū-
tate eius aſpirauit Notus.
18 ✝Vox tonitrui eius verbe-
rauit terram, tempeſtas Aqui-
lonis, & congregatio ſpiritus.
19 ✝Et ſicut auis deponens ad
ſedendum aſpergit niuem, &
ſicut locuſta demergens de-
C ſcenſus eius.
20 ✝Pulchritudinem candoris
eius admirabitur oculus, & ſu
per imbrē eius expaueſcit cor.
21 ✝Gelu ſicut ſalem effundet
ſuper terrā; & dū gelauerit, fiet
tanquam cacumina tribuli.
22 ✝Frigidus ventus Aquilo
flauit, & gelauit cryſtallus ab
aqua: ſuper omnem congre-
gationē aquarū requieſcet, &
ſicut lorica induet ſe aquis.

* Et deuorabit mõtes, & exu 23
ret desertũ,& extinguet viride
sicut ignem. * Medicina om- 24
niũ in festinatione nebulæ, &
ros obuians ab ardore venie-
ti,humilẽ efficiet eũ. * In ser- 25
mone eius siluit vẽtus,& cogi-
tatione sua placauit abyssum,
& plantauit illum Dñs Iesus.
* Qui nauigat mare,enarrat 26
pericula eius: & audientes au-
ribus nostris, admirabimur.
* Illic præclara opera & mira- 27
bilia, varia bestiarũ genera,& B
omniũ pecorũ,& creatura be-
luarũ. * Propter ipsum cõfir- 28
matus est itineris finis, & in
sermone eius composita sunt
omnia. * Multa dicimus,& de- 29
ficimus verbis; consummatio
aũt sermonũ ipse est. * In om- 30
nibus gloriãtes, ad quid vale-
bimus? ipse enim omnipotens
super omnia opera sua. * Terri- 31
bilis Dñs & magnus vehemẽ-
ter,& mirabilis potẽtia ipsius.
Psal. 95. * Glorificãtes Dñm quantũ- 32
cũq; potueritis,supualebit ad-
huc, & admirabilis magnificẽ-
tia ei⁹. * Benedicẽtes Dñm,exal 33
tate illũ quãtũ potestis, maior
enim est omni laude. * Exaltã- 34
tes eũ,replemini virtute. * Ne 35
laboretis,nõ enim cõprehẽde-
tis: quis videbit eũ, & enarra-
bit?& q̃s magnificabit eũ sicut
est ab initio? * Multa abscõdita 36
sunt maiora his: pauca enim
vidim⁹ operũ ei⁹. * Omnia aũt 37
Dñs fecit,& piè agentibus de-
dit sapientiam. CAP. XLIIII.
LAudemus viros gloriosos, 1
& parẽtes nostros in gene- A
ratione sua. * Multã gloriam 2
fecit Dominus magnificentia
sua à seculo. * Dominantes in 3
potestatibus suis, homines ma
gni virtute, & prudentia sua
prediti, nunciantes in prophe-
tis dignitatem prophetarum.
* Et imperantes in præsenti 4
populo, & virtute prudentiæ
populis sanctissima verba.
* In pueritia sua requirentes 5
modos musicos, & narrantes
carmina Scripturarum.

* καταφάγεται ὄρη καὶ ἔρημον ἐκ- 23
καύσει, καὶ ἀποσβέσει χλόην ὡς
πῦρ.
* ἴασις πάντων κατὰ σπουδὴν, ὀ- 24
μίχλη δρόσος ἀπαντῶσα ἀπὸ καύ-
σωνος ἱλαρώσει.
* λογισμῷ αὐτοῦ ἐκόπασεν ἄ- 25
βυσσος, καὶ ἐφύτευσεν ἐν αὐτῇ νήσους.
* οἱ πλέοντες τὴν θάλασσαν 26
διηγοῦνται τὸν κίνδυνον αὐτῆς, καὶ
ἀκοαῖς ὠτίων ἡμῶν θαυμάζομεν.
* καὶ ἐκεῖ τὰ παράδοξα καὶ θαυ- 27
μάσια ἔργα· ποικιλία παντὸς ζώου,
κτίσις κητῶν.
* καὶ δι' αὐτὸν εὐοδοῖ ὁ ἄγγελος 28
αὐτοῦ, καὶ ἐν λόγῳ αὐτοῦ σύγκειται τὰ
πάντα.
* πολλὰ ἐροῦμεν καὶ οὐ μὴ ἐφι- 29
κώμεθα καὶ συντέλεια λόγων αὐ-
τός ἐστι τὸ πᾶν. * δοξάζοντες ποῦ 30
ἰσχύσομεν· αὐτὸς γὰρ μέγας παρὰ
πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ.
* φοβερὸς κύριος καὶ μέγας σφό- 31
δρα καὶ θαυμαστὴ ἡ δυναστεία αὐτοῦ.
* δοξάζοντες κύριον ὑψώσατε, 32
καθόσον δύνασθε, ὑπερέξει γὰρ καὶ
ἔτι. * καὶ ὑψοῦντες αὐτὸν πληθύνα- 33
τε ἐν ἰσχύϊ. * μὴ κοπιᾶτε, οὐ γὰρ 35
μὴ ἐφίκησθε. τίς ἑώρακεν αὐτὸν,
καὶ ἐκδιηγήσεται; καὶ τίς μεγα-
λυνεῖ αὐτὸν καθώς ἐστι;
* πολλὰ ἀπόκρυφά ἐστι μείζονα 36
τούτων, ὀλίγα ἑωράκαμεν τῶν ἔργων
αὐτοῦ. * πάντα γὰρ ἐποίησεν ὁ κύριος, 37
καὶ τοῖς εὐσεβέσιν ἔδωκε σοφίαν.

μδ'.

* Αἰνέσωμεν δὴ ἄνδρας ἐνδό- 1
ξους καὶ τοὺς πατέρας ἡμῶν τῇ γενέσει.
* πολλὴν δόξαν ἔκτισεν ὁ κύριος 2
ἐν αὐτοῖς τῇ μεγαλωσύνῃ αὐτοῦ ἀπ'
αἰῶνος. * κυριεύοντες ἐν ταῖς βασι- 3
λείαις αὐτῶν, καὶ ἄνδρες ὀνομαστοὶ ἐν
δυνάμει· βουλεύοντες ἐν συνέσει
αὐτῶν ἀπηγγελκότες ἐν προφη-
τείαις. * ἡγούμενοι λαοῦ ἐν διαβου- 4
λίοις, καὶ ἐν συνέσει γραμματείας
λαοῦ. * σοφοὶ λόγοι ἐν παιδείᾳ αὐ- 5
τῶν ἐκζητοῦντες μέλη μουσικῶν καὶ
διηγούμενοι ἔπη ἐν γραφῇ.

23 *Deuorabit montes & desertum incendet, & extinguet viriditatem sicut*
24 *ignem. * Medicina omnium in festinatione, nebulæ ros occurrens ab ardore lætifica-*
25 *bit. * In sermone eius quieuit abyssus, & plantauit in*
26 *ea insulas. * Qui nauigant mare, enarrãt periculũ eius, & auditionibus aurium no-*
27 *strarum admiramur. * Et illic inopinata & mirabilia opera, varietas omnis animalis, discretio belluarum.*
28 *Et propter ipsum prosperatur angelus eius, & in sermone eius cõposita sunt om-*
29 *nia. * Multa dicemus & non assequemur & consummationem sermonum ipse est*
30 *in omnibus. * Gloriantes vbi valebimus: ipse enim magnus vltra omnia opera sua.*
31 *Terribilis Dominus & magnus vehementer, & mirabilis potentia ipsius.*
32 *Glorificantes Dominum exaltate, quantum potestis, excedet enim & amplius.*
33 *Et exaltantes eum mul-*
35 *tiplicate in viribus. * Ne laboretis, non enim assequemini. quis vidit illũ, et enarrabit? & quis magnificabit*
36 *eum sicut est? * Multa abscõdita sunt maiora his, pauca vidimus operum eius.*
37 *Omnia enim fecit Dñs, & pijs dedit sapientiam.*

CAP. XLIIII.

1 *LAudemus iam viros gloriosos, & patres nostros*
2 *generatione. * Multã gloriã creauit Dñs in eis magnifi-*
3 *centia sua à seculo. * Dominantes in regnis suis, & viri nominandi in potentia consiliantes in intellectu suo, qui annũciauerunt in prophetijs.*
4 *Duces populi in consilijs, & in intellectu literaturæ*
5 *populi. * Sapientes sermones in disciplina eorum requirẽtes melodias musicorum, & enarrantes carmina scripta.*

*Viri diuites submini- 6
strati in fortitudine, pacificè
agētes in habitationibus suis.
*Omnes hi in generatio- 7
nibus gloriam adepti sunt, et
in diebus suis gloriationem.
*Sunt eorū qui relique- 8
runt nomen vt enarraren-
tur laudes. *Et sunt, quo- 9
rum non est memoria, & pe-
rierunt quasi qui non fue-
runt, & nati sunt quasi non
nati, & filij eorum post eos.
*Sed hi viri misericordiæ, 10
quorū iustitiæ eorū non sunt
obliuioni traditæ. *Cū semine 11
eorū permanet bona hæredi-
tas nepotes eorū in testamē-
tis. *In testamētis est semen 12
eorum, & filij eorū post eos.
*Vsque in seculum manet 13
semen eorum, & gloria eorū
non delebitur. *Corpora 14
eorum in pace sepulta sunt,
& nomen eorum viuit in ge
nerationem & generationē.
*Sapientiam ipsorum nar- 15
rabunt populi, & laudem eo-
rum enunciat ecclesia.
*Enoch bene placuit Do- 16
mino Deo, & translatus est
exemplum pœnitentiæ gene-
rationibus. *Noe inuentus 17
est perfectus, iustus, in tem-
pore iræ factus est reconci-
liatio. *Ideo factum est di- 18
luuium; *Et testamenta se- 19
culi statuta sunt apud illum:
ne deleretur diluuio omnis
caro. *Abraā magnus pa- 20
ter multitudinis gentium, et
non est inuētus similis in glo-
ria eius, qui conseruauit le-
gem Altissimi, & fuit in te-
stamento cum illo. *In carne 21
eius statuit testamentum, &
in tentatione inuentus est fi-
delis. *Ideo in iuramēto sta- 22
tuit illi, benedicere gentes in
semine eius. *Multiplicare il- 23
lum quasi puluerē terræ, &
hæreditare illos à mari vsq;
ad mare, & à flumine vsque
ad extremum terræ.
*Et in Isaac statuit sic pro- 24
pter Abraam patrē eius.

6 *ἄνδρες πλούσιοι κεχορηγημέ-
νοι ἐν ἰσχύϊ, εἰρηνεύοντες ἐν κατοι-
7 κίαις αὐτῶν. *πάντες οὗτοι ἐν γε
νεαῖς ἐδοξάσθησαν, καὶ ἐν ταῖς ἡμέ-
ραις αὐτῶν καύχημα.
8 *εἰσὶν αὐτῶν οἳ κατέλιπον ὄνο-
μα τοῦ ἐκδιηγήσασθαι ἐπαίνους.
9 *καὶ εἰσὶν, ὧν οὐκ ἔστι μνημόσυ-
νον καὶ ἀπώλοντο ὡς οὐχ ὑπάρχοντες,
καὶ ἐγένοντο ὡς οὐ γεγονότες, καὶ τὰ
10 τέκνα αὐτῶν μετ᾽ αὐτούς. *ἀλλ᾽ ἢ
οὗτοι ἄνδρες ἐλέους, ὧν αἱ δικαιοσύ-
ναι αὐτῶν οὐκ ἐπελήσθησαν.
11 *μετὰ τοῦ σπέρματος αὐτῶν δια-
μενεῖ ἀγαθὴ κληρονομία ἔκγονα
αὐτῶν ἐν ταῖς διαθήκαις.
12 *ἐν διαθήκαις ἔστη τὸ σπέρμα αὐ-
τῶν, καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν μεθ᾽ αὐτούς.
13 *ἕως αἰῶνος μενεῖ σπέρμα αὐτῶν,
καὶ ἡ δόξα αὐτῶν οὐκ ἐξαλειφθήσε-
14 ται. *τὰ σώματα αὐτῶν ἐν εἰρήνῃ
ἐτάφη, καὶ τὸ ὄνομα αὐτῶν ζῇ εἰς γε-
15 νεὰς καὶ γενεάς. *σοφίαν αὐτῶν
διηγήσονται λαοί, καὶ τὸν ἔπαινον αὐ-
τῶν ἐξαγγέλει ἐκκλησία.
16 *ἐνὼχ εὐηρέστησε κυρίῳ θεῷ, καὶ
μετετέθη ὑπόδειγμα μετανοίας
17 ταῖς γενεαῖς. *νῶε εὑρέθη τέλειος,
δίκαιος, ἐν καιρῷ ὀργῆς ἐγένετο ἀντ-
άλλαγμα.
18 *διὰ τοῦτο ἐγένετο ὁ κατακλυσμός.
19 *καὶ διαθῆκαι αἰῶνος ἐστάθησαν
πρὸς αὐτὸν ἵνα μὴ ἐξαλειφθῇ κα
τακλυσμῷ πᾶσα σάρξ.
20 *ἀβραὰμ μέγας πατὴρ πλή-
θους ἐθνῶν, καὶ οὐχ εὑρέθη ὅμοιος ἐν τῇ
δόξῃ αὐτοῦ, ὃς συνετήρησε νόμον ὑ-
ψίστου καὶ ἐγένετο ἐν διαθήκῃ μετ᾽
αὐτοῦ.
21 *ἐν σαρκὶ αὐτοῦ ἔστησε διαθή-
κην, καὶ ἐν πειρασμῷ εὑρέθη πιστός.
22 *διὰ τοῦτο ἐν ὅρκῳ ἔστησεν αὐτῷ,
ἐνευλογεῖν ἔθνη ἐν σπέρματι αὐτοῦ.
23 *πληθῦναι αὐτὸν ὡς χοῦν τῆς
γῆς, καὶ κατακληρονομῆσαι αὐτοὺς
ἀπὸ θαλάσσης ἕως θαλάσσης καὶ
ἀπὸ ποταμοῦ ἕως ἄκρου τῆς γῆς.
24 *καὶ ἐν τῷ ἰσαὰκ ἔστησεν οὕτως
διὰ ἀβραὰμ τὸν πατέρα αὐτοῦ.

6 *Homines diuites in virtu-
te pulchritudinis studium ha-
bētes pacificantes in domibus
7 suis. *Omnes isti in genera-
B tionibus gētis suæ gloriā adepti
sunt, & in diebus suis habētur
8 in laudibus. *Qui de illis nati
sunt, reliquerunt nomē narrā-
9 di laudes eorū. *Et sunt quo-
rum non est memoria: perie-
runt quasi qui non fuerint, &
nati sunt quasi nō nati, & filij
10 eorū cum ipsis. *Sed illi viri
misericordiæ sunt, quorū pie-
11 tates nō defuerunt. *Cum se-
mine eorum permanēt bona,
hereditas sancta nepotes eorū.
12 *Et in testamētis stetit semē
eorū, & filij eorū propter illos
vsque in æternum manent.
13 *Semen eorum & gloria eo-
C rum non derelinquetur.
14 *Corpora eorum in pace se- Sup.39.b Gen.5.c Heb.11.b
pulta sunt, & nomen eorū vi-
uet in generationē & genera-
15 tionem. *Sapientiam ipsorū
narrent populi, & laudē ipso-
16 rum nunciet Ecclesia. *Enoch Gen.6.b Heb.11.b
placuit Deo, & translatus est
in Paradisum, vt det gentibus
17 sapientiam. *Noë inuentus Gen.17.a
est perfectus iustus, & in tēpo-
re iracundiæ factus est recon-
18 ciliatio. *Ideo dimissum est
reliquum terræ, cùm factū est
19 diluuium. *Testamenta secu-
D li posita sunt apud illū; ne de-
leri possit diluuio omnis caro.
20 *Abraam magnus pater mul- Gen.12.c Heb.11.a
titudinis gentium, & non est
inuentus similis illi in gloria.
qui cōseruauit legem Excelsi,
& fuit in testamento cum illo.
21 *In carne eius stare fecit te-
stamentum, & in tentatione
22 inuentus est fidelis. *Ideo
iureiurando dedit illi gloriam
in gente sua, crescere illum
quasi terræ cumulum.
23 *Et vt stellas exaltare se-
men eius, & hæreditare illos
à mari vsque ad mare, & à
flumine vsque ad terminos
24 terræ. *Et Isaac eodem mo-
do fecit propter Abraam pa-
trem eius.

* Benedictionem omnium 25
gentiũ dedit illi Dominus, &
testamentum suum confirma-
uit super caput Iacob.
* Agnouit eum in benedi- 26
ctionibus suis, & dedit illi hę-
reditatem, & diuisit illi partẽ
in tribubus duodecim.)
* Et conseruauit illi homi- 27
nes misericordiæ, inuenientes
gratiã in oculis omnis carnis.

CAP. XLV.

Exo.28.a Dilectus Deo & homini- 1
bus Moyses, cuius memo- A
ria in benedictione est.
* Similem illum fecit in 2
gloria Sanctorum, & magni-
ficauit eum in timore inimi-
corum, & in verbis suis mon-
stra placauit.
* Glorificauit illum in con- 3
spectu regum, & iussit illi co-
ram populo suo, & ostendit
illi gloriam suam.
* In fide & lenitate ipsius 4
sanctum fecit illum, & elegit
eum ex omni carne.
* Audiuit enim eum & vo- 5
cem ipsius, & induxit illum in
nubem.
* Et dedit illi cor ad præce- 6
pta, & legem vitæ & discipli-
næ docere Iacob testamentum
suum, & iudicia sua Israel.
* Excelsum fecit Aaron fra- 7
trem suum, & similem sibi de
tribu Leui.
* Statuit ei testamentum 8
æternum, & dedit illi sacerdo-
tium gentis, & beatificauit il-
lum in gloria. * Et circum- 9
cinxit eum zona iustitiæ, & in- B
duit eum stola gloriæ, & co-
ronauit eum in vasis virtutis.
* Circum pedes & femora- 10
lia, & humerale posuit ei.
Exo.28.f * Et cinxit illum tintinabu- 11
lis aureis plurimis in gyro, da-
re sonitum in incessu suo, au-
ditum facere sonitum in tem-
plo in memoriam filiis gen-
tis suæ.
* Stolam sanctam auro & 12
hyacintho, & purpura, opus
textile, viri sapientis iudicio
& veritate præditi.

* εὐλογίαν πάντων ἀνθρώπων 25
καὶ διαθήκην, καὶ κατέπαυσεν ἐπὶ
κεφαλὴν ἰακώβ.
* ἐπέγνω αὐτὸν ἐν εὐλογίαις αὐ- 26
τοῦ, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ κληρονομίαν, καὶ
διέστειλε μερίδας αὐτοῦ ἐν φυλαῖς
αἷς ἐμέρισε δώδεκα.
* καὶ ἐξήγαγεν ἐξ αὐτοῦ ἄνδρα 27
ἐλέους εὑρίσκοντα χάριν ἐν ὀφθαλ-
μοῖς πάσης σαρκός.

με΄.

* Ἠγαπημένον ὑπὸ θεοῦ καὶ ἀν- 1
θρώπων μωσῆν, οὗ τὸ μνημόσυνον
ἐν εὐλογίαις.
* ὡμοίωσεν αὐτὸν δόξῃ ἁγίων 2
καὶ ἐμεγάλυνεν αὐτὸν ἐν φόβοις
ἐχθρῶν, ἐν λόγοις αὐτοῦ σημεῖα κα-
τέπαυσε.
* καὶ ἐδόξασεν αὐτὸν κατὰ πρόσω- 3
πον βασιλέων. ἐνετείλατο αὐτῷ
πρὸς λαὸν αὐτοῦ καὶ ἔδειξεν αὐτῷ τῆς
δόξης αὐτοῦ·
* ἐν πίστει καὶ πραότητι αὐτοῦ ἡγία- 4
σεν αὐτόν. ἐξελέξατο αὐτὸν ἐκ πά-
σης σαρκός· * ἤκουσεν αὐτὸν τῆς 5
φωνῆς αὐτοῦ, καὶ εἰσήγαγεν αὐτὸν εἰς
τὸν γνόφον.
* καὶ ἔδωκεν αὐτῷ κατὰ πρόσω- 6
πον ἐντολάς, νόμον ζωῆς καὶ ἐπιστή-
μης. ἐδίδαξε τὸν ἰακὼβ διαθήκην,
καὶ κρίματα αὐτοῦ τὸν ἰσραήλ.
* ἀαρὼν ὕψωσεν ἅγιον ὅμοιον 7
αὐτῷ ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐκ φυλῆς λευί.
* ἔστησεν αὐτῷ διαθήκην αἰῶνος, 8
καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ἱερατείαν λαοῦ·
ἐμακάρισεν αὐτὸν ἐν εὐκοσμίᾳ.
* καὶ περιέζωσεν αὐτὸν περισο- 9
λὴν δόξης· ἐνέδυσεν αὐτὸν συντέ-
λειαν καυχήματος, καὶ ἐστερέωσεν
αὐτὸν ἐν σκεύεσιν ἰσχύος.
* περισκελῆ καὶ ποδήρη καὶ ἐπωμί- 10
δα· * καὶ ἐκύκλωσεν αὐτὸν ῥοΐσ- 11
κοις χρυσοῖς κώδωσι πλείστοις κυκλό-
θεν, ἠχῆσαι φωνὴν ἐν βήμασιν
αὐτοῦ· ἀκουστὸν ποιῆσαι ἦχον ἐν ναῷ,
καὶ εἰς μνημόσυνον υἱοῖς λαοῦ αὐτοῦ·
* στολῇ ἁγίᾳ χρυσῷ καὶ ὑακίνθῳ 12
καὶ πορφύρᾳ ἔργῳ ποικιλτοῦ· λο-
γίῳ κρίσεως δήλοις ἀληθείας,

25 * Benedictionem omnium
hominum & testamentum,
et quieuit super caput Iacob.
26 * Agnouit eum in benedi-
ctionibus suis, & dedit illi
hæreditatem, & diuisit par-
tem eius in tribubus, quas
27 diuisit duodecim. * Et edu-
xit ex eo virum misericordiæ
inuenientem gratiam in ocu-
lis omnis carnis.

CAP. XLV.

1 Dilectum à Deo & ho-
minibus Moysem, cuius
memoria in benedictionibus.
2 * Similem fecit eum gloriæ
sanctorum, & magnificauit
eum in timoribus inimicorũ,
in verbis suis signa cessare
3 fecit. * Et glorificauit illũ
in conspectu regum: iussit illi
ad populum suum, & osten-
dit illi gloriam suam.
4 * In fide & mansuetudi-
ne eius sanctificauit eum. ele-
git eum ex omni carne.
5 * Audire fecit eum vocem
suam, & induxit illũ in ca-
6 liginem. * Et dedit illi in
conspectu præcepta, legem vi-
tæ & scientiæ: docuit Iacob
testamentum, & iudicia sua
7 Israel. * Aaron exaltauit
Sanctum similem illi fratrem
8 eius de tribu Leui. * Sta-
tuit ei testamentum seculi, et
dedit illi sacerdotium populi.
beatificauit illum in hone-
9 state. * Et circumcinxit
eum vestimento gloriæ. in-
duit eum consummatione glo
riationis, & firmauit eum in
vasis virtutis;
10 * Femoralia & vestem
talarem & humerale.
11 * Et circundauit eũ sphæ-
rulis: aureis tintinabulis plu-
rimis in circuitu, ad sonan-
dum vocem in gradibus suis:
audibilem facere sonum in
templo, & in memoriam fi-
liis populi sui.
12 * Stola sancta auro & hya-
cintho & purpura opere po-
lymitarij: rationalis iudicij
signis veritatis,

*Retorto cocco opere ar- 13
tificis : lapidibus pretiosis sculpturis signaculi, in ligatura auri opere lapidarij. in memoriam scriptam sculpta secundum numerum filiorum Israel.
*Coronam auream super 14
mitram, sculpturam signaculi sanctitatis, gloriationem honoris opera virtutis. concupiscentias oculorum ornata pulchra.
*Ante eum non fuerunt 15
talia, & vsque in seculum.
*Non indutus est alieni- 16
gena, præter filios eius solum, & nepotes eius semper.
*Sacrificia illorum tota 17
offerentur quotidie assiduè bis. *Repleuit Moyses ma- 18
nus eius, & vnxit illũ oleo sancto.
*Factum est illi in testa- 19
mentũ seculi, & semini eius in die cæli : ad ministrandum ei simul, & sacerdotio fungendum, & benedicendum populo in nomine suo.
*Elegit eum ab omni vi- 20
uente, ad offerendam libationem Domino : incensum & bonum odorem in memoriam ad placandum pro populo.
*Dedit illi mandata eius 21
potestatem in testamentis iudiciorum : ad docendũ Iacob testimonia, & in lege sua ad illuminandum Israel.
*Conspirarunt in eum 22
alieni, & zelauerunt eum in deserto : viri qui circa Dathan & Abiron, & congregatio Core in furore & ira.
*Vidit Dominus, & non 23
probauit, & consummati sunt in furore iræ.
*Fecit in illis monstra ad 24
consumendum in igne flammæ eos. *Et addidit Aaron 25
gloriam, & dedit illi hæreditatẽ: primitias primogenitorũ diuisit illi. *Panẽ in primis 26
parauit in satietate, et enim sacrificia Domini edent, quæ dedit illi & semini eius.

13 κεκλωσμ[illegible]κκῳ ἔργῳ τεχνίτου· λίθοις πολυτελέσι γλύμμασι σφραγῖδος, ἐν δέσει χρυσίου ἔργῳ λιθουργοῦ· εἰς μνημόσυνον ἐγγραφῆ κεκολαμμένη κατ' ἀριθμὸν υἱῶν ἰσραήλ.
14 στέφανον χρυσοῦν ἐπάνω κιδάρεως, ἐκτύπωμα σφραγῖδος ἁγιάσματος· καύχημα τιμῆς ἔργα ἰσχύος· ἐπιθυμήματα ὀφθαλμῶν κοσμούμενα ὡραῖα.
15 πρὸ αὐτοῦ οὐ γέγονε τοιαῦτα,
16 καὶ ἕως αἰῶνος, οὐκ ἐδύσατο ἀλλογενής· πλὴν τῶν υἱῶν αὐτοῦ μόνον, καὶ τὰ ἔγγονα αὐτοῦ διαπαντός.
17 θυσίαι αὐτῶν ὁλοκαρπωθήσονται καθημέραν ἐνδελεχῶς δίς.
18 ἐπλήρωσε μωσῆς τὰς χεῖρας αὐτοῦ καὶ ἔχρισεν αὐτὸν ἐλαίῳ ἁγίῳ.
19 ἐγενήθη αὐτῷ εἰς διαθήκην αἰῶνος, καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ ἐν ἡμέραις οὐρανοῦ. λειτουργεῖν αὐτῷ ἅμα καὶ ἱερατεύειν, καὶ εὐλογεῖν τὸν λαὸν ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ.
20 ἐξελέξατο αὐτὸν ἀπὸ παντὸς ζῶντος προσαγαγεῖν κάρπωσιν κυρίῳ. θυμίαμα καὶ εὐωδίαν εἰς μνημόσυνον ἐξιλάσκεσθαι περὶ τοῦ λαοῦ.
21 ἔδωκεν αὐτῷ ἐντολὰς αὐτοῦ ἐξουσίαν ἐν διαθήκαις κριμάτων. διδάξαι τὸν ἰακὼβ τὰ μαρτύρια, καὶ ἐν νόμῳ αὐτοῦ φωτίσαι τὸν ἰσραήλ.
22 ἐπισυνέστησαν αὐτῷ ἀλλότριοι, καὶ ἐζήλωσαν αὐτὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ. ἄνδρες οἱ περὶ δαθὰν καὶ ἀβειρών, καὶ ἡ συναγωγὴ κορὲ ἐν θυμῷ καὶ ὀργῇ.
23 εἶδε κύριος καὶ οὐκ εὐδόκησε, καὶ συνετελέσθησαν ἐν θυμῷ ὀργῆς.
24 ἐποίησεν ἐν αὐτοῖς τέρατα καταναλῶσαι ἐν πυρὶ φλογὸς αὐτοῦ.
25 καὶ προσέθηκεν ἀαρὼν δόξαν, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ κληρονομίαν. ἀπαρχὴν πρωτογεννημάτων ἐμέρισεν αὐτῷ.
26 ἄρτον ἐν πρώτοις ἡτοίμασεν ἐν πλησμονῇ, καὶ γὰρ θυσίας κυρίου φάγονται, ἃς ἔδωκεν αὐτῷ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ.

13 Torto cocco opus artificis, gemmis preciosis figuratis in ligatura auri, & opere lapidarij sculptis in memoriam, secundum numerum tribuum Israel.
14 Corona aurea super mitram eius, expressa signo sanctitatis, gloria honoris, & opus virtutis, desiderio oculorum
15 ornata. Sic pulchra ante ipsum non fuerunt talia, vsq; ad originem.
16 Non est indutus illa alienigena aliquis, sed tantùm filij ipsius soli, & nepotes eius per omne tempus.
17 Sacrificia ipsius consum-
C mata sunt igni quotidie.
18 Compleuit Moyses manus Leu.8.b.
eius, & vnxit illum oleo san-
19 cto. Factum est illi in testamentum æternum, & semini eius sicut dies cæli: fungi sacerdotio & habere laudem, & glorificare populum suum in nomine suo.
20 Ipsum elegit ab omni viuente, offerre sacrificium Deo incensum, & bonum odorem in memoriam placare pro po-
21 pulo suo. Et dedit illi in præceptis suis potestatem, in testamentis iudiciorum, docere Iacob testimonia, & in lege Nu.16.a
sua lucem dare Israel.
22 Quia contra illum stete-rũt alieni, & propter inuidiam circundederunt illum homines in deserto, qui erant cum Dathan & Abiron, & congregatio Chore in iracundia.
23 Vidit Dominus Deus, & non placuit illi, & consumpti sunt in impetu iracundiæ.
24 Fecit illis monstra, &
D consumpsit illos in flamma ignis.
25 Et addidit Aaron gloriam, & dedit illi hæreditatem, & primitias frugum terræ dimisit illi.
26 Panem ipsius in primis parauit in satietatem, nam & sacrificia Domini edent, quæ dedit illi & semini eius.

27 * Cæterùm inter gentes non
hæreditabit, & pars non est
illi in gente: ipse est enim pars
eius & hæreditas.
28 * Phinees filius Eleazari, ter-
tius in gloria imitando eum in
timore Domini,
29 * Et stare in reuerentia gen-
Nu.25.c. tis, in bonitate & alacritate a-
nimæ suæ placuit Deo Israel.
30 * Ideò statuit illi testamen-
tum pacis, & principem San-
ctorum & gentis suæ, vt sit illi
& semini eius sacerdotij di-
gnitas in æternum.
31 * Et testamentũ Dauid regi
filio Iesse de tribu Iuda, hære-
ditas ipsi & semini eius; vt da-
ret sapientiam in cor nostrum
iudicare gentem suam in iu-
stitia, ne abolerentur bona ip-
sorum, & gloriam ipsorum in
gentem eorum æternam fecit.

CAP. XLVI.

1 Fortis in bello Iesus Naue
A successor Moysi in Prophe-
tis:
2 * Qui fuit magnus secun-
dum nomen tuum, maximus
in salutem electorum Dei, ex-
pugnare insurgentes hostes:
vt consequeretur hęreditatem
Israel.
3 * Quam gloriam adeptus
Ios.10.c. est in tollendo manus suas, &
iactando cõtra ciuitates rom-
phæas.
4 * Quis ante illum sic resti-
tit? nam hostes ipse Dominus
percussit.
5 * Aut non in iracundia eius
impeditus est Sol, & vna dies
facta est quasi duo.
6 * Inuocauit Altissimum po-
tentem in oppugnando ini-
micos vndique, & audiuit il-
lum magnus & sanctus Deus
in saxis grandinis virtutis val-
de fortis.
7. * Impetum fecit contra gẽ-
B tem hostilem, & in descensu
perdidit contrarios:

* πλὴν ἐν γῇ λαοῦ οὐ κληρονο- 27
μήσει, καὶ μερὶς οὐκ ἔστιν αὐτῷ ἐν
λαῷ. αὐτὸς γὰρ μερὶς αὐτοῦ κληρο-
νομίας.
* καὶ φινεὲς υἱὸς ἐλεάζαρ τρί- 28
τος εἰς δόξαν· ἐν τῷ ζηλῶσαι αὐτὸν
ἐν φόβῳ κυρίου·
* καὶ στῆναι αὐτὸν ἐν τροπῇ λαοῦ. 29
ἐν ἀγαθότητι προθυμίας ψυχῆς
αὐτοῦ, καὶ ἐξιλάσατο περὶ τοῦ ἰσρα-
ήλ. * διὰ τοῦτο ἐστάθη αὐτῷ διαθήκη 30
εἰρήνης, προστάτην ἁγίων καὶ λαῷ
αὐτοῦ. ἵνα αὐτῷ ᾖ καὶ τῷ σπέρματι
αὐτοῦ ἱερωσύνης μεγαλεῖον εἰς τὸν
αἰῶνα.
* καὶ διαθήκη τῷ δαυὶδ υἱῷ ἐκ 31
φυλῆς ἰούδα· κληρονομία βασι-
λέως υἱοῦ ἐξ υἱοῦ μόνου, κληρονομία
ἀαρὼν καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ. δῴη
ὑμῖν σοφίαν ἐν καρδίᾳ ὑμῶν κρίνειν
τὸν λαὸν αὐτοῦ ἐν δικαιοσύνῃ· ἵνα
μὴ ἀφανισθῇ τὰ ἀγαθὰ αὐτῶν, καὶ
τὴν δόξαν αὐτοῦ εἰς γενεὰς αὐτῶν.

μϛ΄.

* Κραταιὸς ἐν πολέμῳ ἰησοῦς ὁ 1
τοῦ ναυῆ καὶ διάδοχος μωσῆ ἐν
προφητείαις.
* ὃς ἐγένετο κατὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ 2
μέγας ἐπὶ σωτηρίᾳ ἐκλεκτῶν αὐ-
τοῦ. ἐκδικῆσαι ἐπεγειρομένους ἐχ-
θρούς, ὅπως κατακληρονομήσῃ τὸν
ἰσραήλ.
* ὡς ἐδοξάσθη ἐν τῷ ἐπᾶραι χεῖ- 3
ρας αὐτοῦ καὶ ἐν τῷ ἐκτεῖναι ῥομ-
φαίαν ἐπὶ πόλεις.
* τίς πρότερος αὐτοῦ οὕτως ἔστη, 4
τοὺς γὰρ πολέμους κυρίου αὐτὸς ἐπή-
γαγεν.
* οὐχὶ ἐν χειρὶ αὐτοῦ ἀνεπόδισεν 5
ὁ ἥλιος καὶ μία ἡμέρα ἐγενήθη
πρὸς δύο;
* ἐπεκαλέσατο τὸν ὕψιστον δυνά- 6
στην, ἐν τῷ ἐκθλίψαι αὐτὸν ἐχθροὺς
κυκλόθεν. καὶ ἐπήκουσεν αὐτοῦ μέ-
γας κύριος ἐν λίθοις χαλάζης
δυνάμεως κραταιᾶς. * κατέρ- 7
ραξεν ἐπὶ ἔθνη πόλεμον, καὶ ἐν κα-
ταβάσει ἀπώλεσεν ἀνθεστηκότας.

27 * *Cæterùm in terra popu-*
li non hæreditabit, & pars
nõ est illi in populo. Ipse enim
pars eius hæreditatis.
28 * *Et Phinees filius Elea-*
zar tertius in gloriam, in
imitando eum in timore Do-
mini;
29 * *Et statuendo eũ in con-*
uersione populi. In bonitate
promptitudinis animæ suæ,
& placuit pro Israel.
30 * *Ideo statuit illi testamen-*
tum pacis præsidem sanctorũ
& populo suo: vt illi sit &
semini eius sacerdotij magni-
ficentia in seculum.
31 * *Et testamentum Dauid*
filio de tribu Iuda hæreditas
regis filij de filio solo, hæredi-
tas Aaron & semini eius.
Det vobis sapientiam in cor-
de vestro ad iudicandum po-
pulum suum in iustitia: ne
aboleantur bona ipsorum, et
gloriam eius in generationes
eorum.

CAP. XLVI.

1 *Fortis in bello Iesus filius*
Naue, & successor Moysi
in prophetijs:
2 * *Qui fuit secundùm no-*
men suum magnus in saluta-
tione electorum eius: ad vin
dicandum insurgentes ho-
stes, vt hæreditaret Israel.
3 * *Quàm glorificatus est*
in extollendo manus suas, &
in extendendo romphæam in
ciuitates.
4 * *Quis prior eo sic stetit,*
nam bella Domini ipse ad-
duxit.
5 * *Nonne in manu eius re-*
gressus est Sol, & vna dies
facta est quasi duæ?
6 * *Inuocauit Altissimum*
potentem, in premendo ipse
inimicos in circuitu. & au-
diuit eũ magnus Dominus in
lapidibus grandinis virtu-
tis fortis.
7 * *Disrupit in gentes bel-*
lum, & in descensu perdidit
contrarios.

8 * *Vt cognoscant gentes armaturam eorum, quia contra Dominum bellum eius. Et enim insecutus est à tergo potentis.*

9 * *Et in die Moysi fecit misericordiam; ipse & Chaleb filius Hiephone ad resistendũ contra congregationem: ad prohibendum populum à peccato, & cessare faciendum murmur malitiæ.*

10 * *Et ipsi duo existentes liberati sunt à sexcentis millibus peditum: ad inducẽdum illos in hæreditatem, in terram manantẽ lacte & melle.*

11 * *Et dedit Dominus Chaleb fortitudinem, & vsque in senectutem permansit ei, & vt ascenderet ipse in altitudinem terræ, & semen ipsius obtinuit hæreditatem.*

12 * *Vt viderent omnes filij Israel, quia bonum ambulare post Dominum.*

13 * *Et iudices singuli suo nomine.*

14 * *Quorum non fornicatũ est cor, & quicunque non auersi sunt à Domino. & memoria eorum in benedictionibus.*

15 * *Ossa eorum pullulent in loco suo, & nomen eorũ commutatum in filiis glorificatorum eorum.*

16 * *Dilectus à Domino suo Samuel, propheta Domini cõstituit regna, & vnxit principes in populum suum.*

17 * *In lege Domini iudicauit congregationem, & visitauit Dominus Iacob. In fide sua examinatus est propheta.*

18 * *Et cognitus est in verbo suo.*

19 * *Et inuocauit Dominum potentem, in premendo ipse hostes suos vndique, in oblatione viri lacte nutriti.*

20 * *Et tonuit de cælo Dominus. Et in sono magno tonitrui auditam fecit vocem suam.*

8 * ἵνα γνῶσιν ἔθνη πανοπλίαν αὐτῶν, ὅτι ἐναντίον κυρίου ὁ πόλεμος αὐτοῦ. καὶ γὰρ ἐπηκολούθησεν ὀπίσω δυνάστου.

9 * καὶ ἐν ἡμέρᾳ μωσέως ἐποίησεν ἔλεος· αὐτὸς καὶ χάλεβ υἱὸς ἰεφονὴ ἀντιστῆναι ἐναντίον ἐκκλησίας. κωλῦσαι λαὸν ἀπὸ ἁμαρτίας, καὶ κοπάσαι γογγυσμὸν πονηρίας.

10 * καὶ αὐτοὶ δύο ὄντες διεσώθησαν ἀπὸ ἑξακοσίων χιλιάδων πεζῶν. εἰσαγαγεῖν αὐτοὺς εἰς κληρονομίαν, εἰς γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι.

11 * καὶ ἔδωκεν ὁ κύριος τῷ χάλεβ ἰσχύν, καὶ ἕως γήρους διέμεινεν αὐτῷ, καὶ ἐπιβῆναι αὐτὸν ἐπὶ τὸ ὕψος τῆς γῆς, καὶ τὸ σπέρμα αὐτοῦ κατέσχε κληρονομίαν.

12 * ὅπως ἴδωσι πάντες οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ, ὅτι καλὸν τὸ πορεύεσθαι ὀπίσω τοῦ κυρίου.

13 * καὶ οἱ κριταὶ ἕκαστος τῷ αὐτοῦ ὀνόματι,

14 * ὅσων οὐκ ἐξεπόρνευσεν ἡ καρδία, καὶ ὅσοι οὐκ ἀπεστράφησαν ἀπὸ κυρίου, καὶ τὸ μνημόσυνον αὐτῶν ἐν εὐλογίαις.

15 * τὰ ὀστᾶ αὐτῶν ἀναθάλοι ἐπὶ τοῦ τόπου αὐτῶν, καὶ τὸ ὄνομα αὐτῶν ἀντικαταλλασσόμενον ἐν υἱοῖς δεδοξασμένων αὐτῶν.

16 * ἠγαπημένος ὑπὸ κυρίου αὐτοῦ σαμουὴλ, προφήτης κυρίου κατέστησε βασιλείας, καὶ ἔχρισεν ἄρχοντας ἐπὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ.

17 * ἐν νόμῳ κυρίου ἔκρινε συναγωγὴν, καὶ ἐπεσκέψατο κύριος τὸν ἰακώβ. ἐν πίστει αὐτοῦ ἠκριβάσθη προφήτης.

18 * καὶ ἐγνώσθη ἐν ῥήμασι αὐτοῦ.

19 * καὶ ἐπεκαλέσατο τὸν κύριον δυνάστην, ἐν τῷ θλίψαι αὐτὸν ἐχθροὺς αὐτοῦ κυκλόθεν, ἐν προσφορᾷ ἀρνὸς γαλαθηνοῦ.

20 * καὶ ἐβρόντησεν ἀπ' οὐρανοῦ ὁ κύριος. καὶ ἐν ἤχῳ μεγάλῳ βροντῆς ἀκουστὴν ἐποίησε τὴν φωνὴν αὐτοῦ.

8 * Vt cognoscant gentes potentiam eius, quia cõtra Deũ pugnare non est facile, & secutus est à tergo potentes.

9 * Et in diebus Moysi misericordiam fecit ipse, & Caleb filius Iephone, stare contra hostem, & prohibere gentem à peccatis, & perfringere murmur malitiæ. Nu.14.a

10 * Et ipsi duo constituti à periculo liberati sunt, à numero sexcentorum millium peditũ, inducere illos in hæreditatem in terram quæ manat lac & mel.

11 * Et dedit Dominus ipsi Caleb fortitudinem, & vsque in senectutem permansit illi virtus, vt ascenderet in excelsum terræ locum, & semen ipsius obtinuit hæreditatem. Iosu.14.c

12 * Et viderunt omnes filij C Israel, quia bonum est obsequi sancto Deo.

13 * Et iudices singuli suo nomine:

14 * Quorum non est corruptum cor, qui non auersi sunt à Domino, vt sit memoria illorum in benedictione.

15 * Et ossa eorum pullulant de loco suo, & nomen eorum permanet in æternum, permanente ad filios illorũ sanctorum virorum gloria.

16 * Dilectus à Domino Deo suo Samuel propheta Domini, renouauit imperium, & vnxit principes in gente sua.

17 * In lege Domini congregationem iudicauit, & vidit Deũ Iacob, & in fide sua probatus est propheta.

18 * Et cognitus est in verbis suis fidelis, quia vidit Deum lucis.

19 * Et inuocauit Dominum omnipotentem in oppugnando hostes, circunstantes vndique in oblationem viri inuiolati.

20 * Et intonuit de cælo Dominus, & in sonitu magno auditam fecit vocem suam. 1.Re.7.c

21 * Et contriuit principes Tyrorum, & omnes duces Philisthiim.
1.Reg. 12.a.
22 * Et ante tempus finis vitæ & seculi testimoniũ præbuit in conspectu Domini & Christi: pecunias & vsque ad calciamenta ab omni carne non accepit: & non accusauit illum homo.
23 * Et post hæc dormiuit, & votum fecit regi, & ostendit illi finem vitæ suę, & exaltauit vocẽ eius de terra in prophetia delere impietatem gentis.

CAP. XLVII.

1 POst hæc surrexit Nathan propheta in diebus Dauid. A
2 * Et quasi adeps separatus à carne, sic Dauid à filiis Israel.
3 * Cum leonibus lusit quasi qui cum agnis: & in vrsis similiter fecit, sicut in agnis ouium.
4 * In iuuentute sua nunquid non occidit gigantem, & abstulit opprobrium de gente?
1.Reg. 17.f.
5 * In tollendo manum in saxo fundæ deiecit exultationem Goliæ.
6 * Vbi non inuocauit Deum omnipotentem: & dedit in dextera eius tollere hominem fortẽ in bello, & exaltare cornu gentis suæ.
1.Reg. 18.b.
7 * Sic in decẽ millibus glorificauit eum, & laudauit eum in benedictionibus Domini, in offerẽdo illi coronam gloriæ.
8 * Contriuit enim inimicos vndique, & extirpauit Philisthiim contrarios, vsque in hodiernum diem: contriuit cornu ipsorum vsque in æternũ. B
9 * In omni opere dedit confessionem Sancto, & Excelso in verbo gloriæ.
10 * De omni corde suo laudauit Dominum, & dilexit eum qui fecit illum, & dedit illi contra inimicos potẽtiam.
11 * Et stare fecit cantores cõtra altare, & in sono eorum dulces fecit modos.

21 * καὶ ἐξέτριψεν ἡγουμένους Τυρίων, καὶ πάντας ἄρχοντας Φυλιστιείμ.
22 * καὶ πρὸ καιροῦ κοιμήσεως αἰῶνος ἐπεμαρτύρατο ἔναντι κυρίου καὶ χριστοῦ αὐτοῦ. χρήματα καὶ ἕως ὑποδημάτων ἀπὸ πάσης σαρκὸς οὐκ εἴληφα. καὶ οὐκ ἐνεκάλεσεν αὐτῷ ἄνθρωπος.
23 * καὶ μετὰ τὸ ὑπνῶσαι αὐτὸν προεφήτευσε, καὶ ὑπέδειξε βασιλεῖ τὴν τελευτὴν αὐτοῦ, καὶ ἀνύψωσεν ἐκ γῆς τὴν φωνὴν αὐτοῦ, ἐν προφητείᾳ ἐξαλεῖψαι ἀνομίαν λαοῦ.

μζ'.

1 * Καὶ μετὰ τοῦτο ἀνέστη νάθαν ὁ προφήτης ἐν ἡμέραις δαυίδ,
2 * ὥσπερ στέαρ ἀφωρισμένον ἀπὸ σωτηρίου, οὕτως δαυὶδ ἀπὸ υἱῶν ἰσραήλ.
3 * ἐν λέουσιν ἐπεξένωσεν ὡς ἐν ἐρίφοις καὶ ἐν ἄρκοις, ὡς ἐν ἀρνάσι προβάτων.
4 * ἐν νεότητι αὐτοῦ ἀπέκτεινε γίγαντα, καὶ ἐξῆρεν ὀνειδισμὸν ἐκ λαοῦ.
5 * καὶ ἐν τῷ ἐπᾶραι χεῖρα ἐν λίθῳ σφενδόνης καταβαλεῖν γαυρίαμα τοῦ γολιάθ.
6 * ἐπεκαλέσατο γὰρ κύριον ὕψιστον, καὶ ἔδωκεν ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ κράτος ἐξᾶραι ἄνθρωπον δυνατὸν ἐν πολέμῳ, ἀνυψῶσαι κέρας λαοῦ αὐτοῦ.
7 * οὕτως ἐν μυριάσιν ἐδόξασεν αὐτὸν καὶ ἤνεσεν αὐτὸν ἐν εὐλογίαις κυρίου· ἐν τῷ φέρεσθαι αὐτῷ διάδημα δόξης.
8 * ἐξέτριψεν ἐχθροὺς κυκλόθεν, καὶ ἐξουδένωσε Φυλιστιεὶμ τοὺς ὑπεναντίους. ἕως σήμερον συνέτριψεν αὐτῶν κέρας,
9 * ἐν παντὶ ἔργῳ αὐτοῦ ἔδωκεν ἐξομολόγησιν. ἁγίῳ ὑψίστῳ ῥήματι δόξης,
10 * ἐν πάσῃ καρδίᾳ αὐτοῦ ὕμνησε, καὶ ἠγάπησε τὸν ποιήσαντα αὐτόν.
11 * καὶ ἔστησε ψαλμῳδοὺς κατέναντι θυσιαστηρίου, καὶ ἐξ ἤχους αὐτῶν γλυκαίνειν μέλη, καὶ καθ' ἡμέραν αἰνέσουσιν ἐν ᾠδαῖς αὐτῶν.

21 *Et contriuit duces Tyriorum & omnes principes Philistijm.
22 * Et ante tempus dormitionis seculi testimoniũ perhibuit in conspectu Domini & Christi sui. Pecunias & vsque ad calciamenta ab omni carne non accepi. et non accusauit illum homo.
23 * Et postquam dormiuit ipse prophetauit, & ostendit regi finem eius, & exaltauit de terra vocem suam, in prophetia ad delendum iniquitatem populi.

CAP. XLVII.

1 ET post hoc surrexit Nathan propheta in diebus
2 Dauid, * Sicut adeps separatus à salutari, sic Dauid à filijs Israel.
3 * In leonibus familiariter egit quasi in hœdis & in vrsis, sicut in agnis ouium.
4 * In iuuentute sua occidit gigantem, & abstulit opprobrium de populo.
5 * Et in tollendo manum in lapide fundæ, vt deijceret superbiam Goliath.
6 * Inuocauit enim Dominum altissimum, & dedit in dextera eius robur ad occidendum hominem potentem in bello, vt exaltet cornu populi sui.
7 * Sic in decẽ millibus glorificauit eum, & laudauit illum in benedictionibus Domini: in afferendo illi diade-
8 ma gloriæ. * Contriuit inimicos in circuitu, & destruxit Philistijm aduersarios: vsque hodie contriuit eorum cornu,
9 * In omni opere suo dedit confessionem; Sancto excelso verbo gloriæ,
10 * In omni corde suo laudauit, et dilexit eum qui fecit illum.
11 * Et constituit cantores contra altare, & ex sono eius dulces facere modos, et quotidie laudabunt in canticis suis.

** Dedit in festiuitatibus* 12
decentiam, & ornauit tem-
pora vsque ad consummatio-
nem: in laudando ipsos san-
ctum eius nomen, & à mane
sonando sanctitatem eius.
** Dominus abstulit pec-* 13
cata ipsius, & exaltauit in
secula cornu eius. Et dedit il-
li testamentũ regni & sedem
gloriæ in Israel.
** Post hunc surrexit filius* 14
sapiens, & propter illum ha-
bitauit in latitudine.
** Salomon regnauit in die-* 15
bus pacis, & glorificatus est,
quoniã Deus pacauit in cir-
cuitu suo. Vt statueret do-
mum in nomine eius, & pa-
raret sanctitatem in seculũ.
quia sapiens fuit in iuuentu-
*te sua. * Et impletus est quasi* 16
flumen intellectu. terram te-
xit anima tua omnem.
** Et repleuit parabolis* 17
*ænigmatum. * In insulas* 18
longe abijt nomen tuum, &
dilexit in pace tua.
** In canticis & prouer-* 19
bijs & parabolis, & inter-
pretationibus admiratæ sunt
*regiones. * In nomine Do-* 20
mini Dei omnis terræ qui co-
gnominatus est tuus Deus
*Israel. * Congregasti quasi* 21
stannum aurum & vt plum-
bum multiplicasti argentum.
Inclinasti viscera tua mulie-
ribus.
** Et potestatem habuisti in* 22
corpore tuo.
** Dedisti maculam in glo-* 23
ria tua, & prophanasti semẽ
tuum, vt induceres iram in
filios tuos, & compungereris
in stultitia tua. Vt fieres si-
ne imperio, & ex Ephraim
imperares imperium inobe-
diens.
** At Dominus non dere-* 24
linquet misericordiam suam,
& non corrumpetur ab ope-
ribus suis.
** Neque delebit electi sui* 25
nepotes, & semen eius qui
dilexit se, non tollet.

12 * ἔδωκεν ἐν ταῖς ἑορταῖς εὐπρέ-
πειαν, καὶ ἐκόσμησε καιροὺς μέχρι
συντελείας· ἐν τῷ αἰνεῖν αὐτοὺς τὸ
ἅγιον αὐτοῦ ὄνομα, καὶ ἀπὸ πρωΐας
ἠχεῖν τὸ ἁγίασμα αὐτοῦ.
13 * κύριος ἀφεῖλε τὰς ἁμαρτίας
αὐτοῦ, καὶ ἀνύψωσεν εἰς αἰῶνας τὸ
κέρας αὐτοῦ. καὶ ἔδωκεν αὐτῷ δια-
θήκην βασιλείας καὶ θρόνον δόξης ἐν
τῷ ἰσραήλ.
14 * μετὰ τοῦτον ἀνέστη υἱὸς ἐπιστήμων,
καὶ δι' αὐτὸν κατέλυσεν ἐν πλατυσ-
15 μῷ. * Σαλομὼν ἐβασίλευσεν ἐν
ἡμέραις εἰρήνης, καὶ ἐδοξάσθη, ὡς ὁ
θεὸς κατέπαυσε κυκλόθεν αὐτοῦ.
ἵνα στήσῃ οἶκον ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ, καὶ
ἑτοιμάσῃ ἁγίασμα εἰς τὸν αἰῶνα·
ὡς ἐσοφίσθη ἐν νεότητι αὐτοῦ.
16 * καὶ ἐνεπλήσθη ὡς ποταμὸς συ-
νέσεως. γῆν ἐπεκάλυψεν ἡ ψυχή
σου πᾶσαν.
17 * καὶ ἐνέπλησε παραβολαῖς αἰ-
18 νιγμάτων. * εἰς νήσους πόρρω
ἀφίκετο τὸ ὄνομά σου, καὶ ἠγάπησεν
ἐν τῇ εἰρήνῃ σου.
19 * ἐν ᾠδαῖς καὶ παροιμίαις καὶ πα-
ραβολαῖς καὶ ἑρμηνείαις ἀπεθαύ-
μασαν αἱ χῶραι.
20 * ἐν ὀνόματι κυρίου τοῦ θεοῦ πά-
σης τῆς γῆς τοῦ ἐπικαλεσαμένου σου
θεοῦ ἰσραήλ.
21 * συνήγαγες ὡς κασσίτερον τὸ
χρυσίον καὶ ὡς μόλυβον ἐπλήθυ-
νας τὸ ἀργύριον. παρενέκλινας τὰ
σπλάγχνα σου γυναιξί.
22 * καὶ ἐνεξουσιάσθης ἐν τῷ σώμα-
τί σου.
23 * ἔδωκας μῶμον ἐν τῇ δόξῃ σου,
καὶ ἐβεβήλωσας τὸ σπέρμα σου, ἐπα-
γαγεῖν ὀργὴν ἐπὶ τὰ τέκνα σου, καὶ
κατανυγῆναι ἐπὶ τῇ ἀφροσύνῃ σου.
γενέσθαι δίχα τυραννίδος, καὶ ἐξ
ἐφραὶμ ἄρξαι βασιλείαν ἀπειθῆ.
24 * ὁ δὲ κύριος οὐ μὴ καταλίπῃ τὸ
ἔλεος αὐτοῦ, καὶ οὐ μὴ διαφθαρῇ ἀπὸ
τῶν ἔργων αὐτοῦ.
25 * οὐδ' οὐ μὴ ἐξαλείψῃ ἐκλεκτοῦ
αὐτοῦ ἔγγονα, καὶ σπέρμα τοῦ ἀγαπή-
σαντος αὐτὸν οὐ μὴ ἐξάρῃ.

12 * Et dedit in celebrationi-
bus decus, & ornauit tempora
vsque in consummationem
vitæ, vt laudarent nomen
sanctum Domini, & am-
plificarent manè Dei sancti- 2. Reg. 12.d.
13 tatem. * Christus purgauit
peccata ipsius, & exaltauit in
æternum cornu eius: & dedit
illi testamentum regni, & se-
C dem gloriæ in Israel.
14 * Post hunc surrexit filius
sensatus, & propter illũ deie-
cit omnẽ potentiam inimico-
15 rum. * Salomon imperauit in
diebus pacis, cui subiecit Deus
omnes hostes, vt conderet do-
mũ in suo nomine, & pararet
sanctitatem in sempiternum,
quemadmodum eruditus est
in iuuentute sua.
16 * Et impletus est quasi flu-
men sapientia, & terram re-
texit anima sua.
17 * Et replesti in comparatio-
nibus ænigmata.
18 * Ad insulas longè diuulga-
tum est nomen tuum, & dile-
ctus es in pace tua.
19 * In cantilenis & prouerbiis
& comparationibus, & inter-
pretationibus miratę sunt ter-
20 ræ. * Et in nomine Domini
Dei, cui est cognomen Deus
Israel.
21 * Collegisti quasi aurichal-
cum aurum, & vt plumbum
complesti argentum, & incli- 3. Reg. 11.a.
nasti femora tua mulieribus.
22 * Potestatem habuisti in
corpore tuo.
23 * Dedisti maculam in glo-
D ria tua, & prophanasti semen
tuum inducere iracundiam ad
liberos tuos, & in cęteris stul-
titiã tuam, vt faceres imperiũ
bipartitũ, & ex Ephraim im-
perare imperium durum.
24 * Deus autem non derelin-
quet misericordiam suam, &
nõ corrũpet, nec delebit ope-
ra sua:
25 * Neque perdet à stirpe ne-
potes electi sui, & semen eius
qui diligit Dominum, non
corrumpet.

3.Reg. 12.c. * Dedit autem reliquum Ia- 26
cob & Dauid de ipsa stirpe.
* Et finem habuit Salomon 27
cum patribus suis.
* Et dereliquit post se de se- 28
mine suo gentis stultitiam, &
imminutum à prudentia Ro-
boam, qui auertit gentem cō-
silio suo. * Et Hieroboam fi- 29
lium Nabat, qui peccare fecit
Israel, & dedit viam peccandi
Ephraim, & plurima redun-
dauerunt peccata ipsorum.
* Valde enim auerterunt il- 30
los à terra sua. * Et quæsiuit 31
omnes nequitias, vsque dum
perueniret ad illos defensio, &
ab omnibus peccatis libera-
uit eos.

CAP. XLVIII.

ET surrexit Helias propheta 1
quasi ignis, & verbum ip- A
sius quasi facula ardebat.
* Qui induxit in illos fa- 2
3.Reg. 17.b. mem, & imitantes illum inui-
dia sua, pauci facti sunt: non
enim poterant sustinere præ-
cepta Domini.
* Verbo Domini continuit 3
cælum, & deiecit à se ignem
terræ: sic amplificatus est He-
lias in mirabilibus suis.
* Et quis potest Israel glo- 4
riari tibi? * Qui sustulisti mor 5
tuum ab inferis de sorte mor-
tis in verbo Domini Dei.
* Qui deiecisti reges ad per- 6
niciem, & confregisti facilem
potentiam ipsorum, & glorio-
sos de lecto suo.
* Qui audis in Sina iudiciū, 7
3.Reg. 19.c. & in Oreb iudicia defensionis.
4.Re.2.b * Qui vngis reges ad pœni- 8
tentiam, & prophetas facis
successores post te. * Qui re- 9
ceptus es in turbine ignis, in B
curru equorū igneorū: * Qui 10
inscriptus es in iudiciis tempo
rum lenire iracundiam Dñi,
cōciliare cor patris ad filium,
& restituere tribus Iacob.
* Beati sunt qui te viderūt, & 11
in amicitia tua decorati sunt.
* Nam nos vita viuimus tā- 12
tum; post mortem autē non
erit tale nomen nostrum.

ECCLESIASTIC.

* καὶ τῷ ἰακὼβ ἔδωκε κατάλειμ- 26
μα, καὶ τῷ δαυὶδ ἐξ αὐτοῦ ῥίζαν.
* καὶ ἀνεπαύσατο σαλομὼν μετὰ 27
τῶν πατέρων.
* καὶ κατέλιπε μετ' αὐτὸν ἀπὸ 28
τοῦ σπέρματος αὐτοῦ· λαοῦ ἀφρο-
σύνην καὶ ἐλαττούμενον συνέσει,
ῥοβοὰμ ὃς ἀπέστησε λαὸν ἐκ βουλῆς
αὐτοῦ.
* καὶ ἱεροβοὰμ υἱὸς ναβάτ, ὃς ἐξή- 29
μαρτε τὸν ἰσραήλ. καὶ ἔδωκε τῷ ἐ-
φραὶμ ὁδὸν ἁμαρτίας, καὶ ἐπληθύν-
θησαν αἱ ἁμαρτίαι αὐτῶν σφόδρα.
* ἀποστῆσαι αὐτοὺς ἀπὸ τῆς γῆς· 30
* ἕως ὀργὴ καὶ ἐκδίκησις ἔλθῃ ἐπ' 31
αὐτούς.

μη'.

* Καὶ ἀνέστη ἠλίας προφήτης ὡς 1
πῦρ, καὶ ὁ λόγος αὐτοῦ ὡς λαμ-
πὰς ἐκαίετο.
* ὃς ἐπήγαγεν ἐπ' αὐτοὺς λιμὸν 2
ἰσχυρὸν καὶ τῷ ζήλῳ αὐτοῦ ὠλιγο-
ποίησεν αὐτούς.
* ἐν λόγῳ κυρίου ἀνέσχεν οὐρανόν, 3
καὶ κατήγαγε τρὶς πῦρ ἐξ οὐρα-
νοῦ· ὡς ἐδοξάσθης ἠλία ἐν τοῖς θαυ-
μασίοις σου.
* καὶ τίς ὅμοιός σοι καυχᾶσθαι; 4
* ὁ ἐγείρας νεκρὸν ἐκ θανάτου, καὶ 5
ἐξ ᾅδου ψυχὴν ἐν λόγῳ ὑψίστου.
* ὁ καταγαγὼν βασιλεῖς εἰς ἀπώ- 6
λειαν, καὶ δεδοξασμένους ἀπὸ κλίνης
αὐτῶν.
* ὁ ἀκούων ἐν σινᾷ ἐλεγμὸν κυ- 7
ρίου, καὶ ἐν χωρὴβ κρίματα ἐκδι-
κήσεως.
* ὁ χρίων βασιλεῖς εἰς ἀνταπό- 8
δομα, καὶ προφήτας διαδόχους
μετ' αὐτόν.
* ὁ ἀναληφθεὶς ἐν λαίλαπι πυ- 9
ρὸς ἐν ἅρματι ἵππων πυρίνων.
* ὁ καταγραφεὶς ἐλεγμοὺς εἰς 10
καιρούς, κοπάσαι ὀργὴν κρίσεως κυ-
ρίου πρὸς θυμόν· ἐπιστρέψαι καρ-
δίαν πατρὸς πρὸς υἱόν, καὶ καταστῆ-
σαι φυλὰς ἰακώβ.
* μακάριοι οἱ ἰδόντες σε, καὶ οἱ 11
ἐν ἀγαπήσει κεκοιμημένοι.
* καὶ γὰρ ἡμεῖς ζωῇ ζησόμεθα. 12

26 *Et ipsi Iacob dedit re-*
liquum, & Dauid ex ipso
27 *radicem.* * *Et requieuit*
Salomon cum patribus,
28 * *Et reliquit post se de*
semine suo. populi stultitiam
& diminutū intellectu, Ro-
boam, qui auertit populum
de consilio suo.
29 * *Et Hieroboam filius Na-*
bat, qui peccare fecit Israel:
& dedit Ephraim viam pec-
cati, et multiplicata sunt pec-
cata eorum valde:
30 * *Vt auerteret eos à terra:*
31 * *Dum ira & vindicta*
veniat super eos.

CAP. XLVIII.

1 *ET surrexit Elias prophe-*
ta quasi ignis, & verbū
ipsius quasi fax vrebat.
2 * *Qui induxit in illos fa-*
mem fortem, & zelo suo di-
minuit eos.
3 * *In verbo Domini susti-*
nuit cælum, & deduxit ter
ignem de cælo. quàm glorifi-
catus fuisti Elia in mirabili-
4 *bus tuis.* * *Et quis similis*
tibi vt glorietur?
5 * *Qui suscitasti mortuum*
à morte, & ab inferis ani-
mam in verbo Altissimi.
6 * *Qui deduxisti reges ad*
perditionem, & gloriosos
de lecto suo.
7 * *Qui audis in Sina corre-*
ptionem Domini, & in Cho
reb iudicia vindictæ.
8 * *Qui vngis reges ad re-*
tributionem, & prophetas
successores post eum.
9 * *Qui receptus es in tur-*
bine ignis in currū equorum
igneorum.
10 * *Qui scriptus es corre-*
ptiones in tēpora, ad lenien-
dam iram iudicij Domini ad
furorem; ad conuertendū cor
patris ad filium, & consti-
tuendum tribus Iacob.
11 * *Beati qui viderunt te,*
& qui in dilectione dormie-
runt.
12 * *Etenim nos vita vi-*
uemus.

** Elias qui tectus est in* 13
turbine: & Elissee repletus
est spiritu sancto, & in die-
bus suis non commotus est à
principibus, & non subiecit
illum aliquis.
** Omne verbum non su-* 14
stulit eum, & in dormitione
prophetauit corpus eius.
** Et in vita sua fecit mon-* 15
stra, & in morte sua mirabi-
lia opera sua.
** In omnibus his non pœ-* 16
nituit populus, & non re-
cesserunt à peccatis suis. vs-
quequo captiuati sunt de ter-
ra sua, & dispersi sunt in
omni terra.
** Et relictus est populus* 17
perpaucus, & princeps in
domo Dauid.
** Quidam enim fecerunt* 18
ipsorum placitũ, quidam au-
tem multiplicarunt peccata.
** Ezechias muniuit ciuita-* 19
tem suam, & induxit in me-
diũ eius aquã: fodit in ferro
rupem, & ædificauit fontes
*ad aquas. * In diebus ipsius* 20
ascendit Sennacherim, & mi
sit Rabsacen de Lachis, &
sustulit manũ suam in Sion,
& iactans factus est in su-
*perbia sua. * Tunc commo-* 21
ta sunt corda & manus eo-
rum, & doluerunt quasi pa-
*rientes. * Et inuocauerũt* 22
Dominum misericordem, ex-
pandentes manus suas ad
eum.
** Et Sanctus de cælo exau* 22
diuit eos, & redemit eos in
manu Esaiæ.
** Pessumdedit castra As-* 24
syriorum, & contriuit illos
angelus eius.
** Fecit enim Ezechias pla* 24
citum Domino, & fortis fuit
in viis Dauid patris sui, si-
cut mandauit Esaias pro-
pheta magnus, & vene-
randus in conspectu eius.
** In diebus eius regres-* 25
sus est Sol, & addidit vi-
tam regi.

13 * ἠλίας ὃς ἐσκεπάσθη ἐν λαί-
λαπι. καὶ ἐλισσαιὲ ἐνεπλήσθη πνεύ-
ματος ἁγίου, καὶ ἐν ἡμέραις αὐτοῦ
οὐκ ἐσαλεύθη ἀπὸ ἀρχόντων, καὶ
οὐ κατεδυνάστευσεν αὐτὸν οὐδείς.
14 * πᾶς λόγος οὐχ ὑπερῆρεν αὐ-
τόν, καὶ ἐν κοιμήσει προεφήτευσε
τὸ σῶμα αὐτοῦ.
15 * καὶ ἐν ζωῇ αὐτοῦ ἐποίησε τέρα-
τα, καὶ ἐν τῇ τελευτῇ αὐτοῦ θαυμά-
σια τὰ ἔργα αὐτοῦ.
16 * ἐν πᾶσι τούτοις οὐ μετενόησεν ὁ
λαός, καὶ οὐκ ἀπέστησαν ἀπὸ τῶν ἁ-
μαρτιῶν αὐτῶν. ἕως προενομεύθη-
σαν ἀπὸ τῆς γῆς αὐτῶν, καὶ διεσκορπί-
σθησαν ἐν πάσῃ τῇ γῇ.
17 * καὶ κατελείφθη ὁ λαὸς ὀλιγο-
στὸς καὶ ἄρχων ἐν τῷ οἴκῳ δαυίδ.
18 * τινὲς μὲν ἐποίησαν αὐτῶν τὸ
ἀρεστόν, τινὲς δὲ ἐπλήθυναν ἁμαρ-
19 τίας. * ἐζεκίας ὠχύρωσε τὴν πόλιν
αὐτοῦ, καὶ εἰσήγαγεν εἰς μέσον αὐτῆς
ὕδωρ. ὤρυξεν ἐν σιδήρῳ ἀκρότομον,
καὶ ὠκοδόμησε κρήνας εἰς ὕδατα.
20 * ἐν ἡμέραις αὐτοῦ ἀνέβη σεννα-
χηρείμ, καὶ ἀπέστειλε τὸν ῥαψάκην
ἐκ λάχεις· καὶ ἀπῆρε χεῖρα αὐτοῦ
ἐπὶ σιών, καὶ ἐμεγαλαύχησεν ἐν
ὑπερηφανίᾳ αὐτοῦ.
21 * τότε ἐσαλεύθησαν καρδίαι καὶ
χεῖρες αὐτῶν, καὶ ὠδίνησαν ὡς αἱ
τίκτουσαι.
22 * καὶ ἐπεκαλέσαντο τὸν κύριον τὸν
ἐλεήμονα ἐκπετάσαντες χεῖρας αὐ-
τῶν πρὸς αὐτόν.
23 * καὶ ὁ ἅγιος ἐξ οὐρανοῦ ἐπήκου-
σεν αὐτῶν, καὶ ἐλυτρώσατο αὐτοὺς ἐν
χειρὶ ἡσαΐου.
24 * ἐπάταξε τὴν παρεμβολὴν
τῶν ἀσσυρίων, καὶ ἐξέτριψεν αὐτοὺς
ὁ ἄγγελος αὐτοῦ.
25 * ἐποίησε γὰρ ἐζεκίας τὸ ἀρεστὸν
κυρίου, καὶ ἐνίσχυσεν ὁδοῖς δαυὶδ τοῦ
πατρὸς αὐτοῦ, ὡς ἐνετείλατο ἡσαΐας
ὁ προφήτης ὁ μέγας καὶ πιστὸς ἐν
ὁράσει αὐτοῦ.
26 * ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ ἀνεπό-
δισεν ὁ ἥλιος, καὶ προσέθηκε ζωὴν
βασιλεῖ.

13 * Helias qui in turbine te-
ctus est, & in Heliseo comple-
tus est spiritus eius: in diebus
suis nõ pertimuit principem,
& potentia nemo vicit illum.
14 * Nec superauit illum ver-
bum aliquod, & mortuum
prophetauit corpus eius.
15 * In vita sua fecit monstra,
C & in morte mirabilia opera- 4.Reg. 13.d.
16 tus est. * In omnibus istis
non pœnituit populus, & non
recesserunt à peccatis suis, vs-
que dum abiecti sunt de terra
sua, & dispersi sunt in omnem
17 terram. * Et relicta est gens
perpauca, & princeps in do-
18 mo Dauid. * Quidam ipso-
rum fecerunt quod placeret
Deo; alij autem multa com-
miserunt peccata.
19 * Ezechias muniuit ciuita-
tem suam, & induxit in me-
dium eius aquam, & fodit fer-
ro rupem, & ædificauit ad a-
quam puteum.
20 * In diebus ipsius ascendit 4.Reg. 18.c.
Sennacherib, & misit Rabsa-
cem, & sustulit manum suam
contra illos, & extulit manum
suam in Sion, & superbus fa-
ctus est potentia sua.
21 * Tunc mota sunt corda &
manus ipsorum, & doluerunt
quasi parturientes mulieres.
22 * Et inuocauerunt Dominũ
D misericordem, & expanden-
tes manus suas extulerunt ad
cælum, & sanctus Dominus
Deus audiuit citò vocem ip-
23 sorum. * Non est comme-
moratus peccatorũ ipsorum,
neq; dedit illos inimicis suis;
sed purgauit illos in manu E-
saiæ sancti prophetæ.
24 * Deiecit castra Assyriorum,
& contriuit illos angelus Do-
mini.
25 * Nam fecit Ezechias quod 4.Reg. 19.e.
placuit Deo, & fortiter iuit in
via Dauid patris sui, quam
mandauit illi Esaias propheta
magnus & fidelis in conspe-
ctu Dei.
26 * In diebus ipsius retrò re-
diit Sol, & addidit regi vitam.

4.Reg. 20.b.

* Spiritu magno vidit vlti- 27
ma, & consolatus est lugentes
in Sion vsq; in sempiternum.
* Ostendit futura & abscon- 28
dita antequam euenirent.

CAP. XLIX.

Memoria Iosię in composi- 1
tione odoris facta opus A
pigmentarij. * In omni ore 2
quasi mel indulcabitur eius
memoria, & vt musica in con-
uiuio vini. * Ipse est directus 3
diuinitus in pœnitentia gen-
tis, & tulit abominationes im-
pietatis. * Et gubernauit ad 4
Dñm cor ipsius, & in diebus
peccatorum corroborauit pie-
tatem. * Præter Dauid & Eze 5
chiam & Iosiam omnes reges
peccatũ commiserunt; * Nam 6
reliquerũt legem Altissimi re- B
ges Iuda, & contempserunt ti-
morẽ Dei. * Dederunt enim 7
regnum suum aliis, & gloriam
suam alienigenæ genti. * In- 8
cenderunt electam sanctitatis
ciuitatẽ, & desertas fecerũt vias
ipsius in manu Hieremiæ:
* Nam malè tractauerunt il- 9
lum, qui à ventre matris con-
secratus est propheta, euertere
& eruere, & perdere, & iterum
ædificare & renouare. * Eze- 10
chiel qui vidit conspectũ glo- C
riæ, quam ostẽdit illi in curru
Cherubin. * Nam comme- 11
moratus est inimicorũ in im-
bre, benefacere illis rectas
vias. * Et duodecim prophe- 12
tarum ossa pullulant de loco
suo; nam corroborauerunt Ia-
cob, & redemerunt se in fide
virtutis suę. * Quomodo am- 13
plificemus Zorobabel? nam &
ipse quasi signũ in dextera ma-
nu Israel. * Et Iesum filium 14
Iosedech? qui in diebus suis
ædificauerũt domum, & exal-
tauerunt templum sanctũ Do-
mino, paratũ in gloriam sem-
piternam. * Et Neemias in 15
memoria multi temporis, qui D
erexit nobis muros euersos,
& stare fecit portas & seras,
qui erexit domos nostras.

* πνεύματι μεγάλῳ εἶδε τὰ 27
ἔσχατα, καὶ παρεκάλεσε τοὺς πεν-
θοῦντας ἐν σιών.
* ἕως τοῦ αἰῶνος ὑπέδειξε τὰ 28
ἐσόμενα, καὶ τὰ ἀπόκρυφα πρὶν ἢ
παραγενέσθαι αὐτά.

μθ΄.

* Μνημόσυνον ἰωσίου εἰς σύνθε- 1
σιν θυμιάματος· ἐσκευασμένῳ ἔρ-
γῳ μυρεψοῦ, * ἐν παντὶ στόματι ὡς 2
μέλι γλυκανθήσεται, καὶ ὡς μουσι-
κὰ ἐν συμποσίῳ οἴνου.
* αὐτὸς κατευθύνθη ἐν ἐπιστρο- 3
φῇ λαοῦ, καὶ ἐξῆρε βδελύγματα
ἀνομίας. * κατεύθυνε πρὸς κύ- 4
ριον τὴν καρδίαν αὐτοῦ, ἐν ἡμέραις
ἀνόμων κατίσχυσε τὴν εὐσέβειαν.
* παρὲξ δαυὶδ καὶ ἐζεκίου καὶ ζω- 5
σίου, πάντες πλημμέλειαν ἐπλημ-
μέλησαν.
* κατέλιπον γὰρ τὸν νόμον τοῦ ὑψί- 6
στου, οἱ βασιλεῖς ἰούδα ἐξέλιπον.
* ἔδωκε τὸ κέρας αὐτῶν ἑτέροις, 7
καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν ἔθνει ἀλλοτρίῳ.
* ἐνέπρησαν ἐκλεκτὴν πόλιν 8
ἁγιάσματος, καὶ ἠρήμωσε τὰς ὁδοὺς
αὐτῆς ἐν χειρὶ ἱερεμίου.
* ἐκάκωσε γὰρ αὐτόν. καὶ αὐτὸς 9
ἐν μήτρᾳ ἡγιάσθη προφήτης ἐκρι-
ζοῦν καὶ κακοῦν καὶ ἀπολλύειν, ὡ-
σαύτως οἰκοδομεῖν καὶ καταφυ-
τεύειν. * ἰεζεκιὴλ ὃς εἶδεν ὅρασιν 10
δόξης, ἣν ὑπέδειξεν αὐτῷ ἐφ᾽ ἅρ-
ματος χερουβίμ. * καὶ γὰρ ἐμνή- 11
σθη τῶν ἐχθρῶν ἐν ὄμβρῳ καὶ κατώρ-
θωσε τοὺς εὐθύνοντας ὁδούς.
* καὶ τῶν δώδεκα προφητῶν εἴη 12
τὸ μνημόσυνον ἐν εὐλογίαις. * πῶς 13
μεγαλύνωμεν τὸν ζοροβάβελ, καὶ
αὐτὸς ὡς σφραγὶς ἐπὶ δεξιᾶς χει-
ρός. * οὕτως ἰησοῦς υἱὸς ἰωσεδέκ, οἳ ἐν 14
ἡμέραις αὐτῶν ᾠκοδόμησαν οἶκον,
καὶ ἀνύψωσαν ναὸν ἅγιον κυρίῳ ἡτοι-
μασμένον εἰς δόξαν αἰῶνος. * καὶ ἐν 15
ἐκλεκτοῖς ἦν νεεμίας οὗ ἐπὶ πολὺ
τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ, τοῦ ἐγείραντος
ἡμῖν τείχη πεπτωκότα, καὶ στήσαντος
πύλας καὶ μοχλούς, καὶ ἀνεγείραντος
τὰ οἰκόπεδα ἡμῶν

27 *Spiritu magno vidit no-*
uissima, & consolatus est lu-
gentes in Sion.
28 *Vsque in seculum osten-*
dit futura, & abscondita
antequam euenirent illa.

CAP. XLIX.

1 *Memoria Iosiæ in compo-*
sitionem incensi: fabri-
cato opere vnguentarij,
2 *In omni ore quasi mel in-*
dulcabitur, & vt musica in
conuiuio vini.
3 *Ipse fuit directus in cõ-*
uersione populi, & abstulit
abominationes iniquitatis.
4 *Direxit ad Dominũ cor*
suum, in diebus iniquorum
corroborauit pietatem.
5 *Præter Dauid & Eze-*
chiam, & Zosiam, omnes er-
rore errauerunt.
6 *Reliquerunt enim legem*
Altissimi, reges Iuda defece-
7 *runt. Dedit cornu illorum*
alijs, & gloriam eorum gen-
8 *ti alienæ. Combusserũt ele-*
ctam ciuitatẽ sanctitatis, &
desertas fecit vias eius in
9 *manu Hieremiæ. Male tra-*
ctauit enim illum. Et ipse in
matrice sanctificatus est pro-
pheta ad eradicandũ & ma-
lefaciẽdum, & perdendum,
similiter ædificandũ et plan-
10 *tandum. Iezeciel qui vidit*
conspectũ gloriæ, quam osten-
dit ei in curru Cherubim.
11 *Etenim memor fuit ini-*
micorum in imbre, & dire-
12 *xit dirigentes vias. Et*
duodecim prophetarũ sit me-
moria in benedictionibus.
13 *Quomodo magnificamus*
Zorobabel, & ipse quasi si-
gnaculum in dextera manu.
14 *Sic Iesus filius Iosedec, qui*
in diebus suis ædificauerunt
domũ, & exaltauerunt tem-
plum sanctũ Dño paratum in
15 *gloriam seculi. Et in electis*
fuit Neemias, cuius diutur-
na memoria eius, qui erexit
nobis muros euersos, & sta-
tuit portas & vectes, et ere-
xit sola domorum nostrarum.

‡ Nemo creatus est talis in 16
terra qualis Enoch, & enim
receptus est à terra.
‡ Neque sicut Ioseph fa- 17
ctus est vir princeps fratrũ,
‡ Firmamentum populi, 18
& ossa illius visitata sunt à
Domino. ‡ Sem & Seth in 20
hominibus gloriã adepti sunt
& super omne in creatio-
ne Adam.

CAP. L.

SImon filius Oniæ sacerdos 1
magnus, qui in vita sua
suffulsit domũ, & in diebus
suis firmauit populum.
‡ Et in ipso fundata est al- 2
titudo duplex reparatio, ex-
celsus circuitus templi.
‡ In diebus suis diminuta 3
sunt receptacula aquæ, æs tã-
quam maris supramodum.
‡ Curans populum suum 4
à casu: ‡ Et fortificans ci- 5
uitatem & obsidens, glorifi-
catus es in conuersatione po-
puli in exitu domus velamẽti.
‡ Quasi stella matutina in 6
medio nubium, tanquã Luna
plena in diebus suis.
‡ Et quasi arcus illumi- 8
nans nubes gloriæ.
‡ Quasi Sol refulgens su- 7
per templum Altissimi: quasi
flos rosarum in diebus nouo-
rũ. Quasi lilia in exitu aquæ.
quasi germen Libani in die-
bus veris.
‡ Quasi ignis & Libanus 9
in foco:
‡ Quasi vas auri solidũ 10
ornatum omni lapide pre-
cioso.
‡ Quasi oliua decora ger- 11
minans fructus, & quasi cy-
pressus exaltata in nubibus:
in recipiendo ipsum stolam
gloriæ, & vestiendo illum
consummationẽ gloriationis.
‡ In ascensu altaris san- 12
cti glorificauit circuitum san
ctitatis.
‡ In autem accipiendo 13
membra de manu sacerdo-
tum & ipse stans iuxta fo-
cum aræ.

16 ‡ οὐδεὶς ἐκτίσθη τοιοῦτος ἐπὶ τῆς
γῆς, οἷος ἐνώχ, καὶ γὰρ ἀνελήφθη
ἀπὸ τῆς γῆς.
17 ‡ οὐδὲ ὡς ἰωσὴφ ἐγεννήθη ἀνὴρ ἡ-
γούμενος ἀδελφῶν·
18 ‡ στήριγμα λαοῦ, καὶ τὰ ὀστᾶ αὐτοῦ
20 ἐπεσκέπη ὑπὸ κυρίου. ‡ Σὴμ καὶ
σὴθ ἐν ἀνθρώποις ἐδοξάσθησαν καὶ
ὑπὲρ πᾶν ἐν τῇ κτίσει ἀδάμ.

ν.

1 ‡ Σίμων ὁ ὀνίου ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας,
ὃς ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ ὑπέρραψεν οἶ-
κον, καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ ἐστερέω-
σε λαόν.
2 ‡ καὶ ἐπ' αὐτῷ ἐθεμελιώθη ὕψος
διπλοῦν ἀνάλημμα, ὑψηλὸν περί-
βολον ἱεροῦ.
3 ‡ ἐν ἡμέραις αὐτοῦ ἠλαττώθη δο-
χεῖα ὕδατος χαλκὸς ὡσεὶ θαλάσ-
σης τὸ περίμετρον.
4 ‡ ὁ φροντίζων τοῦ λαοῦ αὐτοῦ ἀπὸ
5 πτώσεως. ‡ καὶ ἐνισχύσας πόλιν
καὶ πολιορκήσας, ἐδοξάσθης ἐν περι-
στροφῇ λαοῦ ἐν ἐξόδῳ οἴκου κατα-
πετάσματος.
6 ‡ ὡς ἀστὴρ ἑωθινὸς ἐν μέσῳ νεφε-
λῶν, ὡς σελήνη πλήρης ἐν ἡμέραις
8 αὐτῆς. ‡ καὶ ὡς τόξον φωτίζον νε-
φέλας δόξης.
7 ‡ ὡς ἥλιος ἐκλάμπων ἐπὶ ναὸν
ὑψίστου· ὡς ἄνθος ῥόδων ἐν ἡμέραις
νέων. ὡσεὶ κρίνα ἐπ' ἐξόδῳ ὕδατος,
ὡς βλαστὸς λιβάνου ἐν ἡμέραις θέ-
ρους.
9 ‡ ὡς πῦρ καὶ λίβανος ἐπὶ πυ-
10 ρείου. ‡ ὡς σκεῦος χρυσίου ὁλοσ-
φύρατον κεκοσμημένον παντὶ λί-
11 θῳ πολυτελεῖ. ‡ ὡς ἐλαία ἀναθάλ-
λουσα ...

16 ‡ Nemo natus est in terra
qualis Enoch; nam & ipse re-
17 ceptus est à terra. ‡ Et Ioseph
qui natus est homo princeps
18 fratrum: ‡ Firmamentum
gentis, rector fratrum, stabili-
mentũ populi, & ossa ipsius
19 visitata sunt: ‡ Et post mor-
20 tem prophetauerunt. ‡ Seth
& Sem apud homines gloriã
adepti sunt, & super omnem
animam in origine Adam.

CAP. L.

1 SImeon Oniæ filius sacerdos
A magnus, qui in vita sua dif-
fulsit domũ, & in diebus suis
corroborauit templum.
2 ‡ Templi etiam altitudo ab
ipso fundata est duplex ædifi-
catio, & excelsi parietes tẽpli.
3 ‡ In diebus ipsius emanaue-
runt putei aquarum, & quasi
mare adimpleti sunt supra mo
4 dum. ‡ Qui curauit gentem
suam, & liberauit eam à per-
5 ditione. ‡ Qui præualuit
amplificare ciuitatem, qui ad-
eptus est gloriam in cõuersa-
tione gentis, & ingressum do-
mus & atrij amplificauit.
6 ‡ Quasi stella matutina in
medio nebulæ: & quasi luna
plena in diebus suis lucet.
7 ‡ Et quasi Sol refulgens, sic
ille effulsit in templo Dei.
8 ‡ Quasi arcus refulgens in-
ter nebulas gloriæ, & quasi flos
rosarum in diebus vernis; &
quasi lilia, quæ sunt in transi-
B tu aquæ; & quasi thus redolẽs
in diebus æstatis.
9 ‡ Quasi ignis effulgens, &
thus ardens in igne.
10 ‡ Quasi vas auri solidum,
ornatũ omni lapide pretioso.
11 ‡ Quasi oliua pullulans, &
cypressus in altitudine se ex-
tollens: in accipiendo ipsum
stolam gloriæ, & vestiri eum
in consummatione virtutis.
12 ‡ In ascensu altaris sancti
gloriam dedit sanctitatis ami-
ctum.
13 ‡ In accipiendo autem par-
tes de manu sacerdotum, &
ipse stans iuxta aram.

* Circa illũ corona fratrũ,& 14
quasi plantatio cedri in mõte
Libano: sic circa illũ steterunt
quasi rami palmæ, & omnes
filij Aaron in gloria sua.
* Oblatio autem Domini in 15
manibus ipsorum coram om-
ni synagoga Israel,& consum-
matione fungens in aram,am-
plificare oblationẽ excelsi re-
gis. * Porrexit manũ suam 16
in libatione,& libauit de san-
guine vuæ. * Et effudit in 17
fundamento altaris odorem
diuinum excelso principi.
* Tunc exclamauerunt filij 18
Aaron,in tubis ductilibus so- C
nuerunt, & auditam fecerunt
vocem magnã in memoriam
coram Domino.
* Tunc omnis populus si- 19
mul properauerunt,& cecide-
runt in faciem super terram,
adorare Dominũ Deum suũ,
& dare preces omnipotenti
Deo excelso.
* Et amplificauerunt psal- 20
lentes in vocibus suis, & in
magna domo factus est sonus
suauitatis plenus. * Et roga- 21
uit populus Dñm excelsum
prece,vsque dum perfectus est
honor Domini, & munus suũ
perfecerunt. * Tunc descen- 22
dens manus suas, extulit in o-
mnem congregationem filio-
rum Israel: dare gloriam Deo
à labiis suis, & in nomine ip-
sius gloriari. * Et iterauit 23
orationẽ suam, volens osten-
dere virtutem Dei.
* Et pòst rursum plus ora- 24
uit Deum omnium: qui ma- D
gna fecit in omni terra, qui
auxit dies nostros à ventre ma
tris nostræ,& fecit nobiscũ se-
cundum suam misericordiam.
* Det nobis iocunditatẽ cor- 25
dis, & fieri pacẽ in diebus no-
stris in Israel per dies sempi-
ternos. * Credere Israel no- 26
biscũ esse Dei misericordiam,
vt liberet nos in diebus suis.
* Duas gentes odit anima 27
mea,tertia autem non est gens
quam oderim.

* κυκλόθεν αὐτοῦ στέφανος ἀδελ- 14
φῶν, ὡς βλάστημα κέδρων ἐν τῷ λι
βάνῳ, καὶ ἐκύκλωσαν αὐτὸν ὡς στελέ-
χη φοινίκων· καὶ πάντες οἱ υἱοὶ ἀα-
ρὼν ἐν δόξῃ αὐτῶν.
* καὶ προσφορὰ κυρίου ἐν χερ- 15
σὶν αὐτῶν ἔναντι πάσης ἐκκλησίας
ἰσραήλ, καὶ συντέλειαν λειτουργῶν
ἐπὶ βωμοῦ, κοσμῆσαι προσφο-
ρὰν ὑψίστου παντοκράτορος.
* ἐξέτεινεν ἐπὶ σπονδείου χεῖ- 16
ρας αὐτοῦ, καὶ ἔσπεισεν ἐξ αἵματος
σταφυλῆς. * ἐξέχεεν ἐπὶ θεμέ 17
λια θυσιαστηρίου ὀσμὴν εὐωδίας ὑ-
ψίστῳ παμβασιλεῖ.
* τότε ἀνέκραγον οἱ υἱοὶ ἀαρών, 18
ἐν σάλπιγξιν ἐλαταῖς ἤχησαν. ἀ-
κουστὴν ἐποίησαν φωνὴν μεγάλην
εἰς μνημόσυνον ἔναντι ὑψίστου. * τότε 19
πᾶς ὁ λαὸς κοινῇ κατέσπευσε, καὶ
ἔπεσον ἐπὶ πρόσωπον ἐπὶ τὴν γῆν·
προσκυνῆσαι τῷ κυρίῳ αὐτῶν παν
τοκράτορι θεῷ ὑψίστῳ.
* καὶ ᾔνεσαν οἱ ψαλμῳδοὶ φω- 20
ναῖς αὐτῶν, ἐν πλείστῳ ἤχῳ ἐγλυ-
κάνθη μέλος.
* καὶ ἐδεήθη ὁ λαὸς κυρίου ὑψίστου ἐν 21
προσευχῇ κατέναντι τοῦ ἐλεήμο-
νος, ἕως συντελέσθη ὁ κόσμος κυ-
ρίου καὶ τὴν λειτουργίαν αὐτοῦ ἐτε-
λείωσαν. * τότε καταβὰς ἐπῆρε 22
χεῖρας αὐτοῦ ἐπὶ πᾶσαν ἐκκλησίαν
υἱῶν ἰσραήλ, δοῦναι εὐλογίαν κυρίου
ἐκ χειλέων αὐτοῦ, καὶ ἐν ὀνόματι
αὐτοῦ καυχήσασθαι. * καὶ ἐδευτέρω- 23
σαν ἐν προσκυνήσει ἐπιδέξασθαι
τὴν εὐλογίαν παρὰ ὑψίστου. * καὶ νῦν 24
εὐλογήσατε τὸν θεὸν πάντων τὸν με-
γάλα ποιοῦντα μόνον πάντῃ· τὸν ὑ-
ψοῦντα ἡμέρας ἡμῶν ἐκ μήτρας,
καὶ ποιοῦντα μεθ' ἡμῶν κατὰ τὸν ἔλεον
αὐτοῦ. * καὶ γενέσθαι εἰρήνην ἐν 25
ἡμέραις ἡμῶν ἐν ἰσραὴλ κατὰ τὰς
ἡμέρας τοῦ αἰῶνος· ἐμπιστεῦσαι
μεθ' ἡμῶν τὸν ἔλεον αὐτοῦ, καὶ ἐν ταῖς
ἡμέραις ἡμῶν λυτρωσάσθω ἡμᾶς.
* ἐν δυσὶν ἔθνεσι προσώχθι- 27
σεν ἡ ψυχή μου, καὶ τὸ τρίτον οὐκ
ἔστιν ἔθνος.

14 * *In circuitu eius corona*
fratrum, quasi plantatio ce-
drorum in Libano,& circũ-
dederunt eum quasi rami pal
marum: & omnes filij Aarõ
15 *in gloria sua. * Et oblatio*
Dñi in manibus ipsorum co-
ram omni ecclesia Israel, &
cõsummationẽ ministrans su
per aram, vt ornaret obla-
tionẽ Altissimi omnipotentis.
16 * *Porrexit in libatione*
manus suas, & libauit de
sanguine vuæ.
17 * *Effudit super fundamen*
ta altaris odorem suauitatis
excelso omnium regi.
18 * *Tunc exclamauerunt fi-*
lij Aaron, in tubis ductilibus
sonuerunt. Auditam fecerũt
vocem magnam in memo-
riam coram Altissimo.
19 * *Tunc omnis populus com*
muniter properauit, & ce-
ciderunt in faciem super ter-
ram: adorare Dominũ suum
omnipotentem Deum altissi-
20 *mum. * Et laudauerunt*
psallentes vocibus suis: in
plurimo sono dulce factum est
21 *melos. * Et rogauit populus*
Dñm excelsum in oratione
contra misericordem, vsque
quo perfectus est ornatus
Domini, & ministerium suũ
22 *perfecerũt. * Tũc descendẽs*
extulit manus suas in omnẽ
cõgregationem filiorũ Israel,
vt daret benedictionem Do-
mini de labiis suis, & in no-
23 *mine ipsius gloriaretur. * Et*
iterauerunt in adoratione
vt acciperent benedictionem
24 *ab Altissimo. * Et nunc be-*
nedicite Deum omnium ma-
gna facientem solum vbique:
qui exaltat dies nostros de
matrice, & qui facit nobiscũ
secũdum misericordiã suam.
25 * *Et vt fiat pax in diebus no*
stris in Israel per dies seculi,
vt cũ fide faciat nobiscum mi
sericordiã eius, & in diebus
27 *nostris liberet nos. * In dua-*
bus gẽtibus onerosa fuit ani-
ma mea, et tertia nõ est gens.

** Qui sedent in monte Sa-* 28
mariæ, & viri qui habitant
Philisthiim, & populus fa-
tuus qui habitat in Sicimis.
** Disciplinam intellectus* 29
& scientiæ scripsit in libro
isto Iesus filius Sirach Hiero-
solymita, qui distillauit sapiē-
*tiam à corde. * Beatus qui* 30
in his versabitur: & qui po-
suerit ea super cor suum, sa-
piens erit.
** Si enim fecerit hæc, ad* 31
omnia valebit, quia lux Do-
mini vestigium eius, & pijs
dedit sapientiam. Benedictus
Dominus in seculum: fiat,
fiat.

Oratio Iesu filij Sirach.

CAP. LI.

Confitebor tibi Domine 1
rex, & laudabo te Deū
saluatorem meum.
** Confiteor nomini tuo,* 2
quoniam protector & adiu-
tor factus es mihi, & rede-
misti corpus meum à perdi-
*tione, * Et à laqueo calum-* 3
niæ linguæ, à labiis operan-
tium mendacium: & contra
aduersarios meos, factus es
adiutor.
** Et redemisti me secun-* 4
dum multitudinem misericor
diæ nominis tui, à rugitibus
paratis ad escam: de manu
quærentium animam meam,
** De multis tribulationi-* 5
bus quas habui,
** A suffocatione flammæ in* 6
circuitu: de medio ignis non
sum æstuatus:
** Et de profunditate ven* 7
tris, & à lingua immunda, et
à verbo mendacij regi calum-
nia, à lingua iniusta.
** Appropinquauit vsq; ad* 8
*mortē anima mea; * & vita* 9
mea erat prope infernū infi-
*mum. * Circundederunt* 10
me vndique, & non erat
adiutor: inspiciebam ad sub-
sidium hominum, & nō erat.
** Et memoratus sum mi-* 11
sericordiæ tuæ, Domine, &
operationis huius à seculo.

28 * οἱ καθήμενοι ἐν ὄρει σαμα-
ρείας, καὶ ἄνδρες οἱ κατοικοῦντες
φυλιστιείμ, καὶ λαὸς μωρὸς ὁ κατοι-
κῶν ἐν σικίμοις.
29 * παιδείαν συνέσεως καὶ ἐπιστή-
μης ἐχάραξε ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ
ἰησοῦς ὁ υἱὸς σιρὰχ ὁ ἱεροσολυμίτης,
ὃς ἀνώμβρησε σοφίαν ἀπὸ καρδίας.
30 * μακάριος ὃς ἐν τούτοις ἀνα-
στραφήσεται, καὶ ὁ θεὶς αὐτὰ ἐπὶ καρ-
δίαν ἑαυτοῦ σοφισθήσεται.
31 * ἐὰν γὰρ ποιήσῃ αὐτά, πρὸς πάν-
τα ἰσχύσει, ὅτι φῶς κυρίου τὸ ἴχνος
αὐτοῦ, καὶ τοῖς εὐσεβέσιν ἔδωκε σοφίαν.
εὐλογητὸς κύριος εἰς τὸν αἰῶνα, γέ-
νοιτο, γένοιτο.

Προσευχὴ ἰησοῦ υἱοῦ σιράχ.

νε΄.

1 * Ἐξομολογήσομαί σοι κύριε
βασιλεῦ, καὶ αἰνέσω σε θεὸν τὸν σω-
τῆρά μου.
2 * ἐξομολογοῦμαι τῷ ὀνόματί
σου, ὅτι σκεπαστὴς καὶ βοηθὸς ἐγένου
μοι· καὶ ἐλυτρώσω τὸ σῶμά μου ἐξ
ἀπωλείας·
3 * καὶ ἐκ παγίδος διαβολῆς
γλώσσης· ἀπὸ χειλέων ἐργαζομέ-
νων ψεῦδος, καὶ ἔναντι τῶν ἀνθεστη-
κότων μοι, ἐγένου βοηθός.
4 * καὶ ἐλυτρώσω με κατὰ τὸ πλῆθος
τοῦ ἐλέους τοῦ ὀνόματός σου, ἐκ βρυγ-
μῶν ἑτοίμων εἰς βρῶμα. ἐκ χειρὸς
ζητούντων τὴν ψυχήν μου.
5 * ἐκ πλειόνων θλίψεων ὧν ἔσχον.
6 * ἀπὸ πνιγμοῦ πυρὸς κυκλόθεν.
ἐκ μέσου πυρὸς οὐκ ἐξέκαυσα.
7 * καὶ ἐκ βάθους κοιλίας καὶ ἀπὸ
γλώσσης ἀκαθάρτου καὶ ἐκ λόγου
ψευδοῦς βασιλεῖ διαβολὴ ἐκ γλώσ-
σης ἀδίκου.
8 * ἤγγισεν ἕως θανάτου ἡ ψυχή
μου.
9 * καὶ ἡ ζωή μου ἦν ἐγγὺς ᾅδου κα-
τωτάτου.
10 * περιέσχον με πάντοθεν, καὶ οὐκ
ἦν ὁ βοηθῶν, ἐνέβλεπον εἰς ἀντί-
11 ληψιν ἀνθρώπων καὶ οὐκ ἦν. * καὶ
ἐμνήσθην τοῦ ἐλέους σου κύριε, καὶ τῆς
ἐργασίας ταύτης ἀπ' αἰῶνος.

28 * Qui sedent in monte Seir,
& Philisthiim & stultus popu-
lus qui habitat in Sichimis.
29 * Doctrinā sapiētiæ & discipli-
nę scripsit in codice isto Iesus
filius Sirach Hierosolymita, qui
renouauit sapientiam de cor-
31 de suo. * Beatus qui in istis
versatur bonis: qui ponit illa
in corde suo, sapiens erit sem-
31 per. * Si enim hæc fecerit,
ad omnia valebit; quia lux Dei
vestigium eius est.

Oratio Iesu filij Sirach.

CAP. LI.

1 Confitebor tibi Domine
A rex, & collaudabo te Deū
saluatorem meum.
2 * Confitebor nomini tuo,
quoniam adiutor & protector
factus es mihi, & liberasti cor-
pus meum à perditione.
3 * A laqueo linguæ iniquæ,
& à labiis operātium menda-
cium, & in cōspectu astātium
factus es mihi adiutor.
4 * Et liberasti me secundum
multitudinē misericordiæ no-
minis tui, à rugientibus præ-
paratis ad escam de manibus
quærentium animam meam:
5 * Et de portis tribulationū
quæ circundederunt me:
6 * A pressura flammæ, quæ
B circundedit me, & in medio
ignis non sum æstuatus.
7 * De altitudine ventris in-
feri, & à lingua coinquinata,
& à verbo mendacij, à rege
iniquo, & à lingua iniusta.
8 * Laudabit vsque ad mor-
tem anima mea Dominum.
9 * Et vita mea appropinquās
erat in inferno deorsum.
10 * Circundederunt me vn-
dique, & non erat qui adiu-
uaret: respiciens eram ad ad-
iutorium hominum, & non
erat.
11 * Memoratus sum miseri-
cordiæ tuæ, Domine, & coo-
perationis tuæ, quæ à seculo
sunt.

* Quoniam eruis sustinen- 12
tes te, Domine, & liberas eos
de manibus gentium.
* Exaltasti super terram ha- 13
bitationẽ meam, & pro morte
defluente deprecatus sum.
* Inuocaui Dominum patrẽ 14
Domini mei, vt non derelin- C
quat me in die tribulationis
meæ, & in tempore superbo-
rum sine adiutorio.
* Laudabo nomen tuum 15
assiduè, & collaudabo illud
in confessione, & exaudita est
oratio mea. * Et liberasti me 16
de perditione, & eruisti me de
tempore iniquo.
* Propterea confitebor & 17
laudem dicam tibi, & benedi-
cam nomini Domini.
* Cùm adhuc iunior sum 18
priusquam oberrarem, quęsiui
sapientiam palàm in oratione
mea. * Ante tempus postula- 19
bam pro illa, & vsque in no-
uissimis inquiram eam, & flo-
rebit tanquam præcox vua.
* Lætatum est cor meum in 20
ea, ambulauit pes meus iter
rectum, in iuuentute mea in-
uestigabam eam.
* Inclinaui modicè aurem 21
meam, & excepi illam. * Mul- 22
tam inueni in meipso sapien- D
tiam, & multum profeci in ea.
* Danti mihi sapientiã, da- 23
bo gloriam. * Consiliatus sum 24
enim vt facerem illam: zelatus
sum bonum, & nõ confundar.
* Colluctata est anima mea 25
in illa, & in faciendo eam con-
firmatus sum. * Manus meas 26
extendi in altũ, & in sapientia
eius luxit anima mea, & igno-
rantias meas illuminauit.
* Animam meam direxi ad 27
illam, & in agnitione inueni
eam. * Possedi cum ipsa cor 28
ab initio, propter hoc nõ de-
relinquar. * Venter meus 29
conturbatus est quærendo il-
lam, propterea bonam possi-
debo possessionem.
* Dedit enim mihi Domi- 30
nus linguam mercedẽ meam;
& in ipsa laudabo eum.

* ὅτι ἐξαιρῇ τοὺς ὑπομένοντας, καὶ 12
σώζεις αὐτοὺς ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν.
* καὶ ἀνύψωσα ἀπὸ ὀργῆς ἱκε- 13
τείαν μου, καὶ ὑπὲρ θανάτου ῥύσεως
ἐδεήθην. * καὶ ἐπεκαλεσάμην κύριον 14
πατέρα κυρίου μου μὴ ἐγκαταλι-
πεῖν με ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως, ἐν και-
ρῷ ὑπερηφάνων ἀβοηθησίας.
* αἰνέσω τὸ ὄνομά σου ἐνδελεχῶς, 15
καὶ ὑμνήσω σε ἐν ἐξομολογήσει, καὶ
εἰσηκούσθη ἡ δέησίς μου.
* ἔσωσας γὰρ ἡμᾶς ἐξ ἀπωλείας, 16
καὶ ἐξείλου με ἐκ καιροῦ πονηροῦ.
* διὰ τοῦτο ἐξομολογήσομαι καὶ 17
αἰνέσω σε, καὶ εὐλογήσω τὸ ὄνομά
σου κύριε.
* ἔτι ὢν νεώτερος πρὶν ἢ πλανη- 18
θῆναί με, ἐζήτησα σοφίαν προφα-
νῶς ἐν προσευχῇ μου.
* ἔναντι ναοῦ ἠξίουν περὶ αὐτῆς, 19
καὶ ἕως ἐσχάτου ἐκζητήσω αὐτήν·
ἐξ ἄνθους ὡς περκαζούσης σταφυλῆς.
* εὐφράνθη ἡ καρδία μου ἐν 20
αὐτῇ· ἐπέβη ὁ πούς μου ἐν εὐθύτητι,
ἐκ νεότητός μου ἴχνευον αὐτήν.
* ἔκλινα τὸ οὖς μου ὀλίγον, καὶ ἐδε- 21
ξάμην.
* καὶ πολλὴν εὗρον ἐμαυτῷ παι- 22
δείαν. προκοπὴ ἐγένετό μοι ἐν
αὐτῇ. * τῷ διδόντι μοι σοφίαν, 23
δώσω δύναμιν.
* διενοήθην γὰρ τοῦ ποιῆσαι αὐ- 24
τήν· καὶ ζηλῶσαι τὸ ἀγαθόν, καὶ οὐ μὴ
αἰσχυνθῶ. * διαμεμάχηται ἡ ψυ- 25
χή μου ἐν αὐτῇ, καὶ ἐν ποιήσει λι-
μοῦ διηκριβωσάμην.
* τὰς χεῖράς μου ἐξεπέτασα 26
πρὸς ὕψος, καὶ τὰ ἀγνοήματα αὐ-
τῆς ἐπενόησα.
* τὴν ψυχήν μου κατεύθυνα εἰς 27
αὐτήν, καὶ ἐν καθαρισμῷ εὗρον αὐ-
τήν. * καρδίαν ἐκτησάμην μετ' 28
αὐτῆς ἀπαρχῆς, διὰ τοῦτο οὐ μὴ ἐγ-
καταλειφθῶ.
* καὶ ἡ καρδία μου ἐταράχθη 29
ζητῆσαι αὐτήν. διὰ τοῦτο ἐκτησά-
μην ἀγαθὸν κτῆμα. * ἔδωκε κύ- 30
ριος γλῶσσαν μισθόν μου, καὶ ἐν
αὐτῇ αἰνέσω αὐτόν.

12 * *Quoniam eruis sustinen-*
tes, & liberas eos de manu
13 *inimicorum.* * *Et exaltaui*
ab ira supplicationem meam,
& pro morte liberationẽ ro-
14 *gaui.* * *Et inuocaui Domi-*
num patrem Domini mei vt
non derelinquat me in die
tribulationis, in tempore su-
perborum destitutionis.
15 * *Laudabo nomen tuum*
assiduè, & collaudabo te in
confessione, & exaudita est
oratio mea.
16 * *Liberasti enim nos de*
perditione, & eruisti me
de tempore iniquo.
17 * *Propterea confitebor et*
laudabo te, & benedicam no
18 *mini tuo Domine.* * *Adhuc*
existens iunior antequam er-
rarem ipse, quæsiui sapientiã
palàm in oratione mea.
19 * *Ante templum orabam*
pro illa, & vsque in nouissi-
mum exquiram eam: ex flore
tanquam maturescentis vuæ.
20 * *Lætatum est cor meum*
in ea: ambulauit pes meus in
rectitudine, à iuuentute mea
inuestigabam eam.
21 * *Inclinaui aurem meam*
modicè, & excepi,
22 * *Et multam inueni mihi*
sapientiam. Profectus factus
23 *est mihi in ea.* * *Danti mihi*
sapientiam, dabo potentiam.
24 * *Cogitaui enim vt facerẽ*
illam; & æmularer bonum,
& non confundar.
25 * *Colluctata est anima mea*
in illa, & in factione famis
diligentiam adhibui.
26 * *Manus meas extendi ad*
altitudinem, & ignorantias
27 *eius intellexi.* * *Animam*
meam direxi ad illam, & in
purgatione inueni eam.
28 * *Cor possedi cum ipsa ab*
initio, propterea non derelin-
29 *quar.* * *Et cor meum contur-*
batum est quærendo illã. Pro-
pterea possedi bonam posses-
30 *sionem.* * *Dedit Dominus*
linguam mercedem meam, et
in ipsa laudabo eum.

** Appropinquate ad me* 31
indocti, & habitate in do-
mo disciplinæ.
** Cur tardatis aut quid* 32
dicitis in his, & animæ ve-
stræ sitiunt vehementer?
** Aperui os meum, & lo-* 33
cutus sum: comparate vobis
*sine pecunia. * Collum ve-* 34
strum supponite sub iugo, &
suscipiat anima vestra disci-
plinam, in proximo est inue-
nire eam.
** Videte in oculis vestris* 35
quia laboraui, & inueni
mihi multam requiem.
** Participate disciplinam* 36
in multo numero argenti, &
multū aurum possidete in ea.
** Lætetur anima vestra* 37
in misericordia eius, & ne
erubescatis in laude eius.
** Operamini opus vestrum* 38
ante tempus, & dabit mer-
cedem vestram in tempore
suo.

31 * ἐγγίσατέ μοι ἀπαίδευτοι, καὶ
αὐλίσθητε ἐν οἴκῳ παιδείας.
32 * διότι ὑστερεῖτε ἢ τί λέγετε ἐν
τούτοις, καὶ αἱ ψυχαὶ ὑμῶν διψῶσι
σφόδρα.
33 * ἤνοιξα τὸ στόμα μου, καὶ ἐλάλη-
σα, κτήσασθε ἑαυτοῖς ἄνευ ἀργυ-
ρίου.
34 * τὸν τράχηλον ὑμῶν ὑπόθετε
ὑπὸ ζυγόν, καὶ ἐπιδεξάσθω ἡ ψυχὴ
ὑμῶν παιδείαν, ἐγγύς ἐστιν εὑρεῖν αὐ-
35 τήν. * ἴδετε ἐν ὀφθαλμοῖς ὑμῶν
ὅτι ἐκοπίασα, καὶ εὗρον ἐμαυτῷ πολ-
λὴν ἀνάπαυσιν.
36 * μετάσχετε παιδείας ἐν πολ-
λῷ ἀριθμῷ ἀργυρίου, καὶ πολὺν
χρυσὸν κτήσασθε ἐν αὐτῇ.
37 * εὐφρανθείη ἡ ψυχὴ ὑμῶν ἐπὶ
τῷ ἐλέει αὐτοῦ, καὶ μὴ αἰσχυνθείητε
ἐν αἰνέσει αὐτοῦ.
38 * ἐργάζεσθε τὸ ἔργον ὑμῶν πρὸ
καιροῦ, καὶ δώσει τὸν μισθὸν ὑμῶν ἐν
καιρῷ αὐτοῦ.

31 * Appropiate ad me indocti, & congregate vos in domum disciplinæ.

32 * Quid adhuc retardatis, & quid dicitis in his? animæ vestræ sitiunt vehementer.

33 * Aperui os meum, & locutus sum: comparate vobis sine argento sapientiam.

34 * Et collum vestrum subijcite iugo eius, & suscipiat anima vestra disciplinam: in proximo est enim inuenire eam.

35 * Videte oculis vestris, quia modicum laboraui, & inueni mihi multam requiem. Sup. 6. b.

36 * Assumite disciplinam in multo numero argenti, & copiosum aurum possidete in ea.

37 * Lætetur anima vestra in misericordia eius, & non confundemini in laude eius.

38 * Operamini opus vestrum ante tempus, & dabit vobis mercedem vestram in tempore suo.

ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΣΟΦΙΑΣ ΙΗΣΟΥ ΤΟΥ ΣΙΡΑΧ.

FINIS LIBRI ECCLESIASTICI.

EX REGIS CATHOLICI MANDATO
Benedictus Arias Montanus D. Th. recensuit & probauit.

B. Arias Montanus

